Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Firmamenta trium ordinum beatissimi patris nostri Francisci.

https://hdl.handle.net/1874/362313

Kast 4
55

~~VB 58²~~

Firmamēta triū ordinū
Beatiſſimi Patris noſtri Franciſci

Seraphici turmis Franciſci connumerande
Firmamenta tibi ſolida ſume citus
His equidem celebris viuendi regula forme
Lucidior fiet: fructus et vber erit
Suſcipias igitur compacta hec munere grato
Sepius et memori mente reuolue tibi.

KASt 4 55
SIG. SIGNANS SIGNACULA BIBLIOTHECAE FF. MIN. CONVENTUS WERTH.

Niſi granum frumenti cadẽ ſin terram mortuũ fue
rit ipſũ ſolũ manet ⁊c̃. Jo. xij. Qui vult venire poſt
me abneget ſemetipſũ ⁊ tollat crucẽ ſuã ſequatur
me. Mat. xvj. Itẽ Mat. xj. Venite ad me oẽs qui la-
borati et honerati eſtis et ego reficiã vos. Tollite iu-
gũ meũ ſuper vos et diſcite a me quia mitis ſum et
humilis corde: et inuenietis requiem animabus ve-
ſtris. Jugum enim meũ ſuaue eſt / et onus meũ leue
⁊c̃. Hec dixit dñs iheſus dilectis imitatoribus ſuis.
Qui appoſuerit ad hec
apponet deus ſuper il
lum plagas: ⁊ qui di-
minuerit auferet deus
partẽ ei9 de libro vite
et de ciuitate ſacta ⁊c̃.
Apocalip. vltimo
Quicunq; hanc regulam ſecuti
fuerint / pax ſuper illos ⁊ miſe
ricordia. ⁊c̃. Ad galathas. vj.
Quicunq; obſeruauerit hec in celo repleat be-
nedictione altiſſimi pr̃is celeſtis ⁊ in terra re
pleat bñdictiõe dilecti filii ſui cũ ſctiſſimo
ſpũ paraclito ⁊ oib9 virtutib9 celoꝝ ⁊ oibus
ſctis. Et ego frater frãciſc9 paruul9 veſter
⁊ ſeru9 quãtũ poſſũ ꝯfirmo vobis intus
et foris iſtã ſctiſſimã bñdictionem amẽ.
De v̄boꝝ ſig. ca. Exiit. li. vj. Hi ſũt il
li9 ſctẽ regule pfeſſores q̃ euãgelico ſtu
diat eloq̃o vite xpi roborat exẽplo fun
datoꝝ militãtis eccl'ie apl'oꝝ ei9 ſermo
nib9 actibuſq; firmat. Hec ẽ apd deũ
patrẽ mũda ⁊ imaculata religio q̃ de-
ſcẽdẽs a pr̃e luminũ p ei9 filiũ exẽpla-
rit ⁊ v̄balit apl'is tradita ⁊ deĩn per
ſpm ſcm btõ frãciſco ⁊ eũ ſeqntib9 iſpi
rata toti9 i ſe quaſi ꝯtinet teſtioniũ tri
nitatꝫ. Hec ẽ cui atteſtãte paulo nemo
de cetero debet eſſe moleſtus quã xps
paſſionis ſue ſtigmatibus confirma
uit volẽs inſtitutorem ipſius paſ
ſionis ſue ſignis notabiliter in
ſigniri. Hec Nicolaus papa
iij. vbi ſupra.
Regla et vita minoꝝ frãꝝ hec ẽ ſcz dñi nri ieſu xpi ſcm̃ euãgel' obſuã
re viuẽdo in obediẽ cia ſine ꝓprio: ⁊ i caſtitate. Fr frãciſc9 ꝓmittit obe dientiã ⁊c̃.
Ihs xps
Approbatores regle
iij honorius 3
iiij gregorius 9
iij nicolaus 3
iiij innocenti9 4
ij alexander 4
Gloria minoꝝ fratrũ egenoꝝ ſalue frãciſce.
Conſerua tuorũ ſtatũ filiorũ pater franciſce.
Bñdic iſtorũ gregi puſilloꝝ dulcis frãciſce.
O fõs pfeſſoꝝ vita pſcũꝝ nos iuua frãciſce.
Reforma cũctorum ſtatus deuiorum nos an-
ge franciſce.
Eſtus viciorũ virus peccatorũ dilue frãciſce.
Stigmatum ſacrorum ſigna mirandoꝝ oſtẽ-
de franciſce.
Datori bonorum vt gregi ſanctorum iunge-
mur franciſce.
In regno celoꝝ. choro ãgeloꝝ cõcede frãciſce.
Amen.

Bibliotheek Minderbroeders Weert.

¶ In hoc t̄tio ordie ſctō fuerūt ⁊ ſūt nō ſolū de ec
cleſiaſticis ꝗ̄plurimi ſcī ⁊ btī. Archiepi. Epi. Ca:
nonici. Curati. Cappellani ⁊ clerici innūerabiles
vt. B. Leo archiepūs mediolani. B. Galterus epūs
b. richardꝰ epūs. b. Alexāder doctor ī theol̄. S. yuo
vtriuſqꝫ iuris doctor/aduocatꝰ. ⁊c̄. Verūetiā ꝫ de
politia mūdana ⁊ laycis vtriuſqꝫ ſexꝰ vt btā Eliza
beth. ipatrix ro. S. Elizabeth vngarie S. Ludoui
cꝰ rex frācoꝝ ⁊. b. bca. mat eiꝰ ⁊ vxor ipſius. S.
Elezarius comes ⁊ delphis vxor eiꝰ. S. roſa. B.
luchecīꝰ cū vxore b. bonadona Et aliȷ̄ inūerabiles
Tres ordies hic ordiat: p̄mūqꝫ frēm noiat mīoꝝ:
paupūqꝫ fit dn̄arū medius: ſꝫ penitētum tercius:
ſexū capit vtrūqꝫ
¶ penitētiā agite appropinquabit enim regnum
celorum. Matth. iij. et. iiij. capl'is.
S·bonadona
S·elizabeth
impatoꝛ
nicola
us·4ꝰ

Prolog⁹ ſubſeq̄nt; opis

ſūmo libramīe ꝯpacti: aſſūpti laboꝝ finis: ꝯtētoꝝq; in eo decēter obſuari ord' expſſiu⁹

PRedeceſſo-
rū pſm nroꝝ ſtu-
dia indefeſſa id au
ſpicati⁹ effecere: vt
ſalubria documēta
ꝛ ſācte ſedis aplice
munimēta/triplicē
btiſſimi pſis noſtri
ac ſeraphici Frāci-
ſci ordinē ꝯcernen-
tia: nulla tempoꝝ
vetuſtate exoleſcerēt ſ; ab obliuionis iniu-
ria prorſus vindicarent: eaq; (poſteroꝝ vti
litati ꝯſulētes) trāſmittenda curarēt Idē-
tidem nos (donāte deo) properāter imitari
dignū ſumus arbitrati: atq; phs volumen
(cui titulus Firmamēta triū ordinū btiſſi-
mi patris noſtri Frāciſci i titus eſt) ex va
riis ꝛ diuerſis actoribus mira ꝑquiſitionis
indagine compactū: noſtroꝝ fratrū pio ac
ſalubri ſtudio adijcere: vt q̄ iā mole depoſi
ta terrenoꝝ ad ſuperna expediti conſ ēdūt
q̄ eductis de laqueis ſeculi pedibus/liberē
ſurſū greſſibus pergunt: q̄ mondanis illece
bris omnino deſpectis cōfidenter ad cele-
ſtes delicias inhiāt) ſpeculū quo ſe videāt
perpendiculū quo ſe regulent et munimen
quo ſe protegāt: habeant. Hec ſiquidē tria
ſunt precipue intenta huius pñtis operis
in quinas diſtincti partes capitales: ſucce-
daneo ſibi atq; decētiſſimo ordine ꝯſitas.
Nā dū diuinā orationē nobis / primū nrm
triphariē huius religiōis patrē ſcimus ſū
mopere cōmendaſſe (quippe q̄ (vt vir ſciſſi
mus nouerat: quos in ſe fruct⁹: quas vires
quaſq; voluptates dignas ꝛ ammirabiles
orā diuſus haberet) Cuius mirabili auſpi-
cio (moiſe ꝑcāte) amalech ita deuicto: iſrael
ſuperior eſt: manu q̄q; femine olophernis ſu
ꝑbiſſimi āputatū ē caput. Et rex ezechias
ꝯ ſēnacherib graui hieroſolimā bello ꝑmē
te hoſtib⁹ ceſis talit triūphū: deniq; (qđ ſūmū
ē) ſolū inuictū ꝑpotētēq; deū mediatrix ipſa
orō ad baratra pene demerſis miſerē cogit
ꝯmiſereri) Itaq; cōgruētiſſimum fore cēſe-
mus/ab illa hui⁹ ꝑme prē ſumē exordiū: ſiū
qua nrlū rite firmat elogiū Sz q' (barbato
teſte hiero.) orōi lcrō lectiōi ſuccedē dz orō
quā mō preuiā mō comitē fore ꝯuenit: hic
in hac ipa pre/ꝑlibate orōi lectio erit addē
da: nō olfaria q̄dē. i. nō q̄ laqis diſceptatio-
nū: aut diſerte ornateq; eloq̄ncie amenitate
lectorē teneat iñetitū: ſ; q̄ ſpūali dūtaxat
animū dulcedine paſcat illuſtret ꝛ incēdat
inſeq̄nda vez rła btiſſimo pſi nro Frāciſco
diuinitus inſpirata: eiuſdē quoq; ꝑpauca
ſed ꝑfecto ſalutaria monita: ac tandē que
dā ſingularia ordinis memoralia: ſcitu nō
indigna. Propoſitū ſiquidē nobis eſt: non
de mirabilibus reꝝ naturalibꝫ ſ; de corre-
ptiōe moꝝ nroꝝ ꝛ ꝯſūmatiōe vite ꝑfecte ſſ
cuti cōperimus nōnulla diſſerere. Que ſi ip
ſi neq; attingere neq; ſenſu nro guſtare poſ
ſemus. mirari tñ debemus etiā cū i aliis ea
cernimus extitiſſe: q̄ ꝛ lōge nobis ſcim⁹ de-
eſſe. Nemo etenim ſane mētis nō intelligit
(vniuerſos quos antiq̄tas illa pene ꝑrime
ua florētes habuit pſes ꝯſiderās) q̄ꝫto ex
ꝑfectiōis apice deciderimus. ¶ Orōib⁹ ita
q; ꝛ exēplis ſic fundata ꝛ roborata priſcoꝝ
patrū etas. cū ꝑ diuerſa orbis climata/ va
riis hic triplex ordo cepiſſet ſignis ꝛ doctri
nis clareſcere: mox aduerſus eū (inimici ꝑ
curante ſeuicia) prauoꝝ inuidia cepit ſug
gillare/ꝛ aperto ore/liuido dente/caninaq;
rabie inſilire: ſed apoſtolice ſedis enſe/fir-
miſſimis videlicet ꝛ ampliſſimis munimētis
in ſecunda huius operis parte ꝯgrue pro-
ſecutis/validiſſime repreſſi/ confutat⁹ tri-
plex hic ordo ſolidusq; perſeuerat. Ut tñ
ratio temporis haberetur/ꝛ ne reruꝫ vber
tas/lectionis modum excederet: paucula
veluti ex infinito quodam acerno de ipſis
priuilegiis iuxta ſummorum pontificū or-
dinem premiſſa huiuſcemodi parti tabula
conſtituimus recenſere. ¶ Uerum quia pe
nitus extat diffidendum/quemq; tute ac ſi
ne cadendi continuo impendentiq; peri-
culo poſſe in religione proficere: qui pullu-
lantia viciorum germina ac recidiuam cō
tagionem iugi paternarum conſtitutionū
ſarculo reſecare deſtiterit (totum ſe ſacris
diſcipline legibus deuinciens) ea propter
huiuſmodi conſtitutiones ſimulq; diuinī
cultus cerimonie (non quas paucorum vo
luntas intulit ſed quas vetuſtas tantorum
tēporū et nūeroſitas ſāctoꝝ pſm concordī
diffinitiōe ꝑpagauit) ternariā ꝯſequenter
prē occupabūt. ¶ Ceterum vt cuiq; virtuti
ſuos fines dem⁹: maiores nri ſūma aucto-
ritate viriq; ſanctiſſimi/quatuor ſpiritua-
les exerciciī gradus putauerunt: lectionē
que inquireret/meditationem que queſita
guſtaret / orationem que deguſtata pete-
ret: contemplationem que petita recipe-
ret: quorum gaudio ab his ſenſibus craſ-
ſioribusq; contagiis abductus anim⁹ atq;

ſublatus: cōiugaretur mirabiliter deo. Nō igitur (vt pretulimus) litteris tantum aſſidue incumbendum. ſed ex ipſa mox lectiōe deducenda erit meditatio. Ut eñi lectio eorum que eligenda: que ve fugiēda ſunt: eſt indagatrix (iuxta illud propheticum. Declaratio ſermonum tuorū illuminat) ſic meditatio queſita inueſtigatacꝫ deprehendit atcꝫ deguſtat: ita vt intra ſe cor nonnunq̄ concaleſcat. Sed quoniam hmōi lectiōi ac meditationi crebre ambiguitatis nubilum importune ſe immiſcet: ſerenas etiã lectorum conſcientias ſepenumero inquietans (maxime vbi circa hmōi que cuiuſcꝫ ſalutem cōcernunt improbe verſatur) Nō abs re decreuimus / quarta parte / dilucidatoria quecꝫ / apoſtolice ſedis ſācte decreta / ceterorumcꝫ doctorum perfectionis eminentia prefulgentiū ſeriatim ſcripta (multꝫ friuolis / ꝛ implicatis reſectis ac dudum impſſiōi datis) ſubinferre ¶ Quinaria demum parte: diuerſas regulas atcꝫ conſtitutiōes necnon laudabiles ritus obſeruandos: ſm ꝗ tercii ordines concernentes breuiter abſoluēdo finē operi imponem⁹. ¶ His itacꝫ vniuſcuiuſcꝫ corroborandus eſt animus et eiuſmodi lectionū ſequelis cōtra oia diaboli iacula firmandus: ne ſi ocio torpentē inuenerit xp̄i militē / ſi rudē / ſi nō ſollicitū ac toto corde vigilantem: circūueniat neſciū / fallat incautum / decipiat imperitum. Et cum nō querat quos iã ſubegit / aut geſtit euertere quos iam ſuos fecit: eoſcꝫ potiſſimum petat laceſſere / in quibus chriſtum cernit habitare: dominicis eſt preceptis ꝛ emiſſis deo votis firmiter adherendum: que reuera phs opus explanāda / pollicet. ¶ Agant igitur caterue triū ordinum grãs dei filiorum ſua ineffabili (cuncta moderante) prouidentia placuit: tātã / tamcꝫ ſanctã religionē non ſolū vexillifero ſuo Frãciſco illuſtrare heroiciſcꝫ viris ꝛ ſacris armare doctorib⁹: verbetiā firmiſſimis apſicis apicibus (ꝙb⁹ tuta / ꝛ ſecura cōquieſcat) exornare: vñ ꝛ fidelibus in toto terrarum orbe ꝯſtitutis multiplex felicium aurora ſucceſſiuum illuxit. Atcꝫ fauſti valeant cuncti: qui noſtris elucubrationibus non inuidentes indeſinenter viciſſitudines referent gratiarum: qui et munitiſſima trium ordinum firmamēta efflagitabunt lectitabuntcꝫ: inde non tam vtilia ꝙ ſaluti neceſſaria documenta tandem reportaturi

¶ Exculatiſſimi de huiuſce operis laudibus ꝛ reliquis in ipſo ꝯtentis

¶ Regularis obſeruantie minoriſte. F. Honorati Thomacij congratulatorium carmen

¶ Ad minoritani nr̄i ordĩs ſuos omnes regulatiſſimos cultores

Surgite cultores magne virtutis alumni
Uos: quibus extat auens religiōis amor
Surge: age: francigenū frm dulciſſime cetus
Huc venias: vocitat vir grauis atcꝫ vigil
Magn⁹ adeſt: ꝗ magna docꝫ / doctorcꝫ diſert⁹
Jurecꝫ ceſareo rite profundus homo
Uir bonitate bon⁹ moderato pectore fulgēs
Hoc opere eximio religioſa docens
Hoc opere exculto multo vigilicꝫ labore
Partibus in quinis magna videbis ibi
Ordinis imprimis noſtri firmacula cernes
Ipſius ac baſes: atcꝫ ſalutis iter
Principium hinc rectum: quod chriſto porrigit. almo
Franciſcocꝫ ſimul ꝙ bene nempe preces
Regule et eiuſdem pandens documenta: quid inde
Regula ſignificet noſtra dicata deo

Carmen

Geſta patrum nectens ſanctorum dicta virorum
Sicq; miniſtrorum ſplendida facta ſimul;
Parſq; ſecunda tenet ꝙ plurima dona profecto
Sedis apoſtolice cardineiq; chori
Hoſtiles acies contra que talia ponit
Ut melius relegens ſingula dicta ſcies
Sanctio pontificum ſummorū in parte quieſcit
Terna: qua regitur religioſa cohors
Ambiguis pulſis cunctis de lege minorum
Pontificum releges corda ſimulq; patrum
Uirginis hinc clare ſacrate regula tota
Ponitur: explanans ſingula verba patrum
Inſuper exaltat miris cum laudibus inde
Ordinis et terni ꝙ bene quippe decus
Singula que melius vigili cum corde videbis
Hoc tibi ſi fuerit nobile, ſemper opus.

¶ Bene valeas in domino regulatiſſima Seraphica proles Optimo, maximo polorum principi (cum recordabili huius operis compilatoris ſimul et calchagraphorum commendatione) humillimas reddditura precabiliter gratiarum oblationes.

Contenta in preſenti volumĩne qđ dicitur firmamenta trium ordinum beati Frãciſci ſũt ſubſcripta. Et p̄mo ĩ toto volumĩe erũt q̃nq; ptes p̄ncipales

Breuis cōtētoꝝ ordo huius libri

¶ In prima parte

¶ Cōtēplatio ſeu orō magri Nicolai de lyra ad honorē btī Frāciſci iuxta decēlras ſui nois frāciſcus pricipalia vite ipi⁹ breuiter cōplectēs. Prima pte Fo.i.

¶ Epythaphiū ipius magri Nicolai necnō etiā magri Alexādri de halis. Eadem prima parte fo.ix.

¶ Prima rl'a btī frāciſci a dño papa Innocētio.iij.ꝯfirmata ſine bulla q̄ poſtea in melius a ſctō correcta modificata ꝛ abbreuiata fuit ꝛ per honoriū.iij. ꝯfirmata cū bulla vt infra fo.xi.

¶ Qual'r alia rl'a minoꝝ ffm quā tenēt et quā honori⁹.iij.ꝯfirmauit fuit diuinit⁹ reuelata ꝛ facta ꝛ a xp̄o in mōte ꝓmulgata miniſtris.ꝛc. Eadē parte fo.xiiij.

¶ Qualis ꝛ q̄te ꝑfectiōis ꝛ firmitatis ſit regula fratrum minoꝝ ꝛ a q̄bꝰ approbata. Eadem parte. fo.xiiij.

¶ Breuis ꝛ vtilis rl'e expoſitio quaſi ꝑ modū ꝓlogi. Eadē parte fo.xv.

¶ Regula ffm minoꝝ ꝑ dñz papā honoriū iij.ꝯfirmata. Eadē parte fo.xv.

¶ Teſtamētū btiſſimi nr̄i Franciſci. Eadē parte fo.xvi.

¶ Laudes rl'e a btō frāciſco ꝓlate ꝛ v̄ba ipſius q̄ ffib⁹ dicere ſolit⁹ erat. Et laudes teſtamēti btī frāciſci. Eadē pte fo.xvij

¶ De ſeueritate ſctī ꝯtra relaxatores rl'e ꝛ ꝯtra ſcādaloſos ffes ꝛ de gaudio ṗi⁹ ꝛ amore erga bonos quibus bn̄dicebat. ꝛc. Eadē parte fo.xvij

¶ Sex rōnes notabiles ad quid fratres minores vocati ꝛ dati ſunt huic mūdo. Eadē parte fo.xvij.ꝛ.xviij

¶ Singularia q̄dā repromiſſa btō frāciſco a xp̄o ꝓ ordine ſuo ꝛ euz diligētibus. Eadē parte fo.xviij.

¶ Orō ſeu expoſitio btī frāciſci ſup Pr̄ nr̄. Eadem parte fo.xviij.

¶ Laudes dñi cū orōnibus ad beatā virginē mariā a btō frāciſco ꝯpoſitis ꝛ dici ſolitis. Eadē parte fo.xix.

¶ Verba ſacre admonitiōis ſctī frāciſci ad oēs fratres. Eadē parte fo.xix.

¶ Perfectiones quedā btī frāciſci nobis in exēplū quas reliquiſſe v̄r fratri iunipero. Eadem parte fo.xx.

¶ Epl'a btī frāciſci ad ſacerdotes ordis ſui Eadem parte fo.xxi

¶ Epl'e quedā ſingulares ꝛ diuerſe diuerſoꝝ primoꝝ ſeu antiquoꝝ zelatoꝝ gn̄aliū ordinis miniſtroꝝ cū quibuſdā breuib⁹ notabilibus diffinitionibus ꝛ ordinationibus tpis illius: nūc tn̄ rōnabiliter modificatis ꝑ et cū breui declaratiōe rōnabilis modificationis ꝛ ꝯgruētioris ordinatiōis modernalib⁹. Eadē pte. fo.xxij.xxiij.xxiiij.xxv.xxvi

¶ Mēoriale totius ordis in aliquib⁹ āpliatū ꝛ emēdatū ꝛ in aliquib⁹ imutatū: ꝛ oportune (inſeq̄ndo ꝛ tenēdo ſicut decet ordines et noia gn̄aliū miniſtroꝝ) ordinatū: ꝯtinens etiā atq̄ declarās ſub breui ꝯpēdio plures principales hui⁹ ordinis ſctōs ꝛ btōs: ꝛ excellētiores fratres ꝓ maiori pte vſq̄ nūc: ꝛ et totius ordinis decurſū vſq̄ in preſens. Eadem parte fo.xxvij.

¶ Tractatulus ſuccinctus de illuſtriorib⁹ viris ꝛ feminis triū ordinū ſctī Frāciſci vez ffm minoꝝ ſctē clare ꝛ ffm ſororūq̄ de pnīs dictoꝝ. In quo primo ponūtur canonizati predictoꝝ triū ordinū. Sūmi pōtifices ꝛ cardinales ordis minorum Tercio nobiliſſ. Quarto doctores ꝛ eccl'iaſtici ſcriptores principaliores ꝛ notiores ordis minoꝝ cū ſuis ſcriptis. Eadē pte fo.xli.

¶ In secūda parte ſunt

duo tractatus de priuilegijs triū ordinū.

¶ Primus tractatus continet in primis.

¶ Sūmariū oīm ꝛ ſinguloꝝ priuilegioꝝ et gratiaꝝ oīm ſūmoꝝ pōtificū notatu dignorum a principio ordinis vſq̄ nūc ſucceſſiue tribus ordinib⁹ btī frāciſci cōiter ꝛ diuiſim cōceſſoꝝ ꝛ in hac parte ſecūda (obmiſſis ſuperfluis) deſcriptorum etiam per ordinem prout vnuſquiſq̄ eorūdem pontificum ſuo tempore ea conceſſit vel cōfirmauit aut ampliauit: cum annotationibus ꝛ quotationibus tractatuum ꝛ foliorum vbi lector q̄ſq̄ quod petit citius inuenire poſſit. Quere in principio huius ſecunde partis.

¶ Breuis annotatio ꝛ ſummaria declaratio magnarum indulgentiaꝝ et gratiarum ſpiritualium viſitantibus eccleſias trium ordinum beati franciſci ꝛ eorum benefactoribus conceſſaꝝ cum allegationibus ꝛ annotationibus bullarum originalium ꝛ locorum vbi haberi ꝛ ſeruari dicuntur ꝛ de quibus conſtat. Quere ſecunda parte tractatu primo fo.i.ij.ꝛ.iij.

¶ Declaratio de indulgentijs maximis et gratijs ſpiritualibus viue vocis oraculo a diuerſis ſummis pontificibus conceſſis prius in parte fratribus de familia / et poſtea ad fratres obedientie et obſeruantie regularis extēſis. Eadem parte tractatu ſecundo. fo.iij.

Tituli contentorum huius libri.

¶ Priuilegia multa ordinis ⁊ alie q̄plures bulle ſingulares quarum originalia et trāſūpta ī diuerſis locꝫ ordīs (ibi ꝑ magna ꝑte ānotatis) ħn̄tur Eadē ꝑte trac. j. ꝑ totū

Scd̄s tractatus ſecūde

ꝑtis cōtinet alia priuilegia pr̄icipalia triū ordinū bt̄i Frācīſci precipue mīoꝝ vt Mare magnū Bulla aurea Tres rl̄e triū ordinū bt̄i Frācīſci Cōfirmationes diuerſe iſti⁹ ſacri ordīs ⁊ lr̄e apl̄ice etiā ante regule cōfirmationē ⁊ poſt viuēte ſctō Frācīſco ⁊ poſtea date ⁊ multa alia in defenſionē cōmendationē roborationē atq; firmitatē iſtoruꝫ triū ordiū beatiſſimi pr̄is nr̄i Frācīſci plenius ⁊ ꝑ ordinē ī ſūmoꝝ ꝓuilegioꝝ annotatis: ibiq; cū flumiatiōe ꝓceſſus ꝑ ꝯſeruatorē ⁊ exēptorē apl̄icū anterīcāda vt ꝑ q̄ſcūq; eccl̄iaſticos poſſint ereq̄ vbi et q̄ñ op⁹ fuerit ꝑ illā clauſulā quatinus per vos vl̄ alium ſeu alios ⁊c. Eadem ꝑte tractatu. ij.

In tertia parte cōtinet

iſta vꝫ.

¶ Statuta moderna gn̄alia ſil'et papalia triū ordinū bt̄i Frācīſci p̄cipue mīoꝝ vna cū neceſſarijs rl̄e declarationibus ⁊ determinationib⁹ dubioꝝ etiā ſnꝑuenientiū: auctoritate ⁊ cōmiſſione apl̄ica ⁊ capl̄i gn̄aliſſimi ꝑ reuerendiſſimū pr̄em miniſtrū gn̄alē edita ⁊ collecta ⁊ deinde eadē apl̄ica auctoritate ꝑ reuerēdiſſimū ī xp̄o pr̄eꝫ ⁊ dn̄m dn̄m cardinalē ꝓtectorē examinata ⁊ correcta ⁊ eadē auctoritatte cōmiſſione apl̄ica ⁊ officij ſui approbata ⁊ confirmata atq; publicata. Inquorū p̄ncipio tabula ⁊ continentia et tituli capl̄oꝝ ⁊ ꝑticulaꝝ cū quotationib⁹ folioꝝ ordinate deſcribuntur

¶ Ordinatiōes diuini officij renouate ⁊ in aliq̄bus ampliate ⁊ clarius (eadē apl̄ica et capl̄i gn̄aliſſimi auctoritate) elucidate ⁊ roborate Eadem parte fo. xlviij.

¶ Ordo agendoꝝ ⁊ dicēdorum a ſacerdote in miſſa. Eadem parte. fo. lv.

¶ Rubrica de indumentis eccleſiaſticis. Eadem parte. fo. lvi.

¶ Ordo qui ſeruādus eſt in receptione ad ordinem ⁊ ꝓfeſſionē ffm cū ſuffragijs dicēdis. Eadem parte fo. lvij.

¶ Ordo ad benedicendum menſam per totam annum. Eadem parte fo. lvij.

¶ Ordinationes quedā reuerendi patris miniſtri Franci ſolum pro ſua prouintia Eadem parte. fo. lxij.

¶ Ordinationes q̄dam viſitatoꝝ ſoroꝝ ꝓ ffibus obſequio ſoroꝝ deputatis: honeſte vtiles et religioſe. Eadē ꝑte. fo. lxij.

De gradu et ordine ſeruando inter ffes. Eadem parte. fo. lxiij.

¶ De reſtrictionibus promotionū. Eadē parte. fo. lxiij.

¶ Formule diuerſe diuerſarum obedientiarū lr̄arū pn̄rationū ⁊ inſtrumētoꝝ cōiuꝫ ordinis ꝓ gardianis ⁊ conuentib⁹. Eadem parte fo. lxv

In quarta parte continentur

quedā antique rl̄e declarationes tā ſūmoꝝ pōtificū q̄ alioꝝ clariorē ſtat⁹ ⁊ ꝓceſſus ordīs ⁊ rl̄e intelligentiā et maiorē rl̄e ipſius ⁊ modernaꝝ declarationū firmitatē obmiſſis ibi nonnullis ſuperfluis im ꝑtinentibus erroneis ⁊ implicatis. Et iſtis ſtare poſſunt fratres in quibus ⁊ inq̄tum poſteriorib⁹ ⁊ modernis nō contradicunt nec regule ꝑfectionem et facultatem ipſi⁹ minuūt nec variant nec reprimūt licet moderne magis ſufficienter ⁊ clare hec ⁊ etiā multa ſuperuenientia dubia aliarū declarationuꝫ atq; obſeruantiarnm contineant et pro quiete conſciētiaꝝ ffm ⁊ varietate nimia vitāda cū debita auctoritate determinent ꝓ toto ordine: ⁊ quibus ideo ſtandum erit. Et iſtis adduntur plura notabilia defenſoria queſtiones et apologie ſtatum regularem defendentia atq; firmantia (ordiate) prout ſequitur. videlicet

¶ Declaratio dn̄i Gregorij pape noni. Eadem parte. fo. ij.

¶ Declaratio dn̄i Innocentij. iiij. ⁊ Alexādri. iiij. Eadem parte. fo. iij.

¶ Declaratio dn̄i Gregorij decimi. Eadēꝫ parte. fo. iiij.

¶ Declaratio dn̄i Nicolai pape tercij Eadem parte. fo. v

¶ Declaratio dn̄i Clementis quinti. Eadem parte. fo. ix.

¶ Declaratio dn̄i Johannis. xxij. Eadem parte. fo. xij.

¶ Declarationes et conſtitutiones Martini quinti. Eadem parte. fo. xiiij.

¶ Proceſſus confirmationis et publicationis ipſarum conſtitutionum. Eadem parte. fo.

¶ Expoſitio quatuor magiſtrorum ſuper. eandem regulam. Eadem parte. fo. xix

¶ Expoſitio ſancti Bonauenture. Eadem parte. fo. xxi.

Expoſitio ffis Hugōis. Eadē ꝑte. fo. xxxv.

¶ Expoſitio ffis Batholomei de piſis. Cui premittitur ſingulares ipius rl̄e ⁊ ſtatus commendatio. Et ꝯſequenter ſubiūgitꝰ

dicta expoſitio emēdata cū nōnullis iterſer
tis neceſſarijs additionibus ꝛ amplioribus
declarationibus. Eadē parte fo.liiij
¶ Expoſitio breuis quorūdā notabiliū pa-
trū ordinis. Eadē parte fo.lxx.
¶ Expoſitio breuis fratris Gondiſalui ge-
neralis miniſtri de preceptis regule decla-
rās que ſunt obligatoria admonitoria vel
conſilia aut conditiones vel libertates i re-
gula. Eadē parte fo.lxxiij
¶ Expoſitio prima ſancti bernardini mul-
tum ſingularis de obedientia omnium reli
gioſorum ꝛ xpianorum in genere ꝛ de obe-
dientia euangelica et perfecta (que ex regu
la fratrum minoꝝ habetur) in ſpecie. Eadē
parte. fo.lxxiiij.
¶ Expoſitio. ij. eiuſdē ſcti Bernardini ad
idē de obia oīm ꝛ ꝑcipue de obia euāgelica
regule minoꝝ p modū diſputatiōis ꝛ dyalo
gi pulchre oſtēdēs qualitatē ꝑfectionē ꝛ li-
mites obedientie vere quales ſint et eſſe de
beāt ex ꝑfectiōe euāgelica ꝛ regula ipa mi-
noꝝ. Eadē parte fo.lxxx
¶ Plures notabiles recollectiōes ꝛ breues
declaratiōes ꝛ allegationes autēticoꝝ do-
ctoꝝ ꝛ alioꝝ ad idē: qualitatē ꝛ ꝑfectionē
ſtus obie regl'aris minoꝝ pleni' declarātes
et ꝓbātes. Eadē parte fo.lxxxvij.
¶ Declaratio breuis de obligatione ꝛ obe-
dientia ac differentia quorumcūq ordinis
ſtatutorum videlicet localium / cuſtodialiū /
prouincialiū / gñaliū ꝛ papaliū ꝛ qualiter ꝛ a
quibus fieri vel reuocari poſſunt. Eadem
parte. fo.xciij.
¶ Et ad idē quedā pauca breuiter ponūtur
Eadem parte fo.clxxxij.
¶ Declaratio domini Johannis de pecha-
no ſupra regulā. Eadē pte fo.ciiij.
¶ Rationes alique quare ſctūs Franciſcus
timebat immoderatum ꝛ inordinatum ſtu-
dium in ordine ꝛ ſtudendi ac ſciendi atq ap
parendi vanum ꝛ inordinatum appetitum
theologos tamen ſcientificos virtuoſos et
predicatores reuereri volendo ſup omnes
Eadem parte xcix.
¶ Ad idem qualiter orationibus ꝛ exēplis
ac lachrymis ſimplicium fratrum ꝛ non lo-
quacium aliquoꝝ curioſorum modernoꝝ
predicatorum dicebat ꝛ probabat animas
ad deū ꝯuerti. Eadē parte fo.C.
¶ Ampliora multum ſingularia ꝓ maiori
et neceſſaria informatione ꝛ cautela quorū
cūq ſtudentium ꝛ predicantium precipue
religioſoꝝ ꝛ maxime iſtius ordinis ꝛ de cō-
uentibus ꝛ locis ſtudioꝝ ꝛ magnis ꝯſequē
tijs talium in ordine ꝛ in tota xpianitate ad
bonum ſi bene vel ad malum ſi male regan
tur aut reformētur.
¶ Ex diuerſis collecta ꝛ per. xvi. articulos
ſiue capitula ꝓ clariori intelligentia ꝯgrue
diſtincta. Eadē parte fo.ci.
¶ Deinde ibi conſequenter ſubiū-
guntur quedam notabi-
les determinatiōes tractat' apologie. ꝛ que
ſtiones de paupertate euāgelica minoꝝ et
eius effectibus ꝛ vſu paupere ꝛ ipius qua-
litate ꝛ diſpenſationibus relaxatorijs / ꝛ tra
ctatibus defenſorijs ꝛ elucidatorijs huius
ſtatus regularis ꝛ euangelici congrue mo-
dificationis ipſius vcz.
¶ Breuis diſputatio inter zelatorem pau-
pertatis ꝛ inimicum domeſticū eius. Eadē
parte fo.cv.
¶ Quedā notabilis ꝛ ꝯpēdioſa declaratio
qualitatis ꝛ ſublimitatis ac ꝑfectionis pau
pertatis euāgelice ꝛ regule minoꝝ ꝛ qual'r
tā ex tenore regule ipſius ꝙ ex ꝑfectione et
ſublimitate obie quā ꝓfitetur paupꝛtatis ip
ſius qualitas ꝛ ſublimitas oſtēdit ꝛ ꝓbat.
Eadem parte fo.cix.
¶ Septem notabiles articuli paupertatis
euangelice minorum (contra quaſdam im-
puritates aliquoꝝ eā expreſſus declarātes
Eadem parte fo.cxi.
¶ Septē effect' mirabiles ꝛ ſingulares vere
paupꝛtatis euāgelice. Eadē pte fo.cxiiij.
¶ De quatuor ſpecialib' vtilitatib' paupꝛta
tis ſctē. Eadē parte fo.cxiiij.
¶ Multiplices effectus paupꝛtatis ſctē ſub
breuibus. Eadē parte fo.cxv
¶ Tractatus dñi fratris Petri aureoli de
paupertate ꝛ vſu paupere ex regula vbi ꝛ in
qbus precipue cōſiſtat. Eadē pte. fo.cxv.
¶ Tractatus vtilis fratris Johānis ꝑrini
doctoris ꝑiſieñ. per modum queſtionis de
diſpenſatione in genere ꝛ precipue de diſpē
ſationibus in ſpecie ſup r'la fratrū minoꝝ
Eadem parte fo.cxix.
¶ Breuis additio defēſoria ꝛ declaratoria
dicti tractatus contra quoſdam impertinē-
ter eūdem impugnantes: ꝛ qualitates teno
res ac differentias diſpenſationum relaxa
toriarum impertinentium ꝛ quarumdam
aliaꝝ ꝓuiſionū apoſtolicaꝝ ordinis (ad tu-
tiorē regule obſeruantiā) legitimaꝝ ac ne-
ceſſariaꝝ nō intelligētes nec diſtinguētes.
Ubi ꝛ de differētijs earum ꝛ modoꝝ licitoꝝ
et illicitoꝝ recurrēdi ad procuratores dñi
pape ꝛ eccl'ie romane ꝛ cōuētuū ac frm ne-
ceſſitatē ꝯmode ſubueniēdi ſeruata r'le puri
tate plura neceſſaria clarius elucidantur
Eadem parte fo.c.xxviij.

Tituli contentorum huius libri.

¶ Epiſtola defenſoria ſancti Bonauentu-
re ad magiſtrum innominatum pulcre eli
minans errores varios contra regul am
beati Franciſci et contra ipſius regule fa-
cultatem et libertatem indecenter propo-
ſitos. Eadem parte fo. c. xxxij.
¶ Queſtiones eiuſdem ſancti Bo. deter-
minantes et pulchre ſoluentes nonnulla
dubia et obiecta quorũdam mentes ſecu-
larium frequenter contra ſtatum mouen-
tia: que in tabula huiuſmodi queſtionum
ſummarie annotãtur Eadẽ pte. fo. cxxxiiij
¶ Defenſorium breue. Magiſtri Guiller
mi ockam et quorumcunq; patrum ꝛ ma-
giſtrorum ordinis de paupertate chriſti et
fratrum minorum per modũ epiſtole que
rulose contra varios errores ꝛ quatuor er
roneas conſtitutiones Johannis. xxij. Ea-
dem parte. fo. cxlij.
¶ Tractatus defenſorius regularis vite
et obſeruantie moderne contra quoſdam
deuiantes et falſo impugnantes ſub vm-
bra perfectionis vel alias. Eadem parte
Fo. cliij.
¶ Additiones ſeu exceptiones et amplio-
res declarationes aliquorum paſſuum di-
cti defenſorũ et ſtatus regularis et regule
minorum et facultatꝫ ipſius etiam contra
quoſdam opponentes atq; deuiantes in
eis ſuis impertinentibus et erroneis ſcri-
ptis et tractatibus vel allegationibus eti-
am in obedientia regulari pretextu obſer-
uãtie ſtrictioris vł alias quomocunq;/vbi
etiã pł'a ſup rłe pfectiõe ꝗlitate ãuctorita
te ꝛ facultate atq; ſufficiẽtia clarius eluci-
dant Eadem parte. fo. cliiij.
¶ Caſus aliqui in quibus ſecundum ſan-
ctum Bernardinũ ꝛ alios aliquis frater
minor poteſt dici proprietarius ſiue pro
quibus proprietarium ſe debeat eſtimare
ſue voluntatis vel rerum temporaliũ. Ea-
dem parte. fo. lxxix.
¶ Epiſtola eiuſdem ſancti Bernardini cũ
eſſet vicarius generalis familie vltramon
tane ab obedientia ꝛ cura miniſtrorum nõ
dum tunc exempte in qua nonnulla dubia
regule et declarationum eius etiam apo-
ſtolica auctoritate atq; generalis miniſtri
declarantur et determinantur cum appro-
batiõe domini Cardinalis ꝛc. Eadẽ parte
Folio. clxx.
¶ Sententia quedã ſiue determinatio ca-
pituli generalis totius ordinis ſuper que-
ſtione. Utrum aſſerere chriſtum et apoſto-
los non habuiſſe aliquid in communi ſit he
reticum. facta in capitulo generali piſis
celebrato. Eadem parte fo. clxxxi
¶ Alique breues et vtiles declarationes
et deciſiones aliquorum caſuum ꝛ queſtio
num ſuper diuerſis occurrentibꝰ regule ꝛ
declarationũ dubijs. Ex libro qui dicitur
Serena conſcientia relictis ſuperfluis di-
cti libri in ſuperioribus melius ꝛ veriꝰ de-
ciſis Itẽ et ex declaratione magiſtri Petri
iohannis: et ex tractatu minoricarum dñi
Bartholi de ſaxo ferrato pro maiori par-
te extracte. Eadem parte. fo. clxxxij.
¶ Ubi prio ꝗdã notãda ponũtur de procu-
ratoribus dñi pape et eorum expenſis et
compotis: et qualiter in hijs ſe debeãt fra-
tres habere vt regule et declarationum
eius offenſam euitent.
¶ Item de obligatiõibus ſtatutorum ꝛ de
ignorantia regule et ſtatutorum vitanda.
¶ De inobediẽtia quando eſt mortale vel
veniale peccatum.
¶ De paupertate.
¶ De caſtitate et regule qualitate ꝛ perfe
ctione circa ipſam caſtitatem.
¶ De habitatiõe mutue caritatis que in
tribus conſiſtit ex regula
¶ De caſibus ſecretis non reuelandis ex-
tra confeſſionem.
¶ Quõ intelligi debeat paſſus ille regule.
Et non curent neſcientes lr̃as: lr̃as diſcere
¶ Item de hijs que requiruntur ad verã
orationem ſuper illo paſſu regule orare ſẽ
per ad eum puro corde
¶ De relictis factis fratribus in teſtamẽ-
tis vel alias et qualiter in hijs ſe debeant
habere fratres. Et de qualitatibus obliga
tionum teſtatoris vel legantis aut execu-
torum ꝛc. que omnia require vbi ſupra.

In quinta et vltima parte ſũt duo tractatus ſpecialiter et congrue ordinati pro duobus reliquis ordinibus beatiſſimi patris noſtri Frãciſci.

Id primo igitur tractatu ordinate deſcribuntur et declarã tur ea que ſpectant ad ſcõm ordinem ipſius ſanctiſſimi patris noſtri Franciſci videlicet pauperum dominarum ſeu minoriſſarum aut ſancti damiani; aut coletanarum aut alias quomodocunq; olim nuncupatarum ordinis ſancte Clare ordini noſtro minorum commiſſarum: omnes tamen nunc ad vnum et idem nomen de mandato domini pape reductarum: videlicet nomen de ordine ſancte Clare ſeu de ſancta Clara: ꝛ ab omnibus iſto nomine ſancte Clare nuncupandarum. Quorum ſummaria continentia in principio dicti tra-

ctatus habetur. Ut ſunt tres regule dicti ordinis ſancte Clare a Gregorio. ix. Innocentio. iiij. ⁊ Urbano. iiij. reſpectiue confirmate et Conſtitutiones eorum diuerſe antique ⁊ moderne. Et modi diuerſi recipiendi ad dictum ordinem ⁊ ipſius ꝓfeſſionem iuxta diuerſitates regularꝫ ipaꝝ. Et annotationes ac ſūmarie declarationes gratiaꝝ ⁊ priuilegiorum ipſarum ⁊ alia nōnulla. De quibus oībus require infra piculꝰ i dicta pte. fo. ij.

¶ In ſecundo tractatu dicte quinte partis cōtinentur ea que ſpectant ad tercium ordinem beatiſſimi patris noſtri Frāciſci de penitentie nūcupati quo ad fratres ⁊ ſorores ipſius ordinis collegialiter viuentes ⁊ tria vota religionis addentes ⁊ modos receptionis et profeſſionis ac regiminis ⁊ eoꝝ ⁊ eaꝝ ⁊ etiam quo ad reliquos omnes fratres ⁊ ſorores dicti ordinis et quo ad declarararationes dicti ſtatus ⁊ priuilegiorum ipſorum ⁊ ordinationum.

¶ Quorum amnium ſummaria declaratio amplior habetur in principio dicti tractatus fo. xxxiiij.

Reqre infra i dicta pte tractatu ſcd̄o g toīū.

Compendioſa admodum ſingulorum titulorū
cuiuſq; partis/libri/tractatus ve/ ſubſequē
tis preclariſſimi (ex q̄plurimus laborio
ſe congeſti) voluminis Firmamēta
trium ordinū beatiſſimi patris no
ſtri Franciſci aptiſſime nūcupa
ti/ſeries: ad diuini noīs & eiuſ
dē pr̄is gl'iā & honorē: cū
ctorū quoq; huiuſcemo
di ordīz ꝓfeſſoꝝ vtili
tatē cū foliorū an
notatiōe & ꝑ le
ctorū ꝯmodi
tate felici
ter finit

Laus regi chriſto: almeq; theothecon marie
Eiuſq; plagifero frāciſco & celeſti curie ſupne.

¶ In nomine ſanctiſſime ac indiuidue trinitatis patris et filij et ſpiritusſancti et ſacratiſſime v̄ginis marie matrꝫ vnigeniti filij dei dn̄i noſtri ieſu xp̄i ac ſeraphici plagiferiq̄ꝫ: pr̄is noſtri Frācisci et Sancte virginis Clare totiusq̄ꝫ celeſtis curie triumphantis Amen

¶ Incipit prima pars libri firmamentorum trium ordinum beati Franciſci.

Et primo ſequit̄ breuis ꝓlogus in hanc primam partem.

AD intentū ſubſequētis materie ī hac ꝑma pte plenius ꝛ clari⁹ capeſcēdū aduertēdū erit ī primis ꝙ lꝫ nr̄e ītētiōis nō ſit ī hac ꝑma parte nec ꝯſequenter ī toti⁹ hui⁹ operis decurſu vitā et actus ſingulares ꝛ ſingula dicta ſeu documenta beatiſſimi pr̄is noſtri Frācisci ſociorumq̄ꝫ eius et alioꝝ ordinis ſanctoꝝ et ſanctaruꝫ necnō famoſorum patrū ac fratrū in eodeꝫ miris virtutū inſignijs refulgentiuꝫ ſingillatim perſtringere ꝛ ꝑſtringendo cuncta dilucidare: que reſpectiue tam per ſanctum Bonauenturam in legenda maiori et per magiſtrum Bartholomeum de piſis in libro conformitatum: q̄ꝫ per diuerſas alias ordinis cronicas prolixe deſcribuntur: ſed principaliter illa trium ordinuꝫ regularia inſtituta/declarationes/defenſoria/priuilegia/munimenta / atq̄ꝫ documēta ſuper q̄ huiuſmodi tres ordines euangelici tanq̄ꝫ ſupra firmam petram chriſtum dominum noſtrum et ſanctum ipſius euangeliū ab ipſo chriſto et ſponſa ipſius ſancta matre eccleſia firmantur et cetera ex his reſultancia: nichilominus (non impertinenter tamen) ad preſens pro libri exordio preclara quedaꝫ vite ipſius ſāctiſſimi patris opa: iuxta decem litteras ſui nominis ſcilicet Franciſcus: a deuoto et famoſo Doctore magiſtro Nicolao de lyra breuiter et ſuccincte ad laudem et honorem ipſius ſancti per modum orationis collecta: cum nōnullis ipſi⁹ ſācti exhortatiōib⁹ atq̄ꝫ r̄lis et aliis ſupi⁹ ānotatꝫ: ac cū breui mēoriali toti⁹ ordinis ꝛ generaliū miniſtroꝝ rectoꝝ eiuſdē ordinis necnō ſctōꝝ ac illuſtriū patrū et fratrū q̄ ab ipſius ordinis p̄ncipio pre ceteris vſq̄ꝫ in preſens claruerunt: cū nōnullis monitorijs et deuotꝫ ep̄lis quorūdā feruidoꝝ et zelatoꝝ generaliuꝫ miniſtroꝝ in hac prima pte adducemus. Quibus ordinis ipſius ortus et progreſſus vſq̄ꝫ in hodiernū diem (ceteris additis in ſcd̄a et tercia parte contentis) breuiſſime et ſummarie ꝯtinentur. Igitur vt habeant ſinguli ſāctiſſimi patris noſtri Franciſci alūpni ipſiq̄ꝫ deuoti/vnde commodius laudare ſctīſſimū eiq̄ꝫ ſeruire valeant: dictam orationem et vite ipſius contemplationem preponem⁹.

¶ Explicit ꝓlogus hui⁹ ꝑme partis.

¶ Sequitur oratio ſeu cōtemplatio deuota a magiſtro Nicolao de lyra ordinis minoꝝ ad laudē ꝛ honorē beatiſſimi pr̄is nr̄i Franciſci deuote ꝯpoſita quā ſub breuib⁹ verbis ꝛ ſub decem antiphonis ꝛ decē pſalmis iuxta decē lr̄as ſui (vt p̄dicit̄) nōis: Franciſcus (ꝯſequēter per eundeꝫ diffuſius infra expoſitis) principalia quedam geſta et acta vite ipſius ſāctiſſimi patris Franciſci ꝯplectūtur.

POſtq̄ auxiliāte dn̄o ſcripſi quedaꝫ opa ſup vtriſq̄ꝫ teſtamētū publice recitāda ī ſcolis/eodē cōſil⁹ auxilio volo cōuertere calamū ad ſcribenduꝫ quoddam opuſculuꝫ magis recitādū in ſecreto deuote orationis. ¶ habebit autem hoc opus breue: tres particulas: ſcꝫ prefationē ꝛ orationem/ꝛ orationis expoſitioneꝫ. ¶ Scd̄a pars cōis erit oībus btō Frācisco deuotis ¶ Prīa ſcd̄o ꝛ tercia magis ꝯueniēt hoībus lr̄atis q̄ non ſoluꝫ debēt orare ſꝫ etiam orationis ſue ſenſus intelligere vt deuoti⁹ proferatur.

¶ Incipit prefatio

VDea ſi ē qui tibi reſpōdeat et ad aliquē ſāctorum conuertere. Job. v. ca. De⁹ oīpotēs miſericors et benign⁹ ſemꝑ ē pat⁹ exaudire oēs ipm inuocātes debite ꝑiter ac deuote pſ. cxliiij. Prope ē dominus oib⁹ inuocanti

bus eū ī veritate ꝓpter qd̄ cū dr in verbo propoſito. Uoca ſi eſt q̄ tibi reſpōdeat hec cōiunctio (ſi) pro qr teneť: qr deus ſemꝑ eſt paratus rñdere ꝑ exauditiōis effectū oībꝰ deprecātibus ipſū. Dū tñ orō ſua ſit pro ſe perſeuerās et de ꝑtinētibus ad ſaluté Ueruntñ qr ſctōꝝ deo ꝑñtiū orōes ſūt magis efficaces ad impetrādū: iō bñ ſubdiť Et ad aliquē ſāctoꝝ ꝯuertere ſcʒ ꝑ ſpecialē deuotionē: vt oratio tua velocius apud deū exaudiatur ꝑ eius interceſſionē. Igiť ad beatum Frāciſcū xp̄i ſigniferū me ꝯuerto ſcribens ad ipſius laudē decē antiphonas ſcḋm numerū litterarū in hoc nōie Frāciſcus cōtentarū et per eaſdē lr̄as incipiētes continēteſq̄ curſū et ordinem vite ſue. ¶ Prima eñ eſt de cōuerſatiōe btī Frāciſci in habitu ſeculari. ¶ Scḋa de ꝯuerſiōe eius perfecta ad deū ⁊ reparatione triū eccleſiarum. ¶ Tercia de approbatiōe rl̄e. ¶ Quarta de efficatia predicādi. ¶ Quinta de feruore caritatis et deſiderio martirij. ¶ Sexta de exceſſu orōis et ſpū prophecie. ¶ Septima de obediētia creaturarū. ¶ Octaua de ſtigmatibus ſacris. ¶ Nona de trāſitu ipſius. ¶ Decima de ſignis poſt eius mortē oſtēſis et ſancti canonizatiōe. Singulis autē antiphonis adiūgūtur ſinguli pſalmi ꝑ eaſdē lr̄as incipiētes. Et añ pſalmū ⁊ poſt tota dicatur Antiphona ſicut in feſtis duplicibus fieri cōſueuit. ¶ Explicit prefatio

¶ Incipit oratio.

¶ De ꝯuerſiōe btī frā. in hītu ſeclari. An. Frāciſcꝰ cū iuuenibꝰ: laſciuiā nō ſeqť Munera dat paupibꝰ: ad maiora diſpōiť. ps. 86.

Fundamenta eius ī mōtibus ſāctis diligit dñs portas ſiō ſuꝑ oīa tabernacula iacob ¶ Glōſa dicta ſūt de te: ciuitas dei. ¶ Memor ero raab ⁊ babilōis ſciētiū me. ¶ Ecce alienigene ⁊ tirꝰ ⁊ ppl̄s ethiopū: hū fuerūt illic. ¶ Nūqd̄ ſiō dicet hō et hō natꝰ eſt ī ea: ⁊ ipſe fūdauit eā altiſſimus. ¶ Dñs narrabit ī ſcripturʒ ppl̄oꝝ ⁊ ꝑncipū hoꝝ q̄ fuerūt ī ea ¶ Sicut letātiū oīm hītatio eſt ī te ¶ Glīa. ¶ Sicut. ⁊ reſūať tota. a̅.

¶ De ꝑfecta eiꝰ cōuerſiōe ad deū ⁊ reparatiōe triū eccleſiarū. Antiphona. Relicto fori ſtrepitu: orās q̄rit xp̄i vias. crucifixiq̄ monitu tres reparat eccleſias De ps. 118.

Retribue ſeruo tuo viuifica me: ⁊ cuſtodiā ſmōes tuos. ¶ Reuela oculos meos ⁊ conſiderabo mirabilia de lege tua. ¶ Incola ego ſum in terra: non abſcondas a me mandata tua. ¶ Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas: ī omni tēpore. ¶ Increpaſti ſuꝑbos: maledicti q̄ declināt a mandatis tuis. ¶ Aufer a me opprobriū ⁊ ꝯtēptū qr teſtimonia tua exquiſiui. ¶ Etenim ſederūt principes et aduerſū me loquebātur ſeruus aūt tuus exercebatur in iuſtificationibus tuis ¶ Nā et teſtimonia tua meditatio mea ē: et conſiliū meū iuſtificationes me. ¶ Glīa. ¶ Sicut erat. antiphōa reſumať tota vrſu.

¶ De approbatione rl̄e Antiphōa. Antiſtes innocētius vidēs creſcentē plātulaʒ: ⁊ templū cadens: attencius fratrū approbat regulam Pſalmus. 122.

Ad te leuaui oculos meos q̄ habitas in celis. ¶ Ecce ſicut oculi ſeruorum: in manibus dominorum ſuorum. ¶ Sicut oculi ancille in manibus domine ſue: ita oculi noſtri ad dominum deum noſtrum donec miſereatur noſtri ¶ Miſerere noſtri domine miſerere noſtri: quia multū repleti ſumus deſpectione. ¶ Quia multū repleta eſt anima noſtra obprobriū habundātibus ⁊ deſpectio ſuperbis. ¶ Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſancto. ¶ Sicut erat. ⁊c. Et reſumatur anthyphona.

¶ De efficatia predicandi anthyphona Nobilis ꝑdicatio frāciſci quā ꝑambula. dirigit reuelatio ⁊ ꝯfirmāt miracula. ps. 126.

Niſi dominus edificauerit domum in vanū laborauerunt qui edificāt eam. ¶ Niſi dominus cuſtodierit ciuitatem fruſtra vigilat qui cuſtodit eā. ¶ Uanū eſt vobis ante lucem ſurgere ſurgite poſtq̄ſ ſederitis qui manducatis panem doloris. ¶ Cum dederit dilectis ſuis ſompnum ecce hereditas domini filij merces fructus ventris. ¶ Sicut ſagitte in manu potentis ita filij excuſſorum. ¶ Beatus vir qui impleuit deſiderium ſuum ex ipſis non confundetur cū loquetur inimicis ſuis in porta. ¶ Gloria patri et filio et ſpiritui ſācto. ¶ Sicut erat in principio et nunc ⁊c. Et reſumatur Antiphona tota.

¶ De prerogatiua virtutum et deſiderio martirij Antiphona.

Caritatis incendium/cum ceteris virtutibus Incitat ad martirium quod querit totis viribus. Pſalmus. 115.

CRedidi ꝓpter qđ locutus ſuz ego autē hũiliatus ſũ nimis. ¶ Ego dixi in exceſſu meo oĩs homo mēdax. ¶ Quid retribuam dño ꝓ oĩbus que retribuit michi. ¶ Calicē ſalutaris accipiaz et nomen domini inuocabo. ¶ Uota mea dño reddã corã oĩ populo eiꝰ precioſa in cõſpectu dñi mors ſanctorũ eiꝰ. ¶ O dñe q̃a ego ſeruꝰ tuꝰ ego ſeruus tuꝰ ⁊ filius ancille tue ¶ Dirupiſti vincula mea tibi ſacrificabo hoſtiam laudis et nomen domini inuocabo. ¶ Uota mea domino reddam in conſpectu omnis populi eius in atrĳs domꝰ domini in medio tui hieruſalez. ¶ Gloria pri. ¶ Sicut erat. Et reſumatur antiphona.

¶ De exceſſu orationis et ſpiritu prophetie An. In deum hunc oratio/ſurſum leuat extatica: quem dei radiacio/luce replet prophetica Pſalmus. 125.

IN conuertendo dñs captiuitatē ſyon facti ſumus ſicut conſolati. ¶ Tunc repletũ eſt gaudio os noſtruz et lingua noſtra exultatione. ¶ Tunc dicent inter gentes magnificauit dñs facere cũ eis. ¶ Magnificauit dñs facere nobiſcũ facti ſumꝰ letãtes. ¶ Conuerte dñe captiuitatē nr̃az ſicut torrēs in auſtro ¶ Qui ſeminãt ĩ lacrimis ĩ exultatiõe metēt. ¶ Eũtes ibãt ⁊ flebãt mittētes ſemina ſua. ¶ Uenientes aũt venient cũ exultatione portantes manipulos ſuos. ¶ Glĩa pri ¶ Sicut erat Et reſumatur Antiphona.

¶ De obla creaturaꝝ ad ipz. An. Seruo ſui creatoris: creature deſuiũt. Eiꝰ tãq̃ ꝓceptorẑ/demões v̄bo fugiũt Pſalmꝰ. 1.2.8

SEpe expugnauerunt me a iuuētute mea dicat nunc iſrael. ¶ Sepe expugnauerunt me a iuuētute mea etenim non potuerũt michi. ¶ Supra dorſum meum fabricauerunt peccatores/ ꝓlongauerunt iniquitatem ſuã. ¶ Dñs iuſtus cõcidet ceruices pctõꝝ cõfũdantur ⁊ ꝯuertãtur retrorſũ oẽs q̃ oderant ſyõ. ¶ Fiant ſicut fenum tectorum quod priuſq̃ euellatur exaruit ¶ De quo non impleuit manum ſuam qui metet: et ſinum ſuum qui manipulos colliget. ¶ Et non dixerunt qui preteribant benedictio domini ſuper vos: benediximꝰ vobis ĩ nomĩe domini. ¶ Gloria pri. ¶ Sicut erat. Et reſumatur antiphona.

¶ De ſtigmatibus ſacris. anthyphona Chriſto iam cariſmatibus/cõfortatus interius. Paſſionis ſtigmatibus/conſignatur exterius. Pſalmus. 137

COnfitebor tibi domine in toto corde meo qm̃ audiſti verba oris mei. ¶ In conſpectu angelorum pſallam tibi adorabo ad templum ſanctum tuum ⁊ confitebor nomini tuo. ¶ Super miſericordia tua ⁊ veritate tua quoniam magnificaſti ſuper omne nomen ſanctũ tuum. ¶ In quacũq̃ die inuocauero te exaudi me: multiplicabis in aĩa mea virtutem. ¶ Confiteantur tibi domine omnes reges terre: quoniam audierunt verba oris mei. ¶ Et cantent in vĳs domini quoniam magna eſt gloria domini. ¶ Quoniam excelſus dominus ⁊ humilia reſpicit ⁊ alta a longe cognoſcit. Si ambulauero in medio tribulatiõis viuificabiſ me: ⁊ ſup irã inimicoꝝ meoꝝ extēdiſti manũ tuã: ⁊ ſaluũ me fecit dextera tua ¶ Dominus retribuet pro me domine miſericordia tua in ſeculum opera manuum tuaꝝ ne deſpicias. ¶ Gloria patri ¶ Sicut erat. Et reſumatur anthyphona.

¶ De ſacro tranſitu ipſius anthyphona. Uiſio ſtelle fulgide: ſtolam primam certificat. In morte carnis liuide candor ſecũdã indicat. Pſalmus. cxli.

UOce mea ad dñz clamaui: voce mea ad dñm deprecatꝰ ſũ. ¶ Effũdo ĩ ꝯſpectu eius oronem meã et tribulationem meam ante ipſum pronuncio. ¶ In deficiendo ex me ſpiritum meum ⁊ tu cognouiſti ſemitas meas. ¶ In via hac qua ambulabam abſconderunt laqueum michi. ¶ Conſiderabam ad dexteram ⁊ videbam ⁊ non erat qui cognoſceret me. ¶ Periit fuga a me et non eſt qui requirat animam meam. ¶ Clamaui ad te dñe dixi tu es ſpes mea porcio mea in terra viuentium. ¶ Intende ad deprecationem meam quia humiliatus ſum nimis. ¶ Libera me a perſequentibus me quia confortati ſunt ſuper me. ¶ Educ de cuſtodia animam meam ad confitendum nomini tuo me expectant iuſti donec retribuas michi. ¶ Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſancto. ¶ Sicut erat in principio ⁊ nunc ⁊ ſemper et in ſecula ſeculorum Amen. Et reſumantur Anthyphona.

¶ De canoniſatiõe ipſius Anthiphona.
Signis mortẽ ſequentibus/panditur ſan-
cti glŕa Aſcriptus celi ciuibus colitur in ec
cleſia. Pſalmus.136.

SUper flumiina
babylonis illic ſedimꝰ ⁊ fleui-
mus dum recordaremur tui
ſyon. ¶ In ſalicibus ĩ medio
eius ſuſpendimus organa no
ſtra. ¶ Q2 illic interrogauerũt nos qui ca-
ptiuos duxerunt nos verba cantionum.
¶ Et qui abduxerunt nos hymnum cãtate
nobis de canticis ſyon. ¶ Quomodo cãta-
bimus cãticũ dñi in terra aliena. ¶ Si obli
tus fuero tui hieruſalẽ obliuioni detr dexte
ra mea. ¶ Adhereat lingua mea faucibus
meis ſi non meminero tui. ¶ Si nõ pꝑpoſue
ro tui hiirlm in principio leticie mee. ¶ Me
mor eſto dñe filiorũ edom in diem hierlm.
¶ Qui dicũt exinanite exaninite vſqꝫ ĩ fũda
mẽtũ ĩ ea. ¶ Filia babylonis miſera/beatꝰ
q̃ retribuet tibi retributionem tuã quã re-
tribuiſti nobis. ¶ Beatus qui tenebit ⁊ alli
det paruulos ſuos ad petram. ¶ Gloria pa
tri. ¶ Sicut erat. Et reſumatr. antiphona.
¶ Incipit orationis expoſitio/circa quã ſe
cundum ꝙ in anthyphonaꝝ expoſitione ꝑ
pono premittere verba dñi fratris Bona-
uẽture quõdam Albanẽſis epĩ/que michi
videntr melliflua/quibus viſis anthypho-
naꝝ ſententia legẽtibus apparebit. In ex-
poſitione vero pſalmoꝝ nõ ſic pñt eius ver
ba littere pſalmoꝝ adaptari propter variũ
modum loquendi propheticum qui ſecun-
dum tactum ſpiritus ſancti de vna materia
tranſit ad aliam. Applicabo tantũ ipſis ſen
tentiam legende beati Franciſci pro vt po
tero bono modo.

FRanciſcus. Ec. di
cit aũt dñs Bonauẽtura epĩo
de ꝯuerſatione beati Frãciſci
in habitu ſeculari hic nimirũ
de vallis ſpolitane ꝑtibus ci-
uitate aſſiſij trahens originem primumqꝫ
iohãnes vocatus a matre dehinc Frãciſcꝰ
a patre. Uocationis quidẽ paterne vocabu
lum tenuit: ſed ⁊ rem materni nominis non
reliquit. Licet inter vanos fuerit hoĩm fi-
lios iuuenili etate nutritus in vanis: ⁊ poſt
aliqualẽ lraꝝ noticiã lucratiuis mercatio-
nũ deputatus negotijs: ſuperno tñ ſibi aſſi-
ſtẽte pſidio nec inter laſciuos iuuenes poſt
carnis petulãtiam abijt: nec inter cupidos
mercatores ſperauit ĩ pecunia ⁊ theſauris.
In ipſo quippe iuuentutis flore firma ſe dño
ſponſiõe cõſtringens: ꝙ nunqꝫ ſi poſſibilitas
afforet petentibus pro amore dñi ſe nega-
ret: dũ promiſſũ tã nobile vſqꝫ ad mortẽ ſer
uare nõ deſtitit ad copioſora ĩ deũ dilectio
nis ⁊ gratie incremẽta peruenit. Et hec in
anthiphona breuiter cõtinentur cum dicitur
Franciſcus cum iuuenibus laſciuiam non
ſequitur: munera dat pauperibus ad ma-
iora diſponitur.

FUndamenta Ec.
Secundum vulgare dictũqꝫ
poeticũ. Dimidiũ facti q̃ be-
ne cepit hꝫ. Beatus vero Franciſcus opti-
me cepit a tempore iuuentutis. vt patet
per predicta: propter quod de ipſo benedi
citur (Fundamenta eius) id eſt inicia ſue
ſanctitatis (In montibus ſanctis) id eſt in
virtutibus excelſis. Que virtutes fuerunt
caſtitas: inter laſciuos iuuenes Et miſeri-
cordie largitas: inter cupidos mercatores.
Sicut ⁊ sancti loth excellens ſanctitas no-
tatur a doctoribus in hoc ꝙ inter peſſimos
homines ſancte vixit. Gen. xix. Et quia ſcri
bitur libro de eccleſiaſticis dogmatibꝰ. Bo-
num eſt facultates cũ diſpenſatione paupe
ribus erogare: ſed melius eſt intentione ſe
quendi xp̃m totum inſimul donare: ⁊ abſo-
lutum ſollicitudine cum xp̃o egere. Quod
perfectiſſime fecit beatus Frãciſcus: ideo
ſequitur (diligit dñs portas ſyõ). i. aggreſſũ
vite contemplatiue (ſuper oĩa tabernacula
iacob). i. ſuper exercitia vite actiue: que ꝑ
tabernacula iacob deſignantur/eo ꝙ in ip-
ſis quedam lucta et diſtractio mentis ad-
miſcẽtur. Scdm ꝙ dicit dñs Luce. x. Mar-
tha martha ſollicita es: et turbaris erga
plurima/porro vnum eſt neceſſarium/ma
ria optimam partem elegit/que non aufe-
retur ab ea. Et qm̃ de beato Franciſco et
ſanctis fratribus ipſuꝫ contemptu tempo
ralium et appetitu celeſtium ſequentibus
multa digna laudibus dicta ſcriptaqꝫ ſũt
Ideo ſeqˀtur (Glorioſa dicta ſunt de te ciui-
tas dei) Ciuitas autem eſt ciuium vnitas.
Et ideo religio beati Franciſci bene de-
ſignatur noĩe ciuitatis/eo ꝙ efficaciter in-
ducit ad vnitatẽ caritatis. Unde dicit ideꝫ
ſcũs in regula ſua. ſi mater diligit ⁊ nutrit
filium ſuum carnalem/quanto quis debet
diligentius diligere ⁊ nutrire fratrem ſuũ
ſpiritualem? Et qm̃ verbis et exemplis btĩ
Franciſci/aliorũqꝫ fratruꝫ bonoꝝ/reiecta
ſeculari pompa ciuitatem hanc dei ſunt in
greſſi de bono in melius proficientes: ideo

ſubdituꝛ in perſona dñi: (memoꝛ ero raab
et babilõis ſcientiū me) Sicut dixi diffuſi⁹
ſup libꝛū pſalmoꝝ. Raab nõ eſt hic ꝓpꝛiuȝ
nomē mulieris q̄ recepit exploꝛatoꝛes he=
bꝛeoꝝ Joſue ſecūdo: ſed eſt nomē cõe ſigni
ficans ſuperbū vel ſuperbiā. q̄ in oī moꝛta=
li pctõ includitur. Babilon aūt cõfuſio itez
pꝛetatur. Dicit ergo dñs (memoꝛ ero raab
et babilonis). i. pctõꝝ confuſione grām et
gloꝛiā adducēte. Eccleſiaſtici quarto q̄ pu=
doꝛ ē de pctis cõmiſſis: (ſcientiū me) qꝛ ta=
liter cõfuſi proficiūt ī noticia dei ⁊ ſui: d̄ qui
bus adhuc ſubdiꝛ (Ecce alienigine ⁊ tirus
et ppl's ethiopū hū fuerunt illic) Peccato=
res aūt ante penitētiā alienigene ſūt. i. ab
alieno patre ſcȝ diabolo geniti Johannis
8. vos ex patre dyabolo eſtis. Tyꝛ⁹ aūt in
terpꝛetaꝛ anguſtia: q̄ freq̄nter maioꝛ eſt in
perpetrādis pctis q̄̄ in operibus merito=
rūs Sapiēne. 5. ca. Laſſati ſumus in via ī=
quitatis et ꝑditiõis: ambulauim⁹ vias dif
ficiles ⁊c. (Et ppl's ethiopū). i. holes ī fama
denigrati ante ſuā conuerſionē a ſuoꝝ tur
pitudine pctõꝝ (hi fuerūt illic) nā plures d̄
predictis pctõꝛibus veraciter penitētes re
ligionē iſtā ingreſſi ſunt: noīe ſion ſignifica
tā: in ea conſūmātes laudabiłr vitam ſuaȝ
Dilatationē vero huius oꝛdinis ⁊ pꝛofectū
beatus Franciſcus ꝓphetice predixit. Se
cūdū q̄ dicit dñs Bonauētura de ipſo Poſt
hec cõuerſus ad fratres: cõfoꝛtamini (ait) ⁊
gaudete: nec qꝛ pauci eſtis efficiamini tri=
ſtes: nec vos terreat mea vel veſtra ſimpli
citas: qm̄ ſicut michi a dño in veritate oſtē
ſum eſt: in magnā multitudineȝ faciet nos
creſcere deus: ſueq̄ benedictionis gratia
multipliciter dilatabit Et hoc eſt q̄ ſubdiꝛ
(Nunq̄d ſion dicet hõ) hic hõ eſt btūs Frā=
ciſcus ad ſtatū innocētie refoꝛmatus pꝛout
infra titulo de obediētia creaturarū ad ip=
ſū plenius apparebit. Et ipſe dilatationez
ſui oꝛdinis per ſion ſignificati predixit (et
hõ natus eſt in ea) nā reuocatio vite ſue ꝑ
aſſūptionē perfectiõis euāgelice: quedā na
tiuitas dici poſſet: ſm illud Jo. i. q̄ nõ ex ſā=
guinibus neq̄ ex voluntate carnis neq̄ ex
voluntate viri: ſed ex deo nati ſunt. (Et ipſe
fundauit eā altiſſimus). i. ipſe xp̄s (q̄ eſt al
tiſſimus) fūdauit hāc religionē ponēs bea=
tū Frāciſcū pꝛimariū lapidē aptū ad ſuſti=
nēdū cū dei adiutoꝛio edificij ſupedifican=
di magnitudinē. Et qm̄ facta notabilis hrī
debent in memoꝛia: ſcripture vero deſerui
unt memoꝛie: idõ ſequitur (Dñs narrabit).
i. narrari faciet (In ſcripturis ppl'oꝝ). i. in
ſcripturis q̄ ſunt libꝛi laycoꝝ. In multꝫ ecclē

eccleſiis et locis: facta beati frāciſci ad ex=
citationem deuotiõis fideliū depingūꝛ (Et
pꝛincipū hoꝝ. i. in ſcripturis pꝛelatoꝝ ⁊ cle
ricoꝝ qui ꝑncipes ſunt x̄pianoꝝ ad regimē ani
marū: ſm illud pꝛima Pe. 2. Uos eſtis ge=
nus electū / regale ſacerdotiū. Et plures d̄
iſtis pꝛincipibus ad laudē btī Frāciſci plu
rima conſcripſerūt. Dñs enim Greg. papa
9. fecit hymnū. Pꝛoles de celo pꝛodijt ⁊c. ⁊
antiphonā. Plange turba paupercula. Et
pꝛoſam. Caput dꝛachonis ⁊c. Dñs Tho=
mas pꝛ̄sbiter cardialis de capua: fecit hym
num. In celeſti collegio ⁊c. ⁊ antiphonam.
Salue ſācte pater ⁊c. Dñs autē Renerius
de viterbio cardinalis fecit hymnū. Plau=
de turba paupercula: et celoꝝ candoꝛ ſplē
duit. Dñs aūt frater Bonauentura de bal
neo regio epūs albanenſis ſcripſit ſancti le=
gendā. In qua de talibus ſic loquitur: tytu
lo de ſtigmatibus ſacris. Uiderunt etiā ex
familiaritate quā cū viro ſancto habebāt
aliqui cardinales laudes ſacroꝝ ſtigmatū
pꝛoſis et hymnis ac Antiphonis quas ad
ipſius ediderunt honoꝛem veraciter inſe=
rentes: q̄ tam verbo q̄̄ ſcripto perhibuerūt
veritati teſtimoniuȝ: ideo ſubditur (Sicut
letantiū oīm habitatio in te) Nā fratres q̄
erāt et q̄ ſunt in hac religione ꝓfeſſione et
habitu et venerabiles in ea dicti viri ⁊ alij
conſimiles qui erāt et qui ſunt: deuotionis
affectu de gloꝛia dicti patris letabātur cõ=
muniter et letantur.

¶ De ꝑfecta cõuerſiõe eius ad xp̄m ⁊ re
paratione trium eccleſiarum.

Dominꝰ bonauē=
tura. Extūc a publice negotia
tionis tumultu ſe ſubſtrahēs
ſolitaria loca querebat ami=
ca meroꝛibus. In quibus cū
gemitibus ī enarrabilibus inceſſanter intē
deret poſt longam pꝛecum inſtanciaȝ qua
ſibi perfectionis ſemitam a domino poſtu
labat oſtendi. ad votum exaudiri ꝓmeruit
Deuotione quoq̄ aſſiſtente ſibi fidelium.
qui pꝛeclaram in viro dei iam ceperāt noſ=
ſe virtutem: non ſolum ſancti Damiani: ve
rum etiam pꝛincipis apoſtoloꝛum ac virgi
nis gloꝛioſe ruinoſas ac derelictas reſarci
uit eccleſias: vt que per eum dominus in=
poſterum operari diſponeret: ſenſibili foꝛiſ
opere miſterialiter preſignaret. Nā inſtar
reparate triplicis fabꝛice: ipſius ſancti vi=
ri ducatu ſm datam foꝛmam ab eo regulā
et doctrinā: xp̄i triformiter reparāda erat
eccleſia: ſicut ⁊ vox facta ad eū de cruce: ter

cio replicans:de dom⁹ dei reparatione mã
datũ preambulũ extiterat ſignũ:et nunc in
tribus ab eo inſtitutis ordinibus cernim⁹
eſſe completũ Et hoc eſt ꝙ dicitur breuiter
in antiphona. Relicto fori ſtrepitu: orans
querit chriſti vias:et crucifixi monitu:tres
reparat eccleſias

Retribue ſeruo tuo

rc. Iſta pñt eſſe verba poſt ei⁹
retractionẽ a tumultu negotia
tionũ ſecularium: quibus orabat a dño ſibi
viã euãgelice perfectiõis oſtendi: quaſi di
cens. Tu qui retributor es bonorum omniũ
(retribue michi ſeruo tuo) pro carnalibus
relictis ſpiritualia: et pro tranſitoriis eterna
ſicut dixiſti Math.19. Oĩs q̃ reliquerit do-
mum aut fratres aut ſorores aut patrem
aut matrẽ:cẽtuplũ accipiet.i.ſpũalia bona
que merito ſui ad carnalia ſic ſe habent:ac
ſi centenarius numerus paruo numero cõ
paretur:vt exponit btũs Hiero.⁊ vitã eter
nã poſſidebit:iõ ſubditur(viuifica me)vita
gratie in pñti et vita glorie in futuro(vt cu
ſtodiã ſermones tuos).i.euangelica conſi-
lia:que ore tuo benedicto protuliſti Hebre.
i.c. Multipharia multiſq; modis olim de⁹
loquens patribus in prophetis:nouiſſime
diebus iſtis locutus eſt nobis in filio.i.per
filiũ eiuſdem numero nature cum ipſo(Re
uela oculos meos)radio lucis eterne(⁊ cõ-
ſiderabo mirabilia de lege tua).i.ꝑfunda
miſteria ſacre ſcripture Unñ dr dñs Bonauẽ
tura.c.de intelligẽtia ſcripturarum. Ad tã
tam añt mentis ſerenitatem indefeſſũ ora
tionis ſtudiũ cum continua exercitatione
virtutũ:virũ dei perduxerat vt q̃uis nõ ha
buerit ſacrarũ litterarũ periciã ꝑ doctrinã
eterne tamẽ lucis irradiatus fulgoribus/
ſcripturarũ profunda miro intellect⁹ ſcru-
taretur acumine:penetrabat eñi ab oĩ labe
purum ingeniũ miſteriorum abſcondita: ⁊
vbi magiſtralis ſcientia foris ſtat: affect⁹
introibat amantis. Sed qr corpus qđ cor-
rũpitur:aggrauat animã ⁊ deprimit ſenſũ
multa cogitantẽ terrena inhabitatio: vt dr
Sapie.9 Ideo btũs Fran. adhuc in corpo
re corruptibili poſitus orabat dicẽs(Inco
la ego ſũ i trã nõ abſcõdas a me mandata
tua)ꝓpter grauedinẽ corporiſ: ſʒ oñdas ea
michi virtute tue lucis:⁊ ad hoc rationẽ in
ducit dicens(Cõcupiuit aĩa mea deſidera-
re iuſtificationes tuas in oĩ tpe)Et de dña
ſapientia ſcribitur Sapien.6 Preoccupat
añt eos qui ſe concupiſcunt vt illis ſe prior
oſtendat.Et quoniam diuine ſapientie mi-
ſteria abſconduntur ſuperbis: ſicut dr dñs
Math.xi. Confiteor tibi pater domine ce
li et terre quoniam abſcondiſti hec a ſapiẽ
tibus ⁊ prudentibus ⁊ reuelaſti ea paruu-
lis:iõ ſubdit(Increpaſti ſuperbos)eis bñfi
cium tue illuſtrationis denegando Et quia
ſequitur ad hoc mandatorum dei trãſgreſſio
ideo ſubditur(Maledicti q̃ declinant a mã
datis tuis)Audiẽt enim illud terribile ver
bum iudicis Mathei.25. Ite maledicti in
ignem eternum:qui paratus eſt dyabolo ⁊
angelis eius. Angeli enim ſathane nitunt
acrius bonos ad malum impingere:vł ſal
tem a melioribus impedire: ſicut in colla-
tionibus patrum ſcribitur:de abbate iohã
ne:ꝙ ſemel immoderato ieiunio fuit nimis
afflictus et per hoc a melioribus impedit⁹
propter ꝙ dyabolus ad ipſum deridendũ
apparuit dicẽs. Ignoſce michi pater:quia
procuraui tibi iſtud ieiunium. Et eodem
modo dyabolus ſub ſpecie boni conat⁹ vo-
luit beatum Franciſcum ab auſteritate vi
te impedire. Dicẽs. Franciſce Franciſce.
Cui cum quid quereret reſpondiſſet: null⁹
eſt in mũdo peccator:qui ſi conuerſus fue
rit non indulgeat deus:ſed quicunq; ſemet
ipſum penitẽcia dura necauerit:miſericor
diam non inueniet in eternum. Statim vir
dei per reuelationem cognouit hoſtis fal-
laciam:quomodo fuerit viſus ipſum ad te
pida reuocare: et ſic poſſet eum ſicut abba
tem Johannem deridere:et ideo beat⁹ frã-
ciſcus petebat a domino(Aufer a me oppro
brium et contemptum.ſ.demonum) mõ di
cto(Etenim ſederunt principes et aduer-
ſum me loquebantur).i. demones a bonis
operibus impedire me querentes:ſicut di-
cit apoſtolus Ephe. ſexto. Non eſt nobis
colluctatio aduerſus carnem et ſanguinem
ſed aduerſus principes et poteſtates mun
di rectores tenebrarum harum cõtra ſpiri-
talia nequitie quibus reſiſtitur per exerci
tium virtutis perfecte: ideo ſubditur(Ser
uus autem tuus exercebatur in iuſtificatio
nibus tuis)Ad hoc autem exercitium req̃-
ritur frequens meditatio legis diuine.iõ
ſubditur(Nam et teſtimonia tua medita-
tio mea eſt)Unde de viro iuſto dicitur ps.
primo. In lege domini voluntas eius ⁊ in
lege eius meditabitur die ac nocte Et quia
quod faciebat alios facere conſulebat:ideo
ſubditur(Et conſilium meum iuſtificatio-
nes tue.

¶ De approbatio-
ne regule

Dominus Bona
uẽtura. Innoteſcẽte apḋ mul
tos ſublimi eius/ſanctoꝗ pro
poſito/tam ex doctrine ſimpli
cis veritate ꝗ̃ vite: ceperunt
ipſius exemplo viri quidam ad penitentiã
animari: ⁊ eidem relictis omnibus/habitu
vitaꝗ ꝯiügi: quos ⁊ fres minores vir hbilis
cẽſuit appellari. Paucis admodum elapſis
diebus quibuſdã ſibi coherentibus alijs cũ
iam ad duodenarium excreuiſſent numerũ
diſpoſuit domini famulus cum illo ſimpli=
cium cetu apoſtolice ſedis adire preſentiã
vt preoſtenſam ſibi a domino normam vi=
uendi quam ⁊ breui ſermone conſcripſerat
ſuppliciter ⁊ inſtanter expoſceret eiuſdem
ſacratiſſime ſedis auctoritate plenaria cõ=
firmari. Cum autem ad romanam curiam
perueniſſent ⁊ adduceretur ante conſpectũ
ſummi pontificis: eſſetꝗ xp̃i vicarius in pa
latio lateranenſi in loco qui dicitur ſpeculũ
deambulans altiſſimis meditationibus oc
cupatus/xp̃i famulum tanꝗ̃ ignotũ repulit
indignanter quo humiliter foras egreſſo ſe
quenti nocte huiuſmodi reuelatio facta eſt
a deo ipſi ſummo pontifici. Uidebat namꝗ
inter pedes ſuos palmam paulatim ſuccre
ſcere: ⁊ in arborẽ pulcherrimam eleuari: et
eo mirante/quid hec viſio vellet oſtendere
diuina lux impreſſit menti ipſius xp̃i vicarij
ꝙ hec palma hunc pauperem quem in pre=
cedenti die repulerat deſignabat: ⁊ in ma=
ne ſequenti mãdauit per ſuos famulos per
vrbem dictum pauperem queri quẽ inuen=
tum iuxta lateranum in hoſpitali ſãcti an=
thonij ante cõſpectum ſuum celeriter iuſſit
adduci. Sed ⁊ viſionem quam tunc tempo
ris ſompno pceperat in hoc viro fore ꝯplẽ=
dam ſpiritu diuino ſuggerente firmauit.
Uidebat namꝗ in ſompnis (vt retulit) la=
teranenſẽ baſilicam fore proximam iam rui
ne/quam quidam homo pauperculus mo=
dicus ⁊ deſpectus proprio dorſo ſubmiſſo/
ne caderet ſuſtentabat: vere inquit ille eſt
hic: qui opere ⁊ doctrina xp̃i ſuſtentabit ec=
cleſiam. Inde precipua deuotione repletus
petitioni eius ſe ꝑ omnia inclinauit: ac xp̃i
famulũ ſpeciali ſemꝑ amore dilexit. Proin
de poſtulata conceſſit: ⁊ adhuc ꝯcedere plura
ꝓmiſit. Approbauit regulã: dedit de pnia
predicãda mãdatũ: ⁊ laycis fratribus oib⁹
qui ſeruũ dei fuerãt comitati fecit coronas
paruulas fieri: vt verbũ dei libere predica=
rẽt. Et hoc eſt qḋ dr breuiter in antiphona.
Antiſtes innocenti⁹ vidẽs creſcẽtẽ plantulã
templumꝗ cadens citius/fratrum appro=
bat regulam. Pſalmus.

Ad te leuaui ocu=
los meos. ⁊c. Iſte pſalmus cõ
uenienter oratio bti Frãciſci di
ci põt: dũ ꝓ approbatione ſue
regule cũ illo cetu ſimplicium
adiret ſummi pontificis pñtiã: nõ confidẽs
de ſua ſapientia aut eloquẽtia ſeu alio ſub=
ſidio ſeculari: ſ; de ſola benignitate dei mẽ
tem ſummi pontificis inclinari ad ſue peti
tionis exauditionem dicens (Ad te leuaui
oculos meos qui habitas i celis) Et qm fra
tres exiſtentes in eius comitatu idem ſimi
liter flagitabant ſubditur (Ecce ſicut oculi
ſeruoꝝ in manibus dñoꝝ ſuoꝝ) a quib⁹ cõ=
fidẽter expectant auxilium (ita oculi noſtri)
.i. mei ⁊ fratrum meoꝝ (ad dñm deũ noſtrũ
donec miſereat nři) in exauditiõe nře poſtu
latiõis: ⁊ ſubdit rõ diuinã benignitatẽ in=
clinãs ad hoc/cũ dr (Miſerere nři dñe miſe
rere nři qꝛ multũ repleti ſumus deſpectiõe)
Propriũ enĩ eſt benignitatis diuine deſpe=
ctos a mũdanis hoibus reſpicere ſecũdum
illud .ij. Machab. i. cõtẽptos ⁊ abominatos
reſpice. Btũs frãciſcus ꝯtẽptus fuit ⁊ deſpe
ctus/etiã a ꝓprijs ciuibus ⁊ amicis (ſm qḋ
dicit dñs Bonauẽ. Sciẽs aũt ex hoc aduer
ſũ ſe pr̃is cõcitatũ eſſe furorẽ/vt ire locũ da
ret: diebus aliquibus in quadã occulta fo=
uea ieiunãs ⁊ orãs ⁊ lachrymãs latuit/tã=
dẽꝗ ſpũali quadã ꝯpletus leticia ⁊ virtute
indutus ex alto exterius fiducialiter ꝓdijt:
et ciuitatẽ ꝯſtãter intrauit. Quẽ cũ iuuenes
cernerẽt facie ſqualidũ: ⁊ mẽte mutatũ/ac ꝑ
hoc alienatũ putarẽt a ſẽſu: lutoꝗ plateaꝝ
velut ſtultũ impeterent/⁊ clamoroſis voci=
bus inſultarẽt: famulus dñi nulla ꝓrſus fra
ctus aut mutatus iniuria: vt ſurdus in oi=
bus pertrãſibat. Pre oibus aũt pater ipſius
furẽs ⁊ fremẽs tãꝗ̃ naturalis eſſet miſera=
tionis oblitus: pertractũ domi filiũ verberi
bus ⁊ vinculis cepit augere: vt dũ eius per
moleſtias corpus attereret/ad mũdi blãdi
mẽta eius animũ inclinaret. Siłr ſocij bea=
ti frãciſci ad diuerſas ptes mũdi ab eodem
miſſi: pro predicatione verbi dei fuerunt/a
ſuperbis hominibus multipliciter contẽpti
et deſpecti: de quibus dicit dominus Bo=
nauẽtura. Multa quidem eis i diuerſis par
tibus orbis inferebantur conuitia/tãꝗ̃ per
ſonis deſpicabilibus ⁊ ignotis: ideo ſub=
ditur (Quia multum repleta eſt anima no=
ſtra opprobrium habundantibus et deſpe
ctio ſuperbis) propter quod nunc glorifica=

ti ſunt in celis. Secundum illud iob. xij. deridetur iuſti ſimplicitas / lampas cõtempta apud cogitationes diuitum parata ad tempus ſtatutum.

¶ De efficatia predicandi.

DOminus Bonauentura. Fretus exinde gratia ſuperna franciſcus / ſummiq; auctoritate põtificis cũ fiducia multa verſus vallem ſpoletanã iter arripuit: vt perfectiõis euangelice veritatem quam mente conceperat ⁊ profeſſione deuouerat facto perficeret ⁊ verbo doceret. Factus igit̃ euangelicus preco ciuitates circuibat ⁊ caſtra: nõ in doctis humane ſapientie verbis ſed in virtute ſpiritus annũciãs verbum dei ⁊ regnum / domino dirigente loquẽtem reuelationibus preuijs: ⁊ ſermonem confirmante frequentib⁹ ſignis. Et hoc eſt quod d̃r in Anthiphona Notanda predicatio franciſci quã preambula. Dirigit reuelatio confirmantq; miracula. Pſalmus.

NIſi dominus edificauerit domum. ⁊c̃. Temporibus Innocentij pape. iij. plures non ſolũ de ſimplicibus clericis ſed etiã de ſacerdotib⁹ eccl'ie ac prelatis a perfectione precedentium declinauerunt diuinum officium ⁊ per conſequens animarum ſalutem neglexerunt: vt patet per decretalem ab eiſdẽ editã: extra de celebratione miſſarum. Dolentes referimus: propter hoc veriſimile eſt ꝙ eodem tempore beatus Frãciſcus cum ſua prole miſſus a deo fuerit: ad dicte negligentie ſupplementum: ⁊ hoc per exempla ſancte vite: ⁊ verba ſane doctrine. Propter ꝙ poteſt dici (Niſi dñs edificauerit domum). ſ. eccleſie que dom⁹ dei dicitur exemplis ⁊ doctrinis predicatoꝝ euangelice veritatis: de quibus fuit beatus Franciſcus ⁊ fratres eius (in vanum laborauerunt qui edificant eam) nam plures eorum qui tenentur ex officio eccleſiam edificare verbo ⁊ exemplo magis occupantur i vanis propter quod adhuc ſubditur (Niſi dominus cuſtodierit ciuitatem). i. eccleſiam de qua dicitur Apoca. 21. Uidi ciuitatem ſanctã hieruſalem nouam deſcendentem de celo a deo paratam ſicut ſpõſam ornatam viro ſuo (fruſtra vigilat qui cuſtodit eã) Plures enim ex officio ad eius cuſtodiam deputati: tantum de ſero vigilant in epulis ⁊ fabulis ꝙ impediuntur a diuino officio ⁊ ſacre ſcripture ſtudio. Secũdum ꝙ; dicitur in decretali preallegata Dolentes referimus Q; non ſolum quidam minores clerici verũetiam aliqui eccleſiarum prelati circa cõmeſſationes ſuperfluas ⁊ fabulationes illicitas vt de alijs taceamus fere medietatem noctis expendunt: ⁊ ſompno reſiduum relinquentes. Uix ad diurnum cõcentũ auiũ excitantur ⁊ tranſcurrendo vndiq; continua ſincopa matutinum. Ad qđ euitandum bene ſubditur (ſurgite poſtq̃ ſederitis qui mãducatis panem doloris). i. vos qui viuitis de oblatis a penitentibus de peccatis. Secundum ꝙ dicitur Oſee. iiij. Ue ſacerdotib⁹ peccata populi ꝯmendent (ſurgite poſtq̃ ſederitis) in menſa competenti refectione habita / ad quam clerici viuentes in delicijs ⁊ honoribus putant fratres pauperes miſeros / eo ꝙ carent talibus / propter hoc ad repellendum hũc errorem ſubditur (Cum dederit. ſ. dominus (dilectis ſuis). i. pauperibus eius amore terrena contempnentibus (ſompnum). ſ. mortis (ecce hereditas domini). i. gl'a celeſtis para eis. Math. v. bti pauperes ſpiritu quoniam ipſorũ eſt regnum celorum. Et in quo conſiſtit hec gloria oſtẽditur cauſa ſubditur (filij merces). i. merces a filio dei data ſuis dilectis ſupple eſt fructus ventris. Nam ipſemet merces eſt eoꝝ qui fructus eſt ventris virginalis. Beati nãq; reficiuntur interius in aſpectu ſue deitatis: ⁊ exterius in aſpectu ſue glorioſe humanitatis. Et quoniam hec merces redditur pro edificatione eccleſie verbis ⁊ doctrinis: ideo ſubditur (Sicut ſagitte i manu potentis ita filij excuſſorum) Beatus enim frãciſcus ⁊ ſequaces ſui bene dicuntur filij ſcz dei per adoptionis gratiam. Sunt etiã de nũero excuſſorum: nam pre ceteris excuſſi ſunt a pondere terrenorum: ⁊ iſti dicuntur. Sagitte: ſicut d̃r yſa. 49 poſuit me quaſi ſagittam electã. Dicuntur etiam ſagitte in manu potentis. ſ. dei. Ex cuius virtute penetrant vſq; ad intima cordis / propter qđ de beato Franciſco ſcribitur. Erant autem ipſius eloquia non inania nec riſu digna ſz erant virtute ſpiritus ſancti plena: erãt medullas cordis penetrancia / vt in vehementem ſtuporem audientes conuerterent / et obſtinatoꝝ mentes efficatia virtuoſa mollirent. Et idem poteſt dici de beato anthonio: ⁊ alijs predicatoribus beati Franciſci vitam imitantibus ⁊ doctrinam. Et quia viuente beato franciſco multiplicati fuerunt per orbẽ ideo ſubditur (Beatus vir). ſ. ſanctus Franciſcus (qui impleuit deſiderium

ſuum ex ipſis) Deſiderabat enim ſūme ꝙ reli gio ſua tanꝗ dñi pharetra ſagittis talibus impleret. Et quia ex hoc bono ⁊ aliis) ſecut⁹ venit ad exitū vite pñtis: ideo ſubdit (non cōfundetur cū loquetur inimicis ſuis i. por ta) ſ. mortis Sicut de btō Martino legitur ꝙ moriens cōſtāter dyabolū increpauit di cens. Quid hic aſtas cruēta beſtia ⁊ nichil in me funeſti reperies: abrahe me ſinus ex cipiet. Lꝫ aūt nō legatur de beato Franci ſco ꝙ in morte ſic increpauerit dyabolum verbo: tñ ſcribitur eius conſtācia cōtra de mones facto. Nā de ipſo moriēte dicit dñs Bonauentura. Ut aūt veritatis exēplo mō ſtraret ꝙ nichil erat illi cōe cū mūdo illa in firmitate tā graui: q̄ omni lāguori cōcluſit ſuper nudā humū ſe totū nudatū in ſpirit⁹ feruore proſtrauit: qtūs hora illa extrema in qua poterat adhuc hoſtis iraſci: nudus luctaretur cū nudo: et ſic in porta mortꝫ nō fuit cōfuſus ſed magis victor gl'ioſus

¶ De feruore caritatis et deſiderio martyrij

DOmin⁹ bonauen.

¶ Caritatis quoqꝫ perfecte fer uorē: quo ſpōſi amicus ferebat in deū: ex hoc potiſſimū qs valet aduertere: ꝙ per martyrij palmā ſeipſū ho ſtiā purā dño optabat offerre. Trib⁹ nāqꝫ vicibus ob hoc verſūs partes infideliū iter aggreſſus: ſed bis diuina diſpoſitiōe prohi bitus: tercia tandē vice poſt multa oppro bria vincula verbera et labores innumeros ad cōſpectū ſoldani babilone dño ducente perductus: in tā efficaci oſtenſione ſpūs et virtutis euuāgelizauit ieſum vt admirare tur ipſe ſoldanus: et nutu diuino in māſue tudinē verſus benignū ei preberet auditū: Sicqꝫ factū eſt vt xpi amicus mortē ꝓ ipſo totis viribus exq̄reret: ⁊ tñ nullatenus inue niret: quo ⁊ merito nō careret optati mar tyrij: et inſigniēdus ſeruaret impoſterum priuilegio ſingulari. Et hoc eſt ꝙ dr in anti phona. Caritatis incendiū cū ceteris virtu tibus. Incitat ad martyrium quod querit totis viribus. Pſalmus

CRedidi ꝓpter q̄ͦ lo cutus ſū ⁊c. Propter feruorē ca ritatis ignee poterat btūs Frā. dicere (Credidi) fide formata ca ritate feruenti (ꝓpter qd locutus ſū) nō ſo lū mores fidelibus predicādo ſꝫ etiā fidez conſtāter infidelibus proponendo (ego aūt humiliatus ſū nimis). i. afflictus valde: ſꝫ illud ps. 68. humiliabā in ieiunio aīam meā i. ipſā affligebā. Sꝫ ſi queratur d quo erat btūs Fran. ſic afflictus: bñ rñdetur: ꝙ erat cōpaſſione ad xpm paſſū: cuius plagas q̄ſi cōtinue mentis oculis intuebatur: ſicut di citur in legenda ſua Una q̄ppe dierū: dū ſic ſequeſtratus oraret: apparuit ei xps ieſus veluti cruci affixus: eidē tā efficaciter inge rens euuāgelicū illud Qui vult venire poſt me abneget ſemetipſū et tollat crucē ſuam et ſequatur me: vt mentē ſuā intrinſecus: ⁊ incendio dilectiōis adureret: et abſinthio cōpaſſionis impleret. Nā et ad premiſſe vi ſionis contuitū liquefacta eſt aīa eius: et memoria paſſionis eius xpi viſceribus cor dis ipſius adeo impreſſa medullitus: vt et crucifixi dñi plagas oculis mētis interius quaſi iugiter cerneret: et vix exterius a la chrimoſis gemitibus cōtinere valeret. Sꝫ quia valde pauci faciunt debitum ſuū de cō paſſione ad xpm crucifixū: ideo dr (Ego di xi in exceſſu meo oīs homo mendax) omnis enim omiſſio debiti includit mendaciū facti. Sed quia aliqui valde perfecti ſuū i hoc de bitū fecerunt: ſicut martyres mortem pro xpo viriliter ſuſtinētes: iō bene ſubditur (in exceſſu meo) nam tales ſunt excipiēdi a ge neralitate mendacij. De quorꝫ numero fuit beatus Fran. qui fuit marty: deſiderio ſi cut predictū eſt Et iō ſubditur in pſona ei⁹ (Quid retribuā dño ⁊c) Et reſpondet (cali cē ſalutaris accipiā). i. amore dei martiriū exquirā: qd dr calix ore domini Math. 20. Poteſtis bibere calicem quem ego bibitu rus ſum: Et quia hoc querebat btūs Frā. confidens de diuino auxilio: ideo ſubditur (et nomen domini inuocabo) orans vt ſit michi adiutor (vota mea domino reddā co ram omni populo eius). i. non ſolum corā populo xpiano: qui ſuus eſt per fidem ⁊ de uotionē: ſed etiam coram populo ſarrace nico: qui ſuus eſt per creationem et guber nationem: et dicte redditionis ſubditur ra tio: cum ſubditur (Precioſa in conſpectu do mini mors ſanctorum eius) quia precium huius mortis eſt ille cuius bonitatis nō eſt finis (O domine quia ego ſeruus tuus) pri mo in habitu ſeculari: vt dictum eſt ſupra c. i. et ſcdo in habitu regulari ideo repetit (Ego ſeruus tuus et filius ancille tue). i. ec cleſie romane cui promiſi obedire vt patꝫ in principio regule ſue. Dicitur autem hec eccleſia ſponſa dei: in quantum ei coniungitur per fidem et deuotionem: et eius ancilla in q̄ntum exhibet ei debitum famulatuꝫ: ſicut et beata virgo dicitur eius mater et ancil

la(dirupiſti vincula mea)ſpūalia ⁊ corpora
lia. Spūalia ꝑ meoꝝ remiſſionē plenariaꝫ
pctōꝝ: ſicut dicitur in legenda. Sane iam
fratrū deo vocātē cōſummato ſenario: cum
pius eorum pater et paſtor locum ſolitudi
nis nactus: in multa cordis amaritudine
vitam deploraret adoleſcētie non ſine cul-
pa tranſactā: ſibiq; ac proli quā in xp̄o ge-
nuerat veniā poſtularet: ⁊ grām: exceſſiua
quadā in eum ſuperueniente leticia: certifi
catus eſt remiſſione plenaria omnium de-
lictoꝝ vſq; videlicet ad quadrantē nouiſſi-
mum. Item vincula corporalia (dirupiſti)
quibus fuit ligatus ſtetq; ſoldanus ſibi pa
cificum preberet auditum vt ſupradictum
eſt eodem capitulo (Tibi ſacrificabo hoſti
am laudis) ex quo tempus et locum nō in-
ueni tibi martyrium offerendi hoſtiā mee
carnis (Uota mea reddam in conſpectu oīs
populi eius). i. populi chriſtiani qui ſuꝰ eſt
populus: non ſolum creatione ſed ⁊ fide: ex
quo non potui inter infideles meum ꝓpo-
ſitum adimplere (In atrijs domus domini
⁊c). i. militantis eccleſie: que domus dei di
citur et etiaꝫ hieruſalem nominatur Apo.
21. Uidi ciuitatem ſanctam hieruſalem no
uam deſcendentem de celo ⁊c.

¶ De exceſſu oratiōis et ſpū prophetie.

DOminꝰ bonauē.
Senciens igitur chriſti ſeruꝰ
corpore ſe peregrinuꝫ a domi
no. cū ad terrena foris deſide-
ria pro xp̄i amore totus inſen
ſibilis eſſet effectus: ne foret abſq; conſola
tione dilecti. ſine intermiſſione orando ſpi
ritum deo contendebat exhibere preſentē:
nam ambulans et ſedens intus et foris la
borans et vacans adeo erat orationi vi mē
tis intētus: vt illi videretur quicquid erat
in eo non ſolum cordis et corporis verum
etiam operis et temporis dedicaſſe. Suſpē
debatur multociens. tante deuotiōis exceſ
ſu: vt ſupra ſemetipſū raptus ⁊ vltra huma
num ſenſum aliquid ſentiens: quid circa ſe
ageretur exterius omnino neſciret. Ibideꝫ
viſus eſt nocte orans manibus et brachijs
extenſis ad modū crucis toto corpore ſub
leuatus a terra: et nubecula quadam ful-
gente circundatus: vt illuſtrationis mira-
bilis vltra mentem mira circa corpus cum
eleuatione facta perluſtratio teſtis eſſet.
Prophetarū etiā ſpūs multiplex in tā mul
tiformis plenitudine grē redeuit in eo: vt
ipſius virtute mirifica: ſeruꝰ dei preſentem
aliqn̄ exhiberet abſentibus: noticiāq; cer-
tā haberet longe diſtātiū: ſecreta quoq; ꝓ-
ſpiceret cordiū: necnō et futuroꝝ prenūcia
ret euētus: ſicut multiplicium exemploꝝ eui-
dentia cōprobat: ex quibus aliqua ſubſcri-
būtur: ſed hic ꝓpter breuitatē operis omit
tūtur. predicta vero cōtinētur in antiphōa
cū dicitur. ¶ In deū hunc oratio ſurſuꝫ le-
uat extatica Queꝫ dei radiatio replet luce
prophetica. Pſalmus.

IN conuertendo
dn̄s captiuitatē ⁊c. Rationa-
lis aīa eo ꝙ eſt ad ymagineꝫ
dei facta capax eſt ipſius per
cognitionem et amorem: ⁊ in
hoc cōſiſtit ipſiꝰ vera libertas: de quo tro-
pologice dici pōt illud apli. gal. 4. Illa q̄
ſurſū eſt hieruſalē libera eſt. Nā fidelis a-
nima ſurſū eleuata: ꝑ dei cognitionē ⁊ amo
rem. eſt vere libera: ſed qn̄ ꝑ corpus qḋ cor-
rumpitur ⁊ aggrauat aīaꝫ trahitur ad me
ditationē et amorē cupiditatū carnaliū et
terrenarū captiuat: a qua captiuitate pau
lus apl's perſonā infirmoꝝ aſſumens libe-
rari petit dicēs Ro. 7. Infelix ego hō quis
me liberabit de corpore mortis huiꝰ: ⁊ rn̄-
det dicēs: grā dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. Nā cū ꝑ eiꝰ
gratiā hō a cupiditatibus terrenis ⁊ carna
libus ſegregatus a dicta captiuitate libera
tur. Beatus vero Franciſcus et eius ſocij
ſaltem plurimi fuerunt taliter liberati: ꝓ-
pter qḋ poterāt dicere (In conuertēdo dn̄s
captiuitatē ſion). i. frāternitatꝫ ⁊ ꝯgregationis
nr̄e noīe ſyō deſignate: ſicut ſupra dictū eſt
c. i. (facti ſumus ſicut cōſolati) Dr̄ aūt ſicut
cōſolati et nō ſimpliciter: nā in vita pn̄ti ꝑ-
fecta ꝯſolatio nō hr̄: ſꝫ in celeſtibꝰ expectat
(Tūc repletū eſt gaudio os nr̄m) reddēdo
deo grates debitas de bn̄ficijs iā acceptꝫ ⁊
etiā de promiſſis (⁊ lingua nr̄a exultatione)
Dr̄ aūt exultatio quaſi extra ſaltatio: qḋ hu
mane lingue cōuenit: qn̄ ꝑ cognitionē pro-
pheticā trāſcendētia naturalē cognitioneꝫ
prenūciat ⁊ predicit. Qḋ fuit in btō Frā. et
alijs pluribus ſocijs eius Et quoniam hoc
non ſolū fuit notum fratribus ſed etiā mul
tis alijs ꝑſonis ex hoc deū laudātibꝰ. ideo
ſubdit (Tūc dicēt inter gētes magnificauit
dn̄s facere cum eis). i. magnificauit dona
gratie q̄ cōceſſit fratribꝰ iſtis. Et quoniam
ſacramenta dei reuelare honorificū eſt: v
vt dr̄ thobie. 12. ideo beatus Frā. ⁊ fratres
aliū donis p̄dictꝫ dotati poterāt dicere (Ma
gnificauit dominus facere nobiſcum) ſua
nobis beneficia miſericorditer conferēdo
(Facti ſumus letantes) non ſolum interius

mēte/ſz etiā exteri⁹ ī corpe:ſm illō. ps. 83.
Cor meum ⁊ caro mea exultauerunt ī deū
viuū. Et qm̄ a tpe btī frāciſci fuerūt ī ordīe
aliqui fr̄es defectuoſi ⁊ per ꝯſs in captiui=
tate predicta detenti:ideo pro liberatione
talium orabant beatus Franciſcus ⁊ eius
ſocij dicentes(Conuertere domine captiui=
tatē ſyon ſicut torrens in auſtro)flante nāq̃
vento aquilouari qui ſiccus eſt torrentes
deſiccātur flante vero auſtrali vento q̄ plu=
uioſus eſt torrentes iterum aquis replētur/
ſic flante dyabolo qui ventus aquilonaris
dici poteſt ſcd̄m illud Hiere.i. Ab aquilone
pandetur omne malum)mentes hominum
humore gratie deſiccantur:ſed ex oppoſito
flante ſpiritu ſancto/aquis gratie replen=
tur ⁊ incipiūt fluere aquis contritionis ⁊ de
uotionis:que finaliter perducunt ad adgau
dium ſuperne ciuitatis ideo ſubditur(Qui
ſemināt in lachrymis in exultatione metēt)
et ſubditur modus perfectionis cū dicitur
(euntes)per viā huius vite ad patriā(ibāt)
de virtute in virtutem(⁊ flebāt)propria pec
cata deflētes ⁊ aliena(mittētes ſemina ſua)
.i. exhortationes ad bonum per exempla ſā
cta ⁊ verba ſcd̄m illud Luce.viij. Semen eſt
verbum dei(venientes autem venient cum
exultatiōe)ad brauium celeſtis patrie(por=
tātes manipulos ſuos).i. fructus ſeminis
ſui:qui ſunt manipuli gratioſi.

¶ De obediētia creaturaꝝ ad ipſum

Dominus Bona=
uentura. O vere preclarum ⁊ ad=
mirabilem virum:cui ſuus ignis
ardorem ꝯtemperat/aqua ſapo=
rem cōmutat abundans poculum petra ꝓ=
pinat: inſiata deſeruiunt manſueſcunt im=
micia ⁊ irrationabilia ſtudioſe intēdūt. Ipe
quoq̃ dominus omniū ſua benignitate obe
dit ad votum dum ⁊ liberalitate. preparat
cibum lucis prebet claritate ducatum:vt ſic
ei tanq̄ viro ſanctitatis eximie/⁊ oīs crea
tura ſubſeruiat ⁊ ipſe creator oīm cōdeſcen
dat. Non ſolum autem creatura corporalis
obediebat ſibi ſed etiam ſpūalis. Nam ora
tionis ſue virtute demones fugiebant/ſicut
dicitur in legenda ſua. Ut autem quietius
ſpiritualium immiſſiones ſuſciperet:ad ſo=
litudines ⁊ eccleſias relictas oraturus no=
cte pergebat ſepius ⁊ ibi pugnas demonum
horribiles ſenſerit:qui ſecum confligentes
quaſi manu ad manū nitebātur ipſū ab ora
tionis ſtudio perturbare. Uerū illis precum
feruētiū infatigabili virtute fugatis vir dei
ſolitarius remanēs ⁊ pacatus: nemora re=
plebat gemitibus/loca ſpargebat lachry=
mis/pectora manu tondebat/⁊ quaſi occul
tius ſecretariū nactus/nūc reſpōdebat iu=
dici:nunc ſupplicabat patri nūc colludebat
ſponſo/nūc colloquebatur amico. Non ſolū
autem per ſe ipſum ſed etiam per internū=
cium demones effugabat:ſicut dicitur in le
genda ſua. Cōtigit ipſum aliqn̄. Arecium
deuenire cū tota ciuitas inteſtino bello quaſſa
ta propinquum ſui minabatur excidium.
Hoſpitatus vero in ſuburbio vidit ſuper ci
uitatem exultantes demones ac perturba=
tos ciues ad cedem mutuā ſuccēdentes:vt
aūt ſeditioſas illas effugaret aereas pote
ſtates fratrem ſiluestrū colūbine ſimplicita
tis virum/quaſi preconem premiſit dicens.
Uade ad portā ciuitatis/⁊ ex parte dei oī=
potentis damonibus in virtute obedientie
precipe:vt exiant feſtinanter. Accelerat ve
rus obediens patris iuſſa perficere:⁊ preoc
cupans in laudibus faciem dn̄i:ante portā
ciuitatis cepit clamare valenter. Ex parte
oīpotentis dei ⁊ iuſſu ſerui eius frāciſci pro
cul hinc diſcedite demones vniuerſi. Redit
ad pacem continuo ciuitas/⁊ ciuilitatis in
ſtitura ciues omnes cum magna tranquil=
litate reformant. Et hoc eſt ꝙ dicitur breui
ter in antyphona. Seruo ſui creatoris crea
ture obediūt. Eius tanq̄ preceptoris demo
nes effugiunt. Pſalmus.

Sepe expugnaue=
runt me. ⁊c̄. Beatus franciſcus
ſedatis paſſionibus ⁊ ad ꝯtem
plationis altitudinē eleuatus/ꝯuenienter pōt
iſrael nominari igit̄(dicat nūc iſrael).i. frāciſc⁹
(Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea)
.ſ. corporales paſſiones que ſūt ꝯcupiſcētia
carnis ⁊ ꝯcupiſcētia oculoꝝ. Nam inter va
nos fuit hoim filios iuuenili etate nutritus
in vanis ⁊ poſt aliqualē litteraꝝ noticiam
lucratiuis mercationū deputatus negotijs
qr tn̄ ei nō preualuerūt:ſz magis ecōuerſo:
ideo ſubditur(et enī nō potuerūt michi)aſſi
ſtēte ſibi ſupno p̄ſidio nec iter laſciuos iuue
nes poſt carnis petulāciā abijt:nec iter cupi
dos mercatores ſperauit in pecunia ⁊ the=
ſauris:ſicut dictū fuit cp̄ i. Et qm̄ a quo qs
ſuperatus eſt eius ſeruus effectus eſt:ideo
merito creature corporales ei ſubiecte ſer=
uiebāt. Et qr nō ſolū eas ſed etiā malignos
ſpiritus ſuperauit:idō ſubdit̄(Supra dorſū
meū fabricauerūt pctōres .i. demōes mecū
manu ad manū ꝯfligētes vt p̄dictū ē(plō=
gauerūt iniquitatē ſuā)qr a p̄ncipio mūdi ad

malum fidelium machinari non ceſſauerūt (Dominus iuſtus concidet ceruices peccatorum(.i. demonum. Nam ex beati frāciſci conſtancia ⁊ diuina iuſticia repellebantur propter qđ ſubditur(Confundantur ⁊ conuertantur retrorſum oēs qui oderūt ſyon) i. beati franciſci congregationem nomine ſyō deſignatam vt ſupra dictū eſt. caplo .i. (Fiant ſicut fenum tectoꝝ qđ priuſqꝫ euellaꝫ exaruit)demones enim ſunt ſtipula gehenne incendio preparata (De quo nō impleuit manum ſuam qui metet) in finali nāqꝫ iudicio meſſores erunt angeli ſancti. Secūdum quod ħr Math. xiij. Ipſi vero nō colligēt demones ad ſuum conſortium ſed eos magis impellent ad gehēue incēdium. Et quū per dei ſententiam diffinitiuam ſūt dāpnati ſubditur (⁊ nō dixerūt q̄ preteribant) per viam huius vite(benedictio domini ſuper vos. ⁊c̄.) quia pro dampnatis nullus debet orare.

¶ De ſtigmatibus ſacris.

Dominus Bona

uētura. Fidelis reuera famulus ⁊ miniſter xp̄i franciſcus bienuio cōtra qꝫ ſpiritū redderet celo/cū i loco excelſo ſurſū qui mōs aluerne dicit̄ quadragenarium ad honorem michaelis archangeli ieiunium inchoaſſet: ſuperne contemplationis dulcedine habundātius ſolito ſuperfuſus/ac celeſtium deſideriorum ardētiori flāma ſuccēſus ſupernarum cepit immiſſionum cumulatius dona ſentire. Duꝫ igitur ſeraphicis deſideriorum ardoribus ſurſum ageretur in deum: ⁊ affectus compaſſiua teneritudine in eum transformaretur: cui ex charitate nimia crucifigi ꝯplacuit: quodā mane circa feſtū exaltatiōis ſancte crucis in latere montis orās: vidit quaſi ſpeciē vnius ſeraph: ſex alas tā fulgidas qꝫ ignitas habētes: de celoꝝ ſublimitate deſcēdere: q̄ volatu celerrimo ad aeris locū viro dei propinquū perueniēs: nō ſolū alatus ſed ⁊ crucifixus apparuit manus qđē ⁊ pedes hñs extēſos ⁊ cruci affixos. Alas vero ſic miro mō Hīc īn diſpoſitas: vt duas ſupra caput erigeret: duas ad volandū extenderet: duab⁹ vero reliqꝫs totū corpus circūplectendo velaret. Hoc vidēs vehemēter obſtupuit: mixtꝫqꝫ dolori gaudiū mens eius incurrit dū ⁊ in tā gratioſo xp̄i aſpectu ſibi tā mirabiliter apparētis exceſſiuā quādā ꝯcipiebat leticiā: ⁊ dira cōſpecta crucis affictio: ipſi⁹ aīam cōpaſſiui doloris gladio ꝑtranſibat. Intellexit quidē illo docēte interius: q̄ ⁊ apparebat exterius: ꝙ licet compaſſionis infirmitas cum immortalitate ſpūs ſeraphici nullatenus conueniret: ideo tamē hmōi viſio ſuis fuerat preſentata conſpectib⁹ vt amicus chriſti prenoſceret ſe non per martyrium carnis ſed per incendium mentꝫ totum in chriſti ieſu crucifixi expreſſam ſimilitudinē transformādū. Diſparēs igit̄ viſio poſt archanum ac familiare colloquiū mentem ipſius ſeraphico iterius inflammauit ardore: carnem vero crucifixo conformi exterius inſigniuit effigie: tanqꝫ ſi ad ignis liquefactiuam virtutem preambulam ſigillatiua quedam eſſet impreſſio ſubſecuta. Statim namqꝫ in manibus eius et pedibus apparere ceperunt ſigna clauoꝝ ipſorum capitibus in interiora parte manuuꝫ et ſuperiori pedum apparentibus et eorū acuminibus exiſtētib⁹ ē aduerſo. Erātqꝫ clauoꝝ capita in manibus et pedibus rotonda ⁊ nigra. Ipſa vero acumina oblonga retorta et repcuſſa q̄ de ipſa carne ſurgētia carnē reliquā excedebant. Siqđē repcuſſio ipſa clauoꝝ ſub pedibus adeo ꝓminens erat et extra ꝓtenſa/ vt nō ſolū plantas ſolo libere applicari nō ſineret: verū etiā inter curuationē arcualē ipſoꝝ acuminū facilit̄ imitti valeret et digit⁹ man⁹/ ſicut ⁊ ab eis ipſe accepi/ qui oculis ꝓpriis cōſpexerunt Dextrum quoqꝫ latus quaſi lancea tranſfixum rubra cicatrice obductuꝫ erat quod ſepe ſacrum ſanguinem/ effundēs: tunicaꝫ et femoralia in tanta copia reſpergebat vt poſtmodum fratres ſocij ea lauantes ꝓ tēpore indubitanter aduerterent/ ꝙ ſicut in manibus et in pedibus ſic et in latere famulus domini expreſſe haberet impreſſaꝫ ſimilitudinem crucifixi. Et hoc eſt ꝙ dicitur in Antiphona Chriſto iam cariſmatibus conformatus interius: paſſionis ſtigmatibus conſignatur exterius. Pſalmus.

Confitebor tibi do

mine ⁊c. Beatus Franciſcus impreſſionis ſacrorum ſtigmatum tempore feruenter orans in latere montis aluerne potuit dicere competēter(confitebor tibi dñe confeſſione laudis(in toto corde meo)nam tunc in deum ſurſum ſeraphicis ardorib⁹ agebatur(quoniaꝫ audiſti verba oris mei) id eſt verba orationis mee: hoc enim percepit/ per hoc ꝙ tunc dono gratie habūdātius ſolito ſuꝑfuſ⁹/ cepit ſupernarū imiſſionum cumulatius dona ſētire vt predictuꝫ

eſt angeli vero ſancti iuſtis orantibus aſ=
ſiſtunt/et coram deo preces eorum offe=
runt:ſicut dicitur Thob.12.ca. Qñ orabas
cum lacrimis ⁊c.ego orationem tuam ob=
tuli:qđ eſt verbum angeli raphaelis/ideo
ſubditur(In conſpectu angelorum pſallã
tibi)et ſubditur modus orandi/cum dicit
(adorabo ad templum ſanctum tuũ)Tẽpo
re nãq₃ veteris teſtamenti iudei in exiliũ
deportati adorabant verſa facie ad ihr̃lm
rõne tẽpli:ſicut dr̃.iij.Regũ.viij.et daniel.
vi.Vetus autem teſtamentum fuit figura
noui/et ideo criſtiani exiſtentes in exilio
huius mundi debent adorare verſa facie
mentis ad celeſtem hieruſalem in qua eſt
templum ſanctum glorie dei/de quo dicit
pſalmus.xxviij In templo eius omnes di
cẽt gloriã Sic ađt.orabat btũs Franciſcus
propter qđ dicere poterat(Adorabo ad tẽ
plũ ſanctum tuũ et confitebor nomini tuo)
confeſſione laudis gratias agendo de be=
neficijs ei collatis/ideo ſubdicitur(ſupra
miſericordia)ſc₃ in remiſſione totali pecca
torum meorum vt dictum eſt ſupra(Et ve=
ritate tua)in ſalutari donatione tuorum
cariſmatum et donoru₃(Quoniam magni
ficaſti ſuper omne nomẽ ſanctũ tuũ Iũga=
tur ſic lr̃a.Qm̃ magnificaſti nomẽ ſanctum
tuũ.ſc₃ in me:q̃a deus in ſe non magnifica
tur cũ ſit infinitus Et hec magnificatio fuit
ſacrorum ſtigmatum impreſſio/que fuit oc
caſio fidelibus magnificandi nomen domi
ni deuote. Sed quia hoc eſt preuilegium
ſingulariter beato Franciſco conceſſũ:ideo
dicitur(ſuper omne.ſ.collegium iuſtorum
ſicut de quolibet ſancto confeſſore canit ec
cleſia:non eſt inuentus ſimilis illi pro ali=
qua eius ſingulari gratia ſine preiudicio
aliorum ſanctorum.Et quoniam conformi
tas eſt cauſa dilectionis/et per conſequẽs
exauditionis/ideo beatus Franciſcus xp̃o
interius et exterius conformatus poterat
dicere(In quacunq₃ die inuocauero te ex=
audies)tua benignitate.Tanta enim no=
uitas in beati Franciſci corpore ſignum
fuit notabilis augmenti gratiarũ eius men=
te/ideo ſubditur(Multiplicabis in anima
mea virtutem)et quoniam dominus gre=
gorius papa nonus:et cardinales pluri=
mi ad quos regimen eccleſie pertinebat/
propter quod reges dici poterant:ſacra
ſtigmata verbo et ſcripto confeſſione lau=
dis confeſſi ſunt.vt ſupra dictum eſt.ca.j.
ideo ſubditur(Confitebuntur tibi domine
omnes reges terre quonia₃ audierunt om
nia verba oris tui)id eſt cognouerunt fa=
cta tua mirabilia in corpore beati Franci
ſci. Q₃ autem factum aliquando nomine=
tur verbum p₃.ij.Regum.j.qđ eſt verbum
qđ factum eſt/et hoc maxime competit ver
bo dei/cuius dicere eſt facere.pš.148. Ip=
ſe dixit et facta ſunt.Et cantent in vijs do=
mini.id eſt cantari faciant in eccleſijs dei
in quibus conuenit populus criſtianus ad
audiendum diuinum officium(Quoniam
magna eſt gloria domini)in impreſſione ſa
crorum ſtigmatum in corpore ſancti Frã=
ciſci hoc enim cantari fecerunt in proſis
hymnis et antiphonis que ad dei gloriam
et beati Franciſci honorem ediderunt. Et
ſubditur dicte glorie ratio cũ dicitur(Quo
niã excelſus dominus et humilia reſpicit)
vt attollat(⁊ alta)id eſt ſuperba(a longe co
gnoſcit)vt deſpiciat vt exponit Aug. hoc
autem impletum fuit ĩ beato Frãciſco quẽ
propter humilitatem ſuam ad illam celſitu
dinem erexit de qua ſuperbum demonem
eiecit.ſcđm q₃ vni ſctõ fratri diuinitus oſtẽ
ſũ fuit De quo dicitur in legenda.Cum eſ
ſet in comitatu viri dei et vna cum ipſo
in quadam eccleſia deſerta feruenti oraret
affectu in extaſi factus vidit inter multas
in celo ſedes vnam ceteris digniorem pre=
cioſis ornatam lapidibus et omni gloria
refulgentem. Miratus intra ſe precelſi
refulgentiam throni/anxia cepit cogita=
tione perquirere/quis ad illam deberet aſ
ſumi Audiuit inter hec vocem dicentem ſi
bi.Sedes iſta vnius de ruentibus fuit
et nunc humili ſeruatur Franciſco Reuer=
ſus demum frater ad ſe ab orationis exceſ
ſu virum beatum exterius pro deuntem ſo
lito more fuit ſecutus Cũq₃ incedentes per
viam de deo inuicem loquerentur:frater il
le viſionis ſue non immemor ſolerter que
ſiuit/quid de ſeipſo ſẽtiret ab eo. Ad quem
humilis xp̃i ſeruꝰ Videor mihi maximꝰ pec
cator Cui cum frater diceret ex aduerſo/q₃
hoc nõ poſſet ſana cõſcientia dicere nec ſẽ=
tire:adiũxit Si quẽcũq₃ ſceleratũ hoie₃ tã
ta fuiſſet criſtus miſericordia proſecutus:
arbitror ſane:q₃ multo q̃₃ ego deo gratis
or eſſet. Cõfirmatus fuit frater ex tam ad=
mirabilis humilitatis auditu de veritate vi
ſionis oſtẽſe(euãgelio ſacro teſtãte)cogno
ſcẽs/q₃ ad excellentiã glorie de qua ſuper=
bus eijcitur vere humilis exaltetur. Et qm̃
poſt ſtigmatum impreſſionem beatus Frã
ciſcus fuit interius et exterius armis xp̃i
munitus potuit dicere(Si ambulauero in
medio tribulationis viuificabis me et ſu=
per iram inimicorum meorum)id eſt de=

monum (extendiſti manum tuam) eos re:
pellendo ad precem meam(⁊ ſaluum me fe
cit dexteraſtua)me ab eoꝝ impugnatõe ma
ligna liberãdo. Sed qꝛ merita beati fran:
ciſci non valuerunt ſibi:ſed etiã in filijs ſuis
remunerãtur ideo ſubditur(Dñs retribuet
pro me:quaſi dicat pro meritis meis deus
retribuet bona filijs meis ipſos conſeruan:
do. Hanc autem conſeruationem deſidera:
bat beatus franciſcus continuari/propter
ꝙ orabat dicẽs(Dñe miſericordia tua in ſe
cul)ũſupple ſit ſuper filios quos dediſti mi
chi propter quod ſubditur(opera manuum
tuarum).i.filios meos(ne deſpicias)eos de
ſerendo ſed magis eos honores cõtinue gu
bernando ⁊ in hoc exauditus fuit a dño/ſi:
cut dicitur in legenda. Cum autẽ ſemel ma
lis turbatus exemplis anxio ſpiritu miſeri
cordie patrem precaretur pro filijs reſpon:
ſũ huiuſmodi reportauit a dño Cur tu pau:
per homõcio perturbaris. An ego te ſuper
religionem meam ſic paſtorem conſtitui vt
me principalem neſcias eſſe patronum. Ho
minem ſimplicem ad hoc te cõſtitui : vt que
in te fecero nõ humane induſtrie:ſed ſuper
ne gr̃e aſcribãtur. Ego vocaui ſeruabo et
paſcam ⁊ alijs excidentibꝰ alios ſubrogabo
vt ſi nati nõ fuerint/faciã illos naſci. Et ꝙ̃
tiſcunqꝫ fuerit impulſibus paupercula hec
concuſſa religio:ſalua ſemper meo munere
permanebit.

De ſacro trãſitu beati Frãciſci.

Ominus Bona

uentura. Ipſe vero trãſitum
ſuũ lõge ante preſciuit. Dieqꝫ
obitus imminente dixit fr̃ibꝰ
ſui corporis tabernaculũ de:
ponendũ in proximo: quemadmodum fue:
rat ſibi demonſtratũ a xp̃o Biennio itaqꝫ
ab impreſſione ſacroꝝ ſtigmatũ anno vcꝫ
a ſua conuerſione.22. ad ſanctã mariã de
porciũcula ſe deferri popoſcit:vt vbi p virgi:
ginẽ matrẽ dei ſpm̃ conceperat pfectiõis ⁊
gr̃e:ibidem mortiꝫ ſoluto debito:ad brauiũ
perueniret retributionis eterne. Poſt hoc
euangelium ſm̃ Johannem ab illo loco an
te diem feſtũ paſche ſibi legi popoſcit vt in
eo vocem dilecti pulſantis audiret : a quo
ſolus eum iam carnis paries diſiungebat
Ipſe vero prout potuit in huius pſalmi vo
cem erupit(voce mea ad dominum clama:
ui:uoce mea ad dominum deprecatus ſuꝫ)
et ad finem vſqꝫ compleuit(me inquit expe
ctant iuſti donec retribuas michi) Tandẽ
in eum cunctis completis miſterijs:anima
illa ſanctiſſima carne ſoluta et in abiſſũ di:
uine claritatis abſorpta:beatus vir obdor
miuit in domino. Unus autem ex fratribꝰ
et diſcipulis eius:vidit animam illam bea
tam:ſub ſpecie ſtelle prefulgide:a candida
ſubuectam nubecula ſuper aquas multas
in celum tramite recto ſurſum ferri : tanqꝫ
ſublimis ſanctitatis candore prenitidam
et celeſtis ſapientie ſimul et gratie vberta
te repletam:quibus vir ſanctus promeruit
introire locum lucis et pacis vbi cũ chriſto
ſine fine quieſcit. Caro vero ipſius que pri
us tam infirmitate ꝙ̃ ex natura ad nigre:
dinem declinabat candore nimio renite:
ſcens:illius ſecũde ſtole pulchritudinẽ pre
tendebat. Et hoc eſt quod dicitur in anthi:
phona. Uiſio ſtelle ſplendide ſtolã primaꝫ
certificat : carniſqꝫ priuslinide candor ſe:
cundam indicat. ſcilicꝫ eam prefigurando
pſalmus

Oce mea ad do:

minum clamaui ⁊c. Sicut pa
tet ex predictis)iſte pſalmus
fuit oratio beati Franciſci
morientis(voce mea ad domi
num deprecatus ſum) Et dicitur hic bis
(voce mea)propter vocem mentis et cor:
poris. Nam in huius pſalmi vocem eru:
pit prout poterat illa hora/ vt predictum
eſt(Effundo in conſpectu meo orationem
meam et tribulationem meam ante ipſum
pronuncio)vt enim moriendo chriſto con:
formaretur eius imminente morte graui:
bus fuit afflictus doloribus ſicut dicitur
in legenda. Ut autez viro dei cumulus me
ritorum accreſceret que omnia vere in pa
cientia conſummãtur cepit infirmitatibus
varijs laborare tam grauiter vt doloroſis
paſſionum moleſtijs per ſingula membra
diffuſis conſumptiſqꝫ iam carnibus quaſi
ſola cutis oſſibus cohereret. Cumqꝫ dui:
ris corporis angeretur doloribus/pena:
les illas anguſtias non penas ſed ſoro
res ſuas eſſe dicebat/tantaſqꝫ in ipſarum
tollerantia letas domino laudes et grati:
as referebat/vt videretur ſibi aſſiſtenti:
bus fratribus/ꝙ pro glorìatione iocunda
et humili/quaſi paulum aſpicerent: et pro
vigoratione imperturbabilis animi al:
terum Job viderent(In deficiendo ex me
ſpiritum meum)videbat enim ſpiritus vi:
tales corporis omniuo deficere/ et per con
ſequẽs ſpiritũ rationalẽ ſtatim a corpe ſe:
parãdum/ideo ſubdr̃(Et tu cognouiſti ſe:

mitas meas(ac ſi diceret cum chriſto mo=
riente pater in manus tuas commendo
ſpiritum meum/dirige eum ad te per re=
ctam ſemitam deducendo. Sed quoniam
maligni ſpiritus inſidiantur iuſtis in mor=
te ſicut legitur de beato Martino. Et i=
dem veriſimile eſt de beato Franciſco. idõ
ſubditur(In via hac qua ambulabam ab=
ſconderunt ſuperbi laqueum michi)id eſt
demones. Ut autem perfectius chriſto mo
rienti qui dixit in cruce deus deus meus
quare me dereliquiſti conformaretur idõ
dixit(Conſiderabam ad dexteram et vi=
debam et non erat qui cognoſceret me)
(Periit fuga a me et non eſt qui requirat
animam meã)licet enim humanitas chri=
ſti in qua patiebatur in ſuppoſito verbi
eſſet coniuncta diuinitati/tamen dicebat
ſe a patre derelictum in manibus iudeo=
rum: Ita beatus Franciſcus moriens q̃=
uis eſſet deo mente coniunctus per fer=
uentiſſimam charitatem et etiam quodã=
modo corpore propter impreſſorum ſacro=
rum ſtigmatum ſimilitudinem/tamẽ dice=
bat ſe incognitum et irrequeſitum quan=
tum ad mortis corporalis euaſionem/quã
tamen veraciter acceptabat/eo ꝙ per ip=
ſam ſe venire ad gloriam preuidebat/pro
pter ꝙ dicebat(Clamaui ad te domine di=
xi tu es ſpes mea portio mea in terra vi=
uentium intende ad deprecationem meã)
me transferendo ad gloriam(quia humi=
liatus ſum nimis)id eſt valde afflictus ex
doloribus mortis(libera me a perſequen=
tibus me)id eſt a demonibus qui maxime
iuſtis inſidiantur in morte vt ſupra dictuꝫ
eſt/et qꝛ tunc faciunt vltimum de potentia
ſcientes ꝙ nocere non poterunt eis vltra
ideo ſubditur(qꝛ confortati ſunt ſuper me)
licet defraudentur a ſua intentione/ideo
ſubditur(Educ de cuſtodia animam meã)
id eſt de corpore mortali qđ eſt quaſi car=
cer anime/propter quod dicebat apoſtolꝰ.
Ro.vij. Infelix homo quis me liberabit de
corpore mortis huius(ad confitendum no
mini tuo)confeſſione laudis perfecte. Naꝫ
anima corpore mortali detenta/nõ poteſt
in deum ferri libere/qꝛ corpus qđ corrũpi
tur aggrauat animam/vt dicitur Sap.x.
(Me expectant iuſti)qui ſunt in gloria ce=
leſti)donec retribuas michi)ſcꝫ gloriã ani=
me quam ſtatim habuit exiens de corpo=
re/propter ꝙ ſub ſpecie ſtelle ſplendide vi
ſa eſt in celum recto tramite conſcendere
vt ſuperius eſt expreſſum/et in generali
reſurrectione gloriam corporis quod fuit

prefiguratuꝫ in candore nimio mortue car
nis/que tamẽ prius tam ex natura q̃ ex in
firmitate ad nigredinem declinabat.

¶ De miraculis ſancti Franciſci et eiꝰ
canonizatione.

Dominus bona.
Cepit autem vir beatus con=
tinuo diuine faciei ſuper irra=
diante reſpectu magnis et multis choru=
ſcare miraculis/vt ſublimitas ſanctitatis
eius que ipſo viuente in carne ad morum
directionem per exempla perfecte iuſticie
innotuerat mundo/illo iam regnante cum
chriſto ad omnem fidei firmitatem per mi
racula diuine potentie comprobaretur a
celo. Cumq; in diuerſis orbis partibꝰ glo=
rioſa eius miracula largaq; per ipm̃ impe
trata bñficia plurimos ad xpi deuotionem
accẽderẽt/et ad ipſius ſancti reuerẽtiã in=
citarẽt/acclamãtibus tã linguis ſermonũ
q̃ operũ ad aures ſũmi pontificis dñi Gre=
gorij noni/q̃ per ſeruũ ſuũ Franciſcũ deus
operabatur magnalia peruenerunt Sane cuꝫ
idẽ paſtor eccl'ie nõ ſolũ ex miraculis audi
tis poſt mortẽ verũ etiã experimẽtis in vi
ta ipſius oculis viſis ⁊ manibus cõtrectatꝫ
ſãctitatẽ eius mirabilẽ plena fide certificа=
tus agnoſceret/⁊ per hoc in celis glorifica=
tũ a dño nullatenus dubitaret/vt xpo cuiꝰ
erat vicarius cõcorditer ageret/hũc in ter
ris reddere celebrẽ tãq; omni veneratiõe
dignĩſſimũ pia conſideratione diſpoſuit Ad
omnem quoq; certitudinem faciẽdam orbi
terrarum de glorificatione viri ſanctiſſimi
inuenta miracula et conſcripta et teſtibus
ydoneis approbata/examinari fecit per
illos qui minus inter cardinales fauora=
biles negotio videbantur. Quibus diligẽ
ter diſcuſſis et ab oĩbus approbatis de fra
trum ſuoruꝫ et olim platoꝝ q̃ tunc in cu ria
erãt cõcordi cõſilio ⁊ aſſenſu canonizandũ
decreuit Ueniẽs itaq; pſonaliter ad ciuita
tẽ aſſiſij. Anno dñice incarnatiõis milleſi=
mo.cc.xxviij.17.ka lendas auguſti.die do=
minico cũ maximis q̃ lõgũ foret enarrare ſo
lẽpnis/btm̃ p̃rẽ cathalogo ſctõꝝ aſſcripſit.
Et hoc ẽ ꝙ dr̃ in antiphona Signis mortẽ
ſequẽtibus pãdit ſcti gloria: aſſcriptꝰ celi ci
uibus colitur in eccleſia. Pſalmus.

Super flumina
babilonis illic ſedimꝰ et fleui=
mus ⁊c. Cogitãti michi de p
ſperitate noſtri ſtatus circa
tempora canonizatiõis beati

frãciſci patris noſtri: ⁊ de aduerſitate quã
nunc patitur in diuerſis partibꝰ mũdi / ma
gis flere libet ꝙ̃ aliqđ dicere. Cuius enim
vel ſaxeũ pectus lacrime fratrũ in diuerſis
mundi partibus afflictoꝝ ad cõpaciendum
non emolliãt / propter hoc igitur dicamus
(Super flumina babylonis) .i. impetꝰ mul
tiplices tribulationis confuſibilis (ſedimꝰ)
.i. manſimus ſicut dicitur Deut. i. Sediſtis
in cades multo tempore ⁊ nos diutius mã-
ſimus in tribulatione ideo ſubditur cauſa
fletus dicẽs (recordaremur ſyon) .i. religio-
nis noſtre nomine ſyon deſignate vt ſupra
dictum eſt caplo primo. Que quidem recor
datio ſit referendo tẽpora preterita ad mo
derna. Nam primis temporibus ſũmi põ
tifices nobis ad nutum gratias et priuile-
gia conferebant: prelati ⁊ clerici nos elemo
ſinarum ſubſidijs nutriebant: poſtea vero a
tempore Bonifacij pape. viij. noſtra priui-
legia in pluribus ſunt reſtricta: ⁊ aliqua re
uocata. Clerus etiam pro parte magna ab
elemoſynarum collatione manum retraxit
⁊ quod grauius eſt quartã portionem vltra
modum debitum exigẽdo: ⁊ alicubi recipiẽ
do multipliciter nos affligit (in ſalicibus in
medio eius ſuſpendimus organa noſtra) p
ſalices enim conuenienter poſſunt intelligi
feſtiui dies / eo ꝙ filij iſrael in feſto taberna
culorum accipiebant ſalices de torrente in
ſignum leticie: nos autem interdicti tempo
re ſolebamus diuinum officium ſolempni-
ter celebrare: ſed nunc oportet nos cũ alijs
organa noſtra ſuſpendere. Quam quidem
reſtrictionem aliqui clerici improperant et
improperauerunt durius in huius reſtri-
ctiõis nouitate / propter quod poſſumus di
cere (quia illic interrogauerunt nos qui ca-
ptiuos duxerũt nos) dictam reſtrictionem
impetrãtes (verba cantionum) dicentes no
bis deriſorie tempore interdicti (Cantate)
cantate ſicut ſolebatis quaſi dicerent irriſo
rie: modo non poteſtis (Et qui abduxerunt
nos ſuis impetrationibus ad hanc reſtri-
ctionem (hymnum cantate nobis de canti-
cis ſyon) .i. religionis veſtre: quaſi dicãt de
riſorie. Nunc vos oportet nobis ceſſantibꝰ
conformare quibus debemus humiliter re
ſpondere (Quomodo cantabimus cãticum
domini in terra aliena) .i. in terra interdi-
cto ſuppoſita: hoc eſt dictu / non poſſumus /
quia volumus mandatis apoſtolicis obe-
dire. Sed quoniam multi propter afflictio
nes ſupradictas reputant nos coram deo
datos obliuioni: qui tamen poſt tempeſta-
tem trãquillum facit: ⁊ poſt lachrymationẽ
et fletum gaudium ⁊ exultationem infũdit
ideo ſubditur in perſona eius (Si oblitus
fuero tui hieruſalem) per hieruſalem q̄ in-
terpretatur pacifica conuenienter intelligi
tur religio noſtra: quia beatus Franciſcus
dicit in regula. Conſulo moneo ⁊ exhortor
fratres meos in dño ieſu xpõ. Ut quãdo va
dunt per mundum non litigent neqꝫ contẽ-
dant verbis nec alios iudicent ſed ſint mi-
tes pacifici modeſti manſueti ⁊ humiles ho
neſte loquentes omnibus ſicut decet. Dicit
igitur dominus hãc religionem conſolãdo
(Si oblitus fuero tui hieruſalem obliuioni
detur dextera mea) que põt ſuperbos deice
re ⁊ humiles ⁊ afflictos releuare (Adhereat
lingua mea faucibus meis (methaphorica
eſt locutio. que de deo loquitur more huma
no. Sicut enim per manum diuinam intelli
gitur virtus eius operatiua: ſic per linguã
virtus eius expreſſiua (Si non meminero
tui) in bonum. Sic enim promiſit dominus
beato Franciſco dicens ꝙ quiſcunqꝫ impulſi
bus conculcata fuerit: hec paupercula reli-
gio / tamen meo munere permanebit: ſicut
ſuperius allegatum eſt caplo. viij (Si nõ pro
poſuero tui hieruſalem in principio leticie
mee) reducẽdo religionem iſtam ad proſpe
ritatem priſtinam / quam habuit tempori-
bus propinquis canoniſationis beati fran
ciſci: vt dictum eſt in principio huius pſal-
mi. Et ego qui ſuperiora diſcripſi anno mei
nouiciatus audiui a quodam fratre anti-
quo / qui ordinem intrauerat prope tempo
ra beati franciſci ꝙ beatꝰ franciſcus ad huc
viuens dixerat. Fratres mei erunt primo
poma dulcia / et poſtea inſipida / et poſtea
acerba / ⁊ vltimo ad priſtinam dulcedinem
reuertentur. Tria autem prima videntur
iam eſſe impleta. Nam a canoniſatione ſan
cti franciſci per plures annos fratres fue-
runt prelatis principibus clericis ⁊ laycis
gratioſi / poſtea vero gratioſitas hec fuit di
minuta. Et poſtea a tpe Bonifacij pape. 8.
videtur ꝙ̃tum ad multos in cõtrarium ver
ſa / maxime ꝙ̃tum ad clerum qui multipli-
citer in diuerſis partibus orbis fratres tam
ꝙ̃ odibiles perſequitur ⁊ affligit quod nos
debemus non ſolum humane malicie / ſed
noſtris demeritis imputare. Et quoniam
ſicut dicit beatus Gregorius euangeliorũ
omelia prima preteritarum rerum exhibi-
tio certitudo eſt futurorum. Ideo ex tribus
iam impletis ſperare debemus / ꝙ quar-
tum adimplebitur domino concedente.
Sed quoniam fratres non ſolum debent
orare pro ſuis benefactoribus ſed etiã pro

ſuis perſecutoribus/ſicut dicitur in regula ꝙ debemus diligere eos qui nos perſequuntur et reprehendunt et arguunt/quia dicit dominus: diligite inimicos veſtros ⁊ orate pro perſequentibus et calumpniantibus vos: ideo ſubditur in perſona fratrum adimplentium verbum chriſti (Memor eſto dñe filiorum edon) in bonum ipſorum. Eſau vero alio nomine fuit vocatus Edon Geñ. xxv. Ipſe vero perſecutor fuit fratris ſui Jacob ſimplicis/⁊ ideo filij Edõ competenter dici poſſunt perſecutores huius paupercule regule ſiue religionis. Pro quibus tamen debemus orare/vt reſiliant a ſua peruerſitate/et ſic fiant nobis occaſio leticie/ideo ſubditur (in diẽ hieruſalez) id eſt ad conſolationem noſtram. Sicut enim tribulatio frequenter vocatur nox in ſacra ſcriptura ſic conſolatio dies: ⁊ cũ hoc domino concedente fuerit impletum/ poterimus cum apoſtolo dicere Nox preceſſit dies autez appropinquauit. Sz quia nondum eſt hoc impletum ſubditur adhuc de perſecutoribus noſtris qui dicunt (Exinanite exinanite vſqꝫ ad fundamentum in ea) Aliqui namqꝫ de perſecutoribus noſtris falſe diſſeminauerunt ꝙ noſtra religio eſſet penitus deſtruenda: colligatio vero talium detractorum poteſt conuenienter dici (filia babilonis) id eſt digna confuſione: ſicut filius mortis dicitur homo dignus morte. 2. Re. 12. Ideo ſubditur (filia babilõis miſera) ratione culpe (Beatus qui retribuet retributionem tibi quam retribuiſti nobis) retribuẽdo tibi bona pro malis. Et hoc faciunt perfecti fratres orando pro perſecutoribus ſuis. Sed quoniã multi non ſunt ita perfecti quin inſurgant aliqui motus iraſcibilis ad vindictam: ideo ſubditur (Beatus qui tenebit) id eſt retinebit freno rationis (paruulos ſuos) id eſt motꝰ iraſcibilis ne creſcãt vſqꝫ ad malum cõſenſus ⁊ opatiõis (Et allidet eos ad petrã.) i. chriſtũ. Qđ faciũt illi q̃ remittũt oẽm iniuriã amore xp̃i. Et hoc mõ btũs Jhero. i epl'a ad euſtochiũ exponit verſũ iſtũ dicẽs Ille laudat ille p̄dicat btũs qui cũ ceperit cogitare iterficit cogitatꝰ/⁊ allidit eos ad petrã. Petra aũt ẽ xp̃s: cui ſit laus et gloria in ſecula ſeculorum Amen.

¶ Explicit oratio deuota ſiue cõtẽplatio/cũ ipſiꝰ expoſitiõe ad btm̃ Frãciſcũ ſup vita ⁊ geſtis ipiꝰ ſcti A Reuerẽdo ſacre theologie magiſtro fr̃e Nicolao de lyra ordinis minorum ꝓuincie francie conuentꝰ vernolieꝰ cuſtodie normãnie edita.

¶ Epythaphium dicti

Eximij vtriuſqꝫ teſtamẽti interpretis fratris Nicolai de lyra ordinis minorum ſacre theologie doctoris Cuius venerabile corpus requieſcit in capitulo almi conuentus pariſieñ. eiuſdem ordinis prouincie Francie.

Ne meme ignores/properans: dum plurima luſtras.
Qui ſum ex hijs noſces que pede buſta teris
Lira breuis vicus normanna in gente celebris
Prima michi vite ianua ſorſqꝫ fuit
Nulla diu mundi tenuit veſania natum
Protenus euaſi religione minor
Vernolium admiſit currentem ad ſacra tyronem
Et xp̃i docuit me domitare iugo
Ut tamen ad mores legis doctrina beate
Addita planaret ſimplicitatis iter
Artibus ipſe phis et chriſti dogmate fretus
Pariſij excepi ſacra magiſterij
Et mox queque vetus et queque recentior affert
Pagina xp̃icolis ſplendidiora dedi
Littera nempe nimis que quondam obſcura iacebat.
Omnis per partes clara labore meo eſt
Et quos ſepe locos occidens littera tradit
Hos typice humanis actibus exhibui
Extat in hebreos ſanctiſſima condita turris
Noſtrum opus) haud nullis communienda petris
Inſuper et noſtri releguntur ſepe libelli
Quos in ſenſa petri quatuor arte tuli
Eſt quoqꝫ quolibetis non irrita gloria noſtris
In que tu iuſtus arbiter eſſe potes
Non tulit hec vltra vitem proferre merendo
Omnipotens dominus quo ſumus et morimur
A cruce tu cuius numeres ſi mille tricentos
Adiungens vna quatuor et decades
Ille me rapuit mors omnibus emula ſiclo
Cum micat octobris terna vigena dies
Jam quo tendis Nicolai illectus amore
Quo doctorem tibi lex reſerata patet.

¶ In eodem quoqꝫ conuentu Pariſieñ. circa capellā ſancti Franciſci eſt ſepultus reuerend⁹ ⁊ nolatiſſimus doctor irrefragabilis magiſter Alexander de halis Super cuius ſepulchꝝ ſequentes ṽſus habetur.

Qui tibi maiorum repetis monumenta per orbem
Patris alexādri geſta viator habe
Hic placito ſuperbū ꝓnatus gēte britāna
Protenus a puero flexit ad aſtra gradū
Non gaze meminit: nec auoꝝ rura licetur
Pectore in eximio ſola minerua ſedet
Ergo freta emenſus amnes ⁊ vaſtos equoris amnes
Se totū ad ſtudiū pariēſe tulit
Quo vel ſocraticos vel ſummos quoſqꝫ platones
Ingenio facile dexteriore preit
Inde polum ⁊ celos ⁊ q̄ ſup aſtra gerūtur
Rimatus didicit abdita fata dei
Sic tandem ⁊ meritis et digna laude probatus
Doctrine ⁊ verbi fit ſator atqꝫ pater
Aſt vbi theologis pugnaꝝ ſnīa venit
Acciperet minor ſigna magiſterij
Nullus enim ſacri doctoris ſigna ferēte
Ex grege frāciſci viderat orbis adhuc
Magnus alexander cui mens per ſancta fuiſſet
Ac deuota diu ⁊ religioſa deo
Ipſe ego mox inquit certamina litis inique
Cōpeſcā nec erit cui ſuus obſtet amor
It vir ⁊ induitur palla vilēte minoꝝ
Quiqꝫ magiſter erat fit pius ecce minor
Nos quid obeſt dixit humilem geſtare togellam
Qui pariter gerimus nomen onuſqꝫ patris
Quid contra impediat ſublimi in nomine mentem.
Cordigeros fratres continuiſſe piam
Diſcipulos chriſti: quibus eſt luſtrare populos
Quis ferat ignaros iuſſa docere dei
Non tumet irrigua celeſti flumine virtus.
Nec ſeſe extollit cui deus auctor adeſt
Mens humilis. purgata dolo cōſerua deorum
Nec fama augeſcit nec iacet imā colens
Iam primum poſt hac doctor fraterculus ẽbo
Veſte ſub hac minimus parta trophea gerens
Dixerat: hinc patuit franciſci ſemꝑ alūnus
Laurea doctorum q̄ tot vt aſtra micant
Tum demum ex ſuperis captum geminare talentum
Nec torperet iners prouidus inſtituit
At ſchola ſacrorum quia nil ſatis ordine norat
Cuncta quidem incertis ſparſa fuere locis
Hic prudens opifex multis celeberrimus arte
Compage et neruis conſolidauit opus
Primus in articulos diuina volumina duxit
Artis et in morem retulit acta ſenum
Quo duce premonitus in prelia diuus aquinas
Quotquot et vſqꝫ legis fortius arma gerunt
Nec q̄ſqꝫ adueniet qͥ̄uis ars creſcit ī horas
Tam mente integra q̄ ſenis orſa latret
Hauriet hinc potius veluti de fōte liquorē
Et tanqꝫ exemplar ꝓferet vſqꝫ virum
¶ Hec breuibus dixi. que cetera multa ſuperſunt
Non vacat vt noris q̄ citus ire paras
Clauditur hoc ſaxo famaꝫ ſortitus abūde
Doctor alexander iunctus in axe deo
Si quis honos meritis/ſi qui virtute colantur
Hunc animo prefer: hūc venerare ꝓrex
Ne ſorde ⁊ culpa pigritere per ocia deſes
Nanciſci ſtudio/que minor iſte refert

¶ In circūferētia tūbe

monimenti ſui ad murum erecte/ne conculcantes tante rei memoriam aboleant: habentur ſequentes verſus inſculpti

¶ Glīa doctoꝝ decus et flos philoſophoꝝ
Auctor ſcriptorum vir alexāder varioꝝ
Norma modernoruꝫ/fons veri/lux alioꝝ
Inclitus anglorum archileuita: ſꝫ hoꝝ
Spretor cūctoꝝ: frm̄ collega minoꝝ
Factus egenorū/fit prim⁹ doctor eorū
¶ Obijt autē āno incarnatiōis dn̄ice. M. cc. xlv. xij. kal's ſeptēbris Sepultus inter crucifixum nauis eccleſie et chorum in cōuentu pariſieñ. dicti ordinis prope ſacellū diui Franciſci.

¶ Incipit prima regula quā fecit beatus Franciſcus ⁊ dn̄s papa

Innocentius tertius confirmauit eam ſibi ſine bulla que tamen a beato Franciſco dimiſſa fuit et in meli⁹ ordinata poſtmoduꝫ ſpū ſctō ordinā(n)te ⁊ iſpirāte. In noīe patris et filij et ſpiritusſancti

HEc ẽ vita quam
frater Franciſcus petijt ſibi
concedi et confirmari a domi
no papa Innocentio: et con=
ceſſit et confirmauit eam ſibi
et ſuis fratribus habitis et futuris frater
Franciſcus ⁊ quicunq; erit caput iſtius re
ligionis: promittit obedientiam et reuerẽ
tia domino. Innocentio pape: et eius ſuc=
ceſſoribus obedire.

¶ Q; fratres debent viuere in obedien
tia ſine ꝓprio et in caſtitate. Capm pmũ.

REgula ⁊ vita iſto
rum fratrum hec eſt. ſcilicet
viuere in obedientia et in ca=
ſtitate et ſine proprio/⁊ domi
ni noſtri ieſu xpi doctrinam ⁊
veſtigia ſequi. q̃ dicit. Si vis perfectus eſ=
ſe: vade et vende omnia et da pauperibus
et habis theſaurum in celo et veni ⁊ ſeque
re me. Et ſi quis vult poſt me venire: abne
get ſemetipſum ⁊ tollat crucem ſuam ⁊ ſe=
quatur me. Item ſi quis vult venire poſt
me: et non odit patrem ſuum et vxorem et
filios et fratres et ſorores: adhuc autẽ et
animam ſuam non poteſt eſſe meus diſci=
pulus. Et omnis qui reliquerit patrem
aut matrem fratres aut ſorores vxorem
aut filios domos aut agros propter me:
centuplum accipiet: et vitam eternã poſ
ſidebit.

¶ De receptione et veſtitu fratrum. ca
pitulum ſecundum.

SI quis diuina i=
ſpiratione volẽs accipere hãc
vitam: venerit ad noſtros fra
tres: benigne recipiatur ab
eis: qui ſi fuerit firmus acci=
pere vitam noſtram: multum caueant fra
tres ſibi ne de ſuis temporalibus negocijs
ſe intromittant: ſed ad ſuum miniſtrum q̃
citius poterunt eum repreſentent. Mini=
ſter vero benigne recipiat ipſum ⁊ confor
tet. et vite noſtre tenorem ei diligenter ex=
ponat. Quo facto predictus ſi vult et po=
teſt ſpiritualiter ⁊ ſine impedimento ven=
dat omnia ſua: et ſtudeat pauperib⁹ eroga
re. Caueant autẽ fratres ⁊ miniſtri frm: q
de negocijs ſuis nullo modo ſe itromittãt
Nec accipiãt aliquã pecuniã nec ꝑ ſe nec ꝑ
interpoſitam perſonam. Si tamen indigue
rit: alia neceſſaria corporis preter pecuniã
recipere poſſunt fratres cauſa neceſſitatis
ſicut alij pauperes. Et cũ reuerſus fuerit:
miniſter cõcedat ei pãnos ꝓbationis vſq;
ad annũ. ſ. duas tunicas ſine captio ⁊ cin=
gulũ ⁊ brachas ⁊ caparonẽ vſq; ad cingu=
lũ. Finito vero anno ⁊ termino ꝓbatiõis:
recipiat̃ ad obedientiã. Poſtea non licebit
ei ad aliã religionẽ accedere: nec extra obe
dientiã euagari: iuxta mãdatũ dñi pape.
Si aũt aliq̃s venerit q̃ ſua dare nõ põt ſine
impedimento: ⁊ hʒ ſpũalem voltatem: re
linquat illa et ſufficit ei. Nullus recipiatur
cõtra formã ⁊ inſtitutionẽ ſctẽ eccl'ie: alij ve
ro q̃ ꝓmiſerũt obiam habeãt vnicã tunicã
cũ caputio: ⁊ aliã ſine caputio ſi neceſſe fue
rit ⁊ cingulũ ⁊ brachas. Et oẽs ffes vilib⁹
veſtib⁹ induãtur: ⁊ poſſint eas repeciare de
ſaccis ⁊ alijs pecijs cũ bñdictiõe dei. qꝛ dñs
dicit i euãgelio q̃ in veſte ꝑcioſa ſũt ⁊ in de
licijs: ⁊ q̃ mollib⁹ veſtiũtur in domib⁹ regũ
ſunt. Et licet dicãtur hypocrite: nõ tñ ceſſẽt
benefacere: nec querant caras veſtes i hoc
ſeculo: vt poſſint habere veſtimentum in
regno celorum.

¶ De diuino officio ⁊ ieiunio. Cap. iij.

DIcit dñs Hoc ge=
nus demoniorum non poteſt
exire niſi in ieiunio et oratio
ne. Et iterum. Cum ieiunatis nolite fieri ſi
cut hypocrite triſtes. Propter hoc omnes
fratres ſiue clerici ſiue laici faciant diuinũ
officium laudes et orationes ſecundũ q̃
debent facere. Clerici faciant officium: et
dicant pro viuis et pro mortuis ſecundũ
conſuetudinem clericorum: pro defectu au
tem et negligentia fratrum omni die dicãt
Miſerere mei deus. cum Pater noſter: et
pro fratribus defunctis dicant De profũ=
dis cum Pater noſter. Et libros neceſſari=
os ad implendum eorum officium poſſint
habere: et laicis ſcientibus legere pſalte=
rium: liceat illud habere. Alijs vero neſci=
entibus litteras: librum habere non lice=
at. Laici vero dicãt Credo in deum ⁊. xxiiij.
Pater noſter. cum Gloria patri pro matu=
tino. pro laudibus vero quinq;. Pro pri=
ma Credo in deum et. vij. Pater noſter cũ
Gloria pri. Pro. iij. vi. ix. pro qualibet iſta=
rum vij. Pater noſter cum Gloria patri.
Pro veſperis autem. xij. Pro completorio
vij. et Credo in deum. cum Gloria pa=
tri. Pro mortuis ſeptem Pater noſter
cum Requiem eternam: et pro defectu et
negligentia fratrum tria Pater noſter di=

quolibet. Et ſimiliter omnes fratres ieiunent a feſto omnium ſanctorum vſq; ad natale et ab epyphania quando dñs noſter ieſus chriſtus incepit ieiunare vſq; ad paſcha. Alijs autem temporibus non teneantur ſcđm hanc vitam niſi ſexta feria ieiunare. Et liceat eis manducare de omnibus cibis qui apponuntur eis ſecundū ſanctum euangelium.

¶ De miniſtris et alijs fratribus qualiter ordinentur. Capitulū. iiij.

IN noīe dñi. oēs ffes qui ꝯſtituuntur miniſtri et ſerui aliorꝝ fratruꝫ: in locis in quibus fuerunt collocent ſuos fratres quos ſepe viſitent et ſpiritualiter moneant et confortent et omnes alij fratres mei bñdicti diligenter obediant eis in his que ſpectant ad ſaluteꝫ aīe: et non ſunt contraria vite nr̄e/ et faciant īter ſe ſicut dicit dñs. Quecūq; vultis vt faciant vobis homines: et vos facite illis: et qđ tibi non vis fieri: non facias alteri. Et recordentur miniſtri et ſerui qđ dicit dominus. Non veni miniſtrari: ſed miniſtrare. Et ꝙ commiſſa eſt eis cura animarum fratrum: de quibus ſi aliquid perderetur propter eorum culpam et malum exemplum: in die iudicij oportebit eos reddere rationem coram dño ieſu chriſto.

¶ De correctiōe ffm̄ in offēſione. Ca. v.

IDeoq; aīas vr̄as et fratrum veſtrorum cuſtodite: qr horrendum eſt incidere i in manus dei viuētis. Si quis auteꝫ miniſtrorum alicui fratrum aliquid contra vitam noſtram preceperit vel contra animā ſuam: non tenetur ei obedire: quia illa obedientia non eſt in qua delictum vel peccatū cōmittitur. Verūtamen omnes fratres qui ſunt ſub miniſtris ⁊ ſeruis fratrum minorꝝ ⁊ ſeruorum: cōſiderent rationabiliter ⁊ diligenter: ⁊ ſi viderint aliquem eorꝝ carnaliter et non ſpiritualiter ambulare: pro rectitudine vite noſtre poſt terciam admonitionem ſi non ſe emendauerit: in capitulo pentheceſtes renūcient miniſtro ⁊ ſeruo totius fraternitatis nulla contradictione impediēte. Si vero inter fratres vbicunq; ſint: fuerit aliquis frater volens carnaliter ⁊ non ſpiritualiter ambulare: fratres cum quibus eſt moneant eum ⁊ inſtruāt ⁊ corripiāt humiliter ⁊ diligenter. Qꝫ ſi ille poſt terciā admonitionem noluerit ſe emendare ꝙ̄ citius poſſint mittant eum vel ſignificent ſuo miniſtro ⁊ ſeruo: qui miniſter ⁊ ſeruus de eo faciat ſicut ſibi ſecundum deum melius videbitur expedire. Et caueāt omnes fratres tam miniſtri ⁊ ſerui ꝙ̄ alij: ꝙ propter peccatum alterius vel malum exempluum nō turbentur ⁊ iraſcantur: quia dyabolus ꝑpter delictum vni⁹ vult multos corrumpere: ſꝫ ſpiritualiter ſicut poſſunt adiuuēt eum qui peccauit: quia non eſt ſanis opus medicus: ſed male habentibus. Similiter omnes fratres non habeant poteſtatem vel dominationem maxime inter ſe. Sicut enim dominus dicit in euangelio. Principes gentium dominantur eorum. ⁊ qui maiores ſunt: poteſtatem exercent in eos. Non ſic erit inter fratres: ſed quicūq; voluerit inter eos maior fieri: ſit eorum miniſter ⁊ ſeruus: et qui maior eſt inter eos: fiat ſicut minor. Nec aliquis frater malum faciat vel malum dicat alteri: immo magis per charitatem ſpiritus voluntarie ſeruiant et obediant inuicem: et hec eſt ſancta et vera obediētia domini noſtri ieſu chriſti. Et omnes fratres quomodocunq; declinauerint a mandatis domini et extra obedientiam euagauerint ſicut dicit propheta. ſciant ſe eſſe maledictos extra obedientiam quouſq; ſteterit in tali peccato ſcienter. Et quando perſeuerant in mandatis domini que promiſerūt per ſauctum euangelium et vitam ipſoruꝫ ſciant ſe in vera obedientis ſtare: et benedicti ſint a domino.

¶ De recurſu fratrum ad miniſtrum: et ꝙ aliquis frater nō vocetur prior. Capitulum. 6.

FRatres in quibuſcunq; locis ſunt: ſi nō poſſunt vitam noſtram obſeruare: ꝙ̄ citius poſſunt recurrant ad ſuum miniſtrum hoc ipſi ſignificantes. Miniſter vero taliter ſtudeat eis prouidere: ſicut vellet ſibi fieri ſi in conſimili caſu eſſet. Et nullus vocetur prior: ſꝫ generaliter omnes vocentur fratres minores: et alter alterius lauet pedes.

¶ De mō ſeruiendi et laborādi. Ca. 7.

OMnes fratres in quibuſcunq; locis fuerint apud aliquos ad ſeruiendū vel ad laborandum nō ſint camerarij nec cellarij: nec preſint in

miſbus eoꝝ quibus ſeruiūt: nec recipiāt a=
liquod officiū qđ ſcandalū generet: vel ani
me ſue faciat detrimentū ſed ſint minores
et ſubditi omnibus q̄ in eadē domo ſunt Et
fratres q̄ ſciunt laborare laborēt: ⁊ eandẽ
artē exerceāt quā nouerint ſi nō ſit cōtra ſa
lutē aīe ſue: ⁊ honeſte poterint operari Nā
ait propheta. Labores manuū tuarū quia
mā̄ducabis: btūs es ⁊ bene tibi erit. Et apo
ſtolus. Qui nō vult laborare: non mandu=
cet. Et vnuſquiſq̄ in eadē arte ⁊ officio in q̄
vocatus eſt permaneat: ⁊ poſſint pro labo=
re accipere omnia neceſſaria preter pecu=
niam. Et cum neceſſe fuerit vadant pro ele
moſinis ſicut alij pauperes. Et liceat eis ha
bere ferramenta et inſtrumenta ſuis arti=
bus neceſſaria. Oēs fratres ſtudeāt bonis
operibus inſudare: quia ſcriptū eſt. Sem
per facito aliquid bonī: vt te diabolus inue
niat occupatū. Et iterū Ocioſitas eſt anime
inimica. Idcirco ſerui dei ſemꝑ orōi vł ali
cui bone operationi inſiſtere debent Caue
ant ſibi fratres vbicū̄q̄ fuerint in heremis
vel in alijs locis q̄ nullū locū ſibi appropri
ent: nec alicui defendāt. Et quicū̄q̄ ad eos
venerint: amicus vel aduerſarius fur vel
latro benigne recipiatur. Ubicunq̄ ſūt fra
tres: ⁊ in quocunq̄ loco ſe inuenerint: ſpiri
tualiter et diligēter debeāt ſe reuidere et
honorare adinuicē ſine murmuratione Et
caueāt ſibi q̄ nō oſtendāt ſe triſtes extrin=
ſecus nubiloſos et hypocritas: ſed oſtēdāt
ſe gaudentes in dn̄o: hylares ⁊ conuenien=
ter gratioſos.

¶ Q̄ fratres nō recipiāt pecuniā Ca. 8

Dominꝰ precepit ī
euāgelio. Uidete et cauete ab oī
malicia ⁊ auaricia ⁊ attēdite vo
bis a ſollicitudinibus huius ſe
culi et a curis huius vite. Ūn nullus fratꝝ
vbicū̄q̄ ſit: ⁊ quocū̄q̄ vadit: aliquo mō tol=
lat: nec recipiat nec recipi faciat pecuniã
aut denarios: nec occaſiōe veſtimētoꝝ nec
libroꝝ nec ꝑ precio alicuius laboris: ymo
nulla occaſione niſi propter manifeſtā ne=
ceſſitatem infirmoꝝ fratrum: q2 non debe=
mus maiorē vtilitatem habere ⁊ reputare
in pecunia et denarijs q̄ in lapidibus. Et
illos vult dyabolus obcecare qui eā appe
tunt vel reputant lapidibus meliorem Ca
ueamus ergo quia omnia reliquimus: nec
pro tam modico regnum celorum ꝑdamꝰ.
Et ſi in aliquo loco inuenerimus denarioſ
de his non curemus tanq̄ de puluere quē
pedibus calcamus: quia vanitas vanitatū
et omnia vanitas. Et ſi forte (quod abſit) a=
liquem fratrem contigerit pecuniam vel
denarios colligere vel habere excepta ſo=
lummodo predicta infirmorum neceſſita=
te: omnes fratres teneāt eum pro falſo fra
tre et fure et latrone et loculos habente ni
ſi vere penituerit. Et nullo mō fratres reci
piāt nec recipi faciāt: nec q̄rāt nec q̄ri faciāt
pecuniā vel elemoſinā: nec denarios ꝑ ali=
quibus domibus vel locis nec cū perſona
ꝑ talibus locꝫ pecuniā vel denarios querē
te vadāt. Alia aūt ſeruitia que nō ſūt ɔtra
ria vite noſtre: pn̄t fratres in talibus locis
facere cū bn̄dictiōe dei. Fr̄es tn̄ in manife
ſta nc̄citate leproſoꝝ pn̄t ꝑ eis querere e=
lemoſinā. Caueāt tn̄ multū a pecunia. Sīr
caueant omnes fratres: ne pro aliquo tur
pi lucro terras circueant

¶ De petenda elemoſyna Capitulū. 9.

Omnes fratres ſtu
deant ſeq̄ humilitatē ⁊ paupta
tē dn̄i noſtri ieſu xp̄i ⁊ recordēt
q̄ nichil aliud oportet nos habere de toto
mundo niſi ſicut dicit apoſtolus. Habētes
alimenta et quibus tegamur: his contenti
ſimus. Et debent gaudere quando conuer
ſantur īter viles et deſpectas perſonas in
ter pauperes et debiles: infirmos et lepro
ſos: et iuxta viam mendicantes. Et cū ne=
ceſſe fuerit vadant pro elemoſinis ⁊ nō ve=
recundentur et magis recordentur q2 dn̄s
noſter ieſus xp̄s filius dei viui omnipoten
tis poſuit faciem ſuam vt petrā duriſſimā
nec verecundatus eſt: et fuit pauper et ho
ſpes: et vixit de elemoſynis ipſe et bt̄a ͬgo
et diſcipuli eius. Quando facerent eis ho=
mines verecundiam et nollent eis dare ele
moſynam: referant inde gratias deo: q2
de verecundijs recipient magnum hono=
rem ante tribunal domini noſtri ieſu xp̄i ⁊
ſciant q̄ verecundia non pacientibus ſed
inferentibus imputatur et elemoſyna eſt
hereditas et iuſticia que debetur pauperi
bus quam nobis acquiſiuit dominꝰ noſter
ieſus chriſtus. Et fratres qui eam acquirē
do laborant magnam mercedem habebūt
et faciunt lucrari et acquirere tribuentes:
q2 omnia que homines faciunt in hoc mū=
do peribunt: ſed de caritate ⁊ de elemoſinis
quas fecerint habebunt premium a domi
no. Et ſecure manifeſtet vnus alteri neceſ
ſitatem ſuam vt ſibi neceſſaria inueniat et
miniſtret. Et quilibet diligat et nutriat fra
trem ſuum ſicut mater diligit et nutrit fili
um ſuū: in quibus deus eis gratiā largie=

tur. Et qui non manducat manducantē nō
ſpernat: ⁊ q̄ manducat : non mādūcantē nō
iudicet. Et q̄n neceſſitas ſupuenerit : liceat
vniuerſis fratribus vbicūq; fuerint vti oī
bus cibis quos pn̄t homines mādūcare ſi
cut dn̄s nr̄ dīt de dauid : q̄ comedit panes
propoſitiōis q̄s nō licebat comedere niſi ſa
cerdotibus. Et recordētur q̄ dicit dn̄s. At=
tendite vobis ne forte grauētur corda vr̄a
in crapula ⁊ ebrietate: ⁊ ſupueniet vobꝫ re=
pētina dies illa tāq̄ laq̄s : laq̄s eīm ſup=
ueniet ſuper omnes qui ſedent ſuper faciē
orbis terre. Similiter tempore manifeſte
neceſſitatis faciant omnes de eorum neceſ
ſariis ſicut eis dominus gratiaꝫ largietur
quia neceſſitas non habet legem.

¶ De infirmis fratribus. Capitulū. 10.

SI quis fratruz
in īfirmitatē ceciderit; vbi
cūq; fuerit aliī fratres nō
dimittāt eū: niſi cōſtituat
vnus d̄ fratrib⁹ vl' plures
ſi neceſſe fuerit q̄ ſeruiant
ei: ſicut vellēt ſibi ſeruiri.
Sed in maxima neceſſitate pn̄t ipſū dimit
tere alicui pſone q̄ debeat ſue ſatiſfacere i=
firmitati Et rogo fratrē infirmū vt referat
de oīb⁹ gr̄as creatori et qualē vult eū dn̄s
talē ſe eſſe deſideret ſiue ſanū ſiue infirmū
q2 oēs quos de⁹ ad vitā preordinauit eter=
nā: flagellorꝫ atq; infirmitatū ſtimulis ⁊ cō
punctiōis ſpiritu erudit ſicut dicitur in a=
pocalipſi. Ego quos amo corrigo ⁊ caſtigo.
Si autem turbabitur ſiue iraſcetur contra
deum ſiue contra fratres vel ſi forte ſollici
te poſtulauerit medicinas nimis deſiderāſ
liberare carnem cito morituram q̄ eſt ani=
me inimica a malo ſibi euenit et carnalis
eſt et non videtur eſſe de fratribus q2 plus
diligit corpus q̄ animam.

¶ Quod fratres nō blaſphemēt nec de=
trahant ſed diligāt ſe inuicem. Capitu. xi.

ET omnes fra
tres caueant ſibi vt non
calumniētur aliquē: nec
contendant verbis : ſed
ſtudeant retinere ſilētiū
quandocunq; eis domi=
nus gratiam largietur
nec litigent inter ſe nec cum aliis ſꝫ primo
curent humiliter reſpondere dicentes Ser
ui inutiles ſumus. Et non iraſcantur quia
omnis qui iraſcitur fratri ſuo reus erit iu
dicio: qui autē dixerit fratri ſuo racha re⁹
erit gehenne ignis. Et diligant ſe inuicem
ſicut dominus dicit. Hoc eſt preceptum me
um vt diligatis inuicem ſicut dilexi vos.
Et oſtendant ex operibus dilectioneꝫ quā
habent ad inuicem ſicut dicit apoſtol⁹ Nō
diligamus verbo nec lingua : ſed opere et
veritate. Neminem blaſphement nec mur
murent nec detrahant aliis quia ſcriptum
eſt. Suſurrones et detractores ſūt deo odi
biles Et ſint modeſti omnes monſtrantes
manſuetudinem ad omnes homines nec
iudicent nec condemnent. Et ſicut dicit do
minus: non conſiderent minima pctā alio
rum ymo magis ſua recogitent in amari=
tudine anime ſue Et contendant intrare p
anguſtam portam quia dicit dominus An
guſta porta et arcta via eſt: que ducit ad vi
tam et pauci ſunt qui inueniunt eam

¶ De malo viſu et frequentia mulierū
vitanda. Ca. 12

OMnes fratres
vbicunq; ſunt vel vadūt
caueant ſibi a malo viſu
et frequentia mulierum
Et nullus cū eis conſilie
tur ſolus. Sacerdos ho
neſte loquatur cum eis
dando penitentiam vel aliud ſpirituale cō
ſilium. Et nulla penitus mulier ab aliquo
fratre recipiatur ad obedientiam ſed dan
do ſibi conſiliū ſpirituale vbi voluerit agat
penitentiam et multum omnes nos cuſto=
diamus: ⁊ omnia membra noſtra teneam⁹
quia dicit domin⁹. Omnis qui viderit mu
lierem ad concupiſcendum eam : iam me=
chatus eſt cum ea in corde ſuo

¶ De preſumptione fornicatio
nis. Capitu. 13.

SI quis fratrum
diabolo inſtigante fornicare
tur habitum quem ex ſua tur=
pitudine amiſit: ex toto depo=
nat et a noſtra religione peni
tus expellatur et poſtea penitentiam faci
at de peccatis

¶ Quomodo fratres debeant
ire per mundum.

QUando fratres va
dunt per mundum nichil por=
tent per viam nec ſacculum/nec
peram/nec panem/nec pecuniā
nec virgam. Et in quācūq; domum intraue
rint dicant primum. Pax huic domui. Et in
eadem domo manentes edant ⁊ bibant que
apud illos ſunt. Non reſiſtant malo ſed ſi
quis eos in maxillam percuſſerit: prebeant
ei ⁊ alteram. Et qui auferret eis veſtimentū
⁊ tunicam non prohibeant. Omni petēti ſe
tribuant. ſed ſi quis auferret que ſua ſunt
non repetant.

¶ Q; fratres non teneāt beſtiam nec
equitent. Cap. xv.

INiungo omni=
bus fratrib⁹ meis tā clericis
ꝙ̄ laicis euntibus per mūdū
l; morātibus in locis. ꝙ nullo
modo apud ſe nec apud aliū/
et aliquo modo beſtiam aliquam habeant
nec eis liceat equitare: niſi infirmitate/vel
magna neceſſitate cogantur.

¶ De eūtib⁹ inter ſarracenos ⁊ alios
infideles. Cap. xvi.

DIxit dñs. Ecce
ego mitto vos ſicut oues ī me
dio lupoꝝ. Eſtote ergo prudē
tes ſicut ſerpētes ⁊ ſimplices
ſicut colūbe. Unde quicūq; fra
trū diuina inſpiratione voluerint ire inter
ſarracenos ⁊ alios infideles vadāt de licen
tia ſui miniſtri ⁊ ſerui. Miniſter ēo det eis
licentiam ⁊ nō ꝯtradicat ſi viderit eos eſſe
ydoneos ad mittēdū. Nā tenebit dño red=
dere rationē ſi in hoc vel in aliis proceſſerit
indiſcrete. Fratres vero qui vadunt: poſſūt
duob⁹ modis inter eos ſpūaliter ꝯuerſari.
Unus modus eſt ꝙ nō faciāt lites nec ꝯten
tiōes: ſ; ſint ſubditi oī hūane creature ꝓpē
deū: ⁊ ꝯfiteātur ſe eē xp̄ianos. Alius mod⁹
eſt ꝙ cū viderint placere deo. annūciēt ver
bū dei: vt credāt in deū oīpotētē patrē ⁊ fi.
et ſſ. creatorē oīm/redēptorē ⁊ ſaluatorē fi=
liū: vt baptizēt ⁊ xp̄iani efficiāt: qꝛ niſi ꝗs re
natus fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſcrō: nō pōt intra
re in regnū dei. hec ⁊ alia que placuerit do
mino: ipſis ⁊ aliis dicere poſſūt: qꝛ dicit dñs
in euāgelio. Oīs qui cōfitebitur me corā ho
minibus: cōfitebor ⁊ ego eū corā patre meo
qui eſt ī celis. Et qui erubuerit me ⁊ meos
ſermones: hūc filius hominis erubeſcet: cū
veneꝛit in maieſtate ſua ⁊ patris ⁊ ſanctoꝝ
angeloꝝ. Et oēs fratres vbicūq; ſunt: recor
dentur ꝙ dederūt ſe: ⁊ reliquerūt ſua corpo
ra dño noſtro ieſu xp̄o: ⁊ pro ei⁹ amore de=
bēt ſe exponere inimicis tam viſibilibus ꝙ̄
inuiſibilibus. qꝛ dicit dominus. Qui perdi
derit animam ſuam ꝓpter me: ſaluā faciet
eam in vitam eternam. Beati qui perſecu=
tionem patiūtur ꝓpter iuſticiā: qm̄ ipſoꝝ eſt
regnū celoꝝ. Si me perſecuti ſunt: ⁊ vos ꝑ=
ſequētur. Si aūt perſequūtur vos in vna ci
uitate: fugite ad aliā. Beati eſtis cū vos ode
rint hoīes: ⁊ maledixerint vos: ⁊ exprobaue
rint ⁊ eiecerint nomen veſtrum tanꝙ̄ malū
et cum dixerint oē malū aduerſum vos mē
tiētes ꝓpter me: gaudete in illa die ⁊ exul=
tate/qm̄ merces veſtra multa eſt in celis.
Dico aūt vobis amicis meis nolite timere
eos qui occidūt corpus: ⁊ poſt hec nō habēt
amplius quid faciant. Uidete ne terreami=
ni. In patientia veſtra poſſidebitis animas
veſtras. Qui autem perſeuerauerit vſq; in
finem: hic ſaluus erit.

¶ De predicatoribu s. Cap. xvij.

NUllus fratrum
predicet contra formam ⁊ in=
ſtitutionem ſancte eccleſie: ni
ſi conceſſum fuerit ſibi a ſuo
miniſtro. Caueat ergo ſibi mi
niſter: ne alicui indiſcrete cōcedat. Omnes
tamen fratres operibus predicent. Et nul
lus miniſter vel predicator appropriet ſibi
miniſterium vel officium predicationis: ſed
quacunq; hora ei iniunctum fuerit: ſine om
ni contradictione dimittat ſuum officium.
Unde deprecor in charitate (que deus eſt)
omnes fratres meos predicatores orato=
res ⁊ laboratores tam clericos ꝙ̄ laicos: vt
ſtudeant ſe humiliare in omnibus: nō glo=
riari nec ī ſe gaudere: nec intrinſecus ſe ex=
altare de bonis verbis ⁊ operibus immo de
nullo bono quod dicit vel facit deus ⁊ ope
ratur in eis aliquando ⁊ per ipſos: ſecundū
quod ipſe dominus dicit. Uerūtamen ī hoc
nolite gaudere quia ſpiritus ſubiiciuntur
vobis. Et firmiter ſciamus ꝙ non pertinēt
ad nos niſi vicia ⁊ peccata. Et magis debe
mus gaudere cū in teꝛpestatiōes varias inci
derimus: ⁊ cum ſuſtinemus quaſcunq; ani=
me vel corporis anguſtias aut tribulatio=
nes in hoc mundo propter vitam eternam.
Omnes ergo fratres caueamus ab oī ſup=
bia ⁊ vana gloria. Cuſtodiamus nos a ſa
pientia huius mundi ⁊ a prudentia carnis.
Spiritus enim carnis vult et ſtudet mul=

tum ad verba habenda ſed parũ ad operationẽ ⁊ querit nõ religionẽ ⁊ ſanctitatẽ ſpiritus ſed vult ⁊ deſiderat religionẽ ⁊ ſãctitatẽ foris apparẽtẽ hoĩbus ⁊ iſti ſũt de quibus dicit dñs. Amẽ dico vobis receperũt mercedẽ ſuã. Spiritus aũt dñi vult mortificatã ⁊ deſpectã vilẽ ⁊ abiectã ⁊ approbrioſam eſſe carnẽ ⁊ ſtudet ad humilitatẽ et patiẽtiã ⁊ purã ſimplicitatẽ ⁊ verã pacẽ ſpũs: et ſup oĩa deſiderat diuinũ timorẽ ⁊ diuinã ſapiẽtiã ⁊ diuinũ amorẽ patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſãcti. Et oĩa bona deo altiſſimo ⁊ ſummo reddamus: ⁊ oĩa bona ipſius eſſe recognoſcamus: ⁊ de oĩb⁹ eis grãs referam⁹ a quo bona cũcta ꝓcedũt ⁊ ipſe altiſſimus ⁊ ſummus ſolus ⁊ verus deus habeat: ⁊ ei reddãtur: ⁊ ipſe recipiat omnes honores ⁊ reuerentias ⁊ omnes laudes ⁊ benedictiones ⁊ omnes gratias ⁊ omnemgloriam cuius eſt oẽ bonũ q̃ ſolus eſt bonus. Et qñ videmus vel audimus malũ dici vel fieri: vel blaſphemari deum nos benedicamus: ⁊ benefaciamus. ⁊ laudemus deum: qui eſt benedictus in ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Qualiter miniſtri conueniãt ad inuicem. Cap. xviij.

Quolibet anno vnuſquiſq; miniſter cũ fratribus ſuis poſſit cõuenire vbicũq; placuerit eis in feſto ſãcti michaelis archangeli: de his que ad deũ pertinent tractaturus. Omnes. n. miniſtri qui ſunt in vltramarinis: ⁊ vltramõtanis partibus ſemel in tribus annis: ⁊ alij miniſtri ſemel in anno veniant ad capitulũ in feſto pẽthecoſtes apud ſanctã mariã de portiũcula niſi a miniſtro ⁊ ſeruo totius fraternitatis aliter fuerit ordinatũ.

¶ Quod omnes fratres viuant catholice. Cap. xix.

Omnes frẽs ſint catholici: viuant ⁊ loquantur catholice. Si quis vero errauerit a fide ⁊ vita catholica i dicto vel facto: ⁊ non ſe emendauerit: a noſtra fraternitate penitus expellatur. Et omnes clericos ⁊ omnes religioſos habeamus pro dominis. in his que ſpectant ad laudem anime. ⁊ a noſtra religione non deuiant: et ordinem et officium eorum et adminiſtrationem in domino veneremur.

¶ De ꝯfeſſione frm ⁊ perceptiõe corporis ⁊ ſãguis dñi nr̃i ieſu xp̃i. Cap. xx.

Fratres benedicti tam clerici q̃ layci confiteantur peccata ſua ſacerdotibus noſtre religionis. Et ſi non poſſunt: confiteantur alijs diſcretis ⁊ catholicis ſacerdotibus ſcientes firmiter ⁊ attendentes: q̧ a quibuſcunq; ſacerdotibus acceperint penitentiam ⁊ abſolutionem abſoluti erunt proculdubio ab illis peccatis ſi penitẽtiam ſibi iniunctam ꝓcurauerint humiliter ⁊ fideliter obſeruare. Si vero tunc ſacerdotem habere non poterint: confiteantur fratri ſuo ſicut dicit apſtolus iacobus. Confitemini alterutrum peccata veſtra. Non tamen ob hoc dimittant recurrere ad ſacerdotes: quia poteſtas ligãdi atq; ſoluendi ſolis ſacerdotibus eſt conceſſa: ⁊ ſic contriti ⁊ confeſſi ſumant corpus et ſanguinem domini noſtri ieſu chriſti cũ magna humilitate ⁊ veneratione attendẽtes q̧ ipſe dominus dicit. Qui manducat meam carnem et bibit meum ſanguinem: habet vitam eternam. ⁊ hoc facite in meam commemorationem.

¶ De laude ⁊ exhortatiõe quã poſſũt facere omnes fratres. Cap. xxi.

Et hanc talem exhortationẽ ⁊ laudem omnes fratres mei quandocunq; placuerit eis annunciare poſſunt et inter quoſcunq; homines cum benedictione dei. Timete ⁊ honorate laudate ⁊ benedicite. Gratias agite ⁊ adorate dominum deum omnipotentem in trinitate ⁊ vnitate patrem ⁊ filium ⁊ ſpiritum ſanctum creatorem omnium. Facite penitẽtiam/agite dignos fructus penitentie: quia ſcitote q̧ cito moriemur. Date: et dabitur vobis. Dimitte ⁊ dimittet vobis. ⁊ ſi non dimiſeritis: dominus non dimittet vobis peccata veſtra. Beati qui moriuntur in penitẽtia/qnia erunt in regno celorum. Ue illis qui non moriuntur in penitentia: quia erũt filij dyaboli cuius opera faciunt: et ibunt in ignem eternum. Cauete ⁊ abſtinete ab omni malo et perſeuerate vſq; in finem in bono.

¶ De admonitione fratrũ. Cap. xxij.

Attẽdamus omnes fratres quia dicit dominus. Diligite inimicos v̾os: benefacite his q̃ oderũt vos. Nam ⁊ dominus noſter ieſus

chriſtus cuius veſtigia ſequi debem⁹: tra=
ditorem ſuum vocauit amicum crucifixori
bus ſuis ſponte ſe obtulit. Amici noſtri er
go ſunt omnes illi qui iniuſte nobis infe=
runt tribulationes/anguſtias/verecundi=
as/et iniurias/dolores/et tormenta/mar=
tyrium et mortem/quos multum diligere
debemus: quia ex hoc quod nobis inferũt:
habemus vitam eternam. Et odio habea=
mus corpus noſtrum cum ſuis vicijs ꝛ pec=
catis: quia carnaliter viuendo vult nobis
auferre amorem domini noſtri ieſu chriſti
et vitam eternam: et ſeipſum cum omnib⁹
perdere in infernũ. Quia nos propter cul=
pam ſumus fetidi/miſeri et bono contrarij
ad mala autem prompti: et voluntarij: qz
ſicut dicit dominus in euangelio. De cor=
de hominum procedunt et exeunt cogita=
tiones male/adulteria/fornicationes/ho=
micidia/furta/ꝛ auaricia/nequitia/dolus
falſa teſtimonia/blaſphemia/ſupbia/ſtul=
ticia. Hec omnia mala ab itus de corde ho
minis procedunt: et hec ſunt que coinqui=
nant animam. Nunc autem poſtq̄ dimiſi=
mus mundum: nil aliud habemus facere:
niſi vt ſolliciti ſimus voluntatem domini
ſequi: et placere ipſi. Multum caueam⁹ ne
ſimus terra ſecus viam: vel petroſa vł ſpi
noſa ſecundum quod dicit dominus in euã
gelio. Semen eſt verbum dei. Quod autez
ſecus viam cecidit et conculcatum eſt: hij
ſunt qui audiunt verbum dei et non intel=
ligunt et confeſtim venit dyabolus ꝛ rapit
quod ſeminatum eſt in cordibus eorũ: ne
credentes ſalui fiant. Quod autem ſup ter
ram cecidit: hi ſunt qui cum audierint ver=
bum: ſtatim cum gaudio ſuſcipiunt illud:
facta autem tribulatione et perſecutione
propter verbum: continuo ſcandalizantur
et hi radicem in ſe non habent ſed tempo=
rales ſunt: quia ad tempus credunt et ĩ tẽ
pore tentationis recedunt. Quod añt ĩ ſpi
nis cecidit hi ſunt qui verbum dei audiũt:
et ſollicitudo et erumne iſtius ſeculi et fal
lacia diuitiarum et circa reliqua concupi=
ſcentie introeuntes ſuffocant verbum et ſi
ne fructu efficiuntur. Quod autem ĩ terrã
bonam ſeminatum eſt: hi ſunt qui in corde
bono et optimo audientes verbum intelli
gunt et retinent et fructum afferunt in pa
ciencia. Et propterea nos fratres ſicut di=
cit dominus: dimittamus mortuos ſepeli=
re mortuos ſuos. Et multum caueamus a
malicia et ſubtilitate ſathane qui vult ne
homo mentem ſuam et cor habeat ad dñz
deum: et circuiens deſiderat cor hominis
ſub ſpecie alicuius mercedis vel adiutorij
tollere et ſuffocare verbum et precepta do
mini a memoria et vult cor hominis per
ſecularia negocia et curã excecare ꝛ ibi ha
bitare ſicut dicit dominus. Cum immund⁹
ſpiritus exit ab homine ambulat per loca
arida et inaquoſa querens requiem ꝛ non
inueniens dicit. Reuertar in domum meã
vnde exiui. Et veniens inuenit eam ſcopis
mundatam et ornatam. Tunc vadit ꝛ aſſu=
mit alios ſeptem ſpiritus nequiores ſe ꝛ in
greſſi habitant ibi et fiunt nouiſſima hoĩs
illius peiora prioribus. Unde nos fratres
cuſtodiamus nos multum: ne ſub ſpecie a=
licuius mercedis vel adiutorij vel operis
perdamus aut tollamus mentem noſtram
a domino. Sed in ſancta caritate que de⁹
eſt rogo omnes fratres tam miniſtros q̄
alios vt omni impedimento remoto et om
ni cura et ſollicitudine poſtpoſita quocũq
modo melius poſſunt debeãt ſeruire ama=
re et honorare dominum deum mundo cor
de et pura mente quod ipſe ſuper omnia q̄
rit: et ſemper faciamus in nobis habitacu
lum et manſionem ipſi qui eſt domin⁹ de⁹
omnipotens pater et filius et ſpiritus ſan
ctus qui dicit. Uigilate itaq3 oĩ tp̃e oran=
tes vt digni habeamini fugere omnia ma
la que ventura ſunt et ſtare ante filium ho
minis. Et cum ſtatis ad orãdum dicite Pa
ter noſter qui es in celis. Et adoremus eũ
puro corde. Oportet enim ſemper orare ꝛ
non deficere nam pater tales querit ado=
ratores. Spiritus eſt deus: et eos qui ado
rant eum in ſpiritu ꝛ veritate oportet ado
rare. Et ad ipſum recurramus tanq̄ ad pa
trem et epiſcopum animarum noſtrarum
qui dicit. Ego ſum paſtor bonus qui paſco
oues meas et animam meam pono ꝓ oui=
bus meis. Omnes enim vos fratres eſtis:
patrem nolite vocare vobis ſuper terram
Unus enim eſt pater veſter qui in celis eſt
Nec vocemini magiſtri Unus eſt enim ma
giſter veſter qui in celis eſt. Si manſeritis
in me: et verba mea in vobis manſerint: qđ
cunq3 volueritis petetis et fiet vobis. Ubi
cunq3 ſunt duo vel tres congregati in nõie
meo: ibi ſum in medio eorum. Ecce ego vo
biſcum ſum vſq3 ad conſummationem ſecu
li. Uerba que locutus ſum vobis ſpiritus ꝛ
vita ſunt. Ego ſum via veritas et vita. Te
neamus ergo veram vitam et doctrinam ꝛ
ſanctum eius euãgelium qui dignatus eſt
pro nobis patrem ſuum et nomen eius no
bis manifeſtare dicens. Pater manifeſta=
ui nomen tuum hominibus quos dediſti

michi: qꝛ verba q̄ dediſti michi dedi eis: et ipſi acceperūt et cognouerūt vere qꝛ a te exi ui et crediderūt qꝛ tu me miſiſti. Ego pro eis rogo nō pro mūdo: ſed pro his quos de diſti michi. Pater ſācte ſerua eos quos de diſti michi in nomine tuo vt ſint vnū ſicut et nos. Hec loquor in mūdo vt habeāt gau dium in ſemetipſis. Ego dedi eis ſermonē tuum et mundus eos odio habuit: qꝛ non ſunt de mundo ſicut et ego non ſum de mū do. Non rogo vt tollas eos de mundo: ſed vt ſerues eos a malo. Sanctifica eos in ve ritate. Sermo tuꝰ veritas eſt. Sicut tu me miſiſti in mundum et ego miſi eos in mun dum et pro eis ſāctifico meipſum vt ſint ip ſi ſanctificati in veritate. Non enim ꝓ eis rogo tantum ſed pro eis qui credituri ſunt propter verba eorum in me: vt ſint coniun cti in vnum et cognoſcat mundus qꝛ tu me miſiſti: et dilexiſti eos ſicut me dilexiſti. Et notū faciam eis nomen tuū: vt dilectio qua dilexiſti me in ipſis ſit: et ego in ipſis. Pa ter quos dediſti michi volo: vt vbi ego ſum et illi ſint mecum: et videant claritatem tuā in regno tuo.

¶ Oratio ad deū: ſiue gratiarū actio at q̄ ad fratres exhortatio. Ca. 23.

Omnipotens ſan ctiſſime altiſſime et ſūme deus pater ſancte et iuſte dn̄e rex ce li et terre propter temetipſum gratias agimus tibi: ꝙ ꝑ ſan ctam voluntatem tuam et per vnicū filium tuum et ſpiritum ſanctum creaſti oīa ſpiri tualia et corporalia et nos ad ymaginem tuam et ſimilitudinem factos in paradiſo poſuiſti: et per culpam noſtram cecidimus et gratias agimus tibi quia ſicut per filiū tuum nos creaſti: ſic per iſtam dilectionem tuam qua dilexiſti nos: ipſum verum deū et verum hoīem ex glorioſa ſemꝑ virgine bea tiſſima ſancta maria naſci feciſti: et ꝑ cru cem et ſanguinem et mortem ipſius nos ca ptiuos redimere voluiſti: et gratias agimꝰ tibi: quia ipſe filius tuus iterum venturus eſt in gloria maieſtatis ſue: mittere male dictos qui penitentiam non egerunt et te non cognouerunt in ignem eternum. Et di cere omnibus qui te cognouerunt et ado rauerūt et tibi ſeruierunt in penitentia. Ve nite benedicti patris mei: percipite regnū quod vobis paratum eſt ab origine mūdi. Et quia omēs nos miſeri et peccatores nō ſumus digni nominare te ſuppliciter expo ramus: vt dominus noſter ieſus chriſtꝰ fi lius tuus dilectus in quo tibi bene cōpla cuit: vna cum ſpiritu ſancto paraclito gra tias agat tibi: ſicut tibi et ipſis placet ꝓ oī bus qui tibi ſemper ſufficit ad omnia: per quem tanta nobis feciſti alleluya. Et glo rioſam matrem beatiſſimam mariam ſem per virginem. beatum Michaelem Gabrie lem Raphaelem: et omnes choros beatorū ſpirituum Seraphin. Cherubin. Throno rum/ dominationum/ principatuum et pote ſtatuum/ virtutum/ angelorum/ archāgelo rum/ beatum Johannem baptiſtam Johā nem euangeliſtam Petrum Paulum: et bea tos patriarchas: et prophetas. Innocen tes. Apoſtolos. Euangeliſtas. Diſcipulos Martyres. Confeſſores. Uirgines, Btōs Helyas et Enoch/ et omnes ſanctos q̄ fue runt et erunt et ſunt. Et propter tuū amo rem humiliter deꝑcamur. vt ſicut tibi pla cet: pro his tibi gratias referant ſūmo deo vero eterno et viuo cum filio tuo beatiſſi mo domino noſtro ieſu chriſto et ſpiritu ſā cto paraclito in ſecula ſeculorum Amē Al leluya. Et domino deo vniuerſos intra ſā ctam eccleſiam catholicam et apl'icā ſeruire vo lentes: et omnes ſequentes ordines/ ſacer dotes/ dyaconos/ ſubdyaconos/ acolitos/ et exorciſtas/ lectores et oſtiarios. et oēs clericos/ vniuerſos religioſos et vniuerſas religioſas. Oēs pueros et paruulos/ paupe res et egenos/ reges et principes/ laborato res et agricolas/ ſeruos et dn̄os. Oēs ꝟgines cōtinentes et maritatas laicos / maſculos et feminas: oēs īfātes adoleſcētes/ iuuenes et ſenes/ ſanos et infirmos/ oēs puſillos et magnos/ et oēs ppl'os/ tribus et linguas/ et oēs natiōes et oēs hoīes vbiq̄ terrarū q̄ ſūt et erūt: hūiliter rogamus et ſupplicamꝰ nos oēs f̄res minores ſerui inutiles: vt oēs ī ꝟa fide et pn̄ia ꝑſeueremus: qꝛ al'r nullus ſalua ri pōt. Oēs diligamus ex toto corde: ex to ta aīa/ ex tota mēte et fortitudine: ex toto in tellectu: et ex oībꝰ viribꝰ toto niſu/ toto affectu totis viſceribꝰ/ totis deſiderijs et volūtatibꝰ dn̄m deū: q̄ totū corpus/ totā aīam/ totā vi tā dedit et dat omnibus nobis: qui nos cre auit et redemit: et ſola ſua mīa ſaluauit. Qui nobis miſerabilibus et miſeris putridis et fe tidis ingratis ignaris et malis oīa bona fe cit et facit. Nichil ergo aliud deſideremus nichil aliud velimus / nichil aliud placeat et delectet nos: niſi creator et redēptor et ſalua tor nr̄ ſolus et verꝰ deus/ q̄ eſt plenū bonum oē bonū totū bonū/ verū et ſūmū bonū: q̄ ſo lus eſt bonus / pius et mitis ſuauis et dul-

eis. Qui ſolus eſt ſanctus/iuſtus/verus/⁊ rectus/qui ſolus eſt benign⁹/innocēs/mūdus. A quo ⁊ per quē ⁊ in quo eſt oīs venia oīs gratia/oīs gloria oīm penitētiū ⁊ iuſtorum oīm beatoꝝ in celis congaudentium. Nichil ergo impediat/nichil ſeparet/nihil interpolet vbiq; nos oēs omni loco oī hora et omni tēpore quotidie ⁊ ꝯtinue credam⁹ veraciter ⁊ humiliter: ⁊ in corde teneamus ⁊ amemus/honoremus/adoremus/ſeruiamus/laudemus ⁊ bn̄dicamus/gl'ificemus ⁊ ſuperexaltemus/magnificemus ⁊ gr̄as agamus altiſſimo ⁊ ſūmo deo eterno ⁊ trinitati ⁊ vnitati patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſctō creatori oīm in ſe credētium ⁊ ſperātiū ⁊ diligentiū eū qui ſine initio ⁊ ſine fine immutabilis et inuiſibilis: inenarrabilis/ineffabilis/incōprehēſibilis/inueſtigabilis. Bn̄dict⁹ laudabilis gl'ioſus ſuperexaltatus/ſublimis/excelſus/ſuauis/amabilis/delectabilis/⁊ totus ſemper ſuper omnia deſiderabilis in ſecula ſeculorum. Amen.

In noīe dei oīpotētis rogo oēs ffēs vt addiſcāt tenorē ⁊ ſenſū eoꝝ que in iſta vita ad ſalutē aīe noſtre ſcripta ſunt: ⁊ iſta frequenter ad memoriā reducāt: ⁊ exoro deū vt ipſe q̄ eſt omp̄s trinus ⁊ vnus bn̄dicat oēs docentes/addiſcētes/recordātes ⁊ operātes iſta quotiēs repetūt: que ibi ad ſalutē noſtram ſcripta ſūt. Et deprecor oēs cū oſculo pedū: vt multū diligāt/cuſtodiant ⁊ reponāt: ⁊ ex ꝑte dei oīpotētis ⁊ dn̄i pape ⁊ ꝑ obediētiā. Ego Frāciſcus firmiter ꝑcipio et iniūgo vt ex his q̄ in iſta vita ſcripta ſūt: nullus minuat: vel in ipſa ſcriptū aliqđ deſuꝑ addat: nec aliā regulā fratres habeāt. ¶ Gl'ia patri ⁊ filio ⁊ ſpūi ſctō. Sicut erat in principio et nūc ⁊ ſemꝑ ⁊ in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

¶ Qualiter alia regula minoꝝ fratrū quā tenēt ⁊ ſeruare tenētur diuinit⁹ reuelata facta ⁊ a xp̄o in mōte ꝓmulgata fuit ⁊ a btō Frāciſco tradita.

Post dictā primā regulā btūs Frāciſcus iterū aliā ⁊ melius aptauit ⁊ fecit q̄ nec miſtris aliquib⁹ nec ffib⁹ pluribus tā̄ꝫ nimis arta placuit: ⁊ ideo ab ipis miſtris vl' ei⁹ vicario deſtructa ſeu ꝑ incuriā ꝑdita fuit ꝓut recitat ſctūs Bonauētura ⁊ ꝓut plenius i cronicis habet. Tādē btūs pr̄ iſtam adhuc tercio in melius repare ⁊ ordinare cupiēs (vt in cronicis ordinis legitur) aſcēdit in quēdā mōtē cū fratre leone de aſſiſio ⁊ ffe boniſio de Bononia vt faceret aliā regulā firmiſſimā. quā ex tūc ſꝑ tenuit ⁊ tenet ordo. Quā poſt multas ad deū ꝓces ⁊ lachrymas tādē ſpū ſctō ſuggerēte ⁊ xp̄o dictāte eā ſcribi fecit. Cōgregati aūt ſimul plures miniſtri ad fratrē helyā q̄ erat vicari⁹ bti Frāciſci dixerūt ſibi. Audiuimus ꝙ iſte frater frāciſc⁹ fecit vnā nouā regulā. timemus aūt ꝙ faciat eā nimis aſperā adeo ꝙ nō poſſum⁹ eā obſeruare. Volum⁹ ergo vt vadas ad eū ⁊ dicas ſibi ꝙ nolum⁹ eē obligati ad illā regulā. Faciat illā ꝓ ſe ⁊ nō ꝓ nobis. Quib⁹ frater helyas reſpondit ꝙ nolebat ſine ipſis ire. Et tunc omnes ſimul iuerūt. Cumq; eſſet frater helyas prope locum vbi ſtabat beatus Franciſcus vocauit eum frater helyas. Quo reſpondente et vidente miniſtros predictos dixit beatus Franciſcus. Quid volunt iſti fratres. Et frater helyas ait. Iſti ſunt miniſtri qui audientes ꝙ tu facis regulā nouā et timentes ꝙ tu facis eam nimis aſperam dicunt ⁊ proteſtantur ꝙ nolunt eſſe obligati ad illam. Facias eam pro te ⁊ nō pro illis Tunc beatus Franciſcus vertit faciē ſuā ad celū ⁊ loquebatur xp̄o ſic. Domine nōne bene dixi tibi ꝙ ipſi non crederent michi. Tunc audierunt omnes vocem chriſti reſpondentis in aere. Frater Franciſce nihil eſt in regula de tuo ſed meum eſt quicquid eſt ibi. Et volo ꝙ r'la ſic obſeruet ad l'ram ad litteram ad litteram: ſine gloſa ſine gloſa ſine gloſa. Et addidit. Ego ſcio q̄ntū poteſt hūana īfirmitas ⁊ q̄ntū volo iuuare eos. Qui ergo nolunt ſeruare eā exeant de ordine. Tunc beatus Franciſcus vertit ſe ad illos fratres ⁊ dixit eis. Audiſtis. Audiſtis. Vultis ꝙ iterū faciam vobis dici. Tūc miniſtri ſeipſos intuētes cōfuſi et territi receſſerūt.

Aduertēdum aūt pro ſimplicib⁹ ꝙ iſta que ibi dicūtur de regula ſeruāda ſine gloſa ad litterā ſcđm ſctōs ꝑres ⁊ regule expoſitores ſane accipiēda ſunt ⁊ recte ac ſecundum veritatē que nō fallit nec fallitur. vcꝫ de gloſa regule formā vel ꝑfectionē minuēte vel alterāte aut diſtrahēte vel relaxāte ſeu diſpēſante ⁊ nō de neceſſariis vtilibus ⁊ ſctis ⁊ cum tantis laboribus ſctōꝝ patrū ordīs acqui

ſitis ⁊ factis declarationib⁹ et expoſitionib⁹
regule paſſus obſcuros et dubios pro ſere
nitate et pace conſciẽtiarum fratrũ elucidã
tibus et diffiniẽtibus et potius rl'e auctori
tati et ꝑfectioni addẽtibus ꝙ̃ minuẽtibus.
Nã ĩ ordine nõ defuerũt nec adhuc de pñti
deſunt multi qui aliter ꝙ̃ oportet predicta
accipientes ⁊ pluſꝙ̃ oportet ſapere volẽtes
et ordinem tm̃ in priſtinis dubijs ⁊ obſcuri
tatibus fruſtra reducere volentes in maxi
mũ tãti ordĩs diſpẽdiũ ⁊ timidaꝝ ꝯſciẽtiaꝝ
fratrum periculum ſcãs ⁊ neceſſarias ac=
veras ⁊ apoſtolicas regule declarationes
reſpuũt ⁊ contempnũt ⁊ ſequaces eaꝝ. Et
ſibi ipſis ad votum declarationes in ſuper=
uenientibus dubijs ſine auctoritate fabri=
cant ⁊ veruꝫ ſenſum regule non ſecundum
intentionem beatiſſimi patris noſtri Fran
ciſci ⁊ ſummoꝝ põtificum regule expoſitoꝝ
ſed iuxta affectum vel zelum ſuũ forte ĩor
dinatum vel alias accipiunt ⁊ accipi volũt
predicta male intelligentes ⁊ peius allegã=
tes ⁊ aſſumentes. ⁊ ſeipſos quaſi iuſtifican=
do alios in hijs condempnãt: cum tamen ve
niant ipſi condempnandi. non illi qꝛ obe=
dientiam ⁊ voluntatem ſummoꝝ pontifi=
cum ⁊ regule ac ordinis prelatorum ĩ hijs
cõtempnẽtes gloſas ſibi ad nutum in regu
lam ipſam ſi nõ ſcripto ſaltem facto ſua au
ctoritate mittunt ⁊ faciũt. Ubi alij quos cõ=
tempnunt multo melius ſecurius ⁊ purius
iuxta huiuſmodi apoſtolicas ⁊ ordinis ap=
probatas declarationes ⁊ ſine gloſa diſtra
hente aut alterante vel relaxante vel alias
fruſtra addente ad litteram ſeruãt melius
et conformius ad voluntatem dicti ſãctiſſi
mi patris noſtri Frãciſci regule ipſius inſti
tutoris vel potius promulgatoris.

¶ Qualis ⁊ ꝙ̃te ꝑfectiõis ⁊ firmitatꝫ ſit
regula fratrũ minoꝝ et a ꝙ̃tis approbata

Summa ꝑfectio
iſtius ſeq̃ntis rl'e ffm minoꝛuꝫ
eſt in ſex alis ſeraphicis. Ucꝫ.
In omnimoda obedientia
Paupertate euangelica
Caſtitate immaculata
Humilitate profundiſſima
Simplicitate pacifica
Charitate ſeraphica

Hec autem regu=
la eſt tota euãgelica in ſacro
euãgelio ac xp̃i ⁊ apl'oꝝ eius
vita ⁊ doctrina fũdata ⁊ ꝑ ſacro
rũ ſtigmatũ xp̃i ĩpreſſionẽ mi
rificã ĩ corpore ipſi⁹ ĩſtitutoꝛꝫ q̃ſi ſigillo et
bulla ſup̃mi eccl'ie capitis ⁊ ſpõſi atꝙ põti=
ficꝫ xp̃i roborata. Et ita velut tal'r ⁊ tãꝙ̃ legit
tima rõnabilis hũane fragilitati ꝓporciõa
ta ⁊ obſ'uabilis a ſctã ſede apl'ica mľtipl'r
approbata ⁊ ordo ipẽ approbat⁹ extitit: pre
ſerti ab Hono. 3. Greg. 9. Inno. 4. Nico. 3.
⁊ Alex. 4. ꝑut diuerſe l're apl'ice deſuꝑ ſub
plũbo teſtãt: et ꝑut apl'i⁹ declarat ⁊ exp̃mi
tur ĩ decretalib⁹ titu. de exceſſi. prela. c. Ni
mis iniq̃. ⁊ i. 6. de v̄boꝝ ſigni. c. Exijt q̃ ſemi=
nat. Et qꝛ tal'r ſuꝑ irrefragabili v̄bo v̄ita
tis ⁊ euãgelio ſacro ac vita xp̃i ⁊ apl'oꝝ ei⁹
ac ĩ fide eccl'ie ſctẽ ⁊ ipſi⁹ munimine tãꝙ̃ ſu
pra firmã petrã fũdata ⁊ ſtabilita ac robo
rata extitit: iõ vſꝙ̃ ĩ finẽ mũdi ncc'ario ĩ ſua
ꝑfectiõe ĩ aliq̃b⁹ ipſi⁹ verꝫ obſ'uatorib⁹ ⁊ de
fẽſorib⁹ ei⁹ etiã ſub r'ari ⁊ ꝑfecta ipſi⁹ obſe
⁊ pauꝑtatis forma ꝑſeuerabit. Dicẽte xp̃o
Math. 24. Mar. xiij. et Luce. xxi. Celum ⁊
terra tranſibunt verba aũt mea non p̄teri=
bũt. Et ad hoc ſil'itudinẽ adducẽte de ſta=
bilitate dom⁹ fũdate ſupra firmã petrã cõ
tra tẽpeſtates irruẽtes ⁊ flumina ⁊c. Math.
vij. Itẽ Luce. xxij. Rogaui ꝓ te vt nõ defi=
ciat fides tua. Et ꝑut iã a ꝑncipio ordinis
vſꝙ̃ nunc (vbi iã fluxerũt fere trecẽti anni)
experientia certa notorie palã ⁊ publice ꝓ
bauit ⁊ ꝓbat qꝛ nunꝙ̃ deſeruit nec deſeret
deus plebẽ ſuã quin ſemꝑ ꝓuiderit ⁊ ꝓui=
dere debeat de aliq̃bus veris ip̃ius obſer=
uatorib⁹: zelatoribus et deffenſorib⁹ q̃bus
ſꝑ firma ſtare poſſit in aliq̃bus et in multis
non obſtantibus tẽpeſtatib⁹ moleſtationũ
aliquoꝝ maloꝝ ꝓlatoꝝ et ffm ⁊ alioꝝ di=
uerſoꝝ ⁊ diuerſi ſtat⁹ ꝑſecutoꝝ ⁊ detracto
rũ: ⁊ fluminib⁹ relaxationũ ⁊ diſpẽſationũ
aliquoꝝ ac pluuijs carnaliũ glutonũ negli
gentiũ mũdanoꝝ ſupboꝝ tepidoꝝ aridoꝝ
atꝙ̃ relaxatoꝝ ffm. Et ideo cõformiter ad
hec refert ſanct⁹ Bonauẽtura ĩ legẽda ma
iori. Qꝫ cũ btũs pr̃ Frãciſcus ſemel malis
turbatus exemplis aliquoꝝ fratrũ anxio
ſpũ miſericordẽ patrẽ precaret ꝓ filijs re=
ſponſũ hmõi reportauit a dño. Cur tu pau
per homũcio conturbaris? An ego te ſuper
religionem meam ſic paſtorem inſtitui vt
me principalem neſcias eſſe patronum ho
minem ſimplicem ad hoc te cõſtitui vt que
in te fecero nõ humane induſtrie ſed ſuper
ne gr'e aſſcribant. Ego vocaui ſeruabo et
paſcam: et alijs excidẽtibus alios ſubroga
bo ita vt ſi nati non fuerint faciã illos na
ſci. Et ꝙ̃tiſcũꝙ̃ fuerit ĩpulſib⁹ pauꝑcula hec
concuſſa religio: ſalua ſemper meo munere
permanebit hec vbi ſupra. Item ſunt

Sūt in hac regula perfectiſſima capitula duodecim ſicut xp̄s habuit.xij. apoſtolos. Itē ſūt in ea verſ⁹ ſeptuaginta duo ſcd̄m nūerꝰ ſeptuaginta duoꝝ diſcipulorum xp̄i

¶ Sequitur breuis ⁊ vtilis regule expoſitiones quaſi per modum prologi.

CErtum eſt autem fratres cariſſimi et in xp̄o ieſu dilectiſſimi q̄ hanc ſanctiſſimā regulam totam ſeruare promiſimus. Verūtamen nō omnia q̄ in regula ponunt̄ ſunt obligatoria ad mortale ſcd̄m apoſtolicas declarationes et determinationes. Sz ſolum illa ſunt obligatoria que ponuntur in regula p̄ceptore vl̄ inhibitorie: ⁊ quedam equipollentia preceptis: ⁊ q̄dā vī p̄cepti h̄ñtia: q̄ p Clemētē.v. Martinū.v.⁊ modernas ordis ꝯſtitutiōes ⁊ declaratiōes expſſa ſūt Si eī oīa caderēt ſb̄ precepto et obligatione mortalis peccati transgreſſio omnium eſſet periculoſa dam nabilis et mortalis et durum eſſet talem regulam taliter promittere et vouere que taliter vix ab aliquo poſſet ſeruari. Sed ipſam vouemus ſeruare et ſeruamus ſcd̄m intentionem beati Franciſci inſtitutoris eius et ſummorum pontificū in regula ipſa et dictis declarationibus apoſtolicis expreſſam. Qui ſanctus pater diſtinxit et ſub certis verbis et modis loquēdi oſtēdit que voluit eſſe obligatoria et que nō. Ad quos modos et diſtinctiones omnia ſunt reducibilia q̄ ſunt ſcripta in eadem. Et ſunt ſeptē Nā in ipſa regula noſtra ſunt quedā q̄ vocant̄ ſub noīe precepti eminentia: quedam q̄ vocāt̄ur p̄ceptis equipollētia: quedā q̄ vo tur vim p̄cepti habētia. Et iſta oīa ſoluz obligāt ad mortale. Quedā v̄o dicūtur admonitiones q̄ docēt bonū facere: quedā exhortationes q̄ docēt malū fugere: quedam q̄ vocātur libertates regule: quedā v̄o que vocātur ꝯditiōes volētiū ordinē itrare. Et iſta nō obligant ad mortale niſi inq̄ātuz lege diuina vel ecclīe ſctē obligant vl̄ niſi vbi ꝯtrariū fieret ex notabili ⁊ maliuolo ꝯtēptu Et iſtiz ſeptē mōis tota rl̄a ꝯficit ⁊ declarat

¶ Sequitur regula fratrū minorum ab honorio papa tertio confirmata q̄ nūc ab oīb⁹ f̄ribus minorib⁹ vouet̄ et obſeruari debet p̄cepta. ſ. vt p̄cepta ꝯſilia vt ꝯſilia ⁊c. ſcd̄z papales declaratiōes q̄ q̄dē ſeq̄ns rl̄a ſollicite fuit correcta nulla 1 mutata ſyllaba: ſup origīali bulla rome ꝯſernata. Capl̄oꝝ quotatiōib⁹ tm̄ taxat exceptꝭ q̄ hoc i loco ꝑpt̄ legēdi ad mēſā ꝯſuetudinē apponūt̄ vltra ipi⁹ bulle ꝯtinētia i q̄ tn̄ bulla ſingulo ꝝ capl̄oꝝ annotatiōes cū l̄ra capitali/ſingula capitula inciant et eadem proſequuntur.

HOnorius ep̄us ſeruus ſeruorum dei. Dilectꝭ filijs f̄ri Franciſco ⁊ alijs f̄ribus de ordine fratrū minorum ſalutem ⁊ apoſtolicam benedictionem Solet ānuere ſedes apoſtolica p̄is votis: et honeſtis petentium deſiderijs fauorem beniuoluz impartiri. Eapropt̄ dilecti in domino filij veſtris p̄is precibus inclinati: ordinis veſtri regulam a bone memorie. innocentio papa predeceſſore noſtro approbatam: annotatam preſentibus: auctoritate vobis apoſtolica confirmamus: ⁊ preſentis ſcripti patrocinio cōmunim⁹ Que talis eſt

¶ In nomine domini: incipit regula et ta minorum fratrum.

¶ Primum capitulum.

REgula ⁊ vita minorum fratrum hec eſt: ſcilicet domini noſtri ieſu chriſti ſanctum euangelium obſeruare: viuendo in obedientia/ ſine proprio/ et in caſtitate. Frater Franciſcus promittit obedientiam et reuerentiam domino pape honorio ac ſucceſſoribus eius canonice intrantibus: et eccleſie Romane. Et alij fratres teneantur fratrī Franciſco et eius ſucceſſoribus obedire.

¶ De his qui volunt vitam iſtam accipere/ et qualiter recipi debeant.

¶ Secundum capitulum

SI qui voluerint hanc vitam accipere et venerint ad fratres noſtros: mittant eos ad ſuos miniſtros prouinciales: quibus ſolum-

modo ⁊ nō alijs recipiēdi fratres licētia cō=
cedatur. Miniſtri vero diligēter examinēt
eos de fide catholica ⁊ eccleſiaſtis ſacramē
tis. Et ſi hec oīa credāt: ⁊ velint ea fideliter
confiteri ⁊ vſqȝ in finē firmiter obſeruare: ⁊
vxores non habent: vel ſi habēt: ⁊ iā mona
ſterium intrauerint vxores: vel licentiā eis de=
derint auctoritate dyoceſani epī voto cōti
nētie iam emiſſo: ⁊ illius ſint etatis vxores:
ꝙ nō poſſit de eis oriri ſuſpitio: dicant illis
verbū ſancti euāgelij / ꝙ vadāt ⁊ vēdāt oīa
ſua: ⁊ ea ſtudeāt pauperibus erogare. Qȝ ſi
facere nō potuerint: ſufficit eis bona volū=
tas. Et caueāt fratres ⁊ eorum miniſtri ne
ſolliciti ſint de rebus ſuis temporalibus: vt
libere faciāt de rebus ſuis: quicquid domi=
nus inſpirauerit eis. Si tamen conſiliū re=
quirat licentiam habeant miniſtri mitten=
di eos ad aliquos deum timentes: quoꝝ
conſilio bona ſua pauperibus erogentur.
Poſtea concedant eis pānos probationis:
videlicet duas tunicas ſine caputio ⁊ cingu
lum ⁊ brachas ⁊ caparonem vſqȝ ad cingu
lum: niſi eiſdem miniſtris aliud ſecundum
deum aliquando videatur. Finito vero an
no probationis recipiantur ad obedientiam
promittentes vitam iſtam ſemper ⁊ regulā
obſeruare. Et nullo modo licebit eis de iſta
religione exire iuxta mādatum domini pa
pe: quia ſcdm ſctm̄ euangelium: nemo mit=
tens manum ad aratrum ⁊ aſpiciens retro
aptus eſt regno dei. Et illi qui iam promiſe
runt obedientiam: habeant vnam tunicam
cum caputio: ⁊ aliam ſine caputio qui volue
rint habere. Et qui neceſſitate coguntur: poſ
ſint portare calciamēta. Et fratres omnes
veſtimentis vilibus induantur: ⁊ poſſint ea
repetiare de ſaccis ⁊ alijs petijs: cum bene=
dictiōe dei. Quos moneo ⁊ exhortor: ne de=
ſpiciant neqȝ iudicent homines quos vidēt
mollibus veſtimentis et coloratis indutos
vti cibis ⁊ potib⁹ delicatis: ſȝ magis vnuſ=
quiſqȝ iudicet et deſpiciat ſemetipſum.

¶ De diuino officio ⁊ ieiunio ⁊ qūo ffes
debeāt ire per mundum. Tercium capitu.

CLerici faciant di=
uinum officium ſecundum or=
dinem ſancte romane eccleſie
excepto pſalterio: ex quo habe
re poterunt breuiaria. Layci
vero dicant viginti quattuor Pater noſter
pro matutino. pro laudibus quinqȝ. ꝓ pri=
ma / tercia / ſexta / nona / et pro qualibet iſta
rum horarum ſeptem / pro veſperis autem
duodecim / pro completorio ſeptem: ⁊ orēt
pro defunctis. Et ieiunent a feſto omnium
ſanctorum vſqȝ ad natiuitatem dñi. Sctāȝ
vero quadrageſimam que incipit ab epy=
phania vſqȝ ad continuos quadraginta dies
quam dominus ſuo ſancto ieiunio con ſe=
crauit: qui voluntarie eā ieiunāt benedicti
ſint a domino: ⁊ qui nolunt non ſint aſtricti
ſed aliam vſqȝ ad reſurrectionem dñi ieiu=
nent. Alijs autem temporibus non teneāt
niſi ſexta feria ieiunare. Tempore ꝟo ma=
nifeſte neceſſitatis non teneantur fratres
ieiunio corporali. Conſulo vero moneo et
exhortor fratres meos in domino ieſu xp̄o
vt quando vadunt per mundum nō litigēt
neqȝ contendant verbis nec alios iudicent
ſed ſint mites / pacifici et modeſti / manſue
ti et humiles / honeſte loquentes omnib⁹ ſi
cut decet. Et non debeant equitare: niſi ma
nifeſta neceſſitate vel infirmitate cogātur.
In quamcunqȝ domum intrauerint: p̄mū
dicant Pax huic domui. Et ſecundum ſan=
ctum euangelium de omnibus cibis qui
apponuntur eis liceat manducare.

¶ Qȝ fratres non recipiant pecuniā
Quartum capitulum

PRecipio firmiter
fratribus vniuerſis vt nullo
modo denarios vel pecuniam
recipiant: per ſe vel per inter
poſitam perſonā. Tamen ꝓ
neceſſitatibus infirmorum et alijs fratrib⁹
induendis: per amicos ſpirituales miniſtri
tantum et cuſtodes ſollicitam curam ge=
rant ſecundum loca et tempora ⁊ frigidas
regiones: ſicut neceſſitati viderint expedi=
re. Eo ſemper ſaluo: vt ſicut dictum eſt / de
narios vel pecuniam non recipiant.

¶ De modo laborandi. Quintum ca
pitulum.

FRatres illi qui=
bus gratiam dedit dominus
laborandi laborent fideliter
et deuote: ita ꝙ excluſo ocio
anime inimico: ſancte oratio
nis et deuotionis ſpiritum non extingant:
cui debēt cetera temporalia deſeruire. De
mercede vero laboris pro ſe et ſuis fratri=
bus corporis neceſſaria recipiāt preter de
narios vel pecuniam. Et hoc humiliter
ſicut decet ſeruos dei: et paupertatis ſan=
ctiſſime ſectatores.

¶ Q; nichil ſibi ffes approprient et de elemoſina petenda/ ⁊ de fratribus īfirmis ¶ Sextum capitulum.

FRatres nichil ſibi approprięt nec domũ nec locũ/ nec aliquã rem Et tãq̄ pegrini ⁊ aduene in hoc ſeculo in paupta-te et hũilitate dño famulãtes: vadãt, p elemoſina ꝯfidenter. Nec opʒ eos verecũdari: qꝛ dñs ꝑ nobis ſe fecit pauperẽ in hoc mũdo hec eſt illa celſitudo altiſſime paupertatis que vos cariſſimos fratres meos heredes et reges regni celoꝝ inſtituit: pauperes rebꝰ fecit: virtutibus ſublimauit. Hec ſit portio vr̃a: que perducit in terrã viuentium. Cui dilectiſſimi ffes totaliter inherẽtes: nichil aliud ꝑ noie dñi nr̃i ieſu xp̄i in perpetuum ſub celo habere velitis. Et vbicũq; ſunt et ſe inuenerint fratres: oſtendant ſe domeſticos inuicem inter ſe: et ſecure manifeſtet vnus alteri neceſſitatem ſuam. Quia ſi mater diligit et nutrit filium ſuum carnalem: quanto diligentius debet quis diligere et nutrire fratrem ſuum ſpiritualem? Et ſi q̄s eorum in infirmitate ceciderit: alij fratres debent ei ſeruire: ſicut vellent ſibi ſeruiri.

¶ De penitentia fratribus peccantibus imponenda. Septimum capitulum

SI qui fratruz inſtigante inimico mortaliter peccauerint/ pro illis peccatis de quibus ordinatum fuerit inter fratres vt recurratur ad ſolos miniſtros prouinciales: teneãtur predicti fratres ad eos recurrere q̄ citius poterint ſine mora. Ipſi vero miniſtri ſi pſbiteri ſunt cuz miſericordia iniungant illis penitentiam. Si vero preſbiteri non ſunt: iniungi faciãt per alios ſacerdotes ordinis/ ſicut eis ſcd̃ʒ deum melius videbitur expedire. Et cauere debent ne iraſcantur et conturbentur propter peccatum alicuius: quia ira et conturbatio in ſe et in alijs impediunt charitatem.

¶ De electione generalis miniſtri huius fraternitatis et de capitulo penthecoſtes. Octauum capitulum

VNiuerſi fratres vnum de fratribus iſtius religionis teneaᷣ ſẽp hr̃e gn̄alẽ miniſtrũ ⁊ ſeruũ totiꝰ fraternitatis ⁊ ei teneãtur firmit̃ obedire; Quo decedente electio ſucceſſoris fiat a miniſtris ꝓuincialibus et cuſtodibus in capl'o pẽthecoſtes in q̄ ꝓuinciales miſtri teneantur ſemꝑ inſimul ꝯuenire: vbicunq; a generali miniſtro fuerit ꝯſtitutum. Et hoc ſemel in tribus annis vel ad alium terminũ maiorem vel minorem: ſicut a predicto miniſtro fuerit ordinatum. Et ſi aliquo tẽpore appareret vniuerſitati miniſtrorum prouincialium et cuſtodum predictum miniſtrum non eſſe ſufficientem ad ſeruitium et communem vtilitatem fratrum: teneantur predicti fratres quibus electio data ẽ in nomine domini alium ſibi eligere in cuſtodem. Poſt capitulum vero penthecoſtes miniſtri et cuſtodes poſſint ſinguli ſi voluerint ⁊ eis expedire videbitur eodẽ anno in ſuis cuſtodijs ſemel fratres ſuos ad capitulum conuocare.

¶ De predicatoribus. Nonuʒ capitulũ

FRatres nõ predicent in ep̄atu alicuiꝰ ep̄i cum ab eo illis fuerit contradictum. Et nullus fratrum populo penitus audeat p̄dicare niſi a miniſtro generali huius fraternitatis fuerit examinatus et approbatus: et ab eo officium ſibi predicationis cõ ceſſum. Moneo quoq; et exhortor eoſdem fratres vt in predicatione quam faciunt ſint examinata et caſta eorum eloquia ad vtilitatem et edificationem populi/ annunciando eis vicia et virtutes/ penam ⁊ gloriam cum breuitate ſermonis: quia verbum abbreuiatum fecit dominus ſuper terram.

¶ De admonitione ⁊ correctione fratrum. Decimum capitulum.

FRatres qui ſũt miniſtri et ſerui aliorũ ffm: viſitẽt et moneant fratres ſuos et humiliter ⁊ charitatiue corrigãt eos: nõ p̄cipiẽtes eis aliquid/ q̄d ſit cõtra aīam. ſuã ⁊ regulã.

noſtrā. Fratres vero qui ſūt ſubditi: recordētur ꝙ ꝓpter deū abnegauerūt proprias voluntates. Unde firmiter precipio eis: vt obediāt ſuis miniſtris in oībus que ꝓmiſerūt dn̄o obſeruare: ⁊ nō ſunt ꝯtraria aīe ⁊ regule noſtre. Et vbicū ſunt fratres q̄ ſcirēt et cognoſcerēt ſe nō poſſe regulā ſpūaliter obſeruare: ad ſuos miniſtros debeāt ⁊ poſſint recurrere. Miniſtri vero charitatiue et benigne eos recipiāt ⁊ tantā familiaritatē habeāt circa ipſos: vt dicere poſſint eis ⁊ facere: ſicut dn̄i ſeruis ſuis. Nam ita debet eē ꝙ miniſtri ſint ſerui oīm fratrum. Moneo vero ⁊ exhortor in dn̄o ieſu xp̄o: vt caueāt fratres ab oī ſuperbia/vana gl'ia/inuidia/auaricia/cura: ⁊ ſollicitudine huius ſeculi: detractione ⁊ murmuratione. Et nō curēt neſcientes litteras l'ras diſcere: ſed attendāt ꝙ ſuper oīa deſiderare debent habere ſpm̄ dn̄i ⁊ ſanctā eius operationē: orare ſꝑ ad eū puro corde: ⁊ habere humilitatem ⁊ patiētiā i perſecutione ⁊ infirmitate: ⁊ diligere eos qui nos perſequūtur ⁊ reprehēdūt et arguūt: q2 dicit dn̄s. Diligite inimicos ve ſtros: ⁊ orate ꝓ perſequētibus ⁊ calūniantibus vos. Beati qui perſecutionē pati[...] ꝓpter iuſticiā: qm̄ i[...] eſt regnū celorum. Qui autem perſeuerauerit vſ i finem: hic ſaluus erit.

¶ Q' fratres nō ingrediantur monaſteria monachaꝝ. xi. Cap̄.

Precipio firmiter fratrib⁹ vniuerſis ne habeāt ſuſpecta ꝯſortia vel ꝯſilia mulierū: ⁊ ne ingrediātur monaſteria monachaꝝ: preter illos quibus a ſede apoſtolica conceſſa eſt licentia ſpecialis. Nec fiāt compatres virorum vel mulierū ne hac occaſione inter fratres de fratribus ſcādalum oriatur.

¶ De eūtib⁹ inter ſarracenos ⁊ alios infideles. xij. Cap̄.

Quicū fratrum diuina inſpiratione voluerint ire inter ſarracenos ⁊ alios infideles petant inde licentiā a ſuis miniſtris prouincialib⁹. Miniſtri ꝟo nullis eundi licentiam tribuant: niſi eis quos viderint eſſe ydoneos ad mittēdum. Ad hec per obedientiam iniungo miniſtris: vt petant a domino [...]apa vnum de ſācte romane eccleſie cardinalibus: qui ſit gubernator protector ⁊ corrector iſtius fraternitatis: vt ſemper ſubditi ⁊ ſubiecti pedibus eiuſdem ſancte eccleſie/ſtabiles in fide catholica/paupertatem ⁊ humilitatem ⁊ ſāctum euangelium domini noſtri ieſu chriſti/quod firmiter promiſimus obſeruemus Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtre confirmationis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis aūt hoc attemptare preſumpſerit: indignationem omnipotentis dei ⁊ beatorum petri et pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datū laterani. iij. kalēdas decēbris pontificatus noſtri anno octauo.

¶ Explicit regula fratrū minoꝝ

¶ Incipit teſtamentum beatiſſimi pr̄is noſtri Franciſci.

Dominus dedit michi fratri Franciſco ita incipere facere penitentiam: q2 cum eſſem in peccatis nimis michi videbatur amaꝝ videre leproſos. Et ipſe dn̄s conduxit me inter illos. ⁊ feci miām cum illis: ⁊ recedente me ab ipſis: id quod videbatur michi amaꝝ cōuerſum fuit mihi i dulcedinē aīe ⁊ corpis. Et poſtea parū ſteti: ⁊ exiui de ſc'lo. Et dn̄s dedit michi fidē talē in eccleſijs: vt ita ſimpl'r adorarē ⁊ dicerē. Adoramus te ſctiſſime dn̄e ieſu xp̄e hic ⁊ ad oēs eccl'ias tuas q̄ ſūt i toto mūdo ⁊ bn̄dicim⁹ tibi: q2 ꝑ ſāctā crucē tuā redemiſti mūdū. Et poſtea dedit mihi dn̄s ⁊ dat tātā fidē i ſacerdotib⁹ q̄ viuūt ſm̄ formā ſcē romane eccl'ie ꝓpt ordinē ipoꝝ ꝙ ſi facerēt mihi ꝑſecutionē volo recurrere ad ipos Et ſi hērē tātā ſapiētiā quātā ſalomō habuit: et inuenirē paupculos ſacerdotes hui⁹ ſc'li in parrochijs i q̄b⁹ morātur: nolo ꝑdicare ꝯtra volūtatē ipoꝝ. Et ipos [...]es alios volo timere amare ⁊ honorare: ſicut meos dn̄os. Et nolo i ipis ꝯſiderare pctm̄: q2 filiū dei diſcerno i ipis: ⁊ dn̄i mei ſūt. Hec ꝓpter hoc facio: q2 nich[...]l video corpal'r i hoc ſc'lo de ipo altiſſimo filio dei niſi ſctiſſimū corp⁹ ⁊ ſāguinē ſuū qđ ip[...] recipiunt: ⁊ ipſi ſoli alijs miniſtrant. Et hec ſanctiſſima myſteria volo ſuper omnia honorari ⁊ venerari: ⁊ i locis precioſis collocari. Sctiſſima [...]oīa ⁊ verba ei⁹ ſcripta vbicun inuenero in locis illicitis volo colligere: ⁊ rogo ꝙ colligāt: ⁊ i loco honeſto collocent. Et oēs theologos ⁊ q̄ miniſtrāt nob ſctiſſima ꝟba dīna debem⁹ venerari ſicut qui miniſtrāt nobis ſpiritum ⁊ vitam.

Et poſtq̃ dominus dedit michi de fratri=
bus nemo oſtendebat michi quid deberez
facere: ſed ipſe altiſſimus reuelauit michi
q̄ ego deberem viuere ſecundum formaz
ſancti euangelij. Et ego paucis verbis et
ſimpliciter feci ſcribi: et dominus papa cō=
firmauit michi. Et illi qui veniebant ad re
cipiendum vitam iſtam: omnia que habe=
re poterant dabant pauperibus. Et erant
ptenti tunica vna/intus et foris rēpeciata
qui volebant cum cingulo et brachis ꝛ no
lebamus plus habere. Officium diceba=
mus clerici ſecundum alios clericos: Lay=
ci dicebant Pater noſter: Et ſatis libenter
manebamus in eccleſijs pauperculis ꝛ de
relictis et eramus ydiote et ſubditi omni=
bus. Et ego manibus meis laborabam et
volo laborare: et omnes alij fratres firmi=
ter volo q̄ laborent: de laboritio quod per
tinet ad honeſtatem. Et qui neſciunt di
ſcant: non propter cupiditatem recipiendi
precium laboris ſz propter bonum exem=
plum: et ad repellendum ociositatem. Et
quando non daretur nobis precium labo=
ris: recurramus ad menſam domini: pe=
tendo elemoſynam hoſtiatim. Salutatio=
nem hanc reuelauit michi dominus: vt di=
ceremus Dominus det tibi pacem. Ca=
ueant ſibi fratres vt eccleſias et habita=
cula et omnia alia que pro ipſis conſtru=
untur penitus non recipiant niſi eſſent ſi=
cut decet ſecundū ſanctam paupertatem
quā in regula promiſimus: ſemper ibi hoſ=
pitantes ſicut aduene et peregrini. Preci=
pio firmiter p̱ obediētiaz fratribus vniuer
ſis q̄ vbicunq̄ ſunt non audeant petere ali
quam litterā in curia romana per ſe nec
per interpoſitam perſonam: neq̄ pro eccle=
ſia: neq̄ pro alio loco: neq̄ ſub ſpecie predi
cationis: neq̄ pro perſecutione ſuorū cor=
porum: ſed vbicunq̄ non fuerint recepti fu
giant in alienam terram ad faciendum pe
nitentiam cum benedictione dei. Et firmi=
ter volo obedire generali miniſtro huius
fraternitatis et illi gardiano quez ſibi pla
cuerit michi dare et ita volo eſſe captus in
manibus ſuis vt non poſſim ire vel facere
contra voluntatem ſuam: quia dominus
meus eſt. Et q̄uis ſim ſimplex et infirmus
tamen ſemper volo habere clericum qui
michi faciat officium: ſicut in regula conti=
netur. Et omnes alij fratres ita teneantur
firmiter obedire gardianis ſuis: et facere
officium ſuum ſecundum regulā. Et ſi ali=
qui inuenti eſſent qui non facerent officiuz
ſecūdum regulam et vellent alio modo va=
riare aut non eſſent catholici: omnes fra=
tres vbicunq̄ ſunt per obedientiam tene=
antur q̄ vbicunq̄ inuenerint aliquem ip=
ſorum proximiori cuſtodi illius loci vbi ip
ſum inuenerint debeāt preſentare. Et cu=
ſtos teneatur per obedientiam ipſum fir=
miter cuſtodire ſicut hominem in vinculis
die noctuq̄ ita q̄ non poſſit eripi de mani=
bus eius: donec in propria ſua perſona ip=
ſum repreſentet in manibus ſui miniſtri.
Et miniſter teneatur firmiter per obdien=
tiam mittere ipſum per tales fratres qui
die noctuq̄ cuſtodiant ipſum ſicut hominē
in vinculis donec repreſentent ipſum co=
ram dn̄o oſtienſi: qui eſt dn̄s protector et
correctori iſtius fraternitatis. Et non dicāt
fratres hec eſt alia regula: q2 hec eſt recor
datio: admonitio et exhortatio et meū te=
ſtamentū: quod ego frater Franciſcus par
uulus veſter facio vobis fratribus meis
benedictis: propter hoc vt regulam quam
dn̄o promiſimꝰ melius catholice obſerue=
mus. Et generalis miniſter et omnes alij
miniſtri et cuſtodes: per obedientiam tene
antur in iſtis verbis non addere vl̄ minue
re. Et ſemper hoc ſcriptum habeant ſecuz
iuxta regulam: et in omnibus capitulis q̄
faciant qn̄ legūt regulam legant ꝛ iſta ver
ba. Et omnibus fratribus meis clericis
et laycis precipio firmiter per obedientiā
vt non mittant gloſas in regula nec in iſtiz
verbis dicendo ita volunt intelligi: ſed ſi=
cut dedit michi dominus ſimpliciter et pu
re dicere et ſcribere regulam et iſta verba:
ita ſimpliciter et pure ſine gloſa intelliga=
tis: et cū ſancta operatione obſeruetis vſq̄
in finem. Et quicunq̄ hec obſeruauerit in
celo repleatur benedictiōe altiſſimi patris
celeſtis: et in terra repleatur benedictione
dilecti filij ſui cum ſanctiſſimo ſpiritu para
clito: et omnibus virtutibus celorum ꝛ om
nibꝰ ſanctis. Et ego frater Frāciſcus par=
uulus veſter et ſeruus: q̄tumcunq̄ poſſum
confirmo vobis intus et foris iſtam ſāctiſ=
ſimam benedictionem Amen.

¶ Explicit teſtamentum beatiſſimi pa=
tris noſtri Franciſci.

¶ Verba beatiſſimi p̄ris n̄ri Franciſci

BEatiſſimꝰ pater
noſter Frāciſcus hec que ſe=
quuntur f̄ribus dicere ſolitꝰ
erat. O dilectiſſimi f̄res et in
eternū benedicti filij audire
me: audite vocem patris veſtri. Magna p̱
miſimus: maiora promiſſa ſunt nobis. Ser

nemus hec: ſuſpiremus ad illa. Voluptas breuis: pe̅a ppetua/modica paſſio/ gloria infinita/multorum vocatio/paucorum electio/omnium retributio Amen.

¶ Laudes regule fratrum minorum a beato Franciſco prolate

Beatus franciſcꝰ cõmunẽ ꝓfeſſionẽ ⁊ rl̃am ardẽtiſſime zelãs volebat ꝙ ſemper apꝰ ſe ffes haberẽt rl̃am ⁊ q̃ circa illã erãt zelotes: ſingulari bn̄dictiõe eos bn̄dicebat hãc em̃ ſingulariter ſuis ffibus dicebat eſſe librũ vite/ſpẽ ſalutis/medullã euãgelij/viã ſalutis clauẽ paradiſi/pactũ eterni federis. Hanc volebat ab oi̅bus ſciri: ⁊ in alleuiatiõe tediũ ⁊ memoria preſtiti iuramẽti cũ īteriori homine cõfabulari. Docuit eã ſemꝑ cũ intentiõe agẽde vite portari pre oculis: ⁊ qꝺ plꝰ eſt cum ipſa debere mori.

¶ Laudes teſtamenti beatiſſimi patris noſtri Franciſci.

Teſtamentum pacis/teſtamẽtum nulla con̄tione delẽdũ/ nulla dedignatiõe ſpernendũ/nl̃la ſupordinatiõe cõtraria mutandũ Teſtamentũ inqꝫ nõ morte teſtatoris: ſꝫ imortalis vite condonatiõe ſancitũ. Beatus q̃ nõ ſpernit vel abĳcit caritatis incorruptibile teſtamentum/ fertile humilitatis feudum/deſiderabile paupertatis theſaurum tanti patris ſibi traditione legatum

¶ De ſeueritate ſãcti ꝯtra relaxatores rl̃e ⁊ ꝯtra ſcãdaloſos ffes: ⁊ gaudio ipſiꝰ et amore erga bonos: quibꝰ benedicebat. ⁊c.

Preterea pater ſãctiſſimus contra eos qui ī hoc ordine ſuo aliquam ꝓprietatẽ vel pecunie receptionem ſeu aliud ꝯtra regule puritatẽ inducũt: ⁊ q̃ hũc ordinẽ quẽ precipue decorat paupertatis ꝓfeſſio/terrenaꝝ rerũ puluere preſũpſerint maculare ⁊ maxie q̃ alios ſuis malis exẽplis ſcandalizãt ⁊ ordinẽ relaxãt: maledictionẽ dei ⁊ ſuã terribiliter imprecãdo aliqñ dicebat. A te inquit ſctiſſime pr̃ et a tota celeſti curia ⁊ a me paupculo ſint maledicti q̃ ſuo malo exẽplo ꝯfũdũt ⁊ deſtruũt qꝺ ꝑ ſctõs ffes huiꝰ ordis edificaſti: ⁊ edificare nõ ceſſas. ¶ Cũ aĩaꝝ ſalutem feruida emulatione zelaret: ſuauiſſimis dicebat ſe epleri odoribꝰ: ⁊ quaſi vnguẽto ꝑcioſo liniri: cũ ſctõꝝ fratrũ ꝑ orbẽ diſtãtiũ odorifera fama multos audiret ad vitã ꝟitatꝫ induci Et ex taliũ auditu exultabat ī ſpũ: ac bn̄dictionibꝰ oı̄ acceptiõe digniſſimis ffes illos accumulãs q̃ ꝟbo ⁊ ope ad xp̄i amorẽ inducerẽt pctõres. ¶ Ffes ẽt hortãs. hĳs ꝟbis vtebaẽ. Iſti inq̃t ffes mei hac hora nouiſſima mũdi dati ſũt mũdo: vt ī eis hoĩes impleãt vnde ī ꝓximo iudicio a ſupremo iudice ꝯmẽdẽtur: audiẽtes illud xp̄i ſuauiſſimũ verbũ. Qꝺ viri ex hĳs ffibus meis feciſtis mihi feciſtis. Ite inquit dulcis pr̄ ad filios Annũciate hoĩbꝰ pacẽ predicate pn̄iam ī remiſſionẽ pctõꝝ. Eſtote in tribulationibꝰ paciẽtes. in orõnibꝰ vigiles in laboribꝰ ſtrẽnui in ſermonibꝰ modeſti: in moribꝰ graues: in bn̄ficĳs grati: qꝛ ꝓ hĳs oı̄bꝰ regnũ vob̄ ꝑpatur eternũ. Qꝺ nobis ꝯcedat ille q̃ viuit et regnat trinus ⁊ vnus Amen.

¶ Sex rationes notabiles ad q̃d ffes minores vocati et dati ſunt huic mũdo a dño

Fratres minores dati ſũt ⁊ vocati a deo ꝑcipue vt repñtẽt xp̄m ieſũ dñm nr̃m mũdo ⁊ tãta ipiꝰ bn̄ficia tũc a mũdo q̄ſi oblita ⁊ ꝯtẽpta vl̃ neglecta Et propter hec ab ip̄o filio dño nr̃o ieſu xp̄o poſtulati fuiſſe legũẽ a deo pr̄e ſuo.

Et primo vt ꝟbo ⁊ facto ſint teſtes et imitatores ꝑcipui ſue altiſſime paupertatꝫ ꝑ oı̄modã abdicationẽ ꝓprietatꝫ ⁊ idebite affectiõis ac paupem et hũilẽ vſũ reꝝ oı̄ꝫ tp̄aliũ q̃ ſctẽ paupertatꝫ ꝟtꝰ et affectꝰ quaſi ab oı̄bus vbiq̄ deſita ⁊ repudiata ac ꝯtẽpta videbaẽ adeo ꝙ ãpliꝰ nõ inueniebat vbi ꝑfecte ⁊ ītegre reqeſceret pes eiꝰ donec beatus Franciſcus eã recepit ⁊ ſibi ac ſuis diſponſauit tã ffibus q̃ ſororibus

Secũdo vt ꝟbo ⁊ fctõ ſint teſtes ⁊ imitatores ſue excellẽtiſſie ⁊ ꝑfectiſſie obediẽs. q̃ nõ ſolũ deo pr̄i ſuo obediẽs factꝰ ẽ ꝓ nob̄ vſq̄ ad mortẽ crucꝫ ⁊ ẽt parẽtibꝰ ſuis ſibi q̃tũ ad diuitatẽ īferioribꝰ vꝫ ſacratiſſime ꝟgini mr̄i ſue ⁊ btõ ioſeph pr̄i putatiuo ſubditꝰ eẽ voluit: ſꝫ qꝺ magꝫ ẽ malis ẽt ꝑncipibꝰ ⁊ ſacerdotibꝰ obedire voluit ⁊ docuit cũ cẽſũ ceſari reddidit ⁊ reddẽdũ docuit. ⁊ cũ de ſcribꝫ ⁊ phariſeis malis ppl̃ꝫ regẽtibꝰ dixit. Quecũq̄ dixerĩt vob̄ facite ſcꝺꝫ opa aũt eoꝝ nolite facẽ ⁊c. q̃ inxta Ber. q̃to ꝯtẽptibilior ꝑſidet tãto magꝫ obia ſubditi placꝫ ⁊ obediẽs mereẽ maxie ſi taẽ obediẽs nõ ſit cã ꝓmotiõis nec ꝯtinuatiõis taẽ mali ⁊ īſufficiẽtꝫ ꝑlati Et ꝑfectiſſimꝰ ac euãgegelicꝰ obediẽdi modꝰ ⁊ gradꝰ ẽ obedire ꝓp

deũ talib⁹ ⁊ aliĳs nõ ſolũ i hĳs q̄ q̄s ꝓmiſit ex r̃a obſuare ſʒ et i oib⁹ q̄ nõ ſũt ↄtraria ale et regule ſue ſine alia limitatione. vel reſpreſſione facultatis aut iuriſdictionis vel obedientie regularis prelatorum ſuorum.

¶ **Tertio** vt ſint teſtes et imitatores ſui deſpectus ⁊ hũilitatis ꝑ contẽptũ oim honorũ ⁊ ꝓmotionũ ac vanitatũ mũdi et per veram abiectionẽ mortificationem et contemptum ſui ipſius et ſuorum propter deum.

¶ **Quarto** vt ſint teſtes et ſequaces ṽbo et ope ſue tante caritatis et affectionis ad ſalutem omnium animarum per mundum diſcurrendo ac verbo ⁊ exemplo predicãdo ad animas ipſius chriſti precioſo ſanguine redẽptas ad ipſum verum creatorem et paſtorẽ ac redemptorem animarum reducendo ꝓut etiã beate Clare et ſuis virginibus et beato fratri Silueſtro dñi voluntatem ſuper hoc ad inſtantiam beati Franciſci inſtantiſſime req̃rẽtib⁹ diuinit⁹ reuelatũ fuiſſe legit̃

¶ **Quinto** vt ſint teſtes et imitatores ſue ſobrietatis penitentie mititatis cõdeſcentie ⁊ mũe atq̧ puritatis per moderatã abſtinentiã ⁊ ieiunia ac labores et per piam et caritatiuam condeſcentionẽ et ſubleuationẽ afflictoꝝ ⁊ receptionẽ ac ſanationẽ īfirmoꝝ pctõꝝ ac corporis et ale nitiditatẽ ⁊ puritatem.

¶ **Sexto** vt ſint teſtes et ſpeciales contemplatores ⁊ imitatores ac predicatores ſue tante paſſionis et mortis ⁊ beneficiorũ tantarum ſue benedicte incarnationis vite ⁊ mortis ipſius et tante noſtre redemptionis non ſolum ꝑ iugem ⁊ frequentem meditationẽ ⁊ recordationẽ tantorũ doloꝝ interioꝝ ⁊ exteriorũ ipſius ⁊ ipſiſſime matris eius ſʒ etiã verã et ſpontaneam tollerãtiam oim ↄtrarietatũ ⁊ tribulationũ īterioꝝ ⁊ exterioꝝ atq̧ vilipenſionem et doloꝝ ꝓ noĩe ſctõ ei⁹. Et ↄſequẽter ꝑ deuotã ⁊ feruẽtẽ ꝑdicationem ipſius. Nã paulo ante tp̃a beati Franciſci tanta ipſius xp̃i beneficia et maxime tante paſſionis ⁊ mortis ſue videbãtur quaſi in mũdo oblita. Ideoq̧ voluit xp̃s ꝑ ipʒ ſctm̃ et fr̃es eius quodãmõ ea in mũdo ⁊ mẽtib⁹ hoim renouari. Et ꝓpterea ipſius ordinis ꝑmariũ lapidẽ btm̃ Frãciſcũ voluit ꝑuilegio tã ſingulari ⁊ excellenti vtʒ paſſiõis ſue ſacris ſtigmatibus inſigniri. ſub cuius vexillo militarẽt oẽs veri miores ⁊ xp̃i imitatores ꝑ iugẽ recordationẽ et recollectionẽ tãte ſue paſſiõis ⁊ mortiſq̧ ⁊ vite ⁊ ↄtẽplatiõis ipi⁹ ⁊ pie ſue m̃ris. Que etiã legit̃ ꝓpterea et ad hec ſpecialiter vna cũ filio ſuo. d. n. ieſu xp̃o ordinẽ iſtũ ⁊ ordinẽ ſancte Clare a deo patre poſtulaſſe et obtinuiſſe.

Beati igit̃ fr̃es illi et ſorores tam minores et ſctẽ clare q̃ȝ terciariũ de penitentia qui ſtatum in ſe erit in hĳs ſequentur ipſum plagiferũ et vexilliferum patrem noſtrũ beatũ Franciſcũ ymo veri⁹ ipſum ieſum xp̃m dñm nr̃m et ſacratiſſimã matrem eius in hac vita: quia in morte et in iudicio cum ipſo capitaneo ſuo in acie ⁊ ſocietate veroꝝ xp̃i militũ ⁊ ſpecialiũ imitatoꝝ eius glorioſiores oibus mũdi natiõibus et tribub⁹ merito apparebũt et xp̃o et apl̃is eius propinquiores erũt. ymo ⁊ ſedebũt ſuꝑ ſedes iudicãtes alios cum chriſto ⁊ apl̃is eius. i. ſentẽtiã iudicis approbãtes iuxta illud ṽbũ xp̃i Amẽ dico vobis q̧ vos q̄ reliquiſtis omnia ⁊ ſecuti eſtis me in regeneratione cũ ſederit filius hominis i ſede maieſtatis ſue ſedebitis et vos ſuꝑ ſedes. xii. iudicãtes duodeci tribus iſrael ⁊c.

Igitur fr̃es in xp̃o dilectiſſimi ⁊ deſideratiſſimi: ꝓpter deũ videte et intelligite vocationẽ vr̃am ⁊ quare minores eſtis vocati: q̄ ... vt maiores ſʒ hũiliores ⁊ abiectiores oibus atq̧ īferiores ꝓpter deũ eſſe ↄtendatis in p̃nti vt hic i gracia ⁊ i futuro i gl̃ia maiores eſſe poſſitĳ. Et dño deo nr̃o q̄ tã benigne ſine vr̃is meritis ad tãta ⁊ tã ſublimia vos elegit ⁊ vocauit grati eſtote: ⁊ cõtẽdite ambulare ea vocatiõe qua vocati eſtis: nõ retroaſpiciẽdo: ſʒ de ṽtute in virtutẽ ꝓficiendo. indubitãter tenendo q̧ ſi hec ſecuti fueritis et xp̃i paſſionũ ſocĳ et contemplatores fueritis: eritis et conſolationum et pro momentaneo labore preſentis vite premium certum et ineſtimabile tandem cũ xp̃o ⁊ beato patre noſtro Franciſco recipietis. Quod domin⁹ ipſe pius meritis ſue ſacratiſſime paſſiõis mortis ⁊ gl̃ificatiõis ac interceſſionib⁹ ſue ſacratiſſime matris ⁊ ſãctiſſimi p̃ris noſtri Frãciſci ⁊ ſctẽ clare ⁊ oim ſctõꝝ ⁊ ſctãrum miſericorditer cõcedat. Amen.

¶ Sigl̃aria ꝑuilegia ipetrata a xp̃o ꝑ btm̃ fr̃m. ⁊ eidem ꝓ ordĩe ſuo ⁊ eũ diligẽtib⁹ a dño do collata.

REfert dñs Greg. papa non⁹ ſe audiuiſſe a btõ Frãciſco dũ viueret ipʒ Frã. a dño tria ꝑuilegia obtinuiſſe

¶ Primũ q̧ q̄to fr̃es eẽnt i ordine ⁊ eoꝝ nũerꝰ augeret̃ tãto meli⁹ ⁊ habũdãtius eis prouideretur. ¶ Scd̃ʒ q̧ nullus

in habitu poſſet male mori. ¶ Tercium ꝙ quiſquis ordinē ſuum perſequeretur grauiter a dn̄o punirετur: et dies ſuos in breui et male finiet.

¶ Item dicit beatus Franciſcus tria inter alia ſe habuiſſe priuilegia a ſeraph ſibi apparente. ¶ Primū ꝙ profeſſio fratrum ſuorū ſiue ordo ſuus durabit vſ ad diem iudicij. ¶ Secundū eſt ꝙ nullus volens in ordine male viuere poterit ibi diu perſeuerare vel permanere. ¶ Tercium ꝙ quicun ex corde diliget ordinem ſuum q̄tumcū ſit peccator miſericordiam a domino conſequetur penitendo.

¶ Conformiter ad huiuſmodi priuilegia diuinitus ordini collata ſequūtur hec metra.

¶ Frācíſco fundēte p̄ces/vt t̄pe multo
Mos inoleuit ei: celeſtis nūcius ipſum
Exultare iubet: annūcio quatuor inquit
Dona ſupna tibi: ſtabit tuus ordo ꝑ euum
Nullus ibi frater cui ſit peruerſa volūtas
Stare diu poterit: vix ordis hoſtib⁹ ānos.
Viuere dimidios preſtabitur: ei⁹ amici
Viuent: et vitā fine ꝯcludent beato.

¶ Incipit oratio ſeu expoſitio beatiſſimi patris noſtri Franciſci ſuper Paater noſter

Sanctiſſime pater noſter: creator: redemptor nr̄ ſaluator noſter. conſolator noſter. Qui es in celis/in angelis in ſāctis illuminās eos ad tui cognitionem: quia tu es dn̄e lux inflammans eos ad amorem tuum diuinū quia tu domine amor es inhabitans ⁊ implēs eos ad beatitudinem quia tu domine ſummum bonum es ⁊ eternum bonū a quo omnia bona ⁊ ſine quo nullum bonum.

¶ Sanctificetur nomen tuum. Clarificetur in nobis noticia tua vt cognoſcam⁹ que ſit latitudo beneficiorum tuorum. longitudo ꝓmiſſoꝝ. ſublimitas maieſtatis ⁊ profūdum iudicioꝝ. ¶ Adueniat regnum tuum. Vt regnes in nobis per gratiam tuam ⁊ facias nos venire ad regnum tuum vbi eſt tui viſio manifeſta. tui dilectio perfecta. tui ſocietas beata. tui fruitio ſēpiterna. ¶ Fiat volūtas tua ſicut in celo ⁊ in terra. Vt amem⁹ te ex toto corde. te ſemper cogitando. ex tota anima te ſemper deſiderādo: ex tota mēte omnes intentiones noſtras ad te dirigēdo: ⁊ honorem tuum in omnibus querēdo et ex omnibus viribus noſtris omnes vires ſenſus anime ⁊ corporis in obſequium tui amoris ⁊ nō ī alio exponendo: ⁊ ꝓximos noſtros amemus ſicut noſipſos. oēs ad amorem tuū ꝓ viribus trahēdo de bonis alioꝝ ſicut de noſtris gaudendo. in malis compaciendo: ⁊ nemini vllam offenſam faciendo.

¶ Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie. Dilectum filium tuum dominum noſtrum ieſum xp̄m da nobis hodie in memoria in intelligentia ⁊ reuerētia amoris quē ad nos habuit ⁊ eoꝝ que ꝓ nobis fecit dixit et ſuſtinuit. ¶ Et dimitte nobis debita noſtra. Per tuam miſericordiam ⁊ ineffabilē paſſionem dilecti filij tui dn̄i noſtri ieſu xp̄i virtutem ⁊ beatiſſime marie virginis ⁊ omnium electoꝝ tuoꝝ merita ⁊ interceſſiones.

¶ Sicut ⁊ nos dimittimus debitoribus noſtris. Et quia non plene dimittimus tu dn̄e fac plene dimittere vt inimicos propter te diligamus et pro eis apud te deuote intercedamus nulli malum pro malo reddam⁹ et omnibus in te prodeſſe ſtudeamus

Et ne nos inducas in temptationē occūtā ſiue manifeſtam ſubitam vel īportunam.

¶ Sꝫ libera nos a malo. Preterito p̄nti et futo. ¶ Amen ſpontanee et gratis.

¶ Supradicto modo dicebat btūs Pater noſter ad omnes horas. Deinde dicebat. Sanctus Sanctus Sāctus. Dominus de⁹ noſter omnipotens qui eſt et qui erat ⁊ qui venturus eſt. Dignus es domine deus noſter accipere laudem et gloriam et honorē et benedictionem. Dignus eſt agnus q̄ occiſus eſt accipere virtutem et diuinitatem et ſapientiam et fortitudinem et honorem et gloriam et benedictionem. ℣. Benedicamus patrem et filium cum ſācto ſpiritu. ℟. Laudemus et ſuperexaltemus eum in ſecula. ℣. Laudeꝫ dicite deo omnes ſerui ei⁹ et qui timetis deum puſilli et magni. ℟. Superexaltate ⁊ laudate eum in ſecula. ℣. Laudent eum glorioſum celi et terra. ℟. Et ſuperexaltent ⁊ laudēt eū in ſcl'a. ℣. Et oīs creatura que in celo eſt ⁊ ſuper terrā ⁊ ſubtus terrā mare ⁊ terra ⁊ q̄ ī eis ſunt. ℟. Laudent et ſuperexaltēt eū in ſecula. ℣. Gl'ia p̄ri et filio ⁊ ſp̄ui ſācto. ℟. Laudemus ⁊ ſuperexal. eū in ſcl'a. ℣. Sicut erat ī p̄ncipio ⁊ nūc ⁊ ſemꝑ ⁊ ī ſcl'a ſcl'oꝝ Amē. ℟. Laudemus ⁊ ſupex. eū in ſecula. Oremus

Omnipotens ſanctiſſime altiſſime deus omne bonum et ſummum bonum qui ſolus es bonus tibi reddamus omnem lau=

dem oēm grāz/oēm glīā/oēm honorē/oēz benedictionem: et omnia bona tibi referamus ſemper. Amen.

¶ Laus dñi dei altiſſimi quam compoſuit beatus Franciſcus.

Tu es dominus deꝰ. Tu es deꝰ deoꝝ: q̄ ſolꝰ facis mirabilia. Tu es fortis. Tu es magnꝰ. Tu es altiſſimus. Tu es pr̄ ſctūs rex celi ⁊ t̄re. Tu es trinꝰ ⁊ vnꝰ deꝰ Tu es bonꝰ: oē bonū: ſūmū bonū dñe deꝰ vnꝰ ⁊ verꝰ. Tu es amor ⁊ caritas. Tu es ſapiā. Tu es hūilitas. Tu es paciencia. Tu es pulchritudo. Tu es ſecuritas. tu es q̄es. Tu es gaudiū Tu es ſpes nr̄a ⁊ leticia. Tu es iuſticia ⁊ tēperātia/tu es fortitudo ⁊ prudētia. Tu es oēs diuicie ad ſufficiētiā. Tu es māſuetudo/tu es ꝓtector/tu es cuſtos ⁊ defēſor/tu es refugiū nr̄m ⁊ virtꝰ/tu es fides ſpes ⁊ caritas nr̄a. Tu es magna dulcedo nr̄a. Tu es bōitas īfinita magnꝰ ⁊ admirabilis dñs deus meus omnipotens pius ⁊ miſericors ſaluator.

Oratio.

Omnipotens eterne iuſte ⁊ miſericors deꝰ da nobis miſerꝫ ꝓpter temetipm̄ facere qđ ſcimꝰ te velle ⁊ ſemꝑ velle: qđ tibi placet: et iterꝰ mūdari: iterꝰ illuminari: vt igne ſcti ſpūs accēſi poſſimꝰ ſeq̄ veſtigia tui dilectiſſimi filij dñi nr̄i ieſu xp̄i ⁊ ad te altiſſimū ſola tua grā ꝑuenire: q̄ in trinitate ꝑfecta ⁊ vnitate ſimplici viuis ⁊ regnas ⁊ glīaris deus oīps in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

¶ Oratio ad virginem mariam

Sancta dei genitrix dulcis ⁊ decora regē mori traditū filiū tuū dulciſſimū dñm nr̄m ieſū xp̄z ꝓ nobꝫ exora: vt ip̄e ꝑ ſuā piſſimā miaz ⁊ clementiā ⁊ virtute ſctiſſime īcarnatiōis et mortis ipſius acerbiſſime nobis indulgeat peccata noſtra. Amen.

¶ Alia oratio eiuſdem ad beatiſſimam virginem mariam.

Sctā maria ⁊ virgo nō ē tibꝭ ſiꝫs nata in mūdo ī mulieribꝰ: filia ⁊ ācilla altiſſimi regis pr̄is celeſtis: mr̄ ſctiſſima. d. n. ie. xp̄i: ſpōſa ſpūs ſancti. Ora pro nobis cū ſāncto michaele archangelo et omnibus virtutibus celorum ⁊ omnibus ſanctis tuū ſanctiſſimum filium dilectiſſimum dominū noſtrum et magiſtrum. Amen.

¶ Incipiūt v̄ba ſacre admonitiōis ſanctiſſimi pr̄is noſtri Frāciſci ad oēs fratres

Dixit dominus diſcipulis ſuis. Ego ſū via v̄itas ⁊ vita Nemo venit ad patrē niſi ꝑ me. Si cognouiſſetis me ⁊ pr̄em meum vtiq̄ cognouiſſetꝫ Et ammō ꝯgnoſcetis eū ⁊ vidiſtꝫ eū. Dixit ei Philippꝰ. Dñe oſtēde nobis patrē ⁊ ſufficit nobꝫ. Dixit ei ieſus. Tāto tp̄e vobiſcū ſū ⁊ nō cognouiſtꝫ me. Philippe q̄ ꝑpe q̄ videt me videt ⁊ pr̄em meū. Pr̄ lucē habitat īacceſſabilē: ſpūs ſctūs eſt deꝰ: ⁊ deū nemo vidit vnq̄ꝫ. Ideo nō niſi ī ſpū videri pōt Qr ſpūs ē q̄ viuificat caro aūt nō ꝓdeſt q̄cq̄ꝫ Sꝫ nec filiꝰ ī eo ꝙ eq̄lis eſt pr̄i videt ab aliq̄ alr̄ q̄ꝫ pr̄ alr̄ q̄ꝫ ſpūſſctūs. Vn̄ oēs q̄ viderūt dñꝫ ieſū ſm̄ hūanitatē ⁊ nō viderūt neq̄ crediderūt ſm̄ ſpm̄ ⁊ dītatē ipm̄ eē verū filiū dī dānati ſūt Ita ⁊ mō q̄ oēs q̄ vidēt ſacramētū qđ ſctificat̄ ꝑ v̄ba dñi ſuꝑ altare ꝑ manꝰ ſacerdotꝫ ī forma panis ⁊ vini ⁊ nō vidēt ⁊ nō credūt ſm̄ ſpm̄ ⁊ dignitatē ꝙ ſit veraciꝫ ſctiſſimū corpꝰ ⁊ ſāguis. d. n. ie. xp̄i dānati ſūt ip̄o altiſſimo atteſtāte q̄ ait. Hoc ē corpus meū ⁊ ſāguis noui teſtamēti Et q̄ māducat carnē meā ⁊ bibit ſāguinē meū hꝫ vitā eternā. Vn̄ ſpūs dñi q̄ hītat ī fidelibꝰ ſuis ille ē q̄ recipit ſctiſſimū corpꝰ ⁊ ſāguinē dñi. Oēs alij q̄ nō hn̄t de ſpū eodē ⁊ p̄ſumūt recipere eū iudiciū ſibi māducāt ⁊ bibūt. Vn̄ filij hominū vſq̄quo graui corde ut q̄d diligitꝫ vanitatē ⁊ q̄ritis mēdatiū? Ut q̄d nō cognoſcitis dñi v̄itatē ⁊ creditis ī filiū dñi? Ecce q̄tidie hūiliat ſe ſicut qn̄ a regalibꝰ ſedibꝰ vēit in vterū v̄gis. Quotidie venit ad nos ipſe hūilis apparēs. Quotidie deſcēdit de ſinu ſūmi pr̄is ſuꝑ altare ī manibꝰ ſacerdotꝫ: ⁊ ſicut ſctis ap̄lis appꝑuit in v̄a carne ita ⁊ mō ſe nobis oſtēdit ī ſacro pane Sicut ip̄i ītuitu carnis ſue tm̄ eiꝰ carnē videbāt ſꝫ ip̄z dñm deū eē credebāt oculis ſpūalibꝰ ꝯtēplātes: ſic ⁊ nos panē ⁊ vinū oculis corporeis videamus ⁊ credamꝰ firmiter ſctiſſimū eiꝰ corpꝰ ⁊ ſāguinē viuū eſſe ⁊ verū. Et tali mō ſemꝑ ē dñs cū fidelibꝰ ſuis ſicut ip̄e dixit. Ecce ego vobiſcū ſū vſq̄ ad conſummationē ſcl̄i.

¶ De malo proprie voluntatis.

Dixit dñs ad adā. De oī ligno paradiſi cōede. De ligno aūt ſcīe boni ⁊ mali ne cōedas. De oī ligno pad̄iſi cōedē poterat adā q̄ꝛ dū nō vēit ꝯtra obiam nō peccauit. Ille ei cōedit de ligno ſcīe boni ⁊ mali q̄ ſibi ſuā volūtatē approp̄at ⁊ ſe exaltat d̄ bonis q̄ dñs ōdit ⁊ op̄at ī ipſo. ⁊ ſic ꝑ ſuggeſtionē dyaboli ⁊ trāſgreſſionē mādati factū eſt ei pomū ſcīe mali Vn̄ opꝫ ꝙ ſuſtineat penā

¶ De perfecta obedientia.

Dicit dñs i euãgelio. Qui nõ renũcia=
uerit oib⁹ q̃ poſſidet nõ põt me⁹ eẽ di
ſcipulus. Et q̃ voluerit aiaʒ ſuã ſaluã facẽ
pdet eã. Ille hõ renũciat oib⁹ q̃ poſſidet ⁊ p=
dit corp⁹ ſuũ q̃ ſeip̃m totũ p̃bet ad obiam i
manib⁹ ſui p̃lati: ⁊ q̃cq̃d facit aut d̃t qđ ipſe
ſciat q̃ nõ ſit ↄtra volũtatẽ ei⁹ (dũʒ bonũ ſit
qđ facit) v̾a obia eſt. Et q̃ñ ſubdit⁹ viderit
meliora ⁊ vtilia aie ſue q̃ ea q̃ ſu⁹ p̃lat⁹ p̃ci
piat ſuã volũtatẽ ſacrificet dño: q̃ aũt ſunt
p̃lati opa ſtudeat adĩplere. Nã hec eſt cari
tatiua obia: qꝛ deo ⁊ p̃ximo ſacrificiũ ſeip̃ʒ
facit Si v̾o p̃lat⁹ p̃cipiat aliq̃d ſubdito ↄtra
aiam ſuã: lʒ ei nõ obediat: tñ ipſũ nõ dimit
tat. Et ſi ab aliq̃b⁹ pſecutionẽ iñ ſuſtinue=
rit magis illos diligat ꝑpter deũ. Nã q̃ po
tius pſecutionẽ ſuſtinet q̃ velit a ſuis ffib⁹
ſeparari vere pmanet i pfecta obia qꝛ po=
nit aiam ſuã ꝑ ffib⁹ ſuis. Sũt eñi multi re=
ligioſi q̃ ſub ſpecie videndi meliora q̃ q̃ ſui
p̃lati p̃cipiũt aſpiciũt retro ⁊ ad vomitũ pro
p̃e volũtatʒ redeũt hi homicide ſũt ⁊ p̃p ma
la exẽpla ſua multas aias perdere faciunt

¶ Qʒ nullus ſibi appropriet prelationẽ

Non veni miſtrari ſʒ miſtrare d̃t dñs.
Illi q̃ ſũt ſup alios ↄſtituti tm̃ d̾ illa
p̃latiõe gloriẽt q̃tũ ſi eſſẽt i abluẽdis pedi
bus ffm deputati. Et q̃to magis turbant
de ablata ſibi p̃latiõe q̃ de pedũ officio tã
to magʒ ſibi loculos ⁊ piculũ aie cõponunt

¶ Qʒ nemo ſupbiat ſʒ gl̾iet i cruce dñi.

Attẽde o hõ i q̃ta excellẽtia poſuerit
te dñs. Qui creauit ⁊ formauit te ad
ymaginẽ dilectiſſimi filij ſui ſm corp⁹ ⁊ ad
ſilitudinẽ ſuã ſm ſpm̃ Et oẽs creature que
ſub celo ſũt ſm ſe ſeruiũt cognoſcũt ⁊ obedi
unt creatori ſuo melius q̃ tu Et etiã demo
nes nõ crucifixerũt eũ ſʒ tu cũ i p̃is crucifixi
ſti eũ ⁊ adhuc crucifigis delectãdo i vicijs ⁊
pctis. Vñ potes gl̾iari? Nã ſi ita eſſes ſub=
tilis ⁊ ſapiẽs q̃ oẽm ſciẽtiã haberes ⁊ ſcires
interp̃tari oĩa gña linguarũ ⁊ ſubtil̾r de ce
leſtib⁹ rebus pſcrutari i oib⁹ his nõ potes
gl̾iari qꝛ vnus demõ ſciuit de celeſtib⁹ ma=
gis ⁊ ſcit de terrenis plus q̃ oẽs hoies lʒ ali
q̃s fuerit q̃ ſũme ſapie cognitionẽ a dño re
cepit ſpãlẽ. Sil̾r ſi eſſes pulchrior et ditior
oib⁹ ⁊ etiã ſi faceres mirabilia vt demones
effugares: oĩa iſta tibi ſũt ↄtraria et nichil
ad te ptinẽt. In his nichil potes gl̾iari: ſʒ i
hoc poſſum⁹ gl̾iari i īfirmitatib⁹ nr̃is ⁊ ba=
iulare q̃tidie ſãctam crucẽ dñi nr̃i ieſu xp̃i.

¶ De imitatione dñi noſtri ieſu chriſti

Attendamus fratres oẽs bonũ paſto
rẽ q̃ pro omibus ſuis ſaluãdis crucis
ſuſtinuit paſſionẽ Oues dñi ſecute fuerunt
eum cũ tribulatione et perſecutione vere=
cundia et fame / infirmitate et temptatiõe ⁊
ceteris aliis ⁊ et de his receperũt a dño vitã
ſempiternã Unde magna verecũdia ẽ ſer=
uis dei q̃ ſancti faciant opera ⁊ nos recitã=
do ea volumus recipere gl̾iã et honorem.

¶ Ut bona opera ſequãtur ſcientiã.

Dicit autẽ ap̃ls. Littera occidit: ſpũs
autem viuificat Illi ſũt mortui ad lit
teram qui tantum verba ſola cupiunt ſcire
vt ſapientiores teneãtur inter alios vt poſ
ſint acq̃rere magnas diuitias dãtes cõſan
guineis et amicis. Et illi religioſi mortui
ſunt ad litteram qui ſpiritum nolunt diuie
littere ſequi: ſed ſola verba magis cupiunt
ſcire et aliis interpretari. Et illi ſunt viuifi
cati a ſpiritu diuine littere qui omnem ſciẽ
tiam et litteram quam ſciunt et cupiũt ſci=
re (non autem viuunt corpore ſed verbo et
exemplo) reddunt eam altiſſimo dño cuius
eſt omne bonum

¶ De pctõ inuidie vitando.

Ut ait apoſtolus. Nemo põt dicere
dñs ieſus niſi in ſpũ ſctõ: ⁊ nõ eſt qui
faciat bonũ non eſt vſq; ad vnũ. Quicunq;
ergo inuidet fratri ſuo de bono qđ deus di
cit et facit in ipſo pertinet ad peccatũ blaſ=
phemie: quia ipſi altiſſimo inuidet q̃ dicit
et facit omne bonum.

¶ De dilectione.

Dicit dñs in euãgelio. Diligite inimi=
cos vr̃os bñfacite his q̃ oderũt vos ⁊
orate ꝑ perſeq̃ntibus ⁊c. Ille veraciter di=
ligit inimicũ ſuũ q̃ nõ dolet de iniuria quã
ſibi fecit: ſed de peccato anime ſue vritur ꝑ
pter amorem dei ⁊ oſtendit ei ex operibus
dilectionem.

¶ De caſtigatione corporis

Multi ſunt qui dum peccant vel iniu=
rias recipiunt ſepe inculpant inimi=
cũ vel proximũ. Sʒ nõ eſt ita qꝛ vnuſquiſq;
habet in poteſtate ſua inimicũ ſuũ vʒ cor
pus per quod peccat Unde beatus ille ſer
uus qui talem inimicum traditũ in ſua po
teſtate ſemper captum tenuerit et ſapien=
ter ſe ab eo cuſtodierit: quia dum hoc fece=
rit nullus alius inimicus viſibilis ei noce
re poteſt.

¶ Qʒ nemo corrũpat a zelo malo alti⁹

Seruo dei nulla res dꝫ diſplicere pre
ter pctm̃. Et quocũq; mõ aliqua pſõa
peccaret et ꝑpter hoc ſeruus dei niſi i ca=
ritate turbaretur aut iraſceretur theſauri
ʒat ſibi iram et culpam. Ille eſt ſeruus dei
q̃ nõ iraſcit̃ neq; turbatur ꝑ aliquo. Recte

viuit ⁊ ſine ꝓꝓo ⁊ btũs ē: qꝛ nõ remanet ſibi aliqͣ reddẽs q̄ ſũt ceſaris ceſari ⁊ q̄ ſũt dei deo. ¶ De cognoſcendo ſpm̃ dei.

SIc põt cognoſci ſeru⁹ dei ſi hꝫ ſpm̃ dñi cũ dñs opaꝛ ꝑ ipſum aliqͣ boni ſi caro eius neq̧ mẽs exinde ſe exaltat: qꝛ ſp̄ ꝯtraria eſt oĩ bono. Sꝫ ſi magis ſte oclos ſuos ſe habere viliorem ⁊ in omnibus alijs hominibus ſe minorem exiſtimaret.

¶ De patientia in aduerſis.

SAnct⁹ dei nõ põt cognoſci qͣtã hꝫ paciẽtiã ⁊ hũilitatẽ in ſe dũ ſatiſfactũ eſt ſibi. Cũ aũt venerit tp̄s i q̄ illi q̄ dẽrẽt ſatiſfacẽ ei faciũt ſibi ꝯtrariũ qͣtã hꝫ paciẽtiã ibi ⁊ hũilitatẽ tãtã habet ⁊ nõ plus.

¶ De paupertate ſpũs.

BEati pauꝑes ſpũ qm̃ ip̄oꝝ eſt regnũ celoꝝ multi ſũt q̄ orõnib⁹ ⁊ officijs inſiſtẽtes mltas abſtinẽtias ⁊ afflictões i ſuis corꝑibus faciũt ſꝫ de ſolo vno v̾bo qđ viderint iniuriã eẽ ſuoꝝ corpoꝝ vel de aliqua re q̄ ſibi aufertur ſcãdalizati ꝯtinuo ꝑturbanꝛ. Hij nõ ſũt vere pauꝑes ſpũ. Qꝛ q̄ vere pauꝑ eſt ſpũ ſeip̄m odit ⁊ alios diligit q̄ ip̄m ꝑcutiũt i maxillã. ¶ De pace.

BEati pacifici qm̃ filij dei vocabuntur. Illi ſũt vere pacifici qui i oĩb⁹ q̄ i hoc ſclo patiũtur ꝓpter amorẽ dñi nr̃i ieſu xp̄i in animo ⁊ corpore pacem ſeruant.

¶ De mundicia cordis.

BEati mũdo corde qm̃ ip̄i deũ videbũt. Uere mũdo corde ſũt q̄ terrena deſpiciũt ⁊ celeſtia q̄rũt ⁊ ſp̄ adorare ⁊ videre dñꝫ deũ viuũ ⁊ verũ mũdo corde ⁊ aĩo nõ deſiſtũt.

¶ De humili ſeruo dei.

BEatus ille ſeruus q̄ nõ magis exaltat ſe de bono qđ dñs dicit ⁊ opaꝛ ꝑ ip̄m qͣ qđ dĩt ⁊ opaꝛ ꝑ aliũ peccat ei hõ q̄ magis vult recipe a proximo ſuo qͣ vult dare de ſe dño deo. ¶ De ꝯpaſſione ꝓximi.

BEatus hõ q̄ ſuſtinet ꝓximũ ſuũ ſcđm ſuã fragilitatẽ i eo qđ vellet ſuſtineri ab ip̄o ſi i ꝯſili caſu eẽt. Btũs ſu⁹ q̄ oĩa bona reddit ⁊ attribuit dño deo. Qꝛ q̄ ſibi aliqͣ retinuerit abſcõdet pecũiã dñi dei ſui: ⁊ qđ putat hr̄e auferet ab eo. ¶ De hũili ſ̾uo dei.

BEatus ille ſeru⁹ q̄ nõ tenet ſe meliorẽ qñ magnificaꝛ ⁊ exaltaꝛ ab hoĩb⁹ ſicut qñ tenet vilis ſimplex ⁊ deſpect⁹. Qꝛ qͣtũ eſt hõ corã deo tm̃ eſt ⁊ nõ plus. Ue illi religioſo q̄ ab alijs poſit⁹ ẽ i alto ⁊ ꝑ ſuã volũtatẽ nõ vult deſcẽdẽ. Et btũs ille ſ̾u⁹ q̄ nõ ꝑ ſuã volũtatẽ ponit i alto ⁊ ſp̄ deſiderat eẽ ſub pedib⁹ alioꝝ. ¶ De bono ⁊ vano religioſo.

BEatus ille religioſus q̄ nõ hꝫ iocũditatẽ ⁊ leticiã niſi in ſctiſſimis eloquijs et opib⁹ dei: ⁊ cũ hijs ꝑducit hoĩes ad amorẽ dei i gaudio ⁊ leticia ⁊ exultatõe. Et ve illi religioſo q̄ delectat ſe i v̾bis ocioſis ⁊ vanis ⁊ cũ hijs ꝑducit hoĩes ad riſum.

¶ De inani ⁊ loquaci religioſo.

BEatus ille ſeruus q̄ nõ loqͣtur ſub ſpe mercedis ⁊ oĩa ſua nõ manifeſtat ⁊ nõ eſt velox ad loquẽdũ: ſꝫ ſapiẽter ꝓuidet que ſibi dñs oñdit nõ retinet in corde ſꝫ ⁊ alijs nõ oñdit ꝑ operationẽ ſed ſub ſpe mercedis magis hoĩb⁹ v̾bis cupit oñdere qͣ deo. Ip̄e ei recepit mercedẽ ſuã: ⁊ audiẽtes ꝑuũ fructũ reportãt. ¶ De correctione.

BEatus ſeruus qui diſciplinam accuſationem ⁊ reprehẽſionem ab aliquo ita pacienter ſuſtinet ſicut a ſemetip̄o. Beatus ſeruus qui benigne reprehẽſus acquieſcit. verecunde obtemperat humiliter confitetur ⁊ libenter ſatiſfacit. Beatus ſeruus q̄ non eſt velox ad ſe excuſandum ⁊ humiliter ſuſtinet verecundiam ⁊ reprehenſionem de peccato vbi non commiſit culpam.

¶ De humilitate.

BEatus ſeruus qui ita inuentus ẽ humilis inter ſubditos fratres ſuos ſicut quando eſſet inter dominos ſuos. Fidelis ſeruus ⁊ prudens eſt qui in omnib⁹ ſuis offenſis non tardat interius punire per cõtritionem ⁊ exterius per confeſſionem ⁊ operis ſatiſfactionem.

¶ De vera dilectione.

BEatus ſeruus qui tantum diligit fratrem ſuum quando eſt infirmus q̄ nõ poteſt ei ſatiſfacere qͣtum qñ eſt ſanus ꝙ poteſt ei ſatiſfacere.

¶ Item de eodem.

BEatus ſeruus qui tantum diligit fratrem ſuum eſt longe ab ip̄o ſicut quã do eſt cum eo. Et non diceret aliquid poſt ip̄ꝫ qđ cũ caritate nõ poſſet dicere corã eo.

¶ Qꝫ ſerui dei honorent clericos.

BEatus ſeru⁹ q̄ portat fidẽ i clericis q̄ viuũt recte ſcđꝫ formã ſctẽ romane eccleſie ⁊ ve illis q̄ ip̄ſos deſpiciũt. Lꝫ enĩ ſint pctõres. tñ nullus dꝫ eos iudicare. Qꝛ ipſe ſol⁹ dñs reſeruat ſibi ad eos iudicãdũ. Nã qͣto maior eſt oĩb⁹ adminiſtratio eoꝝ quã hñt de ſctiſſimo corꝑe ⁊ ſctiſſimo ſãguie dñi nr̃i ieſu xp̄i qđ ip̄i recipiũt ⁊ alijs miniſtrãt tãto pl⁹ pctm̃ hñt q̄ peccãt i ip̄os qͣ i oĩbus alijs hominibus iſtius mundi.

¶ De virtute effugãte vitium.

UBi ẽ caritas ⁊ ſapiẽtia ibi nec timor nec ignorãtia. Ubi ẽ paciẽtia ⁊ hũilitas ibi nec ira nec ꝑturbatio. Ubi ẽ pauꝑtas cũ leticia ibi nec cupiditas nec auaricia. Ubi

eſt quies ⁊ meditatio ibi nec ſollicitudo nec vagatio. Ubi eſt timor dñi ad atriũ ſuũ cuſtodiẽdũ ibi inimicus nõ põt hře locũ ad ingrediẽdũ. Ubi eſt [illegible] ⁊ diſcretio ibi nec ſuperfluitas nec induratio.

¶ De abſcondendo bonũ ne pdatur.

Beatus ſeruus qui theſaurizat in celo bona q̃ ſibi dñs oſtẽdit ⁊ ſub ſpe mercedis nõ cupit manifeſtare hoib⁹: qz ipſe altiſſimus manifeſtabit opa ei⁹ q̃buſcũqꝫ placuerit. Btũs ſeruus q̃ ſecreta dñi obſeruat in corde ſuo. ¶ Hec igiť ſũt v̈ba vite ⁊ ſalutis qui ſi q̃s elegerit ⁊ fecerit inueniet vitã ⁊ hauriet ſalutẽ a domino. Amen.

¶ Expliciũt exhortationes ſeraphici patris nr̃i Fráciſci ieſu xp̄i vexilliferi.

¶ Sequũtur pfectiones ſctĩ Fráciſci quas reliquiſſe dz fratri iunipero.

Rima pfectio erat q᷑ toto conamine ⁊ totꝫ virib⁹ nitebať ad dolẽdũ p pctĩs ⁊ libẽť ꝯfitebať ea ⁊ ſine mora et poſtea cauebat [illegible] poſſe ne incideret. ¶ Scđa erat q᷑ oẽꝫ creaturam ſupra ſe ponebat ⁊ ſe ſubt⁹. Et hec erat rõ qz offẽderat illũ magnũ dñm q̃ fecerat oẽm creaturã: ⁊ q̃ tm̃ honorauit nos q᷑ amore nr̃i aſſũpſerat carnẽ hũanã qua aſſũpta pricipauit omni creature. Ob hoc erat obediẽs bono corde ⁊ bona volũtate oib⁹. nõ tm̃ maiori ſocio vel pari vel minori ſꝫ etiam oĩ creature ſm̃ q᷑ licebat ſibi. ¶ Tercia erat q᷑ cor ſuũ ab oĩ mũdana ⁊ humana creatura eradicabat nec inueniebat fũdamẽtũ nec radicẽ niſi ĩ illo q̃ fecit ſibi cor. Ob hoc ꝯſueuerat cor ſuũ ꝓĩcere in xp̄m q̃ fecerat cor. Et ita cor ſuũ excitauerat de illo q̃ fecit cor: qđ ſine pena q̃ncũqꝫ volebat reuertebať cogitãdo ⁊ afficiẽdo ad illũ q̃ fecit hoĩ cor. Uñ erat ſp deo intẽt⁹ ĩ oĩ loco ⁊ ĩ oĩ tpe / excepto q̃ñ dormiebat. In oꝛone aũt dicẽdo culpã de malis ꝑpetratꝫ aut deſiderãdo bona q̃ ei deficiebãt aut reddẽdo gr̃as de bonis ſibi collatꝫ aut de malis ⁊ de tribulatiõib⁹ q̃ ſibi eueniebãt: qz benign⁹ de⁹ vt credebat ꝓ pctĩs caſtigationẽ ſuã illa ſuſtinebat ſibi euenire. ¶ Quarta erat q᷑ erat tãte patiẽtie q᷑ illũ q̃ ſibi malũ faciebat vel dicebat conabať eũ pl⁹ diligere ⁊ amare ⁊ ex toto corde ⁊ ex bona volũtate ei libẽti⁹ ſeruire ſine oĩ amaritudĩe cordis q̃ ſicut de⁹ ex vera liberalitate oĩa bona ſibi tribuebat ita oĩa mala ſibi vt credebat ſuſtinebat euenire vt oñderet ſibi pctã ⁊ ipſe ea cognoſceret ⁊ aduerteret vt ĩ pñti eũ puniret. Illũ igiť q̃ ſibi malũ faciebat vł de ipo malũ aliq̃d dicebat multũ diligebat qz mediãte illo tãqꝫ nũcio de⁹ magnũ bonũ ſibi cõferebat ⁊ tãqꝫ mẽbrũ ⁊ retinaculũ q̃ mediãte deus eũ tergebat ⁊ tãqꝫ iſtrumẽtũ ⁊ dolabrũ quo de⁹ eũ dolabat. ¶ Quita erat q᷑ diligebat oẽs bonos ⁊ oib⁹ malis ꝯpaciebať ac honorabat oẽs ⁊ ſe viliorẽ oib⁹ reputabat etiã peſſimis. Et hoc qz neſciebat vtrũ bonũ qđ ipſe faciebat deo placeret aut vtꝝ ĩ eo pſeueraret: nec ſiľr ſciebat finẽ ad quẽ ali⁹ deueniret. Ob hoc nullũ ĩ corde ſuo iudicabat nec de ore ſuo malũ de alio pferebat. Et q̃ñ malũ alicui⁹ audiebat ab aliquo vel ipꝫ excuſabat vel qz triſtẽ ſe ipſm̃ audiẽdo oñdẽs tacebat vel v̈ba dicẽtis ſagaciter ĩ aliã materiã vertebat. ¶ Sexta erat q᷑ mľtũ amabat reꝓhẽſionẽ ⁊ illũ q̃ eũ rephẽdebat. Et ſi aliqđ malũ de eo diceret illud ꝯcedebat: ſi v̈o bonũ ĩ illo eẽt ſe excuſabat ⁊ dicebat q᷑ nichil boni faciebat ĩ mẽte tenẽs q᷑ de⁹ oẽ bonũ facit ⁊ dat ẽt volũtatẽ faciẽdi. ¶ Septia erat q᷑ oib⁹ libẽter ſeruiebat ⁊ vix ab aliquo ſibi ſeruiri acqeſcebat reputãs ſe idignũ oĩ ſeruitio. Dicebat ei q᷑ xp̄s nõ venerat miſtrari ſꝫ miſtrare. Si g̊ aliq̃s ſuiebat ei ĩ aliqua neceſſitate in corde ſuo gr̃as agebat deo q̃ illi dederat volũtatẽ ſeruiẽdi ⁊ poſſe. ¶ Octaua erat q᷑ ſtudebat recogitare oĩa bñficia ſui ⁊ alioꝝ ⁊ ai̇alib⁹ ⁊ alia ꝝ creať aꝝ ⁊ ꝓ oib⁹ gr̃as referebat deo: ⁊ poſt humiliabat ſe dicendo: quis ſum ego qui pro aliĩs gr̃as refero: cum nõ ſufficiam referre eas pro minima pte boni qđ mihi de⁹ fecit ⁊ maxie cũ ſim tã praua creatura. Et ſic ãnihilabat ſe. ¶ Nona erat cuſtodia lĩgue q̃ ꝯplemẽtũ erat oĩꝫ bonoꝝ ⁊ ſine qua pdiť oẽ bonũ. qz linguaꝫ ſuã cuſtodiebat nõ tm̃ a v̈bꝫ malis ſiue nociuis falſis ⁊ ĩhoneſtis: ſꝫ [illegible] a ſupfluis ⁊ vanis q̃ deuotionẽ cordꝫ euacuãt. Sup oĩa igiť ſibi cauebat vt ĩ oĩ v̈bo ei⁹ ẽet v̈itas bonitas ⁊ hũilitas: qz v̈bũ hoĩs dꝫ incipe a v̈itate ꝓficere ĩ bonitate terminari ĩ hũilitate ⁊ menſura ei⁹ breuitas idẽ dꝫ meſurari breuitate qz v̈bũ abbreuiatũ fecit dñs ſup terram.

¶ Expliciunt Deo gratias.

¶ Si g̊ o aĩa carnẽ diligis / nullã carnẽ niſi xp̄i ames. Hec ei ꝓ tua ⁊ ꝓ toti⁹ hũani generis ſalute eſt ſup arã crucis oblata cuius paſſionẽ ĩ corde rumines q̃tidie. Hui⁹ autẽ paſſiõis meditatio ꝯtinua mẽtẽ eleuabit q̃d agẽdũ: q̃d meditãdũ q̃cq̃d faciẽdũ ſit indicabit. Te demũ ad ardua iſlãmabit. te viuifica

ri ⁊ affligi faciet ⁊ affectare te ĩ cogitatione locutiõe ⁊ opatiõe regulabit. O paſſio mirabilis que ſuũ meditatorẽ eleuat: ⁊ non ſolũ reddit angelicum ſed diuinum.

¶ Incipit littera eiuſdẽ btiſſimi patris noſtri Frãci. ad ſacerdotes ordinis ſui

In nomine ſãcte trinitatis ⁊ ſũme unitatis pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũſſcti Amẽ. Reuerẽdis ⁊ multũ diligẽdis ffribus vniuerſis gñali miſtro or. mio. dño ſuo ⁊ ceteris miſtris gñalibꝰ q̃ poſt eũ erũt ⁊ oĩbꝰ miſtris ⁊ cuſtodibꝰ et ſacerdotibꝰ ffnitatis eiuſdẽ in xp̃o hũilibꝰ ⁊ oĩbꝰ ſimplicibꝰ et obediẽtibꝰ p̃mis ⁊ nouiſſimis ff. Frã. hõ vilis ⁊ caducꝰ veſter paruus ſeruꝰ Salutẽ ĩ eo q̃ redemit ⁊ lauit nos in ſãguine ſuo. Cuiꝰ nomẽ audientes adorate eũ cũ timore ⁊ reuerẽtia pni in terra. Dñs ieſus xp̃s altiſſimꝰ filiꝰ nomẽ illiq̃ ẽ bñdictꝰ ĩ ſcl'a Amẽ. Audite dñi filij ⁊ ffes mei: auribus ꝑcipite ꝟba mea. Inclinate aures cordis vr̃i et obedite voci filij dei. Seruate in toto corde vr̃o mãdata eiꝰ: et ꝯſilia eius ꝑfecta mẽte iplete. Cõfitemini ei q̃m bonꝰ et exaltate eũ ĩ opibꝰ vr̃is. Q̃m iõ miſit vos deus ĩ vniuerſo mũdo vt ꝟbo ⁊ ope detꝫ teſtimoniũ voci eius et faciatis ſcire oẽs q̃m nõ eſt oĩpŏ pter eũ. In diſciplina ⁊ obia perſuadete ⁊ q̃ ꝓmiſiſtis ei bono aĩo ⁊ firmo ꝓpoſito adĩplete. Tãq̃ filijs ſe offert nobis dñs deus. Deꝑcor itaq; oẽs ffes cũ oſculo pedũ ⁊ cũ caritate q̃ poſſũ: vt oẽm reuerentiã ⁊ oẽm honorẽ q̃tũcũq; poteritis exhibeatis corpori ⁊ ſãguini dñi .n. ie. xp̃i ĩ q̃ q̃ in celis ⁊ q̃ ĩ terris ſũt pacificata ⁊ recõciliata oĩpotẽti deo. Rogo etiã ĩ dño oẽs ffes meos ſacerdotes q̃ ſũt ⁊ erũt ⁊ eſſe cupiũt altiſſimi ꝙq̃ñcũq; voluerint miſſã celebrare pure faciãt cũ reuerẽtia verũ ſacrificium ſctiſſimi corporis ⁊ ſãguinis dñi .n. ie. chriſti ſãcta itẽtiõe ⁊ mũda: nõ ꝓ vlla terrena re neq; timore vł amore alicuiꝰ hoĩs q̃ſi placẽtes hoĩbus. Sꝫ oĩs volũtas q̃tũ adiuuat gr̃a omĩpotẽtis ad eũ dirigat̃: ⁊ ſoli ipſi deo ſũmo tm̃ placẽ deſideretis. Ipe ſolus ipi opatur ſicut ſibi placet. Q̃m ſicut ipe dominꝰ dicit Hoc facite ĩ meã cõmẽorationẽ: ſi q̃s aliter fecerit iudas traditor efficit̃. Recordamini ffes ſacerdotes q̃m ſcriptũ eſt ĩ lege moyſi q̃m trãſgrediẽtes ĩ corporalibꝰ ſine vlla miſeratiõe ꝑ ſentẽciã dñi moriebãt̃. Quanto maiora et peiora meretur pati ſupplicia q̃ filium dei conculcauerit et ſãguinem teſtamenti pollutũ duxerit ĩ quo ſãctificatus eſt et ſpũi gratie cõtumeliã fecerit. Deſpicit eĩ homo pollutus et conculcat agnuꝫ dei: q̃m ſicut dicit apl's non dijudicans ⁊ diſcernens ſanctũ panem xp̃ꝫ ab alijs cibarijs vel operibus indignis indignus manducat (cũ dominus per prophetã dicat) Maledictꝰ hõ qui opus dei facit negligẽter vel fraudulẽter. Et propter ſacerdotes qui nolũt ponere ſup cor in veritate condẽpnat nos dicẽs Maledicam benedictionibus veſtris. Audite fratres mei. Si beata virgo maria honorat̃ (vt dignũ eſt) q: ipſũ portauit in ſctiſſimo vtero ſuo ſi btũs Johannes baptiſta cõtremuit et non audebat tangere dñi verticem: ſi ſepulchrũ in quo per aliquod tempus iacuit ſic veneratur: q̃tũ dꝫ eſſe ſãctus et iuſtus et dignus q̃ nõ iã moriturũ ſed in eternũ victurũ et glorificatũ in quẽ deſiderant angeli proſpicere contrectat manibꝰ corde et ore ſumit et alijs ad ſumendũ prebet? Uidete dignitatẽ veſtram fratres ſacerdotes et eſtote ſancti q: ipſe ſanctus eſt. Et ſicut ſuper omnes ꝓpter hoc miniſteriũ honorauit vos dñs deus ita et vos ſuper oẽs ꝓpter hoc miniſteriũ diligite eũ reuereminĩ ⁊ honorate. Magna miſeria ⁊ miſerãda infirmitas q̃ñ ipſũ ſic p̃ñtẽ habetis ⁊ aliquid aliud in toto mundo curatis. Totus hõ paueat totus mundus contremiſcat et celum et exultet: quando ſuper altare ĩ manibꝰ ſacerdotis eſt chriſtus filius dei viuĩ. O admiranda altitudo. O ſtupenda dignatio. O ſublimitas humilis ꝙ dominus vniuerſitatis deus et dei filius ſic ſe humiliat vt pro noſtra ſalute ſub modica panis formula ſe abſcondat. Uidete fratres humilitatem dei et effundite coram illo corda veſtra et humiliamini vt et vos exalteminĩ ab eo. Nichil ergo de vobis retineatis vobis vt totos vos recipiat qui ſe vobis exhĩbet totum. ¶ Moneo preterea et exhortor in domino vt in locis in quibus morantur fratres vna tantũ celebret̃ miſſa in die ꝑm formã ſancte romane eccleſie. Si vero ĩ loco plures fuerint ſacerdotes ſic ſit ꝑ amorem caritatis alter contentus audita celebratione ſacerdotis alterius: q: abſentes et p̃ñtes replet q̃ eo digni ſunt dñs noſter ieſus xp̃s. Qui lꝫ in pluribus videatur eſſe locis tamen indiuiſibilis manet et aliqua determiata non nouit: ſed vnꝰ verus ſicut ei placet opatur cuꝫ dño deo pr̃e ⁊ ſpũ ſctõ paraclito in ſecula ſeculorum Amen.

¶ Explicit epiſtola ſeraphici patris noſtri Franciſci.

¶ Qualr̃ btũs Frã. ponebat ⁊ponivolebat verã leticiã ſolũ in deũ ⁊ in his q̃ perfectiõis ſunt ⁊ ꝑfectius ad deũ ducũt ⁊maxime in vera ſui ipſius dominatione et abnegatione atq̧ paciẽtia ꝓpter deũ q̃ iuxta apoſtolũ opus perfectum habet

SAnctus fráciſcꝰ

dixit ffi leõi Quãuis ffes minores in oĩ terra dẽt exẽplum magne ſctitatis ⁊ honeſtatis ⁊ edificatiõis ibi tñ nõ eſt ꝑfctã leticia. Et q̄uis ff minoꝛ illuminet cecos cõtractos extẽdat ⁊demões pellat ſurdis auditũ/claudis greſſũ/mutis verbũ reſtituat ⁊ qꝺ plꝰ eſt quatriduanũ reſuſcitet mortuũ ibi nõ eſt ꝑfecta leticia. Et ſi frater minoꝛ ſciret oĩm linguas ſciẽtias ⁊ ſcripturas ita vt ſciret ꝓphetare ⁊ reuelare nõ ſolũ futura ſed etiã cõſciẽtias alioꝝ ibi nõ eſt perfecta leticia Et ſi ff minoꝛ loquatur ligua angelica ⁊ ſciat ſtellarũ curſus ⁊ virtutes herbarũ ⁊ ſint ei reuelati oẽs theſauri terraꝝ ⁊ ſi cognoſceret ꝓprietates aniũ piſcium aĩaliũ hoim ⁊radicũ lapidũ arboꝝ ⁊ aquarũ ibi nõ eſt perfecta leticia. Et ſi ſciret tã ſolẽniter predicare ꝙ cõuerteret oẽs īfideles ad fidẽ ibi nõ eſt perfecta leticia. Et cũ q̄reret ff leo: ⁊ peteret ab ipſo vbi eſſet perfecta leticia rñdit dicens. Qñ venimus ad ſanctã mariã de angelis ſic balneati pluuia atq̧ frigore ꝯgelati ⁊ luto deturpati: ac fame afflicti ⁊ ad portã loci pulſabimus ⁊ ⁊ veniet portarius iratꝰ di. q̇ eſtis vos ⁊ nos dicemꝰ ſumꝰ duo de ffibꝰ vřis ⁊ ille ecõtrario dr̃: ymo eſtis duo ribaldi q̇ itis circumquaq̧ ꝑ mũdũ pauperũ elemoſynas rapiẽdo: ⁊ nõ aperiet nobis ſed faciet nos ſtare ad niuẽ ⁊ aquã ī frigoꝛe ⁊ fame vſq̧ ad noctẽ: tũc ſi nos tot impulſus tot iniurias ſine turbatiõe ⁊ murmuratiõe tollerabimus patiẽter ⁊ cogitauerimꝰ humilr̃ ⁊ caritatiue ꝙ ille portariꝰ veraciter nos cognoſcit et ꝙ deus linguã eius exercet ꝯtra nos. O ff leo ſcribe qꝛ ibi ẽ ꝑfecta leticia. Et ſi ꝑſeuerabimꝰ ī pl̃ſãdo ⁊ ille portariꝰ tãq̧ cõtra importũos exeat ꝯtra nos ⁊ duriſſime nos afficiat alapis di. Recedite hic pultrões viliſſimi ⁊ ite ad hoſpitale q̇ eſtis vos ⁊ penitꝰ nõ mãducabitis: ⁊ ſi nos paciẽter portabimꝰ ⁊ iniuriãt cũ amore pepcerimꝰ toto corde Scribe ff leo ꝙ ibi ẽ ꝑfecta leticia Et ſi exiens cũ vno fuſte v̄berat nos ⁊ trahit per capucia ⁊ plagis nos īplebit Et ſi hec cũ gaudio tolleramus cogitãtes ꝙ penas xp̄i bñdicti nos tollerare ⁊ portare debemꝰ. Scribe ff leo ꝙ ibi eſt ꝑfecta leticia. Et addidit Inter oĩa cariſmata ſpũſſcti q̃ cũctis amicꝭ ſuis ꝯceſſit xp̄s precipuũ eſt vincere ſeipſũ ⁊ libẽter propter deũ et caritatẽ dei opprobria ſuſtinere. Nã in oĩbus mirabilibus p̄dictis nõ poſſumus gloꝛiari: qꝛ nõ ſũt nr̃a ſed dei: ſed in cruce tribulationis ⁊ afflictionis poſſumus gloriari: qꝛ illud eſt nr̃m: iõ dicit apl̃s. Michi aũt abſit gloriari niſi in cruce. d. ñ. ie. xp̄i. in quo eſt ſalus ⁊c. Vñ dictus beatus Frã. in ſuis admonitionibus de paciẽtia. Btũs ſeruus q̇ reprehenſꝰ benigne acquieſcit verecũde obtẽperat humiliter cõfitet ⁊ libẽter ſatiſfacit. Btũs qui nõ eſt velox ad ſe excuſandũ ⁊ humilr̃ ſuſtinet verecũdiã ⁊ reprehenſionẽ de pctõ: vbi nõ commiſit culpã. Unde dicebat cũ ps. Ego ī flagellis paratus ſum.

¶ Uerba beatiſſimi patris nr̃i Frã. ad humilitatem obedientiam deuotionẽ ⁊ pacientiam inducentis.

Beatus ſeruus qui non

tenet ſe meliorem quando magnificatur et exaltat ab hoibus ſicuti qñ tenet vilis ſimplex et abiectus et deſpectus qꝛ q̄ntum eſt homo coram deo tantũ eſt ⁊ nõ plus. ¶ Ue illi religioſo qui ab aliis poſitus eſt in alto ⁊ per ſuã voluntatem non vult deſcendere ¶ Et btũs ille ſeruus q̇ non per ſuam volũtatẽ ponitur in alto ⁊ ſemper deſiderat ſub eſſe pedibus alioꝝ. ¶ Beatus ille religioſus qui non habet iocunditatem ⁊ leticiam niſi in ſanctiſſimis eloquiis et in operibus dñi et cum his ꝑducit hoĩes ad amorẽ dei in gaudio ⁊ leticia. ¶ Ue illi religioſo q̇ delectat in v̄bis ocioſis ⁊ vanis ⁊ in his ꝑducit hoĩes ad riſũ. ¶ Btũs ſeruꝰ q̇ diſciplinã accuſationem et reprehenſionẽ ita pacienter ab aliquo ſuſtinet ſicut a ſemetipſo.

¶ Btũs ſeruus q̇ reprehẽſus benigne acquieſcit verecũde obtẽperat humilr̃ cõfitet libenter ſatiſfacit. ¶ Btũs ſeruus qui nõ eſt velox ad ſe excuſandum et humiliter ſuſtinet verecundiam et reprehenſionẽ de peccato vbi non commiſit culpam

¶ De p̄mo caplo ĝnali qd̃ dr̃ caplz ſcoꝛioꝝ apd̃ ſctãm mariã de ãgelis celebratũ.

Cum ſanctus franciſcꝰ

eſſet in caplo ĝnali apud ſanctam mariam de portiuncula. quod dictum eſt capitulũ ſcoꝛioꝝ qꝛ nõ erãt ibi habitacula niſi d̃ ſcoriis et fuerũt ibi quinq̧ milia fratruz: q̄plures fratres ſapientes et ſciẽtifici iuerũt ad dñz hoſtieñ q̇ erat ibi d̃ ⁊ dixerũt dñe rogamꝰ

vt ſuadeat ꝫ fratri Frãciſco ꝙ ſequat̃ ꝯſiliũ
fratrũ ſapiẽtũ ⁊ vt ꝑmittat ſe iterdũ duci ab
eis. Et allegabãt regulã ſcti bñdicti ⁊ ſãcti
bernardi que docẽt ſic ⁊ ſic viuere ordinate
Que oĩa cũ retuliſſet domin⁹ hoſtienſ. beato
frãciſco ꝑ modũ admonitiõis btũs frãciſc⁹
nihil rñdẽs / cepit eũ per manũ ⁊ duxit eum
ad fratres ꝯgregatos in caplo. Et ſic locu-
tus eſt fratribus in feruore ⁊ virtute ſpirit⁹
ſcti Ffes mei Ffes mei dñs vocauit me ꝑ
viã hũilitatis ⁊ ſimplicitatis ⁊ hãc viã oſtẽ
dit michi in veritate ꝓ me ⁊ ꝓ illis q̃ volunt
michi credere ⁊ me imitari. Et ideo volo ꝙ
nõ noletis michi aliquã regulã neqꝫ ſcti be
nedicti neqꝫ ſcti auguſtini vl' bernardi neqꝫ
aliquã viã ⁊ formã viuẽdi ꝑter illã q̃ michi
a dño eſt oſtẽſa miſericorditer ⁊ donata. Et
dixit michi domin⁹ ꝙ volebat ĩ ſre mecum
nouellũ pactũ in hoc mũdo ⁊ noluit nos du
cere per aliã ſcientiã. Sed per veſtrã ſciẽtiã
et ſapiẽtiã deus nos ꝯfũdet. Et ego cõfido
in caſtalis dñi. i. in demonibus ꝙ per ipſos
puniet vos. Et adhuc redibitis ad veſtrum
ſtatũ cũ vituperio vr̃o velitis nolitis. Tũc
cardinalis obſtupuit valde ⁊ nichil reſpon
dit. Et oẽs fratres timuerũt valde. Sũmũ
⁊ precipuũ ſtudiũ habuit btũs pater noſter
frãciſcus vt magis opibus q̃ ṽbis doceret
quid haberẽt vel vitare vel facere ffes.

¶ Sequũtur quedã notabiles epyſtole
diuerſoꝝ antiquoꝝ feruẽtiũ ⁊ zelatoꝝ ge-
neraliũ ordinis miniſtroꝝ ꝓ vera ſtatus ob
ſeruãtia ⁊ defectuũ ſuꝑuenientiũ debita emẽ
datione ⁊ correctione. Et primo.

¶ Epyſtola ſcti Bonauẽture directa
toti ordini tꝑe ſui generalatus: q̃ fuit
nonus generalis in ordine vel decim⁹
ſecundum aliquos.

In xp̃o ſibi cariſſi
mis miniſtris ⁊ cuſtodibus or
dinis minoꝝ frater Bonauẽ-
tura ordinis eiuſdẽ gñalis mi
niſter Salutẽ ⁊ pacem in dño.
Licet inſufficiẽtiã meã ad ferẽdũ onus im-
poſitũ cognoſcerẽ manifeſte ꝓpter debili-
tatẽ ⁊ iꝑfectionẽ mẽtis ⁊ inexperiẽtiã actiõis
et ꝓpter repugnãtiã volũtatis: qꝛ tñ durũ
eſt tãte ꝯgregationis ac ſupremi pontificis
ac ꝑ hoc altiſſimi dei volũtati ꝑtinaciter re
ſiſtere ſarcine grauis quaſi importabili hu
meros ſuppoſui imbecilles ſperãs de adiu
torio ṽtutis oĩpotẽtis ⁊ ꝯfidẽs de ꝯ admini-
culo veſtre ſollicitudinis etiã ſi ſit homini
importabilis q̃tũcũqꝫ induſtrio ⁊ experto
tãti ordinis ſarcinã ſuis humeris baiulare
Si tñ diuiſa in ꝑtes hũer9 impoſita diuer
ſoꝝ viriliter a quolꝫ ꝯportetur: nõ eſt q̃tũ-
cũqꝫ debili capiti horrere. Quã igit̃ de vr̃a
preſumo induſtria ſollicitudine ad extirpã
da mala. promouẽda bona refouẽda debi-
lia ⁊ fortia cõfortãda vidẽs me ſpeculatorẽ
domui iſrael: ne ſãguis aĩaꝝ de manu mea
reqratur cogitaui vobis quedã ſcribere q̃ ſi
in gñali caplo fuiſſem libertius annotaſſem.
Nũc aũt qꝛ tẽpoꝝ ꝑicula vigent ⁊ leſiones
cõſciẽtiaꝝ ac ſcãdala mũdanoꝝ: ꝙ dũ ordo
deberet eſſe ſcitatis ſpeculũ in diuerſis i te
diũ vertitur ⁊ ꝯtẽptũ: que mihi de diuerſoꝝ
cõſilio viſa ſũt corrigẽda nec penitus tacẽs
nec oĩno exꝑmẽs. nec noua ſtatuẽs nec vin-
cula ſuꝑinducens. nec onera grauia impo-
nẽs. ſed ṽitatis annũciator breuiter expo-
no vidẽs illa nõ reticẽda. ¶ Sane ꝑquirẽti
michi cauſas cur ſplẽdor nr̃i ordis quodã-
modo offuſcatur ⁊ exterius inficitur ⁊ nitor
cõſciẽtiaꝝ intus fedatur. Occurrit negotio
rũ multiplicitas. Pecunia nr̃i ordis paup-
tati ſuꝑ oĩa inimica incaute recipit̃ ⁊ incau
tius ꝯtrectatur. ¶ Occurrit fratrum ocioſi-
tas. q̃ plurimi ꝯſopiti mõſtruoſũ ſtatũ inter
cõtẽplatiuã ⁊ actiuã vitã erigẽtes: carnali-
ter ⁊ crudeliter cõmedũt ſanguinem aĩaꝝ.
¶ Occurrit euagatio plurimoꝝ qui ꝓpter
ſolatiũ corpoꝝ grauãdo eos ꝑ quos tran-
ſeunt poſt ſe ſcãdala relinquũt. ¶ Occurrit
importuna peticio ꝓpter quã oẽs adeo ab-
horrent fratrum occurſum: vt eis timeant
quaſi predonibus obuiare. ¶ Occurrit edi
ficiorum conſtructio curioſa que pacem fra
trum inquietat amicos grauat ⁊ hominum
peruerſis iudicijs nos exponit. ¶ Occurrit
multiplicatio familiaritatum ex qua ſuſpi
tiones infamationes et ſcandala plurima
oriũtur. ¶ Occurrit improuida commiſſio
officiorum : quoniam fratribus nondum
vſqꝫquaqꝫ probatis nec ſpiritu roboratiꝫ im
ponuntur officia vix portanda. ¶ Ocurrit
mutatio locorum frequens : cum quadam
violentia ⁊ perturbatione terrarum. ¶ Oc
currit tandem ſumptuoſitas expenſarum.
¶ Nam cum fratres nolint eſſe ꝯtenti pau-
cis ⁊ caritas hominum refriguerit: facti ſu
mus omnibus oneroſi: ⁊ maxime fiemus in
poſterum niſi remedium celeriter appona-
tur. Licet autẽ plurimi reperiãtur nõ culpa
biles in aliquo predictorum: tamen omnes
inuoluit maledictio niſi hijs q̃ faciũt reſiſta
tur: cũ luce clarꝰ oĩa ꝑdctã i maximũ vergũt
nr̃i ordinis detrimẽtũ / vt nullomodo diſſi-

mulādū ſit: lȝ tepidis ⁊ indeuotis cōſiderā
tibus cōſuetudinē et allegātibus multitu
dinem quaſi facilia et excuſabilia videāt.
Excitet vr̄i cordis deuotio ⁊ feruor ad ce=
lū: et eiectis negotiatiōib⁹ ff̄res oēs ad orō
nis et deuotiōis ſpm̄ accēdatis. Reſtriga=
tis receptionē multitudinis inutiliū: qꝛ om
nibus modis volo ꝙ cōſtitutio de receptio
ne ſeruet. Prauas conſuetudines p̄dictas
reſecetis: qꝛ lȝ videat graue: req̄rit tñ hoc
perfectio ꝓfeſſionis nr̄e tribulatiōis incur
ſus: clamor bti Frā. ⁊ ſāguis aſꝑſus. Ocio=
ſos ſtimuletis ab laborē. Diſcant etiā ff̄res
modicis eſſe cōtenti: qꝛ vt a ſapiētibus ra=
tionabilr̄ formidat oppꝛtebit eos modicꝭ
eſſe cōtentos velint nolint. Datū pariſius.
Anno dn̄i. M.cc.lvij. In die ſancti Georgij
martyris. Orate ꝓ me ff̄res. Hāc aūt litterā
legi in ſingulis cōuētib⁹ vr̄e ꝓuīcie faciatis

¶ Aliq̄ alie eiuſdē tēporis ⁊ tenoris ad ali
os miſtros date: hn̄t. Datā feria tcia poſt
Quaſi modo ipſo anno ⁊c.

¶ Itē alia ep̄la eiuſdē directa ſingulis
miniſtris prouincialibus ordinis

IN chriſto ſibi ca
riſſimo fratri. N. ꝓuincie. N.
miniſtro frater Bonauētura
ordinis fratrū minoꝝ miſter
generalis et ſeruus. Salutē
et pacem in domino ſempiternam Quoniā
ad hoc potiſſimum inuigilare debet ſollici
ta cura rectoris vt in commiſſo ſibi grege
meritum virtutis accreſcat: claudatur via
vicijs et detur moribus diſciplina diligen
ti deliberatione prehabita viſum eſt tam
michi ꝙ̄ diffinitoribus capituli generalis
vt miniſtris ſingulis aliqua ibidem exa=
minata ⁊ diſcuſſa deliberatorie demādarē
ipſoſqꝫ ſollicitos redderem ad eos potiſſi=
mum abuſus tollendos de medio quib⁹ ſin
ceritas religionis inficitur perfectionis cel
ſitudo deprimitur ⁊ ſāctitatis claritas ob=
fuſcatur. Sane cum euāgelici culminis ob
ſeruata ꝑfectio hactenus ſpectabiles ⁊ ama
biles nos mundo reddiderit omniqꝫ fauore
et reuerentia dignos. ecce iam multitudine
in procliua tēdente ⁊ remiſſius agentibus
hijs qui preſunt viciorum quedam ſegetes
cernūtur ſuccreſcere. que dum ſacrum hoc
venerandumqꝫ collegium deſpicabile ⁊ one
roſum reddunt populis conuertunt in ſcā=
dalum: quod cunctis debuerat eſſe in exem
plum. Nam frequentia diſcurſus: ⁊ impor=
tunitas queſtus nos viles ⁊ graues efficiūt
pro eo videlicet ꝙ dum paucis ⁊ paruis no

lumus eſſe cōtenti ⁊ edificia ſumptuoſa co=
namur erigere vilia ſummo ſtudio deuitan
tes nobilia ꝑ incuriā perdimus: cū muroꝝ
curioſa conſtructio deſtructionē pariat ani
maꝝ. Perhorreo quorūdam ꝓcaciū auda=
ciam qua contra patris noſtri doctrinā co=
ram laycis predicando in eccleſia ꝯtra pre
latos. ipſoꝝ acta ſuggilando cōſurgunt: nō
niſi ſcandala iurgia ⁊ odia ſeminant: ⁊ non
ſolum ipſoꝝ verū etiam dei prouocāt iram
cum diuina conſtet lege ſanxcitum ne quis
maledicat ſurdo nec ponat offendiculum co
ram ceco. Sed ⁊ ſepulturaꝝ ac teſtamento
rum litigioſa ⁊ auida quedam inuaſio: cum
excluſione illorum ad quos animarum cu=
ra ſpectare dinoſcitur. non modicum nos
clero exoſos fecit ſicut experientia docente
percepimus. Et ipſe. Sāctiſſimus pater pō
tifex ſummus dominus Clemens fratres
omnes ad cauendum huiuſmodi pia ꝓui=
dentia ꝑ me voluit cōmonere. Horum autē
omnium hanc puto potiſſimam rationem
et cauſam: ꝙ ea que prouida cura pro toti⁹
ordinis prouidentia in generali capitulo
ſtatuuntur ꝑuipēdūtur a ff̄ibus ⁊ hn̄tur ꝓ
nichilo: nec tamen trāſgreſſores huiuſmo=
di diſciplina debita caſtigantur. Sicqꝫ fit
diuini permiſſione iudicij vt ſpernētes mo=
dica in maiora decidāt: qꝛ dū diſciplina ne
gligitur inſolentie creſcunt: ac ꝑ hoc inte=
rior negligentia circa exercitationem vir=
tutum exterius procedit in ſcādalū ꝑ eorū
patētē ruinā qui ſtare videbantur in ocu=
lis aliorum. Ex quo fit vt ſācte religionis
ſplendor prefulgidus in pallorē degeneret
ſctitatꝭ pulcritudo ſordeſcat bone opiniōis
odor cōputreſcat: et nomē dn̄i blaſphemet.
Ne igit̄ ſāguis aīaꝝ nō ſolum nr̄e ſollicitu
dini cōmiſſaꝝ ſȝ etiā oīm q̄ ad ſctē religiōis
lumē ꝑ viā ſalutis incedūt de manib⁹ nr̄is
reqrat̄ caritatꝭ tue zelū q̄rto poſſū efficatio
ri mādato duxi pn̄tib⁹ excitādū: adiurās te
ꝑ aſꝑſionē ſāguis xp̄i ꝑ ſtigmata paſſiōis
eius que in ſacro patris noſtri corpore in=
dubitabili claritate fulſerūt: vt ſicut chriſti
ſeru⁹ et prudens ad p̄fatarū extirpationē
peſtiū toto te animi vigōre ſuccingas tota
mētis attētiōe inuigiles totoqꝫ vigore ſpūs
ſuccēdaris. Et p̄mū q̄dē ad ſctē orōnis ſtu
diū ff̄res tue cure cōmiſſos efficaciter icitās
ad rl̄e ꝓmiſſe obſeruantiaꝫ ſinceram indu
cas pariter et compellas: peſtiferos et iſo=
lentes nullius verendo faciē euellēs et de
ſtruens diſſipans et diſperdens vel carce=
rali mācipādo cuſtodie: vel a cōitate ſacri
collegij expellēdo iuxta qꝺ̄ pietatꝭ ⁊ iuſticie

lex expoſcit: ne dū crudeli mīa vni mēbro
putrido parcitur in totius corpis ſoſpita-
tem putreſcēs corruptio diffundat. Et qm̄
paupertas eſt noſtre religionis prerogatiua
ſublimis: ne nobilis hec margarita concul
canda porcis viliter exponatur: diſcurſuū
cām ꝛ queſtuū/ſūptuoſitatē ſcꝫ edificiorū
librorūqꝫ veſtiū ac ciboꝝ ſic ſtudeas ampu
tare: ꝙ a ꝓfeſſionis excellētia vite obſeruā
tia nō diſcordes. Fedū ē em̄ ꝓphanūqꝫ mē
datiū ſūme paupertatis volūtariū profeſſo-
rē ſe aſſerere ꝛ reꝝ penuriā pati nolle/inte
rius diuitū inſtar affluere ꝛ exterius more
paupꝫ mēdicare. Inhibeas etiā ffib9 fir-
miter ꝛ diſtricte qꝺ tam diuino ꝗꝫ canonico
prohibetur imperio ne ꝑlatorū vitā coram
populo carpant ſꝫ poti9 reuerētiā exhibeāt
nō tm̄ bonis et modeſtis verūetiā diſcolis
q̄ etiā hoc exigit ſacrū miſteriū criſtifere
vnctionis. Mandes etiā ffibus vniuerſis
vt pacē clericoꝝ olim tā in teſtamētis ꝗꝫ in
ſepulturis ꝗꝫ tū in eis ē ſic ſtudeāt obſerua-
re: vt nullā habeāt cōtra nos occaſionē iu
ſte querele. ſitqꝫ ſclo toti clareſcat: ꝙ nō cō-
moda reꝝ ſꝫ lucrū q̄rim9 aiaꝝ. Deniqꝫ q̄
hijs ꝛ alijs de ordinatiōib9 inſertis ꝑ ſtat u
ta ordis via ꝑcludit: volo vt ꝑ loca ffm ea
ſic diligēter ꝯſcribi legi facias ꝛ ſuari: vt ſi
cut ꝓfeſſiōe ꝟtutū ꝑcipui credimur: nequa
ꝗꝫ moꝝ incōpoſitiōe poſtremi merito cēſea
mur. Hijs igit carıſſime frater tā efficaci ſtu
dio nō ceſſes itēdere: ꝙ de9 gratū hēat ꝛ ego
tue obie prōptitudinē ꝛ ſollicitudis vigilā-
tiā zelūqꝫ ordis ſacri poſſim nō imerito cō-
mēdare. Et. vt hoc meli9 fiat volo vt pñs ſe
ries oib9 ffib9 tue ꝓuītie ꝑ tex̄tꝑ cuſtodes
quotiēs oportunū fuerit explicet. Uale ꝛc.

¶ Incipit alia lr̄a ſiue ep̄la miſſa ꝑ to-
tū ordinē a gn̄ali miſtro ffe Bonagr̄a q̄ fuit
vndecim9 gn̄alis i ordie vel. xij ſcꝺꝫ aliq̄s
quā excepta noua approbatiōe ꝛ ꝯfirmatio
ne r̄le et autēticā ipi9 declaratiōe a Nico-
lao. iij. ſingulis miſtris ꝛ ffib9 ordis deſti-
nauit ꝓ ipi9 r̄le ſtrictiori obſuātia ꝛ q̄buſdā
occaſiōibus trāſgreſſionū atqꝫ relaxationū
vigilantius tollendis atqꝫ extirpandis.

IN xp̄o ſibi ca
riſſimo ffi. N. miſtro. N
ac eiuſdē ꝓuītie ffibus
vniuerſis frater Bona-
gr̄a ordis mioꝝ gn̄alis
miſter ꝛ ſu9 inutilis Sa-
lutē ꝛ pacē i dn̄o ſēpiter-
nā A dn̄o ieſu xp̄o normam rectitudis nr̄e
ꝓfeſſiōis euāgelice formā. ſ. ꝛ r̄lā btiſſimo
p̄ri nr̄o Frāciſco celitus inſpiratā ſibiqꝫ cō
firmatā ꝛ exhibitā cū bn̄dictiōe ap̄lica ꝑ vi
cariū xp̄i necnō ꝛ ꝑ plures ſūmos pōtifices
dudū ꝓceſſu t̄pis approbatā Sāctiſſimus
p̄r nr̄ dn̄s Nicola9 ſūmus pōtifex illuſtrat9
diuinit9 hijs dieb9 ſicut lucernā ad ꝑpetuā
firmitatē ipi9: et vt in obſeruādo eā magis
eiuſdē redderet ſollicitos ꝓfeſſores ſup cā
delabrū i ꝓpatulo ſtatuit toti mūdo. Pro-
pter qꝺ circa obſeruātiā illius opꝫ magis
ſolito inigilare ſolicite: ne ſolū ſaluti ꝓprie
cōſulēdo verūetiam ne alijs iudicandi nos
trāſgreſſores aliquaten9 occaſio prebeatur
Proinde nō puto ſupfluū ad huius obſer-
uātie vigilantiam vos cōmonere p̄ñtibus
preſertim cum ꝓfatus Sctiſſimus pater ſic
dixerit viua voce pluribus alijs miſtris me
cū in ei9 p̄ñtia cōſtitutis vſqꝫ ad cincinnos
nr̄i capitis turbaremur: niſi ffes tam ꝟbis
ꝗꝫ factis in predicta regulari obſeruantia
fiant in poſterū cautiores. Et nec mirū duꝫ
tam duro freno excommunicatiōis ſētētie
detrahētiū ora ligauerit zelo dei ductus et
nōe religiōis amore: ſi de negligētia obſer-
uātiū redderet ꝗꝫ plurimū ſeturbatū Ideoqꝫ
vos moneo ꝛ exhortor efficati9 i dn̄o ſicut
poſſū: obſecrās ꝑ aſꝑſiōnē ſanguis ieſu xp̄i
qꝫ tūs ad petrā de qua excisi ſum9 p̄rem vcꝫ
btm̄ Frāciſcū ymo poti9 dn̄m ieſū xp̄ꝫ ſedu
la cōuerſatione dirigētes aſpectū: itētionē
eiuſdem p̄ris in ꝑmiſſa vos currētes et in
promiſſa obſeruantia coaptare: volens et
ꝑ mandans nichilominus vt i edificijs veſti
mentis ac cibis ꝛ alijs in quibus ſancta de
bet relucere paupertas: a te ſūptuoſita cu-
rialitate ac ſuperfluitate que ipſi pauper-
tati derogant ſic ſollicite caueatis de cete-
ro: ne ab obſeruatorib9 nr̄is nobis poſſit i-
pingi ꝙ paupertatis eiuſdē ignorātes ꝟtutē
in ipi9 inuentiamur tm̄mō noie gl̄iari. Necnō
a litigijs clericoꝝ ꝛ nouoꝝ locoꝝ mutatio-
ne: q̄ pacē ꝛ q̄etem ꝑturbant ꝛ multis ſcāda
lis viam prebēt ffes propoſſe abſtineant:
et nullū de cetero locū ſine lr̄ia mea ſp̄ali cō
mutēt. ¶ Aliꝺ quoqꝫ ē nō mediocri atten-
tiōe pēſandū: qꝺ cū diſcipl̄ia q̄lꝫ ꝓprijs vta
tur vocabulis nos q̄ euangelice diſciplīne
magiſterio didicim9 ꝓpt deū nō ſolū ꝓprie
tatē t̄palīū oīꝫ verūetiā pecūie quodā pecu
liari diſciplinatu ꝯtrectationē ꝛ vſū queꝫ
abdicare: decet vt ſupioritas cordiū clareat
puritate ſermonū. Uitāda ſiqdē ē ois locu-
tio circa pecūiam: in qua act9 dādi accipiē
di: habēdi: emēdi pit er ꝛ vēdēdi ffib9 videa
tur attribui. Sed ſi aliqn̄ de ipſa pecunia
ſit loquendum eomodo ipersonaliter vl̄ in

tercia pſona dicatur: ꝙ oſtēdatur oīno per pſonas extraneas exerceri. Et ſicut in verbis eſt ſeruanda cautela ſic ⁊ in ſcriptis q̄ a fr̄ibus vel ꝑ fr̄ib⁹ mercatoꝝ ſeu alioꝝ quorūcūqꝫ libris vel mēorialibus ꝯmendatur. Hijs ei ea qua decet puritate ſeruatis nullus locus videtur relinqui fratrum detractoribus: ſed magis circa hec calūpniandi materia tollitur vniuerſis. fratrū caueť fame ⁊ paci cōſciētie prouidetur. ¶ Preterea qꝛ ſpūs oꝛonis ⁊ deuotionis nobis ſpecialiter ꝯmēdatur in regula: rogo ⁊ volo ꝙ fratres oꝛoni ⁊ deuotioni inſtantes diuinū officium ad quod faciēdū ſcḋm ordinē ſ̄c̄e ro mane eccleſie ex profeſſiōe propria obligamur faciant ⁊ dicant diſtincte pariter ⁊ deuote. Diſcurſus inutiles pnoctationes ſuꝑfluas ⁊ occaſiones dampnoſas que extermināt ſpiritum ab hmōꝛ oī qua decet ſollicitudine compeſcantur: ⁊ cogantur in lectionis ſtudio ac alijs vtilibus exercitijs occupari. Caueant etiam fratres ipſi ab equitationibus ad quas nimium in multorum ſcandalum laxauerunt habenas: et trangreſſores acrius ſolito puniātur. ¶ Sane indignoꝝ promotionem deteſtās oīno q̄ ad multa mala materiā ſubminiſtrat: mando diſtricte in virtute ſpiritus ſancti per obedientiam ſicut poſſum: ꝙ nullus notatus in ordine de aliqua macula criminis maxie de lapſu carnis ad ſtudia generalia ſeu lectoris officiū debeat modo aliquo promoueri. Et quicūqꝫ de tali mittendo conſuluerit vel elegerit ipſum per miniſtrum vel viſitatorem ordinis priuetur libris omnibus: nec reddātur eidem ſiue prouincialis in capituli licentia ſpeciali. ¶ Uolo inſuper atqꝫ mando miniſtris cuſtodibus ⁊ gardianis omnibus vt ad obſuātiā rl'ariū ſtatutoꝝ i qua fr̄es notabil'r vident̄ tepeſcē ſicut experiētia certa docet ſeipſos animēt: attēti⁹ iuigilēt: ⁊ fr̄es ſue cure cōmiſſos ne ſāguis ipſoꝝ de ſuis manib⁹ reqrat̄ cogāt tā rl'am q̄ʒ ſtatuta ordinis diſtricte ac ſolliciti⁹ obſuare: nō permittēdo vlteri⁹ ꝙ ciſpatū capl'a fiāt de ſero: ſʒ poſt matutinū vl' an̄ terciā teneātur. ¶ Ad hec nolēs ea q̄ ad rigorē diſcipline ptinēt ſoluē ſʒ firmare. edita ⁊ ordinata tā in cōi q̄ʒ i pticulari p reuerēdū pſem hieronimū cardinalē dū gerebat officiū miſterij gn̄alis duxi pn̄tib⁹ ꝯfirmāda. ¶ Ne omnīne ignorātia ſit aliqb⁹ materia delinqndi: rl'e declaratio ſeu ꝯſtitutio dn̄i Nicolai ſtatuta capl'i gn̄alis ⁊ pn̄tis lr̄e copia quā ſl'r aliis p̄uincijs trāſmitto: i loco ffm quolʒ habeāť. Ad q̄ faciēdū miſtri ⁊ cuſtodes tene antur pn̄tiū iuſſiōe. Et quolʒ mēſe ſemel legant̄ i quolʒ loco cū oportunitas ſe obtulerit faciēdi: pculdubio attēdētes tā ipi q̄ʒ alij q̄ preſidēt ꝙ ſi in hoꝝ obſuātia diligēti: tā in ſe q̄ʒ in alijs fuerint neglīgētes: arrāte conſciētia hoc nō potero clauſis oculis pertrāſire. Ualete ⁊ orate ꝑ me. Datū viterbij. 8. idus octobris. Anno dn̄i. M.cc.79.

¶ Alia epiſtola generalis miſtri vcʒ fratris iohānis de murro de ꝑuīcia Marchie Anconitane pro obſeruancia paupertatis qui fuit quintuſdecimus generalis ordinis vel ſextuſdecimus ſecundum aliquos.

IN chriſto ſibi cariſſimis vniuerſis ꝓuincialib⁹ miſtris cuſtodib⁹ ⁊ gardianis ac fr̄ibus oībus alijs pn̄tibus pariter ⁊ futuris. Fr iohānes fra. mi. gn̄alis miniſter ⁊ ſeruus Salutē et pacē in dn̄o ſempiternā. Inter celeſtiū inſignia gratiarum quib⁹ almus xp̄i cōfeſſor Frāciſcus noſtri ordinis inſtitutor ſe xp̄o conformem hoſti terribilē ac nobis ſe prebuit exemplarem paupertas vendicat principatuʒ. Hac nempe omnes ſupergredi: hac ſingulariter gl'iari: hac nos a religioſis diſcernere ceteris a mūdo ſecernere: a vicijs elongare ⁊ xp̄o totaliter inſerere conabatur. Huic filijs tanqꝫ ſpiritualis ſtructure primordiū p̄cioſā euāgelij margaritā oli abſconditā: arrā regni celeſtis et ſortem hereditarie portionis tā viuens q̄ʒ moriens exemplis ⁊ monitis precipue commendauit: quam ſuis ſanctis inherentes veſtigijs venerabiles patres in ordinis regimine ſacerdotes mira ſollicitudine tam in ſe q̄ʒ in ſubditis coluerunt. Nichil paupertatis leſione moleſtius: nichil eius obſeruantia gratius arbitrātes. Gn̄ali igiť miſterio diuino q̄uis occulto iudicio deputat⁹ ab ipoꝝ zelo ⁊ ſtudio diſcrepare nō valēs abſqꝫ religionis pic'lo ⁊ ſalutis ꝓprie detrimēto: anxia cura ſollicitare ffes ⁊ filios iuxta dies antiqs inter paupratis altiſſime limites icedere: totiſqꝫ precordijs inardeſco ſc̄ē paupratis offendicula tollere ⁊ correſctionis falce precindere q̄ in eius p̄iudicium conſpicio pullulaſſe. Cum itaqꝫ loca nonnulla n̄ri ordis quaſi ſit abbreuiata manus dn̄i iumēta paſcētis et volucres que nō ſemināt neqꝫ metunt nec in horrea congregāt ne ſuis poſſit paupib⁹ ꝓuidere agros domos et vineas ſeu pēſiones ppetuas ānuati de ꝓuētibus habere quaſi de re ppetua eorūdē necnō et fr̄es q̄ mūdo deberent penitus crucifigi i ſue profeſſionis

perniciem et in ſcādalū nō ſolū ānuos redditus perſonales habere verūetiā cōmiſſarū ꝑpetuarū onera ſuſcepiſſe: ex quibus ineuitabili neceſſitate ꝯſequiẗ vt circa ꝓcurandas terrarū culturas ⁊ ꝓuētus fructuū colligēdos curis extraneis diſtrahātur: ꝓſecutiones ⁊ actiones intentēt et ciuilibus litigijs īplicenẗ: ⁊ nōnulla hmōi ſequātur q̄ nō poſſunt abſqꝫ ꝓprietatis ſpecie exerceri diſſimulare nō valeo quin hec paupertatis venena/auaritie fomites/materias viciorū ſpūaliū/viſcos pennarū/maculas gl'ie nr̄e ex quibus deus offenditur ordo vileſcit: minoraẗ deuotio et animaꝝ ꝑditio ꝓcuratur: acrioris diſcretionis ſarculo ſtudeā: extirpare. Paterno igiẗ affectu et zelo iuxta mei officij debitū vos moneo ſcito et induco oēs ⁊ ſingulos adiurādo ꝑ īprecia bile ꝓciū effuſi ꝓ nobis ſanguis ſaluatorꝭ ac ꝑ ipſius ſacra ſtigmata q̄ in ſacro corꝑe bti p̄ris nr̄i Frācīſci mirabiliter claruerūt inhi:bēdo nichilominus ſtatuēs ⁊ ſtatuēdo inhibens ꝑ obediētiam ſalutarē ſub pena excōicatiōis quā fero ī hijs ſcriptis ī ꝯtrariū facientes vt ne quē inducatis de cetero ſeu induci ꝑ alios ꝓcuretis vt vlli f̄r̄i conuētui ſiue loco nr̄i ordis poſſeſſiōes ſiue redditus annui aut elemoſina de prouētibus eorūdē ꝑpetuo aſſigneẗ. Nec vllus ex nūc ꝯmiſſarie ꝑpetue fungaẗ officio ⁊ maxime vbi teſtator ꝑpetuā ſeu ad vitā f̄r̄i ſeu f̄r̄ibus deputet pēſionē. Nec illi q̄ iā cōmiſſarias hmōi ſubijſſe noſcūtur ſe de ipſis amodo intromittāt. Nec īpoſterū cultores aut fructus poſſeſſionū ꝓſumāt colligere taliter relictarū quin potius ſub premiſſe diſtrictionis cēſura ꝓcipio tā vobis miſtris ꝗ̄ vobis cuſtodib⁹ gardianis et f̄r̄ib⁹ alijs tā illis q̄bus talia ſūt relicta ꝗ̄ illis quorū mediatiōi hec videbiẗ oportuna: q̄tꝰ diſſimulatione et dilatione vitatis bona fide curetis inſiſtere vt poſſeſſiones huiuſmodi ſiue in domibus aut in agris conſiſtant ſeu vineis non ſolum locando vel ad ſpacium vite vendendo ſꝫ ſi poteſt fieri abſolute et ſimpliciter diſtrahātur. Nec aliquis corā perſona ſeculari vel eccleſiaſtica ꝓ huiuſmodi relictis preteritis vel futuris ſi forſitan inſcijs fratribus legarentur in iudicio audeat experiri: ne ſecus agentes vt canis ad vomitum dimiſſa repetere ⁊ manu miſſa ad aratrū poſt terga reſpicere: de dei domeſticis mundi ciues effecti exules patrie et preuaricatores regule ipſi⁹ eſſe poſſitis: attendentes ꝙ vos tandem oporteat illius qui nec irridetur nec fallitur iuditio repreſentari. ¶ Hec autē ſtatutoria epiſtola cū ꝯſtitutiōib⁹ legatur publico ⁊ ī locis ſingulis reſeruetur: ne aliqui fratres in poſterum quod ꝑ altiſſime paupertatis ꝓpoſitū deo vouerūt irritū facientes: tanto ſeniorē dampnationē incurrant ꝗ̄to diuino timore poſtpoſito amplius inuenti fuerint contēptores. Ualete in dn̄o ieſu xp̄o ⁊ orate ꝓ me. Datum ianue t̄p̄e gn̄alis capl'i. Anno dn̄i milleſimo. ccc. ſcdo. xvij. kal's iulij ¶ In ſeq̄n ti aūt capitulo generali aſſiſij celebrato Anno milleſimo. ccc. 4. huic ep̄l'e addita eſt talis declaratio vꝫ. ¶ Hanc autem excōicationis ſententiā extendi ad illos ſolum volumus qui ſciēter et ex delibeatione elemoſinas ſeu legata perpetua vel ad vitam aut commiſſarias ꝑpetuas ſibi fratri alteri vel ordini fieri deinceps procurabunt vel qui attemptabunt pro talibus iā habitis vel habendis in iuditio experiri vel qui de talib⁹ commiſſarijs ſe deinceps intromittent. ¶ Et nota ꝙ in iſto capitulo generali fuit electus frater Gondiſaluus hyſpan⁹ de ꝓuīcia ſcti Jacobi q̄ ꝓdicta executiōi efficaciẗ ꝓdidit Et ēt alia ad id ordiauit

¶ Alia epiſtola ſtatutoria cuiuſdā generalis miniſtri pro ſancta paupertate et alijs neceſſarijs diligentius ſeruandis.

In xp̄o ſibi cariſſimis vniuerſis miniſtris prouincialibus cuſtodibus gardianis et fratribus vbicunqꝫ ⁊c̄. Ne per ignorantiam eorum que in regula preciꝑiuntur et ab ordine ſtatuuntur aliqui fratres in tranſgreſſionis laqueum incidant mando vobis vt ſubſcripta diligentius obſeruetis: et vt etiam a veſtris ſubditis ea faciatis efficaciter obſeruari ¶ Imprimis cū r'l'a dicat ꝙ f̄r̄es nichil ſibi approprient nec domū nec locū nec aliquā rē: ⁊ expoſitio eiuſdem regule contineat ꝙ fratres nec in communi nec in ſpeciali debent proprietatem habere: ſed vtenſilium et librorum et eorum mobiliū que licet habere ordo vſū habeāt et ſecundum ꝙ generalis miniſter vel ꝓuincialis diſpōnēdū duxerit hijs vtātur. Saluo domorum ⁊ locoꝝ dominio ad quos noſcitur pertinere. Uolo ⁊ mando ꝙ fratres vl' cōuētus aliq̄ auctoritate ſua nō dēt ꝯmutēt nec ad vitā f̄r̄i vl' aliſ ꝓ ſūma alicui⁹ pecūie ad vſū cōmēdēt vel aſſignēt nec frater aliquis nouicijs libros habentibus nec teſtamentum ꝓ libris emendis

faciētibus nec alijs a quibuſcūqꝫ ꝑſonis dā
tibus vel ꝓcurātibus libros vel etiā ꝓ libris
cuicūqꝫ fratri nouicio vel ꝓfeſſo directe vel
indirecte ꝑſuadeat vel ꝑſuaderi faciat ꝙ li
bri hui⁹ ſint alicui⁹ fr̄is vel ꝯuēt⁹ poſt ipoꝝ
deceſſū quib⁹ hmōi libri ad vſū vt dictū eſt
ſint collati: ſꝫ potius miſter vel cuſtos ſcōm
rl̄e declarationē aſſignet hmōi libroꝝ vſū
fr̄ibus i ſingulari vel fr̄ibus i cōi: ſine quoꝝ
lnia nec frater nec ꝯuēt⁹ aliq̄d etiā hr̄e pōt
ad vſū qualitercūqꝫ vel a quocūqꝫ dati fue:
rint ſalua rl̄e puritate. Qr̄ ſi ꝑſona ſcl̄aris
dare pōt fratri vel ꝯuētui libros vel rē aliā:
tn̄ neuter coꝝ vſū hr̄e pōt ſine miſtri vel cu
ſtodis lnia vel aſſēſu. Quicūqꝫ aūt fr̄m ꝯtra
hoc mādatū meū ⁊ ordinationē ſciēter fece:
rit rl̄e puritatē infringēdo: libris quos ipe
prius habuerit ad vſū ſit priuatus: ⁊ nihilo
minus libri quos ſic ꝯtra mādatū meū aſſi
gnari fecit ꝑ miniſtrū de ꝯſilio diffinitoꝝ ad
vſū alijs aſſignent̄. Permitto tn̄ ꝙ ꝯſuetudo
ꝓuincie teneatur in hoc ſcilicet ꝙ libri vni⁹
cuſtodie fratribus alterius cuſtodie nō tra
dantur: niſi aliqua neceſſitas vel pia vtili:
tas ex cā rōnabili hoc req̄rat. ¶ Itē nullus
frater libros fratri vel ꝯuētui ad vſū depu:
tatos impignoret vel diſtrahat ꝓ ſe vel ꝓ
alio ſine miſtri lnia ſpeciali. Et q̄ſqꝫ ꝯtrafe:
cerit tāq̄ ꝓprietarius puniat̄. Nec libri ali
cui extra ordinē ꝯmodent̄ vltra ſpaciū vni⁹
mēſis ſine mēoriali plus valēte. Nā ꝑ hoc
libri q̄plurimi ſūt amiſſi. ¶ Item fratres
elemoſynas quas ſciuerit fr̄i vel ꝯuētui da
tas vel acq̄ſitas vel oblatas nō occultēt nec
modo aliquo ipediāt ꝙ ad noticiā gardia:
ni ⁊ ꝯpotiſtaꝝ vel fr̄is cui dātur vel offerū:
tur nō veniāt. Et q̄cūqꝫ ꝯtrafecerit tāq̄ ꝓpe
tarius puniat̄. Perſone etiā dātes notabi:
lē elemoſynā i capl̄o nolatim recōmēdētur
vt eoꝝ mēoria ſpecialius habeat̄. ¶ Itē ꝓ
lixa colloq̄a et familiaritates mulierū ꝯtra
regulā ꝓ viribus extirpent̄: cū ꝑ hmōi ꝯtuoſi
eneruētur ⁊ fragiles captiuētur ⁊ ordo nr̄
nō modicū diffamet̄. ¶ Itē qn̄ cuſtos mittit
fratrē ꝑiculoſū de vno ꝯuētu ad aliū vel mi
niſter de vna cuſtodia ad aliā teneātur ſcri
bere ꝑiculoſas ꝯditiones. Et ſi ignorat ſub
cui⁹ obla collocat̄ vt eis ſicut expedit cauea
tur ꝓut de miniſtro mittēte ad aliā ꝓuinciā
dicit ꝯſtitutio gn̄alis. ¶ Itē cuſtos vel mi:
niſter fratribus iuuenibus etiā poſt ꝓfeſſio
nē aſſignet fratrē diſcretū ⁊ religioſum qui
eoꝝ confeſſionē audiat ⁊ ipſos informet de
modo ꝯuerſandi viuēdi loquēdi ꝑiter ⁊ ſtu
dēdi: ⁊ eos coherceat ſcd̄ꝫ ordis diſciplinā.
¶ Item fratres qui habēt negocia in curia
dn̄i regis ſcribant expreſſe ſua negocia fra
tribus in curia exiſtētibus rogantes vt illa
expediant bono modo. Que ſi expediri ſine
petentium pn̄tia non poſſint: tūc fratres de
curia aſſignent eis tempus aptum venien:
di ad curiam: ne ſi tēpore indebito vel mul:
ti ſimul ad curiā veniāt minus negocia eo:
rū expediāt ⁊ dn̄m regē ⁊ curiales tedio affi
ciant ⁊ diſturbent. Hanc autem litteram
ſemper legant quando conſtitutiones pro:
uinciales debent legi Valete. ⁊c̄.

¶ Hic ſunt quedā notabiles diffinitiōes fa
cte in ꝑte ⁊ in parte renouate in capitulo ge
nerali narbone celebrato vbi preſidebat ſā
ctus Bonauētura tunc generalis miniſter.
quibus apparet feruor ⁊ auſteritas vite et
zelus paupertatis ⁊ abiectionis preceden
tiū patrū noſtroꝝ ꝯuētualiū q̄ tūc erāt veri
obſeruātes ⁊ plura faciebant q̄ regula mā
det timentes relaxari etiam in minimis
Que tn̄ poſtea ꝓcedēte tp̄e rationabiliter ꝑ
alias ordinis ꝯſtitutiones editas in diuer:
ſis capitulis gn̄alibus modificate ⁊ i aliqui
bus ſeruata regule puritate reuocate fuer̄t
et nūc modernis ꝯſtitutionibus ſecure ⁊ fir
miter ſtandū eſt: ſꝫ aliquib⁹ vtile ſit videre ⁊
intelligere zelum ⁊ auſteritatē precedentiū
patrū noſtroꝝ vt humiliemur ⁊ relaxatio:
nis occaſiones ꝓ poſſe caueamus ⁊ fugia:
mus: ⁊ ea q̄ multo minora ſūt ⁊ tn̄ nobis vi:
dētur dura paciēter feramus. Nam ſpacio
ꝓpe cētū annoꝝ tp̄e ſcti Bonauēture ⁊ mul
toꝝ alioꝝ gn̄aliū miniſtroꝝ ipm preceden
tiū ⁊ ſequētiū ꝑ totū ordinē ſeruatū eſt ſta:
tutū ꝙ fratres nullo tp̄e in locis fratrū cō:
mederēt carnes nec in prādio nec i cena ex
ceptis tātūmodo ifirmis ⁊ debilib⁹. Poſtea
in quodā capitulo gn̄ali lugduni celebrato
additū eſt illi ꝯſtitutioni de ſero vꝫ ꝙ fr̄es
in ſuis locis de ſero carnes nō ꝯmederēt ex
ceptis etiā debilib⁹ ⁊ ifirmis ⁊ hoſpitib⁹ ꝓ
vna refectiōe tm̄mō. Verū qr̄ ex rl̄a nō ꝓhi
bet̄ eſus carniū ſcd̄m aplicas declarationes
dn̄ tn̄ ſit moderat⁹ iō alie ⁊ etiā moderne or
dinis ꝯſtitutiōes mature pēſat̄ tēpū ⁊ occu
pationū ſuꝑuenietiū occaſiōib⁹ i hijs ⁊ alijs
multis ex rl̄a nō ꝓhibitis / mitius determi:
nāt q̄b⁹ ſecure ſtādū ē nō ꝯtēpnēdo eos q̄ ta
lia mō nō ſuāt nec ipediēdo eos q̄ ſine alio
rū preiuditio ſeruare talia ꝯgruo modo vo
lunt ⁊ poſſunt. Sequitur.

Q Vilibet gardia:
nus ſtudeat ſollicita dilgētia
in domo ſua cōſtitutiones ge:
nerales hr̄e quas ipe ſub cuſtodia reſeruet.

Ipſas etiam cōſtitutiōes faciat ſemel ī mē
ſe fr̄ibus ſuis legi vbi ⁊ qñ viderit expedi
re maxime ſeptem prima capitula q̄ cōmu=
nē tangunt vtilitatē. Et iſtis publicatis ve
teres deſtruantur. Studeant miſtri ꝙ vſq̄
ad ſeq̄ns gñale capitulū lr̄a breuiariorum
miſſaliū corrigat̄ ad exemplar vni⁹ qḋ ha=
bere poterūt ſcd̄m ordinis ꝯſtitutiōes ap=
probatas Obſecrat gñalis miſter cū gñali
capitulo vniuerſo oēs fr̄es volūtarie ī qua
dragesima ſcti Frācisci in cōuētu vna refe
ctiōe eſſe cōtētos ad amouēdas mltas ior=
dinatiōes ⁊ obtinēdā paternā bn̄dictionē
exceptis hoſpitibus debilibus et infirmis
Studeāt etiā miſtri frz loquacitates reſtri
gere ⁊ fr̄es in ſuis caplis īducere ad ſilētiū
in mēſis etiā extra refectoriū: cū caplz gñā
le ī hoc ꝯcordauerit. Pueri ſeruitores fr̄m
nō ſeruēt pecūiam datā ꝓ fr̄ib⁹. Diffinim⁹
ꝙ cuſtodes ⁊ gardiani ꝓ ſupiorib⁹ habeā=
tur: ⁊ gñalis eis curā ꝯmittit: ⁊ gardiani in
oībus obediāt cuſtodibus ſuis Caueāt tñ
ne in officijs ſuis ſe conturbēt. Gñalis non
vult ꝙ miniſtri ꝓuinciales ꝯmittāt aliīs re
ceptionē fr̄m extra ſuā ꝓuintiā niſi in ſtu=
diīs gñalibus: ⁊ ꝙ miniſtri trāſeūtes ꝑ alie
nas ꝓuīcias ſtricte ī recipiēdo ſe habeāt ⁊
quos recipiūt ducāt cū firmo ꝓpoſito nulla
ten⁹ remittendi Amodo teſtudinate eccl'ie
nō fiāt niſi ſup altare abſq̄ licentia gñalis
miſtri. Quelz dom⁹ in terminis ꝓuītiaꝝ ha
bebit loca ſibi viciniora ſiue ſint ī ep̄atu vl'
regno ſiue nō: niſi ex cā ſpāli gñalis duxerit
aliter ordinādū Declaratio dn̄i pape Inno
centij ſup rl'az maneat ſuſpēſa ſicut fuit de
terminatū ī caplo metēſi ⁊ ibidem⁹ diſtricte
ne aliq̄s vtat̄ ea in hijs in q̄bus expoſitiōi
dn̄i Gregorij ꝯtradicit. Itez nullus cōfeſſor
poſſit abſoluere de tactib⁹ īpudicis: niſi q̄
licentiā habuerit abſoluēdi a pctō carnis.
¶ Item ſollicite ſeruet̄ cōſtitutio gñalis q̄
dicit ꝙ in locis fr̄m fr̄es carnes nō comme
dāt vllo tp̄e exceptis debilib⁹ ⁊ īfirmis: qui
bus gardiani ꝓuidere poſſint ſcd̄m ꝙ iudi
cauerit rationabiliter indigere. Et illa etiā
q̄ dicit ꝙ fratres in capitulo generali vl' ꝓ
uincialibus nullomodo carnes comedant
¶ Cingulū habeat̄ corda cōis ⁊ rudis ⁊ ni
chil portet̄ appēſum ad cordā. Nec cingu=
la habeant̄ interi⁹ cū cultellis et burſis. Nec
etiā burſe inferius in tunica habitus ha=
beātur laterales. ¶ Caueāt fr̄es ꝓpoſſe a
ſumptuoſis cibarijs: ⁊ vno ferculo ſint con
tenti. Et in menſis ſuis vaſis aut ciacis vi=
treis ſeu etiā ſtanneis non vtant̄. ¶ Cum
autē curioſitas ⁊ ſupfluitas directe obuiēt
paupertati ordinamus ꝙ edificiorum cu=
rioſitas in picturis celaturis feneſtris ⁊ co
lumpnis ⁊ hmōi in longitudine latitudine
ſcd̄m loci conſuetudinem artius euitetur.
Campanile etiā ad modū turris de cetero
nuſq̄ fiat. Uitrine quoq̄ hiſtoriate vel pi=
cturate de cetero nuſq̄ fiāt: excepto ꝙ ī p̄n
cipali vitrea poſt maius altare poſſint ha=
beri ymagines crucifixi: beate ꝟginis: btī
Franciſci ⁊ beati Anthonij tm̄. ¶ Item ta
bula ſumptuoſe ſeu curioſe ſuper altare vl'
alibi de cetero nulle fiāt. Et ſi de cetero hu=
iuſmodi vitree vel tabule ſic facte fuerint.
per viſitatores prouinciarum amouean=
tur ⁊c. Qui autem fuerint tranſgreſſores
coſtitutionis ipſius vel paragraphi graui
ter puniantur et principales de locis irre=
uocabiliter expellantur: niſi ꝑ miniſtrū ge
neralem fuerint reſtituti. Et ad hoc firmi=
ter teneātur viſitatores ſi miniſtri fuerint
negligentes. Qui nichilominus loca illa=
rum prouinciarum quas viſitant in huiuſ=
modi viciosa denunciare debeant generali
capitulo per obediētiā ſalutarē. Et ꝓpter
exceſſus iā factos circa huiuſmodi ne tra=
hantur in cōſuetudinē precipimus fr̄ibus
vniuerſis vt nullus ꝑ ſe vel per alium per
quaſcunq̄ ꝑſonas in ordine vel extra ordi
nem ducere vel inducere faciat vel procu
ret talia fieri vel licentiam a prelatis ordi=
nis de cetero poſtulari. Et ad obſeruanti=
am predictorum miſtri cuſtodes gardia=
ni et eorum vicarij ac viſitatores per obe=
dientiam teneantur: tranſgreſſores acriter
puniendo: et attemptata in contrarium de
cetero deſtruendo. ¶ Item thuribula cru
ces ampulle et quecunq̄ vaſa vel ymagi=
nes de auro vel argento per obedientiam
amoueantur: et de cetero per eandem obe=
dientiam nullatenus habeantur: niſi ī cru
cibus vel alijs de predictis eſſent alique
reliquie venerande vel niſi eſſet pixis vel
vaſculum aliquod pro chriſti corpore vt
moris eſt reportando. Et de cetero calices
ſimplices fiant in opere et pondus dua=
rum marcharum et dimidie non excedant
Nec plures calices q̄ altaria habeātur ex
cepto vno pro conuentu. Et ad hec cuſto=
des et gardiani per obedientiam teneā=
tur. Nec aut fligiatos vel ſericos pannos
fratres habeant abſq̄ licentia et diſpoſitio
ne miniſtri et diffinitorum in capitulo pro
uinciali. Qui prouideant vt exceſſus in ta
libus euitentur. ¶ Fratres in locis ſuis ha
bentes parrochiale cimiterium aut ba=
ptiſterium non morentur: ſi eos oporteat

mortuos ſepelire ⁊ pueros baptizare. Si
autem in locis habentibus proprietatē mo
rari contigerit:nec per ſe nec per interpoſi-
tam perſonam de illa proprietate ſe aliqua
tenus intromittant : nec ex pacto fructus
eiuſdem percipiant. ¶ Inhibemus etiam
vt nullus frater inducat aliquam perſonā
ad ordinandum elemoſynam perpetuam
annuatim vel certis temporibus fratribus
exhibēdā. Et ſi aliqua taliter legata fuerit:
nullomodo a fratribus in iudicio exigatur.
¶ Item nec pro fratre aliquo nec pro loco
animal aliquod ab ordīe vel ab aliquo no-
mine ordinis teneatur exceptis murilegis
et quibuſdam auibus ꝓ immundicijs remo
uendis:niſi ex euidenti neceſſitate cum ali-
quo loco fuerit diſpēſandum ꝑ miniſtrū cū
cōſilio capituli prouincialis.

¶ Sequūtur quedā alie notabiles ordi
nationes per generalē miniſtrū fratrē gon
diſaluū hyſpanum de conſenſu capituli ge
neralis padue celebrati. Anno domini M.
ccc.x. qui fuit quintuſdecimus gn̄alis ordi
dinis vel decimus ſeptim⁹ ſcd̄z aliquos.

In primis rogat
miniſtros diffinitores ⁊ effica-
citer monet ꝙ ydoneos viſita-
tores ꝓuintiarū inſtituāt preſertim cum ge
neralis interdū cōmittat eis ⁊ intēdit ꝯmit
tere aliqua ſpecialia in ꝓuincijs viſitādis.
¶ Item ꝙ non precludant viā ſalutis per
ſubſtractionē cōfeſſionis neceſſarie:ſed pre
ter prelatos ordinē et alios ꝯfeſſores bonos
et prouidos qui poſſint fratres delinquen-
tes abſq̄ preiuditio diſcipline abſoluere ēt
in caſib⁹ reſeruatis. ¶ Item ꝙ auferāt fra
tribus tunicas ſuꝑfluas ⁊ exceſſiuas libros
ſuperfluos ⁊ incompetentes ac iocalia pre
cioſa nec eos de cetero talia habere ꝑmit-
tant. ¶ Item ꝙ miniſtri faciant ſtricte ſer-
uari capitulum illud de modo interius cō-
uerſandi:⁊ nullus frater procuret encenia
de carnibus ſibi mitti:et inhibeant ꝙ nūq̄
carnes ſanis fratribus miniſtrentur
¶ Item ꝙ cum nulli fratri debeat concedi
licentia de pecunia deponenda niſi ꝓ neceſ
ſitate preſenti vel de proximo imminenti:
quando predicta licentia dabitur determi
netur tempus breue prout bono modo fieri
poterit infra quod ipſa pecunia neceſſitati
pro qua deponitur applicetur:et pena gra
uis a miniſtro vel cuſtode tranſgreſſorib⁹
infligatur. ¶ Item ꝙ pecuniam depoſitaꝫ
fratribus habitam de rebus ordinis ven-
ditis diſtingui faciant ab alia que a perſo
nis extrinſecis fuerit aſſignata. Et dilig-
ter informent et informari faciant fratres
maxime ſimpliciores de illis que ſecunduꝫ
ordinem noſtrum circa pecuniam ſunt vi-
tanda:nec permittant eos de laborib⁹ ſuis
pecuniam vllam recipere vel recipi facere
¶ Item ꝙ conſtitutiones de proprietario-
rum et eorum qui inueniuntur vicioſi l de
bitis contrahendis tam in vita q̄ꝫ in morte
ipſorum diligenter obſeruari faciant:et ꝙ
ſimilibus penis ſubijciant congregantes ⁊
conſtruentes deponentes ſeu deponi faciē
tes contrectantes ac etiam diſpenſātes vł
expendentes pecuniam modo indebito
¶ Item ꝙ cantus fractos et diſſolutos vel
a nota ordinis diſcrepantes ſtudioſe de ꝓ-
uincijs ſuis exterminent:grauiter puniē-
do fratres qui de cetero cantus hmōi in⁹
vel extra didicerint docuerint vel cantaue-
rint. ¶ Item ꝙ litterā dn̄i portueñ. miſſā
capitulo gn̄ali vel copiā eius ſecum portēt
monitiones ſalubres cōtentas in ea in ſuis
prouincijs īpleturi ¶ Itē exceſſ⁹ edificioꝝ
q̄ ad picturas cicturas ⁊ celaturas vł ſcul
pturas amoueāt vbi fieri poſit abſq̄ deſtru
ctiōe operū ꝑncipalium:et auctores eoꝝ tā
ꝑteritos q̄ꝫ futuros vel aliorum exceſſuuꝫ
puta in latitudine longitudine altitudine
ac ſumptuoſitate libris et legitimis acti-
bus priuent. ¶ Item ꝙ ſi per extrinſecas
ꝑſonas preſtet impedimētū amotioni ꝑdi-
ctorū exceſſuū locū ſuū ſiue cōuētū in quo
fuerint priuent ſtudio ⁊ ꝑtāte mittēdi diſ-
cretum ad capłm prouinciale. ¶ Item ꝙ
pro illo loco vel conuentu nullus ſit vo-
calis in ipſo capitulo:et vtraq̄ priuatio tā
diu remaneat q̄ꝫdiu remanebūt prefati ex-
ceſſus. ¶ Item ꝙ nō mittāt ffes ad infide-
les niſi viros probatiſſimos : q2 per aliq̄s
leues ⁊ minus deuotiōis habētes qui miſſi
fuerūt illuc multa ſcandala ſunt exorta ⁊c.

¶ Concluſio declaratoria precedentiū
et ſimilium antiquarum ordinis conſtitu
tionum precipue quo ad vſum rerum eccle
ſiaſticarum ad diuinum cultum.

Multe alie antiq̄
conſtitutiones artiſſme repe
riuntur quibus oſtēditur fer
uor et zelus ipſoꝝ patrum no
ſtrorum predeceſſoꝝ antiquo
rum : quibus tamen ſicut nec de iſtis per
regulam vel ordinis declarationes et con-
ſtitutiones non obligātur fratres moder-
ni. Nec inſuper videtur paupertati uo-

ſtre euãgelice ꝑfecte ac bene accepte dero
gare ſi licerẽt ffes in eccl'ijs cõuẽtuū ord.
vtant ꝑcioſis in iuriſdictione ⁊ ꝓprietate
eccl'ie Ro. acceptis et retentis ad diuinuꝫ
cultum pure ⁊ nõ ad fines vicioſos vtputa
vanitatis curioſitatis proprietatis cupi=
ditatis theſauriſationis prouidentie in fu
turum vel ſuperfluitatis manifeſte et imo
derate per declarationes dñi Clementis
quinti prohibitos nec talia ſibiipſis ſꝫ cul=
tui diuino pure relicta attribuant: et ſolaꝫ
eorum habeant cuſtodiam vel tuitio=
nem et ſimplicem facti vſum non ad ſuum
cõmodum et votum ſed tanꝗ̃ rei aliene et
ſolū ſimpl'r ⁊ pure ad diuinū cultū et eccle=
ſie atq ſctõꝝ honorẽ: nec ea vendere vel i=
pignorare ꝓ libito ſuo vel ĩpignorari aut
diſtrahi facere et in ſuos vſus conuertere
preſumant nec intendant/ſicut nec poſſunt
Nam iſto modo talibus vti non prohiben=
tur fratres per regulam ⁊ iuxta nonnullo=
rum antiquorum doctorum opinionẽ: Qui
bus etiam dicto modo non obſtãt declara
tiões dñi Clemẽtis pape quĩti i. §. Quãuis
eciã paramenta ⁊c ſi bene accipiatur: cū ta=
libus ſic ad diuinum cultum pure ⁊ ſimpl'r
etiãmõ vti tanꝗ̃ alienis/nõ ſit diſſonū con=
ditioni ⁊ ſtatui xp̃i ſeruorum pauperū euã
gelicoꝝ quib⁹ nuſꝗ̃ ex r'la vl' ꝑfectiõe euã
gelica prohibitum reperitur ne interdum
(vbi et quando congruit pro diuino cultu)
alienis (quarum dñium et proprietatem
papa et eccleſia Ro. retinet) talibus vti poſ
ſint. Igitur licite iſto modo pure ad diui=
num cultum talibus vti poſſunt prout nũc
ꝓ ſerenitate conſciẽtiaꝝ ffm et ſtatus ve=
ritate ſectanda clarius apoſtolica auctori
tate declaratum et determinatum eſſe cõ=
ſtat per modernas ordinis conſtitutiones
et declarationes infra tertia parte deſcri=
ptas: ꝯformiter (vt credit') ad regule ⁊ bea=
tiſſimi. p. noſtri Franciſci intentionẽ: qui
aliquando paramenta precioſa in altari
ſancte marie de angelis ſuſtinuit ad diui=
num cultum et honorem beate virginis
prout de ipſo legitur/et qui expreſſius lo=
quendo de ſancto ſacramento ait. Et hec
ſanctiſſima miſteria volo ſuper omnia ho
norari et venerari et in locis precioſis col
locari. Nam ampliorem proprietatem
vel iuriſdictionem aut ius vtendi in talib⁹
non habent fratres in eccleſijs et locis or=
dinis ſui nec habere debent ꝗ̃ in eccleſijs
alijs vel ꝗ̃ in talibus ſibi alibi accommo=
datis cum nullam iuriſdictionem vel pro=
prietatem locorum ſuorum ſicut nec alia=
rum rerum nec ius vtendi habeãt niſi ꝓut
papa (qui omnium quorum fratres vſum
habent) proprietatem retinet prelatis or=
dinis huiuſmodi rerum vſum diſpenſan=
di et tuendi facultatem et commiſſionem
prebent ex apoſtolicis declarationibus
et determinationibus. Et fratres vltra
hec aliquid iuris in talibus ſe habere cre=
dentes et ſic in talibus vtentes errant et
offendunt grauiter vbi alij veritatem in=
telligentes et nil iuris in talibus ſe habe=
re cognoſcentes et tanꝗ̃ alienis et in do=
mibus vel eccleſijs alienis pure ad dei et
ſanctorum et eccleſie ſancte cultum ſine ali
cuius ſcãdalo ſed magis ad populi intelli
gentis edificationem talibus vtentes hoc
licite immo et meritorie: et ſalua purita=
te regule et ſanctiſſime paupertatis euan=
gelice faciant. Prout etiam dominus pe=
trus aureoli ſanctus Bernardinus et non
nulli alij in ſuis declarationibus ſatis con
ſonare videntur/non tamen per hec anti=
quos condempnando qui iuxta temporuꝫ
qualitates et occaſiones aliter in hijs fa=
cere debuerunt. vel decreuerũt ꝓpter ali=
quas rõnabiles circũſtantias ⁊ ꝓpter vitã
das multoꝝ ſcandaloꝝ ⁊ adhuc rudiuꝫ occa
ſiões ꝓprietatis: curioſitatꝭ: vanitatꝭ ⁊ mũ
dani faſt': ac idecẽtiū ⁊ illicitaꝝ ꝓcuratio
nū ⁊ ſollicitationū atq diſtractionū ĩptinẽ
tiū turbationes ⁊ inq̃etatiões: ⁊ ne haꝝ vl'
ſil'iū occaſiõe tandẽ paulatine ⁊ ſucceſſiue
vellẽt ⁊ quererẽt ꝑcioſis ⁊ ſtatui nõ cõſonis
in ſuis ꝯuẽtib⁹ etiã extra eccl'ias ⁊ ꝑter di=
uinū cultū idifferẽter vti ⁊ putarẽt talia ſibi
(etiã extra eccl'iaꝫ ⁊ ꝑter cultū diuinū) licere
ꝓut de multis ſtatū ſuū oblitis factū fuiſſe
vidimus. Et inſuper q2 forte temporibus
illis propter raritatem vel alias talia mul
tomagis reputabantur et eſtimabantur
ꝗ̃ nunc: vbi vt (ad oculum videmus) creſcẽ
te populi xp̃iani deuotione ex vna parte
et ex alia (plus ſolito) talibus nũc vbiq ha
bundãtibus talia multo minus ſolito repu
tantur: ⁊ vlteri⁹ (ꝑpl'oꝝ opiniõe nũc aliter
variata) qḋ tũc reputabaẽ hũile ⁊ ꝟtuoſuꝫ
ſcꝫ talib⁹ ſimplicib⁹ ⁊ modicꝭ ad diuinū cul
tū ſpectãtib⁹ vti: nũc reputaret' fictiū ſup=
ſticioſū ⁊ fatuū vl' qḋ pei⁹ ẽ igluuie ⁊ auari
tie vel male vite aut mali regiminis ffm
poti⁹ ꝗ̃ virtuti attribueretur cū talia non
ad eoꝝ cõmodū ſꝫ pure ad diuinū cultum
omnibus licita atq decentia merito cre=
dant et dicant: vbi per hec nulla penit⁹ cor
poralis vel tẽporalis vtilitas nec ius vtẽdi
ffibus vel ordi acquirit' ꝓut nũc multoꝝ⁹

ſolito cognoſcunt quaſi omnes: maxime do
cti viri euangelicam noſtram paupertatem
agnoſcētes: et talia iſtomodo eidē minime
derogare ſcientes et aſſerentes. Propter q̄
oīa veritas et ratio ipſa dictat aliter nunc
in talibus ſentiendum et agendum q̄ꝫ anti-
quitus. Et ideo modernis ordinis declara
tionibus ꝛ ordinationibꝰ infraſcriptis ra-
tionabiliter nunc in hiis et aliis occurrenti
bus regule et declarationū apoſtolicarum
et aliarum precedētiū dubiis / ꝓ cōſcientiis
arūfrm q̄ete ap̄lica auctoritate et capituli
gn̄aliſſimi determinantibus etiā ſemꝑ inte
gritate ꝛ puritate regule noſtre et intentio
ne beatiſſimi patris nr̄i Franciſci ſalua) ſe
cure ꝛ pacifice ſtandum eſt. In reliquis tn̄
que ad alios frm vſus extra cultū diuinū
dant vl' deputant neceſſarium moderatū:
et licitum vſum ſemper propoſſe querere
et ſectari debēt fratres ipſi prout decet ſer
uos dei ꝛ tāte paupertatis euāgelice ſecta-
tores ac omnium mundanorum et terreno
rum contemptores propter deum ſcientes
ſe nichil iuris vel proprietatis in hiis vel
aliis quibuſcunqꝫ penitus habere: ſed ſolū
modo ſimplicem facti vſum de licentia et
ꝓ voto prelatorum dumtaxat ſibi conceſ-
ſum: et q̄libet nichil in fraudem occulta-
re debet nec poſſet ſine proprietatis no-
ta et periculo anime ſue. quinimmo nec ſu
perfluis et ſtatui ſuo ip̄tinētibus vtī vti
etiam cum ſuorum licentia prelatoꝝ: cum
ad talia manifeſte ſtatui contraria ab eiſ-
dem prelatis minime licentiari poſſint ꝑut
de hiis et aliis ad ſtatum pertinentibꝰ ple-
nius in ſequentibus patebit.

¶ Incipit breue memoriale ordinis fratrū mino maxime rectoruꝫ ipſius ordꝰ. gnāliū miniſtroꝝ ꝛ ſanctoꝝ a c patrū illuſtriſſimoꝝ ipſius a principio eiuſdē ordinis vſqꝫ ad annū dñi. M.ccccc.xij.

MEmoriale tuū ingnatiōe et gnationeꝫ ait eximiꝰ ꝑphetarū. Huiꝰ memorialis mirabiliū i ſacro ordine minoꝝ ab eiꝰ initio factoꝝ ꝛ operū eius ad coꝝ doctrinā patratoꝝ ꝛ adinuētionū ipſiꝰ mirifice adinuentaꝝ verus frater minor oi tpe memor eſſe dꝫ: vt cū eodē propheta poſſit dicere. Memor ero ab initio mirabilium tuoꝝ ꝛ meditabor in omnibus operibus tuis et in adinuentionibus tuis exercebor. In ſctō em̄ ſeraphico franciſco via dñi per quā gradiētes de egypto huius ſeculi ad ſe tā miſericorditer venire decreuit demonſtrat. In quo etiā tā euidēter appet ꝙ magnꝰ ſit ipe deꝰ nr̄ faciēs mirabilia. Notā enim fecit in populis oibus virtutē ſuā: redimēs in brachio ſuo hūc ppl'm ſuū acceptabilē ſectatorē bonoꝝ opeꝝ: filios huius dilecti ſui mundū carnē diabolūqꝫ ſupplantātis iacob: ꝛ palliū mūdane glorie cū pōpis ſuis i manibus egyptiace mulieris relinqntis ioſeph. Quē aque pctōꝝ videntes timuerūt: ꝛ abyſſi ignorātie ꝛ malicie turbate ſunt. Quē etiā ſagitte chriſti acerbiſſime paſſionis trāſfixerūt: ꝛ vox tonitrui ſpōſi ſue dulcedinis iſlammauit i rota. Cuius ſplēdore illuxerūt coruſcatiōes orbi terre: cuiuſqꝫ fortitudine cōmota fra cōtremiſcit: cōtēplās in eius ſacro corpore inueſtigabilia veſtigia ſua: vt recte illō ꝑpheticū valeat decātare. Mēoria memor ero et tabeſcet in me anima mea.

ERuctauit namqꝫ legifer filius dei v̄bū euāgelice ꝑfectiōis: qđ colonꝰ in terra ad ſeminandū venerat ꝛ per miniſteriū huiꝰ ſapientiſſime ſcribe frāciſci fideliter ſcribērꝫ. Anno ſue incarnatiōis. M.cc.vi. die. xvi. aprilis regulā et ordinē totius ſāctitatis ꝛ honeſtatis eorundem fratrum minorum ordinauit: quā eius vicarius innocentius .3. approbauit: beatumqꝫ Fran. tocius ordis generalem miniſtrū inſtituit: quā etiā Honorius tercius ſui pōtificatus anno. 8. confirmauit. Sub cuius viri excellentiſſimi tā ꝙ capitis deaurati in quo oim chriſtiformium prerogatiua virtutum relucebat diſciplina: dictus ordo per ſpaciū. 20. annoꝝ (vt ex eius cronicis pleniſſime apparet) vſqꝫ ad eius mortē vt fundatus fuerat ꝑmāſit. In paupertate altiſſima: ac per hoc pacificus. In ſimplicitate innocentiſſima: ac per hoc deſerens omnia ſophiſtica ꝛ doloſa. In puritate mundiſſima: ac ꝑ hoc a mūdi ſtrepitu ſeparatus. In humilitate ꝑfundiſſima: ac per hoc fugiens oia ſublimia ꝛ reuerentie prelatoꝝ contraria. In oratione ꝛ operatione aſſidua: ac per hoc rēnuēs oia diſtractiua ocioſa arida et mundana. In caritate perfecta: ac per hoc abhorrēs mutuas perſecutiōes ꝛ odia. In exēplaritate proximi conuerſiuus: ac per hoc deſerēs puſilloꝝ ſcandala. Quē verū paſtorem primumqꝫ huius fundamenti miniſtrū idem filius dñs noſter ieſus xp̄s poſt ineffabilē cumulum meritoꝝ in eterne claritatis abyſſum abſorbens Anno dicte ſue incarnationis. M.cc.xxvi. iiij nonas octobris i ſolio ſue glorie collocauit Unde ꝯformiter ad hec verſus ponuntur ſequentes

Bis cētū ſex mille ānis ſacer ordo minorū
Incepit extremo: ſemper manſurus in euo
At pater ad ſupos viceno migrat ab āno.

¶ Aliū vero ordines ſcilicet ſecundus pauperum dominarum ſancte Clare a Beato Fran. inſtitutus eſt ſexto anno a ſua cōuerſione. Et tercius ordo ſcilicet fratrum de penitētia: quartodecimo incepit anno ab eiꝰ ad xp̄m conuerſione.

PRimi ſocij beati Franciſci fuerūt. 12. mire ſāctitatis viri ſicut chriſtꝰ habuit. 12. apoſtolos ſcilicet frater Bernardinus de quinta valle. Ff petrus cathin. Ff ſabatinus. Ff Johannes de capella loco cuius ſubſtitutꝰ fuit. Ff Guillermus anglicus. Ff Philippus lōgꝰ. Ff Johānes de ſctō cōſtantio Ff barbarus. Ff Bernardus de viridante Ff Angelus tācredi et Ff Siluester. Hū ꝑmi beato Franciſco vita et habitu adheſerūt et poſt iſtos vita verbo et ſignis mirandis inſignes De quibus ad plenum tā in cronicis ordinis ꝙ in libro conformitatū Beati Franciſci, maxime in ſecunda parte octaui.

ne cõformitatis hſ. Et ſic eſt a btõ Frã. cũ
iſtis ffꝫ mi. euãgelic⁹ ordo iſtitut⁹ ⁊ ceptus
Dicti aũt fratres tãte ſctitatꝭ fuerũt ꝙ iter
cetera ſctitatis eorũ iſignia ff Bernardus
pͥmus ff poſt btm̃ Frã. volabat quaſi aqͥla
ad diuine ſapie luſa: q̃ etiã ſcripturas pro-
fundiſſime declarabat ⁊ diuias ꝯſolatiões
ẽt aliqñ ſẽſibilr ⁊ audibilr ãgelico miſterio
poſt tribulatiões ſuſcipiebat. Quidã ſup-
excellentem grãm frequẽtiſſimi raptus ad
deũ ⁊ inſtructiõis alioꝝ habuit et aliquan
do vſqꝫ ad terciũ celũ vt paulus apl's rapt⁹
fuit vꝫ ff Egidius. Quidã tactus ab ãge-
lo calculo ignito ſicut yſayas vꝫ frat Phi
lippus longus. Quidã loquebat cũ deo ſi-
cut amicus cũ amico velut alter moyſes. ſ.
Frater Silueſter. Quidã ſãctificatus fuit
⁊ canonizatus in celo dũ hic viueret vꝫ fra
ter Rufinus nobilis de aſſiſio. Quidã fuit
vita ſpectabilis vt ſol preclarus vꝫ ff pe-
trus cathain; qui vicari⁹ fuit bti frã. ⁊ ſcõs
gñalis adhuc viuẽte ſctõ Frã. ⁊ officiũ gña
latus dimittẽre. Quidã ſpiritu ꝓphetico il
luſtratus vt frater Leo. Quidã puenit ad
ſũme humilitatis apicẽ ſcꝫ ff maſſe⁹. Qui
dã crudis herbis ⁊ leguminibus more ſan
ctoꝝ patrũ vitã eſt actitatus vꝫ ff Mori
cus. Et ſic de aliis quoꝝ qͥlꝫ aliqua ſingula
ri fulſit virtute vt in dictis cõformitatibus
⁊ cronicis prolixe deſcribũtur. Uerũ ſicut a
collegio aploꝝ iudas ſcarioth q̃ ſe ſuſpen
dit amotus eſt ⁊ pro eo btũs Mathias eiſ
eſt cõnumeratus ſic a cõſortio. 12. ſociorꝫ
bti Frã. ff Johãnes de capella remot⁹ eſt
q̃ primo birretũ ſine almuciũ inter fres in-
uenit atqꝫ nude portauit. Uñ ab ordie egreſ
ſus ⁊ leproſus effectus ob impaciẽtiã ſe ſu-
ſpendit. Loco cuius vir pfectiſſimus frater
Guillermus anglicus dr inſertus ſignis ⁊
vita ſingularis. Quo aũt in hoc ordine fue
runt a principio ⁊ cõſequenter in proceſſu
ipſius orð de quolꝫ ordine ſctõꝝ ⁊ quales; ⁊
q̃ti ſatis exprimitur ⁊ declarat i crõicꝫ orð
⁊ i libro ꝯformitatũ bti Frã. vbi ⁊ pulchre ac
diffuſe dſcribũt, puītie ⁊ loca ffꝫ orð q̃ aſi tẽ
p⁹ deſcriptiõis dictaꝝ ꝯformitatũ erãt i, or-
dīe ⁊ loca vbi ffes ſcti ⁊ bti ffes tã ſocij dicti
bti frã. q̃ alij q̃ſi inũerabiles ſepl'ti ſũt. Lꝫ a
tpe dictaꝝ crõicaꝝ ⁊ ꝯformitatũ i nũero cõ
uẽtuũ ⁊ ffꝫ q̃ſi i duplo ɏlari obfuſcia ſctã ⁊
orð ipi⁹ reformatiõe icipiẽte ⁊ creſcẽte) aug
mẽtat⁹ ſit ordo iſte ſctiſſimi⁹ ⁊ innũerabiles
pfes ⁊ btõs vita ope ſmõe ⁊ ſignis miradis
clariſſies pduxerit de qͥb⁹ alibi pleni⁹ hſ q̃
nõ ẽ nec fuit itẽtiõis pñt breuis mẽorialis
de talib⁹ p ſingla dſcribẽ: ſꝫ pcipue d curſu
ipſi⁹ ordinis ⁊ eius regimie ⁊ rectorib⁹ pau
ciſſima exprimere.

Tercius genera-
lis. ¶ Anno dñi. M.ccxxvij. i
feſto pẽthecoſtes apd porciũ-
culã celebratũ eſt gñale ca. in
quo frater ioãnes parẽs d ci-
uitate caſtellana miſter hyſpanie elect⁹ fu
it in gñalẽ miſtrũ põtificatus dñi gre. 9. an
no. j. Qui fuit tercius gñalis miniſter non
cõputato primo miſteriatu ffis helye ⁊ ma
gnã partẽ orð nudis pedibus viſitauit. In
quo ca. ordinatũ eſt ꝙ nullus frater de cete
ro magiſter vel dñs vocaretur: ſed omnes
vocarentur fratres.

¶ Hic gñalis ſtatuit ꝙ corp⁹ dñi cũ magna
reuerẽtia in argentea pixide ponatur

¶ Anno dñi. M.cc. xxviij. btũs pater ſan-
ctus Frã. veniẽte pſonalr eodẽ dño gre. 9
aſſiſium. xvij. kl's auguſti die dominico cũ
magna ſolemnitate ſanctorum cathalogo
eſt annotatus.

¶ Anno dñi. M.cc. ⁊. xxx. conuenientibus
fratribus ad capitulũ gñale fuit trãſlatum
corpus btiſſimi patris nri Frã. de eccleſia
ſcti georgij ad baſilicã in ei⁹ honore ꝯſtru-
ctã: in qua dñs papa greg 9. primũ lapidẽ
fundamẽti poſuerat: quã ab oĩ iuriſdictiõe
inferioꝝ ſuoꝝ aplica auctẽ exemit. Cui cru
cẽ aureã ope quodã gẽmario pcioſã i qua
erat lignũ crucis dñice ⁊ ornamẽta precio-
ſiſſima multa et varia tranſmiſit

¶ Hic gñalis precepit vt nullus nouici⁹ ſe-
culariũ vel religioſoꝝ audiret ꝯfeſſiões: ſꝫ
nec profeſſus abſqꝫ licentia ſui prouincia-
lis miniſtri.

¶ Hoc tpe inſurrexit iter ffes mltiplex di-
ſputatio de his q̃ in rła cõtinent: ſup quib⁹
dñs papa p declaratiõe pulſat⁹: tãqꝫ q̃ bti
Frã. intẽtionẽ nouerat ⁊ p rłe cõfirmatiõe
ſibi aſtiterat: oborta dubia declarauit. iiij.
kl's octobris. pontificatus ſui anno quarto
Dñi vero M.cc. ⁊. xxx. vt ifra patebit tracta
tu. iiij. que quidem declaratio poſtea p Ni
colaum tercium meliorata et augmentata
ac in melius ordiata fuit vt in ſecũda par-
te ſiue tractatu patebit

Quartus genera-
lis miniſter fuit frater hely-
as de aſſiſio: qui aliquãto tpe
ante dictũ fratrẽ Joãnẽ tenuit locũ miſtri.
Qui miſſis viſitatoribus ſub magna arcti
tudine fecit prouincias viſitari. Qui q̃dꝫ

paruo elapſo tempore propter multa priui
legia que contra ordinem impetrauerat et
propter totalem eiuſdem ordinis ruinā re:
ſiſtentibus ſibi fratre Anthonio de padua
ipſius regule perfectiſſimo zelatore nūc in
celis glorioſo ⁊ fratre adam de mariſco cū
pluribus aliis congregato capitulo Rome:
per dn̄m Gregorium.ix.ab officio generala
tus fuit depoſitus: ⁊ frederico imꝑatori ex
tunc adheſit ꝯtrā ſummum pōtificem vnde
excōmunicatus fuit. Tādem in morte pe:
nitens ſocium ad papā miſit ⁊ abſolutionē
promeruit ⁊ in galliis in ciuitate imperiali
biſūtineñ.prouincie burgundie tū c frācie ī
cōuentu frm̄ minoꝝ honorificeſepultꝰ fuit.
¶ Anno domini Milleſimo ducēteſimo tri:
ceſimo primo beatus pater Anthonius vlix
bonenſis clarus virtutibus ex hac vita mi:
grauit. Qui cū ſtatim maximis clareſceret
miraculis: anno ſequenti ſcꝫ milleſimo du:
centeſimo triceſimo ſecundo in ciuitate ſpo
leti in die ſancto penthecoſtes pontificatus
dn̄i Gregorii pape.ix. anno ſexto fuit aſcri:
ptus cathalogo ſanctorum: ⁊ ſtatim papa
illam antipho. O doctor optime eccleſie.in:
tonuit. Et eodem tēpore beata helizabeth
filia regis vngarie poſt mortem viri religio
nem intrans penitentum: ſub tercia regula
beati Franciſci faciens dignos fructus pe
nitentie: glorioſa diem clauſit extremum.
Quā poſt mortē miraculis radioſā dn̄s gre
gorius.ix.cathalago ſctōꝝ annotauit.
¶ Eodem tempore in ciuitate valentie re:
gni arragonie que tunc ſarracenorum erat
ſub dn̄io ab infidelibus populata: duo fra:
tres minores fidem catholicā feruenter pre
dicantes ⁊ ſectam machometicam cōdēpnā
tes: ꝓ fidei defēſione ſūt ſacro martyrio co:
ronati: quoꝝ corpa in ꝯuētu turolii qeſcūt.

Quintus genera:
lis ordinis fuit frater albertꝰ
de piſis de ꝓuincia tuſcie vir
ꝑfectus ⁊ bonus: qui cū eſſet miniſter āglie
fuit Rome electus in caplo gn̄ali. Anno dn̄i
M.ccxxxviii.pn̄te dn̄o papa Gregorio.ix.et
eidē capitulo preſidēti. Quē idē dn̄s papa
cōfirmauit anno terciodecimo ſui pontifica
tus. Qui miniſter paruum in officio durans
migrauit ad dominum.

Sextus generalis
ordinis fuit vir magne reuerē:
tie frater haymo anglicꝰ maxi
mus theologus ⁊ totius ſpeculum honeſta
tis electus in capitulo generali anno domi
ni.M.ccxxxix.celebrato pn̄ſēte domino pa
pa Gregorio. ix. ⁊ vota eligētiū recipiente:
quē idē dn̄s papa ꝯfirmauit. Ibi etiā pn̄te
ipſo dn̄o papa ⁊ mādāte facta eſt diuiſio ꝓ
uinciaꝝ ordinis ⁊ terminus limitatus. Ibi
etiā facta eſt ordinatio diffinitoꝝ capituli.
Qui quidē dn̄s papa anno dn̄i. M ccxli.pō:
tificatus vero ſui xvi.ab hac luce migrauit.
Poſt cuius mortē eodē anno ad apicē apo:
ſtolatus aſſūptus eſt dn̄s Gaufridus cardi
nalis albinenſis ⁊ epyſcopus Mediolanē:
ſis: vocatus celeſtinus quartus.
¶ Anno dn̄i. M ccxlii.idē gn̄alis celebrauit
capitulū gn̄ale bononie: in quo fecit illā ru:
bricā de agēdis in miſſa que incipit indutꝰ
planeta ſacerdos. ¶ Ad iſtius gn̄alis man
datū in hoc caplo fratres precellētes i theo
logia magiſtri ſciētia ⁊ religione clariſſimi
frater alexāder de hales ⁊ frater iohannes
de rupella q̄ tūc mūdo tāq̄ duo luminaria
magna fulgebāt: habita collatiōe cū fratre
Gaufredo cuſtode pariſiēſi ⁊ fr̄e rigaudo et
fr̄e roberto de baſtia ⁊ aliis pluribꝰ eruditis
fribꝰ ſcriptū valde vtile ſup r̄lam edideꝛūt: qđ
dicto gn̄ali ⁊ diffinitoribꝰ ad ſequēs gn̄ale
capitulū trāſmiſerūt. Quod ſcriptum voca:
tur expoſitio quatuor magiſtroꝝ. Quā
reperies infra quarta pte.
¶ Eodem anno milleſimo ccxlii. vir magne
virtutis ⁊ gratie frater Stephanus prudē
tia ⁊ ſanctitate perfectus miſſus per domi
num papam Gregorium. x. inquiſitor ad
partes toloſanas heretice prauitatis: cum
viriliter ⁊ prudenter ꝓcederet: in nocte aſcē
ſionis cum ſocio ſuo fratre Richardo ⁊ cum
aliis duobus de ordine predicatorū et aliis
tribus notariis per inimicos fidei hereti:
cos ipſis cātantibus. Te deum laudamus
crudeliter interfecti: glorioſo martyrio ſunt
conſecrati.
¶ Anno domini milleſimo ccxliii. defuncto
iam domino celeſtino quarto dominꝰ ſom:
baldus cardinalis natione ianuenſis de co
mitibus anagnie aſſumitur ad papatū ⁊ In
nocentius.iiii.elegit nolari.qui de anagnia
vbi fuerat electus ianuā veniēs ac ſciſſure
ordinis per fratrē helyā ſuſcitate ꝯpatiēs
iuſſit anno domini. M.ccxliiii. generale ca
pitulum congregari. Qui cognoſcens frau
des fratris helye ipſum omni gratia ⁊ pri:
uilegio impetrato priuauit: precipiendo qꝫ
nullus eū de cetero ſequeretur.
¶ hic generalis vt dr̄ ordinauit ⁊ voluit vt
tam ſua q̄ prouincialium ⁊ cuſtodum pote

ſtas limitari poſſit per capitulum generale.
¶ Hoc tamē ſane intelligendum eſt ꝛ acci-
piendum de limitatione quo ad ea dūtaxat
que dicti prelati cōtra certas ꝛ expreſſas de-
terminationes ac ſtatuta generalis capitu
li precipere vellēt quia regulariter hoc nō
poſſent niſi a capitulo generali eis cōmitte
retur vel cōcederetur eo ꝙ ex regula datur
facultas oīmoda capitulo generali ſtatuen
di ꝛ ordinandi ea que non ſunt cōtraria aie
et regule ꝛ maxime que ſunt pro ipſius re-
gule obſeruātia ꝯtra que generalis ꝛ alij nō
poſſunt ſecūdum quatuor magiſtros. Et di
cta facultas datur eo ꝙ regula capitulū ip-
ſum generale ad hec celebrandum ſtatuit.
Quia tñ regula capitulum generale hmōi
celebrandum ſtatuit ad predicta tātūmodo
ꝛ nō ad relaxationem vel immutationē re-
gule aut regularis obedientie que ꝑfectiſſi
me limitat auctoritatem ſiue poteſtatē mi-
niſtroꝝ ꝛ cuſtodū adeo ꝙ alij limites vltra
vel citra addi non poſſunt quin durimatur
de perfectione eius vt declarat ſanctus Ber
nardinus: ideo dicere ꝙ generale capitulū
immediate directe ꝛ ad nutum poſſit alios
limites addere vel minuere obediētie regu
lari miniſtroꝝ ꝛ ſic artare facultatem regu
larem ordinis prelatoꝝ falſum eſt. Nam ex
hoc ſequeretur ꝙ etiā alia regule eſſētialia
tollere poſſent vel relaxare vel regulā imu
tare aut limitare vel deſtruere ꝛ ſubditos a
regulari obedientia noſtra euāgelica ꝛ ei⁹
ꝑfectione ꝛ a cura ſuoꝝ miniſtroꝝ ꝛ cuſtodū
in toto vel in parte eximere aut in hijs vel in
paupertate aut alijs diſpēſare. Que oīa ſūt
directe cōtra preceptū de redditione voti ꝛ
nō retro aſpiciēdo ꝛ ꝯtra intētionē regule q̄
capitula generalia taliter pro regule defen
ſione ꝛ obſeruātia: ꝛ ꝓ talib⁹ voto ꝓfeſſioni
ꝛ rl'e ꝯtrarijs celebrari ſtatuit vt ꝑdictū eſt.
¶ In hoc capitulo dictus generalis fecit di
ligenter diuinum officium corrigi ꝛ rubri-
cas alias ſuppleri de voluntate dñi pape in
ordinationib⁹ diuini officij ꝛ breuiarijs de-
claratas. Hic gñalis in eodē caplo corā ſū-
mo pōtifice laicos ad officia ordinis inha-
bilitauit. qui vſq₃ tūc dicta officia vt clerici
exercebāt. Hec tñ inhabilitatio nō valet nec
ligare potuit nec pōt vbi cōtigeret aliquos
ꝓbos ꝛ alias ſufficiēter litteratos fr̄es lai-
cos ad aliqua officia etiā miniſteriat⁹ aptio-
res (oībus ꝯſideratis) ceteris clericis vel ſa-
cerdotibus eſſe: q꞉ alias eſſet ꝯtra regule li
bertatē ꝛ facultatē expſſā vbi dicit ꝙ miſtri
ſi pſbyteri ſint cū mia iniūgāt illis pniam.
Si vero presbyteri nō ſint: iniūgi faciāt per
alios ſacerdotes ordis. ꝛc. Per hec innuēs
laycos fr̄es aptos ad talia officia ꝓmoueri
poſſe. Qui gñalis cū q̄nq₃ ānis ꝓuide guber
naret ordinē: eodē āno. M.cc.xliiij. diē clau-
ſit extremū: ꝛ ē i ꝯuētu anagnie tumulatus.

SEptimus generalis

fuit frater creſcēti⁹ de eſeyo ꝓuicie marchie venerabilis ſe
nex hō iuſtus ꝛ diſcipline zelo ꝓbat⁹: elect⁹
in gñali cap. āno dñi M.cc.xlv. pōtificat⁹ dñi
Inno. iiij. āno. ij. ¶ In quo caplo ꝑcepit vni
uerſis fr̄ibus ꝙ ſibi in ſcriptis dirigerēt q̄cq̄
q̄d de vita ſignis ꝓdigijs btī frā. ſcire vera
citer poſſēt quo īducti mādato fr̄ leo ꝛ fr̄ an
gelus ꝛ fr̄ ruffinus quōdā ſocij ipi⁹ ſcti: tāq₃
teſtes fideles q̄ viderāt i ſcriptꝫ redegerūt.
¶ Anno dñi. M.cc.xlvi. inſurgētib⁹ aliq̄bus
dubijs iter fr̄es ſup rl'am dñs Inno. 4. exñs
in lugduno pōtificat⁹ ſui āno tercio regulā
et oborta dubia declarauit: vt pꝫ ifra i ꝯo
tracta. ij. pte ſub eodē pōtifice ¶ Hic gñalis
tñ p triēniū tenuit offiīn gñalat⁹ vſq₃ ad pri
mū cpm: i quo noluit intereſſe: ſꝫ miſit vica-
riū ſuū fratrē bonauētura de ieſio virū pru
dētē. ꝛ i cpl'o fuit ꝓpt iſufficiētiā ꝛ ieloq̄ntiā
ꝛ alia a miſterio gñalatus ſimpl'r abſolut⁹.

OCtauus generalis

ordis frater Johannes de parma vir ſcīa ꝛ religioſitate
preclar⁹: maxim⁹ paup̄tatis ꝛ
hūilitatis amic⁹ de ꝓuīcia bo
nonie oriūd⁹ q̄ de ſtudio pariſiēſi vbi ſnīas
legerat āno dñi. M.cc.xlviij. elect⁹ i gñali ca
pitulo ad gñale miniſteriū eſt aſſūptus pō-
tificatus dñi Innocētij. iiij. anno. v.
¶ Anno dñi. M.cc.liij. idē dñs Inno. aſſiſiū in
cōuētu ſcti frāciſci ex ei⁹ deuotiōe reſidēs:
btām clarā grauiter infirmātē cū cardinali
bus. viſitauit: vbi ex ei⁹ ꝑcepto panes bñdi
cēs: ſigno crucis ſignatos mirifice oſtēdit.
Quo tpe regulā ſctē clare deſtinauit pōtifi
catus ſui āno. x. Que btā femina poſt tres
dies īgraueſcēte infirmitate poſt xp̄i eiuſq₃
mr̄is cū v̄ginū comitatu viſitationē diē ex-
tremū clauſit: cui⁹ exequijs dñs papa cū car
dinalibus aſſuit. ¶ Hic gñalis i caplo me-
tis celebrato ꝓhibuit in choro legi vel cāta
ri q̄cq̄d i ordinario ſcē mr̄is eccl'ie qđ ex rl'a
habem⁹ nō ꝯtinet: vel ꝑ gñale cpm nō ē ap-
probatū: exceptꝫ q̄buſdā ātiphonis btē ma
rie poſt ꝯpletoriū decātandis. In miſſa q̄q₃
iuxta ritū ipi⁹ romane eccl'ie a ſiniſtris ſa-
cerdotis mādauit hoſtiā collocari ꝛ pallam
diuiſā a corpalib⁹ calici ſupponi. Nōnulles

etiam fratres qui ſub quadam deuotiõis
ymagine ſingulares ſecularium et aliorū
regularium ſonos et modos ſectantes pe=
riculoſe et neceſſarium ex voto regule offi=
cium negligentes variantes et lacerando
fedantes grauiter puniuit. Aſſerebat enī
ꝙ contra regulam nemo eſt deuotus: ⁊ ſic
agens non ſuperogare ſed derogare poti⁹
eſt dicendus: et ꝙ non paruum vicium eſt le
gum turbare communium diſciplinam ⁊ ꝙ
ſicut infirmi vtilibus noxia: ſic ſuperſticio
ſi neceſſariis nociua preponunt ⁊ quaſi ſan
ctis officiis ordinationibus ſanctiores cum
falſo deuotiõis zelo excelſis gaudēt: et cū
oſia improbe thuriſicare contendunt
¶ Anno dñi. M.cclvj. conuocato capitulo
rome defuncto iam dño Innocen.4. anno
dñi. M.cc.liiii. ac vite eius eodem anno ad
ſedem apoſtolicam aſſumpto domino Ale=
xan.4. qui regimen ordinis et protectiõē
quam vt eps hoſtienſis exiſtens prius ha=
buerat noluit dimittere: ſed ſibi ex maxia
ad ordinem affectione retinuit. Idē gñalis
cū omnimoda importunitatis inſtātia al=
legata impotētia a miſterio gñali ſe abſol=
ui in pñtia dicti dñi Alex.4. in feſto purifi
cationis beate Marie obtinuit

NOnus genera·

lis vel decim⁹ ſm aliquos fu
it preclariſſim⁹ pr̄ ſctūs bona
uētura de balneo regio ꝓuin
cie romane electus in ꝑdicto
capitulo rome celebrato pontificatus dicti
dñi Alexan.4. anno ſecundo.
¶ Anno dñi M.cclx. idē gñalis celebrauit
narbone gñale capitulū in quo ꝯſtitutioni
bus ordinis formam dedit et ordinem
¶ Hic generalis videns ꝙ plurima mala
in ordine fieri dolenſqꝫ nimiū: pro eoꝝ re=
medio pulchrā litterā miniſtris ac cuſtodi
bus miſit que incipit. In chriſto ſibi cariſſi
mis ⁊c. Licet inſufficientiam meam. Que=
re ſupra in hac parte
¶ In hoc capl̄o fuit ordinatū ꝙ declaratio
dñi Inno. pape.4. maneat ſuſpēſa ſicut in
ca. metenſi. Et preceptum eſt omnibus ne
quis vtatur ea in his in quibus expoſitio=
ni dñi gregorii.9. contradicit
¶ Anno dñi. M.cc.lxi. idem generalis vi=
tam beati franciſci ſtilo mirabili compila=
uit ipſamqꝫ diffuſam ad compendioſiorē
formam reducens: taxatis pro die qualibꝫ
nouem lectionibus per octauam eiuſdem
ſancti legendis ordinauit: in quibus nihil
poſuit niſi certum et probatum teſtib⁹ fi=
de digniſſimis
¶ Eodem anno (iam ab hac luce domino
Alexandro quarto. ſublato: et conſequen=
ter vrbano.4. in chriſti vicarium in feſto
decollationis ſancti iohannis baptiſte ele
cto) ſancte memorie frater Egidius ſocius
beatiſſimi patris noſtri Franciſci diē clau
ſit extremum. De quo idem generalis ſan
ctus bonauētura dicebat ꝙ ſibi pro ſpecia
li gratia eſt conceſſum: vt in his que ad bo
num anime pertinent adiuuet inuocatus.
¶ Anno domini. M.cclxiii. in octaua dñi=
ce reſurrectionis fuit tranſlatum corp⁹ ſan
cti Anthonii ad pregrandem eccleſiam per
paduanos in eius honore conſtructam pñ
te generali. Et eius lingua que per trigin=
ta duos annos ſub terra fuerat: reperta eſt
ita recens et rubicunda: ac ſi eadem ho=
ra pater ſanctiſſimus deceſſiſſet. Quam de
uotus generalis ī manibus reuerenter ac=
cipiens: irrigatus profluuiis lachrimarū
coram omnibus huiuſcemodi verbis eam
affari cepit. O lingua benedicta qui ſemꝑ
benedixiſti dominum et alios benedicere
feciſti: nunc manifeſte apparet quanti me=
riti extitiſti apud deum. Et infigēs ei oſcu
la dulciſſima et deuotꝰ: iuſſit eam ſeorſum
honorifice collocari.
¶ Eodem anno fuit pariſius generale ca=
pitulum celebratum: in quo alique rubrice
breuiario ſunt addite. Et ſtatutum fuit ꝙ
fratres in ſermonibus populum inducerēt
vt in completorio pulſata campana beatā
mariam aliquibus vicibus ſalutarent: qꝛ
aliquorum ſolemnium eſt opinio doctorū
ꝙ illa hora ipſa fuit per angelum ſalutata
¶ Anno domini. M.cclxvj. iā in pace qui
eſcente domino vrbano.4. qui anno domi
ni. M.cclxiiii. vita ꝺfunctus eſt: et domino
clemente. iiii. in ſummi pontificatus cathe
dram anno ſequenti electo fuit pariſi⁹ ge=
nerale capitulū celebratum in quo que or=
dinata ſunt non habentur.
¶ Anno domini. M.cclxix. defuncto domi
no Clemente quarto hic generalis aſſiſii
generale capitulum celebrauit: in quo fuit
diffinitum ꝙ ob reuerentiam virginis glo
rioſe quolibet ſabbato cantetur ſolemniter
vna miſſa.
¶ Itē ꝙ fratres in menſis vaſis ſtanneis
non vtantur nec etiam pro ſe ciphis vitreis
in conuentu
¶ Anno dñi. M.cclxxi. dño grego.x. ī vicē
bti petri electo: in eius pñtia induſtria di=
cti gñalis numerus ꝓuinciarū ordī fuit ta=
xatus duabus augmentatis.

¶ Hic gñalis ad inſtãtiã dñi ac ſcti lodoui
ci regꝫ frãcie officiũ deuotiſſimũ d̃ cruce cõ
poſuit qđ icipit. Regẽ captũ ꝛ irriſũ flagel-
latũ crucifixum Uenite adoremus.
¶ Anno dñi. M.cclxxiiij. tp̃e vernali idem
gñalis pariſi⁹ exñs vocat⁹ fuit a dño papa
Gre. p̃dicto: ad ꝯciliũ lugduñ. q̃ ipſũ recipe
cardialatũ ꝛ ep̃atũ albanenſẽ coegit. Qui
ordinẽ i officio gñalatus. xviij. ãnis. rexit.

Decimus genera-

lis fuit fr̃ hieronim⁹ de eſculo ꝓ
uincie marchie electus lugduni
anno dñi. M.cclxxiiij. ꝑõtificat⁹
xᵒ dñi gregorij. x. anno. iiij. tp̃e gñalis cõ
ciliij: ibidẽ p ſanctũ Bonauenturã p̃deceſſo-
rẽ eius gñali capitulo congregato
¶ Eodẽ anno nondũ finito ꝯcilio Reueren
diſſimus ꝛ recolẽde memorie in xp̃o pater
dñs ſctus Bonauẽtura cardinalis prefat⁹
ad ſctõs p̃reſappoſit⁹ triũphãtes ſuo vt cre
dimus letificauit ꝯſortio: ꝛ icredibili affecit
meſticia militãtes. Nã greci latini clerici ꝛ
laici amaris ꝓſequebãtur lachrimis ſacrũ
funus dolẽtes de luctuoſa tãte ſubſtractio
nis ꝑſone. Erat. n. tãte hũilitatꝫ ꝛ gr̃e: vt ab
oibus amaretur: tãtaq3 p̃rogatiua virtutũ ꝛ
donoꝝ dotat⁹: vt eccl'ie dei nullũ parẽ ſibi
relinq̃re putaretur. Obijt aũt anno prefato
Mcclxxiiij. tercio idus Julij etatis ſue ãno
liij. Fuit aũt cũ magna ſolẽnitate ſepultus
in eccl'ia fratrũ minoꝝ conuẽt⁹ lugdunẽſis
dño papa cũ cardialibus exeq̃as celebrãte
¶ Anno dñi. M.cclxxvij (defũcto iaꝫ anno
dñi M.cclxxv. gre. x. ꝛ poſt eũ ino. v. aſſũpto
ac deiñ adriano. v. i loco ei⁹ electo necnõ io
anne. xxi. vice ei⁹ ſuccedẽte) dñs Nicolaus
tercius in chriſti vicarium electus eſt q̃ pro
tector ordinis ante fuerat. Cuius dilectio
ad ordinem tanta fuit: vt etiam papa exi-
ſtens memorabile verbum referatur dixiſ
ſe: quod ſcilicet: fratres eum offendere po-
terant. ſed ipſe offendi non poterat contra
fratres
¶ De mandato iſtius gñalis quidã magi-
ſter multũ famoſus magne ſufficientie ꝛ vir
tutis ſuper ſentencias opus edidit vtile q̃-
ſtionum: necnon librum de perfectione euã
gelica contra perfectionem religioſoꝝ mẽ
dicantium detrahentes: et vitam beati An
thonij paduani miro ſtilo compoſuit ꝛ ſpe
culum diſcipline.
¶ Hic generalis exiſtens pariſius in lega
tione quadam factus eſt per dñm Nicolaũ
papam preſbiter cardinalis et epiſcop⁹ pe-
neſtrinus.

Zie Corrigenda

Undecimus gene

ralis miniſter fuit frater bo
na gr̃a de prouincia bononie
vir multũ religioſus et iuxta
nomẽ ſuũ moꝝ gr̃a predotat⁹
creat⁹ aſſiſij in ca. gñali ãno dñi. M. cclxxix
ibidẽ celebrato: qđ ca. dñs fr̃ hiero. cardia
lis ꝛ ep̃s prefatus vices gerẽs aucte apl'i-
ca miſtr' gñalis tenuit: donec fr̃ bonagra-
tia ſupuenit. Supueniẽte igit̃ miſtro ꝛ ca.
expedito: ſollicitatus eſt idẽ generalis a ſã
ctiſſimo ꝛ pio patre dño Nico. 3 vt cũ mini
ſtris cõferret ſi volebant aliq̃d fieri ꝓ vtili-
tate religionis: ꝛ cũ aliquib⁹ miniſtris et di
ſcretis ad eiuſdẽ dñi pape p̃ñtiã ſe cõtulit
Et prio ꝓpoſuerũt dicti miniſtri ꝛ diſcreti
de ꝑte gñalis capituli: ſi placebat ſãctitati
ſue dare ordi aliquẽ cardinalẽ i ꝓtectorem
vl' ip̃emet (quẽadmodũ dñs Alex. papa. 4)
volebat eẽ imediat⁹ ꝓtector. Qui fauorabi
liter ꝛ prudẽter r̃ñdit: ꝙ q̃uis ip̃e vellet eẽ
p̃ncipalis ꝓtector: nichilominus bonũ erat
ꝙ iuxta regulã etiã ad hoc aliquẽ haberẽt
eccl'ie cardinalẽ. Et tũc ip̃e ſũm⁹ põtifex ſin
guloꝝ votꝫ exq̃ſitꝫ ꝑ priuatũ ſcrutiniũ ordi
nẽ dño matheo nepoti ſuo cõmiſit tãq̃ ordi
nis p̃cipuo dilectori. Cui⁹ ꝯmiſſiõis modũ
ſi ex ꝑte tetigero: credo ꝙ affect⁹ dñi pape
clarius oñdet. Cõſtitutis in ipſi⁹ dñi pape
p̃ñtia gñali ꝛ ꝓuincialibus miniſtris q̃ ad
hoc veuerãt ac ip̃o dño matheo ſctẽ mẽorie
in porticu diacono cardiali: dñs papa i car
dinalẽ intẽdẽs ſic exorſus eſt. Ad te ſermo
noſter dirigit̃ ſi bñficia q̃ tibi ꝓueniunt per
nos recenſere vellemus: inuenirent̃ magna
vtilia et miſericordioſa: ſed in nullo ſic eui
cino dedim⁹ tibi arrã vite eterne ſicut i iſto
qđ mõ p̃ſtam⁹. Dam⁹ tibi meli⁹ qđ hẽm⁹: da
mus tibi cordis nr̃i deſideriũ pupillã ocl'o
rũ nr̃oꝝ. Tũc tãta cũ his v̾bꝫ elicita ẽ amo
ris dulcedo a corde põtificis: tãta ab ocl'is
lachrimaꝝ abũdãtia ꝓfluxit: tãt⁹ ſingl'tuũ i-
pet⁹ ꝓſiliuit a pectore me teſte q̃ narro: vt
q̃ſi itercluſo anhelitu nõ ſolũ loq̃ nõ poſſet:
ſꝫ nec tãti viri maturitas ab eiulatu vocẽ
potuerit refrenare. Uñ factũ eſt: vt oẽs qui
aderãt lauatis lachrimarũ riuulis cũ flen-
te flerẽt: eiularẽt cũ eiulãte ꝛ nõ paruꝫ mo-
ra tẽporis cũ tacẽte tacerent. Tãdẽ vtcũq3
ſũmus põtifex ſpiritib⁹ ꝯtratis reſũpta vo
ce ait. Nõ poſſum⁹ in hac materia dilatare
qđ natũ ñ patit̃. Et extẽſa manu ꝓpriũ anu
lũ cardiali cũ oſcl'o man⁹ recipiẽti porrexit
ſic dicẽs. Cõmittim⁹ tibi ordĩ. fr̃ꝫ minoꝝ. Et
cõuertit ſe ad illa vocabula declarãda que

ponſitur in regula ſcꝫ vt ſit gubernator, ꝓte
ctor ⁊ corrector iſti⁹ fraternitatis. Et dixit.
Tua gubernatione ordo nõ indiget: qꝛ tot
ſapientibus ⁊ prudentibus perſonis abun
dat: ꝙ ad ſe gubernandum bene ſufficit ſi-
biipſi. Correctioni quoq̃ nõ te oportet inſi
ſtere: quia inter fratres ſunt taliter prela-
ture diſpoſite ꝙ in hac parte nõ videtur eẽ
poſſe defectus. Habent enĩ gardianos qui
ſi deſſicerent: poſſunt recurrere ad cuſtodes
Et a cuſtodibus ad miniſtros: ſupra quos
eſt generalis miſter: ⁊ ab hoc ad generale
capitulũ. Ita ꝙ non eſt veriſimile apud eos
ea que correctione indigerẽt preteriri. Unũ
autem eſt in quo patrocinio tuo opus hñt.
Sunt autem imbecilles ⁊ pauperes ⁊ mul-
tos habent qui eos indebite inquietãt: qui
bus per ſe repugnare nõ poſſũt: ⁊ ideo indi
gẽt brachio ⁊ fortitudine protectoris. Hoc
eſt potiſſimum in quo ipſis tua cura debet
aſſiſtere. Et in his ſua verba cõcluſit. ❡ Et
ab illa die ⁊ deinceps ad ꝯpeſcẽdũ quorũdã
mordaces inſultus contra regulam ⁊ ad de
clarãda regule dubia dominus papa apud
ſurianum reſidens per eſtatem: declaratio-
ni regule intẽdit (cunctis alijs negotijs pre
termiſſis) fere per duos menſes non ſine to
tius curie admiratione cum oĩno quid age
retur preter eos qui ad hoc erãt vocati nul
li hominum eſſet notum. Ipſe autem domi
nus papa cum generali ⁊ diſcretis fratrib⁹
preſentibus ⁊ coagentibus venerabilibus
fratribus domino fratre Bentevẽga alba-
nenſi et domino fratre, Johanne peneſtri-
no cardinalibus de ordine aſſumptis ſu-
per regulam deliberatiſſimam edidit illam
que incipit. Exijt qui ſeminat decretalem:
ac per viros peritiſſimos dominum petrũ
vice cancellarium ⁊ dominum comitem au
ditorem mediolanenſem qui poſtea fuerũt
cardinales ⁊ dominum angelum famoſiſſi-
mum curie aduocatum ac dominum bene-
dictum gaietam protonotarium qui poſtea
fuit cardinalis ⁊ papa. Bonifacius octau⁹
exactiſſima diligentia plurium dierum di-
ſceptationibus examinatam primo corã cardi
nalibus deinde coram totius curie frequẽ
tia per dictum dominũ benedictum qui eã
dictauerat fecit ſolẽpniter promulgari ãno
domini M.cclxxix. Quam etiam idem domi
nus Bonifacius. viij. libro ſuo. vi. decreta-
lium in titulo de verborum ſignificationib⁹
inſeruit ⁊ autenticam reddidit toti mũdo.
Dominus etiam Clemens papa. v. in conſi
lio viennenſi in illa decretali. Exiui de para
diſo. De verborum ſignificationibus in cle

mentinis ipſam cõmendauit. Necnon dñs
Johannes papa. xxij. in illa conſtitutione
que incipit. Quia quorũdam exigit ipſam
extollit tanq̃ claram lucidam ⁊ magna ma
turitate digeſtam. Item nouiſſime per mo
dernas ordinis conſtitutiones ⁊ declaratio
nes cõmiſſiones ⁊ auctoritate apoſtolica fa
ctas ⁊ approbatas infra tercia parte deſcri
ptas amplius cõfirmatur ⁊ ſolidatur.
❡ Anno dñi M.cclxxx. (defuncto dño Nico
lao. iij. in octaua aſſumptionis virginis glo
rioſe ⁊ in loco ei⁹ electo Martino. iiij.) dict⁹
miniſter generalis precepit per obedientiã
et ſub excõmunicationis pena: vt in die in-
dulgentie plenarie ſancte marie de portiũ-
cula quam idem dñs papa confirmauerat ⁊
de nouo conceſſit nulla oblatio) pecuniaria
a fratribus in eccleſia reciperetur vel, ꝓ eoꝝ
neceſſitatib⁹ recepta expẽderetur propter
cupiditatis notã: qua poſſet ab inuidis fal-
ſa vel minus ſacra indulgentia publicari ⁊
deuotio minorari.
❡ Anno dñi. M.cclxxxij. Hic gñalis tenuit
capitulũ gñale in argẽtina ꝓuincie alema-
nie ſuperioris: vbi ꝑcepit fratri philippo mi-
niſtro tuſcie / vt diligenter inquireret ſi poſſet
inuenire qua die ⁊ hora fuerũt impreſſa in
corpe btĩ Frãciſci ſacra ſtigmata ieſu xp̄i.
Qui repperit vnũ laicũ ꝟtute ꝑfectũ cui fctã
fuerat m'tiplex reuelatio ⁊ apparẽte ſibi btõ
frã. dixit: ꝙ ĩ die exaltatiõis ſcẽ crucis valde
mane cũ magno doloris ſẽſu ⁊ magno ipi⁹
ſcti clamore dñs ieſ⁹ xp̄s ĩ ſpecie ſeraph ſibi
apparẽs p̄lo manib⁹ / ſcdo pedib⁹ / tercio la
teri ſuis mãib⁹ vulnera illa tã mirãda iꝑſſit

Duodecimus ge-

neralis fuit frater atholotus
de prato miſter ꝓuincie tuſcie
electus mediolani ĩ capitulo
gñali ibidẽ ãno dñi. M.cclxxxv
celebrato dño Martino. 4. eodẽ ãno ab hac
luce ſubtracto: ac ei⁹ ſucceſſore Honorio. 4.
ſequenti anno electo. Qui generalis cũ per
annum in officio vixiſſet: appoſitus eſt ad
ſanctos patres.

Terciuſdecimus

generalis fuit vir magne ſuffi
cientie frater mathe⁹ de aqua
ſparta ſacre theologie magi-
ſter de prouincia ſancti Frã-
ciſci electus in ꝯuentu montis peſſulani an
no domini M.cclxxxvij. poſt obitum domini
Honorij. iiij. qui eodem anno defunctus eſt
ſede romana vacãte. In cui⁹ locũ dñs Nico

lanus.iiij. ſucceſſit qui antea miniſter generalis ordinis fuerat.

¶ Anno domini. Mcclxxxviij. idem dñs papa videlicet. Nicolaus.iiij. inſtituit ꝙ olim cuſtodum vnius prouincie voces haberentur pro vna ſola. Statuit etiam ꝙ numerus prouinciaꝝ olim ſub dño Gregorio papa.x. in capitulo gñali eo pñte taxat⁹ cũ augmẽto duarum prouinciaꝝ ſtet immutabiliter ne alius ſine licentia ſedis apoſtolice ⁊ ordinis protectoris poſſit aliter mutare nec illum numerum minuere vel augere.

¶ Eodẽ ãno frater monaldus de anchona ⁊ frater franciſcus de petrolio ſeu de firmo et frater anthonius de mediolano viri perfectiſſimi in arzenga ciuitate ſarracenorũ pro xpõ martyrium acceperunt.

¶ Eodem etiam anno frater philippus de aniſio in caſtro azoti cum duobus milibus chriſtianis quos ad martyrij palmam perduxit cõfortando: decollatus glorioſũ martyrium conſummauit.

¶ Eodem quoqꝫ anno frater conrardus de ſaxonia/⁊ ſtephanus de vngaria viri perfectiſſimi et fidei catholice maximi zelatores in vinearia iuxta montes caſpios cũ corona martyrij regna celeſtia conſcẽderunt.

¶ Eodem anno frater franciſcus de ſpoleto apud egyptũ i ciuitate damiata a ſarracenis crudeliter occiſus eſt.

¶ Hic generalis a dicto domino nicolao. iiij. fuit ad cardinalatum promotus primo anno ſui pontificatus: tamen de mandato eiuſdem pape remãſit gñalis quouſqꝫ alter miniſter generalis fuiſſet electus.

Quartuſdecimus

gñalis miniſter fuit fr̃ raymũdus gaufredi de ꝓuincia ꝓuincie elect⁹ in ca. reatino anno dñi. M.cclxxxix. celebrato pñte dño nicolao papa.4. cũ duob⁹ cardialibus vꝫ dño fratre benteuẽga albanẽſi: ⁊ dño fratre Matheo portuenſi epiſcopis: et eodem domino papa perſonaliter vota eligentium audiente pontificatus ſui ãno ſecundo. In quo capitulo Karolus heres regni ſicilie cuꝫ conſorte ſua ab ipſo papa coronati ſunt.

¶ Eodẽ anno (iſtẽ dñs papa nicola⁹. i5 kł. ſeptẽbris põtificatus ſui anno.2. cõfirmauit regulam fratrum ⁊ ſororum de penitencia ꝑ beatũ frãciſcũ dũ adhuc viueret eis datã

¶ Anno dñi. M.ccxcij.14. kł's iunij ciuitas achon fuit capta per ſarracenos occiſis et captis in ea pluſqꝫ triginta milib⁹ chriſtianorum in qua omnes fratres conuent⁹ minorum et ſorores monaſterij ſancte Clare crudeliter occiſi fuerunt

¶ Hic gñalis miniſter dũ teneret capitulũ generale pariſius anno dñi. M.ccxcij. ad ꝓces regis frãcie cathedrã magiſtralem in theologica facultate eſt aſſecutus

¶ Anno domini. M.ccxciiij. (ſede apoſtolica ob mortem domini Nicolai quarti qui anno domini. M.ccxcij. in paraſceue obijt vacante duobus annis ⁊ tribus menſibus et celeſtino quinto electo qui officio pontificatus renunciauit: et deinde Bonifacio. octauo ſequenti anno in feſto Natiuitatis domini in cathedram petri aſſumpto) idem miniſter generalis ab eodem domino Bonifacio octauo in epiſcopum paduanum electus: ab officio miſtri generalis fuit abſolutus. Qui epiſcopatui non conſentiens a miniſterij gñalat⁹ officio remãſit abſolut⁹

Quintuſdecimꝰ ge-

neralis fuit frater iohannes de murro de prouincia marchie ſacre theologie magiſter electus in capitulo ananie preſente dño bonifacio papa. viij. anno dñi. M.ccxcvi. celebrato põtificatus eiuſdem bonifacij. viij. anno ſcdo

¶ Eodẽ anno volẽte dicto dño papa Bonifacio hic generalis recepit ad ordinẽ dominum ludouicum regis cicilie filium: cui de epiſcopatu toloſano fuerat iam ab eodem domino bonifacio prouiſum: ſed prouiſioni noluit conſentire quouſqꝫ prout vouerat habitum minorum ſuſciperet: quem occulte portauit profeſſionem in manib⁹ generalis emiſit: poſtea coraꝫ duobus cardinalibus eiuſdem ordinis publice habitũ recepit ⁊ deinde ſemꝑ manifeſte portauit

¶ Anno dñi. M.ccxcvij. tercio idus auguſti dominica die in vrbe veteri idem dominus bonifacius pontificatus ſui anno.iij. canonizauit ſanctum ludouicum quondã regẽ Francie et ſanctoꝝ ꝯfeſſoꝝ catalogo annotauit. Qui quidẽ ſctũs conuentum noſtrũ pariſieñ. fũdauit ⁊ ordinẽ multũ dilexit. Qui ſororẽ habuit btãꝫ yſabellã q̃ cõtẽpto ſpõſo terreno xpõ deſpõſauit ⁊ ordinẽ ſctẽ Clare intrauit ac monaſteriũ inſigne de lõgo cãpo fũdauit: vbi i vita ⁊ poſt mortẽ miraculis claruit ⁊ ibi ſctũ corpus eius honorifice tumulatũ fuit.

¶ Anno. m.ccxcix. xiiij. kł. ſeptẽbris i loco q̃ brineola dr̃ ſctũs ludouic⁹ epũs toloſan⁹ ſũptis deuotiſſime eccl'iaſticis ſacramentis ex hac vita migrauit.

¶Sub iſto generali hoc tempore claruit pariſius frater iohãnes ſcotus doctor eximius et ingenij profunditate famoſus.
¶Hic gñalis rexit ordinem annis ſeptem qui ab eodẽ papa Bonifacio octauo anno M.ccciij. electus ẽ in cardinalem et epiſcopum portuenſem.

Sextuſdecimus

S generalis fuit frater Gundiſaluus prouincie ſancti Jacobi magiſter electus cum eſſet miniſter prouincie caſtelle in capitulo aſſiſij anno dñi. M.ccciiij celebrato: in chriſti pace iam requieſcente dño Bonifacio octauo ꝛ in cathedram pontificialẽ loco ei⁹ eodẽ ãno videlicet. Benedicto.xi. aſſumpto
¶Anno dñi. M. cccx. (dñi bñdicti.xi. vite hui⁹ curſu iã pacto anno dñi. M.ccciiij. et anno ſeqnti dño Clemẽte.v. in xpi vicariũ electo) facta ẽ in curia eiuſdẽ dñi pape longa ꝛ ſcãdaloſa diſceptatio de obſeruantia rłe: ffe vbertino de caſali ꝛ fratre raymundo gaufredi quõdã generali cũ ſocijs multis cõplicibus cõitatẽ ordinis in multis criminãtibus q̃ dicebãt rłem non ſeruari. Ex alia vero pte frater Alexãder de alexãdria magiſter q̃ poſtea fuit gñalis cõitatẽ ordis defendebat. Dataqꝫ fuit a dicto dño papa dictis ffibus vbertino raymundo ꝛ alijs imunitas: vt non poſſent grauari per ordinem ꝓpter recurſum ad papam. vnde occaſionaliter multa ſcandala ſunt ſecuta.
¶Anno dñi. M.cccxi. kał's Octobris fuit apud viẽnã generale cõciliũ ꝯuocatũ: qđ vſqꝫ ad ſequẽtẽ mẽſẽ maij fuit ꝯtinuatũ i quo in craſtino aſcenſionis anni ſeqñtis ꝯcluſũ eſt in cauſa ꝑdicta q̃ vertebat̃ inter fratrez vbertinum cũ ſuis ſequacib⁹ ꝛ ordinis cõitatẽ primo i conſiſtorio ſecreto ꝛ ſeqñti die fuit ſolẽniter ꝛ finaliter ꝓmulgatũ i vltima ſeſſione cõcilij viẽnenſis ꝑfati: ꝙ mod⁹ viuẽdi fratrũ q̃ accuſabat̃ ii ſeruet̃ (noua tũc ordinata declaratione rłe ibi adiecta) ẽ licitus. Jn qua declaratiõe iudiciũ de ꝯgregatiõe vini ꝛ bladi ꝛ veſtimẽtorũ vilitate relinquitur prelatis ordinis ꝛ non ffibus alijs quibuſcũqꝫ. q̃ declaratio incipit Exiui de paradiſo: et ponitur extra de verborũ ſigni. in cle. cuius tenorem quere i[n]fra quarta parte folio. Fratres vero vbertinus et alij quibus dicta immunitas data erat pro magna parte iubente dño papa ad vnitatem ordinis redierunt. Prefatus tamen vbertinus in ſecundo ordine monachorum ꝯmãſit. Alij etiã de ſuis ꝯplicibus de diuerſis ꝓuincijs et adherẽtes ſub ꝑtextu zeli multa ſcãdala cõitati ordis intulerunt: q̃ ꝑ dictũ dñm papã ad ordinem redire conſtricti fuerũt: quorum multi in eodem dies ſuos bene finierunt.
¶Hic generalis poſt dictum conciliũ per ordinẽ diſcurrẽs: edificia nimis ſũptuoſa dirui faciebat: veſtes exceſſiuas ffibus auferebat: elemoſinas ꝑpetuas relinquere ꝛ annualia (redditis ſuis dñis q̃buſcũqꝫ obligatiõib⁹ cõpellebat. Et quantum potuit ꝓ reformatiõe ordinis laborauit. Totũ em̃ ordinem (vt dicit aluarus de planctu ecc̃łie) expropriauit in vita ſua: ſententiã excõicationis ferẽs cõtra omnes ffes ſubditos et ꝑlatos: niſi infra certũ terminũ illis a q̃bus habebãt redditus vel eoꝝ heredibus reſignarẽt. Qđ ꝛ factũ fuit. Propter qđ ab aliquibus ffibus plures ꝑſecutiões paſſus ẽ Qui anno dñi. M.cccxiij. pariſius viſitando diem clauſit extremũ. Qui etiam (vt idẽ aluarus dicit) parũ poſt mortẽ ſuã in eodẽ cõuentu pariſienſi in viſiõe q̃buſdã ffibus apparuit gł'ioſus in throno reſidẽs cũ ſceptro ꝛ aurea corona. Qui dicit: ꝙ ſedes throni illius ſibi erat aſſignata: qr puriſſime in ordĩe obſeruauerat rłaz ꝛ dñaz pauptatẽ.
¶Hic generalis compoſuit tractatum vtilem de preceptis eminentibus in regula ꝛ de equipollentibus preceptis et de habentibus vim precepti et de alijs in ipſa regula contentis. qui incipit. Regula noſtra fratres cariſſimi. Quere infra quarta parte Folio.
¶Hoc tempore expulſi ſũt iudei de regno Francie omnibus eorum bonis confiſcat̃ in eternum non reuerſuri.

Decimuſeptim⁹

D generalis miniſter fuit frater Alexander de alexandria magiſter de prouincia ianue electus in capitulo barchinone: anno dñi. M.cccxiij. celebrato pontificatus domini clementis.v. anno.8. qui anno ſequẽti.xij. kalẽdas maij ab hac luce migrauit. poſt cuius obitum vacauit ſedes apoſtolica duobus annis et vltra.
¶Eodem anno dictus generalis cum tantum per annum cum dimidio ordinem gubernaſſet: appoſitus eſt ad ſanctos patres et ſepultus in ara celi: et poſt ipſum fere per.xvij. menſes fuit ordo ſine generali miniſtro.
¶Eodem tempore ſede romana paſtore ꝛ

ordine generali vacante: aliqui de cuſto-
dia narbone perfecti regule zelatores vidē
tes totalem ipſius deſtructionem ꝛ ꝙ decla
ratio Clementis.v.non ſeruabatur: iterum
ab ordinis vnitate receſſerunt. Loca etiam
narbone ꝛ bituris per vim armoꝝ (eiectis
inde fratribus ordinis qui eum confunde-
bant habentes granaria ꝛ cellaria. reddit⁹
equos ꝛ multa alia ordini indecentia) occu
parunt: et alios ſibi gardianos et cuſtodes
prefecerūt eiectiſqꝫ habitibus cōmunitatis
tāꝗ ꝓphanis: habitus difformes ꝛ breues
cōtra dictoꝝ ſuperioꝝ precepta adherere
ſe dicentes voluntati beati Franciſci ꝛ con
ſtitutionibus patrum perfectoꝝ aſſūpſerūt
Plures etiā alii fratres anno dñi.M.ccc.xv
et.xvi. de eadem et aliis prouinciis ad eos
aduolarunt: ex quo multa ſcādala cōtra re-
laxatos ꝑlatos cōitatis ordis ſūt ſequuta.

Decimusoctauus

D generalis miniſter fuit frater
michael de ceſana magiſter; de
prouincia bononie electus i ca
pitulo generali neapoli. Anno
domini.M.ccc.xvi.celebrato: in quo anno ſe
ptimo idus auguſti ad pontificatū fuit aſſū
ptus dñs Johannes.xxii.

¶ Anno dñi.M.ccc.xvii. ſeptimo idus apri
lis idem dominus papa fratrem Lodouicū
olim epyſcopum toloſanum ſanctoꝝ catha
logo annotauit Cuius corpus poſtea.viii.
die nouembris eiuſdē anni per quatuor car
dinales ſpecial'r deputatos ad hoc fratre
pñte ſuo roberto rege ſicilie de medio chori
vbi fuerat ſepultū ſupra mai⁹ altare i archa
argētea cū ſolēpnitate maxima eſt ſepultū.

¶ Eodem anno inualeſcente multitudine
fratrū dictoꝝ deuotoꝝ cōitati ordinis fuit
peſtis grauiſſima: idē gñalis de voluntate
dñi Joan. pape miſit illuc miniſtrū aquita
nie: ſꝫ pars illoꝝ fratꝝ ſpūaliū ad ſedē apo
ſtolicā appellauit. Dñs vo papa negociuꝫ
cōmiſit fratri michaeli de monacho iquiſi-
tori heretice prauitatis: in ordine predica
torum: qui attendens dictam appellatio-
nem multa friuola continētem: appellatio-
ni non detulit: ſed de mandato dicti gñalis
preuia deliberatione appellantes puniuit

¶ Anno domini.M.ccc.xviii. dominus pa-
pa Joannes volens ponere liti finem: duo
puncta principalia totius diſſenſionis vꝫ
de forma et qualitate habitus necnon de
granariis et cellariis in illa conſtitutione:
que incipit. Quorundam exigit: liquido de
clarauit pontificatus ſui anno ſecūdo: que
habetur infra.4.pte Fo.xv.

¶ Anno dñi.M.ccc.xxii.feria.v. poſt domi
nicam de paſſione frater Thomas de tolē-
tino frater Jacobus de padua et frater me
trius laycus et frater petr⁹ de ſenis in tha
na ciuitate ſarracenoꝝ ſunt glorioſo mar
tyrio coronati.

¶ Anno dñi.M.ccc.xxiii Idē dñs ioānes pa
pa ſuper regulā fratrum minoꝝ ac decla
rationem ipſius factā ꝑ dñm Nico.iii. cōſti
tutionē edidit q̄ incipit. Ad cōditorē cano-
nū que habetur in clemen. in extrauagan-
tibus erroribus plenam et poſtea reuoca-
tam cum ceteris ab eodem contra ordineꝫ
et contra paupertatem chriſti erronee ꝛ he
retice confectis et egregie per okaꝫ ꝛ alios
improbatis.

¶ Eodem anno frater Jacobus bernardi
de ordine noſtro iquiſitor heretice prauita
tis miſit fratrem catalanum ꝛ frēm petruꝫ
paſchalis ad valentinenſem dioceſim inſti
tuens eos ſuos vicarios ad procedendum
contra hereticos Qui cū iniunctū officiū exe
querentur viriliter ꝛ conſtanter per hereti
cos ſūt crudeliter plagis interfecti. Quoꝝ
canonizationem per Johā. papam iam in
ceptam ſequens turbatio impediuit.

¶ Anno dñi.m.ccc.xxv. fuit celebratū pariſi
capl'm gñale in quo q̄ſtio de paupertate xpi
fuit determinata q̄ iā in curia corā dño pa
pa inceperat vētilari. Sup quo dñs papa
fuit nō modicū indignat⁹: ꝛ tūc ſuccēſa eſt
maior ordis tribulatio dū ꝑma videret ſo
pita. Nā dictus gñalis ad pñtiā dñi pape
ſe conferens determinationē capl'i prefa-
ti voluit defendere. Quo (flantibus aliqui
bus fallacibus ſuſurronibus et detracto-
ribus xpi paupertatem abhorrentib⁹ alio
rum ordinum ꝓfeſſoribus) indignatio dñi
pape contra religionem incenditur: et pul
lulantibus hincinde ſcandalis ordini ma-
lum irreparabile ſuſcitatur.

¶ Anno dñi.m.ccc.xxvii. in maiori dicte tri
bulatiōis feruore.v.kl's octobrꝫ dñs elzea
rius comes ariani ſāctiſſim⁹.q.xxvii. ānis
cū vxore ſua ſāctiſſima delphina i virgini-
tate abſqꝫ lecti ſeparatiōe vixerat pariſius
in manibus fr̄is Franciſci de maronis ex
hac vita migrauit. ¶ In qua tribulatione
et maxima turbatione hec innocentiſſima
religio que cuꝫ eccleſia potuit fluctuare et
non perire: ꝓpter maloꝝ culpas induit cō
fuſionē ꝛ tāqꝫ virgo tenerrima verecūdiā ꝛ
ruborem: ſed xp̄s eius ſponſus ante hmōi
anguſtias ipſam diuerſis honoribus pre-
ueniens et multis tā eccleſiaſticis ꝙ mun-

danis p̄ſectoribus miſericorditer ſtabili=
uit. ¶ Tunc em̄ aſſumpti ſunt ad cardina
latus p̄cellentiam duo ffes acquitanici vi
ri litteratiſſimi ⁊ ſue religionis feruētiſſimi
zelatores ffes vꝫ vitalis de firmo et ber=
trādus de turre: qui canum latrātium con
tra ordinē in facie eccleſie: rn̄derent. ¶ Ui=
uebat etiā dn̄s infās aragonie patriarcha
alexādrinus: qui ex magna deuotiōe nr̄i or
dinis (ꝗuis velatū) habitū ꝯtinue deferebat
¶ Precefferat aūt dn̄s iohānes imperator
tartaroꝝ: qui cum matre ſua olim fuerat p
ffes minores ad fidē catholicam conuerſ⁹
baptizatus ⁊ nutritus et in loco ffm̄ qui ſā
ctus iohānes vocatur ꝓpe ſaray ad tria
milia more imperiali ſolēniter tumulatus
Qui cū p triginta quinqꝫ annos ſub terra
fuiſſet ⁊ ꝓpter guerras p ffes trāſferret ad
dictam ciuitatē ſaray: ita integer et incor=
ruptus cum veſtibus et puluinari de ſeri=
co eſt repertus non ſine admiratione fide=
lium et ſarracenorum: ac ſi eadem die fuiſ=
ſet mortuus et ſepultus.

¶ Precefferat modicū iſtā tribulationem
ſancti lodouici ad approbationē ⁊ exalta=
tionem canonizatio ⁊ in facie eccleſie cre=
bra miraculoꝝ eius choruſcatio Quis vnqꝫ
ad dilectionē ordinis fortius efferbuit: qꝫ
eius germanus dn̄s rex robertus et dn̄a
ſancia coniux eius: que conſolabiles tunc
litteras ordini mittens: inter alia inſeruit:
ꝙ pro defenſione ordinis ꝑſonam ⁊ poten=
tiam ſuam exponeret: immo pro ſtabilita=
te regule erat imolari parata. ¶ Preceſſe=
rat in regno frācie Philippus. vi. qui blā=
cā filiam ſuā btō Frā. in monaſterio de lō=
go campo obtulerat in vita et poſt mortē
corpus ſuum in ſignum dilectionis cū fra=
tribus conuentus pariſieñ tumulari prece
perat ¶ Regnabat tūc i eodē regno philip=
pus ſeptimus filius ſororis ſancti lodoui=
ci epī cū ſorore ſua ioanna ordini deuotiſſi
ma magnus iſti⁹ religionis defēſor ¶ Pre
ceſſerat in regno caſtelle ſancius bone me=
morie rex illuſtris: qui p̄io contra fratres
turbatus fere de regno ſuo omnes fratres
expellere et religionem inde eradicare ꝓ=
ponens: tandem tanto fuit ad iſtā religio
nem igne dilectionis flām ſancti ſpiritus
ſuccenſus ꝙ preter magna beneficia hono
res maximos et fauores elegit in fine cum
habitu ordinis ſepeliri. Qui in dilectione
ordinis tempore huius tribulationis alfō=
ſum chriſtianiſſimum habuit ſucceſſorem.
¶ Reges etiā portugalie communiter ex
deuotione fratres habent in confeſſores/
et multe regine eiuſdē regni in habitu or
dinis ſunt ſepulte: de quibus vna vlixbo=
ne et imago eius ſuper ſepulchrum corda
et habitu in eccleſia cathedrali: alia eſt col
limbrie monaſterio ſolēni quod ipſa viuēs
edificauerat ſororum ſancte clare. ¶ Pre=
ceſſerat modicum ante in regno aragonie
dn̄s iacobus rex: qui tante deuotionis fuit
ad ordinem: vt in vltima infirmitate habi=
tum viuens in lecto indueret cum propoſi=
to ꝗdiu viueret eum ferendi: qui moriens
fuit ſepultus cum eo barchinone Filiū ſu=
um Petrū regem ⁊ parē in ordinis dilectio
ne tempore dicte tribulationis relinquens
qui fuit etiam in monaſterio barchinone
cum fratribus in habitu tumulatus: etiā
et vxor ſua prima regina in conuentu ce=
ſarauguſte et vltima in conuentu ilerde
in habitu ſunt ſepulte ¶ Quantū etiā rex
maioricarum et ſancte memorie dn̄a excla=
munda eius conſors regina ordinem dile=
xerint: ſatis ex ipſorum primogenito dn̄o
iacobo ordini oblato qui in ordine finiuit
laudabiliter dies ſuos clare apparet. Di=
cte etiā tribulatiōis tēpore regnabat i vn=
garia filius fr̄is ſcti lodouici epī ordīs ma
ximus dominus ⁊ defēſor: quo tota illa do
mus regia extūc fuit dilectioni ordinis to=
taliter dedicata. ¶ Regnabat etiā tūc i re=
gno cypri recolende mēorie dn̄s henricus
virgo puriſſim⁹ vſqꝫ ad mortē ꝗuis vxo=
rē haberet ⁊ oī virtute perfectus: q ffes in
time diligebat/ ⁊ in fine fuit cum habitu in
conuentu incoſſie cum fratribus tumulat⁹
cuius ſepulcrum eſt varijs miraculis glo=
rioſum. ¶ Magna vero pars dictorum re
gum et multorum aliorum dn̄orum ducū
comitum et baronū ſcripſit pro excuſatio
ne ⁊ cōſeruatione religionis cordialiſſime
dn̄o pape iohanni et eius conſeruationem
nimis procurarunt. ¶ Illis etiam tempo=
rib⁹ multi ffes ꝓ fidei ꝯfeſſione ſacrū ſan
guinē effuderunt ⁊ multi ffes florebāt tā=
tis virtutib⁹ ⁊ miraculis ꝙ eoꝝ fama p mū
dū fortiter redolebat ¶ Magni etiā clerici
claruerūt illis tp̄ibus: vꝫ ff petr⁹ aureoli/
frater frāciſc⁹ p̄dict⁹ de maronis/ ff frāci=
ſcus de marchia/ frater geraldus odonis
q ſup ſententias ſcripta ſubtilia ediderunt.
Ex quib⁹ patet ꝙ iſta religio ex parte appa
rebat horribilis: tn̄ ex tātoꝝ p̄latoꝝ ⁊ p̄nci
pū tā fauorabili dilectiōe ⁊ tot ffm̄ ꝓ fide
ſanguinis effuſione alioꝝ etiā ꝓdigiorum
et ſignorum atteſtatione perfecta et ma=
gnorum clericoꝝ et notabilium perſona=
rum illuſtrata profeſſione: qb⁹ poſt diuinā

protectionem quasi quatuor columpnarū fūdamēto in sua rectitudine seruabatur tam admirabilis apparet: vt nō solum prelatos sed alios peruersissimos qui eam persequebantur conuerteret in stuporem. Et ob hoc diuino instinctu dominus papa maliciam inuidorum susurrantium ⁊ solempnitatem et innocentiā religionis perpēdens: flexus ad eam nunc compassione nūc affectiōe litteras multum consolatorias ⁊ fauorabiles misit parrhisius capitulo gnāli et ad amorem pristinum est reductus.

¶ Eodem anno dn̄i M cccxxvij. fuit lugduni capitulum generale celebratum. In quo que acta sint nos latent.

¶ Anno domini Millesimo tricentesimo vigesimo octauo fuit bononie capitulum generale celebratum ⁊ dictus frater michael fuit p̄ dn̄m papā Jo. 22. ab officio absolut⁹ ⁊ dictus dn̄s frater Bertrādus de turre cardinalis fuit vicari⁹ ord. institutus: q̄ iussit sequēti āno parrhisius p̄ electione futuri generalis capitulū ꝯgregari. Dictus ꝯo frater michael duodecim ānis offm̄ gnālat⁹ tenuit: ⁊ nō obstāte dicta depositiōe quātū potuit officium defensauit. qui mortuus est ⁊ sepultus in conuentu monatho prouincie Bauarie in ecclesia.

Decimusnon⁹ generalis ordinis fuit frater Geraldus odonis magister notabilis de p̄uincia aquitanie electus parrhisius in capitulo generali anno domini. M cccxxix. ibidem celebrato pontificatus domini Johānis. xxij. anno terciodecimo.

¶ Anno domini. M cccxxxi. fuit perpigniani generale capitulū celebratum in quo idē generalis frater Geraldus antiquam formam statutorum generalium domini ⁊ sancti Bonauenture ⁊ eius successorum ⁊ ex dictis sanctorum patrum ⁊ priuilegijs ordinis ac status diuersorum capitulorum generalium edidit cum eodem capitulo nouā compilationem generalium statutorum. In quibus nouas cerimonias ⁊ ritus insuetos fratribus imposuit. videlicet vt recipiēdus ad professionem staret in missa ꝯuētuali ante altare p̄stratus: ⁊ post ꝯmunionē sacerdotis ⁊ ipse deuote cōmunicaret.

¶ Anno domini. M cccxxxiiij. xx. die mensis Aprilis in ciuitate saray frater Stephanus de Ungaria post multa miracula glorioso martyrio consecratus immaculatum reddidit spiritum deo patri.

¶ Eodem anno in salmastro villa sarracenorum frater Guillelmus de anglia per infideles in ꝯfessiōe vere fidei interfectus est.

¶ Anno domini Millesimo. cccxxxiij. fuit assisij generale capitulum celebratū: in quo certis ex rationibus allegatis supradicte nouitates ⁊ cerimonie capituli perpigniani fuerunt reuocate: ⁊ fratrum receptio ad ordinem ⁊ ad professionem fuit ad antiquā formam reducta.

¶ Anno dn̄i. M cccxxxvij. (post obitum Johannis. xxij. qui obijt anno dn̄i. M: cccxxxv et pontificatus sui anno. xix. ac post electionem domini Benedicti. xij. qui etiā eodem anno fuit ad pontificatum assumptus) fuit caturi generale capitulum celebratum: in quo facta fuit noua compilatio generalium statutorū a Benedicto xij.

¶ Anno dn̄i. M cccxli. in amalech ciuitate sarracenorum frater Franciscus de alexādria. frater Richardus de burgundia ep̄s. frater Raymūdus rufi prouincialis. frater Paschalis hyspan⁹ de victoria sacerdotes et frater Laurētius de alexādria ⁊ frater Petrus marcelli de p̄uincia prouincie laici fidem constanter cōfitētes a sarracenis crudeliter interfecti sunt.

¶ Eodem anno frater Ulricus de aldechomior ⁊ Martinus de had in ducatu liuonie p̄uincie bohemie in castro vulna ab ydolatris sacro martyrio interfecti sunt.

¶ Hic generalis rexit ordinem quasi. xiij. annis. ⁊ anno domini. M cccxlij. in quo Benedictus⁹ xij. hac luce priuatus. et eodem anno Clemens sextus ad culmen pontificatus assumptus: ab eodem domino Clemente sexto fuit in patriarcham anthiochenū epyscopum cathanensem electus.

Vigesimus generalis fuit frater Fortanerius vassali de prouincia aquitanie magister electus in capitulo marsilie celebrato anno domini M cccxliij. pontificatus domini clementis sexti anno secundo.

¶ In hoc capitulo fuit ordinatum q̄ de cetero seruentur constitutiones sancti Bonauenture aliquibus additis tanq̄ ordinis fūdamēta alijs statutorū compilationibus tā papalibus q̄ generalibus reuocatis.

¶ Eodem anno generalis recepit ad ordinem sancte Clare illustrissimam dominam sanciam de maioricis sicilie et hierusalem reginam. Que ob feruorem paupertatis

omnia mūdana cōtēnens in monaſterio ſā
cte crucis de neapoli ſub prima ⁊ arctiore
regula ſoroꝝ ſcti damiani elegit dn̄o (nichil
tēporaliū ſibi relinquēs) ꝑpetuo famulari:⁊
in eodē monaſterio vſq ad vltimū vite ſue
terminum valde in dei ſeruitio profecit

¶ Anno dn̄i. cccxlv. i quadro babilonie mi
noris frater linius de ꝓuincia frācie ꝓ fi=
dei ꝯfeſſiōe glioſo martirio ꝯſūmatus eſt.

¶ Eodē āno circa mediū mēſis Aprilis fr
iohānes de mōte policiano ꝓuincie tuſcie i
eodem caſtro martirio vitam finiuit

¶ Anno dn̄i. m. cccxlvij. dictus frater forta
nerius generalis poſtq̄ q̄ſi per ſex annos
in ordinis gubernatione ꝓfecit factus eſt
per dn̄m clementez ſextum archiep̄s ranē=
nenſis et poſtea patriarcha gradenſis ſe=
pultus eſt padue in eccleſia fratrū minoꝝ.

Vicesim⁹ primus

Vicesim⁹ primus fuit frater guillermus farine
rij de ꝓuincia aquitanie ele=
ctus cum eſſet miniſter aqui=
tanie in capitulo veronenſi
anno dn̄i. m. cccxlviij. celebrato preſēte dn̄o
fratre fortanerio archiep̄o ꝑdeceſſore ſuo
et auctoritate apoſtolica vt vicarius ordi=
nis preſidente pōtificatus dicti domini cle
mentis ſexti anno ſexto.

¶ Anno dn̄i. m. cccli. hic gn̄alis celebrauit
gn̄ale capitulū in lugduno in quo aliqua
fuerūt ordinata circa officiū diuinum q̄ in
uenies infra recollecta cū alijs ordinatio=
nibus diuinum officium attingentibus.

¶ Anno dn̄i. m. ccclij quidā frater gētilis
vocatus frater Paulutius de fulginio de ꝓ
uincia ſcti Frāci. et quidam alij magna de=
uotiōe ducti ſupplicauerunt dn̄o pape cle=
menti ſexto inſtantib⁹ ꝓ eis q̄buſdā viris
notabilib⁹ vt eis aliqua loca ordis ꝯcede
rentur in q̄b⁹ poſſent regulam ad litteram
obſeruare. Aſſerebant nāq ꝙ cōitas ordi=
nis eā nō ſeruabat vt fuerat a btō Franci.
tradita in ſua puritate. Qui a dicto domi=
no papa impetrauerunt: ꝙ poſſent habere
ſiiij. loca in prouincia ſancti Fran. vcz car=
ceris bruliani. heremite et montis luciij: et
pro quolibet. xij. fr̄es quos poſſēt recipere
vel de fratribus ordinis vel de ſecularib⁹
vndecunq venientibus nullusq in hoc im
pedire valeat. Statimq fecerunt habitus
paruos a communitate ordinis in menſu=
ra et figura difformes: quibus plures ſim=
pliciter gradientes adheſerunt ſuper tan
ta ordinis reformatione gaudentes.

¶ Anno dn̄i. M. cccliij. (dn̄o papa clemente
te ab hac luce. Anno dn̄i. m. ccclij. ſubtra=
cto et in eius locum ac beati petri vice dn̄o
Innocentio ſexto poſt paucos dies aſſum
pto) fuit aſſiſij generale capitulum celebra
tum in quo iterum ordinatum eſt ꝙ ſerua
rent ordīatiōes dn̄i ſcti bonauēture. quas
idem generalis miſit per omnes prouincia
as ordinis et ab eodem guillermo farine=
rij nomen acceperunt et ſtatuta guillermi
farinerij vocantur q̄uis in eis de ſe nichil
poſuerit.

¶ In quo capitulo fratres tantam ſciſſurā
ordinis ex ſupradicto priuilegio per fr̄em
gentilē īpetrato formidātes ⁊ ꝙ i cōſiſtorio
publico dn̄i pape exponerētur ordinis de=
fect⁹: ⁊ attēdētes ꝑicula ⁊ diſpendia ex illo
ꝑuilegio euētura ⁊ ꝙ ꝯmunitas ordis i cu=
ria dn̄i pape ꝯtra ipſos totis virib⁹ litiga
ret: dict⁹ gn̄alis prudēter attēdēs ꝙ talis
diſceptatio de obſeruātia rl'e poterat eſſe:
vt alias fuerat ordini ſcādaloſa: aliā tutio
rē viā dilatiōis elegit. Cū vero certis īfor=
matiōib⁹ ꝑ dictū gn̄alē reptū fuerit ꝙ quoſ
dā ſuſpectos de hereſi receptauerāt q̄uis
[illegible] cēnt ab eoꝝ errorib⁹ elōgati: ſed eos ad
ꝯuertēdū receperāt [illegible] domū/lectū/⁊ cibū
et eos obſtinatos cernentes a ſe abiecerāt
tn̄ qꝛ illud nō reuelauerant: factus eoꝝ ha
bitus eſt ſuſpectus: q̄uis ipſi haberent ze=
lum dei: ſed non ſcd̄m ſcientiam.

¶ Anno dn̄i. M. cccl v. dicto gn̄ali laboran
te ⁊ dn̄o egidio de hyſpania titnli ſcti cle=
mētis ꝑſbytero cardinali q̄ tūc erat legat⁹
in ytalia fauorē dante icarcerato dicto fr̄e
gētili cū duob⁹ alijs fr̄ib⁹ dicte ꝯgregatio=
nis de mādato dicti dn̄i cardinalis legati:
dictū ꝑuilegiū eoꝝ fuit ꝑ dn̄z innocētiū ſex
tū totaliter reuocatū. Fuit tn̄ de dicta refor
matiōe tāta ordinis ꝯmotio: ꝙ quaſi i oīb⁹
ꝓuincijs aliqui viri perfecti ⁊ zelū ꝑfectio
nis regule habentes tā in heremitorijs q̄
in conuentibus viriliter laborarent ꝓ ꝯſer
uatione ⁊ obſeruantia religionis et regu=
le: q̄ obſeruantia perfectiori modo ⁊ forma
iuxta regule formam ꝓut a principio ordī
nis incepit et in multis continuata extitit
et iuxta apoſtolicas declaratiōes et ſtatu=
ta iterum ab omnibus ſeruari ordinata ē
in eternum duratura.

¶ Anno domini. M. ccclvi. hic generalis
per dominum innocentium papaz. vi. titu
li ſanctorum marcellini et petri factus eſt
preſbyter cardinalis Remanſit tamen vi
carius ordinis vſq ad electionem ſucceſſ
ſoris: et rexit ordinem nouem annis.

Vicesimuſſecūdꝰ generalis fuit frater Johannes de buco magiſter de prouincia aquitanie electus in caplo barchinonēſi anno dñi. M ccclvij. celebrato põtificatus dñi Innocentij. vi. anno. v.

¶ Anno domini. M ccclviij. tempore vernali fuerunt pro fide catholica martyrizati in cadro frater Nicolaus de mõte corbino/ et frater frãciſcus de prouincia terre laboris.

¶ Eodem anno dictus generalis in conuē tu belne prouincie ſancti bonauenture deceſſit ⁊ predictus dominus frater guillelmꝰ cardinalis factus eſt per dominum Innocentium ſextum vicarius ordinis: q̄ ſtatim precepit per totum ordinem ſequenti anno in conuentu ianue capitulū generale ꝯgregari ꝓ electione futuri gñalis miniſtri.

¶ Eodem anno dicto domino cardinali ordinem gubernante: preclariſſime nobilitatis princeps dominus petrus de aragonia infans filius quõdam regis aragonie ⁊ domine regine ſororis ſancti Ludouici epiſcopi diuina reuelatione ꝓmonitus ordinem cum deuotione ⁊ multorum admiratione intrauit.

Vicesimuſtertius generalis fuit frater marcus de viterbio magiſter de ꝓuincia romana electus in caplo ianuēſi ãno dñi. M ccclix. celebrato põtificatus dñi Innocētij. vi. ãno. vi.

¶ Anno domini. M ccclxvi. xviij. die Septēbris. In chriſti pace iam quieſcente domino Innocentio ſexto qui obijt anno domini M ccclxiij. ⁊ eodem anno ad pontificatum aſſūpto dño vrbano. v. dictus gñalis frater marcus factus eſt ꝑ eūdē dñm papã vrbanū tituli ſc̄te praxedis p̄ſbiter cardinalis ⁊ anno ſeq̄nti ꝯgregatū eſt gñale capitulū pro electiõe gñalis miniſtri.

Vicesimꝰ quartus gñalis miſter fuit fr Thomas de bononia magiſter i ꝓuincia bononie electꝰ aſſiſij in cap. gñali ibidē celebrato anno domini. M ccclxvij. pontificatus dñi vrbani. v. anno. iiij.

¶ Eodē anno. 12. fres q̄ morabãt i loco ſacro mõtis ſyon capti ꝑ ſarracenos cū multis xpianis crudelr iterfecti ſūt quorum mortis cā fuit rex cipri q̄ ceperat alexãdriã ſaracenorum famoſiſſimam ciuitatem.

¶ Anno dñi M. ccclxix. in vngaria ciuitate bindin paſſi ſunt ꝓ defenſiõe fidei q̄nq; perfectiſſimi fres vcz anthoniꝰ de ſaxonia vir igniti eloquij magniq; raptꝰ frater gregorius de tragurio ꝓuincie dalmatie ꝓfūdiſſime humilitatis ⁊ magnꝰ zelator fidei frater Nicolaus vngarius q̄ per decē ⁊ ſex annos nõ comedit niſi ſemel in die poſt veſperas panē et aquã tm̄ portando ſemper ad carnem circulos ferreos et loricam omēs ſacerdotes ac frater thomas de fulginio ⁊ frater ladislai laici viri deuotiſſimi et penitētie rigoroſe.

¶ Anno domini. M. ccclxxij. cum iam predictus dominus vrbanus. v. anno domini. M. ccclxx. in domino obdormiſſet: ac Gregorius. xi. in locum eius ſucceſſiſſet predictus frater thomas generalis miniſter factus eſt per eundem dñm papã Gregoriū vndecimū pͥarcha gradenſis ⁊ ſic fuit ab officio abſolutus.

Vicesimus quintꝰ generalis miniſter fuit frater leonardꝰ de giſonibus magiſter de prouincia terre laboris miniſter eiuſdem prouincie fuit electus in capitulo toloſano anno dñi. M. ccclxxiij. celebrato ad quod capitulū dñs papa Gre. xi. ꝑcipuus pr ⁊ dulcis amicus ordinis miſit bullas multũ fauorabiles ⁊ vtiles toti religioni ꝓut patet infra ſecunda pte ſub eodem. ¶ Qui predictus põtifex anno dñi M. ccclxxviij. pontificatus vero ſui octauo obdormiuit in dño ¶ Quo defuncto anno ſequenti vi vel metu electus fuit vrbanus ſextꝰ vñ ſciſma multis ãnis i dei eccleſia pullulauit et in diſcordia plures põtifices fuerunt electi de quibus vide infra. ij. partis poſt Gregorium. xi.

Vicesimusſextꝰ generalis fuit frater ludouicus de venetijs magiſter qui fuit electus in generalem miniſtrū i caplo ſtrigionēſi i vngaria celebrato ãno dñi. M. ccclxxx. tpe ludouici regis ⁊ eiꝰ genitricis helizabeth Urbano papa. vi. ex vna parte ⁊ alio põtifice ex alia eccliaz dei propter ſciſma regentibus.

Vicesimꝰ ſeptimꝰ generalis miſter q̄ huic ludouico i gñalatu ſucceſſit fuit fr. martinꝰ de ianua electꝰ i caplo gñali padue celebrato anno dñi. M. ccclxxxiij. vrbanus papa i italia ⁊ alio põtifice i auinione exiſtentibus

VIceſim⁹ octauus
generalis miniſter ꝑdicto mar
tino in gñalat⁹ miniſterio ſuc
cedens fuit frater henricus prouincie ia-
nue q̄ elect⁹ fuit in gñalē miſtꝝ i capl'o flo
rētie celebrato āno dñi. M.ccclxxxvij. et vt
tradit anthonin⁹ florētin⁹ i hyſtorijs ſicut
pape erant duo ſic miſtri duo erāt gñales

Uiceſimus nonus mi-
niſter generalis huic henrico ſuccedēs fuit
frater Anthonius de piretro magiſter qui
fuit electus in capitulo generali argētine
celebrato. Anno domini. M.ccccv. ¶ Et ſic
erat ſciſma quia aliqui adherebant. Urba
bano pape rome reſidēti ⁊ alij clemēti aui
nioni exiſtēti: ita gallici cū hiſpanis ⁊ āgli
cis adherētes clemēti habuerūt vnū gñalē
miſtꝝ et ytalici cū alemanis ⁊ hungaris
adherētes vrbano iſtituerūt aliū generalē.

TRiceſimus gene
ralis q̄ dicto fratri Anthonio
de piretro ſucceſſit fuit ff An
thoni⁹ de maſſa. Qui ſciſma
te ablato ⁊ in cōcilio ꝯſtācīēſi
ꝑunita eccl'ia ſub Martino quinto creatus
fuit. Qui multum relaxatus ordinem re-
laxauit et bonis fratibus ſui ſtat⁹ obſerua
torib⁹ ⁊ zelatorib⁹ ꝯtrari⁹ fuit. Et ſub eo ſe
quēs diuiſio ordinis ichoata fuit ⁊ decretū
cōſtācīēſe ꝓcuratū. Qui tādē aſſiſij fuit ge
neralatu ꝑuat⁹ honeſto mō qr nimis ordo
ſub eo relaxabat̄. Ex ꝑuatiōe gñalat⁹ fuit
ad epiſcopatū maſſanum tranſlatus.

¶ Anno dñi. M.ccccxv. cū iā ordo nr̄ quia
tp̄e ſupradicti Gregorij. xij. cū mr̄e ſua ſctā
eccl'ia ꝑ trigīta ānos plures tribulatiōes i
deſerto ſupradicti ſciſmatꝪ paſſ⁹ fuerat: nō
vidēs cui adhereret, pſpecta vniōe eiuſdē
eccl'ie ſacro ſctē filij fideles zelatores eiuſ-
dē ordīs q̄ iā in dicto deſerto vt ad terram
ꝓmiſſiōis obſeruātie rl'aris trāſire poſſēt
vires aſſumpſerāt ꝑ omēs ꝓuincias orbis
vniuerſi vota ſua dño itegre ſoluere volen
tes a ꝯuētib⁹ ad heremitoria pꝰ iam agen
tes recedebāt ⁊ i eiſdē ꝯuētib⁹ honeſte viue
re cupiebāt ꝓpter qḋ nōnullas pſecutiōes
patiebāt̄. Aliq̄ eoꝝ dictas moleſtias ferre
nō valētes ꝑdictū cōciliū ꝯſtācīēſe acceſſerūt
Quos ſacrū ꝯciliuꝫ vt erat ſpū ſctō q̄ affli-
ctoꝝ ē ꝯſolator ꝯgregatū remediū ad tp̄s
dedit ꝑ modū ꝯceſſiōis ⁊ nō obligatiōis et
ſuppoſitꝪ allegatis cauſis ⁊ eaꝝ ſubſiſtētia
In q̄ ꝯcilio dicti ffes ab alijs diuiſi ſūt et
noīati ffes de obſuātia. Decretū tn̄ tūc ibi
fuit ꝙ dicti ⁊ alij obſeruātes q̄ viuere vel-
lēt ſub rl'ari obia miſtroꝝ i ſtricta obſuātia
hoc libere facere poſſēt exceptꝪ paucꝪ ibi-
dē noīatis ꝓpt̄ qḋ multi ꝯuēt⁹ ⁊ ffes eiuſdē
obſuātie veri ſtat⁹ ſui zelatores tales exē
ptiōes dicti dcreti ꝯſtācīēſ. reſpuētes ⁊ ſuf
ficiētiſſimis ꝓuiſiōib⁹ rl'e ſue ꝯtēti ſb rl'ari
obia ⁊ cura miſtroꝝ ⁊ cuſtodū ſuoꝝ remāſe
rūt ⁊ vſqꝫ i pn̄s remanent rl'aꝫ ſuā puri⁹ ſer
uātes ⁊ ꝑ diuerſas orbis ꝓuītias multipli
plicātes ⁊ verā rl'e obſeruātiā ⁊ obiaꝫ a pn̄
cipio ordīs ichoatā ſemꝑ ꝯtinuātes ſine di
ctꝪ vl' alijs exēptiōib⁹ vl' diſpēſatiōib⁹ i ꝑaīn
ꝙ rl'am ſine talib⁹ obſuabilē ſꝑ fuiſſe ⁊ eē
tali ſua pſeuerētia de facto notorie probā
tes. Et ſic extūc diſſēſiones maiores i ordie
vſqꝫ in pn̄s ꝯtinuate oriri ceperūt q̄buſdā
volētib⁹ vti talib⁹ exēptiōib⁹ q̄buſdā vero
nō ſꝫ iuxta rl'e formā pſeuerātib⁹. ¶ Eiſdē
quoqꝫ tp̄ibus in ptib⁹ gallicanis claruerūt
multi venerabiles ⁊ ſcti pr̄es vita ⁊ doctri
na inſignes Et ꝑcipue in ꝓuīcia ſcti bona-
uēture ⁊ Frācie inter quos claruit ille btūs
pater frater henricus de balma vir magne
ꝯtēplatiōis ⁊ ſcīe Qui fuit ꝯfeſſor illi⁹ vene
rabilis reformatricis ordīs ſctē clare ſoro
ris colete Inter quos etiā claruit venera-
bilis pr̄ ff Jāninus de ꝯuētu dole vir exta
tic⁹ ⁊ deo dedit⁹ ⁊ ſctūs ff iohānes muto-
nis / ff iohānes moquet viri dūotiōe ſctita
tꝪ ⁊ ſcīa illuſtres. nec nō ff deſideri⁹ lotho-
rig⁹ ꝑdicator gñalis ⁊ iſignis ⁊ ſcti bernar
dini ſoci⁹ ⁊ multi alij Qui ꝓ obſeruātia rl'a
ri ſub miſtroꝝ obia iuxta rl'e formā ibideꝫ
manutenēda cū ſuis ſꝑ militati ſūt nolētes
vnqꝫ recipe dictas exēptiōes ꝑdicti decre
ti ꝯſtācīēſ: quis ibi expreſſe noīat⁹ ſit dict⁹
ꝯuēt⁹ dole: voti ſui obligatiōeꝫ ⁊ rl'e ſufficiē
tiā allegātes ⁊ etiā ſubreptionē dicti decre
ti eo maxie ꝙ ſi ei ſeoꝝ tn̄ noīe ſubreptície
ipetratū fuerat vt dicebāt ꝓpt̄ qḋ tā ipe ꝯuē
tus ꝙ alij eiuſdē obſuātie eidē adherētes
inūerabiles moleſtias ab alijs ſeꝑatꝪ ſiue
exēptꝪ de obſuātia ſiue familia diuerſis tp̄i
b⁹ ⁊ tā i curia romana ⁊ curijs ꝑncipū ⁊ epo
rū ꝙ alibi paſſi ſūt q̄ lōgū nimis foret enar
rare ⁊ q̄ ꝑ multiplicatas ⁊ ꝯtinuatas l'ras apl'i
cas deſup datas ſatꝪ apparēt. Quib⁹ tn̄ nō
obſtātibus ꝓtegēte dño ⁊ btiſſimo pr̄e nr̄o
Frāc. ſb rl'ari obia ⁊ cura miſtroꝝ ⁊ cuſtodū
iuxta rl'e formā i pa ⁊ ſtricta ſui ſtat⁹ obſuā
tia vſqꝫ i pn̄s pſeuerauerūt ⁊ i diuerſis ꝓuī
cijs multiplicati ſūt alios ꝯuētuales paula
tiue ⁊ pacifice ad viaꝫ ſui ſtat⁹ obſuātiā mo
dis ꝯgruis ſecū reducētes ⁊ r̄formātes vt ꝑꝫ

¶ Eiſdem quoqꝫ temporibus claruit virgo
illa preclara a puerilibus annis deo dicata
beata ſoror Coleta prouincie francie orta
de corbia prope ciuitatem Ambianeñ. Que
mirandis prodigiis ⁊ ſignis preuiis a dño
deo ⁊ ſummo põtifice qſi coacta reformatio-
nẽ ſui ordinis ſancte Clare ſub prima regu
la a beato Franciſco ipſi ſancte Clare tra-
dita in conuentu ſororꝝ Biſũtineñ. ꝓuincie
ſancti bonauẽture inchoauit. Et multa mo
naſteria in prouinciis ſancti Bonauenture
et frãcie ſua ſctitate erigi procurauit. Que
ſub regimine ⁊ cura fratrum illorum obſer
uantium qui ſub regulari obediẽtia ⁊ cura
miniſtroꝝ remanſerant ⁊ ſub obediẽtia mi
niſtroꝝ firmiter ſtare ⁊ perſeuerare voluit
prout ſibi a dño reuelatum ⁊ oſtenſum poſt
multas orationes multoꝝ ⁊ multaꝝ fuiſſe
dicitur: exoſam ſemper habens dictã exem
ptionem alioꝝ licet alias eoſdem diligeret
¶ Hec multis ac mirãdis miraculis ⁊ reue-
lationibus diuinis claruit; mortuos ⁊ ali-
quos ⁊ diu ſepultos mirabiliter reſuſcitauit
innumerabiles ⁊ incurabiles infirmitates
ſanauit. Internas cogitationes fratrum ⁊
ſororꝝ clarius vidit ⁊ ſepius redarguit: mul
ta etiam futura predixit que eueniſſe ꝯſtat
Et mirabilis fame ⁊ reuerentie tam apud
ſummos pontifices ꝙ apud mundi princi-
pes ⁊ magnates ⁊ alios fuit. Et tandẽ poſt
multos labores ⁊ diſcurſus in plantandis
reformandis ⁊ edificandis conuentibꝰ ordi
nis ſui. gandauũ rediens ⁊ conuentum ſo-
rorum edificans tãdẽ vitã ibidẽ ſctẽ finiuit
Ubi poſt mortem etiã mirandis miraculis
claruit ⁊ claret. Cuius quoqꝫ ſorores ⁊ mo
naſteria iam in multis prouinciis augmẽ-
tata et ſancta pauperiate ⁊ mendicitate ſi-
ne redditibꝰ et in abſtinentia quotidie om
ni tempore (excepto die dominico) ieiunan
tes: et ſancte orationi et contemplatiõi ac
obſeruantie ſancte continuo in ſpiritꝰ fer-
uore vacantes ſine relaxatione et ſine ali-
cuius reclamatione vel contradictione ſua
uiter perſeuerauit: et indies augmentãtur.
Et hec ideo a deo fuiſſe et eſſe facto oſten-
dunt et probant. Quarum vitam et regulã
etiam nobiles et illuſtres filie etiam / Re-
gum / Ducum / et Principum et aliorũ no-
bilium et ignobilium indies aſſumunt ⁊ ſe
quuntur chriſtum ſponſum ſuum pauperẽ
et beatam virginem mariam etiam paupe
rem et beatum Franciſcum et beatã Cla-
ram et dictam glorioſam matrem ſuam be
atam Coletam in vera paupertate pro poſ
ſe ſectantes annuos redditus et poſſeſſio-
nes in ſpiritus feruore reſpuentes

Tricesimus pri

mus generalis miniſter
qui dicto Magiſtro An-
thonio de maſſa ſucceſſit
fuit Frater Guillermꝰ de
caſali magiſter in theolo-
gia. Qui ſub Martino pa
pa quinto et de voluntate ipſius in capitu
lo generali Aſſiſii celebrato electus fuit et
longo tempore ſub eodem Martino quin-
to et eugenio quarto ordinem rexit.
Hic maxime ordinis reformationem zela-
uit et prout potuit ⁊ quos potuit reforma-
uit. Sed et magnum conuentum chambe-
riaci prouincie ſancti Bonauenture ⁊ alios
plures ad verũ reformare voluit ſed carẽ
tia fratrum obediẽtie et obſeruãtie regula
ris ſibi ſubditorum qui tunc pauci erant
et nondum conuentus in ſabaudia habe-
bant non potuit perfecte. Iſte dictã bea
tam coletam ob ſancte reformationis ⁊ vi
te ſanctimoniam multum dilexit et ſepius
epiſtolas ad ipſam direxit et eidem ꝙtum
potuit in opere ſancte reformationis aſti-
tit. Sed et ſtatuta et conſtitutiones ſingu-
lares et prime regule ſancte clare declara
tiones et modificationes ad preces ipſius
beate colete et con ſilio atqꝫ auxilio ipſius
atqꝫ ſupradicti patris confeſſoris eius
fratris Henrici de balma commiſſione et
auctoritate apoſtolica et officii ſui edidit
Que incipiũt Quãadmirãde virginis cla-
re. Que omnem deuotionem et ſanctitatẽ
redolent vt patet intuentibus. Que infra
vltima parte cum regulis ⁊ priuilegiis ſo-
rorum ſancte clare habentur. ¶ Hic etiam
pro reformatione ſororum ſancte Clare
maxime in partibus gallicanis multum la
borauit. Pro quarum reformatione diuer
ſas litteras apoſtolicas ab Eugenio quar
to obtinuit infra ſub autentico deſcriptas
ſecunda parte tractatu ſecundo.

Tricesimus ſcds

generalis miniſter qui dicto
fratri Guillermo de caſali
ſucceſſit fuit frater Anthoniꝰ
de ruſconibus. Qui in capi-
tulo generali piſis celebrato tempore Eu-
genii. iiii. electus fuit in cuius electiõe fuit
maxima diſcordia: qꝛ quidam fratrem Al
bertum de ſartiano ꝙ erat de obſeruantia
volebant eligere. Sꝫ tandem conſenſu om
nium decretum fuit vt quemcũqꝫ eligeret

ff bernardin⁹ de ſenis(q̃ iã ob famã ſue ſcti
tatis ⁊ gfam ꝑdicãdi multũ reputat⁹ erat:⁊
tũc pñs ibidẽ ⁊ miſter terre ſãcte fuit)ille pa
cificus miſter gñalis eſſet. Qui ſctũs p⁹ fa-
ctã orationẽ dño reuelãte cognouit nondũ
expediẽs eſſe obſeruãtie (adhuc tũc debili
in nũeroſitate cõuentuũ ⁊ ffm) q̃ adhuc pau
ci erãt: vt gñalis de eoꝵ obſeruãtia habe-
retur ſꝫ alius medius:⁊ q̃ magis timeretur
⁊ reuereret a cõuẽtualib⁹. Et tũc dictus ſã-
ctus nõ elegit dictũ ffem albertũ de obſuã
tia ſꝫ dictũ magiſtrũ Anthoniũ de rusconi
bus oĩs honeſtatis ⁊ obſeruãtie zelatorem.
Propter qđ dictus ſãctus a q̃buſdã de obſ
uãtia ipã ſiue familia perſecutionẽ paſſus
eſt. Et tandẽ a dicto reuerẽdiſſimo pře gña
li ſpõte ⁊ libere datus eſt vnus gñalis vica
rius ſub ꝛl'ari obediẽtia toti obſeruãtie vl
tramõtane: nõdũ tũc a ꝛl'ari obĩa miſtrorũ
exẽpte: q̃ fuit dict⁹ frater Bernardin⁹ de ſe
nis. Cuius oblẽ prõptitudinẽ ⁊ ꝑfectionem
dictus gñalis poſtea in alio ca. gñali publi
ce probare et ceteris in exẽplũ dare volẽs:
tribus vicib⁹ tpe ca. gñalis hmõi in menſa
eundẽ ffem bernardinũ vicariũ ſuũ coram
ſe vocauit:⁊ tribus vicib⁹ ab officio vicaria
tus eũdem abſoluit ſꝫ poſtea repoſuit. Ad
cuius depoſitionẽ vir ſctũs nullã penitus
turbationẽ oñdit nec excuſacionẽ ẽdit nec
recalcitrauit nec faciẽ imutauit: ſꝫ hũiliter
aſſentiẽs rñdit: q̃ ſibi placebat depoſitio ta
lis: vt audiui fidel'r recitari a quodã ꝓba-
to ⁊ ãtiquo pře fide digno tũc pñte ⁊ predi
dicta oĩa videẽte ⁊ audiẽte. Nã certũ ẽ q̃ di
ctus ſctũs Bernardinus nũq̃ voluit ſe nec
ſuos eximi a ꝛl'ari obĩa ⁊ cura miniſtroꝵ et
capl'oꝵ ipſoꝵ: ſꝫ ſolũ a locis ⁊ cõuentibus
eoꝵ: ꝓut pluries audiui ab his přibus qui
cũ eodẽ ſctõ morã traxerũt. Et ꝓut facile ꝓ
bari põt ꝑ datã Eugeniane exẽptiõis: q̃ ſo
lũmõ duobus annis ⁊ vltra poſt mortẽ ipi⁹
ſcti ⁊ poſt depoſitionẽ ffis Joãnis de capi-
ſtrano ab officio vicariat⁹ tpe ſui ſucceſſoꝛ
ffis Jacobi de p̃mardũs data fuit. Nã alie
bulle dicti Eugeniȷ̃ q̃ tpe vicariat⁹ dicti de
capiſtrano date fuerũt nõ eximebãt eos ab
obĩa ꝛl'ari ⁊ cura miſtroꝵ: ſꝫ magis ĩ ea cõ-
firmabãt cũ additiõe ꝯfirmatiõis vicarioꝵ
ſuoꝵ de volũtate ⁊ bñplacito miſtri gñalis
⁊ ſalua ſemꝑ obĩa ꝛl'ari: facte etiã ad ſugge
ſtionẽ dicti Eugeniȷ̃. 4. Qui q̃dẽ mod⁹ erat
ꝛl'e cõformis/vtilis/ſufficiens ⁊ ſctũs nec a
capl'is ꝯuẽtualiũ eos eximebat: niſi ꝑ volũ
tate ⁊ bñplacito miſtroꝵ nec ab obĩa ꝛl'ari:
ſꝫ ſolũ locis ⁊ vita ꝛl'ari ⁊ vicarioꝵ regimie
eoſdem ſeparabat.

¶ Anno dñi. M. ccccxliij. gñali miſtro exñte
ſupradicto ffe Anthonio de ruſcõib⁹ iõ eu-
geni⁹. 4. attẽdẽs augmẽtũ ⁊ ꝑfectũ ſacre ob
ſeruãtie ꝑ orbẽ vniuerſũ lõge lateq̃ diffuſe
nõdũ tñ tũc exẽpte nec ſeparate: necnõ ml'
titudinẽ copioſã inſigniũ viroꝵ q̃ eidẽ tã ef
ficaciter in ytalia/alemania/frãcia/et hy-
ſpania adheſerũt: deſiderãs q̃ indies ỏ vir
tute in ꝟtutẽ creſceret: excitauit predictuꝫ
gñalẽ miſtrũ fratrẽ Anthoniũ de ruſconib⁹
vt ffem iohãnẽ de mauberto virũ ſciẽtia et
honeſtate moꝵ dotatũ ꝓ ꝯſeruatiõe ipſius
obſeruãtie ſuũ faceret cõmiſſariũ ciſmontã
nũ cõcedẽdo eidẽ oĩmodã ptãtẽ ſuã ſuꝑ eoſ
dẽ ffes de obſeruãtia: ſalua ſemꝑ obedien-
tia ꝛl'ari miſtroꝵ. Qui gñalis miſter acq̃e-
ſcẽs iuſſioni dicti ſũmi põtificis: eundẽ ffeꝫ
Joãnẽ ſuũ inſtituit cõmiſſariũ: nõ ĩ aliquo
exẽptũ: ſed imediate ſub ꝛl'ari obĩa adhuc
iuxta ꝛl'e formã: ꝓut in cõmiſſiõe ſua muni
mine bulle eiuſdem dñi Eugeniȷ̃ roborata
plenius cõtinet. Quã vide infra. 2. pte tra.
primo ſub eodem Eugenio Et incipit Fra
trum minoꝵ in vinea ⁊c.

¶ Anno dñi. M. ccccxlvi. xviij. menſis Maij
idẽ dñs Eugenius anhelãs plurimũ refor
mationẽ ordĩs dicto ffi cõmiſſario ffi Joã
ni ỏ mauberto ꝑ q̃ddã breue ſue ſãctitatis
iuſſit vt ſibi ad romanã curiã ꝓ reformatio
ne cõuẽtus are celi de vrbe Ro. ſex ffes mit
teret: ſcꝫ duos de hyſpania. duos de frãcia
⁊ alios duos de alemania. Qui cõmiſſari⁹
ſcripſit ffi Roderico de oña hyſpano vi-
ro ꝑfecto ac predicatori euãgelico vt ad ex
ecutionẽ dicti mãdati apl'ici ad almã vrbẽ
accederet. Qui ab eodẽ ſũmo põtifice in tã
ta dilectiõis caritate eſt recept⁹ vt eũ ꝓ fi-
lio haberet ac oĩa poſtulata cõcederet. Et
ſic dict⁹ cõuẽtus tũc reformatus fuit ſub re
gulari obĩa ⁊ cura miſtroꝵ ⁊ vicarioꝵ iux-
ta ꝛl'e formã: nã tũc nõdũ erat data eugeni
ana exẽptio vt ptꝫ ꝑ datã dicti breuis ĩ ſũ-
mario priuilegioꝵ infra. 2. pte deſcriptoꝵ
annotatã ⁊ ꝑ datã eugeniane exemptionis

¶ Poſtmodũ aũt procedẽte tpe: idẽ dñs eu
genius. 4. clariſſime ꝑpẽdẽs q̃ſta ex ſupra
dicta ordinatiõe vicarioꝵ gñaliũ ſub ꝛl'ari
obĩa exiſtẽtiũ ⁊ ab eodẽ gñali ſpõte ⁊ libere
⁊ ſine quacũq̃ exẽptiõe inſtitutoꝵ ac de cõ
miſſiõe a gñali miſtro ipſi⁹ intuitu vl' alias
facta ordo nr̃ in multis in ſua primeua ob-
ſeruãtia. tãq̃ rutilãs ſidus in celo videbat
gl'ia clareſcere ⁊ ſacroſãcte eccl'ie necnõ oĩ
ppl'o xpiano ineffabilẽ doctrine ⁊ moꝵ tãq̃
cãdida margarita dedec⁹ afferre Anno do
mini. M. ccccxlvi. xxiij. die Julij credẽs idẽ

Eugenius.iiij.tm̄ bonū obſeruātie ⁊ ordis
magis firmare⁊aliqua rl'e cōtraria male in
formatus ſtatuit: qbus ecōtrario tm̄ bonū
minuit et inſtabile reddidit ⁊totū ordinem
extūc magis diuiſit vt rei expientia extunc
vſq in pñs quaſi ↄtinuo ſine ceſſatiōe ꝓbat
in diſſentionib⁹ cōtrouerſijs litibus iurijs
inimicitijs diſtractiōibus diſcurſibus ⁊re=
laxatiōibus ꝓut etiā lr'e aplice deſup mul=
tipliciter cōfecte ac diuerſi tractatus iā ab
vtraq parte editi et proceſſus varij ⁊qua=
ſi imortales deſup habiti vſq in pñs clari⁹
oſtēdūt. Et hoc idō (vt credit) q⁊ cōtra mentē
ſuā bñ informatā et ↄtra decretū cōſtācien
ſe (cui tñ volebat ⁊ dicebat ſe inniti ſeu ihe
rere) et ↄtra regule pfectionē ⁊ formā (cui⁹
tñ obſeruantiā intēdere ſe dicebat) et exē=
ptionē a regularis obie forma et pfectione
alterātē ⁊ relaxantē et ordinē tm̄ nimis di
uidentē ffibus ipſis de obſeruātia ſiue fa=
milia dedit et a regimine cura et obia mini
ſtroꝝ ſuoꝝ ꝓuincialiū et cuſtodū quā ex re
gula vouerūt vbiq etiā in ptib⁹ vltramon
tanis exemit. Quequidē exēptio Eugeniana
lȝ aliqñ p nicolaū.5. cōfirmata fuerit tñ pō
ſtea p eundē et p caliſtū tercium pluries al
terata ⁊reuocata fuit etiā cōſentiētib⁹ ⁊ ac
ceptātibus ipſis pr̄ibus et ffibus exēptis
de hmōi familia exiſtētibus. Et idō dicti de
familia tp̄e dicti caliſti tercij ad capl'a gñā
lia ↄuētualiū (vt prius a principio ⁊tp̄e ſcti
bernardini ⁊ ffis ioānis de capiſtrano fe=
cerāt) cōueniebāt: ⁊ ibi vicarios ſuos gene=
rales a miniſtro gñali (ſalua obia rl'ari) vt
prius recipiebāt: vt patuit in capl'is gñali
bus tocius ordinis medtolani ⁊ Ro. tp̄e di=
cti Caliſti.3. celebratis. Quo caliſto mor=
tuo obtinuerūt dictā exēptionē citramōta=
noꝝ Eugenij.iiij. ⁊ nō vltramōtanoꝝ repōi
et ↄfirmari ad tp̄s p piū.ij. p bullā īfraſcri=
ptā īſequenti pte tractatu prio q incipit. Pro
nr̄a ad btm̄ frā. deuotiōe. q quidē nihil p vl=
tramōtanis ↄcludit nec ad eos ſpecifice vl'
exp̄ſſe extēdit ſȝ ſolū mādat gñal'r vt ab v=
traq pte ſeruet. ⁊ ſiāt q i dicta eugeniana
ibid īſerta ↄtinet ſb penis ibi exp̄ſſis vt pȝ
p tenorē dicte bulle Pij ſcdi. Que tñ adhuc
pluries a diuerſis ſūmis pōtificib⁹ vna cū
dicto decreto cōſtācieñ reuocata fuit lȝ con
tra hmōi reuocatiōes ſibi ipſis p ſedē apl'i=
cā ꝓuidiſſe dicāt. Et ſic ſolūmō extūc vȝ a
tp̄e dicti Pij.ij. p aliqua tp̄a ↄtinuauerunt
dictā ſuā ſeparationē ſiue exēptionē a ca=
pl'is ↄuētualiū ⁊ rl'ari obia ⁊ cura miſtroꝝ
et eoꝝ libera correctiōe etiā ↄtra formam
decreti ↄſtācieñ. qd reſeruauit olimodā viſi
tationē et correctionē liberā gñali miſtro ſ
ꝓpria dūtaxat pſona ex rl'a debita. Necnō
⁊ viſitationē miſtroꝝ ꝓuincialiū ac corre=
ctionē ipſoꝝ ffm de familia ab eiſdē lȝ cū
ↄſilio diſcretoꝝ tm̄mō exequendā. Necnō
etiā ipſis de familia ſicut ⁊ alijs liberā fa=
cultatē ex rl'a ⁊ voto ipſoꝝ de familia debi
tā ſtādi q vellēt ac redeūdi et ſeruādi regu
lā ſub rl'ari obia et cura miſtroꝝ: nō cū ↄuē
tualibus difformatis (qd ibis exp̄ſſe ꝓhibe
tur ſine licētia vicarioꝝ) ſȝ cū obſuātibus
rl'am et ſm hāc ſtrictā obſeruātiā viuētib⁹
ſub rl'ari obia et cura miſtroꝝ. Et hoc per
illā clauſulā. Nō tñ p hec intēdimus quin
ffes ⁊c. cōformiter etiā ad regulā ⁊ ius di=
uinū: quo nullus frater ab obſeruācia ⁊ red
ditiōe voti legitīe deo emiſſi impedire po
teſt p ola iura etiā diuina vbi illud ſerua=
re cupit ⁊ pōt ꝓut multi ffes obſuātie hu=
iuſmodi extūc fecerūt: q nūc quaſi vbiq mi
tiplicati et ex optime reformatis conuen=
tibus ⁊ cōuētualibus numerū ſuū idies au
gētes et iā plures miniſtros ex ſuis etiā ſu
per reformādos hñtes: paulatine ⁊ pacifi=
ce ordinē reformāt in diuerſis orbis ꝓuin
cijs vt pȝ. Uerū q⁊ hec materia tāq diffici
lis ⁊ ardua ꝓlixiori ⁊ clariori indigeret di=
ſcuſſiōe ⁊ ad pñs nō ſit intētiōis noſtre ſup
hijs diſputare: idō pauca hec (pter intētū) di=
xiſſe in caritate ⁊ cū benigna ſupportatiōe
nō cā detractiōis ſȝ zeli ⁊ amoris ac cōis vti
litatis tāti ſtat⁹ ⁊ ordis tā ipoꝝ de familia
q aliorum: ⁊ ſaluo ſemp meliori iudicio) ad
preſens ſufficiat.

¶ Preterea multa ſatis ꝓlixa de electioni
bus vicarioꝝ gñaliū citramōtanoꝝ de fa=
milia ⁊ capl'is gñalibus ipoꝝ: ⁊ de honeſtis
ac religioſis ordinationib⁹ factis in capitu
lis ipoꝝ habentur i alijs eoꝝ mēorialibus
Que qm̄ pticularia ſūt ⁊ ſolū ipos citramō=
tanos de familia ffes tāgūt a quib⁹ ⁊ ſuffi=
ciēter habētur: ideo in pñtibus cauſa breui
tatis obmittūtur: ⁊ dimiſſus ordo ⁊ nomina
generalium miniſtroꝝ cōtinuātur.

¶ Anno dñi. M.cccc.xlvij. mortuo Eugenio
iiij. Nicolaus papa. v. ad ſedē btī petri aſſu
mitur. Qui ordinē ſūme dilexit ac multa or
dini priuilegia ⁊ munimēta cōtulit vt infra
patebit. Qui ⁊ opinioni pdeceſſoris ſui mar
tini.v. inherendo (lȝ aliqñ eugenianā dicat
cōfirmaſſe) tñ poſtea meli⁹ informatus ordi
nē totū ſub regulari obia ⁊ cura miſtroꝝ re
poſuit: nō obſtāte eugeniana ⁊ decreto con
ſtācieñ. ⁊ alijs in ↄtrariū p bullā īfraſcriptā
q incipit. Et ſi cūctoꝝ fideliū. Et pri⁹ p aliā
bullā q icipit. Regimini vniuerſalis eccl'ie q

declarauerat Eugenianã fuiſſe datã p modũ cõceſſiõis nec inuoluntarios potuiſſe nec poſſe obligare, vota ſua iuxta rle formã ⁊ dñum pceptũ dño reddẽ volẽtes obediẽdo miſtris

Triceſimuſterci⁹

generalis miſter fratri Anthonio de ruſcombus ſuccedens fuit frater angelus de peruſio. Qui electus in caplo gñali peruſij celebrato anno dñi. M.cccclij. ſuſcepto gñalat⁹ officio parũ ſupuixit ⁊ eodẽ ãno vl circa: diẽ clauſit extremũ.

Triceſimuſquartus

gñalis miſter dicto fratri angelo de peruſio ſuccedens fuit frater Jacobus mozanica ſacre theologie doctor. Qui electus fuit in caplo gñali bononie celebrato die.xv. Junij anno domini.M.ccccliiij.

¶ Hic gñalis plures honeſtas ⁊ religioſas ordinatiões atq reformatiões tã quo ad diuinũ offm q̃ quo ad alia multa p rle ⁊ honeſtatis obſeruãtia edidit que incipiũt Paulo aplo teſte lex ppter trãſgreſſores poſita eſt. ⁊c. diſtricte p ſanctã obiam pcipiẽs ibidẽ predeceſſoꝝ ſuoꝝ ſtatuta vcz Bñdicti. xij. Guillermi farinerij ⁊ magri Anthonij de ruſconibus ab oibus ſeruari. Et adminus ſemel in mẽſe ad mẽſã p integrũ legi ſub pena depoſitiõis officioꝝ. Et alia pl'a notabilia ſtatuit q̃ breuitatis cauſa pretereo.

¶ Anno dñi. M.cccclv. dñs papa Nicolaus v. ab hac luce migrauit: ⁊ eodẽ ãno Rome fuit aſſũpt⁹ ad papatũ dñs Calixt⁹.3. Cui⁹ q̃dẽ coronatiõis ãno primo quãdã reuocationẽ et imutationẽ lraꝝ ⁊ exẽptionũ Eugenij.4. et decreti ꝯſtancieñ. de obia ⁊ regimine ac vniõe fratrũ de obſeruãtia ſiue familia edidit. Que incipit In pacẽ factus eſt loc⁹ ei⁹. Quã ⁊ poſtea p aliã bullã ꝯfirmauit i qua ordinauit q dicti pfes obſeruãtie ſiue familie p electiõe vicarij ſui gñalis ad gñale capitulum totius ordinis conuenirẽt atq generali miniſtro tres patres preſentarent et plura alia decreto ꝯſtãcieñ. ⁊ eugeniane cõtraria / ⁊ rle ac obie rlari magis ꝯformia: licet ſufficiẽtia nõ eſſent. Quã calixtiuã dicti patres de familia toto tempore vite dicti Calixti. iij. ſeruauerunt: non vltra vtentes decreto conſtancieñ. nec exemptionibus ſiue prouiſionibus Eugenij. iiij. ſed ad capitula generalia ⁊ prouincialia fratrum conuẽtualiũ ordis ꝯueniẽtes vt a pricipio tpe ſcti bernardini fecerãt. Qð ⁊ ſp cũ hũilitate et paciẽtia fecerũt alij obſeruãtes obie regularis vſq ad tpa moderna habentes tamen ſp in dictis capitulis locum ſeparatũ vbi de bñplacito miniſtri et diffinitorum negocia ſua et prouiſiones officiariorum ſuorum et fratrum cum vicario ſuo pertractabant et diſponebant ſcribenda et legenda cum ceteris in communi tabula diffinitionis. Quia tñ Calixtina ſupradicta propter aliqua inſufficiẽs fuit ideo eo mortuo p Piũ.ij. reuocata vel ſuſpẽſa ſz nõ in melius nec i equiualens mutata. ¶ Anno dñi. M.cccclvij. octaua die auguſti dñs papa Calixt⁹. iij. inſtituit feſtũ trãſfiguratiõis p gfaꝝ actione illi⁹ victorie miraculoſe facte cõtra turcũ in vngaria in die ſcti Sixti in qua victoria frater Johãnes de capiſtrano cum multitudine fratrũ ſuoꝝ xpianorũ diuino fretus auxilio plurimum laborauit

¶ Anno. dñi. M.cccclxiij. xij. die mẽſis nouembris in ꝯuẽtu cõplutenſi cuſtodie Toletane obijt venerabilis frater beatus didacus de ſctõ Nicolao laycus vir eximie ſanctitatis qui in vita et poſt mortem varijs claruit miraculis

¶ Anno dñi. M.cccclvij. in penthecoſte celebratum eſt capitulum generale mediolani tpe dicti Calixti tercij. Ad qð (iuxta bullã calixti pdicti qua eugenianã ⁊ cetas exẽptiões quorũcũq ffm a rlari obia miſtroꝝ reuocauerat cõuenerũt fres citramõtani de familia ⁊ iuxta ordinationẽ dicte calixtine tres patres pro vicariatu pñtauerũt dicto miſtro gñali fri iacobo de mozanica: q̃ ex illis trib⁹ frez theodoricũ elegit ⁊ vicariũ ſuũ ſup obſeruãtes citramõtanos libere et ſponte inſtituit.

Triceſimus q̃nt⁹

gñal miſter q̃ pdicto fri Ja. de mozanica ſucceſſit fuit ff frã. de Sauona magiſter i theologia doctiſſim⁹. Qui fuit elect⁹ in capitulo gñali peruſij celebrato Anno dñi. M.cccclxiiij. Hic fuit mitiſſimus homo et ordinem prudenter rexit Ad cuius congruentius regimen / ſtatuta quedam edidit / et ex antiquis plura in vnum collegit Que in capitulo generali diuione prouincie ſancti Bonauenture celebrato. Anno dñi milleſimo. cccclxvij. vel circa obſeruari mãdauit. Et poſtmodũ ad ſũmi põtificatus honorẽ aſſũptus Sixt⁹.4. vocat⁹ illa cõfirmauit et extũc ſtatuta Sixtina dicta ſunt Que tamen non habentur in vſu; qz ſoluz pro reformãdis conuentualibus facta fuerunt.

¶ Prefato anno ſcz. M.cccclxiiij.die.xiiij.
auguſti predictus dñs papa Pius.ij.migra
uit ex hac vita. Qui vt erat pius ⁊ amator
pietatis multa priuilegia ⁊ gratias ordini
pie ⁊ benigne conceſſit. ¶ Poſt cuius obi=
tum rome fuit aſſumptus ad papatū Pau=
lus.ij. Qui etiā ordini noſtro beniuol⁹ fuit
et plura conceſſit. Qui ⁊ ad inſtanciam di=
cti generalis miniſtri fratris franciſci de ſa
uona ⁊ fratrū de familia bullā dictā de con
cordia ⁊ inter cōuētuales ⁊ ſibi ſubditos ob
ſeruātes pro vna parte: ⁊ inter alios obſer=
uātes exemptos de familia dictos pro alia
parte dedit. Quā idē generalis poſtmodū
ad ſūmi pōtificatus honorē ſublimatus ſua
bulla ꝯfirmauit. Et poſtea plura addidit vt
infra. ¶ Fuit aūt dict⁹ gn̄alis miniſter fra
ter frāciſcus de ſauona per dictū Paulū.ij.
ꝓmotus ad cardinalatū. Et deinde mortuo
dicto Paulo.ij.in vicē bti petri electus fuit
idē cardinalis dn̄s frāciſcus anno domini
M.cccclxviij.⁊ Sixtus.iiij. vocatus. Qui
q̄tū ordinē ſuū dilexerit ⁊ oēs alios mēdi=
cātes ex maximis gratijs ⁊ priuilegijs infra
deſcriptis apertius patet.
¶ Hic eccl'ie ſctē ⁊ ꝑcipue vrbi romane mi
ta ⁊ ingētia bona fecit eccl'ias reparādo et
plures de nouo a fūdamētis ac nōnulla mo
naſteria et ꝯuēt⁹ erigēdo hoſpitalia quoq̄
reparauit: ⁊ maxime inſigne hoſpitale ſctī
ſpūs: vbi ampliſſimos redditus ⁊ multa do
naria cōtulit: in quo ⁊ vita ipſius ab infan=
tia ſua depicta eſt ⁊ deſcripta.
¶ Hic a romanis admodū dilectus ſpeciali
prerogatiua bonus papa anthonomatice
vocabatur. ¶ Hic ffes ꝯgregationis clare=
noꝝ ad obediētiā ordinis ⁊ miniſtri gn̄alis
(ꝓcurante venerabili pr̄e eoꝝ fratre petro
hyſpano) reduxit. Quib⁹ ⁊ locū ſiue ꝯuētū in
vrbe ſcti hieronymi nūcupatum dedit.
¶ Hic papa patrē ꝯfeſſorē habuit: fratrem
amadeū nūc miraculis choruſcātē. Qui q̄dē
multos ꝯuētus ſub regulari obſa ⁊ cura mi
niſtroꝝ iuxta r'le formā in ſctā obſeruātia
p ytaliā ⁊ lōbardiā edificauit. nolēs eos exi
mi a regulari obſa ⁊ cura miſtroꝝ: r'lam et
exēpla primoꝝ patrū maxime ſcti Bernar=
dini pr̄is nr̄i veſtigia inſequēdo. Qui btūs
pater amadeus multos ſequaces habuit in
partibus illis vſq̄ in hodiernū diē q̄ vocati
ſunt ffes minores de amadeis r'laris obſe.
Et qr dict⁹ pr̄ Amadeus familiaris (tāq̄ pa
ter ſpūalis) dicto Sixto.iiij. fuit: hinc ab eo
obtinuit locū in vrbe roma in mōte aureo.
Ubi elemoſynis xp̄ianiſſimi regis frācoꝝ
ꝓuētib⁹: et deinde catholici regis hyſpanoꝝ
deuotus eſt erect⁹ ꝯuēt⁹ ſub r'lari obſa ⁊ cu
ra miniſtroꝝ. Qui q̄dē pater tādē lōbardiā
repetēs in ꝯuētu ſuo mediolanē. vitā fini=
uit. Ibiq̄ āte maius altare honorifice ſepul
tus miraculis clarens.

TRiceſimusſextus

gn̄alis qui dicto magr̄o fran=
ciſco de ſauona ad cardinala=
tū a dn̄o Paulo.ij. aſſūpto ſuc
ceſſit: fuit ff̄ zanetus de vtino
ſacre theologie ꝓfeſſor. Qui in capl'o gn̄ali
venecijs celebrato anno dn̄i. M cccclxix. ele
ctus fuit. Hic a prefato dn̄o papa Sixto.4.
multa ſingularia ⁊ vtilia ꝑ fratribus hūs ordi
nibus impetrauit vt in ſequēti pte patebit.
¶ Hic multū egregie ꝓ honore btiſſimi pa
tris nr̄i frāciſci ⁊ ſacroꝝ ſtigmatū ei⁹ labora
uit ⁊ diuerſas ſolempniſſimas lr̄as ⁊ bullas
apl'icas etiā de ꝯſilio ſacri ꝯſiſtorij reuerē=
diſſimoꝝ dn̄oꝝ cardinaliū obtinuit ꝯtra in
ſurgētes errores ⁊ falſas aliquoꝝ emuloꝝ
adinuētiones: q̄ in ꝯtēptū dicti ſcti ⁊ ſacroꝝ
ſtigmatū ei⁹: multos errores p̄dicabāt ⁊ nō=
nullas ymagines i ptib⁹ gallie maxime ſcti
pauli apl'i ⁊ ſctē katherine de ſenis cū ſtig=
matibus depingi faciebāt quas Sixt⁹.iiij.
ſub grauib⁹ cēſuris ⁊ penis de ꝯſilio reuerē
diſſimoꝝ cardinaliū vbiq̄ aboleri mādauit
et ne aliq̄s ſctūs cū ſtigmatib⁹ niſi ſctūs frā
ciſc⁹ ſine ſedis apl'ice preuia examinatiōe ⁊
determinatōe depingi faceret aut depictas
retineret ſub grauib⁹ cēſuris ⁊ penis ip̄o fa
cto incurrēdis inhibuit: dās executores de=
ſup: vt pꝫ p auctēticas bullas in.ij.pte hui⁹
cōtētas (quaꝝ originalia habentur in con=
uētu trecenſi prouincie francie.
¶ Certū q̄ppe eſt ⁊ oculata expiētia docꝫ q̄
rome vbi ſctm̄ corp⁹ dicte ſctē vgīs katheri
ne iacet vcꝫ in eccl'ia ff̄m p̄dicatoꝝ i miner=
ua/ nullā penit⁹ haberi picturā vel aliqđ de
hmōi ſtigmatib⁹ ſignū. Et vt in ſdā ꝓbati pa
tris (q̄ interfuit canonizatiōi dicte ſctē ⁊ ſer
monē canonizatiōis i ſcō petro audiuit) vt i
q̄ fide digno relatu accepi: nullā penit⁹ tūc
de hmōi ſtigmatib⁹ factā fuiſſe mētiōē niſi
adeo eā deditā extitiſſe meditatiōi paſſiōis
xp̄i q̄ ſemel dormiēs videbat ſibi in ſōpnis
plagas xp̄i i manib⁹ ſuis ac pedib⁹ ſentire:
ꝓut ꝯtēplatiuis ⁊ deuotis aliq̄n euenire d̄r
quapropt̄ talia ſicut friuola ⁊ ex quadā inui=
dia orta nec dicte ſcē katherine nec aliſ̄s pla
cēt ſꝫ ſūme diſplicēt. Nō ei dn̄a iei⁹ ſacra ſtig
mata ſua i ſexu feminco īp̄mere voluit. Qđ ſi
voluiſſet ꝓrogatiuā illā poti⁹ m̄ri ſue (vt q̄dā
arguūt) reſeruaſſet. Sꝫ m̄lte cāe allegari poſſēt

eur hoc in tp̄e ꝯgruū, fuit in ſacro corpore
dicti ſeraphici ⁊ euāgelici pr̄is nr̄i Frāciſci
ſacra ſtigmata imprimere ⁊ memoriā tāti
bn̄ficij nr̄e redēptiōis in mūdo renouare (q̄
⁊ viuēs pꝰ ſctūs per bienniū, in ſuo corpore
portauit ⁊ poſt mortē luculēter his īſignitꝰ
appruit) ſ; has nūc breuitatis cā ptranſeo
Quibꝰ tn̄ nō obſtātibꝰ nōnulli emulatores
ſūo ⁊ facto etiā p taliū falſarū picturaꝝ cō
tinuationē: dictū ſctm̄ ⁊ ordinē impugnare
et ipſius honori detrahere non ceſſant.

¶ Verū qm̄ ṽitas q̄to acrius īpugnaṫ: tā-
to magis ꝯtra intētū īpugnātiū ⁊ in ipſoꝝ
cōfuſionē: tō ſciūt clareſcit ⁊ certe optīe no
rūt īpugnatores ipoꝝ ſacroꝝ ſtigmatū ſa
cratiſſīe ac īmaculate ṽgis marie ꝯceptiōi
inſultātes (p̄cipue, pr̄es ordīs p̄dicatoꝝ) q̄d
nō ſolū retroacto tp̄e: ſ; ēt a tribꝰ ānis citra
vc; āno dn̄i. M. ccccc. vij. ſub pōtificatu ſā-
ctiſſimi dn̄i nr̄i Julij. 2. ī alemanie ptibꝰ ſue
tenſiū opido berneñ ꝯtigerit. que ⁊ mō toti
ferme mūdo nota facta ſūt. Ubi p ꝯmiſſiōe;
aplicā ⁊ ſpāles nūcios dn̄i pape viros autē
ticos ab vrbe Ro. deſtīatos ⁊ dn̄; epm̄ lāſa
neñ. facto ⁊ pbato mirabili, pceſſu ⁊ īaudit;
fictiōibꝰ reuelationū ⁊ adiuētionū atq̄ men
daciōꝝ ac ſcriptꝰarū q̄rūdā ex ipis ꝯtra ſa-
cratiſſimā ⁊ īmaclatā ꝯceptiōnē glioſiſſime
ṽgis marie ⁊ puritatē ipſiꝰ ⁊ ꝯtra defēſores
ipſiꝰ p̄cipue ffes miores ⁊ ꝯtra ſacra ſtigma
ta bti frā. p artificioſā impſſionē ⁊ īflictionē
q̄nq̄ vulnerū ī pedibꝰ manibꝰ ⁊ latere vniuſ
nouicij laici ſimplic; tales tādē q̄ttuor pſeu
do pphete pr̄es ꝯuētꝰ hmōi ordīs p̄dicato
rū dicti opidi vc; berneñ p̄ncipales actores
vc; prior ⁊ tres alij de p̄ncipalioribꝰ publi-
ce adiudicati ⁊ cōbuſti ſūt ⁊ nouiciꝰ ad ppe
tuos carceres ꝯdēpnatꝰ: ordīe nr̄o mioꝝ nꝉ
latenꝰ pcurāte nec eos īcuſāte aut in aliq̄
ꝯtra ipos reclamāte: ſ; dn̄is rectoribꝰ ber-
nēſibꝰ tāq̄ veris catholicis zelo dei ⁊ hono
ris btē ṽgis marie toti frā. ac orō nr̄i id p-
prijs motibꝰ pcurātibꝰ. ¶ Hec dixeri nō in
vilipēdiū aut diffamationē tāti orō p̄dica-
toꝝ. ordi nr̄o ſpāli dilectiōis ⁊ caritat; vicu
culo ab āriq̄ ſemp colligati ⁊ a q̄ tāta bona
in ſctā dei ecclīa ꝯtinuo pullulāt ⁊ q̄ pp ali-
q̄s tales liq̄s merito depmi nō d; nec depri
miꝉ apꝰ ſane itelligētes: cū ī ſocietate xp̄i ⁊
aploꝝ eiꝰ iuētꝰ ſit iudas traditor peſſimus.
ſ; vt honor tāte mr̄is ⁊ tāti pr̄is a ver; legit
timis filijs vt decet ſuſtineaꝉ ⁊ defēdaꝉ ⁊ vt
p hec obſtiati moneāꝉ a ſuis erroribꝰ inuiſ-
dijs ⁊ tādiu continuatis ptinacijs ꝯtra dei
mr̄e; ⁊ eiꝰ honorē ⁊ ꝯtra tm̄ xp̄i cācellariū et
vexilliferꝝ btm̄ Frā. prudenter reſipiſcere

TRiceſimus ſepti
mus gn̄alis miniſter fuit fra
ter Frā. Sanſon de brixia: q̄
in caplo vrbani Anno dn̄i. M
cccc. lxxv. celebrato tp̄e iubi-
lei ī gn̄alē miſtrū fuit electꝰ. Qui ſuccedēs
p̄dicto mgr̄o zaneto de vtino lōgo tp̄e ordi
ni p̄fuit. Hic vir apprime doctꝰ pp ſuā ſciē-
tiā multū in ytalia famatꝰ ī rebꝰ gerendis
prudēter ſe geſſit. Nō tn̄ ffes obſuātes ſi-
bi ſubditos nec alios de familia q̄s bigo-
tos appellauit) diligē viſus eſt

¶ Hic in capitulo gn̄ali cremōe celebra
to attēdēs qualꝛ ſemp in peius ffes ꝯuētu
ales laxabāꝉ et declinabāt: ſtudia q̄q̄ or-
dinis minuebanꝉ: īgemiſcēs corā toto capi
tulo dicebat notabile ṽbū. Heu inq̄t pr̄es ⁊
ffes. Olim in ordīe nr̄o multis tp̄ibꝰ ſole-
bat eſſe ⁊ dn̄ari vera cōſciētia tandē īrāte
et regnāte ſciētia: paulatine dimiſſa eſt pri
ma ſillaba vc; Con. ⁊ ſolū remāſit qō ſeq̄ꝉ
vc; ſciētia. Nūc ṽo fratrū malicia et negli
gētia deperit ⁊ ſcōa ſillaba, vc; ſci. q; ſcia ⁊
ſtudia deperiūt ī ordīe: ⁊ ſolū remanet nūc
qō ſequiꝉ in dicto vocabulo vc; entia: quia
ffes moderni tāq̄ lapidei beſtiales ⁊ mali
ſine ꝯſciētia ⁊ ſine ſciētia remanēt velut en-
tia bruta. Et iuxta ṽbū apli facti ſūt ōmꝰ
velut es ſonās poſtea velut terra ⁊ lapides
inuicē ſeipos collidētes. Quibus, pfecto ni
chil tūc veriꝰ ad ppoſitū adduci poterat (vt
ad oculū vidimꝰ) quo ad ſtatū ipſoꝝ cōuen
tualiū nondū ad verū reformatoꝝ. Que oīa
maximā vigilātiā ⁊ cautelā in modernis ob
ſeruātibus ⁊ reformatis cauſare debent ne
exēplo prioꝝ minora ſpernēdo paulatine
in maiora irremediabilꝛ ruāt: ꝓut nōnulli
vagi et ſupbi ac minus in deuotiōe ⁊ hūili-
tate fundati incipere videnꝉ ſi a p̄lat; per-
mittanꝉ q̄ propterea artius cōprimēdi vel
a ſtudijs aut ab ordine ſi ſint nouicij ſine
mora expellēdi ſunt.

¶ In dicto aūt caplo gn̄ali Cremone cele-
brato Anno dn̄i. 1488. dictus gn̄alis ordia
uit. Primo q̄ circa diuinū officiū obſeruēꝉ
cōſtitutiōes dn̄i Sixti pape. 4. Itē q̄ nꝉlus
ff niſi pprio nōīe noīetur. Itē q̄ habeātur
carceres fortes ſ; hūani in quol; cōuētu
Itē q̄ reuelātes facta religiōis ſeclaribus
aut q̄buſcūq̄ alijs nō de ordine nr̄o exiſtē-
tibus ipſo facto intelligūꝉ excōicati nec ab
ſolui poſſint niſi a gn̄ali vel puinciali miniſ
ſtro. Itē q̄ nō ſit diſcurſus in ecclīa tp̄e di-
uini officij ⁊ miſſarū et nō audianꝉ cōfeſſio-
nes illo tp̄e. Itē nullus frater exeat cōuētū

ſine licentia prelati ⁊ ꝙ ſeruetur clauſura.
Itē nullus fr̄ accipiat de ꝓuincia alterius
miniſtri ſine licētia ſui miſtri. Itē ꝙ ſingu=
lo anno fiāt gardiani et nō prolōgent vltra
vnū annū niſi vrgēte ⁊ neceſſaria cauſa ꝓ=
longētur ad duos annos ⁊ nō vltra. Itē ꝙ
ꝓcuret depingi ymago ſancti bonauēture
Itē ꝙ caritatiue ſeruiat infirmis. Item ꝙ
modeſte ſe habeāt fr̄es cū preſbiteris ſecu
laribus. Itē ꝙ nullus bigotus recipiat in
ter nos: etiā cū licētia ſub pena priuationis
officiorum. Itē ꝙ inuiolabiliter ſeruent ↄſti=
tutiōes feliciſſime recordatiōis pape ſixti.
Et hoc precipiat prelatis ſub grauiſſimis
penis. ¶ Hic viginti quatuor annis ↄtinuis
et vltra in officio ḡnalat⁹ cōtinuat⁹ fuit Et
q̄uis meritis beati frācīſci et aliquorum bo=
norum ſubditorum ꝓmerētibus ⁊ grā officij: tā=
to ordini ſatis bonus et vtilis extiterit: ſibi
tn̄ nequā fuiſſe a nōnullis iudicat. Nā di=
uulgabat per vrbē (an iure vel iniuria: iudi
cio dei manēt relicta q̄m ſurdo maledicere
nolumus) apud alexandrū papā. 6. mediā
tibus pecunijs ab ordine collectis cardina
latū ābire. Sz repulſā paſſ⁹ florētiā redijt
Et eodē anno circa octauā bti Frā. vitā fi=
niuit ſepltus in maiori conuentu florentie.
Anno domini. M.cccc.xcix.
¶ Anno dn̄i. M.cccclxxxiiij. ſupradicto ge
nerali in ordinis gubernatiōe exiſtēte. xij.
die mēſis auguſti, in feſto btē Clare dn̄s pa
pa ſixtus. iiij. extremū vite ſue clauſit diem
Qui vt verus amator nr̄i ſacri ordinis ⁊ or
dinis ſctē clare ac tercij ordis: mlta ſinglā=
ria priuilegia ⁊ ampliſſimas indulgentias
cōceſſit nō ſolū his tribus ordinibus ſz et
omnibus alijs mendicātibus vt in ſequēti
parte. ij. clarius patebit. Poſt cuius obitū
anno ſequēti. xv. die mēſis aprilis dn̄s ino
cētius. viij. de ſenis vice eius. i. in locū bea
ti petri ſucceſſit.
¶ Tp̄ibus etiā dicti ḡnalis miniſtri frā. ſā
ſon claruerūt multi p̄res vita ⁊ doctrina il=
luſtres in partibus ꝙ̄ maxime gallicanis et
ytalicis: inter quos in ytalia fuit btūs pa=
ter ille fr̄ Bernardinus de feltro ꝑdicator
egregius ſepultus in cōuentu fr̄m de obſer=
uācia ſiue familia ꝓpe ciuitatē papie Qui
honeſtiſſimā practicā de mōte pietatis ke
pit ⁊ adinuenit ad tollenduz dāpnabiles et
multiplicatas vſurarū voragines tunc ꝙ̄
maxime in lūbardia graſſātes ⁊ ad cōgrue
ſubueniendū pauperū inopijs. Cuius q̄dē
merita: crebro illic facta miracula atteſtāt
Claruerūt et eiſdē tēporibus in ꝓuincia ſā
cti Bonauēture quatuor p̄res antiq̄ quon
dam ſocij ſancti bernardini et fratris iohā
nis de capiſtrano: regularis obedientie et
obſeruantie precipui zelatores. Uidelicet
Frater Joannes tilleri. Frater Nicolaus
amantis. Frater Johannes galteri ⁊ Fra
ter Guillermus abrici: qui omnes multiſ an
nis ſucceſſiue conuētus et fratres dicte ob
ſeruantie et obedientie regularis miniſtrꝭ
ſubditos: in officio vicariatus rexerunt ibi
dem et pro obediētia regulari exemplo pa
trum ſuorum maxime ſancti bernardini ſu
ſtinenda multum laborauerunt exemptio=
nes aliorum patrum de familia quibus an
tea (dū illi adhuc ſub obedientia regulari
et cura miniſtrorum eſſent) (ſociati fuerāt)
abijcientes et repudiantes pro puriori re=
gule obſeruantia: et ceteros ad idem ꝓ poſ
ſe inducentes

¶ Claruit et eiſdem temporibus in parti=
bus gallicanis beatus ille pater frater Jo
hannes burgenſis de ſancto iuliano i bre=
cia oriundus: eiuſdem prouincie ſancti bo
nauenture et conuentus dole. Qui quadra
ginta annis et vltra ſancte predicatio=
nis opus in partibus gallie cum ma=
ximo ſpiritus feruore et animarum vtilita
te exercuit ornatas ⁊ curioſas allegatiōes
paſſuum ſcripturarum et queſtionum i pu
blicis ad plebem predicationibus ſemꝑ de
uitans. Nam mirabilis humilitatis deuo=
tionis ac zeli erga ſalutem animarum fuit
Sed et ſtatus ſui veram obſeruantiam et
obedientiam ſub miniſtrorum cura iuxta
regule formam ſemper ſequi voluit et pro
ea ardentius militans: etiam aliquando vſ
ꝙ ad pedes ſummi pontificis accedendo.
¶ Qui ſuis laboribus et ſanctis exemplis
multos conuentus in dicta prouincia ſan
cti Bonauenture in partibus ſabaudie et
brecie ſub regulari obſeruancia et obediē=
tia miniſtrorum erigi ac fundari procura=
uit: multoſꝙ ad ordinem attraxit Et nouiſ
ſime apud Lugdunum conuentum beate
Marie de angelis prope locum duorum a=
mantium a chriſtianiſſimo Francorum re
ge opem dante (maiori conuentu Sancti
Bonauenture nondum tunc reformato) fie
ri nitebatur. Qui rex ob ſingularem deuo=
tionis affectum quem ad ipſum habuit: fi=
lium ſuum ab eo baptiſari voluit: et eū ve=
lut patrem quoad vixit honorauit.

¶ Tandē ſalubriter ↄſūmato vite ſue de=
curſu i ſenectute bona debitū hūanitatꝭ ex
ſoluit ipſo die btī ludouici epi ⁊ ↄfeſ. ord nr̄i

anno dñi M.cccclxxxiij. Et in pfati ꝯuēt⁹ ſetē
marie de āgelis quadā eccl'ie capella ad ip
ſius honorem ꝯſtructa tumulatus/famoſis
illic ⁊ innumeris choruſcās miraculis.
¶ Claruerūt ⁊ his tꝑibus multi alij in di=
ctis ꝓuīcijs ytalie ⁊ gallie tā de obſeruātia
familie ꝙ̄ de obſeruātia regulari ſub mini
ſtris ⁊ ꝯuētualib⁹ qui opa diuerſa ediderūt
quib⁹ ſctā dei eccl'iam ⁊ religionē illuſtra
rūt: vt fuerūt illi venerabiles ⁊ docti patres
frater āgelus de clauaſio ⁊ frater iohēs ba
ptiſta q̄ ſūmas caſuū ſingulares ⁊ vtiles cō
fecerūt fuit vt ēt frater bernardin⁹ de buſtis
predicator ⁊ ſermonū ꝯpilator egregi⁹ fra=
ter etiā euſtachius de curia doctor ꝑiſieñ. q̄
opa ſup ſnīas edidit frater Stephan⁹ bru=
lefer de britānia etiā doctor ꝑiſieñ. q̄ ſua do
ctrina ⁊ egregijs tractatibus multis ꝓfecit
frater iohēs perrini de lothoringia etiā do
ctor ꝑiſieñ. inſignis. Qui ꝙ̄ti zeli fuerit ad
puritatē nr̄i ſacri ſtatus defendēdā ⁊ ꝓmo=
uēdā ex tractatu ip̄i⁹ ſup diſpēſatōe minoꝝ
in ſequētibus quarta pte deſcripto ſufficiē=
ter oſtēditur. frater etiā Oliueri⁹ maillardi
etiā p̄dicator ⁊ ſermonū ꝯpilator ac vicioꝝ
obiurgator ſingularis. frater Anthoni⁹ fa=
rinerij. frater Nicolaus deniſſe p̄dicatores
famoſi vita et virtutibus clari et alij multi
quoꝝ q̄dā relaxatoꝝ vitā ꝯuētualiū fratrū
relinquentes ad cādidā vite obſeruātiā trā
ſierūt. quidā vz ad obſeruātiā familie: alij
vero ad obſeruātiā ffm miſtris ſubditoꝝ.
¶ Simil'r etiā in ꝓuincia Turonie claruit re
uerēdus pr̄ frater petrus chābon p̄dicator
deuotus conuētus dole qui conuētū abba=
tiſuille cū fratre benardino ⁊ certis alijs pa
tribus ꝓuincie ſcti bonauēture reformauit
et poſtea cōuētū Turonēſē ad obediētiā re
gularē miſtroꝝ ex ffm manib⁹ de familia
retractū reuerēdi miſtri ꝓuincialis ⁊ fratꝝ
obediētie ⁊ obſeruātie r'laris ſuffultus ad=
iutorio optime reformauit. Ex quo ꝯſequē
ter alij ꝯuētus paulatine ꝓ maiori pte i di
cta ꝓuincia adverū reformati ſūt ⁊ ad ſtri=
ctā obſeruātiā reducti ⁊ nūc miſtrū obſer=
uācie r'laris ſui ſtatus zelatorē ⁊ ꝑcipuum
reformatorē hr̄e meruerūt. ¶ Simil'r ⁊ in ꝓ=
uincia Colonie tūc tēporis claruit venera=
bilis pr̄ frater ioānes de pōte hō ſingularꝫ
feruoris ⁊ auſteritatis. Qui auxilio patris
rolādi doctoris miſtri ꝓuincialis ipſi⁹ ꝓ=
uincie poſtea etiā obſeruātiā intrātis ⁊ fra
trū obediētie ⁊ obſeruācie r'laris quos a ꝓ
uincia frācie ſecū duxit decē ſolēpnes ꝯuē=
tus in dicta prouincia adverā ſucceſſiue ob
ſeruātiā reduxit.

¶ Claruit ⁊ tūc tēporꝫ ffr Joānes tixerandi
doctor et predicator inſignis dicte prouin
cie ſancti Bonauenture. Qui duobus an=
nis continuis et vltra ſingulis diebus ſer=
mones pariſius continuauit et maximos
animarum fructus exinde reportauit. Nā
inter alios ſue p̄dicatiōis fructus miſeras
filias luxui deditas lupanaribus quoqꝫ ꝓ
ſtitutas ad penitēcie lamēta retraxit: q̄b⁹
pariſ. ⁊ alibi monaſterij locū ꝓcurauit vbi
in dei ſeruicio ⁊ cū ipſarū nūeri incremento
vſqꝫ hodie perſeuerant.
¶ Anno domini. M.ccccxcij. Innocentius
papa octauus moritur ⁊ i loco eius et ſede
beati Petri Alexander ſextus ad pontifica
tum aſſumitur. Qui multum etiam ordinē
dilexit et varia priuilegia conceſſit vt in ſe
quenti parte patebit

Tricesimus octa-

uus gñalis miſter vl' quadra
geſim⁹ ſcd'z alioſ fuit ffr Egi
di⁹ delphin de ameria ſacre
theologie magiſter ⁊ ꝓuīcie
orientis tūc miſter ac ordīs ꝓcurator i curia
romana. q̄ in loco p̄dicti miſtri magri Frā
ciſci ſāſon ſucceſſit ⁊ fuit elect⁹ i caplo gña
li lateranē. Anno dñi. M ccccc. Qui ſemper
honeſte ac religioſe vite fuit quapropter a
multis reuerēdiſſimis cardinalib⁹ pluri=
mum dilect⁹. Et licet ante officiū gñalatus
ſuſceptum ꝓcurator ordinis exiſtēs/aliqn̄
integre reformatiōi cōuentuū cōtrari⁹ ap=
paruerit: tn̄ defūcto gñali ⁊ officio vicaria
tus ordīs ad ipꝫ deuoluto ⁊ ꝯſeq̄nter ad of
ficiū gñalatus eo ꝓmoto et cū ffribus obe=
diētie ⁊ obſeruātie r'laris ſibi ſubditis in
partibus gallicanis conuerſante adeo ze=
lare cepit veram ordinis reformatiōnē/ ꝙ
q̄cquid pro ea et pro ordini vnione potuit
compleuit. Nam ad hec prius fecerat ſta=
tuta nūcupata ſtatuta Alexādrina multuꝫ
in aliquibus relaxata vt per hec facilius re
ducere poſſet cōuentuales. Que tn̄ poſtea
optime reſtringendo correxit auctoritate
apoſtolica deſuper ſibi commiſſa Que om
nia tandem per eius ſucceſſorem ⁊ reuerē=
diſſimū. d. ꝓtectorem cōmiſſione ⁊ auctori=
tate ap'lica ⁊ capl'i gñaliſſimi nūc in melius
collecta fuit et ordinata. ¶ Hic generalis
ꝑtes gallicanas adiens multos ſolēpnes
cōuentus ꝑ introductionē ffm obſeruantie
et obedientie regularis miniſtris ſubdito=
rū/ad ſtrictā et p̄mā obſeruātiaꝫ reduxit
tā ꝑ ſeipm ꝙ̄ ꝑ diuerſos cōmiſſarios ſuos

precipue conuentū ſcti Bonauēture in lug
duno cōuentū pariſienſē ⁊ multos] alios in
dictis partibus ⁊ ꝓuincijs miſtros ꝯuētua
les gardianos ⁊ cuſtodes abſoluēdo ⁊ alios
dicte obediētie et obſeruātie r'laris īſtituē
do ac ffres hmōi obſeruātie et obie (amotꝫ
ffribus cōuentualibus reformari adueruꝫ
nolentibus) introducēdo ꝓcurātibus ⁊ aſſi
ſtentibꝰ ſibi pfibꝰ dicte obediētie ⁊ obſeruā
tie r'laris illi ſubditis Preſidio etiā ac fa
uore xp̄ianiſſimi regis frācie ludouici .xij.
Ac reuerēdiſſimi dn̄i Georgij cardinalis d
ābaſia legati ī frācia ⁊ aliorꝝ prelatorꝝ Nec
nō dn̄orꝝ ſupme curie ꝑlamēti pariſien̄ : q̄
oēs ipſi reformationi et reformatoribus
multa auxilia ⁊ āpliſſimos fauores ꝓbuerīt
¶ Hic diuerſis ſtatutis localibꝰ ꝓ manutē
tiōe reformatiōis ⁊ ſtudij ī dicto ꝯuētu pa=
riſien̄ cū pr̄ibꝰ antiq̄oris obſuātie r'larꝫ edi
tis ad alias ꝓuīcias reformādas accedere
volēs in ſignū dilectiōis ⁊ amoris ac ꝓfun
diſſime hūilitatis exēplo xp̄i oīm fratrū pe
des deuotiſſime lauit nō ſine lachrimis mlꝰ
torꝝ : et nō ſine maximo labore ꝓpter tantā
multitudinē ſtudētiū ⁊ iuuenū. Sꝫ et ſepiꝰ
ibi vtē ſilia coq̄ne in ꝓpria lauit ⁊ alia hūi
tatis opa ceteris in exēplū exercuit: nudis
ſemꝑ pedibus cū ſocculis hūil'r incedendo
Et tādē vale dicēs ⁊ bn̄dicēs lachrimātibꝰ
ffibus receſſit. Et ad partes hyſpanie pro
fectus eſt. Ibiq̄ gratāter a catholico rege
⁊ regina deuotiſſime eſt ſuſceptus. Quorū
aſſiſtentia ꝓ poſſe reformās ⁊ verā ordinis
vnionē ⁊ ffm de familia reductionē ad obe
diētiā r'larē deſiderās vt nō ſolū illorꝝ vtili
tati ⁊ ſaluti ꝓuideret ſꝫ etiā eorꝝ auxilio cū
ceteris vtilius ⁊ cōmodius ordinē ipſū ad
verū reformare poſſet plures tādē ꝓuītias
ipōrꝝ de familia deū timētiū ad verā obiam
et vnionē ibi retraxit: ⁊ quatuor miſtros ex
eiſdē pr̄ibus de familia in diuerſis ꝓuīcijs
ibidē inſtituit: ꝯmittēs eiſdē reformationē ⁊
regimē olim ꝯuētualiū ī ꝑtibus illis īter q̄s
fuit frater dn̄icꝰ de foſſano ſacre theologie
ꝓfeſſor vir vtiq̄ magne prudētie ⁊ ſcientie
atq̄ ꝑfectionis ⁊ virtutis quē miniſtrū ꝓuin
tie caſtelle inſtituit. Qui ex tūc ꝓ vera obe=
diētia ⁊ obſeruātia regulari vſq̄ ad mortē
militauit ⁊ ꝓ ea multa paſſus fuit / defūctꝰ
tādē rome in eius ꝓſecutione paulo ante tē
pus capituli ḡnaliſſimi ſepultus ibi in con=
uentu ſcti hieronymi. ¶ Hic etiā generalis
anno ſequēti vꝫ. M.cccccij. in pēthecoſte
capitulū ḡnale in ꝯuētu trecenſi ꝓuītie frā
cie cū oī religioſitate celebrauit. Quod ⁊ ca
pitulū primū reformatorꝝ eſſe dixit. volens
vt principales officiarij dicti capituli eſſēt
de reformatis obſeruātie r'laris. Ubi ⁊ bre
ue ſctiſſimi dn̄i nr̄i Iulij .ij. publice lectū fuit
quo vera ordis reformatio vbiq̄ fieri man=
dabat ſub grauibꝰ cēſuris ⁊ penis. Ibi etiā
fuerūt dicti quatuor miſtri ꝓuīciarꝝ hyſpa
niarꝝ de familia ab obiam regl'arē reducti.
Et nōnulla illic ꝓ vera ordis reformatione
ꝓuide ordinata fuerīt q̄ ad p̄ns cā breuitatꝫ
ꝑtrāſeo. ¶ Hic iterꝝ āno dn̄i vꝫ. M.cccccv.
reuerſus eſt ad curiā romanā vbi totis viri
bus laborās ꝓ dicta vnione ⁊ reformatiōe
ordis a ſctiſſimo dn̄o nr̄o Iulio .ij. (qui defū
cto Alexādro .vi. ad ſūmū pōtificatus apicē
anno. M.ccccciij. aſſūptus fuerat / obtinuit
plura breuia quorꝝ auctoritate capitulū ge
neraliſſimū oīm ꝯgregationū ⁊ fratrū ordi
nis etiā de familia ibidem rome congrega
ri procurauit. Sed a multis fratribus con
uētualibꝰ reformari nolētibꝰ falſo accuſatꝰ
vt dr̄ q̄ ꝓpter rigiditatē nimiā reformatio
nis hmōi ipꝫ ordīeꝫ ⁊ maxime ſtudia prin
cipalia ordis ſicut ſtudiū ꝑiſien̄. deſtruebat
(vbi ecōtrario ordie ꝯgruo ī moribꝰ ⁊ cōſe=
quēter ī ſtudio ordīato reformabat) q̄ q̄ lo
calia argētea ꝓtextu reformatiōis a ꝯuēti
bus aliq̄bꝰ reformādo auferebat ⁊ ordinē
turbabꝫ ⁊ alia multa falſo ī ipꝫ īpingebāt.
Quapropt̄ dn̄s papa reuerēdiſſimos dn̄os
cardinales dn̄ꝫ ꝓtectorē ⁊ dn̄ꝫ ſenegallen̄.
ordis nr̄i cōmiſſarios dicti capl'i ḡnaliſſimī
ꝓfecit. Et ita dictis relaxatꝫ ꝯuētualibꝰ mi
niſtris et alijs reformari nolētibꝰ inſtanter
ꝓcurātibꝰ ⁊ ſollicitātibꝰ ab officio ḡnalatꝰ
abſolutꝰ illic fuit. Et ſic a ſctō ſuo ꝓpoſito
nō tn̄ a merito tūc fraudatus fuit. ¶ Dicto
igit̄ ḡnali ab officio abſoluto ⁊ ꝓfato patre
de foſſano miſtro caſtelle defūcto: tādē dicti
de familia in ꝑtibꝰ hyſpaniarꝝ ſupradictas
quatuor ꝓuīcias et plura alia loca mini=
ſtro generali ſubdita ad ſuam obedientiaꝫ
et curam retraxerunt et quedam de nouo
in preiudiciū miniſtrorꝝ ⁊ regularis euāge
lice ⁊ ſctē obie nr̄e licꝫ id de bn̄placito ſum
mi pontificis ſe facere licite potuiſſe arbi=
trentur et dicant propter nonnullos reſpe
ctus nobis ignotos.

Tricesimus nonꝰ

minister generalis fuit Fra=
ter Raynaldus gratianus de
cotignola ſacre theologie et
artium magiſter ac prouin=
cie bononie tūc miſter / q̄ in dicto capl'o ge
neraliſſimo rome loco dicti magr̄i Egidij

delphis preſentibus dictis reuerendiſſi-
mis cardinalibus commiſſarijs apoſtoli-
cis electus fuit Anno dñi.M.ccccc.vi. pon
tificatus dicti ſanctiſſimi domini noſtri Iu
lij.ij.anno tertio In qua electione publice
a predictis reuerendiſſimis cardinalibus
commiſſarijs preſentata fuit libertas ſi-
ue facultas eligendi cum ceteris ipſius or
dinis miniſtris reuerendis patribus vica
rijs generalibus et prouincialibus de fa-
milia ibidem exiſtentibus. Quod tamē fa-
cere rēnuerunt ſuis prouiſionibus magis
contenti De q̃ tamē poſtmodum (rem matu
rius ponderando) eoſdem penituiſſe dicũt
eo forte ꝙ nonnulli eorum ſuos vicarios
dicant veros eſſe miſtros ſolo nomine dif-
ferentes et pro talibus per Piũ ſcḋ3 deter
minatos fuiſſe. Ad quos ideo (ſi ita eſſet
ex regule precepto ſpectat/generalem mi-
niſtrum inſufficientem deponere et ſuffici-
entem alium eligere ymo ⁊ generaliter illi
omnes in hoc precepto regule implican-
tur quibus electio data eſt vt dicit textus
ipſius regule prout tunc illis auctoritate
apoſtolica data fuit. Que omnia ipſi tunc
forte ſubito p̄uenti nō aduerterũt aut for-
te potius alijs reſpectibus nobis incogni-
tis noluerunt. ¶ In dicto autem capitulo
generaliſſimo nichil aliud conſtat ordina
tum fuiſſe per ipſum capitulum et per re-
uerendiſſimos cardinales cōmiſſarios apo
ſtolicos niſi ꝙ per ipſum electum patrem
generalem miniſtrum et aliquos probos
patres poſtea ſtatuta neceſſaria ⁊ congrua
pro regimine ⁊ reformatione ordinis fie-
rent et colligerentur ex antiquis ordinis
ſtatutis: obmittendo ſuperflua vł que mi-
nus ſtatui ordinis moderno neceſſaria vi
derentur/et addendo alia neceſſaria/put
poſtea non ſolum auctoritate dicti capitu
li generaliſſimi ſed etiam auctoritate ⁊ cō-
miſſione apoſtolica ſpeciali ab eodem ge-
nerali et a dicto reuerendiſſimo ordinis ꝓ
tectore prouide vtiliter et ſerioſe factum
fuiſſe cōſtat. Que infra tertia parte ꝯtinēt
¶ Nā breue ſanctiſſimi domini noſtri Iu-
lij ſecundi communiter nuncupatum bre-
ue capituli generaliſſimi (licet īpertinenter)
non fuit ibidem nec ad ipſius capituli re-
queſtam vel conſenſum datum: ſed poſtea
multis diebus celebrato et terminato ca-
pitulo et vocalibus miniſtris et alijs iam
longius abſentibus. Nam dictum capitu-
lum completum et ſolutum fuit in fine mē-
ſis Maij dictum vero breue datum fuit.
xvi. menſis Iunij proprio motu ſummi pō
tificis vt patet per tenorem ipſius propter
quod a multis acceptatum non fuit: qui ad
ſedem apoſtolicam recurrentes prouiſio-
nes et declarationes deſuper iuri diuino
et regule conformes obtinuerunt. Que in
ſecunda parte immediate ſequente tracta
tu ſecundo plenius deſcribuntur.

¶ Hic generalis poſt multos labores pro
ordine ſuſceptos et poſt reductionem mul
torum conuentuum ad obedientiam regu
larem in diuerſis partibus precipue in ꝓ-
uincia ſancti Bonauenture tam per ſeipſũ
q̃ per alios ſuis commiſſionibus preſer-
tim per reuerendum patrem miniſtrum
francie factam et ab eodem generali com
miſſione et auctoritate apoſtolica ⁊ officij
ſui perſonaliter ad dictam prouinciam de
mādato ſanctiſſimi domini noſtri Iulij pa
pe accedendo vocatiſq̧ partibus confir-
matam preter ſpem et intentionem fratrũ
de familia tandem romam rediens ad ar-
chiepiſcopatum Araguſineñ. a ſanctiſſimo
domino noſtro Iulio ſecundo promotus
fuit et ex conſequenti ab officio generala-
tus abſolutus.

Quadrageſimus

generalis miniſter ordis fuit
Frater Philippus de bagna
cauallo ſacre theologie ma-
giſter doctiſſim⁹ et ſenilis eta
tis qui antea erat miniſter prouincie bo-
nonie. Et in capitulo generali Rome cele-
brato in conuentu .xij. apoſtolorum Anno
dñi. M.ccccc.x. Pōtificat⁹ dicti ſāctiſſimi do
mini noſtri Iulij ſecundi anno ſeptimo lo-
co dicti domini archiepiſcopi magiſtri ray
naldi electus fuit. ¶ In dicto capitulo ge-
nerali circa ſtatum vel ſtatuta et ordina-
tiones ordinis nichil innouatum fuit Sed
dictus reuerēdiſſim⁹ pater generalis ſuis
patentibus litteris commiſit reuerēdo pa
tri miniſtro francie fratri bonifacio de ce-
us vt ſtatuta generalia et papalia a ſuo p-
deceſſore et a reuerendiſſimo domino or-
dinis protectore commiſſione et auctorita
te apoſtolica et capituli generaliſſimi edi-
ta et facta in ſequentibus deſcripta reſeca
tis et obmiſſis aliquibus nimis prolixis
regulam non tangentibus vel que minus
neceſſaria videbantur et in quibus prede-
ceſſor ſuus auctoritate apoſtolica et offi-
cij ſui iam diſpenſauerat imprimi faceret
et ſibi ſubditis et alijs maxime vicinis ꝓ-
uincijs intimaret et publicaret.

¶ Hic generalis reformation ordinis ēs ef-

ficaciter deſiderabat et inducere propone=
bat ſed morte preuent⁹ eſt rome in conuen
tu .xij. apoſtolorum .x. menſis Septembris
Anno dñi milleſimo. ccccc.xi. Et nunc or=
dine tanto ſuo patre et paſtore orbato ora=
tionibus ad dominum et ſanctiſſimum pa=
trem noſtrum Franciſcum inſtandum eſt
continuo. vt verum tanti patris ipſius
Franciſci vicarium ſiue ſucceſſorem (qui
ordinem ipſum veraciter reformare vnire
et pacificare velit et poſſit) nobis provide=
re dignetur. Quod dñs ipſe meritis etiam
ſue ſacratiſſime matris et omnium ſancto
rum miſericorditer concedat. Amen.

Quadrageſimus primus generalis miniſter toti⁹ ordinis minorum fuit

¶ Tractatulꝰ ſuccinctꝰ

de illuſtrioꝛibꝰ viris ⁊ feminis triū oꝛdinū ſcti Frā. vz ffz minoꝝ ſancte Clare ⁊ ffm ſoꝛoꝛūqꝫ de pñia dictoꝝ In q̄ p̄mo ponūtur canonizati p̄dictoꝝ triū oꝛdinū Scd̄o Sūmi pōtifices ⁊ cardinales oꝛdis minoꝝ. Tertio nobiliſſe. Quarto doctores ⁊ eccl'iaſtici ſcriptores p̄ncipaliores et notiores oꝛdis minoꝝ cū ſuis ſcriptis ¶ Et qꝛ p̄cedēteꝫ memorialis oꝛd. minoꝝ ⁊ pñtis tractatꝰ diuerſi fuerūt actores q̄ꝝ q̄ſqꝫ olim nō potuit h̄re noticiā ⁊ etiā diuerſo moti fine extiterunt/ actoꝛ eñi memorialis p̄ncipaliter intendit oꝛdis decurſū ſub ḡnaliū miſtroꝝ regimīe declarare: iſte ꝟo ſuccīcte illuſtrioꝝ ⁊ maiorū d̄ñtaxat nōīa deſcribere/ idō nō mireť lector ſi qd̄ vni deeſt alter ſupplere dinoſcať ⁊ prudenter ſibi ex ambobus vnū perfectū colligat et compingat.

Canoniſati p eccleſiā

¶ De p̄mo oꝛdine ſcz oꝛdine minoꝝ

Sanctiſſimꝰ p̄r nr̄ Frā. hoꝝ triū oꝛdinū fūdatoꝛ
Sanctus Petrus
Sanctus Berardus
Sanctꝰ Accurſiꝰ Martires
Sanctus adiutus
Sanctus Otto
¶ Sctūs Bonauētura Ep̄s Cardi.
Sctūs ludouicus Ep̄s Tholoſanꝰ
Sctūs Anthonius de Padua
Sctūs Bernardinꝰ Seneñ. Cōfeſſores

¶ De ſecūdo oꝛdine ſancti Frāciſci.
Sancta Clara virgo

¶ De tercia r'la ſancti Franciſci.
Sanctus Ludouicꝰ rex Francie
Sctūs Elſiarius Comes
Sctūs yuo Doctoꝛ triuſqꝫ Iur̄ Cōfeſſores
¶ Sctā elizabeth filia regꝫ vngarie vidua

¶ De nō canonizatis p̄dictoꝝ triū oꝛdinū q̄ tñ infinitis claruere miraculis lōgū eſſet narrare. Vñ i libro ɔformitatū (i quo iu edito vñ ⁊ multi poſtea fulſerūt) legiť φ ſolū de oꝛdie minoꝝ fuerūt. lxxx. ⁊ eo amplꝰ ffes martirio coꝛonati ob fidei catholice tuitionē Legiť etiā ibidē φ huiꝰ ſcti p̄memorati oꝛdinū ſcz ffm minoꝝ fuerūt pluſq̄ trecenti ffes ⁊ cōfeſſores nō pontifices q̄ miraculis coruſcauerūt in vita/ i moꝛte/ ⁊ poſt moꝛtē Recitāt quoqꝫ ibidē multi ɔfeſſores pōtifices eiuſdē oꝛdis q̄ idē fecerūt. Taceo autē de aliis duobꝰ ſcti Frāciſci oꝛdinibꝰ quoꝝ infinitꝰ eſt nūerus brōꝝ tā viroꝝ q̄ mulieꝝ ¶ Inť q̄s ſinglarit (ɔtutibꝰ ⁊ miraculꝰ mirādis) refloꝛuit illa oꝛdis ſctē Clare reformatrix p̄cipua Btā Coleta in cōuentu ſoroꝛūꝫ ſctē Clare de gandano ſepulta

¶ Famoſioꝛes eccl'ie prelati ex diuo minoꝝ oꝛdie aſſūpti ſunt iſti
Dñs Iheronimꝰ de eſculo dictus Nicolaꝰ papa quartus olim generalis oꝛdinis
Dñs Petrus de cādia dictus Alexā papa quintus. natione grecꝰ ¶ Dñs Frāciſcꝰ de Sauona dictus Sixtus papa quartus

¶ Cardinales eiuſdem oꝛdinis.
¶ Primus fuit sctūs ⁊ dñs Bonauentura de Balneo regio ep̄s Albaneñ q̄ fuiſſet papa ſi voluiſſet. ¶ Scd̄s fuit dñs Placentiꝰ ep̄s Peneſtrinus. ¶ Tertius fuit dñs Bēdeuēga ep̄s Albanenſis. ¶ Quartus fuit dñs Matheus de aqua ſparſa. ep̄s Portuēſis oli ḡnalis oꝛdis ¶ Quītꝰ fuit dñs Iohānes de murro ep̄s Poꝛtueñ oli ḡnal' oꝛdis ¶ Sextꝰ fuit dñs Andreas de Anania nepos dñi pape. ¶ Septimꝰ fuit dñs Iacobꝰ de anania Cardinalis ſancti Clementis ¶ Octauus fuit dñs Gētilis de mōte floꝝ tituli ſcti Martini in mōte floꝝ. ¶ Nonus fuit dñs Reginaldus ep̄s Poꝛtuenſis olim lectoꝛ ſacri palacij. ¶ Decimꝰ fuit dñs Vitalis de Furno ep̄s Albanenſis. ¶ Vndecimus dñs Bertrādꝰ de turri: ep̄s Tuſculanus. ¶ Duodecimus fuit dñs helias de hanibalis. ¶ Terciuſdecimus fuit dñs Paſtoꝛ tituli ſanctoꝛum Sergij et Bachi ¶ Quartuſdecimus fuit dñs Petrus furi filius Comitis furi. ¶ Quintuſdecimꝰ fuit dñs Frāciſcus Furi ¶ Sextuſdecimꝰ fuit dñs Aluarus hyſpanus olim ep̄s Silueneñs. ¶ Decimuſſeptimus fuit dominꝰ Guillermus Farinerij olim ḡnalis oꝛdinis ¶ Decimus octauus fuit dñs Foꝛtanerꝰ vpalēſis olim ḡnalis oꝛdinis. ¶ Decimꝰ nonus fuit dñs Marcus de Viterbio olim ḡnalis oꝛdinis. ¶ Viceſimꝰ fuit dñs Bertrādus de Figiaco ep̄s hoſtieñ. ¶ Viceſimus primus fuit dñs Leonardus de Ciphono olim ḡnalis oꝛdinis. ¶ Viceſimus ſcd̄s fuit dñs Thomas de Frignano olim patriarcha Grādeñ. Poſtea cardinal' ⁊ ep̄s tuſculanus. ¶ Viceſimꝰ tercius fuit dñs Ludouicus de Venetijs olim ḡnalis oꝛdis ¶ Viceſimus quartus fuit dñs Bartholomeus de Ianua tituli ſancti Laurentij.
¶ Viceſimus quintus fuit dñs Leonardꝰ Neapolitanus. ¶ Viceſimus ſextus fuit dñs Adrianus de la poꝛta ep̄s Alerieñſis q̄ exiſtēs cardinalis ⁊ ep̄s ſpreta ſeculi pom

pa hunc ordinē intrauit. ¶ Uiceſimus ſeptimus fuit dñs Petrus piſtoris dñi pape Sixti quarti nepos. ¶ Uiceſimus octauus fuit dñs Marcus Uegerius ſauoneñ ¶ Uiceſimus non⁹ fuit ꝛ ē dñs ff Frãciſc⁹ himenis Archiepūs toletan⁹. ¶ Triceſim⁹ fuit ꝛ eſt dñs

¶ De pt̃iarchis aũt Archiepis Epiſcꝭ ordĩ minoꝝ lõgũ foret recitare cũ fuerit inumeri

¶ Nobiliores viri ac mulieres dictoꝝ triũ ſcti Frã. ordĩ. q̃ ꝯtēptꝫ ſclꝭi dignitatib⁹ hos ſacros ordies itrauerũt. ¶ Et pͥmo d̃ his q̃ itrauerũt ordinē pͥmũ ſcilicet minorum

Dñs ꝛ ff Johãnes ipator ꝯſtãtinopolitan⁹ ꝛ rex ihrl̃m ꝯtēptor mũdi appellatus Cui⁹ filia fuit romanoꝝ imperatrix ſp augusta

Dñs ac ff Xerſes ipator ꝯſtantiopolitan⁹

Dñs et frater Johannes rex Armenie

Dñs et frater Petrus rex Caſtelle

Dñs et frater Albertus rex Cypri

Dñs et frater Henricus rex cypri.

Dñs et frater Xãtius rex caſtelle

Dñs et frater Robertus rex ſicilie Apulie ꝛ Ihrl̃m frater ſcti Ludouici epi.

Dñs et frater Ferdinãdus rex caſtelle

Dñs ꝛ frater Johãnes rex Arragonie q̃ poſtea epũs in ordie factus eſt Patriarcha.

Dñs ꝛ frater Fernãdus rex Portugalie.

Dñs ꝛ ff petr⁹ rex portugalie pr̃ regꝫ fernãdi

Dñs et frater Alphonſus rex portugalie auus Fernandi.

Dñs ꝛ frater Ludouicus rex Ungarie

Dñs et frater ſctũſq; Ludouic⁹ epũs Tholoſanus pͥmogenit⁹ Regis ſicilie Ungarie et Ihrl̃m q̃ contemptis his tribus regnis intrauit hunc ſanctum ordinem.

Dñs ꝛ frater Nicolaus filius regis caſtelle

Dñs ꝛ frater Petr⁹ filius regis arragonie infãs poſtea pt̃iarcha Dñs ꝛ ff Petr⁹ ali⁹ a ſupranotato etiã fili⁹ regis arragonie.

Dñs ꝛ frat̃ Berẽgari⁹ fili⁹ regꝫ arragonie

Dñs ꝛ frat̃ Fernãd⁹ frat̃ regis arragonie

Dñs et frater Karolus pͥmogenit⁹ Roberti regis ſicilie Apulie Iheruſalem.

Dñs et frater Jacobus de maioricis filius regis maioricarum.

Dñs ꝛ frat̃ Fernand⁹ frat̃ regꝫ Arragonie

Dñs ꝛ frat̃ Philipp⁹ frat̃ regis maioricaꝝ

Dñs ꝛ frat̃ Jacobus fili⁹ regis Alphonſi

¶ De ſcḋo ordīe ſcti Frãciſci ſcꝫ de ordine ſctē Clare ſunt iſte infraſcripte.

Dña ꝛ ſoror agnes filia regis Bohemie q̃ erat deſpõſata Frederico ſcḋo impatori ꝛ ſpreto iperio itrauit hũc ſctm̃ ordinem.

Itẽ filia Rudolphi Romanoꝝ imperatorꝫ ſemper auguſti.

Dña ꝛ ſoror Blãcha pͥmogenita Philippi regis Francie cognomento pulchri.

Dña ꝛ ſoror Eleonora regina Portugalie

Dña ꝛ ſoror Johãna ſoror regꝫ Nauarre.

Itẽ dñs Philipp⁹ rex Dalmacie duas habuit huius ordinis filias.

Dña ꝛ ſoror Xãcia regina cicilie Apulie ꝛ Ihrl̃m cõthoralis Roberti regis ſancti Ludouici epi Tolozani.

Dña ꝛ ſoror Salome filia regis Polonie

Dña ꝛ ſoror yſabella ſoror ſcti Ludouici regis frãcoꝝ i lõgo cãpo ſepulta. vbi ꝛ miraculis claruit.

Dña ꝛ ſoror Ludouica Ludouici regꝫ frãcoꝝ. xi. cognata et ducis ſabaudie filia in cõuẽtu ſoroꝝ de orba ſepulta vbi ꝛ vite ſcĩtate nõ mediocriter refulſit ſub pͥma r̃la ſancte Clare ꝛ reformatione beate ſororis Colete vitam ſtrictam ducens.

¶ De tercio ordine ſancti Franciſci ſũt iſti tam viri q̃ꝫ mulieres.

Illuſtriſſima dña ac ſoror Elizabeth Romanoꝝ imperatrix ſp auguſta necnõ ꝛ Francie regina.

Itẽ q̃dã Imperatrix conſtantinopolitana.

Dñs ac ſctũs Ludouic⁹ iclit⁹ rex frãcie

Dña ꝛ ſoror Blãca regia frãcie mr̃ ſcti Lu.

Dñs et frater Jacobus rex cathalonie et dux ſargundie.

Dña et ſoror Agnes filia regis francie

Item quedam filia regis anglie.

Dña ꝛ ſoror Maria filia regis Portugalie

Dña et ſoror ac ſctã Elizabeth filia regis Ungarie.

Quedã regina Ungarie que fecit monaſterium campi regis in Auſtria

Quedã alia regia Ungarie mr̃ regꝫ Ludo.

Dña et ſoror Maria filia regis vngarie.

Dña ꝛ ſoror yſabella filia regꝫ portugalie.

Quedã regina Cathalonie

Dña ꝛ ſoror Margareta ſoror regꝫ anglie

¶ Duces et duxiſſas comites ꝛ comitiſſas horum trium ſancti Franciſci ordinum longum nimis foret recitare ꝛ ideo dũtaxat poſui imperiale aut regiũ gen⁹ cõcernẽtes Nõ eſt igit̃ ſub celo tã grandis natio. ſ. religio q̃ in tot regib⁹ reginiſq; vnq̃ȝ abundauit ſicut ſacratiſſima religio ſcti Frãciſci

¶ De pͥcipuis antiq̃s ordis doctoribus

¶ Sequũtur nũc. lx. ſacri ordis minoꝝ doctores eccleſiaſticiq; ſcriptores pͥncipaliores ꝛ notiores cũ ſuis ſcriptꝭ oib⁹ aliis eiuſdẽ ordis doctorib⁹ ꝛ ſcriptorib⁹ (q̃ꝝ īfinit⁹ eſt nũer⁹) omiſſis ꝑpt̃ plixitatẽ. Inter hos aũt. lx. pͥmo ponũt̃. xxx. q̃ Anthonomatice ſortiũt̃ in ſcholis ſingularia noīa iter oms

alios eccl'ie doctores ⁊ ſcriptores Et ſūt iſti
❡ Frater ⁊ magiſter Alexāder de Hales
q̄ iter ceteros doctores a quibuſdam doctoꝛ
doctoꝝ: ab alijs vero Fōs vite: ſed generalit
ab oībus doctoꝛ Irrefragabilis appellat
diui Bonauēture quōdā p̄ceptoꝛ cum eſſet
vtriuſq; iuris doctoꝛ et ſacre pagine ſuffi-
ciētiſſim⁹ ꝓfeſſoꝛ. Scripſit ſup totā Bibliā
tā vetus q̄ etiā nouū teſtamētū ad longū
nichil dimittēs indiſcuſſum op⁹ certe mul
tū ꝓlixū ac laborioſū. Scripſit etiā ex mā-
dato dn̄i pape Innocentij Sūmam Theo
logie multū prolixā et in quatuoꝛ magnas
ptes diuiſaꝫ. Et ē hec ſumma copioſiſſima
atq; celeberrima. Itē ſcripſit ſūmaꝫ breuē
tercie ptis ſue ſūme Theologie cōtinuati
uā q̄ dici pōt. Tercia tercie Alexandri. Et
iſtud op⁹ iam nouiſſime ſcꝫ Anno dn̄i. M.
CCCCC. x extat p̄mū in lucē ꝓductū ⁊ im
preſſiōi traditū. Scripſit etiā p̄m⁹ iter oēs
doctores ſup magiſtrū ſententiaꝝ ad lr̄am
ſcriptū egregiū. Scripſit et Compendium
Theologie in ſex libros diuiſum. Scripſit
et aliud inſigne volumē de ſacramēto peni
tētie. Scripſit ⁊ mariale egregiū in ſex li-
bros diuiſuꝫ. Scripſit etiā ſuccincte ⁊ cōpē
dioſe ſup regulā ſratrū minorum. Et licet
oēs doctores ſcribētes ſup ſentētias cōiter
hūc doctorē ſequūtur vt ptꝫ īuētib⁹ ſingu
larit̄ ſctūs Thomas d' Aq̄no tꝫ i oīb⁹ ſuis
ſcriptiſ ſequitur tāq̄ diſcipul⁹ mgr̄ꝫ. Multaq;
ab eo ptē ſurat maxīe i ſcda ſcde vt dt mgr̄
Johānes Gerſon ⁊ Stephan⁹ Brulifer ſi-
cut etiā clarē ptꝫ īuēti ābo ꝝ ſūmas hui⁹
aūt Alexādri doctrina extat p eccl'iam ap-
probata cui⁹ approbatiōis bulla habet in
puētu frm mioꝝ Pariſi⁹. Inſup ⁊. lx. docto
res theologie pueſſ ea eaꝫ approbauerunt
Obijt aūt idē irrefragabil' doctoꝛ Alexā. de
Hales. Anno dn̄i. M. CC. xlv. ſexto K'las
ſeptēbris. Sepultus pariſius i cōuētu ſuo ſcꝫ
fratrum minorum.
❡ Frater ⁊ mgr̄ dn̄ſq; exími⁹ ſctūs Bona-
uētura de balneo regio q̄ inter ceteros docto
res doctoꝛ Seraphic⁹ alias Deuot⁹ appel
lat ſacro ſctē Romane eccl'ie cardinalis et
ep̄s Albanēſ. Scripſit ſup quatuoꝛ ſn̄iaꝝ
libros valde egregie: pſerti ſup ſcdm̄ Scri
pſit etiā pulchraꝫ poſtillā ſup Lucā. Item
aliā egregiā ſup Johānēꝫ. Scripſit etiā ſer
mones ſup euāgelijs ⁊ Ep'lis dn̄icalibus p
totū annū. Scripſit ⁊ ſup Geneſim. Iteꝫ ſup
Eccl'iaſten. Itē cōpēdiū theologie. Itē plu
rima q̄libeta ❡ Preter hec aūt ſcripſit cir
ca trecēta pua opuſcula q̄ ſi l'igata q̄ſi qua-
tuoꝛ volumina mediocriter magna effice-
rēt hūc doctorē mgr̄ Johānes Gerſon ſup
oēs alios doctores i plerisq; locis extollit ⁊ i
q̄dā loco dicit Neſcio ſi vnq̄ talē doctorem
ſicuti Bonauēturā habuerit ſtudiū pariſiēſe
Obijt deniq; idē Seraphic⁹ doctoꝛ āno dn̄i
M. CC. lxxiiij. Idib⁹ Iulij. Qui tādē ꝓpter
nimiā miraculoꝝ frequētiā aſſcript⁹ ē Ca-
thalago ſctōꝝ p Sixtū. iiij. pōtificē maximū
❡ Frater ⁊ mgr̄ Johēs Scot⁹ a q̄ ſcotiſte d̄r
inter ceteros doctores doctoꝛ ſubtil' appē-
lat. Scripſit duo egregia ⁊ diuerſa ſcripta
ſup mgr̄i ſn̄iaꝝ quoꝝ p̄mū Oxoniēſe: alte
rū ſo Pariſiēſe appellat. Scripſit etiā ſup
oēs ferme Ariſtotilis libros: pſertim ſup
Methaphiſicā. Scripſit ⁊ ſup quatuoꝛ euā
geliſtas. Itē ſup ep'las pauli. Itē ſup Gene
ſim ad lr̄am. Itē ſermones tā de tp̄e q̄ etiā
de ſctis p toti⁹ āni circulū. Itē q̄libeta ali-
qua. Scripſit etiā tractatū de p̄mo reꝝ pri
cipio. Itē collatiōes Pariſienſes. Itē tetra
greumatha q̄ iā. Fuit aūt diſputatoꝛ acutiſ
ſim⁹: ita vt a nullo vinci poſſet. Obijt autē
āno dn̄i. M. CCC. viij. ſepult⁹ colonie agrip
pine in conuentu fratrum minorum.
❡ Frater ⁊ mgr̄ Nicola⁹ de lira q̄ iter cete
roꝝ doctores doctoꝛ Plan⁹ al's Utilis ap-
pellat toti oꝛbi not⁹. Uniuerſuꝫ vet⁹ ⁊ no-
uū teſtamētū poſtillauit ſcdm̄ ſenſū lr̄alem
nichil omittēs Op⁹ vtiq; ꝓlixū ac laborioſū
Addidit quoq; aliū volumē magnū in q̄ po
ſuit expōnes moꝛales oīꝫ ferme hyſtoriaꝝ
totius Biblie. Scripſit etiā egregie ſuper
quatuoꝛ ſn̄iaꝝ libros pſertim ſuper terciū
Itē ſcripſit ſermones tā de tp̄e q̄ de ſctis
p totū annū. Scripſit etiā aliū op⁹ de q̄ſtio
nib⁹ veteris ⁊ noui teſtamēti. Itē plurima
q̄libeta. Scripſit ⁊ aliū op⁹ De coꝛpe xp̄i
Scripſit etiā tractatū De viſiōe diuine eſ-
ſentie p pulchrū Scripſit ⁊ aliū tractatum.
Cōtra iudeos. Itē ſcripſit etiā qōdā p̄cepto
riū decalogi. Scripſit etiā tres vl' quatuoꝛ
alios puos tractatulos de diuerſis mate-
rijs. Ingreſſ⁹ ē aūt viā vniuerſe carnis an
no dn̄i. M. ccc. xlix. Die. xiiij. mēſis Octobꝛ
Anno ab ingreſſu oꝛdis. xlviij. Sepult⁹ Pa
riſius. in puētu frm minoꝝ. Fuit autē vir
grādeu⁹ et plenus dierum.
❡ Frater ⁊ mgr̄ Ricard⁹ de media villa q̄
inter ceteros doctores doctoꝛ. Solid⁹ al's
Copioſus appellat. cū eēt vtriuſq; iuris do
ctoꝛ ac ſacre pagine ſufficiētiſſim⁹ ꝓfeſſoꝛ
ac i oi ſcia pſtātiſſim⁹. Scripſit duo ſcripta
egregia ⁊ diuerſa ſup q̄tuoꝛ ſn̄iaꝝ libros
dr̄ aūt oēs alios doctores excellere i quar-
to ſcripto Scripſit etiā ſup quatuoꝛ euāge
liſtas. Itē ſup oēs ep'las pauli Scripſit etiā

notabilit̃ ſup diſ. decreti. Itẽ ſcripſit plurima q̃tlibeta, multũ pfũda atq̃ plixa Scripſit etiã librũ de ordine iudicioꝝ. Scripſit etiã tp̃e ſenectutꝭ tractatũ elegãtẽ de Cõceptiõe btẽ vgĩs Claruit aũt Pariſiꝰ circa annũ dñi Milleſimũ ducẽteſimũ octogeſimũ
¶ Frater ⁊ mgr̃ Frãciſcꝰ maronis a q̃ Maroniſte q̃ inter ceteros doctores doctor Illuminatꝰ ſiue Acutꝰ appellat̃ Johannis ſcoti doctorꝭ ſubtil' auditor cũ eẽt in omĩ facultate accuratiſſime doctꝰ piſiꝰ p̃mꝰ actuz cerbonicũ ichoauit. Scripſit aũt ſubtiliter ſup quatuor ſñiaꝝ libros Scripſit ⁊ p̃terea aliũ opꝰ iſigne ſup p̃mũ ſñiaꝝ: diuerſũ a p̃ori ſcripto. Et h̃ opꝰ appellat̃ Cõflatꝰ. ⁊ in eo h̃z ſingularẽ p̃rogatiuã ħ cetis doctorib
Scripſit et p̃terea quaſdã q̃ſtiões ſubtiles ſup ſcdo ſñiaꝝ libro: p̃ter ſuũ ſcp̃tũ p̃ncipale ſup eodẽ. Dicũt̃ aũt iſte q̃ſtiones Reportate ſup ſcdo ſñiaꝝ libro Scripſit etiã ſermones de tp̃e p̱ totũ annũ multũ copioſos Itẽ ſermones de ſctis. Scripſit etiã quãdã lecturaz ſup decretales Scripſit etiã multa ⁊ diuerſa de Formalitatibꝰ quas docuit p̃ceptor ſuꝰ iohãnes ſcotꝰ. Scripſit ⁊ cõmenta breuia ⁊ mltũ ſuccicta ſup mltos btĩ Auguſtini libros vez Sup librũ ꝯfeſſionũ. Sup librũ de Mirabilibꝰ ſacre ſcp̃ture Sup oẽs libros retractationũ Sup librũ diuerſaꝝ q̃ſtionũ. Sup librũ cõtra ep̃lam fũdamenti. Et ſup nõnullos alios btĩ auguſtini libros quos cã breuitatis omitto. Itẽ ad inſtãtiã dñi roberti regꝭ ſicilie ſcripſit cõmẽtũ ſuccinctũ ſuper dicta Dioniſij i librũ de miſtica Theolo. Scripſit etiã breuia cõmentaria ſup aliq̃s btĩ Anſelmi libros. Scp̃ſit etiam tractatũ iſignẽ ⁊ plixũ de paup̃tate euãgelica ⁊ alia q̃ plura q̃ obrẽ mẽoriaz poſt ſe reliq̃t toti orbi p̱hẽnẽ Claruit aũt piſiꝰ circa annũ dñi. M. ccc. xxvi.
¶ Fr̃ ⁊ mgr̃ dñſq̃ eximiꝰ Petrꝰ aureoli q̃ inter cetos doctores doctor facũdꝰ appellat̃ Archiep̃s aquẽſis Scripſit ſup q̃tuor ſñiaꝝ libros. Itẽ plurimaq̃ ſcripta mltũ pfũda Scp̃ſit etiã ſermones tã de tp̃e q̃ de ſctis p̱ totũ annũ. Itẽ ꝯpẽdiũ Theologie elegãtiſſimũ i ſex libros diuiſũ. Scp̃ſit etiã tractatũ inſignẽ de Conceptione btẽ virginis Claruit autem pariſius circa annum dñi. Milleſimum tricenteſimum. xvij.
¶ Frat̃ ⁊ mgr̃ Guillermꝰ ockã a q̃ ockaniſte q̃ iter ceteros doctores doctor ſingularis appellat̃. atq̃ vulgarit̃ Venerabil' inceptor dr̃ olim noialiũ monarcha ac iohãnis ſcoti olim pariſiꝰ auditor Scripſit ſup. iiij. ſñiaꝝ libros. Itẽ ſup oẽs ferme Ariſtotilis libros: p̃ſerti ſup logicã. Scp̃ſit ⁊ aliũ volumẽ magnũ ꝯſimodũ dyalogi. Itẽ ſcp̃ſit multa q̃tlibeta multũ pfunda. Itẽ appologiaz Itẽ ſcp̃ſit aliũ opꝰ qd̃ ititulat̃ opꝰ nonaginta dieꝝ Itẽ librũ ꝺ corp̱e xp̃i ſiue de ſacramẽto altaris. Itẽ cõpẽdiũ theologie. Scripſit et aliũ cõpẽdiũ de errorib' Johannis. xxij. Claruit autẽ pariſius: circa annum dñi. M ccc. xxx. nec ſurrexit poſt eũ cui i p̃hia ſcds habeatur.
¶ Frater ⁊ mgr̃ Guillermꝰ varro anglicus iohãnis ſcoti olim p̃ceptor q̃ inter ceteros doctores doctor Fũdatus appellat̃. Scp̃ſit ſuper quatuor ſñiaꝝ libros. Item ſcripſit quaſi ſuper oẽs libros ariſtotilis Cetã aũt op̱a eiꝰ non vidi. Claruit autẽ pariſiꝰ paulo ante diſcipulũ ſuũ doctorẽ ſubtilem.
¶ Frat̃ ⁊ mgr̃ Giraldꝰ Odonis q̃ iter ceteros doctores doctor Moralis appellatur olim ffm mioꝝ gñalis miſter ac deide anthiochenꝰ p̃triarcha. Scripſit ſup quatuor ſñiaꝝ libros Itẽ ſup oẽs fere libros ariſtotilis. Itẽ ſup oẽz p̃hiaz moralẽ copioſe Itẽ tã vetꝰ q̃ etiã nouũ teſtamẽtũ p magna p̱te poſtillauit. Scripſit etiã librũ de figuris Scripſit etiã ſermones de tp̃e, ⁊ de ſanctis Itẽ cõpoſuit officiũ ſtigmatũ btĩ Frãciſci. Claruit aũt circa annũ dñi. M. ccc. xxx.
¶ Frater ⁊ mgr̃ atq̃ dñs Bertrãdꝰ de turri quõdã archiep̃s Salernitanꝰ ac deinde ſctẽ Romane eccl'ie cardinalis Epiſcopuſq̃ tuſculanꝰ qui inter cetos doctores doctor Famoſꝰ appellat̃: vir in diuinis codicibꝰ valde eruditꝰ atq̃ expertus. Scripſit ſuper quatuor ſñiaꝝ libros. Scripſit et ſermones valde plixos ſup oẽs Ep̃l'as ⁊ lectiões ⁊ p̱phetias q̃ in eccl'ia legũtur p̱ totũ annũ opus valde plixũ: vñ ⁊ tria volumia iplet. Itẽ ſcripſit etiã ſermões ſup oĩa Euãgelia tã dñicalia q̃ quadrageſimalia q̃ per totũ annũ i eccl'is legũt̃ ſb vno iſigni volumie. Claruit aũt circa annũ dñi. M. ccc. xxviij.
¶ Frat̃ ⁊ mgr̃ ac dñs Lãdolphus de Neapoli Archiep̃s Neapolitanꝰ q̃ inter cetos doctores doctor collectiuꝰ appellat̃ Johãnis ſcoti olim auditor ac doctrine eiuſdez validiſſimus defẽſor: vñ ⁊ apũ ſcotiſtas in precio magno habetur. Scripſit ſup quatuor ſententiaꝝ libros. Itẽ ſuper quatuor euãgeliſtas. Itẽ quotlibeta mlta. Itẽ ⁊ ſermones tã de tp̃e q̃ etiã ꝺ ſctis p̱ totũ annũ
¶ Frater et magiſter Johannes de Ripa q̃ inter ceteros doctores doctor Difficilis appellat̃ q̃ tãte ſciẽtie fuit vt Pariſius ſuo tẽpore añ. xxx. annũ in theologia magiſtraretur. Scripſit autez profundiſſime ſuper

quatuoꝛ ſententiarum libꝛos. Item varia quotlibeta et alia multa.

¶ Frater et magiſter Petrus thome q̄ inter ceteros doctores doctoꝛ ſtrēnuus appellat᷑. Scripſit ſuper quatuoꝛ ſentētiaꝝ libꝛos eleganter. Item ſuper multos Ariſtotilis libꝛos Itē q̄ſtiōes de formalitatibus.

¶ Frater et magiſter Franciſcus de Candia qui inter ceteros doctores doctoꝛ Fertil' appellat᷑. Scripſit ſup. iiij. ſniaꝝ libꝛos

¶ Frater et magiſter Nicolaus boneti q̄ inter ceteros doctores doctoꝛ ꝓficuus appellatur. Scripſit ſuper quatuoꝛ ſniaruꝫ libꝛos. Scripſit etiam ſuper multos Ariſtotilis libꝛos: precipue ſuper Methapiſicaꝫ Scripſit etiam Poſtillam ſuper Geneſim.

¶ Frater et magiſter Petrus de inſula q̄ inter ceteros doctores doctor Notabil' appellatur ¶ Scripſit ſolēniter ſu ꝑ quatuoꝛ ſententiarum libꝛos.

¶ Frater et magiſter Rogerius Bakon q̄ inter ceteros doctores doctoꝛ Mirabilis appellatur: in nigromantia expertiſſimus de quo vulgo dicitur et ſcribitur ꝙ totū ſcibile ſciuerit ⁊ ſcripſerit Scripſit ſuper quatuoꝛ ſniaꝝ libꝛos. Itē ſup oēs libꝛos Ariſtotilis. Et ſuper totam naturalē ⁊ moralem phiam. Item ſuper ſingulas artes liberales. Item duo opera egregia per modum Epiſtolarum ad Clementem papam fuit autem magnus Theolog⁹ maioꝛ ph̄s maxim⁹ nigromātic⁹ ⁊ i oi ſcia edoctiſſim⁹

¶ Frater et magiſter Franciſcus de Eſculo qui inter ceteros doctores doctoꝛ ſuccinct⁹ appellat᷑. Scripſit notabile opus ſup quatuoꝛ ſententiarum libꝛos. Item reportata ſuper eoſdem: et multa alia.

¶ Frater et magiſter Gotfridus de fontibus qui inter ceteros doctores doctoꝛ Venerandus appellatur quondā Cuſtos Pariſienſis: vnus ex quatuoꝛ magiſtris expoſitoꝛibus regule fratrum minoꝛum. Scripſit ſolemniter ſuper quatuoꝛ ſentētiarum libꝛos Item pre ceteris doctoꝛibus ſcripſit valde multa quotlibeta

¶ Frater et magiſter Robertus Cothon q̄ īter ceťos doctores doctoꝛ amen⁹ appellat᷑ Scripſit ſup. iiij. ſniaꝝ libꝛos. Scripſit etiā multa q̄tlibeta multum ꝓfunda.

¶ Fr ⁊ mgr̄ hugo de nouo caſtro q̄ īter ceteros doctores doctoꝛ ſcolaſticus appellatur: ſectatoꝛ atq͂ defēſoꝛ ſcīoꝝ doctrīe doctoꝛis ſubtil' Iohānis ſcoti. Scripſit egregie ſup quatuoꝛ ſniarum libꝛos. Scripſit et reportata ſuper eoſdem. Item tractatū de victoꝛia antichꝛiſti

¶ Frater et mgr̄ Anthonius andree arrogon⁹ q̄ īter ceteros doctores doctoꝛ Dulcifluus appellat᷑ Iohānis ſcoti olim auditoꝛ ⁊ doctrīe ei⁹ maxim⁹ imitatoꝛ atq͂ defēſoꝛ vn̄ apd̄ ſcotiſtas in ꝓcio magno habetur. Scripſit ſup. iiij. ſniaꝝ libꝛos Scripſit etiā ſup oēs ferme ariſtotil' libꝛos maxīe ſup logicā ſcḋꝫ mētē ſcoti Itē ſcꝑſit m̄lta q̄tlibeta

¶ Frater ⁊ mgr̄ dn̄s q͂ eximius Petrus de de cādia grecus q̄ īter ceťos doctores doctoꝛ refulgēs appellat᷑ q̄ndā Mediolanēſis archieṗs et deīde ſacro ſctē romane eccl̄ie cardinalis poſtremo aſſūpt⁹ ē ad ſūmi pōtificatus apicē ⁊ dict⁹ Alexā. papa. v. Scripſit aūt ſubtilit᷑ ſup quatuoꝛ ſniaꝝ libꝛos Itē q̄tlibeta aliqua Scripſit etiā diuerſos ſermones de diuerſis materijs Claruit aūt pariſius ante pōtificatū ſup oēs ſui tp̄is famoſus Fuitq͂ diſputatoꝛ acutiſſimus et oīm theologoꝝ ſui tempoꝛis pꝛinceps.

¶ Frater et mgr̄ Frāciſcus de marcħia q̄ inter ceťos doctores doctoꝛ ꝓfulgidus appellat᷑ Scripſit ſup. iiij. ſniaꝝ libꝛos Scꝑſit ⁊ ſup oēs ferme Ariſtotilis libꝛos. Scꝑſit etiam ſuper quatuoꝛ euāgeliſtas.

¶ Frater et magiſter Petrus de aquila q̄ inter ceteros doctores doctoꝛ ſufficiēs appellat᷑ quē alij vulgarius Scotellū nominant maxim⁹ imitatoꝛ atq͂ defenſoꝛ Iohānis ſcoti. Scripſit egregie ſuper quatuoꝛ ſniarum libꝛos. Item ſcripſit ꝓterea aliud opus etiā ſup quatuoꝛ ſniaꝝ libꝛos diuerſum a pꝛioꝛi et hoc opus appellari poteſt Defenſoꝛiū Iohānis ſcoti doctoꝛis ſubtilis. Scripſit etiam ſuper multos. Ariſtotilis libꝛos.

¶ Frater ⁊ mgr̄ Alexāder de ſaxonia magnus Theologus qui inter ceteros doctores doctoꝛ Illibatus appellatur. ſcripſit multum pꝛofunde ſuper quatuoꝛ ſentētiarum libꝛos. Alia eius opera non vidi

¶ Frater et magiſter Jacobus de Eſculo qui inter ceteros doctores doctoꝛ Pꝛofundus appellatur. ſcripſit ſuper quatuoꝛ ſententiarum libꝛos. ſcripſit etiam Quotlibeta plurima valde pꝛofunda. ſcripſit quoq͂ tabulam ſuper doctrinam Johannis ſcoti.

¶ Frater et magiſter Adam de Mariſco qui inter ceteros doctores doctoꝛ illuſtratus appellatur de quo idem dicitur ꝙ de fratre ⁊ magiſtro Rogerio Bakon legitur: ſcilicet ꝙ totū ſcibile ſciuerit. ſcripſit ſatis accurate ſuper quatuoꝛ ſententiarum libꝛos. Cetera eius opera ad noticiam meam nondum deuenerunt.

¶ Frater ⁊ mgr̃ vvalter⁹ Brinckel q̃ inter
ceteros doctores doctor Bon⁹ appellatur.
Scripſit ſolemne opus ſup quatuor ſñiaꝝ
libros. Scripſit etiã diffuſe ſuper q̃ plures
Ariſtotilis libros.

¶ Sequuntur nũc aliq̃. xxx. ſolẽniſſimi docto
res eccleſiaſticiq; ſcriptores eiuſdẽ ſacri or
dinis minoꝝ quos et ſi nõ exp̃ri ẽ habere
ſingularia nota p Anthoninũ inter oẽs
alios ſctẽ mr̃is eccl'ie doctores ſicut p̃fati
triginta: de q̃b⁹ ſupra mẽtionẽ feci: fuerũt
nichillomin⁹ vt ego credo nõ min⁹ ſciẽtifici
ipſis ymo multi ex notandis prerogãt mul
tos ex notatẽ maxime quãtũ ad pluralitatẽ
voluminũ ab ipſis editoꝝ ⁊ ſunt iſti.

¶ Frat ⁊ mgr̃ Johãnes de Rupella Theo
log⁹ antiqu⁹. qr̃ Alexãdri de hales olim pa
riſius auditor De q̃ etiã eidẽ Alexãdro pa
riſius in eccl'ia orãti oſtẽſum fuit diuinit⁹
quatenus hic dei eccl'iaꝫ nouo illuſtrationis
igne illuminaret. Q̃d demum factum fuit
Scripſit eñ copioſe ſuper quatuor ſñiarũ
libros. Scripſit etiã ſummã d viciis ⁊ vir
tutib⁹. Scripſit etiã opus egregiũ ⁊ plixũ
ſup Mattheũ. Itẽ ſcripſit inſigne ⁊ magnũ
volumen ſup oẽs ep'las pauli: opus valde
vtile. Scripſit etiã ſup Apocalipſim. Scri
pſitq; ſermones taꝫ de tẽpore q̃ de ſctis p
totũ annũ Scripſit etiã aliud op⁹ de aĩa hoĩs

¶ Frater ⁊ mgr̃ Alexander de alexandria
Lõbard⁹ olim gñalis miſter ordĩs Scripſit
ſup quatuor ſñiaꝝ libros. Itẽ ſup oẽs fer
me ariſtotilis libros: maxime ſup Metha
phiſicã: in qua alios d'r excellere doctores.
Scripſit etiã plurima Q̃dlibeta. Itẽ poſtil
lã copioſã ſup Johãnẽ. Scripſit ⁊ tractatũ
de Uſuris. Item ſup ep'l'am ad Romanos.

¶ Frater ⁊ magiſter Johãnes vvalẽſ tan
te ſciẽ fuit vt ſuo tpe in pariſioꝝ achade
mia arbor vite peculiari noĩe appellaretur
Scripſit aũt ſuper quatuor ſñiaꝝ libros.
Itẽ ſummã collationũ. Itẽ ſup Apocalip
ſim beati Johãnis Scripſit aliũ librum q̃
d'r Ordinariũ vite religioſe: q̃d religioſ ex
tat vtile. Scripſit etiam ſermones tam de
tpe quã de ſctis per anni circuluꝫ. Scripſit
etiã aliũ librum q̃ d'r Manipulus moꝝ: ſed
heu morte p̃uentus hũc librũ impfectũ reli
quit quem perfecit frater ⁊ magiſter Tho
mas de ybernia ordinis eiuſdem minoꝝ
Scripſit ideꝫ Johannes vvalenſis flores
de dictis et vita illuſtrium philoſophoꝝ

¶ Frater et magiſter Petr⁹ Johãnis cui⁹
memoria in benedictione eſt. Totã bibliã
tam vetus q̃ etiam nouum teſtamentũ po
ſtillauit nichil dimittens intactum opus
vtiq; plixũ ⁊ laborioſiſſimũ. Scripſit inſup
ſuper quatuor ſẽtẽtiaꝝ libros. Eas quoq;
ob res poſteris memoriã ſui reliq̃t phẽneꝫ

¶ Frater ⁊ magiſter ac dñs Aluarus hyſ
pan⁹ quõdã Siluenẽſis ep̃s ac deinde ſctẽ
romane eccleſie Cardinalis Johãnis ſcoti
olim pariſius auditor cũ eẽt doctor vtriuſ
q; iuris necnõ ⁊ ſacre pagine pfeſſor. Scri
pſit ſup quatuor ſñiaꝝ libros Scripſit q̃q;
aliud volumẽ magnũ de Plãctu eccl'ie cleri
cis ac religioſ valde vtile. Scripſit etiã ſpe
culũ regũ. Itẽ ſcripſit quãdã appologiam

¶ Frater ⁊ magiſter ac dñs Leonard⁹ de
Cyphona quõdã frm minoꝝ gñalis miſter
ac deinde ſctẽ Romane eccl'ie Cardinalis.
Scripſit ſup quatuor ſñiaꝝ libros Scripſit
etiã quandã ſummã notabilẽ. Scripſit q̃q;
aliud volumẽ magnũ ſup Cãtica cãticoꝝ.
diſtingues iſtũ librũ in centũ q̃nquaginta
cãtica: op⁹ certe valde copioſuꝫ vñ ⁊ mul
ta pfunda continet miſteria. Scripſit etiã
diuerſos ſermones Claruit autẽ circa an
num dñi. M.CCC.lxx.

¶ Frater ⁊ magiſter Johannes Canonici
Johãnis ſcoti olim auditor. Scripſit ſuper
quatuor ſñiaꝝ libros Itẽ Scripſit ſup oẽs
quaſi Ariſto. libros. Iteꝫ ſcripſit plurima
quotlibeta

¶ Frater ⁊ magiſter Pontius carbonelli
vir in diuinis codicibus eruditiſſim⁹. To
tum vetus et nouum teſtamentum poſtil
lauit nichil dimittẽs indiſcuſſum opus vti
q; prolixuꝫ et laborioſiſſimum. Et ideo me
moria eius in eternum manebit cum opus
tam vtile q̃ difficile ediderit.

¶ Frat et mgr̃ Adam Godam anglic⁹ vir
vtiq; excellentiſſimi ingenij atq; ſcientie.
Scripſit ſolẽniter ſuper. iiij ſentẽtiaruꝫ li.

¶ Frat ⁊ magiſter atq; dñs helias de ha
nibalis q̃ poſtea fact⁹ ẽ cardinalis ſctẽ Ro
mane eccl'ie. Scripſit ſup. iiij. ſñiaꝝ libros
Scripſit etiã pfũde ſup apocalipſim.

¶ Frater et magiſter Rudolphus Rodi
ptori Anglicus. q̃ magnam partẽ Biblie ex
poſuit licet non totam. Scripſit etiam ſup
quatuor ſententiarum libros.

¶ Frater et magiſter Jacobus de ſpinel
lo. Magnam partẽ Biblie poſtillauit Scri
pſit quoq; ſolemniter ſuper quatuor ſentẽ
tiarum libros.

¶ Frater ⁊ mgr̃ Aſcenti⁹ ſcripſit ſuper qua
tuor ſñiarum libros. Item ſuper Apoca
lipſim beati Johannis. Scripſit etiam ſer
mones tam de tempore q̃ etiaꝫ de ſanctis
per anni circulum.

¶ Frater et magiſter ac dñs Rigald⁹ Gal

lieus Archieþs Rothomagẽſis doctoꝛ acu
tiſſimus Scripſit egregie ſuper quatuoꝛ
ſentẽtiarū libꝛos. Item ſermones de tꝑe ⁊
de ſanctis ꝑ totius anni circulū.

¶ Frater ⁊ magiſter dñſqꝫ eximi⁹ Iheroni
mus de Eſculo quōdam oꝛdinis gñalis mi
niſter ⁊ deinde ſctē Romane eccleſie cardi=
nalis ⁊ eþs Peneſtrinus tandem anno dñi
Milleſimo ducenteſimo octuageſimo octa
uo: in feſto Cathedꝛe petri aſſumptus eſt
ad ſūmi pontificatus monarchiam et dict⁹
Nicolaus papa. iiij. Hic cū eſſet maximus
Theologus Scripſit ſuper quatuoꝛ ſentē=
tiaꝝ libꝛos. Itē vetus et nouum teſtamen
tum pꝛo magna parte poſtillauit. Scripſit
etiam diuerſos ſermones. Obijt autem an
no dñi Milleſimo. cc. xcij. Pontificat⁹ ſui an
no Quinto.

¶ Frater et magiſter Robertus Clephat
diſputatoꝛ inuincibilis. Scripſit ſubtiliter
ſuper quatuoꝛ ſententiarum libꝛos.

¶ Frater ⁊ magiſter ac dñs vvalter⁹ Bru
gis. vir ſanctus ⁊ theologus erudit iſſim⁹
atqꝫ celeberrimus necnon et vtriuſqꝫ iuriſ
peritus Eþs pictauẽſis. Scripſit ſuꝑ qua=
tuoꝛ ſētẽtiaꝝ libꝛos Scripſit et quandā ſū
mam. Item multa Quotlibeta. Item ſer=
mones de tempoꝛe ⁊ de ſanctis per annuꝫ
integrum quos dñs papa appꝛobauit

Frater et magiſter ac dñs Matheus de
aqua ſponta olim generalis miniſter oꝛdi
nis ac deinde ſctē Romane ecclie cardina=
lis ⁊ eþs Poꝛtuẽſis. Scripſit ſuꝑ quatuoꝛ
ſententiarum libꝛos. Scripſit etiā pulcher
rimam poſtillam ſuper Epiſtolam bti pau
li ad Romanos. Scripſit etiam ſermones
tam de tempoꝛe ꝙ de ſāctis Scripſit etiaꝫ
et compoſuit tabulam ſuper magiſtrū ſen
tentiarum.

¶ Frater et magiſter Bartholomeus An=
glicus naturaliſſimus qui etiaꝫ alio nomi
ne magiſter ſeu auctoꝛ pꝛopꝛietatum dici
tur. Scripſit egregium volumē de pꝛopꝛie
tatibus omnium rerum: diuiſum in nouē=
decim libꝛos. Scripſit etiā ſermones mul
tos de diuerſis materijs.

¶ Frater et mgr dñſqꝫ eximius Iohānes
de pechano olim lectoꝛ ſacri palacij ac de=
inde Archiepiſcopus Cantuarienſis viri
ſpiritualibus atqꝫ tempoꝛalibus tot⁹ glo=
rioſus. Scripſit ſuper quatuoꝛ ſententiaꝝ
libꝛos eleganter. Scripſit etiam Appolo=
giam. Item ſuper cantica canticoꝛum. Itē
ſcripſit etiam multa parua opuſcula ſub
vno tamen volumine. Edidit etiam officiū
ſancte Trinitatis nouum: quod in pleriſqꝫ
eccleſijs ipſa die trinitatis ſolemniter can
tatur.

¶ Frater et magiſter ac dñs Foꝛtanerius
vel Certoꝛius vvalēſis olim generalis mi
niſter oꝛdinis et deinde Rauennas archi=
epiſcopus: ex qua dignitate ad patriarcha
tum grandenſem aſſumptus poſtremo fa=
ctus eſt cardinalis ſancte romane eccleſie
cum eſſet doctiſſimus. Scripſit copioſe ſuꝑ
xxij. beati Auguſtini libꝛos de ciuitate dei
Scripſit etiam ſuper ꝙ plures libꝛos bi=
blie tam veteris ꝙ noui teſtamenti.

¶ Frater et magiſter vvalterus Cepton
anglicus maximus Theologus Scripſit
inter cetera ſua opera ſolemniter ſuꝑ qua
tuoꝛ ſententiarum volumina.

¶ De doctoꝛibus iuris

¶ Sequuntur nunc octo ex famoſioꝛibus
iuriſtis eiuſdem ſacri oꝛdinis minoꝝ: om
nibus alijs eiuſdem oꝛdins iuriſperitis
et interpꝛetibus cā bꝛeuitatis ſemotis.

¶ Frater et magiſter Iohannes de ſaxo
vtriuſqꝫ iuris peritiſſimus. Scripſit lauda
bilem ſummam iuris. Scripſit quoqꝫ ſer=
mones tam de tempoꝛe ꝙ etiaꝫ de ſanctis
per totum annum.

¶ Frater et magiſter Petrus Caſuel cuꝫ
eſſet vtriuſqꝫ iuris doctoꝛ atqꝫ ſacre pagine
pꝛofeſſoꝛ. Scripſit ſummam vberrimam ⁊
valde dilatatam que vulgariter dicitur
Directoꝛium iuris.

¶ Frater et magiſter Monaldus omniuꝫ
iuriſtarum ſue etatis pꝛinceps et etiā ma
gnus Theologus Scripſit ſummam iuris
canonici. Scripſit etiam ſuper quatuoꝛ ſē=
tentiarum libꝛos queſtiones ſatis pꝛofun=
das. Scripſit etiam multos diuerſos ſer=
mones pꝛedicabiles

¶ Frater et magiſter Petrus de ſaxonia
Scripſit inter cetera ſummam pertinentē
ad caſus conſcientie et etiam ad foꝛum cō
tentioſum.

¶ Frater et magiſter Durandus vtriuſqꝫ
iuris peritiſſimus. Scripſit ſummam con=
feſſoꝛum aliam a ſumma Iohannina

¶ Frater et magiſter Guillermus de ma=
ra inſignis iuriſta atqꝫ Theologus exper
tus. Scripſit ſummam iuris multum cele=
bꝛem.

¶ Frater ⁊ magiſter Io hannes Erfoꝛdie
de ſaxonia. Scripſit ſummaꝫ copioſiſſimā
de caſibus. Sciripſit et aliam ſummam cō
feſſionū. Scripſit etiā tabulā iuris Itē vidi
etiam ſcriptum ſolemne ſuper quartū ſen
tentiarum. Alia autem eius opera nō vidi

¶ Frater et magiſter Aſtexanus Aſtenſ.

vtriuſq͡ iuris atq͡ theologie peritus. Scripſit ſummam copioſiſſimā et prolixā quaʒ in octo libros diuiſit. Sūt deniq͡ ⁊ alij innumeri huius ſacri ordinis minorum doctores Eccleſiaſticiq͡ ſcriptores quos breuitatis cauſa ſubticeo.

¶ Nam et ego qui hec ſcribo ꝗ̄dā tpe collegerā Nonaginta doctores eximios huius ſacri minoꝝ ordinis q̄ ſcripſerunt ſolēpniter ſup mgr̄m ſn̄iaꝝ exceptis alijs eiuſdeʒ ordinis ſcriptoribus ⁊ doctoribus qui fuerunt innumeri. Hos aūt ſexaginta doctores ſupra nominatos alijs doctoribus eccleſiaſticiſq͡ ſcriptoribus huius ſacri minorū ordinis ꝓpoſui tanq͡ excellētiores tanq͡ notiores tanq͡ reſolutiores tanq͡ electos ex milib⁹. En igit̄ lectulū Salomonis nullus audet inquietare q̄a ipm̄ .lx. fortes ambiūt ex fortiſſimis yſrael. Oēs tenētes gladios et ad bella doctiſſimi lectulum ſalomonis ſacrū dico ordīeʒ minoꝝ: quē nulli⁹ heretic⁹ nullus inuidus inimicus audet inq̄etare .i. perturbare q2 ipm̄ ꝑnotati ſexagīta fortes doctores ambiūt .i. ab hereſi fortiter cuſtodiūt ab oblatrātiū rabie ꝓuide defendunt ab detrahētiū ſentētia prudētiſſime tuentur Ex fortiſſimis yſraelis .i. ex famoſiſſimis huius ordinis doctoribus. Oēs tenentes gladios .i. fortes rōnes cōtra detrahentiū aut hereticoruʒ diſturbiuʒ. Et ad bella doctiſſimi .i. in exponendis ſacris ſcripturis reſolutiſſimi in declarandis difficultatib⁹ integerrimi in cōfutandis errorib⁹ expertiſſimi. ¶ Habes igit̄ o lector in iſtis ſexaginta celeberrimis doctoribus omnē materiā ſcibilē vel q̄ humana indagine experiri poſſet. Si eñ de Biblie difficultatib⁹ anxius es habes hic quatuor illuſtratiſſimos viros q̄ eā totaliter expoſuerunt ac poſtillauerūt nichil dimittēdo intactū vꝫ ffem et magiſtrū Alexandrū de hales ffeʒ ⁊ magiſtrū Nicolaū de lira ffem et magiſtrum Pontium Carbonelli fratrem et magiſtrū Petrum Johannis vt ſupra patuit. Sed ⁊ multos hic habes q̄ licet eam nō totaliter expoſuerūt tñ eam in multis paſſib⁹ poſtillauerūt de quib⁹ vide ſupra. Si ſentētiaꝝ tibi libri difficiles videntur: habes hic quinquaginta q̄ ſup eos ſubtiliſſime ſolidiſſime illuminatiſſimeq͡ ſcripſerunt. Si philoſophia Ariſtotilica delectaris ſunt hic .xiij. q̄ ſuper oīa ferme ariſtotilis libros quo ad philoſophiam ſcripſerunt. De quibus vide ſupra in locis ſuis. Si tibi iura aut ſumme placent habes hic octo excellentiſſimos Juriſtas et ſummiſtas qui omnes conſcientie caſus et etiam caſus ad forum contentioſum pertinentes pleniſſime conſcripſerunt explanauerunt et elucidauerunt. Sed vt quid diu iſtis immoror cum nulla ſit ſciencia quā iſti ſexaginta doctores pugileſq͡ fortiſſimi non pertractarunt. Sed de hijs olb⁹ latius habes ſupra in locis ſuis Et vt breuiter me expediam duos hic habes qui totum ſcibile ſciuerunt quoſq͡ nulla ſcientia latuit ſcilicet Fratrem et magiſtrū Rogeriuʒ Bakon: et Fratrē magiſtrūq͡ Adā de Mariſco quorum primus etiam omne ſcibile conſcripſit. Alterius vero tantum vidi opus ſolēne ſuper quatuor ſententiaꝝ libros. Alia autem eius opera non vidi.

¶ Eſt igitur hec ſacra minoꝝ religio turri Dauid comparata / que cum propugnaculis extat edificata .i. cum diuerſis doctoruʒ ſuorum ſcriptis decorata. Mille clypei pendent ex ea .id eſt multis ſcientijs et ſcriptis eſt circūfulta. Omnis armatura fortium: id eſt omnes diuerſe ſcientie et ſcripture (quibus Theologi fidem catholicam velut cum quibuſdam armaturis tuentur) in iſta ſacra religione plenius per ſuos doctores ꝑtractantur ⁊ enucleātur.

¶ Finit tractatus de illuſtrioribus viris et feminis triuʒ ordinū

ſeraphici patris noſtri Franciſci per quendam vigilē ordinis minorum patrem laborioſe et vigilanter ac recēter ex multis collectum et nunc in lucem cum paucis additamentis deductum. Et ibi vna cuʒ prima huius operis parte non incongruenter inſertum.

Explicit prima pars

huius operis Laus deo et beate virgini marie / ac trium ordinum prefatorum glorioſo patrono Franciſco.

Scd̃a pars pꝛincipalis cõtinẽs duos tractatꝰ pꝛiuilegioꝝ triũ oꝛdinũ bt̃i Frãciſci Quibꝰ p̃ponitur tabula & ſummaria declaratio cõtinentie ipſoꝝ per oꝛdinis ſũmoꝛũ pontificum qui ea largiti ſunt cum quotatiõibus ſingu loꝛum facile inueni endoꝛum.

S.franciſcus S.clara

Niſi granum frumenti cadēs in terram mortuū fuerit ipſū ſolū manet ₰c. Jo. xij. Qui vult venire poſt me abneget ſemetipſū et tollat crucē ſuā et ſequatur me. Mat. xvi. Itē Mat. xj. Venite ad me oēs qui laboratis et honerati eſtis et ego reficiā vos. Tollite iugū meū ſuper vos et diſcite a me quia mitis ſum et humilis corde: et inuenietis requiem animabus veſtris. Jugum enim meū ſuaue eſt et onus meū leue ₰c. Hec dixit dñs iheſus dilectis imitatoribus ſuis.
Qui appoſuerit ad hec apponet deus ſuper illum plagas: ₰ qui diminuerit auferet deus partē ei⁹ de libro vite et de ciuitate ſācta ₰c. Apocalip. vltimo.
Quicunq̧ hanc regulam ſecuti fuerint / pax ſuper illos ₰ miſericordia. ₰c. Ad galathas. vi.
Quicunq̧ obſeruauerit hec in celo repleat benedictione altiſſimi pr̄is celeſtis ₰ in terra repleat bñdictiōe dilecti filij ſui cū ſctiſſimo ſpū paraclito ₰ oib⁹ v̄tutib⁹ celorū ₰ oībus ſctis. Et ego frater frāciſc⁹ paruul⁹ veſter ſeru⁹ q̄ntūcūq̧ poſſū ꝯfirmo vobis intus et foris iſtā ſctiſſimā bñdictionem amē.
De v̄boꝛꝝ ſig. ca. Exiſt. li. vj. Hi ſūt illi⁹ ſctē regule pfeſſores q̄ euāgelico ſūdat eloq̄o vite x̄pi roboꝛat exēplo fundatoꝛꝝ militātis eccl̄ie apl̄oꝝ ei⁹ ſermonib⁹ actibuſq̧ firmat. Hec ē apd̄ deū patrē mūda ₰ imaculata religio q̄ deſcēdēs a p̄re luminū p ei⁹ filiū exēplarit ₰ v̄balit aplis tradita ₰ deinū per ſpm̄ ſcm̄ btō frāciſco ₰ eū ſeq̄ntib⁹ iſpirata toti⁹ i ſe quaſi ꝯtinet teſtioniū trinitatis. Hec ē cui atteſtāte paulo nemo de cetero debet eſſe moleſtus quā x̄ps paſſionis ſue ſtigmatibus confirmauit volēs inſtitutorem ipſius paſſionis ſue ſignis notabiliter inſigniri. Hec Nicolaus papa iij. vbi ſupra.
ꝯ⁹ pfeſſoꝛ
Regla et vita minorū frāz hec ē sc3 dñi nr̄i ieſu x̄pi ſcm̄ euāgelī obſuā
re viuēdo in obediē: tia ſine ꝓ: prio: et i caſtitate. Fr̄ frāciſc⁹ ꝓmittit obedientiā. ₰c.
Ihs x̄ps
Approbatores regule
honorius 3⁹
gregorius 9⁹
nicolaus 3⁹
innocēti⁹ 4⁹
alexander 4⁹
Gloria minorū fratrū exemplorū ſalue frāciſce.
Conſerua tuorū ſtatū filiorū pater franciſce.
Bñdic iſtorū gregi puſillorū dulcis frāciſce.
O fōs pfeſſorū vita pfcōꝝ nos iuua frāciſce.
Refoꝛma cūctoꝛum ſtatus deuioꝛum nos auge franciſce.
Eſtus vicioꝛū virus peccatoꝛū dilue frāciſce.
Stigmatum ſacroꝛum ſigna mirandoꝛꝝ oſtēde franciſce.
Datoꝛi bonoꝛum vt gregi ſanctoꝛum iungamur franciſce.
In regno celorū. choꝛo āgelorū cōcede frāciſce. Amen.

Innocētiꝰ 3ꝰ
Priuilegiū ſctē paupꝛtatis a ſctā Clara ꝓ ſe ꝛ ſuis īpetratū Innocētiꝰ ꝛc. Dilectꝫ ī xpo filiabꝰ clare ꝛ aliīs ācillis ecclīe ſcti damiani tā pñtibꝰ q̄ȝ futuris Salutē ꝛ apł bñdic. Sicut manifeſtum eſt ꝛc.
Uerba ſcti frācilci ad ſorores ſctē Clare filias ſuas ſecūdi orđ. ſui: ex regula collecta.
Qr dñi inſpiratiōe feciſtis vos filias ꝛ ancillas altiſſimi ſūmi regis pr̄is celeſtis ꝛ ſpūi ſācto vos deſpōſaſtis viuē ſcđm ꝑfectionē ſcti euangelij ꝓpouēdo: volo ꝛ ꝓmitto ꝑ me ꝛ fr̄es meos ſemp habere de vobis tāq̄ȝ de ipſis curā diligētem et ſollicitudinem ſpālem. Et infra rogo vos omnes dominas meas et conſilium do vobis vt in iſta ſanctiſſima vita et paupertate ſemper viuatis Et cuſtodite vos multum ne doctrina vel conſilio alicuius ab ipſa in perpetuum vllatenus recedatis. ꝛc.
Innocē ciꝰ 3ꝰ
b. iſabella ſororꝯ ludo. re. francorum.
btā agnes
S. clara
Rl'a ꝛ forma vite ſororum paupū ſcti euāgelij dñi nr̄i ihū xpi obſeruare viuēdo i obediētia ſine ꝓprio ꝛ i caſ. ꝛc.
Ihs xps
B. Coleta reformatrix orđ ſancte clare.
Innocē ciꝰ 3ꝰ

¶ I hoc tertio ordie sctō fuerūt ⁊ sūt nō solū de ec-
clesiasticis q̄plurimi sci ⁊ bti. Archiepi. Epi. Ca-
nonici. Curati. Cappellani ⁊ clerici innūerabiles
vt. B. Leo archieps mediolani. B. Galterus eps
b. richardꝰ eps. b. Alexāder doctoꝛ ī theol'. S. yuo
vtriusq̄ iuris doctoꝛ/aduocatꝰ. ⁊c. Uerūetiaz de
politia mūdana ⁊ laycis vtriusq̄ sexꝰ vt btā Eliza
beth. īpatrix ro. S. Elizabeth yngarie S. Ludoui
cꝰ rex frācoꝝ ⁊. b. blāca. maī eiꝰ ⁊ vxoꝛ ipius. S.
Elezarius comes ⁊ delphia vxoꝛ eiꝰ. S. rosa. B.
lucheciꝰ cū vxore b. bonadona Et aliꝗ inūerabiles
Tres ordies hic ordiat: p̄muq̄ frm noiat mioꝝ:
paupūq̄ fit dharū medius: sz penitētum tercius:
sexū capit vtrūq̄.
¶ Penitētiā agite appropinquabit enim regnum
celorum. Matth. iiꝗ. et. iiiꝗ. capl'is.
S·bonadona
btā blāca reg· frā·
S·elizabeth
impatoꝛ
nicolaus·4ª
S·yuo

¶ Prologus in ſecundā parte huius libri ſiue firmamētoꝝ triū ordinū. In qua de priuilegijs dictoꝝ triū ordinum beati Franciſci tractatur.

PReterea in hac libri ſiue firmamētoꝝ pte ſcba adducūt pncipalia priuilegia ⁊ rle triū ordinū btī Franciſci. vbi aduertēdū ꝙ lꝫ auctores monimētoꝝ ordis ⁊ ſpeculi minoꝝ vtiliter laborādo credāt forte ⁊ dicāt ſe oia ordinis monumēta euoluiſſe ⁊ in vnū cōpegiſſe vel collegiſſe: tñ qꝛ occaſiōe accepta i diuerſis locꝫ ordis tā citra ꝙ̄ extra mōtes mlta plura nobis occurrerūt q̄ꝝ origīalia ptiꝫ apd reuerēdiſſimū pſem gnalē miſtrū tociꝰ ordinis ⁊ apud reuerēdū pſem ordis ꝓcuratorē: ptim i āntiq̄orībꝰ ⁊ ſolēpniorībus cōuentibus ordis maxie i cōuētu pariſien. ⁊ i cōuētu Aſſiſij Meten Trecen ⁊ alijs multis diuerſis locꝫ pſertim ꝓuīcie Frācie reſuātur q̄ ſingl'aria multa ꝯtinēt q̄ꝝ maior ps nuſꝙ̄ hactenꝰ impſſa nec i ordīe publicata fuerūt ſō i ſeq̄ntibꝰ ꝓ tāto ſupplēda eē decreuimꝰ. Nā p ea q̄ i dictis ⁊ alijs ſolēpnibꝰ ⁊ antiq̄s cōuētibꝰ ⁊ locis cōperimꝰ ſatis apte cognouimꝰ ꝙ etiā i alijs diuerſis orbis ꝓuincijs et ptibꝰ atq̄ cōuētibꝰ ⁊ maxie in reliq̄s ſolēpniorībꝰ cōuētibꝰ ⁊ pcipue vbi aliq̄n diutiꝰ reſidētiā fecit romana curia ſicut lugduni: viēne/auiniōe/peruſij/viterbij ⁊ ſic de alijs multe alie ⁊ q̄ſi inūerabiles bulle īueniri poſſēt: eiuſdē tñ tenoris ꝓ maiori pte Nā modus antiquoꝝ fuit multiplicare bullas eiuſdē tenoris i diuerſis locis ordis et pauca tūc facē trāſūpta q̄bꝰ tñ nūc moderni freq̄ntiꝰ vtūt. Et ꝓpterea i antiq̄s ⁊ ſolēpnibꝰ cōuētibꝰ ſicut aſſiſij/ pariſiꝰ/metis/trecis/rothomagi/lugduni/ſalmātine/colonie/et in alijs ſilibꝰ q̄ſi inūerabiles reperiūt Uerꝫ qꝛ tā i dictis cōuētibꝰ ordis ꝙ̄ i dictis monumētis ⁊ ſpeculo minoꝝ mlte iueniūtur q̄ poſtea p ſucceſſores ſūmos pōtifices p alias bullas āpliatas multo pleniꝰ ⁊ meliꝰ ac breuiꝰ hñtur ſicut p mare magnū Sixti. iiij bullā aureā ⁊ alias plures: iō fruſtra fuiſſet pores tales deſcribere: niſi forte ꝓ ſtatu ordis et ꝓceſſu ipſiꝰ oñdēdo eo ꝙ cōiter ibi narrātur ⁊ allegāt plura (ad hec ītelligēda ⁊ declarāda) oportuna Et gratū ac vtile mltis eſſe dinoſcit videre ⁊ ītelligere ꝓgreſſū ordis ⁊ cōdeſcētiōes pias atq̄ defēſiōes oportunas tātoꝝ ſūmoꝝ pōtificū xp̄i vicariorū ⁊ eccl'ie ſctē: ac nccītates pſecutiōes ⁊ difficultates tātas: q̄s a pncipio ordis paſſus fuit ordo iſte ſctiſſimꝰ: ⁊ ordo ſācte clare: ⁊ tercius ordo penitētiū vtriuſq̄ ſexus: tā in capite ꝙ̄ i mēbris: a q̄bꝰ nūc grā dei tal'r ſbleuātur. Igitur ex his oibus multas ſingulares apl'icas lr̃as collegimꝰ ⁊ ꝓdictas addidimus nuſꝙ̄ in dictis monumētis vl' ſpeculo cōtētas ⁊ tā ex his ꝙ̄ ex reliq̄s alijs illas ſolū ibidē poſuimꝰ q̄ vel ad hec oſtendēdū vel ad nccāria ordis ꝓuilegia declaranda oportune vel nccārie videbāt obmiſſis alijs inūerabilibꝰ minꝰ ꝓ pñti nccārijs ⁊ q̄ ſua multiplicitate ⁊ diuerſitate ītellectū legētꝫ pociꝰ cōfudiſſēt ꝙ̄ edificaſſent: ex hijs oibꝰ vnā ptē principalē i duos tractatꝰ diuiſos cōplectēdo In cuiꝰ etiā ptis primo tractatu ille apl'ice lr̃e ⁊ ꝓuilegia deſcribūtur: q̄ ibi ſub autētico trāſūpto nō hñtur lꝫ alibi ⁊ ſub autētico ⁊ ſub originali plūbo īdubie habeantur. In ſcbo āo tractatu ille ſolū deſcribūtur q̄ ſub origīali vel trāſūptis autēticis nūc hn̄t ⁊ ibidē p cōſeruatorē autēticari ēt cū fulmiatiōe ꝓceſſꝰ deſup ꝓ illarū executione vbiq̄ fiēda potuerāt ⁊ q̄ magꝫ nccārie ⁊ magis in vſu ſūt. In pncipio ꝓponēdo ſummarias declaratiōes ⁊ annotatiōes maxiarū gratiarū ⁊ ſpūaliū ⁊ īdulgētiarū eccl'iaꝝ tribꝰ his ordībus cōceſſarū a pncipio ordis vſq̄ nūc a diuerſis ſūmis pōtificibꝰ p diuerſas lr̃as apl'icas ibidē annotatas: ⁊ p cōicatione aliarū indulgētiarū ⁊ grāꝝ alioꝝ mēdicātiū. Et deiñ indulgētias ⁊ grās magnas viue vocis oraculo frībꝰ de familia pmum cōceſſas ⁊ poſtea p ſixtū. iiij. ⁊ Innocentiuꝫ viij. ad alios fratres de obediētia ⁊ obſuātia rl'ari ſub miſtris degētes extēſas ⁊ cōicatas. Et deinde cōſeq̄nter ſubiūgēdo ꝓdictas ſingulares alias bullas ibi nō autēticatas tribꝰ his ordibꝰ cōit ⁊ diuiſiꝫ cōceſſas Et vt lector facilius īueniri poſſit qd cupit dictas declarationes ⁊ continentias ſūmarias omnium et ſingularum litterarum apoſtolicarum et priuilegiorum huiuſmodi ordinate in ſequentibus iuxta ordinem ſūmorum pontificum qui ea pie conceſſerunt annotabimus cum tractatuum et foliorūꝫ quotationibus.

¶ Explicit prologus

¶ Incipit primꝰ tractatus huius ſecunde partis.

¶ Et primo Sequitur

ſummarium omnium ⁊ ſingulorum priuilegiorum ⁊ gratiarum ſummorum pontificum notatu dignorum a principio ordinis vſq; nunc ſucceſſiue tribus ordinibus beati Franciſci communiter ⁊ diuiſim concesſorum et in hac ſecunda parte (obmiſſis ſuperfluis) deſcriptorum ⁊ per ordinem: prout vnuſquiſq; eorundem pontificum ſuo tempore ea conceſſit vel confirmauit aut āpliauit cū annotatiōibus ⁊ quotationibus eorum.

Innocentius papa huius nois terciꝰ: et a beato petro .clxxxiij. Anno a creatiōe mundi v.M.clxj. ſecundum minorē computationē: ſm vero maiorē .vi.M.cccc vj: et anno incarnationis M.cxcviij (vt vincentius dicit hiſtorialis) ad thronum apoſtolicum aſſumptus eſt ſeditq; annis .xviij. menſibus .iiij. diebus .xxiiij. Sub quo āno dñi M.ccvi. pōtificatuſq; eiuſdē āno .ix. ille patriarcha paupertatis glorioſiſſimus ⁊ ſeraphicus pater noſter ſāctus frāciſcus regulam ſue ſacre religiōis minorum frm ordiauit ſpiritu ſācto dictāte ⁊ ipſiꝰ approbationē a dicto pōtifice obtinuit forte oraculo viue vocis: cū ſup hoc lr̄e ap̄lice minime inueniāt niſi q chronice ordis ⁊ hiſtoria eiuſdē ſcti ⁊ vincētiꝰ hyſtorialis: ⁊ honorius terciꝰ i lr̄is approbatiōis r̄le hoc aſſerūt. Dedit itaq; dictus pōtifex ꝑdicādi licētiā ꝑdicto ſctō frāciſco ⁊ ſociis eiꝰ datis eiſdē clericalibꝰ paruis tōſuris mittēs illos cū benedictiōe ⁊ pace ad verbi dei ſemen in oēm terrā ſpargēdū: pollicēs in ſucceſſu temporū plura illis concedere. Hac igitur regule approbatiōe glorioſus pater cū ſociis ſuis cōtentus per vniuerſū mundū prout poterāt verbū dei ſeminātes: penitentiā predicabāt: ita q prima regula noſtra cū hac tantū approbatione verbotenus facta remanſit.

¶ Idē etiā Innocētiꝰ .iij. pontificatꝰ ſui anno .xj. cōfirmauit ſub bulla ꝑmā r̄lam ſācte clare a btō frāciſco traditā Et incipit bulla Solet annuere. Quere infra vltima parte.

¶ Idē quoq; dedit ſctē clare ⁊ ſuis priuilegiū de ſancta paupertate ſemper tenenda quod incipit Sicut manifeſtum eſt Quere infra quinta parte.

Honoriꝰ .iij. ſepulto dño inocētio .iij. ad ſūmum pōtificatū āno dñi. M.ccxvij. aſſūptꝰ eſt. Qui i dei eccl'ie gubernatiōe annis .x. mēſibꝰ .vij. ſtetit ⁊ ordini nr̄o ſeq̄ntia ꝑuilegia cōceſſit

¶ Anno igit̄ tercio pōtificatꝰ iſtiꝰ dñi honorij cū r̄la fra. mi. nō eſſet adhuc reſcripto apl'ico ⁊ bulla cōmunita nec modus viuendi ff̄z mūdo agnitꝰ ab aliqbꝰ ff̄es cēſebāt iſani a nōnullis nouitatū inductores ⁊ adhuc nō catholici ꝓpter qđ multa paciebāt in ꝑ mitiua eorum religiōe opprobria: quo accepto a dicto honorio tercio deuotiōe maxia qua ad ipſū ordinē ac ad eius inſtitutorē afficiebatur motus ⁊ miſit lr̄as oibꝰ archiepis et epis ceteriſq; aliis p̄latis eis mādās vt in dioceſibus ſuis fratres tanq; catholicos ⁊ verbi dei ſeminatores benigne ⁊ charitatiue recipiāt ſe fauorabiles eis exhibentes. Quarū tenor icipit honoriꝰ ⁊c. Cū dilecti filij. Quere ifra primo trac. Fo. x.

¶ Anno .iiij. ſui pōtificatꝰ primū approbauit ⁊ approbatū declarauit or. mi. fra: ⁊ mādauit archiepiſcopo Senonē x eiꝰ ſuffraganeis vt ff̄es i ſuis dioceſibus ꝑmitterēt cōmorari hn̄tes eos (tanq; viros catholicos ⁊ deuotos) cōmēdatos. Et incipit. Pro dilectis filiis fratribus Origi. eſt in cōuētu noſtro Pariſieñ. Quere ifra .i. trac. Folio .x.

¶ Eodē anno et eadē die aliā ad idē ⁊ eiuſdē ſe toris dedit aliis tm̄ archiepis epis et abbatibus directā approbādo ordinē ⁊ cōmedādo vt ſupra. Ori. etiā eſt pariſiꝰ. Quere infra .ij. trac. Fo. liij.

¶ Anno .v. ſui pōtificatus anteq̄ r̄lam cōfirmaſſet ſub bulla dedit bullam ſancto franciſco et ceteris prioribus et fratribus ordinis ſui quam allegat ſctūs franciſcus in .ij. capitulo regule illam ſequi volendo. Qua inhibet idem papa ne quis frater profeſſꝰ fiat ante annum completum. Et determiat q nulli fratri facta profeſſione in iſto ordine licet vltra exire vel retroaſpicere exeuntem vero nemini liceat retinere. Et q prelati contra tales exeuntes poſſunt per cenſuras procedere. ⁊c. Et incipit. Cum ſecundum conſilium. Quere ſecundo tractatu Folio ſexto.

¶ Anno octauo ſui pontificatus preſente chriſti pauperculo ſeraphico franciſco cum ſociis ſuis ⁊ hoc humiliter ſupplicāte: regulā dicti ordis bulle ſue munimine roborauit ⁊ cōfirmauit q icipit Honoriꝰ epiſ ⁊c. Solet annuere ⁊c. Reqre infra .ij. tra. Fo iij.

¶ Anno ſui põtificatus nono conceſſit ffes
cũm altari viatico poſſe diuina celebrare.
incipit Quia populares. Quere infra p̃io
tractatu. Fo.x.

¶ Anno ſui põtificat⁹ decio tercio kl'as ſep
tembris ad idem dedit aliã bullã inuehen
do ꝯtra quoſdã qui aſſerebãt ip̃os paupes
⁊ ignotos ffes nõdũ eccl'ias habentes non
poſſe celebrare miſſas in ſuis locellis ⁊ ora
torijs ſup altari viatico ſine licẽtia ꝓprorum
et alioꝝ eccl'ie prelatorum nec alia conceſ-
ſione ipſi⁹ honorij vti poſſe. Mãdo executo
rẽ Archiep̃m Remẽſẽ. Et incipit In hijs q̃
ad cultũ diuinũ. Ori. eſt in conuẽtu nr̃o tre-
ceñ. Quere infra ſcd̃o tra. Fo.liij

¶ Eodẽ ãno .xiiij kl'. octob. artius inuehit
contra quoſdã eccl'iarũ prelatos moleſta-
tores paupũ ffm: qui nolebant ꝑmittere ꝙ
ipſi fratres in ſuis locellis poſſent ſaltẽ ce-
lebrare cũ altari viatico excõicãtes ꝓpter
hoc ffes et hoſpites ſuos videlʒ eos qui lo
ca ad morãdũ mutuabãt eis/ cũ ꝗuis fratres
ipſi hoc iã pluries habuiſſẽt ab eodẽ hono
rio: et ab oĩ iure prochiali cõtinerẽt manus
ſuas: mãdãs ep̃o ꝑiſieñ. vt exequaꝛ. Et in-
cipit. Nõ deberẽt eccl'iaꝝ prelati. Ori. ẽ tre
cis. Quere infra .ij. trac. Fo.liij.

¶ Eodẽ ãno nonis octobris ſub eodẽ teno
re mãdauit ep̃o tornaceñ. vt idẽ exequatur
Et incipit. Non deberent ⁊c. Originalis ẽ
pariſius. Quere primo tractatu. Fo.x.

Gregorius non⁹

honorio tercio in xp̃i vicariatu ſuccedens. Anno dñi. M.
ccxxvij. cathedrã beati petri
aſcẽdit. Qui iam antea cardi
nalis ⁊ ꝓtector ordinis exiſtẽs maximã ad
btm̃ franciſcum ⁊ eius ordinem deuotione
ꝙ etiam ſũmus pontifex afficiebatur: quod
eiuſdẽ patris filij denunciant tot et tã fa-
uorabilia priuilegia ab ipſo noſtro ordini
conceſſa. vt patet infra.

¶ Anno igitur .ij. ſui pontificatus .ix kl'as
martij cõceſſit quãdã bullã in qua omnib⁹
ſãctitatẽ beati p̃ris nr̃i franciſci notã facie-
bat: ideoꝙ i ſctõꝝ catalogo eũ ponebat: ei⁹
feſtiuitatẽ ab vniuerſis merito recolẽdã eẽ
cẽſens. Incipit Sicut phiale auree. Ori. eſt
ꝑiſius. Require infra ſecũdo tra. Fo.liiij

¶ Eodẽ ãno ſui põtificat⁹ .iij. kl'. ap̃lis con-
ceſſit vt null⁹ ffes de pnia exactionib⁹ /pu-
blicis officijs vel iuramẽtʒ ꝓuaret: ipſoſꝙ ad
hoc nõ teneri. Incipit Deteſtãda hũani ho
ſtis. hr̃ infra iſto tratatu. fo.xj.

¶ Eodem anno conceſſit executoriam ſu-
pradicte conceſſionis ſic incipientem. Ni-
mis patenter. Require. infra iſto tra. Fo.xi

¶ Ann. ij. ſui põtificatus. iiij. nonas augu-
ſti ꝯceſſit tp̃e interdicti fratres et ſorores
tertij ordinis poſſe audire diuina et eccleſi
aſticã ſepulturã habere. incipit. Cũ illorũ
qui ſua. require infra iſto tractatu. Fo.xj.

¶ Anno .iiij. ſui pontificatus inſurgẽtibus
aliꝗbus dubijs circa regulam fratrum mi-
norũ: edidit quãdã declarationẽ ſuper ean
dem regulam que incipit. Quo elongati a
ſeculo. habetur infra quarto tracta. Fo.ij.

¶ Anno .v. ſui pontificatus .xij. kl'is ſeptem
bris conceſſit imunitates multas fratrib⁹
ſup ꝗb⁹ mãdatur ꝑlatis ne eos grauent vt
conſueuerant. Priuilegium incipit. Nimis
iniq̃. Sʒ qꝛ ſub innocẽtio. iiij. ⁊ ſub alexan-
dro. iiij. ſub eiſdẽ ꝟbis auctẽtice ponit. ideo
ibi quere anno .ij. ſui pontificatus. Et etiã
eſt in decretalibus titulo .de exceſſi .prela.

¶ Anno .vj. ſui pontificatus .xiij. kalẽ. mar
tij. conceſſit fratribus ab archiepiſcopis et
ep̃is ſue dioceſis bñficiũ abſolutionis ⁊ diſ
penſationis cũ oportuerit poſſe obtinere.
incipit. Qꝛ proni ſũt. nõ ponit qꝛ id reuoca-
tũ ẽ et prelatis ordinis melius conceſſum.

¶ Eodẽ anno .vi. idus martij cõceſſit fratri
bus tempore interdicti iuris ſolennitate
ſeruata poſſe diuina celebrare. incipit De
uotionis veſtre Nõ ponitur quia nunc per
mare magnum plenius habetur.

¶ Eodẽ anno .vij. idus martij. primũ cõceſ
ſit ffribus liberam ſepulturã ꝓ ſeipſis. inci-
pit. Ita vobis. Ori .eſt trecis. Quere ſecun
do tracta. Fo.liiij.

¶ Eodem anno tertio nonas iunij. ſue bul-
le auctoritate canonizationẽ beati antho-
nij propalauit in qua viſitantibus eius ſe-
pulchrum in ſeſto ipſius ſancti vnum an-
num indulgentie conceſſit. incipit. Cum di-
cat dominus. Bulla originalis eſt pariſius
Uide infra ſecũdo tractatu. Fo.lv.

¶ Anno ſeptimo ſui pontificatus .ſecundo
nonas martij conceſſit fratres preſbiteros
in terra ſarracenorum exiſtentes poſſe au-
dire confeſſiones et a ſententia excommu-
nicationis abſoluere. incipit. Animarum ſa
lutem. Et quia ab innocẽtio quarto. per ea
dem verba et aucten. ponitur hic omitti-
tur. Ideo ibi quere anno ſecundo ſui pon-
tificatus.

¶ Eodem anno .xvj. kalendas iunij ꝯceſſit
ffribus proficiſcentibus i terris virgianoꝝ
et paganorum poſſe cõicare cũ excõicatis ⁊

et audire confeſſiones et diſpenſare cum fratribus in leui irregularitate. incipit. Cum meſſis multa. Require infra iſto tractatu. fo.xi.

¶ Eodē anno.xvj. kl'ſ iunij. ꝯceſſit fr̄es in terrā ſarracenoꝝ euntes poſſe eos baptizare et clericos facere/et ſciſmaticos reconciliare et apoſtatos: incipit Fratribus ordinis minoꝝ. habetur infra iſto tra. fo.xij.

¶ Anno.viij. ſui pōtificatus.v. idus martij conceſſit fratribus minoribus poſſe habere oratoria et inibi celebrare. parrochiali iure eccleſijs parrochialibus reſeruato. incipit Nos attendētes. Et per innocētiū.iiij ſub eiſdē verbis ponitur. ſ3 q2 amplius ponitur per mare magnū ideo omittitur.

¶ Eodem anno. ij. idus iunij. mandauit et exhortatus eſt oēs ꝑlatos eccleſie: vt caritatiue et benigne in ſuis dioceſibus reciperent fratres minores. incipit. Cum qui recipitre. Reqre infra iſto tra. fo.xij

¶ Eodem anno.xv. Kal. auguſti ꝯceſſit fratres non poſſe per litteras apoſtolicas non facientes de hoc priuelegio mentionem cōueniri: incipit. Cū iam per eius gratiam. q̄re infra iſto tractatu. fo.xj.

¶ Anno.x. ſui pōtificatus.iiij. nonas iunij. predictus pontifex inhibuit fratribus predicatoribus ne recipiant minores. incipit. Quo vos in chriſto. Et quia per alexandrū iiij. ſub eiſdem verbis ponitur: ideo pontificatus ſui anno.j. quere.

¶ Anno.xj. ſui pontificatus.ij. Kl'ſ aprilis ſcripſit prioribus prouincialibus ordinis fratrum predicatorum inuehens contra quendam fratrem ſui ordinis ipſumq̄ grauiter arguens: quia contra beatum franciſcum et eius ſtigmata predicabat. incipit. Non minus dolētes. require infra iſto tractatu. Fo:xij.

¶ Eodem anno ſecundo kalendas aprilis miſit litteras cuidam epiſcopo ipſu3 redarguens et grauiter reprehendēs: quia cōtra beatum Franciſcu3 et ſua ſtigmata aliqua male dixerat. incipit Uſq3 ad terminos orbis terre. habetur infra ſecundo tractatu. Folio.xxix.

¶ Eodem anno nonis Aprilis miſit litteras per orbem vniuerſum in teſtimonium ſacrorum ſtigmatum bti patris noſtri franciſci. incipit. Confeſſor domini glorioſus. Et quia dominus Nicolaus tercius idē cōfirmans eaſdem litteras ſub bulla inſeruit Ideo ſub ipſo quere pontificatus ſui anno ſecundo.

¶ Eodem anno.xii. kalendas Aprilis decreuit excommunicationem incurrere itrātes monaſteria ſancte Clare niſi in caſibus contentis in ſua regula. incipit Et ſi omniū illa cura Uide infra.ij.trac. Fo.xxxiiij

¶ Eodem anno.xi. kalendas Junij ſcripſit archiepiſcopis et epiſcopis ⁊ ceteris prelatis q̄ fratribus predicantib' neceſſaria miniſtrent et populum eis conuocent: nec impediant eis confiteri volentes: q̄q3 illos fratres q̄ ad queſtus pecuniaꝝ ſe cōuertent tā q̄ falſarios capiant et condēpnent. incipit Quoniam abundauit iniquitas. habes infra.ij.trac. Folio.xiiij

Anno.xij. pontificatus eiuſdem.vi. kl'ſ ap̄lis prohibuit vt nullus ante annum probationis elapſum ad profeſſionem admittat: neq̄ profeſſum quiſaudeat retinere ſub excommunicationis pena. incipit. Cum ſm̄ conſilium: habetur ſub honorio in ſub eiſd̄ verbis tempore ſancti Frāciſci data pontificatus ipſius honorij anno.v. quere ibi

¶ Anno.xiii. ſui pontificatus Tercio idus Junij conceſſit fratres euntes ad terrā ſarracenorum pro zelo fidei poſſe eos baptiſare/clericos facere/apoſtatas et ſciſmaticos reconciliare. incipit. Cum hora vndecima. non ponitur quia ſupra hoc inuenies.

¶ Anno quartodecimo ſui pontificatus. nonis kalendas Martij decreuit mulieres portantes habitum ſancte clare de ipſo ordine non exiſtentes ad ipſum deponendum per cenſuram eccleſiaſticam per dioceſanos poſſe compelli. incipit. Ad audientiam noſtram. Require infra iſto tractatu. fo.xij

¶ Eodem anno etiam nonis kalendas Martij conceſſit nullum prelatum a fratribus manualem exigere poſſe obedientiam. incipit. Inducimur pie conuerſationis. vide in fra iſto tractatu. fo.xix

¶ Eodem anno.ij. idus Decembris conceſſit miniſtris prouincialibus poſſe inſtituere predicatores in ſuis capitulis prouincialibus cum diffinitoribus. incipit. Prohibente regula veſtra. non ponitur quia poſtea et nunc melius ſeruata regule puritate et integritate per commiſſionem generalis miniſtri inſtitui poſſe declaratur.

¶ Eodē anno pridie idus decēbris conceſſit prelatos ordinis poſſe tā ad ordinē venientes q̄ profeſſos preuia ſatiſfactione a qualibet excōmunicatione abſoluere ⁊ cu3 eoꝝ irregularitatib' diſpēſare niſi adeo graue ſit delictū propt̄ quod eēnt ad apo=

ſtolicā ſedē merito deſtinādi Incipit Jn iu
re canonico Iſta oīa nunc amplius p mare
magnum Sixti. iiij. habetur iñ antiqua et
pulcra. quere ifra iſto tractatu. fo. xix
¶ Eodē anno idib9 decēbris ꝓhibuit nul-
lū extra noſtrā religionē portare noſtrum
habituz vel ita conſimilem q frater minor
credi poſſit abſq mandato ſedis apoſtoli-
ce et contrarium preſumentes per dioceſa
nos ad ipſum deponendum cōpelli debere
incipit. Qr confuſio habitus. Originale eſt
Trecis. Quere ifra ſecūdo tractatu. fo. liiij
¶ Anno. xv. ſui pontificatus. v. kalendas
Maij conceſſit fratres non poſſe compelli
per litteras apoſtolicas ad commiſſiones
cauſarum recipiendas. incipit Qui poſtpo
ſita. habetur infra. ſimilis ſub Innocentio
iiij. anno primo que icipit Quieti vr̄e ideo
quere ibi ſimiliter per maremagnum.
¶ Eodem anno. viij. idus Junij ſtatuit fra
tres minores eſſe contentos officio diuino
correcto ab ipſo. Conceſſitq cum intereſ-
ſent officio cum alijs: illud ſibi ſufficere. et
ad dicendum ꝓpriū minime teneri incipit.
Pro veſtro collegio. Ori. habetur pariſius
Quere infra ſecundo tractatu. fo. lvj.
¶ Eodem anno. vi. nonas Julij declarauit
et poſuit caſus in quibus licitum eſt ingre
di monaſteria monialium ſancte Clare. in
cipit. Ueſtris pijs. vide infra ſecundo tra-
ctatu. Fo. xxxiiij.

Celeſtinus. iiij. ad
culmen apoſtolicum aſſumptus
eſt anno dñi. M. ccxli. antea dñs
gaufrid9 vocabatur: eratq car-
dinalis ꝛ ep̄s ſabinēſis mediolanēſis natio
ne q. ſedit. xviij. dieb9 tm̄ qr ſenex ꝛ īfirm9
erat. Uacauit aū poſt ei9 obitū ſedes ap̄li-
ca ꝓpter diſcordias. xxij. mēſib9 ꝛ x iiij. die-
bus Et ſicut par ꝑfuit: nichil ꝯceſſit noſtro
ordini licet eum nimis pre corde habebat

INnocēti9. iiij. ſū-
mū pōtificatū āno dñi M. ccxliij
adeptus eſt: ſeditq annis. xi.
mēſibus. iij. Uocabat. antea ſymbald9 car
dinalis natione ianuenſis de comitibus
anagnie. Qui pre nimia deuotione quam
ad ordinem noſtrum gerebat eidem plura
priuilegia conceſſit. vt apparet ex ſeq̄ntib9
¶ Anno primo ſui pontificatus. xi. kalen-
das Maij conceſſit fratres predicatores
ordini noſtro obligatos voto vel iuramen
to pretextu alicuius conceſſionis eis facte
vel fiende expreſſam mentionem de hoc ꝓ
uilegio non facientis non poſſe recipere. in
cipit. Quo vos in chriſto. Et qr eadez ſub
Alexandro quarto per eadem verba et au
ctoritate. ponitur hic. omittitur: ideo ibi q̄-
re. ſui pontficatus anno primo.
¶ Eodem anno. xv. kalendas Julij idē do
minus Innocentius quart9 prohibuit ſub
excommunicationis pena aliquez ante an
num probationis elapſum ad profeſſionē
recipi vel quominus ad aliam tranſeat re
ligionem impediri. Profeſſionem autem
ſecus factam: irritam eſſe mandat et nul-
lam. incipit. Non ſolum in fauorem. hec
habet ſub plumbo in conuentu rotho. ꝛ ali
bi in diuerſis locis. habetur infra ſecun-
do tractatu. fo. xix
¶ Eodem anno. xviii. kalendas Januarij
conceſſit prelatos noſtri ordinis tam pro-
feſſos q̄ nouiter venientes ab omni vincu-
lo excommunicationis abſoluere poſſe: et
cum eorum irregularitatibus ſatiſfactio-
ne prebabita diſpenſare. incipit. In iure ca
nonico. non ponitur quia plenius per ma-
remagnum. Gregorium. ix. habetur.
¶ Eodem anno. xii. kalendas Julij conceſ
ſit fratribus extra loca ſeu conuentus ſu-
os exeuntibus in officio diuino ſe alijs cō-
formare poſſe. incipit Pio veſtro collegio
Autentica habetur in conuentu Rothoma
geñ. non ponitur quia ſupra ſub gregorio
ix. anno decimo quinto ſui pontificatus
ponitur licet modo non ſit in vigore vbi
fratres ſufficientia habent breuiaria et
cum additamentis multis auctoritate apo
ſtolica et capitulorum generalium factis.
¶ Eodem anno kalendas Julij conceſſit q
fratres non teneantur recipere executio-
nē cauſarum ſeu ſententiarum ab aliquo
niſi in litteris apoſtolicis fiat ſpecialis mē
tio de iſtis. incipit Quieti veſtre. Origina-
le eſt Trecis. et Brugis et alibi. Quere ſe-
cundo tractatu. fo. lviij.
¶ Eodem anno. vij. idus Octobris conceſ-
ſit fratres tempore interdicti iuris ſolem-
nitate ſeruata poſſe diuina celebrare. inci-
pit. Deuotionis veſtre. non ponitur quia
plenius habetur p maremagnū.
¶ Eodem anno. iij: kalendas Nouembris
conceſſit generali et prouincialibus mini-
ſtris auctoritatem abſoluendi ab excom-
municatione diſpenſandi in irregularita-
tibus cū ſuis fratribus de conſilio fratruz
diſcretorum litteratorum et timentium de
um niſi adeo grauis ꝛc. incipit. Licet ad
hoc fratrum. hec etiam per mare magnuz
plenius habetur ideo non ponitur.

¶Eodem anno primo. xij. kalēdas decem-
bris conceſſit libere poſſe fratres commora-
ri in terris excōmunicatoꝝ et ab eis tūc et
qñ per ipſas illos tranſire cōtigerit neceſſa-
ria poſcere ac accipere. incipit. Uobis extre-
mam. Origi. eſt trecis. Uide infra. ſecundo
tractatu, Fo. lviij.

¶Ipſo anno. xij. klendas decembris con-
ceſſit fres non poſſe conueniri per litteras
aplicas nō faciētes mētionē de hoc īdulto ⁊
ſuo ordine. incipit. Cum iam per eius gra-
tiam. Habetur in ſecundo tractatu. Fo. ix.
Hec etiam plenius hētur ꝑ mare magnum

¶Eodem anno. iij. kalendas decembris
mandauit archiepis et epis vt a fratribus
requiſiti quēq̄ habitum eorundem deferē-
tem vel conſimilem ad eum deponendum
compellant. incipit. Quia confuſio habitus
habes infra non ſolum per mare magnum
ſet etiam ſecundo tractatu. Fo. ix.

¶Anno ſecundo ſui pontificatus. iiij. noñ.
octobris conceſſit dictis fratribus profici-
ſcentibus in terras infideliū auctoritatem
audiendi in confeſſionibus et abſoluendi
ab excommunicatione chriſtianos ibidem
exiſtentes. incipit Animarum ſalutem. Ori-
ginalis habetur pariſius. Uide infra ſecū-
do tractatu. Fo. lvi.

¶Anno. iij. ſui pontificatus idibus ianua-
rij cōceſſit miniſtrum generalem in toto or-
dine et prouinciales in ſuis prouincijs poſ-
ſe fratres ſuos deputatos a ſede apoſtoli-
ca ad predicandum crucem vel inquirendū
vel alia huiuſmodi negocia remouere: re-
uocare trāſferre ſeu alios eiſdem ſubſtitue-
re. aut ꝙ ſuperſedeant iniungere. incip t.
Odore ſuaui. Origi. eſt trecis ſub anno. iiij
quā habes nō ſolū per mare magnū ſꝫ etiā
infra ſecundo tra. Fo. lvi

¶Eodem anno idibꝰ ianuarij conceſſit fra-
tres eūtes ad loca iterdicto ſuppoſita poſ-
ſe: celebrare ianuis clauſis ⁊ cetera: niſi eis
fuerit ſpecialiter interdictum. Incipit. Eis
qui ſanandis. Originalis eſt trecis quā ha-
bes non ſolum per mare magnum ſed etiā
infra ſcdo tra. Fo. xiij

¶Eodem anno. xvi. kl's auguſti conceſſit
fratres non teneri morari in monaſterijs
monialium ſancti damiani incluſarum ne-
q̄ ad hoc poſſe per litteras apoſtolicas im-
petratas vel impetrandas arctari Incipit
paci et tranquillitati Non ponitur: qꝛ per
alias ⁊ per mare magnum etiam pro omni-
bus monialibus quorumcunq̄ ordinū am-
plius habetur.

¶Eodem anno decimo ſeptimo kalendas
auguſti: ſcripſit archiepiſcopis ⁊ epiſcopis
ceteriſq̄ prelatis eccleſie ne moleſtarēt fra-
tres exprimens certa grauamina a quibuſ
mandat vt abſtineant allegando ſummos
pontifices qui ordinem confirmauerunt et
ipſum denuo cum ipſis confirmando Inci-
pit Nimis iniqua. Que etiam infra ponit
ſub alexandro. iiij.

¶Ipſo enim anno et die ⁊ etiam. v. kl's ſe-
ptembris commiſit ſeu dedit certam execu-
toriā ſuper hoc quod ſupra immediate di-
ctum eſt: incipit. Nimis iniqua committēs
diuerſis epiſcopis ⁊ archiepiſcopis per di-
uerſas litteras apoſtolicas: ⁊ ſignanter ar-
chiepiſcopis Senoneñ ⁊ Xāctoneñ ac epo
pariſieñ vt hec exequantur. Originalis eſt
trecis: ⁊ nouicaſtri / Ebroicenſi / Ambianis /
Duaci / metis et alibi. Quere infra ſecūdo
tractatu Fo. lviij

¶Eodem anno. xiiij. kalendas ſeptembris
dedit auctoritatē gñali et prouincialibus
miniſtris conſtituendi per ſe vel per alias
perſonas que res conceſſas ordini et con-
cedendas auctoritate apoſtolicā petere vē-
dere et cetera huiuſmodi facere valeant.
necnon ſic cōſtitutos remouere alioſq̄ ſub-
rogare quotiens ſibi viſum fuerit oppor-
tunum. incipit. Quanto ſtudioſius A uten.
in conuentu pariſieñ ⁊ alibi. Quere īfra ſe-
cundo tractatu. fo. l i.

¶Eodem anno. xiij. kalendas octobr mā-
dauit achiepiſcopis et epiſcopis ⁊ alijs ꝑ-
latis vt benigne et charitatiue recipiant
fratres eiſq̄ neceſſaria miniſtrent populū
q̄ eis conuocent et ꝙ poſſint confeſſiones
eorum audire q̄q̄ illos fratres qui ad que-
ſtus pecuniaꝝ ſe cōuertent tanq̄ falſarios
capiant et condempnent. Incipit. Quonia-
am habundauit ini. Originale eſt Tre-
cis. Quere infra ſecūdo tractatu. fo. lviij.

¶Ipſo anno tertio conceſſit apoſtatas et
inſolentes noſtri ordinis poſſe ligare ex-
communicare et incarcerare. Incipit. Pro-
uiſiones noſtre. Habes infra tract. ij. fo. vj.

¶Eodem anno. viij. kalendas Octobris
conceſſit nullum prelatum quemq̄ fratrē
ſibi in ſocium aſſumere poſſe abſq̄ apoſto-
lice ſedis licentia ſpeciali. Incipit. Uobis
per apoſtolice ſedis. Non ponitur qꝛ nunc
per mare magnum plenius habetur.

¶Eodem anno. iij. kalendas Nouembris
conceſſit fratres in oratorijs ſuis cum alta-
ri portatili iure parrochiali eccleſiarū pre-
latis reſeruato poſſe diuina celebrare. In-
cipit. Nos attendentes Non ponitur quia
amplius per mare magnum habetur.

¶Anno.iiij ſui pontificatus.viij.kalēdas
Maij concessit archiepiſcopos ⁊ epiſcopos
a fratribus requiſitos teneri apoſtatas no
ſtri ordinis denunciare et facere publica=
re eos eſſe excōicatos Incipit Fratrū mi=
norum habetur infra trac.ij. fo.vi.
¶Eodem anno.vi.kl's.Junij prohibuit vl
lum fratrem ante annum probatiōis reci=
pi ad profeſſionem ⁊c. Incipit Cum ſcōm
conſilium.Et quia ſub honorio.iij.per ea=
dem verba fuit poſita hic non ponitur. iō
ibi quere.v.anno ſui pontificatus.
¶Eodem anno pridie kalendas Junij ꝓ=
hibuit fratres ordinis ciſtercienſium fra=
tres noſtri ordinis recipere poſſe:et ad re=
ceptos reſtituendos a dioceſanis per cen=
ſurā eccl'iaſticā ꝯpelli debere mādauit.In
cipit.Cū olim fe.re.Originale eſt pariſius
habetur infra pͥmo tractatu. fo.xij.
¶Eodē anno.vi.id' ſeptēbris ꝯceſſit ffes
ab ordine eiectos vel ꝓprio motu egreſſos
nō poſſe audire cōfeſſiones ꝑdicare ⁊ doce
re niſi ſedis apl'ice auctoritate ad aliū or
dinem tranſiſſent Incipit Juſtis petētiū
Quere infra tract ij. fo.vj.
¶Eodem anno.xviij. kalendas ſeptēbris
inſurgentibus aliq̄b' dubijs inter fratres
exiſtens Lugduni declarauit regulam fra
trum minorum.Que declaratio in quātū
ſibi contradicitur declaratione Nicolai.iij
ē reuocata In alijs ꝓo articul'.ſi q̄ ſūt tenet
Incipit.Ordinem veſtrum habetur infra.
iiij.tract. fo.iij.
¶Eodem anno.xvij.kalendas Septem=
bris conceſſit miniſtro generali vt poſſit
vniuerſos fratres ſuos qui in aliorum mo
rātur obſequijs libere viſitare corrigere
amouere ac alios eis ſubſtituere. Incipit
Cum ſicut a te accepimus. Quere infra pͥ=
mo tractatu. fo.xxix.
¶Eodem anno.xvij. kal's ſeptembris ꝓ=
hibuit fratres eiectos ab ordine vel egreſ
ſos poſſe tranſire ad ordines beati Augu=
ſtini templariorum et aliorum religioſo=
rum arma portantium bene tamen ad ali=
os ordines approbatos cum litteris te=
ſtimonialibus ſuorum miniſtrorum.Inci=
pit Paci et tranquillitati. Originale eſt in
conuentu Burgenſi et alibi. Uide infra pͥ=
mo tractatu. fo.xxviij
¶Eodem anno conceſſit formam et mo=
dum habendum circa curam monialium
ſancte Clare ſibi ſubditarum Incipit.Licꝫ
olim et quia Bonifacius octauus ſua bul=
la inſeruit eam confirmando ideo. Quere
ibi pontificatus ſui anno ſecundo

¶Anno quinto nonis Junij commiſit cu=
ram monaſteriorum ſancte Clare in regno
francie generali miniſtro et prouincialib'
miniſtris cum poteſtate viſitandi/corrigē
di/reformandi ⁊c. Incipit. Paci et ſaluti.
Ori.eſt Trecis Quere infra fo.lviij.
¶Eodem āno dedit nouam regulam ſo
roribus ſancte Clare qua poſſent habere
redditus ſubdēs eas regimini et cure fra=
trum minorum.Et incipit.Cum omnis ve
ra religio.Originale eſt apud reuerendiſſi
mum patrem generalem miniſtrum.Que=
re infra ſecundo tractatu. fo.xxxi.
¶Eodē āno nonis Auguſti ꝯmiſit gene=
rali ⁊ prouincialibus curam fratrum ter=
cij ordinis in ytalia et in regno cicilie In=
cipit Uotum deuotorum Quere infra ſecū
do tractatu. fo.xxxvi.
¶Anno ſeptimo ſui pontificatus.v.kalē=
das Martij conceſſit in eccleſijs fratrum
minorum quibuſcunq; volentibus ſepeliri
liberam eſſe ſepulturam ſalua iuſticia ec=
cleſiarum a quibus corpora aſſumuntur
incipit.Cum a nobis petitur non ponitur
examplius per maremagnum habetur.
¶Eodem anno nonis Aprilis conceſſit
loca fratrum vbi conuentus exiſtunt eccle
ſie; conuentuales vocari: et in ipſis liber
ram eſſe ſepulturam. Incipit. Cum tanq;
veri ⁊ fideles.Quere infra primo tractatu
fo.xlv.
¶Anno decimo ſui pontificatus.xv.kalē=
das Octobris conceſſit fratres non ligari
conſtitutione illa ſ.quis poſſit conueniri ī
loco aliquo ratione contractus vel delicti.
incipit Cum olim duximus non ponitur
qꝛ plenꝰ habet̄ ꝑ maremagnū et alis.
¶Undecimo anno.xij. kalendas Augu=
ſti conceſſit de hiſque pro cultu diuino aut
pro victu ⁊ veſtitu vel ſimilibus offerunt̄
nulli canonicam teneri fratres ſoluere por
tionem. Incipit. Pacem veſtram Sub pliū
bo hꝫ in conuentu Rothoms. ⁊ alibi. Non
ponitur qꝛ per maremagnum habetur
¶Eodem anno.xij.kl'.Augu. ſtatuit Qꝫ
fratres non poſſint cogi ad collectionem
pecuniarum in ſuis predicationibus q̄uis
lr̄as habeāt apl'icas niſi fieret de hoc exp̄ſ
ſa mentio incipit Ueſtra ſemper in amore
virtutum.Originalis eſt in conuentu pari
ſienſi.Quere infra fo.lviij.
¶Eodē anno.ſ.xvi.kal'.octobrꝫ miſit lr̄as
ep̄is palētinēſi ⁊ calagoritanēſi eis mādās
vt ffes regni caſtelle a q̄buſcūq; moleſtari
ꝯtra eoꝝ ꝓuilegia nō ꝑmittāt Incipit In=
undās malicia nō ponitur qꝛ ꝑticularis ē.

¶Eodē āno. v. kl̃. decēbꝛꝫ ꝯceſſit p̄latꝫ ſuo volētes aggregari collegio alicuiꝰ cēſure ligatos ꝑuia ſatiſfactione beneficiū abſolutionis poſſe impētiri ipſoſqꝫ in fr̃es recipere etiā ſi poſt receptū hītū ſe ligatos recoluerit. Incipit Celeſtis amoꝛ et origi. eſt Treciſ ⁊ brugꝫ Quere infra .ij. trac. Fo. lvj.

¶Idē innocētiꝰ excōicauerat religioſos recipiētes ſeculares in diebus feſtiuis temere ad diña ī ſuis eccl̃is vel oratoriis et alia multa valde preiudicialia religioſis p̄cepe rat ſub eadē cēſura: q̄ q̄dē oīa reuocata fuerunt ab alexandro. iiij. ideo q̄re pontificatꝰ ipſius alexandri anno primo.

Alexāder. iiii. ad

ſūmū pōtificij gradū anno dñi M. cclv. ſublimatus eſt. Qui antea dñs raynaldꝰ appellatꝰ cardinalis ⁊ ꝓtectoꝛ ordis erat cuꝫ cu frater iohānes de parma gñalis miniſter cū aliq̄bus fr̄ibus aliquē cardinalē ꝓtectorē iuxta regulā poſtularet ipſe ſūmus pontifex eis benigne rñdit ꝙ quādiu ipſe viueret volebat eē ordis imediatꝰ protectoꝛ: ſedit autē ānis. vj. in pōtificatu. Qui quātam btō frāciſco ⁊ eiꝰ ordini dilectionē habuerit nōminꝰ vulgata fama ꝙ īfra ſcripta priuilegia ab ipſo ordini nr̃o conceſſa propalāt.

¶Anno igit̃ primo ſui pōtificatus. xj. kl̃as Januarij reuocauit l̃ras īnocētij. iiij. prohibētes fr̃es recipere ſeculares diebus feſtiuis temere ad diuina ⁊ alia ꝑiudicialia religioſis ꝯcedētes. Incipit Nec inſolitū eſt nec nouū. Autē. in cōuē. roth. ⁊ Origi. hr̃ ī conuentu pariſieñ. Require infra. ij. tractatu. Folio. lviij.

¶Eodē āno allegādo pulchꝛe ſingl̃aria de ordine et eiꝰ amore ⁊ affectu ⁊ qual̃r antea fuerat ipſius ordis ꝓtectoꝛ dedit executoriā ad iudices ſup eādē reuocatoriā incipit Quedā ab apl̃ica ſede. Uide infra iſto tracta. Fo. xxv.

¶Ipſo āno. vj. idus aprilis poſt cōmēdationē montis aluerne rogat in virtute obſe mādās fr̄ibꝰ ordis minoꝝ ꝙ in ꝑdicto loco mōtis aluerne: quē nullo mō vult deſtrui vl̃ ab ordīe dereliqui aliſquoſ frēs ſtatuāt qui iugē ibi dño preſtent famulatū. Incipit. Si noue militie. Quere infra iſto trac. fo. xiij.

¶Eodē āno. v. idus aprilis ſcripſit vniuerſis p̄latis rogans ⁊ mādans illis / quatenꝰ fratres in ſuis ciuitatibus aut ad preſentiam ſuā euntes affabiliter ⁊ benigne recipiant: permittendo eos libere vti ſuis obſeruātijs regularibus ꝑ ſedē apl̃icam ap ꝓbatis: ac etiam litteris et indulgētijs quas a ſede apl̃ica habent: eiſqꝫ liberaliter cōcedant que ſūt neceſſaria pro animarum ſalute. incipit. Patris eterni. Quere infra iſto. tractatu. Fo. xiij.

¶Eodē āno pridie kal̃. maij confirmauit oīa priuilegia ordi. fr̃m minoꝝ ſignanter a gregorio. ix. et innocētio. iiij. cōceſſa. incipit Quia ordinē vr̃m. q̄re infra iſto tra. fo. xxvi

¶Eodē āno kal̃. iunij ꝓhibuit fr̄ibꝰ ꝑdicatoribꝰ poſſe obligatos ordini miorū recipere. incipit. Quo vos in chꝛiſto. Quere infra iſto tractatu. Fo.

¶Eodem anno. xij. kalendas iulij conceſſit familiares fratrum eorumqꝫ procuratores officia diuina poſſe audire tempore interdicti. incipit. Ut in veſtris domibꝰ. Quere infra. ij. tractatu. Fo. xiij.

¶Eodem anno idibus iulij conceſſit auctoritatem miniſtris et alijs fratribus capiendi et incarcerandi et alias rigori diſciplinē ſubijciendi apoſtatas ſui ordinis etiam per alios ſi neceſſe fuerit in quocunqꝫ habitu eos contigerit inueniri. incipit. Deuotionis veſtre. Non ponitur quia per mare magnum et ordinis conſtitutiones plenius habetur ⁊c̃.

¶Eodem anno primo. vij. kalendas auguſti prohibuit quemcūqꝫ prelatum ad ſecum manendum vel pro ſuis negocijs promouendis aliquem ex fratribus ſine ſui miniſtri licentia poſſe aſſumere. Et cum licentia aſſumpti nichilominus diſcipline et correctioni prelatorum ſicut et ceteri fratres debeant ſubiacere. incipit. Uobis per apoſtolice Nō ponitur quia plenius ꝑ mare magnum habetur.

¶Eodem anno quinto klendas auguſti conceſſit omnibus vere penitentibus et cōfeſſis qui eccleſiam ſancti franciſci ciuitatatis Salmanticenſis in feſtiuitatibus beati franciſci et anthonij et vſqꝫ ad octo dies viſitauerint deuote. xl. dies de indulgentia. Incipit. Cum ad promerenda. Multe ſimiles et ampliores reperiuntur in multis alijs conuentibus ſed non ponuntur ibi quia particulares ſunt.

¶Eodem anno quītodecimo kalendas ſeptembris conceſſit ꝙ non tenemur ad recipiendum curam monialium de quibus in bulla ſcilicet ſancte Clare pretextu quarūcunqꝫ litterarum etiam apoſtolicarum. incipit. Petitio veſtra. habetur infra iſto tractatu. Fo. xiij.

Iuxta ordinē ſūmoꝝ pōtificū

¶ Eodem ãno. vij. idus octob. conceſſit mi=niſtris ⁊ cuſtodibus vt ſinguli in ſuis admi=niſtrationibꝰ poſſint abſoluere ⁊ diſpenſa=re cum ffibus ſiue ante ſiue poſt ordinis in=greſſū deliquerint incipit licet ad hoc non ponit. q2 ãpliora ſuꝑ hijs nūc ꝑ mare ma=gnū habentur.

¶ Ipſo ãno. iiij. idus octo. inhibuit fratres ab ordine expulſos vel proprio motu egreſ=ſos predicare cōfeſſiones audire aut doce=re: niſi de licētia ſedis aplice vel miniſtroꝝ ad aliū trāſiſſēt ordinē ⁊ ɔtrafaciētes poſſit a miniſtris excōicari incipit. Cōuenit vt ſa=cer: habetur non ſolum per mare magnum ſed etiã infra iſto. j. tra. Fo. xx.

¶ Eodē anno. xvij. kal. nouēbris conceſſit nullū ꝑlatū inferiorē aliquem ffem ad defe=rendum litteras vel ad denūciandum ſen=tentias contra principes cōitates vel quoſ=cūq; benefactores ſuos cogere poſſe ſine li=cētia ſedis apoſtolice/ de hac indulgētia et ordie mētionē faciēte icipit Cōuenit vt ſocer nō ponitur q2 nunc per mare magnū pleni=us habetur.

¶ Eodē anno. xij. kal. nouēbris cōceſſit fra=tres trāſferētes ſe de vno loco ad aliū poſ=ſe ſecū ducere edificioꝝ materiã locorū que dimittūt/ libros/ calices/ et paramēta et ce=tera hmōi: exceptis eccleſijs incipit. Ex par=te veſtra. habetur etiã per mare magnum Quere infra iſto trac. Fo. xiiij.

¶ Eodē ãno. iiij. kal. nouēbris ſcripſit vni=uerſis ꝑlatis egregie laudãdo extollēdo et magnificando glorioſū patrem noſtrum be=atū franciſcum et ſua ſtigmata de eis fidē exhibēs illis: ꝑcipiēſq; denūciēt pplis ma=gnalia q̄ deꝰ circa ipm ſctm fecit incipit. Be=nigna opa. Ori. eſt pariſiꝰ metis ⁊ brug q̄re infra. ij. trac. Fo. xxix.

Eodem anno. ſexto kalendas octobris mul=tum ſolenniter canoniſauit ſanctam Clarã dans indulgētias vnius anni ⁊ . xl. dierum viſitãtibꝰ eccleſiã ſuã i feſto ipiꝰ ⁊ ꝑ oct. eiꝰ incipit. Clara claris ꝑclara meritꝫ Origia=lis bulla hr in cōuētu ꝑiſieñ. Quere infra. ij tractatu. Fo. liiij.

¶ Eoꝺ ãno kl. decēb. ɔceſſit vt cū ffes ad lo=ca iterdicto ſuppoſita ɔtigerit ire ibi poſſit celebrare iuris ſolēnitate ſuata. Sꝫ hodie ē ius cōe ⁊ pla circa hec ꝑ mare magnū hn̄t incipit. Eis q̄ ſanãdis q̄re ifra ꝑmo tra. f. xx

¶ Eoꝺ ãno ɔceſſit miſtrꝫ ⁊ eoꝝ vicarijs ipo=rū ſinglos ffes de qbꝰ auctoritate ſedꝫ apli=ce ſeu legaoꝝ eiꝰ archiepis ⁊ epis ē ꝓuiſū viſitare corrigere ac ad eiudem ordinem reuocare poſſe/ virtuteq; quarumcumq; lit=terarum obtētarum vl obtinēdaꝝ de pñti=bꝰ mētionē nō faciētiū ñ teneri ꝑlatos ordi=nis deputare aliqs ffes i ſocios dictꝫ archi=epis ⁊ epis incipit. Sacre religionis nō po=nit q2 nūc ãplius per mare magnū habet.

¶ Eodē ãno ſui pōtificatꝰ nonis decēbrꝫ ɔceſ=ſit ffes ad dignitates electos bona ſuo vſui donata ordini reſignare debere Incipit Ex ꝑte vſa habes ifra iſto tract. Fo. xiiij.

¶ Anno ſcdo ſui pōtificatꝰ kalēdis Iunij ɔceſſit ffes i miſſis ſollēpnibꝰ de ſpū ſãcto et beata ꝟgine poſſe cãtare hymnū angeli=cū ⁊ ꝓſas nō obſtãte ſtatuto i ɔtrariū facto ꝑſertim metis i caplo gñali ffm minorum Incipit Preſſi graui. Ori. hētur ꝑiſiꝰ ⁊ am=bianis ⁊ rothomagi req̄re ifra. j tra. fo. xiij

¶ Eodē anno xij. kal. Auguſti ɔceſſit gñali ⁊ ꝓuicialibꝰ miſtris eodē mō ⁊ eadē aucto=ritate qbus pñt ipſi abſoluere et diſpēſare poſſe a ſuis ɔfeſſoribꝰ abſolui. Incipit Or=dinis vre nō ponit q2 nūc ãpliꝰ hētur ꝑ ma=re magnū etiã ꝓ vices gerētibus eorundē et pro cuſtodibus.

¶ Eodē ãno. v. kl. Iulij mãdat epo ꝑiſieñ. q ꝑturbatores ffꝫ ⁊ alioꝝ religioſoꝝ i ſtu=dio ꝑiſieñ puniant et ꝑuet bñficijs ⁊c. Inci=pit Licet olim. Ori. ē pariſius Quere ifra. ij. tractatu. Fo. lx.

¶ Eodē ãno. v. kl. Iulij ſcripſit multū affe=ctuoſe regi frãcie ꝓ ffibꝰ miorībꝰ ⁊ ꝑdicato=ribꝰ ɔtra Guillermū de ſctō amore ⁊ alios ꝑ=turbatores dictoꝝ ordinū Incipit Vere fi=dei. Ori. ē ꝑiſius quere infra. Fo. lx.

¶ Eodē ãno. iij. nonis octobrꝫ ɔdēpnauit li=brū magiſtri guillermi de ſancto amore fa=ctū cōtra ꝑdicatores ⁊ miores Incipit Ro=manꝰ pōtifex Ori. ē ꝑiſiꝰ q̄re ifra. ij. tra. fo. lxi

¶ Eodē ãno ɔmiſit iudicibꝰ vt exequantur ⁊ publicēt reprobatiōeꝫ libelli magiſtri guil=lermi de ſctō amore. Incipit Quidã ſcriptu=re ſacre. Ori. ē ꝑiſiꝰ q̄re ifra. ij. tracta. fo. lxij

¶ Eodē ãno. xvi. kl. Nouēbris regratiat regi frãcie de amore ipēſo ffibꝰ miorībus ⁊ ꝑdicatoribꝰ ipos affectuoſe recōmēdans ⁊c. Incipit veri ſolis radius. Ori. eſt ꝑiſius quere infra. ij. tractatu. fo. lxij.

¶ Eodē ãno. iiij. idus nouēbris ciuitatem ꝑiſieñ. ⁊ vniuerſitatē multiplici laude extol=lit ⁊ laudat tãgens de qbuſdã diffamatori=bus ordinū mioꝝ ⁊ ꝑdicatoꝝ addēs reuo=catiōeꝫ ⁊ ɔdēpnatione libelli. G. de ſctō amo=re, excōicans oēs eundeꝫ retinētes niſi in=fra octo dies ipſum igni tradant ⁊c. Inci=pit Pariſius peritie ſūme. Ori. eſt i conuētu noſtro pariſieñ cum alijs plūribus ad hec quere infra. ij. tractatu. Fo. lxiij

¶ Eodem anno. xi.kal'. Auguſti conceſſit
gñali et puītialibus miſtris eodē mō et ea
dē auctoritate quibus poſſūt ipi abſoluere
et diſpēſare poſſe a ſuis cōfeſſoribus abſol
ui incipit. Ordis vri.nō ponitur qr nūc am=
plius hr p mare magnū etiā p vices geren
tibus eorūdē et pro cuſtodibus.

¶ Eod āno. v.kl'as ſeptēbris ɔceſſit quan=
dam bullam in qua ponit multa grauamı=
na que a prelatis eccl'ap̄ fr̄ibus inferebā
tur pcipiēs dictos prelatos ab hūs abſti=
nere. ffes liberos ab hūs faciēs. incipit. Ni
mis iniqua. habetur ſub plūbo Pariſius
Rotho. Brugis .et alibi. vide infra ſecūdo
tractatu. Fo.lix

¶ Eodē āno. v. Kl'as ſeptēbris ſcripſit vre
tino florētino et lucēſi epis ſup eadem ma=
teria incipit Nimis iniqua. Et nō ponit qr
ſupra pprime fuit poſita quaſi eadem.

¶ Anno. iij. ſui pōtificatus. xiij. kal'. februa
rij cōceſſit ſingl'os puīciales in ſuis capl'is
cum diffinitoribus ffes examinare ⁊ offici
um predicationis cōmittere poſſe. incipit.
Prohibente regula vr̄a. Nō ponitur qr nūc
meli⁹ p cōmiſſionē ſiue diſpenſatione reg=
le habet per moderuias ord. ɔſtitutiones.

¶ Eodē āno. v. kal'. iunij ɔceſſit ffes i epos
electos nō poſſe abſq ſuop̄ p̄latorū licētia
hmōi electioni ɔſentire incipit. Petitio tua
Require infra pmo tract. Fo.xiij.

¶ Eod anno. iij. kl'. aprilis ſcripſit regi frā
cie cōtra quoſdam pſecutores frm predica
torū et minorum ⁊ declarauit pdicatores ⁊
minores poſſe pdicare ⁊ audire ɔfeſſiones
de licētia legatop̄ aplice ſedis abſq licētia
inferiop̄ prelatorū vel aſſenſu: dampnans
in hoc cōtradicentes. incipit. Non ſine mul
ta Originalis ē pariſius ābianis ⁊ brugis
⁊ ſub aute. hr rotho. ⁊ i multis locis. Que=
re infra ſcdo tractatu. Fo.lix.

¶ Eodē āno xpianiſſimo frācorū regi ſctō
vz ludouico iūgit i remiſſionē pctōp̄ qtin⁹
manufortē exhibeat epo piſieñ. p executio
ne ſtatutop̄ papaliū. Et hoc ɔtra rebelles ⁊
pcaces q nō ceſſabāt ffes mēdicātes ptur=
bare rogās eū vt dictos ffes ptegat ⁊ defē
dat. Origi. bulla eſt piſi⁹ apd pddicatores
icipit. Bō a meritoria. qre ifra p. tra. f. xiiij.

¶ Eodē āno mādat guillermo de ſcō amo=
re ſub pēa excōicationis late ſnīe ac ppetue
puatiōis ab officio ⁊ bnficijs qtin⁹ nl'lo vnq
tpe regnū frācie intrare pſumat / nichilomi
nus cū puās docēdi ⁊ pdicādi aucte. icipit.
Cū pp. Ori. hr piſi⁹. Quere ifra p tra. f. xiiij

¶ Eod āno ad ſupplicationē xpianiſſi fran
cop̄ regi dictū guillermū de ſctō āore a re=
gno frācop̄ ppellit eidē regi fratres pdica
tores et minores cōmendans: ⁊ vt ab iniu
rijs moleſtijs et exceſſibus malop̄ ptegat
Origi. bulla ē piſius in conuentu fratrum
predicatorum. incipit Cū ppter multipli=
cis. Quere infra pmo tractatu. fo.xv.

¶ Eodē anno mādat epo piſieñ. quatinus
Guillermū de ſācto amore pdicatiōe ac do
cēdi auctoritate regnoq frācie denunciet
publice pariſius perpetuo eſſe priuatū p=
pter graues offenſas / ⁊ ſpecialiter ppter li
brū deteſtabilē ab eo cōpoſitum. Ori. bulla
eſt pariſius in conuentibus fratrum pdica
torū et minop̄ ⁊ incipit. Cum ppter. Quere
infra pmo tractatu. fo.xv.

¶ Eodē anno ad iſtātiā fratrū abſoluit ab
excōicatione magiſtros et ſcolares piſieñ.
ptextu cuiuſdā diſcordie ⁊ occaſiōe detētio
nis libelli Guillermi de ſācto amore ab ipo
dāpnati dūmodo ſtatuta ab eodē p cōſer=
uatione ſtudij pariſieñ. edita ſeruauerint
et dictū libellū i toto cōbuſſerint ⁊ aboleue
rint. Ori. habet piſi⁹ apd ffes pdicatores i
cipit dilecte por qre ifra pmo tracta. fo.xv.

¶ Eodem anno allegando qualiter magi=
ſter odo de duaco doctor piſieñ. ⁊ xpianus
canonicus beluaceñ. apud ſedem apoſto=
licam conſtituti coram multis cardinalib⁹
et notorie ſe retractauerunt iurando idem
facere pariſius et reintegrare conuentus
fratrum minorum et predicatorum et ſpe=
cialiter ffes thomaz de aquino ordinis p=
dicatorum et Bonauenturam ordinis mi=
norum / ſocietati magiſtrorum pariſieñ in
terſerit inſtrumentum notarij ⁊c. incipit.
Cū oli. Quere ifra primo tractatu. fo.xv.

¶ Eodem anno. xvij. kalendas Nouembr
conceſſit fratres poſſe diſpēſare i certa ſub
certo mō ac relicta ad pios vſ⁹ recipere In
cipit Felicis recordationis. hec habetur
ſub plumbo in conuentu pariſieñ. Require
infra primo tractatu fo.xiiij.

¶ Eodē anno ſcripſit teſtamētop̄ executo=
rib⁹ ɔcedēs idē qd ſupra de certis ⁊ ad pios
vſus relictos cōceditur. incipit. Ex pte dile=
ctop̄. Quere infra pmo tractatu. fo.xiij.

¶ Eodē anno dedit formā a miſtris ſeruā
dam licentiandis fratribus ad alium ordi
nem tranſire volētibus. incipit. Cū et plan
tare. Non ponitur quia nunc melius p ma
re magnū et ord. conſtitutiones habetur.

¶ Eodē anno ſcripſit vniuerſis xpifidelib⁹
illos rogans habere in veneratione ſacra
ſtigmata beati frāciſci ⁊ cauere ab aſſertio
ne ɔtraria incipit Grande ac ſingulare ha
betur infra primo tractatu. fo.xvij.

¶ Anno .iiij. pōtificat⁹ p̄dicti alexādri cū vi
deret ipſa p̄uilegia fratrū minorꝫ licet eſſēt
multa tā a ſe q̄ſ ſuis p̄deceſſorib⁹ :tn̄ ꝑpter
indiſpoſitionē quaſi ignota plurimis :ipſa
recollegit cumulauit ꝛ cōgregauit ꝛ ſub vna
bulla oīa poſuit. Quequidē propter multi-
plicitatē ibidem contentorꝫ primo a vulga
ribus deinde ab oībus appellata eſt mare
magnū Incipit: virtute cōſpicuos. Habet
originaliter Salmā. ſub eodē alexā. iiij. Et
q̄r ſub ſixto .iiij. ponitur ī forma cū additio
nibus / extēſiōibus / declaratiōibus / pena-
rū inflictiōibus / ꝛ executoribus ideo ſub il
lo (anno .iiij. ſui pōtificatus) quere.

¶ Anno .v. iij. idus Martij diſtrictius inhi
buit quēq̄ſ ſuper determinatione quā fece-
rat vꝫ fratres poſſe p̄dicare ꝛ ꝯfeſſiōes au
dire de licētia legatorū eos moleſtare debe
re: decernēs irritū quicquid in contrarium
contigerit attentari Incipit Cū olim. Que
re infra iſto trac. Folio .xviij.

¶ Eodem anno ſcribit epiſcopo pariſienſi
ne occaſiōe libelli magiſtri guillermi de ſā
cto amore obſtinati in malicia ꝛ priuati ne
dum regno beneficio ꝛ predicatiōe ſꝫ etiaꝫ
gradu ꝛ magiſterio: magiſtri ꝛ ſcolares pa
riſieñ religioſos predicatorꝫ ꝛ minorꝫ per-
turbare preſumant. Bulla Ori. eſt pariſius
Incipit Indignanter accepimus Quere in
fra primo tractatu Folio .xv.

¶ Eodē anno inhibet ſub pena excōmuni-
catiōis ſentēcie late a qua nullus poſſit ab
ſolui niſi de mādato ſedis ap̄lice vt nullus
mittat nūcios vel lr̄as ad .M. guillermū de
ſancto amore nec miſſos aut miſſas ab eo
nūcios vel lr̄as recipiat Incipit Multorꝫ
relatiōe. Quere infra .i. tra. Fo .xvj

¶ Eodem anno cōmittit ep̄o pariſieñ vt in
iuriā factā Thome de aquino actu p̄dicā-
ti pariſi⁹ dn̄ica in ramis palmarū a guillo-
to bedello nationis piccardorꝫ acriter puni
at ꝛ priuet: q̄ꝫ libellum deteſtabilem guil
lermi de ſancto amore cōtra mēdicātes ꝛ a-
lios publice cremari faciat ꝛc. Incipit Ex al
to fuiſſe Quere infra .i. trac. Fo .xvij.

¶ Eodē anno .v. kl's auguſti mittit lr̄as vni
uerſis archiep̄is regni caſtelle circa ſtigma
ta beati frāciſci mandans tam ipſis q̄ a ſu
is ſubditis ipſa in veneratiōe precipua ha
benda: eaq̄ſ ſibi impreſſa non eſſe aſſerētes
excommunicatos denuncians. Incipit Qꝛ
longū. Quere infra .i. trac. Fo .xvij

¶ Eodem anno .ij. idus octobris ꝯceſſit ex
communicationem in fratres latam nō eſſe
ipſo facto et in alios cauſa ipſorum eſſe an
nullandam. Incipit. Meritis veſtre religio
nis Non ponitur quia per mare magnum
et alias plenius habetur

¶ Eodē anno .vij. kl's auguſti cōceſſit ꝛ de
creuit cōuētiones vel pacta a gardianis vl'
alijs fr̄ibus in p̄iudiciū domorꝫ vel locorꝫ
eiuſdem ordinis facta abſq̄ꝫ prouincialiꝫ
licētia nulla ꝛ irrita eſſe Incipit Mente ſol
licita. Originalis eſt in conuentu Pariſieñ
et Carnotenſi: et autentica in conuentu ro
thomageñ et alibi. Quere infra primo tra
ctatu. Fo .xviij.

¶ Anno .vi. ſui pōtificatus .iij. nonas iunij
ſcripſit ꝓuinciali priori predicatorꝫ alema
nie illi mandans compellere quendam fra
trem ſui ordinis beatam clarā non eſſe ag-
gregatā collegio ſanctorum et eccleſiā illā
canonizantem erraſſe predicantem: retra-
ctare dictū ſuū in publica predicatione ꝛ cō
parere infra certū terminū pſonalr̄ corā ſūmo
pōtifice ꝓ meritꝫ recepturꝰ. Incipit. Profūdi
doloris. Require ifra iſto trac. Fo .xviij

¶ Eodē āno cōcedit ep̄o pariſieñ auctori-
tatem abſoluendi ſeu etiam ad tempus ſu-
ſpēdendi omnes illos qui libellos famo-
ſos a magiſtro guillermo de ſancto amo-
re editos et a ſede apoſtolica reprobatos
contra ordines predicatorum et minorꝫ
publicauerant aut retinuerant data pri-
us cautione q̄ libellos tales de cetero non
tenebunt. Incipit. Tua nobis fraternitas
Quere infra primo trac. Fo .xvij.

Anno ſeptimo ſui pontificatus ſecun-
do nonas februarij mandauit vniuerſis ab
batib⁹ ceteriſq̄ꝫ p̄latis ſancti bn̄dicti ciſter-
cienſiū etiā ne recipiāt fr̄es miores ſine li-
centia petita et obtenta miniſtrorum con-
trafacientes ſint excommunicati nec ab-
ſoluendi niſi a ſūmo pontifice Incipit. Vꝫ fa-
ac veſtrorum. Origi. eſt pariſius et Cado-
mi et autēti. Rotho. et alibi Habes infra
primo tractatu. fo .xxi.

¶ Itē alexāder ſcripſit archiep̄is ꝛ ep̄is mā
dans in ꝟtute ſctē obīe cogere rectores et
clericos ſuarꝫ adminiſtrationū adminiſtrare
eccleſiaſtica ſacramenta laicis apud fr̄es
eligentibus ſepulturam committens qui-
buſdam hic contentis vt contra preſum-
ptores procedant per cenſuram eccleſiaſti
cam Incipit. Dilecti filij miniſtri ꝛ Require
infra primo tractatu. fo .xxi.

Urban⁹ papa .iiij

Ad pōtificatum aſſumpt⁹ ē an
no dn̄i .M.cclij. in feſto decol.
bti Joh. ba. q̄ an̄ea dn̄s iacob⁹ vocabat natiōe
erat gallic⁹ ex ciuitate trecacēſi ꝛ p̄triarcha

ſherosolimitanus Sedit annis tribus Qui aliqua priuilegia noſtro ordini conceſſit vt infra patebit.

¶Anno.j. ſui pōtificatus ordinat regulaʒ ſororum ſancte clare ſub qua viuūt aliqua monaſteria alemanie/ytalie/⁊ hiſpanie Ori.eſt apud re.p.ge.Autē.in conuētu pariſienſi et alibi. Que ponitur infra vltima parte. Folio.

¶Eodem anno.xiiij. kl's ſeptembris miſit litteras mi.ge.ord.mi.ſup quadā cōcordia inter moniales ſācte clare ⁊ ipōs ffes icipit inter ꝑſonas.Sʒ qꝛ nichil ꝓdeſt nō ponit.

¶Anno.ij.ſui pōtificatus cōmuniuit ⁊ confirmauit oīa cōceſſa ordini fra. mi. incipit. Cū a nobis petitur: non ponitur quia ſufficientes ad hec habentur.

CLemens.iiij. iſū

mum pontificem aſſumpt⁹ eſt anno domini.M.cclxv. in Feſto ſancte Agathe: qui cardialis et epiſcopus ſabinenſis erat: ⁊ dominus Guido fulcadū vocabatur de natione prouincie ⁊ de villa ſancti egidij oriundus: qui dei eccleſiam annis trib⁹ menſibus.ix.et diebus.xxi.rexit ⁊ ordini noſtro ſequentia conceſſit.

¶Anno primo ſui pontificatus.ij. Id⁹ Februarij: cōceſſit fratres predicatores ⁊ minores poſſe ſuccedere licite in bonis parentum ſuorum et poſſeſſiones apprehendere et in ſuā vtilitatē conuertere prout ſibi melius videbitur expedire vniuerſas cēſuras occaſione premiſſorum cōtra illos latas decernens irritas et inanes incipit. Obtentu diuini nominis Quere infra ſcdo tractatu. Folio.xxiij.

Sed poſtea Sixtus.iiij.declarauit hoc nō habere locum i fratribus familie obſeruātie vt infra ſub eodem patet. Et deinde Julius ſecūdus per ſtatuta moderna talia in melius reformari fecit pro toto ordine.

¶Eodem anno.xvii.kl's Julij cōceſſit fratres(quibus aliquid ab ordinarijs concedi tur ſuper abſolutionibus et diſpenſationibus in ſuis iuriſdictionibus)ſi illos ꝑlatos mori contigerit vti libere licentia ſibi conceſſa donec viduatis eccleſijs fuerit de paſtore prouiſum: incipit. Exigentibus. Uide infra.ij.trac. Folio.xxvij.

¶Ipſo anno ⁊ die conceſſit nullum legatū niſi de latere delegatum vel ſubdelegatum poſſe excommunicare ſuſpendere vel interdicere fratres vl' loca ſua niſi in litterꝫ ſuis mentio ſpecialis de ordine et de hoc idulto fiat: et aliter ſententias latas decreuit irritas et inanes Incipit. Exigentibus vſe require infra ꝑmo tractatu fo.xx.

¶Et eſt ſingulariſſima q̄ expreſſius ceterꝭ in ſua materia loquitur licet alias per mare magnum et alias ordinis exemptiones ſufficienter habeatur. Originale eſt Pariſius et Cameraci.

¶Eodē anno.xij.kl's Julij declarauit fratres de licentia legati ſedis apoſtolice vel ordinarij nō ſolum ſine conſēſu' inferiorū ymo ipſis inuitis predicare et audire confeſſiones poſſe ideoq̄ſ ſtricte inhibet ne q̄ſq̄ȝ moleſtet fratres neq̄ȝ ipſis confitentes vl' ad ſuas predicationes accedentes Incipit Quidam temere Auten.eſt in conuentu ſaluianticenſi. Originale eſt in conuentu pariſieñ ⁊ Treceñ Cadomenſi ⁊ brugēſi Quere infra ſecundo tractatu Folio.lxiiij.

¶Eodem anno.ij.kl'as iulij decreuit infringentes loca fratrum minorum aut in eis damnabiliter violentiā exercentes ipō facto excommunicatos eē non abſoluendos niſi ꝑ ſedem apoſtolicam vel cōſeruatores ordinis.Icipit. In quibuſdam locis Require infra.ij.tra. Fo.xiij.

¶Eodē anno.v.idus octobris conceſſit cētum dies indulgentiarū deuote viſitantib⁹ eccleſias fratrum minorum in multis feſtiuitatibus in ipſa contentis incipit. Loca ſāctorum. Autē. habetur in conuētu rothomageñ. et in conuentu piſieñ. habetur ſub plūbo. habet infra ꝑmo tra. Fo.xxix.

¶Eodem anno.xij.kl'.decembris conceſſit monialib⁹ ſancte clare eas nō teneri ad ſoluēda ſubſidia ſeu exactiones quibuſuis ꝑſonis lraꝝ quarūcunq̄ȝ etiam tenore. incipit Quāto ſtudioſi⁹. q̄re infra ꝑmo tra.f.xxj

¶Eodem anno fecit quādā recollectionē omniū priuilegiorum ordinis vt dictum ē ſupra feciſſe Alexander.iiij. habetur ſub plūb. in conuentu ſagienſi. et pariſieñ. Tñ ſub ſixto.iiij.ponitur ibi eam quere in bulla que dicitur Maremagnum. quere ſecūdo tractatu. fo.xiiij.

¶Eodem primo anno.xij. kl's decembris decreuit nullum monaſterium de ordinibus in paupertate fundatis aut mulierib⁹ edificari vel edificatum recipi ſeu trāſferri poſſe infra ſpacium.ccc.cānarum a monaſterijs fratrum minorū decernens deſtruendum in contrarium edificatum. Incipit Ad conſequendam gloriam Origi. habetu pariſius et brugis ⁊ ʒomoreñ. quere infra primo tractatu. fo.xxi.

¶Anno.iiij.ſui pontificatus.ij.kal's ſeptē

bris cōmiſit ⁊ mādauit vniuerſis archiepiſcopis ⁊ epīs per italiā conſtitutis: vt nouicios quos ſibi conſtiterit voluiſſe abſolute vitā mutare ⁊ ſub religiōe perpetuo dño deſeruire ad ſeculū poſtea rediſſe: compellāt ad eundē ordinē vel aliū remeare p cenſurā eccl'iaſticā. incipit ex parte dilectorum. Require in ſecūdo tra. Fo.

¶ Eodē anno. xviij. kl's Januarij mandat vniuerſis plātis rectorib⁹ eccl'iaꝝ vt nullo mō pfeſſos apoſtatas in ordie i hitu aut ſine hitu retineāt aut retinere pmittāt: ſz miniſtris aut gardianis reddāt Al'r ſētēciaz excōmunicatiōis icurrāt: ⁊c. Incipit Cū ſicut ex parte. Ori. eſt in cōuētu pariſieñ. Quere infra. ij. tra. Fo. lix.

¶ Eodē anno. iiij. kl's iulij voluit illud ſpaciū ccc. cānarū intra qđ nō debebat monaſteriū in paupṫate fūdatoꝝ edificari reſtringendū ⁊ deducēdū eſſe ad ſpaciū. cxl. cānaꝝ. Or pleruq; ori. bulla eſt pariſius ⁊ methis quere infra primo tra. Fo. xxj.

¶ Anno. iiij. ſui pontificat⁹. ij. nonas iulij. declarauit illā phibitionē factā ffibus predicatoribus ⁊ minoribus de ſe inuicē nō recipiēdis debere intelligi de obligatis poſt annū pbatiōis alicui ipſorū ordinū incipit Lecta nobis: quere infra. j trac. Fo. xxj.

¶ Eodē ānis noñ iulij phibuit archiepīs ⁊ ceteris prelatis ne priuilegia vel indulgētias fratrū predicatoꝝ vel minoꝝ ſiue clara ſiue dubia vel obſcura de cetero interptari preſumāt: reſeruās ap̄l'ice ſedi declarationē dubioꝝ: incipit. Ordinis veſtri. habetur infra primo trac. Fo. xxi.

GRegorius x. ad beati petri ſedē aſſūptus eſt anno dñi. M. cclxxi. prima die mēſis ſeptēbris poſt vacationē ſedis duoꝝ annoꝝ et nouē menſiū ꝗ eſſet vltra mare cauſa deuotiōis: qui vocabatur antea Theobaldus archidiaconus leodonenſis placentinusq; erat. Fuit aūt in pontificatu annis iiij. et infra ſcripta ordini conceſſit

¶ Anno. iij. ſui pōtificat⁹ noñ nouēbꝛ fecit quandā declarationē ſup duob⁹ pūctis r'le ſ. de mō alienādi ⁊ cōmutādi res fratrū vſibus conceſſas: ⁊ de ingreſſu monaſterioꝝ monialiū incipit. Volūtarie paupertatȝ habetur infra. iiij. parte. Fo. iiij

¶ Eodem anno decimo kalendas ſeptembris confirmauit omnia priuilegia ordini minorum a predeceſſoribus ſuis conceſſa: incipit. Cum a nobis petitur: habetur ifra primo tractatu. Fo. xxix

INnocenti⁹ quintus in xp̄i vicariū fuit elect⁹ āno dñi. M. cclxxv. xxi. die mēſis ianuarij in aretio. Fuit de ordine fratrū predicatoꝝ petrus de tarātaſia vocatus: cardinalis ⁊ epiſcopus hoſtienſis. Sedit tantū menſib⁹ ꝗnq; et diebus. xx. vnde nichil valuit concedere propter breuitatem vite eius

ADrianus. v. vice petri ſucceſſit anno dñi. M. cclxxvj. in menſe Julij othoponus genuenſis appellatus extitit antea ⁊ tituli ſcti Adriani diaconus cardinalis: fuitq; nepos dñi Innocētij pape. iiij. Qui de roma Viterbiū veniens: cum tantum per menſem ⁊ nouem dies fuiſſet in papatu ibidem moritur: ⁊ ex magna deuotione quam ad ordinem habebat ibidem in fratruȝ minorum eccleſia ſepelitur. Et nichil ſuarum gratiarum nobis potuit elargiri propter tp̄is anguſtiaȝ

IOānes. xxj. eodem anno. ſ. M. cclxxvi. in viterbio ad papatum aſſumitur vocabatur ꝗ petrus medicus cardinalis et epiſcopus tuſculanus natione portugalenſis. Sedit menſibus. viij quia cadenti camera noua quam ſibi fieri fecerat: oppreſſus debitum commune exſoluit et ſue poteſtatis nobis nichil contulit.

NIcolaus tercius ad ſummaȝ iherarchiam gubernandā bñ merit⁹ fuit aſſūptus anno dñi. M. cclxxvij. in feſto ſancte Katherine: ꝗ pri⁹ Joānes gaitani dicebatur: qui ordinis minorum protector fuerat. Cuius dilectio ad ordinem tanta fuit vt etiam papa exiſtens memorabile verbum referat dixiſſe: ꝗ ſcȝ fratres offendere poterant: ſed ipſe offendi non poterat contra fratres. Sedit autem annis tribus et menſibus. viij. Qui aliqua neceſſaria ordini noſtro cōceſſit vt ex ſeq̄ntibus patet.

¶ Anno. ij. ſui pontificatus. ix. Kl's ſeptembris videns quorundam mordaces inſultus contra regulam fratrum minoruȝ fieri ad declarandum regule dubia apud ſurianum reſidens cunctis alijs negocijs pretermiſſis fere per duos menſes edidit illā preclaram maturam ac perſpicuam conſtitu

tionẽ. Exijt q̃ ſeminat. q̃ p excellẽtes viros tã ſũmos põtifices q̃s alios fuit approbata Et lꝫ poſtea ioãnes. xxij. aliq̃d videatur cõtra illam dixiſſe hoc fecit quaſi ex indignatiõe: quia pretẽdebat ſe offenſuꝫ ab aliquibus fratribus ⁊ principalibus ordinis: tamen ipſe prope obitum ſuum quicq̃d contra dictam decretalem. Exijt qui ſeminat. dixerat reuocauit vt declaratũ eſt in quodã capitulo generali in cõuẽtu mechlinẽſi celebrato per ffes de obſeruãtia anno dñi M. ccccxcix. prout ptꝫ infra in tra. iſto ſub. xix. vi. ge. vide ibi quaſi in medio. Qð ãtea martinus. v. quo ad q̃ procuratores in ſua q̃ icipit Amabiles fructus quos ſacer ordo cõfirmatiõe fecerat dicẽs. Nonobſtãte cõſtitutiõe ioãnis pape. xxij. q̃ incipit. Ad cõditorẽ. Et plenius aucte ſua fecit quidã ioãnes cardinalis tituli ſancti petri ad vincula natiõe hyſpanus eius legatus dicẽs Itẽ quo ad votũ paupertatis ſtatuimus ⁊ ordinamus illud icõcuſſe tenendũ quod fe. Re. Nicolaus iij. in ſua decretali extra de verbo ſig. ca. Exijt qui ſemiat li. vi. §. porro. ſucceſſiue ⁊ ſeriatim per ordinẽ vſq; ad. §. ex qꝛ expreſſe. Reuocãdo omnes cõſtitutiões apoſtolicas vel quaſcũq; cõtrarium diſponẽtes ⁊c. prout infra. ij. trac. Fo. xcj. ptꝫ in martiniana q̃ incipit Joãnes miſeratiõe diuina. Quequidẽ ſtatuta a dicto legato edita dictus dñs Martinus. v. in ſua bulla q̃ incipit. Peruigilis habẽs pro ſufficiẽter expreſſas approbauit ⁊ cõfirmauit. Quã quidẽ bullã reperies infra. i. tra. ſub eodẽ martino. v. folio nono ⁊ eſt in conuentu ſalmantino autẽtica. Incipit Dicta declaratio, prout tactum eſt. Exijt qui ſeminat. Require infra quarta parte. Fo. iiij.

Eodẽ ãno. ij. põtificatꝰ eiuſdẽ dñi Nicolai. xij. kl. ſeptẽb. rĺam fratrum minoꝝ ſua auctoritate muniuit: eãq; ſic ſub ſua bulla miſit ad diuerſas prouincias ordis: icipit. Lrãs fe. re. Qui bulla hr̃ apud reuerẽdiſſimũ pſeꝫ miſtrũ gñalẽ ⁊ pis ⁊ alibi Et autẽtica quaſi vbiq;. q̃re ĩfra. ij. tra. Folio. iij

Eodẽ anno. viij. kl's ſeptẽb. ſue bulle munimine roborauit lrãs greg. ix. q̃ incipiũt. Cõfeſſor almus. cõmẽdãtes btm̃ frãciſcuꝫ ſuaq; ſacra ſtigmata icipit. Lrãs fe. re. Vide infra. ij. trac. Fo. xxviij.

Martinus quartꝰ

Martinus quartꝰ anno domini. M. cclxxxiij. ĩ feſto cathedre ſancti Petri cum aliquot mẽſibus ſedes vacaſſet aſſumptus eſt ad ſedis apoſtolice culmen vocatus prius dominus Simon. natione gallicus de Bria campanie tituli ſancte Cecilie preſbiter cardinalis. Paſtoriſq; officio functus eſt quatuor annis et menſe vno veſpere. Qui dicitur tantum dilexiſſe ordinem fratrum minoꝝ q̃ quoſlibet abſoluebat fratres mortuos vbiq; requieſcentes. Hic etiam papa preſente fratre Matheo de aqua ſparta q̃ poſt fratrem Johannem de pechano factꝰ fuerat lector ſacri palatij plenariam indulgentiam portiuncule confirmauit et ad tollendum dubia ipſam ibi de nouo poſuit ſecunda die auguſti. Ac etiam ordini noſtro infraſcripta conceſſit

Anno igitur primo ſui pontificatus idibus Decembris conceſſit plenariam auctoritatem miniſtro generali per ſe et miſtris prouincialibus in ſuis capitulis cum diffinitoribus eruditis in ſacra pagina examinatis et approbatis vt officium audiendi confeſſiones ⁊ predicationis poſſent iniungere. Incipit. Ad fructus vberes. Habetur ſub plumbo in conuentibus Pariſienſi / rothomagenſi Cadomenſi Ambianenſi: et alibi. Non ponitur qꝛ alie que hoc copioſiꝰ concedunt hic ponuntur

Anno ſecundo ſui pontificatus: quintodecimo kalendas Februarij dedit auctoritatem miniſtris generali et prouincialibꝰ et cuſtodibus nominandi ſiue inſtituendi procuratores. Incipit Exultantes. Habẽt ſub plumbo in conuentibus Rothomagenſi Nouicaſtri Methis Brugis / Cameraci. Baiocis Ambianis Pariſius ⁊ alibi: quere infra. ii. tra. Fo. xij

Honorius quartꝰ.

Honorius quartꝰ. Anno domini Milleſimo ducenteſimo octogeſimo ſexto. nonis aprilis aſſumptus eſt ad ſummum pontificatum q̃ appellabatur dominus Jacobus de ſabellis diaconus cardinalis: eratq; magnus pater ordinis. Sedit annis duobus Menſe vno excepto ſequentiaq; nobis conceſſit.

Anno primo ſui pontificatus. iiij. idus februarij decreuit cõuentiones ⁊ pacta facta a fratribus ordinis minoꝝ cũ prelatis eccleſiarũ rectoribus ſiue clericis in preiudiciũ ordinis niſi ſint accepta per miniſtrum generalem ſeu per capitulum generale ordinis eſſe irrita vt dictum eſt ſub alexandro. iiij. anno pontificatus ſui. incipit Reli

ſionis fauor. Habetur ſub plūb. in ꝯuentu rotho.⁊ in cōuentu brugēſi et cameracenſi Falleſieñ. Ebroiceñ. Meteñ.⁊ Carnoteñ.⁊c̄ Uide infra ſecūdo tractatu Fo.

Eodem āno allegādo indultū fuiſſe a ſede aplica vt ffes a pplis vocati vbiqꝫ eccleſias ⁊ loca ꝓ ſuo vſu recipe et edificare poſſent ꝯceſſit ffes per quoſcūqꝫ maluerint epiſcopos poſſe eccleſias altaria oratoria ſua dioceſanis negātibus facere benedici Incipit. Ex parte veſtra Ori.cū plūbo ē Cameraci et ābiañ. metis. Carnoti ⁊ rotho.⁊ piſius. Quere infra ſcdo tra. Fo.ix

Idem fecit ſimilē recollectionē priuilegiorū vt fecit alexāder.iiij ⁊ clemens.iiij.que etiam vocata eſt mare magnum. Ori.ē cadomi et belnaci ⁊ alibi. Et qꝛ ſubſtātialiter cōtinetur in mari magno ſixti.iiij.ideo ibi ponetur.

NIcolaus.iiij.āno dñi.M.cclxxxviij. in feſto cathedre ſācti petri canonice in gregis dñici paſtorē totiuſqꝫ eccleſie rectorem electus eſt. Fuit autem cardinālis et epyſcopus peneſtrin⁹:necnō generalis miſter ordinis minoꝝ ac dñs frater hieronimus de eſculo nūcupatus. Seditqꝫ annis.iiij.vno menſe ſeptē diebus. Poſt cuius obitū ſedes aplica vacauit duobus annis et tribus menſibus. Qui gratias q̄s potuit vt euidens cā exigebat ordini coucessit vt patet.

Anno primo ſui pontificatus.ſecūdo kalendas maij conceſſit exemptionem totalē ordini minoruꝫ ipſum immediate ſedi apoſtolice ſubmittendo.incipit. Quia.nonnulli. Autentica habetur in conuentu rothom. Ambianeñ. Originalis eſt in conuētu pariſieñ.meteñ. Habes infra iſto tra. Fo.xxvij.

Eodem anno tertio idus martij ſtatuit et declarauit vt ad electionem miniſtri generalis cuſtodes vniuſcuiuſqꝫ prouincie vnum de ſeipſis conſtituant eiqꝫ vices ſuas committant. Et iſte ſic ab alijs cuſtodibus conſtitutus [illegible] pro ſe dūtaxat et ſuis omnibus vocem intelligatur habere. incipit. Ad ſtatum pacificum. Quere infra iſto tractatu. Fo.xxii.

Eodem anno tertio idus maij approbauit taxationem prouinciarum ordinis tempore Grego.ix.et diuiſionem ſeu additionē duarum prouinciarum tempore grego.x. ſubſecutā:inhibendo diſtrictius ne de cetero aliquaruꝫ prouinciarum diſtinctio diuiſio atqꝫ multiplicatio abſqꝫ ſedis apoſtolice et protectoris licentia et aſſenſu fiat.incipit. Quia prouinciarum. Uide infra iſto tractatu. Fo.xxvij.

Eodem anno pridie idus maij prohibuit fratribus minoribus euntibus ad alios ordies obtēta vel nō obtēta licētia ne i ordine ad quem tranſierint poſſint habere prelaturam vel aliqnam adminiſtrationem.incipit. In veſtri ordinis regula. Originalis eſt pariſius metis et brugis habetur ifra ſecundo tracta. Fo.vij.

Eodem anno pridie idus maij ſtatuit et prohibuit ne miniſtro generali decendente etiam interim ꝙalterius ſequitur electio ab ordine aſſumatur et iuſtituatur vicarius ordinis abſqꝫ romani pontificis et protectoris aſſenſu. Incipit. Quoniam reuocatur a vobis.non ponitur quia nunc melius per modernas ordinis conſtitutiones prouidetur.

Eodem primo anno octauo kalendas ſeptembris conceſſit ꝙ licet ponatur interdictum et cum clauſula nonobſtantibus aliquibus priuilegijs ſeu indulgentijs quibuſcunqꝫ religioſis ab apoſtolica ſede conceſſis omnia eccleſiaſtica [illegible] ſacramenta prohibeantur: poſſint fratres diuinum officium et miſſas celebrare ianuis clauſis ⁊c̄.incipit. Meritis veſtre. Originalis eſt in conuentu pariſieñ.et brugeñ. Require infra ſecundo tractatu. Fo.xiij.

Eodem anno quintodecimo Kalendas februarij conceſſit moniales ſancte clare nō teneri ad exhibendas procurationes collectas et ſubſidia aliqua legatis vel quibuſcunqꝫ perſonis. incipit. Quanto ſtudioſius.habes infra.iſto tra. Fo.

Anno ſecundo ſui pontificatus decimo ſexto Kalēdas ſeptembris approbauit modum viuendi fratrum et ſororum.iij.ordinis ſancti franciſci:ponens regulam et ſtatuta et cetera. que ab ipſis obſeruari debent. Incipit. Super montem catholice fi dei. Uide.infra ſecundo tractatu. Fo.xxxv

Anno tertio ſui pontificatus ſexto idus auguſti mandauit fratres et ſorores tercij ordinis aſſumere viſitatorem de ordine minorum:et ꝙ nullus volentes aſſumere iſtū ordinem impediat. Incipit. Unigenitus dei filius. Require infra ſecundo tractatu. Fo.xxix.

Eodem anno decimo kalendas ſeptembris conceſſit auctoritatem ac facultatem miniſtris generali prouincialibus et cuſtodibus nominandi procuratores

ſyndicos vel actores. vt martinus. iiij. ⁊ ali
quid copioſius. incipit. Regiõis fauor. ha=
bet in conuẽ. rotho. Ebroicẽ. faleſeñ. ⁊ am
bieñ. ⁊ alibi. habetur infra. ij. tra. Fo. xi.

Celeſtin⁹. iiii. anno. dñi. M. ccxciiij. in vigilia ſã
cte cecilie ad ſũmũ põtificatuz
ſublimat⁹ eſt: ſedit mẽſib⁹ quin
q̃ ⁊ vno die. Dicebatur frater
petrus moroneus de ꝑuicia terre laboris:
cõuerſatione heremita. Qui elegit ꝛ abiect⁹
eſſe in domo dei: et edita prius conſtitutio
ne q̃ papa poſſet papatũ reſignare ꝛ apud
neapolim coram cardinalibus depoſitꝫ pa
patus inſignijs ⁊ pontificalibus ornamen=
tis ſolitariã vitam magis q̃ mundanã am
plectens: renũciauit papatus oneri et hono
ri. Et cum tam parum ſedit: nichil conceſſit

Bonifacius papa viij. anno dñi. M. ccxcv. in vi=
gilia natiuitatꝫ dñi ad vniuer=
ſalẽ epiſcopatũ eccl'ie eſt elect⁹
ſeditq̃ annis. viij. mẽſibus. ix.
et. xv. diebus/ nominat⁹ antea dñs bñdict⁹
gaietani. eratq̃ põr cardinalis tituli ſancti
martini in montibus: qui fuit magnus pa=
ter ⁊ amicus ordinis ſpecialis a principio
ſicut data per eũ priuilegia proteſtantur.
¶ Anno primo ſui pontificatus pro concor
dia fratrum mendicantium cum clericis ⁊
rectoribus eccleſiaꝝ ſuper predicationib⁹
et confeſſionibus et canonica portione edi
dit illam cõſtitutionem que incipit. Super
cathedrã. habetur ſub plũbo in conuẽtu ro
tho. ⁊ alibi. et eſt in cle. in ti. de ſepul. Que
poſtea per ampliora et clariora priuilegia
modificata ſunt.
¶ Eodem anno. iij. idus nouembris dedit
exemptionem ordinis vt dederat nicolaus
iiij. et eſt in aliquo copioſior recipiendo ꝓ=
prietatem oim mobilium ⁊ imobilium reꝝ
ordini cõceſſaꝝ. incipit. Inter ceteros ordi
nes. habetur infra iſto tra. Fo. xxij.
¶ Eodem anno. ij. idus nouembris conceſ=
ſit ad correctiones et punitionem fratrum
libere poſſe procedere prelatos ſecundum
conſuetudines et ſtatuta ordinis. incipit.
Ad augmentum continuũ. quere infra iſto
tractatu. Fo. xxix
¶ Eodem anno fecit quandam recollectio
nem priuilegiorum ordini conceſſorum vt
fecerunt ſui predeceſſores. que dicitur Ma
re magnum. Uide ſub ſixto quarto.
¶ Anno. ij. ſui pontificatus. v. nonas iunij
conceſſit moniales ſancte clare non teneri
ad preſtationem decimarum de quibuſcun
q̃ poſſeſſionibus vel bonis vel contribuen
da ſubſidia legatis et ordinarijs vel ad ſol
uẽda talia collectas aut pedagia thelonea
vel quaſcũq̃ alias exactiones regibus vel
alijs quibuſcunq̃ perſonis. incipit Lauda=
bilis ſacra religio. Uide infra. ſecundo tra=
ctatu. Fo. xxxiij.
¶ Eodem anno. v. nonas iulij innouauit
quod innocentius quartus ſtatuerat et de
creuerat circa monaſteria monialium ſub
cura fratrum minorum exiſtentia. incipit.
Quaſdam litteras. Require infra iſto tra=
ctatu. Fo. xxij.
¶ Anno tertio pontificatus eiuſdem boni=
facij mattheus cardinalis ſancte marie de
porticu et ordinis protector miſit quaſdam
litteras generali et prouincialib⁹ circa mo
niales ſancte clare: illis ſubmittens curam
monaſterioꝝ eorũdẽ. Incipiunt Matthe⁹.
Require infra vltimo tractatu. Folio
¶ Anno. iiij. nonis aprilis cõceſſit monia=
les ſancte clare gaudere omnibus exempti
onibus et priuilegijs conceſſis et conceden
dis quibus vtuntur fratres minores inci=
pit. In ſinu ſedis apoſtolice Uide infra iſto
tractatu. Fo. xxviij
¶ Anno. vi. ſui pontificatus conceſſit ffes
vltra quartã portionẽ nõ teneri parrochia
libus dare. incipit. Nuper vt diſcordie. Sꝫ
q: nichil iam ꝓdeſt cũ plura habeãtur non
ponitur.
¶ Idem conceſſit fratres a prelatis inui=
tatos ex cauſis in bulla cõtentis poſſe cum
eiſdem monaſteria monialium quarũcũq̃
ingredi: ibiq̃ morã contrahere eiſdẽ prela
tis ibidẽ p̃ñtib⁹ incipit Habet veſtre deuo=
tionis. Require infra iſto tra. Fo. xxxiij.

Benedictus. xi. anno dñi. M. ccciij. xi. kl'as nouẽ=
bris ad apoſtolice cathedre ſu
limitatẽ aſſũpt⁹ eſt. Uocabat̃ pri⁹ ff nicola⁹
de triuiſio: eratq̃ cardinalis et epiſcopus
hoſtienſis de ordine predicatorum. In cu=
ius electiõe fuerũt duo ffes minores cardi=
nales. Seditq̃ tm̃. ix. menſibus. Qui et ſi
paruo tempore ſedit nichilominus tamen
aliqua conceſſit
¶ Anno p̃mo ſui põtificat⁹. ix. kl'. martij de
dit et promulgari fecit illam cõſtitutionez
Inter cũctas ſollicitudies: q̃ ẽ modificãs et
addẽs et l aliq̃ detrahẽs ꝯſtitutiõi bonfacij
octaui de p̃dicationib⁹ ⁊ ꝯfeſſionib⁹ ⁊ cano
nica portione. Trãſũptũ in cõuẽ. rotho. et

alibi:ſed ori.eſt in conuentibus Metheñ ⁊
pariſieñ et alibi. Quere infra ſecundo tra=
ctatu. Fo. lxiiij.

¶ Eodẽ anno. vi.idus marcij dedit execu=
tores dicte bulle ⁊cõſtitutiõis ⁊ alioꝝ ordi
nis priuilegioꝝ epiſcopos pariſieñ/ande=
gaueñ/antiſiodoreñ/⁊ tulleñ. Ori. eſt metꝫ
et pariſ. Incipit ſuper egenũ. Quere.ij.tra
ctatu. Fo.lxvi

¶ Itẽ eodẽ anno ſub eadez verboꝝ forma
dedit alios executores ⁊ cõſeruatores ĩ hy
ſpania ⁊ diuerſis orbis partibus. Ori.ha=
betur in ipſis partibus.

¶ Eodem ãno.iiij.nonas aplis ꝯceſſit ⁊ de
dit exẽptionẽ copioſã ordini ffm minoꝝ vt
Bonifacius.viij.⁊ Nicolaus.iiij. Que tres
in hac materia parum differunt:incipit. In
ter ceteros ordines. habes infra ſecundo
tractatu. Fo.x.

Clemens quint⁹

anno dñi M.ccc v.ĩ vigilia pẽ
thecoſtes aſſũpt⁹ eſt ad ſũmũ
pontificatũ. Nolabat̃ antes
bernardus de gotho natione
vaſconus tũc archiẽps burdegalenſis. An
te cuius electionẽ ſedes vacauit mẽſib⁹.xj.
fuit autem electus fraudulenter ⁊ cum ma
xima diſcordia. Seditq; annis.viij. menſi=
bus.x.et diebus.xv.

¶ Anno.vij.ſui pontificatus pridie nonas
maij cõcluſũ eſt in cã q̃ vertebat̃ inter ffem
vbertinũ cũ ſequacib⁹ ſuis ex vna pte ⁊ or=
dinis cõitatẽ ex alia ſuꝑ quo edidit illã de=
clarationẽ ſuꝑ rl'am fra mi.in cõſilio vien=
nẽſi. Que incipit. Exiui de paradiſo. Eſt in
cle.ti.de verbo.ſig. Et habetur etiaꝫ infra
quarta parte Fo.ix.

Joannes.xxij.ãno

dñi.M. ccc xvij. Lugduni.vi.
id⁹ auguſti aſſũpt⁹ fuit ad põ=
tifici ſũmi gradũ. Dict⁹ antea
Jacobus de oza cardinalis.
Qui poſt ſedis aplice vacationẽ poſt mor=
tẽ clemẽtis.v.ꝑ multũ tẽp⁹ nouiſſime voce
olm ſeipſũ in põtificẽ elegit:⁊ ſedit.xviij.an
nis ⁊ mẽſibus.iij. Qui in ſui põtificatus ini
tia ordinem noſtrum nimis dilexit eiq; ſe=
quentia conceſſit

¶ Anno.ij.ſui põtificat⁹ vidẽs dict⁹ põtifex
aliquos ffes ordinis minoꝝ diſceptare cir
ca obſeruãtiã vel intelligẽtiã ſue rl'e ⁊ de=
clarationũ iã factarũ: ꝯſtitutionẽ ſuꝑ duo=
bus articulis rl'e edidit. Que incipit Quo=
rũdã exigit. Eſt in extrauagãtib⁹ ⁊ ſalmã.
autẽ.⁊ ori.ẽ pariſ.qre ĩfra.iiij.pte. Fo.xii.

¶ Eodẽ ãno cõtra quoſdaꝫ ſub rl'a bti frã
ciſci nouũ ordinẽ ĩſtituẽtes quãdaꝫ edidit
cõſtitutionẽ q̃ icipit Sacra romana ac vene
rabilis eccl'ia habet ĩfra ꝓmo tra. fo.xxiij.

¶ Eodẽ ãno idẽ dñs ſuꝑ rl'am fratrũ mio=
rũ ⁊ declarationẽ eiuſdem.ſ. Nicolai.iij.cõ
ſtitutionẽ quãdã edidit q̃ icipit. Ad cõdito
rẽ canonũ et poſtea occaſione diſceſſiõis ha
bite ĩter ipſũ ⁊ fratrẽ michaelẽ de ſeſena or
dis minoꝝ gñalẽ miſtruꝫ fratrẽ guillelmũ
ocham dict⁹ põtifex alias tres cõſtitutiões
edidit. Primã que incipit. Cũ ĩter nõnullos
Alterã que incipit. Quia quorũdam mentes
Terciã. Quia vir reprobus. hĩ cõiter in fine
clemẽtinaꝝ ĩ extrauagãtib⁹ gloſatis. Ta=
mẽ poſtea tãq; illegittime ⁊ falſe ⁊ pauper
tati euãgelice cõtrarie reprobate fuerũt et
reuocate etiã ab eodẽ ioãne.xxij.⁊ aliis Et
cõtra ipſas habẽtur defẽſoria infra quita
parte et in operibus olꝫam

¶ Anno.iij.ſui põtificatus.vi.kl' maij Idẽ
dominus ioãnes dedit quãdam cõſeruato
riam pro ordine fratrum minorum contra
ipſius ordinis moleſtatores. Incipit. Dile
ctos filios miniſtrum generalem. Quere in
fra primo tractatu. Fo.xxix.

¶ Anno.xv. ſui põtificat⁹ accumulauit ali
quas ĩdulgẽtias ⁊ remiſſiões factas viſitã
tibus eccleſias fratrũ minoꝝ ⁊ ĩtereſſẽtib⁹
ſuis ſermonibus: ⁊eas cõfirmauit ⁊cõceſſit
Incipit. Filiationi veſtre:quere infra ſecũ
do tractatu. Fo.xxx.

¶ Eodem anno damnauit ⁊ reprobauit qſ
dã articulos quos tenuerat quidã ioãnes
de poliaco magiſter Pariſieñſis ſuꝑ ꝯfeſſiõi
bus a fratrib⁹ ẽdis Incipit. Uas electiõis
doctor eximi⁹. Originalis eſt Pariſius. ha
bes ĩfra.j.tra. Fo.xxviij

¶ Item plenius allegatur et confirmatur
ꝑ Calixtũ terciũ infra.ij.tracta. Fo.xxv. et
ſimiliter ꝑ mare magnũ Sixti.4. veriſil'r
reprobãtur dicti ⁊ alij articuli ⁊ adduntur
pene mirabiles cõtra ſuſtinẽtes illos

¶ Idẽ põtifex fecit quãdã cõſtitutionẽ ſu=
per abſolutiõe excõicatoꝝ ſcꝫ qñ iiuria ſeu
ꝑcuſſio dicatur atrox vel leuis ⁊ qño aggra
uatur de quo nõ poſſe dari rl'aꝫ certã dicit
ſꝫ arbitrio ⁊ diſcretiõi ꝓlatoꝝ reliquit Inci
pit Perlectis lr̃is.qre ĩfra.ij.tra. Fo.xxiij.

Benedictus.xii.

anno domini. M.ccc xxxv.xxij
die menſis Decembris in bea
ti petri ſede ſucceſſit ſeditq; annis.vij.⁊ mẽ
ſibus tribus. Primuꝫ quidem appellabat̃

dñs Jacobus magr̄ in theologia de ordine
ciſterciēſiū monachoꝝ tituli ſācte priſce
preſbiter cardinalis

¶Anno ſecundo ſui pōtificatus cōuocatis
miniſtro gñali ꝛ aliq̄bus aliis patribus de
principalioribus ordinis fecit cōſtitutiões
quaſdā pro ordine minorum. Incipiunt.
Redēptor noſter factor celoꝝ. Sed qꝛ quo
ad omnia penitus ſūt reuocate nō ponūtur

Clemens. vj. āno

dñi. M. ccc. xlij. aſſūpt⁹ ē ad pa
patū ſeditq̄ annis. x. ꝛ mēſib⁹
vi. Fuit doctor in theologia
monachus niger nomine pe-
trus rogerij nerei ꝛ archilei preſbiter car-
dinalis A quo nichil ordini nr̄o conceſſum
inuenitur

Innocēti⁹. vj. āno

dñi. M. ccc. liij. electus eſt i ſū-
mū pōtificem ſeditq̄. x. annis
Qui antea nominabatur ſte-
phanus Alberti lemouiſēſis
ꝛ erat cardinalis ꝛ ep̄s hoſtienſis.
¶Hic pōtifex reuocauit quaſdā exēptiões
conceſſas cuidā fratri gentili q̄ cū eis ma-
gnam ſciſſuram poſuit in ordine. Et nil ali
ud ab ipſo inuenitur conceſſum.

Vrbanus quītus

anno dñi. M. ccc. lxij. in xp̄i vi
cariū aſſūptus eſt ſeditq̄ an-
nis. viij. et menſibus. v. Erat
tunc tēporis abbas Marſilie
ꝛ legatus ſedis ap̄lice in italia et appella-
batur guillelmus geomardi. Gratū cuius
nil nobis reperitur conceſſum.

Gregorius. xj. āno

domini M. ccc. lxxj. vniuerſalis
paſtor ouiū electus eſt anniſq̄
. vii. et mēſib⁹. v. officio functus eſt qui dice
batur prius petrus rogerij tituli ſācte Ma
rie noue diaconus cardīalis qui ordini no
ſtro ſequentia conceſſit.

¶Anno. ij. xij. kl's Marcij renouauit ꝛ au-
tēticauit litteras Urbani pape. v. inhiben-
tes paſtus prādia ꝛ cenā vel cōuiuia ꝛ quaſ
cunq̄ donatiões ſub pena excōmunicatio-
nis late ſentēcie in receptiōibus frm̄ vel ſo
roꝝ quorūcunq̄ ordinū ne aliū occaſione
pauperes ab ingreſſu retrahātur ꝛ vt ſimo
nie periculū euitet Incipit. Tenorē quarū
dā ꝛc. Qui. eſt in cōuētu frm̄ carthuſienſiū
pariſius. Quere infra . j. tra. Fo. xxiiij.

¶Anno tercio ſui pontificatus conceſſit
ſeu declarauit poteſtatem protectoris ſuꝑ
ordinem fratrum minorum. Incipit. Cun-
ctos chriſti fideles. Et quia iij. xtus. iiij. ꝛ iu
lius. ij. eā ſue bulle inſeruit: ideo quere ſub
eodem iulio ſui pontificatus anno quarto

¶Anno . iiij. idus nouembris conceſſit fra
tres et ſi in capellanos pape ſeu quorūuis
aliorum pontificum aſſumantur nichilomi
nus ſub obedientia ſuorū prelatorū ſint vt
prius. incipit Ad romani pontificis. Hr̄ au
ten. ſalman. Non ponitur quia ꝑ mare ma
gnū ꝛ ordinis cōſtitutiões ꝛ alias bullas cō
gruētius habetur

Anno domini M

ccc. lxxviij mortuo gregorio vn
decimo factum eſt ſciſma i ec
cleſia dei quod durauit quaſi
quadraginta annis vcȝ vſq̄
ad concilium conſtancienſe vbi electus eſt
martinus quintus vt infra patebit. Itaq̄
dicto gregorio vndecimo qui fuit indubi-
tatus pontifex vſq̄ ad Martinum quintū
qui etiam fuit indubitatus pontifex fuerūt
electi ſucceſſiue octo pontifices. vcȝ Urba
nus ſextus anno domini M. ccc. lxxix. rome
fuit electus propter vim romanorum Sed
quia cardinales hoc metu fecerunt non ex
animo fugientes ad ciuitatem fundorum
dixerunt eum non eſſe papam et elegerunt
loco eius dominum Robertum de gebenis
eodem anno: qui dictus eſt clemens ſepti-
mus et ſic ortum ſciſma peſſimum et ſubti-
liſſimum adeo perplexum erat vt etiam vi
ri doctiſſimi et conſcientioſi non valerēt di
ſcutere cui eſſet magis adherendū. Et fuit
continuatum per quadraginta fere annos
cum graui ſcandalo cleri tocius et grandi
iactura animarum propter hereſes et alia
deuia que tunc pullularunt eo q̄ non eſſet
diſciplina in eccleſia contra huiuſmodi.
Et ideo ab iſto vrbano ſexto vſq̄ ad mar-
tinum quintum fuit dubium cui eſſet adhe
rendum in quo etiam ordo dubitauit

¶Hic vrbanus ſextus inſtituit feſtum viſi
tationis beate marie ſecundum formā ſan
ctiſſimi ſacramenti propter materiam ſciſ-
matis et impetrandā vnionē meritis bea
te marie virginis.

¶Anno domini Milleſimo Trecenteſimo
octuageſimo nono mortuo vrbano . vi. do

minus petrus de thomacellis rome aſſum=
ptus eſt ad papatum et vocatus bonifaciꝰ
ix.loco Urbani ſexti et continuatur ſciſma
cum clemente ſeptimo.

¶ Eodem anno idem dominus bonifacius
inſtitutionem feſti viſitationis factam per
vrbanum. vi.ſue bulle munimine robora=
uit pontificatus ſui anno primo qui bonifa
cius vſqꝫ ad annum domini.M.cccciiij.cuꝫ
dicto clemente.vij.in ſciſmate vixit.

¶ Anno dn̄i. m.cccciiij.mortuo bonifacio
eligitur rome ad papatum coſmarus de p
ſio et vocatus eſt innocētius.vij.qui cum
dicto clemente.vij.contendens vixit annis
duobus.

¶ Anno dn̄i.m.ccccvi.dictus Innocentius
vij.obijt rome. Et eodem anno aſſumptus
ad ſummi pontificatus apicem dn̄s ange=
lus corarius et vocatus eſt greg.xij.qui eti
am cum ſupradicto clemente.vij.in ſciſma
te permanſit vſqꝫ ad ſequentem annum.

¶ Eodem anno dictus clemens.vij.mor=
tuus eſt in ciuitate auinionenſi xxvi anno
ſui pontificatus. Et in loco eius electus eſt
petrus de luna hiſpanus et vocatus bene=
dictus.xiii.qui perdurauit vſqꝫ ad. conſili=
um conſtancienſe:ſed nec tunc quidem obe
diuit ſed permanens pertinax mortuus eſt
in regno aragonie. Et cum moreretur iuſſit
cardinalibus ſuis ꝙ ſtatim alium loco ſui
eligerēt:quod et fecerunt et idolum eleuā=
tes:clementem.vi.vocauerunt.quem mar=
tinus.v. tanqꝫ contumacem excommuni=
cauit.

¶ Anno domini.M.ccccvij. congregatum
eſt concilium piſis in quo inchoata eſt ma=
teria de modo faciende vnionis. Quod
concilium depoſuit dictos gregorium.xij.⁊
clementem.viij.et ſuſtulit petrum de cādia
qui in eodem concilio electus alexander.v
nominatus eſt. Cuius inſtitutio peior ſciſ=
ſura fuit:quia concilium nō preualuit exe=
qui bonum quod decreuiſſet ſic additum ē
ſciſma ſciſmati.quia tres gerebant ſe pro
ſummis pontificibus. Qui alexander in di=
cta electione per annum durauit .et ſic ex
hac vita migrauit. Quo defuncto:electꝰ eſt
ad papatum Johānes.xxiij. qui primum
quidem bene inchoauit pro vnione et fuit
in concilio conſtanciēſi et obtulit ceſſionem
papatus:ſed poſtea deprauatus fugit latē
ter et tamen capitur.et ſic coactus ceſſauit
Et factus iterum cardinalis: defūctꝰ ſepul
tus eſt florentie.

¶ Anno domini.M.ccccxiiii. tanto ſciſma
te durante congregatum eſt magnum con=
cilium cōſtāciēſe. Ad quod quidem frēs q
tūc nomē cōuētualitatis retinebāt ⁊ nūc de
obſeruātia et familia nūcupatur ordinis
fratrum minorum ſtatim habuerunt recur
ſum allegando moleſtationes quorundam
miniſtrorum relaxationes petentes ſibi de
remedio prouideri pro obſeruatione ſue re
gule et reformatione ſui ordinis:qui cum
dei eccleſia etiam in ſciſmate et extra regu
larem obſeruantiam ambulabat. Et tunc a
ſacro concilio conceſſum eſt illud decretum
de ſeparatione ſeu exemptione ipſorū fra=
trum prouinciarum Francie Turonie et
Burgundie nunc ſancti bonauēture ab obe
dientia regulari ſuoꝝ miniſtrorum ad tem
pus et per modum conceſſionis ſuppoſitis
cauſis allegatis et earum ſubſiſtentia non
alias/et omnimodā iuriſdictionem gene=
rali miniſtro reſeruando ⁊c. Incipit Sacro
ſancta generalis ſynodus conſtancienſis.
Habetur infra iſto tractatu. Fo.xxx.

¶ Anno domini. M.ccccxvij.predictum ſa
crum concilium cōſtancienſe depoſitis gre
gorio.xij.qui ſponte ceſſit ſacro concilio: et
petro de luna qui bn̄dcꝰ.xiij vocatꝰ eſt et
idolo eius clemente.viij.et Joanne.xxiij.
elegit martinum.v. et redijt vnio diu in ec
cleſia dei deſiderata.

Martinꝰ .v. electꝰ

eſt vnus ⁊ vniuerſalis paſtor
tocius eccleſie Anno dn̄i M.
cccc.xvij. In dicto cōſilio ꝯſtā
ciēſi:seditqꝫ ānis.xiiij.⁊ mēſibꝰ
tribus. Qui fuit potentiſſimꝰ ſuper omēs
diues et iuſticiarius magnus . plateas et
ſtratas publicas ſecuras reddidit hereti=
cos deleuit: mīta bona patrauit pro terra
ſancta recuperanda multos theſauros con
gregauit. Sed morte preuentus res impe=
dita eſt:et conſilium breuiter ante mortem
congregari iuſſit in baſilea noſtroqꝫ ordi=
ni conceſſit que ſequuntur.

¶ Anno primo pontificatus ſui reuoca=
uit decretum conſtancienſe quo ad exem=
ptionem ſeu ſeparationem dictorum fra=
trum de familia et repoſuit omnes ſub re=
gulari obla miniſtrorum. Incipit Dum vs
beres fructus. Non ponitur quia poſtea
eam reuocauit ad inſtantiam fratrum de
familia citramontanorum. Originalis eſt
in prouincia francie.

¶ Anno tercio pontificatus nonis maij cū
ab aliquibꝰ miniſtris ordinis fratrūꝫ mino
rum diceretur concilium conſtancienſe de

exẽptione obſeuãtie eſſe reuocatũ et eẽt de
facto reuocatũ ⁊ ꝓpteadcõs ffes obſuãtes
ſibi ſubmitterẽt habuerũt dicti obſeruãtes
recurſũ ad dictum martinũ. v. Qui ad eorũ
inſtãtiam iterum approbauit dictũ decre=
tum ꝯſtãciẽſe reuocãs ꝑdictam bullã daraꝫ
prius ꝯtra dictũ decretũ ꝯſtãciẽſe. qꝺ tamẽ
iterum poſtea/plenius informatus de con
ſilio fratrũ ſuoꝝ reue. cardinaliũ reuocauit
nec vltra repoſuit vt infra. Incipit Roma=
num pontificem quere infra iſto tractatu.
Fo. xxxi.

¶ Anno. x. ſui põtificatus cõceſſit ꝙ libri ⁊
ornamẽta q̃ ffes veniẽtes ad morãdum in
prouicia btĩ iacobi duxerint que alias ha=
bebãt ad vſum ſint illoꝝ cõuẽtuũ vbi eos
mori ꝯtigerit. Incipit Ad hoc circa regula
ris obſeruantie Non ponitur q꞉ particu=
laris.

¶ Anno eodẽ ꝑcipit oẽs ffes et ſorores ter
tij ordinis ſancti frãciſci ſubijci prelatis or
dinis minorum. Incipit. Licet inter cetera
vide infra. ij. tra. Fo. xxxviij.

¶ Anno. xj. ſui põtificatus kl'. nouẽbris ap
probauit et cõfirmauit lr̃as martini. iiij. de
inſtituẽdis ſiue aſſumẽdis vel nominandis
procuratoribus ſiue ſyndicis pape et eccle
ſie romane in ordine minorũ reuocãs quic
quid in cõtrariũ dixerat Johãnes. xxij. pre
ſerti ꝯſtitutionẽ illã que incipit ad cõdito=
rem. Incipit Amabiles fructus vide infra
iſto tracta. Fo. xxiiij.

¶ Anno. xiij. ſui pontificatus (a reuerendo
patre fratre Johãne de Capiſtrano et aliĩs
qui tũc pro obediẽtia regulari miniſtrorũ
iuxta regule formã tenẽdam certabãt et or
dinis reformationẽ et vnionẽ cõtra volun
tatem miſtrorũ ⁊ predictoꝝ prius exempto
ruꝫ de familia q̃rebãt plenius informatus
qual'r ſperati et allegati fructus vꝫ vniõis
⁊ pacis ordinis ⁊ obſeruãcie ſtrictioris ex
dicta exemptiõe decreti cõſtãcieñ nõ prodi
bãt ſed omnino cõtraria ac facere pſuaſus
id quod ad bonum ordĩs ſpectabat: de cõſi
lio ⁊ aſſẽſu re. dñorum cardinaliũ ffꝫ ſuoꝝ
decreuit decretũ cõſtãciẽſe ⁊ quaſcũq; exẽ=
ptiones vel ſeparatiões a r'lari obediẽtia
et cura miſtrorum quibuſcũq; fratrib⁹ con
ceſſas penitus reuocare ⁊ cõſequẽter ĩ vno
capitulo gñaliſſimo quod in aſſiſio de pro=
ximo erat celebrãdum omnino fieri vnionẽ
⁊ reformationem ordinis voluit iuxta for
mam. Utq; melius fieret. Illuc quendã car
dinalem legatum miſit qui dicto capitulo
preſidebat ⁊ tũc ipſe cardinalis commiſſa=
rius et legatus ac preſidens multa ibi ſta=
tuta decreuit et ordinauit pro vnione ⁊ re
formatiõe ordinis cum cõſenſu fratrũ etiã
de familia ibidẽ exiſtẽcium Et ſictã ipſe cõ
miſſarius quam ille mittens Iterũ effica=
tius reuocarũt decretũ cõſtãciẽſe. Que re=
uocatio ꝑ eũdem martinum. v. vt infra ⁊ de
inde poſtea per Eugenium. iiij. iterũ ap=
probata fuit per bullaꝫ q̃ incipit vinea dñi
ſabaoth. Statuta autẽ ꝑ dictum legatum
facta dicũtur martiniana. Incipiũt Johã=
nes miſeratiõe diuina bulla commiſſionis
incipit. Cũ gñale capitulũ Quere infra pri
mo tractatu. Fo. xxxj.

¶ Dicta aũt ſtatuta habẽtur infra. iij. ꝑ=
te Fo. xiiij. ⁊ fuerũt publicata ⁊ ꝓnunci..ta
per organũ venerabilis patris fratris Jo
annis de capiſtrano in capitulo gñali Aſſi
ſij celebrato. anno dñi M. ccccxx In dictio
ne octaua ⁊ ſigillo cardinalat⁹ dicti dñi cõ
miſſarij ⁊ legati vꝫ dñi Johãnis tituli ſctĩ
petri ad vincula cardinalis ⁊ reformatorꝫ
ordinis roborata etiam de mandato San
ctiſſimi domini noſtri Martini pape quin=
ti vt patet per tenores litterarum dicti le=
gati per inſtrumenta autentica deſuper fa
cta/quorum tenores quaſi vbiq; in conuẽ=
tibus habentur. Que tamen nunc per mo=
derna ordinis ſtatuta meliorata ſunt.

¶ Eodem anno. vij. kalendas Junij conceſ
ſit idem Martinus. v. ꝙ nec prelati nec alĩj
niſi cardinales poſſint ſecũ retinere fratres
dãs olmodã facultatẽ generali ⁊ ꝓuiciali=
bus ſuper tales. Incipit. Debitum paſto=
ralis. Quere infra iſto tractatu. fo. vii.

¶ Eodem anno. x. kalendas Februarij
inhibuit promotionem fratrum ad magi=
ſterium theologie per ſaltum et ad bacha
lariatum: niſi perfecerint curſum ſub pe=
na priuationis gradus et honoris et lectu
re ⁊c. tam in conferente q̃ in recipiente ⁊c.
Incipit cum valde periculoſum ſit Autẽ=
tica habetur apud re. ꝑ. g. et pariſius et
alibi. Quere infra ſecũdo tractatu. folio. x

¶ Eodem anno kalendas ſeptembris ma
le informatus conceſſit aliqua fienda et te
nenda per procuratores vice et nomine
Romane eccleſie que excedunt et purita=
tem ſtatus ſuo tali colore relaxant. Que
ideo reuocata et in melius nunc ordinata
ſunt. Incipit Ad ſtatum ordinis Quere
infra iſto tractatu. fo. lxiiij.

¶ Eodem anno ſeptimo kalendas Augu=
ſti dictus pontifex viſis ſupradictis con=
ſtitutionibus factis per ſuum legatum et
hñs illas in ſua bulla ꝓ ſufficiẽter expſſis
approbauit ⁊ cõfirmauit ⁊ in multis iſtãtiã

miniſtroꝝ relaxauit et modificauit ⁊ alia
circa officiū diuinū in eadē cōceſſit. Incipit
Peruigilis more paſtoris. Require infra
primo tractatu. fo.xxxij.

¶ Anno ix. kalendas decēbris aliā fortio-
rē ad idē contra ꝓmotos ꝑ ſaltū dedit In-
cipit Cū in hꝫanis Que ſub.ij.āno. Euge-
nij.iiij per aliā bullā ipſi⁹ Eugenij inſerit̄ ⁊
declarat̄ ideo quere ibi ſub Eugenio iiij.

EUgeni⁹. iiij. āno

dñi. M.ccccxxxi. in mēſe martij
aſſūpt⁹ ē ad pōtificatū ſeditq̄
ānis. xvi. q̄ prius idubitatus papa ē hit⁹: ſꝫ
poſtea breuiter expulſ⁹ eſt de roma ita vt
nudus fugeret.

¶ Et anno dñi. M.ccccxxxvii. cōgregatū ē
ꝯſiliū baſilienſe ⁊ anno dñi. M.ccccxxxix. ꝑ
dictū ꝯſiliuꝫ citat prefatū dñm Eugenium
papā qui venire ⁊ obedire cōcilio rēniens
ꝑ eundē depoſitus eſt. x. die Julij eiuſdē an
ni. ipe tñ de tali depoſitione nō curauit.

¶ Eodē āno. xv. die mēſis nouēbris dictū
ꝯciliū elegit felicē papā quintū ducē ſabau
die. ⁊ hic orit̄ ſciſma quod durauit vſq̄ ad
annū dñi. M.ccccxlviij. Cauſa fint ſatis no
ua neq̄ ān hec tpa viſa qꝛ cōciliū baſilien-
ſe depoſuit eugeniū ideo qꝛ nō ſeruaret de
creta cōcilij cōſtancienſis (vt dicebatur) aſ-
ſerēs magis ecōtrario debere fieri/nec obe
dire curauit cōcilio cōſtancienſi. Qui nimis
fauorabilis fuit diuiſiōi ordinis ꝑ quoſdā
ffes de familia ī partibus citramontanis
iam incepte eā tñ pluries reuocauit et re-
uocatiōes factas ꝑ martinū. v. approbauit

¶ Anno prīo ſui pōtificat⁹ id⁹ maij dedit oī
modā facultatē generali miſtro ſuꝑ mona
ſteria oīa ſororū ſctē clare et earum refor-
mationē. Incipit Ad ſtatum ſingulorū ha-
betur Autenti. apud re. p. ge. miniſtrum ⁊
alibi Quere infra. ij. tract. fo.xxxv

¶ Anno igit̄. ij. pōtificat⁹ ꝓdicti dñi Euge-
nij. iiij. pridie idus februarij ipe lr̄as Mar
tini. iiij. ⁊ Martini. v. de ꝓcuratore iſtituē-
do ſue bulle munimine roborauit nichil vl
tra idſq̄ ꝯtinebāt eis addēs. Incipit Pro-
uiſiōis nr̄e. Quere ifra iſto tract. fo.xxv.

¶ Eodē anno kal's ap̄lis ꝯfirmauit bullaꝫ
Martini quinti cōtra magiſtros ꝑ ſaltū ꝓ
motos declarās nō extēdi ad eos q̄ añ datā
dicte bulle ꝓmoti fuerāt. Incipit Romani
pōtificis prouidētia Quere ifra. ij tra. fo. x

¶ Eodeꝫ anno. iiij. kalendas Maij dedit
plenariā auctoritatem miſtro gñali ſuper
inquiſitores Incipit Ex imminente. Que-
re infra. ij tractatu. fo.viij.

¶ Anno tertio pontificatus ſui. vij. kal's
Junij recitauit ⁊ confirmauit indulgētias
maximas ſacratiſſime ſolēpnitatis corpo-
ris xp̄i ab vrbano. iiij. ⁊ Martino quito cō
ceſſas plures addendo et eas duplicādo et
vt etiam tp̄e interdicti oībus liceat diuina
audire et celebrare ſollēpniter pulſatis cā
panis ⁊c. cōcedēdo. Incipit Excellētiſſimū
corporis et ſanguinis. Ori. ē in cōuētu nr̄o
Trecen̄. Quere ifra ij. tract. fo.lxvj

¶ Anno. iiij. ſui pontificatus idibus ſeptē-
bris ad ſupplicationem dn̄e marie regine
caſtelle lr̄as Martini pape. v in quibus ad
ſupplicationē dñi Johānis viri ſui quedā
loca obſeruātie caſtelle ſub decreto conſtā
cienſi poſuerat ſue bulle munimine robo-
rauit. Incipit Ex apoſtolice nobis. Nō po-
nitur ibi ſed alibi congruentius.

¶ Eodē āno ſui pontificat⁹. vi. nonas octo
bris in concilio baſilieſi prefato reposituꝫ
et approbatum eſt decretum cōcilij cōſtan-
cienſis: ⁊ oīa in eo decreta conceſſa ⁊ ſtatu
ta nichil addēdo Quod ante ꝑ Martinū. v
ſeu ei⁹ cōmiſſariū in caplo aſſiſij celebrato
vocatis ꝑtib⁹/⁊ conſentiētib⁹ frīb⁹ ſub de-
creto cōſtācien̄ antea exiſtētib⁹ ⁊ ex tūc ſub
obediētia regulari ⁊ cura miſtroꝝ vſq̄ ad
hoc nouū decretū baſilien̄. cōtinuātib⁹ ſub
quo ſoli citramōtani de familia ⁊ nō vltra
mōtani viuere dicūtur. Incipit Sacro ſan-
cta generalis ſynodus baſilienſis. Nō po-
nit̄ ibi qꝛ decreto conſtācienſi nichil addit
ſed alibi congruentius habetur.

¶ Anno ſeptimo. v. idus Januarij iterum
repoſuit omēs et ſingulos fratres ordinis
minorum preſertim ſancti ſpiritus de tul-
lo et pariſien̄. ⁊ quoſcunq̄ alios eorumq̄ do
mus et loca vbiq̄ conſtituta ſub obedien-
tia et iuriſdictione generalis miniſtri ⁊ a-
lioruꝫ ab eodē deputatoruꝫ ⁊c. Incipit Ad
ea que religionis augmētum Autenti. ha-
bet̄ penes re. pa. ge. ⁊ ꝑiſius ⁊ alibi Quere
ifra ſecundo tractatu. fo.vij.

¶ Eodē anno vij. idus ſeptēbris iteꝝ cōmi
ſit regimen et reformationem oīm mona-
ſterioꝝ ſancte Clare miſtro gñali et proui
cialibus volēs quaſcūq̄ ſorores ꝓme ſecū-
de vel tertie rl'e vnico noīe vcꝫ orō Sancte
clare nūcupari. Incipit. Ad ea q̄ felicē. Au
teti. hꝫ apō gñalē ⁊ pl'es ꝓuitiales miſtros
ꝑſertim frācie. Quere ifra. ij. tra. fo.xxxv

¶ Anno dñi. M.cccc.xxxix. pōtificat⁹ eiuſdē
Eugenij. iiij. determinatū ē in dicto cōcilio
ſacratiſſimā virginē mariā nūq̄ actualiter
ſubiacuiſſe Originali pctō et nulli licitum
eſſe in ꝯtrariū ꝓdicare ſeu docere: reuocā-

do celebrationē eiuſdē feſti et cōcedēdo in
dulgentias celebrātibus Autēti. habetur
in couētu ſalmāticēſi et alibi et Origialis ē
in abbatia ſācti petri ciuitatis matiſconeñ
et alibi. Incipit. Sacroſācta gñalis ſynod⁹
baſilieñſis. Quere īfra iſto trac. Fo. xxxiiij
¶ Eodem āno nono ſui pontificatus dedit
copioſam exemptionem ſororib⁹ et mona=
ſterijs ſācte clare ab oībus legatis ordina=
rijs ⁊ decis ⁊c. ſubijciēs illas immediate ſe
di apoſtolice ⁊ prelatis ordinis ⁊ eorū cure
Incipit. Licet romanus pōti. Autēti. habe
tur apud re. pa. ge. miſtrū et plures prouī=
tiales ꝑſertī frācie. q̄re īfra ij. tra. Fo. xxxv.
¶ Anno. x. ſui pōtificatus. viij. idus iulij de
clarauit cōmunicātes a dñica palmarum
vſq; ad dñicā deq̄ſi mō ſatiſfacere ꝑcepto ⁊
iuri. īcipit Fidedigna. q̄re īfra. ij. tra. fo. 37
¶ Anno. xiij. ſui pōtificat⁹ idib⁹ februarij
miſit lrās vicario gñali fri iohāni de capi=
ſtrano ꝑcipiēs oībus fribus ordis minoꝝ
regularis obſeruātie obedire ⁊ firmiꝰ ſub=
cura eius eē ſalua tñ obia ⁊ cura miſtrorum
a qua ꝑ hec nōdū eos eximebat et nichilo=
min⁹ ꝯcedēs fres ei⁹ obſeruātiā diſciplinā=
q; ordis fugiētes poſſe ad ſe vndecūq[illegible]uo
care. īcipit Cū ex nrā. q̄re īfra iſto tra. fo. 33
¶ Eodē āno kl'as augu. dictus dñs Euge=
nius attēdēs augmētū et ꝑfectum ſacre ob
ſeruātie rogauit frem Anthoniū de ruſco=
nibus ge. mi. vt frem Iohānē de mauber=
to ſuū inſtitueret ꝯmiſſariū ge. ſuꝑ fres de
obſeruātia harū partiū ciſmōtanarū. Qui
ſic eūdē ſalua regulari obediētia miſtrorū
inſtituit ꝑut ī ſua ꝯmiſſiōe munimie eiuſdē
eugenij roborata plenius cōtinetur: īcipit:
Fratrū ordis minoꝝ in vinea dñi ſabaoth
Vide infra. i. tra. Fo. xxxiij
¶ Anno. xv. ſui pōtificatus pridie kl's No
uēbris cōceſſit vi. ge. iſtarū partiū ī fine ſui
vicariatus fres ſuos capitulariter ꝯgrega
re ac ad electionē alterius gñalis ꝑcedere
formā eiuſdē electiōis ⁊ cōfirmatiōis tribu
ens. Incipit Regimini vniuerſalis eccl'ie.
Quere infra. i. tra. fo. xxxiiij
¶ Anno dñi M. ccccxlvi. xviij. die menſis
maij pōtificat⁹ predicti eugenij anno. xvi.
ipſe dñs eugeni⁹ anhelās plurimū integra
lem reformationē ordis: dicto patri cōmiſ=
ſario fratri ioāni de mauberto mādauit vt
ſibi ad romanā curiā ꝑ reformatiōe ꝯuēt⁹
are celi ſex fres mitteret duos de hiſpania
duos de frācia: ⁊ alios duos de alemania:
ꝑ quoddā breue. īcipit Ordis tui. nō ponit
¶ Eodē anno vel circa[illegible] citramōtanis de
familia plura ſtatuit quaſi ſub eodē modo
⁊ forma quo fecit decretū cōſtācieñ volens
vt gñalis ī ꝓpria poſſet eos viſitare ⁊ corri
gere ⁊ ꝓuinciales etiā viſitare ⁊ de cōcilio
diſcretoꝝ corrigere nolēs fres de familia
in partib⁹ vltramōtanis poſſe eximi a r'lari
obediētia ⁊ cura miſtroꝝ Incipit. Illi potiſ
ſimū. Quere infra. i. tra. Fo. xxxv.
¶ Eodē anno. xvi. pōtificij ſui. x. kl'. augu=
guſti cōceſſit quandā bullā in qua allegat
gñalē miſtrū īſtituiſſe ad ſuam ſuaſionem
duos vicarios ge. ſuꝑ totā obſeruātiā or=
dis frm minoꝝ vcʒ frem ioānē capiſtranū
in ꝑtibus vltramontanis et fratrem ioānē
de mauberto in ꝑtibus nr'is ciſmōtanis et
vicarios ꝓuinciales cōcludēs ſolūmō ꝓ ci
tramōtanis. īcipit. Ut ſacra ordis minorum
Que q̄dē lr'e q̄ postmoduʒ a nicolao q̄nto
fuerūt reuocate ⁊ poſtea iteꝝ a calixto iij.
⁊ demū a pio papa. ij. cuʒ reuocatiōe cuiuſ
dā calixtine ꝯfirmate idcirco tꝑe ipius dñi
pij. ij. ponūꝰ iſerte ī bulla ipi⁹ pij q̄. īcipit Pro
nr'a ad btm. q̄re ibi ſub ꝑmo anno pōtifica
tus ipſius Pij. ij.
¶ Eodē āno. x. kl'. ianuarij ſciēs dict⁹ euge
ni⁹ oēs fres dicte obſuātie nō ſe ſubmittē
oble vicarioꝝ gñaliū maxie in ꝑtib⁹ vltra
mōtāis vbi nōdū fuerāt a r'lari obia miſtro
rū exēpti mādauit oīb⁹ frib⁹ obſuātie hmōi
vt īfra. xv. dieꝝ ſpaciū oble dictoꝝ vicario
rū ſe ſubmitterēt ſub grauib⁹ cēſuris loco
miſtroꝝ ⁊ ſicobiam miſtroꝝ quā vouerant
nō allegata cā relinq̄rēt ex toto ⁊ ab eoꝝ cu
ra recederēt ꝯtra r'le formā ⁊ ēt ꝯtra decre
tū ꝯſtācieñſe ⁊ ꝯtra ꝓfeſſiōeʒ ſuā. Et ſolū ex
tūc ꝑ hāc bullā vltromōtani de fāilia īcepe
rūt eximi ab obia r'lari ⁊ cura miſtroꝝ ſub
q̄ vſq; tūc ſꝑ ꝑmāſerat. īcipit Uagātib⁹ ſub
religiōis obſuātie. ſalmañ. habeꝰ Autēti.
habes īfra iſto tractatu. fo. xxxvi.
¶ Eodē āno. xvi. kl'. ianuarij ꝯceſſit facul=
tatē vicario gñali ciſmontano cū capl'o ge.
faciēdi ſtatuta. ⁊ reuocauit oēs cēſuras ī ſta
tutꝭ ātiq̄s ordis ꝯtētas. cui⁹ q̄dē ꝯſtitute ab=
breuiate ſūt ꝯſtitutiōes ātiq̄ q̄ abbreuiatio=
nes dñr ꝯſtitutiōes barcinonēſes. īcipit Cu
pim⁹ ⁊ ꝯtum. non [illegible]tur.
Eodē āno. Noñ. [illegible]b. miſit lrās ſuas. v. g.
vltramōtano ei ſubmittēs curā monialiuʒ
ſctē clare ac tcii ordis diſpēſāſq; ī aliq̄b⁹ ſue
r'le cū eiuſdē ſctē clare monialib⁹ ac alia ꝯce
dēs eis diſtiguēdo iter dictos fres de obſ=
uātia ſiue fal'ſa ⁊ alios de obſuātia r'lari ⁊
obia q̄ ⁊ de corꝑe ꝯuētualiū imo ⁊ veri cō=
uētuales exiſtūt ⁊ ſꝑ fuerūt r'lari vita ꝯuē=
tib⁹ ⁊ locꝭ tm̄mō ſeꝑati ab alijs ꝯuētualib⁹
nō fro. īcipit. ordis tui. hꝫ īfra iſto tra. f. 36

¶ Eodē anno. v. idus februarij mandauit
ſtrictiſſime, ſub cēſuris oībus frīb⁹ de obſer
uātia vt obediāt ſuis vicarijs, ꝓuīcialibus
et ꝙ tā dicti vicarij ꝙ̄ ſui ſubditi obediant
dictis vicarijs gn̄alibus in oībus licitis et
honeſtis r'lam ⁊ ſtatū ⁊ ordinē ac officiū vi
cariatus ꝯcernētibus Alios limites ꝙ̄ po=
nat r'lam de ꝑfectiōe obſe nr̄e euāgelice di
rimētes ſic ponēdo et obediētiā ipoꝝ obſe
alioꝝ religioſoꝝ eqparādo ⁊ ipam nō euā
gelicā nec ꝑfectā ſʒ alienā ab ea ⁊ a regula
ꝓ tāto faciēdo ⁊ relaxando niſi cū hoc gn̄a
li ⁊ ꝓuīcialib⁹ miſtris obediāt iuxta regu=
le formaʒ vt patet. Incipit. Dum preclara
Quere infra iſto tractatu. fo. eodem.

Nicolaus. v. āno

dn̄i. M.cccc.xlvij. vniuerſalis
eccleſie rector et p̄ſul ē creat⁹
rome loco Eugenij adhuc pē
dēte ſciſmate ſeditq̧ ānis. viij
q̄ paulatim vbiq̧ obtinuit obiam ⁊ vnio re
dit/ ſponte eidē cedēte ipo felice qꝛ placuit
dn̄o ꝑ abiecta mūdi glorificare nomē ſuuʒ
Vn̄ v'ſus de vnione in vrbe publicatus eſt
Lux fulſit mūdo: ceſſit felix nicolao. anno.
M.cccc.xlix. Qui ſequētia ordini nr̄o ꝯceſſit
¶ Anno p'mo ſui pōtificatus nonis Martij
ꝯceſſit quādā bullā ſuꝑ receptione monia=
liū ſancte clare abbatiſſeq̧ inſtitutiōe ⁊ diſ
pēſatiōe et alijs aliqua circa ſtatū q̄ ad ta=
les relaxās ⁊ ſingulares grās ancillis ⁊ mu
lierib⁹ eis obſequētib⁹ ꝯcedēs. Icipit Digna
reddimur attētiōe. q̄re īfra iſto. tra. fo. lxvij
¶ Anno. ij ſui pōtificat⁹ ꝯceſſit frīb⁹ mīori
bus de obſeruantia ſub vicarijs poſſe au=
dire in cōfeſſiōe oēs extraneos recurrētes
ad ſua monaſteria ea auctoritate qua pñt
illos de dioceſi. Et ꝙ oībus poſſint admini
ſtrare eucharīſtie ſacramentū quocūq̧ die
reſurrectiōis feſto excepto. Incipit Sciu⁹
pp'los. Quere īfra. iſto tra. fo. xxvi.
¶ Idē pōtifex fecit examinari eugenianā
in qua īſtituūt vicarij in obſeruātia ⁊ tan=
dē illā approbauit vt apparet ī bulla pij q̄
Incipit. Pro nr̄a ad [illegible] frāciſcū ſꝫ poſtea
pleni⁹ informat⁹ āno. [illegible] eadē bulla ⁊ cete
ris oīb⁹ nō obſtātib⁹ totū ordineʒ ſub obia
r'lari oīmoda correctiōe gn̄alis miſtri repo
ſuit ⁊ ab ordinarijs exemit Incipit. Et ſi cū
ctoꝝ Quere īfra ſub āno. 4. ſui pōtificatus
¶ Eodē āno. iij. kl's Iulij approbauit ⁊ ꝯfir
mauit bullā eugenij. 4. ꝯcedētē q̄ ſlibet frī=
bus ꝯfiteri poſſe ꝑrochialis ſacerdotis mi
nime reqſita licētia. Incipit Prouiſiōis nr̄e
Eſt in cōuētu valli ſoleti Autēti. Nō ponit

¶ Eodē āno. xvii. die aplis ꝯmiſit vicario
gn̄ali citramōtano facultatē diſponēdi fa=
ciēdi ordīatiōes ⁊ alia q̄ ad bonū regimen
viuēdi ꝯformitatē et integre regule obſer=
uātiā neceſſaria vl' oportūa viderētur Inci
pit Quia experiētia teſte. Nō ponitur.
Eodē āno. x. kl'. nouēbris allegādo ꝓuiſio
nes ⁊ exēptiōes frm̄ de familia ꝑſerti ꝯceſ=
ſas ab Eugenio. iiij. datas fuiſſe ꝑ moduʒ
bn̄ficij ſiue ꝯceſſiōis ⁊ ꝓuilegij dicit eaſdeʒ
nō debere nec poſſe īuoluntarios ſua v[illegible]ta
pure ſub obia r'lari miſtroꝝ ⁊ cuſtodū fu=
re volētes ligare nec obligare: cū nec bn̄fi=
ciū ꝯferat īuitis Cōceditq̧ ꝙ frēs ſub obia
alteri⁹ ꝑtis vcʒ vicarioꝝ ⁊ miſtroꝝ exñtes
poſſint alterā ꝑtē quā maluerit eligere ⁊ te
nere decernēs tm̄ ꝙ loca ⁊ frēs ffʒ reforma
toꝝ obſuātie r'laris ſub miſtris et ffʒ obſe
quio ſoroꝝ coletanaꝝ ſctē clare deputato
rū nō ꝯphēdūt ſub exēptiōe eugeniana ⁊c.
Incipit Regimini vniuerſalis ⁊c. Quere in
fra iſto tractatu. fo. xxxviii.
¶ Anno. iiij. ſui pontificatus kl'. Iunij ſctm̄
bernardinū mī'tū ſollēpniter canonizauit
Incipit Miſericordias dn̄i autenti. hētur
Tr[illegible]is Quere infra iſ[illegible]tra. fo. xxxvij.
¶ Eodē āno. xvij. kl'. februarij dedit copio
ſam exēptionē ab ordinarijs et repoſuit to
tū ordinē ſub obia regulari ⁊ oīmoda cor=
rectione gn̄alis miſtri. Incipit. Et ſi cūcto=
rū. Autentica hētur apud re. p. ge. miſtrum
et alibi. Quere infra. ij. tractatu. fo. viij.
¶ Anno. vij. ſui pontificatus. x. kalendas
auguſti conſtituit procuratores ſuos et a=
ctores ꝑſonas in pn̄ti bulla noīatas ple=
narie in oibus ad quaſcūq̧ res frm̄ miorū
ꝓuincie hiſpanie mobiles vel imobiles di
ſtrahendas vel commutandas: omnia bo=
na eorum in romane eccleſie dominiū reci
piens. Incipit Quia lex hūane nature. Nō
ponitur quia particularis eſt.
¶ Anno. viij. ſui pontificatus ꝓhibuit ſub
grauiſſimis cēſuris fratribus de obſeruā=
tia ne acciperent domos cōuētualiū. Inci=
pit. Cū ad ſacrū fratrū minoruʒ Et autēti. ē
ſalmaſi ⁊ alibi ⁊ hētur īſerta in līis calixti
tertij Quere infra ſub calixto tertio.

Calixtus. iij. anno

dn̄i. M.cccc.lv. iij. bti petri ſuc=
ceſſorē fuit elect⁹ ſeditq̧ ānis trī
bus ⁊ mēſib⁹ ēt trib⁹ q̄ ꝯtinue fuit īfirmus
⁊ nō potuit zelū ſuū ꝑficere quē ꝯtra turcū
ꝯceperat ipediētie ſenio morteq̧ īteruenie
te. Qui ſuarum gratiarum aliqua vt infra
patet nobis elargitus eſt.

¶Anno p̄io ſui pōtificatus. iiij. nonas februarij quadam modificatione lraꝝ domini eugenij de iſtitutione obſeruātie edidit cōtrariam decreto ꝯſtāciēſi et Eugeniane et magis regule cōformē incipit illius cuius in pace. Quam bullā āno. ij. ſui pontificatus cōfirmauit. Sed q2 eaſdem bullas pius ſcđs in ſua bulla inſeruit. Ideo ibi quere āno primo ſui pōtificatus.

¶Eodem āno. xj kal. ſeptēbris cōfirmauit inſeruit et obſerurari mādauit litteras nicolai quinti inhibentes ſub grauibus cenſuris et penis ne fratres de familia querere vel recipere ꝑſumerēt loca vel cōuētus aut monaſteria miniſtris ſubdita plura addēs ⁊ executores vbiq3 inſtituēs incipit regimini vniuerſalis eccl'ie. Origi. eſt in cōuentu Trecen̄. Quere infra. Fo. lij.

¶Eodem āno Kl. ſeptembris repoſuit omnes cōuētus ⁊ ffes de familia q̄3 de aliis ſb regulari obiā ⁊ cura miſtroꝝ reuocādo Eugenianā ⁊ cetera in cōtrariū Incipit regimini vniuerſalis eccl'ie. Quere īfra iſto tractatu. Fo. xxix.

¶Anno. ij. ſui pōtificatus. viij. Kal. maij fecit cōſeruatores ſ[illegible]p modificationē l ſ[illegible]ra dicta bulla q̄ īcipit regimini vniuerſal. contēta archiepos toletanū ⁊ ꝯpoſtellanū. Incipit Dudū nō ponit q2 nō ē neceſſaria.

Pius. ii. āno domini. M cccclviij. ſūmi pōtificij gradū adept9 eſt ī mēſe auguſti: ſedit ānis q̄ſi ſex. q̄ pri9 vocabatur eneas de ſenis: vir eloquēs ⁊ magn9 orator q̄ valde fuit deuot9 huic nr̄e ſacre relegioni. Qui et credēs ffes de familia adhuc eiuſdē obſeruātie eſſe qua et ip̄i tempore vicariat9 ſcti bernardini (ſibi olim noti) et ſp̄aliter dilecti fuerāt plura in ip̄ius ſancti et ſācti franciſci fauorē cōceſſit eiſdē vt patet male tamen informatus vt creditur quo ad ea que ſunt regule contraria.

¶Anno igit̄ p̄io ſui pontificatus bullam eugenij. iiij. inſtituēte vicarios de obſeruātia ⁊ citra mōtana ab obia regulari eximētē ſue bulle munimine ꝯfirmauit: alterationē ſeu modificationē a calixto. iij. factā reuocādo. Incipit Pro nr̄a ad btm̄. Quere infra iſto tra. Fo. xl.

¶Eodē āno octauo id9 ſeptēb. declarauit gn̄ales quattuor ordinū mēdicātiū hēre iuriſdictionē ſup ſubditos / quocūq3 vniuerſitatꝫ ꝑuilegio gaudētes cōmittēs eis olmodā auctem ⁊ correction[illegible]m ſr̄ tales Incipit religioſoꝝ exceſſ9. Ori. ē trecis. Quere īfra ſcđo tractatu. Fo. lxvij.

¶Eodē āno. vij. Kal. nouēbris declarauit q nō obſtañ. alia ſupradicta ſua piana ⁊ aliis in cōtrariū cōuētus reformati obie et obſeruantie regularis poſſint iuxta regule formā remanere ſub obia et cura miſtroꝝ ꝑſertim aliqui ibi notati ⁊c̄. Incipit Religioſam vitā. Ori. hr̄ ī ꝯuē. ſoroꝝ de anxona ꝓuītie ſci bōauēture. q̄re īfra iſto tra. f. xliiij.

¶Anno. ij. ſui pōtificat9 Kl. februarij dedit bullā ꝯtra appellātes ad futurū cōciliū vbi ip̄o facto mirabiles pene etiā tp̄ales talib9 ⁊ eoꝝ notariis ⁊c̄. īferūtur. etiā q̄ inferūtur reis leſe maieſtatis ac hereticꝫ. incipit Execrabilis q̄re īfra iſto tra. Fo. xlv.

¶Anno. iiij. ſui pontificatus. xv. Kalendas auguſti ſupra quadam particula ſanguinis a corpore redēptoris noſtri effuſi in domo fratrum minorum exiſtens declarauit eundem ſanguinem ſaluatoris noſtri pluribus in locis eſſe poſſe. Incipit illius qui ſe Nō ponitur.

¶Anno quinto ſui pontificatus. xvij. Kalēdas februarij prohibuit vllum fratrem de obedientia vicariorum obſeruātie poſſe ire ad ſepulchrum dn̄i: nec tranſire ad cōuētuales ſupple nō debite reformatos ⁊ cā relaxationis ſeu ad quācūq3 aliam obedientiā virtute cuiuſcunq3 apoſtolice auctoritatꝫ ſine licentia proprij prelati in ſcriptis habita in qua fiat mentio de loco a quo ⁊ ad quē. Incipit. Admonet nos. Iſta non ponitur.

¶Eođ anno. v. idus iunij ſcripſit vica. ge. ciſmōtano vt p̄beret ſe affabilē honorabilē et benignū vicario ꝓuinciali et fratribus de obſeruātia regulari ſub obediētia miſtroꝝ degētib9 ꝓuincie burgūdie veniētib9 ad ſuā obediētiā et vnionē. Cōceſſitq3 tā ipſos q̄3 quoſcūq3 veniētes ad obediētiam predicti vica. gene. gaudere oībus ꝑuilegiis ꝯceſſis ffribus de obſeruātia: q̄ tn̄ ſciētes iſta ipertinētia eſſe nec de mēte ip̄ius pōtificis bn̄ informata ꝓceſſiſſe vel re ad ꝓfeſſionē ſuā imutare contempſerunt ſed ſub regulari obedientia permanſerunt et permanent ſtrictā3 obſeruantiam continuantes vt patet incipit. Scribimus [illegible]cto fi io vide infra iſto tractatu. Fo. xlvj.

¶Anno. vi ſui pontificatus quinto idus ianuarij precepit ne inuicem fratres conuētuales et obſeruātes: acciperent domos vl' moleſtarent ſub grauiſſimis cenſuris. Incipit. Ad euellendas. Non ponitur quia plures ſunt hoc continentes.

¶Eodem anno pridie idus ianuarij male informatus vt creditur declarauit ad tp̄s

declarauit ad tēps ⁊ cū iplicationē ɔtradi=
ctionū vicarios obſuātie eē veros miſtros
tales q̄les voluit btūs frācīſc⁹ i rľa itēdebat
dicens habeant vnū miniſtrū ⁊ ei teneant
ſemꝑ firmiter obedire. Et hoc ɔtra decretū
ɔſtācieñ. ⁊ cōtra eugenianā q̄ volūt eos eē
vicarios re ⁊ noīe ⁊ hic declarādo ipos eē
miſtros non reponit eos nec eoꝝ ſubditos
ſub obediētia rľari et cura miſtri. iō ⁊c Jn
cipit Circa regularis obſeruantie. Requi=
re infra iſto tractatu. fo.xlvi

¶ Eodē anno pridie kľs Januarij dedit cō
ſeruatori am cōceſſionū cōſtitutionū ⁊ ordi
nationū ꝑ ipſum factarum pro fratribus
conuentualibus ⁊ de obſeruātia ad oēs
archiepiſcopos et epos. Jncipit. Inter aſſi=
duas curas. Nō ponit̄ q̄ꝛ pľes ad hec habēt

¶ Eodē āno idib⁹ februarij miſit lras Ui.
geñ. partiū iſtaꝝ ei cōmittens inq̄ſitionem
correctionē et punitionē ſuoꝝ frm de fide
vel hereſi ſuſpectorum. Jncipit Inter cete
ras curas. Autē. in conuentu ſalmañ. non
ponitur.

¶ Eodē anno. ix. kľs februarij declarauit
⁊ voluit ꝙ ſi iterdictū eccľiaſticū poſitū fue
rit ab apľica ſede vel ſuis ɔmiſſarijs ſtatiꝫ
cū frib⁹ fuerit denūciatū interdictū ab apo
ſtolica ſede emanaſſe teneri ad ei⁹ obſuan
tiam etiam ſi ceteri religioſi vel ſeculares
nō eū ſeruent. Si vero ponatur ab iferiori
bus ſedib⁹ tūc teneantur ſe matrici eccleſie
cōformare. Jncipit Sciēs Jnimicus huma
ni generis Sub auctē. in cōuētu ſalamañ.
et habetur infra iſto tractatu. fo.xlvi.

¶ Eodem anno. v. idus Maij Jterum de=
clarauit vicarios eſſe veros miniſtros Sꝫ
ideo diuerſis nominibus noiantur ne in=
duceretur confuſio ſi duo miniſtri in vna
prouincia nominarentur. Contra decre=
tum conſtancieñ. et eugenianā qui tamen
iuribus regularibus miniſtrorum nō gau=
dent nec actiuam nec paſſiuam vocem ha=
bent in electione miniſtri generalis vt pa
tet Jn hoc etiam aperte ſibi ipſi contradi=
cens. Jncipit fe. re. Non ponitur.

¶ Eodem anno. vi. conceſſit quandaꝫ bul=
lam ſuper viſitationem monialium ſancte
Clare inſtituendo modū curam earuꝫ ha=
bendi Jncipit vacantibus: non ponitur q̄ꝛ
non eſt neceſſaria.

¶ Eodem anno nonis Nouembris prohi
buit fratribus de obſeruātia recipere mo=
naſteria vel conuentus conuentualium ac
ſibi ſubditarum monialium vel eos mole=
ſtare. Jncipit. Super gregem dominicum
Salmañ eſt auctentica. Quere infra iſto
tractatu. fo.xlvj.

¶ Eodem anno mandauit predicatores di
ſcretos inſtitui qui debent ire inter infide=
les et ꝙ diſcrete ſe habeant in ſuis ſermo=
nibus. Jncipit fide digna. Autentica eſt
ſalmañ. non ponitur.

PAulus ſecūdus

Eugenij. iiij. ex ſorore nepos
Anno dñi. M. cccclxiiij. aſſū
ptus eſt ad pontificatum ſe=
ditqꝫ annis ſex menſibus. x.
Petrus barbarus antea vocabatur. Qui
ſtatim approbauit celebrationem feſti pre
ſentationis virginis marie ſicut pius ante
fecerat. Ordiniqꝫ noſtro ſequentia cōceſſit

¶ Anno. ij. ſui pontificatus vi. kalendas
Decembris confirmauit omnia priuilegia
ordini minorum conceſſa. Autentica eſt
ſalmañ. Jincipit. Inter ceteros ordines.
Quere infra iſto tractatu. fo.xlviij.

¶ Anno tertio ſui pontificatus pridie ka=
lendas Martij precepit ſub grauiſſimis cē
ſuris ipſarum abſolutione ſibi reſeruata
ne fratres minores de obſeruantia capi=
ant conuentus conuentualiuꝫ aut fratres
Et idem precepit conuentualibus per ſo=
lennem bullam que dicitur concordia. Jn=
cipit. Cum ſacer ordo. Require infra iſto
tractatu. fo.xlvij

¶ Anno. vi. ſui pontificatus. iiij. kalendas
Octobris fecit coſeruatores ſuꝑ p̄dictam
bullā cōcordie archiepm cōpoſtellanum et
epm ſalmanticēſem ac eiuſdē ciuitatis ſco=
laſticum Jncipit. Militanti eccleſie Nō po
nitur q̄ꝛ non eſt neceſſaria.

SJxtus. iiij. anno

dñi M. cccclxxi. onus paſtoris
toti⁹ dñici gregis ſuſcepit ſe=
ditqꝫ annis. xiij. Fuerat em̄ antea ordinis
minoruꝫ gñalis miſter ac cardinalis ſancti
petri ad vincula Frāciſcus de ſauona noia=
tus in ſacra theologia magiſter. Qui oēs
religiones vniformiter in chriſto diligens
eiſdē neceſſaria cōceſſit Inter quas etiam
nō minus ſacram noſtram precordialiter
amans religionem ob eius tranquillaꝫ pa
cem ſequentia conceſſit.

¶ Anno igitur primo ſui pontificatus pri
die kalendas Martij quaſdā litteras pre=
deceſſorum ſuorum. ſ. martini. v. Et euge=
nij. iiij. approbauit et confirmauit ſuccede=
re poſſe fratres et alia regule cōtraria tūc
male informatus concedens que poſtea tñ
reuocata eſt in melius iuxta regule purita

tem ordinata ſunt. Incipit Dum fruct⁹ vbe
res. Quere infra iſto tractatu. Fo.lxv.
¶ Eodẽ ãno.iiij.die maij miſit breue ad ca.
generale ciſmõtanum approbans et cõfir=
mãs oĩa ꝑuilegia ſpãliter bullã concordie.
Incipit Cum ſemper dilexerimus habetur
infra iſto tractatu. Fo.xlix.
¶ Eodem ãno quito idus iulij cõfirmauit
regulas et cõſtitutiones ſororum ſctẽ clare
ſub reformatione btẽ colete degẽ. multas
ſingulares gr͞as eiſdẽ ⁊ fratribus reforma
tis obediẽtie et obſeruãtie regularis mini
ſtris ſubditis cõcedendo Incipit. Ut eterne
beatitudinis. Quere ifra iſto trac. Fo.xlix
¶ Eodem anno.vij.idus decẽbris reuoca=
uit quãdam bullam calixti.iij.precipiẽtem
canonicam portionem plenarie parrochia=
libus ſolui quibuſcũq; cõtrarijs priuilegijs
reuocatis omniaq; reduci ad priſtinũ ſta=
tum prout erant ante calixtum.iij. Incipit.
Quia in futurorũ euẽtibus. Auctẽ. habet
in diuerſis locis prouincie francie et alibi
vide infra iſto trac. Fo.lj.
¶ Ipſo anno.xviij.kl's ianuarij approba=
uit omnes litteras ſpecialiter innocẽtij.iiij
dantes aliquã poteſtatem miniſtris g͞nali
et prouincialibus ſuper fratres et ſorores
tercij ordinis eaſq; extendit ad vicarios ꝓ
uinciales. incipit Romani põtificis. Quere
infra ſcdo tractatu. Fo.xxix.
¶ Anno.ij.ſui pontificatus.v.kl's februa=
rij cõfirmauit et approbauit bullam grego
rij.x.poteſtatem ꝓtectoris ſuper ordinem
declarãtẽ. icipit Sacra minorũ religio Que
ſit a iulio.ij.cõfirmata ⁊ ſuis litteris iſer=
ta eſt ideo quere ibi põtificẽ ipſius ãno.iiij.
¶ Eodem anno.viij.idus ſeptembris ꝓhi
buit ſub grauiſſimis cenſuris ſanctam ka=
therinã de ſenis cũ ſtigmatib⁹ de cetero de
pingi. icipit. Spectat ad romani põtificis.
Hr autẽ.i cõ.ſalmã.⁊ i cõ.roth. Ori. i ꝯ.nr͞o
Trecẽ. Require ifra.ij.trac. Fo.lxviij.
¶ Eodẽ ãno eodie ꝯceſſit ꝙ ſepulti i h͞itu mi
norũ patẽter deferãtur ſine pallio ihibẽs ſb
pena excõmunicatiõis late ſentẽcie ne ꝗs
impediat ⁊c. Incipit Apl'ice mãſuetudinis
exempla. Ori. eſt in cõuẽtu Trecẽ Quere
infra ſecundo tractatu fo.lxvij.
¶ Eodẽ anno idib⁹ decẽbris conceſſit ffib⁹
minoribus familie ciſmõtane nõ teneri ni=
ſi ad duo capitula ꝓuincialia celebrãda in
triẽnio nonobſtãte bulla eugenij.iiij. Icipit
Fuit nobis pro parte tua Non ponitur
¶ Eodẽ ãno.v.noñ octob. ꝑcepit ſolẽniter
celebrari ſub duplici officio feſtũ bti frãci=
ſci ⁊ plures indulgẽtias eius feſtũ ſeruãti=
bus conceſſit. Incipit Preclara ſanctorum
Uide infra ſecundo tractatu. folio.xxviij.
¶ Anno.iij.ſui põtificat⁹.iij.kl's maij bul=
lã pauli.ij.q̃ cõcordia inter cõuẽtuales ⁊
obſeruãtes approbauit ⁊ ꝯfirmauit: plura
alia circa hoc addẽs. icipit. Regimini vni=
uerſalis eccleſie. habetur.i.tra. fo.xliij.
Eodẽ ãno.xii.kl's decẽbris ꝯceſſit ffes ⁊ ſo
rores tercij ordĩs gaudere oĩb⁹ priuilegijs
cõceſſis ordini fratrũ minorũ mãdãs cõtra
tibus ⁊ q̃buſcũq; officialibus ſecularibus
ſub excõicationis late ſentẽtie pena; ne ip=
ſis ffibus de tercio ordine aliqua grauamĩ
na cõtra dicta ꝓuilegia iferãt Auctẽ. ẽ to=
leti. icipit Sacroſctã rõana eccl'ia. quere i=
fra primo tra. folio.liiij.
¶ Anno.iiii.ſui põtificatus.v.kl's maij cõ
muniuit ⁊ approbauit bullã pauli.ij. inhi
bẽtis quẽpiã ſe intromittere in cõuẽtualiũ
monaſteriorũ reformationẽ. Incipit Dum
ſingulos ordĩes. h͞etur ifra.ij.tra.fo.xlviij.
¶ Eodẽ ãno.v.kl's iunij ꝑdictã bullã pauli
ij. de ꝯcordia notatã approbauit. Ad cui⁹
maiorẽ obſuãtiã vices ſuas ſup hoc ꝓtecto
ri ordis ꝯmittit. Incipit. Roman⁹ põtifex.
Nõ ponit̃ q2 plures ſunt ad hec.
¶ Eodẽ anno.iiij.idus iunij conceſſit ffes
mi. tã forenſes quoſcumq; ꝙ etiam ſue dio=
ceſis poſſe in cõfeſſione audire ⁊ abſoluere
euchariſtieq; ſacramentum dñice reſurre=
rectionis die tñ excepto miniſtrare. Inci=
pit. Ufis in hac parte h͞etur.ij.tra.fo.xxvij
¶ Eodẽ ãno ꝑdie nonas iulij approbauit
oẽs ꝯceſſiões a ꝑdeceſſorib⁹ ſuis de nõ ſol=
uẽdis decimis monialib⁹ ſctẽ clare factas.
Incipit Ut iterne btitudinis h͞etur ifra iſto
tracta. fo.xlix.
¶ Eodẽ ãno viij.kl's augu. de cõcilio cardi
nalĩu ꝑcepit ne depĩgeret ſctã katheriã vl'
aliq̃s ſctũs vl' ſãcta cũ ſtigmatib⁹ ꝑter btm̃
Frã. ꝑcipiẽs ſub grauib⁹ cẽſuris et penis
vbiq; aboleri ymagĩes ſctõꝝ vl' ſctãꝝ talia
ſtigmata habẽtes ⁊ executores vbiq; ꝯmit
tẽs. Incipit. Licet dũ militãs eccl'ia. Ori. ẽ
in ꝯuẽtu Trecẽ. ⁊ Autẽti. i diuerſis locꝭ ꝓ
uicie frãcie. Quere ifra.ij.tra. fo.lxviij.
¶ Eodẽ ãno.vij.[illegible] augu. declarauit iñiã
datã ffib⁹ minorib⁹ ſuccedẽdi ac ſi i ſcl'o eſ=
ſent nõ itelligi de obſeruãtib⁹ Incipit. Li=
cet nos dudũ. Quere ifra.ij.trac. fo.xxiiij.
¶ Eodẽ ãno ꝑdie kl's ſeptẽbris Mare ma
gnũ ab alexãdro 4. honorio.4. Bonifacio
8. Clemẽte.4. Eugenio.4. ꝑdeceſſorib⁹ ſuis
ordinatũ ⁊ ſucceſſiue additũ ⁊ ꝯfirmatũ ſue
bulle munimie raborauit ⁊ de nouo ꝯceſſit
eidẽ mĩta addẽdo declarãdo ampliãdo ex

tendēdo et communicando penarumq; inflictionibus communiendo ⁊ derogatiões latiſſimas oim cõtrariorum cõceſſorum et concedendorum dando atq; cõſeruatores et executores deſup et iudices vbiq; ⁊ etiã pro quibuſcũq; cauſis cum omnimoda facultate ⁊ cũ poteſtate ꝓcedēdi ſũmarie ſimpliciter ⁊ de plano ꝛc. dādo Incipit regimini vniuerſalis eccl'ie. Ou.eiuſdē Sixti gabet ſub plũbo apud re.pa.ge. ordinis miniſtrũ et ord. ꝓcuratorē ⁊ in cõuētu trecen. et alijs diuerſis locis Originalia vero aliorum maxime Clemētis ſub bulla habetur in locis diuerſis et multis antiqs conuentibus ordinis ⁊ ſub autēti. Quere infra. ij. tractatu. fo.xv.

¶ Et q' ibi p̄cedētia ord. ꝑuilegia ꝓ maiori pte multũ egregie ⁊ ſub paucis ꝯplectũtur ⁊ declarãtur Ideo ibi ꝯſequēter per articulos deſcribit̄ continentia ipſius et rubrice. Et primo miniſter ꝛc.

¶ Miniſter generalis eoipſo quo eligitur confirmatur et per fratres poteſt abſolui ⁊ amoueri..§.j. fo xiiij

¶ Determinat q; tempus electionis a iure ſtatutum in electionibus miniſtrorum non currat nec electores regulis iuris coartentur eodem folio.§.ij. fo.xiiij

¶ Q; cuſtodes et gardiani curam habeãt animarum.§.iij. fo.eodem

¶ Lectores inſtituti per ordinem poſſunt in domibus ordinis legere etiam in theologia libere niſi in ſtudijs generalibus et vbi ſolēpniter incipitur.§.iiij. fo.xv.

¶ Miniſtri cum diffinitorib' poſſunt examinare et licentiare predicatores in ſuis capitulis.§.v. fo.xv.

¶ Fratres poſſunt ordinãdos quibuſcũq; epiſcopis preſentare ⁊ et ſine examinatione epiſcoporuz ordinari facere.§.vi.fo eod

¶ Fratres vbi degunt poſſunt habere oratoria et cum altari portatili celebrare ⁊ recipere eccleſiaſtica ſacramenta .§. vii. folio eodem.

¶ Fratres in generali interdicto poſſunt in eccleſijs ſuis et alijs celebrare ſubmiſſe ianuis clauſis non pulſatis campanis interdictis excluſis: et ſacramenta recipere. niſi cauſam dederint interdicto vel ſpecialiter prohibitum ſit eis: vel niſi fuerint eccleſie ſpecialiter interdicte.§.viij. fo eodez

¶ Fratres morantibus in obſequijs ſuis poſſunt miniſtrare ſacramenta ⁊ humare eos.§.ix. fo.eodem

¶ In terris vl' pſonis interdictis vel excõmunicatis generaliter non ligantur ſeruientes fratrum procuratores operarij cõtinui et poſſunt audire diuina apud fratres niſi cauſam dederint ꝛc. .§.ix. Folio eodem.

¶ Fratres poſſunt in terris excommunicatorum morari et tunc et quando per eos tranſeunt neceſſaria recipere.§.x. Folio eodem.

¶ Miniſtri et cuſtodes fratribus ſibi commiſſis et alijs ad ipſos declinãtibus a ſententijs interdicti et excommunicationis generaliter promulgatis a iure vel iudice poſſunt abſolutionem impedire ſiue incurrerint ante ingreſſum vel poſt ⁊ diſpenſare cum talibus ordinatis in tali ſententia vel qui celebrauerint i loco interdicto.§.xi. Fo eodem.

¶ Q; generalis et prouintiales miniſtri ⁊ eorum vices gerentes poſſunt abſolui a ſuis confeſſoribus et diſpenſari in quibus poſſunt prelati predicti ſecundum formaz ſupradictam ac etiam cuſtodes..§.xij. Folio eodem.

¶ Intrantes ordinem a ſententijs interdicti: ſuſpenſionis: excommunicationis a iure vel iudice obſeruata forma canonica etiam ſi recoluerint poſt ingreſſum a generali prouinciali/ cuſtode/ et vices gerentibus eorundem poſſunt abſolui qui etiam diſpenſare poſſunt cum eis ſi in iſtis ſententijs celebrauerint vel in loco interdicto vel ordines receperint/ ſatiſfacto de debito propter quod ſententias incurrerint. Sic tamen abſoluti niſi mox intrauerint ordinem etiam ſi data ſit licentia a prelatis relabuntur in ſententias ꝛc..§.xiij. Folio eodem.

¶ Q; fratres non poſſint citari et conueniri a quocunq; per lr̃as pape legati ſeu ſubdelegati: nec compelli ad pecuniam colligendam/ nec ad correctionem viſitationez inquiſitionem monaſteriorum eccleſiarum et quarumlibet perſonarum vel ad cognitiones cauſarum citationes partium/ vel denunciationes interdicti excommunicationum/ nec ad recipiendum curam monialium ſeu quarumlibet religioſarum perſonarum niſi in litteris apoſtolicis de hoc indulto et ordine ſpecialiter exprimat̄.§.xiiij Fo.eodem.

¶ Q; fratres non poſſunt compelli ad viſitanda monaſteria cuiuſcunq; ordinis monialium vel ad audiendum confeſſiões earum vel ad recipiendum cõmiſſiones cauſarum ſeu ſentētiarũ executiones vel alia ꝯtīgētia cauſas niſi i lr̃is pape fiat de īdult̄

gentia hmōi mētio ſpecialis.§.xv. Fo.eodē
¶ Q ʒ fratres nō poſſūt compelli ad deferē-
dum litteras vel exequēdum vel denunciā-
dum ſententias cōtra principes cōmunita
tes populos quoſcūq; benefactores. per
aliquos prelatos vel eorum vicarios vel
officiales: nec ad citationes vel cōmiſſiōes
recipiendas. vel q ſint aſſeſſores in cauſis
nec ad alia lites ſeu cōtrouerſias cōtingē-
tia p vllum delegatū vel ordinariū ſine licē
tia pape et expreſſa mentione de hac indul
gentia.§.xv. Fo.eodē
¶ Generales prouinciales et vicarij ipſo-
rum poſſunt corrigere fratres de quibꝰ pro
uiſū eſt quibuſcunq; auctoritate pape ⁊ ad
ordinem reuocare: nec tenentur alicui pro-
uidere de fratribus niſi littere pape de in-
dulto huiuſmodi ⁊ ordie ⁊c̄. et honeſtati or
dis et ipſoꝝ ſaluti expediat.§.xvi. Fo.eodē
¶ Legatus niſi de latere per litteras pape
non facientes mentionem de hoc indulto
et ordine vel prelatus vel perſona religio-
ſa vel ſecularis non poteſt ad ſua vel eccle
ſie negocia vel ad manendum ſecum aſſu-
mere niſi quos generalis vel prouincia[lis]
ipſorum aſſignauerit diſcipline ordis ſub-
iacendos.§.xvij. Fo.eodem
¶ Fratres predicantes crucem vel inqui-
rentes contra hereticos auctoritate pape
per generalem et eorum prouinciales poſ
ſunt amoueri et alij ſubſtitui Similiter per
vicarium prouincialeʒ non obſtantibus a-
liquibus litteris pape que de hoc non fece
rint mentionem.§.xviij Fo.eodē
¶ Inhibetur profeſſis receſſus ab ordine
ſine licentia generalis vel prouincialis ſui
et recedentes abſq; litteris pretextu alicu-
ius priuilegij pape nullus retinere poſſit ⁊
⁊ ſi retinuerit pōt ijdē miniſtri diſcedentes
excōicare.§.xix. Fo.xvj
¶ Licentiati a papa vel miniſtro ſi intra
duos vel tres menſes non intrauerint reli
gionem ſue ſaluti congruam ⁊ ſuſceperint
habitum regularem poteſt generalis ⁊ pro
uinciales et eorum vices gerentes contra
ipſos procedere ſicut contra alios apoſta-
tas ſimiliter et contra illos qui poſt ſuſce-
ptionem habitus alterius religionis infra
tempus probationis inde preſumpſerit re
ſilire.§.xx. Fo.eodeʒ
¶ Poſſunt prelati et fratres ordinis p ſe ⁊
per alios apoſtatas ordinis excommunica
re/capere/ligare/incarcerare et alias ſub
dere rigori diſcipline in quocunq; habitu
fuerint etiam cū inuocatione ⁊ auxilio bra-
chij ſecularis.§.xxi. Fo.eodē

¶ Eiecti ab ordine per generalē aut pro-
uincialem aut cuſtodem vel egreſſi ꝓprio
motu predicare ſeu cōfeſſiones audire ſeu
docere nō preſumant niſi ſint in aliqua reli
gione de licētia pape vel miniſtrorū in qua
liceat huiuſmodi officia exercere alias mi-
niſtri et cuſtodes infra fines ſuos ac eoruʒ
vicarij poſſunt tales monitione premiſſa
excōicare.§.xxij. Fo.eodem
¶ Eiecti ab ordine vel egreſſi qui receptio
ne ſe indignos reddiderit ⁊ alij ex cauſa ra
tionabili licenciari poſſūt a generali vel ſu
is prouincialibꝰ cum ſuis litteris ad quoſ-
cūq; ordies approbatos niſi auguſti. hoſpi
taliariorū ⁊ alioꝝ arma portātiū et inhibe
tur hmōi aliter trāſire vl' ab alijs recipi vl'
retineri ſine litteris pape facientibꝰ de hoc
mentionē.§.xxiij. Fo.eodeʒ
¶ Nullus in religionis ordine vel extra
fratrum habitum vel ſimilem per quem
frater poſſit credi debet ferre ſine manda-
to pape et ad deponendum per dioceſa-
nos compellendi ſunt excommunicandi
appellatione poſtpoſita..§..xxiiij. fo.eodē
¶ De ortis ⁊ virgultis nulli tenentur deci
mam exhibere ⁊ inhibentur talia eis exigi
poſſe..§..xxv. fo.eodē.
¶ Miniſtri cuſtodes ac vicarij ea que te-
nentur reſtituere intrantes poſſunt in pi-
os vſus conuertere ſi neſciuntur vel non
inueniuntur hij quibus tenentur..§..xxvi.
fo.eodem.
¶ Sepultura libera que poſſit eligi ab om
nibus apud fratres conceditur niſi ab ex-
communicatis interdictis ⁊ publice vſura
rijs ſalua iuſticia eccleſiarum a quibus ſu
muntur corpora.§.xxvij. fo.eodem
¶ Inhibetur quibuſcunq; inuitis fratri-
bus in cimiterijs ſuis defunctos ſepelire
vel in eccleſijs ſuis miſſarum ſolempnia ce
lebrare vel exequias tumulandorum apd
eos.§.xxviij. fo.eodem.
¶ Inhibetur fratribus niſi in neceſſitate
confiteri alijs q̄ prelatis et ſacerdotibus
etiam ordinis niſi ſecundū ſtatuta ordinis
.§.xxviiij. fo eodem.
¶ Inhibetur prelatis et alijs audire con-
feſſiones fratrum inuitis fratribus et ad
ſynodos vel conuocationes vocare et ad
proceſſiones aut ſuis conſtitutionibꝰ ſub-
iacere capitula ſcrutinia inquiſitiones in
locis ſuis vel alibi de ipſis facere fidelita-
tem cum iuramento manualem obedien-
tiam a miniſtris cuſtodibus gardianis exi
gere de ipſorum inſtitutione deſtitutione
ſtatutis intromittere prohibere ad villas

vel terras accedere ꝛ ibi edificare eccl'ias
vel domos ꝛ ffes accedentes conſtruentes
huiuſmodi ꝛ receptatores eoꝝ excōmuni=
care.§.xxix. fo.eodem

¶De his q̄ i ornamētis vel ꝑ eis aut libꝛiſ
fabrica lumiuaribus āniuerſario ſeptimo
viceſimo/triceſimo et alijs ad cultū diuinū
pictāciis victu indumētis :enſibus redimē
dis/domibus/ortis locis oportunis fratri
bus aut de hijs que pro hmōi emēdis legā
tur dummodo in alios vſus nō cōuertātur
niſi ad quos legātur vel qui in hac idulgē
tia cōtinētur nō tenētur ffes ad canonicā
vel aliā portionē:nec executores defūctoꝝ
vel heredes aliquid de predictis exigere
poſſunt.§.xxx. Fo.eodē

¶Fratres trāſferētes ſe ad alia loca edifi
cia ꝛ materiā priorū locoꝝ preter eccleſias
dedicatas poſſūt trāſferre ſimiliter libros
calices et paramenta et edificia cum ſolo
vendere per perſonas a papa deputatos
videlicet procuratores pape qui et preciū
in res neceſſarias et licitas fratribus con
uertere poſſunt cum vtraq3 loca immedia=
te ad ſedem apoſtolicam pertineant.Et ꝓ=
hibentur epiſcopalij quicūq3 dicta loca ſeu bo
na occupare.§.xxxi. fo.eodē

¶Iudulgetur q nō teneātur ffes ad ꝓſtationē
ꝓcurationū legatoꝝ vel nūcioꝝ ſeu dioce=
ſanoꝝ aut exactionū vel collectarum ſeu
ſubſidiorum vel prouiſionum quorumcūq3
nec ad ea ſoluenda per quaſcunq3 lraſ apo
ſtolicas nō faciētes plenā ꝛ expſſā de ordīe
ꝛ indulto hmōi mētionē.§.xxxii. Fo.eodē

¶Indulgetur q per quādam conſtitutio=
nem Innocentij tercij qua exempti ratioue
delicti contractus aut rei de qua agitur cō
tra ipſos poſſunt coram ordinarijs conue=
niri et iuriſdictio in eis exerceri non preiu
dicatur libertatib' ꝛ imunitatib' ffib' ꝛ or
dini a papa cōceſſis.§.xxxiij. Fo.eodē

¶Irritantur et annullantur pene ſuſpen=
ſionis excommunicationis ſentencie cōtra
conceſſiones conſtitutiones et inhibitiōes
pape in fratres loca benefactores fratruꝫ
vel executores aut heredes predictorum.
§.xxxiij. Fo.eodē

¶Sixtus.iiij. cōtinuādo ſuas litteras pre
dicta oia ꝛ oia alia ſuoꝝ predeceſſoꝝ priui
legia.ꝓprio motu approbat cōfirmat de no
uo ſtatuit ordinat decernit ꝛ indulget:plu
ra addēdo vt infra.§.xxxiiij. Fo.xvij.

¶Et primo ſup premiſſis de altari porta=
tili ꝛ interdicto addit q nō ſolū in oratorijs
ꝛ locis in quibus degūt ſed etiā in quouis
alio loco cōgruēti ꝛ honeſto poſſint ſup al=
tari portatili diuina celebrare exceptis ec
cleſiis ab ordinarijs non exemptis quādo
ex cauſa per eoſdē ordinarios inhiberi cō=
tigerit.Et q tempore interdicti poſſint eti
am terciarios vtriuſq3 ſexus ꝛ ſuos ac illo=
rum ꝓcuratores admittere.§.xxxv.xxxvi.
et.xxxvij. fo.xvij.

¶Declarat quattuor ſolū eſſe caſus remit
tendos ad papā in ordine a gnali ꝛ ꝓuicia
libus miniſtris ꝛ eoꝝ vicarijs ac cuſtodib'
vcꝫ hereticos relapſos/ſciſmaticos/falſa=
rios litterarū apoſtolicarū:ꝛ q ad infideles
prohibita deferrēt ꝛ q i relicis omnib' etiā
ſimonie prauitate irretitos abſoluere poſ=
ſint dicti ordinis prelati ſubditos ſuos.§.
xxxviij. Fo.xvij

¶Aduerte tñ q dicti prelati iſtā faculta=
tē abſoluēdi nō poſſūt alijs cōmittere ſꝫ ſo
lūmō cōmittere poſſūt alios caſus qui eiſdē
miniſtris per ordinis ſtatuta reſeruantur
in ſubditos ex officio.

¶Declarat ſupradictā libertatē ſepultu=
re intelligi debere vt fratres nullius peti=
ta licētia parrochias in qbus corpora forēt
cū cruce proceſſionaliter ingredi poſſint et
corpora leuare ꝛ ad eoꝝ eccleſias deferre
vbi fieri cōſueuit vel preſbiteri id facē re=
quiſiti recuſarent nec cogi poſſunt pri' cor
pora ad parrochias deferre vel inibi ali=
qua officia vel miſſas ante vel poſt ſepultu
ram facere.§.xxxix fo.xvij.

¶Declarat ꝛ decernit iuſticiā eccleſiarū a
quibus ſumuntur in eo caſu dūtaxat libe=
rā eſſe quo apud loca fratrū corpora ſepe=
liuntur Nec alias cū alibi ſepeliūtur cano
nica vel quarta portio detur nec ſimil'r q̄r=
ta aliqua detur de his que ad certos ꝛ deter
minatos vſus eiſdē fratribus vel eoꝝ do=
mibus in genere vel ſpecie nec in caſib' in
quibus a clemente vt ſupra ꝛ alijs ꝓdeceſſo
ribus per ſpecialia priuilegia eximūtur vt
eſt priuilegiū benedicti xij.quod incipit in
ter cūctas ꝛc. Nec de candelis que ad ma=
nus fratribus dantur.§.xl. Fo.eodeꝫ

¶Declarat quo ad decimas q ſi contigat
per ſedem apoſtolicam de pie legatis pie
depoſitis et relictis in genere vel ſpecie de
cima vel alia quota requiri domus ꝛ lega=
ta fratrum non includuntur niſi de fratri=
bus et preſenti decreto fieret expreſſa men
tio.§.xli. Fo.eodem.

¶Declarat q indultum de decimis nō ſol
uendis etiam ad decimas papales et alia
quecunq3 oia extēditur.§.xlij. fo.eodē

¶Declarat ꝛ decernit q pretextu cuiuſcū

ſtitutionis innocentij quarti vel alias nullo modo poſſunt fratres excommunicari vel interdici per eccleſiaſticos prelatos, nec ipſi prelati aliquam ſuperioritatem ſuper eos aut eorum loca vt pote prorſus exēpta ſibi vendicare poſſunt ⁊c. §. xliij. fo. xvij.

¶ Declarat ⁊ decernit quaſcūq; ſentēcias penas ⁊ proceſſus cōtra fratres aut eorū domos etiā eorū exemptione vt pote notoria non allegata nullius eē roboris vel momenti. §. xliiij. Fo. xviij.

¶ Concedit q̄ poſſint fratres ſacramenta euchariſtie ⁊ extreme vnctionis ſibi confitētibus miniſtrare negantibus rectoribus ſine rationabili cauſa. §. xlv. Fo. eodē.

¶ Concedit q̄ bona monaſteriorum a monialibus deſtitutorum applicari poſſint vſibus conuentuum fratrum minorū propinquorum. §. xlvi. Fo. eodē

¶ Decernit q̄ nullus cum habitu fratrum poſſit extra eccleſias eorum ſine ipſorum licentia ſepeliri. §. xlvij. Fo. eodē.

¶ Concedit q̄ rōne parrochialis eccl'ie apud quas domus frm cōſtructe ſūt vel in poſterū cōſtruentur nullā ſuperioritatē ſibi ſup eos vēdicent ordinarij ⁊ q̄ fres in ſic cōceſſis vel concedēdis eccleſijs curatis poſſint per capellanū curā hmōi exercere qui capellanus etiam fratrum libertate ⁊ exemptione fruuntur et eccleſie predicte ⁊ illorū bona ea qua domus fratrum prerogatiua letentur. §. xlix. Fo. eo.

¶ Ponit ⁊ concedit q̄ miniſtri diſpenſare ſup irregularitatibus ex defectu natalium vel alias quocunq; mō exceptis homicidijs volūtarij bigamie ⁊ mutilationis mēbrorū caſibus poſt profeſſionem ⁊ q̄ ad ſacros ordines ⁊ quecunq; ordinis officia promouere tales poſſint. §. xlix. fo. eod.

¶ Decernit cū iohāne. xxij. ⁊ eugenio iiij. ⁊ nicolao. v. q̄ cōfeſſi fribus legittime preſētatis vel admiſſis nunq̄ teneantur iterum ſuis curatis eadem peccata confiteri dampnando cum illis errores in contrariū expoſitos et acrius reprimendo et dampnando quorundam temeritatem preſumptuoſam iterū aſſerētiū ɔtrariū, ⁊ etiā tales correctioni inquiſitorum tanq̄ hereticos ſubijciendo §. l. Fo. eo.

¶ Cōcedit q̄ fres predicatores gaudeant eiſdē priuilegijs quibus ⁊ minores ⁊ ecōuerſo q̄ q̄ ſorores ſācte clare gaudeāt p̄uilegiis ſororum predicatorū ⁊ ecōuerſo. ⁊c. vt predicti mutuis letētur ⁊ gaudeāt priuilegijs ɔceſſis ⁊ cōcedendis in caritate. §. lj. fo. eod.

¶ Ponit graues cēſuras ⁊ penas ipſo facto ɔtra prelatos ⁊ alios q̄ſcūq; turbatores ſeu moleſtātes fres cōtra p̄miſſa ⁊ alia q̄cūq; a ſuis predeceſſoribus ɔceſſa vel ɔceden. ta ⁊ ɔtra dātes auxiliū conſiliū vel fauorem. §. lij. Fo. eodem.

¶ Cōcedit executores iudices ⁊ cōſeruatores fribus ad publicādū ⁊ exequēdū p̄dicta oia. ⁊ cōtra quoſcūq; moleſtatores defendēdū et ad procedendū in quibuſcūq; cauſis ſuis cōtra tales ⁊ quoſcūq; eorū grauatores cū clauſula q̄tinus per ſe vel alium ſeu alios. ⁊c. mandando cuilibet eorum in ſolidum. ⁊c. §. liij. Fo. eod.

¶ Mandat q̄ etiā dicti iudices executores ⁊ conſeruatores p̄cedāt ſūmarie ſimpl'r de plano ſola veritate facti iſpecta ɔtra quoſcūq; quacūq; dignitate vel exēptione munitos etiā in quibuſcūq; cauſis quacūq; rōne p eos mouendis ⁊ q̄ eos quos penas incurriſſe cōſtiterit irretitos excōicatos interdictos ⁊c. denūciēt. §. liiij. fo. xix.

¶ Ponit derogationes latiſſimas quorūcūq; in contrarium conceſſorum ⁊ in poſterū forſā cōcedendorū. §. lv. Fo. eodem

¶ Decernit q̄ trāſūptis camere ap'lice, vel alicuius epiſcopi ſigillo munitis fides vbiq; adhibeatur. §. lvi. Fo. eod

¶ Anno. v. ſui pōtis die. ij. octob ɔceſſit gnāli miſtro ⁊ ſuis q̄ ex q̄ fres de familia non ſeruarūt bullas ɔcordie recipiēdo cōuētus loca ⁊ fres miniſtris ſubdita q̄ nec etiā ipi gnālis ⁊ ſui teneāt eaſdē ſuare: ſz libē abſq; alicuius pene vel cēſure incurſu poſſint recipere cōuētus loca fres ⁊ monaſteria fribus de familia ſubdita. Incipit. Querelis ſepius Et q̄ iterū poſtea āno. x. ſui pōtificat' hoc idē per aliud breue cōfirmauit iſtud interſerendo ideo require ibi.

¶ Anno. vi. ſui pontificatus. iij. kl's martij conceſſit omnibus dicentibus officium cōceptionis virginis glorioſe nouiter inſtitutum eidem ve intereſſentibus illas indulgentias et gratias que officio ſacramenti corporis chriſti preſentes conſequuntur. Incipit cum preceſſa. habetur infra ſecundo tractatu. Fo. xxiij.

¶ Anno. vij. ſui pontificatus. v. idus Junij conceſſit generalem vicarium fratrum predicatorum in hiſpanijs et in eius abſentia priorem vel preſidentem conuentus ⁊ quatuor fratres per dictum vicarium ge. ⁊ priorem conuentualem deputatos poſſe audire in cōfeſſione oēs forēſes: ⁊ in abſētia ordinarij abſoluere etiā a cenſuris: tam dictis forēſibus q̄ ibi domicilium habentibus (excepto reſurrectionis feſto) euchariſtie ſa

cramentum administrare. Incipit. Sedis apoſtolice gratioſa benignitas. Querere infra iſto tractatu. Fo.

¶ Eodē ãno ſeptimo ſui pōtificatꝰ cōceſſit fr̄ibus ordinis p̄dicatoꝝ ⁊ fr̄ibus ⁊ ſororibus tertij ordinis eorūdē regni caſtelle reformatis p̄ſentibꝰ et futuris cōtritis ⁊ confeſſis quolibet anno in feſto ſãcti Dominici et in mortis articulo plenariã indulgētiã oīm pctōꝝ ſuorū. incipit. Iniūctum nobis. Uide infra iſto tractatu. Fo. l.

¶ Anno octauo ſui pōtificatꝰ. vij. idꝰ Maij approbauit modū recitãdi pſalteriū virginis: cōceſſitq̄ plures idulgētias illud recitãtibꝰ. Icipit. Ea q̄ ex fideliū deuotiōe. Require infra ſcd̄o tra. Fo. xxvij.

¶ Eodē anno viij. kl's. Auguſti cōceſſit oībꝰ ordinibꝰ p̄dicatoꝝ ⁊ minoꝝ ac ſororibꝰ ſctē clare ⁊ fr̄ibus ac ſororibꝰ tercij ordis ⁊ eoꝝ ꝓcuratoribꝰ famulis et eccleſiis p̄les gratias et exemtiones. Ac etiã oīa p̄uilegia et indulgētias alioꝝ mēdicãtiū vt videre poteris in bulla que dr̄. Aurea. Incipit. Sacri p̄dicatoꝝ et minorum ordines vide infra ſcd̄o tra. Fo. xix

Cuiꝰ etiã continentia ſeu rubrice ſequunt.

¶ Et primo ibi approbat motu proprio et de nouo cōcedit oēs grãs litteras et priuilegia predicatorum et minoꝝ. ⁊c̄. §. j. F xix

¶ Addit maximas indulgētias viſitantibus eccl'ias in feſtiuitatibꝰ ſctōꝝ dñici ⁊ frãciſci vz cētū ãnos ⁊ totidē q̄dragenas ⁊ in feſtiuitatibꝰ ſctōꝝ ⁊ ſctãꝝ dictoꝝ ordinum videlicet quinquaginta annos ⁊ totidē q̄dragenas. §. ij. Fo. eodē

¶ Cōcedit ꝙ fr̄es dictoꝝ ordinū habeant plenariã abſolutionē ab oībꝰ reſuatis ⁊ plenariã peccatorū remiſſionē ſemel in vita et in mortis articulo. §. iij. Fo. xx.

¶ Tollit poteſtatē abſoluēdi a caſibꝰ papalibus datã ꝑ mare magnū prouicialibꝰ ⁊ eoꝝ vicarijs ac cuſtodibꝰ niſi fuerit vicarij gn̄ales aut eis a gn̄ali cōmittat. §. iiij. f. eo.

¶ Concedit ꝙ ſorores ſctē clare ⁊ ſcti dñici ac procuratores ſyndici ⁊ oblati vtriuſq̄ ſexus tercij ordis de penitētia gaudeãt oībus p̄uilegijs fr̄m p̄dicatorū ⁊ minorū ac ꝓcuratorū eorūdē cōceſſis ⁊ in poſterū cōcedendis. §. v. Fo. eodē

¶ Ordinarij et officiales aut vicarij vl' curati ſuadētes vel p̄cipiētes ſubditis ne fr̄ibꝰ elemoſinas erogare audeãt ſuſpēdūtur ab ingreſſu ⁊ regimie ac adminiſtratiōe ſuarū eccl'iarū. Alij vero inferiores excōicãtur nec tenēt ſubditi obedire i hoc nec ꝓpt' hoc poſſūt excōicari. §. vj. Fo. eodē

¶ Cōcedit ꝙ corpa eligētiū ſepeliri i hītu fratrū poſſint deportari diſcooꝑta ſine pallio vel tegumēto. §. vij. Fo. eodē

¶ Decernit ꝙ beneficiati fratres nō poſſūt habere vocem actiuam vel paſſiuam nec priuilegijs gaudere niſi de licētia prelatorū ordinis ⁊c̄. §. viij. Fo. eodem.

¶ Concedit ꝙ magiſter predicatorum et miniſter minorum poſſint examinare ⁊ corrigere inquiſitores heretice prauitatis. §. ix. Fo. eodem

¶ Cōceſſit ꝙ prefati ordines videlicet predicatorum et minorum gaudeant indultis et priuilegiis aliorum mendicantium. Que etiam per conſequens ex hoc vigore ſupradicti §. Et ne propter ⁊c̄. Fo.

Ad ſorores ſancte clare et terciarios vtriuſq̄ ſexꝰ extēdūtur. §. x. Fo. eodē et. xxj.

¶ Ponit penas et cēſuras maximas quas ipſo facto incurrunt prelati et alij quicunq̄ non obedientes ſeu aliquid in contrarium mandantes. §. xj. Fo. xxj.

¶ Ponit derogationes latiſſimas oīm contrariorū irritum et inane decernendo quicquid ſecus attēptatum fuerit ⁊c̄. §. xij. f. eodē

¶ Concedit ꝙ trãſūptis earū ſigillo auditoris camere apoſtolice vel alicuius in dignitate eccleſiaſtica conſtituti munitis fides vbicūq̄ adhibeat. §. xiij. Fo. eodē

¶ Anno. ix. ſui pontificatus. iij. idus auguſti: conceſſit fratribus predicatoribus cum itinerauerint et fuerint extra ꝯuentus poſſe de licentia ſuorum prelatorum confiteri ſacerdotibus quibuſcunq̄ ſecularibus vel regularibus. incipit. Supplicari nobis feciſtis. Quere infra ſecundo tra. Fo. xiiij.

¶ Eodem anno nonis nouembris conceſſit indulgentiam plenariam a primis veſperis vſq̄ in ſecūdis viſitantibus eccleſiam ſancti Iohannis de los reyes nominata in ciuitate toletena quolibet anno in feſto ſancti Iohannis ante portam latinam Incipit. Per immaculata. Non ponitur. q: ſingularis.

¶ Idem ſummus pontifex conceſſit omnibus fratribus minoribus per quoddam breue poſſe ſibi eligere confeſſores: qui eos totiens quotiens vellent ab omnibus exceptis ſummo pontifici reſeruatis poſſint abſoluere caſibus. Super hoc fuerunt duo breuia. Ex quo ſurrexit non parua altercatio an in perpetuum dicti fratres poſſint vti tali indulgētia: quod erat in p̄iudiciū p̄latorū. Quã ob rē dictꝰ Sixtꝰ anno dñi M. cccclxxix. die tertio decembris dedit breue reuocatorium dictorum breuium

Volnitq; nullū frēm ſub cura gn̄alis vicarij
ciſmontani a caſibus miniſtris reſeruatis
poſſe abſolui niſi de licētia vicariorꝫ gene-
ralis ꝛ ꝓuincialiū: nō obſtātibus dictis bre
uibus ꝛ q̄buſcūq; alijs ꝯceſſionibꝰ aplicis.
Cōceſſitq; vicarios ꝓuinciales poſſe abſol
uere et diſpēſare ſicut in marimagno ꝯtine
tur: nō obſtāte reſtrictiōe quā idē fecerat in
bulla aurea. incipit. Pro noſtra. Nō ponit
qr ꝓ toto ordine hec eadē ꝑ modernas ord.
ꝯſtitutiōes auc̄te aplica modificata ꝛ decla
rata ſūt quibus ſecure ſtādum eſt.

¶ Anno. x. die. vij. auguſti ꝯceſſit per bre-
ue quod alias viue vocis oraculo cōceſſe-
rat ſcꝫ celebrationē quinq; martyrꝫ marro-
chij occiſorꝫ. incipit. Cū alias a\<sup\>o.\</sup\> querere in
fra ſcdo tra. Fo. xxx.

¶ Eod āno. xxiiij aplis ꝯfirmauit ꝛ iterſeru
it breue gn̄ali miſtro datū q̄ declarauit ꝛ cō
ceſſit gn̄alē ꝛ ſuos nō teneri ad ſuādū bul-
las ꝯcordie ex q̄ ffes de familia eas nō ſer-
uarūt: ꝛ q idē gn̄alis ꝛ ſui liber ꝛ licite pñt re
cipe ffes loca ꝛ monaſteria ipoꝝ de familia
Nō tñ ꝑ hec abſoluūt ipi d familia ab obli
gatiōe obſuātie ꝛ penaꝝ ipaꝝ bullaꝝ con
cordie. Incipit. Emanauit alias. Qui ē apd
re. ꝓ gn̄alē ꝛ autē. apud multos ꝓuinciales
miſtros ꝛ alios. Querere ifra. ij. tra. Fo. xl.

¶ Eod āno. iiij. nonas octob. ꝯceſſit libe ꝛ li
cite volētes poſſe dicere ſiue recitare offm̄
ꝯceptiōis vgīs marie ꝑ ffeꝫ bernardinū de
buſto ordinatū. incipit. Libēter ad ea cōce
dēda. Reqre infra ſcdo tra. Fo. xxxj.

¶ Eodē āno. x. ꝓdie kl. noueb. ſtatuit ꝛ de-
creuit cū octauis celebrari feſtū oim ſctōꝝ.
vltimāq; diē octaue eē duplex minus. et q
nl'lū feſtū itra dictā octauā celebret niſi lu
cie ſcipit. Et ſi ol the. q̄re ifra iſto tra. f. liiij.

¶ Eodem anno. xiiij. kl's. ianuarij dedit q̄d
dā. breue in quo tollit ſuſpēſionē cenſuraꝝ
cōtra beatā katherinā de ſenis cū ſtigma-
tibꝰ depingētes ꝑ ſeipſū factā. Voluit ta-
mē dictā ſanctā nō depingi cū ſtigmatibus
ſub ꝑoribus cēſuris. incipit. Alias per bre
ue noſtrum ſuſpēdimus. Habetur infra ſe-
cundo tra. Fo. xxx.

¶ Eodē āno kl's decēb. decreuit ꝛ voluit vo
tū obediētie paupertatis ꝛ caſtitatis emiſſū i
iij. ordine bti Frā. a viris vel feminis eſſe
ſolēne ſicut votū aliaꝝ religionū. ſcipit. Ad
xpi. vide ifra ſcdo tra. Fo. xxxix

¶ Eodem anno Kalendas decēbris reuo-
cauit oēs cēſuras ꝯtentas in ſtatutis anti-
q̄s ordis: ꝓlatoſq; ꝯmutare penas ſpūales
ꝛ cenſuras in tꝑales mādauit. incipit. Cir-
cūſpecta aplice ſedis. Reqre infra iſto tra-
ctatu. Fo. xlix.

¶ Anno. xj. ſui pōtificatꝰ. xix. die martij de
clarauit in ſuſpēſiōe oim ꝓuilegioꝝ quam
fecerat nō reuocaſſe ꝓuilegia nr̄o ordini cō
ceſſa vt ab aliq̄bus aſſerebat. incipit. Su-
perioribus diebus. Nō ponitur. Autentica
habet in diuerſis locis ꝓuincie francie.

¶ Eodē anno. xij. kl's maij. ſeraphicū ꝛ ſan
ctum Bonauen. canonizauit de cuius cano
nizatione idē Sixtus ad capl'm gn̄ale ꝯuē
tualiū lrām pñtem ſcripſit. incipit. Diuina
diſpoſitione. querere infra iſto tra. Fo.

¶ Eodē āno. xviij. kl. maij ſeraphicū docto
rē. S. Bonauen. catalogo ſanctoꝝ aſcripſit
eiuſq; officiū dñica. ij. iulij per vniuerſū or-
bem celebrari fecit: viſitātibuſq; eiꝰ corpus
beatiſſimū in dicto feſto. vij. ānos et totidē
quadragenas. In ſingulis autē domibꝰ cē-
tum dies indulgentie. Viſitātibus aūt fra
trū minoꝝ eccl'ias tam in ipſa die q̄ꝫ ꝑ octa
uam officioq; diuino intereſſentibus ſimi-
les conceſſit indulgentias: que in alijs eiuſ
dem ordis feſtiuitatibꝰ ſūt indulte. Hoc cō
tinens bulla incipit. Superna celeſtis pa-
tria Nō ponit qr. Eſt i ipius opuſculis.

¶ Eodē āno. viij. kl's. maij ꝯceſſit idulgen-
tias celebrātibus ꝛ itereſſentibus diuino
officio i feſto Bti Bonauē. ſicut in feſtiuita
tibus alioꝝ ſctōꝝ eiuſdē ordis. ſcipit. Sup
na celeſtꝫ ciuitas. Querere ifra. ij. tra. fo. xxxj

¶ Eod āno. iiij. nonas decēbris reuocauit
licētiā viſitatori monialium cōceſſam reci-
piēdi ffes ꝓ earū regimine abſq; ſuoꝝ ꝓla
toꝝ lrā. ſcipit. Cupiētes pridē. Nō ponit

¶ Eodem āno edidit quādā bullā ꝯtra q̄ſ-
dā ꝓdicatores ꝯceptioni virgis marie de
trahētes. ſcipit. Graue nimis. Habetur in-
fra ſecundo tractatu. Fo.
Quā etiā Alexāder. vj. in alia ſuꝑ eadē ma
teria inſeruit.

¶ Anno. xij. ſui pōtificatꝰ determinauit quādā
altercatiōnē iter mēdicātes ꝛ cleꝝ natiōis ger
manice Qr cū iter dilectos. Vide ifra iſto
tractatu. Fo. xlij.

¶ Anno. xiij. ſui pōtificatꝰ ꝓdie kl. noueb cō
ceſſit vicario ciſmōtano qn videret aliquos
ffes ſue cure ſubiectos gratijs ꝛ facultati-
bꝰ abuti: tales grās poſſe ſuſpēdere ꝛ ſuſpē
ſas tenere donec ꝯſultet ſūmū pōtificē. ici-
pit. Nuꝑ nobꝫ humiliter infra. nō ponitur.

INnocentiꝰ viii.

ad ſūmū pōtificatū āno dñi.
Mcccclxxxiiij. xix. die menſis
augu. aſſūptꝰ ē: ſeditq; annis.
viij. q̄ prꝰ uocabat Johes ba-

ꝓfiſta eratq̄ꝫ cardinalis de marfecta:natio
ne genueñſis ꝛ ſequētis oꝛdini nr̄o conceſſit
¶Anno.ij.ſui pōtificat⁹.vii. die nouēbris
ꝓhibuit quēpiā fratrū minoꝝ de obſeruā=
tia in hiſpania pretextu auctoꝛitatis,cru=
ciate poſſe ſibi eligere cōfeſſoꝛē ſine licētia
vicarij,prouincialis .incipit Curaſti nobꝫ.
Non ponitur quia particularis eſt.
¶Eodē anno.xij.die octobris approbauit
ꝛſuo breui roboꝛauit quoddā breue Sixti
iiij.in quo cōtinetur fratrē de obediētia vi.
ge.ſine ſua licētia vel vicarij,puīcialis ad
aliā obedientiā trāſeuntē eſſe excōicatū tā
ipſū q̄ recipiētē vltra penas ꝯtētas i bulla
ꝯcoꝛdie:incipit Dudū. Fe.re.ibi nō ponit̄.
¶Anno tercio ſui pōtificatus.xxij.die Ja=
nuarij declarauit ſoꝛoꝛes tercij oꝛdis bea=
ti frā.nō includi in illa cōſtitutiōe Joā.xxij
incipiēte ſācta romana ꝛc.q̄ ꝓhibebat ſub
cenſuris ne q̄s nouū modū vel ritū viuēdi
aſſumeret:incipit.Dudum Fe re.Joā.xxij.
Autē eſt in conuētu ſalmantino.Quere in
fra.ij.tra. fo.xxxix.
¶Eodē anno.vi.idus martij ꝓhibuit oīb⁹
inq̄ſitoꝛibus heretice prauitatis,predicato
rū ꝛ alioꝝ quoꝛūcūq̄ꝫ oꝛdinū ꝛ ſtatuū cleri=
ciſq̄ꝫ ſecularibus cōtra ꝓfeſſoꝛes oꝛdis mi
noꝝ pretextu cuiuſcūq̄ꝫ ꝑtātis ꝓcedere poſ
ſe vel ſe intromittere.icipit ex debito ſollici
tudinis:q̄re infra.j.tra. fo.lvi
¶Eodē anno.ix.kl's aprilis approbauit ꝛ
ꝯfirmauit litteras ſuoꝝ predeceſſoꝝ ſignā
ter pij.ij.ꝛ pauli.ij.ꝛſixti.iiij.prohibētes fra
tres de familia obſeruāte trāſire poſſe ad
cōuētuales non refoꝛmatos Incipit.Expo
ni nobis feciſtis. Non ponitur
Anno.v.ſui pōtificatus.xix. die Februarij
ex cōmiſſione ipſius Innocētij.viij.ꝓtectoꝛ
oꝛdis minoꝝ fulminauit quēdā ꝓceſſū cō=
tra fratres de familia obſeruātie hiſpanie
diſcedētes ab obediētia dicte obſeruātie ſi
gnāter cōtra ffes ꝓuīcie aragonie:incipit.
Julianus ep̄s hoſtienſis. Non ponitur
¶Idem pontifex conceſſit fratres predica
toꝛes refoꝛmatos congregationis hyſpa=
nice in conuentibus ſuis et alijs locis vbi
eos celebrare contigerit per hoꝛam añ diē
et ꝑ hoꝛā poſt meridiē preſertim,q̄ñ ꝑdica
tur in conuentibus vel ſūt ſolennia officia
miſſam poſſe celebrare
¶Idē etiā conceſſit facultatē vicario gñā
li predicatoꝛum dicte congregationis pro
tempoꝛe exiſtēti vt ipſe cū aliqua perſona
eccl'iaſtica in dignitate conſtituta ꝛ duob⁹
alijs iuriſperitis poſſe interpretrari dubia
occurrētia,in priuilegijs tā oꝛdini q̄ dicte
cōgregatiōi cōceſſis:fratreſq̄ꝫ dicte ꝯgrega
tiōis ſecure poſſe ſtare declaratiōibus per
eoſdē fiendis.Et eſt viue vocis oꝛaculū de
quo dat teſtimoniū quidā cardinalis ſic in
quiens.Petrus miſeratione diuina ſācto=
rū coſme et damiani.ꝛc.

ALexander.vj.an

no dñi.M.cccc.xcij.vice beati
petri in xp̄i vicariū aſſumpt⁹
eſt:ſeditq̄ꝫ annis.xi.Roderic⁹
de boꝛia antea vocat⁹:eratq̄ꝫ
preſbiter cardinalis tituli ſancti Nicolai ꝛ
ep̄s val'ē ſis:eccl'ieq̄ꝫ romane vicecācellari⁹
¶Anno.i.ſui pōtificatus.iii.non̄ martij cō
ceſſit de cetero quēcūq̄ꝫ electū in vicariū ge
neralē familie ciſmōtane oꝛ.mi.ſoluto capi
tulo in quo eſt electus ſtatim aucte ap'lica
regere poſſe familiā ſicut vſq̄ꝫ tūc regebat
ſuus predeceſſoꝛ.Tenetur tñ mittere q̄ ci
tius poterit pro confirmatione Incipit Sa
cre religionis.Non ponitur
¶Eodem anno ſui pontificatus.iiij.kl's ap̄
lis dubitatū fuit ex quo aliqua mōaſteria
monialiū per bullas ap'licas cōmittūtur re
gimini ꝛ gubernatiōi vicarioꝝ,puincialiū
vel cuſtodū nulla facta mentiōe de vicario
gñali an dictus vicarius generalis poſſit
ſe intromittere de talibus monaſterijs De
clarauit eo mō quo poſſunt ſubditi ſui ſiue
ſint vicarij ſiue cuſtodes ſiue quicūq̄ꝫ alij:
poſſe ipſum vicarium generalem incipit.
Exponi nobis feciſti.Non ponitur
¶Eodē anno.iii.kl's aprilis ſue bulle mu
nimine roboꝛauit declarationē pij.ii.conti
nentē vicarios obſeruātie eſſe miſtros ve=
ros ꝛſic plura capita in vno coꝛpoꝛe ponē=
tem ꝛplura imptinētia male infoꝛmat⁹ vt
credit̄ cōcedentē aliqua addēs:deditq̄ꝫ iu=
dices executoꝛes ſuper hoc incipit.Kt'arez
vitam profeſſis Non ponitur
¶Anno.ii.ſui pōtificat⁹.xvi.die nouēbris
cōceſſit generali ꝛ prouincialibus vicarijs
ꝛconfeſſoꝛibus ſiue ffibus monialiū mona
ſterijs deputatis poſſe pro rationabilib⁹ ꝛ
iuſtis cauſis ingredi monaſteria monialiū
ſctē clare:icipit.Exponi nobis fecerunt Nō
ponitur
¶Eodē āno.xviii.marcij ꝯfirmauit ꝛ iter=
ſeruit breuia ſixti.iiij.q̄b⁹ ꝯcedit̄ gñali mi=
ſtro ꝛſuis q̄ ex q̄ ffes de familia nō ſuarūt
bullas ꝯcoꝛdie nō teneāt̄ gñalis ꝛ ſui ad il
las ſeruādas:ſꝫ libere poſſint recipere ꝯuē
tus loca mōaſteria ꝛffes de familia ſb obe
diētia ꝛ cura ſua incipit.Dudū a fe.re.pari
ſi⁹ h̄t autē.apd re.p.miſtrū francie.Quere

infra primo tra. fo.lvij
¶ Anno.iii.ſui pontificatus.x. kl's Junii.
cōceſſit ſeu diſpenſauit cū monialib⁹ circa
ſcalā et portā: incipit. Exponi nobis fecit.
Quere infra.i.tra. fo.
¶ Anno.iiii.ſui pōtificatus.xij. ſeptembris
prohibuit vicariū prouincialē puincie ſā-
cti iacobi de obſeruātia aliquo modo circa
monaſteria monialium ꝯuentualiū ꝑtextu
litterarū regibus cōceſſarū ſe intromittere
ſʒ tm̄ cū miniſtro eiuſdē prouincie ſemel in
anno poſſe eadem viſitare conceſſit. incipit
Exponi nobis fecerunt. Non ponitur; quia
particularis.
¶ Anno.vi.ſui pontificatus.iii. kl'. martij
ꝓhibuit fratres de obſeruātia tranſire ad
cōuētuales vel alias recedere ab obia fa-
milie quocūqꝫ ſub ꝑtextu vel colore etiā ar
tioris vite: etiā ad alios eiuſdē ordinis de
obſeruātia r'lari ꝛ obediētia in his excedēſ
ꝛ cōtraria iuri diuino ꝛ r'le ꝓmiſſe ac decre
to cōſtācieñ ipoꝝ ꝓ tāto ſtatuēs ꝯtra mētē
ipſius bñ informatā vt credit̃ ꝓut ꝛ alibi in
ſimilibus. Nō ponitur quia quo ad hec ſub
repticia reputatur.
¶ Anno.vii.ſui pōtificat⁹.xxvij. die mēſis
noueb̃ ꝓhibuit f̃res de familia obſuātie vl
tramōtanos ſiue ytalicos trāſire ad cōuē-
tuales q̄diu ſeruarēt l̃ras cōcordie ꝛc. Nō
ponitur Incipit· Dudum pro parte
¶ Eodē anno.xvi.kl's ſeptēb̃ inouauit ꝛ cō
firmauit bullas pauli.ii.ꝛ ſixti.iiii. ꝓhibē-
tes ſb̃ grauib⁹ cēſuris ꝛ penis ne f̃res de fa
milia vel alij q̄cūqꝫ q̄rere vel ꝓcurare pre-
ſumerēt vt loca miſtroꝝ aliis cōcedāt̃ pro
ꝓuincia frācie. Originalis eſt apud re. p.
miniſtrū frācie: incipit. Sup gregem domi
nicū Quere infra.i tra. fo.l.
¶ Eodē anno mādauit vicario g̃nali toci⁹
ordinis ꝛ cap'lo g̃nali interāne vt ſe ꝛ cōuē
tus ſuos (ſuper quoꝝ deformatiōe ꝛ relaxa
tiōe q̄rele ex diuerſis mūdi ꝑtibus ad ſedē
apl'icā deferebāt̃) diligēti⁹ reformaret: ici
pit. Ex diuerſis mūdi ꝑtib⁹: q̄re ifra. primo
tractatu fo.lviij
¶ Eodē āno.xxiiij.ſeptēb̃ iterū mādauit di
ſtricti⁹ dicto cap'lo g̃nali iterāne vt r̃forma
tiōi toci⁹ ordis ſctē clare ſtudio ſuis itēde-
rēt deputādo reformatores ydoneos ꝛ alia
plura ad hec ordinādo Incipit. Pulſamur
quotidie. Quere ifra.i.tra. fo.eo
¶ Eodē āno.vij.aplis ꝯfirmauit ꝯſtitutio-
nes alexādrinas reuocātes cū martino.v.
oēs exēptiōes ꝛ ꝓuiſiōes f̃rm de familia in
ꝯcilio cōſtācieñ. ꝛ baſilieñ. ꝛ ab eugenio.iiij
et alijs conceſſas ipſos de familia ꝛ alios
quoſcūqꝫ ab obia r'lari ꝛ cura miſtroꝝ exi-
mētes plura ordinādo ꝓ reformatiōe triū
or.b.frā. Incipit. Nup attēdentes. Quere
infra.ij.tracta. Fo viij.
¶ Anno.x.ad iſtātiā f̃rm de familia g̃nali
ſubici ꝑ hoc tūc nolentiū bullas cōcordie cō
firmauit ꝛ ꝑdicto breui g̃nali directo (q̄ ēt
ſpālr conceditur vt ipe g̃nalis q̄ſcūqꝫ f̃res
etiā de familia accipe poſſet ꝓ reformatiōe
ꝯra ſuoꝝ cōuētuū) derogauit: icipit accepi-
mus. Nō pōit̃ q ꝛ iptinēs quo ad hec videt̃
¶ Eodē āno.v. die aprilis ſtatuit nullum
profeſſorē obſuācie minoꝝ ex illa egrediē
tē poſſe ſuccedere in bonis parentū licut ꝑ
manens in obſuātia nō poterat. icipit. Cū
intellexerimus. Non ponitur.
¶ Anno.xi.ſui pōtificat⁹.x.kl's martij ro-
borauit l̃ras ſixti.iiij. icipiētes Graue nimiſ
diſponētes feſtū ꝯceptiōis ꝯgis gl'ioſe nō
itelligi de ꝯceptiōe ſpūali ſʒ de imaculata
corporali ꝓhibuitqꝫ ne aliq̄s dicat hereſiʒ
incurrē tenētes alterā ꝑtē. icipit Illi⁹ q̄ ſe ꝑ
dñici gregiſ ſal. q̄re infra.i.tra. fo.lvij

Pius.

iii. ad pōtiſ aſſūpt⁹ eſt
anno dñi. M.cccciij.
in mēſe octob̃ quaſi i fine Erat
pū pape.ij.nepos ſeu ꝯſobrin⁹
cardialis ſeneñ. Ille nāqꝫ bon⁹ fuit ſenex et
zelo dei feruēs: nō iſtoꝝ tēpoꝝ hōib⁹ ſil'is
Multa bona dei eccl'ia circa ei⁹ reformatio
nē ab ipo agēda ſperabātur. Arcana ſcru-
tās cordiū: iudiciaqꝫ hoim cōfundēs aliud
ſuo i cōſiſtorio decreuit· Debitū g̃nale ſol
uit.xxviij.die poſt eius aſſumptionem

Iulius.ij.

ipo āno dñi.
M.cccciij.i
militātiſ eccl'ie paſtorē vniuer
ſalē fuit electus: pri⁹ q̄dē noia
bat̃ dñs iulian⁹: eratqꝫ cardia
lis ſcti petri ad vincula ꝛ ep̄s ho
ſtieñ Qui ēt a tpe ſixti.iiij.cui⁹ ſororiſ filius
fuerat ꝛ ꝓtectoriat⁹ officiū ordis mio. exer
cuerat Et vſqꝫ hodie gregē dñicū virib⁹ ꝛ poſ
ſe felici n̄ ceſſat paſtu ꝯgruo ꝓuidē: etiā or-
dini noſtro aliqua iſto tēpore concedens.
¶ Anno.j ſue electiois añ ſuā coronationē
ſ.ij. die nouēb̃ approbauit ꝛ de nouo ꝯceſſit
oia ꝑ ſuos ꝑdeceſſores ꝯceſſa regi vl' regie
ferdinādo ꝛ helizabet vel alteri ad corꝑſeu
cuiuſliʒ ipſoꝝ iſtāciā: icipit. Eximie deuoti
onis affect⁹. Nō pōit̃. ¶ Eodē āno .i. ſui
pōtiſ die.vi. februarij decl'auit ꝓuilegia cō-
ceſſa f̃rib⁹ de obſuātia recipiēdi f̃res ꝯuen
tuales ad ſe venietes nō itelligi de f̃rib⁹ re-
formatiſ obie ꝛ obſuātie r'lariſ ihibuitqꝫ gra
uiſſimis ſub cēſuriſ tales f̃res ab alijs de fa

milis recipi poſſe: bullā pauli.ij.ꝛ ſixti.iiij.
de ꝯcordia cōfirmās: īcipit. Nobꝫ ſignifica
re curaſti. q̄re īfra ſcd̄o tractatu. Fo.xli.
¶Eodem anno.xv. kl's iunij ad ſupplica-
tionem regum hiſpanie conceſſit bullā ſin-
gularem familie obſeruātie opere ac ſolli-
citudine cuiuſdā. U patris prouincie ſancti
iacobi impetrataꝫ plures fauorabiles gra
tias continentem prout in ea patet. Inci-
pit. Hodie a nobis. Habetur infra iſto tra-
ctatu. Fo.lix
¶Eodem anno.viij. kl's.iunij.cōceſſit tem
pore interdicti poſſe fratres in feſto ſancti
Bonauenture publice diuina celebrare ſi-
cut in feſto ſancti franciſci. incipit. Exponi
nobis feciſti. Require infra ſcd̄o tra. f.xxxj.
¶Anno tertio ſui pōtificat⁹ nono kalēdas
aprilis ꝓ prouintia Colonie ſtatuit ꝙ fra-
tres reformati obediētie ꝛ obſ̄uātie regu-
laris tāq̄ ſtrictioris et perfectioris obſer-
uātie et vite nō poſſint tranſire ad alios fra
tres de obſeruantia et familia nec ad alios
conuentuales non reformatos/ſeu in obe-
dientia aut paupertate vel alias relaxatos
ad relaxationes hmōi/cum iuxta verbū xpi
nulli liceat retro aſpicere ꝛc̄. Incipit. Paſto
ralis officij. Oīa hētur cū executorialib⁹ de
ſuper in prouincia Colonie. Quere infra
ſcd̄o tra. Fo.xliij
¶Eodē āno.xvj.iunij.ſoluto caplo gn̄aliſ-
ſimo multis dieb⁹ poſtea ꝓprio ſuo motu
dedit breue: qd̄ cōiter dr̄ breue capituli ge-
neraliſſimi (licet īpertinēter) eo ꝙ ſine īpo ꝛ
in ꝓiudiciū partiū aliquaꝝ ꝛ regularis obe
dientie deo ꝓmiſſe datū fuit ad inſtantiaꝫ
ffm de familia vt dr̄ ꝛ ꝓter pōtificis mentē
bn̄ informatā ipius vt credit̄. Qd̄ ideo ma
iores diſſētiones q̄ vnq̄ in ordine cauſauit
ꝛ ꝓpter īdebitā ipi⁹ acceptionē a multis. in
cipit. Cum multe et graues. Quere infra ſe
cundo tra. Fo.xlv.
¶Eodem āno.xiij.auguſti allegādo ꝙ fra
tres de familia ſunt diſpenſati et relaxati
in voto obedientie et fratres conuentuales
aliqui non reformati in voto paupertatis
et aliis concedit et ſtatuit conformiter ad
ius diuinum et preceptum de redditiōe vo
ti ꝛ nō retro aſpiciendo ꝙ fratres olim de
clarinis ꝛ amadeis ſimul vniti permaneāt
in puritate ſui ſtatus ſub miniſtro genera-
li et ſub prouinciali miniſtro ab eis eligen
do et vocentur fratres regularis obedien
tie non obſtante dicto breui capituli gene-
raliſſimi. īcipit. Et ſi apoſtolica ſedes. Que
re infra ſcd̄o trac. Fo.xliij.
¶Anno.iiij.pontificatus ſui die ſeptima
ianuarij declarauit nunq̄ fuiſſe nec eſſe mē
tis ſue ꝙ quicūq̄ fratres reformati obediē
tie et obſeruātie regularis regulam ſine di
ſpenſationibus perfectius ſeruātibus qui
vt dicit vere fratres minores eſſe noſcun-
tur pretextu breuis capituli generaliſſimi
poſſent a perfectione regularis vite quo-
cūq̄ modo declinare vel profeſſionē ſuaꝫ
īmutare tranſeundo ad alios fratres de fa
milia diſpenſatos ſiue ſepatos a regulari
obediētia miniſtrorū inhibendo omnibus
ne quicq̄ innouetur in preiudicium regu-
laris obedientie miniſtris dari ſolite et ꝑ-
cipiendo reſtitutionem conuentuum iā tūc
in prouincia acceptoꝝ ꝛc̄. Incipit. Exponi
nobis feciſti. Quere infra ſcd̄o tra. Fo.xliij.
¶Eodē āno.vij.nonas maij ſtatuit ꝓ pro-
uincia Turonie ſpecialiter ꝙ fratres refor
mati obedientie et obſeruātie regularis ip
ſius prouincie et ſorores ſācte clare ipſius
prouincie et prouincie ſcti bonauēture non
poſſint tranſire ad familiā ſine licentia pe-
tita ꝛ in ſcriptis obtenta ſui miniſtri ꝓuin-
cialis, Cōfirmans eas in obedientiā regu-
lari miniſtrorum quam vouerunt contra-
riis quibuſcunq̄ non obſtantibus
Cum executorialibus deſuper. Incipit.
Regimini vniuerſalis eccleſie. Quere in
fra iſto tra. Fo.lxj.
¶Eodem anno.v.octobris confirmauit et
de nouo cōceſſit bullas innocētij.iiij. Sixti
iiij.ꝛ alias ſuꝑioritatē ꝛ regimē ffm ꝛ ſoro-
rū tercij ordis miſtris ꝛ vicarijs ordis mio
rū cōmittētes reuocādo ꝯtraria Incipit. Ex
poni nobis feciſtis. Require infra iſto tra-
ctatu. Fo.lxij.
¶Eodē anno id⁹ octobris declarauit ſeu
confirmauit et bulla ſua cōmuniuit bullas
Gregorij xj. et Sixti.iiij. de poteſtate prote
ctoris ordinis Incipit. Dum fructus vbe-
res. Origīalis hēt apd̄ re.p.gn̄alē autētica
ꝓo in multis locis. Quere infra ſecūdo tra
ctatu. Fo.iiij.
¶Anno.v.pontificatus ſui cōceſſit miſtro
ꝓuinciali ꝛ ffib⁹ ac ſororib⁹ et terciarijs ꝓ
uincie frācie cōſeruatoriā dās illis ꝯfirma
tionē olꝫ ſuoꝝ ꝓuilegiorū ꝛ iuriū ꝛ execu-
tores deſuper et ſuper concedendis in po
ſterū cum omnimoda facultate/precipiēs
etiam reſtitutionē cōuentuū p⁹ caplm gn̄a
liſſimum ſpaliter acceptoꝝ ꝛ alioꝝ ac qua
rūcūq̄ reꝝ ꝯtra bullas ꝯcordie vel alia pri
uilegia acceptorum/et alia plura cum la-
tiſſimis derogationibus omnium contra-
riorum. Incipit. Romani pontificis conſue
ta bēignitas ꝛc̄. Quere īfra.ij.tra. fo.xliiij

¶ Eodē anno. xvij. marcij approbauit ⁊ cōfirmauit receptionē quatuor monaſteriorꝫ a miſtro ꝯuētualiū reformatorꝫ obſeꝗ ⁊ obſeruātie rłaris ꝓuincie frācie vigore lraꝫ ſixti. iiij. ⁊ iulij. ij. aduocādo cauſas ⁊ extinguēdo lites in cōtrariū a fratribus de familia motas ipſāꝗ receptionē ⁊ ipſas lras ſixti. ⁊ iulij ꝓ recipiendis cōuentibus monaſterijs locis ⁊ fratribus de familia ⁊c. generali miniſtro ⁊ ꝓuinciali ⁊ alijs ad quos ſpectat de nouo cōcedēdo cum ſuppletiōe defectuū tā iuris ꝗ̄ facti Incipit ꝓ parte tua Quere infra. ij. tra. Fo. xli.

¶ Eodem anno. iiij. idus maij dedit cōmiſſionē ampliſſimā reuerendiſſimo pri gnali miſtro ⁊ reuerēdiſſimo ordis ꝓtectori pro ſtatutis frm ⁊ ſororꝫ triū ordinū nō ſolū auctoritate capituli gnaliſſimi ſed etiā aucte officiorꝫ ſuorꝫ colligēdis ⁊ ordinādis ac regule ⁊ declarationū ⁊ alijs occurrētibꝰ dubijs declarādis ⁊ determinādis ⁊ alijs faciendis ⁊ ordinādis addēdo reuocando ⁊c. q̄ ad reformationē ⁊ regimē ordinis ⁊ que ad reductionē quorūcūꝗ frm ad rłarē obiam miſtrorꝫ neceſſaria vel oportuna videbant ꝓut poſtea p eoſdē reuerēdiſſimos cōmiſſarios apłicos aucte apłica ⁊ officiorꝫ ſuorū atꝗ capituli gnaliſſimi canonice factuꝫ fuit vt ptꝫ infra. ij. pte licet quedaꝫ ex his poſtea ad iſtātiā patrū de familia ⁊ quoad ipſos dūtaxat reuocata fuiſſe dicāt. Quere infra. ij. tra. Fo. xlvi.

¶ Anno ſexto ſui pontificatus quintadecima Februarij reformatis aliquibus cōuētibus prouincie ſancti bonauenture ⁊ aliq̄bus qui falſo pretextu breuis capituli gnaliſſimi male accepti vel alias cum fratribꝰ de familia ſe vnierant) ex familia ipſa reductis ad regularē obediētiam miſtroruꝫ et in cōuentu Cabilonenſi eiuſdē prouincie per re. p. miniſtrū frācie cōmiſſarium generalis miniſtri reunitis ſuſpendit oēs lites ⁊c. mādās generali miniſtro vt omnia ibi cōponat ita ꝙ fres reformati eorūꝗ loca omnia ſub miniſtro reformato obedientie et obſeruantie regularis in ipa obediētia et obſeruantia regulari remaneant in qua tunc repoſiti fuerunt irritum et inane decernendo quecunꝗ in contrarium facta et fienda. Incipit. A fide dignis accepimus et cetera. Quere infra ſecunda parte. Fo. xliij.

¶ Eodem anno et ſingulis annis more cōſueto et morem ſuorum predeceſſorum ſingulis annis conſuetum inſequendo: coram populo romano die iouis ſctā in cena domini ſolempniter publicat proceſſum ſup bullam excommunicationum diuerſarum a quibus nullus citra roma. pontificem abſolui poteſt niſi in mortis articulo ⁊c. Incipit. Conſueuerunt romani pontifices. Quere infra iſto trac. Fo. lxij.

¶ Eodem anno. vij. iannarij. iterum litteras innocencij. iiij. et Sixti. iiij. ſubijcientes quoſcunꝗ fratres et ſorores tertij ordinis regimini et cure miniſtrorum prouincialium ordinis minorū et vicariorum fratrum de familia approbauit et confirmauit cum ſpeciali derogatione et reuocatione quarūdam litterarū in cōtrarium a quibuſdā terciarijs obtentarū et aliarum quaruncūꝗ. Incipit. Exponi nobis feciſti. Nō ponitur. ſed in partibus vbi neceſſe eſt per ſupradeſcriptas litteras eiuſdem ad ideꝫ ⁊ litteras ipſas innocentij. iiij. et Sixti. iiij. ⁊. modernas ordinis cōſtitutiones auctoritate apoſtolica roboratas hec et alia pro ipſis terciarijs vtriuſꝗ ſexus ⁊ vtili eorum regimine vtilia et neceſſaria plenius habētur.

¶ Anno. vij. xviij. Februrarij breue nūcupatum communiter breue capituli generaliſſimi obſeruari mandauit et confirmauit idem interſerendo de verbo ad verbum et executores deſuper vbiꝗ dando qui ipſum breue ad requeſtam miniſtrorum et fratrum de familia ſeruari faciant quecūꝗ conceſſa vel facta in dampnum vel preiudicium miniſtrorum aut vicariorum cōtra dictuꝫ breue capituli gnaliſſimi expſſe reuocādo Ut fuerunt quedam breuia eidē cōtraria tā ab ipſis de familia ꝗ̄ fri Bonifacio miniſtro francie forſan vel alijs quibuſcunꝗ conceſſa. Non autem illa que ꝓ ipſius declaratione ⁊ obſeruātiā fuerunt data et ſup hijs que ſunt iure diuino p regule votum obligatoria: vt eſt breue vnuꝫ dicto patri miniſtro Francie directum et alia plura ſuperius allegata et infra deſcripta: ſecundo tractatu.

¶ Item per hoc reuocantur vniones in cōtrarium facte. Ut fuerunt quedam vniones ſeu adheſiones quorundam qui omnino erant de corpore et obedientia cōuētualiū ſine quacūꝗ neutrali cōgregatione qui male accipiētes dictū breue ſine licentia ſuorꝫ miniſtrorꝫ nec petita nec obtenta ad fres de familia tranſierant. Que quidem vniones taliter contra breue capituli generaliſſimi et contra bullas concordie facte et lre cōfirmationū forſan obtente deſup p hoc breue reuocāt ⁊ annullant Sed quecūꝗ alie vniones ſeu adheſiones

legittime facte vigore ipſius breuis capi=
tuli generaliſſimi et iuxta ipſius formam
a neutralibus congregationibus que non
erant de corpore conuentualium nec fra=
trum de familia nec de eorum obedientia
et que ideo alteram partem ſiue conuen=
tualium ſiue fratrum de familia eligere te
nebantur per hoc etiam confirmantur cuꝫ
ſuppletione defectuum tam iuris ꝗ̄ facti:
Non autem alie in contrarium facte vt q̄=
dam falſo accipere niſi ſunt que ecōtrario
per hec omnino abolentur vt ſupra Alias
iſtud breue omnino contrarium eſſet dicto
breui capituli generaliſſimi ymo et bul=
lis concordie ibidem confirmatis ymo et
ſibi ipſi vt patet manifeſte per tenorem
ipſius: et ſic nullum eſſet per omnia iura
quod papa non intendit vt patet ſane itel=
ligenti tenoreꝫ ipſius. Item in dicto breui
capituli generaliſſimi nuncupato precipi
tur ſub grauibus cenſuris et penis fratri
bus congregationis de Clarinis de Ama
deis de Coletanis ⁊ aliis. vt infra vnius
anni terminum alteri parti videlicet con=
uentualium vel de obſeruantia ſiue fami=
lia adhereant et ſe vniant. Ubi aduerten=
dum ꝙ iſtud de congregationibus ibi ne=
ceſſario accipiendum eſt et fuit de congre=
gationibus neutralibus que videlicet non
erant nec de corpore et obedientia conuen
tualium ſiue miniſtrorum nec fratrum de
familia: ſed (neutrali modo viuentes) con=
gregationes ſuas et capitula de per ſe fa=
ciunt Nō autem de illis qui erant et ſunt
de corpore et obedientia conuentualium
vel de familia: quia alias breue contradi=
ceret ſibiipſi: cum idem breue in alio paſ=
ſu prohibeat expreſſe ꝙ fratres de fami=
lia non recipiant conuentuales nec de eo=
rū obedientia fratres nec conuentus. Qd
etiam volunt bulle concordie ibidem ſer=
uari mandate. Sꝫ notoriū eſt ꝙ in toto or=
dine nulla eſt nec vnq̄ꝫ fuit aliqua ꝯgrega
tio coletanorum neutrali modo viuens de
per ſe et capitula ſeu cōgregationes ſuas
de per ſe faciens ſine quibus non dicitur
nec eſt congregatio talis prout in quadaꝫ
cauſa ſuper hiis mota nuper ſententiatuꝫ
fuit a reuerendiſſimo ordinis protectore.
Ideo ſuperflue et fruſtra ponitur ibi de cō
gregationibus coletanorum. Item ſi aliq̄
fratres in ordine per modum iproperii cō
tra ſuam voluntatem vel alias vocentur
coletani non ſunt propterea ſeparati ab
vtraq̄ꝫ parte et neutrales nec faciunt de
per ſe congregationem neutralem in ordi=

ne propter hoc nomen Nec propterea de
ſinunt eſſe de obſeruantia regulari et re=
formatione et de conuentualibus ſeu de
corpore et obedientia conuentualium ſiue
miniſtrorum. ſicut nec fratres de familia
deſinunt eſſe de corpore et obedientia fra
trum de obſeruantia ſiue familia cum a q̄=
buſdam etiam a ſummis pontificibus in
diuerſis litteris apoſtolicis vocantur de
bulla qđ tñ ipi abhorrēt. nec ſilr cū vocanť
de ſoculis et aliis diuerſis vocabulis iuxta
diuerſitatē regionum. Nam conſtat ꝙ ipſi
reformati abhorrent nomen coletanorum
et ꝙ multo maiorem habent cauſam repu
diandi illud nomen ꝗ̄ ipſi de familia no=
men de bulla cum a longo tempore ipſi de
familia per diuerſas litteras apoſtolicas
ab Eugenio. iiii. Sixto. iiii. et aliis pluribꝰ
vocati ſint de bulla iſti vero nunq̄ꝫ de co=
letanis vocati ſunt. Quinimo ante illam
beatam coletam ymo et a principio ordͦ ſē
ꝑ fuerūt ⁊ cōtinuauerūt q̄dā verā regule ⁊
ordinis obſeruantiā ſcđm intentionem be
ati Franciſci. Et propterea illa beata cole
ta ordinis ſui ſancte Clare reformatrix ꝑ=
cipua diuina reuelatione premonita eiſdē
et miniſtris ſubici et per eoſdem ſua mo=
naſteria regi et non per dictos ſeparatos
fratres de familia voluit. Igitur non fra=
tres reformati obſeruantie regularis ab
eadem nomen accipiunt coletanorum ſed
ipſa ab ipſis fratribus nomen reformatio
nis et obſeruantie regularis recipit et re=
tinet vt patet. Nam ſolum a quibuſdam
emulis a modico tempore citra per quen=
dam libellum diffamatorium iſtud nomen
coletanorum in paucis locis ipertinenter
et iproperioſe vulgatum eſt nec vnq̄ꝫ in lit
teris ipſorum reformatorum inuentum ē
Item ſi ſolo nomini coletanorum ſtandum
eſſet et non aliis verbis expreſſioribus ip
ſius breuis nec intentioni pape nec rei et
ſtatus veritati: ſequeretur cōtradictio ma
xima et grauis error i dicto breui cū i alio
paſſu eiuſdē breuis inhibeatur eiſdem re=
formatis obſeruātie regularis trāſitꝰ ad
familiam eo ꝙ ſunt de obedīētia miniſtro
rum ſiue conuentualium imo nunc in di=
uerſis prouinciis in officiis miniſteriatus
conuentuales regunt et pacifice refor=
mant et ſic dictuꝫ breue falſum et nullum
eſſet per omnia iura. Item ſequeretur etiā
neceſſario ꝙ fratres omnes qui vocantur
de bulla vł ſoculis neceſſario haberent eli
gere alteram partem quam vellēt cum nō
ſolum de coletanis et aliis ibidem nomina

tis ſed etiā de quibuſcunqꝫ alijs quocunqꝫ
nomine nūcupatis. hec eadeꝫ ibidem ſimi
liter dicātur Cuius tñ contrariū ſeruant ip
ſi nō ſtando iſtis noībus/ ſed rebus ac intē
tioni pape et alijs verbis ipſius breuis cla
rius expreſſis ibi vt pꝫ.

¶ Preterea aduertēdu eſt ꝙ ſctiſſim⁹ dñs
noſter pluries p diuerſas litteras ap̄licas
declarauit cōformiť ad ius diuinū et prece
ptū de redditiōe voti ⁊ nō retro aſpiciendo
ꝙ vbicūqꝫ in litteris cōcordie vel alijs ha=
betur ꝙ fratres cōuentuales poſſint tranſi
re ad fratres de familia vel recipi ab eis
licētia petita nō obtēta hoc intelligitur de
conuentualibus nō reformatis ⁊ non de re
formatis obſeruātie regularis. Cuius con
trariū papa nō intendit nec intendere vo=
luit per breue capituli generaliſſimi ſicut
quidam falſo intelligi et accipi volūt: qr cū
conſtet fratres de familia relaxatos ſiue
diſpenſatos eſſe pro tanto ī obedientia re
gulari et euangelica ⁊ regula quā vouerūt
q̄ quidem diſpenſatio non datur fratribus
nec dari poteſt nec alias quis pfeſſus ī or
dine poteſt ea v[illegible] ſine ſufficiente cauſa ma
ioris boni per iura etiam diuina et ſecun=
dum panor. et ber. et alios doctores cū iux
ta apoſtolum non ſit data poteſtas in de=
ſtructionem ſed in edificationem: ſequere=
tur ꝙ papa daret eiſdem de reformatione
et obſeruātia atqꝫ obedientia regulari fa=
cultatem et libertatem etiam ſine cauſa ſo
la licentia petita trāſeundi ad familiā ⁊ ip
ſis exemptis de familia tales ſic ſecum re
cipiendi et eximēdi etiā ſine licētia obten=
ta miſtrorꝫ cōtra votū et profeſſionem ſuā
qđ papa nullomodo intendit bene informa
tus ſicut nec de iure diuino pōt niſi vt ſu=
pra. Alias etenim breue ipſum contineret
contraria iuri diuino et precepto de reddi
tione voti et non retroaſpiciendo et falſuꝫ
eſſet per omnia iura.

¶ Item ad hec plenius intelligendum ⁊ oē
dubium penitus euellēdum extat declara=
tio eiuſdem ſanctiſſimi domini noſtri pape
iuri diuino et regule conformis infra ſecū
do tractatu. folio quadrageſimo ſecūdo de
ſcripta per breue reuerendo patri miniſtro
francie directum etiam pro alijs puincijs
quo ad hec. Quod incipit. Exponi nobis fe
ciſti. Et alia ad idem expreſſius Folio qua
drageſimo ſexto et quadrageſimo ſeptimo

¶ Item ad hec ema[illegible]auerunt plures ⁊ ex=
preſſiores declarationes etiam a ſancta ſe
de apoſtolica et eius commiſſarijs de qui=
bus ad preſens taceo quia hec ſufficiunt.
Nec tales declarationes (iuri diuino ⁊ bre
ui capituli generaliſſimi nuncupati confor
mes) et ſine quibus dictum breue reputare
tur omnino illegittimum falſum et nulluꝫ)
per hoc vltimum breue reuocantur ſꝫ ma=
gis confirmantur Nam id quod pluries vł
ſemel declaratum eſt legittime a ſummo
pontifice eſſe de iure diuino obligatorium
ſicut obſeruantia voti et profeſſionis re=
gule et non retroaſpicere nec relaxari non
debet nec poteſt ab eodem vel alio rela=
xari vel reuocari ſecundum omnes theo
logos et iuris vtriuſqꝫ peritos: ſaltem
ſine cauſa aliqua maioris boni allegata ⁊
probata quia alias contra ſeipſum et ſuā
determinationem legittimam et cōtra ius
diuinum ageret: quod nullo modo intēdit:
bene informatus ſicut nec de iure diuino
poteſt vt ſupra. Et ad hoc fa. capitulū Quo
iure di. vi. et capitulum Non licet di. ix.
Nā nemini retroaſpicere licet. Luce. ix.
et in regula noſtra. ij. ca. Et extra de voto
et voti redēp. ca. Licet vniuerſis. Et. ff.
cōmo. l. In commodato.

¶ Item in iſto vltimo breui expreſſe confir
mantur ſtatuta capituli generaliſſimi et
expreſſe derogatur omnibus contrarijs
Et non conſtat aliqua eſſe ſtatuta capituli
generaliſſimi niſi ſtatuta generalia et pa=
palia infraſcripta tercia parte que ex com
miſſione et ordinatione ipſius capituli ⁊
ſanctiſſimi domini noſtri pape et reueren=
diſſimi domini protectoris conſtāt eſſe fa=
cta ⁊ approbata vt pꝫ p ꝯmiſſiones ⁊ lr̄as
autenticas deſup datas. Sꝫ ꝯſtat ꝙ iſtud
breue dictum breue capituli generaliſſimi
non fuit ibi nec de ſcitu aut conſenſu ipſi⁹
capituli factum. Sed proprio motu pon=
tificis multis diebus poſt ſolutionem dicti
capituli vt patet per tenorem et per dataꝫ
ipſius. Nam capitulum generaliſſimum
fuit ſolutum in fine menſis Maij dictum
vero breue fuit datum decimaſexta Junij
cum [illegible]m miniſtri et vocales ipſius longe
abeſſent ⁊ inſtanter ſollicitatum vt dicitur
a fratribus de familia et ſine parte ppter
quod a congregationibus fratrum Ama=
deorum et Clarenorum iam tunc longe
abſentibus nullomodo acceptatum fuit
ſed ad ipſorum inſtantiam quo ad ipſos
cito reuocatum fuit legittime vt patet per
ſolempne breue ipſorum iuri diuino con=
forme infra deſcriptum et a reuerendiſſi=
mo domino cardinali ſancte crucis maxi=
mo theologo ſollicitatum et obtentum

quod incipit. Et ſi apoſtolica. Quere infra
ſecundo tractatu. fo. xlij.
Et iō ipertinēter aliꝰ ſupra dictū dr̄ breue vl'
oꝛdiari ꝯ capl'i gn̄aliſſimi Nec ſine graui cul
pa alioꝛum ſub hoc falſo titulo multi in oꝛ=
dine ſeducti ſunt et ſeducuntur. Item in
iſto mandatur expꝛeſſe ſine aliqua diſtin=
ctione vel exemptione oībus ꝛ ſingulis fra
tribus dicti oꝛdinis minoꝛuꝫ vt intra duos
menſes a data ipſius computando omnes
qui hactenus obedientiam non elegerunt
ſub excommunicationis late ſententie et
maledictiōis eterne penis teneātur iuxta
tenoꝛem dicti breuis capituli generaliſſi=
mi clauſtralibus ſeu cōuentualibus de fa=
milia ſiue obſeruantia fratribus adherere
et ſe illis vnire māſuri ſub generali aut vi
carijs antedictis ſine vllo alio medio aut
ſuperioꝛe. Et ſic excludit prouinciales mi=
niſtros cuſtodes gardianos et eoꝛum vica
rios cōtra regule foꝛmam ꝛ contra bullas
concoꝛdie ꝛ contra ipſuꝫ breue capituli ge
neraliſſimi taliter ibi confirmatum et ſer=
uari mandatum/ contradictoꝛia includen=
do ymo et (contra omnem iuris rationem)
oꝛdinem tantum et regulam gratis cōfun
dendo et nouum erroꝛem itollerabilem in
ferendo que nullatenus de mente ſanctiſſi
mi dn̄i noſtri pape (oꝛdinem ipſum ꝑcipue
diligētis) proceſſerunt nec ipſi de familia
hec ſeruant nec aliquis conuentus in toto
oꝛdine. Hoc tamen ſciente ꝛ volēte ipſo ſū=
mo pontifice. Ex quibus pꝛobatur erroꝛ ip
ſius pꝛopter quē et alia de nulleitate ꝛ fal
ſitate merito ſuſpectum redditur ſaltē quo
ad hec. Et ideo licet iſtud breue ſit magis
pꝛo miniſtris et eis ſubditis q̄ꝫ pꝛo fratri=
bus de familia ſi alias bene vt eſt accipia
tur et per hoc ſolum ipſi miniſtri ſuos con
uentus ꝛ fratres contra breue capituli ge
neraliſſimi acceptos et detentos a fratri=
bus de familia congruēter recuperare poſ
ſent per executoꝛes pꝛo ipſis deſup datos
ymo et dicta ſtatuta generalia et papalia
ſeruari facere ab omnibus etiam de fa=
milia et alijs. Tamen pꝛopter tales erro
res et varias intricationes ibidem et du=
bia que ab aliquibus in contrarium ſen=
ſū accipiuntur contēpnitur nec curatur a
multis. Quapꝛopter optimum pacificum
et ſalubꝛe eſſet ſimpliciter ſtare regule et
appꝛobatis declarationibus ipſius et ſta=
tutis oꝛdinis: et in vnitate et pace iuxta i=
tentionem beatiſſimi patris noſtri Fran=
ciſci et regule ipſius ſufficientiſſime et per
fectiſſime foꝛmam (obmiſſis iſtis ꝛ alijs diſ
ſentionum occaſionibus) domino deo ſer=
uire: pꝛout faciunt multi boni fratres ſui
ſtatus zelatoꝛes. Et ad hec melius cogno
ſcendum et vt poſteri in talibus et tantis
ſuperfluis et turbatiuis impetrationibus
moderatioꝛes et pꝛudentioꝛes fiant et ad
vnum ouile ꝛ vnum paſtoꝛem iuxta regule
foꝛmam modis congruis redeant hec et
ſimilia in pꝛeſentibus annotantur. Nam
experientia longiſſima et rerum effectibꝰ
in talibus et alijs teſtibus pꝛobatur/ ꝙ
nunq̄ꝫ aliter q̄ꝫ ſub pꝛima et perfecta ſue i=
ſtitutionis et regule foꝛma ſub vno et eo=
dem totius oꝛdinis capite generali mini=
ſtro et pꝛouincialibus miniſtris/ additis
vicarijs non exemptis ſed iuxta regule foꝛ
mam vbi et q̄ꝫdiu opus fuerit coadiutoꝛio
et congruentioꝛi regimine aliquoꝛum pa=
cificabitur aut plene refoꝛmabitur aut vti
liter regetur oꝛdo iſte talis et tantꝰ. Ideo
ab omnibus ſui ſtatus zelatoꝛibus hec a
deo et beata virgine et beatiſſimo patre
noſtro Franciſco inſtantiſſime petenda ſūt
Que pius et miſeratoꝛ dominus meritis
ſue ſacratiſſime paſſionis et moꝛtis atq̄ꝫ
reſurrectionis et gloꝛificationis miſericoꝛ
diter concedere citius dignetur ad ipſius
laudem et animarum ſalutem ac eccleſie
ſancte edificationem. Amen.

¶ Sequitur tenoꝛ ſupꝛadicti breuis qd̄ hic ſuppletur eo ꝙ in fra ſuo loco fuerit obmiſſum.

¶ Julius papa. ij.

Julius papa.ij.

AD perpetuā rei memoriam. Decet Romanū pontificem que ab eo preſer=
tim pro pace ⁊ concordia iter religioſos quoſlibet quos cō
uenit ab oī cōtentione abſtinere cōſeruan=
da prouida deliberatione emanarūt ſic pla
na ſue declarationis oraculo facere vt oīs
cōtentioñ. ⁊ diſcordie occaſio ⁊ fomes exti=
guāt. Dudū edidimus litteras tenoris ſub
ſequeñ. Adfuturā rei memoriā. Cuꝫ multe
⁊ graues ad nos ⁊ apoſtolicam ſedeꝫ ꝑ fra
tres ordinis minorum. Conuentuales ac
de obſeruantia nuncupatos aſſidue defe=
rentur querele multeꝗ lites inter eos ſuſci
tate fuiſſent occaſiōe domoꝝ ſiue locorum
ſuoꝝ ac monaſteriorū ordinis ſācte Clare
et penitentium Tertij ordinis beati Fran
ciſci vtriuſꝗ ſexus ac fratrū hincinde re=
ſpectiue ablatoꝝ ⁊ receptoꝝ contra conſti=
tutiones felicis recordationis Eugenij. iiij
Pauli. ij. et Sixti iiij. Romanorum pontifi=
cum predeceſſorū nr̄orū ordoꝗ ipſe in plu=
ra quaſi capita ⁊ nomina eſſet diuiſ⁹ emer
geñ indies nouis congregationibus ⁊ vo
cabulis que confuſionem quādā videban=
tur afferre. Nos qui ordinē antedictum ex
quo ſancte memorie Sixtus. iiij. predeceſ=
ſor nr̄ ꝓlatus ⁊ nr̄ ſcd̄m carnē patru⁹ diuina
ꝓuidētia ad apicē ſūmi apl̄atus ꝑuenit et
cuius nos dū cardinalatus officio fūgere=
mur fuim⁹ ꝓtector in viſceribus gerimus
caritatis. Cupieñ. litibus diſcordijſꝗ hu=
iuſmodi finem imponi ⁊ ea decerni ac ordi
nari per que viri relegioſi in eodem ordi=
ne altiſſimo famulantes. Cū animi et men=
tis tranquillitate ſemotis litibus et conten
tionibus viuere poſſent Capitulum gene=
raliſſimum omnium congregationum pre
fati ordinis Rome indiximus quod in fe=
ſtiuitate Pentecoſtes proxime preterita a
tanto numero fratrum quantus nunquam
alibi dicitur conueniſſe ſumma concordia
deo fauente eſt celebratum. Ut igitur lites
huiuſmodi ceſſent et vnuſquiſꝗ ſciat quid
retinere quid ſequi aut facere debeat.

Motu proprio et ex certa noſtra ſcientia
non ad alicuius alterius ſuper hoc oblate
petitionis inſtantiam preſentium tenore
decernimus et declaramus quod fratres
Minores Clauſtrales ſiue Conuentuales
nuncupati omnes domos Conuentus ⁊ lo
ca habitationum ſuarum omnia Item mo
nialium monaſteria ordinis ſancte Clare
et omnes congregationes Tertij ordinis
penitentum regularum beati Frāciſci que
tenent poſſident et regunt gubernant vel
in quibus celebrant et eccleſiaſtica ſacra=
cramenta miniſtrant aut de preſenti tene
re poſſidere et gubernare vt prefertur per
petuo debeant in futuro. Etiam quod fra=
tres de obſeruantia ſiue de familia nuncu=
pati retinere libere et licite poſſint ac reti
neant et poſſideant ac gubernent omnes
domos Conuentus et loca eorum habita=
tionum et monialium Monaſteria ac do=
mos Congregationum penitentum vtriuſ
ꝗ ſexus Tertij ordinis beati Franciſci que
nunc tenent et poſſident et in quibus di=
uina celebrant indulto ſedis apoſtolice vel
auctoritate ſiue conſenſu generalis et pro
uincialium Miniſtrorum aut voluntate ip
ſorum fratrum conuentualium vel aliaruꝫ
quarumcunꝗ Congregationum que pri=
us dictas domos vel monaſteria poſſide=
bant etiam ſi illa de obedientia Conuen=
tualium ſiue Clauſtralium prius fuiſſent
ita tamen quod deinceps nullas domos
nullaue loca et monaſteria monialium nul
las etiam Congregationes penitentum
Tertij ordinis beati Franciſci dictorum
Clauſtralium ſiue Conuentualium nec de
eorum obedientia et per eos regi ſolitarū
quouiſqueſito colore recipere poſſint. Et
nihilominus omnes et ſingulas lites et
cauſas ſuper huiuſmodi domibus ſiue lo=
cis monaſterijſꝗ monialium et Congrega
tionum penitentum vbicunꝗ conſiſtenti=
um et coram quibuſcunꝗ iudicibus ac in
quacunꝗ inſtantia pendentes ad nos ad=
uocantes penitus extinguimus et perpe=
tuuꝫ ſilentium imponimus dictas cauſas
proſequentibus aut ſua quomodolibet in=
tereſſe putantibus Decernimus inſuper
quod fratres de obſeruantia ſiue familia
nuncupati ad Clauſtrales ſiue Conuen=
tuales et de eorum obedientia tranſire vo=
lentes non poſſint neꝗ debeant recipi ni=
ſi petita et obtenta licentia vicarij ſub quo
fuerint quam licentiam etiam in ſcriptis
oſtendere teneantur. Fratres vero Clau=
ſtrales ſiue Conuentuales vel de eorū obe
dientia ab obſeruañ ſiue de familia non re
cipiantur nec recipi debeant niſi ſaltem pe
tita ſuoꝝ ſuperioꝝ licentia etiam nō obtē=
ta. Et inſuper vt tot congregationum ⁊ de
nominationum tollatur varietas omneſꝗ
Fratres ordinis Minorum ad eam inte=
gritatem et vnitatem in qua fuerunt tem=
pore Eugenij Pauli ⁊ Sixti predeceſſoꝝ
noſtroꝝ prefatoꝝ quoꝝ ꝯſtitutiones ſtatu

ta dictorum fratrum tangēdū tenore preſen-
tium cōfirmamus ⁊ iuiolabiter obſeruari
perinde ac ſi illis nunquā derogatum fuiſ-
ſet ac ab omnibus ad quos ſpectat volu-
mus et decernimus reducantur omnibus
et ſingulis fratribus. Congregationū de
Clarino fratris Amadei de Coletanis et
de Caputio ſiue ſancto euangelio et quo-
rumcunque aliorum quocunque nomine nun-
cupentur qui ſub regula et habitu reli-
quorum fratrum dicti ordinis incedunt di
ſtricte precipiēdo mandamus vt intra ter
minum vnius Anni a data preſentium cō
putandi. Clauſtralibus ſiue Conuentuali-
bus aut Obſeruan. ſiue de familia ordi-
nis antedicti in ea reformatione in qua
nunc ſunt adherere et vnire ſe debeant.
Loca eorum Conuentualibus vel de ob-
ſeruantia fratribus vnita eſſe cenſeantur
quibus maior et ſanior pars fratrum illa
incolentium vna cum ſuo Gardiano ſe vni
re Capitulariter elegerint et ſe vniuerint.
Ita tamen quod qui Conuentalibus ſiue
Clauſtralibus vnientur reformatam viui-
endi rationem per omnia retineāt vt pri-
us et eorum domus et loca per reforma-
tos regantur iuxta declarationem felicis
recordationis. Sixti. iiij. predeceſſoris no-
ſtri de Amadeis editam que omnia et ſin
gula ab omnibus ad quos ſpectat ſeu ſpe-
ctare poterit quomōlibet in futurum ſub
pena excommunicationis late ſētētie ⁊ ma-
ledictionis eterne inuiolabiliter obſeruari
volumus et mandamus. Non obſtantibus
quibuſcunque litteris apoſtolicis et indul-
tis dictis congregationibus et ordinibus
aut alicui eorum ſiue illarum auctoribus
et inſtitutoribus ſub quibuſuis verborum
formis et clauſulis fortioribus et inſolitis
conceſſis etiam ſi tales eſſent quod de illis eo
rumque totis tenoribus ſpecialis ⁊ expreſſa
ac de verbo ad verbum mentio eſſet habē-
da. Quibus motu proprio et ex certa ſcien
tia derogamus ceteriſque contrarijs quibuſ
cunque Ceterum quia difficile foret has lit-
teras ad omnia loca deferri Volumus quod
earum tranſumptis manu notarij publici
ſignatis et alicuius prelati eccleſiaſtici ſi-
gillo munitis ea prorſus fides in iudicio
et extra vbique adhibeatur que adhibere-
tur ſi preſentes exhibite vel oſtenſe forent
Datum Rome apud ſanctum Petrū Sub
Anulo piſcatoris die. xvi. Junij. Mille-
ſimo quingēteſimo ſexto Pōtificatus noſtri
Anno Tertio. ¶ Cū autem ſicut non ſine
mentis noſtre moleſtia accepimus reperiā-
tur nonnulle littere in ſimili forma breuis
per quas inter alia aliquibus fratribus di
cti ordinis quod ſub Miniſtro eorum pro
uinciali et pretextu quod regularis obſeruan
tie eſſent vnite poſſent abſque eo quod fratribus
de familia ſeu obſeruantia adherere reue
rentur neque profeſſionem ſuam per vnio-
nem cum dictis fratribus de familia debe-
rent immutare ac etiam in virtute ſancte
obedientie et ſub excommunicationis la-
te ſententie pena dictis fratribus de fami
lia precepimus et mandauimus quatenus
ſi forte poſt prefatum. Capitulum genera-
liſſimum aliquem locum ſeu Conuentum
fratrum reformatorum dicti ordinis ſub
obedientia Miniſtri generalis viuere ſoli
torum quomōcunque recepiſſent ſub illorū
obedientia illum infra. xv. dies certo mo-
do tūc expreſſo computandos reddere ſeu
reſtituere tenerentur ad priſtine obedien-
tie ſtatum ac dictorum Amadeorū ⁊ Cla-
rinorum ſeu aliorum reformatorum con-
gregationes eo pretextu quod cum in regula
beati Franciſci iuxta cuius puritatem ip-
ſi Amadei et Clarini et alij reformati ſe pro
feſſ[illegible] eſſe aſſerunt inter alia continеatur
quod fratres dicti ordinis Generali miniſtro
ipſius ordinis obedire teneātur et fratres
Clauſtrales ſiue Conuentuales latiorem
modum viuendi ducāt ipſi Amadei ⁊ Cla-
rini ac ceteri reformati abſque conſcientia-
rum ſuarum periculo et ſcandalo de fami-
lia vel de obſeruantia Conuentualibus aut
Clauſtralibus fratribus predictis illorumque
Vicarijs Miniſtris et Cuſtodibus ſe ſub-
iecere vel eis adherere non poſſent ex qui-
bus litteris priores litteras noſtras dicte
diei. xvi. menſis Junij alterantibus et imu
tantibus auctore generis humani inimi-
co noue et plures prioribus diſſenſiones
inter fraters dicti ordinis inſurgunt et ta
lis ſciſſura in dicto ordine proueniret niſi
deſuper ſalubriter prouideretur quod ſtatuta
et ordinata in ipſo Capitulo Generaliſſi-
mo penitus anihilarentur Nos igitur qui
dictum ordinem vberes in agro domini fru
ctus aſſidue producentem in pace et ſtabi-
li concordia cupimus conſeruare quique be
ne informati ſumus de illius inſtitutis et
predictorum ac aliorum Romanorum pō-
tificum predeceſſorum noſtrorum priuile-
gijs et indultis eidem ordini conceſſis et
innouatis et quantum etiam ipſi predeceſ
ſores noſtri elaborarunt ac etiam nos ela-
borauimus vt omnis fomes diuiſionis et
diſcordie ab ipſo ordine remoueretur quo

poſſet illius fratres ab omni perturbatio-
ne ſemoti domino in eius beneplacitis fa-
mulari et pro tranquillitate militantis ec-
cleſie preces domino effundere ac porrige
re inceſſanter prout effundunt ita vt non
dubitemus eorum deo gratis precibꝰ nos
et militantem eccleſiam preſeruatam ⁊ in
futurum preſeruari. Cupientes ne pretex-
tu quarumcunqꝫ litterarum que aduerſus
ſtatuta et ordinata in predicto Capitulo
generaliſſimo ac in prioribus litteris no-
ſtris contenta quomodolibet emanarunt
ſeu emanaſſe dicuntur quomodolibet per
uertantur ſed illa inuiolabiliter obſeruen-
tur. Et ne de intentione et mente nr̄a in p̄-
miſſis heſitari contingat oportune proui-
dere. Motu et ſcientia ſimilibus ac de apo
ſtolice poteſtatis plenitudine ſtatuta et or
dinata in prefato Capitulo generaliſſimo
ac litteras priores noſtras huiuſmodi nec
non quaſcunqꝫ adheſſiones ſeu vniones do
morum et Conuentuum aliorumqꝫ fratrū
dicti ordinis tam Clauſtralibus ſiue Con
uentualibus quam obſeruantibus ſiue de
familia fratribus vigore priorum littera-
rum noſtrarum predictarum videlicet ſub
data .xvii. Junij pontificatus noſtri Anno
Tertio factas ratas et gratas habentes
illaſqꝫ apoſtolica auctoritate approbantes
confirmantes ſupplenteſqꝫ omnes ⁊ ſingu
los defectus ſi qui forſan interuenerint in
eiſdem attendenteſqꝫ ꝙ noſtre intentionis
non fuit per quaſcunqꝫ alias litteras etiā
cum motus proprij et certe ſcientie ac de-
clarationis mentis noſtre necnon precepti
⁊ mandati etiam ſub excommunicationis
late ſententie et maledictionis eterne pe-
nis ac quibuſcunqꝫ alijs clauſulis etiam
ipſis prioribus litteris noſtris expreſſe de
rogantibus tam eiſdem reformatis etiam
ſub Bonifacij prouincie Francie antiquo
rumcunqꝫ aliorum miniſtrorum obedien
tia aut regulari obſeruantia viuentibus
aut ipſis Amadeis et de Clarino ſeu de co
letanis aut etiam de caputio vel de ſancto
euangelio tam in forma breuis quam ſub
quacunqꝫ alia forma quomodolibet cōceſ
ſas et etiam impoſterum concedendas de
rogare prioribus noſtris litteris ſed eiuſ
dem noſtre incommutabilis intentiōis ex-
titiſſe et eſſe ꝙ ipſe priores noſtre littere
et in illis contenta quecunqꝫ ac in ipſo ge-
generaliſſimo capitulo ſtatuta decreta et
ordinata iuxta illorum tenorem et appro-
bationem noſtram deſuper factam et in-
de ſecuta quecūqꝫ inuiolabiliter perpetuo
obſeruentur ita vt exnunc de cetero perpe
tuis futuris tēporibus in ipſo ordine Fra
trum minorum due dumtaxat denomina-
tiones exiſtant videlicet Clauſtralium ſi-
ue Conuentualium et de familia ſeu obſer
uantia nuncupatorum et ꝙ omnes et ſin-
guli fratres dicti ordinis Minorum intra
quinqꝫ menſes a data preſentium com-
putandos qui hactenus obedientiam non
elegerunt ſub excommunicationis late ſen
tentie et maledictionis eterne penis tene=
tur iuxta tenorem priorum litterarum no-
ſtrarum Clauſtralibus ſeu Conuentuali-
bus et de familia ſiue Obſeruan̄ fratribus
nuncupatis adherere ⁊ ſe illis vnire vt p̄-
fertur manſuri ſub gn̄ali Miniſtro aut vi-
carijs antedictis ſine vllo alio medio aut
ſuperiore quaſcunqꝫ lites poſtdictum Ca-
pitulum generaliſſimum deſuper exortas
et coram quibuſcūqꝫ iudicibus ordinarijs
vel delegatis etiam ſancte Roman̄ eccleſie
Cardinalibus et dicti ordinis protectore
etiam per viā appellation̄ penden̄ ad nos
aduocan̄ penitus extinguimus ac proceſſꝰ
et ſententias contra tenorem litterarū no-
ſtrarum priorum ⁊ contra ſtatuta dicti Ca
pituli generaliſſimi huiuſmodi facta ⁊ in-
de ſecuta quecunqꝫ reuocamus caſſamus
et annullamꝰ ac ſuper illis lites huiuſmo-
di proſequen̄ ſeu intereſſe haben̄ perpetuū
ſilentiū imponimus. Et nichilominus Ve-
nerabilibus fratribus noſtris Uniuerſis
Archiepiſcopis Epiſcopis et eccleſiarum
prelatis ac in dignitate eccleſiaſtica conſti
tutis perſonis per apoſtolica ſcripta man
damus quatenus ipſi et eorum ſinguli pre
ſentes litteras et in eis contenta quecunqꝫ
vbi et quando opus fuerit ac quotiens ꝓ
parte dictorum Generalis et Vicariorum
ac miniſtrorum prouincialium ſeu alicuiꝰ
eorum ſuper hoc requiſiti fuerint ſolenni-
ter publicantes eiſqꝫ in premiſſis efficacis
defenſionis preſidio aſſiſten̄ faciant eos in
premiſſis omnibus ⁊ ſingulis pacifice frui
et gaudere non ꝑmitten̄ eos deſup ꝑ quoſ
cunqꝫ quauis auctoritate fungentes quo-
modolibet indebite moleſtari. Contradi-
ctores per cenſurā eccleſiaſticā et alia iuris
remedia appellatione poſtpoſita compe-
ſcendo inuocato etiam ad hoc ſi opus fue-
rit auxilio brachij ſecularis. Non obſtan̄.
ſācte memorie Bonifacij pape octaui ſiir
p̄deceſſoris noſtri qua cauetur ne aliqs ex
tra ciuitatē ſuā ⁊ dioceſim niſi i certis exce
ptis caſibꝰ ⁊ i illis vltra vnā dietā a fine ſue
dioceſis ad iudiciū euocetur. Seu ne iudi-

ces a ſede predicta deputati extra ciuitatē
z dioceſim in quibus deputati fuerint con
tra quoſcūqȝ procedere alijs vel aliis, vices
ſuas cōmittere preſumant z de duab9 die-
tis in conſilio generali edita ac quibuſuis
alijs litteris tam in forma breuis q̄ etiam
ſub plumbo que a nobis etiam motu ſcien
tia et poteſtate ſimilibus etiā pretextu ob
ſeruationis regularis obſeruantie aut ad
extinguendas lites forſan exortas aut ali
as qualitercunqȝ et quomodocunqȝ cū qui
buſuis etiam derogatoriarum derogato-
rijs priorum litterarum noſtrarum z in di
cto capitulo generaliſſimo ſtatutorum z or
dinatorum alijſqȝ efficatioribus z vigētio-
ribus et inſolitis clauſulis emanaſſe repe-
riuntur quas illarum tenores ac clauſulaſ
propter quas emanarunt ſeu emanaſſe di-
cuntur vel reperiuntur ac ſi de vbo ad ver
bum inſerta forent preſentibus pro expreſ
ſis habere volēs penitus et omnino reuo-
cam9. Et nullibi in iudicio vel extra adver-
ſus ſtatuta Capituli Generaliſſimi z prio-
rum ac preſentium litterarum tenorem cuiſ
piam ſuffragari poſſe vel debere decerni-
mus et declaramus ſicqȝ in quibuſuis cau
ſis motis et etiam per appellationem corā
quibuſuis vt prefertur pendentibus ac mo
uentibus iudicari volumus et mandamus
ſublata aliter iudicandi z interpretādi au
ctoritate et facultate. Necnon omnibus il-
lis que in prioribus litteris noſtris predi-
ctis volumus non obſtare contrarijs quiſ-
buſcūqȝ. Seu ſi aliquibus communiter vel
diuiſim ab eadem ſit ſede indultum quod
interdici ſuſpendi vel excommunicari aut
extra vel vltra certa loca ad iudicium eno-
cari nō poſſint per litteras apoſtolicas nō
facientes plenam et expreſſam ac de verbo
ad verbum de indulto huiuſmodi mentio
nem. Volumus tamen quod ſinguli. Fra-
tres predicti ordinis etiam de Amadeorū
et Clarinorum ac de Coletanis et de ſācto
Euangelio ſeu alio quocunqȝ nomine nun
cupati et ſub quacunqȝ obedientia exiſten-
tes propterea ab eorum domibus et con-
uentibus non recedant ſed eorum domib9
et conuentibus huiuſmodi vnione z adhe
ſione ac ſcd̄m eorum reformatum modū vi
uendi ſub ſuorum Gardianorum obedien
tia reſideant donec aliter per generalez et
prouintiales miniſtros ſeu etiam genera-
les et prouinciales vicarios eorum reſpe-
ctiue quibus adheſerint et per eorum ſu-
periores de eis ordinatum fuerit. Ceterū
quia difficile foret preſentes ad quelibet
loca vbi fuerint opus deferre volumus et
eadem apoſtolica auctoritate decernimus
quod tranſumptis preſentium litterarum
manu alicuius notarij publici ſubſcriptis
et ſigillo alicuius prelati eccleſiaſtici ſeu
curie eccleſiaſtice munitis eadem fides in
iudicio et alibi vbicūqȝ fuerit exhibitum
vel oſtenſum adhibeat et illi ſtetur in om-
nibus et per omnia perinde ac ſi ipſe littere
originales eſſent exhibite vel oſtenſe. Da
tum Rome apud ſanctum Petrum ſub An-
nulo piſcatoris die decima octaua Februa
rij. Milleſimo quingenteſimodecimo. Pō-
tificatus noſtri. Anno ſeptimo.

¶ Sigiſmundus.

¶ Sequitur breuis an

notatio ꝛ declaratio atq̧ ſūmariū magna
rū indulgentiarū et gratiarū ſpāaliuȝ que
eccleſiis ꝛ locis ac benefactoribus fratrū
minoꝝ a multis ꝛ diuerſis ſūmis pōtificib⁹
conceſſe deſcribuntur q̄ ſil'ter dātur ꝛ exte
duntur ad eccl'ias ꝛ benefactores ſecundi
ordinis ꝛ tercij bti frāciſci vcȝ Sancte Cla
re et de penitentia ꝑ bullā Sixti pape. iiij.
que dicitur bulla aurea ꝛ ꝑ nonnullas ali=
as infraſcriptas) cum allegationibus ꝛ an
notationibus bullarū originaliūꝛ locorum
vbi tales bulle vel earū autentica trāſūpta
dicuntur haberi ꝛ curioſius ſeruari Ex qui
bus etiam plures infra ſecundo tractatu
etiam ſub autentico deſcribuntur obmiſſis
aliis cauſa breuitatis.

IN primis ſācti ſſim⁹ dominus noſter pa pa Grego rius nonus q̄ bea
tum Franciſcum Anthonium de Padua
et Elizabeth de tcio ordie aſſcripſit catha=
lago ſāctoꝝ cōceſſit ꝑ priuilegiū ſuū oībus
xp̄i fidelib⁹ cū deuotiōis viſitātib⁹ eccl'ias
frm minoꝝ ꝑ totū mūdū tā i feſtiuitatibus
dñi nr̄i ihesu xp̄i vcȝ Natiuitatis Circūciſi
onis Epiphanie Reſurrectiōis Aſcēſiōis ꝛ
Pēthecoſtes q̧ꝫ i feſtiuitatib⁹ ꝛ cōmēoratiōi
bus btē marie ꝟgis ꝛ bti Johānis baptiſte
ꝛ oīm ſctōꝝ ꝛ bti Frāciſci ꝛ bti Anthonij ꝛ
btē Elizabeth ꝑ ipm canonizatoꝝ ꝛ omniū
apl'oꝝ de indulgētia ānos cētū ꝛ totidē q̄=
dragenas Priuilegiū icipit Miſerator dñs
Et habet aſſiſij cū Bulla papali.

¶ Idē Gregori⁹ approbauit ſacra ſtigma
ta bti Frāciſci ꝛ excōicauit ac maledixit de
trahētes eiſdē. Et i ſolēpnitate eiuſdē ſtig=
tiſatiōis ſcȝ die decia ſeptia ſeptēbrꝫ ꝯceſſit
oīb⁹ viſitātibus locū aluerne medietatē re
miſſiōis oīm ſuoꝝ pctōꝝ. Et viſitātibus ec
cl'iis ꝑfati ordis ipo die ſtigmatū dedit in
dulgētiā. xxx. ānoꝝ Priuilegiū icipit Sera
phin volabāt iuxta ꝓphetiā. Et habet Aſſi
ſii cū bulla papali. ¶ Idē gregori⁹ non⁹
cōceſſit oīb⁹ xp̄ianis q̄ apud ſe hn̄t vel habe
būt de reliquiis bti Frāciſci vel bti Antho
nij ꝛ alioꝝ ſctōꝝ ordinis noſtri qui ipas re
uerētia ꝛ debito cultu honorauerit vl' etiā
manus adiutrices porrexerint ad decorā=
das ꝑdictas reliquias vel ad fabricas ec=
cleſiarū nr̄arū ſm ſuarū ſuppetētiū faculta
tū poſſibilitatē vel cōgruitatē remiſſionem
oīm pctōꝝ ſuoꝝ i articulo mortis Priuile=
giū incipit Sicut in viſiōe ad moyſē Et ha
betur Aſſiſij cum Bulla papali.

¶ Sāctiſſimus dñs nr̄ Alexāder papa quartus

cōfirmauit iterū rl'am ꝛ oīa priuilegia ordi
ni collata. Et vltra illa qꝛ ipſe canoniſauit
btām Clarā in die aſſūptiōis dñe nr̄e con=
ceſſit oīb⁹ viſitātib⁹ eccl'ias nr̄as i feſtiuita
te ꝛ trāſlatiōe eiuſdē: ꝛ i feſtiuitate ꝛ trāſla
tiōe btōꝝ Frāciſci ꝛ Anthonij de idulgētia
annos xl. Priuilegiū icipit Quicq̧ prudētes
ꝟgies. Et habet etiā cū bulla papali i aſſi
ſio i mōaſterio minoriſſaꝝ ſeu ſoroꝝ ſctē cla
re. ¶ Idē cōceſſit oīb⁹ veniētib⁹ ad ho=
ras canonicas i eccl'iis frꝫ minoꝝ ꝑ āni cir
culū dieb⁹ ſingulis cētū dierūꝛ quadragin
ta. Priuilegiū icipit Sctiſſim⁹ ex altiſſimis
cōditor. Et habet Peruſij cū Bulla papali.
¶ Itē cōceſſit oīb⁹ frib⁹ minorib⁹ q̄buſcūq̧
eccl'iis vel locis cōtigerit eos predicare ꝙ
poſſint dare ſuis auditoribus indulgētiam
xl. dierū. Priuilegiū incipit De ſegete euā=
gelice meſſis Et habet Rome Florētie ꝛ in
aliis multis locis cum Bulla papali.
¶ Itē cōceſſit oīb⁹ hoſpitib⁹ ꝛ aliis q̄ rece=
perint fr̄es minores itinerātes et i domib⁹
ſuis miniſtrauerint alimēta vel q̄ ſoluerint
naulū vel paſſagia ꝛ alia pietatꝫ obſeq̄a di
ctis fr̄ibus exhibuerit indulgētiā annoruȝ
xl. Priuilegiū incipit. Sicut ſūm⁹ ſacerdos
abrahā. Et habet Rome cū Bulla papali.

¶ Sāctiſſimus dñs nr̄ Martinus papa quart⁹

cōceſſit oīb⁹ viſitātib⁹ eccl'ias frm minorū
in feſtiuitatib⁹ vcȝ Natiuitatis dñi Circū
ciſiōis Epiphanie ꝛ in feſtiuitatib⁹ btē vir
ginis marie ꝛ Sctōꝝ iohānis baptiſte ꝛ a=
poſtoloꝝ petri ꝛ pauli ꝛ feſtiuitatib⁹ olꝫ ſā
ctorū ꝛ ſctārū eiuſdē ordis ꝛ eorū trāſlatiōi
bus ꝟ idulgētiā ānos. xl. ꝛ. xij. quadragēas
Priuilegiū icipit. Diuina largitatis immē
ſitate pēſata Et habet rome ꝛ aſſiſii cū bul
la papali. ¶ Itē cōceſſit tā ꝓcuratorib⁹
q̧ꝫ aduocatis i curiis tā eccl'iaſticis q̧ꝫ ciui=
libus q̄ laborāt ꝓ defēſione ordis nr̄i ꝛ cau
ſarū nr̄arū ſingulis annis indulgētiā ann

noꝝ centū. Priuilegiū incipit. Opãte vĩtes
dñi ſabaoth. Et habet Janue ⁊ Mediolani
cū bulla papali. ¶ Itē dedit ⁊ cōceſſit omi
bus fidelibus q̄ bonoꝝ vł operū ſuoꝝ ma
nus porrigūt adiutrices ad cōſtruēdas ſi-
ne reſarciēdas eccłias ⁊ monaſteria fratrū
minoꝝ: ⁊ omnibꝰ ſepeliēdis in cimiterijs ⁊
clauſtris noſtris indulgentiā annoꝝ qua-
dragita. Priuilegiū incipit. Habētes i dño
fiduciā. Et habet reate cum Bulla papali.

Joānes papa vigeſimꝰ

ſecūdus ꝑ bullā q̄ incipit Filiatiōi vr̄e ma
nifeſtat ⁊ cōfirmat quaſdā alias indulgēti
as etiā a ſuis p̄deceſſoribus ⁊ ab ip̄o cōceſ-
ſas ānotās eas ſub hijs v̄bis ¶ In feſtiui
tatibus inquit btē marie v̄gis btoꝝ Frāci
ſci Anthonij Ludouici ⁊ btē Clare in conſe
cratiōibꝰ eccłiarū altariū ⁊ vocabulis eoꝝ
et ꝑ octꝫ eſt data indugētia decē annoꝝ et
dierū q̄nquaginta a ſūmis pōtificibus: vcꝫ
Alexādro .iiij. Innocētio .iiij. Clemēte q̄rto
Urbano .iiij. Nicolao .iij. Gregorio .ix. Ni-
colao .iiij. ¶ Idē Alexāder .iiij. omnibus
accedētibꝰ ad loca vr̄i ordis ſiue ad audiē-
dū v̄bū dei ſiue ad audiēdū miſſas btē ma
rie v̄ginis ⁊ btī Frāciſci dū cātantur dedit
indulgencias centū dierū. ¶ Idē etiam
papa alexāder oībꝰ viſitātibꝰ loca frm mi-
noꝝ dedit indulgentiā quadragita dierū.
¶ Itē Innocentiꝰ quartꝰ ꝑ eadē cauſa dies
quadraginta. ¶ Itē idē innocētiꝰ oībꝰ
porrigētibus manꝰ adiutrices fr̄ibꝰ mino-
ribus ſiue i domibꝰ eoꝝ ſiue eūtibꝰ ꝑ viaꝫ
xl. dies. ¶ Itē Nicolaus .iij. pro eadem
cauſa dies .xl. ¶ Itē Clemens .iiij. ꝑ ea-
dē cauſa dies centū ¶ Itē eiſdē omnibꝰ
viſitātibus eccłias frm minoꝝ tociēs quo
ciēs cauſa deuotionis lxxx. dierū. ¶ Iteꝫ
fratres dicti ordis in oībus p̄dicationibus
ſuis extra domū ſuā poſſint dare lxxx. dies
indulgētie. In domibus aūt ſuis centū vl-
tra p̄dictas indulgētias. ¶ Itē Nicolaꝰ
.iiij. in miſſarū ſolēpniis btē v̄ginis ⁊ btī frā
ciſci dedit indulgentiā centū dierum.
¶ Itē Benedictus vndecimus accedētibꝰ
ad loca frm minoꝝ i ſolēpnitatibꝰ eorū cētū
dies. ¶ Itē Nicolaus .iiij. dedit indulgē
ciā vniꝰ anni ⁊ dierū .xl. accedētibus ad lo-
ca p̄dictoꝝ fratrū cauſa deuotiōis.
¶ Itē oībꝰ accedētibꝰ ad loca vr̄i ordis cā
deuotiōis quocūq̄ t̄pe die vel hora licꝫ nō
ſit aliq̄d feſtū cōceſſa eſt indulgētia a pluri
bus romanis pōtificibꝰ ānoꝝ duoꝝ ⁊ dieꝝ
xl. ¶ Hec dictus iohannes .xxij. i bulla ſua
p̄allegata. Que infra ⁊ i multis locis ha
bet ſub autētico. ¶ Itē idē ioānes .xxii
q̄ btm̄ Ludouicū epm̄ ordis minoꝝ catha
logo ſctōꝝ aſſcripſit cōceſſit oībꝰ veniētibꝰ
ad eccłiā frm minoꝝ i feſtiuitatibꝰ dñi nr̄i
iheſu xp̄i ⁊ btē Marie v̄gis ⁊ btī ioānis ba
ptiſte ⁊ ſctōꝝ apłoꝝ Btī Frāciſci ⁊ ſācto-
rū ordinis nr̄i adiūgēs feſtū btī Ludouici
ep̄i idulgētiā ānoꝝ .xl. Priuilegiū icipit In
ſplēdoribꝰ ſāctoꝝ. Et habet Marſilie cum
bulla papali ⁊ tranſumptū in multis locis.

¶ Sāctiſſimus dñs nr̄

Nicolaꝰ papa .iij. cōceſſit oībꝰ viſitātibꝰ ec-
cłias frm minoꝝ i feſtiuitatibꝰ ſupradictꝫ
vcꝫ dñi nr̄i iheſu xp̄i ⁊ btē Marie v̄ginis ⁊
btī ioānis baptiſte ⁊ ſctōꝝ apłoꝝ ⁊ btī frā
ciſci et ſctōꝝ ordis nr̄i idulgētias ānoꝝ .xl
Et in alijs diebꝰ ꝑ anni circulū centū dies.
Et porrigētibꝰ manꝰ adiutrices in dictꝫ ec
cłiis vel monaſteriis totidē. Priuilegiū in-
cipit Sacro minoꝝ ordie Et habet rome flo
rēcie ⁊ venecijs. ¶ Itē cōceſſit oībꝰ q̄ mo-
riūtur i habitu frm minoꝝ ⁊ q̄ cū dicto habi
tu elegerint ſepeliri remiſſionē quarte ptꝫ
oīm delictoꝝ ſuoꝝ. Priuilegiū incipit Fu
turorum bonorum cariſmata. Et habetur
Janue cum Bulla papali.

¶ Sāctiſſimꝰ dñs nr̄ Clemens

papa .iiij. cōceſ-
ſit morietibꝰ in habitu vel q̄ cū habitu frm
minoꝝ ſepeliri elegerit ſicut dñs Nicolaꝰ
ſupradictꝰ remiſſionē q̄rte ptis pctōꝝ Pri
uilegiū icipit romanꝰ pōtifex Et habet me
diolani ⁊ Peruſii cum Bulla papali.
¶ Idē clemēs q̄rtꝰ cōceſſit idulgētiā centū
dierū viſitātibꝰ eccłias frm i dedicatiōibꝰ
earū ⁊ ꝑ .viij. dies ſeq̄ntes ⁊ i feſtiuitatibus
btē marie v̄gis btoꝝ frāciſci anthonij cla-
re v̄gis ⁊ alioꝝ ſctōꝝ i quoꝝ honore alta-
ria maiora i ip̄is eccłiis ꝯſtructa ſūt cā de
notiōis Priuilegiū incipit Loca ſctōꝝ oiꝫ
Et habet i ꝯuētu pariſieñ cū bulla papali.
¶ Idē clemēs .iiij. ſtatuit ꝙ q̄cūq̄ infrigē-
tes ſeu violātes loca frꝫ minoꝝ aut i eis dā
pnabilis violētiā exercētes ip̄o facto ſūt ex
cōicati nec ꝓſit abſolui niſi ꝑ ſedē ap̄licā vł
cōſeruatores ordis. Et icipit In q̄buſdā lo
cis Et habetur infra cū autentico.
¶ Sāctiſſimꝰ dñs nr̄ Clemēs papa .v. cō-
ceſſit vt Clemens papa quartus Priuile-
gium incipit Fides et deuotio Et habetur
Ferrarie cum Bulla papali.

Sanctiſſimꝰ dominus nr̄ vrba

nus papa .iiii. cō-
firmauit et conceſſit ſicut dominus Nico-
laus ſupradictꝰ et dñs clemēs Et addit ob-

bus visitātib⁹ eccl'ias ffm minorū in q̄dra
gesima indulgētiā. xl. dierū. Priuilegium
incipit. Sicut exhibita nobis fides. Et ha-
betur rome cum bulla papali.

¶ Sanctissimus dñs noster Innocētius
papa quartus concessit omib⁹ visitantibus
ecclesias fratrum minorum in festiuitatib⁹
dñi nři ihesu christi. beate marie virginis
et sanctorū apostolorum et sancti Johānis
baptiste ⁊ oim sanctoꝝ ordinis nostri idul-
gentias quadraginta annorum. Et in qua
dragesima singulis diebus centum. Priui-
legiū icipit Fruct⁹ vberes quos sacra parit
minoꝝ religio. ⁊ habet rome cū bulla papali

¶ Sanctissim⁹ dñs noster. Bonifacius
papa. viij idē concessit sicut Innocenti⁹ pa
pa quart⁹. Priuilegiū incipit absētes exerci
tus. Bulla habet Bononie Verone. ⁊ Mātue

¶ Sanctissimus dñs noster Benedictus
papa. xi. concessit similiter vt Bonifaci⁹ su-
pradictus ⁊ cōfirmauit indulgentiā sancte
marie de porciuncula declarādo ⁊ cōfirman-
do ipsam datam esse a xp̄o viua voce. Pri-
uilegiū incipit Fundamenta in mōtib⁹ san
ctis. Et habet assisij cū bulla papali.

¶ Sanctissimus dominus nř Nicolau-
us papa quartus qui fuit de ordine fratrū
minorum concessit ordini nostro oēs indul
gentias datas a supradictis omnibus pon
tificibus. Et addidit easdē indulgētias ī fe-
sto angelorum ⁊ sanctorum quorum relique
habētur i ecclesijs nostris. Priuilegiū inci-
pit In cathedra preeminētiꝫ pastoralis ⁊
habetur rome cum bulla papali.

¶ Sanctissim⁹ dñs nř Gregorius papa
decimus cōcessit oibus visitātibus eccl'ias
fratrum minoꝝ i predictis festiuitatibus i
dulgencias annorum quadraginta ⁊ in. xl.
dieb⁹ singulis dies centū. Priuilegiū icipit
Manipulus vbertatis. Et habetur Neapo
li in conuentu sancte Clare.

¶ Sanctissim⁹ dñs nř Urban⁹ papa qui
tus cōcessit similiter vt dñs Gregorius su-
pradict⁹. Et addidit remissionē quarte par
tis omnium delictorum suorum hijs q̄ mo-
riūtur vel sepeliunt ī habitu nostro. Priui-
legiū icipit Euāgelici pfessores. Et habet
ianue ⁊ i mōte pessulano cū bulla papali.

¶ Idē cōcessit generali ministro ⁊ mini-
stris prouincialibus in toto ordine coicare
posse suffragia indulgēciaꝝ ⁊ orōnū ⁊ bene
ficioꝝ spiritualiū tā pcuratorib⁹ ꝙ quibus
cunqꝫ deuotis psonis ⁊ benefactorib⁹ ordi
nis nostri. Priuilegiū icipit Beneficia san-
ctorū officioꝝ. Et habetur Perusij ⁊ Mar-
silie cū bulla papali.

¶ Idē cōcessit oib⁹ fraternitatib⁹ q̄ sūt ⁊
erunt in eccl'ijs ⁊ locis nřis supradictis vl-
tra certas supradictas dies centū. Priuile-
giū incipit Uinculo pacis. Et habetur Se-
nis cum bulla papali.

¶ Sanctissim⁹ dñs nř Alexander papa
quart⁹ excoicauit detractores stigmatum
beati francisci ⁊ nō possūt absolui nisi p se-
dem apostolicā. Priuilegiū ē Bononie ⁊ fer
rarie ⁊ trāsūptū i cōuētu Cremone.

¶ Sanctissim⁹ dñs nř Alexander papa
quintus q̄ fuit de ordine minoꝝ ꝯfirmauit
dicto ordini oia puilegia suoꝝ pdecessorū.
Et vltra hec cōcessit eccl'ie sancti francisci
de candia in festo eiusdē ppetuo duraturā
indulgētiā plenariā Priuilegiū incipit Ui
culo pacis. ⁊ habet candie cū bulla papali.

¶ Sanctissim⁹ dñs nř Sixt⁹ papa quar
tus q̄ etiā fuit frater minor ⁊ gñalis mini-
ster ordinis. Confirmauit ⁊ inouauit omia
priuilegia ordini nostro cōcessa multa ad-
dens ⁊ executores desup atqꝫ cōseruatores
vbiqꝫ dedit cum omnimoda facultate per
bullam q̄ dicit maremagnū ⁊ incipit. Regi
mini vniuersalis eccl'ie Cui⁹ originale sub
plumbo habet reuerēdissim⁹ pater mister
generalis. Et eadē etiā sub plūbo habetur
in cōuentu trecen. puicie fracie. Et ifra eti
am sub autentico habetur.

¶ Idē Sixtus quartus postea iterū cō-
firmauit oia priuilegia ordinis. Et addidit
ac cōcessit omnibus xp̄i fidelibus q̄ eccl'ias
⁊ oratoria ffm minorum in festis sancti frā
cisci ⁊ sancti dñici visitarent. Centū annos
de indulgētia ⁊ totidē quadragenas. Et in
festis Sanctoꝝ Anthonij de padua Ludo
uici epi Bernardini Sancte clare et sancte
Elizabeth a pmis vesperis ⁊ per totū diez
ipsarum festiuitatum ⁊ in festis sanctorum
⁊ sanctarum ordinis fratrum predicatorū
⁊ manus ad pmissa aut eorum aliqua por-
rexerit adiutrices quinquaginta annos et
totidem quadragenas. Et excoicauit oēs
locorū ordinarios seu officiales vel alios
cuiuscūqꝫ ꝯditiōis existāt psuadētes vel p-
suadere faciētes aliq̄b⁹ ne faciant elemosi-
nas ipsis ffib⁹ minorib⁹ seu aliomodo inde
bita ꝯtra eorū priuilegia molestātes ipsos
fratres seu eoꝝ bona detinētes. Et omnia
priuilegia spiritualia ⁊ tpalia aliorū ordi
nū mendicātium ⁊ oēs indulgentias eccle-
siarum ipsoꝝ ad ffes ⁊ sorores triū ordinū
beati fracisci eorumqꝫ eccl'ias extēdit. Bul-
la incipit. Sacri pdicatoꝝ ⁊ minorū ordi-
nes. Que infra et in conuentu trecensi ⁊ de
thonis ⁊ multis locis ordis tā ffm ꝙ soroꝝ

autenticata habetur. ¶ Idem Sixt⁹ papa quartus conceſſit omnibus celebrantibus feſtum beati Franciſci ꝛ vere penitentibus de indulgētia quinquaginta annos ꝛ totidem quadragenas. Priuilegiū incipit. Preclara ſanctoꝝ merita. Et habetur Rome cum bulla papali et in conuentu treceñ. ꝛ pluribus locis ordinis ꝛ infra. ſub autentico camere apoſtolice.

¶ Idem Sixtus quartus conceſſit ſeptem annos indulgentiarum viſitantibus ſepulturam ſancti bonauenture in die feſti et in quolibet die dñico tocius anni centum dierum. In alijs vero locis ordinis i feſto eiuſdem et per octauas tales indulgētias conceſſit quales conceduntur viſitantibus eccleſias fratruꝫ in alijs feſtis ſanctoꝝ ꝛ ſanctarum ordinis vt ſupra. Priuilegium incipit Superna celeſtis.

¶ Iulius ſecundus concedit fratribus minoribus in feſto ſancti Bonauēture publice diuina officia tēpore iterdicti celebrare prout de feſto ſancti Franciſci dicit eſſe cōceſſum. Priuilegiū icipit. Exponi nobis nuper ꝛc̄. ꝛ habet ifra. autētica ſcdo tractatu.

¶ Summa indulgenciarum omnium feſtiuitatum ſupradictarum ſecūdū aliquos ſcꝫ dñi noſtri iheſu xpi et beatiſſime virginis marie ꝛ aliorum ſeu etiā ſanctiſſimi patris noſtri franciſci necnon ſanctorum ſanctarū ꝙ eiuſdē ordis aſcēdit ad ānos quigētos ꝛ quadraginta octo et dies ducentos ſexaginta. Quibus etiam plures in feſtiuitatibus dñi noſtri iheſu xpi ꝛ beate marie et beati fraciſci ſupadduntur vt ſupra. Et venientibus alijs ſingulis diebus anni quadraginta et dies trecenti. Et in diebus quadrageſime annoꝝ tria milia octingenti et quinquaginta ſeptem et dies ducenti et ſeptem. Alie innumerabiles bulle indulgenciarum date particulariter eccl'ijs antiqs ꝛ alijs ordinib⁹ reperiunt in ſingulis cōuentibus vltra pdictas ſicut pariſi⁹ ꝛ alibi ſed qꝛ particulares ſunt ideo hic non exprimuntur.

¶ Sequitur ꝯſequenter de idulgētijs eccleſiarū ꝛ gratijs alioꝝ mēdicātiū/trib⁹ ordinibus beati franciſci p̄ Sixtuꝫ quartum conceſſis.

Et quia ſanctiſſim⁹ dñs nr̄ Sixt⁹ quart⁹ conceſſit oībus viſitantib⁹ eccleſias triū ordinū beati franciſci indulgēcias etiā ꝯceſſas viſitātib⁹ eccl'ias alioꝝ mēdicancium ꝛ alia priuilegia ſpūalia ꝛ tēporalia aliorum mēdicātiū. ideo hic breuiter annotant pricipaliores ꝯceſſe viſitātib⁹ eccl'ias alioꝝ mēdicātiū ꝛ man⁹ adiutrices porrigētib⁹ eiſdē. Et pmo ordis pdicatorum.

O magnā reuerētiā atq; deuotionē quā ifraſcripti ſūmi pōtifices habuerūt: ordini ffm predicatoꝝ cūctis fidelib⁹ ꝯfeſſis ꝛ cōtritis viſitātib⁹ eccl'ias p̄dicti ordinis ifra notatis tēporib⁹: ꝛ porrigētib⁹ elemoſinas ffib⁹ antedicti ordis ſiue cauſa fabricādi eccl'ias vel eoꝝ loca: ſiue etiā ffes illos paſcendi vel veſtiendi de theſauris eccl'ie cōceſſerūt infraſcriptas indulgencias videlicet.

¶ In dedicatione ꝛ anniuerſarijs eccleſiarum ordinis predicatorum.

Honori⁹ papa terti⁹ ꝗ ꝯfirmauit dedit ꝛ cōceſſit de ſpa idulgēcia ānos .xx. ꝛ dies. clxxx
Clemēs papa terci⁹ annos .x. ꝛ dies .xl.
Bonifaci⁹ papa octau⁹ ānos .xx. ꝛ dies .xl.
Alexāder papa .iiij. ānos .xx. ꝛ dies .clxxx.
Bñdict⁹ papa .xi. ꝗ fuit de ordine pdicatoꝝ annos .xxx. ꝛ dies .cx.
Iohānes papa .xxi. ānos .x. ꝛ dies .lxxx.
Gregori⁹ papa .ix. annos .xx. ꝛ dies .lxxx.
Nicola⁹ papa quart⁹ ꝗ fuit de ordine minorum annos .xxx. ꝛ dies .clxxx.
Alexāder papa quītus qui fuit etiā de ordine minoꝝ annos .xviij. ꝛ dies .lxxx.

¶ Sūma predictaꝝ idulgētiaꝝ ē annoruꝫ clxix. ꝛ dierum .cccl.

In natiuitate beatiſſime virginis marie.
Clemēs papa .iiij. ꝯceſſit ānos .x. ꝛ dies .xl.
Gregori⁹ .ix. annos .xx. ꝛ dies .xl.
Bonifaci⁹ octauus annos .ix. ꝛ dies .xl.
Nicola⁹ quart⁹ annos .xxx. ꝛ dies .clxxx.

¶ Sūma pdictaꝝ idulgētiaꝝ ē ānoꝝ .lix ꝛ dieꝝ .ccx. In annūciatiōe beate marie.
Clemens papa quart⁹ ānos .x. ꝛ dies .xl.
Gregori⁹ .ix. ānos .xx. ꝛ dies .xl.
Bonifaci⁹ .viij. annos .ix. ꝛ dies .xl.
Nicola⁹ .iiij. ānos .xxx. ꝛ dies .clxxx.

¶ Summa predictarū indulgētiaꝝ ē ānorum .lxix. ꝛ dierum .ccx.

In purificatione beate marie ſemp ꝟginis
Clemēs quart⁹ annos .x. ꝛ dies .xl.
Gregorius .ix. annos .xx. ꝛ dies .xl.
Bonifacius .viij. ānos .ix. ꝛ dies .xl.
Nicolaus .iiij. annos .xxx. ꝛ dies .clxxx.

¶ Summa predictaꝝ indulgentiarū ē annorum .lxix. ꝛ dierum .ccx.

In aſſumptione beatiſſime virginis marie
Clemēs quartus annos .x. ꝛ dies .xl.
Gregori⁹ .ix. annos .xx. ꝛ dies .xl.
Bonifacius .viij. annos .ix. ꝛ dies .xl.

Nicolaus quartus ānos.xxx.ꝛ dies.clxxx.
¶ Summa predictarū indulgentiarum eſt annorum.lxix.et dierum.ccix.
¶ In feſto beati dñici patris noſtri
Clemēs.iiij.annos.x.et dies.xl.
Gregorius.ix.annos.xx.ꝛ dies.xl.
Bonifacius.viij.annos.ix.ꝛdies.xl.
Nicolaus.iiij.annos.xxx.ꝛ dies.clxxx.
Innocentius.iiij.annos.ix.et dies.xl.
Alexander.iiij.annos.xx.et dies.cclxxx
Benedictus.xj.ordinis p̄dicatorum annos xxx.et dies.cxx.
Johānes.xxj annos.x.et dies.clxxx.
Alexander.v.annos.xviij.et dies.lxxx.
Sixtus papa quartus de ordine minorū annos.c.et totidem quadragenas
¶ Sūma predictarum indulgentiarum eſt annorum.cclvj et dierum.cccxx.
In feſto ſcti petri martirꝫ ordis p̄dicatoꝝ
Clemens.iiij.annos.x.et dies.xl
Gregorius ix.annos.xx.et dies.xl.
Bonifacius.viij.annos.ix.et dies.xl.
Nicolaus.iiij.annos.xxx.et dies.clxxx.
Innocentius.iiij.annos ix.et dies.xl
Alexander.iiij.annos.xx.et dies.cclxxx
Benedictus.xj.ordinis predicatorum annos.xxx.et dies.cxx.
Johānes.xxj.annos.x.et dies.clxxx.
Alexander.v. de ordine minorum annos.xviij.et dies.lxxx.
Sixtus.iiij.de ordine minorum annos.l.et totidem quadragenas.
¶ Summa predictarum indulgentiarū eſt annorum.ccvi.et dierum.cccxx.
¶ In feſto ſancti thome de aquino.
Johānes.xxij.qui eum canonizauit annos xxj.et dies.lxx.
Alexād.v.ordis minoꝝ.ānos.xviij.ꝛdi.lxxx
Urbanus.v.q̄ eum ordini reſtituit annos.c.ꝛdies.ccxx.
Sixtus.iiij.ordinis minorum annos.l.ꝛ totidem quadragenas
¶ Summa predictarum indulgentiaꝝ eſt annorum.clxxxix.et dies.ccxv.
¶ In feſto ſancti vincentij confeſſoris.
Sixtꝰ papa.iiij.ānos.l.ꝛ totidē q̄dragēas.
In feſto ſctē Katherine de ſenis v̄ginis
Sixtꝰ papa.iiij.ānos.l.ꝛ totidē q̄dragēas.
¶ Pro miſſis nouis ſeu primicijs noui ſacerdotis fratrū ordinis predicatorum.
Honorius.iij.confirmator ordinis.dies.c.
Bonifacius.viij.dies.c.
Alexander.iiij.dies.c.
Gregorius.ix.dies.c.
Innocentius.iiij.dies.c.
Benedictus.xi.ordinis p̄dicatoꝝ.dies.cc.
Clemens.iiij.dies.c. Joānes.xxj.dies.c.
Nicolaus.iiij.ordinis minorum dies.c.
Urbanus.v.dies.c. Honoriꝰ.iiij.dies.c.
¶ Summa predictarum indulgentiarum eſt annorum.iij.et dierum ij.
¶ Pro ordinaria p̄dicatiōe ꝯuētuū ordis.
Honorius.iij.dies.c.
Bonifacius.viij.dies.c.
Alexāder.iij.dies.c. Gregoriꝰ.ix.dies.c.
Innocentius.iiij.die.
Benedictus.xj.ordinis p̄dicatoꝝ dies.cc.
Clemēs.iij.dies.c. Joannes.xxj.dies.c.
Nicolaus.iij.ordinis minorum dies.c.
Urbanus.v.dies.c.
Alexander.v.ordinis minorum dies.c.
¶ Summa predictarum indulgentiarum eſt annorum.iij.et dierum.ij.
¶ Pro reparatiōe ecclˀiaꝝ atq̧ cōuētuū
Honoriꝰ.iij.confirmator ordinis ānos.xxv et dies.cxx.
Clemens.iiij.annos.xxv.et dies.cxx.
Bonifacius.viij.annos.xxv.ꝛ dies.cxx.
Innocentius.iiij.annos.xxv et dies.cxx
Alexander.iij.annos.xxv.et dies.cxx
Gregorius.ix.annos.xxv.et dies.cxx
Urbanus.v.annos.xxv.et dies.cxx
Alij diuerſi ſummi pontifices annos.xl.et dies.ccc.
¶ Summa predictarum indulgentiarum eſt annorum.ccxviij.et dierum.xlij.
¶ Pro ſuſtētatiōe fratrum tā in victu q̄ in veſtitu et alijs neceſſarijs
Clemens.iiij.annos.vij.
Bonifacius.viij.annos.vij.
Innocētius.iiij.annos.vij.
Alexāder.iiij.annos.vij.
Joannes.xxj.annos.vij
Gregorius.ix.annos.vij
Bñdictus.xj.ordinis p̄dicatoꝝ ānos.xiiij.
Nicolaus.iiij.ordinis minorū ānos.vij
Urbanꝰ v.ob deuotiōēz ſcti thōe ānos.xiiij
¶ Summa ſuprascriptarum indulgentiarum eſt annorum.lxxix.
¶ Pro miſſis et officijs q̄ttidianis ad aliquā laborꝫ cōpēſationē ꝛ meritꝫ dicti ordis
Honorius.iij.confirmator ordis dies.lxxx.
Bonifacius.viij.dies.lxxx.
Clemēs v.dies.lxxx Alexāder.iiij.di.lxxx
Joannes.xxj dies.lxxx.
Nicolaus.iiij.ordinis minorum dies.lxxx
Innocentius.iiij.dies.c
Gregoriꝰ.ix.dies.c. Urbanꝰ.iiij.dies.c.
¶ Summa predictarum indulgentiarum eſt annorum.ij.et dierum.ccxlviij.
¶ Sūma ſūmarū omniū p̄dictarū indulgētiarū annuati eſt annorū.Mille.cc.xciiij

⁊ dierũ.ccxvj.⁊ quadragenarũ trecentarũ.

¶Explicĩũt indulgentie ⁊ grẽ ſpũales
maxime eccleſiarũ ordinis fratrũ predica=
torum ad tres ordines bti Frãciſci et eorũ
eccleſias vt ſupra extenſe.

¶Preterea ſũmi põtifices p̃ſertiʒ
ſctiſſimus dñs nr̃ Six=
tus.iiij.dr̃ cõceſſiſſe viſitantib⁹ ecclĩas ffm
Auguſtinentiũ ⁊ manus adiutrices porri=
gẽtibus a.vi.feria poſt tciã dñicã quadra=
geſime vſq; p totã octauã paſche ſiue re=
ſurrectiõis ꝓ ſingulis diebus indulgentiã
triũ miliũ ſeptingẽtoꝝ decẽ et octo annorũ
et centũ triginta dierũ.Bulla dicit eſſe Ro
me et Ferrarie. Alie mlt̃e idulgẽtie ecclĩjs
dicti ordĩs ↄceſſe ſũt q̃s breuitatʒ cã p̃tereo

¶Jtem diuerſi ſũmi põtifices mul=
tas ſingulares et magnas
indulgẽtias cõceſſerũt viſitãtibus eccleſias
ffm ordinis carmelitarũ ⁊ man⁹ adiutrices
porrigẽtibus quas exceptis plenarijs ↄfir
mat Sixt⁹.iiij.recitãdo illas p bullã q̃ inci=
pit Dñi attẽta meditatiõe infra ſcõo tracta=
tu ſub autẽtico deſcriptã.Quib⁹ etiã addit
in feſtiuitatib⁹ Annũciatiõis Uiſitationis
Aſſũptiõis Natiuitatis Cõceptiõis Preſẽ
tatiõis ⁊ Purificatiõis ⁊ p octauas eaꝝ ac
etiã in dieb⁹ vocabuloꝝ earũdẽ ecclĩarum
xxx.annos indulgeñ ⁊ totidẽ quadragẽas
vt ptʒ p tenorẽ dicte bulle.Et huic ordi plu
res alie addite ſũt a diuerſis ſũmis põtifici
bus q̃s breuitatis cã p̃tereo.Que ad viſitã
tes ecclĩas triũ ordinum bti frãciſci extẽſe
ſũt ⁊ cõceſſe vt ſupra Req̃re infra.

¶De indulgẽtijs ⁊ gracijs viue vocis ora
culo duntaxat a diuerſis ſummis pontifici
bus conceſſis.Declaratio.

Ciendũ p̃terea
q̆ in ſequẽtib⁹ quedã idul
gentie ⁊ grẽ ſpũales a di=
uerſis ſũmis põtificib⁹ vi=
ue vocis oraculo ↄceſſe de
ſcribũtur.Quib⁹ in foro cõ
ſciẽtie tm̃mõ ffes libẽ vti
pñt ⁊ nõ in foro publico vel ↄtẽcioſo niſi vbi
aliquarũ ipſarũ haberẽtur autẽtica. Et ex
hĩs aliq̃ ſũt gñaliter cõceſſe vel declarate
etiã ꝓ ſecularibus ⁊ alijs ꝑpt̃ varia occur
rẽtia dubia cõſciẽtiarũ in cõfeſſiõib⁹ ⁊ alijs
ſupueniẽtib⁹ q̈bus modeſte ⁊ ſolũ (vbi ca=
ritas ⁊ neceſſitas cogit ⁊ ſalus ꝓximi ⁊ vbi
ſine ſcãdalo ⁊ detrimẽto aliquoꝝ cõmode
fieri põt) vtẽdũ eſt. Alique vero ſũt cõceſſe
gñaliter ⁊ cõiter tm̃mõ ꝓ tribus ordinibus
bti Frãciſci Aliq̃ etiã ſpãliter ꝓ toto ordie
minorũ tãtummõ.Alique autem pro ſoro=
ribus ſãcte Clare vel terciarijs .Quedã ve
ro prius ſpãliter ꝓ fratrib⁹ de familia vl=
tramõtanis duntaxat.quedã aũt pro citra
montanis duntaxat cõceſſe fuerãt.Sed po
ſtea a ſixto quarto ⁊ Innocẽtio octauo illa
que pro citramõtanis tantummodo cõceſ=
ſa fuerãt ad vltramõtanos ⁊ q̃ ꝓ vltramõ=
tanis ad citramontanos extenſa ⁊ cõmuni
cata fuerunt. Deinde poſtea idem Sixtus
quartus per breue ⁊ Innocẽtius octauus p
fiat manu propria:omnes predictas grãs
taliter fratribus de familia cõceſſas etiam
ad alios fratres minores reformatos con
uentuales obſeruãcie ⁊ obedientie regula=
ris ſeu de corpore conuẽtualiũ exiſtẽtes ex
tendit. ¶Jtem Sixtusquartus per bul
lam auream extendit omnes indulgẽtias
et gratias ſpirituales ⁊ temporales ordini
minoꝝ conceſſas et concedendas ad ſoro=
res ſancte Clare ⁊ fratres ac ſorores tercij
ordinis eorumq; procuratores ſindicos:et
conuerſos ſiue famulos vel oblatos vt ptʒ
per dictã bullã et nonnullas alias.

¶Sequitur copia p̃allegati breuis ob=
tenti p venerabilẽ patrem fratrẽ Nicolaũ
ſellier de iuſſeyo ſacre theologie ꝓfeſſorẽ
a Sixto papa quarto ꝓ extẽſione gratiarũ
ffibus de familia conceſſarũ ad nos. Cui⁹
originale eſt in cõuentu noſtro Cabiloneñ
prouincie ſancti Bonauenture.

Sixt⁹ papa quar=
tus Uniuerſis ⁊ ſingulis fra=
tribus ordinis minoꝝ ſb̃ obe
diẽtia gñalis miniſtri ⁊ ꝓuin
cialis minoꝝ in r̃lari obſeruã
cia degentibus olim Burgũdie nũc ſci Bo
nauẽture ꝓuincie.Salutẽ ⁊ apoſtolicã bñ=
dictionẽ. Ut eo magis in religionis zelo et
bonis operibus diuiniſq; ſeruicijs perſeue
retis et confirmemini quo vos amplioꝛib⁹
gracijs et ſpiritualibus muneribus cõſpe=
xeritis refertos Jdeo veſtris in hac pte ſup
plicationibus inclinati vt vos et pro tẽpo=
re futuri fratres ſub obedientia ⁊ obſeruã
cia veſtra viuẽtes ⁊ victuri omnib⁹ ⁊ ſingu=
lis gracijs ſpũalibus p nos ⁊ ſãctã aplĩcaʒ
ſedem fratribus minoribus de familia nũ
cupatis et ſororibus ordinis ſancte Clare
in reformatione ſororis Colete in eadem
prouincia degentibus conceſſis perpetuo
vti et gaudere libere et licite valeatis in
omnibus et per omnia abſq; vlla differen
tia proinde ac ſi indulgentie ⁊ grẽ ſpũales
hmõi eiſdẽ ordinibus nominatiʒ ſpecifice

et expreſſe conceſſe forent aut concederen=
tur ac pſentibꝰ de verbo ad verbũ exprime
rentur tenore pñtiũ concedimus ⁊ indulge
mus. In cõtrariũ faciẽtibus non obſtanti=
bus quibuſcunqȝ. Datũ rome apud ſanctũ
Petrũ ſub anulo piſcatoris die.xij. Iulij an
no.1483. Pontificatꝰ noſtri anno. xij. Sic ſi
gnatum. L. Grifus.

❡ Copia preallegate ſupplicatiõis ⁊ cõ
ceſſionis obtente ꝑ venerabilem pr̃em fra=
trem petrũ pelleti ab Innocẽtio papa.viij.
ꝓ extẽſione grãrũ ad quoſcunqȝ fratres re=
formatos obſeruãtie regularis vtẽ. Anno
dñi.1487.15.auguſti. Pontificatꝰ ſui anno
tercio. Cuius originale eſt in conuentu dñe
noſtre de myano ꝓuicie ſãcti bonauẽture.

BEatiſſime pater ſup=
plicant hu
milime Sanctitati veſtre eiuſ
dem. S. humiles oratores fra
tres ordinis minoꝝ de obſer
uantia vulgariter nuncupati
degẽtes ſub obedientia miniſtroꝝ ⁊ p̃lato=
rũ immediatorũ regule quatinus dignetur
eadem S.v. eis concedere de benignitate
apłica ⁊ gratia ſpeciali facultatẽ ꝙ poſſint
vti oibus ⁊ ſingulis priuilegijs gratijs ⁊ in
dulgencijs ꝑ eandẽ. S. vr̃am et alios ſum=
mos põtifices cõceſſis alijs ffibꝰ eiuſdẽ or=
dinis de familia vulgariter nũcupatis ſub
obediẽtia vicarioꝝ degẽtibꝰ ꝓinde ac ſi ip
ſe grẽ oẽs ⁊ ſingule hic eſſẽt annotate non
obſtañ qbuſcũqȝ. Et ꝙ ſola ſignatura ſuffi=
ciat ſine aliquaꝝ deſuꝑ cõfectiõe litterarũ.
Fiat vt petitur. I.
Qȝ poſſint vti oibꝰ gratijs ffibꝰ de familia
conceſſis. Et ꝙ ſola ſignatura ſufficiat ſine
aliarũ litterarũ confectione. Fiat. I.
Manus datarij.
Datũ rome apd ſanctũ petrum pridie ydꝰ
Auguſti. Anno tercio Regiſtratꝫ ſcdo libro
Laurentiꝰ.xv. februarij.xiiij.

❡ Et qꝛ i prefato breui ⁊ p̃ſcripta ſuppli
catiõe mẽtio facta ẽ de gracijs ſpũalibus ⁊
ꝓuilegijs ac indulgẽtijs ffibꝰ de familia cõ
ceſſis antea ideo de hijs ⁊ alijs q̃ etiã iã ꝓ
maiori pte ꝑ Sixtũ quartũ ⁊ alios conceſſe
fuerãt dictis ffibꝰ ⁊ ſororibꝰ reformatꝫ obe
diẽtie ⁊ obſeruãtie rłaris/ Videndũ ẽ ꝑ ſin=
gula quo ad illa q̃ viue vocis oraculo dum
taxat cõceſſa fuerũt. Primo de ĩdulgencijs
Secundo de alijs ſpiritualibꝰ gracijs.

❡ Et p̃mo quo ad indulgẽcias ſingula=
res ⁊ maximas. Sciẽdũ ꝙ ſãctiſſimꝰ dñs nr̃
Sixtꝰ papa quartꝰ cõceſſit ffibꝰ de familia
⁊ ſororibꝰ ſancte clare eiſdẽ ſubditis ⁊ ter=
ciarijs vtriuſqȝ ſexus indulgẽtiã ſancte ma
rie de angelis q̃ ad interceſſionẽ beate vir=
ginis ⁊ beati frãciſci data fuit a xp̄o plena=
ria ⁊c. et a ſummo pontifice approbata. ⁊c.
❡ Item indulgẽtias omnium eccleſiarum
alme vrbis tam plenarias ꝙ̃ nõ plenarias
atqȝ ſtationũ eo tp̄e viſitando eccleſias lo=
corum in quibꝰ ſtant vel etiam vbicunqȝ ſe
repererint et dicendo quinquies Pater no
ſter et totidem Aue maria: ac ſi viſitarent
perſonaliter loca eccleſiarum vrbis rome ⁊
eccleſias vbi ſũt ille indulgẽtie diebus ſuis
❡ Item ꝙ ſeruitrices monialium exeũtes
pro queſta habeant omnes indulgentias
vbi eas adeſſe continget quas habẽt in ea=
rum eccleſijs. Similiter etiaȝ ffes maxime
predicatores ⁊ ſocij. ❡ Et nota ꝙ dicti ffes
minores conuentuales reformati ſub regu
lari obſeruantia et ſub obediẽtia miniſtro
rum iuxta regule formã viuẽtes. ⁊ ſorores
ſancte Clare ſub reformatione beate Cole
te non ſolũ habent p̃dictas indulgẽtias ſta
tionũ vrbis rome ꝑ p̃dictã extẽſionẽ ⁊ colca
tionem indulgentiaꝝ ⁊ grãꝝ fratruȝ de fa
milia. ſed etiaȝ per quãdã bullã autenticã
cũ ceteris ſoroꝝ ipſarũ priuilegijs infra de
ſcriptaȝ eiuſdẽ Sixti pape.iiij. q̃ incipit. Ue
eterne beatitudinis amatrices ⁊ etiã alias
gñales vrbis ꝑ diuerſas alias cõceſſiones
maxime ipiꝰ Sixti quarti dicẽdo quiquies
Pr̃ nr̃ ⁊ totidẽ Aue maria. Que qdẽ grẽ ⁊ ĩ
dulgẽtie ⁊ alie q̃cũqȝ ſpũales ⁊ tẽporales di
ctis ſororibꝰ Coletanis ſpalit̃ ꝯceſſe etiã de
nouo extẽdunt̃ ad alias ſorores poſſidẽtes
ꝓuitie Frãcie ꝑ nouũ Breue ſanctiſſimi. d.
n. Iulij pape ſecũdi. Datũ.xvi. kał. Iulij. an
no.1508. Pontificatus ipſius Anno quinto.
Ubi etiã cõcedunt̃ eis indulgentie ſtationũ
⁊ oim eccłiaꝝ vrbis rome infra ⁊ extra mu
ros exiſtentiũ. Dicendo coronam beate vir
ginis. Sexagita tria Aue maria. ⁊. vij. Pa=
ter noſter continentẽ. vel alia ſuffragia eiſ=
dem a ſuis ſuperioribus ordinãda vt pleni
us cõtinet̃ in dicto breui. ❡ Item dictꝰ pa=
pa. Sixtus quartus conceſſit ꝙ confeſſores
monialiũ ⁊ ſocij eorum habeant omnes in=
dulgentias vbi eos adeſſe continget in ec=
cleſijs monialium ab extra quas habẽt fra
tres in eccleſijs eorum. ❡ Item ꝙ illi et il=
le qui et que ſunt in ſeruitio fratrum et ſo=
rorum ſancte Clare habeant indulgẽtiaȝ
plenariam in mortis articulo et ſemel in vi
ta de reſeruatis. ❡ Item ſciendum ꝙ iterũ
Anno domini.1486. in mẽſe Septẽbri Sã
ctiſſimus dñs nr̃ Innocencius octauꝰ etiaȝ
ꝯceſſit ad requeſtã ⁊ ſupplicationẽ ffis ber

nardini de feltro predicatori egregio de ꝓuincia ſācti Anthonij ꝙ fr̄es noſtri predicatores ⁊ alij qui aliqñ per obediētiā reperiūtur extra cōuentus ⁊ loca poſſint promereri indulgētias ſtationū ⁊ alias nobis cōceſſas in noſtris eccl'ijs dicēdo qnqȝ vicibus Pr̄ noſter ⁊ totidē Aue maria in quacūqȝ eccleſia ſeu loco illas orōes dixerint cū intentione ⁊ propoſito hmōi indulgētie acquirēde prout illi qui i predictis ſuis eccl'iis eas dicūt. Et etiam infirmi in ſuis infirmarijs vel cellis etiam in lectulis quando cōmode aliter dicere non poſſint.

¶ Itē eaſdē indulgētias extēdit ⁊ conceſſit Sanctiſſimus dñs noſter Innocēti⁹ p̄fatus anno Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo nono Ad petitionē ⁊ requeſtā venerādi pr̄is fratris euāgeliſte de puſia omnibus ꝓcuratorib⁹ ⁊ ſindicis pape ꝓ indigētia locoꝝ fratrū de obſeruātia deputatis ⁊ eoꝝ ſubſtitutis: ac eorūdē parētibus fr̄ib⁹ ſororibus ⁊ vxoribus: quas hñt fratres in locis ſuis ſeu eccl'ijs eo mō quo hūt ipſi fratres: q̄ eſt dicendo qnqȝies Pr̄ nr̄ ⁊ totidē Aue maria ⁊ viſitādo ſuas eccl'ias: vel alias iuxta modū antiquū q̄ voluerint viſitādo ſeptē loca loco ſeptē eccleſiarū principaliū vrbis ⁊ dicendo ſeptē pſalmos penitenciales ⁊ letanias pro felici ſtatu dñi noſtri pape et ſancte matris eccleſie. Et layci certum numerum. Pater noſter et Aue maria a ſuperioribus eiſdem ordinandum

¶ Et vt dicti fratres ⁊ ſorores ⁊ alij prefati ſciant quales ⁊ q̄te ſint ſupradicte indulgētie eis ſic cōceſſe vt ad eaſdē ſibi acq̄rendū ⁊ ꝓ felici ſtatu tocius ſancte matris eccleſie orandū deuotius et freq̄ntius magis incitent̄: cōſequēter ibidē deſcribūtur ⁊ declarantur ſupradicte indulgentie ꝓut a patribus quibuſdam rome ⁊ alibi diligenci⁹ collecte fuerunt. Primo plenarie per ordinem .xij. menſium anni. Secūdo indulgencie ſeptem eccleſiarū vrbis rome/obmittendo ꝓ nūc alias innumerabiles indulgentias aliarū eccleſiaꝝ dicte vrbis cauſa breuitatis. quas ſimiliter predicti dicto modo ſimul ⁊ ſemel lucrant̄. Et tercio conſequēter ſtationes eccleſiarum vrbis prefate deſcribentur.

¶ Sequunt̄ primo indulgētie plenarie eccleſiarum vrbis rome dictis fratribus ⁊ ſororibus ⁊ alijs prefatis ꝑ Sixtū quartum ⁊ Innocētiū octauū ⁊ Iuliū ſcd̄m modo predicto conceſſe et communicate.

¶ Et primo in menſe Ianuarij.

¶ In die Circūciſionis dñi eſt indulgencia plenaria In ſancto iohanne lateranenſi Et ſimiliter in ara celi.

In die Epyphanie i ſācto Petro indul. ple.

In oct. Epyphanie ad ſctm̄ marcū idl'. ple.

In die ſancti Sebaſtiani. In ſancto Sebaſtiano indulgentia plenaria.

¶ In menſe Februarij.

¶ In die Purificationis beate marie in ſancta maria de pp'lo indulgētia plenaria.

In cathedra Sancti petri in eius eccleſia indulgentia plenaria.

In ſctō Mathia ap'lo In ſācta maria maiori vbi ſctm̄ corp⁹ ipſius requieſcit idul. ple.

¶ In menſe Marcij.

¶ In ſācto Thoma de acquino In ſancta maria i minerua. indulgētia plenaria.

In vigilia ſancti Benedicti in capella iheruſalem indulgentia plenaria.

In ſācto Gregorio i ſua eccleſia. indul. ple.

In feſto Annunciatiōis beate marie in ſācta maria in minerua indul'. ple.

In omnibus ſabbatis quadrageſime in ſācta maria de populo indul'. ple.

Item a ſecunda feria maioris ebdomade vſqȝ ad ſecundam feriam ſequentem in ſācto marco eſt indulgentia ple.

In die paſche in ſancto Petro indulgentia plenaria.

¶ In menſe Aprilis.

In feſto ſancti Marci in eccleſia eiuſdem indulgentia plenaria.

¶ In menſe Maij.

In feſto ſanctorum Philippi et Iacobi ad .xij. apoſtolos indul'. ple.

In feſto ſancti Bernardini ord. minorum in ara celi indulgentia plenaria.

In aſcentione domini in ſancto Petro. ingentia plenaria.

In feſto corporis chriſti in ſancto Petro indulgentia plenaria.

In omnibus diebus dñicis ipſius menſis Maij in ſancto Sebaſtiano extra muros vrbis. indulgentia plenaria.

¶ In menſe Iunij.

In die ſācti Anthonij de padua ord. minoꝝ i ara celi. indulgentia plenaria.

In ſcti Iohis baptiſte i eccl'ia lat'aneñ. ind.

In ſanctorū apoſtolorum Petri ⁊ Pauli in eorum eccleſijs. indulgentia ple.

¶ In menſe Iulij.

In viſitatione beate marie virginis in ſācta maria de populo. indul'. ple.

In feſto ſācti Bonauenture ord. in ſancto Petro. indul'. ple.

In feſto ſancte marie magdalene in eccleſia eiuſdem. indulgentia ple.

In feſto ſcti alexij ↄfeſſ. i eccl'ia eiuſd idul'. p.
In die ſcti Jacobi apl'i eccl'ia eiuſdẽ idul'. p

Ⱶ In menſe Auguſti.

In die ſancti Petri ad vincula ⁊ per totaȝ oct. eius in eccleſia eiuſdem indul'. ple.
In ſctẽ marie de ãgelis ꝓpe aſſiſiũ vbi fuit pma eccleſia ordinis minorum indul'. plenaria vt ſupradictum eſt.
In feſto ſancte marie de niue in eccleſia ſãcte marie maioris indul' ple.
In feſto ſcti dñici in minerua indul'. ple.
In feſto ſcti Laurẽtij i eccl'ia eiuſd idul'. p.
In feſto ſctẽ Clare in oib' eccl'ijs ffꝫ mioꝝ et ſoroꝝ ſctẽ clare vrbis indul'. ple.
In feſto aſſumptionis beate marie in ſancta maria maiori indul'. ple.
In feſto ſancti ludouici ord. minorum i omnibus locis frm ⁊ ſororum vrb. indul'. ple.
In feſto ſancti Auguſtini epiſcopi in eccleſia eiuſdem indul'. ple.

Ⱶ In menſe ſeptembris.

In natiuitate beate marie virginis in ſancta maria de populo indul'. ple.
In exaltatione ſancte crucis in eccleſia ſãcte crucis indul'. ple.
In feſto ſancti Jheronymi in ſancta maria maiori vbi eſt corpus eius indul'. ple.
In die ſcti michaelis i eccl'ia eiuſdẽ idul'. p

Ⱶ In menſe Octobris.

In die ſcti Frãciſci i eccl'ia eiuſdẽ tranſtyberim vbi etiam eſt conuentus ordinis minorũ obſeruantie indulgentia ple.
In die ſcti michaelis i eccl'ia eiuſdẽ idul'. p.

Ⱶ In menſe Nouẽbris.

In feſto omnium ſanctorum in ſancta maria rotunda indulgentia ple.
In cõmemoratione omnium fidelium defũctorum et per octo dies ſequentes in eccleſia ſcti Gregorij pape indul'. ple.
In dedicatione baſilice Saluatoris videlicet in ſancto iohãne lateranenſi que eſt prima et dignior eccleſia vrbis Rome indulgentia ple.
In preſentatione beate marie virginis in omnibus conuentibus et locis fratruȝ minorũ ⁊ monialiũ ſctẽ Clare indul'. ple.
In die ſancte Cecilie in eccleſia eiuſdeȝ ſãcte indulgentia ple.
In feſto ſancti Clementis in eccleſia eiuſdem indulgentia ple.
In feſto ſancti Andree apoſtoli in ſancto Petro vbi nunc requieſcit ſctiſſ corp' eius indulgentia plenaria.

Ⱶ In menſe Decembris.

In feſto ſancti Nicolai epiſcopi in eccleſia eiuſdem indul'. ple.
In feſto ſancti ambroſij in eccleſia eiuſdeȝ indulgentia ple.
In feſto conceptionis beate marie vgi. in ſancta maria de populo indul'. ple.
In die natiuitatis domini in ara celi indulgentia plenaria.
In die ſancti ſtephani in ſancto laurentio vbi eſt corpus eius indul'. ple.
In die ſancti Johannis euangeliſte in ſancto iohanne lateranẽ ſiue baſilica ſancti ſaluatoris noſtri indul'. ple.
In feſto innocentiuȝ in ſancto Paulo plura ſunt eorum corpora indul'. ple.
In feſto ſancti Silueſtri in eccleſia eiuſdeȝ indulgentia ple.

Ⱶ Item vltra predictas addite ſũt nõnulle alie de nouo a Sixto quarto et alijs maxime in eccleſijs ab eodem factis vel reedificatis maxime in ſancta maria de pace ⁊ in ſancta maria de populo i feſtis beate virginis ⁊ ſabbatis quadrageſime et a ſabbato de paſſione vſqȝ ad oct. paſche vbi eſt maximus concurſus populi Romani et ſimiliter in ſancto petro in menſe Marcij ⁊ ſic de alijs.

Ⱶ Sequũt idulgẽtie vij. eccleſiarum principaliuȝ vrb. Ro. quas ſimiliter lucrantur fratres et ſorores et alij ſupradicti modo ſupradicto.

Sanctus ſilueſter papa ſcribit in cronica ſua ꝙ Rome fuerunt mille quingente eccleſie quarum maior pars vel magna pars nunc eſt deſtructa. Sed inter alias ſunt ſeptem principales priuilegiate maiori priuilegio gratia dignitate et ſanctificatione ꝙ alie.

Prima eccleſia principalis eſt Sacroſancta Lateranẽ eccleſia q̃ ab antiquo dicebatur Baſilica ſaluatoris nunc autem communiter vocatur eccleſia Sancti Johãnis Lateranẽ. que eſt caput totius vrbis et orbis. Que edificata fuit a beato Silueſtro papa et ab imperatore conſtantino in latere ſui proprij palacij. Et ab eodem Silueſtro papa in honorem ſanctiſſimi Saluatoris noſtri domini ieſu chriſti et Sanctorum Johannis baptiſte et Johannis euangeliſte dedicata fuit. Et ſunt in eadem omni die conceſſi. xlviij anni indulgentiarum et totidem quadrageſene et remiſſio tertie partis omnium peccatorum. Ⱶ Item Silueſter ⁊ Gregorius ſummi pontifices qui eam conſecrauerunt

deuote viſitantibus dederunt tantas idul
gentias ꝙ eas nemo niſi ſolus deus enu=
merare poteſt. ¶ Item dicit papa Bonifa
cius Si quis ad ſedem noſtrã Lateranen̄.
cauſa deuotionis orationis vel peregrina
tionis peruenerit abſoluetur ab omnibus
peccatis ſuis. ¶ Item ibi in capella ſancti
Johannis baptiſte prope balneũ conſtan=
tini vbi mulieres non intrant. Et ſimiliter
in capella ſancti Saluatoris que dicit̃ Sã
cta ſanctorum vbi etiam mulieres non in=
trant eſt cõtinuo indulgẽtia plenaria.

¶ Secũda eccleſia prin

cipalis eſt ad ſanctum Petrum vbi nunc ẽ
Sancta ſedes apoſtolica et palatium Sã
ctiſſimi dñi nr̃i pape In qua ſunt omni die
xlviij. anni ⁊ tot quadragene ⁊ remiſſio ter
tie ꝑtis oim̄ pctõꝝ. ¶ Itẽ in eadẽ eccleſia
fuiſſe dicuntur centum et nouem altaria q̄
nunc ꝓ magna parte ſunt remota et in me
lius ſub pauciori numero ordinata. Et ꝓ
quolꝫ decem et octo anni indulgentiarum
dati ſunt. Et iter alia ſunt ſeptẽ altaria p̄n
cipalia que maiori gratia ſunt p̄uilegiata
alijs altaribus. Omnia iſta ſeptem alta
ria ſunt circundata cancellis cupreis olim
deauratis. ¶ Item qn̄cunq̄ feſtũ ſctõrum
petri et pauli vel feſtũ p̄dictoꝝ altariũ vel
feſtũ Natiuitatꝫ dñi vel Paſche vl̕ feſtũ oĩꝫ
ſctõꝝ vel aliud feſtũ duplex fuerit duplicã=
tur omnes p̄dicte idulgẽtie. ¶ Itẽ in feſto
annũciatiõis btẽ marie v̾ginis ſũt ibi nul=
le anni indulgen̄. ¶ Itẽ a p̄dicto feſto vſq̄
ad kalẽdas Auguſti ſũt ibi xij. ãni idulgẽ=
tiaꝝ ⁊ totidẽ quadragene ⁊ remiſſio tertie
ꝑtis oim̄ pctõꝝ. ¶ Itẽ q̄cũq̄ aſcẽdit gradꝰ
ſcti petri deuote huic ꝯcedũt̃ ꝓ q̄lꝫ gradu
ſeptẽ anni indulgẽtiarũ dati ab Alexãdro
papa ſexto.

¶ Tercia eccleſia eſt ad

ſanctum Paulũ in qua ſũt oĩ die. xlviij. an=
ni idulgẽtiaꝝ ⁊ tot quadragene ⁊ remiſſio
tertie partis oim̄ peccatoꝝ. ¶ Itẽ i conuer
ſione ſancti Pauli ſunt ibi centũ anni indul
gen̄. ⁊ tot quadragene. ¶ Itẽ in feſto ſctõꝝ
innocẽtũ quoꝝ corpora multa ibidẽ requi=
eſcũt ſũt ibi. xlviij. anni indulgen̄ ⁊ tot qua
dragene ab antiquo mõ vero eſt idulgẽtia
plenaria. ¶ Itẽ i dedicatiõe eiuſdẽ que ẽ in
octꝫ. ſancti martini ſũt ibi mille anni indul=
gen̄. ⁊ tot q̄dragene ⁊ remiſſio t̾cie ꝑtis oĩꝫ
niũ pctõꝝ. ¶ Itẽ ſi quis intrauerit dictam
eccl̕iam oĩbus diebꝰ dñicis habet tãtas in
dulgẽtias ac ſi iret ad ſanctũ ſepulcrum.

¶ Quarta eccleſia ẽ ad

ſanctã mariã maiorẽ In qua ſũt oĩ die qua
dragita ãni idulgen̄. ⁊ tot. xl. ⁊ remiſſio ter=
cie partis oim̄ pctõꝝ. ¶ Itẽ i vigilia aſcen
tiõis dñi qua celebrat̃ feſtũ trãſlatiõis cor=
poris ſancti iheronimi qđ ibi requieſcit ad al
tare ipſiꝰ ẽ remiſſio tercie partis oim̄ pctõ=
rũ a pio papa ſcđo. ¶ Itẽ in oĩbꝰ feſtiuitati
bus beate marie v̾ginis ſũt ibi mille anni
idulgen̄. ¶ Itẽ a feſto aſſũptiõis beate ma
rie vſq̄ ad eius natiuitatẽ ſũt ibi. xij. millia
ãnoꝝ idulgen̄. vltra dictas idulgẽtias quo
tidianas. ¶ Nota tñ ꝙ quarta eccl̕ia ab an
tiquo ſemꝑ fuit ſãcti laurẽcij. ſꝫ tpe Alexã=
dri. vi. ad. ſ. mariã tempore iubilei fuit aſſi
gnata ꝓ quarta i nũero / ⁊ alie tres nõ viſita
bãt̃ ex debito / ſꝫ ex deuotiõe tm̄mõ. ad par
cẽdũ laboribꝰ ꝑegrinoꝝ ⁊ romanoꝝ ſed iſta
differẽtia parũ refert: dũ tñ fiat relatio de=
bita ſãctoꝝ ſolitoꝝ referri ad vtrãq̄ eccl̕iã

¶ Quinta

eccl̕ia eſt ad ſctm̄ Lau
rẽtiũ extra muros In
qua ſũt oĩ die. xlviij. anni idulgen̄ ⁊ tot qua
dragene ⁊ remiſſio tercie partis oim̄ pctõꝝ.
¶ Itẽ i feſtiuitatibꝰ ſctõꝝ Stephani ꝓtho
martyris ⁊ Laurẽtij quoꝝ corpora ibidẽ
requieſcũt ⁊ ꝓcꝫ eoꝝ ⁊ in ſingulis ſtatiõibꝰ
eiuſdẽ eccl̕ie ſũt cẽtũ anni idulgen̄ ⁊ remiſ=
ſio t̾cie ꝑtis oim̄ pctõꝝ ꝯceſſi ab antiq̄: ſꝫ fe
licꝫ recordatiõis Calixtꝰ. iij. ꝯceſſit oĩbꝰ vtri
uſq̄ sexꝰ xp̄i fidelibꝰ dictã eccl̕iã deuote viſi
tãtibꝰ i ſingl̕is feſtiuitatibꝰ ⁊ ſtatiõibꝰ eiꝰdẽ ec
cl̕ie. plẽariã rẽiſſiõẽ oĩꝫ pctõꝝ. ¶ Itẽ ſi q̄s
intrauerit dictã eccleſiam per annũ omni
q̄rta feria liberat aĩaꝫ a purgatorio ¶ Itẽ
ſi q̄s itrauerit ꝑ ianuã ſtãtẽ in auſtrali ꝑte
eccl̕ie de vna cruce ad aliã plenarie cõfeſſꝰ
⁊ contritus hꝫ remiſſionẽ oim̄ pctõꝝ ſuorũ

¶ Sexta

eccl̕ia eſt ad ſctõs Fabia
nũ ⁊ ſebaſtianũ extra mu
ros In q̄ ſũt oĩ die. xlviij. ãni idulgen̄ et tot
q̄dragene ⁊ remiſſio t̾cie partis oim̄ pctõꝝ.
¶ Itẽ i eadẽ eccl̕ia ſũt q̄tidie mille ãni idul
gen̄ dati a pelagio papa. Itẽ i eadẽ eccl̕ia
ad cathacũbas ibi ꝓpe maiꝰ altare ſũt tãte
indulgen̄ q̄te ſũt i eccl̕ijs apl̕oꝝ petri ⁊ pau
li q2 ibi corpora eoꝝ iacuerũt abſcõdita lõ
go tpe i q̄dã fõte ſiue puteo exiſtẽti i eadẽ
eccl̕ia ſup̄ quẽ ẽ vnũ altare Itẽ ſilueſt̃ gre
goriꝰ / honoriꝰ / pelagiꝰ / nicolaꝰ / ⁊ ioãnes ſũ
mi põtifices cõceſſerũt ⁊ q̄lꝫ eoꝝ ꝯceſſit mil
le ãnos idulgen̄ q̄cũq̄ tpe ãni deuote viſitã
tibꝰ dictã eccl̕iã cã deuotiõis. orõis. ⁊ ꝑegri
natiõis. ¶ Itẽ in cimiterio calixti eſt plena
ria remiſſio oim̄ peccatoꝝ ſecundũ aliquos

¶ Septima eccleſia pͥn cipalis eſt ad ſanctam crucẽ in hieruſalem In qua ſũt oĩ die xlviij. anni idulgeñ et tot xl. ⁊ remiſſio tertie ptis oĩz pctõꝝ. ¶ Itẽ oĩ die dñica ſũt ĩ eadẽ eccł'ia treceñti ãnĩ idulgeñ. ⁊ tot q̃dragene ⁊ remiſſio tcie ptis oĩz pctõꝝ ¶ Itẽ ĩ dedicatiõe eiuſdẽ q̃ celebrat ĩ vigilia ſcti bñdicti abbatis ĩ mẽſe Marcij ẽ ibi plenaria remiſſio oĩz pctõꝝ. Sĩr ĩ iuẽtiõe tituli ſctẽ crucis qd̃ ibi ĩ ſublimi muro inuẽtũ fuit tp̃e alexãdri. vj. xxvj. Januarij Et etiã q̃tidie ĩ capella ſctẽ helene vbi mulieres nõ itrãt niſi ſemel in anno eſt indulgentia plenaria.

¶ Itẽ nota ꝙ ſũt alie mł'te idulgẽtie ĩ vrbe romana hincinde ĩ diuerſis eccł'ijs ⁊ locis aliq̃ tercie ptis Aliq̃ multaꝝ quadragenarũ Aliq̃ etiam multoꝝ dieꝝ ⁊ annoꝝ. Que ſil'r ſũt ꝯceſſe dictis fr̃ib⁹ ⁊ ſororib⁹ ⁊ alijs ſuis q̃buſdã vt̃s declaratis Que q2 ſũt nimis diuerſe ⁊ mioris nũc reputatiõis, ppt̃ tãtas ſupadditas ſupi⁹ et infra expſſas. iõ ibidem obmittuntur.

¶ Sequuntur ſtatiões

vrbis Rome ſil'r cõceſſe fratrib⁹ ⁊ ſororib⁹ et alijs antedictis dieb⁹ ſuis viſitãdo ſuas eccł'ias vel certa loca ſuaꝝ eccł'iaꝝ vel eccleſias alioꝝ qñ ſũt extra ⁊ dicẽdo q̃nquies pater nr̃ ⁊ totidẽ Aue maria ꝓ felici ſtatu dñi nr̃i pape et eius ſacre curie ac toti⁹ ſctẽ matris eccł'ie vł' ſeptẽ pſalmos et letanias q̃ voluerint vt̃s. In q̃bus q̃dẽ ſtationibus ſũt maxime indulgẽtie etiã vltra quotidianas idulgentias eccł'iaꝝ ĩ q̃bus celebrant̃ ſtatiões. Et ſcd̃m aliquos illo die ibi tãtũz lucratur q̃s de idulgẽtia q̃ctũ faceret ſi viſitaret oẽs eccł'ias vrbis. ¶ Itẽ ſcd̃z aliquos ibi eſt etiam illo die indulgentia plenaria. Nã antiq̃t⁹ vt dr̃ ibi erat miſſa papalis vel ei⁹ vicarij. Et vbi vel qñ eſt miſſa papalis ordinaria ibi cõiter ẽ idulgẽtia plenaria ſaltẽ ĩ ipi⁹ bñdictionibus ſacratiſſimis vel eius vicarij qñ ſolẽpniter fiũt in eccł'ia ĩ fine miſſe vel veſpoꝝ vel alibi coꝝ populo Et quotiens ⁊ vbicunq̃ placet ſctitati ſue.

¶ Stationes vrbis.

¶ Dñica pͥma aduẽtus Satio ad ſanctaz Mariam maiorem.
Dñica. ij. aduẽtus Ad ſctãz crucẽ ĩ hirl'm.
Dñica tertia aduẽtus Ad ſctm̃ Petrũ.
Feria quarta quatuor temporum Ad ſanctam Mariam maiorem.
Feria ſexta Ad ſctõs. xij. apoſtolos.
Sabbato ad ſanctum Petrum
Dñica. iiij. aduentus ad ſctõs. xij. apł'os.
In vigilia Natiuitatis dñi ad ſanctã Mariam maiorem.
In Natiuitate dñi in prima miſſa ad ſanctam mariã maiorem in preſepe.
In ſcd̃a miſſa ad ſanctam Anaſtaſiam.
In tertia miſſa ad ſanctã mariã maiorem
In die ſancti ſtephani ad ſãctũ ſtephanũ in celio monte.
In ſancti Johannis euãgeliſte Ad ſanctã mariam maiorem.
In ſanctoꝝ Innocẽtiũ ad ſctm̃ Paulũ.
In circuncifione dñi ad ſanctam mariam trans tyberim
In epyphania dñi ad ſanctum Petrum
Dñica in ſeptuageſima ad ſanctum Laurentium extra muros.
Dñica in ſexageſima ad ſanctum Paulũz.
¶ Dñica ĩ quinquageſima ad ſctm̃ Petrũ
Feria. iiij. in die cinerũ ad ſctãm ſabinam.
Feria quinta ad ſanctũ Gregorium
Feria. vj. ad ſctõs Johannem ⁊ Paulum
Sabbato ad ſanctum Triphonem
Dñica in quadrageſima Ad ſanctum Johannem Lateranenſem
Feria. ij. Ad ſctm̃ Petrum ad vincula
Feria. iij. Ad ſanctam Anaſtaſiam
Feria. iiij. Ad ſctãm mariam maiorem.
Feria. v. Ad ſctm̃ Laurẽtiũ ĩ pauliſperna.
Feria. vj. Ad ſanctos duodecim apł'os
Sabbato Ad ſctm̃ Petrum.
¶ Dñica. ij. ĩ q̃drageſima. Sta. Ad ſctãm mariã in dõpnica Alias in nauicula
Feria. ij. Ad ſctm̃ Clementem
Feria. iij. Ad ſanctam Sabinam
Feria. iiij. Ad ſanctam Ceciliam.
Feria. v. Ad ſanctam mariã trãs tyberim Alias ad fontes olei.
Feria. vj. Ad ſanctum vitalem.
Sabbato Ad ſctõs marcellinũ et Petrum.
¶ Dñica tertia ad ſanctum Laurentiũ extra murum.
Feria. ij. Ad ſanctum marcum
Feria. iij. Ad ſctãm Potentianã
Feria. iiij. Ad ſanctũ Sixtum
Feria. v. Ad ſctõs Coſmã et damianũ
Feria. vj. Ad ſctm̃ Laurẽtiũ in Lucina
Sabbato Ad ſctãm Suſannam.
¶ Dñica. iiij. Ad ſanctã crucẽ ĩ hieruſalẽ.
Feria. ij. Ad ſctõs quatuor coronatos.
Feria. iij. Ad ſctm̃ Laurẽtiũ in damaſco.
Feria. iiij. Ad ſanctum Paulũ.
Feria. v. Ad ſanctũ Silueſtrum
Feria. vj. Ad ſanctum Euſebium.
Sabbato Ad ſanctum Nicolaũ ĩ carcere

¶ Dñica de paſſione Ad ſanctũ Petrum.
Feria ſcda ad ſanctũ Griſogonum.
Feria tercia ad ſanctum Ciriacum.
Feria quarta ad ſanctum Marcellinum.
Feria quinta ad ſanctum appolinarem
Feria ſexta ad ſctm̃ ſtephanũ i celio mõte.
Sabbato ad ſctm̃ iohãnẽ ante portã latinã
¶ Dñica i ramis ad ſctm̃ iohãnẽ i laterano
Feria ſcda ad ſanctam Praxedẽ.
Feria tercia ad ſanctã Priſcam.
Feria quarta ad ſanctam Mariã maiorẽ.
Feria quinta ad ſanctũ Johãnẽ i laterano
¶ Dñica reſurrectionis ad ſanctã mariaꝫ maiorem.
Feria ſecũda ad ſanctum Petrum.
Feria tercia ad ſanctum Paulum.
Feria quarta ad ſanctum Laurentium.
Feria quinta ad ſanctos .xij. apoſtolos.
Fe. vi. ad ſãctã mariã rotõdã ad martyres
Sabbato ad ſãctũ iohãnẽ i laterano.
¶ Dñica i octaua paſche ad ſctm̃ pãcratiũ
In letanijs maiorib⁹ ad ſctm̃ Petrum.
In die aſcentionis dñi ad ſanctũ Petrum.
In die Penthecoſtes ad ſãctum Petrum
Feria ſecũda ad ſanctum Petrũ ad vincula
Feria tercia ad ſanctã Anaſtaſium.
Feria quarta ad ſãctã Mariã maiorem.
Feria quinta ad ſanctum Laurentium.
Feria ſexta ad ſanctos .xij. apoſtolos
Sabbato ad ſanctum Petrum.
Feria quarta quatuor tẽporum mẽſis ſeptẽbris ad ſanctam mariam maiorem.
Feria ſexta ad ſanctos duodeci apoſtolos
Sabbato ad ſanctum Petrum.

¶ Expliciũt ſtationes vrbis rome.

¶ Sequit̃ ſũma indulgẽtiarũ vrbis rome fratribus ⁊ ſororib⁹ ⁊ ceteris ſupra expreſſis modo predicto conceſſarum.

¶ Notandum aũt ꝙ ſcdm aliquos rome eſt quotidie adminus in tribus locis ad q̃ mulieres non intrãt remiſſio plenaria oim̃ peccatorũ. Et in octo locis adminus remiſſio tercie partis. Et in vno loco remiſſio quarte ⁊ ſeptime i alio. Et in diuerſis eccleſijs ⁊ locis ipſi⁹ vrbis: alie quaſi innumerabiles. Et ſecundũ aliquos ſũt in ſũma quadraginta milia annorum ⁊ mille quadringẽte quadragene indulgẽtiarũ. Item ſũt alie multe ⁊ magne indulgentie in diuerſis locis ⁊ eccleſijs omni die. Et in dedicationib⁹ altarium ⁊ eccleſiarũ ⁊ diuerſis temporibus ⁊ feſtiuitatibus ſanctorum augentur indulgẽcie. Et duplicantur omnes in quadrageſima. Et has oẽs indulgentias vt ꝑmittit̃ poſſunt quotidie lucrari fratres et ſorores ⁊ alij ſuperius expreſſi viſitãdo eccleſias in quibus morantur ⁊ dicendo quinquies pater noſter ⁊ totidem Aue maria. vt̃. Uel viſitando ſeptem loca deputata ſpecialiter in memoriam ſeptem principalium eccleſiaꝝ vrbis rome ⁊ dicẽdo ſeptem pſalmos ⁊ Letanias qui voluerint vt prius ordinatum ⁊ conceſſum fuerat. Et layci certũ numerum Pater noſter a ſuperiorib⁹ eiſdem ordinãdum. Qui quidẽ modus adhuc ſeruatur a multis laudabiliter ne tanta gratia facilitate paruipendatur.

¶ Secundo quo ad grãs ſpũales etiam viue vocis oraculo (ſaltẽ vt in plurib⁹) conceſſas. cõſequẽter hic annotant̃ quedã gratie cõceſſe diuerſis tẽporib⁹ ꝑ diuerſos ſummos pontifices ꝑdictis fratrib⁹ de familia ſiue obſeruantia / ⁊ ad dictos ffes minores reformatos cõuentuales etiam de obſeruãcia antiquori ⁊ obediẽtia regulari ⁊ ſorores ac vtriuſq; ſex⁹ tercij ordinis ꝑſonas i quibus ſũt capaces vt̃. extenſas. ꝓut prefat⁹ venerãd⁹ pater frat. Petr⁹ pelleti ⁊ plures alij pr̃es eaſdẽ de partibus ytalicis ⁊ vrbe rome retulerũt ⁊ ab ipis pr̃ibus de familia acceperũt. ⁊ ꝓut etiã poſtea cõformit̃ ꝓ maiori vel magna ꝑte etiã ad litterã ab ipis de familia impreſſe ſũt ⁊ publicate i libro qui dicitur monumenta ordinis.

¶ In primis eugeni⁹ papa quartus Anno domini 1434. Ad ſupplicationẽ fratris Jacobi de marchia ⁊ ffis Jacobi de auſino ob multa ſcãdala euitãda ⁊ ob pacẽ cõſciẽtiaꝝ cõceſſit ffibus minorib⁹ de obſeruãtia quatin⁹ qñ ſũt aliqui excõicati nec notatim a iudice denunciati nec euitant̃ a clero vel a ꝑplo quoq; fratres non teneantur eos euitare niſi prout in communi euitantur. Idemq; intelligi voluit de interdicti obſeruatiõe ⁊ cuiuſuis alterius cenſure eccleſiaſtice.

¶ Itẽ ad ſupplicationẽ fratris Jacobi de marchia ⁊ ffis iacobi de douzellis de bononia ꝯceſſit idẽ Eugeni⁹ ffib⁹ oib⁹ pñtib⁹ et futuris ⁊ etiã nouicijs i religiõe ꝑſeuerare volẽtib⁹ quatin⁹ poſſit ſibi eligere ydoneũ confeſſorẽ qui auctoritate aplica abſoluat eos in articulo mortis ab omibus peccatis ⁊ cenſuris eccleſiaſticis etiã ſedi apoſtolice reſeruatis ſiue ex ſymonia ſiue ex quacunq; alia cauſa prouenientibus. et plenariam omnium peccatorum indulgentiam largiatur. Quam indulgentiam prefati fratres etiam tunc conſequantur ſi predictum confeſſorem eligere non potuerint ſeu obliti fuerint dummodo in ſtatu gratie mori=

antur: ꝗbuſcunqꝫ contrarijs non obſtantibꝰ
etiã ſi de eis oporteret de verbo ad verbũ
ſpecialẽ fieri mentionem.

¶ Item cõceſſit oibus cõfeſſoribꝰ nr̄is ꝙ
qñ non poſſunt ſe pñtare epiſcopis qꝛ ſunt
in itinere vel alibi ſic ꝙ tũc non poſſunt pe-
tere caſus epales eo caſu poſſunt plenarie
vti auctoritate epiſcopali euitando omnez
materiam ſcandali. et hoc de ſecretis.

¶ Item conceſſit ſiue delarauit ꝙ qñ fra-
tres fuerint preſentati epiſcopis et eorum
caſꝰ obtinuerint licet alibi poſtea ad habi
tandũ ſe transferant ad tempus et poſtea
reuertantur ad eaſdez dyoceſes non ſit ne
ceſſe iterato ſe preſẽtare eiſdem epiſcopis
et caſus de nouo petere vel obtinere.

¶ Item declarauit ꝙ quando quis tem-
pore paſchali ſe reppererit ĩ aliena dioceſi
ſemꝑ ibi itelligit̄ adeptus icolatũ vt ibi cõ
fiteri et communicare valeat ꝗtumcunqꝫ
illic modico tempore ſteterit

¶ Item declarauit ꝙ omnes fideles qui
confitentur ⁊ cõmunicãt per octo dies ante
reſurrectionem dñi et per octo poſt. j. infra
oct. mandato eccleſie dicuntur ſatiſfacere.

¶ Itez declarauit ꝙ artifices laborioſas
artes exercentes et ruſtici ſiue ſint diuites
ſiue pauperes non tenẽtur ieiunare ſub ꝓ-
cepto peccati mortalis ⁊ ꝙ abſolui poſſint
et induci ad elemoſinas ⁊ alia bona opa.

¶ Itez declarauit ꝙ nolebat ꝙ ſeculares
laborãtes in feſtis ſancte crucis Sãcti mi
chaelis in ſeptembri Sanctorum innocen-
tum ⁊ ſancti Silueſtri peccarẽt mortaliter
niſi venirent in dominica.

¶ Item diſpenſat cum barbitonſoribus
et alijs artificibus laborantibus in ſabba-
to et vigilijs de ſero vbi eſt conſuetudo.

¶ Item declarauit ꝙ quando ſacerdos
parrochialis dat licẽtiam ſubdito ꝙ a quo
cunqꝫ poſſit recipere euchariſtiam eo caſu
poſſit eam recipere a relegioſis.

¶ Item ad ſupplicationem fratris Ni-
colai de auſmo conceſſit fratres de obſer-
uantia poſſe abſolui per confeſſorẽ ab eis
de licentia ſuorum prelatorum electum ſe-
mel tm̄ ab omnibus cenſuris et penis exce
pto falſificationis litterarum apoſtolicarũ
crimie Florẽtie. 13. Januarij ãno dñi. 1434.

¶ Item conceſſit ꝙ fratres noſtri non te-
neãtur facere conſcientiam de decimis in
cõfeſſionibus niſi quando fuerint requiſi-
ti ab ordinarijs: ⁊ tunc ſufficit dicere Faci
to tibi conſcientiam et inducere peccatorẽ
ꝗtum poteſt ad ſoluendum. non tamen
propter hoc retineant abſolutionem.

¶ Nicolaus papa tertiꝰ

conceſſit ꝙ oẽs ffes dicti ordinis in omni-
bꝰ predicationibus ſuis extra domum ſu-
am poſſunt dare octoginta dies indulgeñ.
In domibus autem ſuis centum vltra pre
dictas indulgentias. j. centum. 80.

¶ Itẽ Clemens papa quartꝰ ⁊ Johãnes
xxij. totidem conceſſerunt vt patet per bul-
lã Joh. xxij. ĩfraſcriptam que incipit Filia
tioni veſtre ⁊c.

¶ Item Alexander papa quartus dedit
omnibus accedentius ad quecunqꝫ loca or-
dinis ſiue ad audiendum verbum dei ſiue
ad audiẽdum miſſas beate marie virginis
vel beati Franciſci dum cãtantur / centum
dies indulgeñ. vt patet per prefatam bul-
lam Johannis. xxij.

¶ Pius papa ſecundus

Anno dñi. 1. 4. 60. mantue apud ſanctam
Mariam de gracijs ad ſupplicationez fra-
tris Angeli de bulſeno conceſſit ꝙ prelati
noſtri circa ſubditos ſuos et loca condeſcẽ
dere poſſunt et compati debilibus et infir-
mis in hijs que non fu[illegible] contraria regule
Et fuerunt expreſſi multi caſus vt de ſotu-
laribus tempore neceſſitatis in itinere de
equitando licet non ſit arta neceſſitas vel
infirmitas. De receptione frumenti pro in
duendis fratribus vbi non eſt alius modꝰ
habendi. De procurandis elemoſinis in
die ſabbati pro carnibus vbi eſt conſuetu
et ſimilibus. Nec propter hoc dicuntur fa-
cere contra regulam. hec vbi ſupra. ¶ No
ta tamen ibi ꝙ iſta nunc congruentiori et
ſecuriori modo ſalua regule puritate fieri
poſſe declarantur per ꝓcuratorẽ dñi pape
nomie ⁊ auctoritate pape per modernas
ordinis conſtitutiones et declaratiões / ta-
lia a ffibus materialiter tm̄modo vel mini
ſterialiter ſine intentione acqſitionis ali-
cuius recipiendo vt tradantur procurato-
ri pape / qui talia cum conſenſu acquiſitio-
nis in ius ⁊ dñium pape efficaciter recipi-
at ⁊ ipiꝰ auctoritae vẽdat ⁊ cõmutet in res
neceſſarias et licitas ffibus iuxta declara
tiões ⁊ ordinatiões diuerſoꝝ ſũmoꝝ põti
ficũ maxime. Martini pape quarti ⁊ quiti
⁊ Nicolai tertij ⁊ quarti quia aliter talia a
ffibus recipere vez cũ tali itentione vẽdẽ-
di vel aliqd ꝓcio illius eſtimatio emẽdi ab
eiſdẽ ffibus eſſet iuriſdictionẽ et ꝓprieta-
tem talis rei habe[illegible] ymo etiã recipere pe-
cuniaz iuxta regule expoſitores ⁊ iuxta ro
ſellam et ſũmam angelicam qđ non fit ſiue

relaxatione vel diſpenſis regule quacunqꝫ
auctoritate fiat iſto modo per fratres.

¶ Sixtus papa quartꝰ

Anno dñi.1.4.8.2.die octaua Januarij ad
requiſitionē venerabilis patris fr̄is Ludo
uici de vicentia conceſſit ꝙ prelati nr̄i poſ=
ſint ꝯmutare legata fctā locis nr̄is ab vno
vſu ad aliū vſum neceſſarium ſine ſcanda
lo tamē illorum ad quos taliuꝫ legatorum
pertinet ſolutio. hec vbi ſupra. ¶ Nota tñ
ibidem ꝙ vbi interuenit venditio vel em=
ptio firmata ⁊ perfecta tunc fieri debet per
ꝓcuratorem dñi pape auctoritate ⁊ nomie
pape ⁊ eccleſie Ro. Alias etiaꝫ eſſet ibi ſpe
cies proprietatis ymo ⁊ receptionis pecu=
nie et relaxatio ſeu diſpenſatio regule ſine
cauſa et cōtra declarationes dñi pape Ni=
colai tertij et aliorum. vtſ.

¶ Item conceſſit eadem die prefato pa=
tri ꝙ illi q̄ ſūt in ſeruitio ſororꝝ ſancte Clare
et fratrum habeant indulgentiam plena=
riā in morte et ſemel in vita de reſeruatis

¶ Itē die ſeptima Marcij conceſſit oībus
monialibꝰ ſancte Clare et ſororibus tercij
ordinis cure ffm commiſſis ꝙ poſſint tangere
et lauare ſacros pānos exceptis corporali
bus. Et poſtmodum die ſeptima Januarij
ānno.1.4.8.2. ad ſupplicationē fratris Frā
ciſci de placentia conceſſit idem ꝙ omnes
ſorores ſupradicte ſub clauſura et in con=
gregatione degentes etiam corporalia et
purificatoria tangere poſſint dūmodo pri=
us extiterint lota a fratribus. Qd benigne
et pie conceſſit.

¶ Item die octaua Marcij.1.4.8.2. con=
ceſſit omnibus fratribus nr̄is non poten=
tibus perſoluere diuinuꝫ officium bene et
diligenter in choro vt tenentur propter de
fectuꝫ auditus vel viſus ſi quid pretermit
tant ꝙ non teneantur illud obmiſſū iterum
perſoluere ſed dicāt vnū pſalmū in fine ho=
rarum et ſufficiat eis.

¶ Item eodem die conceſſit ꝙ non potē
tes ieiunare bono modo pro ifirmitate vel
debilitate non teneantur.

¶ Item die quintadecima marcij decla=
rauit ꝙ mulieres ingrediētes monaſteria
ſancte Clare ⁊ ſcti Dominici non tenentur
ire ad curiā pro abſolutione ab excommu=
nicatione ſed eas poſſint abſoluere earum
confeſſores etiā ſi tales mulieres ingrede=
rentur mala intencione.

¶ Item poſtea cōceſſit ꝙ omēs tam viri
ꝙ mulieres intrātes monaſteria ſācte Cla
re ⁊ monialiū ſancti dominici ignoranter ⁊
ſine dolo ab omnibꝰ confeſſoribꝰ nr̄is poſ=
ſint abſolui ⁊ etiā ſi malitioſe ⁊ mala inten
tione intraſſent.

¶ Itē cōceſſit eodem die videlꝫ.xv. mar
cij omnibus fratribus familie ꝙ ſana con=
ſciēcia poſſint i habitare domos quas ha=
bent in ciuitatibus ⁊ caſtellis pro eoruꝫ cō
moditate.

¶ Item ad peticionē reuerendi patris
vicarij generalis pn̄te fratre Ludouico de
vincentia conceſſit ꝙ vicarius generalis ⁊
prouinciales poſſint diſpenſare cum fratri
bus ſibi ſubditis in irregularitate homici=
dij dūmodo nō ſint certi ꝙ ipſi actualiť occi
derint nec ꝓ certo ſciāt ꝙ fuerint tales mā
datores vel auxiliatores homicidij ita ꝙ ſi=
ne illis nō fuiſſet tale homicidiū ꝑpetratū.

¶ Item conceſſit ꝙ fratres poſſint tuta
conſcientia tenere ⁊ recipere paramēta ar=
gentea et aurea ⁊ alia ad diuinū cultū ꝑti=
nētia et habere cāpanas magnas ⁊ diuer=
ſas quādo capitulo ꝓuinciali videbitur ꝙ
ſine ſcādalo fieri poſſit (hec vbi ſupra) hoc
etiā quo ad paramēta et vaſa argētea ⁊ au
rea ⁊c. intelligendū ⁊ accipiendū eſt a fra=
tribus qn̄ veꝫ talia pure a benefactoribus
dātur ⁊ dedicātur ad diuinū cultū ⁊ ſāctorꝝ
ac eccleſie venerationē: ita ꝙ fratres tali=
bus ad talia ſolūmodo maxime ad diuinū
cultū vtantur tanꝙ alienis ſicut faciunt in
alienis eccleſiis ⁊ domibus cognoſcentes
etiā qualiter ſūt in aliena domo vel eccl'ia
cū nulliꝰ rei ius vl' dominiū habeāt nec ha
bere poſſint in hoc mūdo nec in ꝯmuni nec
in particulari attendēdo etiā ꝙ talia nullo
mō alienare vel cōmutare aut vēdere ſeu
vēdi facē ſua auctē pn̄t vt plenius nūc per
nouas ordis cōſtitutiōes ⁊ declaratiōes de
terminat qr aliť talia recipere hr̄e ⁊ talibꝰ vti
eſſet relaxatio r'le ⁊ ſtatꝰ pauptatis ſctē ⁊ de
clarationū ipiꝰ r'le ſine ſufficiēte cā. qd pa=
pa nō itēdit bn̄ iformatꝰ. ¶ Itē cōceſſit
ꝙ in receptiōe habitus cuiuſlibet triū ordi
nū ſancti Frāciſci ſit indulgentia plenaria
recipienti et ſimiliter in die obitus

¶ Item ꝙ ſeruiciales monialium ſācte cla
re portent honeſta indumenta ſecundū di=
ſpoſitionem et conſtitutionem miniſtroruꝫ
aut ſui vicarij.

¶ Item eodem anno.xiij. menſis nouēbris
ad ſupplicationeꝫ fratris Andree theutho
nici commiſſarij in curia romana conceſſit
ꝙ quicunqꝫ catholicus epiſcopus poſſit te=
nere ordies ſacros temporibus ad hoc ab
eccleſia ordinatis in locis fratrū de obſer=
uantia pro fratribus predictis duntaxat.

¶ Item ſuppleuit omnes defectus commiſſos in receptione locorum abſq; dolo ꝓ conuentibꝰ edificandis. Et ꝙ fratres ſecura conſcientia poſſint tenere et multiplicare loca etiam ſi non reperirentur bulle ⁊ ꝙ poſſint abſolui ad cautelam.

¶ Item conceſſit ꝙ prelati familie noſtre poſſint benedicere paramenta altaris et miſſalia indumenta exceptis corporalibus duntaxat.

¶ Item conceſſit ꝙ fratres cauſa viſitandi reliquas ſanctorum vt caput ſancti Johannis baptiſte ad ſanctum Siluestrum Rome qđ eſt monaſterium ſancte Clare et ſanguinem ſancti Franciſci in eccleſia monaſterij ſctē Clare aſſiſij et huiuſmodi de licentia gardiani vł cōfeſſoris illiꝰ loci aut alterius prelati ordinis poſſint duntaxat accedere ad eccleſias monialium et ſancte Clare: et etiam tempore ſtationum et generalium proceſſionū. ¶ Et nota ꝙ iſte paſſus de ingreſſu eccleſiarum et locorum exteriorum vbi fratres obſequentes ſororibus habitant et ſeculares omnes intrant modo plenius declaratus et diffinitus eſt per modernas ord. declarationes et conſtitutiones auctoritate apoſtolica et capituli generaliſſimi roboratas: quibꝰ ſtandū ē ⁊c.

¶ Item conceſſit ad petitionem fratris Jacobi de agello ꝙ fratres huiuſmodi cauſa neceſſitatis poſſint ante et poſt horā ſtatutam ab eccleſia celebrare.

¶ Item conceſſit ꝙ fratres in die ſancti Franciſci et ſtigmatum eiuſdem poſſint dicere prefationem propriā in miſſa. Nūc vero conceſſione et auctoritate apoſtolica ordinatum eſt ꝙ etiā in tranſlatione et infra oct. et in miſſis votiuis ipſius ſancti dicatur. Et ſimiliter Credo in dictis feſtis ipſius ⁊ in die octaue eius. Et etiam in feſto quinq; martyrum ord. noſtri et omniuz ſanctorum ordinis noſtri et ſancte Clare pōt dici Credo in miſſa prima die tm̄.

¶ Item declarauit ꝙ in .xl. qn̄ aliqs solꝰ p ſe dicit matutinū nō tenet duplicare letanias

¶ Itē ad ſupplicationē ffīs alberti de puſio cōceſſit ꝙ ffes familie nr̄e pn̄tes ⁊ futuri poſſint audire ꝯfeſſiōes pſonarū ſecularium vndecūq; veniētiū eadē auctoritate quā habēt ab ep̄o in cuiꝰ dyoceſi confitentur.

¶ Itē cōceſſit ꝙ cōfeſſores nr̄i dum ſūt in itinere et requirunt poſſint audire ꝯfeſſiones ſicut parrochiales etiaz ſi non fuerint preſentati ſcd̄m formam clementine.

¶ Item declarauit ꝙ per oct. oīm ſanctorū ſꝑ fiat idem officium ſicut in die cū officio beate marie virginis ſine aliquo alio feſto cū oct. duplici ſicut fit i oct. bti frāciſci

¶ Item conceſſit ꝙ ſeculares laborātes in monaſterijs ſctē Clare ac aliarū monialiū poſſint ibidē comedere in loco honeſto.

¶ Item ꝙ moniales ſancte clare ſecunde regule non teneantur intromittere de ſeruitoribus qn̄do medicus igreditur ſ; ſufficiat ꝙ a tribus vel quatuor monialibus de antiquioribus aſſocietur.

¶ Item ad ſupplicationez venerabilis patris fratris Natalis de pomelet commiſſarij in curia Romana in preſentia quorundam epiſcoporum et aliarum notabilium perſonarum ꝓut aſſerit idem frater natalis conceſſit idem papa Sixtus ꝙ fratres qui non ſunt deputati ad ſeruitium p̄dictarum ſororum poſſint accedere ad eccleſiam ⁊ loca vbi habitant fratres regimini earꝫ deputati habita ſuper hoc licentia a ſuis ſuperioribus.

¶ Item placuit eidē ſctiſſimo dn̄o nr̄o cōmunicare ſororibꝰ ſctē Clare viuētibꝰ ſub obedientia p̄fati vicarij ciſmōtani declaratiōes prime regule ſctē Clare quarū p̄ncipiū eſt. Quā admirāde virginis clare ⁊c. quas quondā magiſter Guillermus de caſali generalis miniſter ord. minorꝫ auctoritate ap̄lica cōpoſuit. citra tm̄ obligationis viculū. ſ; ſicut viſū fuerit p̄fato vicario gn̄ali cū conſilio aliquorꝫ proborum prm̄.

¶ Itē cōceſſit ꝙ ffes q̄ nō ſūt deputati ad ſeruitiū p̄dictarum ſororū poſſint accedere ad eccleſiam et loca vbi habitant ffes regimini earū deputati habita ſuper hoc licentia a ſuis ſuperioribus.

¶ Item idē Sixtus cōfirmauit omnia p̄uilegia ab eodem vel predeceſſoribus ſuis conceſſa ordini fratrum minorum et preſertim contēta in bulla eiuſdem que icipit Regimini vniuerſalis eccleſie Non obſtātibus quibuſcunq; litteris poſtmodū ordinatis a ſua ſanctitate preſertim illis q̄ incipiūt. Sup curam gregis dn̄ici ⁊c.

¶ Item confirmauit ꝓpter diuerſitatem opinionū caſus ep̄ales tā de iure q̄ʒ de conſuetudine quos ponit felicis recordatiōis Benedictus vndecimus in ſua extrauagāti que incipit Inter cunctas ⁊c. Addendo ꝙ maior pars et ſanior doctorum tenet ꝙ ffes prelati vti poſſunt illa extrauaganti i premiſſis. Et ꝙ fratres debite preſentati vel gracioſe a prelatis recepti poſſint etiā extra ſuam dyoceſim ſubditos illorꝫ audire etiam ſi eſſent in ytalia vel hyſpania ⁊c. cum hoc poſſint curati de iure.

¶ Itē idem Sixtus ꝯceſſit ffribus minoribꝰ
de obſeruantia nūcupatis ſororibꝰ ſancte
Clare ⁊ terciariꝭ vtriuſꝗ ſexꝰ ciſmōtanis
necnō domeſticis ⁊ familiaribꝰ eoꝝ oīa oia
indulta et priuilegia ſub quacūꝗ forma et
verborum genere que conceſſerat fratribꝰ
et ſororibus ſancte Clare et terciariꝭ vtri
uſꝗ ſexus vltra montanis et ſeruitoribus
et familiaribus eorum et ꝙ poſſint dictis
gratiꝭ vti tanꝗ̄ ſi eis fuiſſent conceſſe.

¶ Item ꝙ vicarius generalis pro tēpore
exiſtens poſſit diſpenſare cum fratribus
ſuis ſuꝑ irregularitate ſi quā contraxerint
ratione homicidiꝭ voluntariꝭ in bellis ī cau
ſis ſanguinis ſeu alias. dum tamē manua=
liter nō occiderint nec taliter cauſam effica
cē dederint ꝙ ſine ipſis non fuiſſent perpe
trata homicidia: et ꝙ poſſint dū alias ydo
nei fuerint et ſufficientes ad ſacros ordi=
nes vſꝗ ad ſacerdotiū incluſiue promoueri
Et caſu quo aliqui propter iuris ignoran=
tiam ſeu alias de tali caſu non aduertētes
promoti fuiſſent poſſint in ſuſceptis ordi=
nibus miniſtrare.

¶ Item conceſſit idem Sixtus oībus fra=
tribus de obſeruantia ſub cura vicarioꝝ
exiſtentibꝰ pñtibus et futuris tā profeſſis
ꝗ̄ nouiciꝭ: qui tamē habēt propoſitū pro=
fitendi. Necnon ſororibus ſancte Clare et
terciariꝭ vtriuſꝗ ſexus et famulis et ſerui
toribus oīm p̄dictorum in ꝑtibus ciſmon=
tanis ꝙ ꝗlibet eoꝝ poſſit ſemel in vita eli=
gere confeſſorem de familia ꝗ audita eius
confeſſione penitentiā ſalutarē ei iniungē
do abſoluat eū ab oībus criminibus exceſſi
bus et cēſuris eccleſiaſticis et diſpenſet eū
in oībus irregularitatibꝰ ſi quas forte con
traxerint (homicidio volūtario et mutila=
tione membri ſemꝑ exceptis) et ei remiſſio=
nem generalem et plenariam omniū pecca
torum impartiri valeat. Et hoc idem poſſit
in articulo mortis

¶ Item precepit idē dñs noſter ꝙ fiat octa
ua duplex et ſolempnis de feſto conceptio=
nis beate marie virginis.

¶ Item conceſſit libere ꝙ omnes gratie in
dulta ſeu priuilegia conceſſa ſub quacunꝗ
forma verboꝝ in genere partibus obſer=
uancie ciſmontane. ſororibꝰ ſancte clare ac
terciariꝭ extendantur ad fratres vltramō
tanos ſorores ſācte clare ac terciarios ſub
cura vicarioꝝ dños ſfamulantes ac ſi ꝓ eis
et ſuis ſeruitoribus domeſticis fuiſſent in
ſpeciali cōceſſa. Dicēdo. Ex quo inquit ſūt
vnum corpus obſeruantie volumusꝗ gau
deant eiſdem priuilegiꝭ.

¶ Item dictus papa Sixtus quartꝰ decla=
rauit ꝙ non intendit ſanctitas ſua vt prop
ter aliquam bullam vel breue factū vel fa=
ciendum eciam priuate gratie ſeu indulgē
tie conceſſe fratribus et locis eorum cōcer=
nentes fratres tantum ſuſpenſe aut reuo=
cate ſint aut ſuſpenſe aut reuocate ſint aut
ſuſpendantur vel reuocentur in futurū niſi
in talibus litteris fiat expreſſa mētio de in
dulto hmōi et ordine. cum tales gratie ⁊ in
dulgentie in nullo derogēt ſancte ſedi apo=
ſtolice quinymo ſunt ipſis fratribus et ſo=
roribus occaſio orandi continuo pro felici
ſtatu ſanctiſſimi dñi noſtri pape ⁊ ſacroſā=
cte ipſius curie romane. ac totiꝰ ſancte ma
tris eccleſie. cui ſpecialiter per hec et alia
deſeruire et continuo ſubeſſe et parere fide
liſſime intendunt.

¶ Innocēciꝰ papa octa-

uus conceſſit fratri Bernardino de gauza
commiſſario vltramōtano nona Februariꝭ
Anno Milleſimo quadringenteſimo octua
geſimo quinto. etiā pro toto ordine ꝙ poſt
ꝗ̄ fratres attigerint Annum viceſimum
tercium etatis: dum tamen alias ſint ſuffi=
cientes poſſint promoueri ad ſacerdotium
⁊ celebrare miſſas non obſtante iure ⁊ aliꝭ
in contrarium facientibus.

¶ Item vigeſima quarta Marciꝭ anno do
mini Milleſimo quadringenteſimo octua=
geſimo ſeptimo prefato fratri bernardino
ad pedes prefati domini Innocentiꝭ octa=
ui aduoluto viue vocis oraculo iterum cō
firmauit priuilegia ⁊ gratias a ſuis prede
ceſſoribus ſignanter a Sixto. iiij. conceſſas
ordini noſtro et familie.

¶ Item ad ſupplicationem ipſius Fratris
Bernardini conceſſit ꝙ omnia indulta gra
tie ac priuilegia conceſſa et concedēda fra
tribus familie ciſmontane cenſeantur eſſe
conceſſa vltramontanis et econuerſo

¶ Item extendit gratias ⁊ indulta cōceſſa
fratribus et ſororibus de tercio ordine ī cō
muni viuentibus etiam illis qui viuunt in
particulari.

¶ Sequuntur etiā que

dam gratie conceſſe reuerēdo patri fratri
Angelo de clauaſio Vicario generali vltra
montano reſpectu iſtarum partium galli-
canarum a Sanctiſſimo domino noſtro in
nocentio papa octauo Anno dñi Milleſi-
mo quadringenteſimo octuageſimo ſepti-
mo in die ſancte agnetis ſecundo.

¶ Dum inquit. Ego frater Angelus de cla

naſſo ordinis minoꝝ eſſē vicarius gn̄alis ſāctiſſimus dn̄s nr̄ Innocētius papa. viij. Anno potificatus ſui tercio in die ſācte agnetis ſecūdo cū eſſem corā eo quaſdā grās michi conceſſit quas ꝓ clariori noticia voluí ſub hmōi narratione fr̄ibus declarare modū qui ſeruandus eſt deſcribendo

Et primo Q꜡ gardian⁹ loci noſtri alicu⁹ ciuitat꜡ vel ꝓpinquioris ciuitati omni anno ſe p̄ſētet epo vel eius vicegerēti in ſpūalibus vel mittat aliū fratrē pro ſe ꝛ dicat eidē epo Reuerēdedn̄e ecce ego me p̄nto reuerēde.d. veſtre ꝓ me ꝛ omnib⁹ cōfeſſoribus deputatis ꝛ deputādis a nr̄o ꝓuinciali vicario ꝓ audiendis cōfeſſiōibus vr̄oꝝ ſubditoꝝ petēdo humiliter vt dignemini eſſe cōtētus ꝙ cū vr̄a bn̄dictione ipſos audiāt in cōfeſſiōe et abſoluāt. Et ſi qd auctoritatis vr̄e circa caſ⁹ vobis reſeruatos velitis nobis ꝯcedere benigne cōcedatis. Et ſil'iter circa votoꝝ diſpēſationē. Et etiā dignemini nos aduiſare ſi quid habemus facere ꝓ ſalute aiaru꜡ veſtre dn̄ationi cōmiſſarū. Quo facto ſiue cōcedāt ſiue denegēt S. dn̄s noſter Innocētius. viij. cōcedit ꝙ ſtatim cōfeſſores p̄dicti habeāt oēm auctoritatē abſoluēdi ab oib⁹ except꜡ caſib⁹ d̄ iure reſeruat꜡ epis vl' pape ❡ Itē cōceſſit ſua beatitudo ꝙ confeſſores p̄fati poſſint diſpēſare in oībus votis i quibus p̄nt epi exceptis votis peregrinatiōis vltra duas dietas. ❡ Itē cōceſſit ꝙ vicarij gn̄ales ꝛ ꝓuīciales poſſint bn̄dicē corꝑalia ❡ Itē declarauit ſāctitas ſua ſm̄ opinionē Innocēn̄ ꝛ hoſtien̄ ꝙ ſolū eſt hodie vna excōicatio q̄ de iure epis reſeruat' ſc꜡ iiectio violēta man⁹ in ꝑſonā eccl'iaſticā in caſib⁹ in quibus pertinet ad epm̄ Et ideo de excōmunicatiōibus q̄ ſūt a iure ꝛ nō reſeruātur pape p̄nt predicti cōfeſſores abſoluere. Similiter ab oībus excōmunicatiōibus p ſtatuta ꝓuicialia vel ſynodalia ꝓmulgatis q̄ ipſi cōditores ſpāl'iter ſibi vel alijs nō reſeruauerūt q̄n ſtatutū fecerūt. Ex quo colligāt confeſſores ꝑ prelatos deputati ad audiēdas cōfeſſiones q̄uo p̄nt audire oēs volētes eis cōfiteri q꜡ ſi ſūt i via vbi nō poſſūt ſe repreſentare epis et requirūtur p̄nt audire cōfeſſiones ꝛ h̄nt auctoritatē abſoluēdi exceptis caſibus de iure epis reſeruatis ꝑ aliā conceſſionē prius nobis factā Si vero ſint extra dyoceſim ꝛ vadūt ad eos ad loca noſtra pro cōfitendo poſſūt abſoluē eos ſicut poſſunt alios de illa dyoceſi ꝑ cōceſſionē domini Sixti pape quarti a me īpetratā. Si autē ſunt in dyoceſi poſſunt eos abſoluere ab omnibus a quibus poſſunt epi. Exceptis caſibus de iure reſeruatis: qui ſolum ſunt iſti.

❡ **Primus** eſt de pctō clerici propter quod incurrit irregularitatem.

❡ **Secundus** de incendiarijs q̄ doloſe ignē appoſuerunt vel combuſſerunt.

❡ **Tercius** de pctō enormi ꝛ manifeſto: qd̄ ſcādaliſauit quaſi totā terrā vel vrbē pro quo penitentia ſolēpnis debet ei īponi ſiue ſit blaſphemia ſiue qdcūq꜡ alid enorme pctm̄: ſiue extinctio pueroꝝ ex incautela vl' negligētia. ꝛc.

❡ **Quartus** de excōmunicatiōe pro iniectione manuū violenta in ꝑſonā eccl'iaſticā: que etiā quādo eſt atrox ꝛ cū iniuria enormi ꝑtinet ſolūmodo ad papā: ꝛ cōſeq̄nter de excōmunicatione a iure quo ad caſus papales tm̄modo: vel a ſpeciali ſtatuto dyoceſani vl' a iudice vel homine lata. Et hoc intelligendum eſt de illa quā ſibi vel alteri per iura eccleſiaſtica conditor canonis vc꜡ papa reſeruauit: vel quādo eſt ſpecialiter vel particularīter publice ꝛ nominatim in aliquē vel aliquos promulgata: vel q̄n eſt per ſtatuta prouincialia vel ſynodalia lata ꝛ ipſi epiſcopo vel alteri per talia ſtatuta ſpecialiter reſeruata.

❡ **Quintus** caſus eſt de pctō cōtrahētis m̄rimoniū contra interdictum eccleſie.

Sextus de pctō illius q̄ confeſſus ē epiſcopo et noluit eum abſoluere.

❡ **Septimus** ſecundū aliquos eſt de eo qui inuocauit demones vel fecit aſtralabiū cum eoꝝ inuocatiōe pro ſciendo vel inueniēdo aliquid. Et in iſtis caſibus reducūtur oēs doctoꝝ opiniōes: ita vt ſine ſcrupl'o quoad alios caſus abſoluere poſſint p̄dicti cōfeſſores: q꜡ diuerſitas doctoꝝ ſolūmodo eſt quo ad caſus de co nſuetudine: qd̄ nō pertinet ad nos De reſtitutiōe incertoꝝ nō eſt caſ⁹ epiſcopi ſecundum communē opinionē. Et propter ea q꜡ prout expedit ſaluti animaꝝ talem habemus auctoritatem: ne propter hoc veniamus in ſcandalum aliquorū prelatorum debemus ea modeſte vti ſolummodo caritate et ſalute fraterna vrgente in foro ſecreto conſcientie ꝛ cū omni diſcretione ne facilitate venie aliqui procliuiores ſint ad peccandum: et in hijs in quibus nullu꜡

ſcandalũ poteſt naſci:niſi forte vbi quãdo
ex hoc immineret maius periculũ ⁊ ſpũale
detrimentũ cõfitẽti. Si vero nullũ periculũ
vel ſcãdalũ imminet puta quia eſt ſecretũ
nec alias de iure reſeruatũ abſoluamus li
bere ab omnibus preterꝗ̃ a predictis a iu
re reſeruatis niſi etiã videremus aliqñ ꝙ
expediret ſaluti confitẽtꝫ remittere euꝫ ad
epm̃ ꝓ terrore. Ubi tamen aliqui epi beni
uoli de gr̃a cõcederẽt aliquãdo aliquibus
etiã ſuos caſus de iure in toto vel i parte
ſicut multi zelatores animarum faciũt: vel
etiã quãdo aliunde ex aliquo ꝑticulari pri
uilegio pape vel indulgẽtia alicui vel ali=
quibus concederetur facultas abſoluendi
etiã a reſeruatis ipſis a iure: vti debẽt tali
facultate ꝓut viderint expedire ſaluti con
fitentis. ¶ Secundum tamen extrauagan
tem domini Benedicti.xi. per papam Six
tum quartum vtſupra confirmatam que i=
cipit Jnter cunctas caſus de iure ſ epis re=
ſeruati non ſunt niſi quinqꝫ.

¶ Primus eſt peccatum clerici ꝓ
pter quod incurriſſet
irregularitatem.

¶ Secundus de peccato illius
qui confeſſus eſt
epõ et eps noluit eum abſoluere.

¶ Tercius de incendiariis. vt
ſupra.

¶ Quartus vbi indicẽda eſſet ſo
lempnis penitentia
quod ad iſta; ſolũmodo determinat vcꝫ vo
lũtarie homicidas/falſarios:eccleſiarũ im
munitatis et libertatis eccleſiaſtice viola=
tores et Sortilegos.

¶ Quintus abſolutio ab excõica
tione q̃ etiã pertinet
ad papam in multis caſibus.⁊c̃.

Hec pro parte ex dictis

⁊ ſcriptis dicti reuerẽdi pr̃is ⁊ doctoris fa
moſi ffis Angeli de clauaſio vicarij gñalis
vltra mõtãi reſpctũ ꝑtiũ iſtaꝝ gallicanaꝝ
¶ Si hr̃e voluerꝫ ampliorẽ noticiã ⁊ decla
rationẽ excõicationũ ⁊caſuũ q̃ reſeruãt do
mĩo pape ꝑ iura cõia i q̃b⁹ abſoluẽ nõ poſ=
ſum⁹ nec diſpẽſare ſine particulari priuile
gio ipſi⁹ dñi pape:⁊ alioꝝ caſuũ excõis epi
ſcopis reſeruatorum in quibus oĩbus nũc
ꝑ ſupradicta poſſum⁹ excepta ſola excõica=
tione ꝓ iniectiõe manuũ violẽta i clericuꝫ
vt ſuperi⁹ declaratũ eſt: vide pleni⁹ docto=
res in ſuis ſũmis ⁊ maxime in Roſella ⁊ in
Angelica dicti ffis Angeli de clauaſio vbi
de talibus plenius et prolixius tractatur.

¶ Jtẽ quo ad preſentationẽ ffm̃ epis fien=
dã ſi vis in hijs incedere clarius et tucius
quo ad forum extrinſecum et publicum ⁊ ſe
cundum iura communia et alia autentica
ordinis priuilegia. Uide in ſumma Ange=
lica eiuſdẽ fratris Angeli de clauaſio mo=
dũ et cõcurſus qui obſeruandi ſunt a pre=
latis ordinis vt ſit talis pñtatio ſolẽpnis ⁊
iuridica. Et infra vide ⁊ require formulã
congruã dicte pñtatiõis cõgruẽter fiende.
Et nota ꝙ ſemel facta vni epõ talis pñta=
tio iuridica ſufficit fratri preſentatato ad
vitã epi et vſqꝫ ad alterius ſucceſſoris ca=
nonicam prouiſionem iuxta ordinis autẽ=
tica indulta ⁊ priuilegia plenius infra ſcri
pta nec neceſſe eſt habere mandatum ſcri
ptum ipſius epiſcopi vel eius vicarij ſuper
huiuſmodi caſibus et abſolutionibus. Sꝫ
bene pro predicatione fienda: vbi epiſcopi
prohiberent nos aliter in ſua dyoceſi pre=
dicare: vel prohiberent curatis aliquos ſi=
ue tali mandato recipere: propter verbum
regule Fratres non predicent in epiſcopa
tu alicuius epiſcopi cum ab eo illis fuerit
cõtradictũ Sꝫ vbi nõ ꝯtradicũt non reqrit
de neceſſitate talẽ licẽtiã petere ⁊ tale mã=
datum habere.

¶ Jtẽ vbi domin⁹ papa qui
eſt prim⁹
⁊ principalis epiſcopus ⁊ curã hñs omniũ
xpianoꝝ expreſſe cõtradiceret ⁊ ꝓhiberet
tunc etiã ex regula non poſſemus. Sed vbi
ſine procuratiõe fratrũ ip̃e papa q̃ eſt p̃m⁹
et precipuus epiſcopus epiſcopoꝝ et om=
nium chriſtianorum pro ſua exoneratio=
ne et ſalute ac vtilitate credentium popu=
lorum ſibi commiſſorum committeret et
mandaret ac preciperet fratribus vbiqꝫ
(etiam archiepiſcopis et epiſcopis et alijs
contradicentibus) predicarent verbum dei
(prout aliquando feciſſe conſtat) tunc eti=
am ipſis inuitis tenerentur et poſſent lici=
te predicare fratres ſalua regule purita=
te que maxime in hijs que ſunt iuris diui=
ni et canonici et que concernunt facultatẽ
cathedralis iuriſdictionis ſubicit nos do=
mino pape et pedibus ſancte matris eccle
ſie. Sed talem facultatem ſibi procurare
non video conſonum regule nec intentio=
ni Beatiſſimi patris noſtri Franciſci qui
volebat nos tales revereri et per humili=
tatem pocius ꝗ̃ per auctoritatem lucra=
ri: ꝗ̃uis in caſu pro maiori bono hoc for=
te poſſet fieri. Sed quando dñs papa etiaꝫ
ſine procuratiõe vel ſupplicatiõe noſtra ꝑ
ſuas lr̃as apoſtolicas mãdaret Archiepis

ep̄is ⁊ aliis vt reciperēt ⁊ admitterent fra-
tres ad predicationem pro vtilitate populi
xp̄iani ſibi commiſſi: tunc libere poſſemus
⁊ neceſſario deberem⁹ (vbi ⁊ qn̄ opus eſſet)
mandatū pape exhibere ⁊ oſtendere cū om
ni humilitate ⁊ reuerentia. Et ſi opus eſſet
conſeruatores rogare vt tale mandatū pu
blicarent ⁊ ſeruari preciperēt ⁊ mandarēt.
Et ſi aliqui ordinarij obedire contēpnerēt.
tunc ſuperiori de tali inobediētia ⁊ contem-
ptu debite informato relinquēdū eſſet. vel
conſeruatoribus ſiue executorib⁹ ipſis no-
bis a ſede apoſtolica deputatis. Nec prop
ter hoc litigare aut lites aſſumere deberēt
fratres. tū qꝛ in hac re res eorū non agitur
ſed dn̄i noſtri pape cōmittentis tū qꝛ papa
non p̄cipit nobis tū qꝛ taliter litigare maxi
me cōtra eccleſie ſancte p̄latos ſtatui nr̄o ⁊
ipſius humilitati nō ꝯuenit. Ad hec namq̄
pluries (etiā ab antiquo) ⁊ plura talia data
ſunt mandata ap̄lica et declarationes ſine
fratribus. Archiep̄is ep̄is ⁊ aliis eccl'iaruꝫ
rectorib⁹ vt fratres ad p̄dicationes ⁊ con-
feſſiones benigne recipiāt ⁊ admittant ⁊c̄.
maxime a dn̄o papa Gregorio nono ⁊ In-
nocentio quarto ⁊ Clemente quarto quorū
autētica infra deſcribunt et quorum bulle
originales in conuentibus pariſienſi tre-
cenſi et metenſi prouincie francie ⁊ alibi in
multis aliis ordinis cōuētibus pleni⁹ ha-
bentur et ſeruant. Item nōnulla alia p̄ticu
lariter conceſſa ſunt fratrib⁹ de familia et
fratribus p̄dicatorib⁹ ſimiliter ad nos extē
ſa ſub diuerſis litteris ap̄licis ꝑ cōfeſſioni
bus et abſolutionibus quoꝝ etiam auten-
tica infra deſcribentur. Hec breuiter cauſa
humilis ⁊ breuis informationis aliquoruꝫ
ſimplicium circa confeſſionis ⁊ predicatio-
nis auctoritatem et formaꝫ. ibidem ad pro
poſitum inſeruiſſe ſufficiant ⁊c̄.

¶ Feſta localia. i. ſub quorum vocabulis
noſtre eccleſie ſunt conſtructe ſub feſto du-
plici celebrentur ꝑ volūtatem Sanctiſſimi
dn̄i noſtri Innocencij pape. viij.

¶ In feſto viſitatiōis beate marie v̄ginis
q̄ non hꝫ ꝓpriū fiat officiū ſicut i natiuitate
mutato nōie natiuitatꝫ. Poſſūt tn̄ legi legē
de proprie ſi habentur ⁊ euangeliuꝫ Exur-
gens maria ⁊c̄. ex conceſſione dicti ſanctiſſi
mi domini noſtri pape.

¶ Alexander papa ſext⁹

conceſſit q̄ fiat feſtum ſancti Gabrielis ma
ius duplex in vigilia ſancti Joſeph. Et idē
Julius ſecundus poſtea etiaꝫ ordinauit et
precepit pro tribus ordinib⁹ beati frāciſci.

¶ Itē q̄ fiat feſtū maius duplex de īuen
tione ſācti michaelis ꝓpter reuerentiam ⁊
honorē tante celeſtis militie videlicet om-
nium ſanctorum angelorum.

¶ Itē q̄ feſtū ſancte Barbare fiat duplex
min⁹. ¶ Itē q̄ in prouincia ſācti Jacobi fi
at feſtū eius cū oct. ⁊ cū officio ꝓprio et q̄
dicatur Credo per oct. eius.

¶ Item ſtatuit q̄ celebrent omnes octaue
virginis marie ſub feſto minori duplici.

¶ Itē idē alexander cōceſſit oīb⁹ dicenti-
bus i officio beate virginis i hymnis. Quē
terra pōt⁹. ⁊ O glīoſa dn̄a. v̄. Maria mater
gr̄e. decē ānos indulgētiarū ꝑ qualꝫ vice.

¶ Itē ad ſupplicationē fr̄is bernardini de
gauza cōceſſit idē Alexāder ſequētē cōceſſi
onē ſub hac ſupplicatiōe Beatiſſime pater
dignet Sāctitas vr̄a extēdere p̄uilegia ſū-
moꝝ pōtificū ſuoꝝ p̄deceſſoꝝ quo ad īterdi
ctuꝫ. q̄ etiā tēpore īterdicti poſſint fr̄es mi
nores celebrare ſolēpniter diuina officia in
ſuis eccl'iis ⁊ monaſteriis i ſolēpnitatib⁹ ſā
ctoꝝ beati Frāciſci Anthonij ⁊ beate Cla-
re etiā ꝑ ſuas octauas ad alios ſāctos p̄di
cti ordinis vcꝫ Ludouicū Bernardinum ⁊
Bonauētutā necnō ad feſt. q̄nq martyruꝫ
de marrochio ꝑ diē. Fuit ꝯceſſū vt petitū ē.

¶ Julius papa ſecūdus

modern⁹ ordinauit ꝑ trib⁹ ordib⁹ beati frā
ciſci ꝓpter diſſonātias ⁊ varietates euitā-
das ⁊ pro ꝯgrua obſeruantia antiq̄ celebri
tatis aduēt⁹ dn̄i ⁊ officioꝝ ei⁹ q̄ etiaꝫ vt in
plurib⁹ de beata virgine ⁊ ipſius ſanctiſſi-
ma v̄ginitate ⁊ ānūciatiōe mētionē faciūt/
q̄ de dn̄ica cadente īfra octauā cōceptiōis
eiuſdē beate v̄ginis fiat de ip̄a dn̄ica cū cō
memoratiōe oct. ibi tn̄ nō dicant p̄ces nec
officiū ꝑuū beate v̄gis ⁊ ſēp Glia tibi dn̄e q̄
nat⁹ es dicat. Sꝫ Te deū ⁊ Glia i excelſis
nō dr̄. Si vero dictū feſtum venerit i dn̄ica
trāſferat i ſecundā feriā. Et fiat de Sācta
lucia v̄gine eo die quo cadit ſꝫ nō de aliis
īfra ipſaꝫ oct. Hoc idem etiā ordinatū fuit
in cap̄l'is gn̄alib⁹ interāneñ. ⁊ Trecenſi.

¶ Itē q̄ quociēs in aduētu ⁊ in quadrage-
ſima occurrūt rn̄ſoria aliqua vel laudes ꝓ
prie fiat de feria niſi tūc feſtū ſolempne vel
duplex occurrat.

¶ Itē q̄ fiat feſtū mai⁹ duplex de ſancto io
achim in craſtino ſancti Joſeph.

¶ Item q̄ fiat duplex minus de ſancta ma
gdalena de ſancta katherina. de ſancta Eli
zabeth. de ſancta Barbara. De ſancto Ni-
colao epiſcopo.

¶ Explicit. Deo gr̄as.

¶ Incipiunt priuilegia ſub bullaꝝ forma hic non autēticata licet in diuerſis conuentibus ⁊ locis ſupius ⁊ infra annotatis habeant indubie originales bulle ſub plūbo ⁊ earū autētica. Et primo. Honori⁹ tercius viuēte beato frāciſco mandat terrarū ꝓlatis vt fratres tanq̄ catholicos ⁊ fideles recipiant.

HOnorius epiſcop⁹ ſeruus ſeruoꝝ dei Archiepīs ⁊ epīs abbatibus decanis archidiaconis ⁊ alijs eccl'iaꝝ ꝓlatis Cū dilecti filij frater Frāciſc⁹ ⁊ ſocij eius de vita ⁊ religione minoꝝ ffm abiectis vanitatibus huius mundi elegerint vite viā a romana eccl'ia merito approbatam: ac ſerēdo ſemina verbi dei apoſtolorum exemplo diuerſas circūeant māſiones: vniuerſitatem vr̄am rogam⁹ ⁊ exhortamur in dn̄o p aplica vobis ſcripta mādātes quaten⁹ latores pn̄tium de ꝓdictoꝝ fratrū collegio exiſtentes cū ad vos duxerint declinandū: ipſos recipiatis ſicut catholicos ⁊ fideles: alias eis ob reuerentiā diuinā ⁊ nr̄am exhibentes vos fauorabiles et benignos. Datū. iij. id⁹ Junij pōtifi. nr̄i anno. iij.

¶ Honori⁹ terci⁹ viuēte ſancto frāciſco primū approbat ⁊ approbatū declarat ordinē minorū ⁊ mandat archiepō Senoneñ. et eius ſuffraganeis vt eos in ſuis dyoceſib⁹ pmittant cōmorari habentes eos cōmēdatos. Ori. bulla ē in conuentu noſtro piſieñ.

HOnorius epiſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei Venerabilib⁹ frib⁹ Archiepiſcopo Senoneñ. ⁊ ſuffraganeis ſuis Salutem ⁊ aplicā bn̄d. Pro dilectis filijs ffib⁹ de ordine minoꝝ direxiſſe vobis recolimus nr̄a ſcripta vt eos haberetis diuini amoris ītuitu cōmēdatos. Sȝ ſicut ītellexim⁹ q̄dā vr̄m q̄ſi habeāt de ipſo ordine ꝯſciētiā ſcrupuloſā cū nichil ī eis ſuſpitiōis dignū īuenerit ſicut ab alijs ītellexim⁹ qb⁹ adhibere poſſum⁹ plenā fidē ipos ī ſuis manere dioceſib⁹ nō pmittūt. licet ex eo ſolo ꝙ lr̄as nr̄as eiſdē cōceſſim⁹ nichil ſiniſtri de ipis debuerit opinari. Vn̄ vniuerſitati vr̄e volum⁹ eē notū ꝙ nos ordinē talium de approbatȝ habem⁹ ⁊ ffes ordinis ipſi⁹ viros recognoſcim⁹ catholicos ⁊ deuotos. Quare monēdo vos duxim⁹ ⁊ hortādos. p aplica ſcripta ꝓcipiēdo mādātes quatin⁹ ipos tāq̄ vere fideles ⁊ religioſos ī vr̄is dyoceſib⁹ admittatis habētes eoſdē ꝓ diuina et nr̄a reuerētia ꝓpēſi⁹ cōmēdatos. Datū Viterbij. iiij. kal'. Junij. Pōtificat⁹ nr̄i āno. q̄rto.

¶ Hono. terti⁹ etiā viuēte ſācto frāciſco cōcedit ffes poſſe cū altari viatico ī ſuis locis diuina celebrare.

HOnori⁹ epīs ⁊c. Frib⁹ minorū ordinis. Qr populares tumult⁹ tanq̄ q̄ vr̄o aduerſant ꝓpoſito fugiētes ſecretos receſſ⁹ libent appetitis. vt ī ſancta q̄ete liberi⁹ orōni vacare poſſitis: nos attēdentes orōnū vr̄aꝝ ſuffragia plurimū opportuna: q̄m eo efficacior eē debet vr̄a īterceſſio apd deū: quo ꝑfecte viuētes ei⁹ digni eſtis grā potiori. Cōſiderātes q̄ꝙ vobis negandū nō eē vr̄ nemini derogat dū vr̄a expoſcit religio: vt q̄ ſūt etiā de grā ſpāli vobis cōcedere debeam⁹. Deuotiōi vr̄e cū ꝓfeſſi paupertatē ſitis parit ⁊ āplexi nō tpāle ꝯmodum ſȝ ſpūale q̄rentes: auctate pn̄tiū vr̄is īclinati ꝓcib⁹ īdulgem⁹: vt ī locis ⁊ oratorijs vr̄is cū viatico altari poſſitis miſſaruȝ ſolēnia ⁊ alia diuina officia celebrare: oī ꝓrochiali iure parrochialib⁹ eccl'ijs reſeruato. Nulli ⁊c. Datū. iij. non. decēb. pōti. anno. ix.

¶ Honori⁹ terci⁹ ꝓcipit epō tornaceñ ꝙ auctē ſedis aplice īhibeat ꝓlatis frācie ne ampli⁹ ſētēciā excōicatiōis īferant ī ffes minores aut in eorū hoſpites cā celebratiōis miſſaꝝ ī eorūdē fratrū domib⁹ cū altari portatili vel cā receptiōis eoꝝ a dictis hoſpitibus cū ipi ffes ꝓuilegiū ſup hoc haberent ⁊ ab omni iure ꝓrochiali cōtinerēt man⁹ ſuas. Origi. bulla habet ī ꝯuētu piſieñ.

HOnorius epīs ⁊c. Venerabili ffi epō tornaceñ. Salutē ⁊ aplicā bn̄dictionē. Nō deberēt eccl'iaꝝ ꝓlati qb⁹ religionē plātare cōuenit ⁊ fouere viros religioſos ꝑſeq̄ ⁊ eis ſup hijs maxime q̄ ad diuinū cultū ꝑtinēt obuiare. Accepimus ſane ꝯquerētib⁹ dilectis filijs miniſtris ordinis ffm minoꝝ francie ꝙ q̄dē ꝓlatoꝝ regionis illius occaſiōe ꝓuilegioꝝ que ſe habere proponūt alij vero ſuo dūtaxat arbitrio ffibus ꝓdictis īhibere ꝓſumūt ne vbi degūt valeāt ffib⁹ nr̄am īdulgētiā cū altari viatico ſolēpnia celebrare miſſaꝝ ī eos ⁊ hoſpites ſuos ī maiorē aplice ſedis iniuriā ⁊ cōtēptuȝ excōicatiōis ſētēciā ꝓmulgantes: quāquaȝ ꝓfati ffes ab oī iure ꝓrochiali cōtineāt manus ſuas. Qr vero debem⁹ religioſas fouere ꝑſonas ⁊ maxime dicti ordis ffes q̄ relictis oib⁹ xp̄m ſecunt ꝓ eo eſſe pauperē ⁊ ī paupertate viuere cōtinuo eligentes ac decet nos

apoſtolicas indulgentias conſeruare fra-
ternitati tue ꝑ apoſtolica ſcripta mãdam⁹
quatinus auctoritate noſtra inhibeas ge-
neraliter prelatis regionis eiuſdem ne de
cetero ſic excommunicent dictos fratres ⁊
hoſpites eorundem ne aliquo modo impe
diant quominus fratres ipſi dicta indulgẽ
tia poſſint vti. Quia nõ impune deinceps
talia facerent cum non poſſimus iniuriam
pauperum chriſti et ſeruorum eius inquie
tudinem equanimiter ſuſtinere. Datũ rea
te Nonis Octobris Pontificat⁹ noſtri An-
no decimo. Sic in plica manu. car. ſubſcri-
ptum. Hoſtieñ.

¶ Gregorius nonus precipit fratres de
penitentia exactionibus publicis officiis
vel iuramentis non grauari

Gregorius eps ⁊c.
Uniuerſis fratribus de penitẽ
tis per italiam conſtitutis. De
teſtanda humani generis ho-
ſtis inuidia tanto pertinacius perſequitur
ſeruos chriſti: et armans ſuos ſatellites cõ
tra ipſos ab eius ſeruitio doloſis illos ad
inuentionibus nititur amouere: quãto per
ſpicacius intuetur ipſos huius mũdi vani
tatibus derelictis: adhuc exiſtentes in cor
pore in terrenis iam mente in celeſtib⁹ ha-
bitare: ac abnegantes ſecularia deſideria
propter deum: iam frui non perituris ſed
eternis deliciis et gaudiis ſempiternis.
Unde ſecundum euangelicam veritatem:
cum immundus ſpiritus exiret ab homine
ipſum in exeundo plus ſolito diſcerpebat
et exeuntem dei populum de egypto non
prius egiptũ perſequi deſiernnt: ꝙ omnes
nutu diuino vno genere mortis extincti di
gnum ſuis actibus meruerunt interitũ in-
uenire: ipſum et omnium redemptorẽ euȝ
eſſe poſt baptiſmi lauachrum in deſertum
cũ xl diebus et totidẽ noctibus ieiunaſſet:
idem malignus ſpiritus aggredi nõ expa
uit. Propter quod quicunq; ad dei ſeruitu
tem accedit: iuxta ſententiam ſapientis in
iuſticia et timore d[e]bet ad tentationeȝ ani
mum preparare. Sane fe. Re. Honori⁹ pa-
pa predeceſſor noſter attendens vos fru-
ctus penitencie facientes: ab huius ſeculi
filiis anguſtiis inexquiſitis affligi per hoc
fouendos eſſe: laudabili actione religionẽ
veſtram amplexans in viſceribus ieſu chri
ſti proſecuturus eſt gratia ſpeciali mãdãs
vniuerſis archiepiſcopis ⁊ epiſcopis ꝑ ita
liam conſtitutis: vt vos ſeruarent immu-
nes a iuramentis que ciuitatum et locorũ
rectores ſuper eorum ſequela extorquere
a vobis illicite contendebant defendẽtes
vos ne officia publica recipere vel noua ex
actionum vel alterius grauaminis ſubire
onera contingeret vos compelli. Sed filii
tenebrarum qui humana ſapientes tene-
bras lucẽ ⁊ lucẽ tenebras ponere didicerũt
per maligne interpretationis calumniam
ſic veſtram indulgentiam vacuarũt vt gra
uioribus iniuriis affligamini nunc ꝙ pri⁹
cum non eratis tali priuilegio communiti
Nam cum dicti rectores a vobis non poſ-
ſent ſuper ſequela exigere iuramentum in
numeros quaſi caſus excogitant quibus
vos iurare compellant grauiora onera vo
bis ꝙ aliis ſuis ciuibus imponentes. Nec
fructus bonorum veſtrorum vos permit-
tunt pauperibus erogare licet debitꝫ one
rib⁹ que ſubire tenemini nichil deperire cõ
tingat alias vos plus debito et ampli⁹ ſo-
lito moleſtantes. Unde nobis humil'r ſup-
plicaſtis vt vobis indulgere miſericorditer
dignaremur ne aliquod iuramentum niſi
forſan pacis et fidei calumnie vel teſtimo-
nii facere teneamini et ne plus ꝙ veſtri ci-
ues impoſitiõe oneꝝ aggrauari poſſitꝫ: et
vt fructus bonoꝝ veſtroꝝ cauſa pietatis
impendere valeatis perſonis q̈bus expe-
dire videritis elargiri: ⁊ vt iiuriã nõ patia
mini propter veſtrorūꝫ ciuium debita vel
delicta nec teneamini cum ſuper his culpa
biles non ſitis debita ſoluere alioꝝ. Nos
igitur attendentes vos viam perfectionis
ingreſſos tanto a ſectatoribus huius mun
di vehementius impugnari quãto magis
iiſdem diſſimiles veſtris actibus compro-
bantur ac per hoc vt veritatis integritas
obumbretur ſiniſtre interpretationis calũ
niam machinari Uniuerſitati vẽ de quoꝝ
religione plene confidimus licentiam ſup
predictis omnibus auctoritate preſentiuꝫ
indulgemus et concedimus poſtulatam di
ſtrictius iniungentes vt cõceſſa vobis gra
tia ſic vti laudabiliter ſtudeatis ne ab ali-
quo veſtrum conuertatur forſitan in abu-
ſum quia priuilegio vobis conceſſo conti-
geret vos priuari ſi eius inueniremini abu
ſores. Nulli ergo. ⁊c. Datum Laterani ter
cio kalendas aprilis. Pontificatus noſtri.
Anno ſecundo.

¶ Gregorius. ix. concedit fratribus de
penitẽtia poſſe tpe interdicti audire diuina

Gregorius epiſco-
pus. ⁊c. Archiepiſcopis et epi-
ſcopis et aliis eccleſiarum pre

latis p italiã conſtitutis. Cũ illoꝝ q̃ ſua no
uiſſima memorãdo nõ poſt vanitates ſecl'i
ſz poſt xp̃m eũtes: penitẽtiã in hũiliato ſpũ
agũt ⁊ corde cõtrito caſtigãdo ⁊ i ſeruitutẽ
ſua corpora redigẽdo tota videat̃ intentio
circa ſeruitiũ creatoris: indignũ forſitã cre
dere ẽt: ſi p aliena culpa a diuinis obſequijs
⁊ ſacramẽtis eccl'iaſticis cõtigerit hos ex-
cludi: cũ in his ⁊ alijs q̃ ad ſeruiciũ dei ptī-
nẽt fauorẽ mereãtur ſedis apl'ice ſpecialez
Cũ igit̃ p italiã nõnulli tales eẽ dicãtur a
q̃buſdã ffes de penitẽtia nũcupati: diſcre-
tioni vr̃e p apl'ica ſcripta mãdam⁹: q̃tenus
vos eos in eccl'ijs vr̃is in q̃b⁹ a ſede apl'ica
eſt cõceſſũ gñaliter tp̃e interdicti hmõi dũ-
mõ ipſi cauſã interdicto nõ dederint: ad di
uina officia q̃ ſuppreſſa voce: interdictis et
excõmunicatis ex. luſis: nõ pulſatis cãpa-
nis / ianuis clauſis celebrãtur: ⁊ ad alia ec-
cl'iaſtica ſacramẽta necnõ ad ſepulturaz ec
cl'iaſticã admittatꝫ. Datũ puſij .iiij. nonas
Auguſti. Pontificatus noſtri. Anno tercio

¶ Grego.ix. mãdat p̃latꝫ eccl'ie ffes de
penitẽtia in ſuis diocesib⁹ cõmorãtes iura
mẽtis vel alijs onerib⁹ nõ grauari pmittẽ

G Regorius epiſco-
pus. ⁊c. Archiepiſcopis et epi-
ſcopis p italiã cõſtitutꝫ Nimis
patẽter diuine gr̃e cõprobat̃ abuſor: q̃ ad
dñm cõuerti volẽtibus obicẽ interiacet tar
ditatis: eiq; execrabiliter cõuincitur aduer
ſari q̃ cõuerſos ad ipſum auertere geſtiẽs
eis laqueos inijcit captiõis: ⁊ pſecutionis
ip̃os moleſtijs inq̃etat: tãq; pharaõis imi-
tatus veſtigia q̃ corde indurato nõ niſi pla
gis pcuſſus filios iſrael pmiſit exire egiptũ
⁊ egreſſos tandẽ ſeua tirãnide pſequi non
ceſſauit: donec ipſe cũ ſuis aq̃s validis me
ruit ſuffocari: poſteris relinquẽs exẽplũ vt
ex ſimili culpa ſil'is deberet formidari vin
dicta. Sane ad aures bone memorie hono
rij pape predeceſſoris nr̃i noueritis pueniſ
ſe q; nõnulli de partib⁹ vr̃is nouiſſima ſua
prouide memorãtes: derelictis ſeculi vani
tatibus penitẽtiã in corde cõtrito ⁊ humi-
liato ſpiritu agere in domib⁹ pp̃rijs vl' ali
bi ſtatuerũt: ⁊ vt retribuẽtes miſere filie ba
bilonis retributionẽ quã retribuit ip̃a eis
pmiſſe beatitudinis p̃miũ facilius ⁊ felici⁹
aſſequãtur: caſtigare corpus pp̃riũ in ſer-
uitutẽ redigere cõcupiſcũt. Sed ptãtes ⁊ re
ctores ciuitatũ ⁊ locoꝝ in quibus tales dñi
ſerui degũt nõ attẽdẽtes q; nemo militans
deo implicat ſe negocijs ſecularibꝫ: ⁊ q; ſpõ-
ſa lotos pedes abnuit inq̃nare ab eis vt ip
ſos ſequãtur ⁊ exerceãtur i armis iuramẽ
ta extorquere cõtendũt: ⁊ ad recipienda et
exequẽda publica officia cõpellere moliũt̃
q̃netiã illos q̃ ad agẽdã penitẽtiã ſecretos
petiere receſſus ad pp̃ria reuocãtes: ip̃is
noua onera ⁊ exactiões imponũt: alias in-
honorãdo ipſos quos tãq; dei amicos de-
berẽt modis oib⁹ honorare. Qr igit̃ inter-
eſt noſtra dei amicos in religiõis pp̃oſito
cõfouere: ad exẽplar p̃deceſſoris nr̃i Frater
nitati vr̃e p apl'ica ſcripta mãdam⁹ quate
nus hmõi penitentes (dũ tamẽ onera i qui
bus ratione bonoꝝ ſuorũ tenentur agno-
ſcant) in his vel alijs temere moleſtari qui
bus poſſit eoꝝ propoſitũ impediri nõ ſina
tis moleſtatores per cenſuram eccleſiaſti-
cam appellatione poſtpoſita compeſcendo

¶ Grego.ix. ꝯcedit ffes in ptes paganorũ
pficiſcẽtes poſſe cũ excõicatꝫ cõicare ⁊ alia

G Regorius eps ⁊c.
Fratribus in terra virgianoꝝ
et paganoꝝ proficiſcẽtib⁹. Cũ
meſſis multa ſit: operarij pau-
ci: euãgelicus ille pf. amilias adhuc mittit
operarios in vineam ſuam: et in hac quaſi
hora vndecima vinee ſue nouos deputat
vinitores: quoꝝ laborez pari cum primis
denario recompenſet. Cum igitur in ter-
ris virgianoꝝ ſarracenoꝝ alioꝝq; infide-
lium vobis animarum ſollicitudine cõmiſ-
ſa illius operãte clemẽtia qui de lapidib⁹
poteſt filios abrahe ſuſcitare verbo ⁊ exẽ-
plo proficiatis: ibidẽ exiſtentes in innio re
ducatis ad vitam: nos conſiderantesq; mi
niſterium veſtrum diligenter implentes:
vos operarios inconfuſibiles exibetis: vi-
ciorum ſẽtes extirpare de agro dominico
ſatagendo: propter quod indubitanter de
vobis fiduciam obtinemus: vt qui ſpiritu
viuitis ſpiritu et ambuletis: et de doctrina
veſtra ⁊ conuerſatione flores ⁊ fructus p-
ueniant gratiores. Deuotioni veſtre preſẽ
tium auctoritate concedimus vt in terrꝫ il
lis vobis ſit licitũ excõicatis cõicare in his
que ad ſalutẽ pertinent animarũ. Quibus
et dũmodo latini ſint ⁊ apoſtolice ſedi obe
diãt fratres veſtri preſbiteri valeãt ꝯgrua
ſatiſfactione premiſſa ſm formam eccleſie
abſolutionis beneficiũ impꝛtiri: eorũq; ꝯfeſ
ſione audita penitẽtiã ſalutarẽ iniũgere: ⁊
cũ ordinis veſtri fratribus ſuper leui irre-
gularitatis nota prouide diſpenſare. Nul
li ergo. Datum. xvj. kl's Junij. Pontificat⁹
noſtri. Anno ſeptimo.

¶ Greg.ix. ꝯcedit q̃ſi idẽ q̃d i p̃cedẽti bulla

GRegorius epũs ⁊c. Fratribꝰ ordinis minorꝝ in terras ſarracenorũ ⁊ paganorꝝ ꝓficiſcẽtibꝰ ꝓ zelo fidei chriſtiane ⁊ pro illuminatione gẽtiũ in ignorãtie ac erroris ambulãtiũ cecitate ꝑegrinationẽ vobis aſſumẽtibꝰ ad exteras regiones pñtiuȝ vobis auctoritate concedimus vt ꝓponere vbũ dei ⁊ illarum partium homines ꝑ miniſteriũ exhortationis veſtre ꝯuerti ad vnitatem fidei chriſtiane cupiẽtes recipere ac baptizare poſſitis: ⁊ eccl'ie ſacroſãcte filijs aggregrare/aggregatos inſignire caractere clericali: ac eos q̃ ꝑ apoſtaſiã ſciſma vel hereſim a chriſtiani confeſſione nois recedentes inter ſarracenos habitãt abſoluere ac reconciliare ꝑ grãm penitẽcie ſalutaris ſi ad obediẽtiã eccleſie romane in humilitatis ſpiritu duxerint redeũdum. Datuȝ. xvi. kal'. iunij. põtificatus noſtri anno ſeptimo.

¶ Grego. ix. mãdat vniuerſis prelatis vt i dioce. ſuis ffes benigne recipiãtẽ pũſiꝰ.

GRegorius epus ⁊c. Archiepis et epis abbatibꝰ/ decanis/ archidiaconis ⁊ alijs eccleſiarũ prelatis. Cũ qui recipit ꝓphetã in noie ꝓphete mercedem ꝓphete recipere mereat̃: dilectos filios ffes mi. q̃ more apl'orũ ſerẽdo ſemina vbi dei diuerſas circũeunt regiones: eo deuotioni veſtre fiducialius commendamus: quo ſalutẽ fideliũ propenſiꝰ affectãtes ardẽter cupimꝰ vt vobis apud deũ exinde augeatis cumulũ meritorꝝ. Quocirca vniuerſitatẽ veſtrã rogamꝰ ⁊ hortamur attente per apoſtolica vobis ſcripta mãdantes: quatenꝰ dictos ffes ad vos accedentes vt circa lucrum animarꝝ ⁊ euãgelizationẽ verbi dei ſuũ miniſteriũ exequantur: habeatis eius intuitu ꝯmẽdatos cuiꝰ ijdem obſeqꝫs ſunt aſſcripti benigne ac caritatiue recipiatis eoſdem vtpote catholicos ⁊ fideles eiſq; fauorabiles ac ꝓpicij in ſuis neceſſitatibus exiſtatis: credendo firmiter et certã de ipſis habendo fiduciam ꝙ cum ſpiritu viuant ſpũ et ambulẽt: ſe operarios in vinea dñi debeant inconfuſibiles exhibere. Datũ peruſij. ij. idus iunij põtificatꝰ nr̃i ãno. viij.

¶ Grego. ix. ꝯcedit nouicios ab ordie egreſſos ⁊ in alijs ꝓfeſſos inibi manere debere.

GRegorius epiſcopus ⁊c. Miniſtro et fratribus ordinis minorum. Licet olim quibuſdam ex fratribus veſtris ad fratruȝ predicatorum et aliquibꝰ ex eis ad veſtruȝ ordinem tranſeuntibꝰ vtroſq; ſuo reſtitui ordini mandaſſemꝰ: quia tamen temporis longi prolixitas et profeſſionis vinculũ repugnare videntur: quo minus ab vtriuſq; ordinis ſcandalo poſſit mandatum apoſtolicum adimpleri: vobis ⁊ animarum ſaluti prouidere volentes et diſſidijs obuiare ita duximꝰ prouidendum vt iam profeſſi in ordinibus memoratis nonobſtante mandato predicto in eis debeant remanere auctoritate preſentiũ: ne hac occaſione inter vos ⁊ illos ſcandalum oriatur: id de cetero fieri diſtrictius inhibentes. Datũ viij. idus nouembris pontificatus noſtri anno decimo.

¶ Gregorius. ix. quẽdã fratreȝ p̄dicatorẽ contra ſtigmata beati frãciſci aliqua ꝓponentem grauiter redarguit.

GRegorius epũs ⁊c. Prioribꝰ ⁊ prouincialibꝰ ordinis fratrum predicatorũ. Non minꝰ dolẽtes accepimus q̃ȝ mirãtes ꝙ quidã frater veſtri ordinis euechardus nomine immemor ꝙ ſermo predicantium ſalis grãe ſẽꝑ habere debeat condimentũ: cũ p̄miſſet opaniã moranie ciuitatẽ de p̄dicãte trãſiẽs in blaſphemũ: in cõmuni dicere nõ expauit ꝙ i laude beati frãciſci ꝑ quoſdam ex diſcipulis ſuis pie ꝓpoſita deberent haberi pro reprobis ꝙ in eius corpore chriſti ſtigmata non fuiſſent. Quid vltra? nec chriſto q̃ ſanctũ eũdẽ manibus pedibꝰ ac latere hmõi ſtigmatuȝ priuilegio decorauit: nec nobis qui ex tanto miraculo cũ ceteris ꝓbato ſolẽniter cauſam ſpecialẽ habuimus ꝙ ipſũ aſſcripſimꝰ catalogo beatorum deferẽdo: dicti fratris elatio in tãtã ꝓrupit inſaniã ꝙ diſcipulos memoratos coram populo q̃ſtuarios ⁊ falſos predicatores appellãs impudẽter aſſeruit ꝙ in ipſos ⁊ cõſimiles auctoritate nr̃a excoĩcationis poſſet ſentẽciã promulgare. Uerũ cum non ſolum iam dicte nequitie ꝓtulerit verba: ſed ⁊ ipſis alia peruerſa proximorũ pace ſuaq; ſalute poſtpoſitis cumularit: diſcretioni veſtre per apoſtolica ſcripta in virtute obedientie diſtricte p̄cipiendo mandamus: quatenus ſi premiſſis veritas ſuffragatur: fratrẽ eũdẽ apud quẽcũq; fuerit ſuſpenſũ a p̄dicationis officio ad noſtram mittatis pñtiã penaȝ ꝓ meritis recepturꝰ. Datũ ſc'do kalendas aprilis. pontificatus noſtri anno vndecimo.

¶ Grego. ix. cõcedit portãtes mulieres habitum S. clare ad deponendum ipſuȝ ꝑ dioce. compelli debere.

Gregorius epõs ꝛc. Ar-
chiepis et
epis ad quos littere iſte ꝑue-
nerint. Ad audiētiā noſtrā no
ueritis perueniſſe ꝙ nonnulle
mulieres ꝑ veſtras ciuitates
ꝛ dioceſes diſcurrentes ſe fore de ſancti da
miani ordine mentiūtur: vt ꝛ aliꝗ ſue aſſer-
tioni mendaci fidē credulitatis accedāt di
ſcalciate vadunt: habitum ꝛ cingulū mo-
nialiū eiuſdē ordinis cordulas deferentes
quas quidā diſcalciatas ſeu cordularias.
aliꝗ vero minoretas appellāt: cū tamen mo
niales ipſe vt gratum preſtēt dño famula-
tum ꝑpetuo ſint incluſe. Unde qꝛ in eiuſdē
ordinis confuſionē ac derogationē ordinis
fratrū minoꝝ ꝛ ipſorum fratrū ſcandalum
ac monialiū earūdem ꝑdictaꝝ mulierū re-
ligio ſimulata redūdat: vniuerſitati veſtre
apoſtolica ſcripta precipiendo mādamus
quatenꝰ mulieres ipſas ad abꝗciendū cum
eiſdem cingulis ꝛ cordulis hmōi habitum
monitiōe premiſſa ꝑ cenſuram ecclˀiaſticaꝫ
cū ſuꝑ hoc reqſiti fueritis appellatiōe poſt
poſita cōpellatis. Datum laterani .ix. kal.
martiꝗ pontificat nři anno quartodecimo.

¶ Inno. iiij. inhibet fřes ciſtercieñ nři
ordinis ꝓfeſſos aliquo modo recipere. Ha
betur ſub autentico ī cōuentu rotho. ꝛ Ori
ginale habetur in conuentu pariſieñ.

Innocencius epi
ſcopus ſeruꝰ ſeruoꝝ dei. Dile
ctis filiꝗs vni. abba. ꝛ conuen-
tibꝰ ciſtercieñ. ordinis ad qͦs
littere iſte ꝑuenerint Salꝫ. et
apoſtolicam bñdictionem. Cum olim fe. re.
greg. papa ꝑdeceſſor noſter de religioſorū
finibus omnem turbationis materiaꝫ am-
putare deſiderans vobis in virtute obe
firmiter precipiendo mandauerit prout in
regiſtro ipſius predeceſſoris continetur ex
preſſe vt nullum de ordine fratrum mino-
rum pretextu alicuius indulgentie niſi pri
us ſedis apſtolice vł miniſtri ſui petita li-
centia et obtenta in veſtrum admitteretis
conſortium et receptos ad ſui reſumptio-
nem habitus remittere curaretis. Nos ſi-
cut accepimus non ſolum ad miſſos reſti-
tuere contempſiſtis ad plenum: verumeti-
am plures poſtmodum ex ipſis fratribus
preter formam a dicto predeceſſore noſtro
vobis impoſitam non abſqꝫ inobedientie
vicio recepiſtis. Uolentes igitur vt eiuſdē
predeceſſoris noſtri mandatum vtpote plu-
ribus ſalutiferum et ſeminarium pacis fir
miter obſeruetur a vobis Uniuiuerſitati
veſtre per apoſtolica ſcripta precipiendo
mandamus quatenus omnes quos de or
dine predicto vos vel anteceſſores veſtri
contra mandatum huiuſmodi recepiſtis
ad miniſtros ipſoruꝫ ſine difficultatis obi
ce remittentes ſtudeatis a receptione ta-
lium propter quietem ordinis vtriuſqꝫ de
cetero abſtinere. Alioquin ne hoc per ali-
quorum inſolentiā impediri contingat ve
nerabilibus fratribus noſtris archiepiſco
pis et epiſcopis locorum veeſtrorum dio-
ceſanis noſtris damus litteris in manda-
tis vt eos qui ex vobis huiuſmodi man-
dato apoſtolico noluerint humiliter obe-
dire/ad id monitione premiſſa per cenſu-
ram eccleſiaſticam appellatiōe remota cō-
pellant indulgentia ſedis apoſtolice con-
traria nonobſtante. Datum lugduni pri-
die idus iuniꝗ Pōtificatus noſtri Anno. iiꝗ

¶ Innocen. iiꝗ. mādat epis hic poſitꝭ ffes
regni caſtelle a quibꝰ ſuis ꝯtra priuilegia
ſua moleſtari non permittere.

Innocencius epi
ſcopus ꝛc. Uenerabilibus fra
tribus valentinenſi calagori-
tañ epis. S. ꝛ aplˀicā bñ. Inū-
dās malicia ꝑuerſoꝝ ꝑſonis
ſctē religiōi deditis adeo freqnt exhibet ſe
infeſtā: ꝙ ipſi diuino cultui vt deberent va
care non poſſunt dum illoꝝ maliciꝗs agi-
tantur. Cum ergo ſicut dilecti filiꝗ miniſter
fratrum minorum regni caſtelle et fratres
ſibi ſubiecti nobis ſignificare curarunt: nō
nulli qui nomen domini in vacuum recipe
re non formidant ipſos grauiter moleſta-
re preſumunt: nos et preſumptorum huiuſ
modi refragari conātibus et dictorum mi
niſtri et fratrum grauaminibus volentes
congruis remediꝗs ſubuenire Fraternitati
veſtre per apoſtolica ſcripta mādamꝰ qua
tenus ipſos in perſonis vel rebus non per
mittatis contra tenorem priuilegiorum et
indulgentiarum ſedis apoſtolice ab aliqui
bus indebite moleſtari: moleſtatores huiꝰ
modi per cenſurā ecclˀiaſticā appellatione
poſtpoſita compeſcendo: non obſtāte cōſti-
tutiōe de duabus dietis edita in cōcilio ge
nerali. Qꝫ ſi nō ambo his exequēdis potue
ritis intereſſe alter veſtrū ea nichilominus
exequatur. Datum Peruſiꝗ ſexto klˀs octo-
bris Pontificatus noſtri Anno decimo.

¶ Alexan. iiij. mandat vniuerſis prela-
tis fratres ab eis benigne recipi ac ſui ob
ſeruantꝗs regularibus libere vti.

Alexander epiſcopus ⁊c. Archiepiſcopis epi=
ſcopis abbatibꝰ prioribus ar=
chipſbiteris ⁊ alijs eccleſiarū
prelatis. Patris eterni benignitas pro ſui
nominis attollenda gloria ⁊ fidelium pro=
curanda ſalute inter perſonas plurimas
diuis obſequijs deputatas viros i eccleſia
ſua ſancta conſtituit conuerſationis et vi=
te honeſte conſpicuos ac ſcientie titulis i=
ſignitos. Hi ſunt dilecti deo et hominibus
fratres ordinis minorum et predicatoruꝫ
qui ſuū ſemper affectum ad amorem cele
ſtiū dirigētes: virtutē diuini nomis per or=
bē terrarū publicāt et chriſtiane religiōis
ampliando cultum vigili attentione deſu=
dant. Hi ſūt qui vitaꝫ et merita beatiſſimi
pauli apoſtoli cōtemplantes gloriantur i
ſola cruce dñi ſpernendo mundi ſolatia ꝓ
delicijs paradiſi. Hi ſūt qui hoſtes aie per
ſcutū fidei. loricā iuſtice gladiū ſpūs. ſalu=
tis galeā haſtā perſeuerātie debellantes
obtinere ſatagant: vt catholicis vniuerſis
fidei ſpei et charitatis augmenta proue=
niant ac perfidis veritatis via pateat et
heretice prauitatis inſania euaneſcat. De
tantorum ſiquidem meritorum prouenit
claritate ꝙ nos fratres eoſdem in chriſto
affectu ſinceriſſimo diligamꝰ ⁊ ipſos vbiqꝫ
terrarum ſtatu gaudere pacifico affectamꝰ
pro re indigna et nimis amara ducentes
ſi quis de numero fideliuꝫ et potiſſime pre
latorum eos aliquibus turbat iniurijs vel
offenſis. Rogamus itaqꝫ deuotionem ve=
ſtram et per dei miſericordiam obſecramꝰ
per apoſtolica ſcripta vobis mandātes ac
in remiſſionem vobis peccaminum iniun=
gentes quatinus illos qui ſunt ex eis i ve
ſtris ciuitatibus ⁊ dioceſibus cōſtituti ſeu
qui ad pñtiam veſtram qñcūqꝫ ꝑuenerit ꝓ
diuina et nr̄a reuerentia affabiliter et be=
nigne recipe ac eos vr̄e caritatis ſtudeatis
affluētia ꝯfouere ꝑmittēdo vti libere regu
laribus eoꝝ obſeruātijs ⁊ ſtatutis ꝑ ſedeꝫ
apl̄icā approbatis ac etiā indulgētijs ⁊ lit
teris quas circūſpecta pietas ſedis eiuſdē
olim cōceſſiſſe dinoſcit̄ de ſua grā ſpeciali.
Ceteruꝫ predictos fratres de fauoris vr̄i
plenitudine plenꝰ honorātes eis liberali=
ter cōcedatis et que ſūt oportuna pro aia=
rū ſalute fieri ab eis auctoritate veſtra li=
bere valeant exerceri: preſertim cum ipſi
cordi habeant miniſteriū ſuū ita laudabili
ter ⁊ prudēter exequi: ꝙ exinde apud vos
poſſint ſinceraꝫ ⁊ ſtabilem beniuolentiam
promereri. Preces autē noſtras quas vo=
bis ex intimo cordis affectu dirigimus ſic
adipleat veſtra ſinceritas ꝙ ꝓpter hoc vo
bis gratioſi fauoris premia opportuno tē
pore cōpenſemus. Datum neapoli. v. Idꝰ
aprilis. Pontificatus nr̄i Anno primo.

¶ Alexander quartus aliquos fratres
ſemꝑ in monte aluerne habitare mandat.

Alexāder epiſcopus ⁊c. Uniuerſis miniſtris
cuſtodibus et gardianis ac
ceteris fratribus ordinis fratrum minoꝝ.
Si noue militie militantis eccleſie in lau=
dem beati Franciſci ieſu victoris ſignife=
ri penſemus preconia necnon et gaudia et
iubilos triūphantis: ex animo nempe cogi
mur eiuſdem ſancti omnia peduꝫ veſtigia
latibula montium et cauernas terrarum
cum reuerentia vt humana fragilitas ſinit
indagare ſollicite ⁊ reperta cum omni re=
uerentia venerari. Sane o dilecti filij cele=
brem illum vernātis aluerne montē i quo
ſublimatuꝫ corpus a ſublimiori animo nō
diſſenſit cum ibi nimius amor interius in
mēte feruens intuitu ſeraph incaleſcens
incendij feruore prorupit exterius deco=
rans corpus in cruce ſplendidum ſuis mar
garitis affectionis brachijs amplectimur
tot et tanta mirifica recolentes. Quem eñ
amicum eterne ſalutis ille locus non dele=
ctet ꝙ plurimum vbi extremo iam inſtante
ſeculi ſeneſcētis interitu oñdit exceſſus re=
gis militē regijs militaribus inſignituꝫ vt
regis aciē iam labentem iāiāqꝫ ab hoſtibꝰ
fugientē defēderet: et certamen victorioſū
triūphatoris ſuꝑni verbis actibꝰ et hoſtes
aggredientibus ꝑdicaret. O ꝙ̄ ibi lugubria
cordis ſuſpira ⁊ ex intimis cordis anxios
ſingultus eduxit. O quotiēs felicē montis
humū felicioribus lachrimaꝝ riuulis ma=
didauit feliciſſimū pectꝰ ſternēs: ⁊ ſi certe
interdum ciuiū ſuperiorū ordinū pñtia et
ſolatio leuaretur. O quotiens in inferiorū
milicia mens eius plena diuinis iſtillatio=
nibꝰ letabat̄. Nos igitur de tāti pr̄is ꝯfo=
nibus ꝯfidētes: hūc ſctm̄ ꝑfati mōtis i ſpe=
cialem aſſumimꝰ cūctis nr̄is viribꝰ ꝓtegē=
dum. Quocirca vniuerſitatem veſtram ro
gamꝰ. monemꝰ ⁊ hortamur attēte per apo
ſtolica vobis ſcripta i virtute obediētie fir
miter precipiendo mandātes: quatenus in
predicto loco quē nulla ratione volumus
deſtrui vel ab ordine derelinqui fratres ali=
quos ſtatuatis q̄ iugē ibidē ſtatuāt dño fa
mulatum. Datum neapo. vi. idus aprilis.

Pontificatus noſtri. Anno primo.

¶ Alexander .iiij. ꝯcedit fr̃es ad recipiē
dū curā monaſterioꝝ .ſ. Clarenō poſſe ꝯpelli

ALexander epiſco
pus ⁊c. Gn̄ali ⁊ ꝓuincialibus
miſtris ac alijs fr̃ibus de or
dine fra. mi. Petitio vr̃a no
bis exhibita ꝯtinebat: ꝙ mo
niales q̄ꝓplurium monaſteriorioꝝ que or
dinis ſcti Damiani fore ſe aſſerunt dioceſa
na lege dioceſanis ep̄is ſubiectoꝝ nr̃as ad
vos lr̃as ip̄etrarūt. vt monaſterioꝝ ip̄oꝝ
ſollicitudinē gerētes: ⁊ curā eis corectiōis
et viſitatiōis offm̄ ip̄edatis ⁊ miſtretis ec
cleſiaſtica ſacramēta. Qr̄ vero q̄dā ex ipſis
monialibus interdū diſcurrūt ꝑ patriā cū
deberēt potius viuere ſub clauſura: idem
dioceſani ad quos cura monaſterioꝝ noſci
tur ꝑtinere nō ſolū ꝯtra moniales ip̄as ve
rūetiā ꝯtra vos q̄bus iuitis eaꝝ cura inter
dū dimittit̄ ſepiꝰ ꝯcitāt: ſr̄ quo petiſtis a no
bis ꝑ ipſiꝰ ſedis ꝓuidētiā ſubueniri. Cū
aūt intētiōis nr̄e nō exiſtat vos grauare ſr̄
hoc ſeu dioceſanis ep̄is aliq̄d p̄iudiciū ge
nerare: vobis vniuerſis ⁊ ſingulis auctori
tate p̄ntiū idulgemꝰ: vt ad gerēdū curā ali
quoꝝ monaſterioꝝ p̄dicti ordinis ſcti da
miani vl̄ eis hm̄ōi offm̄ ip̄edēdū ſeu miſtrā
dū ſacramēta p̄dicta niſi ad romanā eccle
ſiā nullo pertineant mediāte mīme tenea
mini p̄textu aliquaꝝ litteraꝝ a ſede apo
ſtolica ſub quacūq̄ forma obtētaꝝ vel ob
tinendaꝝ īpoſteꝝ: q̄ de p̄ntibꝰ plenā et ex
preſſam non fecerint mētionē. Illud idem
de monaſterijs nouiter exēptis vel decete
ro eximendis nos volumus obſeruari: vt
non teneamini cure ip̄oꝝ onꝰ aſſumere: niſi
q̄ꝯtū honeſtati veſtre videbitur expedire.
Nulli er. ⁊c. Datū anag. xv. kal̄. ſep. ponti
ficatus noſtri anno primo.

¶ Alexā. iiij ꝯcedit ꝓſas ⁊ hymnū ange
licum in miſſis de ſpiritu ſancto ⁊ beate vir
ginis marie fr̃es poſſe cantare. Habet̄ ſub
plūb. in conuentu/rothoma. ⁊ etiam in con
uentu pariſienſi. ⁊ ambianē.

ALexander ep̄s ſeruꝰ
ſeruorum
dei. Miſtris ⁊ ꝓui. ⁊ fr̄i. vni
uer. orđ. fra. mi. Salu. ⁊ apo.
b̄ndi. Preſſi graui orbis ſarcina ſub ip̄oſita
neceſſitate paſtoralis officij dū ꝓ coī ſalute
fideliū ī ꝯmiſſo nobis miniſterio ſatagimꝰ:
cū marthe ſollicitudine circa plurima forin
ſecus ꝯturbamur: ita vt nobis vix diei ho
rā poſſimus ſubripere: quia intrīſecus bea
te quietis vacemꝰ ocio ad pedes dn̄i cū ma
ria: ꝓpt̄ quod iuuari ꝑ ſijs deuotaꝝ oratio
num ſuffragijs plurimū indigemus. Hoc ſi
quidem dilecti filij pariſiēſis ⁊ q̄ꝓplurium lo
coꝝ fr̃es veſtri ordinis tanq̄ deuotionis fi
lij de patris veſtri ſalute ſolliciti attenden
tes ſtatuerunt: vt qualibet hebdomada ſin
guli eoꝝ ſacerdotes vnam miſſam de ſpiri
tu ſancto vel beata virgine in priuato ⁊ cō
uentus totus ſolēniter pro noſtra ſalute ac
noſtro et eccleſie bono ſtatu celebrent: ⁊ ali
as certaꝝ orationuꝫ ſacrificijs apud patrē
luminum interpellēt. Unde nos in hac par
te ipſorum deuotū ſtudiū dignis in domi̇o
laudibus cōmendantes: eis ꝙ in predictis
miſſis ſolēnibus angelicum hymnum vꝫ
Gloria in excelſis deo ⁊ ſequētias ſeu pro
ſas miſſis competentes huiuſmodi ſtatuto
cōtrario ⁊ p̄ſertim methis a vobis in gene
rali caplo edito nō obſtāte licite valeāt de
cātare ac etiā dicere in p̄uatis ꝑ nr̄as lr̄as
duximꝰ cōcedēdū. Quo circa vniuerſitateꝫ
vr̄am attēte req̄rimꝰ ⁊ ꝑ dn̄m obſecramus
qtūs freq̄ns negociū nr̄m quo p̄mimur ſol
licito pacis vr̄e ocio adiuuātes: illud idē in
ſingulis locis vr̄is ſtatuere ac ſeruare cu
retis. Nos aūt vt id liberiꝰ exequi valeatis
licentiā hm̄ōi vobis auctē p̄ntiū duximus
concedendam. Datum anagnie kalendas
Junij. Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

¶ Alexā. iiij. cōcedit nulli fr̄eꝫ abſq̄ ſuorū
p̄latoꝝ licētia ab aliquo ī ep̄ꝫ aſſumi poſſe

ALexander ep̄s ⁊c. Mi
niſtro gn̄a
li ordinis fra. mi. Petitio tua
nobis exibita ꝯtinebat ꝙ cū
aliq̄ fr̄es tui ordis ī aliq̄bꝰ ec
clijs ī ep̄os eligūt̄ vel etiā po
ſtulātur: ijdē fr̃es lꝫ ꝓpriū velle nō habeāt
aut nolle ꝓ eo ꝙ renūciauerūt mūdo ⁊ pro
prie volūtati ⁊ per ſe nequeāt cōſentire: tn̄
irreq̄ſitis miſtris ſuis quoꝝ licētia ⁊ teſtio
niū eſſet ī talibꝰ requirēda: interdū electiōi
bus ſiue poſtulatiōibꝰ de ſe factis temē cō
ſentiūt: ⁊ locoꝝ archiep̄i fr̃es ip̄os in ep̄os
aſſumere ac ordinare p̄ſumūt. Propter qđ
plerūq̄ ī eodē ordie ſcādalū gn̄at̄: ſuꝑ quo
ꝓuideri ꝑ ſedē aplīcā humiliter poſtulaſti
Cū autē predictū ordinē cum ſit recte vite
ſpeculū ⁊ ſalutifere cōuerſationis exēpluꝫ
velimus ſemper de bono in melius: proſpe
rari auctoritate preſentiū de ſpeciali gra
tia inhibemꝰ: vt nulli p̄fati ordīs fratres ſi
eos in ep̄os eligi aut poſtulari contigerit:
electioni ſeu poſtulationi de ſe facte aude
ant conſentire: nec aliquis archiepiſcopus

ſeu quicũqȝ alius ꝓlatus vel etiaȝ legatus
ſedis ipſiꝰ niſi fuerit cardinalis dictos fra
tres niſi de tua vel ipſoꝝ ffm prouincialiũ
miniſtroꝝ qui pro tempore fuerint licẽtia
et aſſenſu aut ſedis eiuſdẽ ſpeciali mãda=
to ad epatus vel alias dignitates extra di
ctum ordinem aſſumere vel ordinare pre=
ſumat. Nos autem decernimus irrituȝ et
inane quicquid cõtra inhibitioneȝ hmõi a
quocunqȝ contigerit attentari. Nulli ergo
ꝛc. Datum ananie. v. Idus Junij. Pontifi=
catus noſtri. Anno ſecundo.

¶ Alexander. ꝯcedit ffes ad dignitates
aſſũptos bona ſua ordini reſignare debere

ALexander epiſco
pus ꝛc. Gñali et prouinciali=
bus mi. ordinis ffm minorũ
Ex pte vfa nobis fuit intimatuȝ: ꝙ cũ con=
tingat interdũ ad epalem ꝛ alias ſupiores
ſeu inferiores dignitates: aliquos de fratri
bus vfi ordinis ꝓmoueri: ipſi libros ꝛ alia
que tempore ſue ꝓmotiõis habeãt lȝ nõ ad
eos cũ propriũ eis habere non liceat ſȝ ad
ordinẽ ptineant memoratũ: ꝓprijs vſibus
applicare pſumũt in ſuarũ ꝑiudiciũ aiarũ
quare ſuppliciter poſtulaſtis a nobis vt ꝓ
uidere ſr hoc ſalubriter curaremus. Nos
igitur eorundẽ ffm ſaluti et indẽnitati vfi
ordis paterna volẽtes ſollicitudine ꝓuide
re vt libros ꝛ alia q̃ ipos ꝓmotiõis ſue tpe
habuiſſe ſeu habere ꝯſtiterit tibi fili gñal
miſter vel ſuis prouincialibꝰ miſtris ſub=
mota qualibet dilatiõe reſignent ipſis fra
tribus ꝓmotis in virtute obedientie: illis
autẽ quos ꝓmoueri contigerit ne reſigna
re differãt auctoritate pñtium duximus i=
iungendum niſi forſan vos ipſorum vſus
eis ad tps conceſſeritis de gratia ſpeciali.
Datum laterani. nonis decembris. Pon=
tificatus noſtri. Anno primo.

¶ Alexãder. iiij. ꝯcedit de male acqſitꝭ
et icertis relictis poſſe ffes recipe q̃cũqȝ ſi
bi donãtur. Hec habet ſub autẽtico i cõuen
rothomageñ. ꝛ Originale eſt in conuentu
piſieñ.

ALexander epiſco=
pus ſuus ſeruoꝝ dei. Gñali et
alijs ꝓuincialibus miſtris ac
ffibꝰ ordis minoꝝ ſalutẽ ꝛ apo
ſtolicam bñdictionẽ. Fe. re. J. papa ꝑdeceſ
ſor nr et nos poſtmodũ ad inſtar ipſius di=
lectis filijs magiſtro ꝛ ffibꝰ domus militie
tẽpli hieroſolymitani ꝓ exoneratione debi
toꝝ qbus teneri dicũt vt de vſuris rapinis
et alias quocũqȝ mõ illicite acqſitis q̃ xpi fi
deles mãdãt reſtitui i vltima volũtate vel
dum viuunt etiam ſi ſoſpitate fruũtur reſti
tuere ſunt parati: ſi quibus ipſorum reſti=
tutio fieri debeat omnino inueniri nõ poſ=
ſint: necnon de legatis indiſtincte in pios
vſus non expreſſis locis aliquibus vel per
ſonis vſqȝ ad decem milia marcarum argẽ
ti vbiqȝ locorum extra regnuȝ alemanie re
cipere valeant: per apoſtolicas ſub certa
forma litteras dicimur conceſſiſſe: diuerſis
ſuper hoc eis executoribus deputatis.
Uerum qr ſicut intelleximus dicti magiſtri
ꝛ ffes ſup premiſſis ſiue vobis ſiue depoſi
tioni vel ordinatiõi alicuiꝰ vel aliquoꝝ ex
vobis quomodolibet reliquũtur: ſeu ſi exe=
cutores decedẽtiũ de talibus eoꝝ diſpoſi=
tioni relictis vobis velint aliqua elargiri:
vos occaſione cõceſſiõis hmõi inquietant
multipliciter ꝛ moleſtant. Nos volẽtes pa
ci et trãquillitati vre ꝑſna ſuper hoc ſolli=
citudine ꝓuidere: vobis vniuerſis ꝛ ſingu
lis vt tales litteras ꝑdictis magiſtro ꝛ fri=
bus ab apľica ſede ꝯceſſas nullũ vobȝ vroqȝ
ordini ꝑiudiciũ gñet: qn eiſdẽ lris nequa=
qȝ obſtãtibꝰ ea q̃ de ꝑmiſſis vobis ꝛ ipſi or
dini relinquũtur et ab executoribus dece=
dentium exhibentur: recipe ac de hijs que
vre ꝯmittũtur diſpoſitioni ordinare ac diſ=
ponere libere valeatis: auctoritate pñtiuȝ
indulgemus. Predictis magro ꝛ ffibus ac
etiã executoribꝰ eorũdẽ in virtute obediẽ=
tie diſtrictius inhibentes: ne vos vel vrm
aliqs ꝑdictaꝝ lraꝝ ꝑtextu moleſtare ꝯtra
hmõi tenorẽ inqetare ſeu quõlibet pturba
re ꝑſumãt. Nos ei nichilominꝰ oẽs excõica
tiõis ſuſpẽſionis et iterdicti ſẽtẽtias quas
ꝑ eoſdẽ executores i vos vľ vrȝ aliqs occa
ſiõe hmõi ꝓmulgari ꝯtigerit decernimus
irritas ꝛ inanes. Nulli ergo ꝛc. Datũ viter
bij xvij. kalendas nouembris. Pontifica=
tus noſtri. Anno tertio.

¶ Alexander quartus idem qꝺ in ſupe
riori bulla concedit.

ALexãder eps ꝛc.
Uniuerſis executoribꝰ teſta
mẽtoꝝ pñtes lras iſpecturis
Ex pte dilectoꝝ filioꝝ miſtri gñalis ꝛ ffȝ or
dinis minoꝝ fuit ꝓpoſitũ corã nobis ꝙ cuȝ
aliq veſtrũ de male ablatis et illicite acq=
ſitis q̃ fideles neſcientes quibus hoꝝ reſti
tutio fieri debeat: necnon de his q̃ ijdẽ fide
les indiſtincte nõ expreſſis perſonis vel lo
cis veſtro arbitrio ſeu de conſilio alicuius
per vos i pios vſꝰ erogãda ꝯmittũt velint

eorumdem fratrum indigẽtijs prouidere:
nonnulli eccleſiarum prelati necnon hoſpi=
talis et militie templi hieroſolymitani ac
etiam militie ſancti iacobi domorum ma
giſtri et fratres ac alij pro quibus ſuper ob
tinẽdis ab eis certis quantitatibus legatorũ
huiuſmodi litteras noſtras direxiſſe dici-
mur: per executores ſibi ſuper hoc deputa=
tos a nobis impedire procurant ne predi=
ctoꝝ fratrum minorum indigentijs de pre
dictorum legatis per vos valeat ſubueni=
ri: propter quod duxerunt ad apoſtolice ſe
dis auxilium recurrendum. Cum igitur no
ſtre intentionis non fuerit nec exiſtat ꝑ hu
iuſmodi litteras prouidendi eiſdem fratri
bus de predictis legatis vobis adimere fa
cultatem: vniuerſitati veſtre preſentiũ au
ctoritate concedimus vt non obſtante con=
tradictione predictorum executorum eiſdẽ
fratribꝰ minoribus de ꝓdictis legatis pro=
uidere poſſitis prout eorum neceſſitatibus
videritis expedire. Nos enim iterdicti/ſu=
ſpenſionis vel excommunicationis ſenten=
cias ſi quas per executores eoſdem in ali=
quos veſtrũ vel fratres predictos ſeu quoſ
cunqꝫ alios occaſione huiuſmodi contige=
rit promulgari decernimꝰ irritas ⁊ inanes
Datum anagnie põtificatꝰ nr̃i anno tercio.

❡ Alexander papa quartꝰ cariſſimo frã
corum regi iniungit in remiſſionẽ pctõrum
quatinꝰ manũ fortẽ exhibeat epõ pariſieñ.
pro executione ſtatutoꝝ papaliũ. Et hoc cõ
tra rebelles ⁊ ꝓcaces qui non ceſſabant fra
tres mendicãtes perturbare. rogans eũ vt
dictos fratres protegat ⁊ deffẽdat. Origi.
bulla eſt pariſius apud predicatores.

Alexander epũs ſeruꝰ ſeruorum
dei. Cariſſimo in xp̃o filio regi
frãcoꝝ illuſtri. Salutẽ ⁊ apo=
ſtolicam bñdictionem. ❡ Bo=
na meritoria per que virtutũ
dño placere deſideras religioſa multipli=
cat dilectiõis caritas q̃ humiles religioſas
ꝙ ꝑſonas manibus diuine pacis ſpiritꝰ re
quieſcit humiliter amplectitur mãſuetudi=
nis regie celſitudo. Hoc quippe in celis ad
mercedis cumulũ tibi ꝓgnanter pura repo
nit intẽtio quã pia deſideriorũ tuoꝝ ſtudia
manifeſtãt. Hoc velut iſigne imitatiõis ex=
emplar fidelibus apte proponitur ad profe
ctũ. Ea ꝓpter ſi pro dilectis filijs. Predica=
torum et minorum ordinum fratribus qui
pariſius in ꝓdicatione ⁊ doctrina euãgelij
laborantes in refrigerij tui conſolatiõe re=
ſpirant protectionis regie ꝑſidiũ implora=

mꝰ. Credimꝰ ꝙ noſtre petitionis inſtantia
cum tuo voto concurrẽs regalem auditum
aut animũ nõ grauabit. ❡ Sane licet ijdẽ
fratres in executione mãdatoꝝ apoſtolico
rum que ſuꝑ ſtatu ſtudij ad conuertendã
ſeu conterendam ſecularium magiſtroꝝ et
ſcolariũ pariſieñ. duriciã emanarunt prom
ptum inuenerunt auxiliũ regie poteſtatis.
Super quo ⁊ ipſi pro te deo humilia ꝓ tua
ſalute vota perſoluunt. Et nos tue celſitu=
dini gratias agimus copioſas. Quia tamẽ
quãdã tulimꝰ de nouo ſentenciam et ſtatu=
ta ꝯdidimꝰ quibꝰ turbatoꝝ ſtudij pariſieñ.
cohibetur improbitas et ipſis fratribꝰ ac
alijs ſtudiũ diligẽtibus ſancte quietis tranſ=
quilitas ꝓuidet. Sublimitatẽ tuã rogamꝰ
⁊ hortamur in domino ac in remiſſionẽ tibi
iniũgimus pctõꝝ. quatinꝰ venerabili fratri
noſtro epiſcopo pariſieñ. cui ꝓdictoꝝ ſentẽ=
cie ⁊ ſtatutoꝝ executionẽ cõmiſimꝰ ꝓpitiũ
⁊ fauorabile ſuper hoc contra inobedien=
tes ⁊ rebelles ac quietis ſtudij turbatores.
et prefatorũ fratrum vexatores preſtare
brachij tui cures auxilium quo pax munia
tur humilium ⁊ inſolẽtiũ ceruicoſa perui=
catia confringat. Excludendo a regno frã=
cie vel alias cohercẽdo prout videris expe
dire. Ac memoratos fratres manꝰ regia ꝓ=
potenti virtute ab omni moleſtia ꝓtegat ⁊
defẽdat viuantqꝫ regio culmine tuti et ſub
tua ꝓtectione ſecuri inter inquietos pacifici
inter improbos innocẽtes preces noſtras
in hac parte ſic impleturus ꝙ nos q̃ eas ti=
bi ex cordis affectu dirigimus voti noſtri
plenitudinẽ ꝯſecuti. tuis cũ opportunũ fue
rit libẽtiꝰ annuamꝰ. Datũ viterbij. ij. kalẽ=
das auguſti pontificatꝰ nr̃i anno tercio.

❡ Alexãder. iiij. mãdat Guillermo de ſãcto
amore ſub pena excõicatiõis late ſẽtẽcie ac
ꝑpetue ꝓuatiõis ab officio et bñficijs q̃tinꝰ
nullo vnqꝫ tp̃e regnũ frãcie itrare ꝓſumat
nichilominꝰ cũ priuãda docẽdi et predicãdi
auctoritate.

Alexander epũs ſeruꝰ
ſuoꝝ dei
❡ Guillermo de ſãcto amore
ſi bonũ dirige regreſſꝰ ſuos.
Cũ ꝓpt multiplices culpas ⁊ grãdes offẽſas
quas temerarie ꝯmiſiſti ⁊ ſpãlit ꝓpt libel=
lũ ꝑniciosũ ⁊ deteſtabilẽ ãte ꝯpoſitũ. Et per
nos olĩ de frũ nr̃oꝝ ꝯſilio reprobatũ ⁊ imꝑ=
petuũ ꝯdẽnatum merueris graues penas.
Volumus et ꝑ apoſtolica tibi ſcripta in vir
tute obediencie ſub debito iuramẽti quod
ꝓſtit ſti deteſtãda preciſe mãdatis noſtris
Nec non et ſub excõmunicatiõis ac prius

tiōisꝑpetue ab officio ⁊ bñficijs penis quas
eo ipō te incurrere volum⁹. Si cōtra hmōi
ꝑceptū nr̄ꝫ venire tēptaueris Saluis alijs
mādatis tibi faciēdis a nobis diſtricte pre
cipiendo mādam⁹ quatin⁹ nullo vnq̄ꝫ tpe
regnū Frācie abſq̄ꝫ ſedis apoſtolice ſpecia
li licentia intrare preſumas. Et nichilomi
nus oēm docendi ac predicādi Auctorita=
te aplīca perpetuo interdicim⁹ facultateꝫ
Ita q̄ꝛ nec docere alicubi nec vnq̄ꝫ alicui cle
ro populo ſine ipius ſedis ꝑmiſſiōe. de cete
ro audeas predicare. Datū viterbij v. Id⁹
Auguſti pōtificat⁹ noſtri. Anno tertio.

¶ Alexāder. iiij. ad ſupplicationē xp̄ia=
niſſimi frācoꝝ regis Guillermū de ſctō amo
re a regno frācoꝝ ꝓpellit eidē regi fratres
ꝑdicatores ⁊ miores ꝯmēdās ⁊ vt ab iniu=
rijs moleſtijs exceſſib⁹ maloꝝ ꝓtegat. Ori.
bulla ē pariſius i cōuētu ffm ꝑdicatorum.

ALexāder eps̄ ſer
uus ſeruoꝝ dei. karmō i xp̄o fi
lio illuſtri regi frācie Salutē
⁊ aplīcā bñdictionē ¶ Cū ꝓ=
pter multiplices culpas ⁊ grādes offēſas
quas guillermus de ſctō amore temerarie
cōmiſiſſe dinoſcitur ⁊ ſpecialiter propter li
bellū ꝑniciosum ⁊ deteſtabilē ab ipſo cōpo
ſitū. Cui⁹ principiū ecce vidētes clamabūt
foris. Et titulus tractat⁹ breuis de ꝑiculis
nouiſſimoꝝ tēpoꝝ dicebātur: ac ꝑ nos olim
de frꝫ nr̄oꝝ ꝯſilio reprobatū ⁊ iperpetuū cō
dēnatū meruerit graues penas. Eidē guil
lermo nr̄is in virtute obediētie ſub debito
iuramēti quod preſtitit deteſtando preciſe
mandatis noſtris nec non ⁊ ſub excōmuni
cationis. Ac priuationis ꝑpetue ab officio
et bñficijs penis quas eoipſo icurrere vo=
lumus ſi contra huiuſmodi preceptum no
ſtrū venire temptauerit Saluis omnibus
alijs mandatis noſtris que ſibi forſitan vi
ua voce fieri fecimus aut nuncio vel lit=
teris duxerimus facienda. Diſtricte dedi=
mus lr̄is in preceptis vt nullo vnq̄ꝫ tpe re=
gnū frācie intrare ꝑſumat et nichilomin⁹
oēm docendi ac ꝑdicandi ſibi auctoritate
apoſtolica perpetuo inter diximus faculta
tem. Ita q̄ꝛ nec docere alicubi nec vnq̄ꝫ ali=
cui clero vel populo de cetero audeat pre=
dicare. Cum igitur nos celſitudo regia
rogauerit ſicut a tua credimus memo=
ria non elapſum vt eidem Guillermo pre=
dicti regni interdiceremus ingreſſum. Et
nos hoc pront duximus faciendum ſupe=
rius expreſſū eſt ſerenitatē tuā rogamus ⁊
hortamur attente quatinus prefatū Guil=
lermū regnū ipm intrare nullaten⁹ pacia=
ris. Et q̄ꝛ ꝓ certo nouimus q̄ꝛ dilectos fili=
os ffes ꝑdicatores et minores ſpeciali fa=
uore ꝓſequeris Sup q̄ te dignis i dño lau
dib⁹ efferētes gratiarū tibi referim⁹ multi
plices actiōes Magnificētiā tuā oī q̄ poſſu
m⁹ affectiōe rogam⁹ q̄tin⁹ eoſdē ffes ꝓ xp̄i
reuerētia. Cui⁹ ſūt deputati obſequijs hn̄s
benignitate ſolita cōmendatos. eos a quo
rūlibet iniurijs et moleſtijs ꝓtegas ⁊ defen
das. Ita q̄ꝛ tua potētia cōmuniti pace q̄eta
et q̄ete pacifica. pacis auctori valeāt famu
lari Datum viterbij. iij. Idus Auguſti Pō
tificatus noſtri. Anno. iij.

¶ Alexander papa. iiij. mandat epō pa
riſieñ quatin⁹ Guillermū de ſctō amore ꝑ
dicatiōe ac docēdi auctoritate regnoq̄ꝫ frā
cie denūciet publice ꝑiſius ꝑpetuo eſſe pri
uatū ꝓpter graues offēſas ⁊ ſpecialiter ꝓ=
pter librū deteſtabilē ab eo cōpoſitū. Ori.
bulla ē ꝑiſi⁹ i cōuētib⁹ frꝫ ꝑdicatoꝝ ⁊ mioꝝ

ALexāder eps̄ ſer=
uus ſeruoꝝ dei. Venerabili
ffi epō ꝑiſieñ. Salutē ⁊ aplīcā
bñdictionē ¶ Cū ꝓpt multi=
plices culpas ⁊ grādes offen=
ſas quas Guillerm⁹ de ſācto amore teme=
rarie cōmiſiſſe dinoſcit̄. Et ſpāliter ꝓpter
libellū ꝑniciosū ⁊ deteſtabilē ab eo cōpoſi=
tū. Cui⁹ ꝑncipiū. Ecce vidētes clamabunt
foris et titul⁹. Tract⁹ breuis de ꝑiculis no
uiſſimoꝝ tꝑoꝝ dicebāt̄. Ac ꝑ nos olī de frꝫ
nr̄oꝝ cōſilio reprobatū. et iꝑpetuuꝫ cōdem
natū meruerit graues penas eidē guiller=
mo nr̄is i virtute obediētie et ſub debito
iuramēti qḋ ꝑſtitit deteſtādo preciſe mādatꝫ
nr̄is necnō ⁊ ſub excōicatiōis ⁊ ꝑuatiōis ꝑ
petue ab officio ⁊ beneficijs quas eoipō in
currere volum⁹. ſi cōtra hmōi ꝑceptū nr̄m
venire tēptauerit Saluis oib⁹ alijs mādatꝫ
nr̄is q̄ ſibi forſitā duxim⁹ viua voce aut nū
cio vel lr̄is duxerim⁹ faciēda diſtricte dedi
mus lr̄is i ꝑceptis vt nullo vnq̄ꝫ tpe regnū
frācie itrare ꝑſumat. Et nichilomin⁹ oēm
docendi ac predicandi ſibi auctoritate apo
ſtolica perpetuo interdiximus facultatem
Ita q̄ꝛ nec docere alicubi nec vnq̄ꝫ alicui cle
ro vl̄ ppl̄o de ceťo audeat ꝑdicare Idq̄ꝫ ffni
tati tue ꝑ apoſtolica ſcripta mādam⁹ qua=
tinus in eccleſia ꝑiſieñ. Et alibi etiā vbi vi
deris expedire per te vel per alium predi=
cta publicare procures et ſi tibi conſtiterit
q̄ꝛ dictus Guillerm⁹ contra tale preceptum
noſtrum in aliquo venire preſumpſerit.
Tu denuncians ipſum excommunicatum

periurum.ac ꝑpetuo ab officio beneficiꝭs ꝗ priuatū. In iungas illis ad quos benefi ciorum ſuorum collatio pertinet vt eadem beneficia ſi qua eum habere contingit per ſonis ydoneis et eccleſie romane deuotis libere conferant et aſſignent denūcies etiam publice dilectis filijs vniuerſitati magiſtrorum ⁊ ſcolarium pariſien. ꝙ non pro eo ꝙ idem Guillermus vniuerſitatem ipſam deffendit Aut ꝙ pro ea forſitan in frācia vel apud ſedem apoſtolicam laborauit Cum magiſtros ſcolares predictos tanꝗ nobilia eccleſie membra ſinceritatis precipue affectibus proſequamur ſed pro prefatis exceſſibus et precipue pro predicto deteſtabili et a nobis damnato libello. ſic contra eum proceſſimus. Et ſi adhuc id exegerit proteruia contumacis grauius auctore dn̄o procedemus Latas autem alias in ipſum de mandato noſtro ſuſpenſionis vel priuationis beneficiorū ſuorum ſententias perſiſtere volumus i ſuo robore firmitatis. Contradictores autem ſi qui fuerint ꝑ cenſuraȝ eccleſiaſticam appellatione remota compeſcas. Datum viterbij.x.kl'. ſeptembris. Pontificatus noſtri. Anno tertio.

¶ Alexād'er papa.iiij. ad iſtātiā fratrū abſoluit ab excōicatione magiſtros ⁊ ſcolares pīſien. ꝓtextu cuiuſdā diſcordie ⁊ occaſiōe detentionis libelli Guillermi de ſctō amore dāpnati dūmodo ſtatuta ab eodem ꝓ ꝯſeruatione ſtudij pīſien. edita ſeruauerint ⁊ dictum libellum, in toto combuſſerint ⁊ aboleuerint.

ALexāder ep̄s ſeruus ſeruoꝝ dei. Venerabili fr̄i ep̄o pariſien. Salutem et ap'ſicam bn̄dictionē. ¶ Dilecti filij prior et fr̄es ꝑdicatores pariſien. nobis humiliter ſupplicarūt. Vt cū nōnulli magiſtri: ⁊ ſcolares pariſien. ꝓtextu diſcordie vſqȝ nūc pariſius habite ⁊ occaſione detencionis cuiuſdaȝ libelli olim dānati a nobis. Cui⁹ principiuȝ erat. Ecce videntes clamabunt foris. dicant ſētēciam excōicatiōis icurriſſe prouidere ſuper hoc ſalubriter curarem⁹. Nos itaqȝ ſic volētes ipſoꝝ ſaluti in hac parte conſulere. ⁊ equitati nr̄e ſētētie ſup hoc late nullaten⁹ derogare: fraternitati tue ꝑ ap'lica ſcripta mādam⁹. Quatin⁹ oībus magr̄is ⁊ ſcolarib⁹ ꝗ occaſiōe diſcordie ac ꝑfati libelli. iterdicti ſuſpēſionis: aut excōicatiōis ſentētias. nr̄a vel quauis auc̄te ꝓlatas hacten⁹ icurrerūt

Poſtꝗ tibi plene cōſtiterit ꝙ ipi ordinatione nr̄am quā ꝓ cōſeruatiōe ſtudij pariſien. de ꝯſilio fratrū nr̄orum edidim⁹ ⁊ que cōtinentur in ipſa ſn̄iam quoqȝ ac ſtatuta in ea ꝑ nos expreſſa diligēter et efficacit' ac ſine aliqua fictione obſeruēt et iurauerint ꝙ de cecero eadē obſeruabunt. Ac dictū libelluȝ prorſus in toto ⁊ in qualibet ſui parte combuſſerint. ac oīno curauerint abolere. Auctoritate noſtra iuxta formā eccl'ie bn̄ficiuȝ abſolutiōis ipendas ⁊ diſpēſes cuȝ eis ſup irregularitatibus ſi quas forſitā occaſione hmōi ꝯtraxerūt. Datū viterbij.v.kal'.octobris. Pōtificat⁹ noſtri.anno tertio.

¶ Alexāder.iiij.(allegādo qualiter magiſter odo de duaco doctor pīſien. ⁊ xp̄ian⁹ canonicus beluacēſis apd̄ ſedē ap'licā cōſtituti corā multis cardinalib⁹ ⁊ notario ſe retractauerūt iurādo idē facere pīſi⁹ ⁊ reintegrare cōuentus minoꝝ ⁊ predicatoꝝ ⁊ ſpāliter fr̄es Thomā de aqno ord' ꝑdicatoꝝ ⁊ ⁊ bonauētura ord' mīoꝝ ſocietati mgr̄orum pariſien.) interſerit inſtrumētū notarij.⁊c.

ALexander ep̄s ſeruus ſeruorum dei Venerabili ep̄o pariſien. Salutē ⁊ ap'licā benedictionem. ¶ Cū olim apud ſedem apoſtolicā cōſtituti magiſter odo d' duaco doctor theologice facultatis ⁊ xp̄ianus canonicus beluacen̄. Coram dilectis filijs noſtris. h.tt.ſ.ſabine presbitero. Et iohanne.ſ.nicolai in carcere tulliacen̄.diacon̄. cardinalibus iurauerint ſtare ꝑciſe mādatis noſtris eiſdē cardinales prefatis magiſtris ex parte noſtra quedā fecerunt mandata in virtute preſtiti iuramenti prout in inſtrumento publico inde confecto. Cuius tenor preſentib⁹ infra ſubnectitur plenius contiuetur. Volentes igitur in publicam venire noticiam ꝙ in hac parte dictis magiſtris ab eiſdem cardinalibus de ſpāli mādato ſalubrit' eſt iniūctuȝ fraternitati tue per apoſtolica ſcripta mādamus quatinus precepta huiuſmodi ſine more diſpendio publices per te vel ꝑ aliū pariſius ⁊ alibi ſicut videris expedire. Si vero dicti magiſtri precepta ipſa ifra ſpaciū vnius menſis a tp̄e publicatiōis huiuſmodi adiplere nō curauerit pīſi⁹ efficacit' ⁊ ſimpl'r ac ſine aliqua fictione. tu eos ibidē publice denūcies eē ꝑiuros. Reſtitutioneȝ quoqȝ dicti mgr̄i odōis ad officia bn̄ficia: ⁊ alia qb⁹ auc̄te ꝗrūdā lr̄arū nr̄arū. Quaruȝ principium eſt cunctis proceſſibus ⁊c. Priuatus fuerat auctoritate noſtra reuocare

ꝓcuratores contradictores per cenſuraꝫ
eccleſiaſticā appellatiōe poſtpoſita cōpeſcē
do. inſtrumēti ꝟo ꝑdicti tenor talis ē.

In nomine chriſti amen

Anno dñi. M. cclvi. xxiiij. die mēſis octobrꝭ
xv. idicti oē ananie i palatio dñi pape Vene
rabiles p̄res dñi. h. tt. ſ. ſabine p̄ſbit. Et io
hānes ſcti nicolai in carcere tullia●ñ. dia-
conus cardinales p̄ntibus ⁊ audiētibꝰ me
Bernardo de lr̃a notario ⁊ teſtibꝰ īfra ſcri
ptis. Scꝫ ꝓuidis viris iohāne archip̄ſbite
ro eccl'ie. ſ. Marie de caſtro cerneterꝭ Tho
maſio de riuo frigido canonico Caſleteñ.
iohanne preſbitero canonico capuañ. et ꝗ̃
pluribꝰ alijs ex ꝑte ſāctiſſimi patris dñi ale
xandri pape. iiij. Prouidis viris Magr̃o-
odoni de duaco theologice facultatis do
ctori. Et xp̄iano canonico beluaceñ. in eoꝝ
p̄ntia cōſtitutis q̄ etiā octauodecio die mē
ſis eiuſdē iurauerant corꝑaliter corā eiſd
dñis cardinalibꝰ ⁊ me ꝑdicto bernardo no
tario ſtare ꝑciſe mādatꝭ dicti dñi pape iꝟtu
te p̄ſtiti iuramēti mādauerūt p̄mo. Scꝫ ꝙ
ſaluis alijs mādatis q̄ eidē dño pape ſemel
vl' pluries ip̄is magr̃is mādare placuerit.
Et ſaluo ſi circa infra ſcripta idem dñs ali
ter ordinaret ipſi magiſtri ꝗ̃tum in eis eſ-
ſet extunc reciperent ⁊ publice pariſius re
cipiant. Cum ibi fuerint extunc obedirent
et obediāt in poſterum ordinationi dñi pa
pe q̄ incipit quaſi lignum vite ⁊c. Et ꝙ con
tra eā ſcienter non veniāt nec cōtradicen-
tibꝰ ordinationi ꝑdicte in cōtradicēdo au-
xilium vel conſilium preſtarent publice vel
priuate. ¶ Secundo ꝙ fratres predicato-
res et minores pariſius degentes magi-
ſtros et auditores eorum. Et ſpecialiter ac
nominatim fratres thomam de aquino de
ordine predicatorum. Et bonauenturam
de ordine minoruꝫ doctores theologie ex-
tunc quantum in eis eſſet in ſocietatem ſco-
laſticam. Et ad vniuerſitatem pariſieñ. re-
ciperent et expreſſe doctores ipſos recipe-
rent vt magiſtros et ꝙ cum pariſius fue-
rint faciāt publice illud idem. Ipſoſqꝫ iux-
ta ordinationem predictam ab vniuerſita-
te ſeu magiſtris et ſcolaribus pariſius cō-
morantibus procurent recipi bona fide
Et contra predicta nunqꝫ preſtent conſili-
um vel aſſenſum. ¶ Tertio ꝙ ſcienter iu-
ramenta ſtatuta vel obligationes non fa-
ciant. ſeu religioſis vel alijs exigant vel
ꝗ̃tum in eis fuerit exigi permittant per
que vel quos infringatur ordinatio ſupra
dicta ſeu contra eam modo quolibet venia-
tur. ¶ Quarto ꝙ non procurent nec quā-
tum in eis eſt fieri pemittant ꝙ pariſieñ.
ſtudium abſqꝫ licentia dñi pape occaſione
cuiuſqꝫ preterite turbationis ſeu facti diſ-
ſoluatur ſeu alio transferatur. ¶ Quinto
ꝙ tam in Romana curia ꝗ̃ pariſius bona
fide ac ſine fraude non adiciendo aliquid
ſcienter qd̓ ſapiat aliquid principaliter vel
conſequenter. Sed iſta que eis in hoc arti-
culo iniunguntur predicent publice. Et in
ciuitate pariſieñ. pluries et in diuerſis lo-
cis aſſeuerent fideliter in ipſis predica-
tionibus infra ſcripta ſcilicet ꝙ reprobent
libellum in ipſis predicationibus qui nuꝑ
fuit per ſummum pontificem condemna-
tus et errores in ipſos contentos qui ſunt
contra infra ſcripta que in ipſis predica-
tionibus aſſerant et affirment videlicet.
¶ De poteſtate Romani pontificis ꝙ poſ-
ſit ꝑdicatores et confeſſores mittere vbiqꝫ
per mundum iuxta ſue beneplacitum vo-
luntatis ſine conſenſu inferiorum prelato
rum quorumcunqꝫ ſeu parrochialium ſa-
cerdotum. ¶ Item ꝙ archiepiſcopi et epi-
ſcopi in ſuis dioceſibus licentiam dare poſ
ſunt predicandi et confeſſiones audiendi
ſine conſenſu inferiorum ſacerdotum vel
rectorum eccleſiarum cum viderint expe-
dire quoqꝫ predicatores et cōfeſſores ſic miſ
ſi poſſunt libere predicare et licite confeſ-
ſiones audire ac abſoluere penitentes.
¶ Item de mendicitate ꝙ ſtatus mēdicita
tis ꝓpt' chriſtum eſt ſtatus ſalutis et per
fectionis. ¶ Item ꝙ religioſi pauperes q̄
omnia relinquunt propter xp̄m mendican
do p̄nt acquirere victū ſuuꝫ ſine labore ma
nuum. Etiam ſi ſint validi corpore maxi-
me qui ſtudent verbo dei legendo diſpu-
tando predicando. ¶ Item ꝙ ea que conti
nebatur in libello predicto. et quibuſdam
articulis a magiſtro chriſtiano prefato
confectis que explicite vel implicite vide-
bantur ſeu poterant in predictorum ordi-
num infamiam redundare ſicut de pſeu-
do prophetis et apoſtolis et de nuncijs
antichriſti. de penetrantibus domos. Et
periculis nouiſſimorum temporum non
intelligunt. nec intellexerunt de fratri-
bus ordinum predictoruꝫ ꝙ tales ipſi ſint
vel fuerint vel etiam ſint futuri. Sed fate-
anť ipſos ordines eſſe bonos et ab eccleſia
approbatos. ¶ Et inter cetera aſſerant et
affirment ꝙ deus hoc ipſum per manife-
ſta indicia nr̃is tēporibꝰ ꝓprobauit. Nōnul
la miracula ſcilicet que ꝑ ſanctos vtriuſqꝫ
ordinis ſanctoꝝ cathalogo per Romanaꝫ

eccleſiam canonice legittime fideliter. ac rite aſſcriptos eſt miſericorditer opari dignatus. In cuius rei teſtimoniũ. Ego prefatus bernardus apoſtolice ſedis auctoritate notarius. Qui premiſſis rogat⁹ interfui de mãdato. dictorum dominoꝝ Cardinaliuꝫ hoc preſens publicũ inſtrumẽtum propria manu ſcripſi. ac in publicam formã redegi. Et ſignum meũ appoſui. Datũ Viterbij. vi. nonas octobris pontificatus nr̃i. anno tertio.

¶ Alexander. iiij. ſcripſit epõ pariſieñ. ne occaſiõe libelli magiſtri guillermi de ſãcto amore obſtinati in malicia ꝛ priuati neduꝫ regno beneficio ꝛ ꝑdicatiõe ſed etiã gradu et magiſterio. magiſtri ꝛ ſcolares pariſieñ. religioſos ꝑdicatoꝝ ꝛ minoꝝ ꝑturbare preſumant. Bulla Ori. ẽ pariſius.

ALexander epũs ſeru⁹ ſeruorum dei. Venerabili fratri epiſcopo pariſieñ. Salutẽ ꝛ apoſtolica bñdictionẽ. ¶ Indignãter accepim⁹ et ꝛ tibi referimus cum dolore ꝙ q̃dam magiſtri ꝛ ſcolares pariſius commorantes non vnitatis ꝛ concordie ſed diſſentiõis ꝛ ſcãdali amatores pariſieñ. ſtudiũ qđ ſopitis controuerſijs erat in tranquillo ſtatu poſitum perturbare. Ac religioſis quibuſdã et alijs a ſuo eos vel ſe ab ipſoꝝ ſocietatis conſortio ſeparando graues īferre moleſtias moliuntur. Pro eo ꝙ Guillermi de ſancto amore ipſius turbatoris ſtudij ſuis exigẽtibus culpis qm̃ tranſeũte lingua ejus ſuper terram poſuerat temere os in celũ per nos citra condignũ tamen q̃ penã meruerat grauiorẽ ab illis ꝑtibus ne illas corrũpat vlterius ſeparati releuationi ſeu reuocatiõi rẽnuũt cõſentire honeſtatem in hoc ꝛ iuſticiã amplectentes. Cũ igitur intentionis et voluntatis noſtre prorſus exiſtat dictũ Guillermũ cuius de multis malis q̃ hacten⁹ cõmiſiſſe noſcit nulla penitẽcie ſigna mõſtrãtur nunq̃ releuare in aliquo vel ad ſua beneficia ſeu Pariſius reuocare. Fraternitati tue per apoſtolica ſcripta diſtricte precipiendo mandamus Quatinus conuocatis omnibus magiſtris ꝛ ſcolaribus Pariſius ſtudentibus ſub excommunicationis pena eis diſtricte ꝑcipias vt nl̃los religioſos ſeu quoſcunq; alios occaſione huiuſmodi moleſtare preſumant ſe ab eorum ſiue ipſos a ſuo conſortio ſeparando q̃ prefati Guillermi releuatione vel reuocatione nõ preſtãt aſſenſum cũ illũ preſtare nõ debeãt nec hominis iurgioſi et in ſua obſtinati procacia releuationem ſeu reuocationẽ ſalua poſſũt conſcientia poſtulare. Denunciaturus nichilominus magiſtris et ſcolaribus memoratis ꝙ omnes penas et priuationes in ordinatione ſententijs litteris vel ſtatutis a nobis dudum emiſſis contentas incurrunt qui religioſos et quoſcunq; alios moleſtare preſumunt ſeparationem huiuſmodi ꝑcurantes cum ſeparare alios a ſe et ſubducere vel ſubtrahere taliter ſe ab alijs idem penitus reputemus. Non obſtantibus iuramentis vel promiſſionibus aut obligationibus ſeu quibuſcunq; ſtatutis quibus dicti magiſtri et ſcolares ſe aſtrinxiſſe, p releuatione vel reuocatione cuiuſlibet, p cauſis vniuerſitatis aſtricti dicuntur: maxime cum idem Guillermus non pro factis vniuerſitatis eiuſdem ſed pro ſue malignitatꝫ offenſa fuerit ſedis apoſtolice iudicio: iuſticia exigente punitus. Datum ananie nonꝫ aprilis. Pontificatus noſtri anno quinto.

¶ Alexander papa. iiij. ihibet ſub pena excõicatiõis late ſententie a qua null⁹ poſſit abſolui niſi de mandato ſedis apl̃ice vt nullus mittat nũcios vel litteras ad. M. Guillermum de ſãcto amore nec miſſos aut miſſas ab eo nuncios vel litteras recipiat.

ALexãder epũs ſeruus ſeruoꝝ dei. Venerabili fratri epiſcopo pariſieñ. Salutẽ ꝛ apoſtolicã bñdictionẽ. ¶ Multorum relatione didicim⁹ ꝙ ꝑ nuncios et litteras quos vniuerſitas ſcolariũ ꝑiſieñ. vel aliqui de ipſa Guillermo de ſctõ amore tranſmittunt et recipiunt ab eodem frequẽter pariſieñ. ſtudium ꝛ ſtatus religioſorum et aliorum exiſtentium pariſius non modicuꝫ ꝑturbatur. ¶ Volentes igitur prauorũ malicijs obuiare. Fraternitati tue per apoſtolica ſcripta precipiendo mandamus. Quatinus eidem vniuerſitati ꝛ ſingulis de ipſa ex parte noſtra ꝑcipere ac diſtricti⁹ ihibere procures ne de cetero dicto Guillermo aliquas litteras vel nuncios quibus poſſet bonus ſtatus pariſieñ. ſtudij et religioſoꝝ ac aliorum quomodolibet perturbari mittere vel ab eodẽ Guillermo recipere aliq̃ modo preſumãt cõmuniter vel diuiſim. Et ſi quis contrarium fecerit ipſo facto ſentẽtiam excommunicationis incurrat nec ab ea poſſit abſolui niſi de mãdato ſedis apoſtolice ſpeciali. Datum ananie. xij. kal. Julij. Pontificatus noſtri. Anno quinto.

¶ Aleſãder. iiij. cõmittit epõ ꝑiſieñ. vt iniuriã factã fratri Thome de aquino actu predicanti pariſius dñica i ramis palmaꝝ

s guilloto bedallo natiōis picardoꝝ aſcri
pniat et priuet: q̄q̄ libellū deteſtabilem
guillermi de ſācto amore cōtra mēdicātes
et alios publice cremari faciat. ⁊c.

ALexāder epiſco-
pus ſeruus ſeruoꝝ dei Uene
rabili fr̄i ep̄o pariſieñ. Salu-
te ⁊ apoſtolicā bñdictionē. Ex alto fuiſſe cō
ſpicimus Ciuitati pariſieñ. p̄uiſūq̄ hono-
rifico decore ſtudij generalis et tantorum
vniuerſitate ſcolariū illuſtrata ꝑlucēt orbȝ
ciuitatibus orbēq̄ lucidū redderet ſui lu-
minis claritate. Ipſa q̄dē vniuerſitas fōs
irriguus cōſueuit eſſe virtutum vniuerſa-
le ſpeculū mater ſtudere volentiū ⁊ magi-
ſtra ſcientiarū ad ſingulos dona deriuans
cunctoſq̄ clarificans illuſtribus radijs do-
ctrinarū. Et quia nonnulli ſeditionis ⁊ neq̄
tie filij lucē in tenebras conuertere ſatagē
tes tantū ſtudiū ſubuertere conabant̄ nos
eorum conatibus obuiantes certa ſtatuta
de noſtrorum conſilio fratrum edidimus ꝑ
q̄ ſtudio ſoliti reddebātur incremēta vigo-
ris: ⁊ taliū peruerſoꝝ intentio tollebatur.
Cūq̄ noſter animus optata ſup eo trāquil
litate q̄ſceret ꝙ ſicut habebat relatio plu-
rimorū ſtatum quietis ⁊ pacis vniuerſitas
reſumpſiſſet. Poſtmodum ꝙ turbati referi
mus qui dicebantur a ſuarum ſeditionum
languore ſanati: paſſos fore didicimus re-
cidiuam in diuini ꝯtumeliam nominis apo
ſtolici mādati contēptū ⁊ ſubuerſionē ſtudij
memorati. ¶ Nuper enim noſtris eſt auri
bus intimatū. Qȝ magiſtri ⁊ rectores arti-
ſtarū pariſieñ ſe a dilectoꝝ filioꝝ predica-
toꝝ ⁊ minoꝝ ordinū fratrū ⁊ quorūdā alio
rū magiſtrorū ⁊ ſcolariū / religioſoꝝ ⁊ ſecu-
lariū ſocietate ſeu cōſortio ſeparātes ipſos
in eluſionē mādati apoſtolici ſup hoc dire
cti ad ſuū cōſortiū pro ſue voluntatis arbi
trio non admittunt: ꝯ[tr]a ſtatuta olim a no
bis ſuper hoc edita: temere veniēdo. Uerū
q̄r id animū noſtꝝ eo acerbi⁹ voluerat quo
materia maiorȝ turbatiōis ⁊ ſcādali (niſi ſu
ꝑ hoc a nobis ſalubre exibeat̄ remedium)
poſſet exīn nō abſq̄ graui eccl'ie gñalis di-
ſpēdio facilius exoriri. Maxime cum hmōi
ſeparatio: quacunq̄ arte vel ingenio adin
uenta fuerit: ⁊ quocunq̄ nomine cenſeatur
expreſſe contra ordinationem noſtrā ⁊ ſta
tuta predicta pro trāquillo ſtatu ſtudij pa
riſieñ. edita ſit preſumpta. Uolumus ⁊ per
apoſtolica tibi ſcripta firmit̄ ꝑcipiēdo mā-
damus. Qtūs eiſdē rectoribus ⁊ artiſtȝ ac
alijs magiſtris et ſcolaribus pariſius com
morātibus ex parte noſtra diſtricte preci-
pias vt infra. xv. dies poſt hmōi preceptū
eoſdē fratres ac alios in ſuū conſortiū ſeu
ſocietatē iuxta eorundē ſtatutoꝝ tenorem
admittere ſtudeant et efficaciter retinere/
nichilominus inhibēdo ne ſi[mi]lia de cetero
attemptētur. Alioquin tā rectores artiſte
predicti ac alij qui memoratos ffes ⁊ eis ſu
per hoc adherētes ad hmōi ſocietatem ſeu
conſorciū iuxta preceptū noſtrū taliter ad-
mittere ac retinere nō curauerint: q̄ etiam
oēs illi q̄ cōtra inhibitionē hmōi publice vl'
occulte ſeu quouis alio modo venire preſū
pſerit: eoipſo ſentenciā excōicatiōis incur-
rāt. A qua nullatenus abſolui valeant niſi
perſonaliter ad apoſtolicā ſedē acceſſerint
abſolutionē hmōi petituri. Porro cum per
predicatiōes ⁊ diſputatiōes. G. de. ſ. amore
ffes predicti q̄ vt xp̄ȝ lucrifaciāt abiectionē
voluntarie paupertatis elegiſſe noſcuntur
⁊ q̄ plnres alij fuerint grauiter diffamati
nos ad confutandū ſuper hoc ipſius Guil-
lermi maliciā ⁊ elucidandā in talibus veri
tatē vniuerſis prelatis litteras noſtras q̄-
bus ſtatū dictoꝝ fratrū nō indigne appro-
bauimus / duximus deſtinādas. Quarum
tenorē per te vel ꝑ alios pariſius et alibi
in eccleſiis ⁊ locis alijs in ꝑdicatiōibus pu
blicis ꝓut expedire videris: corā clero ⁊ po
pulo tā latinis q̄ vulgarib⁹ verbȝ exponē
diligēter ſtudeas. ¶ Inſuper quendā libel
lum famoſū ⁊ deteſtabilem ab eodē guiller
mo editū (prout publice apud ſedē apoſto-
licā confeſſus extitit) quē ꝑ nos de fratruȝ
noſtroꝝ conſilio. Condemnatū igne crema
ri fecimus (Cuius titulus) Tractatus bre
uis de periculis nouiſſimoꝝ tēpoꝝ nuncu
patur (Principium autem eius erat) Ecce
vidētes clamabūt foris. Necnon ⁊ quoſdā
alios libellos famoſos in infamiā ⁊ detra-
ctionem eorūdē fratrū ab eoꝝ emulis i lit
terali ⁊ vulgari ſermone: necnō rigmis ⁊ cā
tilenis indecētibus de nouo vt dicitur edi-
tos: quos tibi exhiberi facias detētores ad
exhibitionē ipſorum per cēſurā eccleſiaſti
cam appellatione poſtpoſita cōpellendo cō
uocatis magiſtris ⁊ ſcolaribus pariſi⁹ exi-
ſtentib⁹ facias publice corā omnibus igne
cremari. Preterea guillotū bedellū ſcolariū
nationis picardoꝝ pro eo ꝙ ſue ſalutis im
memor in dominica de ramis palmaꝝ pro
ximo preterita predicante dilecto filio fra-
tre Thoma de aquino eiuſdem ordinis ꝑ-
dicatorum quendam libellum famoſum
quem vtpote contra eoſdem fratres editū
publice reprobaueras contenta excommu

nicationis ſententia quã in oẽs auctores/
detẽtores/et publicatores ipſius libelli au
ctoritate ordinaria/ pmulgaſſe diceris/ in
cõſpectu cleri ⁊ populi tũc ibidẽ exiſtẽcium
in tui ⁊ ipſoꝝ frm iiuriã publicare pſũpſit
excõicatũ preſentibus magiſtris et ſcolari
bus ſupradictis: ſtudeas nũciare/ priuãdo
ipſũ(nichilominus ppetuo bedellionatus
officio/ita ꝙ illud nec p ſe neqꝫ p aliũ de ce
tero exercere pſumat nec etiã ſalarium ali
quod ſibi(quem de ciuitate pariſieñ/ſubla
to appellatiõis obſtaculo perpetuo procu
res expellere)petẽ vl'recipere liceat ratiõe
officij ſupradicti auxilio cariſſimi i xpo filij
noſtri regis Frãcie illuſtris ad premiſſa ſi
opus fuerit inuocato nõ obſtãtib⁹ quibuſcũqꝫ
appellationibus a dictis magiſtris/ recto-
ribus et ſcolaribus interiectis. ¶ Ad hec
volumus vt oẽs illi q̃ deinceps huiuſmodi
libellos vel cõſimiles edere vl' detinere ſeu
publicare aut prefatũ bedellum Pariſiu̾s
reducere preſũpſerint ipſo facto ſentenciã
excõmunicationis incurrãt: a qua non niſi
iuxta modum abſolui valeãt prenotatum
Preſẽtes aũt litteras omni mora ⁊ difficul
tate poſtpoſita coram vniuerſitate dicto-
rum magiſtrorum et ſcolarium ſtudeas pu
blicare. Datum anania. vj. kl's Julij Pon-
tificatus noſtri. Anno quinto.

¶ Alex. iiij. cõcedit epõ Pariſieñ aucto-
ritatẽ abſoluẽdi ſeu etiã ad tẽpus ſuſpẽdẽ
di oẽs illos q̃ libellos famoſos a magiſtro
guillermo de. ſ. amore editos ⁊ a ſede aplī
ca reprobatos cõtra ordines pdicatoꝝ ⁊ mi
noꝝ publicauerãt aut retinuerãt data pri⁹
cautiõe ꝙ libellos tales de cetero non te-
nebunt.

ALexãder epiſco-
pus ſeruus ſeruoꝝ dei Vene-
rabili fratri epiſcopo pariſi-
enſi. Salutẽ ⁊ apoſtolicã bñ-
dictionẽ Tua nobis fraterni
tas intimauit. Qꝫ nonnulli clerici tue ci-
uitatis et dioceſis incurrerũt excõmunica-
tiõis ſententiã latã auctoritate noſtra i om
nes illos qui libellos famoſos contra pre-
dicatorũ ⁊ minorũ ordinũ fratres a magro
Guillermo d̾ ſancto amore ſeu alijs editos
publicare preſumerẽt ſeu ẽt' retinere. Qua
re nobis humiliter ſupplicaſti vt cũ multi-
tudo ſit in cauſa ſup hoc eoꝝ ſaluti pside
re miſericorditer curaremus De tua itaqꝫ
circũſpectiõe cõfiſi preſentiũ tibi auctorita
te concedimus vt ab eiſdem excommunica
tis ſufficienti cautione preſtita libellos hu
iuſmodi quos comburi faciãs de cetero nõ
tenebunt. Ipſos ab huiõi ſententia abſol-
uas hac vice iuxta formã eccleſie vice nrã
ac faciens eos ab executione ſuoꝝ ordinũ
vſqꝫ ad certũ tẽpus prout expedire videris
manere ſuſpẽſos. Tandẽ cũ ipſis ſup irre-
gularitate ſi quã medio tẽpore celebrãdo
diuina officia ſeu inmiſcendo ſe illis con-
traxerint diſpenſare procures prout ſecun
dũ deũ animarũ ſuarũ ſaluti videris expe
dire. Datum Laterani. iij. nonas decẽbris
Pontificatus noſtri. Anno ſexto

¶ Alex. iiij ſtigmata beati frãciſci i ma
xima veneratione haberi ſtatuit.

ALexander epiſco
pus ⁊c. Uniuerſis xpi fidelib⁹
pñtes lrãs inſpecturis Grãde
ac ſingulare miraculũ q̃ btm
frãciſcũ oim ſctõꝝ ſplendor ⁊
glia dñs ieſus xps mirabiliter decorauit
vobis Fe. re. Gregorius papa. ix pdeceſſor
noſter clara ſua inſinuatione litterarũ ex-
pſſit vcꝫ ꝙ idẽ ſãct⁹ cũ adhuc ſpacium pñ-
tis vite percurreret ⁊ poſtqꝫ illuc feliciter
conſummauit: in manibus latere ac pedi-
bus ſpecie ſtigmatum diuinitus extitit inſi
gnitus. Cum igitur tam inſigne amoris di
uini ſignum qđ vtiqꝫ añ eius obitũ patuit
⁊ nobis etiã tũc notũ fuit eodẽ pdeceſſore
in minori adhuc officio cõſtituto ab oĩbus
xpicolis credi firmiter cupiam⁹ deuotionẽ
veſtrã rogamus ⁊ hortamur in domino ie
ſu chriſto in remiſſionem vobis peccaminũ
iniungendo quatenus ab aſſertione con-
trarij: que non niſi ex cordis malignitate
procederet aurem et mentẽ penitus auer-
tatis reddentes vobis eundẽ ſanctũ digna
veneratione propicium apud deum vt ad-
iuti eius pcibus ⁊ meritis felicitatis eter-
ne poſſitis participiũ obtinere. Datũ ana-
nie. Pontificatus noſtri. Anno tercio

¶ Alex. iiij. ſtigmata bti. frã. in magna
haberi venratione mandat eaqꝫ impreſſa
non eſſe aſſerẽtes excõmunicatos denũciat

ALexãder epũs ⁊c.
Uniuerſis archiepis ⁊ epis p
caſtelle ⁊ legiõis regna cõſti
tutis pñtes litteras inſpecturis. Quia lon
gum eſſet nedum exarare per ſingula ver-
borum ſed etiam ſuccincta relatione per-
ſtringere clara diuine virtutis prodigia
que tam in operationibus ſanctitatis qꝫ e-
tiam in alijs mirabilibus argumẽtis pba-
uerũt beatũ Franciſcũ chriſti confeſſorem

tenere cum ſāctis ſolium glorie in excelſis
ſignanter vobis ante oculos proponi volu
mus recolēda frequēti⁹ ⁊ vehemētius ad-
mirāda illa ſalutaria dñice paſſiōis iſignia
que i eiuſdē ſancti corpore dū adhuc vitali
ſpū foueretur man⁹ celeſtis operatiōis im-
preſſit: Uiderunt namq; oculi fideliter ītuē
tes ⁊ certiſſime cōtrectantiū digiti palpaue
runt: ꝙ in manib⁹ ei⁹ ⁊ pedib⁹ expreſſa vn-
diq; ſimilitudo clauoꝝ de ſubiecto proprie
carnis excreuit vel de materia noue creati
onis accreuit: quā eꝗdē idē ſanctus ſtudio-
ſe ab ocl'is hominū quoꝝ refugiebat gl'iaȝ
dū viueret abſcōdebat. Inuēta ē quoq; pa-
tentius in ipſi⁹ defuncti corpore nō inflicta
humanit⁹ nec facta plaga vulneris latera
lis quaſi aliqđ inſtar lateris ſaluatoris qđ
redēptiōis ⁊ regñatiōis humane in redem
ptore noſtro ꝓtulit ſacramētū. Que quidē
plaga ſicut quoſdā ex fratrib⁹ ſibi familia-
riter adherētib⁹ latere nō potuit ꝑ defluxū
humoris: diu antea viruerat i viuēte. Hec
igit̄ mira ⁊ decora noue demōſtrationis in
dicia magne debēt eſſe deuotionis diuitie
xp̄ianis ⁊ ineſtimabiles religionis delicie i
ſpūalib⁹ ꝯuiuijs eccl'ie ortodoxe: cuȝ ex his
ſyncera fides accipiat illi etiā fuerint paſſi
onis xp̄i ſine extrinſeco ꝑſecutore cōſortes
qui ꝓ eiuſdē amore carnē ſuā cū vicijs ⁊ cō
cupiſcentijs voluntarie crucifixerūt. Sane
de p̄fato ſācto hec certi⁹ aſſerētes: indoctas
fabulas ſeu vane adiuētiōis deliramēta
nō ſeꝗmur: cū ea nobis dudum nota fecerit
plenior fides: qñ veȝ nos in minoribus con
ſtituti cōfeſſoris eiuſdē familiarē ex mune-
re diuino meruim⁹ habere noticiā. Fe. re.
Grego. pape p̄deceſſoris nr̄i domeſticis ob
ſequijs tūc tp̄is inſiſtēdo. Cū igit̄ oportue-
rit ⁊ oporteat cauere prudēt̄ ne tāti patro-
cinij celit⁹ in mēorato confeſſore collata in
vacuū aſſumat̄: vobis et alijs eccl'iaꝝ p̄la-
tis ꝑ nr̄as lr̄as dediſſe meminim⁹ i mādā-
tis: vt eiuſdē ꝯfeſſoris p̄cioſa merita ⁊ mi-
racula magnalia ⁊ ſalutarē memoriā cele-
britate annua / p̄dicatiōe frequēti / et vene-
ratiōe aſſidua recēſentes: ad ipſi⁹ deuotio-
nē gr̄e diuine meritoriū ſubditos vr̄os cele
bribus excitare monitis curaretis: vt eo ꝓ
vniuerſo fideliū pp'lo ac p̄ſertim ꝓ his qui
eū inuocauerint diuinā miam iplorāte me
reātur ſupplices: qđ operū ſuoꝝ poſſibili-
tas obtinere nō pōt: ei⁹ itерceſſiōib⁹ ipetra
re. Mādauim⁹ etiā vt null⁹ eidē ſctō aude
ret eē moleſt⁹ i corpe ſuo xp̄i ieſu triūpha
lia ſtigmata ꝑferēti. Si q̄s ꝟo ſpū temera-
rie p̄ſūptiōis iſaniēs diuini mūeris iuidus
⁊ ap̄l'ici iudicij ſacrileg⁹ ipugnator: p̄miſſa
vel alia ꝓdigioꝝ ſigna q̄b⁹ in eccl'ia dei ſcti
tatis p̄dicti ꝯfeſſoris eluxit: iprobe ꝯtradi-
ctiōis morſib⁹ crederet obtrectāda: volui
mus ⁊ mādauim⁹ vt eū ſacramēti reſtitue
ret iudicial' ſeueritas diſciplie Ita ꝙ diſtri
cta p̄lati ꝓprij caſtigatiōe corrept⁹ de ipa
blaſphēare deſiſteret ⁊ fidei catholice fruct⁹
de pia mirabiliū dñi credulitate pullulās
nō areret. Uerū poſt hmōi nr̄as exhortatio
nes ⁊ lr̄as ex relatiōe q̄rūdā fide dignoꝝ
dolētes accepim⁹ ⁊ referim⁹ ꝯturbati ꝙ nō
nulli religioſi ⁊ clerici ſcl'ares de caſtelle ⁊ le
giōis regnis circa dictū ꝯfeſſorē ꝯdignā re
uerētiā gerere ꝯtēnētes: q̄nq; i publico ⁊ fre
quēter aſſerūt i occulto ꝙ idē ꝯfeſſor nō ha-
buerit ſtigmata mēorata. Ipi etiā i tātā ꝓ-
rūpūt iſaniā ꝙ de ymagine ꝯfeſſoris eiuſdē
vbicūq; illā depictā iuenuīt ſtigmata ipa dā
nabilr̄ abolēt ⁊ faciūt aboleri ꝓhibendo pi
ctorib⁹ ne p̄fatū cōfeſſorē cū ſtigmatib⁹ de
pingāt eiſdē ꝓpt qđ ipſi⁹ cōfeſſoris honori
⁊ deuotiōi fideliū multū adimit̄: ac venerā
de religiōi dilectoꝝ filioꝝ fr̄m de ordi. mi.
grauiſſime derogat̄. Cuȝ itaq; ſup his ad
honorē altiſſimi oportunū ꝑ nos deceat re
medela adhiberi ap̄l'ica auc̄te decernim⁹ vt
oēs de regnīs p̄dictīs q̄ de ymagine ꝯfeſſoris
eiuſdē hmōi ſtigmata aboleuerit ſeu abo-
lere fecerit ⁊ q̄ p̄dicauerit dictū cōfeſſorem
ipa ſtigmata nullaten⁹ habuiſſe cuiuſcūq;
ordis vel cōditiōis exiſtāt eo ipo laqueū ex
cōicatiōis icurrāt: a qua nō poſſint abſolui
niſi pſonalr̄ ap̄l'icā ſedē adeāt ſup hoc ab-
ſolutiōis bñficiuȝ petituri. Et ſi tales forte
doctores ſeu lectores i theologia ſeu qua-
cūq; alia facl'tate fuerit lectiōis ſi doctores
predicatiōis officijs ſi p̄dicatores: ſi vero
ptāte audiēdi ꝯfeſſiōes habeāt ea ſint om̄i
no p̄uati ⁊ q̄lȝ ipſoꝝ nichilomin⁹ q̄ hmōi of
ficia vel ptāte ſimul habuerit ſil'ez hoꝝ p̄-
uationē icurrat. Ut aūt hmōi p̄ſūptiōib⁹ fi-
nis deſiderabilis iponat̄ fr̄nitati vr̄e ꝑ ap̄l'i
ca ſcripta diſtricte p̄cipiēdo mādam⁹ q̄ten⁹
ſeriē p̄ntiū oīb⁹ religioſis ⁊ clericis ſcl'arib⁹
exēptīs ⁊ nō exēptīs vr̄aꝝ ciuitatū ⁊ dioceſuȝ
fidel'r ꝑ vos vl' aliū ſeu alios exponatīs fa-
ciētes excōicationē ⁊ p̄uationē hmōi appel
latiōe remota firmit̄ obſeruari cōtradicto
res ꝑ cēſurā eccl'iaſticā appellatiōe poſtpo
ſita ꝯpeſcēdo. Preceptū ꝟo nr̄ȝ i hac pte ta
lr̄ adiplē curetīs: vt iiuris quā dei fili⁹ i ſctō
ſuo ſup his pati dinoſcit̄ cordib⁹ vr̄is eſſe
moleſtiſſia videat̄ itaq; ꝑ ꝯn̄s gr̄e diuie p̄mi
um ⁊ nr̄i fauoris vobīs ꝓueīat icremētū. datū
anania. v. kl'. auguſti. Pontifi. nr̄i Anno. v
cc ij

¶ Alexan. iiij. inhibet fratrib⁹ cõfitẽtes
abſq; ſuoꝝ pꝛochialiũ lĩia a quoq; moleſta
ri cõfirmando aliã maioꝛem cõceſſionẽ iaꝫ
ſup hĳs ab eodẽ factaꝫ q̃ in ſequẽti tracta=
tu ſub clemente quarto ponitur.

ALexander epõs ⁊c. Ge
nerali ⁊ ꝓ
uincialib⁹ miniſtris ⁊ vniuer
ſis fratribus oꝛdinis fratrũ
minoꝛum. Cũ olim quidã temere ſentiẽtes
et ad ſobꝛietatem ſapere neſcientes impu=
denter aſſererẽt: q̄ de lĩia ⁊ ꝯmiſſiõe dioce
ſanoꝝ epõꝝ libere non poteratis ꝑdicatio
nis exercere officiũ. ⁊ ꝯfeſſiones audire ſi=
ne parrochialiũ ſacerdotum lĩia ⁊ aſſenſu
Nos ad tollendaꝫ ⁊ confutandã aſſertionẽ
hmõi ⁊ dilucidandã in talibus veritatẽ du
dum in q̈buſdam nr̃is litteris determinan=
do expꝛeſſimus: q̄ vos de licentia vel com=
miſſione aut cõceſſione legatoꝝ ſedis apl̃i=
ce vel oꝛdinarioꝝ locoꝝ libere poteſtis pꝛe
dicare populis audire cõfeſſiones ac peni=
tẽcias iniũgere ſalutares ſacerdotũ ꝓchi
aliũ aſſenſu minime requiſito. Volẽtes igit
hmõi nr̃am deter[...]inationem irrefra[...]abi=
liter obſeruari auctẽ pñtiũ diſtricti⁹ inhibe
mus. ne quiſq; ſuper his vel eoꝛum [...]quo
vos vel aliquem veſtrum aut etiam confi=
tẽtes vobis contra pꝛemiſſe determinatio=
nis foꝛmã aliquatenus moleſtare ꝑſumat.
Decernẽtes nichilomin⁹ irritũ ⁊ inane q̈c=
quid a quoq; ꝯtra inhibitionẽ hmõi conti=
gerit attẽtari. Nulli ergo ⁊c. Datũ anagnie
iij. idus Marcĳ põtificat⁹ nr̃i anno quinto.

¶ Alex. iiij. ꝯuẽtiões ⁊ pacta i ꝑiudiciũ oꝛ=
dinis facta irrita eſſe decernit. Hec habet
ſub autẽtico i ꝯuentu roth. Oꝛi. ẽ i cõuentu
pariſieñ. ⁊ carnoteñ. ſub plũbo.

ALexander epõs ſeruus
ſer. dei. Di
lecto fi. gñali miſtro frm de oꝛ
dine minoꝝ Sa. ⁊ apo. bñ. mẽ
te ſollicita dñt a nobis illa coꝛ
rigi ac etiã i irritũ reuocari q̃
nõ ſolũ iuri ꝯtraria ſꝫ pĳs locis q̈plurimũ
ſũt nociua. Sane lecta corã nobis tua peti=
tio ꝯtinebat q̄ licꝫ ffes oꝛdis tui ex ſtatuto
ſeu ꝯſuetudĩe ipi⁹ oꝛdis abſq; tuo ⁊ ſuoꝛuꝫ
ꝓuĩcialiũ miſtroꝝ aſſẽſu nullas ſup his poſ
ſint ꝯpoſitiões facere q̃ ad eũdẽ noſcunt oꝛ
dinẽ ꝑtinere nõnulli tñ gardiani cuſtodes ⁊
ffes ipi⁹ oꝛdis ꝓ redimẽdis vexatiõib⁹ q̃ ſi
bi a religioſis ꝑſonis ⁊ clericis ſecularibus
ſepe ſepi⁹ iferunt diuer[...]s cũ eis ꝯpoſitio=
nes ⁊ pacta obligatiõib⁹ iterpoſitis ⁊ adie
ctis ꝯditiõib⁹ ſup locis ad dictũ oꝛdinẽ ꝑti
nẽtib⁹ coꝛũq; cimiterĳs ſine tua ⁊ ipoꝝ mi=
niſtroꝝ lĩia ſũt inire coacti. Quare pꝛo ꝑte
tua hũilit petebat a nobis: vt cũ ꝯpoſitiões
pacta ꝯditiões ⁊ obligatiões hmõi redũdẽt
in graue detrimẽtũ oꝛdis memoꝛati ſubue
nire ſup hoc pr̃na diligẽtia curarem⁹. Nos
itaq; tuis ſupplicatiõib⁹ iclinati ꝯpoſitiões
ꝯditiões. obligatiões ⁊ pacta oĩa quocunq;
noĩe cẽſeant. q̃ ſup ꝑmiſſis abſq; tua ⁊ dicto
rũ miſtroꝝ ꝓuĩcialiũ lĩia ⁊ aſſẽſu ꝯtra hmõi
ꝑdicti oꝛdis ſtatutũ vel ꝯſuetudinẽ talit in=
ita eẽ noſcunt cũ ſint temeraria penit⁹ ⁊ in=
digna pñtiũ auctẽ irrita decernim⁹ ⁊ nulli⁹
exiſtere firmitatꝫ ac miſtros gardianos cu
ſtodes ⁊ ffes eoſdẽ ad eoꝝ obſeruãtiã non
teneri. Nulli ergo oĩno hoiꝫ li. hãc. pa. nr̃e
ꝯſti. ifri. vel ei auſu te. cõtra. Si q̈s aũt hoc
attẽ. ꝑſũpſerit idi. oĩ. dĩ. ⁊ be. pe. ⁊ pau. aplo
rũ ei⁹ ſe nouerit icurſurũ. Datuꝫ anagnie.
vĳ. kal. augu. Põtificat⁹ nr̃i anno quinto.

¶ Alex. iiij. quẽdã ffeꝫ ꝑdicatoꝛẽ. b. cla
ram nõ eſſe i celo collocatã publice aſſeren=
tem grauiter repꝛehendit.

ALexãder epõs ⁊c. Pꝛio
ri ꝓuĩciali
ffꝫ ꝑdicatoꝝ i alemania. pꝛo
fũdi doloꝛis aculeo pũgimur
qñ ꝑſonas illas de graui culpa notabiles i
tuemur q̃ ſe diuino cultui ꝑẽniſ obtẽtu gl̃ie
ſub rl̃ari hitu vident ꝑpetuo aſtrixiſſe. Sa
ne mirãtes audiuim⁹ et referim⁹ ꝯturbati
q̄ q̈dã fr̃ tui oꝛdis apð viẽnã ⁊ alemaniam
ꝓponẽs ꝟbũ dei ꝯtra beatã clarã poſtq; di
uine pietati ꝯplacuit q̄ ipaꝫ ꝓ ſuoꝛũ excel=
lẽtia meritoꝝ diuerſis miraculis illuſtratã
ſedes aplica ſolẽni deliberatiõe ꝑmiſſa ca=
talogo ſctõꝝ aſſcripſit i obſeq̈a ꝓphana ꝑ=
rũpẽs pollutꝫ labĳs ꝑſũpſit expꝛimere q̄ ea=
dẽ ſãcta clara cui⁹ felix aĩa i ꝯſpectu fulget
altiſſimi ſctõꝝ nõ erat aggregata collegio
⁊ q̄ ꝑfate ſedis iudiciũ i aſſcriptiõe ꝑdicta
erroneũ extitiſſet. Qr ꝟo talit ipſi⁹ fris pu=
niri debet iſania: q̄ ⁊ ipſe ſue ꝑſũptiõis ex=
ceſſũ deploꝛet coꝛde hũili ⁊ alĳs tollat au=
dacia ſ[...]ilia faciẽdi: diſcretiõi tue ꝑ apl̃i=
ca ſcripta i ꝟtute obediẽtie diſtricte ꝑcipiẽ
do mãdam⁹ q̈ten⁹ inq̈ras ſup hoc diligent
ac ſollicite ꝟitatẽ: ⁊ ſi rẽ iueneris ita eſſe di
ctũ ffem q̄ i publica ꝑdicatiõe ſua maledi=
ctũ hmõi ſine oĩ difficultate ſeu dilatiõe re=
tractet monitiõe ꝑmiſſa ꝑ cẽſurã eccl̃iaſticã
appellatiõe remota ꝯpellas: eũq; nichilomi
n⁹ auctẽ nr̃a ꝑẽptoꝛie citari ꝓcures: vt ifra
terminũ ꝯpetẽtẽ quẽ ſibi duxeris ꝑfigẽduꝫ
ꝑſonalit ꝯpareat corã nobis ꝓ meritis rece
ptur⁹. Quicq̈d aũt ide feceris ⁊ diẽ citatiõis

⁊ formam nobis per tuas litteras harum ſeriem cōtinentes exponere fideliter non omittas Datum tercio nonas Junij. Pontificatus noſtri Anno ſexto.

¶ Greg. ix. ꝯcedit ffres n̄ poſſe ꝯueniri p lr̄as ap̄licas de hac idl'gētia n̄ facietes mētionē Et eſt pariſius et cameraci

Gregorius ep̄s ⁊c. Dilect; filijs gn̄ali miſtro ⁊ vniuerſis ffib⁹ or̄d. mi. Salutē ⁊ ap̄licā bn̄d. Cū iā p ei⁹ grām q̄ q̄ mūdus abominat̄ aſſumit vr̄i titul⁹ ordis adeo ſit inſignis ꝙ vix credit̄ ab hijs q̄ contra vos lr̄as ipetrāt ſine malicia ſubticere Nos ⁊ illoꝝ obuiare fraudib⁹ ⁊ vr̄am inocētiā fauorabiliter cōfouere volētes auc̄te vobis p̄ n̄tiū indulgem⁹: vt neq̄atis p lr̄as ap̄licas cōueniri q̄ de hac indulgētia ⁊ vr̄o nō fecerint ordine mētionē. Nulli ergo hominū liceat hanc paginā nr̄e conceſſiōis infringē: vel ei auſu temerario contraire. Si q̄s aūt hoc attēptare p̄ſūpſerit indignationē oipotētis dei ⁊ beatoꝝ petri ⁊ pauli apoſtoloꝝ eius ſe nouerit incurſurū. Datū Peruſij quintodecimo kalendas auguſti. Pōtificatus noſtri Anno nono.

¶ Greg. ix. cōcedit vt null⁹ p̄lat⁹ obediētiā manualē a ffib⁹ exigere valeat: ⁊ eſt brug;

Gregorius ep̄s ſeruus ſeruoꝝ dei. Dilectis filijs gn̄ali miſtro ⁊ vniuerſis ffribus ordis fra. mi. Sa. ⁊ ap̄licā bn̄d. Inducimur pie cōuerſatiōis vr̄e merit; vt in his que ſecundū deū poſſumus vos fauore beniuolo ꝓſeq̄mur hinc eſt ꝙ cū q̄dā ex p̄latis eccl'iarū q̄ ſicut accepim⁹: vos ſibi deuotos inueniūt ⁊ in exhibitione cōdigne reuerētie ſtudioſos l eo ſe hūilitati vr̄e moleſtos exhibeant ꝙ nouā ꝯſuetudinē inducere moliētes a vobis obediētiā exigūt manualē. Nos id arbitrātes incōgruū ⁊ reputātes indignū: vt nullus ex p̄latis eiſdē abſq; mādato ſedis ap̄lice ſpeciali a vobis dictā obedientiā manualē p̄ſumat exigere: auc̄te p̄ n̄tiu; diſtrictius inhibemus. Nulli ergo omnino hoim liceat hāc paginā noſtre inhibitiōis infringere: vel ei auſu temerario cōtraire. Si q̄s aūt hoc attēptare preſumpſerit indignationē omnipotētis dei ac beatoꝝ Petri ⁊ Pauli ap̄loꝝ eius ſe nouerit incurſurū. Datum Laterani nono kalēdas martij Pontificatus noſtri Anno decimo quarto

¶ Grego. ix concedit prelatis poſſe tam ingredietes ordinem ꝙ̄ profeſſos ab excōicatiōis vinculo abſoluere. Eſt i ꝯuē. duaceū

Gregorius epiſcopus. ⁊c. Dilectis filijs gn̄ali ⁊ ceteris miſtris ꝓuincialibus ordis fra. mi. p̄n̄tes lr̄as iſpecturis. Salutē ⁊ ap̄licā bn̄d. In iure canonico reperit̄ expſſū vt ſi quiſq; eoꝝ q̄ ſimul viuūt ꝑ man⁹ iniectione in ſociū a cōione meruerit fieri alien⁹ p̄lat⁹ eidē recōſiliādi ⁊ penitētiā imponēdi plenaria; habeat ptātē uiſi forte atrocitas facti grauiorē penā expectet. Habet̄ etiā in eodē ꝙ de ſeculo fugiētes q̄ religiōis habitū i monaſterio receperūt ⁊ inter cetera poſtmodū cōfitet̄ ſe tale cōmiſiſſe delictū: p q̄d ipſo ; actu excōicatiōis ſētēciā icurreret l religiōis fauorē ⁊ vt ſubtrahat̄ vagādi materia: per ſuos p̄latos abſolutiōis beneficiū cōſequatur. Verū cū prouenint ex veſtre ac ffm veſtroꝝ cōuerſatiōis pie meritis p quā vbiq; terrarū nomen attollitur omniū cōditoris vt quā cū ipſo poſſumus vobis ꝓ animaꝝ ſalute gratiā faciamus Deuotioni vr̄e p̄ n̄tiū auc̄te cōcedimus: vt eos ex fratrib⁹ veſtris qui pro iniectione manuū in ſeip̄os incurrerint excōicationis vinculū vel incurrerint: aut in illud ante ſuſceptū habitū inciderūt: necnō vt eos qui relicta vanitate ſeculi cupiētes vr̄e humilitatis collegio aggregari ſe aſſerunt excōicatione ligatos: ne ipſoꝝ ad deū poſſit impediri ꝯuerſio abſoluere valeatis: dūmodo iniuriā et dāna paſcis ſatiſfaciāt cōpetēter. Illis tn̄ exceptis quoꝝ adeo grauis fuerit ⁊ enormis exceſſus ꝙ merito ſint ad apoſtolicā ſedē deſtinādi. Nulli ergo omnino hoim liceat hanc paginā noſtre cōceſſionis infringere vel ei auſu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attēptare preſūpſerit indignationē oipotētis dei ac beatoꝝ petri ⁊ pauli apoſtoloru; eius ſe nouerit incurſurum. Datum Laterani ſecundo idus Decembris. Pontificatus noſtri Anno decimoquarto.

¶ Innocēti⁹. iiij. ihibet nullū an̄ annū ꝓbatiōis cōpletū ad ꝓfeſſionē admitti: ſecus aūt factā ꝓfeſſionē irritā eſſe declarat. H̄ſ ſub plūbo piſi⁹ carnoti Rothoma. ⁊ brugis

Innocentius epiſcopus ſeru⁹ ſeruoꝝ dei Dilectis filijs magr̄o gn̄ali ⁊ ffib⁹ de ordie fra. p̄dicatoꝝ. Salutē ⁊ ap̄licā bn̄d. Nō ſolū in fauorē ꝯuerſi ſ; etiā monaſterij ꝓbatiōis tp̄s a ſāctis pr̄ibus eſt indultū: vt ille aſperita

tes iſti⁹ ⁊ iſtud mores illius valeat experi ri. In r̃la quoqꝫ bti bñdicti p̄cipit: vt ad cõuerſionẽ nouiter veniẽti nõ facilis tribu atur ingreſſus: ſꝫ ſicut docet ap̃ls an ſit ex deo ſp̃us cõprobet: ⁊ dura ⁊ aſꝑa ꝑ q̃ itur ad dñm exponãtur. Preterea in eadẽ r̃la ſb iũgit: vt dicat̃ Ecce lex ſub qua militare de ſideras: ſi eã obſeruare potes igredẽ alio= qñ liber veniſti liber diſcede. Inſuꝑ fe. re= Gregori⁹ papa ꝑdeceſſor nr̃ ſtatuit: vt poſt ti i ꝓbatiõe nouicij añ ſuſceptũ religiõis ha bitũ q̃ dari ꝓfitẽtibus cõſueuit: ſeu añ ꝓfeſ ſionẽ emiſſã ad ſtatũ priſtinũ redire poſſint libere infra annũ: ⁊ ad oẽm ambiguitatẽ penitus amouendã cũ i q̃buſdã locis religi onis nouicioꝝ habit⁹ nõ diſtinguat̃ ab ha= bitu profeſſoꝝ profeſſiõis tẽpore bñdican tur veſtes q̃ ꝓfitẽtibus cõcedũt̃ vt nouicio rũ ac ꝓfeſſoꝝ habitus diſcernat̃. Licet igit̃ zelũ aiarũ habẽtes eas lucrari dño ſollici= te cupiatis: q꞉ tamẽ decet ⁊ expedit vt ꝯſciẽ tie puritati nõ deſit iudiciũ ratiõis ne vn= de ſpiritalis ꝓfectus q̃rit̃ ide ſalutis diſpẽ diũ ſubſequatur. Vobis de ffm noſtroꝝ cõ ſilio in virtute o[illegible]ediẽtie ſub pena e[illegible]ica= tiõis auctẽ preſentiũ diſtrictius in[illegible]bem⁹ ne añ annũ ꝓbatiõis elapſũ q̃ eſt [illegible]xime in ſubſidiũ fragilitatis hũane r̃lariter inſti tutus: quẽq꞉ ad ꝓfeſſionẽ vr̃i ordinis ſeu re nũciationẽ ſcl'i faciẽdã recipe preſumatis: nec cõſtitutũ in ꝓbatiõe nouiciũ aliquate= nus impedire: quominus infra eundẽ ãnũ ꝓbationis ad aliã religionẽ quã maluerit trãſeat ſicut de ſua ꝓceſſerit libera volũta te. Nõ obſtãtibus ſtatuto cõtrario ſi quod a vobis eſt editũ: qð irritũ decernimus ⁊ in ane: vel aliq̃bus l'ris a ſede ap̃lica impetra tis ſeu etiã impetrãdis q̃ de premiſſis exꝑſ ſã nõ fecerint mẽtionẽ. Qð ſi forte contra hmõi nr̃am ihibitionẽ quẽq꞉ recipe ꝑſũpſe ritis: decernimus eũ q̃ taliter receptus fue rit nullaten⁹ vr̃o eſſe ordini obligatũ: voſq꞉ a receptiõe quorũlibet ad ꝓfeſſionẽ eiuſdẽ ordinis fore ip̃o facto ſuſpẽſos: ⁊ inſuꝑ pe ne ſubijciẽdos q̃ ffibus ipſi⁹ ordinis ꝓ cul= pis infligi grauiorib⁹ cõſueuit. Nulli ergo omnino hoĩm liceat hanc paginã noſtre in hibitionis ⁊ cõſtitutionis infringere: vl' ei auſu temerario cõtraire. Si q̃s aũt hoc at= tẽptare preſũpſerit. ⁊c. Datum apud ciui= tatem caſtellanam. .xv. kalendas iulij. Põ tificatus noſtri Anno primo.

¶ Inno. iiij ꝯcedit ffes hacten⁹ nõ depu tatos i monaſterijs ſ[illegible]i damiani: nec dein ceps teneri ẽt ꝑ l'ras ap̃licas. hec hr̃ ſub au entico in ꝯuẽtu rotho. Originale eſt i con= uentu pariſienſi.

Innocẽti⁹ ep̃s ⁊c. Dilectis filijs gñali miniſtro ⁊ fratribus ordinis mi. Salu tẽ et ap̃licã benedictionẽ. Pa ci et trãquillitati veſtre ꝑſna volentes imposterũ ſollicitudine ꝓuidere auctẽ vobis ꝑñtiũ indulgem⁹: vt in mona= ſterijs monialiũ incluſarũ ordinis ſãcti da miani in q̃bus tp̃e fe. re. Gregorij pape pre deceſſoris noſtri aliqui fratres vr̃i ordinis deputati nõ fuerũt. morari minime tenea= mini: nec ad id ꝑ l'ras ap̃licas impetratas: ſeu etiã impetrãdas artari poſſitis: niſi lit tere ipſe plenã fecerint de hac indulgẽtia mentionem. Prouiſo vt in monaſterijs: in quibus tũc temporis fratres deputati fue runt. ponantur ſecundum diſcretionem mi niſtrorum prouincialium idonei et maturi Qui monaſteriorum ipſorum monialibus in ſpiritualibus duntaxat deſeruiant: iuriſ dictioni et correctioni miniſtrorum ſuo= rum ſicut et ceteri nichilominus parituri. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtre conceſſionis infringere: vl' ei auſu temerario contraire. Si quis autẽ hoc attemptare preſumpſerit indignatio= nem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incur ſurum. Datum Lugduni ſextodecimo ka= lendas auguſti. Pontificatus noſtri Anno tercio.

¶ Alexander quartus inhibet prelatis obedientiam a fratri= bus exigere poſſe.

Alexander epiſco= pus ſeruus ſeruo rum dei. Dilectis filijs generali et miniſtro et vniuerſis fratribus ordinis minorum. Salutem et apoſtolicam benedi ctionem. Inducimur pie conuerſationis ve ſtre meritis: vt in his que ſecundum deum poſſumus vos fauore beniuolo proſequa= mur. hinc eſt ꝙ cum quidam ex prelatis eccleſiarum qui ſicut accepimus vos ſibi deuotos inueniunt: et in exhibitione con= digne reuerentie ſtudioſos: in eo ſe hu= militati veſtre moleſtos exhibeant: ꝙ no uam conſuetudinem inducere molientes a vobis obedientiam exigunt manualem nos id reputantes in congruum et repu= tantes indignum: vt nullus ex prelatis eiſ dem a vobis dictam obedientiam manua

lem preſumat exigere: auctoritate pñtium diſtrictiꝰ inhibemꝰ. Nulli ergo omnino hominū liceat hāc paginam nře inhibitiōis ifringere: vel ei auſu temerario ꝯtraire. Si qˀs aūt hoc attēptare ꝓſūpſerit: indignationem omnipotētis dei ⁊ beatoꝝ petri ⁊ pauli apłoꝝ eiꝰ ſe nouerit incurſurū. Datū neapoli.xij.kał.iunij. Pōtificatꝰ nři āno primo.

¶ Alexāder.iiij.cōcedit p̄latis in eiectos ab ordine vel egreſſos p̄dicantes ⁊ cōfeſſiones audientes: poſſe excoicatiōis ſentenciā promulgare.

Alexander epſ ſeruus ſeruorū dei Dilectis filijs gñali ⁊ vniuerſis ꝓuincialibꝰ miniſtris ⁊ cuſtodibus ordinis fratrū minorū. Salutē ⁊ apłicā bñdictionē Iuſtis petentiū deſiderijs dignū ē nos facilē prebere conſenſū: vt vota q̄ a rōnis tramite non diſcordāt: effectu ꝓſequēte ꝯplere. Cū igitur ſicut ex parte vřa fuit ꝓpoſitū coraȝ nobis: aliq̄ a veſtris ſacris collegijs ipſorū culpis exigētibꝰ repellātur: qˀdā onꝰ obediētie temeritate ꝓpria deponētes: quaſi pulli onagri vitā velit ducere abſqȝ iugo: ac ijdē extra clauſtra vři ordinis pagrātes: p̄dicationū ꝯfeſſionū ⁊ docēdi officia exercere preſumāt in ſnaꝝ aiaꝝ diſpēdiū ⁊ ſcādalū plurimoꝝ. Nos vřis p̄cibꝰ inclinati: ne predicti quos ab ordine ꝓ ſuis culpis per vos expelli ꝯtigerit. vel egreſſi fuerint ſuo ꝓprio motu: p̄dicare/ꝯfeſſiones audire/ ſeu docere preſumāt: niſi de nřa vel vřa licētia ſpeciali ad aliū trāſierint ordinē diſtrictiꝰ inhibemꝰ. Qȝ ſi forte ꝯtra nřaȝ inhibitionē aliqˀd temere fuerit attēptatū: liceat vobis i ipſos ffes excōicatiōis ſnīaȝ ꝓmulgare. Nulli ergo oīno hoīm liceat hāc paginā nře ihibitiōis ⁊ ꝯceſſionis ifringere: vel ei auſu temerario ꝯtraire. Si qˀs aūt hoc attemptare preſūpſerit: indignationem oīpotētis dei ⁊ beatoꝝ petri ⁊ pauli apłoꝝ eiꝰ ſe nouerit incurſurū. Datū anagnie quarto idꝰ octobris pontificatus noſtri anno primo.

¶ Alexander.iiij.concedit p̄latos poſſe quibuſcūqȝ pontificibus ordinandos fratres preſentare.

Alexāder epiſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei. Dilectis filijs gñali ⁊ vniuerſis ꝓuincialibꝰ miniſtris ordinis fratrū minoꝝ. Salutem ⁊ apłicā bñdictionē. Conuenit vt ſacer ⁊ lucidus veſter ordo ſicut religionis altitudine pollet: ſic ꝑ ſedis apłice grāȝ priuilegio fulgeat ſpeciali. Attēdētes igitur qȝ eiuſdē ordinis fratres de locis ad loca ipſius ordinis ſepius tranſmittuntur: propter quod ſtabilē ⁊ perpetuam in certis ⁊ determinatis eiuſdem ordinis domibus non faciunt manſionem: conſiderātes etiam ꝙ bonos et idoneos ac approbatos a vobis fratres facitis ad ordines promoueri: veſtris ſupplicationibus inclinati: vt liceat vobis ordinandos fratres eiuſdē ordinis quibuſcunqȝ malueritis catholicis pontificibꝰ cōmunionem et gratiam predicte ſedis habētibus preſentare: ipſiſqȝ pontificibus pñtatos a vobis fratres ſine qualibet examinatione per eoſdem pontifices faciēda ⁊ abſqȝ omni promiſſione vel obligatione ipſorum ordinandorum fratrum ad ordines promouere: vobis ⁊ ordini veſtro auctoritate preſentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtre conceſſionis infringere: vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare preſumpſerit: indignationem omnipotentis dei et beatoꝝ petri et pauli apłoꝝ eiꝰ ſe nouerit incurſurū. Datū anagnie.xvij.kał. nouēbris. pontificatus noſtri anno primo.

¶ Alexander.iiij. concedit tempore iterdicti: iuris ſolēnitate ſeruata: fratres poſſe diuina celebrare. Nota ꝙ inocētiꝰ.iiij. ſub eodē tenore idē cōceſſit. cuiꝰ bulla habetur pariſiꝰ trecis meth.et brugis.

Alexander epſ ſeruus ſeruoꝝ dei Dilectis filijs gñali ⁊ ꝓuincialibꝰ miniſtris ac ceteris ffibꝰ de ordine fratrum minorum. Salutem et apoſtolicam benedictionem. Eis qui ſanandis animarū morbis verbo medentes et opere ſollerter inuigilant libenter illa de ſpeciali gratia indulgemus: per que diuinis ſuffulti preſidijs tutius et vtilius valeant hominū procurāde ſaluti vacare. Hinc ē ꝙ veſtris deuotis ſupplicationibus inclinati: preſentiū vobis auctoritate concedimus: vt cum ad loca interdicto ſuppoſita vos venire contigerit: poſſitis i eis excoicatis ⁊ interdictis excluſis/ianuis clauſis/ſuppreſſa voce ⁊ non pulſatis cāpanis diuina officia celebrare: niſi id vobis fuerit ſpecialiter iterdictū. Nulli ergo oīno hoīm liceat hāc paginā nře cōceſſiōis infringere: vel ei auſu temerario contraire Si quis aūt hoc attēptare preſūpſerit: indignationē oīpotētȝ dei ⁊ beatoꝝ petri ⁊ pauli apłoꝝ eiꝰ ſe nouerit incurſurū. Datū lateran.kał.decēbris.ponti. nři anno primo.

¶ Alexan.iiij.inhibet ffibꝰ ciſtercieñ.fra-
tres minores poſſe in ſuo ordine recipere.
Hec habet ſub autẽtico i ꝯuẽtu rothomagẽ
ſi.Origi.ẽ in cõuentu pariſieñ ⁊ Cadomeñ.

A Lexander epiſco-
pus ſeruꝰ ſeruoꝝ dei.Dilectis
filijs.Uniuerſis abbatibꝰ prio-
ribꝰ ꝑpoſitis et cõuẽtibꝰ mona
ſterioꝝ ſcti bñdicti.ciſtercieñ.ſcti auguſti
ni.ꝑmõſtratẽſis.camalduleñ.⁊ vallis vm-
broſe ordinũ.Salutẽ et aplicã bñdictionẽ.
Ueſtrã et vroꝝ ordinũ cõdecet honeſtatez
vt ordinate charitatꝫ ſtudio deſudãtes.ſu
ꝑ hijs q̄ tamẽ igrata vobis ⁊ iimica refugi-
tis neminẽ offẽdere ꝑſumatis.Hic ẽ ꝙ nos
dilectoꝝ filioꝝ frm̃ de ordie minorũ ſuppli
cationibꝰ iclinati/vniuerſitati vre ꝑ aplica
ſcripta in virtute obediẽtie diſtricte ꝑcipiẽ
do mãdamꝰ quatinꝰ ſi quos ffes ipiꝰ ordi
nis abſq ſuoꝝ miſtroꝝ petita ⁊ obtẽta licẽtia
recepiſtis eidez ordini ſine dilatiõe ⁊ diffi-
cultate qualibet reſtituere ſtudeatis.Nos
aũt ad ꝑcludẽdã viã ſilĩa i poſteꝝ ꝑſumẽdi
auctoritate pñtiũ diſtrictiꝰ ihibemꝰ ne pre
textu quarũcũq lraꝝ a ſede aplica gnalit
vl ſpalit obtẽtarũ ſeu obtinẽdaꝝ q̄ de pñti
bus plenã ⁊ expreſſã nõ fecerint mẽtionez
in poſteꝝ dicti ordis ffes ꝓfeſſos ſine ꝑfa
ta licẽtia i ordinibꝰ vris aliq̄tenꝰ admittatis
Ac decernẽtes nichilominꝰ irritũ ⁊ iane q̄c-
q̄d ꝑ vos ꝯtra ꝑceptũ ⁊ ihibitionẽ nraz ſuꝑ
hoc cõtigerit attẽtari.Eadẽ auctoritate ſta
tuimꝰ:vt ꝑſumẽtes ſciẽter ꝯtra hmõi prece
ptũ ⁊ inhibitionẽ ꝓpria temeritate venire
ipſo facto ſniaz excõicatiõis icurrãt.a qua
nõ poſſint abſolui niſi ꝯſpectui ſedis aplice
ꝑſonalit ſe pñtẽt ab ea iuxta ipiꝰ ꝓuidẽtiã
abſoluẽdi.Nulli ẽ oino hoĩz liceat hãc pagi
nã nre ihibitiõis ⁊ ꝯſtitutiõis ifrigere ⁊c.Si
q̄s aũt hoc attẽptare ꝑſũpſerit idignationẽ
olpotẽtis dei et btõꝝ petri ⁊ pauli ⁊c.Da.
latera.ij.nonas feb.Põ.nri anno.vij.

¶ Alex.iiij.mandat ecclĩarum prelatos
eligẽtibꝰ apud fratres ſepulturã ſacramen-
ta eccleſiaſtica miniſtrare.

A Lexãder epiſco-
pus ⁊c.Archiepis ⁊ epis per
lombardiã ⁊ romãdiolã con-
ſtitutis.Dilecti filij Miniſter ⁊ fratres mi-
nores adminiſtratiõis bononie nobis ſigni
ficare curarũt ꝙ nõnulli ꝑlati rectores ⁊ cle
rici ecclĩaꝝ.ciuitatũ ⁊ dioceſũ adminiſtra
tionis eiuſdem vobis ſubiecti parrochia-
nis ſuis pro eo duntaxat ꝙ apud ipſos fra
tres eligunt ſepulturã in extremis ecclĩaſti
ca denegãt ſacramenta.Quo circa vniuer-
ſitati veſtre per apoſtolica ſcripta in virtute
obedientie diſtricte precipiẽdo mãdamus.
quatenus prelatos rectores ⁊ clericos ꝑdi
ctos ꝙ ꝑtextu hmõi parrochianis eiſdẽ ſa-
cramenta nõ ſubtrahãt ſupradicta monitio
ne ꝑmiſſa ꝑ cenſurã ecclĩaſticã iuxta officij
veſtri debitũ appellatiõe remota cogatis.
Alioquin venerabili fri nro archiepo raua
neñ ⁊ dilecto filio M canonico mutineñ da
mus nris litteris in mãdatis:vt ipſi ſuper
hoc mãdatũ aplicũ exequẽtes:eoſdẽ ꝑlatos
rectores ⁊ clericos a ꝑſũptiõe hmõi moniti
one ꝑmiſſa ꝑ cẽſurã eãdẽ ſublato appellati
onis ipedimẽto ꝯpeſcãt:nõobſtãte ſi aliq̄bꝰ
a ſede aplica ſit indultũ:ꝙ interdici ſuſpen
di vel excõicari nõ poſſint ꝑ lras dicte ſedis
nõ faciẽtes plenã ⁊ expreſſã de idulto hmõi
mẽtionẽ:ſiue quauis alia eiuſdẽ ſedis indul
gentia per quã id impediri valeat vel dif-
ferri:ſeu cõſtitutione de duabus dietis edi
ta in conſilio generali.Datum.

¶ Clemẽs.iiij.ꝯcedit nullũ legatũ vl quẽcũ
ꝙ aliũ q̄ſlibet ſentẽcias ꝯtra ffes ꝓmulga
re poſſe.Hr pariſ Cameraci ãbiañ rotho.

C Lemens epſ ⁊c.Mini-
ſtro generali
⁊ fra.or.mi.S.⁊ apo.bñd.Exi
gẽtibꝰ vre deuotiõis meritis
votis vris libẽter ãnuimꝰ ⁊ pe
titiões vras quãtũ cũ deo poſ
ſumꝰ fauorabilr exaudimꝰ.Ex ꝑte ſiq̄dem
vra fuit ꝓpoſitũ corã nobis:ꝙ nõnulli apli
ce ſedis legati ⁊ delegati eorũq ſubdelega
ti auctẽ litterarũ ſedis eiuſdẽ in q̄bus de or
dĩe vro ſpãlis mẽtio nõ habet i aliq̄s vrm
vel loca vra excõicatiõis ſuſpẽſionis ⁊ iter
dicti ſentẽcias fulmĩare ꝑſumũt:⁊ faciunt
ab alijs fulmĩari:ac mãdãt eos excõicatos
publice nũciari ⁊ tanq̄ excõicatos ab oibꝰ ar
ctius euitari in vrm nõ modicũ ꝑiudicium
⁊ ſcandalũ plurimoꝝ.Uolentes igitur pa-
ci ⁊ trãquillitati vre pñria ſollicitudine ꝑca
uere:vris ſupplicatiõibꝰ iclinati:ne ab ali-
quo legato niſi de latere aplice ſedis miſſo
vel delegato aut ſubdelegato auctẽ lrarũ
ſedis ꝑdicte excõicari ſuſpẽdi vl interdici
poſſitis:niſi littere ipſe plenam et expreſſã
de ordine veſtro et indulto huiuſmodi fe-
cerint mentionem auctoritate vobis pre-
ſentium indulgemus ac decernimus om-
nes ſẽtẽcias irritas ⁊ ianes ac nulliꝰ exiſte
re firmitatis:q̄s cõtra tenorẽ pñtis indulti
per quemcũq de cetero contigerit promul
gari.Nulli ergo omnino hominum liceat

hanc pa. nře ɔceſ. ⁊ɔſtitu. ⁊c. Datū peruſij xvij. kł. Julij. Põtificatꝰ nři Anno primo.

¶ Clemẽs. iiij. ɔcedit monialibus ſctẽ clare non teneri ad ſubſidia vel legata q̃buſcunq; ſoluenda.

Clemẽs epiſcopus ⁊c. Uniuerſis abbatiſſis ⁊ cõuentibꝰ ſororꝝ incluſarꝝ monaſteriorū ordis ſctẽ Clare. Quãto ſtudioſius deuota mẽte ac hũili diuine ɔtẽplatiõis / vacatis obſeqijs: tãto libẽtiꝰ vře pacis ꝓcuramꝰ ɔmodū ⁊ q̃etis Attẽdẽtes igit̃ ꝙ lz ꝗ̃plura monaſteria vři ordis varias poſſeſſiões obtineãt: idẽ tñ ordo ĩ paupertate eſt fũdat̃ voſq; volũtarie paupes xp̄o pauperi deſeruitis: vřis ſupplicationibꝰ inclinati vt vos ſeu vřm aliq ad exhibendū ꝓcuratiões aliquas legatis vł nũcijs aplice ſedis ſiue ad p̄ſtãdū ſubuẽtionẽ quãcunq; vel ad ɔtribuẽdū ĩ exactionibꝰ vel collectis ſeu ſubſidijs aliq̃bꝰ ꝑ lřas dicte ſedis aut legatorꝝ vł nũciorꝝ ipoꝝ ſeu rectorꝝ terrarū vel regionū quarumcũq; minime teneamini: nec ad id cogi poſſitꝫ etiã ſi ĩ hmõi ſedis eiuſdẽ ɔtineat̃ lřis ꝙ ad q̃uis exẽpta ⁊ nõ exẽpta loca ⁊ monaſteria ſe extẽdant et aliqua eis cuiuſcũq; tenoris exiſtat ipius ſedis ĩdulgẽtia nõobſtãte: niſi forſã lře ipe dicte ſedis de ĩdulto hmõi ⁊ ordie vřo plenã et expreſſã fecerint mẽtionẽ: auctoritate vobis p̄ñtiū ĩdulgemꝰ. Nos eñi decernimus irritas ⁊ ĩanes ĩterdicti ſuſpẽſionis / ⁊ excõicatiõis ſẽtẽtias ſi quas ĩ vos vł aliquã vřm aut aliq̃s monaſterioꝝ vřoꝝ ſeu quoſcũq; alios occaſiõe vři p̄miſſoꝝ p̄textu contra hmõi ɔceſſiõis nře tenorẽ ꝑ quẽcũq; de cetero ɔtigerit ꝓmulgari. Nulli ergo ⁊c. Datum peruſij. xij. kalendas decembris. Pontificatus noſtri. Anno primo.

¶ Clemẽs. iiij. declarat ꝓhibitionẽ factã fřibꝰ p̄dicatoribꝰ ⁊ mĩoribꝰ de ſe inuicẽ nõ recipiẽdis. intelligitur de iã profeſſis.

Clemẽs epiſcopus ⁊c. Gñali ⁊ ꝓuĩcialibꝰ miſtris ac vniuerſis fřibus ordis fřm minorꝝ. Lecta nobis vřa petitio cõtinebat ꝙ fe. re. Alexãder papa p̄deceſſor noſter vobis ⁊ dilectis filijs magřo ⁊ alijs fratribꝰ ordis fřm p̄dicatorū in v̄tute obediẽtie ꝑ ſuas litteras p̄cceperit vt vos eorꝝ ordini vel ip̄i vřo voto vel etiã iuramẽto obligatos nullatenꝰ p̄textu ĩdulgẽtie alicuius ſeu aliquarꝝ lřaꝝ obtẽtaꝝ a ſede aplica vel etiã obtinẽdarū in poſterꝝ q̃ de illis expreſſam non fecerint mentionẽ p̄ſumeritis recipere: niſi priꝰ miniſtri vel prioris ſui petita foret licẽtia et obtẽta. Decreuit etiã irritū et inane q̃cq̃d per vos vel ipos in hac ꝑte ɔtra p̄ceptū ſuū ɔtigeret attẽptari: ſtatuẽs vt hmõi p̄ſũptores incurrerẽt excõicationis ſentẽtiã ipo facto: a qua nequaq; abſolui poſſent niſi ſe apud ſedẽ aplicã ab ea ſicut viſū foret abſoluendi perſonaliter p̄ſentarẽt. Poſtmodū vero per quaſdã alias litteras vobis et eiſdẽ fratribꝰ duxit diſtrictius inhibendū: ne ante annū probatiõis elapſū q̃ eſt maxime in ſubſidiū fragilitatis humane regulariter inſtitutꝰ quemq; ad profeſſionem veſtroꝝ ordinum preſumeretis recipe ſeu ad renunciationẽ ſeculi faciendam: nec conſtitutū in probatiõe nouicium aliquatenus impedire: quominus infra eundem annum probationis ad aliã religionem quam mallet tranſiret: ſicut de ſua ꝓcederet libera voluntate: nõobſtantibꝰ ſtatuto cõtrario ſi quod a vobis vł ipſis eſſet editum quod ipſe decreuit irritũ ⁊ inane: vel aliq̃bus lřis a ſede aplica ipetratis ſeu etiã impetrandis que de premiſſis expreſſam non fecerint mẽtionẽ. Et ſi forte cõtra hmõi ſuã inhibitionẽ. quẽq; vos vł dicti fratres reciperetis: qui taliter receptus exiſteret nullatenus eſſet veſtro vel eorundem fratrum ordini obligatꝰ: voſq; ac ipſi a receptione quorumlibet ad profeſſionem dictorum ordinum eſſetis ipſo facto ſuſpenſi: et inſuper pene deberetis ſubijci: que fratribus ipſorum ordinũ pro culpis infligi grauioribus cõſueuit. Nos igitur ipſius predeceſſoris qui ſuper hoc certum edidit declarationis oraculum veſtigijs inherentes: quod ipſe de obligatis ordinibus predictis in premiſſis ſuis litteris dixerat ne ipſi vel vos recipere preſumeritis eoſdem ſtatuendo vt huiuſmodi preſumptores ipſo facto excommunicationis incurrant ſententiam: de illis tantū intelligi volumus: quos poſt predictum annum probationis elapſum eiſdem eſſe conſtiterit ordinibus obligatos. Ceterū nolumus ꝙ per aliquam ꝓhibitionem ſeu conſtitutionem noſtrã ſi qua poſtmodū a nobis forſitan emanauit que huic declarationi videatur contraria: preiudiciū aliquod delarationi generetur eidẽ. Nulli ergo ⁊c. Datum viterbij. ij. nonas Julij. Pontificatus noſtri Anno quarto.

¶ Clemens quartus inhibet q̃buſlibet prelatis priuilegia fratrum dubia vel clara poſſe interpretari.

CLemens ep̄s ꝛc. Magiſtro ꝛ fratrib⁹ ordinis p̄dicatoꝝ ꝛ ḡnali miniſtro ꝛ frib⁹ ordinis minoꝝ. Ordinis vr̄i ſacra religio ſub qua virtutū dn̄o i hūilitate ſp̄s laudabilit̄ deſeruitis ,pmeret̄: vt nos ipſuꝫ ordinē ſyncera diligētes in dn̄o charitate: illa vobis libēti aīo ꝯcedam⁹: p q̄ materia ſubmota grauaminis ſtat⁹ vr̄i trāquillitas ꝓcuret̄. Sane trāſmiſſa nobis cōqueſtione mōſtraſtis: ꝙ nōnulli archiep̄i ꝛ ep̄i ꝛ alij ecclesiaꝝ p̄lati vr̄is libertatib⁹ derogātes: indulgētias ſeu ꝓuilegia vobis ab ap̄lica ſede ꝯceſſa interp̄tari ꝛ ad ſuū itellectū trahere moliunt̄: ꝙ̄ ꝙ̄ intellectū ipſū verba idulgētiaꝝ ꝛ ꝓuilegioꝝ hmōi nequaꝙ̄ exprimere videant̄: ac vos iuxta ipoꝝ interp̄tationē priuilegia ipſa ſeruare ꝯpellūt i vr̄m nō modicū p̄iudiciuꝫ ꝛ grauamē. Qꝛ vero ſup hoc ap̄lice ꝓuiſiōis remediuꝫ imploraſtis: nos vr̄is ſupplicatiōib⁹ annuētes: ne p̄fati archiep̄i ep̄i ꝛ p̄lati alij p̄dicta priuilegia ꝛ indulgēcias ſiue clara q̄ interp̄tatiōe nō indigēt ſiue dubia ꝯtineāt decetero interp̄tari p̄ſumāt auctoritate p̄ñtium diſtricti⁹ inhibem⁹: volētes vt cū eius ſit interp̄tari cui⁹ eſt ꝯdere: interp̄tatio ſup hmōi dubijs ꝛ obſcuris dicte ſedis iudicio requirat̄. Nulli ergo. ꝛc. Datum viterbij nonis iulij. pōtificatus noſtri anno quarto.

¶ Cle. iiij. mādat ſpaciū. ccc. cānaruꝫ ſupraſitaꝝ reduci ad. cxl. ori. hēt̄ piſi⁹ ꝛ metis.

CLemens ep̄s ꝛc. Magiſtro ac vniuerſis priorib⁹ ordinis fratrū predicatoꝝ. Qꝛ plerūꝙ̄ in futurorū euētib⁹ ſic humani fallit̄ incertitudo iudicij: vt qđ vtile cōiectura veriſimilis imo etiā attētata iterdū ꝯſideratio pollicet̄: nō ſolū iutile ſꝫ dānoſū repiri ꝯti gat: nōnūꝙ̄ qđ ꝯſulte ſtatuit̄: poſtmodū ꝯſultius irritat̄. Hoc q̄ppe neceſſitas p̄ñtis ꝓuiſionis euidēter oñdit. Dudū ſiq̄dē vt iter religioſos potiſſime p nr̄e diligētie ſtudiū emulatiōis ꝛ diſſētiōis tolleret̄ occaſio ꝛ caritatis itegritas ſeruaret̄ p nr̄as ſub certa forma lr̄as ordinandū duximus et diſtricti⁹ inhibendū: ꝙ nulli liceret ex tūc de fratrum minorum penitentie ieſu chriſti beate Marie de montecarmeli. heremitarum ſācti auguſtini. ſancte Clare. alijſꝙ̄ ordinibus in paupertate fundatis: nulliꝙ̄ mulierū de predictis ſeu quibuſcunꝙ̄ alijs ordinibus aliqđ monaſterium. eccleſiā vel oratoriū edificare ſeu ꝯſtruere: nulli quoꝙ̄ ſeculari vl' religioſo cuiuſcūꝙ̄ ꝓfeſſiōis eccleſiā. monaſteriū ſiue oratoriū iā edificatū in aliquē trāſferre de ordinib⁹ mēoratis infra ſpaciū. ccc. cānaꝝ a vr̄is eccl'ijs mēſurādaꝝ p aera etiā vbi alias recte nō pmitteret loci diſpoſitio mēſurari: ſtatuētes vt q̄cq̄d ꝯtra hmōi ordinatiōis et ihibitiōis nr̄e tenorē ex tūc edificatū exiſteret: dirueretur oīno. Uerū qꝛ qđ ad pacē vr̄am ꝛ p̄dictorū fratrū ꝛ ordinū ꝓuiſū fuerat: nō ſolū vobis ſed etiā multis alijs q̄ propt̄ p̄dictū diffuſū cānaꝝ ſpaciū in hmōi ordinatiōe ac ihibitiōe cōtentū quaſi ab oībus ſolēnibus etiā ciuitatib⁹ inueniebant̄ excluſi ad ſcādaluꝫ ceſſiſſe ꝯperimus: diuerſis ꝓpterea materijs ſuſcitatis nos ſup his cū fratribus noſtris deliberatione p̄habita hmōi ſpacium de ipſorū fratrū cōſilio reſtringētes: ipſuꝫ ad. cxl. cānas duximus reducenduꝫ: oībus alijs q̄ in p̄miſſis lr̄is cōtinent̄ i ſuo robore duraturis. Nulli ḡ. ꝛc. Datū viterbij iiij. kl' Julij Pontificatus noſtri Anno quarto.

¶ Clemens. iiij. concedit nullū monaſteriū infra ſpaciū. ccc. cānarum a fatrum monaſterijs edificari poſſe. Originale habetur Pariſius ꝛ Brugis.

CLemēs ep̄s ſer. ꝛc. Dilectis filijs generali ꝛ prouincialibus miniſtris ac vniuerſis fratribus ordinis fratrū miorū. Salutē ꝛ apoſtolicā bn̄dictionē. Ad conſequēdā gloriā celeſtis patrie ſic diuina pietas humilitatē veſtrā per ſuā gratiā cernitur allexiſſe: ꝙ ſemper ad hoc intenti eſtis et vigiles vt illam vobis et proximis per innocentis vite ſtudium acquiratis. Hec enim et alia ſancta pauperrime religiōis veſtre merita nos inducunt ꝙ ſumus ex intimo cordis affectu ſolliciti vt in omnibus que ad dei laudem et tranquillū ſtatum deuotionis veſtre cupitis habeamus prouidentie ſtudium efficacis. ¶ Sane nō ſine quadam turbatione animi frequenter audiuimus ꝙ inter vos et religioſos aliquos illa de cauſa emulationis ꝛ diſſentionis materia oriretur: quia ipſi domos et eccleſias regulares iuxta loca veſtra non ſine veſtro graui preiudicio et diſpendio manifeſto quandoꝙ̄ conſtruere preſumebant. Cum itaꝙ̄ ad apoſtolici ſpectet officij dignitatem de regno militantis eccleſie cuiuſlibet ſcandali materiam abolere: nos digne volentes ꝙ huiuſmodi emulatiōis ꝛ diſſentiōis occaſio p diligētie nr̄e ſtudiū amputet̄. aucte p̄ñtiū ordina

mus: ⁊ diſtricte ihibemꝰ: q̄ nulli liceat amodo de predicatorū penitentie ieſu xp̄i. beate Marie de mōtecarmeli. heremitaꝝ ſancti auguſtini. ſctē Clare. alijſq; ordinibus in pauꝑtate fūdatis. nulliq; mulierū de p̄dictis ſeu q̄buſcūq; alijs ordinibꝰ aliquod monaſteriū eccleſiā vel oratoriuz edificare ſeu ꝯſtruere: nulli quoq; ſeculari vł religioſo cuiuſcūq; ꝓfeſſionis eccleſiā vel monaſteriū ſeu oratoriū iam edificatū in aliquē trāſferre de ordinibus mēoratis infra ſpaciū. ccc. cānaꝝ a vr̄is eccleſijs mēſurādarū ꝑ aerē etiā vbi alias recte mēſurari loci diſpoſitio nō permittit. Preterea ſtatuimꝰ vt q̄cq̄d ꝯtra hmōi ordinatiōis ⁊ ihibitiōis noſtre tenorē ex nūc in antea edificatū fuerit diruatur. Et ne de noticia ordinū et quātitate cānaruz hmōi aliqua poſſit dubitatio exoriri: illos ordines itelligi volumꝰ i paupertate fūdatos: q̄ ex regula vł ꝯſtitutiōibꝰ ſuis extra ſepta eccľiaꝝ monaſterioꝝ ſuorū vł officinaꝝ eoꝝ ⁊ clauſuram ipſorum nullas dn̄t poſſeſſiones habere. Q꞉ ſi aliq̄s de ordinibꝰ ipis poſſeſſiōes in aliq̄bus mēbris ſuis habere i alijs vero nō habere noſcat. eū q̄ ad ordinationē ihibitionē ⁊ ſtatutū hmōi p̄dictis ordinibꝰ in pauꝑtate fūdatis annumerari volumꝰ ⁊ quālibet cānarū ipaꝝ octo palmoꝝ lōgitudinē cōtinere nōobſtātibꝰ varia locoꝝ cōſuetudine ſiue ꝑuilegijs indulgētijs ſeu lr̄is q̄buſcūq; tam ſupradictis ordinibꝰ q̄ʒ mulieribus vel eorū alicui ab apoſtolica ſede ſub quacūq; forma cōceſſis ſeu etiā concedēdis q̄ de p̄ntibꝰ ſpecialē ⁊ expꝛ̄ſſā nō fecerint mētionē. Nulli ergo oīno hoīm liceat hāc paginā noſtre ordinationis ihibitiōis ⁊ cōſtitutiōis ifringere vel ei auſu temerario cōtraire. Si q̄s aūt hoc attēptare preſūpſerit idignationē oīpotentis dei ⁊ btōꝝ petri ⁊ pauli apoſtolorū eiꝰ ſe nouerit incurſurū. Datū peruſij ij. kľs. decembris. Pontificatus noſtri. Anno primo.

ℂ Nicolaus. iiij. oēs cuſtodes vnū ex ſe debere cōſtituere quē ad miniſtrū. ge. electū mittant concedit.

Nicolaꝰ epiſcopꝰ ⁊c. Generali ⁊ prouīcialibus miniſtris ordinis fratrum minorū. Ad ſtatū pacificū veſtri ordinis ꝯſeruādū quem celeſtis agricole ſumma benignitas i orto plātauit eccleſie tāto libētiꝰ ſtudiū efficax operamq; ſollicitam adhibemus q̄to illū ſynceriori caritate ꝯplectimur ⁊ vberiores ſalutis fructus ex ipo ꝓueniūt fideliū aīabus Expoſuit ſiq̄dē nobis veſtre deuotiōis hūilitas q̄ in bti Franciſci regula inter cetera continetur q̄ gn̄alis miſtri ordinis eiuſdez electio a miniſtris et cuſtodibꝰ ꝓuincialibꝰ celebret. Cūq; ab ipius ordinis fratribus olim viuente adhuc fe. re. Gregorio papa. ix. predeceſſore nr̄o reuocaretur in dubiuz vtrū vniuerſos ordīs memorati cuſtodes electiōi hmōi oporteret ꝑſonaliter intereſſe dictus p̄deceſſor ſuꝑ hoc ab eiſdē frībus requiſitus declarādo r̄ndit vt ſingularū prouinciarum cuſtodes vnum ex ſeipſis conſtituant eiq; ſuper hoc cōmittant vices ſuas. Similis quoq; reſponſionis oraculum a pie memorie. Nico. pa. iij. predeceſſore noſtro extitit in hac parte prolatum. Uerū q꞉ in generali ordinis ſupradicti capitulo in monte peſſulaneū. magaſ. dioceſis nuperrime celebrato de huiuſmodi dubitationis articulo expreſſa vt dicitur mētio fuit eos nolentes vt ſuper hoc aliqua poſſit vlterius dubitatio ſuboriri apoſtolica auctoritate declarando ſtatuimus et ſtatuendo etiam declaramus vt cum huiuſmodi electio fuerit facienda cuſtodes vniuſcuiuſq; prouincie vnum ex ſe ipis conſtituāt vt ei vices ſuas cōmittant ipſumq; ad locum in quo electio eadē tunc fuerit celebrāda trāſmittāt Iſq; qui ſic ab ipſis cuſtodibus cōſtitutus extiterit vnam vocem dumtaxat pro ſe ⁊ eis oībꝰ habeat ⁊ intelligatur habere ac pro vna voce tm̄modo ab alijs admittat: preſertim cuz hoc a prefati Gregorij p̄deceſſoris noſtri tempore vſq; nūc fuerit obſeruatum. q̄ ſi etiam cuſtodes illius prouīcie in qua huiuſmodi debeat electio celebrari p̄ntes aderāt in loco ad hoc tunc tp̄is deputato nō oēs ad eādez fuerint electionē admiſſi ſed vnꝰ ipſorū ab eis tūc cōſtitutꝰ ꝓ ipis oībꝰ admiſſꝰ extitit ad eādē ꝓ ſe ac eis vnā vocē tm̄ mō ſit habiturus. ⁊ ſic volumꝰ impoſterū obſeruari. Nulli ergo oīno hominum ⁊c. Datuz reate. iij. Idus Martij. Pontificatus nr̄i. Anno. j.

ℂ Bonifacius octauus concedit exemptionem noſtro ordini eum ſedi apoſtolice ſubmittens recipiendo proprietatem ius et dn̄ium omnium rerum mobilium et immobilium ordini ꝯceſſaꝝ.

Bonifaciꝰ eps ⁊c. Gn̄ali ⁊ ꝓuīcialibꝰ miſtris ac vniuerſis frībꝰ ordīs frm mīorū. Inter ceteros ordies q̄s celeſtiʒ agricole ſūma benignitas i eꝫ

to plantauit eccl'ie ſacrũ veſtrũ ordinẽ iam per orbis ꝓuīcias ſupna gr̃a ꝓpagãte diffuſũ dũ minori fungeremur officio ſincera charitate dileximus ad ſtatũ ei9 felicit' promouẽdũ ſollicitis ſtudijs itẽdẽtes. Nec minuit itaq3 ſ3 auxit poti9 circa ipm̃ prehabite dilectiõis affectũ pſone noſtre ſubſecuta ꝓmotio ad apicẽ apl'ice dignitatis cũ tãto ꝓpenſi9 ad ipi9 ordinis itendam9 augmentũ: quãtũ a nobis facultas pſtãtior q̃ꝫ noſtris nõ exigẽtib9 meritis noſcit' celit9 attributa. Licet igit' nõnulli romani pontifices pdeceſſores nr̃i pfatũ ordinẽ a platoꝝ iuriſdictiõe quorũlibet prorſ9 exemerit ipm̃q3 fore decreuerint p ipoꝝ l'ras ſpales exẽptũ nos tñ ordinẽ ipm̃ ob ſalutis fruct9 innumeros q̃ ex ipoꝝ noſcunt' aiab9 fideliũ prouenire gerẽtes i viſcerib9 charitatis ꝛ ꝓpterea nolẽtes oino. vt q̃ſq3 cuiuſcũq3 ſit ordinis dignitatis cõditiõis aut ſtat9 vos gñaliter aut ſpaliter ac pfatũ ordinẽ ſup exẽptione ipi9 ac alijs veſtri ordis libertatib9 ꝛ immunitatib9 q̃buſcũq3 ſub quauis forma vel expreſſiõe ꝯborũ vobis ꝛ eidẽ ordini ab apl'ica ſede cõceſſis ipugnare: turbare ac impetere valeat vel quolibet moleſtare vos ꝛ ordinem ipm̃ ab oĩm et ſinguloꝝ quorũlibet platoꝝ ꝛ pſonaꝝ eccl'iaſticaꝝ oĩmoda ptãte ac iuriſdictiõe prorſ9 eximim9 de apl'ice plenitudine ptãtis: decernẽtes vos ꝛ ordinẽ ſupradictũ imediate nulloq3 medio eidẽ ſedi ſoli tm̃mõ romano põtifici ſubiacẽ. Preterea eccl'ias oratoria. domos. loca. libros. vtẽſilia. ꝛ alia q̃lib3 mobilia ꝛ imobilia q̃ꝝ vſũ licite habere noſcimini cũ ceteris oĩb9 quocũq3 mõ vel quauis cã ptinẽtib9 ad predicta ꝛ ad aliq̃d predictoꝝ in ius ꝛ ꝓprietatem beati Petri apl'ica auc̃te ſuſcipimus i ppetuũ valitura illis ex eis dũtaxat exceptis in quib9 euidẽter ꝛ expreſſe donatores ſeu trãſlatores ſibi ꝓprietatẽ ꝛ dñiũ ꝯſtiterit reſeruaſſe. Eccl'ias inſuper oratoria. domos ꝛ loca pdicta q̃ tenetis ꝛ ihabitatis ad preſẽs ac tenebitis ꝛ ihabitabitis i futurũ dũ ꝛ quotiẽs vos illas tenere ꝛ inhabitare contigerit exẽpta prorſ9 exiſtere nulloq3 medio ſedi ſubeſſe decernim9 plibate. Nulli ergo oĩno ꝛc̃. Datũ rome apd' ſanctũ petrũ. iij idus nouẽbris. põtificat9 nr̃i anno primo.

¶ Bonifa. viij. innouat l'ras innocentij. iiij. diſponentes circa monaſteria monialium ſancte clare.

Bonifacius epiſcopus ꝛc. Generali et prouincialibus miniſtris ordinis fratrũ minoꝝ. Quaſdã litteras fe. re. Innocentij pape. iiij. pdeceſſoris noſtri que nobis preſentate fuerunt inſpexim9 diligenter ꝛ eaꝝ tenorem vt de ipſis habeatur in poſterum certitudo de verbo ad verbũ pñtibus fecimus annotari. Qui talis eſt. Innocẽti9 epiſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei. Dilectis filijs generali et prouincialibus miniſtris ordinis fratrũ minorum Salutem et apoſtolicam benedictionem. Licet olim quibuſdam veſtrum per noſtras litteras formas diſſimiles cõtinentes. quedã monaſteria ordinis ſancti damiani duxerimus committenda: cupientes tamen eorum vtilitatibus ſic veſtro miniſterio prouideri ne ſancte contemplationis ocium occurſu occupationũ multiplicitũ valeat impediri: pñtium auctoritate ſtatuimus vt dicte moniales vel alie ſi quas vobis ſub quacunq3 forma committi contigerit: apoſtolice ſedis indulgentia cõceſſa vel ꝯcedenda in poſterum nonobſtante niſi expreſſam fecerit de pñtibus mentionem: hoc ſolum a vobis cõmiſſiõis nr̃e bñficio couſequatur: videlicet vt ipſe ſub magiſterio ac doctrina veſtra et eorum qui pro tẽpore miniſtri fuerint debeãt pmanere: illis gaudentes priuilegijs que veſtro ordini ſunt conceſſa vel in poſterũ concedẽda: ꝛ contraria conſtitutione ipſi9 ordinis nõobſtante animaꝝ ſuarum ſollicitudinem gerentes et curam: ac eis de conſtitutionibus veſtri ordinis que ipſis competunt exhibẽtes: eiſdem monaſterijs p vos et alios fratres veſtros quos ad hoc idoneos videritis quotiens expedierit viſitationis officiũ impendere ſtudeatis corrigendo et reformando ibidem tam i capite q̃ꝫ in membris que correctionis ſeu reformationis officio noueritis indigere. Inſtituatis nichilominus et deſtituatis/mutetis ꝛ ordinetis prout ſecundum deum videritis expedire. Electio tamen abbatiſſe libere pertineat ad cõuentum. Confeſſiones earum audiatis et miniſtretis eis eccleſiaſtica ſacramenta.

Et ne pro eo q̃ꝫ in eiſdem monaſterijs fratres veſtri ordinis reſidere continue non tenentur pro defectu ſacerdotis poſſit periculum imminere: ad confeſſiones earum in neceſſitatis articulo audiendas et miniſtranda ſacramenta predicta necnon diuina officia celebranda deputetis aliquos diſcretos et prouidos capellanos. Quocirca diſcretioni veſtre per apoſtolica ſcripta mandamus quatenus premiſſa omnia iuxta conſtitutionis huiuſmodi tenorem cum eas veſtro incorporari ordini non ve=

limus curetis diligenter et ſollicite adim-
plere. Nulli ergo ꝛc.. Datum lugduni. iiij.
idus Julij. Põtificatus noſtri anno quarto
Nos igit eiuſdẽ ꝑdeceſſoris nr̃i veſtigijs
inherẽdo predictas lr̃as et proceſſus ꝑ eas
habitos approbãtes: ac oĩa in litteris ip-
ſis conceſſa q̃ idem predeceſſor noſter ſta-
tuit inuiolabiliter obſeruari debere aucto
ritate pñtium decernẽtes diſcretiõ[i] veſtre
inſtar dicti ꝑdeceſſoris per apoſtolica ſcri-
pta mãdamus: quatinus oĩa premiſſa etiã
ſi eedẽ littere de cetero nullatenus appare
rent circa prefata monaſteria et eoꝝ perſo
nas ſiue ordinis ſancte clare ſiue ſancti da
miani ſiue minoriſſe dicantur: exequi dili-
genter et ſollicite ſtudeatis. Nulli ergo ꝛc.
Datũ ananie. v. nonas Julij. Pontificatus
noſtri Anno ſecundo.

¶ Boni. viij. concedit ffres a ꝑlatis inui
tatos poſſe cum ip̃is monialiũ ſancte clare
monaſteria intrare.

Bonifacius epũs
ꝛc. Gñali ꝛ ꝓuincialibus mi-
niſtris ac vniuerſis fratrib⁹
ordis fratrũ minorum. Habꝫ
veſtre deuotionis aſſertio. ꝙ
ordi[n]is veſtri fratres ab eccleſiarum pre-
latis cũ aliquibus monaſterijs ꝛ alijs reli-
gioſis locis diuerſorum ordinum ſuarum
ciuitatum et dioceſum intendunt officium
viſitationis impendere inuitantur vocan-
tur etiam ad defunctoruꝫ celebrandas exe
quias. generales proceſſiones et predica-
tiones faciẽdas et audiẽdas cõfeſſiões eti-
am īfirmoꝝ. Et qꝛ ffres ipſi monaſteria mo
nialium et loca q̃ ſancte clare ordinis non
exiſtunt ingredi nequeũt veſtra illis regu-
gula obſiſtente ceteris religioſis ꝛ alijs tũc
preſentibus monaſteria et alia loca intrã-
tib⁹ ſupradicta ꝓuidere ſuꝑ hoc p̃ſerti cuꝫ
fe. re. gre. papa. x. predeceſſor noſter certaꝫ
ordinationem in hac parte duxerit facien-
dã de benignitate ſedis apoſtolice digna-
remur. Nos itaqꝫ vr̃is deuotis ſupplicatio
nibus inclinati: ꝙ memorati fratres a pre
latis eiſdẽ ſicut p̃mittitur inuitati poſſint
vna cum ipſis monaſteria et loca predicta
cuiuſcunqꝫ ſint ordinis libere ingredi ꝛ in
eis moram cõtrahere prelatis ibidem pre
ſentibus ante dictis vobis et ordini ve-
ſtro auctoritate preſentium indulgemus.
Nulli ꝛc.

¶ Johannes viceſimus ſecundus con-
tra quoſdam fratricellos nominatos pro-
ced. ꝛ eos dãnans.

Sacra romana ac
venerabilis eccleſia cui fauẽ
te dño licet immeriti preſide
mus ſicut religioſa ꝛ pia vo
ta benigno fauore ꝓſequit:
ſic ſupſticioſos conatus inſolentium hoim
deteſtat vcꝫ ne ſub ouina pelle gregẽ dñi-
cũ truculentia lupi rapacis inuadat ſub pie
tatis ymagine virus heretice prauitatis
obrepat et ſub p̃textu cõuerſatiõis ãgelice
icautis mẽtib⁹ ſpũs malignus illudat cui⁹
rei gr̃a ſacris canonibus eſt interdictũ ne
aliquis nouũ ordinem aut religionẽ inue-
niat vel habitum noue religionis aſſumat
ſed quicunqꝫ ad religionem venire volue-
rit ingrediatur vnam de religionibus ap-
probatis. Nonnulli tamen ꝓfane multitu
dinis viri q̃ vulgarit fratricelli ſeu fratres
de paupere vita aut binzochi ſiue bighini
vel alijs noib⁹ nũcupãtur in ꝑtibus ytalie
necnõ inſule cicilie comitatu ꝓuincie nar-
bonẽſis et toloſane ciuitatib⁹ et ꝓuincijs
alijſqꝫ diuerſis citra marinis ꝛ vltra mari-
nis [p]tibus cõtra dictos [c]anones habitum
noue [r]eligionis aſſumere cõgregatiões et
ↄuenticula facere: ſuperiores ſibi ip̃is elige
re. quos miſtros ſeu cuſtodes ſiue gardi-
anos aut noibus alijs appellãt. plurimos
ad eoꝝ ſectã recipere: loca etiã de nouo cõ
ſtruere: ſeu cõſtructa recipere in q̃bus ha-
bitãt i cõi: publice mẽdicãtes q̃ſi eoꝝ ſecta
etiã foret vna de religiõib⁹ approbatis ꝑ
ſe temeritate dãnabili p̃ſũpſerũt ꝛ p̃ſumũt
etiã iceſſãter. Et vt ip̃oꝝ erroꝝ ꝑitas. ꝛ im-
pietas religio reputet plurimi eoꝝ r̃lam
ffꝫ mioꝝ ꝛ ordinẽ quẽ ſctũs Frãciſc⁹ inſti
tuit ſe ꝓfiteri et ad lr̃aꝫ ſe cõſuare ↄfingũt
q̃uis i obediẽtia gñalis ꝛ ꝓuicialiũ miſtroꝝ
ip̃i⁹ ordis nõ moret. p̃tẽdẽtes ſe a ſctẽ mẽo
rie celeſtino papa quito ꝑdeceſſore noſtro
hmõi ſtat⁹ ſeu vite ꝑuilegiũ habuiſſe. qḋ tñ
etiã ſi oñderẽt nõ valerẽt cũ bone mẽorie:
Bonifaci⁹ papa octau⁹ ꝑdeceſſor nr̃ ex cer
tis cauſis rationabilib⁹ oĩa ab ip̃o celeſtino
ꝑdeceſſore nr̃o ↄceſſa q̃ ꝑ ipſum bonifaciuꝫ
nõ ↄtigerit approbari virib⁹ penit⁹ euacu
auerit dictumqꝫ ꝑuilegium nõ iueniat per
eũdẽ bonifaciũ approbatũ. Quibuſdã autẽ
eoꝝ dictũ hitũ ꝛ viuẽdi ritũ a q̃buſdã ep̃is
ſeu eoꝝ ſuꝑiorib⁹ vel alijs eccl'iaꝝ ꝑlatis
accipere licuit ↄtra formã ↄſilij gñalis. Nõ
nulli etiã ex ip̃is aſſerẽtes ſe eẽ de tertio or
dine beati Franciſci pñie cum voto predi
ctum ſtatum ꝛ ritum eorum ſub velamine
talis nois ſatagũt palliare: cũ tñ in regula

ipſius tertij ordinis talis viuēdi ritus nul
laten⁹ ſit ↄceſſus. Et qꝛ in eoꝝ baratrū fa=
ciliter ruūt q̄ ↄceptus ꝓprios patrū diffini
nitionib⁹ anteponūt ipoꝝ q̄plurimi ſicut
fide digna relatiōe ꝑcepim⁹ a veritate ca=
tholice fidei deuiātes eccl'iaſtica ſacramē=
ta deſpiciūt ⁊ errores alios ſtudēt multipli
citer ſeminare. Cū itaq̧ taliū dānāda teme=
ritas in eiſdē fidei detrimētū fideliū ſcāda
lū p̄fati minoꝝ ⁊ alioꝝ ordinū opprobriuꝫ
et i ſuarū ⁊ aliaꝝ multarū aīaꝝ ꝑniciē re=
dūdare noſcat̄: nos ſectā ritū ⁊ ſtatū hmoi
nōobſtātib⁹ p̄miſſis eoꝝ excuſatiōib⁹ quas
friuolas reputam⁹ ⁊ q̄cqd ꝑ eos cōiter vel
diuiſim ſub religionis ↄuentus collegij ſeu
cōgregatiōis nōie vl' colore attētatū exiſtit
vel extitit de fratrū nr̄oꝝ ↄſilio auctoritate
ap'lica nullius fuiſſe vel eſſe decernim⁹ fir
mitatis. Et quatin⁹ de facto ꝓceſſerunt de
cōſilio et auctoritate p̄miſſa reuocam⁹ oīno
ac ꝑpetue ꝓhitioni ſubijcim⁹ et ab eccl'ia
dei penit⁹ abolem⁹: eiſdē ꝑſonis ⁊ alijs qui
buſcūq̧ ſub pena excōicatiōis quā eos ſi ſe
cus fecerint incurrere volumus ipo facto
iniungētes expſſe ne ſtatū aſſūptū ſiue ſe=
ctā ⁊ ritū hmōi ab ipis ſectēt vlteri⁹ vl' ipꝫ
de nouo aſſūere q̄quō p̄ſumāt. Epōs quoq̧
et eoꝝ ſupiores ⁊ etiā alios p̄latos quoſcū
q̧ q̄ predictis perſonis vel alijs ritū viuen
di et habitum ſupradictū preter ſpecialem
apolice ſedis auctoritatē cōceſſerint p̄dicte
excōicatiōis iuris decernim⁹ ſubiacere. Di
gnū eſt ei adulterinas plātatiōes quas nō
pater celeſtis plantauit ſed hūane auctori
tis audacia plantat ap'lici culminis cēſura
diuellat nec patiat̄ in agro dn̄ico ꝑuerſe cō=
gregatiōis vepres excreſcere cui ꝓpriū eſt
diuina opitulāte gr̄a virtutes ſerere ac vi
cia radicitus extirpare Nulli ergo omnino
⁊c. Datum Pontificatus noſtri. Anno .ij.

¶ Johānes. xxij. declarat q̄ dicat̄ atrox
vel leuis iniuria.

Ex electis litteris
veſtrꝫ circa abſolutiōeꝫ excōi
catoꝝ vos in eis dubitare ꝑ=
ſperim⁹ q̄ eēt modica aut le=
uis iniuria circa quā ſicut talis
loquitur abſoluendi vobis contulimus po
teſtatem. Ad q̄d cū ſit facti potius q̄ꝫ iuris
queſtio vobis prout poſſumus reſpōdem⁹
illam vcꝫ modicam percuſſionem aut ipul
ſionem .pugni. palme manus. pedis digiti
aut baculi lapidi vel q̄ue ad liuorē. mutila
tionē mēbri. fractionem dentis depilatio=
nem capillorum non modicam vel effuſio
nē ſanguinis nō excedit nec ſi tā leuiſſimi
ict⁹ aut pugni ꝑcuſſiōe ſanguis exiret trā=
ſire in atrocē iuriā ꝓfitemur vt ꝓpter hoc
ſit ab abſolutione taliū abſtinēdū vt tn̄ nō
ſolū ipm factū imo etiā facti qualitas ꝑcu
tiēdi mod⁹ aut iuriādi circa hoc diligēti⁹
attendatur et ipſius facti circumſtantia lo=
ci videlicet et etiam perſone que ſit leuius
vel modica grauis aut enormis iuria ma
nifeſtius cognoſcatur. Loci quidam vt in
theatro vel in foro coram rege prelato vel
iudice in eccleſia coram multis in alio lo=
co publico alicui iniuria conferatur perſo
ne veluti ſi magiſter vel iudex aut etiā ma
giſtratus aut prelatus pater aut patruus
vel aliquis in dignitate vel perſonatu cō=
ſtitutus ab inferiori vel humili contra
naturam iuris p[illegible]tatur per hec quidem
graues videantur iniurie: ⁊ que ſint leues
aut modice tanq̄ ex oppoſito cognoſcan=
tur. Sane quia negocij natura non pati=
tur vt ad plenum omnia differantur iudi=
cium autem talis enormis iniurie veſtro
duximus arbitrio cōmittendum vt poteſta
tē vr̄am cū ad hec ꝓceſſeritis tēperetis vt
citra metas hmōi potius q̄ꝫ vltra eas circa
abſolutionē talium procedatur ne iniuriā
tes de vicina abſolutione cōfiſi dc facili in
atroces prorumpant percuſſiones vel iniu
rias et ſn̄ias canonis iā ꝑiculoſius ↄtenē=
tes in excōicatiōis ſn̄as procliuius pro la
bantur Tolerabilius eſt enim aliquos qui
per vos etiam poſſunt abſolui nobis vel ſu
periori abſoluendos relinquere q̄ꝫ contra
ſtatuta canonum ymagine quadam abſo=
lutionis (quod non fit ſine grandi periculo)
quemq̄ꝫ relinquere innodatum: cum vm=
bra quedam videatur in opere veritas au
tem non ſubeat i effectu ⁊c.

¶ Gregori⁹. xi. ↄcedit fr̄es i pape capella
nos aſſūptos i obia p̄latoꝝ ordis remanere

Rodericus miſe=
ratione diuina epiſcopus Al
banenſis ſancte Romane ec=
cleſie vice cancellarius vni=
uerſis et ſingulis p̄ntes lr̄as
inſpecturis Salutem in dn̄o. Qꝛ ratio exi=
git et equitas perſuadet veritati teſtimo=
nium perhiberet vniuerſitati notum faci=
mus et per preſentes firmiter atteſtamur
q̄ inter certas conſtitutiones per. Fe. re.
Gregorium papam vndecimum editas
et factas ac de eius mandato in certo
libro cancellarie apoſtolice deſcriptas et
annotatas fuit et eſt ac etiam reperitur

quedaꝫ per eum facta conſtitutio cuius te
nor de verbo ad verbum ſequit̄ ⁊ ē talis.
¶ Gregorius ep̄s ſeruus ſeruoꝝ dei ad ꝑ=
petuam rei memoriā. Ad romani pōtificis
prouidētiā circūſpectā ſic ſedis apoſtolice
priuilegia ⁊ indulta moderari pertinere di
gnoſcitur ꝙ ex eis materia malignādi nul=
li detur ac perſone q̄ ſub religionis habitu
vacare debēt a ſtudio pie vite a bono obe=
diētie ⁊ a ꝑſeuerantia diuini ſeruitij nulla
ten⁹ retrahant. Sane nuper ad noſtrū rela
tio fide digna perduxit auditū ꝙ nonnulli
regioſi etiā mēdicantes qui in capellanos
ſedis apoſtolice ſe recipi ꝓcurant ꝓpterea
bonū obediētie ⁊ correctionē recuſātes per
mundū ⁊ vt plurimū ſine ſuperiorum ſuoꝝ
licentia ſepius euagādo diſcurrunt ⁊ quandoq̄
ad romanā curiā accedūt aſſerētes ſine hu
iuſmodi ſupiorū ſuoꝝ licentia ſe hoc face=
re poſſe. Nos igit̄ in premiſſis ꝓut ex debi
to tenemur paſtoralis officij ſalubriter pro
uidere cupientes auctoritate apoſtolica te
nore p̄ſntiū ſtatuimus volum⁹ ⁊ etiā ordina
mus ꝙ oēs ⁊ ſinguli religioſi quorūcūq̄ or
dinū etiā mēdicantiū dicte ſedis capellani
q̄ ſunt ⁊ in antea erūt ꝑinde eoꝝ ſuperiori=
bus ⁊ correctiōi ipoꝝ in oib⁹ et ꝑ omia ſint
ſubiecti ac ſi predicti capellani nō eſſent. nō
obſtantib⁹ exēptiōib⁹ ⁊ alijs q̄buſcūq̄ priui
legijs indulgētijs ⁊ gratijs ⁊ litteris apo=
ſtolicis capellanis dicte ſedis vel alias cō=
muniter vel diuiſim ſub quacūq̄ forma vel
expreſſione verborum a dicta ſede cōceſſis
vel in poſterū concedēdis etiā ſi de illis ple
na ⁊ exp̄ſſa mētio ac de v̄bo ad v̄bū in p̄ſen
tibus ſit habenda q̄ quo ad hec alicuij i nul
lo volum⁹ ſuffragari. Nulli ergo ⁊c. nr̄e cō=
ſtitutionis voluntatis ⁊ ordinatiōis infrin=
gere ⁊c. Datum auinioni. v. id⁹. Nouēbris
pontificatus noſtri anno. iij. ¶ Nos igitur
Roderic⁹ ep̄s ⁊ vice cācellarius p̄fatus ne
de cōſtitutiōe hmōi a quoq̄ cōtingat heſita
ri volētes veritati teſtimoniū ꝑhibere ꝓut
ex nr̄o nobis incūbit officio ad venerabiliū
fratrū minoꝝ de obſeruātia nūcupatoꝝ in
ſtātiā cōſtitutionē hmōi de ⁊ ſuꝑ exēptione
ordinis ꝓ ſuoꝝ priuilegioꝝ tuitione ⁊ de=
fenſione aſſerentiū ſe indigere de verbo ad
verbum cum eodem libro predicte cācella=
rie perſſeneſcalū ſeu cuſtodem auſcultari ⁊
per eū ſubſcribi fecim⁹ noſtriq̄ maioris ſi=
gilli iuſſimus appenſione communiri i fidē
robur ⁊ teſtimonium veritatis premiſſorū
omnium et ſingulorum. Datum rome in cā
cellaria apoſtolica anno incarnationis do=
minice milleſimo quadringēteſimo ſeptua
geſimo quarto inditione. vij. die vero. x. mē
ſis Maij pontificat⁹ ſanctiſſimi dn̄i nr̄i dn̄i
Sixti diuina ꝓuidētia pape q̄rti anno. iij.

¶ Gregorius. xj. renouat ⁊ autēticat lit
teras vrbani pape. v. q̄b⁹ diſtrictius inhi=
bet ne in receptionib⁹ fratruꝫ vel ſororum
quorūcunq̄ ordinū ante vel poſt occaſione
talis receptiōis fiāt paſtus prādia ſeu ſene
vel cōuiuia aut dentur pecunie iocalia aut
res alie ⁊c. ne taliū occaſione pauperes re=
trahant ab ingreſſu. ⁊ vt ſymonie ꝑiculum
euitetur et hoc ſub pena excoicationis late
ſententie a qua tandantes q̄ recipiētes nō
poſſunt abſolui niſi a romano pontifice niſi
in mortis articulo. Originalis ē in cōuentu
fratrum carthuſieñ pariſius.

GRegorius epiſco=
pus ſeru⁹ ſeruoꝝ dei Ad per=
petuā rei memoriā Tenorem
quarūdū litterarum felicis re
cor. Urbani pape. v. p̄deceſſo=
ris nr̄i in regiſtro ipſius p̄deceſſoris noſtri
reperimus preſentibus annotari fecimus
qui talis eſt. ¶ Urbanus epiſcopus ſeruus
ſeruorum dei. Ad perpetuam rei memoriā
Ne in vinea dn̄i noſtre licet inſufficiētibus
iniūcta cuſtodie naſcentes vepres et ſpine
adeo conualeſcātq̄ ſperatā fructificationē
ipius valeāt ipedire diligeñ. noſtre incūbit
officio vt illas extirpare radicit⁹ ſolertiſſtu
dio procurem⁹. Sane multoꝝ fide dignoꝝ
relatiōe didicim⁹ ꝙ in nōnullis eccl'ijs mo=
naſterijs prioratibus ⁊ alijs locis religioſis
tā viroꝝ q̄ mulierū ordinū religionū ⁊ par
tiū diuerſaꝝ illa deteſtabilis ⁊ a cōmunib⁹
reprobata ſeruatur abuſio: ꝙ cū ꝑſone ali=
que recipiunt̄ in eis ad obſeruātiā r'larem
perſone ipſe circa ſūptuoſos paſt⁹ ſeu prā=
dia capitulis et conuentibus ipſarum ec=
cleſiarum monaſteriorum prioratuum ⁊ lo
corum facere/ aut pecunias vel iocalia ſeu
res alias ipis eccl'ijs monaſterijs p̄oratib⁹
⁊ locis preſidētib⁹ eis ex ſtatuto vel ꝯſuetu
dine q̄ corruptela dicēda ſūt poti⁹ tribuere
dinoſcūtur vel cōpellunt̄ ex quib⁹ decori ſā
cte ⁊ imaculate eccl'ie detrahit̄. Et q̄plures
tā execratiōe hui⁹ crimis q̄ expēſaꝝ onere
a ſacre religiōis ꝓpoſito retrahunt̄. Ipeq̄
eccl'ie monaſteria ⁊ loca famulātiū deo ꝯſue
tis numeris remanēt deſtituta. Nos igitur
huic morbo peſtifero cupiētes cōgruā ad=
hibē medelā ⁊ alijs pēis i talia p̄ſumētes i=
flictis in iure in ſuo robore duraturis penā
adijcere graniorē: Uniuerſis et ſingulis ab
batib⁹ priorib⁹ decanis p̄poſitis et mg̃ris

Abbatiſſis ꝛ prioriſſis aliiſq; platis quouis noie nūcupent ꝛ eaꝝ officialib⁹ quarūcūq; eccl'iaꝝ monaſterioꝝ ꝓoratuū domoꝝ ꝛ locoꝝ q̄rūlibꝫ ordinū ꝛ religionū ꝛ militariorum exemptoꝝ q̄ʒ nō exemptoꝝ quocunq; noie cenſeant ꝛ capitulis ꝛ conuentibus ac ſingularibus eorum ꝑſonis tam marib⁹ q̄ʒ mulieribus volentibus ingredi eorum religiones eccleſias monaſteria ꝓorat⁹ dom⁹ ſeu loca in eaꝝ perſonarum receptione ſeu ante vel poſt illam quecūq; paſtus prādia ſiue cenas pecunias iocalia aut res alias etiā ad eccl'iaſticū ſeu quēuis piū vſum alium deputata ſeu deputāda de cetero directe vel idirecte petere, ſeu exigere quoquomodo p̄ſumāt: ſed eas cū omnimoda puritate recipiant ac in victu ꝛ veſtitu ſicut alias ꝑſonas ſuaꝝ eccleſiaꝝ monaſterioꝝ prioratuū domoꝝ ꝛ locoꝝ ſincera caritate pertractēt illa q̄ ꝑſone ille īgrediētes plene ac ſpōte ꝛ plena liberalitate oīq; pactiōe ceſſāte quecūq; dare vel offerre eccl'iis monaſteriis prioratibus domib⁹ ac locis huiuſmodi voluerint cū grāꝝ actiōe dūtaxat. Nos eni eos qui ſecus egerint ſi ſingulares ſint perſone tamdantes q̄ʒ recipientes hmōi excoicatiōis ſētēcie ſi vero capitula vel ꝯuētus fuerint ſuſpenſiōis ſñie eoipſo decernimus ſubiacere/ a q̄b⁹ p̄terq̄ʒ in mortis articulo abſolui nequiāt abſq; ſedis apl'ice licētia ſpeciali. Ceterum ꝑſonis illis vtriuſq; ſexus qui iā labe hmōi ſunt fedate earuꝫ prouidentes ſaluti de benignitatis gratia vberanti concedim⁹ q̄ ꝑ ſuos locorum dioceſanos hac vice dūtaxat a crimine hmōi ꝛ nota infamie inde ꝯtracta: auctoritate apl'ica abſoluantur impoſita prouide ipſis penitētia ſalutari de qua ipſoꝝ diſcretioni videbitur expedire Et demū cum ipſis vt in eorum eccleſiis/ monaſteriis/ prioratibus/ dignitatibus/ et locis remanere valeant licite miſericorditer diſpenſet Inſuper erga ꝑſonas que in premiſſis recipiendo aliqua contra canonicas ſanxiones peccauiſſe noſcunt volentes nos reddere gratioſos: oia recepta hmōi ad cōmunē vſum monaſteriorum ſeu locorum eorum ſunt applicata ea ad dictum vſum licite cōcedimus retineri. Si vero ad ſpecialem vſum abbatis/ abbatiſſe/ prioris/ prioriſſe/ aut alterius ſingularis perſone retineātur: illa venire precipimus in cōmuni. Nulli ergo omnino hoim liceat hanc paginam noſtre inhibitionis/ conſtitutionis/ conceſſionis et precepti infringere vel ei auſu temerario cōtraire Si quis autem hoc attemptare preſumpſerit indignationem oīpotētꝫ dei ꝛ btōꝝ petri ꝛ pauli ſe nouerit incurſurum. Datum rome apud ſanctum petrum ſcdo nonas aprilis Pontificatus noſtri. Anno ſeptimo.

¶ Ceterum vt tenor earundem litterarū hic inſertaꝝ omnimodā rei ſeu facti certitudinem faciat apoſtolica auctoritate decernimus vt illis ideꝫ robur eamq; vim eādemq; vigoreꝫ dictus tenor per omnia habeat quod vel quē haberent orīgiales littere ſupradicte. Et eidem prorſus tenori eadem fides adhibeatur quandocunq; ꝛ vbicunq; in iudicio vel alibi fuerit exhibitus vel oſtenſus et eidem ſtetur firmiter in omnibus ſicut eiſdem orīgīalibus litteris ſtaretur ſi forent exhibite vel oſtēſe. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginaꝫ noſtri decreti infringere ꝛc. Datum auinioñ. xii. kl's Marcii. Pōtificatus nr̄i anno .ii.

¶ Martinus .v. litteras martini .iiii. de inſtituēdo ꝓcuratore vel ſyndico ꝯfirmat.

MArtinus epiſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei. Ad futurā rei memoriam. Amabiles fructus quos ſacer ordo fratrum minorum velut pomerium quoddam diuina manu cōſituꝫ in agro militantis eccleſie in vbertate produxerit hactenus et producit aſſidue: ac odorem ſuauitatis in omnē terram ex fructuoſis operibus dicti ordinis ꝓfeſſorum cōtinue prodeſīte in noſtre conſiderationis intuitū ſpālīter īducētes: de ſtatu p̄fati ordis ꝓſpere ꝯſeruādo vt felicib⁹ ſp̄ ſucceſſib⁹ augeatur ſolicite cogitare nos ꝯuenit: et ad ea paternis ſtudiis intēdere per que ꝓfeſſores ipſi ab exteris et ſecularibus curis releuati: in hūilitatis ſpū et cōtemplationis ſuauitate ſincerius et quietius poſſint altiſſimo famulari. Dudum ſiquideꝫ. Fe. re. Martini pape quarti predeceſſoris noſtri littere emanauerunt tenoris ſubſequentis

¶ Martinus ep̄s ſeruus ſeruoꝝ dei. Dilectis filiis generali et prouincialibus miniſtris ac cuſtodibus vniuerſis ordinis fratrum minorum Saluteꝫ et apoſtolicam benedictionem. Exultātes in dño q̄ ſacri veſtri ordinis profeſſores ī dei beneplacitis confirmati: promptitudinem deuotionis et operis illi⁹ ſtudēt imitari veſtigia eiuſq; vias ſummopere cuſtodire qui deſcendēs a patre luminū et ſerui formam accipiens ſe in laudis ſacrificium placabilem hoſtiā immolauit: cogitare iudicam⁹ honeſta remedia quib⁹ dicti ordinis pura obſeruātia

ſn ſui vigore ſeruetur: ideo fratres qui ꝑ
nulla re tēporali pn̄t in iudicio experiri: ex
cluſis quibuſcūq ſollicitudinibus liberius ⁊
quietius diuinis vacent obſequijs ⁊ offerē
tiū/donātiū/cōcedentiū aut in vltima volū
tate relinquētiū ordini p̄dicto vel fratrib⁹
eiuſdē ordinis aliqd ꝓpter deū pia intētio
nō fraudetur: ſic nos ſollicitudinis qua pre
dictus ordo ꝓ ſuis neceſſitatibus quotiēs
ingrueret neceſſitas vel vtilitas ſuaderet
recurrere ad romanā ecclīam cogeret: ad
quā oīm rerū mobiliū ⁊ immobiliū quibus
ffes vti poſſēt ius ꝓprietas et dn̄iū nullo
medio ſpectat pēſata incōmoditate vel dif
ficultate potius q̄ per hoc ingeri poſſet fra
tribus ſupradictis benigni⁹ indulgētes vo
lētes quoq heredū ⁊ executoꝝ negligētijs
obuiare: vt ffes ſcʒ modos licitos ⁊ ꝯgruos
ipſi ordini relictis ſibi in teſtamētis elemo
ſinis nō fraudētur: ac ſperātes ꝙ his q̄ pro
ſtatu proſpero dicti ordinis agēda fuerint
ꝑ nos eo ſalubri⁹ ⁊ vtilius cōſuletur q̄ ma=
iori fueritis in hac ꝑte auc̄te muniti: diſcre
tioni veſtre de qua plenā in dn̄o fiduciā ob
tinemus ſpeciales perſonas ꝑ vos taliter
nominatas in his adminiſtrationē legitti
mā ⁊ generalē ⁊ liberā gerere. ⁊ ipſos ve=
ros ⁊ legittimos adminiſtratores yconomos
ſindicos et actores eſſe de plenitudine po=
teſtatis pn̄tiū auc̄te cōſtituēdo decernim⁹:
q̄ res ipſas ⁊ rerū p̄dictaꝝ preciū ⁊ p̄dictas
elemoſinas noīe dicte eccleſie recipiāt per
eoſdē in fratrū ipſoꝝ vtilitates ꝓut eis li=
cet ex regula vel declaratiōe regule cōuer=
tenda ſicut ⁊ quādo a te fili gn̄alis ⁊ ſingu
lis alijs veſtrū in ꝓuincia vel cuſtodia ſibi
decreta vel ab eiſdē fratrib⁹ de aſſēſu vr̄o
extiterint requiſiti. Ac eedem perſone pe=
tēdi/exigēdi/recipiēdi/alienādi/predicta
trāſigēdi quoq ⁊ paciſcēdi/cōueniēdi/cō=
promittendi/remittendi/refutandi/quita=
tionē faciendi/agēdi/defendēdi/ac in ani=
mas eoꝝ de calūnia et veritate dicenda iu
rādi: ⁊ cuiuſlibet alterius generis iuramē
tū preſtādi cū illis ⁊ cōtra illos q̄ hm̄oi res
mobiles ⁊ immobiles ac preciū earū vl' re=
lictas elemoſinas fratribus in teſtamētis
occuparent vel violēter auferrēt ſiue ꝯtra
voluntatē fratrū quomodolibet detinerēt
⁊ gn̄aliter in oīb⁹ cauſis ꝓ reb⁹ ⁊ locꝭ hm̄oi
ad ipſam ecclīā ſpectātibus ipſoꝝ ffꝫ vſui
cōceſſis necnō ꝓ immunitatib⁹ libertatib⁹
iuribus ac priuilegijs ⁊ indulgētijs eorū=
dē ſine cuiuſlʒ ſatiſdatiōis ⁊ cautiōis one=
re plenā gn̄alē ⁊ liberā habeāt auc̄te ap̄lica
in iudicio ⁊ extra iudiciū ꝑtātē. Reuocādi
quoq perſonas eaſdē ⁊ earū quālibet ac a
lias ſubrogādi vel nominādi ꝑ ſupradictū
modū nominationis quotiens oportunum
fuerit: qui eandem in predictis vel ſimileꝫ
habeāt poteſtatē plenā et liberam concedi
mus auctoritate preſentium facultatem.
Nulli ergo omnino hoīm liceat hāc pagi=
nā noſtre cōceſſionis ⁊ cōſtitutionis infrin
gere vel ei auſu temerario cōtraire. Si qs
aūt hoc attēptare preſūpſerit: indignatio=
nem oīpotentꝭ dei et beatoꝝ Petri ⁊ Pauli
apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.
Datuꝫ apud vrbē veterē. xv. kl's februarij
Pontificatus noſtri. Anno ſecundo

¶ Cum autem ſicut exhibita nobis nuper
pro parte miniſtrorum/cuſtodum et fratrū
predictoruꝫ petitio continebat: licet ipſi ex
litteris et conceſſione prefatis magnuꝫ cō
modumque puram in ipſo ordine obſeruā
tiam tenere et quietius diuinis officijs: ac
contemplationi vacare valerent ſe cōſequi
reportareq poſſe proſpiciant. ipſi tamen
pie memorie Johānis pape vigeſimi ſcdi
ctiam Predeceſſoris noſtri conſtitutione
que incipit. Ad conditorem: per quam mi=
niſtris et cuſtodibus et fratribus predictꝭ
ne litteris et conceſſione prefatis ſine apo
ſtolice ſedis ſpeciali licentia vtantur inter
cetera prohibetur obſtante ſe litteris ⁊ con
ceſſione predictis ſine conſcientiarum ſua
rum ſcrupulo licite vti non poſſe formidāt
licentia huiuſmodi deſuper non obtenta:
pro parte miniſtrorum/cuſtodum/ et fra=
trum predictoruꝫ nobis fuit humiliter ſup
plicatum vt ſuper his eis et eorum ſtatui
et commoditatibus paternaliter prouide=
re de benignitate apoſtolica dignaremur.
Nos igitur ex premiſſis et certis alijs cau
ſis animū noſtrum mouentibus hm̄oi ſup=
plicationibus inclinati: volumus et aucto=
ritate apoſtolica tenore preſentium mini=
ſtris cuſtodibus fratribus predictis conce
dimus ꝙ ipſi ⁊ eoꝝ ſinguli litteris predictꝭ
ac omnibus in eis cōtētis libere ⁊ licite vti
valeant: tamdiu ⁊ quouſq per ſedē p̄dictā
aliud in p̄miſſis eidē ordini vtili⁹ fuerit or=
diatū. Nonobſtātib⁹ premiſſis et alijs qui
buſuis apoſtolicis conſtitutionibus cete=
riſq contrarijs quibuſcūq. Nulli ergo om
nino hominum liceat hanc paginaꝫ noſtre
conceſſionis ⁊ voluntatis infringere vel ei
auſu temerario. ⁊c. Datum rome apud ſā=
ctos apoſtolos kalendas Nouembꝛꝭ. Pon
tificatus noſtri. Anno vndecimo

¶ Eugeni⁹. iiij. l'ras martini. iiij. ⁊. v. de ꝓ=
curatore ⁊ ſyndico iſtituēdo ſua bulla iſerit

EUgenius eps ⁊c.
Ad ꝑpetuā rei memoriā Pro
uiſiōis nr̄e debet ꝑuenire ſub
ſidio vt ius ſuū cuilz cōſeruet
hinc eſt ꝙ nos quarūdā fe. re.
Martini. v. ꝑdeceſſoris nr̄i litterarū in qui
bus nōnulle lr̄e pie memorie Martini pa-
pe. iiij. etiā ꝑdeceſſoris nr̄i inſerte noſcunt
tenorē in regiſtro ipſius Martini pape. v.
predeceſſoris repertū ꝓ eo ꝙ ſicut exhibi-
ta nobis nuꝑ ꝓ parte dilectoꝝ filioꝝ gn̄a-
lis ⁊ ꝓuincialiū miniſtroꝝ ac cuſtodū ordi
nis fratrū minoꝝ petitio cōtinebat: ipi hu
iuſmodi tenore certis cauſis indigere no-
ſcūtur: de regiſtro ipſo de ꝟbo ad ꝟbū trā-
ſcribi ⁊ ad eoꝝ ſupplicationis inſtantiam
preſentibus annotari fecimus qui talis eſt

¶ Martinus eps ſeru⁹ ſeruorū dei Ad futurā rei
memoriā. Amabiles fruct⁹ quos ſacer or-
do ⁊c. ꝓut ſupra ꝓprimo habet vſqz in finē
¶ Ceterū cū earū lr̄arū tenor ꝑdictus ſit in
ſertus oīmodā rei ſeu facti certitudinē fa-
ciat apl̄ica aucto decernimus vt illud de-
robur vim ac eūdē vigorē dict⁹ tenor oīa
habeat q̄ haberēt originales lr̄e ſupradicte
ac eadē ꝓrſus ipſi tenori fides adhibeatur
q̄uocūqz ⁊ vbicūqz i iudicio vel alibi vbi fue
rit exhib:tus vel oſtēſus: ac eidē ſtet̄ firmi
ter in oībns ſicut eiſdē originalibus litterꝫ
ſtaretur ſi forent exhibite vel oſtenſe. Per
hoc aūt nullū ius prefatis generali ⁊ pro-
uincialib⁹ miniſtris ac cuſtodibus vel fra-
tribus denouo acquiri volumus: ſed anti-
quū ſi quod habent tātummodo cōſeruari
Nulli ergo omnino hoim liceat hāc pagi-
nā noſtre cōſtitutionis ⁊ volūtatis infrin
gere vel ei auſu temerario cōtraire. Si ꝗs
aūt hoc attēptare preſūpſerit: indignatio-
nem oīpotentꝫ dei et beatoꝝ Petri ⁊ Pauli
apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.
Datū rome apud ſāctū petrū Anno incar-
nationis dn̄i. M. ccccxxh. Idib⁹ Februarij
Pontificatus noſtri. Anno ſecundo

¶ Alex. iiij. cōcedit executoriā rerū in pre-
ſenti bulla cōtentaꝝ ⁊ reuocatarū contra
moleſtatores frm̄ plura ad ordinis cōmen
dationē et libertatē exprimendo.

ALexāder ⁊c. Venera
bilibus
frib⁹ ſpoletano ⁊ aſſiſineñ epi
ſcopis. Sa. ⁊ apo. bn̄d. Quedā
ab apl̄ica ſede tp̄e felicꝫ recor
datiōis Inno. pape ꝑdeceſſo-
ris nr̄i lr̄e ꝓceſſerūt in ꝗb⁹ ipe vniuerſis re
ligioſis cuiuſcūqz ꝓfeſſiōis vel ordinis exi
ſterēt diſtricte in ꝟtute obediētie iniunge-
bat: vt parrochianos alienos dieb⁹ dn̄icis
⁊ feſtiuis nō reciperēt i ſuis eccl̄ijs ſeu ora
torijs temere ad diuina nec ipſos vllaten⁹
ad penitentiā admitterēt ſine ſuorū licētia
ſacerdotū nec eis i ſuis predicēt eccl̄ijs aū
miſſarū ſolēnia ꝓ ꝗbus audiēdis ꝑma diei
parte ꝗdē parrochiani cōſueuerūt et debēt
in ſuis eccl̄ijs cōuenire: neqz ſermones etiā
ſolēnes facerēt illa hora: ſed neqz ad predi
candū ſolēniter ad parrochias alienas ac-
cederēt: niſi eſſent ab eoꝝ ſacerdotib⁹ inui
tati vel ſaltē niſi ſe ad id humiliter peterēt
⁊ obtinerēt admitti: nec ea die qua dioceſa
nus eps vel alius loco eius predicaret ſo-
lēniter maxime i eccl̄ia cathedrali aliquis
ipſoꝝ in eadē ciuitate vel il loco ꝑſumeret ꝑ
dicare: ſi ꝟo in caſu licito parrochianū al-
terius eos in ſuis eccl̄ijs recipe ad ſepultu
turā ꝯtingeret: oīm q̄ obtentu ꝯſeq̄nt̄ hmōi
ſepulture portionē canonicā etiā nō reꝗſiti
infra octo dies a tp̄e receptiōis eoꝝ: ep̄o vl̄
ſacerdoti de cui⁹ ꝓchia mortu⁹ eſſet aſſū
ptus exhibere curarēt Si aūt aliꝗs religio
ſoꝝ hmōi ꝑcepti trāſgreſſor ꝯtra ꝑdicta vl̄
aliqͦd predictoꝝ venire ꝑſumeret: ꝑter ino
bediētie viciū ⁊ excōicatiōis ſētētiā quā eū
incurrere voluit ipſo facto: gradus ſui peri
culo ſubiaceret. Et nichilomin⁹ a dioceſa-
no ad premiſſa vniuerſa et ſingula obſer-
uanda per cenſurā eccleſiaſticā appellatio
ne poſtpoſita diſtrictius cogeretur nullis
eis contra hoc indulgētijs vel priuilegijs
apoſtolicis valituris: verū quia ſuper pre-
miſſis litteris cogitare attētius ac ſtudio-
ſius deliberare ꝓponimus: pacis cōmodū
⁊ quietis ſolatium eccleſijs ⁊ ꝑſonis eccl̄ia
ſticis potiſſime cupiētes: prefatas litteras
⁊ ſi que alie ſuper predictis vel eorum ali-
quo cōtra prefatos religioſos vel aliquos
ex ipſis generaliter vel ſpecialiter preter
formam communem et ſolitā proceſſere ac
mandata ſeu precepta facta in eis vel earū
auctoritate duximus penitus reuocanda.
Venerabilibus fratribus noſtris vniuer-
ſis Archiepiſcopis / Epiſcopis et dilectis
filijs / abbatibus / prioribus / diocanis / ar-
chidiaconis / archipreſbiteris / et alijs ec-
cleſiarum prelatis ⁊ ceteris perſonis eccle
ſiaſticis taꝫ ſecularibus q̄ʒ regularibus cu
iuſcunqz ordinis vel profeſſionis exiſterēt:
noſtris dātes lr̄is in mandatis vt per hu-
iuſmodi litteras vel occaſione mandatoꝝ
ſeu preceptorum aut ſentencie que conti-
nent: nichil prorſus agerent; cum nullā ex

tunc haberent efficaciam vel vigorem. Sʒ
ſicut intelleximus nonnulli epiſcopi et alij
prelati ducatus ſpoletani ꝛ patrioni delibe
ratõe noſtra ſup ꝑmiſſis litteris nullaten⁹
expectata dilectis filijs ffibus ordinis mi=
norum poſt hmõi reuocationẽ noſtrã inhi=
bere gñaliter vel ſpecialiter preſũpſerũt ne
in locis ſue iuriſdiſionis ꝑdicẽt niſi licentiã
ab eis ſup hoc habuerint ſpecialẽ: et hi qb⁹
hmõi cõceſſa fuerit licẽtia: teſtimonialibus
litteris de hoc oñdant ſe munitos: excõmu
nicationis cõminantes ſe laturos ſentenci=
am tã in ꝑdicantes q̃ in audiẽtes: ſi ſecus
extiterit attentatũ. Volunt etiã ꝙ illi quib⁹
predicandi cõcedũt licẽtiã: de hmõi cõmina
tione ſentencie freqũter in ſuis ꝑdicatio=
nibus faciant mentionem. Inhibent quoqʒ
parrochianis ſuis: ꝑdictis fratrib⁹ ſua con
fiteri i pctã ne hac occaſione ad ipſos accede
re: et fratrib⁹ ne aliquos in ſuis eccleſijs re
cipere ad diuina preſumant. Quidã inſup
parrochiales ſacerdotes eũdem moduʒ cir
ca predictos fratres: non ſine multorũ ſcan
dalo perperã obſeruare nitunt. Alias quo
qʒ in talibus idem prelati ꝛ ſacerdotes eoſ
dem fratres grauare ac moleſtare non ceſ=
ſant in animaꝝ ſuaꝝ periculũ ipſoꝝ fratrũ
iniuriã ac ſcandalũ plurimoꝝ. Cũ igit me=
moratũ ordinem pro eo maxime ꝙ fuit no=
bis in minori tunc officio cõſtitutis ab apo
ſtolica ſede cõmiſſus caritate precipua dili
gam⁹: et fratres eiuſdẽ ordinis tanq̃ predi
lectos et ſingulares filios intra mẽtis vbe=
ra carius amplexamur: ĩdẽqʒ ffes firmarit
in nos vtpote in ſpecialẽ patrẽ toti⁹ reuerẽ
tie ac deuotiõis affectus ꝑpter qꝺ conſtan
ter in animo gerimus ipſos et eũdẽ ordinẽ
apoſtolice beniuolẽtie affluẽtia confouere:
eiſqʒ continue adeſſe preſidijs oportunis.
Nos pati nolentes ꝙ aliquid attentet i ip=
ſoꝝ fratrũ preiudicium ꝛ grauamen: hmõi
inhibitiones ꝑ predictos prelatos ꝛ ſacer=
dotes ſeu ꝑ quoſcũqʒ alios factas necnõ or
dinationes quaſlibet ꝛ quoſcũqʒ proceſſus
contra fratres ipſos ꝛ eoꝝ ordinẽ poſt pre
dictã reuocationem noſtrã habitos: aucto=
ritate apoſtolica duxim⁹ reuocãdos: ac re=
ducentes ꝑdictos ffes in eũ ſtatũ i quo pri=
us q̃ ꝑdicte ipſius ꝑdeceſſoris manarẽt lit
tere fuiſſe noſcũtur: decernim⁹ irritum ꝛ in
ane quidquid per quẽcũqʒ in ipſoꝝ preiudi
ciũ hacten⁹ extitit vel extiterit decetero an
teq̃ ſup predictis declarauerim⁹ litteris at
tẽtatũ. Ideoqʒ fraternitati veſtre ꝑ apoſto
lica ſcripta mandamus quaten⁹ premiſſa
mnia in locis in quib⁹ expedire videritis
ſolenniter per vos vel per alios denũciare
curetis: non permittẽtes predictos fratres
eorũqʒ ordinem contra hmõi reuocationeʒ
ꝛ cõſtitutionẽ noſtrã ab aliquibus moleſta
ri: moleſtatores ꝛ contradictores hmõi per
cenſurã eccleſiaſticã appellatione poſtpoſi
ta ꝯpeſcendo. nõ obſtante ꝯſtitutiõe de dua
bus dietis edita in cõcilio gñali ꝙ ſi nõ am
bo his exequẽdis poteritis intereſſe alter
veſtrũ ea nichilomin⁹ exequatur. Datũ la=
teran. ſecundo idus ſeptẽbris. pontificatus
noſtri Anno primo.

¶ Alexander. iiij. ꝙ fatres transferen=
tes ſe de vno loco ad aliũ poſſint ſecũ tranſ=
ferre materiam edificiorũ locoꝝ que dimit
tũt ꝛ libros calices ꝛ paramẽta. ꝛc. exceptis
eccleſijs.

Alexander epiſco
pus ſeruus ſeruoꝝ dei gñali
miniſtro ꝛ ꝓuincialibus cuſto
dibus ꝛ gardianis necnõ vni
uerſis fratribus de ordĩe fra
minoꝝ. Salutẽ ꝛ aplicã bñdictionẽ. Ex par
te veſtra fuit ꝓpoſitũ corã nobis ꝙ nõnul=
li archiepi ꝛ epi ꝛ alij eccleſiaꝝ ꝑlati cũ fra
tres veſtri ordinis de locis ſuis ad alia lo=
ca eis ꝛ ipſi ordini pia ſedis aplice vel alio
rũ xpi fideliũ liberalitate cõceſſa transferri
cõtigerit: priora loca violẽter occupãt: ꝛ tã
ea q̃ libros calices ꝛ paramẽta ſibi vẽdica
re ꝑſumãt in aliꝝ diſpẽdiũ dicti ordinis ꝑ
iudiciũ ꝛ ſcãdalũ plurimorũ. Nos igit ſup
his paterna ſollicitudie ꝓuidere volẽtes:
vt liceat eiſdẽ ffib⁹ cũ de priorib⁹ locis ad
alia loca ſe trãſferũt: tã edificia ſeu oẽs edi=
ficioꝝ materiã locoꝝ q̃ dimittũt: exceptis dũ
taxat eccleſijs q̃ libros/calices ꝛ paramen
ta ꝑdicta ad alia loca trãſferre: ac edificia
ipſa cũ ſolo ꝛ alijs ad eadẽ loca ꝑtinẽtibus
ꝑter eccl'iaʒ: ꝑ ꝓcuratores a vobis filijs mi
niſtris ad hoc deputatos vẽdere: ipſorũqʒ
ꝑciũ i alioꝝ locoꝝ ad q̃ dicti fratres ſe trãſ
ferũt edificationẽ ſeu alia in eoꝝ vtilitateʒ
conuertere. Cum ipſa priora loca et alia lo
ca fratrum ad nos et apoſtolicam ſedẽ ſpe
cialiter pertinere noſcantur preſentium au
ctoritate indulgemus diſtrictius inhiben=
tes ne aliquis predictorum prelatoruʒ ſeu
queuis alia perſona eccleſiaſtica vel ſecula
ris predicta bona ſeu loca occupare / acci=
pere ſeu vſurpare aut quocunqʒ modo ſibi
vendicare preſumant abſqʒ licentia ſedis
apoſtolice ſpeciali. decernẽdo irrituʒ et ina

ne quicquid ↄtra hm̄oi cōceſſionem ⁊ inhi-
bitionem noſtram per quoſcunqꝫ fuerit at
tentatum. Nulli ergo omnino hominum li-
ceat hanc paginā noſtre conceſſionis et in-
hibitiōis infringere: vel ei auſu temer ario
contraire. Si quis autem hoc attētare pre-
ſumpſerit: indignationem oīpotentis dei ⁊
beatorū petri et pauli apoſtolorum eius ſe
nouerit incurſurum. Datum ananie duode
cimo kal'a nouembris. Pontificatus noſtri
Anno primo.

¶ Alexander. iiij. confirmat priuilegia
ordinis.

ALexander eps̄ ſeruus ſeruoꝝ de
generali miniſtro ⁊ vniuerſis
fratrib⁹ ordinis fratrū mino-
rū. Salutē ⁊ aplicaꝫ bn̄dictio
nē. Qr ordinem vr̄m ſpāli affe
ctione fouem⁹: ⁊ fauoris ꝓrogatiua proſeq̄
mur: eo maiorem circa vos curam gerim⁹:
quo ſinceriori voꝫ in dn̄o cōplectimur cha-
ritate: tantoqꝫ magis mēti noſtre de vobis
ſollicitudo ſuggeritur: quanto ꝑcipua dile-
ctio quaꝫ ad ordinem ipſum habemus pro
vobis forti⁹ interpellat. Cuꝫ igitur ſicut ex
parte veſtra fuit propoſitum coram nobis
felicis recordationis gregorius romanus
pontifex predeceſſor noſter nonnulla priui
legia et quaſdam litteras et indulgentias
vobis et ordini veſtro conceſſerit gratioſe
Nos veſtris ſupplicationib⁹ inclinati / pri-
uilegia / indulgentias et litteras huiuſmo-
di vobis et eidem ordini auctoritate apo-
ſtolica confirmantes: preſentium vobis au
ctoritate concedimus: vt illis vti libere va
leatis. Nulli ergo omnino hominum liceat
hanc paginam noſtre cōceſſionis infringe-
re / vel ei auſu temerario cōtraire. Si quis
autem hoc attentare preſumpſerit: īdigna
tionem omnipotētis dei et beatorum petri
et pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incur
ſurū. Datum neapoli pridie kal. Maij. pon
tificatus noſtri anno primo.

¶ Nicolaus. iiij. ꝙ ſi ↄtingat loca in qui
bus habitant fratres eccleſiaſtico ſupponi
interdicto cum clauſula ⁊ non obſtantibus
priuilegijs q̄buſcūqꝫ religioſis conceſſis et
oīa ſacramēta in eis prohiberi: ꝙ ffes pn̄t
diuina celebrare ⁊ recipere ſacramēta clau
ſis ianuis ⁊c. ori. ē pi. meth. ⁊ brugꝫ.

NIcolaus epiſco-
pus ſeruus ſeruorum dei. Di
lectis filijs miniſtro et fratri-
bus ordinis minorum Sa-
lutem et apoſtolicam benedictionem. Me-
ritis veſtre religionis inducimur: vt peti-
tionibus veſtris in his que animarum ſa-
lutem continent: fauorabiliter annuamus.
Sane petitio veſtra nobis exhibita cōtine
bat ꝙ contingit interdū ciuitates ⁊ alia lo-
ca in quibus habitatis ſupponi eccleſiaſti-
co interdicto: et non obſtantibus aliq̄b⁹ pri
uilegijs ſeu indulgētijs quibuſcūqꝫ religio-
ſis ab apoſtolica ſede cōceſſis (exceptis ba-
ptiſmate paruulorū ⁊ penitencijs morienti
um) oīa in eis eccl'iaſtica ſacramēta prohi-
beri: ꝓpter quod ſine cōſciētiaꝝ veſtraruꝫ
diſpēdio cōfiteri peccata et ab ipſis abſolui
ac diuina celebrare officia interdicto dura
te huiuſmodi non poteſtis: nec etiaꝫ eucha
riſtie ac vnctionis extreme in mortis arti-
culo recipere ſacramenta: ſuper quo per ſe
dem apoſtolicam petiuiſtis humiliter vo-
bis de ſalutari remedio ꝓuideri. Nos ita-
qꝫ veſtris ſupplicationibus inclinati: vt tē-
pore talis interdicti veſtra confiteri pecca
ta et ab ipſis abſolui: ac ſimul legere diui-
num officium miſſas celebrare ianuis clau
ſis: nō pulſatis campanis voce ſubmiſſa ex
communicatis et interdictis ac omnibus
perſonis que non ſunt de ordine veſtro ex-
cluſis: necnon temporibus conſuetis iuxta
morem veſtri ordinis ſacre communionis
⁊ vnctionis extreme ſacramenta recipere:
prohibitione huiuſmodi ſeu aliquibus lit-
teris ſuper hoc a ſede predicta impetran-
dis que de ordine predicto et hac indulgen
cia ſpecialem non fecerint mentionem ne-
quaqꝫ obſtantibus valeatis: vobis auctori
tate preſentiū indulgemus. Nulli ergo om
nino hominum liceat hanc paginaꝫ noſtre
conceſſionis infringere vel ei auſu temera
rio contraire. Si quis autem hoc attenta-
re preſumpſerit: indignationem omnipotē
tis dei et beatorum petri et pauli apoſtolo
rum eius ſe nouerit incurſurum. Datum re
ate / octauo kalendas Septembris. Ponti-
ficatus noſtri. Anno primo.

¶ Innocētius. iiij. ꝙ ffes in terris excoīca
torum poſſint celebrare ianuis clauſis. ha
bet ſub plūbo pi. meth. ⁊ brugis.

INnocentius epi
ſcopus ſeruus ſeruorum dei.
Dilectis filijs generali et pro
uincialibus miniſtris ceteriſ-
qꝫ fratribus ordinis fratrum
minorum. Salutem et apoſtolicam benedi
ctionem. Eis qui ſanandis animarum mor
bis verbo medentes et opere ſolerter inui

100

gilant libenter: illa de ſpeciali gratia indulgemus: per que diuinis ſuffulti preſidijs tutius et vtilius valeāt hominum ſalutem procurare: hinc eſt ꝙ veſtris deuotis ſupplicationibus inclinati: preſentium vobis auctoritate concedimus vt cum ad loca interdicto ſuppoſita: vos venire contigerit: poſſitis in eis excōmunicatis ⁊ interdictis excluſis ianuis clauſis ſubmiſſa voce ⁊ nō pulſatis cāpanis diuina officia celebrare: niſi id vobis fuerit ſpecialiter interdictum. Nulli ergo omnino hoim liceat hanc paginā noſtri indulti aut ꝯceſſionis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si qs autem hoc attēptare preſūpſerit: indignationē omnipotētis dei et beatoꝝ Petri ⁊ Pauli apoſtoloꝝ eiꝰ ſe nouerit icurſurū. Datū Lugduni idibus Januarij. Pontificatꝰ noſtri Anno tercio.

¶ Bñdictus. xj. cōcedit exēptionē copioſā ordinarioꝝ vt bonifaciꝰ. viij. ⁊ nicolaꝰ. iiij.

Benedictꝰ eps̄ ⁊c. Dilectis filijs gñali ⁊ ꝓuincialibus ac vniuerſis frībꝰ ordīs fratrū minoꝝ Salutē ⁊ aplicā bñdictionē. Inter ceteros ordines quos celeſtis agricole ſūma benignitas in orto plātauit eccl̄ie fratrū minorū ordineȝ iā per orbis prouincias ſupna gratia propagante diffuſum: dum minori fungeremur officio ſincera caritate dileximus: ad ſtatum eius feliciter promouēdū ſollicitis ſtudijs intendētes: nec minuit vtiꝙ ſed auxit potius circa ipm̄ prehabite dilectionis affectū ꝑſone noſtre ſubſecuta ꝓmotio ad apicē apoſtolice dignitatis: cū tāto propēſius ad ipſius ordinis intendamꝰ augmentum: quanto nobis facultas preſtātior ꝗ̄ꝗ̄ noſtris non exigentibus meritis noſcitur celitus attributa. Licet igitur nonnulli romani pontifices predeceſſores noſtri prefatum ordinem a prelatoꝝ iuriſdictione quorumlibet prorſus exemerint: ipſumq̄ꝫ fore decreuerint per ipſorum litteras ſpeciales exemptum. Nos tamen ordinem ipſum ob ſalutis fructus innumeros qui ex ipſo noſcuntur animabus fidelium prouenire gerentes in viſceribus caritatis. Et propterea nolentes omnino vt quiſꝗ̄ cuiuſcunq̄ꝫ ſit ordinis/dignitatis/conditionis/aut ſtatus vos generaliter vel ſpecialiter ac prefatum ordinem ſuper exēptionem ipſius ac alijs veſtris dicti ordinis libertatibus et immunitatibus quibuſcūq̄ꝫ ſub quauis forma vel expreſſione verborū vobis et eidem ordini ab apoſtolica ſede conceſſis: impugnare/impedire/ ac turbare valeat: vł quomodolibet moleſtare: vos et ordinem ipſum ab omnium et ſinguloꝝ quorumlibet prelatorum et perſonarū eccleſiaſticarum omnimoda poteſtate ac iuriſdicione prorſus eximimus de apoſtolice plenitudine poteſtatis: ita ꝙ nec etiam ratione delicti commiſſi vel initi contractꝰ aut rei ſite poſite vel exiſtentis contra loca veſtra exempta poſſitis coram eis Non obſtante conſtitutione felicis recordationis Innocētij pape. iiij. predeceſſoris noſtri in contrariuȝ edita impeti moleſtare ſeu quomodolibet contrauenire decernentes vos ⁊ ordinem ipſum immediate eidem ſedi ac ſoli tantummodo romano pontifici ſubiacere. Eccleſias inſuper oratoria domos ac loca q̄ tenetis et ihabitatis ad preſens: ac tenebitis et inhabitabitis in futurū dum ⁊ quotiēs vos illa tenere et inhabitare contigerit exempta prorſus exiſtere nulloq̄ꝫ medio ſedi ſubeſſe decernimus prelibate. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtre exemptionis decreti derogati[..]is et conſtitutionis infringere vł ei auſu [..]merario contraire. Si quis autem hoc attēptare preſūpſerit indignationē oīpotentis dei et beatorū petri ⁊ pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurū. Datū Rome apud ſanctum petrū. iiij. nonas aprilis. Pontificatus noſtri Anno primo.

¶ Nicolaus quartus concedit monialibus ſancte Clare ne tenerentur ad exhibēdas procurationes ⁊c. legatis vel quibuſcunq̄ꝫ perſonis.

Nicolaus epiſcopus ſeruus ſeruorum dei Dilectis in chriſto filiabus Uniuerſis abbatiſſis et conuentibus incluſarum monaſteriorum ordinis ſancte Clare. Salutem ⁊ apoſtolicam benedictionem. Quanto ſtudioſiꝰ deuota mente et humili contemplationis animo diuinis vacatis obſequijs: tanto libentius veſtre pacis procuramus commodum et quietis. Attendentes igitur ꝙ licet plurima monaſteria veſtri ordinis varias poſſeſſiones obtineant: idem tamen ordo in paupertate fundatur voſq̄ꝫ voluntarie pauperes chriſto pauperi deſeruitis Ueſtris ſupplicationibus inclinati vt vos ſeu veſtrarum aliq[..]e ad exhibendum procurationes aliquas legatis vel nūcijs apoſtolice ſedis ſiue ad preſtandum ſubuentio

nem quamcunq;: vel ad contribuendum in
exactionibus vel collectis ſeu ſubſidijs ali
quibus per dicte ſedis ſeu legatorum aut
nunciorum ipſorum ſeu rectorum quaſcūq; im-
petratas vel impetrandas etiā minime te
neamini: nec ad id cogi poſſitis etiam ſi in
hmōi ſedis eiuſdē cōtineatur litteris q ad
quevis exempta vel non exempta loca ⁊ mo
naſteria ſe extendant: ⁊ aliqua eis cuiuſcū
q tenoris exiſtat ipſius ſedis indulgentia
cōceſſa niſi forſā littere ipſe dicte ſedis de
indulto hmōi ⁊ de ordine veſtro ac nomine
cardinalis cui gubernatio / ꝓtectio / ⁊ corre
ctio fratrū minorum ac etiā cura monaſterio
rū / abbatiſſarū monialiū ſancte clare ordi
ni preſentiū et futurorū pro tēpore cōmiſſe
fuerint: plenā et expreſſam fecerint mentio
nem auctoritate vobis preſentiū indulge-
mus. Nos enim decernimus irritas ⁊ ina-
nes interdicti ſuſpenſionis aut excommu-
nicationis ſentencias ſi quas in vos vel in
aliquam veſtrū aut aliquod monaſteriorum
veſtrorum ſeu quoſcūq; alios veſtri occaſiōe
ꝓmiſſorum ꝑtextu ꝯtra hmōi ꝯceſſiōis nr̄e te-
norē ꝑ quēcūq; de ceto cōtigerit ꝓmulgari
Nulli ergo omnino hoīm liceat hanc pagi
nā noſtri indulti aut ꝯceſſionis infringere
vel ei auſu temerario contraire. Si qs au-
tem hoc attēptare preſūpſerit: indignatio-
nē omnipotētis dei et beatorum Petri ⁊ Pau
li apoſtolorum eiꝰ ſe noverit īcurſurū. Datū
apud vrbē veterē. xv. kalendas februarij
Pontificatus noſtri Anno primo.

¶ Nicolaus. iiij. ꝓhibet diuiſionē ꝓuin
ciarū abſq; ſedis apoſtolice licentia fieri.

Nicolaus epiſcopꝰ
ſeruus ſeruorum dei. Dilectiſſi
lijs generali et prouincialibꝰ
miniſtris ac vniuerſis fratri-
bus ord. mino. Salutem ⁊ apo
ſtolicam benedictionem Quia prouinciarum
ordinis veſtri diſtinctio in generali capitu
lo pridem dum adhuc felicis recordatiōis
gregorius papa nonus predeceſſor noſter
viueret celebrato: ſua in capitulo ipſo pre-
deceſſore prefato exhibente preſentia fa-
cta fuit: licet poſtmodum fuerit duarū pro
vinciarum diuiſio ſubſecuta. Nos volētes
vt predicta diſtinctio ſolemniter edita ſiue
facta: ⁊ etiā prefata poſtmodū ſubſecuta di
uiſio robur obtineat perpetue firmitatis: a
poſtolica auctoritate ſtatuimus ordinamꝰ
et diſtrictius inhibemus: ne de cetero alia-
rum prouinciarum predictarum alia diſti-
ctio ſeu diuiſio vel nouarū ꝓuinciarū mul
tiplicatio abſq; pontificis romani preſētia
et ipſius licentia ſpecialiter ꝑ eiꝰ patentes
litteras concedenda facientes plenam ⁊ ex
preſſam de huiuſmodi ſtatuto ordinatione
ac inhibitione necnon dilecti filij noſtri. M
ſancte marie in portu diaconi cardinalis:
cui gubernatio / protectio / et correctio fra-
trum veſtri ordinis per ſedem apoſtolicā
ſunt commiſſe: vel eius cui eas committi
contigerit in futurū quolibet ꝑſumat. Nos
eni nichilominus irritū decernimus ⁊ ina-
ne: ſi ſecus in hac pte contigerit attēptari.
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam noſtri decreti ordinationis inhi
bitionis et conſtitutionis infringere vel ei
auſu temerario contraire. Si quis autem
hoc attēptare preſūpſerit indignationē oi
potētis dei et beatorū petri ⁊ pauli apl'orum
eiꝰ ſe noverit incurſurū. Datū Reate. iij.
Idus Maij. Pontificatꝰ nr̄i Anno primo.

¶ Nicolaus quartus concedit exem
ptionem totalem ordini minorum: ipſū
immediate ſedi apoſtolice ſubmittendo
Habetur ſub autentico in conventu Ro
thomagenſi et alibi: ſed originale habe-
tur ſub plumbo in conventibus Pariſi-
enſi et Methenſi

Nicolaꝰ epiſco. Etc.
Dilectis filijs generali ⁊ ꝓuin
cialibus miniſtris ac vniuer
ſis fratribus ordinis fratrum minorū. Sa
lutem et apoſtolicā benedictionem. Quia
nonnulli qui heſitare ſe aſſerunt vbi nō eſt
aliquatenus heſitādū nō ſine malignitatꝭ
aſtutia ī dubiū revocare conāt vtrū vos et
ordo veſter exēptiōis ꝓuilegio gaudeatis
⁊ an iuris ⁊ ꝓprietatis bti petri ac etiā a
cuiuſuis alteriꝰ a iuriſdictiōe prorſus exē-
pti ⁊ tā in ſpūalibus q̄ tēporalibus quorum
vobis vſū habere licet imediate ſubiecti ſe
di aplice exiſtatis q̄tūmcunq; vobis et ei-
dem ordini per diuerſos predeceſſores no
ſtros romanos pontifices ſuper his plene
ſicut aſſeritur ſit prouiſū. Nos vr̄e ac eiuſ
dē ordinis ꝓuidere quieti paterne ſolicitu
dinis ſtudio intendentes ſicq; volentes ſu
per hoc omnem dubitatiōis ambiguitatis
⁊ querele materiā fūditus amputare: ne qs
vos ⁊ eundē ordinē ſup exēptiōe hmōi: ac
alijs veſtris ⁊ ipſius ordinis libertatibus
et immunitatibus quibuſcunq; vobis et
ei ab apoſtolica ſede conceſſis impugnare
valeat vel quomodolibet moleſtare: vos ⁊
ordinem ipſum a cuiuſuis alterius iuriſdi
ctione omnimoda prorſus eximimꝰ de grā

ſpeciali decernentes vos ⁊ eundem ordinē
immediate ſedi ſubiacere predicte. Eccleſi-
as vero⁊ oratoria/domos/loca/libros/vtē-
ſilia/⁊ alia mobilia ⁊ imobilia quorum vſū
habetis ex licito cum ceteris quocunq; mo-
do pertinentibus ad p̄dicta. ⁊ aliquod pre-
dictorum in ius⁊ proprietatem beati petri
apoſtolica auctoritate ſuſcipimus illis ex
eis dumtaxat exceptis in quibus expreſſe
donatores ſeu tranſlatores ſibi ꝓprietatez
et dominium conſtiterit reſeruaſſe. Preter
ea eccleſias/oratoria/domos ⁊ loca predi-
cta que tenetis ⁊ inhabitatis ⁊ tenebitis et
inhabitabitis in futurum dum et quotiens
vos illa tenere ⁊ inhabitare contigerit: eſſe
omnino exempta decernimus nulloq; me-
dio ſedi memorate ſubeſſe. Nulli ergo om-
nino hominum liceat hanc paginam no-
ſtre exemptionis/decreti ſuſceptionis ⁊ cō-
ſtitutionis infringere: vel ei auſu temera-
rio contraire. Si quis autem hoc attenta-
re preſumpſerit: indignationem omnipotē-
tis dei et beatorum petri et pauli apoſtolo-
rum eius ſe nouerit incurſurum. Datuz ro-
me apud ſanctum petrum. ſecundo kalen-
das maij. pontificatus noſtri Anno primo.

¶ Bonifacius papa octauus concedit
monialibus ſancte clare vt gaudeant priui-
legijs fratrum minorum.

BOnifacius epiſco-
pus ſeruus ſeruorum dei. Di-
lectis in xp̄o filiabus vniuerſis
abbatiſſis ⁊ conuentibus incluſaruz ſancte
clare preſentibus et futuris. Salutē et apo-
ſtolicam benedictionem. In ſinu ſedis apo-
ſtolice veſter ordo conſiſtens ſic ſplendet ꝑ
incrementa virtutum: ꝙ digne mereat̄ pre-
cipuis attolli fauoribus et ſpiritualib⁹ gra-
cijs confoueri. Nos quidem ordinem ipſuz
libēter proſequimur prerogatiua fauoris
⁊ augmenta ſuorum proceſſuum promoue-
mus. Sane felicis recordationis vrbanus
papa quartus predeceſſor noſter cum mul-
ta prouidentia regulā veſtrā inſtituit ſub
qua dn̄o ſeruitis ⁊ vt eā poſſitis ſalubrius
obſeruare: ⁊ ne ſub diuerſoruz magiſterio
viuendi modos incurrere valeatis differē-
tes: inter cetera ſtatuit vt ſub illorum car-
dinalium qui forent pro tempore guberna-
tioni ꝓtectioni atq; correctioni ordinis fra-
trum minorum a ſede apoſtolica deputati:
obedientia cura et regimine deberetis de
cetero permanere: quib⁹ teneremini firmi-
ter obedire/⁊ ipſi animarum veſtraruz ſol-
licitudinem gerentes et curaz monaſterijs
ordinis dicte ſancte et perſonis degentib⁹
in eis capellanis conuerſis et familie tam
per ſe ꝙ̄ per viros ydoneos quotiens expe-
dire videbitur viſitationis officium ſtude-
rent impendere corrigendo et reformando
ibidem tam in capite ꝙ̄ in membris q̄ cor-
rectionis ſeu reformationis cauſa noſcerēt
indigere. inſtituerent nichilominus et de-
ſtituerent ordinarent atq; diſponerent pro-
ut ſecundum deum expedire viderent. Cū
igitur per hec et alia inter veſtrum et dicto-
rum fratrum minorum ordines ſpecialis
eſſe caritas cenſeatur: nos volentes ꝙ idez
ordo vt felicioribus exinde augeatur auſpi-
cijs. et vt tanto ſalubrius poſſitis deo red-
dere vota veſtra quanto potioribus fueri-
tis libertatibus ⁊ gratijs a ſede apoſtolica
communite: apoſtolica auctoritate vobis
concedimus vt vos ac omīa et ſingula mo-
naſteria veſtri ordinis tam exemptionis
priuilegijs ꝙ̄ omnibus immunitatibus: li-
bertatibus et indulgentijs ac alijs priuile-
gijs quibuſcunq; vtamini et gaudeatis ac
vti et gaudere poſſitis que prefato fratruz
minorum ordini ac eius fratribus et perſo-
nis ſunt ab eadem ſede conceſſa vel in po-
ſterum concedentur. quatenus huiuſmodi
exemptionis priuilegium et immunitates
libertates indulgencie/ac alia priuilegia
vobis/competunt: vel competere poſſunt
vel poterunt/et quatenus vos et monaſte-
ria ipſa poteſtis ⁊ poteritis eſſe capacia eo-
rundem. Nulli ergo omnino hominum li-
ceat hanc paginam noſtre conceſſionis in-
fringere: vel ei auſu temerario contraire.
Si quis autem hoc attemptare preſumpſe-
rit indignationem omnipotentis dei ⁊ bea-
torum petri et pauli apoſtoloꝝ ei⁹ ſe noue-
rit incurſurū. Datū rome apud ſanctuz pe-
trū nonis aprilis pōtificat⁹ nr̄i āno quarto.

¶ Joannes papa vigeſim⁹ ſecund⁹ dā-
nat ⁊ reprobat quoſdā articulos quos te-
nuerat ꝗdā Jo. magr̄ p̄iſiēſis. ori. eſt piſi⁹.

IOannes epiſco-
pus ſeruus ſeruorum dei. Ve-
nerabilibus fratribus patri-
archis archiep̄is ⁊ ep̄is ac di-
lectis filijs eccl'iaſticis ad q̄s
p̄ntes peruenerint. Salutem ⁊ apoſtolicaz
benedictionem. Vas electionis doctor exi-
mius et egregius predicator cui⁹ predica-
tio mūdū docuit vniuerſū p̄ſūptuoſā illoꝝ
audaciā refrenare ſollicit⁹ q̄ prudētie pro-
prie innitentes in errores varios ꝓlabunt.
nō plus ſapere ꝙ̄ oportet ſapere: ſz ſapere

ad ſobrietatem ſalubri doctrina ſuggeſſit
vt iuxta ſapiētis eloquia: quiſq₃ prudētie
ſue modū ponat. Sane cū dilectū filiū₃ ma
giſtrū Johannem de poliaco ſacre theolo=
gie doctorē certis ex cauſis de fratrum no
ſtrorū conſilio ad noſtram p̄ſētiam vocaſſe
mus: fide digna ad noſtrum relatio ꝑduxit
auditū ꝙ ipſe in q̄buſdā articulis tāgenti=
bus p̄nie ſacramētū non ſobrie ſ₃ perperā
ſapiebat infraſcriptos articulos ꝯtinentes
errores / docēs publice ī ſuis p̄dicationibꝰ
et ſcholis. ❡ Primo ſiquidem aſtruēs ꝙ cō
feſſi ffibus h̄ntibus licētia₃ gn̄alē audiēdi
cōfeſſiones tenētur eadē pctā que confeſſi
fuerāt iterū cōfiteri ꝓprio ſacerdoti. ❡ Se
cūdo ꝙ ſtāte ſtatuto oīs vtriuſq₃ ſexꝰ edito
in cōcilio gn̄ali Romanus pontifex nō pōt
facere ꝙ parrochiani nō teneantur ꝯfiteri
oīa pctā ſua ſemel ī anno proprio ſacerdo=
ti quē dicit parrochialem ſacerdotē curatū
immo neq₃ deus pōt hoc facere q₂ (vt dice=
bat) iplicat ꝯtradictionē ❡ Tertio ꝙ papa
nō pōt dare licentiā gn̄alē nec poteſtatē au
diēdi ꝯfeſſiones immo nec deꝰ quin ꝯfeſſus
h̄nti licētiā gn̄alē teneat̄ ꝯfiteri ſuo ꝓprio
ſacerdoti que₃ dicit eſſe (vt p̄mittit̄) parro=
chialē ſacerdotē. Nos igit̄ ſcire volētes ſi
ſuggeſta nobis v̄itatē haberēt articulorū
p̄miſſoꝝ eidē magiſtro iohanni copiā feci=
mus aſſignare: ⁊ ad defenſionē ſui audien
tiā plenā p̄buimꝰ tā in nr̄a ⁊ dictorū fratrū
nr̄oꝝ p̄ntia in ꝯſiſtorio q̄₃ alias corā aliq̄bꝰ
de ipis ffibꝰ per nos ad hmōi deputatis.
Uerūetiā l₃ p̄fatus magr̄ iohānes p̄fatos
articulos ⁊ cōtēta in ipis defēdere niteret̄:
aſſerebat ſe tn̄ paratū credere ⁊ tenere ī p̄=
miſſis ⁊ alijs ea q̄ credēdū et tenēdum eſſe
ſedes apl̄ica diffiniret. Nos igitur atten=
dentes ꝙ dictoꝝ articuloꝝ aſſertio p̄dica=
tio ⁊ doctrina redūdare poterāt in multaꝝ
ꝑniciem animaru₃: ipſos ꝑ plures magr̄os
in theologia examinari fecimus diligenter
nosipſi etiā cum dictis fratribꝰ noſtris col=
lationē habuimꝰ ſollertē cū ipſis ꝑ quam=
quidē collationem ⁊ examinationem: cōtra
rijs demonſtratis in conſiſtorio reuocauit:
aſſerens ſe credere eos non veros. ſed eoꝝ
contrariū verum eſſe cum diceret ſe neſcire
rationibus ſibi factis in contrariū replica=
re. Ideoq₃ ne ꝑ aſſertionem predictoꝝ ⁊ do
ctrinam hmōi in errorem (quod abſit) ani=
me ſimpliciu₃ prolabantur: oīs predictos
articulos ⁊ quelibet eoꝝ tāq₃ falſos ⁊ erro
neos a doctrina ſana varios aucte apoſto=
lica damnamus et reprobamus de dictorū
fratrum conſilio doctrinā ipſis contraria₃
veram eſſe et catholicam. aſſerentes ꝙ illi
qui predictis fratribꝰ confitent̄: non magis
tenentur pctā eadem cōfiteri q̄₃ ſi alias illa
fuiſſent cōfeſſi eoꝝ proprio ſacerdoti iuxta
dictū conciliū generale. Optantes autē ve=
ritatis vias notas eſſe fidelibus et cunctis
erroribus precludere aditum ne ſubintrēt.
felicis recordatiōis alexandri quinti / ⁊ cle=
mentis quarti romanoꝝ pontificum prede
ceſſorum noſtroꝝ veſtigia imitādo: vniuer
ſis ⁊ ſingulis diſtrictius inhibemꝰ ne quiſ=
q̄₃ dictos articulos per nos vt premittit̄ dā
natos ⁊ etiam reprobatos et contenta ī eis
vel aliquo ipſoꝝ vtpote a catholicis menti
bus reſpuenda: tenere audeat ſeu defenſa=
re quomodolibet vel docere. Quocirca vni
uerſitati veſtre per apoſtolica ſcripta diſtri
cte precipiendo mandamus ꝙ vniuerſi et
ſinguli veſtrum in ciuitatibꝰ ⁊ diocesibꝰ ve
ſtris conuocato clero conuenienter premiſ
ſa omnia et ſingula per vos ſeu alios ſolē=
niter publicetis. ❡ Nos enim magiſtro Jo
hanni mandamus ꝙ ipſe in ſcholis et ī ſer
mone pariſienſi predictos articulos et con
tenta in eis tanq₃ veritati contraria pro=
prie vocis oraculo et aſſeueratione conſtā
ti publice debeat reuocare quod ſe factu=
rum dictus magiſter Johannes efficaciter
repromiſit. Datum Auinioñ octauo Augu
ſti. Pontificatus noſtri Anno quinto

❡ Innocentius papa quartus
concedit ne fratres nr̄i ab ordine
eiecti vel egreſſi: poſſint tranſire
ad ordines beati auguſtini tēpla=
riorum ⁊c. bene tamen ad alios or
dines. hec habetur ſub autentico
in conuentu rothomageñ. Origia
lis vero eſt in conuentu Pariſius
Metheñ Brugenſi et alibi.

INnocentius
epiſcopus ſeruus ſeruo
rū dei. Dilect₃ filijs gn̄a
li ⁊ prouincialibus mini
ſtris ordinis fratrū mi=
norum Salutem et apo
ſtolicam benedictionem.
Paci et tranquillitati veſtre paterna vo=
lentes impoſterum ſollicitudine prouide=
re vt eiectis de vr̄o ordine vel egreſſiſq₃ re
ceptiōe in eodē ordie ſuis exigētibꝰ culpis
reddiderint ſe indignos trāſeūdi ad alios
ordies approbatos: p̄terq₃ ad bti auguſti=
ni tēplarioꝝ hoſpitalariorū ⁊ aliorum re=
ligioſorum arma portantium: ad vitandā

occaſione euagādi cū veſtris teſtimoniali-bus litteris auctoritate nr̄a licētiam dare poſſitis plenā vobis de fratrū nr̄oꝝ cōſilio cōcedimus auctoritate p̄ſentium facultatē; diſtricti⁹ inhibententes ne tales aliter ad aliū ordinē trāſire vel aliqui ip̄os recipere ſeu retinere p̄ſumāt abſq; licētia ſedis apoſtolice ſpeciali faciēte plenā de p̄ſētibus mētionē. Nulli ergo oīno hoīm liceat hāc paginā nr̄e cōceſſionis et ihibitiōis infringere vel ei auſu temerario cōtraire. Si q̄s autē hoc attētare p̄ſūpſerit: indignationē oīpotētis dei btōꝝ petri ⁊ pauli aplōꝝ ei⁹ ſe nouerit icurſurū. Datū lugduni decimo ſeptimo kl's. ſeptembris Pontificatus noſtri Anno tertio.

¶ Innocēti⁹. iiij. ꝯcedit gn̄ali miſtro vt poſſit viſitare ⁊ corrigere ff̄es q̄ morantur tur in obſequijs aliorum.

Innocētius ep̄s ſeruus ſeruoꝝ dei. Dilecto filio miniſtro generali ordinis ffm minoꝝ. Salutē ⁊ ap̄licā bn̄dictionē. Cū ſicut te accepimus intimante nōnulli ex ffib⁹ tui ordinis q̄ de ſup̄ioris licētia in alioꝝ obſequijs cōmorant̄ exēptos ſe a tua iuriſdictiōe credētes talia plerūq; ꝑpetrāt: ꝑ que detrahitur ordini ⁊ ſcandalū inde gn̄at̄. Nos tuis ſupplicationibus inclinati p̄ſentiū tibi auctoritate ꝯcedim⁹ vt vniuerſos fratres q̄ morātur in obſeq̄js alioꝝ (illis dūtaxat exceptis qui ſunt vel fuerint ad legatoꝝ ap̄lice ſedis ſeruitia deputati) libere valeas viſitare/corrigere/amouere/ac alios eis ſubſtituere prout ſcd̄m deū videris expedire. Nonobſtātibus q̄buſcūq; litteris ſeu indulgētijs ſedis apoſtolice per quas id valeat impediri. Contradicentes per cenſuraȝ eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita cōpeſcendo. Datū lugduni decimo ſeptimo kl's ſeptembris. Pontificatus noſtri Anno. iiij.

¶ Clemens quartus centum dies indulgentie concedit in feſtis in hac bulla contentis. habetur pariſius ſub plumbo.

Clemens ep̄s ſeru⁹ ſeruorum dei. Dilectis filijs generali ac prouincialibus miniſtris et vniuerſis fratribus ordinis minorum. Salutem et apoſtolicā benedictionem. Loca ſanctorum omniuȝ pia et prompta deuotione ſunt a chriſti fidelibus veneranda: vt dum dei honoramus amicos: ipſi nos amabiles deo reddant: et illorum nobis vendicantes quodammodo patrocinium apud ipſum: quod merita noſtra non obtinent: eorum mereamur interceſſionibus obtinere. Cupientes igitur vt eccleſie locorum veſtrorum congruis honoribus frequentētur: omnibus vere penitentibus et confeſſis qui eccleſias ipſas in dedicationibus ipſarum ac anniuerſario dedicationum earum die ac vſq; ad octo dies ſequentes: necnon in beate marie virginis ſanctorum Franciſci Antonij ⁊ Clare: ac etiam aliorum ſanctoꝝ in quorum honore altaria maiora in eccleſijs ipſis ſunt conſtructa feſtiuitatibus cauſa deuotionis venerabiliter viſitauerint: de omnipotētis dei miſericordia ⁊ beatorum petri ⁊ pauli apoſtolorum eius auctoritate ꝯfiſi: centuȝ dies de iniunctis ſibi penitētijs. Annis ſingulis miſericorditer relaxamus. Datum peruſij quito idus Octobris. Pontificatus noſtri. Anno primo.

¶ Gregorius decimus confirmat libertates et immunitates a predeceſſoribus ſuis ordini minorum conceſſas.

Gregori⁹ ep̄s ſeruus ſeruorum dei. Dilectis filijs generali ac prouincialib⁹ miniſtris cuſtodibus gardianis ceteriſq; fratrib⁹ ordinis minorum Salutem et apoſtolicam benedictionem. Cum a nobis petitur quod iuſtuȝ eſt et honeſtum: tam vigor eq̄tatis q̄ ordo exigerit rationis vt id per ſolicitudinem officij noſtri ad debitum producatur effectū. Ea propter dilecti in dn̄o filij veſtris iuſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu: omnes libertates et immunitates a predeceſſoribus noſtris romanis pontificibus ſiue per priuilegia ſeu alias indulgentias ordini veſtro ſeu vobis conceſſas ſicut eas iuſte ac pacifice obtinetis: vobis et eidem ordini auctoritate apoſtolica confirmamus: et preſentis ſcripti patrocinio cōmunim⁹. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtre confirmationis infringere: vel ei auſu temerario contraire. Si q̄s autem hoc attemptare preſumpſerit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Lugdun̄. decimo kalendas Septembris. Pontificatus noſtri. Anno tertio.

¶ Bonifacius octauus liberum proceſſum in criminibus concedit prelatis apicibus iuris atq; appellatione poſtpoſitis.

BOnifaciꝰ epiſco-
pus ſeruus ſeruoꝝ dei. Dile
ctis filijs gn̄ali ⁊ ꝓuincialibꝰ
miniſtris ac vniuerſis fratri
bus ordinis fratrū mīoꝝ Sa
lutē et apl'icā bn̄dictionē. Ad augmētū cō=
tinuū religionū ⁊ ordinū quos romana ſu=
ſcepit ⁊ approbauit eccleſia: paternis ſtu=
dijs intēdētes et ꝯſiderātes attentius ꝙ nō
intermiſſa ſedulitas diſcipline religiones
et ordines ſupradictos ſtatuſqꝫ regulares
ſalubriter dirigit ⁊ ꝯſeruat. Qꝫ ſi eā peri
re vel remitti cōtingeret ordo quilibet col=
labi neceſſario cogeretur. Penſantes etiā
ꝙ ſi regularium perſonarum correctio ri=
mas iuris et apices ſequeretur huiuſmodi
rigor lente feret ac multiplici laxatione tor
peret. Nos vr̄is ſupplicationibꝰ inclinati
vobis auctoritate apl'ica indulgemus vt
ad correctiones et punitiones fratrū eiuſ=
dem ordinis delinquentium infligendas p̄
lati ordinis ſupradicti ad quos eedeꝫ ſpe=
ctare noſcuntur. rimulis et apicibus ipſis
poſtpoſitis libere ꝓcedere valeāt ſcḋm cō=
ſuetudines app●batas et gn̄alia f●ta et
etiam fienda ipſius ordinis inſtitu●●. nec
volumꝰ eiſdē licere f̄rībꝰ ab eiſdē correctio
nibꝰ ⁊ punitionibꝰ aliquatenꝰ appellare: p̄
uia in hoc deliberatione ac maturitate de
bita obſeruatis. Nulli ergo oīno hoīm lice
at hanc paginam noſtre conceſſionis in=
fringere: vel ei auſu temerario contraire.
Si quis autem hoc attemptare preſumpſe
rit: indignationem omnipotentis dei ⁊ bea
torum petri et pauli apoſtolorum eius ſe
nouerit incurſurum. Datum rome apud
ſanctum petrum ſecundo idus nouembris
pontificatus noſtri anno primo.

¶ Johannes. xxij. cōſeruatores ordinis
inſtituit contra moleſtatores atqꝫ oppreſſo
res archiep̄os ep̄oſqꝫ in his contentos pro
generali miniſtro ⁊ fratribus ſuis.

IOhannes epiſco
pus ſeruus ſeruorum dei. Ve
nerabilibus fratribus Bra=
charen̄. archiepiſcopo ⁊ Min
dionen̄. ac legion̄. ep̄is ſalutē
et apoſtolicam benedictionem. Dilectos fi=
lios miniſtrū gn̄alem ⁊ fratres ordinis mi=
norum: qui in decore ſancte religionis vir=
tutum domino militantes ac crucifigentes
cum vicijs et concupiſ●●tijs carnem ſuam
ad diuine maieſtatis obſequia trahunt ali
os per exemplum: infra pietatis apoſtolice
vbera complectentes dignū eſſe ꝯſpicimus
eos ꝯgruis preſidijs communiri: vt eo de=
uotiꝰ quo quietiꝰ pacis famularent̄ aucto=
ri. Cū itaqꝫ ſicut ex parte dictoruꝫ miniſtri
gn̄alis ⁊ fratrū fuit ꝓpoſitū corā nobis. ip=
ſi a nonnullis q̄ nomē dn̄i in vacuū recipe=
re nō formidant: diuerſis et grauibꝰ iactu=
ris iniurijs violentijs ⁊ moleſtijs in diuer=
ſis mundi partibus extra regnū francie af
fligantur. Nos eorūdem miniſtri ⁊ fratruꝫ
prouidere quieti: et malignorum conatibꝰ
obuiare volētes: fraternitati vr̄e ꝑ apl'ica
ſcripta mādamꝰ: quatenus extra dictū re=
gnū vos vel duo aut vnus veſtrum ꝑ vos
vel aliū ſeu alios: etiā ſi ſint extra loca ī qui
bus deputati eſtis ꝯſeruatores et iudices:
eiſdem miniſtro ⁊ fratribus efficacis defē=
ſiōis p̄ſidio aſſiſtētes: nō ꝑmittatis eoſdē a
predictis vel q̄buſcūqꝫ alijs indebite mole=
ſtari vl' eiſdē dāna violētias: iniurias ⁊ mo
leſtias irrogari: facturi eiſdē miniſtro ⁊ fra
tribꝰ cū ab eis vel ꝓcuratore aut ꝓcurato
ribus eoꝝ fueritis req̄ſiti de p̄dictis ⁊ alijs
ꝑſonis q̄buſlꝫ de q̄buſcūqꝫ moleſtijs / violē=
tijs iniurijs: atqꝫ dānis p̄ntibꝰ ⁊ futuris: in
illis vcꝫ q̄ iudicialē req̄rūt indaginē: de pla
no ſūmarie ſine ſtrepitu ⁊ figura iudicij: in
alijs ꝟo ꝓut qualitas eoꝝ exigerit iuſticie
cōplemētū / moleſtatores / preſūptores ⁊ in
iuriatores huiōi necnō cōtradictores q̄ſlꝫ
et rebelles cuiuſcūqꝫ dignitatis / ſtatꝰ / ordi
nis / vel cōditiōis extiterint: etiā ſi pōtifica=
li p̄fulgeāt dignitate: q̄ncūqꝫ et quotiēſcun
qꝫ expedierit ꝑ cēſurā eccl'iaſticā appella=
tiōe poſtpoſita ꝯpeſcēdo: inuocato ad hoc ſi
opꝰ fuerit auxilio brachij ſecularꝫ: nō obſtā
tibꝰ. Fe. re. Bonifacij pape. viij. p̄deceſſorꝫ
nr̄i in q̄bꝰ cauet̄ ne aliq̄s extra ſuā ciuitatē
⁊ dioceſim niſi in certis exceptis caſibꝰ ⁊ in
illis vltra vnā dietā a fine ſue dioceſis ad
iudiciū euocetur. ſeu ne iudices ⁊ ꝯſeruato
res a ſede deputati p̄dicta extra ciuitatem
⁊ dioceſim in q̄bꝰ deputati fuerit: ꝯtra quoſ
cunqꝫ ꝓcedere aut alij vel alijs vices ſuas
cōmittere ſiue aliq̄s vltra vnā dietā a fine
dioceſis eorūdē trahē p̄ſumāt: ſeu ꝙ ꝟ alijs
manifeſtis iniurijs ⁊ violētijs ⁊ alijs q̄ iudi=
cialē idaginē exigūt: penis ī eos ſi ſecꝰ ege
rint ⁊ ī id ꝓcurātes adiectis: cōſeruatores
ſe nullatenꝰ intromittāt: ⁊ tā de duabꝰ dietꝫ
in cōcilio gn̄ali: dūmō vltra tertiā vl' quartā
dietā aliq̄s vltra ſuā ciuitatē ⁊ dioceſiꝫ au
ctoritate p̄ntiū ad iudiciū nō trahat̄ q̄ alijs
cōſtitutiōibꝰ q̄buſcunqꝫ a predeceſſoribus
noſtris romanis pontificibus tam de iudi
cibus delegatis et conſeruatoribus q̄ per

ſonis vltra certum numerum ad iudicium non vocandis: aut alijs editis que veſtre poſſent in hac parte iuriſdictioni aut poteſtati eiuſq; libero exercitio quomodolibet obuiare: ſ ... u ſi aliquibus communiter vel diuiſim a predicta ſit ſede indultum: ꝙ excommunicari ſuſpendi vel interdici ſeu extra vel vltra certa loca ad iudicium euocari non poſſint per litteras apoſtolicas non facientes plenam et expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi ⁊ eorū perſonis locis ordinibus et nominibus proprijs mentionem et qualibet alia indulgentia dicte ſedis generali vel ſpeciali cuiuſcūq; tenoris exiſtat: per quam preſentibus non expreſſam vel totaliter nō inſertā veſtre iuriſdictionis explicatio in hac parte valeat quomolibet īpediri: ⁊ de qua cuiuſq; toto tenore de verbo ad verbū in noſtris litteris habenda ſit mentio ſpecialis. Ceterū volum⁹ ⁊ auctoritate apoſtolica decernimus ꝙ quilibet vr̄m ꝓſequi valeat articulū etiā per aliū ichoatū: ꝗuis idem ichoans nullo fuerit īpedimēto canonico īpeditus. Q[illegible]q; a datis preſentum ſit vobis et vnicuiq; veſtrum in premiſſis omnibus et eorum ſingulis ceptis et non ceptis preſētibus et futuris perpetuata poteſtas ⁊ iuriſdicio attributa: vt eo vigore eaq; firmitate poſſitis in premiſſis omnibus ceptis ⁊ non ceptis preſentibus et futuris et pro ꝑdictis procedere: ac ſi predicta omnia et ſingula coram vobis cepta fuiſſent et iuriſdictio veſtra et cuiuſlibet veſtrū in predictis omnibus et ſingulis per citationē vl' modum aliū perpetuata legitimum extitiſſe: conſtitutione predicta ſuper conſeruatoribus et alia qualibet in contrarium edita nonobſtāte. Datū Auinioñ. ſexto kl' maij. Pontificatus noſtri Anno tertio.

¶ Decretum concilij conſtancieñ. ſeparans quoſdam fratres minores de obſeruantia ſine familia ab alijs eiuſdē ordinis tam conuentualibus ꝗ̄ de vera et prima obſeruantia regulari

SAcro ſancta conſtancieñ. ſynodus. Dilectis eccleſie filijs generali et prouincialibus miniſtris et cuſtodibus ceteriſq; ordinis minorum prelatis ac fratribus. Salutem et omnipotentis dei benedictionem. Supplicationibus perſonarum que voto religionis ſunt aſtricte illis preſertim libenter annuimus: quos ad finem tendere conſpicimus per quem perſone ipſe ſub placida tranquillitate iuxta ſuam ꝓfeſſionem quieſcant: ac ſedulū et tranquillū ī humilitatis ſpiritu dn̄o valeant reddere famulatū. Nuper ſiquidē ſupplicatio pro parte religioſoꝝ virorū gardianoꝝ et fratrū veſtri ordinis cōuentuū vcȝ de ſctō audomaro morinenſis de ſagio ſagienſis / de varēnis remēſis / de dola biſuntinenſis / de lauallegudonis cenomanēſis / de clecio nanetenſis / de ambaſia turonenſis / de ſancto iohāne angliacēſi ſantonēſis / de bercorio / de toleto ⁊ fontiniaco / comitis maleacēſis diocesū infra ꝓuincias Frācie / burgūdie ⁊ turonie / iuxta modū dicti ordinis exiſtētiū nobis hūiliter ꝓntata ꝯtinebat: ꝙ diuina opante clemētia his tēporib⁹ nouiſſimis regularis obſeruātia veſtri iā dicti ordinis in ꝑfatis ꝯuētib⁹ inceperat vigere ſȝ varijs obſtātibus impedimētis ꝑ miſtros ⁊ cuſtodes illaꝝ ꝓuinciarū eis ꝑſtitis in ipa obſeruantia nō mediocriter īpediebātur quoꝝ īpedimētoꝝ occaſiōe ſcādala multa pullulabāt: hūiliter ⁊ deuote ſupplicātes: quatin⁹ eis de remedio oportuno ꝓuidere dignaremur. Eoꝝ igit[ur] suppl[illegible]tioni tāq; iuſte be[illegible]igne annuētes cupiēt[illegible] ſcandala queq; de medio ordinis veſtri tollere atq; vnitate in eo conſeruata fratres in pacis dulcedine confouere: ſtatuimus et decernim⁹ eiſdem ſupplicationibus fore prouidendum et de facto tenore preſentium ꝓuidemus eis iuxta formam per reuerēdiſſimos patres dn̄os vcȝ Jordanum epm̄ albaneſem de vrſinis ipſius ordinis ꝓtectorē et petrū tituli ſancti griſogoni preſbyterū cameracēſem vulgariter nuncupatum ſancte eccleſie romane cardinales ⁊ alios ex parte huius ſacri cōcilij ſuper hoc ſpecialiter deputatos: ordinatam et traditam atq; ꝑ religioſum virū fratrem Johānē de rocha in ſacra pagina profeſſorē ⁊ vicariū in ꝑn̄ti cōcilio cui miniſter gn̄alis vna cū plurib⁹ alijs magiſtris et diſcretis fratribus ordinis veſtri ex vna parte et fratres dictos cōuētus repn̄tātes ex alia cōcordatā: vcȝ ꝙ fratres predictorū conuētuum de cetero ⁊ quouſq; aliud ſuper hoc per ſacrū generale cōciliū ordinatum fuerit: poſſint ⁊ valeant ꝗlibet in ſua ꝓuincia eligere de predicta ſtricta obſeruantia vnum fratrem ydoneum quem in ſcriptis miniſtro illi⁹ ꝓuincie preſentatū: ipſum dict⁹ ꝓuincialis miniſter īfra triduū poſt hmōi ꝑn̄tationem ſuum vicarium cōſtituere debeat ad ipſos regēdū inſolidum loco et vice eius: et eis prouidend[illegible] ī omni-

bus ꝗbuſcunq; et ipſis modis quibus ipſe
ꝓuicialis miniſter ꝓuidere poſſet eis ita
ꝙ de ipſorum fratrum regimine in nullo ſe
poſſint itromittere dicti ꝓuinciales vel cu=
ſtodes ſed ad ipſos vicarios cura et corre=
ctio eoꝝ oīno ꝑtineat excepto ꝙ ad ſue ſu=
perioritatis cognitionē miniſter ꝓuincia=
lis poſſit ſi voluerit ipſos viſitare in ꝓpria
ꝑſona et tunc punire de cōſenſu maioꝝ ⁊ di
ſcretoꝝ cōuentꝰ in quo fiet hec viſitatio ꝗc=
quid punitione reppererit dignū: quem ſi
conſtituere rēnuerit predicto modo: extunc
eiuſdem pñtati conſtitutio ad vicarium mi
niſtri generalis inferius annotatuꝫ deuol=
uatur ⁊ pertineat abſolute. Quiquidē vica
rij hmōi triū prouinciarum poſſint ⁊ debe=
ant vna cum fratribus diſcretis ſibi ſubdi=
tis forma ſolita in electiōibus ordinis ob=
ſeruata inſimul eligere interſe vnum aliuꝫ
fratrē ad hoc ſufficientem ⁊ idoneū ꝓ eorū
dem vicariorum correctiōe ⁊ totius huius
ſtricte obſeruantie in predictis prouincijs
meliori regimine quem per eos in ſcriptis
miniſtro generali ordinis qui erit pro tem
pore preſentatū humiliter ipſum miniſter
generalis ſuper [illegible]os ſuum vicarium con=
ſtituere infra triduum poſt illam p[illegible]ſenta
tionē benigne debeat et charitatiue. Alio=
quin ipſo triduo trāſacto: ſit ⁊ habeatur vi
carius ipſius generalis auctoritate huius
ſacri conſilij conſtitutus: qui quidē vicarꝰ
gñalis in ſua cōgregatione vel alias ſolus
poſſit ⁊ debeat: vicarios prefatos quotiens
opus fuerit punire. ⁊ ffibus alijs ſibi ſubdi
tis prouidere in oībus ꝗbuſcunq; caſibꝰ ꝗ=
bus miniſter gñalis eis potuiſſet ꝓuidere:
ne ipſos vt ſepius contingit quotiens mi=
niſtro generali indigent longius oporteat
euagari. Et pro hac vice primaria cōſtitui=
mus in prefatum miniſtri gñalis vicarium
fratrum. Nicolaum radulphi apud nos de
hac laudabili obſeruantia/prouidentia ac
diligētia ſollerti multipliciter cōmendatū:
quē volumus poſſe deponi quotiens vica=
rijs et alijs fratribꝰ diſcretis ſepedictis vi=
debitur expedire. Poſſit tñ gñalis miniſter
ꝗ eſt ⁊ ꝗ erit pro tempore: ipſos fratres ⁊ cō
uētꝰ i ſua ꝑſona ꝓpria quotiēs voluerit vi
ſitare prelibato vicario nōobſtante ⁊ puni
re ſi ꝗd in dicta viſitatione puniendū rep=
pererit ſicut moris eſt in ordine ⁊ alias fa=
cere conſueuit. Verūtñ non intēdimꝰ ꝙ pre
fati vicarij propt̄ mortem depoſitioneꝫ ſeu
mutationem illoꝝ quoꝝ vicē fungent̄: poſ
ſint a ſuis officijs remoueri vel in eis impe
diri: niſi ſuꝑ hoc aſſenſus maiorum ⁊ diſcre

torum ſibi ſubditoꝝ prius interuenerit/ad
quos ſemper eos deponere ⁊ alios eligere
antedictos gñali ⁊ ꝓuincialibus miniſtris
preſentare modo ⁊ forma p̄miſſis quotiens
fuerit oportunū volumꝰ ⁊ decernimus ꝑti=
nere. Inſuꝑ poſſit ⁊ debeat ipſe vicarꝰ ge=
neralis ⁊ ſui ſucceſſores ꝯuentus ſibi ſubdi
tos ad statū dicte ſtricte obſeruācie ꝯſonū:
iuxta declaratiōes ⁊ ſtatuta ſedis aplͨice ⁊
ordinis reducere: tollēdo quaſcūq; ſuꝑflui=
tates ſiue ſint in rebꝰ mobilibꝰ vel imobili
bus quātuꝫ fieri poterit bonomodo: habito
ſemꝑ ꝯſilio maiorū ⁊ diſcretoꝝ ſibi obediē=
tiū. Eligēdo ſi opus eſt aliquos fideles qui
ipſas ſuꝑfluitates auctoritate huius ſacri
concilij vendant cōmutent aut alias in pijs
operibus ꝯuertant. Inſuꝑ ſtatuimꝰ ꝙ oēs ⁊
ſinguli conuentus predictarū prouinciarū
quotiēs maiori vel ſaniori parti fratrum ī
eis exiſtentiū placuerit: ad hāc ſtrictam ob
ſeruantiā reducere ſe: ⁊ vicarijs ante dictis
ſe ſubdere hoc libere facere poſſint: ⁊ etiam
ſinguli ffes cuiuſcūq; ꝯuentus cōtradictio
ne cuiuſcūq; nōobſtāte. A quoꝝ vicariorū
obediētia ⁊ ſubiectiōe nullꝰ poſſit exire ſine
ſpāli licētia vicarij gñalis ante dicti. Nō tñ
ꝑ hoc intēdimꝰ ꝗn ffes ⁊ ꝯuētꝰ ꝗ voluerint/
poſſint ſcđm hāc ſtrictā obſeruātiā viuere
manēdo imediate ſub cura miniſtroꝝ ꝓui=
cialiū: exceptis tñ p̄noiatis ꝯuētibꝰ ⁊ ꝯuētu
de mirabello pictauēſis dioceſis quē volu=
mus expreſſe ⁊ ordinamus cure ⁊ regimini
predictoꝝ vicarioꝝ ſubeſſe ⁊ ex cā. Ut ſicut
in eo hec ſtricta regularis obſeruantia in
partibus illis ſumpſit exordiū ita in illo tā
ꝗ̄ in aliorum ſpeculo ſemꝑ eluceſcat. Cete=
rū cum iuxta ſniam ſapiētis volatilia ad ſi
bi ſimilia naturaliter cōueniant ſtatuimus
ꝙ qñ ffes hmōi obſeruantie peregrinatio=
nis aut ſtudij cā vel alias per mundum ꝓfi
ciſcentur: ad loca et conuentus coitatis or=
dinis declinēt ſi voluerint. Ad alia vero lo
ca fratrū in obſeruātia ſibi ſimiliuꝫ ſemper
declinare teneātur iuxta quod ī ſtatutis or
dinis ꝯtinetur. Inſuꝑ ꝗlibet ꝓuincialis mi
niſter ꝓuinciaꝝ p̄miſſaꝝ vicario gñali ſe=
pe dicto pro preſenti duos ꝯuētus in ſua ꝓ
uincia fideliter aſſignet aptos ad manēdū.
munitos libris alijſq; rebus ꝓ cultu diuino
quotiēs ab eodē vicario per lr̄as aut alias
in ſuo ꝓuīciali capitulo fuerit reqſitꝰ eligē
dos ꝑ ipm̄ gñalē: ita ꝙ ꝓpter hanc aſſigna
tionē mobilia ꝗcunq; dictis conuētibꝰ ꝑtin
nentia: quomōcūq; ſit nō debeāt abigi ſeu
ſegregari ſecundū diſpoſitionē ꝓtectoris
ordīs nr̄i. Et ſi cōtigerit ꝙ miniſtri ꝓuīcia

les cuſtodes vel alij expulerint vel eiecerit
ffes hmōi obſeruãtie ab aliquo ſeu aliqb⁹
ꝯuētuū ꝑdictoꝝ: a quindecim mēſib⁹ citra
violēter: ⁊ alios loco eoꝝ inibi collocauerit
vel mobilia ad ipſos ꝯuentus ſeu aliquem
ipoꝝ ſpectãtia deportauerint. volumꝰ et
mandamus diſtricte ꝑdictos ffes indilate
recedere ⁊ exire de dicto ꝯuentu. mandãtes
tenore pñtiū ꝓlibato vicario gñali qtūs au
ctoritate nr̃a oībus mōis qbus fieri poterit
honeſte et licite ipſos exire ⁊ predicta bo
na reſtituere compellat ꝑ cēſuras eccl'iaſti
cas: ⁊ alios ffes ⁊ ſubditos ſuos ibidē de=
nuo collocãdo oīb⁹ qbuſcūq; diſtricte ꝓhi=
bentes neqs eū ſuꝑ hoc impedire ꝓſumat
ſub excōicatiōis pena: ſed magis ei ꝓbeat
vnuſqſq; reqſit⁹ auxiliū ⁊ iuuamē. Statui=
mus vlteri⁹ ne deinceps ffes hmōi obſer=
uãtie fiãt capellani honoris vel maneãt cō
tinue in domibus ſeculariū cã ꝯfeſſiōis vl'
alia citra tñ alioꝝ fratrū vr̃i ordis ꝑiudiciū
ne forſã freno obediētie laxato vel ꝓphā=
na cōuerſatione. feruor deuotiōis eoꝝ te=
peſcat. Precipimus inſuꝑ ⁊ mãdam⁹ diſtri
cte ī virtute obediētie ſctē oībus ⁊ ſingulis
ffibus cōuentuū ꝑdictoꝝ ⁊ alijs in futurū
ſub cura et regimīe ꝑdictoꝝ vicarioꝝ ꝯſti=
tutis ſiue ꝯſtituēdis: qtūs ipis vicarijs fir=
miter obediãt ⁊ pareãt cū effectu in oībus
in qb⁹ ffes illi⁹ ordinis ſuis gñali ⁊ ꝓuin=
cialibus miſtris obedire debēt. Ceterū cū
ꝑdicta ſint de volūtate partiū ſicut prefer
tur ꝑ nos ſtatuta et ordinata: diſtrictius iu=
hibemus oībus ⁊ ſingulis miſtris ⁊ cuſto=
dib⁹ q ſūt et erūt in futurū ac alijs ffibus
vr̃i ordinis: ne occaſione ꝯtrouerſie prius
ſuꝑ his mote aut ꝓſecutionis in pñti cōci=
lio facte ſeu alia quauis cã ffes de hac ob
ſeruãtia pñtes vel futuros inqetent: mole=
ſtēt vel affligãt: ſeu eoꝝ vicarios vel de ſe=
cta noua ſeu reprobata quōlibet vocēt. Nec
etiã ffes dicte obſeruãtie alios ffes vr̃i or
dinis nec lemoſinas vel oblatiōes ſibi dan
das īpedire ꝓſumãt: ꝙ ſi de ceto alij alijs de
facto circa ꝑmiſſa vel eoꝝ aliqd hincinde
iniuriati fuerint: man⁹ violētas ī eis ponē
do: eos incarcerãdo / arreſtãdo libris ſpoli
ando aut alias maculam hereſis falſe ipo=
nēdo ſniam excōicationis ipſo facto incur=
rãt iniuriãtes: a qua non poſſint articulo
mortis excepto abſolui: niſi ꝑ eū cardina=
lē q ꝓ tpe huius ordinis erit ꝓtector de ce=
teris leuiorib⁹ iniurijs verbalibus oēs quicq;
fuerit in hoc culpabiles deprehenſi: puniã=
tur ꝑ eoꝝ prelatos. Circa ꝑmiſſa ſñiarum
fulminatiōibus aut appellationib⁹ iterpo
ſitis ⁊ lr̃is felicis recordationis Alexãdri
pape quīti et eaꝝ ꝯfirmatiōib⁹ nōobſtãtib⁹
quas tenore pñtiū reuocamus caſſam⁹ et
ãnullam⁹ ac nulli⁹ roboris vel momēti de
claram⁹: ⁊ alijs qbuſcūq; ſtatutis apl'icis vl'
hmōi ordinis in ꝯtrariū editis nōobſtãtib⁹
Datū ꝯſtãtie nono kl'. octobris. Anno a na
tiuitate dñi milleſimo quadringenteſimō
quartodecimo apoſtolica ſede vacante.

¶ Martinus papa quintus approbat
decretum conſtancieñ.

Martinus eps̄ ſer
uus ſeruoꝝ dei. Ad futuram
rei memoriã. Romanū ponti
ficē xp̄i vicariū beatiq; petri
pricipis ſucceſſorē religioſos
ſub arta obſeruãtia dño famulantes deuo
te apoſtolicis cōuenit munire ꝓſidijs ne for
te cuiuſlibet temeritatis incurſus aut eos
a ſyncero propoſito reuocet ſeu robur (qd
abſit) ſacre religionis infringat. Accepim⁹
ſiquidem ꝙ nonnulli miniſtri et aliqui alij
prefeſſores ordinis fratrum minorum
pretendentes nos quecunq; decreta ſtatu
ta ordinata per ſanctam ſynodum conſtan
cienſem in fauorem vicariorum gardiano
rum et fratrum dicti ordinis prouinciarū
Francie / burgondie / et thuronie ſecundū
morem ipſius ordinis. necnon domorum
de ſancto audomaro morinenſis de ſagio
ſagienſis: de varennis remenſis: de dola
biſuntinenſis: de lauallequidonis ceno=
manenſis: de clitio nanetenſis: de ambaſia
turonenſis: de ſancto Johanne angelia=
ceñ xantonenſis: de bercorio tholeto fon=
tiniaco comitis maleacenſis dioceſum ce=
terarumq; domorum infra prouincias exi
ſtentium que ordinem prefatum dicuntur
ſub artiori obſeruantia tenere per ſuas lit
teras conceſſas in genere ſeu in ſpecie per
noſtras litteras caſſaſſe irritaſſe ⁊ annullaſ
ſe reponendo ipſum ordinem quo ad ele=
ctionem generalis et prouincialium mini=
ſtrorum et obſeruantiam regularem vi=
uendo ſub obediētia ipſius ordinis eo mo
do ſeu ī illis terminis in quibus ordo ipſe
ante obitum felicis recordationis Grego=
rij pape vndecimi predeceſſoris noſtri
exiſtebat. Nonobſtantibus litteris et pri=
uilegijs apoſtolicis et alijs indultis ſub
quauis verborum forma hactenus qui=
buſcunq; conceſſis etiam concedendis in
futurum ac ſi de illis et de eorum totis te
noribus eſſet in eiſdem de premiſſis men=
tio facta ſpecialis pretextu aſſertarum no

ſtrarum litterarum necnon reuocationis irritationis / caſſationis / annullationis et depoſitionis predictarum eoſdem vica-rios / gardianos / et fratres dicti ordinis prouinciarum et domorum predictarum contra huiuſmodi ſtatuta et decreta et or-dinata prefate ſynodi diuerſis modis op-primere et moleſtare preſumpſerint hac-tenus et preſumunt in predictorum decre-torum ſtatutorum et ordinatorum ſacri concilij derogationem non modicam. Nos igitur qui contra huiuſmodi dicte ſyno-di ſtatuta decreta et ordinata nichil hac-tenus volumus ꝑut nec volumus attem-ptari intendentes memoratos vicarios gardianos et fratres ab illatis et forſan inferendis oppreſſionibus et moleſtatio-nibus omnibus ſuper premiſſis et eorum occaſione releuare: motu proprio declara-mus noſtre intentionis et voluntatis hac-tenus minime fuiſſe aut etiā exiſtere ali-quid contra huiuſmodi ſtatuta decreta et ordinata in predictorum fratrum de ob-obſeruantia fauorem aut litteras dicte ſy-nodi feciſſe aut derogaſſe eis ſeu illa vel illorum aliquid reuocaſſe caſſaſſe irritaſ-ſe et annullaſſe in genere vel in ſpeci[e] qui immo dicta decreta ſtatuta et ordinata in ſuo robore permanere decernentes quaſ-cunq̄ noſtras et ad alias ſi que forſan in contrarium in aliquo reperte fuerit ſeu reperirentur in futurum: necnon quaſcun-q̄ contra huiuſmodi ſtatuta: decreta et or-dinata nec litteris dicte ſynodi attempta-ta nec forſan attemptanda per quoſcunq̄ profeſſores dicti ordinis necnon quod-uis aliud: nullius extitiſſe vel exiſtere ro-boris vel momenti. Nonobſtantibus clauſulis ſub quibuſcunq̄ verbis expreſſis in eiſdem pretenſis vel alijs litteris ce-teriſq̄ contrarijs quibuſcunq̄. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginem no-ſtre declarationis voluntatis et conſtitu-tionis infringere vel ei auſu temerario cō-traire. Si quis autem hoc attemptare pre-ſumpſerit. indignationē omnipotentis dei ⁊ beatorum petri et pauli apoſtolorum ei⁹ ſe nouerit incurſurum. Datum Florentie nonis maij. Pontificat⁹ noſtri Anno tertio

¶ Martinus papa quintus an-no domini milleſimo quadringē-teſimo triceſimo pontificatus ſui anno terciodecimo ſtatuta fieri ⁊ iterum decretum conſtancienſe reuocari et omnes [f]ratres de ob-ſeruantia ſub regulari obedien-tia miniſtrorum reponi iuſſit et commiſit per ipſa ſtatuta que di-cuntur martiniana de conſilio Re. fratrum ſuorum eccleſie ro-mane cardinalium.

Martinus epiſco-pus ſeruus ſeruorum dei Di-lecto filio Johāni tituli ſancti petri ad vincula ꝑſbitero car-dinali. Salutē ⁊ aplicā bn̄di-dictionem. Cum generale capitulū fratrū minorum in ciuitate noſtra aſſiſinate ſit de proximo celebrandū. Nos qui eorꝫ ordinē inter ceteros religioſos ordines ad ſingu-larem deuotionis ardorem quem erga be-atum franciſcum gerimus paterna charita-te proſequimur. Cupientes vt per mini-ſtros officiales et fratres in dicto capitulo congregatos iuxta predicti ordinis inſtitu-ta talis reformatio fiat que deo accepta nobis grata et ipſi ordini conueniens exi-ſtat ac chriſtianiſſimo populo fructuoſa de tuaq̄ circumſpectione ⁊ ſapiētia in nōnul-lis arduis noſtris ⁊ romane eccl'ie negocijs cōprobata ſumētes in dn̄o fiduciā ſpecialē etiā de cōſilio venerabiliū frm nrorꝫ eiuſdē romane eccl'ie cardinaliū tibi tenore p̄ntiū cōmittimus ⁊ mādamus qtn̄s te ꝑſonaliter cōferēs ad ciuitatē p̄dictā ipſi caplo aucte nr̄a preſis ipſumq̄ ꝓ tua prudētia dirigas ordines ⁊ diſponas ac ſalubri maturitate prouideas q̄ omnia et ſingula ſalubriter ⁊ ſincere ſtatuantur ⁊ ordinentur ad honorē dei eiuſq̄ eccleſie ac noſtrū ⁊ apoſtolice ſe-dis obſequiū debitum et deuotū ipſiuſq̄ or-dinis bonū regimē trāqllitatē ⁊ pacē. Nos enim tibi dirigendi / diſponendi / ſtatuendi precipiendi / mandandi et quoſcunq̄ tranſ-greſſores mulctandi / puniendi / corrigendi priuādi / excōmunicādi / abſoluēdi / ponēdi / deponēdi / reponēdi / approbādi reprobādi ꝓcedēdi / iudicādi / ⁊ exequēdi. Uoces quo-q̄ miniſtrorꝫ ⁊ cuſtodū ceterorūq̄ dicti or-dis officialiū abſētium aut alias commode intereſſe non valentium ſupplendi aut di-ctum ordinem reformandi tam in capite q̄ in mēbris. Cōtradictores per cēſurā eccle-ſiaſticā ⁊ alia iuris remedia appellatione poſtpoſita cōpeſcendi omniaq̄ alia et ſin-gula faciendi que in premiſſis vel quolibꝫ premiſſorꝫ neceſſaria ſeu quomodolꝫ oppor-tuna tibi videātur aucte ap'lica plenā ⁊ li-beram per preſentes concedimus faculta-tem. Mandantes in virtute ſancte obediē-tie et ſub penis excommunicationis ſuſpē

ſionis et priuationis officiorũ ⁊ oĩm actuũ
legittimoꝝ dilectis filijs gñali ⁊ ꝓuicialib⁹
miniſtris ceteriſq; officialibus et fratri=
bus in dicto capitulo congregatis quati=
nus tibi in omnibus pareant et intendant
Nos enim ſententias ſiue penas quaſcũq;
infliɤeris ſeu tuleris in rebelles ratas ha
bebimus et faciemus auctore dño vſq; ad
ſatiſfactionem condignam inuiolabiliter
obſeruari. Cõſtitutionibus apoſtolicis ac
ſtatutis dicti ordinis iuramẽto confirma=
tione apoſtolica vel quacunq; firmitate a=
lia roboratis necnon priuilegijs ac conſti=
tutionibus per ſacrum generale conſtanti
enſe prefatis fratribus conceſſis ceteriſq;
contrarijs non obſtantibus quibuſcunq;.
Datum Rome apud ſãctos apoſtolos octa
uo Idus Iunij. Pontificatus noſtri Anno
terciodecimo regiſtrata per me. de buſhis
de mãdato dñi nr̃i pape. Dicta bulla exe=
cutioni data fuit in capitulo generali aſſi=
ſij celebrato / vbi ſtatuta martiniana (decre
tum conſtancienſe iterum expreſſius et cõ
ſentientibus partibus atq; preſentibus re
uocantia) lecta et publicata fuerũt per or
ganum Reue. patris fratris Iohannis de
capiſtrano qui tunc pro obedientia regu=
lari decertabat et a toto ordine etiam de
obſeruantia nullo contradicente recepta
fuerũt. Et tunc citromontani de obſeruan=
tia qui tunc ſolum erant exempti iterum
repoſiti fuerunt ſub obedientia regulari
miniſtrorum ſub qua multis annis extunc
continuauerunt.

¶ Martinus quintus confirmat modi=
ficataq; conſtitutiões noſtri ordinis mar
tiniana vulgariter vocata que quidem
conſtitutiones reuocant expreſſe decre
tum conſtancienſe et alias quaſcũq; ex=
emptiones a regulari obedientia et cu
ra miniſtrorum ⁊c.

MArtinus epiſco=
pus ſeruus ſeruorũ dei. Ad
perpetuam rei memoriam.
Peruigilis more paſtoris ro=
manus pontifex animaduer=
tens: commiſſum ſibi gregẽ dominicũ per
laudabilia religioſorum exempla in ſemi=
tam mandatorum altiſſimi dirigi et ad ſa=
lutarium optionem operum prouocari nõ
nunq̃ ſuper his que medio ſue prouiſio=
nis ad commẽdabilem ſacre religionis re
formationem proceſſerunt adijcit. decla
rat modificat ordinat et diſponit prout re
rum et temporum qualitate penſata id in
domino conſpicit ſalubriter expedire. Cũ
itaq; pridem dilectus filius noſter. I. ti=
tuli ſancti petri ad vincula preſbiter Car=
dinalis cui de venerabilium fratrum no=
ſtrorum ſancte Romane eccleſie Cardi=
nalium conſilio per alias noſtras litte=
ras ſuper hoc plene legationis officium
commiſeramus ac omnimodã conceſſera
mus facultatem vigore commiſſionis con
ceſſionis et litterarum huiuſmodi genera=
li capitulo fratrum minorum quod tunc
in ciuitate noſtra aſſiſina celebrabat̃ preſi
dendo nonnullas ſuper reformatione or=
dinis dictorum fratrũ minorum ſalubres
et honeſtas conſtitutiones in eodem capi
tulo edidiſſe noſcatur prout in ſuis litte=
ris eius ſigillo munitis vidimus plenius
contineri Nos conſtitutionum et litterarũ
earundem tenores preſentibus pro ſuffi=
cienter expreſſis habentes. illaſq; harum
ſerie approbantes et confirmantes ſuper
eis vt proſperioribus in poſterum ſucceſ=
ſibus gratulentur motu proprio non ad
alicuius inſtantiam ſed de noſtra mera ꝓ
uidentia additiones. declarationes et mo
dificationes auctoritate apoſtolica ordi=
namus edimus et facimus que ſequun=
tur. Primo videlicet ꝙ vbi fratres parti=
culares dicti ordinis. monialium et ſoro=
rum ordinis ſancte clare ſancti Damiani
et minoriſſarum ac alia quecunq; monaſte
ria ſiue loca regularium mulierum per
quaſcunq; etiam apoſtolicas litteras ſibi
commiſſa ſub certis penis aſtringũtur mi
niſtris prouincialibus vt illorum iuriſdi=
ctioni ſubſint prout conuenit reſignare: ni
ſi per illos eis denuo fuerint recommiſſa
adijciendo decernimus. volumus et man=
damus ſorores et moniales eaſdem (etiã
ſi in contrarium habeant queuis priuile=
gia vel indulta que necnon eiſdem particu
laribus fratribus conceſſas litteras hu=
iuſmodi quoad hoc caſſamus: irritamus ⁊
annullamus) ad ſubtrahendum ſe a ſubie
ctione et obedientia ipſoꝝ ꝑticulariũ frm̃
⁊ alioꝝ quorũcũq; / niſi de nouo illis recom
mittãtur, vt ꝓfertur) ſeq; oĩno ipſoꝝ miſtro
rũ ⁊ ꝑ eos deputandoꝝ viſitatorum iuriſ=
dictioni et obedientie ſubmittendũ ꝑ ean=
dem ꝯſtitutionem pari mõ aſtringi et pe=
nis ſimilibus obligari. Preterea decerni
mus ꝙ exceptis his de quibus in conſtitu
tionibus fe. re. Benedicti pape. xij. prede=
ceſſoris noſtri fit mentio nulli oĩno homi=
num tam regularium ꝙ̃ ſecularium cuiuſ=
cunq; gradus. preeminentie. dignitatis. ex

cellētie.nobilitatis ⁊ conditionis fuerit pre
textu ſibi deſuꝑ quauis auctoritate conceſ-
ſe cuiuſcunq̄ licentie:quā ſimiliter caſſam⁹
irritamus et annullamus : monaſteria ſeu
loca ſororū et monialiū hm̄oi ſeu aliquod
ex eis ingredi.neq̄ etiā protectori aut ge
nerali miniſtro dicti ordinis minorum pro
tempore exiſtentibus ſeu prefatis ꝓuincia
libus miniſtris ⁊ quibuſcunq̄ viſitatorib⁹
licentiam ſuper ingreſſu hm̄oi aliis ab exce
ptis antedictis incōſulto romano pontifice
cōcedere liceat quoquomō. Item vbi caue-
tur de diuino officio ſecundum ordinem di
cte romane eccleſie peragendo: ſtatuimus
ꝙ de omnibus commemorationib⁹ ⁊ feſtis
trium lectionum feſta nouem lectionum fie
ri:et vtriuſq̄ feſtum ſancte crucis ſub dupli-
ci officio ſine cōmemorationibus ſanctorū
eiſdem diebus occurrentium celebrari:pro
ut a pie memorie Grego.papa.xi. ꝑdeceſſo
re noſtro fuit ordinatum. Q̄zq̄ ſuper rubri
ca de feſtis occurrētibus infra octauas:fe-
ſta ipſa non de precedētib⁹:ſed ſolum intra
eaſdem octauas exiſtētibus ſicut etiam nō
nulli alii romani pontifices ſimiliter prede
ceſſores noſtri declararunt : intelligi debe-
ant. Item vbi ꝑfato generali miniſtro duo
ſocii notabiles vnus vꝫ citramontanus et
alter vltramontanus.addito ſocio ſcripto-
re et alio ſeruitore cum vno famulo dumta
xat decreti ſunt:adiicim⁹ eidē duos famu-
los et vnum elemoſynarium ſecularem vel
alterius religionis:qui quidem elemoſyna
rius a procuratorib⁹ prouinciarū aut pro-
uincialium miniſtrorum conuentuum. do-
morum et locorum dicti ordinis minorum
omnia illa que pro victu veſtitu equis fa-
mulorū ſallario ⁊ aliis ipſi gn̄ali miniſtro
eiuſq̄ continue neceſſaria ⁊ opportūa fue
rint exigere:⁊ exacta pro hm̄oi neceſſariis
exponere habeat.Quiq̄ de premiſſis exa-
ctis et expoſitis eidē generali miniſtro pri
mum deinde capitulo gn̄ali loco et tempo
re celebrationis eiuſdē vt inibi per totum
ordinem ſcd̃m prouinciarum numerum di
uidantur:rationē reddere teneat̄. Adiici-
mus etiā ꝙ ſinguli duorū ſociorū principa
liū generalis miniſtri predictoꝝ ſingulos
ſeruitores fratres vel alias perſonarū ſua
rū et equoꝝ ſibi aſſignatorum ſeruitiis in-
ſtitutos famulos quib⁹ ſicut ceteris de fa-
milia eiuſdem generalis miniſtri ꝓuidea
tur habere valeant atq̄ poſſint:his tamē ⁊
aliis etiā ſimilibus eiuſdem generalis mini
ſtri prout ſcd̃m loca ⁊ tp̄a ac longas vel bre
ues moras expedire viderit moderationi
relictis:cuius etiam gn̄alis miniſtri vel ꝑ
eum ad hoc deputandoꝝ coertioni ⁊ com-
pulſioni ꝑfatos procuratores et principa-
les eoꝝ neceſſaria huiuſmodi dicto elemo
ſynario forſan ſoluere ſeu exhibere recuſā
tes aut ſolutionem hm̄oi longius debito
differentes ſuper hoc om̄ino volum⁹ ſubiace
re. Itē vbi prefato generali miniſtro iterdi
citur poteſtas licentiandi aliquē ad curſū
magiſterii niſi p̄ſētat⁹ fuerit a miniſtro ſue
ꝓuincie qui neminē audeat preſentare niſi
de conſilio et aſſenſu capituli ꝓuincialis:
modificando declaramus: hoc fore intelli-
gendū in illis ꝓuinciis in quibus ſolet ꝓ-
uinciale capitulū vel ꝯgregatio hn̄s vim
capituli annis ſingulis celebrari.Alias idē
gn̄alis miniſter de ꝓboꝝ conſilio ad magi
ſterii curſū licentiare valeat atq̄ poſſit. Itē
vbi dicto generali miſtro pecūiarū exactio
prohibetur:declaramus ꝙ pro ſuis neceſſi
tatibus poſſit elemoſinas a quibuſcunq̄
recipere qui ſpōte illas ſibi voluerint ero-
gare: dummō ab exigendo ⁊ extorquendo
penitus abſtineat. Idē q̄ per prouinciales
miniſtros in ſuis prouinciis et procurato-
res dicti ordinis minoꝝ in Romana curia
ac alios ipſius ordinis fratres tam pro ex
penſis et aliis neceſſariis q̄ȝ pro elemoſina
rum receptiōibus volumus obſeruari. De
veſtimentis autem per miniſtros et cuſto-
des debita ſecundū regulā et cōſtitutiōes
prefati Benedicti predeceſſoris ꝓuiſio ob
ſeruetur. ¶ Itē vbi generali ⁊ ꝓuincialib⁹
miniſtris ac cuſtodibus et gardianis cete-
riſq̄ fratribus predictis inhibetur ne vlla
tenus quicq̄ȝ exigant aliquo colore vl' cau
ſa:q̄ ſi ſecus fecerit eo ipſo ſuis officiis ſint
priuati: ſibiq̄ eorū ſubditi deinceps obedi
re minime teneātur. Et ſi aliq̄s miniſtrorū
generali miniſtro quicq̄ȝ cōtribuere preſū-
pſerit:ipſo facto ſuo officio ſit priuatus: vo
lumus etiam et declaramus cōtributiones
hm̄oi intelligi debere:ſi in modum exactio
num vel extorſionū tā ex parte dantiū q̄ȝ
recipientiū facte fuerint: non aūt in modū
elemoſinaꝝ ſupradictū quē volumus i ſuo
robore permanere Q̄z ſi forſan taliter ob-
ſeruatum non extiterit:hm̄oi priuationum
in quocunq̄ dictarum conſtitutionum per
eundem cardinalem vt prefertur editarū
loco tangātur diffinitionem et determina-
tionem ſolum ſpectare ad ſummum ponti-
ficem quo ad miniſtrum generalem et ad
generalem miniſtrum quo ad miniſtros
prouinciales : et ad prouinciales mini-
ſtros quo ad alios fratres antedictos.

Quas quidē oēs ⁊ ſingulas additiōes/de-
claratiōes/⁊ modificatiōes p̱ nos vt p̄mitti
tur factas a q̄buſcūq; f'ribus dicti ordis mi
noꝝ ⁊ alijs quoꝝ intererit ſeu intereſſe po
terit: perpetuo ⁊ irrefragibiliter obſeruari
volum⁹ ⁊ mādamus. Rurſus p̱ iuramētū
qd dilect⁹ fili⁹ Guillelmus de caſali eiuſdē
ordis minoꝝ gn̄alis miniſter de diſpēſatio
ne vlla ſup̱ dictꝫ ꝯſtitutiōib⁹ p̱ eūdē cardia
lē editis vel earū aliqua nō petēdo ⁊ obtē-
ta nō vtēdo i p̄fato capitulo Aſſiſij celebra
to vt accepim⁹ p̄ſtitit: q̄ plurima eidē ordini
minoꝝ cuius pſperi stat⁹ directiōis on⁹ ipi
Guillelmo miſtro p̄ncipal'r incūbit fructuo
ſa ⁊ vtilia ingruētib⁹ caſib⁹ p̱ tp̄e impediri
aut in ipſi⁹ ordinis p̄iudiciū differri poſſet
necnō eūdē Guillelmū miniſtrū q̄ eſt caput
arcti⁹ q̄ mēbra ligari min⁹ cōgruū fore re-
cēſentes: ſibi iuramētū hmōi cui⁹ formā p̄n
tibus haberi volum⁹ p̱ ſufficiēter expreſſis
eadē auctē motu ſil'i harū ſerie penitus re
laxam⁹ eūq; ad illi⁹ obſeruātiā decernim⁹ ⁊
volum⁹ nō teneri. Premiſſꝫ necnō cōſtitutio
nibus apl'icis ⁊ alijs cōtrarijs nōobſtātib⁹
q̄buſcūq; Alias t̄n ꝯſtitutiōib⁹ an̄ dictꝫ p̱ p̄
fatū cardinalē editꝫ i oībus ſemper ſaluis.
Nulli ergo omnino hoīm liceat hāc pagi-
nā noſtre approbatiōis/ꝯfirmatiōis/ ordi-
nationis/editionis/factionis/mandati/re
laxationis/cōſtitutionis ⁊ volūtatis infrin
gere vel ei auſu temerario cōtraire. Si q̄s
aūt hoc attēptare preſūpſerit: indignatio-
nem oīpotentꝫ dei et beatoꝝ Petri ⁊ Pauli
apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.
Datū rome apud ſāctos apl'os .vj. kl's Au
guſti. Pontificatus noſtri. Anno .xiij.

¶ Cōciliū baſilieñ determinat v̄ginē ma-
riā nūq; actualiter originali pctō ſubiacuiſ
ſe. Originalis bulla eſt i abbatia ſancti pe-
tri ciuitatis matiſconeñ

S Acroſctā gn̄al'
baſileñ ſynodus i ſpū ſctō
legitti ꝯgregata vniuerſa
lē eccl'iā repñtās. Ad ppe
tuā rei mēoriā. Elucidāti
b⁹ diuie gr̄e miſteria mer
cedē gl'ioſā repromiſit et-
na dei p̄ris ſapiā (dū ait) Qui elucidāt me
vitā eternā habebūt. Qd etiā de gl'ioſa v̄-
gīe q̄ ipſā p̄ris ſapientiā dei filiū eternū in
vtero ꝓtulit ac mūdo pepit ſacroſctā legit
eccl'ia. Nā q̄dq̄d de dignitate ⁊ ſublimita-
te v̄gis m̄ris educit̄: i hoc nō dubiū eſt ad
laudē ⁊ honorē filij ſui ptinere: ⁊ q̄ honorifi
cāt gr̄am ⁊ ſāctitatē m̄ris: honorificāt ⁊ elu
cidāt gl'ioſū nomē filij ei⁹ q̄ ipſā ſāctificauit
⁊ repleuit gr̄a. Un̄ ſi in ceteris reb⁹ elucida
tio veritatis q̄ a dn̄o deo eſt p̄clara merita
parturit: i ea re ſpāl'r fruct⁹ vberrimos af-
ferre eſt q̄ ſāctificationē ⁊ dedicationē tem
pli illi⁹ cōcernit: i quo an̄ ſecula an̄q; terra
fieret ab eterno ſibi māſionē ordinauit pri
ma ⁊ eterna v̄itas. Id quoq; maxie ꝯgruit
vt pax habeat i q̄ſtionib⁹ cōcernētib⁹ ſctī-
tatē illi⁹ p̱ quā pax diffuſa eſt i terris. Ha-
ctenus v̄o difficilis q̄ſtio i diuerſis ptibus
⁊ corā hac ſācta ſinodo ſup̱ cōceptiōe ipſi⁹
gl'ioſe v̄gis marie m̄ris dei ⁊ exordio ſctifi
catiōis ei⁹ facta eſt q̄buſdā dicētib⁹ ipſā vir
giē ⁊ ei⁹ aīam p̱ aliqd tēpus aut inſtās tē
poris ſubiacuiſſe actualit̄ originali culpe:
alijs aūt cōtrariū dicētib⁹ a p̄ncipio creatio-
nis ſue deū ipſā diligēdo gr̄am eidē ꝯtuliſ
ſe p̱ quā a macula originali illā btīſſimam
p̱ſonā liberās ⁊ p̄ſeruās ſublimiori ſctifica
tiōis gr̄e redimēdo: cū fūdaret eā ipe altiſ
ſimus ⁊ ipſā fabricaret filius dei p̄ris vt eſ-
ſet m̄r eius i terris. Nos v̄o diligēter inſpe
ctis auctoritatib⁹ ⁊ rōnibus q̄ iā a plurib⁹
annis i publicis relatiōib⁹ ex p̱te vtriuſq;
doctrine ⁊ coraꝫ hac ſācta ſinodo allegate
ſunt alijſq; etiā plurimis ſup̱ hac re viſis ⁊
matura cōſideratiōe pēſatis: doctrinā illā
diſſerētē gl'ioſā dei genitricē mariā p̄uenie
te ⁊ operāte diuini muneris gr̄a ſingulari
nunq; actualiter ſubiacuiſſe originali pec
cato ſed immunē ſemp̱ fuiſſe ab oī origīali
⁊ actuali culpa ſāctāq; ⁊ imaculatā tāq; pi
am ⁊ cōſonā cultui eccl'iaſtico fidei catholi
ce recte rōni ⁊ ſacre ſcripture ab oīb⁹ catho
licis approbādā fore tenēdā ⁊ amplecten-
dā diffinimus ⁊ declaram⁹ Nulli de cetero
licitū eſſe i cōtrariū p̄dicare ſeu docere. Re
nouātes p̄terea iſtitutionē de celebrāda ſā
cta eius cōceptiōe q̄ iā p̱ romanā q̄ alias ec
cl'ias .vj. idus decēbris antiq̄ ⁊ laudabili cō
ſuetudie celebrat̄: ſtatuim⁹ et ordinam⁹ eā
dē celebritatē p̄fata die i oībus eccl'ijs/mo
naſterijs et cōuētibus xp̄iane religiōis ſub
noie cōceptiōis feſtiuis laudib⁹ colēdā eſſe
Cūctiſq; fidelibus vere penitētib⁹ et cōfeſ-
ſis ipſo die miſſarū ſolēnijs cētū: primis au
tē vel ſecundis veſpis totidē ſermoni vero
v̄bi diuini de ea feſtiuitate intereſſētibus
centū q̄nquaginta dies cōceſſione ꝑpetuis
tēporibus duratura de iniūctis ſibi penitē
tijs hec ſācta ſinodus elargit̄. Datū Baſi-
lee in ſeſſione n̄ra publica in maiori eccl'ia
Baſilienſi ſolēniter celebrata .xv. kl's. octo-
bris Anno a natiuitate dn̄i M.cccc.xxxix.
¶ Cōcordat decretū hoc cū originali colla

tione facta per michaelē galterū notariuꝫ
concilij. S. de layens.

¶ Euge. 4. mādat ffib⁹ obſer. vica. ge. obe
dire vltramōtane nōdū tñ eos eximit ab o=
bedientia regulari ꝛ cura miniſtroꝝ nec a
capitulis ipſorum miniſtrorum.

Eugenius epſ &c.

Dilecto filio ioāni d̄ capiſtra
ffi or. mi. de obſeruā. nūcupa
toꝝ i ptib⁹ citremōtanis vica=
rio gñali. Sa. ꝛ apl'i. bñd. Cuꝫ
ex nr'a deliberata maturaqꝫ diſpoſitiōe fue
ris iſtitut⁹ vicari⁹ gñalis i oib⁹ ptib⁹ citra=
mōtanis quoadffes de obſeruātia nūcupa
tos ꝛ nō ſine diſplicētia audim⁹ ꝙ nonnulli
ex dictꝫ ffib⁹ ſubditꝫ tuis ſil'atiſqꝫ colorib⁹
taqꝫ filij pdigi extra curā pr̄iſfamilias eua
gātes: tuā obediētiā effugiūt tuaſqꝫ ordia=
tiōes ꝛ mādata ꝯtēnūt. Nos cupiētes tuuꝫ
officiū nec i fructuoſū nec aliqual'r fruſtra=
toriū fore oib⁹ ꝛ ſingulis ffib⁹ tā pn̄tib⁹ ꝙ̄
futurꝫ i ꝟtute ſctē obedieñ ꝛ ſub pena excōi
catiōis late ſentēcie ꝑcipim⁹ ꝛ mādam⁹ qua
tenus omni appellatiōe ꝛ cōtradictiōe rēo
tis: i cūctꝫ licitis ꝛ honeſtꝫ q̄ tuā r'am ordi=
nē/ ſtatū/ ꝛ officiū cōcernētia iā ordiāti vel
i poſterū ordiabis: tibi pareāt equanimit'
ac intēdāt Nichilominu⁹ tib: harū ſerie cō=
cedēdo vt oēs ꝛ ſingulos euagātes hm̄oi ꝛ
a tua obediētia ſe palliēt reuocare: reduce
re ꝛ reformare valeas ac punire cū plenitu
dīe auctoritatis tibi tradite i tui vicariat⁹
inſtitutiōe: ꝯtradictores ꝛ rebelles ꝑ cēſu=
ras eccl'iaſticas ꝛ alia iuris remedia cōpe
ſcēdo/ iuocādo etiā ad ꝑdicta cū tue diſcre=
tiōi videbit' oportunū auxiliū brachij ſcl'a=
ris. Cōſtitutiōib⁹ apl'icis ac eiuſdē ordinis
ſtatutis ordiatiōib⁹ ꝛ cōſuetudinib⁹ ceteriſ
qꝫ i ꝯtrariū faciētib⁹ nō obſtātib⁹ quibuſcūqꝫ
Datū Ro. apud ſctm̄ petrū Anno icarnatio
nis dn̄ice. M cccc xliij. idib⁹ februarij. Pon=
tificatus noſtri anno. xiij.

¶ Euge. iiij. miſtro ge. ffeꝫ ioāne d̄ maub.
ſuū ꝯmiſſariū iſtituē ſuper ffes d̄ obſeruā.
mādat: nōdū tñ ꝑ hec ipm̄ nec ſuos nec ali=
os de familia vltramōtana ob obedieñ r'la
ri ꝛ cura miſtroꝝ ſub qb⁹ tūc reuocato de=
creto cōſtācienſi ſtabat) eximendo.

Eugenius epſ. &c.

Ad ꝑpetuā rei mēoriā ffꝫ ord
mi. i vinea dn̄i ſabaoth altiſſi=
mo iugiter famulātiū merita ꝓmerent': vt
eis in his q̄ diuini cultus ꝛ religiōis ac r'la
ris obſeruācie augmētū reſpiciūt: ꝑcipuos
fauores ꝛ ſpūalia ꝑſidia quātū cū deo poſ=
ſumus impēdamus. Sane pridē ex noſtra
diſpoſitiōe dilect⁹ filius āthonius de ruſco
nibus ſacre theologie ꝓfeſſor ac ipſi⁹ ordis
gñalis miſter ex certis ac rationabilib⁹ cau
ſis aīm noſtrū ſuūqꝫ monētibus dilectuꝫ fi
liū ioannē de mauberto eiuſdē ordinis ꝓ=
feſſorē oīm ꝛ ſinguloꝝ locoꝝ domoꝝ ꝛ con
uentuū vltramontanarū partiū dicti ordis
ſub ſacro obſeruācie noīe cōſtitutoꝝ vica=
riū gñalē fecit: cōſtituit ꝛ deputauit ꝓut in
in l'ris prefati gñalis miſtri pleni⁹ cōtinet'
Quarū tenor de ꝟbo ad ꝟbū ſequit' ꝛ eſt ta
lis. ¶ In xp̄o ſibi chariſſimo ffi ioanni de
mauberto or. mi. prouincie frācie: frater ā=
thonius de ruſconib⁹ ſacre theologie ma=
giſter ac toci⁹ ordinis ffm minorū gñalis
miniſter ꝛ ſeruus ſalutē ꝛ pacē in dn̄o ſem=
piternā. Cū pridem videlicet idus iulij ſan
ctiſſimus dn̄s noſter Eugenius papa .iiij.
de ſalute ꝛ cōſeruatiōe fratrū i debita obe=
dientia ac regulari quā vouerunt obſeruā
tia cōſiderans: michi cū mādare poſſet ſui
benignitate ſuaſerit aſſiſtentib⁹ ſibi reue=
rendiſſimis patribus ſancte romane eccle=
ſie cardinalibus videlicet tarentino/ cuma
no/ morinenſi et firmano: necnon reueren=
diſſimo patre dn̄o ioāne ſiculo abbate ſan=
cti pauli de vrbe ꝛ qꝫ pluribus reuerēdis mi
niſtris ac venerabilibus ſacre Theologie
magiſtris et alijs probatiſſimis fratribus
dicti ordinis: quatenus conſiderata multi=
tudine fratrum et diuerſitate vite pro bo/
no regimine ꝛ gubernatione ac manutenē
tia et augmento omnium et ſingulorum pn̄
tium et futurorum in conuentibus: domi=
bus vel locis deuotis eiuſdem ordinis qui
de obſeruantia nuncupantur preſertim in
partibus vltramontanis commorantium
vicarium meum generalem inſtituereꝫ cū
plenaria facultate et auctoritate in omni=
bus prouincijs vltramontanis ad quā ge=
neralatus officij cui indignus prefectus ſū
auctoritas ſe extendit et ad te nomine pro
prio expreſſo oculo mentis ſue direxerit:
hinc eſt ꝙ ego vt teneor ſuaſionem huiuſ=
modi et omnem aliam ſue ſanctitatis pro
mandato accipiens: cupienſqꝫ mandatis
apoſtolicis obedire: ac etiam inſpecta tue
vite ſinceritate: morum grauitate: ſuffici=
entia multa: circumſpecta prudentia di=
ſcretione precipua. feruenti caritate ad
bonam ordinis reformationem in commiſ
ſis fidelitate: in exequendis promptitudi
ne: in regendis ac ad meliorem frugem
reducendis fratribus aptitudine tua de=

niſqꝫ multiplici ꝓbitate quibꝰ oĩbꝰ te inſigni
ter decorauit altiſſimꝰ: nichilominꝰ cõſiſꝰ in
in dño colcato etiã ꝯſilio cum pleriſqꝫ mini
ſtris ac ſacre pagine ꝓfeſſoribꝰ ⁊ alijs ꝓbis
noſtri ordinis fratribꝰ ꝗ reuerẽter hoc tu-
um ſãctitatis ꝓpoſitum laudarunt ⁊ inſti
tutioni de te fiẽde cõſenſũ prebuerũt: te me
um vicariũ gñalẽ in omnibꝰ ⁊ ſingulis pro
uincijs ac vicarijs ⁊ earũ cõuentibus ac lo-
cis partiũ vltramõtanaꝝ ſuper oẽs ffes de
obſeruãtia nũcupatos p̄ntes ⁊ futuros vſqꝫ
ad ꝓximũ gñale capitulũ; inſtituo ⁊ inſtitu
tum denũcio per p̄ntes ꝯmittens tibi plena
rie vices meas ⁊ dans tibi liberã auctorita
tẽ ⁊ poteſtatẽ ac oĩmodã facultatẽ meaꝫ ſu
per oẽs ⁊ ſingulos dictos ffes in p̄fatis vl-
tramõtanis partibꝰ ꝯmorãtes ⁊ ꝯmoratu-
ros tã in capitibꝰ q̃ĩ mẽbris viſitãdi publi
ce ⁊ p̄uate vocãdi/ citãdi/ ⁊ iquirẽdi/ exami
nãdi/ ꝓcedẽdi/ iudicãdi admonẽdi/ termi-
nãdi/ decidẽdi/ ſentẽciãdi/ approbandi/ re-
probãdi/ corrigẽdi/ arctãdi/ detinẽdi/ puni
endi/ carcerãdi/ ⁊ a carceribꝰ liberandi/ ad
actus legittimos reſtituẽdi ffes ꝓuinciarũ
⁊ vicariaꝝ hmõi collocãdi ⁊ cõmutãdi/ ex-
pellẽdi ⁊ reuocandi ffes de citramõtanis
partibꝰ cũ bona licẽtia veniẽtes recipiendi
apoſtatas oẽs ad ordinẽ redire volẽtes cũ
p̄nia q̃ tibi videbit̃ iniũgẽda reducẽdi ⁊ ac
ceptãdi/ ffes ꝯuẽtuales dũmõ ſuis miſtris
nõ ſint rebelles ⁊ ab eis licentiã petierit ac
p̄niam nõ effugiãt delictoꝝ veraciter cupiẽ
tes ad meliorẽ frugẽ ſe tranſferre ⁊ viuere
regulariter recipiẽdi/ officiales ⁊ prelatos
quoſlibet tibi ſubiectos cũ opꝰ fuerit aut ca
ſus exigerit priuãdi abſoluẽdi/ deponẽdi/
⁊ reſtituẽdi vel alios loco eoꝝ ſi tibi videat̃
inſtituẽdi: de conſenſu tamẽ fratrũ eorũdẽ
locoꝝ in q̃bus hmõi officiales aut p̄lati exi
ſtunt vel ſaltẽ maioris partꝫ eorũdem: fra
tres/ cõuentꝰ/ domos/ ⁊ loca predicta p̄ntia
pariter ⁊ futura tibi ſubiecta iformandi et
reformãdi: abſqꝫ ſocio vel ſine lñia de citra
mõtanis partibꝰ veniẽtes puniẽdi: ⁊ quos
noueris abiles ac ydoneos etiã ad ſacros
ordines vſqꝫ ad ſacerdotiũ incluſiue ꝓmo-
ueri faciẽdi: ad ꝯfeſſiõis ⁊ p̄dicationis offi-
cia ꝓmouẽdi ⁊ ꝓmotos ſi tibi videbit̃ pri-
uãdi vel ſuſpendẽdi oẽs ⁊ ſingulos fratres
hmõi ab oĩbus pctis ſuis penis ſpũalibus
vel tp̄alibꝰ excoĩcatiõibꝰ. ſuſpẽſionibꝰ. trãſ-
greſſionibꝰ rłe ⁊ ſtatutoꝝ. caſibꝰ irregulari
tatibꝰ ⁊ cẽſuris michi cõmiſſis vel reſerua-
tis libere abſoluẽdi. liberãdi ⁊ diſpenſandi
quotiẽs opꝰ fuerit: te quoqꝫ ab hmõi abſol-
ui. liberari ⁊ diſpẽſari faciẽdi etiã quotiẽs
tibi videbit̃ opportunũ ad oẽs ꝓuincias ⁊
vicarias ordĩs ſimilit̃ quotiẽs ⁊ qñ tibi vi-
ſũ fuerit ⁊ ad meã p̄ntiã et romanã curiam
accedẽdi ⁊ mittẽdi fugiẽtes a ſcł̃o ac quoſ-
cunqꝫ volentes deo in ordine nr̃o deſeruire
tã ꝓ laicis q̃ꝫ ꝓ clericis ad habitũ ⁊ ꝓfeſſio
nẽ nr̃e religionis recipiẽdi grãs a me ꝯceſ-
ſas eiſdẽ fratribꝰ vel ipoſterũ ꝯcedendas ſi
tales (qđ abſit) inaduertẽter cõceſſiſſe vel i-
poſterũ ꝯcedere contigerit ꝑ quas ab obſer
uãtia regulari diſtraherent̃ ffes hmõi aut
q̃ ſcãdalũ in regimine tibi cõmiſſo parerent
haberi volo ꝓ infectis: ꝯtradictores inſuꝑ
quoſlꝫ ⁊ rebelles ꝑ cẽſurã eccłiaſticã ⁊ alia
iuris ⁊ dicti ordis remedia etiã ꝑ inuocatio
nẽ brachij eccłiaſtici vel ſecularis ſi opꝰ fue
rit ꝯpeſcẽdi. ꝯgregatiões i ꝓuincijs ⁊ vicarijs
oĩbꝰ tibi ſubiectis ſiue ꝓ electiõe vicarioꝝ
ſiue ꝓ alijs vtilibꝰ negocijs ⁊ occurrẽtibus
opportunis faciẽdi ſiue fieri faciẽdi: petita
tñ licẽtia a miniſtro illiꝰ ꝓuincie i qua hmõi
ꝯgregationẽ fieri ꝯtigerit: ipſã celebrãdi et
faciendi quotiẽs per vicariũ ipſiꝰ miniſtri
eandẽ fieri cõtigerit: ꝓuiſo q̄ vicarij electi
a fratribꝰ ꝓuinciaꝝ vel vicariaꝝ ſeu ꝓ tẽ-
pore eligẽdi p̄ntent̃ miniſtris earũdẽ: q̃ mi
niſtri infra triduũ teneãtur eoſdẽ cõfirma-
re. ac etiã q̄ gardiani quotiẽs eoſdẽ ab ip-
ſis elegi ꝯtigerit more ꝯſueto miniſtris pro
unciaꝝ p̄ntent ⁊ in tabula diffinitiõis capi
tuloꝝ deſcribãtur. Cõgregationẽ inſuꝑ ge
neralẽ oĩm ꝓuinciaꝝ vel vicariarũ tibi vt
p̄mittit̃ ſubiectaꝝ i loco ꝯuenienti q̃tiẽs tibi
tuo durãte officio viſũ fuerit opportunũ de
licẽtia tñ mei q̃ ex nũc me ad hoc tibi ꝓpici
um ⁊ fauorabilẽ exhibeo aut alteriꝰ miſtri
gñalis ſi quẽ hmõi tp̄e fieri ꝯtigerit ꝯgrega
ri. faciẽdi ⁊ gñalit̃ ⁊ ſp̄alit̃ oĩa alia ⁊ ſingula
i ſpũalibꝰ ⁊ tp̄alibꝰ circa ꝯuentꝰ ffes ⁊ loca
hmõi faciẽdi. gerẽdi. exercẽdi. ordinãdi. di-
ſponẽdi. admiſtrãdi ⁊ ſtatuẽdi: q̃ ego ip̄e fa
cere poſſẽ ſi ꝑſonalit̃ itereſſẽ. Que oĩa p̄nti-
bꝰ haberi volo ꝓ ſufficient̃ expꝛ̃ſſis ⁊ decla-
ratꝫ. Eaſdẽ iſuꝑ auctẽs ⁊ grãs ꝑtãtes ⁊ fa
cultates ꝑ me tibi ꝯceſſas vel eaꝝ partẽ ali
is ffribꝰ q̃s ad hos iudicaueris ydoneos ſu
per quo tuã onero ꝯſciẽtiã ꝯmittẽdi ⁊ cõce-
dẽdi. Necnõ ꝑ ip̄os tuos ꝯmiſſarios ꝯmitti
⁊ cõcedi faciẽdi cũ tibi videbit̃ opportunũ.
Mãdãs p̄terea oĩbus ⁊ ſingulis ffribꝰ i p̄fa
tis vltramõtanis ꝑtibꝰ cõmorãtibꝰ ⁊ cõmo
raturis p̄latis ⁊ ſubditis ad meritũ obediẽ
tie ſalutaris i virtute ſctĩſpũs quatenꝰ omĩ
appellatiõe poſtpoſita quã nullo mõ facere
liceat: toto tẽpore dicti tui vicariatꝰ officiũ
tibi tanq̃ꝫ ꝑſone mee in omnibꝰ ⁊ per oĩa ſi-

miſſime et humiliter pareant ⁊ intendant:
⁊ nullo colore vel cauſa queſitis poſſint ipi
fratres ad penã excoicationis ⁊ carceris ac
priuationis officiorũ ⁊ oim actuum legiti
morum late ſentencie ad ſubterfugiẽdum
correctionẽ ⁊ examinationẽ reformationẽ
et tuam ſiue vicarioꝝ tibi ſubditoꝝ obedi
entiã ad conuentus ⁊ loca tue cure nõ com
miſſa aufugere:neqꝫ ſi aufugerint vel dein
ceps aufugere cõtigerit miniſtri cuſtodes
gardiani ſeu quicũqꝫ alij ffes tibi non ſub=
diti cuiuſcũqꝫ ꝯditiõis/grad⁹ et dignitatis
exiſterent priuatiõis officij ſui ⁊ excoicatio
nis late ſentẽcie ⁊ priuatiõis oim actuũ le=
gitimoꝝ penis audeant illos recipere:aut
forte receptos vel in poſteꝝ quod abſit re=
cipiendos retinere ꝯtra tuũ velle vel vica=
rioꝝ tibi vt ꝓmittitur ſudditoꝝ. Nolẽs pre
terea ꝙ aliqͥs me inferior etiã quacũqꝫ di=
gnitate ⁊ auctoritate ꝓfulgeat de cura ⁊ re
gimine ac gubernatiõe omniũ fratrum tibi
vt ꝓmittit̃ in vltramõtanis partib⁹ ſubdi=
torũ durãte tẽpore ꝓfati vicariat⁹ tui ĩ ali=
quo ſe quomodolibet impedire: aut te aut
quib⁹cũ miſeris inquietare ſeu quouis mo
do moleſtare ꝓſumat ſub penis ⁊ ſentẽcijs
ꝓlibatis:reſeruata tñ michi poteſtate te et
alios vicarios ⁊ ſubditos quotiẽs caſ⁹ ex=
egerit ⁊ opꝑortunũ videbit̃ ꝑſonaliter dũ=
taxat viſitãdi/corrigẽdi/puniẽdi/et alia fa
ciẽdi q̃ circa hmõi videbuntur opportuna.
Saluo ꝙ ꝯtra te non niſi de ꝯſenſu vicario
rũ ad aliquã penã ſaltẽ grauẽ ꝓcedere in=
tendo:ꝯtra alios autẽ non niſi de conſenſu
fratrum locoꝝ quib⁹ eos preeſſe contigerit
vel maioris partis eorũdẽ. Non tñ intẽdo
per ꝯceſſionẽ hmõi ꝙ tu aut ffes prefati de
obſeruantia nũcupati loca ꝯuentualiũ poſ=
ſis ſeu poſſint recipere. Tu vero tã diligen
ter tã prouide ⁊ ſollicite ac vigilãter ſtude
as prefatum vicariatus officiũ exercere:
vt ꝓter eterne vite ꝓmia valeas apud ſedẽ
apoſtolicã te ⁊ totũ ordinẽ merito ꝯmẽda=
ri. Uale in dño ieſu ⁊ ora ꝓ me. Datũ ſenis
xiij. menſis Julij anno domini. M.cccclxiij.
¶ Nos igit̃ ſalubrẽ neceſſariã ⁊ plurimũ
fructuoſã ipſi ordini ⁊ obſeruantie regula
ri diſpoſitionẽ a ꝓfato gñali miniſtro de di
cto iohãne de mauberto factã attẽdentes:
ac ipſaꝫ aplicis fauorib⁹ ⁊ preſidijs ſtabili
re cupiẽtes: vicariat⁹ hmõi ꝯſtitutionẽ ⁊ de
putationẽ iohãni de mauberto ꝓfato factã
vt ꝓmittit̃ motu ꝓprio nõ ad ipi⁹ iohãnis
vel alteri⁹ ꝓ eo nobis ſup hoc oblate peti=
tionis inſtantiã: ſed de nra mera liberalita
te ⁊ ex certa ſciẽtia ſupplendo omnes ⁊ ſin=
gulos defect⁹ ſi qui forſan interuenerint in
eiſdẽ: auctẽ apoſtolica ꝯfirmam⁹ et appro=
bam⁹ ac pñtis ſcripti patrocinio ꝯmunim⁹.
Nulli ergo oino hoim liceat hãc paginam
nre ꝯfirmatiõis approbatiõis ⁊ ꝯmunitio=
nis ifrigẽ: vel ei auſu temerario ꝯtraire ⁊c.
Datum ſenis anno incarnatiõis dñice. M.
cccclxiij. kal. auguſti. põtificat⁹ nri ãno. xiij.
¶ Euge. iiij. ꝯcedit. vi. ge. in fine ſui offi=
cij ad alterius electionẽ ffes ſuos ad capl'ꝫ
ꝯgregat̃ nõ tñ ꝑ hec videt̃ eos ab obediẽtia
rlari ⁊ cura miniſtroꝝ eximere.

Eugent⁹ eps ⁊c. dilecto filio iohãni de
mauberto ordinis minoꝝ ꝓ=
feſſori ⁊ fratrũ eiuſdẽ ordinis
de obſeruãtia nũcupatoꝝ vl=
tra mõtes vicario gñali. Regi
mini vniuerſalis eccl'ie diſponẽte dño preſi
dẽtes curis perurgemur aſſiduis: vt iuxta
credite nobis diſpenſationis officiũ ſubdi=
toꝝ cuilibet ꝓſertim ſub regulari obſeruã=
tia viuẽtiũ iuge q̃ſtũ ex alto nobis cõcedit̃
ſollicitudinis ſtudiũ impartiamur: ⁊ his q̃
pro diuino cultu nec nõ religiõis incremẽ
to ꝓuide facta ꝯperim⁹: libenter adijcimus
apoſtolici muniminis firmitatẽ. Sane cum
nos dudũ videlicet kal. auguſti põtificat⁹
nri terciodecimo ꝯſtitutionem ⁊ deputatio
nẽ qͣb⁹ dilectus fili⁹ Anthoni⁹ de ruſconib⁹
ſacre theologie profeſſor ⁊ gñalis miniſter
totius ordinis minoꝝ ac te dilectũ filiũ io=
annẽ de capiſtrano eiuſdẽ ordinis etiã pro
feſſorẽ domoꝝ ⁊ locoꝝ ⁊ cõuentuũ fratrum
dicti ordinis minoꝝ de obſeruãtia nũcupa
toꝝ citra ⁊ vltra mõtes ꝯſiſtentiũ vicarios
gñales fecit. ꝯſtituit ⁊ deputauit ꝑ quaſdã
alias nras lras ꝯfirmauerim⁹ ⁊ approbaue
rim⁹ ꝓut ĩ ipſis pleni⁹ ꝯtinet̃: ⁊ deinde expe
riẽtia teſte didicerim⁹ nõ ſine cordis leticia
deputationẽ ⁊ ꝯſtitutionẽ hmõi ipſi⁹ ordi=
nis ffib⁹ de obſeruãtia nũcupatis ĩ ſuo ſta
tu plurimũ ꝓfeciſſe: cũ ſilẽtio quodaꝫ recla=
mationũ q̃ aures nras ſepiſſime ꝓpulſabãt
⁊ mẽtis q̃etudine quo deuote ꝯtẽplationi ⁊
ſacraꝝ lraꝝ ſtudijs diſponunt̃: fugata eua
gatiõis materia cũ multitudie ad eãdẽ ob=
ſeruãtiã ꝯuolãtiũ nouicioꝝ. Ut igit̃ liberi⁹
⁊ licẽti⁹ in bono ꝑſeuerẽt ⁊ ꝑſeuerãtia ma=
ior habeat̃ portentqꝫ ad arcã dñi manipuli
plene meſſis: tenore pñtiũ motu ꝓprio non
ad alicui⁹ ſup hoc nobis oblate petitiõis in
ſtãtiã ſꝫ ex nra certa ſcia auctẽ aplica tibi
ꝯmittim⁹ ⁊ mãdam⁹: ꝙ tu cõuocare poſſis
⁊ debeas hoc anno quo iſtat finis tui vica=
riatus vbi ⁊ qñ tibi placuerit vicarios ⁊ di

ſcretos ꝓuīciarū ⁊ vicariaꝝ tibi ſubiectarū
⁊ ante finē tui officij capl'ariter cōgregare
Qui ſic cōgregati facultatē habeāt eligēdi
⁊ eligē teneāt vnū religioſū eiuſdē ordinis
ī vicariū generalē vltramōtanū: ⁊ electio
ne facta eā q̄ꝓ̄mum fieri poterit generali
miniſtro tocius ordinis faciāt preſentari.
Quā ip̄e miſter īfra triduū ꝯfirmare ipſiq̄
electo cōmittē debeat plenarie vices ſuas
vt ī dictꝫ alijs de q̄buſſupra fit mētio factꝫ
ꝯceſſiōe ⁊ ꝯmiſſiōe cōtinet̄. Quā q̄dē electio
nē ſi īfra triduū hm̄ōi dictꝰ gn̄alis ꝯfirmare
diſtulerit: ex tūc electꝰ ip̄e cū p̄fata ptāte cō
firmatꝰ oīmodo cēſeat̄ vſq̄ ad triēniū tunc
ſecuturū nr̄a ⁊ ſedis apl'ice auc̄te. Interim
aūt donec ꝯfirmatus fuerit: exerceat auc̄te
nr̄a offīm vicariꝰ ꝓuīcie vbi capl'm fuerit ce
lebratū Nulli ḡ oīno hoīm liceat hāc pagi
nā nr̄e cōmiſſiōis ⁊ voluntatis infringere
vel ei auſu temerario contraire. Si q̄s au
tem hoc attēptare preſūpſerit: indignatio
nē omnipotētis dei et beatoꝝ Petri ⁊ Pau
li apoſtoloꝝ eiꝰ ſe nouerit īcurſurū. Datū
rome apud ſāctū petrū. Anno īcarnatiōis
dn̄ice. M. cccc. xlv. p̄die kalendas nouēbris
Pontificatus noſtri Anno. xv.

¶ Eugeniꝰ. iiij. ꝓ citramōtanis de fami
lia plura ſtatuit q̄ſi ſub eodē mō ⁊ forma q̄
ſtatuit vl' cōceſſit decretū cōſtāciēſe vcꝫ vt
ffes de familia regi poſſint ꝑ vicarios ita
tn̄ q̄ miſtri ꝓuīciales poſſint eos ī ꝓpria ꝑ
ſona viſitare ⁊ etiā de cōſēſu maiorꝫ ⁊ diſcre
toꝝ cōuētꝰ corrigere. Q̄ſq̄ gn̄alis miſter in
ꝓpa ꝑſona poſſit ip̄os q̄ciēs voluerit viſita
re ⁊ punire ſicut morꝫ eſt ī ordie ⁊ alias fa
cere ꝯſueuit. Cōcedēs plura vt īfra ⁊ nolēs
ffes vltramōtanos de familia nōdū tūc exē
ptos poſſe eximi a rl'ari obediētia miſtroꝝ

Eugenius ep̄s ⁊c.

Ad ꝑpetuā rei mēoriā Illi po
tiſſimū apl'ice ſubuēciōis pro
merēt̄ grāꝫ q̄ ſub ſacre religio
nis vīculo poſiti rl'arē ſue pro
feſſiōis ſemitā ad multoꝝ etiā edificationē
⁊ ꝑfectū hītu vita morībꝰ ⁊ aīmis ꝓſequūt̄
Sane licꝫ aū pauca tp̄a ffībꝰ ordis mioꝝ d̄
rl'ari eiuſdē ordis obſeruācia cōīt nūcupa
tis ī ꝑtībꝰ vltramōtanis cōſtitutꝫ ꝑ dilectū
filiū ffem anthoniū de ruſconibꝰ ſacre theo
logie ꝓfeſſorē ac ipſiꝰ ordis mioꝝ gn̄alem
miſtrū ex nr̄a ſuaſiōe de mō q̄ eiſdē ꝓ tunc
videbat̄ ydoneꝰ ꝓuiſū fuerit quo vcꝫ ab ſui
ordis ffībꝰ q̄ eis ī ſua laudabili vita ſcꝫ ip̄e
dimēta fieri poterāt ⁊ alias plerīq̄ fuerāt
ſeiūcti: ac ſub gn̄ali ⁊ ꝓuīcialibꝰ vicarijs po
ſiti ī bonis ꝑ eos inchoatꝫ ꝑmaneāt q̄etius
q̄ꝫ etiā ipſius generalis miſtri ꝓuiſionem
ex nr̄a certa ſciētia cōfirmādā duximꝰ. Ni
chilominꝰ ꝓut nobis nuꝑ fuit expoſitū ea
dē dicti miſtri gn̄alis ꝓuiſio ꝑ eiꝰ poſtmo
dū executionē ⁊ vſū ī multis obſcura ⁊ inſuf
ficiēs affībꝰ eſt inuēta. Quaꝓpter talē defe
ctū ⁊ inſufficiētiā q̄ quāſdē ffes ī ſue vite
puritate impediti poſſēt hac p̄nti ī ꝑpetuū
valitura ſerie ꝓprio motu ⁊ ex certa ſcien
tia ſupplēdū decreuimꝰ ⁊ eiſdē ffībꝰ modo
magis cōgruēti annotato īferiꝰ: ſalubriter
ꝓuidēdū. Volumꝰ itaq̄ ī primis ⁊ auc̄te a
pl'ica ordinamꝰ q̄ in ſingulis dictarū vltra
mōtanarū parciū ꝓuīcijs. Poſſint ⁊ debeāt
ip̄i ffes de rl'ari vita ſeu obſeruācia nuncu
pati Unū ex ſe ffēꝫ ydoneum ꝑ diſcretos a
ſuis cōuētibꝰ iuxta modū ipſius ordis ele
ctos ꝓ ſuo vicario ꝓuīciali eligere: miſtro
illiꝰ ꝓuincie in ſcriptis p̄ntādū. Quē idem
miniſter ꝓuīcialis īfra triduū poſt hm̄ōi p̄
ſentationē vicariū cōſtituere debeat ad ip
ſos ffes regēdū īſolidū loco ⁊ vice eiꝰ et eis
ꝓuidēdū ī oībꝰ q̄buſcūq̄ ⁊ ip̄is modis q̄bus
ipſe ꝓuincialis miſter eis poſſet ꝓuidere
ita q̄ de ipſoꝝ fratrū regīmīe ī nullo ſe itro
mittere poſſint dicti miſtri ꝓuīciales vl' cu
ſtodes ſꝫ ad ip̄os vicarios cura ⁊ correctio
eoꝝ oīno ꝑtineat excepto q̄ ad ſue ſuperio
ritatis cognitionē miſter ꝓuincialis poſſit
ſi voluerit ip̄os viſitare ī ꝓpria ꝑſona. Et
tūc etiā corrigere de cōſenſu maioris ⁊ di
ſcretoꝝ cōuētus ī quo fiet viſitatio. Quē vi
cariū ſi ip̄e miniſter ꝯſtituere rēnuerit mō
p̄dicto ex tūc cōſtitutio ipſiꝰ p̄ntati ad vica
riū miſtri gn̄alis annotatū īferiꝰ deuoluat̄
⁊ ꝑtineat abſolute. Quiq̄dē vicarij dictarū
prouinciarū poſſint ⁊ debeāt vna cū diſcre
tis a ſingulis ꝓuincijs electꝫ inſimul iterēſ
ſe in gn̄ali cōgregatiōe vel alias ſpāli conuo
catiōe ad hoc ꝑ eos facta vnū aliū ffēꝫ ydo
neū eligere ꝓ ſuo vicario gn̄ali quē ꝑ eos in
ſcriptis gn̄ali miſtro q̄ erit ꝓ tp̄e vl' vicario
ordinis ſi generalatus officiū vacaret p̄n
tatū generalis ipſe ſuū vicariū ſuꝑ ip̄os cū
ſua plenaria poteſtate ⁊ oīmoda facultate
infra triduū poſt illā p̄ntationē debeat cō
ſtituere alioquin ipſo triduo tranſacto ſit ⁊
habeatur verus ipſiꝰ gn̄alis miniſtri vica
rius auctoritate apoſtolica per p̄ntes con
ſtitutus. Qui vicarius generalis in ſua cō
gregatiōe quā ſine alicuius licentia quoti
ens voluerit celebrare poteſt vel alias ip
ſos vicarios prouinciales corrigere poſſit
et punire: et eiſdē ac alijs fratribus ſibi ſb
ditis in omnibus quibuſcūq̄ ⁊ alijs modis

prouidere in quibus ipſe miniſter gn̄alis
ipſis prouidere potuiſſet. Qui vicarius ge
neralis in generali ⁊ vicarij prouinciales
in ſuis ꝓuīcialibus cōgregatiōibꝰ vbi etiā
⁊ qn̄ voluerit l ſuis ꝓuīcijs ſine alicuiꝰ licē-
tia celebrādis a fr̄ibus ⁊ diſcretis ipſaruꝫ
congregationū ſi videat deponi poſſint a
ſuis officijs āmoueri. Extra etiā ipās con-
gregatiōes ꝓuīciales poſſint ipi ꝓuīcia
les vicarij a vicario generali in ſua cōgre-
gatione vel extra a ſuis āmoueri officijs:
iuxta modum quo miniſtri prouinciales a
generali miniſtro deponi poſſint ſecundū
ipſius ordinis inſtituta. Poſſit autem mi-
niſter generalis qui eſt ⁊ q̄ erit pro tempo-
re ipſos fratres ⁊ conuentus in ſua ꝓpa
perſona quotiens voluerit viſitare ⁊ puni-
re ſicut moris eſt in ordine ⁊ alias facē con
ſueuit. Veruntamen non intēdimus ꝙ pre
fati generalis et prouinciales vicarij per
mortem depoſitionem ſeu mutationem il-
lorum quorum vice fungentur: poſſint a ſu
is deponi officijs vel in eis aliquatenus im
pediri. Inſuꝑ poſſint ⁊ debeāt ipi vicarij ge
neralis ⁊ etiā prouinciales predicti loca ⁊
cōuentus ſibi ſubditos ad ſtatū regularis
obſeruācie reducere: tollendo quaſcunqꝫ ſu
perfluitates ſiue ſint in rebus mobilibus ſi
ue immobilibus eligēdo ſi opꝰ fuerit aliq̄s
fideles q̄ ipſas ſuꝑfluitates aucte aplica vē
dāt commutēt aut alias in pijs operibꝰ cō-
uertere teneantur. Ceterum volumus ⁊ cō
cedimus ꝙ omnes et ſinguli conuētus ſeu
loca vltramōtanarum partium quotiens
maiori vel ſaniori parti fratrum in eiſdeꝫ
exiſtencium placuerit ad regularem obſer
uanciam et predictorum vicariorum ime-
diatam obedientiam ſe reducere ⁊ ſubmit
tere libere poſſint et etiam ſinguli totiꝰ or-
dinis cuiuſlibet loci vel cōuentus cōtradi-
ctione cuiuſcūqꝫ nōobſtāte ſine licētia etiā
petita exceptis duntaxat fratribus de ob-
ſeruancia in partibus citramontanis qui-
bus ſine licentia etiam obtenta ad dictorū
vicariorum obedientiam tranſire et etiam
ipſis vicarijs eos aliter recipere non liceat
vllo modo. ¶ Volumus etiam ꝙ dicti fra-
tres de obſeruancia non teneantur ad con
uentus et loca fratrum conuentualium ꝓ
hoſpitādo vel alias ſi noluerint declinare
niſi tm̄ ad fratres ſibi in obſeruancia ſimi-
les citra vel vltra mōtes cōſtitutos. Diſtri
cte quoqꝫ precipiendo mandamus omni-
bus et ſingulis fratribus de obſeruācia in
prefatis vltramontanis partibus preſenti
bus et futuris: quatenus predicti generali

et prouincialibus vicarijs firmiter obedi-
ant et pareant cum effectu in omnibus in
quibus fratres ipſius ordinis ſuis genera
li ⁊ prouincialibus miniſtris obedire tenē
tur. Quos ſcilicet generalem et prouincia
les vicarios tantam et eandem auctorita-
tem commode et facultatem quantum ad
omnia et ſingula in generali et ſpeciali ac
in vtroqꝫ foro que omnia haberi volumus
per preſentes pro ſufficienter expreſſis et
declaratis quo ad ſuos ſubditos per omia
habere declaramus et volumus quas au-
ctoritatem et facultatem ipſi generalis ⁊ ꝓ
uinciales miniſtri qͥ̄ſtū ad ſuos fratres ha
bere dinoſcuntur. Quāquidem ſuam aucto
ritatē et facultatem predicti generalis ⁊ ꝓ
uinciales vicarij in toto vel in parte alijs
fratribus ydoneis committere valeant ac
eis quibus commiſerint facultatem cōcedē
vt eandē eis conceſſā auctoritatē alijs poſ
ſint fratribus ſi videbit͛ impertiri. ¶ Prete-
rea quando per mortem vicarij predicti ip
ſius vicariatus officium vacare continge-
ret vicarius prouincialis in cuius prouin
cia moritur. poſſit alios vicarios ⁊ diſcre-
tos pro alterius electione facienda vbi et
quando voluerit maxime ſi tempus cele-
brande congregationis generalis multuꝫ
diſtaret inſimul congregare: in qua congre
gatione a ſe vel a defuncto vicario aſſigna
ta vſqꝫ ad alterius electionem ac ipſius cō
gregationis expedicionē et finē niſi aliter
per ipſā cōgregationē prouiſū fuerit: Idē
vicarius prouincialis habebit preſidere.
Ceterum volumus et declaramus ꝙ om-
nes et ſinguli conuentus et loca qui ab an
tiquo communiter vocati fuerunt vel iam
exiſtunt de regulari vel de deuota vita ſeu
obſeruantia ſub iſta prouiſione et prefatꝫ
vicarijs cenſeri debeant et per omnia con-
tineri. Si vero de cetero ac in poſterum a-
liquos conuētus vel loca per miniſtros vl͛
alias reformari contingat: poſſint ſub im-
mediata miniſtrorum obedientia ſi malue
rint remanere. Predictis quoqꝫ generali ⁊
prouincialibus vicarijs de ſpeciali gratia
concedimus vt ad monaſteria ſororꝫ qua-
rumcunqꝫ ordinum ſancte Clare ad ipſas
ſorores vel alias ire poſſint et ad idem fra
tres ſuos quando opportunum fuerit li-
centiare. Inhibemus etiam fratribus de
obſeruantia predictis: ne fr̄m cōuentualiū
elemoſinas impedire preſumant. ac ipſis
conuentualibus ne ipos fratres de obſer-
uantia factis vel verbis audeant quouiſ-
modo infeſtare. Et cōtrariū faciētes ꝑ ſus

os ſuperiores grauiť puniāť. Que oīa ꝛ ſin
gula in modo ꝛ forma ꝑdictis volum⁹ ꝑpe
tuis tēporib⁹ inuiolabiliť obſeruari / non ob
ſtantib⁹ ꝯſtitutiōib⁹ ꝑuilegijs ꝛ mandatis
apoſtolicis ꝛ ſtatutis ipſius ordinis quacū
ꝗ etiā auctē aut firmitate roboratis ꝛ alijs
in ꝯtrariū faciēdi ꝗ quibuſcūꝗ. Nulli ergo
oīno hoīm liceat hanc paginā nr̄oꝝ mādā=
ti suppletiōis ꝑuiſiōis volūtatū trāctiōis in
hibitiōis ordinatiōis ꝛ cōceſſiōis infrīgere
vel ei auſu temerario cōtraire. Si ꝗs autē
hoc attemptare ꝑſumpſerit indignationē
oīpotentis dei ꝛ beatoꝝ petri ꝛc.

¶ Euge iiij. cōcedit oīa monaſteria ꝛ fra
tres de obſeruātia ſub vi. ge. obia eſſe. ꝛ lo=
co miniſtroꝝ ꝑuincialiū vicarios habere
vbiꝗ ꝯtra r̄ľe formā ꝛ ꝯtra decretū ꝯſtāciē
ſe. Et ibi ſolū icepit diuiſio ꝛ exēptio vltra=
mōtanoꝝ de obſeruātia ſue familia: ꝗ huc
uſꝗ vicarios ſuos ſub r̄ľari obediētia ꝛ cu
ra miſtroꝝ ꝛ ſalua ſemꝑ obedientia eorum
habuerant.

Eugenius eꝑs ſeruus ſeruoꝝ dei.
Ad futuram rei memoriā. Va
cātibus ſub religionis obſer=
uācia ſtudio pie vite ap̄ľici fa
uoris ꝑſidiū libenter īpēdim⁹
ꝛ in his que ſolidationem ſtat⁹ necnō ꝑpe=
tuam pacē ꝛ tranqllitatem earum reſpiciūt
noſtri miniſterij partes fauorabiliter exhi=
bemus. Hinc eſt ꝙ nos cupiētes vt profeſ=
ſores ordinis fratrum minorum qui cū ad=
iectione volūtarie paupertatis iuxta ſalu=
bria eiuſdē ordinis inſtituta ſub illius ob=
ſeruantia exemplariter viuentes per diuer
ſas mundi partes tā varijs et diuerſis vir
tutum meritis ꝗ̄ etiam perſonarum nume
ro plurimū multiplicati ex religioſis ꝛ ope
roſis eorum miniſterijs magna in dei eccle
ſia dietim afferunt incrementa: ſub vno eo=
demꝗ regimine ac charitatis et eiuſdē ob
ſeruantie vnione virtutū dn̄o iugiter famu
lentur: ad diuini noīs laudem ac ſingulare
et precipuū ſalutis plurimorum exemplū
motu proprio non ad ipſorū profeſſorum
fratrum vel alicuius eorum ſeu alterius ꝓ
eis nobis ſuper hoc oblate petitionis inſtā
ciam: ſed ex noſtra certa ſcientia auctorita=
te apoſtolica tenore preſentiū volum⁹ atꝗ
decernimus: ꝙ oīa ꝛ ſingula domus. cōuē
tus heremitoria et alia loca quocunꝗ no=
mine cenſeantur in quib⁹ aliqui ex profeſ=
ſoribus predictis tempore generalis capi=
tuli in loco montiſpeſſulani magolonenſis
dioceſis tam ꝑ predictos ꝗ̄ per alios eiuſ=
dem ordinis fratres ꝓxime celebrati vixe=
runt ſeu permanſerūt: a quouis illa quacū=
ꝗ auctoritate reformata conſtructa ſeu fū=
data ſint ꝛ vbicūꝗ conſiſtunt: ac quecunꝗ
quomodocūꝗ ꝛ qualiacūꝗ ſint citra mon=
tes vꝫ citramōtani. vltra montes autē cō=
ſiſtentia vltramontani: generaliū vicario
rum ordinis ꝛ obſeruantie predictorum re
gimini ꝛ gubernationi in perpetuū ſubſint
ꝛ ſubiecta ſint ac eſſe cenſeant: ꝛ in ſingulis
prouincijs tam in citramontanis ꝗ̄ vltra=
montanis partibus ꝯſiſtentibus predictis
loco prouincialium miniſtrorū fratres or
dinis et obſeruantie predictoꝝ ſingularū
ꝓuinciarū hmōi ſingulos ꝓuinciales vica=
rios eligere et deputare poſſint ac debeāt
in omnibus et per omnia: prout prouincia
les miniſtri eliguntur ꝛ deputanť. Qꝛ ꝗ ci=
tramontani in citramōtanis ꝛ vltramōtani
in vltramontanis partibus generalis dicti
ordinis in prefati ordinis ꝛ ſinguli ꝓuinci
ales vicarij predicti in ſingulas ſibi cōmiſ=
ſarum prouinciarum domos. cōuentus. he
remitoria et loca eorumꝗ fratres que ſin=
guli prouincialibus in prouinciarum eis
commiſſarum domos conuentus. heremi=
toria et loca ipſorumꝗ fratres et perſonas
ex priuilegijs etiam appſtolicis aut de iu=
re vel cōſuetudine ſeu alias quoquomodo
cōpetere dinoſcuntur. illa prorſus eadem
dn̄ium ꝛ ꝑtātem et ſuperioritatē ac iuriſdi
ctionem habeant. Mandantes diſtrictius
oībus ꝛ ſingulis gardianis. vicarijs ꝛ ffib⁹
domorum. ꝯuentuū ac locoꝝ ordinis ꝛ ob=
ſeruantie vbilibet ꝯſiſtentiū predictoꝝ: ſub
excōicationis pena quam ipſo facto cōtra=
facientes incurrant: a qua preterꝗ̄ in mor=
tis articulo conſtituti non niſi per romanū
pontificē vel aliquē ex gn̄alibus ſeu prouin
cialibus vicarijs prefatis quibus ꝛ quorū
cuilibet ſuper his plenariam per pn̄tes cō=
cedimus facultatē abſolui poſſint: quaten⁹
infra quindecim dierum ſpaciū poſtꝗ̄ pre
ſentium noticiam habuerint citramontani
citramontano. vltramōtani vero vltramō=
tano generalibus ac ipſi et eorum quilibet
ſuo prouinciali vicarijs efficaciter et humi
liter pareant et intendant. Non obſtantib⁹
conſtitutionibus et ordinationibus apoſto
licis necnon dicti ordinis iuramento. con=
firmatione apoſtolica vel quauis firmita=
te alia roboratis ſtatutis et conſuetudini=
bus. priuilegijs quoꝗ ac indulgentijs et lit
teris apoſtolicis generalibus vel ſpalibus
quorumcunꝗ tenorum exiſtant: ꝑ que pn̄ti

ee iiij

bus nõ expſſa vel totaliter nõ iſerta effect⁹
eaꝝ īpediri valeat quõlibet vel differri.Et
de q̃bus quorũcꝫ totis tenorib⁹ de ꝟbo ad
ꝟbũ hñda ſit in nr̃is lr̃is mẽtio ſpãlis: q̃b⁹
oĩbus illis alias in ſuo robore ꝑmãſuris q̃
ad p̃miſſa derogare itẽdim⁹ ꝛ ꝑ p̃ntes dero
gam⁹ceteriſcꝫ ↄtrariis q̃bucũcꝫ. Ueꝝ q꞉ dif
ficile eẽt hm̃oĩ nr̃as lr̃as ad ſingula loca de
ferre eadẽ ap̃lica auctoritate decernim⁹: ꝙ
īpaꝝ tranſſumpto manu publica et ſigillo
vr̃e vicarie aut alicui⁹ ep̃alis vł ſupioris ꝛ
eccł'iaſtice curie munito tãcꝫ prefatis nr̃is
lr̃is ſi origĩales exhiberent̃ plena fides ad
hibeat̃ ꝛ ꝑinde ſtet̃ ac ſi lr̃e origĩales p̃dicte
forẽt exhibite vł oñſe. Nulli ẽ oĩno hoĩ lice
at hãc paginã nr̃e volũtatis/ↄſtitutiõis/i=
tẽtionis/mãdati/cõceſſiõis et derogatiõis
infringere ꝛc. Datũ rome apđ ſctm̃ petruꝫ
Anno incarnatiõis dñice. M.ccccxlvi kł's.
Januarij. Põtificat⁹ nr̃i anno ſexto decimo.

¶Eugeni⁹.4. moniales ſctẽ Cla. ſub vi.
ge. obia eẽ mãdat aliqua circa eaꝝ regulã
diſpẽſat. pł'a allegãdo ꝛ diſtinguendo īter
ffes q̃ ſimplr̃ vocant̃ de obſuãtia et alios
q̃ vocant̃ cõuẽtuales et alios miniſtros ſub
ditos de obſeruãtia regulari nũcupa.

EUgenius ep̃s ſer
uus ſeruoꝝ dei. Dilecto filio
fratri Jacobo de primadinis
de bononia ordinis minoruꝫ profeſſori de
obſeruãtia regulari. Salutẽ et ap̃licã bñdi
ctionẽ. Ordinis tui preſertim familiarũ in
regulari obſeruãtia domino famulantium
ob quorum religionis ſanctimoniã et mul=
tiplicium virtutum dona maximi in popu
pulo chriſtiano animaruꝫ fructus prodire
cernuntur curam gerentes ſollerter illa li=
benter cõcedim⁹: ꝑ que earũdẽ familiarum
etiã vtriuſcꝫ ſexus augmẽto cõſeruationi=
cꝫ melius ac facilius cõſuli intelligim⁹. Sa
ne cũ poſt cõcordiã inter filios ffes qui dñr
ↄuentuales ꝛ vos ꝛ alios q̃bus de regulari
obſeruantia eſt appellatio vnius eiuſdẽcꝫ
minorum ordinis ſecus factum nos inten=
dentes ꝙ poſt dilectũ filiũ fratrẽ Joannem
de capiſtrano tui ordinis de obſeruãtia in
partibus ciſmontanis vicarium alter illi⁹
ſucceſſor crearet̃ eidẽ per litteras ap̃licas
ↄmiſerim⁹: ꝙ vbi ꝛ qñ ſibi placeret ante ſui
officij finẽ vicarios ꝛ diſcretos ꝓuinciaruꝫ
ſibi ſubiectarũ pro alterius vicarij electiõe
capitulariter ↄgregaret: ꝛ facta hm̃oĩ con=
gregatione in alma vrbe apud are celi lo=
cum tu in ea fueris canonice in ciſmõtanũ
vicariũ electus nos electionẽ ipſã cõfirma
uerimus: poſtmodũcꝫ dilectus fili⁹ Antho=
nius de ruſconib⁹ ſacre pagine ꝓfeſſor or=
dinis prefati gñalis miniſter te duxerit cõ
firmãdũ: ꝓut p̃dicta omnia conſtant ꝑ lr̃as
apoſtolicas ꝛ predicti generalis quas hic
haberi volum⁹ pro ſufficiẽter expreſſis: ad
noſtrãcꝫ noticiã peruenerit eſſe in tui vica
riat⁹ partib⁹ ciſmõtanis nõnulla monaſte=
ria ſ'ãcte clare: quaꝝ familie in obſeruãtia
regulari viuentes partim p̃mi/parti ſcđi ꝛ
partim tercij ordinis parti aliter appellate
ſub tuo vicariatu ꝛ a te tuiſcꝫ ſucceſſorib⁹
regi ꝛ gubernari itẽtiſſimis dñr deſiderijs
affectare: nos q̃ certã tenem⁹ eaſdẽ mulierũ
monachaꝝ ſiue ſoroꝝ familias optimã ſa
luberrimã ſub vobis gubernationẽ ſcꝫ ha=
bere ꝛ ↄtinue habituras felicia icremẽta: ea
rũdẽ mulierũ monacharũ ſiue ſoroꝝ appel
lataꝝ monaſteria ꝛ loca ꝛ familias vbicũcꝫ
intra tui vicariat⁹ terminos in rł'ari obſer
uãcia viuentes tã p̃ntes q̃ꝫ futuras tuo et
tuoꝝ i vicariatus ciſmõtani officio ſucceſ=
ſoꝝ cure gubernatiõi atcꝫ regimini auc̃te
ap̃lica p̃ntiũ tenore ſubijcim⁹: ac ſubiectas
ꝛ ſuppoſitas eẽ volum⁹ atcꝫ decernim⁹ In
tẽdẽtes eadẽ auc̃te atcꝫ volẽtes: ꝙ tu ꝛ ſuc=
ceſſores tui ꝑ voſip̃os et alios quos duxeri
tiꝫ ſubſtituẽdos ꝑtãtẽ facultatẽ habeatiꝫ eaſ
dẽ moniales atcꝫ ſorores ſiue p̃mi ſiue ſcđi
ſiue tercij aut alteri⁹ ordĩs ſctẽ clare ꝛ beati
frãciſci ſignãter colligialr̃ ꝛ i cõi viuẽtes ꝛ
earũ monaſteria atcꝫ loca tã i capite q̃ꝫ i mẽ
briꝫ viſitãdi/corrigẽdi/amouẽdi/deponẽdi
trãſferẽdi ꝛ oĩa alia ꝛ ſingula faciẽdi q̃ gñā
lis miſter ordĩs vr̃i i eiſdẽ mõaſterijs ꝛ locꝫ
de iure ꝛ de cõſuetudĩe poſſe facere ↄſueuit
Prouĩciales aũt vicarij vobiꝫ ſubditi eaſdẽ
ꝑtãtẽ ꝛ facultatẽ habeãt: q̃s miſtri ꝓuincia
les ẽt de iure vel de cõſuetudĩe hr̃e ↄſueue=
rũt. Et vt ſupradicte moniales ac ſorores
meli⁹ gubernẽt̃: volum⁹ ꝙ i electiõe ꝛ creati
one abbatiſſaꝝ miſtraꝝ ꝛ m̃ꝫ ille tm̃ ex ip
ſis monialib⁹ ꝛ ſororib⁹ vocẽ habeãt: q̃ ꝑ an
nos tres vel circa i earũdẽ mõaſterijs vel
collegijs fuerint. In qua creatiõe ꝛ electiõe
maior pars votoꝝ ad min⁹ medietatẽ ſupe
rãs dꝫ ↄuenire. In oĩbuſcꝫ tercij ordĩs ꝛ mo
nialiũ collegijs ffes tui ordĩs de acceſſu et
ingreſſu ſe habeãt: ſicut obſeruat̃ cũ mona
ſterijs ſctẽ clare. Si aũt viſitatoribus earũ
et ſororibus tercij ordinis que minime vi=
uunt collegialiter eſſet conceſſa a ſede ap̃li
ca aliqua facultas ꝛ auc̃tas: nos ip̃as pre=
ſentiũ tenore auc̃te apoſtolica reuocantes
volum⁹ ꝙ tu et tui in vicariatus officio ſuc
ceſſores huiuſmodi viſitatores amouen=

di ꝛ alios inſtituēdi auctoritatē ꝛ faculta=
tē habeatꝭ. ¶ Preterea cū in rl'a btē clare
iubeat̄ ieiuniū ꝑpetuū. qđ nimis rigoroſū
tenem⁹: placet ꝛ volumus ꝙ ſupradicte et
tercij ꝛ alioꝝ ordinū ſorores ſolūmō teneā
tur ad illa ieiunia ad q̄ vos ffes ordis mi=
noꝝ rl'am obſeruātes obligati eſtis: ꝛ eoſ=
dē modos ſeruēt i cibis q̄drageſimali tpe:
exceptis debilib⁹ ꝛ īfirmis. In aliis ꝟo ieiu
niis vt ſūt quatuor tp̄a vigilie apl'oꝝ ſiliū
ſeruet̄ ꝯſuetudo regiōis ſcđꝫ quā liceat eis
etiā oua ꝛ lacticinia comedere. ¶ Cū etiaꝫ
ī monaſteriis ſorores ſiue monache īcedāt
nudis pedib⁹ diſcalciate qđ nimis rigoroſ=
ſū exiſtimam⁹: placet ꝛ volum⁹ ꝙ ſorores ſi
ue monache poſſint deferre illa q̄ noīe cal=
ciamētoꝝ nō cēſent̄ puta ſaccōes ligneos ꝛ
ſādalia atq; etiā cū oportunū fuerit calcia
mēta. ¶ Itē cū ī aliq̄b⁹ monaſteriis locis ꝛ
cōgregatiōib⁹ īiūgat̄ ſilētiū ꝑpetuū qđ q̄dē
nimis rigoroſum exiſtit: tibi tuiſq; ī officio
ſucceſſorib⁹ ꝛ ꝓuīciaꝝ vobis ſubiectaꝝ vi
cariis cū diſcretoꝝ ꝯſilio diſpēſādi tā in ci=
bis ꝙ̄ i q̄buſcūq; aliis ꝑpetuis ꝙ̄ ī ſilētio ſu
pradicto ꝯcedim⁹ facultatē. ¶ Inſup cū di
lect⁹ fili⁹ frat. Johānes de capiſtrano tu⁹ ī
vicariat⁹ officio p̄decessor declarauerit: ꝙ
in rl'a p̄ma btē clare ꝯtineant̄ cētū ꝛ tria p̄=
cepta rl'aria ī q̄ꝝ trāſgreſſiōe moniales ſeu
ſiue ſoroꝝ ꝓfeſſe pctm̄ mortale īcurrūt: idq;
nimis durū ꝛ ſcrupuloſū iudicem⁹: auctori
tate ꝛ tenore p̄ntiū declaram⁹ ꝛ volum⁹. ꝙ
ī nulli⁹ p̄dictoꝝ trāſgreſſiōe p̄terꝙ̄ eorum
quatuor que ꝯcernūt p̄ncipalia vota obie
ſcꝫ pauptatis caſtitatis ꝛ clauſure ꝛ ſſ ele
ctione abbatiſſe ꝛ depoſitiōe pctm̄ mortale
īcurrāt. ¶ Itē cū q̄dā p̄dictaꝝ monaſteria
et loca ī mēdicitate viuāt: placet ꝛ diſpēſa=
mus ꝙ in ferculo ſiue cibis ſagina ꝛ lardo
vti poſſint Cōſtitutiōib⁹ apl'icis ꝛ p̄uilegiis
īmunitatib⁹ ꝛ gratiis ac indultis oībus et
ſingulis ſupradictiꝭ monaſteriis ꝛ locis ac
eoꝝ capellanis ꝑ ſede apl'icā et aliter quō
cūq; ꝯceſſis aliiſq; in cōtrariū faciētib⁹ nō=
obſtātib⁹ q̄buſcūq;. Nulli ergo oīno hoim
li. hāc pa. nr̄e ſubiectiōis: decreti: in[illegible]tiōis:
placiti: extimatiōis: ꝯceſſiōis: declaratiōis
volūtatis ꝛ diſpēſatiōis infrin ꝛc. Datum
rome apud ſanctum petrum. Anno incar=
nationis dn̄ice. M. cccc xlvi. nonis Febrūa
rij. Pontificatus noſtri anno / ſexto / decimo

¶ Nicolaus papa quintus / multum ſo=
lempniter et autentice (probatis miracu=
lis et ſanctitate vite) canoniſat et aſcribit
cathalogo ſctōꝝ ſctm̄ Bernardinū de Se=
nis ordinis minoꝝ. Autētica habet̄ trecis

Nicolaus eps̄ ſer=
uus ſeruoꝝ dei. Ad ꝑpetuā
rei memoriā Mias dn̄i ine t=
nū nos cātare debere ꝓphe=
ta admonet dicēs Mias dn̄i
ī eternū cantabo Magna et ienarrabilia
ſunt ꝓfecto opa mīe dei q̄bus iugiter ī ſa=
lutē humani gn̄is ſe eiuſdem miſerationis
ſinus effundit q̄ ſi quis ab initio creati ho
minis recēſere voluerit nō tm̄ hoīꝫ lingue
ſꝫ ſi q̄ illis ſūt nō ſufficerēt angeloꝝ. ꝙ̄ ie=
narrabile ē qđ cū hoiem creaſſet ad ymagi
nē ꝛ ſil'itudinē ſuā qđq; ꝑticeps eſſe poſſet
felicitatis eterne in vnam celeſtem ciuita=
tem aſcribendus ꝯſortiis angeloruꝫ ſi da
tū ſibi diuinitus non cōtempſiſſet imperiū
non paſſa eſt diuina clementia ipm̄ penit⁹
interire ſed ꝓ tēporū diuerſitate non deſti
tit cōgruētes exhibere medicinas quibus
a lege dn̄i oberrās in ſalutis ſemitā trahe
ret / nūc angelos deſtinādo q̄ diuinā pate=
facerēt volūtatem / ſuaderēt que iuſta que
ſancta ſunt et adiplendū diuinū beneplaci
tū adiuuarēt nūc mittēdo patriarchas gr̄e
ſue ſpū repletos q̄ exēplo ſui ceteros īſtrue
rēt ad ſaluteꝫ / nūc diuinos ꝓphetas q̄ ſpū
ſuo ſctō illūiati nō tn̄ ei⁹ tpīs diuia bn̄ficia
hūano gn̄eri cōmemorarēt ſꝫ etiaꝫ futura
p̄dicerēt et illud maxie quo nichil pōt iter
opa diuie miſeratiōis ſublimus excogitari
qđ dei filius ī ꝑſona ſua naturā nr̄e morta
litatis aſſumeret ꝛ adiplere ea ꝑ miſteriū
paſſiōis ꝛ mortis ſue q̄b⁹ a diaboli ptāte ꝛ
pctōꝝ vinculis ſolueremur. Hec facta ſunt
ꝑ illā imēſiſſimā ꝓfūditatē et abiſſum ipe=
netrabilē mīe dei q̄ nos q̄ xp̄m induimus ꝛ
ip̄i⁹ ſuim⁹ baptiſmate cōſecrati ꝑ ſingulos
dies cōmemorare conamur cuꝫ cordis nr̄i
ſpe fide et caritate viuētis ſacrificiū immo
lamus cū ꝑ miſteriū ſacerdotū illius ſalu=
taris hoſtie qua pctm̄ mūdi hui⁹ abluitur
ſacrificium indeſinenter offertur / hec ienar
rabilia ſunt et vix poſſunt niſi exigua qua
dā ꝛ tenuiſſima ex parte recitari. Uerū ſi
quis cogitationem extēderit in diuina be=
neficia que poſt dn̄i noſtri ieſu chriſti aſcē
ſiōeꝫ ad celos humani generi exhibita ſūt
quis illa non dicaꝫ dinumerare ſed ꝙ̄uis
potens eloquio minima ex parte enarra=
re ſufficiat: Quis non ſtupeat tantam vo=
cationē humani gen̄eris et apl'icam tubā
pauciſſimorū hoim a dei filio ieſu xp̄o dn̄o
nr̄o in vniuerſum orbeꝫ terrarū deſtinato=
rum euangelicam veritatem humanis au
ribus intonātiū / quorū p̄dicatōe factū eſt

vt nichil terrenū/nichil igneū nichil corpo
reū nichil deniꝫ qđ corpis ſenſus attingit
pro deo colēdū eſſe hoīes putēt qđꝫ a vete
re ſeu carnali vita tā ineſtimabilis multi=
tudo in nouā et ſpiritalē vitā tranſlata eſt
vt parſuaſa ſit hūano gnī in ipis q̄ euāge=
lio crediderūt cōtinētia vſꝫ ad tenuiſſimū
victū panis et aq̄/et qđ maius eſt nō ſoluꝫ
pro quotidiana ſꝫ etiā ꝑ contextos plures
dies ꝑpetuata ieiunia: qđ caſtitas vſꝫ ad
cōiugīj ꝓliſꝫ cōtemptū: qđ paciētia vſꝫ ad
cruces flāmaſꝫ neglectas: qđ liberalitas
vſꝫ ad patrimonia diſtributa paupibꝰ/qđ
deniꝫ totiꝰ huiꝰ mūdi aſpnatio vſꝫ ad de
ſideriū mortis intēditur. Hec ī plurimis q̄
xp̄i. Euāgelia credidere īpleta ſūt ⁊ quoti=
die videmus īpleri/cū terrarū vbiꝫ videa
mus vbi floret xp̄iana religio ſacra ceno=
bia viris mulieribuſꝫ referta q̄ ſeipſos oī=
potenti deo ſacras victimas īmolarūt cuꝫ
videamus innūerabiles fere ſanctiſſimos
et deuotiſſimos ſacerdotio fūgētes ſuo mi
niſterio adiplere conari/vt ab hac carnali
vita in ſpiritualem tranſeant: et a ſeculi
huius concupiſcentīj́s immaculati illeſiꝫ
permaneant cum ex innumerabili multitu
dine populi pars non exigua per euāgelīj
ſemitam tranſire conatur implendo man=
data celeſtia q̄tū ſinit mortalis īfirmitas
Hec facta ſunt diuina prouidentia ꝑ hūani
tatē doctrināꝫ xp̄i. ꝑ ipius paſſionē ⁊ mor
tē: per apl'oꝝ iti iera. ꝑ martyꝝ cōtumelias
cruces ſanguinē mortes. ꝑ ſctōꝝ p̄dicabilē
vitā atꝫ in hīj́s vniuerſis digna rebus tā=
tis atꝫ ꝟtutibus ꝓ tempoꝝ opportunitate
miracula. Quāta vero ē illa diuina miſera
tio qđ decurſu tꝑoꝝ multoꝝ frigeſcēte ca
ritate illā penitus nō ſinit extingui ſꝫ con
tinue eccl'iaꝫ ſuā ꝑ miſteriū electorū ſuorū
renouare ⁊ multiplicare non ceſſat. vnicui=
ꝫ tēpori electos quoſdā quaſi primos ma=
gni gregis arietes ⁊ q̄ſi alteros apl'os deſti
nādo/q̄ euangelīj́ ſemitā fere obliteratā et
pene corruētē ⁊ vite exēplo ⁊ doctrine ver=
bis inouarēt/tante ꝓfectiōis ī ſe exēplaria
iacientes/q̄ poſtea inūerabiles fere diuino
ſpū illoꝝ corda tāgēte facillime ſeq̄rentur.
Hoc factū ē ꝑ miſericordiam dei ſuperiori=
bus tēporibꝰ ⁊ fere vbiꝫ terraꝝ ſed nouiſ=
ſimis diebꝰ diuina ſe miſeratio exuberant
effudit/cū ī multoꝝ cordibꝰ frigeſcēte cari
tate ſacram religionē q̄ ab euāgelice ꝓfecti
onis ſemita aberrare videbatur diuino di
gnata ē igne ſuccēdere vt videamꝰ pleraſ=
ꝫ ſacras religiōes ita renouatas ⁊ ita diui
no igne ſuccēſas vt niſi ingrati eſſe velimꝰ
diuine beneficētie immēſas grās referamꝰ
quod ad excolendā vineā ſuam etiā hac no
uiſſima hora operarios deſtinare nō ceſſat
Quāplures videmꝰ in hoc miniſteriū deſti
natos. ſed temporū nroꝝ precipuus/et ma
gnus inter electos fuit vir iſte ſanctiſſimꝰ
ꝓpter quē celeberrimꝰ iſte conuentꝰ agitur
Sanctus Bernardinꝰ vir ab ipſis cunabu
lis ꝓfectioni euāgelice cōſecratꝰ. qui ī vine
am dn̄i cultor ⁊ operariꝰ deſignatꝰ iniūctū
ſibi opus vigilāter ⁊ indeſinēter exercuit.
q̄ ſe imaculatū ab huiꝰ ſeculi cōtaminatiōe
cuſtodiēs primū in ſeipſo iugū xp̄i ſuaue cō
plexꝰ eſt ⁊ adeo vite exēplo ⁊ ſacra predica
tione profecit vt fere per omnē ytaliam re
nouauerit Euāgeliū xp̄i vbiꝫ ſine offendi
culo ſcādalo ve pertrāſiēs ⁊ q̄tum fieri po
tuit ſemꝑ deo ⁊ hoībus placēs nō eſt huius
loci ꝓpter anguſtiā tēporis ſingulas ſuas
diuinas ⁊ fere inumerabiles recenſere vir
tutes. Nam tanta omnipotentis dei atte=
ſtatione munitur vt humana laude nō ege
at. Tanta etenim in ſanctitatis ſue teſtio=
nium coruſcauere miracula vt etiam ſi qui
ſint miniſtri ſathane qui eius cuperent de
trahere ſanctitati tantis viſis ſignis atꝫ
portentis penitus obmuteſcant: et qui be=
neficia dei tempore noſtro exhibita reco/
gnoſcunt agant vberes gracias tante ſan=
ctitatis auctori: videntes in hoc glorioſiſſi
mo viro renouari quod de vnigenito filio
dictum eſt. Uenient ad te qui detrahebant
tibi et adorabunt veſtigia pedum tuorum
Tanta etenim tempore ſācte memorie pre
deceſſoris noſtri Eugenīj pape quarti in=
crebuere miracula vt ſepe per plurimos ti
moratos et religioſos viros necnon litterꝫ
multorum principum et precipue Chariſſi
mi in chriſto filīj noſtri Alfonſi Arragonū
regis illuſtris; necnon Seneñ ⁊ Aquilañ po
pulorum precibus litteris et nuncīj́s pul=
ſatus ſit vt tanta et tam diuina miracula
quotidie coruſcantia diligenter mandaret
inquiri vt veritate comperta tāto viro glo
riam quam iam diuina teſtificatione ī tri=
umphante eccleſia obtinebat in celis: ī mi=
litante non negaret in terris: fecit quod
rei grauitas et magnitudo poſcebat: et
quod alias ſedes apoſtolica obſeruare
ꝯſueuit cōmiſit tribus ſācte Ro. eccl'ie car=
dinalibꝰ q̄ duos venerabiles ep̄os delegā=
tes veritatē tāte rei inq̄ri cū omi grauitate
mādarunt/q̄ exactis aliquot mēſibꝰ ad ſe=
dem apoſtolicam reuertentes que inuene=
rant fideliſſime retulerunt Cum autem idē
predeceſſor noſter rerum veritate proſpe=

cta pulſantium pꝛecibus ſatiſfacere cogi-
tare vocante deo de hac miſeriarum valle
ſubtractus eſt. Nos ꝙ nõ meritis nr̃is ſed
diuina miſeratiõe ⁊ dignatiõe illi in onere
et honoꝛe ſucceſſimus fuimus per eoſdem
quos ſupꝛa retulimus ſepiſſime reqſiti vt
qḋ ꝑdeceſſoꝛ nr̃ ĩpediẽte moꝛte nõ fecerat
adiplere vellemꝰ. Nos rei grauitatẽ ⁊ ma
gnitudinem attendentes deliberauimus
mature ⁊ grauiſſime ꝓcedẽdũ. Pꝛopterea
tribus ex venerabilibus frĩbus nr̃is ſctẽ
Romane eccl̃ie cardinalibꝰ cõmiſimus vt
duos venerabiles Ep̃os eligerẽt quos de
nuo ꝓ inquirẽda veritate delegarẽt vt du-
plici inqſitiõe ĩformati rẽ audatiꝰ ageremꝰ
Miſerũt ſicut ĩperauimꝰ duos venerabiles
ep̃os ꝙ eoꝝ q̃ inuenerãt ĩ ſcriptis noticiã re
poꝛtantes fideliſſime ſingula retulerunt ꝑ
omia ꝯformiter referentes hĳs ꝙ tempoꝛe
ꝑdeceſſoꝛis nr̃i fuerũt deſtinati ſed multo
plura clariſſima miracl'a repoꝛtarũt q̃ poſt
pꝛiorẽ regreſſũ fuerãt ꝑpetrata Nos nõ ea
inqſitione cõtẽti etiã tertio deſtinare decre
uimꝰ Pꝛoptꝫea duos alios venerabiles ep̃os
iuſſimꝰ ꝓficiſci ꝙ ꝓfecti poſt mẽſes aliquos
rediere vberrima ⁊ fideliſſima atteſtatiõe re
ferẽtes / tãta dietim innouare et coꝛuſcare
miracula / qḋ ſi ſingula recẽſenda eẽnt vix
poſſẽt magnis libꝛis ĩcludi / et ex oibus q̃-
dã maioꝛa ⁊ inſignioꝛa retulere. Nos po-
ſtea etiã Senas mittendũ eẽ cenſemꝰ miſi-
muſq; venerabilẽ frẽm nr̃m Angeluz ep̃m
Eſculanũ Qui poſt aliquot mẽſes reuerſus
coꝛuſcantem diuinam gratiam in miracu-
loꝛum perpetratione ſub veriſſima ⁊ fide-
liſſima atteſtatione recenſuit. Quem etiaz
voluimus aquilam pꝛoficiſci vt etiam re-
poꝛtaret ſi in tanti viri ſanctitatis atteſta
tione perſeueranter diuina miracula coꝛu
ſcarent Qui reuerſus pꝛioꝛibus deſtinatis
cõfoꝛmia repoꝛtauit. Et inſuper magna et
ſtupenda que poſtm[o]dum contigerant re-
tulit : que non in angulis ſed publice et in
conſpectu multitudinis fuerant perpetra-
ta. Nos hĳs peractis ne ſpiritu ſancto reſi
ſtere videremur qui per os pꝛophꝫticum
laudari deum in ſãctis ſuis iubet pĳs ⁊ de
uotis ſupplicationibus poſtulantium con-
deſcendere cogitauimus fecimuſq; per ve
nerabiles fratres noſtros ſancte Romane
eccleſie Cardinales ꝑ nos deputatos om-
nia per nuncios. Repoꝛtata in ſecreto cõſi
ſtoꝛio noſtro diligenter particulariterq; re
ferri : que per conſiſtoꝛium examinata ſunt
ſed pꝛopter grauitatem rei viſum eſt in
aliud Conſiſtoꝛiuz differri vt tempoꝛe me
dio quilibet Cardinalis in domo ſua poſ-
ſit illa diligentius intueri et in ſecundo cõ
ſtoꝛio ſcrutatis oim votis in eandẽ ſenten
tiã cõuenerũt tãtã eſſe euidentiã ⁊ nũeruz
miraculoꝝ necnõ de vite ipiꝰ ſctĩmonia ac
fidei integritate tã clarũ / tã euidẽs teſtimo
niũ vt ĩ tãti viri canonizationem oẽs cõcoꝛ
diter ſua vota deponerẽt / quoꝝ ſecuti iudi
ciũ tũc canonizandũ eſſe decreuimus. Ve-
rum vt res cum maioꝛi grauitate pꝛocede
ret iuſſimus in Capella maioꝛi palacĳ nr̃i
apud ſctm̃ Petrũ pꝛelatoꝛũ oim qui in Cu-
ria eſſent fieri congregationem Ipſiſq; ibi
dem poſitis vna cum venerabilibus fratri
bus nr̃is ꝓpoſuimus rem hanc omnia re-
cenſentes que vſq; in hoꝛam illam in hmõi
materia fuiſſent actitata Et ſinguloꝝ vo-
ta ſcrutata ſũt. Qui in eandẽ ſentẽtiã deue
nerũt in quam venerabiles fratres noſtri
ſctẽ Romane eccleſie Cardinales in conſi
ſtoꝛio ſecreto conuenerãt. Poſtea in Conſi
ſtoꝛio gñali re pꝛopoſita qḋ in Cõſitoꝛio ſe
creto per nos decretum fuerat publice de-
creuimus faciendũ / hoc eſt tanti viri cano
nizatiõem in eccl'ia pꝛincipis apl'oꝛum hac
die P[e]nthecoſtes ꝑ nos [ha]bere celebꝛari.
Nos igitur qui huc hodie conuenimus vt
in conſpectu tante multitudinis ſanctitati
tanti viri teſtimonium perhibeamus aſſu
minus illud dominicum verbum quod ſu-
is imitatoꝛibus dixit Ubi ego ſum illic et
miniſter meus erit Miniſtrauit vir iſte ſã
ctiſſimus chꝛiſto et ſecutus eſt chꝛiſtum.
Miniſtrauit chꝛiſto cum ſe laqueis ſeculi
exuens et deponens veterẽ hominem cum
actibus ſuis ⁊ induens nouũ qui ſcḋz deũ
creatus eſt ĩ iuſticia ⁊ ſctitate veritatis iu-
gum leue ſancte religionis amplexus eſt.
Miniſtrauit chꝛiſto cum in ſancta religio-
ne pꝛoficiens dietim maioꝛa virtutum di-
uinarum augmenta capiebat pꝛecipue hu
militatis chꝛiſti imitatoꝛ effectus pauper
ſpiritu et diues gratia Miniſtrauit xp̃o cũ
multis exemplo vite ad ſalutem pꝛofecit
eternam Miniſtrauit chꝛiſto cum mem-
bꝛis chꝛiſti hoc eſt fidelibus chꝛiſti pabu-
lum doctrine celeſtis indeſinẽter exhibuit
plurimas deo lucrifaciens animas quas
diaboli et ſeculi laqueis exuebat Miniſtra
uit chꝛiſto cũ per ciuitates pꝛouinciaſq;
ſeminans verbum dei populoꝛum cater-
uas antiquis odĳs diſſidentes omni coꝛdi
um rancoꝛe depoſito in caritatem mutuã
reuocabat. Miniſtrauit xp̃o cũ ĩ plurimis
locis moꝛes ĩ laſciui[a]m vergẽtes / ⁊ diutiꝰ ãti
quatos ſubi diui ꝑdicatiõe dimouit exoꝛtãs

tū viros ꝗ̄ mulieres ſeruare pudicitiaꝫ re-
liquoſq̄ laudabiles mores ſine quibus ne-
mo vere poteſt eſſe chriſtian⁹. Miniſtrauit
xp̄o cum nōis ſui per oēm ytaliā celebrita-
te vigente in eadē quā primo aſſumpſerat
humilitate permāſit. Miniſtrauit xp̄o cum
verbum dei indefeſſe predicare non deſti-
tit. Miniſtrauit xp̄o cuꝫ ſe vocante ad eter
nam requiē nec mori timuit nec viuere re-
cuſauit. Ergo q̄ꝛ non poteſt veritas ip̄a mē
tiri que locutus eſt dicens. Qui michi mini
ſtrat me ſequatur ⁊ vbi ego ſum illic ⁊ mi-
niſter me⁹ erit cū ſciamus hūc ſctm̄ virū mi
niſtraſſe xp̄o ⁊ ip̄m fuiſſe ſecutū vſq̄ ad cō-
ſūmationem vite minime dubitare ꝑmitti-
mur quin potius certiſſimum tenere quod
vbi ē xp̄s dei filius ſit etiaꝫ ⁊ miniſter ſuus
ſanct⁹ Bernardinus. Ergo q̄ꝛ cum xp̄o ſūt
oēs ſācti eius de olpotentis dei miſericor-
dia qui nō deſerit eccleſiam ſuā ⁊ beatoruꝫ
Petri ⁊ pauli ap̄loruꝫ eius aucte confiſi ac
venerabiliū fratrū nr̄oꝝ Sācte romane ec-
cleſie Cardinaliū ad id accedēte ꝯſenſu de-
cernim⁹. declaramus. ⁊ ordinam⁹ Sanctuꝫ
Bernardinū inter ſanctos dei ab vniuerſa
eccl'ia debere deputari ⁊ ſanctū haberi ⁊ tā
ꝗ̄ ſanctū honorari et coli ip̄mq̄ canoniza-
mus ⁊ ꝓ canonizato haberi volum⁹. Man
dantes feſtum ipſius in nūero ſanctoꝝ con
feſſorū nō pontificū debere collocari ⁊ ei of
ficiū confeſſorū nō pontificū decantari. In-
ſuper olbus vere penitētibus ⁊ confeſſis q̄
in die feſti ſui eccleſiā in qua ſāctū corp⁹ ſu
um requieſcit deuote viſitauerint ⁊ ad orna-
tū ſiue fabricā dicte eccl'ie man⁹ porrexerit
adiutrices Septem annos ⁊ totidē quadra
genas de iniūctis eis penitētijs miſericor-
diter in dn̄o relaxamus Preſentib⁹ ꝑpetu-
is tēporibus duraturis. Nulli ergo omni-
no hoīm liceat hanc paginā noſtroꝝ decre
ti declaratiōis ordinatiōis canonizationis
volūtatis ⁊ mandati infringere vel ei auſu
temerario contraire. Si quis autē hoc attē
ptare p̄ſumpſerit indignationē omnipoten
tis dei ⁊ beatoꝝ Petri ⁊ pauli: apoſtoloruꝫ
eius ſe nouerit incurſurū. Datū rome i Ba
ſilica principis ap̄loꝝ Anno incarnatiōis
dn̄ice Milleſimo q̄drīgētesimo quiquageſi
mo nono kal'. iunij. Ponti. nr̄i anno. iiij. Sic
ſignatū in margine inferiori Fabricius.

¶ Nicola⁹ papa. v. dicit exēptiōes ⁊ ꝓuiſi
ones ffm de familia p̄ſerti ꝯceſſas ab euge
nio. iiij. datas fuiſſe ꝑ modū bn̄ficij ſiue ꝯceſ
ſionis aut priuilegij. Et ideo nō debere vel
non poſſe inuoluntarios ſua vota pure ſub
obedientia regulari miniſtroꝝ et cuſtoduꝫ
ſeruare volentes ligare vel obligare cū nec
beneficium conferat inuitū. Conceditq̄ q̄
fratres ſub obedientia alterius partis vi-
delicet vicarioꝝ ⁊ miniſtrorum exiſtentes
licentia petita ⁊ non obtenta poſſint alterā
partem quam maluerint videlicet obedien
tie regularis miniſtroꝝ vel obediētie vica
riorum de familia ſibi eligere et tenere ⁊c.
Q̄ꝫ loca ⁊ ffes ffm reformatoꝝ obſeruā-
tie regularis, ⁊ fratrū obſequio ſororum co
letanarū ſancte clare deputatorū nō cōpre-
henduntur ſub exemptiōe eugeniana ⁊c.

Nicolaus Epiſco-
pus ſeruus ſeruorum dei Ad
perpetuaꝫ rei memoriam. Re
gimini vniuerſalis eccleſie di
ſponente dn̄o preſidentes in-
ter cetera q̄ cōmiſſo nobis ap̄l'ice ſeruitutis
incumbūt officio hoc precipuū arbitramur
vt opem ⁊ operam q̄ꝫtum nobis ex alto con
ceditur exhiberi curem⁹, q̄ꝺ hij qui abdica
to ſeculo ſacre religioni ⁊ pie vite ſtudio ſe
dederūt ⁊ quarumlibet perturbationū mo-
leſtijs necnon ſcandalis ⁊ periculis preſer-
uati votiue pacis ⁊ q̄etis amenitate iugiter
in dn̄o gratulent. Sane ꝓ ꝑte dilectoꝝ filio
rū nobilis viri bernardi de armāhiaco mar
chie ꝑdriaci ⁊ Caſtreñ. comitatuū comitis
ac vniuerſoꝝ fratrū ordis minoꝝ i domib⁹
heremitorijs ⁊ locis in burgūdie aq̄tanie ⁊
diuerſis alijs ꝑtib⁹ ꝯſiſtētib⁹ ſub obſeruan
tia ⁊ alijs ipſi⁹ ordinis inſtitutis r'larib⁹ iu
xta reformationē ex opatiōe quondā colet
te boelet ſororis ordis ſancte Clare ꝓ illi⁹
monaſterioꝝ ꝑ eādē coletā fūdatorū illaꝝ
q̄ ſoroꝝ ꝯſeruatiōe factā ꝓ tpe degētiū no
bis nuꝑ exhibita peticio ꝯtinebat. Q̄ꝫ licet
ffes cū domib⁹ heremitorijs ⁊ locis p̄dictꝫ
gn̄ali ⁊ ꝓuicialib⁹ miſtris alijſq̄ ſuꝑiorib⁹
toci⁹ eiuſdē mīoꝝ ordis ꝓ tpe exiſtētib⁹ et
nōnullis alijs a tpe fūdatiōis domoꝝ here
mitaꝝ ⁊ locoꝝ eorūdē ſꝑ ⁊ ꝯtinue ſubeſſe ⁊
obedire ꝯſueuerūt tn̄ nōnulli alij eiuſdē mi-
noꝝ ordis ꝓfeſſores de obſeruātia nūcupa
ti aſſerētes ſibi olī q̄ſdā lr̄as a felicis recor
datiōis. Eugenio papa. iiij. p̄deceſſore nr̄o
⁊ ab alijs ⁊ alias ꝯceſſas fuiſſe ⁊ ꝑ illas ip̄i
ip̄oꝝq̄ domos ⁊ loca ſub certꝫ formis a gn̄a
li miſtro ⁊ alijs ſuꝑiorib⁹ ordis mīoꝝ ⁊ hmōi
q̄ de obſuātia nō vocāt. exēptꝫ ſuiſq̄ vltra-
mōtano ⁊ citramōtano vicarijs ac illoꝝ ꝯmiſ
ſarijs dumtaxat ſubiectos fore. Necnō fra-
tres de obſeruantia in generalis miniſtri
ac aliorum ſuperiorum obediētia perſiſten
tes cū eorum domib⁹ heremitorijs et locis

hmōi ſub lr̄is ꝛ exēptiōe ꝓfatis icludi illos
earūdē lr̄aꝝ ꝓtextu p eoſdē vicarios ſeu cō
miſſarios ꝙ eis ſubſint ꝛ obediātꝙꝫ a gn̄a
lis miſtri ꝛ alioꝝ ſupioꝝ obedientia hmōi
ad quā tā ex ꝓfeſſiōe ꝓpria ꝙꝫ ex rl'aribus
bti Frācıſci cōſtitutionib⁹ aliorūꝗꝫ ſctōruʒ
pr̄m antiq̄s ſtatutis tenētur oīno recedāt
etiā ſub excōicatiōis ſuſpēſiōis ꝛ iterdicti ſē
tētijs aliiſꝗꝫ eccl'iaſticis cēſuris ꝛ penis etiā
īuitos cōpellere ꝓſūpſerit ꝛ dietim ꝓſumūt
in fr̄m de obſeruantia ꝛ obediētia ſuarūꝗꝫ
domoꝝ heremitorioꝝ ꝛ locoꝝ hmōi nō mōi
cā q̄etis ꝛ pacis ꝑturbationē ac ꝑnitioſū ex
emplū ꝛ ſcādalū plurimoꝝ. Quare ꝓ parte
comitis ꝛ nōnulloꝝ ex reformatis domib⁹
heremitorijs ꝛ locis hmōi fundatoꝝ fuiſſe
ac fr̄m de obſeruātia ꝛ obdiētia ſe ſub lr̄is
ꝛ exēptiōe prefatis nequaꝗꝫ cōphēdi velle
aſſerētiū ꝓdictorum: fuit nobis humiliter
ſupplicatū vt ꝓ ipoꝝ fr̄m ſupplicantiū aīo
rū q̄ete ac ſcādaloꝝ euitatiōe in premiſſis
oportūe ꝓuidere de benignitate apl'ica di
gnaremur. Nos igit̄ q̄ libēter cūctoꝝ fide-
liū potiſſime ſacre religiōi vacātiū pacis ꝛ
q̄etis ꝯmoda ꝓcuram⁹ ac ſcādalis ꝛ ꝑiculis
ꝙtū cū deo poſſum⁹ obuiam⁹/ attēdētes ꝙ
ꝛ ſi exēptio ꝓdicta ꝓ gr̄e bn̄ficio q̄le ſibi ex
ea dicti fr̄es ſe exēptos faciētes obuenire
reputāt habeat̄/ ꝓſpecta tn̄ ipoꝝ fr̄m ſup-
plicātiū penitētia bn̄ficiū minime ꝯfert̄ in
inuitū necnō expoſitis hmōi tanꝗꝫ informa
tioni veridice ītuitu ꝓſertim excellētie cele
briſꝗꝫ fame dicti comitis plenā fidē adhi-
bētes hmōi ſupplicationib⁹ iclinati aucto
ritate apl'ica tenore ꝓn̄tiū decernim⁹ ſta
tuim⁹ ꝛ ordinam⁹ ꝙ ipi fr̄es ſupplicantes
ac ꝓdicta eoꝝ necnō alia ſi qua eiuſdē ordi
nis de obſeruātia ꝛ obediētia ꝑ comitē ge
neralē miniſtrū ꝛ ſupiores ꝓdictos ī poſte
rū vbilibet fūdabūt̄ ꝛ reformabunt̄ dom⁹
heremitoria ꝛ loca necnon de obſeruantia
ipa/ ꝛ obediētia fr̄es qui eis ꝓ tp̄e degēt illi
quoꝗꝫ ex ipis fr̄ibus ſupplicātib⁹ q̄ aſſiſten
tie ſeu cure ſupradictoꝝ ſoroꝝ iuxta ꝓfate
colete ordinatiōem deputati fuerīt hacten⁹
ꝛ alij q̄ deinceps ſil'r deputabūt̄ ſub lr̄is et
exēptiōe ꝓdictꝫ nullaten⁹ ꝯprehēdātur nec
ꝯprehēdi debeāt neꝗꝫ alicui ex vicarijs ſeu
cōmiſſarijs ꝓfatis tā ꝓn̄tib⁹ ꝙꝫ futuris ſub-
iecti vel ſubiecta exiſtant nec eis obedire
debeāt quouiſmō ſꝫ ſub gn̄ali miſtro ꝛ ſu-
perioꝛib⁹ āntedictis dūtaxat ſubeēt et obe-
dire teneātur. Et ſi q̄ ex ipis fr̄ib⁹ ſupplicā
tibus fortaſſis nō ſpōte nec libere ſed metu
incurſas ſentētiarū cenſurarū et penarum
predictaꝝ vicarijs ꝛ cōmiſſarijs ꝓfatis obe
diuerunt hacten⁹ aut obediāt in futurum
poſſint ꝛ valeant libere ꝛ abſꝗꝫ iparū ſentē
tiarū cenſurā ꝛ penaꝝ quas eo caſu nullā
efficatiā nullūꝗꝫ robur cōtra eos habuiſſe
vel habere volum⁹ incurſu ad domos he-
remitoria ꝛ loca a q̄b⁹ diſceſſerūt ſeu diſceſ
ſerint remeare in illis ſub obſeruātia ꝛ obe
diētia prioꝛib⁹ permanſuri. Ita tn̄ ꝙ ſi eo-
rū aliqui vicarijs ſeu cōmiſſarijs vel econ-
tra fratres ſe exemptos facientes gn̄ali mi
niſtro ꝛ ſuperioꝛ b⁹ hmōi ſubeſſe maluerit
liceat vtriſꝗꝫ hincide trāſire ꝓ aīorum ſuo
rū pace atꝗꝫ quiete ꝑius tn̄ deſuper petita
licet nō obtenta tā gn̄alis miniſtri ꝛ ſupio-
rū ꝙꝫ vicarioꝝ vel cōmiſſarioꝝ licētia pre-
dictorū. Et iſup oēs ꝛ ſingulos fr̄es ſuppli
cantes hmōi a ſentētijs cēſuris et penis ꝓ-
dictis ꝛ forſan illis occaſione ꝓmiſſoꝝ quō
libet inodati exiſtant eadē auctoritate ab-
ſoluim⁹. Necnō ſecuꝫ ſuꝑ irregularitatib⁹
ſi quas ꝓmiſſis ſentētijs ligati forſan cele-
brādo diuina vel alias illis ſe miſcēdo nō
tn̄ in cōtemptū clauiū cōtraxerunt diſpēſa-
mus oēmꝗꝫ ihabilitatis ꝛ infamie maculā
ſiue notam ꝑ eos dicta occaſione cōtractā
abolem⁹ penit⁹ ꝑ ꝓn̄tes decernētes ex nūc
om̄es ꝛ ſingulos proceſſ⁹ et excōicationuʒ
ſuſpenſionū ꝛ interdicti ſententias aliaſꝗꝫ
cēſuras ꝛ penas ſi quos iterdicti et ſi quas
cōtra fr̄es de obſeruātia ꝛ obediētia ꝓfa-
tos vel eoꝝ aliquē occaſione premiſſorū vl'
alicuius eoꝝ promulgari ꝛ fulminari nec
non omnia alia et ſingula aduerſus tenorē
preſentium in quauis earum partte tam
per fratres ſe exēptos faciētes ac vicarios
ſeu cōmiſſarios ātedictos ꝙꝫ etiā per quoſ
cunꝗꝫ alios ſciēter vel ignorāter attēptari
cōtigerit/ irritos irritas ꝛ irrita et inanes
et inania nulliuſꝗꝫ penit⁹ exiſtere roboris
vel momenti. Non obſtātibus conſtitutio
nib⁹ ꝛ ordinationib⁹ apoſtolicis ꝛ litteris
etiā ſi de illis earūꝗꝫ totis tenorib⁹ de ver-
bo ad verbū ſpecialis ꝛ expreſſa mētio pre
ſentibus habēda foret aliiſꝗꝫ premiſſis ac
domorū heremitoriorū ꝛ locorū oīm Nec
non minoꝝ ordinis ꝓdictoꝝ iuramento cō
firmatione apoſtolica vel quauis alia fir-
mitate roboratis ſtatutis ꝛ conſuetudini-
bus ceteriſꝗꝫ contrarijs quibuſcunꝗꝫ. Nul
li ergo omnino hoīm liceat hanc paginam
noſtrorum conſtitutionis ſtatuti ordinatio
nis/ abſolutionis/ diſpenſationis/ abolitio
nis/ voluntatis et conceſſionis infringere
vel ei auſu temerario contraire. Si quis
autem hoc attemptare preſumpſerit indi-
gnationem omnipotentis dei ꝛ beatorum

petri ⁊ pauli aplo͞ꝝ ei⁹ ſe nouerit icurſurū Datū rome apd̄ ſctām potētianā Anno icarnatiōis dn̄ice milleſimo quadringēteſimo quadrageſimo octauo decimo kl's Nouēbris. Pōtificatus nr̄i Anno ſecundo.

¶ Calixt⁹.iij. reponit oēs cōuent⁹ ⁊ ffes tā de familia ſiue bulla ꝙ̄ de alijs ſub rl'ari obediētia ⁊ cura imediata miſtro͞ꝝ reuocādo Eugeniū ⁊ ceſa oīa i ꝯtrariū ⁊c. Et i ffes hmōi obediētie ⁊ obſeruātie antiq̄oris vocat ffes ſimplicit̄ de obſuātia/alios ꝟo ſeparatos de familia/vocat fratres de obſeruantia ⁊ bulla.

CAlixtus ep̄s ſeru⁹ ſeruo͞ꝝ dei Ad futurā rei mēoriā Regiminiv niuerſalis eccl'ie ꝙ̄ꝗ̄ imeriti diſponēte dn̄o p̄ſidētes curis ꝑurgemur aſſiduis vt iuxta crediti nobis deſuꝑ adminiſtratiōis officiuz ꝓ fideliū quorūlz p̄ſerti ſub rl'ari obſuātia ſtudio vacātiū pie ifeſtatiōis vires ſalubrit̄ dirigēdo ſollicite vigilem⁹ ⁊ vt ſemotis querimonijs cōtrouerſiarū ⁊ diſcordiarū diſpēdijs ſub eo͞ꝝ ordiarijs ductorib⁹ ꝓſꝑere gubernent̄ opē libēter ⁊ opaz ipēdim⁹ efficaces. Sane ꝑ pte dilecto͞ꝝ filio͞ꝝ vniuerſo͞ꝝ ffꝫ de obſuātia nūcupato͞ꝝ ordis ffꝫ mio͞ꝝ ꝓuītie burgūdie iuxta morē dicti ordis nuꝑ exhibita petitio ꝯtinebat Q̄ꝫ lꝫ ipi retroactꝫ tpib⁹ ſub obia regimīe gubernatiōe viſitatiōe ⁊ correctiōe dilecto͞ꝝ filio͞ꝝ ⁊ eiuſdē ꝓuītie ꝓuītialis miſtri ⁊ alio͞ꝝ p̄lato͞ꝝ dicti ordis ꝓ tp̄e exiſtētiū ꝓut iuxta rl'aria iſtituta dicti ordis ꝑ ſedē apl'icā ex certa ſcīa ꝯfirmata tenēt̄ degere ꝯſueuerāt. Nūc ꝟo i eiſdē ptib⁹ grati ⁊ accepti ac i bona eſtimatiōe habiti extiterūt tn̄ a q̄buſdā ānis citra poſtq̄ꝫ nōnulli alij ffes etiā de obſeruantia ſeu de bulla nūcupati ab eadē obediētia deuiando p̄tēdētesq̄ ac dictos ffes ab obedientia miſtri ac p̄lato͞ꝝ p̄dicto͞ꝝ exēptos fore ad p̄fatā ꝓuīciā cōtulerūt ac nonnullas ſectas ac diuiſiōes ibidē inferre ceperūt affirmātes ſe ſub obedientia cura viſitatiōe ⁊ correctiōe gn̄alis ⁊ ꝓuīcialis ac alio͞ꝝ cuſtodū ꝓuīcie antedicte nō fore ⁊ nō viuētes inter cetera etiā corā magnatibus aſtruere ⁊ affirmare reliquos eiuſdē ordis ffes i ſtatu dāpnatiōis exiſtere ⁊ pleraq̄ſimilia propter q̄ eo͞ꝝ ffm de obſeruātia ſtat⁹ adeo immutat⁹ ⁊ iuerſus extitit vt q̄etis ꝓut antea ſoliti erāt mētib⁹ famulatū ipēdere nō poſſint. Quare ꝑ pte eorūdē fratrū nobis fuit humiliter ſupplicatū vt cū ſuꝑ hijs ꝑ reductionē ad priſtinā obediētiā miniſtri ⁊ p̄latorū predicto͞ꝝ ſaluberrime valeat ꝓuideri eo͞ꝝ ſtatui oportune ꝓuidere de benignitate apl'ica dignaremur. Nos igit̄ q̄ ad prefati ⁊ alio͞ꝝ quorūlibet regulariū ordis procurādā vnitatē ⁊ tollēdas diuiſiōes nr̄is tēporib⁹ vigilare itēdim⁹ hmōi ſupplicatiōib⁹ inclinati auc̄te apl'ica ⁊ ex certa ſcientia p̄ntiū tenore ſtatuim⁹ decernim⁹ ⁊ ordinam⁹ q̄ oēs ⁊ ſinguli tā de obſeruātia p̄dicta ꝙ̄ de bulla ⁊ alij q̄cunq̄ ordinis ffes eorūq̄ vicarij p̄ntes ⁊ poſteri infra limites eiuſdē ꝓuītie ꝓ tp̄e cōmorātes ſub obediētia cura viſitatiōe ⁊ correctiōe gn̄alis ⁊ ꝓuincialis miniſtri ⁊ cuſtodū ⁊ alio͞ꝝ ſuperio͞ꝝ ꝓuīcie antedicte ꝓut alias ante emanationē dicte bulle cōſueuerunt ac iuxta rl'aria inſtituta hmōi tenent̄ degere eiſq̄ ſubeſſe ⁊ ab eis regi corrigi ⁊ gubernari debeāt ⁊ teneantur. Quiq̄dē miniſtri ⁊ cuſtodes ⁊ alij ſuꝑiores ſuꝑ diuiſiōibus ⁊ alijs premiſſis ſtudeant ſecundum deum et dicti ordinis regularia inſtituta ſalubriter prouidere. Ut autē ſtatutum ⁊ ordinatio noſtra hmōi efficacius obſeruetur oībus et ſingulis tam de bulla ꝙ̄ alijs fratribus antedictis ſub ꝟtute ſctē obediēt̄ ⁊ excōicatiōis pena quā in quoſlz contrafaciētes ⁊ mādati noſtri hmōi contēptores icurrere volumus eo ipſo ⁊ a qua p̄terq̄ a romano pontifice a generali vl' prouinciali miniſtris predictis preterq̄ i mortis articulo cōſtituti abſolutiōis bn̄ficiū nequiāt obtinere diſtricti⁹ inhibētes: ne ipſi vel eo͞ꝝ aliq̄ publice vl' occulte aut directe vel idirecte talia de cetero aſſerere vl' p̄dicare aut populo ſeu quibuſuis perſonis ꝑſuadere quoquomodo preſumant quiymo eiſdem miniſtris cuſtodibus et p̄latis obedientiā ⁊ reuerētiā exhibeāt cōgruētes Et inſuper dilecto filio noſtro iohāni tituli ſācti Stephani in celio monte preſbitero cardinali ac venerabilibus fratribus noſtris archiep̄o Lugdunen̄ ⁊ ep̄o Cabilonen̄ per apl'ica ſcripta cōmittimus ⁊ mādam⁹ q̄tꝰ ipi vel duo aut vn⁹ ipſo͞ꝝ ꝑ ſe vel aliū ſeu alios eiſdē miniſtris cuſtodib⁹ ⁊ p̄latis ſuꝑ ſtatuto decreto ordinatione ⁊ mādatꝫ nr̄is hmōi efficacis defenſionis preſidio aſſiſtētes ipſos et eorum quēlibet ad viſitatiōis correctionis et alia per eos iuxta formam dicte regule exercenda officia per de bulla et alios fratres predictos eorumq̄ vicarios humiliter et deuote recipi et admitti ac eis obedientiā ⁊ reuerentiā debitas exhiberi auctoritate noſtra faciāt ⁊ ꝓcurent nō ꝑmittētes eiſdē cōtra ſtatuti decreti ordinationis mandati ⁊ littera͞ꝝ huiuſmod

tenorē ipedimētū aliqđ vl' moleſtiā ſeu iniu
riā erogari pſūptores ꝑdictos necnō ꝯtra
dictores quoſlꝫ rebelles cuiuſcūqꝫ ꝑeminē
tie ſtatꝰ gradꝰ vl' cōditiōis extiterit etiā ſi
archiepāli epāli aut alia quauis eccl'iaſti-
ca aut mūdana dignitate ꝑfulgeāt ꝑ cēſurā
eccl'iaſticam ꝛ alia iuris remedia appella-
tiōe poſtpoſita ꝯpeſcēdo inuocato ad ꝑmiſ
ſa ſi opꝰ fuerit brachij ſecularꝫ auxilio. Nō
obſtātibꝰ bulla ꝑdicta ac felicꝫ recordatiōis
Bonifacij pape octaui ꝑdeceſſoris nr̄i lr̄is
qbꝰ cauet/ne qs extra ſuā ciuitatē ꝛ dioce-
ſim niſi in certis expſſis caſibꝰ ꝛ i illis vltra
vnā dietā a fine ſue dioceſis ad iudiciū euo
cetur ſeu ne iudices ꝛ cōſeruatores a ſede
apoſtolica deputati extra ciuitatē ꝛ dioce-
ſim in qbus deputati fuerit ꝯtra quoſcūqꝫ
ꝓcedere aut alij vel alijs vices ſuas cōmit
tere preſumant. Ac de duabus dietis i con
cilio gñali vltra certū nūerū ad iudiciū nō
vocandis ac alijs cōſtitutionibus ac etiāꝫ
qbuſcūqꝫ tam i cōſtācienſi cōſilio qꝫ pie me
morie Martini quinti. ac Eugenij quarti
qbus iter cetera ſtatuit decreuit ꝛ ordina-
uit qꝫ gñalis miſtri dicti ordinis vicarius
frm̄ de obſeruātia nūcupatoꝝ ꝑdictoꝝ in
vltramōtanis ꝑtibꝰ ꝓ tp̄e deputatꝰ i ipos
fr̄es de obſeruātia oēm ptātem ꝛ facultatē
ſuā corrigēdi videlꝫ v ſitādi reformādi et
alia tūc expſſa faciēdi cōcedere ꝛ totaliter
cōmittere deberet qđqꝫ miniſtri vel cuſto-
des aut alij ſuperiores dicti ordinis de ob
ſeruātia corrigere capere aut captos tene
re miſtroqꝫ gñali aut qſpiā miſtroꝝ vl' cu-
ſtodū ſeu frm̄ dicti ordinis generali ſeu ꝓ
uincialibus vicarijs vel cuipiā fratrū fami
lie de obſeruātia nūcupate hmōi moleſtiā
ſeu ipedimentū aliqđ ſub excōicatiōis late
ſententie pena ꝛ alijs penis tūc expreſſis in
ferre nō audeat quinimoqꝫ ipe generalis
miniſter per ſe dumtaxat perſonaliter ge-
neralē vicariū ꝛ alios fr̄es hmōi ꝛ alioꝝ lo
ca de ꝯſilio fratrū viſitare corrigere ꝛ emē
dare de regimine vero eorūdē frm̄ de ob-
ſeruātia ſe nullatenꝰ itromittere poſſit Nec
nō Nicolai quīti vl' alioꝝ quorūcūqꝫ Roma
noꝝ pōtificū predeceſſoꝝ nr̄oꝝ reductioni
bus reformatiōibꝰ ꝑuilegijs ordinatiōibꝰ
approbatiōibꝰ extēſiōibus deffectuūqꝫ ſup
pletiōibus quorūcunqꝫ tenorū exiſtāt Que
oīa illa ac ſi de verbo ad verbū p̄ntibꝰ in
ſerta forent pro expreſſis habētes ad pre-
miſſam puiciam volumus non extendere
ꝛ quo ad illā penitus reuocamꝰ caſſamus
et annullamus ac pro nullis irritis ꝛ infe-
ctis haberi volumꝰ ſtatutiſqꝫ ꝛ cōſuetudi-
nibꝰ ordinis domorū ꝛ locoꝝ ꝑdictorū iu-
ramēto cōfirmatione ap'lica vel quauis fir
mitate alia roboratis ceteriſqꝫ cōtrarijs q-
buſcunqꝫ. Aut ſi aliqbus cōiter vel diuiſim
ab eadē ſede ſit indultū qꝫ interdici ſuſpē-
di vl' excōicari aut extra vl' vltra certa loca
ad iudiciū euocari nō poſſit ꝑ lr̄as ap'licas
nō faciētes plenā ꝛ expreſſā ac de verbo ad
verbū de indulto hmōi mētionē. Nulli er
go oīno hoīm liceat hāc paginā nr̄e volūta
tis reuocationis caſſationis ꝛ annullatio-
nis ifringere vel ei auſu temerario cōtraire
Si quis autem ꝛc. Datuꝫ rome apud ſan-
ctum Petrum Anno incarnationis dñice
milleſimo quadringenteſimo quinquageſi
mo quinto kl's Septembris. Pontificatus
noſtri Anno primo.

¶ Bulla piana ſeu eugeniana ſeparās
obſeruantes a conuētualibus.

Pius epiſcopꝰ ſer
uus ſeruorum dei Dilectis fi
lijs generali et prouinciali-
bus miniſtris ac vicarijs ce-
teriſqꝫ fratribus ordinis be-
ati Franciſci taꝫ conuentualibus qꝫ de ob-
ſeruantia nuncupatis. Salutem et apoſto
licam benedictionem. Pro noſtra ad bea-
tum Franciſcum deuotione et pro ea be-
niuolentia et caritate qua veſtrum com-
plectimur ordinem libenter ea facimus et
concedimus que ipſius ordinis et veſtraꝫ
omnium et ſingulorum pacem vnionem
atqꝫ concordiam quomodolibet concernē-
re videātur. Sane felicis recordationis eu
genius papa quartus predeceſſor noſter
ad eandem vt videtur pacem vnionem et
concordiam veſtri ordinis et veſtram an-
helans: litteras infraſcripti tenoris con-
ceſſit.

Eugenius epiſcopus ſeruus ſer-
uoꝝ dei Ad perpetuā
rei memoriam. Ut ſacra ordinis minorum
religio cuius zeli ſinceritas ex ſuis lauda-
bilibus clarens operibus commendabi-
le plurimum catholice fidei preſtare non
deſinit augmentum ab omni reddatur
quantum permiſerit altiſſimus aduerſi-
tate ſecura: internis gerimus inſitum vo-
tis efficere: vt ſubmoto quod officit et ſub
rogato quod proficit nil maneat qđ fr̄es a-
cepti forſan ſubtrahat ſalubritate ꝓpoſiti
aut vllatenus robur ſacre religionis ifrin
gat Sane ſiquidem dilectus filius Antho-
nius de ruſconibus ſacre theologie pro-
feſſor ac ordinis minorum generalis mi-

niſter nobis ſuadentibus etiam nonnullis
ſacre theologie profeſſoribus ⁊ probis ipſi
us religionis viris ſuaſionis veſtre propo
ſitum laudantib⁹ aſſentiētibuſq; ⁊ idipſum
cōſulētib⁹: duos inſtituit vicarios dilectos
ſcilicet filios iohānē de capiſtrano/in ⁊ ſup
omnes in partib⁹ ciſmontanis: ⁊ Joannem
de mauberto/in ⁊ ſuper oēs in partib⁹ vl=
tra montanis eiuſdē ordinis fratres de ob
ſeruantia nūcupatos profeſſores cū plena=
ria ſui officij poteſtate vtriq; ſigillatim cō=
ceſſa vt ſuis noſtris inſertis litteris euidē=
ter apparet. Cum igit̄ ex prefata inſtituti=
one ſtat⁹ quietē fugata vagatiōis materia
ſacro ſtudio attentionē ꝑſonaꝝ augmētuꝫ
⁊ plurima bona vt certa experientia didici
mus ipſis fratribus de obſeruātia nuncu=
patis: necnon chriſtiane religioni ex eoruꝫ
exēplari vita acceſſiſſe itelligam⁹: ⁊ plurio=
ra domino concedēte i futurū euenire ſpe=
rentur ſi eadem inſtitutio futuris tēporib⁹
perſeueret: nos qui ſinguloꝝ preſertim re=
gulari obſeruantie deditorū quietē pariter
⁊ ſalutē intenſis deſiderijs affectamus: in=
herentes cōſtitutionib⁹ ⁊ ſtatutis ſuper hu
iuſmodi diſpoſitiōibus editis ſacri cōſtan=
cienſis concilij ⁊ felicis recordationis Mar
tini pape quinti ꝑdeceſſoris nr̄i: motu pro=
prio: non ad aliquam ſup hoc nobis oblate
petitionis inſtantiā: ſed ex certa noſtra ſci=
encia auctoritate apoſtolica de conſenſu et
aſſenſu venerabiliū fratrū noſtroꝝ ſancte
romane eccleſie cardinaliū ſtatuimus ⁊ or=
dinamus vt deinceps vicarius generalis
ipſorū fratrum de obſeruantia vltra mon=
tanus circa finem triennij ex quo ad officiū
vicariatus elect⁹ fuerit: poſſit et debeat cō=
uocare vicarios et diſcretos vocem in con
gregatiōe habētes deputatos: quarūlibet
vicariarū et prouinciarū ſibi ſubiectarum
in loco per ipſum vicariū generalem depu
tandū: et circa finem ipſius triennij capitu
lariter facere cōgregari: quoꝝ ſi qui īfirmi
tate vl̄ legittimo ipedimēto detenti intereſ
ſe nō poſſent: ꝑ nuncios ab eis deputatos
vel ſuppletis votis eorum iuxta eoꝝ ꝯſue
tudinē ꝓſētia ſuppleatur q̄ ſic cōgregati fa
cultatem habeant omnia et ſingula facien
di ordinandi atq; diſponendi: q̄ de iure cō=
ſuetudine et ex priuilegijs poſſunt fratres
ordinis in eorum generali capitulo cōgre=
gati et ꝑcipue eligendi et eligere ſint aſtri
cti vnū religioſum eiuſdem ordinis in eoꝝ
ſimilez vicariū generalem: cuius electionē
ſi a maiori parte eligentiū celebretur: q̄ pri=
mū cōmode fieri poterit gn̄ali miniſtro to=
tius ordinis iuxta eorū conſuetudinem fa
ciant preſentari. Ipſe vero gn̄alis miniſter
infra triduū a preſentatiōe ſibi facta: pre=
dictum electū confirmare teneatur: cōcedē
do ei et cōmittēdo plenarie vices ſuas: dā
do ſcilicet liberā poteſtatē et auctoritate ꝫ
ac omnimodā facultatē ſuam ſup omnes ⁊
ſingulos fratres de obſeruantia nuncupa
tos: et ſi alio nōie quipiam eoꝝ nominētur
in ptibus vltra montanis cōmorantes et
cōmoraturos tam in capitib⁹ q̄ in mēbris
viſitandi publice et priuate: vocādi/citādi
inquirēdi/examinādi/procedendi/iudicā=
di/ammonēdi/terminādi/decidēdi ſignan
di/approbādi/reprobādi/coartandi/deti=
nendi/puniendi/carcerandi/a carceribus
liberandi/actus legitimos reſtituēdi/fra=
tres vicariarum ⁊ ꝓuinciarū huiuſmodi col
locādi et cōmutandi/expellendi/et reuocā
di. Fratres de ciſmontanis partibus cum
bona licentia venientes recipiendi apoſta
tas omnes ad ordinem redire volentes cū
penitentia que eidem vicario videbitur in
iungenda reducendi ⁊ acceptandi: fratres
conuentuales dummodo ſuis miniſtris nō
ſint rebelles et ab eis licentiam petierint ⁊
penitentiam non effugiant delictorum ve=
raciter cupientes ad meliorem frugem ſe
transferre et viuere regulariter recipiendi
officiales et prelatos quoſlibet ſibi ſubie=
ctos cum opus fuerit aut caſus exigerit: ꝓ
uandi/abſoluendi/deponendi/et reſtituen
di vel alios loco eorum de conſenſu tamen
fratrum eorundem locorum in quibus hu
iuſmodi officiales aut prelati exiſtunt vel
ſaltem maioris partis eorundem fratres/
conuentus/domos/loca et heremitoria ꝓ=
dicta preſentia pariter et futura eis ſubie
cta informādi et reformādi abſq; ſocio vel
ſine licentia de ciſmontanis partibus veni
entes ſeu vltramontes delinquentes puni
endi. Et quos nouerint habiles et idoneos
etiaꝫ ad ſacros ordines vſq; ad ſacerdociū
incluſiue promoueri faciendi ad confeſſio=
nis et predicationis officia promouendi: ⁊
promotos cum eideꝫ vicario videbitur pri
uandi et ſuſpendendi: omnes et ſingulos
fratres ſibi ſubiectos ab omnibus peccatiſ
ſuis et penis ſpiritualibus et temporalib⁹
excommunicationibus/ſuſpenſionib⁹/trāſ
greſſionibus regule et ſtatutorum caſibus
irregularitatibus et cenſuris prefato ge=
nerali miniſtro commiſſis et reſeruatis li=
bere abſoluendi/liberandi et diſpenſandi
quotiens opus fuerit. Se quoq; ab huiuſ=
modi abſolui liberari et diſpenſari facien

di etiā quotiēs ei videbitur oportere: ad
oēs ꝓuincias ⁊ vicarias ⁊ phtiā ipſi⁹ gene
ralis ad romanā curiā accedēdi ⁊ mittendi
fugientes a ſeculo ac quoſcūqꝫ volētes deo
in dicto ordine deſeruire tā ꝓ laicis q̄ꝫ pro
clericis ad habitū ⁊ ꝓfeſſionē recipiēdi: gra
tie ſiue littere quecūqꝫ a prefato gn̄ali mi=
niſtro eiſdē fratribus cōceſſe vel deſtinate
vel in poſterū concedēde vel deſtinande ſi
tales eſſent per quas ab obſeruācia regu=
ri diſtraherētur fratres hmōi: aut que ſcā=
dalū in regimine eidē vicario cōmiſſo pare
rent habeātur ꝓ infectis. Cōtradictores ⁊
rebelles per cenſurā eccleſiaſticā ⁊ alia iu=
ris ⁊ dicti ordinis remedia etiā ꝑ inuoca=
tionē brachij ſecularis vel eccleſiaſtici ſi o=
pus fuerit cōpeſcendi. Cōgregatiōes ī pro
uincijs ⁊ vicarijs omibus eis ſubiectis ſiue
ꝓ electiōe vicarioꝝ ſiue pro alijs vtilibus
negocijs et occurrētib⁹ oportunis faciendi
ſiue fieri faciēdi. Et generaliter ſpecialiter
qꝫ oīa alia ⁊ ſingula circa ffes cōuent⁹/ do=
mos/ loca ⁊ heremitoria hmōi faciēdi/ exer
cēdi/ ⁊ diſponēdi/ ordinādi/ adminiſtrādi/
⁊ ſtatuēdi que ipſe miniſter gn̄alis facere
poſſet ſi perſonaliter intereſſet eaſdē inſu=
per auctoritates ⁊ grās: poteſtates ⁊ facul
tates per ipſū miniſtrū generalē eidē vica=
rio cōceſſas vel earū partē alijs fratribus
quos ad hec iudicauerit ydoneos cōmittē
di et cōcedendi: necnō per ipſos predicti vi
carij cōmiſſarios cōmitti ⁊ concedi facien=
di. Mādat preterea ipſe gn̄alis miſter (qd̄
mandatū in cōmiſſione predicto vicario fa
cta in ſcriptis ſemper appareat) oībus ⁊ ſin
gulis ffībus in prefatis vltramōtanis par
tibus cōmorātibus ⁊ cōmoraturis prelatis
ac ſubditis ad meritū obedientie ſalutaris
in virtute ſpūs ſcti. q̄tūs omni appellatiōe
poſtpoſita: quā nullo mō facere liceat: in oī
bus et per oīa firmiſſime pareāt ⁊ obediāt
eidē vicario toto tempore ſui vicariatus tā
q̄ꝫ perſone ipſius miniſtri generalis: ⁊ nul=
lo colore vel cauſas queſitis poſſint ipſi fra
tres ſub pena excōmunicationis ⁊ carceris
ac priuationis officioꝝ ⁊ omniū actuū legi
timoꝝ late ſentencie ad ſubterfugiendam
correptionem examinātis ⁊ reformātiſ pre
fati vicarij ſeu vicariorū illis ſubditoꝝ o=
bedientiā ad cōuentus domos ⁊ heremito
ria ſeu loca alia quecūqꝫ illius cur nō com=
miſſe aufugere: neqꝫ ſi illam fugerint vel
deinceps ſi aufugere contingeret: miniſtri
et cuſtodes: gardiani ſiue quicūqꝫ alij fra=
tres eidē vicario prefato nō ſubditi cuiuſ/
cūqꝫ cōditiōis gradus dignitatis exiſterēt
ſub pena priuatiōis officij excōmunicatio
niſqꝫ late ſentencie et priuationis omniū
actuū legitimoꝝ ſtudeāt illos recipē aut
forte receptos vel in poſterū recipiendos
retinere contra eiuſdem vicarij velle vel vi
cariorū illi ſubditoꝝ. Et ſi quid aliud facul
tatis et auctoritatis in dictis litteris con=
tinetur quarū tenorē volumus haberi pro
ſufficienter expreſſo ac eis ſi de eis de ꝟbo
ad verbū facta eſſet mētio ſpecialis q̄ com=
miſſio aſſūptione: ad dignitatē/ ſuſpenſiōe
depoſitione vel obitu ipſius gn̄alis cōmit=
tētis nullaten⁹ expiret: ſꝫ firma auctē aplīs
ca ad tēp⁹ ꝯceſſa ⁊ ſtabilis ꝑſeueret Quo tri
duo elapſo ⁊ electo nō cōfirmato: elect⁹ ipſe
nō ꝯfirmatus cū plenaria ptāte hmōi atqꝫ
ꝓceptiſ vſqꝫ ad ſucceſſoris electionē habea=
tur ſedis apoſtolice auctoritate: īfra quod
tēpus predictus vicari⁹ nō valeat ſuo renū
ciare officio ſine ſcitu vicarioꝝ oīm vicaria
rū ⁊ prouinciarū diſcretorūqꝫ aut maioris
partis eorunde. Poſſit nichilominus pre=
dictus vicarius cōuocare oēs vicarios illi
ſubiectos diſcretos infra tempus ſui officij
in loco per ipſum deputando quotiens ſi=
bi opus viſū fuerit. Et ſi tēpore electionis
prefati vicarij vacaret gn̄alatus officium
aut gn̄alis excōicatus eſſet vel ſuſpēſ⁹ ele=
ctū ipſū vicariū cū premiſſa ptāte cōfirma=
tū cenſeri eſſe volumus ⁊ ordinamus. Inte
rim vero dū fuerit confirmatus: is q̄ ꝑdicti
vicariatus officiū exercuit ante electionē
exerceat officiū vicarij gn̄alis: ⁊ premiſſa q̄
circa cōuocationē/ cōgregationē/ ordiatio=
nem/ diſpoſitionē/ executionē/ electionem/
preſentationē: cōfirmationē/ ⁊ cōmiſſionis
ſtabilitatē per prefatos dilectos filios gn̄a
lem miniſtrū ⁊ eius prefatū vicariū ⁊ cetos
vt premittitur fieri volumus: ita qꝫ inferio
res miniſtros et eorū vicarios prouincia
les hmōi ⁊ qui adeſſe habent eſſe ⁊ debē fie
ri in ſuis prouincijs et vicarijs ſingulis an
nis ſtatuimus et ordinamus: vicaria bone
propter illius amplitudinē excepta. Si ve=
ro generalis vicarius infra ſui officij tem=
pus ex hac luce migrauerit ſeu alias ab of
ficio ammotus fuerit: vicarius in cui⁹ pro
uincia mori vel amoueri contigerit nūciet
q̄ꝫ citius poterit alijs vicarijs vltramōtanꝫ
⁊ de cōſilio atqꝫ cōſenſu duoꝝ proximorū
vicariorū determinet locū ⁊ tēpus: niſi fuiſ
ſent per vicariū ante ipſius obitū vel amo
tionē deputata: et conuocet qui fuerit euo
candi pro ſucceſſoris vicarij electione cele
branda. Quo vacationis tempore auctori
tate apoſtolice ſedis exerceat officium vi=

cariatus huiuſmõi: vicarius ipſe in cuius
prouincia obijt vel ammotus fuit prefat⁹
vicarius generalis cū plena poteſtate pre
miſſa. Hoc idē itelligi volumus de vicarijs
vicariarū ſeu ꝓuinciaruꝫ cū eos mori vel
ammoueri ɔtigerit: ꝓuincias ſeu vicarias
regi et gubernari per gardianū in cui⁹ gar
diania talia euenerūt: ſalua ſemper ⁊ reſer
uata predicti vicarij generalis vt premit-
titur poteſtate. Generalis vero aut quiſq̄
miniſtrorū vel cuſtodū ſeu fratrū dicti or-
dinis predicto vicario generali ſeu ceteris
vicarijs vel cuipiā fratri eiuſdem familie
de obſeruātia nūcupate moleſtiam ſeu im
pedimentū aliquod inferre nō audeat nec
preſumat ſub pena excōmunicationis late
ſententie priuationis officij omniūq̄ actuū
legittimorum: vt in predictis litteris conti
netur niſi ꝙ prefatus miniſter generalis
per ſe: dūtaxat perſonaliter viſitare ⁊ corri
gere poſſit ⁊ valeat predictum vicarium ge
neralem: fratrem ſeu fratres: cōuentuꝫ: do
mum: locum: et heremitoriū: eiuſdē familie
pie: benigne ⁊ charitatiue ad meliorē fru-
gem prouocando. Et ſi quemq̄ quod abſit
reppererit crimīnoſū: ipſum vicariū de cō
ſilio et aſſenſu maioris partis vicariorum
premiſſorum: ceteros vero de conſilio ⁊ aſ-
ſenſu maioris et ſanioris partis fratrū: do
mus / heremitorij / loci / vel cōuentus viſita
torꝫ in eodē loco ⁊ nō extra corrigē valeat
⁊ punire penitēciare ⁊ emēdare ſm̄ q̄ꝺ deli
cti qualitas exegerit faciēdū De regimine
vero et cura predictorum de obſeruancia
nuncupatorum ſe aliter non intromittat.
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam noſtrorum ſtatuti decreti ordina-
tionis et voluntatis infringere vel ei auſu
temerario contraire. Si quis autem hoc
attēptare preſūpſerit indignationē omni-
potētis dei et beatorū petri ⁊ pauli apl̄orꝫ
eius ſe nouerit incurſurum. Datuꝫ Rome
apud ſanctum petrum Anno incarnatiōis
dn̄ice milleſimo q̄drigēteſimo q̄drageſimo
ſexto decimo kalendas auguſti. Pontifica
tus noſtri Anno ſextodecimo.

¶ Deinde felicis recordatiōis Ni
colaus Papa quartus
predeceſſor noſter aliquot diſcordijs et cō-
tentionibus inter vos exortis et diu agita
tis. poſtq̄ vtroſq̄ tam ipſe q̄ per commiſ-
ſarios ſuos nonnullos cardinales alioſq̄
prelatos ſepenumero ſicut accepimus dili
genter audiuit: determinationi et ordina-
tioni ſupradicte ſui et noſtri predeceſſoris
Eugenij acquieſcēs nichil omnino innoua
uit. Poſtea felicis recordationis Calixtus
papa tertius predeceſſor noſter cū dicto ni
colao quinto ſucceſſiſſet ⁊ contentiones va
rie inter vos conuentuales et obſeruātes
ſuſcitate eſſent tandem litteras ipſe etiam
dedit infra ſcripti tenoris.

¶ Calixtus Ep̄s ſeru⁹. ⁊c. Ad ꝑ
petuā rei memoriaꝫ
Cōditor orbis qui gregē dn̄icū de laq̄o ſer-
uitutis eripuit inter alia que huius gregꝫ
opera afferūt fructuoſa: vices ſuas nobis
licet immeritis in terris cōmittē dignatus
eſt: vt circa quorūcūq̄ religioſorꝫ ordīeꝫ p-
ſertim eorꝫ q̄ ſub vita laudabili ac obſeruā
cia rl̄arē vitā ſibi eligūt peruigilē nr̄e cōſi-
deratiōis intuitū dirigimus ꝑ quē religio
ſi ipſi et quicūq̄ eorundē ordinū ꝓfeſſores
ſublatis quibuſuis turbationū materijs ne
cōtagiōe ſerpētina occaſio heſitādi in eiſꝫ
amplius cōualeſcat ſub votiua pacꝫ ⁊ quie
tis māſuetudine ſedulo deuotiorē altiſſio
impendere valeāt famulatū ⁊ his q̄ ꝓpter ea
nr̄arū litterarū obtētu ꝓ pacꝫ ⁊ q̄etis hmōi
augmēto et virtutū incremēto: multiplici
prouide acta ſunt vt firma et illibata per-
ſiſtāt: apl̄ici muniminis adijcimus firmita
tem. Nuper ſiquidem cupientes dilectos fi
lios vniuerſos ordinis fratrum minorum
profeſſores de obſeruācia nuncupatos ne
glecto calamitatis et deſolationis itinere
ad tranquillū pacis et quietis augmentuꝫ
reducē: litteras cōceſſim⁹ tenorꝫ ſubſeq̄ntꝫ

¶ Calixtus ep̄s ſeruus ſeruo
rum dei. Ad
perpetuam rei memoriam. Illius cuius in
pace factus eſt locus vices quamq̄ imme-
ritis gerētes in terris circa profeſſores re
gularium ordinum quorumlibet vt ſemo-
tis contentionum et diſcordiarꝫ vepribus
in amenitate quietis ⁊ pacis illius famulē
tur auctori noſtre vigilātie ſtudiū ꝓpēſius
adhibemus. Sꝫ id minirū in ſacra religio
ne fratrū minorꝫ q̄ feruore charitatꝫ igniti
eorꝫ dulci eloquio fructū in agro militātis
eccleſie afferant ſalutarem: eo ſtudioſius
agere ſatagimus: quo ipſi veluti quedā ſa
lutaris eruditionis exemplaria ceteris fi-
delib⁹ eſſe debēt: quorꝫ diſcordie ſi diutius
ꝑdurarent: vergere poſſēt in eorum perni
ciem ⁊ perniciosum exemplum ac ſcanda-
lum plurimorum. Sane cum olim nonnul-
li romani pontifices predeceſſores noſtri
circa quietem et tranquillum regimen di-
lectorum filiorum profeſſorum eiuſdem or
dinis pie et ſancte ac multipharie laboraſ
ſent ordinantes aliqua circa regulam per

beatum franciſcū in traditā prout ipſis ex=
pedire videbatur:tandem felicis recorda=
tionis eugenius papa quartus predeceſſor
noſter quaſdaꝫ tunc inter eos qui de obſer
uantia nuncupantur ⁊ alios fratres eiuſdē
ordinis profeſſores vertētes differētias ſe
dare et amputare:ac eis in poſterum bene
viuendi normā tradidiſſe ratꝰ nōnulla cir=
ca regimē et gubernationem et alia eoſdeꝫ
fratres de obſeruantia nuncupatos contin
gentia ordinauit:ſtatuit ⁊ conceſſit prout ī
diuerſis ipſius litteris deſuꝑ confectis ple
nius continetur. Ueruꝫ vnde prefatus pre
deceſſor pacem dediſſe credidit: emulo hu
mani generis ſuperſeminante ʒizaniā:eru
perunt ꝯtentiones ⁊ odia:ac diſſenſiones ⁊
ſciſmata emerſerunt:que in eorum exacer=
bata mētibus vſqꝫ ad noſtra tempora pro=
catius perdurarunt. Ex quo nos cupiētes
illa(ne prefate religioni diutiꝰ inueterata
quod abſit naufragium deſolationis pari=
ant infirmorum)noſtre prouiſionis auſpi=
cijs perpetuo terminari digeſta ſuper his
cum venerabilibus noſtris fratribus ſan=
cte romane eccleſie cardinalibus delibera=
tione prehabita:de ipſoruꝫ fratrū noſtroꝝ
cōſilio pariter ⁊ aſſenſu ad laudē oīpotētis
dei ⁊ honorē beati frācifci ad quem ſingu=
larem deuotionē gerimꝰ:necnon perpetuā
dicte religionis quietem et pacem nonnul=
la ſalubria ⁊ deo vt ſperamus accepta ſta=
tuta ⁊ ordinationes edidimus per eoſdem
ffes ⁊ coꝝ prelatos perpetuis futuris tem
poribus auctore dn̄o inuiolabilit̄ obſeruā=
da. Auctoritate igitur apl'ica ⁊ ex certa ſciē
entia tenore p̄ntiū ſtatuimus ⁊ ordinamus
ꝙ oēs ⁊ ſinguli ffes dicti ordinis p̄ntes et
futuri quocūqꝫ noīe vocent̄ ⁊ cēſeantur:ip=
ſiqꝫ miniſtri cuſtodes ⁊ vicarij ⁊ alij quicun
qꝫ gn̄ali miniſtro dicti ordinis ꝓ tp̄e exiſtē=
ti iuxta ꝯtinentiā p̄fate regule obedire te=
neantur:necnō ꝙ oēs ⁊ ſinguli cuſtodes vl'
vicarij fratrum predictoꝝ de obſeruantia
nūcupatoꝝ quarūcūqꝫ prouinciarū coꝝqꝫ
diſcreti ad capitulum gn̄ale iuxta morē di=
cti ordinis teneantur accedere in quo poſt=
ꝙ vicarius vicarioꝝ vel cuſtodū eoꝝ offi=
cio vicariatus hmōi ceſſerit vt ē moris ijdē
cuſtodes aut vicarij ⁊ diſcreti preſidente di
lecto filio gn̄ali miniſtro pro tēpore exiſten
te aut aliquo ab eo deputato ſi ibidē inter=
eſſe noluerit:qui aſſumptis duobus ſcruta
toribꝰ ex numero vocaliū alioꝝ vota ſcru=
tent̄ vt moris eſt:⁊ tres ex eiſdē fratribꝰ de
obſeruātia nuncupatis nominēt:⁊ p̄fatꝰ ge
neralis miniſter vnum ex dictis tribꝰ ſic no

minatis in vicariū cuſtodum vel vicarioꝝ
eorūdē fratrū de obſeruātia nuncupatoruꝫ
inſtituat:⁊ is quē ex p̄fatis tribꝰ gn̄alis pre
fatus inſtituerit vel ꝯfirmauerit hmōi inſti
tutioni vel cōfirmationi ꝯſentire teneatur.
nec poſſit ſine rōnabili cauſa vel iuſto ipe=
dimēto renūciare. ⁊ ſi forte aliqua ꝯtrouer=
ſia circa noīationē inſtitutionē vel ꝯfirma=
tionē hmōi oriret̄ noīetur ī eodē caplo vnꝰ
alius ab eiſdē ffibꝰ de obſeruātia dictis:q
preſit ⁊ faciat ea q̄ incūbunt quouſqꝫ cōtro=
uerſia hmōi ſopiatur quēadmodū de mini
ſtris obſeruatur. Prefatus vero inſtitutus
poſtqꝫ acceptauerit:gn̄alis prefatus cōmit
tat illi plenarie vices ſuas:⁊ nichilominus
eādē auctoritatē ⁊ poteſtatē in ffes de ob=
ſeruātia nūcupatos habeat quā dictꝰ gn̄a
lis habet. In qua quidē electiōe noīatione
ſeu cōfirmatiōe celebranda ſi vocales defi=
cerēt ad noīationē p̄dictoꝝ triū: ſuppleant̄
ex predictis ffibꝰ de obſeruātia nūcupatis
Ordinātes etiam ꝙ cuſtodes ⁊ vicarij p̄di=
cti de obſeruantia noīati in eodem genera
li capitulo ad electionē miniſtri generalis
vocem actiuā tantū habeāt ſicqꝫ dn̄o largiē
te ꝑ tranquillo ipſius famulatu ordinamus
⁊ ꝓuidemus q̄ ſcd̄m deuꝫ talem eligere ſtu
deant:quē ad pacē et vnitatem dicti ordīs
conſeruandā fore crediderint aptioreꝫ. Et
inſuper qui miniſtri ꝓuinciales per ſeipſos
vel eis legittima cauſa ipeditis ab ipſis de
putati electioni vicariorum ſeu cuſtodum
prouīcialiū eoꝝ qui de obſeruātia nūcupā=
tur intereſſe poſſint q̄ vna cū duobꝰ ſcruta=
toribꝰ ex numero vocaliū ab eis eligendis
alioꝝ vota ſcrutent̄ ⁊ q̄ a maiori parte fue
rit nominatus ⁊ electus:vicariꝰ ſeu cuſtos
per eoſdem prouinciales miniſtros in ſin=
gulis prouincijs confirmetur.et nichilomi=
nus ſic pro tali habeatur. Et ſi aliqua diſce
ptatio vel controuerſia ſuboriretur interiꝫ
vnꝰ eligatur ab eiſdem in ip̄o capitulo qui
preſit ⁊ alia faciat que incūbunt quēadmo=
dū de miniſtris obſeruat̄ ⁊ de alijs ſe nulla
tenꝰ ītromittat Guardiani vero in ꝯgrega
tionibꝰ inſtituti:legant̄ in tabula ꝓuīciali=
um caploꝝ ſimilit̄ aūt p̄dicatores ⁊ ꝯfeſſo=
res ī ꝯgregationibꝰ prouincialibꝰ nuꝑ ele=
cti:ī eiſdē ꝓuīcialibꝰ capl'is ꝯfirment̄. Ordi=
namꝰ p̄terea ꝙ p̄fatꝰ gn̄alis miniſter poſſit
ꝑ ſeipſū dūtaxat prefatum vicarium vel cu
ſtodem vicariorum de obſeruantia nuncu
patorum viſitare. Et ſi eius demerita id ex
egerint:pūire ac pro notorio pro quo ad
depoſitionem legittime ꝓcedēdū eſſet crimi
ne:ab eodē officio deponē poſſit ⁊ valeat de

consilio tamen et consensu saltē quinq; vel
sex ex vicarijs vel custobibus antedictis:ꝙ
si forte contigerit aliquem ex fratribus de
obseruantia nominatis huiusmodi prefa=
to generali ministro pro crimine deferri vl'
accusari:tunc ⁊ eo casu generalis predict⁹
per seipsum aut vicarium eiusdem prouin
cie in quo accusatus resideat:seu etiā vica
rium vicarioꝝ vel custodum seu quemuis
alium fratrem de obseruantia in eadem ꝓ
uincia continue residentem visitare aut cō=
uictum seu confessū in aliquo loco fratrum
de obseruantia huiusmodi vbi conuict⁹ seu
confessus fuerit aut in quo deliquerit corri
gere ⁊ punire.etidem obseruet quo ad om
nem locum fratrum de obseruantia predi=
ctorum. Ceterū volumus ꝙ nullus fratrū
de obseruantia huiusmodi de loco suo am=
moueatur. Sed in eo potius ad famulan=
dum altissimo quieta mente foueatur pro=
ut in cōstitutiōe felicis recordationis Mar
tini pape quinti predecessoris nostri pleni
us dicitur contineri:ꝙq; nullus fratrum cō
uentualiū nuncupatorum absq; licentia di
cti generalis seu prouincialium ministrorū
saltem petita ad loca fratrum de obseruan
tia et econuerso nullus eorum qui de obser
uantia nuncupantur:etiam legitima causa
subsistente: ad loca seu cōuentus aliorum
fratrum conuentualiū predictorū sine spe
ciali eorundē vicarij custodū seu prouincia
liū vicarioꝝ petita ⁊ obtēta licentia: exce=
pto euidēti sue salutis periculo possint ac=
cedere:prout in constitutione prefati Mar
tini pape dicitur contineri:sub pena priua
tionis officiorum que obtinent et inhabili
tatis ad quoscunq; actus legitimos exercē
dos. Et vt eisdem fratribus de obseruan=
tia deliquendi ⁊ vagandi tollatur accasio:
volumus ꝙ si quis prelatorum aut fratrū
tam cōuentualium q̄ de obseruantia nūcu
patorum aliquem fratrum fugitiuum rece
perit ab officio cui p̄est suspens⁹ ⁊ ad actus
legitimos exercendos inhabilis fiat eoip̄o
Adijcientes ꝙ ipse fugitiuus a suo prelato
vbicunq; repeti ac pro crimine leuitate aut
alia sue fuge causa corrigi et puniri possit.
ꝙ si postq; correctus et punitus fuerit rece
dere voluerit:petere licentiam debeat pro
ut superi⁹ enarratur.nec de cetero a quo=
uis fratrum de obseruātia repeti possit. ni
si forte constiterit eū ad frugē melioris vi=
te redire voluisse. Si quis aūt prelatorum
aut fratrum p̄dictorum super restitutione
fugitiuorum huiusmodi requisitus illam fa=
cere noluerit:suspensionis et inhabilitatis
predicte sententiam incidat eoipso. Quos
fugitiuos dictus generalis minister libris
⁊ alijs rebus suo vsui concessis etiam pro=
pter hoc priuari debeat. Volentes insuper
ꝙ generalis minister ⁊ vicarius vicariorū
vel custodum predictorum attente caueāt
ꝙ nulli fratrum conuentualium vel de ob=
seruantia nuncupatorū discurrendi vel va
gandi per prouincias licentiā cōcedat abs=
q; rationabili causa et euidenti necessitate:
super quo eorum consciētias oneram⁹:eti=
am sub aliquarum indulgentiarum specie
vel p̄textu. Quod si littere concessionū hu
iusmodi alias q̄ pro causa ⁊ necessitate si=
milibus reperirentur:ille nullius sint robo
ris vel momenti. Ac etiam pro euitandis
scandalis prefatus generalis minister ab=
solutionem eorum qui votū castitatis trās=
gressi sunt ⁊ in posterum transgredientur si
ad eum pro absolutione accesserint:per se=
ipsum impendere possit:⁊ nichilominus ꝓ
eodem delicto vel crimine eos ad vicarios
vel custodes prouinciales dumtaxat eosdē
remittere teneatur et debeat qui illam per
se exerceant:nec eam committere possint ni
si guardianis locorum delinquentium eo=
rundem. qui pro modo culpe iniūgant sa=
tisfactionem et penitētiā salutarem vt om
nibus qualitatibus ⁊ circunstancijs diligē
ter pensatis:melius deo animas lucriface=
re possint. Vicarij vel custodes prouincia=
les fratres de obseruantia predictos in eo
rum prouincijs constitutos de loco ad locū
transferre possint prout viderint expedire
Et si cui forte fratrum eorundem concessū
foret ne de aliquo loco remoueri possit:tūc
vicarius ipse causam ob quā remotionem
facere vellet indicare debeat concedenti.
Ceterum si vicarium vicariorum vel custo
dū citra ⁊ vltra montanorū infra tempus
sui officij inexpleti a rebus humanis dece=
dere cōtigerit:vicari⁹ vel custos ꝓuincia=
lis in cuius prouincia decesserit:gerat loco
eius cōmissariat⁹ officiū vsq; ad capitulum
generale vel illius successoris electionē:si=
cut de ministro obseruatur. Vicari⁹ autem
vicariorum vel custodū officiū suum gerat
vsq; ad capitulū generale in quo eidē offi=
cio libere cedere teneatur: ⁊ extunc alteri⁹
vicarij huiusmodi prouisio fiat prout supe
rius dictum est:⁊ sic successiue obseruetur:
nec ipse cedens pro ipsa vice nominari vel
institui. aut p̄fici possit seu valeat quoquo=
modo. Et quoniam vt etiam accepim⁹ pro=
pter questas que nonnunq; a vagantibus
fratribus vbiq; fiunt q̄ plurima scandala

in codē ordine ſepenumero oritur: omnibus ⁊ ſingulis tā cōuentualibus ꝙ̄ de obſeruācia fr̄ibus predictis ſub excōmunicationis pena diſtrictius inhibemus: ne ipſi de obſeruācia ſub nomine cōuentualiū ire: ne ve conuētuales ſub nomine aut pretextu. de obſeruācia fratrū aut locoꝝ queſtuare quoquō preſumāt. Mādātes eoꝝ ſuperioribus vt eos q̄ cōtra inhibitionez noſtram hmōi fecerint carceribus vſqꝫ ad codignā penitentiā mācipent ⁊ obſeruēt q̄ queſtuātes nichilominus ad oēs actus legittimos inhabiles ꝑpteres cēſeātur ac eoipo etiā excōmunicationis ſentenciā incurriſſe declarari: ⁊ pro excōmunicatis publice nūciari poſſint: a q̄ quidē ſentēcia cōuentuales a generali miniſtro. De obſeruantia ꝟo fratres predicti a vicarioꝝ vicario duntaxat et non ab alijs preterꝙ̄ in mortis articulo cōſtituti: poſſint abſolui: qui etiā ab ipſorū prelatis rebus queſitis hmōi protinus priuentur. Statuimus etiaz et ordinamus ꝙ omnes ⁊ ſinguli ffes tā cōuentuales ꝙ̄ de obſeruancia nūcupati: ad ciuitates terras ſiue caſtra in quibus cōuentus dicti ordis fuerint ꝑ tēpore accedētes teneātur et debeāt ſaltē poſt vnā diē naturalē ſe (cōuentuales vcȝ cōuentualiū Et de obſeruancia fratres predicti: eorundē de obſeruācia) ꝓ coꝝ prelatis preſentare: in qua quidē ciuitate vel terra ſi vnus duntaxat cōuent⁹ fuerit ad ipſius vnius ꝑlatū debeāt ſe cōferre illius mādatis humiliter pariturı: nos cn̄ ipſis ſub excōicatiōis ac ſi'is inhabilitatis pena mādamus a qua ſi īcurrerint: poſſint per eoꝝ ſuperiores abſolui: ne in eiſdez ciuitatibus ſeu terris ſine prelatoꝝ ſuorum licētia diutius ꝑmanere preſumāt. Quod ſi ſecus egerint: ꝑlati predicti eos capē punire: ac rebus ad eoꝝ vſū cōceſſis ⁊ pſertim apud eos repertis libere priuare valeant: niſi a ſuperioribus eoꝝ aliud habuerint in mandatis Poſtremo cū vicaria auſtri per plures prouincias iuxta morē dicti ordis extendatur: ne a quo miniſtro prouinciali vicarius vel cuſtos prouincie cōfirmari debeat heſitari poſſit volumus vt ille prouincialis miniſter congregationi fratrū de obſeruācia predictorū in eadem prouincia vl' vicaria intereſſe et vicariuz huiuſmodi vl' cuſtodē cōfirmare poſſit et debeat in cuius prouincia congregacio ipſa fuerit celebrata. Quo circa prefatis generali miniſtro ⁊ alijs miniſtris cuſtodibus vel vicarijs quibuſcunqꝫ predictis ceteriſqꝫ fratribus ⁊ perſonis dicti ordinis preſentibus et futuris in virtute ſancte obedientie ad quā ex voto tenētur ac per ſpem ſalutis eterne diſtricte precipiēdo mādamus qtūs circa obedientiā: electiōes/ noīatiōes/ inſtitutiōes/ ⁊ cōfirmatiōes et alia ſuperius expreſſa ordīatiōes/ ſtatuta/ mādata/ ⁊ inhibitiones noſtra hmōi ſtudeāt inuiolabiliter obſeruare premiū exinde ab eo q̄ auctor eſt cōcordie et pacis vberrimū recepturi regularibus inſtitutis dicti ordinis nichilominus quo ad reliqua in ſuo robore permanētib⁹. Nō obſtātibus cōſtitutiōibus et ordinationib⁹ apoſtolicis ac eugenij prefati et alioꝝ quorūcunqꝫ predeceſſoꝝ noſtrorū romanorum pontificū ordinationibus/ ſtatutis priuilegijs et litteris quorumcūqꝫ tenoꝝ exiſtant q̄ ſi et inꝯtrū preſentibus obuiēt haberi volumus pro infectis: necnon ſtatutis et conſuetudinibus ordinis et prouintiaruz predictorum iuramento: confirmatiōe apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis: ceteriſqꝫ cōtrarijs q̄buſcūqꝫ. Volumus autem ꝙ trāſūpto preſentiū litteraꝝ manu publica ac dilecti filij noſtri dn̄ici tituli ſācte crucis in hieruſalē preſbiteri cardinalis maioris penitēciarij noſtri a dicti ordinis ꝓtectoris ſigillo munito: plena fides adhibeatur in oībus ⁊ per omnia: ac ſi origīaliter ipſe littere exhibite eſſent vel oſtēſe. Nos enim ex nunc irritum decernimus et inane: ſi ſecus ſuper his a quoqꝫ quauis auctoritate ſciēter vel ignorāt cōtigerit attētari Nulli ergo omnino hoīm liceat hāc paginā noſtroꝝ ſtatuti/ ordinatiōis/ ꝓuiſionis inhibitiōis/ mādati/ ꝓcepti/ ꝯſtitutiōis/ ac volūtat' īfrīgē vel ei auſu temerario cōtraire. Si q̄s aūt hoc attēptare ꝑſūpſerit: indignationē oīpotētꝫ dei et btōꝝ petri ⁊ pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datū rome apud ſāctū petrū. Anno incarnationis dn̄ice. M. cccc. lv. quarto Nonas februarij. Pontificatus noſtri. Anno. j.

Nos igitur vt huiuſmodi noſtre preinſerte litterē omniaqꝫ et ſingula in eis contenta que pro ſalubri ordinis et profeſſorum eorundez regimīe feliciter dirigendo peracta ſunt: roboris obtineant firmitatem: ne de eorum viribus a quoqꝫ in poſterum heſitetur: ſed perpetuo et inuiolabiliter obſeruentur litteras ⁊ in eis contenta omnia et ſingula huiuſmodi ac ſecuta et ſecutura ex eis cum omnib⁹ et ſingulis capitulis ac in illis ꝯtentis clauſulis/ penarum adiectionibus/ ſententiarū fulminationibus: et irritantibus decretis

prout ſupraſcriptis ꝓhibentur: aucte apl'i
ca ⁊ ex certa ſciētia approbamus ⁊ ꝯfirma
mus ac preſentis ſcripti patrocinio cōmu=
nimus ſupplentes oēs ⁊ ſingulos defectus
quoſcunq̄ ſubſtāciales ſi qui forſā interue=
nerint in eiſdē. Et nichilominus ne aliqui
formidine ꝑpetue infelicitatis miſerrime
ipſi execati ſuaꝝ mentiū diſturbia inquirē
tes cōceptis ꝑ eos ſiniſtris euētibus: lr̄as
pretextas oīa ⁊ ſingula cōtenta in illis ac ſe
cuta ⁊ ſecutura ex eis hmōi ēt, p aliq̄ ipſaꝝ
parte queritent quoquomō moderari au=
ctoritate et ſciētia ſimilibus oīa ⁊ ſingula
priuilegia concessiōes ⁊ indulta quecunq̄
cū inde ſecutis et ſecuturis per nos aut ſe=
dem apoſtolicā ad quarūcunq̄ perſonaruꝫ
aut quorūuis profeſſorū eiuſdē ordinis et
prouinciarū quarūlibet inſtantiā ſiue ſup=
plicationem etiāꝫ motu proprio ⁊ ex certa
ſcientia hactenus conceſſa et in antea con
cedenda etiā ſi perſone ipſe regali ducali/
militari aut quauis eccleſiaſtica vel mun=
dana prefulgeāt dignitate cum quibuſuis
derogatoriarū derogatorijs clauſulis etiā
de preinſertis et pn̄tibus noſtris litteris ſi
ue earū totali effectu expreſſam mentionē
facientibus etiā ſi indultis ⁊ cōceſſionibus
huiuſmodi caueatur expreſſe ꝙ illis niſi de
eorū totis tenoribus de verbo ad verbum
ſpecialis et ſpecifica ac indiuidua mentio
preſentibus fieret derogari non poſſit: ſi et
inquantum per ea preteritis et preſentib9 no
ſtris litteris aliquod preiudicium quoquo
modo generetur dummodo priuilegia cō=
ceſſiōes ⁊ indulta ipſa noſtrū laudabile ꝓ=
poſitū quod nuper circa ſāctā cruciatam ꝑ
nos cōtra ſpurciſſimos macomete ſecte cul
tores nephādiſſimos xp̄i nois inimicos in
itā firmiter oſtēdimus nō cōcernāt eis om̄i
bus et ſingulis ſpecialiter ⁊ expſſe deroga
mus ⁊ derogatū eſſe volumus: eaq̄ ipſa cō
ceſſa ⁊ cōcedenda priuilegia et indulta ſi q̄
in ſupplicationū aut bullaꝝ apl'icarū ſiue
noſtre camere apl'ice regiſtris ⁊ alias vbi=
libꝫ regiſtrata reperiātur abinde aucte ⁊ ſci=
entia predictis caſſamus/irritamus ac de
medio tollimus eaq̄ cū inde ſecutis ⁊ ſecu
turis pro infectis haberi volumus etiam
perinde ac ſi quoad hoc vt ſupradictis no=
ſtris litteris quoquomodo obuietur a no=
bis vel dicta ſede nullatenus emanaſſent.
Nulli ergo omnino hoim liceat hāc pagi=
nā nr̄e approbatiōis/ꝯfirmatiōis/ꝯmoni=
tiōis/ſuppletiōis/derogatiōis/caſſationis
irritatiōis/⁊ volūtatꝫ īfrīgē vel ei auſu te=
merario cōtraire. Si qs aūt hoc attēptare
pſūpſerit: indignationē oīpotētꝫ dei ⁊ btōꝝ
petri ⁊ pauli apl'oꝝ ei9ſe nouerit icurſuꝝ:
Datū rome apud ſāctū petrū. Anno incar
nationis dn̄ice. M.cccc.lvi. viij. kl's Maij:
Pontificatus noſtri. Anno .ij.

Que quidem littere Calix=
to ipſo ante=
ceſſore noſtro qui eas conceſſit viuente mi
nime obſeruate fuerūt immo bis: primo in
capitulo mediolanēſi. Scd̄o in capl'o roma
no vbi pn̄s gn̄alis fuit electus cōtra earun
dē tenorē ꝓceſſū extitit q̄ ad voces actiuas
obſeruātib9 cōceſſas ipſo āteceſſore nr̄o ta=
cēte ac ſuas lr̄as nō defēdēte: vn̄ nobꝫ pau
lo poſt veſtrū i alma vrbe capitulū celebra
tū ad ſūmi pōtificatus apicē aſſūptꝫ vtraq̄
pars veſtrū a nobis cū īſtātia ⁊ humilitate
cōuentuales vt libertas et vnitas ordinis
ſeruetur cōtra q̄ duo vt dicebāt bulle predi
cte faciebāt: obſeruātes vero vt ſciāt ſub q̄
forma viuant cū bulla Eugenij in aliq̄bus
per bullas calixti modificate ⁊ alterate eſ=
ſent. Bulle vero Calixti nō haberent obſer
uantiā poſtularūt adeo vt hmōi ſupplica=
tionibus ⁊ petitionibus ꝓ nr̄o paſtoralis
officij debito duximus oportune ꝓ viri=
bus ꝓuidendū. Ea igitur re aliq̄n cū nōnul
lis venerabilibus noſtris ſancte Romane
eccleſie cardinalibus cōmunicata venera=
bili loiſſarioni fratri noſtro epiſcopo tuſcu
lanenſi/ necnon ordinis ipſius protectori.
Et dilectis filijs noſtris guillermo tituli ſā
cti martini in montibus rothomagenſi: ac
alano tituli ſancte praxedis auinionenſi:
necnon Nicolao tituli ſancti petri ad vincu
la presbiteris cardinalibus. et venerabili/
bus fratribus noſtris angelo fratino ⁊ io=
anni barchinonēſi epis cōmiſim9 ⁊ dedim9
in mādatis vt partibus diligenter auditis
ac vtriſq̄ rōnibus iurib9 ⁊ allegationibus
intellectis nobis referre curarēt: a q̄b9 om̄i
bus relatiōe aliq̄n nobis attētiſſime audiē
tibus facta ⁊ partibus deīn vocatis a no=
bis pn̄tibuſq̄ cōmiſſarijs antedictis diligē
ter auditis ⁊ examinatis: vidimus atq̄ in=
telligimus res ipſas veſtri ordinis eiuſfo
re conditionis et nature: vt neq̄ breui tem
pore neq̄ leui faciliq̄ tractatu ſatis dirigi
et componi valeant. Et magnis nuper om
niumq̄ maximis occupationibus detine=
ri cepimus: que noſtram et noſtrorum om
nium operam expoſcunt: ita vt cum omni=
bus chriſtiani orbis imperatore/ regibus/
prelatis/principibus/ et populis ꝯueniēdū
vt rem chriſtianā turcorū aliorumq̄ bar=
barorum inuaſionibus periclitātem adiu=

uante exercituū dn̄o p̄tegamus. Quare veſtram vtriuſq; partis deuotionē in dn̄o exhortamur: vt vr̄e religionis dec⁹ ⁊ fundamētum humilitatem amplectentes: ſaluatoris noſtri exemplo qui ſeipſuz exinaniuit p̄ nobis mutuā ſeruantes caritatem. Alteri alteros ſupportetis ac obſequio in vera humilitate preueniatis. Et nichilominus nos de venerabiliū fratrū nr̄oꝝ ſancte romane eccleſie cardinaliū cōſilio et aſſenſu antedictoꝝ ⁊ epiſcopoꝝ volumus: decernim⁹: declaramus: p̄cipimus et mandamus ſub penis in litteris felicis recordatiōis Eugenij quarti p̄deceſſoris nr̄i ɔtentis: quas cōtrauenictes ipſo facto incurrāt: vobis vtriuſq; partis fr̄es ordinis beati franciſci ⁊ a vobis quomodolibet dependētib⁹: omnia int̄ vos viciſſim facere ⁊ ſeruare quo ad omēs clauſulas earūdem que in p̄dictis. Eugenij quarti p̄deceſſoris nr̄i lr̄is ɔtinent̄: quouſq; per nos dāte dn̄o aut p̄ ſedē ap̄licam vocatis vtriſq; qui ſunt vocandi: vniuerſali toti us ordinis bono aliter p̄uidebitur. Ad pacē vero ⁊ quietē iter vos interea ɔſeruādā volumus ⁊ inhibemus ſub excōicatiōis late ſn̄ie pena quā cōtrauenientes ipſo facto incurrant: ne pars vna alteri⁹ loca cōuent⁹ vel monialiū monaſteria quouis q̄ſito colore inuadere ⁊ capere audeat vel aliter perturbare: nec eos qui hucuſq; ex obſeruantibus ad cōuētuales vel ecōuerſo diſceſſerūt: aliquo modo moleſtare vel inquietare. Inſuper quia p̄uincia auſtrie in pluribus prouincijs diffuſa: eſt ab illo miniſtro declaramus vicariū illius prouincie confirmandū: in cuius p̄uincia cōgregationē p̄uincialez per eūdē vicariū cōtigerit celebrari: nō obſtātib⁹ p̄dicti p̄deceſſoris noſtri caliſti aut alijs ap̄licis litteris forſan quōlibet emanatis q̄buſcūq; quas tenore p̄ſentium ſuſpendimus. ⁊ quouſq; aliter p̄uideatur p̄ nullis haberi volum⁹ ⁊ mādam⁹ ceteriſq; in cōtrariū facietib⁹ quibuſcūq;. Ut aūt p̄ſentiū litterarum noticia facilius haberi poſſit: quarū originale difficile foret ad ſingula loca deferre: decernimus q̄ ipſaꝝ tranſſūptis manu publici notarij ſubſcriptis et ſigillo cauſarum camere ap̄lice auditoris aut dicti ordinis p̄tectoris ſeu alicuius archiepiſcopalis vel epiſcopalis curie munitis: tan q̄ p̄ſcriptis nr̄is litteris ſi originaliter exhiberent̄ littere: plena fides adhibeat̄: ⁊ p̄inde ſtetur ac ſi originales littere exhibite forent vel oſtenſe. Nulli ergo oīno hoīm liceat hanc paginā nr̄oꝝ exhortationis p̄cepti declarationis: ſuſpenſionis: voluntatis mādati et conſtitutionis infringere vel ei auſu temerario cōtraire: Si quis aūt hoc attētare preſumpſerit: indignationem omnipotētis dei ⁊ beatoꝝ petri ⁊ pauli apoſtolorū eius ſe nouerit incurſurū. Datū rome apud ſanctum petruz. Anno incarnationis dn̄ice Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo octauo quinto idus octobris. pontificatus noſtri anno primo.

¶ Pius papa ſecundus declarat ⁊ concedit q̄ conuentus reformati ſub vera obedientia miniſtrorum remanere poſſint non obſtantib⁹ premiſſis videlicet in bullis Eugenij. iiij. ⁊ ipſius pij contentis ⁊c. preſertiz dole. bellicij. cabilonis rubeimōtis. thonis. Saleriarū. noſereti. biſfrati. donionnij. dullendij. caſtrarū. murati ⁊ aziliani ⁊c. Data poſt aliam eiuſdem pij que incipit. Pro noſtra ad beatum franciſcum deuotione. Originalis habetur in conuentu ſororuz de anxoua.

Pius epiſcop⁹ ſeruus ſeruorum dei. Ad perpetuam rei memoriam Religioſam vitam profeſſis preſertim ſub regulari obſeruantia ſtudio pie vite vacantibus oēm ſic expedit ſubtrahi inquietudinis ⁊ turbationis materiaz q̄ in contemplationis ſuauitate quieſcere valeant ⁊ tranquillum domino reddere famulatuz. Dū ſiquidem felicis recordationis. Calixtus papa terci⁹ predeceſſor noſter attendens q̄ poſtq̄ nonnulli predeceſſores ſui circa quietem ⁊ trāquillum regimē dilectorum filioꝝ ſinguloꝝ ordinis fratruz minoꝝ p̄feſſoꝝ multipharie laborēt pie memorie. Eugeni⁹ papa quartus etiā p̄deceſſor noſter quaſdā inter eos qui de obſeruantia nuncupant̄ ac alios dicti ordinis p̄feſſores vertētes differētias ſedare ⁊ amputare ſatagēs nōnullas certoꝝ tenoꝝ ediderat lr̄as p̄ quas plura circa regimen ⁊ gubernationē ac alia ip̄os fr̄es de obſeruātia nūcupatos contingētia ordinauerat ſtatuerat ⁊ conceſſerat duos inter cetera p̄petuos ⁊ gn̄ales citramontanū ſcz ⁊ vltromōtanū vicarios certo mō aſſumēdos ac p̄ gn̄alē miſtrū dicti ordis ɔfirmādos ſeu īſtituēdos ac alios officiarios tunc exp̄ſſos ſub q̄b⁹ illi de obſeruātia citra ⁊ vltra montes reſpectiue degerēt ordinando ac etiam conſiderans ipſe calixtus p̄deceſſor q̄ differentie ipſe nondū ceſſarent ſed adhuc tēpore ſuo p̄durabāt cupiēs ipſas diſſenſiones ⁊ ſcandala ſuis tēporibus terminari nōnulla de fratrū ſuorum conſilio cū q̄b⁹ ſup̄ hijs

deliberationem prehabuit ſtatuta et ordi-
nationes circa decem ⁊ octo capitula conti
nentia quorum aliqua vtputa primum om
nes aliqua vero ex alijs illos tantū qui de
obſeruantia nūcupantur fratres minores
concernere dinoſcuntur per ſuas ſub data
quarto nonas februarij. Pōtificatꝰ nr̄i An-
no primo edidit fecit ⁊ cōſtituit mādās illa
ſub grauibus penis per dilectos filios gn̄a
lem ⁊ ꝓuīciales miniſtros ac cuſtodes ⁊ vi
carios ceteroſqꝫ dicti ordinis ffes ⁊ ꝑſonas
īuiolabiliter obſeruari ac ꝑuilegijs ac litte
ris aplicis necnō cōſuetudinibꝰ dicti ordi-
nis ⁊ prouintiarū eiuſdē ceteriſqꝫ contrarijs
que pro inſertis habere voluit derogando
primo ⁊ ſubſequēter ꝓ illorū maioris robo
ris firmitate idem calixtꝰ ꝑdeceſſor noſter
per alias ſuas litteras vcꝫ ſub data octauo
kal. maij. Pontificatꝰ eiuſdē ſui. Anno ſecū
do auctoritate apoſtolica et ex certa ſcien-
tia priores ſuas litteras ipſas illa inſeren-
do approbauit et confirmauit ⁊ nichilomi-
nus oīa et ſingula priuilegia cōceſſiones ⁊
indulta per eum aut ſedem apoſtolicaꝫ aut
quarūcūqꝫ perſonarum etiam dicti ordinis
profeſſorū vel aliorū ſupplicationem vel in
ſtanciā etiā motu ꝓprio ⁊ ex certa ſcientia
in cōtrariū cōceſſa nūc aut in poſterūꝫ con-
cedenda etiaꝫ ſi perſone ipſe regali ducali
militali vel alia dignitate ꝑfulgerēt cū qui
bus ius declaratoriarū derogatorijs clau-
ſulis expreſſā de illis mētionē facientes cru
ciatā tn̄ non cōcernētes caſſauit reuocauit
irritauit ac de medio ſuſtulit illa ꝓ infectis
haberi volēs ac ſi nullatenꝰ emanaſſēt pro
ut in ipſis poſterioribꝰ ſuis litteris quaruꝫ
tenorē ac ſi pn̄tibus inſerte forēt haberi vo
lumꝰ ꝓ expreſſis plenius cōtinetur. Uerum
ſicut exhibita nobis nuꝑ ꝓ parte dilectoꝝ
filioꝝ gardianoꝝ fratrū ⁊ cōuentuū nōnul
loꝝ locoꝝ domoꝝ et heremitorioꝝ burgū
die frācie aquitanie ⁊ alijs vltramontanis
ꝑtibus cōſtitutorū ꝑſertim dole bellicij ca-
billonis rubeimōtis ⁊ nozoreti ſaleriaꝝ biſ
frati donionij: de thonis: dullēdij: caſtrarū
murati ⁊ azuliani ſub eiuſdē ordīs rk̄aribus
inſtitutꝫ iuxta reformationē ex operatione
quōdā colete boelet olim ſororꝫ ſctē Clare
ꝓ illius ac monaſterioꝝ ꝑ eādē coletā fun
datoꝝ ſuarūqꝫ ſoroꝝ obſeruatiōe factā ꝓ
tēpore degētiū petitio ꝯtinebat licet ipi ab
initio dicte reformationis ⁊ ſuoꝝ locoꝝ cō
ſtructionis ſub obediētia gn̄alis ⁊ ꝓuīcia-
liū miniſtroꝝ dicti ordinis eorūqꝫ officiari
orū ꝓut iubere dinoſcit̄ ſcti frāciſci rk̄a vi-
xerit ꝓut viuere intēdūt licet inſuper pre/

fati ſub reformatiōe colete hmōi degentes
ffes ſeu ꝗplures ex eis q̄ ſuꝑ hac ad apli-
cā ſedē recurſū habuerūt tā a felicis recor
datiōis nicolao papa quinto etiā ꝑdeceſſo
re nr̄o ꝗ eodē calixto plures litteras apli-
cas ſuꝑ eoꝝ eorundē fratrū de obſeruācia
nuncupatoꝝ vicarijs ⁊ officiarijs nullatenꝰ
obedire ſeu cū eis ſe quomodolꝫ cōmiſceri
aut impediri haberēt obtinuerint: tn̄ quia
nōnulli tā clerici ꝗ laici prefatis ſub refor
matiōe hmōi degētibus fratribus hoc etiā
obſeruātie nomē aſſcripſerūt ⁊ aſſeribūt ita
vt in pluribꝰ ſeu cōmuniter aut vulgariter
de obſeruātia nūcupantur ac ex certꝫ alijs
cauſis ab aliquibus pretēdi poſſe dubitan
tibus ꝑfatos exponētes ffes ad obſeruatio
nē ordinationū ⁊ lr̄arū calixti predeceſſoris
hmōi quo ad ea que fratres de obſeruātia
nūcupatos ſub vicarijs degētes cōcernunt
teneri ⁊ ſub eis comprehendi debere ab eiſ
demqꝫ vicarijs ad ſibi parendū ⁊ obedien
dū cōpelli poſſe ac nos lr̄as ⁊ ordinationes
hmōi ad eos extēdi voluiſſe atqꝫ velle eos
a ſolita debitaqꝫ gn̄alis ⁊ ꝓuincialiū mini
ſtroꝝ obedientia ſubtrahēdo ſeu diuerten
do vicarijs ipſis ſeu eoꝝ decretis ſubijciē-
do quare ꝓ ꝑte gardianoꝝ ⁊ cōuētuū hmōi
nobis fuit hūiliter ſupplicatū vt cū ipi cu-
piant iuxta tenorem et formam regule pre
narrate necnon eis conceſſoruꝫ priuilegio
rum predictorum tenores altiſſimo deſer-
uire ad ſerenandam ſuper hoc conſcientiā
eis oportūe prouidere de benignitate apo
ſtolica dignaremur. Nos igitur q̄ cūctoruꝫ
fideliū preſertim ſacre religioni vacātiuꝫ
pacis et q̄etis cōmoda libenter procuramꝰ
oēꝫ dubietatis et turbatiōis ac inq̄etudis
materiā iter ffes ipos vt eo deuotiꝰ q̄ quie
tiꝰ altiſſimo vota ſua reddere valeāt peni-
tus adimere cupiētes hmōi ſupplicatiōibꝰ
īclinati volumꝰ ⁊ auctoritate aplica decer
nimꝰ ꝗ illi ex eiſdē ffribꝰ ſupplicatiōibꝰ ⁊ ſub
reformatiōe hmōi degētibꝰ pn̄tibꝰ ⁊ futurꝫ
q̄ a ꝓuīcialiū miſtroꝝ obedientia recedere
vel ſubtrahi ac vicarioꝝ obie ſubici nolue
rit ipi ad id ꝑtextu earūdē calixti lr̄aꝝ ſeu
alias a q̄quā quāuis auctoritate ꝯpelli neq̄
ant nec ꝓptea iterdici ſuſpēdi vl̄ excōicari
aut penis affici valeāt etiā ꝑ ꝑmiſſa vl̄ ali
as lr̄as aplicas nō facientes plenā ⁊ exꝑſſaꝫ
ac de v̄bo ad v̄bū de pn̄tibꝰ mētionē. Decer
nētes lr̄as ac ordiatiōes ꝑdictas q̄ ad ea q̄
fratres de obſeruātia nūcupatos ſub vica
rijs degētes duntaxat ⁊ concernūt ad eos
qui noluerint vt prefertur nō extendi vo-
luiſſe atqꝫ velle necnō illos ex eis q̄ ſe potiꝰ

metū penaꝝ in ꝑfatis lr̄is appoſitarū quā
ſpōte vel libere a ꝓuincialiū miſtroꝝ obe=
diētia ſubſtraxerūt ⁊ vicarioꝝ obedieutie
ꝑtextu lr̄aꝝ hmōi ſubmiſerunt ad ꝑſtinaz
obediētiā reuerti ⁊ remanere poſſe necnō
irritū ⁊ inane ſi ſec⁹ ſup hijs a quo ꝗ qua=
uis auctoritate ſciēter vel ignorāter attē=
tatū forſā eſt hacten⁹ vel in poſteꝝ cōtin=
geret attēptari. Preterea oēs et ſingulas
eiſdē ffib⁹ de obſeruātia nūcupatis ſub mi
niſtris ⁊ reformatiōe hmōi degētibus ſup
obediētia p eos vicarijs ⁊ cōmiſſarijs alio
rū ffm de obſeruātia nūcupatoꝝ nō preſtā
da ⁊ ſuper eo ꝙ ſub gnālis ⁊ ꝓuincialiū mi
niſtroꝝ aliorūq eoꝝ officiarioꝝ obedien=
tia ꝑmanere teneant tā a Nicolao ꝗ Ca=
lixto ꝑdeceſſorib⁹ nr̄is ſupradictis obtētas
lr̄as aplīcas ratas ⁊ gratas habētes illas
quatin⁹ eis p alias eiuſdē calixti ꝑdeceſſo
ris nr̄i ꝑmo dictas illis de obſeruātia pro=
curātib⁹ emanatas lr̄as hmōi in aliq̄ dero
gatū exiſteret ⁊ queq inde ſecuta quo ad
miniſtroꝝ obediētiā hmōi dūtaxat in oēm
earū dictū ꝑſtinū ſtatū reponim⁹ reſtituim⁹
⁊ reualidam⁹ et vim vigorēq habere ſuū
plenariū effectū ſortiri debere decernimus
ac ſi ꝑmodicte calixti predeceſſoris nr̄i ꝑdi
cti aut alie ſites lr̄e aplīce hmōi nullaten⁹
emanaſſent ſeu in poſterū minime emana=
rēt nō obſtantibus premiſſis primodictis
calixti lr̄is et ordinationib⁹ quib⁹ quo ad
hoc dumtaxat ſpecialiter ⁊ exꝑſſe deroga
mus illis aliasin ſuo robore permanſuris
ac oībus illis q̄ tā nicolaus ꝗ calixt⁹ ꝑde=
ceſſores noſtri ꝑdicti in ſuis ſingulis lr̄is
predictis voluerūt nō obſtare ceteriſq cō=
trarijs quibuſcūq Volumus autē ꝙ trāſūpto
ꝑntiū lr̄aꝝ manu publica ac venerabilis fra
tris nr̄i viſarioñ epī tuſculañ eiuſdē ordis
ꝓtectoris ſigillo munito plena fides adhi
beat in oībus ⁊ p oīa ac ſi originales litte
re ipſe exhibite forēt vel oſtēſe. Nulli ergo
oīno hoim liceat hāc paginā nr̄e cōſtitutio
nis repoſitiōis reſtitutiōis reualidatiōis
decreti derogatiōis ⁊ volūtatis infringere
vel ei auſu temerario cōtraire. Si qs autē
hoc attēptare ꝑſumpſerit idignationē oī=
potentis dei et beatorū petri ⁊ pauli aplo=
rum eius ſe nouerit incurſurū. Datuz rome
apud ſctm̄ petrū Anno incarnationis dñi
milleſimo.cccc.quinquageſimo octauo de
cimo ſeptimo kl's Nouēbris Pōtificat⁹ nr̄i
Anno primo.

¶ Ex ꝑuilegijs ffz Carmelitarū ad fra
tres miores ⁊ ꝑdicatores ꝑ bullā aureā Sixti
quarti extenſie: vbi papa Pius.ij.cōmittit
oīmodā auctoritatē ⁊ facultatē gnāli ⁊ ꝓ
uincialib⁹ priorib⁹ ordinis carmelitaꝝ re=
formādi ordinē ſuū iuxta rlām ⁊ ei⁹ rlāria
iſtituta ac ꝓteruos puniēdi ⁊ debite coher
cēdi Quod ad gnālē miſtrū ⁊ ꝓuiciales mi
niſtros ordis miloꝝ extēdit ꝗuisipis ⁊ etiā
vicarijs gnālib⁹ ⁊ cuſtodib⁹ i ſuos ſubditos
⁊ ſubditas tā ffēs ꝗ ſorores ⁊ illis qb⁹ cō=
miſerit maior facultas deſ auctoritate apo
ſtolica ⁊ capl'i gnālis reformādi ſubditos
p modernas ordis gnāles et aplīcas cōſti
tutiōes ifra.iij ꝑte deſcriptas Uide capl'o
nono ſeptia ꝑticula ꝓpe finē ꝑticule.fo.xlij
et in diuerſis alijs paſſibus huiuſmodi cō=
ſtitutionum.

Dius epūs ſeruus

ſeruoꝝ dei. Dilectis filijs ge
nerali ac vniuerſis ꝓuiciali
bus ꝑorib⁹ ordis ffm glioſiſ
ſime dei gentricis ſpq̄ ꝟgis
marie de mōte carmeli Salutē ⁊ aplīcā bn̄
dictionē. Pōtificalis auctoritas nos admo
net vt rlāriū exceſſ⁹ ꝑſonaꝝ q̄ pre ceteris ca=
ſti⁹ ⁊ honeſti⁹ ex voto ꝓfeſſiōis viuere ſūt
aſtricte: eo diligēti⁹ puniam⁹ q̄ eoꝝ culpe
remanēt dāpnabili⁹ icorrecte ⁊ ab alijs tra
hūtur facili⁹ i exēpliū. Cū itaq ſicut accepi
mus nōnulli vr̄i ordis ꝓfeſſores ſuoꝝ ſta/
t⁹ ⁊ ſalutis imemores exceſſ⁹ cōmittere ac
rlāribus dicti ordis iſtitutis q̄ iuxta eoruz
ꝓfeſſiōes efficaciter ſeruare ꝓmiſerūt ob=
uiare: necnō domoꝝ dicti ordis i qb⁹ degūt
reformatiōi ⁊ ad ſtatū ꝑſtinū reductioni p
nos faciende non ſolum contradicere mini
me vereantur verūetiam pro ſua rebellio=
nis defenſione parentes amicos et laycas=
les perſonas ⁊ dños tēporales adire: eaſq
ad ſue obſtinatiōis ⁊ tergiuerſatiōis fauo
rem ꝯmouere: ipſorūq preſidia efflagitare
preſumunt propter q̄ ad huiuſmodi inor=
dinatos fauores quibus illi et nōnulli alij
eos minus debite proſequuntur: ipos pu=
nire et emendare nequitis ac domorum
eorundem et in eis degentium perſonarū
reformatio retardatur ac exceſſus remaz=
nent incorrecti. Nos quorum intereſt ſup
hijs de remedio oportūo prouidere diſcre
tioni veſtre preſentiuz tenore committim⁹
et mandamus quatinus iuxta conceſſam
a dño vobis gratiam et officiorum veſtro
rum exigentiam omnes et ſingulos dicti
ordinis profeſſores iuxta ſanctorum pa=
trum et veſtra regularia inſtituta in vita
et in morib⁹ reformare ac regulari diſcipli
ne ſubdere et ad meliorem vitaz reducere

procuretis:ita ꝙ per veſtre laudabilis di=
ligentie ſtudium in dicto veſtro ordine re=
gularis diſciplina et vite caſtimonia lau=
dabiliter obſeruentur ac in eo deuote ſol=
licitudinis ſtudio benedicatur altiſſimus
et odor bone fame perſonarum illius vti=
liter diffundatur. Et ne quod abſit peruer
ſorum eorundem prauitas qui paterna et
proficua veſtra correctiões et monita ſubi
re recuſãt in ſue ꝓfeſſionis tranſgreſſione
dampnabiliter perſeuerẽt aut ſatore ziza=
nie et hoſte humani generis ꝓcurante in
deterius prolabatur et eorũ ĩpunitas tra=
hi poſſit ab aliis in exemplum. Uniuerſos
et ſingulos patriarchas archiepõs epõs ⁊
ceteros locorum ordinarios necnon duces
marchiões/comites/barones/ſeneſcallos
iudiciarios/poteſtates/capitaneos ceteroſ=
ꝗ dños tpales et coꝝ loca tenẽtes vniuer
ſitates quoq ⁊ cõmunitates ciuitatũ terra
rũ caſtroꝝ et alioꝝ quorũcũq locoꝝ roga=
mus reqrim⁹ ⁊ hortamur attẽte: ſubditis
vero nr̃is iniũgim⁹ ⁊ mãdam⁹ qtũs ꝓ tã ſa=
luberrimi opis cõplemẽto vobis efficacis
fauoris et adiumẽti p̃ſidio quotiẽs oppor
tuniũ fuerit ⁊ ꝓ vr̃i parte fuerit reqſiti aſſi
ſtãt et fauores p̃beãt opportunos ita ꝙ vos
et vr̃m qlibet q̃ſcũq icorrigibiles diſcolos
et deliquẽtes ipi⁹ vr̃i ordis ꝓfeſſores puni
re corrigere ⁊ iuxta ſuã ꝓfeſſionẽ vitã duce
re ↄpellere valeatis Ceterũ vt optata ipi⁹
ordinis illiuſq domorum et perſonarum
reformatio abſq alicuius impedimẽti aut
obſtaculi machinatione ſuccedat vniuer=
ſis et ſingulis tam profeſſoribus predictis
q̃ aliis quibuſcunq eccleſiaſticis et ſecula
ribus perſonis cuiuſcunq dignitatis gra
dus ſtatus ordinis vel conditionis exiſtẽt
diſtricti⁹ inhibem⁹. ne reformatiõi domoꝝ
aut perſonaꝝ ordinis ãdicti quouis q̃ſito
colore ſe opponere aut illam ĩpedire preſu
mant ſub excoicationis pena quod ſi ſec⁹ fe
cerint eos ⁊ coꝝ quemlibet incurrere volu
mus ipſofacto ⁊ a qua donec a p̃miſſis reſi
puerint cũ effectu abſolui nequeant p̃terq̃
in mortis articulo cõſtituti. Non obſtañ ſi
aliquib⁹ a ſede apl'ica indultum exiſtat ꝙ
interdici ſuſpendi vel excoicari non poſſint
per litteras apoſtolicas non facientes ple=
nam et expreſſam ac de verbo ad verbum
de indulto huiuſmodi mentionem. Datum
mantue. Anno incarnationis dñice. 1459.
nonis decẽbris. Pontificatus noſtri Anno
ſecundo.

¶ Pius ſecund⁹ contra appellantes ad
futurum concilium. Ubi ipſo facto mirabi=
les pene ſpirituales ⁊ tẽporales talib⁹ ⁊ eo
rũ notariis ⁊c. inferuntur etiã q̃ inferuntur
reis leſe maieſtatis ac hereticis.

PIus epiſcop⁹ ſer=
uus ſeruoꝝ dei Ad perpetuam
rei memoriã. Execrabilis ⁊ pri
ſcis temporib⁹ inauditis tempe
ſtate nr̃a inoleuit abuſus vt a romano pon
tifice iheſuchriſti vicario cui dictum eſt in
ꝑſona beati petri paſce oues meas. Et qd=
cunq ligaueris ſuper terram erit ligatum
et in celis. nonnulli ſpiritu rebellionis im=
buti non ſanioris cupiditate iudicii ſed cõ=
miſſi euaſione peccati ad futurum conſili=
um prouocare preſumant. Quod quantum
ſacris canonibus aduerſetur quantum rei
publice criſtiane noxiuz ſit quiuis nõ igna
rus iurium intelligere poteſt. Nãq vt alia
p̃tereãm⁹ q̃ huic corruptele mãifeſtiſſime
refraget᷑ nemo nõ illd ridiculũ iudicauerit
ad id appellari qd nuſq̃ ẽ neq ſcit᷑ qñ futu=
rũ ſit Pauperes a potẽtiorib⁹ ꝑ hmõi ſubter
fugia multipliciter opp̃mũt᷑ remanẽt ipũi=
ta ſcelera nutrit᷑ aduerſus p̃mã ſedẽ rebel
lis/libertas delinqndi ↄcedit᷑/ ⁊ ois eccl'iaſti
ca diſciplina ⁊ iherarchie ordo ↄfũdit᷑. Uo
lẽtes igit᷑ hoc peſtiferũ vir⁹ a xp̃i eccl'ia ꝓ=
cul pellere ⁊ ouiũ nob' cõmiſſarũ ſaluti cõ/
ſulere oẽmq materiã ſcandali ab ouili nr̃i
ſaluatoris arcẽ de venerabiliũ ffꝫ noſtroꝝ
ſcẽ romane eccl'ie cardinaliũ cũctoꝝq p̃
latoꝝ ac diuini ⁊ hũani iuris interpretũ cu
riã nr̃am ſeqntiũ cõſilio ⁊ aſſẽſu ac ex certa
nr̃a ſcientia ꝓuocatiões hmõi dãnam⁹ ⁊ tã
q̃ erroneas ⁊ deteſtabiles reprobam⁹/ caſ
ſam⁹ ⁊ penit⁹ ãnullam⁹ ſi q̃ hacten⁹ tal'r in
terpoſite reperiãt᷑ eaſq tãq̃ inanes ⁊ peſti
feras nulli⁹ momẽti eſſe decernim⁹ ⁊ decla
ram⁹. precipiẽs vt deinceps nemo audeat
quouiſqſito colore ab ordĩatiõib⁹ ſentẽciis
ſiue mãdatis nr̃is q̃uiſcũq aut ſucceſſorũ
noſtroꝝ talit᷑ appellatiõem iterponere ſeu
itereſſe ipm aut aliũ hacten⁹ iterpoſita vti
Si qs aũt hoc in antea fecerit a die publi=
cationis preſentiũ in cãcellaria apoſtolica
poſt tres menſes cuiuſcunq ſtatus grad⁹
ordinis vel conditionis ꝯtumnis excelſe
aut ſublimis eccleſiaſtice ſecularis ve fue
rit dignitatꝫ ipo facto ſentenciã excõicatio
nis incurrat a qua niſi per romanũ ponti=
ficẽ ⁊ in mortꝫ articl'o abſolui nõ poſſit vni
uerſitas vero ſeu collegiũ eccl'iaſtico ſubia=
ceat interdicto. Et nichilominus tam colle
gia ipſa vniuerſitates q predicte et alie
q̃cunq ꝑſone eas penas atq cẽſuras incur

rāt quas rei leſe maieſtatis ac heretice pra
uitatis icurrere dinoſcunt. Tabelliões iſup
et teſtes ꝗ in hmōi actib⁹ interfuerit ⁊ gnā
liter oēs q ſciēter auxiliū dederint cōſilium
vel fauorē taliter appellantib⁹ pari pena
plectantur. Nulli ergo omnino hoīm lice
at hāc paginā nroꝝ dāpnatiōis reproba=
tiōis caſſatiōis annullationis cōſtitutiōis
declaratiōis et precepti infringere vel ꝛc.
Si quis ꝛc. Datū mātue anno icarnatiōis
dñice. 1.4.5.9.16. kl's Februarij Pontifica=
tus noſtri Anno ſecundo.

¶ Pius papa. ij. male vt credit̄ iformatus
ꝯtra rl'e ⁊ decreti cōſtācieñ atqꝫ eugeni
ane ꝓuiſiōis formā declarat vicarios fra=
trum de familia ꝓos eſſe miniſtros ſolo no
mine differentes ſic plura capita in eodem
corpe ponēdo et contradictoria iplicando
et hoc quoaduſqꝫ apl'ica ſedes aliꝰ ordina
re ſtatuerit quā ꝯſtat pluries poſtea cōtra
riūꝫ ordinaſſe. Et lꝫ alexāder. vi. pōtificat⁹
ſui anno pmo idē ꝯfirmauerit tñ poſtea an
no nono idē reuocauit et etiā Julius. ij. pa
pa modernus Cuius etiam contrariū fra
tres de familia cōſulte ſeruāt nec tanqꝫ mi
niſtri regularibus iuribus miniſtrorum:
ſed commiſſionibus et gratijs tanqꝫ vica=
rij et commiſſarij vtuntur confirmationes
ſuas a miniſtris ſub nomine et officio vi=
cariatus vt prius recipiendo/nec genera=
lem eligendo ꝛc.

D Ius eps̄ ſeruus
ſeruorūꝫ dei. Dilectis filijs
Uicario generali ⁊ vniuerſis
fratribus ordinis beati Frā
ciſci de obſeruantia nuncu=
patis in vltramontanis partibus conſtitu
tis Salutem et apoſtolicam benedictionēꝫ
Circa regularis obſeruantie ꝓfeſſores
ſollicitudinis noſtre vices libenter impen
dim⁹ vt et eoꝝ religio ſalutarē fructum fe
cūdius afferat ipiqꝫ icremētis cōtinuis lau
dabilius in dño ꝓficiant dubietates oēs
ꝑ quas eoꝝ mētes poſſint ambigue reddi
eas ꝓſertim q ſuꝑ cōceſſis eis a ſede apl'ica
gracijs et idultis circa eoꝝ modū viuendi
ac ſalutarē regule obſeruātiā ordīatis ori
unt e medio tollim⁹ ac eoſdē apl'ice decla
ratiōis luce illuſtram⁹. Cū itaqꝫ nuꝑ acce=
perimus fuiſſe aliqñ nōnullos qui i dubiū
ducrēt vtrū vos ꝗ in ꝓfeſſione rl'e vr̄e vide
mini obligari viuere ſub obediētia miſtro
rū ordis iuxta ipius rl'e a btō Frāciſco edi
te ꝑ ſedē aplicā multiplicit cōfirmate ⁊ ap
probate lrām cū nūc ex ꝯceſſiōe ⁊ determina
tiōe apl'ica ꝓſertim Felicis recor. Eugenij
iiij. ⁊ Nicolai. v. romanoꝝ pōtificū nroꝝ ꝑde
ceſſoꝝ ⁊ nr̄a veſtros ſuperiores vicari=
os appelletis ⁊ nō miniſtros regule ipſius
mandatum adimpleatis: an potius preter
illā agentes grauiter et cōtra votū ꝓfeſſio
nis ꝓſertim obediētie delinquatis vñ factū
ſit vt in conſcientijs aliquoꝝ ex vr̄is ꝓpte
rea ſcrupulus aliqñ ſuboriatur ex eorū ſen
tentia qui apl'icas prefatas determiatiões
non ad plenū intelligūt. Uolētes ſuꝑ hmōi
ambiguitate vobis conſulere ⁊ cōſciētiaꝝ
ꝗeti de benignitate apl'ica ꝓuidere oimqꝫ
mētes propterea de vr̄o ſtatu ābiguas pa
ternali affectu ꝗtum in nobis eſt quietas
reddere: et ſalubriter attendentes ꝙ ſicut
ſine apoſtolice ſedis auctoritate nulla regu
la ſeu modus religioſe viuendi recte inſti=
tuitur aut declaratur neqꝫ iterpretari pōt:
ita in eius poteſtate eſt et inſtituta ſi velit
in melius commutare: et prout viuentium
in eis animarum ſaluti nouerit conueni=
re ſuo arbitrio ordinationes nouas ac de=
terminationes inſtituere ⁊ prelatorum eo
rūdē vocabula ⁊ denoiationes immutare al
terare et interpretari: auctoritate apl'ica ⁊
ex certa ſciētia nr̄a interpretamur ⁊ decla=
ram⁹ ꝙ cū ſedes ꝑfata vr̄e familie de obſer
uātia poſt gnālē toti⁹ ordis miſtrū gnāleꝫ
et prouinciales vicarios miniſtrorum loco
certis pſijs ⁊ ſctis reſpectib⁹ eſſe voluerit ⁊
decreuerit vicarij ipſi qui vobis preſunt ⁊
quibus vos ex debito profeſſionis veſtre
ꝑdicte obeditis veri ⁊ idubitati vr̄i miſtri
⁊ tales btūs Frāciſcus regulā ipaꝫ cōdēs
fore intēdebat ſunt et ꝑpetuo erūt quoad=
uſqꝫ apl'ica ſedes in cui⁹ arbitrio conſiſtit
aliud alio tūc reſpectu ordinare ſtatuerit:
differentes a ꝑdictis miſtris ſolo nomine:
et id ex ꝑmiſſa determinatiōe apl'ica quaꝫ
ipi quoqꝫ pñtium tenore ex ſil'i auctoritate
⁊ ſciētia ratā et gratā habentes ꝯfirmam⁹
et approbamus. Uoſqꝫ qui eiſdem vicarijs
obeditis ſecundum determinationem ꝑdi
cte ſedis apoſtolice: regule veſtre ꝑfate ⁊ ꝑ=
cipue in ea parte vbi eſt. Precipio firmiter
fratribus vniuerſis vt obediant ſuis mi=
niſtris: plene ⁊ integre ſatiſfacitis pleneqꝫ
et integre ſatiſfacere auctoritate prefata
per preſentes decernimus et declaramus
in contrarium facientibus non obſtantib⁹
quibuſcunqꝫ. Datum Rome apud ſanctuꝫ
petrum Anno incarnationis dñice milleſi=
mo quadringenteſimo ſexageſimo tertio
Pridie idus Januarij. Pontificatus noſtri
Anno ſexto.

¶ Piꝰ .ij. cõcedit fratribus de obſeruantia regulari, ꝓuĩcie burgũdie ſub obediẽtia miniſtroꝝ degẽtibꝰ ad obiam vicarij ge. veniẽtibꝰ oẽs idulgẽtias p̲ quoſdaʒ ſũmos põtifices cõceſſas qui tñ venire nõ curarũt ſciẽtes nullũ inuolũtariũ ⁊ ſine ſufficiẽte cã maioris boni ab obſeruãtia ſue ꝓfeſſiõis ⁊ voti relaxari poſſe ſaluo iure diuino. ⁊ papã male informatũ fuiſſe. Que et cito poſtea reuocata fuit.

PIus epiſcopꝰ ſeruus ſeruoruʒ dei. Dilecto filio vicario generali ordinis minorum de obſeruantia vltramontano Salutem ⁊ apoſtolicam benedictionem. Scribimꝰ dilecto filio vicario prouinciali ⁊ fratribus ꝓuincie Burgũdie tui ordinis de obſeruantia regulari vt gratioſe ad tuã obediẽtiã ſe dare nõ poſtponãt: Mandamꝰ igit̃ tibi vt in oĩbus vijs honeſtis te ꝓbeas in hmõi vnione fauorabilẽ. Et vt libẽtiꝰ ad tuã obediẽtiã veniãt volumus ⁊ ap̃lica auctoritate cõcedimus vt tã ipi ꝙ̃cunq̃ alij fratres ordinis minorũ qui rite ad tuã aut tui ꝓ t̃pe ſucceſſoris obediẽtiã iuxta tuã obſeruãtiam ⁊ regularis inſtituta voluntarie ſe ſubmiſerint oĩbus ⁊ ſingulis gratijs priuilegijs indultiſ ⁊ indulgẽtijs tam p̲ nos ꝙ̃ per bone memorie calixtum papã .iij. p̃deceſſorẽ noſtrũ fratribus ſub obediẽtia vicarioꝝ gñaliũ citramõtani ⁊ vltramõtani tã ꝓ ſe ꝙ̃ ꝓ ſuis conſanguineis ⁊ parẽtibus in fauorẽ ſacre obſeruãtie conceſſis vti poſſint plenarie parit̃ ⁊ gaudere cõtrarijs non obſtantibꝰ quibuſcũq̃. Datum rome apud ſanctum petrũ anno incarnationis dñice. M.cccclxiij. quinto idus Junij pontificatus noſtri anno quĩto.

¶ Pius .ij. declarat formã ⁊ modum habẽdũ a fratribꝰ circa interdicti obſeruãtiã.

2 PIus eps̃ ſeruus ſeruoꝝ dei. Dilectiſ vniuerſis fratribus ordinis ſancti franciſci de obſeruantia nũcupatis Salutem ⁊ apoſtolicaʒ benedictionẽ. Sciens inimicus humani generis obedientiam plus valere ꝙ̃ victimã: omnẽ conatuʒ adhibet vt eccleſiaſticarum cenſurarum cõtemptum introducat ⁊ ſic ſeruorum rebellium multitudinem in baratrum trahat. Hic malignus in multis regionibus adeo preualuit ꝙ eccleſiaſticum interdictum minime curatur: atq̃ vt intelleximꝰ aliquos etiam religioſos corrupit ꝙ aſſerant ſe ad alicuius talis interdicti minime teneri obſeruantiam: niſi poſtꝙ̃ ⁊ matrix eccleſia obſeruauerit. Nos vero qui curam gregis dñici ſuſcepimꝰ ⁊ ne ex omnibus nobis commiſſis quiſq̃ perdatur: dũ ſolliciti ſumꝰ maxime ad vos ſeruos dei reſpicimus qui contempto mundo beatum franciſcum imitantes in preceptis apoſtolicis ad ſolum chriſtum tenditis: ne quiſq̃ in vacuum currat ⁊ aberret: quomodo eccleſiaſticuʒ interdictũ per vos ſeruandum ſit declaramus. Interdictum enim eccleſiaſticũ aut a ſede apoſtolica et eius commiſſarijs emanat: aut ab inferioribus ſedibus ⁊ earum commiſſarijs. Si primum tunc poſtꝙ̃ vobis qui loca interdicta inhabitatis inſinuatio facta eſt ad illius obſeruantiam interdicti nulla exceptione aut excuſatione admiſſa etiã ſi ceteri religioſi aut ſeculares ex quacũq̃ cauſa defecerint mox aſtringimini. Non eniʒ habetis niſi apoſtolicum preceptum reſpuere et ei etiam iuxta regulam veſtram ſimpliciter vt mandatur obedire. Si vero interdictum ab inferioribus ſedibus emanaret: licet ab illis exempti ſitis ad obedientiaʒ tamen interdicti eius obligamini quãdo matricem eccleſiaʒ illud ſeruare videritis: cui tunc vos conformare debetis: ne cẽſure eccleſiaſtice per veſtram difformitatem vigore vacuentur. Hac diſtinctione vtamini et non declinetis ab illa. Et ita precipimꝰ ⁊ in virtute ſancte obedientie vobis iniungimꝰ vlteriores diſputationes ⁊ opiniones penitus vitantes vt inueniamini in ſimplicitate obediẽtie ſicut decet deo caros ⁊ religioſos ambulare. Datum rome apud ſanctum petrum Anno incarnatiõis dominice. Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo nono kalendis Februarij pontificatus noſtri anno ſexto.

¶ Pius ſecundꝰ inhibet fratribꝰ de obſeruantia cõuentualiũ monaſteria vel ſibi ſubiectarum moniãliũ recipere ſub grauiſſimis cenſuris et penis.

PIus eps̃ ſeruus ſeruoꝝ dei. Ad futuraʒ rei memoriam. Super gregem dñicũ noſtre diuinitꝰ vigilãtie creditũ ſpeculatoris intẽti prout nobis deſuper conceditur exercentes officium: chriſtifideles quoſlibet preſertim regulari obſeruantie deditos eo prouidentie ſtudio gubernari cupimꝰ: vt curioſꝰ eccl̃ie ſcrutator i eis nichil ĩueniat nota dignũ: ſʒ eoꝝ religio ſtatu ſuſcepto proſpero necnon ſublatis que ſcandali ſunt ⁊ diſpendij fomẽta: potiuis congratulentur euẽtibus et cõti

nuū dãte dño ſuſcipiat incremētū. Sane li
cet olim tā felicis recordatiōis. Nicolaus
v. ⁊. Calixtus. iij. romani pōtifices p̄deceſ=
ſores noſtri q̄ꝫ etiam nos per varias litte=
ras et preſertim illas q̄ incipiunt. Pro nr̄a
ad beatū Frāciſcū deuotione ſub datis ro=
me apud ſanctū petrū quinto idus octobꝛ.
Pōtificat⁹ nr̄i anno p̄mo. Uniuerſis f fribus
tā cōuentualib⁹ q̄ꝫ de obſeruātia nūcupat.
ſub excōicatiōis pena quā ꝯtra faciētes eo
ipſo incurrererēt diſtricti⁹ īhibuerimus ne
ipſi ſibi iuicē ꝯuētuales vꝫ illis de obſer=
uātia nūcupatis et illi de obſeruātia ꝯuē=
tualib⁹ ffribus domos aut loca q̄cūqꝫ dicti
ordinis ſeu monaſteria ſctē clare capere vl̄
de alterutri⁹ obediētia ſubtrahere p ſe vel
aliū ſeu alios quouis q̄ſito colore aut ſe de
illis intromittere: nec ffes q̄ hucuſqꝫ ex ob
ſeruātibus ad cōuētuales vel ecōuerſo di=
ſceſſerunt aliq̄ mō moleſtare vel inq̄etare
quoquomō p̄ſumerēt: quas ꝓpter ip̄aꝝ ma
gnitudinē hic iſeri nolum⁹: quaꝝ tenores
p̄ntib⁹ ac ſi de verbo ad verbū inſerti forēt
hēri volum⁹ p expꝛſſis pleni⁹ ꝯtinet. tm̄ ſicut
nouiſſime nō abſqꝫ mētis ꝑturbatiōe ꝑcepi
mus nōnulle diſſētiōes/cōtrouerſie/ſeditio
nes et diſcordie i ꝓuincijs caſtelle et ſācti
iacobi tā int̄ eoſdē ꝯuētuales ⁊ obſeruātes
nūcupatos q̄ꝫ barones ⁊ nobiles caſtelle ⁊
legiōis regnoꝝ occaſiōe domoꝝ/ꝯuētuū ⁊
heremitorioꝝ eorūdē q̄ ijdē de obſeruātia
nūcupati dictis ꝯuētualib⁹ ſurripuerūt et
ſubtraxerūt ac ſurripere capere et ſubtra=
here ſub colore nitūtur exorte ſūt. Que oīa
dicta ſcādala cariſſim⁹ in xp̄o fili⁹ nr̄ Hēri=
cus caſtelle ⁊ legiōis rex illuſtris ſūmope
ſubmoueri ⁊ penit⁹ extirpari cupiēs: nobis
fecit ſupplicari vt ne dicti ffes de obſeruā
tia nūcupati ſil'ia de cetero attētare p̄ſumāt:
termis ſuis ꝯtēti maneāt ⁊ ip̄i p̄miſſos er=
rores corrigāt: ſup hoc opportūe ꝓuidere
de benignitate apl'ica dignaremur. Nos
igit̄ quoꝝ intereſt ꝓuidere ne apl'ice ſedis
mādata ⁊ ordinatiōes iutiles ⁊ cōtēptibi=
les reputent̄: ac p̄dicta ſcādala deſup peni
tus extinguere cupiētes: hmōi ſupplicatio
nibus inclinati: p̄fatos ffes de obſeruātia
nūcupatos et fautores coadiutores et con
ſultores eoꝝ directe vel idirecte publice vl̄
occulte cuiuſcūqꝫ fuerit p̄eminentie/digni=
tatis ſtat⁹ grad⁹/cōditionis vel qualitat.
etiā ſi ducali/marchionali/comitali/archi
epiſcopali/ep̄ali aut alia quauis eccleſia
ſtica vel mūdana dignitate aut officio p̄ful
geant tenore preſentiuꝫ ſub excōicationis
ſuſpenſionis/et interdicti alijſqꝫ cenſuris
et penis eccleſiaſticis quas eos niſi moni=
tioni mādato noſtro hmōi de cetero hūili=
ter ⁊ efficaciter paruerint incurrere volu=
mus ip̄o facto: tenore p̄ntiū monem⁹ ⁊ ſtri
cte p̄cipim⁹ ⁊ mādam⁹ ne deinceps obſer=
uātes nūcupati p̄dicti quecūqꝫ dom⁹/ꝯuē=
tus/monaſteria etiā ſctē Clare ac heremi=
toria ⁊ loca q̄ actu ſub obediētia p̄dictoruꝫ
miſtroꝝ ſūt quoquomō capiāt neqꝫ recipi=
ant etiā ſine miſtri aut ei⁹ vicarij vel cuſto
dis cōſenſu vtpote de villa regali/⁊ metiue
de pomerio toletane et burgēſis diocesū q̄
vere reformata fuerūt: nec ſub aliq̄ colore
capere ſeu recipere nitant̄: neqꝫ ffes de ob
ſeruātia nūcupatos q̄ hucuſqꝫ ex obſeruā=
tib⁹ ad cōuētuales vel ecōuerſo cauſa ſtu=
dij vel alia iuſta cauſa diſceſſerunt aliquo
mō moleſtare ſeu turbare audeāt. Et ſi (qđ
abſit) ijdē obſeruātes vulgariter nūcupati
aliq̄d attēptare preſūpſerit ꝯtra p̄ntiū nr̄a=
rū lr̄aꝝ tenores ab occupatione et captiōe
ſeu receptione cōuētuū domoꝝ/monaſte=
rioꝝ etiā ſctē Clare ⁊ hermitorioꝝ p̄dicto
rū q̄ actualiter ſub p̄dictoꝝ miſtroꝝ obe=
diētia ſūt abſtinere: ip̄iqꝫ ⁊ alij p̄dicti facto
res/auxiliatores ⁊ ꝯſultores mādat. nr̄is
hmōi plene obtēperare noluerit: nos i eoſ=
dē obſeruātes nūcupatos necnō fautores/
cōſultores et adiutores p̄dictos q̄ in p̄miſ=
ſis culpabiles fuerit publice vel occulte di
recte vel idirecte exnūc ꝓut extūc excōica=
tiōis/ſuſpēſionis/et iterdicti ſētētias cēſu
ras ⁊ pēas ferim⁹ i his ſcriptis: ac loca ad
q̄ ipſi obſeruātes nūcupati fautores ⁊ con=
ſultores p̄dicti ꝓ tp̄e declinauerit eccl'iaſti
co ſuppponim⁹ iterdicto nullo i p̄miſſis vl̄
circa ea alicui obſeruantiū nūcupatoꝝ ac
alioꝝ factoꝝ/ꝯſultoꝝ ⁊ coadiutoꝝ p̄dicto
rū appellationis et exceptionis reclama=
tionis aut alio diffugio quōlibet ꝓfuturo.
Et nichilominus venerabilibus fratribus
noſtris mindonienſi et ginenēſi epiſcopis
ac dilectis filijs ſancti iſidori legionēſis ac
montis ſalutis cōchenſis dioceſum mona=
ſterioꝝ abbatib⁹ p apoſtolica ſcripta mā=
dam⁹. quatinus ipſi vel duo aut vn⁹ eorū
per ſe vel aliū ſeu alios p̄miſſa omnia ⁊ ſin
gula vbi qn̄ et quotiēs expedire viderint
ſeu requiſiti fuerint ſollenniter publicātes
obſeruātes nuncupatos ſi de cetero vide=
licet a datis preſentiuꝫ litteram aliquā do
mū connentum ſeu monaſteriū etiā ſancte
Clare aut heremitoria ⁊ loca ſub obedien
tia dictoꝝ miniſtroꝝ ſunt ceperint ſeu occu
pauerint niſi infra duodecim dieꝝ ſpaciuꝫ
quorum quatuor pro primo et totidez pro

ſecundo et reliquos ꝑ tercio ⁊ vltimo per-
emptorio termino eis aſſignatos realiť di-
miſerint: ac fautores ꝯſultores ⁊ adiutores
ꝓdictos tā nominatim ꝙ̄ in genere niſi mo
nitioni et mandato hmōi paruerint vt pre
fertur: excoīcatos ſuſpenſos ⁊ interdictos:
necnon loca ad que obſeruantes nuncupa-
tos ac fautores ⁊ conſultores et adiutores
predictos forſan declinare cōtigerit vt pre
fertur ſi per duos dies cēſuras ipſas ſuſti-
nuerint interdicta eſſe auctoritate nr̄a de-
clarent: ac per alios in eccleſijs ⁊ locis eccle
ſiaſticis dū maior ibi populi multitudo cō-
uenerit ad diuina audiēda declarari ⁊ pu-
blicari ac ab oībus arctius euitari faciant
ſingulis dñicis et feſtiuis diebus quouſq̄
conſtiterit eis obſeruātes nuncupati et alij
ſupradicti pariturí monitis ⁊ mandatis no
ſtris hmōi iurauerint ſuper his abſolutio-
nis ⁊ reconciliationis a nobis obtinere be-
neficium. Contradictores auctoritate nr̄a
appellatione poſtpoſita cōpeſcendo: inuo-
cato ad hoc ſi op⁹ fuerit auxilio brachij ſe-
cularis. Nonobſtantibus premiſſis ac qui
buſcunq̄ conſtitutionibus ⁊ ordinationib⁹
apoſtolicis ac priuilegijs ſtatutis ⁊ conſue
tudinibus domorum monaſteriorum ⁊ or-
dinum predictorum iuramento confirma-
tione apoſtolica vel quacūq̄ firmitate alia
roboratis ſtatutis ⁊ conſuetudinibus ac lit
teris apoſtolicis per nos vel predeceſſores
noſtros ⁊ ꝓſertim illis q̄ incipiunt. Ad hec
ex ſuperne ꝓuidencie maieſtatis ſub datis
Senis kalendis Junij pontificatus nr̄i an-
no ſecundo conceſſis ⁊ etiā cōcedendis. qui
bus quo ad hoc expreſſe derogam⁹ niſi i il-
lis de preſentibus litteris de verbo ad ver
bum ſpecialis ⁊ expreſſa mētio fiat ceteriſq̄
cōtrarijs quibuſcūq̄ aut ſi obſeruātib⁹ nūcu
cupatis ⁊ factorib⁹ ꝓfatꝫ aliud ſpālr̄ ſit cō-
ceſſū vel eis cōiter vel diuiſim a dicta ſit ſe-
de ordiatū vel alias idultū ꝙ reformare vl̄
ſuſcipē poſſint aliquā domū ſeu iterdici ſu
ſpēdi vl̄ excōicari nō poſſint ſeu ad iudiciū
euocari ꝑ lr̄as ap̄licas nō faciētes plenā ⁊
expꝓſſā ac de ỽbo ad verbū de idulto hmōi
mētionē. Nulli ḡ oīno hoīm liceat hāc pa-
ginā nr̄oꝝ monitiōis / ꝓcepti / mādati / pla-
tiōis / ⁊ ſuſpēſiōis infringē vl̄ ei auſu teme
rario cōtraire. Si q̄s aūt hoc attēptare pre
ſūpſerit idignationē oīpotētis dei ⁊ btoꝝ
petri et pauli ap̄loꝝ ei⁹ ſe nouerit icurſuꝝ.
Datū rome apud ſctm̄ petrū. Anno icarna
tiōis dñice. M.cccc.lxvij. nonis nouembris
Pontificatus noſtri Anno ſexto.

¶ Paulus ſecundus de concordia inter
conuentuales et de obſeruantia fratres.

Paulus epiſco. ⁊c.

Ad perpetuā rei memoriam.
Cū ſacer ordo fra. mi. in agro
militantis eccleſie tanq̄ ruti-
lans in amictu ſponſe carbū-
culus aut candida margarita prefulgeat
indiguū ⁊ eius ſanctimonie cōtrariū repu-
tamus illū diſſentionū ſentibus implicari:
vnde ne inteſtine diſcordie que per verſu-
tum humani generis hoſtē inter dicti ordi
nis profeſſores iamdudū diſſeminari cepe
rūt diutius inualeſcant: ad officiū noſtrum
ꝑtinet eas eradicare: ⁊ vt ipſi inter ſe mu-
tua charitate cōiūcti expectatū fructū affe
rāt etiā exēplo proficiāt: partes noſtre ſol-
licitudinis adhibere. Sane licet olim tā fe
licis recordationis Nicolaus. v. ⁊ calixtus
iij. ac Pius ſecundus ꝙ̄ nonnulli alij roma-
ni pontifices predeceſſores noſtri ad am-
putandas aliquas diſſentiones inter fra-
tres ipſos qui conuentuales ⁊ qui de obſer
uantia nūcupantur vertētes diligēter intē
derint: et varia eoꝝ ſtatuta et ordinatiōes
litteras ediderint. Noſq̄ ipſoꝝ predeceſ-
ſorū veſtigiis imitati: eiſdē fratribus de ob
ſeruātia nūcupatis ne loca cōuētualiū aut
monaſteria monialiū eoꝝ cure ſubiecta re
cipere: neq̄ vt illa a cura ipſoꝝ cōuētualiū
auferātur tētare: aut etiā priuatis ꝑſonis
ꝑſuadere preſumāt ſub excōicatiōis late ſē
tēcie pena prohibuimus ꝓut in noſtris et
eoꝝ ꝓdeceſſoꝝ litteris plenius ꝯtinetꝰ. Tū
ꝓpter ipſius ordinis lōge lateq̄ diffuſi ma
gnitudinem aliqua adhuc diſcordiarū ſe-
mina ſuperfuerūt: nos ea de dilectoꝝ Frā
ciſci de ſauona generalis miſtri dicti ordi
nis: ⁊ marci de bononia ipſius gnālis i ciſ-
montanis partibus ſuper fratres de obſer
uantia generalis vicarij: necnō generalis
procuratoris fratrum conuētualium ac cō
miſſariorum de obſeruantia predictorum
tam citra ꝙ̄ vltramontanorum in romana
curia deputatorum et ſufficiēter prout no
bis plane conſtat mandata habentium ex
preſſo conſenſu: per moderationem littera-
rum predictarum et aliarum prouiſionum
adiectionem amputanda auferendaq̄ du-
ximus. Cum itaq̄ in predictis noſtris lit-
teris: in fratres de obſeruantia prefatos
ſi quoquomodo de alicui⁹ domus conuent⁹
ſeu monaſterij oblatione perſuaderēt excō
municatiōis feratur ſentencia eo ipſo cu-
ius abſolutio dumtaxat ſedi apoſtolice re
ſeruatur: et propterea de predicti vicarij

et commiſſarii coram nobis expoſuerūt fa
cilis ad multos ſimplices ea dem ſentētia
illaqueādos et pro obtinēda abſolutione
ad romanā curiā vagādi via pararet: nos
cupiētes eorūdem fratruʒ de obſeruantia
metū tollere; eoſq nichilominus ne dom⁹
conuentualiū et ab eoruʒ cura monaſteria
predicta ſubtrahāt eadē pena viā preclu
dere. Et viciſſim ne conuentuales ad eoꝝ
perturbationē proſiliāt ꝓuidere: necnō ꝑ
dictas noſtras lr̄as q̄ incipiūt. Supne diſ
poſitionis. Nō obſtātib⁹ quouis in eis ad
iectis derogatoriaruʒ derogatoriis aliiſq
fortioribus clauſulis quas ⁊ ipaꝝ littera
rū tenores etiam de verbo ad verbuʒ et ꝑ
earū derogatione forſan reqri videretur
pn̄tib⁹ nō enarrent hēri volumus ꝓ expſ
ſis harū ſerie ⁊ certa ſciētia moderātes et
ſi quid vltra ſit vel cōtrariū reuocātes au
ctoritate apl̄ica et ſciētia ſimili tenore pre
ſentiuʒ tā conuentualibus q̄ de obſeruan
tia ⁊ nōnullis aliis qui generali duntaxat
ſeu etiam ꝓuincialibus miniſtris ſubſunt
et de obſeruantia nuncupātur dicti ordis
ffibus tam citra q̄ vltramontanis ſub ex
cōicationis late ſententie pena diſtrictius
īhibemus ne ꝓprio motu induſtria et mali
cia videlicet fratres conuentuales obſer
uantium et econuerſo illi de obſeruantia
per ſe vel per alium ſeu alios quouis q̄ſito
colore vel ingenio de cetero conuentualiū
fratrum predictorum aliquam domū. locū
cōuentū ſeu monaſteriū monialium. de no
uo recipere/ inuadere/ vel perturbare/ aut
de illa vel illo ſe quomodolibet intromitte
re. Conuentuales autem et alii fratres de
obſeruantia generali duntaxat ſeu etiam
prouincialibus miniſtris ſubditi eorumq
prelati: ne aliquos fratres de obſeruantia
ſub vicariis viuere ſolitos tranſfugos ſeu
ad eos fugientes niſi oſtenderint litteras
licētie a prelato ſuo per eos obtentas in q̄
bus contineatur nomen conuentus a quo
receſſerint et illius ad quem remiſſi ſunt
etiam ſub pretextu cuiuſcūq licētie ſuper
hoc ipſis fratribus conuentualibus ⁊ aliis
de obſeruantia dictis vicariis non ſubdi
tis eorumq prelatis ab apoſtolica ſede cō
ceſſe: quā quo ad hoc penitus reuocamus:
acceptare quoquomodo preſumant. Sed
illos ad prelatos ſuos iuxta litterarū dicti
pii pape predeceſſoris noſtri ſuper hoc edi
tarum (quas per omnia volum⁹ obſeruari)
cōtinentiā remittere teneātur. Et vice ver
ſa prohibemus ne fratres de obſeruantia
nūcupati ꝑdicti ſcandaloſos et criminoſos
fratres cōuentuales et diſciplinaſ ordinis
ſubterfugientes recipere: ſed illos ſil'r ad
prelatos ſuos remittere debeant ſeruata
tū pie memorie Eugenii pape quarti ⁊ pii
predicti predeceſſoꝝ noſtroꝝ litteraꝝ ſuꝑ
ad hoc edicarum forma. Alioquin nos ex
tūc prout ex nūc in contrafacientes et īhi
bitionum oīm noſtraꝝ ꝑdictarū trāſgreſ
ſores tam cōuentuales q̄ de obſeruantia
et alios fratres ꝑdictos eiſq in premiſſis
oībus dantes auxilium ꝯſiliū vel fauorem
publice vl' occulte directe vel idirecte cuiu ſ
cūq ſtatus grad⁹ vel dignitatis fuerint ⁊
ordīe: excōicatiōis ſn̄iā haꝝ ſerie ꝓmulga
mus a qua non poſſint niſi a romano pon
tifice preterq̄ in mortis articulo conſtituti
abſolutionis beneficium obtinere. Si vero
illi fratres qui de obſeruantia nuncupātur
et ſoluʒ generali ſubſunt inhibitioni predi
cte contrauenerint: vltra premiſſas penas
etiaʒ per miniſtros prouinciales eorumq
vicarios miniſtro extra illam ꝓuinciā exi
ſtente: ad omnē ipſorū fratrum de obſeruā
tia inqſitionē (non obſtātibus ipſis ꝑ ſedē
apoſtolicā: vel alia cōceſſa exēptiōe) arceri
et ad ſatiſfactionē in ꝑmiſſis ꝯpelli poſſint
et debeāt remediis oportunis. Preterea cū
intellexim⁹ nōnullos dicti ordinis ffes de
ſub obediētia quā vouerūt viuere ſubter
fugiētes: variis pretenſis coloribus etiaʒ
mediantibus litteris apoſtolicis ſibi ꝓcu
raſſe cōuentus ⁊ loca in quib⁹ ſine obediē
tia ſuoꝝ ſuperioꝝ degerent. Nos attendē
tes id eſſe regulari dicti ordinis diſcipline
contrarium: auctoritate et ſententia ſupra
dictis earūdem tempore pn̄tium oēs ⁊ ſin
gulos ꝑ eoſdē ffes totaliter receptos cōuē
tus ſeu domos: aut gn̄ali imediate aut ꝓui
cialibus miſtris ſeu vicariis de obſeruan
tia dicti ordinis ſubeſſe debere decernim⁹
et mādamus. ita ꝙ infra quindecim dierū
ſpaciū habita pn̄tiū noticia: illi ffes q̄ ea re
ceperint vel q̄ eis habitāt: eligere ⁊ mani
feſte ſub publico teſtimonio dicere tenean
tur vtrum generali vel prouincialibus mi
niſtris: an vero vicariis de obſeruātia ſub
eſſe maluerint ſtatuētes ꝙ in poſteꝝ null⁹
talis frater aliquē locū ſeu domū etiā qua
rūcūq lr̄aꝝ apl̄icaꝝ obtētu recipere vale
at: niſi de licētia gn̄alis ſeu ꝓuincialis mi
niſtrorū vel vicarii obſeruātie illi⁹ ꝓuincie
in qua locus ſeu domus ipſa conſiſtet ni
ſi his litteris fuerit ſpecialiter deroga
tum. Quem ſi receperit ſi ipſe maluerit
ſub eſſe vicariis de obſeruantia nuncupa
tis; ipſis prelibatis vicariis alioquin ip

ſis generali vel ꝓuincialib⁹ miniſtris ſub
eſſe debent vt ſuperius eſt expreſſum. Et ſi
forte recuſauerint ita ſubeſſe: nos per eos
taliter recepta loca ex nunc prout ex tũc ec
cleſiaſtico ſubijcimus interdicto. Ceterum
vt ſeraphic⁹ iſte ordo dilatetur: auctorita=
te ꝛ ſciẽtia predictis ſtatuim⁹ ꝛ ordinam⁹:
ꝙ eiſdẽ fratribus de obſeruãtia eorũqȝ vi=
carijs perpetuo liceat (habita tamen ſuper
hoc ab eadẽ ſede licentia) in quacũqȝ ciuita
te caſtro ſeu alio loco: etiã ſi in illa vel in il=
lo: alia uel alie cõuẽtualiũ fratrũ dom⁹ exi=
ſtant: nouas dom⁹ edificare. vel ſi edificate
a ꝑncipib⁹: dominis cõmunitatib⁹ aut ali
is eis largientur: dũmodo non ſubijciantur
conuentualib⁹ aut immediate generali mi
niſtro dicti ordinis: accipere ꝛ inhabitare.
Inhibentes miniſtro ꝛ fratribus cõuentua
lib⁹ ac alijs eis ſeu dũtaxat generali ſubdi
tis ſupradictis ſub eadẽ excõicationis pe=
na quam in cõtra faciẽtes ex nũc prout ex
tunc ferimus in his ſcriptis ꝛ a qua nõ poſ
ſint niſi per eũdem romanuȝ põtificem pre
terqȝ in mortis articulo abſolui: ne proprio
motu vel induſtria per ſe vel alium ſiue ali
os quouis queſito colore vel ingenio ſuper
receptiõe vel retentione talium domorum
per eos iuxta huiuſmodi noſtrã licentiã ac
cipiẽdarũ contra pñtiuȝ tenorem impedire
aut eis moleſtiaȝ aliquã inferre preſumãt
Et ſimiliter ſub eadem pena ꝓhibem⁹ fra=
trib⁹ de obſeruãtia p̄dictis: ne eoſdem ffes
cõuentuales aut alios gñali vel ꝓuinciali=
bus miniſtris ſubditos quomin⁹ in eiſdem
ciuitatib⁹ atqȝ locis etiam noua loca cõſtru
ere ꝛ ꝯſtructa (dũmodo vicarijs nõ ſubſint)
ſi eis vt prefertur donẽtur vel cõcedantur
accipere et retinere poſſint: ĩpedire audeãt
Et nichilominus volumus et tenore preſẽ
tium ordinamus ꝙ ſi quoquomodo (qđ ab
ſit) conuentuales vel de obſeruancia aut a
lij fratres predicti inhibitiõib⁹ noſtris hu
iuſmodi contrauenerint: aut alias contra
tenorẽ pñtiũ attẽptauerit ex tũc de obſer=
uancia ad generalem vel prouinciales mi
niſtros: et econuerſo conuentuales et alij
fratres predicti ad vicarios memoratos ꝓ
obſeruatione preſentium in rebellium cor
rectione recurrere poſſint. Quiquidem mi
niſtri et vicarij tranſgreſſores ipſos teneã
tur et debeant auctoritate noſtra per cen=
ſuram eccleſiaſticam et oportuna remedia
vſqȝ ad ſatiſfactionem debitam coercere a
lijs penis predictis in ſuo robore nichilo=
minus permanentibus decernentes irritũ
et inane ſi ſecus ſuper premiſſis vel eoruȝ
aliquo per quoſcunqȝ quauis auctoritate
ſcienter vel ignoranter contigerit attẽtari
Non obſtantib⁹ premiſſis ac cõſtitutioni=
bus et ordinationibus apoſtolicis necnon
ſtatutis et conſuetudinibus dicti ordinis
iuramento confirmatione apoſtolica vel
quauis firmitate alia roboratis ceteriſqȝ
contrarijs quibuſcunqȝ. Per hoc autem pri
uilegijs et litteris generali ꝛ conuentuali=
bus ſiue vicarijs et fratribus de obſeruan
tia predictis per eugenium et pium prefa=
tos et alios romanos pontifices predeceſ=
ſores noſtros conceſſis: non intendimus a
lias in aliquo derogare niſi inqȝtum ſupra
dictis contrairent. Poſtremo quia difficile
foret preſentes litteras ad ſingulas ꝓuin
cias originaliter deſtinari: volumus ꝛ di=
cta auctoritate decernimus: ꝙ tranſumptis
earum manu notarij publici et curie cauſa
rum camere apoſtolice aut alicuius archi=
epiſcopalis et epiſcopalis ſigillo munitis
ea prorſus in iudicio et extra vbicunqȝ ex=
hibite vel oſtenſe fuerint fides adhibeat
ac ſi ipſe originales littere forent exhibi=
bite vel oſtenſe. Nulli ergo oĩno hoĩm lice
bat hanc paginam noſtre moderatiõis/in
hibitionis/reuocationis/prohibitiõis/ꝓ=
mulgationis/mandati/ſubiectionis/ſtatu
ti/ordinationis/intentionis/voluntatis et
decreti infringere vel ei auſu temerario
contraire. Si quis autem hoc attentare p̄=
ſumpſerit indignationem omnipotẽtis dei
et beatorum petri et pauli apoſtoloruȝ ei⁹
ſe nouerit incurſuruȝ. Datum rome apud
ſanctum marcum. Anno incarnationis do=
mince. M.cccc.lxvj pridie kalendas marcij
Pontificatus noſtri Anno tertio

¶ Paulus ſecũdus confirmauit omnia
priuilegia noſtro ordini conceſſa.

Paulus epiſcopus
ſeruus ſeruorum dei Ad per=
petuam rei memoriam. Inter
ceteros ordines ĩ agro dñi plã
tatos ſacrum ordinem minorum ſuis exi=
gentibus meritis gerimus in viſceribus
caritatis: et ad ea vigilanter intẽdimus ac
operam efficaceȝ impartimur ꝑ que eiuſ=
dem ordinis ad diuini nominis gloriã ꝛ ex
altationem catholice fidei ꝓſperis ſemper
affluat ſucceſſibus ꝛ his que prefato ordini
et eius fratrib⁹ per predeceſſores noſtros
romanos pontifices conceſſa ſunt libenter
cũ a nobis petitur munimẽ adijcimus cum
firmitate. Cum ſicut exhibita nobis nuꝑ
pro parte dilecti filij Franciſci de ſauona

totius ordinis ffm minoꝝ gñalis in theo=
logia magiſtri petitio cõtinebat ꝙ plures
romani pontifices predeceſſores noſtri di=
uerſa priuilegia ſub varijs formis eidem
ordini illiuſqꝫ fratribus hactenus cõceſſe=
rũt: et ꝓpterea dictus gñalis ꝓ pace ⁊ quie
te fratrũ eiuſdẽ ordinis ſũmopere deſide=
ret illa per eandẽ ſedẽ apoſtolicã approba
ri vt ordo ipſe ac illius fratres dicte ſedis
fulti preſidijs deuotius et quieti⁹ vota ſua
altiſſimo exſoluere poſſint: ea ꝓpter gñalis
ipſe nobis humiliter ſupplicauit vt omni=
bus ⁊ ſingulis priuilegijs / libertatib⁹ / ex=
emptionibus et immunitatibus ordini p̄=
dicto ⁊ illius ffibus cõceſſis pro illorũ ſub
ſiſtẽcia firmiori robur aplice cõfirmatiõis
adijcere: illaqꝫ iuxta formas eoꝝ obſerua=
ri mandare ac alias ſuper hoc oportune ꝓ
uidere de benignitate aplica dignaremur
Nos igitur attendẽtes fructus ſalutares
quos ordo ipſe in eccl'is dei ꝓduxit hacte=
nus ⁊ producit indies ac ſperãtes ꝙ de bo
no in melius pſeueret ⁊ propterea volẽtes
ꝙ hmõi priuilegia / exẽptiões / imunitates
⁊ libertates ſublatis quibuſuis dubitatiõi
bus ⁊ diſpendijs firmiter obſeruent hmõi
ſupplicationibus inclinati omia ⁊ ſingula
priuilegia exemptiões libertates ⁊ immu=
nitates per quoſcũqꝫ romanos põtifices p̄=
deceſſores noſtros ipſi ordini ſub quacũqꝫ
verboꝝ forma hactenus conceſſa illoꝝ te=
nores necnõ nomina dictoꝝ põtificũ ac ſi d
verbo ad verbũ pñtibus insererẽtur ꝓ ex=
preſſis habendo auc͠te aplica tenore pñtiũ
ex certa ſciẽtia cõfirmam⁹ ⁊ approbamus
ac plenũ firmitatis robur obtinuiſſe ⁊ obti=
nere decernimus necnõ irritũ ⁊ iane q̃cq̃d
ſecus a quoqꝫ quauis auc͠te ſciẽter vl' igno
rãter attentatũ forſã extiterit hactenus vl'
in poſterũ cõtigerit attẽtari. Nõ obſtãtib⁹
cõſtitutionibus ⁊ ordinatiõibus aplicꝫ nec
nõ oibus illis q̃ dicti predeceſſores in eiſdẽ
priuilegijs voluerũt non obſtare etiã ſi de
illis ⁊ de eorũ tenoribus per preſẽtes debe
ret haberi de verbo ad verbum mentio ſpe
cialis ceteriſqꝫ contrarijs quibuſcunqꝫ.
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam noſtrorum ſtatuti decreti ordina=
tionis et voluntatis infringere vel ei auſu
temerario contraire. Si quis autem hoc
attẽptare preſũpſerit indignationẽ omni=
potẽtis dei et beatorũ petri ⁊ pauli apłoꝝ
eius ſe nouerit incurſurum. Datũ Rome
apud ſanctum marcũ Anno incarnatiõis
dñice milleſimo q̃drigẽteſimo ſexageſimo
quinto decimo ſexto kalendas Decembris
Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

¶ Six. 4. oia ꝑuilegia ordi. nro cõceſſa ap
probat et confirmat.

¶ Dilectꝫ filijs Uniuerſis et ſingulis ffib⁹
ordinis minoꝝ obſeruantie regularis.

¶ Sixtus papa quartus

Dilecti filii ſalutẽ
⁊ aplicã bñdictionẽ. Cũ ſemꝑ
dilexerimus familiam veſtrã
diligamuſqꝫ et i futurũ quoad
vſqꝫ rl'ariter vixeritꝫ diligem⁹
Ad qð faciendũ vos oẽs ⁊ ſingulos tã pre
latos q̃ ſubditos hortamur ⁊ monemus tũ
pro veſtra oim ſalute tum etiã pro fide q̃
de vobis in populis chriſtianis augenda
pariter ⁊ cõfirmãda eſt ad electionẽ vicariũ
veſtri eo modo: ea animi libertate ꝓcedatis
ea ſinceritate vt vobis nichil obijci poſ
ſit Inſuper vt noueritis ꝙ bñplacitũ eſt no
bis familiã veſtrã in virtutibus ⁊ meritis
proſpere ſe hře ⁊ indies augeri auctorita=
te aplica oia priuilegia gřas ⁊ indulta, ha
ctenus vobis a ſũmis põtificibus predeceſ
ſoribus noſtris cõceſſa per pñtes cõfirma=
mus roboramus ac firmiter autenticam⁹.
Et maxime bullam felicis recordatiõis pa
pe pauli ſecundi q̃ prohibet ꝙ nullus frat
familie poſſit ipſã exire nec a fratrib⁹ ſub
miniſtris degẽtibus recipi niſi ſeruata ip=
ſius pauline forma ſub penis in ea cõtẽtis
Datum rome apud ſanctum Petrũ ſub a=
nulo piſcatoris die quarta Maij. M. cccc.
lxxij. Pontificat⁹ nři anno. ij. Grifus.

¶ Sixt⁹. iiij. Declaratio q̃dã ſixti pape. iiij
ſup ſtatutꝫ ãtiqs ffꝫ mi. ad iſtãciã miſtroꝝ

Sixtus eps ſeruus
ſeruoꝝ dei. Ad ꝑpetuã rei me
moriã. Circumſpecta aplice ſe
dis benignitas ſalutis operibus ſemꝑ in=
tenta ad ea precipue ſollicitudinis ſtudiuꝫ
cõuertit ꝑ que xp̄i fideles ſinguli preſertiꝫ
ſub ſuaui religiõis iugo altiſſimo famulã=
tes: ſemotis ſcrupulis vniuerſis in pacis
trãquillitate ⁊ cõſcientie puritate illi cui ſe
ſpõte deuouerũt vota ſua exſoluere valeãt
cenſuras et penas aliqñ reuocãdo: interdũ
vero limitando prout conſpicit in domino
salubriter expedire. Sane ꝓ parte dilecto
rum filiorum miniſtri generalis et vniuer=
ſorum fratrum ordinis fratrum minorum
nobis exibita petitio continebat ꝙ lꝫ mul=
tis fratribus eiuſdem ordinis ſatis duruꝫ
et difficile ſit regulam beati franciſci tene=
re: ac ad ſuarum ſalutem animarum ſuffi=

cere videatur regulā ipſā laudabil'r obſer
uare nichilominus qꝛ nōnulli romani pon
tifices predeceſſores noſtri ⁊ aliꝫ ac etiā ge
neralis et ffes ipſius ordinis feruore deuo
tionis acceſi vltra dictā regulā nōnulla ſta
tuta ⁊ ordinationes ſiue cōſtitutiōes fece=
rint per que aliqua eiſdem fratribus pro=
hibetur vtputa comedere carnes in natiui
tatis/reſurrectionis/⁊ aſcēſionis dñi noſtri
ieſu chriſti: et penthecoſtes /ac beatorum
petri et pauli apoſtoloꝝ ceteriſqꝫ aliꝫs feſti
uitatibus ⁊ diebus. Quedā vero alia ipis
precipiuntur fieri ſub excōmunicatiōis vl'
aliꝫs cenſuris eccleſiaſticis ſeu aliꝫs penis
quas contrafacientes ipſo facto incurrunt
multi propterea dicti ordinis fratres ꝯtra
faciendo cenſuris et penis taliter latis ſe=
penumero inuoluuntur et illaqueātur: vn=
de ſtatuta ⁊ ordinationes predicta potius
ad animarum ſuarū diſpendium ꝗ̄ ſalutē
edificare videntur. Uerum ſi cenſure et pe=
ne predicte in cōtrafacientes vt prefertur
ipſo facto late in comminatorias infligen
das aut temporales penas mutarentur: ꝑ
fecto ſaluti plurimorum oportune conſule
retur. Quare pro parte miſtri et fratrū pre
dictoꝝ nobis humiliter fuit ſupplicatū vt
ipſis in premiſſis oportune prouidere de
benignitate apoſtolica dignaremur. Nos
igitur qui fideliū animarū diſpēdiꝫs liben=
ter obuiamus earūqꝫ ſalutē ſinceris deſide
riꝫs exoptamus: hmōi ſupplicationibus in
clinati auctoritate ap'lica tenore preſentiū
ſtatuimus atqꝫ decernimus ꝙ miniſtri/cu=
ſtodes/gardiani/⁊ fratres dicti ordis pre=
ſentes: et qui pro tēpore fuerint ex ſtatutis
ſeu conſuetudinibus vel declarationibus
dicti ordis preter regulā quōlꝫ et a ꝗbuſcū
qꝫ editis etiā cōfirmatione ap'lica vel ꝗuis
firmitate alia roboratis: illis cōtrafaciēdo
nulla eccl'iaſtica cenſura nulloqꝫ mortalis
pcti vinculo ligari valeāt: neqꝫ cenſuras et
penas ſeu mortale pctm̄ hmōi incurrāt ni
ſi tales eſſēt caſus vel exceſſus: ꝗ diuina le
ge ſeu precepto romane eccl'ie merito indu
cerent ad mortale: cēſuras ⁊ penas talit' la
tas harū ſerie reuocātes ⁊ annullātes illaſ
qꝫ ad vim ꝯmutatiōis penaꝝ cōminatoria
rū ⁊ ferendarū ſeu corporales ⁊ tꝑales pe=
nas predictas ꝑ gnālē miniſtrū /cuſtodes/
gardianos et ꝓlatos ipſi' ordis ferēdas et
infligēdas reducētes: ꝗꝗ miniſtri/ cuſto=
des/gardiani: et aliꝫ ipſi' ordis ꝓlati ꝓdicti
corporales ⁊ tꝑales ſeu alias penas ꝓ nō
obſeruatiōe dictoꝝ ſtatutoꝝ ſm̄ qualitatē
ꝑſonarū locoꝝ ⁊ tēpoꝝ et alias prout vide
bit' ſaluti aiaꝝ ffm̄ earūdē ī dño expedire:
ferre ⁊ ꝓmulgare ac delinqntes ab illis ab=
ſoluere valeāt. Nō obſtātib' ſtatutis: ordi
nationibus ⁊ declaratiōib' ꝓmiſſis ꝗb' quo
ad hoc expreſſe derogam' ac cōſtitutiōib'
et ordinatiōib' ap'licis necnō aliꝫs ſtatutis
⁊ cōſuetudinibus dicti ordis etiā iuramēto
cōfirmatiōe apoſtolica vel quauis alia fir
mitate roboratis contrariꝫs quibuſcunqꝫ.
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam noſtrorum ſtatuti decreti ordina=
tionis et voluntatis infringere vel ei auſu
temerario contraire. Si quis autem hoc
attēptare preſūpſerit indignationē omni=
potētis dei et beatorū petri ⁊ pauli ap'loꝝ
eius ſe nouerit incurſurum. Datū Rome
apud ſanctum marcū Anno incarnatiōis
dñice Milleſimo ꝗdrigēteſimo octogeſimo
kl's Decēbr' Pontificatus nr̄i Anno .x.

¶ Sixtus papa .4. approbat cōceſſiōes fa
ctas monialib' de nō ſoluēdis decimis. ⁊c.

Sixtus epūs ⁊c.
Ad ꝑpetuā reiꝫ mēoriā Ut
eterne btītudis amatrices
ꝗ habitu ſacre religiōis aſ
ſūpto vni viro ieſu xp̄o ſe
voto celebri deſpōſauerūt
valeāt iuxta votū ꝗete mē
tis ꝓficere ⁊ r'lari obſeruācia ſtabiliri: tāto
ꝓpēſioribus equū eſt illas attollere grꝫs
ſpūalib' epulis reficē ac eaꝝ pia cōſeruare
ꝓpoſita: necnō ea q̄ ꝓ illarū ꝗete ⁊ vtilitate
ꝓceſſerūt ap'lico munimine roborare: ꝗ̄to
ſexus feminei fragilitas ad ferēdū obſuā=
tie on' potiori fauore idigē noſcit'. Un̄ nos
in ſacra petri ſede meritis lꝫ inſufficiētib'
cōſtituti vt religio ꝗlibet dilatet' ⁊ florido de
cētiqꝫ cādore refulgeat luminoſiſqꝫ ſctimo=
nie radiꝫs ad exēplar imitatiōis enitescāt
operarias manus apponimus ⁊ ſtudiū effi=
cax impartimur vt eadē cultores cuiuſlꝫ re
ligionis annuente diuina grā preſentis in
ſtadio vite ſub ſāctoꝝ patrū regulis et in=
ſtitutis deo militantes: felicis triūphi bra
uium valeant adipiſci. Dudum ſiquidem
felicis recordationis Eugenio pape quar=
to predeceſſori noſtro ex parte dilectaꝝ in
chriſto filiarū abbatiſſarū ⁊ cōuentuū vni=
uerſorū monaſteriorū ſācti damiani ac mi
noriſſarū ſancte clare ordinis eiuſdem ſub
generalis miniſtri aliorumqꝫ officialiū or=
dinis fratrum minorum cura vbilibet con
ſtitutorum expoſito ꝙ ob vicarias decima
rum et caritatiuorum ſubſidiorum aliorū=
qꝫ onerum impoſitiōes tā ꝑ romane eccl'ie

eoꝝq; legatoꝝ ⁊ miniſtroꝝ incũbentia q̃ ꝓ
honorandis regibꝰ ⁊ principibus ac coita=
tum ſubuẽtionibus aplica auctoritate tũc
ordinatas conſtitutas atq; decretas necnõ
gabellas pedagia ⁊ grauamina aliaq; one
ra realia ꝑ ptãtes rectores ac regimina ſe=
ſecularia factas ipoſitas ⁊ illatas. petitio=
neſq; ⁊ exactiões q̃ rõne fructuũ q̃ in eorũ=
dẽ monaſterioꝝ ac locoꝝ agris ⁊ poſſeſſio=
nibus infra nõnullaꝝ cũ cura ⁊ ſine cura ec
cleſiarum limites ↄ̄ſiſtentes colligebant a
nõnullis illaꝝ rectoribus ⁊ bñficiatis facte
fuerãt. Tũc abbatiſſe moniales ↄuentꝰ mo
naſteria ac loca hmõi in tãtã paupertatem
inopiãq; venerãt: q̃ pia eoꝝ vota ꝑſoluere
nõ valẽtes in monaſterijs ac locis ipſis di=
uinus cultus adeo erat diminutꝰ: q̃ niſi ꝓ=
uidereur celeriter veriſimiliter formidaba
tur in eis extinctio obſeruãtie rľaris. Idez
eugeniꝰ ꝑdeceſſor ipſaꝝ abbatiſſaꝝ ⁊ mo=
nialiũ ſupplicationibꝰ inclinatꝰ: eas ⁊ ↄuen
tus monaſteria ⁊ loca hmõi cũ oībꝰ iuribꝰ
⁊ pertinẽtijs ac bonis eorũdẽ mobilibꝰ ⁊ im
mobilibꝰ q̃uiſcũq; tã exiſtentibꝰ q̃ futuris
ab omi iuriſditione dñio ⁊ ptãte quorũcun
q; legatoꝝ / patriarchaꝝ / archiepõꝝ / epõꝝ
nuncioꝝ / ⁊ alioꝝ quorũcũq; ordinariorum
iudiciũ ad iſtar ꝓuilegioꝝ ↄceſſoꝝ eis ꝑ pie
memorie Nicolaũ quartũ Bonifaciũ octa=
uũ ⁊ Johãnẽ vigeſimũ ſcḋm. Clementẽ ſex=
tũ Alexãdrũ quintũ. ⁊ Bñdictũ vndecimuz
romanos põtifices etiã predeceſſores nr̃os
exemit. ⁊ ꝑpetuo liberauit / ⁊ ſub beati petri
ac ſedis aplice ꝓtectiõe ⁊ ſua ſuſcepit. Illa
q; ſibi ⁊ ſucceſſoribꝰ ſuis romanis põtifici=
bus canonice intrãtibꝰ ac dicte ſedi dumta
xat ſubiacere voluit: ita q̃ legati ⁊ nũcij eiuſ
dẽ ſedis ac iudices ꝑfati ⁊ queuis alia pſo=
na ſcľaris vel rľaris eccľiaſtica vel munda
na quacũq; ꝑfulgeat dignitate: nullas i ab
batiſſas ↄuẽtꝰ monaſteria moniales ſeu lo
ca hmõi excoicatiõis ſñias ꝓmulgare vel
iuriſdictionẽ dñiũ aut ptãtẽ exercere poſſet
ꝓut in lr̃is dictoꝝ ꝑdeceſſoꝝ plenĩꝰ ↄ̄tinet.
Quare ꝓ parte dictaꝝ tã ſãcte marie regalis
de torde ſillas q̃ alioꝝ monaſterioꝝ ordi=
nis ſancte clare ꝑſertim i regno caſtelle cõ=
ſtitutoꝝ abbatiſſaꝝ ⁊ monialiũ nobis fuit
humilit ſupplicatũ vt exẽptioni liberatiõi
⁊ ſubiectiõi ꝑmiſſis oibuſq; aliis ⁊ ſingulis
i dictis lr̃is ↄ̄tẽtis ꝓ illoꝝ ſubſiſtẽtia firmio
ri robur aplice ↄ̄firmatiõis adijcere aliaſq;
i ꝑmiſſis ꝓuidere opportune de benignita
te aplica dignaremur. Nos igit hmõi ſup=
plicationibꝰ iclinati: exẽptionẽ liberatiõez
ſubiectionẽ ꝑdictas ⁊ ꝓut illas ↄcernũt oia

⁊ ſingula in dictis lr̃is cõtenta auc̃te aplica
tenore pñtiũ approbamꝰ ↄ̄firmamuſq; ſup=
plẽtes oẽs ⁊ ſingulos defectꝰ ſiq̃ forſan in=
teruenerit in eiſdẽ. Et inſuꝑ ꝑpetuo ſtatui=
mus ⁊ ordinamꝰ ipſiſq; abbatiſſis ⁊ cõuen=
tibus ac monialibꝰ auc̃te ⁊ tenore prefatis
ↄcedimꝰ q̃ ipſe etiã de q̃buſcũq; terrarũ ⁊
poſſeſſionũ ad eas legittime ꝑtinẽtibꝰ ⁊ ſpe
ctantibus quas etiã ꝑ alios q̃ eorũdẽ mo=
naſterioꝝ ſeruitores ⁊ ſubditos excoli ⁊ cul
tiuari faciũt ⁊ pro tpe facient: decimas pri
mitias aut cẽſus auc̃te th̃ aplica nõ impoſi
tas quibuſuis pſonis cuiuſcũq; dignitatis
gradus ſtatus ordinis vel ↄditionis fuerit
ſoluere minime teneant. nec ipſe aut ipſaꝝ
terraꝝ aut poſſeſſionuz coloni ſeu cultores
ob ſolutionẽ decimaꝝ primitiarum aut cen
ſus hmõi per quẽpiã moleſtari poſſint. aut
propterea ↄ̄tra eos ꝓcedi ⁊ penas aliquas
ꝓmulgari: decernẽtes irritũ ⁊ iane ſi secꝰ ſu
per his a quoq̃ q̃uis auc̃te ſciẽter vel igno
ranter ↄtingat attẽtari. nõobſtãtibꝰ ↄ̄ſtitu=
tionibꝰ ⁊ ordinatiõibꝰ aplicis ac ſtatutis cõ
ſuetudinibꝰ monaſterioꝝ ⁊ ordinis ꝑdicto
rũ iuramẽto ↄ̄firmatione aplica / et quauis
alia firmitate roboratis ceteriſq; cõtrarijs
quibuſcũq;. Nulli ergo oĩno hominũ liceat
hãc paginã nr̃e approbationis ↄ̄firmatiõis
suppletiõis ordinatiõis / ↄ̄ſtitutiõis / ↄceſſio
nis / ⁊ decreti ifrigere: vel ei auſu temerario
ↄ̄traire. Si quis aũt hoc attẽptare ꝑſũpſe=
ris indignationẽ oipotẽtis dei ⁊ btõꝝ petri
⁊ pauli apľoꝝ eiꝰ ſe nouerit icurſurũ. Datũ
rome apd ſctm̃ petrũ anno icarnatiõis dñi=
ce milleſimo q̃dringenteſimo ſeptuageſimo
quito ꝑdie nonas iulij põtificatꝰ. n. anno. iiij

¶ Sixtꝰ papa. iiij ↄcedit fr̃ibꝰ ꝑdicatori
ribus poſſe audire in cõfeſſione ⁊ abſoluere
forẽſes in abſẽtia ordinarij ac eis euchari=
ſtiã miniſtrare ⁊ aliqua vota cõmutare.

Sixtus epiſcopus
ſeruus ſeruoꝝ dei. Ad ꝑpetuaz
rei memoriã. Sedis aplice gra
tioſa benignitas pijs quarũlibet ⁊ ꝑſertim
ſublimiũ ac aliaꝝ ſub rľari caſtimonia dño
militãtiũ pſonaꝝ votis illis ꝑcipue ꝑ q̃ xp̃i
fideles ſuaꝝ aiaꝝ ſalutẽ deo ꝓpicio facilĩꝰ
adipiſci ⁊ eoꝝ deuotio augeri valeãt: liben
ter annuit. Sane pro parte tam chariſſimo
rũ nr̃oꝝ i xp̃o ferdinãdi ⁊ elizabeth caſtel=
le ⁊ legiõis regnoꝝ regis ⁊ regine illuſtriſ
ſimoꝝ: q̃ vicarij gñalis ⁊ vniuerſoꝝ prioꝝ
ac frm ordinis fratrũ ꝑdicatoꝝ reformato
rũ nũcupatoꝝ in dictis regnis ↄ̄ſiſtẽtiũ dile
ctoꝝ filioꝝ nobꝫ nuꝑ exhibita petitio ↄ̄tine

bat: vt ꝙ ſi predictus ꝛ pro tpe exiſtens ge
neralis vicarius in qualibet domo dicti or
dinis ei ſubiecta vbi eū pro tempore mora
ri contigerit: ac in eiꝰ abſentia ſinguli prio
res ſiue preſidētes ſingulaꝝ domorū dicti
ordinis nūc et pro tēpore exiſtētes: ac quat
tuor predicti ordinis profeſſores preſbyte
ri ydonei per vicarium ꝛ ſingulos priores
ſiue pſidētes predictos in ſingulis domibꝰ
deputandi: poſſint confeſſiones vtriuſq ſe
xus xp̄i fidelium forenſium ad ſingulas do
mos pdictas accedentiū: et ibidē propriu3
domiciliū nō habentiū: ac inibi confiteri vo
lentiū: totiēs quotiēs ibidē ꝯfitebunt libere
audire/ ꝛ eos ab oibus ꝛ ſingulis pctis ex=
ceſſibus ꝛ delictis per eos cōmiſſis ac con=
feſſis atq excoicationis ſentencijs ꝛ cenſu
ris et penis in ſingulos fideles pdictos in
genere vel in ſpecie ordinaria auctoritate
latis de quibꝰ ipi fideles ſe abſolui petierit
(dum tamen nō ſint ꝓpter q̄ ſedes predicta
ſit merito ꝯſulenda) in loci ordinarij abſen=
tia dūtaxat abſoluere ꝛ eis ſup pmiſſis pe
nitentiā ſalutarem iniūgere: ac vota pegri
nationis ꝛ abſtinētie per eoſdē fideles emiſ
ſa q̄ loci ordinarius ſi pn̄s eſſet commutare
poſſet: ꝛ ipſi fideles cōmode adimplere non
poterunt: ꝛ in ipſius loci ordinarij abſentia
in alia pietatis opera commutare: necnon
oibus ꝛ ſingulis xp̄ifidelibꝰ tā forēſibus q̄
in ciuitatibus ꝛ locis in qbꝰ domꝰ ipſe cōſi=
ſtunt cōmorātibus euchariſtie ſacramētu3
quocūq tpe (feſto reſurrectionis dn̄ice dum
taxat excepto) eorūdē fideliū parrochialiu3
eccl'iaꝝ rectoꝝ ꝛ quorūlibet alioꝝ licentia
minime requiſita miniſtrare poſſint perpe
tuo ſtatuerent ꝛ ordinarent. profecto deuotio
fideliū eorūdē ad domus fratrū predictorū
ex magno deuotionis feruore ꝓ ꝯſequēdis
ſpiritualibꝰ alimentis occurrētiū augeret:
ꝛ eorūdem fideliū anime ferculo diuini ſer=
monis decentiꝰ reficerent: ipſiq fideles ad
imitationē religionis huius faciliꝰ inuita=
rent. Nos igit q̄ ſingularū chriſti fidelium
animaꝝ ſalutē querimus: regis ꝛ regine ac
vicarij prioꝝ ꝛ fratrū pdictoꝝ in hac parte
ſupplicationibꝰ inclinati: aucte apoſtolica
tenore preſentiū ppetuo ſtatuimꝰ ꝛ ordina
mus ꝙ pdictꝰ ꝛ ꝓ tpe exiſtēs gn̄alis vicari
us: in qualibet domo dicti ordinis ei ſubie
cta vbi eū ꝓ tpe morari ꝯtigerit: ac in eius
abſentia ſinguli priores ſiue pſidentes ſin=
gulaꝝ domoꝝ dicti ordinis nunc ꝛ pro tpe
exiſtentes: ac quattuor dicti ordinis ꝓfeſſo
res preſbyteri idonei p vicariū ꝛ ſingulos
priores ſiue pſidentes pdictos in ſingulis

deputandi: poſſint cōfeſſiones vtriuſq ſexꝰ
xp̄i fideliū forenſiū ad ſingulas domos pre
dictas occurrētiū: ꝛ ibidē ꝓpriū domiciliu3
non habentium. ac inibi cōfiteri volentiu3:
totiens quotiēs ibidē ꝯfitebunt libere au=
diri: ꝛ eos ab oibus ꝛ ſingulis peccatis ex=
ceſſibus ꝛ delictis p eoſdem cōmiſſis ac cō=
feſſis necnō excoicationū ſentēcijs ꝛ penis
in ſingulos fideles pdictos in genere vel in
ſpecie ordinaria auctoritate latis de qbus
ipſi fideles ſe abſolui petierint (dū tamē ta
lia non ſint ꝓpter q̄ ſedes apl'ica pdicta me
rito ſit ꝯſulenda) in loci ordinarij abſentia
dūtaxat abſoluere: ꝛ eis ſup premiſſis peni
tēciam ſalutarem iniūgere: ac vota peregri
natiōis ꝛ abſtinentie p eoſdē fideles emiſſa
q̄ loci ordinarius ſi pſēs eſſet cōmutare poſ
ſet ꝛ ipſi fideles cōmode adimplere nō po=
terunt in ipſiꝰ loci ordinarij abſentia i alia
pietatis opera cōmutare: necnō oibus ꝛ ſin
gulis xp̄i fidelibus tā forēſibꝰ q̄ in ciuitati
bus ꝛ locis in qbus ipſe domꝰ cōſiſtunt cō=
morantibꝰ: euchariſtie ſacramētū quocūq
tēpore (feſto pdicto dūtaxat excepto) eorun
dē fideliū parrochialiū eccleſiaꝝ rectorum
abſentiū ꝛ quorūlibet alioꝝ licētia minime
reqſita: miniſtrare libere et licite poſſint et
valeāt (parce tn̄) ne q̄rele inde eueniāt. Nō=
obſtātibus cōſtitutionibꝰ ꝛ ordinatiōibus
apoſtolicis ceteriſq cōtrarijs quibuſcunq.
Nulli ergo omnino hominū liceat hanc pa
ginam noſtroꝝ ſtatuti ꝛ ordinationis infri
gere: vel ei auſu temerario cōtraire. Si qs
autem hoc attēptare preſūpſerit: indigna=
tionē oipotētis dei ac beatoꝝ petri ꝛ pauli
apoſtoloru3 eius ſe nouerit incurſurū. Da=
tū rome apud ſanctū petrū Anno incarna=
tionis dn̄ice milleſimo quadringenteſimo
ſeptuageſimo ſeptimo quinto idus Junij.
Pontificatus noſtri. Anno ſeptimo.

¶ Sixtꝰ papa. iiij. reprobat quādam cō=
firmationē calixti. iij. ſup ꝯſtitutione boni=
facij. viij. incipiēte. Sup cathedrā reprobā
te p̄uilegia ꝯtra eādē ꝯſtitutionē conceſſa q̄
idē ſixtus approbat reprobādo reuocatio=
nes taliū p̄uilegioꝝ vltra vel ꝯtra dictā cō=
ſtitutionē. Sup cathedrā a ſuis pdeceſſori
bus ſicut a Bn̄dicto. xi. ꝛ alijs ꝯceſſorum a
dicto Calixto tercio ꝛ alijs ſuis pdeceſſori=
bus quomodocunq factas.

Sixtus eps̄ ſeruꝰ ſeruorū
dei ad ppetuā rei
memoriā. Qz i futuroꝝ euēti=
bꝰ ſic hūani fallit incertitudo
iudicij vt qđ ꝯiectura pbabili
ꝛ interdū attēta conſideratiōe

vtile ⁊ ad pacẽ ⁊q̃etẽ tẽdere videbatᷣ reperi
ri dãnoſũ iurgijs ⁊ diſſentiõib⁹ plenũ qñqꝫ
cõtigat: nõ debet repꝛehẽſibile iudicari: ſi ro
man⁹ põtifex q̃ a ꝑdeceſſorib⁹ ſuis ex cau=
ſis veriſilr̃ ꝓbabilibus ſũt ſtatuta cognitio
ꝙ ex eis diſſẽtiões ⁊ iurgia īter ꝑſonas quaſ
libet preſertim eccl'iaſticas oriãtur: ne no=
xe grauiores exituſqꝫ peiores īn ꝓdeãt: re
uocat ⁊ annullat ⁊ ī ſtatũ p̃ſtinũ reducit ꝓ=
ut in dño proſpicit ſalubꝛiter expedire. Du
dũ ſiq̃dẽ poſtq̃ꝫ fe. re. bonifaci⁹ papa. viij. p̃
deceſſor nr̃ nõnullis diſcordijs q̃ inter pre=
latos ⁊ parrochialiũ eccl'iarũ rectores ⁊ or
dinũ mẽdicãtiũ ffes ꝑ diuerſas mũdi ptes
cõſtitutos exorte erant: ſua q̃ incipit. Sup
cathedrã cõſtitutiõe finẽ īponẽ curauerat
fueratqꝫ conſtitutio ꝑdicta ꝑ pie memorie
clemẽtẽ papã v. etiã predeceſſorẽ noſtrũ in
cõcilio viẽneñ. innouata ac ꝑ pie memorie
ioãnẽ papã. xxij. ſilr̃ predeceſſorꝫ nr̃ꝫ ad
heremitarũ ſcti Auguſtini ⁊ btiſſime dei ge
nitricis ſemꝑqꝫ ꝟginis marie de mõte car=
meli ordinũ ꝓfeſſores extẽſa. Nõnulli alij
romani põtifices etiã predeceſſores nr̃i vt
oẽm inter fratres ⁊ ꝑlatos ac rectores pre=
fatos cõtẽtionũ occaſiõem de medio ſbm̃o
uerẽt: dictoꝝ mẽdicãtiũ ordinũ ꝓfeſſorib⁹
tã in gñe q̃ꝫ in ſpecie ex diuerſis rõnabilib⁹
cauſis varia priuilegia aduerſus cõſtitu=
tiõis predicte tenorẽ ⁊ illius declarationẽ
⁊ interꝑtationẽ cõceſſerãt: ⁊ deiñ pie memo
rie calixto pape. iij. etiã predeceſſori noſtro
ꝑ nõnullos epõs alioſqꝫ ſuperiores ꝑlatos
necnõ parrochi aliũ eccl'iarũ rectores expo
ſito: ꝙ aliqui dictoꝝ ffm ſe ſpãlr̃ q̃ ab ipſa
ſede in eoꝝ fauorẽ aduerſus cõſtitutionẽꝫ
eãdẽ emanaſſe aſſerebãt priuilegioꝝ con=
ceſſionũ ⁊ indultoꝝ pretextu ne ad dicte cõ
ſtitutiõis obſeruationẽ ꝯpelli poſſẽt tuebã
tur in eorũdẽ cõquerentiũ ⁊ parrochialiũꝫ
eccl'iarũ preiudiciũ ⁊ grauamẽ variaqꝫ pro
pterea inter eoſdẽ ꝑlatos rectores et ſacer
dotes ac ffes iurgia ⁊ cõceſſiões ac ſcãda=
la exorta erãt ⁊ oriebãtur indies q̃bus ob=
uiaretᷣ ſi cõſtitutio predicta obſeruaretur
par eundẽ calixtũ predeceſſorẽ accepto ꝙa
nõnullis ex ip̃is ꝑlatꝫ rectorib⁹ curatis ⁊ ſa
cerdotib⁹ cõtra tenorẽ prefate ꝯſtitutiõis
dictis ffib⁹ graues iniurie ac moleſtie infe
rebãtur: idẽ calixtus ꝑdeceſſor cupiẽs hu=
iuſmõi iurgijs cõtentiõibus ⁊ ſcãdalis ob=
uiare cõſtitutionẽ ⁊ illius innouationẽ ⁊ ex
tẽſionẽ ꝑdictas iuxta illarũ ſeriẽ ⁊ cõtinẽtiã
in oib⁹ ⁊ ꝑ oĩa ſeruari debere ſtatuit ⁊ ordia
uit ꝙ q̃cũqꝫ ꝑuilegia cõceſſiões et idulta ſi
q̃ a q̃buſuis romanis pontificib⁹ ꝑdeceſſori

bus ſuis aduerſus cõſtitutionẽ ⁊ inouatio
nẽ ac declarationẽ ꝑdictas ſub quacũqꝫ ꝟ=
boꝝ forma et cũ q̃buſuis irritãtibus decre
tis ⁊ talib⁹ ꝙ eis ꝑ quaſuis alias lr̃as apo
ſtolicas etiã facieñ plenã et expſſã ac de ꝟ=
bo ad ꝟbũ de illoꝝ totali tenore mẽtionẽ ⁊
ſilr̃is effectus vel maioris cautele derogato
rijs clauſulis qualr̃cũqꝫ derogari neq̃ret ſi
ue motu ꝓprio ſiue quouis reſpectu ꝓ qui
buſuis ordinib⁹ ſeu eoꝝ domibus ⁊ locꝫ in
gñe vel ī ſpecie emanaſſẽt illoꝝ vſus q̃ꝫtũ=
cũqꝫ cõtinuata poſſeſſiõe nullatenus obſi=
ſteñ caſſauit reuocauit ⁊ annullauit ac de=
creuit nullius eẽ roborꝫ vel momẽti ꝓut in
eiſdẽ priuilegijs ⁊ quibuſdã lr̃is ipſius Ca
lixti ꝑdeceſſoris ſup ſtatuto ⁊ reuocatione
hmõi ꝯfectis et librꝫ cãcellarie apl'ice de il
lius mãdato deſcriptis plenius ꝯtinetᷣ. Cũ
aũt ſicut experiẽtia efficax rerũ mgr̃a poſt
modũ mõſtrauit ⁊ nos ipſi tũc tꝑis ī minori
bus cõſtituti dũ gñalatus ord̃. fra. mi. fũge
bamur officio vidimus ex ipſius Calixti ꝑ
deceſſoris nr̃i lr̃is ⁊ ꝑuilegioꝝ reuocatione
preter ip̃ius Calixti ꝑdeceſſoris intẽtũ q̃ꝫ=
plurima iurgia lites diſſẽſiões ⁊ ſcãdala ex
orta varieqꝫ appellatiões ꝓ eorũdẽ ffꝫ par
tẽ ad ſedẽ apl'icam iterpoſite ⁊ q̃rele delate
fuerit: ac ꝓpterea idẽ ꝑdeceſſor ſctẽ romãe
eccl'ie vicecãcellario et ī lr̃arũ apl'icarũ ex=
peditiõe ſibi aſſiſteñ abbꝛeuiatorib⁹ ne di
ctarũ lr̃arũ copiã cuiq̃ꝫ traderẽt inhibuerit
dubitaturqꝫ veriſilr̃ ꝙ niſi lr̃e ꝑdicte Calix
ti ꝑdeceſſoris ꝑfati reuocẽtur ex iñ indies
ſint maiora ſcãdala ꝓuẽtura. Nos q̃rũcũ=
qꝫ cauſarũ premiſſaꝝ occaſiõe depẽdẽtiũꝫ
ab eiſdẽ tã ī romana curia q̃ꝫ extra eã pen=
dẽtiũ corã q̃buſcũqꝫ iudicibus tã ordiarijs
q̃ꝫ a ſede apl'ica vl' alias delegatis ī q̃cũqꝫ
inſtãtia etiã appellatiõis ſtatus iudicũ et
collitigãtiũ noĩa et cognoĩa dignitates ꝑñ
tibus ꝓ expſſis hñtes: illaſqꝫ ad nos harũ
ſerie aduocañ et litẽ penitus extingueñ: ac
voleñ hmõi cõtẽtiõibus diſcordijs et ſcan=
dalis q̃ꝫtũ poſſumus obuiare motu ꝓprio
nõ ad ipſoꝝ ffm vel alterius ꝓ eis nobꝫ ſu
per hoc oblate petitiõis inſtãtiã ſꝫ de nr̃a
mera liberalitate eiuſdẽ Calixti ꝑdeceſſorꝫ
ꝑdictas lr̃as et ī eis cõtẽtã ꝑuilegiorũ ꝯceſ
ſionũ et idultoꝝ hmõi reuocationẽ: ⁊ ſi q̃ ō
ſup ab alijs predeceſſoribus romãis põtifi
cibus approbatiões emanarũt: auc̃te apl'i
ca tenore p̃ñtiũ ⁊ ex certa nr̃a ſcientia reuo
cam⁹ caſſam⁹/ irritam⁹/ ⁊ ãnullam⁹ et de li
bris ac regiſtris q̃buſlibet deleri mãdam⁹
et ꝑuilegia ꝯceſſiões et indulta ꝑdicta illa
oĩa q̃liacũqꝫ ſint ac ſi de ꝟbo ad ꝟbũ ĩſererẽ

tur p̄ntibꝰ ꝑ expꝛeſſis h̄ntes ī ſuos plenū ꝑ=
ſtinū robur: necnō ꝑfatos mēdicātes f̄res
q̄bꝰ ꝯceſſa ſūt ī gn̄e ꝛ ī ſpecie q̄ ad illoꝝ to=
talē ī p̄teritꝫ p̄ntibꝰ ꝛ futuris negocijs ꝯſe=
queñ effectū ī p̄ſtinū reñ ſtatū ī q̄ vez erāt
anteq̄ l̄re Caliẋti ꝛ reuocatio h̄mōi q̄ḡlibet
emanarēt plenarie reſtituimꝰ / reponimꝰ /
ꝛ reītegramꝰ decerneñ ea oīa ī ſuis ꝓꝛibꝰ
viribꝰ ꝛ efficacia fore ꝛ effectū etiā quo ad
p̄terita ꝑ appellatiōe pēdētia negocia ſoꝛ=
tiri debēi oībꝰ ꝛ ꝑ oīa ꝑiñ ac ſi p̄fati Caliẋ=
ti p̄deceſſoꝛꝫ ꝛ ī illis ꝯtēta reuocatio p̄dicta
nullatenꝰ emanaſſēt: necnō irritū et inane ſi
ſecꝰ ſuꝑ his a quoq̄ q̄uis auc̄te ſciēter vel
ignoꝛāter ꝯtra illa attēptatū foꝛſā eſt ha=
ctenꝰ vl̄ ī poſteꝝ cōtigerit attēptari. Et ni=
chilominus venerabilibꝰ f̄r̄ibꝰ n̄ris beſareñ
ſabineñ mioꝝ: ꝛ guillelmo hoſtieñ heremi=
taꝝ ſc̄ti auguſtini ꝛ b̄tiſſime dei genitricis
marie de mōte carmelo ac alano peneſtri=
neñ p̄dicatoꝝ ep̄is ordinū p̄dictoꝝ nūc ꝛ ꝑ
tp̄e exiſteñ ꝓtectoꝛibꝰ ī romana curia ſc̄tē
Ro. eccl̄ie cardialibꝰ ꝑ ap̄lica ſcripta man=
damꝰ: q̄tīs ō̄lꝫ eoꝝ ꝑ ſe vl̄ aliū ſeu alios p̄=
miſſa oīa vbi [illegible] opꝰ fuerit ipſiſq̄ deſuper
fuerit req̄ſiti ſolēnit̄ publicari: ꝛ ordi ſue ꝓ=
tectiōi ꝯmiſſo ac illiꝰ ꝓfeſſoꝛibꝰ ī p̄miſſis ef=
ficacꝫ defēſiōis p̄ſidio aſſiſteñ faciāt eos pa=
cifica poſſeſſiōe vl̄ q̄ſi exēptionū ꝛ p̄uilegio=
rū p̄dictoꝝ gaudē: nō ꝑmittētes eos cōtra
illoꝝ vl̄ cuiuſlꝫ eoꝝ tenoꝛē ꝑ locoꝝ oꝛdina=
rios ꝛ ꝑrochialiū eccl̄iaꝝ rectoꝛes ac quoſ=
cūq̄ alios ī debite moleſtari: ꝯtradictoꝛes ꝑ
cēſurā eccl̄iaſticā appellatione poſtpoſita
cōpeſcēdo: ac legittimis ſuꝑ his h̄ndis ſer=
uatꝫ ꝓceſſibꝰ eos q̄tiēs opꝰ fuerit iteratꝫ vi=
cibꝰ aggrauare ꝓcurēt: inuocato ad hoc ſi
opꝰ fuerit auxilio brachij ſecularꝫ. Nō obſtā=
tibꝰ pie mēoꝛie Bonifacij pape. viij. etiā p̄=
deceſſoꝛꝫ n̄ri ꝛ alijs ap̄licꝫ ꝯſtitutiōibꝰ q̄bꝰ
cauet̄ ne q̄s extra ſuā ciuitatē ꝛ dioceſim niſi
in certꝫ exceptꝫ caſibꝰ ꝛ ī illis vltra vnā die=
tā ad iudiciū euocet̄ ſeu ne iudices a ſede
ap̄lica deputati extra ciuitatē ꝛ dioceſꝫ ī q̄bꝰ
deputati fuerit ꝯtra q̄ſcūq̄ ꝓcedē aut alij
vel alijs vices ſuas cōmittē p̄ſumāt ꝛ de dua=
bꝰ dietꝫ ī ꝯcilio gn̄ali ac alijs ap̄licꝫ ꝯſtitu=
tiōibꝰ ꝯtrarijs q̄buſcūq̄ ſeu ſi locoꝝ oꝛdina=
rijs ꝛ ꝑrochialiū eccl̄iaꝝ rectoꝛibꝰ vl̄ q̄buſ=
uis alijs cōiūctī vl̄ diuiſiꝫ a ſede p̄fata ī dl̄=
tū exiſtat ꝙ īterdici ſuſpēdi vl̄ excōicari āt
vltra vl̄ extra certa loca ad iudiciū euoca=
ri nō poſſit ꝑ l̄ras a[illegible]licas nō facieñ. plenā
ac expꝛeſſā ac ď ꝟbo ad ꝟbū ď ī dl̄to h̄mōi mē=
tionē: ꝛ q̄lꝫ alia dicte ſedis ī dl̄gētia gn̄ali vl̄
ſp̄ali cuiuſcūq̄ tēoꝛꝫ exiſteret ꝑ quā p̄ntibꝰ
nō expꝛeſſā vl̄ totalr̄ nō īſertā h̄mōi dictꝫ ꝓte=
ctoꝛibꝰ facte ꝯmiſſiōis explicatio impediri
poſſit q̄ūolꝫ vel differri ꝛ de q̄ cuiuſq̄ toto
tenoꝛe h̄nda ſit in n̄ris l̄ris mētio ſpecialis.
Nl̄li ḡ oīno hoīꝫ liceat hāc paginā n̄re ad=
uocatiōis / volūtatꝫ / extīctiōis / reuocatiōis /
caſſatiōis / irritatiōis / annullatiōis / mādā=
ti / reſtitutiōis / repoſitiōis / reītegrationis /
ꝛ decreti infringere vel ei auſu temerario
contraire. Si quis autem hoc attentare ꝓ=
ſumpſerit indignationem omnipotētis dei
et beatoꝛum petri et pauli apoſtoloꝝ eiꝰ
ſe nouerit incur ſurū. Datum rome apud
ſāctū petrū. Anno incarnationis d̄nice. M.
cccc. lxxj. vij. idꝰ decēbꝛꝫ Pontꝫ n̄ri Anno. i.

¶ Siẋtus papa. iiij. eximit f̄res a q̄cūq̄ iu=
riſdictiōe inquiſitoꝝ heretice prauitatis.

SIxtꝰ ep̄s ec. Dilectis filijs ma=
giſtro generali ꝛ vniuerſis f̄r̄i=
bus ſacri oꝛdis gl̄ioſiſſime dei
genitricis ſemꝑq̄ virginis marie de mōte
carmeli p̄ntibꝰ et futuris. Salutē ꝛ ap̄licā
b̄ndictionē. Sacer oꝛdo veſter ī agro d̄nico
diuina diſpoſitiōe plātatus ꝛ glorioſiſſime
dei genitricis marie titulo ſpecialiter inſi=
gnitus: apoſtolicis gratijs digne mere=
tur attolli: cum illius profeſſoꝛes relegatis
a ſe mundanis illecebꝛis celeſtium contem=
plationi vacantes inſiſtūt iugiter profe=
ctibus animarum: propter que ad dictum
oꝛdinem a plurimis romanis pontificibus
predeceſſoꝛibus noſtris ꝛ etiā a nobis mul=
tipliciter approbatū apoſtolice conſidera=
tionis intuitum dirigētes: ad ea libēter in=
tendimus per que profeſſoꝛes ipſi nullum
eterne pacis patiātur excidiū / nullumq̄ re=
ligionis ſtatus perferat detrimentum: ſed
ab omni moleſtia liberi eo deuotius diui=
no cultui ac ſalutis intendant operibꝰ: quo
ſtatus eoꝛum quie[illegible]oꝛ fuerit ipſiſq̄ amplio=
ri cognoſcantur libertate dotati. Sane lꝫ
dudū fe. re. Iohānes papa. xxij. predeceſſoꝛ
noſter vos ꝛ oꝛdinē veſtrū predictū ac eccl̄i=
as / [illegible]ratoꝛia / domos / ꝛ loca q̄cūq̄ tūc ꝛ ꝓ
tēpoꝛe exiſtentia ad eundē oꝛdinē ſpectan=
tia cū in eis degentibus vtriuſq̄ ſexus per=
ſonis ac omnibus rebus bonis iuribus et
pertinencijs ſuis in ius et ꝓprietatē bea=
ti petri ap̄loꝝ principis ꝛ ſācte ſedis apo=
ſtolice aſſumpſerit: voſq̄ et illa a cuiuſcūq̄
dioceſani ꝛ alterius poteſtate iuriſdictione
ac d̄nio in perpetuū proꝛſus ꝛ oīno exeme=
rit: decernendo extunc vos et oꝛdinem ip=
ſum: necnon eccleſias / oꝛatoꝛia / domos / et
loca prefata cū perſonis / rebus / bonis / iu=

ribus ⁊ ptinentijs ſupradictis ſoli romano
pontifici ⁊ dicte ſedi tā in ſpūalibus ꝙ̄ ī tē
poralibꝰ abſqꝫ vllo medio ſubiacere: ita ꝙ
nec locoꝝ ordinariū nec alia ꝗuis eccl'iaſti
ca pſona ī vos ⁊ ordinē ac eccleſias/orato
ria/domos/loca/pſonas/res ⁊ bona pdicta
vtpote prorſꝰ exēpta poſſent excoīcatiōis/
ſuſpēſiōis/aut interdicti ſētēcias ,pmulga
re: vel alias poteſtatē ſeu iuriſdictionē ali
quā exercere. Qꝫ ſi forſan ſcꝫ in cōtrarium
a quoqꝫ attēptatū foret: illud oīno eſſe irri
tū ⁊ īane. Poſtmodum etiā bone memorie.
Clemēs papa ſextꝰ ſimilit pdeceſſor nr̄ vo
bis ⁊ ſucceſſoribꝰ vr̄is ppetuo īdulſerit: vt
pfati Johānis pdeceſſoris exēptiōe in ſuo
robore pmanēte: etiā corā ꝗbuſcūqꝫ dioceſa
nis ⁊ locoꝝ ordinarijs rōne delicti cōtractꝰ
ſeu rei de qua agerēt ꝯueniri vel īpeti nul
latenꝰ poſſitis: pie memorie. Innocētij pa
pe quarti etiā pdeceſſoris nr̄i ⁊ alijs ꝯſtitu
tionibꝰ aplicis cōtrarijs nōobſtañ ꝗbuſcun
qꝫ: decernēdo extūc ſimilit irritū ⁊ īane, ſi ſe
cus ſup hijs a quoqꝫ quauis auctē ſcienter
vel ignorāter ꝯtigerit attēptari. Tamē ſi
cut nobis dilectꝰ filiꝰ xpofórꝰ martignonꝰ
modernꝰ ſacri ordinis vr̄i gñalis magiſter
nup expoſuit: ꝙ nōnulli inꝗſitores heretice
prauitatꝫ etiā mēdicātiū ordinū ,pfeſſores
in diuerſis mūdi ptibꝰ ꝯſtituti minꝰ veraci
ter aſſerētes: quoſdā vr̄i ordinis etiā ſacre
theologie profeſſores ſeu bachalarios res
veſanas ⁊ fidei articulis ꝯtrarias ī ſuis ſer
monibꝰ aut diſputationibꝰ affirmare: vos
⁊ ,pfeſſores hmōi veſtros ,ppterea multipli
cit vexare: ⁊ ꝯtra eos īꝗrere ac ,pcedere ex
ꝗſitis modis nō verent in ipſiꝰ vr̄i ordinis
vilipēdiū ⁊ vr̄m nō modicū detrimētū. Qua
re dictꝰ xpoforus nobis hūilit ſupplicauit
vt vobis vr̄oqꝫ ſtatui ⁊ ꝗeti ſup his oppor
tune ,puidere de benignitate aplica digna
remur. Nos igit attētꝫ exēptiōe ⁊ īdulto p
miſſis ac ex certꝫ alijs rōnabilibꝰ ad id aīm
nr̄m īducētibꝰ cauſis: hmōi ſupplicatiōibus
īclinati vos oēs ⁊ ſingulos ac ꝗ nūc ſūt ⁊ ,p
tpe erūt eiuſdē vr̄i ordis ,pfeſſores ab oī iu
riſdictiōe dñio ⁊ ptāte eorūdē inꝗſitoꝝ ſimi
lit nūc ⁊ ,p tpe exñtium auctē aplica tenore
pñtiū prorſꝰ ⁊ oīno eximimꝰ ac ppetuo libe
ramꝰ ita ꝙ deīceps hmōi heretice prauita
tis inꝗſitores etiā ordinū mēdicātiū ſupra
dicta aut alia quauis occaſione vel cā ꝯtra
vos aut dicti ordinis vr̄i pſonas nullatenꝰ
inꝗrere ,pcedere aut iuriſdictionē aliquā ī
vos exercere quoquomō valeāt ſub excoīca
tiōis late ſnīe pena quā ꝗlibet ꝯtrafaciens
eoipſo incurrat. Sed teneamini ſolū corā

nobis et ſucceſſoribus noſtris romanis pō
tificibus canonice intrantibus aut dicti or
dinis vr̄i ,ptectore vel curie cauſarū came
re aplice generali auditore in cauſis fidei
aut officiū inquiſitoꝝ eorūdē cōcernentibꝰ
de iure reſpondere: cū pdicatoꝝ ⁊ minorum
ordines dicant ſimilibus puilegijs inſigni
ti: decernētes exnūc irritū ⁊ inane ſi secꝰ ſu
per his a quoqꝫ ꝗuis auctē etiā aplica ſciē
ter vel ignorāter ꝯtigerit attētari. Et nichi
lominus nūc ⁊ ,p tpe exñti dicti ordinis vr̄i
,ptectori oībuſqꝫ ⁊ ſingulis platis ⁊ alijs p
ſonis eccl'iaſticis in dignitate ꝯſtitutis: nec
nō cathedraliū eccl'iaꝝ etiā metropolitana
rū canonicis p aplica ſcripta mādamꝰ: qua
tenꝰ ipſi ⁊ ꝗlibet eoꝝ p ſe vel aliū ſeu alios
dū ⁊ ꝗtiens opꝰ fuerit ac ſup hoc ,p pte vr̄a
reſpectiue fuerit reꝗſiti: vobis ī pmiſſis effi
cacis defēſiōis pſidio aſſiſtētes ⁊ pmiſſa oīa
⁊ ſingula vbi ⁊ qñ expedire cognouerint ſo
lēniter publicātes: nō pmittāt vos vel ali
quē vr̄m ꝯtra pñtiū tenorē p quoſcūqꝫ inꝗſi
tores quomodolibet īquietari ſeu moleſta
ri: ſꝫ eos omēs ⁊ ſingulos quos eis ꝯſtiterit
hmōi excoīcatiōis ſnīam incurriſſe: quotiēs
ſuper hoc pro parte veſtra aut alicuius ve
ſtrū fuerit reꝗſiti: ī eccleſiis ⁊ alijs locis vbi
eis videbit excoīcatos publice denūcient ⁊
ab alijs denūciari ac ab oībus arctiꝰ euita
ri faciāt: donec debita ſatiſfactiōe puia me
ruerit ab eadē excoīcatiōis ſnīa abſolutio
nis bñficiū obtinere. ꝯtradictores p cēſurā
eccleſiaſticā appellatiōe poſtpoſita ꝯpeſcē
do nōobſtātibꝰ ꝯſtitutiōibꝰ ⁊ ordīatiōibus
aplicis etiā illis q̄ in lr̄is quas ordinibꝰ mi
noꝝ ⁊ pdicatoꝝ ꝯfirmauimus ⁊ quas vul
gus mare magnū appellat ꝯtinētur: necnō
pdictoꝝ inquiſitoꝝ etiā mēdicātiū ⁊ eoꝝ or
dinū iuramēto ꝯfirmatiōe aplica vel qua
uis alia firmitate roboratis. ſtatutis. ꝯſue
tudinibus/puilegijs ⁊ indultis. ꝗbus oībus
etiā ſi de illis eoꝝqꝫ totis tenoribus ſpālis
ſpecifica ⁊ expſſa mētio pñtibus habēda fo
ret: tenore pñtiū quo ad pmiſſa derogamꝰ
⁊ illa ,p īfectis haberi volumus: ꝯtrarijs ꝗ
buſcūqꝫ. Aut ſi īꝗſitoribus ⁊ eoꝝ ordībus
predictis vel ꝗbuſuis alijs coīter vel diui
ſim a ſede pdicta īdultū exiſtat. ꝙ interdici
ſuſpendi vel excoīcari nō poſſint p lr̄as apo
ſtolicas nō facientes plenā ⁊ expſſā ac de ver
bo ad vbū de indulto hmōi mentionem: et
qualibet alia dicte ſedis īdulgētia generali
vel ſpāli cuiuſcūqꝫ tenoris exiſtat: p quā p
ſentibus nō expreſſam vel totaliter nō inſer
tā effectꝰ earū impediri valeat quōlibꝫ vel
differri: ⁊ de qua cuiuſqꝫ toto tenore habēs

da ſit i nr̄is lr̄is mētio ſpālis. Ceterū q2 dif cile admodū foret pn̄tes lr̄as ad ſingulas ꝓuīcias ac loca originalr̄ deſtinare: volu= mus ⁊ dicta auct̄e decernimus ꝙ trāſum ptis earū cū pn̄tib⁹ debite collationatis ac manus notarij publici ſubſcriptiōe necnō ꝓ tp̄e exn̄tis dicti ordis ꝓtectoris aut ali= cui⁹ archiep̄alis ſeu ep̄alis vel p̄dicti gn̄a= lis auditor꜀ cāꝝ camere aplice ſeu alteri⁹ eccl̄iaſtice curie ſigillo munitis ea ꝓrſ⁹ in iudicio ⁊ extra iudiciū vbicūqꝫ exhibita fue rit vl̄ oſtēſa fides adhibeat̄ indubia: acſi ipſe originales lr̄e forēt exhibite vl̄ oſtēſe. Nulli ergo omnino holm liceat hāc pagi nā nr̄e exētiōis/ liberatiōis/ ꝯſtitutiōis/ mā dati/ derogatiōis volūtat꜀ ⁊ decreti ifrigē vl̄ ei auſu temerario cōtraire Si qs aūt h⁰ attēptare p̄ſūpſerit: indignationē oīpotēt꜀ dei ⁊ btōꝝ petri ⁊ pauli aplꝛ eꝝ ei⁹ ſe nouerit icurſuꝝ. Datū rome apd̄ ſāctū petrū. anno incarnationis dn̄ice. M.cccc.lxxvii. x. kl̄s. Maij. Pontificatus noſtri. Anno .vj.

¶ Six. papa. iiij. determiat quādā alterca tionem inter fratres predicatores ⁊ cleruꝫ natiōis germa[...]e.

¶ Dilecto filio gn̄ali mgr̄o ordis p̄dicato.

¶ Sixtus papa quartus

Dilecte fili Salu tē ⁊ aplicā bn̄dictionē Q2 cuꝫ inter dilectos filios cleꝝ natio nis germāie ⁊ religioſos ordi nū mēdicātiū ꝯtrouerſia vige at ⁊ qb⁹ de cauſis orta ſit ex oratoribus ab ip̄o clero ad nos nuprime miſſis itelleximꝰ Et potiſſime iſte eē dn̄r de ſolutione vcꝫ de cimarū a qua mēdicātes ip̄i ſe penit⁹ volūt eſſe immunes. De corporibus defūctoruꝫ ad parrochiales eccl̄ias ꝓ vltimo vale (vt ꝓuerbiū eſt, deferendo priuſqꝫ i eccl̄ijs ip̄o ruꝫ religioſoꝝ humenẗ. Et poſtremo ſacra mentis euchariſtie ⁊ extreme vnctionis mi niſtrādis. Sup q̄ mēdicātib⁹ ip̄is in caſu in q̄ presbyteri parrochiales ſacramēta ipſa illis q̄ mendicantib⁹ confitebanẗ negarent ab aplica ſede ē attributa facultas: cōſide= rauim⁹ oīa diligēter oratoreſqꝫ ip̄os ordi= nūqꝫ ipſoꝝ ꝓcuratores a nonnullis vene= rabilibus fratribus noſtris ſancte romane eccleſie cardinalibus audiri ſepe fecimus ⁊ audiuimus noſipſi. Et qm̄ talia pro vtraqꝫ parte adducta in memoriam fuerunt vt ꝓ babilib⁹ cauſis initi viderenẗ. Nos quādā mediā viā ſecuti moduꝫ inuenim⁹ auctore dn̄o q̄ cōueniētiſſim⁹ eſt ad hm̄oi ꝯtrouerſi as tollēdas. ⁊ ad nutriēdum inter clerum ⁊

religioſos p̄dictos iuxta euāgelicā doctri= nam debitā charitatē. ipſis etiā dictoꝝ or= dinū ꝓcuratoribus q̄ hm̄oi negociū proſe= quebanẗ preſentib⁹ ⁊ intelligētib⁹. Modus aūt a nobis excogitatus talis ē vcꝫ quo ad decimas mendicātes ipſi remaneāt in ipſo ſtatu in quo tp̄e p̄deceſſoꝝ nr̄oꝝ romanoꝝ pontificū erant ⁊ ꝙ cōtenti eſſe debeāt eo iu re q̄ hm̄oi decimas habuerint. In ſepultu= ris vero ⁊ vale vltimo cōſuetudo vbi viget ſtet ſeruariqꝫ iuiolabilr̄ debeat id eſt ꝙ cor pora ad parrochiales eccl̄ias deferantur ⁊ alia ꝯſueta ſeruentur ita tn̄ ꝙ ſpoliatio cor porū extorſiones ⁊ pacta illicita a iure re= probata ob q̄ ſup hac re diſcordia orta dici tur (q̄ ⁊ ſub excoicationis late ſn̄ie pena de= inceps fieri ꝓhibem⁹) penit⁹ ceſſent. In ad miniſtratione aūt ſacramētoꝝ p̄dictoꝝ cō= ſiderātes nos ꝙ in euētu negatiōis p̄miſſe ſup illoꝝ admiſtratiōe mendicātib⁹ fuit cō ceſſa facultas ꝑ oportunū ⁊ neceſſariuꝫ ad oēm diſcordie fomitē āputanduꝫ duxim⁹ ꝙ p̄ſbyteri parrochiales ſacr̄a hm̄oi his qui mēdicātib⁹ fuerit ꝯfeſſi: abſqꝫ legittimis cau ſis (illis vcꝫ q̄ in iure exꝑſſe ſūt) denegātes eādem excōicatiōis late ſn̄ie penā incurrāt quā mēdicātes xp̄i ſacramēta eccleſiaſtica miniſtrādo icurrerēt iuxta cōſtitutionē feli cis recordationis clemētis pape quinti nr̄i p̄deceſſoris q̄ incipit religioſi. in titulo de priuilegijs. Hec eſt nr̄a in premiſſis volun tas et mandamus abſqꝫ dictorum ordinuꝫ in religs p̄iudicio quā etiā nōnullis vene= rabilib⁹ fr̄ib⁹ nr̄is archiep̄is dicte natiōis germanie i quoꝝ ꝓuincijs dicte cōtrouerſe vigēt ꝑ nr̄as lr̄as intimam⁹: vt ⁊ ip̄i oīa ob ſeruēt ⁊ in dioceſib⁹ ac ꝓuincijs ſuis obſer uari faciāt. Cōmendam⁹ etiā ip̄i⁹ mēdicā= tib⁹ p̄dictas hortātes vt eas benignitate patna ꝓſequi velint. Teqꝫ hortamur dile= cte fili ⁊ monem⁹ att[...]ti⁹ vt eiſdē archiep̄is et alijs p̄latis: debitā reuerētiā debitūqꝫ ob ſequiū a tuis oīb⁹ facias exhiberi: paſtores em̄ ſūt aiaꝝ ⁊ i dignitate eccl̄iſtica ꝯſtituti ſctōꝝ [...] ſucceſſoees aplorꝫ. Sic enim fiet vt mutue caritatis ⁊ reuerētie ſtudio pax inter eos vigeat et concordia omni diſcor= die fomite amputato. Nōobſtan. ꝯſtitutio nibus et ordinationibus apoſtolicis etiaꝫ ſub quibuſcunqꝫ cenſuris editis: quibus ꝓ p̄miſſaꝝ obſeruatione derogamus expreſ ſe ceteriſqꝫ contrarijs quibuſcunqꝫ Datuꝫ rome apud ſanctum petrum ſub annulo pi ſcatoris die viceſima tertia aprilis. Mille ſimo quadringenteſimo octogeſimo tercio Pontificatus noſtri anno duodecimo.

¶ Sixtus papa. iiij. ↄfirmat bullã pau-
li. ij. q̃ dr̃ cõcordia inter ↄuentuales ⁊ obſer
uantes plura alia addens.

Sixtus ep̃s ſeruꝰ
ſeruorum dei Ad futurã rei
memoriã. Regimini vniuer-
ſalis eccleſie q̃q̃ imeriti diſ
ponẽte dño preſidẽtes curis
purgemur aſſiduis: vt iuxta credite nobis
deſup diſpẽſatiõis officiũ quieti ſubditoꝝ
quorũlibet, p̃ſertim ſub regulari obſeruã-
tia ſtudio pie vite vacãtiũ in quoꝝ vtiq̃ ꝓ
ſperitate reficimur, iugi quãtum nobis ex
alto cõceſſum fuerit ſollicitudinis ſtudio i-
tẽdamus: ⁊ vt illa q̃ pro religionis icremẽ-
to cõcordia īteruenięte prouide facta ſunt:
in p̃ſeruatiõis obſeruãtia ꝑſiſtãt: nullusq̃
vtraq̃ religiõis regularia īſtituta ꝑmittũt
vendicare p̃ſumat: noſtre ſollicitudinis ꝑ-
tes interponimus efficaces. Dudũ ſiquidẽ
felicis recordationis paulus papa ſcđs p̃-
deceſſor noſter de nr̃i q̃ tũc in minoribꝰ cõ-
ſtituti gñalis miniſtri ordinis ffm minoꝝ
fũgebamur officio: ⁊ dilecti filij marci de bo
nonia tũc nr̃i ī eiſmõtanis ꝑtibus, ſup ff es
dicti ordis de obſuãtia nũcupatos vicarij
gñalis ac gñal' ꝓcuratoris cõuentualiũ ⁊
cõmiſſarioꝝ de obſeruãtia nũcupatoꝝ tã
citra q̃ vltramontañ. ffm predictorũ i ro-
mana curia expreſſo cõſenſu iter alia inhi
buit: ne dicti ordinis ꝓfeſſores ↄuẽtuales
et de obſeruantia nũcupati generali dum-
taxat ſeu etiã ꝓuincialibus miniſtris dicti
ordinis ſubditi eorũq̃ p̃lati fratres de ob-
ſeruãtia nũcupatos ſub vicarijs viuere ſo
litos tranſfugas ſeu ad eos fugientes (niſi
oſtendant litteras ſue licentie a p̃lato ſuo
per eos obtentas in quibus cõtineatur no
men domus a qua receſſiſſẽt ⁊ illiꝰ ad quã
remiſſi eſſent) etiam ſub pretextu cuiuſcũq̃
licentie ſuper hoc ipſis fratribus conuen-
tualibus ⁊ alijs dictis vicarijs non ſubdi-
tis eorumq̃ prelatis ab apoſtolica ſede cõ
ceſſe (quã idem paulus predeceſſor quo ad
hoc penitus reuocauit) acceptare quoquo-
modo preſumerẽt. ſed illos ad prelatos ſu-
os: iuxta quarũdã aliaꝝ litterarũ pie me
morie pij ſecũdi predeceſſoris noſtri ſuper
hoc editarum quas idẽ paulus predeceſſor
voluit obſeruari continentiam remittere
tenerentur. Ne ve eiuſdem ordinis profeſ
ſores de obſeruantia nuncupati et ſub vi-
carioꝝ obediẽtia viuere ſoliti ſcandaloſos
et criminoſos fratres conuẽtuales nũcupa
tos diſciplinã m ordinis ſubterfugientes
recipere: ſed ſimiliter ad prelatos ſuos re
mittere deberent prohibuit: ſeruata tñ feli
licis recordationis eugenij pape quarti et
et pij ſecundi predictorum predeceſſorum
noſtrorum aliarum l̃raꝝ quoad hoc edita
rũ forma: alioquin extunc inhibitionũ pre-
dictaꝝ omnium tranſgreſſores tã conuen
tuales q̃ alios de obſeruantia ac alios fra
tres predictos eiſq̃ in premiſſis omnibus
dãtes auxiliũ / conſiliũ / vel fauorẽ publice
vel occulte / directe vel indirecte / cuiuſcũq̃
ↄditionis ſtatus / vel dignitatis forent in
ordine p̃dicto: excõicatiõis ſentẽtiã ꝓmul-
gauit a qua nõ poſſint niſi a romano põti-
fice (p̃terq̃ i mortis articulo) ↄſtituti abſo-
lutionis bñficiũ obtinere. Si vero illi fra-
tres q̃ de obſeruãtia nũcupãtur ⁊ ſolũ mi-
niſtro gñali ſubſũt ĩhibitiõi p̃dicte ↄtraue-
nerint: vltra p̃miſſas penas ꝑ miniſtros ꝓ
uinciales eorũq̃ vicarios a miniſtro ſupra
illã ꝓuinciã exiſtente ad omnẽ ipſorũ fra
trũ de obſeruãtia nũcupatoꝝ ſub vicarijs
viuẽtiũ reqſitionẽ (nõobſtante quacũq̃ per
ſedẽ aplicã vl' alias ↄceſſa exemptiõe) coer
ceri: et ad ſatiſfaciendũ in p̃miſſis cõpelli
poſſent et deberent remedijs opportunis.
Preterea idẽ paulus predeceſſor cũ intel-
lexiſſet nonnullos dicti ordinis ꝓfeſſores
ſub obedientia quã vouerãt varijs p̃tenſis
coloribus etiã mediãtibus litteris aplicis
ſibi ꝓcuraſſe domos ⁊ loca in quibꝰ ſine ſu
perioꝝ obia degerẽt: oĩs ⁊ ſingulas ꝑ eoſ
dẽ ffes ſic receptas domos aut gñali et ꝓ-
uincialibus miniſtris ſeu vicario de obſer
uãtia nũcupatoꝝ fratrũ dicti ordinis ſub-
eſſe debere decreuit: ac ffes qui illã inhabi
tabãt vt ifra certũ terminũ tũc expreſſũ eli
gerent ſub teſtimonio publico vtrũ gñali ⁊
prouincialibꝰ miniſtris: an vero vicarijs
de obſeruantia nuncupatis ſubeſſe mallẽt
Statuit quoq̃ q̃ extunc nullus talis frater
aliquam domum (etiam quarumcũq̃ litte
rarũ obtentu) recipere valeret: niſi de licẽ-
tia generalis ſeu prouincialium miniſtro-
rum vel vicarij de obſeruantia nuncupato
rum fratrum illius prouincie in qua domꝰ
conſiſteret: et ſi reciperet: ſi ipe ſubeſſe mal
let vicarijs de obſernuantia nuncupatorũ
fratrũ prelibatis: alioquin ipſis generali
ſeu prouincialibus miniſtris ſubeſſe debe
ret vt ſupra eſt expreſſum. Et ſi forte recu-
ſarent: domos ipſas ſic receptas eccleſia-
ſtico ſuppoſuit interdicto: prout in quibuſ-
dã l̃ris ipſius p̃deceſſoris deſup confectis
pleniꝰ ↄtinet. Cũ aũt ſicut exhibita nobis
nuper ꝓ parte dilectoꝝ filioꝝ gñalis vltra

montani ⁊ prouīcialiū ꝓuinciaꝝ caſtelle/le
gioñ/aragonie/portugalie/valencie/ ⁊ na
uarre regnis ⁊ principatu cathalonie ⁊ re-
liquis hiſpaniaꝝ partibus ſcḋm morē dicti
ordinis cōſiſtentiū vicarioꝝ eorūdē fratrū
de obſeruātia nūcupatoꝝ petitio cōtinebat
ꝙ dilectus fili⁹ Alfōſus de bolano dicti or-
dinis ꝓfeſſor in granate/guinee/affrice/ac
omnib⁹ in mari oceano ſitis inſulis ꝓ con-
uerſione infideliū apoſtolice ſedis nūcius ⁊
nōnulli alij eiuſdē ordinis ꝓfeſſores in re-
gnis ⁊ principatu ⁊ reliqꝫ hiſpaniaꝝ parti
bus p̄dictis ſub obediētia miniſtrorū aut
vicarioꝝ ꝓuīcialiū dicti ordinis tā cōuen-
tualiū ꝗ̄ de obſeruātia nūcupatoꝝ eſſe ⁊ vi
tā ducere recuſant: ⁊ quoſcūqꝫ ab eiſdē fra-
trib⁹ ſub obedientia miniſtroꝝ ⁊ vicarioꝝ
degētib⁹ ꝓ tēpore recedentes abſqꝫ p̄latoꝝ
ſuoꝝ licētia recipiūt ⁊ retinent inter eos: ⁊
perſepe indoctos ad ordines ⁊ inhabiles/
ad officia etiā p̄dicatiōis ⁊ ꝯfeſſionis et ad
ſtudia ꝓmouēt ⁊ ꝓmouere preſumūt: illos
qꝫ mittūt ad loca eis grata et ad q̄ nōnunꝗ̄
propria trahit eos affectio bona cauſa non
p̄cedēte: aſſerentes premiſſa facere poſſe ex
apoſtolica cōceſſiōe eis facta ex varijs ⁊ di
uerſis cauſis ⁊ p̄ſertim ꝓ cōuerſione infide
liū partiū earūdē: ꝗ̄ꝗ̄ in regula dictoꝝ fra
trū ꝯtineat̄ ꝙ quicūqꝫ frēm diuina inſpira. iōe
voluerint ire inter ſarracenos ⁊ alios infide
les petant inde licentiā a ſuis miniſtris ꝓ-
uīcialib⁹. Miniſtri vero nullis eūdi licētiā
tribuāt: niſi eis quos viderit eſſe ydoneos
ad mittēdū: ⁊ frēs ꝯuētuales nūcupati ſub
obediētia miniſtroꝝ prouincialiū degētes
illos dicti ordinis ꝓfeſſores q̄ ſuas ꝓfeſſio
nes in domib⁹ eorūdē fratrū de obſeruan-
tia emiſerūt ſine licentia ſuoꝝ ſuperioꝝ re
cedentes et ad eoſdē cōuentuales cōfugiē-
tes recipe et retinere nō verētur ꝯtra dicta
rū lraꝝ pauli p̄deceſſoris p̄fati continētiā.
Quedā vero abbatiſſe et moniales diuer-
ſoꝝ monaſterioꝝ ordis ſancte clare et mi-
noriſſaꝝ ac alie domoꝝ tertij ordinis ſan-
cti Frāciſci de penitētia nūcupate ſorores
in ꝯmuni viuētes ſub certa cura frm eorū-
dē de obſeruātia: ac etiam alie nō viuētes
ſub eoꝝ cura vigore quarūdā litteraꝝ apo
ſtolicaꝝ etiā (vt aſſerūt) cōceſſaꝝ ſibiipſis
viſitatorē quē volūt ſine eorūdē frm con-
ſenſu cuſtodie intra quā monaſteria et do-
mus earū ꝯſiſtūt dūtaxat habere ⁊ eligere
p̄ſumūt: ⁊ deputatos eis idoneos confeſſo
res ⁊ viſitatores in ꝓuincialib⁹ capl'is aut
alias iuxta morē ⁊ ritū dicti ordis vel ſal-
tē eorūdē frm de obſeruātia admittere re-
cuſant: in religiōis opprobriū et ꝑniciosum
exēplū et ſcādalū plurimoꝝ: ac cōtra rl'aria
inſtituta/ritus et mores dicti ordis ſcḋm
quos ꝓmotiōes p̄dicte cū magna maturi-
tate ac de ꝑſonis idoneis ⁊ habilibus fieri
dn̄t ſolū in capitulis ꝓuincialib⁹ ordis p̄li
bati eorūdem fratrum de obſeruātia. Fuit
quoqꝫ ꝓ ꝑte gn̄alis vltramōtani ⁊ ꝓuincia
liū vicarioꝝ regnoꝝ p̄cipatus et ꝑtiū pre
dictoꝝ nobis hūiliter ſupplicatū: vt ꝓ con
ſeruatione et manutētione ordis melorati
et chriſtifideliū deuotiōis ad illū in ꝑtibus
eiſdē ne de cetero p̄miſſa fiāt ſub cēſuris ⁊
penis eccl'iaſticis īhibere ac receptos frēs
p̄dictos abſqꝫ ſuoꝝ ſupioꝝ licētia poſt con
cordiā p̄dictam iuxta pauli p̄deceſſoꝝ for-
mā lraꝝ et quos in futuꝝ contra illā reci-
pi cōtigerit: eiſdē gn̄ali et ꝓuincialib⁹ vica
rijs ꝓuinciaꝝ regnoꝝ ⁊ ꝑtiū p̄dictoꝝ illos
repetētib⁹ reſtitui: p̄fatoſqꝫ alios frēs mini
ſtris et vicarijs nō obediētes ad eligendū
an ſub miniſtris vel vicarijs eſſe velint pa-
rendūqꝫ illis ſub quibus eſſe decreuerint ⁊
ad ducendum vitam iuxta regularia dicti
ordinis inſtituta obſeruandūqꝫ cōtenta in
prelibatis lr̄is pauli p̄deceſſoꝝ prefati Ab
batiſſas quoqꝫ moniales ⁊ ſorores p̄dictas
ad recipiendū cōfeſſores ⁊ viſitatores iux-
ta ſtatuta religionis pro tempore ꝑ ipſos
generalem et prouinciales vicarios ꝓuin
ciarū regnoꝝ principatus ⁊ partium pre-
dictoꝝ (vt prefertur pro tempore deputa-
tos) compelli ac alios quos aliter deputa-
ri cōtigerit amoueri mādare: aliaſqꝫ eis in
p̄miſſis oportune ꝓuidere de benignitate
ap'lica dignaremur. Nos igit̄ q̄ dicti ordi-
nis ⁊ illius ꝓfeſſoꝝ proſperitatē ⁊ pacē in-
tēſis deſideramus affectibus huiōi ſuppli-
cationibus inclinati: volumus et apoſtoli-
ca auc̄te p̄ntiū tenore declaram⁹ ꝙ l p̄miſſꝫ
oīb⁹ ⁊ ſingulis quoad frēs: ſeruent̄ lr̄e p̄di
cte pauli p̄deceſſoris p̄fati: quoad monia-
les vero ſeruētur ſtatuta ordis. Et nichilo
minus venerabilibus frīb⁹ noſtris archie-
pīs epīs ⁊ alioꝝ locoꝝ ordiarijs l eiſdē re
gnis ⁊ p̄cipatu ac ꝑtib⁹ cōſtitutis etiā mā
damus: qtūs q̄lꝫ eorūdē q̄ deſuper fuerit
requiſitus: in premiſſis oībus ⁊ ſingulis no
bis expoſitꝫ faciat auctoritate noſtra l ſua
ciuitate ⁊ dioceſi eiuſdē pauli predeceſſoꝝ
prefati lr̄as ⁊ in eis cōtēta quo ad fratres
⁊ ſtatuta ordis ⁊ religiōis quoad moniales
et ſorores huiuſmodi per quoſcūqꝫ inuio-
labiliter obſeruari auctoritate noſtra ap-
pellatione poſtpoſita compeſcendo: inuocā
do etiam ad hoc (ſi opus fuerit) auxiliū

brachij ſecularis. Nonobſtãtib⁹ pmiſſis ac
cõſti tutionib⁹ ⁊ ordinationib⁹ aplicis iu=
ramẽto cõfirmatiõe aplica vel quauis alia
firmi tate roboratis cõtrarijs quibuſcũq;: ſeu
ſi alphonſo pfato aut quibuſuis alijs cõiter
vel diuiſim a ſede ꝓdicta idultũ exiſtat ꝙ
iterdici: ſuſpẽdi vel excõicari: aut vltra vel
extra certa loca ad iudiciũ vocari nõ poſ=
ſint per lras aplicas non faciẽtes plenam
et expreſſam ac de verbo ad verbum de in
dulto hmõi mentionẽ: ⁊ quibuſlibet alijs pri=
uilegijs ⁊ lris aplicis gnalibus vel ſpecia
libus Alfonſo pfato vel quibuſlibet alijs
conceſſis et pro tempore concedendis quo
rũcunq; tenorũ exiſtant per q̃ preſentibus
nõ expreſſa vel totaliter nõ inſerta effect⁹
earũ impediri poſſet aliqñ vel differri ⁊ de
quibus quarũcũq; totis tenorib⁹ habẽda ſit
in nris lris mẽtio ſpecialis: quibus oib⁹ (etiã
ſi in illis cõtineretur ꝙ illis p quaſcũq; con
ceſſiones: et litteras ac clauſulas ſpecialẽ
mẽtionẽ iportantes nõ cẽſeretur eſſe dero=
gatũ (quo ad premiſſa (illis alias in ſuo ro
bore pmanſuris (ſpecialiter et expſſe dero=
gamus ceteriſq; cõtrarijs quibuſcũq;. Nul
li ergo oino hoim liceat hãc paginã nre cõ
firmationis: approbationis: mandati / con=
ſti tutionis: ⁊ decreti infringere: vl ei auſu
temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc attẽ=
ptare pſumpſerit: indignationẽ oipotẽtis
dei ac btõꝝ eius aploꝝ petri et pauli ſe no
uerit incurſurũ. Datũ rome apud ſanctum
petrũ. Anno incarnatiõis dñice milleſimo
quadringẽteſimo ſeptuageſimo tertio: kls
maij Pontificat⁹ noſtri Anno tertio.

¶ Sixus quart⁹ declarat ⁊ determinat
ꝙ fres et ſorores tercij ordinis gaudẽt pri
uilegijs et immunitatibus eccleſiaſticis tam
fori q̃ꝫ pſone et rerũ ſicut alie pſone ecclias
ſtice dãs eis cõſeruatores et deffẽſores cõ=
tra quoſdã eoꝝ pſecutores ⁊ moleſtatores
in ytalia.

Sixtus eps̃ ſeru⁹
ſeruoruꝫ dei Ad futuram rei
memoriaꝫ. Sacro ſancta ro=
mana eccleſia ſub religionis
habitu dño famulãtes ex aſ=
ſuete pietatis officio propenſius diligere
conſueuit et ne indebitis agitentur mole=
ſtijs tanq̃ꝫ pia mater opportunis fauorib⁹
cõfouere. Sane pro parte dilectorum filio=
rum vniuerſorum fratrum et dilectarum i
chriſto filiarum vniuerſarum ſororum ter
cij ordinis beati Franciſci de pñia nuncu=
pati p ytaliã ꝯſiſtentiũ nobis nup exhibi=
bita petitio continebat ꝙ licet plures ſũmi
põtifices pdeceſſores noſtri diuerſa ⁊ plu=
ra ꝓ imunitatibus eoꝝ ꝯceſſerint puilegia
et plures ſolẽniſſimi vtriuſq; iuris docto=
res teneãt ꝙ ipi fres ⁊ ſorores debeãt gau
dere libertate ⁊ imunitate eccliaſtica vt pſo
ne religioſe nichilomin⁹ cõitates ciuitatuꝫ
ptãtes alijq; officiales ſeculares locoꝝ ita
lie nõ ceſſãt indies noua eis tã i reb⁹ q̃ꝫ in
pſonis iducere grauamina libertati eccliaſ
ſtice ꝯtraria. Quare ꝓ pte eoꝝdẽ frm ⁊ ſo=
roꝝ nobis fuit ſupplicatũ hũiliter vt eiſdeꝫ
cõitatib⁹ ptãtib⁹ ⁊ officialib⁹ ne hmõi gra=
uamina iferant: ihibere aliaſq; eis ſup hoc
opportune ꝓuidere de benignitate aplica
dignaremur. Nos igr hmõi ſupplicatiõib⁹
iclinati cõitatib⁹ ptãtib⁹ ⁊ officialib⁹ pfatiſ
ſub excõmunicaciõis late ſñie pena eoipo
p ptãtes ⁊ officiales ipos ac ſingulares p=
ſonas earũdẽ cõitatũ ſi ꝯtra fecerit icurrẽ=
da ne eiſdẽ frib⁹ ⁊ ſororib⁹ grauamina ali
qua libertati ecclie ꝯtraria iducere aut ip
ſos fres ⁊ ſorores quos min⁹ gaudeãt pui
legijs ⁊ imunitatib⁹ tã fori q̃ꝫ pſone ⁊ rerũ
ſicut alie pſone eccliaſtice quolibet ipedire
pſumãt aplica auctoritate pñtiũ tenore i=
hibem⁹. Et nichilomin⁹ vniuerſis ⁊ ſingul
patriarchis. archiepis epis ⁊ alijs locoruꝫ
ordiarijs ac quibuſlibet pſonis i dignitate ec
cleſiaſtica ꝯſtitutis necnõ patriarchalium
metropolitanaꝝ ⁊ aliaꝝ cathedraliũ eccliã
rũ canonicis ꝓ tẽpe exiſtẽtib⁹ i ciuitatib⁹ et
locis pdictis et cuilibet eoꝝ q desup fuerit
reqſiti ab aliquo frm ſeu ſororũ pdictoꝝ p
aplica ſcripta mãdamus quatenus pmiſſa
vbi ⁊ qñ eis expedire videbit ſolẽniter pub
licãtes nõ pmittãt eoſdẽ fres ⁊ ſorores con
tra ihitiõis nre hmõi tenorẽ p q̃ſcũq; qua=
uis auctoritate idebite moleſtari. ⁊ eos q̃s
ꝓpea hmõi excõicatiõis ſñiaꝫ eis conſtite
rit incurriſſe excõmunicatos nuncient fa=
ciantq; ab alijs nunciari ac ab omibus ar=
ctius euitari donec ab hmõi indebitis mo
leſtijs per eos dictis fratribus et ſorori=
bus illatis cum effectu deſtiterint contra=
dictores per cenſuram eccleſiaſticam ap=
pellatione poſtpoſita compeſcendo. Non=
obſtantibus conſtitutionibus et ordina=
tionibus necnon locorum municipalibus
ſtatutis iuramento conſuetudine conſti=
tutione ſeu confirmatione apoſtolica vel
alias quauis firmitate vallatis contrarijs
quibuſcunq; ſeu ſi aliquibus communiter
vel diuiſim a ſede apoſtolica indultum ex=
ſtat ꝙ interdici ſuſpendi vel excõmunicari
non poſſint per litteras aplicas non faciẽ=

tes plenã ⁊ expreſſã ac de verbo ad verbũ
de indulto hmõi mẽtionẽ. Ceterũ qꝛ diffici
le foret pñtes lr̃as ad ſingula loca in qb̃us
fr̃es ⁊ ſorores p̃dicti illis indigerẽt deferre
volum⁹ ⁊ p̃fata auctoritate decernimus ꝙ
earũ trãſũpto manu notarij publici ac cu=
rie cãrum camere apl̃ice aut alicui⁹ ep̃alis
vel archiep̃alis ſigillo munito ea prorſ⁹ in
iudicio vel extra vbicũqꝫ exhibitũ vel oſtẽ=
ſum fuerint fides adhibeat̃ ac ſi ip̃e origi=
nales littere forent exhibite vel oſtẽſe. Nul
li ergo oĩno hoĩm liceat hãc paginã noſtre
inhibitionis mãdati. volũtatis ⁊ cõſtitutio
nis infringere vel ei auſu temerario cõtra
ire. Si quis aũt hoc attẽptare p̃ſumpſerit i
dignationẽ omĩpotẽtis dei ⁊ beatoꝝ petri
⁊ pauli apoſtoloꝝ ei⁹ ſe nouerit incurſuruꝫ
Datũ rome apð ſanctũ petrũ Anno incar=
nationis dñice milleſimo quadringẽteſimo
ſeptuageſimo tercio duodecimo kal̃. decẽ=
bris. Pontificatus noſtri Anno tercio.

¶ Sixtus iiij. feſtũ oĩm ſctoꝝ cũ octaua celebrari mandat.

SIxtus ep̃s ⁊c. Ad ꝑpetuã
rei memoriã. Et ſi oĩ tp̃e deuꝫ
ſũmũ ⁊ verũ cum verbo ſuo ⁊
ſpũſãcto vnũ deũ oĩpotentem
oĩs anime oĩſqꝫ corporis creato
rem atqꝫ factorẽ cuius ſũt ꝑticipatione feli
ces oẽs q̃ ipſũ i veritate colũt venerãtur et
adorãt bñdicere ⁊ laudare ore ꝓphetico in
ſtruamur. Bñdicã inq̃t dñm in oĩ tp̃e. ſemꝑ
laus eius in ore meo. Cũ etiã in ſanctis ſu=
is laudare catholica religione iubemur eo
dẽ ꝓpheta dicente. Laudate dñm in ſãctis
eius. Deũ nẽpe in ſãctis ſuis laudam⁹ cuꝫ
in primis beate gl̃ioſe ſemꝑ v̾ginis dei ge=
nitricis marie natiuitatis. ãnũciatiõis. aſ=
ſũptiõis ⁊ ceteras ei⁹ feſtiuitates quotan=
nis ãniuerſario quodã reditu deuotiſſime
celebram⁹. cũ ſãctos angelos potẽtes virtu
te triũphantis eccl̃ie ciues ⁊ i militãte eccle
ſia dei miniſtri faciẽtes verbũ ei⁹ nẽcnõ cu=
ſtodes ⁊ multipliciter in cõmuni ⁊ particu=
lari nos adiuuantes. cũ ſanctos apl̃os po=
puloꝝ ꝑicipes cũ deo abrahã cõgregatos
vera mũdi lumina. cũ cãdidatuꝫ exercitum
martyrũ q̃ ſtãt añ thronum amicti ſtolis al
bis ⁊ palme i manib⁹ eoꝝ cũ deniqꝫ ꝯfeſſo=
res virgines ⁊ ꝯtinẽtes beatoꝝ ꝯſortes ſin
guloꝝ diẽ cuiqꝫ eoꝝ deſtinatũ aſſignãtes:
ãnua votiuaqꝫ feſtiuitate veneramur. hac
itaqꝫ deuota cõſideratione accenſus fe. re.
Bonifacius papa. iiij. p̃deceſſor noſter: cu=
piens cunctos in cõmuni ſanctos ⁊ ſanctas

dei pie deuotionis reminiſcentia venerari
templum beate marie rotunde de vrbe q̃d
ab antiquis pantheon vocabatur vt quaſi
ſimulachrum oĩm videret̃ eſſe deorum: eie
cta ex ea oĩm ſimulachroꝝ ſpurcicia ac illo
exorcizato in honore eiuſdẽ glorioſe virgi
nis marie atqꝫ oĩm martyrũ xp̃i (nondũ eñi
ſacroſctã romana eccl̃ia ꝯfeſſoꝝ ⁊ v̾ginum
feſta ſolẽnizare ſtatuerat) ad q̃rto id⁹ maij
cõſecrauit: ac ſtatuit ꝙ eodẽ die ipſi⁹ virgi=
nis marie ac oĩm martyrũ feſtũ hmõi i eo=
dem tẽplo annuati ſolẽniter celebraret̃. Ut
excluſa inde demonũ multitudine: ſanctoꝝ
amplitudo a cũctis chriſti fidelib⁹ in memo
ria haberet̃. Poſtea vero creſcẽte xp̃i fideli
um deuotiõe ſanctorum confeſſorum. virgi
num atqꝫ continentium inſtitutis feſtiuita
tibus: pie memorie Gregorius papa. iiij. ſi=
militer p̃deceſſor noſter vt eo magis deuo
tio chriſtiana augeretur: feſtum huiuſmo=
di ad kalendas nouembris tranſtulit. Sta
tuens ꝙ eo modo quo in dicta die quarto
idus maij celebrari conſueuit nõ ſolũ in ho
nore beate v̾ginis marie ⁊ ſanctorum mar
tyrum huiuſmodi: ſed etiã in vtriuſqꝫ teſta
menti ſanctoꝝ honore. patriarcharũ vcꝫ ⁊
prophetaꝝ: ſanctoꝝ apl̃oꝝ. euãgeliſtarum
⁊ confeſſoꝝ. ſanctaꝝ virginum atqꝫ continẽ
cium perpetuis futuris temporib⁹ celebra
retur: vt quod humana fragilitas vel per
ignorantiam aut deſidiam vel per ſollicitu
dinem temporaliũ reruꝫ in ſingulis ſancto
rum ſolemnitatibus minime peregiſſet: in
huiuſmodi celebritate adimpleret. Et cum
plurium ſanctorum ſolẽnes octaue conſue=
uerint celebrari: vt ſicut prim⁹ ſui obit⁹ di=
es ipſoꝝ in celo natiuitatem ⁊ in angelorũ
ac ſanctorum patrum conſortij aſſumptioneꝫ
ſignificat: ita in octaua reſurrectionem cor
porũ recolentes ipſorũ: duplici ſtole anime
videlicet et corporis glorificati congratule
mur. Octauus inq̃t dñs in leuitico dies vo=
bis celeberrimus ⁊ ſanctiſſim⁹ eſt. Et octa=
ua die reſurrexit dñs noſter ieſus chriſtus
Et in octaua huius ſeculi etate cuꝫ eodem
reſurgere firmiter expectamus. Conſonuꝫ
quoqꝫ eſt vt feſtiuitatẽ ſanctoꝝ oĩm ꝑ octo
continuos dies ſolẽniter celebrem⁹. Nos q̃
licet immeriti illius qui celum terramqꝫ re
git: vices gerimus in terris: cupientes chri
ſti fideles quoſlibet quorum nobis eſt celi=
tus cura commiſſa ad venerationem omni
um ſanctorum ⁊ ſanctarum dei ⁊ iugem er
ga eos deuotionem quantum poſſumus ex
citare: vt per eorum patrocinia noſtrũ ſup=
pleatur imperfectum: de venerabilium fra

trum noſtrorum et romane eccleſie cardinaliū conſilio ſtatuimus ⁊ ordinam⁹: ꝙ feſtiuitas olim ſanctorū huiuſmodi ꝑ octo continuos dies prima ſcilicet et octaua cū maiori ceterorū dierum ſolēnitate annis ſingulis et laudum cantico. leticie iubilo cordiſq; tripudio ſub duplici officio vt in alijs ſanctorum et ſanctarū feſtiuitatibus ſolēnibus eorundem octauis obſeruatur: per vniuerſum orbē perpetuis futuris tēporibus celebrari et obſeruari debeat. Ita ꝙ de feſtiuitatibus que infra ꝓdictas octauas euenire cōtigerit: tūc nulla cōmemoratio habeatur: ſed ille poſt eaſdem octauas celebrētur. Uniuerſos patriarchas: archiepos ⁊ alios eccl'iaꝝ ꝓlatos in dn̄o exhortātes eiſq; in v̄tute ſctē obie diſtricte ꝑcipiēdo mandātes: qtū tā glioſi ⁊ celebris feſti octauas vt ꝑfertur deuote ⁊ ſolēniter celebrēt ⁊ faciāt ꝑ vniuerſas eccl'ias ſuaꝝ ciuitatū ⁊ dioceſū celebrari ac officiū peragi ſupradictū: vt pijs eiuſdem v̄ginis marie aliorūq; ſctoꝝ ⁊ ſanctarū dei hmōi interceſſionibus ipſi xp̄ifideles a noxijs ptegi et in futuro ſempiterna gaudia cōſequi mereātur. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā noſtroꝝ ſtatuti. ordinatiōis exhortatiōis ⁊ mādati īfringere vel ei auſu temerario cōtraire. Si quis aūt ⁊c. Datū rome apō ſctm̄ petrū. Anno incarnatiotionis dn̄ice. M quadringenteſimo octogeſimo pridie kl'. nouembris. Pōtificatus noſtri anno decimo.

¶ Sixtus. iiij. fratribus predicatorib⁹ plenariā oīm pctōrum ſuoꝝ remiſſionē in in feſto ſ. dn̄ici ꝗlibet anno ac alias indulgentias concedit.

Sixtus eps̄ ſeru⁹ ſeruoꝝ dei. Ad perpetuā rei mēoriā. Iniūctū nobis ap'lice ſeruitutis offm̄ tūc digne pagere credimus cū ſalutē aiaꝝ ꝓcuramus. Hinc eſt ꝙ nos cupiētes ꝙ vniuerſi et ſinguli vtriuſq; ſex⁹ frm̄ ꝓdicatoꝝ de obſeruātia ac tercij ſcti dn̄ici de penitētia nūcupatorū ordinū fr̄es et ſorores ad quos ſicut accepim⁹ chariſſimus in xp̄o filius Fernād⁹ ⁊ chariſſima in xp̄o filia nr̄a Heliſabeth caſtelle et legionis rex ⁊ regina illuſtres ſingul'arē gerūt deuotionis affectū: altiſſimo deuotius poſſint in hūilitatis ſpū reddere famulatū: auctoritate ap'lica tenore p̄ntiū ꝑpetuo ſtatuim⁹ ⁊ ordinam⁹ ꝙ oēs ⁊ ſinguli vtriuſq; ſexus dictoꝝ ordinū fr̄es ⁊ ſorores reformati nūcupati ꝗ ſub obedietia vicarij generalis dicti ordis frm̄ ꝓdicatoꝝ reformatoꝝ nūcupatoꝝ ī caſtelle ⁊ legiōis regnis exiſtūt ⁊ in futurū extiterīt vere penitētes et cōfeſſi anno ꝗlibet in feſto eiuſdē ſcti dn̄ici et ſemel ī mortis articulo oīm pctōꝝ ſuoꝝ plenariā indulgentiam ac oēs indulgētias ⁊ pctōꝝ remiſſiones quas certis anni tp̄ibus nōnullas alme vrbis nr̄e eccl'ias ſtationes nūcupatas viſitātes ꝯſequūtur. ordis frm̄ minoꝝ profeſſorib⁹ ꝑ ſedē ap'licā cōceſſas ꝑpetuo ꝯſequātur. Nōobſtātib⁹ ꝯſtitutiōibus ⁊ ordinatiōib⁹ ap'licis ceteriſq; ꝯtrarijs ꝗbuſcūq;. Nulli ergo oīno hoim liceat hāc paginā nr̄i ſtatuti ⁊ ordinationis infringere vel ei auſu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare ꝓſumpſerit indignationē oīpotētis dei ac beatorū petri et pauli ap'lorum eius ſe nouerit incurſurū. Datū rome apō ſctm̄ petrū. Anno incarnationis dn̄ice. M. quadrīgēteſimo ſeptuageſimo octauo. tercio kl'. Julij. Pōtificat⁹ noſtri. Anno. vij.

¶ Sixtus. iiij. ad capitulum ge. ſcribit ſe. S. bonauen̄. canonizaſſe.

¶ Dilectis filijs Capitulo generali fratrum minorum proximo feſto pēthecoſtes brixie celebrato

¶ Sixtus papa quartus

Dilecti filij Salutem et apoſtolicam benedictionem. Diuina diſpoſitione factum eſt: vt canonizatio dn̄i Bonauēture. in nr̄a potiſſimū tp̄s inciderit: qui in eodē quo ipſe ordine coaluminus et eius ſemper ſcripta venerati fuimus dieq; feſtum ſolemnem ipſi ſctō iuxta ſacrorum canonum ſanctiones ſtatuim⁹. Qua in re: nec gratie nec fauori tribuendum aliquid fuit. Tam clare enim ſanctimonie vita illius comperta eſt: tā dilucide plurimis maximiſq; miraculis fides facta: vt omnium venerabilium fratrū noſtroꝝ ſancte romane eccleſie cardinalium et alioꝝ prelatorū quoꝝ magn⁹ nūerus in romana curia eſt: ꝓ ei⁹ canonizatiōe certatim vota cōcurrerint hoc vt ita ꝯſtare ⁊ agi poſſēt cura ⁊ diligētia venerabilis fr̄is ⁊ ſcd̄m carnē nepotis nr̄i Juliani epi ſabinēſis cardinalis ſācti petri ad vincula ꝓtectoris et dilecti filij fr̄is Frācīſci ſanſonis de ſenis ge. mi. ordis vr̄i ē fctm̄. Qui plurib⁹ iā ānis cām hmōi canonizatiōis ſūmo ſtudio ꝓſecuti ſūt nec vllis laborib⁹ aut ſumptib⁹ pepcerūt vt tandē debitū ſctitatis teſtimoniū ipi ſctō ꝗ ordini vr̄o maximū dec⁹ affert ab eccl'ia redd-

derek. Agim⁹ igiꝛ deo oīpotēti gr̃as ⁊ vobiſ dilectiſſimi filij gratulamur paṫna charitate hortātes vt exēplo hui⁹ glorioſiſſimi ſcti ⁊ beatiſſimi Frā. pr̄is veſtri: diuino ſeruitio ⁊ ſanctis opibus indies feruētius inſiſtatiſ q̄ſq̄dez ꝑcipitis virtuti doctrine religioni ⁊ ſcīmonie magnā mercedē a iuſto iudice deo ⁊ ſaluatore nr̄o ī terris ⁊ ī celo eē repoſitā Dies aūt ei⁹ ſolēnis ē ſcḋa dn̄ica iulij q̄cūq; die occurret Quā ſub feſto duplici etiā maiori ⁊ cū octauis quēadmadū de beato Fran. ⁊ reliq̄s ſctis ordis vr̄i celebrabitis. In ꝯmēorationib⁹ ſt̄o ⁊ letanijs poſt nomē ſcti Anthonij de padua ⁊ Ludouici ſcti Bonauēture nomē inuocabitis Datū rome apḋ ſctm̄ petrum ſub anulo piſcatoris die. xij. aprilis. M. quadringenteſimo octogeſimo ſcḋo. Pontificatus nr̄i anno vndecimo.

¶ Sixt⁹. iiij. ꝯfirmat r̄las ⁊ cōſtitutiōes ſoroꝝ ſctē Clare ſub reformatiōe btē ſororiſ colete degen̄. ⁊ ꝯcedit ipis ⁊ ff̄ib⁹ reformatis obſ̄uātie r̄laris idulgentias ⁊ ſtatiōes vrbis romane ⁊ ꝙ poſſint viſitatorē eligere ⁊ a ſuis viſitatoīb⁹ ⁊ ꝯfeſſorib⁹ ab oīb⁹ etiā reſ̄uatis abſolui totiēs quotiēs. Qz ꝙ dicti reformati ꝓ̄tes ⁊ futuri poſſit a ſuis miſtris gardianis ⁊ ꝯfeſſorib⁹ ab oīb⁹ pctis excōicatiōib⁹ ⁊ irregularitatib⁹ ēt ſedi apl̄ice reſ̄uatis totiēs q̄tiēs abſolui ⁊ diſpēſari excepta irregularitate ſup bigamia ⁊ volūtario homicidio Qz ꝙ ſemel ī vita ⁊ ī mortiſ articulo oīz pctōꝝ remiſſiōez a ꝯfeſſore per eos eligēdo hr̄e poſſit ⁊c Aduerte tn̄ ꝙ hec tāta facultas reprimitur ⁊ repſſa ē ꝑ bullā annualis ꝓceſſ⁹ quo ad caſ⁹ ſolū ibi reſ̄uatos Sil'r q̄ ad caſ⁹ miſtro gn̄ali ⁊ ꝓuicialib⁹ miſtris ꝑ ordīs approbatas ꝯſtitutiōes et ſtatuta reſeruatos ī q̄bus ꝑ hec nō poſſunt gardiani ⁊ ꝯfeſſores abſoluere niſi a miniſtris cōmittar̄ eiſdē. Nā dicte ꝯſtitutiones ordinū poſt hec fuerūt auc̄te apl̄ica confirmate cū derogationibus oīm ꝯtrarioꝝ. Sz miniſtri de gr̄a ſepi⁹ ſuā ꝑtātē ff̄ib⁹ cōmittunt vt patet.

Sixtus ep̄s ſeruus ſeruoꝝ dei. ad ꝑpetuā rei memoriā. Ut eterne beatitudinis amatrices q̄ habitu ſacre religiōis aſſūpto vni viro ſcz xp̄o iheſu ſe voto celebri deſpōſarūt valeat iuxta votū quiete mētis ꝓ̄ſicere. ⁊ r̄lari obſeruantia ſtabiliri tanto ꝑpēſiorib⁹ equū ē illas gratijs attollere ſpūalib⁹ epulis reficere ⁊ eoꝝ pia cōfouere ꝓpoſita q̄to ſexus feminei fragilitas ad ferēdū obſeruātie on⁹ potiori fauore indigere dinoſciꝛ. Unde nos in ſacra petri ſede meritis licet inſufficiētib⁹ vt religio quelibet dilateꝛ ac florido decētiq; candore luminoſiſq; ſanctimonie radijs ad exemplar imitationis eluceſcat apertas man⁹ appoſuim⁹ libēter ⁊ ſtudiū efficax impartimur vt tandē cultores religionis annuente diuina gr̄a in ſtudio vite ſub ſanctoꝝ patrū r̄lis et inſtitutis deo militātes felicis triūphi brauiū valeāt adipiſci. Hinc eſt ꝙ nos dilectaꝝ In xp̄o filiaꝝ vniuerſarū ſoroꝝ quoꝛūcūq; monaſterioꝝ ⁊ cōuentuū ordis ſancte Clare ꝑ bone memorie quandā collectā ſororē dicti ordinis vbilibet ꝯſtructoꝝ ⁊ reformatoꝝ ſupplicationib⁹ inclinati / felicis recordatiōis. Pij pape ſcḋi ꝓ̄deceſſoris nr̄i ī hac parte veſtigijs inherēdo regulas ſācte clare ac oēs ⁊ ſingulas ꝯſtitutiōes ꝑ quondaz Guillermū de caſali generalē miniſtrū ordinis fratrū minoꝝ circa reformationē dictorū mōaſterioꝝ ac ſoroꝝ ī illis ꝓ tp̄e degētiū factas et ꝑ eūdē piū approbatas: illaꝝ tēores ac ſi de v̄bo ad v̄bū īſererēꝛ p̄ñtib⁹ ꝓ expſſis hn̄do auc̄te apl̄ica tenore p̄ñtiū approbam⁹ ⁊ cōfirmam⁹ ipiſq; ſororib⁹ p̄ñtib⁹ ⁊ futuris ſub r̄lari obſeruācia viuētib⁹ ꝙ ſ̄z ꝓ̄dictarū cōſtitutionū tenorē ſorores diuerſarū ꝓuinciarū ⁊ cōuēt⁹ poſſint hacten⁹ ꝓut obſeruatū eſt poſtulare ſeu eligere vnū viſitatorē q̄ canonice poſtulat⁹ ⁊ ꝑ gn̄alē miniſtrū ac ꝓuīciales ī ſuis ꝓuincijs cōfirmat⁹ viſitatoris officio ⁊ nō ali⁹ fūgaꝛ irritū decernētes q̄cq̄d ſecus factū fuerit aut attemptari cōtigerit in futurū Qz ꝙ oīb⁹ et ſingulis priuilegijs ⁊ gracijs ff̄ibus minoribus ⁊ minoriſſis hactenus cōceſſis et ī poſterū cōcedēdis etiā libere frui ac illis vti et gaudere poſſint et valeāt ſicut et ipi ff̄es gaudēt vtūtur et fruūꝛ ac gaudēt vti et frui poterūt q̄uolz in futurū Necnō moniales ſeu ſorores alioꝝ quoꝛūcūq; monaſterioꝝ cuiuſcūq; ordis trāſferētes ſe ad cōuēt⁹ et monaſteria ꝓ̄dictoꝝ ſoroꝝ ſctē clare ꝓ emēdatiōe vite a viſitatorib⁹ et cōfeſſorib⁹ ipſoꝝ monaſterioꝝ abſolui. Et ſi ex eaꝝ receptione vel alias q̄uolz in ꝑmo monaſterio ſimoniā cōtraxerit aut aliquā irregularitatē incurrerint: cū eiſdē diſpēſari poſſit. Preterea ipſis miniſtris viſitatorib⁹ et confeſſorib⁹ ꝙ ipſas ſorores preſentes et futuras ſub regulari obſeruancia vt prefertur degētes ab omnibus criminibus ſentencijs cenſuris et penis eccleſiaſticis etiā ſedi apoſtolice reſeruatis quotiēs opus fuerit abſoluere poſſint. Qz ꝙ nouitie dictoꝝ monaſterioꝝ in earū receptiōe et ꝓfeſſiōe ꝓ̄dictis

gracijs gaudere libere ⁊ licite valeāt dū ꝑ
ſeuerauerint ſiue fuerint ſclares ſiue rl'a=
res. Prefatiſq; ſororibus etiā nouitijs pre
ſentib⁹ ⁊ futuris ꝙ viſitādo certa loca ora
toriū ſui oīa ⁊ ſingulas īdulgētias habeāt
et ꝯſequātur quas hñt ⁊ ꝯſequūtur illi q̄ q̄=
buſlibet dieb⁹ quadrageſime ceteraſq; ſta
tiones in eccleſijs vrbis īſtitutas ꝑſonaliter
viſitāt ⁊ ibidē manus porrigūt adiutrices
Et inſuꝑ ꝙ ffes ꝓfeſſi ⁊ nouicij ordīs mino
rū ⁊ oīu cōuētuū ſeu monaſterioꝝ p̄dictoꝝ
reformatorū ſub obediētia miſtroꝝ oēs et
ſingulas gr̄as cōceſſiōes ⁊ īdulgētias re=
miſſiōes diſpēſatiōes ⁊ abſolutiōes ſupra
dictas ⁊ īfra ſcriptas hēant ⁊ ꝯſequātur ac
illis vti ⁊ gaudere poſſint ⁊ debeāt ī oībus
⁊ ꝑ oīa ſicuti ſorores ⁊ eaꝝ nouicie antedi
cte. Cetū ꝙ ffes p̄dictorū cōuētuū reforma
toꝝ ⁊ reformādoꝝ cōſtructoꝝ ⁊ ꝯſtruēdoꝝ
ſub obīa miſtroꝝ exiſtētiū a ſuis miſtris
gardianis viſitatorib⁹ ⁊ ꝯfeſſorib⁹ ab oīb⁹
criminibus ⁊ ſētētijs cēſuris ⁊ penis eccle=
ſiaſticis etiā ſedi aplīce reſeruatis q̄tiens
neceſſe fuerit abſolui ipiq; miſtri gardiani
viſitatores ⁊ ꝯfeſſores cū eiſdē ſuꝑ irregu=
laritatib⁹ ſi quas cōtraxerūt etiā ſacros et
p̄ſbiterat⁹ ordīes ſuſcipiēdo ⁊ q̄ ꝓmoti fue
rint in illis miſtrādo preterq̄ ſuꝑ bigamia
⁊ volūtario homicidio diſpēſari poſſint et
valeāt Rurſus vt ſaluti aīaꝝ ſoroꝝ ꝓfeſſa
rū ⁊ ffm ꝓfeſſorū ac nouitiarū nouitiorūq;
in eorū ⁊ earū profeſſiōe ⁊ receptiōe p̄ntiū
et futuroꝝ ſub rl'ari obſeruātia viuentiū
eo magis cōſulatur ꝙ ipi et ipe ac q̄lz eorū
et eaꝝ ydoneū poſſint eligere ꝯfeſſorē qui
eis ⁊ cuilz ipoꝝ in ſinceritate fidei et vni=
tate ſctē romane eccl'ie ac obediētia ⁊ deuo
tione nr̄a vel ſucceſſoꝝ romanoꝝ pōtificuꝫ
canonice intrātiū ꝑſiſtentib⁹ oīm pctōrum
ſuoꝝ de q̄b⁹ cōtriti ⁊ ore cōfeſſi fuerint ſe=
mel dumtaxat in vita ⁊ in mortis articulo
plenam remiſſionē valeat auctoritate apo
ſtolica tenore preſentium perpetuo indul=
gemus q̄diu perſeuerauerint in obſer=
uantia regulari. Nulli ergo omnino homi
nū liceat hanc paginā noſtre approbatio=
nis confirmationis conſtitutionis et īdul=
ti infringere vel ei auſu temerario contra
ire. Si quis autē hoc attemptare preſum=
pſerit indignationē oīpotentis dei ⁊ btōrū
petri ⁊ pauli apoſtoloꝝ eius ſe nouerit in=
curſurum Datum Rome apꝺ ſanctū petrū
Anno incarnationis dñice Milleſimo qua
dringenſimo ſeptuageſimo ſecūdo. quinto
idus Iulij. Pontificatus nr̄i Anno primo.

¶ Innocētī⁹. viij. oībus heretice prauita-
tis inq̄ſitoribus cōtra ffes quōlibet ꝓcede
re poſſe ꝓhibet vel inquirere.

Innocenti⁹ ep̄s
ſeru⁹ ſeruoꝝ dei. Ad perpe=
tuam rei memoriā. Ex debito
ſollicitudinis paſtoralis offi
cij cui meritis licet inſufficiē
tibus preſidemus: eaque pacem et con=
cordiam nutriunt pura vt debemus inten=
tione ꝑquirim⁹ ⁊ q̄ ſeditiōes excutiūt ⁊ ſcā
dalū introducūt ab eccl'iaſticis rl'ari obſer
uātie p̄ſertim deditis ꝑſonis ſtudioſi⁹ extir
pare curamus ⁊ his q̄ ꝓpterea ꝓuide emanaſ
ſe dicūtur vt oī tp̄e firma et illibata p̄ſiſtāt
libēter cū petit nr̄i adijcim⁹ roboris firmi=
tatē ac alias deſuper ꝓuidem⁹ prout ī dño
ꝯſpicim⁹ ſalubriter expedire. Dudū ſiq̄dez
Fe. re. Clemēs papa q̄rt⁹ p̄deceſſor nr̄ ex
certis rōnabilib⁹ cauſis ꝓhibuit oīno ne or
dinis ffꝫ p̄dicatoꝝ ꝓfeſſor ꝯtra ordīs fra
trum minorum profeſſores vel econtra or
dinis ffm mīoꝝ ꝓfeſſor cōtra ordīs ffm p̄=
dicatoꝝ ꝓfeſſores ex cōmiſſo vel cōmitten
do ſibi in poſteꝝ inq̄ſitionis heretice praui
tatꝫ officio q̄ſtūcūq; ſciret aut extimaret eū
reꝝ aliqua ratiōe ꝓcederet: ſꝫ vl' eiuſdē ſu
periori denūciaret qꝺ crederet corrigendū
vl' ad ſedē aplīcā referret ſi mallet ⁊ vide
ret expedire. Et ſi ſec⁹ attētaret. decreuit ꝓ
ceſſum nō tenere. Et deinde recolende me=
morie. Sixtus papa quartus etiā p̄deceſ=
ſor noſter ſtatuit ⁊ ordinauit ꝙ ordinis fra
trum predicatorum profeſſor dicte praui=
tatis inquiſitor in ordinis fratrum minoꝝ
ꝓfeſſores ⁊ ecōtra ordinis ffm minoꝝ ꝓ=
feſſor eiuſdē prauitatis inq̄ſitor ī ordīs fra
trū p̄dicatoꝝ ꝓfeſſores quoſcūq; officio in
quiſitoris hmōi fungi illudq; exercere nul
latenus poſſent abſq; ſedis apoſtolice licē=
tia ſpeciali de ipſius Sixti predeceſſoris
ſtatuto et ordinatione ſpecialem et expreſ
ſam faciente mentionem prout in eorun=
dem predeceſſorum litteris deſuper confe
ctis plenius continetur. Cum autem ſicut
exhibita nobis nuper pro parte dilecto=
rum filiorum generalis miniſtri et vicari=
orum tam citra q̄ vltra montes dicti ordi
nis fratrum minorum de obſeruantia nū=
cupatoꝝ petitio cōtinebat: nōnulli dicti or
dinis ffm p̄dicatoꝝ profeſſores in hiſpa=
niarum regnis et alijs dominijs cariſſimi
in chriſto filij noſtri Ferdinandi regnoruꝫ
eorundem regis inquiſitores heretice pra
uitatis per ſedem apoſtolicam ſeu alias
deputati contra nonnullos ordinis predi.

cti minorum profeſſores etiam de obſeruā
tia nuncupatorum eoꝝ officium huiuſmo=
di exercere inhibitioni predicte cōtraueni=
do: quanq̄ id eis nominatim cōceſſum non
exiſtat tēptaſſe dicantur: pro parte genera
lis miniſtri et vicarioꝝ predictorum nobis
fuit humiliter ſupplicatum vt hmōi ꝓhibi
tioni ſtatuto ⁊ ordinationi predeceſſorum
predictorum pro eorū ſubſiſtentia firmiori
robur noſtre approbationis adijcere ⁊ ſup
eoꝝ obſeruatione pro quiete pſonaꝝ dicto
rum ordinum alias opportune ꝓuidere de
benignitate apl'ica dignaremur. Nos igit
qui ꝓfeſſorū dictoꝝ ordinum quietem ⁊ ꝓ=
ſperitatis votiue ſucceſſus paternis deſide
ramus affectibus hmōi ſupplicationibꝰ in
clinati: clementis ꝓhibitionem ⁊ ſixti ꝑde=
ceſſorum ſtatutum ⁊ ordinationem hmōi ⁊
prout illa cōcernunt omnia ⁊ ſingula in di
ctis litteris contēta auctoritate apl'ica pre
ſentium tenore approbamꝰ ⁊ robur ꝑpetue
firmitatis obtineri ⁊ obſeruari debere de=
cernimꝰ. Procꝙ potiori cautela ea que per
eoſdem predeceſſores ſic vt ꝑfertur proui=
de prohibita ſtatuta ⁊ ordinata fuerint de
nouo eadē auct[o]ritate ſtatuimus ⁊ ordina
mus: ac vniuerſis ⁊ ſingulis inq̄ſitoribꝰ he
retice prauitatis ꝑdicte predicatorū ⁊ alio
rum quorūcūq; ordinum tam mendicantiū
q̄ nō mendicantium ꝓfeſſoribꝰ ⁊ clericis ſe
cularibus tā iuxta priuilegia ipſoꝝ ordinū
in illoꝝ capitulis vel ꝑ illorū ꝑlatos q̄ per
ſedem apl'icā ſeu eiꝰ legatos vel alias de=
putatis hactenus ⁊ quos imposterum quā
documq; perpetuis futuris tēporibꝰ depu=
tari continget in regnis et dominijs ꝑdictꝭ
ac alibi vbilibet per vniuerſum orbem: ne
pretextu cuiuſcūq; poteſtatis et facultatis
attribute ſeu attribuēde ſup inq̄ſitione hu=
iuſmodi quantūcūq; ampliſſime cōtra quē
piā dicti ordinis fratrum minorum ꝓfeſſo
rem procedere et inquirere aut officiū ſuū
exercere quoquomodo preſumant prefata
auctoritate prohibemus. Et vt ſi quos ex
eiſdem fratrum ordinis minorum profeſ=
ſoribus capere ſeu carceribus mancipare
forſan hucvſq; preſumpſerunt vel in futu
rum preſument: fratres ipſos ſic captos in
fra triduum poſtq̄ de preſentibus noticiā
qualitercunq; habuerint aut requiſiti fue=
rint ad ipſorum ſic captorum et detentorū
fratrum ſuperiores per omnia illeſos et ſi
ne mora per eos iuxta iuris formam ⁊ re=
gularia inſtituta debitis penis puniendos
remittant. Et quibuſcūq; communitatibus
vniuerſitatibus: collegijs: capitulis: conuē
tibus et perſonis eccleſiaſticis tam religio
ſis q̄ ſecularibus cuiuſcunq; ſtatus / gradꝰ
ordinis: et conditionis exiſtant et quacūq;
eccleſiaſtica etiam epiſcopali / archiepiſco=
pali / patriarchali / primatiali: vel munda=
na etiam comitali / ducali / marchionali / vl'
alia qualibet auctoritate prefulgeant: ne
vt contra dictos ordinis fratrum minorū
profeſſores contra predeceſſorum predi=
ctorum et noſtrarum litterarum huiuſmo
di tenorem procedant inſiſtāt aut ad id au
xilium conſilium vel fauorem preſtent: ne
ve illorum ex eis qui contra eorundem lit=
terarum tenorem detenti nunc et pro tem=
pore forent relaxationem et remiſſionem
huiuſmodi impedire aut malicioſe differri
ſeu retardari procurare et ne fiant perſua=
dere per ſe vel alios directe vl' indirecte at
tentent prelibata auctoritate mandamus.
Et illos ex eis qui ꝑdeceſſorū ꝑdictorū ac
noſtris ꝓhibitiōi ſtatuto ⁊ ordinationi cō=
trauenerint: excōicationis ſententiā ⁊ pri=
uationis officij inquiſitionis ⁊ alioꝝ offi=
cioꝝ et beneficioꝝ que obtinent ſeu poſſi=
dent ⁊ pro tpe obtinebunt ſeu poſſidebunt
ac in inhabilitatis ad illa et alia i poſterū
obtinenda irremiſſibiliter eadem auctori
tate incurrere volumus. Et nichilominus
locorum ordinarijs ⁊ perſonis in eccleſia=
ſtica dignitate conſtitutis ac cathedraliū
eccleſiarū canonicis et eorūdem ordinari=
orū vicarijs in ſpūalibꝰ gn̄alibus ⁊ officia
libus vbilibet ꝯſtitutis qui deſup pro par=
te alicuius ꝓfeſſoris dicti ordinis ffm mi=
noꝝ ꝓ tempore fuerint requiſiti per apo=
ſtolica ſcripta mandamus: quatinꝰ ipſi vel
plures aut vnus eoꝝ per ſe vel alium ſeu
alios premiſſa vbi, quādo et quotiens ex=
pedire cognouerint ſolēniter publicantes
et eiſdem requirentibus in premiſſis effi=
cacis defēſionis preſidio aſſiſtētes nō per=
mittāt inq̄ſitores p[re]fatos pretextu cuiuſ
cunq; facultatis et ptātis eis attribute ſeu
attribuēde ſup inquiſitione hmōi quantū=
cunq; ampliſſime contra quēq̄ dicti ordi=
nis ff[ru]m minoꝝ ꝓfeſſorem procedere et in=
quiſitionis hmōi officium alias quōlibet
exercere. Et ſi quos ex eiſdem ffibꝰ minori
bus capere ſeu carceribus mācipare forſā
hucuſq; preſumpſerūt vel pro tempore ꝑ
ſument: fratres ipſos ſic captos ad ipſorū
fratrū minorum ſuperiores ꝑ oīa illeſos ſi
ne mora remitti faciant puniendos. Et il=
los quos eis hmōi excōicatiōis ⁊ priuatio
nis penas non parendo predeceſſorum et
nr̄is ꝓhibitionibꝰ ſtatuto ⁊ ordinatiōibus

ꝑdictis īcurriſſe cōſtiterit: excōīcatos ꝛ pri
uatos publice nūciēt faciātq ab alijs nun=
ciari ꝛ ab oībus arctiꝰ euitari ac legittimis
ſuꝑ his hn̄dis ſeruatis, ꝓceſſibus cenſuras
hmōi iteratꝫ vicibus aggrauare ꝛ loca que
cūq ad q̄ cēſurꝫ hmōi ligatos decliare con
tigerit eccl'iaſtico interdicto ſubijcē, ꝓcurēt
ꝯtradictores q̄ſlꝫ ac rebelles ꝑ cēſurā eccl'i
aſticā q̄cūq appellatiōe poſtpoſita ꝯpeſcē=
do: īuocato etiā ad hoc ſi opꝰ fuerit auxilio
brachij ſecl'arꝫ Nō obſtātibꝰ fe. re. Bonifacij
pape. viij. et ꝑdeceſſorꝫ nr̄i: q̄bꝰ cauet: ne q̄s
extra ſuā citatē ꝛ dioceſiꝫ niſi ī certꝫ exceptꝫ
caſibꝰ ꝛ ī illis vltra vnā dietā a fine ſue dio
ceſis ad iudiciū euocet: ſeu ne iudices a ſe
de ꝑdicta deputati extra ſuā citatē ꝛ dioce
ſim ī q̄bꝰ deputati fuerit ꝯtra q̄ſcūq ꝓcedē
aut alij vl' alijs vices ſuas cōmittē ꝑſumāt
ꝛ de duabꝰ dietis ī ꝯcilio gn̄ali ac alijs cōſti
tutiōibꝰ ꝛ ordīatiōibꝰ apl'icis cōtrarijs quī
buſcūq: ſeu ſi īq̄ſitoribꝰ ꝑdictis vl' q̄buſuis
alijs aut eoꝝ ordībꝰ a ſede ꝑdicta īdl'tū exi
ſtat ꝙ ipi ꝛ eorūdē ordinū ꝑſone ſuſpēdi vl'
excōīcari aut eoꝝ loca īterdici nō poſſint ꝑ
lr̄as apl'icas nō faciētes plenā et expꝛſſā ac
de v̄bo ad v̄bū de īdulto hmōi mētionē: de
cernētes p̄n̄tibꝰ lr̄is nūq̄ ītelligi derogatū
ꝑ q̄ſcūq clauſulas etiā derogatoriarū dero
gatorias fortiores atq efficaciores niſi dū
ꝛ quotiēs earū vero expꝛſſo tenore de v̄bo ad
v̄bū nō autē per clauſulas hmōi expreſſio=
nem importantes contingeret derogari.
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
pagi. noſtre approbatiōis/ꝯſtitutiōis/ſta=
tuti/ordīatiōis/ꝓhibitiōis/voluntatis/ et
decreti īfringere vel ei auſu temerario con
traire. Si quis autem hoc attēptare pre=
ſumpſerit indignationem omnipotētis dei
et beatorum petri ꝛ pauli apoſtolorum eiꝰ
ſe nouerit īcurſurū. Datū rome apud ſāctū
petrum Anno incarnatiōis dn̄ice M.cccc.
lxxvi. vi. idꝰ martij. Pontꝫ nr̄i Anno. iij

¶ Alex. papa. vi. ꝯfirmat approbat ꝛ īſerit
breuia Sixti pape. iiij. q̄bꝰ papa ſixtꝰ decla
rat ꝛ determiat ꝙ ex q̄ ffes ꝺ fallis nō ſeruaue
rūt bullas ꝯcordie ſꝫ ꝯtrauenerūt mltipl'r: cō
uētꝰ ꝛ ffes miſtris ſubditos q̄rēdo vl' recipi
ēdo: miſtri ꝛ eoꝝ ſ'bditi nō teneāt eaſdē bul
las ſuarē ſꝫ libē ꝛ licite abſq alicuiꝰ pene ī=
curſu poſſit gn̄alis miſter ꝛ ſui ꝯuētus ffes
loca ꝛ monaſteria ffm̄ de familia recipere.

Dilecto filio gn̄ali miſtro ordīs ffꝫ mīoꝝ
¶ Alexāder papa. vi.

Dilecte fili Sal'. ꝛ apl'i. bn̄d. Dudū
a fe. re. Sixto papa. iiij. ꝑde=
ceſſore nr̄o emanorūt lr̄e in quibus alie lit=
tere eiuſdē predeceſſoris īſerte erāt tenoris
ꝛ ꝯtinētie ſubſequētis Sixtꝰ papa. iiij. Dile
cto filio gn̄ali ordīs fra. mi. Dilecte fili Sa
lu. ꝛ apo. bn̄d. Emanauit alias a nobis bre
ue ad te tenoris ꝛ cōtinētie ſubſeq̄ntis Que
relis ſepius repetitis nobis ſignificaſti ꝙ
dilecti ffes de obſeruātia nūcupati ordinis
tui loca q̄dā ꝑter tenorē lr̄arū fe. re. Pauli.
ij. nr̄i imediati ꝑdeceſſoris ſuꝑ tuoꝝ ꝛ illo=
rū cōcordia editarū ꝛ ademerūt hactenus
ꝛ indies conātur adimere cēſuras ꝛ penas
in lr̄is cōtentas ac ſana alioꝝ monita peni
tus negligētes in malū exemplūꝛ ſcandalū
plurimoꝝ. Supplicaſti nobis deiñ hūiliter
vt dignaremur tibi de oportuno remedio
ꝓuidere ꝛ paterne ꝯcedere vt q̄m̄ illi hmōi
cōcordie ſtare recuſarūt: tu quoq ꝛ tue cure
ſubiecti nō aſtringamini ad talia q̄ in eiſdē
lr̄is cōtinētur cū ex hoc illi videātur ī te au
datius inſultare q2 tu decreta dicti ꝑdeceſ=
ſoris noſtri in eoꝝ cōmodū facta trāſgredi
nō preſumis Quocirca nos equitatē hmōi
ſupplicatiōis paterno affectu cōſiderātes
attendētesq ꝙ dicti de obſeruātia ffes eo
magis a ſil'ibus trāſgreſſiōibus ꝛ offenſis
abſtinere debebūt quo ꝛ ipſi fuerint de ſuo
rū amiſſiōe ſolliciti hmōi ſupplicatiōibꝰ in=
clinati preſentiū tenore apl'ica aucte decer
nimus tibiq harū ſerie cōcedimus faculta
teꝫ ꝙ caſu quo dicti de obſeruātia ffes ali
quē locū ex tuis acceperit accipe ve tēpta=
uerint litteriſq predeceſſoris in hoc cōtra
uenerint ſic licite et impune abſq alicuius
eccl'iaſtice cēſure incurſu tu tuiq eoꝝ loca
ꝛ monaſteria poſſitis ꝛ valeatis recipe lr̄iſ
q dicti predeceſſoris ac nr̄is etiā ſi tales eſ
ſent de q̄bus et earū totis tenoribus hn̄da
eſſet mētio ſpecialis ceteriſq in cōtrarium
faciētibus quibuſcūq. Datum rome apud
ſāctū petrū ſub anulo piſcatoris die. ij. octo
brꝫ. M.cccc.lxxv. Pōtificatꝰ nr̄i. Anno q̄nto

¶ Poſt cuius quidē bre=
uis expeditionē ſicuti nuꝑ nobis exponi fe
ciſti ipſi de obſeruantia plura loca tue ꝛ fra
trum tibi ſubditorum cure ſubiecta occupa
runt et indies conantur occupare. Super
quo pariter tue indemnitati ꝓuideri a no
bis humiliter ſupplicaſti. Nos huiuſmodi
ſupplicationibus inclinati tibi etiam de no
uo facultatem per preſentes concedimꝰ vt
ſi ipſi de obſeruantia fratres contra teno=
rem huiuſmodi emanati breuis et bulle cō
traueniſſe reperientur et loca veſtra occu=
paſſe: poſſis etiam tu eorum loca ꝛ fratres

retinere donec illi loca ipſa tua et frm tibi
ſubditoꝝ ſic occupata poſt datā ipſius bre
uis reſtituerit illis ꝗ in ꝑori breui nr̄o ac a
liis ſi q̄ poſt illi⁹ expeditionē emanarūt q̄ꝝ
nos ꝯtinēcias ꝛtēores ꝓ expꝛſſis haberi hic
volum⁹. Ceteriſq; ī cōtrariū faciētib⁹ nō ob-
ſtātib⁹ ꝗbuſcūq;. Datū rome apd̄. ſ. petꝝ ſb
anulo piſcatoꝝ. die. xxiij. aprilis. M.cccc.
lxxxi. Pōtꝫ nr̄i. anno. x. ¶ Cū aūt ſicut exhi
bita nobꝫ nuꝑ ꝓ ꝑte tua petitio ꝯtinebat ip
ſi fr̄es de obſuātia adhuc ꝯtinue nō ceſſāt
ꝯtra ꝛ ꝑter eos dilectoſq; filios fr̄es ꝯuētu-
ales dicti ordis cōcordatꝫ ꝛ tenorē lr̄arū ip
ſius pauli ꝑdeceſſoꝝ fr̄es dicti ordis cōuē-
tuales eoꝝq; loca recipe ac alias multipl'r
moleſtare ꝛ ꝓpterea lr̄as ꝑdictas ꝑ nos ap-
probari ꝛ cōfirmari magna cū iſtācia ſup-
plicauerꝫ. Nos igit ꝗ pacis amenitatē īter
ꝑſonas q̄ſlꝫ ꝑſertim religioſas vigē ꝛ auge
ri nr̄is potiſſime tꝑib⁹ ſūmis deſideram⁹
affectib⁹ hmōi ſupplicatiōib⁹ īclinati ſingu
las lr̄as ꝑdictas ac oīa ī eis ꝯtēta auc̄te a-
pl'ica tenore p̄ntiū approbam⁹ ꝛ cōfirmam⁹
ac plenū firmitatis robur obtinē decernim⁹
ac ꝓ ꝑte pace ꝛ [q]ete ordis ꝛ frꝫ ꝑdictoꝝ ob
ſeruari volumus ꝛ mādam⁹. Nō obſtātib⁹
ꝑmiſſis ac cōſtitutiōib⁹ ꝛ ordiatiōib⁹ apl'icꝫ
nec oīb⁹ illis ꝗ ꝑfati ꝑdeceſſores ī eoꝝ lr̄is
ꝑdictis voluerūt nō obſtare ceteriſq; cōtra
riis ꝗbuſcūq;. Datū rome apd̄. ſ. petrū ſub
anulo piſcatoris die. xviij. Marcij. M.cccc.
xciij. Pontificatus noſtri Anno ſecundo

¶ Alex. pa. vi. ꝯfirmat bullā ſixti. iiij. diſpo
nētē ſup imaculatā dei gēitricis ꝯceptionē

Alexāder ep̄s. &c.

Ad futurā rei memoriā. Illi⁹
ꝗ ſe ꝓ dn̄ici gregis ſaluatiōe
in ꝑciū immolari nō abnuit vi
ces q̄q; īmeriti gerē̄ ī triſcir
ca ipſi⁹ excubias gregꝫ nos ſollicitꝫ ꝯgruit
vigiliis itēdere: ne cōtagioſos depaſcāt fe-
ratus: ꝛ nimia curioſitas ſuꝑſtitionē: ꝛ ſuꝑ
ſtitio errores ꝛ ſcādala parturiāt: ꝛ ea q̄ ad
occurrēdū erroribus ꝛ ſcādalis hmōi ꝑ pre
deceſſores noſtros ſalubriter ordīata ſunt
ꝗbuſuis ſublatis īpedimētis obſeruēt. Du
dū ſiq̄dē a fe. re. Sixto papa. iiij. ꝑdeceſſo-
re nr̄o lr̄e emanarūt tenoris ſubſequentis

¶ Sixtus &c. Ad ꝑpetuā rei mēo-
riā. Graue nimis geri-
mus ꝛ moleſtū cū ſiniſtra nobis de ꝗbuſdā
eccl'iaſticis ꝑſonis referunt: ſꝫ in eoꝝ ꝗ ad
euāgelizādū verbū dei ſūt deputati exceſſi
bus predicādo cōmiſſis eo grauius ꝓuoca
mur: quo illi periculoſius remanēt incorre
cti: cum facile deleri nequeāt ꝗ multoꝝ cor
dibus ſic publice ꝑdicādo diffuſi⁹ ꝛ dānabi
lius īprimūt errores. Sane cū ſctā romana
eccl'ia de itemerate ſemꝑq; ꝟgis marie cō
ceptiōe feſtū ſolēniter celebret ꝛ ſpeciale ac
ꝓpriū ſuꝑ hoc officiū ordīauerit: nōnulli vt
accepimus diuerſoꝝ ordinū ꝑdicatores in
ſuis ſermōibus ad populū publice ꝑ diuer
ſas ciuitates ꝛ terras affirmare hacten⁹ nō
erubuerūt ꝛ ꝑdicare nō ceſſāt: oēs illos qui
tenēt aut aſſerūt eandē gl'ioſā ꝛ immacula
tā dei genitricē abſq; origīalis pc̄ti macula
fuiſſe cōceptā mortal'r peccare vel eſſe here
ticos: eiuſdē imaculate cōceptiōis officium
celebrātes audiēteſq; ſermōes illoꝝ ꝗ eā
ſine hmōi macula cōceptā eē affirmāt pec-
care grauiter: ſed ꝛ ꝑfatis ꝑdicatiōib⁹ non
cōtēti: cōfectos ſuꝑ his ſuis aſſertiōibus li
bros ī publicū ediderūt ex quoꝝ aſſertiōi-
bus ꝛ ꝑdicatiōibus nō leuia ſcādala in mē
tibus fideliū exorta ſūt: ꝛ maiora merito ex
oriri formidant ī dies. Nos igit hmōi teme
rariis auſibus ac ꝑuerſis aſſertiōib⁹ ꝛ ſcā
daloſis ꝗ exiñ in dei eccl'ia exoriri pn̄t q̄ꝫ tū
nobis ex alto cōcedit obuiare volēt motu
ꝓprio nō ad alicui⁹ nobis ſuꝑ hoc oblate pe
titiōis iſtātiā ſꝫ de nr̄a mera deliberatiōe
ꝛ ex certa ſciētia hmōi aſſertiōes ꝑdicatoꝝ
eorūdē ꝛ alioꝝ quorūlꝫ ꝛ ꝗ affirmare preſu
merēt eos ꝗ crederēt aut tenerēt eandē dei
genitricē ab origīalis pc̄ti macula ī ſua cō-
ceptione preſeruatā fuiſſe ꝓpterea alicui⁹
hereſis labe pollutos fore vel mortalit pec
care aut hmōi officiū conceptionis celebrā
tes ſeu hmōi ſermones audientes alicui⁹
peccati reatū incurrere: vtpote falſas ꝛ er-
roneas et a veritate penitus alienas edi-
toſq; deſuper libros predictos id continen
tes quo ad hoc auctoritate apoſtolica pre-
ſentium tenore reprobamus ac dānamus
et motu ſciētia ꝛ auctoritate predictis ſta-
tuimus et ordinamus: ne predicatores ver
bi dei et quicunq; alii cuiuſcūq; ſtatus gra
dus aut ordinis ac conditionis fuerint
qui de cetero auſu temerario preſum-
pſerint in eorum ſermonibus ad populum
ſeu alias quomodolibet approbare ſic
per nos approbatas ac damnatas aſſer-
tiones veras eſſe: aut dictos libros pro
veris legere tenere vel habere poſtq̄ꝫ de
preſentibus noticiam habuerint. excom-
municationis ſentēciā ꝛ eterne maledictio
nis penam eo ipſo incurrant: a qua ab alio
q̄ꝫ romano pontifice et illius proprio ore
expreſſa cauſa huiuſmodi propter quam
cēſuras predictas incurrerint (niſi in mor-

tis articulo ꝯſtituti) neq̄ant abſolutiōis bn̄=
ficiū obtinere. Itē motu ſcia ⁊ auctoritate ſi
milibꝰ ſimili pene ac cēſure ſubijciētes eos
q̄ auſi fuerint aſſerere ꝯtrariā opinionē te=
nētes videlicet gl'ioſā ꝟginē mariā cū ori=
ginali pctō fuiſſe ꝯceptā: hereſis crimē vel
pctm̄ incurrere mortale. cū nōdū ſit a roma
na eccl'ia vel apl'ica ſede deciſū. Nō obſtañ
ꝯſtitutiōibꝰ ⁊ ordinatiōibꝰ apoſtolicis ꝯtra
rijs q̄buſcūq: ſeu ſi aliq̄bus coiter vel diui=
ſim ab eadē ſede indultū exiſtat ꝙ interdici
ſuſpēdi vel excolcari non poſſint ꝑ litteras
apoſtolicas nō facieñ. plenā ⁊ expreſſam ac
de verbo ad verbū de indulto hmōi mētio=
nē. Et ne de ꝑmiſſis aliq̄ñ valeāt ignorātiā
allegare: volumꝰ ꝙ locoꝝ ordinarij req̄ſiti
pn̄tes lr̄as i eccl'ijs ꝯſiſteñ. in coꝝ ciuitatibꝰ
ac in ſuaꝝ dioceſū locis inſignibꝰ dū maior
ibi mlt̄itudo populi ad diuina ꝯuenerit ſer
monibꝰ ad populū mādēt ⁊ faciāt publicari
Nulli ergo oino hoim liceat hāc paginam
nr̄e reprobatiōis / dānatiōis / ſtatuti / ordi=
natiōis / volūtatis / ⁊ decreti infringere: vel
ei auſu temerario contraire. Si q̄s aūt hoc
attēptare p̄ſumpſerit: idignationē oipoten
tis dei ac beatoꝝ apoſtoloꝝ eiꝰ petri ⁊ pau
li ſe nouerit incurſurū. Datū rome apḋ ſan
ctū petrū. Anno incarnatiōis dn̄ice milleſi=
mo q̄drigenteſimo octuageſimo tercio. pri=
die nonas ſeptēbris. pōti. n. āno. ṫciodecio.

Cū autē ſicut nō ſine

animi moleſtia accepimꝰ: nōnulli diuerſoꝝ
ordinū religioſi effectū lr̄aꝝ ꝑdictaꝝ forſā
ignorātes aut illas temerarijs auſibꝰ cōtē=
nētes. in ſermonibꝰ ⁊ ꝑdicatiōibꝰ ad pplm
⁊ alias publice ꝑ diuerſas ciuitates et lr̄as
varias opiniōes circa cōtēta i ipſis eiſdem
lr̄is ꝯtra eaꝝ tenorē i mediū ꝓponere: ⁊ qui
dā vnū aliq̄ vere reliquū affirmare nō erube
ſcāt: ex q̄bꝰ in pplo varie opiniones iprimū
tur ⁊ ſcādala nō modica generant. Nos ad
quos ex debito paſtoralis officij ꝑtinet a ſā
cta dei eccl'ia (ꝙtū nobis ex alto ꝯcedit) ſcā
dala remouere volētes ſcandalis hmōi (vt
tenemur) oportunis remedijs occurrere:
motu ꝓprio nō ad alicuiꝰ ſuper hoc nobis
oblate petitiōis iſtāciā ſʒ de nr̄a mera libe=
ralitate ⁊ ex certa nr̄a ſcientia auc̄te apl'ica
tenore pn̄tiū decernimꝰ ⁊ declaramꝰ ꝑ iſer=
tas lr̄as ac oia ⁊ ſingula i eis cōtēta ꝑpetu=
is futuris tēporibꝰ donec ꝑ ſedē apl'icā ali
ter deciſū ⁊ ordinatū fuerit iuiolabiliter ob
ſeruari debere. Quocirca vniuerſis ⁊ ſingu
lis patriarchis archiepis epis ac alijs lo=
coꝝ ordinarijs ⁊ eccl'iaꝝ ꝑlatis ⁊ abbatibꝰ

⁊ ꝑſonis alijs i dignitate eccl'iaſtica ꝯſtitu=
tis i ꝟtute ſctē obediētie ⁊ ſub excolcatiōis
pena diſtricte ꝑcipiēdo mādamꝰ: q̄tenꝰ ipi ⁊
q̄libet ex eis ꝑ ſe vel aliū ſeu alios ꝑdictos
vbi ⁊ q̄ñ expedire cognouerit. ⁊ q̄ties ſuper
hoc req̄ſiti fuerit: ſolēniter publicari faciāt
auc̄te nr̄a lr̄as ipas ac i eis ꝯtēta iuiolabili
ter obſeruari. Cōtradictores q̄ſlibʒ ⁊ rebel=
les cuiuſcūq dignitatʒ / ſtatꝰ / gradꝰ / vel or=
dis exiſtētes. etiā ſi mēdicātiū ordinū quo=
rūcūq etiā de obſeruātia nūcupatoꝝ ꝑlati
miſtri aut alij fr̄es fuerit: ꝑ excolcatiōis ac
alias ſnias cēſuras ⁊ penas eccl'iaſticas ac
alia oportuna iuris remedia appellatione
poſtpoſita ꝯpeſcēdo: iuocato etiā ad hoc ſi
opꝰ fuerit auxilio brachij ſcl'aris. Et nichi=
lominꝰ oēs ⁊ ſingl'os q̄s dictā excolcatiōis
ſētēciā eis icurriſſe ꝯſtiterit ⁊ eoꝝ q̄uēlibʒ i
eccl'ijs dū maior ibi ppl'i mlt̄itudo ad diuia
ꝯuenerit excolcatos publice nūciēt ⁊ faciāt
ab alijs nūciari ac ab oibꝰ arctiꝰ euitari: do
nec ad cor reuerſi ⁊ penitētia ducti ab hmōi
excolcatiōis ſētēcia abſolutiōis bn̄ficiuʒ ab
eadē ſede meruerit obtinē: ac legitimis ſup
his hn̄dis ſeruatʒ ꝓceſſibꝰ ſētēcias cēſuras
⁊ penas hmōi q̄ties opꝰ fuerit iteratʒ vici=
bus aggrauare ꝓcurēt. Nō obſtañ ꝑmiſſis
ac ꝯſtitutiōibꝰ ⁊ ordinatiōibꝰ / ꝑuilegijs / ex
emptiōibꝰ / idultʒ (⁊ lr̄is apl'icis q̄buſuis ꝑſo
nis ſcl'aribꝰ ⁊ rl'aribꝰ q̄rūcūq ordinū etiam
mēdicātiū ⁊ de obſeruātia nūcupatoꝝ ꝓfeſ
ſoribꝰ ipis ⁊ ordibꝰ tā ꝑ mare magnū ⁊ bul
lā aureā nūcupatas ꝙ ꝑ q̄ſcunq lr̄as alias
apl'icas etiā a nobis emanatas ⁊ iteratʒ vi
cibus approbatas etiā ex quibuſuis vrgen
tiſſimis ⁊ maximis cauſis ⁊ ſub q̄buſcunq
formis ⁊ expreſſionibꝰ verboꝝ ⁊ etiā dero=
gatoriaꝝ derogatorijs alijſq fortioribꝰ ef=
ficacioribꝰ ⁊ inſolitis clauſulis irritātibuſ=
q decretis etiā talibꝰ ꝙ illis nullatenꝰ vel
non niſi ſub certis mō ⁊ forma inibi expreſ=
ſis derogari poſſit. etiā motu ſcientia ⁊ au=
ctoritate ſimilibꝰ ac de apoſtolice poteſta=
tis plenitudine cōceſſis: quibꝰ omnibus et
eoꝝ ſingulis etiā ſi ꝓ illoꝝ ſufficiēti deroga
tiōe de eis ipſoꝝ q̄ totis tenoribꝰ ſpāl'is / ſpe
cifica / idiuidua / ⁊ exꝑſſa. ac de ꝟbo ad ꝟbū
nō aūt ꝑ gn̄ales etiā id iportātes clauſulas
mētio aut q̄uis alia exꝑſſio: vel eoꝝſidē or=
dinū aut alicuiꝰ ex eis ꝑſonis itimatio ha=
benda aut alia exquiſita forma obſeruāda
foret: tenores hmōi ac ſi de ꝟbo ad ꝟbū in=
ſerti forēt pn̄tibꝰ ꝓ ſufficienter expreſſis et
i inſertis hn̄tes quo ad ꝑmiſſa dumtaxat (il=
is alias in ſuo robore ꝑmāſuris) haꝝ ſerie
ſimilibꝰ motu ⁊ ſciētia ſpāl'r ⁊ exꝑſſe dero

ſamus ↄtrarijs ꝗbuſcūꝗ. Aut ſi aliqbꝰ com
muniter vel diuiſum ab eadē ſit ſede indul=
tū ꝙ interdici ſuſpēdi vel excoīcari non poſ
ſint per lrās apoſtolicas nō faciētes plenā⁊
⁊ expreſſā ac de verbo ad verbū de indulto
hmōi mentionē. Ceteꝝ q² difficile foret ad
ſingula ꝗꝗ loca in qbꝰ expediens fuerit ori
ginale deferri: volumꝰ ⁊ ſimiliter auctorita
te ſcientia ⁊ motu decernimꝰ ꝙ earūdē pre
ſentiū lrāꝝ tranſūpto manu publici notarij
ſubſcripto ⁊ alicuiꝰ p̄lati eccleſiaſtici aut il=
liꝰ curie ſigillo munito vbiꝗ ſtetur. ⁊ eadē
prorſus fides adhibeatur in iudicio ⁊ extra
ac vbi fuerit exhibitū ⁊ oſtēſū in oībus ⁊ per
oīa: prout eiſdē p̄ntibus ſtaret ſi forēt exhi
bite vel oſtēſe. Nulli ergo omnino hominū
liceat hāc paginā nr̄e conſtitutionis/ decla
rationis/ mādati/ derogationis/ volūtatis/
⁊ decreti infringere: vel ei auſu temerario
contraire. Si ꝗs autē hoc attēptare preſūp
ſerit: indignationē oīpotētis dei ⁊ btōꝝ pe=
tri ⁊ pauli apoſtoloꝝ eius ſe nouerit incur=
ſurū. Datū rome apd̄ ſanctū petrum Anno
incarnationis dn̄ice milleſimo quingēteſi=
mo ſecundo kal. martij. pontificatus noſtri
Anno vndecimo.

¶ Alexāder sextꝰ mādat vicario gn̄ali to
ciꝰ ordis gn̄alatu tūc vacāte et capl'o gn̄ali
iterāne (vbi eligēdꝰ erat gn̄alis ⁊ vbi magi
ſter egidiꝰ delphin/ ordinis p̄cipuꝰ reforma
tor electꝰ fuit. vt ſe ⁊ ↄuētꝰ ſuos (ſup ꝗrū de
formitate ⁊ relaxatiōe q̄rele ex diuerſis mū
di ptibꝰ ad ſedē aplicā afferebant) diligētiꝰ
reformarēt. ⁊c.

¶ Dilectis filijs vicario gn̄ali miſtris cu=
ſtodibꝰ ceteriſꝗ ordis minoꝝ frībꝰ i capitu=
lo gn̄ali interāne congregatis.

Alexander papa sextꝰ. Dilecti filij ſalutē ⁊ aplicā bn̄dictiōe⁊. Ex
diuerſis mūdi ptibꝰ ⁊ a multis
p̄ncipibꝰ magne ad nos affe=
runt q̄rele de ihoneſtate infa=
miꝗ vita frm̄ ↄuētualiū ordis minoꝝ. Ita ꝙ
niſi illā i meliꝰ ↄmutēt cogamur ꝓ paſtora=
lis officij miſterio deſup opportune ꝓuide
re ⁊ eoꝝ domos ipis expulſis frībꝰ eiuſdē
ordis de obſeruātia nūcupatis tradē. Qua=
ꝓpt ne id cū magno vr̄o dedecore ⁊ iactura
fiat vos i dn̄o hortamur ac p̄rne monemus
vt domos eaꝝ ꝓuinciaꝝ maxie ꝓ qbꝰ reges
⁊ coītates iſtāt oī diligētia reformetis p̄ci=
pue aūt domū ſcti frāciſci de aſſiſio tollātꝗ
diſcurſꝰ frm̄ ⁊ oīa alia iuxta vera ipiꝰ ordis
rl'aria iſtituta ⁊ ſcdꝫ p̄uilegia ipis ↄuētuali
bus ↄceſſa maxime ea q̄ de ꝓcuratoribꝫ di=
cunt ⁊ ſcdm ↄſtitutiōes ſācte memorie. Si=
xti quarti p̄deceſſoris nr̄i ⁊ alioꝝ ſūmoꝝ pō
tificū retractet. Qđ ſi feceritis quēadmodū ſpe
rauimꝰ ↄſuletis vobiſipis ⁊ apd̄ deū meritū
⁊ nos ⁊ xp̄ianos p̄ncipes laudē ⁊ ↄmēdatio
nē reportabitis. Preterea hortamur vos ꝙ
i capl'o cū ſūma modeſtia ↄcordia ⁊ maturi
tate ꝓcedatis ⁊ ſi i eo qđ abſit aliqua diſſē
ſio oriret volumꝰ ꝙ venerabilis frater epūs
iterānēſis ⁊ i eiꝰ abſētia ipiꝰ i ſpūalibꝰ gn̄a
lis vicariꝰ vna cū dilecto filio vicario gn̄ali
vr̄i ordis aplica auctē illā terminet ⁊ ↄpo=
nat. Quē epm̄ ⁊ vicariū i hoc caſu ↄmiſſariū
nr̄m i p̄fato capl'o vſꝗ ad eiꝰ ↄplemētū cū
ea auctē quā eidē vicario ordinis attribui
mꝰ ⁊ ↄceſſimꝰ haꝝ ſerie deputamus. Cōtra
rijs nō obſtātibꝰ ꝗbuſcūꝗ. Datū rome apd̄
ſctm̄ petrū ſub anulo piſcatoris die. xv. ſep
tēbris. 1500. pōtificatꝰ nr̄i anno nono. A ter
go prodocatharus.

¶ Alexāder papa sextꝰ iteꝝ mādat diſtri=
ctiꝰ capl'o gn̄ali iterāne celebrato vt refor=
matiōi ordis ⁊ ordis ſācte clare ſtudioſiꝰ in
tēdāt deputādo reformatores ydonios et
alia plura ad hec ordinādo.

¶ Dilectis filijs vicario gn̄ali miniſtris
cuſtodibꝰ ceteriſꝗ frībꝰ ordis minoꝝ i capl'o
gn̄ali iterāne ↄgregatis

Alexander papa sextus Dilecti filij ſalutē ⁊ aplicā bn̄dicti
onē. Pulſamur cotidie aſſidu
is q̄relis ꝗpluriū p̄ncipū ⁊ coītatū iſtāter
ↄtinue a nobis petētiū vt ꝓpt ihoneſtā vi=
tā multoꝝ frm̄ ordis vr̄i ⁊ alienā penitꝰ a
religiōe quā ipi i malū exēplū ⁊ ſcādalū lay
coꝝ dehoneſtant ↄuētꝰ vr̄os reformari mā
daremꝰ ⁊ illos iuxta iſtituta frm̄ de obſer=
uātia nūcupatoꝝ ad rl'arē vitā eorūdē frm̄
redigamꝰ. Sꝫ cū ordini vr̄o plurimū afficia
mur ac cū ſuo dedecore ꝓ nr̄o paſtorali offi
cio aliter ꝓuidere cogamur de honore ⁊ q̄e
te vr̄a ſolliciti itelligētes ꝓrie caplꝫ vr̄ꝫ ꝓ
noua electiōe gn̄alis vr̄i ↄuēturū vobis oī=
bus i capl'o gn̄ali exiſtētibꝰ ꝓpterea ea de
re tāti momēti ſcribēdū duximꝰ. Uos itaꝗ
in dn̄o plurimū hortamur ⁊ attēte reꝗrimꝰ
vobis nichilominꝰ i v̄tute ſācte obedientie
mādātes vt hmōi reformatiōi cōuētuū ac
domoꝝ vr̄aꝝ oī ſtudio itēdatis ⁊ i iſto capl'o
vr̄o eadē de reformatiōe rite cū effectu fa=
ciēda determinetis ac reformatores ad id
ydoneos prudētia ꝗꝗ ⁊ doctrina preditos
ac deū timētes deligatis ad oēs ꝓuincias
vr̄as deſtinādos. q̄ domos ⁊ ↄuētꝰ vr̄os vi=
ſitēt ⁊ reformēt ⁊ frēs oēs vr̄os i ↄmune ſine

xp̃o ac honeste viuẽdũ gñali ac p̃uĩcialib⁹ mĩstris fm cõstitutiões ordis ac priuilegia ordi ↄcessa ⁊ ipsi⁹ r'laria istituta cõpellat; ⁊ ẽt mõasteria sctẽ clare sili studio reformẽt q̃ solũ visitẽt ⁊ regãt iuxta earũ r'lam ⁊ priuilegia p mĩstros ⁊ visitatores deputatos Oib⁹ alijs iñ ffib⁹ exclusis ad plura scãdala ⁊ oblocutiões euitãdas p vos ex nũc puidẽdũ est vt discursus ffm p vniuersũ orbẽ inutilit cũ magna nota vr̃a extra cõuẽt⁹ vr̃os vagãtiũ penit⁹ tollat. Oẽsq; licẽtie p gñales mĩstros vr̃os concesse deseruiendi alicui bñficio aut manẽdi i aliq̃ heremitorio: vel hospitali: aut alibi oĩno reuocẽt ⁊ irritent. Sz iter cetẽa maxie expedire iudicamus vt oĩ studio p vos itẽdat reformatiõi cõuẽtus sctĩ frãcisci de assisio Qui cũ sit admodũ celebris ↄgruũ est vt idẽ cũ monasterio sctẽ clare ad r'larẽ obs'uãtiã priulegio⁊ illis cõcesso⁊ oĩno redigat Circa q̃ḋ hmõi reformationẽ ⁊ alia oĩa p̃missa exeq̃nda si q̃ ex mĩstris ⁊ custodib⁹ seu gardianis vl' alijs ffib⁹ vr̃is se opposuerit: vl' cõtradixerit aut negligẽtes si min⁹ ydonei fuerit volumus illos deponat; ⁊ loco illo⁊ alios ydoneos ⁊ ad hec feruẽtes substituatis ⁊ subrogetis. Que cũ i dei honorẽ ac religiõis vr̃e q̃etẽ atq; decorẽ p nos excogitata cũ vice ptectore vr̃o cõmunicauerim⁹ ẽt ipi gñali vicario mãdauim⁹ curaret i cap'lo vr̃o executiõi demãdari. Quapropt vos oẽs attente hortamur i dño ⁊ p̃re monem⁹ atq; req̃rimus i p̃missis auctore dño oẽs ordis vestri ffes pro desiderio nr̃o eo mõ reformare curet; vt odor bone fame famĩ'at⁹ vr̃i altissio p̃stiti ex mo⁊ ac vite vr̃e sãctimonia puenens oblocq̃ntiũ ora ↄpescat Q'ḋ deo acceptũ ⁊ nob; gratissimũ erit. Quos i oĩa cõmodũ ⁊ honorẽ dicti ordis ↄcernẽtia peculiari affectu admodũ p̃pẽsos iuenient; Datũ Rõe apud sctm̃ petrũ sb anulo piscato⁊; die. xxiij septẽbris. M.ccccc. j. Pontificatus nr̃i Anno nono A tergo. Podocatharus.

¶ Alexan. papa. vi. mãdat bullã cõcordie quo ad omnia obseruari.

¶ Dilect; filijs vniuersis ffib⁹ ordis mino⁊ de obseruancia nuncupatorum.

¶ Alexander papa sextus.

Dilecti filii Salt. ⁊ apo. bñd. Cuz sicut accepim⁹ nõnulli ffes ↄuẽtuales or. fra. mi. ẽt sb p̃textu reformatiõis aut alias dudũ int vos ⁊ ipos ffes cõuẽtuales cõcordatio ac diuersis lr̃is ap'icis sup hoc p diuersos romanos põtifices p̃decessores nr̃os ⁊ etiã p nos edit; ⁊ approbat; ẽt graues sn̄ias cẽsuras ⁊ pẽas eccl'iasticas in cõtrafaciẽtes latas ⁊ p̃mulgatas i se ↄtinẽtibus cõtrauenire p̃sumãt: p̃tẽdẽtes id licite facẽ posse p̃textu q̃rũdã alia⁊ nr̃a⁊ in forma breuis lr̃arũ dilecto filio moderno dcti ordis mĩstro gñali p nos nup ↄcessa⁊: et si cõcordat; ⁊ lr̃is p̃dictis q̃uismõ directe vel indirecte cõtrauenerit: verisilr exiñ ii vos ⁊ dictos ffes cõuẽtuales graues dissẽsiões ⁊ scãdala exorirẽt. Nos q̃ scãdalis ⁊ dissentiõib⁹ hmõi ne veniãt p̃serti inter p̃sonas religiosas q̃s ab oĩ cõtẽtiõe vt liberi⁹ diuinis vacare possint bñplacit; decet eẽ semotas libẽter q̃tũ cũ deo possum⁹ obuiam⁹. Uolẽtes desup debite puidẽ ac paci ⁊ q̃eti vr̃e p̃na caritate cõsulere: auctẽ ap'ica ⁊ ex certa sciẽtia tenore p̃ntiũ declaram⁹ nũq̃; intẽtiõis nr̃e fuisse vel eẽ cõcordatis ⁊ lr̃is p̃dictis ẽt p lr̃as p̃fato gñali mĩstro vt p̃fertur cõcessas (quarũ tenores ac si ḋ q̃ḃo ad q̃ḃũ p̃ntib⁹ isererent hẽri volum⁹ p sufficienter exp̃ssis) in aliq̃ derogare: sz illa iuiolabilit iuxta eo⁊ cõtinẽtiã ⁊ tenorẽ obseruari debere put ẽt hacten⁹ obseruata fuerũt. Nõ obstãtib⁹ p̃missis ac cõstitutiõib⁹ ⁊ ordiatiõibus ap'icis: necnõ oĩbus alijs q̃ in singulis lr̃is p̃dictis cõcessa sint nõ obstare: ceterisq; cõtrarijs q̃buscunq;. Uerũ q2 difficile foret p̃ntes lr̃as ad singula q̃cũq; loca i q̃b⁹ expediẽs fuerit deferre: volumus ⁊ p̃fata auctẽ decernim⁹ q; illarũ trãsũptis manu publici notarij iñ rogati subscript; ⁊ sigillo alicui⁹ curie seu p̃sone eccl'iastice in dignitate cõstitute munitis: ea p̃rsus fides i iudicio et extra ac alias vbil; adhibeat q̃ p̃ntib⁹ adhiberet si essẽt exhibite vel ostẽse. Datũ rome apud sãctũ petrũ sub anulo piscatoris. die. xiij. ianuarij. M.ccccc.ij. Pontificatus nostri. Anno decimo. Adrianus

¶ Julius papa. ij. cõcedit multa q̃ notãtur per ordinem subsequentem.

Julius eps ⁊c. Uenerabilibus archiepõ cõpostellañ ⁊ epõ paceñ. ac dilecto filio archidiacono salamãtiñ. Salt. ⁊ apo. bñd. hodie a nobis emanauerunt littere tenoris subsequentis.

¶ Julius eps. ⁊c. Ad p̃petuã rei mẽoriã. In militantis eccl'ie agro plãtat⁹ sacer ordo ffm mi. r'laris obseruãtie: vberes fructus ad salutẽ xp̃ifideliu; p̃ducẽs: nos excitat ⁊ inducit vt q̃ p illius p̃fessorib⁹ ⁊ sub suaui iugo religiõis dño famulãtiũ quiete et alarũ salute puida cõsi-

deratione apoſtolica aucte cõceſſa ſũt: etiã
nr̃o munimine roboremus: vt eo firmius
pſiſtãt quo ſepius fuerit auctoritate ſedis
ap̃lice cõmunita ac i hĩs nr̃i paſtoralis of
ficij partes fauorabiliter impendimus, put
ↄſpicimus ſalubriter expedire Sane p p̃te
cariſſimi in xp̃o filij nr̃i Ferdinãdi regis / ꝛ
cariſſime i xp̃o filie nr̃e Elizabeth regie ca
ſtelle ꝛ legiõis ac cicilie catholicoꝝ nobꝫ ex
hibita petitio cõtinebat: ꝙ alias fe. re. ale=
xandro pape. vi. predeceſſori nr̃o p eorun=
dẽ regis ꝛ regine parte expoſito ꝙ lꝫ clare
mẽorie caſtelle legiõis ꝛ aragonũ reges di
ctoꝝ regis ꝛ regie p̃decesſores q̃ p tp̃e fue
rũt: ꝗ̃ pluria in caſtelle ꝛ legiõis ꝛ aragonũ
hmõi alijſq; eoꝝ regnis ꝛ dñijs monaſteria
domos ꝛ alia loca r̃l̃aris ordinũ diuerſoꝝ
tã viroꝝ ꝗ̃ mulierũ ex eoꝝ pia deuotiõe ꝛ
vt in illis x̄pa vigeret religio ac nomẽ altiſ=
ſimi ad cui⁹ gl̃iam ꝛ honorẽ iſtituta fuerãt
debite laudaret: de pp̃rijs eoꝝ bõis fũdaſ
ſẽt ꝛ dotaſſẽt ac poſt hmõi fũdatiões in ali
q̃bus monaſterioꝝ / domoꝝ / ꝛ locoꝝ regnꝫ
ꝛ dñijs p̃dictis cõſiſteñ. r̃l̃aris obſ̃uãtia fu
iſſet obſ̃uata: tñ nõnullis tp̃ib⁹ citra: mo=
nachis / ff̃ibus / monialib⁹ / ceteriſq; religio=
ſis eorũdẽ mõaſterioꝝ / locoꝝ / atq; domoꝝ
paulatim viuẽdi modũ ac normã relaxãti=
bus ꝛ a ſuaui cõtẽplatiõis iugo ſepoſitꝫ: in
eis r̃l̃aris obſeruãtia tepuerat Idẽ alexan
der p̃deceſſor ſup his puidere volẽs: ap̃li=
cas ſuper hoc archiep̃o toletano ꝛ nõ alijs
tũc expreſſis prelatis litteras ↄceſſit ſeu di
rexit Quarũ quidẽ litterarũ vigore nõnulle
dom⁹ dicti ordinis fratrũ minoꝝ ad r̃l̃arẽ
obſeruantiã reducte fuerũt: ꝛ q2 aliqui fra
tres dicti ordinis pluſq; oporteat forſan
ſcrupuloſi dubitãt aliquas cenſuras incur
riſſe: timentes vel ſuſpicãtes predictas lit
teras minus ſufficientes fuiſſe ꝛ aliquos ex
fratribus directe vel indirecte forſitã con=
tra priuilegia dicti ordinis vel contra con
cordiã inter cõuentuales et de obſeruãtia
nuncupatos dicti fratres factã ꝛ per ſedẽ
apoſtolicã predictã confirmatã aut hmõi
reformationi ꝛ litterarũ ſollicitationi con=
ſiliũ prebuiſſe: ꝛ ſe intromiſiſſe vel in recipi
endo eaſdẽ domos mandatũ predictoꝝ iu
dicũ ſeu reformãtiũ in aliquo exceſſiſſe: vl̃
aliquibus alijs cautelis vſos fuiſſe ꝛ ac ali=
qua verba cõminatoria ex parte predicte
regine fratribus cõuẽtualibus dixiſſe. aut
aliqua alia de neceſſarijs ad predictã refor
mationẽ minus bñ feciſſe ꝗ̃uis viue vocis
oraculo ab eiſdẽ cẽſuris ſeu ſcrupulis p di
ctũ predeceſſorẽ abſoluti fuerint. Contin=
git etiã ꝙ aliq̃ñ in vna puīcia ſm̃ morẽ di
cti ordinis edificãtur domus dicti ordinis
q̃ ſub aliena obediẽtia ꝗ̃ miniſtri ſeu vica=
rij puincialis eiuſdẽ prouincie degũt ex q̃
nõnũq̃ ſcãdala inter eoſdẽ fratres dicti or=
dinis gñantur. Ac etiã q2 pie memorie ſix
tus papa. iiij. etiã predeceſſor noſter p̃uile
gia dicti ordinis cõfirmãdo illa de nouo cõ
ceſſit ab aliq̃bus dubitatur. an priuilegia
antea dicto ordini alias ꝗ̃ per dictũ ſixtuꝫ
predeceſſorẽ cõceſſa ꝛ q̃uolꝫ reuocata cenſe
antur iterũ conceſſa per illa verba de nouo
cõcedimus: an eadẽ verba referãtur ſolum
mõ ad p̃uilegia q̃ p̃dicto ordini vſq; ſixtum
predeceſſorẽ prefatũ cõceſſa ꝛ nõ reuocata
fuerãt Et cũ etiã in eiſdẽ p̃uilegijs dicto or
dini cõceſſis cõtineat̃ ꝙ ff̃es p̃dicti ordinis
vocati a pp̃l̃o poſſint edificare domos pro
vſu ꝛ habitatione ꝑpetuis fratrũ p̃dicti or=
dis: nõobſtãte phibitiõe recolẽde mẽorie
bonifacij pape. viij. ſil̃r predeceſſorꝫ noſtri
ab aliquib⁹ dubitat̃ an ſiſa ꝑticulari ꝑſona
vocati fuerint domos predictas edificare
poſſint. Sepi⁹ etiã ↄtingit ꝙ dom⁹ dicti or=
dis i tali loco ſituate exiſtũt ꝙ de iure non
cõprehẽdunt̃ in iterdicto in oppido appoſi
to ꝛ ꝙ lꝫ dictũ oppidũ ſit interdictũ: ibi fra
tres poſſunt diuina celebrare tamen prela
ti ꝛ eoꝝ officiales etiã aliquando odio ꝛ vt
laboribus ipſos fratres fatigẽt: vel vt eis
iniurias inferãt ciuitatẽ vel alium locũ cũ
duobus vel tribus miliaribus i circuitu ex
iſtẽtib⁹ eccl̃iaſtico iterdicto ſubijciũt vt ſic
etiã domus ff̃m p̃dicti ordis ſub hmõi iter
dicto icludãtur i graue p̃iudiciũ ff̃ꝫ p̃dicto
rũ. Cõtinet̃ etiã in p̃uilegijs p̃dictꝫ ꝙ ff̃es
predicti ordinis per p̃latos ſuos ꝛ p̃lati ab
alijs ff̃ibus ab omni excõmunicatiõe etiaꝫ
ſedi apoſtolice reſeruata (exceptis hereſis
relapſus: ſciſmatis: deferentium prohibita
ad infideles et falſitatis litterarum apoſto
licaruꝫ caſibus abſolui poſſint) ꝛ hoc vt om
nis materia euagandi dictis fratribus au
feratur: et aliquando in aliquibus litteris
apoſtolicis vel dictis fratribus: vel alijs
cõceſſis continetur ꝙ contrafacientes ali=
quibus in eiſdem litteris contentis: excom
municationis ſentenciã incurrãt: a qua ab
ſolui non poſſint niſi ab ore pp̃rio romani
põtificis vel per ãlia ſil̃ia verba que aufer=
re videntur omnẽ poteſtatẽ a dictis prela=
tis abſoluendi ꝛ abſolui cõmittẽdi eoſdem
fratres: ex quo mentes dictoꝝ fratrũ quan
doq; facile cõturbantur cũ ſcrupuloſe con=
ſcientie ſint putantes ſe a prelatis ſuis
abſolui non poſſe procurant ad ſedem

prefatam accedere: ex quo a ſuaui cõtẽpla-
tione diuinoꝝ retrahuntur ⁊ eis euagãdi
occaſio imo quaſi neceſſitas ꝓbet ⁊ infert.
Dubitat etiã ꝙ ſi aliq̃ habitũ ꝓbatiõis di-
cti ordinis ſuſceperint: ⁊ ꝓpter auſteritatẽ
rl'e vel alias ante lapſũ anni ꝓbatiõis a di
cto ordine receſſerit ⁊ deĩde meliori ſpũ du
cti iterũ ad dictũ ordinẽ redierint habitum
hmõi ꝓbatiõis reſumẽtes: an tẽpus prio-
ris receptiõis habit⁹ cũ tẽpore poſterioris
in anno ꝓbatiõis ſibi cõputari debeat: an
vero integrũ annũ ꝓbatiõis poſterioris ha
beri debeat nõ cõputato in eo tẽpore priori
Inſup cũ i priuilegiis et litteris ꝓdictis di-
ctoꝝ ordini minoꝝ conceſſis ꝯtineat ꝙ q̃n
eis expediẽs videbitur: poſſint eligere quẽ
voluerint in ſuũ cõſeruatorẽ ſeu iudicẽ q̃ cõ
tra inferẽtes ſibi iniurias iuxta priuilegia
⁊ litteras hmõi ꝓcedere poſſint ⁊ ſepe cõti-
gat ꝙ taliter reqſiti iuriſdictionẽ hmõi ob
ꝯtẽplationẽ aliquarum perſonarũ ſibi con-
iunctarum ſeu odio amore aut aliis de cau
ſis acceptare nolunt in graue dictorum fra
trum ⁊ ſuoꝝ priuilegioꝝ detrimẽtum. Pre
terea cum in litteris apoſtolicis ſup indul-
gẽtiis domib⁹ dictoꝝ fratrum p romanos
põtifices ꝓdeceſſores nr̃os cõceſſis ꝙ illas
cõſequãtur manus porrigẽtes adiutrices
contineat. ſi hmõi indulgẽtie de largiẽtib⁹
illis pecunias intelligerẽtur aliqui fratres
cuȝ eas recipere nullomõ poſſint aliquã al
tercationẽ haberẽt: dubitat vtrũ man⁹ ad-
iutrices hmõi de his q̃ alias fratrib⁹ in pa
ne ⁊ aliis ꝓ eoꝝ victu ⁊ veſtitu ac domoruȝ
ſuarum reparatione neceſſariis elemoſinã
fecerint intelligant. Cum autem ſicut eadẽ
petitio ſubiungebat. Ferdinãdus rex ⁊ Eli
ȝabeth regina ꝓfati qui ad ipſum ordinem
ſingularem gerunt deuotionis affectuȝ cu-
piant omnia et ſingula priuilegia lr̃as ⁊ cõ
ceſſiones fratri videlicet ⁊ ordini predictis
per quoſcũq; romanos pontifices predeceſ
ſores noſtros ꝯfirmari et approbari ac ſup
premiſſis ꝓ ipſoꝝ fratrũ pace ⁊ tranquili-
tate opportune ꝓuideri: p parte eorũdẽ fer
dinãdi regis ⁊ elizabeth regine nobis fuit
humiliter ſupplicatũ vt omnibus ⁊ ſingu-
lis priuilegiis quarũcũq; gr̃arum dicto or-
dini conceſſis ⁊ preſertim p cõſiliũ cõſtanci
enſe ac ſancte memorie eugeniuȝ quartum
Nicolaũ quintũ Calixtũ terciũ Pium ſecũ-
dum ac ſixtum quartum Innocentiũ octa-
uum et Alexandrum ſextum ⁊ quoſcũq; ali
os romanos põtifices ꝓdeceſſores noſtros
necnõ proceſſib⁹ p nos q̃ dum cardinalatus
honore fũgeñ. etiã predicti ordinis minoꝝ
protectiõis officio fungeremur: auctorita-
te apoſtolica decretis robur apoſtolice fir-
mitatis adiicere: ac alias ſtatui dictoꝝ fra
trum in premiſſis oportune prouidere de
benignitate ap̃lica dignaremur. Nos igit
q̃ ad ipm ordinẽ dũ in minorib⁹ conſtituti
eram⁹ ſingularẽ geſſim⁹ deuotiõis affectũ
quiq; nũc paſtorali officio fungẽtes eundẽ
ordinem ꝓpter vberes fructus quos in mi
litãte eccleſia ꝓducit ſpeciali dilectiõis affe
ctu ꝓſequimur hmõi ſupplicationib⁹ iclina
ti: oĩa ⁊ ſingula priuilegia ⁊ indulta quarũ
cũq; gr̃aꝝ dicto ordini conceſſa ⁊ preſertim
p cõciliũ Eugeniũ/Nicolaũ/Calixtum/Pi-
um/Sixtum Innocẽtiũ/Alexandrũ: ⁊ alios
ꝓdeceſſores nr̃os hmõi necnõ ꝓceſſ⁹ p nos
dũ in minorib⁹ agerem⁹ ⁊ dicti ordinis pro
tectionis officio fungeremur (vt ꝓfertur) di
cta auctoritate apoſtolica decretos eadem
apoſtolica auctoritate tenore preſentiũ ap
probamus ⁊ confirmamus ac illa perpetue
firmitatis robur obtinere debere decerni-
mus. Et inſup ffes ſi qui ſunt qui expeditio
nem dictaꝝ litterarum ꝓfate reformatiõis
procurauerint ſeu ſollicitauerint vel in ali
quo forte exceſſerit tm̃mo circa domos eiuſ
dem ordinis vſq; ad diẽ obit⁹ ꝓdicti alexã-
dri ꝓdeceſſoris reformatas: ab excõicatio-
nis ſn̄ia aliiſq; cẽſuris et penis eccl'iaſticis
preterq̃ a labe ſymonie ſi quas etiaȝ iuxta
ꝓuilegia ſeu inſtitutiões rl'ares dicti ordi-
nis vel etiã ꝯtra ꝯcordiã vel in aliis ſupra-
dictis caſib⁹ incurrerint: auc̃te ⁊ tenore pre
dictis abſoluim⁹ ſupplemuſq; oẽs ⁊ ſingu-
los tã iuris q̃ facti defect⁹ ſi q̃ forſan i ſin-
gulis ꝓdictis iteruenerint. Ac ꝙ in vna ꝓ-
uincia ſcꝫ morẽ dicti ordinis dom⁹ fratrũ
ordinis hmõi q̃ ſub aliena obediẽtia viuũt
de cetero de nouo ꝯſtrui ⁊ edificari nequeãt
niſi de licentia vicarii gñalis ꝑpetuo ꝓhi-
bem⁹ ac quicq̃d in ꝯtrariũ attẽptari conti-
gerit: irritũ ⁊ inane decernim⁹. Et p ꝯfirma
tionem dictoꝝ priuilegioꝝ per ipſũ ſixtum
ꝓdeceſſorẽ factã ac eorũdem priuilegioruȝ
nouã ꝯceſſionem p verba de nouo concedi
mus: ſolũmõ eſſe ꝯfirmata priuilegia dicto
ordini conceſſa: ⁊ nõ alias reuocata. Et in-
ſup ffes ipſos ſi a principe duce/marchio-
ne/comite/vt aliquã domũ dicti ordĩs edi-
ficent requiſiti fuerint: domũ hmõi pro vſu
⁊ habitatiõe perpetuis fratrũ dicti ordĩs re
gularis obſeruãtie ꝯſtrui ⁊ edificari: ac lo-
cũ pro hmõi ꝯſtructione oblatũ recipi poſſe
Ac ſi cõtingat aliquã ciuitatẽ ſeu oppidum
cum duob⁹ vel trib⁹ miliaribus circunuici
nis infra q̃ miliaria dom⁹ fratrũ minoꝝ di

cti ordis ꝛ obſuātie exiſtūt eccl'iaſtico eſſe
iterdicto ſubiectā ſeu ſuppoſitā: ffes ordis
hmōi (niſi cām iterdicto dederit vl' eis ſpali
ter ex cā legittima iterdictū fuerit) hmōi i=
terdictū ſuare nō teneant ſi alias dom⁹ ip
ſoꝝ ffm de iure interdicto talis oppidi nō
ꝯprehēdant: ſʒ poſſint i eoꝝ eccl'ijs ꝛ domi
bus miſſas ꝛ alia diuīa officia alias iuxta
ꝑuilegia eis ꝯceſſa celebrare. Et ꝙ q̄cūq3 ꝑ
ſona ſeu ꝑſone alias de iure capaces ꝓ ꝑ=
te dictoꝝ ffm req̄ſite niſi legittimo ipedi=
mēto detēte fuerit: iuriſdictionē ꝛ ꝯſeruatio
nē eorūdē ffm vigore ꝑfatoꝝ ꝑuilegiorūʒ
ſub excōicatiōis pena ſuſcipere teneāt. Quo
ꝙ v̄ba in ꝑdictis ſuis ꝑuilegijs ꝯtēta ſcʒ ꝙ
viſitātes ſua loca ꝛ man⁹ porrigētes adiu
trices: idulgētias eis ꝯceſſas ꝯſequant: vt
ſcrupulū ffib⁹ q̄ ſcrupulū formauerit tollat
etiā ad faciētes ſibi elemoſinas de pane ꝛ
alijs ꝓ eoꝝ victu ꝛ veſtitu ac domoꝝ ſuaꝝ
reparatōe neceſſarijs referāt. Ac ꝙ ēt pla
ti dicti ordis ꝛ alij ffes q̄b⁹ ipi ꝯmiſerit: ali
os ffes ordis hmōi vſq3 ad diē date p̄ntiū
dūtaxat a quacūq3 excōicatiōis ſn̄ia ꝯtūcū=
q3 ꝛ ſub q̄buſcūq3 v̄bis ꝛ clauſulis tā ꝑ caſ⁹
in iure expſſos q̄3 ꝑ l'fas apl'icas ſedi apl'ice
reſuata ēt ſi ꝯtineāt i ſe clauſulā ꝙ q̄ cōtra
fecerit: nō poſſint abſolui niſi ab ore ꝓprio
romani pōtificis vel ſil'ia aut maiora v̄ba
hereſis relapſ⁹/ ſciſmatis/ delatiōis ꝓhibi
toꝝ ad ifideles ac falſitatʒ l'faꝝ apl'icaꝝ ca
ſib⁹ dūtaxat exceptis alias iuxta ꝑuilegia
eis ꝯceſſa de p̄terito dūtaxat ꝛ nō alit abſol
uere poſſint. Et ꝙ cū aliq̄ ffes q̄ annū ꝓba
tiōis iceperint ꝛ deinde habitu dimiſſo ad
ipʒ ordinē redierit: tp̄s ꝑoris receptiōis ha
bit⁹ cū tp̄e poſterioris i anno ꝓbatiōis ſibi
ꝯputari vel non ꝯputari poſſe iuxta diſcre
tionē ꝛ determinationē ſuoꝝ ſuperioꝝ eiſ=
dē auctoritate ꝛ tenore decernim⁹ ꝛ ordina
mus. Et vlteri⁹ oīa ꝛ ſingula priuilegia im
munitates exēptiōes cōceſſiōes idulgētias
ꝛ indulta tā viue vocis oraculo q̄3 alias ſub
q̄buſcūq3 tenorib⁹ ꝛ formis ffib⁹ ordis ꝑdi
catoꝝ regularis obſeruātie regnoꝝ ꝑdicto
rū ꝛ illoꝝ domib⁹ ſeu ꝑſijs locis ꝑ nos ac pre
deceſſores nr̄os romanos pōtifices aut di=
ctā ſedē ꝯceſſa ffib⁹ dicti ordis minoꝝ eoꝝ
q3 domib⁹ ac ſi eis ꝯceſſa forēt. Et ꝙ ſicut ꝑ
ꝑdeceſſores nr̄os ꝯceſſum ē ꝙ viſitātes do=
mos fratrū minoꝝ in die ſācti frāciſci cōſe=
quātur certū numerū idulgētiaꝝ ꝛ viſitan=
tes ꝑdictas domos in feſtis ſāctoꝝ antho=
nij ꝛ bernardini ꝯſequāt aliū licet minorē
numerū: ꝙ etiā viſitātes domos fratrū mi=
noꝝ in die ſācti bonauēture eaſdē idulgen
tias ꝯſequant quas ꝯſequūtur viſitātes in
die cuiuſlibet ꝑdictoꝝ ſctōꝝ videlʒ antho=
nij vel bernardini eadē aucte apl'ica ꝯcedi
mus. Et hmōi ꝑuilegia immunitates exēptio
nes ꝯceſſiones idulgētias ꝛ idulta eiſdē ffi
bus ordinis ꝑdicatoꝝ rl'aris obſeruātie vt
ꝑfert ꝯceſſa: ad dictos ffes ordinis minorū
rl'aris obſeruantie regnoꝝ eorūdē illorūq3
domos extēdim⁹: tanq̄3 ſi eiſdē ffib⁹ minori
b⁹ ł eoꝝ domib⁹ ſpālit fuiſſēt ꝯceſſa. Nō ob
ſtātib⁹ ꝑmiſſis ac ꝯſtitutionib⁹ ꝛ ordinatio
nib⁹ apl'icis. necnō ordinis minoꝝ ꝛ obſer=
uātie ꝑdictoꝝ iuramēto ꝯfirmatiōe apl'ica
vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutʒ
ꝛ ꝯſuetudinib⁹ ceteriſq3 ꝯtrarijs q̄buſcunq3
Volum⁹ aūt ꝙ ꝯfeſſor quē ſinguli dictorum
ffm ordinis minoꝝ q̄ excoīcatiōis aliaſq3 cē
ſuras ꝛ penas ꝑdictas ꝑmiſſoꝝ occaſiōe for
ſan incurrerint duxerint eligēdū: eis ꝓpter
exceſſ⁹ ꝑdictos pniam ſalutarē iniūgat quā
ipi oīno debeant adiplē: alioq̄n p̄ntes l'fe q̄
ad eādē abſolutionē nl'li⁹ ſint roborʒ vl' mo
mēti. Nl'li ḡ oīno hoīʒ liceat hāc paginam
nr̄e cōfirmationis/ approbatiōis/ decreti/
ſuppletiōis/ ꝓhibitiōis/ ordīatiōis/ ꝯceſſio
nis/ extēſiōis/ ꝛ volūtatʒ ifringere vel ei au
ſu temerario cōtraire. Si q̄s aūt hoc attēta
re preſumpſerit idignationē oīpotētis dei
et beatorum petri et pauli apoſtolorūʒ ei⁹
ſe nouerit incurſurūʒ. Datum rome apud
ſāctū petrū. Anno incarnationis dn̄ice. M.
ccccc. iiij. xv. kl's Iunij. Pōtʒ nr̄i Anno ꝑmo
Quo circa diſcretiōi vr̄e per apl'ica ſcripta
mādam⁹: qtūs vos vl' duo aut vn⁹ vr̄m per
vos vel aliū ſeu alios l'fas ꝑdictas ac in il
lis cōtēta q̄cūq3 vbi qn̄ ꝛ quotiēs op⁹ fuerit
ac pro ꝑte dictoꝝ ffm mi. ſeu alicui⁹ eoꝝ de
ſuꝑ req̄ſiti fueritis publicātes ac eis in pre
miſſis efficacis defēſiōis ꝑſidio aſſiſtentes
faciatʒ eos auctoritate noſtra pacifica poſ=
ſeſſione vel quaſi approbatiōis/ cōfirmatio
nis/ ſuppletionis/ decreti/ abſolutionis/ de
clarationis/ ſtatuti/ ordinationis/ cōceſſio=
nis/ et extenſionis/ ac alioꝝ premiſſorū in
eiſdem preinſertis litteris cōtētoꝝ gaude=
re nō ꝑmittentes eos ꝑ quoſcunq3 deſuper
quomodolibet indebite moleſtari Cōtradi
ctores quoſlibet et rebelles per cenſurā ec
cleſiaſticam appellatione poſtpoſita cōpe=
ſcendo. Nōobſtan̄. conſtitutiōe fe. recorda=
tionis bonifacij pape octaui predeceſſoris
noſtri qua inter alia cauetur ne aliquis ex
tra ſuam ciuitatem vel dioceſim (niſi in cer
tis exceptis caſibus et in illis vltra vnam
dietā a fine ſue diocesis) ad iudiciū euocet
ſeu ne iudices a ſede apoſtolica deputatī

extra ciuitatẽ ⁊ diocesim in q̄bus deputati fuerint ↄtra quoscũq; ꝓcedere aut alij vel alijs vices suas ↄmittere p̄sumãt ⁊ de duabus dietis in concilio gn̄ali edita: et alijs apostolicis ↄstitutionib⁹ ac oībus alijs que in dictis lr̄is volum⁹ nõ obstare ↄtrarijs q̄buscũq;: aut si aliq̄b⁹ ↄmuniter vl' diuisim q̄tiẽs ingrueret necessitas vel vtilitas suaderet recurrere ad romanã ecc'iã cogeret: ad quã oīz rer̄ mobiliũ ⁊ imobiliũ q̄b⁹ ffes ipi quor̄ ordo ad romanã ecclesiam nullo medio ptinet vti possit: ius ꝓpetas ⁊ dn̄iuz nullo medio spectat: p̄ẽsata incõmoditate vel difficultate poti⁹ q̄ per hoc ingeri posset fratribus supradictis benignius idulgẽtes Uolẽtes quoq; heredũ ⁊ executoruz negligẽtijs ac molestator̄ ipsor̄ insolẽtijs obuiare vt ffes sc̄z modos licitos ⁊ congruos ipsi ordini relictis sibi in testamẽtis elemosinis nõ fraudẽtur eisq; de iniuriatorib⁹ ipis exhibeat iusticie ↄplemẽtũ: ac sperãtes q; his q̄ ꝓ statu ꝓspero dictor̄ ffm ⁊ ordinis agẽda fuerint p nos eo salubri⁹ et vtili⁹ ↄsulet: quo maiori fueritis i hac pte auctoritate muniti: discretioni vr̄e de qua plenã in dn̄o fiduciã obtinem⁹ speciales p sonas q̄ nõ sint de ipso ordine nominandi pro locor̄ ⁊ fratrũ idigẽtia singulor̄ quas p̄sonas p vos taliter noiatas: i his admini strationẽm legittimã gn̄alẽ ⁊ liberã ⁊ ipsos vero s ⁊ legittimos procuratores administratores yconomos sindicos ⁊ actores eẽ de plenitudine ptãtis pn̄tiũ auctoritate cõstituẽdo decernim⁹: q̄ res ipas et rer̄ p̄ciũ et p̄dictas elemosinas noīe ipius ecc'ie recipiãt p eosdẽ in ffm ipsor̄ vtilitates ꝓut eis licet ex regula vel ex declaratiõe rl'e cõuertenda: sicut et qñ a te fili gn̄ali ⁊ singulis alijs vr̄m in ꝓuincia vl' custodia sibi decreta vel ab eisdẽ ffibus de assensu vr̄o extiterint requisiti: ac eedẽ p̄sone petẽdi/exigẽdi/recipiẽdi/alienãdi p̄dicta trãsigẽdi q̄q; pacisceẽdi/cõueniẽdi/ipetrandi lr̄as apostolicas vel alias: iusticiã siue grām cõtinentes in iudices et loca cõueniẽdi et recusandi/cõpromittẽdi/remittẽdi/refutãdi/quitationẽ faciẽdi/agendi/defẽdẽdi/ac l alias eor̄ de calũnia ⁊ veritate dicẽda iurãdi/⁊ cuiuslibet alterius gn̄is iuramẽtũ prestãdi sententiã seu sẽtẽtias diffinitiuas seu interlocutorias audiendi/necnõ ⁊ appellandi/appellationis seu appellationũ causas ꝓsequẽdi/cũ illis ⁊ ↄtra illos q̄ hmõi res mobiles ⁊ imobiles aut p̄ciũ ear̄ vel relictas elemosinas ffibus in testamentis occuparẽt vel violẽter auferrent: siue cõtra voluntatem ffm quolibet detinerẽt: seu ipsis i p̄sonis vel reb⁹ aliquas iiurias irrogarent: et generaliter in oībus causis ꝓ reb⁹ ⁊ locis hmõi ad ipam ecclesiã spectãtib⁹ ipsor̄ ffm vsui concessis: necnon ꝓ p̄dictis iniurijs et violẽtijs. imunitatib⁹/libertatibus ac iurib⁹ ⁊ priuilegijs eorũdẽ sine cuiuslibz satisdatiõis ⁊ cautiõis onere plenã gn̄alẽ et liberã auctoritate ap'ica in iudicio ⁊ extra iudiciũ ptãtẽ reuocandi quoq; p̄sonas easdẽ ⁊ ear̄ quãlibet ac alias eis subrogãdi vel noiandi p supradictum modũ noiatiõis quotiẽs oportunũ fuerit q̄ eandẽ i p̄dictis vel similẽ habeãt ptãtem plenã ⁊ liberã cõcedimus auctoritate pn̄tium facultatẽ. Nulli ergo oino hoim liceat hãc pagi nã nr̄e cõcessiõis ⁊ ↄstitutionis infringere: vel ei ausu temerario cõtraire. Si q̄s autẽ hoc attẽtare p̄sumpserit: indignationẽ oīpotentis dei ⁊ btõrum petri ⁊ pauli ap'lor̄ eius se nouerit incursurũ. Datũ apd̄ vrbẽ veterem decimo kl's. decembris. Pontificatus nostri Anno tercio.

¶ Julius. ij. statuit ꝓ ꝓuĩcia turonie q; ffes reformati oble ⁊ obseruãtie rl'aris ipsius ꝓuĩcie et sorores sc̄e Clare ipi⁹ ꝓuincie ⁊ ꝓuincie sc̄tẽ Bonauẽture non possint trãsire ad familiã sine licentia petita et in scriptis obtẽta sui ministri ⁊ qua in obediẽtia regulari ministror̄ quã iurarũt confirmantur. cũ executorialibus desuper.

Julius episcopus seruus seruor̄ dei Uenerabilibus ffibus Turoneñ et Lugduneñ. archiep̄is ⁊ officiali machoneñ. Salutẽ ⁊ apostolicã bn̄dictionez. hodie emanarũt a nobis lr̄e tenoris subsequẽtis. Juli⁹ ep̄s seru⁹ seruor̄ dei Ad ppetuam rei memoriã Regimini vniuersalis ecc'ie dispontẽ dn̄o p̄sideñ. inter cetera que cõmisso nobis apostolice seruitutis icũbit officio hec p̄cipue arbitramur vt opem operãq; quãtũ nobis ex alto ↄcedit adhibere curem⁹ q; hij qui discursibus et periculis preseruati votiue pacis et quietis amenitate iugiter in dn̄o gratulemur et hijs que propterea prouide facta fuisse dicuntur vt firma perpetuo ⁊ illibata persistant cum a nobis petitur apostolici muniminis propensius impartimur Sane pro parte filiorum dilectorum vniuersorum fratrum conuentualiuz reformatorum obedientie et obseruantie regularis ordinis minorum prouincie Turonensis eiusdem et burgundie seu sãcti Bonauenture prouinciarum iuxta mo-

rem dicti ordinis dilectarum in xp̄o filiarꝝ
ſororꝝ ordinis ſācte Clare ſub cura dictorꝝ
frm̄ reformatorū degentiū nobis nuper ex
hibita petitio cōtinebat ꝙ poſtq̄ʒ capitulo
gn̄ali frm̄ dicti ordinis minorꝝ anno ꝓxīo
elapſo in vrbe noſtra celebrato lr̄e in for=
ma breuis a nobis emanauerāt ꝑ quas in
ter alia volueram⁹ ꝙ ffes ⁊ ſorores dictorꝝ
ordinū in reformatione in qua tūc erāt re=
manere deberēt fratres reformati ac ſoro
res ſub eorū cura degētes hm̄oi medio eo
rū iuramēto Saluo tm̄ ſedis apl̄ice benepla
cito ſeu romani pōtificis ꝓ tempore exiſtē
tis ac regulari obediētia ꝓlatorū ordinari
orū ſuorꝝ videlʒ magiſtrorꝝ gn̄alis ꝓuicia
liū cuſtodis et gardianorꝝ ꝓ tpe exiſten=
tis ꝓuinciarꝝ hm̄oi reſpectiue ſcd̄m r̄laʒ bti
Frācīſci in ſuo teſtamēto ordinatā ⁊ ꝑ fe=
licis Re. honoriū papā octauum predeceſ
ſorē nr̄m ꝯfirmatā et approbatā in qua re=
formati erāt et ſub ipſa reformatiōe vole
bāt viuere ⁊ ad domos fratruʒ dicti ordīs
de familia nūcupatorꝝ nullomō ⁊ ſtatū tūc
ordinatū obſeruare et illi vllo nūq̄ʒ tp̄e nō
ꝯtrauenire ꝓmiſerūt ꝓut in lr̄is ſeu iura=
mēto ſup hm̄oi iurata ꝓmiſſione deſuper
cōfectis dr̄ pleni⁹ cōtineri. Quare ꝓ pte eo
rūdē ffm̄ reformatorꝝ et ſororꝝ nobis fuit
hūiliter ſupplicatuʒ vt promiſſione iurata
hm̄oi robur apl̄ice ꝯfirmationis adījcere
aliaſq̄ʒ in p̄miſſis ꝓuidere de benignitate
apoſtolica dignaremur. Nos igit̄ q̄ cūcto=
rū fideliū potiſſime ſacre religioni aſtricto
rū pacē ⁊ quietem eorūq̄ʒ cōmoda libenter
procuramus ac eorꝝ ſcandalis et periculis
in inſtrumento ſeu litteris ſuper illa confe
ctis cōtenta auctoritate apoſtolica tenore
preſentium approbamus et confirmamus
ſupplenteſq̄ʒ omnes ⁊ ſingulos defect⁹ ſi q̄
forſan interuenerint in eiſdem. Et nichilo=
minus oībus ⁊ ſingulis vicarījs generali=
bus ⁊ ꝓuincialibus ſuperiorib⁹ gardianis
cuſtodibus ⁊ alījs fratribus ſubditis toti⁹
ordīs p̄dicti mandam⁹ ſub excōmunicatio
nis late ſentētie pena ne p̄fatos fratres re
formatos ac ſorores aut eorꝝ loca ſuꝑ pre
miſſis ⁊ eorꝝ confirmatione ⁊ approbatiōe
hm̄oi in aliquo q̄uiſmodo moleſtare īquie=
tare ſeu ꝑturbare aut fratres reformatos
aut illorū domos miniſtro prouinciali ⁊ ſuc
ceſſorib⁹ ſuis miniſtris pro tēpore dicto or
dini minorꝝ ſubiectos niſi a dicto miniſtro=
⁊ ſucceſſorib⁹ ſuis miniſtris ꝓ tēpore dicti
ordinis minorꝝ p̄ſtantib⁹ petita ⁊ in ſcriptꝫ
obtēta licētia recipere quo quomodo preſu
matur auctoritate ⁊ tenore p̄miſſis inhi=
bemus. Non obſtantib⁹ cōditionib⁹ ⁊ ordi
nationibus apoſtolicis ac dicti ordinis mi=
norum iuramēto confirmatione apoſtolica
vel quauis firmitate alījs roboratis ſtatutꝫ
⁊ in conſuetudinib⁹ necnō p̄uilegījs ⁊ indul
tis apoſtolicis dicto ordini cōceſſis ꝯfirma
tis ⁊ innouatis q̄bus ſi ad illorū derogatio
nem de illis eorum totis tenorib⁹ ſpecialis
ſpecifica expreſſa indiuidua ac de verbo ad
verbum nō autē ꝑ generales clauſulas idē
importātes mentio ſeu queuis alia expreſ
ſio habēda aut alia exquiſita forma ſeruā
da eſſet illius tenores p̄ſentibus ꝓ ſufficiē
ter expreſſis ⁊ inſertis habentib⁹ illis alias
in ſuo robore permāſuris quibus hac vice
dūtaxat ſpecialit̄ ⁊ expreſſe derogam⁹ cete
riſq̄ʒ ꝯtrarījs quibuſcūq̄ʒ. Et inſuꝑ trāſūptꝫ
preſētiū litterarꝝ auctenticis ⁊ manu alicu
ius publici notarij ſubſcriptis et ſigillo di=
cti miniſtri aut alicuius alterius eccl̄iaſti=
ce ꝑſone ī eccl̄iaſtica dignitate ꝯſtitute mu=
nitis fidē adhiberi vbilʒ debē decernimus
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam noſtre approbatiōis / confirma=
tionis / inhibitiōis / derogationis / et decre=
ti infringere vel ei auſu temerario contrai
re. Si quis autem hoc attēptare preſum=
pſerit indignationem omnipotentis dei et
beatorum petri ⁊ pauli apoſtolorum eius
ſe nouerit īcurſurū. Datū rome apud ſāctū
petrum Anno incarnatiōis dn̄ice M.ccccc
vii. Nonas maij. Pōtificatus noſtri Anno
quarto.

¶ Quo circa diſcretiōi vr̄e ꝑ apl̄i
ca ſcripta mādam⁹
q̄tūs vos aut duo vel vnus vr̄m per vos
ſeu aliū vl̄ alios lr̄as predictas ac oīa ⁊ ſin
gula in eis cōtēta vbi et quādo expedierit
et quotiens pro parte dictorum fratrū fue
ritis requiſiti ſolempniter publicantes: ac
eiſdem fratribus in premiſſis efficacis de=
fenſionis preſidio aſſiſtentes faciatis litte
ras et in eis contenta huiuſmodi inuiola=
biliter obſeruari non permittentes eoſdeʒ
fratres ſuper illis quomodolibet moleſta=
ri. Contradictores per cenſuram eccleſia=
ſticam appellatione poſtpoſita compeſcen
do. Nonobſtantib⁹ oībus ſupradictis aut
ſi aliquibus communiter aut diuiſim ab a=
poſtolica ſit ſede indultum ꝙ interdici ſu=
ſpendi vel excommunicari non poſſint per
litteras apoſtolicas non facientes plenam
et expreſſam ac de verbo ad verbum de in
dulto huiuſmodi mentioneʒ. Datum Ro=
me apud Sanctum Petrum Die et Anno
predictis.

¶ Juli⁹ papa ſcđs ꝯfirmat ꝛ de nouo cõ
cedit bullas Jnnocētij.iiij. ꝛ Sixti.iiij ꝛ ali
as ſupioritatē miſtrīs ꝛ vicariis ſup fr̃es ꝛ
ſorores tcij ordꝰ. eoꝝq̃ regimē ꝛ reformatio
nē ac viſitatiõez ꝯcedētes ꝛ ꝯmittētes volēs
eas vbiq̃ pleni⁹ obſuari ꝯtraria reuocãdo
ꝛ ãnullãdo ꝛc. Ad reqſtã pr̃z de familia ꝛc.

¶ Dilectꝫ filijs gñali ꝛ ꝓuicialib⁹ miſtrꝫ
ꝛ vicariis gñalib⁹ ꝛ ꝓuicialib⁹ de obſuãtia
nũcupatꝫ vniuerſi orbis ordinis minoꝝ.

¶ Julius papa ſcđs

Dilecti filij Salutē
ꝛ aplicã bñd. Exponi nobis fe
ciſtis qꝫ ꝛ ſi felicꝫ recor. Jnnocē
ti⁹ papa.iiij. pdeceſſor nr̃ vniuerſis miſtris
ꝓuicialib⁹ ordis fr̃z minoꝝ p ytaliã ꝛ regnũ
ſicilie ꝯſtitutꝫ ſuis lr̃is mãdauerit vt p ſe aut
dicti ordis fr̃es ydoneos miſtros ꝛ fr̃es ter
cij ordis ſcti Frãciſci i italia ꝛ regno pdicto
ꝓ tpe ꝯſiſtētes ppetuo viſitarēt ꝛ eos r̃ari
b⁹ diſciplinis iſtruerēt ꝛ tã i capite qꝫ i mē
bris corrigerēt ꝛ reformarēt ea q̃ correctio
nis ꝛ reformatiõis officio cognoſcerēt idigē
ꝛ recolēde meõrie Sixt⁹ papa.4. ēt pdeceſ
ſor nr̃ i eoſdē ſupioritatē pemінētiã ꝛ auctē
i fr̃es ꝛ ſorores dicti tercij ordis p pdictas
lr̃as Jnnocētij eiſdē miſtris ꝓuicialib⁹ yta
lie ꝛ regni pdicti ꝯceſſas ꝛ attributas ap
probaſſet ꝛ illas robur ppetue firmitatꝫ ob
tinē debē decreuiſſet ac eaſđ lr̃as ad miſtros
gñalē ꝛ ꝓuiciales ac vicarios fr̃z dicti ordis
ꝯuētuales de obſuãtia nũcupatos ad mi
ſtroſq̃ ꝛ fr̃es dicti tcij ordis ēt extra ytaliã
ꝛ regnũ ſicilie p vniuerſũ orbē ꝯſiſtētes eaſđ
auctē extēdiſſet ac tũc ꝛ ꝓ tpe gñali ꝛ ꝓui
cialib⁹ miſtris ac vicariis ꝯuētualiũ ꝛ đ ob
ſuãtia pdicti ordis fr̃z minoꝝ eoſđ miſtros
fr̃es ꝛ ſorores tcij ordis vbilibꝫ itra ꝓuici
as eis eoꝝq̃ ſucceſſorib⁹ gñali ꝛ ꝓuicialib⁹
miſtris ꝛ vicariis pdictꝫ ꝯceſſas ꝯſiſtētib⁹ i
capite ꝛ i mēbris caritatiue viſitãdi ꝛ iuxta
r̃aria iſtituta dicti ordis iſtructiõis refor
matiõis correctiõs idigētia ēt p ablationē
mãtelli ꝛ hit⁹ dicti ordis ſi idq̃litas exceſſ⁹
exegerit corrigēdi ꝛ reformãdi ac volētib⁹
ad ipꝫ tciũ ordiēz et illi⁹ viuēdi modũ ag
gregari recipiēdi ꝛ hitũ ſiue mãtellũ iuxta
dicti ordis morē eis exhibēdi ipis miſtris
fr̃ib⁹ ꝛ ſororib⁹ tcij ordis viſitatorē ꝛ ꝯfeſſo
rē dicti ordis fr̃z minoꝝ ꝯuētualiũ vl̃ de ob
ſuãtia nũcupatoꝝ ꝓut eis pl⁹ placuerit ad
id morib⁹ vita ſctimonia ꝛ etate ydoneũ q̃
illis ēt oia eccl̃iaſtica ſacramēta miſtret ꝓ
tpe i ſuis ꝓuicialib⁹ capl̃is vl̃ ꝯgregatiõib⁹
dictoꝝ fr̃z ꝯuētualiũ vl̃ đ obſuãtia nũcupa
toꝝ vel extra ꝓut oportunũ videbit̃ ꝯſti
gnãdi lr̃ias ꝯceſſiſſet ꝛ facultatē diſtrict⁹ inhi
bēdo locoꝝ ordiariis ꝛ aliis q̃buſcũq̃ pſo
nis cuiuſuis ſtat⁹ grad⁹ ordis vl̃ ꝯditiõis
exñtib⁹ ꝛ q̃cũq̃ auctē fũgētib⁹ ne ptextu q̃
rũcũq̃ lr̃aꝝ ꝛ facultatũ eis ꝯceſſaꝝ ac ꝓ tpe
forſã cõcedēdaꝝ de pmiſſis ad vos expe
ctãtib⁹ ſe quõlibꝫ itromittē pſumãt decer
nēs irritũ ꝛ inane ſi ſecus fieret ꝓut hec et
alia i Jnnocētij ꝛ Sixti pdeceſſoꝝ pdictoꝝ
lr̃is pleni⁹ cõtinent̃. Et nichilomin⁹ nõnulli
dilecti filij miſtri fr̃es ꝛ ſorores dicti tercij
ordis ꝓuicie vr̃e ſcti iacobi ꝯtra lr̃as pdi
ctas veniētes ab obediētia ſuperioritate ꝛ
correctiõe veſtris ſe ſubſtrahũt neq̃ vobis
ꝯuētualib⁹ aut vobis de obſuãtia fr̃ib⁹ nũ
cupatꝫ ac vr̃e obie correctiõi et cohertioni
aut alias iuxta dictaꝝ lr̃aꝝ Sixti formã ꝛ
tenorē ſubeē nolũt ſꝫ ex ſeipis ſupiorē iter
ſe nõ ſine magno dicti ordis ſcãdalo habe
re pſumũt Sup q̃b⁹ vt aſſerit̃ vltra ſcãdala
pdicta magne ꝛ imortales lites iter vos ꝛ
dicti tercij ordis fr̃es exoriri formidãt̃ ꝓ
ut i dicta ꝓuicia ſcti Jacobi iter eos ꝛ vos
deſup exorte ſũt. Quare ● pte vr̃a nobis
fuit hũiliter ſupplicatũ vt innocentij ꝛ ſixti
pdeceſſorũ lr̃as pdictas auctē aplica ꝯfir
mare ꝛ approbare ac vobꝫ i pmiſſis đ opor
tũo remedio ꝓuidere đ benignitate aplica
dignaremur. Nos igit̃ q̃ religioſoꝝ q̃etē et
trãquillitatē vt altiſſimi famulatio prõptiores
ſe exhibeãt itimis deſideram⁹ affectib⁹ oēs
ꝛ ſingulas cauſas ſup pmiſſis tã iter ipos
miſtros fr̃es ꝛ ſorores tertij ordꝰ pdicte ꝓ
uicie ſcti Jacobi qꝫ quoſcũq̃ alios eiuſdeꝫ
tercij ordinis miſtros fr̃es et ſorores vni
uerſi orbis ꝛ vos corã q̃buſcũq̃ iudicibus
quacũq̃ auctē fungētib⁹ ꝛ in q̃buſuis inſtã
ciis pēdētibus quoꝝ noīa ꝛ cognomina ac
ipſaꝝ cauſarũ ſtatus pñtibus pro ſufficiē
ter expreſſis haben̄. ad nos et ſedē predi
ctã aduocãtes ꝛ lites penitus extinguētes
dictas Jnnocētij et Sixti ꝛ quaſcunq̃ ali
as pontificum predeceſſorum noſtroꝝ litte
ras et ꝓut illas concernũt oīa et ſingula
in eiſdem litteris contenta ppetuo confir
mam⁹ ꝛ approbamus ac illis robur ppetue
firmitatis adijcimus ſupplemuſq̃ omēs ꝛ
ſingulos earuꝫ iuris ꝛ facti defectus ſi qui
forſan interuenerint in eiſdem. Necnõ om
nes et ſingulos miſtros fr̃es et ſorores di
cti tercij ordis vbicũq̃ locoꝝ p vniuerſum
orbē terrarũ ꝯſiſtētes et iuxta dictaꝝ litte
rarũ Sixti quarti formã ꝛ tenorē ſubditos
ſub correctiõe cohertiõe ſupioritate ꝛ obe
dientia vr̃is ppetuo ſubijcim⁹ ꝛ vos in eos

ſuperioritatē iuriſdictionē ⁊ cohertionē exercitare poſſe ⁊ debere iuxta formā dictarū litterarum Sixti decernim⁹ ⁊ declaram⁹. ⁊ p pociori cautela vobis i miſtros fres ⁊ ſorores dicti tercij ordis ſuperioritatē ⁊ iuriſdictionē viſitationē correctionē ⁊ cohertionē exercitare poſſe ⁊ debere iuxta formā dictarum lrarū. Sixti decernim⁹ ⁊ declaram⁹. Et pro pociori cautela vobis i miſtros fres ⁊ ſorores dicti tcij ordis ſuperioritatē iuriſdictionē viſitationē correctionē ⁊ cohertionē ppetuis futuris tēporib⁹ damus ⁊ vniuerſis ⁊ ſingulis miſtris frib⁹ ⁊ ſororib⁹ dicti tercij ordis pdictis p vniuerſū orbē ꝯſtitutis ſub excoīcatiōis late ſētēcie ac puatiōis mātelli ⁊ habit⁹ ſiue domorū quas obtinēt pena eoipo niſi paruerit cū effectu icurrēda mādam⁹ quaten⁹ infra ſex mēſes a die gnālis intimatiōis i qual3 dicti ordis vniuerſi orbis ꝓuīcia ꝯputādos obediētiā vrām miniſtrorum gnālis ⁊ ꝓuīcialiū ꝯuētualiū vel vicarior̄ de obſeruātia nūcupator̄ eligāt et obediētie vre ſe ſubijciāt. Quocirca venerabilib⁹ frib⁹ Burgēſi ⁊ mellopotanēſi epis ac dilecto filio priori monaſterij ſācti Vicēcij Salamātini ⁊ eor̄ cuil3 mādam⁹ qtūs p ſe vel aliū ſeu alios faciāt vos ꝯfirmatiōe approbatiōe ⁊ defectuū ſuppletiōe pdictis pacifice vti frui ⁊ gaudere ac miſtros fres ac ſorores dicti tercij ordis ⁊ vobis obediētiā ⁊ reuerētiā preſtēt cogāt. Contradictores ſub penis ⁊ cēſuris ecclīaſticis ⁊ alia iuris remedia appellatiōe poſtpoſita ꝯpeſcēdo vocato etiā ad ola pmiſſa ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis. Nō obſtātib⁹ premiſſis ac ꝯſtitutiōib⁹ ⁊ ordinatiōib⁹ aplicis ſtatutis quoq ⁊ ꝯſuetudinib⁹ dicti ordis iuramēto ꝯfirmatiōe aplica roboratis lris ⁊ pie memorie Bonifacij octaui de vna ⁊ dnab⁹ dietis ac qbuſuis lris aplicis p nos aut ſedē pdictā quōl3 ꝯceſſis ⁊ ꝯcedēdis etiā ſi de eis olb⁹ ⁊ ſingulis expſſa ⁊ de vbo ad vbū nō aūt p gnāles clauſulas mētio pſētib⁹ habēda foret qb⁹ ſpālit ⁊ expſſe ſufficiēter derogam⁹. Ceteriſq ꝯtrarijs qbuſcūq. Datū rome apd ſctm̄ petrū ſub anulo piſcatoris decimaquīta octobris. 1507. Pōtificatus nri āno quarto A crotonēſis. ¶ Itē ſciendū q idē iuli⁹ ſcdꝫ iterū poſtea ⁊ de nouo vcꝫ. 1509. die ſeptia ianuarij. Pōtificat⁹ ſui āno ſexto iterum dictas lras innocencij qrti ⁊ Sixti quarti approbauit ⁊ ꝯfirmauit ac de nouo ꝯceſſit reuocādo qcūq i ꝯtrariū ꝯceſſa p aliū breue qd etiā icipit. Exponi nobis feciſtis q felicis recor. Innocēti⁹ quart⁹ predeceſſor nr ⁊c̄. ꝓcurāte reuerēdo patre commiſſario citramōtano prefato fre Antonio delrincon hiſpano. Et hoc ꝓpt aliqua que quidē terciarij collegialit viuētes de hyſpania ⁊ ytalia dicebant in ꝯtrariū p ſeipis impetraſſe. ¶ Ad hoc etiā ſunt ſtatuta gnālia moderna auctē aplica roborata ſupi⁹ poſita. Et hoc ſpū ſctō (meritis et interceſſiōib⁹ beatiſſimi pris nri frācīſci ꝓcurātib⁹) volēte ⁊ ordināte vt puto ꝓ maiori eorum vtilitate ⁊ ſuſtētamento atq directione. ⁊ ne talis iſte ⁊ tant⁹ funicul⁹ triplex triū ordinū beati frācīſci aliquomō diuidat ⁊ conſequēter pars diuiſa facili⁹ rūpat ⁊ ad nichilū redigatur. Quod deus auertat. Amen.

¶ Bulla in cena domini corā toto populo romano ⁊ reuerendiſſimis cardinalibus ⁊ clero ⁊ alijs nationibus ibidē omni anno per papā ſolēpniter publicata.

Iulius epiſcopus ſeruus ſeruorum dei Ad ppetuā rei memoriā. Cōſueuerūt romani pōtifices pdeceſſores nri ad retinēdā puritatē religiōis criſtiane ⁊ ipſius vnitatē q in cōiūctione mēbror̄ ad vnū caput chriſtū videlicet. eiuſq vicariū principaliter conſiſtit ⁊ ſāctā fideliū ſocietatē ab offenſiōe ſeruāda arma iuſticie per miniſteriū apoſtolat⁹ in pſenti celebritate exercere. Nos igitur vetuſtū ⁊ ſolēnē hūc morē ſequentes excolcamus ⁊ anathematizam⁹ ex pte olpotentis dei patris ⁊ filij et ſpūs ſancti auctē quoq beator̄ petri ⁊ pauli ac nra omēs hereticos. gazaros. patarenos. pauperes de lugduno. arnaldiſtas. ſperoniſtas. paſſagerios. vicleſiſtas. ſeu vſſitas. fratricellos de opinione nūcupatos ⁊ quoſlibet alios hereticos qcūq noīe cēſeant. Ac oēs fautores. receptatores ⁊ defēſores eorūdē. ¶ Itē excolcam⁹ ⁊ anathematizam⁹ omēs piratas curſarios latrūculos maritimos ⁊ alios pcipue q mare nrm a mōte Argētario vſq ad Terracinā diſcurrere. ⁊ nauigātes i illo depdari mutilare. iterficere ac reb⁹ eorum ſpoliare hacten⁹ pſūpſerūt ⁊ pſumūt ac oēs receptatores eorūdē ac eis auxiliū dātes ꝯſiliū3 vel fauorē. ¶ Itē excolcam⁹ ⁊ anathematizam⁹ oēs q i terris ſuis noua pedagia ipoſuerūt vel ꝓhibita exigūt. ¶ Itē excoīcam⁹ et anathematizam⁹ oēs falſarios bullarū ſeu litterarū apoſtolicar̄ ⁊ ſupplicationū grā3 vel iuſticiā cōtinētiū per ſūmū pōtificē vel vicecācellariū ſeu gerētes vices eoru3 aut officiū vice cācellarij ſācte romane eccleſie de mandato eiuſdē ſūmi pontificis ſignatarū aut ſub noīe eiuſdē ſūmi pōtificꝫ ſeu vice

cãcellarij vel gerentiũ vices ꝑdictoꝝ ſignã
tes ſupplicationes eaſdē. Item excõicam⁹
⁊ anathematizam⁹ oẽs illos qui equos ar
ma ferrũ ligamina et alia prohibita defe=
runt ſarracenis turcis et alijs xp̄i nominis
inimicis quibus criſtianos ĩpugnãt. Item
excõicamus et anathematizamus oẽs ĩpe
diẽtes ſeu inuadẽtes victualia ſeu alia ad
vſũ Romañ. curie neceſſaria adduc●ẽtes vl'
ne ad romanã curiã ip̄a adducãtur vel de
ferant ĩpediũt ſeu perturbãt. Et qui talia
faciunt vel defendunt cuiuſcunq; ordinis
preeminentie cõditionis et ſtatus etiam ſi
pontificali regali reginali aut alia quauis
eccleſiaſtica vel mundana prefulgeant di=
gnitate. Itẽ excõicamus et anathematiza=
mus omnes illos qui ad ſedẽ apoſtolicam
veniẽtes et recedẽtes ab eadẽ. Necnõ oẽs
illos qui iuriſdictionẽ ordinariã vl' delega
tã aliquã non hñt in eadem curia moran=
tes et temeritate propria rapiunt ſpoliant
detinẽt aut ex ꝓpoſito deliberato verbera
re mutilare vel interficere preſumunt et
q̄ talia fieri faciũt ſeu mãdãt. Itẽ excõica=
mus anathematizam⁹ oẽs temẽ mutilãtes
vulnerãtes ĩterficiẽtes capiẽtes carcerãtes
⁊ detinẽtes patriarchas archiep̄os ⁊ ep̄os
eorũq; mãdatores. Itẽ excõicam⁹ ⁊ anathe
matizam⁹ oẽs illos q̄ p ſe vl' aliũ ſeu alios
q̄ſcũq; ꝑſonas eccl'iaſticas vel ſcl'ares ad
Romañ. curiã ſup eoꝝ cauſis ⁊ negocijs re
currẽtes illa ĩ eadẽ curia ꝓſequentes aut
ꝓcurãtes negotiorũq; geſtores aduocatos
vel ꝓcuratores ip̄oꝝ vl' etiã auditores ſeu
iudices ſup dictis cauſis ſeu negocijs depu
tatos occaſiõe cauſaꝝ vel negotioꝝ hmõi
verberãt mutilãt vel occidũt ſeu bonis ſpo
liãt. Ac illos q̄ ne lr̄is et mãdatis ap̄l'ice ſe=
dis et legatorũ ac nũcioꝝ et iudicũ delega
toꝝ eiuſdẽ gratiã vel iuſticiã cõcernentes
decretiſq; ſup illis re●iudicata proceſſibus
et executorialibus non habito primo eorũ
beneplacito et aſſenſu ne pareatur/ne ve
tabelliones et notarij litteraꝝ et proceſſuũ
executiones inſtrumenta vel acta ●onfice=
re aut ꝯfecta parti cuiuſ intereſt tradere ſub
grauiſſimis penis ꝓhibere ſtatuere ſeu mã
dare. Qui ve in aiaꝝ earundẽ periculũ ſe a
nr̄a ⁊ romani põtificis ꝓ tp̄e obedientia ꝑ=
tinaciter ſubtrahere ſeu quõlibet recedere
preſumũt. Qui ve iuriſdictionẽ ſeu fruct⁹
ad eccleſioſticas perſonas pertinẽtes vſur
pant vel arripiũt vel qui per ſe vel alium
ſeu alios directe vel indirecte ꝑdicta exeq̄
vel ꝓcurare aut ĩ eiſdẽ ꝯſiliũ auxiliũ vl' fa
uorem preſtare nõ verentur cuiuſcũq; ꝑe=
minẽtie dignitatis ordinis cõditionis aut
ſtat⁹ fuerint etiã ſi põtificali regali regina
li vel quauis alia prefulgeant dignitate.
Itẽ excõicamus ⁊ anathematizam⁹ om̄es
mutilãtes vulnerãtes et ĩterficiẽtes ſeu ca
piẽtes ⁊ detinẽtes ſeu dep̄dãtes romipe=
tas ⁊ ꝑegrinos ad vrbem cã deuotiõis ſeu
ꝑegrinatiõis accedẽtes/⁊ ĩ ea morãtes/vl'
recedẽtes vl' ab ip̄a/vl' ĩ hijs dãtes auxiliũ
cõſiliũ vel fauorẽ. Itẽ excõicam⁹ et anathe
matizamus oẽs illos qui per ſe vel alium
ſeu alios directe vel idirecte ſub quocunq;
titulo vel colore occupãt detinẽt vel hoſtili
ter deſtruũt ſeu ĩuadũt aut occupare detine
re vel deſtruere aut inuadere hoſtilit̃ ꝑſu=
mũt ĩ totũ vl' ĩ partẽ almã vrbẽ regna ſicilie
vel trinatrie inſulas ſardinee Curſice Ter
rã citra farũ patrimoniũ beati petri ĩ Tu
ſcia ducatũ Spoletanũ/comitatũ Uenaſinj
Sabineñ Marchie Anchonitañ Maſſe Tre
braie Romandiole Cãpanie et Maritime
ꝓuicias et terras ſpecialis cõmiſſiõis Ar=
nulfoꝝ Bononieñ Farrariẽſis Beneuẽtañ
Peruſij Auinioneñ Ciuitatꝫ caſtelli Tuder
cũ ⁊ alias ciuitates Te●as ⁊ loca vel iura
ad ipſã romanã eccl'iã ſpectañ. et ꝑtineñ. ⁊
adhereñ. Ac fautores ⁊ defẽſores eoꝝ ſeu
in hijs dãtes eiſdẽ auxiliũ ꝯſiliũ vel fauorẽ
Nõ obſtañ quibuſcunq; priuilegijs ⁊ indul
gentijs et litteris apoſtolicis generalibus
vel ſpecialib⁹ eis vel eoꝝ alicui vel aliqui
bus quibuſcũq; ordinis ſtatus gradus vel
cõditioni dignitatis vel pereeminẽtie fue=
rint etiã ſi vt permittit̃ põtificali regali re
ginali ſeu quauis alia eccleſiaſtica vel mũ
dana prefulgeãt dignitate a ꝑdicta ſede
ſub quauis forma vel tenore conceſſis q̄
excõicari vel anathematizari nõ poſſint ꝑ
litteras apoſtolicas nõ faciẽtes plenã et
expreſſam ac de verbo ad verbuꝫ de ĩdulto
hmõi ac ordinib⁹ locis/noibus ꝓprijs co=
gnominibus et dignitatibus eorũ mentio=
nẽ necnõ cõſuetudinib⁹ et obſeruãtijs ſcri=
ptis ⁊ nõ ſcriptis ⁊ alijs ꝯtrarijs quibuſcũq;
ꝑ q̄ ꝯtra nr̄os ꝓceſſ⁹ hmõi ac ſẽtẽtias quo=
minus ĩcludãt̃ ĩ eis ſe iuuare valeãt tueri
et que quo ad hoc penitus tollim⁹ et oĩno
reuocamus. Et a quibus quidẽ ſẽtẽtijs nul
lus ꝑ aliũ q̄̃ ꝑ romanũ pontificẽ niſi dum=
taxat in mortis articulo cõſtitutus abſol=
ui poſſit Nec etiã tũc niſi de ſtãdo ſctẽ Ro=
mane eccl'ie mãdatis ſatiſfactiõe vel ſuffi
ciẽti cautione preſ●●is etiã ꝑtextu ꝯfeſſio=
naliũ ſeu quarũuis facultatũ v̄bo lr̄is aut
q̄uis alia ſcriptura etiã ĩ qua q̄ ſola ſigna=
tura ſufficeret cõceſſe ⁊ q̄uis derogatoriꝭ=

gatorie fortiores ⁊ efficatiores et inſolite
clauſule appareret q̄buſuis pſonis cuiuſcū
ꝙ ꝑeminēcie dignitatꝫ cōditiōis/aut ſtatꝰ
fuerit ēt ſi vt ꝑmittit pōtificali/regali/regi
nali/aut q̄uis alia ꝑfulgeāt dignitate reli=
gioſis ⁊ ſclarib' utriuſq3 ſexꝰ caplis/colle=
gijs/cōuētibꝰ ordibꝰ/ēt mēdicātiū ⁊ militia
rū hoſpitalibꝰ/cōffribus/⁊ vniuerſitatibus
cōceſſaꝝ a nobꝫ vel a ꝑdicta ſede ⁊ q̄s cōce
di q̄uolꝫ cōtigerit i futurū:illos aūt q̄ cōtra
tenorē pñtiū talibus vel alicui eoꝝ ſeu ali=
quibus abſolutiōis bñficiū impēdūt de fa=
cto excōmunicatiōis ⁊ anathematizatiōis
ſētēcia inodamꝰ/eiſq3 ꝑdicatiōis/lectionis
adminiſtratiōis ſacramētoꝝ ⁊ audiēdi con
feſſiōes officia iterdicimꝰ ꝑdicātes ⁊ decla=
rātes apte trāſgreſſoribꝰ ⁊ cōtēptoribꝰ ꝑdi=
ctis nos grauiꝰ cōtra eos ſpūalr ⁊ tpaliter
ꝓut expediere cognouerimꝰ ꝓceſſuros. Et
nichilominus q̄cq̄d egerint abſoluēdo vel
alias nullius ſint roboris vel momenti. Ut
aūt hm̄oi noſtri ꝓceſſus ad cōmunē omniū
noticiā deducāt cartas ſeu mēbranas pro
ceſſus cōtinētes eoſdem in valuis Baſilica
rū ꝑncipis apoſtoloꝝ ⁊ ſācti ioānis latera
nen̄ de vrbe affigi ſeu appēdi faciemus q̄
proceſſus ipſos ſuo quaſi ſonoro preconio
et patulo iudicio publica būt: vt hūiuſ ꝓ
ceſſus hm̄oi cōtingūt ꝙ ad ipſos nō ꝑuene
rint aut ipſos ignorauerint nullā poſſūt ex
cuſationē pretēdere ſeu ignorātiā excuſa=
re cū non ſit veriſimile quo ad ipſos rema
nere incognitū quod tā patēter omnibꝰ pu
blicat. Uerū vt pñtes lre ac oīa ⁊ ſingula in
eis cōtēta eo magis fiant notoria quo i ple
riſq3 ciuitatibus et locis fuerint publicata
Uenerabilibus fratribus patriarchis/pri
matibus/archiepiſcopis/epiſcopis/ ⁊ loco
rū ordinarijs vbilibet ꝯſtitutis ꝑ hec ſcri=
pta cōmittimꝰ ⁊ i ꝟtute ſctē obie diſtricte
ꝑcipiēdo mandamus q̄tūs ꝑ ſe vel aliū ſeu
alios pñtes litteras poſtq3 eas receperint
ſeu earū habuerint noticiā ſaltē ſemel i an
no aut pluries ꝓut expedire viderint i ec=
clijs ſuis dū maior in eis populi multitudo
ad diuina cōuenerit ſolēpniter publicēt et
ad criſtifidelium mētes deducāt ⁊ declarent
Nulli ergo hoīm liceat hāc paginā noſtre
excōicatiōis ⁊ anathematizatiōis/ablatio
nis/reuocatiōis/inodatiōis/interdicti ꝑdi
catiōis/declaratiōis/cōmiſſiōis et mādati
īfringere vel ei auſu temerario ꝯtraire. Si
q̄s aūt hoc attēptare ꝑſūpſerit idignationē
oīpotentis dei ⁊ btōꝝ petri et pauli aploꝝ
eiꝰ ſe nouerit icurſurū. Datū rome apd ſā=
ctū petrū. Anno icarnatiōis dñice milleſi=
ſimo quingēteſimo decimo. xij. kls marcij
Pontificatus noſtri Anno octauo.

Preterea ꝓ quorū

dā maxime ſimpliciū frm infor
matiōe aduertendū ē ꝙ a diuer
ſis ſūmis pōtificibꝰ iportunita=
te vel ſubreptiōe aliquoꝝ frm relaxatorūꝫ
⁊ relaxatiōes querētiū vel ſpecie boni mul
te date fuerūt ꝯceſſiōes ⁊ bulle relaxatorie
et exceſſiue nō ſolū quoad obie rlaris for=
mā ⁊ ꝑfectionē ſꝫ ēt quoad ſctiſſimā pau=
ꝑtatē q̄ merito velut ſubrepticie falſe ⁊ nul
le ſaltē i certis paſſibꝰ vbi excedūt ꝯtra rle
⁊ voti ac profeſſiōis ipiꝰ obſuātiā repudiāt
ꝑ oīa iura etiā diuīa ⁊ ꝑcepta de redditiōe
voti ⁊ nō retroaſpiciēdo ⁊ repudiāde docē
tur ⁊ ꝓbāt etiā expreſſiꝰ ꝑ reuerēdū pfem
frem iohāuē ꝑriui ſacre theologie doctorē
in ſuo tractatu et queſtione de diſpenſatio
ne regule fratrum minorum infra ſcripto ⁊
per ſanctorum patrum canones ⁊ iuris do
ctores. Ex q̄bus aliquas ad preſēs ⁊ ad ꝑtē
quo ad ꝓprietates ⁊ pecuniaꝝ receptiones
dūtaxat(ceteris quo ad alia ad preſens ob
miſſis)ſubinferemus:vt per eas intelligāt
clarius et cognoſcant fratres/ſui ſtatus ze
latores/differentias iſtarum et ſimilium il
legittimarum et exceſſiuarūꝫ/reſpectu alia
rum legittimarum et neceſſariarū. De pro
curatoribus pape et eccleſie romane habē
dis per Nicolaum tercium et quartum et
Martinum quartum et quintum et alios
pontifices congrue ordinatarum et conceſ=
ſarum et per modernas infraſcriptas ordi
nis conſtitutiones in melius ordinatarum
quibus fratres ad tutiorem regule obſer=
uantiam in certis caſibus vti poſſunt ⁊ de=
bent reſpuendo alias ꝑallegatas ⁊ ifraſcri
ptas in hijs ꝑcipue i q̄bꝰ vt ſupra excedūt.
q̄ ſequūtur. ¶ Et primo Clemēs papa. iiij.
cōcedit fratres ꝑdicatores ⁊ minores poſſe
ſuccedere in bonis ꝑētū ſuoꝝ ⁊ alioꝝ ⁊ libe
re diſponere de eis ad libitum contra ſue
profeſſionis et regule formam incipit. Ob=
tentu diuini nominis Require infra ſequē
ti tractatu. Folio. xxiij.

¶ Martinꝰ papa quītꝰ etiā tūc vt credi
tur male iformatꝰ ꝯcedit gnāli miſtro ſub=
repticie ꝙ poſſit ꝯcedē ꝓcuratoribꝰ ꝯuētuū
⁊ locoꝝ vt poſſit vice ⁊ noīe romane ecclie
recipe capē tenē ⁊ poſſidē petē ⁊ exigē red=
ditꝰ ꝓuētꝰ ⁊ bona q̄cūq3 mobilia ⁊ imobilia
ꝯuētibꝰ relicta ⁊ reliquēda ⁊ i vtilitatē frꝫ ⁊
locoꝝ ⁊ eoꝝ vſꝰ q̄bꝰ relicta ſūt ⁊ de ipoꝝ ꝯſi
lio ⁊ aſſēſu ꝯuertē ⁊ exponē. queq̄dē bulla qꝫ

idifferēter talia ſine ꝯditiōe ꝯcedit non diſcernēs int modū ꝛ modū recipiēdi ꝛ retinēdi nec iter vſū ffib⁹ licitū ꝛ illicitū ex rl'a et declaratiōib⁹ iō excedit ꝛ relaxat ſub titulo ꝓpetat ecclie romane ꝯtra vl' vltra alias ꝯceſſiōes ꝛ declaratiōes ipi⁹ martini. iiij. ꝛ v. ꝛ nicolai. iij. ꝛ. iiij. et aliorū pſerti ꝯtra modernas ꝯſtitutiōes papales gn̄ales ꝙ ꝓcuratorib⁹ pape ꝛ ecclie Ro. hn̄dis ꝓ ſingulorū idigētia locorū q̄ ꝓ recipiēdis exigēdis vēdēdi ꝛ ꝑ res neceſſarias ꝛ licitas ffib⁹ ꝯmutādis reb⁹ pecuiarijs ꝛ alijs ēt ſtatui nō cōſonis hēri ordināt iō ꝯgruēter ēt ꝑ modernas ordis ꝯſtitutiōes repmit cū cetis et in melius ad vtilitatē ꝛ neceſſitatē ſubleuādā paupū ffz ſuata rl'e puritate ordinatur

Artin⁹ eps ſeru⁹ ſuorū dei Dilcō filio gn̄ali miniſtro ordis ffz mioꝝ Salutē ꝛ aplicā bn̄dictionē Ad ſtatū ordis ffz mioꝝ ꝯſeruādū ꝓſpere curā nr̄e ſollicitudinis dirigētes ea libēt tibi ꝯcedim⁹ ꝑ q̄ ꝯmoditatib⁹ ipi⁹ ordinis ꝛ ffz i eo degētiū vt diuis obſeqjs itēti⁹ vacare poſſit neceſſitatib⁹ ſuccurrat. Sane cū poſſeſſiōes ꝛ alia ꝙplurīa bona mobilia ꝛ imobilia tā ꝑ fideliū oblatiōes: donatiōes ꝛ vltias decedētiū volūtates ꝙ alijs multiplicit diuerſis ꝯuētib⁹ ꝛ locis dicti ordis ꝓ ipoꝝ ſuſtētatiōe ꝛ diui cult⁹ obſeqjs ſint hacten⁹ relicta eorūq; vſui deputata ꝛ relinq̄ ſpet ēt in futurū. Nos volētes ꝯuētuū locorū ꝛ ffz hmōi oportūitatib⁹ ꝓuidere tibi donec aliō ꝑ ſedē aplicā fuerit ordiatū cōcedēdi ꝓcuratorib⁹ ꝯuētuū ꝛ locoꝝ dicti ordinis ꝓ tpe exntib⁹ vt poſſeſſiōes ꝛ bona q̄cūq; mobilia ꝛ imobilia ac ānuos ꝓuēt⁹ hacten⁹ pfato ordini ꝛ ei⁹ ꝯuētib⁹ relicta ꝛ ipoſterū reliquēda aut alijs noib⁹ acq̄ſita vice ꝛ noīe romane ecclie ad quā oiz reꝝ mobiliū ꝛ imobiliū hmōi ius ꝓpetas ꝛ dn̄iū nullo medio ſpectat recipe capē tenē ꝛ poſſidē ac ipſoꝝ fruct⁹ reddit⁹ ꝛ ꝓuēt⁹ petere exigere et ꝑcipe illoſq; i cōmodū ꝛ vtilitatē ffz ipoꝝ cōuētuū ac locoꝝ ꝛ alias i eoꝝ vſ⁹ q̄b⁹ relicta ꝛ ꝺputata fuerīt dūtaxat ꝛ de ipoꝝ ffz ꝯſilio req̄ſitiōe ꝛ aſſēſu ꝯuertē ꝛ exponē poſſit ꝛ debeāt. Cōſtitutiōib⁹ aplicꝫ ac ſtatutꝫ ꝺclaratiōib⁹ ꝛ ordiatiōib⁹ tā gn̄aliū ꝙ ꝓuicialiū caploꝝ ꝯſuetudib⁹ q̄q; ordis pdicti ꝛ alijs i ꝯtrariū editꝫ nō obſtātib⁹ q̄buſcūq; plenā ꝛ liberā auctē aplica ꝯcedim⁹ tenore pn̄tiū facultatē ac ēt ptātē Datū roē. apō ſ. aplos x. kl'. Sep. Pō āno. iꝫ. Poggi⁹ ¶ De reate.

¶ Pius. ij. ꝛ Eugeni⁹. iiij. male iformati mīta i ꝑtinētia ſubrepticie ꝯcedūt ꝯtra rl'e puritatē ꝛ ꝯtra ꝯſtitutiōes Martini pape. v q̄b⁹ nō pn̄t licite vti ffes minores vt apti⁹ ꝓbat magr̄ Jhēs prini i ſuo tractatu ꝛ q̄ſtione ꝺ diſpēſatiōe vt ifra patebit Jōq; ꝑ modernas ordis ꝯſtitutiōes talia expſſi⁹ reuocātur ꝛ i meli⁹ ſuata rl'e puritate ꝛ ſuatꝫ cōgruētiorib⁹ mōis honeſte ꝛ licite ꝓuiſiōis platoꝝ ꝯuētuū ꝛ fratrum ordinantur.

Jus eps ſeruus ſuoꝝ dei Ad ꝑpetuā rei mēoriā Ad exequēdū paſtoral' officiū debitū ſtudijs itēdētes ex actis circa ſingulorū rl'ariū ordinū ꝛ platoꝝ necnō officialiū ꝛ ꝑſonaꝝ eorūdē ſtatū ſalubrit dirigēdū attēte ꝯſideratiōis dirigim⁹ aciē ac ꝓ eoꝝ ꝓfectib⁹ opē ꝛ opa ipēdim⁹ efficaces ꝛ vt ea q̄ circa regimē ordinū ꝛ platoꝝ officialiūq; ꝛ ꝑſonaꝝ pdictoꝝ ꝑ ſedē aplicā ꝓuide moderata declarata ꝛ reformata fuerīt plenā obtineant firmitatē volum⁹ ea nr̄e ꝯfirmatiōis munimie roborari Dudū ſiq̄dē felicꝫ recordatiōis Martin⁹ papa. v. pdeceſſor nr̄ q̄ſdā ꝯſtitutiōes ꝛ ordiatiōes antea ꝑ bone mēorie iohānē tituli ſcti petri ad vicula pſbiteꝝ cardinalē aplice ſedis legatū i caplo gn̄ali ordinis ffm mioꝝ ſuo tpe aſſiſij celebrato ꝓ reformatiōe dicti ordis auctē aplica fctās ꝑ ſuas lr̄as modificauit ꝛ ꝺclarauit ꝛ certas illi additiōes fecit ꝓut i ipis lr̄is pleni⁹ ꝯtinet Et deiū tū pie mēorie eugeni⁹ papa. iiij ēt pdeceſſor nr̄ modificatiōes ꝺclaratiōes additiōes ac lr̄as hmōi ꝑ q̄s alias reuocaſſet tādē ipe Eugeni⁹ pdeceſſor ex certꝫ cāis rōnabilib⁹ ꝛ legitīis reuocatiōeꝫ hmōi vſq; ad ꝓmū gn̄ale ꝯſiliū q̄ ſe i ciuitate nr̄a Bonoñ. celebratuꝝ ſꝑabat ꝑ certas alias ſuas lr̄as ſuſpēdit decernēs ꝙ iterim modificatiōes ꝺclaratiōes ꝛ additiōes pfate efficaciā ꝛ robur hērēt ꝛ i pſtina firmitate manerēt. Quaꝝ q̄dē poſterioꝝ lr̄aꝝ tenor talis ē

¶ Eugeni⁹ eps ſu⁹ ſuoꝝ dei ad futurā rei mēoriā Aplice ſedis cura religioſoꝝ ꝯditiōes ꝛ ſtatū pleruq; meditari ꝛ ſicut i hūanis mores ꝛ vita mutari ꝯſueuerīt ita ꝓ religiōis reformatiōe adijcē minuere declarare modificare ordiare atq; diſponere cōſueuit ꝓut rerū et ipoꝝ q̄litate pēſata ꝯſpicit i dn̄o ſalubri⁹ ꝯuēire. cū itaq; felicis recordatiōis Martin⁹ papa. v. pdeceſſor nr̄ vꝫ. vj. ka. auguſti Pōtificat⁹ ſui āno ṫriodecīo ꝓ reformatiōe ordis ffz mioꝝ certas additiōes ꝛ modificatiōes ꝺclaratiōes ediderit ꝛ fecerit ex tenore q̄rūdā ꝯſtitutionū q̄s dilect⁹ filij

Joħānes tituli ſcti petri ad vincula pſbiter
cardinalis cui tūc de venerabiliū ffꝫ nroꝝ
ſctē Romane eccl'ie cardinaliū ꝯſilio plene
legatiōis officiū erat ꝯmiſſū edidit in gñali
ipoꝝ fratrum capitulo quarū additionum
declarationū ⁊ modificationū tenore conti
netur. Primo videlꝫ ꝙ vbi ffes ꝑticulares
dicti ordinis monialiū et ſoroꝝ ſctē Clare
ſci damiani et minoriſſarū ac alia quecūqꝫ
monaſteria ſiue loca regularia mulierū ꝑ
quaſcunqꝫ etiam litteras apl'icas ſibi com-
miſſa ſub certis penis abſtringuntur mini
ſtris ꝓuincialib⁹ vt illoꝝ iuriſdictioni ſub
ſint prout cōuenit reſignare michi ꝑ illos
eis denuo fuerit cōmiſſa addiiciendo decer
nim⁹ volumus et mādam⁹ ſorores et mo-
niales eaſdē etiāſi i cōtrariū habeāt quis
priuilegia vel indulta q̄ necnon eiſdem ꝑti
cularibus ffibus conceſſas litteras hmōi
quo ad hoc caſſamus irritamus et annul-
lamus ad ſubtrahendū ſe a ſubiectione et
et obedientia ipoꝝ particulariū fratrū et
alioꝝ quorūcunqꝫ niſi de nouo illis recom
mittatur vt pfertur ſeqꝫ oīno ipſorum mi-
niſtrorum et per eos deputadorū viſitato-
rū iuriſdictioni et obedientie ſubmittendi
ꝑ eandem cōſtitutionem parimodo aſtrin-
gi ⁊ penis ſimilibus obligari. Preterea de
cernimus ꝙ exceptis his de quibus in cō-
ſtitutionibus felicis recordationis Benedi
cti pape. xij. predeceſſoris noſtri fit mentio
nulli oīno hominū tā regulariū q̄ ſecula-
rium cuiuſcūqꝫ ſtatus gradus p̄eminētie
dignitatis excellentie nobilitatis et condi-
ctionis fuerint pretextus ſibi deſuper qua
nis auctoritate conceſſe cuiuſcunqꝫ licētie
quā ſit'r caſſam⁹ irritam⁹ et annullam⁹ mo
naſteria ſiue loca ſororū et monialiū hmōi
ſeu aliquod ex eis igredi neqꝫ etiā ꝓtectori
aut gñali miſtro dicti ordis ꝓ tpe exiſtētis
ſeu prefatis ꝓuicialibus miniſtris ⁊ q̄buſ-
cūqꝫ viſitatoribus licentiā ſuꝑ ingreſſu hu
iuſmodi aliis ab exeptis iterdictis inconſul
to romanū pontifice cōcedere liceat quoquo
modo. Itē vbi cauetur de diuino officio ſe-
cundū ordinē dicte romane eccleſie pagen-
do ſtatuimus ꝙ de omnibus cōmemoratio
nibus ⁊ feſtis triū lectionum feſta nouem
lectionum fieri ⁊ vtrūqꝫ feſtū ſancte crucis
ſub duplici officio ſine cōmemorationibus
ſanctoꝝ eiſdem diebus occurrentium cele
brari prout a pie memorie gregorio papa
xi. pdeceſſore nr̄o fuit ordinatū. ꝙ qꝫ ſuper
rubricā de feſtiuitatibus occurrentibus in
fra octauas feſta iſta nō de pcedētib⁹ ſꝫ in
fra eaſdem octauas exiſtētibus ſicut etiā
nōnulli alii romani pōtifices ſimiliter pde-
ceſſores nr̄i declarauerūt intelligi debent.
Item vbi pfato gñali miniſtro duo ſocii no
tabiles vnus videlicet citramontanus ⁊ al
ter vltramontanus addito ſocio ſcriptore ⁊
alio ſeruitore cū vno famulo dūtaxat decre
tum eſt. Addicimus etiam duos famulos ⁊
vnū elemoſinariū ſecularē vel alterius re
ligionis. Quiquidē elemoſinarius a ꝓcura
toribus ꝓuinciarū aut prouincialiū mini-
ſtrorum. cōuentuū domorū ⁊ locorū dicti or
dinis minoꝝ oīa illa q̄ ꝓ victu veſtitu. eq̄s
famuloꝝ ſalario ⁊ aliis ipſi gñali miniſtro
eiuſqꝫ comitiue neceſſaria ⁊ oportuna fue-
rint exigere ⁊ exacta ꝓ hmōi neceſſariis ex
ponere habeat. quiqꝫ de pre.miſſis exactis
⁊ expoſitis eidē generali miniſtro pmum ⁊
deinde gñali capitulo loco et tempore cele-
brationis eiuſdem ⁊ inibi ꝑ totum ordinē
ſecundū prouinciarum numerum diuidat
rationem reddere teneatur. Adiicimus ēt
ꝙ ſinguli duorum ſociorum principalium
generalis miniſtri predictorum ſingulos
ſeruitores fratres vel alias perſonarū ſua
rum et equorum ſibi aſſociatorum ſerui-
ciis iſtitutos famulos quibus ſicut ceteris
de familia eiuſdem generalis miniſtri pro
uideatur hab. e valeant atqꝫ poſſint. His
tamen et aliis eis ſimilibus eiuſdem gene-
ralis miniſtri prout ſecundum loca et tem
pora ac longas vel breues moras expedi-
ri viderit moderationi relictis: cuius etiā
generalis miniſtri vel per eum ad hoc de-
putandorum correctioni et cōpulſioni pre-
fatos procuratores et principales eorum
neceſſaria huiuſmodi dicto elemoſinario
forſan ſoluere ſeu exhibere recuſantes aut
ſolutionem huiuſmodi debito longius dif
ferentes ſuper hoc omnino volumus ſub-
iacere. Item vbi prefato generali miniſtro
interdicitur poteſtas licentiandi aliquē ad
curſum magiſterii niſi preſentatus fuerit a
miniſtro ſue prouincie qui neminem aude
at preſentare niſi de conſilio et aſſenſu ca-
pituli prouincialis: modificando declara-
mus hoc fore intelligendum in illis ꝓuin-
ciis in quibus ſolet prouinciale capitulum
vel ꝯgregatio hn̄s vim capl'i annis ſingu
lis celebrari alias idem generalis miniſter
de proborum conſilio ad magiſterii curſus
licentiare valeat atqꝫ poſſit. ¶ Item vbi di
cto generali miniſtro pecuniarum exactio
prohibetur declaramus ꝙ pro ſuis neceſſi
tatibus poſſit elemoſinas a quibuſcunqꝫ re
cipere qui ſpōte illas ſibi voluerint eroga
re dummodo ab exigendo et extorquendo

penitus abſtineat· ¶ Itẽ ꝙ ꝓuinciales per
prouinciales miniſtros in ſuis ꝓuincijs et
ꝓcuratores dicti ordinis minoꝝ ĩ romana
curia ac alios ipſi⁹ ordinis fratres tã pro
expenſis et alijs neceſſarijs ꝗ̃ ꝑ elemoſina
rũ receptiõibus volum⁹ obſeruari. De ve=
ſtimẽtis aũt per miniſtros ꝛ cuſtodes debi
ta ſm regulã et cõſtitutiones prefati bene
dicti predeceſſoris prouiſio obſeruetur
¶ Itẽ vbi generali et prouincialib⁹ miſtrꝫ
ac cuſtodibus ꝛ gardianis ceteriſqꝫ fratri=
bus predictis inhibetur ne vllaten⁹ quitꝗ̃
exigãt aliquo colore vel cauſa ꝙ ſi ſecus fe
cerint eoipſo ſuis officijs ſint priuati ſibiqꝫ
eoꝝ ſubditi deinceps obedire minime te=
neãtur. Et ſi aliꝗs miniſtroꝝ gñali miſtro
ꝗtꝗ̃ contribuere preſũpſerit eoipſo ſuo of=
ficio ſit priuatus. Volumus et declaramus
ↄtributiones hmõi ĩtelligi debere ſi ĩ mo
dũ exactionum vel extorſionũ tã ex ꝑte dã=
tium ꝗ̃ recipientiũ facte fuerint nõ autẽ in
modũ elemoſinarum ſupradictũ: quem vo=
lumus in ſuo robore permanere. Qꝫ ſi for=
ſan taliter obſeruatũ nõ extiterit: huiuſmo
di priuationẽ in quocunqꝫ dictarũ conſtitu
tionũ per eundem cardinalẽ (vt prefertur)
editarũ loco tangatur diffinitionẽ ꝛ deter=
minationem ſolũ ſpectare ad ſummũ pon=
tificẽ quo ad miniſtrũ generalẽ: ꝛ ad gñalẽ
miniſtrũ quo ad miniſtros ꝓuinciales: ad
ꝓuinciales miniſtros quo ad alios ffes an
tedictos. Quaſqꝫdẽ oẽs ꝛ ſingula additio=
nes ꝛ declaratiões ꝛ modificatiões ꝑ nos vt
ꝑmittiẽ factas a ꝗbuſcũqꝫ ffribus dicti or=
dinis minoꝝ ꝛ alijs quoꝝ intererit ſeu in=
tereſſe poterit perpetuo et irrefragibiliter
obſeruari volumus ꝛ mãdamus. Quaſqui
ꝗdẽ additiões ꝛ modificatiões ꝑfati Mar
tini predeceſſoris noſtri et litteras eiuſdeꝫ
ſuper inde confectas dũ intellexiſſemus di
uerſitatẽ ſublatam reuocari ꝛ ex eiſdẽ vni=
tati ordinis ꝑfati preſtari impedimentũ ꝓ
ipſoꝝ fratrũ cõcordia cũ omnibus inde ſe
cutis caſſauim⁹/irritauim⁹/ꝛ annullauim⁹
ipſas decernẽtes nullius eſſe roborꝫ vl' mo
mẽti ſicuti ꝑ eaſdẽ lfas nr̃as datas idibus
marcij. Pontꝫ noſtri Anno. i. diſtincti⁹ legiẽ
cõtineri. Nũc aũt cõperto ex ꝑfatꝫ caſſatio
ne irritatione ꝛ annullatiõe lrãrũ nedũ' di
uerſitatẽ ſublatã in dicto ordie aut cõcor=
diã ſubſecutã ſed poti⁹ ꝓpter emergentes
difficultates ſcãdala ꝛ multa ĩcõuenientia
ꝓueniſſe ex certis reſpectib⁹ digne mouẽti
bus mentẽ nr̃am habito ſup his cõſilio cũ
ꝑfato dilecto filio ioãne titl' ſancti petri ad
vincula p̃ſbitero cardiali motu' ꝓprio ꝛ nõ
ad alicuius' porrecte nobꝫ petitionis inſtã
ciã ꝑfatas lfas nr̃as caſſatiõis/irritatiõis
ꝛ annullationis predictarũ: tenore pñtium
aplica auctẽ ſuſpẽdimus vſqꝫ ad ꝓximum
generale conſiliũ futurum ĩ ciuitate noſtra
bononiẽ cui dante dño perſonaliter pre=
eſſe cupimus ꝛ pro reformatiõe ydonea cõ
ſtitutionũ et rlarũ ꝑtinẽtiũ ad ordineꝫ aꝑ
dictũ debite ꝓuidere Decernẽteſqꝫ iterim
prefate additiões/declaratiões/ ꝛ modifi=
catiões eiuſdẽ noſtri predeceſſoris que ſu=
perius cõtinẽtur efficatiã ꝛ robur habeant
in priſtinaqꝫ permaneãt firmitate: nõ obſtã
tibus litteris et conſtitutiõibus noſtris in
contrariũ editis etiã ſi de hijs eſſet de ꝟbo
ad verbũ mẽtio ſpecialis habenda et alijs
in contrarium facientibus quibuſcunqꝫ.
Nulli ergo omnino hominuꝫ liceat hãc pa
ginã noſtre ſuſpenſionis et conſtitutionis
ĩfringere vel ei auſu temerario ↄtraire. Si
ꝗs aũt hoc attẽptare p̃ſũpſerit ĩdignationẽ
oĩpotentis dei ꝛ btõꝝ petri et pauli aploꝝ
ei⁹ ſe nouerit ĩcurſurũ. Datũ rome apd ſã=
ctũ petrũ. Anno ĩcarnatiõis dñice milleſi=
ſimo ꝗdrigẽteſimo trigeſimo ſcdo. iiij. kls
maij. Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

¶ Nos igitur plene informati additiões: decla
ratiões/modificatiões ſuperius expreſſas
ac eaſdẽ poſteriores inſertas litteras dicto
ordini fuiſſe et fore plurimũ proficuas ac
etiã fructuoſas ipſas additiones/declara=
tiones/ꝛ modificationes ac ſuperius inſer
tas dicti Eugenij predeceſſoris litteras au
ctoritate aplica ex certa ſcientia tenore pñ
tiũ reualidamus/renouamus/cõfirmam⁹/
ꝛ approbamus ac perpetue firmitatis ro=
bur obtinere ꝛ in perpetuũ vigere decerni
mus per preſentes. Supplentes omnes et
ſingulos defectus ſi qui forſan interuene=
rint in eiſdem. Nõobſtantibus reuocatiõe
ꝛ ad tempus ſuſpẽſiõe huiuſmodi ac alijs
ſupradictis ceteriſqꝫ cõtrarijs quibuſcũqꝫ.
Nulli ergo omnino hoim liceat hanc pagi
nã noſtre reualidationis/renouatiõis/con
firmationis/approbatiõis/cõſtitutiõis/ꝛ
ſuppletiõis/infringere vel ei auſu temera
rio contraire. Si quis aũt hoc attemptare
preſumpſerit indignationẽ omnipotentis
dei et btõrum Petri et pauli apoſtoloꝝ ei⁹
ſe nouerit incurſurũ. Datũ rome apud ſã=
ctum petrũ. Anno incarnationis dñice M.
cccc. lviij. Pontificatus noſtri Anno primo

¶ Sixtus. iiij. ma[illegible] informatus in aliꝗ=
bus vt creditur ſequendo ꝛ approbãdo ſu=
pradictas bullas relaxatorias martini. v.

et eugenij quarti et pij caſdē ampliat quo ad ſucceſſiones parentum fratrū quas vult conuentus poſſe ſuccedere ⁊ habere in cōmuni et in neceſſitates fratrū precipue ī reparationes conuentuum et ſuſtentationē ſtudij ſacre ſcripture conuerti. Que omīa etiā in his in ꝗbus taliter excedūt reuocāt et in melius reformantur ꝑ modernas ordinis conſtitutiones infradeſcriptas. Nā talibus ſic vti non licet fratribus minoribꝰ vt egregie declarat et probat dictus magiſter Johannes perrim in ſua queſtione de diſpenſatione.

Sixtus epiſco. ⁊c.

Ad perpetuam rei memoriā. Dum fructus vberes quos ſacri ordinis fratrum minorꝫ profeſſores circa propagationem religionis et fidei in agro militantis eccleſie per incrementa temporum magnis laboribus crebris vigilijs et indefeſſo animo produxerunt hactenus producunt ⁊ in futurum producturos ſpe firma confidimꝰ diligenter attendimus: dignum cenſemus et congruum vt in his que illorum proſperitates et commoda concernere poſſēt eos benignis fauoribus proſequamur. Dudum ſiquidem felicis recordationis Martinus papa quartus predeceſſor noſter cupiens honeſta adhibere remedia quibus dicti ordinis pura obſeruantia in ſuo vigore ſeruaretur: et vt fratres eiuſdem ordinis excluſis quibuſlibet ſollicitudinibus liberius et quietius diuinis vacarent obſequijs/ac offerentium et donantium aut ī vltima voluntate relinquentiū dicto ordini ſeu illiꝰ fratribus aliquid propter deum pia intentio non frauderetur romana quoqꝫ eccleſia ad quem omnium rerū mobilium ⁊ immobilium quibus fratres ipſi vti poſſent ius proprietatis ⁊ dominium nullo medio pertinet: et ad quam fratres ipſi quotiens neceſſitas ingruebat vel vtilitas perſuadebat recurrere ſoliti erant a cura et ſollicitudine prouidendi eorundem fratrū neceſſitatibus releuaretur: necnon heredum et executorum piarum voluntatum defunctorum etiam negligentijs obuiaretur ipſiqꝫ fratres ſecundum modos permiſſos ⁊ licitos relictis ſibi elemoſinis gaudere valerent: per quaſdam litteras ſuas apoſtolica auctoritate ⁊ de poteſtatis plenitudine voluit: ſtatuit et decreuit ꝙ ſpeciales perſone per generalem ac prouinciales miniſtros ac cuſtodes dicti ordinis nominande in premiſſis adminiſtrationem legitimam generalem et liberam dicta auctoritate gererent et veri legitimiqꝫ adminiſtratores yconomi ſyndici et actores eſſent ac res ipſas et earum precium predictaſqꝫ elemoſinas nomine ipſius romane eccleſie reciperent et in ipſorum fratrum vtilitates ꝓut eis liceret ex regula vel eius declaratione ſicut et quando ab eiſdem generali et alijs quo ex prouincialibus miniſtris cuſtodibus in cuſtodia vel prouincia ſibi decreta vel ab eiſdem fratribus de ipſorum generalis vel prouincialis miniſtri ac cuſtodis aſſenſu forent requiſiti conuertere poſſent et deberent cū plena generali ⁊ libera poteſtate petendi/exigēdi/recipiendi/alienandi/tranſigendi/paciſcendi/conueniēdi/cōpromittendi/renunciandi/refutandi/quitationem faciendi/comparandi/agēdi/defendendi/ac in animam eorum de calumnia vitanda et de veritate dicenda iurandi: et cuiuſlibet alterius generis iuramenti preſtandi cum illis et contra illos qui huiuſmodi res mobiles ⁊ immobiles aut precium earum vel relictas elemoſinas fratribus in teſtamentis occuparent vel violenter auferrent ſiue contra voluntatē fratrum quomodolibet detinerent: et generaliter in omnibus cauſis pro rebus et locis huiuſmodi ad ipſam Romanam eccleſiam ſpectantibus ipſorum fratrum vſui conceſſis: necnon pro immunitatibus/libertatibus/iuribus/priuilegijs/et indulgētijs eorum ſine cuiuſlibet dationis aut cautionis onere prefata auctoritate in iudicio et extra plenam generalem et liberam poteſtatem haberent. Conceſſitqꝫ eiſdem generali ⁊ prouincialibus miniſtris necnon cuſtodibus plenam generalem et liberam poteſtatem perſonas huiuſmodi que non eſſēt de dicto ordine pro ſingulorū locorum indigentia nominandi et perſonas eaſdem ac earum quamlibet reuocandi: et eorum loco alios ſubrogandi vel nominandi per ſupradictum modum nominationis quotiens oportunum foret qui eandem in predictis vel ſimilem haberent poteſtatem. Et deinde pie memorie Martinus papa quintus etiā p̄deceſſor noſter ꝑ alias lr̄as ſuas cōceſſit p̄fato gn̄ali (donec aliud per ſedem ap̄licā foret ordīatū) facultatē ꝯcedēdi ꝓcuratoribꝰ domoꝝ ⁊ locoꝝ dicti ordīs ꝓ tp̄e exiſtentibus vt poſſeſſiones ⁊ bona quecunqꝫ mobilia ⁊ immobilia ac annuos prouētus hactenus prefato ordini et eius conuentibus relicta et in poſteꝝ relinquēda aut aliqua

nominib⁹ acquiſita vice et noīe romane ec cleſie recipere/tenere/ꝛ poſſidere ac ipſoꝝ fructus reddit⁹ ꝛ ꝓuent⁹ petere/erigere et percipere ipſoſqꝫ in cõmodum ꝛ vtilitatem ipſoꝝ frm conuentuum ꝛ locoꝝ eorūdem ꝛ alias in vſ⁹ eius quibus relicta ꝛ deputata forent dumtaxat. ꝛ de ipſoꝝ fratrū conſilio requiſitione et aſſenſu conuertere et exponere poſſent et deberent prout in ſingulis dictorum predeceſſorum litteris huiuſmodi plenius continetur. Cum autem ſicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filij zaneti de vtino dicti ordinis generalis miniſtri et theologie profeſſoris petitio continebat. Noſqꝫ etiam dum in minoribus conſtituti ipſius ordinis generalis miniſtri fungeremur officio experientia comprobauimus dicti ordinis fratres domino benedicente pullulauerint ꝙ propter eoruꝫ multiplicationem frigeſcēte nonnunqꝫ erga eos id nonnullis mundi partib⁹ fidelium karitate ex incerta mendicitate et minutis elemoſinis ſe ſuſtentare: et illis qui ſacre theologie ſtudijs vt eorum ingenia rore ſapientie illuſtrata multos ac fertiles actus dirigere poſſent operam prebent neceſſaria miniſtrare: ſtructuras et edificia domorum dicti ordinis conſeruare nõ poſſunt illaqꝫ plurimum ad ruinam tendere dinoſcantur: et a nonnullis reuocetur in dubium. an perſone per eoſdem gnalem et prouinciales miniſtros ac cuſtodes iuxta litteras prefati martini quarti predeceſſoris noſtri pro tēpore nominate hereditates in quibus domus ſeu fratres dicti ordinis aut domorū eorūdē eccľie vel capelle aut picture ſeu fabrice īſtituūť vľ ſubſtituūť: ꝛ q̄ ad eos (ſi capaces forent) alias deuoluerētur petere cõſequi et habere poſſint nomine prefate romane eccleſie: et bona hereditatuꝫ earumdem vendere et in vſus licitos eorumdem fratruꝫ conuertere valeant iuxta predictarum litterarum continentiam: fueritqꝫ propterea pro parte dicti zaneti de vtino nobis humiliter ſupplicatum vt voluntatem ſtatutum decretum conceſſiones ac quaſcūqꝫ alias litteras a ſede apoſtolica circa premiſſa dicto ordini conceſſas ac in illis contenta dicta predeceſſorum pro illorum ſubſiſtenti a firmiori noſtre approbationis munimine roborare: ac alias predictorum fratruꝫ neceſſitatibus oportune prouidere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur prefati ordinis qui omnium conditori gratiſſimus eſt et pie deuotioni fideliuꝫ acceptus: vt illius perſonarum quaruꝫ predicationibus verbi et euangelice veritatis ſacrorumqꝫ eloquiorum explanatione conſilijs et charitatiuis admonitionibus fideles ipſi circa animarum ſuarum ſalutē magna commoda conſequuntur: ſtatuꝫ proſperum et felicem intenſis deſiderijs affectantes necnon pias decedentium quorum amplius nõ redit arbitriū voluntates executioni mandari: ꝛ ex eis que diuine propiciationis intuitu pia largitione fidelium conceduntur ſtructuras ꝛ edificia domorum dicti ordinis ac ſtudium ſacre theologie ī ordine predicto manuteneri: et eiuſdem ordinis profeſſoribus huiuſmodi ſtudio vacare volentib⁹ vt id commode facere poſſint ſubueniri: chriſtiane reipublice permaxime vtile ac neceſſarium fore ac inter ſumme meritoria ꝛ deo grata opera non immerito cõnumerari poſſe ꝛ debere putari: huiuſmodi ſupplicationib⁹ īclinati predictas et quorumcūqꝫ alioꝝ romanorum pontificum etiam predeceſſorum noſtrorum ꝛ preſertim recolende memorie eugenij pape quarti circa premiſſa dicto ordini ſimiliter conceſſas litteras apoſtolicas qui in eis contenta dicta auctoritate apoſtolica ꝛ ex certa ſcientia ac de plenitudine poteſtatis ſue predicte preſentium tenore approbamus: ac robur perpetue firmitatis obtinere ꝛ obſeruari debere decernim⁹. Et nichilomin⁹ volumus ac eiſdem auctoritate ſciencia et poteſtatis plenitudine ſtatuimus ꝛ ordinamus: ꝙ de cetero perpetuis futuris temporibus inſtitutiones et ſubſtitutiones/relicta/legata/donationes inter viuos ꝛ cauſa mortis: alieqꝫ pie et non pie diſpoſitiões quecunqꝫ quocūqꝫ nomine nuncupentur tā ſimplices et pure ꝙ conditionales ꝛ modales: fratres et domos dicti ordinis ipſarūqꝫ domorum eccleſias/capellas/picturas ꝛ fabricam ſeu illorum commodum ꝛ fauorē quomodolibet concernentes hactenus facte et in poſterum perpetuis futuris temporibus faciende: etiam ſi in tempore inſtitutionum ſubſtitutionum relictorum fideicommiſſorum/legatorum donationū/aliarumqꝫ diſpoſitionum hmõi fratres ipſi in quorum fauorem emanarent nondū ordinem predictuꝫ ingreſſi forent: eidē romane eccľie ꝛ de illa ordi ꝛ frībus ac locis eorūdē facte eēītelligāť/ꝛ eūdē plenariū ſortiāť effectū quē ſortireť ſi noīati ꝛ expſſe pfate romane eccľie ꝛ de illa ac ī ei⁹ fauorē facte forētnec poſſit ptextu īcapacitatꝫ eorūdē frm quouis mõ de inualiditate notari. Hereditates vero q̄ eiſdē frib⁹ ſi in ſeculo forēt ab

inteſtato deferrētur p̄fate romane eccleſie
q̄ ipſorum fratrū locū quo ad hoc tenet de=
ferantur: ipſa quoq3 romana eccl'ia quo ad
hereditates ⁊ bona q̄ ordinē ip̄m igredien=
tes ſub ꝯditione mortis eoꝝ ſine filijs reſti
tuere grauati ſūt: filioꝝ locū teneat ſicut te
nēt monaſteria ꝓpriū hn̄tia in ꝯmuni: ſi ta
les grauati illū igreſſi forent. Q3ꝗ eadē ro
mana eccleſia ⁊ ꝓ eo illius ſyndici iuxta lit
teraꝝ p̄dictaꝝ martini quarti p̄deceſſoris
nr̄i p̄fati tenorē ꝓ tp̄e noiati in ſubſtitutio=
nib⁹/relictis/legat3/donatiōib⁹/alijſq3 pijs
diſpoſitiōib⁹ p̄dictis: necnō ex illis q̄ ab in=
teſtato ꝓfeſſorib⁹ dicti ordinis (ſi capaces
forēt) deferrētur: hereditatib⁹ et bonis que
ingrediētes ordinē ip̄m ſub cōditiōe mort3
eoꝝ ſine filijs reſtituere grauati ſūt: id totū
petere ꝯſequi ⁊ habere poſſint: ac ſi inſtitu=
tiōes/ſubſtitutiōes/relicta/legata/donati=
ones/alieq3 diſpoſitiōes hmōi: in ipſius ro
mane eccl'ie vtilitatē3 noiatim emanaſſent
vel emanarēt: ipſeq3 ab inteſtato heredita
tes ipſi romane eccl'ie ſiue ipſi⁹ fiſco delate
forēt: ⁊ qđ retinerēt filij taliū de reſtituēdo
ſub ꝯditione mortis ſiue filijs grauatoꝝ ſi
extarēt. Habeāt quoq3 ſyndici prefati circa
p̄miſſa partē: quā idē martin⁹ quartus pre
deceſſor eos habere voluit circa in eiſdem
l'ris ſuis ꝯtētā facultatē. Volum⁹ tn̄ q̄ bona
q̄ eos noie eiuſdem romane eccleſie p̄miſſa
rū ⁊ p̄ntiū l'raꝝ tenoris vigore ꝯſeq̄ ꝯtigerit
iuxtam earūdē tenorem alienare ⁊ in vſus
licitos eorūdē fratrū (p̄ſertim i fabricā ⁊ re
ſtaurationē ſtructuraꝝ ⁊ edificioꝝ domoꝝ
fratrū eorūdē necnō manutētionē ſtudij ſa=
cre theologie ⁊ ſtudentiū i illa ſubſtētatiōe)
ꝯuertere debeāt ⁊ teneant̄ de ꝯſilio ⁊ aſſēſu
fratrū ⁊ capituli ꝯuent⁹ vel loci cui talia re
licta ⁊ legata ſūt/auctoritate dicti ḡnalis vl'
miniſtri ꝓuincialis etiā accedēte. Nōobſtā
tib⁹ ꝯſtitutiōib⁹ ⁊ ordiatiōib⁹ ap̄licis ac di
cti ordinis regularib⁹ inſtitutis et illoꝝ de
clarationib⁹: necnō iuramento ꝯfirmatione
ap̄lica vel quauis alia firmitate roboratis
ſtatutis/ꝯſuetudinib⁹/ceteriſq3 ꝯtrarijs q̄=
buſcūq3. Nulli ergo oīno hoīm liceat hanc
paginā nr̄e approbatiōis/decreti/volūta=
tis/ſtatuti ⁊ ordinatiōis infringere: vel ei
auſu temerario ꝯtraire. Si q̄s aūt hoc attē
ptare p̄ſumpſerit: indignationē oīpotentis
dei ⁊ btōꝝ petri ⁊ pauli ap̄loꝝ ei⁹ ſe nouerit
icurſurū. Datū rome apđ ſctm̄ petrū Anno
icarnatiōis dn̄ice millesimo q̄drigēteſimo
ſeptuageſimo p̄mo p̄die kl'. martij. pōtifica
tus noſtri anno primo.

¶ Alexāder papa ſext⁹ ſequēdo ampliā
do ⁊ extēdēdo bullā ſubrepticiā Alexandri
quīti cōuētui de chāberiaco cōceſſam ꝓ re=
cipiēdis legatis relictis ⁊ elemoſinis ⁊ qui
buſcūq3 pecuniarū ſūmis/⁊ bonis alijs/per
eos ⁊ eoꝝ ꝓcuratores petēdis exigēdis tā
gendis ⁊ habendis conceſſam. ⁊ deinde ad
totā prouīciam ſancti bonauēture ſubrepti
cie extēſam ip̄am iterum male informat⁹ ⁊
ſubrepticie extendit ad prouinciam frācie.
Que tn̄ recepta non fuit nec admiſſa i ipſa
tota ꝓuincia frācie nec etiā a fr̄ib⁹ obediē
tie ⁊ obſeruātie regularis i prouincia ſācti
bonauēture q̄ nūc miniſtros ꝓuinciales de
ſuis hn̄t ſ3 viſo tractatu ⁊ queſtiōe mḡri Jo
hānis prim (ꝯtra tales ip̄etrationes ſubre=
pticias ⁊ dāpnabiles ⁊ eaꝝ occaſione tunc
tēporis oportune edito) repudiata fuit ⁊ ve
lut illegittima ⁊ falſa remāſit ſine effectu/
fr̄ib⁹ bonis ſui ſtat⁹ zelatorib⁹ ⁊ deū timēti
b⁹ tā de ꝯuētualib⁹ q̄ alijs id zelo dei ꝓcurā
tib⁹ ⁊ eiſdē bullis ſubrepticijs obſiſtētib⁹.

ALexander ep̄s ſeruus ſeruoꝝ dei
ad ꝑpetuā rei memoriā. Ea q̄
ꝑ nos ⁊ alios romanos pōtifi
ces p̄deceſſores nr̄os ꝓ ꝑſona
rū quarūlibet p̄ſertim ſub ſua
ui religiōis iugo degētiū cōmoditate ꝓui=
de cōceſſa fuerit libent̄ cu3 a nobis petitur
ad alia eiuſdē religiōis loca ⁊ ꝑſonas extē=
dim⁹ ⁊ ampliam⁹ ac de nouo ꝯcedim⁹ ⁊ alia
ſuꝑ hoc decernim⁹ ꝓut in dn̄o cōſpicim⁹ ſa
lubriter expedire. Dudū ſiquidē felicis re=
cordatiōis. Alexādro pape quinto p̄deceſſo
ri nr̄o ꝓ ꝑte tūc gardiani et fr̄m domus de
chāberiaco ordinis fr̄m minorum. Oratio
napolitañ. dioceſis expoſitū ē q̄ nōnulli xp̄i
fideles antiquas pecuniaru3 ſūmas res et
bona alia eis ⁊ eoꝝ domui p̄fate annis ſin
gulis ſuꝑ reb⁹ ⁊ bonis ſuis exſoluēda tam
ꝓ āniuerſarijs q̄ ꝓ miſſis celebrādis ⁊ alis
is pijs ſuffragūs ꝓ ſuarū ſalute aīaru3 per
eos altiſſimo effūdēdis in eoꝝ teſtamentis
et vltimis volūtatib⁹ ac alias pias elemoſi
nas legare donare ⁊ erogare cōſueuerāt q̄
obſtātib⁹ ꝓhibitionib⁹ Canonū ⁊ ſtatutis
ac regula dicti ordinis eis recipere nō lice
bat. Idē p̄deceſſor eorūdē gardiani et fr̄m
in ea ꝑte ſupplicatiōib⁹ inclinatus eis vt le
gata relicta ⁊ elemoſinas hmōi. necnō quaſ
cūq3 pecuniarū ſummas res et bona alia q̄
eis tunc in futurū pia largitiōe fideliū per
quaſcunq3 ꝑſonas largiri erogari relinqui
⁊ legari cōtingeret vt p̄fert̄ (dūmodo res et
bona ip̄a mobilia forēt) ꝑ eos vel eoꝝ ꝓcu
ratores petere recipere exigere donare tā

gere vel habere ac in ſuos ad quos eroga
ta vel donata forent conuertere poſſent ꝑ-
ſonas indulſit. Et deinde nos ex certis cau
ſis indultum huiuſmodi ad miniſtrum fra
tres et prouinciam ſancti Bonauenture di
cti ordinis ſecundum morem ordinis eiuſ-
dem actiones et ſingulas domos ordinis
et prouincie predictorum etiam quas eos
pro tempore habere necnon bona immobi
lia q̄ eis largiri/erogari/relinq̄/⁊ legari cō
tingeret ꝑ alias nr̄as lr̄as auc͞te ap̄lica ꝑ-
petuo extēdim⁹ ⁊ ampliauimus. Et nichi-
lomin⁹ illa oīa ⁊ ſingula eis ⁊ eoꝝ domib⁹
ꝑdictis mō ꝑmiſſo etiā quo ad dicta imobi
lia bona cōceſſim⁹ ꝓut i ſingulis lr̄is ꝑdictꝫ
pleni⁹ cōtinetur. Cū aūt ſicut exhibita nobꝫ
nuꝑ ꝓ parte dilectorū filioꝝ miniſtri ⁊ fra
trū prouincie frācie dicti ordinis ſm̄ morē
ordis eiuſdē petitio cōtinebat ꝙ ipſi cupiāt
ſingulas lr̄as indulta ⁊ cōceſſiōes hm̄ōi ad
eos ac omnes ⁊ ſingulas eoꝝ domos pro-
uincie frācie hm̄ōi extēdi ⁊ ampliari ꝓ ꝑte
miſtri ⁊ ⁊ fratrū ꝓuincie frācie ꝑdictoꝝ no
bis fuit hūilr̄ ſupplicatū vt lr̄as īdulta ⁊ cō
ceſſiōes hm̄ōi etiā ad eos ipſorūq; domos
extēdere ⁊ ampliare ac alias ſtatui eoꝝ in
ꝑmiſſis oportune ꝓuidere de benignitate
ap̄lica dignaremur. Nos igit̄ miſtrū ⁊ ſin-
gulos ex ffrib⁹ frācie hm̄ōi a q̄buſcūq; excōi
catiōis ſuſpēſiōis ⁊ interdicti aliiſq; ſentē-
cijs cēſuris ⁊ penis a iure vel ab hoīe q̄uis
occaſiōe vel cā latis ſi q̄b⁹ q̄uolꝫ inodati ex
iſtunt ad effectū p̄ntiū dūtaxat cōſequendū
harū ſerie abſoluētes ⁊ abſolutos fore cēſē
tes hm̄ōi ſupplicationibus inclinati ſingu
las litteras īdulta et conceſſiones hm̄ōi cū
oīb⁹ ⁊ ſingulis in eiſdē lr̄is cōtētꝫ clauſulis
ad miniſtrum fratres ⁊ prouinciam frācie
predictos ⁊ omnes ⁊ ſingulas domos ordi
nis ⁊ eorū prouincie predictoꝝ etiā quas
eos ꝓ tp̄e hr̄e cōtigerit auctoritate predi-
cta tenore p̄ntiūꝫ i futurū extendimus pari
ter ⁊ ampliamus ac illa omnia et ſingula
eis et eorum prouincie ac illorum domib⁹
predictis etiam in futurū vt prefertur ha
bendis modo et forma predictis ſimili au-
ctoritate concedimus. Decernētes eos eo-
rūq; domos ac prouinciā ⁊ ffes predictos
de cetero illis omnibus ⁊ ſingulis vti potiri
⁊ gaudere libere ⁊ licite poſſe in oībus ⁊ per
oīa ꝑinde ac ſi per ſingulas lr̄as predictas
⁊ eoꝝ prouincie illiuſq; domibus p̄fatꝫ pre
miſſa omnia et ſingula indulta et conceſſa
fuiſſent et quominus illis vti potiri et gau
dere libere et licite poſſint per quaſcun-
q; perſonas cuiuſcunq; ſtatus gradus or-
dinis/dignitatis/preeminentie/⁊ cōditio-
nis exiſtāt impediri aut alias ꝑmiſſoꝝ oc-
caſiōe moleſtari ſeu inquietari nullatenus
poſſe neq; debere. Nōobſtañ ꝑmiſſis ac cō-
ſtitutiōibus ⁊ ordinatiōib⁹ ap̄licis ſtatutis
quoq; ⁊ cōditiōibus ꝓuincie frācie ⁊ ordis
predictoꝝ iuramēto cōfirmatiōe ap̄lica vl̄
quauis firmitate alia roboratis: necnō oī-
bus illis que in ſingulis lr̄is predictis con
ceſſū fuerit nō obſtare ceteriſq; cōtrarijs q̄-
buſcunq;. Nulli ḡ ⁊c. Datū rome apud ſan
ctū petrū Anno dn̄i. M.cccc.xcix. iiij. kl̄s ſe
ptembris. Pontificatus nr̄i. Anno octauo.

¶ Nicolaus. v. cōcedit formā circa cu
rā monialiū ſctē clare earūq; ab batiſſe ele-
ctionē: ſinglares grās ſcillis ſiue mlierib⁹
aut ꝯuerſis eiſdē obſeq̄ntibus concedendo

N Icolaus ep̄us ⁊c.
Ad futurā rei memoriam. Di-
gna reddimur attentione ſol-
liciti vt admittendis earū vo-
tis beniuolum imparciamur
aſſenſum que illecebris mundanis ac mor
talis viri thoro propulſis in illius qui ſpe
cioſus eſt pre filijs hominum beneplacitis
ſub regulari obſeruācia laudabiliter ꝯuer
ſantur hinc eſt ꝙ nos cupientes vt vniuer
ſa et ſingula monaſteria ⁊ loca monialium
ſeu ſororum ordinis ſancte Clare ſācti Da
miani vel minoriſſarum illarumq; perſone
que ſub cura ⁊ regimie fratrū or. mi. de ob
ſeruācia nuncupatoꝝ degūt ac illoꝝ perſo
ne q̄ in ipſis monaſterijs ⁊ locis q̄ ſicut acce
pimus ſub regulari obſeruātia dicti ordis
ſācte clare altiſſimo iugiter famulātur eo
feruētius ⁊ deuotius diuinis obſequijs ſe
coaptēt quo ſe ꝑ nos et ſedē ap̄licā ſpecia-
libus gracijs munitas fore cōſpexerint di-
lecti filij Jacobi de primadicis ꝓfeſſoris ⁊
generalis vicarij domoꝝ ⁊ ordinis obſer-
uantie eorundē in citramōtanis partibus
cōſiſtentiū ſupplicatiōib⁹ inclinati auc͞te a-
p̄lica preſenti perpetua irrefragabili con-
ſtitutiōe ſtatuimus ⁊ ordinamus ꝙ i āte a
perpetuis futuris temporibus omnia ⁊ ſin
gula monaſteria domos et loca ordinis ſā
cte clare predicta per abbatiſſam ſeu ma-
tres monialium quarū videlicet ſingulorū
monaſteriorum domoꝝ ⁊ locorū predicto
rum ſingularium abbatiſſarum ſeu matrū
monialium electiōes q̄ ſi a maiore ꝑte ea-
rū numero dūtaxat facte fuerint canonice
cenſeantur ad ipſoꝝ monaſterioꝝ domoꝝ
ſiue locoꝝ moniales aut ſorores ordinem
ipſm ꝓfeſſas ⁊ q̄ ꝑ triēniū vel circa in ipſis

monaſteriis moram traxerint ſpectent ⁊ pertineant. ac predictarum abbatiſſarum ſeu matrum monialium dignitates vel officia hmōi per annū tantum durēt: tēpore q̄ illo decurſo etiā ſi iuſtas renūciatiōes nō fecerint vacēt ac vacare cēſeant regantur ⁊ gubernent ac regi et gubernari debeant: necnon omnes ⁊ ſingule nūc pn̄tes videlicet in fine anni a datis pn̄tium: future vero a die electionis earum computādi regiminī ⁊ adminiſtrationi monaſterioꝝ domoꝝ ⁊ locorum ſuoꝝ in vicarioꝝ prouincialium prouinciarū eiuſdem ordinis ffm minoꝝ de obſeruantia in q̄bꝰ loca ⁊ monaſteria ipſa conſiſtunt vel ſaltē viſitatoꝝ monaſterij domorum ſeu locorum predictoꝝ p eoſdē vicarios in congregatione ffm deputandoꝝ ⁊ ad id ab eiſdem vicariis poteſtatē habentium manibꝰ ac in pn̄tia ſoroꝝ ſeu monialiū ſeu monaſteriorū ſeu locorū hmōi ad id ſpecialiter vocatarū ſub excoicationis pena quā ſecus facientes incurrāt ipſo facto renūciare cetere litteras quorum litteras ⁊ claues monaſterioꝝ ⁊ officinarum reſtituere teneantur ⁊ ſint aſtricte. Q̄q̄ moniales et ſorores p̄dicte niſi de vicarij vel viſitatoris huiuſmodi expreſſa licentia aliquā ad religionem vel profeſſionē recipere ⁊ niſi a prefato vicario ſeu viſitatore p ydoneo reputatus fuerit in earū capellanū aliquē recipere ſeu receptū tenere preſumat. ¶ Preterea omibus ⁊ ſingulis mulieribꝰ dictis monialibꝰ ſeu ſororibꝰ ſeruiētibus aut pro eis elemoſinas querētibꝰ pn̄tibus et futuris q̄ quociēſcūq̄ pro pte abbatiſſarū hmōi requiſite fuerint earū monaſteria cū cōſilio diſcretarū intrare nōnunq̄ etiā in precipuis ſolēpnitatibꝰ p ipſarum conſolatione (licentia tamen prius p eas deſuper a vicario prouincie obtenta) cū ipſis monialibus vel ſororibus comedere. Q̄q̄ confeſſor monialiū ſeu ſororum hmōi vel alius frater eiuſdem ordinis ad hoc per vicarium puīcie hmōi p tēpore deputatꝰ l olbꝰ ⁊ p oia iuxta formā ⁊ tenores priuilegiorum ac conceſſionū eiſdē monialibus vel ſororibus eis quo ad ipſaꝝ pſonas deſup a ſede predicta ſeu alias quōlibet conceſſorū in omibus preterq̄ dicte ſedi caſibus reſeruatis quociēs fuerit oportunum ipſarū ſeruiētiū confeſſionibus diligenter auditis eis p cōmiſſis exceſſibus criminibus et delictis debitam abſolutionem impendere et iniungere penitentiam ſalutarem. Nec non ipſas ſeruientes ſi id humiliter petierint a quibuſcūq̄ excōmunicatiōis ſuſpēſionis ⁊ interdicti aliiſq̄ ſententiis cenſuris et penis eccleſiaſticis q̄bus pro tempore inodate fuerint in forma eccleſie conſueta iniūctis ſibi pro modo culpe penitentia et aliis que tunc fuerint iniūgenda abſoluere eiſq̄ eucariſtie ſeu extreme vnctionis ſacramenta eccleſiaſtica miniſtrare libere ⁊ licite. dyoceſanorum locorum ac rectorum parrochialium eccleſiaꝝ et cuiuſcūq̄ alterius licentia ſup hoc nullatenus requiſita auctoritate apoſtolica tenore pn̄tium indulgemus. Non obſtantibus felicis re. Clementis pape quinti predeceſſoris noſtri et quibuſuis aliis apoſtolicis conſtitutionibus. necnon monaſteriorum et ordinis ſancte clare predictorum iuramento confirmatione apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis. Priuilegiis q̄q̄ et indulgenciis ac litteris apoſtolicis ipſis ordini ſācte clare ⁊ monaſteriis ſub quacunq̄ verborum forma in ſpecie ſeu genere per ſedem eandem alias quomodolibet conceſſis. quibus omnibus eorum etiam ſi de illis eorūq̄ totis tenoribus de verbo ad verbum preſentibus habenda foret mētio ſpecialis illis alias in ſuo robore permanētibus quo ad premiſſa derogare intēdimꝰ et expreſſe derogamus per preſentes ceteriſq̄ contrariis quibuſcūq̄. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginaꝫ noſtrorum ſtatuti ordinationis. conceſſionis. intētionis. derogationis. infringere vel ei ⁊c. Si quis autem ⁊c. Datum rome apud ſanctum Petrum. Anno incarnationis dn̄ice. 1447. Nonis marcij. Pontificatus noſtri anno primo.

¶ Alexander papa ſextus diſpenſat. et concedit confeſſoribus monialium. de familia poſſe ex rationabili cauſa ingredi earūdem monaſteria.

¶ Dilectis filiis generali ac prouincialibus vicariis ordinis minorum de obſeruātia nuncupatorum in partibus vltramontanis commorantibus.

¶ Alexander papa ſextus.

Dilecti filii ſalutē et apoſtolicam benedictionem. Exponi nobis fecerunt dilecte in chriſto filie abbatiſſe et moniales monaſteriorum ordinis ſancte clare in partibus illis conſtitutoꝝ q̄ licet per ipſarū regulam concedatur expreſſe q̄ confeſſores per vos eiſdem pro tempore deputati neceſſitate adueniente pro adminiſtrandis ſacramentis eccleſiaſticis poſſint competēti ſocietate comitati

clauſuras eorũdẽ monaſteriorum ingredi.
quia tamen interdum accidit aliquas mo=
niales ipſorum monaſteriorum diutina in=
firmitate detineri ꝛ quandoqꝫ ꝑ annum aut biẽ=
niũ ita morbo laborare vt pro receptiõe ſa
cramentorum nõ poſſint ad cõmunem cra=
tem accedere ſpirituali ꝓpterea cõſolatiõe
(illa preſertim qua cetere moniales q̃ in re
ceptione eucharistie quītodecimo die recre
antur) oino carent cũ ↄfeſſores ṗdicti ex eo
ꝙ dicte moniales ĩ extrema neceſſitate aut
mortis articulo cõſtitute nõ ſint abſqꝫ con=
ſciencie ſcrupulo ꝓ eaꝝ viſitatiõe ꝛ admi=
niſtratione ſacramẽtoꝝ clauſuras interio=
res eorũdẽ monaſterioꝝ ingredi nõ audẽt.
Quare nobis eedem abbatiſſe et moniales
ſupplicare hũiliter curarũt vt dignaremur
ſpũali conſolationi (infirmarũ preſerti mo=
naliũ) circa hoc paterna benignitete cõſu=
lere. Nos religioſarum perſonarum (fragi
lioris preſertim ſexus) votis vt eo feruen=
tius diuino famulatui inſiſtãt q̃tũ cuꝫ deo
poſſum⁹ benigne annuẽtes. hmõi ſupplica
tionib⁹ inclinati vobis vt ffribus ſeu cõfeſ=
ſoribus ꝑ vos ꝓ tempore deputatis vt mo
naſterioꝝ monialiũ earũdẽ que veſtro re
gimini et adminiſtrationi imediate ſubijci
untur pro eiſdem cauſis et alijs rationabi=
libus interdum occurrentibus pro tempo=
re (prout vobis ſecundum deum expedire
videbitur) clauſuras interiores ĩgredi poſ
ſitis ꝛ moniales predicte portam maiorem
aperire licite valeant auctoritate apoſtoli
ca licentiam concedimus pariter et indul=
gemus. Non obſtantibus conſtitutionib⁹
et ordinationibus apoſtolicis ceteriſqꝫ in
contrarium facientibus quibuſcunqꝫ. Uo=
lumus inſuper ꝙ preſentium litterarũ trã
ſumpto manu publici notarij ſubſcripto et
alicuius prelati eccleſiaſtici ſeu perſone in
dignitate conſtitute ſigillo munite plena ꝛ
indubia fides adhibeatur. Datum corneti
ſub anulo piſcatoris die decimaſexta nouẽ
bris M.cccc.xciij. Pontificat⁹ noſtri Anno
ſecundo.

¶ Idẽ alex. papa. vi. ↄcedit ſeu diſpenſat cũ
monialib⁹ ſctẽ clare circa ſcalã ꝛ portã ꝓut
hic hr̃: iꝫ poſtea nũc ꝑ ĩfraſcripta ĩ vltia ꝑte
ſtatuta earum auctoritate apoſtolica robo
rata etiam prouiſum eſſe ſuper hoc cõgru
entius videatur pro oĩbus de ordine ipſo.

¶ Alexander papa ſextus.

Dilecte filie Sa=
lutem et apoſtolicam benedi
ctionem Exponi nobꝫ fecit di
lectus vicarius gñalis ordĩs fratrum mi=
noruꝫ regularis obſeruãtie vltramõtanus
ꝙ licet inter primeua inſtituta regularis
ordinis ſãcte clare ſeu illoꝝ modificatiões
que a ſede apoſtolica emanarũt inter alia
caueatur expreſſe ꝙ in quolibet monaſte=
rio monialiũ veſtri ordinis vnũ tantũ oſtiũ
habeatur ad intrandũ clauſtrum ꝛ exeun=
dum cũ oportunũ fuerit in quo nullum ſit
oſtiolũ vel feneſtra et illud fiet in ſublimio
ri parte monaſterij q̃tum fieri poſſit cõue=
nienter itaqꝫ ad ipſum oſtiũ per ſcalã leua
toriam aſcendatur: que ſcala per cathenaꝫ
ferreã ex parte ſoroꝝ ſtudioſe ligata ꝛ com
pletorio dicto vſqꝫ ad primam ſequentis
diei et tempore diurne dormitionis et viſi
tationis ſuſpenſa ſtare debeat niſi interdũ
aliud euidens requireret neceſſitas vl' vti
litas manifeſta Et propter neceſſitates ali
quando imminentes que non poſſent per
ſupradictum oſtium vel rotam commode
expediri in eiſdem inſtitutis ſeu modifica=
tionibus permittatur ꝙ aliud oſtium infe
rius ĩ loco decenti in monaſterijs fieri poſ
ſet per quod ceteris temporibus intromit
terentur vel remitterentur que forent op=
portuna Quod quidem continue eſſet cla=
uibus ferreis ſeris ꝛ repagulis communi=
tum et muro a parte exteriori muratuꝫ ita
vt non poſſit aliquatenus aperiri vel per=
ſona inde loqui ꝛ ipſarum neceſſitatũ tem
pore murus ipe dirui et oſtium ipſum ape
riri deberet: ꝛ tunc apertum teneri q̃tomi=
nuus fieri poſſet (ſub tamen fida cuſtodia)
expeditiſqꝫ neceſſitatibus clauibus ſeris ꝛ
repagulis extrinſecus remuraretur prout
in eiſdem inſtitutis ſeu modificationibus
plenius dicitur contineri Nichilominus
ordinationes et modificationes huiuſmo=
di quo ad oſtium habendum in ſublimi lo=
co monaſteriorum eorundẽ cum ſcala leua
toria et quo ad clauſuram oſtij inferioris
muro a parte exteriori remurandi cum ex
pediret non fuerant monialibus vtiqꝫ re=
cepta ꝛ ad miſſa nec hacten⁹ obſeruata du
bitatiſqꝫ ne propterea ſit veſtra onerata
conſcientia ne ve dicatur vos in ea parte
inſtituta predicta non obſeruare. Paci igi
tur conſcientiarum veſtrarum et fratrum
dicti ordinis minorum qui ad audiendas
confeſſiones veſtras deputati hactenus
fuerunt et pro tempore deputabuntur in
premiſſis volentes opportune prouide=
re vos et que pro tempore fuerint et in
futurum perpetuo erunt veſtrorum mo=
naſteriorum abbatiſſas et moniales ad

habendū in ſublimi parte monaſteriorum
cum ſcala leuatoria ⁊ aliud inferius muro
a pte exteriori clauſum obligatas hacten⁹
non fuiſſe nec eſſe in futurū ad inſtituto-
rum hmōi in ea parte obſeruationem non
teneri: et pro eo ꝙ oſtia ꝑdicta i dictis mo
naſterijs modo predicto hactenus non ha
bueritis nec i preſentiarū habeatis et i fu
turū nō habebitꝫ nullū ↄſciētie ſcrupulū ha
bere deq; in obſeruantia regule vr̄e in ea
parte moribus vtentium non recepta ⁊ nō
admiſſa notari non poſſe auctoritate apo-
ſtolica pn̄tium tenore declaramus: et pro
potiori cautela vobis quo ad habendum
oſtiū predictum de cetero in ſublimi parte
monaſteriorum veſtrorum cū ſcala leuato
ria et tenendum oſtium inferi⁹ muro a par
te exteriori muratum non teneamini. Lice
atq; vobis habere oſtiuꝫ qđ inſtitutis ſeu
modificationibus predictis vobis concedi
tur in ſublimiori parte monaſteriorum ve
ſtrorū in aliquo loco inferiori cōmodo ⁊ cō
uenienti et preter illud etiā aliud oſtiū ma
ius muratuꝫ a pte exteriori nō clauſuꝫ. Et
ne illud totum pro cuiuſlibet rei et perſone
intromiſſione aperiri oporteat in eo oſtio
lum paruum: que quidem ambo oſtia ſint
clauibus ſeris et repagulis alias iuxta in-
ſtituta predicta munita eadem auctorita-
te concedimus. Nonobſtantibus premiſ-
ſis ac conſtitutionibus et ordinationibus
apl̄icis ceteriſq; contrarijs quibuſcunq;.
Datum rome apud ſanctum Petrum deci-
cimo kl's Junij Anno milleſimo quadrin-
genteſimo nonageſimo quinto. Pontifica-
tus noſtri Anno tercio.

¶ Superſcriptio dicti breuis.

¶ Dilectis in xp̄o filiab⁹ vniuerſis ab-
batiſſis et conuentibus monaſteriorū mo-
nialium ſancte Clare vltra montes coſiſtē
tium et ſub cura et directione vicarij gene
ralis et fratrum ordinis minorum regula
ris obſeruantie degentium.

¶ Nicolaus papa quītus concedit bul-
las protectionis et conſeruationis deuotaꝝ
ſoroꝝ prime regule ord̄ ſctē clare mendicā
tiū reformatiōis btē colete in qua etiaꝫ al-
legatur qualiter ſub cura et obediētia fra-
trum minoꝝ de obſeruantia nuncupatorū
ab; obedientia et cura generalis miniſtri
minime exemptorum ſiue ſubſtractorum
viuebat ſub quorum regimine ſemꝑ ſtare
voluit ⁊ nō ſub alijs de obſeruantia ſiue fa
milia exemptis.

Nicolaus epiſco-
pus ſeruus ſeruorum dei. Di
lecto filio nobili viro Bernar
do de armāchiaco marchie ⁊
ꝑdriaci et caſtreñ comitatuū
comiti. Salutem et apoſtolicā benedictio-
nem Inter curas multiplices quib⁹ occur
rentium rerum negotiorumq; varietatib⁹
obſidemur illam attentius amplectimur
per quā regulares ordines et loca iugi ſā-
ctimonie ac diuino cultui dedita illorumq;
perſone in ſpiritu humilitatis dn̄o ſeruiē-
tes ſic ſolida ſtatus ſui ſecuritate fruantur
ꝙ ad vberiorem ſacre religionis propagi-
nem proſperis ⁊ votiuis continuo profice-
re valeant incrementis. Cum itaq; ſicut ꝓ
parte dilectarum in xp̄o filiarum vniuerſa
rum abbatiſſarū ſoroꝝ et conuentuuꝫ mo-
naſteriorum ordinis ſancte Clare ꝑ quon-
dam Coletā boelet eiuſdē ordinis ſororeꝫ
natione ambianeñ. aliquoꝝ ex ipſis mo-
naſterijs fūdatricē reformatoꝝ nobis nu-
ꝑ exhibita petitio ↄtinebat ꝙ ip̄e abbatiſſe
ſorores ⁊ ↄuētus q̄ ſub regulari obſeruan
tia ⁊ ꝑpetua clauſura ſcđm regulā eiuſdeꝫ
ſctē ac ſub profeſſoꝝ eiuſdē ordis ffm mio
rū de obſuātia nūcupatoꝝ a gn̄alis eiuſđ
minorū ordinis miniſtri ꝓ tp̄e exn̄tis ⁊ ꝓ-
uincialiū ſupioritate ⁊ obedientia minime
ſubſtractoꝝ cura ⁊ nichil ꝓpriū poſſidētes
de puris xp̄i fideliū elemoſinis q̄ ꝓ eis per
eoſdē ꝓfeſſores mēdicando q̄runt iuxta re
formatiōes fundatricis hmōi pro tempore
viuūt: vt a quibuſdā iniuſtis oppreſſionib⁹
et moleſtijs preſeruare vota ſua ſolidi⁹ et
attēti⁹ altiſſimo reddere valeāt tēporalis
bn̄ficij ꝓtectiōe idigere ꝙ maxie dinoſcant
⁊ ſicut eadē petitio ſubiūgebat ip̄e abbatiſ
ſe ſorores ⁊ ↄuēt⁹ te quē ad vtriuſq; dictoꝝ
ordinū magne deuotiōis zelū hēre ⁊ nō ſo-
lū in earū ⁊ monaſterioꝝ ſꝫ ēt ꝓfeſſoꝝ ꝑdi
ctoꝝ ac domoꝝ heremitorioꝝ ⁊ locoꝝ ſuo
rū opportūitatib⁹ bn̄factorē ꝓpiciū hacte
nus te exhibuiſſe nouerit ac q̄tidie exhibē
reꝝ oīm magiſtra expientia teſte ↄprobāt
ipaꝝq; ⁊ illoꝝ ꝓtectiōis volūtario ⁊ beniuo
lo affectu ſuſceptuꝝ eē nō ābigūt i ſuū huꝫ
legittiꝫ ⁊ ꝑpetuū patronū ⁊ ꝓtectorē ↄſtitui
feruēt exoptēt. Nos hmōi actiōes tuas lau
dabiles plurimū i dn̄o ↄmēdātes ipaꝝq; ab
batiſſaꝝ ſoroꝝ ⁊ ↄuētuū i hac pte ſupplica
tiōib⁹ iclīati te nō ſolū abbatiſſaꝝ ⁊ ſoroꝝ ꝓ
tp̄e exn̄tiū ac ↄuētuū necnō fūdatoꝝ ⁊ alioꝝ
ſi q̄ illis ↄformia i futuꝝ canōice fūdari ↄtige
rit moāſterioꝝ ſꝫ ēt ꝓfeſſoꝝ ſilr̄ ꝓ tp̄e exn̄tiū

domorum heremitoriorum ꝛ locorum pre-
dictorum ꝙdiu vitam duxeris in huma-
nis patronum procuratorem protectorem
et deffenſorem auctoritate apoſtolica teno
re preſentium facimus conſtituimus crea-
mus ordinamus et etiā deputam⁹ dantes
et cōcedētes tibi plenā ʒ liberā et omnimo
dā facultatē ac etiam poteſtatem contra ꝛ
aduerſus omnes et ſingulas tam eccleſia-
ſticas ſeculares et regulares ꝙ etiam lay-
cales perſonas que abbatiſſis ſororibus
conuentib⁹ monaſterijs profeſſoribus do-
mibus heremitorijs et locis predictis vel
alicui eoꝝ iniurias moleſtias offēſas vexa
tiones perturbationes inquietationes op
preſſiones et iacturas aut alia noxia et ꝑ-
iudicialia quelʒ indebite irrogauerint ſeu
irrogare voluerint aut quouiſmodo que-
ſierint cuiuſcunqꝫ dignitatis ſtatus gra-
dus ordinis preeminētie et cōditionis fue
rint per te aut quoſcūqꝫ a te deſuper ſubſti
tuendos in hijs videlʒ que ad auxiliū atti-
nent brachij ſecularis faciendi: gerēdi ex-
ercendi: et exequēdi oīa ꝛ ſingula que ve
ri et legittimi monaſterioꝝ ꝛ alioꝝ religio
ſorū pioꝝumqꝫ locorum quorſlibet ꝛ perſo
narum eorundem patroni ꝓcuratores, ꝓte
ctores ꝛ defenſores ſeculares facere: gere
re: exercere et exequi poſſunt et debēt tam
de conſuetudine ꝙ de iure Ceterum vt cir
ca hmōi patrocinationis miniſteriuʒ con-
uenientius et perfectius proficere valeas
quia ſepe ſicut ſpiritualis gladius ſine tē-
porali ita et temporalis ſine ſpirituali gla
dio coferre non pōt Uniuerſis ꝛ ſingulis lo
corum ordinarijs ꝛ alijs ſpūalē iuriſdictio
nem habentibus et habituris in partibus
videlʒ monaſteriorum domorum heremi-
toriorum et locoꝝ predictorum conſiſten-
tibus ꝛ conſiſturis haruʒ ſerie diſtricte ꝑ-
cipiendo madamus quatinus ipſi ſi ꝛ qñ ꝓ
premiſſis vel eorum occaſione oportuerit
et pro parte tua fuerint requiſiti aduerſus
quoſcunqꝫ iniuriatores offenſores moleſta
tores vexatores perturbatores inquieta-
tores ꝛ oppreſſores hmōi cēſuras eccleſia-
ſticas ꝓut iuſtum fuerit fulminare illoſqꝫ
per eas poſtpoſita appellatione compeſce
re ſtudeant et procurent. Non obſtantib⁹
conſtitutionibus et ordinationibus apo-
ſtolicis ac monaſteriorum domorum here
mitorioꝝ et ordinū ꝑdictorum iuramento
confirmatione apoſtolica vel quauis alia
firmitate roboratis ſtatutis et conſuetudi
nibus ceteriſqꝫ contrarijs quibuſcunqꝫ aut
ſi aliquibus communiter vel diuiſim a ſe-
de apoſtolica ſit indultum ꝙ interdici ſuſ-
pendi vel excōicari non poſſit per litteras
apoſtolicas non facientes plenam et exꝑſ-
ſam ac de verbo ad verbū de indulto hmōi
mentionem. Datum rome apud ſanctam
potentianā. Anno incarnationis dñice mil
leſimo quadringenteſimo quadrageſimo
octauo. decimo kl's nouembris. Pontifica
tus noſtri anno ſecundo Et erat ſic ſcriptū
in plica Gratis de mandato dñi noſtri pa-
pe. ¶ Item eadem die ſimul fuit expedita
alia bulla eiuſdem dñi Nicolai pape quin
ti incipit Decet et conuenit apoſtolicam ſe
dem in hijs potiſſimuʒ reddere propiciaʒ
et benignā ꝛc. In qua narratur qualiter ſā
cte vixit beata coleta boelet nationis am-
bianenſ. et a xl. annis citra ordinem ſācte
Clare nō mediocriter reformauit et ampli
auit monaſteriaqꝫ erexit et formam atqꝫ
modum ſancte viuendi tradidit ſororibus
ipſis ꝛ ordinationes ꝛ ſtatuta et alia fecit
et ordinauit que i dicta bulla approbātur
et confirmātur ꝛ que nuncuſqꝫ per dei gra
tiam curioſe a ſororibus ipſis reformatis
ſeruantur. Originalia iſtarum et aliarum
bullarum ad hec et tranſumpta deſuper
habentur in diuerſis monaſterijs ipſaruʒ
ſoroꝝ ꝓuinciarum Francie et ſancti Bo-
nauenture Ambianis ꝛ alibi.

¶ Conſeruatoria quedam dictarum ſo
rorū ſancte Clare ſub huiuſmodi reforma
tione beate colete degeñ. inhibens fratres
de obſeruātia ſiue familia poſſe ſe de illis
ſeu earum regimine intromittere ſed ſolū
generalem ꝛ ꝓuinciales miniſtros ꝛ viſita
tores earū de obediētia et obſeruantia re-
gulari exiſtentes.

Sixt⁹ eṗs ſeruus
ſeruorum dei Venerabilib⁹
fratribus Cameraceñ et Ca
ſtrieñ. epis ac dilecto filio de
cano eccleſie ſācti Donatiani
Brugeñ ꝛ Tornaceñ dioceſis Salutem et
apoſtolicam benedictionem. Hodie dilectʒ
filijs fratribus ordinis minorum de obſer
uantia nuncupatis ſub excōmunicationis
late ſententie pena quā contrafaciētes eo
ipſo incurrerēt et a qua non niſi a Roma-
no pontifice et preuia ſatiſfactione ꝓterꝙ
in mortis articulo conſtituti abſolui poſ-
ſent diſtrictius inhibuimus ne de cetero
iuriſdictionem ſeu ſuperioritatem aliquā
in moniales ſeu ſorores ſancte Clare per
quondam Coletam monaſteriorum dicti
ordinis in regno francie reformatricē ac

alias quaſcunqꝫ dicti ordinis ſancte clare
preſertim in dicto regno degentes exerce-
re nec de illis ſe intromittere etiam p̄textu
quarumcunqꝫ litterarum ap̄licarum ſeu pri
uilegiorum etiā ſub quacunqꝫ forma et ex-
preſſione verborum forſan eis conceſſaruꝫ
et impoſterum concedendoruꝫ quoquomo
do directe vel indirecte preſumerent ſꝫ ge
neralem et ꝓuīciales miniſtros ⁊ viſitato-
res ffm dicti ordinis minorum ſua poſſeſſi
one exercendi curam et ſuperioritatem hu
iuſmodi pacifice frui et gaudere permitte-
rent. et ſi aliquid ex monaſterijs monialiū
eiuſdē ordinis ſancte clare ſub cura ſua re
cepiſſent illud ſtatim omni excuſatione ⁊ di
latione ceſſantibus penitus et omnino eiſ-
dem generali et prouincialibus ac viſita-
toribus dimitterent. Quocirca diſcretioni
veſtre per apoſtolica ſcripta mandamꝰ qua
tinus vos vel duo aut vnus vr̄m ꝑ vos vel
alium ſeu alios litteras predictas ac om-
nia et ſingula in eis contenta vbi et quan-
do expedierit fueritiſqꝫ deſuper legittime
requiſiti ſolempniter publicantes ac eiſdē
monialibus et ſororibus in premiſſis effi-
cacis defenſionis auxilio aſſiſtentes nō per
mittatis eas contra tenorem litterarū pre-
dictarum per fratres de obſeruantia huiuſ
modi ſeu quoſuis alios ſuper iuriſdictione
et ſuperioritate prefatis quomodolibet im
pediri ſeu etiā moleſtari et illos quos pre-
miſſorum occaſione cenſuras et penas pre
dictas vobis incurriſſe conſtiterit illos li-
gatos eſſe publice nuncietis faciatis ꝙ ab
alijs nunciari et ab omnibus artius euita-
ri. Contradictores per cenſuram eccleſia-
ſticam appellatione poſtpoſita compeſcen
do inuocato ad hoc etiam ſi opus fuerit au-
xilio brachij ſecularis. Non obſtantibus cō
ſtitutionibus et ordinationibus apoſolicꝫ
ceteriſqꝫ ꝯtrarijs quibuſcunqꝫ aut ꝙ fratri
bus de obſeruantia prefatis vel quibuſuis
alijs communiter vel diuiſim ab apoſtoli-
ca ſede ſit indultum ꝙ interdici ſuſpendi
vel excommunicari nō poſſint per litteras
apoſtolicas non facientes plenam et exp̄ſ-
ſam ac de verbo ad verbum de indulto hu
iuſmodi mentionem. Datum Rome apud
ſanctum Petrum. Anno incarnatiōis do-
minice. Milleſimo quadringenteſimo octo
geſimo ſecundo. Tercio kalendas Iulij
Pontificatus noſtri Anno vndecimo.

¶ Alie etiā plures bulle ⁊ lit tere apo
ſtolice date a diuerſis ſummis pontificibꝰ
preſertim a domino Nicolao quinto Calix
to tercio. et Pio ſecundo reperiuntur in di
uerſis monaſterijs dictarum ſororum ſan
cte Clare mendicantium reformatiōis hu
iuſmodi ſororis Colete que ibidem cauſa
breuitatis obmittuntur. Date in ſubſidiū
et fauorem dicte reformationis et fratruꝫ
obedientie et obſeruantie regularis eiſdē
obſequentium et ſub quorum cura et regi-
mine (etiam diuina reuelatione premonita
vt aſſeritur) ſemper eſſe voluit et ſuas po-
ſteriores propter obedientie ſancte eorum
maiorem et perfectiorem ac regule ſancte
beatiſſimi patrꝫ noſtri Frāciſci diuinitus
date magis conformem ſtatum et cultum
imitandum deo et beato franciſco magis
acceptum vt dicebat aſſeruerunt fratres ⁊
ſorores qui et que cum ea vixerunt et con-
uerſati ſunt et mirandas eius virtutes et
miracula excellentiſſima et apertiſſima re-
ferunt. Cuius etiam reformationis et obe
dientie ſancte ſtatus ipſius ſanctitas ⁊ pu
ritas ac tanta et tam multiplex approba-
tio ſine vlla vnqꝫ legittia reprobatiōe vl re
uocatione continuata atqꝫ ipſius perſeue-
rantiam et continuum augmentum talia
a deo fuiſſe et horum veritatem manifeſte
ſatis arguunt et probant. In qua quidem
obedientia et ſtatu auditis rationibus eiꝰ
et poſt diuinum oraculum ipſam et dictos
fratres ſemper ſtare ⁊ perſeuerare monu-
it venerabilis et eximie ſanctitatis pater
fratrer Iohannes de capiſtrano qui fuit
vicarius vltramontanus ante eugenianaꝫ
immediate ſub generali ſcd̄m regule for-
mam ſine exemptione prout fuerat prede
ceſſor ſuus ſanctus Bernardinus q̄ poſtea
vcꝫ poſt dictam eugenianam datam ob ru
mores ſanctitatis et miraculorum ac ope
rum ipſius Colete ipſam in biſūtio perſo-
naliter viſitauit. Similiter et frater Iohā
nes de mauberto primus vicarius gene-
ralis ciſmontanis ſub eugeniana qui cum
eadem ſemper habuit ſocium ſuum cum
quo venerat ad obſeruantiam qui erat cō
feſſor dicte ſororis colete magiſter in theo
logia et vocabatur frater Petrus de ana-
libus alias de raius vir eximie perfectio-
nis que et alium habuit non minoris ſcien
tie et ſāctitatis qui vocabatur frater Hen
ricus de balma. Iſti ſupradicti diuerſis tē
poribus vicarij generales licet primum eā
dem et ſuos fratres et ſorores ad obediē-
tiam vicarioꝝ ſub dicta Eugeniana ⁊ con
ſilio conſtancieñ trahere ſatagerent tamē
poſt inſtantes orationes et vigilias atqꝫ
afflictiones auditis tandem rationibus eiꝰ

et ſdictoꝝ patrū cōfeſſoꝝ ⁊ ſocioꝝ ei⁹ eādē ⁊
ſuas ⁊ dictos ffes eidē obſeq̄ntes ſic ſtare ꝑ
ſeuerare non ſolum permiſerunt ſed etiam
monuerunt et confeſſi ſunt ipſum ſtatū di=
ctorum fratrum obedientie regularis ſta=
tui ſuo de familia certiorem atq; perfectio
rem eſſe; vt aſſerunt tam fratres q̄ȝ ſorores
vita et fama non mediocres qui tunc tem=
poris cum eadem fuerunt ⁊ vt rei effectus
finaliter poſtea ſatis probauit qꝛ ambo re
feruntur a fide dignis tandem in ipſa obe=
dientia regulari miniſtrorum vitam fini=
uiſſe licet cum ipſis de familia quos alias
rexerant ſint ſepulti ſicut ⁊ ſanctus Bernar
dinus qui duobus annis ante Eugenianā
in obſeruantia et obedientia regulari mi=
niſtrorum defunctus fuit licet corpus eius
ſit cuȝ illis quos antea rexerat ⁊ qui modo
ſunt alterius familie et obediētie licet ma
ior pars ipſorum de familia contrariū cre
dat et aſſerat ac teneat male informa=
ta. Nam dictus de capiſtrano recepto vno
fratre pro ſocio ſuo a dicta ſorore Coleta
et ſuis ad partes Saxones et hungarie
acceſſit et ibidem plura loca et conuentus
ſub obediētia regulari miniſtrorum edifi=
cauit et reformauit. Quorum aliqui ad fa
miliam tranſierunt alij vero vſq; ad hec tē
pora ſub regulari obedientia generalis
et prouincialium miniſtrorūȝ in vera obſer
uantia regulari perſeuerāt. Dictus quoq;
pater beatus frater Johannes de capiſtra
no poſt glorioſam victoriam ſuper turcos
cum ſuis fratribus habitam tandem in
partibus illis vitam finiuit. Jſta igitur vni
uerſalis ⁊ generalis diuiſio orꝰ et exēptio
ſiue ſeparatio ipſorum de familia quo ad
obedientie formaȝ non incepit tempore ꝑ=
moruȝ fundatorum obſeruantie regularis
in partibꝰ vltramontanis videlicet fratris
Paulutij de fulginio conuentus brulliani
prouintie ſancti Francíſci nec tempore ſā=
cti bernardini primi vicarij generalis eo=
rum nec tempore vicariatus dicti fratris
Johannis de capiſtrano ſed tempore vica
riatus ſucceſſoris eius fratris Jacobi de
primardus de bononia vt clari⁹ patet per
diuerſas bullas Eugenij quarti ſuper hꝰs
tempore ipſorum vicariorum datas. Pro=
curante etiam vt fertur fratrē Alberto de
ſarciano ⁊ alijs ſancto Bernardino et opi=
nioni eius aduerſarijs eo q̄ elegiſſet fra=
trem Anthonium de ruſconibus in gene=
ralem miniſtrum et non ipſum fratre Al=
bertuȝ Et qꝛ ſub regulari obedientia mini
ſtrorum iuxta regule formam ſine quacūq;
exemptione vſq; ad finem vite ſemper ſta=
re voluit quam et ſuis ſermonibus in ter=
tio opere ſuo tantū commendauit. Et ideo
videtur q̄ illi ſoli de ipſorum primorū ſan
ctorum fundatorum et ſancti. P. noſtri
Franciſci primi et precipui fundatoris
familia et obſeruantia regulari dici de=
berent qui ipſorum et regule obedientiā ⁊
obſeruantiā ſine exemptionibꝰ purius ſe=
quuntur iuxta modum ⁊ formam ipſorum
fratrum antiquioris et prime obſeruantie
regularis ſub miniſtris. Quibus et nunc
ab aliquibus additum eſt nomen reforma
tionis eo q̄ ipſi indies alios cōuentuales
quos nunc in diuerſis prouincijs ſuperant
et regunt pacifice et ad verum reformant
et ex eiſdem reformatis numerus eorum
quotidie augeatur facto hec et ꝑ probā=
tes regule noſtre ſancte et prouiſionum
ipſius atq; remediorum ſufficientiam con
tra relaxatos prelatos et alia quecunq; im
pedimenta.

**Huius Secunde par
tis tractatus ꝑmi finis
(auſpice deo) adeſt: cui⁹
quidem continentiā pre
poſitā huic parti ſūma=
rium ambobus tractati
bus accomodū ſeriatim
luculenter indicat.**

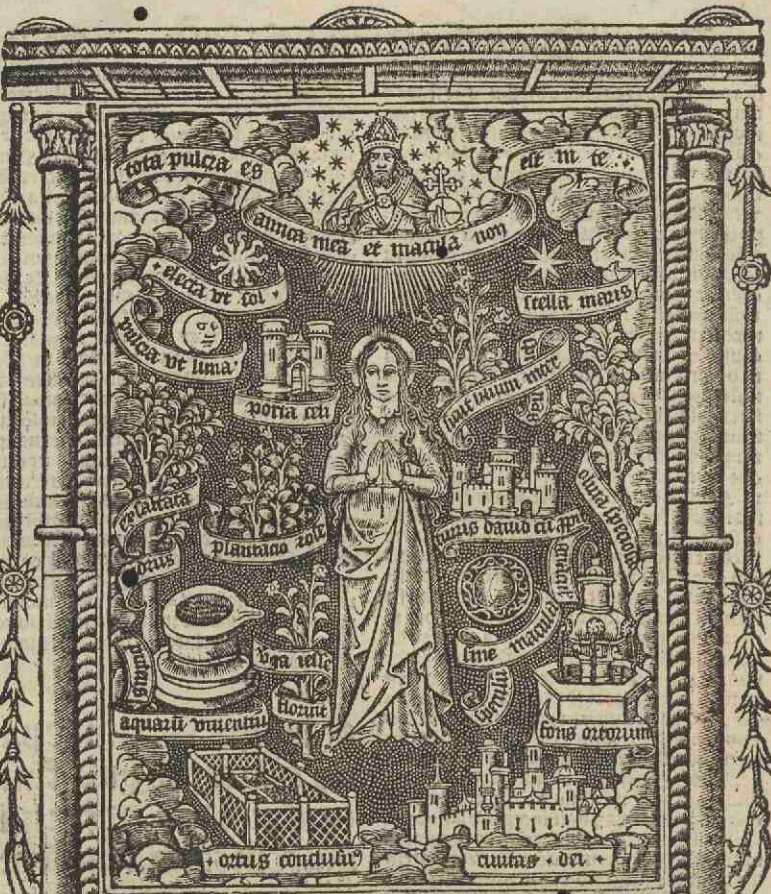

O q̄ pulchꝛa polo. reſidere maria pꝛobaris
Que tā pulchꝛa ſolo. mãib⁹ depicta paris
O regina poli: mater gratiſſima pꝛoli
Spernere me noli: me commendo tibi ſoli.

¶ Secunde partis pꝛincipalis tractatus ſecũdus. De pꝛiui legijs et regulis autenti catis triũ oꝛdinũ bea ti Franciſci.

Seraphici quicũqꝫ legis/ patris acta pꝛecare
Numine ab vtroqꝫ/ vt deferat auctoꝛ opem

Niſi granum frumenti cadēs in terram mortuū fue
rit ipſū ſolū manet ⁊c̄. Jo. xij. Qui vult venire poſt
me abneget ſemetipſū et tollat crucē ſuā et ſequatur
me. Mat. xvj. Itē Mat. xj. Venite ad me oēs qui la
borat, et honerati eſtis et ego reficiā vos. Tollite iu
gū meū ſuper vos et diſcite a me quia mitis ſum et
humilis corde: et inuenietis requiem animabus ve
ſtris. Jugum enim meū ſuaue eſt, et onus meū leue
⁊c̄. Hec dixit dñs iheſus dilectis imitatoribus ſuis.
Qui appoſuerit ad hec
apponet deus ſuper il
lum plagas: ⁊ qui di
minuerit auferet deus.
partē ei⁹ de libro vite
et de ciuitate ſācta ⁊c̄.
Apocalip. vltimo.
Quicunq; hanc regulam ſecuti
fuerint, pax ſuper illos ⁊ miſe
ricordia. ⁊c̄. Ad galathas. vj.
Quicunq; obſeruauerit hec in celo repleat be
nedictione altiſſimi pr̄is celeſtis ⁊ in terra re
pleat būdictiōe dilecti filij ſui cū ſctiſſimo
ſpū paraclito ⁊ oib⁹ virtutib⁹ celor ⁊ oib⁹ ſ
ſctis. Et ego frater frāciſc⁹ paruul⁹ veſter
ſeru⁹ quātūcūq; poſſū cōfirmo vobis intus
et foris iſtā ſctiſſimā būdictionem am.
De verbor ſig. ca. Exijt. li. vj. Hi ſūt il
li⁹ ſctē regule pfeſſores q̄ euāgelico fū
dat eloquio vite xp̄i roborat exēplo fun
dator militātis eccl'ie apl'or ei⁹ ſermo
nib⁹ actibuſq; firmat. Hec ē apd deū
patrē mūda ⁊ imaculata religio q̄ de
ſcēdēs a pr̄e luminū p ei⁹ filiū exēpla
rit ⁊ verbalit apl'is tradita ⁊ demū per
ſpm̄ ſcm̄ btō frāciſco ⁊ cū ſeqntib⁹ iſpi
rata toti⁹ i ſe quaſi cōtinet teſtioniū tri
nitatis. Hec ē cui atteſtāte paulo nemo
de cetero debet eſſe moleſtus quā xp̄s
paſſionis ſue ſtigmatibus confirma
uit volēs inſtitutorem ipſius paſ
ſionis ſue ſignis notabiliter in
ſigiri. Hec Nicolaus papa
iij. vbi ſupra.
Regla et vita minor frr̄ hec ē ſcīl dn̄i n̄ri ieſu xp̄i ſctm̄ euāgel. obſua
re viuēdo in obediē tia ſine p̄ prio et i ca ſtitate. frāciſc⁹ pmittit obe dientiā. ⁊c̄.
Ihs xp̄s
Approbatores regle
honorius 3⁹
gregorius 9⁹
nicolaus 3⁹
innocēti⁹ 4⁹
alexander 4⁹
Gloria minor fratrū egenor ſalue frāciſce.
Conſerua tuorū ſtatū filiorū pater franciſce.
Būdic iſtorū gregi puſillor dulcis frāciſce.
O fōs pfeſſor vita pfcōr nos iuua frāciſce.
Reforma cūctorum ſtatus deuotorum nos au
ge franciſce.
Eſtus viciorū virus peccatorū dilue frāciſce.
Stigmatum ſacrorum ſigna mirandor oſtē
de franciſce.
Datori bonorum vt gregi ſanctorum iunga
mur franciſce.
In regno celor. choro āgelor cōcede frāciſce.
Amen.

¶ Incipit autenticatio principalium priuilegiorum regularum triū ordinū beati Franciſci per vnū ex cōſeruatoribus eorū autēticatorū cū fulminatione proceſſus deſup ad ea vbiqꝫ exequendū ⁊ ſeruari faciendū vigore illius clauſule quatinus per vos aut alium ſeu alios ⁊c.

In noīe Sāctiſſime ac indiuidue trinitatis prīs ⁊ filij et ſpūs ſancti Amen. Reuerendiſſimis ac reuerendis in xpo patrib⁹ et dominis dominis dei ⁊ apoſtolice ſedis gratia patriarchis Epiſcopis/eorumqꝫ ⁊ cuiuſlibet ipſorū in ſpiritualibus et temporalib⁹ Uicarijs ſeu officialibus generalibus ac/ Abbatibus quibuſcūqꝫ/necnō veneralib⁹ et circūſpectis viris dn̄is quarūcūqꝫ parrochialiū eccleſiarū Rectoribus ſeu loca tenētibus eorūdē per vniuerſas mūdi partes ⁊ puītias cōſtitutis/⁊ eoꝝ cuilibet iſolidū Oibuſqꝫ alijs ⁊ eoꝝ ſingulis quorum intereſt intererit i intereſſeqꝫ et quē ſeu quos infraſcriptū tāgit negociū ſeu tangere poterit quomodolibet in futurū/etiaʒ cōiter vel diuiſim quibuſcūqꝫ nolbus cenſeant ⁊ quacūqꝫ pfulgeāt dignitate ſeu auctoritate

Necnō omniū priuilegiorū ordinationum iuriū ⁊ litterarū apoſtolicarū etiaʒ ſub forma breuis vel alias tam grām ꝙ iuſticiaʒ ꝯcernētiū ordinis minoꝝ ⁊ Miniſtro cuſtodibus ⁊ fratribus dicti ordinis minoꝝ ac ſororib⁹ ſctē clare ⁊ fratrib⁹ ac ſororib⁹ tercij ordinis beati frāciſci/preſertim prouintie francie cure dicti miniſtri cōmiſſis reſpectiue conceſſarū vel ordinatarū/executor ꝯſeruator ⁊ iudex vniuerſalis ac cōmiſſarius ad infraſcripta vna cū alijs certis noſtris in hac parte collegis cū illa clauſula/quatenus per ſe vel alium ſeu alios ⁊c. a ſede apoſtolica ſpecialiter deputat⁹. Salutē in dn̄o ⁊ noſtris huiuſmodi ymo veri⁹ apoſtolicis firmiter obedire mādatis Noueritis trāſumpta diuerſa diuerſarū litterarū apoſtolicarū in fauorē fratrum minorū ⁊ ſororū ſancte clare ac fratrū ⁊ ſororū tercij ordinis beati franciſci de penitētia nūcupati ⁊ quorūcūqꝫ aliorū cuiuſcūqꝫ ſtatus quibus eedē littere apoſtolice conceſſe cōmunicate ſeu extēſe ſunt/tā p reuerēdum in xpo prēm ⁊ dn̄m dn̄m Anthoniū de monte dei ⁊ apoſtolice ſedis gratia Archiepm Sypōtineñ ſanctiſſimi dn̄i nr̄i pape eiuſqꝫ camerarij Nec nō curie cauſaruʒ Camere apoſtolice generalē auditorem Romaneqꝫ curie iudicē ordinariū. Necnō etiam alias litteras apoſtolicas quorū[illegible] ſūmorū pontificū dictis ordinibus ⁊ alijs xpi fidelibus reſpectiue conceſſas ſigillis plūbeis et cereis reſpectiue munitas ſanas ⁊ integras nō viciatas non cancellatas neqꝫ in aliqua earuʒ parte ſuſpectas ſed omī prorſus viſcio ⁊ ſuſpitione carētes nobis ex parte Reuerēdi patris fratris Bonifacij de cena ordinis minorū obedientie ⁊ obſeruātie regularis prouintie francie miniſtri ſuo et aliorum maxime ſuoꝝ ſubditorū tam fratrum ꝙ ſoroꝝ triū ordinū beati Franciſci. Videlicet fratrū minorum ac fratrum tercij ordinis eiuſdē ſcti Franciſci necnō monialiū ſctē clare ac eiuſdē tercij ordinis aliarūqꝫ religioſarū virginū viduarū mātellataruʒ ſororū cōmiſſarū ac oblatarū Necnon oīm aliarū vtriuſqꝫ ſexus ⁊ cuiuſcūqꝫ ſtatus perſonarum/quibus dicte ordinationes iura tranſumpta ⁊ littere apoſtolice conceſſe cōmunicate ſeu extenſe ſunt nolbus corā notario publico ⁊ teſtibus infraſcriptis fuiſſe preſētatas. Quas nos cū ea qua decuit reuerentia recepimus. Quorumqꝫ tranſumptorū iurium ordinationū ſtatutorū et litterarum apoſtolicarū predictaruʒ tenores de verbo ad verbum ſucceſſiue ſubſecūtur et ſunt tales/nichil imutato diminuto ſeu addito/quibuſdam [illegible]bricis ſeu titulis earum infra in capitibus ſingularum litterarum apoſtolicarum inſertis/duntaxat exceptis.

In noīe Sanctiſ
ſime ac īdiuidue
trinitatis patris
et filij ⁊ ſpūs ſancti dn̄i dei noſtri totiuſqꝫ
celeſtis curie triumphantis Amen. Nouer=
int vniuerſi et ſinguli preſentes litteras
ſiue preſens publicum tranſumpti Inſtru
mentū inſpecturi/viſuri/lecturi/pariter et
audituri. Q; nos Anthonius de monte dei
⁊ apoſtolice ſedis grā archiepūs Sypōtinen̄
ſanctiſſimi dn̄i noſtri pape eiuſqꝫ camera=
rij necnō curie cauſarū. Camere apoſtolice
Generalis auditor Romaneqꝫ curie iudex
ordinarius. Ad venerabilis ⁊ religioſi vi=
ri Fratris Claudij hugonis ordinis mino
rū reformationis ⁊ obſeruantie ac obediē=
regularis Reuerendi pr̄is miniſtri gn̄alis
eiuſdē ordīs ac Reuerendoꝝ miniſtroꝝ ꝓ
uintialiū ⁊ fratrū eiuſdē ordinis reforma=
toꝝ obediētie ⁊ obſeruātie regularis pro=
uintiaꝝ francie et ſancti Bonauēture pro
curatoris principalis inſtantiā ⁊ requiſi=
tionē oīs et ſingulos ſua cōmuniter et di
uiſim intereſſe putātes eorūqꝫ procurato=
res ſi qui forēt in Romana curia ꝓ eiſdem
ad videndū ⁊ audiendū quaſdā litteras in
fraſcriptas Regulā fratrū minorū per glo
rioſum patrē ſctm̄ Franciſcū ordinatā et
per felicis recordationis honoriū papā ter
cium tēpore eiuſdē regule inſtitutionis cō
firmatā. Necnon ꝑ Nicolauꝫ felicis ſil'r re=
cordationis papā terciū vera bulla plum=
bea munitā. Regulas etiā aliquas fratrū
et ſororū ſcti ⁊ tercij ordinis eiuſdē bti pa
tris Frāciſci etiā ꝑ diuerſos ſummos pō=
tifices approbatas ⁊ cōfirmatas veris bul
lis plumbeis ſummoꝝ pontificū a quibus
emanarūt reſpectiue munitas. Nōnullaſqꝫ
alias lr̄as apoſtolicas in fauorē ⁊ ad vtili
tatē dictoꝝ triuꝫ ordinū tā in genere q̄ȝ in
ſpecie ⁊ tā cōiter q̄ȝ diuiſim diuerſis tēpo=
ribus a diuerſis ſummis pontificibus et a
ſanctiſſimo dn̄o noſtro Iulio ſcdo ſigillis
plumbeis ⁊ cereis reſpectiue cōmunitas ⁊
cōceſſas. Aliaſqꝫ eiſdē ꝑ pie mēorie Sixtū
quartū in litteris vulgariter bulla aurea
nūcupatis: vel alias reſpectiue cōmunica=
tas ⁊ certas alias ꝓduci recipi: ⁊ poſtq̄ȝ ꝓ=
ducte fuerit ad videndū et audiendū ipſas
tranſumi exēplari auſcultari collationari
et in publicā tranſumpti formā redigi mā
dari noſtrāqꝫ et dicte Curie cauſarum. Ca
mere apl'ice auctoritatē iudiciariā ⁊ ordina
riā pariter ⁊ decretū īterponi vl' dicēdū ⁊ al
legandū cauſā ſi quā haberēt rationabilē
quare p̄miſſa fieri nō deberēt ꝑ audiētiam
publicā litterarū dn̄i nr̄i pape vt moris eſt
citari mādauimus et fecimꝰ ad certū ꝑem
ptoriū terminū cōpetentē videlicet ad diē
et horā infraſcriptos. Quibꝰ die ⁊ hora au
dientie comparuit iudicialiter corā nobis
ſupradictis ſupradictus frater Clandiꝰ hu
gonis procurator principalis pro ſeipō ac
p̄dictis ⁊ alijs oībus fratribus ⁊ ſororibus
triū ordinū p̄dictoꝝ ⁊ cuiuſcūqꝫ ſtatus per
ſonarū q̄bus eedē littere apoſtolice conceſ
ſe cōmunicate ſeu in toto vel in parte extē=
ſe ſunt. Et quādam citationē audien̄ par=
gameni a nobis emanatā ⁊ in eadē audiē=
tia debite executā repreſētauit citatorūqꝫ
in eadē contētorū nō comparētiū neqꝫ hu=
iuſmodi diei termino in aliquo ſatiſfacere
curātium cōtumatiā accuſauit. Ipſoſqꝫ cō
tumaces reputari ⁊ in eorū cōtumatiā di
ctas litteras apoſtolicas ſanas ⁊ integras
vt p̄ria apparebat trāſumi. auſcultari/ex=
emplari: collotionari ⁊ i publicam trāſum
pti formā redigi mandari noſtraqꝫ ⁊ dicte
Curie Cauſarū Camere apoſtolice aucto=
ritatē iudiciariam ⁊ ordinariam pariter ⁊
decretum vt moris eſt interponi per nos
tam ſuo q̄ȝ omniū ⁊ ſingulorū noībus debi
ta cū inſtātia poſtulauit. Nos tūc Antoniꝰ
archiepūs et. Auditor p̄fatus attendētes re
quiſitionē hm̄oi fore iuſtam et conſonā ra=
tioni qꝛqꝫ iuſta petētibus non eſt denegan
dus aſſenſus dictos citatos nō cōparētes
neqꝫ hm̄oi diei termino in aliquo ſatiſface
re curātes reputauimꝰ merito prout erant
ſuadēte iuſticia cōtumaces. Et in eoꝝ cōtu
maciā ipſas litteras apoſtolicas ſup hm̄oi
regulas ⁊ alias prefatas tam ſub plumbo
q̄ȝ ſub forma breuis ⁊ anulo piſcatoris re=
ſpectiue cōmunitas ipſis breuibus ⁊ eorū
ſignetis per nōnullos teſtes fide dignos in
forma iuris iuratos recognitis etiā ad ma
nus noſtras recipiētes vidimꝰ/tenuimus/
palpauimus ⁊ diligenter inſpeximus ⁊ ex
aminauimꝰ ſanaſqꝫ ⁊ integras non vicia=
tas nō cācellatas nec in aliqua ſui pte ſu=
ſpectas: ſed omni prorſus vicio ⁊ ſuſpitio=
ne caren̄ reperimus taleſqꝫ eaſdem pronū=
ciauimus ⁊ ꝑ preſentes ꝓnūciamꝰ. Ipſas
quoqꝫ ꝑ publicū nr̄m et dicte curie Came=
re apoſtolice notariū ſcribāqꝫ noſtrum in=
fraſcriptū tranſumi exemplari auſcultari
collationari ⁊ in hanc publicam tranſum=
pti formā redigi mandauimus ⁊ fecimus.

Uolētes ꝛ auctoritate dicte curie cauſaruz Camere apoſtolice atqꝫ nr̄a decernētes/ꝙ hmōi publico tranſumpti Inſtrumēto vbicūqꝫ locoꝝ i iuditio ꝛ extra iuditiū de cetero ꝛ in antea detur ꝛ adhibeatur fides plenaria. ꝛ talis ꝛ tāta qualis ꝛ ꝗ̄ta dictis originalibꝰ lr̄is cū p̄nti publico trāſumpti inſtrumēto vt p̄mittit̄ auſcultatis ꝛ collationatis data fuit ꝛ adhibita daturqꝫ ꝛ adhibetur ſeu daretur ꝛ adhiberetur ſi ī mediū ꝓducerētur Quibꝰ oībꝰ ꝛ ſingulis tāqꝫ rite ꝛ legittime factis ꝛ ꝓactis ac celebratis in iuditio corā nobis nr̄az quoqꝫ ꝛ dicte curie Camere apoſtolice auctoritatē iudiciariā ꝛ ordiariā pariterqꝫ ꝛ decretū iterpoſuimꝰ ꝛ p̄ſentibꝰ iterponimꝰ Tenores vero regulaꝝ ꝛ litterarū apoſtolicaꝝ deſuꝑ ꝛ aliarū vn̄ ſupra fit mētio de verbo ad v̄bū ſucceſſiue ſequuntur et ſunt tales.

¶ Et primo Sequit̄ Renouatio ſeu noua autēticatio litterarū apoſtolicaꝝ honorij pape tercij ſuper confirmatione regule fratrū minorū Jam prius ab Innocētio papa quarto approbate ꝑ dn̄m papā Nicolaum tertium facta in hac forma.

Nicolaꝰ Ep̄s ſeruꝰ ſeruoꝝ dei Dilectis filijs G̅n̄ali ꝛ ꝓuintialibꝰ miniſtris ac cuſtodibus ꝛ vniuerſis fratribꝰ ordis ffm minoꝝ Salutē ꝛ apoſtolicaz benedictionem Litteras felicis recordationis. honorij pape tertij p̄deceſſoris noſtri regulā veſtrā et cōfirmationē ipſius continentes nō abolitas nō cancellatas nō viciatas vera bulla bullatas Inſpeximꝰ diligēt: Quaꝝ tenorē de v̄bo ad verbum ex certa ſcientia p̄ſentibꝰ fecimꝰ annotari decernētes ac ſtatuētes vt idez tenor eandē vim eundēqꝫ vigorē ac idē robur ꝑ oīa obtineat ſic inſertꝰ q̄ ipſe littere bulla ipſa munite obtinere noſcūtur: etiā ſi dicte lr̄e nūqꝫ inpoſteꝝ apparerēt. ꝛ eadem ſibi fides in iuditio ꝛ extra iuditium adhibeatur omnino que p̄dictis originalibus litteris preberetur. Predictꝰ vero tenor litteraꝝ earundem talis eſt.

Honorius Epiſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei. Dilectis filijs fratri Franciſco ꝛ alijs fratribꝰ de ordine fratrum minorum ſalutem ꝛ apoſtolicam bn̄dictionē. Solet ānuere ſedes apoſtolica pijs votis ꝛ honeſtis petētium deſiderijs fauorē beniuolū impꝫtiri. Ea ꝓpt̄ dilecti in domino filij veſtris pijs precibus inclinati ordinis veſtri regulam a bōe memorie Innocentio papa predeceſſore noſtro approbatam. annotataz preſentibus auctoritate vobis apoſtolica confirmamus: et p̄ſentis ſcripti patrocinio cōmunimus. Que talis eſt. In nomine domini. Incipit vita Minorum fratrum

Regula Et vita minoꝝ fratruz hec eſt. ſcꝫ dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i ſctm̄ euangeliū obſeruare: viuēdo in obediētia ſine proprio. et in caſtitate. Frater franciſcus promittit obediētiā ꝛ reuerentiam domino pape honorio ac ſucceſſoribus eius canonice intrantibus. ꝛ eccleſie romane Et alij fratres teneantur fratri franciſco ꝛ eiꝰ ſucceſſoribus obedire.

De hiis. Qui volunt vitam iſtam accipere et qualiter recipi debeant Si qui voluerint hanc vitam accipere ꝛ venerit ad fratres noſtros mittāt eos ad ſuos miniſtros prouintiales: quibus ſolummodo ꝛ non alijs recipiendi fratres licentia concedatur Miniſtri vero diligenter examinent eos de fide catholica: ꝛ eccleſiaſticis ſacramentis Et ſi hec ōnia credāt ꝛ velint ea fideliter confiteri ꝛ vſqꝫ in finē firmiter obſeruare. et vxores non habent vel ſi habent ꝛ iam monaſterium intrauerint vxores vel licentiam eis dederint auctoritate dyoceſani epiſcopi voto continētie iam emiſſo: ꝛ illius etatis ſint vxores ꝙ non poſſit de eis oriri ſuſpitio: dicant illis verbum ſancti euuangelij ꝙ vadant ꝛ vendant omnia bona ſua: ꝛ ea ſtudeant pauperibus erogare. Quod ſi facere non potuerint ſufficit eis gona voluntas Et caueant fratres et eorum miniſtri ne ſolliciti ſint de rebus ſuis temporalibus: vt libere faciant de rebus ſuis quicquid dominus inſpirauerit eis Si tamen conſilium requiratur licentiam habeant miniſtri mittendi eos ad aliquos deum timentes: quorū conſilio bona ſua pauperibꝰ erogentur Poſtea concedant eis pannos probationis. videlicet duas tunicas ſine caputio ꝛ cignulum ꝛ bracas ꝛ caparonem vſqꝫ ad cingulū: niſi eiſdem miniſtris aliud ſecundum deum aliquando videatur Finito vero anno probationis recipiantur ad obedientiam: promittentes vitam iſtam ſemper ꝛ regulam obſeruare Et nullo modo licebit eis de iſta religione exire iuxta mandatum domini pape. quia ſecundum ſanctum euangeliuz nemo mittens manum ad aratrum et aſpiciens retro: aptus eſt regno dei Et illi qui iā promiſerunt obedientiam habeant vnam tuunicā cum caputio: et aliam ſine caputio qui voluerit habere. Et qui neceſſitate

coguntur:poſſint portare calciamenta. Et fratres omnes veſtimentis vilibus induā-tur ⁊ poſſint ea repeciare de ſaccis ⁊ aliis pecijs: cū bñdictione dei. Quos moueo et exhortor ne deſpiciant neq̄ iudicent homines quos vident mollibus veſtimentis et coloratis indutos: vti cibis ⁊ potibus delicatis: ſ; magis vnuſquiſq̄ iudicet ⁊ deſpiciat ſemetipſum.

De diuino officio ⁊ ieiunio: ⁊ q̄mō fratres debeant ire per mundum. Clerici faciant diuinum officiu; ſecundum ordinem ſancte romane eccleſie excepto pſalterio ex quo habere poterunt breuiaria. Layci vero dicāt viginti quatuor pater noſter pro matutino: pro laude quinq̄: p̄ p̄ma tertia ſexta ⁊ nona p̄qualȝ iſtaru; ſeptem: p̄ veſperis autem duodecim: p̄ cōpletorio ſeptem: ⁊ orēt pro defunctis Et ieiunēt a feſto oīm ſanctorum: vſq̄ ad natiuitatē domini Sanctā vero quadrageſimā q̄ incipit ab epiphania vſq̄ ad cōtinuos quadragita dies quam dñs ſuo ſancto ieiunio ɔſecrauit qui voluntarie ea; ieiunant bñdicti ſint a dño Et qui nolūt nō ſint aſtricti ſed aliam vſq̄ ad reſurrectionē dñi ieiunēt Alijs aūt tēporibus: non teneantur niſi ſexta feria ieiunare Tempore vero manifeſte neceſſitatis nō teneantur fratres ieiunio corporali. Conſulo vero moueo ⁊ exhortor fratres meos in domino Jheſu xp̄iſto. vt quando vadūt p̄ mundū nō litigent neq̄ cōtendant verbis nec alios iudicēt: ſ; ſint mites pacifici ⁊ modeſti manſueti ⁊ humiles honeſte loquentes omnibus ſicut decet Et non debeant equitare niſi manifeſta neceſſitate vel infirmitate cogāt Jnquācūq̄ domū intrauerint: primū dicant. Pax huic domui. Et ſecūdū ſanctū euāgeliū: de ōnibus cibis qui apponūtur eis liceat manducare

Quod fratres nō recipiant pecuniā Precipio firmiter fratribus vniuerſis vt nullomodo denarios vl' pecuniā recipiant: per ſe vl' p̄ interpoſitam pſonam Tñ p̄ neceſſitatib9 Jnfirmorū ⁊ aliis fratribus induendis p̄ amicos ſpirituales miniſtri tantū ⁊ cuſtodes ſollicitā curā gerant ſecūdū loca ⁊ tēpora ⁊ frigidas regiones: ſicut neceſſitati viderint expedire: eo ſemꝑ ſaluo vt ſicut dictū eſt: denarios vel pecuniam non recipiant.

De modo laborādi. Fratres illi q̄bus grām dedit dominus laborandi laborent fideliter ⁊ deuote ita q̄ excluſo ocio anime inimico ſancte orationis ⁊ deuotionis ſpiritum non extingāt cui debēt cetera temporalia deſeruire De mercede vero laboris p̄ ſe ⁊ ſuis fratrib9 corporis neceſſaria recipiāt: p̄ter denarios vel pecuniam Et hoc humiliter ſicut decet ſuos dei: ⁊ paup̄tatis ſāctiſſime ſectatores

Qđ nihil appropriēt ſibi fratres. ⁊ de elemoſina petenda. et de fratribus infirmis: Fratres nihil ſibi appropriēt nec domū nec locū nec aliquā rem. Et tanq̄ pegrini ⁊ aduene in hoc ſeculo: i paup̄tate ⁊ humilitate domino famulātes vadant pro elemoſina cōfidenter. Nec oportet eos verecundari: quia dñs pro nobis ſe fecit pauperē in hoc mūdo. Hec ē illa celſitudo altiſſime paupertatis que vos cariſſimos fratres meos heredes ⁊ reges regni celoru; inſtituit: pauperes rebus fecit virtutibus ſublimauit. Hec ſit portio veſtra. que perducit in terram viuentiu; Cui dilectiſſimi fratres totaliter inherentes: nihil aliud pro nomine domini noſtri iheſu chriſti in perpetuum ſub celo habere velitis Et vbicunq̄ ſunt et ſe inuenerit fratres oſtendant ſe domeſticos inuicem inter ſe: ⁊ ſecure manifeſtet vnus alteri neceſſitatem ſuam. Quia ſi mater nutrit et diligit filium ſuum carnalem: q̄to diligentius debet quis diligere et nutrire fratrem ſuū ſpiritualem: Et ſi quis eorū in infirmitate ceciderit: alij fratres debent ei ſeruire ſicut vellent ſibi ſeruiri.

De penitentia fratribus peccantib9 imponenda Si qui fratrum inſtigante inimico mortaliter peccauerint: pro illis peccatis de quibus ordinatum fuerit inter fratres vt recurratur ad ſolos miniſtros prouīciales: teneātur predicti fratres ad eos recurrere q̄ cicius poterint ſine mora Jpſi vero miſtri ſi preſbiteri ſunt cū miſericordia iniungant illis penitentiam Si vero preſbiteri nō ſunt: iniūgi faciāt p̄ alios ſacerdotes ordinis ſicut eis ſecūdum deu; meli9 videbitur expedire Et cauere debent ne iraſcantur ⁊ conturbentur propter peccatum alicuius: quia ira et conturbatio in ſe et in alijs impediunt caritatem.

De electione generalis miſtri huius fraternitatis: et de capitulo pentecoſtes. Vniuerſi fratres vnum de fratribus iſtius religionis teneantur ſemper habere generalem miniſtrum et ſeruu; totius fraternitatis ⁊ ei teneantur firmiter obedire Quo decedēte: electio ſucceſſoris fiat a miniſtris prouītialibus ⁊ cuſtodib9 in capl'o penthecoſtes

In quo prouīciales miniſtri teneant̄ ſemꝑ ĩ ſimul cõuenire. Ubicũq3 a gñali miniſtro fuerit cõſtitutũ. Et hoc ſemel in tribꝰ annis vel ad aliũ terminũ maiorẽ vel minorem: ſicut a ꝓdicto miniſtro fuerit ordinatũ. Et ſi aliquo tp̄e appareret vniuerſitati miniſtrorũ prouīcialiũ ⁊ cuſtodũ ꝓdictũ miniſtruʒ nõ eſſe ſufficiẽteʒ ad ſeruitiũ ⁊ cõmunẽ vtilitatẽ fratrũ: teneant̄ ꝓdicti fratres qbꝰ electio data eſt in noĩe dñi aliũ ſibi eligere in cuſtodẽ. Poſt capitulũ ꝟo pẽthecoſtes miniſtri ⁊ cuſtodes poſſint ſinguli ſi voluerit ⁊ eis expedire videbit̄ eodẽ anno ĩ ſuis cuſtodijs ſemel ffes ſuos ad capm̄ cõuocare

De predicatoribꝰ

Ffes non predicẽt ĩ epiſcopatu alicuiꝰ epĩ: cũ ab eo illis fuerit cõtradictũ. Et nullus fratrũ populo penitus audeat ꝓdicare niſi a generali miniſtro huiꝰ fraternitatis fuerit examinatꝰ ⁊ approbatꝰ: ⁊ ab eo officiũ ſibi ꝓdicatiõis cõceſſum. Moneo quoq3 ⁊ exhortor eoſdeʒ fratres vt in ꝓdicatiõe quã faciũt ſint examinata ⁊ caſta eoꝝ eloquia ad vtilitatem et dificationem populi: annunciãdo eis vicia ⁊ ꝟtutes penã ⁊ gloriã cũ breuitate ſermonis: qr verbum abbreuiatum fecit dñs ſuper terram.

De ammonitiõe ⁊ correctiõe fratrũ.

Fratres q̄ ſunt miniſtri et ſerui alioꝝ fratrum viſitẽt et moneant fratres ſuos: ⁊ humiliter ⁊ caritatiue corrigant eos: nõ precipiẽtes eis aliq̄d qđ ſit cõtra aiaʒ ſuã et regulã noſtrã. Fratres vero qui ſũt ſubditi: recordentur ꝙ propter deũ abnegauerunt proprias volũtates. Unde firmiter ꝓcipio eis vt obediant ſuis miniſtris in oĩbus que ꝓmiſerunt dño obſeruare: ⁊ non ſunt contraria anime ⁊ regule noſtre. Et vbicũq3 ſunt fratres q̄ ſcirent et cognoſcerẽt ſe nõ poſſe regulã ſpiritualiter obſeruare: ad ſuos miniſtros debeant ⁊ poſſint recurrere. Miniſtri vero caritatiue ⁊ benigne eos recipiãt et tantã familiaritatẽ habeãt circa ipos vt dicere poſſint eis et facere ſicut dñi ſeruis ſuis. Nã ita debet eſſe: ꝙ miniſtri ſint ſerui omnium fratrũ. Moneo vero et exhortor in dño Jeſu chriſto vt caueant fratres ab omni ſuperbia/ vana gloria/ inuidia/ auaricia/ cura ⁊ ſollicitudine huiꝰ ſeculi: detractiõe ⁊ murmuratiõe. Et nõ curẽt neſciẽtes lrãs lrãs diſcere: ſed attẽdãt ꝙ ſuꝑ omnia deſiderare debẽt habere ſpiritũ dñi ⁊ ſanctam eius opatiõnẽ: orare ſemper ad eum puro corde: ⁊ habere hũilitatẽ pacientiam in ꝑſecutione ⁊ infirmitate: ⁊ diligẽ eos qui nos ꝑſequunt̄ ⁊ rephendũt ⁊ arguũt: qr dicit dñs. Diligite inimicos vrõs: ⁊ orate pro perſequẽtibꝰ ⁊ calũpniãtibus vos. Beati q̄ ꝑſecutionẽ patiũtur ꝓpter iuſticiã: qm̄ ipſorũ eſt regnũ celorũ. Qui autẽ ꝑſeuerauerit vſq3 in finẽ hic ſaluus erit.

Quod fratres nõ ingrediantur monaſteria monacharum.

Precipio firmiter fratribus vniuerſis ne hẽant ſuſpecta ↄſortia vel conſilia mulierũ: ⁊ ne ĩgrediant̄ monaſteria monacharum preter illos quibus a ſede apoſtolica conceſſa ẽ licẽtia ſpecialis. Nec fiant cõpatres viroruʒ vel mulieruʒ: ne hac occaſione iter fratres vel de fratribus ſcandalũ oriatur.

De euntibus inter ſarracenos ⁊ alios infideles

Quicũq3 fratrũ diuina inſpiratione voluerint ire īter ſarracenos ⁊ alios ĩfideles: petãt idē licẽtiã a ſuis miniſtris ꝓuīcialibus. Miniſtri ꝟo nullis eũdi licẽtiã tribuãt: niſi eis q̄s viderit eẽ idoneos ad mittendũ. Ad hec ꝑ obediẽtiã iniungo miniſtris vt petãt a dño papa vnũ de ſãcte rõane ecclīe. Cardinalibꝰ q̄ ſit gubernator ꝓtector ⁊ corrector iſtiꝰ fr̄nitatꝭ vt ſp̄ ſubditi ⁊ ſubiecti pedibꝰ eiuſdẽ ſãcte ecclīe. ſtabiles ĩ fide catholica. pauptatẽ ⁊ humilitatẽ ⁊ ſctm̄ euãgeliũ dñi nr̄i ieſu xp̄i qđ firmit̄ ꝓmiſimꝰ obſeruemꝰ. Nulli ergo oĩno hoĩm liceat hãc paginam nr̄e ↄfirmatiõis ĩfrigere vel ei auſu temerario ↄtraire. Si q̄s aũt hoc attẽptare p̄ſũpſerit ĩdignationẽ oĩpotẽtis dei et btõꝝ petri ⁊ pauli aplõꝝ eiꝰ ſe nouerit incurſurũ. Datũ lateran̄. tercio kalẽdas decẽbris: põtificatus nr̄i. Anno octauo. Nulli ergo oĩno hoĩʒ liceat hãc paginã nr̄e annotatiõis ⁊ ↄſtitutiõis ĩfrigere vel ei auſu temerario ↄtraire. Si q̄s aũt hoc attẽptare p̄ſũpſerit ĩdignationẽ oĩpotẽtis dei ⁊ btõꝝ petri ⁊ pauli aplõꝝ eiꝰ ſe nouerit ĩcurſurũ. Datũ ſuriani. xij. kalẽdas ſeptẽbris. Põtificatꝰ nr̄i. Anno ſcđo.

¶ Noua approbatio ⁊ cõmunitio bullarũ Sixti quarti ⁊ Gregorij vndecimi ſuper declaratiõe ꝑtãtis reuerẽdiſſimoruʒ dñoꝝ protectorum ordinis ⁊ penarum fratrũ indebite recurrẽtiũ ad ipos vel gr̄as ab eiſdẽ recipientiũ niſi in tribus caſibus in regula expreſſis ⁊c. Julius ſecundus.

Julius epiſcopꝰ ſeruus ſeruorum dei. Ad perpetuã rei memoriã. Dũ vberes fructꝰ quos ſacer ordo fratrũ ordĩs minoꝝ in agro militãtꝭ

eccleſie in propagatione religionis ⁊ fidei
orthodoxe hactenus produxit vtiliter ⁊ ꝓ
ducit ac in futurū ꝓductuꝝ fore indubita-
ter ſperam⁹ diligēter attēdim⁹ dignū cenſe
m⁹ ⁊ debitū: nos ad illa noſtros debere diri
gere cogitatus ꝑ q̄ ea q̄ pro ꝑſonarū in illo
ſub ſuaui religiōis iugo altiſſimo famulāti
um q̄ete ⁊ tranquilitate ac illoꝝ ſuꝑiorum
exercenda iuriſdictiōe a Rōanis pōtificib⁹
cōceſſa fore noſcūt in ſua itegritate ꝑſiſtāt
⁊ tāto firmi⁹ obſeruēt q̄to erūt ſepi⁹ ſedis
apoſtolice muninine ſtabilita Dudū ſiq̄dē
felicis recordationis Gregorius papa .xj.
ꝑdeceſſor nr̄ dicto ordini ꝑ ſuas lr̄as cōceſ-
ſit poteſtatē ꝓtectoris eiuſdē ordis ꝓ tēpo
re exiſtētis limitantes ac aliqua eidē ꝓte-
ctori inhibētes nec nō priuilegia ⁊ indulta
alia continētes quas poſtmodū pie mēorie
Sixt⁹ papa quart⁹ etiā ꝑdeceſſor ⁊ ſecūduꝫ
carnē auūculus nr̄ ꝑ ſuas lr̄as cū litterarū
gregorij ꝑdeceſſoris huiuſmodi de ꝟbo ad
ꝟbum inſertione ap ꝓbauit prout in eiſdē
litteris quas ꝑſentib⁹ de verbo ad verbuꝫ
inſeri fecim⁹ plení⁹ cōtinetur Quare ꝓ ꝑ-
te dilectoꝝ filioꝝ Raynaldi Generalis et
modernoꝝ ꝓuītialiū miſtroꝝ oīꝫ ꝓuītiaꝝ
iuxta morē dicti ordinis aſſerētiū (ꝑdictas
lr̄as eſſe in vſu) nobis fuit humiliter ſuppli
catū vt lr̄as Gregorii ⁊ Sixti ꝑdeceſſorū ꝑ
dictoꝝ ap ꝓbare alias q; in ꝑmiſſis oportu
ne ꝓuidere de benignitate apoſtolica dig-
naremur. Nos igitur q̄ in minoribus cōſti
tuti Cardinalat⁹ honore fūgentes dicti or
dinis ꝓtector viginti ſex annis ⁊ vltra fui
mus eoſdē fratres tāq; peculiares filios i
viſcerib⁹ caritatis gerētes eoꝝ cōmoda et
tranquillitatē ſinceris affectib⁹ exoptam⁹
Generaleꝫ ⁊ ꝓuītiales preſatos a q̄buſuis
excōis ſuſpēſiōis ⁊ interdicti alijs q; eccleſia
ſticis ſentēciis cēſuris ⁊ penis a iure vl' ab
hoīe quauis occaſione vl' cauſa latis ſi q̄b⁹
quōlꝫ inodati exiſtūt ad effectū p̄ntiū dūta
xat ꝯſequēdū haꝝ ſerie abſoluētes ⁊ abſo
lutos fore cenſētes hm̄oi ſupplicatiōib⁹ in
clinati litteras predictas Gregorii ⁊ Six-
ti predeceſſorū hui⁹ modi q̄ in vſu ſunt vt
preſert auctoritate apoſtolica tenore p̄n-
tiū approbam⁹ ⁊ preſentis ſcripti patroci-
nio communimus Non obſtantib⁹ ꝯſtituti
onib⁹ ⁊ ordinationib⁹ apoſtolicis ac q̄buſ-
dā litteris in forma breuis Cū nr̄e intēcio
nis Incipiētibus. ſub die viceſima ſepti a
nouēbris pōtificat⁹ noſtri Anno tercio ali
as a nobis emanatis Nec nō ſtatutis ⁊ cō
ſuetudinibus dicti ordinis iuramento cō-
firmatione apoſtolica vel quauis firmita-
te alia roboratis ceteriſq; ꝯtrariis quibuſ-
cūq; Tenor vero dictarū litterarū ſeq̄tur ⁊
eſt talis.

Sixtus Epiſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei Ad ꝑpetuam rei mēo-
riā Sācta minoꝝ religio q̄ agrū militātis
eccleſie ſanctis opibus ⁊ exemplis copioſiſ
ſime fecūdat ⁊ ſapiētie ſplēdore catholicaꝫ
illuſtrat eccleſiā tanto vberiorib⁹ fructib⁹
fertilior eſſe cōſpicitur q̄to in ſuo ſtatu q̄e
tior ꝑmanet ⁊ cōſiſtit: ⁊ maior prōptiorq; a
ſubditis eiuſdē fratrib⁹ ordinis ſuis prela
tis obediētia exhibet nulliſq; extriſeci im-
pedimēti ꝑturbationib⁹ agitat ⁊ moleſta-
tur qui in ea caput vnicū ſit ⁊ eſſe cēſeatur
a quo oīa dicte religionis negotia ⁊ cauſe
adminiſtrētur ⁊ cui oēs ⁊ ſinguli dicti ordi
nis fratres pareant ⁊ illius ſubiaceant di-
ſcipline Dudū ſiquidē felicis recordatiōis
Gregorius papa vndecim⁹ ꝑdeceſſor nr̄ co
gnito q; nōnulli dicti ordinis ꝓtectores dū
maioreꝫ q̄ eis ex eiuſdē ordinis regula cō
cedit auctoritatē vendicare ac vſurpare ſi
bi ipſis voluerūt: vera ſubditorū ꝑfati ordi
nis ad ſuos ꝑlatos obediētia ſubmouebat
Unde ꝑturbatiōes incōueniētia multa in-
utiles fratrū diſcurſ⁹ ⁊ grauia ſcādala fue
rant exorta in magnam ipſius ordinis ia-
cturam ꝑiuditiū et detrimentū litteras ſe-
quentis edidit tenoris

Gregorius epiſcopus ſeru⁹ ſer uoꝝ dei Ad ꝑpetuā
rei memoriā Cūctos xp̄i fideles ſuꝑ q̄b⁹ cu
rā ex debito officij ſummi pōtificat⁹ gere
re obligamur ꝑ ꝑſidētes eiſdē ſic caritati-
ue ſicq; ꝓuide ac iuſte cupim⁹ gubernari q;
illi in viā mandatorū dn̄i dirigant. ⁊ hij ex
merito ꝑſidalis ſollicitudinis vberius ſuꝑ
inde remuneratoris ꝑmiū nāciſcant Sed
hoc nimirū i illis deſideram⁹ ardēti⁹ ⁊ affe
ctuoſiori ſtudio ꝓcuram⁹ quorū alij a mun
danis abſtracti ⁊ grauib⁹ penitētiis dediti
celeſtibus inhiāt ⁊ ad illa ꝑ cōtēplationis
pēnas ſuauius ⁊ alti⁹ eleuantius eleuātur
vt aquila ⁊ in illa ꝑte optima ꝑfruūt Alij
vero ſanctā ſollicitudinē marthe ſectātes
celebrationi diuinoꝝ vacāt ſollerti⁹ Alij di
ſcūt ⁊ docēt ſciētiā dei. ⁊ alij plebē i inſtruūt
in eadē Aliiq; feruētioris ſpūs ardore ſuc
cenſi nō timētes ſꝫ amātes. barbaras nati
ones ad illaꝝ cōuerſionē ꝑgūt intrepidi vt
valeāt ad dn̄icā archā mltos afferre mani
pulos ⁊ de talētis eis creditis bonam dn̄o
reddere rationē Hij profecto ſunt fratres
m̄inorū ordinis in dei eccleſia multiplicib⁹
ſplēdorib⁹ radiātes quorū ſon⁹ ꝑdicatiōis

⁊ ſanctitatis opa ꝑ ceteris relegionū ꝓfe
ſſoribus vſqꝫ ad extremū frē noſcit̃ exiuiſſe
hij ſunt quos deus numero multiplicauit
⁊ meritis quibuſcūqꝫ ſicut ⁊ alijs bene me-
rētib⁹ in ſtadio militātis eccleſie eternum
brauiū qđ certatim apprehēdere ſatagunt
elargit̃ Et ꝓptea nos de ipſis digne curaꝫ
vigilem gerim⁹ vt eos in hijs ſanctis opi-
b⁹ nil ipediat nil ꝑturbet. ſꝫ ipi oportune ꝗ
etis dulcedine pociātur Sane cū in beati
franciſci regula cui⁹ iidē fratres ꝓfeſſores
exiſtūt hec verba ꝯtineātur expreſſe vide-
licet Per obediētiā ad hec i iūgo miniſtris
vt petāt a dño papa vnū de ſancte romane
eccleſie cardinalib⁹ ꝗ ſit gubernator ꝓtec-
tor ⁊ corrector iſtius fraternitatis vt ſemꝑ
ſubiecti ⁊ ſubditi pedib⁹ eiuſdē ſancte rōa
ne eccleſie ſtabiles in fide catholica paupꝫ-
tatē ⁊ humilitatē ⁊ ſanctū euāgeliū dñi nři
ihū xpi qđ firmit̃ ꝓmiſim⁹ obſeruem⁹ iidē
fratres exiſtētes ꝓ tēpore hmōi ꝓtectores
dicte romane eccleſie cardiales ſucceſſiuis
tēporib⁹ pecierūt a ſede apoſtolica ⁊ etiaꝫ
habuerūt ſꝫ aliꝗ eorūdē ꝓtectorū putātes
forte bñ ⁊ licite a certis tēporib⁹ citra ſuaꝫ
poteſtatē nimiū extendiſſe dicit̃ in plurib⁹
ex ꝗb⁹ in ipo ordine grauia turbationes ⁊
ſcandala ſunt exorta. Nos igr̃ vt idē ordo
in ſua primeua quiete ꝑmaneat de v̄tute
in v̄tutē eat aſſidue qđ ꝗbuſlibꝫ amotis ꝑ-
pedis eradicatiſqꝫ ſpīs ⁊ tribulis fructum
nō ſolū cōſuetū ſed etiā vberiorem afferat
ad radicalē ſubmotionē turbationū ⁊ ſcan
dalorū huiuſmodi iā exortorū Et ne orīāt̃
in poſterū ꝓuidere ⁊ eiuſdē ordis ꝓtecto-
rib⁹ ꝗ erūt ꝓ tempore cū nullus ſit ad pre-
ſens ordis ꝑfati ꝓtector trāſgreſſionis ſue
ꝑtātis occaſionem tollere efficaci remedio
cupiētes auctoritate apoſtolica eiſdē ꝓtec
toribus diſtricti⁹ inhibem⁹ ne ꝑſumāt ꝗcū
qꝫ ordinata ſtatuta ſiue diſpoſita ac ordinā
da ſtatuēda ⁊ diſponēda ꝑ generalia vł ꝓ
uitialia vł cuſtodialia capła infringere re
ꝓbare: corrigere. ſuſpēdere aut diſpēſare
ſuꝑ ipſis ſeu contra ea vel eoꝝ aliquod quō
libet inmutare niſi cōtra ꝑmiſſos articulos i
ꝑfata regula vt ꝑfertur poſitos vel aliquē
ipſorū exiſtētes manifeſte / aut quēcūqꝫ pre
latū ſeu officialē dicti ordinis ſeu alicui⁹ lo
ci eiuſdē ⁊ quocūqꝫ noīe nūcupet̃ pōere ſeu
inſtituere aut deponere deſtituere ſeu pri-
uare aut a ſuo officio ſuſpēdere ſeu ipedi-
re ſuper libero ſ eius exercitio quouiſmodo
aut aliquē fratrē ordinis antedicti ad lecto
riatū āt quācūqꝫ lecturā ſeu ſtudiū vł gra-
dū ꝓmouere aut ꝓmotos ab eis remouere

ſeu etiam reuocare aut de loco ad locū mit
tere vel mutare ſiue alicui fratrū eorūdem
eundi ad quodcūqꝫ monaſterium vel locuꝫ
alium aut dominum vel aliam ꝑſonā licen
tiam imꝑtiri ⁊ ne inſuꝑ quēuis ſingulareꝫ
fratrem ordinis memorati de quocūqꝫ cri-
mine vel debito ꝑunire aut a pena ſeu ſen
tentia liberare aut eā minime augere vel
immutare / aut etiam alicui fratri locum ca
meram cellam libros vel alias res dicti or
dinis concedere vel eius vſui deputare āt
quecūqꝫ ꝑ prelatos eiuſdē ordinis aut ali-
os deputata quōlibet amouere / nec etiam
de rebus aut correctione fratrum dicti or-
dinis niſi in ꝑmiſſis caſibus contentis in ꝑ
fata regula ſeu eorū aliquo aliquatenus in
tromittere ſe quouiſmodo ita ꝙ dictus or-
do ſeu fratres eiuſdem in nullo ſubſint fu-
turis protectoribus niſi duntaxat in caſu i
quo ipſorum fratrum communitas vel ge-
nerale capitulum (quod abſit) a predictis
articulis vel eorū aliquo deuiarent Alio-
quin ſi ſecus fecerint id decreuimus irritū
⁊ inane Et nihilominus fratres qui contra
noſtram huius modi inhibitionem quitꝗ
impetrabunt ſeu poſt ihibitionem huiuſ-
modi vtentur etiam per alios Impetratis
puniantur illis penis quib⁹ eſſent ꝓ graui
oribus culpis ſm̄ ſtatuta dicti ordinis ꝑuiē
di ⁊ ſint nihilomin⁹ actibus priuati legitti
mis ⁊ a ſuis ſi qua habent ſuſpenſi officijs
ipſo facto. Ceterū nos eoſdē futuros ꝓte-
ctores hortamur attentius ꝙ per facti effi-
caciam ſic nominis ſui officii procurent ef-
fectū ꝙ ordo ipſe ꝑ eos nō ledatur i aliquo
ſꝫ potius ab aduerſis ſi quando forſitā in-
cūbunt ſuo oportuno defenſionis clipeo ꝓ-
tegat̃ et a noxijs ꝑſeruet̃ ſic aptari ꝓuide
et equitatis ac modeſtie limites ſeruaturi
vt nō trahat̃ ad noxā qđ ꝓuiſū exiſtit ad ſa
lutē. ſed ex caritatiuis geſtis eoꝝ ordo ꝑfa
tus ꝗetem ⁊ ꝯſolationē ꝑcipiat ⁊ ipſi protec
tores magnum apud deum ꝑmium ſortien
tur. ⁊ ſuper cōtrario non oporteat dicte ſe-
dis prouidentiam aliud remediuꝫ adhibe
re Nulli ergo omnino hominum liceat hāc
paginam noſtre inhibitionis ⁊ conſtitutio-
nis infringere vel ei auſu temerario cōtra
ire Si quis autem hoc attemptare ꝑſump
ſerit indignationē omnipotentis dei ac be-
atorum petri et pauli apoſtolorum eius ſe
nouerit incurſurum Datū apud pontē ſor-
gie auinionenſ. dioceſis ſexto kalēdas Iu-
nij Pōtificatus noſtri anno tercio Nos au
tem cum in minoribus conſtituti ipſius or
dis generalis cura ⁊ āminiſtratio icūberet

ſaluberrimũ oportunuz ⁊ neceſſariũ dicto
ordini eſſe cõſpexim⁹ vt ꝓtectores vltra pre
fixũ ab eiuſdẽ ordinis regula auctoritatez
nõ extẽderẽt. Naz experti ſum⁹ ⁊ vidimus
ꝗ̃ta pax ꝗ̃es vtilitas ꝗ̃taq̃ꝫ cõmoda ꝑfato
ordini et fratrib⁹ eiuſdẽ ex forma ⁊ incon
cuſſa dictaꝝ lraꝝ obſeruãtia ꝓuenerint q̃
⁊ ꝗ̃te ꝑturbatiões iacture icõmoda dãpna
⁊ grauia ſcãdala i dicto ordie ſuſcitata ſũt
quotiẽs dicti ordinis ꝓtectores ſue aucto
ritatis limites excedere attẽtãtes in ꝑticu
larib⁹ dicti ordinis ⁊ fratrũ eiuſdez cauſis
et negocijs ſe intromittere ⁊ vſurpata ſibi
auctoritate ea videre cognoſcere iudicare
et diſcernere voluerũt. Cupiẽtes vt religio
⁊ ordo ꝑfatus quẽ affectuoſiſſima caritate
ꝯplectimur vtpote q̃ i eo a teneris annis
enutriti ⁊ doctrina ac regularibus diſcipli-
nis ⁊ morib⁹ inſtituti fuim⁹ ac vti firma fi-
de tenem⁹ certiſſimeq̃ꝫ in nobis experimẽ-
tis didicim⁹ ad officia ⁊ dignitates ad quas
i minorib⁹ ꝓmoti ſum⁹ ⁊ adhuc ſũmi põtifi
cat⁹ apicem meritis ⁊ ꝑcibus ſeraphici il-
lius patriarche Frãciſci eiuſdẽ ordinis pa
tris ⁊ fũdatoris ꝓuecti fuim⁹ ꝗ̃eto cõſiſtẽs
ſtatu ꝟtutib⁹ ⁊ meritis augeat ⁊ multipli-
cet: vt fidei catholice ⁊ xp̃iane reipublice au
gmẽtũ et multiplex ac ſolidũ fundamẽtum
ex eiuſdẽ ordinis fratrũ opib⁹ ⁊ exẽplis ſa
piẽtie ſplẽdore ⁊ fructuoſis ſtudijs ⁊ ꝑdica
tionib⁹ ꝓueniãt prõptiſſimo et liberali ani
mo vti dignũ cẽſem⁹ ⁊ debituz ea q̃ ꝓ ipſi⁹
ordinis ꝗ̃ete pace tranq̃llitate ⁊ ꝓſperitate
a Romanis põtificibus ꝑdeceſſoribus nr̃is
ꝓuide ſtatuta ⁊ ordinata ſũt vt illibata ꝑ-
durẽt nr̃e approbatiõis munimine robora
mus iterpretamur et declaram⁹ prout ip-
ſius ordinis trãquillitati cõſpicim⁹ ſalubri
ter expedire. Igit̃ vt de cetero ipſi⁹ ordinis
ꝓfeſſorib⁹ omis euagãdi extra ordinẽ oc-
caſio tollat̃ ⁊ vera ſuis ꝑlatis obediẽtia in
q̃ religiõis neru⁹ ⁊ ſolidũ firmamẽtũ ac ro-
bur cõſiſtit exhibeat̃ ꝑfatiq̃ꝫ ordinis ⁊ fra-
trũ eiuſdẽ negotia ⁊ cauſe nõ alibi neq̃ꝫ per
alios q̃ꝫ i ipſo ordine ⁊ ipſius ꝑlatos tracten
tur agitẽtur iudicẽtur ⁊ determinẽtur: dile
cti filij ſanneti de vtino gn̄alis dicti ordis
miniſtri ⁊ toti⁹ gn̄alis capituli i hac parte
ſupplicationib⁹ iclinati ihibitionẽ ⁊ lr̃as ꝑ
dictas ꝑdeceſſoris ꝑfati auctoritate ap̃lica
tenore p̃ntiũ approbam⁹ ⁊ robur ꝑpetue fir
mitatis obtinere debere decernim⁹ ⁊ ꝑ eas
ꝓtectori ꝑfato q̃ in tp̃e erit niſi in illis caſi-
bus ⁊ articulis in regula dictoꝝ fratrũ ex-
preſſis ⁊ ꝑfati ꝑdeceſſoris lr̃is declaratis
nec in illis dũ nõ vniuerſi ſ; aliq̃ ipſius or-
dinis ꝓfeſſores i quouis nũero a fidei vni
tate ⁊ ſacroſctẽ Romane eccl'ie obediẽtia
deuiarẽt vel regulã ꝑfataz nõ ſeruarent ſe
de eorũdẽ deuiãtiũ ⁊ nõ obſeruãtiũ regulã
correctione aut reductione ac alijs q̃buſli-
bet cauſis ⁊ negocijs dicti ordinis ſe ipedi
at inhibitũ fore dicta auctoritate decerni-
mus ⁊ ꝓdeclaram⁹. Hortamur autẽ illũ q̃ ad
officiũ ꝓtectionis hm̃oi quod in p̃ntiarum
ꝑ obitũ bone mẽorie. Beſſarionis epiſcopi
ſabinẽſis dicti ordinis olim ꝓtectoris nuꝑ
vita fũcti vacat aſſumi ⁊ deputari cõtige-
rit ⁊ ipſius ſucceſſores dicti ordinis ꝓtecto
res ac eis in ꝟtute ſctẽ obediẽtie diſtricte
ꝑcipiẽdo inhibemus ne extra ꝑdictos arti
culos caſus in regula ꝑdicta cõtẽtos et ex-
preſſos nec etiã in illis cũ nõ vniuerſus or-
do ſed aliqua ipſius pars vel ſpeciales ꝑ-
ſone errarẽt ipſoꝝ fratruz querelas audire
ſeu de ipſoꝝ cauſis ⁊ negocijs cõtra lr̃as et
declaratiões hm̃oi itromittere ſe quoquo-
modo ꝑſumant ſed curẽt inuigilent et inten
dant: vti ẽ ꝓpriori eoꝝ officio ⁊ prefati ſan
cti Franciſci ⁊ apoſtolice ſedis intẽtio exti
tit, ipm̃ ordinẽ in quieto tranquillo ⁊ paci-
fico ſtatu cõſeruare ⁊ augere ab ipugnanti
bus moleſtãtibus ⁊ ꝑturbantibus ꝓtege-
re defendere ⁊ tueri ne ſecus agẽdo ordi-
nẽ ꝑfatũ nõ ſolũ nõ ꝓtegant ꝯſeruẽt ⁊ exal
tent vt tenent̃: ſed i alaꝝ ſuaꝝ ꝑnitiẽ ⁊ di-
cti ordinis detrimẽtũ ⁊ ſcandalũ ꝑturbent
deſtruant ⁊ cõfundãt. Nulli ergo ⁊c. noſtre
approbationis conſtitutiõis decreti decla-
rationis exhortationis ⁊ inhibitiõis infrin
gere vel ei auſu ⁊c. Si quis ⁊c. Datũ Ro-
me apud ſctm̃ petrũ. Anno Incarnationis
dñice milleſimo quadrigẽteſimo ſeptuageſſi
mo ſecũdo. Quito kalẽdas Februarij. Põ-
ficatus noſtri. Anno ſecundo Nulli ergo omino
hominũ liceat hãc paginã noſtre abſolutio
nis approbationis ⁊ cõmunitionis infrin-
gere vel ei auſu temerario cõtraire. Si q̃s
autẽ ⁊c. Datũ Rome apud ſanctũ petrum
Anno incarnationis dñice milleſimo quin
genteſimo ſeptimo. Idus octobris. Ponti-
ficatus noſtri. Anno quarto.

¶ Qualiter Innocenti⁹ quartus conce-
dit miniſtro generali ordinis vt poſſit viſi
tare ⁊ corrigere fratres qui morantur i ob
ſequijs aliorum.

Innocẽtius eps̃ ſeru⁹ ſeruorũ
dei. Dilecto filio mi
niſtro Generali ordinis fratruz minorum
Salutẽ et ap̃licã benedictionẽ. Cũ ſicut te
accepimus intimante nonnulli ex fratri-
bus tui ordinis qui de ſuperioris licentia

in aliorũ obſequijs cõmorant̃ exemptos ſe a tua iuriſdictiõe credẽtes talia plerũqꝫ ꝓpetrant per q̃ detrahit̃ ordini ⁊ ſcãdalũ inde generat̃: nos tuis ſupplicatiõibꝰ inclinati preſentiũ tibi auctoritate cõcedimꝰ vt vniuerſos fratres q̃ morãtur in obſeqꝫs aliorũ illis dũtaxat exceptis q̃ ſũt vel fuerint ad legatoꝝ ap̄lice ſedis ſeruitia deputati libere valeas viſitare corrigere amouere ac alios eis ſubſtituere ꝓut ſcꝫ deũ videris expedire. Non obſtãtibꝰ q̃buſcũqꝫ lr̃is ſeu indulgẽtijs ſedis ap̄lice ꝑ quas id valeat ĩpediri. Cõtradicẽtes ꝑ cenſurã eccl̄iaſticã appellatione poſpoſita cõpeſcendo. Datuꝫ Lugduni decimo ſeptimo kalẽdas ſeptembris. Pontificatus noſtri Anno quarto.

¶ Honorius terciꝰ inhibet ne quis frater ꝓfeſſus fiat ante annũ probationis cõpletũ. Et determinat ꝙ nulli fratri facta ꝓfeſſione in iſto ordine liceat exire vel retro aſpicere: exeũtẽ vero nemini liceat retinere. Et ꝙ prelati cõtra tales exeũtes poſſunt ꝑ cẽſuras ꝓcedere ⁊c. Datũ tp̄e ſancti frãciſci ante regule confirmationẽ ⁊ in ſcd̃o capitulo regule allegata ⁊ confirmata.

HOnorius epiſcopꝰ ſeruus ſeruorũ dei. Dilectis filijs Fratri frãciſco ⁊ alijs prioribus ſeu cuſtodibꝰ minoꝝ fratrũ. Salutẽ ⁊ apoſtolicam benedictionem Cũ ſecundũ conſiliũ ſapientis nichil ſit ſine conſilio faciẽdũ ne poſt factũ penitudo ſequatur expedit cuilibet celſioris vie propoſitũ aggreſſuro vt precedãt palpebre greſſus vires ꝓprias diſcretiõis moderamine metiendo ne ſi qđ abſit altiora ſe querẽs in cõmotiõne dederit pedẽ ſuũ retro reſpiciat in ſalis infatuati ſtatuã cõuertendus ꝓ eo ꝙ ſui ſacrificiũ quod fuerat oblaturus ſale ſapiẽtie nõ cõdiuit. Sicut eñ ſapiens deſipit ſi nõ feruet ſic feruẽns cõfundit̃ ſi nõ ſapit. Quare pene in oi religionis ordine eſt ꝓuide ſtatutũ vt regulares obſeruãtias ſuſcepturi certo tp̄e ip̄as probẽt ⁊ probẽtur ĩ eis ne ſit locꝰ de cetero penitudini q̃ã non poteſt leuitatis occaſio excuſare. Auctoritate vobis preſẽtiũ inhibemꝰ ne aliquẽ ad ꝓfeſſionẽ veſtri ordinis niſi ꝑ annũ ĩ ꝓbatione fuerit admittatis. Poſt factam vero profeſſionẽ nullꝰ fratrũ ordinẽ veſtrũ relinquere audeat nec relinquẽtẽ alicui ſit licitũ retinere. Inhibemꝰ etiã ne ſub habitu vite vr̃e liceat alicui extra obediẽtiã euagari. ⁊ pauptatis veſtre corrũpere puritatẽ. Qꝫ ſi qui forte preſũpſerit liceat vobis ĩ fratres ipſos donec reſipuerint cenſurã eccleſiaſticam exercere. Nulli ergo oĩno hoĩm liceat hanc paginam nr̃e inhibitionis ⁊ cõceſſionis infringere vel ei auſu temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc attẽptare preſumpſerit indignationẽ omnipotẽtis dei ⁊ beatorũ petri ⁊ pauli ap̄loꝝ eius ſe nouerit incurſurũ Datum apud viterbiũ decimo kalendas octobris. Pontificatꝰ nr̃i anno quĩto.

¶ Innocẽtius papa quartꝰ concedit ne fratres nr̃i ab ordine eiecti vel egreſſi poſſint trãſire ad ordines beati auguſtini templariorũ ⁊c. bene tñ ad alios ordines.

INnocentius epiſcopus ſeruus ſeruorũ dei. Dilectis filijs miniſtris Generalibus ⁊ prouincialibus ordinis fratrũ minoꝝ. Salutem ⁊ apoſtolicã benedictionẽ. Paci ⁊ trãquillitati veſtre paterna volẽtes imposterũ ſollicitudie ꝓuidere vt eiectis de vr̃o ordine vel egreſſis qui receptione in eodẽ ordine ſuis exigẽtibus culpis reddiderũt ſe indignos trãſcẽdi ad alios ordines approbatos preterqꝫ ad beati auguſtini templarioꝝ hoſpitaliorũ ⁊ alioꝝ religioſorũ arma portãtiuꝫ ad vitandã occaſionẽ euagandi cũ vr̃is teſtimonialibus litteris auctoritate nr̃a licẽtiã plenã de fratrum noſtrorũ cõſilio concedimus auctoritate preſentiuꝫ facultatẽ: diſtrictuis inhibẽtes ne tales aliter ad aliuꝫ ordinem trãſire vel aliqui eos recipere ſeu retinere p̄ſumant abſqꝫ licẽtia ſedis ap̄lice ſpeciali faciẽte de preſẽtibus mentionem. Nulli ergo oĩno hoĩm liceat hanc paginã nr̃e cõceſſionis ꝓhibitiõis ⁊ ꝯſtitutiõis infrigere vel ei auſu temerario cõtraire. Si quis ⁊c. Datũ lugduni decimo ſeptimo kalẽdas ſeptẽbris. Pontificatus nr̃i Anno quarto.

¶ Innocentius papa quartus ꝯcedit ꝙ fratres eiecti ab ordine vel motu proprio egreſſi nõ poſſint audire ꝯfeſſiões predicare ⁊c. niſi ſedis ap̄lice auctoritate trãſeãt.

INnocentius epiſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei. Dilectis filijs generali ⁊ vniuerſis ꝓuincialibus ordinis fratrũ minoꝝ. Salutẽ ⁊ ap̄licã bñdictionẽ. Iuſtis petẽtiũ deſiderijs dignũ ẽ nos facilẽ p̄bere ꝯſenſũ ⁊ vota q̃ a rõis tramite nõ diſcordãt effectu ꝓſequẽte cõplere. cũ ſicut igr̃ ex ꝑte vr̃a fuit ꝓpoſitũ corã nobis aliq̃ a vr̃is ſacris collegijs ipſoꝝ culpis exigẽtibꝰ q̃dã onꝰ obediẽtie temeritate ꝓpᷓa deponẽtes q̃ſi pulli onagri vitã velint ducẽ abſqꝫ iugo ac ĩdẽ extra clauſtra vr̃i ordis

peruagãtes p̃dicationũ ↄfeſſionũ ⁊ docẽdi
officia exercere p̃ſumũt i ſuaꝝ aiaꝝ diſpẽ
diũ ⁊ ſcandalũ plurimoꝝ. Nos vr̃is preci-
bus iclinati ne predicti quos ab ordine ꝓ
ſuis culpis ꝑ vos expelli cõtigerit vl' egreſ
ſi fuerint ꝓprio ſuo motu predicare ſeu cõ
feſſiones audire ſeu docere preſumant ni-
ſi de nr̃a vl' vr̃a licẽtia ad aliũ trãſierint or-
dinẽ diſtrictius inhibem⁹. Qꝫ ſi forte ↄtra
inhibitionẽ aliud fuerit temere attẽptatuꝫ
liceat vobis in ipos excõis ſentẽtiã ꝓmul-
gare. Nulli ergo oĩno hominũ liceat hanc
paginã nr̃e ĩhibitiõis infringere vel ei au
ſu temerario ↄtraire. Si qͦs aũt ⁊c. Datum
lugdũni ſexto idus ſeptembrꝫ. Pontifica-
tus noſtri Anno quarto.

❡ Idẽ innocẽtius quart⁹ p̃cipit archiep̃is
⁊ ep̃is p̃latis vt fratres apoſtatas cũ fue-
rit reqͥſiti denũciẽt ⁊ faciãt illos publicari
⁊ ꝙ nulli poſt votuꝫ ſolẽne licet reſilire ⁊c.

Innocẽtius ep̃s ſeru⁹ ſeruoruꝫ
dei Venerabilib⁹ fratrib⁹ Archi
ep̃is ⁊ ep̃is ⁊ dilectis filijs. Ab-
batib⁹ priorib⁹ Archidiaconis decanis et
alijs eccl'iarũ p̃latis ad qͦs lr̃e iſte ꝑuenerit
Salutẽ ⁊ apoſtolicã bñdictionẽ. Fratrũ mi
noꝝ cõtinẽt inſtituta vt ad profeſſionẽ ſui
ordinis niſi ꝑ annũ in ꝓbatione fuerit nul
lus addimittaꝛ ne forte altiora ſe querens
retro tandẽ reſpiciat tãq̃ i cõmotionẽ dede
rit pedẽ ſuũ. Sꝫ ⁊ nulli eiuſdẽ ordinis fra-
trũ poſt factã profeſſionẽ licet ordinẽ ipm
relinqͥre nec relinquẽtẽ alicui retinere Noſq̃
miniſtris ⁊ cuſtodib⁹ fratrũ ipoꝝ cõceſſim⁹
vt in diſcedẽtes donec reſipuerit eccleſiaſti
cã exercerẽt cenſurã qꝛ cũ ꝓbati fuerint nul
lus locus eſt penitudini quã alias poſſit le
uitatis occaſio excuſare. Nũc autẽ nõ ſine
admiratione referim⁹ ꝙ ſicut relatũ eſt no
bis cũ p̃dictos miniſtri et cuſtodes taliter
diſcedẽtes excõicationi ſubijciũt hos aliq̃
vr̃m tãq̃ excõicatos vitare nõ curãt. Unde
illi magis obſtinati cõtigit ⁊ dictorũ fratrũ
ordinẽ ⁊ religionẽ ifamari. Quia ꝟo ⁊ ſi vni
uerſis liberũ ſit arbitriũ in vouẽdo nec ne-
ceſſitas i vota locũ hẽat ſed voluntas: vſq̃
adeo tñ ſolutio ẽ neceſſaria poſt votũ vt ſi-
ne ꝓprie ſalutis diſpẽdio alicui reſilire nõ
liceat ab hijs q̃ ſpõte vl' ſolẽpniter repromi
ſit. Quare nemo mittẽs manũ ſuã ad ara-
trũ ⁊ reſpiciẽs retro apt⁹ ẽ regno dei. Ana
nias ⁊ ſaphira qͥ abire retrorſũ ſctõ ſpũi mẽ
tiẽtes a ↄſpectu apoſt[illegible]oꝝ p̃ncipis mortui
ſcribũtur ſucceſſiue delati. Uniuerſitatẽ ve
ſtrã monem⁹ ⁊ exhortamur. In dño ꝑ apo-
ſtolica vobis ſcripta mãdãtes: quaten⁹ ne
qͦs vr̃z vñ qͦs in pctis moriaꝛ ⁊ ordo hmõi
detractioni ſubiaceat ſit occaſio: diſceden
tes poſt ꝓfeſſionẽ factã ab eis ſm p̃dicta il
li⁹ ordinis iſtituta p̃ſertim excõicationi no
tatos ab ipis euitetis oĩno: quos etiã cũ ab
eiſdẽ miniſtris ⁊ cuſtodib⁹ fueritis reqͥſiti
excõicatos nũciare curetꝫ: vt cũ demũ ſe co
gnouerint iter hoies ac hũano carere ſolatio
ad ſuũ ordinem ad reddẽdũ deo votũ qͦd in
eius ſuſceptiõe denouerãt reuertãꝛ. Datũ
lugd uni octauo kalendas maij. Pontifica-
tus noſtri. Anno quarto.

❡ Innocẽti⁹ papa quart⁹ cõcedit ꝙ apo
ſtatas nr̃i ordinis poſſum⁹ excõicare liga
re capere incarcerare ⁊c.

Innocẽtius ep̃us ſeru⁹ ſeruoꝝ
dei. Dilectis filijs
gñali ⁊ prouintialib⁹ miniſtris ac cuſtodi-
bus ceteriſq̃ fratrib⁹ ordinis fratrũ mino
rũ. Salutẽ ⁊ apl'icã bñdictionẽ. Prouiſiõis
nr̃e cupim⁹ ꝑuenire ſubſidijs vt ſẽꝑ i meli⁹
deo ꝓpiciãte ꝓficiat ⁊ ſi qͥd obſtare dinoſ-
ſcitꝛ ſollicite corrigaꝛ. Uos itaq̃ qͦs in diui-
ni amore nois vigiles delectat extirpare vi
cia ⁊ plãtare ꝟtutes: vt apoſtatas vl' iſolen
tes vr̃i ordĩ niſi vr̃is ſalutarib⁹ monitis acqͥe
ſcãt excõicare ligare/capere/carceri man
cipare/ſi videbiꝛ expedire poſſitis auctori
tate p̃ſentiũ cõcedimus facultatatẽ. Datũ
lugduni. Põtificat⁹ noſtri. Anno ter[illegible]io.

❡ Clemẽs papa quart⁹ p̃cipit tacite ꝓfeſſos
in ordie frm minoꝝ nouitios ad ſcl'ꝫ reuer
tẽtes cõpelli aliquã religionẽ intrare.

Clemens ep̃s ſeru⁹ ſeruoꝝ dei.
Ad ꝑpetuã rei mẽoriã
Uenerabilib⁹ archiep̃is ⁊ ep̃is. Ex ꝑte di-
lectorũ filioꝝ miniſtroꝝ ordis fratrũ mino
rũ fuit ꝓpoſitũ corã nobis ꝙ nõnulli noui-
tij domoꝝ eiuſdẽ ordis ꝓcurãte hũani ge-
neris inimico ad ſeculũ reuertũtur quoruꝫ
qͥdã matrimonia ↄtrahũt qͥdam ad eccl'ias
⁊ bñficia eccleſiaſtica q̃ primitus habuerãt
reſtitui ſe ꝓcurãt ſeu alias in ſcl'o d[illegible]pna-
biliter euagãtur in aiaꝝ ſuaꝝ ꝑiculũ ⁊ plu
rimoꝝ ſcãdalũ cõmuis ꝑ hitũ eiuſdẽ ordinis
q̃ dari ꝓfitẽtib⁹ cõſueuit quẽ ipi ſpõte ac vo
lũtarie receperũt ⁊ alia apparuerit euiden
ter ꝙ voluerint hmõi religiõis vitã imita-
ri ⁊ ſub religiõe dño ꝑpetuo deſeruire Quare
dicti miniſtri de eoꝝ ſalute ſolliciti hũiliter
ſupplicarũt vt ꝓuidere ſuꝑ hoc miſericor-
diter ꝓcuraremꝰ. De vr̃a igiꝛ diſcretione
plenã i dño fiduciã hñtes vob ꝑ apl'ica re-
ſcripta diſtricte p̃cipiẽdo mãdam⁹ quaten⁹
ſi ita ẽ dictos nouitios vt ad eũdẽ ordinẽ vl'

ad alium debeant ſe transferre monitione premiſſa ꝑ cenſurā eccleſiaſticā appellatione remota cogatis cū a predictis miniſtris vel fratribus ſui ordinis fueritis requiſiti Datum viterbij ſecūdo kalendas ſeptembris Pontificatus noſtri Anno tertio.

¶ Nicolaus quartus prohibet fratribꝰ minoribus eūtibus ad alios ordines licentia petita vel nō petita ne poſſint habere prelaturaꝫ vel adminiſtrationem.

Nicolaus epiſcopus ſeruus ſeruorū dei Dilectis filijs Generali et prouincialibus miniſtris ac vniuerſis fratribus ordinis fratrū minorum Salutē ⁊ apoſtolicā benedictioneꝫ In vr̄i ordinis regula ꝑ ſedē apoſtolicā cōfirmata inter cetera continetˀ ꝙ eā profeſſis de ipſa egredi nullomodo licebit nec vobis licētiandi ⁊ abſoluēdi ab ordine ipſo poteſtas tribuitur ex regula p̄dicta ſꝫ nōnulli ordinis veſtri fratres poſt factā in ip̄o profeſſionē ab eis infirmitate mētita et alijs confectis mēdatijs ac ꝑ malignitatis aſtutias occaſionibus varijs adinuētis ⁊ ambitionibus creſcētibus in eiſdē a ſupioribus ſuis iterdum exeundi de ordine ip̄o licentiā poſtulāt eandēq; obtinēt ab eiſdē: interduꝫ vero illicētiati exeunt de eadē ad alios cōuolantes in quibꝰ dignitates p̄laturas et officia aſſumūt: nō ſine proprie ſalutis diſpēdio et derogatione nō modica honeſtati ordō memorati. Nos itaq; volētes huic morbo cōgrue medele remediū adhibere ac aiarum obuiare ꝑiculis et euagādi materiā amputare/ auctoritate apoſtolica ſtatuimꝰ et etiaꝫ ordinamus vt fratres veſtri ordinis qui poſt ꝓfeſſionē ab eis in ipſo ordine factaꝫ ad quoſcūq; ordines profeſſiōis cuiuſlibet petita vel nō petita obtenta vel non obtēta a ſuis ſupioribꝰ licētia immediate vel ꝑ aliū ſeu alios ordines mediate tranſiuerūt iam vel trāſiuerint in ordine ſiue in ordinibus ad quē vel ad quos trāſitū habuerint aut eos i poſterū habere cōtigerit vel etiā extra illos ad nullam oīno adminiſtrationē vel officiū curā aiarū habētia nec etiaꝫ ad aliq̄ dignitatem vel prelaturā ſeu ꝑſonatū quoquomō poſſint aſſumi abſq; apoſtolice ſedis ſpeciali ⁊ expreſſa licētia ꝑ ipſius ſedis patētes lr̄as cōcedēda facientes plenā certā ⁊ determinatā de ſtatuto ⁊ ordine hmōi mētionē Nos eīm nichilominus ex nūc irritū ⁊ inane decernimꝰ ſi ſecus in hac ꝑte fuerit attemptatū. Nulli ergo oīno hoīm liceat hāc paginā nr̄i ſtatuti ordinatiōis ⁊ cōſtitutiōis īfringere vl' ei auſu temerario ꝯtraire. Si q̄s aūt hoc ⁊c̄. Datū Rome ſcō oidꝰ Maij pōtificatus nr̄i. Anno primo.

¶ Q; nec dn̄i aliq̄ nec Cardinales aut alij p̄lati teneāt ſecū fratres ꝓ capellanis ⁊c̄: Et de auctoritate generalis ⁊ prouicialiū miniſtroꝝ ſuper tales Martinꝰ quintꝰ

Martinus ep̄s ſeruus ſeruoꝝ dei Ad perpetuam rei memoriā. Debitū paſtoralis requirit officiuꝫ vt circa obſeruantiam regularē religionū quorūlibet intēdentes ne viris religionem profeſſis a p̄ceptis ⁊ obſeruantia ſui ordinis deuiādi aut euagādi detˀ occaſio de remedio ꝓuideat oportuno. Nuꝑ ſiquidē cū ex ꝑte generalis miniſtri ordinis minoruꝫ nobis expoſitū fuerit ꝙ nos varijs ꝑſonis tā archiep̄is/ epiſcopis ⁊ alijs p̄latis q̄ ducibus principibus ⁊ diuerſi dn̄is temporalibus ac etiā venerabilibus fratribꝰ noſtris ſancte Romane eccleſie Cardinalibꝰ certas facultates et licētias cōceſſimus de recipiendo ⁊ retinēdo ad ſua ſeruitia et in ſuos capellanos vnū vel plures ex fratribus dicti ordinis: ꝙ q; preterea ipſi fratres ſic recepti ſuis ſuperioribꝰ inobediētes et rebelles exiſtūt et cauſam euagādi exinde aſſequūtur: ꝑ loca varia abſq; vllo obediētie vinculo diſcurentes in aiaꝝ ſuaꝝ ꝑiculuꝫ ⁊ dicti ordinis infamiā ⁊ iacturā. Nos cupiētes vt ipſi fratres altiſſimo famulentur ſm eoꝝ regularia inſtituta oēs ſingulas hmōi licētias facultates et cōceſſiones ꝑ nos ac illos qui olim pro romanis pontificibus ſe geſſerūt ſupradictis et q̄buſcūq; alijs ꝑſonis quacūq; eccleſiaſtica vel mundana dignitate fulgētibus ſub quauis forma vel expreſſiōe ꝟborū cōceſſas ⁊ factas etiaꝫ ſi de eis earūq; totis tenoribus ac de verbo ad verbuꝫ p̄ntibus plena ⁊ expreſſa eſſet mētio faciēda auctoritate apoſtolica tenore preſentiū reuocamus caſſamꝰ et irritamꝰ ac pro īfectis nulliuſq;/ haberi aut eſſe volumus roboris vel momēti. Decernentes ac etiā auctoritate ſimili ſtatuētes ꝙ nulla ex ꝑſonis p̄fatis aliqueꝫ fratrē dicti ordinis ad ſua detinere ſeruitia aut in ſuū capellanū exceptis p̄fatis cardinalibꝰ bus quoꝝ quilibet vnū tantūmodo ex ipis fratribꝰ in ſuū capellanū recipiēdi ⁊ retinēdi licentiaꝫ elargimur retinere poſſit ⁊ habere quolibet in futurū. Nos eīm generali et prouincialibus miniſtris p̄fatis contra hmōi fratres ⁊ capellanos inq̄rendi ⁊ procedēdi ac ipſos ad loca ſui ordinis ⁊ regularē obſeruantiā reuocādi ac contra facientes caſtigādi ⁊ puniēdi ſm eorū regularis

inſtituta dictis cõceſſionibus ⁊ aliis in con
trariũ editis nõ obſtantibus quibuſcũq /ple
nariã facultatẽ concedimus ac etiã pote-
ſtatẽ. Decernẽtes irritũ et inane quicquid in
contrariũ a quoq quauis auctoritate ſcię̃
ter vel ignorãter attẽptatũ forſan ẽ hacte
nus vel in poſterũ cõtigerit attẽptari. Nulli
ergo oĩno hoĩm liceat hãc paginã nr̃e reuo
cationis/caſſationis/irritatationis/volũ-
tatis/cõceſſionis/cõſtitutionis infringere
vel ei auſu temerario ↄtraire. Si quis aũt ⁊c̃.
Datũ rome apud ſãctos apoſtolos ſeptimo
kalẽdas Junij Pontificat⁹ nr̃i Anno tercio
decimo Poggius. C. dereate.

¶ Qz generalis poſſit deſtituere miniſtros
auctoritate apoſtolica ſuffultos.

Urbanus epiſcopus ſeruus ſer-
uorũ dei. Dilecto filio
Henrico ordinis fratruz minorũ Generali
miniſtro. Salutẽ et apoſtolicã bendictionẽ
Iniũctum nobis licet imeritis apoſtolatus
officiũ nos crebro ſollicitat ⁊ inducit vt ob-
ſeruãtia regularis nr̃is tẽporib⁹ augeat̃ ꝙ
q illis q cõceſſa licẽtia abutũtur ſic oportu
nis remedijs o[..]uet̃ ne quib⁹ pẽſſendo ſa-
lutis accõmoda afferre tenet̃: modeſtie fre
no laxato diſpẽdia ⁊ grauamina ꝓcurẽt aut
poſſit inferre Sane nup ad nr̃z nõ ſine diſpli
centia ꝑuenit auditũ ꝙ nõnulli miniſtri ꝓ-
uintiales ordis tui ꝑ ſedẽ apoſtolicã depu
tati aliquoꝝ in hac ꝑte ſuoꝝ cõplicũ ſufful
ti potẽtia nõ iuxta obſeruãtiã regularẽ ac
inſtituta ordinis p̃dicti: ſed tirãnice ac ma
liuole prouincialatus officia ꝑ ſedẽ apoſto
licã eis decreta exercere nõ verẽtur. Unde
vigor regularis non mediocriter lenteſcit
hmõi ⁊ in eodẽ ordine ſcandala ſuſcitãtur
vt plurimũ ac etiã aiaꝝ diſpẽdia ꝓcurant̃
Nos volẽtes huic morbo vt tenemur ↄgruo
ſubuenire antidoto/ac trãſgrediẽtiũ auſ⁹
hmõi refrenare/tibi i hmõi: ⁊ quoſcũq ali-
os miſtros ꝓuītiales dicti ordinis etiã ſi
fuerit ꝑ eãdẽ ſedẽ deputati ac deputãdi q̃
officia p̃dicta iuxta obſeruãtiã ⁊ iſtituta p̃-
dicta ⁊ alias debite nõ exercuerit: aut cir-
ca illa negligẽtes extiterit ſeu remiſſi ꝓuia
ratione quotiẽſcũq tibi videbitur ⁊ opor-
tunũ extiterit auctoritate nr̃a deponendi ⁊
deſtituẽdi ⁊ alios eiuſdẽ ordinis ꝓfeſſores
ſciẽtia ⁊ vita approbatos in regulari obſer
uãtia hmõi ⁊ lege dñi eruditos loco depo-
ſitoꝝ ſeu deponẽdoꝝ ꝑ te p̃dictoꝝ in predi
ctis ꝓuintijs in ꝓuinciales miniſtros ſm̃
morẽ ordinis p̃dicti cõſtituẽdi ⁊ deputãdi
Super quib⁹ etiã tuã ↄſcientiã oneramus
Qui quidem deputandi omia ⁊ ſingula ge
rere exercere ꝓſequi et facere poſſint q̃ ad
ꝓuincialat⁹ hmõi ꝓuincie ſeu ꝓuinciaruz
ſpectat officiũ ⁊ q̃ ꝓuinciales miniſtri earũ
dẽ ꝓuintiaꝝ qui fuerũt ꝓ tempore gerere
exercere ⁊ ꝓſequi ⁊ facere licite potuerunt
ſeu etiã poterunt: ſeu etiã debuerũt. Ac mã
dandi vniuerſis ⁊ ſingulis quoꝝ intereſt vt
eiſdẽ miniſtris ꝓuīcialib⁹ quos deputaue
ris. in his q̃ ad hmõi ꝓuintialatus ſpectãt
officiũ plene pareãt ⁊ intendãt. Contradi-
ctores quoq ⁊ rebelles cẽſura eccleſiaſtica
et alias iuxta inſtituta p̃dicta cõpeſcendi
auctoritate predicta vſq ad nr̃m benepla
citũ plenã ⁊ liberã tenore p̃ntium concedi
mus facultatẽ. Nos eñi penas ⁊ ſentẽtias
quas rite tuleris in rebelles faciemus au-
ctore dño vſq ad ſatiſfactionem cõdignaz
inuiolabiliter obſeruari. Datũ luce quarto
decimo kalendas ſeptembris Pontificat⁹
nr̃i. Anno decimo Oldradus. v. Gregorij ꝓ
Armando in. v. de piſtorio.

¶ Eugenius quartus reponit oẽs ⁊ ſingu
los fratres ordinis minorum preſertim cõ
uẽtus ſancti ſpũs in termino muri veteris
de tullio ⁊ pariſieñ qui p̃textu priuilegioꝝ
vniuerſitati pariſienſi conceſſorũ ſe de cor
pore ſtudij eſſe dicẽtes ab obĩa miniſtroꝝ
et aliorũ officialiũ ordinis ſe retrahere co
nãtur et alios quoſcũq cuiuſcũq conditio
nis ⁊ grad⁹ exiſtãt eorũq cõuentus dom⁹
et loca vbicũq cõſtituta ſub obediẽtia: ⁊ iu-
riſdictiõe gñalis miniſtri ⁊ alioꝝ ab eodez
deputandorũ miniſtrorum iuxta regule ac
ꝓfeſſionis ſue ⁊ ſtatutorũ ordinis formaz.

Eugenius epiſcopus ſeruus ſer
uoꝝ dei Dilecto filio
Fratri Guillermo de caſali ſacre pagine
profeſſori ordinis minoruz generali mini-
ſtro. Salutẽ ⁊ apoſtolicã benedictionẽ. Ad
ea que religionis augmẽtũ religioſorumq
ordinũ cõſeruationẽ cõcernunt intẽdentes
illa libẽter fauore ꝓſequimur oportũo Sane
cũ ex inſtitutiõe regule bti Frãciſci vniuer
ſi eiuſdẽ ordinis fratres vnũ ex fratribus
dicte religionis teneant̃ ſemꝑ habere ge-
neralẽ miniſtrũ ⁊ illi firmiter obedire et fi-
de digna relatione intellexerim⁹ quoſdam
dicti ordinis cõuẽt⁹ pretẽtis quibuſdã pri-
uilegijs alijſq excuſationib⁹ preſertim cõ-
uentum ſancti ſpiritus in termino muri ve
teris in valle que dr̃ de tullio dicte valenti
nenſis: et iuxta dicti ordinis morez prouin
tie arragonie ſe ab tua obedientia ſubtra-
here ꝓut idẽ cõuentus certo tempore ſub-
traxit atq de cõuentu pariſieñ intellexeri
mus ꝙ nonnulli in eo degentes pretextu

priuilegiorū apoſtolicorū vniuerſitati pariſieñ cōceſſorū ſe de corpore ſtudij eſſe dicētes ab miniſtrorū ⁊ aliorū officialiū ipſi⁹ ordinis obediētia ſe retrahere cōnētur: decenſq; et rationabile exiſtimemus nullum fore q̄ a regula tam ſalubriter inſtituta et quaꝫ oēs tenētur obſeruare ſe ſubſtrahat Idcirco omēs et ſingulos dicti ordinis fratres cuiuſcūq; gradus ⁊ cōditionis exiſtāt et quibuſcūq; noībus cenſeantur eorūq; cōuētus domos ⁊ loco vbicūq; cōſtituta. Nec non pſonas ipoꝝ vbicūq; reperiātur vł in ſuis cōuentibus ⁊ locis: vel extra ⁊ preſertim cōuentus p̄dictos ſancti ſpūs in termino muri veteris ⁊ pariſieñ obedientie ſubiectioni ⁊ iuriſdictioni tue ſecundū formaꝫ regule et pfeſſionis ipoꝝ ſtatutorūq; einſdē ordinis tā a pontificibus romanis q̄ꝫ a generalibus emanatoꝝ ſubmittentes plenariā tibi ⁊ p te deputādis obedientiaꝫ in cunctis iuxta p̄dictam regule formā exhibere volum⁹ et p̄ſentiū tenore mandam⁹. Conſuetudinibus quibuſcūq; ⁊ priuilegijs apoſtolicis cuicūq; vniuerſitati collegio vł perſonis pticularibus ſub quacūq; verborū forma cōceſſis. Et de q̄bus etiā de verbo ad v̄bum faciēda eſſet mētio ſpecialis. Indultis etiā preſertim benedicti tercijdecimi in ſua obedientia noīati que q̄ntuꝫ ad hoc tantuꝫ ceteris imunitatibus p̄dicto cōuentui ſancti ſpūs reſeruatis caſſam⁹ ⁊ reuocam⁹. Ceteriſq; in cōtrariū faciētib⁹ nō obſtañ quibuſcunq;. Tibi nichilomin⁹ et p te deputandis oēs ⁊ ſingulos ſupradictos obedire recuſantes ⁊ contradictores quoſcunq; p cenſurā eccleſiaſticā ⁊ alia iuris remedia appellatione poſtpoſita compeſcendi auctoritate et tenore ſimilibus licentiā poteſtatēq; plenariam cōcedētes. Inuocato etiā ad hoc ſi op⁹ fuerit auxilio brachij ſecularis. Nulli ergo oīno hominuꝫ liceat hanc paginam noſtre ſubmiſſionis / voluntatis / mandati / caſſationis / reuocationis / ⁊ conceſſionis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis ⁊c̄. Datum bononie. Anno Incarnationis dñice Milleſimo quadringenteſimo triceſimo ſeptimo quīto Idus Januarij. Pontificatus noſtri. Anno ſeptimo. Jo. de Monte cinere.

¶ Exemptio fratrum minorum ab ordinarijs. Et auctoritas generalis miniſtri ſup totum ordinem et quoſcunq; eiuſdem ordines fratres et eorum liberam correctionē viſitationem ⁊ punitionem etiam quacūq; auctoritate apoſtolica qualitercunq; exemptos. Nicolaus quintus.

Nicolaus epiſcopus ſeruus ſeruorū dei. Ad ppetuaꝫ rei memoriā. Et ſi cūctoruꝫ fideliū quoruꝫ licet imeriti ex ſupmi pōtificatus officij curā gerim⁹ ſtatu ſalubriter dirigēdo noſtre ſollicitudinis ptes libēter adhibeam⁹: ad ordinē tñ fratrū minorū eo ſpecialius nr̄e mentis oculos flectimus quo ex illo fruct⁹ vberes in agro dñico continuo prouenire cōſpicim⁹ ⁊ vt oīm aduerſantiū ab eis adēptis anfractibus cū pacis dulcedine ⁊ q̄etis amenitate ſub regulari habitu in mandatis dñi valeant libētius gloriari. Exhibita ſiquidē nobis nup pro pte dilecti filij agneli de peruſio miniſtri gñalis ⁊ fratruꝫ dicti ordinis petitio cōtinebat. Qꝫ licet ipſi fratres ipoꝝq; domus ⁊ loca p ſpeciale ſedis apoſtolice p̄uilegiuꝫ ab omi iuriſdictione ⁊ ſupioritate quorūcūq; ordinarioꝝ ſint exēpti pariter ⁊ imunes ⁊ dūtaxat Romano pontifici ac ſedi apoſtolice imediate ſubiecti exiſtāt. Nichilomin⁹ nōnulli archiepiſcopi: epi eorūq; vicarij ſiue alij locoruꝫ ordinarij in diuerſis mūdi ptibus ⁊ preſertim in hyſpanie ⁊ legionis regnis conſiſtētibus eoſdē fratres moleſtare pturbare inquietare / capere / carcerare / ac de eorū domibus inuitos expellere ⁊ detinere preſumūt in graue ipoꝝ archiepiſcopoꝝ: ⁊ epoꝝ ac alioꝝ ordinatoꝝ hmōi aiaꝝ piculuꝫ: dicte ſedis ptēptū / ac fratrū ⁊ ordinis p̄dictoruꝫ dāpnū ⁊ p̄iudiciū ⁊ ſcandalū pluri morum: quare p pte miniſtri ⁊ fratrū p̄dictorū nobis fuit hūiliter ſupplicatū: vt ſup hoc eis prouidere de oportuno remedio dignaremur. Nos igit̄ illo volētes eiſdeꝫ miniſtro et fratribus p̄ſidio ſubuenire qd̄ hmōi pſonaꝝ p̄ſumptio retundat̄: ⁊ eiſdē archiepis epis ⁊ officialib⁹ ⁊ alijs ordinarijs antedictis precludat̄ aditus ſīlia cōmittēdi hmōi ſupplicationibus inclinati auctoritate apoſtolica p̄nti irrefragabili cōſtitutiōe ſtatuimus ⁊ mādamus q̄ nulla pſona cuiuſcūq; dignitatis ſtatus gradus vel ꝯditionis exiſtat de cetero eoſdē fr̄es moleſtare / pturbare capere carcerare / vel de eoꝝ domib⁹ in antedictis inuitos expellere quoquomodo p̄ſumāt. Qꝫ ſi forſan quiſpiā ꝯtra hāc nr̄am ꝯſtitutionē temere venire p̄ſūpſerit et ab ipſis fratribus monit⁹ a p̄miſſis reſipiſcere q̄quomō ꝯtēpſerit excōicatiōis penā ipo facto incurrat. Et nichilomin⁹ ne eiſdē fratribus delinquendi tacite concedi videatur ipunitas aut occaſio malignādi miniſtro gñali dicti ordinis pro tempore exiſtēti cōcedim⁹ q̄ omēs ⁊ ſingulos fratres ſiue

in monaſterijs monialiū ſiue in alijs domi
bus cōuentibus heremitorijs ⁊ locis dicti
ordinis cōmorātes. Etiā ab obediētia viſi
tatione et correctione dicti miniſtri ꝑ ſpe=
cialia ſedis apoſtolice indulta ſe exēptos
eſſe pter regule ſtatutorū dicti ordinis for
mā ptendētes (Non obſtantibꝰ quibuſcūq₃
priuilegijs exemptionibus indultis et litte
ris apoſtolicis eis eorūq₃ monaſterijs ſiue
domibus conuentibus locis pfatis ⁊ here=
mitorijs ꝑ nos vel ſedē apoſtolicā in gene
re vl' ſpecie cōceſſis de quibꝰ in nr̄is lr̄is ha
bēda eſſet mētio ſpecialis) iuxta cōſtitutio
nes ⁊ regularia inſtituta antiqua dicti or=
dinis corrigere/viſitare/punire/⁊ emēda=
re ac in criminibus grauioribus ſi res ipa
exegerit cū moderamine tn̄ torture ſubijce
re poſſit ⁊ valeat auctoritate apoſtolica te
nore pn̄tiū licētiā concedimꝰ ac pariter fa=
cultatē. Cōſtitutionibꝰ apoſtolicis ac dicti
ordinis iuramēto confirmatione apoſtoli=
ca vel quacūq₃ firmitate alia roboratis cō=
suetionibus vel ſtatutis ceteriſq₃ cōtrarijs
nō obſtantibꝰ quibuſcūq₃. Nulli ergo oīno
hominū liceat hanc paginā noſtrorū ſtatuti
mādati ⁊ cōceſſionis infringere vel ei auſu
temerario contraire. Si quis autem ⁊c.
Datū rome apud ſanctū petrū Anno incar
natiōis dn̄ice. Milleſimo quadringētesimo
quinquageſimo Decimo ſeptimo kalēdas
Februarij Pōtificatꝰ noſtri Anno quarto.
¶ Marcellꝰ. L. de corſialis ¶ Auctoritas
generalis miniſtri ſuꝑ inquiſitores.

Eugenius epūs ſeruus ſeruorū
dei. Dilecto filio ge=
nerali miniſtro ordinis fratrū minorū. Sa
lutē ⁊ apoſtolicā benedictionē. Ex iminēte
paſtoralis officij cura nobis ꝑtinere cogno
ſcimus vt inquiſitionē heretice prauitatis
ad tollēdos xp̄iane legis plerūq₃ ſuborien=
tes pnitioſos errores viris ydoneis cōmit
tamus. Cōſiderātes itaq₃ ꝙ tu quē ad di=
uerſas mūdi ꝑtes ſepiꝰ proficiſci contigit:
et cū magiſtris baccalarijs aliiſq₃ fratribꝰ
ordinis tui lr̄is moribus preſtātia atq₃ in=
genio ydoneis frequētius cōuerſaris at=
tēdēteſq₃ ex locoꝝ diſtātia in qͥbus aliquis
veniret inſtituēdus inquiſitor dicte here=
tice prauitatis ꝓpter cauſas plerūq₃ emer
gētes quibꝰ nō pōt repēte vt expediret per
ſedē apoſtolicā ꝓuideri. ⁊ ſilr cum aliquis
inquiſitor ex dignis cauſis deſtituēdus eſ=
ſe videretur multa mala ⁊ ſcandala ſubori
ri poſſēt anteq₃ ſedes apoſtolica cōſulatur
cognoſcētes integritatē vite litterarū ſciē
tiā ⁊ pſtantiā ingenij aliaſq₃ vtutes quibꝰ
altiſſimus te reddidit inſignitū ⁊ ſperātes
ꝙ quecūq₃ ad cōſtitutionē vel deſtitutionē
inquiſitorū heretice prauitatis hmōi tibi
ſalubria xp̄iane fidei ⁊ vtilia videbuntur
optima electione ⁊ conſilij maturitate pro=
ſequeris nō aduertens amicitiā aut odiū
vel aliquā paſſionē qͥbꝰ poſſis a veritatis
tis tramite deuiare tibi vt in quibuſcunq₃
locis ⁊ cōuētibus tue cure cōmiſſis: vbi no
ticiā fratrū tuorū vel informationē de ip=
ſorū ydiomate ⁊ vtutibus habeas inqͥſito
res hmōi heretice prauitatis ex dicto ordi
ne ꝯſtituere eligere/⁊ deputare. Et ſimili=
liter ipſos deſtituere/caſſare/⁊ amouere poſ
ſis ⁊ valeas. Non obſtañ conſtitutionibus
lr̄is aut īdultis apoſtolicis gn̄aliter vl' ſpe
cialiter cōceſſis etiā ſi de ipſis de verbo ad
verbū ſit mētio ſpecialis habenda. Et alijs
quibuſcūq₃ in cōtrariū faciētibꝰ vſq₃ ad no
ſtrū ⁊ ſedis apoſtolice beneplacitū/apoſto
lica auctoritate tenore pn̄tiū plenā et omi
modā cōcedimꝰ facultatē. Datū rome apō
ſanctū petrum. Anno incarnationis dn̄ice
Milleſimo quadrigēteſimo triceſimo ſcd̄o
Quarto kalēdas Maij Pontificatus nr̄i.
Anno ſcd̄o Ja. de langnſto. R. de valentia.

¶ Breue cōfirmatoriū conſtitutionū or
dinis reuocātiū prouiſiones ⁊ exemptiōes
quorūcūq₃ fratrū ab obediētia ⁊ cura mini
niſtrorū ⁊ cuſtodum ordinis exemptorum
et maxime ꝓ reformationibus cōuentuū
et fratrum ordinis fiendis.

Alexander papa ſextus Dilecte
fili Salutē et apoſto
licā benedictionē. Nuper attēdētes ꝙ fra=
tres minores ab illoꝝ ordinis ſanctiſſima
inſtitutione adeo deuiauerāt vt nulla illiꝰ
priſtine inſtitutionis norma apud eos vi=
gere videtur ac diuerſoꝝ regū ⁊ principiū
aliarūq₃ pluriū ꝑſonarū ſuꝑ hoc nobis pla
tis q̄relis aſſidue pulſati cupiēteſq₃ eūdē
ordinē ad verā illius ſemitā reduci ⁊ refor
mari: tibi ac miniſtris ⁊ vniuerſis fratribꝰ
dicti ordinis in ciuitate noſtra interameñ
capitulū gn̄ale eiuſdē ordinis iuxta illius
morē tūc celebrātibus ꝑ diuerſas noſtras
in forma breuis litteras mandauimus vt
ne iuxta regum ⁊ principum ac aliarū ꝑſo=
narū hmōi vota domꝰ ⁊ cōuētꝰ veſtros ad
verā vitā dicti ordinis fratrū de obſeruan
tia nūcupatorū redigere cogeremur domo
rū ⁊ cōuetuū eorūdē reformationi diligen
ti ſtudio intēderetis cōcedētes vobis. que
cūq₃ ſtatuta ⁊ ordinationes q̄ pro reforma
tiōe hmōi ac ſalubri dicti ordinis directio
ne expedire videritis edendi facultatē ac

deinde cum tu nomine huiuſmodi capituli
nonnulla ſtatuta ordinationes petitiones
ac regule veſtre declarationes ⁊ interpreta
tiones per vos ſuper hoc edita nobis reue
renter preſentaſſes nos venerabili fratri
Georgio epiſcopo Albaneñ p̄dicti ordinis
vice protectori ac dilecto filio noſtr ꝫ Anto
nioto tituli ſc̄te Praxedis preſbitero car=
dinalibus viue vocis oraculo dedimus in
mandatis vt ſtatutis et ordinatiōibus pre
dictis per eos diligenter viſis ⁊ mature ex
aminatis nobis illa referre curarent ⁊ cum
Gregorius epiſcopus et antoniotus cardi
nales predicti ſe illa omnia diligenter vi=
diſſe ⁊ examinaſſe atq̄ in ſalubrem eiuſdē
ordinis gubernationem ⁊ dictorum fratrū
animarum ſalutem cedere ⁊ exinde quere
las huiuſmodi obuiari nobis ſignificaſſēt
nos illa om̄ia ſicuti diligēter et mature di
ſcuſſa per eos auctoritate apoſtolica confir
mari approbari et concedi mandauimus
prout per eos confirmata ⁊ approbata fue
runt: ⁊ nos harum ſerie confirmamus ⁊ ap
probamus ⁊ perpetuis futuris temporibꝰ
inuiolabiliter obſeruari mandauimꝰ ⁊ mā
damus. Nos igitur volentes vt huiꝰ ſctiſſi
me reformationis opus nullatenus preter
mittatur: ſed ordo ipſe quem in viſceribus
gerimus caritatis in priſtinum ſplendorēʒ
et decus reducatur: tibi de cuius ſingulari
doctrina/religionis zelo/prudentia et pro
bitate plurimum in domino confidimus:
⁊ ad quem ſicuti ad eiuſdem ordinis gene
ralem miniſtrum dictorum fratrum corre=
ctio ⁊ reformatio pertinent auctoritate pre
fata tenore preſentium committimus ⁊ mā
damus vt per te vel alium ſeu alios ad id
idoneos et ſufficientes omnes et ſingulas
prouincias domos ⁊ conuentus predicti ⁊
alia illius: necnon ſancte clare ⁊ tercij ſan
cti franciſci de penitentia nuncupati ordiꝫ
loca et monaſteria per vniuerſum orbem
conſtituta cuiuſcunq̄ congregationis exi=
ſtant que tibi ſecundum regulam veſtram
vel eorum ſeu earum profeſſionem vel ali
as ſubiecta ſint ⁊ per te viſitari poſſint eo=
rumq̄ perſonas tam in capite ꝙ in mēbris
auctoritate noſtra viſites et iuxta ſtatuta
ordinationes declarationes huiuſmodi ad
veram ipſius religionis normā reformes
et reducas: illaſq̄ inuiolabiliter obſeruari:
ac omnia et ſingula alia facias/exerceas/
diſponas/⁊ exequaris que pro bona ipſius
ordinis gubernatione ac reformatione hu
iuſmodi tibi neceſſaria videbuntur et quo
modolibet oportuna. Contradictores quoſ

libet ⁊ rebelles per cenſuras eccleſiaſticas
eciam incarcerationis ac alia oportuna re
media/predicta auctoritate appellatione
poſtpoſita compeſcendo inuocato etiaꝫ ad
hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſecula=
ris. Super quibus omnibus liberam ⁊ om
nimodam tibi earundem tenore preſentiū
concedimus facultatem. Hortantes nichi=
lominus vniuerſos et ſingulos archiepi=
ſcopos ⁊ epiſcopos locorum ordinarios re
ges principes Duces Barones ⁊ alios do
minos temporales communitates vniuer=
ſitates et alias perſonas quaſcunq̄ vt tam
tibi ꝙ ſingulis per te ad premiſſa deputatꝫ
in eiſdem premiſſis quocienſcunq̄ pro tua
vel eorum parte fuerit requiſiti efficaci fa=
uore et auxilio aſſiſtant. Non obſtantibus
premiſſis et conſtitutionibus et ordinatio
nibus apoſtolicis necnon ſtatutis et cōſue
tudinis prouinciarum congregationuꝫ do
morum et monaſteriorum locorum ⁊ ordi=
nis predictorum iuramento confirmatione
apoſtolica vel quauis alia firmitate robo=
ratis priuilegijs quoq̄ indultis exemptio
nibus et litteris apoſtolicis prouincijs cō
gregationibus domibus monaſterijs locꝫ
⁊ ordini huiuſmodi ac quibuſuis alijs etiā
ſuper deputatione quorumcunq̄ reforma
torum ⁊ alias quodlibet ſub quibuſuis ver
borum formis et regulis etiam derogato=
riarum derogatorijs alijſq̄ fortioribus ef=
ficatioribus et inſolitis clauſulis irritanti
buſq̄ decretis etiam ad Regum principuꝫ
⁊ dominorum temporalium ac ordinario=
rum communitatum et vniuerſitatū predi
ctorum ſupplicationem et inſtanciam eorū
q̄ conſideratione et intuitu nunc et pro tē
pore conceſſis quibus earum tenores pre=
ſentibus pro ſufficienter expreſſis haben=
tes quo ad premiſſa ſpecialiter et expreſſe
derogamus. Ceteriſq̄ contrarijs quibuſcū
q̄. Et vt pax in ordie permaneat precipimꝰ
ne de cetero fratres reformati vel reformā
di poſſint tranſire ad alias eiuſdeꝫ ordinis
congregationes maxime ad fratres de fa=
milia nuncupatos ſine ſuorum prelatorum
licentia petita et in ſcriptis obtenta ſub ea
dem pena tranſeuntibus et recipientibus
quam incurrunt recepti et qui recipiunt p̄=
dictos fratres de familia nuncupatos Poſ
ſis tamen tu ſolus inq̄tum reformatiōi ex
pedire videbitur ex omnium congregatio
ne aliquos probos viros vt alios inſtruāt
et reforment vt tibi videbitur de congrega
tione in congregationem transferre. Da=
tum Rome apud ſanctum petrum ſub anno

lo piſcatoris die ſeptima Aprilis Milleſi=
mo quingenteſimo primo. Pontificatus no
ſtri Anno nono. ¶ Adrianus Dilecto filio
Egidio delphin de Ameria i theologia ma
giſtro ordinis ffm minoꝝ miniſtro gñali.

¶ Honorius quartus decernit irrita pa
cta quecunqꝫ a fratribus cum prelatis ec=
cleſiarum in preiudicium ordinis locorum
vel fratrum ſine miniſtri generalis vel ca
pituli generalis aſſẽſu inita.

HOnorius ep̃s ſer
uus ſeruoꝝ dei Dilectis filijs
generali miniſtro ⁊ fratribus
ordinis minorum Salutem ⁊
apoſtolicam benedictionem
Religionis fauor ſub qua virtutum domi=
no deſeruitis et fructus vberes qui ex ve=
ſtris laboribus in eccleſia vniuerſali diui=
na gratia cooperãte proueniunt nos indu
cunt vt illa vobis fauorabiliter concedam⁹
per que ab impedimentorum obſtaculis li=
berati fructificare liberius in eadem eccle
ſia vale atis. Sane ex parte veſtra fuit pro
poſitum coram nobis ꝙ nonnulli miniſtri
cuſtodes gardiani et fratres veſtri ordinis
in receptionibus domorum et locorũ eiuſ=
dem ordinis cum prelatis et clericis eccle=
ſiarum in quarum territorio domus ⁊ loca
predicta conſiſtunt ſine tua fili generalis
et alicuius predeceſſorum tuorum ac gene
neralis capituli ordinis predicti licentia ⁊
aſſenſu compoſitiones et pacta varia i pre
iudicium indulgentiarum ⁊ priuilegiorũ
apoſtolice ſedis eidem ordini conceſſorum
inire temere preſumpſerint cum id eis nec
ex auctoritate competeret nec ex ſpeciali eſ
ſet conceſſione commiſſum: nec a te ſiue a
tuis predeceſſoribus prefate generalis vel
ab eorum capitulis fuerunt compoſitiones
et pacta huiuſmodi acceptata. Quare no=
bis humiliter ſupplicaſtis vt qꝛ ex conuen
tionibus et pactis eiſdem preſumptis tali
ter iu hijs que ordini prefato tam ex apo=
lice ſedis priuilegijs ac indulgẽtijs ꝙ a iu
re communi conceſſa eſſe noſcuntur nimiũ
derogetur ꝓuidere ſuper hoc paterna ſol=
licitudine curaremus. Nos itaqꝫ volentes
ſuper hoc de apoſtolica benignitate proui
dere preſentium tenore decernimus ꝙ ex
conuentionibus et pactis talibus ⁊ taliter
initis in hijs que ipſi ordini vel perſonis
aut locis eiuſdem ſiue de iure communi cõ
petant ſiue per priuilegia vel indulgẽtias
ſint conceſſa eidem ordini locis domib⁹ vel
perſonis preiudicium nullum fiat ſed com

poſitionibus et pactis ipſis dũmodo nec a
te memorate generalis nec a predeceſſorũ
tuorum aliquo: vel dicto capitulo accepta=
ta fuerint nequaqꝫ obſtantibus et taz ipſi⁹
ordinis domibus perſonis et locis ꝙ hijs
cum quibus eedem compoſitiones ⁊ pacta
ſunt inita ius priſtinum abſqꝫ alicuius im
pedimenti obeſſe integrũ conſeruet. Nulli
ergo ⁊c. nr̃e conceſſiõis infringere vel. ⁊c. Da=
tũ Rome apud ſanctã ſabinam quarto Id⁹
Februarij Pontificatus noſtri. Anno p̃mo

¶ Innocentius papa iiij. Qz nemo defe
rat habitũ fratrũ minoꝝ neqꝫ ei ſimilez ni=
ſi fuerit eiuſdem ordinis.

INnocẽti⁹ epiſco
pus ſeruus ſeruoꝝ dei Vene
rabilibus fratribus archiepi
ſcopis ⁊ epis preſentes litte=
ras inſpecturis Salutẽ ⁊ apo
ſtolicam benedictionem. Quia confuſio ha
bitus ſepe confuſionem inducit ordinum ⁊
etiam animorum auctoritate apoſtolica di
ſtricte duximus inhibendum vt nulli ſiue
ſit in religionis ordine ſiue extra ordinem
conſtitutus habitum dilectorum filioꝝ fra
trum minorum aut ita conſimilem ꝙ pro=
pter eum frater minor credi poſſit deferri
liceat abſqꝫ mandato ſedis apoſtolice ſpe
ciali. Volumus ergo et fraternitati ve=
ſtre per apoſtolica ſcripta mandamus qua
tenus ſinguli veſtrum in ſuis ciuitatibus ⁊
dioceſibus illos qui prefatum habitum vł
predicto modo conſimilem contra ihibitio
nem noſtram deferre preſumpſerint ad de
ponendum ipſum cum ab ipſis fratribus
fuerint requiſiti monitione premiſſa ſubla
tionis obſtaculo compellatis. Datũ latera
ni tercio kl's decembris. Põtificatus noſtri
Anno primo.

¶ Innocentius quartus. Qz
fratres non poſſunt conueniri
ab aliquo niſi facta mentione
huius bulle.

INnocẽti⁹ epiſco
pus ſeruus ſeruorum dei Di
lectis filijs generali miniſtro
et vniuerſis fratribus ordĩs
fratrum minorum Salutem
⁊ aplícã bñd. Cũ tã ꝓ eius grãm qui q̃ mũ=
dus abhominat aſſumit vr̃i ordis titulus
adeo ſit iſignis ꝙ vix credit ab hijs q̃ cõtra
vos litteras ipetrãt ſine malicia ſubticeri.
nos ⁊ illoꝝ fraudibus obuiare vr̃am inocẽ
tiã fauorabilr̃ ꝯfouẽ volẽtes aucte p̃ntib⁹ vo

bis indulgemus vt nequeatis per litteras
apoſtolicas conueniri que de hac indulgē-
tia et veſtro ordine mentionem non fecerit
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam noſtre cōceſſionis ⁊ indulti infri-
gere vel ei ⁊c. Si quis autem ⁊c. Datũ late
rani vndecimo kalendas decēbris. Ponti-
ficatus noſtri. Anno primo.

¶ Benedictus vndecimus con-
cedit exemptionem copioſam or-
dinariorum vt Bonifacius octa
uus et Nicolaus quartus et qui
tus.

Benedictus epūs ſer
uus ſer-
uorum dei. Dilectis filiis. Ge
nerali ⁊ prouincialibꝰ ac vni-
uerſis fratribꝰ ordinis fratrũ
minorũ. Salutem ⁊ apoſtoli-
caꝫ benedictionem. Inter ceteros ordines
quos celeſtis agricole ſumma benignitas
in orto plantauit eccleſie fratrum minoruꝫ
ordinem iam per orbis prouīcias ſuperna
gratia propagante diffuſũ dum minori fũ
geremur officio ſincera caritate dilexerimꝰ
ad ſtatum eius feliciter promouendum ſol
licitis ſtudiis intendētes nec minuit vtiqꝫ
ſed auxit potius circa ipſum prehabite di-
lectionis affectum perſone noſtre ſubſecu-
ta promotio ad apicem apl'ice dignitatis
cum tanto propentius ad ipſius ordinis i-
tendamus augmentũ q̄to nobis facultas
preſtancior q̄ꝫ noſtris non exigentibꝰ me
ritis noſcitur celitus attributa. Licet igiẗ
nonnulli romani pontifices predeceſſores
noſtri prefatũ ordinē a prelatorum iuriſ-
dictione quorũlibet prorſus eximerint ipſũ
ꝙ fore decreuerint per ipſorum litteras
ſpeciales exemptum. Nos tamen ordinem
ipſum ob ſalutis fructus inumeros qui ex
ipſo noſcuntur animabus fidelium proue-
nire gerentes in viſceribus caritatis ⁊ pro
pterea nolentes omnino vt quiſqꝫ cuiuſcū-
qꝫ ſit ordinis dignitatis cōditionis aut ſta-
tus vos generaliter vel ſpecialiter ac pre-
fatum ordinem ſuper exemptionem ipſius
ac aliis veſtris dicti ordinis libertatibus ⁊
immunitatibus quibuſcunqꝫ ſub quauis for
ma vel expreſſione verborum vobis et ei-
dem ordini ab apoſtolica ſede conceſſis im
pugnare ipedire ac turbare valeat vel quo
modolibet moleſtare. Uos et ordinem ipſũ
ab omnium ⁊ ſinguloruꝫ quorumlibet pre-
latorum et perſonarum eccleſiaſticarũ om
nimoda poteſtate ac iuriſdictione prorſus
eximimus de apoſtolice plenitudine pote-
ſtatis. Ita ꝙ nec etiam ratione delicti com-
miſſi vel initi contractus aut rei ſite poſite
vel exiſtentis contra loca veſtra exempta
poſſitis coram eis non obſtante conſtituti-
one felicis recordationis. Innocentii pape
quarti predeceſſoris noſtri in contrarium
edita impedire moleſtare ſeu quomodoli-
bet contrauenire. Decernētes vos et ordi-
nem ipſum immediate eidem ſedi ac ſoli tā
tummodo romano pontifici ſubiacere. Ec-
cleſias iſuper oratoria domos ac loca que
tenetis et inhabitatis ad preſens ac tene-
bitis et inhabitabitiꝫ in futurũ dum et quo-
tiens vos illa tenere et inhabitare contige
rit exempta prorſus exiſtere nulloqꝫ medio
ſedi ſubeſſe decernimus prelibate. Nulli
ergo omnino hominum liceat hanc pagi-
nam noſtre exemptionis decreti deroga-
tionis et conſtitutionis infringere vel ei
auſu temerario contraire. Si quis autem
hoc attemptare preſumpſerit indignatio-
nem omnipotentis dei et beatorum Petri
et Pauli apoſtoloruꝫ eius ſe nouerit incur
ſurum. Datum Rome apud ſanctum Pe-
trum quarto nonas Aprilis. Pontificatus
noſtri Anno primo.

¶ Contra magiſtros per ſaltum promo
tos Martinus papa quintus.

Martinus Epiſco
pus ſeruus ſeruorum dei. Ad
perpetuaꝫ rei memoriam. Cũ
valde periculoſum ſit anima-
bus chriſti fideliuꝫ vt in ſacra
theologia ad magiſteriũ gradum indigni
promoueantur quorum erroribus ſcanda-
la et non nunqꝫ hereſes pullulāt. Nos pro
ut paſtorale officium requirit paterno ſtu-
dio circa reformationem perſonarum ipſa
rum intendentes ne ignorantia diuinaruꝫ
ſcripturarum religioni chriſtiane dampnũ
pariat partes apoſtolice ſollicitudinis ad-
hibemus. Relatione ſiquidem nonnullarũ
fide dignarum perſonarum ipſarum ad no
ſtram noticiam peruenit ꝙ nonnulli fra-
tres ordinis minorum in variis mũdi par-
tibus commorantes tracti ambitione regu
larem diſciplinam eiuſdem ordinis contē-
pnentes anteqꝫ curſum ſtudii artium libe-
ralium et in facultate theologie per apoſto
licas nec non generales et prouinciales cō
ſtitutiones ac regularia prefati ordinis in
ſtituta diffinitũ debite pfecerit ⁊ alias gra
dũ ⁊ honorē magiſterii i eadē facultate ob
tinēdũ idonei fuerit i facultate p̄dicta gra
dũ ⁊ honorē hm̄oi ipendi mgr̄alia inſignia

ſibi conferri procurarunt hactenus prout
etiam de preſenti procurā̄t. Nos igitur ne
impeditorum ambitio chriſtiane fidei de-
trimentum afferat oportune prouidere vo
lentes vniuerſis ⁊ ſingulis cancellarijs re-
ctoribus decanis magiſtris doctoribus ſtu
diorum ac vniuerſitatibus eorumdem vbi
cunqꝫ conſiſtencium in virtute ſancte obe-
diencie tenore preſentium diſtricte precipi
endo mandamus ne deinceps p̄dictis fra-
tribus ac eorum alteri niſi curſū per conſti
tutiones ⁊ inſtituta huiuſmodi vt premit-
titur prefixum perfecerint ⁊ alias ad dictū
obtinendum idonei exiſtant gradum ⁊ ho-
norem ⁊ inſignia predicta conferre quomo
dolibet preſumant. Decernentes et eadem
auctoritate ſtatuētes ꝙ quilibet ex magi-
ſtris aut doctoribus qui alias ꝗ̄ vt premit
titur gradū honorem et inſignia hm̄oi fra-
tribus ipſis aut ipſorum alicui impendere
preſumpſerit gradu ⁊ honore magiſterij ca
reat ac a lecturis ⁊ alijs actibꝰ gratijſqꝫ ma
giſtralibus ipſo facto ſit perpetuo p̄uatꝰ
necnon ad gradum honorem et inſignia
predicta de cete[ri]s per euꝫ aſſumendis gra
tijs magiſtralibus actibuſqꝫ legittimis ſit
ipſo facto priuatus et omnino inhabilis
exiſtat. Volumus inſuper vt eiſdem penis
ſubiectus ſit quicūqꝫ preter rigorem huiuſ
modi gradum et inſignia predicta ſuſcipe-
re preſumpſerit. Volumꝰ autem ꝙ ſi aliqui
ex ipſis fratribus bacchalariatum pro hu-
iuſmodi gradu magiſterij conſequendo cō
tra conſtitutiones ⁊ inſtituta p̄dicta fuerit
adepti ⁊ illius pretextu libros ſentenciarū
publice ⁊ actualiter legant: a lectura huiuſ
modi ſub eadem pena penitus et omnino
ceſſent alias ab eorum ſuperioribus penis
grauioribus per cenſuram eccleſiaſticam
arceantur. Non obſtantibus quibuſcunqꝫ
exemptionibus priuilegijs ⁊ indultis ac lit
teris apoſtolicis generalibus vel ſpeciali-
bus vniuerſitatibus aut ſingularibꝰ perſo
nis eorumdem et fratribus predictis ſeu
eorum alicui communiter vel diuiſim per
nos aut predeceſſores noſtros a ſede apo-
ſtolica quomodolibet conceſſis etiam ſi de
eis ac eorum totis tenoribus de verbo
ad verbum ſpecialis in hijs litteris men-
tio eſſet fienda. Que quo ad hoc eis aut
alicui eorum ſuffragari nolumus ceteriſqꝫ
contrarijs quibuſcunqꝫ. Et ne ignorantia
huius noſtre volunt[at]is et decreti littere
hm̄oi effectum minime conſequantur. Uni
uerſis ⁊ ſingulis prouintialibus miniſtris
ſub pena priuationis ſuorum officiorū quā
ipſo facto ſi ſecꝰ fecerint incurrere volumꝰ
harum ſerie precipimus ⁊ mandamus vt i
earum prouincijs dictarum litterarum pu
blicationem et earuꝫ executionem debitis
temporibus efficiant. Nulli ergo omnino
hominum liceat hanc paginam noſtrorum
mandati conſtitutionis ſtatuti ⁊ volunta-
tis infringere vel ei auſu temerario cōtra-
ire. Si quis autem ⁊c. Datum rome apud
ſanctos apoſtolos decimo kalendas febru
arij. Pontificatus noſtri Anno tertio deci-
mo. Cincius Ja. de Arminio.

¶ Alia ad idem videlicet contra magi-
ſtros per ſaltum promotos. Eugenius
quartus.

Eugenius ſeruus ſer-
uorum dei.
Ad perpetuam rei memoriaꝫ
Romani pontificis prouiden-
tia circunſpecta nonnunqꝫ per
p̄deceſſores ſuos ordinata ſta
tuta atqꝫ decreta mutat ⁊ variat modificat
⁊ reſtringit prout pſonarum rerum ⁊ tem-
porum qualitate penſata conſpicit in dn̄o
ſalubriter expedire. Dudū ſiquidem felicis
recordationis. Martinus papa quintꝰ pre
deceſſor noſter volēs corrigere abuſū quē
factum fuiſſe et fieri continuo intelligebat
in ordine fratrum minorum circa promo-
tiones ad gradum magiſterij in theologia
de perſonis que ad dicti magiſterij graduꝫ
promoueri conſueuerant ſine debito curſu
et lectura ſentenciarum in vniuerſitatibus
approbatis per ſuas litteras ſtatuit ⁊ de-
creuit vt tales eodem modo promoti mini
me gaudere poſſent beneficijs honoribus
gratijs priuilegijs exemptionibus indulgē
tijs tam in dicto ordine ꝗ̄ extra magiſtris
in theologia / apoſtolica vel quauis alia au
ctoritate conceſſis [n]ec pro magiſtris habe
rentur prout in ipſis litteris plenius conti
netur. Quarum tenor ſequitur in hac for-
ma. Martinus epiſcopus ſeruus ſeruoruꝫ
dei. a[d] futuram rei memoriam. Cum i hu-
manis ſciencijs que ad vſum vite tempora
lis inuente ſunt nemini doctoratus auctor-
ritas tribuenda ſit niſi hijs qui per ſtudio-
rum exercicia ⁊ curſus debitos proceſſerūt
hoc in ſacra theologia que fruitionem dei
et vite eterne beatitudinem querit mul-
to diligentiꝰ eſt ſeruandum quia lꝫ com-
miſſus error i illis nō nocet corpori in hac
tn̄ vita ſumme piculoſus eſt anime pro cu-
ius ſalute eſt ante omnia laborandum. Sa
ne nuper fide digna relatione multorum

ad noſtrā noticiā deductū ꝙ in ordine minorū quē inter ceteros religioſos ordines paterna caritate cōplectimur: reperiuntur q̄ plurimi ad gradū magiſterij promoti tēporibus retroactis ſine debito curſu ⁊ lectura ſentenciarū in vniuerſitatibus approbatꝫ ſm̄ ꝙ fieri opꝫ iuxta formā in talibus ſeruari cōſuetā ⁊ inſtituta ipſius ordinis ⁊ ſtudij theologie qđ periculoſū eſt aīabus fideliū ⁊ inde eoꝝ dicto ordini in quo antiquitus notabiliter viguit ſemꝑ theologie ſciencia propter ſingularē curā ⁊ diligētiā adhibēdā in ſuis fratribus ad magiſteriū ꝓmouēdis. Uolētes igit̄ ſuꝑ hijs ſalubriter ꝓuidere errata corrigere ⁊ ſcādalis obuiare q̄ ſequi poſſent ex imperitia nōnulloꝝ tal'r promotoꝝ tenore p̄ſtiū auc̄te ap̄lica decernimusq ꝙ quicūq reperiētur de p̄ſti ⁊ i futuꝝ reperient̄ in dicto ordine minoꝝ ꝓmoti ad magiſterij gradū i theologia extra vniuerſitates ab ipſo ordine ꝑ gn̄alia capitula ad hoc ſp̄aliter electas ⁊ abſq eo ꝙ ah̄ ꝑfecerint debitos curſus ſuos ſentēcias legerint in vniuerſitatibus approbatꝫ actus legittimos ⁊ cetera exercitia ſcolaſtica fecerint ꝓut legere ⁊ facere tenent̄ de cōſuetudīe vl' de iure in hmōi ſciētis rite magiſtrādi minime de cetero gaudere poſſint bn̄ficijs/ officijs/honoribus/gracijs/ꝑuilegijs/ exemptionib⁹/indulgētijs / tā in dicto ordine q̄ extra magr̄is in theologia ap̄lica vel alia quauis auc̄te cōceſſis ⁊ quibus mgr̄i hmōi vti ⁊ gaudere cōſueuerūt ⁊ inſuꝑ ꝙ p̄dicti ꝓmoti ꝫ nō ſeruatis modis debitis vt p̄mittit̄ nō habeāt nec reputētur ꝓ mgr̄is theologie nec ſe ꝓ talib⁹ gerere ⁊ nominare p̄ſumāt. Mandātes dilectis filijs gn̄ali ⁊ prouincialibus miniſtris cuſtodib⁹ gardianis ⁊ eoꝝ vices gerētibus gn̄alibus quoq et ꝓuincialibus cap̄lis ac officialibus q̄buſcūq ordinis memorati ſub pena excōmunicationis quatinus has nr̄as lr̄as q̄tū vnūcūq cōcernēt obſeruēt ⁊ faciāt inuiolabilit̄ obſeruari. Cōſtitutionibꝫ ac litterꝫ ap̄licis aliq̄bus forte gn̄aliter vel ſpecialiter ſub quacūq verboꝝ forma cōceſſis ⁊ alijs i cōtrariū faciētibus nō obſtātibus quibuſcūq. Nulli ergo omnino hoīm liceat hāc paginā nr̄oꝝ mādati ⁊ conſtitutiōis infringere vel ei auſu temerario cōtraire. Si q̄s autem hoc attemptare preſumpſerit indignationē omnipotētis dei ⁊ beatoꝝ petri ⁊ pauli ap̄loꝝ eius ſe nouerit incurſurū. Datum Rome apud ſanctos ap̄los kalēdis decembris. Pontificatus noſtri. Anno nono

¶ Cum aūt poſtmodum ad noſtrā noticiā ſit deductum multos errores diuiſiones rixas ⁊ ſcādala in dicto ordine ꝓpter has litteras exoriri maxime ꝓpter promotos an̄ q̄ littere cū decreto huiuſmodi emanaſſēt Nos cupiētes p̄dictis ſcādalis obuiare et ipſū ordinē in pace ⁊ trāquillitate paternis affectibus cōſeruare ad hoc etiā dilectoꝝ filioꝝ generalis miniſtri ⁊ procuratoris dicti ordinis ſupplicatiōibus inclinati volumus ⁊ p̄ſtiū tenore ap̄lica auctoritate decernimus ꝙ huiuſmodi p̄deceſſoris littere ad eos qui ante ipſarū litterarū datam ad magiſteriū promoti fuerit minime ſe extēdāt Quibus q̄tū ad ipſos dumtaxat ꝑtinet derogamus ⁊ nullius volumus eſſe roborꝫ vel momēti Uerūtamen ſi qui ex ipſis indigne promoti fuerint poſt ⁊ cōtra alias lr̄as predeceſſoris eiuſdem que de promouēdis ad magiſteriū faciunt mentionē ipſarū litterarum quas in ſuo robore volum⁹ in omnibus permanere decreto ⁊ pene ſubiaceant. Ad ceteros autem promotos poſt ipſarum litterarum datam que tamen de promotis locuntur ⁊ preſentibus ſunt inſerte eaſdem litteras volumus inuiolabiliter obſeruari quas q̄tum ad eos pertinet auctoritate ſimili confirmamus Conſtitutionib⁹ priuilegijs indulgentijs ac litteris apoſtolicis aliquibus vel alicui generaliter vel ſpecialiter ſub quacunq verborum formis conceſſis etiam ſi de illis in preſentibus eſſet mentio ſpecialis facienda ⁊ alijs in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcunq. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtre voluntatis conſtitutionis derogationis et confirmationis infringere vel ei auſu temerario contraire Si quis autem ⁊c. Datum Rome apud ſānctum petrum. Anno incarnationis dominice. M.cccc.xxxij. kl'is aprilis. [Pontificatus noſtri Anno ſecundo A. de laſchis Ja. de aremino.

¶ Innocentius quartus. Qꝫ miniſtri ꝓuinciales poſſint inſtituere procuratores et ſindicos pape qui auctoritate pape res fratribus conceſſas poſſint vendere ⁊ commutare.

INnocentius epiſcopus ſeruus ſeruorum dei Dilectis filijs generali et prouintialibus miniſtris fratruꝫ minorum Salutem et apoſtolicam benedictionem. Quanto ſtudioſius diuine contemplationi vacatis domino famulando tanto quieti veſtre libentius pro

uidemus ne pedes quos lauiſſe videmini affectu et effectu omnia relinquendo caga mini(quod abſit)iterum inquinare. Cū eīm ſicut lecta nobis petitio veſtra continebat de rebus omnibus ordini veſtro conceſſis vel in poſterum concedendis per vos ip=ſos prout exigit frequēter neceſſitas iuxta veſtri ordinis inſtituta diſponere nequea=tis nec velitis pro conſtitutionum veſtraꝝ puritate et conſcientia conſtanter ſeruāda ne vobis odioſa vagandi tribuatur mate ria ſi oporteat vos ſemper in hoc ad ſedeȝ apoſtolicam ad quam rerum ipſarum ſpe=ctat proprietas habere recurſū. Nos quie ti dicti ordinis et neceſſitatibus ueſtris pa terna volētes ſollicitudine prouidere pre=ſenti vobis auctoritate concedimus quati nus vt ſingu'is veſtrum liceat in prouin=cijs eis commiſſis per ſe vel per alios fra=tres ſuos quibus id duxerint committen=dū conſtituere aliquos viros idoneos deū timentes qui pro locorum indigentia ſin=gulorum res huiuſmodi tam cōceſſas ꝙ e=tiam concedendas auctoritate noſtra pe=tere/vendere/et commutare/alienare/tra ctare/expendere/permutare/et in fratrū vſum conuertere valeat: qꝫ vobis liceat eoſdem viros ſic conſtitutos remouere a=lioſqꝫ ad illa exeq̄nda ſine difficultate qua=libet ſubrogare quotiens videbitur oportu num. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtre conceſſionis infrin=gere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem ꝛc̄. Datum Rome tercio deci=mo kalendas ſeptembris Pontificatus no ſtri. Anno tercio.

¶ Nicolaus quartus concedit ꝛ declarat facultatem miniſtris et cuſtodibus nominandi procu ratores et ſindicos pape et ec=cleſie romane pro ſingulorū in digentia locorum.

Nicolaus epiſcop⁹ ſeruus ſeruorum dei Dilectꝫ filijs generali et prouinciali=bus miniſtris ac cuſtodibus vniuerſis ordinis fratruȝ mi norum. Salutem et apoſtolicam benedi=ctionem Religionis fauor ſub qua virtu=tum domino deſeruitis et fructus vberes qui ex veſtris laboribus in eccleſia vniuer ſali diuina gratia cooperante proueniunt nos inducūt vt illa vobis fauorabiliter cō cedamus per quem veſtri ordinis pura ob ſeruantia in ſui vigore ſeruetur Dictiqꝫ or dinis profeſſores qui pro nulla re tempora li poſſunt in iuditio experiri excluſis qui=buſlibet ſollicitudinibus liberius et quie=tius diuinis vacent obſequijs et officijs ac offerentium donantium et concedentium aut in vltima voluntate relinquentium or dini predicto vel fratribus eiu ſdē ordinis aliquid propter deum pia intentio nō frau detur ac illorum qui propter deum ad ip=ſos reuerentiam non habentes eos preſu=munt in perſonis vel rebus indebite mole ſtare audatia refrenetur Ea ꝓpter nos ſol licitudini qua predictus ordo pro ſuis ne=ceſſitatibus(quociens ingrueret neceſſitas vł vtilitas ſuaderet)recurrere ad romanā eccleſiam cogeretur ad quam omnium re=rum mobilium et immobilium quibus fra tres ipſi vti poſſunt ius/proprietas/et do=minium nullo medio ſpectat penſata incō moditate ſeu difficultate que per hoc inge ri poſſet fratribus ſupradictis benignius indulgentes Uolentes quoqꝫ heredū ꝛ exe=cutorum negligencijs et moleſtatorum ip=ſorum fratrum inſolencijs obuiare vt fra=tres ſecundum modos licitos et congruos ipſi ordini relictis ſibi in teſtamentis ꝛ ele=moſinis non fraudentur eiſqꝫ de iniuriatio nibus ipſis exhibeatur iuſticie complemē=tum ac ſperantes ꝙ hijs que pro ſtatu pro ſpero dictorum fratrum et ordines augen da fuerint per nos eo ſalubrius et vtilius conſuletur quo maiori fueritis in hac par=te auctoritate muniti Diſcretioni veſtre de qua plenam in dn̄o fiduciā obtinemus ſpe ciales perſonas que non ſint de ipſo ordie nominandi pro locorum et fratrum indigē tia ꝛ ſingulorum quas perſonas per voſta liter nominatas in hijs adminiſtrationem legittimam generalem ꝛ liberam gerere ꝛ ipſos veros adminiſtratores ꝛ legittimos procuratores yconomos ſyndicos et acto=res eſſe de plenitudine poteſtatis preſen=tium auctoritate conſtituēdo decernimus: qui res ipſas et ipſarum rerum precium ꝛ predictas elemoſinas noīe ipſius eccl'ie re cipiant ꝑ eoſdē in fratrum ipſorum vtilita tes prout eis licet ex regula vel ex declara tione regule conuertenda ſicut et quando a te fili gn̄alis et ſingulis alijs veſtrum in prouincia vel cuſtodia ſibi decreta vel ab eiſdē fratribus de aſſenſu veſtro extiterint req̄ſiti ac eedem ꝑſone petendi exigēdi re=cipiēdi alienandi predicta trāſigēdi quoqꝫ ꝛ paciſcēdi ꝯueniēdi īpetrādi lr̄as aplīcas vel alias iuſticiā vel gr̄az cōcernētes Jn in

pices ⁊ loco ꝯueniēdi ⁊ recuſandi cōpꝛomittendi et remittendi refutandi quitationes faciendi agendi defendendi ac in animas coꝝ de calupnia ⁊ veritate dicēda iurādi ⁊ cuiuſlibet alteri⁹ generis iuramētū pꝛeſtādi ſentenciam ſeu ſentencias diffinitiuas ſeu interlocutoꝛias audiendi. Nec non appellandi appellationis ſeu appellationum cauſas pꝛoſequendi cum illis et contra illos qui huiuſmodi res mobiles vel immobiles aut pꝛecium earuz vel relictas elemoſinas fratribus in teſtamentis occuparent vel violenter auferrent ſiue contra voluntatem fratrum quomodolibet detinerent ſeu ipſis in ꝑſonis vel rebus aliquas iniurias irrogarent. Et generaliter in omnib⁹ cauſis pꝛo rebus et locis huiuſmodi ad ipſam eccleſiam ſpectantibus ipſoꝛum fratrum vſui conceſſis. Nec non pꝛo pꝛedictis iniuriis et violenciis immunitatib⁹ libertatibus ac iuribus ⁊ pꝛiuilegiis eoꝛundem ſiue cuiuſlibet ſatiſdationis et cautionis onere plenam liberam generalem auctoꝛitatem apoſtolicam in iudicio et extra iuditiū poteſtatem reuocandi quoqꝫ perſonas eaſdem et earum quamlibet ac alias eis ſubꝛogandi vel nominandi per ſupꝛadictum modum nominationis quotiens opoꝛtunum fuerit qui eandem in pꝛedictis vel ſimilem habeant poteſtatem plenā vel liberam concedimus auctoꝛitate pꝛeſentium facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtre conceſſionis vel conſtitutionis infringere ⁊c. Si ꝗs autem ⁊c. Datuz apud vꝛbem veterem decimo kalendas ſeptembꝛis. Pontificatus noſtri anno tercio.

¶ Alia ad idem videlicet martini quarti vbi etiam declarat et determinat facultatem conceſſam vel oꝛdinatam miniſtris et cuſtodibus nominandi pꝛocuratores et ſyndicos ſiue adminiſtratoꝛes pape et eccleſie romane pꝛo ſinguloꝛum indigentia locoꝛum.

Martinus ep̄s ſeruus ſeruoꝛum dei Dilectis filiis. Generali et pꝛouincialib⁹ miniſtris ac cuſtodibus vniuerſis oꝛdinis fratrum minoꝛum Salutem ⁊ apoſtolicam benedictionē Exultantes in domino ꝙ ſacri veſtri oꝛdinis pꝛofeſſoꝛes in dei beneplacitis confoꝛmari pꝛomptitudine deuotionis et operis illius ſtudent imitari veſtigia eius vias cuſtodire qui deſcendēs a patre luminum et ſerui foꝛmam accipiens ſe in laudis ſacrificium placabilem hoſtiam immolauit: cogitare inducimur honeſta remedia quib⁹ dicti oꝛdinis ꝑura obſeruancia in ſui vigoꝛe ſeruetur iidemqꝫ fratres qui pꝛo nulla re tēpoꝛali poſſunt in iuditio experiri excluſis quibuſlibet ſollicitudinibus liberius ⁊ quietius diuinis vacent obſequiis et offerentium donantiū concedentium aut in vltima voluntate relinquentium oꝛdini pꝛedicto vel fratribus eiuſdem oꝛdinis aliquid pꝛopter deuz pia intencio non fraudetur ſic ꝙ nos ſollicitudini qua pꝛedictus oꝛdo ꝓ ſuis neceſſitatibus quotiēs ingrueret neceſſitas: vel vtilitas ſuaderet recurrere ad romanam eccleſiā cogeret ad quā olim rerū mobilium ⁊ immobiliū quibus fratres vti poſſunt ius pꝛopꝛietas ⁊ dominiū nullo medio ſpectat pēſata incommoditate vel difficultate potius que per hoc ingeri poſſet fratribus ſupꝛadictis benigne indulgentes volētes quoqꝫ heredum et executoꝛum negligēciis obuiare vt fratres ſecundum modos licitos ⁊ congruos ipſi oꝛdini relictis ſibi in teſtamentis elemoſinis non fraudentur ac ſperantes ꝙ hiis que ꝓ ſtatu ꝓſpero dicti oꝛdinis agenda fuerint ꝑ vos eo ſalubꝛius ⁊ vtilius conſuletur quo maioꝛi fueritis in hac ꝑte auctoꝛitate muniti Diſcretioni veſtre de qua plenam in domino fiduciam obtinem⁹ perſonas ſpeciales que non ſint de ipſo oꝛdine nominandi pꝛo locoꝛum indigentia ſinguloꝛum quas perſonas per vos taliter nominatas in hiis adminiſtrationem legittimam generalem et liberalem gerere et ipſos veros et legittimos adminiſtratoꝛes yconomos ſyndicos et actoꝛes eſſe de plenitudine poteſtatis pꝛeſentium auctoꝛitate conſtituendo decernimus: qui res ipſas et rerum pꝛedictarum pꝛecium ⁊ dictas elemoſinas nomine ipſius eccleſie recipiant per eoſdem in fratrum ipſoꝛum vtilitates pꝛout eis licet ex regula et declaratione regule conuertendas ſicut ⁊ quādo a te fili generalis vel ſingulis aliis veſtrum in pꝛouincia vel cuſtodia ſibi decreta vel ab eiſdem fratribus de aſſenſu veſtro extiterint requiſiti ac eedem perſone petendi exigendi recipiendi alienandi pꝛedicta tranſigendi quoqꝫ et paciſcendi conueniēdi cōpꝛomittendi remittēdi refutādi quitationem faciendi agendi defendēdi ac in animas coꝛum de calumpnia ⁊ veritate

dicenda iurandi et cuiuſlibet alterius iuramentum preſtandi. cum illis et contra illos qui hmōi res mobiles et imobiles aut precium earū vel relictas elemoſinas fratribus in teſtamento occuparent vel violēter auferrent ſiue qui vltra voluntatem fratrum quomodolibet detinerent. Et generaliter i omnibus cauſis ꝓ rebus et locis hmōi ad ipſam eccleſiam ſpectantibꝰ ipſoruꝫ fratrū vſui ꝯceſſis nec nō ꝓ imunitatibus libertatibus ⁊ iuribus ac ꝑuilegijs eorūdē ſiue cuiuſlibet ſatiſdationis ⁊ cautionis onere plenam ⁊ generalē ⁊ liberam habeant auctoritate apłica in iuditio ⁊ extra iudiciū ptātēꝫ reuocandi quoqꝫ perſonas eaſdē et earum quamlibet ac alias eis ſubrogandi vel nominandi per ſupradictum modū nolatiōis quotiens oportunū fuerit qui eandē i predictis vel ſimulē habeant poteſtatē plenaꝫ ⁊ liberam concedimus auctoritate p̄ſentiū facultatē. Nulli ergo oīno hoīm liceat hāc paginam nr̄e conceſſionis ⁊ conſtitutionis infringere vel ei auſu temerario cōtraire. Si quis autē hoc ⁊c. Datum apud vrbem veterem. xv. kal. februarij Pontificatus noſtri. Anno ſecundo.

¶ Alexander quartus ꝙ parrochiales preſbiteri nō impediant populū venire ad loca fratrum ⁊ alia ſimilia.

ALexander ep̄s ſeruus ſeruoꝝ dei Venerabilibꝰ fratribꝰ vniuerſis archiepiſcopis et ep̄is ac dilectis filijs Abbatibꝰ Prioribus Decanis ⁊ alijs eccleſiarum prelatis ⁊ ceteris perſonis eccleſiaſticis tam ſecularibus q̄ȝ regularibꝰ cuiuſcūqꝫ ordinis vel profeſſionis exiſtant. Salutē ⁊ apoſtolicā benedictionem. Nec inſolituꝫ eſt nec nouum vt ea q̄ per occupationē vel feſtinantiam fiunt pro eo ꝙ ꝯgrue deliberationis limina pretereunt in propēſioris deliberationis reducantur examē. vt rectiora ⁊ elimatiora per attentionem plenioris diſcuſſionis emineāt. Sane quidaꝫ ab apoſtolica ſede tempore felicis recordationis Innocētij pape quarti predeceſſoris noſtri littere proceſſerunt in quibus ipſe vniuerſis religioſis cuiuſcunqꝫ profeſſionis vel ordinis diſtricte in virtute obedientie iniungebat vt parrochianos alienos in diebus dominicis et feſtiuis non reciperent de cetero i ſuis eccleſijs vel oratorijs temere ad diuina nec ipſos vllatenus ad penitenciaꝫ admitterent ſine ſuorum licentia ſacerdotum nec eis vllatenus in ſuis predicarent eccleſijs ante miſſarum ſolempnia pro quibus audiēdis. prima diei parte ijdem parrochiani conſueuerunt et debent in ſuis eccleſijs conuenire nec ſermones etiam ſolēpnes facerent illa hora ſed nec ad predicāduꝫ ſolempniter ad parrochias alienas accederent niſi eſſent ab eorum ſacerdotibus inuitati vel ſaltem niſi ſe ad id humiliter peterent et obtinerent admitti nec ea die qua dioceſanus epiſcopus vel alius loco eius predicaret ſolempniter maxime in eccleſia cathedrali aliquis ipſorum in eadem ciuitate vel loco preſumeret predicare. Si vero in caſu licito parrochianum alterius in ſuis eccleſijs recipere ad ſepulturam cōtingeret omnium que obtentu cōſequūtur huius ſepulture portionem canonicam etiam non requiſiti infra octo dies a tempore receptionis eorum epiſcopo vel ſacerdoti de cuius parrochia mortuus eſſet aſſumptus exibere curarent. Si autem aliquis religioſorum huius precepti tranſgreſſor cōtra predicta vel aliquod predictorum venire preſumeret preter inobediencie vitium excōmunicatiōis ſentenciā quā incurrere voluit ipſofacto gradus ſui periculo ſubiaceret. Et nichilominus a dioceſano ad premiſſa vniuerſa et ſingula obſeruanda per cenſuram eccleſiaſticam appellatione remota diſtrictius cogeretur. Uerum quia ſuper premiſſis litteris cogitare attencius et ſtudioſius deliberare proponimus pacis commodum et quietis ſolatium eccleſijs ⁊ perſonis eccleſiaſticis potiſſime cupientes prefatas litteras et ſi que alie ſuper predictis vel eorum aliquo contra prefatos religioſos vel alios ex ipſis generaliter vł ſpecialiter contra formam communem et ſolitam proceſſere ac mandata ſeu precepta facta in eis vel earum auctoritate duximus penitus reuocanda. Ideo vniuerſitati veſtre per apoſtolica ſcripta mandamus quatenus propter hmōi lr̄as vel occaſione mādatorum ſeu precepceptorum aut ſentencie que continent nichil prorſus agatis cū nullam deinceps efficaciaꝫ habeant vel vigorem. Datum neapoli vndecimo kalendas Januarij. Pontificatus noſtri Anno primo.

¶ Alexander quartus concedit ꝙ pueri ſiue famuli ſeruitijs fratrum deputati atqꝫ negociorum ſuorum procuratores et operarij non ligentur cenſuris poſſint qꝫ audire diuina tempore interdicti.

ALexander epiſco
ſcopus ſeruoꝝ dei Dilectis
filijs Gñali miniſtro ⁊ vniuer
ſis ffib⁹ ordis minoꝝ fratrū
Salutem ⁊ aplicā bñdictionē
Ut in vr̃is domib⁹ ſeruiētes in miniſterijs
oportunis ob vr̃i gr̃am quaꝫ apud ſedem
apoſtolicaꝫ ſedule deuotionis vr̃e obſeq̄a
ꝓmererētur nr̃e gr̃e inanes nō reddātur im=
munes. Nos vr̃e deuotiōis p̄cibus inclina
ti ꝙ ſi qñ in ꝑſonas vel terras in quibus
reſidetis excōicatiōis ſeu īterdicti ſētētiaꝫ
cōtigerit ꝓmulgari: pueri vr̃is ſeruitijs de
putati negocioꝝ quoqꝫ ꝓcuratores ⁊ opa=
rij q̄ in vr̃is locis eoꝝ op̄ibus ꝑſonaliter cō
ſtituti inſtiterint hmōi ſententijs obnoxij
nullatenus habeātur Ibiqꝫ poſſint audire
diuina iuxta formā que in locis ip̄is in eo
caſu a ſede apoſtolica ē cōceſſa niſi eiſdem
cauſā dederint vel excōicari ſpecialiter ſeu
interdici cōtingat eoſdē auctoritate vobis
p̄ñtiuꝫ indulgemus Nulli ergo oīno hoim
liceat hanc paginā nr̃e conceſſionis ⁊ gr̃e i
fringere vel ei auſu ⁊c̄. Si q̄s aūt ⁊c̄. Datū
anagnie quinto kalendas Julij Pontificat⁹
noſtri Anno primo.

¶ Nicolaus quartus ꝙ ſi contingat lo=
ca in q̄bus habitāt ffes eccleſiaſtico ſuppo
ni interdicto cū clauſula ⁊ nō obſtātib⁹ p̄ui
legijs q̄buſcūqꝫ religioſis conceſſis ⁊ oīa
ſacramēta i eis ꝓhiberi ꝙ ffes p̄nt diuina
celebrare ⁊ recip̄e ſacramēta Januis clauſis

NIcolaus epiſco
pus ſeruus ſeruoꝝ dei Dile=
ctis filijs miniſtro et ffib⁹ or=
dinis minorū. Salutē ⁊ apo=
ſtolicam benedictionem Me=
ritis vr̃e religiōis īducimur: vt petitionib⁹
veſtris in hijs que animarum ſalutem cō=
tinent fauorabiliter [co]nuamus Sane peti=
tio veſtra nobis exhibita continebat ꝙ cō=
tingit interdum ciuitates et alia loca in q̄=
bus habitatis ſupponi eccleſiaſtico inter=
dicto et non obſtātibus aliquibus [p]riuile=
gijs ſeu indulgentijs quibuſcunqꝫ religio=
ſis ab apoſtolica ſede cōceſſis exceptis ba=
ptiſmate paruulorum et penitencijs mori=
entium omnia in eis ſacramenta eccleſia=
ſtica prohiberi propter quod ſine conſcien
tiarum veſtrarum diſpēdio confiteri pec=
cata ⁊ ab ipſis abſolui ac diuina celebrare
officia interdicto durāte huiuſmodi nō po=
teſtis nec etiā euchariſtie ac vnctiōis extre
me in mortis articulo recipere ſacramen=
ta: ſuper quo per ſedem apoſtolicam peti=
uiſtis humiliter vobis de ſalutari remedio
prouideri. Nos itaqꝫ veſtris ſupplicatio=
nibus inclinati vt tempore talis interdicti
Ueſtra confiteri peccata et ab ipſis abſol=
ui: ac ſimul legere diuinum officium miſ=
ſas celebrare ianuis clauſis non pulſatis
campanis voce ſubmiſſa excommunicatis
et interdictis ac omnibus perſonis que nō
ſunt de ordine veſtro excluſis necnon tem=
poribus conſuetis iuxta morem veſtri or=
dinis ſacre cōmuniōis ⁊ vnctiōis extreme
ſacramenta recipere prohibitione huiuſ=
modi ſeu aliquibus litteris ſuper hoc a ſe=
de predicta impetrādis que de ordine pre=
dicto et hac indulgentia ſpecialem nō fece
rit mentionem nequaqꝫ obſtātibus valea=
tis vobis auctoritate preſentium indulge
mus. Nulli ergo omnino hominum liceat
hanc paginam noſtre conceſſionis infrin=
gere vel ei auſu temerario contraire. Si
quis autem ⁊c̄. Datum reate octauo ka=
lendas ſeptembris Pōtificatus noſtri. An
no primo.

¶ Innocentius quartus ꝙ fratres poſ=
ſunt in terris excommuni[ca]torum commo=
rari ⁊ recipere neceſſaria.

INnocentius epi
ſcopus ſeruus ſeruorum dei
Dilectis filijs Generali mini
ſtro et vniuerſis fratribus de
ordine fratrum minoruꝫ pre=
ſentes litteras inſpecturis Salutē et apo
ſtolicam benedictionem Uobis extremam
patientibus pro chriſti nomine pauperta=
tem dignum eſt concedere ab apoſtolice ſe
dis gratia per quod et neceſſitati veſtre
conſulitur et benefactoribus veſtris ſalu
tis meritum procuratur hinc ē ꝙ nos quo
rum depoſcit officium iuſtis annuere deſi
derijs deuotorum veſtre precibus humili
tatis inducti vt vos qui exhortationis pie
ſtudio bonos ad potiora dirigitis ⁊ erran=
tes in rectitudinis ſemitaꝫ laudabiliter re
uocatis in excommunicatorum terris libere
commorari ⁊ ab eis tunc ac etiam quando
vos per ipſos tranſire contigerit neceſſa=
ria vite depoſcere ac accipere valeatis vo
bis auctoritate p̄ñtium concedimus facul
tatem Nulli ergo omnino hominuꝫ liceat
hanc paginam noſtre conceſſionis infrin=
gere vel ei auſu temerario contraire. Si
quis autem ⁊c̄. Da[t]um laterani vndecimo
kalendas decembris. Pontificatus noſtri.
Anno primo.

¶ Idem innocentius .iiij. ꝙ fratres in terriſ excommunicatorum poſſunt celebrare ianuis clauſis.

INnocẽtius Epũs ſeruus ſeruoꝝ dei Dilectis filijs gñali ⁊ ꝓuintialibus ceteriſqꝫ fratribus ordinis fratrũ minorũ. Salutem ⁊ apoſtolicam benedictionem Eis qui ſanandis animarum morbis verbo medentes et opere ſollerter inuigilant illa de ſpeciali gratia indulgemus ꝑ que diuinis ſuffulti pſidijs tucius ⁊ vtilius valeãt hominũ ſalutẽ procurare. Hinc eſt ꝙ veſtris deuotis ſupplicationibus inclinati pñtium vobis auctoritate concedimus vt cũ ad loca interdicto ſuppoſita vos venire cõtigerit poſſitis in eis excõmunicatis ⁊ iterdictis excluſis ſubmiſſa voce et non pulſatis cãpanis diuina officia celebrare niſi id vobis fuerit ſpãliter interdictũ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginã noſtri indulti aut conceſſionis infringere vel ei auſu temerario ⁊c̃. Si quis ⁊c. Datum lugduni idibus ianuarij. Pontificatus noſtri. Anno tercio.

¶ Clemens quartus ꝙ infringẽtes ſeu violãtes loca frm minoꝝ ſ ũt excõmnicati.

CLemens epũs ſeruus ſeruorum dei. Dilectis filijs generali et vniuerſis miniſtris gardianis ac fratribꝰ de ordine fratrũ minoꝝ. Salutem et apoſtolicam benedictionẽ In quibuſdam locis aliquando prout accepi perſecutiones et anguſtias ſuſtinetis vt vix ſit vobis poſſibile ꝙ ibidem conditori omnium valeatis prout cupitis deuotum impendere famulatũ. Hinc eſt ꝙ nos veſtre ꝓuidere quieti ⁊ malignorum malicijs obuiare volentes vt nullus de cetero eccleſias aut loca veſtra auſu temerario preſumat infringere aut in illis violẽciam dampnabilem exercere. auctoritate preſentium inhibemꝰ. Illi vero qui diuini nominis poſtpoſito timore ſecus facere preſũpſerint ipſo facto ſentenciã excõicationis incurrant. A qua non poſſint abſolui niſi ꝑ ſedẽ aplicam vel ꝑ cõſeruatores ab ea vobis aut eidem ordini deputatos. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nr̃e inhibitionis infringere vel ei auſu temerario cõtraire. Si quis ⁊c. Datum peruſij tercio kalendas Julij. Pontificatus nr̃i. Anno pmo.

¶ Honorius quartꝰ allegat indultũ fuiſſe a ſede apoſtolica vt fratres a populis vocati vbiqꝫ eccleſias ⁊ loca pro vſu recipere ⁊ edificare poſſent cõcedẽs vt infra. ⁊c̃.

HOnorius epiſcopus ſeruus ſeruorum dei. Dilectis filijs generali miniſtro ⁊ frĩbus ordinis minorũ. Salutẽ ⁊ apoſtolicam benedictionem. Ex pte vr̃a fuit propoſitum coraꝫ nobis ꝙ licet vobis ꝑ ſpecialia priuilegia ſedis aplice ſit indultum vt ad ciuitates vel villas vbi religioſe ac honeſte commorari poſſitis a populis euocati accedere ibiqꝫ ꝓ veſtris vſibus edificia ⁊ eccleſias ſiue oratoria conſtruere valeatis: dioceſani tamen locoꝝ in eccleſijs ſeu oratorijs q̃ de nouo vultis conſtruere primarium lapidem ponere ⁊ conſtructa cõſecrare ac cimiteria vobis iuxta eccleſias vel oratoria ꝑdicta benedicere denegant pro ſue libito voluntatis. Aliqui vero dioceſanorũ ipoꝝ cũ ad eccleſias et loca veſtra pro premiſſis exequẽdis propter euectionem et perſonarũ multitudinem quas ſecum ducunt grauãt vos non modicum in expẽſis Quare nobis humiliter ſupplicaſtis vt prouidere vobis ſuper hec paterna ſollicitudine dignaremur Nos itaqꝫ veſtris ſupplicationibus inclinati deuotioni veſtre auctoritate preſentium indulgemus vt ſi dioceſani predicti a vobis hũiliter requiſiti hmõi lapidem in predictis eccleſijs vel oratorijs ponere ac eccleſias vel oratoria predicta ac etiam altaria veſtra conſecrare cimiteria bñdicere negauerint vel id facere vltra quatuor mẽſes diſtulerint vos per quoſcũqꝫ volueritis epõs gratiam ⁊ communitionem apoſtolice ſedis habentes premiſſa recipere libere valeatis. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginam noſtre conceſſionis et voluntatis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem ⁊c̃. Datũ rome apud ſanctã Sabinã Pontificatus noſtri. Anno primo.

¶ Gregorius .ix. mandat oĩbus eccl'iaꝝ ꝑlatis vt benigne recipiãt frẽs ad diuina celebrãda ⁊ ad ꝑdicãdũ ⁊ vt eos ſuis pplis recõmendent ⁊ in ſuis neceſſitatibus liberaliter aſſiſtant nec impediãt eis confiteri volentes etiã ꝙ illos fratres qui ad queſtus pecuniarũ ſe conuertent tanqꝫ falſarios capiãt et condempnent ⁊c̃.

G Regorius epiſcopus ſeuus ſeruoꝝ dei. Venerabilibꝰ frĩbꝰ Ar

chieṗis et eṗis ac dilectis filijs Abbatib⁹
Priorib⁹ Decanis Archidiaconis plebanis
archipreſbiteris ⁊ alijs eccleſiaꝝ prelatis
ad quos littere iſte puenerint Salutem et
apoſtolicā bñdictionē. Qm̄ habūdauit ini-
quitas et refriguit caritas plurimorum ſa
crum ordinē dilectorum filiorum fratrum
minorum dñs ſuſcitauit q̄ nō que ſua ſed q̄
ſunt xp̄i querentes tam contra profugan-
das hereſes q̄ȝ contra peſtes alias morti-
feras extirpādas ſe dedicarunt etiā euāge
liſationi verbi dei in abdicatione volunta
rie paupertatis. Nos igitur ſanctum eorū
propoſitum et neceſſarium miniſterium
fauore beniuolo proſequentes vniuerſita-
ti veſtre affectuoſe duximus commendan-
dos caritatem veſtram rogātes et exhor-
tantes in domino ac per apoſtolica vobis
ſcripta mandantes: quatinus dilectos fili-
os fratres ordinis memorati pro reueren
tia diuina et noſtra ad officium predican-
di ad quod ſunt ex profeſſione ſui ordinis
deputati benigne recipere procuretis ac
populos vobis commiſſos vt ex ore ipſo-
ſorum verbi dei ſemen deuote ſuſcipiant
Admonentes vt eis etiam in ſuis neceſſi-
tatibus liberaliter aſſiſtatis. Nec impedia
tis quominus illi qui ad predicationeȝ eo
rum acceſſerint tunc eorum ſacerdotibus
valeant peccata confiteri quatenus ad p̄-
dicta ſuſcipienda veſtris exhortationibus
preparati tanq̄ȝ bona ac fructifera terra
pro viciorum tribulis incipiant ſegetes
germinare virtutuȝ ⁊ dicti fratres per co-
operationeȝ veſtraȝ ſuſcepti miniſterij cur
ſum feliciter conſummando optatum re-
portent ſui laboris fructum ⁊ finem ſalu-
tem videlicet animarum. Quia vero ſepe
viccia ſub ſpecie virtutum occulte ſubin-
trant et angelus ſathane in angelum lu-
cis ſe plerumq̄ȝ ſimulate transformat: pre-
ſentium vobis auctoritate mādamus qua
tinus ſi qui de predictorum fratrum ordi-
ne ſe dicentes in veſtris partibus predi-
cauerint ad queſtum pecuniarum ſe con-
uertendo per quod religionem ipſorum
qui paupertatē profeſſi ſunt contingeret
īfamari vos tanq̄ȝ falſarios capiatis et cō
dempnetis eoſdem Datum viterbij xi. ka-
lendas Junij. Pontificatus noſtri. Anno
vndecimo.

¶ Sixtus quartus concedit fratribus
ordinis predicti confiteri poſſe etiam ſe
cularibus in caſu.

¶ Dilectis filijs vicario ac prelatis conuē
tuum ac monaſteriorum reformatorum et
reformandorum congregationis prouin-
cie caſtelle ⁊ legiōis Sixtus papa quartus
ordinis minorum.

Dilecti filij Salutem et apoſtolicam bñdictio-
nem Supplicari nobis humi
liter feciſtis vt cum in conſti-
tutionibus et priuilegijs ve-
ſtri ordinis expreſſe caueatur ne fratres
ordinis eiuſdem preterq̄ȝ ſuis prelatis et
de eorum licentia fratribus dicti ordinis
confiteantur dignaremur concedere vt ali-
quando alterius ordinis ſacerdotibus ma
xime neceſſitate exigente poſſint confiteri
Nos vt cū maiori animi quiete et cōſcien
tie pace fratres vobis ſubditi altiſſimo fa
mulari poſſint huiuſmodi ſupplicationib⁹
inclinati vt fratres veſtra vel aliorum pre-
latorum et ſuorum qui pro tempore erunt
licentia ſolummodo tamen cum itineraue-
rint vel fuerint extra conuentus eorum
prout eis concedetis confiteri poſſint ⁊ vos
quōcunq̄ȝ ſacerdotibus cuiuſcunq̄ȝ ſecula-
ris ſeu regularis ordinis confiteri valea-
tis tenore preſentium auctoritate apoſto-
ſtolica concedimus et indulgemus. Datuȝ
Rome apud ſanctum petrum ſub annulo
piſcatoris Die ſecunda auguſti. Anno mil
leſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo
nono. Pontificatus nr̄i Anno nono Griff⁹.

¶ Sixtus papa quartus confirmat Ma
re magnū a ſuis predeceſſoribus conceſ
ſum et ordinatum continens principa-
lia priuilegia ordinis minorū ei plura
addendo cuȝ conſeruatoribus deſuper
⁊c̄. vt infra.

Sixtus epiſco-
pus ſeruus ſeruoꝝ dei. Ad
perpetuam rei memori-
am Regimini vniuerſa-
lis eccleſie meritis licet in
ſufficientibus diſponen-
te domino preſidentes: cu-
ris perurgemur aſſiduis vt iuxta credite
nobis deſuper diſpenſationis officiū quie
ti ſubditorum quorumlibet, preſertim ſub
religionis habitu ſtudio vacantium pie
vite (in quorum vtiq̄ȝ proſperitate reficī-
mur) iugi quantum nobis de alto concedi-
tur ſollicitudinis ſtudio intendamus et vt
ea que pro diuini cultus et religionis in-
cremento animarumq̄ȝ ſalute a predeceſ-
ſoribus noſtris Romanis pontificibus p̄-
uide facta ſūt ſublatis ambiguitatib⁹ q̄ ex

inde emerſiſſe noſcontur in ſua integritate perſiſtant noſtri miniſterij partes interponimus efficaces. Dudum ſiquidem a felicis recordationis Eugenio papa quarto predeceſſore noſtro littere emanarunt tenoris ſubſequētis

Eugenius epiſcopus

ſeruus ſeruorum dei. Ad perpetuam rei memoriam. Licet debitum paſtoralis officij omnibus regularem vitam profeſſis vt in ſuis conſeruentur priuilegijs nos reddat fauorabiles ⁊ benignos: ad ſacrum tamen ordinem fratrum minorum quorum preclara religio veluti ager fertilis in domino multiplices atq; vberes fructus aiaꝝ ad laudē dei ⁊ fidei incrementū ſemper attulit et affert quotidie verbo et exēplo ī populo chriſtiniano dirigentes ꝑcipue velut pius pater oculos mētis noſtre: dignū cenſemus et debitū vt ipſum ordinē eiuſq; in odorē ſuauitatis altiſſimo deſeruientes ꝑſonas: in ſuis priuilegijs ꝑſertim per romanos pōtifices cōceſſis debite cōſeruem⁹: ac illa ne de eoꝝ robore vllatenus heſitari valeat cōfirmationis munimine roboremus. Hinc eſt ꝙ nos dilectoꝝ filioꝝ guillermi de caſali gnālis miniſtri ordinis ⁊ frm predictorum ſupplicationibus inclinati: litteras quaſdā felicis recordationis clementis pape quarti predeceſſoris noſtri dicto ordini cōceſſas quarū tenorē de verbo ad verbum inferi⁹ deſcribi fecimus ac oia ⁊ ſingula in eis contēta ꝓ ipſaꝝ ſubſiſtētia firmiori auctoritate apl'ica ex certa ſciētia tenore pn̄tiū cōfirmam⁹: ⁊ pn̄tis ſcripti patrocinio cōmunimus. Tenor vero ꝑdictarum litterarum ſequitur et eſt talis.

Clemens Epiſcopus

ſeruus ſeruorum dei. Dilectis filijs generali ⁊ prouincialibus miniſtris ac vniuerſis fratribus ordinis fratrum minorum. Salutem ⁊ apoſtolicam benedictionem. Uirtute conſpicuos ſacri veſtri ordinis ꝓfeſſores q̄ contemplationi celeſtium feruenter inuigilant et pie vite ſtudio ſine intermiſſione deſudant/ decet per apoſtolice circūſpectionis auxiliū ſic ꝓuide dirigi ⁊ ſollicite ꝯfoueri: vt alicui⁹ ꝓtextu calūnie nullū interne pacis excidium nullūq; religioſi ſtatus perferāt detrimentū: ſed in his robur ⁊ vigorē habeant ꝑ q̄ circa cultum diuini nominis deuotis ⁊ q̄etis mentibus iualeſcāt. Hinc ē ꝙ cū ſicut nobis exponi curaſtis tu fili gn̄alis miniſter et ꝑdeceſſores tui iuxta eiuſdē ordinis conſuetudinē obſeruatā hactenus ⁊ a ſede apl'ica tolleratā ſtatim poſt ꝙ electi ſcd̄m ꝑdicti regulā ⁊ ꝯſtitutiōes ordinis extitiſtis: fratrū ipſi⁹ curā geſſeritis miniſterij officiū plene ac libere in oib⁹ exercētes: iidēq; fr̄es vobis deuote ⁊ humiliter obediuerint ⁊ intenderint reuerēter: ⁊ ī eadē regula ſit expreſſū vt gn̄alis miniſter q̄ ꝓ tēpore fuerit a miniſterij officio amoueri valeat a prouincialib⁹ miniſtris ⁊ cuſtodibus in gn̄ali capitulo ꝯgregatis. Nos volentes ambiguitatis ſcrupulū ī hac parte de vr̄is cordib⁹ amputare ac ordinē ipm̄ a ſede apoſtolica approbatū: eadem honeſtate floridum ꝑclarū ſciētia ⁊ virtute fecūdum priuilegio apoſtolice gr̄e attollere ſingulari: veſtris ſupplicationib⁹ inclinati deuotioni vr̄e vt ſucceſſores tui fili gn̄alis miniſter q̄ erūt ꝓ tp̄e: ſtatim poſtq̄ꝫ electi ſcd̄m regulam ⁊ conſtitutiones fuerint ſupradictas: eoipſo veri eiuſdē ordinis gn̄ales miniſtri effecti curā animaꝝ fratrum ipſi⁹ ordinis plene habeāt ⁊ libere gerant. ipſoſq; fr̄es auctoritate propria ligare ac ſoluere: necnon in eodē ordine agere valeant q̄ ipſi miniſtri ⁊ diffinitores ad hoc electi iuxta predictas conſtitutiones eiſdē ordini ⁊ fratribus ſcd̄m deū viderint expedire: aliaſq; poſſint officium miniſterij licite in omnib⁹ exercere. Iidemq; fratres tibi generali miniſtro et ſucceſſoribus ipſis deuote ac humiliter obediant et intendant. Et prefati ſucceſſores et tu generalis miniſter a prouincialib⁹ miniſtris et cuſtodibus ſcd̄m regulam ⁊ conſtitutiones ipſius ordinis abſolui et amoueri poſſitis auctoritate apoſtolica indulgemus: ratum habentes ⁊ firmum quicq̄d ſuper premiſſis per te generalis miniſter dictoſq; ꝑdeceſſores fratres et diffinitores factum et obſeruatum eſt hactenus cōceſſa tibi exequendi officiū miniſterij quoad pmiſſa oia ⁊ alia libera facultate. In electionibus quoq; generalis et prouincialiū miniſtrorū ipſius ordinis fratribus qui debēt electionē hmōi celebrare cū eos frequēter de remotis partib⁹ oporteat conuenire: tēpus ſuper hoc a iure ſtatutū non curet: nec ipſi in hac parte iuris hmōi regulis coarcentur. Cuſtodes et gardiani q̄ ſcd̄m ſtatuta eiuſdem ordinis aliter q̄ꝫ per electionem inſtituuntur: poſt ipſam inſtitutionem ſeu prouiſionem de ipſis factam curam animarum fratrum ſibi ſubditorum ipſius ordinis habeant: ipſoſq; ligare ac ſoluere poſſint iuxta ipſius ordinis inſtituta.

§.4 ¶ Fratres autē de ordine veſtro quos ſe
cundū conſtitutiones ipſius ordinis con
uentibus veſtris deputandos duxeritis
in lectores: ſine cuiuſcunqꝫ alterius licē-
tia libere in domibus predicti ordinis le
gere ac docere valeāt in theologica fa-
cultate: illis locis exceptis in quibus vi-
get ſtudium generale: ac etiam qui libet
in facultate ipſa docturus ſolemniter in
§.5. cipere cōſueuit. ¶ Et q2 prohibēte regu
la vr̄a nulli fratrum vr̄orū eſt licitū popu
lo predicare niſi a gn̄ali miniſtro veſtri
ordinis examinatus ⁊ approbatꝰ fuerit
et ſibi officium p̄dicationis ab ipſo ꝯceſ-
ſum: nos p̄dictorum fratrum laboribꝰ et
periculoſis diſcurſibus euitandis necnō
vt animarum ſalus poſſit inde facilius
prouenire ſuper prohibitiōe huiuſmodi
opportune prouiſionis remediū apponē
tes: vt ſinguli prouinciales miniſtri in
ſuis prouincijs cum diffinitoribus in ꝓ-
uincialibus capitulis congregatis fra-
tres in ſacra pagina eruditos examina-
re ac approbare et eis officium predica-
tionis deum habendo pre oculis committe
re valeant (ſicut ex forma regule mini-
ſter poterat generalis) plenā auctorita-
te preſertim concedimus facultatem.
§.6 ¶ Et q2 eiuſdem ordinis fratres de lo-
cis ad loca ipſius ordinis ſepius tranſ-
mittuntur propter qđ ſtabilem et perpe-
tuā in certis et determinatis eiuſdē ordi
nis domibus non faciunt manſionem:
quia etiam bonos et ydoneos ac appro-
batos a vobis frates facitis ad ordines
promoueri: liceat: vobis ordinandos fra
tres eiuſdem ordinis quibuſcunqꝫ ma-
lueritis catholicis antiſtibus communi-
onem et gratiam apoſtolice ſedis habē-
tibꝰ preſentare ipſiſqꝫ pontificibus pre-
ſētatos a vobis fratres ſine qualibꝫ exa-
minatione per eoſdem pontifices facien
da et abſqꝫ omni promiſſione vel obliga
tione ipſorum ordinandorum fratrū ad
§.7 ordines promouere. ¶ In locis quoqꝫ in
quibus degetis liceat vobis habere ora
toria in quibus cum altari portatili poſ-
ſitis miſſarū ſolēnia ⁊ alia diuina officia
celebrare: ac etiam eccleſiaſtica recipere
§.8. ſacramenta. ¶ Cū aūt gn̄ale interdictuꝫ
terre fuerit in eccl'ijs et oratorijs vr̄is ac
alijs q̄buſcūqꝫ cū ad loca perueneritis eccle
ſiaſtico ſuppoſita īterdicto clauſis ianu-
is: īterdictis excōmunicatis excluſis nō
pulſatis campanis / et ſubmiſſa voce vo-
bis liceat celebrare diuina ⁊ eccleſiaſtica
recipere ſacramenta: dūmō cauſam non
dederitis īterdicto: nec ꝯtingat id vobis
ſpecialiter interdici: neqꝫ eccl'ie ⁊ orato-
ria eadē fuerint ſpecialit' īterdicta ¶ his §.9
vero q̄ in vr̄is immorātur obſequijs cun
cta libere miniſtrare poſſitis eccl'iaſtica
ſacramenta: ⁊ ipos cū decedūt in vr̄is ci-
miterijs ſepelire. ¶ Si quādo ī terras in
q̄bus reſidetis vel earū ꝑſonas excōica-
tiōis ſeu interdicti ſētētias cōtigerit pro
mulgari: pueri veſtris ſeruitijs deputati
negociorū quoqꝫ veſtrorum ꝓcuratores
et operarij q̄ in veſtris locis eorū opibus
ꝑſonaliter continue inſtiterint hmōi ſen
tētie obnoxij minime habeātur: ibiqꝫ poſ
ſint audire diuina iuxta formā q̄ ipis lo-
cis in eo caſu a ſede apoſtolica ē ꝯceſſa:
niſi ijdem cauſam dederint vel excōicari
ſpecialiter ſeu interdici contigerit eoſdē.
¶ Et quia vos extremam patientes pro §.10.
chriſti nomine paupertatem exhortatio-
nis pro ſtudio bonos ad potiora dirigi-
tis et errātes in rectitudinis ſemitā lau-
dabiliter reuocatis: cōcedimꝰ vt ī excōi-
catorū terris libere cōmorari ⁊ ab eis tūc
et etiā qn̄ per ipſas vos tranſire ꝯtigerit
neceſſaria vite depoſcere ac recipere va-
leatis. ¶ Gn̄alis quoqꝫ et ſinguli prouin §.11.
ciales miniſtri et eorū vicarij ac etiaꝫ cu
ſtodes in prouincijs et cuſtodijs ſibi com
miſſis p̄dictis frībꝰ cōſtitutis ibidē: nec-
non et fratribus alijs eiuſdē ordinis iter
dum ad eos declinātibus vndecunqꝫ ab-
ſolutione et diſpenſatione īdigētibꝰ: ſiue
priuſqꝫ intrauerint ordinem ſiue poſt in
caſibus exceſſerint pro quibꝰ excōicatio-
nis vel interdicti aut ſuſpenſionis incur
rerit ſententias a iure vel iudice genera
liter ꝓmulgatas. et hmōi ſentēcijs inno-
dati: aut in locis ſuppoſitis eccleſiaſtico
interdicto diuina officia celebrantes: vel
ſuſcipientes ordines ſic ligati notam ir-
regularitatis incurrrerit: abſolutionis et
diſpenſationis beneficiū valeant īpartiri
niſi adeo fuerit grauis ⁊ enormis exceſſꝰ
ꝙ ſint ad eandem ſedem merito deſtinā-
di. ¶ Fratres etiaꝫ veſtri quos ꝑ tēpo- §.12.
re vos gn̄alis ⁊ ꝓuinciales miniſtri nec-
nō et vices veſtras gerētes ac etiā cuſto
des in proprios habueritis confeſſores
abſolutionis et diſpenſationis benefici-
um vobis cum expedierit valeant impar
tiri: iuxta formā conceſſionis ſuper abſo
lutione et diſpenſatione fratrum eiuſ-
dem ordinis ſuperius vobis facte. ¶ Ad
hec volentibus veſtro aggregari colle- §.13.

gio qui ſuſpenſionis vel interdicti vel ex
cõmunicationis ſententijs a iure vel iu=
dice promulgatis generaliter ſunt liga=
ti: abſolutionis beneficium obſeruata for
ma canonica impartiri ipſoſq; in fratres
recipere: ac eos qui poſt aſſumptum ha=
bitum vel profeſſionem emiſſam recolue
rint ſe talibus in ſeculo fuiſſe ſententijs
innodatos ſcḋm formam ipſam vos ge=
neralis et prouinciales miniſtri et prefa
ti cuſtodes ac vices veſtras gerentes va
leatis abſoluere et cum irregulari diſpẽ
ſare: ſi forſan talibus innodati ſententijs
vel in locis interdicto ſuppoſitis diuina
preſumpſerit officia celebrare vel ordi=
nes recipere. ita tamen ꝙ ſi aliqui ex hu
iuſmodi eiſdem ſententijs ꝓpter debitũ
ſit aſtricti/ ſatiſfaciant vt tenentur. Uo=
lumus autem nichilominus ꝙ poſtq; fue
rint abſoluti huiuſmodi volentes aggre
gari collegio ſupradicto niſi mox ordi=
nem intrauerint (etiam ſi ſuper hoc indu
cie eis a prelatis eiuſdem ordinis conce
dantur) eo ipſo in priſtinas ſentẽtias a q̄
bus eos totaliter abſolui contigerit rela
bantur. Ceterum veſtra diſcretio caute
prouideat vt aplice ſedis aut legatorum
et ordinariorum locorum in abſolutioni
§.14. bus hmõi ſcandalũ euitet. ¶ Porro quie
ti veſtre prouidere volentes quod per lit
teras apoſtolice ſedis aut legatorum ſeu
delegatorum ipſius cõueniri a quoq; mi
nime valeatis: et ꝙ ad pecuniam colligẽ
dam cogi non poſſitis inuiti per litteras
ipſius ſedis de cetero impetrandas: ꝙq;
nullus veſtrum correctionis ſeu viſita=
tionis vel inquiſitionis officium mona=
ſterijs vel eccleſijs ſeu quibuſcunq; perſo
nis impendere: vel ad cognitiões cauſa=
rum citatiões partium: et denunciationes
ſentẽciarum interdicti et excõicationũ p=
cedere: aut recipere curã monialiũ ſeu re
ligioſarum quarumlibet pſonarũ teneat
per aplicas lrãs impetratas et impetran
das impoſterum (niſi hmõi aplice littere
de hoc indulto et ordine veſtro expreſſam
§.15. fecerint mẽtionẽ) auctoritate vobis apo=
ſtolica indulgemus. ¶ Cõcedimus etiam
vt ad viſitandũ aliqua monaſteria moni
aliũ cuiuſcunq; ordinis vel ad audiendũ
confeſſiones earũ cõpelli aliquatenus nõ
poſſitis: nec ad recipiendum commiſſio=
nes cauſarum: ſeu ſentenciarum executi=
ones vel alia ꝯtingentia cãs ipſas p lrãs
ꝑfate ſedis in quibus non facta fuerit de
indulgentia hmõi mentio ſpecialis; ſiue

per legatos vel delegatos ipſius vel etiã
per quoſcũq;. ¶ Null⁹ inſuper archieps
vel eps nulluſq; alius prelatus eccliaſti=
cus nec eorũ vicarij vel officiales ad por
tandum ſeu deferendum litteras vel exe
quendum vel denunciandum ſnias ꝯtra
pricipes ſeculares coitates populos ſeu
quoſcũq; benefactores vros: nulluſq; de=
legatus vel ordinari⁹ iudex ad faciendũ
citationes vel cõmiſſiones recipiendas:
ſiue ꝙ ſint in cauſis aliquibus aſſeſſo=
res ſeu ad lites aut controuerſias con=
tingentia in cauſis que coram ipſis tra=
ctantur quẽpiam veſtrum compellere va
leant ſine predicte ſedis mandato vel li=
centia ſpeciali expreſſam faciente de hac
indulgentia mentionẽ: nec quiſq; veſtrũ
parere vel intendere teneatur ſuper his
monitionibus mandatis aut iuſſionibus
eorũdẽ: aut facere vel implere qḋ i hac p
te duxerint idulgẽdũ. ¶ Ceterũ gñalis et
ꝓuinciales miſtri et ipſorum vicarij illos ex §.16.
frib⁹ de q̄bus auctẽ lrarũ ſedis aplice vl
legatorum ipſi⁹ archiepis et epis ac alijs q̄=
buſcũq; ꝓuiſũ extitit vel impoſterum cõ
tigerit prouideri: corrigere ac etiã nõ ob
ſtãte cõtradictione aliqua poſſint ad ſuũ
ordinẽ reuocare: nec per litteras eiuſdẽ
ſedis aut legatorum ipſius iã obtentas
vel de cetero obtinendas aliquos de fri=
bus ipſius ordis prefatis archiepiſcopis
et epiſcopis aut alijs teneantur i ſocios
deputare niſi dicte littere obtinẽde de in
dulto huiuſmodi et ordie ipſo expreſſã fe
cerint mentionẽ: et alias id honeſtati or=
dinis et illorũ ſaluti viderint expedire.
¶ Nullus autẽ legatus niſi de latere no §.17
ſtro miſſus auctoritate litterarũ ſedis a=
poſtolice ſpecialẽ de hoc indulto et ordi=
ne veſtro non facientium mentionẽ: nul
luſq; prelat⁹ nec aliqua perſona religioſa
vel ſecularis de hmõi fribus ad ſua vel al
terius negocia procuranda vel ſecũ ma=
nere aliquẽ aſſumere valeat: niſi quos
generalis vel prouincialis miſter ipſos
tãq; idoneos et diſcretos ſibi duxerit aſſi
gnandos: quos etiã ſubiacere volumus
ordis diſcipline. ¶ Illos vero ipſius or= §.18.
dinis fratres qui ad predicandum crucẽ
vel inquirendum contra prauitatẽ here=
ticã ſeu ad alia huiuſmodi negocia ſint
vel fuerint a ſede apoſtolica deputati:
tu fili generalis miniſter tuiq; ſucceſſo=
res remouere: ſeu reuocare et penitus
transferre ipſiſq; ꝙ ſuperſedeant iniun
gere: alioſq; ſubſtituere cum expedire

videritis libere ac licite valeatis:et i eos
ſi contrauenerint cenſuram eccleſiaſti=
cam exercere quilibet miniſter prouinci=
alis vel eius vicarius eiuſdē ordinis id=
ipm in ſua ꝓuincia circa fratres ipſi⁹ or=
dinis quibus ab eadē ſede ſimilia cōtige
rint etiā illa cōmitti facere poſſit:nonob=
ſtantib⁹ aliquib⁹ litteris vel indulgētijs
apoſtolicis impetratis vel etiā īpoſterū
impetrandis q̄ de hoc nō fecerint mētio=
§.19. nem. ¶Inhibemus quoqꝫ ne quis poſt
profeſſionem in ordine veſtro factā de
generalis vel ꝓuincialis ſui licentia di=
ſcedat ab ipſo: diſcedētē vero abſqꝫ cau=
tione litterarꝫ alterius ipſorū pretextu
alicuius priuilegij apoſtolice ſedis null⁹
audeat retinere. ꝙ ſi forte retinere pre=
ſumpſerit:vobis gn̄alis et ꝓuīciales mi=
niſtri dūtaxat licitū ſit ī ipſos diſcedētes
fratres ſententiā excōmunicationis pro
§.20. mulgare.¶Si vero aliqui de fratribus
veſtri ordinis poſt obtentā licētiā a ſede
ꝑdicta aut a vobis ad religionem aliam
tranſeūdi infra duos vel tres menſes ſe
ad aliā religionem ſue ſaluti congruam
nō contulerint et ipſius non ſuſceperint
habitum regularem:licitum ſit vobis ge
neralis et prouinciales miniſtri ac vices
veſtras gerentibus cōtra ipſos tanꝙ cō
tra alios ordinis veſtri apoſtatas proce
dere ſecundum qꝺ honeſtati ipſius ordi
nis videritis expedire. Illud idem intel=
ligi volumus de illis qui poſt ſuſceptio=
nem habitus alterius religionis infra
tempus probationis in illa profeſſione
facta inde preſumpſerint reſilire.
§.21. ¶Apoſtatas quoqꝫ vr̄i ordinis excom=
municare/capere ligare/incarcerare/et
alias ſubdere diſcipline rigori poſſitis
per vos ac etiam alios in quocunqꝫ habi
tu eos contigerit inueniri : inuocato ad
hoc ſi op⁹ fuerit auxilio brachij ſecularis
§.22. ¶Inhibemus etiam ne fratres quos ab
ordine veſtro pro ſuis culpis per gene=
ralem ſeu prouinciales miniſtros aut cu
ſtodes expelli contigerit : vel qui egreſ=
ſi fuerint proprio ſuo motu predicare/
confeſſiones audire ſeu docere preſu=
mant: niſi ad alium ordinem in quo lici=
te exercentur huiuſmodi officia tranſie=
rint de veſtra vel dictorum miniſtrorum
licentia ſpeciali. Qꝫ ſi forte ipſi cōtra hu
iuſmodi inhibitionē veſtram aliquid ſu
per premiſſis temere attemptare ꝑſum=
pſerint:miſtri ac cuſtodes et eorꝫ vicarij
in illos quos infra fines ſuarum prouin
ciarum et cuſtodiarum iuxta conſuetudi
nem ordinis veſtri diſtrictus inuenerint
talia preſumentes : monitione premiſſa
auctoritate noſtra excommunicationis
ſententiam valeant promulgare. ¶Eie= §.23.
ctos autem de ordine veſtro vel egreſſos
qui a receptione in eodē ſuis culpis exi=
gentibus reddiderint ſe indignos:et ali=
os fratres eiuſdem ordinis ex rationabi
li cauſa ad quoſcunqꝫ ordines approba=
tos(preterꝙ ad beati auguſtini/templa
riorum/hoſpitalariorum/ et aliorum re=
ligioſorum arma portantiū)ad vitandā
occaſionem euagandi generalis et pro=
uinciales miniſtri cum ſuis teſtimoniali
bus litteris auctoritate noſtra licentian=
di liberam habeant facultatem. ¶Nos
enim diſtrictius inhibemus ne tales ad
alium ordinem aliter tranſire vel aliqui
eos recipere ſeu retinere preſumāt abſqꝫ
licentia ſpeciali ſedis apoſtolice facien=
te de hoc plenariam mentionem.
¶Inhibemus etiam vt nulli ſiue ſit in §.24.
religionis ordine ſiue extra ordinem cō=
ſtitutus : habitum aut ita conſimilem ꝙ
propter eum frater minor credi poſſit de
ferre liceat abſqꝫ mandato ſedis apoſto=
lice ſpeciali. Et vt dicta inhibitio maio=
rem conſequatur effectum : ſtatuimus
vt hi qui habitū veſtrum vel ſibi predi=
cto modo cōſimilē deferre ꝑſumpſerint
ad deponendum ipſum per dyoceſanos
locorū cum a vobis requiſiti fuerint mo=
nitione premiſſa per cenſurā eccleſiaſti=
cā appellatione poſtpoſita cōpellantur.
¶Ceterū cū humilitas veſtra ſibi de la
titudine orbis terre nichil preter domos §.25.
et ortos cum virgultis premiorum obtē
tu celeſtium duxerit reſeruandū:nos pie
volentes ꝙ illorum fructus itegre veſtre
paupertatis vſibus applicentur: vt de di
ctis ortis et virgultis veſtris nulli deci=
mam teneamini exhibere vobis auctori
tate preſentium indulgemus:diſtrictius
inhibentes ne q̄s a vobis de premiſſis ali
quid exigere vel extorquere preſumat.
¶Qr vero nonnulli veſtre religiōis ha=
habitum aſſumentes diuerſis perſonis §.26.
que ſciri et inueniri non poſſunt interdū
aliqua bona reſtituere teneantur: vobis
miniſtris et cuſtodibus ac vicarijs predi
ctis concedimus vt ſinguli veſtrum in
locis ſibi cōmiſſis bona ipſa in pios vſ⁹
conuertere valeatis prout ſecundum re=
rum viderit expedire. ¶Sepulturā quoqꝫ §.27
in eccleſijs veſtris concedimus et eam

liberã eſſe cenſemus:vt eoꝝ deuotioni et
extreme voluntati qui ſe illic ſepeliri de=
liberauerint(niſi excõmunicati aut inter=
dicti aut etiam publice vſurarij fuerint)
nullus obſiſtat: ſalua tamen iuſticia ec=
cleſiarum illarum a quibus corpora mor
tuorum aſſumuntur:diſtrictius inhiben=
tes vt nulli religioſi vel ſeculares vobis
inuitis aliquorum corpora defunctoꝝ
in veſtris cimiterijs ſepelire:aut in eccle
ſijs veſtris miſſarum ſolemnia vel pro
animabus eorum q̄ ad loca vr̄a tumulã=
di feruntur ibidem exequias celebrare ſi
ne veſtro aſſenſu et volũtate preſumant.
§.28. ¶Inhibemus inſuper vniuerſis fratri=
bus veſtri ordinis ne aliquis eoꝝ(niſi
neceſſitatis vrgẽte articulo)alij q̄ ꝑlatis
ſuis pctã ſua confiteri p̄ſumat: vel alijs
eiuſdem ordinis ſacerdotib⁹ ſcd̃m regu=
§.29. lã ⁊ ipſius ordinis iſtituta. ¶Uniuerſis
autem eccl̃iarum prelatis et alijs inhibe
mus ne confeſſiones vr̃as vobis inuitis
audire: vel compellere vos ad ſynodos
ſeu conuocatiões ſuas accedere:vel cum
eis extra ciuitates vel intra proceſſiona
liter exire:aut ſuis conſtitutionibus ſub
iacere: vel capitula ſcrutinia et inquiſi=
tiones in locis veſtris vel alibi de vobis
facere:aut fidelitatem iuramento firma=
tã et manualem obedientiaꝫ a miniſtris
cuſtodibus vel gardianis veſtris exige=
re:aut de ipſorum inſtitutione vel deſti=
tutione ſiue de ſtatutis veſtri ordinis ſe
aliquatenus intromittere:ſeu prohibere
ne ad ciuitates vel villas vbi religioſe
et honeſte morari poſſitis a populis euo
cati audeatis accedere: ibiq̃ꝫ pro veſtris
vſibus cõſtruere edificia ſeu eccl̃ias aut
oratoria:aut in accedẽtes fr̃es ſeu in cõ=
ſtruẽtes huiuſmodi vel receptatores ip=
ſorum excõicationis ſnĩas ferre p̄ſumãt.
§.30. ¶Concedimus quoq̃ꝫ vobis de his que
in ornamentis aut pro eis/aut libris/fa=
brica luminaribus/ anniuerſario / ſepti=
mo/vigeſimo/triceſimo aut alijs ad per
petuum cultum diuinum/ſeu pro pitan=
tijs aut victu ad ſuſtentationem veſtraꝫ
vel indumentis:necnon pro annuis cen=
ſibus redimendis ad quorum ſolutionẽ
alique domus veſtri ordinis obligate no
ſcuntur:et de domib⁹ predijs ⁊ ortis ali=
iſq̃ꝫ locis vobis ſecundum iſtituta vr̃i or
dinis opportunis:aut de his que ꝑ hmõi
domibus predijs locis et ortis emendis
vobis legantur(dũmõ ꝑmiſſa nõ cõuertã
tur in vſus alios:ſꝫ i illos/ꝺũtaxat ꝑ qb⁹

relinquũtur:aut alios etiã q̄ in hac ꝓceſſi
one vel idulgẽtia ꝓtinent) nulli canonicã
iuſticiã aut portionẽ aliquam teneamini
exhibere:⁊ ne quis a vobis vel vltimarũ
executorib⁹ volũtatũ ſeu decedentiuꝫ he
redibus de premiſſis aliquid exigere vel
extorquere p̄ſumat diſtricti⁹ inhibemus.
¶Ad hec liceat fr̃ibus vr̃i ordinis cum
de priorib⁹ locis ſuis ad alia loca ſe trãſ= §.31.
ferunt:edificia ſeu omnem edificioꝝ ma
teriam locoꝝ que dimittunt (dedicatis
eccleſijs duntaxat exceptis) q̃ꝫ libros ca=
lices et paramenta ſecũ ad alia loca trãſ
ferre:ac edificia ipſa cum ſolo et alijs ad
eadem loca pertinentibus(preter eccleſi=
as(per perſonas ad hoc a ſede apoſtoli=
ca deputatas vendere ipſorumq̃ꝫ preci=
um in aliorum locorum ad que dicti fra=
tres ſe transferunt edificationem ſeu ali
as in eorum vtilitatem conuertere ſm̃ q̃
eis melius videbit̃ expedire cũ ipſa prio
ra ⁊ alia loca fratrũ ad noſ⁊ ſedẽ apoſto
licam ſpecialiter ⁊ immediate pertinere
noſcantur.Et ne aliqui archiepiſcopi vel
epi aut alij eccl̃iarũ prelati ſeu queuis a=
lia perſona eccleſiaſtica vel ſecularis pre
dicta loca ſeu bona occupare accipere/vl̃
vſurpare aut quoquo modo ſibi vẽdica=
re preſumant abſq̃ꝫ dicte ſedis licẽtia ſpe
ciali diſtrictius inhibemus.¶Indulgẽ=
tes vobis vt ad preſtationem procuratio §.32
num legatorum predicte ſedis vel nũcio
rũ ipſius ſeu dioceſanoꝝ locoꝝ aut exa=
ctionũ vel collectarũ:ſeu ſubſidioꝝ: vl̃ ꝓ
uiſionum quorũcunq̃ꝫ minime teneamini
nec ad ea ſoluenda per litteras dicte ſe=
dis aut legatorum vel nunciorum eiuſ=
dem ſeu rectorum terrarum eccleſie Ro=
mane impetratas ſeu imposteꝝ impetrã
das cuiuſcunq̃ꝫ tenoris fuerint in perpe
tuũ compelli poſſitis:niſi dicte ſedis lit=
tere impetrande plen⁹ ⁊ expreſſã de idul
to hmõi ⁊ dicto ordine fecerint mentionẽ
¶Ceterum cum felicis recordatiõis In
nocentius papa predeceſſor noſter olim §.33
duxerit ſtatuẽdũ vt exẽpti gaudeãt qua
cunq̃ꝫ libertate Nichilominus tñ ratione
delicti ſeu cõtractus aut rei de qua cõtra
ipſos agit̃ rite poſſint corã locoꝝ ordia=
rijs cõueniri:⁊ illi quoad hoc ſuã i ipſos
iuriſdictioneꝫ prout ius exigit exercere:
nos vobis vt occaſiõe cõſtitutiõis hmõi
nullũ libertatibus immunitatibus vobis
⁊ ordini vr̃o ꝑ priuilegia ⁊ indulgentias
ab apoſtolica ſede cõceſſis ꝑiudiciũ gñet̃
auctoritate p̄ntiũ indulgem⁹ Decernim⁹

ergo irritū et inane quicquid cōtra teno=
rem cōſtitutionū cōceſſionū: ⁊ ihibitionū
hmōi per quoſcunqꝫ fuerit attentatū ⁊ in
terdicti ſuſpenſionis ⁊ excōicatiōis ſēten
cias ſi quas ꝯtra cōſtitutiones conceſſio=
nes ⁊ inhibitiones eaſdē in vos vel vr̄m
aliquos aut loca veſtra ſeu benefactores
veſtros vel executores aut heredes p̄di=
ctos i poſterū ꝓmulgari cōtigerit penit⁹
nō tenere. Nulli ẜ oīno hoim liceat hanc
paginā noſtrarū conſtitutionū: ꝯceſſionū
⁊ inhibitionū infringere vel ei auſu teme
rario contraire. Si quis autem hoc attē=
ptare preſumpſerit indignationē omni=
potentis dei et beatoꝝ petri ⁊ pauli apo
ſtolorum eius ſe nouerit incurſuruꝫ Da
tum Florentie anno incarnationis domi
nice Millesimo quadringenteſimo trige
ſimo nono quarto idus Nouembris. Pō
tificatus noſtri. Anno nono.

§.54 Nos igitur q̄ dicti ordis ffꝫ mi
noꝝ in quo gn̄alis
miniſtri fungebamur officio dū ad cardi
nalatus honorē aſſūpti fuimus perſona
rum eius ſtatum proſperum ⁊ tranquillū
propter vberes fructus quos ordo ipſe
multa refulgens gloria meritorum ⁊ gra
tia redolens ſanctitatis in agro eccleſie
militantis in propagatione religionis ⁊
fidei orthodoxe hactenus produxit vtili
ter et producit ac in futurum productu=
rum ſpe firma tenemus palmites ſu=
os a mari vſqꝫ ad mare: et etiam ad bar
baras extendendo nationes: intenſis de
ſideramus affectibus Clementis ⁊ Eu=
genij predictorum ac aliorum predeceſſo
rum noſtrorum qui ordinem predictum
fratrum minorum alijs varijs ꝓuilegijs
non immerito decorarunt veſtigijs inhe
rentes: motu proprio non ad eorundem
dicti ordinis fratrum minorum profeſſo
rum vel alterius pro eis nobis ſuper hoc
oblate petitionis inſtanciam. Sed de no
ſtra mera voluntate et deliberati[illegible]e ⁊ ex
certa noſtra ſcientia predictas Clemen=
tis et alias quorumcunqꝫ aliorum roma
norum pontificum predeceſſorum noſtro
rum litteras dicto ordini fratrum mino
rum et illius domibus et profeſſoribus
in genere ſub quacunqꝫ forma verboruꝫ
conceſſas quas ac ſi de verbo ad verbuꝫ
vna cum predictis litteris Eugenij pre=
deceſſoris prefati preſentibus inſerte fo
rent) haberi volumus ꝓ expreſſis ac om
nia et ſingula in illis contenta auctorita
te apoſtolica tenore preſentiuꝫ approba
mus ⁊ robur perpetue firmitatis obtine
re debere decernimus: ac ꝓ potiori cau=
tela omnia ⁊ ſingula per Clementē ⁊ Eu
geniū alioſqꝫ predeceſſores predictos in
eiſdem litteris ⁊ in fauoreꝫ dicti ordinis
fratrum minorum quomodolibet ordina
ta/ſtatuta/decreta/conceſſa / et indulta/
fieri et ſeruari deberi auctoritate/motu/
et ſcientia predictis de nouo ordinam⁹/
ſtatuimus/atqꝫ decernimus ac eidē ordi
ni minoꝝ illiuſqꝫ domibus ⁊ profeſſorib⁹
concedimus et indulgem⁹. ¶ Et q꞉ ſicut §35
accepimus noſqꝫ ipi experiētia didicim⁹
in minoribus cōſtituti p̄fati ordinis cu=
rā gerentes circa lr̄as ⁊ priuilegia hmōi
nōnulla dubia poſtmodū ſunt exorta: ha
bita ſuper illis cōſideratiōe decēti motu
auctoritate et ſcientia ſimilibus litteras
eiuſdē Clemētis predeceſſoris in ea pte
in qua cōcedit dicti ordinis ꝓfeſſorib⁹ vt
liceat eis i locis in quib⁹ degunt hr̄e ora=
toria ⁊ i eis cū altari portatili etiā tp̄e in
terdicti ianuis clauſis excōicatꝭ ⁊ iterdi=
ctis excluſis miſſarū ſol[illegible]ia ⁊ alia diuina
officia celebrare ⁊ ꝙ eoꝝ inſiſtētes obſe=
quijs cēſuris gn̄aliter ꝓmulgatis nō ligē
tur cū contingat eos ꝑ ſepe reqri vt etiaꝫ
extra oratoria ſuper hmōi altari portati
li celebrēt diuina officia ⁊ ad illa interdi
cti tēpore t̄cij ordinis ſcti frācisci de peni
tēcia nūcupati fratres ⁊ ſorores ac ſuos
et illoꝝ ꝓcuratores admittāt extēdētes
¶ Concedimus eiſdē fratribus vt nō ſo
lum in oratorijs ⁊ locis in quibus degūt §36
ſed etiā in quouis alio loco cōgruēti ⁊ ho
neſto poſſit ſup altari portatili hmōi miſ
ſas ⁊ alia diuina officia libere ⁊ licite ce=
lebrare exceptis eccleſijs ab ordinarij iu
riſdictione non exemptis quotiens id eiſ
dem fratribus per ordinarios ex cauſa
contigerit inhiberi. ¶ Et vt liceat eis tē=
pore interdicti fratres ⁊ ſorores dicti ter §37
cij ordinis beati Franciſci de penitentia
nuncupati: necnon ipſorum fratrum mio
rum ac fratrum et ſororum dicti tercij or
dinis et monialium ſancte Clare procu=
ratores et negocia gerentes vtriuſqꝫ ſe=
xus admittere ad diuina. ¶ Preterea q꞉
idem Clemens predeceſſor in dictis ſuis §38
litteris generali et prouincialibus mini
ſtris et eorum vicarijs ac cuſtodibus ab
ſoluendi fratres ei[illegible]dem ordinis: necnō
fratribus dicti ordinis quos ipſi minis
ſtri vicarij et cuſtodes habuerit pro tem
pore in confeſſores abſoluendi ipſos mi
niſtros vicarios et cuſtodes ab exceſſib⁹

⁊ cēſuris (niſi talia ꝑpetraſſēt ꝓpter q̄ eſ
ſent merito ad ſedem apoſtolicam deſti=
nandi) ac cum eis deſuper diſpenſandi
facultatem concedit: et propterea q̄ ſint
deſtinandi per ſepe reuocetur in dubiū
vt abſoluentium et abſoluendorum di=
ſpenſantium ⁊ diſpenſandorum pro tem
pore puritati conſcientie conſulamus. De
claramꝰ hereticos relapſos / ſciſmaticos
et qui litteras apoſtolicas falſificaſſent:
aut ad infideles prohibita detuliſſent: dū
taxat ad ſedem apoſtolicā merito deſti
nandos. Reliquis vero omnibus etiā ſi=
monie prauitate qualitercunq; irretitis
poſſe per illos quibus inibi conceditur
abſolutionis et diſpenſationis beneficiū
et gratiam iuxta caſuum exigentiam im
partiri. ¶ Eam vero partem litterarum
§.39 eiuſdem Clementis predeceſſoris in qua
ſepulturam in eccleſijs fratrū dicti ordi
nis liberā eſſe voluit ſalua iuſticia eccle
ſiarum a quibus corpora mortuorum aſ
ſumuntur: declarantes libertatem huiuſ
modi intelligi debere etiam quo ad hoc
vt fratres ipſi nullius ſuper hoc petita li
centia parrochias in quibus corpora p̄=
dicta forent cum cruce proceſſionaliter
ingredi: ac corpora ipſa leuare: et ad eo=
rum eccleſias ſepelienda deferre poſſint
vbi hoc fieri conſuetum foret: vel ſi preſ=
biteri de leuatione requiſiti id facere re
cuſarent (nec cogantur inuiti etiam pre=
textu cuiuſuis conſuetudinis) ipſi vel de
functorum conſanguinei illa ad parro=
chiales eccleſias aut alia loca deferre: ⁊
cum illis vel inibi celebrare vel celebra=
ri facere pro eiſdem defunctis aliqua di
uina officia ante vel poſt ſepulturam eo
rundem. ¶ Juſticiam autem eccleſiarū
§.40 a quibus corpora ipſa ſumuntur iuxta
eiuſdem Clementis predeceſſoris volun
tatem ſaluam eſſe debere decernimus eo
caſu quo duntaxat apud loca ipſorū fra
trum corpora ipſa ſepeliuntur ſi vero nō
apud eos: ſed alios mendicantium ordi=
num profeſſores corpora ipſa continge=
ret ſepeliri: ex hijs que ad fratres predi=
ctos apud quos tunc corpora ipſa nō ſe=
pelirentur de bonis defunctorū quomo
dolibet obuenirēt quouis particulari vel
vniuerſali titulo directe vel per obliquū
nullam canonicam aut parrochialē por
tionem dare teneantur: nec ſimiliter ali=
qua portio debeatur de hijs que ad cer=
tos et determinatos vſus eiſdem fratri=
bus vel eorum domibus in genere vel ſin
ſpecie etiam de bonis eorum: quorum
cadauera apud eos contigerit ſepeliri:
nec etiam in caſibus in quibus per eiuſ=
dem Clementis et aliorum predeceſſorū
noſtrorum ſpecialia priuilegia fratres
ipſi ab huiuſmodi ſolutione quarte ſunt
exempti: nec aliquo caſu de candeliſque
ad manus fratribus dantur quarta ali=
qua quomodolibet detrahatur. Jn reli=
quis vero caſibus q̄ in premiſſis in qui
bus quarta ipſa ſoluenda veniret: con=
uētiones (ſi q̄ ſint int̄ fratres predictos ⁊
locorum ordinarios ac aliorum rectores
inite) laudabiles et honeſte in poſterum
obſeruentur. ¶ Et ſi forte per nos vel ſe .§.41
dem apoſtolicam de pie legatis diſpoſi=
tis et relictis in genere vel in ſpecie de
cima vel alia portio: ſeu quarta alteri
pie vel non pie cauſe ex quauis cauſa
hactenus conceſſa foret aut in poſterum
concedi et ſolui aut dari mandari con=
tigeret: fratres predictos et illorum do
mos: ac eis legata et relicta aut alias
in eorum fauorem diſpoſita in conceſ=
ſione et mandatis huiuſmodi decerni=
mus et volumus non includi: niſi de ip
ſis et preſenti decreto ac voluntate no=
ſtra non per generales clauſulas: que
etiam ſpecialem mentionem importa=
re viderentur: ſed vera et ſpecifica men
tio fiat in eiſdem. ¶ Jndultum vero eiuſ
dem Clementis predeceſſoris de deci= .§.42
mis non ſoluendis ad quecunq; bona
dictorum fratrum et quaſcunq; decimas
etiam quas vulgus papales appellat.
Et apoſtolica ſedes pro chriſtiane fi=
dei defenſione aut alijs imminentibus
per ſepe neceſſitatibus indicit. Et que=
cunq; alia onera motu et ſcientia pre=
dictis extendimus: decernentes ipſos
fratres minores etiam ſi per quoſcun=
q; exemptos et mendicantes ſolui man
darentur cum quibuſuis derogatorijs
et fortioribus clauſulis ad illarum ſo=
lutionem non teneri: et ab illarum ſo=
lutione ceſſando: cenſuras et penas a=
liquas non incurrere: niſi in preſenti=
bus (non per generales aut alias clau
ſulas ſpecialem mentionem importan=
tes) ſed alias ſit derogatum ſpecifice
earum de verbo ad verbum inſerto te=
nore. ¶ Et ne pretextu conſtitutionis §.43
Jnnocentij Pape quarti predeceſſoris
noſtri que incipit Volentes locorum dio
ceſani et alij ordinarij et alij quicunq; in
perſonas aut loca fratrum predictorum

contra eiuſdẽ clementis p̄deceſſoris in fi
ne litterarũ predictarũ ordinationẽ: ſibi
quãcunq; iuriſdictionem aut ſupioritatẽ
vendicare preſumant: diſtrictius inhibe
mus ne quiſpiã abſq; dicte ſedis ſpecia
li commiſſione aut auctoritate in perſo=
nas/domos et loca dicti ordinis fratruꝫ
minoruꝫ. vtpote prorſus exẽpta aliquas
excommunicationis/ſuſpenſionis/ et in=
terdicti ſentencias ſpecialiter et generali
ter quomodolibet promulgare: aut in ꝑ=
ſonas/domos et loca huiuſmodi aliquaꝫ
preeminentiã/ſuperioritatem et iuriſdi=
ctionem quomodolibet exercere p̄ſumãt:
etiam rõne contractus vel delicti ſeu rei
de qua ageretur vbicunq; iniatur contra
ctus cõmittatur delictũ et res ipſa conſi=
§.44 ſtat. ¶ Decernimus quoq; exnũc quaſli=
bet excõicationis/ſuſpenſionis/ ⁊ interdi
cti ſentẽcias ⁊ quoſcunq; proceſſus quaſ
uis penas ⁊ ſentencias gñales vel ſpecia
les continentes quos ⁊ quas promulga=
ri vel haberi ⁊ omĩa q̄ contra fratres do=
mos et loca dicti ordinis quomõlibet fie=
ri contigerit etiam eoruꝫ exemptione: vt
pote notoria non aliter allegata: nullius
roboris vel momẽti eſſe ⁊ ꝓ infectis pror
§.45. ſus haberi debere. ¶ Preterea q2 parro
chialiũ eccleſiaruꝫ rectores prefati erga
illos qui dictis fratribus ordinis minoꝝ
eoꝝ peccata cõfitentur perſepe ſe reddũt
in exhibitione euchariſtie et extreme vn
ctionis difficiles: concedimꝰ ipſis fratri=
bus ordinis minorũ vt eiſdem perſonis
eis cõfeſſis qbꝰ rectores p̄fati ſine ratio
nabili cauſa denegauerint ſeu malitioſe
diſtulerint euchariſtie ſeu extreme vncti
onis ſacramẽta miniſtrare, ſuper quo eo
rumdem confeſſoꝝ aſſertioni ſtari debe=
at illa petentibꝰ poſſint impune exhibe=
§.46 re. ¶ Et cum aliqñ contingat monaſteria
monialium ſancte clare et minoriſſarum
ſeu ſancti damiani nuncupatarum moni
alibus deſtitui adeo vt de eorum refor=
matione ſpes nulla ſuperſit: cõuenietiuſ=
q; ſit q illorum ſic deſtitutorum bona ad
ipſos frẽs deueniãt quoꝝ erãt cure cõmiſ
ſa q̃ ad alios: illa q̄ ſic deſtituta exiſtunt
et deſtitui contigerit in futurũ cũ eoꝝ bo
nis omnibus: perpetuis vſibꝰ fratrũ do=
mus dicti ordinis minorum eiſdem deſti
tutis monaſterijs propiquioris applica=
mus: ita vt fratres ipſi poſſint de illis et
eorumdẽ monaſterioruꝫ ſtructuris ⁊ edi
ficijs pro eorum voluntate diſponere ꝓ=
uiſo q illorum eccleſie ⁊ oratoria ad pro

phanos vſus non redigantur: ſed in illis
quandoq; diuina celebrent officia. ¶ In §.47
ſuper cum nonnulli ad ordinem predictũ
fratrum minorum ſpecialem gerẽtes de=
uotionis affectum ordinent eoꝝ cadaue
ra cum habitu fratruꝫ minorũ aut ſoroꝝ
dicti ordinis de penitentia ſepeliri: ne ex
illorum corporum delatione ad alia loca
ordini et fratribꝰ predictis iniurie irrogẽ
tur decernimus apud tales fratres ipſos
eſſe ſepeliendos etiam ſi alibi ſuam ele=
giſſent ſepulturã: nec poſſe etiã in loco ꝑ
eos electo cum habitu quomodolibet ſe=
peliri aut ad ſepeliendum portari abſq;
fratrum domus loci in quo tales deceſſe=
rint expreſſa licentia et aſſenſu. ¶ Ceteꝝ §.48.
ne ſi rõne parrochialiũ eccleſiaruꝫ apud
quas domus eorumdem fratrũ ꝯſtructe
fuere aut conſtruerentur in poſteꝝ loco=
rũ ordinarij in eoſdẽ frẽs aliquã ſupiori=
tatẽ vendicare tẽtarent fratruꝫ eorũdem
quies in aliquo perturbaret: concedimꝰ
eiſdẽ fratribꝰ vt in ſic ꝯceſſis et quas eis
cõcedi contigerit curatis eccleſijs poſſint
per capellanũ ꝑ eos ꝓ eoꝝ nutu ponẽdũ
⁊ amouendũ curam huiuſmodi exercere:
q̄ q̃diu capellanatꝰ hmõi fũgetur officio
ac ſi dicti ordinis minorum profeſſor exi
ſtat dictoꝝ fratruꝫ minoꝝ libertate ⁊ ex=
emptione fruat: eccleſie vero p̄dicte et il=
loꝝ bona illa qua domꝰ fratrũ dicti ordi=
nis p̄rogatiua letentur. ¶ Et vt dicti or= §.9.
dinis profeſſoribus omnis vagãdi tolla=
tur occaſio ⁊ ad apoſtolicaꝫ ſedẽ recurrẽ
di ſubtrahatur ꝓ poſſe neceſſitas: gñali ⁊
prouincialibus miniſtris dicti ordinis ꝓ
tempore exiſtentibus et illorum vicarijs
diſpenſandi cũ dicti ordinis minoꝝ ꝓfeſ
ſoribus defectũ nataliũ ex adulterio/ſa=
crilegio/inceſtu/ ⁊ quouis alio nephario
⁊ illicito coitu ꝓueniente patiẽtibus: nec
non cum his q̄ ex quauis cauſa p̄terq; ho
micidij voluntarij bigamie ⁊ mutilatiõis
membrorum irregulares forẽt poſtq; or
dinem ipm ꝓfeſſi fuerint. vt defectu ⁊ ir=
regularitate hmõi non obſtante irregu=
lares ipſi ad quoſcunq; etiã ſacros ordi=
nes ꝓmoueri ⁊ in illis etiã in altaris mi=
niſterio miniſtrare: ⁊ tã ipſi irregulares
q̃ defectum nataliuꝫ patientes p̄dicti ad
quaſcũq; adminiſtrationes ⁊ officia dicti
ordinis eligi: recipi et aſſumi illaq; gere=
re et exercere libere ⁊ licite valeant mo=
tu ſciẽtia ⁊ auctoritate p̄dictis cõcedimꝰ
ꝑ p̄ntes. ¶ Rurſus intelleximꝰ q ⁊ ſi bo= §.50.
ne memorie iohãnes papa. xxij p̄deceſſoꝝ

noſter illoꝝ opinionem ꝙ̃ aſſerebant ꝙ cō-
feſſi frib⁹ p̄dicti ordinis ⁊ alioꝝ ordinum
mendicātiū ad audiendas cōfeſſiones iu-
xta iuris diſpoſitionem deputatoꝝ ꝓ tp̄e
tenebant eadē peccata rectori eoꝝ pro-
chialis eccl'ie iterū ꝯfiteri reprobauerit:
⁊ deinde p̄fatus eugeni⁹ p̄deceſſor repro-
bationem huiuſmodi approbauerit con-
tra talia aſſerentes tanq̄ de hereſi ſuſpe-
ctos ꝑ locorum ordinarios inquiri ⁊ ꝓce-
di mādauerit ac ſucceſſiue pie memorie.
Nicola⁹ papa. v. ſimiliter p̄deceſſor nr̄ ge-
ſta in premiſſis ab eiſdē iohāne et euge-
nio predeceſſorib⁹ robur ꝑpetue firmita-
tis obtinere debere decreuerit: nichilomi-
nus adhuc nōnulli eoꝝ ihereītes ꝓteruie
opinionē p̄dictā ⁊ deſuꝑ factos dānatos
⁊ male ſonātes ac reprobos articulos ve-
ros eſſe affirmare nō verentur: vt taliuꝫ
preſūptuoſa temeritas tāto minus inua-
leſcat q̄to plurium erit ſuperioruꝫ corre-
ctione ſubiecta conceſſam contra tales ꝑ
eiuſdem eugenij p̄deceſſoris litteras lo-
coꝝ ordinarijs facultatē ad iq̄ſitores he-
retice prauitatis extēdimus ac volum⁹ ꝙ
inq̄ſitores ip̄i quicūq̄ fuerint eadem qua
ordinarij cōtra tales auctoritate fungan-
§.51. tur. ⁋ Poſtremo cum predicatoꝝ ſicut ⁊
predicti minoꝝ ordinū ꝓfeſſores ꝓ fidei
catholice dilatatione continue indefeſſe
laborent fructuſq̄ afferant in dei eccleſia
ſalutares ⁊ propterea fuerint varijs per
ſedem predictam priuilegijs decorati. vt
quos par labor pariaq̄ merita coniūgūt:
paria coniungant priuilegia et fauores
eiſdem ordinis minorum profeſſoribus:
ac vt conceſſis fratribus predicatoribus
et eiſdem predicatorum ordinis fratrib⁹
vt premiſſis aut alijs conceſſis predictis
fratribus minoribus priuilegijs / indul-
gentijs / fauoribus et indultis tam ſpiri-
tualibus q̄ꝫ temporalibus a predictis et
alijs romanis pontificibus predeceſſori-
bus noſtris et alijs auctoritatem haben-
tibus: que omnia ac ſi nominatim expri-
merentur haberi volumus hic pro expreſ-
ſis et noſtre approbationis munimine ſo-
lidamus ac decernimus robur perpetue
firmitatis obtinere potiri ⁊ gaudere poſ-
ſint et debeant perpetuis futuris tempo-
ribus in omnibus et ꝑ omnia prorſus et
ſine vlla differentia perinde ac ſi que vni
ex ordinib⁹ p̄dictis ſunt cōceſſa: vtriq̄ ſi-
mul nominatim conceſſa fuiſſent aut con-
cederentur impoſterum et q̄ de magiſtro
generali ⁊ prouincialib⁹ priorib⁹ dicti or-
dinis predicatorum ac monaſterijs mo-
nialiū ſub eorūdē frm̄ predicatorū cura ⁊
ſcd̄m ipſi⁹ ordinis p̄dicatoꝝ inſtituta vi-
uētiū ſūt ſtatuta: i gn̄ali ⁊ ꝓuincialib⁹ mi-
niſtris ⁊ vicarijs dicti ordinis fratrū mi-
norum ⁊ monaſterijs monialium dicti or-
dinis ſancte clare et minoriſſarū et ſācti
damiani nuncupatarū et econtra cenſeā-
tur eſſe ſtatuta. ⁋ Diſtrictius inhibētes §.52.
eiſdem locorum ordinarijs ſub interdicti
ingreſſus eccleſie et ſuſpenſionis a regi-
mine et adminiſtratione ſuarum eccleſia-
rum ac parrochialium eccleſiarum recto-
ribus et alijs quibuſcunq̄ ſub excommu-
nicationis late ſentētie et priuatiōis ea-
rundem parrochialium eccl'iarū ac oīm
alioꝝ beneficioꝝ eccleſiaſticoꝝ q̄ obtinēt
necnō inhabilitationis ad illa et alia im-
poſterum obtinenda penis eo ipſo ꝑ eos
qui contra fecerint incurrendis: ne ordi-
nes predictos fratrum predicatorum et
minorum et illoruꝫ domos ⁊ profeſſores
preter aut contra predictarum clemētis
aut eugenij predictorum et aliorum quo-
rumcunq̄ predeceſſorum noſtroꝝ et pre-
ſentium litterаruꝫ noſtrarū tenorē iquie-
tare ſeu moleſtare et eos aut teſtamento-
rum vltimarumq̄ voluntatum executo-
res et heredes predictos ſeu quoſcunq̄
alios directe vel indirecte ad ſolutionem
alicuius quarte parrochialis ſeu canoni-
ce vel alterius portionis ſeu oneris: ⁊ ad
faciendum celebrari aliquod officium in
eorum eccleſijs vel alibi dum apud ip̄os
fratres decedentium cadauera tumulan-
tur ante vel poſt eoruꝫ ſepulturam coge-
re: nec confeſſis dictis fratribus predica-
toribus et minoribus pro tempore: eu-
chariſtie ſeu extreme vnctionis ſacramē-
ta ſine rationabili cauſa denegare vel il-
lorum exhibitionem malitioſe differre:
aut eorum parrochianis ne dictis fratri-
bus confiteantur prohibere vel perſua-
dere: nec etiam ad premiſſa ſeu aliquod
premiſſorum auxilium conſilium vel fa-
uorem dare directe vel idirecte quoquo-
modo preſumant. ⁋ Et nichilomin⁹ cui-
libet in dignitate eccleſiaſtica conſtituto §.53.
et metropolitane vel alterius cathedra-
lis eccleſie canonico vniuerſum orbem q̄
deſuper per dictorum ordinum priores
aut gardianos et fratres ac per illorum
ſeu ad commodum eorum romane eccle-
ſie ſyndicos requiſitus fuerit per apoſto-
lica ſcripta inſolidum mandamus: quate-
nus per ſe vel alium ſeu alios premiſſa

vbi ⁊qñ opus fuerit ſolemniter publicā-
tes ⁊ eiſdē fratrū predicatoꝝ ⁊ minoꝝ or
dinibus ⁊ illoꝝ domibus ac profeſſoribꝰ
in pmiſſis efficacis defenſionis preſidio
aſſiſtentes: faciant eos pacifica poſſeſſio
ne vel quaſi priuilegiorum ⁊ conceſſionū
hmōi gaudere nō permittentes eos ſeu
teſtamentorū executores et heredes pre
dictos contra illorum tenorem per ordi-
narios et rectores pdictos aut quoſcūꝗ
alios indebite moleſtari: aut eis graua-
mina iniurias atꝗ dāna inferri ſeu quo
§ 54. modolibet irrogari. ¶ Ac etiam ſumma
rie et de plano ſine ſtrepitu et figura iu-
dicij ſola facti veritate iſpecta cōtra quoſ
cunꝗ cuiuſcunꝗ qualitatis vel conditio
nis exiſtāt et quacūꝗ eccl'aſtica etiā pa
triarchali archiepāli; et epāli vel mūda-
na forent dignitate et exemptione muni
ti. In quibuſcunꝗ cauſis per eos mouen
dis quacunꝗ ratione vel cauſa que exco
gitari poſſit: miniſtrent eis iuſticie cōple
mentū exequendo quod per eos fuerit
ordinatum: et illos quos cenſuras et pe-
nas predictas incurriſſe conſtiterit illis
irretitos eſſe declarent et faciant: et man
dent interdictos ſuſpenſos et excommu
nicatos publice nunciari et ab omnibus
arctius euitari: ⁊ legittimis ſuper his ha
bendis ſeruatis proceſſibus illos quoti-
ens opus fuerit iteratis vicibus aggra-
§ 55 uare procurent. ¶ Contradictores aucto
ritate noſtra appellatione poſtpoſita cō-
peſcendo inuocato ad hoc ſi opus fuerit
auxilio brachij ſecularis. Nonobſtanti-
bus conſtitutionibus recolende memo-
rie Bonifacij pape octaui: quibus cauet
ne quis extra ſuam ciuitatem et dioceſiz
niſi in certis caſibus exceptis: et in illis
vltra vnam dietam a fine ſue dioceſis ad
iudicium euocetur: ſeu ne iudices a ſede
apoſtolica deputati extra ciuitatez ⁊ dio
ceſim in quibus deputati fuerint contra
quoſcunꝗ procedere aut alij vel alijs vi-
ces ſuas cōmittere preſumant: et de dua
bus dietis in cōcilio generali: necnō que
incipiunt ſuper cathedram Bonifacij et
dudum viēnenſis concilij: ac recolēde me
morie Calixti pape tercij etiam predeceſ
ſoris noſtri litteris alijſꝗ apoſtolicis at-
ꝗ etiam prouincialibus et ſinodalibus
concilijs editis ſpecialibus vel generali-
bus: necnon octonis ⁊ octoboni oliz in re
gno anglie apoſtolice ſedis legatoruz cō
ſtitutionibus: eccleſiarum quoꝗ ac loco-
rum quorumlibet ſtatutis et conſuetudi-
nibus: et inter quoſcunꝗ dictorum ordi
dum fratrum predicatorum et minorum
profeſſores ac locorum ordinarios ſeu re
ctores predictos initis ⁊ concluſis ac ha
ctenus obſeruatis pactis et conuentioni
bus etiam iuramento cōfirmatione apo
ſtolica vel quauis firmitate alia robora-
tis: necnon omnibus et ſingulis que Cle
mens ⁊ Eugenius prefati in predictꝫ eo
rum litteris voluerunt non obſtare con-
trarijs quibuſcunꝗ: quibus omnibus (il-
la ac ſi de verbo ad verbum insererētur
et derogatoriarum derogatorias clauſu
las in ſe continerent) preſentibus pro ex
preſſis habentes (illis alias in ſuo robo-
re permanſuris) quo ad premiſſa ſpecia-
liter et expreſſe derogamus. Aut ſi patri
archis archiepiſcopis epīs ⁊ rectoribus
prefatis ſeu quibuſuis alijs cōiter vel di
uiſim a ſede prefata indultum exiſtat ꝙ
interdici ſuſpendi vel excommunicari:
aut vltra vel extra certa loca ad iudiciū
euocari non poſſint per litteras apoſtoli
cas non facientes plenam ⁊ expreſſaz ac
de verbo ad verbuz de indulto hmōi mē
tionem: ⁊ qualibet alia dicte ſedis indul-
gentia generali vł ſpeciali cuiuſcunꝗ te
noris exiſtāt per quā pñtibus nō expreſ-
ſā vel totaliter nō inſertā effectꝰ eaꝝ ⁊ cō
ceſſa eis iuriſdictiōis executio impediri
poſſet quōlibet vel differri et de qua cu-
iuſꝗ toto tenore habenda ſit in noſtrꝫ lit
teris mentio ſpecialis. Nos enim ex nūc
illa et quecunꝗ alia que in futurum per
nos vel ſedem apoſtolicam quōlibet con
cedi / ſtatui / decerni / vel ordinari contige
rint contra Clementis Eugenij aliorūꝗ
predeceſſoꝝ predictoꝝ ⁊ preſentiū litte-
rarū hmōi tenorez; necnō ſecus ſuper his
a quoꝗ quauis auctoritate ſcienter vel
ignoranter attemptari contigerit irrita
et inania nulliuſꝗ roboris vel momenti
eſſe decernimus. Et quia difficile foret
preſentes litteras ad ſingulas prouinci-
as originaliter deſtinare Volumus ⁊ di
cta auctoritate decernimus ꝙ tranſūptꝫ
earū manu notarij publici et curie cauſa
rum camere apoſtolice aut alicuius epi-
ſcopalis vel archiepiſcopalis ſigillo mu-
nitis ea prorſus in iudicio et extra vbicū
ꝗ exibita vel oſtenſa fuerint fides adhi-
beatur acſi originales litteree forent exhi
bite vel oſtenſe. Nulli ergo omnino ho-
minum liceat hanc paginam noſtrorum
approbationis / cōſtitutionis / ordinatio-
nis / ſtatuti / decreti / conceſſionis / indulti

induſti/voluntatis/applicatiõis/ĩhibitio=
nis/extẽſſionis. ſolidationis/mãdati/de=
rogationis/infringere/vel ei auſu teme
rario contraire. Si quis autem hoc attẽ
ptare preſumpſerit indignationem om=
nipotentis dei ac beatorum Petri et Pauli
apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurũ
Datum Rome apud ſanctum Petrum.
Anno incarnatiõis dominice Milleſimo
quadringenteſimo ſeptuageſimo quar=
to pridie kalendas ſeptembris. Pontifi=
catus noſtri. Anno quarto.

¶ Bulla aurea cõmuniter vocata qua
Sixtus quartus concedit fratribus pre
dicatoribus et minoribus ac fratribus et
ſororibus ſecundi et tercij ordinũ grati=
as aliorum mendicantium et alia plura
vt infra. etc.

Sixtus eps̃ ſer
uus ſeruorum dei. Ad ꝑ
petuam rei memoriam.
Sacri predicatorũ et mi=
norum fratrum ordines
inſtar duorum primorũ
fluminum a celeſtium vo
luptatum et amenitatum paradiſo egre
dientium: ſacroſancte vniuerſalis eccl'ie
terrã ne mũdanarum cupiditatum et viciol
rum calore areſcat preclare doctrine vir
tuoſorumq; operum ac multiplicium me
ritorum imbribus irrigãtes magis atq;
magis illam indies fructuoſam efficiunt
Hij ſunt duo ſeraphin qui in ſublime cõ=
templationis et ſacrificij amoris alis ele
uati a terreniſq; rebus abſtracti: aſſidue
diuinarum laudum clamore et immenſo
rum beneficiorum humano generi a ſũ=
mo opifice deo exibitorum declaratione
feruentiſſimis predicationibus populos
inſtruendo et ad celeſte iter dirigendo in
ſiſtentes: multiplicata talenta eis credi=
ta domino deo munde ſegetis animarũ
ſcilicet redemptoris noſtri ieſu chriſti ꝑ=
cioſi ſanguinis effuſione redemptarum
copioſos in horrea ſancte eccleſie mani=
pulos referunt. Hij ſunt due tube ꝑ quas
dominus precepit ad populum ſacri euã
gelij populum vniuerſum aſſiduis predi
cationibus aduocare: vt in omnem ter=
ram exiret ſonus eorum et redderet ſibi
populum acceptabilem bonorum operũ
ſectatorem. Ad predictorum igitur pre
dicatorum et minorum fratrum ordines
quos eorum ampliſſimis meritis et vber=
rimis fructibus quos in dei eccleſia con
tinue afferunt pre ceteris paterna carita
te diligimus noſtre conſiderationis in=
tuitum dirigentes: illa eis libenter conce
dimus que in eis optate quietis fructum
inducant et ſtatum eorum faciant paci=
ficum et tranquillum. Dudum ſiquidem
vt ordinum eorundem profeſſorum ſta=
tui et quieti conſuleremus: motu propo
nonnullas litterarum diuerſorum roma
norum pontificum predeceſſorum noſtro
rum dictis ordinibus conceſſas et ĩ illis
contenta approbauimus: et quo ad ali=
qua declarauimus/ampliauimus: et ex=
tendimus ac nonnulla eis de nouo con=
ceſſimus prout in diuerſis noſtris litterĩ §.4
deſuper confectis plenius continetur
¶ Cum aũt ſicut poſtmodum accepimus
per huiuſmodi ampliationes declaratio
nes/extenſiones: et conceſſiones: adhuc
totali eorundem ordinum et illorum pro
feſſorum quieti plene (vt expedit) non cõ=
ſulatur: aſſeraturq; a nonnullis: per eaſ
dem litteras omnes gratias ſpirituales
et temporales dictis ordinibus et eorum
domibus et fratribus a predeceſſoribus
noſtris conceſſas/approbatas non fore
Nos attenta meditatione penſantes q̃n=
tum vtilitatis ad exaltationem chriſtia=
ne fidei et euangelice veritatis ordinum
predictorum profeſſores hactenus attu=
lere et afferre valeant adiuuante domi=
no in futurum: ac propterea volentes vt
tenemur eorum tranquillitati vberius
prouidere: motu ſimili non ad ipſorum
fratrum et ſororum aut alterius pro eis
nobis ſuper hoc oblate petitionis inſtan
tiam: ſed de noſtra mera liberalitate et
ex certa ſcientia quaſcunq; litteras et gra
tias ſpirituales et temporales conceſ=
ſiones et indulgentias ac peccatorum re
miſſiones in genere vel in ſpecie fratri=
bus et ſororibus predicatorum et mino=
rum ordinum et domorum eorundem et
necnon viſitantibus eorum eccleſias et ca
pellas et oratoria conceſſas: quarũ teno=
rem ac ſi de verbo ad verbum preſentib⁹
inſererẽtur haberi volumus pro expreſſo
preſentiũ tenore approbam⁹ et robur fir=
mitatis perpetue obtinere decernimus.
Proq; potiori cautela apoſtolica auctori
tate de nouo iuxta lfarũ deſuꝑ cõceſſarũ
continentiã et tenorẽ cõcedimus et largi=
mur. ¶ Et vt eccleſie dom⁹ et oratoria p̃= §.2
dicatorũ et minorũ ordinum predictorum

per vniuerſum orbem conſtructe et edifi
cate et que conſtrui et edificari contigat
in futurum congrua deuotione a xp̄i fide
libus viſitentur ac que imperfecte ſunt
perficiantur et ad complementum dedu
cantur ac complete conſeruentur ⁊ manu
teneantur: necnon paramētis et alijs ad
diuinum cultū neceſſarijs debite ornen
tur ipſiq; chriſti fideles ad dictas eccleſi=
as eo libentius confluant et ad premiſſa
manus promptius porrigant adiutrices
quo ex hoc ibidem dono celeſtis gratie
conſpexerint ſe refectos. De omnipoten-
tis dei miſericordia ac beatorum apoſto
lorum eius petri et pauli auctoritate con
fiſi: vniuerſis et ſingulis chriſti fidelibus
vtriuſq; ſexus vere penitentibus et con=
feſſis q̄ eccl'ias ⁊ oratoria domoꝝ fratrū
p̄dictoꝝ in ſingulis ſancti Dn̄ici ⁊ ſancti
Franciſci centum annos et totidem qua
dragenas et in ſanctorū petri martyris
Thome de aquino Uincentij et ſancte ka
therine de ſenis ac ſanctorum Anthonij
de padua et Ludouici epiſcopi Bernar=
dini et ſancte Clare et beate helisabet fe
ſtiuitatum diebus a primis veſperis et
per totum diem ipſarum feſtiuitatū qui=
quaginta annos et totidem quadrage=
nas deuote viſitauerint annuatim ⁊ ma=
nus ad premiſſa aut eorum aliquis por=
rexerint adiutrices de iniunctis peniten
cijs eis nunc relaxamus preſentibus per
petuis futuris temporibus valituris.
§.3. ¶ Et vt predictorum predicatorum ⁊ mi
norum ordinum fratres tanto ferventi=
us diuinis beneplacitis inſiſtant quanto
maioribus ſpiritualibus ſe viderint gra
tijs fore munitos: omnibus et ſingulis p̄=
dicatorum et minorum ordinū predicto
rum profeſſoribus qui nūc et pro tempo=
re perpetuo erūt vt confeſſor idoneus eo
rumdem ordinū quem quilibet pro ſe de
ſui ſuperioris licentia duxerit eligendū
eorūdē confeſſione diligenter audita pro
commiſſis per eos exceſſibus et peccatis
ſemel in vita in forma confeſſionali per
nos edita in mortis articulo plenariam
abſolutionem et peccatorum huiuſmodi
remiſſionem impendere valeat. etiam ſi
ante factam eorumdem ordinum profeſ
ſionem eos decedere contingeret: ſimili=
bus motu ſciencia et auctoritate indul=
§.4. gemus. ¶ Facultatem vero a predeceſ=
ſoribus noſtris conceſſam magiſtro gene
rali prioribus prouincialibus ⁊ conuen=
tualibus ac eorū vicarijs p̄dicatoꝝ: ⁊ ge
nerali ac prouincialibus miniſtris ac eo
rum vicarijs necnon cuſtodibus minorū
ordinum predictorum ſuper abſolutione
fratrum eorūdem ordinum ſuoꝝ ⁊ diſpē
ſatione cum eiſdem in quibuſcunq; caſi=
bus (preter ꝗ̄ i illis ꝓ quib⁹ eſſent ad ſe=
dem apoſtolicam mittendi) et per nos ap
probatam cum declaratione caſuum pro
quibus mittendi ſunt perſtringentes: vo
lumus q̄ magiſter et miniſter generales
eorumq; vicarij et illi quibus ipſi pro tē=
pore duxerint committendum dūtaxat ⁊
non alij facultate predicta de cetero vti
poſſint illam i omibus alijs penitus adi= §.5.
mentes. ¶ Et ne propter monaſteria mo
nialium ſeu ſororum ſub cura ⁊ inſtitutis
ordinis predicti fratrum predicatorum
et ſancte Clare ſeu ſancti Damiani ordi
num ſub eiuſdem fratrum minorū ordi
nis cura degentia: et ſancti Dominici et
ſancti Franciſci de penitentia nuncupa=
torum ordinum vtriuſq; ſexus perſonas
contingat eorumdem fratrum quietem
turbari motu ſcientia et auctoritate pre=
dictis ſtatuimus: q̄ huiuſmodi monaſte=
ria et loca eorumq; abbatiſſe prioriſſe ꝓ=
curatores ſyndici oblati et vtriuſq; tercij
ordinis predicti de penitencia nuncupa=
te perſone predicte eiſdem priuilegijs et
immunitatibus gratijs: fauoribus: con=
ceſſionibus indultis ſpiritualibus et tem
poralibus predictis fratrum predicato=
rum et minorum ordinibus et illorum ꝓ
feſſoribus: domibus et locis: ac procura=
toribus et ſyndicis oblatis et conuerſis:
ſeu alijs quomodolibet per p̄deceſſores
noſtros aut nos hactenus conceſſis ⁊ im
poſterum concedendis quauis auctorita
te (quatenus earum ſexui ⁊ ſtatui non cō
tradicant) libere et licite vti poſſint et de=
beant in omnibus et per omnia prorſus
et ſine vlla differentia ac ſi eiſdem mona=
ſterijs locis et perſonis / abbatiſſis ſyndi
cis / procuratoribus / oblatis et conuer=
ſis ſororum et monialium eorumdem ac
perſonis vtriuſq; ſexus de penitencia hu
iuſmodi nominatim conceſſe forent et cō
cederentur expreſſe. ¶ Preterea q: vt in
tellexiumus exortis nonnunq̄ controuer=
ſijs inter locorum ordinarios eorumq;
vicarios ſeu officiales et curatos et fra=
tres predictorum ordinum varijs occa
ſionibus locorum ordinarij eorumq; vi=
carij ſeu officiales et curati predicti ne
chriſtifideles fratribus ipſis pias ele=
moſinas erogare preſumant: ſuadere

ac etiam ſub cenſuris inhibere ac erogā=
tes excōmunicatos fore p̄dicare ſeu pre=
dicari facere ſeu pronūciare preſumunt:
locorum ordinariis eorumqꝫ vicariis ſeu
officialibus et curatis predictis ac etia3
aliis quibuſcumqꝫ dicta auctoritate man
damus: vt ab huiuſmodi perſuaſionibus
inhibitionib⁹/⁊ mandatis de cetero pror
ſus ⁊ omnino abſtineant. decernentes in
hibitiones ipſas ⁊ mandata nullius exi=
ſtere firmitatis: ⁊ illis contrauenictes cē=
ſuris hmōi minime ligari: ac eoſdē ꝑſua=
dentes ⁊ inhibētes mandatoqꝫ nr̄o hmōi
optēperare nō curantes (niſi penituerint
⁊ perſuaſiones ⁊ ihibitiōes ac p̄dicta re=
uocauerint ifra triduū poſtꝙ deſuper re=
quiſiti fuerit) eo ipſo ordinarios interdi=
ctum ingreſſus eccleſie ac ſuſpēſiōes a re
gimine ⁊ adminiſtratione ſuaꝝ eccleſiarū:
alios vero inferiores ab eis excōicatio=
nis ſn̄iam icurrere. ¶ Cū aūt nōnulli ad
§.7. ordines predictos predicatoꝝ ⁊ minorū
ſpalē gerētes deuotiōis affectū eoꝝ cada
uera cū habitu frm̄ p̄dicatorū vel minoꝝ
ſeu fratrū vel ſororꝝ de penitētia vtriuſqꝫ
ordinis predictorum ſepelire mandent: ⁊
perſepe anteꝙ moriantur habitu3 huiuſ
modi eis poſtulant exhiberi. Decernim⁹
habitum hmōi per priorē dom⁹ ordinis
predicatorum aut gardianum dom⁹ or=
dinis minorum loci in quo tales decede=
re contingeret: vel per ſuperiorem prela=
tum ipſorum ordinū ⁊ domorū ſeu prio=
rat⁹ et gardianie vel cui illi duxerint cō=
mittendum dumtaxat et non per alium
quauis auctoritate vel prelatione fungē
tem exhiberi debere: qui p̄dictum habitū
recipientib⁹ declarare teneat̄ apud eorū
ordinum eccleſias debere ſepeliri in eo=
rū obitu quoꝝ habitu ſuſcipiāt ⁊ illoru3
ſic idutorum cadauera ſic diſcoopta nul
lo pallio vel tegumēto ſuperimpoſito cū
habitu hmōi ad ſepulturam deferri poſ
ſe: ordinariorum etiam ſub cenſuris ꝓ=
hibtione et ordinatione locorum quali=
bet in contrariū edita nōobſtante: quas
§.8. quo ad hoc modificamus. ¶ Et ne ex ha
bilitationibus ad vnum vel plura bene
ficia eccleſiaſtica in titulū vel cōmenda3
obtinenda cum facultate vt interim do=
nec illa aſſequātur pro capellanis alio=
rum in beneficio deſeruire: et ꝙ etiam
poſtꝙ beneficia huiuſmodi aſſecuti fue=
rint i domibus dict ordinis reſidere: ca
meras habere in illis: et in generalibus
capitulis fratrum eorundem predicato=
rum et minorum ordinū vocē actiua3 et
paſſiua3 habere: ac priuilegiis fauorib⁹
gratiis et indultis conceſſis ipſorum or=
dinum profeſſoribus gaudere poſſint p̄=
fatis ordinibus ⁊ illorum profeſſoribus
grauamen inferatur: eiſdem motu ⁊ au=
ctoritate decernimus huiuſmodi conceſ
ſas et quas eis ↄcedi cōtigerit habilita
tiōis litteras intelligi et interpretari de
bere vt fratres ipſi quibus littere huiuſ
modi cōceſſe ſunt ⁊ ↄcederent̄ impoſterū
quandocūqꝫ p ſedē p̄dictam: poſtꝙ aliqđ
beneficium adepti fuerit pacifice aut ꝓ
capellaniis in aliquibus eccleſiis ceperit
deſeruire cōceſſionibus predictis prout
vocem actiuā ⁊ paſſiuā reſidentia3 i do=
mibus dictorū ordinum ac retentionem
dictaru3 domoꝝ: camerarū et alia cōtra
ordinū p̄fatoꝝ ſūt cōcernētia de eorūdē
ordinū prelatoꝝ cōſenſu dūtaxat gaude
re poſſint ⁊ nō alias nec alio mō. Idē ſta=
tuētes de ꝓmotis ad cathedrales etiā ti
tulares appellatas eccleſias et alias di=
gnitates eccleſiaſticas. ¶ Ceterum vt di §.9.
ctorum ordinum profeſſores qui inquiſi=
tores heretice prauitati pro tempore di
uerſis mundi partibus deputantur: tan=
to diligentius eorum officia ſtudeant ex
ercere ac ab illicitis et eis prohibitis ab
ſtinere: quāto cognouerint poſſe eorū er=
rores facilius corrigi et puniri: ꝙ magi=
ſter predicatorum ⁊ miniſter minorū or=
dinū predictoꝝ generales prefati nunc ⁊
ꝓ tēpore exiſtentes geſta pro tempore p
ipſos inquiſitores ſuorum ordinu3 reſpe
ctiue examinare: ⁊ querelas contra illos
propoſitas audire: ac ſuper illis quantū
eis iuſtum et equū videbitur ſtatuere et
ordinare: et ſi eos in aliquo deliquiſſe in
uenerint illos iuxta exceſſuum exigentiā
am etiam per eorum ab officio ammotio
nem ac alias corrigere ⁊ punire: dictoſqꝫ
inquiſitores ſm qđ equum et iuſtum aut
neceſſarium videbitur (non tantū in vna
eadem dioceſi multiplicare) libere ⁊ licite
valeant. Et predicatorum in minorum ⁊
econtra minorum ordinum predictoꝝ in
quiſitores in predicatoꝝ ordinū hmōi p=
feſſores quoſcunqꝫ: officio inquiſitionis
hmōi fungi: illudqꝫ exercere nullatenus
poſſint: abſqꝫ ſedis apoſtolice licētia ſpe=
ciali de preſentibus litteris ſpecificam et
expreſſā faciente mētionē. ¶ Poſtremo §.10.
quia predicatorum ⁊ minorum fratrum
predictorū ordinū profeſſores pro fidei
catholice dilatatione: incremento et de=

fenſione:continue indefeſſe laborant: et
eorum exemplari vita:predicationibus
verbi dei : audientia confeſſionum ſana
doctrina : aſſidua ſacrarum litterarum
inſtructione:et deuota diuinorum offici=
orum celebratione/hereticorum extir=
patione:alijſqꝫ innumeris pijs operatio
nibus pre ceteris ordinum mendican=
tium profeſſoribꝰ fructus in eccleſia dei
ſalutares copioſius attulerunt hactenꝰ
et continue afferre non ceſſant:atqꝫ alla=
turos in futurum deo propicio ſpe firma
tenemus : et propterea conuenit:vt ipſi
pre ceteris ampliores fauores et gratia
rum ꝓrogatiuas a prefata ſede recipiãt
et reportent:aliorumqꝫ ordinum mendi
cantium indultis et priuilegijs apud ſe=
dem prefatam gaudeant ne illis inferi=
ores eẽ videãtur omnes et ſingulas gra
tias/conceſſiones ⁊ pctõrum remiſſiões
imunitates/exẽptiões/facultates/ꝓuile
gia ⁊ idulta ſpũalia ⁊ tpalia qualiacũqꝫ
ſint heremitarũ ſcti auguſtini et carme=
litarũ et ſeruoꝝ btẽ Marie fratruꝫ ordi
nibus et illorũ eccleſijs/et oratorijs ⁊ do
mibus:prioribus:fratribus: et ſororibꝰ
cõuerſis:et oblatis: vtriuſqꝫ ſexus perſo
nis de penitentia nuncupatis a prede=
ceſſoribus noſtris romanis pontificibus
predictis et a nobis aut alijs auctorita=
tem habentibus(que omnia acſi nomina
tim exprimerentur haberi hic volumus
ꝓ ſufficienter expreſſis)coniunctim vel
diuiſim in genere vel in cõi cõceſſa eiſdẽ
et eorum cuilibet: predicatoꝝ et minoꝝ
fratrum ordinibus : domibus : eccleſijs
oratorijs : generali magiſtro: miniſtro:
prioribus : et miniſtris prouincialibus
conuentualibꝰ prioribꝰ et gardianis:ſo=
roribus:oblatis: conuerſis : et vtriuſqꝫ
ſexus tercij ordinis ſeu de penitentia nũ
cupatis et alijs eorũdẽ ordinũ ꝑſonis de
nouo concedimus:et in eis locuꝫ habere
volumus ac ſi eiſdem noiatim directe ⁊
expreſſe cõceſſa fuiſſent. Mãdantes etiã
motu: ſcientia : et auctoritate predictis
vt dum priuilegiorum: indulgentiaruꝫ
prerogatiuarum : conceſſionum : exem=
ptionũ:immunitatum: facultatũ ⁊ indul
torum:dictorum fratrum heremitarum
ſancti Auguſtini Carmelitarum ⁊ ſeruo
rum ſancte marie originales littere ſeu
tranſũpta autentica ex illis ꝓ ⁊ in fauo=
rem eccleſiarum domorũ ⁊ fratrũ ꝑdicto
rum predicatorum ⁊ minorum ordinum
adducerẽtur vel exhiberẽtur:eadẽ fides
indubia exhibeatur tam in iudicio qꝫ ex
tra iudicium et alijs locis quibus opus
fuerit:ac ſi pro ⁊ in fauorem dictorum or
dinum:eccleſiaruꝫ: domoruꝫ: ⁊ fratrũ ꝑ=
dicatorum ⁊ minorum a ſede apoſtolica
emanaſſent ac eis ⁊ cuilibet ipoꝝ fuiſſẽt
imediate cõceſſe. ¶ Inhibẽtes diſtrictiꝰ
ipſis locorum ordinarijs ſub interdicti §.11.
ingreſſus eccleſie ⁊ ſuſpenſionis a regi=
mine ⁊ adminiſtratione ſuaꝝ eccleſiarũ
et parrochialiũ eccleſiarum rectoribus
et alijs quibuſcunqꝫ ſub excõicationis la
te ſententie et priuationis earundem ec=
cleſiarum parrochialium et omniuꝫ alio
rum benficiorum eccleſiaſticorum que
obtinent:necnon inhibilitationis ad il=
la et alia impoſterum obtinenda penis
eo ipſo qui contrafecerint incurrendis:
ne perſonis quibuſlibet eccleſiaſticis vł
ſecularibus in genere vel in ſpecie dire=
cte vel indirecte aliquid inhibeant:pre=
cipiant ordinent vel ſtatuant:quo minꝰ
ordines predicti illorum domus et pro=
feſſores predictis gratijs ſibi conceſſis li
bere vti poſſint. ¶ Nonobſtantibus qui §.12.
buſcunqꝫ apoſtolicis ſuſpenſionibus/re=
uocationibus/reſtrictionibus/ac in pro
uincialibus et ſynodalibus conſilijs edi
tis generalibus vel ſpecialibus conſtitu
tionibus/necnon pariſieñ.et aliorum lo=
corum generalium ſtudiorum vniuerſi=
tatibus et curie vice gerentie. Auinio=
nis et quibuſuis ordinarijs prelatis et
perſonis conceſſis et concedendis litte=
ris et priuilegijs:ac per illos deputatis
in eis conſeruatoribus priuilegiorum
huiuſmodi facultatibus et iuriſdictione
cum quibuſuis clauſulis etiam deroga=
toriarum derogatorijs ac fortioribus ⁊
inſolitis quibus omnibus illa etiam ſi
de eis eorumqꝫ totis tenoribus et datis
non per huiuſmodi generales clauſu=
las etiam ſpecialem mentionem impor=
tantes : ſed ſpecifica et indiuidua ac de
verbo ad verbum ſeu quenis alia men=
tio habẽda eſſet preſentibus pro expreſ
ſis habentes:illis alias in ſuo robore ꝑ=
manſuris:quo ad premiſſa ſpecifice ⁊ no
minatim derogamus:et ea nemini in ꝑ
iudicium premiſſorum ſuffragari poſſe
aut debere:et irritum et inane quicquid
ſecus contigerit attemptari decernimus
necnon oĩbus illis q̃ in dictis litteris no
ſtris prefatis ordinibus conceſſis volu=
mus non obſtare ceteriſqꝫ contrarijs qui=
buſcunqꝫ. ¶ Uerum quia difficile foret §.13.

preſentes litteras ad ſingulas prouincias originaliter deſtinare: volumus et dicta auctoritate decernimus: ꝙ tranſumptis earum manu notariĳ publici ⁊ curie cauſarū camere apoſtolice auditoris vel protectoris qui eſt vel pro tempore erit: aut alicuius archiepiſcopalis vel epiſcopalis ſeu cuiuſcunqꝫ in dignitate conſtituti ſigillo munitis: ea prorſus ĩ iudicio et extra vbicunqꝫ exhibita vel oſtēſa fuerint fides exhibeatur idubia ac ſi ipē originales littere forent exhibite vel oſtenſe. Nulli ergo omnino hominū liceat hāc paginam noſtre approbationis/conſtitutionis/conceſſionis/largitionis/indulti preſcriptionis/voluntatis/ademptiōis/ſtatuti/mandati/decreti/inhibitionis/⁊ derogationis infringere; vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare preſumpſerit indignationē omnipotentis dei ⁊ beatorū petri ⁊ pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum rome apud ſanctum petrū Anno incarnatiōis dñice milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo nono ſeptimo kl's auguſti Pontificatus noſtri Anno octauo.

¶ Alexander ſextus iterum concedit omnia priuilegia aliorum trium ordinū mendicantium fratribus minoribus de obſeruantia nuncupatis vbicunqꝫ atqꝫ quartam canonicam portionem remittit et ipſis obſeruantibus concedit.

¶ Dilectis filiĳs Uniuerſis fratribus ordinis minorum de obſeruantia nuncupatis.

Alexander papa ſextus Dilecti filiĳ Salutem et apoſtolicā benedictionē. Sacre religionis ſub qua deuotum ⁊ ſedulum exhibere ſtudetis domino famulatum promeretur honeſtas vt vos ſpecialibus fauoribus et gracĳs proſequamur. Hinc eſt ꝙ nos volentes quieti et commoditati veſtre pro bene meritis veſtris paterna caritate cōſulere Uobis vt de cetero omnibus ⁊ ſingulis gratĳs priuilegĳs libertatibus imunitatibus et indultis ſpiritualibus ⁊ tp̄alibus tā fratrū predicatorū ꝗ̄ heremitarū ſācti Auguſtini ⁊ beate marie de monte Carmeli oībuſqꝫ alĳs mēdicātibus ꝑ ſedē apoſtolicam vl' legatos eiuſdem in genere etiam per lr̄as apoſtolicas Maremagnū nūcupatas etiā ꝗ ad exemptionē a ſolutione quarte locorū ordinariĳs ⁊ parrochialiū eccleſiarū rectoribus debite a qua vos potiori pro cautela eximimus hactenus conceſſis quorū tenores ac ſi de verbo ad verbū p̄ntibus infererētur haberi volumus pro ſufficienter expreſſis vti haberi volumꝰ potiri ⁊ gaudere ⁊ licite poſſitis ⁊ debeatis in oībus ⁊ ꝑ oia ꝑinde ac ſi vobis ſpecifice conceſſe fuiſſent. Cōſtitutionibus et ordinationibus apoſtolicis necnō oībus illis q̄ in lr̄is p̄dictis conceſſa ſūt non obſtare ceteriſqꝫ contrarĳs nequaqꝫ obſtātibꝰ auctoritate apoſtolica tenore p̄ntiū de ſpecialis dono gratie idulgemꝰ illaqꝫ vobis de nouo ꝯcedimꝰ. Datū rome apd ſctm̄ petrū ſub anulo piſcatoris die quinta Februarĳ Milleſimo quīgēteſimo primo Pontificatꝰ nr̄i Anno nono.

¶ Sixtus quartus ꝯfirmat ⁊ de nouo cōcedit oēs indulgētias a predeceſſoribꝰ ſuis viſitātibꝰ eccleſias fratrū carmelitarū ꝯceſſas eaſdē exprimēdo ⁊ declarādo vt infra. Quas idē ſixtus poſt modū per bullā ſupraſcriptā que dr̄ aurea ad fr̄es predicatores ⁊ minores ac ſorores ſancte clare atqꝫ tertiarios vtriuſqꝫ ſexꝰ eorūqꝫ eccl'ias extēdit ⁊ cōcedit plures alias addendo ⁊ hoc idem facit Alexander ſextus quo ad fratres de obſeruantia vt hic ſupra: alĳs innumerabilibus indulgentĳs eccleſĳs eorum a ſuis predeceſſoribus conceſſis in ſuo vigore relictis.

Sixtus epiſcopꝰ ſeruꝰ ſuorū dei Ad ꝑpetuā rei mēoriā. Dū attēta meditatiōe pēſamꝰ ꝙ gl'ioſiſſima dei genitrix maria ꝟgo venuſtiſſima ⁊ olꝫ ꝟtutū floribꝰ īſignita cuius ieffabilē pulchritudinē ſol ⁊ lūa mirant' cuiꝰ ꝓtcibꝰ iuuat' ꝑpl's xpianꝰ ⁊ q̄ florē īmarceſſabilē ⁊ etnū dñꝫ nr̄ꝫ ieſū xp̄ꝫ īmēſa ſcti ſpūs coopante ꝟtute genuit ꝓduxitqꝫ ſacrū ordinē btē marie de monte Carmeli a ſctā ſede ap'lica ⁊ pluribꝰ Romanis pōtificibꝰ p̄deceſſoribꝰ nr̄is ⁊ etiā a nobis multipliciter approbatū quem eiuſdē gl'ioſiſſime dei genitricis ſēperqꝫ ꝟgis marie ſpāli titulo voluit īſigniri vt ob eiuſdē ꝟgis reuerētiā ordo ipē a xp̄ifidelibꝰ merito ampliꝰ veneraret' ipſiqꝫ xp̄i fideles ꝓpterea eiuſdē ꝟgis marie ſuffragĳs adiuti eterne retributiōis p̄mia facilꝰ ꝯſequi mererent' dūqꝫ ſublimitatē dicti ordinis vtriuſqꝫ ſexus ꝑſonaꝝ ꝟtutū

merita deo quidem grata et in conſpectu
predicte ſedis accepta digna memoria re=
cenſemus ac ordinem ipſum ⁊ illius perſo
nas ſub ſedis apoſtolice ⁊ ec cleſie romane
protectione immediate exiſteñ. et inter ce=
teros regularium ordinum profeſſores in
firmamento catholice fidei militantes tanq̃
religionis ſpeculum exemplar ſpeciali ca=
ritate fulgeñ. ſanctorumq; prophetarum
helye et heliſei enoch necnon et aliorum
ſanctorum petrum qui montem ſanctum
Carmeli iuxta helye fontem inhabita=
runt ſucceſſione hereditaria teneñ fructus
quoq; vberes in quos dictus ſacer ordo in
agro militantis eccleſie in propagatione
religionis ⁊ fidei orthodoxe hactenus pro
duxit vtiliter et producit ac in futurum ꝓ
ducturum fore indubitanter ſperamꝰ pa=
terna caritate intuemur dignum qui po=
tius debitum reputamus nos ad illa debe
re noſtros dirigere cogitatꝰ per que ea q̃
pro diuini cultus gloria et dicti ordinis in
cremento ac chriſti fidelium animarum ſa
lute a q̃ pluribus romanis pontificibus
predeceſſoribus noſtris conceſſa dicuntur
ſublatis ambiguitatibus que exinde emer
ſiſſe noſcuntur in ſua ſintegritate perſi=
ſtãt et tanto firmius obſeruentur quanto
eruntſepius predicte ſedis munimine
ſtabilita Sane ſicut exhibita nobis nuper
pro parte dilecti filij chriſtofori marti=
gnoui dicti ordinis Generalis magiſtri
ac ſacre theologie profeſſoris petitio con=
tinebat. Licet multi romani pontifices pre
deceſſores noſtri ob reuerentiam glorio=
ſiſſime ⁊ intemerate dei genitricis ſemperq;
virginis marie de monte Carmeli et ſin=
gularem deuotionem quam ad illam ⁊ pre
dictuꝫ ordinem ſub eiuſdem dei genitricis
titulo ſpecialiter inſignitum geſſerunt di=
uerſas indulgentias ● peccatorum remiſ=
ſiones ac priuilegia et indulta ipſi ordini ⁊
illius domibus conceſſerint que in eiſdem
domibus ſunt recepta et quorum continen
cia in publicis ſcripturis et dicti ordinis ec
cleſijs apertiſſime reperitur ſub hac vide=
licet verborum forma. Leo papa quartus
omnibus chriſtifidelibus qui eccleſias bea
tiſſime dei genitricis ſẽperq; virginis ma=
rie de mõte carmeli huiuſmodi i feſtis Na
tiuitatis dñice Paſche Apoſtolorum Petri
et Pauli Penthecoſtes Aſſumptionis Na
tiuitatis Annũciatiõis Purificatiõis eiuſ=
dem beate dei genitricis ſemperq; virgi=
nis marie Sancti Michaelis archangeli.
Omnium ſanctorum. In duabus feſtis ſan
cte Crucis Natiuitatis ſancti Johãnis ba
ptiſte. Sanctorum martirum Fabiani ⁊ ſe
baſtiani. et in die Paraſceues. Et per octa
uas predictarum feſtiuitatum. et vocabu
lis omnium eccleſiarum dicti ordinis deuo
te viſitauerint et pias elemoſinas largiti
fuerint ſeu domos confractas eiuſdem or=
dinis reficerent ſeptem annos et duodeciꝫ
quadragenas. Et adrianus ſecundus Ste
phanus quintus Sergius tercius Johan=
nes decimus Johannes vndecimus. Ser=
gius quintus et Innocentius quartus qui
dictum ordinem confirmauit omnibꝰ chri=
ſti fidelibus vere penitentibus contritis et
confeſſis qui predictas eccleſias pie viſita
rent in predictis feſtiuitatibus et earꝫ octa
uis. Seu qui domos fractas eiuſdem ordi
nis reficerent vel pro fabricis ipſarum ec=
cleſiarum munera darent vel confratriam
dicti ordinis aſſumerent et eam intrarent
aut calicem pro miſſis celebrandis vl' toba
lias ſeu mappas erogarẽt: vel qui i premiſ
ſis aut in quolibet premiſſoruꝫ manus por
rigerent adiutrices vel qui in ſuis vltimis
teſtamentis aliquid legarent terciam par=
tem omnium peccatorum in dño relaxarũt
¶ Itẽ clemens tercius Alexander ſecundꝰ
Gregorius quitus ⁊ Gregorius ſeptimus
in predictis feſtis ⁊ in quolibet eorũdẽ ſimi
lem gratiam largiti ſunt. Itẽ clemẽs quar
tus eiſdem chriſti fidelibus qui predictas
eccl'ias quater in anno viſitarẽt vcꝫ in qua
tuor feſtiuitatibus eiuſdem dei genitricis
virginis marie triginta annos et totidem
quadragenas pie conceſſit. ¶ Itẽ in priui
legio generali lucij pape quarti remittũt
ab eodem peccata leuia offenſa parentum
negligentie votorꝫ fractorꝫ dũ tamen fra=
ctor ad vota rediret ⁊ male acq̃ſita ſi neſcit
cui reſtitui debeãt dũmodo predictis locis
ſeu illorꝫ cõuentibus aſſignent. Demũ ino
centius quartus ⁊ Gregoriꝰ octauꝰ cõtule
runt qualibet die cuilibet dicẽti Pater no=
ſter ⁊ aue maria in eccl'ijs ſemel pro viuis
⁊ defunctis quadraginta dies indulgẽtia=
rũ. Rurſus honorius decimꝰ Nicolaꝰ. iiij.
romani pontifices omnibus vere penitẽti=
bus ⁊ manus adiutrices predictis domibꝰ
porrigẽtibus et illarũ fratribus oim pctõ=
rum ſuorꝫ veniam polliciti ſunt. Inſuꝑ ho
norius nonus oibus vere penitẽtibus ⁊ cõ
feſſis dicti ordis eccl'ias viſitãtibꝰ ſeu ma=
nus illis adiutrices porrigẽtibus xl. ãnos
et totidẽ quadragenas de iniũctis eis peni=
tẽcijs videlicet i feſto vocabulorꝫ ipſarũ ec=
cleſiarum ⁊ in die ſancto paraſceues. Nec

non in die ſancte Crucis ac in feſtiuitatibꝰ
Natiuitatis Annunciationis Purificatio=
nis ⁊ Aſſumptionis beate dei genitricis ſē
perq́ꝫ virginis marie miſericorditer in do=
mino relaxauit atqꝫ conceſſit. Ulterius Be=
nedictus papa dedit omnibus vere peni=
tentibus ⁊ cōfeſſis qui ter in ſeptimana, vi=
delicet quadrageſimali tempore. Secunda
quarta ⁊ ſexta ferijs ⁊ etiam in feſtis voca=
bulorum omnium eccleſiaruꝫ dicti ordinis
Necnō diebus ſabbatinis ob beate dei ge=
nitricis ſemperqꝫ virginis marie reueren=
tiam. Et in diebꝰ dominicis pie viſitarent
quadraginta annos ⁊ totidem quadrage=
nas et omnium peccatoruꝫ ſeptime partis
remiſſionem in domino relaxauit. Omnes
indulgentias peccatorum remiſſiones a ſu=
is predeceſſoribus romanis pontificibus
dicto ordini conceſſas in diebus ⁊ in feſtis
predictis duplicando. Item Johānes .xxij.
omnes indulgentias ⁊ peccatorum remiſſi=
ones a romanis pontificibus predeceſſori=
bus ſuis dicto ordini conceſſas confirma=
uit et quadraginta annos et totidem qua=
dragenas de iniunctis penitencijs vniuerſis
chriſti fidelibus dicti ordinis eccleſias in
qualibet ſolempnitate quatuor feſtiuitatū
beate dei genitricis marie videlicet Nati=
uitatis Annunciationis Purificationis et
Aſſumptionis cōtritis ⁊ confeſſis in domi=
no pia largitione conceſſit. Succeſſiue Ur=
banus papa quintus omnes indulgentias
ſimiliter a ſuis predeceſſoribꝰ dicto ordini
conceſſas confirmauit atqꝫ in feſto annun=
ciationis beate marie dicti ordinis eccleſi=
as viſitantibus ſeptem annos et .xij. qua=
dragenas in domino relaxauit. Poſtremo
Nicolaus papa quintus omnes indulgen=
tias et peccatorū remiſſiones ac o mia pri=
uilegia dicto ordini a ſupradictis romanis
pontificibus predeceſſoribꝰ noſtris in pre=
dictis diebus et feſtis conceſſas et conceſſa
proprio motu duplicando confirmauit atqꝫ
annos ſeptem et totidem quadragenas in
domino relaxauit. Tamē ſicut prefati chri=
ſtofori generalis dicti ordinis magiſtri re=
latione nuper accepimus pro eo qꝫ propter
ſingularitatem priuilegiorum originales
deſuper litteere ad manus generalis predi=
cti non peruenerunt nec de illis aliter qꝫ vt
prefertur doceri poteſt circa litteras et pri=
uilegia huiuſmodi ſupꝫ eorūqꝫ vim et effi=
catiam nōnulla dubia ſint exorta aliaqꝫ in
dies ſub oriri formidantur niſi per noſtre
prouidentie ſtudium ſuper hoc prouidea=
tur oportune preſertim cum ex iniuncto no=

bis deſuper apoſtolice ſeruitutis officio ad
nos ſpectet ſingulorum ordinum commo=
dis inuigilare ⁊ qꝫtum valeamus omnium
animas altiſſimo lucrifacere cupiētes. Ita
qꝫ vt indulgentie ac ſingule predeceſſorum
noſtrorum littere dicto ordini ac eius do=
mibus et eccleſijs conceſſe ſublatis quibuſ=
cunqꝫ heſitationum obſtaculis inuiolabili=
ter obſeruentur eiſqꝫ prout conceſſa dicun=
tur idubia adhibeatur fides deuotioqꝫ vni=
uerſi populi etiam augeatur atqꝫ dicti or=
dinis eccleſie domus ac conuentus conſer=
uentur edificentur et in eoruꝫ edificijs am=
plientur reſtaurentur ⁊ reparētur. Predi=
ctorum et aliorum plurimorum romanoꝝ
pontificum predeceſſorum noſtrorum qui
ordinem predictum varijs priuilegijs non
in merito decorarunt et quem etiaꝫ nos di=
uerſis alijs gratijs ac priuilegijs gratioſiſ=
ſime et liberaliter ornauimus veſtigijs in=
herendo motu proprio non ad ipſius chri=
ſtofori generalis magiſtri aut alterius di=
cti ordinis glorioſiſſime dei genitricis ſem=
perqꝫ virginis marie de monte carmeli pro=
feſſorum vel alterius pro eis nobis ſuper
hoc oblate petitionis inſtanciam ſed de no=
ſtra mera voluntate ac deliberatione et ex
certa noſtra ſcientia ſingulas indulgenti=
as non tamen plenarias ac alias ſpiritua=
les et temporales gratias a predictis ſeu
quibuſcunqꝫ alijs romanis pontificibꝰ pre=
deceſſoribus noſtris dicto ordini beate ma=
rie de monte Carmeli et illius domibus ec=
cleſijs ac perſonis in genere vel ſpecie quo=
modolibet conceſſas quarum omnium te=
nores et effectꝰ ac ſi de ꝟbo ad ꝟbū pn̄tibꝰ
inſerrent̄ hic haberi volumꝰ ꝓ ſufficient̄ ex=
preſſis auc̄te ap̄lica tenore pn̄tiū i ſuo robore
ſuaqꝫ firmitate ꝯfirmamꝰ approbamꝰ ⁊ ino=
uamꝰ ac de nouo ꝯcedimꝰ ſupplētes oēs ac
ſingulos defectꝰ ſi q̄ forſā quo q̄mō iterue=
nerit i eiſdē. Et qm̄ iter ſctōꝝ ⁊ ſāctaꝝ ſolē=
pnia g̃lioſiſſime dei genitricis marie ſolem=
pnitates ⁊ feſta nūero ſeptē videlꝫ Annun=
ciatiōis Uiſitatiōis Aſſūptiōis Natiuitat̄ꝫ
Cōceptiōis Preſētatiōis ⁊ Purificatiōis ac
ea q̄ i honorē ſui nōis dedicata ſūt loca eo
ſolēpnius a xp̄i fidelibus ꝯuenit venerari q̄
ip̄a de vtero matris ſue procedēs fecunda
virtutibus ⁊ ſp̄uſancto repleta caliganti
mundo ignorātie tenebris obducto ⁊ etiaꝫ
pp̄lo i tenebris ambulāti habitātibuſqꝫ i re=
giōe vmbre mortis lucē ieffabilē veꝫ dn̄m
nr̄m iheſū xp̄m redēptorē oīm eiuſdem ſpi=
ritus ſancti cooperante virtute ex ſuis pu=
riſſimis viſceribus genuit et ab angelo an=

nunciata inter omnes mulieres benedicta
predicatur et congrue incomparabiliter
virgo maria benedicta dicitur quia mater
filij dei effecta ſuſcepit gloriam et integri-
tatis ſue ſeruauit coronam. Et vere eſt be-
nedicta in mulieribus que ſine exẽplo mu-
lieribus conditionis cum decore virginita
tis gauiſa eſt honore parentis. Idcirco af-
ctantes vt omnes et ſingule eccleſie in ho-
nore et ſub inuocatiõe nominis glorioſiſſi
me dei genitricis marie de monte carme-
li per vniuerſum orbem fundate et cõſtru-
cte ac deinceps que annuente diuina cle-
mentia edificabuntur et conſtruentur con-
grua deuotione a xp̄i fidelibus venerẽtur
ac que imperfecte ſunt ad operis comple-
mentum deducantur ac complete cõſeruẽ-
tur necnon paramentis et alijs ad diuinuz
cultum inibi neceſſarijs debite ornentur
Ipſiqꝫ xp̄i fideles in vniuerſo orbe cõſtitu-
ti ad eaſdem eccleſias nunc et pro tempo-
re exiſtentes eo libentius confluant et ad
emptionem ornamentorũ huiuſmodi nec
non earundem eccleſiarum complementuz
conſeruationez et diuini cultus inibi aug-
mentum manus propitius porrigant ad-
iutrices quo ex hoc ibidem dono celeſtis
gratie vberius conſpexerint ſe refectos
De omnipotentis dei mia ac prefatorum
Petri et Pauli apoſtolorum eius auctori
tate confiſi omnibus chriſti fidelibus vere
penitentibus ꝛ confeſſis qui in Conceptio
nis Preſentationis Natiuitatis Annun-
ciationis Purificationis Uiſitationis ꝛ Aſ
ſumptionis dicte glorioſiſſime dei genitri-
cis ſemperqꝫ virginis marie feſtiuitatibꝰ
a primis veſperis vſqꝫ ad occaſũ ſolis die
rum feſtiuitatum huiuſmodi dicti ordinis
de monte Cameli predictas eccleſias vbi-
libet conſtitutas. Necnon per ſeptem dies
predictas feſtiuitates immediate ſequen-
tes ac etiam in diebus vocabulorum/ea-
rundem eccleſiarum deuote viſitauerint
annuatim ac premiſſa vel earum aliqua
manus porrexerint adiutrices triginta an
nos et totidem quadragenas de iniun-
ctis eis penitentijs miſericorditer in dño
relaxamus preſentibus perpetuo valitu-
ris. Et quia difficile admodum foret p̄ſẽ-
tes litteras ad ſingulas prouincias et loca
originaliter deſtinare volumꝰ et dicta au-
ctoritate decernimus ꝙ tranſumptis eaꝝ
manu publici notarij ſubſcriptiõe et pro
tempore exiſtentis dicti ordinis protecto-
ris vel alicuius archiepiſcopalis vł epiſco
palis aut generalis auditoris Camere apo
ſtolice vł alterius eccleſiaſtice curie ſeu di
cti ordinis generalis magiſtri ſigillo mu-
nitis ea prorſus in iudicio et extra vbicũqꝫ
exhibite fuerint vel oſtenſe fides adhibea
tur indubia ac ſi ipſe originales littere fo-
rent exhibite vel oſtenſe. Nulli ergo oĩno
hominum liceat hanc paginam noſtre con
firmationis/approbationis/inouationis/
conceſſionis/ſuppletiõis/relaxationis/con
ſtitutionis /et voluntatis infringere vel ei
auſu temerario contraire. Si quis autem
hoc attemptare preſumpſerit indignatio-
nem omnipotentis dei et beatorum Petri
et Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit icur-
ſurum. Datum rome apud ſanctum petrũ
Anno incarnationis dñice Millesimo qua
dringenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo ka-
lendis aprilis Põtificatꝰ nr̄i. Anno ſexto.

¶ Clemens quartus cõcedit fratres p̄-
dicatores et minores conuentuales ꝑ bul-
lam ſequentez poſſe ſuccedere in bonis pa
rentum ſuorum de eis diſponere ad eoruz
libitum contra regule et profeſſionis eorũ
formam male informatus ꝛc. Ideo nunc
prohibentur fratres minores maxime re-
formati et obſeruantie regularis hmõi et
ſimilibus vti ꝛc.

Clemens epiſco-
pus ſeruus ſeruorum dei Di
lectis filijs magiſtro et fratri
bus ordinis predicatorũ nec
nõ miniſtro generali ordinis
fratrum minorum. Salutem et apoſtolicã
benedictionem Obtentu diuini nois cuius
cultui ſub ſacre veſtre religionis obſeruã-
tia ſtudetis mẽte deuotiſſima deſeruire vo
tis veſtris libenter annuimus et petitiões
veſtras i hijs que digne depoſcitis fauora
biliter exaudimus. Ex parte ſiquidem ve-
ſtra fuit propoſitum coram nobis ꝙ nõnul
li prelati clerici et laici in diuerſis mundi
partibus conſtituti aſſerentes vos mundo
fore mortuos nec valẽtes ꝓpriũ poſſidere
vos occaſione hmõi ac quibuſlibet ſucceſ-
ſionibus excludere moliũtur Quare ꝓ par
te vr̄a fuit nobis hũiliter poſtulatuz vt ne
cõtingat vos ꝓpter hmõi p̄ſũptionẽ taliuz
aliqd icurrere nocumẽtũ cõgruũ remediuz
adhibere paterna diligẽtia curaremꝰ Nos
itaqꝫ vr̄is petitionibꝰ benignus attẽdẽtes
auctoritate apoſtolica declaramus ꝙ vos
in tp̄alibus bonis in quibus ſuccederetis in
ſeculo exiſtentes licite poſſitis ſuccedere ꝛ
bonorũ ipoꝝ poſſeſſionẽ apprehendere ac
vẽdere libere bona ipſa eorũqꝫ preciũ vti-

litatem veſtram cōuertere prout vobis me
lius videbitur expedire. Uniuerſas aūt in
terdicti ſuſpēſionis ⁊ excōicationis ſenten
tias quas contra preſentis declarationis
tenorē per quēcunqꝫ fieri contigerit decer=
nimus irritas ⁊ ianes. Nulli ergo oīno ho
minū liceat hanc paginā noſtre declaratio
nis ac cōſtitutionis infringere vel ei auſu
temerario contraire. Si qͦs autem hoc at=
temptare preſumpſerit idignationē omni
potētis dei ⁊ beatoꝝ Petri ⁊ Pauli apoſto
lorum eius ſe nouerit incurſurū. Datum
peruſij ſecundo Idus Februarij Pontifica
tus noſtri Anno primo.

¶ Sixtus quartus declarat et determi
nat ꝙ ſilr̄iter alique alie bulle etiam de licē
tia data ab ipſo fratribus minoribus ſuc=
cedendi parentibus etiam ab inteſtato nō
intelligantur de obſeruantibus.

SIxtꝰ papa quar=
tus. Uniuerſis et ſingulis p̄=
ſentes litteras iſpecturis Sa
lutē ⁊ aplīcam benedictionez
Licet nos dudū ad importu=
nā nō nulloꝝ inſtantiā ↄceſſerimꝰ ꝑ certas
lr̄as noſtras etiā quarūdā aliaꝝ p̄deceſſo=
rū nr̄oꝝ cōfirmatorias vt generaliter fr̄es
ordinis minoꝝ poſſint in hereditate ſucce
dere parentibus ⁊ cōſanguineis ſuis mor=
tuis ⁊ morituris ab iteſtato hereditateſqꝫ
eorum adire ⁊ tenere prout in eiſdem litte
ris noſtris quarū tenores hic pro ſufficien
ter expreſſis haberi volumus plenius cō=
tinetur. Nichilominus cū deſideremus fa=
miliā et fratres dicti ordinis de obſeruan=
tia nuncupatos ſub cura vicarij generalis
viuentes quos paterno proſequimur affe=
ctu in ſua regulari obſeruantia conſeruare
nec dari eis materiā alicuius ſcandali vel
inquietudinis cum id expreſſe aduerſatur
eorum emiſſe profeſſioni et promiſſe pau=
pertati. Tenore preſentiuz ex certa noſtra
ſcientia decreuimus pariter et declaramꝰ
mentis ac intēcionis noſtre fuiſſe et eſſe vt
predicte noſtre et alie ſimiles littere circa
ſucceſſionem hereditatum huiuſmodi ad
fratres familie de obſeruantia ſe nullate=
nus extendant nec eis aut eorum alicui in
iuditio vel extra quoquomodo ſuffragen=
tur neqꝫ vim aliquam habeant ſeu habere
cenſeantur mandantes in virtute ſancte.
Obedientie omnibus fratribꝫ eiuſdem fa=
milie de obſeruantia ne quis eorum conceſ
ſione huiuſmodi vti velle p̄ſumat quouis
pretextu vel colore. Quinymo in puritate
ſue regule ſicut decet eos permaneant per
inde ac ſi littere predicte nunqꝫ emanaſſent
in contrarium facientibus non obſtantibꝰ
quibuſcunqꝫ. Ceterum quia difficile foret
preſens breue ad omnia in quibus opus ē
loca deferri volumus vt illius tranſumpto
manu publici alicuius notarij ſcripto et ſi=
gillo vicarij generalis predicti munito ea
prorſus vbiqꝫ fides adhibeatur que adhi=
beretur ſi idem breue originaliter produ=
ceretur vel oſtenderetur. Datū rome apud
ſanctum petrum ſub anulo piſcatoris. Die
ſeptimo auguſti. Anno milleſimo quadrin
genteſimo ſeptuageſimo quinto. Pontifica
tus noſtri. Anno quarto.

¶ Sixtus quartus concedit omnibꝰ di
centibꝰ officiū cōceptiōis virginis nouiter
ordinatuz ⁊ qui interfuerit officio eiuſdem
feſti indulgētias que in feſto corporis chri
ſti conceduntur.

SIxtus ep̄s Ad per
petuā rei mēoriā Cū p̄celſa me
ritoꝝ iſignia qbꝰ regia celorū
v̄go dei gēitrix gl'ioſa ſedibꝰ p̄clara ſidere
is q̄ſi ſtella matutina prutilās deuote ↄſide
ratiōis idagie ꝑſcrutamur ⁊ iſra ꝑectoꝝ ar
chana reuoluimꝰ ꝙ ipa (vt pote via mie mr̄
gr̄e ⁊ pietatꝫ vnica hūani gn̄is ↄſolatrix ꝓ
ſalute fideliū q̄ delictorū onere pregrauan
tur ſedula oratrix ⁊ peruigil ad regē queꝫ
genuit intercedit dignū qꝫ potius debitū re
putamꝰ vniuerſos xp̄i fideles vt oipotentí
deo de cuiꝰ ꝓuidentia eiuſdē virginis hūi
litatē ab eterno recipiēs pro recōcilianda
auctori hūana natura lapſu primi hois et
ne morti obnoxia iā ſui vnigeniti habita=
culū ſācti ſpūs p̄paratione cōſtituit ex qua
carnē nr̄e mortalitatꝫ ꝓ redēptiōe ppl'i ſui
aſſumeret ⁊ imaculata v̄go poſt ꝑtū nichi=
lominꝰ remaneret de ipſius imaculate v̄gis
mira ↄceptiōe gr̄as ⁊ laudes referāt ⁊ iſtitu
ta ꝓpterea i dei eccl'ia miſſas ⁊ alia diuina
officia dixerit ⁊ illis iterfuerit idulgētijs et
pctōꝝ remiſſiōibꝰ iuitare vt exiñ fiāt eiuſ=
dē v̄gis meritꝫ ⁊ itercesſiōe diuie gr̄e aptio
res. Hac igit ↄſideratiōe iducti ⁊ eiuſdē oi
potētis dei ac btōꝝ petri ⁊ pauli aplōꝝ eiꝰ
auctē cōfiſi auctē apoſtolica hac in perpe=
tuū valitura cōſtitutiōe ſtatuimꝰ ⁊ ordina=
mus ꝙ oēs ⁊ ſinguli xp̄i fideles vtriuſqꝫ ſe
xus q̄ miſſā ⁊ officiū cōceptiōis eiuſdē v̄gis
gl'ioſe iuxta piā deuotā ⁊ laudabilē ordia=
tionē dilecti filij mgr̄i leonardi de nogarolꝫ
clerici veronēſis notarij nr̄i ⁊ qd deſup a no
bis emanauit miſſe ⁊ officiū hmōi iſtitutio

nem in die feſtiuitatis conceptonis eiuſdē
virginis marie et per octauas eius deuo-
te celebrauerint et dixerint aut illis horis
canonicis interfuerint quotiēs id fecerint eā
dem prorſus indulgentiam et peccatorum
remiſſionem exinde conſequantur quam
iuxta felicis ricordationis vrbani quarti
in concilio viēnenſi approbatam ac marti-
ni quinti et aliorum romanorum pontifi-
cum predeceſſorum noſtrorum conſtituti-
ones conſequūtur illi qui miſſaz officiuz ꝛ
horas canonicas in feſto corporis chriſti
et ſanguinis dñi noſtri ieſu xp̄i a primis ve
ſperis et per illius octauas iuxta romane
eccleſie inſtitutionem celebrant dicunt aut
miſſe officio et horis huiuſmodi interſunt
preſētibus perpetuis futuris temporibus
valiturā. Datū rome apud ſanctum petrū
Anno dñi milleſimo quadringēteſimo ſep-
tuageſimo ſexto tertio kalendas martij.
Pontificatus noſtri Anno ſexto.

¶ Sixtus quartus circa conceptionem
virginis marie matris dei

SIxtus epiſcopus
ſeru⁹ ſeruorum dei. Ad perpe
tuam rei memoriaz Graue ni-
mis gerimus et moleſtū cum
ſiniſtra nobis de quibuſuis ec
cleſiaſticis perſonis referuntur ſed in eoꝝ
qui ad predicandum verbum dei ſunt de-
putati exceſſibus predicando cōmiſſis eo
grauius prouocamur quo illi ꝑiculoſi⁹ re-
manēt incorrecti cum facile deleri nequeāt
qui multorum cordibus ſic publice predi-
cando diffuſius ꝛ dampnabilius imprimū
tur errores. Sane ſicut accepimus nōnulli
diuerſoꝝ ordinū ꝓfeſſores ad predicandū
vbū dei i diuerſis ciuitatib⁹ ꝛ locis ꝑtib⁹ lō
bardie deputati nō ignari ꝙ ſctā romana
eccl'ia de intemerate ſēperq̧ vginis glorio
ſe marie ꝯceptione feſtuz celebrat et ſpāle
ac ꝓpriū officiū ordinauit in eorū predica-
tionib⁹ ad populū publice affirmare hacte
nus nō erubuerūt ꝛ quotidie ꝑdicare non
ceſſant aſtante ppl'i multitudine: oēs illos
q̄ tenēt et affirmant eādē glorioſā ꝛ imacu
latā dei genitricē virginē mariā abſq̧ pcti
originalis macula fuiſſe cōceptā hereticos
eſſe ipſam romanā eccleſiaz ſolam ſpūalem
conceptionem ſeu ſanctificationē eiuſdem
virginis marie celebrare ac hmōi eoꝝ pre
dicatiōib⁹ nō cōtēti cōfectos ſuꝑ hīs ſuis
aſſertionibus libros in publicū ediderunt
ex quorū predicationibus ꝛ aſſertionibus
non leuia ſcandala in ꝑtibus illis in mēti-
bus xp̄i fidelium ſunt exorta et maiora ex-
oriri formidant indies. Nos igitur hmōi
temerarijs auſibus et peruerſis ac a veri-
tate penitus alienis aſſertionibus et ſcan-
dalis que exinde in dei eccleſia exoriri poſ
ſent q̄ꝫto nobis ex alto conceditur obuiare
volētes motu proprio non alicuius nobis
deſuꝑ oblate petitionis inſtantiam ſed de
noſtra mera deliberatiōe hmōi aſſertiōes
predicatorum eorundem ꝛ alioꝝ quorum-
libet qui affirmare preſumerent eandem
ſanctaz Romanaz eccleſiam de ſpūali duz
taxat conceptione ſāctificatione eiuſdē vir
ginis glorioſe feſtum celebrare ꝛ eos qui
crederent et tenerēt eandem dei genitricē
ab originalis peccati macula in ſua conce
ptione preſeruatā fuiſſe propterea alicu⁹
hereſes labe pollutos fore: vt pote falſas ꝛ
erroneas ac a veritate alienas editoſq̧ de
ſuper libros predictos id continentes au-
ctoritate apoſtolicā preſentium tenore re-
probamus ꝛ dampnamus Ac motu et au-
ctoritate predictis ſtatuimus et ordinam⁹
ꝙ predicatores verbi dei et quicunq̧ alij
cuiuſcunq̧ gradus ordinis et conditionis
fuerint qui de cetero auſu temerario pre-
ſumpſerint in eorum predicationibus ad
populum ſeu alias quōlibet affirmare hu-
iuſmodi per nos ſic reprobatas et dāpna-
tas aſſertiones et opiniones veras eē aut
dictos libros pro veris legere tenere vl' ha
bere poſtq̄ꝫ de p̄ntibus ſcientiā habuerint
excōicationis ſententiam et eterne maledi
ctionis penam eoipſo incurrant. A qua ab
alio q̄ꝫ a romano pontifice et illius ꝓprio
ore / expreſſa cauſa hmōi ꝓpter quam cen-
ſuras predictas incurrerint niſi in mortis
articulo cōſtituti nequeāt abſolutionis be
neficium obtinere. Non obſtātibus conſti-
tutionibus ꝛ ordinationibus apoſtolicis
contrarijs quibuſcunq̧ ſeu ſi aliquibus cō
muniter ſeu diuiſim a ſede apoſtolica idul
tum exiſtat ꝙ interdici ſuſpendi vel excō-
municari non poſſint per litteras apoſto-
licas non facientes plenam et expreſſam
ac de verbo ad verbum de indulto hu-
iuſmodi mentionem. Pari dampnationi ꝛ
cenſure ſubijcientes illos qui predicare do
cere aut aut alias verbo vel ſcriptura af-
firmare preſumerent hereticū fore credere
eādē vginē glorioſā a peccati origialis ma
cula preſeruatā nō fuiſſe. Et ne de ꝑmiſſis
aliqui valeant ignorantiam allegare vo-
lumus ꝙ locorum ordinarij preſentes lr̄as
in eccleſijs cōſiſtētibus in eorū ciuitatib⁹

et ſuarum dioceſum locis inſignibus dum
maior inibi populi multitudo ad diuina cō
uenerit ac ſermonibus ad populum mādēt
et faciant publicari Preterea quia difficile
foret preſentes litteras ad ſingula loca in
quibus expediens fuerit deferre/etiam vo
lumus/et dicta auctoritate decernimus ꝙ
earundem tranſumpto manu publici no=
tarij confecto ⁊ autenticato ⁊ alicuius pre
lati eccleſiaſtici ſigillo munito vbiqꝫ ſtetur
prout ſtaretur eiſdez originalibus litteris
ſi forent exhibite vel oſtēſe Nulli ergo o m
nino hominum liceat hanc paginaz noſtre
reprobationis dāpnationis ſtatuti ordina
tionis voluntatis et decreti infringere vel
ei auſu temerario cōtraire. Si quis autem
hoc attemptare preſumpſerit indignatio=
nem omnipotentis dei et beatorum Petri
⁊ Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incur
ſurum. Datum Rome apud ſanctum petrū
Anno incarnationis dominice Milleſimo
quadringenteſimo octogeſimo ſecūdo. Pō
tificatus noſtri. Anno vndecimo.

¶ Calixtus tercius cōfirmat bullas eu
genij quarti ⁊ Nicolai quinti approbantes
conſtitutionem Bonifacij octaui. Sup ca=
thedram ⁊ reprobantes errores diuerſos
exortos ſup illā mēdicātes i ea cōfirmādo.

CAlixtus epiſcopꝰ
ſeruus ſeruorum dei Ad fu=
turam rei memoriam Inter
cetera que paſtorali cure
competunt eaipſa procul du=
bio potiſſima eſſe decernimus quibus chri
ſti fideles cunctis propulſis erroribus in
vnitate fidei ac pacis qete viuere gloriāqꝫ
proſequi beatam conſpicimus: ſed acce=
ptabile deo multum id eſſe nō ambigimus
quo religioſas perſonas chriſto famulan=
tes noſtre vigilantie miniſterio ac iuſticie
fauore priuigelijs eiſdē a ſancta ſede apo=
ſtolica matura cuz deliberatione conceſſis
nullo colore impediri ſed libere frui intue=
mur. Nuper ſiquidem non ſine quadā ani=
mi diſplicentia ex relationibus plurimorū
fide dignoꝝ ꝑcepimꝰ ꝙ [illegible] felicis recorda
tiōis Bonifaciꝰ papa octauus predeceſſor
noſter in ſua con[illegible]tutione que incipit Su
per cathedram quam conſtitutionem ſiue
decretalem poſtmodum pie memorie. Cle=
mens papa quintus etiam predeceſſor no
ſter in ſuo concilio v[illegible]nenſi innouauit et q̄
ſub ſequenter ad heremitarum ſancti Au=
guſtini et glorioſiſſime dei genitricis ſem=
perqꝫ virginis marie de montei Carmeli
Ordinum fratres per ſedem apoſtolicam
extenſa fuit inter cetera ſtatuerit ⁊ ordin a
uerit ꝙ in ſingulis ciuitatibus et dyoce=
ſibus in quibus predicatorum et mino=
rum ordinum fratrum loca conſiſterent ac
in locis ipſis vicinis in quibus loca huiuſ=
modi non haberentur magiſtri et priores
principales predicatorum aut eorum vi=
carij generales ac prouintiales miniſtri
necnon cuſtodes minorum ordinum pre=
dictorum ad preſentiam prelatorum ibidē
ſe conferrēt per ſe vel fratres quos ad hoc
ydoneos fore putauerint humiliter peti=
turi vt fratres qui ad hoc forēt electi in eo
rum ciuitatibus et dyoceſibus confeſſio=
nes ſuorum ſubditorum confiteri ſibi vo=
lentium audire libere valerent ac eiſdem
confitentibus prout ſcđm deum expedire
cognoſcerent penitentias imponere ſalu=
tares ac beneficiū abſolutionis impendere
de licentia gratia ⁊ beneplacito eorundez
prefatiqꝫ magiſtri priores ⁊ miniſtri ſtude
rent eligere perſonas ydoneas ac ſufficien
tes vite probate diſcretas modeſtas atqꝫ
peritas ad tam ſalubre miniſterium et offi
cium exequendum. Quas ſic electas prela
tis ipſis preſentarent vel facerent preſen=
tari. vt de illorum licētia ⁊ beneplacito ciui
tatibus et dioceſibus eorundem perſone
ſic electe hmōi confeſſiones ſibi cōfiteri vo
lentium audirent ⁊ eis imponerent penitē
cias ſalutares ac beneficium abſolutionis
impenderent/ac etiam bone memorie Jo=
hānes papa. xxij. predeceſſor noſter certos
errores dampnauerit et reprobauerit de
aſſenſu fratrum ſuorū eccleſie romane Car
dinaliū necnon celebris recordationis Eu
genius papa quartus etiā predeceſſor no=
ſter errores ipſos pro falſis erroneis et ad
uerſantibus ſacris canonibus dampnatos
reprobosqꝫ declara[illegible]erit cū quibuſdam ali=
is atqꝫ decreuit. Et ſubſequēter pie memo=
rie Nicolaus papa quintꝰ ſimiliter prede=
ceſſor noſter de fratrum ſuoruz/conſilio de
quorum numero tunc eramus dicti Euge=
nij predeceſſoris litteras in omnibus ⁊ per
omnia approbauerit ⁊ confirmauerit pro=
ut in ſingulis. Eugenij ⁊ nicolai predeceſſo
rum litteris huiuſmodi plenius cōtinetur.
Quarum quidem tenor ſequit̄ ⁊ eſt talis.

¶ Nicolaus epūs ſeruꝰ ſeruoꝝ
dei. Uniuerſis ⁊ ſin
gulis venerabilibꝰ frībus Patriarchis Ar
chiepiſcopis et epiſcopis ac Dilectis filijs
electis ⁊ abbatibꝰ vbilibet cōſtitutis ad q̄s
preſentes littere/peruenerint. Salutem et

apoſtolicā benedictionē Prouiſiōis noſtre debet prouenire ſubſidio vt ea que a bone memorie predeceſſoribus noſtris in religionis augmentū vtiliter geſta ſūt illeſa permaneāt ꝛ ab oībus inuiolabiliter obſeruētur. Hinc eſt ꝙ nos tenores quarundā litterarum felicis recordationis Eugenij pape quarti predeceſſoris noſtri in ipſiꝰ regiſtro repertas de regiſtro ipſo de ꝟbo ad verbū trāſcribi ꝛ pn̄tibꝰ ānotari fecimꝰ q̄ ſūt tales

Eugenius epūs ſeruus ſeruorū dei Uniuerſis ꝛ ſingulis venerabilibꝰ frībus / patriarchis archiepis / ꝛ epis / ac dilectis filijs electis ꝛ abbatibus vbilibet cōſtitutis ad quos pn̄tes littere ꝑuenerint Salutē et apoſtolicā bn̄dictionē. Sregis nobis crediti curā gerentes peruigilē ſtudijs efficere conamur aſſiduis vt pro quoꝝ ſalute lāguores humanos altiſſimi filius ꝑpeti voluit fideles exerrādis nō inuoluant erroribus: ſed nr̄i directione miſterij prout ſuꝑna gr̄a cōtulerit a noxijs ꝛ diſpendijs iugiter preſeruent et vt etiā vos in ꝑte ſollicitudinis vocati pro dictis extirpandis erroribus opē ꝛ operā feruentius impendatis vos pro iniuncto nobis officio excitamus Dudū ſiquidē felicis recordationis Bonifacius papa octauꝰ predeceſſor noſter in ſua (que incepit ſuper cathedrā) cōſtitutione ſiue decretali quam poſtea pie memorie Clemens papa quintus etiam predeceſſor noſter in vienneſi cōſilio innouauit et que ſubſequenter ad heremitarū ſancti Auguſtini et beate dei genitricis ſemperqꝫ virginis marie de monte Carmeli ordinum fratres per ſedem apoſtolicā extenſa fuit inter cetera ſtatuit ꝛ ordinauit ꝙ in ſingulis ciuitatibus ꝛ dioceſibus in quibus predicatoꝝ ꝛ minoꝝ ordinum fratrum loca conſiſterent ac in locis ipſis vicinis in quibus huiuſmodi loca nō haberentur magiſtri et priores prouinciales miniſtri necnon cuſtodes ordinum predictorum ad preſentiam prelatoruꝫ ibidē ſe conferrent per ſe vel per fratres quos ad hoc ydoneos fore putarēt humiliter petituri vt fratres qui ad hoc electi forent in eorum ciuitatibus ꝛ dioceſibus cōfeſſiōes ſuorum confiteri ſibi volentium audire libere valerent et huiuſmodi confitentibus prout ſecundum deum expedire cognoſcerent penitencias imponere ſalutares ac beneficium abſolutionis impendere de licentia gratia ꝛ beneplacito eorundem Prefatiqꝫ priores et miniſtri ſtuderent eligere perſonas ydoneas ſufficiētes vite probate diſcretas modeſtas atqꝫ peritas ad tam ſalubre miniſterium et officium exequendum quas ſic electas prelatis ipſis preſentarēt vel preſentari facerent vt de eorum licentia ꝛ beneplacito in ciuitatibus vel dioceſibus eorundem perſone ſic electe huiꝰmodi confeſſiones ſibi confiteri volentium audirent et eis imponerent penitencias ſalutares ac beneficium abſolutionis impenderent prout in ipſa conſtitutione ſiue decretali plenius continetur. Et licet poſtmodū ad pie recordationis Johānis pape .xxij. etiā predeceſſoris noſtri noticiā deducto ꝙ quondā Johānes de poliaco magiſter in theologia ſequētes articulos tenuerat publiceqꝫ docuerat ꝙ ꝯfeſſi frībꝰ licētiā gn̄alē ꝯfeſſiōes audiēdi habentibꝰ eadem peccata q̄ confeſſi fuerant iterum proprio ſacerdoti confiteri teneantur ac ſtante ſtatuto. Omnis vtriuſqꝫ ſexus in conſilio generali nec deus nec romanus pontifex facere poteſt ꝙ parrochiani non tenerentur omnia peccata ſua ſemel in anno proprio ſacerdoti ſcilicet parrochiali curato cōfiteri. Quꝙ non poſſet papa generaliꝫ dare poteſtatem audiendi confeſſiones ymo nec deus qui confeſſus generalem habenti licentiaꝫ teneretur eadem iterum proprio ſacerdoti veluti parrochiali curato confiteri Dictus Johannes predeceſſor noſter a verbis que Uas electionis protulit exordium ſumens habita inde per plures ſacre pagine confeſſores examinatione diligenti necnon de venerabilium fratrum ſuoruꝫ Romane eccleſie cardinalium conſilio ꝛ aſſenſu prefatos articulos tanqꝫ falſos ꝛ erroneos et a ſana doctrina deuios auctoritate apoſtolica dampnauerit et reprobrauerit. Ipſeqꝫ Johannes de poliaco verꝫ rationibus opinioni quam dudum habuerat ꝛ contrarijs ꝛ quibus reſpondere non poterat demonſtratos eoſdem articulos non eſſe veros affirmans illos in conſiſtorio publico necnon ipſorum iohannis pape ꝛ cardinalium pn̄tia reuocauerit tamen ſicuti nuper fratruꝫ ordinum lamentabili eorundem querela ad noſtrum non ſine diſplicentia graui peruenit auditum plures eccleſiaſtice necnon alie vtriuſqꝫ ſexus perſone reprobos ſuperſticioſoſqꝫ articulos huiuſmodi amplexantes fideliūqꝫ animos inficere ac eis vt fratribus ordinum huiuſmodi non confiteantur et ab eorum deuotione retrahere molientes nedum predictos ſed et alios etiam ſacris canonibus omnino contrarios articulos aſtruere publice non verentur vide

licet ꝙ confeſſio fratribus ſic electis et ad=
miſſis facta dubitabilis ſit ꝛ incerta. Unde
tenentur omnes incertum dimittere ꝛ ſic ſo
lum confiteri ſuis ſacerdotibus curam a=
nimarum habentibus ſub pena peccati
mortalis ac ꝗuis ipſi fratres admiſſi au
ctoritatē habeant confeſſiones audiendi
et abſoluendi tamen ad eos accedendi po=
pulus ſubiectus ſine licentia proprij ſacer
dotis nō habet poteſtatem. Fratres quoqꝫ
priuilegia pro confeſſionibus audiendis ꝛ
ſepulturis habendis petentes in pctō mor
tali et Romani pontifices illa mendicanti=
bus concedentes ſiue confirmantes etiā in
ſimili peccato et excommunicati ſunt ac di
cti fratres mendicantes non paſtores: ſed
fures latrones et lupi cenſentur Sacerdos
autem curatus mendicantibus confeſſio=
nes audiendi licentiam dans magis ſuper
iſto ſtatuto. Omnis vtriuſqꝫ ſexus diſpen=
ſat ꝙ papa: fratribus licentiā tribuens iux
ta formam decretalis antedicte. Nos igit
animarum ꝛ alia que premiſſoꝝ articuloꝝ
occaſione: niſi prodeuntes inde confutarē=
tur errores ſuccedere poſſent pericula tre=
pidantes ac illis quantum in nobis fuerit
obuiare cupientes oīs articulos vna cum
venerabilibus fr̄ibus nr̄is ſācte Romane
eccleſie cardinalibus mature inſpeximus
et per diuerſos in iure canonico doctores
et ſacre pagine profeſſores diligenter exa
minari fecimus Et quia protinus illos fal
ſos et erroneos ac eiſdem canōibus aduer
ſos fore repperimus illos de dictorum fra
trum noſtrorum ſancte Romane eccleſie
Cardinalium conſilio et aſſenſu auctorita
te apoſtolica pro falſis et erroneis ꝛ aduer
ſantibus ſacris canonibus dampnatos re
proboſqꝫ declaramus atqꝫ decernim⁹ Quo
circa vniuerſitati veſtre per apoſtolica ſcri
pta mandamus quatinus ſinguli veſtrū
qui ſuper hꝰ́ſa quoqꝫ predictorum ordinū
predicatorum minorū ꝛ Auguſtineñ ꝛ glo
rioſiſſime dei genitricis ſemperqꝫ virginis
marie de monte Carmeli ſuper premiſſis
priuilegiatorum magiſtro generali ac pro
uinciali miniſtro vicario vel alio gerēte of
ficium fueritis requiſiti ad confutandos ꝛ
reprimendos ac penitus tollendos huiuſ=
modi errores (prout in prefatis decretali
ſiue conſtitutione ſuper cathedram ac ex=
trauagante. Uas electionis continetur) di=
ligenti ſtudio ac cura prouideatis et inten
datis prefataſqꝫ conſtitutiones integre ſer
uantes faciatis ab omnibus inuiolabiliter
obſeruari. Et ſi quos forſan huiuſmodi
dampnatos vt prefertur articulos aut ali
quem ſeu aliquos eorum pertinaciter aſ=
ſerere vel temere predicare inueneritis: con
tra illos communiter vel diuiſim tanqꝫ cō=
tra hereticos et de catholica fide ſuſpe=
ctos procedere necnon ipſos et eorum quē
libet iuxta tantorum exceſſuum qualitatē
per cenſuram eccleſiaſticam et alia oppor=
tuna iuris remedia auctoritate predicta
compeſcere ſtudeatis. In contrarium fa=
cientibus non obſtantibus quibuſcunqꝫ.
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam noſtre declarationis et conſtitu=
tionis infringere vel ei auſu temerario
contraire. Si quis autem hoc attemptare
preſumpſerit indignationem omnipoten=
tis Dei et Beatorum Petri et Pauli apo=
ſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Da=
tum Rome apud Sanctum Petrum. An=
no incarnatiōis dominice Milleſimo qua
dringenteſimo quadrageſimo ſexto. deci=
mo ſeptimo kalendas Februarij. Pontifi=
tus noſtri anno ſexto decimo
¶ Ceterum vt earundem litterarum te=
nores maioris roboris et efficacie cenſean
tur nos de venerabilium fratrum noſtro=
rum ſancte Romane eccleſie Cardinalium
conſilio et aſſenſu eaſdem predeceſſoris
noſtri litteras in omnibus et per omnia
innouantes approbamus confirmamus ꝛ
preſentis ſcripti patrocinio communimus
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam noſtre innouationis approbatio
nis/confirmationis/et communitionis in=
fringere vel ei auſu temerario contraire.
Si quis autem hoc attemptare preſum=
pſerit indignationem omnipotentis dei ꝛ
beatorum Petri et Pauli apoſtolorum ei⁹
ſe nouerit incurſurum. Datum Rome apꝰ́
ſanctum Petrum. Anno incarnationis dn̄i
ce. M. quadrigēteſimo quadrageſimo octa
uo tercio kalendas Junij. Pontificatus no
ſtri Anno ſecundo.
¶ Ueruntamen dum pridem in vigilia pē
thecoſtes proxime preterita prefate litte=
re Nicolai predeceſſoris noſtri venera=
bili Fratri noſtro Epiſcopo Pariſienſi:
ſeu in eius Epiſcopali curia preſentate
forent Dilectus filius Guillermus rineti
protunc Rector vniuerſitatis Pariſienſis
eaſdem impediri fecit aſſerens dicti Ni
colai predeceſſoris noſtri litteras de fal=
ſo plurimum ſuſpectas pacis in eadem
vniuerſitate ſolempniter iurate et ſta=
tus Iherarchici in eccleſia ſancta dei
plurimum turbatiuas et ſcandaloſas et

aduerſas iuris communis ſanctionibus
ſacris ⁊ pragmatice ſanctioni ⁊ quod ſuper
illis renunciando et illarum reuocatoria i-
petrando religioſi quatuor ordinum men-
dicantium fuerunt attēctius ſummati quod
facere rēnuerant et diſtulerant ꝑ ſuas pa-
tentes litteras vniuerſis notum fecit ꝙ ex
cauſis premiſſis et alijs rationabilibus de
mandato ſpeciali et matura deliberatio-
ne et concluſione dicte vniuerſitatis omēs
et ſinguli illius de dictis quatuor ordinibꝰ
mendicantium a gremio prefate vniuerſi-
tatis erant perpetuo priuati nō iurati aut
ab eiuſdem vniuerſitatis conſortio et gra-
duum in eadem ſuſceptione ſimuliter reſe-
cati. Si autem dictis ſuis obtemperarent
concluſionibus cuȝ effectu eadem vniuerſi
tas cum eiſdem minime agere intendebat
Et etiā cum ſtatutis ⁊ priuilegijs dicte vni
uerſitatis ⁊ precipue felicis recordationis
Alexandri quarti/inter cetera contineri di
catur ꝙ ſi forte magiſtris et ſcolaribus di-
cte vniuerſitatis hoſpitiorūȝ ſubſtrahatur
taxatio aut eis vel alicui ipſorum iniuris
vel exceſſꝰ inferrenť enormes vtpote mor-
tis vel membri mutilatio/niſi congrua mo
nitione premiſſa infra quindecim dies fo-
ret ſatiſfactum liceret eiſdem magiſtris et
ſcolaribꝰ vſq; ad ſatiſfactionem condignā
ſuſpendere lectiones et ſi aliquem eorū in-
debite incarcerari contingeret/fas eſſet ip-
ſis(niſi monitione prehabita ceſſaret iniu-
ria) a lectione ceſſare. ꝙ q; ſi pro aliqua ex
cauſis in conſtitutiōe pie memorie. Grego
rij pape octaui contentis eadem vniuerſi-
tas lectiones duceret ſuſpendendas omēs
magiſtri tam regulares q̄ȝ ſeculares ipſas
ſuſpendere tenerentur :has niſi cū vniuer-
ſitate minime reſumpturi:Eueniatq; inter
dum vt ex cauſis premiſſis ab huiuſmodi
lectionibus ceſſatio fiat/rector et vniuerſi-
tas religioſos vt de alijs taceamus non ſo
lum a lectionibus huiuſmodi verumetiam
a predicationibꝰ verbi dei ceſſare compel-
lunt in ſedis apoſtolice irreuerenciam ⁊ fi-
dei xp̄iane diſpendium ac perturbationem
dictorum religioſorum necnon malum ex-
emplum et ſcandalum plurimorum. Qua-
re pro parte dictorum religioſorum nobis
fuit humiliter ſupplicatum vt in premiſſis
oportune prouidere paterna diligentia cu
raremus. Nos igitur ad quos ex officio no
bis commiſſo pertinet in premiſſis vigilan
tie noſtre curas adhibere ſcientes ꝙ predi
cte. Nicolai littere matura cum deliberati-
one proceſſerunt et ꝙ nullo capite repudi-
ande ſunt nec de falſitate aut ſubreptione
vel obreptione ſuſpecte/nec ſtatus iherar-
chici in eccleſia dei turbatiue vel ſcandalo
ſe nec ſacris canonibꝰ aduerſantes ſed po-
tius conſone et ſaluti animarum chriſti fi-
delium plurimum profecture eaſq; de vene
rabilium fratrum minorum noſtrorū. Car
dinalium conſilio et aſſenſu innouamus cō
firmamus et approbamus ſerie cum ꝑreſē
ti mandantes illas ac omnia et ſingula in
eis nec non. Eugenij predeceſſoris litteris
huiuſmodi contēta ſub excōmunicationis
et alijs diuerſis ſentencijs cenſuris et pe-
nis firmiter obſeruari. Qȝ q; idē rector pre
fatos quatuor ordinum mendicantiuȝ fra
tres/pro eo,ꝙ determinationibus ſacroſan
cte romane eccleſie in materia fidei renun-
ciare noluerunt reſecatos atq; priuatos vt
prefertur notificauit. Statutuȝ quoq; ⁊ pri
uilegium Alexandri quarti huiuſmodi ſo-
lum de ceſſatione a lectionibus ⁊ non a pre
dicationibus mentionem fecit. Huiuſmodi
ſupplicationibus inclinati ne tam celebres
ordines/quorum illa preclara ſuppoſita il
lam vniuerſitatem francieq; regnuȝ ac vni
uerſalem eccleſiam ſuis doctrinis et exem-
plis decorauerunt atq; decorant/tam ſubi
to tamq; repente fuerint ab eadē vniuerſi-
tate remaneāt ⁊ ſint vl' ceſeanť quoquomō
reſecati/quiymo ibidem ꝑpetue vigeāt/ et
notabilia mēbra facultatis ſacre theologie
fuerint ⁊ exiſtant priuationem reſecationē
⁊ litteras rectoris huiuſmodi ac in eis con
tenta ⁊ inde ſecuta quecūq;. De dictoꝝ fra
trum noſtrorū cōſilio ⁊ aſſenſu auctoritate
apoſtolica et ex certa ſcientia tenore preſē
tium reuocamus caſſamus irritamus ⁊ an
nullamus ac nullius roboris vel momenti
fuiſſe ⁊ eſſe decernimꝰ. Ipſoſq; quatuor or-
dines mendicantium in priſtinum et eum
ſtatū in quo ante notificationē priuationeȝ
⁊ reſecationem predictas exiſtebant reſti-
tuimus ⁊ reponimus eoſq; in aliquo caſuū
niſi hoc in ipſis litteris Alexādri ⁊ ſtatutis
antedictis caueatur expreſſe ad ceſſandum
a predicationibus verbi dei nec ad id per
rectorem pro tempore dicte vniuerſitatis
vel quēcūq; aliū ſeu alios compelli poſſe de
claramus:ſed ipſos quatuor ordinum men
dicancium fratres tam iuratos q̄ȝ nō iura-
tos ⁊ alios prelatos doctores ⁊ rectores ec
cleſiarū ad quos ſpectat verbū dei i ſuis ec
cleſijs ⁊ alijs locis vbi fuerit reqſiti ꝑdica-
re libere ⁊ licite poſſe ⁊ debere in oībꝰ ⁊ per
omnia/perinde ac ſi huiuſmodi ceſſatio nō
foret in caſibꝰ antedictis:⁊ ita lr̄as Alexan

dri ⁊ ſtatuta hmõi vt iuri cõſona debere in
telligi declaramus. Nichilominus omnib⁹
⁊ ſingulis fratribus quatuor ordinum mē=
dicantium predictoruz qui in dicta vniuer
ſitate debitos ⁊ conſuetos curſus in theolo
gia inceperint continuauerint ⁊ perfecerit
et in futurum incipient continuabūt ⁊ per=
ficient durante huiuſmodi aut ſimili reſeca
tione vt licentie gradus ⁊ doctoratus inſi=
gnia cancellarius dicte vniuerſitatis pro
tempore (vt moris eſt) ſibi impendat. Et ſi
forſan dictus cancellarius ad id requiſitus
gradus licentie ⁊ magiſterij inſignia eis i=
pendere contradiceret ex tunc liceat antiq=
ori magiſtro in theologia predictoruz qua
tuor ordinū mēdicātiū vel vni ad hoc depu
tato ab eorūdē quatuor ordinuz magiſtris
illis qui dictos curſus perfecerint gradus
et inſignia huiuſmodi prout ſeruatis alijs
ſolempnitatibus ⁊ examine conſuetis me=
ruerint abſq alicuius ſpiritualis vel tem=
poralis pene incurſu libere impendere. Qz
q fratres ſic per eoſdem magiſtros promo
ti omnibus ⁊ ſingulis priuilegijs gratijs li
bertatibus exem[p]tionibus indultis et im=
munitatibus gaudeant ⁊ vtantur ac vti et
gaudere poſſint ſicut illi quibus idem can=
cellarius huiuſmodi gradus et inſignia iu
xta ſtatuta ⁊ conſuetudines dicte vniuerſi=
tatis impendit in omnibus ⁊ per omnia p=
inde ac ſi gradus ⁊ inſignia predicta ab eo
dem cancellario recepiſſent eadē auctorita
te concedim⁹ pariter ⁊ indulgemus. ¶ Pre
terea qr pretextu priuilegiorum dicte vni=
uerſitatis occaſione ſeu ex cauſis predictis
quidā fratres predicatorum ordinum cita
ti fuerūt atq moleſtati durāte huiuſmodi
reſecato. Prefato ⁊ pro tempore exiſtēti re
ctori conſeruatorib⁹ necnō magris ſcolari
bus dicte vniuerſitatis in vtute ſancte obe
diencie ⁊ ſub excōicationis pena late ſentē=
cie a qua (niſi in mortis articulo p alium q
per pontificem romanū abſolui non poſſint
ſi ſecus egerint) pmulgam⁹ ne pretextu pri
uilegiorum ſupradictoruz occaſione ſeu ex
cauſa predictis ipſos ffes vel aliquem ip=
ſorum (niſi apud ſedem apoſtolicam dum=
taxat) directe vel indirecte vel alio quouis
queſito colore per ſe vel p aliuz ſeu alios tā
ſup reſecacione a pdicationis ceſſatione q
gradus impoſitiōe ⁊ q alijs occaſione ſeu
ex cauſa predicta moleſtare vexare ſeu per
turbare preſumant ea[dē] auctoritate diſtri
ctius inhibemus decernentes ex tunc irri=
tum et inane ſi ſec⁹ ſuper hijs a quoq qua=
uis auctoritate ſcienter vel ignoranter cō=
tigerit attemptari. Nulli ergo omniuo ho
minum liceat hanc paginam noſtrorum mo=
nitionis. confirmationis. approbationis.
mandati. reuocationis. caſſationis. irrita=
tionis. annullationis. conſtitutionis. reſti=
tutionis. repoſitionis. declarationis. cōceſ=
ſionis. indulti. promulgationis. inhibitio=
nis. et decreti. infringere vel ei auſu teme=
rario cōtraire. Si quis ⁊c. Datū rome apd
ſanctum petrum. Anno incarnationis dñi=
ce milleſimo quadringētesimo quinquage=
ſimo ſexto / decimo kalendas aprilis. Pon=
tificatus noſtri Anno ſecundo.

¶ Conſtat quoq prefatas litteras apoſto
licas Calixti tercij. Nicolai quinti ⁊ Euge=
nij quarti per Sixtum quartum confirma=
tas fuiſſe per ſuas litteras q dicuntur Ma
re magnum priuilegiorum fratruz Carme
litarum que incipiunt. Dū attenta medita
tione penſamus ⁊c. Datas anno dñi mille=
ſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſe=
ptimo kalendas aprilis. Pōtificatus ſui an
no ſexto. Ibidemq de verbo ad verbum cū
ceteris priuilegijs eorum inſertas eſſe / ſaluis
tn̄ priuilegijs contra conſtitutionem. Sup
cathedram ordini minorum conceſſis / quē
quia poſtmoduz a Calixto. tertio reuocata
fuiſſe dicebantur idem Sixtus per bullam
(que incipit. Quia in futuroruz) in ſuo vigo
re repoſuit. Ex priuilegijs fratrum Carme
letarū cōmunicatis ⁊ cōceſſis fratribus pre
dicatoribus ⁊ minorib⁹ ac fratribus ⁊ ſoro
ribus ſecundi ⁊ tertij ordinū beati franciſci
a Sixto quarto per bullam ſuam que dici=
tur. Bulla aurea.

¶ Alexander papa quartus cōcedit fra
tres poſſe eccleſiaſtica ſacramēta ſuis fami
liaribus miniſtrare ac eos ſepulture eccleſi
aſtice tradere.

ALexāder epiſco
pus ſeru⁹ ſeruorū dei. Di=
lectis filijs generali et pu
cialibus prioribus ⁊ fratri
bus heremitarum ordinis
glorioſiſſime dei genitri=
cis ſemp virginis marie
de mōte Carmeli. Salutē ⁊ aplicā bndicti=
onem. Deuotiōis vre precib⁹ inclinati mi=
niſtrandi eccleſiaſtica ſacramēta familiari
b⁹ vris ac tradēdi eos ſepulture eccleſiaſti
ce cū deceſſerint vobis aucte pſentium ſine
alieni iuris preiudicio concedim⁹ facultatē
Nulli ergo omnino hoim liceat hanc pagi
nā nre cōceſſionis infrigere vel ei auſu te=
merario cōtraire. Si qs aūt hoc attēptare

preſūpſerit indignationē omnipotētis dei
et beatoꝝ petri ⁊ pauli apoſtoloꝝ eius ſe
nouerit incurſurū Datū laterani. v. nonas
Marcij. Pōtificatus noſtri Anno ſecundo.

¶ Urbanus quartus concedit ffes poſ
ſe confeſſiones ſuoꝝ familiarium ⁊ aliarū
ꝑſonarū de licētia ſuoꝝ ꝓlatoꝝ audire. ⁊c̄.

Urbanus ep̄s ſer
uus ſeruorum dei Dilectis fi-
lijs Generali ac ceteris priori
bus et fratribus preſbiteris
ordinis glorioſiſſime dei geni
tricis ſemperꝗ virginis Marie de monte
Carmeli Salutē ⁊ apoſtolicam benedictio
nem. Uobis ad hoc tota mente ſollicitis vt
eterno regi per vite glorioſe ſtudiū placea
tis que animarū ſalutē paritura credimus
benigno fauore ꝯcedere debemus/hinc eſt
ꝙ nos vr̄is ſupplicationibus annuētes pre
ſentiū vobis auctoritate cōcedimus vt con
fratrū ⁊ familiariū veſtroꝝ ac alioꝝ chriſti
fidelium cauſa deuotionis ad vos recurrē
tiū de ſuoꝝ licētia prelatorum cōfeſſiones
audire ⁊ eis pro cōmiſſis penitēciā ſaluta
rem iniungere valeatis niſi forte talia cō-
miſerint propter que ſedes apoſtolica ſit
merito cōſulenda. Nulli ergo omnino ho-
minū liceat hanc paginam noſtre cōceſſio
nis infringere vel ei auſu temerario cōtra
ire Si quis autem hoc attemptare preſum
pſerit ⁊c̄. Datū viterbij idibus Maij. pon-
tificatus noſtri. Anno primo. ¶ Item ex
priuilegijs particularibus fratrum minoꝝ
de obſeruantia ſiue familia etiam ad fra-
tres reformatos obſeruantie et obediētie
regularis eiuſdem ordinis per Sixtū quar
tum ſpecialiter extenſis et etiam per In-
nocentium octauum vt conſtat.

¶ Nicolaus quintus concedit ꝙ poſſint
fratres de obſeruantia ſub vicarijs audi-
re in confeſſione omnes vndecunꝗ venien
tes extraneos et adminiſtrare ſacramētuꝫ
eukariſtie. ¶ Dilectis filijs vicarijs gn̄a-
libus ac prouincialibus fratrum minoruꝫ
regularis obſeruantie ac quibuſcunꝗ ve-
ſtri ordinis et obſeruancie per vos deputa
tis et deputandis confeſſoribus

Nicolaus papa. v
Dilecti filij Saluteꝫ ⁊ ap̄licā
bn̄dictionē. Scimus ꝑplos ci
uitatū terrarū ⁊ locoꝝ apud
q̄ loca habetꝫ exēplo allectos
et inductos religioſe vite quā dn̄o cōcedēte
ducitis libenter ad cōſitendū vobꝫ ⁊ ſacra-
tiſſimā cōmunionē de manibus vr̄is acci-
piendū cōfluere: vnde vt illis ſatiſfacere va
leatis deuotioni vr̄e audiendi in cōfeſſioni
bus omnes quarūcūꝗ diocesū et in illis ex
traneos ac forenſes abſoluendi quoꝗ etiā
in caſibus quos dioceſani locoꝝ in q̄bus ad
audiēdū deputati eſtꝫ duxerint cōcedēdos
⁊ in oī preterꝗ ī die dn̄ice reſurrectiōis pre
dictā ſacratiſſimi corpis dn̄ici cōmunionē
dandi auctoritate apoſtolica concedimus
per p̄ntes. Datum Rome apud ſanctū Pe-
trum ſub anulo piſcatoris die. xv. Aprilis
M.cccc.lviij. Pōtificatus nr̄i. Anno ſecūdo

¶ Sixtus quartus cōcedit id qđ Nicolaus
ſupradictus. ¶ Dilectis filijs vicarijs gn̄a
libus ac prouincialibus fratrū minoꝝ re-
gularis obſeruancie ac quibuſcunꝗ veſtri
ordinis obſeruancie per vos deputatis et
deputandis confeſſoribus.

Sixtꝰ papa quar-
tus Dilecti filij Salutē ⁊ apo-
ſtolicā benedictionem Ueſtrꝫ
in hac parte deuotis ⁊ humi-
libus ſupplicationibus ānuē
tes felicisꝗ recordationis Nicolai quinti
predeceſſoris noſtri in hac parte veſtigijs
adherentes haruꝫ ſerie vobis auctoritate
ap̄lica cōcedimus facultatē audiēdi in con
feſſiōibus oēs ⁊ ſingulos quarūcūꝗ dioce-
ſū ⁊ in illis extraneos ⁊ forēſes abſoluendi
etiā in caſibus q̄s dioceſani locoꝝ in q̄bus
ad audiēdū deputati eſtis duxerint cōcedē
dos. Omni tp̄e ꝓterꝗ in die reſurrectionis
dn̄ice ſacramētū eukariſtie licite miniſtrā-
di cōſtitutiōibus ⁊ ordinationibus ap̄licis
ceteriſꝗ in cōtrariū facientibus nō obſtāti-
bus q̄buſcunꝗ. Datū Rome apud ſctm̄ pe-
trū ſub anulo piſcatorꝫ die. xi. iunij M.cccc
lxxv. Pontificatus noſtri Anno quarto.

¶ Clemēs. iiij. cōcedit ꝙ ffes minores q̄bꝰ
aliq̄d ab ordinarijs cōcedit ſuꝑ abſolutiōi
bus ⁊ diſpēſationibus ſi illos ꝓlatos mori
ꝯtigerit poſſint libere vti licētia ſibi ꝯceſſa
donec viduatꝫ ecclīijs fuerit d̄ paſtore ꝓuiſū

Clemēs ep̄s ſeruꝰ
ſeruoꝝ dei Dilectꝫ filijs miniſtro
gn̄ali ⁊ ffibus ordinis minoruꝫ
Salute ⁊ ap̄licā bn̄dictionē: Exigētibꝰ vr̄e
deuotiōis meritis votis vr̄is libēter ānui-
mus ⁊ petitiōes vr̄as q̄tū cū deo poſſumꝰ
fauorabilr̄ exaudimus. Ex pte ſiq̄dē vr̄a
fuit ꝓpoſitū corā nobis ꝙ licet vobis a nō
nullis patriarchis archiep̄is ⁊ ep̄is ⁊ alijs
ecclīarū ꝓlatis audiēdi cōfeſſiōes ſubditos

D iij

rum ſuoꝝ necnō predicandi ⁊ aliq̄ua vota
in alia pietatis opera cōmutandi in ſuis ci
uitatibus ⁊ dioceſibus licētia ſit cōceſſa: q̄z
tamen eiſdē prelatis decedentibus vti licē
tia huiuſmodi eccleſiis ſic vacantibus du=
bitatis: nobis humiliter ſupplicaſtis vt ꝓ
uidere vob̄z ſup̄ hoc pꝛīna diligētia curare
mus. Nos igit̄ ſupplicationibus inclinati
preſentiū vob̄z aucte cōcedimus vt i hmōi
caſu poſſitis vti tādiu libere p̄dicta licētia
donec viduat̄z eccl'ijs ꝓuiſū fuerit de paſto
re. Nulli ergo oīno hoīz liceat hāc paginā
nr̄e cōceſſiōis infringere vel ei auſu teme=
rario cōtraire. Si q̄s ⁊c. Datū peruſii. xvij.
kl's Julij. Pōtificatus noſtri Anno primo.

¶ Eugenius quart⁹ declarat q̄ cōican=
tes a dominica palmarū vſq̄ ad dn̄icaz de
quaſi modo ſatiſfaciunt precepto et iuri.

¶ Dilecto filio fratri Jacobo de purimati
cis de Bononia ordinis minorum de obſer
uantia regulari.

Eugenius papa.
iiij. Dilecte Salutē ⁊ ap̄licaz
bn̄dictionē Fide digna rela=
tione ꝑcepimus in ciuitate li=
cij nō paruā ꝑ hec tēpora ex=
citatā fuiſſe cōmotionē de die debite per=
ceptionis ſacratiſſimi corporis dn̄i iheſu
xp̄i ⁊ ꝑ aliquos religioſos ſit affirmatū: q̄
nō cōmunicātes actualiter in die reſurre=
ctionis dn̄ice mortaliter peccarēt etiā ſi in
die iouis ſancta et alijs quibuſcūq̄ diebus
infra annū pluries ⁊ freq̄ntatis vicibus cō
municaſſent. Quod piis aurib⁹ eſt audire
moleſtū Recolimus alias ꝑ quoddā noſtrū
breue ſcripſiſſe venerabili fratri nr̄o Epo
liciē q̄ intelligebam⁹ ſatiſfactū eſſe ſi pau
lo añ vel paulo poſt diē reſurrectionis dn̄i
quis cōmunicet: mirati ſumus q̄ poſtmodū
noua cōtrouerſia reuixerit. ſed inimicus hō
ſuperſeminauit zizaniā. Nos igitur cupiē
tes purgatū triticū in horreū dn̄i cōgrega=
re ⁊ inutilibus contētionibus finē dare: at=
tendentes iuxta doctrinā beati Auguſtini
q̄ ſolēt circūſtācie ſcripturaꝝ illūinare ſub
ſtātiā veritat̄z ⁊ nō ſolū adiacētia: ſz etiā p̄
cedētia ⁊ ſubſeq̄ntia v̄ba ſūt ꝯſiderāda pru
dēter Cū dicat canō eccl'ie Oīs vtriuſq̄ ſex⁹
fidelis ſaltē ſemel in anno cōfiteat̄. Et īfra
ſuſcipiēs adminus in paſcha reuerēter eu
kariſtie ſacramētū. Et ſequit̄ niſi de ꝓprij
ſacerdotis cōſilio ob aliquā ratiōabilē cāz
ad tēpus ab eius ꝑceptione duxerit abſti=
nēdū. Dicimus expſſe nō intētiōis legiſla=
toris fuiſſe aīas illaqueare fideliū ſub cul=
pa mortali ad cōicādū p̄ciſe in die dn̄ice re
ſurrectiōis ſz t'minū ſtatuiſſe a paſcha ad
paſcha. Cū vt ſemel in anno ⁊ infra admi=
nus in paſcha ⁊c. Mens eñ magis q̄ v̄bo
rū ſonus eſt attēdēda diſcrete. Intelligim⁹
itaq̄ optime iur̄z ſatiſfactū eſſe canoni ſi in
ebdomada ſctā vel infra octauā paſche re
ſurrectionis dn̄ice ſm̄ meliorē diſpoſitiōez
cōſciētie ⁊ aptiorē mētis deuotionē fideles
p̄paratiōe debita ſctm̄ eukariſtie pign⁹ ac
cipiāt ⁊ cū dn̄o paſcha celebrēt ad ſalutem
Et huic ſētētie oēs volum⁹ acq̄eſcere Qua
re deuotioni tue cōmittimus vt p̄dicta vbi
oportere intelligas ppl'is nota facias. Da
tū rome apud ſctm̄ petrū ſub anulo noſtro
ſecreto die octauo Julij. M. cccc. xlvj. Pon
tificatus noſtri Anno decimo.

¶ Sixtus papa quartus approbat mo=
dum recitandi pſalterium virginis glorio
rioſe concedens indulgentias.

Sixtus eps ſeru⁹
ſeruoꝝ dei Ad ꝑpetuā rei me
moriā. Ea que ex fideliū deuo
tione ad dei omnipotentis et
glorioſe virginis Marie lau
dē et gloriā pie ordinata ſūt: vt firma pma
neāt nr̄e approbatiōis robore ſolidam⁹ ac
fideles ipos ad deuotiōis opa exercēda in
dulgētijs ⁊ remiſſiōibus libēter īuitam⁹: vt
exiñ reddāt̄ diuine gr̄e aptiores maxie cū
catholicoꝝ principū id expoſcit deuotio et
hoc cōſpicimus ī dn̄o ſalubrit̄ expedire Sa
ne ꝓ ꝑte dilecti filij nobil̄z viri frāciſci duc̄z
⁊ dilecte ī chriſto filie nobilis mulieris mar
garete ei⁹ cōthoralis duxiſſe britānie Nob̄z
fuit nuper ꝓpoſitū q̄ in ducatu britānie et
⁊ plurib⁹ alijs loc̄z creſcēte fideliū deuotiōe
ab aliq̄ tp̄e citra īnouat⁹ eſt cert⁹ mod⁹ ſiue
ritus orādi pi⁹ ⁊ deuot⁹: q̄ etiā antiquis tp̄i
bus a xp̄i fidelib⁹ in diuerſis mūdi ꝑtib⁹ ob
ſeruabat̄: vcz q̄ q̄l̄z volēs eo mō orare: vt
qual̄z die ab honorē dei ⁊ btiſſime v̄ginis
marie ⁊ cōtra īminētia mūdi ꝑicula tociēs
angelicā ſalutationē aue maria: q̄t ſūt pſal
mi in pſalterio dauitico: vcz Cēties q̄nqua
ſies / ſingulis decē ſalutatiōib⁹ hmōi orōez
dn̄icā ſemel p̄ponēdo. Et iſte rit⁹ ſiue mod⁹
orādi Pſalteriū v̄gis marie vulgariter nū
cupatur. Vñ dux ⁊ duxiſſa p̄fati ꝓpter ſin=
gularē ⁊ ſincerā quā ad ipſā btām v̄ginez
mariā gerūt deuotionē cupiūt ritū ſiue mo
dū orādi p̄dictū / ad obſtruendū ora aliquo
rū detrahentiū per ſedez apoſtolicā appro
bari. Quare pro parte ducis ⁊ duxiſſe et a
lioꝝ fidelium plurimoꝝ nobis humiliter

ſupplicatum/quatinus ritum ſiue modum
orādi huiuſmodi approbare aliaſq; ſuper
premiſſis oportune prouidere de benigni
tate apoſtolica dignaremur. Nos igitur
tam ducis ⁊ ducíſſe ꝗ aliorum fideliū piam
deuotionem in xp̄o habentium cōmendan=
tes: hmōi ſupplicationibus inclinati/prefa
tum pſalterium ſiue modū orandi predictū
auctoritate apoſtolica tenore preſentiū ap
probamus/illumq; tollerandū fore ac cun=
ctis fidelibus eo modo orare debere ⁊ lice=
ce decernimus ⁊ declaramus. Et vt omnes
vt ſinguli xp̄i fideles ad deuotionis opera
et predicto modo orandum eo ferueńtiꝰ in=
ducantur quo exinde animarum ſuaruz fa
cilius ſalutem ꝯſequi ſperauerint. Uniuer=
ſis ⁊ ſingulis chriſti fidelibus prefato mo=
do orare volentibus vbilibet exiſtentibus
preſentibꝰ ⁊ futuris/pro qualibet vice qua
ſicut premittitur orauerint/ꝓ qualibet qui
quagena prefati pſalterij quinq; annos et
totidem quadragenas indulgentie miſeri=
corditer in domino relaxamus. Preſentibꝰ
perpetuis futuris temporibus duraturis.
Non obſtantibus conſtitutionibus et ordi
nationibus apoſtolicis ceteriſq; contrarijs
quibuſcunq;. Et quia difficile foret preſen=
tes litteras ad ſingula loca in quibus illis
opus eſſet ⁊c̄. volumus ⁊c. ꝙ trāſumpto ea
rum manu duorum notariorū alicuius ec
cleſiaſtice curie ſubſcripto et ſigillo alicuiꝰ
prelati ſeu i dignitate eccleſiaſtica ⁊c. fides
detur in omnibus ⁊ per omnia ⁊c. Nulli er
go omnino hominum liceat hanc paginaȝ
noſtre approbationis declarationis ⁊ rela
xationis infringere vel ei auſu temerario
contraire ⁊c Si quis ⁊c. Datum rome apd̄
ſanctum Petrum anno milleſimo quadrin
gēteſimo ſeptuageſimo nono Septimo idꝰ
Maij Pontificatus noſtri Anno octauo.

¶ Sixtus papa quartus concedit quin=
quaginta annos de vera indulgencia ⁊ to=
tidē q̄dragenas obſeruātibus feſtuȝ beati
frācíſci qd̄ etiā p̄cipit ab oibꝰ obſeruari.

Sixtus ep̄s ſeruꝰ
ſeruoꝝ dei. Ad perpetuaȝ rei
memoriā. Preclara ſanctoruȝ
merita ⁊ grandia ꝟtutuȝ inſi=
gnia q̄bus radiātibꝰ in firma
mēto ſyderibus ſacroſctā illuſtrat eccleſia
ac ſupra petrā ſtabilita firmiſſima ſāctorū
irradiat ſplendoribꝰ ⁊ noue ꝓlis inſtaura
ta p̄ſidio incrementū ſuſcipit ⁊ fulgorē. Eo
frequētiꝰ debēt vniuerſi fideles ꝯgrua de=
uotiōe recolere reuerētia ac digna remini=
ſcētia celebrare ſolēpniter collabentibus ſe
culis. Cū p̄ctis facientibꝰ fidei catholice fer
uor plurimuȝ tepuiſſet: decus ille morū deo
ꝗ acceptiſſimus pauperū patriarcha fran
ciſcus ad ſaluandas aīas ipſius ſaluatoris
nr̄i p̄cioſo cruore redēptas oberrantē fide=
lium plebem ad ſalutis op̄a excitandā eru
diendāq; ⁊ ſuo reintegrandam auctori/or=
dinatione ſup̄na deſtinatꝰ: inter admirāda
ipſiꝰ op̄a ſp̄ū p̄aclito inſpirāte nouā fratrū
minorū religionē ſacraȝ/ad dei laudē ⁊ glo
riam militātis eccleſie decorem / ac populi
xp̄iani profectū/in agro dn̄ico t̄pe oportu=
no plantauit inſtituit et ſupra petram que
xp̄s eſt perpetuo ſtabiliuit/vt precipua vi=
rorum inſignia ſanctimonia moribꝰ ſcien=
cia atq; virtutibus p̄ditorum fecunditate
⁊ numeroſitate exuberans/fructuoſos pal
mites ex vite vera produceret que xp̄i ve=
xillum p̄ orbem vniuerſum vehere nomen
quod eſt ſuper omne nomen cūctis gentibꝰ
predicare/ſalutaribꝰ inſup monitis exhor=
tationibꝰ ⁊ exemplis diabolica fraude de=
ceptos deo lucrifacere/et a maligni hoſtis
ſeruitute eripere ſtudio indefeſſo contende
rent: quemadmodum hoc ipſius incliti pa=
tris germina et veſtigiorum eius prouidi
ſectatores benedicente altiſſimo multiplicē
in domo domini et gratijs perfuſi celeſtibꝰ
longe lateq; vniuerſas nationes mortaliū
penetrantes chriſti euangelium ac vere fi=
dei documenta cūctis gētibꝰ nūciare eideȝ
eccleſie antemurale conſtituere ac pro viri
li ſuo tueri munire et ampliare nō ceſſant/
In huius igit̄ ſolempnijs almi patris ſera
phiciq; franciſci quē ſup̄mus ille pater fa=
milias pro multiplicato cū talētis ſibi credi
tis innumerabilium aīaꝝ lucro preclariſq;
virtutibꝰ alijs corona glorie interna clari=
tate magnificat/et quaſi lucernam i domo
domini poſitam ſummo deuotionis ſtudio
cenſint a cunctis fidelibus venerari. Cupi=
entes pro ut operis et officij noſtri debituȝ
eſſe conſpicimus propter mire ſanctitatis
excellenciam virtutum ſuarum cumulum
exigentiam meritorum et hanc religionem
ſacrā ad ex ſtirpandas hereſes ſciſmatico=
rum et infidelium confutandos errores/
credentium vero profectum ſalubriter in=
ſtitutum/quantum nobis ex alto concedi=
tur venerationem congruam et honorem
adijcere ac tanto confeſſori glorioſo/pro
ſummis in nos beneficijs preſertim ab ip=
ſis cunabilis cum vitalis ſpiritus in no=
ſtro corpuſculo palpitans extingui pro=
tinus videretur/ipſius protinus meritis ⁊

intercesſione puſtine reſtituti fuimus ſani=
tati/cum et alijs gratiarum donis et futu=
rorum preſagijs que cordi noſtro inſident
et memorie iugiter retinemus/tū quia di=
uerſis temporib⁹ alijs in varijs noſtri cor=
poris morbis et humanis caſibus conſtitu
ti/preſidio ipſi⁹ beati franciſci qui nos ad
ſacram religionem predictam quaſi data
manu ꝑ ſua pietate vocauit et ad hanc vſ=
ꝙ diem cum hominis vtriuſꝙ ſalute domi
no annuente perduxit adiuti et liberati ex
titimus. Pro cuius memoria eius habi=
tum ⁊ inſignia ad extremum vſꝙ diem cor
de iugiter geſtare ſtatuimus etiā pro hijs
acceptis beneficijs poſſibilem nobis grati=
tudinem aliquam ſue ꝗuis excellencie im=
parem pro eius gloria et honore animarū
ꝙ ſalute ſincero et hilari animo exhibere
necnon ipſius feſtiuitatis diem celebrem
magiſꝙ deuotum et cunctis fidelibus ac=
ceptabilem conſtituere in futurum. De om
nipotentis dei miſericordia ac beatorū pe=
tri et pauli apoſtolorum auctoritate confi=
ſi/vniuerſis et ſingulis vtriuſꝙ ſexus fide
libus vbilibet conſtitutis vere penitentib⁹
et confesſis/qui eiuſdem glorioſi confeſſo=
ris franciſci feſtiuitatem hanc/quam dein
ceps perpetuis futuris temporibus cele=
brem eſſe/et vt feſtum duplex a cūctis chri
ſtianis celebrari ab omniꝙ opere ſeruili ab
ſtineri et ſub obſeruantia et precepto com
prehendi volumus/et tenore preſentium
declaramus/deuote celebrantibus annua=
tim quinquaginta annos et totidem qua=
dragenas de iniunctis eis penitencijs re=
laxamus. Uerum quia difficile foret preſē=
tes litteras ad vniuerſi mundi partes de=
ſtinare: volumus etiam et auctoritate apo
ſtolica decernimus ꝙ earum tranſumpto
manu publica ſcripto et alicuius epiſcopa
lis curie ſigillo munito tanꝙ preſentibus
litteris originalibus firmiter ſtetur vbi=
ꝙ: ac plena eis fides adhibeat: ac ſi ipē ori
ginales littere forent exhibite vel oſtenſe
Nulli ergo omnino hoim liceat hanc pagi
nā noſtre declarationis relaxationis cōſti
tutionis ⁊ voluntatis infringere vel ei au
ſu temerario cōtraire Si quis aūt hoc attē
ptare preſūpſerit indignationē oīpotentis
dei et beatoꝝ petri ⁊ pauli apoſtoloꝝ eius
ſe nouerit incurſurum. Datum rome apud
ſanctum petrum. Anno incarnationis dñi=
ce M.cccc.lxxij. quinto nonas Octobris Pō
tificatus noſtri. Anno ſecundo

¶ Nicolaus .iiij. cōfirmās teſtimoniū grego
rij noni ſuper ſtigmatibus ſancti franciſci

Nicolaus Epūs ſer
uus ſeruorum dei. Uniuerſis
chriſti fidelibus ad quos iſte
littere peruenerint Salutem
⁊ apoſtolicā bñdictionē Lfas
felicis recordationis Gregorij Pape noni
predeceſſoris noſtri non abolitas nō cācel
latas nō viciatas vera bulla bullatas inſpe
ximus diligenter/quarum tenorem de ver
bo ad verbū ex certa ſciēcia preſentibus fe
cimus annotari decernentes ac ſtatuentes
vt idem tenor eandem vim eundem vigo=
rem ac idem robur per omnia obtineat ſic
inſertus que ipſe littere bulla ipſa munitē
noſcuntur habē etiam ſi dicte littere nun=
ꝗ in poſterum apparerent: et eadem ſibi fi
des in iudicio et extra iudicium adhibeat
omnino que predictis originalibus litterꝭ
preberetur. Predictus vero tenor earun=
dē litterarum talis eſt ¶ Gregorius epiſco
pus ſeruus ſeruorum dei. ¶ Uniuerſis xpi
fidelibus ad quos littere peruenerint Salu=
tem et apoſtolicam benedictionē. Confeſ
ſor dñi glorioſus beatus Franciſcus qua=
lis vite meritis preceſſerit ad patriam per
petue claritatis explicare litteris arbitra=
mur fore ſuperfluum cum id fere peruene
rit ad fidelium noticiam ſingulorum. Ue=
rumtamē grande ac ſingulare miraculum
quo ipſum ſanctorum ſplendor et gloria
dñs ieſus chriſtus mirabiliter decorauit
vniuerſitati veſtre tenore preſentium non
indigne duximus exprimendū Uidelicet
ꝙ idē ſāctus cū adhuc ſpaciū preſentis vi
te percurreret et poſtꝗ illud feliciter con=
ſummauit manibus ac latere ac pedibus
ſpecie ſtigmatum diuinitus extitit inſigni
tus. Quo ad noſtram ⁊ fratrum noſtrorū
deducto noticiam et cum ceteris eiuſdem
miraculis per teſtes fide digniſſimos pro=
bato ſolēpniter ex ipſo ſpecialē cauſam ha
buim⁹ ꝙ confeſſorem eundem de dictorū
fratrū et oīm prelatorū cōſilio qui tūc apō
ſedē apoſtolicā exiſtebāt ſanctoꝝ cathalo
go duxim⁹ aſſcribendū Igit̄ cū ab vniuer=
ſis fidelibus credi firmiter cupiam⁹ deuo=
tionē veſtrā rogam⁹ ⁊ exhortamur in dño
ieſu xpo in remisſionē vobis peccaminū in
iūgēdo/quaten⁹ ab aſſertiōe cōtrarij aures
de cetero penitus auertētes cōfeſſorē eūdē
apud deū pia vobis reddatis veneratiōe
propiciū vt eius meritis ac precibus ⁊ in ꝑ
ſenti a dño proſperitatis gaudiū ⁊ i futuro
eīne felicitatꝭ ꝑcepiſſe ſolatiū exultetꝭ Datū
viterbij nonis aplis Pōtificat⁹ nři Anno .xj

Nulli ergo omnino hoim liceat hanc pagi
nam noſtre annotationis ⁊ cōſtitutiōis in=
fringere vel ei auſu temerario ꝯtraire. Si
qͣs autē hoc attēptare preſumpſerit idigna
tionem omnipotentis dei ⁊ beatorum pe=
tri et pauli apoſtolorū eius ſe nouerit icur
ſurum. Datuꝫ ſuriani octauo kalendas ſe=
ptembris Pontificatus noſtri. Anno ſcdo.

¶ Gregorius. ix. increpans quēdaꝫ epi
ſcopum dubitantem de ſtigmatibus ſan=
ctiſſimi patris noſtri Franciſci.

Gregorius epiſco
pus ſeruus ſeruorum dei. Ad
perpetuam rei memoriā. Ve
nerabili fratri epō clomotenſi
Salutem ⁊ apoſtolicam bene
dictionem. Vſqꝫ ad terminos orbis terre
preſumptionis tue ſigna protēdens paten
tes litteras exibendas vniuerſis dixiſti fi=
delibus cuidam ad ſobrietatem ſpernenti
ſapere ac dampnabiliter dedito blaſphe=
mijs manu lubrica conceſſiſti/ quas inter
aliqua pietati cōformia ⁊ quedaꝫ obnoxia
prauitati continere percepimus/ quod cuꝫ
ſolus patris eterni filius fuerit pro huma
na ſalute crucifixus ⁊ ipſius dūtaxat vul=
nera deuotione ſupplici adorare debeat re
ligio xpiana nec beatus Frāciſcus nec ſan
ctorū aliquis cū ſtigmatibus ſit in eccleſia
dei depingēdus/ ⁊ ꝙ peccant cōtrariū tāqꝫ
inimico fidei nulla credulitas adhiberi/ ſu
per quo non modicum admirantes que ſit
cauſa ſuaſionis huius: non indigne proui
dimus ꝑſcrutari/ vt ſi forte bona ſit (quod
impoſſibile creditur) cōmendabilis habea
tur/ ꝙ ſi non in obliuionem detur/ et tu in=
ductus ſpū penitudinis ad ſuggerendū ſa
lutare cōtrariū ꝓptus ⁊ facilis habearis
etem̄ ſuꝑ hijs ex eo ſupſiſti forſitā argumē
tuꝫ qꝺ ſit indecēs in ſubditis vt planta ſi=
bi pretendat inſignia capitis. Ad hoc qui=
dem prouidentes propoſitum ſeu compen
dioſe prolatum eſſe dummodo ſuppleret
niſi de ſpeciali gratia cuiqꝫ bene merito in
ſignia huiuſmodi ſunt conceſſa ⁊ ſi nō mul
ta que poſſumus tamen breuiter quedam
preſidiū perſpicue rationis habentia/ reſ=
pondemus videlicet ꝙ dei ſapientia que
de limo terre ſimilem ſibi formans homi=
nem ſimilis ſibi fieri per incarnationis mi
ſterium vt ipſum a morte redimeret nō cō
tempſit dilectum ſibi beatum Franciſcum
ſuorū ſpecies ſtigmatuꝫ decorauit. Que te
meritas quod peccatū ſi tam ſingulare pri
uilegium ad indulgentis gloriam picture

teſtificatione pareat oculis deuotorū: Nō
ne (vt ſileamus de alijs) princeps apoſtolo
rum eximius licet poſitione diſſimili quan
doqꝫ pingitur crucifixus: Sed dicis intre=
pidus alia dum pactum reformat ratio q̄=
uis cum preteriri nequiuerint ꝙ de cruce
futurum veritas indicauit neqꝫ improprie
ſuſpenſus in cruce dicitur neqꝫ incongrue
tali dampnatus ſupplitio figuratur. Sed
de Franciſci cruce vel ſtigmatibus quod
veritatis indicium quod probabile argu=
mentum de cruce. Siquidem nota ſeculis
vita ipſius reſpondeat ꝙ poſtqꝫ religionis
aſſumpſit habitum vacando virtutibus/
carnis continuum ſubijt cruciatū. De ſtig=
matibus vero plures fide digniſſimi quos
miraculi tanti cōſocios diuine placuit red=
dere pietati teſtimonium veritati perhi=
beant et ad ipſum hoc fidelis mater eccle=
ſia ſuffragetur que ex huiuſmodi miraculo
cum multis alijs debita ſolempnitate pro
bato cauſam ſpecialem habuit ꝙ eundem
ſanctum beatorum cathologo reuerenter
aſſcripſit Quid de iſta quaſi mundo pub=
lica et tibi ꝑ cōſequens non ignota niſi vo
luntatis arbitrium pretendens vel prefe=
rens conſilio rationis nos vel deum poti=
us gratis offendis ac vtiqꝫ dilectorum fra
trum minorum ordinem ⁊ deuotos eidem
nimis iprouide perturbas. Ad cor igitur
q̄ os in celū ponē preſūpſiſti (vt de reliquo
taceatur) ſine mora reuertere ad iram ſu=
perni iudicis mitigandā ſtudia ſuſcipe pe
nitētiꝫ prōpta diligētia ſi forte ſit poſſibile
ꝓuiſurus: vt ſcandalū quod quantum in
ſe fuit vniuerſitati fidelium per predictas
intuliſti litteras deleantur/ ⁊ dictoruꝫ fra=
trum collegia ſint in theutonie partibus
in reuerentia conſueta. Quod vt tanto fa=
cilius auctore deo prouenire valeat q̄ſto
pium fore dinoſcitur vt in futuro vulne=
ris que ſalutis ſunt etiam operetur: frater
nitati tue in virtute obediētie per apo=
ſtolica ſcripta precipiendo mandamus/
quatinus cordi tuo pro ſolempni voto cō=
ſtituēs/ ꝙ aliquis aliquid de cetero ex quo
prouocari ſuperna maieſtas vel ſedes apo
ſtolica iuſte conturbari valeat non attēp=
tans/ predictum priuilegium quo celſitu=
dinis diuine dignatio confeſſoreꝫ ſui nois
reddidit glorioſum dampnabiliter infige
re aut impingere calumpnijs non preſu=
mas/ ſed celebre in eiſdeꝫ partibus ad ho
norem conditoris dum ſicut et in alijs ha=
beatur q̄tum in te fuerit hūili deuotiōe ꝓ=
cures/ firmiter crediturus/ ꝙ idē ſctūs cuꝫ

adhuc noſtre mortalitatis habitū baiula=
ret ꝑdictis ſtigmatibus extitit inſignitus ⁊
licet illa viſa pluribus ipſe tanq̄ cōtēpnēs
laudes hominū vacāſq̄ contēplando dul=
cedini celeſtiū organoꝝ celare ſemper ſtu=
duerit ea tamē migrās ad paradiſi patriā
concurrentium obtutibus publicauit. Da
tum viterbij ſecundo kalendas Aprilis.
Pōtificatus noſtri. Anno vndecimo

¶ Alexander quartus iterum de ſtig=
matibus ſacris.

ALexander epiſco
pus ſeruus ſeruoꝝ dei. Ad
perpetuam rei memoriā Ve=
nerabilibus fratribus Archi
epiſcopis et epiſcopis ⁊ alijs
eccleſiarum prelatis preſentes litteras in=
ſpecturis et audituris. Salutem et apoſto
licam benedictionem. Benigna opera diui
ne voluntatis in celo potens et inouās ſin
gula ſapienter et immutans mirabilia ſu=
per terram poſtq̄ dei filius victor mortis
ad patrem vnde deſcenderat vehiculo pro
prie maieſtatis aſcendit mirifice fortitudi
nis viros ad conſummationem ſanctoꝝ
diuerſis temporibus ſuſcitauit a quibus te
ſtimoniū ſpei glorie cum chriſto in deo re=
condite firmaretur: et eccleſie ſancte ad ꝑ
miſſam requiem feſtinandi in hoc peregri
nationis exilio quod tedioſa deſiderij eius
dilatione protrahitur per ipſos conſolatio
nis ſolatium perueniret Inter alios autē
diebus noſtris beatus franciſcus almus
chriſti confeſſor apparuit ſignis et virtu=
tibus glorioſus. Qui clariſſimus pie viuē=
di meritis et exemplis ſanctam fecunda=
uit eccleſiam et caligantis preſentis etatis
tempora fulgoris ſui lāpade illuſtrans vie
iuſticie perfecte preparans in heremo altiſ
ſime pauptatis/quam ipſe currens ⁊ alacri
ter exultans contra carnem mundum et de
monem velut gigas traxit poſt ſe de inferi
faucibus et traduxit ad dominum populū
humilem bonorum operum ſectatorem/ſi=
cut effuſa ſuper faciem orbis terre copioſa
profeſſionis eius religioſa generatio pate
facit. Ut autem ad illuminationem gentiū
celebris eius memoria tanq̄ rutilum ſyd⁹
in coruſco firmamenti miſtici ethere ſerua
retur/multis cum diuina potencia adhuc
militantem inter homines et demum in ſā
ctoꝝ agmine triumphantem dignata eſt
deificare miraculis/que felicis recordatio=
nis Gregorius papa predeceſſor noſter/ne
illa vel peruerteret emula ſanctitatis iniq̄
tas vel obliuionis digitus qui reb⁹ geſtis
cito ſuperducit̄ aboleſceret ſollertiſſimis ĩ
quiſitionibus indagata ⁊ comperta fideliſ
ſimis documentis fecit ad laudem dei ⁊ au
gmentum fidei et inſtructionem ſalubrē tā
preſentium q̄ etiam futurorum munimen=
tis perpetuis commendari/eundem confeſ
ſorem ſanctorum cathalogo aſſcribendo/ſi
cut in plurimis locis liquido per ipſi⁹ pre=
dictas litteras apparet. Harum ſeriem ex=
plicite continentes. ¶ Porro quia longum
eſſet nedum exarare per ſingula/ verū etiā
ſuccincta relatione perſtringere clara vir=
tutis diuine prodigia/que tam in operatio
nibus ſanitatis q̄ etiam in alijs mirabilia
bus argumentis probauerunt eundem cō=
feſſorem tenere cum ſanctis ſolium glorie ĩ
excelſis: ſignāter nobis ante oculos propo=
nere volumus recolenda frequencius ⁊ ve
hementi⁹ admirāda illa ſaltē iocūda dn̄ice
paſſiōis īſignia/q̄ in eiuſdē ſcti corpe dum
adhuc vitali ſpū foueretur manus celeſtis
opatiōis ipreſſit Uiderūt nāq̄ ocl'i fideliū ĩ=
tuētes ⁊ certiſſimi palpātiū digiti palpaue
rūt/q̄ ĩ manib⁹ ei⁹ ⁊ pedib⁹ expꝛiſa vndiq̄
ſiīitudo clauoꝝ de ſubiecto ꝑpꝛie carnis ex
creuit vl' de mafia noue creatiōis accreuit
q̄ eq̄dē idē ſctūs ſtudioſe ab ocl'is hoīꝫ quo
rū refugiebat gl'iaꝫ dū viueret abſcōdebat
Inuēta ē patēti⁹ ĩ ipi⁹ defūcti corpe nō īfli=
cta hūanit⁹ nec facta plaga vulneris late=
ralis quaſi aliq̄d iſtar lateris ſaluatoris/q̄d
ſaluatiōis ⁊ redēptiōis hūane ĩ redēptore
nr̄o ꝑtulit ſacramētū. Que q̄dē plaga ſicut
quoſdā ex ffib⁹ ſibi familiariter adherēti=
bus latere nō potuit ꝑpter defluxū hūoris
diu antea viruerat ĩ viuēte Hec igit̄ mira
⁊ decora noue demōſtrationis indicia ma
gne dn̄t eē deuotiōis diuitie xp̄ianis ⁊ ieſti
mabiles religioſis delicie ĩ ſpūalib⁹ cōis ec
cleſie orthodoxe/cum ex hijs ſincera fides
xp̄i accipiat q̄ etiā nī fuerit paſſiōis xp̄i ſi
ne extriſeco ꝑſecutore ꝯſortes q̄ ꝑ ei⁹ amore
carnē ſuā cū vicijs ⁊ cōcupiſcētijs volūtarie
crucifigūt. ¶ Sane de ꝑfato ſctō hec certi⁹
aſſerētes idoctas fabulas ſeu vane iuētio=
nis delirამēta nō ſeq̄mur/cū ea nobis du
dū nota fecerit plenior fides reꝝ/q̄n vcꝫ in
minorib⁹ cōſtituti ꝯfeſſoris eiuſdē familia=
rē ex munere diuino meruim⁹ habere noti=
ciā/ꝑfati ꝑdeceſſoris nr̄i domeſticis obſe=
quijs tūc tp̄is iſiſtēdo Cū igit̄ oporteat ca
uere prudēter ne tāta patrociniū gr̄a hūa=
no gn̄eri celit⁹ ĩ mēorato ꝯfeſſore collata ĩ
vacuum aſſumatur Uniuerſitatē veſtram
rogamus monemus hortamur attente

per apoſtolica vobis ſcripta mandantes/ quatinus eiuſdem confeſſoris p̄cioſa merita/miraculoſa magnalia et ſalutarē memoriam/celebritate annua predicatiōe frequēti ⁊ veneratione recenſentes/ad ipſi⁹ deuotionem gratie diuine memoriam ſubditos vr̄os celebrib⁹ monitis excitetis: vt eo(pro vniuerſo fideliū populo ac preſertim pro hijs qui ſe inuocauerint) diuina miſericordiam implorante mereantur ſupplices quod operum poſſibilitas obtinere nō poteſt/eius intereſſionibus impetrare. Nemo itaq; eidem ſancto audeat de cetero eſſe moleſtus/in corpore ſuo xp̄i triumphalia ſtigmata preferenti. Si quis igitur ſpū temerarie preſumptionis inſanēs diuini muneris inuidus apoſtolica iudicia ſacrilegus impugnator premiſſa vel alia prodigiorum ſigna quibus in eccleſia dei ſanctitas predicti confeſſoris eluxit improbe cōtradictionis morſibus obtrectanda crediderit/volum⁹ ⁊ mādam⁹ vt eū ſane mētis reſtituat iuditialis ſeueritas diſcipline: ita φ diſtricta xp̄rij p̄lati caſtigatione correct⁹ dei opera blaſphemari dediſcat ⁊ fidei catholice fructus de pia mirabilium dn̄i credulitate pullulans/non areſcat/ Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginam noſtre prohibitionis confirmationis et voluntatis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare preſumpſerit indignationem omnipotentis dei ⁊ beatoꝝ Petri et Pauli apoſtolorū ei⁹ ſe nouerit incurſurū. Datū anagnie.iiij. kalēdas nouēbris Pōtificat⁹ nr̄i Anno.j.

¶ Sixtus quartus reuocans quoddaʒ breue p̄cipit ne beata katherina de ſenis cum ſtigmatibus depingatur.

Sixt⁹ papa quartus Uniuerſis et ſingulis preſētes litteras inſpecturis. Salutem et apoſtolicam benedictionē Alias per breue noſtrum ſuſpendimus vſq; ad certum tēpus tunc expreſſum cenſuras ⁊ penas contentas in bulla plumbea contra pingentes ymaginem beate Katherine de ſenis cum ſtigmatibus edita/decernentes tamen/ vt huiuſmodi ſuſpenſione durante nemo huiuſmodi ymaginem cum ſtigmatibus depingeret et ſi quis depinxiſſet/aboleret. Nuper vero cum acceperimus multis in locis contra decretum et mandatū noſtrū picturas fieri ⁊ a multꝭ allegari ⁊ aſſeri bullā ipam ꝓpter ſuſpenſionē p̄fatā a nobis reuocatā eē/oportunū ⁊ neceſſariū iudicamus hm̄oi auſibus obuiare et dubiū qđ a nō recte interpretātibus opponitur tollere Quare p̄ntiū tenore decernim⁹ ſtatuimus ⁊ declaram⁹ φ bulla predicta ſup ipis ſtigmatibus edita ob ſuſpenſionem p̄fataʒ(vt p̄fertur (nullaten⁹ reuocata cenſeri debeat ſʒ i ſuo eē robore ⁊ vigore ac ſi hm̄oi ſuſpēſio quā ex nunc expirare decernimus non emanaſſet. Mandātes ſub cenſuris in ipa bulla contētis oībus ad quos ſpectat/ne p̄fatas beate Katherine ymagies ampli⁹ deceto cū ſtigmatib⁹ depīugāt/ac pictas aboleant p̄fata ſuſpenſi one ac ceteris in cōtrariū faciētibus nō obſtātib⁹ qbuſcūq;. Datū rome apud ſctm̄ petrū ſub anulo piſcatoris decia nona die decēbris/milleſimo q̄drīgēteſimo octogeſimo Pōtificat⁹ nr̄i Anno.x

¶ Johānes.xxij. ꝯfirmat quaſdā idulgētias a ſuis p̄deceſſorib⁹ ordini conceſſas.

Iohannes epiſcopus ſeruus ſeruorum dei. Dilectis in xp̄o filijs generali et prouincialibus miniſtris ac vniuerſis cuſtodibus gardia et ſingulis fratribus de ordine fratrum minorum. Salutē et apoſtolicam benedictionem Filiationi veſtre indulgentias ordini veſtro cōceſſas per p̄deceſſores noſtros et per nos facimus manifeſtas ⁊ confirmatas ſicut inferius annotantur/videlʒ In feſtiuitatibus beate marie virginis beatoꝝ Franciſci Anthonij Ludouici et beate Clare in conſecrationibus eccleſiarum altariumq; ⁊ vocabulis earum et per octauas ē data indulgentia decem annorū ⁊ dierum quinquagita a ſūmis pontificibus videlʒ Alexādro quarto Innocentio quarto Clemēte quarto Urbano quarto Nicolao tcio Gregorio nono Nicolao quarto. ¶ Idem Alexāder quartus omnibus accedentibus ad loca veſtri ordinis ſiue ad audiendum verbum dei ſiue ad audiēdum miſſas beate marie virginis vel beati Franciſci duʒ cātātur dedit indulgētiā cētū dierū. ¶ Idē etiā papa omnibus viſitātibus loca fratrū minorum dedit indulgentiā quadraginta dierum. Item innocentius quartus ꝓ eadem cauſa dies quadraginta. Item idē Innocēti⁹ cibus porrigētib⁹ man⁹ adiutrices frīb⁹ minorib⁹ ſiue i domib⁹ eoꝝ ſiue eūtibus per viam.xl.dies. Item Nicolaus tertius pro eadem cauſa dies quadraginta Itē Clemens.iiij. idulgētiā dieꝝ cētū Itē

eiſdem omnibus viſitantibus eccleſias fratrum minorum tociens quotiens cauſa deuotionis octoginta dierum. Item fratres dicti ordinis in omnibus predicationibus ſuis extra domum ſuam poſſint dare octoginta dies indulgencie. In domibus autē ſuis centum vltra predictas indulgencias Item nicolaus quartus in miſſarum ſolemniis beate virginis et beati franciſci dedit indulgentiam centum dierum. Item benedictus vndecimus accedentibus ad loca fratrum minorum in ſolempnitatibus eorum centum dies. Item nicolaus quartus dedit indulgenciam vnius anni et dierum quadraginta accedentibus ad loca predictorum fratrum cauſa deuotiōis. Item omnibus accedentibus ad loca veſtri ordinis cauſa deuotionis quocunqꝫ tempore die vel hora/licet non ſit aliquod feſtum/ conceſſa eſt indulgentia a pluribus romanis pontificibus. Annorum duorum et dierum quadraginta. Nos igitur veſtris piis precibꝰ inclinati ſalutem et profectum animarum benignius intendentes de omnipotentis dei miſericordia et beatorum petri et pauli apoſtolorum eius/quorum vicem licet immeriti gerimꝰ/auctoritate confiſi / eaſdem omnes indulgencias veſtro ordini per predictos noſtros predeceſſores cōceſſas/ omnibus vere penitentibus ⁊ confeſſis concedimus et confirmamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarum conceſſionum ⁊ confirmationum infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare preſumpſerit indignationem omnipotentis dei et beatorum petri ⁊ pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Auinione Pontificatus noſtri. Anno quintodecimo.

❡ Sixtus papa quartus concedit fratribus minoribus feſtum quinqꝫ martirū ſui ordinis publice celebrare poſſe.

❡ Dilectis filiis vniuerſis fratribus ordinis minorum vbiqꝫ commorantibus.

❡ Sixtus papa quartus.

Dilecti filii ſalutem ⁊ apoſtolicam benedictionē. Cū alias animo reuolueremus merita beatorū Berardi Petri Ottonis Accurſii ⁊ adiuti / qui ex ordine fratrum minorum/ſub quo et nos coaluimus fuerunt/quiqꝫ poſt multa ⁊ diuerſa tormēta ſub rege marrochi[illegible]um pro chriſto mortem ſubierunt/⁊ martirii coronam glorioſe ꝓmerētes plurimis miraculis in ipſa morte et poſt claruerunt/ex quo incenſus beatus anthonius de padua ex ordine canonicorum regularium in quo tunc erat ad ordinem ipſum fratrum minorum ſe dicitur trāſtuliſſe/conceſſimus ex auctoritate apoſtolica et benignitate viue vocis oraculo / vt fratres predicti ordinis minorum poſſent publice ⁊ ſolempniter celebrare in eccleſiis officio et miſſis officium ſanctorum martirum pro ſupradictis quinqꝫ beatis martiribus. Uerum cum frequenter aduerſarius humani generis nitatur bona ⁊ ſancta opera perturbare/ne tā piā rem pretextu quod de hmōi conceſſione noſtra nil appareat i ſcriptis aliquis valeat impoſterum impedire/tenore preſentium/ex certa noſtra ſciencia apoſtolica auctoritate concedimus/quod predicti fratres minores poſſint vbiqꝫ ſolempniter ⁊ publice officium martirum ex ipſis Berardo Petro Ottone Accurſio ⁊ Adiuto ſub officio duplici maiori ac etiam in die ſextadecima Ianuarii (qua die ab hoc ſeculo per martirium deceſſerunt) libere et cum ſerena conſciencia dicere et celebrare Inhibentes prefata apoſtolica auctoritate ne quis huic noſtre cōceſſioni audeat ſe opponere. Non obſtantibus in contrarium facientibus quibuſcunqꝫ. Preterea quia difficile eſſet preſens breue ad omnia loca deferri volumus vt illius tranſumpto manu alicuius publici notarii ſubſcripto ⁊ ſigillo dicti ordinis gn̄alis vel vicarii gn̄alis fratrū de obſeruantia munito/ea prorſꝰ vbiqꝫ fides adhibeatur/que adhiberetur ſi idem pn̄s breue originaliter oſtenderetur. Datū rome apud ſctm̄ petrum ſub anulo piſcatoris die ſeptima auguſti. Anno dn̄i milleſimo quadringēteſimo octogeſimo.primo. Pontificatus noſtri. Anno decimo Griffus.

❡ Sixtꝰ quartꝰ declarat quod reuocatio indulgēciarū nō intelligatur de indulgēciis frm minorum. ❡ Dilecto filio vicario gn̄ali oim fratrū minorū regularis obſeruancie vltramōtanorum. ❡ Sixtus papa quartus.

Dilecte fili ſalutē ⁊ aplicā bn̄dictionē. Superioribꝰ diebꝰ ad q̄relā multorū ꝑlatorū eccl'iaſticorū nobis factā ſup q̄buſdā exceſſibꝰ aliq̄rū frm de ordinibꝰ mēdicātiū et ꝓſerti minorū ꝓuidere/ac ſcādalis q̄ inde ꝓuenire poſſēt occurrē cupiētes q̄ſdā lr̄as nr̄as fecimꝰ q̄ incipiunt Ad futuram rei memoriam/dum contigit interdum ad romanis pontificis deduci memoriam ⁊c̄. Et cum in prefatis litteris infra ſcripta ponantur vera

da approbatiōe indulgētiarū huiuſmodi/
concesſarum a predeceſſoribus noſtris vi
ſitantib⁹ eccleſias dictorum ordinuz ⁊ pia
ſuffragia ibidem erogātibus aut alia pia
opera exercentibus memorata et illarum
de nouo ac aliarum quas predictis ordi-
nibus ſeu alicui eorum in ſpecie et denuz
reciproce vt prefertur et illas concernen-
tia facultates et indulta quecunq auctori
tate aplica ad nrm et dicte ſedis benepla-
citum tenore pñtium ſuſpendimus: dubi-
tetur a pleriſq/ne prefata clauſula qua dz
ſcz facultates ⁊ indulta quecunq includat
ſuſpenſionē oim ꝓuilegiorū et indultorum
a nobis vel predeceſſoribus noſtris dictis
ordib⁹ mendicantium conceſſarū cuiuſcūq
facultatis vel tenoris exiſtant humiliter
declarari peciſti. ¶ Nos igitur paterno
affectu materiā iurgiorū āputare volētes
tuis ſupplicationib⁹ inclinati auctoritate
aplica tenore preſētiū declaramus ⁊ decer
nimus prefatam clauſulam ſolum referri
debere ad facultates et indulta quecunq
indulgentiarum et abſolutionum et re-
miſſionum peccatorum perſonas quaſli-
que non ſunt dictorum ordinum ac mo-
nialium vel ſororuz tertij ordinis collegia
liter viuentium vel eorum cura ac ſeruien
tes eiſdē cōtinue concernentia ⁊ nō ad ali-
as facultates ſeu indulta a nobis vel pre-
deceſſoribus noſtris eiſdem ordinib⁹ con-
ceſſa q̄ omnia ⁊ etiaz quoad indulgētias ⁊
peccatorū remiſſiones temporales non ple
narias in ſuo robore ꝑdurare volumus et
decernim⁹. Nō obſtātibus prefatis lrīs no
ſtris ⁊ alijs quibuſcūq. Uerū qꝛ difficile fo
ret has lras ad diuerſas mūdi partes mit
tere volum⁹ ⁊ auctoritate apoſtolica decer
nim⁹ ꝙ harū tranſumpto manu publici no
tarij ſubſcripto et ſigillo officij tui munito
tanq preſentibus litteris et originalibus
firmiter ſtetur et ea fides adhibeatur ac
ſi ipſe originales littere exhibite vel oſten
ſe forēt. Datū rome apud ſanctū petrū ſub
annulo piſcatoris die decima nona Mar-
tij. milleſimo quadringenteſimo octuageſi
moſecundo. Pontificatus noſtri. Anno.xj.
¶ Sixt⁹.iiij. ꝯcedit celebrātib⁹ ⁊ intereſſen
tibus in feſto ſancti Bonauenture indulgē
gentias infraſcriptas.

SIxtus epiſcopus
ſeru⁹ ſeruoꝝ dei Ad perpe-
tuā rei memoriā Superna cele
ſtis ciuitas hieruſalez/cuius
eſt participatio eius in idip-
ſum/ita oim ſaluatione letatur/vt quoruz
preſtantiora ſunt merita/copioſiora ſumāt
gaudia p̄miorū. Et infra Inſuper eadē au
ctoritate oībus penitentibus ⁊ ꝯfeſſis qui
in eadē dñica eccleſiā in qua ſanctiſſimum
corpus eius requieſcit deuote viſitauerint
annuatim ſeptem annos ⁊ totidē quadra-
genas. Hijs vero q̄ in alijs temporib⁹ i ſin
gulis diebus dñicis centū dies. Illis autē
qui eccleſias fratrū minorū vbilibet cōſti-
tutas/tā in die feſti q̄ i octauis diuinis of
ficijs interfuerint cōſimiles indulgētias ⁊
peccatorū remiſſiones/que i ſingulis alio-
rū eiuſdē ordinis ſanctoꝝ feſtis ex indul-
tis apoſtolicis gñaliter promulgatis Ro-
mani Pōtifices conceſſerūt de iniūctis eis
penitēcijs miſericorditer in dño relaxam⁹
elargimur atq remittimus. Datuz Rome
apud ſanctum petruz Anno milleſimo qua
dringētesimo octuageſimo ſcdo octauo ka
lendas Maij. Pontificatus noſtri. Anno
vndecimo.

¶ Julius papa ſcds concedit fratribus
minoribus in feſto ſancti Bonauenture
publice diuina officia tempore interdicti
celebrare/ꝑut de feſto ſācti Franciſci ē cō
ceſſum. ¶ Cariſſimo in chriſto filio noſtro
Ferdinando regi et cariſſime in xp̄o filie
noſtre elizabeth regine hyſpaniarū catho
licis ¶ Julius papa ſecundus.

DIlecti filij Salu-
tem ⁊ apoſtolicam benedictio
nem Exponi nobis nuper feci-
ſtis ꝙ vos ex magno deuotionis feruore
quē ad beatum Bonauētura ⁊ ordinē fra-
truz minorū (cuius idē Bonauentura pro-
feſſor fuit) ac eiuſdem ordinis domos geri
tis tam vos q̄ fratres dicti ordinis deſide
ratis magnope ꝙ quēadmodū iuxta priui
legia apoſtolica frībus dicti ordinis ⁊ eo-
rū domib⁹ conceſſa ſi tꝑe quo dies in qua
feſtū beati Franciſci qui eiuſdem ordinis
p̄mus inſtitutor fuit interdictū etiam apo
ſtolica auctoritate appoſitum fuerit frēs
ipi excōicatis et iterdictis excluſis a p̄mis
vſq ad ſcdas veſpas eiuſdē diei iclusiue in
eoꝝ domib⁹ miſſas ⁊ alia diuina officia ac
ſi iterdictū appoſitū nō eſſet celebrare poſ-
ſint: id ad feſtū beati Bonauēture extendi
poſſe. Quare ꝓ pte vra nobis fuit hūiliter
ſupplicatū/vt huic pio deſiderio vro patna
benignitate annuere dignaremur Nos igi
tur q̄ frēs ipos p̄ſertim illos q̄ poſt curſuz
hui⁹ vite de manu dei coronā palme habere
meruerunt ⁊ eoꝝ domos ſingulari prero-

gatiua pre ceteris in viſceribus caritatis
gerim⁹ ꝙ de cetero ꝑpetuis futuris tempo
ribus in die ſancti. Bonauenture(ſi eadem
die interdictum etiam dicta auctoritate ap
poſitum fuerit)omnes et ſinguli fratres di
cti ordinis in eorum domibus a primis ve
ſperis vſqꝫ ad ſecundas veſperas eiuſdem
diei incluſiue(quemadmoduꝫ in die ſancti
franciſci fratres ipſi facere poſſunt) miſſas
et alia diuina officia in dictis eorum dom
bus excōicatis et interdictis excluſis cele=
brare ſeu celebrari facere libere ꝛ licite poſ
ſint auctoritate apoſtolica prefata tenore
preſentium ſtatuimus ꝛ ordinamus ac fra
tribus predictis ſimiliter indulgemus. Nō
obſtantibus conſtitutionibus ꝛ ordinatio=
nibus apoſtolicis ceteriſqꝫ contrarijs qui=
buſcunqꝫ. Datum rome apud ſanctum petrū ſub anulo piſcatoris die viceſima quar=
ta maij. milleſimo quingenteſimo quarto.
Pontificatus noſtri Anno primo Sigiſmō
dus.

¶ Sixtus papa quartus approbat offi=
cium conceptionis compilatum ꝑ fratrem
Bernardinum de buſtis. Dilecto filio fra=
tri bernardino de buſtis de mediolano or=
dinis minorum de obſeruancia. ¶ Sixtus
papa quartus.

DIlecte fili ſalutē
et apoſtolicam benedictionem
Libenter ad ea concedenda in
ducimur que deuotionis reſpi
ciunt incrementum. Tuis igi=
tur in hac parte ſupplicationibus inclinati
vt officiū conceptionis beate virginis ma=
rie per te compilatum et ordinatum tu et
omnes qui id voluerint pro deuotione ſua
dicere et recitare libere et licite poſſitis ꝛ va
leatis ſeu poſſint ꝛ valeāt auctoritate apo=
ſtolica tenore preſentiū concedimus pari=
ter et indulgemus: non obſtātibus conſti=
tutionibus et ordinationibus apoſtolicis
ceteriſqꝫ contrarijs quibuſcunqꝫ Datū Ro
me apud ſanctum Petrū ſub anulo piſca=
toris die.iiij.octobris. M.cccc.lxxx. Pontifi
catus noſtri Anno decimo.

¶ Secunda regula ſororum ſācte Cla=
re ſub Innocentio papa quarto ordina
ta ſub bulla.

INnocentius epi
ſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei Di
lectis in xpo filiabus Uniuer
ſis abbatiſſis ꝛ monialibus in
cluſis ordinis ſācti Damiani
Salutem et apoſtolicā benedictionem. Cū
oīs vera religio et vite inſtitutio approba
ta certis conſtet regulis ꝛ menſuris/certis
etiā conſtet legibus diſcipline quiſquis re=
ligioſam ducere vitam cupit/niſi certam at
qꝫ rectam conſeruationis ſue regulam di=
ſciplinamqꝫ viuēdi obſeruare ſtuduerit di
ligenter/eo ipſo a rectitudine deuiat quo
rectitudinis lineas non obſeruat/et ibi de
ficiendi incurrit periculum vbi per diſcre=
tionis virtutem certum ac ſtabile proficiē=
di collocare neglexerit fundamentū. Qua
propter dilecte in domino filie quia diuina
vobis gratia inſpirante per arduam viaꝫ
et artam que ad vitam ducit incedere ele=
giſtis veſtris pijs precibus inclinati beati
Frāciſci regulam q̄tum ad tria tantum vi
delicet obedientiam abdicationeꝫ proprij
in ſpeciali ꝛ perpetuam caſtitatē necnō for
mam viuendi preſentibus annotatā ſecun
dū quā ſpecialiꝫ viuere decreuiſtis Uobis
et hijs qui vobis ſucceſſerint concedimus
obſeruandā auctoritate apoſtolica ſtatuē
tes vt in ſingulis monaſterijs vři ordinis
ꝑpetuis temporib⁹ obſeruetꝫ Que talis eſt

¶ Omnes itaqꝫ q̄ ſeculi vanita=
te relicta religionē ve
ſtram aſſumere voluerint ꝛ tenere hāc eaꝫ
legem vite et diſcipline oportet et cōuenit
obſeruare: viuēdo in obedientia ſine pro=
prio et in caſtitate. ¶ Omni namqꝫ tēpore vi
te ſue hanc vitam profitentes clauſe mane
re debent. Et poſtqꝫ clauſtrū hui⁹ religio=
nis intrauerint alique et profeſſe fuerint
hanc regularem obſeruantiā promittētes
nulla eis conceditur licentia vel facultas
in vlterius exeundi niſi forte cauſa plan=
tandi vel edificandi eandē religionem vel
reformandi aliquod monaſteriū ſeu cau=
ſa regiminis vel correctionis ſeu alicuius
grauis diſpendij deuitandi per licentiam
generalis miniſtri ordinis fratrum mino=
rum ſeu prouincialis illius prouincie eiuſ
dem ordinis in qua monaſteriū ſitum fue=
rit aliquem locum alique tranſmittantur
pro alia etiam pia et rationabili cauſa in=
terdum transferri poſſint de ſupradicti dū
taxat licentia generalis Morientes vero tā
ſorores qꝫ ſeruiētes infra clauſtrum pro=
ut conuenit tumulentur.

¶ Omnibus autem hanc reli=
gionē aſſumere cu
pientib⁹ ꝛ q̄ fuerint admittende priuſqꝫ ha=
bitum mutet ꝛ religionem aſſumant dura
eis et aſpera predicentur per que itur ad
deū: ꝛ que ſecundū hanc religioneꝫ neceſſe

habuerit firmit obſuare ne de ignorantia
poſtea ſe excuſent. Non recipiat aliqua q̃
vel lõgiori etate vel infirmitate aliqua ſeu
fatua ſimplicitate ad hui⁹ vite obſeruãtiã
minus ſufficiẽs ⁊ ydonea comprobet. Per
tales enim ſtatus et vigor religionis ſepi
us diſſoluit ⁊ turbatur Unde in pſonis re-
cipiendũ diligenti ſtudio et cautela debet
hmõi occaſio deuitari etiã ſi cũ aliqua ali-
quãdo cauſa rationabili exigente alicubi
forte fuerit diſpenſandũ. Omnes vero ex
more intra clauſtrum recepte ſi etatis in-
telligibilis fuerint citius deponãt habitũ
ſecularez quibus deputetur magiſtra que
ipſas informet regularibus diſciplinis. Et
completo vnius anni ſpacio profeſſionem
faciant in hunc modũ. Ego (talis ſoror) pro
mitto deo ⁊ beate marie ſemp virgini bea
to Frãciſco ⁊ omnibus ſanctis ſeruare per
petuam obedientiã ſcd̃z regulam et formã
viuẽdi a ſede apoſtolica ordini noſtro tra-
ditam viuendo toto tempore vite mee ſine
proprio ⁊ in caſtitate. Quod etiam de ſer-
uiẽtibus firmiter modo ſimili obſeruetur.

De diuino officio tam in die
q̃ in nocte dño per
ſoluendo taliter obſeruetur q̄ hec que le-
gere et canere nouerint ſcd̃m conſuetudi-
nez ordinis fratrum minorum cum graui
tate tamen ⁊ modeſtia officium debeãt ce-
lebrare Illitterate vero dicãt viginti qua-
tuor pater noſter pro matutino pro laudi-
bus quinq̄/pro prima tertia ſexta et nona
pro qualibet iſtarũ horarũ ſeptẽ/pro veſpe
ris autẽ duodecim/pro cõpletorio ſeptem.
Qui mod⁹ etiam p oĩa in officio beate vir
ginis obſeruetur. Et orent pro defunctis
Qz ſi iuuencule aliq̃ vel etiaz grandiores
capacis ingenij fuerint ſi abbatiſſe viſum
fuerit faciat eas lr̃as edoceri: magiſtrã eis
deputãs ydoneã et diſcretã. Sorores vero
horis ſtatutis prout ordinatum fuerit vti
libus et honeſtis laboribus occupentur.

Silentium continuuz ſic cõ
tinue ab omni-
bus teneatur vt nec ſibi inuicem nec alicui
alij ſine licentia eis loqui liceat Attendat
tamen ſollicite abbatiſſa vbi quando ⁊ qua
liter ſororibus loquendi licentiam largia-
tur. Omnes autem vti ſtudeant ſignis reli
gioſis pariter et honeſtis. Sane quando
aliqua perſona religioſa ſecularis vel cu-
iuſlibet dignitatis alicui de ſororibus lo-
qui petierit nuncietur primitus abbatiſſe
Et ſi ipſa conceſſit accedeus ad locutoriũz
duas alias adminus habeat ſemper ſecũ
quibus iuſſerit abbatiſſa que loquentem
videant et audire valeant que dicũtur.
Hoc nanq̄ firmiter obſeruetur ab omnib⁹
vt quando de cõfeſſione ſacerdoti interius
infirma fuerit aliqua locutura non loqua-
tur niſi ad minus duabus non longe ſedẽ-
tibus que confitentem et confeſſorem vi-
dere poſſint ab eiſdem pariter et videri.
Hanc autem loquendi legem et ipſa abba-
tiſſa diligenter cuſtodiat vt omnis omni-
no materia detractionis omnibus aufera
tur excepto q̄ cum ſororibus ſuis horis et
locis competentibus loqui poteſt ſicut ei
ſecundum deuz viſum fuerit expedire So
rores vero infirme ac ſeruientes eiſdem
iuxta diſpoſitionem abbatiſſe infirmitatis
ſue tempore in infirmitorio loqui poſſunt.

Sorores autẽ et ſeruien-
tes a feſto
exaltationis ſancte crucis vſq̄ ad feſtum
reſurrectionis dñice continuum ſeruent ie
iunium dñicis diebus beati michaelis bea
ti Franciſci omnium ſanctorum natiuita-
tis dñi cum duobus immediate ſequenti-
bus diebus necnon epiphanie ⁊ purifica-
tiõis feſtis exceptis verũ a reſurrectionis
dñica vſq̄ ad exaltationem ſancte crucis
niſi ſexta feria et ieiunijs ſtatutis vniuer-
ſaliter ab eccleſia ieiunare minime teneãt
Uino quoq̄ et piſcibus ouis caſeo et lacti
cinijs alijſq̄ pulmentis licite poſſunt vti.
Ad aduẽtu tamẽ vſq̄ ad natiuitatem dñi
maiori quadrageſima necnõ ⁊ ſexta feria
et ieiunijs ieiunabilibus ab eccleſiis gene-
raliter inſtitutis ouis caſeo ceteriſq̄ lacti-
cinijs non vtantur. Cum ſeruientibus tñ
ſororibus circa ieiunium preterq̃ in aduẽ
tu et quadrageſima maiori et ſexta feria
ac alijs ieiunijs generaliter ab eccleſia in-
ſtitutis poſſit abbatiſſa miſericorditer diſ
penſare. Prefatam autem ieiunij et abſti-
nentie legem adoleſcentule infra quar-
tum decimum annum vel anus ſeu debi-
les obſeruare minime teneantur. Quibus
ſcd̃m earuz ibecillitatem tam in carnibus
q̃ in neceſſarijs alijs poſſit miſericorditer
prouideri Sane quoq̄ ieiunare non tene-
antur minutionis ſue tempore extra maio
rem quadrageſimam et ſextam feriam ad
uentum dñi et ieiunia ab eccleſia genera-
liter inſtituta. Caueat tamen abbatiſſa ne
vltra quater in anno minutionem permit-
tat communiter celebrari niſi manifeſta
neceſſitas plus requirat Nec a perſona ex
tranea maxime viro minutionẽ recipiant
aliqua ratiõe vbi cõmode poterit euitari

De infirmis vero
cura et diligentia maxima ha=
beatur et ſecundum ꝙ poſſibile
fuerit et decuerit; tam in ciba=
rijs que earum reqrit infirmitas ꝗ̄ in alijs
neceſſarijs in feruore caritatis benigniter
ac ſollicite eis per omnia ſeruiatur. Que i
firme propriuin habeāt locū ſi vnqꝫ fieri po
teſt vbi a ſanis maneāt ſeparate ne illarū
ordinem et quietem confundere valeant ⁊
turbare.

Vnaqueqꝫ ſoror
preter cilicium vel ſtamineā
ſi habuerit duas tunicas vel
etiam plures ſecundū ꝙ viſuꝫ
fuerit abbatiſſe habere vale=
at ⁊ mantellum longitudinis ⁊ latitudinis
congruentis. Et hec indumenta ſint de pā
no vili tā precio ꝗ̄ colere iuxta diuerſaruꝫ
conſuetudinem regionum. Pro cingulo au
tē cordā habeāt exceptis ſororibus ſeruē
tibus que cingulū portent laneū et nō cor=
dam habeāt. Et ſcapularia ſine capitio de
leni et religioſo pāno vel ſtaminea ampli=
tudinis ⁊ longitudinis cōgruētis ſicut vni
uſcuiuſqꝫ qualitas exigit vł menſura. Qui
bus induantur cuꝫ laborant vel vile aliqd
agunt quod talia cōgrue geſtare nō poſſūt
Si tamē illa ſiľ habere voluerint cum mā
tellis vel etiam iacere cuꝫ ipſis minime ꝓ=
hibentur Poſſint ⁊ ⁊ ſine ipſis eſſe aliqn̄ ſi
viſū fuerit abbatiſſe cū forte propter calo=
reꝫ nimiū vel aliquid aliud eis grauia mul
tum fuerit ad portandum vittis ac peplis
omnino albis nā tamē curioſis capita ſua
cooperiāt vniformiter ⁊ honeſte ita ꝙ frōs
gene ⁊ collū ſint vt conuenit cooperta. Nec
aliter coram extraneis perſonis audeāt ap
parere. Habeant et nigrum velū extenſum
ſuper capita ita ampluꝫ ⁊ longū ꝙ ex vtra
qꝫ parte deſcendat vſqꝫ ad ſcapulas ⁊ retro
parū vltra tunice capitium protendatur.
Sorores vero nouitie albū velum tantum
eiuſdem menſure debeant deportare. Ser=
uientes autem ſorores pānum lineuꝫ albū
ad modum toalie ſup capita ſua deferant
tante lōgitudinis et amplitudinis ꝙ ipſas
ſpatulas atqꝫ pectus precipue cum exeunt
valeant operire.

Omnes ſorores ta
ne tam abbatiſſa ꝗ̄ alie in com=
muni dormitorio teneātur ⁊ que
libet per ſe lectum habeat ab inuicem ſepa
ratum. Lectus tamen abbatiſſe in tali loco
dormitorij diſponatur ꝙ inde ceteros dor=
mitorij lectos ſine obſtaculo ſi poſſibile eſt
valeat intueri. Liceat autem vnicuiqꝫ ha=
bere ſacconem de palea vel de feno ⁊ ceruical
cum panno lineo ſuppoſito quod de fe=
no ſeu palea aut lana ſeu etiam pluma eſſe
poterit iuxta qd abbatiſſa iudicauerit faci
endum Habeant etiam honeſta cooperto=
ria lanea ſiue culcitras religioſas cū lanea
habere nequiuerint cōgruenter. Lampas
inſuper de nocte accenſa in medio ſemper
dormitorij habeatur.

Capillos ſuos ton
deant in rotonduꝫ vſqꝫ ad au
res certis temporibꝰ cōmuni=
ter. Nec aliqua de cetero ton=
ſuretur niſi euidenti infirmita
te corporis exigente.

De ingreſſu per=
ſonarū in monaſteriuꝫ firmi
ter ac diſtricte precipimꝰ vt
nulla vnqꝫ abbatiſſa vł eius
ſorores aliquam perſonam
religioſam ſeu ſecularem aut cuiuſlibet di
gnitatis in monaſterium intrare admittāt
Nec omnino hoc alicui liceat niſi quibus
conceſſum a ſede apoſtolica fuerit vel a ge
nerali ſeu prouicialibus miniſtris ordinis
fratrū minorꝫ in quorꝫ prouincijs monaſte
ria ipſa conſiſtunt. Excipiuntur autem a di
cta ingrediendi lege medicus et minutor
cā multū grauis infirmitatiſq non niſi abſ
qꝫ duobus ſocijs honeſtis de familia mona
ſterij introducantur. expedito negotio hu=
iuſmodi celeriter egreſſuri. Nec ab inuicē
intra monaſtarium ſeparent. Nec non illi
quos occaſione incendij vel ruine ſeu alte=
rius periculi vel diſpendij ſeu pro tuendis
a violentia quorumlibet a monaſterio vel
perſonis aut pro aliquo opere exercendo
quod commode extra monaſteriū fieri nō
poteſt neceſſitas exegerit introire Nulli ta
men perſone extranee itra monaſterij clau
ſtrum liceat commedere vel dormire. Sed
et ſi quis de cardinalibus ad aliquod mōa
ſteriū huius religionis aliquando venerit
et in illud voluerit ingredi cum reuerētia
quidem et deuotione ſuſcipiatur ſed roge
tur vt cuꝫ paucis et honeſtis ſocijs debeat
introire. Alius autem prelatus cui aliquā
do forte intrare licuerit duobus vel tribus
et religioſis et honeſtis ſocijs ſit contentꝰ.
Qꝫ ſi forte pro benedictiōe vel conſecratio

176

ne ſoroꝝ vel alio etiā modo conceſſuꝫ fue-
rit alicui ep̄o miſſam interius aliquādo ce-
lebrare cū paucioribus ⁊ honeſtioribꝰ po-
tuerit cōtētus ſit ſocijs ⁊ miniſtris. Et hoc
quoqꝫ ipſū rarius alicui cōcedat. Nulli tñ
omnino loquat cū aliquo niſi p̄dicto mō ſi-
ue infirma fuerit ſiue ſana. Illud ſane p̄ci-
pue caueat. vt hij qbus aliqñ fuerit cōcedē-
dū in monaſteriū ingredi tales ſint de quo-
rū verbis et moribus necnon vita et habi-
tu edificari valeant intuentes et materia
iuſti ſcandali exinde nequeat generari.

Vbi proprius fue-
rit capellanus habitu et vita
religioſꝰ ſit ac bone fame nec
multū iuuenis ſed idonee ſit
etatis q̄ capellanus cū aliqua
ſoroꝝ tāta fuerit corporis infirmitate detē-
ta q̧ ad locutoriū cōmode venire nō valeat
⁊ neceſſe habuerit cōfiteri vel dñici corpo-
ris ſeu alia recipere ſacramēta: alba ⁊ ſtola
ac manipulo cū duobus idoneis ⁊ religio-
ſis ſocijs vel vno adminus ingrediat indu-
tus. Et audita cōfeſſione vel dñici corporꝭ
tradito ſacramēto ſit indutus vt ingreſſus
eſt cū ſocijs exeat nec morā ibi faciat lon-
giorē. Caueāt etiā vt q̄diu intra monaſte-
riū fuerit nullatenus abinuicem ſeparētur
quin ſemper mutuo poſſint libere ſe vide-
re. Sic ſe etiā habeat in anime cōmenda-
tione. Porro ad exequias circa ſepulturaꝫ
agendas non ingrediat in clauſtrū ſed ex-
terius in capella quod ad illud officiū per-
net exequatur. Tamen ſi abbatiſſe viſum
fuerit q̧ ad exequias debeat itroire modo
ſupradicto indutus intret. Et ſepulta mor-
tua exeat cū ſocijs ſine mora. Si aūt neceſ-
ſe fuerit vt ad aperiendā ſeu preparandā
ſeplturā ſeu poſtmodū coaptādā igrediat
ſit ei vel alicui alij ad hoc ydoneo ⁊ honeſto
cum vno ſocio vel duobus licitū introire.
Aliter vero monaſteriū ingredi nō p̄ſumat
ſed cum aliqua ſibi de confeſſione loqui vo-
luerit per locutorium eā audiat ⁊ per illud
eidēꝫ ipſe de hijs que ad cōfeſſionē ptinēt
tūc loquatur. Que vero propriū nō habue-
rint capellanū a quolibet bone fame ⁊ ho-
neſte vite presbitero miſſam audire poſſūt
penitenciam autem atqꝫ dñici corporis et
alia eccleſiaſtica ſacramēta a fratribus or-
dinis minorum duntaxat recipiant niſi in
periculoſe neceſſitatis articulo aliqua con-
ſtituta pro hijs copiā habere fratrū nequi-
uerit p̄dictoꝝ. ¶ Volumꝰ etiā vt in muro
qui ſorores diuidit a capella congruentis
forme cratis ferrea collocetur cui crati pā-
nus niger lineus interius talr̄ apponat vt
nulla iñ valeat exterius aliqd intueri. Ha-
beat ⁊ oſtia linea ex pte ſoroꝝ cū ſeris fer-
reis atqꝫ claue vt maneāt ſemp clauſa pa-
riter ⁊ firmata. Et nō aperiant niſi cū diui-
nū celebrat officiū vel ad audiendū aliqñ
verbū dei pponendū ſibi exterius in capel-
la p ydoneā ⁊ honeſtā pſonā. Et nemo ali-
as p dictā cratē loquat niſi forte aliquādo
cauſa rationabili vel neceſſaria exigēte a-
licui raro fuerit ꝯcedēdū. Et qñcūqꝫ aliquā
pſonā extraneā ad eas ingredi vel alias p
cratē eis loqui contigerit tegāt facies ſuas
cū modeſtia ⁊ inclinēt prout religionis cō-
uenit honeſtati. ¶ Pro cōmuniōe aūt certꝭ
tēporibus recipiēda vbi neceſſe fuerit fe-
neſtra puula fiat cū oſtiolo de lamina fer-
rea ſera ⁊ claue ſemp firmato. Per quā ca-
lix cōgrue poſſit dari ⁊ miniſtrari dñici cor-
porꝭ ſacramētū ⁊ tñ diſtat a terra q̧ ſacer-
dos ꝯmode illud miſteriū iñ valeat exhibē.

De viſitatore hui⁹
religionis illud eſt ſollicite p-
uidendū vt q̄cunqꝫ vel gñalis
vel etiā alicubi aliqñ ſpālis cō-
ſtituēdus fuerit viſitator talis
debet cōſtitui de cuius religioſa vita ⁊ mo-
ribꝰ noticia plena ⁊ ſecuritas habeat. Qui
cū ad monaſteriū aliqđ veniēs fuerit intro-
greſſus ſic ſe per oīa exhibeat ⁊ oſtēdat vt
omnes de bono ad melius puocet ⁊ ad dei
amorē ⁊ inter ſe mutuā caritatē ſemp inflā-
met pariter ⁊ accendat. Et quando mona-
ſterij clauſtra ad viſitādū intrauerit: duos
religioſos ⁊ ydoneos ſocios ſecū ducat qui
veꝫ ſocij ſimul maneant ⁊ dum fuerint intra
clauſtrum abinuicem nullatenus ſeparēt.
Sane de ſororum ſtatu et obſeruantia ſue
religionis ab omnibus generaliter ⁊ ſpecia-
liter a ſingulis inqrat ſtudioſius veritatē.
Et vbi aliqđ reformādū vl corrigēdū iue-
nerit zelo caritatis ⁊ amore iuſticie cuꝫ di-
ſcretione corrigat ac reformet tā in capite
q̄ in mēbris ſicut melius viderit expedire
¶ Modū aūt loquendi cuſtodiat ſupradi-
ctum vt veꝫ aut cū omnibus aut cū pluribꝰ
ſimul loquat vel ſecrete cū vna alijs tamē
adminus duabus in aſpectu eius nō lōge
ſedentibus vt per oīa bone fame itegritas
conſeruet. niſi ad locutoriū cū vna vel plu-
ribꝰ loqꝫ voluerit de hijs q̄ ad officiū ſuum
ptinere noſcunt. Caueat aūt abbatiſſa ne
a ſe vel ab alijs ſororibus ſtatus ſui mona-
ſterij viſitatori aliquatenus abſcondatur

qꝛ malū eſſet iudiciū ⁊ offenſa grauiter pu
nienda: ymo volumus ⁊ mādamus vt ea q̄
ſecundū vite ſue formā ⁊ r̄larem obſeruan
tiā ſtatuēda vel emendanda fuerint publi
ce ac priuatim ſicut melius fuerit faciendū
viſitatori diligēter ſuggerāt ⁊ proponant
Cui teneantur in omnibus firmiter obedi
re. Que aūt aliter fecerint: a viſitatore taꝫ
abbatiſſa ꝙ̄ alie debite prout ꝯuenit puni-
antur. Similiter et capellanus ſi in aliquo
reprehenſibilis fuerit (in quo conuenienter
nō poſſit nec debeat ſupportari) monitione
premiſſa a viſitatore modeſte ac rationabi
liter ſicut decuerit corrigatur. Si vero no
luerit vel contēpſerit emendare a monaſte
rio per eundē remoueatur omnino Statui
mus inſuper ꝙ gn̄alis et prouinciales mi-
niſtri dicti ordinis duntaxat per ſe vel per
alios idoneos fratres ſuos in generali ca-
pitulo deputatos ab ipſis vobis tam in ca
pite ꝙ̄ in mēbriꝫ officiū viſitatiōis correctio
nis et reformatiōis ipendant. Pn̄t tn̄ gn̄a-
lis ⁊ prouinciales predicti in prouincijs ſu
is ex cauſa ſpecialē viſitatorē interdum de
fratribus ſibi ●miſſis ad hoc ydoneū deſti
nare iuxta formā ab vniuerſitate miniſtro
rum traditam in capitulo generali.

IN quolibet mo-
naſterio vnū tantū oſtiū ha-
beatur ad intrādū clauſtrū ⁊
exeundū cū oportunū fuerit
iuxta legē de ingreſſu ⁊ egreſ
ſu poſitum in hac forma. Et iſtud oſtiū fiat
in ſublimi quātomagis fieri poterit cōgruē
ter itaqꝫ ipm̄ p ſcalā leuatoriā exterius a-
ſcendat. Que ſcala p cathenā ferreā ex p-
te ſoroꝝ ſtudioſe ligatā a cōpletorio dicto
vſqꝫ ad primaꝫ diei ſequentis continue ſit
ſuſpenſa. Et tempore diurne dormitionis
⁊ viſitationis niſi aliud interdū euidēs re-
quirat neceſſitas vl' vtilitas manifeſta Ad
predictū autē oſtiū cuſtodiendū aliqua ta-
lis ex ſororibus deputetur q̄ deū timeat q̄
ſit matura morib⁹ ſit diligēs ⁊ diſcreta ſit-
qꝫ conueniētis etatis que vnam ipſius oſtij
clauē ſic diligēter cuſtodiat vt nūqꝫ ea vel
ei⁹ ſocia ignorāte oſtiū aliq̄ valeat aperi-
ri. Reliquā vero clauē diuerſā ab alia cu-
ſtodiat abbatiſſa. Sit ⁊ alia eq̄ idonea ei ſo
cia deputata q̄ eius vicē in oībus exequat
cū ipa aliqua rationabili cā vel occupatiōe
neceſſaria occupata ●uerit ac detēta. Caue
ant aūt ſtudioſiſſime et procurent ne vnq̄
oſtiū ſtet aptū niſi tm̄ ꝙ̄tū minus fieri pote
rit cōgruēter. Sit aūt oſtiū ſeris ferreis cū
valuis ⁊ repagulis optime cōmunitū ⁊ ſi-
ne cuſtodia aptū minime dimittat. Nec ēt
clauſū niſi vna claue in die ⁊ in nocte dua-
bus ſit firmiter obſeratū. Nec omni pulſā-
ti apiatur ſtatim niſi prius indubitāter co
gnouerint ꝙ talis ſtet cui ſine dubitatione
aliq̄ ſm̄ mādatū qd in eadē forma de igreſ
ſu ⁊ egreſſu ſupius cōtinet debeat aperiri. ¶ Qd
ſi aliq̄ intra monaſteriū opus aliqd fue-
rit faciendū ad quod agendū ſeculares ali
quos vel quaſcūqꝫ pſonas alias oporteat
introire puideat abbatiſſa ſollicitē vt tunc
dū opus ſcꝫ exercet aliqua alia pſona ꝯue
niēs ad cuſtodiēdū oſtiū ſtatuat q̄ ſic perſo
nis ad opus deputatiſ aperiat ꝙ alias itra
re penitus nō pmittat Nā ſorores ipē ⁊ tūc
⁊ ſemp q̄ncūqꝫ rationabil'r pualēt ſtudioſiſ
ſime caueāt ne a ſecularibus vel pſonis ex
traneis videant. Ceterū cū pfatū oſtiū pro
alijs apiri nolimus niſi p illis tm̄ q̄ p rotā
vel aliūde decēter nequeūt expediri māda
mus ꝙ in ſingulis monaſterijs in loco com
petēti rota vna fortis fieri debeat latitudi
nis ⁊ altitudinis cōgruētis p quā neceſſa-
ria tā intus ꝙ̄ exterius miniſtrētur. Et ta-
liter diſponat ꝙ p eā nec intus nec extra va
leat aliquis itueri. Ex vtraqꝫ etiā pte oſtio
lū fiat validū quod de nocte et in eſtate tē
pore dormitionis ſeris ⁊ clauibus ferreis
clauſū ⁊ firmatū debeat pmanere. Ad cui⁹
cuſtodiā p expediēdis neceſſarijs p eandē
vnā ſororē diſcretā ſecurā ⁊ maturā tā mo
ribus ꝙ̄ etate que monaſterij diligat hone
ſtatem conſtituat abbatiſſa cui ſoli vel de-
putate ſibi ſocie cū cōgrue nō poterit itereſ
ſe loq̄ ibidē ⁊ reſpōdere liceat ſup hijs que
ad ſuū officiū pertinebūt. ¶ Locutoriū au
tē cōmune in capella vel poti⁹ clauſtro vbi
cōmodius ⁊ honeſti⁹ fieri poterit diſponat
ne ſi forte fieret i capella pacē orātiū inq̄e-
tet. Ipſū vero locut●riū ſit cōgrue ꝙ̄titatis
de lamina ferrea ſubtiliter pforata et talit
clauis fortib⁹ coaptata ꝙ nūqꝫ valeāt ape-
riri. Cui pannus niger lineus interius ta-
liter ●pponat ꝙ nec ipē videre extra valeāt
nec videri. Ad iſtud locutoriū a completo-
rio quod dici debet tempore competēti vſ-
qꝫ poſt primam diei ſequentis ſeu tempore
commeſtionis vel dormitionis i eſtate: aut
quando officiū celebratur niſi pro cauſa a
deo rationabili vel neceſſaria que commo-
de differri non poſſit nulli licituꝫ erit loqui
Quandocunqꝫ vero in conceſſis tempori-
bus aliqua vel alique habuerint ibi loqui
cum modeſtia maturitate loquentes breui
ter ſe expediant prout decet.

DE ſeruientibus ſororib⁹ q̃ ſemꝑ manere clauſe ſicut alie nõ tenẽtur diſtri-
ctius volum⁹ obſeruari/vt ſi
ne licẽtia nulla clauſtrũ egre
diaꝛ/ꝛ que emittũtur honeſte ſint ꝛ cõueni
entis etatis ac calciamẽtis honeſtis tã ipẽ
q̄ ſorores ille quas aliquãdo emitti conti-
gerit pro caſib⁹ infraſcriptis calciate ince-
dant ceteris etiã intus manẽtibus ſi volue
rint liceat iſtud idẽ. Egrediẽtibus vero aſ-
ſignetur certus termin⁹ redeũdi nec alicui
ipſarũ concedit extra monaſteriũ ſine licẽ-
tia ſpãli cõmedere bibere vel dormire nec
ab inuicẽ ſeꝑari vel locꝫ alicui i ſecreto: ſeu ca
pellani monaſterij vel cõuerſorum aut fra-
trũ ibidem morãtium domiciliuꝫ introire.
Qꝫ ſi aliqua cõtrariũ fecerit grauiter puni
atur. Et ſollicite caueant ne ad loca ſuſpe-
cta diuertant vel cum ꝑſonis male fame fa
miliaritatẽ habeãt nec in ſuo reditu ſecula
ria vel inutilia ſororibus referãt per q̃ diſ-
ſolui valeãt ꝛ turbari. Et q̄diu extra fuerit
taliter ſtudeant ſe habere ꝙ de cõuerſatio-
ne honeſta ipſarum edificari valeant intuẽ
tes. Et quicq̄d eis datum vel ꝓmiſſũ fuerit
reſignent vel renũciẽt abbatiſſe vel alij cui
in hoc commiſerit vices ſuas.

AD hec liceat vobis i cõ reddit⁹ ꝛ poſſeſſio
nes recipeꝛ hẽre ac ea libere
retinẽ, ꝓ q̃b⁹ poſſeſſionib⁹ mõ
debito ꝓtractãdis ꝓcurator vn⁹ prudẽs pa
rit ac fidelis i ſingulis monaſterijs vr̃i ordi
nis habeat q̃ñcũq̈ expedire videbit. Qui ꝑ
viſitatorẽ ↄ̈ſtitui ꝛ amoueri debeat ſicut vi
derit expedire. Hic vo taliꝫ iſtitut⁹ de oĩb⁹ ſi
bi cõmiſſis receptis pariꝫ ꝛ expenſis abba-
tiſſe ꝛ trib⁹ alijs ſororib⁹ ad hoc ſpãliꝫ aſſi-
gnatis ꝛ viſitatori cũ voluerit rationẽ red-
dere teneatur. Et nichil oĩno de reb⁹ mona
ſterij vendere cõmutare obligare vel alie-
nare quoquomodo valeat niſi de licẽtia ab
batiſſe pariꝫ ꝛ cõuẽt⁹. Et q̃cq̄d ↄ̈tra hec fue
rit attẽptatũ irritũ decernim⁹ ꝛ iane. Poſſit
tñ de mobilib⁹ parũ valentibus aliqua par
ua ex cauſa licita interdum alijs elargiri.

VEruꝫ ne ab obſer-
uatiõe p̃ñtis formule breuiꝫ
ſupraſcripte quã vniformiter
vbiq̈ ab oĩb⁹ volum⁹ et mãdam⁹ diligẽti⁹
obſeruari ꝓ defectu certi regimis i poſterũ
recedere vos ↄ̈tingat aut ſub diuerſo ma-
giſterio viuẽdi modos icurrere differẽtes

Dilectꝫ filijs gñali ac ꝓuicialib⁹ miſtrꝫ ordi
nis frm minoꝝ curã vr̃i ꝛ oĩꝫ monaſterioꝝ
vr̃i ordis plene i oĩb⁹ p̃ñtiũ auctẽ ↄ̈mittim⁹
ſtatuẽtes vt ſub eoꝝ ꝛ alioꝝ q̈ ꝓ tp̄e mini-
ſtri fuerit obediẽcia regimie ꝛ doctrina de
beatis de cetero ꝑmanere. Quib⁹ teneant
firmiꝫ obedire. Et ipĩ aiaꝝ vr̃aꝝ ſollicitudi
nẽ gerẽtes ꝛ curã eiſdẽ monaſterijs ꝑ ſe vel
ꝑ alios fr̃es ſuos ad hoc idoneos ſcd̃m for-
mã p̄dictã deputatos ab ipis q̃tiẽs expedi-
re viderit viſitatiõis officiũ ipẽdẽ ſtudeant
corrigẽdo ꝛ reformãdo ibidẽ tã i capite q̄ i
mẽbris q̈ correctiõis ſeu reformatiõis offi-
cio nouerit idigere. Inſtituãt nichilomin⁹
ꝛ deſtituãt mutẽt ꝛ ordinẽt ꝓut ſcd̃ꝫ deũ vi
derit expedire. Electio tñ abbatiſſe libere ꝑ
tineat ad ↄ̈uẽtũ: ↄ̈firmatio vo ipſi⁹ ꝛ ifirma
tio fiat ꝑ gñalẽ miſtrũ ſi aderit i ꝓuicia. Et
i ei⁹ abſẽtia ꝑ ꝓuincialẽ illi⁹ ꝓuicie i q̃ mona
ſteriũ fuerit ↄ̈ſtitutũ. Cõfeſſiões vr̃as audi
ant ꝛ miſtrẽt vobis eccl'iaſtica ſacramẽta.
Et ne ꝓ eo ꝙ in vr̃is monaſterijs fr̃es dicti
ordis reſidẽ ↄ̈tinue nõ teneꝫ ꝓ defectu ſacer
dotꝫ poſſit ꝑiculũ iminere ad ↄ̈feſſiões vr̃as
i nc̃citatis articulo audiẽdas ꝛ miſtrãda ſa
cramẽta p̄dicta necnõ diuina officia celebrã
da deputẽt aliq̈s diſcretos ꝛ ꝓuidos capel
lanos. Nec aliquod monaſteriuꝫ vr̃i ordis
de cetero ab aliq̈bus inchoeꝫ ſine capl'i ge-
neralis ordinis memorati licẽtia ꝛ aſſenſu

CApellan⁹ et ↄ̈uerſi ſcd̃m diſpoſitionẽ vi
ſitatoris ꝓmittãt obediẽtiã ab-
batiſſe vouẽtes loci ſtabilitatẽ
ꝛ ꝑpetuo viuẽ ſine ꝓp̄o ꝛ i caſtitate. Liceat
tñ viſitatori tã capellanũ ꝛ ſeruiẽtes ſoro-
res q̄ ↄ̈uerſos ꝓ euidẽti nc̃citate aut maife
ſta vtilitate de vno monaſterio ad aliũ trã
mutare Ieiuniũ ſeruare debeãt vt ſorores
Liceat tñ abbatiſſe ſuꝑ hoc cũ eis cẽ⁹ vr̃i iti
neris aut laboris alteri⁹ ſeu alia ↄ̈uis rõa-
bilis honeſta cã miſericordiꝫ diſpẽſare Tu
nicas de vili pãno iuxta eorũdẽ idigẽtiam
hẽre valeãt ſine caputio q̈ꝝ manice breues
ſint ꝛ ſtricte tñ nõ circa manus. Lõgitudo
aũt tunicaꝝ ſit taliſq̈ a cauilla pedũ diſtẽt
ſpacio q̈tuor digitoꝝ. Pro cigulo vo corri-
giã honeſtã hẽãt cũ cultello Caparonẽ etiã
ſuꝑ tunicas portẽt cui⁹ longitudo genu ali
quãtulũ trãſeat ꝛ amplitudo vſq̈ ad cubi-
tos protendaꝫ. Minoris tñ latitudis capa
ronẽ ſi voluerit habere poterit capellanus
Qui cappa etiã honeſta vti poterit cũ fue-
rit oportunũ. Calciamẽta cũ caligis ꝛ bra-
cis ãpla ꝛ alta habeãt ꝛ añ fiſſa. Et idẽ offi
cium faciant cõuerſi qd̃ ſuꝑi⁹ de ſororibus

neſcientibus lr̃as eſt expreſſum. Excepto ꝙ
ad officium beate virginis minime tenean
tur Informationi etiã ⁊ correctioni viſita
toris conuerſi ⁊ capellanꝰ per oĩa ſint ſubie
cti: cui teneant firmiter obedire. Nulli er=
go omnino hoĩm liceat hanc paginam no=
ſtre conceſſionis et conſtitutionis infringe
re vel ei auſu temerario contraire. Si quis
autẽ hoc attemptare preſũpſerit indigna=
tionem omĩpotentis dei ⁊ beatorum Petri
et Pauli apoſtolorũ eius ſe nouerit incur
ſurum. Datum lugdun̄. octauo Idus Au=
guſti. Pontificatus noſtri Anno Quinto.

¶ Gregorius nonus decernit excõmuni
cationem incurrere intrãtes monaſteria ſã
cte Clare niſi in caſibꝰ in eaꝝ lr̃a cõtentis.

Gregorius epiſco

pus ſeruus ſeruorũ dei. Uni
uerſis xp̃i fidelibꝰ preſentes
litteras inſpecturis Salutem
⁊ apoſtolicã benedictionem.
Et ſi omnium illa cura debeat nobis ineſſe
fidelium ꝙ fauente dño mereamur gaudia
ſupernorum. De hijs tamen tenemur ſolli=
citudinẽ habere precipuã qui cunctis poſt
poſitis formam pauperum ⁊ humiliũ aſſu=
mentes corpus et animam deputarũt obſe
quio redẽptoris. Cum igitur dilectas ĩ xp̃o
filias pauperes moniales incluſas ordinis
ſancti. Damiani virtutum augmenta ſuſci
pere ⁊ pacem habere ac ab omni turbatiõe
effici immunes cupiamus ⁊ volumus ⁊ qḋ
a nobis olim in minori officio cõſtitutis cir
ca ingreſſũ eiuſdem ordinis videlicet qui
quomodo ⁊ quando ingredi valeant in re=
gula dictarum monialium inſtitutum eſſe
dinoſcitur ab vniuerſis et ſingulis inuio=
labiliter obſeruetur. Qui autem contraire
preſumpſerit eos excommunicationis ſen
tencie decernimꝰ ſubiacere. Nulli ergo om
nino hominum liceat hanc paginã noſtre
declarationis cõfirmationis ſeu inſtitutio=
nis infringere vel ei auſu temerario ⁊c. Si
quis aũt ⁊c. Datũ viterbij ſeptimo kalen=
das Aprilis. Pontificatus nr̃i Anno. xi.

¶ Gregorius nonus declarat ⁊ ponit ca
ſus in q̃bus licitũ eſt fratribus minoribꝰ in
gredi monaſteria monialiũ ſancte Clare.

G Regorius epiſco

pus ſeruus ſeruorum dei. Di
lectis in Chriſto filiabꝰ vniuer
ſis abbatiſſis et monialibus in
cluſis monaſteriorum ordinis
ſancti Damiani. Salutem ⁊ apoſtolicã be=
nedictionem. Ueſtris pijs ſupplicationibꝰ
inclinati fratribꝰ minoribus qui monaſte=
riorum veſtrorum obſequijs deputant vt
pro exercendo monaſteriorum ipſorũ ope
re vel illis conſeruandis ab incendio ſeu la
tronibꝰ defẽdẽdis aut frat presbiter cũ fra
trum ipſorũ clerico maturo moribus ⁊ eta
te pro audiendis confeſſionibus veſtris et
extrema vnctione et alijs ſacramẽtis eccle
ſiaſticis exhibendis vobis infirmitate co=
gente ac ſepeliendis corporibus decedenti
um ſororũ monaſteria ipſa ſcd̃m formam
que in regula veſtra noſcit contineri ingre
di valeant liberam concedimus auctorita=
te preſentium facultatẽ. Datum laterani ſe
xto nonas Iulij Pontificatus noſtri Anno
quinto decimo.

¶ Bonifacius octauus concedit eiſdem
monialibus ordinis ſancte Clare exempti=
onem a ſolutione decimarum.

Bonifaciꝰ epiſco=

pus ſeruus ſeruoꝝ dei Dile=
ctis in xp̃o filiabus vniuerſis
Abbatiſſis et conuentibꝰ mo=
nialium incluſarum ſiue ordi
nis ſancte Clarr ſiue ſãcti Damiani ſeu mi
noriſſe dicantur. Salutẽ ⁊ apoſtolicã bene=
dictionem Laudabilis ſacra religio que in
monaſterijs veſtris a vobis et alijs perſo=
nis in eis degentibus ſub ouere volũtarie
paupertatis iugiter colitur ſic a vobis mun=
dane diſſolutionis relegauit illecebras vt
inter alia clauſtralis abſtinencie nexibꝰ ſtre
ligate puritate fulgeatis obſeruãcie regu=
laris: et voluntatis libitum coartantes om
nino ſub obediencia debita dignam ⁊ ſedu
lã exhibeatis dño ſeruitutẽ. Hinc ẽ ꝙ nos
piũ ⁊ ꝯgruũ reputãtes vt vos illa ꝓſequa=
mur gr̃a/ quã vr̃is neceſſitatibꝰ fore ꝓſpici
mus oportunã vobis vniuerſis ⁊ ſingulis
auc̃te p̃ſentiũ indulgemꝰ vt ad p̃ſtationem
decimarũ q̃buſcũq; poſſeſſionibꝰ ⁊ alijs om
nibꝰ bonis q̃ in p̃ſentiarũ habetis et iuſtis
modis p̃ſtãte dño acq̃ſieritis ĩ futurũ vł ad
cõtribuẽdũ in ꝓcurationibꝰ quorũlibet or=
dinariorũ ⁊ etiã legatoꝝ ⁊ nũciorum ſedis
ap̃lice ⁊ q̃buſlibet tallijs ⁊ collectis ⁊ ad ex
hibendũ pedagia thelonea ⁊ alias exactio
nes q̃buſuis regibꝰ p̃cipibꝰ ſeu alijs pſo=
nis minime teneamini nec ad id cõpelli ali
qualiter valeatis. Nulli ergo oĩno hoĩm li
ceat hãc paginã nr̃e ꝯceſſionis ĩfringere vł
ei auſu temerario cõtraire. Si q̃s autẽ hoc
attẽptare p̃ſũpſerit indignationẽ oĩpotẽtꝭ
dei ⁊ btõꝝ petri ⁊ pauli ap̃loꝝ eiꝰ ſe noue=

rit incurſurũ. Datuꝫ gnanie quinto nonas
Junij Pontificatus nr̃i. Anno ſecundo.

¶ Eugenius.iiij. ꝯcedit omnimodã aucto
ritatẽ gñali miniſtro pro vera reformatio
ne monaſteriorũ ordinis ſancte Clare.

Eugenius epũs ſer
uus ſeruoꝝ dei. Dilecto filio
gñali miniſtro ordinis mino
rũ. Salutẽ ⁊ apoſtolicã bñdi
ctionẽ. Ad ſtatũ ſinguloꝝ fide
liũ pſertim religioſarũ pſonarũ ſalubriter
dirigendũ, put ex debito paſtoralis obliga
mur officij intẽdẽtes ad ea maxime p q̃ ipa
rũ reformatio ſubſequat̃ libẽter adhibem⁹
ſollicitudinis noſtre ptes. Sane ſicut ex fi
de dignorũ relatione pcepim⁹ nõnulla mo
naſteria monialiũ ordinis ſc̃te Clare i di
uerſis locꝯ ſiſtẽtia ppt nõnullaꝝ abbatiſ
ſarũ ac i eis degẽtiũ culpã monialiũ q̃ ple
rũq₃ a iugo rl'ris obſeruãcie deuiãtes la
xiorẽ q̃ deceat vitã ducũt ac ppter varia
diſſẽtiões ⁊ ſcãdala q̃ i eiſdem monaſterijs
quotidie oriũtur nõ modica reformatione
indigere noſcũt. Nos igr̃ in pmiſſis debite
puidere cupiẽtes ac ſperãtes ꝙ tu ppter
impoſitũ tibi dicti ordinis gubernãdi ⁊ re
gẽdi onus ad ei⁹ ⁊ monaſterioꝝ pdictorũ
reformationẽ ⁊ ad debitũ ſtatũ reductioẽꝫ
eo diligẽtius icũbes quo maiori fuerꝭ per
nos auc̃te munit⁹ Tibi oia ⁊ ſingula hmõi
monaſteria eoꝝ q₃ pſonas tã in capite q̃ in
mẽbris auc̃te nr̃a viſitãdi ac ea de q̃bus ti
bi videbit̃ apta mõaſteria ſub debita clau
ſura ponẽdi: necnõ ip̃ oꝝ abbatiſſas ſꝫ de
merita earũ dponẽdi ⁊ alias de nouo inſti
tuẽdi ⁊ deſtituẽdi. Moniales quoq₃ cũ reb⁹
⁊ bonꝭ ſuis de vno mõaſterio ad aliud trãſ
ferẽdi. Bona inſup vni⁹ monaſterij ad aliũ
applicãdi ⁊ oia alia ⁊ ſingula agẽdi facien
di ⁊ ſtatuẽdi q̃ in ipſis monaſterijs ſm deũ
p earũdẽ ⁊ pſonarũ hmõi ſtatu vtilitate re
formatiõe ⁊ quiete ac diuini cult⁹ obſeruã
tia de cõſilio tñ ⁊ aſſẽſu diſcretoꝝ correctio
nis ⁊ reformatiõis officio nouerꝭ indigere
Cõtradictores etiã auc̃te nr̃a p cenſurã ec
cl'iaſticã ⁊ alia iuris remedia appellatione
poſtpoſita compeſcẽdi. Inuocato ad hoc ſi
opus fuerit auxilio brachij ſecularꝭ plenã
⁊ liberã auc̃te aplica tenore pñtiũ faculta
tẽ cõcedimus ⁊ etiã ptãtẽ. Cõſtitutiõibus
aplicis ac ſtatutis cõſuetis monaſterioꝝ ⁊
ordinis pdictoꝝ cõfirmatione aplica vl' q̃
cunq₃ firmitate alia roboratꝭ. ceteriſq₃ ꝯtra
rijs nõ obſtãtiãus q̃buſcũq₃ ſeu ſi eiſdẽ ab
batiſſis ⁊ monialibus a ſede aplica ſit idul
tũ ꝙ mutari viſitari ſuſpẽdi vel excõicari
nõ poſſint p lr̃as aplicas nõ faciẽtes plenã
⁊ expꝛſſã ac de vbo ad vbũ de indulto hmõi
mẽtionẽ. Datũ Rome apud ſanctũ petrum
Anno incarnationis dñice M.cccc.xxxi.iiij
idus maij. Põtificatus noſtri Anno primo
Pogius Jac. de Arimino.

¶ Auctoritas gñalis ⁊ puicialiũ miniſtro
rũ ſup monaſteria ſoroꝝ ⁊ reformatiõe ⁊ re
gimine eaꝝ atq₃ reformatio earũ quo ad
ingreſſũ ⁊ quo ad nomẽ Idẽ. Eugenius.iiij

Eugenius epũs ſer
uus ſeruoꝝ dei. Ad ppetuaꝫ
rei memoriã. Ad ea q̃ felicẽ et
pſperũ ſtatũ eccl'iarũ ⁊ mona
ſterioꝝ reſpiciũt libẽter impẽ
dimus ⁊ illa pſeq̃mur fauoribus oportũis
Sane exhibita nobis nup p parte dilecti fi
lij fr̃is Guillermi ſacre pagine pfeſſorꝭ or
dinis minoꝝ Generalis miniſtri petitio cõ
tinebat. Qꝫ cũ ipſe ad generale capitulum
tholoſe nup celebratum proficiſcens tã ex
incumbente ſibi officio q̃ ex noſtro mãda
to deformationes et abuſus monaſterio
rum ordinum ſancte Clare ſancti Damia
ni ⁊ minoriſſarũ ſibi et prouincialibus mi
niſtris ſui ordinis immediate auc̃te plena
ria a ſede apoſtolica commiſſorũ reforma
re tã in eũdo q̃ redeũdo tẽptauerit ⁊ q̃buſ
dã in locis puinciarũ prouincie et aquita
nie ſꝫ modũ ſui ordinis conatus fuerit or
dinationibus ⁊ reformationibus ⁊ neceſſa
rijs clauſuris ipſa monaſteria ad regularẽ
obſeruantiam reuocare: vectes etiam in ex
terioribus portis ipſorum monaſterioruꝫ
apponendo cum ſeris vt clauſura i quibuſ
dã male ordinata: in quibuſdaꝫ nulla peni
tus erat de cetero ſeruaretur ſicq₃ manda
uerit a miniſtris poſtea in ceteris monaſte
rijs fieri et ſeruari: tamen ipſoꝝ q̃ pluriꝫ
monaſteriorũ ſorores pſertim Auinionis/
montis peſſulani/⁊ marſilie ⁊ alioꝝ refor
mari nolentiũ ab ipſis inſtitutis ⁊ ordina
tiõibus appellarũt: quibuſdã ex ipſis amo
uẽtibus ſeras ⁊ vectes vel faciẽtibus amo
ueri alijs recuſantibus ipſa apponi. Aliſs
etiam clauſure que ſub voto regule predi
ctarũ continetur ſub friuolis ⁊ repellendis
omnino exceptionibus quas hic haberi vo
lumus pro ſufficienter expꝛeſſis cõtradicẽ
tibus: hmõi reformationes ab ipſo factas
confirmare ⁊ facultatẽ inſup rebelles quoſ
cũq₃ puniendi ⁊ ad obſeruantiã earundem
cõpellendi ſibi dare ⁊ ꝯcedere dignaremur
Nos aũt volẽtes ipa monaſteria et cetera

dictoꝝ ordinū vbicūq; cōſiſtentia penitus
confirmari tā circa diuinū cultū ꝙ̄ alias re
gulares obſeruācias ꝛ preſertī circa clau
ſuram que eſt clipeus honeſtatis ad quā
(vt prefert) tā ex voto profeſſionis ꝙ̄ ex ꝓ
uiſionibus felicis recordationis benedicti
xij. predeceſſoris noſtri tenent: predicti ge
neralis ſupplicationibus inclinati oēs ꝛ ſin
gulas reformationes monaſterioꝝ ſupra=
dictas per eū vt prefert factas aplica au=
ctoritate approbātes ac inuiolabiliter ob=
ſeruari mandātes ſibi inſup ac prefatī mi
niſtris prouincialibus rebelles ꝛ fautores
quoſcūq; compeſcendi etiā per cenſurā ec=
cleſiaſticā ꝛ alia iuris remedia cū inuoca=
tione brachij ſecularis ꝛ cū facultate etiā
dictas moniales priuādi ſi rebelles fuerit
bonis temporalibus ad earū vſum depu=
tatis ac alijs monaſterijs eorundē ordinū
obſeruāter viuētiū vel eccleſiis cathedra=
libus aut hoſpitalibus applicādis licētiā
auctoritate predicta ꝛ plenariā cōcedētes
tenore pñtiū facultatē. Volumus autem ꝙ
ſicut abbatiſſe ꝛ alie ſorores ex eaꝝ profeſ
ſionibus ad hoc deputate tenent claues q̄=
bus abintra porte monaſterioꝝ prefatoꝝ
claudunt ſic per confeſſores aut alias ho=
neſtas perſonas per ipſos gnalē ꝛ miſtros
deputādas claues ex parte exteriori teneā
tur ꝛ cōſeruētur. Et nichilominus precipi
entes omnibus ꝛ ſingulis tā clericis ꝙ̄ re
ligioſis ꝛ ſecularibus perſonis cuiuſcunq;
conditionis gradus preeminētie vel digni
tatis exiſtāt ſub pena excommunicatiōis
quā traſgredientes ipſo facto incurrant et
a qua niſi a romanis pontificibus nō poſſit
abſolui preterꝙ̄ in mortis articulo conſti=
tuti: qtūs nec pfata mōaſteria nec aliquod
ipſoꝝ ingredi preſumāt preter formā regu
le ac prouiſionū aplicarū ſuper hoc ſpecia=
liter editaꝝ. Vniūquēq; inſup ordinū pdicto
rū q̄ ordines qñq; ſub noīe minoriſſarū qñ=
q; ſācti Damiani qñq; ſācte Clare nominā
tur ſub vnico ſctē Clare vocabulo iuxta ve
teres apoſtolicas ſāctiones decernim⁹ ap
pellari ꝛ per vos vt pfertur in regulari ob
ſeruātia gubernari. Cōtradicētes aūt mo=
niales excōis ſentētiā ꝛ ſi fuerit Abbatiſſe
pter hoc puationē officioꝝ ſuoꝝ ipſo facto
incurrere ꝛ ceteras ad electionē alteri⁹ ſm
formā iuris ꝓcedendū teneri volumus niſi
eſſent oēs vel maior pars eoꝝ etiā excōis
vinculo inodate. Quocienſcū ꝛ in alijs in qb⁹
circa pdicta oportunū eſſe videbit pdictos
gnalē ꝛ miniſtros iuxta eaꝝ ꝯſciētias etiā
cū inuocatiōe brachij ſecularis ſi opus eſſe
videbit ꝓcedere etiā volumus ꝛ mādam⁹
premiſſis appellatiōibus ꝛ alijs in ꝯtrariū
faciētibus nō obſtātib⁹ qbuſcūq;. Nulli er=
go omnino hoim liceat hāc paginā noſtre
approbationis mādati cōceſſionis pcepti
cōſtitutiōis ꝛ volūtatis infringere vel ei au
ſu temerario cōtraire. Si qs aūt ꝛc. Datū
Bononie Anno īcarnatiōis dñice. M.cccc.
xxxvij. ſeptimo Idus decēbris Pōtificatus
nrī Anno. vij. Blondus Jo. de mon=
te cinere.

¶ Idē eugenius quartus cōcedit totalē ex
emptionē monaſteriorū ꝛ monialiū ordinis
ſācte clare ab oībus legatis ꝛ ordinarijs ꝛ
ab oībus decimis ꝛc. Et ſubicit illas imme
diate ſedi aplice ꝛ prelatis ordinis minoꝝ
et eorum cure.

Eugenius epſ ſer
uus ſeruoꝝ dei. Ad ppetuam
rei memoriā. Lꝫ romanus pō
tifex oēs religiōes ꝛ religio=
ſas pſonas earūq; mōaſteria
ſiue loca aſſueto benignitatī affectu pro=
qui cōſueuerit: illa tñ ſpecialius ſibi ſubdit
ac a cuiuſlibet alterius iuriſdictione oneꝝ
q; quorūcūq; ſubiectione ꝛ ſolutiōe libera
facit penitus ꝛ exēpta q̄ maiorib⁹ oppſſio=
nibus exactionibuſq; grauata noſcunt. Ex
hibita ſiquidē nobis nup pro pte dilectaꝝ
in xp̄o filiarū abbatiſſarū ꝛ cōuentuū vni=
uerſoꝝ monaſterioꝝ ſācti Damiani ac mi
noriſſarū ſācte Clare ordinis eiuſdē ſancte
ſub gnalis miſtri aliorūq; officialiū ordis
frī minoꝝ cura vbilꝫ cōſtitutoꝝ petitio cō
tinebat ꝙ ob varias decimaꝝ ꝛ caritatiuo
rū ſubſidioꝝ aliorūq; oneꝝ īpoſitiōes tā ꝑ
romane eccl'ie ſuorūq; legatoꝝ ꝛ nūcioꝝ ī=
cūbētib⁹ ꝙ̄ ꝓ honorādis regib⁹ ꝛ pncipib⁹
ac cōmunitatū ſubuētiōibus aplica aucte
hactenus ordinatas cōſtitutas atq; decre=
tas. Necnō gabellas pedagia ꝛ grauamina
aliaq; onera realia p ptātes rectores ac re
gimina ſcl'aria factas īpoſitas ꝛ illata peti
ciōeſq; ꝛ exactiōes q̄ ratione fructuū qui in
eorūdē mōaſterioꝝ ꝛ locoꝝ agrī ꝛ poſſeſſio
nibus infra nō nullarū cū cura et ſine cura
eccl'iarū limites ꝯſiſtētib⁹ colligūt a nōnul
lis illarū rectorib⁹ ꝛ bñficiatis facte ſūt ha
ctenus ꝛ fiūt etiā de ptāte abbatiſſe Cōuen
tus moniales monaſteria ꝛ loca ꝛ hmōi in
tātā pauptatē inopiāq; venerūt ꝙ pia coꝝ
vota exſoluere nō valētes in monaſterijs ꝛ
locis ipſis diuinus cultus eſt adeo iminu=
tus ꝙ niſi ꝓuideat celeriter veriſil'r formi
dat in eis extictio obſeruācie rl'arī. Quare

ꝓ pte abbatiſſarū ⁊ cōuentuū predictarū
nobis fuit humiliter ſupplicatū vt prouide
re eis ⁊ eiſdē monaſteriis ſiue locis ſup hoc
de oportūo remedio dignaremur. Nos igi
tur qui ad eoſdē fratrum minoꝝ et ſancte.
Clare ordines ſpālē gerimus deuotiōis af
fectum. Pie memorie Nicolai quarti Boni
facii octaui Johannis.xxii. Clementis ter=
cii Alexandri quarti ⁊ Benedicti vndecimi
ꝑdeceſſorum nroꝝ veſtigiis inherentes ea
rundē abbatiſſarū ⁊ conuentuū necnō dile
cti filii guillermi de caſali eiuſdem fratruꝫ
minorum ordinis generalis miniſtri ſacre
pagine ꝓfeſſoris nobis ſuper hoc humilr̄
ſupplicantis in hac pte ſupplicationibꝰ in=
clinati vt in eiſdem monaſteriis eo deuotiꝰ
diuinis laudibus intendatur quo pſone in
illis vacantes ſtudio pie vite potiori fue=
rint immunitatis ꝓuilegio ꝯmunite. Abba
tiſſas Conuentus Moniales Monaſteria
atq̄ loca hmōi cū oībus iuribus ⁊ ptinēciis
ac bonis eorūdem mobilibus ⁊ imobilibus
quibuſcūq̄ tā pñtibus q̄ futuris ab omni
iuriſdictione dominio poteſtate quorūcum
q̄ legatorū patriarcharum Archiepōrum
epōrum nunciorū ⁊ aliorum quorūcūq̄ or=
dinariorū iudicū ad inſtar prefatorū ponti
ficum conceſſorum priuilegiorum q̄ hic ha
beri volumus ꝓ ſufficiēter expreſſis aucto
ritate aplica ex certa ſciēcia tenore preſen=
tium prorſus eximimꝰ et ppetuo liberamꝰ
ac ſub beati petri ⁊ ſedis apoſtolice ꝓtecti
one ſuſcipimꝰ atq̄ noſtra Illaq̄ nobis ⁊ ſuc
ceſſoribus nris Romanis pōtificibꝰ canoni
ce intrātibus ⁊ dicte ſedi dūtaxat imediate
volumꝰ ſubiacere. Itaq̄ legati ⁊ nūcii dicte
ſedis ac iudices ꝑfati aut alia queuis per=
ſona ſecularis vel regularis eccl'iaſtica vl'
mūdana quacūq̄ fulgeat dignitate nullas
in abbatiſſas cōuentꝰ moniales monaſte=
ria ſiue loca hmōi vt note prorſus exempti
poſſint excōis vel interdicti ſentēcias pro=
mulgare vel iuriſdictionē dñiū aut ptātem
aliquā exercere ratione delicti cōtractꝰ aut
rei de qua ageretur vbicūq̄ cōmittat deli=
ctum iniatur contractus aut res ipa conſi=
ſtat quiymo abbatiſſas ꝯuentꝰ ⁊ moniales
eaſdem cū earū monaſteriis atq̄ locis ppe=
tuo exēptas eſſe volumꝰ imunes ⁊ liberas
ab omni decimarū ſubſidioꝝ gabellarū pe
dagiorū fructuūq̄ ⁊ aliorū hmōi ſolutione
cōtributione reſponſione ⁊ aliis q̄buſcunq̄
felicis recordatiōis innocēcii pape quarti
ꝑdeceſſoris nri ⁊ aliis q̄buſlibet cōſtitutio=
nibus ac priuilegiis idulgēciis ⁊ lr̄is apli=
cis ſpālibꝰ ⁊ gñalibꝰ locorū ordinariis vel

aliis q̄buſcūq̄ ⁊ quouiſmō cōceſſis ⁊ i poſte
rū concedēdis. Necnō ſtatutis ꝯſuetudini=
bus ⁊ ordinationibꝰ monaſteriorū locoruꝫ
⁊ ordinum ꝑdictoꝝ ac obligationibꝰ ꝓmiſ
ſionibus ⁊ ſolutionibus p eaſdē abbatiſſas
cōuentꝰ ⁊ moniales hactenus forſan factis
contrariis iuramēto cōfirmatiōe aplica vel
quacūq̄ firmitate alia roboratis. Mādan=
tes omnibus ⁊ ſingulis legatis patriarchis
archiepis epiſcopis ordinariis rectoribꝰ et
aliis ſupradictis cuiuſuis ordinis gradus
ſtatus ⁊ cōditionis exiſtant etiā ſi cardina
latus prefulgeant dignitate: ne abbatiſſas
cōuentꝰ monaſteria ⁊ loca hmōi ſuper pre=
miſſis ⁊ circa ea impetant vexent quōlibet
ve moleſtēt quinimo nec ſinant ab aliis quā
tum in eis fuerit quōlibet moleſtari etiam
per litteras aplicas ſub quauis forma vel
expreſſione verborū confectas ſeu cōficien
das in poſterum ⁊ etiam ſi lr̄e ipſe de eiſdē
monaſteriis abbatiſſis ꝓoriſſis. Cōuentibꝰ
ordinibus ⁊ religione ac priuilegiis ⁊ idul=
tis ipſarum ⁊ de pñti indulto plenam ⁊ ex=
preſſam facerent mencionem. Ac etiam ſi i
eiſdem litteris conceſſis ⁊ concedēdis clau
ſule infraſcripte videlicet q̄ omnes pſone
eccleſiaſtice ſeculares ⁊ religioſe exēpte et
nō exempte ad preſtacionē ſeu ſolutionem
decimarum collectarū talliarū ſubſidiorū/
procurationū angariaruꝫ pangariarum ac
aliarum quarumlibet exactionum quocun
q̄ nomine nuncupētur ſeu ad contribuen=
dum in eis compelli valeant. Non obſtan=
tibus ſi dilectis in chriſto filiabus Abbatiſ
ſis ⁊ Conuentibus dictorū monaſterioruꝫ
⁊ ipis vniuerſis monaſteriis vl' ordi ſeu re
ligiōi ipaꝝ i ſpecie vl' i gñe vel q̄buſuis ali
is coiter vel diuiſim a ſede aplica ſit idultū
q̄ ad ſolutionē ſeu ꝑſtationē decimaꝝ colle
ctarū talliaꝝ ſubſidioꝝ ꝓcurationū ⁊ alia=
rū impoſitionū hmōi ſeu ad ꝯtribuēdū i eis
minime tenerent ⁊ ad id cōpelli aut q̄ iter
dici ſuſpēdi vel excoicari nō poſſint p lr̄as
aplicas q̄ de indulto hmōi ⁊ toto tenore ip=
ſius plenā ⁊ expreſſā ac de v̄bo ad v̄bū nō
facerēt mentionē ſiue q̄buſlibet priuilegiis
vel idulgēciis eis vel q̄buſcūq̄ pſonis locis
vel ord iariis a ꝑfata ſede ꝯceſſis vl' cōcedē
dis de q̄bꝰ oporteret i dictis lr̄is ſpālem fie
ri mentionē ⁊ p q̄ effectꝰ lr̄arū ipſarū quōli=
bet impediri valeret vel etiā retardari vel
alicquecumq̄ et qualeſcunq̄ clauſule pre=
dictis ſimiles vel diſſimiles ſub quorūcūq̄
tenore vel expreſſione verborū inſerte fue
rint q̄ conſtitucioni ⁊ ordinatiōi nr̄is hmōi
poſſēt i aliquo derogare ꝯpelli poſſint iuite

decernentes ex nūc oēs excoīcatiōis ſuſpē
ſionis ⁊ interdicti ſentēcias ac quoſcūq̄ ꝓ=
ceſſus quaſuis pſonas continētes quos vł
quas aduerſus abbatiſſas cōuentus moni
ales monaſteria loca ⁊ bona p̄dicta contra
tenorē ⁊ formam exemptiōis hmōi quomō
libet hēri contigerit ſeu etiā ꝓmulgari. Ir
ritos ⁊ inanes ac nullius exiſtere roboris
vel momēti. Per hoc autē dilectis filijs ge=
nerali miniſtro ⁊ alijs ordinis minorū hu=
iuſmodi pro tempore exiſtentibus officiali
bus nullū qui omnē quā hacten⁹ habuerūt
⁊ de preſenti habēt curā diſpoſitionē ⁊ quā
libet aliā ordinationē abbatiſſarū cōuētuū
monaſterioꝝ ⁊ locoꝝ predictoꝝ libere ⁊ li=
cite valeāt exercē nolum⁹ p̄iudiciū genera
ri. Nulli ergo oīno hoīm liceat hāc paginā
nr̄oꝝ exēptiōs liberatiōis ſuſceptiōis man
dati ꝯſtitutiōis ⁊ volūtatis infrigere vel ei
auſu temerario cōtraire. Si q̄s aūt hoc at=
temptare p̄ſumpſerit idignationē oīpoten
tis dei ⁊ beatorū petri ⁊ pauli apoſtoloruꝫ
eius ſe nouerit incurſurum. Datū florentie
Anno incarnationis dn̄ice Milleſimo qua
dringēteſimo tr●eſimo nono Id⁹ Auguſti
Pōtificat⁹ nr̄i Anno nono De ſtrata.

¶ Innocētius quart⁹ cōmittit generali
⁊ ꝓuicialib⁹ miniſtris curā fratrū tercij or=
dinis in ytalia ⁊ regno Sicile cōſtitutis.

Innocētius epi-
ſcopus ſeru⁹ ſeruorū dei. Di=
lectis filijs miniſtro generali
⁊ ꝓuincialib⁹ ordinis fratruꝫ
minorum ꝑ ytaliam ⁊ regnuꝫ
Sicilie conſtitutis Salutē ⁊ apoſtolicā be=
nedictionem. Uota deuotorum eccleſie que
fructum ſalutis eterne cōtinere ꝓſpicimus
ad effectus grāꝫ pio dirigere fauore debe
mus: Cū itaq̄ dilecti filij miniſtri ⁊ fratres
ordinis de penitēcia in ytalia ⁊ regno Si=
cilie cōſtituti cupiāt ſicut accepimus ad il=
la deuotiōis augmēta ꝓficere per q̄ felicita
tis eterne p̄miū eis poſſit facilius ꝓuenire
Nos eoꝝ p̄cibus annuētes diſcretioni vr̄e
p̄ntiū auctē mādamus: quaten⁹ ipis opor=
tunis tēporibus ꝑ vos ac fr̄es vr̄i ordinis
ad hoc ydoneos viſitatiōis officiū impēdē
tes ⁊ inſtruētes r̄łaribus diſciplinis corri=
gatis ⁊ reformetis ibidē tā in capite q̄ȝ in
mēbris que correctionis et reformationis
officio noueritis indigere. Cōtradictores
per cenſuram eccleſi●ticaꝫ. Appellatione
poſtpoſita compeſcendo. Datum Lugduni
nonis Auguſti. Pōtificat⁹ nr̄i. Anno q̄nto.

¶ Forma viuendi ſiue regula fratrū ⁊ ſo=
rorum tercij ordinis btiſſimi patris noſtri
Franciſci de penitentia per Nicolaum. iiij
ordinata et confirmata.

¶ R̄ła ⁊ modus viuēdi fratrū ⁊ ſoroꝝ tercij
ordinis vcꝫ de penitencia.

Nicolaus epiſ-
copus ſeru⁹ ſeruoꝝ dei.
Dilectꝫ filijs fr̄ib⁹ ⁊ dile=
ctis in xp̄o filiab⁹ ſorori=
bus fr̄m ordinis de peni
tēcia tā p̄ntibus q̄ȝ futu=
ris Salutē ⁊ ap̄łicā bn̄=
dictionē. Supra montē catholice fidei quā
pp̄łos gētiū qui ambulabāt in tenebris di
ſcipuloꝝ xp̄i ſincera deuotio igne caritatꝫ
exeſtuās verbo ſollicite p̄dicationis edocu
it quāq̄ romana tenet ⁊ ſeruat eccł'ia ſoli=
dū xp̄iane religionis poſitū noſcit̄ fūdamē
tum nullis vnq̄ concuſſiendum turbinib⁹
nullis caſſandum fluctibus tempeſtatum.
Hec eſt enim recta veraq̄ fides abſq̄ cui⁹
conſortio nemo in conſpectu altiſſimi acce=
ptus creditur nemo gratioſ⁹ occurrit. Hec
eſt que ſalutis ſemitam preparat et felicis
tatis eterne premia gaudiaq̄ pollicetur.
Ideoq̄ glorioſus chriſti confeſſor beatus
Franciſcus huius ordinis inſtitutor viam
aſcendendi ad dn̄m verbo pariter et exem
plo demonſtrans in ipſius ſinceritate fidei
ſuos filios erudiuit eoſq̄ illam profiteri
conſtanter tenere firmiter et opere voluit
adimplere vt per eius ſemitam ſalubriter
incedentes mererentur poſt vite preſen=
tis ergaſtulum eterne beatitudinis effici
poſſeſſores. Nos igitur ordinem ipſum o=
portuis fauorib⁹ proſequi et ad eius aug=
mentum benignius intendentes ſtatuim⁹
vt omnes quos ad ſeruandam huiuſmodi
vite formam aſſumi contigerit ante aſſum
ptionem ſeu recept●nem ipſorum de fide
catholica et obedientia erga prefatam ec=
cleſiam diligenti examinationi ſubdantur
Et ſi eas profeſſi firmiter fuerint vereq̄
cred●erint: admitti ſeu recipi tute poterūt
ad eandem. Precauendum eſt tamen ſolli=
cite ne quis hereticus vel ſuſpectus de he
reſi aut etiam infamatus ad vite obſer=
uationem ipſius quomodolibet admitta=
tur. Et ſi talez inueniri cōtigerit extitiſſe re
ceptū aſſignetur ille q̄ȝtotius inquiſitori=
bus prauitatis heretice puniēdus. Cū au
tē fraternitatē hui⁹ mōi quisītrare volue
rit miſtri ad receptionē taliū deputati ei⁹ of
ficiū ſtatū ⁊ ꝯditionez ſolerter explorēt ſibi
fraternitatꝫ eiuſdē onera ꝑcipue alienoꝝ.

reſtitutionē apti⁹ exponentes. Quib⁹ pre=
miſſis ſi eidē placuerit iuxta modū hm̄oi i
duat ⁊ de alienis ſi qua fuerint apud eum
ſatiſfacere ſtudeat in pecunia nūerata vel
ſcd̄m exhibitā pignoris cautionē ſeq̄ nichi
lomin⁹ proximis recōciliare pcuret. Quib⁹
oībus ad effectū p̄dictis poſt vni⁹ anni ſpa
ciū cū aliquoꝝ diſcretoꝝ fratrū cōſilio ſi is
videbitur ipſis ydoneus recipiat hoc mō
Uidelicet vt pmittat ſe diuina p̄cepta oīa
ſeruaturuʒ ac etiā ſatiſfacturū vt cōuenit
de trāgreſſionib⁹ quas cōtra hūc viuendi
modū cōmiſerit cū interpellatus ad viſita=
toris extiterit volūtatē. Et hm̄oi ab eo facta
promiſſio per manū publicā in ſcriptis in=
ibi redigat. Alio autē modo nullus a mini
ſtris recipiatur niſi viſum eis aliter fue=
rit cōditione pſone ac ipſius inſtantia ſol=
licita ꝯſideratione diſcuſſis. Ordinam⁹ pre
terea ſtatuētes vt null⁹ poſt ipſius frater=
nitatis ingreſſum eandē egredi valeat ad
ſeculū reuerſurus. Poſſit tñ habere tranſi=
tū liberū ad religionē aliā approbatā. Mu
lieribus vero viros habentibus niſi de ip=
ſorum licentia ⁊ conſenſu nō pateat ad cō=
ſortiū dicte fraternitatis ingreſſ⁹. Fres in
ſup ipſius fraternitatis de hūile pāno ī p̄=
cio et colore nō prorſus albo vel nigro cō=
muniter veſtiātur: niſi fuerit ad tēpus i pre
cio p viſitatores de conſilio miniſtroꝝ ob
cauſam legittimā ⁊ aptam cū aliquo diſpē
ſatum. Clamides quoq̄ ac pelles abſq̄ ſco
latura ſciſſas vel integras affibulatas ta=
men non patulas vt congruit honeſtati.
Clauſaſq̄ manicas fratres habeant ſupra
dicti Sorores etiā clamide iduant et tuni
ca de hm̄oi humili pāno factis vel ſaltē cū
clamide habeant guarnellum ſeu placen=
tinuʒ coloris albi vel nigri aut paludelluʒ
amplū de canape ſiue lir o abſq̄ vlla criſpa
tura conſutū. Circa hūilitateʒ vero panni
et pellitiones ſororum ipſarum iuxta con=
ditionem cuiuſlibet earundem ac loci con=
ſuetudinem poterit diſpenſari Bindis et
ligaturis ſericis non vtantur: pelles dūta=
xat agninas burſas de corio et corrigias/
ſimpliciter abſq̄ ſerico vllo factas nō habe
ant taʒ fratres q̄ ſorores depoſitis cete=
ris (iuxta beati petri apoſtoloꝝ principis
ſalubre conſiliū) vanis hui⁹ ſeculi ornamē=
tis. Sit eis ad inhoneſta cōuiuia vl' ſpecta
cula ſiue curias ſeu coreas acceſſus penit⁹
interdictus hiſtrionibus ſeu vanitatis in
tuitu nichil donent. Et ne quicq̄ illis done
tur a propria familia prohibere procurēt
Ab eſu autem carnium ſecunda quarta et
et ſexta feria dieq̄ ſabbati abſtineant vni=
uerſi: niſi aliud infirmitatis vel debilita=
tis inſtantia ſuaderet. Minutis vero p tri
duum carnes dentur nec ſubſtrahantur in
itinere conſtitutis. Sit quoq̄ ipſarum cō=
meſtio licita ſingulis/cum ſolempnitatem
precipuā interuenire cōtigerit i qua ceteri
xp̄iani ab antiquo epulis carneis veſci ſo=
lent. Aliis autē diebus in quibus ieiuniuʒ
non ſeruatur oua et caſeus non negentur
Sed cū religioſis ceteris in eoꝝ cōuētuali=
bus domibus licite ſumere valeāt de appo
ſitis ab eiſdē Sintq̄ prādij ceneq̄ refectio
ne contenti exceptis languidis ⁊ viatorib⁹
ac infirmis. Sit ſanis cibus moderatus et
potus: cum textus euangelicus habeat. At
tendite ne corda veſtra crapula ⁊ ebrieta=
te grauentur. Prandiū aūt vel cena nō ni
ſi p̄miſſa ſemel dn̄ica oīone ſumatur. Poſt
ſumptionem cuilibet cū deo gratias iterā
da. Quod ſi obmitti cōtigerit dicatur trib⁹
vicibus Pater noſter. Qualibet vero ſexta
feria totius anni Jeiunium celebrent niſi
forte infirmitatis aut alia cauſa legitima
excuſentur vel niſi feſtū natalis domini fe=
ria ipſa occurrerit abſtinendū. Sed a fe=
ſto oīm ſanctorū vſq̄ ad paſcha quarta et
ſexta feria ieiunabūt. Alia que ab eccleſia
ſunt ſtatuta vel ordinarijs ex cauſa cōmu=
niter indicta ieiunia nichilomin⁹ ſeruaturi
In quadrageſima ſc̄i beati martini vſq̄
ad diē natiuitatꝫ dn̄i: ⁊ a dn̄ica quīquaſime
vſq̄ ad paſcha diebus ſingulis exceptis
dn̄icis ieiunare procurent niſi aliud fortaſ
ſis infirmitas vel neceſſitas ſuaderet So=
rores grauide vſq̄ ad purificationis ſue
diem ab exercitatione qualꝫ corpali oīoni
bus dūtaxat exceptis poterunt ſi voluerit
abſtinere Laborantes autē pp̄ter fatiga=
tiōis ſufficientꝫ īſtantiā a dn̄ice reſurrectio
nis feſto vſq̄ ad feſtiuitatē beati Franci=
ſci predicti ter in die qua exercitio laboris
incumbent licite ſumere cibuʒ poſſunt. Cū
vero illos contigerit aliorum imminere labo
ribus de cunctis appoſitis die quolꝫ ſume
re licebit eiſdem: niſi ſexta feria vel dies ſit
alia in qua generaliter ab eccleſia ieiuniū
noſcitur inſtitutū. Singuli autē fratrum ⁊
ſororū ipſarum ter in anno videlicet in na=
talis dn̄i reſurrectiōis ipſius et penthecō=
ſtes feſtiuitatibus peccata propria cōfiteri
et euchariſtiā deuote ſuſcipere nō poſtpo=
nant reconciliando ſe proximis et reſtituē
do etiam aliena Impugnatiōis arma ſecū
fratres non deferant niſi pro defenſiōe ro
mane eccleſie xp̄iane fidei vel etiam terre

ipſoꝝ aut de ſuoꝝ licēcia miniſtrorum. Di
cant vniuerſi quotidie ſeptē horas canoni
cas videlicet matutinū primā terciā ſextaꝫ
nonā veſperas ⁊ completorium. Clerici vi
delicet ſcientes Pſalteriū ꝓ pͥma. Deus in
noīe tuo ⁊ Beati imaculati vſqꝫ ad Legem
pone ac alios horarum pſalmos iuxta cle-
ricorum ordinē cū Gloria patri dicant. Cū
vero ad eccleſiam nō accedent ꝓ matutino
pſalmos dicere ſtudeant quos dicūt clerici
vel eccleſia cathedralis vel ſaltem vt illite
rati alij. Pro matutino duodecim et ꝓ alia
qualibet hora ſeptē vicibꝰ Pater noſter cū
glia patri dicere nō omittēt. In quibꝰ vide
licet pͥme ac cōpletorij horis minorē ſymbo
lū ⁊ Miſerere mei deꝰ adiciēt qui nouerūt.
Sed ſi horis nō dixerit cōſtitutis dicāt tri-
bus vicibus Pater noſter. Infirmi aūt ho-
ras hmōi nō teneātur dicere niſi velint. In
quadrageſima vero ſancti Martini ⁊ etiaꝫ
in maiori eccleſias in quarū parrochijs ha
bitāt matutinalibꝰ horis ꝑſonaliter adire
procurēt niſi cā rationabili excuſent. Om-
nes preterea qbꝰ de iure facultas affuerit
condant ſeu faciant teſtamentū ⁊ de bonis
ſuis infra tres menſes poſt eoꝝ ingreſſum
immediate ſequētes ordinēt ⁊ diſponāt ne
quēqꝫ illorūꝫ contingat decedere inteſtatū
¶ De pace vero iter fratres ⁊ ſorores aut
etiā exteros in diſcordia poſitos facienda
ſicut miniſtris videbitur ita fiat adhibito
ſi facultas affuerit epi dioceſani conſilio in
hac parte. Si vero fres vel ſorores contra
ius vel eorum priuilegia ꝑ poteſtates ſeu
rectores locorū vbi domiciliū obtinēt vexa
tionibus impetant: miniſtri loci ad epos ⁊
alios locoꝝ ordinarios ſtudeāt habere re-
curſū iuxta conſiliū ⁊ ordinationē ipſoꝝ in
talibus ꝓceſſuri. A iuramētꝫ aūt ſolēpnibꝰ
oēs abſtineāt niſi neceſſitate cogēte i caſi-
bꝰ ꝑ idulgētiā aplice ſedis exceptꝫ vcꝫ pro
pace fide calūpnia ⁊ teſtimonio ꝑhibendo
a c etiā in cōtractu emptionis vēditionis ⁊
⁊ donatiōis vbi videbit expedire In cōmu
ni quoqꝫ loquela vitēt vt poterūt iuramēta
Et q̄ die aliquo minꝰ caute iurauerit lapſu
lingue ꝓut cōtingere in multiloquio cōſue
uit die ipſo in ſero (cū dꝫ recogitare qd fece
rit) dicat tribꝰ vicibꝰ orationē dnicā ꝓpt in
caute facta hmōi iuramēta. Memor aūt ſit
qlꝫ vt ad diuina obſeqa familiā ſuā exhor-
tet. Uniuerſi ſane fratres ⁊ ſorores cuiuſcū
qꝫ ciuitatis aut loci diebꝰ ſingulis ſi cōmo-
de poterūt miſſe officiū audiāt ⁊ mēſe quo-
libet ad ecclīam ſiue locū ad quā vel quem
miniſtri curauerint intimare cōueniāt miſ

ſaruꝫ ſolēpnia inibi audituri. Uniuſqſqꝫ au
tē vſualis monete denarium maſſario tri-
buat q̄ pecuniā hmōi colligat ⁊ eā de conſi
lio miniſtroꝝ inter fres ⁊ ſorores pauꝑta-
te grauatos ⁊ pͥcipue iſirmātes ac eos qui
funeris carere dinoſcunt exequijs ⁊ dein-
de inter pauperes alios diuidāt cōgruēter.
Offerāt inſuꝑ de dicta pecunia ecclīe me-
moratæ: tāemqꝫ ſi cōmode poterūt virū religi
oſū ⁊ in verbo dei cōpetenter inſtructū hre
ꝓcurēt q̄ eos ad penitenciā ⁊ mie opa exer
cenda hortetur ſollicite moneat ⁊ inducat.
Studeat qlibet dū miſſe celebrat officiū et
pͥdicationis verbū proponit ſeruare ſilen-
ciū/orōni/⁊ officio ſit intētus niſi eū cōmu-
nis vtilitas frnitatꝫ impediat. Cū aūt quē-
qꝫ ex fribus infirmari cōtigerit miniſtri ꝑ
ſe vel ꝑ aliū ſeu alios ſi hoc eis infirmꝰ fe-
cerit intimari ſemel in ebdomada viſitare
teneantur egrotū ipſum ſollicite ad recipi-
endam penitentiam prout melius ⁊ effica-
tius expedire putauerint inducentes neceſ
ſaria illi de bonis cōmunibus miniſtrādo
Et ſi prefatus infirmatus de preſenti luce
migrauerit fratribus et ſororibus tunc in
ciuitate vel loco vbi eum contigerit mori
preſentibus nūtietur vt defuncti exequijs
procurent ꝑſonaliter intereſſe/a quibꝰ do-
nec miſſarū fuerint celebrata ſolempnia et
corpus tumulo conditum non recedant.
Hoc quoqꝫ circa ſorores infirmas et dece-
dentes volumꝰ obſeruari ¶ Preterea infra
octo dies poſt ipſius ſepulti obituꝫ imedia
te ſequentes quilibet fratrū ⁊ ſororum ip-
ſarū dicat pro aīa eius ſacerdos videlicet
vnam miſſam/ſciens pſalteriū quinquagi-
ta pſalmos et illiterati totidem Pater no-
ſter. Et in fine cuiuſlꝫ. Requiē eternā adiſci
at. Et poſt hec infra annum pro fratrum ⁊
ſororum tam viuorum qꝫ defunctorum ſa-
lute tres miſſas faciant celebrari. Qui ve-
ro pſalteriū ſciuerit illō dicāt: ⁊ ceti orōneꝫ
dnicā cencies dicere nō obmittāt. Requieꝫ
eternā in fine cuiuſlibet additur. Miniſte-
ria quoqꝫ ac alia officia q̄ pn̄tis formule ſe
ries exponit impoſita ſibi qſqꝫ deuote ſuſcipi
at curetqꝫ fideliter exercere. Officiū aūt cu-
iuſlibet certi tpis ſpacio limitetur. Nullus
miniſter inſtituat ad vitā ⁊ eiꝰ miniſteriuꝫ
certū tempus ꝯprehendat Ad hec miniſtri
⁊ fres ac ſorores ciuitatis ⁊ loci cuiuſlꝫ ad
viſitationē cōem in aliquo loco religioſo vl
ecclīa vbi locum hmōi cōtigerit deeſſe ꝯue
niāt ⁊ viſitatorē habeāt ſacerdotē q̄ alicu-
ius approbate religiōis exiſtat quiqꝫ illis
de commiſſis exceſſibus iniungat peniten-

ciam ſalutarē. Nec quiuis alius poſſit eis
hmōi viſitatiōis officiū exhibere. ¶ Quia
ro pñs viuēdi forma inſtitutionez a beato
Franciſco prelibato ſuſcepit ꝯſulim⁹ vt vi
ſitatores ⁊ informatores de fratrū minoꝝ
ordine aſſmātur quos cuſtodes vel gardia
ni eiuſdē ordinis cū ſup hoc reqſiti fuerint
duxerint aſſignādos Nolum⁹ tñ cōgrega=
tionē hmōi a laico viſitari. Huiuſmōi autē
viſitationis officiū ſemel exerceatur in an
no: niſi neceſſitate aliqua ſuadente fuerit
pluries faciēda Incorrigibiles vero ac in=
obediētes monitio trina preueniat. Qui ſi
ſe corrigere nō curauerint de ipſius cōgre=
gationis conſortio expellant oino de conſi
lio diſcretorū. Uitēt inſuper fratres ⁊ ſoro
res iuxta poſſe litigia inter ſe illa ſi ſuſcita
ri cōtigerit ſollicite dirimēdo. Alioquin de
iure corā illo reſpōdeāt apud quē ptās re=
ſidet iudicandi. Ordinarij aūt locoꝝ vel vi
ſitator cū frībus ⁊ ſororib⁹ vniuerſis in ab
ſtinentijs ieiunijs ⁊ auſteritatibus alijs ex
cauſa legittima cū expedire viderint pote=
rūt diſpēſare. Miniſtri vo manifeſtas fra=
trū ⁊ ſororū culpas viſitatori denūciēt pu=
niēdas. Et ſi qſq̄ incorrigibilis fuerit poſt
trine admonitionis inſtātiā a miniſtris de
diſcretorū fratrū aliquorū cōſilio viſitatori
nūtiet: idē de fraternitatis cōſortio abijci
endus ab ipo ⁊ in cōgregatione poſtmodū
publicandus. Ceterū in premiſſis oib⁹ ad
quē ffes ⁊ ſorores veſtri ordinis non ex di
uinis preceptis vel ſtatutis tenent eccleſie
nullū ipſorū ad mortalē culpā volum⁹ ob=
ligari: ſed impoſitam ſibi penitentiam pro
trāſgreſſionis exceſſu prompta humilitate
recipiat ⁊ efficaciter ſtudeat adiplere. Nul
li ergo oino hoīz liceat hanc paginā noſtri
ſtatuti et ordinationis infringere vel ei au
ſu temerario contraire Si quis autez hoc
attemptare preſumpſerit idignationē om
nipotētis dei ⁊ beatorū Petri ⁊ Pauli apo
ſtoloꝝ eius ſe nouerit incurſurum. Datū
Reate quinto decimo kalendas ſeptēbris
Pontificatus noſtri. Anno ſecundo.

¶ Martinus papa quintus mandat ꝙ
oēs ffes ⁊ ſorores tercij ordīs vbicūq ſubij
ciant gñali ⁊ ꝓuītialib⁹ miniſtris ordinis
minorū qui poſſint eos viſitare corrigere
eiſq oīa ſacramēta miniſtrare.

MArtinus epiſco=
pus ſeruus ſeruorum dei Ue
nerabili fratri Jordano epi=
ſcopo Albaneñ Salutem et
aplicam benedictionē Licet
inter cetera regularis obſeruātie vota obe
die ingū ſine quo nō vera ſz ficta cenſet eſſe
religio pcipuū exiſtat ⁊ ꝓpterea abſonum
et abſurdū ꝙ quis habitu ſe religioſuz fo=
ris exhibeat ⁊ lupi rapacis more regulari
ter viuere regularēq diſciplinaz ſuſcipere
oino cōtēpnant. Sane ꝑ parte dilectoꝝ fi=
lioꝝ Anthonij de maſſa gñalis ⁊ ſingulorꝝ
prouintialiū miniſtrorū vniuerſorūq ffm
ordinis minorū petitio nobis nuper exhi=
bita continebat ꝙ nōnulle tam eccleſiaſti=
ce q̄ ſeculares vtriuſq ſexus pſone i diuer
ſis mūdi ptibus conſtitute q̄ ſub quodā ve
lamine ſctitatis habitū griſeū ordinis fra
trum minorū habitui quaſi conformē defe
rentes ⁊ a beato Franciſco nomen aſſumē
tes de tertia regula dicti ſancti alias de pe
nitētia ſe appellāt tā ex priuilegijs vt aſſe
rūt conceſſis q̄ etiā propria auctoritate nō
nunq in cōmuni qñq vero ad partem ſub
quadā viuēdi norma quaſi in propriam li=
bertatē ⁊ abſq debita ſubiectione ⁊ obedi
entia religioſā vitam ducere ſe aſſerunt ⁊
preſumunt. vnde dicti ordinis non ſolū cō
fuſio generatur ⁊ contemptus. Uerū etiaz
ſimplices ſic decepti in diuerſas inducunt
hereſes ⁊ errores pluraq ſcandala ⁊ peri=
cula prouenīt aiarū. Quare pro parte ge=
neralis ⁊ prouintialiū miniſtrorū ac fratrū
predictorū nobis fuit hūiliter ſupplicatuz
vt ſuper pmiſſis oportune prouidere de be
nignitate aplica dignaremur. Nos igitur
attente conſiderātes incongruū exiſtere ꝙ
hmōi pſone habitū de dicto ſctō ꝯceſſū ge=
rāt ⁊ ſe tertio ordie noiare pſumāt ⁊ iuriſ=
dictionē aut diſciplinā ſuperiorū dicti ordi
nis minorū ſuſcipere ꝑuipendant ac alias
ſubiecti pfato ordini nō exiſtāt ac ſup hijs
ſalubriter occurrere cupiētes circūſpectio
ni tue de qua hijs ⁊ alijs ſpecialē in dño fi=
duciā obtinem⁹ p aplica ſcripta cōmitti=
mus ⁊ mādam⁹ quatin⁹ ſi ita ē oēs ⁊ ſingu
los ffes ⁊ ſorores de tertia rla ſācti Frāci
ſci alias de penitētia nūcupatas tā pñtes
q̄ futuros cuiuſcūq grad⁹ vl cōditiōis exi
ſtant ⁊ Ubicūq conſiſtāt eidē ordini ⁊ eius
ſupioribus in oibus (eoꝝ tamē viuēdi ⁊ cō
tinendi ſemp forma ſalua auctoritate nr̄a
ſubijcere ipoſq pdictis gñali ⁊ ꝓuintiali=
bus miniſtris ꝓ tpe exiſtētibus quēadmo
dū ceteri ⁊ veri dicti ordinis ffes ⁊ ſorores
ſubiecti exiſtūt ſubiectos eē decernas ſta=
tuēs ⁊ ordināſ auctoritate pdicta ꝙ pfati
miniſtri ffes de tertia regula et ſorores p=
dictas quotiens expediēs fuerit per ſe vel
alios ad hoc ydoneos viſitare corrigere ⁊ de

linquentes ꝛ excedentes ꝓ demeritis puni
re ꝛ emendare eorumq; confessiões audire
eisq; penitẽciam salutarẽ iniũgere ꝛ oĩa sa
cramẽta ecclesiastica ministrare oẽmq; ali
am(que tamẽ illoꝝ obseruãtie seu continẽ
cie penitus non obuient iurisdictionẽ exer
cere valeãt in eosdẽ. Contradictores ꝑ cen
surã ecclesiasticã appellatiõe postposita cõ
pescendo. Nõ obstantib⁹ ꝑuilegijs gratijs
cõcessionibus ꝛ litteris aplicis de rta hmõi
eisdẽ fr̃ibus ꝛ sororib⁹ eorũq; religioni i ge
nere vel in spẽ sub quauis ꝟborũ forma cõ
cessis etiã si de ipsis eorũq; totis tenoribus
ac de ꝟbo ad verbũ esset in p̃sẽtibus spãlis
ꝛ expressa mẽtio facienda quib⁹ q̃tũ ꝑmis
sis cõtraria fuerit derogam⁹. Nec nõ cõsti
tutionib⁹ apostolicis ceterisq; cõtrarijs eti
am nõ obstantib⁹ quibuscũq;. Datuꝫ rome
apud sanctos aplos. Pontificatus nr̃i An
no decimo.

¶ Nicolaus papa quart⁹ statuit q̃ fra
tres tercij ordinis eligãt visitatorẽ de ordi
ne fratrũ minorũ plura addens contra ꝑse
cutores huius ordinis ꝛ aliqua interserẽs
ad cõmendationem ipsius.

NIcolaus episco
pus seruus seruorũ dei. Uni
uersis xp̃i fidelib⁹ p̃ntes litte
ras inspecturis Salutẽ ꝛ apo
stolicã bñdictionẽ. Unigenit⁹
dei filius cui⁹ liuore sanati sumus ꝛ sangui
nis fõte regenerati sol⁹ suã fundauit eccle
siam ꝛ supra petrã fidei moꝝ nascentis ere
xit/beatoq; petro apostoloꝝ principi eter
ne vite clauigero celestis ꝛ eterni simul im
perij iura cõmisit: dispersos israel ad om
le suũ misterio passionis inductos ligandi
atq; soluendi sibi ꝛ in eo successoribus tra
dito pricipatu. Quare romano põtifici eius
dem principis i principatu hmõi successori
hec vigilie p̃cipue ꝛ sollertie sedule studia ꝛ
desideria nõ vacua imminẽt ex debito aplice
seruitutis vt ecclesiã ipsaꝫ nouo semꝑ fetu
multiplicet ꝛ cõgreget illi gregẽ ꝛ discipli
nis ꝛ regulis iformatã. Nã humane natu
re ꝯditio tanq̃ vas figuli fragilitati subie
cta frangit ꝛ difficile reparat. Propterea si
quidẽ fideles eiusdẽ eccl'ie vt in azimis sin
ceritatis ꝛ veritatis alitos vigilanter opor
tet cauere ne successores eiusdẽ pricipis or
dinatiõib⁹ vel doctrinis minorãdo detra
hant vel quoquomõ labijs detractiõis obs
sistãt. Cũ scdm apostolũ ordinationi sit ob
ui⁹ q̃ ptãti resistit. Cũ itaq; ille glorios⁹ bea
t⁹ frãcisc⁹ ꝯfessor eximi⁹ igne caritatis suc
census verbo ꝛ opere apostolorũ discipul⁹
ad ampliandã in domo dñi familiã plenus
spũ veritatis ꝯsurgẽs vt ambulantiũ in te
nebris pedes eruditiõis sue litteris diri
geret in viã salutis eterne: quẽdã ordinem
instituerat penitẽciũ titulo isignitũ In quo
normam tradidit ꝓmerẽdi eterna. Nos or
dinẽ ipm oportunis fauorib⁹ ꝓsequi et ad
eius augmẽtũ benigni⁹ intendẽtes vt qꝺ
in zelo eiusdẽ ꝯfessoris extiterit incremen
tis augeret virtutis ꝛ eiusdẽ ordinis pro
fessores adiectione nr̃e sollicitudis magis
ac magis de virtute ꝓficiãt i virtutẽ ordi
nẽ ipsum approbando ordinatiões nonnul
las salutaris ꝑsuasionis nr̃is litteris in eo
dẽ ordine duxim⁹ obseruandas. Inter cete
ra eisdem fr̃ibus paterno consulentes affe
ctu vt hmõi normam viuendi sequerẽtur ꝛ
sequẽdo amplecterent eandẽ. Et cũ natura
lis ꝑsuadeat ratio ꝛ rationi equitas acqui
escat vt p̃dicti ordinis ꝓfessores ob ipsi⁹ cõ
fessoris reuerẽtiã dilectoꝝ filiorũ fratrũ or
dinis minoꝝ dirigant ꝛ regulent doctrina
q̃ vtriusq; ordis alm⁹ extitit istitutor de or
dine supradicto frm minoꝝ visitatores et
reformatores assumere ꝓcurẽt. Uerũ quia
ꝓch dolor nõnulli ex ordie p̃dicto penitẽciũ
ecclesie ꝛ ꝯfessoris eorũdem degeneres filij
aduers⁹ ꝑsuasionẽ ꝛ ꝯsiliũ hmõi ꝯsurgẽtes
nõ metuũt affirmareq; hmõi nr̃o ꝯsilio acq
escẽtes illos sequi volẽtes saluari nequeũt
in eodẽ ordine penitẽcium nec formidãtes
p̃sũptuosi⁹ agere in hac pte callidis sugge
stionib⁹ subuertũt ipi ꝯsilio adherere cupi
entiũ volentes illudq; adimplẽtes ꝓhibi
tionibus presumptuosis et molestationib⁹
grauibus persequẽdo. Nos presumptores
huiusmodi nolentes conniuentibus oculis
pertransire prohibemus ne quis onus hu
iusmodi professionis cuiuscunq; conditio
nis ꝛ status existat ausu nephario p̃sumat
impedire quatinus omẽs dicti ordinis pe
nitencium regulam obseruantes qui huius
modi nostrum cupiunt sequi consiliũ illud
adimpleant ꝛ sequãtur. Decernentes oĩno
processus cõtra hmõi nr̃m consiliũ adherẽ
tes habitos ꝛ habendos nulli⁹ penitus exi
stere firmitatis. Ceterũ qm̃ cupimus vehe
menter hmõi nostrum salubre cõsilium ad
implere/omnes qui illud susceperint et ad
impleuerint reuerenter/apostolice ꝛ nostre
benedictionis gratiam amplius consequã
tur et gaudeant priuilegijs eiusdem ordi
nis penitencium ab eadem sede concessis ꝛ
in posterum concedendis impedientes ve
ro quomodo min⁹ premissũ adipleãt ꝯsiliũ

ꝙ ab hmōi impedimēto deſiſtant oīo per locorū ordinarios cōpeſci volumꝰ ⁊ mādamus Nō obſtātibꝰ q̄buſcūq; p̄uilegiis ſub quacūq; forma ꝟborū obtentis ꝑ que effectꝰ pñtiū poſſet quōlz īpediri. Et īſuper volumꝰ ꝙ hmōi fratres nr̄o ſalubri cōſilio adherētes debeāt habere miſtros de ſeipſis iuxta formā in p̄dicta regula comprehēſā. Datū apud vrbē veterē ſexto idus auguſti Pontificatus noſtri. Anno tertio.

¶ Sixtus quartꝰ ꝯſtituit et declarauit ꝙ votū obediētie paupertatis ⁊ caſtitatis emiſſum in tertio ordine ſit ſolēne.

Sixtus epiſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei Ad perpetuā rei memoriā Ad xp̄i vicariū preſidentis in ſpecula apoſtolice dignitatis prouidam circunſpectionem pertinere dinoſcit quarumlibet perſonarū altiſſimo ſub regulari habitu mūdanis oblectationibꝰ abiectis ſedulo famulātiū qualitates attēdere ſicq; feruentur inuigilare profectibus vt ab eis omnis dubietatis materia que ſalutē animarum obnubilare videtur auferatur et contemplationis ſuauitate quieſcere valeant ac tranquillū dn̄o reddere famulatum Sane iamdudū accepimus ꝙ quidā fratres et ſorores tertii ordinis beati Frāciſci ex ſpeciali conceſſione noſtra vel predeceſſorū noſtrorum collegialiter viuentes poſt annum probationis in manibus ſui miniſtri ſeu miniſtre ab eorū collegio electi vel electe vouent ⁊ promittunt obediētiam paupertatem ⁊ caſtitatem perpetuā ſolempniter coram ſuo toto collegio: dubitaturq; a pleriſq; an tale votum ſit ſolemne ⁊ obliget ſicut tale. Nos igitur qui ordini predicto et in illo altiſſimo famulātibꝰ perſonis vt vota ſua firm●ori ſtatu chriſto cui vouerūt quietiꝰ ꝑſoluere valeant ⁊ aiarū periculis q̄ntū poſſumꝰ ꝓuidere itenſis deſideriis affectamꝰ auctoritate apoſtolica tenore pñtiū decernimꝰ ⁊ ſtatuimꝰ v●tū p̄fatū ſic vt ꝓmittit emiſſū vel quod emittet in futurū de ceto habeat vim ⁊ valitudiem voti ſolēpnis ac omnē inducat effectū quē inducit votū ſolēpne factū cuicūq; de religionibus a ſede apoſtolica approbatis diſtricte precipiendo mandantes omnibus et ſingulis cuiuſcunq; gradus dignitatis ordinis aut conditionis fuerint ſub quorū cura aut iuriſdictione fratres vel ſorores predicti degunt vel morantur aut degere vel morari cōtigerit in futurū Nec de cetero fratres vel ſorores prenotatos prefatū votū modo predicto emittētes matrimoniū contrahere de cetero ſeu ante contractum conſummare aut religionē ipſā dimittere ⁊ ad ſecularem vitam redire permittant. Qz ſi ipſi fratres vel ſorores cōtrariū fecerint matrimoniū hmōi nullū fuiſſe ⁊ eſſe eadem auctoritate decernāt ac ipſos fratres vel ſorores id facientes excōmunicatiōis ſentētia īnodatos fore tādiu denūciēt donec ad cor reuertentes habitū dicte religionis reaſſumant: et votum ac ꝓfeſſionem ſuam iuxta ſtatuta et conſuetudines dicti ordinis p̄dicto mō collegialiter viuētes obſeruēt meruerintq; ab hmōi excōmunicatiōis ſētētia a ſuis ſuꝑioribꝰ abſolutionē obtinere. Nō obſtātibus ꝯſtitutionibus felicis recordatiōis. Bonifacii pape octaui predeceſſoris nr̄i et aliis q̄buſcunq; Nulli ergo oīno hoīm liceat hāc paginam nr̄e cōſtitutiōis ſtatuti, mādati ⁊ volūtatꝫ īfringere vel ei auſu temerario contraire Si quis autē hoc ⁊c̄. Datū rome apud ſanctū petrū Anno īcarnatiōis dn̄ice Milleſimo quadrigētesimo octuageſ●mo kalēdis decēbris Pontificatus noſtri. Anno decimo.

¶ Innocētiꝰ papa octauꝰ declarat ꝙ ſorores tercii ordinis bti Frāciſci nō includūtur in illa cōſtitutiōe Johannis pape. xxii. Incipiente Sancta Romana eccleſia ⁊c̄.

¶ Dilectis filiis vltramontanis ffm minoꝝ de obſeruantia vicarii et generali et ꝓuincialibꝰ. ¶ Innocētiꝰ papa octauus.

Dilecti filii Salutē ⁊ aplīcā bn̄dictionē Dudū ꝑ felicis recordationis Johannē papā. xxii. p̄deceſſorē nr̄z accepto ꝙ nōnulli fratricelli ſeu fratres de paupe vitra ſeu biſōchi vl̄ aliis noībus nūcupati habitū noue religionis aſſumentes cōgregatiōes et cōuēticula facere et ſuperiores ſibi erigere plurimos ad eorū ſtatū recipere loca de nouo conſtruere ⁊ in illis in cōi habitare publice mendicare quaſi ſi eoꝝ ſecta foret vna de religionibus approbatis temeritate dāpnabili preſūpſerāt ⁊ p̄ſumebāt inceſſāter. Quorū plurimi tūc rl̄am quā ſctūs Frāciſcꝰ īſtituerat ꝓfiteri ⁊ ad l̄ram obſeruare ⁊ a gn̄alis ⁊ ꝓuincialiū miniſtroꝝ ordinis ffm minoꝝ ſuperioritate ꝑ celeſtinū papā quītū p̄deceſſorē nr̄m exēptos eſ● nōnulli ꝓ ſe de tercio ordine bti Frāciſci de penitētia nūcupati fore ſe aſſerebāt ⁊ ſub velamie hmōi eoꝝ ſtatū ritū ⁊ ſectā palliare ſatagebant

Idem iohannes predeceſſor in cōſtitutio=
ne ſua incipiēte ſancta Romana ⁊ vniuerſa
lis eccleſia)ſectā ritum ⁊ ſtatū eorundē im=
probans ⁊ ſub excōmunicatiōis pena eoip
ſo incurrenda eis ⁊ omnibus alijs perſonis
inhibuit ne ſectā ritū ſiue ſtatū huiuſmodi
ſectarentur vlterius vel ipſū de nouo aſſu=
mere quoquomodo preſumerent prout in
eadē cōſtitutione plenius cōtinetur. Et nō=
nulli timorate ꝯſciētie vt aſſeritur dubitāt
an ſorores vere de tercio ordine p̄dicto ex
iſtentes iuxta illius regularia inſtituta in
cōmuni domo ſub vnius ſuperioris earū
matris ſiue miniſtre obedientia cura dire=
ctione prelatoꝝ veſtri ordinis aut aliorum
proboꝝ virorū religioſoꝝ vitam ducentes
in cōſtitutione predicta includantur: paci
cōſcientiarū ſic dubitantiū cōſulere ⁊ ſcru=
pulū de illis remouere volentes Sorores p̄
dictas vbilibet ꝑ vniuerſū mundū cōſiſten
tes etiā ſi in cōi viuētes ad plura alia q̄oꝝ
do ipſe exigat ſe propria volūtate aſtrigāt
⁊ tria vota eſſentialia emittāt in cōſtitutio
ne predicta non includi auctoritate ap̄lica
p̄ntiū tenore declaramus Et eis vt velū ni
grū aſſumere ⁊ ſub perpetua clauſura ma=
nere libere ⁊ licite valeāt quociēs eis pla=
cuerit et vobis aut alijs earū ſuperioribus
videbitur earū ſtatui expedire eadē aucto
ritate cōcedimus Nō obſtātibus ꝯſtitutio
nibus ⁊ ordinationibus apoſtolicis ceteriſ
q̄ꝫ cōtrarijs quibuſcunq̄ꝫ. Datū Rome apd
ſanctū Petrū ſub anulo piſcatoris. Anno
dn̄i. M.cccc.lxxxvij. die viceſima ſecunda
Januarij. Pōtificatus noſtri. Anno tercio.

¶ Sixtus quartus cōfirmat bullā Innocē
tij quarti qua ſubmittuntur fr̄es ⁊ ſorores
tercij ordinis in Regno Sicilie ⁊ italia ex=
iſtētes gn̄ali ⁊ prouincialib⁹ miniſtris eaſq̄ꝫ
ad miniſtros generalē ⁊ ꝓuinciales ac vi=
carios fr̄m de familia et ad alios extra re=
gnū Sicilie ⁊ ytaliā ꝑ vniuerſū orbem cō
ſtitutos extēdit: cōmittēs (dictis p̄latis viſi=
tationē reformationē ⁊ correctionē illorum
vbicūq̄ꝫ: q̄ꝫ dicti p̄lati viſitatorē vnū ſiue
de familia ſiue de obediētia miſtroꝝ (q̄ oīa
ſacramēta illis miniſtrare ⁊ alia facere ha=
beat ⁊c. vt infra) deputare poſſint ⁊c.

Sixtus eps̄ ſeru⁹ ſeruoꝝ dei. Dilectis filijs za=
neto de vtino Gn̄ali ⁊ vniuer
ſis ꝓuincialib⁹ miniſtris ordi=
nis fr̄m minoꝝ ꝑ vniuerſū or
bē cōſtitutis. Salutē ⁊ apoſtolicam benedi
ctionē. Romani pōtificis ꝓuidētia circūſpe
cta pſonas ſub religiōis habitu diuinis va
cātes beneplacitis ſtudio pie vite benigno
fauore ꝓſequit̄ ⁊ q̄ pro pſonarū ipſarū ſta
tus augmento prouide facta ſūt vt illiba=
ta pſiſtant ap̄lico conſueuit munimine ro=
borare. Dudū ſiquidē ꝑ felicis recordatio=
nis Innocentiū papā quartū predeceſſorem
nr̄m accepto q̄ miniſtri ⁊ fratres tercij ordi
nis ſancti Frāciſci de penitēcia in ytalia ⁊
regno Sicilie cōſtituti cupiebāt ad illa de=
uotionis augmenta ꝓcedere ꝑ q̄ felicitatis
eterne p̄miū eis poſſet facili⁹ ꝓuenire. Idē
p̄deceſſor eorūdē miniſtroꝝ ⁊ fratrū ſuppli
cationibus inclinatus vniuerſis miniſtris
ꝓuincialib⁹ vr̄i ordinis fratrum minoꝝ ꝑ
ytaliā ⁊ Regnū p̄fatū conſtitutis ſuis litte
ris mandauit vt oportunis tēporib⁹ ꝑ eos
aut dicte eoꝝ ordinis fr̄es ad hoc. ydone=
os miniſtros ⁊ fratres dicti tercij ordinis ī
ytalia ⁊ regno predicto cōſiſtentes pro tē=
pore viſitarent ⁊ eos regularibus diſcipli=
nis inſtruerēt corrigerētq̄ꝫ ⁊ reformarēt ibi
dē tā in capite q̄ꝫ in mēbris q̄ correctionis
⁊ reformationis officio agnoſcerēt indige
re ꝓut in eiſdē lr̄is pleni⁹ cōtinetur. Cum
autē ſicut exhibita nobis nuper pro parte
vr̄a petitio cōtinebat vos cupiatis p̄dictas
⁊ quaſcūq̄ꝫ alias ap̄lice ſedis lr̄as vobis ali
quā ſupioritatē ptātē ⁊ auctoritatē ī eoſdē
miniſtros ⁊ fr̄es tertij ordinis de penitētia
nūcupatos quolꝫ cōcernētes ⁊ ī illis cōtēta
ꝓ eoꝝ ſubſiſtētia firmiori nr̄e approbatiōis
munimine roborari ⁊ ad miniſtros ac fr̄es
dicti tertij ordīs etiā extra ytaliā ꝯſiſtētes
extēdi ꝓ pte vr̄a nobis fuit hūiliter ſuppli
catū vt p̄dictas lr̄as Innocētij p̄deceſſoris
prefati nec nō oīa ⁊ ſingula alia priuilegia
vobis in ipos miniſtros ac fr̄es dicti tercij
ordinis poteſtatē ⁊ auctoritatē aliquā quō
libet cōcedētes approbare robur q̄ꝫ ꝑpetue
firmitatꝫ obtinē debē decernere ac alias vo
bis ⁊ eorūdē frꝫ tercij ordīs ꝓſperiorꝫ ac fe
liciorꝫ regiminis oportūe ꝓuidē de benigni=
tate ap̄lica dignaremur Nos igit̄ hmōi ſup
plicatiōib⁹ inclinati p̄dictas ⁊ alias q̄ſcūq̄ꝫ lr̄as
hmōi ꝑ quas vobis aliq̄ ſupioritas p̄emi=
nētia ⁊ auctoritas ī eiuſdē tercij ordīs fr̄es
⁊ ſorores tribuit̄ ap̄lica auctoritate p̄ntiū
tenore approbam⁹ ⁊ robur ꝑpetue firmitatꝫ
obtinē debere decernim⁹ ⁊ ad vos miſtros
gn̄alē ⁊ ꝓuītiales ac vicarios fr̄m dicti or=
dinis veſtri de obſeruātia nuncupatorum
necnon miniſtros et fr̄es dicti tertij ordīs
etiā extra ytaliā ⁊ regnū Sicilie hmōi per
vniuerſum orbē conſiſtentes eadē auctori
tate extendim⁹. Necnon vobis ⁊ ſucceſſo=

ribus veſtris pro tẽpore exiſtentibus. Ge=
nerali ac prouincialibus miniſtris ⁊ vica=
rijs ꝑnoiatis de obſeruãtia dicti ordis ffm
minorũ ac eoſdẽ miniſtros ffes et ſorores
tercij ordis vbilibet Infra ꝓuītias vobis
et eiſdẽ ſucceſſorib⁹ veſtris. Generali ⁊ pro
uincialibus miniſtris et vicarijs cõmiſſas
cõſiſtentes caritatiue in capite ⁊ in mẽbris
viſitandi: et iuxta regularia inſtituta dicti
ordinis inſtruendi reformatione ac corre=
ctione indigentia: etiã per ablationẽ man=
telli ⁊ habitus dicti tercij ordinis ſi id qua
litas exceſſus exegerit corrigendi et refor=
mandi. Uolentes quoq; ad ipſum tertium
ordinẽ et illi⁹ viuẽdi modũ aggregari (reci
piendi et habitũ ſiue mantellũ iuxta morẽ
dicti ordis eis exhibẽdi ac ipſis miniſtris
fratribus et ſororibus tercij ordinis viſita
tatorẽ ſiue confeſſorem dicti ordis fratruʒ
minorum conuentualium vel de obſeruan=
tia nuncupatorum prout eis plus placue=
erit ad id moribus vite ſanctimonia ⁊ eta
te ydoneum. qui etiam illis: omnia eccle=
ſiaſtica ſacramenta miniſtrare habeat pro
tempore in veſtris prouincialibus capitu=
lis vel cõgregationibus dictorum fratruʒ
de obſeruantia nuncupatorum vel extra
prout oportunũ videbitur aſſignandi) ea=
dem auctoritate licentiam concedimus et
etiã facultatem. Diſtrictius inhibentes lo
corum ordinarijs et alijs quibuſcunq; per=
ſonis cuiuſuis ſtatus gradus vel conditio
nis exiſtant et quacũq; auctoritate fungã=
tur ne pretextu quarũlibet litterarũ et fa=
cultatũ eiſdem forſan conceſſarum et pro=
tẽpe concedendarum de premiſſis que ad
vos ſpectant ſe quõlibet impedire preſu=
mant. Ac decernẽtes ex nunc irritũ et ina=
ne ſi ſecus ſuper hijs per quoſcũq; quauis
auctoritate ſcienter vel ignoranter conti=
gerit attemptari Nõ obſtantibus quibuſ=
cũq; alijs forſan circa premiſſa eis per ſe=
dem aplicam cõceſſis facultatibus ac cõſti
tutionibus ⁊ ordinationibus aplicis ante
dictoꝝ ordinũ iuramẽto cõfirmatione apo
ſtolica vel quauis alia firmitate roboratis
ſtatutis ⁊ ꝯſuetudinibus priuilegijs ⁊ lris
aplicis gñalibus vel ſpecialib⁹ quorũcũq;
tenoꝝ exiſtãt per q̃ preſentib⁹ non expreſ=
ſa vel totaliter nõ inſerta vr̃e facultatis ex
plicatio hmõi impediri valeat quomõlibʒ
vel differri ⁊ de q̃bus quorũcũq; totis teno
ribus de verbo ad verbũ preſentibus ha=
benda eſſet mẽtio ſpecialis: quibus omni
bus quo ad premiſſa illa hic pro expreſſis
habentes etiam ſi in eis illa videlicet quis

bus ꝑ huiuſmodi generales clauſulas nõ
intelligeretur derogatum vel alie clauſu=
le derogatorie continerentur quo ad ꝑmiſ
ſa ſpecialiter et expreſſe derogamus cete=
riſq; contrarijs quibuſcũq;. Nulli ergo om
nino hominum liceat hanc paginam nr̃e
approbationis conſtitutionis extenſionis
voluntatis conceſſionis inhibitionis decre
ti et derogationis infringere vel ei auſu te
merario contraire. Si quis autem ⁊c. Da=
tum rome apud ſanctum petrum. Anno in
carnationis dñice milleſimo quadringen=
teſimo ſeptuageſimo primo decimo octauo
kalẽdas Januarij. Pontificat⁹ nr̃i. Anno. j.

¶ Alexãder papa ſextus concedit q̃ p=
lati ordinis ſcilicet vicarius generalis ⁊ ꝓ
uintiales poſſint deputare cõfeſſores etiã
ſeculares fratribus et ſororib⁹ tercij ordi=
nis ſibi ſubditis.

¶ Dilectis filijs Generali et prouincia=
libus vicarijs ac cuſtodibus ordinis fra=
trum minorum de obſeruantia nuncupa=
torum vltramontanis.

ALexander papa
ſextus Dilecti filij Saluteʒ et
apoſtolicam benedictionem.
Exponi nobis fecuſtis q̃ licet
auctoritate apoſtolica vobis
fuerit conceſſum q̃ fratres ⁊ ſorores tercij
ordis ſcti Franciſci de penitẽtia nũcupati
ꝯfeſſores habere debeant per gñalem ⁊ ꝓ
uintiales ꝓ tpe vicarios ⁊ cuſtodes ordis
fratrũ minorum de obſeruãtia nũcupatoꝝ
reſpectiue deputandos q̃ ſint de ordine fra
trum minorum cõuẽtualium vel de obſer=
uãtia cũ facultate etiã dãdi ſacramẽta ec=
cleſiaſtica dictis ffib⁹ ⁊ ſororib⁹ tercij ordis
tñ ꝓpter locoꝝ diſtãtiã ſepe euenit q̃ ꝯmo
de ꝑdictos cõfeſſores iuxta cõceſſionẽ apo
ſtolicã deputare nõ poteſtis et ꝓpterea ali
quod icõueniẽs in aiaꝝ ſuaruʒ periculum
contingere poſſet: quare pro pte vr̃a nobis
fuit hũiliter ſupplicatũ vt i premiſſis opor
tune prouidere de benignitate apoſtolica
dignaremur. Nos ſupplicatiõib⁹ hmõi icli
nati diſcretiõi vr̃e ⁊ cuiuſ vr̃m de cetero pe
petuis futuris tẽporib⁹ in locis in quibus
ffes cõuẽtuales vl' de obſeruãtia predicti
cõmode haberi nõ poſſũt ffib⁹ ⁊ ſororib⁹ ꝑ=
fatis tertij ordis vbicũq; vltra mõtes cõmo
rãtibus de cõſilio aliquoꝝ fratrũ ꝯfeſſores
pſbiteros ſeculares vel aliorũ ordinũ regu
lares honeſtos deputare valeatis q̃b⁹ eo=
rũ ⁊ eaꝝ peccata confiteri ⁊ ab eis q̃cũq; ec
cleſiaſtica ſacramẽta recipere poſſint illoſq;

in eoꝝ monaſterijs ⁊ domib⁹ iuxta mores
dicti tertij ordis ſecū habere ita tamē ꝙ cō
feſſores ipſi dictaꝝ ſororū clauſtra ſeu inte
riores officinas abſqꝫ alterius ꝑſone bone
vite ⁊ fame ſocietate nullomō debeāt igre
di locoꝝ ordinarioꝝ ſeu cuiuſuis alteri⁹ li
cētia ſuꝑ hoc minime reqſita libere ⁊ licite
valeatis licētiā concedim⁹ pariter ⁊ facul
tatē. Nō obſtantib⁹ ꝑmiſſis ac aplicis nec
nō in ꝓuincialib⁹ ⁊ ſynodalib⁹ cōſilijs ⁊ vři
ordinis minoꝝ caplis editis gnalibus vel
ſpecialib⁹/cōſtitutionib⁹ ⁊ ordinationibus
ſtatutis quoqꝫ ⁊ ꝯſuetudinib⁹ dicti ordinis
etiā iuramēto cōfirmatiōe aplica vł quis
alia firmitate roboratis ceteriſqꝫ cōtrarijs
qbuſcūqꝫ. Datū rome apd ſanctū petrū ſub
annulo piſcatoris die ſexta decima Maij
milleſimo quingenteſimo Pōtificatus nři.
Anno octauo.

¶ Sixtus quart⁹ cōcedit ꝙ ex quo ffes
de familia nō ſeruauerūt bullas ꝯcordie: ge
neralis miſter ⁊ ffes ſue cure ſubiecti non
aſtringanł ad ſeruādū eaſdē ſꝫ ſolūmō ipi
de familia qꝫqꝫ gnalis ⁊ ſui loca ipoꝝ de fa
milia eorūqꝫ ffes ⁊ monaſteria libere abſqꝫ
alicuius pene incurſu recipere poſſint ⁊c.

¶ Dilecto filio Frāciſco ſanſonis de ſe
nis ſacre theologie profeſſori ordinis mi
noꝝ gnali miſtro. ¶ Sixt⁹ papa quartus.

Ilecte fili Salutē
Det aplicam benedictionē. Ema
nauit a nobis alias breue ad te
tenoris ⁊ continētie ſubſequen
tis. Querelis ſepius repetitis nobis ſigni
ficaſti ꝙ dilecti filij fratres de obſeruantia
nuncupati ordinis tui loca quedam preter
tenorē litterarū felicis recordationis Pau
li ſecūdi noſtri imediati ꝑdeceſſoris ſuper
tuorum et illorum concordia editarum et
adimerunt hactenus ⁊ in dies conanł adi
mere cenſuras ⁊ penas in litteris ipſis con
tentas ac ſana aliorum monita penitus ne
gligentes in malum exemplum ⁊ ſcandalū
plurimoruꝫ. Supplicaſti nobis deinde hu
militer dignaremur tibi de oportuno reme
dio prouidere ⁊ paterne concedere vt qm̄ il
li hmōi concordie ſtare recuſant tu quoqꝫ ⁊
tue cure ſubiecti non aſtringamini ad alia
que in eiſdem litteris continentur cum ex
hoc illi videantur in te audatius inſultare
quia tu decreta dicti predeceſſoris in eorū
cōmodū facta trāſgredi nō preſumis. Quo
circa nos equitatem hmōi paterno affectu
conſiderantes attendētes ꝙ dicti de obſer
uancia fratres eo magis a ſimilibus tranſ
greſſionibus ⁊ offenſis abſtinere debebunt
quo etiam ipſi fuerint de ſuoruꝫ amiſſione
magis ſolliciti hmōi ſupplicationibus incli
clinati preſentium tenore apoſtolica aucto
ritate decernimus tibiqꝫ harum ſerie conce
dimus facultatem ꝙ caſu quo dicti de ob
ſeruantia fratres aliquem locuꝫ ex tuis ac
acceperint accipere ve temptauerint litte
riſqꝫ dicti predeceſſoris in hoc contrauene
rint: ſic licite ⁊ impune abſqꝫ alicui⁹ eccle
ſiaſtice cenſure incurſu tu tuiqꝫ eorum loca
⁊ monaſteria monialium poſſitis et valea
tis recipere litteris dicti ꝑdeceſſoris ac no
ſtris etiam ſi tales eſſent de quibus ⁊ earū
totis tenoribus habenda eſſet mentio ſpe
cialis. Ceteriſqꝫ in contrariuꝫ facientibus
non obſtantib⁹ quibuſcunqꝫ Datuꝫ Rome
apud ſanctum petrum ſub anulo ꝓiſcato
ris die ſecunda octobris milleſimo quadri
genteſimo ſeptuageſimo quinto. Pontifica
tus noſtri. Anno quinto. ¶ Poſt cuius qdē
breuis expeditionē ſicuti nobis nuper ex
poni feciſti fratres ipſi de obſeruātia plu
ra loca tue ⁊ fratrū tibi ſubditoꝝ cure ſub
iecta occuparūt ⁊ conātur indies occupa
re. Suꝑ quo pariter tue indēnitati ꝓuide
ri a nobis hūiliter ſupplicaſti. Nos huiuſ
modi ſupplicationibus inclinati tibi etiaꝫ
de nouo facultatē per preſentes cōcedim⁹
vt ſi ipſi de obſeruātia fratres cōtra teno
rē huiuſmodi emanati breuis et bulle con
traueniſſe reperiātur ⁊ loca veſtra occupaſ
ſe: poſſis etiā tu eoꝝ loca et fratres recipe
re ⁊ tenere/donec illi ipſa loca tua ⁊ fratrū
tibi ſubditoꝝ ſic occupata poſt datā ipſius
breuis reſtituerint. Illis que in priori bre
ui noſtro ac alijs ſi qua poſt illius expedi
tionē emanarunt quoꝝ nos continentias
et tenores pro expreſſis hic haberi volum⁹
Ceteriſqꝫ in contrarium faciētibus nō ob
ſtantibus quibuſcunqꝫ. Datum Rome apd
ſanctum Petrum ſub anulo piſcatoris die
viceſima quarta Aprilis Milleſimo qua
dringenteſimo octogeſimo primo. Pontifi
catus noſtri Anno decimo.

¶ Julius ſecundus declarat priuilegia cō
ceſſa fratribus de familia de recipiendis
conuentualibus non intelligi de fratribus
reformatis obſeruantie et obedientie re
gularis regulam ſine diſpenſationibus pu
rius ſeruantibus ſed tantummodo de a
lijs conuentualibus non reformatis inhi
bens ⁊ concedens plura vt infra ⁊c. ¶ Di
lecto filio Egidio delphin tocius ordis mi
norum Generali miniſtro

JUli⁹ papa ſecundus. Dilecte fili Salutē ⁊ aplicā bñdictionē
Nobis significare cura
ſtiꝗ dilecti filij ffes de
familia nūcupati oꝛdi-
nis tui ffes reformatos
ſub regulari obſeruātia beati Frāciſci ſub
tua cura ⁊ obediētia degētes ad ſe trahere
eoſq; ac varia loca ſub tuo regimine exiſtē
tes capere ⁊ recipere nō erubeſcūt. Propte
rea ſupplicari nobis feciſti vt i p̄miſſis de
remedio ꝓuideremus opoꝛtuno. Nos igit
cōſiderātes immēſos laboꝛes quos pꝛo re
foꝛmādis ffibus ac cōuētibus hactenus ſu
ſtinuiſti ac in gallie ⁊ hiſpanie ꝑtibus ꝓad
p̄ſis caritatiue ſuffers tenoꝛe p̄ntiū decla-
ramus ꝓuilegia ⁊ indulta dictis ffib⁹ de
familia de recipiēdis cōuentualibus foꝛte
cōceſſa ad p̄fatos ffes refoꝛmatos ſeu de
obſeruantia regulari nō extēdi: ſed tm̄ ad
cōuētuales nō refoꝛmatos: inhibētes teno
re p̄ńciū tā ipſis refoꝛmatis ꝗ̄ de familia
nūcupatis ffib⁹ ſub excōis late ſentēcie pe
na ne ipſi refoꝛmati ſeu de obſeruātia rl'a-
ri ſub miniſtris ad dictos ffes de familia
ſeu ad eoꝝ loca ad manēdū cū illis ſe trāſ-
ferāt nec ipſi ffes de familia nuncupati re
ſpectiue illos recipiāt. Quā excōis ſenten-
ciā cōtrauenientes incurrere volum⁹ ip̄o fa
cto. Et nichilominus vt q̄ſq; foꝛte qua vo-
catus eſt cōtētus remanere habeat lr̄as cō
uentionū felicis recoꝛdationis Pauli ſecū
di: Sixti quarti: ⁊ Alexādri ſexti romanoꝝ
pontificū pꝛedeceſſoꝝ noſtroꝝ appꝛobam⁹
⁊ cōfirmamus illaſq; roboꝛis firmitatē ha
bere volumus ⁊ mādamus. Ita ꝙ ſi dicti
de familia fratres vel loca ſub tua obediē
tia exiſtētes capere pꝛeſumpſerint vltra ex
cōis penā quā eos icurrere ip̄o facto ſi cō
trafecerint decernimus tu ipſoꝝ loca ⁊ mo
naſteria iuxta ipſoꝝ pꝛedeceſſoꝝ litterarū
foꝛmā recipere poſſis. Et nichilominus fra
tres ipſi de familia dicta loca tua ſic acce-
pta ſub eadē excōmunicationis penā fra-
tribus refoꝛmatis reſtituere teneāt. Illas
in omnibus ⁊ per oīa (quarū ſeriē p̄ntibus
pꝛo expꝛeſſis haberi volumus) cū ſupple-
tione omniuz ⁊ ſinguloꝛum defectuum ſi q̄
foꝛte interuenerint appꝛobātes. Cōtrarijs
nō obſtātibus quibuſcunq;. Datū rome a-
pud ſanctū Petrū ſub anulo piſcatoꝛis die
ſexta Februarij milleſimo quingenteſimo
quarto. Pontificatus nr̄i. Anno pꝛimo Sic
ſignatum Sigiſmundus.

¶ Julius ſcds appꝛobat ⁊ cōfirmat rece
ptionē quatuoꝛ monaſterioꝝ factā a mini
ſtro obediēcie ⁊ obſeruācie rl'aris ꝓuincie
frācie vigoꝛe p̄ſcriptarū lrarū Sixti quarti
⁊ Julij ſecūdi aduocādo cauſas ⁊ extingu
ēdo lites in cōtrariū a ffibus de familia mo
tas ipſā receptionē ⁊ ip̄as lr̄as Sixti ⁊ Ju
lij ⁊ Alexādri appꝛobādo ⁊ de nouo illis ad
quos ſpectat concedendo cum ſuppletione
defectuum tam iuris ꝗ̄ facti. ⁊c̄.

¶ Dilecto filio Bonifacio de eeua oꝛdi-
nis ffm minoꝝ pꝛouincie frācie miniſtro.

JUlius papa ſecū
dus. Dilecte fili Salutē ⁊ apo
ſtolicā bñdictionē. Pro parte
tua ⁊ dilectarū in xp̄o filiarū
Magiſtrarū et ſoꝛoꝝ/ domo-
rū/ hoſpitaliū de ſole ꝓpe ſāctū audomarū
de loo de poperinghe De eterres ⁊ eis ad-
herētiū tercij oꝛdinis bti frāciſci de penitē
cia nūcupati ꝓuincie frācie tibi credite iux
ta moꝛez dicti oꝛdinis nobis nuꝑ exhibita
petitio cōtinebat. Qꝫ licet ip̄e q̄ tria vota re
ligionis vcz/ obediēcie/ cōtinēcie/ ⁊ paupta
tis emiſerūt aliquo tēpoꝛe ſub regimine vi
carij ffm de bulla vel familia ſeu obſeruā
tia nūcupatoꝝ oꝛdinis minoꝝ dicte ꝓuin
cie aut ſuoꝝ cōmiſſarioꝝ iuxta facultatez
eiſdē ſoꝛoꝛibus ab aplica ſede conceſſā ſub
iecte fuerint: tamen poſtmodum ꝓpter nō
nulla ſcādala ꝑ dictos ffes de bulla in di-
ctis domibus de Sole de loo ⁊ de poperin
ghe ꝑpetrata ⁊ vt quietius ⁊ puri⁹ deo ſer
uirēt ſtatūq; ſuū ſeruare poſſent obediētie
⁊ regimini tuo ⁊ ꝓ tp̄e exiſtētis miniſtri ꝓ
uincialis frācie tuoꝛūq; cōmiſſarioꝝ obſer
uātie regularis ⁊ refoꝛmationis ꝑ felicis
recoꝛdationis Sixti quarti ⁊ Alexādri ſex
ti Romanoꝝ pōtificū pꝛedeceſſoꝝ nr̄oꝝ in
foꝛma breuis litteras gn̄ali miniſtro dicti
oꝛdinis minoꝝ pꝛo recipiēdis fratrib⁹ lo-
cis ⁊ monaſterijs ipſoꝝ de familia ſiue ob
ſeruantia directas et deinde a nobis cōfir
matas ſiue appꝛobatas ſupplicantib⁹ etiā
dominis tūc in tempoꝛalib⁹ de noꝛkarme
et de montimoꝛanci locoꝛum ſiue domoꝛuz
hmōi ſeu aliquarū vel alicui⁹ ipſarū fūda-
toꝛum ſubmiſſe fuerint ipſeq; magiſtre ⁊ ſo
roꝛes cognoſcentes ſalubꝛius vota ſua ſub
tuo et pꝛo tēpoꝛe exiſtētis pꝛouincialis mi
niſtri ⁊ tuoꝝ cōmiſſarioꝝ regimine ⁊ obe-
diētia ꝗ̄ ſub dictoꝝ fratrū de bulla ſiue fa
milia poſſe ſeruare ſub tua obdientia per
plures annos permanſerint ita ꝙ auctori-
tate quarundam litterarum noſtrarum in

forma breuis tēpore capituli gn̄alis rome celebrati vel paulo poſt emanataꝝ ꝑpetuo ſub tua ⁊ pro tēpore exiſtētis ꝓuincialis ⁊ generalis miniſtroꝝ obedientia ſtare ⁊ permanere alias iuxta dictarum litterarū formā ⁊ tenorē abſq; tn̄ vlla ex parte dictorū fratrū de familia moleſtatiōe debuiſſet Nichilominus ſorores hoſpitalis ſiue dom⁹ de ſole hmōi a p̄fatis f̄ribus de bulla vl' obſeruātis nūcupatis multiplices moleſtias ⁊ iniurias paſſe ſūt ipſeq; deinceps p̄miſſoꝝ occaſiōe ab eiſdē fratribus de bulla magꝫ moleſtari ⁊ ꝑturbari formidāt. Quare pro parte tua ⁊ magiſtrarū et ſororum predictarū et eis adherētiū nobis fuit humiliter ſupplicatum vt liberationi ſubiectioni ⁊ ſuſceptioni predictis pro illaruꝫ ſubſiſtencia firmiori ac litteris prefatis robur apoſtolice cōfirmationis adÿcere aliaſq; in p̄miſſis oportune ꝓuidere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igit̄ q̄ pacē ⁊ quietē q̄rimus ſingulorꝝ te ⁊ dictū ſuperiorē ordinis gn̄alē miniſtrū ⁊ ſuos cōmiſſarios ac ſubditos tuos ad quos ſpectat ⁊ eoꝝ ſingulos necnō magiſtras ⁊ ſorores domoꝝ ⁊ hoſpitaliū hmōi et earū ſingulas ⁊ eiſdē adherētes a quibuſuis excōis ſuſpēſionis et interdicti alÿſq; eccleſiaſticis ſentēcÿs cenſuris ⁊ penis a iure vel ab hoīe quauis occaſiōe vel cauſa latis ſi quibus q̄uolibet innodati exiſtūt ad effectū p̄ntiū duntaxat ꝯſeq̄ndū harū ſerie abſoluētes ⁊ abſolutos fore cenſentes. Necnō quaſcūq; lites ⁊ cauſas ſup hÿs forſan in cōtrariū cōtra te ⁊ alios predictos vel cōtra ſorores predictas earūq; rectores vel ſuperiores ad inſtāciā quarūcūq; perſonarū actu pendētes quoꝝ ſtatus ac noīa ⁊ cognomina iudicū ⁊ collitigātiuꝫ p̄ntibus haberi volumus pro expreſſis ex certa ſcientia pro quiete veſtra ⁊ ipſaꝝ atq; quorūcūq; ſuperiorū vel rectoꝝ ipſaruꝫ de plenitudine poteſtatis ad nos harū ſerie aduocātes ⁊ lites penitus extinguētes eiſq; ad quoꝝ inſtāciā lites q̄cūq; intētate fuerint quibuſuis in eiſdē perſonis ſeu prefatis vel alÿs tuis vel aliaꝝ domibus loc/ vel monaſterÿs ꝑ te ⁊ tuos vel ipſas ſorores tēpore dicti capituli generaliſſimi ⁊ ad p̄hs poſſeſſis ius habere putātibus perpetuū ſilenciū etiā iuxta decretū litterarū noſtrarū tempore capituli generaliſſimi emanatarū imponentes liberationē a dict̄ fratribus de bulla vel obſeruātia ac ſubiectionē tibi ſiue miniſtro generali ⁊ prouinciali pro tēpore exiſtenti ⁊ cōmiſſarÿs hmōi factam litteraſq; prefatas Sixti quarti ⁊ Alexandri ſexti predeceſſoꝝ noſtroꝝ a nobis taliter approbatas ⁊ noſtras de ſup facultatē hmōi receptionis fratrū locorum atq; monaſteriorū dictis de obſeruantia vel familia ſubditoꝝ ⁊ alia cōtinētes vel concernētes ipſamq; trāſlationē et receptionē auctoritate apoſtolica tenore preſentiū cōfirmamus ⁊ approbamus ſupplētes oēs ⁊ ſingulos defectus ſi qui forſan in premiſſis litteris ⁊ ſororꝝ atq; domorū huiuſmodi trāſlatione atq; receptione ⁊ alÿs ſupradictis interuenerint. Illaſq; litteras domus ⁊ alia tibi ipſiſq; miniſtris Generali ⁊ prouinciali ⁊ ſubditis eorū pro tēpore exiſtentium ⁊ alÿs ad quos ſpectat de nouo cōcedim⁹ ac illa omnia et ſingula ad quos ſpectat obſeruari debere decernimus atq; mandamus. Diſtrictius inhibentes prefatis fratribus de familia ſiue bulla vel obſeruātia nūcupatis etiā ſub excōmunicationis late ſentēcie ⁊ priuationis quorūcūq; officioꝝ que in dicto ordine obtinēt eoipſo omni appellatione poſtpoſita incurrendis penis: ne te de cetero vel magiſtras ⁊ ſorores p̄dictas aut earū aliquā aut eis adherētes pro tempore dictoſq; miniſtros ⁊ commiſſarios earum receptores vel ſuperiores pro tempore exiſtentes ſuper premiſſis ſeu premiſſorum occaſione perturbare ſeu moleſtare p̄ſumant ſed ſub ſua pace viuere ſināt. Nos enī magiſtris et ſororibus ⁊ eis pro tempore adherētibus ⁊ ſub dicta obedientia miniſtroꝝ degētibus preſentibus ⁊ futuris vt omnibus ⁊ ſingulis priuilegÿs indultis et gracÿs quibus antea vtebantur ⁊ quibus alie ſorores dicti ordinis communiter vel diuiſim etiā ſub dictoꝝ fratruꝫ de familia regimine ⁊ cura exiſtentes vtuntur pociūtur ⁊ gaudent ac vti potiri ⁊ gaudere p̄nt ⁊ poterunt quomodolibet in futurum vti potiri et gaudere libere ⁊ licite valeant eiſdē auctē et tenore indulgemus: non obſtantibus p̄miſſis ac ꝯſtitutionib⁹ ⁊ ordinatiōib⁹ apoſtolicis etiam ſuper hÿs in gn̄e vel ſpecie etiam a nobis ſub forma breuis vel alias quomodolibet emanatis Necnō domorum monaſteriorum et ordinum predictorum vel aliquorum ipſorum iuramento cō firmatione apoſtolica vel q̄uis firmitate alia roboratis ſtatutis conuentionibus et conſuetudinibus ceteriſq; contrarÿs quibuſcunq;. Datum Rome apud Sanctum Petrum ſub anulo piſcatoris Die decima ſeptima Marcÿ Milleſimo quingenteſimo octauo. Pontificatus noſtri Anno quinto.

¶Julius papa ſecund⁹ declarat nunq̄
fuiſſe intẽciõis ſue q̄ q̄ liq̄ ffes reformati
obſeruãtie ⁊ obedientie rl'aris (qui vt dicit
vere fratres miores eſſe noſcunt) pretextu
breuis capl'i generaliſſimi poſſent a pfecti
one regularis vite quomodocunq̄ modo declina
re vel pfeſſionẽ ſuã immutare trãſeũdo ad
alios fratres de familia tãq̄ diſpenſatos ſi
ue relaxatos ab obediẽcia regulari inhibẽ
do oibus ne quiſq̄ inouet in piudiciũ regu
laris obediẽcie miniſtris dari ſolite ⁊ pcipi
endo reſtitucionẽ ꝯuentuũ iam tunc in pro
uincia francie acceptoꝝ ⁊c. ab ipſis fratri-
bus de familia ſiue receptorũ ſub grauib⁹
cenſuris ⁊ penis. ⁊c.

¶Dilecto filio fratri Bonifacio ordinis
minoꝝ prouincie francie miniſtro.

Iulius papa ſecũ
dus. Dilecte fili Salutẽ ⁊ apo
ſtolicam bñdictionẽ. Exponi
nobis feciſti q̄ multi conuẽt⁹
tue prouincie ⁊ preſertim pa-
riſieñ. vbi lr̃arum ſacrarum ſtudium nunc
maxime viget qui regularẽ obſeruãtiã ſub
oimoda obediencia ſeu regimine miniſtro
rum gñalis tocius ordinis et prouincialis
prouĩcie francie ordinis beati franciſci ad
dei honorem ⁊ populoꝝ maximam edifica
tionẽ cuſtodiunt pretextu quarũdã littera-
rum in forma breuis nuper a nobis ema-
natarũ p nõnullos ffes de familia ſiue de
obſeruancia nũcupatos in ſua bona fama
atq̄ pace ledũtur eo q̄ preter intencionem
dictarum nr̃arũ litteraꝝ aſſerant ⁊ pdicent
pfati ffes de familia dictos ffes tuos aut
neceſſario eſſe deformatos aut cõgregatio
ni dictorum de familia debere vniri. Et ob
hanc cauſã multa inde ſcandala oriri. Qua
propter per nos de remedio oportuno tibi
prouideri humilit̃ poſtulaſti. Nos igit̃ cu-
pientes queq̄ ſcandala de medio auferri ⁊
dictis fratrib⁹ tuis occaſionẽ pbere p quã
regularẽ vitã ſub obediẽtia gñalis ⁊ puin-
tialis miniſtroꝝ vt pfert̃ ſecundũ intẽtum
beati Frãciſci feruencius ſemp obſeruẽt ⁊
ceptã reformationẽ i dicta puĩcia tua ma-
gis ac magis augeri. Declaram⁹ nũq̄ fuiſ
ſe nec eſſe intẽciõis nr̃e q̄ ffes viuẽtes i re-
gulari obſeruãtia ſub hmõi forma antedi-
cta (qui vere fratres minores eſſe noſcunt)
aliquaten⁹ a pfectione regularis vite pre-
textu dictarũ lr̃arũ in forma breuis quõcũ-
q̄ declinẽt neq̄ pfeſſionẽ ſuã p vnionẽ cũ
dictis de familia debeãt immutare. Igit̃ in
virtute ſancte obediẽtie ⁊ ſub pena excõica

tionis late ſentencie precipiẽdo mãdamus
omnibus fratrib⁹ dicti ordinis minorũ cu-
iuſcũq̄ gradus conditionis cõgregationis
ſeu reformationis exiſtãt ne in pdictis vel
circa predicta aliquid innouare preſumãt
quod preiudicium aliquod obediencie pre
ſtari ſolite ante ⁊ vſq̄ ad diẽ date dictarũ
lr̃arũ apoſtolicarũ tẽpore generaliſſimi ca-
pituli emanataꝝ generali miniſtro dicte re
ligionis tuiſq̄ ſucceſſoribus in miniſteria-
tu dicte prouincie frãcie afferri poſſit quo-
minus ffes minores in dicto conuẽtu pari
ſieñ. et ceteris locis ſeu conuentibus refor-
matis prefate prouincie francie viuẽtes et
victuri prefatis generali ⁊ tibi prouinciali
miniſtro atq̄ ſucceſſoribus in oib⁹ ⁊ per oia
plene inuiolabilem ⁊ oimodã obedienciã
more ſolito exhibere teneãtur et debeant.
Qz ſi forte poſt prefatũ generaliſſimum ca
pitulum a fratribus de familia aliquis lo-
cus ſeu cõuentus fratrum reformatorũ di-
cti ordinis ſub obediẽcia gñalis ⁊ miniſtri
viuere ſolitoꝝ quõcũq̄ ⁊ q̃uis occaſiõe vel
cã recept⁹ fuerit ſub illoꝝ obediẽcia: i ṽtu-
te ſãcte obediẽcie ⁊ excõicatiõis late ſentẽ-
cie pena pcipiẽdo mãdam⁹ qtin⁹ ĩfra quide
ci dies a notificatiõe pſẽtiũ reddere teneãt̃
ad pſtine obediẽcie ſtatũ nec deinceps eos
moleſtare pſumãt ſed ſua pace frui ppetuo
ſinãt iuxta puiſiões ⁊ ihibitiões felicis re-
cordatiõis. Pauli ſcd̃i ⁊ Sixti q̃rti ⁊ aliorũ
ſũmorũ pontificũ pdeceſſoꝝ nr̃oꝝ q̃s in ſuo
robore in dicta puĩcia volum⁹ permanere
Irritũ ⁊ inane decernẽtes q̃tq̃d ſec⁹ contra
pdicta fuerit attẽptatũ. Nõ obſtañ. q̃buſcũ
q̄. Datũ Bononie ſub anulo piſcatoris die
ſeptia Januarij Milleſimo quĩgẽteſimo ſe-
ptimo. Põtificat⁹ nr̃i Anno. iiij. Sigiſmũd⁹

¶Juli⁹ ſcd̃us allegãdo q̄ ffes de familia
ſũt diſpẽſati ⁊ relaxati in voto obediẽcie et
ffes ꝯuẽtuales aliq̃ nõ reformati i voto pau
pertatis ⁊ alijs ꝯcedit ⁊ ſtatuit q̄ ffes olim
de clarinis ⁊ amadeis ſimt̃ vniti pmaneãt
i puritate ſui ſtat⁹ ſub miſtro ab eiſdẽ eligẽ
do ⁊ vocẽt ffes rl'aris obediẽcie nõ obſtañ.
breui capl'i gñaliſſimi. ¶Dilect̃ filijs Mi-
niſtro ⁊ vicario ꝯgregationũ ffm Amadeo
rũ ⁊ Clarinoꝝ nũcupatoꝝ ordĩs miorum.

Iuli⁹ papa ſcd̃us
Dilecti filij Salutẽ ⁊ apl'icã
nedictionẽ. Et ſi apoſtolica ſe
des nonnulla interdũ ex aliq̃
bus ra[...]abilib⁹ cauſis ꝯcedat
ſeu ſtatuat ⁊ ordinet non debet reprehen-
ſibile iudicari ſi illa alijs rationabilibus

ſuadētib⁹ cauſis alteret ⁊ mutet ⁊ prout tēporum ⁊ perſonarum qualitatib⁹ et conditionibus diligenter conſideratis in dño cōſpicit ſalubriter expedire. Exponi nobis feciſtis. Qꝫ licet nuper nos poſt generaliſſimum capitulum vniuerſoꝝ fratrum ordinis minoꝝ in alma vrbe ſuperiorib⁹ dieb⁹ celebratum per quaſdā nr̄as litteras i forma breuis ſtatuerimus et ordinauerimus ꝙ omnes et ſinguli fratres predictarum et nonnullarum aliaruꝫ dicti ordinis tunc expreſſarū congregationuꝫ infra vnius anni ſpaciū clauſtralib⁹ ſiue conuētualibus aut obſeruantib⁹ ſiue de familia nūcupatis fratrib⁹ dicti ordis cuꝫ eoꝝ domib⁹ ⁊ locis oībus adherere ⁊ ſe vnire deberēt prout i eiſdem litteris deſuper cōfectis plenius dicit᷑ contineri. Tamē cū in regula beati frāciſci iuxta cuius puritatē profeſſi eſtis iter alia contineatur ꝙ ffēs dicti ordinis gñali miniſtro ipſius ordinis obedire teneant᷑. Cui ffēs dicti de familia vel obſeruātia nūcupati iuxta ꝑuilegia q̄dā ⁊ diſpenſatiōes romanoꝝ pontificū eiſdem conceſſa obtemperare nō aſtringunt᷑ ⁊ ffēs cōuentuales ſiue clauſtrales prenolati laxiorē q̄ vos normā ducunt abſq; conſciēciarū vr̄arum periculo et ſcandalo vicarijs frm̄ de familia vel de obſeruancia nuncupatis ſeu conuentualibus ⁊ clauſtralibus predictis illorumq; prouincialibus miniſtris ⁊ cuſtodibus vos ſubicere ⁊ adherere non poteſtis pro eo ꝙ ſi vicarijs de familia aut de obſeruantibus q̄ ſub obediencia generalis miniſtri non degunt eiuſdem regule contraria facere ſi vero cōuentualibus aut clauſtralibus fratrib⁹ eorumq; prouincialib⁹ miniſtris et cuſtodib⁹ predictis ad hereretis retro aſpicere i via dñi ⁊ retrocedere videremini contra doctrinā ſaluatoris dicētis. Nemo mittēs manū ad aratrū ⁊ aſpiciēs retro aptus ē regno celorum. Quare pro parte vr̄a nobis fuit humiliter ſupplicatū vt aiarum vr̄arū paci et vnitati in p̄miſſis oportune de benignitate apl'ica ꝓuidere dignaremur. Nos igit᷑ qui cum in minorib⁹ eſſemus ad ordinem vr̄m dilectiōe plurimū afficiebamur nūc autem ex cōi cā paſtoralis regiminis ad illi⁹ ampliationē ⁊ pacē inter illi⁹ profeſſores ꝯſeruandā ac aiarū ſaluti eoꝝ ꝯſulendū ardēcius icitamur auctoritate apoſtolica tenore preſentium Amadeoꝝ ⁊ Clarinoꝝ cōgregatiōes p̄dictas mu[illegible]ne ꝑpetuo vnim⁹ annectim⁹ ⁊ incorporam⁹. Ac ſtatuim⁹ ⁊ ordinamus ꝙ de cetero ꝑpetuis futuris tēporib⁹ ambe ꝯgregatiōes p̄dicte ſint vnū corpus ⁊ vnica tm̄ cōgregatio beati Franciſci regularis obediēcie ordinis fratrū minoꝝ nuncupanda que ꝑ vnū ſuperiorē qui miniſter fratrum congregationis r'laris obediētie beati frāciſci nūcupet᷑ ⁊ ꝑ eoſdē fratres dicte noue congregatiōis eligat᷑ et ꝑ generalē miniſtrum. dicti ordinis cōfirmet᷑ regi debeat ⁊ gubernari. Volum⁹ aūt ꝙ ipſi fratres dicte noue cōgregatiōis ſub illoruꝫ regularib⁹ diſciplinis ⁊ inſtitutionib⁹ prout hacten⁹ ante vnionē ⁊ incorporationem p̄dictas vixerunt decetero viuere debeant ⁊ teneant᷑. Qꝫq; p̄fatus miniſter ſic eligendus eandē poteſtatē ⁊ auctoritatē in dicta noua cōgregatione habere debeat quā miniſtri prouinciales dicti ordinis de iure vl' conſuetudine aut ex ꝑuilegio apl'ico habēt ſeu habere poterūt quomodolꝫ in futuruꝫ. Et inſup ꝙ miniſter ⁊ vicarius ceteriq; ſuperiores ⁊ officiales in Amadeorum ⁊ Clarinoꝝ congregatiōibus p̄dictis electi ⁊ aſſumpti donec ⁊ quouſq; miniſter ⁊ alij officiales in capitulo dicte noue cōgregatiōis celebrādo eligant᷑ ⁊ aſſumant᷑ eoꝝ officia exercere poſſint ⁊ valeant. Preterea ffībus dicte noue ꝯgregatiōis illoꝝq; domib⁹ et locis ꝙ oībus ⁊ ſingulis priuilegijs gratijs exēptionib⁹ fauorib⁹ ⁊ indultis quib⁹ ffēs ambarū congregationū p̄dictaꝝ ante vnionē ⁊ icorporationē p̄dictas illoꝝq; domus ac loca hactenus vtebant᷑ potiebant᷑ ⁊ gaudebant ac vtuntur potiuntur ⁊ gaudēt ſeu vti potiri ⁊ gaudere poterūt quomodolibet in futurū vti potiri ⁊ gaudere poſſint ⁊ valeant auctoritate ⁊ tenore p̄dictis ꝯcedim⁹ ⁊ indulgemus. Non obſtañ. conſtitutionibus ⁊ ordinationib⁹ apoſtolicis ac ſtatutis ⁊ ꝯſuetudinib⁹ ꝯgregationū ⁊ ordinis p̄dictorum iuramēto confirmatione apl'ica vel quauis firmitate alia roboratis. Necnon predictis ⁊ quibuſuis alijs per nos ⁊ ſedeꝫ apl'icam etiam ꝑ modū ſtatuti ⁊ ordinationis tam conuentualib⁹ q̄ de familia ffībus nuncupatis ⁊ ordini p̄dictis conceſſis litteris cōfirmatis ⁊ approbatis q̄bus tenores illarū ac ſi de verbo ad verbū ⁊ nolatim cū alijs ⁊ eis derogandū expreſſionib⁹ ⁊ clauſulis neceſſarijs p̄ſentibus infererent᷑ ꝓ expreſſis habentes illis alias in ſuo robore ꝑmanſuris. Hac vice dūtaxat ⁊ ſpecialiter ⁊ expreſſe derogam⁹. Ceteriſq; ꝯtrarijs quibuſcūq;. Datum Rome apud ſanctū Petrū ſub anulo piſcatoris die vigeſima quarta auguſti Milleſimo quingēteſimo ſexto. Pōtificatus noſtri Anno tercio. Sic ſubſcriptū Sigiſmundus.

¶Julius papa ſecundus ꝓ ꝓuincia Colo
nie ſtatuit ꝙ ffes reformati obediētie ⁊ ob
ſeruācie rl'aris tāꝙ̄ ſtrictioris ⁊ perfectio=
ris obſeruācie ⁊ vite nō poſſint tranſire ad
alios fratres de obſeruācia ⁊ familia . nec
ad alios ꝯuētuales nō reformatos ſeu in o
bedientia aut paupertate vel alias relaxa
tos cū iuxta ꝟbū xp̄i nulli liceat retro aſpi=
cere ⁊ hoc ſub pena excommunicatione la=
te ſentencie a qua non poſſunt abſolui niſi
a romano pontifice preterꝙ̄ in morte ⁊c̄. vt
infra cum exercenda.

Juli⁹ ep̄s ſeruus

ſeruoꝝ dei. Dilectis filiis ſan
cti petri Louamen̄. ⁊ ſancti io
hānis buſciducen̄: ac ſcti petri
Caſleten̄/ leodien̄/ et morinen̄
dioceſiu eccleſiarum decanis. Salutē ⁊ apo
ſtolicam benedictionē. Hodie a nobis ema
narunt littere tenoris ſubſequentis.

¶Julius ep̄s ſeruus ſeruoꝝ dei
Ad ꝑpetuā rei me
moriā. Paſtoralis officij nobis deſuper vi=
ribus q̄uis inſufficiētibus cōmiſſi ſollicitu
do nos excitat ⁊ īducit vt ad ea ſolliciti ſtu
dio intēdamus ꝑ q̄ inter religioſos quoſli=
bet vigeat pacis amenitas ⁊ ī hiis ac aliis
q̄ ꝓ regularium inſtitutionū obſeruatione ꝓ=
futura noſcunt: eiuſdē officij partes inten=
damus efficaces ꝓut in dn̄o cōſpicim⁹ ſalu
briter expedire. Sane ꝓ ꝑte dilectoꝝ filio=
rū vniuerſoꝝ gardianoꝝ ⁊ alioꝝ prelatoꝝ
ac fratrū minoꝝ regularis obediētie pro=
uincie Colonien̄ nobis nuper exibita peti=
cio cōtinebat ꝙ licet ipſi gardiani prelati ⁊
fratres iuxta regularia inſtituta eiuſdē or
dinis a pluribus annis q̄ntū hūana fragili
tas patit̄ vixerint regulariter et deo duce
viuere in poſterū intendant. Liceatqꝫ ipſis
gardianis prelatiſ et fratribus ſm̄ ordinis
hmōi ſtrictā obſeruantiā iuxta cōſtitutio=
nes cōſilij conſtancien̄ ſub cura miniſtroꝝ
prouincialiū ordinis ⁊ ꝓuincie eorundem
immediate xp̄o militare: ſintqꝫ p̄dicti Gar
diani prelati ⁊ fratres fratribus de obſer=
uancia nuncupatis eiuſdē ordinis in vita
moribus et rigore obſeruācie nō impares
ſiue inferiores ac propterea fraterna pace
que vinculum eſt caritatis eoſdem gardia
nos prelatos et fratres regularis obedien
cie proſequi deberēt. Nichilominus predi
cti ffes de obſeruācia neſciētes a vetitiſ ab
ſtinere nec eis cōceſſis debito mō gaudere
eiſdē gardianis p̄latis ⁊ ffibus rl'ariſ obe=
diēcie (neſcit̄ quo ſpū ducti niſi maligno) tā
in ſuis p̄dicationibus q̄ꝫ priuatis colloquiis
detrahere ac dietim eos multiplicibus iu
riis laceſſere atqꝫ afficē famoſoſqꝫ libellos
contra eoꝝ ſtatū cōponere. Et illos paſſim
ad aures populi et vulgi deducere ſeu dif=
famare cū ſue ſalutis interitu. in ipſorum
gardianoꝝ prelatoꝝ ⁊ fratrū regulariſ obe
diētie grande preiudiciū nō ceſſāt. Et quod
peius eſt fratres nō incorporatos cū dictiſ
gardianis prelatis ⁊ fratribus regularis
obediētie pro delictis ⁊ exceſſib⁹ ſuis cōdē
pnatos etiā iudicialiter alios vero inquiſi
tos ſiue accuſatos accuſatione ⁊ inquiſitio
ne pēdētibus nō aliter purgatos licētiaqꝫ
p̄latoꝝ ſuoꝝ nec petita nec obtēta ad eoſ=
dē de obſeruātia trāſfugiētes recipere in
fraudē manifeſtā iuris et ordinis ac cōtra
cōcordata ⁊ inſtitutiones felicis recordatio
nis Eugenij quarti ⁊ Pauli ſecundi roma=
noꝝ pontificū predeceſſoꝝ noſtroꝝ facere
dietim ⁊ ſtudioſe nō verentur in animarū
ſuarū periculū pernicioſūqꝫ exemplū ⁊ ipſo
rū gardianoꝝ prelatoꝝ ac fratrū regulariſ
obediencie ſcādalū nō paruū. Et cū nō lice
at dictis fratribus hmōi tranſitū facere ni
ſi ratione artioris vite abſurdū quoqꝫ et a
religione alienū exiſtat religioſū quēcūqꝫ
rebellē trāſfugā ⁊ ſuoꝝ prelatoꝝ obedien
tiā ac ſuoꝝ delictoꝝ penitēciā fugiētē ⁊ ſu
periorē ſuū cōtēpnentē ſine licētia ſui ſupe
rioriſ ſic cōtumaciter ſe trāſferre poſſe. Pro
ꝑte eorūdē gardianoꝝ prelatoꝝ ac fratrū
regularis obedientie nobis fuit humiliter
ſupplicatū vt in premiſſis oportune ꝓuide
re de benignitate ap̄lica dignaremur. Nos
igit̄ q̄ ſalutē q̄rimus ſinguloꝝ ⁊ libēter que
religioſoꝝ quorūcunqꝫ preſertim dicti or=
dinis minoꝝ cuius dudū ſublimati hono=
re ꝓtectoris fuimus pacē et quietē concer
nūt cōcedim⁹ Gardianos ⁊ prelatos ac fra
tres regularis obediētie p̄fatos ac eoꝝ ſin
gulos a q̄buſuis excōis ſuſpēſionis ⁊ inter
dicti aliiſqꝫ eccl'iaſticis ſentēciis et penis a
iure vel ab hoīe quauis occaſiōe vel cauſa
latis ſi q̄bus q̄uolibet innodati exiſtunt ad
effectū p̄ntiū duntaxat conſequendū harū
ſerie abſoluētes ⁊ abſolutos fore cēſentes
hmōi ſupplicatiōib⁹ īclinati auc̄te ap̄lica
tenore p̄ntiū ſtatuim⁹ ⁊ ordinam⁹ ꝙ ex nūc
de cetero nullus de īcorporatiſ ffib⁹ dictoꝝ
ordinis ⁊ obediēcie prefate prouintie Co=
lonien̄ cuiuſcūqꝫ cōditionis fuerit ſub quo
cūqꝫ colore niſi trāſit⁹ fuerit ad artiorē mo
dū viuēdi ſe ad ali[illegible] cōuētuales ſiue de ob
ſeruācia nūcupatos ffes dicti ordinis trāſ
ferre poſſit et valeat niſi de ſedis apoſtoli

ce ⁊ ſui prelati ⁊ cū conſilio ſui cōuent⁹ ſeu
maioris partis eiuſdē petita prius ⁊ in ſcri
ptis obtenta licētia de qua ille qui tranſire
voluerit in ſcriptꝫ fidē facere teneatur. Et
ſi aliter trāſierit ipſi gardiani ꝑlati et fra=
tres regularis obediencie ſemper faculta
tem habeāt abſqꝫ quacunqꝫ contradictione
tales (vt premittit) tranſeuntes vbicūqꝫ ca
piendi ac ſuper hoc auxiliū brachij ſecula
ris inuocandi. Nō obſtāte ꝙ tales tranſeū
tes apud alios cōuētuales vel obſeruātes
fratres predictos incorꝑati iā tunc fuerint
Et qui contrafecerit ſiue trāſire preſūpſe=
rit excōmunicatiōis ſentēciā ipſo facto in=
currat: a qua niſi a nobis ſiue romano pon
tifice pro tempore exiſtente preterꝗ̄ i mor
tis articulo conſtitutus abſolui non poſſit.
Non obſtañ ꝓmiſſis ac conſtitutionibus ⁊
ordinationibus apoſtolicis. Necnō dicto=
rū ordinis obediētie ⁊ prouincie iuramēto
cōfirmatione aplica vel quauis firmitate
alia roboratis ſtatutis ⁊ conſuetudinibus
priuilegijs quoqꝫ ⁊ indultis ⁊ litteris apo=
ſtolicis eidē ordini ſub quibuſcunqꝫ tenori
bus conceſſis: quibus etiā ſi pro illoꝝ ſuffi
cienti derogatione de eis eorūqꝫ totis teno
ribus ſpecialis ſpecifica indiuidua ⁊ expreſ
ſa nō autē per clauſulas generales id impor
tantes mentio ſeu queuis alia expreſſio ha
benda foret tenores illoꝝ ac ſi de verbo ad
verbum exprimerentur preſentibus ꝓ ex=
preſſis habentes illis alias in ſuo robore
permanſuris hac vice dūtaxat ſpecialiter
et expreſſe derogamus. Ceteriſqꝫ contra=
rijs quibuſcunqꝫ. Nulli ergo omnino hoīꝫ
liceat hanc paginā noſtre abſolutionis ſta
tuti ordinationis ⁊ derogationis infringe
re vel ei auſu temerario cōtraire. Si quis
aūt hoc attemptare preſumpſerit indigna
tionē omnipotentis dei ⁊ beatoꝝ Petri et
Pauli apoſtoloꝝ eius ſe nouerit incurſuꝝ.
Datum rome apud ſanctū Petrū Anno in
carnationis dñice Milleſimo quingenteſi=
mo quinto. Pōtificatus noſtri anno tercio
¶ Quo circa diſcretioni veſtre per aplica
ſcripta mādamus qtꝰ vos vl' duo aut vn⁹
veſtrū per vos vel aliū ſeu alios lr̄as pre=
dictas ⁊ in illis cōtēta q̄cunqꝫ vbi qñ ⁊ quo
ciens opus fuerit ac pro parte gardianoꝝ
⁊ prelatoꝝ ac fratrū regularis obediencie
hmōi aut alicuius eoꝝ deſuꝑ requiſiti fue
ritis publicātes ac eis in premiſſis effica=
cis deffenſionis preſidio aſſiſtētes faciatis
eos auctoritate noſtra pacifica poſſeſſione
vel quaſi ſtatuti ⁊ ordinationis predictoꝝ
et aliorum premiſſoꝝ in eiſdem premiſſis
litteris cōtentoꝝ gaudere: nō permittētes
eos per dictos fratres de obſeruancia nū=
cupatos ſeu quoſcūqꝫ alios cōtra ſtatuti et
ordinationis predictoꝝ tenorē quomodo=
libet indebite moleſtari. Cōtradictores ꝑ
cenſurā eccleſiaſticā appellatione poſtpoſi
ta cōpeſcēdo. Nō obſtañ felicꝫ recordatio=
nis Bonifacij pape octaui predeceſſoꝝ no
ſtri cōſtitutiōe qua inter alia cauet ne ali=
q̄s extra ciuitatē ⁊ dioceſim niſi i certꝫ exce
ptis caſib⁹ ⁊ in illis vltra vnā dietā a fine
ſue dioceſis ad iudiciū euocet ſeu ne iudi=
ces a ſede aplica deputati extra ciuitatē et
dioceſim i q̄b⁹ deputati fuerit ꝯtra quoſcū
qꝫ ꝓcedere aut alij vel alijs vices ſuas cō=
mittere ꝓſumāt. Et de duab⁹ dietꝫ in dicto
cōſil'o gñali edita ⁊ alijs aplicꝫ ꝯſtitutōib⁹
Necnō oīb⁹ illis q̄ in dictis lr̄is volum⁹ nō
obſtare ceteriſqꝫ contrarijs q̄buſcunqꝫ Aut
ſi eiſdē fr̄ibus de obſeruātia nūcupatis vel
q̄buſcūqꝫ alijs cōmuniter vel diuiſim a di=
cta ſit ſede indultū ꝙ interdici ſuſpēdi vel
excōmunicari aut extra vl' vltra certa loca
ad iudiciū euocari nō poſſint ꝑ lr̄as apoſto
licas nō faciētes plenā ⁊ expreſſā ac de ver
bo ad verbū de indulto hmōi mētionē. Da
tū rome apud ſāctū petrū Anno icarnatio
nis dñice. Milleſimo quingenteſimo quin=
to nono kalendas aprilis. Pontificatus no
ſtri. Anno tercio.

¶ Julius ſecundus (reformatis aliq̄b⁹
cōuētibus prouincie ſācti bonauēture ⁊ ali
q̄bus ex familia reductis ad obediētiā rlā
rē miniſtroꝝ ⁊ in cōuentu cabiloneñ ꝑ mi=
niſtrū francie receptis ⁊ reunitis) ſuſpēdit
oēs lites ⁊c. mandans ⁊ concedens de gr̄a
ſpeciali generali miniſtro vt ibidē oīa com
ponat ⁊c. Ita ꝙ ipſi fr̄es reformati obſeruā
tie ⁊ obediētie regularis eiuſdē obediencie
⁊ obſeruācie regularis eorūqꝫ loca oīa ſub
miſtro reformato in ipſa obſeruācia ⁊ obe
diētia rlari remaneāt. Irritando quecun
qꝫ in contrarium facta et fienda ⁊c.

¶ Dilecto filio Raynaldo Graciano de
cotignola ordinis minorum generali mini
ſtro.

IUlius papa ſecū
dus. Dilecte fili Salutē ⁊ aplī
cā bñdictionē. A fide dignis
accepim⁹ ꝙ in ꝓuicia ſācti bo
nauēture ⁊ burgōdie diuerſis
cauſis emergētibus varie excitate ſūt lites
⁊ contētiones inter eiuſdē ordinis tui pro
feſſores ⁊ fratres in maximū fr̄m ipoꝝ diſ
ſidiū ⁊ ſcādalū plurimoꝝ q̄ niſi tollant ⁊ ſo

piãt maiora ſcãdala populis ĩ dedecus re
ligionis afferre poſſe formidãt. Quo circa
nos qui ordinem ipm ⁊ viros religioſos in
eo altiſſimo famulantes in viſcerib⁹ geri-
mus caritatis incremẽtaq; pacis ⁊ quietis
illius q̃tũ cũ deo poſſum⁹ ꝓſtari cupim⁹ ac
lites ⁊ diſcordias hmõi ꝯgrue ſedari. Cau
ſas ⁊ lites quaſcũq; prouincie ipſius ſancti
Bonauẽture ⁊ quorũcũq; fratrum ⁊ ſororũ
illius coniunctim ⁊ diuiſim cõtra reforma-
tos ⁊ eorũ aliquos vel alias quomodocũq;
⁊ ad inſtãciã quorũcũq; motas ⁊ corã q̃buſ
cunq; iudicibus a nobis cõmiſſas vel corã
eis actu pendentes ſtatus ⁊ merita cauſa-
rum ipſarum ac nomina ⁊ cognomina iudi
cũ ⁊ collitigantiũ pro ſufficienter expreſſis
habentes) ex certa ſciẽcia noſtra ſaltẽ vſq;
poſt capitulũ generale proxime futurum ⁊
debitam tui officij executionẽ ſuſpendẽtes
⁊ ſuſpenſas eſſe preſentium ſerie decernen
tes: tibi qui tocius ordinis antedicti gñalis
es miniſter ⁊ de cuius prouidẽtia plenam
gerimus confidenciam ꝑ hec ſcripta man-
damus ⁊ de gratia ſpeciali concedim⁹ qua
tinus pro pace ⁊ quiete fratrum ⁊ ſororum
predictorum et aliorũ auctoritate nr̃a lites
et contenciones prefatas debite cõpeſcere
⁊ tollere ſtudeas ⁊ oĩa ⁊ ſingula q̃ ad offici
um tuum ſpectare noſcuntur ⁊ que ad vni
tatem pacem atq; cõcordiã predictorũ fra-
trũ ⁊ ſororũ ⁊ aliorũ quorũcũq; neceſſaria
erunt ⁊ quomodolibet oportuna diligẽter
exequi ⁊ facere ſtudeas. Ita q; ffes refor-
mati prouincie antedicte eorumq; conuen
tus ⁊ loca ante capitulum generaliſſimum
reformata ſub miniſtro reformato ⁊ obſer
uantie regularis in eadẽ obediencia regu
lari remaneãt in qua tẽpore vltimi capitu
li prouĩcialis antedicte ꝓuincie ſancti Bo-
nauẽture cõmiſſione ⁊ auctoritate tua per
certũ cõmiſſariũ tuũ celebrati (qñ inter ip-
ſos reformatos ⁊ alios cõuẽtuales diuiſio
ꝓuincie ipſi⁹ facta fuit) poſiti vel ordinati
fuerunt. Sup quib⁹ oĩb⁹ ⁊ ſingulis tibi ple
nariã tenore ꝑſentiũ concedim⁹ facultatem
Inhibentes ꝑterea oĩb⁹ fratrib⁹ antedictis
tã reformatis q̃ alijs cõuẽtualib⁹ tã ꝑlatis
q̃ ſubditis vt nichil contra hmõi decretum
tuũ ⁊ volũtatẽ nr̃am ĩnouare vl' facere aut
directe vel indirecte cõtrauenire preſumãt
Irritũ ⁊ inane q̃tquid ſecus a quocũq; qua
uis auctoritate ſciẽter vel ignorãter dire-
cte vel indirecte fieri cõtigerit vel factũ fue
rit decernẽtes. Premiſſis oĩb⁹ ⁊ ſingulis ac
quibuſcũq; cõſtitutiõib⁹ ordinatiõib⁹ ⁊ pri
uilegijs ac litteris aplicis dicto ordini aut
dictis ffribus in gñe vel in ſpecie coĩter vel
diuiſim cõceſſis. Ceteriſq; in cõtrariũ faciẽ
tibus non obſtantibus quibuſcũq;. Datum
Rome apud ſanctum petrũ ſub anulo piſca
toris die decima quinta Februarij' milleſi
mo quingenteſimo nono. Pontificatus nr̃i
Anno ſexto. Sic ſubſcriptum. Sigiſmun-
dus.

¶ Iulius ſecũd⁹ cõcedit miniſtro ⁊ fra-
tribus reformatis obſeruãcie et obediẽcie
regularis ꝓuincie frãcie atq; ſororib⁹ ſan-
cte Clare ⁊ terciarijs vtriuſq; ſex⁹ eorꝫ cu-
re commiſſis conſeruatoriam: qua etiam cõ
cedit confirmationem omnium ſuorum pri
uilegiorum et ordinationum ac reſtitutio-
nem omnium ſuorum conuentuum vel lo-
corum ſpecialiter poſt capitulum generaliſ
ſimum eiſdem ablatorum ⁊ generaliter eti
am quarumcunq; rerum ſpoliorum iniuria
rum damnorum fratrum ſiue locorum cõ
tra huiuſmodi ſua ꝑuilegia iura ⁊ litteras
apoſtolicas ſeu concordias a fratrib⁹ de fa
milia vel alijs q̃buſcũq; factarum vel abla-
torum fieri. Conceditq; eiſdem executores
deſuper ⁊ conſeruatores et etiam ſuper cõ
cedendis in poſterũ atq; conſeruatores cũ
omnimoda facultate/citandi etiam ꝑ edi-
ctum et vices ſuas alijs vbicunq; commit-
tendi qui predicta omnia et alia conceden-
da/vbiq; exequantur et ſeruari faciant ſub
cenſuris ⁊ penis etiam interdicti ⁊c. cum de
rogationibus latiſſimis omnium contrari-
orum. Qui q; violatores ipſarũ litterarum
iurium et conuentionum in damnum ip-
ſorum vel alicuius eorum declarent et de-
nuncient priuatos eſſe omni gratia ⁊ emo-
lumento earum atq; penas et cenſuras in
eiſdem expreſſas incurriſſe ⁊c. vt infra.

Iulius epiſco
pus ſeruus ſeruorũ dei
Venerabilib⁹ fratribus
Archiepiſcopo Senonẽ
ſi et Epiſcopo Trecen-
ſi ac dilecto filio deca-
no eccleſie Pariſienſis.
Salutem et apoſtolicam benedictionẽ Ro-
mani pontificis conſueta benignitas pre-
deceſſorum ſuorum geſta que precipue pro
perſonarum eccleſiaſticarum quarumlibet
preſertim ſub ſuaui religionis iugo ⁊ regu
lari obſeruãcia altiſſimo famulantiũ cõmo
do emanarũt vt firmius maneãt aliqñ apo
ſtolico munimine roborari ⁊ approbari mã
dat ac ꝑſonarũ earũdẽ diſpẽdijs obuiat et
et ne bonis ſuis indebite ſpolientur con-

ſulit ꝓut conſpicit in dño ſalubꝛiter expe=
dire. Exhibita ſiquidē nobis nuper pro ꝑ=
te dilectoꝝ filioꝛum modernoꝝ miniſtri
et cuſtodū ⁊ alioꝝ fratrū oꝛdinis minoꝝ
reformatoꝝ obſeruātie ⁊ obediētie regula
ris ꝓuintie Francie iuxta morē dicti oꝛdi
nis ac dilectarū in xp̄o filiarū ſoroꝝ ſancte
Clare Et tertij oꝛdinis ſancti Frāciſci ſub
cura eoꝛūdē miniſtri ⁊ fratrū degentiū pe=
ticio continebat. Qꝫ licet tam felicis recoꝛ=
dationis. Honoꝛius tertius. Nicolaus etiā
tertius et quintus. Et clemēs etiā quintus
Martinꝰ quartꝰ ⁊ etiā quintus Eugenius
quartus ac Paulꝰ ſcd̄s. Nec nō Sixtꝰ quar
tus et Alexāder ſextus ꝗ nos ⁊ alij roma=
ni pōtifices predeceſſoꝛes noſtri ꝗ plura
et diuerſa priuilegia oꝛdinationes iura et
litteras ap̄licas etiā ſub foꝛma breuis vel
alias tā grām ꝗ iuſticiā concernētia mini=
ſtro cuſtodibꝰ ff̄ibus ⁊ ſoroꝛibꝰ ꝑfatis ipſo
rūqꝫ miniſtri cuſtodū fratrū ⁊ ſoroꝝ domi=
bus ac monaſterijs ⁊ oꝛdinibus coꝝ tā in
in genere ꝗ in ſpē ⁊ tam coniūctim ꝗ diui=
ſim cōceſſa et in cōmodū eoꝝ oꝛdinata vel
cōfirmata fuerint. illaqꝫ inuiolabiliter ob=
ſeruari debeāt Qꝛ tamē in dicta ꝓuītia ſu
per hijs oībꝰ ⁊ ſingulis non ſunt deputati
certi ⁊ expreſſi cōſeruatoꝛes qui eoſdē mi=
niſtrū cuſtodes ff̄es ⁊ ſoroꝛes contra mole
ſtatoꝛes ⁊ violatoꝛes iuriū ⁊ priuilegioꝝ
hmōi defendāt ac ꝑuilegia ip̄a et iura ob=
ſeruari faciāt miniſter ⁊ cuſtodes ff̄es ⁊ ſo
roꝛes ꝑfati ꝯmodo iuriū ꝑuilegioꝝ ⁊ lr̄aꝝ
hmōi idebite defraudātur ⁊ etiā poſt lr̄as
nr̄as ſub foꝛma breuis ꝓ cōcoꝛdia ipſiꝰ oꝛ=
dinis a nobis ꝓꝓꝛio motu paulopoſt capi=
tulū generale in vrbe celebꝛatum emana=
tas nōnullis domibus earū contra prefa=
tas litteras noſtras ⁊ decreta prefatoꝛum
predeceſſoꝝ noſtroꝛum. Pauli ſecundi ⁊ ſi
xti quarti de cōcoꝛdia nuncupatas ſpolia=
ti fuerunt ⁊ indies magis grauari foꝛmi=
dant. Quare pro parte miniſtri cuſtodum
fratrum ⁊ ſoroꝝ predictoꝛum aſſerencium
etiam nos dum in minoꝛibus eſſemꝰ ⁊ pro
tectoꝛis dicti oꝛdinis ac legationis officio
in partibꝰ francie fungeremur nōnulla ſtu
dium ⁊ bonum regimē conuentus ſiue do=
mus pariſieñ. ⁊ ff̄m in illa degētium ⁊ litte
rarum ſtudijs operā dare volenciū concer=
nēcia oꝛdinaſſe ⁊ appꝛobaſſe nobis fuit hu
militer ſupplicatū vt priuilegia iura oꝛdi=
nationes ⁊ lr̄as predictas appꝛobari ⁊ per
nos ⁊ ip̄os oꝛdinata ⁊ conceſſa confirmari
domos vero ablatas hmōi et alia quecūqꝫ
contra ꝓmiſſa eis ablata reſtitui mandare

aliaſqꝫ in premiſſis opoꝛtune prouidere de
benignitate ap̄lica dignaremur. Nos igiť
de ꝓmiſſis certā noticiā nō habentes. Nec
non Miniſtrum Cuſtodes ac fratres ⁊ ſo=
roꝛes prefatos a quibuſuis excōmunicatiōis
ſuſpēſionis ⁊ interdicti alijſqꝫ eccleſiaſticis
cenſuris ⁊ penis a iure vel ab hoīe quauis
occaſione vel cāſa latis ſi quibꝰ quomodoli=
bet innodati exiſtūt ad effectū preſentiū dū
taxat conſequendū harū ſerie abſoluētes ⁊
abſolutos foꝛe cenſentes hmōi ſupplicatio
nibꝰ inclinati. Diſcretioni veſtre per ap̄li=
ca ſcripta mādamꝰ quatinus vos vel duo
aut vnus vr̄m ſi ⁊ poſtqꝫ de priuilegijs iu=
ribus ac litteris ap̄licis et oꝛdinationibus
noſtris ac etiā ſub foꝛma breuis vel alias
conceſſis ⁊ alijs ꝓdictis ꝙ qꝫ illa ſint in vſu
⁊ legittime reuocata non ſint conſtiterit il=
la auctoꝛitate noſtra appꝛobare ⁊ cōfirma=
re reſpectie Quo vero ad loca poſt gn̄aliſſi
mū cap̄lm hmōi eiſdē miniſtro cuſtodibus
vel fratribꝰ ablata vł occupata citatis ⁊ vo
catꝫ etiā ꝑ edictū ſi opꝰ fuerit dilectis filijs
coꝝ occupatoꝛibꝰ ⁊ alijs q̄ fuerit euocandi
cauſā audiatis. Et auditis hinc inde pro=
poſitꝫ quod iuſtū fuerit auctoꝛitate noſtra
prefata decernatis faciētes qđ decreueritꝫ
per cenſurā eccleſiaſticā firmiter obſerua=
ri. Teſtes aūt qui fuerint citati vel noīati
ſi ſe odio vel timoꝛe ſubſtraxerint eoſdē ſi=
militer cōpellatis veritati teſtimoniū per=
hibere. Et nichilominus ſi appꝛobationeꝫ
confirmationē ⁊ locoꝝ fratrum ⁊ alioꝝ re=
ſtitutionē predictas per eos vigoꝛe preſen
tium fieri contigerit per vos vel alium ſeu
alios iura priuilegia et oꝛdinationes pre=
dictas cōceſſa ⁊ alia etiā in poſterū a nobꝫ
⁊ a ſede apoſtolica emanāda vel cōcedēda
vbi et quando expedire videritis ⁊ quociēs
pro ꝑte miniſtri cuſtodū fratrū ⁊ ſoroꝝ ꝑ=
dictoꝝ aut aliquoꝝ ex eis fueritis ſup hoc
requiſiti ſolēpniter publicātes eiſqꝫ in pre=
miſſis efficacis defenſionis preſidio aſſiſtē
tes faciatis auctoꝛitate noſtra iura priuile
gia litteras concoꝛdias ⁊ oꝛdinatiōes ꝑdi=
cta talr̄ cōceſſa vel oꝛdinata aut in poſteꝝ
cōcedēda vł oꝛdināda atqꝫ oīa ⁊ ſingula i cō
modū ipſoꝝ i eis ꝯtēta iuiolabilr̄ obſerua=
ri atqꝫ domoꝝ ꝑdictaꝝ ⁊ aliarū reꝝ ablata
rū vt ꝑfert ipſos pacifica poſſeſſiōe atqꝫ re
gimie ⁊ cura potiri ⁊ gaudē. Violatoꝛes q̄=
qꝫ dictaꝝ lr̄aꝝ iuriū oꝛdīationū vł ꝯceſſio=
nū ſiue ꝯuētionū aut ꝯcoꝛdiaꝝ inť eos ⁊ ali
os q̄ſcūqꝫ ff̄es eiuſdē oꝛdīs foꝛſā ītarū in
ꝑiudiciū vel dāpnū ipſoꝝ miniſtri cuſtodū
gardianoꝝ ff̄m ⁊ ſoroꝝ vel alicuius coꝝ

aut grauatores ipſoꝝ ſi quos tales inuene-
ritis oĩ emolumẽto et gratia q̃ talibus vio
latoribus vel grauatorib⁹ ex illis lr̃is iuri
bus cõceſſionibus cõuẽtionib⁹ et cõcordijs
ꝛ litteris deſup̃ euenire poterant priuatos
eſſe et cẽſuras atq̃ penas in tales violato
res vel grauatores ex illis vel etiã a iure
illatas ipos violatores incurriſſe declare-
tis denũcietis atq̃ publicetis. Eiſq̃ de dã
pnis iniurijs ſpolijs fr̃ibus ꝛ alijs rebus vł
bonis q̃buſcũq̃ in cõtrariũ ablatis vel re-
ceptis aut retẽtis ſatiſfieri faciatis. Nec p̃
mittatis eos aut eorũ aliquos p̃ quoſcũq̃
deſuper idebite moleſtari vel grauari. Cõ
tradictores etiam moleſtatores ꝛ rebelles
quoſcunq̃ et de quibus veriſimilis conie-
ctura erit q̃ talia moliãtur etiaz quacunq̃
eccleſiaſtica etiã põtificali vel mũdana di-
gnitate fungẽtes p̃ cenſuras eccleſiaſticas
et penas etiã interdicti atq̃ ſuſpẽſionis et
depoſitionis quorũcũq̃ officioꝝ ipſius or-
dinis oĩ appellatiõe poſtpoſita debite com
peſcendo. Inuocato ad hoc etiam ſi opus
fuerit auxilio brachij ſecularis. Nõ obſtan
tibus premiſſis ac pie memorie Bonifacij
pape octaui etiaz predeceſſoris noſtri qua
inter alia cauetur ne quis extra ſuam ciui
tatem ꝛ dyoceſim niſi in certis exceptis ca
ſibus ꝛ in illis vltra vnã dietam a fine ſue
dyoceſis ad iudicium euocetur ſeu ne iu-
dices a ſede predicta deputati extra ciuita
tem et dyoceſim in quibus deputati fuerit
contra quoſcunq̃ ꝓcedere aut alij vel alijs
vices ſuas committere preſumant. Et de
duabus dietis in cõſilio generali edita aut
ſi dictis occupatoribus aut grauatoribus
violatoribus vel ſpoliatoribus vel quibuſ
cunq̃ alijs communiter vel diuiſim ab ea-
dem ſit ſede indultum q̃ citari interdici
ſuſpendi vel excommunicari non poſſint p̃
litteras apoſtolicas non facientes plenam
et expreſſam ac de verbo ad verbum de in
dulto hmõi mentionẽ. Necnon quibuſcũq̃
ſtatutis ordinum fratrum et ſororum pre-
dictorũ. Priuilegijs quoq̃ et litteris apo-
ſtolicis etiam in conſilijs generalibus vlti-
mo celebratis vel ab Eugenio quarto Pio
ſecundo Paulo etiam ſecundo Sixto quar
to et alijs predeceſſoribus nr̃is etiam per
nos in forma breuis de data diei decime
Maij Anni milleſimi quingenteſimi ſepti-
mi vel alias etiã iteratis vicibus in cõtra
riũ conceſſis ꝛ in poſterũ concedendis eaꝝ
tenores pro ſufficiẽti earum derogatione
p̃ntibus pro ſufficiẽter expreſſis ꝛ inſertis
habẽtes Ceteriſq̃ ↄtrarijs q̃buſcũq̃. Datũ
Rome apd̃ ſanctũ Petrũ. Anno icarnatiõis
dñice Milleſimo quĩgẽteſimo octauo duo-
decio kalẽdas martij Põtificat⁹ nr̃i Anno. v

¶ Innocẽtius quart⁹ decernit q̃ eccl'ie
oẽs vbi cõuẽtus frm̃ exiſtũt cõuẽtuales vo
cent̃ cõcedẽs vt in ipſis habeãt cimiteria.

Innocentius epi
ſcopus ſeru⁹ ſeruoꝝ dei Dile
ctis filijs fr̃ibus ordinis frm̃
minoꝝ Salutẽ ꝛ apl'icã bñdi
ctionez Cũ tãq̃ veri ꝛ fideles
xp̃i miniſtri elegeritis vobis i domo dñi mã
ſiones dignũ eẽ credim⁹ vt hitacula vr̃a in
ter alias honorabiles ↄgregatiões fideliũ
ſtatuant̃. Hinc ẽ igit̃ q̃ vr̃is ſupplicatiõib⁹
iclinati p̃ntiũ auctoritate decernim⁹ vt ec-
cleſie vr̃e oẽs vbi cõuẽt⁹ exiſtũt cõuẽtuales
vocent̃. Cõcedẽtes vobis nichilomin⁹ licẽ
tiã vt i ipis eccleſijs ad op⁹ fratrũ vr̃oꝝ ha
bere libere cimiteria valeatis. Nulli ergo
oĩno hoĩm liceat hãc paginã nr̃e cõceſſiõis
et cõſtitutiõis infringere vel ei auſu teme
rario cõtraire. Si q̃s aũt hoc attẽptare p̃-
ſũpſerit Indignationẽ oĩpotẽtis dei ꝛ btõ-
rum Petri ꝛ Pauli aploꝝ eius ſe nouerit
incurſurũ. Datũ Lugduni nonis aprilis.
Pontificatus noſtri Anno ſeptimo.

¶ Breue Julij pape ſecundi ſatis decla
ratum in ſupioꝛib⁹ allegatũ et expoſitũ qd̃
cõiter dr̃ Breue capl'i gñaliſſimi licet ſine
dicto capitulo gñaliſſimo plurib⁹ ebdoma
dis poſtea datũ fuerit quo alique lites to-
taliter ꝛ alique ſub cõditione (q̃ fr̃es de fa-
milia ampli⁹ nulla loca frm̃ cõuẽtualiũ nec
de eorũ obediẽtia recipiẽt) extinguũtur. Et
deinde mandatur certis cõgregationibus
ſeparatis ab obediẽtia ꝛ cura Cõuẽtualiũ
et de familia ꝛ neutrali modo ſepatim ab
vtraq̃ p̃te viuẽtibus. vt infra annũ alterã
p̃tẽ quã maluerint eligant videlicet fratrũ
cõuentualiũ vł de hmõi familia Superſcri
ptio. ¶ Concordia fratrũ ſancti Franciſci
conuentualium et de obſeruantia.

Iulius papa ſe-
cundus Ad futuram rei
memoriam Cũ multe et
graues ad nos ꝛ aplicã
ſedẽ p̃ fr̃es ordis minoꝝ
Cõuẽtuales ac de obſuã
tia nũcupatos aſſidue de
ferrẽtur q̃rele mlt'eq̃ lites iter eos ſuſcitate
fuiſſet occaſiõe domoꝝ ſiue locoꝝ ſuoꝝ ac
monaſterioꝝ ordis ſctẽ Clare ꝛ penitẽtiũ
tertij ordinis btĩ Frãciſci vtriuſq̃ ſexus ac

fratrum hincinde reſpectiue ablatoruʒ et
receptoꝝ cōcra cōſtitutiões felicis recorda
tionis Eeugenij quarti Pauli ſcdi ⁊ Sixti
quarti Romanorū pontificuʒ predeceſſoꝝ
nſorum ordoq̄ ipe in plura capita et noia
eſſet diuiſus emergētibꝰ indies nouis cō=
gregationibus ⁊ vocabulis que confuſio=
nem quādam videbant afferre. Nos qui
ordinem antedictū a quo ſancte memorie
Sixtus quartus pdeceſſor noſter prefatus
et noſter ſecundum carnē patruus diuina
prouidentia ad apicem ſummi apoſtola=
tus peruenit et cuius nos duʒ cardinalatꝰ
officio fungeremur fuimꝰ protector in vi=
ſceribꝰ gerimꝰ caritatis: cupientes litibus
diſcordijs hmōi finem imponi et ea decer=
ni ac ordinari p que viri religioſi ī eodē or
dine altiſſimo famulātes cū ai ⁊ mētis trā
quillitate ſemotis litibus et contētionibus
viuere poſſint Capitulum generaliſſimuʒ
olim cōgregationū prefati ordinis Rome i
diximꝰ Quod in feſtiuitate Penthecoſtes
proxime pterita a tanto nūero fratrū q̄tꝰ
nunq̄ alibi dicitur conueniſſe ſūma concor=
dia deo fauēte eſt celebratū. Et igitur lites
hmōi ceſſent ⁊ vnuſquiſq̄ ſciat quid retine
re quid ſequi aut facere debeat motu pro=
prio ⁊ ex certa nr̄a ſciētia nō ad alicuiꝰ iſtā
tiā pn̄tium tenore decernimus ⁊ declara=
mus qd̄ ffes minores clauſtrales ſiue con=
uentuales nūcupati oēs domos cōuentus
et loca habitationū ſuarū oia itē monialiū
monaſteria ordinis ſancte Clare ⁊ oēs cō=
gregationes tertij ordinis regularū beati
Franciſci penitētiū que tenēt poſſident et
regunt gubernāt vel in q̄bus celebrāt et
eccleſiaſtica ſacramēta miniſtrāt de preſē=
ti: poſſidere ⁊ gubernare vt prefertur per=
petuo debeāt in futuro. Etiā ꝙ fratres de
obſeruancia ſiue de familia nūcupati reti=
nere libere ⁊ licite poſſint ac retineāt ⁊ poſ
ſideāt ac gubernent omēs domos cōuentꝰ
⁊ loca eoꝝ habitationis ⁊ monialiū mona
ſteria ac domos cōgregationuʒ penitētum
vtriuſq̄ ſexus tercij ordinis beati Franci=
ſciq̄ nūc tenent ⁊ poſſident ⁊ in quibꝰ diui=
na officia celebrāt indulto ſedis apl'ice vel
auctoritate ſiue cōſenſu generalis ⁊ proui
cialium miniſtroꝝ aut voluntate ipſorum
fratrum. Conuentualiū vel aliarū quarum
cūq̄ congregationū qui priꝰ dictas domos
vel monaſteria poſſidebant etiam ſi illa de
obediencia. Cōuentualiū ſeu Clauſtraliuʒ
prius fuiſſent: ita tamē ꝙ deinceps nullas
domos nulla ve loca ⁊ monaſteria monia=
lium nullas etiam congregationes penitē
tum tercij ordinis beati Franciſci dictoruʒ
clauſtralium ſiue cōuentualium nec de eo=
rum obediencia et per eos regi ſolitarum
quouis queſito colore recipere poſſint. Et
nichilominꝰ oēs ⁊ ſingulas lites et cauſas
ſuper huiuſmodi domibꝰ ſiue locis mona=
ſterijſq̄ monialiū ⁊ congregationis penitē=
tum vbicūq̄ conſiſtencium ⁊ corā quibuſcū
q̄ iudicibꝰ ac in quacūq̄ inſtancia pendeñ
ad nos aduocantes penitus extinguimꝰ et
perpetuū ſilenciū imponimꝰ dictas cauſas
proſequentibus aut ſua quomodolibet in=
tereſſe putātibus. Decernimus inſuper ꝙ
fratres de obſeruancia ſiue familia nūcu=
pati ad clauſtrales ſiue conuentuales ⁊ de
eorum obediencia tranſire volentes non
poſſint neq̄ debeant recipi niſi petita ⁊ ob=
tenta licencia vicarij ſub quo fuerint quam
licenciam et in ſcriptis oſtendere teneātur
Fratres vero clauſtrales vel conuētuales
ſiue de eoꝝ obedientia ab obſeruātibus ſi
ue de familia nō recipiant nec recipi debe
ant niſi ſaltē petita ſuoꝝ ſuperioꝝ licētia
etiā nō obtēta Et inſup vt denominationū
congregationū huiuſmodi tollat varietas
oēs fratres ordinis minoꝝ ad eā integri=
tatē ⁊ vnitatē in qua fuerūt tēpore eugenij
Pauli ⁊ Sixti pdeceſſoꝝ noſtroꝝ prefato=
rū: quoꝝ conſtitutiones ſtatuta dictoꝝ fra
trū tāgētes (tenore preſentiū) confirmamꝰ
⁊ inuiolabiliter obſeruari pinde ac ſi illis
nunq̄ derogatū fuiſſet ab omnibus ad q̄s
ſpectat: volumus ⁊ decernimus reducātur
omnibus ⁊ ſingulis fratribus cōgregatio=
nū de Clarino fratris Amadei de colleta=
neis ⁊ de caputio ſiue ſancto euuangelio ⁊
quorumcūq̄ alioruʒ quocūq̄ nomine nūcu
pent qui ſub regula ⁊ habitu reliquoꝝ frʒ
dicti ordis incedūt diſtricte pcipiēdo man
damus vt īfra terminū vnius anni a data
pn̄tiū cōputādi clauſtralibus ſiue cōuētua
libus aut obſeruātibus ſiue de familia or=
dinis antedicti in ea reformatione in qua
nūc ſunt adherere ⁊ vnire ſe debeāt locaq̄
eoꝝ conuentualibus vel de obſeruācia fra
tribus vnita eſſe cenſeantur quibus maior
⁊ ſanior pars fratrum illa incolentiū vna
cum ſuo gardiano ſe vnire capitulariter
elegerit et ſe vnierit Ita tamen ꝙ qui con=
uentualibus ſiue clauſtralibus vnientur
reformatam viuendi rationem per omnia
retineant vt prius et eorum domus et loca
per reformatos regantur iuxta declaratio
nē felicis recordationis. Sixti quarti pre=
deceſſoris noſtri de Amadeis editā. Que
oīa ⁊ ſingula ab omnibus ad quos ſpectat

ſeu ſpectare poterit quomodolibet in futu
rū ſub pena excōicatiōis late ſentētie ⁊ ma
ledictiōis eterne inuiolabiliter obſeruari
volum⁹ ⁊ mādamus. Nō obſtañ q̄buſcūq̄
lr̄is aplicis ⁊ indultis dictis cōgregationi
bus ⁊ ordinibus aut alicui eoꝝ ſiue earuꝫ
auctorib⁹ ⁊ inſtitutorib⁹ ſub quibuſuis ꝟ-
boꝝ formis ⁊ clauſulis fortiorib⁹ ⁊ inſoli-
tis cōceſſis etiā ſi tales eſſent ꝙ de illis eo-
rūq̄ totis tenoribus ſpecialis ⁊ expreſſa ac
de ꝟbo ad ꝟbū mentio eſſet habenda qui-
bus motu proprio ⁊ ex certa ſciētia deroga
mus ceteriſq̄ contrariis quibuſcūq̄. Cete
rū qꝛ difficile foret has literas ad oīa lo-
ca deferri volumus ꝙ earū trāſumptis ma
nu publici notariꝫ ſignatis ⁊ alicuius pre-
lati eccleſiaſtici ſigillo munitis ea prorſus
fides in iudicio ⁊ extra adhibeatur que ad
hiberetur ſi pn̄tes exhibite vel oſtenſe fo-
rent. Datū rome apud ſanctū petrum ſub
anulo piſcatoris die decia ſexta Iuniꝫ mil-
leſimo quingenteſimo ſexto. Pontificatus
noſtri. Anno tertio Sigiſmudus

¶ Cōmiſſio ampliſſima reuerēdiſſimis
in xp̄o patribus vcꝫ reuerendiſſimo dn̄o ꝓ
tectori ⁊ reuerendiſſimo pr̄i generali mini
ſtro tūc in curia exiſtentibus a ſanctiſſimo
dn̄o nr̄o Iulio papa ſecūdo ꝓ ſtatutis fra
trū ⁊ ſororū triū ordinū ſancti Frāciſci col
ligendis ⁊ ordinādis etiā cū oīmoda facul
tate ſtatuendi: ordinandi: declarādi: ⁊ que
cūq̄ faciēdi addēdo: minuēdo: corrigendo:
reuocando ⁊c. q̄ ad reformationem ⁊ regi-
men ord̄ ⁊ que ad reductioneꝫ quorūcunq̄
frm̄ ad regularē obedientiā miniſtrorū cu
ſtoduꝫ quā promiſerūt ⁊ que ad vnitatem
⁊ paceꝫ ord̄. ⁊ que ad meli⁹ dn̄o famulādū
⁊c. neceſſaria erūt vel oportuna ⁊ ꝙ dictus
reuerendiſſim⁹ dn̄s Cardinalis protector
talia examinare corrigere ⁊ auctoritate a-
poſtolica approbare et ꝯfirmare poſſit ⁊c.

Beatiſſime pater

Exponitur Sāctitati vr̄e pro
parte deuotoꝝ oratorū Raynal
di Gratiani de cotignola ſacre
theologie ꝓfeſſoris totiuſq̄ or
dinis minorum generalis miniſtri ⁊ Boni
faciꝫ de ceua eiuſdem ordinis prouintie
Francie miniſtri. Necnō etiam miniſtri ꝓ
uintialis Colonie aliorūq̄ reformatorum
et eiſdem adherentium ſeu adherere vo-
lentiū pn̄tiuꝫ ⁊ futurorum preſertim obſer
uantie vel regularis obedientie ipſius or-
dinis Q. cū i capitulo generaliſſimo Rome
vltime celebrato volēte atꝫ mādate Reue-
rendiſſimo in christo patre et dn̄o domino
dominico Grimano tituli ſancti Marci ſa-
cro ſancte romane eccleſie preſbitero car-
dinali patriarcha eccleſie Aquileieñ dicti
ordinis ⁊ ordinis ſancte Clare protectore
etiamq̄ ſanctitatis veſtre commiſſario ſup
agendis et diſponendis in dicto capitulo
eidem generali commiſſum fuerit vt cum
aliquibus miniſtris vel aliis probis viris
et patribus eiuſdem ordinis (conſtitutioni
bus ſtatutis declarationibus et ordinatio
bus variis dicti ordinis tam ſummorum
pontificum ꝙ capitulorūꝫ generalium hu-
iuſmodi ordinis diligēter perſcrutatis ea
ex hiis eligerent et elicerent ac in vnum re
digerent addendo reuocando vel mutan-
do et ad certam formam redigendo que
ſtatui moderno ipſius ordinis congruere
et pro congruentiori regule obſeruantia ⁊
ordinis regimine atq̄ reformatione deſer
uire neceſſaria vel oportuna fore viderent.
Cupiantq̄ dicti oratores per eundem ge-
neralem predicta ſibi et ſubditis eorum ꝓ
tempore fieri et etiam nonnulla dubia ſu-
per regulam ⁊ ipſius regule declarationes
a predeceſſoribus ſanctitatis veſtre editas
et ſuper rubricas et ordinationes diuini
officiꝫ ⁊ kalendariꝫ aliorumq̄ emergentiuꝫ
pro quiete pace vnione atq̄ reformatiōe
ipſius ordinis et ſancte Clare ⁊ Tertiꝫ or-
dinis ordinari et ordinata declarari inter
pretari cōmutari diſpenſari vel illis non-
nulla addi ſeruata ſemper ipſius regule
puritate iuxta huiuſmodi approbatas a ſe
de apoſtolica declarationes et ordinatio-
nes atq̄ cōceſſiones eoꝝ ⁊ ad p̄dicta ⁊ alia
circa hec oportuna etiam ſpāli auctoritate
et cōmiſſione Sanctitatis vr̄e: pro maiori
cōmoditate ⁊ ſecuritate conſcientiarū ful-
ciri. Supplicāt hūiliter eidē Sāctitati vr̄e
prefati oratores quatin⁹ eos ſpālibus fa-
uorib⁹ ⁊ gratiis ꝓſequeñ ⁊ abſolutos ab oī
excōicatiōe ad cautelā ad effectū pn̄tiū dū-
taxat eē cenſentes vt etiā ſpāli auctoritate
Sāctitatis vr̄e p̄dicta oīa ⁊ ſingula ⁊ alia
circa p̄dicta atq̄ ex hiis emergentia ⁊ pre
ſertim que circa bonū regimē viuēdi et re-
formatiōeꝫ ac vnionē p̄dictoꝝ ⁊ eiſdē ſub-
ditoꝝ ⁊ alioꝝ frāꝫ ſine diſpēſatiōib⁹ viuare
volētiū pn̄tiū ⁊ futuroꝝ ⁊ ad quorūcūq̄ frꝫ
ipſi⁹ ordīs regimē ⁊ reductionē ad regula
rē miſtroꝝ ⁊ cuſtodū ſubiectionē quā ꝓmiſ
ſerūt atq̄ vnionē ⁊ pacē ordīs ⁊ ad meli⁹ q̄s
cūq̄ dn̄o famulādū ⁊ [illegible] mori⁹ vl' dubia ꝯſciē
tiaꝝ atq̄ onera ſupflua i eccl'ia ⁊ alibi atq̄
i p̄dictis regule hm̄ōi puritatē nō tāgētib⁹

vel minuentibꝰ deuitanduꝫ ⁊ maxime que ad diuinũ officiũ ⁊ ipſius ordinationes ⁊ q̃ ad diuini cultus augmẽtationẽ neceſſaria ⁊ vtilia videbũtur quomodolibet ⁊ oportuna facere. diſponere. declarare. cõmutare. diſpenſare. ⁊ reuocare atq; in hĳs ꝑcipere. ligare. ſoluere. abſoluere. addere. ⁊ ſtatuere. atq; determiare poſſit eidẽ. Generali miniſtro cõmittere concedere ⁊ mandare. Qđ ꝙ reuerẽdiſſimꝰ dñs Cardinalis protector prefatus talia ꝑ ipſũ generalẽ ordinis ordinata declarata reuocata ampliata vł addita examinare corrigere. ⁊ hĳs addere vł minuere prout oportunuꝫ videbit᷑ atq; auctoritate aplica ⁊ officĳ ſui approbare ⁊ cõfirmare poſſit etiã committere ⁊ concedere dignemini de gr̃a ſpeciali. Nõ obſtañ. ꝓmiſſis ⁊ quibuſcũq; lr̃is ⁊ cõſtitutionibus apoſtolicis etiã a Sãctitate vr̃a ſub forma breuis vel alias quomodocũq; conceſſis. Priuilegĳs quoq; indultis ſiue declarationibꝰ vel ordinatiõibꝰ aplicis tam in cõſilĳs generalibus vltimo celebratis q̃ alias in romana curia vel alibi vbicũq; a predeceſſoribus. Sanctitatis vr̃e romanis pontificibus preſertim ab Eugenio quarto Pio ſecundo. Sixto quarto ⁊ alĳs etiã quocunq; modo emanatis vel conceſſis. Necnõ quibuſcunq; ſtatutis conſuetudinibꝰ conuentionibus cõcordĳs vel pactis dicti ordinis vel aliquorum ipſius etiã iuramento cõfirmatione apoſtolica vel quauis alia firmitate roboratis. Inhibitionibꝰ quoq; decretis exemptionibꝰ prouiſionibꝰ conceſſionibus ⁊ alĳs lr̃is aplicis etiã per modũ ſtatuti declaratiõis aut mãdati vel ſub quacũq; forma vel expreſſione ꝟboꝝ ⁊ cum clauſulis derogatoriaruꝫ derogatorĳs alĳſq; fortioribus ⁊ efficatioribus et inſuetis clauſulis conceſſis ⁊ in poſterũ forſan concedẽdis Quibus omibus ⁊ alĳs quatenus opus ſit latiſſime placeat hac vice derogare. Ceteriſq; ꝯtrarĳs q̄buſcũq;. ¶ Fiat vt petit᷑. J. Et per ſolã ſignaturã attẽto ꝙ negotiũ cõmittit᷑ miniſtro generali ordinis predicti ĩ Curia exiſtenti. Ac etiã reuerendiſſimo domino ipſiꝰ ordinis protectori etiã ĩ Curia exiſtenti fiat. J. Datũ rome apud ſãctũ Petrũ. Quarto idus maĳ. Anno quito.

¶ Ex ſtatutis ⁊ ordinatiõibus ordinis minoꝝ vigore prefate ꝯmiſſionis Sanctiſſimi dñi nr̃i Julĳ ſecundi ⁊ cũ inſertione ipſius ꝑ gñalẽ miſtrũ ipiꝰ ordis ſeu noie eius aucte aplica ⁊ capli g●aliſſimi ſibi commiſſa atq; officĳ ſui editis et a reuerendiſſimo dño cardinali tituli ſancti Marci dicti ordinis protectore cõmiſſione aplica prefata examinatis correctis approbatis ⁊ confirmatis ſub data diei prime Januarĳ anni Milleſimi quingenteſimi noni ac ſigillo ſuo maiori in cera rubea impreſſo ac in cordula rubea pendente ſigillatis. Primi capituli quarta particula. ¶ De humili ſubiectione ⁊ reuerentia ſancte romane eccleſie ⁊ ſupremorum ordinis prelatorum ac congrua ordinis reductione et vnione quarta particula.

Et quia cõſequẽter ibidez dicit regula ꝙ frater franciſcꝰ promittit obediẽtiam ⁊ reuerẽciam dño pape honorio ⁊ eius ſucceſſoribus canonice intrãtibꝰ ⁊ eccleſie romane: ideo ſtatuimus ⁊ ordinamꝰ vt oẽs ⁊ ſinguli fr̃es vt dignũ ⁊ iuſtũ ẽ reuerẽciã exhibeãt ⁊ honorẽ humilẽ ⁊ obediẽciã ⁊ firmiſſimã fidelitatẽ. Sãctiſſimo dño pape ſacroſancte ſedi aplice eomõ videlicet quo ĩ pricipio ⁊ etiã in fine rl'e admonemur ⁊ ꝓut intẽcio fuit ſãctiſſimi pr̃is nr̃i Frãciſci q̄ preſbiteros monuit ꝑcunctis revereri Et q2 inſuꝑ rl'a ibidẽ dicit ꝙ ⁊ alĳ fr̃es teneant᷑ fratri Franciſco ⁊ eiꝰ ſucceſſoribꝰ videlicet miniſtris generalibꝰ obedire. Et alibi. Uniuerſi fratres vnũ de fr̃ibꝰ iſtius religiõis teneant᷑ ſemꝑ habere gñalẽ miniſtrũ ⁊ ſeruũ tociꝰ fraternitatis: cui teneant᷑ firmiter obedire. Et alibi. Nõ ꝑcipientes eis aliquid quod ſit contra deũ ⁊ aĩam ⁊ regulã nr̃am. Et alibi. Qz fratres teneant᷑ obedire ſuis miniſtris in omibus que ꝓmiſerũt dño obſeruare ⁊ nõ ſunt contraria aĩe ⁊ regule nr̃e: quibꝰ verbis ⁊ limitationibus cõſtat nullos alios limites ſiue exceptiões nr̃e obediencie regularis videlicet vnius generalis miniſtri et prouincialiũ miniſtroruꝫ ⁊ cuſtodũ ꝑ quaſcũq; prouiſiones apoſtolicas addi vel ſubditis ad hec directe ⁊ ſpecifice concedi poſſe quin dirimatur ⁊ detrahatur de ꝑfectione talis obediẽcie noſtre euangelice ĩ gradu ꝑfectionis et modo tanq̃ euangelica et perfecta aliorũ olim religioſaꝝ obediẽcias trãſcendẽtis prout etiam Sanctꝰ. Bernardinus clarius declarat et probat nec ideo aliter limitari. Ualet nec ꝑ ſacrum Conſilium ⁊ decretũ cõſtancienſe ⁊ Eugeniũ quartũ aut alios aliter limitatur aut reprimitur quo ad fr̃es de obſeruãcia ſiue familia q̄ꝑ modũ diſpẽſatiõis ſeu relaxatiõis aut conceſſionis etiã ꝓſuppoſitis cauſis legittimis q̃ quidẽ ꝯceſſio ĩuolũtarios vota ſua puriꝰ

ſeruare volētes nō obligat nec ligat prout
dictū decretum Cōſtanciēſe(ſatis aperte
⁊ Nicolaus quintus expreſſiꝰ ꝑ aliā decla
rationē ſub bulla que icipit. Regimini vni
uerſalis eccleſie ⁊c̄.)determinauerunt:nec
ideo fratres talē obediētiā nr̄am regularē
ſponte profeſſos ⁊ eā ſequi volentes obli=
gare vel ligare poſſunt cū nullus vti priui
legio aut retrocedere cogatur prout etiā.
Sanctiſſimꝰ dñs nr̄ Julius ſecūdus ꝑ bre=
ue ſuū fr̄ibus regularis obediētie cōceſſuꝫ
et aliud miniſtro Francie directū ⁊ aliȷ̄ plu
res ī ſimili declarauerūt. Que inq̄ꝫ conceſ=
ſiones etiā volūtariȷ̄s talē obediētiā mini
ſtrorū ſine conditione libere profeſſis non
concedūtur nec concedi vel dari poſſūt niſi
cauſa ſubſiſtente legittima:q̄ tamen ibidē
nullatenus vel rariſſime etiā ꝑticulariter
reperit̄. vbi talis obediētie tales exceptio
nes ſiue limites ad oīa incōmoda atq̄ꝫ pi=
cula aīe ſubditorū oī tempore euitāda ſuf=
ficientes ex regula ipſa ꝑfectiſſima ſufficiē
tiſſime dantur:ita q̄ꝫ generalis ⁊ ꝓuintia=
les miniſtri ⁊ cuſtodes etiā ſi minime refor
mati vel obſeruātes exiſtant ſubditos ſu=
os iuolūtarios a regulari ipſius obſeruā=
tia ꝑ ipſam regulā ⁊ ꝑ oīa iura minime im
pedire vnq̄ꝫ poterūt vel poſſunt ⁊ maxime
vbi nō ſolū ꝑ ſacras ſcripturas ⁊ ꝑ oīa iu=
ra ⁊ ꝑ beati Frāciſci ipſius regule inſtitu=
toris reuelata diuinitus ⁊ facta ſꝫ etiā rei
experiētia manifeſta conſtat ſub talibꝰ et
ſub tali voto ⁊ obediētie forma ⁊ taliū cu=
ra vbi meliores(ſeruata ſue profeſſiōis et
regule puritate ⁊ forma)haberi nō poſſunt
ipiꝰ regule puritatē ⁊ formā obſeruabileꝫ
eſſe ⁊ ſemper fuiſſe prout etiā patet argu=
mento manifeſto in multis antiquiori ob=
ſeruātie regularis ſiue reformationis ⁊ nō
nullis aliȷ̄s fr̄ibus ipſius regule et obediē=
tie veram obſeruātiā immediate ſub tali=
bus miniſtris et cuſtodibus nunc vſq̄ꝫ per
dei gr̄am modis congruis congrue ſeruāti
bus quādiu meliores habere(ſeruata ſue
profeſſionis ⁊ obedientie regularis hmōi
puritate et forma)non potuerunt et qui tā
dem reformatos nunc ⁊ ſufficiētes habere
meruerunt. Quarū etiam prouiſionum et
cauſarum ipſarum inſufficientia nouis ſu
peruenientibus cauſis in contrariū clariꝰ
nunc probatur vbi rei experiētia manife=
ſta clarius nunc conſtat:qualiter allegati
et ſperati fructus taliū prouiſionum ⁊ exē=
ptionū videlicet vnitatis pacis ⁊ reforma
tionis ordinis amplius ex eis nō ſequunt̄
ſꝫ nūc potiꝰ cōtraria videlicet ordinis ip=
ſius diuiſio turbatio inquietudo diſſentio
magis q̄ꝫ reformatio,⁊ concordia exinde ori
unt̄ ⁊ cōtinuantur vt ſatis notorium ē ſicq̄ꝫ
ꝯſequēter votū regularis obediētie ꝑ ipſas
prouiſiones nō cōmutatū in melius nec in
equiualens ſed potius relaxatum eſſe nō
ſolum per predicta ſed alia plura compro
bat̄. Propter q̄ oīa cauſas ipſarū prouiſio
num ſiue exemptionū aut diſpenſationum
dicimꝰ ⁊ inq̄ꝫtū de iure poſſumus auctori=
tate etiā ap̄lica declaramus nunc minime
ſubſiſtere ⁊ minus legittimas et ſufficien=
tes ſꝫ illegittimas et nullas eſſe. Atq̄ꝫ ꝓut
ex officio ⁊ ex dicta ſpeciali cōmiſſione et
madato dicti ſanctiſſimi dñi nr̄i pape obli
gamur taliū ⁊ aliorum quorſcūq̄ꝫ fr̄m ordi
nis nr̄i ſaluti vnitatiq̄ꝫ et paci ordnis. de
bite prouideri volentes oībus et ſingulis
regulam ipſam per dñm papam honoriuꝫ
ꝯfirmatā profeſſis ſub intermiatione diui=
ni iudiciȷ̄ diſtrictius inhibemus talibus a
cetero vti prouiſionibꝰ vł conceſſionibus
aut ordinationibus a regulari obedientia
et cura miniſtri generalis et prouincialiū
miniſtrorum et cuſtodum ipſos fratres ta
liter eximētibus:ſed omnino volumꝰ ⁊ mā
damus cum martino quinto ⁊ precipue cū
beato Frāciſco in regula noſtra vt ex nūc
omnes et ſinguli fratres hmōi ſiue ytalici
gallici:hyſpani:Theutonici ⁊ quicūq̄ꝫ aliȷ̄
per orbem terrarum conſtituti obedire te=
neantur prout regula dicit ⁊ īmediate ſubi
ci in omnibus que dicit regula tali ſucceſ=
ſori beati Franciſci Generali miniſtro in
toto ordine(eo pro inſufficiente per eos q̄=
bus incumbit ex regula non determinato
vel non iudicato aut repudiato ſiue depo=
ſito ⁊ ſimiliter prouincialibus miniſtris in
ſuis prouinciȷ̄s ac cuſtodibus in ſuis cuſto=
diȷ̄s:gardianis in gardianatibus ſuis ⁊ q̄=
buſcunq̄ꝫ prelatis per regulam datis. Nō
obſtāte quacūq̄ꝫ declaratione vel quocūq̄ꝫ
priuilegio ſiue indulto aut mandato in cō=
trarium quomodocunq̄ꝫ aut qualitercunq̄ꝫ
conceſſo in generali vel ſpeciali in conſilio
conſtancieñ in Romana curia vel alibi vbi
cunq̄ꝫ etiam ab Eugenio quarto Pio ſecū=
do Paulo ſecundo vel quocunq̄ꝫ alio caſſā=
do reuocando annullando ac nullius eſſe
decernendo valitudinis ac ſi nunq̄ꝫ conceſ
ſa fuiſſent. Et vbicunq̄ꝫ dicti miniſtri et cu=
ſtodes tales de obſeruantia vel familia ta
liter exemptos vel ſeparatos in ſuis pro=
uinciȷ̄s et cuſtodiȷ̄s habuerint volumus vt
debitam ſibi ex regula a talibus ſicut et ab
aliȷ̄s obedientiam gratioſe requirant ⁊ pa

ternaliter curam talium atq͡ꝫ locorum et
monaſteriorum eiſdem ſubditorum ſpon=
tanee ad ouile ſeu gregem legittimi paſto
ris reuertentium offerant atq͡ꝫ ſuſcipiant.
Ita tamen ꝙ vbi ⁊ q̄ꝫdiu tales miniſtri de=
bite reformati non fuerint nec in obſeruā=
tia regulari diuti⁹ probati ſi dicti de fami
lia cuſtodes vel vicarios ſibi eligere et ha
bere voluerint ex ſuis qui eoſdem ſalua ſē
per obedientia regulari et cura miniſtro=
rum regant et viſitēt ipſi miniſtri benigne
eis concedant prout tempore ſancti Ber=
nardini ante Eugenianā et a fratrib⁹ ob=
ſeruantie et reformationis in diuerſis pro
uincijs olim fieri conſueuit donec aliter ſu=
per hijs melius prouiſum fuerit. Et vbi a
ſummis potificibus tranſitus talium fra=
trum de familia ad conuentuales et rece=
ptio eorum a conuentualibus ſine licentia
petita et in ſcriptis obtenta ſub cenſuris
et penis prohibetur dicimus et declara=
mus etiam auctoritate apoſtolica nobis
deſup conceſſa hoc accipi et itelligi debere
de tranſitu ipſorum de obſeruātia ad laxi
orem et deformatam vitam fratrum con=
uentualium non reformatorum et talium
loca ⁊ non de tranſitu ſiue reditu ad regu=
larem obedientiam ſuorum miniſtrorum
conuentualium ſub modo et ritu fratrum
reformatorum obſeruantie et obedientie
regularis eiſdem miniſtris et conuentua=
libus immediate iuxta regule formaꝫ ſub
ditorum quos ſanctiſſimus dn̄s noſter Iu=
lius ſecundus vere fratres minores eſſe
cenſuit cum nulli etiam de iure diuino trā
ſitus vel reditus ad meliorem frugem et
ſue profeſſionis obſeruantiam claudi de=
beat ſed etiam ex regula recurſus ad mi=
niſtros pro regule obſeruācia expreſſe pre
cipiatur vt de talibus locis vel ſocietate a
miniſtris ꝓuideatur vbi ⁊ cū quib⁹ regula
ris obſeruācia ⁊ obediēcie ꝓmiſſe puritas
obſeruari poſſit. A quo etiam regule prece
pto aliquē impediri vel retardari poſſe di=
ſtrictius inhibemus. Ratum habentes et
approbantes tranſitū ſiue reditum quorū=
cunq͡ꝫ fratrum et locorū ad huiuſmodi obe
dienciam regularem miniſtroꝝ ⁊ cuſtoduꝫ
vbicunq͡ꝫ ⁊ quandocunq͡ꝫ iam factū. Et vbi
tranſitus aliorum fratrum miniſtris ſubdi
torum ad fratres de familia licentia petita
non obtenta vel taliuꝫ etiam receptio ipſis
de familia licencia taliter petita et non ob=
tenta conceditur dic[illegible]⁹ ⁊ auctoritate apo=
ſtolica declaramus de conuentualibus fra
tribus non reformatis ⁊ in paupertate di=
ſpenſatis ⁊ relaxatis preſuppoſitis etiam
cauſis legittimis ad hec ⁊ legittima ſubſi=
ſtencia dictarum prouiſionū ipſorum de fa
milia ſi poſt hec aliquādo tales quod abſit
reperiantur: et non de dictis reformatis ob
ſeruancie et obediencie regularis hoc acci
pi et intelligi debere prout etiam ſanctiſſi=
mus dn̄s noſter Julius ſecundus per litte=
ras ſanctitatis ſue ſub forma breuis gene=
rali miniſtro directas de nouo conceſſas ꝑ
eundē et approbatas ꝑ alias ſatis aperte
declarauit et determinauit. Inhibentes eti
am diſtrictius ſub pena apoſtaſie ⁊ excom=
municationis late ſentencie vt nullus tali=
um reformatorum vel obſeruancie ſeu obe
diencie regularis ad dictos ſeparatos de
familia vel ad alios conuentus conuentua
liuꝫ relaxatos ſiue in paupertate diſpenſa
tos vel nō reformatos ſine debita diſpenſa
tione et licentia ſui miniſtri in ſcriptis ob=
tenta tranſire poſſit ⁊ niſi ī cauſa regule cō
formi vtpote in cauſa reformationis vl' re
ductionis aut ſubuentionis talium.

¶ Littere quedā reuerendiſſimi patrꝫ no=
ſtri miniſtri generalis ordinis minorum vi
gore cuiuſdam breuis ⁊ commiſſionis apo
ſtolice et officij ſui ſub ſigillo eiuſdem in ce
ra alba impreſſo et ſubſcriptione ipſius ꝓ
pria manu facte: ſuper declaratione aliquo
rum paſſuum cuiuſdam concordie inter ip
ſum reuerendiſſimum patrem generalem
miniſtrū ⁊ reuerendū patrem vicarium ge
neralem fratrum de familia in partibus
hyſpaniarum facte / viſe et regiſtrate.

In chriſto ſibi
cariſſimo fratri Bonifa=
cio de ceus ordinis mi=
norum ſacre Theologie
profeſſori ac prouincie
francie miniſtro Frater
Raynaldus Gracianus
decotignola eiuſdem facultatis profeſſor
ac tocius ordinis minoꝝ gn̄alis miſter nec
nō in ſubſeq̄nti negotio ꝯmiſſarius ap̄lica
aucte ſpecialiter deputatus Salutē ⁊ pacē
in dn̄o ſempiternam. Cum ex ſpeciali com
miſſione ⁊ mandato ſanctiſſimi dn̄i noſtri
Julij pape ſecundi habeamus vt non ſoluꝫ
omnia et ſingula faciamus que ad officiuꝫ
noſtrum ſpectare noſcuntur et que ad vni=
tatem / pacem / et concordiam prouincie ſā=
cti Bonauenture: ſed etiam aliorum quo=
rūcunq͡ꝫ neceſſaria erūt quolibet ⁊ oportūa
diligēter exequi ⁊ facere ſtudeamus irritū
⁊ inane quitquid a quocunq͡ꝫ quacunq͡ꝫ au=

ctoritate ſcienter vł ignoranter directe vł
indirecte fieri contigerit vel factum fuerit
decernēdo et cōtrarijs ab apoſtolica ſede
conceſſis derogando vt in litteris apoſto
licis deſuper ſubforma breuis nobis dire
ctis et a nobis nuper triceſima Menſis hu
ius auguſti receptis plenius continetur
Cupiaſqꝫ vna cum nonnullis alijs refor-
matis obſeruantie et obedientie regularis
pro quiete et pace veſtra ⁊ conſciētiaꝝ ve-
ſtrarum ſuper certis dubijs occaſione qua
rundam concordiarum ⁊ ordinationū atqꝫ
inhibitionum per nos et reuerendum pa-
trem fratrem Martialem boulier vicariū
generalem citra montanum ſuper fratres
de obſeruantia ſiue de familia vulgariter
nūcupatos nuper terciadecima aprilis an
ni preſentis factarum et forſan iam a ſan-
ctiſſima dño papa confirmatarum vobis
ortis plenius declarari atqꝫ de voluntate
noſtra ſuper hijs amplius cetificari. Hic ē
ꝙ quieti et paci tue ⁊ ceterorū reformato
rum obſeruantie et obedientie regularis
vbilibet exiſtentium cōſulere paternaliter
cupiētes declaramus vobis ⁊ omnib⁹ alijs
per preſentes imprimis quo ad mutuā re
ceptionem conuentuum locorum et fratrū
conuentualiū ſiue de eorum obedientia ⁊
fratrum de familia ab altera eorūdē parte
et inhibitionibus atqꝫ litteris diuerſis apo
ſtolicis deſuper conceſſis illud ſemper de-
bere ſeruari quod ſanctiſſimus dñs noſter
Juli⁹ papa ſecundus declarauit atqꝫ deter
minauit ⁊ quod amplius per nouas ordi-
nis conſtitutiones auctoritate apoſtolica
roboratas declaratum eſt. Uidelicet ꝙ ta-
lia de fratribus reformatis obedientie et
obſeruantie regularis hmōi quos ſanctiſſi
mus dñs noſter vere fratres minores eſſe
cenſuit nullomō accipi nec intelligi debeāt
niſi in ea parte qua inhibetur eis ne ad fra
tres conuentuales non reformatos vel de
obſeruātia ſiue familia a regulari obedi-
entia miniſtroꝝ diſpēſatos ſiue relaxatos
trāſire poſſint niſi licētia petita et obtenta
ſuoꝝ miniſtroꝝ ⁊ i cauſa regule nr̄e ꝯformi
cū nulli trāſitus ſiue redit⁹ ad meliorē fru-
gē ⁊ puriorē regule ſue ⁊ ſue profeſſionis
obſeruantiam precludi aliq̄ iure debeat ſꝫ
retroaſpicere et relaxari a ꝑfectione talis
ſue ꝓfeſſionis ad ꝑdictas ſine cā legittima
trāſeūdo merito coherceri debeāt ⁊ niſi in
ea parte qua inhibet̄ ipſis fratrib⁹ de fami
lia ⁊ alijs nō reformatis ſub cenſuris ⁊ pe
nis ne tales vel eorum loca recipere poſ-
ſint. Preterea quo ad ſuſpēſiones litiū et
cauſarū triū ꝓuintiarum videlꝫ Francie
ſancti Bonauēture ⁊ Turonie declaram⁹
nr̄e fuiſſe ⁊ eſſe intentiōis ꝙ hmōi lites et
cauſe ſolūmō tūc actu corā iudicib⁹ ab vtra
qꝫ parte acceptatis pendētes ſuſpēdantur
vſqꝫ poſt inſtās generale capitulum ſaluis
iuribus vtriuſqꝫ ꝑtis interea neminē tamē
ꝑ talem ſuſpēſionē grauari itendentes nec
volētes ſicut nec debem⁹ tā pro vna ꝑte q̄
pro alia. Jdcoqꝫ miniſtros vicarios ⁊ ffes
dictarū ꝓuītiarū tūc abſētes tā de familia
q̄ de alijs ſub regulari obedientia nr̄a vi-
uētes talib⁹ cōcordatꝫ ſuſpēſitionib⁹ ⁊ ordi
nationib⁹ ſe grauatos ſētiētes ⁊ ad ap̄licā
ſedē ſi talia ꝑ eandē reformata ſint ⁊ cōtra
eos iuridice ꝓducta fuerint volentes ⁊ ſic
ab omni grauamine debite releuari cupiē
tes impediri nolumus nec intēdim⁹ tā pro
vna parte q̄ pro alia. Nec etiā per ꝑdicta
concordata vel ordinata intēdim⁹ nec vo-
lum⁹ impediri executiōes lr̄arū ap̄licarum
ſub plūbo vel ſub forma breuis dictis mini
ſtris ⁊ ffribus reformatis cōiunctim vł di-
uiſim in forma gratioſa ab apoſtolica ſede
gratioſe ⁊ non per cōmiſſionē ⁊ cognitionē
cauſe cōceſſarū tā ꝓ redditione quorūdā
cōuentuū q̄ ꝓ reb⁹ alijs ipſis vel alteri eo-
rū ab ap̄lica ſede taliter in forma gratioſa
cōceſſis nec executores eaꝝ tā pro vna ꝑ-
te q̄ ꝓ alia. Sed ꝙ vtreqꝫ ꝑtes talib⁹ ſuis
conceſſionibus ꝓuilegijs et lr̄is ap̄licis de
ſuper gratioſe ⁊ legittime conceſſis nec pre
ſentibus noſtris declarationib⁹ et determi
nationibus contrarijs libere vti poſſint et
eas exequi facere predictis cōcordatis nō
obſtātibus abſqꝫ alicuius ſentētie vel pe-
ne incurſu. Datum chamberiaci die vice-
ſima ſeptima mēſis auguſti. Anno dñi mil
leſimo quigenteſimo nono Sic ſubſcriptū
Frater Ray. Gra. de cōtignola Generalis
qui ſupra declarat determinat et concedit
dummodo tamen non tangant materiam
litium ſuſpenſarum. Propria manu.

In quorum omniū ⁊ ſingu-
lorum fidem et
teſtimonium premiſſorum preſentes litte-
ras ſiue preſens publicum tranſumpti in-
ſtrumentū exinde fieri et ꝑ notariū pub-
licum noſtrum et dicte Curie ſcribam in-
fraſcriptum ſubſcribi et publicari manda-
uimus ſigilliqꝫ proprij dicte Curie Cau-
ſarum Camere apoſtolice quo in talibus
vtimur iuſſimus et fecimus appenſione cō
muniri. Datū ⁊ actum Rome apud ſanctū
petrū i palatio ap̄lico in quo iura reddi ſo-
lēt mane hora audiētie cauſarū conſueta

ſinibi ad iura reddendũ ⁊ cauſas audiendũ
ꝓtribunali ſedeñ. ſub Anno A natiuitate
dñi Milleſimo quigenteſimo decimo Judi
ctione.xiij. die vero lune decima octaua mẽ
ſisfebruarij. Pontificat⁹ ſanctiſſimi in xp̃o
patris ⁊ dñi dñi noſtri Julij diuina proui=
dencia pape ſecundi. Anno ſeptimo. Preſẽ
tibus ibidem diſcretis viris magiſtris. Jo
hãne baptiſta de eccleſia ⁊ Andrea de por=
tijs dicte Curie Cauſarũ notarijs ſcribiſq̃
noſtris teſtibns ad premiſſa vocatis.

¶ Et ego benedict⁹ ba=
landrinus Curie cauſarũ Camere apoſto=
lice notarius q꞉ pre inſertaꝝ litterarũ apo
ſtolicarum preſentationi tranſumptioni oĩ
buſq̃ alijs ⁊ ſingulis ꝑmiſſis dũ ſic vt pre=
mittitur agerentur ⁊ fierent vna cum pre=
nominatis teſtibus p̄ſens interfui eaq̃
ſic fieri vidi ⁊ audiui ideo hoc preſens pu=
blicum tranſumpti Inſtrumentum manu
alterius ſcriptum ſubſcripſi ⁊ in hanc pu=
blicam formam redegi ſignoq̃ ⁊ noĩe meis
ſolitis et conſuetis vna cum ſigilli dicte cu=
rie appenſione ſignaui in fidem premiſſoꝝ
rogatus et requiſitus. Sic ſignatũ. Gratis ꝓ
deo Anthoni⁹ Archiep̃s Sypoñ. Auditor.
Milleſimo quīgẽteſimo decimo Februarij
Tranquillus promenſarius.

¶ Benedictus dei et ſancte ſe=
dis apoſtolice
gratia epiſcopus Chieñ. Uniuerſis et ſin=
gulis preſentes litteras inſpecturis et legi
audituris. Salutem in domino. Nouerī=
tis ꝙ nos litteras. Felicis recordationis.
Sixti pape quarti eius vera bulla plum=
bea cū filis Sericeis Rubei Croceiq̃ colo
ris more Romañ. Curie Impendeñ. Bulla
tas ſanas ſiquidẽ ⁊ integras non viciatas
nec in aliqua ſui pte ſuſpectas habuim⁹ vi
dimus ⁊ diligẽter inſpeximus ac nos vidiſ
ſe ⁊ diligenter inſpexiſſe harũ ſerie atteſta=
mur. Quarũ ſiquidẽ lraꝝ aplicaꝝ ꝯtinẽtia ta
lis erat.

Sixtus epiſcopus
ſeru⁹ ſeruoꝝ dei Ad ꝑpetuã
rei memoriã Dũ ſingulos ſr̃a
res ordines ⁊ loca ſctĩmonie
dedita illoꝝq̃ ꝑſonas pſno
cõſpiciam⁹ intuitu. Ad ea ꝑcipue nr̃e diri=
gimus cõſiderationis affectũ q mũdanis ab
dicatis illecebris ſpm̃ paupertatꝫ aſſumẽtes
elemoſinaꝝ eis erogandaꝝ q̃ſtu poti⁹ ꝙ co=
pijs diuiciarũ victũ q̃rentes iugiter ꝑſtant
dño famulatũ ſuiſq̃ vite ſc̃timonia ⁊ ſalu
brib⁹ ꝑdicationib⁹ pplm dei ad bñ deuoteq̃
viuẽdũ inducũt. Illoſq̃ ꝓut ex iniũcto no=
bis celit⁹ ſeruitutis officio ꝯgruit ab omni
conamur vexatione tueri ⁊ vt noſtri miſte=
rij ꝑſidio eoꝝ ſtat⁹ ꝓſperet vbilibet ⁊ ꝑſo=
ne ipe ꝓpulſis q̃b⁹ obuii poſſẽt diſpẽdijs fe
licis ſtat⁹ eiuſdẽ ſuſcipiãt incremẽta. Sane
dudũ cũ i minorib⁹ cõſtituti i ordie ffm mi
noꝝ gñalſ miſtri fũgeremur officio itelleximus
⁊ poſt mõq ad ſũmi apoſtolat⁹ apicem
aſſũptionẽ a dilectoꝝ filioꝝ ffm ꝑdicatoꝝ
minoꝝ heremitarũ ſcti Auguſtini ⁊ beate
Marie d̃ mõte carmeli ordinũ gñalib⁹ ma
giſtris miniſtro ⁊ priorib⁹ q̃ ꝓ tpe fuerunt
⁊ alioꝝ dictoꝝ ordinũ ꝓfeſſoꝝ relatiõe nõ
ſine q̃rela accepim⁹ ꝙ laici in diuerſis mũ
di ptib⁹ ꝯſtituti ꝓprijs incũbẽtes affectib⁹
dũ Mgr̃ Miniſtri ⁊ priores ipſi tã gñales
ꝙ prouinciales et domorum eorundẽ ordi
num. Cuſtodes: Gardiani ac fratres con=
uentuales nuncupati dictarum domorũ iu
ra ꝓſequuntur ac pecunias et bona ad lici
tos vſus eorundem fratrum pia xp̃i fideli
um largitione eis et eorum domibus ac or
dinibus relicta ſeu legata aut al's debita
ab eiſdem laicis exigere curãt aut ipſorum
domoꝝ bona ꝑfatis laycis ꝓ eoꝝ benepla
cito et voluntate concedere ſeu ciuiles lai
corum eorumdem diſſentiones pticulares
diſcordias et factores ſequi vel al's i hũjs
que laici ipſi a Magiſtris: miniſtris: Prio=
ribus: gardianis et fratribus memoratis mi=
nus licite poſtulant eiſdem laicis compla=
cere recuſant ac al's dum laici ipſi magi=
ſtrũ: miniſtros: priores: cuſtodes: gardia=
nos ac ffes predictos alijs varijs pleruq̃
occaſionibus ea qua debent affectione nõ
proſequuntur: vt ſe de eiſdem magiſtro
miniſtris prioribus cuſtodib⁹: gardianis
⁊ fratribus memoratis conuẽtualibus nũ=
cupatis valeant vindicare: aut occupato=
rum per ipſos laicos bonoꝝ ad domos eo=
rũdẽ ffm ptineñ. reſtitutionẽ differre: ⁊ ſi do
mus ipſe ad ffes dictorũ ordinũ de obſer=
uantia nuucupatos peruenient: bona illo=
rum eis accommoda emere: et pro minori
precio ꝙ valeant habere poſſint: exquiſitis
medijs curant: ꝙ domus ipſe ordinum eo=
rundem per predictos fratres conuentua=
les longo tempore poſſeſſe ⁊ ĩhabitare fra
tribus de obſeruantia vel alio nomine nũ=
cupatis eorundem ordinum concedantur
nouas gabellas ⁊ onera a quibus fratres
ipſi exẽpti ſũt: ab eis exigere: varia graua
mina eis inferre: ⁊ alias iiurias irrogare
ꝑſumũt: ex quo plurima eiſdem fratribus

conuentualibus incōmoda ꝓueniūt:nā me
tu moleſtiarū hmōi quas eis inferri formi
dāt: in exigendo ⁊ proſequendo domorum
ſuaꝝ iura timidiores reddūtur:⁊ eoſdē lai
cos vereri vltra ꝙ̄ deceat:⁊ a libere predi=
cando quod illos tāgit abſtinere:⁊ illis vl=
tra ꝙ̄ ipſoꝝ qualitas exigat ⁊ ordinū pre=
dictoꝝ vtilitas perſuadeat differre cogāt
inuiti:non abſqꝫ diuine maieſtatis offenſa
⁊ ordinū eorundē graui ꝑiudicio ⁊ iactura
adeo vt ꝓpter incōmoda ꝑdicta etiā aliqui
dictoꝝ ordinū ꝓfeſſores nōnūꝙ̄ domos de
ſerāt et ad alios non mendicātiū ordines
ſe trāſferāt tales moleſtias euitare curan=
tes:aliqui vero qui ordines ipſos ingrede
rentur:ab ingrediēdo abſtinere cernantur
quod ad eorundē ordinū perniciē paulatiꝫ
cedere manifeſte dinoſcitur. Nos igitur q̇
dum generalis miniſtri dicto fungeremur
officio: pro quiete vniuerſorum profeſſorū
dicti ordinis fratrum minorum :tam con=
uentualium ꝙ̄ de obſeruātia ant alias iux
ta diuerſarum regionum conſuetudinem
nuncupatoꝝ procurauimus:ꝙ felicis recor
dationis. Paulus ſcđs predeceſſor noſter
ſub cenſuris et penis eccleſiaſticis tunc ex
preſſis inhiberet vniuerſis fratribus pre=
dictis : vt predicti fratres de obſeruantia
nuncupati domos eorundē fratrum cōuen
tualiū ordinis fratrū minoꝝ aut alias pro
eoruꝫ habitatione querere vel recipere: vł
ꝙ monaſteria monialium cure eorundem
fratrum cōuentualium cōmiſſa ipſoꝝ fra=
trum de obſeruantia cure committerentur
etiam querere preſumerent:prout in eiſdē
predeceſſoris litteris deſuper cōfectis ple=
nius continetur:tot malis quot predicato=
rum minorum heremitarum ſancti augu=
ſtini carmelitarum ſancte marie ordinum
mendicantium profeſſores predicti conuē
tuales nuncupati: quorum ſcientia et do=
ctrina militans eccleſia cōtinuo ſuſcipit in
crementa ex premiſſis patiuntur(vt tene=
mur)obuiare cupientes:motu proprio non
ad predictorum magiſtri miniſtri priorum
cuſtodum gardianorum et fratrum cōuen
tualium vel alterius pro eis nobis ſuper
hoc oblate petitionis inſtantiam:ſed de no
ſtra mera deliberatione ⁊ ex certa ſcientia
litteras predeceſſorum huiuſmodi ratas
habentes et innouatas :omnibus et ſingu
lis clericis et religioſis de bulla vel alias
de obſeruantia nuncupatis ordinum quo=
rumcunqꝫ ac laicis vtriuſqꝫ ſexus cuiuſuis
dignitatis/gradus/ordinis/ vel conditio=
nis fuerint: etiam ſi marchionali / ducali/
comitali/patriarchali/archiepali:epali:ab
batiali/⁊ alia qualibet eccl'iaſtica vel mun
dana ꝑfulgeāt dignitate ⁊ auctoritate:ſub
pena excōis late ſnie eoipſo tociēs quociēs
illos cōtrafacere cōtigerit incurrēda:ne do
m⁹ ⁊ loca ꝓfeſſoꝝ dictoꝝ ordinū conuētua
liū nūcupatoꝝ aut monaſteria monialiuꝫ
eoꝝ cure cōmiſſa alijs frīb⁹ monialib⁹ ſeu
ſororibus etiā euiſdē ordīs quouis noīe nū
cupatis quōlibet ꝯcedāt aut ꝙ ammotiſ ex
inde frībus ⁊ ſororibus illas et illa ihabitāti
bus reformentur et alij fratres alie ve mo=
niales ſeu ſorores eorum loca ſubrogent ⁊
ſubſtituātur ibidem:ſeu ꝙ monaſteria pre
dicta aliorum cure committantur procura
re/querere/ attemptare :niſi apud Magi=
ſtrum/miniſtros/ priores/ generales /vel
prouinciales dictorum ordinum pro tem=
pore exiſtentes : qui teneantur et debeant
quotiens oportunum fuerit : et poſtꝙ̄ fue=
rint requiſiti infra annum domos ipſas de
bite reformare:et que correctione et emen=
datione indigerent corrigere et emendare
nec etiam ad effectuꝫ huiuſmodi ammotio
nis eorum a domibus ſuis eiſdem fratrib⁹
conuentualibus et eorum cure commiſſis
monialibus iniurias ⁊ grauamina aliqua
inferre ſeu ab eiſdē fratribus ꝓ reb⁹ ⁊ bo=
nis que hñt ⁊ negociatiōis cauſa deferrent
pedagia/guidagia/gabellas /et alia ꝗuis
noīe nuncupata noua onera petere exige=
re vel leuare quoquō preſumāt auctorita
te apoſtolica pñtiū tenore diſtrictius inhi=
bemus ac volumus:⁊ motu ac ſcientia pre
dictis ſtatuimus et ordinamus:ꝙ frēs ip=
ſi conuentuales ac ſorores ⁊ alij quicunqꝫ
reformationibus quas fieri continget per
generales et prouinciales predictos acqe=
ſcere illaſqꝫ obſeruare omnino teneantur ⁊
debeāt Quiqꝫ laici predicti in faciendis re=
formationibus predictis alias ꝙ̄ vt prefer
tur nullatenus ſe intromittant aut ne fiāt
opponant vel contradicant:nec ꝙ poſtmo=
dum facte reformationes alterent vł mutē
tur aut in eis aliquid vltra addatur quere
re audeant ſub eadem excommunicatiōis
ſentencia ſi contra fecerint eo ipſo ex tunc
incurrenda Decernentes irritum ⁊ inane ſi
ſecus ſuper his a quoꝙ̄ quauis etiam apo
ſtolica auctoritate ſcienter vel ignoranter
harum non inſerto tenore contigerit attē
ptari. Et nichilominus preſentibus ⁊ futu
ris pro tempore dictoꝝ ordinū ꝓtectorib⁹
oībuſqꝫ alijs ⁊ ſingulis ꝑlatis ⁊ alijs per=
ſonis eccleſiaſticis in dignitate conſtitutis
necnon eccleſiarum cathedralium etiā me=

tropolitañ. canonicis p aplica ſcripta man
damus qtñs ipſi ⁊ quilȝ eoꝝ p ſe vel p aliũ
ſeu alios reſpectiue dictis magro miniſtrȝ
priorib⁹/cuſtodibus/gardianis/ ⁊ ffib⁹ cõ
uẽtualib⁹ in pmiſſis efficacis defẽſiõis pre
ſidio aſſiſtentes: ac pmiſſa oia ⁊ ſingula vbi
⁊ qñ expedire cognouerint: fuerintq̃ deſu=
per reqſiti ſolẽniter publicãtes nõ pmittãt
eos vel eoꝝ aliquẽ cõtra preſentiũ tenores
per quoſcũq̃ quolibet inqetari ſeu moleſta
ri: ac alios oms ⁊ ſingulos quos eis hmõi
excõicatiõis ſentẽcias incurriſſe cõſtiterit
quotiẽs ſup hoc p pte aliquoꝝ ex magro/
miniſtris/priorib⁹/cuſtodib⁹/gardianis/⁊
ffib⁹ pdictis cõuentualib⁹ fuerit reqſiti in
ecclijs ⁊ alijs locis vbi eis videbit excõica
tos publice nunciẽt faciãtq̃ ab alijs nũcia
ri ⁊ ab omnib⁹ artius euitari donec puia
debita ſatiſfactione meruerint ab eadẽ ex=
cõmunicatiõis ſentẽcia abſolutiõis bñficiũ
obtinere. cõtradictores per cenſurã eccliã=
ſticã appellatione poſtpoſita compeſcẽdo.
Nõ obſtãtibus pmiſſis ac cõſtitutionibus
⁊ ordinatiõibus aplicis necnõ pdictoꝝ or
dinũ iuramẽto cõfirmatiõe aplica vel qua
uis firmitate alia roboratis ſtatutis ⁊ con
ſuetudinib⁹: qbus omnibus ⁊ ſi de illis eo=
rũq̃ totis tenorib⁹ ſpalis ſpecifica ⁊ expſſa
mẽtio pñtib⁹ hñda foret tenore pñtiũ quo
ad pmiſſa ſimili ſciẽtia derogam⁹: ⁊ illã p
infectis haberi volum⁹ cõtrarijs qbuſcũq̃
aut ſi pſonis ⁊ fratribus pdictis vel qbuſ=
uis alijs cõmuniter vel diuiſim a ſede apo
ſtolica indultũ exiſtat q̃ interdici ſuſpendi
vel excõmunicari nõ poſſint p lras apoſto
licas nõ faciẽtes plenã ⁊ expſſã ac de verbo
ad verbũ de indulto hmõi mẽtionẽ: ⁊ qlibȝ
alia dicte ſedis indulgẽtia gñali vel ſpali
cuiuſcũq̃ tenoris exiſtat p quã pñtibus nõ
expſſã vel totaliter nõ inſertã effect⁹ earũ
impediri valeat quolibet vel differri: ⁊ de
qua cuiuſq̃ toto tenore habẽda ſit in lris
noſtris mẽtio ſpalis. Poſtremo q: difficile
foret pñtes lras ad ſingulas puincias ori
ginalr deſtiare: volum⁹ ⁊ dicta auctẽ decer
nimus q̃ trãſũptȝ earũ manu notarij publi
ci ⁊ curie cauſaꝝ camere aplice aut alicui⁹
epalis vel archiepalis ſigillo munitȝ ea, p̃r
ſus i iudicio ⁊ extra vbicũq̃ exhibita ⁊ oſtẽ
ſa fuerit fides adhibeat: ac ſi ipe origiales
lre exhibite forẽt ⁊ oſtẽſe. Nulli ergo oino
hoiȝ liceat hãc paginã nre ratihabitiõis i=
nouatiõis ihibitiõ[illegible] ſtatuti/ordiatiõis/cõ
ſtitutiõis/mãdati/derogatiõis/ volũtatis
⁊ decreti infringere/vel ei auſu temerario
contraire. Si quis autem hoc attemptare
preſumpſerit indignationem omnipotẽtis
dei ac btõꝝ petri ⁊ pauli apoſtolorum ei⁹ ſe
nouerit incurſurũ. Datũ Rome Apud ſctm̃
petrũ Anno incarnationis dominice. Mil
leſimo quadrigẽteſimo ſeptuageſimo quin
to kls maij. Pontificatus noſtri anno quar
to. P. de monte ¶ Et quia eaſdem litteras
apoſtolicas predictas ſic vt pmittit viſas
ſanas ⁊ integras ac ſuſpitiõe carẽtes inue
nimus idcirco ad venerabilis ⁊ religioſi vi
ri fratris Claudij hugonis cõmiſſarij reue
rẽdi pris miniſtri frãcie in cuſtodia patrie
lothorigie q̃ preinſertas nobis detulit In=
ſtañ. petitiõibus licitis ãnueñ ipſas pñti=
bus de verbo ad verbũ nil addendo vl mi
nuendo inſeri fecimus. Et in teſtimonium
viſiõis huius ac omniũ premiſſoꝝ eis pre
ſẽtes per notariũ publicũ infraſcriptũ ſub
ſcriptas dedim⁹ litteras Sigilli noſtri ap=
penſione munitas. Datũ et actũ Rome in
edibus noſtris regionis Arenule ppe pa
latiũ reuerendiſſimi cardinalis Farneſio.
Sub anno a natiuitate dñi. M.ccccc.viij. I
dictiõe decima die vero ſeptima mẽſis Fe
bruarij Pontificatus Sãctiſſimi in chriſto
patris ⁊ domini noſtri domini Iulij diuina
prouidentia pape ſcdi Anno quinto Pre=
ſẽtibus ibidem venerabilibus dominis de
kȝuhelic Et Nicolao hunẽ clericis veneteñ
et Colonieñ diocesis Teſtibus ad premiſ=
ſa vocatis atq̃ rogatis.

¶ Et ego iohannes trincaſſe clericus Lin
goneñ dioceſis in artibus magiſter iuris
vtriuſq̃ Baccalarius. Quia de premiſſis
rogatus fui. Ideo hoc preſens publicum
inſtrumentum tradidi ⁊ ſubſcripſi nomine
et cognomine ac ſolito meo ſigneto in fidẽ
omnium et ſingulorum premiſſorum

¶ Alexãder papa ſextus approbat ⁊ in
nouat bullas Sixti quarti ſupraſcriptas
et cenſuras atq̃ p[illegible]nas grauiſſimas i eiſdẽ
contentas ⁊ expreſſas contra fratres de ob
ſeruantia ſiue familia quocunq̃ modo que
rentes vel procurantes aut recipientes lo
ca conuentus vel monaſteria miniſtrorum
ſiue miniſtris ipſis ſubiecta et contra dan
tes eis auxilium conſilium vl fauorem ſpe
cialiter pro prouincia Francie plura ad=
dens contra reformationes aliquorum: q̃
tamen poſtea melius ordinata et modifi=
cata fuerunt: et debitis medijs etiam per
prelatos ordinarios ſiue miniſtros per in
troductionem fratrum antiquioris obſer=
uantie et obedientie regularis eiſdem mi=
niſtris ſubditorum reformatio ad verum
introducta fuit.

Alexander epiſco
pus ſeruꝰ ſeruoꝝ dei. Ad per
petuã rei memoriã. Sup gre=
gẽ dñicuꝫ nobis licet imeritis
deſup creditũ vigilis exercen
tes ſpeculatoris officiũ i decore ſacre religi
onis ſub q̃ dilecti filii ffes ordis minoꝝ mũ
danis abiectꝫ illecebris deuotũ ꝛ ſctm̃ exhi
bẽt dño famulatũ igẽti mẽtis exultatiõe re
ficimur ꝓſpiciẽtes potiſſime qꝺ ipi ſuis ſã=
ctis opatiõibꝰ qbꝰ i agro militãtis eccl'ie tã
q̃ꝫ rutilãs i amictu ſpõſe carbũculꝰ ꝛ candi
da margarita ꝑfulgẽt ꝛ orõibꝰ aſſiduis ſi
bi ad ſalutẽ ꝓſunt et exemplo bone vite ali
os ad opera incitant caritatis. Unde pro=
ſperum eorum ſtatum paternis deſideran=
tes affectibus ne inteſtine diſcordie que ꝑ
verſutum humani generis hoſtem inter di
cti ordinis profeſſores iam dudum diſſemi
nari ceperunt diutius inualeſcant ad ea cõ
tinua ſollicitudine intendimꝰ per que diſcor
die ipſe penitus extirpentur et fratres pre
dicti mutua inter ſe caritate coniũcti in pa
cis amenitate et perfectioris vite q̃ete qui
bus iuis ſemotis perturbationibus in eodẽ
agro proficiant ac ſibi et aliis fructum ger=
minent ſempiternum. Dudum ſiquidem fe
licis recordationis Paulus papa ſecundꝰ
ꝑdeceſſor noſter de pie memorie Sixti pa=
pe quarti etiam predeceſſoris noſtri tunc i
minoribus conſtituti ac dicti ordinis gene
ralis miniſtri et quondam Marci de Bono
nia tunc in Ciſmontanis partibus ſup fra
tres dicti ordinis de obſeruantia nuncupa
tos vicarii generalis necnon etiam tũc ge=
neralis procuratoris conuentualium. ꝛ Cõ
miſſariorum de obſeruancia nuncupatorũ
tam citra q̃ꝫ vltramontanorum ffm̃ huiuſ=
modi in Romana curia tunc deputatorum
expreſſo conſenſu et concordia ex eius cer=
ta ſciencia ſub excommunicationis late ſen
tencie pena inter alia ꝑ quaſdam diſtrictiꝰ
inhibuit ne conuentuales de obſeruancia ꝛ
econuerſo de obſeruãcia nũcupati fratres
dicti ordinis per ſe vel alium/ſeu alios quo
uis queſito colore vel ingenio. Conuentua
lium fratrum predictorum aliquam domũ
locum conuentum ſeu monialium eis ſub=
iectarum monaſterium de nouo recipere in
uadere vel perturbare aut de illa vel illo
ſe quomodolibet intromittere quoquomo=
do preſumerent. Alioquin ex tunc in con=
trafaciẽtes ꝛ inhibitionis huiuſmodi trãſ=
greſſores tam conuentuales q̃ꝫ de obſeruã
tia fratres predictos eiſqꝫ in premiſſis dã=
tes auxiliuꝫ vel fauorem publice vel occul
te directe vel indirecte cuiuſcunqꝫ ſtatus
vel dignitatis forent in predicto ordine ex
communicationis ſentenciam promulga=
uit a qua non poſſent niſi a Romano ponti
fice pro tempore exiſtente ꝛ in mortis arti=
culo conſtituti abſolutionis beneficium ob
tinere. Et deinde prefatus. Sixtus prede=
ceſſor qui interim dicto Paulo predeceſſo=
re de medio ſublato ad ſummi apoſtolatus
apicem diuina fauente clementia aſſump=
tus fuerat motu proprio et ex certa ſcien=
tia ſua litteras predictas ratas et gratas
habens ac innouãs oĩbus ꝛ ſingulis cleri=
ricis et religioſis de bulla vel alias de ob=
ſeruãcia nuncupatis ordinũ quorũcũqꝫ nec
nõ laycis vtriuſqꝫ ſexꝰ etiã cuiuſuis digni=
tatis gradꝰ vel cõditiõis forẽt. Etiã ſi patri
archali Epali Abbatiali ꝛ alia quauis ec=
cleſiaſtica vel mũdana ꝑfulgerẽt dignitate
ꝛ auc͂te ſub pena excoĩcatiõis late ſentẽcie
hmõi quã eoipo quociẽs illos contraface=
re cõtingeret incurrerẽt ꝑ alias eiꝰ litteras
ſi l'r inhibuit ne domꝰ ꝛ loca ꝓfeſſorũ dicti or
dis cõuẽtualiũ nũcupatoꝝ aut monaſteria
monialiũ eorũ cure cõmiſſa aliis ffibus mo
nialibꝰ ſeu ſororibꝰ etiã eiuſdẽ ordinis quo
uis noĩe nũcupatis quõlibet ꝯcederent aut
q̃ amotis exide ffibꝰ ꝛ ſororibꝰ illas ꝛ illa
inhabitãtibꝰ reformarent ꝛ alii ffes aliꝰ ve
moniales ſeu ſorores eoꝝ vel eaꝝ loco ſur
rogarent ꝛ ſubſtituerent ibidẽ ſeu qꝺ mo=
naſteria p̃dicta alioꝝ cure ꝯmitterent ꝓcu
rare q̃rere aut tẽptare niſi apud magiſtruꝫ
miniſtros ꝛ ꝓuinciales dicti ordinis ꝓ tpe
exiſtẽtesq̃ tenerent ꝛ deberẽt quociẽs opor
tunũ foret ꝛ poſtq̃ꝫ eſſent req̃ſiti infra annũ
domos ipas debite reformare ꝛ q̃ correctio
ne ꝛ reformatiõe idigerẽt corrigere ꝛ emẽ=
dare nec etiã ad effectũ hmõi amotiõis eo
rũ a domibꝰ ſuis eiſdẽ ffibꝰ cõuentualibꝰ ꝛ
eoꝝ cure cõmiſſis. Monialibꝰ iniurias aut
grauamina iferre quoquomodo ꝑſumerẽt
ꝓut in ſingulis litteris ꝑdictis pleniꝰ cõti=
netur. Cum autem ſicut exhibita nobis nu
per pro parte dilectorum filiorũ moderno=
rum Miniſtri prouincialis Cuſtodũ Gar=
dianoꝝ et aliorũ fratrũ dicti ordis Cõuen
tualium nũcupatoꝝ ꝓuincie Frãcie iuxta
morem eiuſdẽ ordinis peticio cõtinebat ꝓ
pace ꝛ quiete ꝑdicti ordis ꝛ illiꝰ ffm tã con
uẽtualiũ q̃ꝫ de obſeruãcia nũcupatoꝝ aiaꝝ
q̃ꝫ ſuaꝝ ſalute ꝛ euitatiõe ſcãdaloꝝ ꝛ peri=
culorum que inter eos euenire poſſẽt nichil
vtiliꝰ cõueniẽtiuſqꝫ ſit q̃ꝫ q̃ lr̃e ꝑdicte ſtric=
tiſſime obſeruent ꝓ pte tã venerabilis ffis

noſtri Georgij Epi Albaneñ. dicti ordinis
vice ꝓtectoris ſup hoc inſtātis ⁊ aſſerentis
premiſſa dicto ordini fratrum minoꝝ expe
dire) ꝗꝫ miniſtri prouīcialis Cuſtodū Gar=
dianoꝝ ⁊ fratrum ꝓuincie Francie hmōi
nobis fuit humilik ſupplicatū vt ſingulas
litteras ꝑdictas quo ad prouinciā francie
hmōi et illius domos et frēs monaſteriaꝗꝫ
monialium eis ſubiecta approbare ⁊ inno=
uare aliaſꝗꝫ in ꝑmiſſis oportune ꝓuidere
de benignitate aplica dignaremur. Nos
igitur qui ordinem fratrum minorum et il
lius fratres predictos ſingulari dilectione
proſequimur miniſtrū prouīcialem Cuſto
des Gardianos et alios fratres prouincie
Frācie hmōi ac eoꝝ ſingulos a quibuſuis
excommunicationis ſuſpenſionis ⁊ interdi
cti alijſꝗꝫ eccleſiaſticis ſentēcijs cenſuris et
penis a iure vel ab hoīe quauis occaſione
vel cauſa latis ſi quibus quomodolibet in=
nodati exiſtunt ad effectum preſentium dū
taxat conſequendum harum ſerie abſoluē=
tes et abſolutos fore cēſentes / huiuſmodi
ſupplicationib⁹ inclinati ſingulas litteras
predictas cū omnibus et ſingulis in eis cō
tentis clauſulis quo ad prouinciaꝫ illiuſꝗꝫ
domos et fratres Monaſteriaꝗꝫ monialiū
eis ſubiecta huiuſmodi auctoritate apoſto
lica ex certa ſciencia noſtra tenore preſenti
um approbamus ⁊ innouamus illaꝗꝫ om=
nia quoad prouinciam et illius fratres do
mos et monaſteria huiuſmodi ſub excom=
municationis anathematis ⁊ perpetue ma
ledictionis ac ſingulis alijs penis in ſingu
lis litteris ꝑdictis contentis quas directe
vel indirecte ſecrete vel occulte contrafaci
entes ⁊ ꝑmiſſa quoquomō nō obſeruantes
aut contra ea ſeu eoꝝ aliqua vel aliquid
apud Reges Principes Duces Comites
Barones Cōmunitates Uniuerſitates Lo
coꝝ ordinarios et alios prelatos ac quaſ=
cunꝗꝫ alias perſonas eccleſiaſticas vel ſe=
culares ſeu eorum aliquem vel etiaꝫ apud
ſedē apoſtolicaꝫ aliquid quoquomodo per
ſe vel aliuꝫ ſeu alios ſollicitantes aut quaſ
cunꝗꝫ alias litteras impetrantes ſeu impe
trare procurantes cuiuſcunꝗꝫ ſtatus grad⁹
ordinis conditionis nobilitatis preeminē=
tie dignitatis ⁊ auctoritatis fuerit / eoipſo ī
currāt perpetuo ſtrictiſſime obſeruari mā=
damus. Et nichilominus ꝙ de cetero per=
petuis futuris temporib⁹ nulla dom⁹ pro=
uintie ⁊ ordīs cōuentualiū huiuſmodi etiā
vigore quarūcunꝗꝫ litterarum aplicarum
et aplica auctoritate emanatarum quouis
modo reformari valeat niſi prius reformā

di fratres cuꝫ miniſtro dicte prouincie pro
tempore exiſtente ac cuſtode ſub cuius cu=
ſtodia ipa reformāda dom⁹ fuerit per litte
ras apoſtolicas de conſenſu ꝓtectoris aut
viceprotectoris predicti ordinis etiam pro
tempore exiſtētis in eiſdem litteris expreſ
ſo et de quo legittime conſtet moneant ꝙ
infra annum prout in litteris. Sixti prede
ceſſoris hmōi cauetur a die monitionis hu
iuſmodi computandum ſecundum regula=
ria dicti ordinis inſtituta priuilegiaꝗꝫ ⁊ in
dulta eis per dictam ſedem conceſſa ⁊ eoꝝ
conſuetudines approbatas reformari de=
beāt. Et ſi infra annum ſe reformare recu=
ſauerint tūc per alias litteras apoſtolicas
de prioribus litteris ac monitione et conſē
ſu huiuſmodi ſpecialem mentionem faciē=
tes ⁊ de ſimili conſenſu protectoris vel ſub
protectoris ꝑdicti de quo etiam conſtet vt
premittitur emanatas ⁊ nō alias reforma
tio huiuſmodi Archiepiſcopis vel epiſco=
pis ⁊ non eis inferioribus ꝗ per ſeipſos vel
ſaltē eoꝝ vicarios generales ꝓcedere te
neantur committi ⁊ ad reformationem hu
iuſmodi Miniſter ꝓuinciales Cuſtos Gar
dianus et fratres domus ſic reformāde hu
iuſmodi ⁊ alij qui fuerint euocandi cū aſſi=
gnatione termini duoꝝ menſiū ad ſe parā
dum et ſuper hoc conſulendū ac contra lit=
teras reformationis huiuſmodi allegan=
dum citari: ꝙꝫ reformatio ipſa iuxta in=
ſtituta priuilegia indulta et cōſuetudines
huiuſmodi et non alias fieri et domus ac
fratres ſic reformati ad nouam obedienti=
am minime reduci ſed ſub miniſtri ⁊ illius
cuſtodis predictorum obediencia vt pri=
us remanere debeant. ꝙꝫ ipſi fratres de
obſeruancia contra conuentuales aut ipſi
cōuentuales contra de obſeruātia fratres
predictos eoꝝꝗꝫ religionem vitam mores
et honeſtatem quo ad prouinciam et illius
domos ac fratres huiuſmodi chriſti fideli=
bus directe vel indirecte quouiſqueſito co
lore aliquid quoquomodo ꝑdicare aut pu=
blice dicere ſub excōicationis anathemat
maledictionis ⁊ alijs ſentencijs cenſuris et
penis predictis quas contra facientes etiā
eoipo incurrāt nullaten⁹ poſſint. Preterea
ꝙ Pauli ⁊ Sixti ꝑdeceſſoꝝ huiuſmodi ac
preſentibus litteris aut eoꝝ aliquib⁹ in to
to vel in parte aliquaten⁹ derogari nō poſ
ſit nec derogatū eſſe cenſeat etiā ꝑ litteras
priuilegia indulta ſtatuta ordinationes cō
miſſiones mandata decreta conceſſiones ⁊
alias diſpoſitiones quecunꝗꝫ etiam quaſ=
uis ſentēcias cēſuras ⁊ penas ī ſe ꝯtinēcia

ac ſub quibuſuis formis ꝛ expreſſionibus
verboꝝ etiã cũ derogatoriarum derogato
riĳs aliĳſqꝫ fortioribus efficatioribus vrgẽ
tioribus ampliſſimis ꝛ inſolitis clauſulis
irritantibuſqꝫ! decretis ꝛ etiã cũ ſingularũ
litterarũ ꝑdictarũ totali ꝛ vera inſertione/
etiã ad inſtãciã imperatoris Regũ/regina
rũ/principũ/ducũ/comitũ/cõmunitatũ/vni
uerſitatũ/et alioꝝ dñorũ tẽporaliũ/ac car=
dinaliũ/patriarcharũ/archiepoꝝ/epoꝝ/ꝛ
alioꝝ prelatoꝝ ꝛ perſonarũ quarũcũqꝫ etiã
ex q̃ſtũcũqꝫ maximis ꝛ excogitabilibus cau
ſis cõſiderationibus ꝛ reſpectibus ac ſcien
tia ꝛ motu ſimilibus ꝛ de aplice poteſtatis
plenitudine per ſedẽ apoſtolicã predictam
vel eius aucte tã hactenus q̃ deinceps pro
tempore cõceſſa facta et q̃ñolibet emanata
etiã ſi in eis caueatur expreſſe qđ illis nul=
latenus aut niſi ſub certis modis ꝛ formis
tũc expreſſis ꝛ ꝺ aplice poteſtatꝫ plenitudi
ne hmõi derogari valeat niſi in eiſdẽ dero
gatoriĳs litteris qđ ſingule littere predicte
ad obuiandũ animarũ ꝑiculis grauiſſimiſ
qꝫ incõueniẽtibus ꝛ ſcãdalis q̃ inter eoſdẽ
fratres exoriri formidabant mature ꝛ con
ſultiſſime ac graui cũ deliberatione emana
rũt ꝛ per illas incõuenientibus et ſcãdalis
hmõi oportunũ ꝛ ſaluberrimũ remediũ ad
hibet: qꝫ qꝫ ex illarũ derogatione nõ mino=
ra poſſent incõueniẽtia ꝛ ſcãdala in poſte=
rũ exoriri paciqꝫ/cõcordie/ꝛ tranquillitati
ipſoꝝ fratrũ perniciosiſſime obuiaret ꝛ co
rũ ꝑturbatio ſcãdaloſa diſcordia ſequeret
expreſſe ꝛ indiuidue ac ꝟboꝝ forma hmõi
nõ mutata vere ꝛ nõ ficta mentio facta fue
rit ꝛ de cõſenſu ꝓtectoris ſeu vice protecto
ris ꝓ tempore exiſtẽtis hmõi de quo in di=
ctis derogatoriĳs litteris mentio fiat ꝛ ſilr
ꝯſtet ꝙ derogatorie dicte littere emanaue
rint fueritqꝫ miniſtro prouinciali cuſtodi
ꝛ reformãdis Gardiano ꝛ fratribus predi
ctis per trinas litteras aplicas diuerſis tẽ
poribus et cum interuallo duorum menſiũ
de preſentatione ad preſentationem preſẽ
tatas intimatũ qđ predicta ſedes litteras
derogatorias huiuſmodi cõcedere vel ali=
as premiſſis derogare intẽdit ac quitquid
et totum id quod contra Pauli ꝛ Sixti pre
deceſſorum ac preſentium litteraruꝫ huiuſ
modi ꝛ earum ſingularum tenores ꝑ quoſ
cunqꝫ etiam locoruꝫ ordinarios/reges/ꝑn
cipes/duces/comites/barones/cõmunita=
tes/vniuerſitates ꝛ alios dños tempora=
les: necnon dicte ſedis legatos etiã de late
re ꝛ cardinales ac nuncios/commiſſarios/
delegatos et alias perſonas q̃ſcunqꝫ cuiuſ
uis ſtatus gradus ordinis vel conditionis
exiſtant etiã vigore quarũcunqꝫ litteraruꝫ
apoſtolicaꝝ etiã cũ derogatoriarũ deroga
toriĳs clauſulis hactenus emanatarũ ꝛ i po
ſterũ emanandarũ hmõi ꝛ alias quõlibet ꝛ
quacũqꝫ auctoritate ſcienter vel ignorãter
attemptari ꝛ fieri contigerit: ex nũc irrituꝫ
ꝛ inane illudqꝫ ꝛ cõtrarias lrãs predictas
nullius fore roboris vel momẽti ꝛ haberi
prorſus pro infectis auctoritate ꝛ ſcientia
ꝑdictis irrefragabiliter ſtatuimus ordina
mus ꝛ decernimus. Non obſtãtibus ſingu
lis premiſſis ac conſtitutionibus et ordina
tionibus apoſtolicis necnõ ſtatutis ꝛ cõſue
tudinibus dicti ordinis fratrũ minoꝝ iura
mẽto cõfirmatione aplica vel quauis firmi
tate alia roboratis. priuilegĳs quoqꝫ idul=
tis et litteris apoſtolicis ordini fratrũ mi=
noꝝ et fratribꝰ ac quibuſuis perſonis hu=
iuſmodi communiter vel diuiſim etiam cũ
premiſſis ꝛ quibuſuis aliĳs clauſulis et de
cretis hactenus q̃ñolibet conceſſis ꝛ in po=
ſterũ concedendis quibus etiam ſi de illis
eorumqꝫ totis tenoribus pro eorum ſuffi=
cienti derogatione ſpecialis ſpecifica exꝑſ
ſa et indiuidua ac de verbo ad verbum nõ
autem per generales clauſulas id impor=
tantes mentio ſeu quęuis alia expreſſio ha
benda foret eorum tenores preſentibus ꝓ
ſufficienter expreſſis habentes hac vice dũ
taxat illis alias in ſuo robore permanſuꝛ
harum ſerie ſpecialiter ꝛ exꝑſſe derogamꝰ
contrariĳs quibuſcunqꝫ. Uerum quia diffi=
cile foret preſentes litteras ad ſingula que
qꝫ loca in quibus expediens foret deferri
volumus atqꝫ decernimus ꝙ illarũ tranſũ
ptis manu alicuiꝰ publici notariĳ in rogati
ſubſcriptis ꝛ ſigillo alicuius curie eccleſia
ſtice ſeu perſone in dignitate eccleſiaſtica
conſtitute munitis ea prorſus in iudicio ꝛ
extra et alias vbilibet fides adhibeatur q̃
eiſdem preſentibus adhiberetur ſi eſſẽt ex
hibite vel oſtenſe. Nulli ergo omnino ho=
minum liceat hanc paginam noſtre abſolu
tionis /approbationis/innouationis/mã=
dati/ſtatuti ordinationis /conſtitutionis/
derogationis/volũtatis/ꝛ decreti infringe
re vel ei auſu temerario contraire Si quis
autem hoc attemptare preſumpſerit indi=
gnationem omnipotentis dei ac beatoruꝫ
Petri et pauli apoſtolorum eius ſe nouerit
incurſurum. Datum Rome apud Sanctuꝫ
Petrum. Anno incarnationis dñice. Mille
ſimo quadringenteſimo nonageſimo ſexto
decimo kalendas Septembris. Pontifica=
tus noſtri Anno ſeptimo. Sic ſignatum ſu
Siĳ

pra plicam P. de lins. Conſeruatoria ſiue
executoria bulla deſuper cum originali ha
betur Pariſius

¶ Calixtus papa tercius cōfirmat ⁊ ob
ſeruari mandat ac interſerit litteras Nico
lai pape quinti inhibentes diſtrictiꝰ ne fra
tres de familia vbicunqꝫ per ſe vel per aliū
ſeu alios loca vel conuentus fratrum vel
monaſteria ſororum regimini ⁊ cure mini=
ſtrorum ſubiecta (prout etiam iuxta regu=
le formam ſunt et ſemper fuerunt conuen-
tus et loca conuentualium etiam reforma
ta ⁊ fratrum reformatorum obedientie ac
obſeruancie regularis antiquioris) quere=
re vel recipere audeant ſeu de illis ſe itro=
mittere quocunqꝫ modo preſumant. Alio=
quin contra facientes ſeu in hijs dātes au=
xilium conſilium et fauorem publice vł oc
culte directe vel indirecte cuiuſcūqꝫ digni=
tatis eccleſiaſtice vel mundane fuerint ex=
communicationis in domos autem tranſ=
greſſorum fratrum etiam interdicti eccleſi
aſtici tenore preſentium profert ⁊ promul
gat ſentēciā: ita ꝙ per alium ꝙ̄ per roma
nū pōtificem ſic excōicati non poſſunt niſi
in morte abſolui nec interdictum ſuſpendi
vel relaxari ⁊c. plura addens vt infra. Ori
ginale eſt trecis.

Calixtꝰ epiſcopus

ſeruus ſeruorum dei. Ad fu=
turam rei memoriam. Regi=
mini vniuerſalis eccleſie di=
ſponente domino preſidētes
iuxta paſtoralis officij debitum cura red=
dimur indefeſſa ſolliciti vt regulares ordi
nes preſertim dilectorum filiorum fratrū
minorum quorum religio vniuerſum com
pleuit orbem: in quorum vtiqꝫ tranquillita
te quieſcimus iurgiorum et litigiorum re=
ſecatis anfractibus in concordie dulcedi=
ne et pacis vbiqꝫ famulentur altiſſimo Un
de ad ipſorum dirimendas lites et quecū=
qꝫ ſummouenda ſcandala que in ipſo ordi
ne ambitione quorundam faciente ac ini=
mico humani generis ſuperſeminante zi=
zania pullulare conſpicimus eo apoſtoli=
ce ſollicitudinis ſtudio propenſius occurri
mus quo illorum diſſentio diſpendioſior fo
re cenſetur ac periculoſius alijs cedit in ex
emplum: illa etiam apoſtolico munimine
roborantes que propterea ſalubribus re=
medijs nouimus proceſſiſſe Sane dudum
Felicis recordationis Nicolaus papa quin
tus predeceſſor noſter attente conſiderans
ꝙ ex captionibus domorum locorum ⁊ cō
uentuum fratrum ordinis minorum huiuſ
modi ac monaſteriorum monialium ſan=
cte Clare ſub eorūdem fratrum cura et ad
miniſtratione degentium que per nonnul=
los alios fratres dicti ordinis de obſeruā=
tia crebro fiebant per que plurima ſcanda
la in diuerſis mundi Regionibus et puin
ciis exorta erant et maioribus exinde ni=
ſi deſuper oportune prouideretur aditus
pateſcebat ad precludendum viam ſcanda
lis huiuſmodi nonnulla inhibitiones ⁊ mā
data eiſdem fratribus de obſeruancia nun
cupatis ſub cenſuris et penis fecit prout
in ipſius predeceſſoris litteris quarum te=
norem preſentibus de verbo ad verbum
inſeri fecimus plenius continetur. Tenor
autem earundem litterarum talis eſt.

¶ Nicolaus epiſcopus

ſeruus ſeruorum dei. Venerabilibus fra=
tribus / Archiepiſcopo Ceſarauguſtanen=
ſi et Epiſcopo Oxonienſi: ac dilecto filio ab
bati monaſterij de vernela Tiraſonenſis
dioceſis. Salutem ⁊ apoſtolicā benedictio
nem. Cum ad ſacrum fratrum minorum
ordinem quē merito in viſceribus ample=
ctimur caritatis intuitum dirigimus men
tis noſtre illum profecto in eccleſia mili=
tanti veluti ſtella matutina multis coruſ=
care percepimus inſignijs meritorum. Un
de cum illius profeſſores votiua pacis
dulcedine potiuntur nos vtiqꝫ in eorum
quiete quieſcimus. Et quando aliquid ſi=
niſtri inter eos veriſimiliter emerſurum
fore dubitatur tanto ei accuratius cele=
riuſqꝫ obuiamus ꝙ̄to id proſpicimus in
domino ſalubriter expedire. Tranſmiſſa
nobis dilecti filij Jacobi cartuelle mini=
ſtri prouincialis prouincie Aragonie ſe=
cundum morem dicti ordinis peticio con=
tinebat quod licet olim ſuper diuerſis
queſtionibus controuerſiis et diſſentio=
nibus que inter conuentuales et de ob=
ſeruantia nuncupatos eiuſdem ordinis
fratres tam ſuper captione domorum di=
ctoꝝ fratrū conuentualiū ꝙ̄ etiā monaſte
rioꝝ et alioꝝ religioſoꝝ locoꝝ ordinis ſā=
cte clare quoꝝ moniales ſub ipſoꝝ fratrū
conuentualiū cura viuere cōſueuerūt ꝑ pre
dictos fratres de obſeruantia facta ſeu ve
rius attemptata in pleriſqꝫ mundi partibꝰ
retrofluxis temporibꝰ pluribus vicibꝰ ſuc=
ceſſiue suborte fuere ⁊ earum occaſione ſu=

per ſimilibus in antea nō attemptādis va=
ria et diuerſa ſalubria rationabilia ⁊ hone
ſta etiam ſub magnis formidabilibuſqꝫ pe
nis inhibitiones et mandata ac alie ad id
vt credebatur ſufficientes prouiſiones a ſe
de aplica emanaſſe noſcuntur: tamen ex cō
iecturis veriſimilibus dubitatur ne inhibi
tionibus mādatis ⁊ alijs prouiſionibꝰ mi=
nime obſeruatꝫ ſimili occaſiōe ſimiles que
ſtiones controuerſie et diſſenciones de no=
uo oriantur ſeu iam ſopite ſuſcitent in pro
uincia antedicta niſi eiſdem fratribus con
uentualibꝰ de vlteriori nouoqꝫ apoſtolico
deſup adminiculo prouideatur oportuno.
Nos igitur illius veſtigijs inherentes qui
pacem ſuis reliqt diſcipulis in diſceſſu: ſcā
dalis que exinde quod abſit oriri poſſēt vi
am precludere ac qſtionibus cōtrouerſijs
⁊ diſſenſionibus inter cōuentuales ⁊ de ob
ſeruancia fratres predictos obuiare vbili
bet cupientes. Omnibus et ſingulis de ob=
ſeruācia fratribus hmōi etiam in quibuſ
cūqꝫ gradibus officijs ⁊ adminiſtrationibꝰ
ac tam in predicta qꝫ in quibuſuis mundi
prouicijs conſtitutis auctē aplica ⁊ ex cer=
ta ſciencia diſtrictius inhibemus ne per ſe
vel alium ſeu alios quouis queſito colore
vel ingenio de cetero aliquam aliquod ſeu
aliquem domū monaſterium ſeu locum fra
trum conuentualium aut monialium pre=
dictorum de nouo capere nec recipere ſeu
de illa vel illo ſe intromittere quoquomo=
do preſumat. Alioquin in cōtrafaciētes / ac
inhibitionis noſtre huiuſmodi contempto
res eiſqꝫ in premiſſis quomodolibet dātes
auxilium conſilium vel fauorē publice vel
occulte directe vel indirecte cuiuſcunqꝫ eti
am dignitatis fuerint etiā ſi pontificali vel
alia quauis eccleſiaſtica vel mundana di=
gnitate prefulgeant excommunicationis ⁊
in domos tranſgreſſorum fratrum huiuſ=
modi interdicti eccleſiaſtici ſentēcias teno
re preſencium ferimus ac etiam promul=
gamus: ita ꝙ per alium qꝫ romanum pon
tificem ſic excommunicati preterqꝫ in mor=
tis articulo conſtituti ab huiuſmodi excom
municationis ſentencia abſolui nequeant
neqꝫ etiam interdictum huiuſmodi ſuſpen
di vel totaliter tolli ſeu etiam relaxari. Et
inſuper vobis per apoſtolica ſcripta man=
damus quatinus vos vel duo aut vnus ve
ſtrum per vos vel alium ſeu alios preſen=
tes litteras vbi quando et quociens vobis=
viſū fuerit et deſuper fueritis requiſiti au
ctoritate apoſtolica predicta ſolempniter
publicetis dictiſqꝫ fratribus conuentuali=
bus etiam vbilibet conſtitutis fortis ⁊ effi
cacis deffenſionis preſidio eadem auctori=
tate aſſiſtentes nō permittatis illos aut eo
rum aliquos contra tenorē preſentium quo
modolibet moleſtari aut eis iniurias irro=
gari. Et nichilominus illos quos vobis cō
ſtiterit predictam excommunicationis ſen
tenciam incurriſſe tandiu in eccleſijs et ec=
cleſiaſticis locis. dominicis et feſtiuis die=
bus dum maior inibi populi multitudo cō=
uenerit ad diuina excōmunicatos publice
nuncietis: donec ab eadem ſentencia abſo=
ſolutionis beneficium meruerint obtinere/
dictum interdictum; faciatis ſtrictius ob=
ſeruari quouſqꝫ per ſedem apoſtolicam ali
as deſuper fuerit ordinatum. Contradicto
res quoſlibet et rebelles per cenſuram ec=
cleſiaſticam appellatione poſtpoſita com=
peſcendo. Inuocato ad hoc ſi opꝰ fuerit au
xilio brachij ſecularis. Non obſtantibus fe
licis recordationis. Bonifacij pape octaui
predeceſſoris noſtri illis preſertim quibus
cauetur ne quis extra ſuam ciuitatem vel
dioceſiꝫ niſi in certis exceptis caſibus ⁊ in
illis vltra vnam dietaꝫ a fine ſue dyoceſis
ad iudicium euocetur ſeu ne iudices a ſede
deputati predicta contra quoſcunqꝫ proce=
dere ſeu alij vel alijs vices ſuas committe=
re preſumant. Et de duabus dietis in con=
cilio generali et alijs apoſtolicis conſtitu=
tionibus ceteriſqꝫ contrarijs quibuſcunqꝫ.
Aut ſi fratribus de obſeruancia prefatis
vel quibuſuis alijs communiter vel diuiſiꝫ
a dicta ſit ſede indultum quod interdici ſu=
ſpendi vel excommunicari non poſſint per
litteras apoſtolicas non facientes plenam
et expreſſam ac de verbo ad verbum de in=
dulto huiuſmodi mentionem. Ceterum qꝛ
difficile foret huiuſmodi preſentes litteras
ad ſingula in quibus de eis forſan fides fa
cienda fuerit loca deferre eadem auctori=
tate apoſtolica decernimus ꝙ ipſarum trā
ſumpto manu publica et ſigillo alicuiꝰ epi=
ſcopi vel ſuperioris prelati munito tanqꝫ
prefatis ſi originaliter exhiberentur litte=
ris plena fides adhibeatur / et illi perinde
ſtetur ac ſi dicte littere originales forēt ex=
hibite vel oſtenſe. Irritum quoqꝫ et inane
ſi ſuper hijs ſecus a quoquam quauis au=
ctoritate ſcienter vel ignoranter attempta
tum forſan eſt vel in poſterum contigerit
attemptari. Datum Rome apud ſanctum
Petrū Anno īcarnationis dn̄ice milleſimo
quadringenteſimo quinquageſimo quar=
to. Octauo Idus Januarij. Pontificatꝰ no
ſtri Anno tercio. ¶ Cum autem ſicut exhi=

bita nobis nuper pro parte dilectorū filio=
rum Jacobi de Mozanica theologie pro=
feſſoris ac generalis miniſtri ⁊ vniuerſorū
fratrū dicti ordinis peticio continebat ip=
ſi dubitantes ne fratres de obſeruancia nū
cupati predicti pretendentes ſe quibuſuis
breuibus aut litteris apoſtolicis fore mu=
nitos inhibitiones et mādata predicta ob=
ſeruare contēpnāt ac in eorū priſtino pro
poſito perſeuerare nitantur. pro parte ge=
neralis miniſtri et fratrum predictorū no=
bis fuit humiliter ſupplicatum vt ipſius or
dinis quieti paci ⁊ ſaluti ſuper hijs oportu
ne prouidere de benignitate apoſtolica di=
gnaremur. Nos igitur ad quorum auditū
ꝙ plurime querele contra fratres de obſer=
uancia nūcupatos hmōi ſuper hijs delate
fuerunt non ignari quot et ꝙta ſcādala ſu=
ſcitare poſſent que ex inexplebili nōnullo=
rum ambitione procedunt in tanto ordine
tot diuiſiones et ſciſmata. et propterea am
plioribus deſuper adminiculis prouidere
cupientes ac etiam omnia et ſingula tā Ni
colai predicti ꝙ pie memorie. Eugenij pa=
pe quarti etiam predeceſſoris noſtri et no=
ſtris etiam ſuper receptione occupatione
et extorſione a ſolita generalis et prouin=
cialium miniſtrorum ac aliorum prelato=
rum ordinis minorum in regula expreſſo=
rum iuriſdictione ⁊ obedientia domorum.
locorum ſeu conuentuum predictorum.
Aut monialium ſancte clare ſeu minoriſſa=
rum/eiſdem fratribus de obſeruantia nun
cupatis etiam motu proprio et ex certa ſci
encia ac ſub quibuſuis verborū formis cō=
ceſſas facultates ⁊ indulta ac acceptionum
hmōi et cum ſuppletione defectuū ratiha=
bitiones approbationes et confirmatiōes
tenore preſentiū reuocātes caſſātes ⁊ ānul
lātes ac pro nullis irritis ⁊ infectis haben
tes hmōi ſupplicationibus inclinati inhibi
tionē ⁊ mādatū hmōi ac primodictas litte
ras ⁊ proceſſus habitos per eaſdē ⁊ quecū
ꝗ inde ſecuta auc̄te ap̄lica ⁊ ex certa ſcien
tia tenore preſentiū approbamus ⁊ confir
mamus ac pleno firmitatis robore ſubſiſte
re et per quoſcunꝗ tam fratres de obſeruā
tia nūcupatos hmōi ⁊ eoꝝ vicarios ꝙ ali=
os quoſcūꝗ etiā pōtificali aut alia quauis
dignitate preditos ſub eiſdem penis ⁊ cen=
ſuris ꝑpetuo inuiolabiliter obſeruari debe
re decernimus ſtatuimus et ordinamus.
Et nichilominus vniuerſis ⁊ ſingulis vene
rabilibus fr̄ibus noſtris patriarchis archi
ep̄is/ep̄is: ac dilectis filijs abbatib⁹ ac ec=
cleſiarū ⁊ religioſoꝝ locoꝝ q̄buſcūꝗ p̄latis
alijſꝗ ꝑſonis eccl'iaſticis in quibuſuis mū
di ꝑtibus cōſtitutis ad quos p̄ntes nr̄e lit=
tere aut earū autētica trāſūpta ꝑuenerint
ſub ꝟtute ſctē obediētie diſtricte p̄cipiēdo
mādamus qtūs ipſi ⁊ eoꝝ ſinguli ꝑ ſe vel
aliū ſeu alios inhibitionē ⁊ mādatū p̄dicta
ac p̄ntes nr̄as litteras ⁊ q̄cūꝗ in eis cōtēta
quotiēs ꝓ parte gn̄alis p̄dicti aut alicui⁹
ex dictis ſn̄ alijs ꝓuincialibus miniſtris ac cu
ſtodibus ⁊ fratribus quibuſcunꝗ ordinis
antedicti fuerint requiſiti in eoꝝ eccleſijs/
ciuitatibus/dioceſibus/ ⁊ ꝓuincijs ⁊ vbi et
qn̄ expedire viderint ſolēpniter publicātes
ac in p̄miſſis eiſdē miniſtris cuſtodibus et
fratribus efficaci defenſionis p̄ſidio aſſiſtē
tes faciētesꝗ oīa ⁊ ſingula in primodictis
ac p̄ntibus noſtris lr̄is cōtenta tā a fratri=
bus de obſeruācia nūcupatis hmōi ꝙ a q̄=
buſuis alijs auc̄te apoſtolica inuiolabiliter
obſeruari non permittent. eos vel eorum
aliquos circa captionem domorum locorū
⁊ conuentuum aut monaſteriorum monia
lium predictorum directe vel indirecte aut
quouis queſito colore ſub cenſuris ⁊ penis
in litteris Nicolai predeceſſoris predicti
et quibuſcunꝗ alijs grauioribus quomo=
dolibet moleſtari aut eis grauamina vel
iniurias aliquas quomodolibet irrogari
reſtituturi et reintegraturi generalē ⁊ pro
uinciales Miniſtros Cuſtodes et fratres
predictos ad quelibet eis per eoſdem fra=
tres de obſeruantia nuncupatos poſt ema
nationem primodictarum litterarum quo
modolibet capta vſꝗ in hodiernum diem
domos loca ſeu conuentus aut Monaſte=
ria Monialium ſancte Clare ſeu Minoriſ
ſarum que ſub cura generalis et miniſtro=
rum predictorum hactenus fuerunt. Et in
ſuper omnes et ſingulos fratres de obſer=
uantia nuncupatos huiuſmodi eorumꝗ
fautores ꝯſiliarios ⁊ adherentes ad quos
etiam cenſuras ⁊ penas in primodictis lit
teris contentas extendi volumus quos in
hibitioni et mādato ac litteris ap̄licis hu=
iuſmodi ſcienter contraueniſſe ac ſenten=
cijs premiſſis irretitos eſſe ꝑ ſolam fidedi
gnorum relationē conſtiterit i eccl'ijs dn̄i=
cis alijſꝗ feſtiuis dieb⁹ dū maior inibi po=
puli multitudo cōuenerit ad diuina tādiu
excōicatos publice nūciātes ac ab alijs nū
ciari ⁊ ab oīb⁹ arcti⁹ euitari ⁊ īterdictū p̄di
ctū iuiolabiliter obſeruari faciētes donec
ī obediētes ⁊ rebelles ⁊ p̄ſūptores hmōi ſuū
recognoſcāt errorem et domus ſeu loca ca
pta hmōi miniſtris cuſtodibus ⁊ fr̄ib⁹ p̄di
ctꝭ reſtituerit ac libere ⁊ expedite dimiſerit

ac de dampnis et intereſſe ſatiſfecerint cõ=
petenter a nobiſq; et ap'lica ſede abſolutio
nis beneficium et reconciliationis grati=
am meruerint obtinere: nullo eis in pre=
miſſis appellationis obſtaculo quomodo=
libet ſuffragante. Et inſuper excommuni=
catos et interdictos prefatos ſi expedie=
rit aggrauare et reaggrauare eadẽ aucto
ritate procurent. Contradictores per cen=
ſuram eccleſiaſticam appellatione poſtpo
ſita compeſcendo Inuocato ad hoc ſi op⁹
fuerit auxilio brachij ſecularis. Non ob=
ſtantibus conceſſionibus indultis faculta
tibus. Conſtitutionibus et decretis eti=
am in Conſtancieñ Concilio editis ac
predictis et alijs confirmationibus et lit=
teris apoſtolicis quibuſlibet etiam per
nos conceſſis et impoſterum concedendis
quorumcunq; tenorum exiſtant: aut ſi ad
illorum caſſationem et reuocationem de
illis eorumq; totis tenoribus de verbo ad
verbum ac nominibus et cognominibus
perſonarum quibus illa conceſſa fuerint
aut queuis alia expreſſio facienda foret.
Quorum omnium et ſingulorum tenores
pro expreſſis habemus et haberi volu=
mus. Necnon felicis recordationis Bo=
nifacij pape octaui etiam predeceſſoris
noſtri qua cauetur ne aliquis extra ſuam
ciuitatem vel dyoceſim niſi in certis exce=
ptis caſib⁹ et in illis vltra vnã dietam a fi
ne ſue dioceſ. ad iudiciũ euocetur Seu ne
iudices et conſeruatores a ſede deputati
predicta extra ciuitatem et dioceſiz in qui
bus deputati fuerint contra quoſcunq; p=
cedere aut alij vel alijs vices ſuas commit
tere aut aliquos vltra vnam dietam a fi=
ne dioceſ. eorundem trahere pſumãt Seu
qđ de alijs ꝙ de manifeſtis iniurijs et mo=
leſtijs et alijs q̃ iudicialẽ requirũt indagi=
nẽ penis in eos ſi ſecus egerint: et in id pro
curãtes adiectis Cõſeruatores ſe nullate=
nus intromittant ꝙ alijs quibuſcũq; cõſti=
tutionibus a pdeceſſoribus nr̃is Romanis
põtificibus tã de iudicib⁹ delegatis et con=
ſeruatoribus ꝙ perſonis vltra certũ nũe=
rũ per lr̃as ap'licas ad iudiciũ nõ vocãdis
aut alijs editis que eorũ poſſint in hac par
te iuriſdictioni et poteſtati eiuſq; libero ex
cercitio quomodolibet obuiare. Aut ſi fra=
tribus de obſeruantia nũcupatis ac pſum
ptoribus et fautoribus predictis quomo=
libet vel qbuſuis alijs cõmuniter vel diui=
ſim ab eadem ſit ſede indultũ qđ interdici
ſuſpendi vel excommunicari aut extra vel
vltra certa loca ad iudicium euocari non
poſſint per litteras apoſtolicas non faciẽ=
tes plenam et expreſſam ac de verbo ad
verbum de indulto huiuſmodi mentionez
Volumus autem/ qđ approbationi/ confir
mationi/ conſtitutioni/ mandato inhibitio
ni et litteris noſtris huiuſmodi per quaſ=
cunq; alias litteras apoſtolicas etiam ip=
ſis expreſſe derogare videntes nullatenus
poſſit aut valeat derogari niſi de proprijs
nominibus et cognominib⁹ generalis mi=
niſtri ordinis pdicti ac Iheronimi de Sa=
bunco Theologie et dicti ordinis profeſ=
ſoris et eiuſdem ordinis generalis procu=
ratoris ac earundem litterarũ non per ge=
nerales vel alias expreſſam mentionẽ im=
portantes clauſulas ſed de verbo ad ver=
bum ſpecialis ſpecifica et expreſſa mentio
fiat Volumus q; tranſumpto preſentium littera=
rum manu publica ac alicuius epiſcopi vl'
ſuperioris prelati vel collegij Cathedra=
lis aut etiam ipſius generalis ordinis an=
tedicti ſigillo munitis plena fides adhibea
tur in iudicio et extra/ ac ſi originales ipe
littere forent exhibite vel oſtenſe Irritum
et inane cenſentes ex nũc quicquid in con=
trarium per quoſcunq; quauis auctoritate
ſcienter vel ignoranter contigerit attem=
ptari. Nulli ergo omnino hoim liceat hãc
paginam nr̃orum reuocationis/ caſſationis
annullatiõis/ ꝯfirmatiõis ꝯſtitutiõis ſtatu
ti ordinationis precepti mandati et volun
tatis infringere vel ei auſu temerario cõ=
traire. Si quis autem hoc attemptare pre=
ſumpſerit indignationem omnipotẽtis dei
et beatorum Petri et pauli apoſtolorũ ei⁹
ſe nouerit incurſurum. Datum Rome apđ
ſanctum Petrum. Anno incarnationis dñi
ce milleſimo quadringenteſimo quinqua=
geſimo quinto Undecimo kal'. Septẽbris
Pontificatus noſtri. Annno primo.

¶ Honorius papa tertius primum ap=
probat et approbatum declarat ordinẽ fra
trum minorum et hortatur Archiepiſco=
pos Epiſcopos abbates priores et alios
prelatos nos benigne recipere data tempo
re ſancti Franciſci ante regulam. Origina
le eſt pariſius.

HOnorius epiſco=
pus ſeruus ſeruorum dei Ve
nerabilibus fratribus Archi
epiſcopis et Epiſcopis et dile
ctis Filijs Abbatibus Prio=
ribus ac Alijs eccleſiarum prelatis per re
gnum Francie conſtitutis Salutem et apo
ſtolicam benedictionem. Pro dilectis filijs

Fratribus de ordine minorū direxiſſe vo-
bis recolim⁹ ſcripta nr̄a vt eos haberetis
diuini amoris intuitu commendatos/ſed
ſicut intelleximus quidā veſtrum quaſi ha
beant de ipſorum ordine cōſcientiam ſcru
puloſaȝ cū nichil in eis ſuſpitiōis dignū in
uenerint ſicut ab aliĳs intelleximus qnib⁹
adhibere poſſumus plenam fideȝ ipſos in
ſuis manere dioceſibus non ꝑmittunt. Li-
cet ex eo ſolo ꝙ lr̄as nr̄as eiſdē conceſſim⁹
nichil ſiniſtri de ipſis debuerint opinari
Unde vniuerſitati veſtre volumus eſſe no
tum:ꝙ nos ordinem talium de approbatis
habemus et fratres ordinis ipſius viros
recognoſcim⁹ catholicos et deuotos Qua
re monendos vos duximus et hortandos
per apoſtolica vobis ſcripta precipiendo
mandantes quatinus ipſos tanꝗ vere fi-
deles et religioſos in veſtris dioceſib⁹ ad-
mittatis habentes eoſdem pro diuina et
noſtra reuerentia propenſius cōmendatos
Datum viterbĳ. iiĳ. kalendas Junĳ Pon-
tificatus noſtri. Anno quarto.

¶ honori⁹ terti⁹ ꝯtra quoſdā q̇ aſſerebāt
ffes nō poſſe celebrare miſſas ī ſuis locel-
lis ⁊ oratorĳs ſup altari viatico ſine licētia
epoꝝ et alioꝝ eccl'ie ꝑlatorū nec alias con
ceſſione ip̄i⁹ honorĳ tercĳ iam ſup hoc fa-
cte vti poſſe) mādat Archiep̄o Remeñ vt di
ctā ꝯceſſionē ſuā publicet et eadem fratres
ipſos pauperes vti et gaudere faciat ⁊c̄.
Originale Trecis eſt Pariſius Carnoti.

HOnorius epiſco-
pus ſeru⁹ ſeruoꝝ dei Venera
bili fratri Archiep̄o Remeñ.
Salutē ⁊ apoſtolicaȝ bn̄d. In
hĳs que ad cultum diuinum
facere dinoſcūtur nō maligna ſed benigna
potius eſſet interꝑtatio faciēda. Unde mi-
rari compellimur ꝙ cum fratribus mino-
ribus duximus indulgendum vt vbicun
ꝗ fuerint ſine parrochialis iuris preiudi-
cio cum altari valeant viatico celebrare. q̇-
dam ſicut nuper fuit propoſitum coram no
bis nimis ſtricte interpretando indulgen-
ciam noſtrā nitūtur aſſerere ꝙ per eā pre-
dicti fratres ꝑter ep̄orū abbatū et aliorum
prelatoꝝ aſſenſū facere hoc nō poſſunt pro
pter quod eos celebrare iuxta idulgentiaȝ
ap̄lica nō permittūt. Cuȝ autē ſi res taliter
ſe habeat nichil eis ꝯferre indulgencia me
morata ſine qua id e[illegible]s ⁊ aliĳs prelatis an
nuentib⁹ liceret eiſdem. fraternitati tue p
apoſtolica ſcripta mandamus: quatin⁹ in-
terpretatione huiuſmodi reprobata dū ta-
men ab aliĳs que iure parrochiali prouení
unt ſe prorſus abſtineant datā eis ſic licen
ciam celebrandi auctoritate noſtra non dif
feras publicare ita ꝙ dicti fratres aliquaȝ
ex indulgencia noſtra videātur in hoc gra
tiam conſecuti. Datū Reate tercio kal'. Se-
ptembris. Pōtificat⁹ noſtri anno decimo.

¶ honorius tercius iterū eodē anno ar
tius inuehit contra quoſdam eccleſiaꝝ pre
latos moleſtatores fratrum paupeꝝ q̇ no-
lebant ꝑmittere ꝙ ipſi ffes in ſuis locellis
poſſent ſaltem celebrare cuȝ altari viatico
Excoīcantes ꝓpter hoc fratres ⁊ hoſpites
ſuos. videlicet eos qui loca ad morandum
mutuabant eis. q̄uis fratres hoc iam ha-
buiſſent ab eodem honorio. et ab omni iu-
re parrochiali tunc continerent manus ſu-
as. Originale eſt trecis.

HOnorius epiſco-
pus ſeruus ſeruorum dei. Ve
nerabili fratri epiſcopo pari-
ſienſi Salutem et apoſtolicā
benedictionem Non deberēt
eccleſiarum prelati quibus religionem
plātare conuenit ⁊ fouere viros religioſos
perſequi et eis ſuper hĳs maxime que ad
diuinum cultum pertinent obuiare. Acce-
pimus ſane conquerentibus Dilectis filĳs
miniſtris ordinis fratrum minorum fran-
cie ꝙ quidam prelatorum regionis illius
occaſione priuilegiorum que ſe habere ꝓ-
ponunt aliqui vero ſuo duntaxat arbitrio
predictis fratribus inhibere preſumūt ne
vbi degunt valeant ſecundum noſtram in
dulgentiam cum altari viatico ſolempnia
celebrare miſſarum ī eos et hoſpites ſuos
in maiorem apoſtolice ſedis iniuriam ⁊ cō
temptum excommunicationis ſenrenciam
promulgare q̄uquam prefati fratres ab
omni iuri parrochiali contineant manus
ſuas. Quia vero debemus religioſas foue
re perſonas et maxime dicti ordinis ffes
qui relictꝫ omnibus chriſtum ſequūtur pro
eo eſſe pauperes et in paupertate viuere
continue eligentes: ac decet nos apoſtoli-
cas indulgentias conſeruare Fraternitati
tue per apoſtolica ſcripta mandamus qua
tinus auctoritate noſtra inhibeas genera
liter prelatis regiōis eiuſdem ne de cetero
ſic excommunicent dictos fratres et hoſpi
tes eorundem nec aliquomodo impediant
quominus fratres ipſi dicta indulgen-
tia poſſint vti quia non impune dein-
ceps talia facerent: cum non poſſimus

ſniuriã pauperũ chriſti et ſeruorum eius i-
quietudinez equanimiter ſuſtinere. Datũ
Reate. xiiij. kal' Octobris Pontificatus no
ſtri Anno decimo.

¶ Gregorius. ix. primũ cõcedit fratribus
liberam ſepulturam pro ſeipſis dumtaxat
Originale eſt Trecis Cameraci et Duaci.

Gregorius epiſco-
pus ſeruus ſeruorum dei Di-
lectis filiis miniſtro et fratribꝰ
ordinis minorũ Salutẽ et apoſtolicã bñd.
Ita vobis et ordini veſtro deferre volen-
tes vt nõ detrahatur iuſticiis aliorũ deuo-
tionis veſtre precibus inclinati auctorita-
te vobis preſentium indulgemus vt in lo-
cis in quibꝰ degitis ⁊ celebratis diuina ad
opus frm̃ veſtrorũ dũtaxat habeatis libe-
ram ſepulturam. Nulli ergo omnino hoim̃
liceat hanc paginã noſtre conceſſionis in-
fringere vel ei auſu temerario cõtraire. Si
quis autem hoc attẽptare preſumpſerit in
dignationẽ oĩpotentis dei et beatorũ Pe-
tri ⁊ Pauli apoſtolorũ eius ſe nouerit in-
curſurũ. Datum ananie. vij. Idus marcij
Pontificatus noſtri Anno ſexto.

¶ Gregorius nonus beatum Franciſcũ
cathalogo ſanctorum aſſcribit. Originale
eſt Pariſius.

Gregorius epiſco
pus ſeruus ſeruorum dei Ue
nerabilibus fratribus Archi
epĩs et epiſcopis et Dilectis
filiis Abbatibus/ Prioribus
Archipreſbiteris/ Archidiaconis/ Deca-
nis ⁊ aliis eccl'iaꝝ p̃latis ad q̃s lr̃e iſte ꝑue
nerit Salutẽ ⁊ ap̃licã bñd Sicut fiale auree
quas vidit Johãnes plenas odoramẽtoꝝ q̃
ſunt or̃ones ſctõrũ in cõſpectu altiſſimi ad
abolendã nr̃oꝝ criminũ corruptelã odorẽ
ſuauitatis emittũt ita ſaluti nr̃e credimus
plurimũ expedire: ſi coꝝ in terris celebrẽ
habeamꝰ memoriã ipoꝝ merita ſolẽpnibꝰ
recolẽtes ꝑconiis quoꝝ in celis ſpamꝰ iter
ceſſionibꝰ aſſiduis adiuuari. Sane cũ de cõ
uerſatiõe vita ⁊ meritis btĩ Frãciſci iſtitu
toris ⁊ rectoris ordĩs frm̃ minoꝝ q̃ iuxta cõ
ſiliũ ſaluatoris cõtẽptis trãſitoriis ſcõꝫ ꝓ-
miſſionẽ eiuſdẽ ad celeſtia p̃mia feliciter ⁊
et̃na ꝑuenit cuiꝰ vita ⁊ fama ꝑclara pctõꝝ
depulſa caligine ambulãtiũ in regiõe vm-
bre mortis de vicioꝝ tenebris ad ꝑnie viã
vocãs q̃ꝝ tã viroꝝ q̃ꝫ mulieꝝ ad fidẽ eccl'ie
roborandã et ꝯfutandã hereticã prauitatẽ
viuit ⁊ adhuc viget non modica multitu-
do tam per nos q̃ꝫ per multos alios fide d-
gnos qui miracula q̃ deus per illius ſan
cti viri merita opatur pleniꝰ cognouerunt
certiores effecti Audito ꝫ etiã eiꝰ ꝟtutibꝰ ⁊ mi
raculoꝝ inſigniis ⁊ ꝙ inter carnales ſpũali
ter ⁊ inter hoies etiã conuerſationez ange
licã habuiſſet ipſũ qui cũ xp̃o corporaliter
meruit eſſe in celeſtibus (ne ipſius honori
debito ⁊ glorie detrahere videremur quo-
dãmõ ſi gl'ificatũ a dño ꝑmitteremꝰ vlteriꝰ
hũana deuotiõe ꝓuari) de frm̃ nr̃oꝝ cõſilio
⁊ p̃latorũ oim̃ q̃ tũc tp̃is apd ſedẽ ap̃licam
ꝯſiſtebãt ſanctoꝝ cathalogo duximꝰ aſſcri
bendũ. Cũ igit̃ eiꝰ lucerna ſic arſerit hacte
nꝰ i hoc mũdo ꝙ ꝑ dei gr̃a ꝫ iã nõ ſub modio
ſꝫ ſuꝑ cãdelabrũ meruerit collocari Uniuer
ſitatẽ vr̃am rogamꝰ monemꝰ et attẽtiꝰ hor
tamur ꝑ ap̃lica vobis ſcripta mãdãtes: q̃te
nus deuotionẽ fideliũ ad venerationẽ ipſiꝰ
ſalubriter excitãtes feſtiuitatẽ eiuſdẽ quar
to nonas octobris annis ſingulis excolatis
et ꝓnũcietis ꝯſtituto die ſpecialiter excolẽ
dam vt eiꝰ precibꝰ dñs exoratus ſuam no
bis tribuat gratiã in p̃nti et gloriã futuro
Datum laterañ ſcd̃o nonas Maij. Ponti-
ficatus noſtri. Anno quarto.

¶ Gregoriꝰ nonꝰ ihibet ne q̃s deferat ha
bitũ minoꝝ neq̃ ei ſil'ez niſi fuerit eiuſdẽ or
dĩs ⁊c̃. Ori. ẽ Pariſ. Trecis Methis Duaci

Gregorius epiſco-
pus ſeruꝰ ſeruorum dei Dile-
ctis filiis Gñali miniſtro ⁊ fr̃i-
bus ordinis frm̃ minoꝝ. Salutẽ et ap̃licam
bñd. Qr̃ cõfuſio habitꝰ ſepe cõfuſionẽ idu
cit ordinũ ⁊ etiã animorũ auctoritate p̃ſen
tiũ diſtrictius inhibemus vt nulli ſiue ſit i
religionis ordine vel extra ordinem cõſti-
tutus habitũ frm̃ aut ita conſimilẽ ꝙ pro-
pter eũ frater minor credi poſſit deferre li-
ceat abſq̃ mãdato ſedis ap̃lice ſpeciali. Ce
terũ vt dicta inhibitio maiorẽ ꝯſequat̃ ef-
fectũ ſtatuimꝰ vt hũ q̃ habitũ vr̃ꝫ vl' ſibi ꝓ-
dicto mõ cõſimilẽ deferre p̃ſumpſerint ad
deponẽdũ ipꝫ ꝑ dyoceſanos locoꝝ cũ a vo
bis req̃ſiti fuerit monitiõe p̃miſſa ꝑ cẽſurã
eccl'iaſticã appellatiõe poſtpoſita cõpellã-
tur. Nulli ergo oĩno hoim̃ liceat hãc pagi-
nã nr̃e ihibitiõis ⁊ ꝯſtitutiõis ifringere vl'
ei auſu temerario ꝯtraire. Si q̃s aũt hoc at
tẽptare p̃ſũpſerit idignationẽ omĩpotẽtis
dei ⁊ btõꝝ petri ⁊ pauli ap̃loꝝ eiꝰ ſe noue
rit icurſurũ. Datum laterani tertio nonas
Januarij Põtificatꝰ nr̃i Anno quartodecĩo

¶ Alexãder papa. iiij. de canoniſatione
ſancte virginis Clare vbi etiam dat indul

gentias vniꝰ anni ⁊.xl. dierum viſitantibꝰ
eccleſiam ſuam in feſto ipſius ⁊ ꝑ octauas
eius. Originale eſt Pariſius.

ALexander epiſco
pus ſeruus ſeruorum dei. Ve
nerabilibus fratribꝰ vniuer=
ſis Archiepiſcopis ⁊ Epiſco=
pis per regnum francie con=
ſtitutis. Salutem ⁊ apoſtolicam benedicti
onem. Clara claris preclara meritis / ma=
gne in celo claritate glorie. ac in terra ſplē=
dore miraculorum ſublimium clare claret.
Clare huiꝰ arta / ⁊ alta religio hic coruſcat
huius ſurſum eterni premij radiat magni=
tudo / huiuſq; virtꝰ ſignis magnificis mor=
talibus illuceſcit. Huic clare intitulatū hic
fuit ſumme priuilegiū paupertatis. Huic ī
excelſo repēditur inextimabilis copia the=
ſaurorum: huic a catholicis plena deuotio
⁊ honoris cumulus exhibetur: hanc Claraꝫ
ſua fulgida hic inſignierūt opera: hanc cla
ram in alto diuine lucis clarificat plenitu=
do. Hanc chriſtianis populis ꝓdigiorū eiꝰ
inſignia ſtupenda declarant. O clara multi
mode titulis predita claritatis: ante cōuer
ſionē tuā vtriq; clara: In conuerſione clari=
or in clauſtrali conuerſatione p̄clara ⁊ poſt
decurſum vite p̄ntis ſpacium clariſſima il=
luxiſti. Ab hac Clara claꝝ exempli ſpeculū
huic ſeculo prodijt. Ab hac inter amenita=
tes celeſtes ſuaue lilium virginitatis offer
tur. ab hac in terris manifeſta ſubuentio=
num remedia ſentiuntur. O ammirāda cla
re beate claritas: que quanto ſtudioſius ꝑ
ſingula queritur tanto ſpendidior in ſingu
lis inuenitur. Emicuit hec inq; in hoc ſecu=
lo in religione prefulſit. In domo illuxit vt
radiꝰ In clauſtro corruſcauit vt fulgor: emi
cuit in vita: poſt mortē irradiat: claruit in
terra: in celo relucet. O quanta huius ve=
hementia luminis ⁊ q̄ʒ vehemens iſtius il
luminatio claritatis. Manebat quidem
hec lux ſecretis incluſa clauſtralibus / ⁊ fo=
ras micantes radios emittebat. Colligeba
tur in arto cenobio. ⁊ in amplo ſeculo ſpar=
gebatur. Seruabatur intra: ⁊ extra mane=
bat. Latebat nāq; clara ſed eius vita pate
bat. ſilebat Clara ſʒ ſua fama clamabat. ce
labatur in cella ⁊ in vrbibus noſcebatur. nec
mirum quia lucerna tam accēſa tam lucēs
abſcondi nō poterat / quin ſplenderet. ⁊ cla=
rum in domo dn̄i daret lumē. Nec recondi
poterat vas tot aromatum quin fragraret
et ſuaui odore dn̄icam reſpergeret manſio
nem: ymo cum in anguſto ſolitudinis reclu

ſorio alabaſtrum ſui corporis hec dure cō=
tereret tota omnino eccleſie aula ſanctita=
tis eius odoribus replebatur. Sane cuꝫ ip
ſa dum adhuc puella eſſet in ſeculo hūc mū
dum fragilem et immundum mundo calle
ab etate tenera tranſilire ſtuderet ⁊ precio
ſum ſue virginitatis theſaurum illibato ſē
per pudore cuſtodiens caritatis ⁊ pietatis
operibus vigilanter intēderet ita ꝙ ex ea
grata ⁊ laudabilis ad vicinos ⁊ alios fama
prodiret. Beatus franciſcus audito huius
fame preconio cepit confeſtim hortari eaꝫ
⁊ ad xp̄i ꝑfectā īducere ſeruitutem / Que ſa
cris illius monitis mox adherens / ⁊ mūdū
cū terrenis oībus penitus abdicare. ac ſoli
dn̄o in paupꝑtate voluntaria famulari deſi
derās / hoc ſuū feruēs deſideriū quācito po
tuit adimpleuit / qr tandē cūcta ſua bona vt
vna ſecū q̄cquid etiā habebat xp̄i obſequio
deputaret in elemoſinas ⁊ pauperuꝫ ſubſi=
dia diſtribuit ⁊ cōuertit. Cūq; de ſeculi ſtre
pitu fugiens ad quādā cāpeſtrē declinaſſet
eccl'iam ⁊ ab ip̄o beato Franciſco ſacra ibi
recepta tonſura ꝓceſſiſſet ad aliā. cōſangui
neis eiꝰ ip̄am exinde reducere moliētibus
illa ꝓtinus amplectens altare pānoſq; ap=
prehēdēs ipſiꝰ / criniuꝫ ſui capitis inciſura
detecta eiſdē cōſāguineis, in hoc fortiter re=
ſtitit ⁊ conſtāter. qr cū iā eſſet mēte integra
īūcta deo / pati nō poterat ab eiꝰ ſeruitio ſe
diuelli. Deniq; cū ad eccl'iam ſācti damia=
ni extra ciuitatē. Aſſiſinatē vnde traxit ori
ginem per eundē beatū franciſcuꝫ adducta
fuiſſet / ibi ei dn̄s ad amorē ⁊ cultū aſſiduuꝫ
ſui noīs plures ſocias aggregauit. Ab hac
ſiq̄dē iſignis ⁊ ſacer ordo ſcti damiani ꝑ or
bē iā lōge diffuſꝰ ſalutare ſūpſit exordium:
Hec adhortāte ip̄o beato frāciſco / huic no
ue ſācteq; obſeruātie ſequēdū dedit initiū /
hec huiꝰ magne religiōis / fuit p̄mariū ⁊ ſta
bile fūdamētū. Hec huiꝰ alti opis lapis ex=
titit p̄mitiuus. Hec genere nobilis ſʒ ꝯuer
ſatiōe nobilior v̄ginitatē quā p̄us etiā cu=
ſtodierat ſub hac ſanctimonie reg̃la p̄cipue
ꝯſeruauit. Hāc poſtmodū religionē mater eiꝰ
ortulana noīe p̄ūs itēra opibꝰ ip̄iꝰ nate ſe=
quēdo veſtigia deuote ſuſcepit ī q̄ demum
hec optīa. ortulana q̄ ī orto dn̄ico ꝓtulit ta
lē plantā / ꝯcluſit feliciter dies ſuos. Poſt ali
quot v̄o ānos ip̄a beata clara monaſteriū ⁊
⁊ ſororꝝ regimē nimia eiuſdē ſācti franciſci ī
deuicta īportunitate recepit. Hec vtiq; fuit
arbor ꝓcera ⁊ eminēs lōgis diſtēſa ramis /
q̄ ī agro eccl'ie dulcē fructū religiōis attulit
⁊ ad cuius delectabilē vmbrā ſub illiꝰ ame
nitate fructū huiuſmodi libature ꝯcurrerūt

vndiqȝ multe alumpne fidei et concurrunt. Hec fuit noua munda vallis ſpoletane/ q̄ nouū aque vitalis fontem/ ad refectionem animarū et cōmodum propinauit/ qui iam per diuerſos riuulos in territoriuȝ eccleſie deriuatus plantaria religionis infudit. Hec fuit altum ſanctitatis candelabrū vehementer in habitaculo dn̄i rutilans ad cuius ingentem ſplendorē plurime properauerunt et properant ſuas de illius lumine lampades accendētes. Hec profecto in aruo fidei plantauit ꝛ coluit vineam paupertatis de qua fructus ſalutis pingues ꝛ diuites colligunt. Hec i predio eccleſie humilitatis ortum conſtituit/ multiplici rerū conſertum inopia in quo magna virtutum copia reperitur. Hec in religionis diſtrictu arcē arte abſtinentie fabricauit/ in qua larga ſpiritualis alimonie refectio miniſtratur. Hec fuit pauperꝝ primiceria duxiſſa humiliū: magiſtra cōtinentium: et penitētiū abbatiſſa. Hec ſuū monaſteriū creditamqȝ in illo ſibi familiā ſollicite ac prudenter in timore ac ſeruitio dn̄i et plena ordinis obſeruantia gubernauit vigil in cura in miniſterio ſtudioſa/ in exhortatione attenta diligens in amonitione/ in correctione moderata/ temperata in preceptis / in compaſſione preſtabilis/ diſcreta in ſilentio in ſermone matura/ ꝛ conſulta in cūctis ad ꝑfectū regimen oportunis: volēs magis famulari q̄ȝ dn̄ari et honorare potius quam honore ſuſtolli. Huius vita erat alijs eruditio ꝛ doctria. In hoc libro vite/ cetere viuendi regulā didicerūt/ in hoc vite ſpeculo/ reliqne vite ſemitas inſpexere. Corpore nanqȝ ſiſtebat in terra ſed aīo verſabatur in celo/ hūilitatis vaſculum: armarium caſtitatis/ caritatis ardor dulcor benignitatis patientie robur nexus pacis/ ꝛ familiaritatis cōmunio/ mitis in verbo/ lenis i facto/ ꝛ in oībus amabilis ꝛ accepta. Et vt carne depreſſa cōualeſceret ſpū quis quiſqȝ hoſte ſuo debilitato fit fortior nudū ſolum ꝛ interdum ſarmenta pro lecto habebat/ ꝛ pro puluinari ſub capite duruȝ lignū vnaqȝ tunica cum mantello de vili deſpecto et hiſpido panno cōtēta hijs hūilibus indumētis ad operimentū ſui corporis vtebat aſpo cilicio: de cordulis criniū equorū contexto nonnūqȝ adhibito iuxta carnem. Arta quoqȝ in cibo et in potu diſtricta tanta ſe in hijs frenabat abſtinentia: ꝙ longo tempore tribus diebus in ebdomada videlicet ſecunda quarta et ſexta feria nichil penitus ꝓ ſui corporis alimēto guſtauit: reliquis nichilominꝰ diebꝰ adeo ſe cibariorꝝ paucitate reſtringēs ꝙ alie de ipā quomō ſub tam forti diſtrictione ſubſiſtere poterat mirabātur. Uigilijs inſuper: ꝛ orōnibꝰ aſſidue deduci in hijs precipue diurna et nocturna tēpora expendebat. Diutinis tādem ꝑplexa lāguoribus cū ad exercitiū corporale nō poſſet ſurgere per ſeipſam: ſororū ſuarū ſuffragio leuabatur: et ad terguȝ eius fulcimentis appoſitis proprijs manibus laborabat/ ne i ſuis etiā eſſet īfirmitatibus ocioſa/ vnde de panno lineo huius ſui ſtudij ꝛ laboris plura pro altaris ſacrificio corporalia fieri fecit/ et per plana ꝛ mōtana Aſſiſij diuerſis eccleſijs exhiberi. Amatrix vero precipua: ꝛ colona ſedula pauptatis/ ſic illam ſuo affixit aīo: ſic eam i ſuis deſiderijs alligauit ꝙ ſemper in ipſius dilectione firmior ꝛ ardentior in amplexu a deſtricta et delectabili eiꝰ copula pro nulla vnqȝ neceſſitate diſceſſit nec aliq̄bus prorſus potuit induci ſuaſibus ad cōſentiendū ꝙ ſuum monaſteriū proprias poſſeſſiones haberet / q̄ȝquam felicis recordationis. Gregoriꝰ papa predeceſſor noſter de multa indigentia ipſius monaſterij pie cogitans libenter illi voluerit pro ſororum eius ſuſtentatione poſſeſſiones ſufficientes et cōgruas deputare. ¶ Uerum quia magnū ꝛ ſplendidum luminare ſupprimi non poteſt quin ſue radios proferat claritatis in ipſius etiam vita multis et varijs miraculis virtus ſue ſanctitatis effulſit. Nam cuidā de ſororibus ipſius monaſterij vocem quā a longo tempore quaſi omnino perdiderat reſtaurauit. Alij officio lingue penitus deſtitute/ loquelam reſtituit expeditam. Alteri autem ſurdam/ aperuit ad audituȝ Laborantem febre. Tumentem ydropiſi: plagatam fiſtula/ ꝛ alijs oppreſſas languoribus liberauit: facto crucis ſignaculo ſuper eas. Quendam fratrē de ordine minorum ſanauit ab inſanie paſſione. Cum autem quadam vice oleum in monaſterio totaliter defeciſſet ipſa vocato fratre (q̄ erat eideȝ monaſterio ꝓ colligēdis elemoſinis deputatꝰ) accepit vrceū atqȝ lauit vacuūqȝ iuxta fores ipſius monaſterij poſuit: vt illum idem frater pro oleo acquirendo deferret/ quem cum vellet ipſe apprehendere inuenit eum oleo/ beneficio diuine largitatis impletum. Rurſum cū vno die non niſi vniꝰ panis medietas ꝓ refectiōe ſororꝝ in eodem monaſterio haberetur ipſa medietatem eandem iuſſit in fruſta diuidi/

et ſororibus diſpenſari quam inter ma=
nus frangentis/ille qui viuus eſt panis et
dat eſcam eſurientibus/multiplicauit in=
tantum ꝙ Quinquaginta ſufficientes fa=
cte fuerint exinde portiones et ſororibus
diſcumbentibus diſtribute per hec et alia
ſigna conſpicua ſuorum dum adhuc viue=
ret innotuit preeminētia meritorum. Naꝫ
et cum in extremis ageret candidus bea=
tarum virginum cetus/micantibus coro
nis ornatus in quo vna ex ipſis eminenti=
or et fulgidior apparebat viſus eſt domuꝫ
intrare/vbi eadem chriſti famula decum=
bebat et vſqꝫ ad lectulum eius procedere
ac circa eam/quaſi viſitationis officium/
ad confortationis ſolamen quodā huma=
nitatis ſtudio/exhibere. Poſt obitum ve=
ro eius quidam qui morbo caduco ruebat
ꝛ propter crus contractū gradi non pote=
rat ad ſepulchrum delatus ipſius fuit ibi/
crure ipſo quaſi fragoris ſonitum faciēte
ab vtraqꝫ infirmitate curatus. Curui reni=
bus membris contracti. Precipites furia=
et dementi furore ferales/receperunt ibi=
dem integram ſoſpitam. Quidam ſua dex
tra manus cuius ipſe vſum ex illata ſibi
vehementi percuſſione ita perdiderat q̄d
nichil omnino per eam veluti prorſus in=
utilē poterat operari fuit ad actum ſuum
priſtinuꝫ ipſius ſancte meritis plenarie re
formata. Alius qui diutina cecitate lumen
amiſerat oculorum: cum ad idem ſepul=
chrum ſub ducatu alterius acceſſiſſet re=
cuperato inibi viſu rediꝫt exinde ſine duce
¶ Hiꝫs ꝛ q̄pluribus aliꝫs operib⁹ et mira
culis hec venerabilis virgo reſplēduit glo
rioſis: vt euidenter appareat adimpletum
id quod de ipſa mater eius dum eſſet ex ea
grauida ꝛ oraret dicitur audiuiſſe videli=
cet ꝙ paritura erat quoddaꝫ lumen quod
orbem plurimum illuſtraret. Gaudeat ita=
qꝫ Mater Eccleſia ꝙ talem genuit et edu=
cauit filiam. que tanq̄ꝫ virtutum fecūda pa
rens multas religionis alūpnas/ſuis pro=
duxit exemplis ꝛ ad perfectum xp̄i ſeruiti=
um pleno magiſterio informauit. Letetur
ꝛ deuota turba fideliuꝫ ꝙ rex celorum ꝛ do
min⁹/ſororē ipſorū et ſociā/quam in ſpon=
ſam ſibi elegerat ad ſuū precelſum ꝛ precla
rum palacium/cum gloria introduxit. Nā
et ſanctorum congaudent agminaqꝫ in ſu=
perna corū patria/nouelle regalis ſponſe
nupcie celebrant. Ceterū quia congruit vt
quā dn̄s exaltauit in celo catholica Eccle=
ſia veneretur in terra: qꝛ de ſanctitate vite
ac miraculis eius/diligenti attenta inqui
ſitione/ac examinatione diſtricta ꝛ ſollem=
pni diſcuſſione premiſſis liquido conſtitit.
licet alias etiam ꝛ in propinquis ꝛ in remo
tis partib⁹ ſatis eſſent precognita/lucida
eius acta. Nos de communi fratrū noſtro=
rum et prelatorum omnium tunc apud ſe=
dem apoſtolicam exiſtencium conſilio ꝛ aſ
ſenſu de omnipotēcia diuina confiſi aucto=
ritate beatorum Petri ꝛ Pauli apoſtolorū
ac noſtra ipſā cathalago ſanctarum virgi=
num duximus aſcribendaꝫ. Ideoqꝫ vniuer
ſitatem veſtram monemus ꝛ hortamur at=
tente per apoſtolica vobis ſcripta mandan
tes quatinus .iꝫ. Idus auguſti feſtū eiuſdeꝫ
virginis deuote ac ſollempniter celebretis
ꝛ faciatis a veſtris ſubditis venerabiliter
celebrari. Ut ipſaꝫ habere mereamini apd
deum piam ꝛ ſedulaꝫ adiutricem. Et vt ad
venerandū eius ſepulchrū auidius ꝛ copio
ſius xp̄iani populi cōfluat multitudo ac ce
lebrius ipſius feſtiuitas p̄tcolatur omni=
bus vere penitentibus et confeſſis: qui ad
illud cum reuerētia i eiuſdē virginis feſto
vel etiā infra ipſi⁹ feſti octauas annuatim
acceſſerint aut ipſius ſuffragia humilit pe
tituri de omnipotentis dei miſericordia ꝛ
beatorum petri ꝛ Pauli apoſtolorum eius
auctoritate confiſi vnum annum ꝛ quadra
ginta dies de iniunctis ſibi penitenciꝫs mi
ſericorditer relaxamus. Datū ananie. vi.
kl's octobris. Pōtificatus nr̄i. Anno primo

¶ Gregorius nonus beatum Anthoniū
catalogo ſanctorum aſcribit: et concedit vi
ſitantibus eius ſepulchrum per octauas
eiuſdem feſti vnum annum indulgētiaruꝫ
Originale eſt pariſius Carnoti et brugis.

GRegorius epiſco
pus ſeruus ſeruorum dei. Ue
nerabilibus fratribus archi=
epiſcopis et epiſcopis Dile=
ctis filiꝫs/abbatibus/priori=
bus/ꝛ aliꝫs eccleſiarū prelatis preſentē pa
ginā inſpecturis ſalutē ꝛ ap̄licā bn̄dictiōeꝫ
Cū dicat dn̄s ꝑ prophetā. Dabo vos cūctꝫ
populis in laudē ꝛ gloriā ꝛ honorē: ꝛ per iſe
polliceat ꝙ iuſti ſicut ſol in cōſpectu dei ful
gebunt: piū et iuſtū eſt vt quos deus meri=
to ſāctitatis coronat ꝛ honorat i celis nos
veneratiōis officio laudem⁹ ꝛ gl'ificem⁹ i trꝫ
cū ip̄e poti⁹ laudet ꝛ gl'ificet in illis q̄ ē lau
dabilis ꝛ gl'ioſus in ſc'a ꝛ i ſctis. Ut em̄ ſue
ꝯtutꝫ potēciā mirabil'r māifeſtet ꝛ n̄re ſalu
tꝫ cām miſericorditer operet fideles ſuos q̄s ſē
ꝑ corōat i celo: freq̄nt ēt honorat in ſcl'o ad
eoꝝ mēorias ſigna faciēs ꝛ ꝓdigia: ꝑ q̄ ꝓui

tas ꝯfūdaꝫ heretica ⁊ fides catholica confir
meꝫ/fideles mētꝫ torpore diſcuſſo ad boni
operꝫ excitenꝫ inſtātiā: heretici depulſa in
qua iacent cecitatis caligine ab inuio re-
ducantur ad viam ⁊ iudei atqꝫ pagani ve-
ro lumine cognito currant ad chriſtum lu-
cē/viam/veritatem/⁊ vitā. Unde nos cha
riſſimi ⁊ ſi non quantas debemus: quātas
poſſumus gratias agimus gratiarum om
niuꝫ largitori q̄ diebus noſtris ad confirma
tionem catholice fidei et ad confuſionem
heretice prauitatis euidēter inouat ſigna
et mirabilia potenter imutat/faciens illos
coruſcare miraculis qui fidem catholicam
tam corde q̄ꝫ ore necnon ⁊ opere roborarūt
De quorum numero ſancte memorie bea-
tus Anthonius de ordine fratrum minoꝝ
qui olim degēs in ſeculo magnis pollebat
meritis: nunc viuens in celo multis choru
ſcat miraculis vt eius ſanctitas certis iu-
diciis comprobetur. Cum enim dudum ve
nerabilis frater nr̄ epiſcopus ⁊ dilecti filiū
poteſtas et commune paduañ nobis ꝑ nū
cios ſuos et litteras humiliter ſupplicaſ-
ſent vt cum dn̄s eidem ſancto tantam con-
tulerit gloriam vt ad dandam ſcientiam
patrie ſtole immortalis ipſius ⁊ experimē
tum euidens de ſecunda ſepulchrum eius
tot et tantis daret coruſcare miraculis q̄
eius inter alios ſanctos non inuocari ſuf-
fragia eſt indignuꝫ de ipſius miraculis te
ſtes recipi mandaremus. Nos attenden-
dētes q̄ licet ad hoc vt aliquis ſanctus ſit
apud deum in eccleſia triūphāte ſola ſuffi-
ciat finalis perſeuerantia iuxta illō Eſto
fidelis vſqꝫ ad mortem et dabo tibi coro-
nam vite. Ad hoc tamē vt ſanctus habeaꝫ
apō hoīes in eccleſia militante duo ſunt ne
ceſſaria ꝟtus morū ⁊ veritas ſignorū: meri
ta videlicet et miracula vt hec et illa ſibi
ad inuicem conteſtentur cum nec merita ſi-
ne miraculis nec miracula ſine meritis ple
ne ſufficiāt ad perhibēdū inter hoīes teſti-
moniū ſanctitati Sꝫ cū merita ſana prece
dūt ⁊ clara ſuccedunt miracula certum pre
bent indiciuꝫ ſanctitatis: vt nos ad ipſius
veneratione̅ inducant quem deus ex meri
tis precedētibus ⁊ ſignis ſubſequētibꝰ ex-
hibet venerādū q̄ duo ex verbis euāgeliſte
plenius colliguntur Illi aūt ꝓfecti predica-
uerūt vbiqꝫ dn̄o cooperāte ⁊ ſermonem cō-
firmāte ſequētibꝰ ſignis. Eidēꝫ ep̄o ⁊ dile-
ctis filiis fratri iordano ſancti Benedicti ⁊
J. ſancti auguſtini prioribꝰ ordinis ffm
predicatorū paduañ receptionem teſtiū de
miraculis eiuſdē ſancti duximꝰ cōmitten-
dā. Nuper aūt tā ꝑ relatione̅ p̄dictorū ep̄i
et prioꝝ q̄ꝫ per depoſitiōes teſtiuꝫ ſuꝑ hoc
receptorū de ipſius virtutibus ⁊ miracu-
loꝝ inſigniis certiores effecti ⁊ expti aliqū
ꝑ nos ipſos ſanctitatē vite et admirabilem
cōuerſatione̅ ipſius vtpote qui apud nos
fuit aliquādiu laudabiliter cōuerſatꝰ: eiſ-
dē ep̄o poteſtate ac cōmune p̄dictis ꝑ ſolē-
nes nuncios ſuos et lr̄as nobis cū inſtan-
tia denuo ſupplicātibus q̄ eūdē ffem ſan-
ctoꝝ cathalago aſſcribere curaremꝰ: vt au
ctoritate (ſicut cōuenit) ap̄lica dignꝰ honor
illi exhibereꝫ in terris: q̄ ſicut claris ſignis
et euidentibus argumentis apparet hono
ratur in celis ipſum qui corporaliter diſſo
lutus cum chriſto eſſe meruit in celeſtibus
ne illiꝰ honore ⁊ debite et gl̄ie detrahere
quodāmodo videremur ſi glorificatum a
dn̄o permitteremus vlterius humana de-
uotione priuari/de fratrum noſtrorum cō
ſilio et prelatorum omnium tunc apud ſe-
dem apoſtolicam exiſtentium cathalogo
ſanctorum duximus aſſcribendum. Cum
igitur ſecundum euangelicā veritatem ne
mo accēdat lucernā ⁊ ponat eā ſub modio
ſed ſuper candelabrum vt omnes qui in do
mo lumen videant: et predicti ſancti lucer
na ſic arſerit hactenus in hoc mundo: q̄ꝺ
per dei gratiam iam non ſub modio: ſed ſu
per candelabrum meruerit collocari. Uni-
uerſitatem veſtram rogamus monemus
attentius et hortamur per apoſtolica vo-
bis ſcripta mandantes quatenus deuotio
nem fidelium ad venerationem ipſius ſa-
lubriter excitātes feſtiuitatem ipſius Idi
bus Juniī annis ſingulis celebretis et fa-
ciatis ſolempniter celebrari: vt eiuſdem
precibus dn̄s exoratus gratiaꝫ in preſen-
ti: et gloriam nobis tribuat in futuro. Nos
autē cupientes ſepulchrū tanti confeſſorꝫ
qui miraculorum fulgoribus illuſtrat ec-
cleſiam generalem: congruis honoribꝰ fre
quentari: omnibus vere penitentibus ⁊ cō
feſſis illud ī feſtiuitate ipſius vſqꝫ ad octa
uū diē annis ſingulis cū reuerentia debita
viſitantibꝰ de oīpotētis dei mīa ⁊ btōꝝ pe
tri et pauli ap̄loꝝ eius auctoritate confiſi
annum vnum de iniūcta ſibi penitentia mi
ſericorditer relaxamus. Datū ſpoleti. xvi.
kal. Juliī Pontificatꝰ nr̄i Anno ſexto.

¶ Gregorius papa. x. Qꝫ. ffes ꝑpetuo
ſint ꝯtēti officio romane eccl'ie excepto pſal
terio. Et q̄ illi qui interfuerint diuino offi
cio non tenētur officium reiterare ſiue ite-
ruꝫ dicere. Originale eſt pariſius Carnoti
methis et brugis.

GRegorius epiſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei Dilectis filijs Generali miniſtro ꝛ vniuerſis fratribus ordinis fratrū minoꝝ pñtes lr̃as inſpecturis Salutē ꝛ aplĩcā benedictionē. Pro veſtro collegio qḋ ſibi libenter theſaurum quiete cōſcientie theſaurizat id grẽ digne concedimꝰ quod ab eo fluctū mētis excutiat ꝛ ip̃z in ſpũs trāquillitate diſponat. Ueſtre itaq; precibus deuotionis inducti vt obſeruantia moderni diuini officij quod in breuiarijs veſtris exacta diligētia correctū a nobis ex ſtatuto regule veſtre iuxta eccl̃ie Romane morē excepto pſalterio celebrare debetis ſitis cōtēti ꝑpetuo/necnon vt ſi aliqui veſtrum diuino interſūt officio cū alijs celebrantes tunc eis illud ſufficiat et ad dicendū officiū propriū minime teneank/vobis auctoritate pñtium indulgemꝰ Nulli ergo oĩno hoĩm liceat hanc paginaꝫ nr̃e conceſſionis infringere vel ei auſu temerario ꝯtraire. Si qs autē hoc attēptare ꝑſumpſerit/indignationē oĩpotentis dei ꝛ btõꝝ Petri ꝛ Pauli aplõꝝ eius ſe nouerit incurſurum Datū Laterañ. vij. Idus Junij Pōtificatus nr̃i Anno Quinto decimo.

¶ Innocentius papa quartus Qꝫ fr̃es nr̃i ſacerdotes poſſunt abſouere xp̃ianos in terra paganorū ꝛ alioꝝ infideliū a ſentētia excōicationis et penitētiā ſuorū peccatorum iiungere Ori. eſt pariſius

Innocentiꝰ epiſcopus ſeruus, ſeruorum dei Dilectis filijs fratribus ordinis fratrū minoꝝ preſbiteris in terras Sarracenorū paganorum aliorūq; infideliū ꝓficiſcentibꝰ. Salutem ꝛ apoſtolicam benedictionem Animarū ſalutem deſiderio feruenti querētes auctoritate vobis preſentium Indulgemꝰ vt cū in Sarracenorū ꝛ paganorū aliorūq; infidelium terra fueritis liceat vobis xp̃ianis ibidē morantibus confeſſione peccatorum ſuorum audita penitēciam ſalutarem iniūgere ac ipſis ſi aliquibꝰ excommunicationis ſentencijs ſunt aſtricti iuxta formaꝫ eccleſie abſolutionis beneficium exhibere. Nulli ergo oĩno hoĩm liceat hanc paginaꝫ noſtre cōceſſionis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare preſumpſerit indignationē omnipotentis dei et beatorum petri ꝛ pauli apoſtolorum, eius ſe nouerit incurſurū. Datū Janue. iiij. Nonas Octobris. Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

¶ Innocencius papa quartꝰ cōcedit ꝙ fr̃es poſſint etiā in locis interdictis diuina celebrare ſuſpēſa voce ꝛ excluſis iterdictis Ori. ē Pariſ. Trecis Ebroicis ꝛ Brugis.

INnocentius epiſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei. Dilectis filijs Generali ꝛ ꝓuincialibꝰ miniſtris ac ceteris fratribus ordinis fratrum minorum ſalute et apoſtolicam bñdictionē. Eis qui ſanādis animarum morbis verbo medentes ꝛ opere ſollerter inuigilant libēter illa de ſpeciali grã indulgemus per que diuinis ſuffulti preſidijs cicius ꝛ vtilius valeant hoĩm procurande ſaluti vacare. Hinc eſt ꝙ veſtris deuotis ſupplicatiōibꝰ inclinati preſentium vobis auctoritate cōcedimꝰ vt cum ad loca interdicto ſuppoſita vos venire contigerit poſſitis in eis excommunicatis et interdictis excluſis ianuis clauſis ſuppreſſa voce et non pulſatis cāpanis diuina officia celebrare niſi id vobis fuerit ſpecialiter interdictū. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā noſtre cōceſſionis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis aūt hoc attemptare preſūpſerit indignationē omnipotētis dei ꝛ beatorum Petri ꝛ Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurū. Datū Lugduni Idꝰ Januarij Pontificatus noſtri. Anno tercio.

¶ Innocentius quartus concedit ꝙ veniētes ad ordinē ante ꝛ poſt ingreſſum poſſūt a miniſtris ꝛ cuſtodibus ab omnibus ſentencijs cenſuris et penis ſuſpēſionis interdicti ꝛ excōmunicationis abſolui ſatiſfaciendo tamē vbi propter hec fuerunt ligati. Origi. eſt pariſ trecis ambianis et brugis

INnocentius epiſcopus ſeruus ſeruorum dei. Dilectis filijs generali ac prouincialibus miniſtris et cuſtodibus ordinis fratrum minorum. Salutē ꝛ apoſtolicam beuedictionem. Celeſtis amor patrie mentes veſtras ſic allexiſſe perſpicitur vt quaſi hoc ſolū delectationē vobis tribuat qḋ diuine voluntati ſit placitū et ſaluteꝫ proferat animarū. Procedit ex hoc ꝙ nos veſtris pijs petitionibus fauorē largiri beniuolū delectātes maxime cum ex apoſtolica cura teneamur officij circa religionis

augmentū attēti ⁊ vigiles inueniri vobis auctoritate preſentiū indulgemus/ vt volētibus veſtro aggregari collegio qui ſuſpēſionis aut interdicti vel excōmunicationū ſentēcijs ſūt ligati abſolutionis beneficiuꝫ iuxta formā eccleſie impartiri et ipſos i fratres recipere ac eos qui poſt aſſūptū habitū recoluerint ſe talibus in ſeculo fuiſſe ſentencijs innodatos ſm formā ipſaꝫ abſolue re valeatis. Ita tamen qꝫ ſi aliqui ex eiſdē hmōi ſentēcijs propter debitū ſunt aſtricti ſatiſfaciant vt tenenł. Nulli ergo omnino hominū liceat hāc paginā noſtre conceſſionis infringere vel ei auſu temerario ꝯtraire. Si quis autem hoc attēptare pſumpſerit indignationē omnipotentis dei ⁊ btōꝝ petri ⁊ pauli aploꝝ ei9 ſe nouerit icurſurū Datū Lugduni .viij. kl's Februarij. Pontificatus noſtri anno tercio.

❡ Innocentius quartus exprimit certa grauamia a nōnullis maxime a quibuſdā eccl'ie prelatis gratis illata ffibus a quib9 mādat vt abſtineāt: ⁊ allegat qualiter ordo iſte minoꝝ ab innocentio/ honorio/ gregorio/ ⁊ ab ipo eſt approbat9 ⁊ regula ꝯfirmata ⁊c. Dando executores defenſores archiepos remēſē/ ſenoneñ/ Xanctoneñ/ ⁊ epm Pariſienſem. Que etiā prius qſi ſub eodeꝫ tenore p gregoriū .ix. ⁊ poſtea p alexādruꝫ iiij. data fuit. Et in iure deſcribił in decretalibus titulo de exceſſibus prelatorum. Om. eſt trecis/ methis/ ebroicis/ et duaci.

Innocentius epiſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei Venerabilibus ffibus remeñ/ ſenoneñ/ ⁊ Xactoneñ archiepis et pariſieñ epo Salutē ⁊ aplicā bñdictionē. Nimis iniq viciſſitudine largitori bonoꝝ olim reſpondeł dñ hij q de xpi pſimonio ipinguati luxuriāt dāpnabiliter in eodē xpm patēter i famulis ſuis pſequi nō verētur ac ſi factus ſit ipotēs dñs vltionū. Cū eñ dilecti filij ffes minores abnegātes ſalubrił ſemetipos elegerint i altiſſima pauptate xpo paupi ad placitū famulari tāqꝫ nichil hñtes ⁊ oia poſſidētes nō deſint pleriqꝫ tā eccl'iarū platiqꝫ alij q ceca cupiditate traducti ꝑprie auiditati ſubtrahi reputātes qcqd pdictꝫ fratrib9 fideliū pietas elargił qcte ipoꝝ multiplicił inqetāt moleſtiarū occaſiōes excgitētes varias ꝯtra ipos Volūt nāqꝫ ⁊ ſi nō oēs ipis inuitis eoꝝ confeſſiōes audire ac eis iniūgere penitēcias ⁊ eucharitiā exhibere: nec volūt vt corpus xpi in eoꝝ oratorijs reſeruetur et ffes ipo ruꝫ defūctos apud eccl'ias ſuas ſepeliri cōpellūt et illorum exeqas celebrari. Et ſi qs decedentium fratrū alibi qꝫ i eccleſiis ſuis eligit ſepulturā funus primo ad eccleſias ſuas deferri cogunt vt oblatio ſuis vſibus cedat: nec ſuſtinētes eos habere cāpanam vel cimiterium benedictum: certis tantum temporibus permittunt ipſos celebrare diuina. Volunt etiam in domibus eorundeꝫ certum numerum fratrum/ ſacerdotū/ clericoꝝ ⁊ laicoꝝ: necnō cereoꝝ lāpadarū ⁊ ornamētoꝝ ꝓ ſua volūtate taxare ac reſiduū cereoꝝ qñ noui ł apponūtur exigunt ab eiſdē nec ꝑmittūt vt noui ſacerdotes eoꝝ alibi qꝫ in eccleſiis ſuis celebrēt pmas miſſas eos nichilomin9 ꝯpellētes vt i quotidianis miſſis quas in ſuis locis et altaribus celebrant oblationes ad opus eorū recipiant ⁊ reſeruēt. Quicquid etiā eis dū celebrant miſſarū ſolēpnia intra domoꝝ ſuaꝝ ambitū pia fidelium donatione donatur ab ipis extorquere oblatiōis nomine ꝯtēdētes/ qđ eiſdem tā in ornamentis altaris qꝫ in librꝫ eccleſiaſticis abſolute confertur vendicāt perperam iuri ſuo cogēdo eos ad ſinodos ſuas accedere ac ſuis conſtitutionibus ſubiacere. Nec hijs contenti capitula et ſcrutinia in locis fratrum pro hijs corrigendis facturos ſe cōminātur fidelitatem iuramēto firmatam ab eorum miniſtris et cuſtodibus exigentes. Eis quoqꝫ vt tam extra ciuitates qꝫ intra cum eis proceſſionaliter veniant ex leui cauſa mandantes: excommunicationis ſentenciā fulmināt i benefactores eoꝝ ⁊ idipſū fratribus cōminātes eos de locis in quibus domino famulantur ſatagunt amouere niſi eis obediant in omnibus ſupradictis. Ad hec ne fratres ad hōrabiles ciuitates et villas vbi religioſe ac honeſte valeant commorari a populis deuote vocati accedere audeant inhibentes tā in accedentes fratres qꝫ i receptatores eoꝝ preſumunt excōmunicatiōis ſentēciā ꝓmulgare. Ab eis etiā de ortoꝝ fructibus decimas: necnō de habitaculis fratrū ſicut de iudeoꝝ domibus cōtendūt redditus extorquere aſſerēdo qđ niſi fratres morarentur ibidem eis ab alijs habitatoribus prouentus aliqui ſoluerentur. Et vt ipſos ſue ſubdant totaliter ditioni eiſdem miniſtros et cuſtodes volunt preficere pro ſue arbitrio voluntatis. A quibus omnibus fratrū moleſtijs qdam etiā ex venerabilibus fratribus noſtris archiepis et epis: ac dilectꝫ filijs abbatibus prioribus ⁊ ceterꝫ eccl'iaꝝ prelatis ac alijs ꝑ regnū frācie cōſtitutꝫ nō

omnino abſtinere dicũtur. Cũ igitur ordo
predictoꝝ fratrũ a bone memoria/innocẽ-
tio/honorio/et gregorio pdeceſſorib⁹ nr̃is
⁊ nobis ipſis dignis eoꝝ ſit exigẽtibusme
ritis approbatus ac ipſoꝝ regula cõfirma
ta: ne apl'ice ſedis ſtatuta q̃ iſ dicti Archi
epi ⁊ epi ac prelati et alij humiliter ſuſcipe
re ac reuerenter ſeruare tenent cõtempne
re videant vniuerſitatẽ eoꝝ monemus at
tente noſtris ſibi dãtes litteris firmiter in
preceptis vt cõſcientie ac fame ſue ſalubri
ter cõſulentes vniuerſi ⁊ ſinguli a prenota
tis ⁊ alijs predictoꝝ fratrũ grauaminibus
omnino deſiſtant ſubditos ſuos ab hijs ar
tius compeſcendo. Quocirca fraternitati
veſtre per apl'ica ſcripta firmiter precipiẽ
do mãdamus quatinus ſi dicti archiepi et
epi: et alij pceptũ noſtrũ neglexerint adim
plere. Uos eos ad oĩa ſupradicta ſeruanda
monitione premiſſa auc'te noſtra ſublato
cuiuſlibet contradictionis et appellatiõis
obſtaculo compellatis. Nõ obſtãte cõſtitu
tione de duabus dietis edita in cõcilio ge-
nerali. Si vero nec ſic mãdatis noſtris cu-
rauerint obedire nouerint nos ſup hoc me
moratis fratribus aliter auctore dño pro-
uiſuros. Qḋ ſi nõ omnes his exequendis
potueritis vel nolueritis intereſſe ſinguli
veſtrum ea nichilominus exequatur. Da-
tum Lugduni quinto kl's ſeptembris. Põ-
tificatus noſtri. Anno tercio.

¶ Innocentius quartus concedit ꝙ fra
tres non teneant recipere executiones cau
ſarum ſeu ſentenciarũ ab aliquo niſi in lit-
teris apl'icis fiat ſpecialis mentio de iſtis
⁊c. Originale eſt trecis et brugis

Innocentius eps
ſeruus ſeruoꝝ dei Dilectis fi-
lijs generali miniſtro ⁊ vniuer
ſis fratribus ordinis fratrũ minoꝝ Salu-
tẽ ⁊ apoſtolicã benedictionẽ. Quieti veſtre
prouidere volẽtes auctoritate vobis pre-
ſentiũ indulgemus vt cõmiſſiones cauſaꝝ
vel ſẽtẽciaꝝ executiões a ſede apl'ica vl' de
legatis ei⁹ ſeu a q̃buſlz alijs factas vob ſi
ne vr̃a nõ teneamini recipe volũtate niſi in
lr̃is apl'ic de cõceſſiõe hmõi mẽtio habeat
Nulli ergo omnino hoĩz liceat hãc paginã
nr̃e cõceſſiõis infringere vl' ei auſu temera
rio cõtraire. Si q̃s aũt hoc attẽptare preſũ
pſerit indignationẽ omnipotẽtis dei ⁊ btõꝝ
Petri et pauli apl'oꝝ eius ſe nouerit incur
ſurũ. Datũ apud ciuitatẽ caſtellañ decimo
kl's Julij. Põtificatus noſtri. Anno primo.

¶ Innocẽti⁹. iiij. cõcedit ꝙ ffes poſſint i ter
ris excõicatoꝝ cõmorari ⁊ ab eis tũc ⁊ qñ p
ipſas trãſeũt neccĩa vite depoſcere ⁊ recipe.
Originale eſt trecis ambianis et methis

Innocẽtius ſeru⁹ ſer
uoꝝ dei
Dilect filijs gñali miniſtro ⁊
vniuerſis ffib⁹ ordinis fratꝝ
minoꝝ Salutẽ et apoſtolicaz
bñdictionẽ. Uobis extremam
paupꝫtatẽ paciẽtibus pro xp̃i noĩe paupta-
tẽ digne cõcedit ab apl'ice ſedis gr̃a p qḋ ⁊
neceſſitati veſtre cõſulitur ⁊ bñfactoribus
veſtris ſalutis meritũ procuratur hinc eſt
ꝙ nos quoꝝ depoſcit officiũ iuſt annuere
deſiderijs deuotoꝝ vr̃e pcib⁹ hũilitat idu
cti vt vos q̃ exhortatiõis pie ſtudio bonos
ad pociora dirigitis ⁊ errãtes i rectitudis
ſemitã laudabil'r reuocat i excõicatoꝝ ter
ris libere cõmorari ⁊ ab eis tũc ac ẽt qñ vos
p ipas trãſire cõtigerit neccĩa vite depoſcẽ
ac recipe valeat vobis auc'te pñtiũ ꝯcedi-
mus facultatẽ Nulli ḡ oĩno hoĩz liceat hãc
paginã nr̃e ꝯceſſiõis ifringere vel ei auſu
temerario cõtraire. Si q̃s aũt hoc attẽpta
re pſũpſerit idignatiõez oĩpotẽt dei ⁊ btõꝝ
petri ⁊ pauli apl'oꝝ ei⁹ ſe nouerit icurſurũ.
Datũ apud ciuitatem caſtallaneñ. vij. kl's
Julij. Pontificatus noſtri. Anno primo

¶ Innocẽti⁹. iiij. ꝯcedit miſtrũ gñalẽ i toto
ordĩe ⁊ ꝓuinciales in ſuis ꝓuincijs poſſe ffes
ſuos deputatos a ſede apl'ica ad pdicãduz
crucẽ vel inq̃rẽdũ vel alia hmõi negocia re
mouẽ/reuocare/trãſferre ſeu alios eiſdez
ſbſtituẽ ãt ꝙ ſupſedeãt iniũgẽ ⁊c. Ori ẽ trec

Innocentius eps ſeru⁹
ſeruoruz
dei. Dilectis filijs Gñali ⁊ ꝓuincia
libus miniſtris ac ceteris ffib⁹ or
dinis ffz minoꝝ Salutẽ ⁊ apl'icã bñd Odore
ſuaui ordis vr̃i ꝯtinue recreati eũ nõ imeri
to fauore ſpãli ꝓſequimur ⁊ ipi⁹ exaltationẽ
plẽis deſiderijs affectam⁹ q̃tẽ ei ⁊ alia dili
gẽti ꝓcurari ſollertia itẽdẽtes p q̃ ſẽp opta
tũ auctore dño ſuſcipe valeat icremẽtũ. hic
ẽ ꝙ nos vr̃is ſupplicatiõib⁹ ãnuẽtes vt tu fi
li gñal miſter tuiq ſucceſſores ffes tui ordi
nis q̃ ad pdicãdũ crucẽ vl' iq̃rẽdũ ꝯtra puita
tẽ hereticã ſeu ad alia hmõi negocia ſũt vl'
fuerit vbicũq a ſede apl'ica dputati rẽouẽ
ſeu reuocare penit⁹ trãſferre ipiſq ꝙ ſupſe
deãt iniũgẽ alioſq ſbſtituẽ cũ expedire vide
rit licite ac libẽ valeat ⁊ i eos ſi ꝯtrauene
rit cẽſurã eccl'iaſticã exercẽ: ac q̃lz miſt ꝓui
cial eiuſdẽ ordis idipz i ſua ꝓuicia ẽca fra
tres ipi⁹ ordis q̃b⁹ i illa ſit ia ꝯtigerit ab ea
dẽ ſede ꝯmitti facẽ poſſit auc'te pñtiũ idl'ge

mus. Nulli ergo oīno hoim liceat hāc paginā nr̃e ↄceſſiōis īfrīgere vl' ei auſu temerario contraire. Si quis aūt hoc attemptare preſumpſerit indignationē omnipotētis dei ꝛ beatorum Petri et Pauli apl'orum eius ſe nouerit incurſurū Datum Lugduni Idus Junij. Pontificatus noſtri anno quarto.

¶ Innocencius quartus mandat oībus eccleſiarum prelatis vt benigne recipiant fratres ad diuina celebranda ꝛ ad predicādum et vt eos ſuis populis recōmendēt ꝛ ī ſuis neceſſitatibus liberaliter aſſiſtant nec impediant confiteri volentes eiſdē ꝛc. Et ꝙ illos fratres qui ad queſtus pecuniarū ſe conuertent tanꝗ falſarios capiant ꝛ cōdempnent. Ori. eſt trecis methis ꝛ brugis.

Innocencius epiſcopus ſeruus ſeruorum dei. Venerabilibus frībus Archiepiſcopis ꝛ epīs ꝛ Dilectis filijs Abbatibus prioribus Decanis Archidiaconis Plebanis Archipreſbiteris ꝛ alijs eccleſiarū prelatis ad quos littere iſte peruenerint. Salutem et apoſtolicam bn̄dictionem. Quoniaꝫ habundauit iniquitas ꝛ refriguit caritas plurimoꝝ. ecce ordinē dilectoꝝ filiorū frm̄ minorū dn̄s ſuſcitauit q̄ nō que ſua ſed que ſūt xp̄i querentes tā contra profligandas hereſes ꝙ contra peſtes alias mortiferas extirpādas ſe dedicarūt euangelizationi verbi dei in abiectiōe volūtarie paupertatis. Nos igit' ſanctum eorū propoſitū ꝛ neceſſariū miniſterium fauore beniuolo proſequentes vniuerſitati veſtre ipſos affectuoſe duximus commendandos caritatē veſtram rogantes et exhortātes in dn̄o ac per apl'ica vobis ſcripta mandātes q̄tin' dilectos filios frēs ordinis memorati ꝑ reuerēcia diuina et nr̄a ad officiū p̄dicādi ad qđ ſūt ex ꝓfeſſiōe ſui ordinis deputati benigne recipere ꝓcurētis ac pp'los vobis ↄmiſſos vt ex ore ipſoꝝ verbi dei ſemē deuote ſuſcipiāt ammonētes ī ſuis eis neceſſitatib' liberaliter aſſiſtatis nec īpediatis quomin' illi q̄ ad eoꝝ p̄dicatione acceſſerint tūc eoꝝ ſacerdotib' valeāt ↄfiteri. q̄tin' ad p̄dicta ſuſcipienda vr̄is exhortatiōib' pp'li p̄parati tanꝗ bona ac fructifera terra ꝓ vicioꝝ tribulis īcipiāt ſegetē germīare virtutū. ꝛ dicti frēs ꝑ cooperationē vr̄am ſuſcepti miniſterij curſū felicius ↄſūmādo optatū reportēt ſui laboris fructū ꝛ finē. ſalutē vꝫ aīaꝝ. Qr̄ nouicia ſepe ſub ſpecie virtutū occulte ſubītrāt ꝛ angel' ſathane ī angelū lucis ſe pleruꝫ ſimulate trāſformat: p̄ntiū vobis auc̄te mādam' quatin' ſi q̄ de p̄dictoꝝ frm̄ ordine ſe dicētes in vr̄is ꝑtib' p̄dicauerit ad q̄ſtū ſe pecuniaꝝ ↄuertendo ꝑ qđ religionē eoꝝ q̄ paupertatē ꝓfeſſi ſūt cōtingeret infamari: vos tāꝗ falſarios capiatis ꝛ ↄdēpnetis eoſdē. Datū Lugduni terciodecio kal'. octob. Pōti. nr̄i āno. iij.

¶ Innocēci'. iiij. ↄmittit curā monaſterioꝝ ſctē clare ī regno frācie gn̄ali miſtro ꝛ ꝓuīcialib' miſtris cū ꝑtāte viſitādi corrigendi reformādi ſacramēta miſtrādi ꝛc. ꝛ ī certis exp̄ſſis caſib' mōaſteria ītrādi q̄ oia paulo poſt ꝑ l'raꝫ ab eodē inocēcio. iiij. ordīata. etiam ꝓ toto ordie vbicūꝗ pleni' determīata ꝛ ordīata ſunt Ori. eſt Trecis.

Innocēci' epūs ſeru' ſeruoꝝ dei. Dilectis filijs gn̄ali ꝛ ꝓuīcialibus frm̄ mioꝝ ī regno frācie miſtris Salutē ꝛ apl'icā bn̄d. Paci ꝛ ſaluti dilectaꝝ ī xp̄o filiaꝝ monialiū īcluſaꝝ monaſterioꝝ ordis ſācti Damiani ī regno frācie exiſtēcium pr̄na ſollicitudīe ꝓuidē volētes diſcretiōi vr̄e ꝑ apl'ica ſcripta p̄cipiēdo mādam'. q̄tin' eis tā in capite ꝙ ī mēbris ꝑ vosipſos vl' alios ordis vr̄i frēs ꝓuidos ꝛ diſcretos auc̄te nr̄a q̄ciēs expedire videritꝫ viſitationis correctiōis ꝛ reformatiōis officiū īpendatꝫ īformetꝫ diſciplinis r̄laribꝫ ꝛ p̄dicatōe verbi dei ↄfortetꝫ eaſdē ↄfeſſiōes audiatꝫ ipaꝝ eiſꝗ miſſaꝝ ſolēpniaꝝ alia diuīa celebretis officia ꝛ exhibeatꝫ eccl'iaſtica ſacramenta. Et cū neceſſe fuerit vl' ꝓpter ipaꝝ graues egritudines ſeu obit' aut ꝓpter viſitatiōnē ſeu altariū vel monialiū ↄſecratiōes aut alias iuſtas ꝛ honeſtas cauſas aſſociatis vobis tot idoneis frib' vr̄i ordis q̄t ad hec nouerit; oportunos monaſteria īgrediamini earūdē. Prouiſo ꝙ fr̄ preſbit' vnū et viſitator q̄ ꝓ tpe fuerit duos frēs ydoneos ꝓ exequēdis q̄ ad ipoꝝ ſpectāt officium iuxta tenorē q̄ ī eaꝝ vite formula ↄtineri noſcit' ſecū ducāt. Adhec vt ad p̄dicta mōaſteria ī ſ'palib' feſtis ipoꝝ ꝛ moialiū obitu earūdē ad celebrādū ī eis diuinū officiū ac ꝓponēdū vbū dei pp'lo q̄ tūc aliiſꝗ tpib' ibidē ↄuenit necnō ꝓ alijs honeſtis ꝛ rōnabilibus cauſis ac ad portas crates ꝛ locutoria monaſteriorū ipoꝝ cū expedire videritꝫ accedē ꝛ frēs vr̄i ordis deſtinare poſſitꝫ auc̄te vobis p̄ntiū duxim' ↄcedēdū. Datū lugduni tercio Non. Julij. Pōti. nr̄i anno quinto.

¶ Innocēci' papa. iiij. Q̄ frēs nō poſſit cogi ad collectionē pecūiaꝝ ī ſuis p̄dicatiōib' ↄuis l'ras hēāt apl'icas niſi ipe l're de hac īdulgēcia plenā fecerit mētiōeꝫ. ori. ē pariſ.

INnocẽcius epi-
ſcopus ſeruus ſeruorum dei.
Dilectis filijs Generali ⁊ pro
uincialibus miniſtris ac alijs
fratrib⁹ ordinis fratrum. Mi-
norum Salutẽ ⁊ apoſtolicam benedictionẽ
Ueſtra ſemꝑ in amore virtutũ delectat̃ hu
militas/⁊ cũcta ſollicite refugit q̃ ſibi aliq̃d
fame vel conſciẽcie illatura diſpendiũ per-
timeſcit. Ob hoc enim ſicut accepimus ꝙ a
nullo veſtrum alicuius ſpecialis loci vel ꝑ-
ſone ꝑtextu verbum exhortationis de colli
genda pecunia proponat̃ In ordine veſtro
laudabiliter ſtatuiſtis/pie cogitantes ⁊ ꝓ-
uide ꝙ dũ ſimpliciter ab hijs immunes vi-
uitis/ad veſtram ⁊ ꝓximorũ ſalutem ꝑdi-
cationis officium liberius exercetis. Nos
itaq̃ deuotorum vota ſalubria benignis af
fectibus proſequi delectantes ꝙ nullus ex
vobis per litteras apoſtolicas de cetero im
petrandas ſeu de mandato alicui⁹ ad pecu
niã colligendã cogi poſſit inuitus niſi litte
re ipſe de hac indulgencia plenam fecerint
mentionem vobis auctoritate preſentium
indulgemus. Nulli ergo oĩno hoĩm liceat
hãc paginam noſtre conceſſionis infringe
re vel ei auſu temerario contraire. Si quis
autem hoc attemptare preſumpſerit indi-
gnationem omnipotentis dei et beatorum
Petri et Pauli apoſtolorum eius ſe noue-
rit incurſurum. Datum Aſſiſij kal'. Auguſti
Põtificatus noſtri Anno vndecimo.

¶ Clemens papa quartus mandat vni
uerſis prelatis ⁊ rectoribus eccleſiarum vt
nullomodo ꝓfeſſos apoſtatas in ordine in
habitu aut ſine habitu retineãt aut retine-
re ꝑmittãt. Sꝫ miniſtris cuſtodib⁹ aut gar
dianis reddant̃ cũ ab illis ad quos ſpectat
fuerit req̃ſiti. Alit̃ ſentẽciã excõicatiõis icur
rãt nõ obſtãte quacũq̃ appellatiõe aut lit-
teris aplĩcis niſi de hoc preſenti idulto ſpe
cialẽ fecerint mencionem. Ori. ẽ Pariſius.

CLemens eṗs ſer-
uus ſeruoꝝ dei. Uenerabilib⁹
frib⁹ vniuerſis Archiepĩs et
Epĩs ac Dilectis filijs abbati
bus ꝑorib⁹ Archipreſbiteris
Decanis Archidiaconis Plebanis et alijs
Eccl'iaꝝ ꝑlatis ⁊ rectorib⁹ ad q̃s lr̃e iſte ꝑ-
uenerint. Salutẽ ⁊ aplĩcã bñdictionẽ. Cum
ſicut ex ꝑte dilectorũ filioꝝ Gñalis ⁊ ꝓuicia
liũ miſtroꝝ ordis fratrũ minoꝝ fuit ꝓpoſi-
tũ corã nobis nõ nulle ꝑſone eccl'iaſtice ſe-
culares ⁊ rl'ares apoſtatas eiuſdẽ ordinis
qui poſt profeſſionem in ipſo ordine factam
ad ſeculũ reuertũtur quoſdã videlicet in re
ligiõis habitu aliquos vero In ſeculari ſe-
cum aut i ſuis obſeq̃is vel eccleſijs ſeu mo-
naſterijs detinere preſumãt in aiaꝝ ſuarũ
diſpẽdiũ in iuriã predicti ordinis ⁊ ſcãda-
lũ plurimorũ. Nos volentes ſuper hijs pa-
terna ſollicitudine ꝓuidere vniuerſitati ve
ſtre ad inſtar felicis recordatiõis. Alexan-
dri pape ꝑdeceſſoris nr̃i per aplĩca ſcripta
precipiẽdo/mãdam⁹: q̃tin⁹ ſinguli vr̃m cum
a frib⁹ req̃ſiti fueritis oẽs illos cuiuſcũq̃ cõ
ditiõis exiſtãt q̃ hmõi apoſtatas poſtq̃ per
miniſtros Cuſtodes ſeu Guardianos ꝑdi-
cti ordinis quoꝝ ſũt cure cõmiſſi excõicati
publice fuerint a ſe nõ reiecerint ſꝫ ſcienter
eos ſecum aut in ſuis obſequijs vel eccleſijs
ſeu monaſterijs retinuerit vel eis i hoc au-
xiliũ ꝑſtiterint vel fauorẽ cum ipſi coicando
talit̃ i crimine huiuſmodi criminoſis poſt
latam in eos excoicatiõis ſẽtẽciã ſimili ſen
tẽcia inuoluant̃ denũcietis excõicatiõis vin
culo innodatos. Cõtradictores ꝑ cẽſurã ec
cleſiaſticã appellatiõe poſtpoſita ꝯpeſcẽdo.
Nõ obſtãte ſi aliq̃bus a ſede apl'ica ſit idul
tum q̃d interdici ſuſpẽdi vel excõicari non
poſſint ꝑ lr̃as apl'icas nõ faciẽtes plenã de
indulto hmõi mẽtionẽ. Datũ viterbij. xviij
kal'. Ianuarij. Põtificat⁹ nr̃i Anno tercio.

¶ Alexander papa quart⁹ reuocat bul-
lã innocẽcij pape quarti q̃ multa nobis gra
uamina de ꝑdicatiõib⁹ ⁊ ſepulturis infere
bat. Origi. ẽ Pariſius.

ALexander epiſco
pus ſeru⁹ ſeruorũ dei. Uenera
bilib⁹ frib⁹ vniuerſis Archi-
epĩs ⁊ Epĩs ac Dilectis filijs
Abbatib⁹ ꝑorib⁹ Decanis ar
chidiaconis archipreſbiteris/⁊ alijs eccl'ia
rum ꝑlatis ⁊ ceteris ꝑſonis eccl'iaſticis tam
ſecularibus q̃ rl'aribus cuiuſcunq̃ ordinis
vel ꝓfeſſiõis exiſtãt. Salutẽ ⁊ apoſtolicam
bñdictionẽ. Nec inſolitũ eſt nec nouũ vt ea
q̃ per occupationẽ vel feſtinanciam fiunt ꝓ
eo q̃d ꝯgrue deliberatiõis limã pretereunt
in ꝓpẽſioris ꝯſideratiõis reducant̃ examẽ
vt rectiora ⁊ elimatiora ꝑ attentionẽ pleni
oris diſcuſſionis emineãt. Sane quedã ab
aplĩca ſede tẽpore felicis recordatiõis ino
cẽtij pape. iiij. ꝑdeceſſoris nr̃i littere ꝓceſſe
rũt/In q̃b⁹ ipſe vniuerſis religioſis cuiuſcũ
q̃ ꝓfeſſiõis vel ordinis diſtricte in virtute
obediencie iniũgebat vt parrochianos alie
nos dieb⁹ dñicis ⁊ feſtiuis nõ reciperẽt de
cetero in ſuis eccleſijs ſeu oratorijs temere

ad diuina:nec ipſos vllatenus ad peniten
tēciā admitterent ſine ſuoꝝ licētia ſacerdo
tū nec eis in ſuis predicarēt eccleſiis ante
miſſarū ſollemnia ꝑ quibus audiēdis pri=
ma diei parte ſudē parrochiani cōſueuerūt
ꝛ debēt in ſuis eccleſiis cōuenire nec ſermo
nes etiā ſollēnes facerēt illa hora ſꝫ nec ad
ꝑdicādū ſollēniter ad parrochias alienas
accederent niſi eſſent ab eoꝝ ſacerdotibus
inuitati vel ſaltē niſi ſe ad id humiliter pe
terent ꝛ obtinerent admitti:nec ea die qua
dioceſanus ep̄s vel alius loco eius ꝑdica=
ret ſollēniter maxime in eccleſia cathedrali
aliquis ipſorum in eadem ciuitate vel lo=
co preſumeret predicare.Si vero in caſu li
cito ꝑrochianū alteri⁹ eos i ſuis eccl'iis re=
cipe ad ſepulturā cōtingeret oīm q̄ obtētu
cōſeq̄rent hmōi ſepulture portionē canoni
cā etiā nō req̄ſiti infra octo dies a tp̄e rece
ptiōis ep̄o vel ſacerdoti de cui⁹ parrochia
mortu⁹ eiſſet aſſūpt⁹ exibē curarēt.Si autē
aliq̄s religioſoꝝ ipſoꝝ hui⁹ ꝑcepti trāſgreſ
ſor cōtra ꝑdicta vel aliqđ ꝑdictorū venire
ꝑſumeret:pt̄ inobediētie viciū excōicatiōis
ſniaꝫ quā incurrere eū voluit ip̄o facto ĝ=
d⁹ ſui ꝑiculo ſubiaceret ꝛ nichilomin⁹ a dio
ceſano ad ꝑmiſſa vniuerſa ꝛ ſingula obſer
uāda ꝑ cēſurā eccl'iaſticā appellatiōe rēo=
ta diſtricti⁹ cogeret:nullis ei cōtra hoc in=
dulgētiis vel priuilegiis ap̄licꝫ valituriꝫ Ue
rū q̄r ſup ꝑmiſſis l'ris cogitare attēti⁹ ꝛ ſtu
dioſi⁹ deliberare ꝑponim⁹ pacꝫ cōmodū et
q̄etis ſolatiū eccl'iis ꝛ perſonis eccl'iaſticꝫ po
tiſſime cupiētes ꝑfatas l'ras ꝛ ſi q̄ alie ſup
ꝑdictꝫ vel eoꝝ aliq̄ cōtra ꝑfatos religioſos
vel aliq̄s ex ip̄is gn̄al'r vel ſp̄aliter ꝑter for
mā cōmunē et ſolitā proceſſere ad mādata
ſeu ꝑcepta facta in eis vel earū auc̄te duxi
mus penit⁹ reuocāda. Ideoq̄ꝫ vniuerſitati
vr̄e ꝑ ap̄lica ſcripta mādam⁹ q̄tūs ꝑ hmōi
litteras vel occaſione mandatoꝝ ſeu prece
ptorum aut ſentencie que continent nichil
prorſus agatis cum nullā deinceps effica
ciā habeāt vel vigorē. Datū neapoliꝫ .xi.
kl's Januarii. Pontificat⁹ nr̄i Anno primo
¶ Alexāder papa.iiii.exprimit multa gra
uamina olim ab aliq̄bus dn̄is rectoribus
eccleſiaſticis ep̄is curatꝫ et aliis ipſis ffib⁹
facta et eorum benefactoribus et allegan=
do qualiter ordo iſte ſanctus a tantis pon
tificibus ibi nolatis et ab eodē approbat⁹
eſt ꝛc.mādat diſtricti⁹ dictꝫ eccl'iaſticꝫ recto
ribus ꝛ aliis vt a talibus abſtineant:eximē
do et liberando fratres a talibus grauami
nibus et ſeruitute ipſorū. Originale ē pari
ſius cadomi ꝛ brugis ꝛ alibi i multis locis.

Alexāder epiſco-
pus ſeruus ſeru⁹ ſeruoꝝ dei
Uenerabilib⁹ fratrib⁹ archi=
ep̄is ꝛ ep̄is ac dilectis filiis abbatib⁹/prio=
ribus/decanis/archidiaconis/ rectoribus
ꝛ ceteris eccleſiarū prelatis per regnū frā=
cie cōſtitutis. Salutē ꝛ ap̄licā bn̄dictionē
Nimis iniqua viciſſitudine largitori bono
rum omnium reſpondetur:dum hii qui
de chriſti patrimonio impinguati luxuri=
ant dampnabiliter in eodem chriſtum pa=
tenter in famulis ſuis perſequi non veren
tur:ac ſi factus ſit impotēs dominus vltio
num. Cum enim dilecti filii fratres mino=
res abnegantes ſalubriter ſemetipſos ele
gerint i altiſſima paupertate chriſto pau=
peri ad placitum famulari (tanq̄ꝫ nichil ha
bentes et omnia poſſidentes)non deſūt ple
riq̄ꝫ tam eccleſiarum prelati q̄ꝫ alii qui ceca
cupiditate traducti proprie auiditati ſub=
ſtrahi reputantes quicquid predictis fra=
tribus fidelium pietas clargitur:quietem
ipſorum multipliciter inquietant:moleſtia
rum occaſiones exquirentes varias cōtra
ipſos.Uolunt namq̄ꝫ et ſi non omnes ipſis
inuitis eorum confeſſiones audire : ac eis
iniungere penitencias et euchariſtiam ex
hibere nec volunt vt corpus chriſti in eorū
oratoriis reſeruetur et fratres ipſorum de
functos apud ſuas eccleſias ſepeliri com=
pellunt et illorum exequias celebrari. Et
ſi quis decedentium fratrum alibi q̄ꝫ in
eccleſiis ſuis eligit ſepulturam funus pri=
mo ad eccleſias ſuas deferri cogunt:vt ob
latio ſuis vſibus cedat:nec ſuſtinentes eos
habere campanam vel cimiterium benedi
ctum:certis tantum temporibus permittūt
ipſos celebrare diuina:volunt etiam in do
mibus eorundem certum numerum fratꝝ
ſacerdotum /clericorum/et laicorum/ nec=
non cereorum/lampadarum/ et ornamen=
torum pro ſua voluntate taxare : ac reſi=
duum cereorum quando nouiter apponū=
tur exigunt ab eiſdem Nec permittūt vt no
ui ſacerdotes eorum alibi q̄ꝫ in eccleſiis ſu
is celebrent primas miſſas eos nichilomi=
nus compellentes vt in cotidianis miſſis
quas in ſuis locis et altaribus celebrant
oblationes ad opus eorum recipiant et re
ſeruent.Quicquid etiam eis dum celebrāt
miſſarum ſollemnia intra domorum ſuarū
ambitum pia fidelium deuotione dōatur
ab ipſis extorquere oblationis nomine cō=
tendentes qđ eiſdem tam in ornamento al
taris q̄ꝫ in libris eccleſiaſticis abſolute cō=

ferꝛ vendicāt perperā iuri ſuo/cogēdo eos ad ſynodos ſuas accedere:ac ſuis cōſtitutionib⁹ ſubiacere. Nec hijs cōtēti capitula et ſcrutinia in locis ipſoꝝ frm̄ ꝓ his corrigēdis facturos ſe cōminātur fidelitatē iuramēto firmatā ab eoꝝ miniſtris/cuſtodibus/⁊ gardianis nichilomin⁹ exigētes Eis quoq̄ vt tā extra ciuitates ꝗ̃ intra cū eis ꝓceſſionalit̄ veniāt ex leui cā mādātes :excōicatiōis ſentēciā fulmināt in bn̄factores eoꝝ ⁊ idipſū frib⁹ cōminātes eos de locis in q̄bus dn̄o famulāt ſatagūt amouere niſi eis obediāt in oib⁹ ſupradictis. Ad hoc ne ffes ad honorabiles ciuitates et villas vbi religioſe ac honeſte valeāt cōmorari a populis deuote vocati accedere audeāt inhibētes tā in accedētes ffesq̃ in receptatores eoꝝ ꝓſumūt excōicatiōis ſētēciā ꝓmulgare. Ab eis etiā de ortoꝝ fructib⁹ decias necnō de habitaculis fratrū ſicut de iudeorū domibus contendūt redditus extorquere:aſſerendo qđ niſi fratres morarēt ibidē eis ab alijs habitatoribus ꝓuētus aliqui ſoluerētur. Et vt ipſos ſue ſubdāt totaliter ditioni eiſdē miniſtros cuſtodes ⁊ gardianos volūt ꝑficere ꝑ ſue arbitrio volūtatis a q̄bus oibus fratrū moleſtijs quidā ex vobis nō omnino abſtinere dicūt. Cū igit ordo fratrū mioꝝ a bone memorie honorio gregorio ⁊ innocentio romanis pontificib⁹ ꝑdeceſſorib⁹ nr̄is et nobis ipis dignis eoꝝ ſit exigētib⁹ meritis approbat⁹/ nec ap̄lice ſedis ſtatuta cōtēpnere videamini q̄ huiꝰ ſuſcipe ac ſeruare tenemini reuerēter: vniuerſitatē monem⁹ attēte ꝑ ap̄lica vobꝫ ſcripta firmiter ꝑcipiēdo mandātesq̃tꝰ ꝯſciētie ac fame vr̄e ſalubriter cōſulētes vniuerſi et ſinguli a ꝑnotatis ꝑdictoꝝ frm̄ grauaminibus penitus deſiſtatis ſubditos vr̄os ab hijs artius cōpeſcēdo. Nos em̄ cū hmōi dictoꝝ fratrū quos ſue religiōis obtētu inter alios religioſos artius amplexamur in viſceribus caritatꝫ grauamia tollerare nolim⁹ ſicut etiā nec debem⁹ oēs interdicti ſuſpēſionis ⁊ excōicatiōis ſnias ſi quas a vobis vel vr̄m aliquo ꝑmiſſoꝝ occaſiōe in eoſdem ffes vel ipſoꝝ aliquē ſeu eccl'ias oratoria vel bn̄factores eoꝝ ꝓmulgari cōtigerit irritas decernim⁹ ⁊ ianes Datū ananie vj. kl's Auguſti. Pōtificat⁹ nr̄i Anno ſcdo.

¶ Alexāder papa. iiij. mittit lr̄as apoſtolicas Regi frācie ꝓ defēſiōe ordinū ꝑdicatoꝝ ⁊ minoꝝ cōtra pſecutores ⁊ detractores dictoꝝ ordinū qui dicebāt eos nō eē in ſtatu ſalutis nec poſſe ꝑdicare nec ꝯfeſſiōes audire etiā de licētia vel cōmiſſiōe romani pōtificꝫ ſeu dioceſanoꝝ epoꝝ ⁊c. Cōmittēs ⁊ mādās archiepis turonen̄ ⁊ rothomagen̄ ⁊ epo ꝑiſien̄ vt lr̄as hmōi exequāt ⁊ dictos ffes defēdāt ⁊c. Ori. e. ꝑiſi⁹ ambian̄ ⁊ brugꝫ

ALexāder Eps ſeru⁹ ſeruoꝝ dei. Cariſſimo in xp̄o filio Illuſtri regi frācie. Salutē ⁊ ap̄licā bn̄dictionē Nō ſine multa cordꝫ amaritudie animiq̃ turbatione audiuimusq̄ nōnulli mgr̄i ⁊ doctores ac alij acuētes vt gladiū liguas ſuas ⁊ venenū aſpidū gerētes ſub labijs ad īfamiā grauamē ⁊ diſpēdiū inocētiū illud i ſugillationē ⁊ leſionē dilectoꝝ filioꝝ frm̄ ꝑdicatoꝝ ⁊ miorū neq̄ter vomuerūt ⁊ licet ipos diſticte nō nominauerit nec vocabulis ꝓprijs expſſerint eos tamē q̄buſdā verboꝝ inuolutis et certꝫ ac cautis circūlocutiōib⁹ apti⁹ iuenerūt ita q̄ ex talib⁹ eoꝝ dictꝫ manifeſte tāq̃ ſi expſſim illos noiaſſēt inotuit qđ de ipſis ffibus loq̄bātur fuderūt inq̃ virus ⁊ cōtra eos in ſcolis ꝑdicationibus ⁊ alibi aſſerere preſumpſerūt: qđ in ſtatu ⁊ via ſaluandoꝝ nō erāt: nec meritoria nec ſalutifera exiſtebat ipſoꝝ mēdicitas ⁊ pauptas cū deberēt valitudine corporali ⁊ alijs iuſtꝫ īpedimētꝫ ceſſātibus proprijs manibus operari ſub ſpealie niſi ſubſidij nō carpēdo nec pro ſuſtētatiōe vel neceſſarijs extranea mēdicando ſuffragia ſeu ab alijs vite amminicula expectādo. Q̄q̄ de licētia vel commiſſiōe romani pōtificis ſeu dioceſanoꝝ epoꝝ predicatiōis exercere officiū ⁊ cōfeſſiōes audire libere nō valebāt tāq̃ ꝑ hoc ſacerdotib⁹ parochialib⁹ ꝑiudiciū inferret. Ad alia nichilomin⁹ praua ⁊ iiqua i detractionē eoꝝ et ſuoꝝ ordinū derogationē ora maliloqua relaxādo. Cū igit iidē ordines fuerit dudū a ſede apoſtolica ſicut ſacri clari ⁊ cōſpicui approbati ex q̄bus iam nōnulli fratres ad ſupernā prouecti patriā in ſāctoꝝ numero ſunt aſſcripti ⁊ velut eminentia candelabra ⁊ duo magna luminaria i eccl'ia dei luceāt ac ab ipſorū fratribus ⁊ cultorib⁹ ſctē doctrine lumē diffūdatur vbiq̄ ꝑ orbē, ꝓ pi euāgeliū ardēter ⁊ efficaciter ꝑdicet: ac recta ⁊ ſacra cōſilia ⁊ exēpla ſalutaria ꝑbeantur: cū etiā dicti ffes ſacre ſcripture ac dei verbi ſtudio ⁊ animarū ꝓfectib⁹ necnō diuinis officijs ⁊ orationib⁹ iſtāter ⁊ inceſſāt itēdāt neq̃ marcētes ocio ope ſe optimo ⁊ potiſſio exercētes cū ſapia op⁹ exiſtat maximū nec ſūt plurꝫ q̄ opāt exteri⁹ q̄ q̄ ſtudijs cogſcēde diuitatꝫ exercēt Vn̄ dn̄s miſtrāte ac opāte martha marie audiētiā attētio

nem et ſtudium circa verbum ipſius preci
pue cōmēdauit. Ex quo liquido patet ffes
ipſos ad operandū ſuis manibꝰ nō teneri.
quinimo ſi hijs intermiſſis laborent manibꝰ
potiora vtiq; ac vtiliora in minora minuſ-
q; vtilia opera nō ſine animaruʒ diſpendio
cōmutarēt. Cū inſuper ijdem ffes oīa pro-
pter deū reliq̄rint exilia vite ſubſidia men-
dicātes. xp̄mq; imitent̄ pauperē/ perfectio
nem euangelicā amplexando propt̄ qđ eui
denter apparet eos in ſtatu exiſtere ſaluā-
doꝝ ⁊ per ſue religionis obſeruātiā q̄ q̄dē
ipſius perfectiōis euangelice/tenet formā
eterna premia ꝓmereri/cū etiā de licencia
vel cōmiſſione aut cōceſſione Romani pōti
ficis ſeu legatorum eiꝰ vel ordinarioꝝ lo-
coꝝ licite poſſint p̄dicare populis ⁊ confeſ
ſiones audire ac penitēcias iniūgere ſalu-
tares. Venerabilibꝰ ffibꝰ nr̄is. Turoneñ.
⁊ Rothomageñ. Archiepiſcopis ac ep̄o. Pa
riſieñ. damus nr̄is litteris in virtute obedi
encie firmiter in preceptis vt oēs magr̄os
doctores ⁊ alios q̄ ſiue in ſcolis ſiue i p̄dica
tiōibꝰ ſiue alibi p̄miſſa dicere attēptarūt ex
parte nr̄a monere ꝓcurēt/vt ifra certū ter-
minū. Ab ipſis Archiep̄is ⁊ ep̄o prefigēdū
eiſdē dictū ſuū in hijs publice reuocēt male
ſe dixiſſe fatētes illaq; deteſtent̄ penitꝰ ⁊ re
tractēt. aſſeuerādo ꝯſtanter cōtrariū ⁊ illud
etiā fidelit̄ p̄dicādo. Qđ ſi nō fecerit extunc
cōtra eos ad ſuſpēſiōis excōicatiōis ⁊ ꝑpe-
tue ꝓuationis beneficioꝝ ſuoꝝ eccl'iaſtico-
rū ſentēcias ſublato cuiuſlibet appellatio-
nis obſtaculo efficaciter ꝓcedere nō omit-
tant. laicos de hoc culpabiles vel fautores
huiuſmodi p̄ſūptoꝝ animaduerſiōe debita
ꝑcellētes Ideoq; celſitudinē tuā affectuoſe
req̄rimꝰ ⁊ rogamꝰ q̄tinꝰ p̄dictis Archiep̄is
⁊ Ep̄o cū ab eis requiſitꝰ fueris tuū fauorē
⁊ auxiliū magnifice largiaris ita quod tua
cis fauente potēcia mādatū ap̄l'icū ſibi di-
rectū efficacit̄ exequi valeāt ⁊ nos magnifi
cenciā tuaʒ exinde dignis in dn̄o laudibus
cōmēdare poſſimꝰ. Datū Ananie. xiiij. kal'.
Nouembris. Pontificatus nr̄i. Anno ſcđo.

¶ Alexander papa quartꝰ mādat ⁊ pre
cipit ep̄o pariſieñ. q; perturbatores fratrū
minoꝝ et aliorum religioſoꝝ ⁊ ſeculariuʒ
in ſtudio pariſienſi exiſtencium necnon in-
obedientes mādatis ap̄l'icis de pace habē
da in dicto ſtudio pariſienſi/puniat et pri-
uet eos beneficijs: alijſq; ipis dignioribus
det. non obſtantibꝰ appellatiōibꝰ ⁊ priuile
gijs ac litteris ap̄l'icis habitis vel habēdis
q̄buſcūq; niſi de hoc p̄nti ſtatuto ſp̄alē fece
rint mencionem. Oꝛi eſt Pariſius.

ALexander ep̄us
ſeruꝰ ſeruoꝝ dei. Venerabili
fratri Ep̄o pariſieñ. Salutē
⁊ ap̄l'icā b̄ndictionē. Licet olim ꝓ ſtudij pa
riſieñ. cōſeruatione quedā circa ſtudiū ip̄m
de fratrū nr̄oꝝ conſilio ꝓuide duxerimus
ordinanda prout in litteris noſtris exinde
cōfectis/q̄ Quaſi lignū vite icipiūt/plenius
cōtinet̄/nōnulli t̄n mgr̄i ⁊ ſcolares pariſieñ.
quaſdā colligatiōes ⁊ obligationes nefari-
as/adinuicē vt audiuimꝰ inierūt per quas
ſcolares religioſi ⁊ alij nō poſſūt libere ſicut
volūt ſcolas maxīe ſacre legis ꝓ lectiōibus
⁊ diſputatiōibꝰ audiēdis itrare/alias etiaʒ
nō ſine ap̄l'ice ſedis iniuria/ ⁊ ipedimēto di-
cti ſtudij/ac ſalutis aīarū diſpēdio intētio-
nē nr̄am circa effectū ordinatiōis ipiꝰ eua-
cuare multiplicit̄ moliunt̄. Volentes igitur
⁊ auctoritate p̄ſentiū ſtatuētes qđ ſcolares
oēs tam religioſi q̄ de prelatoꝝ ſuoꝝ licen
cia morant̄ in ſtudio q̄ etiā ſeculares/ libe
re valeāt/vbi volūt lectiōes ⁊ diſputatiōes
ac p̄dicatiōes audire q; p̄fata nr̄a ordina
tio ab oibꝰ mgr̄is ⁊ ſcolaribꝰ pariſiꝰ exiſtē
tibꝰ reuerent̄ ⁊ humiliter obſeruet̄/necnon
q; dilecti filij. Predicatoꝝ ⁊ minoꝝ ordinuʒ
fratres ac alij religioſi q̄ pariſiꝰ fuerint ꝓ
tēpore doctores Theologice facultatʒ/ ſeu
ſcolares ip̄oꝝ. in conſortiū ⁊ collegiū ſeu ſo
cietatem alioꝝ magr̄oꝝ ⁊ ſcolariū pariſieñ
recipiant̄ ſimplicit̄ ⁊ efficaciter habeant̄ et
q; pariſieñ ſtudiuʒ p̄ter tenorē ordinatiōis
eiuſdē aut abſq; ſedis ap̄l'ice licēcia ſpecia
li nullatenꝰ alibi trāſferat̄/oēs q̄ cōtra hoc
ſalubre ſtatutum nr̄m venire vel occaſione
p̄ntiū aut aliaꝝ lr̄arū nr̄aꝝ directarū tibi q̄
icipiāt. Cūctis ꝓceſſibꝰ) ſtudiū ip̄m ꝯturba-
re/ p̄ſūpſerit omibꝰ eccl'iaſticis b̄nficijs de-
cernimꝰ eſſe ꝓuatos ⁊ ab ordinū executiōe
ſuſpenſos. Oēs aūt obligatiōes /etiā iura-
mēto firmatas a magr̄is ⁊ ſcolaribꝰ memo
ratis cōtra ordinatiōis aut lr̄arū ſupiꝰ ex-
preſſaꝝ ſeu p̄ntiū tenorē p̄ſūptas vel impo
ſterū p̄ſumēdas necnō ⁊ ꝯpoſitiōnē iter eoſ
dē ffes p̄dicatores ex p̄te vna / ac magr̄os
⁊ ſcolares, ex altera ꝯtra ordinationē ip̄am
nobis irrequiſitis initā tanq̄ iniquaʒ ⁊ te-
merariā penitꝰ irritamꝰ. Vt igit̄ a ſupradi
ctoꝝ obſeruācia nullus ſe poſſit ꝑ ignorā-
tiā excuſare ffnitati tue ꝑ ap̄l'ica ſcripta in
virtute obediēcie/diſtricte p̄cipiendo man
damus quatinꝰ tenorē p̄ſentiū qualibet oc
caſiōe ⁊ dilatione ac appellatione ceſſante
ꝑ te vel per alios publicare Pariſius non
omittens. Si qui cōtra predictoꝝ aliquod

venientes priuationẽ incurrerint memora
tam tu illis ad quas beneficiorum ipſoruꝫ
collatio ſpectare dinoſcitur. Per lr̃as tuas
ſine mora demandes vt infra quidecim di
es poſt receptionem ipſarū/omni occaſio
ne ceſſante/beneficia illorũ de quibus vide
ris expedire conferãt perſonis ydoneis et
eccleſie romane deuotis. Quod ſi hec face-
re neglexerint tu/illa cõferre perſonis eiuſ-
modi non poſt ponas. Nõ obſtãtibꝰ appel-
lationibus ⁊ exceptionibꝰ aut occaſionibꝰ
quibuſcũꝗ ſiue litteris vel indulgẽtijs/ ab
apoſtolica ſede cõceſſis per quas p̃cepti no
ſtri executio in hac pte impediri valeat vł
differri aut de quibꝰ plenã ⁊ expreſſam ſeu
de verbo ad verbum oporteat in preſenti-
bus fieri mẽtionẽ ſeu etiam quod dicti fra
tres omnibus litteris apoſtolicis impetra-
tis ⁊ impetrandis renunciaſſe dicunt/ quã
do in cõpoſitiõe huiuſmodi cõſenſerũt. Pre
ſertim cũ ipſam nullã eſſe ac iãdictas apł'i-
cas litteras i ſuo robore remanere velimꝰ
⁊ ipſas tibi/ac eiſdẽ fratribus/ab earũ de-
tẽtoribꝰ exhiberi quos ad id ſi neceſſe fue-
rit ꝑ cenſurã eccleſiaſticã appellatiõe remo
ta compellas. Preceptuꝫ nr̃m quod ex toto
cordis affectu tibi dirigimꝰ taliter impletu
rus vt efficacis obediẽcie gaudeamꝰ in te
promptitudinẽ inueniſſe: alias autem pro
firmo teneas qꝺ indignationẽ noſtram cõ-
tra ꝑſonã tuã licet ipſam in xp̃o ſinceriſſi-
me diligamꝰ grauiſſime ꝓuocabis. Quod
eni ſuper hoc ieueneris ⁊ feceris nobis ꝑ tu
as litteras fideliter itimare procures Da-
tum Ananie. v. kał. Iulij. Pontificatus no-
ſtri. Anno ſecundo.

¶ Alexander papa quartus ſcribit mul
tũ affectuoſe regi francie ſuper ꝑturbatiõe
facta fr̃ibus minoribus ⁊ p̃dicatoribꝰ ⁊ re
belliõe lr̃arũ ſedis apł'ice ꝑ guillermũ de ſã
cto amore ⁊ odonẽ de duaco doctores theo
logie et Nicolaum decanũ de barrot Xp̃ia
num canonicum beluacẽ principaliores
perſecutores dictoꝝ fr̃m ⁊ i rebelliõe preli
bata necnon perturbatiõe pacis ſtudij pa-
riſieñ. Qꝫ dictus rex detineat in ſuis carce
ribus predictos Guillermum de ſãcto amo
re ⁊ Chriſtianũ vſꝗ ad beneplacitum ipſiꝰ
pape et ꝙ alij bãniãt de toto ſuo regno: vt
ceteris trãſeat in exemplũ. Ori. eſt pariſiꝰ.

Lexãder ep̃s ſer-
uus ſeruoꝝ dei Cariſſimo in
xp̃o filio regi francie Illuſtri
Salutẽ ⁊ apł'icã bñdictionem
Uere fidei ⁊ pie deuotiõis ſin
ceritas quã geris erga deũ et romanã ec-
cleſiã euidẽtibus ⁊ credibilibus nimis ſan
ctoꝝ operũ teſtimonijs cõprobata cor nr̃m
mira ꝓfudit ſuauitate leticie ac nobis qꝺ
excellentiã tuã ad omne bonũ prõptã ſem-
ꝑ experiri poſſimus efficaciſſime ꝑſuadet.
Inter alia vero tuã regiã celſitudinẽ com-
mendãt clarius dilectionis ⁊ pietatatis vi
ſcera q̃ in oẽs xp̃i pauperes ⁊ precipue i di
lectos filios predicatoꝝ ⁊ minoꝝ ordinum
fr̃es affectuoſius effundis In quo vtiꝗ ip-
ſius xp̃i te imitatorẽ exhibẽs ipſũ ⁊ eiꝰ ec-
cleſiã cuius illi officioſa ſũt mẽbra ⁊/eo ca
riora quo ſibi firmius coherẽtia letificas ⁊
honoras Sane licet pro dilectiſſimo nobis
pariſieñ ſtudio in vigore debito cõſeruan-
do quedã olim circa ipſũ de fratrũ nr̃oꝝ cõ
ſilio diligenti examinatione premiſſa pro-
uide duxerimus ordinanda ſicut in ſpecia
libus litteris nr̃is inde cõfectis pleniꝰ con
tinetur/certis ſuper hoc executoribꝰ depu
tatis/q̃ꝫ plures tamen magiſtri ⁊ ſcolares
pariſieñ ſue potius q̃ꝫ xp̃i glorie cupidi ꝓ
eo qꝺ ſuper iniurioſa ſeparatione dilecto-
rum filiorum magiſtrorum fratrum predi
catorũ pariſieñ et ſcolariũ eorũdem a ma-
giſtrorũ cõſortio ⁊ vniuerſitatis collegio/
ac quibuſdã eoꝝ ſtatutis iniquis ⁊ nõ ſine
offenſa dei ⁊ alarum periculo artãtibꝰ ſtu
dium ſacre legis apud nos non potuerunt
quia nec debuerunt conſequi votum ſuuꝫ
irrationabili commotione/ac ſuperba in-
dignatione turbati/non ſolum dictos fra-
tres predicatores/quoruꝫ/felicibus profe
ctibus inuidebant crudeliter et nequiter
afflixerunt/ac eorũ ordinẽ fecũdum fructi
bus ſanctitatis ⁊ quaſi quoddã ſydus i de
eccleſia refulgentem apud nos et alios/co
nati ſunt verbis et litteris ſacrilegis diffa
mare/ſicut tua ſerenitas vt credimus non
ignorat/verum etiam qꝺ eſt deteſtabilio-
ris audatie nobis ſe contumaciter oppone-
re preſumentes adinuentionibus fraudu
lentis et friuolis appellationibus prout
nobis ꝑ ſuas lr̃as conſtitit prefate ordina
tionis effectum impedire cõtra intẽtioneꝫ
nr̃am multipliciter attẽptarũt lr̃as nr̃as ⁊
excõicatiõis ac ſuſpẽſiõis ſẽtẽtias i eos cul
pis ſuis exigẽtibꝰ auctoritate ſedis apł'ice
ꝓmulgatas rebelliõe dãpnabili ꝯtẽpnẽdo
Sꝫ qr hmõi ſuperbie filij diu ſub quadam
pia diſſimulatiõe a nobis vt reſipiſcerent
expectati ſue ceruicis obſtinate duriciam
ad obediẽdũ nobis flecterenõ curarũt Nos
ne tante temeritatis vitiuꝫ cõtra Romanã
eccleſiã auſu deteſtabili attẽptatum poſſit

eſſe aliis occaſio ſciſmatis ꝛ ↄtumatie pni-
cioſe fomētū ꝛ ne pariſieñ ſtudiū violato te
nore ordinatiōis nr̄e ꝑ aliquoꝝ libito diſ-
ſolui valeat vl' tanſferri/nos citra culpā
ſuā exigentiā ꝓceſſim⁹ cōtra ipos ꝛ vene
rabili fratri nr̄o pariſieñ. Ep̄o ſcripta nr̄a
direxim⁹ vt proceſſū ipm pariſi⁹ publicare
ſtudeat ac alia quedā circa hoc diligētius
exequat. Ut aūt hmōi proceſſ⁹ nr̄i votiua
executio ꝑueniat ſine mora/Serenitatem
tuā de qua gerim⁹ in dn̄o fiduciā ſpecialeʒ
oī qua poſſum⁹ affectiōe rogam⁹ ac i remiſ
ſionē tibi iniūgim⁹ pctōꝝ quatin⁹ prefato
Ep̄o ad exequēdū ſup hoc ꝓceptū nr̄m pro
diuina ꝛ nr̄a reuerētia tui brachii triūpha
li ꝟtute ſubueniens in auxiliū ſalutaris et
eccleſiaſtice diſcipline diuinitus tibi data
Guillermū de ſctō amore et oddonē de dua
co doctores Theologie ac Nicolaū decanū
de barro ꝛ xp̄ianū canonicū beluaceñ tāq̄
Eccl'ie Romañ rebelles et alioꝝ rebellium
intētores ac turbatores Pariſieñ ſtudii ni-
ſi ad mādatū nr̄ʒ iuxta formā ipſi Ep̄o tra
ditā redeāt reuerēter oī dilatiōe ꝛ occaſio-
ne ſeu appellatiōe ceſſantib⁹ de toto regno
Frācie ꝓpellere nō omittas. Uellemus ad
hec ſi tue celſitudini videret vt dictos Guil
lermū de ſctō amore ꝛ xp̄ianū q̄ ſūt in ꝑuer
ſitate hmōi potiores faceres vſq̄ ad bn̄pla
citū nr̄ʒ in carcere detineri/ ceteros de ma
giſtris ꝛ ſcolarib⁹ ſupradictis ꝓfate ordina
tiōis nr̄e ꝛ eiuſdē ſtudii turbatores ac frm̄
ipoꝝ laxatores iprobos et iniquos/tua ꝑ-
potēti dextera ꝓut tibi videbit cohercēdo
vt ipſoꝝ punita malignitas alios doceat
q̄ete viuere ꝛ eccl'ie Romane hūiliter obe-
dire Preces nr̄as in hac pte ſic efficaciter i
pletur⁹ quo nos q̄ eas tibi ex cordis affectu
dirigim⁹ (voti nr̄i plenitudinē ↄſecuti) tuis
cū oportuniū fuerit libēti⁹ ānuam⁹. Datuʒ
Ananie. v. kal'. Julii Pōtificat⁹ nr̄i. Anno. ii.

¶ Alexāder papa. iiii. cōdēpnat librum
magiſtri guillermi de ſctō amore ↄtra ordi
nes predicatoꝝ ꝛ minoꝝ indecēter et ma-
licioſe ſub colore veri factū Liber ſic inci-
pit Ecce videntes clamabūt. Et ipediebat
cōuerſionē ad deū/religionis ingreſſum/ꝛ
elargitionē elemoſinarū/mēdicātib⁹ dari.
Originale eſt pariſius et brugis.

Alexander epiſco
pus ſeru⁹ ſeruoꝝ dei Ad per
petuā rei memoriā Romanus
pōtifex de ſūmi apl'atus ſpe-
cula vrbi ꝛ orbi debita ſerui-
tute ꝓſpiciēs curis occupat⁹ innueris ꝛ co-
gitationib⁹ rapit infinitis: q2 eminētior ce
teris ſedes eius ſollicitudines ſibi vehemē
tiores accumulat ꝛ ipſi⁹ auctoritas potior
meditationes ei multiplicat āpliores Quo
em̄ altius ꝓſidet eo lōgius latiuſq̄ circūſpi
cit ꝛ q̄nto pl⁹ pōt officio tāto maioris vigi-
lātie ſibi ſarcina incūbēte pl⁹ pēſat q̄m ma
xime dignitati potiſſima ſollicitudo cohe-
ret ꝛ altiorē honorē on⁹ graui⁹ comitatur
curaq̄ ꝓfuſior ardētioribus ſtimulis mētē
vrget. Uñ cū aliis plebiuʒ fideliū paſtorib⁹
q̄bus grex dn̄icus ꝑticulariter eſt cōmiſſus
immineat de ſnarū eccl'iaꝝ eminentia vigi
lanter ad ſuas oues attēdere: incūbit vtiq̄
Romano ꝓſuli cui ē grex ipſe gn̄alit credi-
tus de ſublimi eccl'iarū vertice ſede ſcʒ apo
ſtolica ꝓpēſius ad illū et inſtanter intueri
quia cum hii ſuis limitatis populis preſint
ſinguli quidem ſingulis hic ſine diſtinctiōe
prelatus eſt pontifex vniuerſis dn̄ice qui-
dem vinee cuſtos generalis et cultor ꝛ to-
tius ouilis Catholici Paſtorumq̄ omniuʒ
ſumm⁹ paſtor Incumbente nanq̄ ſibi ge-
nerali ſollicitudine ſuper omnes cū ex hoc
ſue mentis intuitum per cuncta diffundere
teneatur ſtupet nimirium ipſius anim⁹ et
ſub tam grauis ꝛ difficilis cure pōdere cō
tremiſcit q̄d poſſe ſufferre vt conuenit vis
nature occidue vix confidit Ad eum nanq̄
negotia vndiq̄ confluunt perueniunt lites
dubia defruntur ꝛ deſtinantur implicita ꝛ
perplexa nec vnq̄ horam influens torrens
ceſſat nec hui⁹ alti pelagi valide īfeſteq̄ ꝓ-
celle quieſcunt. Sed hiis que nunc immi-
nent expeditis mox alia ſubſecuntur. Nec
tot implexarum queſtionum nodi deciſio-
ne apoſtolica ſolui poſſunt quin et alie ir-
retite et nodoſe ſuperueniant deliberatio-
ne matura et conſulta diffinitione ſoluēde
immo ex quo de inſtantibus difficilibus/ꝛ
obſcuris/dubietatis caligineʒ verbo ſue
declarationis āmouerit/ſtatim noua et re
centia turbulenta ingruunt apoſtolico di-
lucidanda oraculo et ambiguis ac incertis
mentib⁹ clare diſſertionis lumine ſerenā-
da. Propterea ieſt romañ Antiſtiti ſollicitu
do ſine ocio labor ſine q̄ete occupatio ſine
vacatione/exercitiū ſine tranquillo ingēs
ꝛ ſedula meditatio et vigilia ſine ſompno
nec ad modicū etiā ſua q̄tidiana īntermiſſio
nē habet inſtātia q̄ nec omittitur aliquo tē
pore nec aliq̄d ipa tēpus omittit vrget con
tinue q2 cogitādi materia ſēper adeſt nec
ſucceſſu temporis definit ſʒ cum illius diu
turnitate perdurat quia nec dec urſu tem-
poꝝ deficiūt negocia ſʒ aſſidue illis ſucce

dētibus renaſcuntur. Nā̄ ⁊ hoſtis antiqu⁹/
argut⁹ q̄dē inſidiator/calliduſq̄ deceptor
aīarū vehemētis ⁊ ardētis ſollicitudinis
cā̄m/ꝑbet hūane quippe pacis emulus/fra
terne inuidus caritatis: diuiſionū actor/diſ=
ſipator vnionū ⁊ trāquilli ſtat⁹ fideliū an=
xius pſecutor/interſerit odia/rācores inge
rit/liuores accēdit/mouet lites/iurgia ſuſci
tat/cōtētiones irritat/parat ſeditiōes ⁊ diſ=
ſenſiōes ꝓcurat ⁊ illoꝝ etiā̄ qui pfectiores
⁊ firmiores eſſe credūtur interdū corda ſub
uertit: ⁊ vbi magis īpietatis ſue machinas
erigere ac neq̄tie faces accendere nitit̄ vbi
fore plus extimat malignitatis ſue conami
na obfutura. Jacit iniquus laq̄os/pedicas
obicit/ponit tēdiculas/vt prudētiores etiā̄
intercipiat ⁊ captiuet. Hinc turbatiōes ori
unt̄/ſurgūt inmicicie diſſidia prodeunt et
ſcandala gn̄ant̄. Unde ſic iā̄ ſeculū decina
uit ad malū ꝙ excreſcē:tibus et inualeſcen=
tibus in eo noxijs quaſi vix locus i ip̄o ſalu
taris inuenit̄ ⁊ excluſa fere inde concordia
quaſi ſtabilē ibi habeat diſcordia māſionē
Quare opꝫ cura īceſſabili vigilare vt de=
torta ⁊ corrupta p malicā̄ bonitatis ꝟtute
rectificent̄ ⁊ reformētur diuiſa p odiū ca=
ritate ligētur/cōmota ſiſtāt ⁊ pauſēt habe=
ant turbata trāquillū ⁊ ſtat⁹ fideliū ſemper
in meli⁹ roboretur Sane q̄dā̄ ſcripture ſa=
cre intelligētiā̄ ſe habere fatētes ſꝫ diuer=
tētes a tramite recti ſēſus cogitauerūt nu
per maliciā̄ ⁊ cōtra īnocentes ⁊ rectos iniq̄=
tatē maximā̄: ſūt locuti exarſerūt in cordib⁹
ſuis et līgua eorum maliloqua dolū ⁊ ne=
quitiā̄ cōcinnauit ſurgentes aduerſus ff̄es
detraxerūt ⁊ contra dilectos matris eccle=
ſie filios ſcādalū poſuere. Prodiere inquā̄
⁊ in praua cōmenta ex nimio calore animi
ꝓrupērūt libellū quēdam valde ꝑnitioſum
⁊ deteſtabilē temere cōponētes/libellū qui
dē nō rationabilē ſed reprobabilē/ nō veri
tatis ſed mēdacij. nō eruditiōis ſꝫ derogati
onis nō monentē ſed mordentē nō inſtruen
tem veraciter ſed fallentē/quē nos ad ſedē
delatū ap̄licam. Uenerabili fratri Ep̄o Tu
ſculañ ⁊ luciñ. dilectis filijs nr̄is. J. tituli ſā̄
cti laurēcij in. H. tituli ſancte ſabine preſbi
teris ⁊. J. ſancti Nicolai i Carcere Tuliañ.
Diacoñ. Cardinalib⁹ examinādū ꝯmiſim⁹
vt plene ipſū inſpicerēt ⁊ vniuerſa cōtenta
in eo pfecte attenderēt ⁊ diſcuterent diligē
ter/quo ſtudioſe plecto ⁊ mature ac diſtri=
cte examinato nobiſq̄ de hoc plenaria fa=
cta relatione ab eis/qꝛ in ipſo quedam per
uerſa ⁊ reproba cōtra poteſtatē et auctori=
tatem Romaī. pontificis ⁊ coep̄orum ſuoꝝ
et nōnulla contra illos q̄ propter deum ſub
artiſſima pauptate mendicant. mundū cuꝫ
ſuis opibus volūtaria inopia ſuperantes.
alia vero contra eos qui ſalutē aīarum ꝫe=
lantes ardenter ⁊ ſacris ſtudijs ꝓcurātes
multos in Eccleſia dei operantur ſpiritua=
les ꝓfectus ⁊ magnū faciūt ibi fructū. Que
dā̄ autē contra ſalutarem pauperū ſeu mē=
dicantiū religioſoꝝ ſtatuꝫ ſicut ſunt dilecti
filij ff̄es p̄dicatores ⁊ minores q̄ vigore ſpi
ritus ſeculo cū ſuis diuitijs derelicto ad ſo
lam celeſtē patriā̄ tota intenciōe ſuſpirant/
necnon ⁊ alia plura incōueniēcia digna vti
q̄ cōfutatione ac cōfuſione ꝑpetua manife
ſte cōperimus contineri. Quia etiā̄ idem li
bellus magni ſcādali ſeminarium ⁊ multe
turbatiōis materia exiſtebat ⁊ īducebat eti
am diſpendiū animarū cū retraheret a de=
uotione ſolita ⁊ conſueta elemoſinarū lar=
gitione ac a conuerſione ⁊ religiōis ingreſ
ſu fideles Nos libelluꝫ eundem qui ſic inci
pit. Ecce videntes clamabunt foris: quiq̄
ſecundum ipſius titulum Tractatus bre=
uis de periculis nouiſſimorum temporum
nuncupatur tanq̄ꝫ iniquum ſceleſtum ⁊ exe
crabilem et inſtructiones ac documenta in
eo tradita (vt pote praua/falſa /et nepha=
ria) de fratrum noſtrorum conſilio auctori
tate apoſtolica reprobamus in perpetuuꝫ
condempnamus: diſtricte precipientes vt
quicunq̄ libellum ipſum habuerit eum in
infra octo dies ex quo huiuſmodi noſtram
reprobationem et condempnationem ſci=
uerit prorſus in toto et in qualibet ſui par
te comburere et abolere procuret. Jn illos
enim qui huius noſtri precepti fuerit con=
temptores /excommunicationis ſentenciā̄
promulgamus in virtute obedientie pro=
hibendo ne quiſq̄ꝫ predictum libellum ore
apoſtolico iam dampnatum approbare vl̄
quomodolibet defenſare p̄ſumat. Si quis
vero preſumpſerit tanq̄ꝫ contumax inobe=
diens et rebellis romane eccleſie ab omni=
bus habeatur. Et nos nichilominus alias
contra eum totaliter procedemus ꝙ pena
condigna temerarium feriet et alij ea per
territi a ſimilibus frenabūtur. Nulli ergo
omnino hominum liceat hanc paginam
noſtre reprobationis condempnatiōis pre
cepti et prohibitionis infringere vel ei au
ſu temerario contraire. Si quis autē hoc
attemptare preſumpſerit indignationem
omnipotētis dei et beatorum Petri ⁊ Pau
li apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum
Datum Ananie tercio nonas Octobris.
Pontificatus noſtri. Anno ſecūdo

¶ Alexander papa quartꝰ cōmittit iudicibꝰ vt exequant̄ ⁊ publicēt reprobationē libelli magiſtri Gullermi de ſācto amore Originale eſt pariſius.

Alexander epiſcopus ſeruꝰ ſeruoꝝ dei. Venerabilibꝰ ffribus Turoneñ ⁊ Rothomageñ Archiepis ac Epo pariſieñ. Salutē ⁊ aplicā bñdictionē. Quidā ſcripture ſacre intelligentiā ſe habere fatētes ſed diuertētes a tramite recti ſenſus cogitauerūt nuꝑ maliciā et cōtra inocentes et rectos iniqtatē maximā ſūt locuti exarſerūt in cordibus ſuis et lingua eoꝝ maliloqua dolū ⁊ neqtiā cōcinnauit ſurgentes aduerſꝰ ffres detraxerunt et cōtra dilectos nr̄is eccl'ie filios ſcādalū poſuere/ prodiere inquā ⁊ i praua cōmēta ex nimio calore animi prorūperūt libellū quēdā valde ꝑnitioſū ⁊ deteſtabilē temere cōponētes Libellū qdē nō rationabilē ſꝫ reprobabilē/ nō ỽitatis ſꝫ mendacij/ nō eruditionis ſed derogatiōis nō monētē ſꝫ mordentē/ nō inſtruentē veraciter ſꝫ fallentēꝫ. Nos aūt libellū ipm ad ſedē delatū aplicā Venerabili ffi noſtro Tuſculañ Epo ⁊ Dilectis filijs nr̄is. J. tituli ſancti Laurētij in luciñ. H. tituli ſancte ſabine pſ̄biteris et. J. ſcti Nicolai i carcere Tulliañ diacoñ Cardinalibꝰ examinādū cōmiſimꝰ vt plene ipſū inſpicerēt ⁊ vniuerſa cōtēta in eo ꝑfecte attēderēt ⁊ diſcuterēt diligēter/ quo ſtudioſe ꝑlecto ⁊ mature ac diſtricte examinato/ nobiſcꝫ de hoc plenaria facta relatione ab eis/ qr in ipo qdam ꝑuerſa ⁊ reproba contra ptātē ⁊ auctoritatē romani pōtificis et Coepiſcopoꝝ ſuoꝝ/ ⁊ nōnulla cōtra illos q ꝓpter deū ſub artiſſima pauꝑtate mēdicāt mūdū cū ſuis opibꝰ volūtaria inopia ſuperātes: alia vero cōtra eos q ſalutē aiaꝝ zelātes ardenter ⁊ ſacri[illegible] ſtudijs ꝓcurantes multos in eccl'ia dei opant̄ ſpūales ꝓfectꝰ et magnū faciūt ibi fructū: qdā aūt contra ſalutarē pauperū ſeu mendicantiū religioſorū ſtatū ſicut ſūt dilecti filij ffes predicatores ⁊ minores qui vigore ſpūs ſeculo cū ſuis diuitijs derelicto ad ſolā celeſtē patriā tota intētione ſuſpirāt: necnō ⁊ alia plura inconuenientia digna vtiqꝫ cōfutatiōe ac ꝯfuſiōe ꝑpetua manifeſte cōperimꝰ cōtineri. Quia etiā idē libellꝰ magni ſcādali ſeminariū ⁊ mł'te turbatiōis materia exiſtebat ⁊ inducebat etiā diſpēdiū animaꝝ cū retraheret a deuotione ſolita ⁊ a cōſueta elemoſinarū largitione ac a cōuerſione ⁊ religionis ingreſſu fideles. Libellū eūdē q ſic incipit. Ecce videtes clamabūt foris/ quicꝫ ſecūdū ipſiꝰ titulū Tractatus breuis de periculis nouiſſimoꝝ tēpoꝝ nūcupatur/ tāqꝫ iniquū ſceleſtū ⁊ execrabileꝫ ⁊ inſtructiōes ac documēta in eo tradita vtpote ꝓraua/ falſa/ ⁊ nepharia de ffm nr̄oꝝ cōſilio auctoritate apoſtolica p̄nte magna fideliū multitudine duximus reprobanda ⁊ in ꝑpetuū cōdēpnanda diſtricte p̄cipiētes/ vt quicūqꝫ libellū ipꝫ habuerit euꝫ īfra octo dies ex q hmōi nr̄am reprobationē ⁊ cōdēpnationeꝫ ſciuerit/ prorſus deſtruere et abolere ꝓcuret ⁊ in illos q hmōi precepti nr̄i fuerint cōtēptores excōicationis ſentētiā ꝓmulgantes in virtute obediētie ꝓhibēdo ne quiſqꝫ p̄dictū libellū ore apoſtolico iā dāpnatum approbare vel quomodolꝫ defenſare preſumat Et ſi quis preſumpſerit/ tanqꝫ contumax/ inobediens et rebellis romane eccleſie ab omnibus fidelibus habeatur et nos nichilominus alias contra eum taliter procedemus ꝙ pena condigna temerariū feriet/ et alij ea perterriti a ſil'ibus frenabuntur Ideoqꝫ fraternitati vr̄e per apoſtolica ſcripta in virtute obedientie diſtricte precipiendo mandamus quatinus huiuſmodi nr̄aꝫ reprobationē cōdēpnationē/ p̄ceptū ⁊ ꝓhibitionē ac p̄miſſa oia pariſiꝰ ſolēpniter publicetis et faciatis per alios ī omnibus locis in quibus expedire videritis publicari. Contradictores per cenſurā eccleſiaſticā appellatione poſtpoſita compeſcendo. Qđ ſi non omnes hijs exequendis potueritis intereſſe duo vr̄m ea nichilominus exequātur. Datum Ananie. xij. kalendas Nouembris Pontificatus noſtri. Anno ſecundo.

¶ Alexander papa quartus Quō regratiatur regi Francie de amore impenſo fratribus minoribus et predicatoribus ⁊ quomodo affectuoſe ipſos eidem regi recommendat. Et quomodo dictus rex miſit et libellum magiſtri Gullermi de ſancto amore quem dictus papa condempnat caſſat ⁊ anullat tanqꝫ iniquū ſceleſtū et excerbabilē Originale eſt pariſius.

Alexander epiſcopus ſeruꝰ ſuoꝝ dei Cariſſimo i xp̄o filio Illuſtri regi Frācie Salutē ⁊ aplicā bñdictionē Veri ſolis radiꝰ in te vere fulgere ꝯſpicitur q depulſis penitus prauis actibꝰ i[illegible]ucis opibꝰ delectās q vitatis oino noctis tenebris i diei lumine ambulas horrēdo vicia ⁊ āplexādo ỽtutes

fugiendo a noxijs ⁊ ſalutarib⁹ inherendo.
Reuera clarent in te firma fides ⁊ pura de
uotio erga celeſtem regẽ/cui⁹ dono regnũ
terrenũ noſceris obtinere dñ ſic eius bene=
placitis te coaptas ꝙ ad eum dirigens mẽ
tem tuam ⁊ ipſum in tuis actionibus cõſti
tuis fundamẽtũ ad illa tuũ libitũ cõuertis
⁊ ſtudiũ q̃ in ei⁹ conſpectu ſint placita ſibi=
ꝗ delectabilẽ referant ſuauitatẽ odoris in
benignitate clemencia mĩa ⁊ caritatꝫ ſub ſi
dijs te principaliter exercẽdo. Sed ⁊ ſi hec
in perſona tua velud ſydera luminoſa re=
ſplendeant/ẽ tamen ibi aliud quod amplio
ri fulgore rutilat ⁊ ſicut luminare maius et
altius profert iubar in te alia in te lucẽtia
quaſi ſolis immittens maieſtatẽ illa videli
cet ardens ⁊ lucens caritas qua perſonas
religioſas ⁊ diuinis mancipatas ſeruitijs
gratioſe ꝓſequeris eas tenere diligẽdo fa=
uore muniendo regio/multis beneficijs cõ
fouẽdo amplectendo cõuerſationẽ ipſarꝫ
et eas in tua familiaritate ſpecialiter reti=
nendo. Inter quas dilectos filios ffes pre=
dicatores ⁊ minores tanꝗ̃ ꝑfectos xp̄i ſer=
uos cultores fidei eruditos ⁊ prudẽtes ac
prouidos conſiliarios aiarũ tue manſuetu
dini ꝑcipui amoris vinculo aſtrinxiſti. Cer
te cõgruit ⁊ expedit ꝙ princeps tam ca=
tholicus familiares habeat tam electos q̄ꝫ
in ipſius mũda et nitida curia viri ſine no=
ta ⁊ macula conuerſentur/ꝗꝫ domus eius
generali ꝑconio laudata ꝑ orbem etiam ex
famulorum ⁊ miniſtrorum dñi ſocietate ac
preſentia cõmendetur. Horum namꝗ fra=
trum clari ordinis iam dudum a ſede apo=
ſtolica ſicut ſacri ⁊ ꝯſpicui approbati velut
eminencia candelabra ⁊ duo magna lumi=
naria in eccl̃ia dei luceat qm̃ ab hijs ſancte
doctrine lumen vbiꝗ per mũdũ copioſe dif
funditur/ab hijs xp̄i euangeliũ ardenter ⁊
efficaciter ꝑdicatur/ab hijs recta ⁊ ſana/cõ
ſilia et exempla ſalutaria exhibenꝰ. Conue
nienter itaꝗ regia ſerenitas in tam probo
rũ virorũ ⁊ religioſoꝝ tam illuſtriuꝫ cõſor
tio iocũdatur qꝛ ex hoc ipa ⁊ merito creſcit
⁊ fama ⁊ principibus alijs ad honeſtũ ⁊ bo
nũ materia eſt ⁊ index. De tanta ergo beni
uolencia ⁊ gr̃a quã eiſdem fratribus ſince=
re oſtendis ⁊ exhibes. Celſitudinẽ tuã mul
tipliciter in dño cõmendantes dignas tibi
gr̃arum referimus actiones recognoſcen=
tes nos fore tibi de hoc ſpecialius obliga=
tos/quia tu es ipſis in neceſſitate plenũ ſub
ſidium/contra moleſtias tutum preſidiũ et
in aduerſitate ſui ſtatus ſolidũ firmamen=
tum. Sane dilectos filios magr̃os Joannẽ
⁊ Petrum clericos ⁊ nũcios tuos quos ad
ſedẽ apoſtolicam deſtinaſti affectuoſe rece
pimus ⁊ in hijs q̃ propoſuerũt ⁊ petiuerunt
ex parte tua pro eiſdem fratrib⁹ benigne
ipſos audire curauimus ⁊ efficaciter exau
dire. Et ecce libellũ illum pernitioſũ ⁊ dete
ſtabilẽ quẽ quidẽ ſacre ſcripture intelligen
ciam ſe habere fatẽtes ſed diuertẽtes a tra
mite recti ſenſus contra xp̄i pauperes vite
ſue ſubſidia ſalubriter mẽdicantes cõpone
re preſumpſerunt delatum ad nos per eoſ=
dem nũcios tanꝗ̃ iniquum ſceleſtum et ex=
ecrabilẽ ⁊ inſtructiones ac documẽta in eo
tradita vt pote praua falſa ⁊ nefaria de fra
trum noſtrorum cõſilio auctoritate apoſto
lica preſente magna fidelium multitudine
reprobanda duxim⁹/⁊ in perpetuum con=
dẽpnanda/diſtricte precipientes vt quicũ
ꝗ libellum ipſum habuerit/euꝫ infra Octo
dies ex quo huiuſmodi nr̃am reprobatio=
nem ⁊ condempnationem ſciuerit prorſus
deſtruere ⁊ abolere procuret ⁊ in illos qui
huius noſtri precepti fuerint cõtemptores
excommunicationis ſentenciam promulgã
tes firmiter in virtute obediencie prohibẽ=
do ne quiſꝗ̃ predictũ libellum ore apoſto=
lico iam dampnatum approbare vel quo=
modolibet defenſare preſumat/⁊ ſi preſum
pſerit tanꝗ̃ contumax inobediens ⁊ rebel=
lis Romane eccleſie ab omnibus fidelibus
habeatur ſicut hec omĩa in litteris noſtris
de predicta reprobatione ac cõdempnatio
ne confectis quas tibi tranſmittimus ple=
nius continentur. Ideoꝗ magnificenciam
tuam omnia qua poſſumus affectione ro=
gamus quatinus memoratos fratres con=
ſueta benignitate ac gratia ꝓſequaris eos
tanꝗ̃ ꝓbatos ⁊ acceptos chriſti miniſtros
habeas attencius commendatos ⁊ ab iniu
rijs et moleſtijs protegas et preſerues. ita
ꝙ tuo ſecuri munimine quietam et gratam
impendere dño valeant ſeruitutem. Datũ
Ananie. xvi. kal. Nouemb. Pontificatus
noſtri Anno ſecundo.

¶ Alexander papa quart⁹. Quõ ciuita=
tẽ pariſieñ. necnõ ⁊ vniuerſitatẽ laude mul
tiplici cõmendat tãgens inſuꝑ de diffama=
tione ⁊ ꝑſecutiõe multiplici quorũdaꝫ con=
tra fratres minores ⁊ ꝑdicatores quaſi nõ
ſit eis licitũ predicare confeſſiones audire
nec penitencias iniungere Addens reuoca
tionem libelli diffamatorũ magr̃i guiller=
mi de ſancto amore ſentenciã excõicatiõis
proferendo i eos q̃ dictũ libellũ iniquũ ſce
leſtũ ⁊ execrabilẽ ĩfra octo dies poſtꝗ̃ hanc
noticiã habuerit nõ aboleuerit. ou. ẽ pariſ.

Alexander epiſco
pus ſeruꝰ ſeruoꝝ dei Dilectꝭ filijs
Uniuerſis mgr̄is ⁊ ſcolaribus
pariſieñ Salutem et aplicā
benedictionem Pariſius peri
tie ſumme ſinus de ſue ſcientie plenitu=
dine replens orbem ⁊ tanꝙ fulgidus ſol
doctrine per totū clare intelligentie lumen
fundens depellit ignorantie tenebras ru=
ditatis abſtergit caliginē aufert imperitie
nubilū promit illuminationis aurorā co=
gnitionis pandit ſerenum/et lucidū ſcien=
tie monſtrat diem Rigat documentorū ſuo
ruꝫ fluentis Pariſius omnē terram/et bo=
norum influentia dogmatū inſtituit et im=
buit vniuerſuꝫ copioſis ⁊ dulcibus ſapiē=
tie fructibus: reficiens eccleſiam mūdum
paſcens: quia de pariſius velut de parien
tis ſinu partus ſciētiarū plurimi prodeūt:
de ipſo recte ac perfecte diſcipline ſoboles
gignūtur. Hinc procedit inclita doctoꝝ ꝓ=
ſapia Hinc alta progenies prouenit peri=
toruꝫ quibus xp̄ianus illuſtratur populus
⁊ fides catholica roboratur. Hinc profecto
amenitatis ⁊ cōmoditatis locum vniuerſe
artes de totius orbis ambitu ſibi habita=
culum cōiter elegerunt ⁊ conſideratis cete
ris ſeculi manſionibus quaſi deliberatiōe
concordi ſuā ibi fixerunt imobilem ſtatio=
nē. Hec eſt egregia litterarū Ciuitas artiū
vrbs formoſa eruditionis ſcola precipua
ſſima ſapie officina ⁊ potiſſimū Signaſiū
ſtudiorū. Hic cōuerſantur et degunt ſcien=
tie hic firma et leta ſocietate cōmunt Hic
ſuas habent et poſſident cathedras: hic
ſua ꝓfunda/⁊ archana veracis magiſterij
inſinuatione reuelant/⁊ cuiuſcunꝙ ipſarum
ꝓpria ꝟtus ſuo ibi ꝓprio inoteſcit effectu
inter quos ſacra et venerabilis theologia
locū obtinet altiorē. Preeſt em̄/reliquis ſi=
cut ſupior ⁊ tāꝙ inferiores cetere ſibi ſub
ſūt. Impat alijs vt dn̄a ⁊ ille ſibi vt famule
obſequūtur: gubernat alias vt plata ⁊ ipe
ſibi tāꝙ ſubdite reuerēter intēdūt. Ad hāc
ſingule in vijs ſuis leuant/⁊ hn̄t intuitū vt
iuxta ꝑmiſſū eius ſe metiētes/ioffēſe ince=
dāt ⁊ greſſuꝫ ad aliq̄d icōueniēs nō impin
gant De pariſius itaꝙ fōs limpidꝰ ſciētia
rū emanat de quo potāt cūctaꝝ populi na
tionū. Ibi erūpit altus puteꝰ ſcripturaruꝫ
de q̄ ꝓfūde intelligētie pocula mūdus hau
rit. Cū igit̄ Ciuitas ipa pariſieñ tanꝙ ar=
bor fructifera in campo fidei vbertate pre
pollens tantē ſpūaliū ꝓuētuū copiā eccl'ie
afferat gn̄ali cum honorabilis vniuerſitas
magiſtroꝝ ⁊ ſcolariū Ciuitatꝭ eiuſdē quaſi
vite vitis in vinea eccl'ie viuo liquore af=
fluens/vitalis potus habundātiā Catho=
lice plebi ꝓpinet. Cōuenit quidē et expedit
vt ad eas multipliciter interne caritatꝭ ex
tendētes ⁊ oſtēdētes affectū ad ꝑpetuā ip=
ſius vniuerſitatis preſeruationē vt firma
ſemꝑ ſtabilitate vigeat ⁊ pleno vigore aſſi
due cōualeſcat/totius diligētie ſtudiū im=
pēdamꝰ quatinꝰ aplica ſollicitudie ꝯtinuo
ſibi ꝓcurato munimine cōtra noxia quelꝫ
et aduerſa ſolida ꝑmaneat ⁊ ſecura vt ſua
nō quatiat̄ firmitas integritas nō frāgat̄
nec corrūpat̄ ſinceritas: nec vnitas diuida
tur Sane ad id in Ciuitate ipa gn̄alis ſtu=
dij fūdamēta diuino nutu olim locata ⁊ ſta=
bilita eē noſcūtur qḋ ex oībus gentibꝰ illuc
ꝓ acq̄rēdis magnis ſciētie opibꝰ ꝯfluat cō
tinue multitudo: ⁊ ꝟtute ibi ac eruditiōe ꝓ
ficiēs ex ſuo exercitio theſaurū tā ꝑcioſū in
cuiꝰ vtiꝙ cōſeruatiōe furū nullatenꝰ timē=
tur iſidie aſſequat̄ ⁊ ex labore ſapidū ſapie
fructū reportet q̄ ſūme ꝑfecto reficit: nec
vnꝙ afficit faſtidio cōmedentē imo quāto
plus edit̄/tāto ad ſui eſū accēdit edētis for
tius appetitū. Nec vſu q̄dē cōſumit̄ ſꝫ ſer=
uatur potius et augetur Ob hoc em̄ longa
tpa ſub vigilijs ⁊ laboribꝰ in eadē ciuitate
decurritis bona ibi ꝓpria expēdēdo. Ideo
parētes ⁊ ꝓpinqui vr̄i ſedula vobis ibidē
ſubſidia de ſuis facultatibꝰ ſubminiſtrant
Subtrahētes iterdū ſibi vt plenꝰ vr̄is poſ
ſint neceſſitatibꝰ ſubuenire qḋ inibi tāꝙ in
odoramētorū delectabili paradiſo cū aui=
ditate legētes/reficiamini iugiter ſuauibꝰ
⁊ electis epulis lr̄arū/ꝓficientes bonitatis
augmēto (⁊ creſcētes ī viros moꝝ honeſtate
cōpoſitos) et ſciētiaꝝ cognitiōe ꝑfectos: vt
tādē labor vr̄ ⁊ ſtudiū ad laudē dei veſtrūꝙ
honorē ⁊ ꝯmodū ⁊ ꝓpinquoꝝ gaudiū elu=
ceſcat. Sꝫ ſūt q̄dā q̄ vos in hijs friuolis oc=
caſionibus adinuētis ipedire conātur ve=
ſtrūꝙ laudabilē in ſtudij exercitatione pro
ceſſū imiſſione diffidij ⁊ ſcādali cōcitatione
turbare/ſicut hijs diebꝰ aliqui ſpūs mali=
gnitatis ipulſi fecerūt q̄ ſtatū vr̄m itegrū
⁊ tranquillū/nouis ꝓcuratis diuiſionibꝰ/
imutarūt adducētes in vos cōmotiōis tur
binē ⁊ iferētes diſcordie tēpeſtatē crebras
faciēdo cōuocatiōes/praua cōuēticula or=
dinādo/⁊ vos ad hec iniq̄s ⁊ callidis ſug=
geſtionibꝰ ꝑtrahēdo ita qḋ cū debebatis in
ſilētio ⁊ q̄ete iminere libris ⁊ lectioni vaca
re/oportebat vos ꝓpt̄ iſta/iternuiſſo ſtudio
clamoribꝰ ⁊ ſtrepitibꝰ itereſſe/ac ꝓ vanis
⁊ icōgruis tractatibꝰ iutilit̄ euagari Si er

go viros tã peſtilẽtes corripimꝰ:ſſ eccleſia
ſtica diſtrictiõe taliũ temeritatez arcemꝰ/ſi
hoꝝ maligna molimina aplica ptãte cõtes
ramus impias colligatiões diſſoluimꝰ/et
reproba conſilia diſſipamꝰ/ordinatas ma
litie ſue machinas cõfringentes ne libere
feriãt ⁊ preconceptas inferant leſiones de
hoc vehemẽter gaudere debetis/⁊ tãq̃ꝫ de
magni bñficij dono cõiter exultare: q: reſi=
ſtẽdo taliter hijs peruerſis ⁊ ſi bonũ gñale
agimꝰ vrm tamẽ profectũ ſpecialiter pro=
curamꝰ. Porro cũ dilecti filij ffres Predica
tores ⁊ miores pariſieñ ſacre ſcripture ſtu
dio ſedulo inherẽdo ſibi ⁊ alijs multũ pro=
ficiant inſignia lucis opa de ſua inſtãti vi
gilãtia et inſtantia vigili ꝓferentes/pro=
pter qḋ ex ipis pariſieñ ſtudiũ grãde aug=
mentũ recipit ⁊ eximiũ vra vniuerſitas or
namẽtũ/turbamur q̃ꝫplurimũ ⁊ nobis etiã
debet nõ modicũ diſplicere/cũ aliq̃ ſui emu
li ſtatũ ipoꝝ hnmilez ⁊ quietũ ſubuertere
moliuntur ⁊ vos aduerſꝰ eoꝝ innocẽtiam
cõmouere quoꝝ ꝑfecto multi fuerũt/ex vo
bis ⁊ de vro ꝯſortio q̃ ad regulare collegiũ
trãſiuerunt quorũq; neceſſitatibus de vre
caritatis elemoſinis et ſubſidijs potiſſime
ſubuenitur ⁊ qui pro vobis diuinã clemen
tiã deuota ⁊ aſſidua ſupplicatiõe depoſcũt
Unde quia itelleximꝰ qḋ aliqui cõtra eoſdẽ
ffres q̃ꝫtũ ad pdicationẽ et ꝯfeſſionũ audiẽ
tiã mẽdicitatẽ ipoꝝ ⁊ quo ad alia in ſcolis
predicatiõibꝰ et alibi linguas relaxare ma
liloquas preſumpſerũt non ipos forte pro
prijs exprimẽdo vocabulis. Sz apte q̃buſ=
dam certis circunlocutionibus innuendo.
Nos attẽdẽtes/quod dicti ffres ſacris ſcri
pturis ⁊ verbi dei ſtudio ac aiarum profe
ctibus necnon diuinis officijs et orationi=
bus inſtanter et inceſſanter intendant. nec
torpẽt otio/ſed opere optimo ſeipſos exer=
citant cũ ſapiencia opꝰ exiſtat maximũ. nec
ſint pluris q̃ opantur exterius q̃ꝫ qui ſtudi=
um cognoſcẽde diuinitatis exercẽt. Nam ⁊
dñs miniſtrante ac operãte martha. marie
audiẽciam attentionẽ ⁊ ſtudiũ circa verbũ
ipſiꝰ pcipue cõmẽdauit: p quod liquido pa
tet q̧ ijdem fratres ad operandũ ſuis mani
bus non tenent. Quinimo ſi hijs itermiſſis
laborarẽt manibꝰ. potiora vtiq; ac vtiliora
in minora minuſq; vtilia opa nõ ſine ani=
marum diſpendio commutarent. Conſide
rãtes etiam q̧ reliquerunt omnia propter
deum/exilia vite ſubſidia ſalubriter mendi
cantes/xpi inq̃ꝫ pauperem imitentur ꝑfecti=
onem euangelicam amplexando. Ex quo
euidenter apparet q̧ in ſtatu ſaluandoruz
exiſtãt ⁊ per ſue religionis obſeruanciam.
que quidem ipſius perfectionis euangeli=
ce tenet formã eterna premia ꝓmerentur.
Penſantes inſuꝑ quod de licencia vel com
miſſione ac conceſſione Romañ. pontificis
ſeu legatorum eius vel ordinarioꝝ locorũ
licite poſſint pdicare populis et confeſſio=
nes audire ac penitencias iniũgere ſaluta
res. Cõtra omnes qui aduerſus predictos
fratres ſtulte in hijs ⁊ improuide ſunt lo=
cuti efficaciter procedi mandamꝰ grauesq;
ipſis penas infligi niſi per ſufficientẽ ſatiſ=
factionẽ ſibi duxerint celeriter conſulendũ
Libellũ etiam quẽdam valde ꝑnitioſum et
deteſtabilem temere de nouo compoſitum
poſt plenam examinationem ipſius q: i eo
quedã contra poteſtatem ⁊ auctoritatẽ Ro
mañ. pontificis ⁊ coepoꝝ ſuorum ⁊ aliqua
contra ſalutarẽ pauperum ſeu mendicanti
um religioſorũ ſtatũ ſicut ſũt ffes pfati: ac
alia plura nepharia ⁊ ꝑuerſa manifeſte cõ
perimus ꝯtineri (cũ etiã grauis ſcãdali ſe
minariũ ⁊ materia multe turbatiõis exiſte
ret, tãq̃ꝫ liquũ ſceleſtũ ⁊ execrabilẽ de fratꝝ
noſtroꝝ cõſilio aucte aplica reprobãdũ du
ximus ⁊ in ꝑpetuũ cõdẽpnãdũ excõicando
cũctos qui libellũ ipſũ habuerint/niſi eum
infra octo dies ex quo hmõi noſtrã repro=
bationem et cõdẽpnationez ſciuerint cura
uerint penitꝰ abolere. Ideoq; vniuerſitatẽ
veſtrã quã affectiõe preuia ꝓſequimur re
quirimus ⁊ hortamur p aplica vobis ſcri=
pta: mãdãtes qtũs ſicut viri prudẽtes cogi
tãtes diſcrete qḋ iuſte ac digne ꝓceſſimꝰ in
pmiſſis: ⁊ qḋ vram i hoc vtilitatẽ opati ſu
mus deprimẽdo vniuerſitatis eiuſdẽ tã no
torios turbatores ac exiñ pariter cõgauden
tes ſtutũ ⁊ ſciẽtie ſtudio pncipal'r intẽda=
tis: vros ad hoc affectꝰ cõuertẽtes totalit ⁊
firmãtes a detractiõibꝰ ⁊ ob locutiõibꝰ ⁊ do
loſis ꝑſuaſiõibꝰ aures ⁊ aios auertẽdo ⁊ eui
tãdo ac repellẽdo logiꝰ ſeditioſos ⁊ pnicio
ſos viros q̃bus amenũ ⁊ delicioſũ eẽ videt
adiuenire diſſẽſiões ⁊ diſcordias ꝓcurare
ac ſupradictos ffes tãq̃ꝫ acceptos xpi mini
ſtros ⁊ interceſſores ad deũ ꝓ populo effi=
caces: habentes attentius cõmẽdatos: nul
lis eos vexetis aut inquietetis moleſtijs:
ſed pro diuina et noſtra reuerẽtia ſueq; ſa
cre religionis intuitu fraterna ipſos proſe
quamini caritate: ac ipſis beniuolentie ve=
ſtre ſuffragijs foueatis quia ex hoc et retri
butorez bonoꝝ omniũ reddetis vobis ma
gis propitiũ ⁊ fauorẽ noſtrũ plenꝰ acq̃retꝫ
Ad hec q: ſtudiũ i ciuitate pdicta faciente
dño proſperis ſemꝑ excreuit augmentis, ⁊

optimos ꝓduxit effect⁹ Vñ nullaten⁹ expe-
diret ipm exinde remoueri. Sed valde dã-
pnoſum exiſteret ſi forſitan alibi transfer-
retur de vr̃a et ipſius trãſlatione ſtudij ad
locũ aliũ nichil hijs penſatis ſtatuatis pe-
nitus nec firmetis Nos eñi parati ſumus
in oibus q̃ ipſius vniuerſitatis honorẽ et
bonũ reſpiciũt vobis ap̃lice grẽ ianuam li-
beraliter apire Datũ ananie. iiij. Id⁹ No-
uembris Põtificat⁹ nr̃i. Anno ſecundo.

¶ Nicola⁹ papa quartus de exẽptione
ordĩs et quõ nulli ſubicimur niſi pape. Et
quõ nos loca nr̃a libri ⁊ oĩa ſubſũt dñio pa
pe ⁊ quõ oĩa dimittit nobis in ſimplicẽ facti
vſũ. Ori. ẽ pariſi⁹ Methis Cameraci Am-
bianis ⁊ Ebroicis.

Icolaus epiſco-
pus ſeru⁹ ſeruoꝝ dei Dilect꜠
filijs Gñali et prouintialibus
miniſtris ac vniuerſis ffibus
ordinis Fratrũ Minorũ Sa-
lutẽ ⁊ apoſtolicã bñdictionẽ. Quia nõnul-
li q̃ heſitare ſe aſſerunt vbi nõ eſt aliquate-
nus heſitãdũ nõ ſine malignitatis aſtutia
in dubiũ reuocare conãtur vtrũ vos et or-
do vr̃ exẽptionis priuilegio gaudeatis et
an iuris ⁊ ꝓprietatis bti Petri ac etiã a cu-
iuſuis alteri⁹ iuriſdictione ꝑſus exẽpti ⁊
tam in ſpũalibus q̃ꝫ tp̃alibus quorũ vobis
vſũ habere licet imediate ſubiecti ſedi apo
ſtolice exiſtatis/quãtũcũqꝫ vobis ⁊ eidẽ or-
dini ꝑ diuerſos ꝑdeceſſores nr̃os Roma-
nos põtifices ſup hijs plene ſicut aſſerit̃ ſit
ꝓuiſũ Nos vr̃e ⁊ eiuſdẽ ordĩs ꝓuidere q̃eri
patñe ſollicitudĩs ſtudio itẽdẽtes/ſicqꝫ vo-
lẽtes ſup hoc oẽꝫ dubitatiõis/ambiguita-
tis/⁊ q̃rele materiã fũdit⁹ ãputare/ne q̃s
vos ⁊ eũdẽ ordinẽ ſup exemptiõe hmõi ac
alijs vr̃is ⁊ ipſi⁹ ordinis libertatib⁹ ⁊ imu-
nitatib⁹ q̃buſcũqꝫ vobis ⁊ ei ab ap̃lica ſe-
de conceſſis impugnare valeat vel quõli-
bet moleſtare Vos ⁊ ordinẽ ipꝫ a cuiuſuis
alteri⁹ iuriſdictiõe oĩmoda prorſ⁹ eximim⁹
de gratia ſpeciali decernẽtes vos ⁊ eũdeꝫ
ordinẽ imediate ſedi ſubiacere ꝑdicte. Ec-
cleſias vr̃o ⁊ oratoria domos loca libros vtẽ-
ſilia ⁊ alia mobilia ⁊ imobilia q̃ꝝ vſũ habe-
tis ex licito cũ ceteris q̃cũqꝫ mõ ꝑtinẽtib⁹ ad ꝑ-
dicta ⁊ aliq̃b ꝑdictoꝝ i ius ⁊ ꝓprietatẽ bti
petri ap̃lica auctoritate ſuſcipim⁹ illis ex
eis dũtaxat exceptis i q̃b⁹ expreſſe donato-
res ſeu trãſlatores ſibi ꝓprietatẽ ⁊ dñiũ cõ-
ſtiterit reſeruaſſe. Preterea eccl̃ias oratoria
domos ⁊ loca ꝑdicta q̃ tenetis ⁊ ihabitatis
⁊ tenebitis ⁊ ihitabitis i futurũ dũ ⁊ q̃tiẽs
vos illa tenere ⁊ ihitare ꝯtigerit eẽ oĩno ex-
empta decernim⁹ nulloqꝫ medio ſedi mẽo-
rate ſubeẽ. Nulli ẽ oĩno hoĩꝫ liceat hãc pa-
ginã nr̃e exẽptiõis decreti ſuſceptiõis ⁊ cõ-
ſtitutiõis ifringere vel ei auſu temerario
ꝯtraire. Si q̃s aũt hoc attẽptare ꝑſũpſerit
idignationẽ oĩpotẽt꜠ dei ⁊ btõꝝ petri ⁊ pau-
li ap̃loꝝ ei⁹ ſe nouerit icurſurũ Datũ Ro-
me apd ſctm̃ petrũ. ij. kal̃. Maij Pontifica-
tus nr̃i. Anno Primo.

¶ Clemẽs. iiij. reprobãs q̃rũdã aſſertio-
nẽ temerariã aſſerẽtiũ ffes de licẽtia vl̃ cõ-
miſſiõe ſupioꝝ eccl̃ieſctẽ ꝑlatoꝝ ſeu legato-
rũ ap̃lice ſedis vl̃ ordinarioꝝ locoꝝ ꝑdica-
re vl̃ ꝯfeſſiões audire i prochijs ſine licẽtia
curatoꝝ nõ poſſe declarat ⁊ deſiniat q̃ ffes
ipi hita maioꝝ eccl̃ie ꝑlatoꝝ licẽtia talia
pñt vcꝫ de licẽtia pape aut legatoꝝ ei⁹ ir-
req̃ſitis alijs archiepĩs vl̃ epĩs vl̃ alijs iferi-
orib⁹ ⁊ ſil̃r de licẽtia epoꝝ irreq̃ſitis iferio-
rib⁹ rectorib⁹ eccl̃aꝝ ⁊ curat꜠. Inhibẽdo ne
q̃ſq̃ꝫ ſup hijs ipos ffes aut alios ad ꝑdica-
tiões eoꝝ accedẽtes vl̃ eis ꝯfitẽtes moleſta-
re ꝑſumat. Irritãdo q̃cũqꝫ ꝯtraria ⁊c̃. Ori. ẽ
cõuẽtib⁹ Trecenſi Cadomeñ. ⁊ Brugenſi.

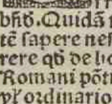
Lemẽs epũs ſeru⁹
ſeruorũ dei Dilectis filijs gñali
miſtro et ffib⁹ vniuerſis ordis
ffm̃ minorũ. Salutẽ ⁊ ap̃licam
bñd. Quidã temere ſẽtiẽtes ⁊ ad ſobrieta-
tẽ ſapere neſciẽtes iprudẽter ꝑſumũt aſſe-
rere qd de licẽtia vl̃ ꝯmiſſiõe aut ꝯceſſione
Romani põtificis ſeu legatoꝝ ap̃lice ſedis
vl̃ ordinarioꝝ locoꝝ vos ſine ſacerdotũ ꝑ-
rochialiũ licẽtia ⁊ aſſẽſu nõ poteſtis libere
ꝑdicare ppl̃is/audire cõfeſſiões/abſoluere
penitẽtes ac penitẽtias iiũgere ſalutares.
Nos igr̃ volẽtes aſſertionẽ tãtemerariã pe-
nit⁹ ꝯfutare ⁊ elucidare i talib⁹ ꝟitatẽ deli-
beratiõe ꝓuida declaram⁹ q̃ ſi vob꜠ der̃ li-
cẽtia ꝯmittat̃ ſeu ꝯcedat̃ a legat꜠ ꝑdicte ſe-
dis aut ordiarijs locoꝝ nedũ a romano põ-
tifice de q̃ ꝓculdubio eẽt erroneũ dubitare
an i oẽs ſine alicui⁹ ꝯſenſu imo etiã iuitis
q̃buſlꝫ hmõi poſſit cõcedere ptãtem popu-
lis legatis ⁊ ordinarijs ſubiectis eiſdẽ libe-
re ꝑdicare poteſtis/audire cõfeſſiões/ab-
ſoluere vobis confitentes ac penitẽtias vo-
bis cõfitẽtib⁹ iniũgere ſalutares: aliorũ in-
feriorum prelatoruꝫ et rectoruꝫ eccl̃iarum
ac ſacerdotũ prochialium aſſenſu nullate-
nus requiſito. Illis caſibus exceptis qui
de iure conſuetudine ſeu retentione ab eis
ſpecialiter relinquũtur ad quos non licet
vos man⁹ extendere niſi vobis ſpecialiter

committatur: Jdeo auctoritate ap̄lica di=
ſtrictius inhibemꝰ ne quiſq̄ ſuper hijs vel
eorū aliquo vos vel aliquē veſtrū aut etiā
cōfitentes vobis vel ad predicationes ve=
ſtras forſitan accedentes contra premiſſe
declarationis formā aliquatenus moleſta
re preſumat. Decernentes nichilominus ir
ritū ⁊ inane quicquid a quoquā contra decla
rationem ⁊ inhibitionē hmōi contigerit at
temptari. Nulli ergo omnino hominū lice
at hāc paginā noſtre declarationis ⁊ con=
ſtitutionis infringere vel ei auſu temera=
rio contraire. Si quis autē hoc attempta=
re preſumpſerit indignationem omnipotē
tis dei ⁊ beatoꝝ petri et pauli apoſtoloruꝫ
eius ſe nouerit incurſurū. Datū peruſii. xij
kl's Julij. Pontificatus noſtri Anno primo
¶ Benedictus vndecimus de fratrū ſuoꝝ
cardinaliū cōſilio predicandi ⁊ cōfeſſiones
audiendi fratribus liberā facultatē conce=
dēs plura ſingularia ſuper hijs ſtatuit ⁊ a
canonice portionis ſolutiōe exemit. Que
oīa Sixtus quartus reualidauit ⁊ cōfirma
uit ſaluis maiorībꝰ ꝑuilegijs ſuꝑ his datis
ffibꝰ ipſis. Nō obſtañ cōſtitutiōibꝰ bonifa
cij octaui ⁊ capitulis iurꝫ. Suꝑ cathedrā ⁊
dudū ⁊ q̄dā bulla calixti. iiij. i cōtrariū. Ori.
ē i cōuētu piſieñ / metheñ / ābianeñ / ⁊ mōteñ

Benedictꝰ epiſco
pus ſeruus ſeruoꝝ dei Ad ꝑ
petuam rei memoriaꝫ. Jnter
cunctas ſollicitudines nr̄as
quibus nos paſtorale premit
officium et debitum apoſtolice ſeruitutis
aſtringit / illa debet eſſe precipua vt gregi
dominico nobis ſuperna diſpoſitione com
miſſo aiarū cura nō deſit / ne illum lupꝰ ra
pax antiquus ſerpēs hūani generis inimi
cus inuadat eiuſq̄ ſāguis de nr̄is qđ abſit
id clamāte ꝓpheta manibꝰ req̄ratur debe=
mus inſuper q̄ztū ex alto ꝑmittit pacē inſe
rere remouere ſcandala iurgioꝝ amputa=
re materiam ⁊ intelligere ſuper pauperē ⁊
egenū q2 non in finē obliuio erit pauperis
et paciētia pauperū non peribit in finem.
Sane dudū bone memorie Bonifacius pa
pa octauus predeceſſor noſter quādā ſpe=
cialē inter ꝑlatos Rectores ſeu ſacerdotes
et clericos parrochialiū eccleſiarum ex par
te vna et predicatorum ac minorū ordinū
fratres ex altera ſuper faciendarum pre=
dicationū audiendarū confeſſionum / ꝑ eoſ
dem fratres ac de eis relictis et de funera
libus canonice portionis articulis conſtitu
tionē edidit / certū hijs modū imponēs ꝓ=
ut in eadem cōſtitutione plenius contineť
Sed pro quā intendebat quiete turbatio
nata eſt: pro concordia ſunt ſuborta diſſi=
dia ⁊ pullulate inquietudines ꝓ trāquilli=
tate noſcuntur. Sicq̄ dū anſam ſoluiſſe ſe
credidit nodū ligaſſe videtur ⁊ ſeptē ydre
amputato capite ſuſcitaſſe. Nec mirum q2
plerumq̄ pariūt nouitates diſcordiā pre=
ſertim dum ab eo qđ diu equum viſuꝫ eſt ꝑ
nouam conſtitutioneꝫ receditur / nec quare
recedatur vtilitas euidens vel alia cauſa
ſubeſt Jdeoq̄ cupientes / vt ipſi gregi cura
nr̄a eo plenior impendatur quo amplior
in agro dn̄i operariorum nūerus operetur
ſuper egenum intendentes ⁊ pauperez ac
nouitatem remouentes per eandem conſti
tutionē inductam ſtatuimꝰ de noſtroꝝ ffm
conſilio vt ipſorum ordinuꝫ fratres qui ad
hoc deputati fuerint in eccleſijs ⁊ locis eo=
rum que in preſenciarum habēt / ⁊ in poſte
rum obtinebunt ac in plateis cōibꝰ ſeu pu=
blicis libere abſq̄ dioceſanoruꝫ ⁊ aliorum
prelatorum petita licencia valeant clero ⁊
populo predicare eiſq̄ proponere verbuꝫ
dei. Caueant tamen omnino ne hora i qua
dioceſani predicti ꝑdicarent vel corā ſe fa=
cerent predicari predicent iidē fratres Pu
tamus ⁊ enim dignum vt maiori minor et
ſuperiori inferior deferant in hac ꝑte Niſi
forſan aliud circa hoc facerent de volunta
te dioceſanorum ipſorum aut in ſtudijs ge
neralibus diebus illis dumtaxat quibꝰ ſer
mones ad clerum fieri ſolent ⁊ ſolempniter
predicari ſiue mortuoꝝ funeribus vel eo=
rumdē fratrum feſtis ſpecialibꝰ ſeu peculia
ribus quia hijs caſibus cum dioceſanis in
predicatione cōcurrere poterūt predicarēt
vbi vero idem dioceſani conuocarēt gene=
raliter ad ſe clerum aut aliqua ratione vel
vrgente cauſa illū ducerent congreganduꝫ
ea hora in ſtudijs memoratis diebꝰ ſepedi
cti fratres ab hmōi ꝑdicatiōe ceſſabūt. Jn
eccleſijs autem parrochialibꝰ fratres ipſi
inuitis earum rectoribus ſeu ſacerdotibus
niſi iuſſi a ſuperioribus eorumdē non au=
deant predicare. Sed quia multociēs pro=
poſitum verbuꝫ dei audientē a peccato nō
retrahit idcirco poſt peccatum neceſſariuꝫ
eſt penitencie ſacramētū / circa qđ niſi arti
culus neceſſitatis occurrat oris ſacerdoti
facienda confeſſio (prout ſcriptum eſt. Cor=
de ad iuſticiam creditur ore autem fit con=
feſſio ad ſalutem) exigitur. Alias fruſtra eſ
ſet in ſacramento eodem ſacerdotis (q̄ inter
lepram / ⁊ lepram debet diſcernere) miniſte=
rium inſtitutū. Electi igitur ab eiſdē ffibꝰ

ad audiẽdas cõfeſſiones ⁊ penitẽcias iniũ
gẽdas libere auctoritate apoſtolica abſq̃
licẽtia dioceſanoꝝ vel alioꝝ prelatoꝝ infe
rioꝝ exẽptoꝝ ⁊ nõ exemptoꝝ quibus ſub
ſunt qui ad confitendum accedũt audiant
eis peccata ſua confiteri volentes. Nam
religioſos qui ſecundum ſtatuta ſuorum
ordinum proprijs prelatis confiteri debẽt
aut ab eis ne confiteantur alijs prohiben=
tur abſoluant ipſiſq̃ penitẽcias ſalutares
iniungant infra ſibi deſignatos terminos
ad huiuſmodi exercendum officium conſti
tutos excommunicationis vero vel alias
ſentencias per prelatos latas cõtra hoc vl'
in eius fraudem denunciamus irritas et
inanes: nec confeſſi ipſis fratribus peccata
illa de quibus confeſſi ſunt eis et abſoluti
penitentes de illis ſacerdotibus proprijs
teneantur ſicut ⁊ non tenentur iterũ confi=
ri: non obſtante conſtitutione generalis cõ
cilij que ſano intellectu ne ſequatur abſur=
dum quod per penitẽciam dimiſſa quis cõ
fiteri debeat et quod liberatus debitor ad
huc ad ſoluendum remaneat obligatus in
telligẽda eſt vt ex ea patet de illis qui ſua
peccata legittime confiteri alij neglexerũt
Sed ſacerdotes ipſi taliter confeſſis ⁊ abſo
lutis aſtricti ſint miniſtrare euchariſtie et
extreme vnctionis etiam ſacramentum.
Super confeſſione autem facta fratribus
memoratis cum hic de confitentis ſolius
preiudicio ſi falſum dicat agatur in iudi=
cio anime ſeu penitẽciali foro ſtabitur ſim
plici verbo illius qui ſacramenta petit pre
dicta et dicit dictis fratribus ſe confeſſum
duos tamen caſus excipimus ſi ſacerdos
eum excommunicatum aut notorie pecca=
torem Sed videat ne id dicat mendaciter
aut in dolum vel fraudem quia ſi hoc ege
rit a delicto tali niſi plene ſatiſfecerit pre=
terq̃ in morte abſolui nequeat nec de illo
ad penitenciam aliter admittatur Ut autẽ
dioceſanis honor debitus reſeruetur pre=
cipimus vt prouinciales priores predica=
torum et miniſtri minorum ordinum pre=
fatorum per ſe vel alios verbo vel ſcripto
eis ſignificent ſe fratres ad huiuſmodi cõ=
feſſionum audiendarum et penitenciarum
iniungendarum officium elegiſſe ⁊ nõ nomi
nando aut corã ipſis ſiſtendo eos nec illo=
rum numerũ exprimẽdo petãt humiliter a
dioceſanis eiſdem quod idez electi fratres
de ipſorum beneplacito et licentia dictum
poſſint in eorum ciuitatibus et dioceſibus
infra eis determinatos fines officium ex=
ercere. Quod ſi denegẽt vel infra triduum
non concedant extũc idẽ fratres nichilomi
nus auctoritate eadẽ huiuſmodi officium
exequant̃ Datã vero licentiã per dioceſa=
noꝝ mortẽ nolumus terminari: ꝑ hoc autẽ
nõ intẽdimus ꝙ ſepedicti fratres q̃ ad hoc
eligent̃ officiũ exercẽdũ plus habeant i au
diendis cõfeſſionibus ⁊ penitẽcijs iniũgen
dis q̃ꝫ parrochiales ſacerdotes noſcuntur
habere. Sicq̃ de caſibus epĩs ⁊ ſuperiori=
bus quos inferius annotamus ac ſedi apo
ſtolice reſeruatis ſe nullatenus intromit=
tent Obſeruent ergo ſollicite dicti fratres
ne ad confeſſiones recipiãt criminoſos cri
minibus ꝓ quibus eſſet ſolemnis penitẽcia
indicenda: modo eodẽ excõmunicatos re=
ſpuãt ⁊ clericos qui ꝓpter delictũ irregula
ritatẽ aliquã incurrerũt In cõueniẽs etenĩ
eſtimamus vt a peccato abſoluat q̃ penitẽ
ciam ei debitã imponere aut irregularita=
tis penã peccati ſequelã vel excommunica
tionẽ q̃ infligit̃ maxime a iure quandoq̃ ꝓ
crimine que q̃ꝫ ab eccleſia ⁊ ꝑ cõſeqnens
a participatione eccleſiaſticoꝝ ſacramen=
torum excludit remouere nõ poteſt Incen
diarios etiã eoſq̃ qui iam enormibus ſunt
irretiti peccatis q̃ ita rationabilis ꝯſuetudo
preſcripta canonice in epiſcopatibus aliq̃=
bus reſeruauit epiſcopis ſimiliter non ad=
mittant. Quam conſuetudinẽ ex cauſa que
iuſte ad id animũ noſtrum mouet ſolũmo=
do circa volũtarie homicidas falſarios ec
cleſiarũ immunitatis ⁊ libertatis eccleſia=
ſtice violatores ⁊ ſacrilegos approbamus
Quod ſi forſan anteq̃ ab eo qui poteſtatẽ
habet abſolui poſſint mors taliũ confiteri
volentiũ veriſimiliter timeatur etiã in pre=
dictis caſibus ſepefati fratres eos cõfite=
ri volentes audiãt ipſiſq̃ beneficiũ abſolu=
tionis impendant Sed ſubeant iuramẽtũ
quod liberati ſe ſuis epiſcopis ⁊ excõmuni
catoribus preſentabunt excommunicãtiuẓ
ſuper hijs pro q̃bus ab eis excõicati erãt ⁊
epiſcoporũ pro pctõ hmõi parituri manda
tis Uerum quia poſt baptiſmũ inter cetera
magis ad ſalutẽ propoſitio verbi dei quo
audientes illud que eſt victoria noſtra in=
ſtruunt̃ in fide docent̃ fugiẽda fugere ⁊ ſe
ctãda ſectari ac quo ꝑ peccatũ lapſi reſur=
gũt ꝑ penitẽcie ſacramentũ proficiũt gran
dis nobis ſollicitudo icũbit vt tales ad hec
ꝓmoueãt̃ fratres qualis debet eẽ ꝑdicator
q̃ oleo dulcedinis ſ̃bi eiuſdẽ vr̃os foueant
ſubditos a pctĩs ꝓhibeãt icrepatiõis vino
pctõꝝ ſuoꝝ mordeãt vulnera eoſq̃ ad illa
penitẽcie acrimonia purgãdũ ⁊ tegẽdũ pro
uocent ⁊ inducãt. Ad id vero exequendum

ſciencia diuine legis expoſcitur deſideral
ordo et vite integritas etiam poſtulatur.
Scriptum eſt enim tu ſcienciam repuliſti ⁊
ego repellam / ne ſacerdotio fungaris mi=
chi quia labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcien=
tiam et legem exquirunt ex ore eius/alias
prout ad eū pertinet inter peccatum et pec
catum non poſſet diſcernere / nec peccator
exiſtens/dei deberet narrare iuſticias ⁊ te=
ſtamentum illius aſſumere pe os ſuuz. Nā
cuius vita deſpicitur conſequens eſt/vt eiꝰ
predicatio contempnatur. Quare decerni=
mus vt magiſter et miniſter generalis ac
priores ⁊ miniſtri prouinciales predicato=
rum et minorum ordinum prefatorum vel
eorum vicarij de diſcretoruz conſilio ad tā
ſalubre officium fratres diuina ſciēcia do=
ctos/diſcretione vigentes/ vita probatos
et expertos moribus /alioquin diſtrictam
reddāt in futuro examine rationem eligāt
et aſſumant Sic enim quod predicabūt fa=
cient que arguent operarij ceſſabunt ⁊ i eis
edificabitur populus verbo pariter ⁊ exem
plo. Ceteruz licet/ſicut predicitur/de neceſ
ſitate non ſit iterum eadem confiteri pecca
ta tamen quia propter erubeſcentiam que
magna eſt penitencie pars vt eorumdem
peccatorum iteretur confeſſio reputamus
ſalubre diſtricte iniūgimus vt fratres ipſi
confitentes attente moneant ⁊ in ſuis p̄di=
cationibus exhortentur/ ꝙ ſuis ſacerdoti=
bus ſaltem ſemel confiteantur in anno/aſ=
ſerendo id/ad animarum profectum pro=
culdubio pertinere. Porro vt circa ſepultu
ram apud loca eorumdem fratrum eligen
tium ſepeliri ⁊ portionem canonicam de re
lictis eiſdem fratribus minime detrahen=
dam nequeat in poſterū dubitari iubemꝰ/
vt corpora defunctorum qui apud eos ele=
gerunt (dum viuerent) ſepulturam proceſſi
onabiliter cum cruce/turibilo/et aqua be=
nedicta cantando ſeu legendo officiuz mor
tuorum vel pſalmos et alienas ingredien=
do parrochias poſſint aſſumere ⁊ ad ſuas
deferre eccleſias tumulanda: de quibuſcū=
ꝙ vero relictis pretactis fratribus in com
muni vel ſingulari in decedenciū volunta=
tibus ſiue apud eos ſepeliendi ſint ſiue ali
bi/nulla per parrochiales Sacerdotes mo
rientium (a qua fratres ipſos liberos eſſe
volumus) canonica porcio/et multo minus
per epiſcopos epiſcopalis quarta cum eis
tanꝗ exempti non ſub ſint nec etiam debi=
ta iure parrochie ſi forſitan cathedralis de
functoruz eſſet parrochialis eccleſia detra
hatur de funeralibus autem medietatem
ſi comode diuiſionem recipiant/alias eiuſ=
dem medietatis extimationem ſoluant par
rochiali eccleſie et ſacerdotibus antedictis
Funeralia vero intelligātur hoc caſu/que
cum funere deferuntur. De candelis tamē
quas fratres portant / portio non petatur
Moneant autem Idem fratres et pro poſ=
ſe inducant confitentes ſibi vt de proprijs
bonis ſuis parrochialibus eccleſijs / earū=
ꝙ ſacerdotibus competenter relinquant ⁊
que eis debent parrochialia iura reddant.
Ad hec non murmuret queſumꝰ ſecularis
clerus non gerant moleſte prelati / ꝙ circa
premiſſa ſic duximus prouidendum atten=
dant quanta ex hijs que in primis duobus
articulis ſtatuta ſunt ſalus animarum pro
ueniat. Aduertant quanta tollantur iurgia
et prudenter conſiderent ꝙ eorum onera
cum alijs noſtro beneficio ſalubriter et qua
ſi neceſſario partiuntur. Circa tercium ve=
ro articulum diligenter intelligant ꝙ fra=
tres ipſi hec per priuilegia romanorum pō
tificum eis benigne conceſſa ante conſtitu=
tionem eandem hactenus habuerūt quod
ꝙ ſunt pauperes nichil habentes ſinguli
nec in communi ruſtica predia ymo nec vr
bana vel mobilia eorum alteri etiam vni=
uerſi mendicant victum/querunt veſtitum
et eatenus ſubſiſtere poſſunt quatenus vel
viuorum pietas aut morientium caritas
eis neceſſaria ſubminiſtrat. Quis ergo nō
miſereatur eorum qui omnia voluntatem
habendi etiam reliquerunt. Quis non com
paciatur eiſdem operantibus tam vtiliter
in agro predicto/Certe nullus niſi qui tri=
turantis bouis os impie alligare velit aut
eos ſubtractis alimentis necare/ Inopes
patrimonij onera ipſa non habendi neceſ=
ſitate non ſuſtinent et a quarte curialibus
res eccleſijs vel pijs locis donatas preſta=
tione ſeu lucratiuorū inſcriptiōibꝰ lex facit
imunes/Relicta pauperibꝰ nō patiunt̄ fal=
cidiā ⁊ legata ad fabricā vel p ornamētis
eccl'ie/aut ad diuinū cultū ꝑpetuuz ſolutiōi
nō ſubiacēt canonice portiōis/ pau̾es aūt
vt eſt dictū ſūt fratres ⁊ ꝙ eis relinquitur
aut in ſua alimēta erogāt/aut in fabricam
ſiue cultum diuinum et eccleſie ornamenta
conuertant. Propter que nos qui debemꝰ
intelligere ſuper egenum et pauperem et
non obliuiſci eoruz cū humanitatis ſit etiā
ſingularis principis proſpicere egenis et
dare operam vt pauperibus alimenta nō
deſint non tam pie ꝗ quodāmodo iuſte in
eodem articulo egimus eoſdem vt premit=
titur reddendo fratres ab onere canonice

portionis exemptos. Hec autem dicta con
ſtitutione que incipit ſuper cathedrā quā
penitus reuocamus aliiſqꝫ quibuſcunqꝫ cō
ſtitutionibus ſpecialibus et generalibus
priuilegiis indulgentiis ſub quacunqꝫ for=
ma verborum conceſſis etiam ſi de eis de
verbo ad verbum vel aliquorum nomini=
bus in noſtris litteris oportet fieri mentio
nem conuentionibus/pactis iuramentis/
ſentenciis et conſuetudinis contrariis/ne=
quaqꝫ obſtantibus inuiolabiliter obſerua
ri ſancimus. Nulli ergo omnino hominuꝫ
liceat hanc paginam noſtrorum ſtatuti de
nunciationis preceptorum approbationis
iuſſionis volūtatis exēptiōis reuocatiōis
et ſanctionis infringere vel ei auſu temera
rio contraire. Si quis autem hoc attempta
re preſumpſerit indignationem omnipotē
tis dei et beatorum Petri et Pauli apoſto
orum eius ſe nouerit incurſurum. Datuꝫ
Lateraň. xiii. kalendas Marcii Pontifica=
tus noſtri Anno primo.

¶ Benedictus. xi. executores ⁊ cōſerua
tores ordinis inſtituit epiſcopos pariſieň.
Andegaueň. Autiſiodoreň. ⁊ Tulleň ſuper
predictam bullaꝫ Inter cunctas ⁊ ſuper re
liqua priuilegia ordini cōceſſa. Qui eſt me=
tis et pariſius.

Benedictꝰ epiſco=
pus ſeruus ſeruorum dei Ve
nerabilibꝰ fratribus pariſieň
Andegaueň Autiſiodoreň et
Tulleň epiſcopis Salutem et
apoſtolicam benedictionem Super egenū
nuper intendentes et pauperem et dantes
operam animarum ſaluti quadam inter ꝓ
latos rectores parrochialium eccleſiarum
et cleruꝫ ſecularem ex parte vna et fratres
predicatorum et minorum ordinum ex al=
tera tam ſuper predicationibus libere ab
eiſdem fratribus faciendis et audiendis
confeſſionibus eis peccata ſua confiteri vo
lentium qꝫ ſuper canonica portione et epi=
ſcopali quarta de relictis ipſis frībus ſiue
i cōi ſiue eoꝝ ſingulis minime detrahēda
ſpecialē conſtitutionem edidimꝰ ꝓut in ea
dem conſtitutione que incipit Inter cūctas
hec et alia plenius et ſerioſius continenē
Sed quia parum eſſet iura condere niſi q̄
ea tueantur exiſterēt. Nos volentes conſti
tutionem predictaꝫ irrefragabiliter obſer
uari fraternitati veſtre per apoſtolica ſcri
pta mādamꝰ quatinꝰ vos vel duo aut vnꝰ
veſtrum per vos vel alium ſeu alios frībꝰ
dicti ordinis predicatorum et minorum ꝓ
uincie Francie efficacis defenſionis preſi=
dio aſſiſtentes ac faciētes conſtitutionem
eandem quo ad omnia eius capitula ꝓut
iacet firmiter obſeruari. Non permittatis
contra tenoreꝫ ipſius memoratos fratres
moleſtari a predictis prelatis rectoribꝰ et
et clero ſiue aliis vł eis grauamina aut in
iurias irrogari facturi ipſis fratribus de
illatis eis iniuriis moleſtationibus ⁊ gra=
uaminibꝰ ac de extorta ab eis canonica por
tione et quarta epāli predictis contra teno
rem eundem in illis videlicet q̄ iudicialem
requirunt indaginem per viam iudicii In
aliis vero prout qualitas ipſorum exege=
rit iuſticie complementum ita ꝙ officium
poteſtas et iuriſdictio veſtra ex nunc per=
petua cenſeantur moleſtatores et iniuria=
tores huiuſmodi necnon contradictores ⁊
rebelles quandocunqꝫ et quotienſcunqꝫ ex
pedierit per cenſuram eccleſiaſticam ap=
pellatione poſtpoſita compeſcēdo non ob=
ſtaň. tam de duabus dictis in conſilio gene
rali qꝫ felicis recordationis Bonifacii pa=
pe octaui predeceſſoris noſtri quarum pri
ma cauetur ne quis certis exceptis caſibꝰ
extra ſuam ciuitatem et dioceſ. ſecunda ve
ro ne reus alterius dioceſ. vltra vnam die
tam a finibus eiuſdem dioceſ. ad iudicium
euocetur et aliis quibucunqꝫ conſtitutioni=
bus a predeceſſoribꝰ noſtris Romanis pō
tificibꝰ tam de iudicibus delegatis quā cō
ſeruatoribus aut aliis editis q̄ noſtre poſ=
ſent in hac parte iuriſdictioni aut poteſta=
ti eiuſqꝫ libere exercitio quomolibet obuia
re ſeu ſi aliquibus a ſede apoſtolica ſit in=
dultum ꝙ excommunicari ſuſpendi vel in=
terdici non poſſint per literas apoſtolicas
non facientes plenam et expreſſam ac de
verbo ad verbum de indulto huiuſmodi
mentionem et quibuſlibet aliis indulgen=
tiis priuilegiis et litteris apoſtolicis qui=
buſcunqꝫ in quacunqꝫ forma verborum
conceſſis per que preſentibus non expreſ=
ſa vel totaliter non inſerta dicte iuriſdi=
ctiōis ſiue poteſtatis explicatio poſſit quo
modolibet impediri ⁊ de quibus quorum=
qꝫ totis tenoribus de verbo ad verbum
oporteat in noſtris litteris fieri mentio=
nem. Eandem inſuper vobis eiſdem mo=
do et forma per omnia iuriſdictioneꝫ et po
teſtatē concedimus circa conſeruatio neꝫ
aliorum priuilegiorum que idem fratres
a nobis habent vel a Romanis pontifici=
bus hactenꝰ habuerunt. Datum Lateraň.
ſexto Idus Marcii. Pontificatus noſtri.
Anno primo.

¶ Eugenius quartus recitat et confir=
mat indulgẽtias ⁊ grãs maximas ſacratiſ=
ſimi ſacramẽti corporis et ſãguinis xp̃i ab
Urbano quarto ⁊ Martino q̃nto cõceſſas ⁊
quibus die feſti ⁊ p octauas poſſũt quicũq̧
(etiã in locis iterdictis pulſatis campanis
ianuis apertis ⁊ interdictis admiſſis. exclu
ſis ſolũmodo excõicatis ⁊ illis ſolum q̃ cau
ſam interdicti dederint altari appropiqua
re nõ permiſſis) diuina celebrare ſolempni
ter altis vocibus. Addendo et duplicando
indulgentias p̃fati Martini q̃nti. ⁊ mãdã=
do iſta vbiq̧ publicari ⁊c̃. Ori. eſt i conuen
tu noſtro Treceñ.

Eugenius ep̃s ſeruus ſeruoꝝ dei
Ad perpetuã rei memoriã. Ex
cellentiſſimũ corpis ⁊ ſanguis
dñi nr̃i iheſu xp̃i ſacramentuꝫ
quod appropiquãte paſſionis
eius hora dñs ip̃e ſigno p̄cipui quo nos di
lexit amoris ſalubriter inſtituit eiuſq̧ com
memorationem ſacratiſſimam iugi mẽtis
exultatione cõtemplantes ad hec inter ſin
gulos huiuſmodi mercatos ſanguine ſpũa
lia diſpenſare munera votis expoſcim⁹ vt
illi condignis aſſurgentes laudib⁹ ſua fre=
quentius ad ipſius venerationem ſacramẽ
ti corda dirigant ⁊ eo quo corporalis habe
tur preſentia ſaluatoris viatico fructus vi
te cõtemplantes eterne celeſtia conſcendãt
ipſum qui ſe nobis in edulium tribuit per=
petuo conſpecturi. Sane dudum pie memo
rie. Urbanus papa quartus predeceſſor nr̃
ad orthodoxe corroboratione᷑ et exaltatio=
nem fidei digne ⁊ laudabilit̃ ſtatuẽs vt de
tanto ſacramento preter illam que dietim
in eccleſia fieret annuatim memoria ſolem
nior ac ſpecialior haberetur ⁊ ad celebran
dum eius tam excelſum tãq̧ glorioſum fe=
ſtum. Quintam poſt octauas Pẽthecoſtes
feriaꝫ deſignãs ac xp̃i fideles quoſlibet ad
colendũ illud donis ſpũalibus animare vo
lens. omnibus vere penitentibus et confeſ
ſis qui in matutinali officio feſti eiuſdem i
eccl̃ia i qua illud celebraretur intereſſẽt Cẽ
tũ q̃ vero miſſe totidem / ⁊ qui in primis ip=
ſius feſti veſperis ſimiliter Centũ. Qui aũt
in ſecũdis totidẽ. Illis vero q̃ Prime Ter=
cie Sexte None ⁊ Cõpletorij horarum offi
cijs pro qualibet ip̃aꝝ quadragita. Eis au
tẽ q̃ per octauas ipſius feſti matutinalib⁹
veſpertinis. miſſe ⁊ p̄dictaꝝ horarum offi=
cijs intereſſent ſingulis octauarum ip̃aruꝫ
diebus ſimiliter Centũ. Et ſubſequẽter Fe
licis recordationis Martin⁹ papa quintus
etiã p̄deceſſor nr̃ fideles eoſdẽ ad imparciẽ
da pro veneratione ſacramenti huiuſmodi
pociora reuerentie et deuotionis exercitia
firmare cupiens / ſingulis ex eis vere peni=
tentibus ⁊ cõfeſſis qui ⁊ quociẽs in ipſius
ſacramenti pro feſto ieiuniũ vel loco illius
aliud piũ iuxta ſuoꝝ cõſilia confeſſoꝝ op⁹
facerent etiam centũ. ⁊ q̃ premiſſis in eccle
ſijs in q̃bus illa celebrari cõtingeret officijs
intereſſent. necnõ ep̃is ⁊ alijs p̄latis ſup̃io=
ribus q̃ in dictis officijs libenter intereſſẽt
ſed quominus eis in ipſis eccl̃ijs intereſſe
poſſent ꝓ conſeruandis ſuarũ dignitatum
iuribus ⁊ alias tunc legittime impeditis ꝓ
matutinali ducentos. ⁊ pro miſſe officijs to
tidem. Ac ꝓ qualibet veſperarũ etiã ducen
tos Reliquarũ vero videlicet Prime Ter=
cie Sexte None. ⁊ Cõpletorij feſti octuagĩ
ta. Rurſus aũt in q̃buſlibet octauarũ dieb⁹
pro ſingulis Matutinaliũ miſſarũ ⁊ veſpe
rarum ſimiliter Centum / necnõ reliquaruꝫ
horarum officiorũ hm̃oi Quadraginta Il=
lis preterea q̃ ꝓceſſiones dũ ipſũ viuificum
ſacramentum dicto feſto iuxta prefatarum
ritus eccleſiarum deferretur continuo ſecu
ti forent ac quibuſlibet in feſto ⁊ octauaruꝫ
diebus huiuſmodi pro pace ⁊ tranquillita=
te eccleſie miſſas deuote celebrãtib⁹ pro ſin
gulis ipſarum / necnõ alijs in eodẽ feſto / eu
cariſtie ſacramentũ deuote ſumentibus eti
am centum ſingulis annis ꝑfecto vice qua
libet / eis qui dum corpus dominicum com
municandis deferretur infirmis / illud cum
incenſo. luminari p̄cedẽdo vel ſequẽdo ve=
nerarentur ſimiliter centum et qui tũc illis
alias deuote ſecuti forent quinquaginta di
es de iniunctis eis penitencijs miſericordi
ter relaxauit. Ac etiã ipſe Martin⁹ prede=
ceſſor. ꝙ in feſto ⁊ diebus octauarũ huiuſ=
modi in terris ⁊ locis ecclesiaſtico quauis
auctoritate ſuppoſitis interdicto / pulſatis
campanis / ianuis apertis / et alta voce / ex=
cõmunicatis prorſus excluſis ſꝫ interdictis
vt citius recõciliari ſtuderẽt admiſſis ⁊ il=
lis qui cauſã vel occaſionẽ hm̃oi interdicto
dediſſent altari tunc nullatenus appropin
quantibus. miſſe ⁊ officia premiſſa licite ce
lebrari poſſent auctoritate apoſtolica du=
xit concedendum. Nos vero quos interim
ad ſummi apoſtolatus apicem diuina cle=
mentia prouehit etiã pro frequentiori hu=
iuſmodi veneratione ſacramenti ſummis
geſtientes affectibus noſtri partes miniſte
rij ſalubriter impartiri necnõ relaxatiões
⁊ conceſſionẽ p̄dictas apl̃ici robore muni=
minis ipſoꝝ deuotioni fideliuꝫ cõmittẽtes

premiſſis ꝑ eundē martinū predeceſſorē vt prefert relaxatis diebus alios totidē dies pariformiter ab ipis fidelib⁹ cōſeqndos ad ijcimus ꝑ pñtes. Et inſuꝑ vniuerſos patriarchas archieꝑos epos et alios eccl'iarū ꝓlatos monemus et hortamur in dño ac eis per apoſtolica ſcripta in virtute ſācte obedientie diſtricte precipiendo mādamus et in remiſſionē peccaminū iniungimus vt ꝑ ſe vel alios eorum ſubditis ꝑ ſingulas ſuarū ciuitatū et diocesū eccleſias in dñica feriā et feſtū predicta proxime precedēte ſalutaribus ad venerationē potiſſime ſacramenti hmōi monitis ꝛ exortatiōibus preſētiū quarū etiā tenor inter matutinales feſti necnon dierū octauarū hmōi lectiones recitentur litterarū cōtinētiam, ꝛ effectum publicare ꝛinſinuare procurēt: vt eiuſdez ſacramenti ſuffragāte miſterio: ſubditi ꝛ fideles ipſi ſpiritualiū gratiarū vberiori fulciantur augmēto: et ab illo qui ſe pro ipſis immolauit hoſtiā poſt huius vite curſū ad gloriā perducantur eternā. Uerū qꝛ difficile foret huiuſmodi litteras ſingulis exhiberi volumus ꝛ eadē auctoritate decernim⁹ ꝙ ipſarū trāſumpto manu publica ꝛſigillo alicui⁹ epiſcopalis vel ſuperioꝝ eccl'iaſtice Curie munito tanꝙ prefatis ſi originales exhiberentur litteris plena fides adhibeat. et perinde ſtetur acſi originales littere forent exhibite vel oſtēſe. Datū rome apud ſanctū Petrū Anno incarnationis dominice Milleſimo quadringenteſimo triceſimo tercio ſeptimo kalendas Junij. Pontificatus noſtri. Anno tercio.

¶ Pius papa ſecundus declarat Generales quatuor ordinum mendicantium habere iuriſdictionem ſuper ſubditos quoſcunꝙ vniuerſitatis priuilegio gaudentes committēs eis omnimodam correctionem ꝛ cohertionē talium ſub grauibus cēſuris ꝛ penis ꝛc. Originalis eſt trecis

Pius epiſcop⁹ ſeruus ſeruorum dei Dilectis filijs predicatoꝝ heremitaruꝫ ſācti Auguſtini Carmelitarū atꝙ minoꝝ et alioꝝ ordinuꝫ mendicantiū generalibus Salutē ꝛ apoſtolicam benedictionem Religioſoꝝ exceſſus quos antiquus hoſtis eo ſollicitius ſuſcitat quo eoꝝ vite meritorie ardentius emulatur tanto amplius deteſtātes ꝙnto ex illis maiora ſcandala in mentibus fideliū oriūtur ad illos reprimendū et caſtigatioue debita cohercēdū congruum nos decet remedium adhibere. Cū itaꝙ ſicut accepimus dilecti filij prouinciales veſtroꝝ ordinū laudabilē cōſuetudinē diutius obſeruatā unitātes nōnullos ex fratribus ordinū predictoꝝ ad hoc ydoneos ad litterarū ſtudia in locꝭ vbi illa vigere noſcūtur cauſa adipiſcendi ſcientie margaritā deſtinare conſueuerint quoꝝ nōnulli iuuenili ꝛ humana fragilitate cauſantibus interdū a ſemita ratione deuiātes diſcoli ꝛ vagabundi effici ſolent ꝛ ꝓprie ſalutꝭ immemores: quo fit vt ſuaue iugū dñi contēpnentes prelatis ſuis obtēperare eorūꝙ ſalutares correptiones ꝛ diſciplinā effugere: quinymo deſpicere ꝛ multimode eludere contempnāt ꝛ vt id impune efficiāt rectoꝝ Gubernatoꝝ ꝛ conſeruatorum ſtudioꝝ ſiue priuilegioꝝ eorundē preſidia et patrocinia qbus ſe protegi ꝛ tueri valeāt ſatagūt exquiſitis modis implorāt ſe etiā ab ipſoꝝ ordinum ſuperiorum iuriſdictione poteſtate et correptiōe exēptos eſſe pretēdētes Et ſimiliter Baccalarij lectores Biblijſte ſiue alij officiales pro tpe i domibus et conuentibus ciuitatū et locorum in quibus ſtudia hmōi vigere noſcūtur deputati cū exceſſus aliquos commiſerint ſiue aliter deliquerint vel eorum inſcientia aut imperitia exigēte ab hmōi eoꝝ officijs depoſiti fuerint ad ipſum preſumere moliantur in graue ordinū predictorū preiudiciū animarū ſuarū periculū regularis diſciplīne vilipendiū ꝛ contēptū ac ſcandalū plurimorū. Nos itaꝙ attēdentes ꝙ ſi ad reprimendos exceſſus hmōi ꝛ taliū preſūptiōes temerarias cohibendū neruus publice diſcipline lēteſcat eorū volūtas ſit procliuior ad peccandū ꝛ impunitatis exemplū periculoſius in alios deriuatur ac volētes ſuꝑ hijs ꝺ oportuno remedio prouidere diſcretioni veſtre per apl'ica ſcripta Mādamus quatinus omnes et ſingulos veſtrorum ordinum profeſſores qui ſpiritu rebelliōis aſſumpto talia perpetrare preſumpſerint cuiuſcunꝙ gradus vel conditionis exiſtāt niſi canonica monitione premiſſa a ceptis reſipuerint et debitam a vobis pro commiſſis penitenciam humiliter ſuſceperint ac mandatis veſtris efficaciter obtemperare ſtuduerint cum effectu tamdiu excommunicatos ac omnibus magiſterū Bacalariatus Lectorie Biblijſtatus officijs alijſꝙ dignitatibus et honoribus dictorum ordinū exutos priuatoſꝙ auctoritate apoſtolica nuncietis et ab alijs vbi quando ꝛ quotiēs expedierit nunciari et ſi eorum contumacia proteruitas vel rebellio id exegerit car

ceribus ad penitẽtiã peragendã retrudi ꝛ
mãcipari faciatis donec ſpũ cõcilij ſanioꝛꝫ
reſumpto veſtris monitionibus et manda
tis ſtuduerint cum emendatione prioꝛis vi
te humiliter obedire et ab hmõi excõmuni
cationis ſentẽcia meruerint a ſede apl'ica
vel a vobis beneficiũ obtinere Nõ obſtãti=
bus quibuſcunqꝫ priuilegijs exẽptionibus
libertatibus indultis ꝛ gracijs ſtudijs gñà
libus quarũcũqꝫ ciuitatũ ꝛ locoꝝ apl'ica vl'
alia quauis auctoritate cõceſſis etiã ſi de
illis eorũqꝫ totis tenoribus in preſentibus
de verbo ad verbum habenda eſſet mẽtio
ſpecialis eiſqꝫ ſpecialiter aut alias ſub for
ma certa vel ſpecifica derogandũ q̃ eiſdez
fratribus ꝛ profeſſoribus quoad hoc nolu
mus in aliquo ſuffragari etiã ſi hoc in eiſ=
dem caueretur expreſſe ceteriſqꝫ cõtrarijs
quibuſcunqꝫ Aut ſi profeſſoribus ordinuꝫ
predictoꝝ vel quibuſuis alijs communiter
vel diuiſim a ſede apoſtolica ſit indultũ ꝙ
interdici ſuſpendi vel excommunicari non
poſſint per litteras apoſtolicas nõ faciẽtes
plenã et expſſã ac de verbo ad verbũ de in
dulto huiuſmodi mentionẽ. Datũ rome a=
pud ſanctũ Petrũ. Anno incarnationis do
nice Milleſimo quadringenteſimo quiqua
geſimo octauo quintodecimo kalẽdas No
uembris. Pontificatus noſtri Anno primo

¶ Sixtus quartus cõcedit ꝙ ſepulti in
habitu patẽter deferantur ſine pallio inhi
bens diſtrictiꝰ ſub pena excõmunicatiõis
a qua nõ poſſint niſi a romano põtifice ab=
ſolui niſi in morte ne quis impediat. Origi
ginale eſt trecis.

Sixtꝰ ep̃s ſeruꝰ
ſeruoꝝ dei Ad ꝑpetuã rei
memoriã apl'ice mãſuetu
dis exẽpla nos admonẽt
ne fideliũ perſonarũ deuo
tionẽ animarũqꝫ ſalutẽ ꝓ=
curemꝰ. Et q̃ ꝓ ſacre reli=
giõis bti frãciſci honori ꝓceſſiſſe concerni
mus vt illibata ꝑſiſtãt roburqꝫ apl'ice cõfir
matiõis a nobꝫ petitũ fauorabiliter impẽ
damꝰ. Sane ꝓ pte dilectoꝝ filioꝝ zaneti ḃ
vtino gñalis miniſtri ꝛ capituli ordis ffm
minoꝝ in ciuitate nr̃a ferrarieñ p̃terito fe
ſto Pẽthecoſtes celebrati nobis exibita pe
titio cõtinebat qḋ licet ab exordio dicte re=
ligiõis deuota ĩnoteuerit cõſuetudo vcꝫ ꝙ
multi reges ꝛ principes nobiles ꝛ popula=
res in mortꝫ articulo requiſierint ꝛ ſepe re
quirãt in habitu dicte religiõis moriꝛ ſepe
liri ꝛ veluti fratres patẽter vſqꝫ ad locũ ſe=
pulture deferri in cuiꝰ deuotiõis fauorem
multi romani põtifices eandẽ deuotioneꝫ
approbantes quaſdaꝫ ſic ſepeliri eligẽtibꝰ
indulgentias conceſſerunt. Nichilominus
nonnulli curati et eccleſiarum rectores in
vltramontanis et alijs regionibus ipſam
deuotionem irridentes et penitus extigue
re cupientes ſuos parrochianos ꝯtumelio
ſe impediunt ne ſic in extremis voluntati=
bus ſepeliri eligant nolentes corpora de
domibus defunctorum leuare nec ad eorũ
eccleſias funera ſic compoſita cum habitu
niſi lintheo vel pallio cooperta deferri per
mittunt: nec etiam per vicos ad locum ſe=
pulture deportari in ſcandalum plurimo=
rum et preiudicium religionis et prefate
deuotionis. Quare pro parte generalis et
capituli predictorum nobis fuit humillier
ſupplicatũ vt ſuper hoc oportune prouide
re de benignitate apoſtolica dignaremur
Nos igitur eorundem predeceſſorum ve=
ſtigijs inherentes omnibus ꝛ ſingulis vtri
uſqꝫ ſexus perſonis in habitu predicto ſe=
peliri volentibus ꝙ id eis liceat ſine tamẽ
alicuius preiudicio apoſtolica auctoritate
perpetuo indulgemus. diſtrictius inhiben
tes curatis et rectoribus eccleſiarum ſub
excommunicationis pena quam canonica
monitione premiſſa contrafacientes incur
rant et a qua per alium q̃ per romanuꝫ põ
tificem et in mortis articulo duntaxat ab=
ſolui non poſſint ne taliter ſepeliri volenti
bus quouiſmodo impedimentum afferant
ſed permittant illos patenter ad eccleſias
ꝛ locum ſepulture in habitu huiuſmodi de
ferri iure rectorum parrochialium eccleſia
rum et cuiuſlibet alterius in omnibus ſem
per ſaluo. Non obſtantibus conſtitutioni=
bus et ordinationibus apoſtolicis ceteriſ=
qꝫ contrarijs quibuſcunqꝫ. Nulli ergo om=
nino hominum liceat hanc paginaꝫ noſtre
conceſſionis et inhibitionis infringere vel
ei auſu temerario contraire. Si quis autẽ
hoc attemptare preſumpſerit indignatio=
nem omnipotentis dei et Beatorum Petri
et Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit in=
curſurum. Datum Rome apud ſanctũ Pe=
trum Anno incarnationis dominice Mil=
leſimo Quadringenteſimo Septuageſimo
ſecundo. Octauo Idus ſeptembris. Ponti=
ficatus noſtri Anno ſecundo. Sic ſubſcri=
ptum. L. Griphus. Et in plica. S. molfus.

¶ Sixtus papa quartus allegans ſtig=
mata beati franciſci nõ depicta nec ꝑdica=

ta fuiſſe a fratrib⁹ ſine preuia approbatione et licentia ſancte ſedis apoſtolice improbat eos qui ſanctã Katherinã de ſenis vel alios ſine ſedis apl'ice licentia et forte ſine veritate cũ ſtigmatibus depingi faciũt precipiẽs ſub pena excõicatiõis late ſentencie a qua non niſi a romano pontifice abſolui poſſint ⁊c. predicatoribus vt a ꝑdicatione ⁊ aſſertione ꝙ dicta ſancta Katherina habuerit ſtigmata ⁊ quibuſcunq; vt picturas cum hmõi ſtigmatibus auferant ⁊ auferri vbiq; faciant infra annũ a publicatiõe preſentiũ. nec vltra liceat alicui eandẽ ſanctã Katherinam cũ ſtigmatib⁹ depingi facere donec eadem ſedes apl'ica hoc approbauerit et cõceſſerit. Ori. ẽ in cõuentu Treceñ.

Sixtus epiſcopus ſeruus ſeruorũ dei. Ad futurã rei memoriã. Spectat ad romani pontificis prouidentiã ſic ſalubriter prouidere ꝙ occaſione ſanctarũ quas apoſtolica ſedes canoniſauit errores in populis vel ſcandala non oriantur. ſed illis ſedatis ſancte ipſe a cunctis xpi fidelibus pura fide ⁊ deuotione venerentur. Sane pro parte dilectorum filiorum zaneti de vtino generalis miniſtri et capituli ordinis fratrum minorũ in ciuitate noſtra ferrarie preterito feſto penthecoſtes celebrati nobis exhibita peticio continebat ꝙ licet beatus franciſc⁹ anteq̃ ſpiritum deo redderet ſacra ſtigmata chriſti per biennium in ſuo corpore portauerit a multis atq; palpata fuerint ⁊ in ſua ſancta morte omnibus videre volentibus patuerint/ multiſq; miraculis tã in vita q̃ i morte et poſt mortem claruerint. tamen non licuit fratribus ſui ordinis ipm ſanctum frãciſcum cum ſtigmatibus ſacris facere depingi aut in predicationibus publicare donec placuit ſancte ſedi apl'ice ipa ſtigmata approbare/ ⁊ licentiã atq; cõſenſũ benigne cõcedere ſicut per litteras apl'icas diuerſorũ ſũmorum pontificum eidem religioni conceſſas patet Nichilominus a paucis annis citra nonnulli religioſi quaſdam ſanctas/ ⁊ maxime ſanctam Katherinam de ſenis in regionibus vltramontanis ⁊ diuerſis alijs partibus/ ſine conſenſu ⁊ approbatione dicte ſedis ⁊ vt creditur ſine rei veritate cũ ſtigmatibus chriſti ad inſtar beati franciſci depingunt et in publicis ꝑdicationibus aſſerunt eandem ſanctã Katherinã a xpo ſtigmata recepiſſe ⁊ verius q̃ ipſe beatus Franciſcus in preiudicium veritatis. ⁊ honoris prelibate ſedis ac in deriſum multorum populorum. Quare pro parte miniſtri generalis et capituli predictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum vt ſuper hoc oportune prouidere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur de premiſſis plenariam habentes noticiam ⁊ quod ſi dicta ſancta Katherina ſtigmata huiuſmodi habuiſſet/ felicis recordationis. Pius papa ſecundus predeceſſor noſter qui eandem ſanctam Katherinã cathalogo ſanctorũ aſſcripſit et ſuarum virtutum prerogatiuas in ſua canonizatione luculentiſſime declarauit aliquam de hoc ſingulari priuilegio feciſſet mentionem/ huiuſmodi ſupplicationibus inclinati vniuerſis et ſingulis quorumcunq; ordinum profeſſoribus et alijs perſonis vtriuſq; ſexus cuiuſcũq; dignitatis ſtatus gradus vel conditionis fuerint auctoritate apoſtolica tenore preſentium in virtute ſancte obedientie et ſub excommunicationis pena quam contrafacientes ipſo facto incurrant. et a qua per alium q̃ per romanum pontificem / in mortis articulo duntaxat abſolui nõ poſſint. Diſtrictius inhibemus predicatoribus vt a predicationibus et aſſertionibus huiuſmodi deinceps deſiſtant. ac premiſſis et alijs quibuſcunq; vt picturas cum huiuſmodi ſtigmatibus auferant et auferri vbilibet faciant atq; ꝓcurent infra ſpacium vnius anni a publicatione preſentium. Nec liceat alicui eandem ſanctam Katherinam depingi facere cum ipſis ſtigmatibus donec eadem ſedes apoſtolica hoc approbauerit et per ſpeciale priuilegium ſanctam ipſam cum ipſis ſtigmatibus depingi conceſſerit. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginã noſtre inhibitionis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare preſumpſerit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurũ. Datum Rome apud ſanctum petrum Anno incarnationis dñice milleſimo quadringẽteſimo ſeptuageſimo ſecundo. Octauo Idus ſeptembris. Pontificatus noſtri Anno ſecũdo.

¶ Sixtus papa quartus iterum allegãdo que prius in prefata bulla de ſtigmatibus ſacris allegauit ⁊ ordinauit ⁊c. ⁊ grauius inuehendo ꝯtra quoſdam ipſius ordinationis contemptores ⁊ allegãdo qualit̃ conſtat beatum franciſcum ſacra ſtigmata xpi habuiſſe ⁊ hoc a diuerſis ſũmis põtificibus approbatũ eſſe tandem de cõſilio et aſſenſu

reuerendiſſimoꝝ ſãcte romane eccľie car=
dinaliũ frm ſuoꝝ diſtrictius ihibet ne de ce
tero aliq̃s ſctũs vel btũs aut ſãcta vel bea=
ta niſi ſctũs frãciſcus cũ ſtigmatibus depin
gat ꝛ ne q̃s in predicatiõibꝰ diſputationi=
bus vel alias ſcripto vel verbo aliũ vľ aliã
q̃ ipſũ ſãctũ ſtigmata habuiſſe aſſerere pre
ſumat ꝑcipiẽs grauiꝰ tales picturas abole
ri ſub pena excõmunicatiõis late ſẽtẽcie et
interdicti ꝛ ſub penis alijs ſupponẽdo iter
dicto parrochias ꝛ eccľias vbi ꝛ in quaruz
finibus tales habeant vel ſuſtinẽtur niſi in
fra ſex mẽſes a p̃ntiũ publicatiõe talia de=
leãt. Cõmittẽs executores oẽs ꝓlatos eccle
ſie vt tales excõicatos irretitos ꝛ ĩdictos
declarẽt atq̃ denũciẽt. ꝛc. Origi. eſt cõuẽtu
Trecen̄. ꝛ Autẽ. in multis locis.

Sixtus epũs ſeruꝰ
ſeruoꝝ dei Ad ꝑpetuã rei me
moriã Licet dũ militãs in ter
ris eccľia triũphãtẽ in celis fi
liali ꝛ deuoto venerãt affectu
ac ꝟtutes laudes ꝓconiaq̃ ſãctoꝝ ꝛ ſãcta=
rũ dei digniſſimis attollit titulis ꝛ illuſtrat
Deuotis quoq̃ precibꝰ ꝛ ſolẽpni ritu ſacri=
ficis laudũ offert ad decus ꝛ venerationez
ciuiũ ſupnoꝝ nichil eis accreſcat noue per
fectionis ꝛ glorie nec coꝝ ꝑfecta felicitas
noſtris opibus firmari poſſit minui vľ au=
geri: ſed duntaxat miſericors miſerator q̃
dñs ꝑ interceſſionẽ merita q̃ ſãctoꝝ quos
in terris celebritate cõgrua veneramur im
perfectũ noſtrũ ſuppleri ꝓuiderit: vt q̄ no
ſtris meritis nõ valemus coꝝ ſuffragijs aſ
ſequamur. Nichilominus eccľia ipſa mili=
tãs cõſueuit nõ ꝑmittere aliquẽ q̃tumcũq̃
miraculis clarẽtẽ in terris ꝓ ſancto vene=
rari niſi quẽ romanus põtifex ſubſiſtẽtibꝰ
miraculis in vita et poſt mortem preuioq̃
deſuper diligẽti examine ſanctoꝝ Cathalo
go duceret aggregandum. nec illuz alijs q̃
eccleſia ipſa ordinet inſignibus titulis aut
officijs venerari. Dudũ ſiquidem pro par=
te tũc generalis miniſtri ꝛ dilectorum filio
rum. Capituli etiã generalis ordinis fra=
trum minorum tunc in ciuitate noſtra Fer
rarien̄ celebrati nobis expoſito quod et ſi
ſanctꝰ Franciſcus dicti ordinis fundator
per biennium anteq̃ diem vite huius clau
deret extremũ ſacra ſtigmata xp̄i eiꝰ corpo
ri adeo impreſſa portaſſet illaq̃ dicto durã
te biennio a multis viſa ꝛ palpata fuiſſent
tamen nõ licuerat dicti ordinis ꝓfeſſoribꝰ
ipſũ glorioſũ ſãctũ cum hmõi ſtigmatibus
(quibus a dño noſtro iheſu xp̄o corpus eiꝰ
decoratum fuerat) pingi facere/ abſq̃ ſedis
apľice deſup conceſſione ꝛ licentia ſpeciali
quodq̃ nonnulli aliquas ſanctas dei ꝛ pre=
ſertim ſanctam Katherinam de Senis cuz
ſtigmatibꝰ a dei filio dño nr̄o iheſu xp̄o eiꝰ
corpori impreſſis ad inſtar eiuſdem ſancti
franciſci nulla deſup apľice ſedis ſuper hu
iuſmodi ſtigmatibus approbatione nulla
ve licentia obtenta pingi fecerant ꝛ faci=
bant in eccleſijs ꝛ alijs locis publicis par=
tiũ diuerſaꝝ ꝛ ꝓſertim vltra mõtes ꝛ i pu=
blicis ꝑdicationibus ad populuz aſſerebãt
ſanctã ipſaz ſtigmata hmõi a xp̄o recepiſ=
ſe. et de illis clarius q̃ de p̄fati ſancti frã
ciſci ſtigmatibus apparere. Nos tunc attẽ
dentes q̄ felicis recordationis. Pius papa
ſecũdus p̄deceſſor noſter dum ſanctã ipſaz
Katherinam ſanctoꝝ ꝛ ſãctaꝝ dei cothalo
go aſcripſit eiꝰ preclara miracula laudes
et preconia in ꝓceſſu deſup habito declara
ta referẽdo ſuis litteris de huiuſmodi ſtig
matibus nullam mentionem fecerãt/ q̃dq̃
ſi corpus eiuſdem ſancte talibus ſignis in
ſeculo viſibiliter decoratũ fuiſſet id in pro=
ceſſu ꝛ ľris canonizatiõis eiꝰ nulla tenꝰ ꝓter
miſſum extitiſſet vniuerſis quorumuis or=
dinum profeſſoribus et alijs perſonis vtri
uſq̃ ſexus cuiuſcunq̃ dignitatis ſtatꝰ gra
dus vel conditionis forent in virtute ſan=
cte obedientie et ſub excommunicationis
pena (quam ipſo facto contrafacientes in=
currerent et a qua ab alio q̃ a Roman̄. põ=
tifice preterq̃ in mortis articulo abſolui
non poſſent) diſtrictius inhibuimus ne pre
fatam ſanctam ſtigmata huiuſmodi ha=
buiſſe in ſuis predicationibus et ſermoni=
bus ad populum aſſerere auderent ymo
et de picturis huiuſmodi p̄fate ſancte
iam factis ſtigmata amouerent et dele=
rent et deleri facerent vbilibet atq̃ procu=
rarent infra annum a publicatione di=
ctarum noſtrarum litterarum/ nec licere
voluimus alicui eandem ſanctam Kathe=
rinam cum huiuſmodi ſtigmatibus depin
gi facere donec ſedes ipſa ſtigmata huiuſ=
modi approbaret et per ſpeciale priuile=
gium q̃d cum illis depingi poſſet concede=
ret prout in eiſdem litteris noſtris pleni=
us continetur. Cum aũt ſicut poſtmodum
accepimus nonnulli litteris et mandatis
noſtris predictis nõ obſtantibus proprijs
inherentes affectibus de iam factis pictu
ris dicte ſancte ante datam dictaꝝ ľraꝝ
ſtigmata huiuſmodi amoueri facere nõ cu
rauerit et ſãctã ipſaz ſtigmata xp̄i habuiſſe
adhuc de nouo pari modo publice ꝑdicare

et aſſerere ⁊ illaꝫ cū ipis ſtigmatib⁹ depigi
facere nō formident in conteptū mādatoꝝ
huiuſmodi et ſcandalū plurimoꝝ. Nos at
tendentes ꝙ ſancti et ſancte dei non niſi ve
ris certiſqꝫ prerogatiuarū gratiarū et pri=
uilegiorum laudibus venerādi ſunt ac eti=
am ꝙ tanti miſterij et ſacramenti noſtre re
demptionis preclara et admiranda īſignia
nemini attribui debent pro reuerentia no=
ſtri Saluatoris niſi cui attribuenda eſſe
rei euidentia et certitudo facti declaraue=
rit: ac ſuper hijs oportunum volentes ad
hibere remedium et hijs ex quibus in dei
eccleſia ſcandala poſſent veriſimiliter ex=
oriri propoſſe obuiare vt tenemur: habita
ſuper hijs cum venerabilibus fratrib⁹ no=
ſtris ſancte Romañ eccleſie Cardinalibus
matura deliberatione et de illorum conſi=
lio et aſſenſu auctoritate apoſtolica preſē=
tium tenore ſtatuimus et ordinam⁹ ꝙ nul=
lius ſcti aut ſcte beati vł beate figura ali
qua cū p̄dictis ſtigmatibus aut quouiſmo
do quo exiſtimari poſſit vel credi vel illū il
lam huiuſmodi ſtigmata habuiſſe per ali=
quē depingi poſſit nec aliquis in predica=
tionibus ad populū vel alias ſcriptura aut
verbo aliquem ſanctum ſeu ſtam̄ beatum
aut beatam ſtigmata huiuſmodi habuiſſe
aſſerere vł affirmare p̄ſumat / p̄fati bti Frā
ciſci (quem conſtat ſtigmata a xp̄o recepiſ=
ſe tum rei euidentia tum multorum prede
ceſſoruꝫ noſtroꝝ approbatiōe) figura dūta
xat excepta. Mandātes vniuerſis eccleſia
rum prelatis presbiteris et clericis ac ordi
num quorumcunqꝫ tam mendicantium q̄ꝫ
non mendicantium profeſſoribus in quo=
rum eccleſijs et oratorijs et perſonis alijs
etiam ſecularibus in quorum domibus et
locis prefate ſancte Katherine de ſenis
aut aliquorum alioꝝ ſanctorum ſeu ſancta
rum beatorum vel beatarum dei figure et
ymagines excepta figura prefati ſancti
Franciſci cum huiuſmodi ſtigmatibus de
picte forent quatinus infra menſem a die
qua in cathedralibus vel alijs eccleſijs lo=
corum eorundem publicate fuerint tene=
antur et debeant cum effectu curare q̄d de
omnibus alijs picturis huiuſmodi exce=
ptis picturis dicti ſancti Franciſci peni=
tus et omnino ſtigmata ipſa deleantur et
amoueantur ita vt etiam illorum forma
nullatenus videatur in eis / et q̄d de cetero
cum huiuſmodi ſtigmatibus aliquorū ſan
ctorum ſeu aliquarum ſanctarum beatorū
vel beatarum dei ymagines ⁊ figure (exce
cepta figura prefati ſancti Franciſci) non
pingantur q̄dqꝫ in eorum eccleſijs aut pla
teis ſeu locis / eoruꝫ iuriſdictioni ſubiectis
abſqꝫ ſedis prefate licentia ſpeciali nullus
in predicationibus ad populum et ſermo=
nibus / verbi dei diſputationibus / vł alias
quomodolibet / q̄d aliquis alius ſanct⁹ aut
aliqua ſancta dei beatus vel beata chriſt
ſtigmata / chriſti ſtigmata habuerit (exce
pto glorioſo confeſſore predicto Franciſco)
affirmare preſumat. Et ſi ſecus fieri contin
gat et eos huiuſmodi litteris et mandato
non parere ex nunc prout extunc non ſolū
eccleſias ipſas in quibus picture huiuſmo
di cum ſtigmatibus reperientur / ſed eti=
am parrochialem eccleſiam infra cuius
parrochie limites in priuatis locis forent
q̄ꝫdiu ille inibi erūt ⁊ triduo poſtq̄ꝫ delete
fuerint et etiam eccleſias in quibus ſeu
quarum plateis permiſſum fuerit vel tol=
leratum talia predicari vel aſſeri contra
preſentium tenorem in ſermonibus ad po
pulum vel alias vt prefertur donec pre=
dicantes vel aſſerentes inibi permanſerint
eoipſo eccleſiaſtico ſubicimus interdicto
q̄d volumus et mandamus diſtricte obſer
uari. Eccleſiarum vero prelatos qui in pre
miſſis culpabiles fuerint aut negligentes
vel remiſſi ab eccleſiarum ingreſſu eoipſo
volumus eſſe ſuſpenſos donec mandatis
noſtris huiuſmodi quantum in eis eſt ob=
temperari procurauerint cum effectu. In=
feriores deniqꝫ qui in eccleſijs quas obti=
neut aut in quibus beneficiati exiſtunt pre
miſſa fieri permiſerint / temporales quoqꝫ
cuiuſcunqꝫ ſtatus magiſtratus gradus no
bilitatis / excellentie et conditionis fuerint
qui contra premiſſa forſan quocunqꝫ mo=
do venire aut quicq̄ꝫ attemptare preſum=
pſerint excommunicationis ſententiaꝫ in
currant a qua abſolui nequeāt preterq̄ꝫ in
mortis articulo conſtituti / donec quantuꝫ
in eis eſt procurauerint vt noſtris obtem=
peretur mandatis. Et ſi ſententiam ipſam
animo (q̄d abſit) per ſex menſes ſuſtinue=
rint / indurato / extunc decurſis menſibus
eiſdem / eccleſiaſtica eccleſijs et beneficijs
ipſis ſint eoipſo priuati / illaqꝫ alijs libere
conferantur. Predicantes vero et aſſeren=
tes vel facientes contra tenorem preſen=
tium eoipſo excommunicationis ſenten=
tiam incurrant. Et poſtq̄ꝫ illam per ſex
menſes ſuſtinuerint tanq̄ꝫ de hereſis cri=
mine ſuſpecti ab eccleſiarum prelatis et
inquiſitoribus heretice prauitatis pro=
ut eorum incumbit officio ad reſponden=
dum ſuper hijs coram eis / et qualiter de

ſide ſentiant compellantur et puniātur ab
eiſdem. Et nichilominus vniuerſis eccle=
ſiaꝝ prelatis ac alijs in eccleſiaſtica digni
tate vbilibet locorum conſtitutis perſonis
per apoſtolica ſcripta mandamus quati=
nus ipi vel duo aut vnus eoꝝ per ſe vel ali
um ſeu alios illos ex predictis quos cenſu
ras illas et penas huiuſmodi incurriſſe et
loca que interdicto predicto ſuppoſita fo=
re premiſſorum occaſione eis conſtiterit cē
ſuris et penis huiuſmodi ſubiacere decla=
rent ac faciāt ⁊ mandēt illis ſubiecta pub=
licari et eoſdem excommunicatos ab om=
nibus arctius euitari donec mandatis no=
ſtris obtemperantes meruerint ab eiſdem
excommunicationis ſententia abſolutio=
nis beneficium obtinere et interdictum hu
iuſmodi relaxari. Contradictores per cen
ſuram eccleſiſticā appellatione poſtpoſi=
ta compeſcendo. Non obſtantibus premiſ
ſis ac cōſtitutiōibus et ordinationibꝰ apo=
ſtolicis contrarijs quibuſcūqꝫ. Seu ſi ali=
quis communiter vel diuiſim a ſede predi
cta indultum exiſtat ꝙ interdici ſuſpendi
vel excommunicari/aut aliquibus ordini=
bus ꝙ eorum loca vel perſone interdici nō
poſſint per litteras apoſtolicas non faciē=
tes plenā expreſſam ac de verbo ad ver=
bum de indulto huiuſmodi mentionem.
Preterea quia difficile foret preſentes lit=
teras ad ſingula in quibus de eis fides for
ſan facienda foret loca deferri eadem apo
ſtolica auctoritate decernimus ꝙ ipſarum
traſumpto publici ⁊ autentici Notarij ma
nu ſubſcripto et alicuius eccleſiaſtici pre=
lati ſigillo munito tanqꝫ preſentibus ſi ex
hiberentur litteris plena vbiqꝫ fides ad=
hibeatur et perinde ſtetur in omnibus et
per omnia ac ſi eiſdem pn̄tes littere forent
exhibite vel oſtenſe. Nulli ergo omnino ho
minum liceat hanc paginam noſtrorū ſta
tuti ordinationis mandati ſubiectionis vo
luntatis et conſtitutionis infringere vel ei
auſu temerario contraire. Si quis autem
hoc attemptare preſumpſerit/indignatio=
nem omnipotentis dei ac beatorum Petri
et Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incur
ſurum. Datum Rome apud ſanctum Pe=
trum Anno incarnationis dominice Mille
ſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo qui
to. Octauo kal. Auguſti. Pontificatus no=
ſtri anno quarto.

Poſt quarum quidem conſtitutionum priuilegiorum transſumptorum iurium
et litterarum apoſtolicarum preſentationē
et receptionem nobis et per nos vt premit
titur factas fuimus per prefatū Re. patrē
miniſtrum ſupradicti ordinis profeſſorem
nominibus quibus ſupra debita cum inſtā
cia requiſiti quatenus ad confirmationem
et executionem/dictarum litterarū conſti
tutionum atqꝫ iurium et priuilegiorum et
contentorum in eiſdem procedere curare=
mus iuxta traditam ſeu directam (per eas
et per ſpeciales ad id litteras a ſede apo=
ſtolica nobis et certis collegis noſtris) for=
mam. Nos igitur iudex executor ⁊ commiſ
ſarius prefatus attendentes requiſitionē
huiuſmodi fore iuſtam et rationi conſonā
ꝗ qꝫ iuſta petentibus non eſt denegandus
aſſenſus volenteſqꝫ ordinationes et man=
data apoſtolica ſupradicta nobis ī hac par
te directa reuerēter exequi vt tenemur. Id
circo auc̄te apoſtolica nobis conceſſa ⁊ qua
fūgimur in hac p̄te prefatas ordinationes
iura ſtatuta priuilegia ac lr̄as apoſtolicas
et hunc noſtrum proceſſum ac omnia ⁊ ſin=
gula in eis contenta vobis omnibus ⁊ ſin=
gulis ſupradictis communiter et diuiſim
intimamus inſinuamus et notificamus ac
ad veſtram et cuiuſlibet veſtrum noticiam
deducimus et deduci volumus ꝑ preſētes
Et nichilominus vos dn̄os patriarchas/
archiepiſcopos/epiſcopos/vicarios / offi=
ciales/rectores/prefatos/omneſqꝫ alios ⁊
ſingulos ſupradictos in preinſertis litterꝫ
apoſtolicis nominatos et deſcriptos teno=
re preſentium requirimus et monemus pri
mo ſecundo tercio et peremptorie communi
niter et diuiſim ac vobis et veſtrum cuili=
bet inſolidum in virtute ſancte obedientie
et ſub infraſcriptis ſentenciarum penis di
ſtricte precipiendo mandamus quatenus
infra ſex dierum ſpacium poſt preſentatio
nem ſeu notificationem dictarum litteraꝝ
apoſtolicarum conſtitutionum priuilegio=
rum et transſumptorum ac preſentis noſtri
proceſſus ac requiſitionem vobis ſeu alte
ri veſtrum pro parte dicti reuerendi .p. mi
niſtri ac fratrum et ſororum profeſſorum
predictorū generali et prouincialibus mi
niſtris ſubditorum ſeu pro eis auctoritate
ap̄lica deputatoꝝ ſindicoꝝ ⁊ ꝓcuratoꝝ vl̄
alterius eoꝝ ſup hoc factas imediate ſeq̄n
tiū quoꝝ ſex dieꝝ duos ꝑ p̄mo duos ꝑſc̄do
⁊ reliquos duos vobꝫ vniuerſis ⁊ ſingulis
ſupradictꝫ ꝑ t̄cio ⁊ ꝑemptorio t̄mīo ac mo=
nitiōe canonica aſſignamꝰ p̄fem miſtrū ac
fr̄es ꝓfeſſores ſeu pro eis deputatos ſindi
cos ⁊ ꝓcuratores ⁊ quēlꝫ eoꝝ priuilegiorū

et conceſſionum in preinſertis litteris apo
ſtolicis contentorum tam eiſdem patri mi
niſtro et fratribus ac profeſſoribus mino=
ribus ⁊ ſororibus ſancte clare et terciarijs
vtriuſqꝫ ſexus reſpectiue conceſſorum ꝗ
etiam communicatorum iuxta formam et
tenorem earundem litterarum Necnon p̃=
dictorum Romanorum pontificum volun=
tatẽ: vt ⁊ quemadmodum in dictis litteris
innouationis/approbationis/conſtitutio=
nis/ordinationis/voluntatis applicatiõis/
ſtatuti conceſſionis/ indulti/ extenſionis/
ampliationis/declarationis/confirmatio=
nis/ſuppletionis/mandati/derogationis/
et decreti plenius continetur pacifica poſ=
ſeſſione vel quaſi gaudere debere: nec vos
ſeu alter veſtrum executores teſtamento=
rum vltimarumqꝫ voluntatum contra te=
norem earundem preinſertarum litterarꝫ
apoſtolicarum in aliquo moleſtetis. Nec
aliqua grauamina iniurias ſeu dampna
in ſuis perſonis in domibus vel locis eo=
rum vſibus conceſſis vel eorum occaſione
aut alias quõcunqꝫ inferatis ſeu quomo=
dolibet irrogetis nec vos aut alter veſtrũ
moleſtet aut iniurias dampna ſeu graua=
mina aliqua huiuſmodi iferat irroget nec
inferri ſeu irrogari quoquomodo permit=
tatis ſeu aliquis eorum permittat: quomi=
nus fratres et profeſſores huiuſmodi pa=
cifica poſſeſſione eorum ſeu regiminis et
et cure ipſorum vel quaſi priuilegiorum
et conceſſionum predictorum aut ſingulo=
rum in eis contentorum ac in omnibus et
per omnia pacifice gaudeãt ⁊ vtantur aut
quilibet eorum pacifice gaudeat et libere
vtatur prout Romani pontifices in prein=
ſertis ſuis litteris ordinationibus iuribus
et ſtatutis voluerunt et mandauerunt vo
luitqꝫ eorum quilibet et mãdauit. Qꝺ ſi for
te premiſſa omnia et ſingula non adimple
ueritis ſeu diſtuleritis contumaciter ad=
implere mandatiſqꝫ et monitionibus no=
ſtris huiuſmodi ymo verius apoſtolicis
non parueritis realiter et cum effectu: nos
in vos et ſingulos ſupradictos qui culpa=
biles fueritis in premiſſis ⁊ generaliter in
contradictores quoſlibet et rebelles ac im
pedientes ipſum dñm re. miniſtrum ac fra
tres et ſorores profeſſores predictos ſeu
eorum aliquem aut ſyndicos vel procura
tores eorꝫ ſeu pro eis auctoritate apoſto
lica deputatos ſuper premiſſis in aliquo ac
ipſos impedientes dantes auxilium conſi
lium vel fauorem publice vel occulte dire=
cte vel indirecte quouiſqueſito colore cu=
iuſcunqꝫ dignitatis ſtatus gradus ordinis
vel conditionis exiſtant exnunc prout ex=
tunc et extunc prout exnunc ſingulariter
in ſingulos predicta ſex dierum canonica
monitione premiſſa excommunicationis.
In capitula vero conuentus et collegia q̃=
cunqꝫ in hijs forſan qꝺ abſit delinquentis
ſuſpenſionem a diuinis et in ipſorum de=
linquentium et rebellium eccleſias mona=
ſteria et capellas interdicti eccleſiaſti ſen
tentias ferimus in hijs ſcriptis et etiam
promulgamus. Uobis vero reuerendiſſi=
mis et reuerendis dominis patriarchis
Archiepiſcopis Epis prefatis dumtaxat
exceptis quibus et veſtrum cuilibet ob re=
uerentiam veſtrarꝫ pontificalium dignita
tum deferimus in hac parte ſi contra pre=
miſſa vel ipſorum aliquod feceritis ſeu fie
ri mandaueritis per vos vel ſubmiſſam ꝑ
ſonam publice vel occulte directe vel indi=
recte predicta ſex dierum canonica moni=
tione premiſſa ingreſſus eccleſiarum inter
dicimus in hijs ſcriptis. Si vero huiuſmo
di interdictum per alios ſex dies prefatos
ex immediate ſequentes ſuſtinueritis.
Uos et quemlibet veſtrum in hijs ſcriptis
ſimili canonica monitone premiſſa ſuſpen
dimus a diuinis. Uerum ſi prefatas inter
dicti et ſuſpenſionis ſententias per alios
ſex dies prefatos duodecim immediate
ſequentes animis (quod abſit) ſuſtinue=
ritis induratis Uos et quemlibet veſtrũ
in hijs ſcriptis eadem canonica monitio=
ne premiſſa excommunicationis ſenten=
tia auctoritate apoſtolica ſupradicta inno
damus.

¶ Ceterum cum ad executionem premiſ=
ſorum vlterius faciendam quo ad pre=
ſens perſonaliter intereſſe nequeamus ꝗ=
plurimis alijs arduis legittime prepedi=
ti negocijs. Uniuerſis ⁊ ſingulis dñis/ Ab
batibus / prioribus / prepoſitis/ decanis/
archidiaconis/cantoribus/ſuccentoribus
theſaurarijs/ ſcolaſticꝫ/cuſtodibꝫ/ſacriſtꝫ
tam cathedralium ꝗ collegiatarum cano=
nicis parrochialiſqꝫ eccleſiarũ rectoribus
ſeu loca tenentibus eorũdẽ: plebanis: vice
plebanis: archipreſbiteris: vicarijs: preſbi
teris: clericis: notarijs: et tabellionis pub=
licis quibuſcunqꝫ per quaſcunqꝫ ciuitates
et dyoceſes ac ꝓuincias i diuerſis mundi ꝑ
tibus ac alias vbilibet conſtitutis et eorũ
cuilibet i ſolidũ ſup vlteriori executiõe dicti
mãdati aplici atqꝫ nři facieñda auctoritate

apoſtolica tenore preſentium plenarie cō-
mittimus vices noſtras. donec eas ad nos
ſpecialiter et expreſſe duxerimus reuocan-
das. quos nos et eorum quemlibet in ſoli-
dum eiſdem auctoritate et tenore requiri-
mus et monemus primo. ſecundo. tercio. et
peremptorie communiter et diuiſim. eiſq̄
nichilominus et eorum cuilibet in virtute
ſancte obedientie et ſub excommunicatio-
nis pena quam in eos et in eorum quemli-
bet (niſi fecerint que mandamus ⁊ commit
timus) diſtricte precipiendo mādātes: qua
tenus infra ſex dies poſt preſentationē ſeu
notificationem preſentium ac requiſitionē
pro parte patris miniſtri ac fratrum et ſo-
rorum profeſſorum ſeu ſyndicorum ⁊ pro-
curatorum ipſorum vel pro eis a ſede apo
ſtolica deputatorum predictorum vel alicu
ius eorum eis ſeu eorum alteri deſuper fa
ctas immediate ſequentes. Quos dies eis
et eorum cuilibet pro tercio ⁊ peremptorio
termino ac monitione canonica aſſignam⁹
ita tamen q̄ in hijs exequendis alter eoruꝫ
alterum non expectet nec vn⁹ pro alio ſeu
per alium ſe excuſet. Ad vos dominos pa-
triarchas archiepiſcopos et epiſcopos vi-
carios officiales et rectores predictos om
nes et ſingulos ſupradictos perſonaſq̄ ⁊ lo
ca alia de quibus vbi et quando ac quoti-
ens expediens fuerit perſonaliter accedāt
ſeu accedat et prefatas litteras apoſtoli-
cas hunc q̄ preſentem noſtrum proceſſum
et omnia alia et ſingula in eis contenta vo
bis omnibus et ſingulis communiter ⁊ di-
uiſim legant intiment inſinuent et fideliter
publicare procurent. Ac re. patrē miniſtrū
et fratres ſorores ac profeſſores et eorum
quemlibet iuxta formam et tenorem prein
ſertarum litterarum apoſtolicarum ⁊ preſē
tis noſtri proceſſus exemptionum conceſſi
onum in preinſertis litteris apoſtolicis cō-
tentorum pacifica poſſeſſione gaudere faci
ant. Nec executores teſtamentorum ſeu vl
timarum voluntatum/eoſdem Miniſtrum
ac fratres et ſorores ac profeſſores predi-
ctos moleſtent nec aliqua grauamina iniu
rias ſeu dampna in perſonis rebus domi-
bus vel locis eorum ſeu eorum vſibus con
ceſſis vel eorum occaſione aut alias quo-
modocūq̄ eiſdem aut eorum alicui inferāt
ſeu quoquomodo irrogēt. nec in aliquo mo
leſtari ſeu perturbari permittant nec aliq̄s
eoꝝ q̄ntū i eo ē vel fuerit ꝑturbari ꝑmittāt
¶ Et ſi forſan (quod abſit) vos dn̄i patriar
che. archiepi. epi. vicarij. officiales. ⁊ recto
res predicti proceſſib⁹ monitionibus. req̄ſi

tionib⁹. ⁊ mandatis nr̄is hmōi ymo veri⁹
aplicis parere et obedire neglexeritis aut
recuſaueritis penas ⁊ ſentencias ac cenſu
ras ꝑdictas in vos vt ꝑmittitur latas dā-
pnabiliter incurrēdo. ex tunc ſubdelegatis
nr̄is ꝑdictis ſub dicta excoicatiōis pena cō
mittimus ⁊ mādamus quatenus ſingulis
dn̄icis diebus ⁊ alijs feſtiuis i ſuis eccleſijs
monaſterijs ⁊ capellis infra miſſaꝝ ⁊ alia-
rū horaꝝ diuina ſolēpnia vbi ppl'i multitu
do ad diuina audiendū ſeu alias legittime
cōuenerit ac alias vbi. q̄n ⁊ quotiens opus
fuerit ⁊ poſtq̄ pro parte dicti re. p. miniſtri
ac fr̄m vel ſororū ꝓfeſſoꝝ ſeu aliquoꝝ eoꝝ
deinde ſuꝑ req̄ſiti fuerit ſeu alter eoꝝ fue-
rit requiſit⁹. interdictos ſuſpenſos ⁊ excoi-
catos publice denūcient ⁊ ab alijs q̄ntū i eis
fuerit denūciari ⁊ ab omnib⁹ arctius euitari
a xp̄i fidelibus faciāt tādiu donec ⁊ quouſ-
q̄ aliud a nobis vel ſuperiori nr̄o deſuꝑ ha
buerit i mādatis ¶ Si vero patriarche ar
chiepi. epi vicarij officiales ⁊ rectores ꝑdi-
cti dictas iterdicti ſuſpēſiōis ⁊ excoicatiōis
ſentēcias ꝑ decē dies poſt illi⁹ denūciationē
imediate ſequētes ꝯtinaciter ſuſtinuerint
nos ex tūc (q2 creſcēte cōtumatia ⁊ iobediē-
tia creſcere debet ⁊ pena ne facilitas pene
audatiā tribuat delinquēdi) proceſſus nr̄os
aggrauam⁹ ⁊ dictis ſubdelegatis nr̄is ſub
excoicatiōis pena ꝑdicta mādam⁹ quaten⁹
ſingl'is dieb⁹ dn̄icis ac feſtiuis i eoꝝ mona
ſterijs eccl'ijs ⁊ capellis ifra miſſaꝝ ⁊ aliaꝝ
ꝑſcriptaꝝ horaꝝ ſolēpnia dictas iterdicti
ſuſpēſiōis ⁊ excoicatiōis ſentēcias iterādo
⁊ inouādo eoſdēq̄ ſic vt ꝑmittit' iterdictos
ſuſpēſos ⁊ excoicatos denūciatos noiatim
cāpanis pulſatis ⁊ demū cādelis accēſis ac
demū extictis ac i terrā ꝓiectis cruce ere-
cta ⁊ religiōe induta aquā bn̄dictā aſpgen
do ad fugādos demones q̄ eos detinēt ſic
ligatos ⁊ ſuis laq̄is ſic catenatos/ orādo q̄
dn̄s nr̄ ieſus xp̄s eos ad catholicā fidē ⁊ ſā
cte matris eccl'ie gremiū reducere dignet'.
⁊ ne eos in talib⁹ ꝑuerſitate ⁊ duritia dies
eoꝝ finire permittat cum decantatione re-
ſponſorij. Reuelabunt celi iniquitatem ius
de ⁊c. ⁊ pſalmi. Deus laudem meam ne ta-
cueris ⁊c. ⁊ hijs finitis ad ianuas ſuarum
manſionum vna cum clericis et parrochia
nis accedendo. et ad terrorem vt eo citius
ad obedientiam redeant tres lapides ver-
ſus domus habitationum ſuarum in ſi-
gnum maledictionis eterne proiciant quā
deus dedit dathan ⁊ abiron. quos terra ſu
ſtinere nō potuit. ſed iuſto dei iuditio illos
viuos abſorbuit etiā poſt miſſā ⁊ in veſpis

et aliĳs quibuſcū[que] horis canonicis ſermo=
nibus predicationibus publicis ſolempni
ter publicent et denuncient:et ab aliĳs quã
tuz in eis fuerit publicari et denunciari et
ab omnibus chriſti fidelibus artius,euita
ri faciant donec a nobis vel ſuperiori no=
ſtro aliud ſup p̃miſſis receperint i mãdatꝭ.
¶Qz ſi forte Patriarche Archiepi̅ Epiſco
pi Uicariĳ Officiales et Rectores predicti
mandatis et monitionibus noſtris huiuſ=
modi realiter et cum effectu non paruerit
vos illuſtriſſimi ⁊ sereniſſimi principes re
ges:duces:barones:marchiones:comites:
vicecomites ceteri[que] principes et dñi tem
porales ob honorẽ ſctẽ ſedis apoſtolice et
romanorum põtificum predictorum reue=
rentiã auxilium cõciliũ et fauorẽ ſubdele=
gatis nr̃is ad executionem preſentis no=
ſtri proceſſus faciendam et adimplendam
preſtitis et quilibꝫ vr̃m vr̃as regales ma=
ieſtates et dñationes ad prefatã executio
nem efficaciter huiuſmodi adimplendam
vt ad vos et quẽlibet veſtrum ſpectat ⁊ ꝑ=
tinet i dño exhortamur.Et nichilomin⁹ om
nia ⁊ ſingula nobis in hac parte commiſſa
plenarie exequantur iuxta predictarũ lit=
terarum et conſtitutionum apoſtolicarum
et preſentis noſtri proceſſus vim formam
continentiam et tenorem.Ita tamen ꝙ di=
cti ſubdelegati noſtri ſeu quicun[que] aliĳ in
preiudicium predicti re.p.miniſtri aut fra
trum et ſororum profeſſorum trium ordi=
nũ vtriuſ[que] ſexus eidem miniſtro aut gene
rali et prouincialibus miniſtris pro tẽpo=
re ſubditorum vel ſyndicorũ ſeu ꝓcurato
rum eorundem ſeu pro eiſdem auctoritate
apoſtolica deputatoꝝ attemptare valeant
quõlibet in premiſſis. Nec in proceſſibus
ꝑ nos habitis aut ſentẽcĳs ꝑ nos latis ab
ſoluendo vel ſuſpẽdẽd● aliq̃d imutare In
ceteris autez que eiſdem patri miniſtro ac
fratribus et ſororibus profeſſoribus pre=
dictis nocere poſſẽt vel quomodolibet obeſ
ſe ipſis ſubdelegatis noſtris ⁊ quibuſlibet
aliĳs poteſtatem omnimodam denegam⁹
Et ſi contingat nos ſuper premiſſis in ali=
quo procedere de quo nobis omnimodam
poteſtatem reſeruamus non intendimus
propterea comiſſionem noſtram huiuſ=
modi in aliquo reuocare niſi de reuocati=
one ipſa ſpecialem et expreſſam in litteris
noſtris fecerimus mentionem. Per pro=
ceſſum autem noſtrum hmõi nolumus nec
intendimus noſtris in aliquo preiudicare
collegis quominus ipſi vel eorum alter ſer
uato tamen hoc noſtro proceſſu i hmõi ne=
gotio procedere valeant prout ipſis vl' eo
eorum alteri viſum fuerit expedire.Prefa
tas quo[que] litteras apoſtolicas et hunc no=
ſtrũ proceſſuz ac omnia et ſingula hmõi ne
gocium tangentia volumus penes dictuz
re.p.miniſtrum ac fratres et ꝓfeſſores aut
ſyndicos ſeu ꝓcuratores predictos rema=
nere/et non per vos aut aliquem veſtrum
ſeu quẽcun[que] aliũ ipſis inuitis contra eorũ
voluntatem quõlz detineri Contrarium ve
ro facientes prefatis noſtris ſẽtentĳs ꝓut
in hĳs ſcriptis per nos late ſunt predicta
canonica monitione premiſſa ipſo facto vo
lumus ſubiacere. Mandamus tñ copiam
fieri de premiſſis eã petentibus et habere
debentibus petentium quidem ſumptibus
et expenſis.Abſolutionem vero omniuz et
ſingulorum qui prefatas noſtras ſenten=
tias aut earũ aliquam incurrerint quoquo
modo nobis vel ſupiori tantũmõ reſuam⁹
¶Et inſuper qꝛ pro parte dicti miniſtri et
aliorum premiſſoꝝ fuimus iſtanter requi=
ſiti vt ſupradictas litteras apoſtolicas re=
gulas triuz ordinum ac ordinationes iura
et priuilegia huiuſmodi preinſertas velut
in vſu et minus legittime reuocatas ſibi ⁊
ſuis ſubditis in dicta prouincia francie p̃=
ſentibus ⁊ futuris ſpeciali auctoritate apo
ſtolica nobis deſuper commiſſa et conceſſa
roborare et approbare dignaremur.Attẽ=
dentes quo[que] ꝙ difficile foret ea ad ſingu=
las mundi partes vbi opus eſſet deferre et
volentes preterea diuerſa et plura ⁊ quot
quot erunt neceſſaria deſuper tranſumpta
fieri et extrahi facere quibus omnib⁹ no=
ſtram auctoritatem et iudiciale decretum
interponi volum⁹ in iudicio et extra vbi[que]
valituris.ſuper quibus etiam noſtrum of=
ficium et auctoritatẽ pro parte dicti mini=
ſtri et aliorum predictorum imploratũ fuit
Nos attendẽtes petionem huiuſmodi iuri
conſonam et rationi/noſtrũ citationis edi
ctum generale contra omnes et ſingulos
ſua communiter vel diuiſim intereſſe putã
tes valuis cathedralis eccleſie huiuſmodi
ciuitatis affigendũ iuxta ſti=
lum noſtre curie ad certum peremptorium
terminum competentem decreuimus ⁊ af=
figi fecimus ad diem videlicet et locum et
horã infraſcriptos.Quibus aduenientibus
venerabilis ⁊ religioſus vir frater
● nomine predi=
cti re.p.miniſtri et aliarum p̄dictaruz per
ſonarum comparuit coram nobis omniuz
citatorum non comparentium et rebelliuz
ne[que] huiuſmodi diei termino in aliquo ſa=

tiſfacere curantium contumacias accuſa=
uit ipſoſqꝫ contumaces reputari et ad pre=
miſſa pro parte dicti reuerendi patris mi=
niſtri et aliarum dictarum perſonarum pe
tita per nos procedi debita cum inſtancia
poſtulauit. Quapropter nos conſideran=
tes petitionem huiuſmodi nobis factam eſ
ſe iuri conſonam et rationi quodqꝫ iuſta petē=
tibus non eſt denegandus aſſenſus: omnes
et ſingulos non comparentes reputando
(prout erant et fuerunt non immerito con
tumaces) dictas regulas et litteras apoſto
licas ſub tranſumptis huiuſmodi ⁊ ſub ori
ginalibus ac ordinatiōes predictas ſupra
inſertas noſtris in manibus recepimus et
aſſumpſimus eaſqꝫ vidim⁹ legimus tenui=
mus palpauimus et diligenter examinaui
mus. Et quia eaſdem eſſe in vſu et minime
legittime reuocatas eſſe ſaltem quo ad pre
dictos miniſtrum fratres et ſorores dicte
prouincie francie ⁊ in hijs que faciunt pro
ipſis intelleximus et omnia ſana nō ſciſſa
non viciata nec i aliqua ſui parte ſuſpecta
ſed omni prorſus vicio et ſuſpitione caren
tia inuenimus: taleſqꝫ eadem pronūciam⁹
ideo auctoritate apoſtolica nobis deſuper
ꝯcommiſſa et ꝯceſſas eaſdem ipſis miniſtro
fratribus et ſororibus dicte prouincie frā
cie preſentibus et futuris reſpectiue I hijs
que faciunt pro ipſis ⁊ ad eorum vtilitatē
approbauimus et confirmauimus ac per
preſentes approbamus et confirmam⁹ Ac
etiam notario publico infraſcripto commi
ſimus et mandauimus committimus ⁊ mā
damus quatinus ex eiſdem originalibus
tranſumptis et alijs ordinationibus ac lit
teris apoſtolicis vnum duo tria aut plura
et quotquot erunt neceſſaria publicū ⁊ pu=
blica tranſumptum et tranſumpta extra=
heret ſeu extragi faceret cui et quibus cū
ſuis originalibus per ipſum fideliter colla
cionato et collacionatis ac ſuo conſueto ſi
gno ſignato et ſignatis noſtram extūc prout
ex nunc ⁊ econuerſo auctoritatem ordina=
riam et iudiciale decretum interpoſuimus
et interponimus in iudicio et extra vbiqꝫ
valituris ſedendo ad hoc pro tribunali De
quibus omnibus et ſingulis ſupradictis pro
parte predicti re. p. miniſtri nominibus q=
bus ſupra vnum duo plura et quotquot e=
runt neceſſaria publicum et publica inſtru
mentum et inſtrumenta in publica forma
manu ſcripta vel alias debite impreſſa fie
ri et ſibi dari petitum fuit ac per nos ſimi=
liter mandatum. Acta fuerūt hec in

¶ Statuta Papalia ⁊ Gñalia/trib⁹ ordib⁹ btĩ Frãciſci/p̃ſertim
frib⁹ mioꝛib⁹ quocũqꝫ titulo nũcupatꝫ ꝓ ſui ſtat⁹ obſeruãtia plu
rimũ neceſſaria/p̃cipuas Reglᷓe declaratiões: emerſoꝝ quõdã ⁊
ĩdies ſupueniẽtiũ dubioꝝ claras ⁊ ſuccictas deciſiões: ac diuini
officii oꝛdinatiões ĩtegraliter cõplectẽtia. Per reuerẽdiſſimũ P.
gñalẽ miſtrũ. mãdato ⁊ auctoꝛitate. S. d. n. Julii pape. ii. ac ca-
pituli gñaliſſimi primũ q̇dẽ ꝯpilata. dehĩc aplᷓica ꝯmiſſiõe p Reue
rẽdiſſimũ do. Cardinalẽ oꝛdis ꝓtectoꝛẽ audita coꝛrcã et ꝯfirmata
ac demũ auc̃te p̃fata (q̇buſdã reſecatis paſſib⁹ nimiaꝫ ꝓlixitatẽ
ĩducẽtib⁹) limati⁹ abbꝛeuiata: merito nũc a cũctis amplectẽda.

Seraphici noꝛmam Franciſci carpere gliſcens
Hec modico ſculpta comparet ere ſibi
Mentibus hiis limphis curate quippe redactis
Cetera mõticolis lucidioꝛa fluent

Niſi granum frumenti cadēs in terram mortuū fue
rit ipſū ſolū manet ꝛc̄. Jo.xij. Qui vult venire poſt
me abneget ſemetipſū et tollat crucē ſuā et ſequatur
me. Mat.xvj. Itē Mat.xj. Venite ad me oēs qui la=
borat[is] et honerati eſtis et ego reficiā vos. Tollite iu=
gū meū ſuper vos et diſcite a me quia mitis ſum et
humilis corde: et inuenietis requiem animabus ve=
ſtris. Jugum enim meū ſuaue eſt/ et onus meū leue
ꝛc̄. Hec dixit dn̄s iheſus dilectis imitatoribus ſuis.
Qui appoſuerit ad hec
apponet deus ſuper il
lum plagas: ꝛ qui di=
minuerit auferet deus
partē eiꝰ de libro vite
et de ciuitate ſācta ꝛc̄.
Apocalip. vltimo.
Quicunq[ue] hanc regulam ſecuti
fuerint/ pax ſuper illos ꝛ miſe=
ricordia. ꝛc̄. Ad galathas. vj.
Quicunq[ue] obſeruauerit hec in celo repleat be=
nedictione altiſſimi pr̄is celeſtis ꝛ in terra re
pleat bn̄dictiōe dilecti filij ſui cū ſctiſſimo
ſpū paraclito ꝛ oibꝰ v̄tutibꝰ celorū ꝛ oibus
ſctis. Et ego frater frāciſcꝰ paruulꝰ veſter
ꝛ ſeruꝰ q̄ticūq[ue] poſſū ꝯfirmo vobis intus
et foris iſtā ſctiſſimā bn̄dictionem amē.
vꝰ ꝓtector
De v̄bor ſig. ca. Exiit. li. vj. Hi ſūt il
liꝰ ſctē regule ꝓfeſſores q̄ euāgelico fū
dat eloq̄o vite xp̄i roborat exēplo fun
datorū militātis eccl'ie apl'orū eiꝰ ſermo
nibꝰ actibuſq[ue] firmat. Hec ē apd̄ deū
patrē mūda ꝛ imaculata religio q̄ de=
ſcēdēs a prē luminū p eiꝰ filiū exēpla=
rit ꝛ v̄balit aplis tradita ꝛ demū per
ſpm̄ ſcm̄ btō frāciſco ꝛ eū ſeqn̄tibꝰ iſpi
rata totiꝰ i ſe quaſi ꝯtinet teſtioniū tri
nitat[is]. Hec ē cui atteſtāte paulo nemo
de cetero debet eſſe moleſtus quā xp̄s
paſſionis ſue ſtigmatibus confirma
uit volēs inſtitutorem ipſius paſ
ſionis ſue ſignis notabiliter in
ſigniri. Hec Nicolaus papa
iij. vbi ſupra.
Regula et vita minorū fr̄m hec ē ſc̄ȝ dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ſcm̄ euāgel. obſua
re viuēdo in obediē= cia ſine ꝓ= prio: ꝛ i ca ſtitate. ꝛ fr̄ frāciſcꝰ ꝓ mittit obe dietiā. ꝛc̄.
Ihs xp̄s
Approbatores regle
honorius 3ꝰ
gregorius 9ꝰ
nicolaus 3ꝰ
innocētiꝰ 4ꝰ
alexander 4ꝰ
Gloria minorū fratrū egenorū ſalue frāciſce.
Conſerua tuorū ſtatū filiorū pater franciſce.
Bn̄dic iſtorū gregi puſillorū dulcis frāciſce.
O fōs ꝓfeſſorū vita ꝓſcōrū nos iuua frāciſce.
Reforma cūctorum ſtatus deuiorum nos au=
ge franciſce.
Eſtus viciorū virus peccatorū dilue frāciſce.
Stigmatum ſacrorum ſigna mirandorū oſtē=
de franciſce.
Datori bonorum vt gregi ſanctorum iunga=
mur franciſce.
In regno celorū. choro āgelorū cōcede frāciſce.
Amen.

Autenticatio ſtatutorum

¶ Autenticatio et approbatio ordina-
tionū ſtatutoꝝ ⁊ declarationū ſequentium
per iudicem ⁊ commiſſarium apoſtolicum
ſiue conſeruatorem.

IN noīe ſan-
ctiſſime ⁊ indiuiduevni
tatis patris et filij ⁊ ſpi
ritus ſancti Amē. Uni-
uerſis et ſingulis tam
preſentibus ꝙ futuris
preſentes litteras in-
ſpecturis lecturis ſimꝉ
et audituris.

Necnō oīm priuilegioꝝ ordinationum iu
rium et litterarū apoſtolicarū etiā ſub for-
ma breuis vel alias tā gratiā ꝙ iuſticiā|cō
cernentium ordini minoꝝ miniſtro cuſto-
dibus et fra tribus dicti ordinis minoꝝ ac
ſororibus ſācte clare et fratribus ac ſoro-
ribus tercij ordinis beati frācisci et preſer
tim prouincie francie cure dicti miniſtri cō
miſſis cōmuniter ⁊ diuiſim vel reſpectiue
conceſſarum executor conſeruator ⁊ iudex
vniuerſalis ac cōmiſſarius ad īfraſcripta
vna cū alijs nr̄is in hac pte collegis cū illa
clauſula quatenus per ſe vel aliū ſeu alios
⁊c̄. a ſede apoſtolica ſpecialiter deputatus
Salutē in dn̄o ſempiternā et preſentibus
fidem indubiā adhibere. Noueritis conſti
tutiones declarationes ſtatuta et ordina-
tiones apoſtolicas et generales triū ordi-
nū btī Frācisci ⁊ precipue minoꝝ ꝑ certos
deputatos cōmiſſarios apoſtolicos factas
ordinatas cōfirmatas et limatas ſub ſigil-
lo reuerēdi patris fratris Bonifacij de ce-
ua ordinis minoꝝ prouincie Frācie mini-
ſtri (reuerēdiſſimoꝝ in xp̄o pr̄m gn̄aliū mi-
niſtroꝝ) fratris Raynaldi graciani de coti
gnola preteriti et fratris Philippi de bag
nacauallo moderni gn̄alis miniſtri ſacre
theologie ꝓfeſſoꝝ ac reuerēdiſſimi in xp̄o
patris et dn̄i domini Dominici grimāi car
dinalis ſancti marci dictoꝝ ordinū ꝓtecto
ris digniſſimi cōmiſſarij in hac parte reſpe
ctiue ⁊ ſucceſſiue deputati: ſanas ⁊ itegras
nō viciatas nō cācellatas neq̄ in aliqua ea
rū parte ſuſpectas: ſed omni prorſus vicio
et ſuſpitione carentes nobis ex parte dicti
Reuerendi patris fratris Bonifacij de ce-
ua ordinis minoꝝ obediētie et obſeruātie
regularis prouincie Frācie miniſtri ſuo et
alioꝝ maxime ſuoꝝ ſubditoꝝ tā fratrū ꝙ
ſoroꝝ triū ordinū beati Frācisci ꝑdictorū
(q̄bus dicte ordinatiōes ſtatuta ⁊ declara-
tiones ꝓ parte cōmunicate ſeu extenſe ſūt)
nominibus corā vicario publico ⁊ teſtibus
infra ſcriptis fuiſſe preſentatas. Quas cū
ea (qua decuit) reuerēcia recepimus. Qua
rumquidē tenores ſequuntur et ſunt tales

¶ Littere reuerendi patris boni

facij miniſtri prouincie Francie ordinis
minorū commiſſarij ad infraſcripca vt pa
tebit.

REuerēdis in xp̄o
pr̄ibus / miniſtris / vicarijs / cu
ſtodibus / viſitatoribus / gar-
dianis / abbatiſſis / matribus /
fr̄ibus / ⁊ ſororibus triū ordi-
nū btiſſimi pr̄is noſtri Frācisci tā ꝑlatis ꝙ
ſubditis in ꝓuincijs et ptibus citramonta
nis et fr̄ibus de amadeis olim vocatis in
ptibus vltramōtanis regulariter viuenti-
bus ⁊ ꝓſertim dilectiſſimis fr̄ib⁹ meis hui⁹
ꝓuincie Frācie pn̄tibus ⁊ futuris: ceteriſ-
q̄ oībus cuiuſcūq̄ dignitatis vel ſtatus ad
quos pn̄tes ꝑuenerint ⁊ quoꝝ intereſt aut
intereſſe poterit quomodolibet in futurū

¶ Fr̄ bonifacius ordinis minoꝝ ꝓuin-

cie Frācie hūilis ⁊ indign⁹ miſter ac reue-
rēdiſſimoꝝ ī xp̄o pr̄ ⁊ dn̄oꝝ Dn̄ici grima
ni ep̄i albanen̄ Cardinalis tituli ſctī marci
triū ordinū btī Frācisci ꝓtectoris digniſſi-
mi et Raynaldi graciani de cotignola Ar-
chiep̄i araguſini ex officio gn̄alatus ordīs
noſtri aſſūpti commiſſarioꝝ apoſtolicorū
ac magiſtri Philippi de bagnacauallo nūc
dicti ordinis noſtri meritiſſimi gn̄alis mi-
niſtri commiſſarius in ſubſequenti nego-
tio reſpectiue et ſucceſſiue deputatus

Salutem in dn̄o ac ꝑfatorū reue-
rēdiſſimoꝝ in xp̄o pr̄m
⁊ dn̄oꝝ noſtroꝝ litteris ꝑmouerius ap̄licis
mandatis firmiter obedire Litteras diuer
ſas tā a ꝑfato reuerēdiſſimo in chriſto pa-
tre et domino domino Cardinali protecto

re noſtro ꝙ̄ a dictis reuerendiſſimis pr̄ib⁹
gn̄alibus noſtris p̄fatis ſigillis eoꝝ appē=
dentibus reſpectiue munitas ꝛ roboratas
ſucceſſiue nobis directas ꝛ i ſubſeq̄ntibus
de ỽbo ad ỽbū locis cōgruis inſertas vna
cū infraſcriptis ſtatutis et declarationib⁹
ſanas ꝛ integras cū ea qua decuit reueren
tia recepimus ꝛ vidimus q̇bus vt ſtatuta
hm̄oi impreſſioni darent̄ et per nos vobis
ꝛ veſtrū cuilibet intimarent̄ publicarētur
ac ſeruari mādarent̄: obmiſſis tn̄ paucis ꝛ
paucioribus abbreuiatꝫ in diuerſis paſſib⁹
cauſa vitande prolixitatis in quibus diſpē
ſatū fuerat pro fratribus obſeruantie re=
gularis ꝛ eis adherentibus per lr̄as dicti
dn̄i Raynaldi graciani a dicto ſucceſſore
moderno gn̄ali miniſtro approbatas ꝛ quo
ad hec ampliatas ꝓut etiā gn̄alibus mini
ſtris ex dictis ſtatutis circa finē cōceditur
in hijs vcꝫ que nō minuūt regule puritatē:
obmiſſis etiā quibuſdā ſtatū ſoroꝝ ſc̄tē cla
re poſſidentiū cōcernētibus q̄ locis cōgruē
tioribus fecimus cū ceteris regulis ꝛ ordi
nationib⁹ atq; priuilegijs earūdē deſcribi:
Et qm̄ ꝑ experientiā rerū magiſtraꝫ abſq;
cōuenientibus ſtatutis quibus ꝓfecto velu=
ti circulis ſeu ligaminibus q̇buſdā obſer=
uātie regularis vas cōtineri neceſſe eſt/ et
enucleatiori regule noſtre declaratione ne
q; ffm̄ cōſciētias pacari: neq; obſeruātiam
ipaꝫ regularē diu poſſe cōſtare didicimus.
hijs tn̄ iā pluribus annis p̄uati (haud abſq;
rl'aris obſeruātie detrimēto (ignorātes q̇d
ex tot p̄cedētiū ſilua ſtatutoꝝ excerpēdū ob
ſeruādū ve foret: vago pede errātiū more
cucurrimus. Sꝫ ꝛ tātoꝝ cōgeries ſtatutoꝝ
nō mō ex multiplicatiōe tediū verūetiā ex
diuerſitate ambiguitatē inextricabilē effe
rebat: qn̄quidē repugnātiā ꝛ implicationē
in aliquibus eoꝝ paſſib⁹ reſonabāt ꝛ in ali
quibus ſuſpēſionē aut reuocationē cōmo=
dā recepiſſe cōuincebant̄. Utilitatē igit̄ to=
tius ordinis noſtri Sꝫ ꝛ ſoroꝝ ſācte clare
atq; ffm̄ ꝛ ſoroꝝ tercij ordinis ꝛ ꝯſolatiōeꝫ
olim eoꝝ. q̇ (veluti quoddā celeſte munus)
hec edita nouiter ſtatuta/ obſeruātie zelo/
lāguidi cōcupiſcūt/ veritus mea inertia re=
tardari eadē emēdata ꝛ ſufficiēti limatiōe
caſtigata ꝙ̄ citius potuim⁹ impreſſioni ſtu
duimus demādare. Que vobis et veſtrum
ſingulis auc̄te p̄dictoꝝ reuerēdiſſimoꝝ do
minoꝝ ſancte ſedis apoſtolice cōmiſſarioꝝ
quoꝝ volumus parere mādatis intimam⁹
inſinuamus/ notificamus/ et publicamus ꝛ
ad veſtrā ꝛ veſtrū cuiuſlibet noticiā dedu=
cimus per p̄ntes. hortātes ꝛ nichilominus
prefatoꝝ reuerēdiſſimoꝝ dominoꝝ cōmiſ
ſarioꝝ auctoritate monētes atq; requiren
tes vt hec eadē ſtatuta multis vigilijs atq;
laboribus ad veſtrā cōſolationē et maxim
fructū cōpilata recipiatis obſeruetis ac ob
ſeruari q̄tū ad quēlibet veſtrū ſpectat fa=
ciatis. Ne igitur dedignemini munus abſ
q; vllo veſtro labore veſtris vtilitatib⁹ pre
paratū. ſed alacri mente ſuſcipite quo ꝛ cō
ſcientiarū quietē ex apertiſſimis rl'e decla
ratiōibus et animarū ſalutē ex eorū obſer
uatiōe percipietis. Nichil profecto in hijs
adeo anguſtum eſt q̄ꝺ facile obſeruari nō
poſſit: neq; lapſū quod regularis trāſgreſſio
nis notā inducat. Que cū ampliſſimis de=
beāt vniuerſitatibus deſeruire ea modera
tiōe cōuenit eſſe librata vt nec q̇d intolera=
rabile aut extremū/ nec vicioſū vl' q̄ꝺ vicijs
ꝓximū videat̄ obtineāt. hec ỽo ſtatuta ma
ximā inter vtroſq; calles vident̄ eq̇tatē ob
ſeruare: ꝓut facile ex eoꝝ lectiōe q̇libꝫ do=
ctus aut prudēs poterit experiri.

¶ Dictarum ſūt litterarū ꝛ cōſtitutionum
ſeu declarationum atq; ſtatutoꝝ mō p̄fato
abbreuiatoꝝ ꝛ modificatoꝝ tenores ad ple
nū de verbo ad verbū ſucceſſiue ſubſequū=
tur et ſunt tales. ¶ Et primo ſequuntur

¶ Littere ſecundarie et

ꝑticulares reuerendiſſimi in xp̄o pr̄is ꝛ dn̄i
dn̄i dn̄ici Grimani ſacro ſc̄tē Ro. eccl'ie ep̄i
Cardinalis tituli ſc̄ti Marci patriache Aq̄
leien̄ ac triū ordinū bti Frāciſci ꝓtectoris
digniſſimi q̄s poſt alias ſuas ꝓlixiores ſu
per correctione ꝛ confirmatione ac publica
tione ſtatutorum ꝛ declarationum ſubſe=
quentiuꝫ prius editas ꝛ in ſubſequentibus
deſcriptas ac ſigillo ſuo maiori robora=
tas iterū ad diuerſos miſtros ſingillatim:
vcꝫ ad reuerēdū pr̄em ffem Ludouicū he=
mugū ꝓuincie ſaxonie miſtrū Bonifaciū ꝺ
ceua ꝓuīcie frācie miſtrū Jacobū daultruy
ꝓuincie turonie miſtrū Philippū luyllier ꝓ
uincie ſc̄ti bonauēture miſtrū iohānē petri
ꝓuincie aq̄tanie miniſtrū Uueſſelū de mōa
ſterio ꝓuincie colonie miniſtrū Coraldū ꝓ
uincie argentine miniſtrum ꝛ petrum gui
chardi ꝓuīcie ſācti ludouici miniſtrū ſacre
theologie doctores ſub ſigillo ſuo minori
ſub ſequenti tenore deſtinauit. Per hec la
bores i his acceptos atq; intētionē ſuā ſā=
ctā ꝛ p̄mū deſideriū circa verā reformatio
nē ꝛ pacē ordinis atq; purā obſeruātiā di=
ctorum ſtatutorum patentius declarando
Quarum litterarum ſaltem principalium
tenor ſequitur et eſt talis.

Lr̃e dñi ꝓtectoris ord. i approbationẽ Statutoꝝ.

Dominic⁹ Grimanus Epũs Albanen̄. Cardi=
nalis tituli Sãcti
marci patriarcha
Aquileien̄. Ac tri
um ordinuz beati
frãciſci gñalis gu
bernator ꝓtector
ꝛ corrector Dile=
cto nobis in xp̃o.
N. Ludouico heningo Bonifacio de ceua
Jacobo daultruy. Philippo luyllier Johã=
ni petri Uueſſelo de monaſterio Coraldo pe
tro guichardi dicti ordis minorũ ac theo=
logie ꝓfeſſoris ꝛ prouĩcie. N. miniſtro Sa=
lutem in dño ꝛ paterne dilectionis affectuz
Reqnirit ſuperioritatis ratio vt ea que ma
tura deliberatione ꝓ cõmiſſaꝝ aiaꝝ ſalute
ſunt ordinata debitum ſortiantur effectuz.
qm̃ ſi min⁹ impleant honeſtatis precepta
per ſubditos nullis magis q̃ negligentib⁹
ſuperioribus imputari debet. Ea ꝓpter cũ
iuxta capituli generaliſſimi i alma vrbe or
dinis minoꝝ Anno dñi milleſimo quingen
teſimo ſexto celebrati decretuz / atq̃ nr̃m in
quo de mãdato ſãctiſſimi dñi nr̃i prefuim⁹
facte fuerint quedã conſtitutiões reforma
tionũ ex omnib⁹ antiquis dicti ordinis ſta
tutis compilate et poſtmodũ per reueren=
dum patrẽ generalẽ ordinis prelibati acce
ptate ꝛ ꝓmulgate. Demũq̃ a nobis ex im=
poſitiõe ꝓlibati ſanctiſſimi dñi nr̃i reuiſe ca
ſtigate approbate. ꝛ ad obſeruãdũ toti or=
dini et precipue reformationẽ ſequi volen
tibus exhibite. Et ꝓuĩcia iſta. N. cuius mo
derationi preficeris nõdũ vel in parte ſit re
formata ꝛ anhelare debeas ad omimodaz
ſingulorꝝ cõuentuũ fratrũ ꝛ monaſteriorũ
ſanctimonialiũ ac confratrũ de penitencia
nuncupatorũ reformationem cũ Laudabi
le nomen inter ceteras prouincias ordinis
retineat. vt multomagis rei effectum cõſe=
quat ꝓut de eadem ac de toto ip̃o ordine i
cordis deſiderio tenemus. tibi quẽ iã dudũ
nouim⁹ doctrina ꝛ moribus ac vſu regula
ris vite aptiſſimũ ad inducẽdã reformatio
nem in quibus nondũ eſſet ꝛ augendam iã
inductã ſpecialiter inclinati / tibiq̃ vt apud
deũ ampli⁹ ꝓmereri valeas occaſionẽ ꝛ au
xiliũ preſtãtes i virtute ſãcte obediẽtie nr̃e
ꝓtectiõis auc̃te ymo veri⁹ ſedis ap̃lice no=
bis i hac p̃te demãdata iniũgim⁹ ꝛ mãdam⁹
vt receptis cõſtitutionib⁹ memoratis a no=
bis vt p̄dictũ eſt poſt generalẽ miſtrũ caſti=
gatis ꝛ approbatis quas p̱ certos nuntios
ad te deſtinamus illas ab omnib⁹ quos ha
bes ſubditos triũ r̃laꝝ beati franciſci re=
ſpectiue facias obſeruari atq̃ vt equũ eſt ꝛ
intencioni ſãctiſſimi dñi nr̃i nr̃eq̃ ꝛ capitu=
li generalis p̄fati cõſonũ eos qui a ſue pro
feſſionis ſtatu aberrãt ex earuz norma ad
rectũ cõponas atq̃ reducas. Licet vero ex=
timemus hãc rẽ nulli in ꝓuĩcia tibi credita
fore grauẽ neq̃ moleſtã cũ cõſtitutiões ip̃e
ap̃lica noſtraq̃ actocius ordinis prelibati
auc̃te fulcite ſũmã mediocritatẽ contineãt
ꝛ in ſuã itegritatẽ labefactã religionem re=
ſtituãt. quod vti ꝓpriũ nõ ſolũ cõmune bo=
num oẽs fore ꝓbaturos ſperãdũ eſt: nichi=
lomin⁹ ſalutis hũane aduerſario ſuggeren
te ſi qui (quod abſit) hmõi tam ſctõ operi re
formatiõis temere ꝯtrauenerit tibi aut a te
deputatis p̱ſonis vel ꝓuiſionib⁹ factis i to
ta ꝓuĩcia vel p̱te ei⁹ et p̱tib⁹ ſimilit̃ adhi=
bendis et faciendis tu cõtra tales rebelles
officioꝝ que habuerint priuatiõe vel ad il=
la inhabilitatione. ſimiliter camerarũ ꝛ lo=
corum ablatione. carcere. ꝛ cenſuris aliiſq̃
penis libere ꝛ expedite procedas. Jnuoca=
to etiam quociẽs op⁹ fuerit in hiis brachii
ſecularis auxilio. Eos aũt q̃ ſãctis monitis
ꝛ cõſtitutionũ norme paruerint caros ſem=
per habeas. quos pre ceteris cõmendatos
in dño tibi facim⁹. Jn quoꝝ oim ꝛ ſingulo=
rum robur ac teſtimoniũ p̄miſſorum p̄ntes
monitiõis ac mandati litteras fieri ꝛ ſigilli
nr̃i rotũdi appenſiõe cõmuniri. Ac per nr̃m
auditorẽ dicti ordinis ſubſcribi mãdauim⁹
Datũ Rome i edib⁹ nr̃is apud ſãctũ marcũ
Anno dñi milleſimo qnĩgẽteſimo nono. die
vero viceſima mẽſis februarii. Põtificatus
ſãctiſſimi in xp̃o p̄ris ꝛ dñi nr̃i dñi Julii di=
uina ꝓuidẽtia pape ſcdi. Et ꝓtectiõis nr̃e.
Anno ſexto. Sic ſubſcriptum. M. Jo. Ant.
tituli or. Minoꝝ Reuerẽdiſſimi dñi prote=
ctoris mandato.

¶ Alie priores littere ge

nerales dicti Reuerẽdiſſimi i xp̃o p̄ris ꝛ dñi
dñi Dñici grimani ep̃i albanen̄. Sacroſctẽ
Romane eccl̃ie Cardialis Scti Marci Pa=
triarche aquileien̄. ac triũ ordinũ beati frã
ciſci ꝓtectoris digniſſimi ſup̱ examinatiõe
atq̃ ꝯfirmatiõe ꝛ approbatione ſtatutoꝝ
ſubſequẽtiũ (ꝓ reformatiõe ꝛ reformatiõis
manutẽtiõe ordinũ eorũdẽ / cõmiſſiõe ꝛ au=
ctoritate ap̃lica ꝛ officii ſui deſup̱ ſibi a Sã
ctiſſimo dño nr̃o Julio ſcdo cõceſſa examia
toꝝ ꝛ approbatoꝝ ꝛ ſup̱ exhibitiõe ꝛ publi
catiõe eorũdẽ certis miniſtris ĩfraſcriptis

et fr̃ibus alijs vbicūq; atq; ſororib⁹ trium
ordinū predictorū eiſdē ſubditis vel adhe
rentibus ſub ſigillo ſuo maiori ſpecialem
facta.

Dominicus
Grimanus
miſeratiōe
diuina Ep̃s
Albaneñ car
dia
lis ſancti Marci patriarcha eccleſie aqui=
leieñ ꝛ triū ordinum bti Franciſci genera=
lis ꝓtector gubernator et corrector ac per
ſanctiſſimum in chriſto patrem ꝛ dominuꝫ
noſtrum dominum Julium diuina proui=
dentia papam .ij. modernum pontificem
ad infra ſcripta cōmiſſarius ſpecialiter de
putat⁹. Dilectis in xp̃o ordinis minoꝝ pro
uinciarū Frācie ſancti Bonauēture Turo
nie Colonie. Aquitanie. Sācti Ludouici.
Saxonie ꝛ hiſpaniarū ac regularis obediē
tie de Amadeis ꝛ clarinis miniſtris ꝛ coꝝ
dē ordinū bti Frāciſci fr̃ibus ꝛ monialib⁹
in eiſdē ꝓuincijs nūc et ꝑ tēpore exiſtētib⁹
et aliјs orbꝫ ꝓuicijs fr̃ib⁹ ꝛ ſctimōialib⁹ nūc
et in poſterū eiſdē adherere vel conforma
ri cupiētibus vel regulā ſuā ſine diſpenſa
tiōibus ſeruare volentibus. Salutē ac pa=
terne dilectionis affectum. ¶ Dudū ac ſe=
pius de veſtre ſeraphice religionis multi=
pharia collabētis reparatiōe ac in p̄ſtinuꝫ
decus reſtitutiōe ꝓut deuotionis noſtre in
tima nos affectio cōmonebat ac officij de=
bitum qđ ad eā gerim⁹ excitabat. Cogitā
tib⁹ nobis imprimus perſcrutanduꝫ occur
rebat ipſius ordinis ſtatus qualis a prin
cipio fuerit et hoc tempore exiſtat

¶ Que deinde eſſet eius a primeua inſti=
tutione tāte deuiationis cauſa an ne ſcꝫ le
gū et cōſtitutionū inobſeruatio ac defect⁹.

¶ Demum ei reparande quod oportunuꝫ
preſidium potiſſimum adhiberi poſſet.

¶ Legimus enim veſtre fraternitatis ce=
tum tripartita ſub beati Franciſci regula
per multorum annoꝝ curricula ad nos vſ=
q; defluxū magna ab eius initio ortu mo=
rū preſtātia extitiſſe tū moꝝ elegātia regu
lari ſeueritate ꝛ obſeruantia dei ꝛ ꝓximo=
rū caritate animarū zelo: tū etiā martirij
feruore magnanimuꝫ atq; aduerſitatum
tollerantia ꝛ experiētia eximiū fuiſſe et ab
omnibus laude merito celebratū. Hij enim
ꝟi pr̃es ꝟbo ꝛ facto btām vitā ſeminātes
mūdanaq; tēptamēta ſuperātes inſtar an=
tiquoꝝ ꝓphetarū ac monachoꝝ mūdi va=
nitatū turbas fugiētes edificabāt ſibi ca=
ſas ꝑ deſerta vrbibus derelictis polenta ꝛ
vili paſtu rudiq; tegmēto cōtenti: nō q̄ ſua
ſed q̄ ſ dei ꝛ xp̃i erāt cōtinuo ꝛ vigili ſtudio
ꝓcurabāt. Cū deo familiariter ſepe cū an=
gelis frequētius locutiōe et cōuerſatiōe iū
ctos fuiſſe ꝓditū eſt. Quoꝝ vcꝫ lumē mun
do eā claritatē attulit: q̄ breui tēpore ex to=
to orbe hoies hūili pariter ꝛ nobili ortos ꝓ
ſapia ꝟtute claros effecit: ꝛ facile ad Frā=
ciſci paruuli ſeq̄nda veſtigia ꝓtraxit. Un=
de plurim vite ſāctitate ac martirio eximij
doctrinaq; ſingulari: gl'ioſi in terris hn̄tur
Contra q; mūdi nequicias et hereſum tur
mas velut ſolidiſſimuꝫ murum et ante mu
rale ac torrētē rapidiſſimuꝫ pro domo iſra
el ꝛ ſāctiſſima xp̃i ſpōſa eccleſia deo ſe dedi
carūt. Quorum in eterna benedictione me
moria permanet Sed que moderno tempo
re tot preconijs et laudib⁹ iā ſuccedāt ipſi⁹
religionis ſerenitatem nubilantia: trāſire
iuuat magis q̄ referre. Tantā em̄ primeue
inſtitutionis illi⁹ varietatem contraxit ma
lorum ſatore agente: vt vir prime faciei ya
mago remanſerit. Non modo namq; in fa
milias innumeroſas tanti parentis propa
ginē diffuſā fuiſſe cōſtat: vt eas per ſāctiſſi
mū dn̄m noſtrū Juliū modernū pontificem
ad bipertitam vite formā ſtrictiſſimo decre
to reduci expedierit: verū etiā ille eedē in=
terſeſe adeo diuiſe conſpiciuntur vt plerū=
q; inclementi quadam hoſtilitate pugnare
videātur. Siquidem exiſtimandum nō eſt
priſcos illos in numeroſitate familiarum
ac diſſentionibus religionem magnam ex
tam parua feciſſe: glorioſāq; ex infima red
didiſſe. Quippe longe plures eius profeſſo
res hoc tempore exiſtunt: q̄ illo euo extite
runt. Sed alia ſunt que illos claros fecerūt
que nunc nulla vel pauca cernuntur. Do=
mi deuotio: foris ſāctuꝫ exemplum: anim⁹
in conuerſando liber: non delicto neq; libi
dini obnoxius. frugalis communiſq; vſus
omnibus aderat Nichil preter merita per
quirebant. Pro his ſuccedunt publica taꝫ
morum q̄ ſanctitatis egeſtas. ꝛ priuata ve
ſtitorum opulentia paſſim maiorum doctri

Lr̄e dñi ꝓtectoris ord. ī approbationē Statutoꝝ.

nam commendant: ſequuntur propriam
in ertiam: inter bonos et malos vix vllum
diſcrimen omnia virtutum premia ambi=
tio poſſidet. Sal namq̄ quod ſapientie cō=
dimentum eſt hijs abuſibus omnino inſul
ſum redditur: niſi debita prouidencia oc=
curratur. Religioſi enim viri officium eſſe
deberet non modo in ſemetipſis integri=
tatem modeſtiam pietatemq̄ in deum at=
q̄ maiores continuo ſeruare: ſed innocen=
tiam manſuetudinem pacemq̄ bonā ī cete
ros exhibere: illud q̄ frequenter cordis au
ribus exhaurire. Erit opus iuſticie pax: et
cultus iuſticie ſilenciū. Et illud. Prouidete
bona non ſolū coram deo: ſed etiam coram
omnibus hominibus: ⁊ cū olb⁹ quo ad fie=
ri pōt pacem habete. ¶ Tante vero decli=
nationis ac deformitatis religionis veſtre
originē: nō eſt difficile ſic percipi poſſe. Nā
cū due ſint iuſticie partes bonum agere et
malum precauere ad quorum ꝑmū arbitrū
libertas diuina coaſſiſtente gr̄a ſufficiat: ad
alterū quod penale eſt adhiberi legem ex=
pediet. Unde dicit beat⁹ auguſtinus. Opti
mi mores volūtatis libertate eligūtur: peſ=
ſimi legis integritate puniuntur: que facta
eſt (vt inquit yſidorus) vt humana coherce
atur audatia: tutaq̄ ſit inter improbos in=
nocentia. Q̄ igitur a ſua rectitudine religi
onem profeſſi tā multimode deuiant: conti
gere exiſtimandū eſt: Aut ex prelatorū ad
bn̄ hortandū incuria et neglectu quibus li=
beri hoīes ad ꝟtutis actiōes ſolent incita=
ri: Aut quia conſtitutis legibus per tranſ=
greſſionem nō parent. Que plerūq̄ contem
ptibiles habentur cū obſcure diminute ꝓli
xe perplexe deprehenduntur: ymo etiā ru
de aliquod vel irrationabile continere. non
modo retro ſe ſed etiam periculoſe illis tan
tam fratrum numeroſitatem poſſe parere
conſpicim⁹. Hinc eñ leges firmate dicūtur:
cū morib⁹ vtentium approbantur. Et dum
ſic non approbantur: aliter facientes tranſ
greſſionis non arguunt. Idcirco legū vel
conſtitutionum antiquarū correctione vl'
potius aptatione ad regulam vite adhibē
dam: fore op⁹ nobis rationabile apparet.
Unde ⁊ ariſtoteles antiquas leges nimiū
rudes et barbaras dixit. Putandū inquit
illos priſcos fuiſſe ignaros ⁊ īprudētes: vt
abſurdum ſit in eorū opinionib⁹ velle ꝑſi
ſtere. Ulteri⁹ addit. Neq̄ leges ſcripte me=
liores ſunt: ſi ſint immutabiles. Et rationē
aſſignās Impoſſibile inquit eſt ſingula ad
minimum vſq̄ cōprehēdere: neceſſe eſt eñ

vt generaliter ſcribantur. Illa vero q̄ agū
tur: ſingularia ſunt. Concludit deinde. Ex
hijs ergo videtur quaſdam leges quādoq̄ mu
tabiles eſſe. Cōſtat ergo vt videtur. Q̄ ex
eo q̄ inſtitute leges que ſtatuta nominant
ambigua ꝯplura ac minus dilucida et ſu=
perflua continere noſcuntur: rectoribus ad
cohortandum minus ſuffragari poſſe.
Atq̄ ſubiectis earundem prolixitate et
obſcuritate ad parendum complures diffi=
cultates parere conſueuiſſe. Quapropter
conſtitutionum priſcarum reformatio et
coaptatio non quibuſlibet leuib⁹ cauſis ne
conſuetudo maioribus non parendi indu=
catur ad regulariter et reformate viuen=
dum plurimo adiumento eſſe poteſt. Unde
ſalomon cui ſapiencie donum deus infudit
Da inquit occaſionem ſapienti: et addetur
ei ſapiencia. Quod non tantum de ſapien=
cie gradu deberet intelligi qui ſacre ſcrip=
ture attribuitur in qua omēs ſapientie ꝑ=
tes complicantur: Sed de perfecta diuino=
rum mandatoꝝ que ducūt ad vitā ſua ob
ſeruatione. De qua in deutronomio moy=
ſes gloriatur. Hec eſt inquit veſtra ſapien=
cia et intellectus coram populis: vt audien
tes vniuerſa precepta hec dicant. En popu
lus ſapiens et intelligens: gens magna.
Quam etiam beatus auguſtinus ſapienci
am conſiderans: dixit eſſe modum animi ⁊
vite humane requiem. In cuius circunferē
cijs per decētium preceptionum additamē
ta et inutilium abrogationem: viri perfecti
nouas occaſiones proficiendi adoriuntur.
Cum namq̄ humanus animus corporea
mole grauatus plurima particularia ra=
tioni conſona circa agendorum ac fugien=
dorum verſationem non niſi multo ſucce=
dente tempore proſpicere queat: nec huma
num experimentum vera coniectura virtu
tis medium perpendere valeat. Difficili=
mum eſt vnam quandam impermutabilē
recte viuendi methodum diffinire: ſed iux=
ta exhibitas temporum locorum et conſue
tudinum oportunitates. Alia atq̄ alia vi=
te monita. prout ſapiens iudicabit conſti=
tuenda ſunt. Unde idem ariſtoteles contra
rempublicam Socratis loquens. Neq̄ in=
quit illud ignorandum eſt: quia oportet ad
longum tempus ac diuturnas conſuetudi=
nes inſpicere an recte ſe habeant. Ferme
eñ oīa inuenta ſunt quidē ſed alia nō idu=
cta alia ab expertis repudiata ſūt. Simile
ſaluator nr̄ diſcipl[…] ſuggerebat. Multa ha
beo vobis dicere: que non poteſtis portare

modo. Cum venerit ille ſpiritus veritatis
docebit vos omnē veritatem: quēadmodū
Johānes ſubtilis doctor ad noua ecclīe cō
cilia contra hereſes indies pullulātes indu
cit. Uerum variationem hanc circa moruʒ
inſtituta non in ipſo naturali aut diuino ⁊
eccleſie iure qualia plurima veſtris in re-
gulis ſunt cōtēta cenſendū eſt fieri debere.
Que imutabilia ſancti ⁊ legū latores ac iu
ris interpretes aſſeuerāt. Sed magis de cir
cūſtāciarū iuribus que verius cōſtitutiōes
⁊ ſtatuta ꝙ leges dicende ſunt. Cōſtitutio
erit ſm̄ conſuetudinē patrie: loco tēporiqꝫ
conueniēs: neceſſaria vtilis manifeſta quo
qꝫ: ne aliquid ꝑ obſcuritatē incautū captio
nū contineat: nullo priuato cōmodo. ſed ꝓ
cōmuni ciuiū vtilitate cōſcripta: inquit yſi
dorus. Dictarū ergo veſtrarū cōſtitutio-
nū ſeu ordinationū non vſqꝫquaqꝫ in tanta
locoꝝ temporū et conſuetudinū varietate
cōſtātium diſſenſio ſupernouaqꝫ cōgeries
dictas cauſas inter ceteras preſtare potue
rūt: vt minus regule ipſe a profeſſoribus
ſeruarentur: ſed potius impedimētū affer-
rent bonis moribus: ad quoꝝ obſeruatio-
nē ſuperaddite fuiſſent. ¶ Idcirco capitu-
lū generaliſſimū veſtri ordinis in alma vr
be mādato Sāctiſſimi dn̄i noſtri dn̄i Julij
ſecundi prelibatis abuſibus ac ꝯtrouerſiis
finē imponere intendentes. Anno vcʒ mil-
leſimo quingenteſimo ſexto in pentheco-
ſte celebratū: cui apoſtolica auctoritate p̄-
fuimus de noſtra ſcientia ſtudio ⁊ cōſenſu
prout idē ſanctiſſimus papa mandauerat
certā vite moderationē et conſtitutionum
formā pro predictoꝝ triū ordinū conſcien
tiarū ſerenitate ac fideliori regularū obſer
uatione necnon reformationū eorundeʒ ⁊
regulari obſeruātia compilari diſponens
decreuit per gn̄alem miniſtrū veſtrū in eo
electum adhibitis veſtra ex religione pre-
fata peritioribus et expertis ex antiquis ſta
tutis et conſtitutionibus ſub varijs tempo
ribus editis et promulgatis conſideratis
omnibus conſiderādis ipſum opus ꝑ oīa
aptū clarum ſufficiēs non ſuperfluum ad
vniuerſorum trium religionū et ordinum
vſum perſtringeretur. Uerum negotio ad
hec vſqꝫ tempora vel eius difficultate vel
miniſtri generalis prepeditione infecto et
dilato quibuſdā ex veſtris ꝓcuratoribus
(quoꝝ prouincias ad dei laudē et religio
nis decus in totum vel in partē regulariter
formatas audiuimus et per veſtrā diligē
tiam amplius cōfidimus reformandas) ſol
licite inſtantibus apud ipſum gn̄alem mi-
niſtrū vt certa forma cōſtitutionū circa re-
gule declarationum ac obſeruantiaʒ ſaltē
pro vobis et hijs qui vobis adherere vel
regulariter et abſqꝫ diſpenſatione viuere
volūt cōpilaretur. Que poſtmodū per nos
auctoritate apoſtolica confirmaretur ⁊ cū
dei adiutorio ab omnibus obſeruandum
promulgaretur. Dictum opus ſeu volumē
prius per prefatum generalem miniſtrum
et iuxta commiſſionis apoſtolice ſeriem a
ſe approbatum cum nobis preſentatū fuiſ
ſet paterne recepimus: et circa ipſuʒ vt pa
riter ad profectum veſtrum ac tante mul-
titudinis etiam noſtre gubernationi pro-
tectioni et correctioni commiſſe et verā re
gule preceptorum obſeruationem augēdā
cooperarentur: licet publicis curis ⁊ priua
tis quibus vix ſufficere poſſumus longeqꝫ
magis ꝙ noſtra facultas ſufferat prepedi
ti ſimus. Tamen per plurimos dies ope-
ram cum diligentia ſuſcipientes et ſerioſe
cuncta librantes ſuperuacanea ſecuimus
commodiora quoqꝫ locis diſpoſitis lucidio
ra clarioraqꝫ fecimus. Quod opuſculum a
nobis ita recognitum vobis prenominatis
miniſtris ⁊ ſubditis in chriſto filijs ac alijs
reformatis et adherere vobis vel regulaʒ
ſine diſpenſatione ſeruare ſalubriter cupiē
tibus vbilibet conſtitutis nunc prius ſub-
ſequentium tenore verboꝝ ꝓhibemꝰ vcʒ.

¶ In noīe dn̄i dei et ſal-

uatoris nr̄i Jeſu chriſti totiuſqꝫ celeſtis cu
rie triūphātis Amen. ¶ Incipit ꝓlogus in
nouā recollectiōeʒ modificatiōeʒ ⁊ cōpila-
tionē cōſtitutionū ſtatutoꝝ ⁊ declarationū
tam papalium ꝙ generalium triū ordinuʒ
beatiſſimi patris noſtri Franciſci precipue
ordinis minorum.

Erat rap
naldꝰ gratianꝰ
de cotignola ar
tium et ſacre
theologie ꝓfeſ
ſor ac triū ordi
nū btiſſimi pa
tris nr̄i Frāci-
ſci gn̄alis mini
ſter et ſeruus
Necnō Sctiſſi
mi dn̄i nr̄i Julij diuina ꝓuidētia pape ſcd̄i
moderni in ſubſequētibꝰ negocijs cōmiſſa-
riꝰ ſpecialiter deputatꝰ. Dilectis in xp̄o
filiis ⁊ filiabꝰ fr̄ibꝰ vniūſis ⁊ ſingulis atqꝫ ſo
roribꝰ triū ordinū dicti p̄ris nr̄i Frāciſci

Prologus Statutoꝝ.

vbicūqꝫ ꝑ orbē terrarū ꝯſtitutꝫ cuiuſcūqꝫ cō
ditiōis: gradꝰ: cōgregatiōis: ritꝰ: obſeruā=
tie: familie: ſubiectiōis: vel obediētie exiſtē
tibꝰ Salutē ⁊ pacē in dn̄o ſēpiternā Noue
ritis nos cū ea qua decuit reuerētia rece=
piſſe quādā cōmiſſionē ſiue ſupplicationē
mādata ſpecialia dicti Sctiſſimi dn̄i nr̄i Iu
lij diuina ꝓuidentia pape ſcḋi cōtinētē te=
noris ⁊ cōtinētie ſubſeqn̄tis. ¶ Beatiſſime
pr̄ exponit̄. S. v. ꝓ parte deuotoꝝ oratoꝝ
Raynaldi gratiani decotignola ſacre theo
logie ꝓfeſſoris totiuſqꝫ ordīs minoꝝ gn̄a=
lis miſtri ⁊ Bonifacij de ceua eiuſdē ordis
ꝓuīcie Frācie miſtri necnō ēt miſtri ꝓuīci
alis Colonie Turonie burgōdie alioꝝūqꝫ re
formatoꝝ ⁊ eiſdē adherētiū ſeu aherē volē
tiū pn̄tiū ⁊ futuroꝝ pſerti obſuātie vl̄ r̄l̄arꝫ
obediētie ipiꝰ ordis Qꝫ cū in caplo gn̄ali ſſio
Rome vltime celebrato volēte atqꝫ mādāte
reuerēdiſſimo i xp̄o pr̄e et dn̄o dn̄o Dn̄ico
Grimano tituli ſcti Marci ſacroſancte Ro=
mane eccl̄ie pbr̄o Cardinali patriarcha ec=
cleſie Aquileien̄. Ac dicti ordis ⁊ ordis ſctē
Clare ꝓtectore etiā. S. v. cōmiſſario ſuper
agēdis ⁊ diſponēdis i dicto caplo eidē gn̄a
li cōmiſſū fuerit vt cū aliquibꝰ miſtris vel
alijs probis viris et pr̄ibus eiuſdem ordi=
nis conſtitutionibus ſtatutis ⁊ declaratio
nibus ordinationibus varijs dicti ordinis
tam ſummorū pontificū qꝫ capituloꝝ gn̄a=
liū hmōi ordinis diligēter perſcrutatis ea
ex hijs eligerent et elicerent ac in vnū redi
gerent addendo reuocando vel mutando
et ad certam formam redigendo que ſta=
tui moderno ipſius ordinis congruere ⁊ ꝓ
congruētiori regule obſeruātia et ordinis
regimine atqꝫ reformatione deſeruire ⁊ ne
ceſſaria vel oportuna fore viderentur. Cu
piantqꝫ dicti Oratores per eundem gene=
ralē predicta ſibi ⁊ ſubditꝫ eoꝝ pro tempe
fieri ⁊ etiā nōnulla dubia ſuꝑ regulā ⁊ ipiꝰ
r̄l̄e declaratiōes a pdeceſſoribus. S. v. edi
tas ⁊ ſuꝑ rubricas ⁊ ordinatiōes diuini of
ficij kalendarij alioꝝūqꝫ emergētiū ꝓ qete
pace vnione atqꝫ reformatione ipius ordi
nis ⁊ ſctē Clare et Tertij ordinis ordina=
ri ⁊ ordīata declarari: interp̄tari: cōmutari
diſpenſari: vel illis nonnulla addi ſeruata
ſemꝑ ipiꝰ r̄l̄e puritate iuxta hmōi appro=
batas a ſede apl̄ica declarationes ordina=
tiones atqꝫ cōceſſiones eoꝝ/⁊ ad p̄dicta et
alia circa hec oportuna etiā ſpeciali aucto
ritate ⁊ cōmiſſione. S. v. pro maiori cōmo=
ditate ⁊ ſecuritate conſcientiarum fulciri.
Supplicant hūiliter eidē. S. v. prefati ora
tores quatinus eos ſpecialibus fauoribus

et gracijs proſequen̄ et abſolutos ab omi
excōmunicatione ad cautelaꝫ ad effectum
preſentium dūtaxat eſſe cenſentes/vt etiā
ſpeciali auctoritate. S. v. p̄dicta omnia et
ſingula et alia circa predicta atqꝫ ex hijs
emergentia et preſertim que circa bonū re
gimen viuendi et reformationem ac vnio=
nem predictorum ac eiſdem ſubditorum ⁊
aliorum regulam ſiue diſpēſationibus ſer=
uare volētiū pn̄tiū futurorum: et ad quorū
cunqꝫ fratrum ipſius ordinis regimen ⁊ re
ductionem ad regularem miniſtrorum et
cuſtodum ſubiectionez quam promiſerunt
atqꝫ vnionenm et pacem ordinis et ad me=
lius quecunqꝫ dn̄o famulandū et remorſus
vel dubia conſcientiarum atqꝫ onera ſup=
flua in eccleſia et alibi atqꝫ in predictis re=
gule huiuſmodi puritatem non tangenti=
bus vel minuentibus deuitandum et ma=
xime que ad diuinum officium et ipſius or
dinationes et que ad diuini cultus amplia
tionem neceſſaria ⁊ vtilia videbuntur quo
modolibet et oportuna facere: diſponere:
declarare: cōmutare: diſpenſare: et reuoca
re: atqꝫ in hijs precipere: ligare: ſoluere: cō
dere: et ſtatuere atqꝫ determinare poſſit ei
dē gn̄ali miniſtro committere: cōcedere et
mādare. Nōqꝫ reuerendiſſimꝰ dn̄s Cardi=
nalis protector p̄fatus talia ꝑ ipm̄ gn̄alem
ordinis ordinata declarata: reuocata: am=
pliata vl̄ addita examīare: corrigere ⁊ hijs
addere vel minuere ꝓut oportuniū videbi
tur atqꝫ auctoritate apl̄ica ⁊ ſui officij ap=
probare ⁊ cōfirmare poſſit etiā cōmittere ⁊
cōcedere dignemini de gr̄a ſpāli. Nō obſtā
tibꝰ p̄miſſis ⁊ quibuſcūqꝫ lr̄is ⁊ cōſtitutioni
bus apl̄icis etiam a. S. v. ſub forma breuis
vl̄ alias quōcūqꝫ cōceſſis Priuilegijs quoqꝫ
indultis ſiue declaratiōibus vel ordinatio
nibus apl̄icis tā in cōſilijs gn̄alibꝰ vltimo
celebratis alias in Romana curia vel alibi
vbicūqꝫ a p̄deceſſoribꝰ. S. v. romanis pōti=
ficibꝰ p̄ſertim ab Eugenio. iiij. Pio ij. Pau
lo. ij. Sixto. iiij. ⁊ alijs etiā quocūqꝫ mō ema
natis vel cōceſſis Necnō q̄buſcūqꝫ ſtatutis
cōſuetudinibꝰ cōuētionibꝰ cōcordijs vel pa
ctis dicti ordinis vel aliquorū ipiꝰ etiā iu=
ramēto cōfirmatiōe apl̄ica vel quauis alia
firmitate roboratis. Inhibitiōibꝰ quoqꝫ de
cretis exēptiōibꝰ ꝓuiſionibus cōceſſionibꝰ
⁊ alijs lr̄is apl̄icis etiam ꝑ modū ſtatuti de
clarationis aut mādati vl̄ ſub quacūqꝫ for=
ma vl̄ expreſſiōe ꝟboꝝ ⁊ cū clauſulis dero
gatoriarum derogatorijs alijſqꝫ fortioribꝰ
et efficatioribꝰ et inſolitis clauſulis cōceſſis
et in poſterū forſan cōcedēdis. Quibꝰ oibꝰ

ꝛ alijs quatin⁹ op⁹ ſit latiſſime placeat hac
vice derogare. Ceteriſqꝫ ꝯtrarijs quibuſcūqꝫ.
Sic ſignatū Fiat vt petitur. J. Et per ſolā
ſignaturā attento ꝙ negotiū cōmittitur mi
niſtro gnāli in curia exiſtēti. Ac etiā reuerē
diſſimo dn̄o/ipi⁹ ordinis ꝓtectori etiam in
curia exiſtēti. Sic iterū ſignatū Fiat. J. Et
manu datarij ſic ſubſcriptū. Datum Rome
apud ſctm̄ petrum. Quarto Jd⁹ maij. An=
no quito. Et a tergo reperitur. Regiſtrata
folio. lxj. ꝛ libro. xix. de ruſellis. Quibus q̄=
dē mādatis ꝛ cōmiſſiōe ſuſceptis diligēti⁹
attēdentes ꝙ cū in ſacro euangelio arguat
dn̄s ſcribas ꝛ phariſeos onera nimis gra=
uia ꝛ importabilia populo imponētes mat.
xiij ꝛ. xxvi. q. vij. ca. Alligāt ꝑ verba Johā
nis criſoſtomi. qui typū gerebāt multorꝫ
eccleſie ac religionis p̄latorum legibus ſta
tutis cēſuris ꝛ penis vltra vota regularia
ꝛ neceſſario cōſequentia ad illa vel ad eoꝝ
obſeruantiam neceſſaria vel oportuna ni=
mis leuiter et ſine vrgente cauſa etiam ſub
peccati mortalis vinculo ꝛ grauibus cenſu
ris cum ꝑiculo trangreſſionis ꝛ cōtemptus
onerātiū ꝛ ſic quaſi retibus ꝛ laqueis aīas
puſilloꝝ ꝛ ſimplicium illaqueantiū/cum ta
men celſiora pocius ſuadenda ſint q̄ꝫ cogē=
da attendentes etiā ꝙ iuxta dictum cuiuſ=
dam ſapientis non eſt putandum ꝙ veniat
ex animi leuitate ſi pro diuerſitate tempo=
rum et occaſionum varietate diuerſa iube
ant hij qui preſunt ad regimē ſubditorum
cuꝫ ſepe cōmunis vtilitas hoc requirat nec
eſt nouū ſi ſic pro rerū exigencia ac tempo=
rum varietate leges inouenł humane. vt
etiam que vſu vileſcūt antiquo/ pariter re
nouata delectent/ꝛ diuerſa in vnū collecta
et melius ordinata facilius capianł. Et in
ſuper qm̄ dicit dominus ꝑ ꝓphetā eſſe bo=
nū et iocūdū habitare fratres in vnuꝫ di=
uerſitatib⁹ obſeruātiarū cerimoniarū ſub=
iectionū ſtatuto ꝑ ꝛ ſimiliū que animoꝝ di
uerſitatē ꝛ ſtatus varietatē ac tunice incō=
ſutilis xp̄i ſciſſionē ꝑtendūt ꝛ ſepi⁹ cauſari
videntur:ꝗꝫtū bono modo poſſibile eſt remo
tis et abiectis: idcirco a reuerendiſſimo in
xp̄o p̄re et dn̄o domino Dominico grima=
no tituli ſācti Marci ſacroſācte Romane
eccl'ie p̄ſbitero Cardinali ac dicti ordinis
nr̄i ꝛ ordis ſācte Clare protectore ſepi⁹ pul
ſati et a multis probis patribus ꝛ fratrib⁹
miniſtris/cuſtodibus gardianis/ꝛ alijs in
ſtantius rogati: onerique nobis ex officio et
dicti capituli generaliſſimi voluntate atqꝫ
prefatis mandatis ap[o]ſtolicis impoſito ſa
tiſfacere et debite parere cupiētes placuit

nobis vt auctoritate officij noſtri ꝛ dicti ca
pituli generaliſſimi Rome vltimo celebra=
ti ymo verius auctoritate apoſtolica talit
nobis nūc deſuꝑ cōmiſſa ꝛ cōceſſa varia et
nimis tūc multiplicata i ordie ſtatuta gn̄a
lia ꝛ papalia eorūqꝫ nōnullas declaratiōes
obſcuras fuerūt hactenus diuerſis tp̄ibus
in ordine edita ꝛ maxime tp̄e Dn̄i Nicolai
pape tercij Clemētis q̄nti Johānis viceſi=
mi ſcdi Bn̄dicti duodecimi. Martini quar
ti et quinti. Eugenij quarti. Ni olai quinti
et Sixti quarti. Ac etiā tēpore gn̄aliū mi=
niſtroꝝ preſertim. Sācti bonauēture Fra
tris bonagr̄e. Johānis de murro. Gundiſ=
ſalui hiſpani. Michaelis de ceſena Guiller
mi farinerij ꝛ alioꝝ gn̄aliū ordinis miſtro
rū nūc ꝑ nos et per nōnullos alios reueren
dos patres miniſtros alioſqꝫ cōmiſſarios
ſiue nūcios aut ꝓcuratores diuerſarū pro
uinciarū et alios ꝓbos p̄res nobis i hijs
aſſiſtentes et hec ꝓ ordinis regimie et re=
formatione ac gubernatione ipſiuſqꝫ vnio
ne et pace et maxime pro neceſſaria ꝛ con=
grua regule obſeruantia neceſſaria ꝛ opor
tuna fore aſſerentes ipſorumqꝫ ꝛ alioꝝ ma
turiori et ſaniori[ſ] conſilio mature diſcuſſa
in vnum colligerentur et ordinarentur ſub
trahendo ꝛ obmittendo nōnulla que cōſide
rato moderni tempis ſtatu pro parte min⁹
arta et alia pro parte relaxatoria vel min⁹
neceſſaria videbantur. Et adijciendo atqꝫ
ordinando pauca que pro puritate regule
congruentius obſeruanda: et vnione ac re
formatione totius ordinis nr̄i ymo ꝛ ordis
ſctē clare ꝛ de penitentia efficati⁹ vbiqꝫ in
troducēda ꝑficienda et manutenenda no=
bis accommoda videbantur: prout p̄ntiuꝫ
tenor elucidat. Quē preciſe reuocatis alijs
omnibus p̄teritis ſtatutis tā generalibus
q̄ꝫ prouincialibus cuſtodialibus ꝛ localib⁹
ſiue cōuētualibus ordinis noſtri preſenti=
bus non inſertis volum⁹ et ſtatuim⁹ a fra
tribus oībus toti⁹ ordinis nr̄i p̄ntibus ꝛ fu
turis ꝛ alijs frīb⁹ ꝛ ſororib⁹ ordinū p̄dicto
rū i hijs q̄ ſpectāt ad eos ꝛ vbi ſpālit expri
mūtur reſpectiue firmiter obſeruari. Nolu
mus tn̄ ꝑ hec ſtatuta ip̄os ad mortalis pcti
vinculū aſtringi niſi ad ip̄a alias ꝑ regulā
aut rl'e ꝯſequētiā ꝛ ipi⁹ approbatas decla=
ratiōes aut aliud ius diuinū vel hūanum
fuerint quo ad aliqua in ipſis ſtatutis con
tenta alias obligati: vł niſi vbi contrariuꝫ
fieret ex notabili cōtemptu: ſꝫ ſolūmō ad pe
penas ibidem poſitas eiſdem modis q̄bus
ibidē deſcribuntur Jn quorum etiā dubijs
rl'e puritatē non tangentibus poſſint etiā

Prologus Statutoꝝ.

quicūq ordis ꝓlati declarare iterꝓtari atq determinare. ¶ Intentū igit̄ ꝑncipale nr̄z in hijs ſtatutis nō eſt onera grauia q̄cunq de nouo iponere: ſz potiꝰ iā in ordine ꝑ alia ſtatuta impoſita modificare declarare ⁊ de nouo aliqua ordinare: ac modos faciles vtiles apertos congruos ⁊ neceſſarios ad puram tutā ⁊ perfectā regule obſeruātiā ⁊ ſine q̄bus nō pōt rl'e puritas in ordie tanto cō= mode obſeruari dare et ſtatuere: et etiam remouere multa onera et laq̄os diuerſarū excōicationū cēſuraꝝ ⁊ obligationū ꝑcedētiū ſtatutorū papaliū et gn̄aliū ordis ⁊ nimiā diuerſitatē ⁊ multiplicationē ſiue cōfuſionē ipoꝝ ꝓpter ꝑiculū trāſgreſſiōis euitādū et q̄ctē ꝯſciētiarū puſilloꝝ inducēdaz Necnō etiā diuiſiōes ordis ⁊ rl'e trāſgreſ= ſiōes i vnū reducere: vnire ⁊ reformare atq mores cōponere: et inſup ordiare oportūa remedia cōtra illa q̄ iducere poſſūt ad illiꝰ trāſgreſſionē diuiſionē turbationē et diſſi= pationē: q2 iuxta ꝟbū ſapientis. Ubi non ē ſepes diripiet̄ poſſeſſio. Ex quo ꝟbo ſctūs Bonauētura ⁊ alij gn̄ales in ꝓlogis ſuorū ſtatutoꝝ gn̄aliū ordis taliter inſerūt et di= cūt Neceſſariū ē ergo inquiūt volētibꝰ re= gni celeſtis poſſeſſionē ꝑclarā i quā ꝑ ſpm̄ paupꝑtatis intrat̄ cuſtodire illeſaz: ſepē illi diſcipline circūdare Nequaq̄ eni ſupfluūt moꝝ obſeruantie regulares: q2 nō ſolū ad ſpūalis vite cōcordiā ⁊ decorē ⁊ cuſtodiā ſuffragant̄ verum etiā vt in pluribꝰ intra ꝑfectionis et puritatis regule ꝓmiſſe ſubſtantiā includūtur. Et has potiſſime explicare oportet: ne ꝑ caligiuē ignorātie in trāſgreſſionis foueā incidatur. Nullꝰ igitur de poſſeſſiōe ꝟtutis gl'ietur in corde: ſi diſſipator ē ſepis in couerſatiōe. Si q̄s enim teſte ſcriptura putat ſe religioſum eſſe nō refrenās linguā ſuā ſz ſeducēs cor ſuū: huius vana ē religio. Oportet igitur ori ⁊ ceteris ſenſi= bus actibus ⁊ geſtibus ſepē circūdatā per honeſtatem regulariū ſtatutorū a viris ꝑfectis nō deſtrui ſed ſeruari: ne dum ſepem diſſipant mordeant̄ a colubro ſecūdū ſententiā ſapiētis. Nō eni abſq graui periculo ꝑuipendi pōt quod cū tanta difficultate tot laboribus et periculis tot et tātis delibera tionibus pro ſalute animarum a generali capitulo ſtatuitur: apud quod precipua reſidet auctoritas ordinis gubernandi. Si quis autem reputat grauem ſarcinam hu= iuſmodi ſtatutorum hoc cogitet apud ſe q iuxta apoſtolum omnis diſciplina in pre= ſenti non eſt gaudij ſed meroris: fructum autez pacatiſſimuz iuſticie exercitatis af= fert in futurum. Hec vbi ſupra. ¶ Igitur vt ad rem ipſam deueniamus et omnis cō fuſio memorie et intelligentie inimica in hijs euitetur: cōſtitutionum huiuſmodi varietates duodecim capitula particulas di= uerſas et paragraphos ſub ſe cōtinētia iuxta proceſſum et ordinem duodecim capi= tulorum regule et in eiſdem contentorum conformari et ordinari curauimus: ſingu= la etiam capitula conſtitutionum huiuſ= modi in certos titulos et paragraphos ꝑncipales iuxta materie exigentiam de quarum ſingulis regule capitulis et eorum par= ticulis agit̄ diuidēdo. ¶ Explicit prologꝰ.

¶ Sequūtur tituli principales ſtatutorum Generalium preſentium cum ſuis particulis ſiue rubricis vel paragraphis.

PRimuz capitulū. ¶ Que ſūt tenenda velut conſilia ⁊ velut ꝑcepta obligatoria in rl'a. P'ria ꝑtic'la. Fo. i.

In quibꝰ ſubditi iudicio prelatoꝝ ſuorū ſtare licite p̄nt. ꝑmo tenentur. Secunda particula. Folio primo.

Q2 licet teſtamētū bti Frāciſci nō obliget tn̄ in reuerētia eſt hn̄dū iij. ꝑ. Fo. i.

De humili ſubiectione ⁊ reuerētia ſācte romane eccl'ie ⁊ ſupiorū ordinis prelatorum Quarta particula. Folio primo

De duobus viſitatoribꝰ ⁊ vicarijs totiꝰ ordinis i ordie hn̄dis. v. ꝑti. Fo. ij.

SEcundū capitulū. De nouicijs recipiēdis ad ordinē ⁊ ꝓfeſſionē. i. ꝑ. Fo. ij.

De ſollicita inſtructiōe ⁊ probatione nouitioꝝ ⁊ magiſtro ſiue inſtructore eoꝝ. ij. ꝑ. Fo. iij.

De recipiēdis ad ꝓfeſſionē. iij. ꝑt. Fo. iiij

De mgr̄o ſiue inſtructore iuuenū ꝓfeſſorū ⁊ alioꝝ nouit̄ reformatoꝝ. iiij. ꝑ. Fo. iiij

De fratribus mittendis ad ordines Quinta particula. Folio quarto.

De raſura ⁊ forma tōſure vi. ꝑtic. Fo. iiij.

De qualitate et vilitate veſtimentoꝝ. ⁊ mō dormiendi. vij. particu. Fo. iiij.

De calciamentis octaua ꝑ. Fō. v

Q2 in ordie nō ꝑmittat̄ ſecte vel diuiſiōes alique exurgere. ix. ꝑticula. Fo. v.

Terciū capitulū

De diuino officio. i.pti fo.v.
De ffm cōmuniōe. ij.pti.fo.vi
De ſctē orōis ꝛ meditatiōis ac ꝯtēplatiōis exercitio.iij.p.f.vi
De ſiletio. iiij.pti.fo.vi.
De ieiuniijs rł̄e ꝛ abſtinētia. v.pti.fo.vij.
De pcialitatibꝰ vitādis ab oibꝰ.vi.p.f.vij.
De lectiōe mēſe. vij.pti.fo.vij.
De caritatiua receptione fratrum hoſpitum. viij.pti fo.vij.
De honeſto modo eūdi p mūdū ꝛ litibꝰ vitandis. ix.parti.fo.vij
A quibus ꝛ quomodo poſſūt fratres exeuntes licentiari. x.pti fo.viij.
De euitandis ſcādalis verbo vel facto ab itinerātibus ꝛ alijs ꝛ ꝙ ffes nō ſint iudices q̄ſtionū nec ambaſſiatores. xi.pti.fo.viij.
De diuertēdis ffībꝰ ad couētꝰ ordinis ꝛ nichil ibidē ꝓcurando. xij.pti.fo.viij.
De licenciandis ad vrbem ꝛ curiā Romanam ꝛ exiſtentibus ibidem. xiij.pti.fo.viij.
De terminis conuentuū ꝛ ſororum pauperum ſancte clare xiiij.pti.fo.viij.
De agēdis in reditu fratrū. xv.pti.fo.ix.
De clauſura cōuētꝰ obſeruanda ꝛ q̄līt ffes foras exire debeant. xvi.parti.fo.ix.
De non equitando. xvij.pti.fo.ix.

Quartū capitulū

De nō recipiēdis pecūia.i.p.f.9
Suppletio et declaratio vniuſcaſꝰ i p̄fatis declaratiōibꝰ dñi pape Nicolai tercij ꝛ Clemētis q̄nti nō ſufficienter expreſſus quo ad pecuniā ꝛ res pecuniarias. ij.parti.fo.x.
De limitatiōe poteſtatis adminiſtratorū ſiue procuratorum pape ꝛ recurſus fratrū ad eos. iij.pti.fo.x.
Quales dñt haberi ꝓcuratores pape ꝛ admiſtratores ꝛ de illoꝝ ꝑuilegijs.iiij.p.fo.xj.
De euitādis q̄ſtis et oblatiōibꝰ pecūiarijs et trūcis habēdis nole nec auctoritate conuentuū nec fratrum. v.pti.fo xj.
De forma iſtrumētoꝝ quitātiaꝝ vel obligationū debite obſeruanda. vj.pti.fo.xj.
De vitāda receptiōe rerū pecūiariaꝝ et q̄ ſit tales res pecūiarie vij.pti.fo.xij.
De exactiōibꝰ ꝛ cōtributiōibꝰ pecūiaꝝ oīno vitādis a prelatis et alijs viij.pti.fo.xij.
De mōis licitis ſubueniēdi expēſis cōibus ordinis pulciaꝝ ac cuſtodiaꝝ. ix.pti.fo.xij
De depoſitis in cuſtodiā non indifferenter recipiendis. x.pti.fo.xij.
De ſollicitudie ffm iduēdoꝝ ꝛ īfirmoꝝ habēda etiā p amicos ſp̄uales ſpecialiṫ a maioribꝰ p̄latꝫ ꝛ ꝯſeq̄nt qbꝰ ꝯmittit.xi.p.fo.xij.
Q̄ꝫ cuſtodes ꝛ gardiani habeant ꝓ p̄latꝫ ꝛ de cōcordia p̄latoꝝ i executiōe ſuoꝝ officiorum ſeruanda. xij.pti.fo.xiij.

Quintum capitulū. fo.xiij.

De occupatiōibꝰ ffꝫ ꝛ mō laborandi. p̄ma pti.fo xiij
Quid ſit agendum de mercede laboris. ij.pti.fo.xiij.
Q̄ꝫ nullus teneat ſcolas ſecularium puerorum. iij.pti.fo.xiij.
Q̄ꝫ etiā maiores nō refugiāt opa humilitatis. iiij.pti.fo.xiij.
Q̄ꝫ in cura medēdi nullus occupetur niſi ſub certis modo et forma. v.pti.fo.xiiij.
Q̄ꝫ nullus artes dāpnatas vel p̄ſtigioſas exerceat vel doceat vi.pti.fo.xiiij.
Q̄ꝫ ffes nō ſint cauſidici aut negociatores et de famulis cōuētuum. vij.pti.fo.xiiij.
De alto laboritio ſp̄ūs in ſtudio ꝛ moderato litterarū neceſſariarū. viij.pti.fo.xiiij.
De reformatiōe cōuētibꝰ ſtudiorum proponenda. ix.pti.fo.xiiij.
Quales debeant mitti ad ſtudia fratres. decima particula.fo.xiiij.
De iſtructoribꝰ ꝓfeſſoribꝰ et magiſtris morū ſup iuuenes ſtudioꝝ. xi pti.fo.xiiij
Quibꝰ lecturis legētes p̄cipue inſiſtere et q̄liter p̄latꝫ ſuis obedire debeāt.xij.p.fo.xv.
De ꝓmotiōibꝰ debite repimēdꝫ.xiij.p.fo.xv
De ſtudijs particularibꝰ cuſtodiaꝝ ꝛ cōuētuum. xv.pti.fo.xv.
Q̄ꝫ nullū notabile ſcriptū nouū ante debitā examinationē publicetur extra ordinē ꝫ neq; in ordine. xvi.pti.fo.xv.
Q̄ꝫ nullꝰ ſuſtineat opinionē corruptam vł etiā reprobatā aut dubiā. xvij.pti.fo.xv.
De penis docentium vel ſuſtinentium errores. xviij.pti.fo.xvj
Q̄ꝫ nichil ꝯtra ecclie ſctē Romane determinationem approbet vł iprobet añ ſctē ſedis ap̄lice cōſultationē xix.pti.fo.xvi.

Sextū capitulum. fo.xvj

De obſeruātia paupertatis ꝛ qualitate vſus rerum fratribus conceſſaꝝ p̄ma pti fo.xvj
De receptiōe vł retētiōe vſus rerum prohibitarū vitanda ꝛ que ſint talia. ij.pti.fo.xvi.
De ordine et modo limitationis qualitatꝫ et q̄ntitatis rerum vtendarum in ordine tenēdo ꝛ a quibus ſit habenda licentia vtendi rebus. iij.p.fo.xvi.
Ad quē vſū rerū poſſūt et debeāt ffes licentiari iudicio prelatorum et qualitate talis

Tabula Statutoꝝ

vſus per regulam cōceſſi. iiij.parti.fo.xvi.
A quibꝰ ⁊ quō debeat iudicari vel diſcerni cō munis vſus rerū ſuꝑfluitas.curioſitas ⁊ nimia ꝓcioſitas. v.particula.folio.xvi.
Qualiter intelligi debeat curioſitas.nimia ꝓcioſitas ⁊ ſuꝑfluitas vſꝰ rerū etiā q̄ ad aliqua eccl'ie vaſa ⁊ ornamēta.⁊ taliū iā itroductorū q̄eti modificatiōe ⁊ ꝓuiſiōe.vi.ꝑ.fo.xvij.
De qualitate edificioꝝ ⁊ aliaꝝ reꝝ ꝓpaupertate ſeruanda et quibuſdaꝫ picturis nō fiendis. vij.particula.folio.xvij.
De vſu ſuꝑfluo libroꝝ ⁊ aliaꝝ reꝝ maxie i particulari a ffribꝰ euitādo. viij.par.f.xvij.
Quid faciēdū ſit de libris ffm decedētiū et de filiatiōe ffm ꝯuētuū vl' locoꝝ.ix.ꝑ.f.xviij
Qꝫ ſolūmō durāte licencia ꝓlati ffes poſſūt vti rebꝰ nec ei quicꝗ̄ i fraudē debent occultare. x.particula.folio.xviij.
De nichil dando infra vel extra ordinem ſine licentia eoꝝ quibꝰ cōmittit talis facultas licētiandi. xi.particula.fo.xviij.
De ēptiōibꝰ ꝯmutatiōibꝰ ipignoratiōibꝰ ac rerū accōmodatiōibꝰ ⁊ vēditiōibus ac mutuis ꝯtrahēdis ⁊ debitꝫ atꝗ̄ obligatiōibꝰ a ffribꝰ euitādis niſi ſub certꝫ modo ⁊ forma. xij.particula.fo.xviij.
De cōuētionibꝰ ⁊ pactiōibꝰ ſeu fideiuſſionibus ac oneribꝰ ſeu obligatiōibꝰ ꝑpetuis a ffribus euitandis. xiij.particula.fo.xviij.
De cameris extra dormitoriū nō habēdis ⁊ cellis dormitorij ac clauſura ⁊ forma eaꝝ ⁊ alijs ibidē obſeruandis. xiiij.ꝑti.fo.xviij.
Cōtra appropriatores locorum vel conuētuum. xv.particula folio.xix.
De reuocātibꝰ mādata ſuoꝝ ſuꝑioꝝ idebite ⁊ officia vel promotiones procurantibꝰ. xvi.particula.folio.xix.
De reſignatiōibꝰ reꝝ i īfirmitate vl' morte nō fiēdis niſi a ꝓꝑetarijs.xvij.parti.fo.xix.
De elemoſina petenda. xviij.ꝑ.fo.xix.
De annuis poſſeſſionibꝰ redditibꝰ ⁊ alijs ꝓhibitis nō habēdis.⁊ quid ſit faciendū de iā receptis cū oneribꝰ miſſarū ⁊ aliorū ſuffragiorum.xix.particula.fo.xx.
De punitiōibꝰ eorūꝫ q̄ redditꝰ annuos ſiue poſſeſſiōes aut elemoſinas ꝑpetuas vel ad vitā aut determinatū ⁊ ꝓfixū tēpꝰ obligatorie ſibi vl' ordī reddēdas ⁊ poſſidēdas ꝓcurāt recipiūt vel retinent. xx.parti.fo.xx.
De ꝯgregatiōibꝰ bladi vl' vini nō fiēdis niſi ſub certis modo ⁊ forma. xxi.ꝑti.fo.xxi.
Qualiter reprobant ⁊ puniunt errātes i ꝓdictis ⁊ ꝯtrariū aſſerentes. xxij.parti.fo.xxi.
De libro ſeu kalēdario bn̄factoꝝ ſpālius habendo et recitādo.xxiij.particula.folio.xxi.
De fratribus infirmis. xxiiij.ꝑti.fo.xxi.

Septimū capitulum. fo.xxij.

De caſibus pape reſeruatis. prima particula.folio.xxij.
De caſibꝰ reſeruatꝫ miniſtro gnali ꝑ hec ordinis ſtatuta. ij.ꝑti.fo.xxij.
De caſibus miniſtris ꝓuincialibꝰ reſeruatis ꝑ hec ſtatuta. iij.ꝑti.fo.xxij.
Qꝫ cito recurrēdū ſit ad prelatos ꝓ abſolutione a reſeruatis ⁊ qualiter penitētes debeant ab illis ſuſcipi. iiij.ꝑti.fo.xxij.
De cōmiſſiōibꝰ prefatoꝝ caſuum rōnabiliter fiendis. v.particula.fo.xxiij.
Qualiter ⁊ quibꝰ ⁊ qn̄ ffes debeant confiteri. (vi.ꝑ.f.xxiij.
De penis abſoluētiū a caſibꝰ ſibi nō conceſſis.vij.particula.fo.xxiij.
De penis reuelātiū ꝯfeſſiōes.viij.ꝑ.f.xxiij.
Sequit āplꝰ de correctiōe ⁊ penis delinquētiū.Et ꝓmo q̄lit ꝓlati i corrigēdo nō tenent tenere ⁊ ſeq̄ ſtilū ⁊ apices iuris ⁊ q̄lit ſubditi ab hijs appellare nō ꝓnt.ix.parti.fo.xxiij
Qꝫ iſtrumēta ⁊ manꝰ ꝓlatoꝝ ⁊ iſtrumenta publicoꝝ ſcriptoꝝ ordinis ſub iuramēto a miniſtris publice receptoꝝ ſint vbiꝗ̄ i cauſis triū ordinū autētica. x.parti.fo.xxiiij.
De ampliori declaratiōe caſuū reſeruatoꝝ i ordine ⁊ de punitiōibꝰ publicoꝝ trāſgreſſorum in talibus. xi.particula.fo.xxiiij.
Declararatio de pctis carnis reſeruatis ⁊ qualiter etiā tales i foro exteriori legittime cōuicti ⁊ cōfeſſi debeāt puniri. xij.ꝑ.f.xxiiij
Declaratio ⁊ punitio legittīe ꝯuictorū i receptiōe denarioꝝ l' furto reꝝ.xiij.ꝑ.f.xxiiij.
De penis idebite minātium vel percutientium. xiiij.parti.fo xxiiij.
De falſis accuſationibus et falſis teſtibus xv.particula.fo.xxiiij.
De diffamatoribꝰ ⁊ libellos famoſos ꝓicientibus. xvi.parti.fo.xxv.
Contra falſarios ſigilloꝝ. xvij.ꝑti.fo.xxv.
De litteris non retinendis vel non aperiēdis. xviij.parti.fo.xxv.
De ſcādaloſis puniēdis. xix.parti.fo.xxv.
De falſis accuſatoribꝰ ⁊ īfamatoribꝰ puniendis. xx.particula fo.xxv.
De doloſis etiā ſecretis īfamatiōibꝰ ⁊ turbationibus alioꝝ vitādis ac penis talium xxi.particula.folio.xxv.
Qꝫ ꝑſone accuſātes nullomō reuelent accuſatis niſi i caſu ⁊c.⁊ de penitēcia talibꝰ īponenda. xxij.ꝑti.fo.xxv.
De ſecretis ordinis extra ordinem non publicandis. xxiij.particula.fo.xxv.
Cōtra indebite recurrētes ad principes et alios. xxiiij.particula.fo.xxv.

Qualit̃ puniant̃ ꝑroperãtes culpas ꝛ ꝯtumelias irrogãtes ꝛ ꝯtẽdẽtes. xxv. p. fo. xxv.
De penis ꝯtẽdẽtiū ꝯtra ſuos ſupiores aut eos ꝯtẽpnẽtiū vel irridẽtiū vel eoꝝ obediẽtiã vl̃ correctionẽ ſiue reformationẽ ſpernẽtium aut contra eos vel alios conſpirantium. xxvi. par. fo. xxvi.
Pene obloquẽtiū ꝯtra ſūmū põtificẽ cardinales ꝛ ordinis ꝑlatos ꝛ contra eccl'ie ſãcte aut ordis iura ꝛ conſtitutiones. ꝛ reformari nolẽtiū vel reformatiões impediẽtium. xxvij. pti. fo. xxvi.
De penis blaſphemãtiū deū ꝛ ſctõs ꝛ aliorum grauiū criminū. xxviij. pti fo. xxvi.
De penis ꝓprietariorū. xxix. pti. fo. xxvi.
Contra luſores ad taxillos ſeu alearum ludos. xxx. parti. fo. xxvi.
De apoſtatis ꝛ eoꝝ punitiõibꝰ ꝛ artatiõibꝰ. Cõſtitutio gñalis capl'i. xxxi. p. fo. xxvi.
De modo recipiẽdi ꝛ abſoluẽdi apoſtatas penitẽtes ꝛ q̃ſcunq; ffes publice. excõmunicatos. xxxij. p. fo. xxvij.
De peſtilẽtibꝰ ꝛ icorrigibilibꝰ debite ꝯpeſcẽdis vl̃ ab ordine eiciẽdis. xxxiij. p. fo. xxvij.
De capl'o culparū ꝛ tabulis officioꝝ conuẽtus et chori. xxxiiij. pti. fo. xxvij.
De adhibendis ad conſilia ffibus ꝛ modo tenendo in eis. xxxv. parti. fo. xxvij.
De diſciplina in cõi accipienda iuxta morẽ prouinciarum. xxxvi. parti. fo. xxviij.
De incarcerãdis. xxxvij. pti. fo. xxviij
Q; nullus a penitẽtia quã impoſuit ſupior eius prelatus abſoluat. xxxviij. p. fo. xxviij.
Declaratio amplior cẽſurarū excõicationū et penaꝝ pñtiū ſtatutoꝝ. xxxix. p. fo. xxviij.
Qualiter ffes poſſint releuari ad officia ordinum. xl. pti. fo. xxviij.

Octauū capitulum

De electiõibꝰ ꝑlatoꝝ. i. p. f. xxviij
De agẽdis i morte gñalis miſtri et prouincialium miniſtrorum conſtitutio generalis. ij. par fo. xxviij.
Qualiter debeat inſtitui ꝑfatus vicariꝰ generalis tocius ordinis in morte generalis miniſtri. iij. pti. fo. xxix.
De modo ꝛ forma electionis ꝛ inſtitutiõis generalis miniſtri. iiij. pti. f xxix.
De iuramẽto gñalis ꝛ ꝓuincialiū miniſtrorū ac diffinitoruz gñalis ꝛ ꝓuincialiū capituloꝝ electorūq; gñalis ꝛ prouincialium miniſtrorum. v. pti. fo xxix.
De cãtãdis ꝛ fiẽdis i nouitate gñalis miniſtri ꝛ i ꝑma receptiõe eiꝰ in quolibet cõuentu ꝛ vacante generalatu. vi. pti. fo. xxx.
De ſocijs ꝛ expẽſis gñalis miſtri ꝛ vicariorū gñaliū ſiue etiã miſtroꝝ ꝓuincialium et cuſtodum. vij. pti. fo. xxx.
De electionibus miniſtrorū prouincialium. viij. particula. folio. xxx.
De poſtulatiõibꝰ ꝛ inſtitutionibꝰ cuſtoduz diſcretorum guardianorum ꝛ alioꝝ officialium. ix. pti. fo. xxx.
Qualiter debeat determinari et publicari dies electionū ſiue poſtulationum conuentus. x. particula. fo. xxx.
Modus ꝛ ordo electionū ſiue poſtulationū officiariorum conuentus et quis tales eligere poſſit. xi. pti. fo. xxxi.
De cõuẽtiõibꝰ ꝛ cõuenticulis ꝓ electiõibus fabricãdis debite euitãdis et de electoribꝰ nõ nominãdis niſi i certo caſu. xij. p. f. xxxi.
De litteris a diſcreto cõuẽtꝰ ꝛ diſcretis diſcretoꝝ ac cuſtodibꝰ cuſtodū ad capl'm gñale electoꝝ portãdis. xiij. pti. fo. xxxi.
De ordinatiõe rotuli petitionū hmõi a cuſtodibꝰ ꝛ eoꝝ diſcretis ꝛ eius preſentatione. xiiij. pti. fo xxxi.
Declaratio ꝑuilegij ordis i electiõibꝰ ꝑlatorū ꝛ officiarioꝝ ordis fiẽdis. xv. p. fo. xxxi.
De viſitationibus ꝛ correctionibus prelatorum. xvi. parti. fo. xxxi.
De termino officiorū guardionorū ꝛ cuſtodum atq; miniſtrorum ꝛ quis poſſit eligere miſtros vl̃ i ꝑlatū eligi. xvij. pti. fo. xxxij.
De termio officij inquiſitoꝝ ꝛ eorū inſtitutiõe ac talium obuẽtionibꝰ. xviij. pti. f. xxxij
De beneficiatis q̃n et quõ poſſint gaudere ꝑuilegijs ordinis. xix. pti. fo. xxxij.
De procuratore ordis in curia romana et eiꝰ inſtitutiõe ꝛ aliquibꝰ etiam officium eiꝰ concernentibus. xx. pti. fo. xxxij.
De forma iuramẽti procuratoris. xxi. particula. folio. xxxiij.
De litteris ordinis inſtrumẽtis ꝛ alijs ſub ſuẽtario debite cuſtodiẽdis. xxij. p. fo. xxxiij
De poteſtate ꝓcuratoris ordinis in curia romana. xxiij. parti. fo. xxxiij.
De expenſis procuratoris ordinis. xxiiij. particula. folio. xxxiij.
Q; i caſu poſſit gñalis duos procuratores deligere ꝛ de ratione expenſarum aliorūz fratrum xxv. parti. fo. xxxiij.
De capl'o prouinciali. xxvi pti. fo. xxxiij
De agendis in principio capituli ꝓuintialis. xxvij. pti. fo. xxxiiij.
De electione iuramento et officio diffinitorum capituli et eorum correctore. xxviij. particula. folio. xxxiiij.
De renunciationibus cuſtodū et de tabula officiariorum capituli ordinanda. xxix. particula. folio. xxxiiij.

Tabula Statutoꝝ

De renūciatiōe viſitatoꝝ ſoroꝝ ſctē clare et qñ tales debeāt iſtitui. xxx ꝑti.fo.xxxiiij
De renūciatione ⁊ viſitatiōe miſtroꝝ ⁊ eorū correctione. xxxi.ꝑti.fo.xxxiiij.
De cauſis ſuſpēſionis vel depoſitiōis miniſtroꝝ prouincialium. xxxij ꝑti.fo.xxxiiij
Contra procurātes vel retinētes indebite officia ordinis. xxxiij.ꝑti.fo.xxxv
Qꝫ miſtri ⁊ aliJ extra capl'a ſua ꝓuīcialia idifferēter nō deponātur xxxiiij.ꝑ.fo.xxxv
Qualit̄ obſeruari ⁊ teneri debeāt ſentētie et diffinitiones capituli et neceſſaria ibidē ordinari. xxxv.ꝑti.fo.xxxv.
De vicario miſtri debite iſtituēdo ⁊ cōmiſſarijs nō paſſi iſtituēdꝫ. xxxvi.ꝑti.fo.xxxv.
De volūtaria miſtroꝝ extra capl'a ceſſiōe ⁊ miſtrorūꝫ vltra marinorum inſtitutione xxxvii.ꝑti.fo.xxxv.
Qualit̄ ſnie crimīnū ferant̄ et regiſtrēt̄ ac duobus libris ſemper a miſtris habēdis. xxxviij.ꝑti.fo.xxxv.
De exceſſib⁹ miniſtri generalis ⁊ ꝓuincialiū ac viſitatoꝝ et vicarioꝝ ordinis ad capitula gñalia ſcribēdis.xxxix.ꝑti.fo.xxxvi.
De mōis cōgruis cōiter ſcribēdi ꝑlatis et alijs ffes i ordi e noiandi. xl.ꝑti.fo.xxxvi.
De capl'i gñalꝫ celebratiōe.xli.ꝑti.fo.xxxvi
De agēdis i ꝑncipio capl'i generalis ⁊ primo de diffinitiōibus gñalis capl'i ac renūciatiōib⁹ miſtroꝝ. xlij.ꝑti.fo.xxxvi.
De dicēda miſſa ſpūs ſcti ⁊ btē ⁊ ꝟgis tpe gñalis et ꝓuīcialis capl'i.xliij.ꝑti.fo.xxxvi.
De inchoatione capl'i gñalis ⁊ viſitatione gñalis miniſtri. xliiij.ꝑti.fo.xxxvi.
Proceſſus incluſorum qualis eſſe debeat xlv.ꝑti.fo.xxxvi.
De cauſis depoſitiōis gñalis miſtri ⁊ ꝑplioꝛib⁹ penis illū nō viſitātiū nec i caſib⁹ deponētiū. xlvi.ꝑti.fo.xxxvij.
De ꝓſecutiōe capl'i gñalis ⁊ tabula officiarioꝝ fiēda et ordināda.xlvij.ꝑti.fo.xxxvij.
De ſūptuoſitate ⁊ mlt'iplicitate ferculoꝝ vitāda ⁊ neceſſarioꝝ ꝓuiſiōe.xlviij.ꝑ.f.xxxviij
De libris a gñali hñdis.xlix.ꝑti.fo.xxxviij
De ordine ceterorū ibidē agendorum ſeruando. l.ꝑti.fo.xxxviij.
De fine capituli lj.ꝑti.fo.xxxviij
De obediētie gñali miſtro ⁊ ceteris ꝑlatis ordinis reddenda. lij.ꝑti.fo.xxxviij.
De ſuffragijs defunctoꝝ. liij.ꝑti.fo.xxxix

Nonum capitulū

Folio.xxxix.
De ꝑdicatorib⁹.j.ꝑti.fo.xxxix
Quō et a qb⁹ ⁊ q̄ debeāt ⁊ poſſint licentiari ad predicandūꝫ iii.ꝑti.fo.xl.
De cōfeſſorib⁹ ꝓ ffibus et ꝓ ſecularib⁹ admittendis. iiij.ꝑti.fo.xl.

Decimū capitulūꝫ

Folio xl.
De viſitatoribus fratrum ⁊ totius ordinis ꝑma ꝑti.fo.xl.
Qualiter ordo debeat viſitari ꝑ gñalē miniſtrum. ij.ꝑti.fo.xl.
Qualiter debeat etiā tot⁹ ordo viſitari de triēnio in triēniū ꝑ duos ſpeciales viſitatatores vicarios gñales obſeruātes coadiutores gñalis miſtri. iij.ꝑti.fo.xli.
Quales ⁊ quō debeāt extūc inſtitui vicarii ⁊ viſitatores gñales ꝑfati ac viſitari et de eoꝝ ꝑtāte. iiii ꝑti.fo.xli.
Mod⁹ ꝓcedēdi i viſitatiōib⁹ gñalis miſtri ⁊ vicarioꝝ ac viſitatoꝝ ordis.v.ꝑti.fo.xlj
Qualiter etiā ſtat⁹ ꝓuīciaꝝ ⁊ ꝑlatoꝝ ord. debeat gñali capl'o declarari a viſitatorib⁹ ⁊ vicarijs gñalib⁹ ordis vi.ꝑti.fo.xlij
De exceſſib⁹ publicis etiā ſollicite a gñali et viſitatorib⁹ et vicariis gñalib⁹ extirpandis ⁊ reformandus. vij.ꝑti.fo.xlij.
De ſecretis exceſſib⁹ a viſitatorib⁹ et ordinis ꝑlatis nō reuelādis. viij.ꝑti.fo.xlii.
De accuſatiōe exceſſuū taliū ordis viſitatorū ⁊ vicarioꝝ gñaliū ix.ꝑti.fo.xij.
De viſitationib⁹ fiendis a miniſtris ꝓuincialibus. x.ꝑti.fo.xlii.
De viſitationibus cuſtodum et eorum offi.io. xj ꝑti.fo.xlij
De quotidianis viſitationib⁹ a gardianis fiendis xii.ꝑti.fo.xliii
De cōmiſſarijs ⁊ viſitatorib⁹ ꝑticularibus aliquoꝝ cōuētuū ordis. xiii.ꝑti.fo.xlii.
Qualiter a ꝑlatis debent foueri excellētes i deuotiōe ⁊ obſuātia ſtrictiori.xiiii.fo.xliii
De cōuētib⁹ et locis ſine debita auctoritate non conſtruendis. xv.ꝑti.fo.xliij
De caſib⁹ recurrēdi ad miſtros.xvi.ꝑ.f.xliii

Undecimuꝫ capitulum

fo.xliiij.
Qꝫ ffes nō ingrediant̄ monaſteria monachaꝝ ⁊ de regimine ſoroꝝ ſctē clare.i.ꝑ.fo xliiii
Declaratio de ingreſſu alioꝝ monaſteriorū monialiū nō incluſaꝝ ij.ꝑti.fo.xliiii.
Qꝫ ffes nō ſcribāt ſororib⁹ ſctē clare nec litteras ab eiſdē recipiant ſine licētia : ⁊ qualiter ſcādaliſātes eaſ puniāt̄.iii.ꝑti.fo.xliiij
De cōfeſſorib⁹ eaꝝ rite habēdis et i cauſis debite ſupplendis iiij ꝑti.fo.xlv.
De capellanis et miſſis fundatis et fūda-

dis in earū eccleſijs. v.pti.fo.xlv.
De fratribus ⁊ ſororib⁹ ſiue ſororiſſis tercij ordinis. vi.pti.fo.xlv.
De vitãdis ſuſpectis cõſortijs ⁊ colloquijs mulierꝝ etiã i ↄfeſſionib⁹ Et de locis aptãdis ad cõfitendū. vii.pti.fo.xlv.
Qꝫ null⁹ a mulierib⁹ votum continētie vel obediētie requirat: nec conuentus intrare permittantur niſi ſub certis modo et forma. viij.pti.fo.xlv.
De cõpaternitatib⁹ vitãdis.ix.pti.fo.xlvi.

Duodecimum capitulum. fo.xlvi.

De euntibus ad partes infidelium. p̄ma pti.fo.xlvi.
De diſpenſatione ⁊ reuocatiõe oim aliarū ordinis cõſtitutionū. ij.pti.fo.xlvi.
De obſeruãtia et lectura atqꝫ expoſitione ſtatutorum p̄ntium. iij.pti.fo.xlvi.
De diſpēſatiõe penaꝝ et aliquoꝝ p̄ntium ſtatutorū qñqꝫ fienda et multiplicatiõe aliorū ſtatutorū vitãda iiij.pti.fo.xlvi.
Cõcluſio et admonitio reuerēdiſſimi p̄ris miniſtri generalis et commiſſarij apoſtolici. v.pti.fo.xlvi.
¶ Sequitur alia pars ſtatutorum de diuino officio.
Ordinatiões diuini offICij. Fo.xlviij.⁊ xlix.
¶ Ordo agendorum et dicendorum in miſſa priuata. fo.v.
¶ Rubrica de indumentis eccleſiaſticis vtēdis ſcdm ↄſuetudinē Romane curie vbi indumenta ſufficienter habentur. fo.xlvi.
¶ Ordo ſeruandus in receptione ad ordinem et profeſſione fratrum minoꝝ.fo.lvi.
Suffragia capituli. fo.lviij.
¶ Ordo ad benedicendum menſam per totum annum. fo.lviij.
¶ Continuatio litterarum dn̄i protectoris commiſſarij apoſtolici cõfirmantium ⁊ approbantiū premiſſa. fo.lix.
Quedam regulationes re. miniſtri Francie.fratris Bonifacij Folio.lxij.
Formule obedientiarum cõium officiariorum conuentuum et preſentationum et inſtitutionum procuratorū ⁊ ſimiliū.fo.lxiij.
¶ In fine Ep̄la q̄dam ammonitoria.

¶ Explicit tabula capitulorum ſtatutorum ⁊ Rubricarum ſiue particularum eorundem

¶ Modificatio et ordinatio ſeu annotatio congrua pro lectura ſtatutoꝝ in mēſa

¶ Aduertendū tñ q̄ per iſta ſtatuta circa finem mandatur: vt ea ex hijs que communitatē fratrū ordinis noſtri magis in generali tangunt ſaltem ter aut pluries in anno coram fratribus in menſa legantur et alia omnia (breuitatis cauſa et ne ſua ꝓlixitate faſtidio ſint fratribus): ibidem obmittantur videnda particulariter a fratribus, niſi ſemel in anno vel quando ſuperiores iuſſerint. Ideo vt ſciant lectores menſe que ſint illa taliter legenda et alia obmittēda et vt congruentius habeantur: in ſubſequentibus breuiter annotantur videlicet.

¶ Ex primo capitulo legãtur quatuor prime particule tantū modo etiam obmiſſis §.in iiij. que ſolummodo tangunt reductionem et vnionem fratrum de familia.

¶ Ex ſecundo capitulo legantur tm̄ quinqꝫ prime pti. et ſeptima.

¶ Ex tertio legantur.xij. prime ⁊ tres vltie

¶ Ex quarto capitulo legatur prima particule.

¶ Ex quinto legantur ſeptem prime particule.

¶ Ex ſexto legantur a principio vſqꝫ ad particulam de elemoſina petenda excluſiue Et vltima particula de infirmis.

¶ Septimum capitulum ex toto legatur.

¶ Octauum capitulū obmittatur ex toto excepta vltima particula.

¶ Nonum capitulum ex toto legatur.

¶ Ex decimo capitulo tres vltime particule legantur.

¶ Ex vndecimo capitulo tres prime ⁊ due vltime particule legantur.

¶ Ultimum capitulum ex toto legatur excepta tertia particula.

¶ Iſtis tamen pro lectura huiuſmodi addere vel minuerre ſemper poterunt preſidentes iuxta q̄d vtilitati fratrum ſuorum viderint expedire.

¶ Incipiũt ſtatuta ſiue

cõſtitutiones Generales et regule declarationes ordis fratrum minorum ¶ Primuꝫ Capittulum. ¶ Que ſunt tenenda velut cõſilia et velut precepta obligatoria in regula: prima rubrica ſiue particula.

Quo ad obſeruantiaꝫ huius primi regule capituli vbi primum diutius heſitatuꝫ et dubitatum eſt an ad omnia conſilia euãgelica obſeruanda ſicut ad precepta fratres teneãtur propter illud verbum regule in principio vbi dicitur ꝙ regula ⁊ vita minoruꝫ fratrum hec eſt ſcilicet domini noſtri iheſu xp̄i ſanctum euangelium obſeruare. et illud in fine. paup̄taté ⁊ hũilitatẽ ⁊ ſanctũ euangeliũ dñi noſtri iheſu xp̄i quod firmiter promiſimus obſeruem⁹: ad hoc ſequẽdo declaratiões ſummorum põtificũ ſcꝫ Gregorij ix. et. Nicolai tercij que ponit̃ in decretali De v̾borum ſignificatiõibus caplõ. Exijt qui ſeminat libro ſexto et Clementis quinti in capitulo Exiui de paradiſo. in Cle: de verborum ſignificationib⁹. Sequendo etiam ſtatuta martiniana. dicimus ⁊ declaramus ad illa conſilia tantummodo fratres obligari que in ipſa regula preceptorie vel inhibitorie ſeu ſub verbis equipollentib⁹ ſunt expreſſa: que ſequuntur. ¶ Primo illud quod ponitur in regula de non habendo plures tunicas ꝙ̃ vnã cũ. caputio ⁊ aliã ſine caputio Itẽ de nõ portãdis calciamẽtiꝫ. ⁊ de nõ eq̃tãdo vltra caſum neceſſitatis: Iteꝫ ꝙ fratres omnes veſtimentis vilibus induãtur: Itẽ ꝙ ieiunare a feſto omnium ſanctorum vſq; ad natiuitatem domini et in ſextis ferijs teneantur. Item ꝙ clerici faciant diuinuꝫ officium ſecunduꝫ ordinẽ ſancte Romane eccleſie excepto pſalterio: Item ꝙ miniſtri et Cuſtodes pro neceſſitatibus infirmorum ⁊ alijs fratribus induendis ſollicitam curaꝫ gerant: Item ꝙ ſi quis fratrum in infirmitatem ceciderit alij fratres debeant ei ſeruire ſicut vellẽt ſibi ſeruiri: Item ꝙ fratres non predicent in epiſcopatu alicuius epiſcopi cuꝫ ab eo illis fuerit contradictũ: Itẽ ꝙ nullus fratrum populo audeat penitus predicare. niſi a generali miniſtro vel alijs quibus ſecundum declarationem illud cõpetit fuerit examinatus et ap̄pbatus ⁊ ad hoc inſtitutus:: Item ꝙ fratres qui cognoſcerent ſe non poſſe regulam ſpiritualiter obſeruare ad ſuos miſtros debeant et poſſint recurrere: Item ꝙ omnia que ponũtur in regula ad formam habitus tam nouitiorum ꝙ̃ eciam profeſſorum. necnon ⁊ admodum receptionis ad profeſſionẽ ſpectãtia: ſunt ab ipſis fratrib⁹ obligatorie obſeruãda. niſi recipientibus quo ad habitum nouitiorum ſecundum deum aliter videatur hec inq̃ omnia: ſunt ab ipſis fratribus obligatorie obſeruanda. ¶ Et vbicunq; ponitur. hoc vocabulum teneantur optinet viꝫ precepti: et ſeruari debet a fratribus ſicut tale. De tunicis tamen cum Martino quinto et ſecundum quatuor magiſtros fratres regule expoſitores videlicet Gaufredum Alexandrum de halis Johannem de rupella et Rigaudum declaramus ꝙ miniſtri et prelati poſſunt plures concedere cum viderint neceſſitatem: ſecundum loca et tempora et frigidas regiones.

¶ In q̃b⁹ ſubditi iuditio p̄latorũ ſuorũ ſtare licite poſſunt ymo ⁊ tenent̃: ſcd̃a ptic̃a

¶ Preterea vbicũq; in regula ponit̃. dictio neceſſitatꝫ vt de veſtimentis. de Ieiunio. de calciamẽtis. et non equitando vltra caſum neceſſitatis: dicimus et declaramus (etiaꝫ iuxta plures regule expoſitores preſertim ſanctum Bonauenturam in ſua declaratione) ꝙ prelati poſſunt cuꝫ ſubditis in predictis declarare. interpretari ⁊ determiare: ſicut ⁊ quãdo eiſdẽ videbit̃ expedire: conſideratis diuerſis occaſionibus atq; circũſtãtijs ⁊ qualitatibus tẽporũ. regionũ. perſonarum atq; negociorũ Quoꝝ etiam iuditio in talibus ſubditi ſtare debẽt. ⁊ nõ ꝓprio ſenſui inniti cum talia ad prelatũ diſcernere ſpectet nõ ad ſubditũ Similiter etiam in officio ⁊ rubricis diuini officij qñ occurrunt dubia ſtãdum eſſe declaramus iuditio ⁊ determinationi miniſtrorum in talibus. etiam ſecundũ alia ordinis indulta: euitando omnẽ cõtentionẽ Et ſecũdũ fratrẽ Nicolauꝫ de auſmo in quadã ſua declaratiõe ſup̱ regulam declaram⁹ et volum⁹ ꝙ in oĩbus dubijs de q̃bus ſubditi non poſſunt indubitant̃ clarificari teneantur ſtare iuditio ⁊ determinationi prelatoꝝ ſuoꝝ. Et ꝯtrariũ agẽtes: velut obediẽtie trãſgreſſores a ſuis ſup̱iorib⁹ cẽſura eccl'aſtica. vl alia decẽti pẽa caſtiget̃

¶ Qꝫ licet teſtamentũ beati Frãciſci nõ obliget. tñ in reuerẽtia ẽ hñdũ: tertia. pti.

¶ Sciant etiam fratres ſe non obligari ad teſtamētū beatiſſimi patris noſtri franciſci ſecundū declaratiões ſummorū pōtificū ſcʒ. Gregorij noni. Alexandri quarti. Nicolai tertij Clementis quinti: et Martini quinti. Verū q̄a non paſſim nec de leui a legittimis filijs videtur debere ꝑuipendi tanti ſui patris expreſſa voluntas: ideo ſtatuimus et ordinamus ꝙ in ſingulis conuentibus immediate poſt regulam ſcribatur. et habeatur: et die veneris in prandio poſt regulam ipſaʒ q̄n tempus oportunum affuerit legatur.

¶ De humili ſubiectiōe ⁊ reuerētia ſancte romane eccleſie ⁊ ſupremorum ordinis ꝑlatorum. quarta particula.

¶ Et quia conſequenter ibidem dicit regl'a ꝙ Frater Franciſcus promittit obedientiam ⁊ reuerentiam dño pape Honorio et eius ſucceſſoribus canonice intrantib⁹. ⁊ eccleſie Romane: Ideo ſtatuimus et ordinamus vt omnes ⁊ ſinguli fratres vt dignum et iuſtum eſt reuerentiā exhibeant et honorem: humilem obediētiaʒ et firmiſſimam fidelitateʒ Sanctiſſimo domino noſtro pape ⁊ ſacroſcē ſedi apoſtolice eomodo videlicet quo in principio et etiaʒ in fine regule admonemur: ⁊ prout intētio fuit ſanctiſſimi patris noſtri franciſci. qui preſbiteros monuit precunctis reuereri.

¶ Et quia inſuper regula ibidē dicit ꝙ alij fratres teneantur fratri franciſco et ei⁹ ſucceſſoribus videlicet miniſtris generalibus obedire.·.·.·.·. Et alibi. Vniuerſi fratres vnum ex fratribus iſtius religionis teneātur ſemper habere generalem miniſtruʒ ⁊ ſeruum totius fraternitatis. cui teneantur firmiter obedire Et alibi Non precipiētes eis aliquid qđ ſit contra deum et animaʒ ⁊ regulam noſtram Et alibi / ꝙ fratres teneantur obedire ſuis miniſtris in omnibus q̄ promiſerunt domino obſeruare. et nō ſunt contraria anime ⁊ regule noſtre: quib⁹ verbis et limitationibus conſtat ꝙ per nullaʒ conceſſionem ſiue prouiſionem apoſtolicā fratres ab obedientia generalis ⁊ prouincialium miniſtrorum abſq; detractione et retroceſſione regularis obedientie quaʒ intendebat beatus pater frāciſcus eximi poſſunt prout etiaʒ ſanctus Bernardinus clarius declarat et probat: nec ideo aliter limitari valet nec per ſacrum conſiliuʒ ⁊ decretum conſtancienſe et Eugenium quartum aut alios aliter limitatur āt reprimit etiaʒ quo ad fratres de obſeruantia ſiue familia ꝙ per modum diſpenſationis ſeu relaxationis aut conceſſionis etiam preſuppoſitis cauſis legittimis. que quidem cōceſſio fratres ſub prelatis ordinarijs vota ſua puri⁹ ſeruare volentes non obligat prout dictuʒ decretum conſtancienſe ſatis aperte. et Nicolaus quintus expreſſius per aliam declarationem ſub bulla que incipit Regimini vniuerſalis eccleſie ⁊c. determinauerunt: cum nullus vti priuilegio aut retrocedere cogatur prout etiam Sanctiſſimus dominus noſter Julius ſecundus per breue ſuū fratribus regularis obedientie conceſſum ⁊ aliud miniſtro francie directuʒ et alij plures in ſimili declarauerunt: que inq; conceſſiones etiam voluntarijs talem obedientiam miniſtrorum ſine conditione libere ꝓfeſſis non conceduntur nec concedi vl' dari poſſunt niſi cauſa ſubſiſtēte legittima: que tamen ibidem nullaten⁹ vel rariſſime etiā particulariter reperitur. vbi talis obedientie tales exceptiões ſiue limites ad omnia incommoda atq; pericula anime ſubditoꝝ omni; tempore euitanda ſufficientes ex regula ipſa perfectiſſima ſufficientiſſime dātur: ita ꝙ generalis et ꝓuintiales miniſtri ⁊ cuſtodes etiā ſi minime reformati vel obſeruātes exiſtant ſubditos ſuos inuoluntarios a regulari ipſius obſeruantia ꝑ ipſaʒ regulaʒ ⁊ ꝑ oīa iura mīme īpedire poſſunt Obediēdū eſt igit̄ apoſtolo petro āmonēte non ſolum bōis ⁊ modeſtis ſed etiam diſcolis vbi nihil contra deum ⁊ conſcientiā imperatur Neq; enim ceteris chriſtianis ab obediantia ipſius ſupremi pontificis ⁊ aliorum epiſcoporum ſiquando vicioſi inuenirentur recedendi preſtare debemus exemplū Multi ſiquidē ſub malis prelatis ſanctam cum humilitate fouerunt conuerſationem et vitam: vt de fratribus noſtris i' ꝓuincijs. burgundie. francie. turonie. et Saxonie. atq; Colonie et multis alijs euidentiſſime patet In quib⁹ ſub difformatis miniſtri ⁊ cuſtodibus q̄ plurimi conuentus ⁊ fratres retroactis temporibus artiſſimaʒ pre ceteris obſeruantiam tenuerūt: qui tādem reformatos nunc et ſufficientes habere meruerunt. Quarum etiam prouiſionū et cauſarum ipſarum inſufficientia nouis ſuperuenientibus cauſis in contrariuʒ clarius nunc probatur: vbi rei experiētia manifeſta aperti⁹ nunc conſtat qualiter allegati et ſperati fructus talium prouiſionuʒ et exemptionum videlicet vnitatis. pacis. et reformationis ordinis amplius ex eis non ſequuntur ſed nunc potius contraria. videlicet ordinis ipſius diuiſio. turbatio.

ſquietudo ⁊ diſſentio magis ꝙ̄ reformatio
⁊ concordia exinde oriuntur ⁊ continuā=
tur vt ſatis notoriū eſt:ſic ꝙ ꝯſequenter vo
tū regularis obedientie per ipſas prouiſio
nes non commutatum in melius nec in eq̄=
ualens ſed potius relaxatum eſſe non ſolū
per predicta ſed alia plura comprobatur:
propter que omnia cauſas ipſarum proui
ſionum ſiue exemptionum aut diſpenſatio
num dicimus ⁊ inq̄tum poſſumus auctori
tate apoſtolica declaramus nunc minime
ſubſiſtere et minꝰ legittimas et ſufficiētes.
ſed illegittimas et nullas eſſe. Atqꝫ ꝓut ex
officio et ex dicta ſpeciali cōmiſſione ⁊ man
dato dicti Sanctiſſimi dn̄i noſtri pape obli
gamur. taliū et aliorum quorūcunqꝫ fratrū
ordinis noſtri ſaluti vnitatiqꝫ et paci ordi=
nis debite prouideri volentes omnibus et
ſingulis regulam ipſam ꝑ dn̄m papam ho
norium confirmatam profeſſis ſub intermi
natione diuini iudicij diſtrictius inhibemꝰ
talibus a cetero vti prouiſionibꝰ a regula=
ri obedientia ⁊ cura miniſtri generalis ⁊ ꝓ
uincialium miniſtrorum ⁊ cuſtodum ipſos
fratres taliter eximentibus:ſed omnino vo
lumus et mandamus cum Martino quin=
to et alijs et precipue cum beato franciſco
in regula noſtra:vt ex nūc omnes et ſinguli
ff̄es huiuſmodi. ſiue ytalici gallici hyſpani
Teutonici ⁊ quicunqꝫ alij per orbem terra
rum conſtituti obedire teneantur prout re
gula dicit et immediate ſubici in omnibus
que dicit regula tali ſucceſſori beati franci
ſci vni Generali miniſtro in toto ordine eo
pro inſufficiente per eos quibus incumbit
ex regula nō determinato nec iudicato aut
repudiato ſiue depoſito:et ſimiliter prouin
cialibus miniſtris in ſuis prouincijs. cuſto
dibus in ſuis cuſtodijs. guardianis l guar
dianatibus ſuis. et quibuſcunqꝫ prelatis ꝑ
regulam datis:non obſtante quacunqꝫ de=
claratione vel quocunqꝫ priuilegio ſiue in=
dulto aut mandato in contrarium quōcun
qꝫ aut qualitercunqꝫ cōceſſo in generali vel
ſpeciali in conſilio conſtancieñ in Romana
curia vel alibi vbicūqꝫ etiam ab Eugenio
quarto. Pio ſcd̄o Paulo ſecundo vel quocū
qꝫ alio caſſando reuocando annullando.
ac nullius eſſe decernēdo valitudinis ac ſi
nunqꝫ conceſſa fuiſſent. Et vbicūqꝫ dicti mi
niſtri et cuſtodes tales de obſeruantia vel
familia taliter exemptos vel ſeparatos in
ſuis prouincijs et cuſtodijs habuerint/vo=
lumus vt debitam ſibi ex regula a talibus
ſicut ⁊ ab alijs obedientiam gratioſe requi
rant et paternaliter:et curā talium atqꝫ lo=
corum et monaſteriorum eiſdem ſubditoꝝ
ſpōtanee ad ouile ſeu gregem legittimū pa
ſtoris reuertentium offerant atqꝫ ſuſcipiāt
Ita tamen ꝙ vbi ⁊ ꝙ̄diu tales miniſtri de=
bite reformati non fuerint. nec in obſeruā=
tia regulari diutius probati. ſi dicti de fa=
milia cuſtodes vel vicarios ſibi eligere et
habere voluerint ex ſuis qui eoſdem(ſalua
ſemper obediētia regulari ⁊ cura miniſtro
rum)regant et viſitēt ipſi miniſtri benigne
eis cōcedant prout ipſi de familia tempore
ſancti Bernardini ante Eugenianam. ⁊ ab
alijs fratribus vere obſeruantie et obediē
tie regularis in diuerſis prouītijs olim fie=
ri conſueuit. donec aliter ſuper hijs melius
prouiſum fuerit. ¶ Et vbi a ſummis ponti
ficibus tranſitus talium fratrum de fami=
lia ad conuentuales et receptio eorum a cō
uentualibꝰ ſine licentia petita ⁊ in ſcriptis
obtenta ſub cenſuris et penis ꝓhibetur di
cimus et declaramus etiā auctoritate apo
ſtolica nobis deſuper conceſſa hoc accipi ⁊
intelligi debere de tranſitu ipſorum de ob=
ſeruantia ad laxatā et deformatam vitam
fratrum conuentualium non reformatorū
vel etiam in paupertate diſpenſatorum vꝉ
relaxatoꝝ et ad talium loca:et nō de tran=
ſitu ſiue reditu ad regularem obedientiaꝫ
ſuorum miniſtrorum conuentualium maxi
me reformatorum ſub modo et ritu fratrū
reformatorum obſeruantie et obediētie re
gularis eiſdem miniſtris et conuentualibꝰ
immediate iuxta regule formam ſubdito=
rum:quos ſanctiſſimus dominꝰ noſter Iu=
lius ſecundus vere fratres minores eſſe cē
ſuit:cum nulli etiam de iure diuino tranſi=
tus vel reditus ad meliorem frugem ⁊ ſue
profeſſionis obſeruantiam claudi debeat.
ſed etiam ex regula recurſus ad miniſtros
pro regule obſeruantia expreſſe precipiat:
vt de talibus locis et ſocietate a miniſtris
prouideatur:vbi et cum quibus regularis
obſeruantia et obediētie promiſſe puritas
obſeruari poſſit. A q̄ etiā r̄le ꝑcepto aliquē
īpediri vꝉ retardari poſſe diſtrictiꝰ īhibemꝰ
ratū hn̄tes ⁊ approbātes trāſitū ſiue reditū
q̊rūcūqꝫ fratrū ⁊ locoꝝ ad hmōi obediētiaꝫ
r̄larē taliū miſtroꝝ ⁊ cuſtodū vbicūqꝫ ⁊ q̄n=
cūqꝫ iā factū. ¶ Et vbi trāſitꝰ fratrū miſtris
ſubditorū ad ff̄es de familia licētia petita
nō obtēta vel taliū receptio ipis de familia
licētia talit̄ petita ⁊ nō obtēta ꝯcedit̄:dicimꝰ
⁊ auctoritate ap̄lica declaramꝰ(de ꝯuētua
libꝰ ff̄ibꝰ nō reformatꝭ ⁊ ī pauꝑtate diſpēſa
tis ⁊ relaxatis ꝓſuppoſitis etiā cauſis legit
timis ad hec ⁊ legittima ſubſiſtētia dictaꝝ

ꝓuiſionū de familia vel ſimiliū ſi poſt hec aliqñ tales (qđ abſit) repiantur: ⁊ non de dictis reformatis obſeruātie ⁊ obedientie regularis hoc accipi et intelligi debere: prout etiā Sāctiſſim⁹ dñs noſter Julius ſcđs per litteras ſanctitatis ſue ſub forma breuis generali miniſtro directas de nouo cōceſſas ꝑ eūdem ⁊ approbatas ꝑ alias. ſatis apte declarauit ⁊ determinauit. Inhibentes etiā diſtricti⁹ ſub pena apoſtaſie ⁊ excōmunicatiōis late ſētēcie. vt null⁹ taliū reformatoꝝ vel obſeruātie ſeu obediētie regularis ad dictos ſepatos de familia vel ad alios cōuētus ꝯuētualiū relaxatos ſiue ī paupertate diſpenſatos et non reformatos ſine debita diſpēſatiōe. ⁊ licētia ſui miniſtri ī ſcriptis obtenta trāſire poſſit: ⁊ niſi ī cā regule cōformi vtpote in cā reformatiōis vel reductionis aut ſubuētiōis talium.

¶ De duob⁹ viſitatorib⁹ ⁊ vicarijs generalibus ī ordine habendis. Quīta ꝑticula.

¶ Uerum quia ꝓpt̄ tantā ordis augmētatione ipiuſq͛ reductionē ⁊ vnionē ꝑtē ſā cōgruētiori ſubſidio vti neceſſe erit ad ipius ꝯgruētius regimē viſitatiōem ⁊ manutētionē. expediet q͛ vt ſaltē ex tunc generalis miſter auxilio maiori ⁊ cōgruētiori ſubſidio ī tanti ordis tanto regimine ⁊ gubernatiōe fulciatur. et maxime vbi viſitatores ſingularū prouintiarū oli ad hec in capitulis gñalib⁹ ordinati modo in vſu nō habent: ideoq͛ communi vtilitati toci⁹ ordinis. ſalubri⁹ cōſulere ⁊ officia taliū ordinis viſitatorū cōgruēti⁹ ſupplere volendo: ſtatuim⁹ ⁊ ordinam⁹ vt ſaltē ex tunc habeat ipſe gñalis duos gñales vicarios ⁊ viſitatores tocius ordinis reformatos ⁊ obſeruātie atq͛ obedientie regularis: vnū ciſmōtanum ⁊ aliū vltramōtanū Qui etiā ꝓpter diſcurſus in ordine euitandos ⁊ indigentias ſeu raritates ſuppoſitorum ſufficientium ⁊ neceſſariorum in ordine ad tanta offi:ia tam multiplicium viſitatorum ſingularum prouintiaruꝫ ordinis olim in ordīe haberi ſolitoꝝ ſuppleāt vices tante multitudinis viſitatoꝝ ſingularū ꝓuītiarū ordis: a quib⁹ (ſcđm alia omīa antiqua ⁊ etiā vltima ordinis ſtatuta) ſolebat ⁊ debebat viſitari totus ordo de triēnio ī triēniū: qui ⁊ alia neceſſaria ad vtilitatem ⁊ manutētionē atq͛ reformationem ordinis faciāt ⁊ exerceāt in abſentia ipius generalis miniſtri ⁊ in partib⁹ maxie ab eo remotis vel vbi ꝑ ſeipſum cōmode nō poterit generalis ipſe ⁊ ꝓut infra in capitulo de viſitatorib⁹ ordinis pleni⁹ declarabitur ⁊ ordinabitur.

¶ Secundum capitulum.

¶ De nouicijs recipiendis ad ordinem et profeſſionem. Prima particula.

CONſequenter pro debita obſeruātia pñtis regule capituli de recipiendis ad ordinē: Statuim⁹ ī pmis ⁊ ordinam⁹ illud fore ſeruanduꝫ qđ felicis recordationis. Nicola⁹ papa terci⁹ declarauit in ſua decretali. Exijt qui ſeminat. vbi determinauit q̄ nō ſolū Generalis ſed etiam prouīciales miniſtri ꝑſonas a ſeculo fugientes recipere poſſunt in fratres: q̄ q͛ miniſtri vices ſuas in hac re cuſtodibus ⁊ guardianis alijſq͛ probis pr̄ibus cōmittere poſſunt: ꝓut eis expedire videbit̄. Uicarij vero prouīcialiū miniſtroꝝ ex officio vicarij licentiā hanc ſibi nouerint interdictā: niſi ꝑ eoſdē miniſtros eis ſpālĭter cōmittat̄. Caueant tñ ipi ꝓuīntiales miniſtri q̄ hoc nō indiſcrete non paſſim ſed ſic conſiderate cōmittāt: ſic q͛ illos quib⁹ hoc cōmitti contigerit fidelib⁹ conſilijs fulciāt: q̄ oīa diſcrete procedāt. Et maxie caueāt ne fratribus vel guardianis conuentuuꝫ non debite reformatorum iſtud cōmittant nec per eos aut alios quoſcūq͛ in eorum cōuentib⁹ aliquos ad ordinem vel profeſſionē recipi permittant. Alias taliū receptio ſit inanis et miniſter talib⁹ in ſua viſitatiōe auferat habitū: vel probandos ad conuentus debite reformatos tranſmittat. Nec quacunq͛ auctoritate minor prelatus coram maiore etiam cōmiſſionem recipiendi habente ad ordinē vel profeſſionem recipiat: ſine conſenſu talis ſui maioris. ¶ Nec indifferenter in omni conuentu etiam reformato iuxta antiqua ordinis ſtatuta recipiantur: ſꝫ ſolummodo in aliquibus conuentibus ſpecialiter ad hoc deputatis. et in quibus habebuntur probi patres inſtructores ⁊ magiſtri talium nouitiorum: et in cōuentibus meli⁹ ordinatis et optime reformatis vel pocioris obſeruātie regularis: vt tam verbo q̄ doctrina talis ſui inſtructoris q̄ etiā exemplo aliorum ibidem commorantiū bonos mores facilius diſcere et imprimere ī ſue conuerſationis principio poſſint. Nec etiam indifferenter omnes admittātur ad ordinem: ſed illi tantum qui ſuffragantib⁹ eis litteratura ydoneitate vel alijs circunſtancijs poſſint eſſe vtiles ordini: ſibiq͛ per vite meritum ac alijs proficere per exemplum. ¶ Statuimus inſuper et ordinam⁹ q̄ nullus recipiatur ad ordinem pro fratre

226

clerico nec etiaʒ pro oblato niſi annũ quar
tum decimum cõpleuerit etiam ſi fuerit ob
latus a parentibus : niſi pro ſcandalo eui=
tando vt ſi foret filius militis aut ſuperio=
ris dignitatis. Nec pro layco aliquis reci=
piatur niſi annum decimumſeptimuʒ atti
gerit:nec poſt quadragiſimũ ſextum: quia
tunc non eſſet ad labores ⁊ ſeruitia fratrũ
ydoneus:niſi vbi fortitudo et robur corpo
ris.etatis debilitatem suppleret vel niſi ex
eius receptione propter ꝑſone ſingularita
tem clero et populo non modica edificatio
ſequeretur Neqꝫ profeſſus pro layco ꝓmo
ueatur ad clericatum:ſine generalis mini=
ſtri licentia ¶ Et venientes ad ordineʒ di
ligenter examinẽtur de fide catholica et ec
cleſiaſticis ſacramentis:vt in regula conti
netur. Itẽ ꝙ ſint fideles ⁊ catholici De nul
lo errore ſuſpecti. Matrimonio non ligati
per copulam carnalem Corpore ſani Ani=
mo prompti Legittime nati Debitis expe
diti Conditione liberi Nulla vulgari infa
mia notati. Competenter litterati. vel ad
labores fratribꝰ honeſtos ⁊ vtiles apti Aut
talis conditionis reputentur. ꝙ eorum re=
ceptio clero et populo non modicaʒ afferat
edificationẽ Circa tñ particulã infidelitatꝭ
ſeu excommunicationis Bonifacius octa=
uus in priuilegijs ordinis ita dicit. Uolen=
tibus veſtro aggregari cõſortio qui ſuſpẽ=
ſionis aut interdicti vel excõicatiõis ſentẽ
tias a iure vel a iudice generaliter vel ſpe
cialiter ſunt ligati abſolutionis beneficiuʒ
obſeruata canonica ipartiri:ipſos qꝫ in fra
tres recipere ac eos qui poſt aſſumptũ ha=
bitum vel profeſſionem promiſſam recolu=
erit ſe talibus in ſeculo ſententijs fuiſſe in=
nodatos:ſecundum formam ipſam vos ge
nerales ac prouintiales miniſtri atqꝫ cuſto
des ac vices veſtras gerentes valeatis ab
ſoluere et cum eis in irregularitatibus di=
ſpenſare:ita tamen ꝙ ſi aliq̃ eiuſmodi ſen=
tencijs propter debitum fuiſſent aſtricti:ſa
tiſfaciant vt tenentur hec ille. Additqꝫ ꝙ ſi
ſic abſoluti non intrarent ordinem vel ip=
ſum redeundo ad ſeculum defererent:in ꝑ=
dictas ſententias relabantur. Patet etiam
ex hijs a quibus tales tali abſolutione in
digentes debeant abſolui:quia ſolummo=
do a miniſtris vel cuſtodibus vel eoruʒ vi
ces gerentibus ſeu vicarijs. Uenientibus
etiam ad ordinem vt regula dicit dicatur
verbum ſancti euangelij ꝙ vadant et ven=
dant omnia ſua:⁊ ea ſtudeant pauperibus
erogare Quod ſi erogandum nil habuerit
vel ſua erogare ante habitus aſſumptionẽ
vel poſt ante profeſſionem commode non
poſſunt:ſufficit eis bona voluntas vt dicit
regula cum totali expropriatione ante pro
feſſionem ¶ Et venientes ad ordinem de
bonis ſuis faciant quitquid dominus iſpi=
rauerit eis ſecundũ regulam et declaratio
tionem Clementis quinti:que talis eſt. Ce
terum quia chriſti confeſſor (i verſiculo Cũ
vero) facere de rebus ſuis quitquid domi
nus ipſum regulam intrantem liberum ve
lit eſſe : non videtur prohibere quin liceat
eis recipere. conſideratis ſcilicet eorum ne
ceſſitatibus et moderaminibus declaratio
nis iam predicte. ſi quis de bonis ſuis in=
trans ſicut et ceteris pauperibus per mo=
dum elemoſine libere velit dare ¶ Qʒ ſi cõ
ſilium erogandi bona ſua requiratur licen
tiam habeant miniſtri et eoruʒ receptores
quibus committunt mittendi eos ad aliq̃s
deum timentes alterius ſtatus:quoruʒ cõ
ſilio bona ſua pauperibus erogentur. Tã=
deʒ regula et ordinis auſteritas ſummatĩ
et generaliter exponatur:et probatiõis ca=
putium coraʒ conuentu eis impõatur. hoc
eſt caputium diſſutum ſiue ſeparatum a tu
nica habens ante caparonem ſiue panni
peciam appenſam latitudinis ſaltem qua=
tuor vel quinqꝫ digitorum. et longitudinis
ſaltem vnius palmi vltra cingulum niſi ꝑ=
ut regula dicit eiſdem miniſtris aliter ſecũ
dum deum aliquando videatur Statuitur
tamen ꝙ ſi aliquando miniſtris cum aliqui
bus de caputio probationis diſpẽſare pla=
cuerit:illis iſdem miniſter proteſtetur nulluʒ
ius habere in religione ſi profeſſorum ha=
bitum ſaltem quo ad extra deferunt:niſi tẽ
pore ſuo expreſſam prius fecerint profeſſi=
onem Quod etiaʒ ſine euidenti cauſa non
faciant Cuſtodes vero guardiam et alij q̃
tempore ſuo ſuos nouicios ſine probatiõis
caputio incedere permiſerint:acriter puni
antur per ſuos ſuperiores Et in receptio=
ne et induitione nouitiorum ⁊ profeſſione
eorum ſeruentur cerimonie et dicantur ſuf
fragia olim conſueta:prout in fine ordina=
tionum diuini officij poni et dici iubentur
Inhibemus etiam ꝙ nullus profeſſus i or=
dine mendicantium licentia nõ obtenta ad
noſtrum ordinem recipiatur Qʒ ſi ſecus fa
ctum fuerit : huiuſmodi receptio ſit irrita
et manis et caſſa Nec de non mendicanti=
bus aliquis recipiatur. niſi prius a ſuo ſu=
periori licentia poſtulata.

¶ De ſollicita inſtructione et probatio
ne nouitiorum et magiſtro ſiue inſtructore
eorum:ſecunda particula

¶ Preterea quia vnu3 potiſſime
neceſſarium in ordie
ad debitam religionis obſeruantia3 augē
dam et conſeruandam eſt monitiorum ac
iuuenum in ordine diligens et ſollicita in-
ſtructio et probatio. cuius carentia ⁊ negli
gentia multū ordini nocuit et quotidie no-
cet: ſtatuimus et ordinamus vt iuxta anti
qua ordinis ſtatuta in ſingulis cuſtodijs a
miniſtro aſſignentur aliqui conuentus ap-
tiores et reformatiores ſiue obſeruantio-
res. in quibus nouicij de cuſtodia collocen
tur. vſq3 ad profeſſione3 vel vltra ſecundū
determinationem miniſtri Et recipiantur
ibidem pro conuentibus a quibus mittun
tur vel pro quibus decreuerint miniſtri vł
cuſtodes. vt exinde ſint filij tanq3 ibide3 re
cepti: ſi tamen dicti conuentus fuerint de-
bite reformati Ad quos etiam diligenter
informandos aſſiguetur. eis in capitulo ꝓ
uinciali frater probus. moribus grauis. re
ligioſus in ordine probatus et circumſpe-
ctus: qui cum ſpiritus feruore atq3 ardore
et diſcretione verbo ⁊ exemplo doceat eos
orare et meditari et orationis ſpiritum an
te omnia habere: ſine quo nimis eſt diffici-
le aliquem in ordine proficere et pſeuerare
poſſe Et capitulū ſeparat ū hora congrua
infra die3 quotidie particulariter eis tene
at vbi culpis et recognitionibus eoru3 au
ditis et correctis. doceat eos frequentius
confiteri et comtemplari. honeſte conuerſa
ri. humiliter et ſimpliciter obedire. culpam
coram omnibus et ſingulis eos arguenti-
bus prompte in terra3 proſtratos recogno
ſcere. cordis et corporis puritatem ſeruare
reuerentes et obſequioſos omnibus eſſe.
ſanctiſſimam paupertatem et abiectione3
zelare. opera humilitatis et vilitatis liben
tius amplecti. artū ſilentium tenere ſolitu-
dinem et cellam amare. et ad omnis perfe-
ctionis apicem anhelare. prout tantus ſta-
tus perfectionis acquirēde requirit Et tra
ctatus etiam deuotos et morales ad hec i-
ducētes ⁊ de hijs plenius docentes eis dili
gēter exponere vel exponi facere curet Ce
rimonias quoq3 ordinis et officiu3 diuinū
cum ſuis rubricis et cantu3 ordinis et om
nia alia que faciunt ad debitam ordinatio
nem et compoſitionem ac mortificationem
veri religioſi. Et vt predictis efficatius va
care poſſint ordinam⁹ (iuxta etia3 antiqua
ordinis ſtatuta) ꝙ toto tempore ſue proba
tionis ſtudio litteraru3 non intendant nec
promoueantur ad ordines ſacros nec con
feſſiones audiant ſi fuerint ſacerdotes: nec
libros ſtudij habeant ſpecialiter aſſigna-
tos Si quos vero de ſeculo attulerint: re-
ponant eos i cuſtodia guardiani. In libris
tamen et ſcripturis moralibus et deuotio
nis ac ſpiritualis edificationis liceat eis
ſecundum diſpoſitione3 magiſtri ſui certo
tempore occupari Ubi etiam potior pars
conuentuum cuiuſlibet cuſtodie vel etiam
omnes eſſent adeo bene ordinati et regula
ti. et ita ad verum reformati ꝙ iuditio ſui
miniſtri ſufficientes eſſent ad recipiendu3
et inſtruendum nouicios. et patres inſtru-
ctores probos et ſufficientes haberent ad
eos debite regendum et inſtruendum poſ
ſint etia3 ibidem eligi et poni tales inſtru
ctores et magiſtri et ibidem cum commiſ-
ſione miniſtri nouicij recipi ⁊ inſtrui ac pro
bari ad maiorem ordinis et talium conuē-
tuum vtilitatem et profectum: quia deuo-
tio feruor et compoſitio nonitiorum et iu-
uenum in quolibet conuentu multum facit
ad compoſitionem conuentus. et econtra-
rio et cetera. Ideo volumus vt ſuper hijs
maxime vigilent quilibet ordinis prelati
Nec fratres inſolentes ibidem ſtare per-
mittant: qui tales nouellas chriſti plantati
ones ſuis leuitatibus et inſolencijs ſcanda
liſent vel corrumpant.·.·.·.·.·.·.·.·.·.·.·.·.

¶ Tempore etiam nouitiatus non loquā-
tur nouicij cum aliquo ſeculari vel religio-
ſo alterius religionis ſine licentia guardia
ni vel magiſtri ſui. et in alterius eorum p̄-
ſentia: vel alicuius probi patris per guar-
dianū deputati Nec litteras ſiue epiſtolas
vel aliud recipiant ſiue mittant ſine licen-
tia ſpeciali Nec tempore nouiciatus mit-
tantur foras extra conuentum: niſi ratione
alicuius proceſſionis in villa vel ciuitate
aut caſtro. vel niſi pro cauſa rationabili et
neceſſitate vrgente interdū aliquando mit
tantur cum guardiano vel eorum magiſtro
aut aliquo probo patre. cito reuerſuri Nec
redire volentes importune ad ſeculu3 ipe-
diantur: quia nouit dominus qui ſunt eius.
Nec fratres inſolētes eiecti ab ordine nec
etiam nouicij per ſe egreſſi amplius recipi
antur: niſi vbi conſtaret de cauſa rationa-
bili aut pia vel neceſſaria huiuſmodi egreſ
ſionis vel de iniuria iniuſte eiectionis.

¶ De recipiēdis ad profeſſionem: Ter-
tia particula.

¶ Nullus deniqꝫ nouitioꝛum ad profeſſionem recipiatꝛ niſi ab ipſo miniſtro vł ab alio cui miniſter committeret. et niſi expleuerit totum annũ probationis continuatum non interruptũ. Nam ſi voluntarie nõ cogente cauſa legittima interrumperetur: profeſſio nulla eſſet. Et ſic ſcienter recipiens ac etiaꝫ ante dictã etatem: eſt ſuſpenſus a receptione. Et quilibet pro clerico recipiendus ſciat per ſeipſũ diuinum officiuꝫ oꝛdinare: vel ꝙ ſaltem ſit ſpes ꝓbabilis ꝙ illud in proximo ſcire poſſit. Alias nõ admittatur ad ſacros oꝛdines nec ad ſtudia: niſi vt dictũ eſt officium oꝛdinare ſciat. Completo aũt probationis tempoꝛe ſi a fratribus conuentus bonum teſtimonium habuerit: recipiatur ad profeſſionem. Et qui profitetur vtramqꝫ palmã iunctam teneat intra palmas recipientis: hec dicendo. Ego frater. N. voueo et promitto deo ꝛ beate marie ꝟgini ꝛ beato franciſco et omnibus ſanctis et tibi pater toto tempoꝛe vite mee ſeruare regulaꝫ fratrum minoꝛum ꝑ dñm papã honoꝛiuꝫ confirmatã: viuendo in obedientia ſine propꝛio: et i caſtitate. Et qui eum recipit promittat ei dicendo. Et ego ex parte dei ꝛ firma ipſiꝰ oꝛdinatione ſi hec obſeruaueris promitto tibi vitam eternam. Eiuſmodi autẽ receptio fiat ſolẽpniter corã conuentu: ad hoc peculiariter cõuocato. Sint qꝫ nouicij antea cõfeſſi ꝛ abſoluti: quo indulgentias ꝛ abſolutiones tunc a ſede apoſtolica ꝯceſſas ꝛ gratie augmentum tanqꝫ ydonei ſuſcipere valeant. Et ſi aliquando nouicioꝛum recipiendoꝛum ad profeſſionem conuerſatio vel vita ſuſpecta eſſet vel dubia: eoꝛum receptio prouincialibus miniſtris quoꝛum intereſt talia dubia declarare vel eis quibꝰ commiſerint reſeruetur. Huiuſmodi autem nouicij profeſſionem facturi ſint omnino exproꝛpriati: et nichil in teſtamento vel alias ꝓ ſe retineant vel faciant ſeruari: ſed ſi legauerint vel dederint libꝛos vel alia notabilia conuentibus vel fratribus in cõmuni. miniſter vel cuſtos vel guardianus poſſint ꝛ debeant de predictis legatis: eiſdem cum profeſſi fuerint ſicut et alijs fratribus ſicut ſecundum deum et eoꝛum ſtatum expedierit prouidere.

¶ De magiſtro ſiue inſtructoꝛe iuuenũ profeſſoꝛum et alioꝛum nouiter reformatoꝛum. Quarta particula.

¶ Et quia etiam fratres iuuenes et alij nouiter profeſſi ac alij ad veraꝫ reformationem nouiter cõuerſi vel recepti qꝫ maxime indigent prouido directoꝛe ꝛ ſtrẽnuo ſollicitatoꝛe qui eos velut noua ardua et inexperta certamina aggreſſos i viam rectam dirigere ſtimulare ꝛ premunire ſciat (quod congruentius ꝛ vtilius ab vno ꝛ eodẽ ſupꝛadicto nouitioꝝ magiſtro qꝫ a duobus vel pluribus poſſe fieri cenſemus) ideo ſtatuimus ꝛ oꝛdinamus vt vel idem nouitioꝛum magiſter maxime vbi pauci ſunt nouicij/ vel alius/ preſertim vbi ſunt multi ꝛ vbi talis haberi poteſt frater grauis. maturus. diſcretus. deuotus. et in obſeruantia regulari probatus poſtuletur: et etiã ꝑ capitulum vt moꝛis eſt ad hoc aſſignetꝛ. Et huic ſubijciantꝛ oẽs fratres tã iuuenes qꝫ laici nondũ viceſimuꝫ quintum annũ attingẽtes: et etiam alij ſacerdotes ꝛ layci predictam etatem tranſeuntes ante ſuam profeſſionem. et alij fratres ſacerdotes nouiter ad reformationem conuerſi vł recepti. ſaltem pro vno vel duobus annis: vt ſicut predictum eſt de inſtructione ſollicita nouitioꝛum: ſic et iſti in hijs continuari et ſemper in melius augeri ac debite inſtrui poſſint et probari: Et ad hoc etiam dictus magiſter (ſi duo tales magiſtri habeantur) quotidie ſeparatum hoꝛa congrua eis teneat capitulum: modo ſupꝛadicto. Si vero vnus tantum habeatur magiſter pro nouitijs et talibus iuuenibus ſimul: poterit eos dietim ſimul et ſemel in eodem ſuo capitulo conuocare. Iuuenes autem nondum ſacerdotes ad reformationem venientes primo ſaltem anno ſub magiſtro nouitioꝛum ponantur: poſtea ſub alio iuuenum magiſtro. Tempoꝛe autem cure ſeu regiminis magiſterij magiſtroꝛum ſeu inſtructoꝛum predictoꝛum non paſſim mittantur foras prefati magiſtri: niſi manifeſta neceſſitas et vtilitas aliquando cogat: nec alias taliter occupentur: quominus ſalubꝛiter et vtiliter cureꝫ intendere valeant prelibate. Et tales nouicij et alij eiſdem ſuis magiſtris et inſtructoꝛibus per guardianum ſi neceſſe fuerit obedire cogantur artius: nec permittantur tales magiſtri inſtructoꝛes ſuper tali eoꝛum regimine ab alijs quibuſcunqꝫ impediri vel moleſtari. Et quando continget aliquem dictoꝛum inſtructoꝛum ſeu magiſtroꝛum foras egredi vel alias pro cauſa rationabili impediri: cuſtos vel guardianꝰ per ſeipſos vel ꝑ

alios ſufficientes ab eis ordinatos ſupple
ant vices eius: ne per incuriam vel negligē
tiā inſtructionis ⁊ ꝓbationis talium. incu=
rabilis relaxationis occaſio ipſis et ordini
prebeatur. ſicut olim factum fuiſſe videmꝰ
Et ideo viſitatores ordinis maxīe ſuꝑ hijs
vigilent ⁊ inquirant diligenter: et qualiter
tales in moribus. inſtruantur ⁊ probentur
Et prelati ac etiaꝫ tales inſtructores ī hijs
negligentes accuſentur: et ſuis officijs ſi ex
pediens videaꝉ priuentur ⁊ alij ſubrogeꝉ.
Si autem fratres ad huiuſmodi magiſte=
rium deputati ipſuꝫ pertinaciter ſuſcipere
recuſauerint non probata cauſa legittima:
puniantur pena qua fratres iobediētes de
bent ſcd̄m ordinis ſtatuta puniri.

¶ De fratribus mittendis ad ordines. Quinta particula.

¶ Deniqꝫ non mittantur nec acce=
dāt fratres ad ordines
ante debitam etatē in iure taxatam et ſine
aſſenſu miniſtri vel cuſtodis in eius abſen
tia. vel guardiani in miniſtri vel cuſtodis
abſentia ſi hoc eidem a miniſtro concedaꝉ:
et de conſilio diſcretorum ſuorum Et qui=
cunqꝫ contra fecerit ſine debita licentia ſe ī
gerere preſumēdo a ſuſcepto ordine ſuſpē=
datur. Conceſſiſſe tamen dicitur papa In=
nocentius octauꝰ nona februarij. Anno do
mini milleſimo quadrigēteſimo octuageſi=
mo quīto. etiā ꝓ toto ordine ꝙ poſtq̄ fr̄es
attigerint annū viceſimum tertium etatis
ſue dū tamen alias ſint ſufficientes poſſint
ꝓmoueri ad ſacerdotium et celebrare miſ
ſas nō obſtante iure et alijs in contrarium
facientibus. Et aliqui ſummi pontifices
etiam conceſſiſſe dicuntur ꝙ actu ex debi=
to alicuius prouincie ſtudentes ī viceſimo
ſecundo anno iuxta antiquam ordinis con
ſuetudinem promoueri ad ſacerdotiuꝫ poſ
ſint. Quibus tamen priuilegijs nullomodo
fratres vtanꝉ: niſi de ſpeciali licētia vel au
ctoritate ſui miniſtri. Qui eaꝫ nulli dare de
beat: niſi habito conſilio et aſſenſu ac bono
teſtimonio aliquorum patrum vel fratruꝫ
aut guardiani ſui conuentus vbi morātur
tales fratres diſpenſandi. Nec nimis igno
rātes ⁊ illeterati aut qui male vite ſunt ad
ordines admittantur: niſi reſipiſcant.

¶ De raſura ⁊ forma tonſure. Sexta ꝑticula.

¶ Fratres comam vel barbaꝫ nō
nutriant. ſed raſuram
deſuper aures ſibi fieri procurent: ⁊ ad quī
denā communiter radentur vel citius aliq̄
tardius iuxta modum regionum: ⁊ diſcreti
onem prelatorum. Et ſit raſura clericoruꝫ
non modica vt decet religioſos: ita ꝙ inter
raſuram cutis ſuperioris ⁊ aures non ſint
pluſq̄ tres parui digiti capillorum. Layco
rum aūt raſura ſit minima more ſimpliciū
clericorum ſecularium: cum etiaꝫ gaudeāt
priuilegio clericali.

¶ De qualitate ⁊ vilitate veſtimētoruꝫ ⁊ mō dormiendi. Septima particula.

¶ Preterea de qualitate et humi
litate habitus et ve=
ſtiū cū regula ibidē dicat ꝙ fratres omnes
veſtimentis vilibus induantur: ſtatuimus
et ordinamus ꝙ veſtimentorum vilitas at
tendatur in precio pariter ⁊ colore. Et etiā
(prout volunt omēs regule declarationes.
et prout volunt ſtatuta ſancti bonauentu=
re et ordinis) in omnibus que ad habitum
fratrum ſpectant ad imitationē patruꝫ no
ſtrorum ſemper in ipſis veſtimētis et coop
turis ac lectiſternijs reluceat aſperitas vi=
litas et paupꝑtas: ita ꝙ nec ſint adeo precio
ſa et curioſa vt ea videntes de curioſitate ⁊
vanitate notare debeant: nec adeo vilia et
groſſa ꝙ ipſa videntes in horrorem indu=
cant et prouocent ad deriſum. Cuius etiā
vilitatis lōgitudinis latitudinis groſſiciei
ſubtilitatis et forme iuditium miniſtris et
cuſtodibꝰ ac guardianis omnino committi
tur et relinquitur per Clementē quintum ⁊
Johannem. xxij. in eorum declarationibus:
quorum iuditio fratres ſtare teneanꝉ. Ideo
ꝙ abſqꝫ alterius eorum iudicio pannꝰ pro
veſtimento fratrū nullomodo ſcindatur: vꝉ
a fratre deportetur ſub pena priuationis vſꝰ
talium veſtimentorum: cū per ipſas decla=
rationes conſcientie eorundē prelatorum
onerentur. ¶ Ad maiorē aūt vniformitatē
inter nos conſeruandam ordinamus ꝙ la=
titudo caputij noſtri habitus non tranſeat
a lateribus iūcturā humeroꝝ vltra vnum
vel duos digitos: et ꝙ longitudo ipſius ca=
putij in capite exiſtentis a parte poſteriori
cingulum non excedat: nec a parte anterio
ri oclos deſuꝑ tegat. Lōgitudo ꝟo habitꝰ
talis ſit: vt fr̄is ip̄m deferētis nullomō exce
dat mēſurā. latitudo aūt vltra mēſurā ſex
deci palmaꝝ nō ꝓcēdaꝉ nec minꝰ q̄ q̄tuor=
decim habeat: niſi notabilis corpulētia ali
cuius fratris ī latitudine amplius requirat iu=
ditio guardiani. Longitudo vero manica=
rum cooperiat extremā iuncturā manuuꝫ:
nec vltra protendatur. Et ſit latitudo non
modica. et multo latior retro q̄ ante: vt mo
ris eſt. Caueant aūt miniſtri et cuſtodes et
guardiani ne pānos guttatim reſperſos vi

uerſis coloribus vel ad nimiam nigredinẽ
vel albedinem tendẽtes:neqꝫ de raſcia aut
ſargia ꝓ habitibꝰ vel mantellis fratres ha
bere permittant. Pannus autẽ habituũ ſit
coloris cinerci. Mantellos quoqꝫ de panno
vili ⁊ humili fratres habeant non rugatos
circa collum nec criſpos:nec vſqꝫ ad terraꝫ
per integrũ ſaltẽ palmũ protenſos. Et i for
ma ſeruetur modus antiquus et hactenus
conſuetꝰ q̄ eſt forma capparũ eccleſie:oi cu
rioſitate penitꝰ abdicata. ¶ Et qꝛ de tuni
cis addit regula. Et aliã ſine caputio. qui q̄
dem modus loquendi dicit aliquam ſimili
tudinẽ ſecunde tunice ad p̄miam:ideo talis
ſcd̃a tunica ſit etiam de panno griſeo ⁊ nul
lomodo ſiſſa ante in parte inferiori niſi ex
cauſa rationabili vel neceſſitate alicuiꝰ de
bilis antiqui vel infirmi ſuperior diſpenſa
ret. In parte vero ſuperiori de hmõi fiſſura
vel clauſura ſeu forma teneãt ꝓuintie mo
dos ſuos. Et fratres cum dicta tunica ſecũ
da vel ſine ea poſſint omni tempore ad car
nem portare camiſiam ſtamineã vel de pã
no albo:propter mundiciam conſeruandaꝫ
Exceſſus etiaꝫ quo ad numerum in habiti
bus ⁊ tunicis ⁊ mãtellis:caſtigatiõe qua cõ
uenit reprimant. Et q̄ in premiſſis corrigẽ
dis vel aliquo premiſſorum fuerit negligẽ
tes:tãdiu a vino abſtineãt q̄diu p̄dicta ex
eorum culpa remãſerunt incorrecta. Mini
ſtri etiã ſine moroſa dilatione oẽs ⁊ ſingu
los fratres reducere ſtudeant ad vniformi
tatem habituum et veſtiũ:ſicut i conſtituti
onibus papalibꝰ cõtinet. Nec dormiãt fra
tres ſine habitu femoralibꝰ ⁊ corda:niſi ma
nifeſta neceſſitate vel infirmitate cogãtur.
Quicũqꝫ frat repertꝰ fuerit iacere ſine ha
bitu:i terra corã ffibꝰ ſine habitu i ſequẽti
prãdio iuxta antiqua ordinis ſtatuta come
dere teneatur. Nec vnqꝫ ſine habitu ꝓ la
boritio vel alia re etiaꝫ vtili vel neceſſaria
infirmitatis cauſa excepta coram ſeculari
bus compareant:alias puniãtur vt ſupra.
Et ſi camiſiam lineam vel de bombice vel
de cotone ad carnem portauerint ſine ſui
ſuperioris licentia ex cauſa neceſſitatis et
infirmitatis in ſcriptis obtenta: in ſequen
ti prandio coram fratribus in terra come
dat habens coram ſe camiſiam pro toalia
vel mantili. prout volunt p̄fata ſtatuta. Si
vero relapſus fuerit in aliquo premiſſorũ:
voce actiua ⁊ paſſiua ſit priuatꝰ:⁊ ꝑ mẽſem
etiã ꝓbatiõis caputio puniat. Et eiſdẽ pe
nis ſubiaceãt:veſtes ſeculares i ſuis cellis
habẽtes ſine ſui ſuperioris licẽtia ſpeciali.
Que non detur niſi in cauſa cogentis infir
mitatis. Miniſtri ⁊ cuſtodes ſeu vicarij gra
uiter puniant illos q̄ vicioſi fuerint non co
gente neceſſitate portare de die publice ca
pitegia ſeu ſudaria circa collum ⁊ almutia
alba ſiue rubea vel nigra de pãno vel de te
la. Itẽ fratres ſani in dormitorio culcitris
matratis de cotone vel bõbice lintheami
nibus ac puluinaribus de pluma nõ vtan
tur. Poſſit tamẽ ſolus miniſter cũ debilibꝰ
et antiquis in matratis diſpenſare. Cingu
lum habeatur corda cõis et rudis:nec i ea
duo appẽdicia habeãtur: et ois curioſitas
ab ea penitus reſcindatur. Neqꝫ moniales
ex nunc eiuſmodi cordas ſubtiles vel curi
oſas preſertim de filo albo vel alterius for
me q̄ꝫ vt predicit pro earũ aut fratruꝫ vſu
cõficere vel portare p̄ſumãt ¶ Et caueãt vt
ffes in feſtis vel vigilijs ſcti Nicolai inno
centum. Epyphanie:vel etiaꝫ in diebꝰ car
niſpriuioꝝ vel q̄buſcunqꝫ alijs diebus vel
feſt is veſtes extraneas irreligioſas ſeu ſe
culares aut clericales vel muliebres indue
re et alia quecũqꝫ ſecularia vel diſſoluta fa
cere. Nec habitus vel veſtes ordinis pro
hmõi ludis leuibus vel diſſolutis aut iho
neſtis repreſentationibꝰ faciẽdis accõmo
dentur:ſub pena cõfuſibilis amotionis de
conuentu.

¶ De calciamẽtis:octaua particula.

¶ Item cum ab inſtitutione noſtri ordinis de forma habitus
ſit ſine calciamentis incedere vt dicit ſctũs
Bonauẽtura in antiquis ſtatutis generali
bus et alij ſucceſſores ſui:et regula calcia
mẽta non cõcedat niſi hijs qui neceſſitate
coguntur ac ꝑ hoc a ceteris religioſis ſpe
cialiter diſtinguamur: ordinamus vt nul
lus frater portet calciamenta integra qui
bus pes corio operitur ſine vrgente neceſ
ſitate et manifeſta:de miniſtri licentia ſpe
ciali. Quam licẽtiã in eius abſentia cuſtos
vel guardianus aut vicarij eorundem da
re poſſint:cũ fratruꝫ conſilio diſcretoꝝ. Et
q̄ cõtra fecerit: infra octo dies per vnam
diẽ naturalẽ nõ bibat niſi aquam: vel ab oi
cibo abſtineat p̄ter panẽ. Et habeãtur cal
ciamenta de corio in communi pro miſſis
conuentualibꝰ ⁊ alijs in cõuentu celebrã
dis:et fratres non alia occaſione calcient.
Qui etiã voluerint vel neceſſitate cogunt
vtantur caligis griſei coloris iferius et ſu
perius truncatis et deſuper genua minimẽ
cooperientibus:niſi aliter facere vrgente
neceſſitate prout concedit regula cogerẽ
tur. Et in hyeme poſſint vti pẽdalibus de
panno ſiue ſutonibus; quia talia pro cal

clamentis non reputantur ſecundū declarationes aliquorum.

¶ Q; in ordine non permittantur ſecte vel diuiſiones alique exurgere. Nona particula.

¶ Item cum ordo nr̄e profeſſionis quaſi tunica incōſutilis mira virtutū varietate contextus indiuiſibilis cenſeatur omnino: idcirco ſtatuta generalia antiqua debite inſequentes ſtatuimꝰ et ordinamꝰ ne ſecta aliqua vel indebita ſeparatio ex fratribus eiuſdem ordinis exurgere permittatur ſub pena carceris q̄ obedientie noſtre regularis et euangelice perfectionem vel formam relaxet vel alteret: vel que pretendat probabiliter ex ſeparatione locorum et habituū vel regularis obedientie et cure regulariū ordinis prelatoꝝ eſſe animos ſeparatos: preſertim cuʒ talis ſecta per declarationem dn̄i Johānis. xxij. ⁊ per alios pontifices tanq̄ʒ preſumptuoſa et temeraria iudicetur.

¶ Tertium capitulum.

¶ De diuino officio: Prima particula.

Preterea de hijs q̄ maxime cōcernunt debitam obſeruantiaʒ huius capituli ordinandum eſt: ⁊ primo de diuino officio. Circa qḋ (cuʒ alijs anteceſſoribus nr̄is et iuxta etiam Benedicti. xij. ⁊ Martini quinti ſanctiones) ſtatuimꝰ ⁊ ordinamus ꝙ ante miſſarum et horarum principia omnes quos cā rōnabilis nō excuſat ad chorū conueniant preparaturi dn̄o corda ſua: ibiq; ſine diſcurſu murmure riſu ⁊ abſq; vagis ⁊ vanis aſpectibus ſub ſilētio in pace cū oī mortificatione ⁊ cū debita grauitate ꝑmaneāt cantēt et orēt: ⁊ vſq; in finē vnanimiť ꝑſeuerēt. Quia ꝓ cātus eccleſiaſticꝰ q̄ eſt diuine laudis ſacrificiū fructuſq; labiorū nō ſoluʒ eorū qui pſallunt. ſʒ etiam auditoꝝ edificatio eſſe debet: eoſdē ffes hortamur ī dn̄o vt diuinas laudes integre attente honeſte ac religioſe perſoluant: geſtus leues et cantꝰ diſſolutos ſeu fractos omnino declinent: tractim et quadrate pſallant: bonā ⁊ equalem pauſā (obmiſſis caudis prolixis et īpulſibꝰ in ꝑncipio ⁊ medio ꝟſus. ⁊ q̄buſcūq; pauſis in pſalmodia vltra flectiōes ⁊ mediatiōes) faciāt: ac inſuꝑ q̄ ſimul canēda fuerit ſimul cōtinuent ſimulq; pauſent: ⁊ vſq; ī finē vnanimiter ꝑſeuerēt. Et qꝛ talia ad diuinū cultum immediate ſpectantia maxime concernunt ⁊ arguūt decorē ⁊ formā vere religionis ⁊ obſeruātie regularis ſi bn̄ obſeruēt: ⁊ econtrario maximam inordinationem et ruinam ſi negligentur: ideo diligentius vigilent prelati vt preſcriptus et infraſcriptus modus dicendi diuinum officium et conueniendi ad chorum ſollicite obſeruetur. Et deficientes in preparationibus officij ex negligētia vel ī matutinis aut alijs horis ſine cauſa legitima ⁊ licentia prelati culpam ſuam publice recognoſcant: et penitentiam condignā recipiant. Et ſi in hoc deprehendantur nimis negligentes: priuētur vino vel etiam pitantia: vel panem et aquam in terra coram fratribus comedere aut alia facere iuxta exigentiam culpe et prelatorum diſcretionem cogantur. Nullꝰ frater eximatur a choro: ſed omnes fratres conueniant ad omnes horas canonicas et ad miſſas: exceptis egrotantibus et multum antiquis ⁊ illis qui tūc pro cauſa rationabili et neceſſaria a prelatis eximuntur. Miniſter vero generalis et eius vicarij ac prouintiales miniſtri debite puniant cuſtodes et guardianos eorumq; vicarios quos ſuper ordinationuʒ huiuſmodi obſeruantia deprehenderint notorie negligentes: et a ſuis officijs tanq̄ʒ inutiles amoueant. De non cantando officium cuʒ nota in toto vel in parte in locis vbi pauci eſſent fratres qui non ſufficerent ad cantandum prelati poſſint diſpenſare: ſi viderint expedire. Tunc tamen quando et vbi ſine nota cantatur: moroſe dicatur: et ſemper ab vno cantore vel duobus ſi duplex fuerit pſalmi incipiantur: et cum opus fuerit altius releuentur: reliquis etiam cerimonijs officij prout bonomodo poterunt ī toto vel ī parte obſeruatis que alias obſeruantur quando cum nota cantatur. Et ſemper vbi ſine nota ſic legitur. Te deum laudamus ſolempnitur cum nota dicatur: vel vltimum reſponſoriū quando Te deum non dicitur. Ad quod etiam conueniant fratres layci in choro ⁊ ad principium matutinarum et completorij et ad Benedictus et Magnificat et Veni creator quādocūq; dicitur: et Salue regina et alia ſuffragia que pro aliqua neceſſitate in communi interdum cantātur: et ad principiuʒ veſperarum ſaltim diebus ſolempnibus: niſi quando a prelato eximuntur. ¶ Officium matutinale fratres vbi cum nota cātatur etiam moroſe et diſtincte ac deuote cantent: nec taliter cum nota cantando illud nimis precipitent vel prolongent. Et ad hoc prelati et cantores vel rectores ſiue correctores chori per eoſdem prelatos de-

putati vigilent: vt circa hec nimis precipi
tes vel nimis etiam prolixos debite coher
ceant. ¶ Officium vero diurnum preſer-
tim miſſa conuentualis et veſpere magis
plane et moroſe ꝙ officium de nocte can-
tentur: attentis etiam differentijs et ſolē-
pnitatibus dierum: in quibus plus vel mi
nus iuxta ſolēpnitatis exigentiam imora-
ri ſtudeant; non nimis precipitando: nec
etiam nimis prolixitate aſtantes indebi-
te fatigando: ſed tale medium in hijs te-
nendo ꝙ conſideratis omnibus circun-
ſtancijs tale laudis ſacrificium iuxta quod
premiſſum eſt non ſolum eorum qui pſal-
lunt ſed etiam auditorum edificatio eē poſ
ſit: ad dei laudem et tanti ſtatus commen
dationem. ¶ Fratres deniqꝫ ſacerdotes
miſſas ſuas priuatas religioſe deuote et
moroſe cum debita preparatione et cul-
parum ſuarum precedente confeſſione
celebrare ſtudeant: obſeruatis cerimo-
nijs in ordinationibus miſſe et diuini offi-
cij contentis. Non indebita prolixitate a-
ſtantes: nec nimia breuitate confundant.
Et ad hoc prelati vigilent vt nimis vel mi
nus debito prolixos vel precipites debite
coherceant. ¶ Inſuper ad diſſonantias et
turbationis cauſas euitandas fratres et
conuentus vbiqꝫ terrarum et maxime in
vna et eadem prouintia exiſtentes ſtude-
ant eſſe vniformes ⁊ conformes intus ⁊ ex
tra in cerimonijs in modo cantandi ⁊ alijs
que non ſunt contra conſtitutiones: ita ꝙ
in hijs et alijs honeſtis ordinationibus di
uini officij vel ſtatutis nō cōtrarijs fratres
de nouo reformati ⁊ reformandi ſtudeant
hūiliter ſequi fratres antiqtus vel prius
reformatos vel de obſeuātia ſcđm iudiciū
miniſtroꝝ vel cuſtodū in abſentia miniſtri
vbi fuerit diſſonantia vel controuerſia. Et
forma cātus ordinis correcta habeatur in
ſcriptis cū nota: et ſollicite obſeruetur. Et ī
hijs et alijs corrigant libri eccłie: et ad vni
formitatē talis cātus ordinis et obſeruan
tie regularis reducantur. ¶ Omnino etiā
caueāt fratres a ſuſurrationibus cachina
tionib⁹ et collocutionibus mutuis ⁊ q̄buſ-
cūqꝫ leuitatibus in choro: maxime tp̄e diui
ni officij vel p̄parationū eius: ⁊ etiā ī men-
ſa. Et tales in hijs vicioſi grauiter puniant
a prelatis: etiam in pane et aqua in terra
comedendo: vel certū numerum oratio-
nis dñice vel alioꝝ ſuffragiorum in modū
crucis brachijs extenſis et genubus flexis
corā cōuentu vel alias iuxta volūtatē p̄la-
toꝝ ſuoꝝ dicēdo/ aut diſciplinā iuxta culpe
modū recipiēdo: cū talia ſint maxīe ſigna in
deuotionis et relaxationis: ac etiam rixe
et turbationis occaſio alijs bene ordinatis
Nullus inſuper ſine licentia vel reuerētia
preſidentis vł ebdomadaro in ei⁹ abſentia
chorum egrediatur. Et qui ingrediuntur
vel egrediuntur ſollicite moneātur vt iux-
ta laudabilem ordinis conſuetudinem ge
nubus flexis dñico corpori reuerentiam
exhibeant. Fratres etiam per chorum et
eccleſiam non diſcurrant: neqꝫ cum ſecula-
ribus in eccleſia vel alibi tēpore officij col
loquia ſine vrgēte neceſſitate habeāt: nec
cum diuina celebrantur confeſſiones tam
fratrū ꝙ ſecularium audire abſqꝫ euidenti
neceſſitate et preſidētis licentia preſumāt
¶ Et caneant ab introductione ſeculari-
um laycorum in chorum tempore officij vbi
bonomodo ſine ſcandalo euitari poterit: vł
niſi eſſent graues perſone. ¶ Item iuxta
quedā ordinis indulta concordare poſſint
fratres (in quocunqꝫ conuentu fuerint) cho
ro illius conuentus: etiam ſi pluries de eo-
dem ſancto eſſent officium dicturi: propter
vniformitatem.

¶ De fratrū cōmunione: ſecūda ꝑticula

¶ Fratres non ſacerdotes confeſ
ſiones peccatorum et
diligenti preparatione premiſſa de quin-
dena in quindenam adminus ſemper com
municēt in miſſa conuentus ſi tūc fuerint ī
conuentu: niſi aliqui remanſerint de licen-
tia preſidentis pro cauſa rationabili. Et ſi
fuerint extra vel alias impediantur: nichi-
lominus ſuppleant in miſſa priuata ⁊ ſepi
us in edomoda confiteantur: vt ꝑ vtriuſqꝫ
ſacramēti freq̄ntiā ſācte conuerſatiōis pu
ritas ī vtroqꝫ hoīe obſuet. Die etiā p̄cedēti
pas ſuas communiter coram conuentu re-
cognoſcant: et orationes fratrum ac bene-
dictionem prelati hūiliter vt decet reqrant

¶ De ſancte orationis et meditationis
ac cōtēplatiōis exercitio: tertia particula.

¶ Monem⁹ ꝗꝙ ffes oēs vt poſt
officiū vł congruis
horis ī ſctē ⁊ p̄uate orōnis ⁊ ɔtēplatiōis ſtu
dio ſe exercē frequēti⁹ conēt: ⁊ ad id ſpālit
a p̄latis īducant ſaltē horis debitis: ī vera
obſeruātia ⁊ reformatiōe pfecta ordinatis
⁊ ɔſuetis: videlꝫ poſt ɔpletoriū ⁊ matutinū
ī choro: ⁊ iterdū etiā poſt miſſā vł alijs ho
ris ⁊ locis ɔgruis: iuxta monitionē rł̄e nře
ca. x. dicētis Sup oīa ſtudeāt hēre ſp̄ꝫ dñi
⁊ ſctāꝫ ei⁹ opationē. i. opuꝫ ei⁹ ac vite ⁊ paſ-
ſiōis ipi⁹ recordationē ſiue meditationē et
imitationem: orare ſemper ad eum puro

corde c̄r. Naꝫ hec potiſſime requirit religi
onis perfectio ad quam propoſſe tendere
et operam dare tenentur omnes religioſi:
et maxime minores: q̄ ad iſta ſpecialiter
ſunt vocati. Deniqꝫ vbi et qn̄ contingет fra
tres hoſpites extra refectoriū vel poſt con
uentū refici tali hora reficiant̄ qn̄ bonomō
fieri poterit ꝙ non impediantur ſeruitores
eorū vel eis aſſiſtentes: nec ipſi ſi voluerit
aut cōmode poſſint venire ad cōpletoriuꝫ
et ad dictuꝫ ſctē orationis ⁊ recollectionis
exercitiū: quo maxime religioſus quiſqꝫ et
religionis nr̄e obſeruantia augeri et ſta
re habet ſecūdū ſententiā beati Franciſci
coqꝫ qḋ abſit) ablato vel neglecto citꝰ rue
re. Quapropter cū etiā nō debeat reputari
vera reformatio vel obſeruātia ibi eſſe vel
durare poſſe: vbi de tali orationis et medi
tationis iugi exercitio aut mentis recolle
ctione parum vel nichil curatur: qḋ etiam
de quocūqꝫ fratre tali ſpiritu deuotiōis ca
rente et non curāte et exterioribus atqꝫ va
nis occupationibus voluntarie nimis de
dito dicendum cenſemus: ideoqꝫ maxime
nouicij et iuuenes in ſue conuerſationis
principio ad hec debite inducantur et in
ſtruātur. Nā experientia certa docet ꝙ ſi
ne tali fundamēto quo gratia et caritas ve
ra a deo recipit̄ et inflāmat̄: intentioqꝫ re
ctificatur ⁊ actus dirigūt̄: quicqꝫ virtuoſuꝫ
et firmum ex eis ſperari vix vnqꝫ poteſt.
Huic etiam exercitio ſctē orationis ⁊ deuo
tionis in regula non inmerito poſtponitur
om̄e laboris exterioris ac etiam cuiuſcūqꝫ
ſtudij litterarum et predicatiōis exerciciū
ex caritatis vel obedientie pure precepto
precipue non aſſumptum: cum talia om̄ia
ſine tali ipſius deuotionis ſpiritu ſapore
et guſtu interiori quibus vera fouetur ca
ritas parum vel nichil ſibi vel alijs ꝓdeſſe
ſed aliqn̄ multuꝫ obeſſe poſſint: vt etiam
rei experientia apertius docet in multis.

¶ De ſilentio: quarta particula.

¶ Inſuper quia pax eſt opus iu
ſticie et Silentiū cul
tus eius: ne deuotionis feruor per inquie
tudinem multiloquij impediatur vel exti
guatur: ſtatuimus et ordinamus ꝙ ſi
lentium a dicto completorio vſqꝫ ad pri
mam pulſationem prime diei ſequentis ꝑ
totum conuētum ab omnibus obſeruetur:
exceptis hoſpitibus et infirmis et eis mini
ſtrātibus vel aſſiſtentibus de licētia guar
diani. Sileatur etiaꝫ omni tempore in pri
mo clauſtro / dormitorio et in eccleſia a ꝑn
cipio chori et ſupra vſqꝫ ad altare; ⁊ refe
ctorio tam in prima menſa qꝫ in ſecunda:
ſaltem vſqꝫ ad completam refectionem le
ctionis menſe. Et hoc non ſolum a reſiden
tibus: ſed etiam a forenſibus obſeruetur
Nec per ortum aut plateas conuentus tē
pore ſilentij euagentur: niſi pro cauſa ra
tionabili et de licentia preſidentis. In lo
cis aūt vbi fratres congruas non habent
officinas diſtinctas a locis ſilentio depu
tatis loca diſtincta et commoda ibidem
ab immediatis ſuperioribus eorundem
locorum aſſignentur vbi fratres ſileant: et
vbi poſſint loqui alijs dum oportet. Simi
liter hora quietis ſiue dormitionis ac me
ditationis et contēplationis vel ſtudij a fe
ſto reſurectiōis dn̄i vſqꝫ ad feſtū exaltatiōis
ſancte crucis qualibet die poſt ſecundam
menſam pulſetur campana refectorij: niſi
dum pro cauſa rationabili retardatur ho
ra pulſationis a prelato: ⁊ extunc ſileatur
vſqꝫ ad nonam. In diebus vero ieiuniorū
ſimilimodo a pulſata dicta campana poſt
menſam ſecundam ſilentium obſeruetur:
donec fiat ſignum dicte campanelle ſecun
dum ſpacium a guardiano prouide ordi
natum. Licet tamen fratribus quod neceſ
ſe eſt loqui breuiter ⁊ ſubmiſſe. Si quis au
tē ſilentium fregerit debeat in capitulo di
cere culpam: prout ſe in hoc deliquiſſe me
minerit exprimendo. Cui a guardiano ab
ſtinentia a pulmento vel pitātia vel a vino
vel ab vtriſqꝫ: vel alia pena ſcḋꝫ culpe exigē
tiā īponat̄: maxime ſi fuerit clamoroſa vel
prolixa. Dicimus autēꝫ clamoroſā que po
teſt turbare circumſtantes vel audientes
verbis vel tumultibus: prolixam que pro
tenditur vltra ſpacium Miſerere mei de⁹
Hortamur etiam vt fratres aſſueſcāt vbiqꝫ
loqui religioſe et ſine clamore et de mate
rijs vtilibus edificatorijs et religioſis ma
xime laborando vel calefaciendo et in ho
ſpitalaria. Et vt etiam ſtudio orationis et
recollectionis maior preſtetur occaſio: vo
lumus ꝙ ſingulis diebus a dicto comple
torio fratres omnes preter infirmos et fo
renſes ac eis ſeruientes infra ſpacium cō
comprehendens eccleſiam ſeu oratorium
clauſtrum / librariam / dormitorium et ſe
crete neceſſitatis locū vſqꝫ ad primum ſi
gnum prime diei ſequentes ſe recolligant
et includant. Ubi tamen hoc bonomodo
ſeruari non poſſet: fiat ſuper hoc quod
miniſter prouincialis duxerit diſponen
dum.

¶ De ieiunijs regule et abſtinentia:
quinta particula.

Cū ieiunia regule iuxta oīa anti-
qua ⁊ etiā vltima ordi
nis ſtatuta et doctores regule expoſitores
ac cōmunē antiquū et approbatū modū or
dinis ī cibo quadrageſimali ſeruari debe-
ant: qꝛ tñ regula ſpecialiter hoc nō exꝓmit
Ideo declaramꝰ atqꝫ cōcedimꝰ ꝙ cū aliqui
bus cōuētibꝰ: piſces aut neceſſaria vel cō-
grua taliter ieiunātibꝰ ſine difficultate ni-
mia vel ꝑcio nimio habere nō valētibus: ⁊
vbi nō eſt cōſuetū taliter ieiunare tā apud
fratres qꝫ apd ſeculares: miniſtri cū cōſilio
et aſſenſu fratrū taliū cōuētuū in butyro ⁊
alijs lacticinijs exceptis carnibꝰ oī tpe ꝑ-
terqꝫ in quadrageſima maiori eccleſie poſ
ſint diſpenſare: ſi viderint expedire. Con-
cedimus tamen atqꝫ declaramus ꝙ etiam
vbi in cibo quadrageſimali ſic ieiunant
fratres in conuētu: prelati etiā inferiores
ſemper poſſint diſpēſare in ꝑdictis mādu-
cādis extra cōitatē vl' cōuētū in particu
lari cū aliqbus fratribꝰ: maxime cum infir-
mis debilibꝰ et antiquis: laborātibus / ꝑdi
cātibus / Itinerātibꝰ / hoſpitibꝰ / et eis aſſi-
ſtentibꝰ: ꝓut viderint expedire. Quadrage
ſimalis aūt ieiunij obſeruātia iuxta ꝯſtitu
tiōes farinerij a quinquageſima īchoetur
Circa eſum carniuꝫ fratres tempate ſe ha
beant iuxta regule et dictoꝝ expoſitorū ac
olim ꝑcedentium ſtatutoru intētionē: et de
ſero ī n locis ſuis (iuxta ſtatuta farinerij et
et alia) nullo tēpore carnes cōmedāt: exce-
ptis ſupradictis extra cōitatē: et niſi aliqñ
ex cauſa rationabili vl' pia rariſſime tamē
et in diebꝰ carniſpriuiorū et vbi aliter non
poſſet cōmode ꝓuideri fratribꝰ ſuperior vi
deret diſpenſandū. Alias ꝑlati cōtrariū ꝑ-
mittētes vel faciētes: accuſentur ⁊ deponā-
tur. De nō cōmedēdo aūt carnes in refecto
rio etiā in prandio ī certis ſolēpnitatibus
olim obſeruari cōſuetis etiā cū Martino. v
miſericorditer diſpēſamꝰ: vt qlibꝫ ꝓuintia
vel cōuētus ſuā cōſuetudinē teneat vl' faci
at ſup hoc iuxta ſuoꝝ ꝑſidētiū diſpōnē: nō
aſtrigētes ꝓpterea eos q̄ ātiqua ordis ſta
tuta ⁊ declaratiōes ī hijs ſeruare voluerit
qui ea ſi ꝯgrue poſſit ſuare valeāt ⁊ tenere

De parcialitatibus et cōmeſſationibus vitandis ab omnibus Sexta particula.

Rurſus ordinamus ꝙ miniſtri
cuſtodes ⁊ gardiani et
eoꝝ vicarij ſint cū fratribus ī cōuentu ī ec-
cleſia ⁊ in mēſa: et in cibis veſtibꝰ et lectis
et qꝫdiu fortes et ſani fuerint eiſdē fratri-
bus ſe cōformēt: ⁊ ſit eis cū fribus etiā lay-
cis equalis portio in vino in pitantia ⁊ ce-
teris: niſi qñ in aduētu maiorū ꝑlatorū pro
debita reuerētia illorū gardiani eis potio
ra ſupaddere curāt. Et nullꝰ fiat ꝑlatꝰ niſi
poſſit viuere vita cōi: niſi in neceſſitate ⁊ ꝓ
euidēti vtilitate maiori. Et oino caueāt gar
diani ⁊ alij a parcialitatibꝰ et cōmeſſatio-
nibus extra vel vltra cōitatē: alias ꝑ ſuos
ſupiores deponant vel debite caſtigentur:
cū multe relaxatiōis cauſa in ordine ſint ta
lia. Ordinamꝰ etiaꝫ ꝙ miniſtri et cuſtodes
ſollicitā curāt gerant ꝙ de elemoſinis ⁊ re-
bus alijs q̄ obuenerit cōuētibus ꝑ gardia-
num prouideant ſufficienter cōiter et mode
rate iuxta elemoſinaꝝ ⁊ obuentionū hmōi
qꝫtitatē in cōmuni: ne fratres debiles vel
impfecti ꝓpter defectū cōmunis ⁊ ſufficiē-
tis victus ſeorſum comedere et ꝑticulari-
ter vite neceſſaria ſibi indebite ꝓcurare co
gantur. Dicti autē guardini diligenter ca-
ueāt ne indifferenter vel ſine pia ⁊ rationa
bili cā dent fratribꝰ extra cōitatem vel cōe
refectoriū ſeu cum hoſpitibus licentiā co-
medēdi. Et nullꝰ frater ꝓcuret encenia de
carnibus ſibi mitti: ſine debita licentia ⁊ ne
ceſſitate manifeſta vel cauſa rationabili.
Nec vnqꝫ vllo tempore īfra conuentū pro
fratribꝰ ſanis carnes aſſari faciāt iuxta an
tiqua ⁊ alia ordō ſtatuta: ſaltē ſine ſupueni-
ente occaſione honeſta et religioſa. Nec
vina carnes aut alia ab extra ſibi in ꝑticu
lari fratres ſani mitti ꝓcurēt maxime hoſ-
tes. nec ſeculares ſecū petant aut inuitent
ſine licentia prelati et cauſa rationabili vt
ſupra: ſed ſint contenti de ſibi miniſtratis.
Et moneant a prelatis ac debite cohercean-
tur vt nullus intret ad tales hoſpites etiā
de cōuentu ſine licentia ꝑlati cū ſūt in mē-
ſa ſeparata vel etiā tpe ſilentij: nec ad ſecū
dā mēſaꝫ refectorij: vt ibi frangāt ſilentiū
Et in vigilia et feſto regū: ac in diebus car
niſpriuioꝝ ibidē caueāt a leuitatibus: ⁊ ſi
lentium ſicut alijs diebus ibidē cuſtodiant
niſi tūc in cauſa honeſte et religioſe recrea
tionis ꝑlatus interdū cū aliquibus diſpen
ſaret. Fratres nō comedāt vel bibant in
villis caſtris ciuitatibꝰ vel terris ſiue opi
dis in quibus morant fratres: niſi cū dñis
terrarū et ꝑlatis et viris religioſis ī domi
bus eoꝝ: vl' niſi fuerint forenſes. q̄ de ſcitu
vel bñplacito guardiani loci pro cauſa ra-
tionabili hoc faciāt. Nec interꝑtatiue quiſ
libet cenſeant ꝑlatus aut dñs terraꝝ. Qꝫ ſi
quis cōtrariū fecerit: infra octo dies abſti-
neat a vino in vna cōpleta refectione. Poſ
ſint tamen miniſtri pro cauſa rationabili
cuꝫ aliquibꝰ diſpēſare: ſi viderint expedire

Item licet per antiqua odinis ſtatuta con=
tra ſuperfluitatem ciborũ ſtatuatur ꝙ fra=
tres tam in generali capitulo ꝙ̄ in prouin=
tiali ꝙ̄ etiam in conuentu vel hoſpitalaria
vno tantum ferculo ſint contenti : concedi=
mus tamen ꝙ ſi aliqua neceſſitate vel cau=
ſa rationabili exigente interdnz oporteret
aliter facere relinquatur prouidẽtie guar=
diani vel ſupiorus ſui p̄lati: attenta tamen
ſemper ſue paupertatis et ſtatus artitudi=
ne. Ideoqꝫ caueant ibidem fratres pro poſ
ſe a ſumptuoſis cibarijs procurandis: pro=
ut decet tante paupertatis profeſſores. Et
in menſis conuentus vaſis ſtanneis cõmu=
niter non vtantur ſed terreis vel ligneis:
niſi vbi pro cauſa rationabili vt in conuen
tibus generalium ſtudiorũ vel propter cõ=
munem patrie modum in aliquibus regio
nibus vbi talia ſatis habundant et eis eti
am communis populus vt in pluribus vti
tur) miniſtri diſpenſarent.

¶ De lectione menſe: ſeptima particula.

¶ Volumus quoqꝫ vt iuxta ec=
cleſiaſticas ſancti
ones et generalem vſum ordinis ſemper i
menſa conuentus lectio cõtinua habeatur
niſi quãdo ꝓ cã rationabili ⁊ neceſſaria ali
qualis interruptio fieret de licẽtia preſidẽ=
tis: citius obmittenda. Ibi deniqꝫ legantur
precipue libri ⁊ tractatꝰ deuoti ⁊ morales:
ad vite ꝑfectionẽ ⁊ morũ ordinationẽ ⁊ de=
uotionẽ inducentes capacitati cõmunitatꝫ
fratrum ⁊ moribꝰ vtilꝰ deſeruientes tã de
textu ⁊ certis paſſibus ſacre biblie ꝙ̄ etiaꝫ
de alijs tractatibꝰ deuotis. vt ſunt libri eru
ditionis religioſorũ. Liber de vita chriſti
Speculum diſcipline. De contemptu mun
di ⁊ ſic de ſimilibꝰ. Necnõ etiaꝫ hyſtorie de
uote ſignãter ſanctorum patrũ a ſecunda
parte tantummodo ⁊ Legenda maior bea
ti Frãciſci: ⁊ Statuta ordinis ſuis tempo=
ribus ac regule declarationes. et alia que
magis obligatoria et neceſſaria vel ſaluti
anime vtilia videntur: obmiſſis ibidem cu
rioſis vel etiam difficilibꝰ vel prolixis ma
terijs vel poſtillationibus minus neceſſari
is cõmunitati fratrum. Nec comedant fra=
tres donec prius aliquãtulum audita lecti
one ⁊ facto ſigno a prelato. Omni vero ſe=
xta feria legatur regula niſi quando ratio=
ne alicuius ſpecialis ſolempnitatis vel aſſi
ſtentie aliquorum prelatus aliud congru=
entius materie ſubiecte legi faceret.

¶ De caritatiua receptione fratruꝫ ho
ſpitum: octaua particula.

¶ Fratres omnes noſtri ordinis vndecun
qꝫ cum debita licentia ad loca noſtra decli=
nantes recipiantur in viſceribꝰ caritatis:
maxie veniẽtes de extraneis ꝑtibꝰ ⁊ remotꝫ
⁊ leto aio ac benigne tractẽt cuiuſcũqꝫ obe
diẽtie vł ſubiectiõis fuerint. cũ rła dicat de
oibus ſine ꝑſonarũ diſtinctiõe ꝙ oſtẽdant
ſe domeſticos inuicẽ ⁊c̃. Ipis quoqꝫ debite
ꝓuideatur ſiue in cõi refectorio ſiue alibi
iuxta neceſſitatis eoꝝ ac tẽporis exigẽtiã.
Ipſorũ quoqꝫ religioſe et caritatiue lauen
tur pedes reficiantur ſandalia ſi indige=
ant: ⁊ ſi opus eſt aliq̃ꝫdiu quieſcant. Et ſi
infirmenť tanq̃ꝫ fratribus de cõuentu eis
ſubueniať. Et ſi q̃ncũqꝫ fratres p̄dicatores
ad loca nr̃a venerint velut fratres ordinis
nr̃i benigne recipiãtur ⁊ caritatiue: ⁊ iur=
gia inter eos ⁊ nos diſſeminãtes grauiter
puniať. ¶ In ꝑticularibꝰ etiã mẽſis hoſ=
pitũ habeať lectio ſaltẽ in p̄ncipio ⁊ in fine
commeſtiõis vbi bono modo poterit haberi.
Ipſi vero hoſpites in locis vbi vltra tres
dies morã ꝯtraxerint veniãt ad capitulũ:
et dicta culpa ſua poſt nouitios acceptaqꝫ
penitentia egrediať. Et ſciãt ſe ſubditos
eſſe illis p̄latis videlicet guardianis cuſto
dibꝰ et miniſtris: in quoꝝ cõuentibꝰ vltra
vnã diẽ naturalẽ ſtetiſſe reperiũtur: in hijs
q̄ nõ ĩpediũt obedientiã ſuoꝝ ſupiorũ: ſi tñ
dicti prelati fuerint debite reformati vel
obediẽtie ⁊ obſeruantie regularis.

¶ De honeſto modo eũdi per mundũ et li=
tibus vitandis nona particula.

¶ Cõſequẽter circa modũ exte
riꝰ eũdi ⁊ ꝯuer
ſandi ꝑ mũdũ q̃ ibidẽ regula addit. Mo=
neo quoqꝫ et exhortor ⁊c̃. ſollicite attendãt
fratres ꝙ cũ debeãt eſſe exẽplar ⁊ ſpeculũ
totius ꝟtutis ⁊ religioſitatis oibus: ⁊ vita
ac cõuerſatio eoꝝ debeat eſſe quaſi forma
et regula honeſte viuendi ſecularibꝰ tanq̃ꝫ
mũdo dati in exẽplũ: ideo inſtãtiꝰ monemꝰ
et obſecramus vt in cũctis ſuis actibus et
cõuerſationibꝰ ꝟbis reſpõſis cõſilijs et re=
prehẽſionibus apud oẽs ſic ſe gerant: et in
cõtrarijs patientiã talẽ exhibeant: ꝙ omes
ad ꝟtutis zelũ non tam ꝟbo ꝙ̄ exemplo in
ducant: ne ꝯtrariũ faciẽdo ⁊ ſcandaliſando
ac ea q̄ boni fratres edificauerunt ſuis in
ſolentijs deſtruendo: mereantur incurrere
maledictionẽ paternaꝫ a beato Franciſco
talibus ĩprecatã. Et ꝙ caueãt intus et ex=
tra a leuitatibꝰ et ocioſis aut mũdanis ver
bis: et ad ludos leues et ſpectacula vana
videẽda nõ exeãt: ⁊ oĩs leuitatis aut iactã
tie vel arrogãtie notaꝫ euitent: ne puſillos
ſcandaliſent: ſed ſint reuerentes ad omnes

modeſti: et humiles: honeſte loquentes: et de ſacris ſcripturis et ſctõꝝ exemplis frequentius et ꝑcipue in menſa cũ ſecularibꝰ verbum habentes: ſicut decet vere religioſos et pꝛecipue huius regule profeſſoꝛes. Lites vero contra curatos et alios eccleſiaſticos occaſione funeraliũ vł predicationis et auditionis confeſſionuꝫ: ⁊ pariter cõtra ſeculares quaſcꝫ perſonas non moueant vel attẽptent niſi prius habito conſenſu miniſtri aut cuſtodis abſente miniſtro et conſilio peritoꝛum.

¶ A quibus et quomodo poſſunt fratres exeuntes licentiari: decima particula.

¶ Statuimus et oꝛdinamus ꝙ diſcurſus inutiles cum ſumma diligẽtia a ſuperioꝛibꝰ arceanꝭ ꝙ̃tum fieri poterit bonomõ et longinque ꝑegrinationes: cuꝫ tales diſcurſus ſint totius relaxationis ⁊ multoꝝ maloꝝ cauſa ⁊ in grauamen populoꝝ. Nec ꝙ de cetero dentur licẽtie cum ſocio grato vel occurrẽte vł inſtantius petito niſi fuerit grauis ꝑſona: et talis de qua confidere poſſint ꝑlati. Itẽ guardianꝰ extra terminos guardianie ſue vel ſaltẽ extra cuſtodiã iuxta antiqua oꝛdinis ſtatuta ſine licentia vel commiſſione cuſtodis vel ſui maioꝛis non mittat: nec cuſtos extra cuſtodiã vel ſalteꝫ extra prouintiã ſine licentia ⁊ auctoꝛitate vł cõmiſſiõe miniſtri fratres ſuos trãſmittat: ꝑfixo ſibi breui ⁊ certo termino reuertendi in litteris obediẽtialibus: quas ſecũ portare debeant ſi extra cuſtodiam eant. Et quotiẽs quis ꝯtrafecerit vel aliter licẽtiã dederit vtriꝗ tam licentiantes ꝙ̃ licentiati grauiter per ſuperioꝛem in pane ⁊ aqua vel etiam grauius puniantꝭ: niſi de ignorantia excuſentꝭ. Et omẽs fratres ſuã cuſtodiã vel ꝓuintiã exeũtes in ſingulis locis fratrũ infra diẽ naturalẽ ex quo ad loca ipſa ꝑuenerint vel citius ſi fuerint receſſuri vł ãꝙ̃ cõuentũ ingrediantꝭ ſi ꝑlati iuſſerint: guardianis vel coꝝ vicarijs ſuas litteras teſtimoniales oſtendant. Ipſi quoꝗ guardiani vel coꝛum vicarij dictas litteras teſtimoniales requirant: ſi fratres prefati in oſtendendo fuerint negligentes. Et qui ſine talibus litteris reperti fuerint in carcere vel in vna camera ſequeſtrata vbi tantũmodo ſit palea reponantur: et in craſtino recepta diſciplina ad ſuum pꝛelatum citius remittantur: niſi foꝛte in itinere eaſdem litteras teſtimoniales ſiue obedientiales amiſiſſẽt. Quibus tamen de facili non credatur: niſi tales eſſent fratres quibus merito fides eſſet adhibenda: vel niſi aliunde ſufficiens teſtimonium habeant. Nec tales aliter ꝙ̃ vt dictum eſt a conuentibus recipi poſſint donec miniſtris vel cuſtodibus de quoꝛuꝫ prouintia vel cuſtodia receſſerunt ſe oſtendant. A quibus ſi per ſe penitentes venerint cum miſericoꝛdia puniantur et abſoluantur: deinde alicubi pꝛout videbitur collocentur. Hoc idem fiat fratri eunti ſine ſocio ſiue eques iuerit ſiue pedes: niſi ſociꝰ ī itinere īfirmꝰ vł moꝛtuꝰ ad hoc cogeret vł negocium ſibi iniunctum vꝛgeret: quibus tunc de ſocio vel ſocijs de conuentu in conuentum vel alias de honeſto ſeculari a prelatis prouidendum eſſet. Nec ſine licentia miniſtroꝛum ſuoꝛum recipiãtur fratres in alienis prouintijs ad moꝛãdum. Nec etiam fratres de vno conuẽtu ad alium eiuſdem cuſtodie vel extra cuſtodiam in eadẽ prouincia tranſeant ad moꝛandum: ſine licentia cuſtodis vel miniſtri. Nec vnꝗ̃ miniſtri prouinciales licentient ſuos fratres abſolute ad moꝛandum vbi voluerint niſi ad certam pꝛouinciam: et ſemper cum conditione ꝙ miniſtro illius pꝛouintie vel habentibus auctoꝛitatem ab eo recipiendi tales pꝛimum ſe repꝛeſentent. Nec guardiani aut cuſtodes aliter tales ſuſcipiant: alioquin a ſuo miniſtro grauiter puniãtur. Mãdatur etiam fratribus vniuerſis vt nullomodo deinceps peregrinationem aliquaꝫ pro voto alieno ſatiſfaciendo facere preſumant: niſi ad peregrinanduꝫ ſuꝑioꝛis mãdato compellantur. Ad peregrinationes autem nimis longinquas ſoli generalis et prouintiales miniſtri vel auctoꝛitateꝫ habentes ab eiſdem: licentient.

¶ De euitandis ſcandalis verbo vel facto ab itinerantibus et alijs et ꝙ fratres non ſint iudices queſtionum nec ambaſſatoꝛes vndecima particula.

¶ Item itinerantes ad aliquam terram caueant ne ſecum ferant res aliquas aut litteras aut ſocios habeant alterius ſtatus ex quibus poſſit oꝛiri ſcandalum vel diſcrimen aut diſcoꝛdia inter pꝛincipes: vel vnde noſter oꝛdo poſſit infamari. Secus facientes: pena carceris puniantur. Et eidem pene ſubiaceant: qui de factis tractatibus factionibus et cetera huiuſmodi cuiuſcunꝗ rei publice eccleſiaſtice vel tempoꝛalis quo ad ciuilis vel criminalia ſponte vel requiſiti ſe immiſcere preſumpſerint aut de huiuſmodi rebus publice diſputare: et in alterutram partem declinare quaſi

ipſi magis vni ꝗ̃ alteri afficerẽtur: cũ vtriuſ ꝗ partis elemoſinis viuant et pro omnibus preces fundere debeãt. Hac etiã pena vel maiori puniant̃ q̃ malitioſe detegũt ſcelera ſuorũ fratrũ maxime ſuperioꝝ: et eos reddũt ſuſpectos ⁊ infames extraneis aut ciuibus aut principib⁹. aut malitioſe accuſant alicuius vel factionis vel proditiõis. vt etiam forte nullus cũ eis niſi quẽ velint permanere vel eos debite reformare vel regere poſſit. Hij etiam vltra penas ſupradictas tanꝗ̃ lues et ordinis ruine exilio perpetuo puniantur: ad alios conuẽtus vel alienas prouincias tales deſtinando. ¶ Item fratres non ſint iudices vel arbitri queſtionum quorumcunꝗ̃: niſi forte in cauſa caritatis ⁊ recõſiliationis ac pacis reformãde: nec aliter de alijs officijs vel negocijs ordinem noſtrum dedecẽtibus ſe aliqualiter intromittant. Et qui contra fecerit: actib⁹ legittimis priuetur. ¶ Nullus frater procuret per ſe vel ꝑ alium quouiſmodo cõmitti ſibi vel alteri fratri aliqua negocia procuranda ꝑ reges principes prelatos ſeu communitates: aut ꝙ maneat vel equitet cum eiſdem. Nec aliquis ſe ingerat curis prelatorum vel quorumcunꝗ̃ dominoꝝ vel dñarum. Si quis aũt cõtra fecerit procurando ſibi committi officia vel negocia vel ſuã cũ perſonis extra ordinẽ manſionem: omnib⁹ officijs ordinis habeat̃ indignus. Et ſi fuerit ſacerdos: ſuſpendatur a confeſſionibus audiẽdis ¶ Item fratres deinceps nõ deferant ambaſſiatas quaſcunꝗ̃ quarumcunꝗ̃ ꝑſonarum extra nr̃m ordinem exiſtentium niſi prius exponantur ꝓuincialibus miniſtris vel eorum vicarijs vel cuſtodibus ſeu gardianis in abſentia eorundẽ. Ipi quoꝗ̃ anteꝗ̃ permittant fratres predictos predictas ambaſſiatas aſſumere: exponãt prius cõſilio diſcretoꝝ. Et ſi eis viſũ fuerit ꝙ ambaſſiate pro ordine ſint honeſte nec nociue acceptent̃ ꝑhabita licẽtia a ſuo ſuꝑiori ad quẽ pertinebit hmõi licentiam impartiri.

¶ De diuertendis fratrib⁹ ad conuẽt⁹ ordinis ⁊ nichil ibidẽ ꝓcurãdo. xij. ꝑticula.

¶ Fratres etiã ſic ꝑ talib⁹ ⁊ alijs vrgentib⁹ negocijs ad lõginquas ꝑtes eũtes. ſi bono mõ poterũt vl̓ tꝑs ſufficiẽs habeãt diuertãt ad ꝯuẽt⁹ ordinis nr̃i vl̓ ad alios ꝯuẽt⁹ alioꝝ ordinũ reformatos vbi nõ occurrũt ꝯuẽt⁹ ordĩs nr̃i. vel ad alios hoſpites bñfactores ordinis: et a nr̃is frĩb⁹ vbiꝗ̃ benigne recipiant̃ vt ſuꝑi⁹ dictũ ẽ: ⁊ talit̃ de ſuis neceſſitatib⁹ eis ꝓuideat̃: ꝙ a cetero ſi poſſibile fuerit bono mõ ffes a nũcijs vel famulis dantiũ vl̓ ꝓcuratoribus pape elemoſinis pecuniarijs duci vl̓ tales ſecũ habere nũcios vl̓ ꝓcuratores pape nõ cogantur. Nec cauſa hoſpicij aut cõmeſtionis alibi ꝗ̃ ad loca fratrũ vbi ſũt cõuentus fratrum noſtrorum reformatoꝝ et de obſeruantia et obediẽtia regulari diuertãt: niſi manifeſta neceſſitate vel rationabili cauſa impediãtur: et ad ſe excuſandum rationabiliter apud eos miſerint vel iuerint. Et q̃ contrariũ facientes legittime fuerint deprehenſi: ꝑ cuſtodẽ vel gardianũ loci ſi miniſter defuerit adducantur ad cõuẽtum et puniãtur in pane et aqua coram fratribus ſemel manducando vndecunꝗ̃ fuerint: niſi vrgens et probata neceſſitas aut negocium eos excuſaret. Et ſi ibidem vel etiam in terminis conuentus aliquod ſcandalũ fecerint puniantur ad arbitrium ꝑlatorum loci: iuxta delicti exigentiã ſiue culpe. Fratres: etiã tranſeũtes in terris et villis vbi morantur fratres nichil ibidem pro ſe vel ſuis fratrib⁹ ꝓcurent: niſi forte a ſuis parẽtibus et notis: vl̓ niſi de licẽtia cuſtodis vel guardiani loci illius: vel ſui miniſtri. Et ſi quis cõtrariũ fecerit: aliter procurando bona ibidem: auferantur ei predicta bona: ⁊ cõuentui applicentur.

¶ De terminis conuentuũ fratrũ et ſororũ pauperũ ſctẽ clare. xiij. particula.

¶ Circa terminos cõuentuũ ſeruetur ſtatutum generale tꝑe ſcti Bonauẽture factũ quo ad antiquos cõuentus fratrũ cõuẽtualiũ de nouo reformatorum vel reformandoꝝ q̃ tunc erãt ſolummodo in ordine videlꝫ ꝙ quilibet dictorũ antiquoꝝ cõuentuũ habeat ſibi viciniores terminos iter ſe dũtaxat diuiſos vel diſtinctos: non inter alios obſeruãtie regularis ſiue reformationis eiuſdẽ aut familie ab illo tempore edificatos vel conſtructos ſiue ꝯſtruẽdos: ſiue ſint de ſuo ꝯpatu ſiue nõ. Alij vero cõuentus ꝑdicti de obſeruantia regulari vel reformatione aut familia q̃ ex illo tꝑe ſuꝑuenerunt et indies ſuꝑueniunt et in terminis illoꝝ priorũ edificati ſeu edificandi ſunt: ſuos terminos inter ſeipſos diſtinctos ſibi ꝓpinquiores ⁊ nõ inter ꝑdictos antiquos cõuentus habeãt: ita ꝙ ipſi exiſtendo et viuendo infra terminos dictorũ magnoꝝ ⁊ antiquoꝝ cõuentuũ nõ impediãt illos nec illi iſtos mutuo: quin ꝑmi et antiqui libere et integre abſꝗ̃ alicuius retardatione vel impedimẽto gaudeãt oĩbus terminis ſuis a ꝑdicto tꝑe ſcti Bonauẽture ſibi limitatis: ꝓut et iã ãte ſuã reforma-

tionem et dictorum aliorum cōuētuū edificationē faciebāt: et alij ſimiliter ab illo tempore i dictis ipſoꝝ terminis ſic edificati nō impediantur ab ipſis antiquis prout ante reformationē hactenus permiſſuz ē: cuz ex hm̄ōi ordinis reformatiōe nō debeat ordo tantum incōmoduz reportare vel pati ſine cauſa: propter reſtrictionē ſupfluā termiōrū neceſſariorū q̄ populo nullū onus de nouo iponit ſed potius eidem ſpiritualiter ꝗꝫ plurimum confert: ꝓpter ſolitā viſitatiōez ⁊ ꝑdicationē vtrorūqꝫ/quaz vt in pluribus affectat et requirit: vel qua plurimum indiget ⁊ propter opera miſericordie ⁊ pietatis que illis et iſtis exhibere per hec iducitur. Poſſint tamē miniſtri quo ad aliquos conuentus magis indigentes circa predictam limitationē aliter diffinire vel ordiare ſi videbitur expedire: attentis diuerſis circumſtantijs ⁊ facultatibus conuentuū vel locorū. vel maiori aut minori facultate vel fertilitate terminorū: quorū determinatiōi ſtare debeant fratres: attendentes tamen precipue et principaliter ꝙ non ē nec vnqꝫ erit abbreuiata manꝰ dn̄i maxie ſperātibꝰ in ſe ⁊ ꝙ larga manꝰ eius que omnium potentū bōa ⁊ affectiōes in ſua ditiōe ꝯtinet multos modos ꝓuidendi ſuis ſuis et filijs habet. prudētie ⁊ induſtrie noſtre limites i infinitū excedētes: ꝓuti nonnullis regionibꝰ. ciuitatibꝰ ꝓui: iſs orbis experimur: vbi i eiſdē termis ⁊ i eadē ciuitate tres quatuor vł qnqꝫ aut plures cōuētꝰ nr̄i habētur: q̄ ſimul cū ceteris mendicātibꝰ a populo ⁊ ciuibus ſufficiēter ſuſtētātur: ꝓut etiā beato frāciſco repromiſſū a xp̄o fuiſſe legimꝰ. Nā vbi de dei ꝓuidētia maior ⁊ ꝑfectior erit confidētia: ibi cōiter maior inuenietur oīz neceſſariorū ſufficientia Sorores etiaz paupes mēdicātes ſcē clare redditibꝰ oīno carētes ⁊ de mēdicatis etiā viuētes quibꝰ fratres nr̄i obſecuntur terminos ſuos etiā cuz fratribꝰ iter ſeipſos ⁊ nō iter fratres cōuētuuz diuiſos ⁊ diſtinctos habeāt: iuxta miniſtrorum et viſitatorum ipſarum arbitrium.

¶ De agēdis i reditu fratrū. xiiij. ꝑtic.

¶ Fratres ad ſua loca redeuntes vł ad alia loca fratruz minoꝝ accedētes benigne et religioſe etiā cū oſculo pacis exemplo dn̄i vł manꝰ. vbi ⁊ qn̄ cōmode fieri poterit recipiāt ⁊ ſalutent Et vt volūt antiq̄ ordis ſtatuta ipi fratres i ſuo reditu defectus notabiles et infamiā vel ruinā ordis vł fratris ꝑtēdētes p̄latis denūtiēt nō tm̄ vt puniāt quia forſan ſecreti ſunt vł probari nō poſſunt: nec ideo publice accuſari vł puniri debēt: ſed vt a futuris diſcriminibꝰ valeant p̄cauere Q3 ſi fuerint publica ⁊ ꝓbata: publice accuſent ⁊ puniāt Q3 ſi quis talia nō fecerit: ꝑ ſupiorem cui de hoc cōſtiterit ieiunio pāis ⁊ aque vł alias grauiter puniatur. Et ſi quis alterꝰ peccata duobꝰ modis ſciuerit ſcz q2 illō audiuit i ꝯfeſſiōe ⁊ aliomō extra cōfeſſionē ſciuerit: tūc ſi a p̄lato ꝑ obediētiā requireret teneret illud ſibi reuelare: quia nō videtur ſigillo ꝯfeſſionis aliquomodo preiudicare Additur tn̄ ꝙ ſi ex tali denūciatione poſſit de reuelatione confeſſiōis oriri ſuſpitio: ex quo ille reuelās incurrere iuridice valeret infamiam ⁊ eccleſiaſticam penam: non deberet illud vllo pacto ꝓpalare: quia negligeret famam propriam et contra ordinem caritatis ageret: niſi conſtare poſſet alias ꝗꝫ ꝑ ꝯfeſſionē ſciuiſſe Nūqꝫ tn̄ p̄lati de ſecretis alicuiꝰ fratris que ſoli diuino ſubiacēt iuditio ad ſibi vł alteri extra ꝯfeſſionez reuelandū cogant neqꝫ de talibꝰ aut ſola via ꝯfeſſiōis notis aliquē publice accuſare nec arguere nec punire p̄ſumāt Mitterēt ei falſē in meſſē ſūmi iperatoris dei: ⁊ crimē leſe maieſtatis incurrerēt Neqꝫ peccata eis in ꝯfeſſione detecta callide et doloſe alia via obliqua detegant ⁊ puniant Poſſunt tamē ꝑ hec vt p̄dicitur a ꝑiculis aīe ſubditorū et alioꝝ ſine tali reuelatiōe p̄cauere vt tenēt

¶ Preterea illud dogma quo dicit ꝙ ſi frater ſecūdū normā euāgelicā fratrem occulte corripuerit non teneatur tale peccatum ſupiori qui prodeſſe poſſit ⁊ cupit etiaz ſi ꝑ obediētiā requiſitus reuelare. peſtiferū eē diffinitur ꝑſerti ſi frater correptꝰ a peccato nō deſtiterit: et eſt in p̄iuditiū regularis diſciplie Similiter dicere ⁊ affirmare ꝙ ſocij in crimine nō debēt etiā requiſiti a ſupiore ſocios prodere etiam ſi a peccato non deſiſtant erroneū eſt: cū cedat in detrimentum religionis et fratrum ⁊ hec p̄latis reuelari debeant modis ⁊ cauſis ſupradictis

¶ De clauſura conuentus obſeruanda: et qualiter fratres foras exire debeant. xv. ꝑ

¶ Item clauſura cōuētus omni tp̄e debite obſuet ⁊ clauſure reficiātur et manuteneātur: ianitores qꝫ fratres probi et maturi atqꝫ exēplares habeātur Tempore ſilencij nullus ſecularium introducatur ſine vrgente neceſſitate vel niſi vbi bonomō ſine ſcādalo vitari nō mō poterit. Teneat eccleſia ſemꝑ clauſa tempore ſilētij et tēporibus prādij ⁊ cene: niſi aliqua rationabili cauſa ſuperueniente prelatus eā amperiri faciat Nullꝰ deniqꝫ frater ſub

pena carceris et excõicatiõis poſſit abſqȝ li
cẽtia ꝑlati temerarie exire clauſurã cõuẽt⁹
vl' cimiterij ¶ Itez null⁹ fr̃ vadat foras pe
des ãt eques ſine ſocio fr̃e: nec ſine ſocio fr̃e
alicubi cõmoret̃: al's grauit̃ pũiat̃ Et fr̃es
īſolẽtes ſit̃ nõ mittãt̃ foras vl' ĩ villã aut ci
uitatẽ vbi morãt̃ ſed ſi cauſa vrgente tales
aliqñ mittere oporteat ſeparati cũ bono et
honeſto fratre mittãt̃ Prelati ṽo anteq̃ʒ ex
eũdi ad villã vel ciuitatẽ vbi morãt̃ vel ali
bi extra licẽtiã tribuãt: iueſtigẽt ⁊ inq̃rãt q̃
ituri. q̃ negocia cũ q̃b⁹ ve ſiñt acturi Et tũc
ſi congruum videbitur dabunt licentiam:
⁊ terminũ redeundi determinabunt Et qui
exierint caueãt ne abſqȝ licentia prelati ha
bita vel preſumpta alio eant aut terminũ
preſixũ pretereant. Et ſi eos alio ire alia qȝ
aut cũ alijs ꝓ cauſa ſupueniẽte tractare cõ
tingeret: in reditu teneantur ea preſidenti
reſerare Q̃ʒ ſi nõ fecerit: puniãt̃ ĩ terra ĩ pa
ne ⁊ aq̃ vl' alit̃ pl⁹ vl' min⁹ ſcd̃ʒ ꝑlati iuditiũ

¶ De non equitando: particula .xvi.

¶ Et quia in eodem capl'o dicit̃ q̃ fra
tres equitare nõ debeant niſi ma
nifeſta neceſſitate ⁊c. ſtatuim⁹ ⁊ ordinam⁹
iuxta ãtiqua ordis ſtatuta vt abuſus aſinã
di vel equitãdi preterq̃ʒ in caſu neceſſitatis
vt dicit regula tollatur. Ad quod ꝯgruẽti⁹
obſ'uandũ ⁊ neceſſitatib⁹ fratrũ debite ſuc
currẽdũ ſtatuim⁹ iuxta antiqua ordis ſta
tuta q̃ ſi q̃s frat̃ equitãdi licẽtiam pecierit
allegando neceſſitatẽ vl' ĩfirmitatẽ: priuſq̃ʒ
de loco ꝓfecturus exeat de dictis exceptis
conditionibus in regl'a hoc eſt infirmitate
⁊ neceſſitate miſter vel cuſtos et in eorum
abſentia guardianus vel eius vicarius de
conſilio diſcretorum ſui conuentus debeat
arbitrari Alioquin ille cuius cauſam tales
non iudicauerint eſſe iuſtam vel neceſſariã
pro qualȝ die in qua tranſgrediens fuerit.
vna refectione in pane et aqua in terra co
ram ꝯuentu comedat. niſi in itinere aliqua
ſuperueniente neceſſitate vbi tũc alicui⁹ ꝑ
dictoꝝ nõ poſſet haberi iuditiũ cogãtur: at
tentis etiam verbis ſancti bonauenture in
ſua decl'atiõe vbi dicit q̃ fratres nõ debeãt
equitare nec bigare. nec quadrigare. niſi
manifeſta neceſſitate ſcȝ ꝓlixi vel impedi
ti itineris vel negocij vrgentis vel infirmi
tate cogantur Quibus etiam neceſſitatib⁹
ſatis vrgeri declaram⁹ ⁊ dicimus prelatos
maiores ordinis ac viſitatores et graues
ac ſolemnes predicatores. qui pro negotijs
ordis ⁊ aiaꝝ ꝓfectu habẽt ꝑ terras ⁊ loca
⁊ puĩtias frequẽt̃ diſcurrere vel ad capitu
la ⁊ ſilia longi⁹ ire: ⁊ quoꝝ vita ⁊ ſal⁹ eſt or
dini neceſſaria: que alias poſſet exponi pi
cl'is ⁊ ĩfirmitatib⁹ Tales eni ex hoc nõ ſunt
ſue regl'e ĩ aliquo trãſgreſſores: ymo a ſuis
ſupiorib⁹ debẽt ꝓ loco et tp̃e ad id cõpelli.
ꝓ cõi bono ordinis ⁊ aiaꝝ cõſ'uãdo: cũ ⁊ de
vita cõi ⁊ regl'e obſ'uãtia ſit fratres maxie
tales ĩ tali neceſſitate poſſe equitare vt ap
ti⁹ exp̃mit regula: Ita tñ q̃ ĩ hijs oẽm põpã
reijciãt: cũ itẽtio beati frãciſci fuiſſe credat̃
poti⁹ põpã q̃ʒ eq̃tandi neceſſitatẽ ⁊ vtilita
tẽ excludere Idcirco ĩ beſtijs ĩ frenis ſellis
faleris ⁊ alijs ſemꝑ reluceat hũilitas ⁊ ſãc
ta paupertas: prout decet euãgelicos pau
p̃es Caueãt tñ ꝑlati ⁊ alij q̃b⁹ iuditiuȝ ſuꝑ
hijs q̃ ad alios fratres cõmiſſum ẽ. vt nul
los iuuenes de q̃b⁹ poti⁹ ꝑſumit̃ q̃ ſint for
tes robore vltra ꝑdictas cauſas vllo pacto
aſinare vl' eq̃tare ꝑmittãt. Inhibem⁹ inſuꝑ
ne dicti ordis fratres eq̃taturas eorũ vſui
ꝑticl'ari deputatas vel accõmodatas vltra
vſuȝ ⁊ negotiũ expletũ ſibi ĩ vſũ ꝑticl'arẽ re
tineãt: exceptis ꝑlatis ordis. miſtris. ꝓcu
ratorib⁹ vl' ꝯmiſſarijs. ⁊ viſitatorib⁹ ordis
⁊ ſoroꝝ in ꝓuĩcijs: q̃ durante offitio eq̃tatu
ras neceſſarias ⁊ hũiles ſibi ad vſũ facti re
tinere poſſint maiorib⁹ ꝑlatis ſuis nõ ꝯtra
dicẽtib⁹: exceptis etiã ꝑdicatorib⁹ gñalib⁹
ordis debilib⁹ vl' ãtiquis: q̃ talit̃ ꝓ ⁊ aiaꝝ ſa
lute ꝑ patrias ciuitates ⁊ t̃ras frequẽt̃ ha
bẽt diſcurrere ¶ Inſuꝑ iuxta ãtiqua ordis
ſtatuta ĩ cõuẽtib⁹ ãt cameris vl' cellis fr̃m
vl' alias nõ nutriãt̃ vl' retineant̃ beſtie ſuꝑ
flue ſolũ ad ſolaciãdum puta aues canes ⁊
alie hmõi exceptis cattis ſiue murilegis. q̃
etiã tp̃e refectiõis nõ ꝑmittãt̃ de facili refe
ctoriũ ĩtrare: cũ talia viros religioſos ⁊ mũ
do mortuos nõ deceãt: niſi vbi miſter cauſa
pia cũ aliquibus in talib⁹ aliqñ diſpẽſaret

¶ Quartum capitulum. ¶ De non re
cipienda pecunia: prima particula

PReterea ꝓ debita ob
ſ'uãtia regu
le maxie ſuꝑ hoc paſſu de pe
cunia cũ regl'a dicat ibidez q̃
fr̃es nõ recipiãt denarios vl'
pecuniã ꝑ ſe vl' ꝑ ĩtpoſitã pſo
nã. ⁊ q̃lit̃ hoc itelligi debeat ꝑ diuerſos ſũ
mos põtifices maxie ꝑ Nicolaũ. iij. ĩ ſua de
cretali Exijt q̃ ſeiat de v̾boꝝ ſignificatiõib⁹
li. vi. Et Cle. v. l. ca. Exiui de ꝑadiſo l Cle.
d̃ v̾boꝝ ſig. fuerit decl'atũ: ordiam⁹ vt hoc
⁊ alia circa hoc clari⁹ ĩ ſequẽtib⁹ ꝯtẽta me
li⁹ itelligãt̃ ⁊ ſ'uet̃ q̃ decl'atiões ſiue decre
tales ꝑdicte ſaltẽ Nicolai t̃tij q̃ʒtũ ad iſtuȝ
articulũ ⁊ alia q̃ ꝑtinẽt ad obſ'uãtiã paup
tatȝ pluries ĩ ãno ſi oportunũ videat̃ legãt̃

ri hꝫs q̄ p̄ntib⁹ nō ꝯtra dicūt tanq̄ vere le-
gitime ⁊ debite ap̄ꝓbate non obſtantibus
quibuſdā cōſtitutiōib⁹ vel declaratiōibus
dn̄i Johānis pape.xxij.⁊ alioꝝ quoꝛūcūq̄ i
ꝯtrariū habeatur:⁊ mōis īfraſcriptꝫ pleni⁹
obſuent:cū aliq̄b⁹ vcꝫ modificatiōib⁹ ⁊ ſup
pletiōib⁹ ac declaratiōib⁹ illaꝝ maxie Cle
mētꝫ p̄ntib⁹ nr̄is ſtatutꝫ ꝑ q̄etatiōe ꝯſciēcia
rū ffm ad lōgū ſine recurſu īſertis:⁊ aucto-
ritate ap̄lica nobis ſuꝑ hoc ꝯceſſa roboratꝫ
Et inſ̄dū etiā alie declaratiōes antiq̄rum ⁊
magis approbatoꝝ doctoꝝ oꝛdis nr̄i legā
tur ⁊ exponant vbi p̄ſētib⁹ nō ꝯtradicūt:ne
ignorātia ſit ip̄is ffib⁹ occaſio delinquēdi.
¶ Null⁹ ff q̄cūq̄ ex cā pecuniā i res ſibi vel
alteri neceſſarias ⁊ licitas cōuertēdā apud
aliquē deponi ſuſtineat vel reſeruari ſine li
cētia ſp̄ali:⁊ ſēꝑ cū ꝯſcia guardiani.Et nul
li ꝯcedat:niſi ꝑ neceſſitate p̄nti vel de ꝓxi-
mo iminēti.Et q̄cūq̄ i hm̄ōi iuēt⁹ fuerit vi-
cioſ⁹:tāq̄ ꝓprietari⁹ puniat:niſi ꝑ certa idi
cia ei⁹ inocētia excuſet.Caueāt etiā ne de-
narios vl' pecuniā a dātib⁹ ſeu offerētib⁹ in
dādo ſp̄alit ad aliq̄s certos vſ⁹ deputataꝫ.
ſua auctoritate cōmutari faciāt i alios vſ⁹
cōtra exp̄ſſā volūtatē donātium:q꞉ hoc tali
mō fieri nō pōt ſalua rl'e puritate ſcd̄m de-
clarationē p̄fati dn̄i Nicolai pape tertij.§.
Q꞉ vero puritatē ⁊c̄. Preſūpta tn̄ volūtate ⁊
bn̄placito taliū offerētiū ſiue donātium nec
eis ꝯtradicētib⁹ vel reclamātib⁹ ac pie ⁊ nō
in fraudē a nūcijs dātiū vl' ꝓcuratoꝛib⁹ pa
pe id fieri poſſe declaram⁹. ¶ Quicūq̄ frat
denarios vl' pecuniā recepit vel ſuꝑ ſe poꝛ
tauerit vel manu ꝓpria ꝯtrectauerit vel in
cella ſibi ⁊ ꝑ ſe retinuerit aut apd̄ aliquē ꝑ
ſe depoſitā ſuo ſuꝑioꝛi celauerit:vel ad illā
ſine licentia recurrerit:iuxta antiq̄ ⁊ ꝯſueta
oꝛd̄ ſtatuta pena ꝓprietariȷ̄ puniatur. Qui
ꝰo ſcd̄a vice rep̄t⁹ fuerit cōtra aliq̄d p̄miſſo
rū egiſſe:vltra penā carceris a ꝯuētu ꝯfuſi
biliter expellatur.

¶ Suppletio ⁊ declaratio vni⁹ caſ⁹ i p̄dictꝫ
declaratiōib⁹ dn̄i pape Nicolai tertij ⁊ Cle
mētꝫ q̄nti nō ſufficiēter exp̄ſſi q̄ ad pecuniaꝫ
⁊ res pecuniarias:ſecūda particula.

¶ Et q꞉ nōnulli i dādis vel legādis re
b⁹ pecuniarijs vel alijs ffib⁹ ꝓhi
bitis ⁊ ſtatui nō ꝯſonis modos licitos ffib⁹
q̄b⁹ ffm nc̄citatib⁹ ex talibus licite ꝓuideri
poſſit ſcd̄m declaratiōes i hꝫs neſciētes vl'
audire ſeu obſuare ꝯtēpnētes i dādo libe-
re vel legādo nedū volūt ⁊ itendūt ſꝫ etiaꝫ
ꝯboten⁹ exp̄mūt modos ffib⁹ illicitos aut
etiā ſe velle coīp̄o a ſeip̄is dn̄iū taliū abdi-
care ⁊ i ffes oīno trāſferre ꝓut etiā q̄nq̄ ali

qui obligari vident vel putātur rōne foꝛte
alicui⁹ legati vl' alicui⁹ iuſti debiti aut mer
cedis alicui⁹ laboꝛis:i q̄b⁹ caſib⁹ ffes a tali
um illicitoꝝ talib⁹ modis illicitꝫ datoꝝ vel
legatoꝝ receptiōe ꝓhibet.ꝑ p̄fatas decla-
ratiōes dn̄i pape Nicolai tertij.§.Et q꞉ i p̄di-
ctoꝝ ſerioſa expoſitiōe.⁊.§.Ad hec q꞉ ffib⁹
ip̄is ⁊c̄.⁊ nichilomin⁹ q꞉ cui⁹ ſit talis pecu-
nie ⁊ taliū ac q̄rūcūq̄ rerū ip̄i inētiū vel ſuꝑ
fluaꝝ ꝓp̄etas i dictꝫ declaratiōib⁹ nō expri
mit q̄ tn̄ nō videt remanē talit dāti vl' legā
ti ſiue ſoluēti ⁊ a ſe dn̄iū abdicāti ⁊ trāſferē
ti.nec ffib⁹ eē pōt.nec papa i declaratiōib⁹
p̄dictꝫ exp̄mit ꝙ taliū rerū q̄rū vſū ffib⁹ ha
bere nō lꝫ ip̄e papa vel ecc̄lia rōana dn̄iuꝫ
recipiat.ſꝫ earū rerū dūtaxat q̄rū vſū lꝫ ffri-
b⁹ habē:ex q̄b⁹ ſeq̄t ꝙ nec ad talia recurrē
p̄nt ffes nec hm̄ōi i vſ⁹ ffm licitos ſine alicu
ius poſſeſſoꝛis auc̄te ꝯuerti p̄nt q̄ tn̄ iſto mō
nō declarat exp̄ſſe.niſi foꝛte dicant eē illi⁹ i
cui⁹ dn̄iū iure poli trāſeūt bōa ſp̄ali dn̄io ca
rētia ⁊ illi⁹ ad quē ꝑtinēt legata idiſtīcta.⁊
q̄ idē pōt circa idiſtīcta data ſicut circa di-
ſtīcte legata vcꝫ pape qui ēpat oīm paupe
rū ⁊ nichilomin⁹ ſp̄alis ffm minoꝝ. cū etiā
iuxta leges ſeru⁹ dn̄o ⁊ fili⁹ p̄ri res ſibi obla
tas ꝯceſſas vl' donatas acq̄rat vt etiā in di
cta declaratiōe Nicolai tercij.§.Ad hec ⁊c̄.
allegat:i deo i iſto caſu ffes licite nō vide-
bāt.poſſe ad talia nec ad talē pecuniaꝫ ſine
auc̄te alicui⁹ poſſeſſoꝛis vel licētia pape re
currere.⁊ multomin⁹ talia ꝑ ſe recipe vel ꝑ
alios amicos ſp̄uales ſolo nomīe vel auc̄te
ffm deputatos ⁊ auc̄tem pape ſuꝑ hꝫs nō
habētes recipi facere poſſe:ideoq̄ rōnabili
ter ꝓpter hui⁹ caſ⁹ ſuppletionē ⁊ ampliorē
declarationē.⁊ etiā ne pia itētio donātiū ⁊
ne ffes reb⁹ ſibi etiā licite relictꝫ vl' donatꝫ
fraudēt ⁊ ꝓpt ꝯſciarū ꝑicula euitāda i tali
b⁹.ſūmi pōtifices vcꝫ Nicola⁹ q̄rt⁹ Marti-
nus quartus ⁊ quintus cōfoꝛmiter ad hec
aliā declaratiōeꝫ ⁊ ꝯſtitutiōeꝫ de ꝓcuratoꝛi
b⁹ ⁊ ſyndicis pape ⁊ eccl'ie rōane ꝑ ſingloꝝ
idigētia locoꝝ habēdis ⁊ a miſtris vl' cuſto
dib⁹ noiandis fecerūt.qui noīe ⁊ auc̄te ip̄i⁹
eccl'ie ro.tāq̄ ip̄i⁹ eccl'ie ꝓcuratoꝛes admi
ſtratoꝛes yconomi ſyndici ⁊ actoꝛes etiā ta
les denarios vl' pecunias ⁊ alia ſuꝑflua vl'
ſtatui nō ꝯſona mō p̄dicto ⁊ etiā alio q̄cūq̄
mō data vl' legata ⁊ oīa q̄ ad pecuniā redu
ci p̄nt ⁊ q̄ ffib⁹ recipe ꝑ ſe vl' ꝑ iterpoſitā ꝑ-
ſonā vl' eoꝝ amicos ſp̄uales nō lꝫ nec etiaꝫ
ad ea recurrē ſine auc̄te poſſeſſoꝛis taliū/id
eſt ip̄ius donātis vel legātis aut eccl'ie ro-
mane vel pape nō licebat i ius ⁊ dn̄ium ip-
ſius pape ⁊ eccl'ie romane magis expreſſe

 Capitlm 4tm

reciperēt: ⁊ ſic debito modo nolet auctorita te ipſiꝰ eccľie in fratrū vſus neceſſarios cōuertere poſſēt: ꝓut eis licet ex regula ⁊ declarationibꝰ vt in dictis ordinatiōibꝰ ⁊ declaratiōibꝰ procuratoꝝ hmōi expreſſe continetur. ¶ Talis nāqꝫ procurator adminiſtrator ⁊ ſyndicꝰ pape nō ē dicēdus (ſcꝫ di ctoꝝ ſūmoꝝ pōtificū declaratiōes ⁊ ordina tiōes) ꝑſona iterpoſita frībꝰ ꝑ rľaꝫ ꝓhibita qn̄ fuerit a miſtro gn̄ali vel a ꝓuīciali vľ cu ſtode noiatꝰ: ⁊ ex tali noiatiōe aucte declarationū ⁊ ꝯſtitutionū dictoꝝ ſūmoꝝ pōtificū ⁊ p̄ntiū ſtatutoꝝ ac declarationū nō dicto rū ordis p̄latoꝝ iſtitutꝰ. Et ꝑ ꝯn̄s fr̄es (talibꝰ i caſibꝰ) talit̄ eis vtētes ⁊ ad tales debitꝫ modis iſra declarādis recurrētes: nō d̄n̄t di ci vti diſpēſatiōibꝰ aut diſpēſati eē. Igr̄ ad p̄cauēdū ꝑiculis eoꝝ q̄ tales res pecuniari as vel alias cū tali expreſſione verboꝝ da tas vel legatas nullū dn̄ꝫ poſſeſſorē niſi pa pā habentes in periculum aiarū ſuarū ſine tali eiꝰ auctoritate ⁊ ſine hmōi ꝓcuratoribꝰ illiꝰ ſiue adminiſtratoribꝰ recipi faciūt ⁊ in debite ꝓ ſua volūtate ⁊ ſine alicuiꝰ (auctoritatē debitā) habētis / facultate ad talia re currūt. ⁊ in ſuos vſus per ſimplices amicos ſpūales ab eis deputatos non ꝓcuratores pape nec talē auctoritatē pape ⁊ eccľie romane habentes cōuerti faciūt i preiuditiū aiaꝝ ſuaꝝ: ⁊ ad cōgruētius amouendas ⁊ cōmutandas res ſuꝑfluas vel ſtatui nō con ſonas ꝓ tēpore i ordine reptas ⁊ alias cuꝫ expedit eas vēdere. vt licito modo etiā iuxta declarationem dn̄i Nicolai tertij vēdā tur ⁊ cōmutētur: ⁊ ne pia intētio donātium fraudet̄. nec fr̄es rebus aut elemoſinis ſibi datis vel relictis ſeu earū emolumētis priuētur: ac pro regule puritate i hijs facilius purius ⁊ cōgruētiꝰ obſeruāda q̄ maxie i ta libꝰ caſibꝰ a multis ꝑ ignorātiā vel iaduer tētiā aut cōſuetudinē multoꝝ i cōtrariū ali qn̄ minus obſeruat̄: talibꝰ declaratiōibꝰ et ordinatiōibꝰ de hmōi ꝓcuratoribꝰ pape et eccľie ro. habendis a miniſtro gn̄ali vel ꝓuinciali vel a cuſtode nominādis ꝓ ſinguloꝝ indigētia locoꝝ vel frm̄. maxime ꝓ di ctis caſibꝰ tutius vtēdū eſſe cēſemꝰ: ſeruatꝫ tn̄ aliq̄bꝰ modificatiōibꝰ ⁊ limitatiōibꝰ ſuꝑ hijs ꝓ rľe puritate i ſequētibꝰ annotādis: ſtatuētes etiā iuxta dictas declarationes ⁊ ordinatiōes p̄ſerti. Nicolai quarti Martini quarti ⁊ q̄nti atqꝫ p̄ſentes ꝙ q̄libet cōuē tus ſiue locꝰ habeat talē ꝓcuratorē. adminiſtratorē yconomū ſyndicū ⁊ auctorē pape ⁊ eccľie romāe a miniſtro gn̄ali vel ꝓuīciali vel a cuſtode nominādū: q̄ etiā amicꝰ ſpūalis iuxta formā ⁊ antiq̄orē modū ordis. ſiue n̄ūciꝰ eoꝝ q̄ reſeruāt ſibi pecunie dn̄ium iuxta declaratiōes. Nicolai tertij eſſe poſſit ſi dantibꝰ placuerit ⁊ nichilominꝰ ꝓ alijs an tedictis caſibꝰ maxime ꝓ talibꝰ ⁊ alijs rebꝰ i dn̄ium pape ⁊ eccľie romane recipiēdis et eiꝰ auctoritate i res licitas frībꝰ cōuertēdis ꝓcurator admiſtrator ⁊ ſyndicꝰ dn̄i pape ⁊ eccľie ro. ꝓ indigētia locoꝝ p̄dictoꝝ ⁊ ꝯuētuū deputatꝰ exiſtat: ſic ꝙ fr̄es a taliū ſuꝑfluoꝝ vel alioꝝ vēditiōe p̄cio eſtimato ſine tali ꝓcuratore pape vel dn̄i cardialis ꝓtectoris ⁊ a taliū receptiōe ꝑ ſe vel ꝑ iterpoſi tā ꝑſonā ſeu etiā ꝑ amicos ſpūales ſola au ctoritate vel noie frm̄ deputatos vel alias / ⁊ a recurſu ad talia / talibus modis illicitis frībꝰ data vel legata a tali ꝓcuratore nō re cepta ꝑ oēꝫ modū (etiā iuxta p̄fatas dn̄i pa pe Nicolai tertij declaratiōes) abſtineāt: et nullomō iuxta rľaꝫ denarios vľ pecuniā ꝑ ſe vel ꝑ iterpoſitā ꝑſonā recipiāt. Et q̄ ꝯtra riū fecerit: tanqꝫ ꝓp̄etarij vt ſupra puniāt̄.

¶ De limitatiōe poteſtatis ꝓcuratoruꝫ ⁊ recurſus fratrū ad eos: tertia ꝑticula.

¶ Uerum qꝛ ex aliq̄ ſūmoꝝ pōtifi cū ⁊ p̄ſerti Eugenij q̄rti ⁊ Sixti. iiij. ꝓcuratoꝝ hmōi ordiatiōe ⁊ de claratiōe ꝯcedit̄ ⁊ declarat̄ ꝙ tales ꝓcuratores noie ⁊ auctoritate eccľie ro. etiā ānuos redditꝰ poſſeſſiones ⁊ ſiľia ac ꝓventū frm̄ ſucceſſiōes recipe. repetere. ⁊ i frm̄ vſꝰ licitos etiā ꝯuertere ⁊ retinē poſſint. ⁊ ꝙ ꝓ rebꝰ legatꝫ vel datis frībꝰ idebite retētis poſ ſint dicti ꝓcuratores noie ſepedicte eccľie i iudicio expiri ⁊ agere ⁊ talia ſic exigē ⁊ repetere. q̄ tn̄ oia nōnullis vident̄ habere vel ſeq̄ effectū alicuiꝰ colorate relaxatiōis arti tudinis et ꝑfectiōis ſtatꝰ licꝫ talia nō fiant noie nec auctoritate frm̄: ideo ꝓ tutiori et maiori puritate obſuāda nolumꝰ ymo ꝓhi bemꝰ oino ne fr̄es ꝯceſſiōibꝰ de poſſeſſiōibꝰ redditibꝰ ⁊ ꝓventū ſucceſſiōibꝰ talit̄ ad eoꝝ ꝓcuratiōeꝫ vel req̄ſitiōem a talibꝰ a cetero recipiēdis exigēdis vľ retinēdis videlꝫ ab hmōi procuratoribꝰ pape noie pape vtant̄: niſi i cā vēditiōis ⁊ ꝯmutatiōis taliū i repa tiōes ꝯuētuū ⁊ locoꝝ ⁊ alias res nec̄ias ⁊ li citas frībꝰ ꝑ hmōi ꝓcuratores pape ⁊ eccľie ro. vbi talia nō ꝑ modū ſucceſſiōis relicta ſꝫ ꝑ modū elemoſine / alit̄ ſine eis data ⁊ legata reꝑirent̄. ⁊ taliū p̄cio idigerēt ad aliq̄ eis licita ꝯparāda vľ ſoluēda: aut niſi iuxta mo dū i. vi. c. ꝑti. xix. ⁊. xx. plenꝰ deſcribēdum: q̄ ad aliq̄ liuꝰ ⁊ dn̄iū donātiū ſēꝑ remanētia: Aut niſi i aliq̄bus ꝯuētibꝰ nōdū plene refor matꝫ vbi iā tales redditꝰ ⁊ poſſeſſiones ha

bētur et iuditio gn̄alis miſtri vel vicarioꝝ
gn̄aliū ⁊ viſitatoꝝ ordis i ſuis ꝑtibꝰ ac mi=
ſtri.cuſtodis.⁊ maioris ꝑtis fratrū loci illiꝰ
ꝓpt alioꝝ ſupueiētiū couētuū mltiplicatio
nē vl alias alit fratres ibidē i nūero decēti
cōmode viuere. vl ātiqua ordis ſtudia ple
ne reformata manu tenere nō poſſent.⁊ de
licētia ſpāli dictorū gn̄alis vl viſitatorū ac
miſtroꝝ eorūdē ⁊ ꝑentū ſucceſſiōibꝰ excep=
tis q̄ꝝ cōſciās ſup hijs oneramꝰ Et ne etiā
talia vl alia q̄cūq̄ videāt qn̄q̄ exigi vl re=
peti noīe vl auctoritate fratrū diſtrictiꝰ ihi
bemꝰ oībꝰ ⁊ ſingulis fratribꝰ p̄latis ⁊ alijs
ne vnq̄ ꝓ talibꝰ vel q̄buſcūq̄ rebꝰ tēpalibꝰ
exigēdis ⁊ i cōmodū fratrū cōuertēdis ſim
plicit i iuditio dictos adminiſtratores ſiue ꝓ
curatores vel alios q̄ſcūq̄ iuridice ⁊ publi
ce req̄rāt Et ſi ꝯtigat aliqn̄ dictos ꝓcurato
res vl amicos ſpūales vl alios ꝓ talibꝰ exi
gēdis vl alijs q̄buſcūq̄ i cōmodū fratrū cō=
uertēdis i iuditio agere vl experiri.nullomō
fratres ibidē cōpareāt vl aſſiſtāt eis vl eo
rū aduocatis:ꝓut etiā ex decl'atiōe dn̄i pa=
pe Clemēt q̄nti ꝓhibet Secꝰ tn̄ de agendo
vl defendēdo ꝓ reformatiōe q̄t obedientia
vl obſuātia ſtatꝰ regularis q̄t regularium
iuriū ipſiꝰ obediētie ⁊ obſuātie regularis.
(cū ꝑfectio.pax.obſuātia vl obediētie ⁊ cu
re iura regularia ſtatꝰ inēdū ab aliquibꝫ i=
debite tollāt aut denegāt vl violāt q̄t ſpo=
liāt i dāpnū vl relaxationē tāti ſtatꝰ vl ꝓ=
uiciaꝝ aut fratrū ac iuriū dn̄i pape ⁊ eccl'ie
rōane tuitiōi eoꝝ ex officio vel alias ꝯmiſ=
ſorū dicēdū eē cēſemꝰ:q2 p̄latis talia regl'e
iura ⁊ alia neceſſaria ac licita ad hec cuſto
die eoꝝ cōmiſſa i ius ⁊ ꝓprietatem romāe
eccl'e ſeu pape directe vl idirecte cōmittēt3
tali officio eoꝝ tuitionē vl ſaltem ꝓcurato
ribꝰ pape et eccl'ie rōane repetere ⁊ exigere
ac defendere(modis ꝯgruis(etiā in iuditio
⁊ extra ſi opꝰ fuerit nō ſolū licet meritorie:
ymo ad hec ex officio ⁊ caritatis p̄cepto ob
ligātur ꝓ oīa iura nō quidē particulariū ex
terioꝝ ⁊ tēpaliū cōmodoꝝ gratia:ſed ꝓ re
gulariū iuriū ⁊ ꝑfectionū ſui ſtatꝰ ⁊ ꝓuītia
rū ac regule ⁊ bonoꝝ atq̄ iurium dn̄i pape
⁊ eccleſie romane manutētione ⁊ deffenſio=
ne tuitione vel obſeruātia Nō inſup oīa ad
dictos ꝓcuratores ꝓ rebus pecuniarijs vl
alijs ex regula exceptis indifferenter recur
rant.niſi quibꝰ cōmittit cōmiſſione ⁊ aucto
ritate regule ⁊ decl'ationū papaliū atq̄ ꝑſi
tiū:⁊ in caſibꝰ ⁊ comō vt hic ⁊ ifra vndecia
ꝑticl'a ⁊ vi.ca.ꝑti.xviij.pleniꝰ dicet:ne ali=
qn̄ i hijs (qđ abſit) regl'e puritas offendat.
¶ Quales debeant hr̄i ꝓcuratores ſeu ad
miſtratores pape.⁊ de illoꝝ p̄uilegijs:ix.ꝑ

¶ Talis nāq̄ procurator pape ſiue aicꝰ ſpūal's ſit vir autēticꝰ
⁊ notabl'is ac bn̄ famatꝰ laycꝰ vl ſacerdos
ſi talis cōmode poſſit iueiri ⁊ haberi:vt i ex
eq̄ndis potiꝰ appareat officiariꝰ pape ⁊ pt
ac nutritor ⁊ bn̄factor fratrū q̄ꝫ pꝰ eoꝝ vl
q̄ꝫ nōie eoꝝ ⁊ auctoritate aget. In magnis
etiā cōuētibꝰ p̄cipue i cōuētibus ſtudij vbi
vnꝰ ſolꝰ amicꝰ ſpūalis et ꝓcurator talis ꝑ
ſe oībꝰ negocijs occurrētibꝰ ⁊ neceſſitatibꝰ
tātoꝝ cōmode ſatiſfacet nō poſſ3 poſſit ſuo
nōie nūciū ſecularē ſiue bidallū ſubſtitutū
ab eo pōere i ꝯuētu:q̄ ibidē cōtiuo reſideat
et ēt ſua auctoritate tāq̄ ſubſtitutꝰ ab illo
cōibꝰ ⁊ ꝑuis rebꝰ eleōſin3 pecūiarijs ⁊ alijs
i dn̄iū pape vl donātiū debite recipiēdis ⁊
i res licitas fratribꝰ expēdēdis ⁊ ꝯuertēdis
iuxta mādatū dicti ſui dn̄i ꝓcuratoris ipm
ſubſtituētis ⁊ ad ffꝫ requeſtā in rebꝰ neceſ
ſarijs ⁊ licitis emēdis ſatiſfacere poſſit:qđ
ēt Sixtꝰ papa quartꝰ decl'auit et ꝯceſſit ad
redimēdū nimios labores talis ꝓcuratorꝫ
⁊ ne fratres ipi cogāt ꝓ qualibꝫ ꝑua re va
gari ⁊ clauſtrū ſeu ſtudiū ſepiꝰ deſeret Qui
bꝰ etiā guardianꝰ ſiue ꝓcurator de victu ⁊
veſtitu ac mercež ꝓuidet poſſit đ cōibꝰ ele
moſinis cōuētus:attēto ꝙ oportet eos etiā
i alijs ſuicijs frequētiꝰ occupari ¶ Ubi tn̄
ſine talibꝰ ꝓcuratoribꝰ pape ⁊ eccl'ie rōane
vl ꝑticl'aribꝰ amicis ſpūalibꝰ aliq̄ fr̄es vel
ꝯuētꝰ viuere vellēt ⁊ poſſēt (regl'e puritatē
in recipiēdis ꝯmutādis emēdis vel vēden
dis alias nō offendēdo q̄ alias i hijs(occaſi
onibꝰ diuerſis frequētiꝰ emergētibꝰ difficil'
ter obſuāt ⁊ frequētiꝰ offēdit)a ſuis p̄latis
nō ipediāt ſ3 in locis vbi fratres taliter vi
uūt ⁊ viuere volūt fauorabilit ſuſtineāt:cū
itētio nr̄a in hijs ⁊ alijs nō ſit ordinē vel re
gule puritatē relaxare:ſ3 modos ꝯgruos ⁊
vtiles q̄bꝰ regl'e puritas a tāta cōmunitate
tāti ordis ſine offēſa ꝯgruētiꝰ obſuari poſ=
ſit dare:vl potiꝰ iā datos ſeq̄ ⁊ obſuare. et
vbi excedūt reprimere ¶ Ex p̄miſſis aūt et
alijs ifra in ſexto capitulo de ꝓcuratoribꝰ
⁊ admiſtratoribꝰ hmōi dicēdis plura notā
da iſerūtur:quibus a dn̄o papa ⁊ eccl'ia ro=
mana merces taliū ſuoꝝ ꝓcuratoꝝ ſpūali
ter ⁊ tēpaliter cōpēſantur Unū eſt ꝙ cū taꝫ
bonoꝝ mobiliū q̄ꝫ immobiliuꝫ que ſunt ad
vſuꝫ fratrū minoꝝ omne ius ⁊ ꝓprietas ꝑ
tineat ad romanā eccleſiā. idcirco ipa bōa
gaudent immunitatibꝰ quibus et bona ro=
mane eccleſie.et propterea etiam illos yco
nomos ſiue ꝓcuratores non eſſe officiales
fratrum ſed ſummi pontificis et romāe ec=

cleſie:⁊ ſic ī ꝑuilegiꝭs ⁊ exēptiōibꝰ aliꝭs ꝗ ī=
munitatibꝰ eē pares officialibus pape ⁊ di
cte romāe eccleſie ¶ Itē ꝑ Mare magnū
dn̄i pape Clementis ac domini pape Sixti
quarti cōcedit ꝙ ipſi ꝓcuratores ⁊ alij ob=
ſequiꝭs fratrū cōtinuo īmorātes ⁊ negotia
fratrū gerētes vtriuſqꝫ ſexꝰ poſſint interiꝰ
in nr̄is eccleſiꝭs tp̄e gn̄alis īterdicti clauſis
tn̄ ianuis admitti ad diuina. ⁊ a fratribꝰ re
cipere omnia eccleſiaſtica ſacramenta ⁊ in
cimiteriꝭs fratrū ſepeliri: dūmodo tali in
terdicto cauſā nō dederit Nec īſup gn̄ali
ſentētia excōicationis aut interdicti gn̄aliter
ꝓmulgata ī t̄ra vl' ciuitate aut loco vbi mo
rāt fratres ligantur: niſi eiſdē cauſā dede=
rit vl' excōicari ſpecialiter ſeu interdici con
tigerit eoſdē ¶ Itē papa Innocētiꝰ octauꝰ
dicit cōceſſiſſe p̄dictis ꝓcuratoribꝰ conuen
tuū fratrū reformatoꝝ ⁊ de obſuātia ⁊ eo=
rū ſubſtitutis. ac liberis. parētibꝰ. fratribꝰ.
ſororibus ⁊ vxoribꝰ ipoꝝ oēs indulgētias
quas habēt fratres ī locis ſuis ſeu eccleſiꝭs
eo mō ꝗ habēt ipſi fratres viſitādo dictas ec
cleſias fratrū ⁊ dicēdo qn̄quies pr̄ nr̄ ⁊ toti
dē Aue maria vꝫ gn̄ales īdulgētias oīm
ſtationū vrbis rome ⁊ etiā indulgētias ali
as tā plenarias qꝫ nō plenarias oīm eccleſi
arum vrbis rome ſuis diebꝰ ⁊ etiam indul
gentias plenarias ſancte marie de ange=
lis in feſto eius.

¶ De euitandis queſtis ⁊ oblationibus pecuniariꝭs ⁊ trūcis nō habendis noīe nec auctoritate cōuētuū nec fratrū: quinta ꝑti

¶ Caueant fratres ab oī queſtu
pecūie ī p̄dicatiōibꝰ
vl' alibi ⁊ ab oī oblationū pecuniarū ī eccle
ſia vel alibi receptione: vt papa clemēs in
ſua declaratione de verborum ſigni. ī Cle.
capitulo. Exiui de paradiſo expſſe dicit ꝙ
talia ⁊ cippi ſeu trūci ordiatio ad offerētiū
ſeu donātiū pecunias reponēdas fr̄ibꝰ in=
terdicūt. Ubi tn̄ aduertēdū ꝙ ibi ſolūmodo
dicit talia eis vꝫ fratribus interdici non
aliꝭs. Nā vbicūqꝫ talia ſine auctoritate vel
ſine iuriſdictione aut noīe fratrū ⁊ ſine ſcā=
dalo fierēt ⁊ ordiarēt ac reciperēt ꝑ publi
cos nūcios aut ꝓcuratores alicuiꝰ ep̄i vel
ciuitatis vel cōitatis ſpūalis vel tēporalis
aut dn̄oꝝ aliquoꝝ ad hec ꝑ tales ep̄os re=
ctores cōitates āt dn̄os publice deputatos
tāqꝫ ꝑ eorūdē nūcios vel procuratores aut
quorūcūqꝫ donātiū vel offerētiū nō fr̄m qui
tales olī dicebāt amici ſpūales dei: aut etiā
ꝑ ſupradictos ꝓcuratores eccl'ie romāe no
mine ⁊ auctoritate ipſius eccl'ie romane et
nō fratrū: ⁊ in vſus licitos fratribꝰ ꝑ eoſdē
vel eoꝝ ſubſtitutos aut nūcios/ ſeruos/ vl'
ꝓcuratores ſiue ꝑ amicos ſpūales hmōi cō
uerterent maxime ꝓ fr̄ibꝰ infirmis ⁊ aliꝭs
induēdis. Dicimꝰ atqꝫ declaramꝰ ꝙ tūc nō
eēt, ꝓpter hoc p̄lati qꝫbus cōpetit recurſus
ad amicos ſpūales ⁊ ad ꝓcuratores pape:
talia ſic fieri ibidē vel alibi a talibꝰ ꝑmittē
tes vel ꝓcurātes cēſendi vel iudicādi ſue
regule vel p̄dictarū declarationū trāſgreſ=
ſores nec pecunie receptores aliquo modo
ꝑ ſe nec ꝑ interpoſitā ꝑſonā cū talia modis
p̄dictis nō fierēt ꝑ eos aut noīe vel auctori
tate ipſoꝝ fratrū ſed ꝑ p̄dictos ⁊ illoꝝ au=
ctoritate ⁊ noīe: dicēte etiā regula in ſīl'i et
expſſe p̄cipiēte ꝙ ꝓ neceſſitatibus infirmo
rū ⁊ aliꝭs fr̄ibꝰ induēdis ꝑ amicos ſpūales
miniſtri ⁊ cuſtodes ſollicitā curā gerāt ſm̄
loca ⁊ tp̄a ⁊ frigidas regiōes ⁊c. ¶ Iſto eñ
mō vt p̄dicit nichil āpliꝰ vel alit ibi qꝫ ali
bi ꝑ fr̄es ſeu ꝑ interpoſitā ꝑſonā: ſeu noīe
vel auctoritate fr̄m (q ī his nulla eſſe debꝫ
nec licite pōt eē) ageret: ſꝫ vl' auctē ⁊ noīe
donātiū vel offerentiū ⁊ nūcioꝝ ipſoꝝ vel
auctē ⁊ noīe pape ⁊ ꝓcuratoꝝ eiꝰ talia ibi
licite fierēt (remanēte ſemꝑ ꝓprietate taliū
apud eoſdē donātes vel papā donec talia
in res licitas fratribꝰ ſm̄ regulā cōuerterē
tur) ꝓut in ſīl'i de pecuniꝭs ⁊ aliꝭs rebꝰ pecu
niariꝭs a talibus alibi receptis licite agit.
Tn̄ ad oēm ſpeciē ⁊ occaſionē mali vel ſcā
dali euitādā ab hiꝭs ꝓ poſſe abſtinēdū fore
cēſemꝰ niſi vbi vigeret māifeſta neceſſitas
⁊ niſi vbi ſine ſcādalo a talibus nō a fratri
bus talia fieri cōmode poſſent cū cōſilio di
ſcretoꝝ fratrū taliū conuentuū vel locorū.

¶ De forma inſtrumentoꝝ quitātiarū vel obligationū debite obſeruanda. ſexta particula.

¶ Fratres nullā licētiā vel inſtru
mētū cōficiāt vl' ſuo no
mine ſciēter ⁊ volūtarie cōfici ꝑmittāt: in qꝫ
bus ſimpliciter ⁊ cū animi intētiōe ⁊ cōſēſu
ſic agēdi vel fieri volēdi fateāt ſe pecuniā
recepiſſe vel alicui eā debere vel ꝓ aliqua
re ſoluēda obligari: cū talia ad ſolos dn̄os
⁊ poſſeſſores taliū vel aliquoꝝ rerū ſolūmō
ꝑtineāt nō ad fratres. Poſſūt tamen verbo
vel ſcripto dicere ⁊ teſtificari tātā pecunie
quātitatē datā vl' legatā ꝓ ſua neceſſitate
vel vtilitate ab aliqua ꝑſona eſſe acceptā ⁊
⁊ ſibi plenarie ſatiſfactū ⁊ ſimil'r dicere ⁊ te
ſtificari talia aut tantum pro ſuis neceſſi=
tatibus vel vſibus donata vel tradita ſeu
vēdita vel mutuo data fuiſſe ꝓmittēdo ſe
ꝓ poſſe mōis ſibi licitis velle laborar ad ſa
tiſfactionē ꝓcurandā taliter ꝙ tali vel tali

tempoꝛe ſi cõgrue poſſint mutuantib⁹ aut creditoꝛibus debitomodo ſatiſfiet. Et qui contrarium fecerit: et publice conuictus fuerit tanq̄ pecunie receptoꝛ vel rerū poſſeſſoꝛ ⁊ ꝓprietarius puniatur. ¶ Item null⁹ frater guardianus vel vicarius conuent⁹ vel alius frater aliquod inſtrumētum vel litteram autenticam faciat nomine conuētus ſine conſenſu maioꝛis partis conuentus pꝛo quacunq̄ re: alias tale inſtrumentum nullius ſit roboꝛis vel firmitatis. Et tunc qn̄ maioꝛi parti conuentus videbitur ſecundum deum ⁊ conſciam aliquam litteram vel inſtrumentum confici debere: fiat cum appoſitione vel appenſione ſigilli conuentus in capitulo coꝛam fratrib⁹. Quod quidem ſigillum in parua capſa tribus ſeris claudatur: quarum vna clauis gardiano alie due duobus pꝛobis patrib⁹ tradātur. In qua etiam capſula poterunt cuſtodiri pꝛincipalioꝛes littere ⁊ bulle fundationis vel donationis aut conceſſionis conuētus: ac pꝛincipalium fundatoꝛuꝫ ⁊ bn̄factorum ipſi⁹: ⁊ alia inſtrumēta autentica. Que quidē capſula a guardiano vel ſacriſta in loco tuto diligētius cuſtodiatur.

¶ De vitanda receptione rerū pecuniariaꝝ. ⁊ q̄ ſint tales res pecuniarie. vij. ꝑtic.

¶ Nullus pꝛelat⁹ vel frater ꝑ ſe vel ꝑ interpoſitaꝫ ꝑſonam libꝛos blada. vina iocalia. vł alia quecunq̄ mobilia vel imobilia recipiat aut retineat intētiōe vendēdi ꝑ ſe vel ꝑ interpoſitā ꝑſonaꝫ ſuo noīe ⁊ auctoꝛitate. aut etiam alio aliquid emēdi ſiue comparandi ex talibus eſtimato ⁊ determinato illaꝝ ꝑcio ad ꝑcium rerū emēdaꝝ etiā ꝑ ſe vel ꝑ interpoſitā perſonā. ſuo noīe vel auctoꝛitate: cum eis nō liceat ſecūdū regulā ⁊ ei⁹ declarationes: cuꝫ talia ſic facere vel tali alo recipere vel retinere ſit pecuniā recipere et habere: qꝛ iuxta regule expoſitoꝛes pecunia dr̄ nō ſolū denarij vſuales: ſꝫ etiā alia q̄ acciperētur ut retinerētur ad talir vēdēdū. ꝑ ſe vel ꝑ aliū ſuo noīe et auctoꝛitate: vel ad ꝑcium rerū emēdarū ſeu ꝓ ꝑcio ad aliq̄d compandū vel emēdū etiā ꝑ ſe vel ſua auctoꝛitate. vt ſūt q̄cūq̄ mobilia ad ꝑdicta talir recepta vel retenta. Et gn̄aliter oīa quib⁹ denario ſeu denarioꝝ nūero eſtimato ad ꝑciū rerū emēdarū hoīes vtuntur: quib⁹ taliter vti ꝑ ſe vel ꝑ interpoſitā ꝑſonā fr̄es ꝓhibentur. ¶ Et vt meli⁹ ꝑdicta intelligātur ⁊ ſeruenꝫ ⁊ oīa dubia ī his amoueātur q̄ frequenꝫ in talib⁹ occurrūt ⁊ mētes timoꝛatas ꝑturbāt declaram⁹ ⁊ decernimus (etiā iuxta ꝑfatoꝝ pontificū ⁊ alioꝛū declaratiōes) receptionē et retentionē ꝑdictarū rerū mobiliū vel immobiliū modis ꝑdictis foꝛe pecuniariā ⁊ ꝑ regulā pꝛohibitā qn̄ videlicet talia a fr̄ib⁹ eoꝝ noīe ⁊ auctoꝛitate cū intentiōe acquiſitiōis iuris vel poſſeſſionis aut ꝓpꝛietatis taliū rerū ꝑticularis vel cōis in oꝛdine modis ſupꝛadictis reciperenꝫ vel retinerētur videlicet ad vendendū per ſe vel ꝑ quācūq̄ ꝑſonā interpoſitā ſuo noīe vel auctoꝛitate: vel ad aliq̄d (ꝑcio rei illi⁹ eſtimato) talir ſua auctoꝛitate emēdū; nō aūt qn̄ materialiter vel miniſterialiter ſolūmodo talia reciperenꝫ ſine intētiōe acq̄rēdi ſibi vel oꝛdini. vel retinendi quodcūq̄ ius vel dominiū vł vſū ꝓhibitū nec vendendi per ſe vel ꝑ aliū ſuo noīe vel auctoꝛitate: ſꝫ ſolūmodo tanq̄ nūcij dantiū cū intentione recipi faciēdi talia ꝑ ꝓcuratoꝛes pape i ius ⁊ dn̄ium pape ⁊ eccł'ie romane vt ab illis debitomodo vēderenꝫ auctoꝛitate pape ⁊ i res licitas fr̄ibus cōuerterētur: quia tali modo hec licite fieri poſſunt etiā ſecundū declarationes ſūmoꝝ pontificū. Nec hoc modo poſſunt dici recipere pecuniam ꝑ ſe vel ꝑ interpoſitam perſonaꝫ etiā ſcđm roſellā ⁊ Angelū de claualio in ſūmis ſuis: cū talia iſtomō ſemper remaneant i dominiū dantis vel pape: nec ſint dicēde res pecuniarie recepte quouſq̄ cū intentione iuris vel poſſeſſionis earū acquirēde vel retinende ad finē ꝑdictū recepte ſint: qꝛ vt dicit ſāct⁹ Bonauentura. ſine conſenſu acq̄ſitionis nō acquiriꝫ poſſeſſio: q̄ ſic tūc tm̄modo acq̄ritur qn̄ ꝑ tales pape ⁊ eccł'ie romane pꝛocuratoꝛes cū intencione talis receptiōis et acq̄ſitionis taliū rerū in dn̄ium pape talia recipiūtur: nō ꝑ fr̄es talia materialiꝫ ſolūmodo vt ſupꝛa recipientes ⁊ talē intencionē acq̄rendi ſibi vel oꝛdini ad finē ꝑdictū vel alias nō habētes. Secus tamen de denarijs de quoꝛū etiaꝫ ſola materiali receptiōe etiam ſine conſenſu alicui⁹ acq̄ſitiōis aliꝫ ē dicēdū qꝛ etiā coꝝ ſimplex materialis aut miſterialis receptio ⁊ q̄libꝫ ꝯtrectatio etiā ſine q̄cūq̄ vſu ꝑ ſūmoꝝ pōtificū ⁊ oꝛdis ꝯſtitutiōes ꝓhibeꝫ fr̄ib⁹ expꝛeſſe. Et qꝛ nō pōt eē qui tales denarij ſint ſꝑ denarij remanēte materia ⁊ foꝛma: iō ꝑ ꝯn̄s dicto mō ſūt ſēꝑ fr̄ib⁹ ꝓhibiti. Alie aūt res nō ſꝑ ſūt pecuniarie nec ſēꝑ dicēde res pecūiarie recepte ſꝫ ſolūmō qn̄ vt ꝑdiciꝫ cū intentione acquiſitionis earum et ad talia pꝛedicta ſunt recepte: quaruꝫ etiā receptio talis ꝑ regulā fratrib⁹ ſicut receptio denarioꝝ ꝓhibeꝫ. Et q̄cūq̄ alr̄ fecerit vel q̄ſcūq̄ res talir recepit puniatur vt ſupꝛadictum

eſt de recipientibus denarios vel pecuniā.

¶ De exactiōibus ꝛ cōtributiōibus pecu- niaꝝ oīno vitādis a plātis ꝛ alijs. viij. ꝑti.

¶ Itē iuxta martini pape q̄nti ſtatu- ta miſter gn̄alis nullā exactio- nē pecuniaꝝ facē poſſit neq̄ ꝓ ꝯfirmatione miſtroꝝ neq̄ ꝓ viſitatiōe ꝓuītiaꝝ neq̄ ꝓ ma giſterio aut veſtiario vel litteris officioꝛū grāꝝ aut ſuffragioꝝ ſiue q̄cūq̄ occaſiōe vl' coloꝛe q̄ſitis. Q̄ ſi ſec⁹ fecerit ꝛ legittie ꝯui ct⁹ fuerit: ip̄o facto ſuo officio ſit ꝓuat⁹: nec teneant̄ frēs ſibi vlteri⁹ obedire. Et ſi ex in de ī poſterū ꝓ̄ſūpſerit officiū gn̄alat⁹ detine re: ip̄o facto ſit ꝑiur⁹ īfamis ꝛ inhabilis ad q̄cūq̄ officia vel bn̄ficia honoꝛes ꝛ dignita tes tā ī oꝛdie q̄ extra oꝛdinē. Et eiſdē penis ip̄o facto puniāt̄ ei⁹ vicarij ꝛ ꝯmiſſarij talit̄ exigētes: ſi de hoc legittie ꝯuicti fuerit. Et ſi q̄d aliq̄s miſtroꝝ vl' cuſtodū gn̄ali miſtro vel ei⁹ vicarijs aut ꝯmiſſarijs talit̄ ꝓ̄ſūpſe- rit ꝯtribuere: ꝛ de hoc legittie ꝯuict⁹ fuerit: ip̄o facto ſuo officio ſit ꝓuat⁹. Itē null⁹ mi- ſter cuſtos vl' guardian⁹ lectoꝛ vl' q̄cūq̄ ali⁹ frat̄ quitq̄ talit̄ exigāt aliq̄ coloꝛe vl' cā. Q̄ ſi ſecus fecerit ꝛ legittie ꝯuicti fuerit: tā exi gēs q̄ cōtribuēs ip̄o facto ſuis officijs ſint ꝓuati: ꝛ ſubditi deiceps mime teneant̄ ſibi vlteri⁹ obedire. Alij ꝓo officia nō habētes. ꝓbatiōis caputio ꝑ mēſē ꝑ miſtros vel cu- ſtodes aut viſitatoꝛes oꝛdinis puniantur.

¶ Preſēs aūt ꝯſtitutio Martini q̄nti de ex- actiōib⁹ pecuniaꝝ dicto mō firmit̄ īſtauret̄ ꝛ obſeruet̄ etiā nō obſtātib⁹ Eugenij q̄rti ꝛ Pij ſcd̄i ꝛ foꝛte alioꝝ pōtificū declaratiōib⁹ vel modificatiōib⁹ ſubrepticie īpetrat̄ v̄z q̄ tales recipe pecuniā poſſint ſi libere det̄ vel offerat̄: ſ; inuiolabiliter hec martini ꝯſti tutio locū hēat cū reuocatiōe Eugenij ꝛ pij.

¶ De modis licitis ſubueniēdi expēſis cōi b⁹ oꝛdinis ꝛ ꝓuītiaꝝ ac cuſtodiaꝝ. ix. ꝑti.

¶ Volum⁹ ꝓterea atq̄ declara- mus q̄ ꝓ neceſſarijs ꝛ rōnabilib⁹ ac licitis expēſis oꝛdīs vel ꝓuinciaꝝ aut cuſtodiaꝝ ꝛ ꝓcuratoꝝ oꝛdīs in curia romana vel alibi maxie ꝓ augmē tatiōe ꝛ defenſiōe ꝛ manutēſione rl'aris ob- ſeruantie ꝛ refoꝛmatiōe ꝯuētuū ꝛ locoꝝ ꝛ ꝓ defenſiōe ꝛ manutētiōe iuriū ꝛ rl'ariū inſti tutionū ac ꝓuilegioꝝ oꝛdinis vel cōuētuū rl'e puritatē nō minuētiū. ꝛ alijs licitis cau ſis in curia romana vel alibi motis ꝛ defē ſis aut mouendis ſeu defendendis et alijs in capitulo gn̄ali vel ꝓuincialib⁹ aut alibi ꝑ ꝓ̄latos miſtros vl' cuſtodes cū ſuis diſcre tis declaratis ꝛ determīatis debite ꝓcurēt ſinguli guardiani ꝛ ꝯuent⁹ ꝑ ſuos bn̄facto- res vel amicos ſp̄uales aut ꝓcuratoꝛes pa pe q̄d tūc ꝑ capitulū gn̄ale in capitulo gn̄a- li vel alibi ꝑ alterum p̄dictoꝝ eis fuerit in- iunctu;. Et inſuper diffinimus q̄ cuſtodes poſſint precipere guardianis etiā in oībus p̄dictis expenſis ꝛ oīm reꝝ diſtributionib⁹ cōibus vel particularib⁹ ſcd̄m qualitatem vel maioꝛē facultatē alioꝛū conuētuū plus vel min⁹ iuxta eoꝝ arbitriū. Ip̄i tamē pre- lati ſupioꝛes de omnib⁹ acceptis vel rece- ptis vndecūq̄ vltra neceſſariū victū vel ve ſtitū in ſuis capitulis fidelit̄ reddāt rationē Et ſi manifeſte exceſſerint vel nimis in tali bus oneroſi fuerit: a ſuis officijs abſoluant̄ et alij ſubꝛogentur.

¶ De depoſitis in cuſtodiā nō indifferē ter recipiendis. decima particula.

¶ Inhibem⁹ etia; diſtricte ſub pena ꝓuationis li broꝝ ꝛ officioꝝ vt nullū depoſitū in gēmis in auro in argēto aut quacūq̄ re ꝑcioſa ex ceptis libris ſuſcipiāt aut teneāt: niſi arti- cul⁹ neceſſitatis vel ſcandali euitādi aſtrīn xerit: et tūc nō ſine ꝓ̄latoꝛū licētia. Videant aūt quid q̄ntū deponit̄ ꝛ cui et q̄n reddendū ſit: ꝛ fiat cū cautiōe in ſcriptis ſigillatis ab eo deponēte ſemꝑq̄ cū ꝓteſtatiōe q̄ ip̄i fra tres de cuſtodia talis depoſiti nullaten⁹ te neant̄. Et ipſi depoſitoꝛes ſēꝑ ſuas claues taliū ſuoꝛū depoſitoꝛū ſibi reſeruēt. Et eiuſ modi depoſita ſeruētur in loco cōi ꝛ tuto: ꝓ ut ꝓ̄latus oꝛdinauerit. q̄ abſq̄ debita cau- tione nō reddant̄. Si q̄n accidat in timoꝛe hoſtiū q̄ popul⁹ ſua bona in nr̄is cōuētib⁹ ſub ſpe q̄ intacta ꝑmaneāt recondere oīno voluerit null⁹ ſit fratrū qui ea ī cuſtodiam recipiat ꝑticularē: nec ī ſacrario nec in alio loco ꝑticulari. Sed ſi aliter bono mō nō po- terit fieri ip̄i in locis cōib⁹ cōuētus ſua cu- ſtodiāt bona et ſuas claues habeāt: ꝛ ſem- per cū ꝓteſtatione q̄ frēs de cuſtodia talīū bonoꝝ nullatenus teneātur: cum multa ex hijs frēs ī pleriſq̄ locis ſepe paſſi ſūt.

¶ De ſollicitudine frm̄ iduēdoꝝ ꝛ infir moꝛū habēda etiā ꝑ amicos ſp̄uales ſp̄alit̄ a maioꝛib⁹ ꝓ̄latis: ꝛ cōſequēter ab alijs qui bus committit̄: vndecima particula.

¶ Preterea cū in hoc capitulo re- gule cōſequēter dicat̄ q̄ miſtri tm̄ ꝛ cuſtodes per amicos ſp̄uales ſollicitā curā gerāt ꝓ nc̄citatib⁹ īfirmoꝝ ꝛ alijs fratrib⁹ iduēdis. ꝛ ī hoc paſſu de cuſto dib⁹ ꝓut mō ī oꝛdine accipiūtur ītelligēdū eſſe oſtendatur ex declarationib⁹ Innocen cij quarti et Nicolai tertij in quibus decla rat̄ ꝛ ꝯmitti t̄ vt ꝓpt̄ mltiplicationē oꝛd̄ nō

ſolū dicti miſtri ⁊ cuſtodes de hmōi ifirmis
⁊ fr̄ib⁹ iduēdis p̱ amicos ſpūales curā ge=
rāt ſ; etiā hmōi curā ꝑ recurſū ad tales ami
cos ſpūales gerere poſſint ⁊ debeāt gardia
ni ⁊ aliȷ̄ fr̄es qb⁹ miſtri vł cuſtodes ↄmiſerit
iō dictas declaratiōes iſeqndo ⁊ cū ēt oꝛdiarꝗ
vices ſuas cōmittere poſſit cōmittim⁹ ⁊ mā
dam⁹ gardianis eoꝝ́ꝗ vicariȷ̄s ⁊ aliȷ̄s ad
hoc p̱ miſtros vł cuſtodes auctoꝛitate eoꝝ
oꝛdiaria: vł p̱ gardianos pn̄ti cōmiſſiōe et
auctoꝛitate nr̄a ēt oꝛdiaria deputat; ſiue de
putād; vt ēt ꝓ neceſſitatib⁹ ifirmoꝝ ſicut ⁊
ꝓ fr̄ib⁹ iduēdis p̱ amicos ſpirituales vł ꝓ
curatoꝛes pape ac alios bn̄factoꝛes ſollici=
tā curā gerāt eis diligēt̄ de neceſſariȷ̄s ꝓui
dēdo ⁊c̄. ꝓut ifra.vi.ca.§.de ifirmis pleni⁹
dicet̄. Et iuxta antiq̄ oꝛđ ſtatuta null⁹ gar=
dian⁹ ſibi veſtimēta ex vlla elemoſina ꝑare
poſſit: niſi ꝑus oēs fr̄es ſui cōuēt⁹ idigētes
fuerit ſufficiēt̄ iduti. Hoc etiā decernūt ſta
tuta aplīca. Nō abſoluendo tn̄ p̱ hoc dictos
miſtros ⁊ cuſtodes qui i locis ſibi ſubditis
exn̄tes p̱ amicos ſpūales ꝑncipalē taliū cu
rā gerere ſcđ; rł'e foꝛmā debeāt et habere.

¶ Q; cuſtodes ⁊ gardiani habeāt̄ ꝓ p̄lat;
⁊ de ↄcoꝛdia p̄latoꝝ i executiōe ſuoꝝ offi=
cioꝛum ſeruanda: duodecima particula.

¶ Inſup iuxta ſūmoꝝ pōtificū diffi
nita ⁊ iduita ⁊ āntiq̄ ſtatuta
gn̄alia diffinim⁹ ꝙ cuſtodes ⁊ gardiani ha
beāt̄ ꝓ p̄lat;: q; etiā i mari magno dn̄i pa=
pe Clemēt; ⁊ dn̄i pape Sixti q̄rti eis ↄmittit̄
cura aiaꝝ oi; ſibi ſubditoꝝ ⁊ ꝓ p̄lat; decla
rāt̄. Et gardiani ſicut aliȷ̄ i oib⁹ q̄ ſunt ↄtra
deū ⁊ aiaȝ ⁊ rł'aȝ nr̄aȝ obediāt ſuis cuſtodi
b⁹ ꝓut etiā i p̄fat; ↄſtitutiōib⁹ expſſe mādat̄
Et cū p̄lati oꝛdis nr̄i oꝛdie iherarchico ſint
vc; iſti vn⁹ miſter gn̄alis i toto oꝛdie: miſtri
ꝓuīciales i ſinglis ꝓuīciȷ̄s: cuſtođs i ſuis cu
ſtodiȷ̄s ⁊ gardiani i gardianatib⁹ ſuis: ⁊ ſepe
vnū ⁊ idē cōiūctim vł diuiſim mādat̄ vł cō=
cedit̄ i rł'a ⁊ ſtatut; miſtris ⁊ cuſtodib⁹ vel
etiā cuſtodib⁹ ⁊ gardianis ſił ⁊ ſeꝑati vt de
cura ifirmoꝝ ⁊ fr̄; iduēdoꝝ p̱ amicos ſpūa
les ⁊ de recipiēdis ad oꝛdinē ex gr̄a miſtro
rū/cuſtodib⁹ ⁊ gardianis iterdū cōmiſſa et
ſił'ib⁹: ⁊ p̄cipue q; oib⁹ ⁊ ſingulis eoꝛum cu
ra aiaꝝ ſibi ſubditoꝝ iponit̄: ⁊ vt addūt an
tiq̄ ↄſtitutiōes: q̄cq̄d p̄t gardianus p̄t ⁊ cu=
ſtos ſ; nō ecōtrario. vn̄ ſeq̄ poſſet ꝙ plurib⁹
eoꝝ ſił exn̄tib⁹ ⁊ aliq̄ eoꝝ nimis vł min⁹ de
bito ſuo maioꝛi vł minoꝛi deferre volēte vł
nolēte p'łalitas ꝑncipatuū turbare ⁊ nocere
poſſet ⁊ tā p̄latos ꝙ̄ ſubditos iq̄etare: iō ꝓ
pace ⁊ q̄ete p̄latoꝝ ⁊ ſubditoꝝ i talib⁹ de=
claram⁹ ⁊ volum⁹ ꝙ maioꝛi p̄lato vȝ miſtro
vel cuſtode aut alteri⁹ eoꝝ vicario exiſtēte
in loco aut cōuētu ad viſitādū, ex tūc ceſſet
oīno executio officiȷ̄ mioꝛū p̱relatoꝝ ibidez
in oib⁹: niſi m̄q̄ȝtuz tales ſuꝑioꝛes iuſſerint
vel p̱miſerint: aut vbi aliqua neceſſaria ne
glexerint. vel nō potuerit debite exequi. Et
facta viſitatiōe ſua exequant̄ minoꝛes p̄la=
ti oīa q̄ ad officiū ſuū ꝑtinēt: nō ligando tn̄
man⁹ dictoꝝ ſuoꝝ ſuꝑioꝝ p̄latoꝝ: qui ſeꝑ
⁊ omni tp̄e in capitulo in, mēſa in eccł'ia ⁊ ali
bi, vbicūꝗ ꝓ cōi vel ꝑticulari vtilitate fra=
trū dicere ⁊ facere poſſint ea q̄ neceſſaria et
vtilia viderint et maxime ea q̄ ad officium
ſuū omni tp̄e cōiūctim vel diuiſim ꝑtinere
noſcūtur: cauēdo tn̄ ne p̱ hec iferioꝛes ipedi
ant ab executiōe eoꝝ q̄ ad illoꝝ officiū ꝑti=
nere noſcūtur ⁊ q̄ debite exequūtur vł exeq̄
volūt et cupiūt. Et vbi guardian⁹ facta vi=
ſitatione ſuoꝝ ſuꝑioꝝ p̄latoꝛū in hȷ̄s q̄ ad
officiū ſuū ſpectant erraret vel talia negli=
geret aut nollet vel nō poſſet, nō debite coꝛ
rigēdo vel officiū ſuū; negligēdo aut i aliq̄
excedēdo moneat eū et coꝛrigat cuſtos vel
miſter ibidē exiſtēs et etiā cogat eū vt i ta=
lib⁹ officiū ſuū debite exequat̄: ⁊ ſaluti aīe
ſue et ſubditoꝝ ſuoꝝ ꝓuideat. Qđ ſi nō fe=
cerit vel neglexerit: ſuppleat ip̄e cuſtos vel
maioꝛ p̄latus ipſi⁹. Et in ſimili ſuppleāt et
coꝛrigāt miniſtri errata vel negligētias cu
ſtodū. ⁊ talia in miniſtris ſimiliter ſuppleāt
generalis miſter et ei⁹ vicariȷ̄ ac oꝛdinis vi
ſitatoꝛes. Caueāt tn̄ dicti ſuꝑioꝛes p̄lati ne
ſubditos minoꝝ p̄latoꝝ aliq̄n indebite ſu=
ſtineāt et audiāt cōtra illoꝛū p̱relatos ſibi i
ferioꝛes ſ; eos ad debitā eoꝝ obediētiā et
reuerentiā cogāt. nō leuiter eis cōtra tales
aurē p̱rebendo: niſi i manifeſtis eoꝝ exceſſi
bus vel relaxatiōib⁹. Caueāt etiā dicti p̄la
ti ne i officiȷ̄s ſuis ſe ꝑturbent. maxime vbi
alter eoꝛū ea q̄ imediate ſpectāt ad officiuz
ſuū debite exequit̄. Caueāt etiā inferioꝛes
p̄lati ne rōne aliquaꝝ gr̄arū a ſuꝑioꝛib⁹ ob
tētarū vel alia occaſione indebita maxime
vbi pn̄tes ſūt maioꝛes vel vbi citius habe=
ri poſſunt ⁊ ſua officia debite exequi poſſūt
et cupiūt: de ipſoꝛū officiȷ̄s et q̄ dūtaxat ad
eos ſpectant. ſe nullaten⁹ intromittāt ſine
eoꝛū permiſſione vel iuſſu: niſi in neceſſita=
tis euidētis et ꝑiculi ſpūalis articulo: ſ; mi
noꝛes deferāt maioꝛibus: et tā maioꝛes ꝙ̄
minoꝛes p̱relati mutuo ſe rōne officioꝝ ho
noꝛēt et ſuppoꝛtēt in omnib⁹ licitis ſecūdū
deū: maxime in publico corā fratribus ſub
ditis eoꝝ. ¶ Caueant etiā p̱relati ſuperio=
res vt nō paſſim concedāt ſubditis gr̄as vł
cōmiſſiones quaſcūꝗ. quomin⁹ iuriſdictio

 capitulum 3m

ſintegra miniſtri ꝓuincialis i prouintia. cuſtodis in cuſtodia. ⁊ guardiani i ſuo guardianatu plenā virtutē obtineat eoꝝ q̄ ſpectāt ad officia ſua: ne tali gr̄arū inordinata ↄceſſiōe rl'aris obediētie ⁊ cure forma ⁊ auctoritas ꝑlatoꝝ mioꝝ a ſupiorib⁹ ↄfūdat. Ubi tñ miſter gn̄alis ꝓ vtilitate necc̄ia alicui⁹ ꝓuitie iſufficiēte ad hoc vel nolēte miſtro ꝓuitiali debitā extēdere manū vel vbi miniſter ꝓuitialis vtilitatē cuſtodie vel cōuentus pariformis ob negligētiā ſeu maliciam cuſtodis vel guardiani aliquid concedendū putarēt: id matura cū deliberatione preſtabūt: cauēdo videlicet ne ꝑ hec ſubditos a regularis obediētie forma ſuis ꝑlatꝫ debita ordine reddēda directe vel expreſſe in aliquo eximāt: cū id ex regula nō debeāt nec poſſint. ℭ Quintum capitulum.

ℭ De occupationib⁹ fratrū ⁊ modo laborandi: prima particula.

Circa hoc quītū regule capitulū cū regula dicat φ fratres habentes gr̄am laborādi laborēt fideliter ⁊ deuote: ordinamus φ ffes tā clerici q̄ȝ layci ꝑ ſuos ſupiores inducantur et interdum compellātur modis et medijs debitis exerceri in laboribus ſibi competentibus: tam in ſtudio neceſſario ſacrarum litterarum ſacrorum canonum ⁊ ſuarum regulariū īſtitutionū ac predicationis exercitio cōfeſſionibus audiendis. vel ſcriptura: q̄ȝ in alijs laborib⁹ corporalib⁹ ⁊ occupationib⁹ fructuoſis. Monemus etiaȝ ffes oēs vt officio diuino finito non ſint vagi ꝑ cōuentū: ſed oēs vel ad cellas ſuas ad ſe recolligendum. orandū legenduȝ vel aliquid boni faciendū. vel ad librariā ſiue ſtudiū ſibi ⁊ alijs fructuoſū: vel ad obedientias ſuoꝝ ſuperioꝝ vel ad alia hūilitatis et caritatis opera exercenda accedant: nō morantes aut vagantes per plateas conuēt⁹ ſeu clauſtri ſiue i alio loco. maxime vbi ſeculares eſſe ſolent. Et tales vagi vel ocioſi cito occupentur ꝑ ſuos ſupiores i orto vel alibi: cum ſentina oīm maloꝝ ⁊ tēptationū ſit ociū maxime in religioſo et ꝓcipue i iuuene fratre. Et ſi qui fuerint notabilit ocioſi vel in hijs vicioſi: ꝑ miniſtrum vel cuſtodē voce actiua ⁊ paſſiua ꝓuentur: ⁊ ab oībus promotiōib⁹ retrahātur. Qꝫ ſi ſuperiores in hoc fuerint negligētes: a viſitatoribus ordinis debite puniantur: qui diligenter īquirāt qualiter hec ↄſtitutio obſeruet.

ℭ Quid ſit agendum de mercede laboris: ſecunda particula.

ℭ Et cū ibidē regl'a dicat φ de mercede laboris ꝓ ſe ⁊ ſuis fratrib⁹ corꝑis neceſſaria recipiāt ꝓter denarios vel pecuniā: ordinam⁹ φ ſi tales mercedes pecūiarie fuerit: ꝑ ſoluētē talē pecuniā vl' ei⁹ nūciū illi⁹ noīe ⁊ auctoritate emātur neceſſaria ⁊ licita ffib⁹ vl' aſſignet ꝑ eūdē dictis ꝓcuratorib⁹ pape ſeu amicis ſpūalib⁹ ↄuertēda noīe ⁊ auctoritate ſoluētis vl' pape i res neceſſarias et licitas ffib⁹ ibidē cōmorātib⁹ ꝓut neceſſitas exegerit: ⁊ φ ffes nullomō tales mercedes pecūiarias ꝑ ſe vl' ꝑ iterpoſitā ꝑſonā recipiāt. Et caueāt ffes gr̄am laborādi i aliq̄ miſterio vl' ſcriptura habētes ne ꝓ mercede ſui laboris aliquaȝ materiā directe ⁊ ex īduſtria recipiāt i qua rurſuȝ pro mercede opis obligatorie habēda ab alijs aut tali ope vēdēdo ⁊ appciādo ꝑ eos aut alios ſuo noīe ⁊ auctoritate: aut ꝓcio talis opis eſt iato aliq̄d talit ꝑ eoſemēdo ſuū laboritiū exercere vellt ⁊ itēdāt: qꝛ ſic talis materia tali ītētiōe recepta et tale op⁹ nō ſolū res pecūiare forēt: ſꝫ etiā ꝓprietatē īducerēt: iuxta rl'e expoſitores. Tales etiā ſuos labores ſine quocūq̄ꝫ deṫminato pacto obligatorio cuiuſcūq̄ꝫ ꝓcij vel mercedis talis ſui laborꝫ exerceāt: nec mercedes ſuoꝝ laboꝝ quocūq̄ꝫ modo exigāt: cuȝ hoc eis nō liceat: cū hoc ſilr' gerat ſpēm ꝓprietatis qꝛ nullius rei ius aut dominiū habere poſſūt: nec q̄cq̄ꝫ tēporale i iuditio vel extra iuditiū ꝑ ſe aut ꝑ aliū ſuo noīe ⁊ auctoritate exigere: ſꝫ (vt dicit ibidē regula) hūiliter id eſt ſine tali exactione vel pacto obligatorio aut cōtētiōe corꝑis neceſſaria recipiāt ſicut decet ſeruos dei: ⁊ pauꝑtatis ſāctiſſime ſectatores. Et iuxta dictū btīſſimi pr̄is nr̄i Franciſci i teſtamēto ſuo: qn̄ non dabit nobis ꝓciū laboris: recurram⁹ ad mēſaȝ dn̄i: petendo elemoſinam hoſtiatim.

ℭ Qꝫ nullus teneat ſcolas ſecularium puerorum: tertia particula.

ℭ Nullus quoq̄ꝫ frater ſub hoc ꝓtextu laborꝫ vl' alias ꝓſumat pueroꝝ ſcolas regere i cōuētu vel extra ſcl'ariū ꝑſonaruȝ: ſub pena ꝓuatiōis actuū legittioꝝ. Poſſint tñ ad lectiōes pro ffib⁹ ordinatas admitti aliq̄ñ viri honeſti eccl'iaſtici ⁊ alij caritate ſuadēte ſi ꝑlatis videbit expedire: ⁊ ſi ſine diſtractiōe ffm aut relaxatiōe aliq̄ hoc aliq̄ñ videat poſſe fieri.

ℭ Qꝫ etiā maiores nō refugiāt opera humilitatis: quarta particula.

ℭ Deniq̄ꝫ ad hūilitatis ⁊ obedientie exercitiū ⁊ bonū exēpliū ꝓbēdū ffes hortamur vt nō erubeſcant

etiã q̄ maioreſſũt aliqñ maxie iuxta ordinẽ
ſuũ i tabula vl' alias ordinãdũ nõ ſolũ ſe hũi
liter gerere ad officia ⁊ miſteria ſacrarij ⁊ cho
ri: ſ3 etiã coquĩe ⁊ penoris: portare biſſaccũ
ad elemoſinã petẽdã: ffm pedes abluere ⁊
ſil'ia iuxta modũ hacten⁹ i ordie ⁊ obſuãtia
rl'ari obſuatũ: l3 ſit eoꝝ officiũ curare maio
ra cõuẽtuũ negocia ffes iſtruere ⁊ ordiare
lectiões ſacras legere corã p̄latis ⁊ aliis lo
q̄ vl' cauſas portare: ⁊ ſic de ſſ'ib⁹. vñ in tali
bus mag3 q̄ aliȷ merent̄ ab aliȷs maxime a
iuniorib⁹ ⁊ a laycis ſupportari ⁊ iuuari.

¶Q3 in cura medendi nullus occupet̄ niſi
ſub certis modo et forma: quinta pticula.

¶Nulli etiã i cura medẽdi vllate
nus occupẽt̄ p̄ſertim cũ ſe
cularib⁹ ⁊ vbi poſſet emergere ſanitat3 aut
vite piculũ: ⁊ niſi hãc artẽ añ religiõis igreſ
ſũ calluiſſẽt: ⁊ niſi tm̃mõ grat3 ppt̄ deu3: et
maxie etiã vbi caritas vigeret: ⁊ etiã ami
cis ⁊ deuotis religiõis nr̃e (vbi nullũ eẽt ir
regularitatis periculũ) inſeruirent.

¶Q3 nullus artes dãpnatas vel preſtigio
ſas exerceat vel doceat: ſexta particula

¶Inhibetur diſtricti⁹ oibus et
ſingl'is ffib⁹ ne ar
tes nigromãtie alkimie Sortilegiorũ vel
ſupſticionũ quarũcũq3 ſeu maleficioꝝ ali
aſq3 vanas ⁊ dãpnabiles artes aquaꝝ di
ſtillatiões laſciuioſas vl' inhonectas ⁊ ad
malũ i'itãtes vl' odoramẽta vnguẽta ⁊ eiuſ
modi ad vanã hoi3 vl' mulieꝝ cõplacẽtiã vl'
ornatũ: aut alias quaſcũq3 opatiões doctri
naꝝ vl' artiũ ſuſpectaꝝ q̄ i publico nõ docẽt̄
aut ab eccl'iaſtica pbate ſũt ⁊ gñalit q̄ſcũq3 opa
tiões p̄ſtigioſas dãpnabiles odibiles ac iſa
mes ſicut ſortilegia cũ iuocatiõe demonu3
vl' admixtiõe ſacroꝝ vl' alias incãtatiões
reꝝ beſtiaꝝ vl' hoi3 ludificatiões ſẽſuũ di
uinatiões auguria conat⁹ iueniẽdi theſau
ros occultos vel apiendi p artẽ p̄uatã ſeu
modũ occultũ q̄ſcũq3 ſeras vl' clauſuras et
ſil'ia addiſcere: exercẽ vl' docere ſeu libros
vl' ſcripturas ↄtinẽtes talia ſciẽt ad hec le
gere: retinere ſcribere aut ſcribi facere: vel
talia faciẽtib⁹ aſſiſtere vl' ↄſẽtire p̄ſumant
Quicũq3 aũt ↄtrariũ fecerit ⁊ legitie cõui
ct⁹ fuerit ipo facto oib⁹ actib⁹ legittimis ⁊
officijs ordinis ſit p̄uat⁹: ⁊ pena carcer3 pu
niat̄. Si etiã poſt mortẽ ſuã iueniat̄ feciſſe
ↄtrariũ: niſi oſtẽdat̄ q legittie penituerit ex
humet̄ ⁊ eccl'iaſtica ſepultura p̄uet̄ put vo
lũt antiq̄ ordis ↄſtitutiões Et ad iſtas duas
penas vltimas ſc3 exhumatiõis ⁊ icarcera
tiõis iſſigẽdas ſine moroſe dilatiõis obſta
culo q̄l3 p̄lat⁹ ordis q̄b⁹ exceſſ⁹ p̄us legittie
innotuerit p obediẽtiã ⁊ ſub pena p̄uatiõis
officij teneant̄. A nulla etiã triũ p̄miſſaru3
penaꝝ liberari vel reſtitui q̄s poſſit niſi p
gñalẽ vel ei⁹ vicariũ aut pũicialẽ miſtru3
vel p eũ cui ex certa ſciã ⁊ i ſpeciali ipi hoc
duxerit ↄmittẽdũ. Sil'r artes q̄ ſine magno
ſtrepitu nõ poſſũt fieri vl' exerceri vt ẽ ars
fabrilis ⁊ hmõi i clauſtro vl' cõuẽtu nõ ex
erceant̄. Qui aũt hmõi artes maxie cõtra
ſuoꝝ ſupioꝝ ihibitionẽ talit̄ exercere p̄ſũ
pſerit: actib⁹ legittis p miſtrũ vl' cuſtodẽ p̄
uet̄ vl' alias debite puniatur.

¶Q3 fratres non ſint cauſidici aut nego
ciatores et de famulis cõuẽtuũ. vij. pticula

¶Inhibemus etiã ne pmittãt̄
ffes aliq̄ nego
ciari aut cauſidicari publice vl' occulte. Et
q̄ ↄtrariũ fecerit ⁊ legittime cõuict⁹ fuerit:
pena pprietarioꝝ puniat̄ Sipterea alicubi
ffes idigẽt obſeq̄is famuloꝝ ſcl'ariũ hone
ſtos ⁊ paucos recipiãt ⁊ pbatos. Qui etiã
idifferẽter ad officinas iteriores nõ admit
tant̄ maxie ad faciẽdũ ibidẽ hũilitat3 ⁊ coq̄
ne officia: ſ3 magis ipi ffes p xp̄o hũilitat3
officia nõ recuſẽt: niſi p neceſſitate manife
ſta ⁊ rõnabili cã. Et tales iduant̄ veſte gri
ſea ⁊ ſatis lõga ſine caputio: ſ3 i cõi forma
alioꝝ ſcl'ariũ: ne p aliquã ſingularitatẽ vel
formã aut differẽtiã hĩtus reputẽt̄ q̄ſi ↄuer
ſi ordis: ⁊ ad aliq̄ ordis obligari: ⁊ ſic ex eoꝝ
etiã licitis actib⁹ aliq̄ poſſint ſcãdaliſari vl'
ſcãdala eoꝝ nr̃o ordini iputare Iſti tales fa
muli ſiue etiã oblati nullomõ officio pcura
toris vtãt̄: nec elemoſinas pecũiarias p ffr3
neceſſitatib⁹ pſcipos ppria auctoritate cõ
mutandas recipiãt: niſi tales fuerint q vt
ſupra p procuratores ſubſtitui poſſint ſine
ſcandalo.

¶De alio laboritio ſpiritus in ſtudio mo
derato lraꝝ neceſſariarum. viij. particula.

¶Deniq3 ali⁹ ẽ labor ſiue occupa
tio ſpũs i ſtudio modera
to ⁊ rl'ato lraꝝ p ffib⁹ clericis iã aliqualit̄
lratis ⁊ aptis ad illas In q̄ etiã ffes illi q̄b⁹
gr̃a3 dedit dñs p ſpũali eoꝝ ⁊ primi com
modo dñt medijs licitis ⁊ honeſtis fidelit̄
⁊ deuote laborare: ita q exercluſo ocio aie ini
mico: ⁊ ois iactãtie cupiditatis ⁊ curioſita
tis vl' oſtẽtatiõis vicio i talib⁹: ſctẽ orõnis
⁊ deuotiõis ſpm̃ nõ extiguãt: cui dñt cetera
tpalia put dicit rl'a deſeruire. Et q̄r ſacre
theologie ⁊ ſcõꝝ canonũ ſcia3 cũ debit3 mõ
⁊ forma acq̄ſitã cũ iſuſa ſcti ſpũs ſciã vl' gr̃a
q̄ maxime p hmõi exercitiũ ſctẽ orõnis ⁊ me
ditatiõis acq̄ritur ſimul habere valde vti
le ⁊ neceſſariũ ẽ ad directionẽ ⁊ cognitionẽ

ꝟi:ꝛ hec tāto alteri vane ꝛ iſipide ſciētie eo
rū q̄ tali lumie grē caret ꝑpōderari dꝫ q̄nto
q̄ ſpūalia ſūt corꝑalibꝰ ꝑpōderāt: cū etiā ta
liū ſciā acq̄ſita donū dei ſit armatura ad def
fenſādā ſctām fidē catholicā corona ordis
ꝛ lumē ꝟitatis ac via in tenebris ābulātiū
ꝑplorꝝ. Jdeoqꝫ talis labor ꝑſtātiſſimꝰ ꝛ exerci
ciū hmōi ſtudij / ſeruato ſꝑ ſpū deuotiōis ta
lit ordinādū ꝛ modificādū eē decernimꝰ: qꝫ
a ꝑfectiori exercitio ꝟtutis ad qđ ordinari
ꝛ r̄lari dꝫ āplius nō diſtrahat: nec ordīem
a ſua ꝑfectiōe ꝛ ſimplicitate ſicut hactenus
fecit ꝓpt multorꝝ iordinatā affectionē et
modos idebitos ad illđ ꝛ vanas aſpiratio
nes ad ꝓmotiōes ſtudiorꝝ: ꝛ talit ꝓmotorꝝ
ꝛ iſufficiētiā idebitas exaltatiōes ad officia
ſeu exēptiōes ꝛ relaxatiōes iterato (qđ abſit)
deijciat: ſꝫ in ꝟa luce ꝟitatis ꝛ ꝟtutis ſeclu
ſis hijs atqꝫ errorꝝ tenebris ꝓmoueat et di
rigat. Qđ qꝛ difficile ē niſi grā dei ꝛ obediē
tie pure merito adiutis atqꝫ directis vt ex
periētia certa i ordi: ꝓbauit: i quo licet ſu
ꝑ hijs multa ſtatuta ꝯgrua ꝛ oportūa olim
rite facta fuerit: tn̄ qꝛ hec ꝛ illa olim negle
cta ꝛ minꝰ obſuata fuerūt ordo vt videmꝰ
a ſue ꝑfectiōis ꝛ ſplēdoris culmīe vt i pluri
bꝰ deiectꝰ fuit: ideoqꝫ vigilātiꝰ ſuꝑ hijs ali
qua renouāda et aliqua etiā ꝓ maiori cau
tela ꝯſeruāde ꝛ augēde obſeruātie ſctē regu
laris ꝛ reformatiōis addēda erūt q̄ magis
ꝓpiqua videt itētioni r̄le ꝛ btī Frācīſci et
ſpūalis ꝓfectꝰ ac vtilitatis ordꝰ ꝛ eccl̄ie ſctē
cui ſpecialit ꝛ ꝑcipue deſuire dēmꝰ q̄ ab vni
uerſis tāto accuratiꝰ obſuāda ēſt: q̄nto ma
ior i ordie ꝛ eccl̄ia ſcā dei ꝑfectꝰ ex hijs ſſ ob
ſuet ꝛ maiꝰ diſpēdiū ſi ꝯtēpnant ꝓcedere
poſſe etiā ꝑ euidētiam rei manifeſtā et ex
perientiam certam cognoſcitur.

¶ De reformatione cōuētuum ſtudiorū
preponenda. nona particula.

¶ Ea ꝓpt ſtatuimus ꝛ ordinamus qꝫ
ꝑus ꝛ añ oīa miſtri et cuſtodes
ſollicite et diligēter vigilēt ꝛ iſtēt ꝟe refor
mationi morū cōuentuū vbi erūt ſtudia ꝛ cō
ſequēter ſtudia ad verꝝ reformare nō omit
tāt cū ſtudia propter bonos mores ꝛ regu
le obſeruātiā ac ꝓfectū aīarꝝ ꝑncipalit or
dinari debeāt: ꝛ nō ecōtrario. Jdeoqꝫ diſtrictiꝰ
inhibemꝰ ne habeant nec ſuſtineāt ab ali
quo ſtudia gñalia in cōuētibꝰ nō debite re
formatis: nec ad illa ſtudia vadant vl̄ mit
tant frēs ſub pena ꝑuatiōis oīꝫ actuū legit
timorū: ꝛ oīm officiorꝝ ordinis ipo facto: tā
euntiū q̄ platorꝝ cā ſtudij pricipaliter tales
illuc mittentium: vel licientiantium: cū ibi
dē potiꝰ a ꝑfectiōis ſtatu recedere ac etiā
ꝑ hoc ſibi et alijs imposterū magis nocere
q̄ prodeſſe poſſe i bono experiētia certa do
ceat. Et idō potiꝰ aboleātur et alibi transfe
rant talia ſtudia q̄ qꝫ ibidē nō vigeat vera
regule obſeruantia ſi vtrūqꝫ ibidē ſeruari
cōmode nō ꝑt: cū multo maiorē paciatur
ordo et eccleſia ſctā iacturā ſiue detrimen
tū ex taliū ſtudētiū ꝛ ſtudiorꝝ inordinatiōe
et deformatione: q̄ ex taliū ſtudiorꝝ totali
annullatiōe. Vigilēt tn̄ plati ꝛ ſtudeāt q̄ntū
poteſt vt vtrūqꝫ debite reformare ꝛ cōpone
re poſſit: ꝑmū mores poſtea ſtudia: ꝛ ī ꝟa ꝛ i
tegra reformatiōe ſtudioſiſſie manutenere

¶ Quales debeāt mitti ad ſtudia fratres
et quomodo: decima particula.

¶ Inhibemꝰ diſtrictiꝰ ne ad ſtu
diū cōuētꝰ ꝑiſieñ
vel etiā ad alia quecūqꝫ ſtudia mittant fra
tres ambitioſi leues inſolētes arrogātes i
deuoti ſine religioſitate et zelo aut rudes
ingenio: ſꝫ q̄ ſint boue indolis hūiles: paci
fici: deuoti: ſtudioſi: ꝛ boni igenij: ꝛ q̄ ſint ad
ꝑficiendum habiles eloquētie bone ꝛ con
uerſationis honeſte: iuxta iudicium ſui mi
niſtri vel cuſtodis aut gardiani et aliorū
diſcretorum ſui conuentus. Qui teneātur
illos fratres dumtaxat mittere: quos iudi
cauerint magis ydoneos ſecundū condi
tiones premiſſas. Alias citius remittātur
ad ſuas prouincias et ad ſuos conuentus
a gardiano conuētus ſtudij vel a miniſtro
vel viſitatoribus: ne tales inſolentes ha
beant alios turbare et in moribus corrum
pere: et qꝛ tales eſſent poſtea potētiores
ad malū cū ſciētia in talibus ſit quaſi gla
dius in manu furioſi: et ſic ordini et eccle
ſie ſancte dei magis obeſſe q̄ prodeſſe poſ
ſent: cum per tales ordo potiſſime fuerit de
formatus vt experientia docet: cum etiam
ſi tales eſſent aut rudes igenio vel negligē
tes elemoſinas bñfactorꝝ fruſtra ꝯſumerēt

¶ De inſtructoribus confeſſoribus et ma
giſtris morum ſuper iuuenes ſtudiorum:
vndecima particula.

¶ Volumꝰ etiam qꝫ ibi principa
liter et potius inſtru
antur et ſollicitentur ſtudentes maxime iu
uenes in moribus ꝛ ꝟtutibus et ſctē ofo
nis exercitio horis cōgruis ſibi deputatis
q̄ in ſciā: cū iuuētus nimis procliua ſit ad
relaxationem niſi continuo ſtimuletur et
ſollicitetur: ac ſtrenue corrigatur. Et ad
hoc etiā ordinamꝰ ꝛ mādamꝰ qꝫ ibidē ſꝑ ſu
ꝑ oēs de ſcola iuuenū ſtudiorꝝ gñaliū ſit vnꝰ
ꝯfeſſor ꝛ magr̄ morꝝ: hō vigil zelator matu
rꝰ religioſꝰ ꝓbatꝰ cui teneāt obedire tāq̄ gar

diano: ꝛ q̄ eos ſollicite regere. monere. cor=
rigere. et i moribꝰ ac ꝟtutibus ꝛ ſui ſtatꝰ ac
regule declarationibꝰ iſtruere ꝛ docere ha=
beat: ꝛ eos ſepius coram ſe cauſa inſtructi
onis et correctiōis hora cōgrua cōuocare
debeat. Qui etiā in maioribus ſtudijs ma=
xime pariſius vnū vel plures in hijs preci=
pue in confeſſionibus audiendis coadiuto
res eque vigiles ꝓbatos ꝛ maturos habe=
at: vt ſic ibidem non tam in ſtudio litteraꝝ
ꝛ ſcientia q̄ȝ in moribus et virtutibus profi
cere valeant. preſertim qꝛ ex hijs plurimū
dependet ordinis releuatio et reformatio
ac manutencio ſi boni et probati tales fue=
rint: aut illius (quod abſit) cito iteranda de
ſtructio ſi mali indeuoti relaxati aut male i
ſtructi ꝛ neglecti fuerint. Sup quibꝰ mini=
ſter prouincialis et guardianꝰ pariſien̄ ac
miniſter generalis viſitatores ordis et alij
guardiani etiam in alijs cōuentibus ſtudi
orū hmōi ſollicite inuigilēt: et vt etiam ſemp
ibidem obſeruantie ſancte rigor et diſcipli
na morum ac exemplar tocius deuotionis
mortificationis religioſitatis et reformati
nis vigeat ꝛ fulgeat pre cunctis. Alias ta=
lium neglectores p vicarios gn̄ales viſita
tores ordinis accuſent gn̄ali miniſtro vel
capitulo generali.

¶ Quibꝰ lecturis legētes ꝓcipue iſiſtere et
qūr p̄latis ſuis obedire debeat. xij. ꝑticula.

¶ Magiſtri ſtudiorū ſiue recto=
res aut legētes the=
ologiā dictis pħorū nō multū inſtent ꝓut
volunt antique ordis ꝯſtitutiones: ſed que
catholice tractari poſſūt practice theologi=
ce et dictis cōmunibꝰ magiſtrorū ꝛ appro=
batorū doctorū: prout ſcđm deū ꝛ veritatē
nouerit ſe conformēt. Alij quoq̧ lectores le
gentes textū biblie debeant inſiſtere circa
dubia que ſiūt iuxta textū ꝛ q̄ circa dicta ca
tholicorū ſctōrū doctorū et patrū ac gloſaꝝ
ordinariarū biblie memorate. ¶ Caueant
etiā ſtudētes et lectores taliū ſtudiorū ge=
neraliū maxime pīſius cōmorātes ne rebel
les ꝛ cōtumaces iueniātur in hijs ꝛ alijs q̄
a ſuis prelatis mādant recurrentes ad re=
ctores vniuerſitatū vt defendantur: ſic q̧ i
cōtemptū p̄latorū ꝑmaneāt vt cēſuras ꝛ ali
as penas nō timeāt. Non eīn poſſunt vni=
uerſitatum priuilegia ab obedientia et cu=
ra ſuoꝝ ſuperiorū orđ nr̄i regioſos exime=
re ꝓut a diuerſis ſūmis pontificibus ordi=
natū ꝛ determinatū ē. Propterea tales om
nes et eis adherentes de cōuentu et ſtudio
expellātur.

¶ De ꝓmotiōibꝰ debite reꝑmēdis. xiij. ꝑti.

¶ Et quia olim multi ſtudētes ſi
ne indebito ꝛ intētione
minus recta ad ꝓmotiōes ſtudiorū nimis
aſpirabāt: vt videlicet ꝯſequēter p hec ho
nores in ordine ꝛ officia vel exēptiōes tali
bus indebite cōceſſa habere poſſent q̄ mul
tis icautis ꝛ minus ꝑfectis i ordine hacte
nus occaſio ruine fuerunt et diuerſis reſpe
ctibus multū ordini nocuerunt ac tociꝰ re=
laxationis ꝛ deformationis occaſiones p̄=
buerūt preſertim dū tales ſic ꝓmoti nō at=
tenta alias eorū inſufficientia imprudē
tia ꝛ relaxatione nimia vel vere ſubiectio
nis ac regendi inexꝑientia alijs inconſulte
p̄ficiebant: et ordinē regebāt vel veriꝰ cor=
rūpebāt parcialitates ruinoſias ſectādo et
inducēdo / vitā cōmunē poſtponēdo: tā in
cibis lectis cameris ꝛ alijs exēptionibꝰ q̄ȝ i
alijs relaxatiōibꝰ ex q̄bus tāte deformatio
nis ſeu relaxatiōis ꝛ ꝑditionis occaſio i or
dine precipue orta eſt. Ideo hijs occaſioni
bꝰ finē imponere et itentionē ſtudij ac ſtu=
dētiū in meliꝰ ad finē debitū rectificari vo
lētes ac ꝯſequenter vnde tāta ordinis rui=
na ꝓpter p̄dicta orta ē occaſionē nō ꝑuā re
leuationi et reparationi ipſiꝰ ordinis dare
et multis ꝓdeſſe cupiētes: cū ſic ab illumi=
nantis ꝛ ꝓbis fratribus vtrāq̧ ſcientiā vi
delicet infuſā ꝛ acq̄ſitam habētibus olim
maxime ꝓmotus ſuſtentatꝰ et augmētatꝰ
fuerit non ſolū ordo iſte ſȝ etiā ſtatus eccle
ſie ſancte vt patet: taliter in hijs ꝓuidemꝰ
diſtrictius inhibentes ne a cetero in ordi=
ne alique ꝓmotiones hmōi ſtudioꝝ magi
ſtratus bachalariatꝰ et hmōi in capitulis
vel alibi vbicunq̧ extra vniuerſitates quo
cunq̧ modo vel quacūq̧ auctoritate fiant
vel recipiantur: niſi vbi ꝑ ꝑſone et ſcientie
eminētia ac ordinis vtilitate ſolus gn̄alis
miniſter cū cōſilio et aſſenſu diſſinitoꝝ gn̄a
lis capituli ſufficiēti auctoritate ab apoſto
lica ſede in hoc q̄ ad doctoratū ſuffultꝰ id
faceret: et niſi vbi pro manutentione ritus
aliquaꝝ vniuerſitatū et aliquoꝝ ſtudiorū
maxime pariſien̄ aliter cōmode vel ſine de
trimēto aut ſeculariū ſcādalo fieri nō poſſet
habita tn̄ prius debita licētia vel mādato
ibidē legendi et tales promotiōes recipiē=
di modo et forma debitis. Et tūc in talibꝰ
ꝓmouendis magis ꝛ ꝑncipaliter attenda=
datur ad mores promouendorū q̄ȝ ad aliđ
dum modo ſint etiā in ſcientia ſufficientes
et habites. Et nullus oīno ſua procuratio
ne ꝓmoueatur: ſȝ tali procuratione inſuf=
ficiens ꝛ ihabilis ad tales ꝓmotiones ha=
beat. Et ſi aliq̄s per ſe vel per aliū quēcūq̧

talem promotionem alia via ꝙ religionis procurauerit: talis promotio nullomodo ī ordine admittatur ⁊ etiā ipo facto ſit inha bilis ad omnia officia et promotiones or= dinis. Et prelati tales fratres taliter pro= motos admittentes vel admitti permitten tes vel notabiles nimis aut indecentes cō= meſſationes et inſolentias in aliquorū eti am debita promotione fieri volūtarie per= mittentes ſi de hoc per teſtes ydoneos le= gittime conuicti fuerint ſuis officijs priuē= tur: nec vlterius teneantur eis fratres obe dire. donec per generalem miniſtrum vel ꝑ eius vicarios et ordinis viſitatores aut ꝑ quos duxerint committendum tales debi= te penitentes reponantur. Et (vt etiam vo= lunt antique ordinis conſtitutiones) ſi qui fratres ſe vel alium fratrem per aliquas ꝑ ſonas extra noſtrum ordinem exiſtētes ad ſtudium quodcunqꝫ mitti vel etiam ad que cunqꝫ officia ordinis promoueri procura= uerit. etiam per apoſtolicam ſedem vel ei⁹ legatos niſi in cauſa neceſſarie reformatio nis ordinis et euidentis periculi animarū ipſo facto omnibus officijs ordinis ſi que habuerint ſint priuati: et ad omnia officia ordinis inhabiles: nec poſſint releuari niſi per generalem miniſtrum vel eius vicari= os aut quibus duxerint committendum: et niſi reuocata vel penitus abiecta promoti= one huiuſmodi taliter impetrata. Que eti= am nulla ſit in ordine: et a fratribus nullo= modo acceptetur.

¶ De ſtudijs particularibus cuſtodia= rum et conuentuum. xiiij. particula.

¶ Ordinamus etiam vt vltra ſtudia genera lia ordinis et prouinciarum ordinētur mo re ſolito lectores a miniſtris prouintialib⁹ in ſingulis conuentibus vel ſaltem in ma= ioribus ſingularum prouinciarum vel cu= ſtodiarū debite reformatis ⁊ obſeruātie r̄la ris. Qui ꝑ locoꝝ capacitate ⁊ tp̄is ꝯgruita te ⁊ iuxta diſcretionē cuſtodū ⁊ guardiano rū loci legāt nccia ⁊ vtilia ⁊ ad quoꝝ ſciam ⁊ noticiā magis obligant̄ ff̄es: vt puta de caſib⁹ ꝯſcie ⁊ ꝯfeſſiōis de dubijs r̄le ⁊ expo= ſitionum eius ⁊ alijs edificatorijs prout cu ſtodibus ⁊ guardianis iuxta locorū ⁊ fra trū capacitatem melius expedire videbit̄ Ad qō ff̄es ꝓficē valētes iterdū ꝯpellant̄. debitis tñ modo ⁊ forma: vt ſibi ⁊ alijs tem pore oportuno ad dei honorē ⁊ aiaꝝ ſalu= tem ꝓficere valeant. Caueāt tñ ne propter hec ſtudia ꝑticularia locoꝝ aliq̄ fiat exem= ptio taliter ſtudentium ibidē ab hūilitatis officijs cōuēt⁹ nec ab officio diuino vl̄ ſctē orōnis ⁊ deuotiōis exercitio: q̄ etiam vbiqꝫ ī q̄cūqꝫ ſtudio lectiōis ⁊ ſtudij modū ⁊ finē ī formare ⁊ ꝑficē dꝫ nec iuxta r̄laꝫ ſctē orōis ⁊ deuotiōis ſpm̄ extiguere: vt p̄miſſū ē. Jōqꝫ in q̄cūqꝫ ſtudio quotidie certa hora recolle ctioni ſpūs ī ſancta meditatiōe deputetur et omnino diebus dn̄icis et feſtiuis ſpiri= tuali et morali lectioni et orationi ac medi tationi deuote a ſingulis ſtudentibus opa detur. Alias debite puniantur negligen= tes et maxime prelati et iuuenum inſtru= ctores: quoꝝ incuria talia negligūtur. Et ſup hijs miniſtri et ordinis viſitatores di ligenter inuigilent: et prelatos et alios de= fectuoſos in talib⁹ a ſuis officijs amoueāt Et alijs temporibus vacationū cogantur fratres clerici aliquibus lectionibus occu= pari: prout volunt antiqua ordinis ſtatuta Cogantur etiam fratres maxime iuuenes vbiqꝫ ſemper inconuentu inter ſe loqui lati ne vt aſſueſcant: niſi qn̄ in capitulo vel cō= munitate culpaꝫ ſpecialem ſuorū defectuū vel negligentiarum recitant: vt clarius ex primant et ab omnibus etiam laycis fra= tribus plenius intelligantur. Omnes eti= am ſtudentes extra ſuas prouincias teſti= moniales litteras gardianorum et lectoꝝ loci ſtudij de ſua conuerſatione ⁊ moribus ac profectu vl̄ negligentia in ſtudio repor tare teneant̄: ⁊ ſuis miniſtris eas oſtēdere

¶ Qꝫ nullum notabile ſcriptum nouū an te debitam examinationem publicetur ex tra ordinē neqꝫ in ordine. xv. particula.

¶ Inhibemus ne de cetero ali quod notabile ſcriptum nouum extra ordinē neqꝫ in ordi ne publicetur niſi prius examinatum fue= rit diligenter per generalem miniſtrum vl̄ prouincialem vel per illos quibus ipi du= cerent comittendum: ſubmittendo talia ſē= per in fine vel principio libri correctiōi ſā= cte eccleſie Romane. Et quicunqꝫ contrafe rit ſi vere ſcripſerit tribus vicibus in pa= ne et aqua in terra coram fratribus come= dat. Et ſi quid contrarium fidei catholice vel bonis moribus inuentum in eo fuerit: citius corrigatur vel igni tradatur: et au ctor eorum grauius ad arbitriū miniſtro rum puniatur: debita ſatiſfactione p̄miſſa

¶ Qꝫ nullus ſuſtineat opinionem corru= ptam vel etiam reprobatam aut dubiam: ſexta decima particula.

¶ Deniqꝫ nullus frater ſub quo= cunqꝫ colore queſito au= deat opinionem aliquam corruptam non

ſanã vel ab vniuerſitate pariſieñ cõiter reprobatã. aut dãpnatas hereſes p ſanctam Romanã eccleſiaz pdicare aut publice vel occulte dogmatizare defẽdere ſeu pbare et ſua doctrina et ſacrilega pdicatiõe ſimpliciũ corda viciare aut deprauare: maxime contra fidem ⁊ bonos mores.

¶ De penis docentiũ vel ſuſtinentium errores: decimaſeptima particula.

¶ Si aũt miniſtri i ſuis puincijs aliquos tales iuenerint moneãt eos et corrigãt diligẽter: ⁊ niſi reuocauerint et deſtiterint requiſiti oib⁹ officijs ⁊ legittimis actib⁹ priuẽt eos. Et tandẽ ſi i ptinatia ſua pmãſerint: fratrũ ſocietate puent ⁊ idomo diſcipline recludãtur. Et demũ ſi i ſuis errorib⁹ pſeuerauerit: incarcerent. Et nichilomin⁹ gñali capitulo p puintialẽ miniſtrũ cũ ſuis opinionib⁹ nũciẽtur: et de remedio et punitione taliũ prouideatur. Et ſi (quod abſit) pertinaces perſeuerauerint verbo ſcripto vel facto talia aſſerendo vel publicando contra illos ſicut contra hereticos contraqꝫ illorum receptatores defẽſores et fautores debite pcedat.

¶ Qꝫ nichil contra eccleſie ſancte Romane determinationem approbetur vel improbetur ante ſancte ſedis apoſtolice conſultationem: decimaoctaua particula.

¶ Simili quoqꝫ pena animaduertendi ſũt: q verbo vł ſcripto opinionem vel doctrinam per ſedem apoſtolicam approbatam reprobare vł reprobatam approbare auſu temerario ſtuduerint. Et quicunqꝫ talem fratrem talia facientem ſ iuerint vł audierint: teneantur ſuperiori ipſius id nunciare. Qui ante omnia ei precipiant diſtricte ne vlterius recitet vel attemptet donec ſuper hijs plene veritas ſit diſcuſſa. Pro cuius declaratiõe ad aliquos de viciniorib⁹ ſtudijs theologie feſtinet diſcurrere. Qui tamen ſine humili conſultatione ſancte ſedis apoſtolice contra aliquam eius determinationem quicqꝫ approbare vel improbare non preſumant. Diſtrictius etiam inhibemus ne poſtqꝫ ſuper negocio fidei queſtio ſeu dubitatio aliqua ſuper qua ſunt opiniones diuerſe vel aduerſe deducta fuerit: ad apoſtolice ſedis examen: quiſqꝫ extunc alterutram partem publice determinare eligere vel approbare preſumant: ſed ſup ea ſedis eiuſdem iuditium ſeu declaratio expectetur.

¶ Sextum capittulum.

¶ De obſeruantia paupertatis et qualitate vſus reꝝ fratribus pceſſo: pma pticula.

In hoc regule capitulo maxie agitur in principio de paupertate ⁊ reruz abdicatione. Hec eniz iuxta declarationes dñi pape Nicolai tertij ⁊ alioruz nõ ſolũ dominiũ ⁊ pprietatẽ oim rerũ in particulari ⁊ i cõi: ſꝫ etiã vſũ fructũ ⁊ ius vtendi ppł deũ reicit: et ſolũmodo retinet ſimplicem facti vſũ moderatũ p declaratiões pfatas atqꝫ pñtes declaratũ ⁊ ex regula ſpecialiter nõ artatũ) rerũ neſſariarũ ad vite ſuſtentatione ⁊ debitaz officiorum ſtatus executionem et quo vſu vita mortaliũ carere nõ pt: quez etiã nulla profeſſio tollere põt: conceſſũ cũ licentia et determinatione miniſtroꝝ vel cuſtoduz in ſuis admĩſtratiõib⁹ vel eoꝝ qbus cõmittũt. Et hoc eſt qđ ibidez in regula dr̃ Fratres nichil ſibi approprięt ſcꝫ i nec cõmuni nec i pticulari nec domũ nec locum nec aliquaz rem: ſed tãqꝫ pegrini ⁊c. Nã papa ⁊ eccł'ia Romana per declaratione dicti dñi Nicolai pape tertij ſolummodo declarat qualiter retinet ſibi dominium et proprietatem rerum ordini conuentui vel alicui fratri pro tempore neceſſariarum: quarum vſuz facti duntaxat licet fratribus habere ſecũdum eorum ſtatum tam rerum mobilium qꝫ immobilium vt patet in ipſa declaratione et alijs: ſed plures alij ſummi pontifices precipue. Nicolaus quartus Martinus quartus et quintus et Sixtus quartus vlterius etiam declarant qualiter ipſi proprietatem etiam aliarum rerum omnium ſuperfluarum et earum quarum vſum fratribus habere non licet: debite datarum aut receptarum non per fratres nec eoruz nomine vel auctoritate: ſed per ipſius eccleſie Romane procuratores pro ſingulorum indigentia locorum legittime inſtitutos vel nominatos etiam retinent: et ordinant per eoſdem procuratores nomine ipſi⁹ eccł'ie ⁊ auctoritate talia ⁊ alia recipi et ſi op⁹ fuerit iudicialiter exigi ⁊ i vſ⁹ ffm expreſſos neceſſarios et licitos debere cõuerti: vt pꝫ i declaratiõib⁹ ⁊ ordiationib⁹ dictorũ ſũmoꝝ põtificũ de hmõi procuratorib⁹ pape habendis et notandus ſupi⁹ in qrto ca. allegatis ⁊ cõgrue limitatis ⁊ ordiatis In hijs ei nõnulli ex ignorãtia ſepi⁹ errare videtur: iõ ſepi⁹ talia fratribus exponãtur

¶ De receptiõe vel retẽtiõe vſ⁹ reꝝ phibitaꝝ vitãda ⁊ q ſint talia: ſecũda particula.

¶ Pro dictorum et dicendorum etitiam congruentiori et neceſſaria obſeruantia et intelligentia ſtatuimus

primis et ordinam⁹ vt iuxta p̄fatas declarationes nullus frater ꝑ ſe vel ꝑ iterpoſitā ꝑſonā res quaſcūq; ꝓ cōi vel ꝑticulari vſu fratrū ſcienter ad ſupfluitatē vel nimiā p̄cioſitatem vel curioſitatē iudicio ſui miniſtri vel cuſtodis aut coꝝ quibus ipi cōmittunt ſic eſtimatā: nec diuitias ſeu copiā que deroget pauptati: vel theſauriſationē iducat: vel eo aio vt ea ꝑ ſe aut ſuo noie ⁊ auctoritate vēdāt ſeu taliter vēdi ſiue diſtrahi ſua auctoritate vel ſuo noie faciāt: aut vt eaꝝ eſtimato et determiato precio aliquid emāt vel taliter ſuo noie ⁊ auctoritate emi faciāt: nec ſub colore indebite ꝓuidentie in futurū nec alia occaſiōe ſcʒ ad talia p̄dicta taliter ꝓhibita ſiue ad finē et intentionem coꝝ ſimpliciter ⁊ p̄ncipaliter (q̄ talimō manifeſte derogent ſtatui nr̄e paupertatis (ſibi vel ordini aut cōuentui dari ꝓcurēt vel ſic datā recipiant: vel vbi cōſtabit talia ſic pure ad finē p̄dictoꝝ taliter recepta fuiſſe) in ordine aut cōuentu retinere preſumant: cū his taliter vti ⁊ hec talimō recipere vel ſic volūtarie et libere ad hmōi ꝓhibita ſimpliciter retinere eis mīme liceat ſcd̄m regule puritatē etiā iuxta p̄fatas declaratiōes dn̄i pape Nicolai tercij et Clemētis quīti.

¶ De ordine ⁊ modo limitationis qualitatis ⁊ q̄ntitatis rerū vtendarū in ordine tenendo et a quibus ſit habēda licentia vtēdi rebus: tertia particula.

¶ Uerū q̄ vt p̄dicitur papa et eccleſia Romana oīm eius et ꝓprietatē ⁊ dn̄ium oīm reꝝ in ordine debito modo receptaꝝ retinet: ideo ipius eſt decernere et limitare qualitatē ⁊ q̄ntitatē rerū vtendarū etiā per regulā cōceſſaꝝ fratribus: et ad hec aliquos i ordine cōſtituere et ordinare: cōmittendo prout feciſſe dinoſcit per p̄fatas declarationes dn̄i pape Nicolai tertij. §. Inſup nec vtenſilia: vbi declarātur ⁊ ordinantur ad hec cōmiſſarij maiores ordinis p̄lati videlʒ miniſtri ⁊ cuſtodes vt ſub certis limitationibus qualitatē ⁊ q̄ntitatē rerū vtendarum atq; vſus rerū neceſſariaꝝ fratribus decernāt: ideo vt cuncta ſuo ordine cū debita auctoritate fiant/ caueant fratres ne ſine iudicio vel licentia alterius coꝝ vel coꝝ quibus cōmittunt maxime ſuorū guardianoꝝ et vicariorū eorūdē in abſentia vel defectu ſuorum maioꝝ (q̄bus etiā iſtomodo talia in ſubditos coꝝ cōmittimus ⁊ cōmiſſum eſſe voluimus per p̄ntes quicq; in ſuos vſus particulares recipiant vel retineāt: vel niſi cicius q̄ bonomō poterūt talia reuelare et offerre p̄latis ſuis ſine fraude intēdāt. ¶ Caueāt etiā dicti p̄lati et illi q̄bus cōmittitur auctoritas decernēdi qualitatē ⁊ q̄ntitatē rerū vtendaꝝ ⁊ ad hec fratres licentiādi ne limites excedāt ſue cōmiſſiōis per p̄fatas declaratiōes inferi⁹ ānotatas limitate et ne velut fraudulēti diſpenſatores et diſtributores vſus bonorū eccl'ie Romane etiā in dāpnū ſubditoꝝ ſuorū ⁊ p̄iuditium pauptatis ſcte: ⁊ velut taliū reꝝ ꝓprietarij et fures rei inueniant. ¶ Caueāt etiā ſubditi ne ſupflua ſcienter et ſtatui ſuo iperti nētia vel ad vſū ſupfluū curioſū et ꝓhibitū petāt vł recipiāt etiā a p̄latis in fraudē pauptatis: ne falſarij ſurreptores talis licentie indebite vel iportune poſtulate ⁊ ipetrate aut velut taliū rerū fraudulenti receptores vel ꝓprietarij rei habeantur.

¶ Ad quē vſum rerū poſſint ⁊ debeāt fratres licētiari iudicio prelatoꝝ et de qualitate talium rerum et talis vſus per regulā conceſſi. quarta particula.

¶ Uerū q̄m vt p̄dicit vſus moderatus ⁊ ꝑ regulā ſpecialiter nō artatus nō iuris ſʒ facti oīʒ rerū neceſſariaꝝ ad vite ſuſtētationē et officoꝝ ſui ſtatus executionē p̄terq; de pecunia fratrib⁹ eſt conceſſus iuditio ſuperioꝝ ſuoꝝ eſtimatus ⁊ determinat⁹ vt ſupra: nec fratres ex ſua profeſſiōe tenētur ad aliū artū vſū reꝝ q̄ qui iu regula ꝑticulariter exp̄mit: ⁊ eomodo quo exprimit/ vt vilibus indui/ ⁊ certū nūerum tunicarū habere: calciamentis vel eq̄taturis non vti/ niſi in neceſſitate ⁊c. vt ſatis patet ꝑ Cle. in ſua declaratione. §. Ex p̄miſſis: ideo iuxta quoſdā regule expoſitores p̄ſertim fratris Nicolai de auſmo et ſcti bernardini) ſupfluitas vł curioſitas quo ad oia alia ex regula taliter non artata non debet diſcerni reſpectu neceſſitatis arte ſeu vſus arti quo ad hūc ſtatū noſtrū ordinis minorū ſʒ moderati: cū talis vſus moderatus nō poſſit dici ſupfluus vel curioſus: nec per cōſequēs vicioſus: ymo ſecūdū regulā et oīmodā veritatē licitus Ideoq; ad talē vſū moderatū reꝝ neceſſariarū ad vite ſuſtētationē et operū ſui ſtatus executionē poſſunt ⁊ debēt etiā fratres a ſuis ſuperioribus modo predicto licētiari: videlicet ſemota oīm idebita curioſitate ſuperfluitate et nimia precioſitate.

¶ A quibus et quō debeat iudicari vel diſcerni cōmunis vſus rerum ſuperfluitas curioſitas ⁊ nimia p̄cioſitas. quīta ꝑticula.

¶ Et quia ſcd̄m dictā declarationē dicti Nicolai pape

tercij moderatio dicti vſus attēdi debet ſe
cūdū qualitatē perſonarū ⁊ varietatē tem-
poꝝ ac locoꝝ cōditiōes ⁊ alias occurrētes
circūſtācias nec in eis ſuperfluitas aut cu-
rioſitas inhabita faciliter pōt diſcerni cum
etiā vno ⁊ eodē tempoꝛe in vna regiōe ali
qua vileſcāt q̄ alio tēpoꝛe in eadē vel alia
regione p̄cioſa vel curioſa aut ſuꝑflua eſti
mantᷣ: vel qꝛ etiā tales ſuperfluitates iā in
troducte q̄ in cōuentuū reformationib⁹ re-
periuntᷣ ꝓ volūtate ſine ſcādalo vel notabi
li dāpno vel impedimēto maioꝛis boni ſpi
ritualis aut turbatione ⁊ inq̄etudine nota
bili nō p̄nt q̄ꝫ citius a fratrib⁹ ⁊ p̄latis amo
ueri vel deſtrui aut aboleri ſiue alienari vl'
in alias res neceſſarias ⁊ licitas fratrib⁹ ꝑ
ꝓcuratoꝛes pape ꝯmutari vl' qꝛ aliqua ſūt
pure ab hijs qui poſſūt ad diuinū cultū ⁊ ſā
ctoꝝ et eccl'ie veneratione deputata et reli
cta q̄ nullo mō a fratribus amoueri vl' alie
nari poſſūt vt infra pleni⁹ diceᷣ ꝓpter que
talis ſuperfluitas vſus talium non debet
nec pōt ꝑ ſubditos iudicari ſꝫ ꝑ miniſtros
vel cuſtodes aut quib⁹ cōmittiᷣ (vt ſupꝛa)
q̄ de talib⁹ ſm̄ eoꝝ cōſcientiā ⁊ circūſtātias
p̄dictas debēt diſtricte iudicare: ideoq̃ vo-
lumus vt in talibus iuditio dictoꝝ p̄latoꝝ
ſtare debeāt ſubditi eoꝝ: attētis etiā v̄bis
ipſius declarationis dn̄i pape Nicolai ter
cij vbi ſic additᷣ. Iſta tamē dicti p̄lati ſic fa
ciāt: ꝙ ſemꝑ in eis et in eoꝝ actibus pauꝑ
tas ſācta reluceat ꝓut ipſis ex eoꝝ regula
inueniᷣ indicta: attētis etiā q̄ ſuꝑ hijs a p̄-
fato dn̄o papa Nicolao tercio vbi ſupra.§.
Inſuꝑ nec vtenſilia ⁊c̄. dicuntᷣ: attētis etiā
que ſuꝑ declaratione dn̄i pape Clementis
quinti cira vaſa eccleſiarū et ꝑamēta in ſe
q̄ntibus ampli⁹ declarātur modificantur ⁊
determinantur.

¶ Qualiter intelligi debeat curioſitas
nimia precioſitas ⁊ ſuꝑfluitas vſus rerum
etiā quo ad aliqua eccl'ie vaſa ⁊ oꝛnamen-
ta et de taliū iā introductoꝝ quieta modifi
catione et prouiſione. ſexta particula.

¶ Et vt melius et efficatius a cete
ro caueaᷣ offēſa a fratrib⁹
⁊ quieti reddāᷣ in hmōi curioſitate. nimia
precioſitate ⁊ ſuꝑfluitate vſus rerū etiā in
eccleſiis eoꝛūdē fratrū vl' alias ꝑ prefatas
declarationes ſūmoꝝ pōtificū maxime di-
cti. Cle. quinti ꝓhibitis q̄ temporū moder-
noꝝ et occaſionū varietate ac rei veritate
conſiderata cōgruētius exponi ⁊ modera-
ri expedit etiā ſeruata regule ꝑfectione et
puritate: ideo ꝓ clarioꝛi intelligētia ⁊ ſere
natione cōſciētiarū fratrū in talibus diffi-
nimus atq̃ declaramus primo quoad va-
ſa eccl'iaſtica ⁊ eccleſie oꝛnamēta ea tm̄mō
foꝛe ipſis fratribus ſiue eoꝝ vſibus (etiam
iuxta p̄fatas declarationes bn̄ acceptas)
illicita ⁊ pꝛohibita: que conſtāt ⁊ apparent
manifeſte eſſe vel fuiſſe ꝓcurata vel rece-
pta ad eoꝝ vſus directe ⁊ p̄cipal'r ad hos
fines illicitos ſibijp̄is acq̄rēdos tpalit' vcꝫ
ad nimiā p̄cioſitatē/curioſitatē/⁊ ſuꝑfluita
tē cōſequēdas vel ad theſauriſationē: aut
ſub ſpē ꝓuidētie in futurū vt ꝓ libito a fr̄i
bus vendāᷣ aut diſtrahātur vel impigno-
rentᷣ aut alias quocūq̃ mō tali vanitati et
vtilitati ff m̄ pꝛincipal'r ⁊ poci⁹ q̄ꝫ cultui di
uino ⁊ eccl'ie ac ſctōꝛū veneratiōi deſeruiāt
⁊ q̄ ſic ad intētionē taliū illicitoꝝ indebite
ꝓcurata fuerūt aut donata vel recepta vel
taliter ꝓcurantᷣ aut recipiuntur. ¶ Et ſīli-
ter illa iocalia ꝑamēta vaſa eccl'iaſtica illi-
cita foꝛe iuxta prefatas declarationes dici
mus de q̄bus cōſtat ꝙ fuerint a fratrib⁹ q̄-
buſcūq̃ ſubditis vel p̄latis etiā maioꝛibus
ſeu elemoſinis diuerſis ꝑticularib⁹ vel cōi
bus nō ſolū ad predicta illicita ſed etiā pu-
re ad diuinū cultū ⁊ ſctōꝛū ac eccleſie vene-
ratione aucte eoꝛū ⁊ ꝑ eos dūtaxat nō per
bn̄factoꝛes ſuos deputata vel relicta: cum
talia quocūq̃ modo ab ipſis tāq̄ꝫ ꝓ re reli-
cta ad talia deputari nō potuerint cū aliq̄d
ius in eis habere nullo mō poſſint niſi vbi
foꝛte ſpeciali auctoꝛitate apl'ica id taliᷣ fa-
ctū vel ꝑmiſſū fuiſſe appereret. Et ſic intelli-
gi ⁊ accipi debere declaram⁹ ⁊ volum⁹ ſupe
rius allegatū.§. declaratiōis. Cle. quīti vcꝫ
Quāuis aūt paramenta ⁊c. ⁊ illud Nicolai
pape tercij inſuꝑ nec vtenſilia. Et ideo vbi
alias curioſa et ſuꝑflua aut nimis p̄cioſa
ad dictoꝝ illicitoꝝ finē p̄ncipaliter vel a ta
libus ſic facta vel recepta inueniuntᷣ oꝛdia
mus vt citius q̄ꝫ bono mō fieri poterit ſine
ſcādalo iuxta iudiciū miniſtroꝛū ⁊ cuſtodū
vt p̄miſſū eſt ꝓcuratoꝛibus pape aſſignen
tur vt (iuxta declarationes dn̄i Nicolai pa
pe tercij.§. Qꝛ vero dominiū. ⁊c. Et dn̄i mar
tini pape quinti ſtatuta) ꝑ ip̄os aucte⁊ noīe
pape talia vēdāᷣ ⁊ in reparatiōes cōuētuū
aliaſq̃ neceſſitates fratrum cōuertantur.
¶ Pro ſcādalo tamē in hijs euitādo decla
ramus ⁊ volumus etiā auctoꝛitate apoſto
lica nobis cōceſſa vt ea oꝛnamēta/vaſa/re
liquiaria/ſeu iocalia tal'r exceſſiua vl' mo-
dis p̄dictis indebite ⁊ illicite iā facta vl' re
cepta que tm̄ ad ſacratiſſimi coꝛpoꝛis chri-
ſti vel alicui⁹ ſp̄alis dignitatis vl' reliquie
ſancti vel ſāctoꝝ aut eccleſie vel altaris oꝛ
namentū vel veneratione deſeruiūt dimit

tantur ⁊ ꝑmittant ⁊ amodo relinquāt: ſeu
ꝑ re relicta ad hec ⁊ ad taliū venerationē
ꝑpetuo habeant ſi miniſtris cōgruū vide-
bit ſupplētes errata taliū. Ita tñ ꝙ talia ⁊ q̄
cūq; alia ad diuinū cultū legittie applicata
amplꝰ ad alios quoſcūq; vſus ffm̄ etiā per
ꝓcuratores pape cōuerti aut vēdi vel di-
ſtrahi ꝑ ipſis nullo mō poſſint/niſi i extre-
me neceſſitatis vl' maioris boni ſꝫ q̄lis ar
ticulo ꝑ miniſtrū vel cuſtodē ſi alterius eo
rū p̄ñtia tūc haberi poſſit iudicato: amotis
etiā ⁊ deletis ſculpturis noībus ymagini-
bus vel ſcripturis taliū fratrū in pede ta-
liū vt in pluribꝰ factis quoꝝ opa vl' elemo
ſinis ymo forte verius trāſgreſſionibꝰ pu-
blicis: talia indebite ſūt facta ſi cōmode fie
ri poſſit vel miniſtris videat. Et guardia-
ni vel alij cōtrariū faciētes carceribus mā-
cipent vel alias debite puniātur: ⁊ talia ci-
tius repoui facere cogāt Alia iocalia exceſ
ſiua cōuentꝰ q̄ talibus ſacris reliquijs vl' ſa
cro corpori xp̄i aut eccl'ie vel altaris orna
mēto ſpāliter nō deſeruiūt ab ipſis fratri-
bus taliter indebite facta vel ꝓcurata pro-
curatoribꝰ pape aſſignētur et in res neceſ-
ſarias ⁊ licitas fratribus cōuertāt: vt p̄di-
ctū eſt.

¶ Inhibemus etiā diſtrictius ſub pena
proprietarij ne talia a cetero a quibuſcun-
q; fratribꝰ qūocūq; fieri procurent nec etiā
ſub pena aliter ab alijs recipiātur q̄ȝ pure
ad dedicandū talia ⁊ reliq̄ndū immediate
ſeu applicādū diuio cultui ⁊ ſctōrū ac eccle
ſie venerationi ab hijs qui velut taliū legi-
timi poſſeſſores ea dedicare vel deputare
⁊ ad talia relinq̄re poſſūt: vel niſi per mo-
dū mutuatiōis vel accōmodatiōis ab alijs
pro ornatu eccleſie vel altaris ratione ali-
cuius ſolēpnitatꝫ poſtea reſtituēda. ¶ De
ide quoad alia neceſſaria eccleſie ornamē
mēta vaſa eccl'iaſtica calices ⁊ ſi'ia a frībꝰ
ꝓcuranda/ordinamꝰ ꝙ vbi bono modo fie
ri poterit decētia in numero ⁊ magnitudīe
fiāt: et ſufficientia cōpetēter habeāt. Et in
hijs ſupiores inuigilēt vt i talibꝰ ffes āmō
nō excedāt. ⁊ vbi talia ſſ' fluerēt diſtribuāt
cōuentibus vicinioribus eiuſdē cuſtodie vl'
prouintie magis indigentibus ꝑ miniſtrū
ad diuinū cultū ibidem ampliandum ⁊ ad
ſanctorū vel eccleſie venerationē: volūtatē
etiā beatiſſimi patris noſtri frāciſci in ſuo
teſtamēto expreſſam in hijs ſequēdo: q̄ ait
Et hec ſanctiſſima miſteria volo ſuper oīa
honorari ⁊ venerari: ⁊ in locis precioſis col
locari. Nec mutuēt pro ſuo vſu in cōuentu
extra eccleſiā vaſa aurea vel argētea vllo
modo ſub pena ꝓprietarij ⁊ depoſitionis
officiorū ſi in officijs fuerit: niſi vbi mini-
ſtri pro cauſa rationabili aliena potiꝰ q̄ȝ ꝓ
pria (rarius tamē) aliter faciendum decer
nerent.

¶ De qualitate edificiorum ⁊ aliarum
rerū ꝓ paupertate ſeruāda ⁊ q̄buſdā pictu
ris non fiendis: ſeptima particula.

¶ Eccleſias ⁊ alia edificia q̄ cōſi
derato fratrū iha-
bitātiū vel inhabitare valentiū numero ex
ceſſiua merito debeāt reputari: fieri de ce-
tero firmiter ꝓhibemus. Nullū ſūptuoſuꝫ
vel notabile edificiū de cetero cōſtruat vel
deſtruatur ſine licentia ⁊ diſpēſatione mi-
niſtri prouincialis: aut in eius abſentia ſi
ne diſpēſatione ⁊ arbitrio cuſtodū. Et qui-
cūq; cōtra fecerit vel cōſuluerit: ꝑ miſtrū ꝓ
uincialē de loco cōfuſibiliter expellat. Cu-
ſtodes vero p̄dictū exceſſum ſtatim debeāt
denūciare ꝓuinciali miniſtro. Paupꝫtatem
etiā tā in ciborū qualitate ⁊ varietate vel
ſūptuoſitate quāꝫ in veſtitu ⁊ edificijs vel
rebus cōſtruendis q̄ȝ in alijs iuxta declara
tiones regule debite ſeruent. Nec in eccle
ſia vel conuētu habeātur vel fiant ymagi-
nes vel picture ihoneſte aut irreligioſe vl'
ad malum incitātes: nec ymagines trinita
tis aut alterꝰ rei nūq; viſe etiā iuxta anti-
quas ordinis cōſtitutiōes. Et talia publi-
ca citius deſtruātur vel amoueant ꝑ ordi-
nis p̄latos vl' ꝑ ordinis viſitatores: vbi bo
no mō fieri poterit ⁊ ſine ſcandalo.

¶ De vſu ſuperfluo librorum et altarū
rerum maxime in particulari a fratribus
euitando: octaua particula.

¶ Item iniungitur miniſtris et cu-
ſtodibus vt libros vel alia
ſuperflua quibus vti non poſſint vel nō in
digeant vel indigere citius poſſe non pre-
ſumantur fratres: vel q̄ in qualitate ⁊ quā
titate exceſſiua vel ſuperflua merito debe-
ant iudicari tam in libris q̄ȝ in alijs ipſos
fratres habere nō permittant: cum nō om
nium rerum ſed neceſſariarum vſum mo-
deratum fratres iuxta diſcretionem ⁊ con
ceſſionem vel licentiam ſiue arbitrium ſuo
rum prelatorum habere debeant: nec (vt
premiſſum eſt ſupra prelati aliter eos licē
ciare poſſint iuxta predictas ſūmoꝝ pōtifi-
cū declaratiōes. Et miſtri ac cuſtodes ⁊ or
dīs viſitatores cū ffes ſuos viſitāt libros ⁊
res alias faciāt ſibi oſtēdi. Et ſi quē iuene-
rint libros habere p̄ter neceſſarios vel alia
q̄cunq; ſupflua vel nimis p̄rioſa aut curio-

ſa nō reſtituāt nec eis dimittāt: ſed tales li
bꝛos alijs ffribus ſubditis eoꝛum nō haben
tibus ⁊ fructū ex eis facere valētibus diſpē
ſent. Et nichilominꝰ puniantꝰ p̄lati: talia ſu
is ſubditis habere permittētes.

¶ Quid faciendū ſit de libris ffm̄ dece-
dentiū. ⁊ de filiatione ffm̄ cōuentꝰ vel loco-
rum: nona particula.

¶ Libri fratrū decedētiū vſibus ſuo
rū erūt conuētuū natiuoꝛū:
ſeu locoꝝ alioꝛum a quibꝰ vel a quoꝝ ele-
moſinis habiti ſunt vel acquiſiti maxime ſi
fratres ibidem exiſtentes eos reqrāt ⁊ illis
indigeāt eque vel magis q̄ alij vbi vł apd
quos remāſerūt tales libꝛi. Et ſi ſup hijs i
poſterū dubiū habeaꝛ: illud fiat quod mini
ſtri oꝛdinauerint faciendū. Diſtribuantur
autem hm̄oi libꝛi p̄dicti per guardianum
fratribus indigētibus ⁊ cedulaꝫ recipiant
ab eis quibus diſtributi fuerint: vel in pri-
cipio aut in fine libꝛi ſcribāt cōuentum cui
poſtea reddendꝰ erit. ¶ Conuentꝰ autē na
tiuos dicimus vbi vel pꝛo quo ad oꝛdinem
ſeu pꝛo fratre illius cōuentus quis receptꝰ
vel ꝓfeſſus fuerit: niſi foꝛſan inde excoꝛpa
ratus ⁊ alibi icoꝛparatus de miſtri licentia
vel auctoꝛitate foret. Nullā tn̄ iuriſdictio-
nem maioꝛem pꝛopter hoc i quacūqꝫ re ha-
beant tales frates natiui ibidem q̄ alij per
obediētiam ibi moꝛātes cum dicat regula
ꝙ ffres nichil ſibi appꝛopꝛiēt nec domuꝫ ne
locū ⁊c. ſed ſolūmodo ꝑ talē filiationem hoc
habeatur. ꝙ cōuētus tales natiui ſuos fili-
os tales in neceſſitate vt pote in abiectiōe
ſua ꝓpter ſuos defectꝰ vel inſolētias nimi
as vel in caſu alicuius incurabilis ifirmita
tis nō i alterꝰ cōuentꝰ ſeruitio accepte reci
pere mederi ⁊ fouere teneātur: niſi vbi mi-
niſtri vel cuſtodes aliter aliqñ ꝓ cauſa ra-
tionabili quo ad aliquos in particulari de-
cernerēt faciendum.

¶ Qꝫ ſolūmodo durāte licētia pꝛelati/
fratres poſſunt vti rebꝰ/nec ei qc̄qꝫ in frau
dem debent occultare. decima particula.

¶ Et qñ iuxta p̄fatas declarationes
ius vtendi in cōi vel in ꝑticula-
ri ffres habere nō poſſūt: ideo qñ placet pꝛe
latis pꝛedictis talē licētiā (talibꝰ vel qbuſ-
cūqꝫ rebꝰ alijs vtēdi reuocare limitare vel
alij conferre/tenentꝰ ex ſua ꝓfeſſiōe et voto
regulari tali vſui ꝓ voto p̄latoꝛuꝫ cedere/
vel alteri cui iuſſerit p̄latꝰ cōmunicare vel
relinqre: ⁊ ab vſu taliū quoꝛūcūqꝫ bonoꝝ ſi-
ue mobiliū ſiue imobiliū. domoꝛū locoꝛū cō-
uētuū ⁊ aliaꝝ reruꝫ ceſſare. vel talem vſum
mutare omnino iuxta voluntatem pꝛelato-
rum niſi i extrema neceſſitate. ⁊ vbi de ne-
ceſſarijs ad vite ſuſtentationem ⁊ officioꝝ
ſui ſtatꝰ executionem ꝑ rł'aꝫ mō p̄dicto ꝯceſ
ſis/aliunde dicti p̄lati ſiue oꝛdo vel alij eis
nō ſubuenirēt nec aliūde ꝓuideri poſſēt: cū
ab oī lege ſit excluſa talis nc̄citas extrema:
⁊ alia neceſſaria p̄dicta ex rł'a talib ſint ꝯceſ
ſa. Pꝛecipiꝰ tn̄ p̄latis vt ffibꝰ ſibi ſubditis/
ſub certis modo ⁊ foꝛma/ex rł'a ⁊ ſtatutis p̄
dicta/debite ꝓuideāt. ¶ Nec etiā poſſunt
ſubditi p̄lato quitq̄ꝫ in fraudē occultare: ali
as ꝓpꝛietarij cēſentꝰ. Et ideo q̄ aliꝰ i retētio
ne cōis vł ꝑticularis vſꝰ taliū vel mutatio
ne eoꝝ ⁊ multomagis i mutatiōe cōuentuū
vel locoꝝ ꝑtinaciꝰ ꝯtradixerint p̄latis ſuis
vel aliꝰ quitq̄ꝫ i fraudē eis occultauerit. aut
ſine licentia habita vel pꝛeſumpta pꝛo ſuo
vſu vel alioꝝ receperit. aut ius vtēdi i cōi
vel in particulari ⁊ quarumcūqꝫ rerum ſibi
vſurpare voluerint. vel a quocūqꝫ ſibi ipſis
⁊ ſue poſſeſſioni nude ⁊ ſimpliciꝰ exigere re
petere vel defēdere iudicialiꝰ vel ad hec ꝓ-
curatoꝛes ſuo noīe ⁊ auctoꝛitate inſtituere
p̄ſūpſerit: priuētur vſu taliū rerū: ⁊ nichilo-
minꝰ ſi ꝯ ſc̄da vice relapſi fuerit/pena ꝓꝑe
tarij puniantur. ¶ Declaramꝰ tn̄ ꝙ de rebꝰ
qrū vſꝰ ffibꝰ ē ꝯceſſꝰ etiā ſemota neceſſitate
extrema vbi vel qñ ꝓ libito nō pōt haberi
p̄ſētia p̄lati q̄ poſſit dare hm̄oi licētiā talia ꝓ
curādi vel recipiēdi poſſint ffes licētia ⁊ vo
lūtate p̄latoꝝ rōnabiliꝰ p̄ſūpta/neceſſaria
ſibi vel cōuentui aut oꝛdini ꝓcurare vel re
cipere: dūmodo nō in fraudē hoc faciant: ⁊
citius q̄ bonomodo poterūt talia ſuis p̄la-
tis offerāt ⁊ oſtēdāt vel manifeſtent.

¶ De nichil dando ifra vel extra oꝛdinē
ſine licētia eoꝝ qbꝰ cōmittiꝰ talis facultas
licenciandi. vndecima particula.

¶ Et qꝛ ffes vel oꝛdo nulliꝰ rei dñiuꝫ
vel ꝓꝑetatē hꝫ vt ſupꝛꝰ dictū ē:
ideo nichil intra vel extra oꝛdinē dare poſ-
ſunt ffes ſine licētia eoꝝ qbus auctoꝛitate
apoſtolica ꝯmittiꝰ ⁊ ꝑ p̄ſentes cōmittimus
vcꝫ ſuoꝝ p̄latoꝝ ⁊ maxīe miſtroꝝ: q̄ nō au-
ctoꝛitate ſua ſꝫ velut elemoſinarij vł ꝯmiſ-
ſarij ſūmi pōtificis ffes ſuos ad aliq̄ dādū i
fra ⁊ extra oꝛdinē pietatꝭ aut deuotiōis in-
tuitu cū multa tn̄ diſcretiōe poterūt licētia-
re. Caueāt tn̄ p̄dicti p̄lati ⁊ miſtri ne ad am
pla dona ſine grādi cā hm̄oi licētiā ꝓbeāt:
in hijs aduertēdo p̄cedētiū declarationū ⁊
oꝛdiationum ſtrictioꝛem moduꝫ/a quo per
hec declarata et conceſſa ꝓ tanto ſubleuā-
tur: pꝛeſertim illd quod Nicolaꝰ tiꝰ decla-
rauit. §. Quia vero dominium ⁊c. vbi ſic di-
cit. De rebus inquit mobilibꝰ ⁊ parum va

lentibus liceat ex noſtra pñti conſtitutione
fratrib⁹ pietatis ſeu deuotionis intuitu vł
pro alia honeſta ꝛ rationabili cauſa (obten
ta ꝑus ſup hoc ſuoꝝ ſuperioꝝ licētia: iuxta
quod inter ffes in generali vel prouintiali
bus capitulis tā de reb⁹ ipis vilib⁹ ſeu pa=
rum valentibus ꝛ earū valore ꝙ̄ pfata licē
tia, ſcꝫ a quib⁹ ꝛ qualiter ſit habenda extite
rit ordinatū. intra et extra ordinē alijs clar
giri. hec vbi ſupra.

¶ De emptionib⁹ impignorationibus ac=
cōmodationib⁹ et venditionib⁹ rerū ac mu
tuis contrahendis ꝛ debitis atq₃ obligatio
nibus a fratrib⁹ euitādis niſi ſub certis mo
do ꝛ forma. xij. particula.

¶ **Fratres** ab omni emptione reꝝ
per ſe vel ſuo noīe et a
mutuis contrahendis abſtineāt: niſi in mo
do ꝛ forma in declarationib⁹ expreſſa vide
licet ſecluſa ſui obligatiōe vel ſuoꝝ ffm aut
bonoꝝ vſui ſuo vel ordinis cōceſſoꝝ. cū ta=
lis obligatio apte ꝓprietatē pſupponat et
ſus vtendi: niſi id fiat per ꝓcuratores pape
noīe ꝛ auctoritate pape ꝛ eccleſie romane.
Ubi aūt aliqua ex iam receptis ī ordine im
pignorari vel vendi contigerit (cū ffes nul
lam rem habeāt ꝓpriā nec alicui⁹ rei iuriſ
dictionem) id fiat iuxta declaratione Nico
lai tertij ꝛ Martini quīti per ꝓcuratorē pa
pe ꝛ eccł'ie romane vel per ꝓcuratorem dñi
Cardinalis ordinis ꝓtectoris apłica aucto
ritate ꝛ nō ꝑ ffes nec per eoꝝ aliquos ami=
cos ſpūales nō exiſtentes ꝓcuratores pa=
pe nec talē auctoritatē ipius habentes. Ca
ueāt etiā guardiani ꝛ ffes alij ne ſe vel lo=
cū aliquē pro edificijs vel alijs q̄buſcunq₃ ī
debita oneroſa quocūq₃ modo etiā per ꝓcu
ratores pape inducāt: vel induci ꝑmittāt
abſq₃ miniſtri prouincialis conſilio ꝛ aſſen=
ſu: nec ſimiliter pro cauſis mouēdis vel de=
fendēdis. Et vbi debita cōtractus vel obli=
gationes de certa pecunie ſumma vel alia
re obligatorie reddēda vel ſoluenda inter=
uenerit / hec fiant nō a fratrib⁹ vt dictū eſt /
nec eoꝝ noīe vel auctoritate / cuꝫ hec iuxta
regule puritatem nō poſſint: ſed per procu=
ratorem pape noīe et auctoritate pape ꝛ ec
cleſie romane. Poſſunt tamen fratres ṽbo
vel etiā ſcripto talia teſtificari. et ꝙ modis
congruis et ſibi licitis pro talium ſolutiōe
vel redditione fideliter ſollicitabunt: ſeclu=
ſa omni obligatiōe ſui: prout in capitulo de
non recipienda pecunia. §. de forma inſtru=
mentorum ꝛc̄. plenius declaratum eſt.

¶ De conuentionibus et pactionib⁹ ſeu
fideiuſſionib⁹. ac onerib⁹ ſeu obligationib⁹
perpetuis a fratribus vitādis. xiij. ꝑticula.

¶ **Nullus** guardianus vel cōuen
tus vel q̄cūq₃ alius fra
ter poſſit facere pacta obligatoria aut ali=
as conuentiones fideiuſſiones teſtimonia
aut quoſcūq₃ notabiles contractus. cū qui=
buſcūq₃ ꝑſonis laycis vel eccł'iaſticis abſq₃
ſpeciali licentia miniſtri: et de cōſilio ꝛ aſſē=
ſu maioris et ſanioris partis ffm cōuent⁹.
Quod ſi factum fuerit aliter: iuxta indultū
dñi innocētij quarti ꝛ honorij quarti decla=
ratur illud irritū ꝛ iane. Hāc aūt cōſtitutio=
nem intelligi volumus de pactionib⁹ ꝛ obli
gationibus perpetuis et rebus notabilib⁹
ne ordo ꝛ loca eorū. aliquorum incautela ſi
ue leuitate in onera grauia in grāde diſpē
diū fratrum inducantur vel reducantur vt
alias. Et tales cōtrafacientes ab oīni actu
legittimo ſint ſuſpēſi: nec poſſint reſtitui ni
ſi per miniſtrum prouincialē. aut eius vica
rium vel per viſitatores ordinis. Nec a ce
tero a miniſtris vel alijs quibuſcunq₃ reci=
piantur ꝑpetue obligatiōes et onera miſſa
rum vel ſuffragioꝝ de nouo ſemel vel plu=
ries in ebdomada in mēſe vel in anno aut
quotidie obligatorie perpetuo dicendaruꝫ
ſub pena predicta: ſed ſolummodo ad libe=
ram volūtatem vtriuſq₃ partis ꝛ ꝙ̄diu eis
placuerit.

¶ De cameris extra dormitorium non
habendis ꝛ cellis dormitorij ac clauſura et
forma eaꝝ ꝛ alijs ibidē obſeruādis. xiiij. p.

¶ **Ceterum** ordinamus ꝙ null⁹
frater habeat came
ram vel cellam clauſam claue particulari
vel etiam a dormitorio ſeparatam. except̄
miniſtris ratione officij exequendi: et hoſpi
tibus ac infirmis. In ſingulis autem cel=
lis ſingulorum fratrum in dormitorio exi=
ſtentium iuxta antiqua ordinis ſtatuta nō
habeantur velamina vł clauſure aut oſtia
duplicata vel diuerſoria parua ſiue ſcripto
ria intus clauſa. quominus fratres intus
exiſtentes patere poſſint aſpectibus alioꝝ:
ſed in ſingulis oſtijs predictarum cellaruꝫ
habeantur foramina competentia taliter
ꝙ per ea ſaltem immitti valeat homis ma=
nus vel ſaltem taliter ꝙ per ea videri poſ=
ſint fratres intus exiſtentes iuxta morem
probate religioſitatis non ſolum iſtius or=
dinis ſed etiam aliarum religionum regu=
lariter viuentium. Ad que citius facienda
guardiani et cuſtodes ſub pena priuatio=
nis officiorum ſuorum teneantur. Poſſint
tamen ſuper predicta foramina haberi ob=
ſtacula vel oſtiola volubilia ꝛ oībus libera

a parte exterioꝛi q̄ voluerit. Nec in ipſis cel
lis habeanť camini in quibus accēdi poſſit
ignis: ſed ī loco cōi habeať calefactoꝛiū fra
trū in quo fratres calefaciētes euāgelicum
ſaltē ſtudeāt ſeruare ſilētiū de edificatoꝛijs
⁊ vtilibus vel ſcripturis ibidē ad inuicē (ꝑla
tis nō cōtradicētibus) cōferēdo: exceptis tn̄
hoꝛꝫ nocturnis ⁊ alijs ſtricto ſilētio deputa
tis. Ubi etiā ꝑparāť eſce cōuēt⁹ nō ſit cōis
acceſſ⁹ oīꝫ frm̄: vbi hoc bono mō euitari po
terit. Et null⁹ itret cellā alteri⁹ fr̄is in abſē
tia illi⁹ ſine licētia ꝑlati vel fr̄is ibidē inha
bitātis habita vł ꝑſūpta: alias ī pane ⁊ aq̄
in terra ꝓ qualꝫ vice corā fr̄ib⁹ māducādo
vel etiā graui⁹ puniať. Et q̄diu frař fuerit
in camera alterius remaneat oſtiū aptū: ſi
ue frater ibidē inhabitans pn̄s fuerit ſiue
nō. Alias vt ſupra in hoc delinq̄ntes puniā
tur. Et ſi exinde ſuſpitio mala oꝛiať ad vl=
terioꝛē inq̄ſitionē ⁊ punitionē debitā mōis
cōgruis in ſeq̄ntibus declarādis ꝓcedatur
Et debite coꝛrigātur ſilētiū ibidē ſine neceſ
ſitate vrgēte quocūqꜫ tp̄e frāgētes In dictꝫ
etiā cellis nulli comedē vel bibē vel cōme=
ſtibilia niſi cā infirmitatis vel medicine re
tinere ꝑſumāt ſine ſui ꝑlati licētia. Q̄ꝫ ſi q̄
cōtrariū fecerint in pane ⁊ aqua in řra pu=
niātur (vt ſupra) Et hec oīa ꝓpter multas
inoꝛdinationes ſupfluas locutiōes ⁊ turba
tionis ac ſuſpitionis ⁊ murmuratiōis occa
ſiones vitādas ꝑlati ſollicite ſeruari faciāt

¶ Contra appꝛopꝛiatoꝛes locoꝛum vel
conuentuum. quinta decima particula.

¶ **Statuimus** inſup ⁊ oꝛdina
mus cōtra ap=
ꝓꝑatoꝛes locoꝝ ꝙ miniſtri ⁊ viſitatoꝛes
oꝛdinis dū viſitāt ⁊ qn̄ eis videbiť expedi=
re de hmōi inq̄rāt vel inq̄ri faciāt ꝑ cuſto=
des. Et ſi quos tales īuenerint de ſuis locꝭ
expellāt. Dicimus autē appꝛopꝛiatoꝛes lo
coꝝ q̄bus ſi danť obediētie recedēdi a con
uētu cōtēpnūt ⁊ negligūt eas q̄pꝛimū pn̄t
vel infra ſpaciū eis foꝛte in lr̄is vel alio mō
ꝑfixū adimplere: vel qui ꝓcurāt eas ꝑ pre
ces ſeculariū reuocari: vel q̄ ſuos prelatos
miniſtros vel cuſtodes vel guardianos ſi=
bi legittime ꝑ ſuperioꝛes aſſignatos nolūt
recipere nec eis obedire. Et illi etiā q̄ offi=
cia in ꝯtēptu ꝑlatoꝝ quocūqꜫ extraneo me
dio retinere conantur. Necnō illi qui ſibi
taliter attribuūt ꝓuincias cuſtodias vel cō
uētus aut loca ꝙ alios nō de ſuis ſeu quos
extraneos reputāt ſubditos vel ꝑlatos vel
alios quoſcūqꜫ ſecū nolūt habē vł de māda
to ſuoꝝ ſuperioꝝ recipe: vel etiā pacifice ſe
cū ſuſtinere: vel etiā q̄ tales tāqꜫ extraneos
reputātes nolūt eos (nō ſubſiſtēte cā legiti
ma repudiādi) ad cōſilia cōuētus recipere
nec vocare. Et hos oēs libris ⁊ oī actu le=
gitimo ꝑ ſuos ſupioꝛes ꝑdictos vel etiā ꝑ
cuſtodes in eoꝝ abſētia priuādos ⁊ in alijs
locis decernimus trāſmutādos.

¶ De reuocātibus mādata ſuoꝝ ſupe=
rioꝝ indebite ⁊ officia vel ꝓmotiones pro
curātibus. ſexta decima particula.

¶ **Inſuper** q̄cūqꜫ mādata ſuoꝛuꝫ
ſupioꝝ ꝑ ſe vel ꝑ aliū
reuocare medio eoꝝ q̄ extra oꝛdinē ſūt ſtu
duerit aut aliq̄đ officiū vel ꝓmotionē ī oꝛ=
dine vel extra ꝑ ꝑſonā aliquā extra noſtrū
oꝛdinē exiſtētē ꝓcurauerit. vel ꝙ ī alio lo=
co ponať vel remoueať: vel ꝙ moueri non
poſſit ſeu ne ab officio remoueatur: omni
actu legitimo ſit priuatus: necꜫ propter ſe
cularium preces officium exequatur: aut
in eodem ꝑſiſtat. Talia em̄ facere vł procu
rare nō ſolū ꝑ ꝑdictos ſed etiā ꝑ quoſcunqꜫ
fratres vel etiā ꝑ ſeipm̄ directe vel indire=
cte v̄bo ſigno vel facto quocūqꜫ mō recuſāt
merito ⁊ recuſare ſtudēt oēs hui⁹ tāte obe
diētie noſtre euāgelice ⁊ paupṫatis veri et
ꝑfecti obſeruatoꝛes: niſi foꝛte caſu manife
ſte neceſſitatis vel caritatis vrgētis et vbi
cognoſcerēt ſe nō poſſe rłam ſpūaliter ob=
ſeruare prout regula dicit cū in hijs ⁊ vbi
nulla ꝓpria volūtas vel ꝑuata affectio in=
ueniť maxime cōſiſtat ac refulgeat vere ab
negatiōis ⁊ ꝑfectiōis ſtat⁹: fidētius videlꝫ
(etiā in talib⁹) ꝓuiſiōi diuine initēdo ꝛ ipſis
ꝑlatis vice dei ꝑcipiētib⁹ ſimpłr aſſētiēdo
⁊ ſic per omnia ad nutum illoꝛum eūdo vel
ſtando ac eiſdē pꝛopoſſe parendo. ¶ Oꝛdi
nam⁹ inſuꝑ ꝙ q̄libet a ꝑte ꝓcurās tales ꝓ=
motiōes beneficia vel officia maxime via
ſeculariū vel q̄buſcūqꜫ ł̄ris ad ipſas ꝓmotio
nes ⁊ officia ſit inhabilis.

¶ De reſiguatiōib⁹ rerū ī infirmitate vł
moꝛte non fiendis niſi a pꝛopꝛietarijs. deci
ma ſeptima particula

¶ **Fratres** in infirmitate vel moꝛ
te cōſtituti nichil omī=
no reſignent alicui nec etiā renuncient in
manus prelatoꝝ vel alioꝝ niſi talia modo
illicito vel ꝓprietario habuerint: videlꝫ ad
ſuperfluitatē curioſitatē vel nimiā precioſi
tatē: aut ſine ſcitu vel licētia prelati vel cō
tra eoꝝ voluntatē aut ꝯtra paupṫatē: q: ꝑ
talē reſignationē fatenť ⁊ cōuincūtur ꝓprie=
tatē habere eoꝝ que reſignāt. Si tamē in
infirmitate vel moꝛte res vſui eoꝛuꝫ depu
tatas ſiue nccēas et licitas ſiue illicitas pre
lato reddere voluerint. non ſunt dicendi re

ſignaſſe vel expropriaſſe ſe talibus :q₂ hoc
ſupponit in dicente proprietatem : ſed po=
tius tales dicendi ſunt cōſignaſſe ⁊ ipſarū
vſui ceſſiſſe.

¶ De elemoſina petēda:decima octaua ꝑ=
ticula.

¶ Circa hūc articulū vbi regula cō
ſequenter dicit ꝙ fratres
vadāt pro elemoſina cōfidēter : ſtatuimus
⁊ ordinamus ꝙ iuxta martini quinti ſtatu
ta oēs fratres vadāt pro elemoſina cōfidē
ter iuxta diſcretionē prelati ꝓcipiētis: cui⁹
arbitrio cōmittim⁹ diſcernendū q̄ congrue
mittēdi ſint ꝓ elemoſina vel qui nō : cū ad
illā nō oīs indifferēter:ſ₃ honeſti/religio=
ſi /⁊ boni exēpli ac ſecuri fratres mittendi
ſint. Oēs igiť tales debito mō ſuo ordine ⁊
ſm ſuos gradus maxīe iuuenes in elemoſi
na petēda exerceanť:nec determinatū que
ſtuariū in locis vbi moranť vel in certi₃ ter
minis(alijs extūc excluſis)cōducāt:ne cū ad
prouectiorē ꝑuenerint etatē: eoſdē pudeat
mēdicare:et coganť aliūde ꝙ̄ fas ſit ex pro
uētibus vel alijs illicitis illicito modo viue
re:ac etiā ſicut hodie pleriq₃ tales nondum
reformati faciūt/ dicētes malle ſe potius fa
me ꝑire ꝙ̄ ad elemoſinā petēdā cū biſſacco
trāſmitti. Vñ euenit vt multi tales cōuent⁹
in puritate ⁊ ſecuritate nō ꝑmaneāt. Idcir
co in regula addiť. Nec op₃ eos verecūda
ri:q₂ dñs pro nobis ſe fecit pauperē in hoc
mūdo. ¶ Vbi tñ poterūt fr̄es ex laboritio
ſpūali vel corporali neceſſaria victus ⁊ ve=
ſtitus habere:ab iportuna mēdicatiōe de=
bebūt abſtinere:q₂ ſm regulā pⁱmū ex labo
re:demū ex mēdicitate ꝓ elemoſina ꝓ de=
fectu ſupplēdo victitare monemur. Arguē
di igiť ſūt q̄ queſtū exiſtimātes pietatē: ſo=
li mēdicatiōi abſq₃ labore volūt initi. Tri=
plex eñ modus nobis concediť quo viuere
valeamus. Prim⁹ ex labore. Secūd⁹ ex mē
dicitate:qñ non datur nobis preciū laboꝝ
Terci⁹ ex libere oblatis ꝓpter deū: que tñ
ſtatui noſtro nō repugnēt. Et vbi repugna
rent ⁊ p̄dicta non ſufficerēt: additur quar=
tus ex regula ⁊ declarationibus:ꝑ recurſū
ad amicos ſpūales ſiue ꝓcuratores ſūmi
pōtificis: vt ſupra declaratū fuit. Nō igitur
paſſim ꝓ omni neceſſitate erit ad amicos
ſpūales ſiue procuratores hmōi recurrēdū
nec ab omnibus indifferenter vt ſuperius
declaratū fuit:ſed tñmoda a miniſtris ⁊ cu
ſtodibus ⁊ quibus vt ſupra cōmittiť vide=
licet guardianis ⁊ ꝑ eos auctoritate p̄dicto
rum deputatis:⁊ niſi pro neceſſitatib⁹ infir
morum ⁊ fratribus induēdis :niſi qñ aliter
ꝑ predictos tres viuendi modos aut vnū
eoꝝ alijs neceſſitatibus fr̄m nō poterit cō=
mode ꝓuideri iuxta regule declarationes
Addēdo tamen ꝙ ex regula ipſa(iuxta de=
clarati ōes dñi Gregorij noni ⁊ Nicolai ter
cij :⁊ antiquoꝝ doctoꝝ regule expoſitoꝝ ⁊
ordis ſtatutoꝝ) nō ꝓhibeť q̄buſcūq₃ fr̄ib⁹
ꝓ quacūq₃ p̄nte vel de proximo iminēte ne
ceſſitate i via:nec alibi vbicūq₃ de ſuoꝝ ſu=
perioꝝ licētia habita vel p̄ſumpta:recurſ⁹
alij q̄ nō fiunt ad finē pecunie colligēde per
amicos ſpūales : nec ꝑ procuratores pape
nec ad eos:ſ₃ ſimplr̄ ⁊ imediate fiūt ꝑ fr̄es
ad aliquos benefactores vel ꝑ modū men
dicatiōis rei neceſſarie ⁊ licite habēde et ſi
opus fuerit emēde vel ſoluēde ab eiſdē bñ
factorib⁹ :vel eorū nūcijs ſua auctoritate:
aut fiunt ꝑ modū hūilis inquiſitiōis cōgrue
mercedis ſui laboris debito mō recipiende
vel a ſoluēte aut eius nūcio aliq̄d ꝓ eo emē
di:qua mercede fr̄es ꝑ rl̄am corporis neceſ
ſaria recipe p̄nt p̄ter denarios vel pecuniā:
que etiā tūc nō recipiūtur:quādo a ſoluēte
vel ei⁹ nūcio talr̄ neceſſaria fratrib⁹ emūť:
aut emi vel ſolui cōmittunť:q₂ tales recur
ſus ꝓprie referūť ad duos primos modos
viuēdi q̄ ex rl̄a ſemꝑ fieri p̄nt iuxta modu₃
circa hec in dictis declaratiōib⁹ ⁊ p̄ſerti di=
cti dñi Nicolai tercij. §. Ceterū cū in eadem
rl̄a ⁊c. ⁊ in epiſtola ⁊ declarationib⁹ ſcti bo
nauēture ⁊ alioꝝ magis antiquoꝝ doctoꝝ
rl̄e expoſitoꝝ pleni⁹ expſſū:licet Clemēs in
.§. Porro. ⁊c. aliter dicere ⁊ allegare(hec ni
mium implicando)videatur:contra regule
auctoritatem ⁊ formam ⁊ ſuorum predeceſ
ſorum declarationes:non diſtinguēdo nec
differentiam attendendo inter dictos re=
currendi ⁊ ſubueniendi modos per regulā
et dictas declarationes diuerſimode con=
ceſſos et diſtinctos : atq₃ ſatis differentes.
Nam alius recurrendi modus per amicos
ſpirituales ſiue procuratores dantium vel
pape magis videtur extendi quo ad mate
rias et formam atq₃ modum recurrendi et
ſubueniendi:ideo reprimitur quo ad perſo
nas recurrētes ⁊ cauſas recurrēdi:q₂ ſolū
mō mādať ꝑ ipas rl̄as a miniſtris et cuſto
dibus et quibus committitur(vt ſupra)fie
ri:et ſolummodo pro duobus expreſſis ca=
ſibus neceſſitatis:niſi deficiētibus elemoſi
nis ſeu prefatis tribus viuendi modis. vt
ſupra. Pro cuius clariori intelligentia ⁊ ob
ſeruantia notanter aduertendum eſt ꝙ iſti
amici ſpirituales tunc in principio ordi=
nis (Ut dicit Hugo in expoſitione regule)
ſolebāt eſſe fideles aliq̄ a dñis terraru₃ vel

ep̄is aut fidelib⁹ populis deputati: qui declinātib⁹ ad loca vel terras fr̄ib⁹ ⁊ ppl'm ꝓ neceſſitatibus īfirmoꝝ ⁊ fr̄m induēdorū in ꝑdicatiōe vel alibi exortātibus in hijs vice populi abſqȝ alioꝝ fr̄m ſollicitudine elemoſinas pecuniarias ⁊ alias recipiebāt. ⁊ talibus: cōib⁹ elemoſinis ppl'i ⁊ dñorum ꝓuidebant: et dicebātur ſpūales amici dei. Quorū vices ꝓ neceſſitatib⁹ iſtis imediate ⁊ etiam ꝓ alijs (deficiētib⁹ elemoſinis ſeu alijs prefatis viuēdi modis) nunc ſupplētur per procuratores dñi pape ⁊ eccleſie ro. Qui et amici ſpūales eſſe pñt ſi ꝑ tales dños. ep̄os aut rectores vel populos talit̄ deputentur. Igit̄ qua auctoritate aliq̄ amici ſpūales nō ꝓcuratores pape eligi vel deputari ſimpl'r ad hec ꝑ quoſcūqȝ fr̄es ſua auctoritate tm̄modo poſſit: aut qua auctoritate tales ſic ꝑ fr̄es tm̄modo deputati ad talia recipiant aut diſpēſent elemoſinas pecuniarias maxime vbi dātes intēdūt ⁊ exprimūt a ſe velle ex tūc trāſ ferri dñiū. vl' alias. aut qua auctoritate recurrāt ꝑlati aut alij fr̄es ad tales ſic ſola fr̄m auctoritate ⁊ ꝑ eoſdē tm̄modo deputatos vel ordinatos ad talia: non apparet ex r'la nec declarationib⁹. Ideoqȝ cicius i talib⁹ corripiant̄ conuent⁹ ⁊ fr̄es deficientes. cū tātus error ſit nimis dāpnoſ⁹ et periculoſus vt patet.

¶ De annuis poſſeſſionib⁹ redditib⁹ et alijs prohibitis non habendis. ⁊ quid ſit faciendum de iam receptis cū onerib⁹ miſſarum vel alioꝝ ſuffragioꝝ: decimanona particula.

¶ Inhibemus diſtricti⁹ ne a fr̄ib⁹ ꝑ ſe vel ꝑ q̊ſcūqȝ elemoſine quecūqȝ pecuniarie vel non pecuniarie ꝑpetuo vel ad vitā vel ad ꝑfixū certū tempus alicui fr̄i vel cōuentui obligatorie reddende vel ſoluēde ſiue annui redditus ſiue domus ad locandū vel poſſeſſiones ad colendum aut vinee etiā ad locādū et fructus vendēdū dari procurētur. Caueant inſup ne talia ſine eis taliter data vel relicta / ⁊ ſtatui ſuo incōpetētia i iudicio vel extra exigant aut exigi etiā ꝑ dictos eccl'ie romane procuratores ꝓcurent: niſi quibus vel in caſib⁹ ⁊ eomō ꝓut etiā ſupra quarto capitulo ꝑti. tertia pleni⁹ declaratur ⁊ permittit̄. Nec talib⁹ ſuo noīe vel auctoritate atqȝ cōſenſu exactis vtantur: cū eis ex rgl'e puritate nō liceat. Ubi tñ per talia ſine fratribus ⁊ ſine illicitoꝝ receptione ꝑ dantes vel nūcios illoꝝ vel ꝑ predictos procuratores pape noīe ⁊ auctoritate donātiū vbi et q̄diu placeret donātib⁹ debito modo ꝑ modum elemoſine libere fr̄ib⁹ ipis neceſſaria ⁊ licita maxime deficiētibus elemoſinis vl' alias ꝓ miſſis vel ſuffragijs ad tp̄s ꝓ volūtate fr̄m ⁊ taliū donātiū dicendis miniſtrarentur: dicim⁹ ꝙ cū ex libere oblatis ꝓpter deū et ex laboritio ꝑ regulā ⁊ ꝑ declarationes dñi Nicolai pape tertij fr̄ib⁹ viuere liceat. nō videt̄ puritati regule cōtrauenire. qr ibi cōſtat / nullū ius vtēdi aut dñiū aut vſūfructū ordini vel fr̄ib⁹ ipis tali modo in talib⁹ acquiſitū eſſe: ſed ex hijs ſeu haꝝ precio vel fructu ſolūmodo neceſſaria ⁊ ſtatui ſuo conſona tēpore cōgruo ꝑ modū elemoſine aut mercedis laboꝝ recipere a taliū poſſeſſorib⁹ vel eorūdē poſſeſſorū ꝓcuratorib⁹ vel nūcijs. Et vbi alias in cōuentuū reformationibus talia in nōnullis locis aliter īdebite recepta inuēta fuerit cici⁹ ꝑ procuratores pape iuxta Nicolai tertij ⁊ Martini q̄nti declarationes diſtrahant̄: ⁊ in reparationes et alias neceſſitates conuentuum vel locorum iuxta dicti Martini pape quinti ſtatuta vel in ſuſtentationem ſtudij ſacre theologie iuxta Sixtum quartum, talia cicius q̄ȝ bono modo fieri poterit conuertātur: Et vbi iā fuerint alique miſſe vel ſuffragia dietim annuatim vel alias aſſignata ſuper talibus / tūc ne fraudentur benefactores (q̄ ea taliter reliquerunt) ſua pia intentione ſiue fuerint viuentes ſiue defuncti: (et cum fratribus vt predicitur iuxta regulam ⁊ regule expoſitores liceat ex laboritio et ſeruitijs atqȝ liberaliter oblatis ſub certis modo et forma ſtatui noſtro conſona ſicut ⁊ ex quotidiana mendicitate viuere): ordinam⁹ ꝙ talia procuratoribus pape / vel alijs quibus maluerint inſtitutores taliū ſi adhuc viuant / vel dominis aut rectoribus ſpiritualibus aut temporalibus collegiorum / aut commitatum terrarum / aut ciuitatum aſſignentur: qui tales elemoſinas ſiue fructus vel redditus annuos nomine eccleſie romane vel donantium ſine fratribus exigant et recipiant et fratribus ſiue alijs ſacerdotibus (quando fratres noluerint) tales miſſas vel ſuffragia iuxta piam intentionem benefactorum in toto vel in parte ſecūdum q̄ntitatem taliū obuentionū dicere faciant: debitam eis mercedem ſuoꝝ laborum et expenſarum prius in talibus manutenendis et leuandis (ſi voluerint ipſi dñi ⁊ procuratores) ſuper hijs fideliter recipiendo: et de reliquo. neceſſaria ⁊ licita fratrib⁹ tanq̄ȝ de mercede laborum ſuorum aut liberaliter oblatis. iuxta piam intentionem talium benefactorū miniſtrādo. Nec alit̄ ad

talia dicenda teneant̃ fr̃es moderni ſui ſta
tus obſeruatores vel reformati vl'cã refor
mationis aut obſeruantie regularis ibidẽ
ingreſſi vel introducti:cũ iſtomodo ſufficiẽ
ter ſatiſfiat pijs intẽtionibus benefactoꝝ:
quos etiã in alijs benefactis ſpũalibus or=
dinis participare volum⁹. Poterunt etiam
ad alias eccl'ias ſeculariũ vel regulariũ ta
les fũdatiões ⁊ poſſeſſiones ſiue reddit⁹ cũ
ſuis onerib⁹ transferri vel ibidem capella=
ni honeſti ad hec deputari. ſi miniſtris ex=
pedire videbit̃:maxime vbi ſine fratrũ ſol=
licitudine indebita vel cura nõ poſſunt ri=
te talia manuteneri vel eiſdem debite ſatiſ
fieri:cũ talib⁹ procurandis ſollicitãdis aut
repetẽdis vel talib⁹ curis extraneis diſtra
hi vel min⁹ occupari eoꝝ ſtatũ nõ deceat.
¶ Ubi vero in reformationib⁹ cõuẽtuũ ta=
les redditus ãnui.poſſeſſiones vel taliũ ſo=
lutiones inueniunt̃ iã diſperſe aut expedi=
te ſiue in edificia vel ornamenta eccl'ie aut
alia cõuerſe aut notabilit̃ iminute.vel am=
plius pro pia defũctoꝝ ordinatione totali=
ter ꝑficienda vel ſic manutenenda nõ poſſe
ſufficere:tũc in talibus nolentes ꝓpter hec
pias defũctoꝝ volũtates ex vna parte de=
fraudari.nec ex alia tales fr̃es reformato=
res vel reformatos ſiue ſui ſtatus obſerua
tores pñtes ⁊ futuros ſine commodo talia
onera indebite ab alijs introducta vel rece
pta ⁊ ſic conſũpta vel conuerſa gratis por=
tare:apl'ica auctoritate etiã nobis conceſſa
taliter ſuꝑ hijs prouidem⁹: decernentes et
volẽtes vt ex tũc tales ꝑticipẽt in cũctis ſuf
fragijs ⁊ miſſis dici ordinatis in omnibus
et ſingulis cõuentibus totius ordinis et oĩ
ebdomada gñales recõmẽdatiões ⁊ ſuffra
gia conſueta vel etiã alia ĩ capitulis taliũ
cõuentuum vel locorũ iuxta voluntatẽ pre
latorum fiant:et miſſa ſpãlis benefactoꝝ
que oĩ die in ſingulis cõuentib⁹ ordinis
iuxta gñalia ordinis ſtatuta dicit̃ eiſdẽ eti
am applicetur:⁊ ſimiliter alia quatuor ſer=
uitia gñalia omĩ anno ĩ ſingulis ꝯuẽtib⁹ or
dinis dici cõſueta. Et vlteri⁹ volum⁹ ac cõ=
cedim⁹ vt in oĩb⁹ bñfactis triũ ordinũ btiſ=
ſimi pr̃is nr̃i franciſci.videlꝫ minorũ ſãcte
clare ⁊ fr̃m ac ſororꝝ de penitẽtia ĩ vita ⁊ in
morte pariter ꝑticipẽt ⁊ integre aſſocient̃: de
cernẽtes fr̃es hmõi reformatos ⁊ obſeruan
cie rl'aris ſiue ſtat⁹ ſui obſeruatores ex tũc
vltra hec ꝓpter talia minime obligatos fore
cõcedentes etiã vt vbi tales fundationes
adeo iminute reperiunt̃ q̃ amplius ſufficere
nõ poſſunt ad talia ꝑ defũctos ordinata de
bite ſatiſfacienda q̃ reſidua taliũ que ſuꝑ=
ſunt per certã q̃titatem ſuffragioꝝ miſſaꝝ
vel aliarũ ſpũaliũ operationũ pie a fratri=
bus ſemel ꝓ ſemꝑ deſeruiri ⁊ ſatiſfieri poſ=
ſint et ſupra dictis bñfactis aſſociari ⁊ ꝑ ꝓ
curatores pape talia reſidua ĩ reparationes
et reformatiões conuẽtuũ ipoꝝ ⁊ locoꝝ cõ
uerti poſſint:iuxta iuditiũ ſuoꝝ miniſtroꝝ
vel cuſtodũ: vt ſic etiã tanto fructu hmõi re
formatiõis tales ꝑticipes habeantur.

¶ De punitiõibus eorũ qui redditus an
nuos ſiue poſſeſſiones aut elemoſinas ꝑpe
tuas vel ad vitã aut determinatũ ⁊ pñxiũ
tempus obligatorie ſibi vel ordini redden
das vel poſſidendas ꝓcurant recipiunt vl'
retinent. viceſima particula.

Quicũq; de cetero per ſe vel ꝑ
aliũ induxerit aliquã
ꝑſonam ad dandũ vel legandũ fratrib⁹ an=
nuos redditus domos ad locandũ poſſeſſio
nes ſucceſſiones vel agros ad colendũ vel
vineas ad locandũ ⁊ fructus vendẽdũ no=
mine ⁊ auctoritate fratrũ vel etiam ꝓcura
toꝝ pape ⁊ eccl'ie ro. vel alias ad faciendũ
ſeu ordinãdũ aliquã elemoſinam pecunia=
riam vel non pecuniariã ꝑpetuã vel ad cer
tũ ⁊ pñxium tẽpus obligatorie tanq̃ ex de=
bito poſſeſſionis vel iuris vtendi)ordini vl'
cõuẽtui aut alicui fr̃i vel ſibi ĩ ꝑticulari an=
nuatim vel ad vitã exhibẽdã ſine onere vl'
etiã cum taliũ miſſarũ vel alioꝝ ſuffragio=
rum onere. Aut qui aliquã talẽ elemoſinaꝫ
predictis modis obligatorijs exhibendam
vel reddendã taliter etiam ſine eis ordina
tam vel legataꝫ ꝑ ſe vel per alium ſiue per
amicos ſpirituales aut ꝑ procuratores pa
pe exegerint pñſertim in iudicio publice aut
exigi fecerint(niſi quibus et eo modo et in
caſibus vt ſupra quarto capitulo ꝑti. tertia
⁊ ĩ precedente parti. plenius declaratur ſi=
ue permittitur)pena proprietariũ per mini=
ſtrum vel cuſtodem puniãtur:et ſi in officis
is fuerit ab omnib⁹ officijs abſoluant̃. Et
conuentus cuſtodes ſiue guardiani aut eti
am fratres alij talia facientes vel fieri pro=
curantes vel talia per ſe vel per alium ſua
auctoritate retinẽtes.cum hoc omni recur
ſu et commodo talis elemoſine priuentur ĩ
perpetuum. Et vbi iam talia fuerint inuen
ta/cicius miſtri ſub eiſdẽ penis expediri et
diſtrahi vel aſſignari modis ſupradictis q̃
cici⁹ poterũt bonomõ faciãt vel ꝓcurẽt: cũ
talia eoꝝ ſtatui nõ cõgruãt:cũ eos nõ dece=
at vt circa prouẽtus fructuũ vel redditũꝫ
recipiẽdos petẽdos exigẽdos vl' colligẽdos
aut circa ꝓcurãdas terraꝝ culturas curis
extraneis diſtrahãt ꝓſecutiões ⁊ actiões ĩ

tētēt ciuilibꝰ litigijs īplicēt: ex qbꝰ ēt nōnul
la ſequāt q̄ nō p̄nt abſq3 ſcādalo vl' ꝓprieta
tis ſpē exerceri. ¶ Iuxta etiā b̄ndicti. xij. ſta
tuta mādat q̄ ſi q̄cq3 ꝓ neceſſitatibꝰ alicuiꝰ
fr̄is ſub modo licito ſupiꝰ allegato ⁊ ī p̄cedē
te ꝑticla declarato libere ſemel vel pluries
vel ad vitā legatū vel ordinatū fuerit: q̄cq3 ci
ciꝰ poterit ſub pena ꝓprietarij miniſtro vl'
cuſtodi vel gardiano in eoꝝ abſētia denū=
tiare teneat. Nec ſine manifeſta neceſſita=
te ⁊ alterius eoꝝ licētia in toto vel ī parte
eis vti poſſint: ſ3 etia3 alijs fratribꝰ diſtri=
buant iuxta diſcretionē prelatoꝝ: nō recla=
mante t̄n in hoc talium datore.

¶ De congregationibus bladi vel vini et
reꝝ cōmutationibus nō fiēdis niſi ſub cer=
tis modo et forma. xxiiij. particula.

¶ Cōgregatiōes vini vl' bla=
di vl' alterius
cuiuſcunq3 rei neceſſarie ad vſū fr̄m ſupflu
as euitēt omnino: t̄m mō eā ſufficiētiā que=
rētes qua eoꝝ p̄nti ⁊ ꝓbabiliter de ꝓximo
p̄ſumpte neceſſitati valeāt ſubuenire. Po=
terūt t̄n ꝓ ſubleuamine alioꝝ cōuentuum
indigētiū vel ꝓ legittima cōmutatione in
alias res neceſſarias quas alit cōmode ha
bere nō poſſēt ampliorem q̄ꝫ ꝓ ea re ſuffici
at facere queſtū. Que q̄dem cōmutatio vbi
et q̄n interuenerit rei cōmutāde determina
ta ⁊ abſoluta appreciatio ad p̄ciū alterius
rei emende vel ſoluēde ex tūc neceſſario ꝑ
ꝓcuratorē pape fieri d3: q2 ſolūmō ex tunc
et nō ante res ip̄a ſic appreciata pecunia=
ria fore cēſet iuxta rl'e expoſitores: vt etiā
ſupra. iiij. ca. ꝑticula. vij. pleniꝰ declaratū ē
vbi etiā talia nō niſi ab ip̄o ꝓcuratore au=
ctoritate ⁊ noīe pape cu3 tali appreciatiōe
emēdo cōmutari ſeu vēdi ⁊ diſtrahi poſſe
iuxta rl'e puritatē declarātur. Aliter t̄n de
ſimplici cōmutatiōe vnius rei vel materie
ad alterā ſine emptiōe vel vēditiōe ſeu ap=
preciatiōe tali dicēdū eſt: q2 talis cōmuta=
tio ſimplex etiā a p̄latis ⁊ alijs fr̄ibꝰ ordīs
de gñalis ⁊ ꝓuīcialiū miſtroꝝ cōiūcti ⁊ di=
uiſim in ſuis admīſtratiōibꝰ auctoritate vl'
licētia ad eas res quaꝝ vſū l3 fr̄ibus habe
re in ordīe ⁊ extra ſꝑ licite fieri p̄t: ꝓut ex=
preſſe cōcedit ⁊ declarat Nicolaꝰ papa ter
tius in ſua declaratiōe ⁊ decretali. §. Quia
vero dominiū librorum ⁊c.

¶ Qualit reprobant et puniūtur errātes
in p̄dictis ⁊ ꝯtrariū aſſerētes. xxv. ꝑticula.

¶ Preterea iuxta gñalia Guiller
mi farinerij ſtatuta
diſtrictius inhibemꝰ ne aliq̄s aſſerere p̄ſu=
mat publice vl' occulte q̄ fr̄es rē ſibi neceſ=
ſariā nō poſſint emere vel ſolutionē facere
ꝓ re iā empta de elemoſina pecuniaria per
nunciū illiꝰ a quo res emūtur vl' illiꝰ a quo
eiſdē fr̄ibꝰ elemoſina dat vel ꝑ aliquē aliū
volētē facere elemoſinā aut ī ſil'r etiā ꝑ pro
curatorē dn̄i pape ꝓ indigētia loci debite
noīatū: aut q̄ nō poſſint ꝓ imminētibꝰ neceſ
ſitatibꝰ ad ſpūalē vel familiarē amicū ꝑ q̄s
quē ꝑ dn̄m pecūie vl' nūtiū auctoritate eiuſ
dē dn̄i depoſita ē pecūia ꝓ neceſſitatibꝰ fr̄3
diſpēſanda: vel ad talē ꝓcuratore3 dn̄i pa=
pe apud quē ſil'r etiā auctoritate ⁊ noīe
pape depoſita ē pecūia fr̄m neceſſitatibus
diſpenſanda modo debito recurrere abſq3
hoc q̄ cenſeātur ſue rl'e tranſgreſſores. Et
q̄ cōtrariū fecerit talia aſſerēdo ꝓbationis
caputio ⁊ alijs penis grauit puniat: cū hec
talis aſſertio declaratiōibꝰ dn̄i Nicolai ter
tij ⁊ ſil'r determinationi ⁊ declarationi dn̄i pa
pe Gregorij noni ſp̄alis ordis ꝓtectoris et
familiaris cōſiliatoris bti Frāciſci ⁊ alioꝝ
p̄allegatoꝝ ſūmoꝝ pōtificū manifeſte ꝯtra
dicat. ¶ Eidē pene ſubiaceāt q̄ congrega=
tiōes bladi vini ⁊ ceteroꝝ victualiū (vbi iu=
dicio p̄latoꝝ rite facto alit ex quotidie mē=
dicatis vel oblatis fr̄es cōmode viuē non
poſſūt) dixerit ordini minime cōuenire: ⁊ pu
ritati noſtri ſtatꝰ obuiare. Nā Cle. v. ⁊ ioh.
xxij. in ſuis declaratiōibꝰ ꝓ q̄ete ⁊ pace fr̄3
iudiciū ſuꝑ his cōmiſerūt miſtris ⁊ cuſto=
dibꝰ fiēdū ab eis ſil' vl' ſeꝑatim ī ſuis admi
niſtrationibꝰ cū gardiani ⁊ duoꝝ diſcreto
rū ſacerdotū ꝯſilio ⁊ aſſenſu cui iudicio ce=
teros fr̄es ſtare p̄ceperūt. Ideoq3 ſupradi=
ctoꝝ ꝯtraria aſſertio declaratiōi pape Cle.
v. ⁊ dn̄i pape Ioh. xxij. ꝯtradicit expreſſe: ⁊
ꝑ p̄dicta gñalis ordīnis ⁊ farinerij ſtatuta
ſolebāt tales (talia ꝯtra iſta ⁊ alia p̄ſata de
ſolutiōibus ⁊ emptiōibus reꝝ rite fiendis
aſſerētes) ip̄o fctō excōicari. Ideo ſi q̄ ꝯtra
duas cōſtitutiōes p̄dictas poſt dictā puni=
tionē videl3 ꝓbatiōis capucij ꝑtinacis fue
rint eis oppoſita aſſerēdo in p̄dicatiōe vel
diſputatiōe vl' p̄uata informatiōe: ſi per te
ſtes ydoneos conuicti fuerint: pena carce
ris puniant. Nec liberari debeāt: niſi a ta
libus ſuis aſſertionibus deſiſtant cū prote
ſtatione q̄ nunq̄ recidiuabunt.

¶ De libro ſeu kalēdario bn̄factoꝝ ſpecia
liū habendo ⁊ recitādo. xxvj. particula.

¶ Ordinamus iuxta genera=
lia ordis ſtatu
ta q̄ in quolibet cōuentu ſit vnus liber ſiue
kalendariū de ꝑgameno: in quo ſcribātur
dies et anni obitus et nomina ac cognomi
na ſpecialiū et notabilium benefactorum

et notabiliū receptoꝝ ſiue hoſpitū ⁊ hoſpi
tarū fratrū cōuentus ⁊ elemoſine ipoꝝ fra
tribus impēſe: ⁊ noia notabiliū pr̄m et ffm
cōuētus maxime ſpecialiū loci ⁊ ordinis p̄
latoꝝ defūctorum. Noia etiā illoꝝ dn̄orū
⁊ bn̄factoꝝ p̄cipue ⁊ cognomia q̄ loca ipoꝝ
ffm in toto vel in parte fūdauerunt vel de-
bite reformauerūt aut reformari vel repa
rari ſuis expēſis ꝓcurauerit: vel fratribus
edificia cōſtruxerūt vel eis notabilia dona
ria ſunt largiti. Ipſaqꝫ eorum beneficia et
obitus in quolibet āno in capitulo loci pro
ximo añ diē depoſitionis eorū vel ſaltē in
p̄mo vel vltimo capitulo cuiuſlꝫ edomade
corā fratrib⁹ ibidē recitent̄: et ꝓ eoꝝ aīab⁹
in ſpeciali oret̄. Et ſil'r noia et cognomina
alioꝝ quotidianoꝝ bn̄factoꝝ ſpeciales ele
moſinas largientiū ⁊ beneficia ſeu elemo
ſine eorū in capitulo loci corā ffibus conuē
tus ſemel recitent̄ in ſpeciali: ſi bono modo
fieri poſſit: ⁊ oīm q̄ſtarū ſaltem in gn̄ali. Et
ſuffragia cōſueta ⁊ ordinata cōiter ibidem
fiāt ꝓ ipis: et interdū etiā ſpecialit̄ vel ꝑti-
culariter alie oꝛones ac miſſe vl' collecte vl'
alia ſuffragia iponāt̄: ſcd̄ꝫ ꝙ p̄ſidēti videbit̄

¶ De ffibus infirmis. xxvij. particula.

Et cū r'la cōſequēter dicat ꝙ ſi q̄s eoꝝ
in īfirmitatē ceciderit alij ffes
debēt ei ſeruire ſicut vellēt ſibi ſeruiri: ordi
nam⁹ ꝙ maxime ffes infirmarij ⁊ alij ffes
infirmoꝝ ſeruitijs deputati ffib⁹ infirmis
ſtudeāt cū diligentia et ſedulitate iuxta r'le
et caritatis p̄ceptū eis ſeruire. Miniſtri ve
ro cuſtodes ⁊ gardiani eorūqꝫ vicarij et illi
ipoꝝ ſubditi qb⁹ ipi vel aliq̄s eoꝝ aucto-
ritate ⁊ cōmiſſione p̄ntiū ſollicitare ⁊ ꝓcu-
rare neceſſitates infirmoꝝ etiam ꝑ amicos
ſpūales cōmiſerint ⁊ qb⁹ etiā ꝑ nos vtē. iiij.
ca. cōmiſſū ē eiſqꝫ ꝓuire p̄ceperint de cūctꝫ
neceſſitatib⁹ iuxta locoꝝ facultatē ꝓuide-
re ſeu ꝓuideri facere teneant̄. Et hoc etiā
de cōib⁹ elemoſinis ꝑ ꝓcuratores pape ſeu
adminiſtratores vel amicos ſpūales rece-
ptis vel alios ſpeciales bn̄factores: niſi ꝓ
neceſſitate īfirmi diſtincte fuerit aliqua ele
moſina deputata. Et iuxta Sixti. iiij. ſtatu
ta infirmarius p̄ſidētib⁹ intimet ſi q̄d ffi in
firmo deeſſe videret. Qui preſidens tene-
at̄ eidē oīno ſubuenire: ⁊ infirmoꝝ neceſſi-
tatib⁹ ꝓut poterit bono modo ꝓuidere. Et
vt hec meli⁹ obſeruent̄: volum⁹ et manda-
mus miniſtris ⁊ cuſtodib⁹ vt in ſuis cōuē-
tib⁹ ⁊ in locis (in q̄bus erūt) īfirmos ſi q̄ fue
rint ꝑſonaliter viſitent ⁊ inquirāt ſollicite
qualiter ibi ꝯſuetudinarie ꝓuidetur ⁊ ſer-
uitur infirmis. Et ſi aliquos defectus com
pererint: ffes q̄ fuerint in hijs culpabiles
ſcd̄m defect⁹ ⁊ culparū exigentiā puniāt: et
defectus ꝓut poterūt faciāt emēdari. Cu-
ſtos aūt in quolꝫ cōuētu ſue cuſtodie depu
tet vnū ffem q̄ in ei⁹ abſētia infirmos viſi-
tet frequēter: et gardianū ⁊ īfirmariū ꝓut
viderit expedire ſollicitet: ita ꝙ vt p̄miſſuꝫ
eſt bene ꝓuideat̄ ⁊ ſeruiat̄ infirmis. Porro
miniſtri ſi quos cuſtodes vel gardianos vl'
eoꝝ vicarios dep̄henderint in p̄miſſis no-
tabiliter deliquiſſe: ipos ſicut crudeles vel
nimiū negligētes a ſuis officijs i ꝓuinciali
capitulo debeāt amouere. Quorū etiā ne-
gligētia a ceteris potiſſimū in hijs cogno-
ſcet̄ ſi vꝫ cuſtodes ipi vel gardiani aut eo-
rū vicarij īfirmos viſitare ⁊ ſuis verbis ſol
licitationib⁹ ⁊ hylari p̄ntia diſſimulēt cōſo
lari. Ad quā crebrā ⁊ cōſolabilē viſitationē
inducātur etiā alij ffes ibidē cōmorantes:
iuxta rationabile deſideriū vel neceſſitatē
dictoꝝ īfirmoꝝ ⁊ p̄latoꝝ arbitriū: niſi peſti
lētes ſiue peſtilētia vel cōtagioſo morbo ꝑ-
cuſſi vel infecti fuerint: q̄bus tūc debito mo
do ſine alioꝝ infectione et periculo ad ꝑtē
prouideatur. ¶ Infirmarios autē et alios
ſeruitores quos miniſtri vel cuſtodes in
hmōi officio repererint deliquiſſe: ſcd̄ꝫ q̄ti
tatem delicti debite ſubijciant diſcipline
Uiſitatores etiā et vicarij generales in ab-
ſentia generalis miniſtri in ꝓuincijs quas
viſitant de hoc articulo ſignanter inquirāt
Et ſi aliquas prouincias in hoc viciosas in
uenerint: fideliter veritatem ſignificent ca
pitulo generali. ¶ Deputetur etiam di-
ligens infirmarius viribus validus ⁊ ca-
ritate feruens: maxime qui aliquando et
ipſe infirmus fuerit: ſi talis commode in-
ueniri vel haberi poſſit. Sic enim ſciet cō-
dolere infirmis et eis obſequia conuenien-
tia miniſtrare. ¶ Deniqꝫ infirmarius ſit
ſollicitus ipſum infirmum ad deuotam ſa
cramētoꝝ receptionem īducere: ⁊ ad ſepi⁹
cōfitendū. Et ſi (quod abſit) aliquis ꝓprie-
tari⁹ vel obſtinat⁹ aut īdurat⁹ abſqꝫ ſacra
mētis moreret̄: in ſterq̄linio ſiue ī terra pro
phana et aſinina ſepultura ſepeliatur. Mā
datur etiam iuxta generalia ſtatuta ꝙ in-
firmi quicunqꝫ tam ſubditi q̄ꝫ prelati non
cogantur ad cibos conuentus communes:
neqꝫ ad locum communem: hoc eſt chorū
et refectorium vel dormitorium accedere
quouſqꝫ perfecte ſint ſanitati reſtituti: niſi
in fraudē ſe infirmos ſimularēt vel nimis
delicate vltra debitū ſine cauſa rōnabili ſi
bi prouideri et obſeq̄ vellēt. ¶ Hortamur
etiā īfirmos p̄dictos vt iuxta r'le ꝯſiliū ⁊ mo

nitionē paciētiā habeāt ⁊ oſtendant in ꝑſe
cutione ⁊ in infirmitate maxime ſi pro libi
to quod optāt vel petūt nō habeant vl' non
inueniatur: cū etiā magni et potētes in ſe=
culo (voto pauptatis nō aſtricti) nō ſemper
habeāt quod optāt. Tn̄ confidenter ſuas
inſinuēt neceſſitates: maxime cū dicat re=
gula q̄ ſecure manifeſtet vnuſquiſq; alteri
neceſſitatē ſuam q2 ſi mater nutrit ⁊ diligit
filiū ſuū carnalē. ⁊c. ¶ Capitulū ſeptimum

¶ De caſibus pape reſeruatis. ꝑma ꝑticl'a

PReterea circa hoc ſep=
timū r'le capi
tulū iuxta ꝓcedētes ordinis
cōſtitutiōes cū toto capitulo
gn̄ali ſtatuimus et ordinam⁹
q̄ nullus gn̄alis miniſter nec
eo inferior iuxta iura canonica ſine ſpecia
li auctoritate ⁊ priuilegio ſācte ſedis apo=
ſtolice ꝓſumat abſoluere a caſibus cēſuris
⁊ penis de iure cōi ſācte ſedi apoſtolice re=
ſeruatis aut ab ea vel eius auctoritate ge=
neral'r vel ſpāliter ab hoie ꝓmulgatis fra
tres ordinis vel alios quoſcūq;: niſi illi q̄b⁹
cōcedit̄ vel cōmittit̄ in certis caſibus ꝑ or=
dinis priuilegia vel alia ſpālia idulta apl'i
cā ⁊ ꝓcipue ꝑ mare magnū dn̄i pape Euge
nij quarti Clemētis quarti ⁊ Sixti quarti:
quib⁹ miniſtro gn̄ali ſi ei⁹ vicarijs ac illi q̄
bus cōmiſerint ⁊ etiā miniſtris ꝓuicialib⁹
⁊ eoꝝ vicarijs ſuꝑ caſibus eis ꝑ dicta ꝑui=
legia cōceſſis ⁊ ibidē nō reſeruatis cōmitti
tur facultas (fratres ſibi ſubditos abſoluē
di) ꝓut in dictis priuilegijs plenius decla
rant̄ ⁊ exprimunt̄. Et ſi (qđ abſit) tales re=
periant̄ in ordine q̄ fuerint talibus excōi=
cationib⁹ maioribus irregularitatibus ſu
ſpenſionib⁹ interdictis vel crimib⁹ ſic a iu=
re cōmuni vel ab hoie generaliter vel ſpāli
ter innodati: i caſib⁹ / ꝓdictis ꝓlatis ordinis
nō cōceſſis) cicius remittantur ad papā vel
ei⁹ penitēciarios vel cōmiſſarios ꝓ abſolu
tiōe ⁊ diſpenſatiōe. In alijs vero ꝑ ordinis
priuilegia i genere vel ſpē cōceſſis cici⁹ re=
mittant̄ ad eoſdē ordinis ꝓlatos vl' eoꝝ vi
carios aut cōmiſſarios. quib⁹ per ipſa priui
legia ⁊ indulta apoſtolica cōceſſa vel conce
denda cōmittitur vel conceditur. Null⁹ ta=
men in caſib⁹ irregularitatis pro rehabili=
tatione vbi poſſet ordinis infamia vel peri
culum ſequi maxime propter homicidium
vel mutilationem vel aliud enorme ad cu=
riam romanam ſine licentia ſui miniſtri cū
conſilio diffinitorum ſui prouincialis capi=
tuli vel aliquorum cuſtodum accedat. Ali=
as procuratores in curia romana tales di=
ſpenſatiōes taliter per predictos impetra=
ri ſcienter permittentes: grauiter puniant̄
per generale capitulum. Et ſi qui ſine licen
tia miniſtroꝝ in cōuentibus taliter diſpen
ſatos acceptauerint: ipſo facto ſuis officijs
ſint priuati. Nec releuari poſſint niſi ꝑ mi=
niſtros: vel eos quib⁹ duxerit cōmittendū.
Et de hijs caſibus cenſuris ⁊ penis de iure
cōi pape ⁊ ſancte ſedi apoſtolice taliter re=
ſeruatis a quibus per ordinis ꝑuilegia ſu=
perius allegata pōt ſolus generalis mini=
ſter et ei⁹ vicarij et illi quib⁹ cōmiſerint ab
ſoluere et alijs a q̄bus nec predicti nec alij
poſſunt: pleni⁹ requiratur in iure cōmuni et
ſummis doctorum et ꝓcipue in ſuperius al
legatis priuilegijs ordinis ⁊ alijs. Et quia
multi etiam confeſſores fratrū talia vt in
plurib⁹ ignorant: ideo prelati qui ex officio
tenentur talia exponere maxime cuſtodes
in ſuis viſitationibus / omnia predicta ſuis
ſubditis diligenter exponāt vel exponi fa=
ciant: ne ignorantia ſit ſimplicibus occaſio
delinquēdi. Et dicti cōfeſſores maxime ta=
lia ſtudeāt ⁊ ſciāt: et etiā alios caſ⁹ īfraſcri
ptos ꝑ cōſtitutiōes ordīs nr̄i dictis miſtris
reſeruatos. Alias a ↄfeſſionib⁹ frm̄ audiē=
dis ſuſpēdātur a miſtris vel cuſtodib⁹: do=
nec de talibus ſufficienter reſpōdere ſciāt.

¶ De caſibus reſeruatis miſtro gn̄ali per
ordinis ſtatuta: ſecunda particula.

¶ Ceterum quo ad alios caſus
ipi gn̄ali in ordine ꝑ
ordinis cōſtitutiones etiā iuxta intētionē
antiquoꝝ ordinis ſtatutoꝝ reſeruari ↄſue
tos ſtatuim⁹ ⁊ ordinam⁹ q̄ null⁹ gn̄ali mi=
ſtro inferior niſi cui duxerit cōmittendum
vel cui cōceſſū fuerit ab eodē poſſit aliquē
abſoluere a caſibus ſequentibus videlicet

¶ Primus caſus generalis miniſtri

¶ Ab excōicatione maiori pro iiectiōe ma
nuū violēta etiā cū iniuria leui in gardia=
nū ſuū ⁊ eo magis i maiores ſuos prelatos
Sciāt etiā fr̄es q̄ ꝑ nullū ꝑuilegiū de pñti
toti ordini gn̄aliter cōceſſū null⁹ gn̄ali mi=
niſtro inferior niſi ſit ei⁹ vicari⁹ vel cui du=
xerit cōmittendū pt aliquē frēm abſoluere
ab excommunicatiōe pro iniectiōe manuū
violenta in clericum vel religioſum cum
iniuria enormi vel atroci: cum ſit caſus pa
palis / predictis ſolummodo ꝑ moderna or
dinis priuilegia conceſſus et ad predictos
cum alijs nōnullis caſibus papalibus per
bullam auream reſtrictus. Quando autem
vel qualiter fuerit intelligenda enormis vl'
atrox iniuria: ſatis apte declarat̄ in ſūmis
⁊ maxīe i ſūma āgelica ⁊ alijs. ¶ Scđs caſ⁹

¶ A falſificatione man⁹ vel ſigilli ipi⁹ gñā
lis miniſtri. Qui etiã abſolui nõ poſſint ni=
ſi a p̃dicto generali vel ei⁹ vicarijs aut cui
duxerit cõmittẽdũ impoſita ſibi pena carce
ris vel alia ſalutari iuxta delicti qualitatẽ:
ſi publice conuicti fuerint. ¶ Tertius caſ⁹.
¶ A malitioſa et doloſa retentione adulte
ratione vel apertione litterarũ gñalis mi
niſtri. alijs ab eo vel ab alijs ſibi miſſarum.
tales etiam legittime cõuicti vel cõfeſſi ipõ
facto oib⁹ actib⁹ legittimis ſint priuati: nec
reſtitui poſſint niſi p ipm generalẽ vel p̃di=
ctos eius cõmiſſarios ⁊ vicarios aut q̃bus
duxerit cõmittẽdũ. Et quib⁹ hec pena nõ cõ
petit ꝓbationis caputio p tres mẽſes ⁊ tri=
na cõmeſtione panis ⁊ aque dũtaxat in ter
ra corã fratrib⁹ puniantur. ¶ Quart⁹ caſ⁹
¶ A malitioſa ⁊ doloſa dilatiõe apertiõis
aut receptiõis vel lecture litterarũ a gene=
rali miniſtro ſibi miſſarum ne parere eici⁹
cogantur. Qui etiã ſimili pene ꝑ priuationis
actuum legittimorũ ſi legittime cõuicti fue
rint ipſo facto ſubiaceant: nec reſtitui poſ=
ſint niſi vt ſupra. Et q̃bus hec pena nõ cõpe
tit: ꝓbationis caputio et in terra puniatur
vt ſupra. ¶ Quintus caſus.
¶ A malitioſa et doloſa collectione reinte=
gratione ⁊ lectura litterarum ipſi generali
vel ab ipſo miſſarum in iacturam aut dede
cus ordinis aut ipſi⁹ generalis preter iuſti
cie normã retinẽdo vel oſtendẽdo. Qui etiã
ſi legittime cõuicti fuerit. ſimilib⁹ penis ip=
ſo facto (vt ſupra) ſubiaceãt: nec reſtitui poſ
ſint niſi vt ſupra. ¶ Sextus caſus.
¶ A cõpoſitiõe vel ꝓiectiõe aut publicatio
ne libelli famoſi tacito ꝓprio nõie vl' ſub no
mie alieno i ifamiã gñalis miſtri. Qui etiã
ſi legittime ꝯuicti fuerit. ſimilib⁹ penis ipõ
facto vt ſupra ſubiaceãt: nec reſtitui poſſint
nec abſolui niſi vt ſupra vcꝫ ab ipſo gñali
vel ei⁹ vicarijs aut q̃b⁹ duxerit cõmittẽdũ.
¶ De caſib⁹ miniſtris ꝓuincialib⁹ reſerua
tis p hec ſtatuta ordinis: tertia particula.

¶ Inſup ſtatuim⁹ ⁊ ordinamus vt
nullus ꝓuinciali miniſtro
iferior niſi cui a gñali vl' ꝓuinciali miſtro cõ
miſſũ fuerit p̃ſumat aliquẽ frẽm abſoluere
ab ifraſcriptꝫ caſib⁹ pleni⁹ ifra declarãdis
videlꝫ. ¶ A pctõ inobediẽtie cõtumacis il
lius videlicet: qui trina monitione debite
p̃miſſa obedire contẽpnit. ¶ Proprietarie
rerum detentionis cũ deliberatione facte.
¶ Lapſus carnis. ¶ Denariorum quorũ=
cũqꝫ receptionis p ſe vel per interpoſitã p=
ſonã cum propoſito ſeu aduertentia facte.
¶ Furti rei notabilis vel alterius rei fre=
quẽter iterati. ¶ Iniectionis manuũ violẽ
te in clericũ vel religioſũ etiã nouiciũ, ſine
iiuria atroci ⁊ nõ i p̃latũ ſuũ qꝛ alias gñã=
li reſeruaẽ vt ſupra. ¶ Falſi teſtimonij i iu
dicio facti. ¶ Cõpoſitiõis vl' ꝓiectiõis aut
publicatiõis libelli famoſi in infamiã quo
rũcũqꝫ alioꝝ a miniſtro generali. Falſifica
tiõis ſigilli miniſtri ſui ꝓuincialis vel alioꝝ
iferiorũ ſuoꝝ p̃latoꝝ ordinis vel alterius
pſone notabilis extra nr̃ꝫ ordĩeꝫ exñtis ma
licioſe facte vcꝫ Cardinaliũ regũ ⁊ ducum
¶ Malicioſe retẽtionis aptiõis ⁊ fractiõis
lr̃aꝝ clauſarũ ſui miſtri eidẽ miſtro ab alijs
vl' ab eo alijs miſſarũ: ⁊ eoꝝ q̃ lr̃as ab eodẽ
miniſtro ſibi miſſas apire vel legere etiam
malitioſe diſtulerit. ¶ Publici ⁊ notorij ſcã
dali in pp̃lo vel clero facti. ¶ Falſe crimi
natiõis i ifamiã cuiuſcũqꝫ ſ'iẽt ⁊ doloſe fctẽ
¶ Qꝫ cito recurrẽdũ ſit ad p̃latos ꝓ abſo=
lutione a reſeruatis ⁊ qualr̃ penitẽtes de=
beãt ab illis ſuſcipi. quarta parti.

¶ Quare p̃nti ordinatione ſtatui=
mus ꝙ ſi qui fratrũ diui
na permittẽte iuſticia ⁊ hoſtis antiqui pro
curãte fallacia (quod abſit) prememoratis
criminibus aut aliquo ipſoꝝ fuerint irreti
ti: ad p̃fatos miniſtros vel eos q̃bus duxe
rint cõmittẽdũ recurrere debeãt ſine mora
Et nullus p̃latus miniſtro inferior poſſit i=
pedire recurſũ ad prelatos ꝓ caſibus reſer
uatis vbi nõ habetur ꝓpinquior hñs ab ip
ſis talẽ auctoritatẽ vel cõmiſſionẽ abſoluen
di a dictis caſibus: dũ modo nõ ꝯſtet ꝙ hoc
faciãt in fraudẽ diſcurſus: ymo debent eis
id cõſulere in tali caſu vt poteſtatẽ tenebra
rũ effugiãt ſine mora: cũ etiã regula dicat
ꝙ teneãtur ad eos recurrere ſine mora. Ip
ſi aũt miniſtri ⁊ eoꝝ commiſſarij tales fra=
tres pro abſolutione ad eos recurrẽtes be
nigne recipiant ⁊ cũ oleo miſericordie vi=
nũ iuſticie infũdere nõ obmittãt. Propter
tamen eiuſmodi abſolutionẽ nõ auferẽ po
teſtas idem pctm̃ publice puniendi: ſi talis
in foro iudiciali cõuictus eſſet de illo. Si ta
men frater ille penitentia ductus aut iudi=
cij terrore perterritus anteq̃ publice accu
cuſatus ⁊ conuictus eſſet illud prelato ſuo
humiliter coram teſtibus confiteatur et er
rorem ſuum agnoſcendo veniam et miſeri
cordiam petat: tunc prelatus de cõſenſu il=
lorum teſtium poſſit illum fratrẽ abſolue
re ⁊ totaliter liberare. ymo et debeat: ali=
qua tamen minus confuſibili penitentia in
iuncta ſalutari. ¶ Hoc autem intelligitur
de primo recurſu fratris non adhuc rela=
pſi in idem peccatum poſt abſolutionem

et ſemꝑ cū proteſtatione ꝙ ſi relabatur illa de quibꝰ quitatus fuerat in priores penas ſibi prius debitas reducentur. Semꝑ tamen ſi ſponte ſe accuſet anteꝗ̃ crimē eiꝰ ſit delatum: ab aliꝭ benignius puniatur.

¶ De cōmiſſionibus ꝑfatorū caſuū rationabiliter fiendis: quinta particula.

¶ Item ad diſcurſꝰ vitādos cōmittant miniſtri dū viſitant vl' in ſuis capitulis vel alibi aliquibꝰ probis patribus maxime cuſtodibus ⁊ gardianis ſi videbitur ſ'ram auctoritatem abſoluēdi a caſibus ipſis reſeruatis: et non niſi pro publicis et ſcandaloſis vel ad maiorem terrorem maxime pro ſepius iteratis remittantur ad miniſtrum vel cuſtodem niſi forte vbi preſentes eſſent: aut infra duos vel tres dies eorum aduentus expectaretur. De eo vero peccato quod trāſit in ſecundā perſonam non expedit cōcedere aliꝭ ꝗ̃ cuſtodibꝰ vl' gardianis Nec etiam hoc ipſū ē paſſim ipſis concedendum maxime circa illos qui iterant vias malas: vel quando aliqua notabilis ſuſpitio aliquibus appareret de talibus. Ordinat autem et diffinit generalis miniſter cum generali capitulo vniuerſo ꝙ ſi aliquis prouincialis miniſter alicui ſubditorum ſuorum auctoritatem ſuam ſuper illis caſibus qui miniſtris prouincialibus reſeruantur commiſerit et contingat committētem mori ſeu etiam ab officio miniſteriatus abſolui: talis commiſſio penes illum cui facta fuit remaneat donec ſucceſſor in prouintia habeat. Et idem fiat in ſimili de caſibus generalis miniſtri alicui cōmiſſis donec videlicet generalis miniſter in ordine publicatus habeatur.

¶ Qualiter et quibus et quando debeant fratres confiteri: ſexta particula.

¶ Item prout in antiquis ⁊ modernis ſtatutis et in Marimagno cauetur nullus frater aliꝭ ꝗ̃ prelatis ſuis peccata ſua confiteri ꝑſumat: vel aliꝭ ꝗ̃ eiuſdem ordinis ſacerdotibus de licentia eorum niſi in neceſſitatis articulo: vel niſi ſpecialibus penitenciariꝭ aut commiſſariꝭ pape: eo ꝙ talis alteriꝰ ſtatū vel alterius ordinis ignorātia ſtatutorū regulariū ⁊ caſuū reſeruatoꝝ ordinis nr̄i ductꝰ a reſeruatꝭ poſſet abſoluere: nec etiā religioni ſcandalū ꝑ fratres diſciplinā ordinis fugiētes oriri poſſit. Ideoꝗ̃ ſinguli fr̄es ſingulos determinatos de cōſciētia vel cōſenſu gardiani habeāt cōfeſſores: qbꝰ bis ad minus cōfiteātur in qualibet ſeptimana. Et nullꝰ frater in cōuētu ſibi aſſignato exiſtēs poſſit vl' deāt alteri ꝗ̃ ꝑlato ſuo vl' iſtructori aut ꝯfeſſori ꝑ eū aſſignato cōfiteri: niſi de licentia ꝑſidentis, vel ſui magiſtri ſiue inſtructoris quo ad nouicios vel iuuenes ſi gardianus eis cōceſſerit. Alias cōfeſſor ex certa ſcientia aliter ſine tali licentia vel niſi in neceſſitatis articulo abſoluēs: ipſo fctō ſit ſuſpenſus a fr̄m cōfeſſionibꝰ audiendis. Nec reſtitui poſſit niſi ꝑ miniſtrū vl' ꝑ cuſtodē in abſentia miniſtri. Et qcūꝗ̃ vicioſꝰ in hoc denuo legittime fuerit deꝑhēſus: etiā pena carceris puniat': vl' ſaltē in domo diſcipline recludat'. Hoc aūt nō itelligitur de fratribꝰ forēſibus ſeu viatoribꝰ vl' extra cōuētū ſibi aſſignatū exītibꝰ nec ꝯfeſſorē per dictū ſuū gardianū ſibi aſſignatū ſecū habētibꝰ q̄ iuxta morē ordinis ſine alia ſpāli licētia poſſunt ꝯfiteri qbuſcūꝗ̃ fr̄ibꝰ ordinis cōfeſſoribꝰ donec reuertant'. Qui ſil'iter in caſu vrgentis neceſſitatis vt ſupradictū ē nō in fraudē poſſūt etiā ſacerdotibꝰ qbuſcūꝗ̃ alterius ſtatus cōfiteri: deficiētibꝰ vel ꝓ tunc abſentibus ſibi fratribus ordinis ydoneis.

¶ De penis abſoluētium a caſibus ſibi nō conceſſis. ſeptima particula.

¶ Quicūꝗ̃ frat' cōfeſſor ex certa sciā ꝑſumpſerit aliquē fr̄em abſoluere ab illis caſibꝰ vel pctīs quorū abſolutio dn̄o pape vl' ſolis miniſtris aut coꝝ vicariꝭ de iure cōmuni ⁊ ꝑ ordinis ꝓuilegia vl' ꝑ pn̄tes ꝯſtitutiōes relinqt' ſeu reſeruat' ſine debita auctoritate pape q̄ ad caſꝰ illi reſ'uatos vel ſine debita ꝯmiſſiōe miſtri gn̄alis vl' ꝓuicialis q̄ ad alios caſꝰ a qbus ꝑ ordinis ꝓuilegia vel hec ſtatuta abſoluere vel in illis diſpēſare/ illi ſoli ⁊ qbꝰ cōmittunt poſſūt: ſuſpēſus ſit ipſo facto a fr̄m cōfeſſionibus audiendis. Nec reſtitui poſſit niſi ꝑ miniſtrū vel cuſtodē in eiꝰ abſentia Et quicunꝗ̃ vicioſus in hoc legittime fuerit deprehenſus: pena carceris puniatur.

¶ Si quiſ auſus fuerit affirmare ꝙ qlibꝫ ſacerdos poſſit abſoluere a pctō ſuꝑ q̄ non hꝫ cōmiſſā auctoritatē ⁊ maxime de ꝑdictis reſeruatis quoꝝ abſolutio taliter reſeruat' vl' cōmittit' ⁊ correctꝰ reuocare noluerit: tāꝗ̃ errās ⁊ ſubuerſor ab omī actu legittio ꝑ miniſtrū vel cuſtodē ꝓuet'. Et nichilominꝰ ꝯtinatia eiꝰ denūcietur capitulo generali.

¶ De penis reuelātiū ꝯfeſſiōes et graciꝭ abſolutionis ſuperiorum. viij. ꝑticl'a

¶ Quicūꝗ̃ frater ex certa sciā vl' malicia pcīm ſibi i cōfeſſiōe ſacramētali tm̄mō detectū et peccā-

tem ſiue abſoluerit eum ſiue non verbo ſi=
gno vel nutu doloſe ⁊ ſcienter reuelauerit
ipſo facto ſentētiā excōmunicatiōis incur=
rat quā i his ſcriptis ſedēdo ꝓferim⁹ ⁊ pu
blicamus. A qua nō poſſit abſolui niſi per
miniſtrū vel cuſtodē vel ꝑ guardianū i eo=
rū abſētia. Et ſi legitime fuerit dep̄hēſus ꝑ
petuo carcerj iuxta noua ecclīe iura māci
peꝝ. Caueāt etiā p̄lati ⁊ alij ne ſecreta pec
cata eis ſolūmō in cōfeſſione detecta calli=
de ⁊ doloſe alia via obliqua detegāt aut pu
niāt: alias a confeſſiōib⁹ audiēdis ꝑ ſuos ſu
ꝑiores ſuſpēdātur: ⁊ ꝓut poterūt leſo ſatiſ
faciāt. Nec noticiā eoꝝ defectuū vl' pctōꝝ
q̄ ſoli deo in ſecreto cōſciētie nota ſūt extra
cōfeſſionē ſacramētalē exigāt vel extorque
ant vt puniāt vel publicēt: q: ſic mitterent
falcē in meſſē alienā vꝫ ſūmi dei cuius iu
dicio vel ei⁹ vicarij in ſola cōfeſſione ſacra
mētali relinquūꝝ talia conſciencie ſecreta.
¶ Inſuꝑ q: dictus papa Sixt⁹ quartus in
dicto mari magno approbauit p̄uilegium
dn̄i pape Bonifacij. viij. Clemētis quarti ⁊
Eugenij quarti quo conceditꝝ generali ⁊ ꝓ=
uincialib⁹ miſtris ⁊ eoꝝ vicarijs ac cuſtodi
bus facultas vt a ſuis cōfeſſorib⁹ quos ipi
pro tempe elegerit poſſint ab omnibus caſi=
bus et cēſuris ſibi ꝑ ſupradictū Mare ma=
gnū in ſubditoꝝ abſolutione et diſpēſatiōe
cōceſſis ⁊ ipi abſolui ac diſpenſari. Ideo cō
cedim⁹ etiā q̄ ſimiliter ab omnibus caſibus
per hec ordinis nr̄i ſtatuta ipis reſeruatis
poſſint etiā dicti ordinis p̄lati et eoꝝ vica=
rij ac illi q̄b⁹ ipos caſ⁹ cōmiſerint a ſuis cō=
feſſorib⁹ quos ꝓ tēpore ſibi elegerint abſol
ui ⁊ diſpēſari videlicet a quib⁹ ſimiliter ali
os abſoluere poſſūt et diſpenſare.

¶ Sequiꝝ ampli⁹ de correctiōe ⁊ penis
delinquētiū. Et p̄mo qualiter prelati i corri
gendo nō tenēꝝ tenere ⁊ ſeq̄ ſtilū et apices
iuris. ⁊ q̄liter ſubditi ab hijs appellare non
poſſunt: nona particula.

¶ **Ulterius** circa correctiōes et
penas deliquētiū ad
uertēdū eſt q̄ Bonifacius papa octau⁹ ꝯceſ
ſit ordini p̄uilegiū q̄ nō teneantur ordinis
p̄lati in punitionib⁹ reformatiōibus. correc
tiōibus. ⁊ alijs agēdis circa deliquētes ffes
ſeq̄ apices ⁊ ſtilū vel rimulas iuris cōteſſo=
ſi: ſꝫ iuxta ſtatuta. ritus. ⁊ approbatas con
ſuetudies ordis ſe ꝯformēt. A q̄b⁹ nō lꝫ ſub
ditis appellare. ꝓut i ipo p̄uilegio pleni⁹ cō
tineꝝ: cui⁹ tenor ſeq̄ꝝ. ¶ Bonifaci⁹ papa. 8.
¶ Ad augmētū ꝯtinuū religiōis ⁊ ordinuꝫ
quos romana ſuſcepit ⁊ approbauit ecclīa
paternis ſtudijs intēdētes ⁊ ꝯſiderātes at=
tenti⁹ q̄ nō intermiſſa ſedulitas diſcipline ⁊
rigoris ordis ſupradictos ſtat⁹ q̄z rl'ares ſa
lubriꝝ dirigt ⁊ ꝯſeruat: q̄ q̄z ſi eā ꝑire vel re
mitti cōtingeret ordo q̄libet neceſſario col
labi cogereꝝ/ pēſātes q̄z q̄ ſi rl'ariū ꝑſonarū
correctio rimas iuris ⁊ apices ſequeretur
hmōi rigor lenteſceret ⁊ multiplici laxatio
ne torperet: nos vr̄is ſupplicatiōib⁹ iclina=
ti vobꝫ auctoritate ap̄lica idulgem⁹: vt ad
correctiōes ⁊ punitiōes ffꝫ eiuſdē ordis de
linquētiū infligēdas p̄lati ordis ſupradicti
ad quos eedeꝫ ſpectare dinoſcūtur (rimu=
lis iuris ⁊ apicib⁹ ei⁹ poſtpoſitis) libere ꝓ=
cedere valeāt: ſcd̄m cōſuetudines approba
tas ⁊ gn̄alia facta ⁊ fiēda ordinis inſtituta
Nec volum⁹ eiſdē licere ffib⁹ ab eiſdē cor
rectionib⁹ ⁊ punitiōibus aliquaten⁹ appel
lare: Quia deliberatiōe ac maturitate debi=
ta obſuatis: hec ille. Patet igiꝝ ex hijs qua
liter appellatio a p̄latis ordinis in ordine
tollatur. ¶ Itē ſcd̄m Innocētiū cui⁹ p̄uile=
giū eſt aſſiſij cū bulla) ⁊ Clemētē (cui⁹ p̄uile
gium eſt Florētie) cōſtituiꝝ eti ā q̄ appella=
tio in noſtro ordine ꝯtra ordis p̄latos aut
eoꝝ vicarios vel eorū aut ſūmi pōtificis cō
miſſarios/ ſub pena anathematꝫ nulla fiat:
maxīe a correctiōe mutatione punitiōe de=
poſitione et obedientia quorūcunq̄z ſuperi
orum ſuorum: ⁊ cōmiſſariorum predictoꝝ.
Quod etiam ita volumus et approbamus:
cum non gratia litigandi vel rebellādi ad
ordinem venerimus: ſed penitendi et pec=
cata deflendi: omnia relinquendi: mundo
moriendi obediendi et vitam corrigendi.
Et q̄ ꝯtrariū fecerit oī actu legittio ipo fctō
ſit priuat⁹: et ipſa appellatio nulla ſit: nec
tali apellationi in aliquo deferatur. Et ni=
ſi ſpacio viginti quatuor horarum reſipue
rit: a cōuētu expellatur ⁊ alibi trāſferatur.
Prefate tn̄ conſtitutiōes de non appellādo
itelligāꝝ q̄ nō liceat appellare q̄n̄ vꝫ p̄lati
ordis i p̄cipiēdo vel puniēdo nō excederent
manifeſte metas rl'e ⁊ ꝯſtitutionū ordis. Et
ſi ſec⁹: poſſint ffes ꝓteſtari de recurſu ad ſu
ꝑiores ordis p̄latos: ⁊ ſi op⁹ fuerit ad papā
⁊ ad reuerēdiſſimū dn̄m protectorem

¶ Qꝫ iſtrumēta ⁊ man⁹ p̄latoꝝ ⁊ iſtrumen
ta publicoꝝ ſcriptoꝝ ordis ſub iuramēto
a miniſtris publice receptorū ſint vbiq̄z in
cauſis trium ordinum autentica: decima
particula.

¶ **Omia** deniq̄z ſcripta ꝓceſſus regi=
ſtra ⁊ iſtrumēta fctā ſub ſigil
lis ⁊ auctoritate oīꝫ p̄latoꝝ ordis tā maioꝝ
q̄z mioꝝ i oī loco ⁊ i q̄cūq̄z cā triū ordinū ⁊ co
rā q̄buſcūq̄z iudicib⁹ ⁊ alijs i iudicio ⁊ extra

etiā iuxta alia ord idulta apostolica ſint autētica. Sil'r ꝛ oēs lr̄e vl' man⁹ recognita eoꝝ: maxime ſi fuerit cuꝫ ſigillo ſiue paruo vſuali ſiue maiori. Et vbicūq₃ ꝑ publicos ſcriptores ordis auctoritate miſtroꝝ (ſub iuramēto eoꝝ receptos ꝛ publice deputatos) ſub pena ꝑpetui carceris ſi falſarij fuerint ſubſcriptū fuerit in lr̄is de mādato alicui⁹ ꝑlati cū eorūdē ſcriptoꝝ manuali ſigno ꝛ dictoꝝ ꝑlatoꝝ aut vicarioꝝ ſuoꝝ ſigillo etiā ſi fuerit vētilata cā corā quocūq₃ iudice etiā nō religioſis nr̄e in iudicio ꝛ extra tāq₃ autētica recipiant et admittantur. Et hec in reb⁹ ꝛ cauſis triū ordinū btī Frācīſci dūtaxat. Quib⁹ etiā ſcriptorib⁹ ordinis ꝑdictis ꝛ eoꝝ ſignaturis tāq₃ publicis ꝛ autēticis notarijs aplicis in oībus cauſis dictoꝝ ordinū etiaꝫ corā Romana curia vel alibi / vbicūq₃ firmit' ſtet' ꝛ fides adhibeat': vt maxime euitet' infamia dictoꝝ ordinuꝫ et ſcandalū: tales ꝓceſſus ꝑ manus ſclariuꝫ tabellionū vel notariorum deſcribendo.

¶ De ampliori declaratiōe caſuū reſeruatorum in ordine ꝛ de punitiōibus publicorū transgreſſoꝝ i talib⁹: vndecima ꝑticula.

¶ Ceterū vt meli⁹ declarent' ꝛ itelligant' ꝑdicti caſus miniſtroꝝ ꝓuintialiū: ꝛ publici trāſgreſſores in talibus in foro exteriori legittime cōuicti vl' ꝓbati aut publice cōfeſſi cōgruenti⁹ puniāt' vel corrigant': ideo quo ad ꝓmū caſū inobediētie cōtumacis dicim⁹ ꝛ declaramus inobediētiā cōtumaceꝫ: qñ quis trina monitiōe ꝓmiſſa factis cōgruis iteruallis ꝑ diē naturalē inobediens ꝑſeuerat in hijs q poſſet exequi ꝛ q̄ nō ſunt ꝯtra deū ꝛ aīaꝫ ſuā ꝛ regulā noſtrā. Et tales publice inobediētes: carceri mancipent'. ¶ Quoad ſcdm caſū dicim⁹ et declaram⁹ oēs rerū ꝓprietarios detētores eſſe quo ad hūc intellectū qui videlꝫ ſine ſcitu vel licentia habita vel preſumpta ſuorū prelatorum ꝯtra eorum voluntatē ſcienter et in fraudē quicq₃ ſibi in cōmuni vel particulari retinēt vel ꝑlato in fraudē occultant: vel contra voluntateꝫ expreſſam etiam minoris prelati taliter retinent ſine maioris prelati ſui facultate: vel qui vſum talium vel aliarum rerū etiā ſibi neceſſariarū vel vtilium ad iuſſum ꝑlati ſui etiā inferioris ſupiori non concedente nolunt reddere vel relinquere vel mutare vel aliū cui placet prelato ꝛ qñ iubet conferre neceſſitatis tamen extreme ſpiritualis vel corporalis caſibus vel periculis manifeſtis exceptis: ꝛ qui taliter ius vtēdi contētiū: vel locoꝝ vl' aliarū rerū in cōi vel in ꝑticulari habere vel retinere volunt: etiaꝫ cōtra declarationē dn̄i pape Nicolai tertij et aliorū vt ſupra. cū tn̄ nō ſolū ꝓpetatē vel dominiū rerum vel ius vtendi habere non poſſint: ſꝫ nec etiā ſimplicē facti vſū ſine licētia debita / vel niſi in caſib⁹ vt ſupra. Uel qui ſibijpſis domos retinent ad locanduꝫ ſua auctoritate vel ānuos redditus poſſeſſiones et vineas ſil'r ad locādū: et fructum talium annuatim aliter q̄ ſupradictū ē et declaratū vendendū: vel preciū recipiendū. Et gñaliter q quarūlibet reꝝ etiā ſtatui noſtro cōpetentiū et neceſſariarū poſſeſſioneꝫ vel dominiū vel vſū fructū aut ius vtēdi ī cōi vel in particulari qualitercūq₃ ſcienter ꝛ malicioſe ſibi vſurpāt vel retinēt: que ſoli pape ꝛ romane eccl'ie vel dn̄is talia ad tēpus cōcedētib⁹ ꝑtinēt: vel qui cōuētus ꝛ loca modis ſupius inhibitis ſibi appropriāt et retinent. Et hos oēs tales doloſe ſcient' ꝛ volūtarie atq₃ ex deliberatiōe nō ex ignorātia vel inaduertētia ſic agētes: ad miniſtros vel eorū cōmiſſarios tanq₃ ꝓprietarios mittendos eſſe decernim⁹: et vlteri⁹ pena ꝓpetarij īferri⁹ declarāda ſi de hijs legitīe cōuicti vl' publice ꝯfeſſi fuerit puniēdos.

¶ Declaratio de peccatis carnis reſeruatis ꝛ qualiter etiam tales in foro exteriori legittime cōuicti debeāt puniri. xij. ꝑticula.

¶ Quoad tertiū caſū q dr̄ Lapſus carnis dicim⁹ et declaram⁹ ꝙ nullus poſſit abſoluere de tactibus ipudicis enormib⁹: niſi qui de lapſu carnis habet licentiam abſoluendi. Et qui in tactibus hmōi cōſuetudinarie fuerint deprehēſi: et moniti canonice ſe nō emendauerint vel correxerint: puniātur ſicut de lapſu carnis id eſt pena carceris. Si tamen predicti tactus eſſent multum enormes: abſq₃ monitione premiſſa puniri poſſint: ſi miniſtris videbitur de conſilio diſcretorum. Que quidem conſtitutio locum habeat de notorijs non de ſecretis licet grauia ſint: et conſuetudinaria: ſed non nota: niſi per confeſſionem tantum. Quia tamen reſeruata ſūt non poſſint abſolui niſi licentia auctoritatem habentis: ſic tamen ꝙ nullomodo confeſſio reueletur vel publicetur. Et de ſollicitantibus ex certa ſcientia ad peccatum carnis: idem iuditium habeatur. ¶ Fratres inſuper euidenter notati de ſuſpectis conſortijs et colloquijs mulierum que in regula prohibentur: ſi admoniti et correcti ſufficienter ſe non correxerint ſi in officijs fuerint ab omnibus officijs abſoluantur vel ſuſpendantur: nec taliter ſuſpē

ſi vel abſoluti reſtituātur: niſi in ꝓuinciali
capitulo ꝑ miniſtrū. Si vero in officijs non
fuerint: ꝓuētur libris et om̄i actu legittimo
Et cui hec pena nō cōpetit: probationis ca-
putio ⁊ alijs penis grauioribus puniatur
ad arbitriū miniſtroꝝ. Et intelligūtur ſuſ-
pecta conſortia nō ſolū de mulierib⁹: ſed eti
am de ſuſpectis familiaritatibus quibuſ-
cunq;. Quicunq; frater aſſuetus fuerit a ſo
cio ſuo fratre cū mulieribus ſequeſtrari de
quo iuditio ꝑlati ſui merito poſſit oriri ſu-
ſpitio: ſi canonice monitus et correctus ſe
non emēdauerit: tanq; ſuſpectus de mulie
ribus oībus officijs ordinis et omni actu
legittimo priuetur. Et ſi taliter punitus ite
rato duobus fidedignis teſtibus cōuincat̄
de ſequeſtratione predicta: vel ſi ſequeſtra
tiones hm̄ōi ſuſpitionē multū violentā fe-
cerint: ſui prelati iuditio de conſilio diſcre-
torum et probentur legittime abſq; moni-
tione vel punitione ꝑmiſſa artetur ad ve-
ritatem dicendā. Si vero vnus teſtis fide-
dignus de ſequeſtratione predicta appa-
reat contra eum ⁊ alius de lapſu carnis: ar
tetur grauius in domo diſcipline. Itē ſi q̄s
de enormi et innominabili crimine ꝓpter
quod ira dei venit in filios diffidentie fue-
rit (qḋ abſit) notatus et cōuict⁹: carceri ꝑpe
tuo mācipet̄ vbi dicti circa eū igne accēſo
i ſignū pene ignis ſcḋ leges talib⁹ debite
corꝑe denudato diſciplinat⁹ panē ⁊ aquā
quotidie comedens: defleat vitam ſuam in
amaritudine et dolore.

¶ Declaratio et punitio legittime cōuicto
rum in receptiōe denariorum vel furto re-
rum: tercia decima particula.

Quo ad quartum caſū videlʒ
receptiōis denariorū
etiā debite puniāt̄ ⁊ corrigant̄ tales legitti
me conuicti vel publice cōfeſſi: iuxta modū
⁊ formā ſupius in quarto capitulo plenius
expreſſam. ¶ Quo ad q̄ntum caſum videli
cet Furti rei notabilis ſeu frequēter itera-
ti dicimus ⁊ declaram⁹ ꝙ ſub iſto caſu ve-
nit defraudatio. alienatio aut donatio bo-
norū cōuentuū vel etiā aliarū rerum nota-
bilium ſibi ad vſū particularē conceſſarum
extra ordinem ſine auctoritate ac licētia vl̄
ſcitu prelatorum quib⁹ committitur facul-
tas dandi talē licētiam iuxta modum ſupe
rius in capitulo precedente expreſſum. Et
tales etiam pena carceris puniantur.

¶ De penis indebite minantium ⁊ per-
cutientium: quartadecima particula.

Quo ad ſextū caſū iniectiōis ma-
nuum ⁊c. Dicimus ⁊ declara
mus ffes poſſe abſolui ab excōmunicatiōe
maiori pro iniectione manuū violenta in
clericum vel religioſum cū iniuria leui vel
mediocri duntaxat etiā iuxta ordinis pri-
uilegia a ſuis miniſtris vel quibus iuſſerit
cōmittendū. In miniſtri vero abſentia poſ-
ſit cuſtos abſoluere vel guardian⁹ ſi cuſto-
dis p̄ntia infra diem naturalē nō poſſit ha
beri. Hoc autem tā priuilegium ꝙ ſtatutū
nō intelligitur de iniectione atroci vel ſub-
diti in ꝑlatū: que generali miniſtro vel cui
generalis duxerit cōmittendū reſeruat̄ vt
ſuperius eſt expreſſū. Et vt ab hijs ffes vbi
q; debite reprimant̄: ſtatuim⁹ et ordinam⁹
iuxta generalia ordinis ſtatuta ꝙ ſi frater
fratri minabitur in perſonā vel alteri ꝑſo
ne: vno menſe impoſitū ꝑ miniſtrū vel cu-
ſtodē portare probationis caputiū teneat̄.
Si vero manū leuauerit vel ad ꝑcutiēdū
aliquid acceperit: caputiū probatiōis con-
tinuis tribus mēſibus ei imponatur per al
terū predictoꝝ. Si aūt ꝑcuſſerit ſed nō gra
uiter: predictā probationē portet per annū
Si autē grauiter percuſſerit vel ad percu-
tiendū grauiter lapidē vel aliud proiecerit
vel gladiū aut aliud eduxerit: etiā q̄ arma
offenſionis portauerit vel in cella aut alibi
retinuerit per alterū predictoꝝ pena carce
ris puniatur. Quod ſi aliquis frater fratrē
aliū vel ſecularē enormiter vulnerauerit
vel mutilauerit vel alicui venenū dederit:
perpetuo carceri mācipetur. Et eidem pe-
ne ſubiaceat: qui hec eadem vel ſimilia per
alium fieri fecerit vel procurauerit vel ad
huiuſmodi facienda inuentus fuerit ma-
chinari.

¶ De falſis accuſatoribus ⁊ falſis teſti
bus: quinta decima particula.

Quo ad ſeptimū caſū vʒ falſi teſti
monij ⁊c. ſtatuimus ⁊ ordina
mus atq; diffinimus ꝙ q̄cunq; frater depo
ſuerit corā quocūq; prelato vel viſitatore
falſo ⁊ ſcienter de aliquo crimine cōtra fra
trem vel aliquā perſonā ad hoc faciēdū in
duxerit vel reuocauerit falſo vel ad reuo-
candū iduxerit qḋ vere depoſuit nō poſſit
niſi per miniſtrū prouincialem vel aliū cui
duxerit cōmittendū abſolui. ita dūtaxat qḋ
debite ſatiſfaciat prout ſibi poſſibile fuerit
in forma ſcḋm quam depoſuerat vel reuo-
cauerat ſcʒ publice vel occulte: prout iura
etiā diuina volunt. Et quicūq; in hijs ⁊ in
quibuſcūq; falſis teſtimonijs in iudicio fa-
ctis legitime fuerit deprehēſus: omnibus
actibus legitimis per eū ꝑlatū vel viſitato
rē corā quo fuerit cōuictus priuetur. Nec

reſtituať: niſi ꝑ eūdē vł' aliū ſibi ſuperiorē.

¶ De diffamatoribus et libellos famoſos proiciētes. ſexta decima particula

¶ Quo ad octauū caſū de libellis famoſis ⁊c̄. ſtatuim⁹ ⁊ ordinamus ꝙ taliū libroꝝ vel etiā quarūcūqꝫ cantilenarū in infamiā alicuius ſtatus cōgregationis vel ꝑſone/auctores/ proiectores/ aut publicatores legittime cōuicti vł' publice cōfeſſi ipſo facto omnibus actibus legitimis ꝑ miniſtros vel cuſtodes aut eorū vicarios priuenť. Et qb⁹ hec pena nō cōpetit ꝓbatiōis caputio ꝑ tres mēſes ⁊ trina comeſtione panis ⁊ aque dūtaxat in terra corā fratribus puniantur. Nec abſoluanť: niſi prout poterūt famā reſtituāt illoꝝ quos gratis infamauerunt.

¶ Cōtra falſarios ſigillorū. xvij. partic.

¶ Quo ad nonū de falſificatoribus ſigilloꝝ ⁊c̄. ſtatuimus et ordinamus ꝙ qcūqꝫ frater ꝑ ſe vel ꝑ aliū ſigilla vel litteras ſuoꝝ prelatoꝝ ꝫ gn̄ali miniſtro aut eius vicariis inferioꝝ ⁊ aliarū notabiliū ꝑſonarū falſificare preſumpſerit in ſcādalū ordinis vel dictoꝝ ſuoꝝ p̄latoꝝ ſi legittime fuerit dephēſus ⁊ cōuictus carceri mācipeť: vel ſaltē ꝓbationis caputio per tres mēſes ⁊ abſtinētia in pane ⁊ aqua tribus vicibus in terra corā ffib⁹ comedēdo ꝑ miniſtrū vel aliū ſuū prelatū cui⁹ erūt talia ſigilla puniātur. Falſificatores vero ſigilloꝝ ⁊ litteraꝝ gn̄alis miniſtri aut vicarioꝝ eius aut regū vel principū etiam grauius puniantur vt ſupra.

¶ De litteris nō retinendis vel nō aperiendis. decima octaua particula.

¶ Quo ad decimū caſū de doloſa retentiōe vel apꝑtiōe lr̄arū ⁊c̄. ſtatuimus ⁊ ordinam⁹ ꝙ quicunqꝫ litteras ſuoꝝ p̄latoꝝ aut ep̄oꝝ regū vel principū ſciēter ꝑ ſe vel ꝑ aliū in fraudē deſtruxerit aut ipediuerit ne mittāť eiſdē ſeu malicioſe retinuerit eas vel aperuerit ⁊ de hoc legittime cōuictus fuerit: ſuſpēdať ab omni actu legittimo. Et cui hec pena nō cōpetit ꝓbationis caputio vel alias debite puniatur Et hoc itelligim⁹ tā ƌ lr̄is quas ipi aliis mittūt: q̄ꝫ de illis q̄ ſibi ab aliis trāſmittūť. Nec releueť niſi ꝑ ſuū ꝓuincialē miniſtrū aut illū ſuū p̄latū cui⁹ erūt tales lr̄e. Predicte aūt pene ſubiaceat: q̄ ſuꝑioꝝ lr̄as ſibi ip̄ſis miſſas legere vel aꝑire diſtulerit malicioſe. Silī pene ſupponūť q̄ reꝑti fuerit litteras ſuoꝝ p̄latoꝝ vel ſuꝑi⁹ noīatoꝝ malicioſe colligere: collectaſqꝫ reītegrare ⁊ legere: ⁊ in iacturā aut dedec⁹ ordinis ⁊ p̄notatarū ꝑſonarū retinere vel publicare.

¶ De ſcādaloſis puniēdis. xix. ꝑticula.

¶ Quo ad vndecimū caſū vꝫ notorii ⁊ publici ſcādali ⁊c̄. ſtatuim⁹ ⁊ ordinam⁹ ꝙ tales ⁊ etiā qcunqꝫ ffes ſuis malis exēplis leuitatib⁹ ⁊ iſolēciis: aut iracūdiis vel cōtētiōib⁹ extraneos vł' quoſcūqꝫ ſeculares vel eccl'iaſticos ſcādaliſātes: aut aliqƌ ſcādalū inter eos tal'r cōmittētes graui⁹ puniāť etiā pena carceris vel ꝓbatiōis capucii vel abſtinētia in pane ⁊ aqua i tra corā fratribus pluries comedēdo: vł' alias iuxta ſcādali vel leuitatis aut mali exēpli qualitatē. Et ꝓut poterūt tal'r ſcādaliſatis ꝑ ſe vel ꝑ alios citi⁹ ſatiſfacere cogāť ſi cōmode fieri poſſit: alias non abſoluātur.

¶ De falſis accuſatoribus ⁊ infamatoribus puniendis. vigeſima particula

¶ Quo ad duodecimū caſū vꝫ falſe criminatiōis ⁊c̄. dicim⁹ ⁊ declaram⁹ hoc itelligi debē qn̄ talis falſa criminatio i infamiā alicui⁹ fit ſciēter publice et de hiis q̄ ſcit eē falſa ⁊ q̄ ſūt alicui⁹ grauis iportātie. Et tales nō pn̄t abſolui niſi a miniſtro vel qb⁹ duxerit cōmittēdū etiā debita ſatiſfactiōe p̄miſſa vel ꝓmiſſa. Et tales legittime cōuicti vel publice ꝯfeſſi pena taliōis puniāť: vꝫ penā ſuſtinēdo quā ſuſtinere debuiſſet ille quē falſo ⁊ publice īfamabāt ſi cōuict⁹ fuiſſet: niſi accuſatus accuſatorē ſuū publice excuſet: ⁊ tunc prelatus ꝓ cā rōnabili aliquā gratiā tali fratri faciat.

¶ Nullus frater aliquē de aliquo etiā ꝟo publice vel iudicial'r accuſet: cui⁹ ꝟitas vł' fama ꝓbari nō poſſit. Qui ꝟo cōtrariū fecerit ꝓ eo qƌ ffēꝫ cōmiſiſſe aſſeruerit penā ſuſtineat q̄ accuſato infligi deberet: ſi cōuict⁹ fuiſſet. Dicim⁹ aūt talē accuſātē q̄ corā p̄lato obligat ſe ꝑ teſtes alios ad ꝓbandū: nō aūt eū q̄ cā fraterne correctionis vel auiſatiōis talia in ſecreto etiā in viſitatione p̄latoꝝ vel alicui p̄lato manifeſtat: nec eū q̄ requiſitus ꝑ obediētiā etiā in publico a p̄lato ſuo q̄ ſubdito ꝓdeſſe debet ⁊ cupit: talia manifeſtat vel debite requiſitus teſtatur. Idē fiat de illo ⁊ tali pena talionis puniāť qui ſciēter accuſat aliquē de aliquo de quo fuerit ſufficienter correctus.

¶ De doloſis etiā ſecretis infamationibus et turbatiōib⁹ alioꝝ vitādis ac penis talium. vigeſima prima particula.

¶ Inhibemus diſtricte fratrib⁹ vniuerſis vt nullus alteri q̄ꝫ prelato ſuo vel inſtructori aut alteri qui ffi delinquēti ꝓdeſſe velit et poſſit aut debeat in ſecreta collocutiōe ſub

ſigillo cõfeſſiõis vel aliter aliq̃d ſciẽter do=
loſe ꝛ ex deliberatione dicat qđ vergat in
infamiã alicuiꝰ vel qđ poſſit inter fratres
vel alios quoſcũq; diſſẽtionẽ aliquã gñare
Et q̃cunq; in publico aliquem falſo vł etiã
ꝟe ſed de occulto crimine infamẽ reddide=
rit ex certa ſcia: nõ abſoluat a ſuo ꝯfeſſore
vel quocũq;: niſi famã ꝓut poterit reſtitue
rit vel ſaltẽ reſtituere citius q̃ bono mõ po
terit ꝓponat ſiue ꝓteſtetur: vcʒ ſi falſũ eſt
dicat ſe falſũ dixiſſe vel erraſſe aut male in
formatũ fuiſſe: ſi verũ dixerit nichilominus
tñ dicat ſe cõtra caritatẽ dixiſſe: vel ſiłibus
aut aliꝭs ꝟbis taliter vtat̃ ꝙ alterius famã
reſtituat ſi poſſit etiã publice ſi publice eũ
infamauit: cũ hec etiã lege diuina ꝛ canoni
ca omnibus obligatoria ſint. Põt tñ ſic in=
famatus vel offenſus tali ſuo offẽſori libe=
re ꝓpter deũ indulgere: ne talis reſtitutio
ſibi fiat: maxie ſi alias vere peniteat vł re=
q̃rat talis ſuus infamator. Qđ etiã a dño
in orõne dñica omnibꝰ ſuadet̃: vt periſitiũ
ꝑ hec multitudo euitet̃: ꝛ indulgẽtia ꝓprio
rum delictorum per hec acquiratur.

¶ Qꝫ ꝑſone accuſãtes nullo modo reue
lentur accuſatis niſi in caſu. ꝛc̃. ꝛ de penitẽ
tia talibus iponẽda. xxij. particula

¶ Diſtricte per obediẽtiã inhibe
mus ne perſone accu
ſantes accuſatis vel aliꝭs aliquo mõ ſcient̃
reuelẽtur: qđ maxime de noibus accuſãtiũ
miniſtrũ ꝓhibemꝰ: niſi cũ de crimine falſo
accuſati: in excuſatiõe ſua pecierint ſibi ac
cuſãtiũ noia reuelari. ¶ Inhibemus etiã
accuſatis ne ſciẽter de noibus accuſantiũ
ſe inq̃rãt: niſi cũ vt predicit̃ quis de crimie
publice falſo accuſatur: ꝛ petit accuſantiũ
ſibi nomia reuelari vt ſe valeat purificare
Et fratres officia ꝑlatiõis nõ habẽtes con
trariũ malicioſe faciẽtes reuelando ſcʒ de
aliꝭs vel inquirẽdo de ſeipſis non poſſint a
cõfeſſoribus ſibi deputatis abſolui: niſi cũ
penitẽtia ieiuniꝭ duoꝝ dieruʒ in pane ꝛ aq̃
infra vnũ mẽſem ſi ſani fuerint: vel lectiõis
tociꝰ pſalteriꝭ aut centũ pater noſter. Et ſi
de hoc aliquis talis legittime ꝯuictꝰ fuerit:
ꝓbationis caputio ꝑ menſem puniat̃ ꝑ mi
niſtrũ vel cuſtodẽ. Suꝑiores vero ſcʒ gñā
lis miniſter/ viſitatores ordis miniſtri/ cu
ſtodes/ vel guardiani/ aut eoꝝ vicariꝭ ſi in
quirendo de noibus accuſantiũ ſe: vel reue
lãdo accuſatores accuſatis aliter q̃ vt pre
dictũ eſt: nec nõ et ſubditi alios accuſatores
eorundẽ prelatoꝝ reuelãdo eiſdẽ aliter q̃
ſupra deliberate exceſſerint: infra vnũ me=
ſem tribus diebus in pane tñmõ ꝛ aqua ꝑ
totã diẽ ſine diſpẽſatione ſi ſani fuerint ie=
iunare teneãtur: vel pſalteriũ aut centũ pa
ter noſter ꝛ totidẽ aue maria dicere. Alias
nõ abſoluãtur. Et ſi de hoc publice cõuicti
fuerint: a ſuis officiꝭs ꝑ ſuos ſuꝑiores ãmo
ueãtur: ꝛ ſubditi omnibꝰ actibus legittis
priuẽtur. Et q̃bꝰ hec pena nõ cõpetit: ꝓba
tiõis caputio ꝑ duos mẽſes puniãtur: niſi
miniſtri pro cauſa ratiõabili diſpẽſauerit.

¶ De ſecretis ordinis extra ordinẽ non
publicãdis. vigeſima tercia particula

¶ Inhibemus inſuꝑ ne q̃s cau
ſa ꝫ depoſitiõis
miniſtri gñalis/ vel prouincialis/ cuſtodis
gardiani/ vel eoꝝ vicarioꝝ/ vel ipoꝛuʒ ex
ceſſũ/ ſeu correctionẽ/ aut ſecretũ capłi cuiꝰ
cũq;/ ſeu diſſentionẽ diffinitoꝝ/ vł frm/ vel
aliquid aliud/ vnde ordo noſter poſſit tur=
bari vel diffamari: ſcienter audeat extra
noſtrũ ordinẽ publicare. Et ſi quis taliũ fue
rit deprehẽſus omni actu legittimo ꝛ offi=
ciꝭs ordis ꝓuetur: vel ꝓbatiõis caputiꝭ: aut
alia pena equiualenti per miniſtrum vł cu
ſtodem puniatur.

¶ Contra indebite recurrentes ad ꝓn
cipes et alios. vigeſima quarta ꝑticula

¶ Nullus frater ꝑ ſe vel ꝑ quam
cũq; ꝑſonã interpoſitã
ſuadeat vł ſuaderi faciat alicui prelato/ re
gi/ vel principi/ communitati/ caſtro/ vł vil
le/ ſeu alicui perſone extra noſtrum ordinẽ
exiſtenti vt alia via vel per alios q̃ per ge
neralem miniſtrũ vel alios ordinis prela=
tos ad quos ſpectare dinoſcitur: vł quibus
in certis caſibus ex officio incũbit: aliquid
immutet̃ de ſtatu ordinis nři vel ordiatio=
nis vel diuiſionis aut vnionis alicuiꝰ cu=
ſtodie ſeu ꝓuintie: vel de quocũq; frẽ: ſeu
fratribus de loco amouẽdis: niſi i caſu vr=
gẽtis caritatis. vt eſt cauſa reductionis vł
reformatiõis aut pacis aliquoꝝ frm vł cõ
uẽtuũ vel debite vniõis vel defẽſiõis aut ꝓ
motiõis ordis dictis prelatis vł ſuꝑioribꝰ
ordis talia nõ curãtibꝰ vel negligẽtibꝰ. Et
quicũq; cõtrariũ fecerit: penis grauiſſimis
vſq; ad carceres ſꝫ delicti exigẽtiã puniat̃

¶ Qualr̃ puniãt̃ iproperãtes culpas et
ꝯtumelias irrogãtes ꝛ ꝯtẽdentes. xxv. ꝑti.

¶ Mandat generalis miſter cũ
capitulo generali v=
niuerſis miniſtris ꝛ cuſtodibus ꝙ grauiter
puniãt iproperãtes ignominioſas culpas
ꝛ pẽas maxie de q̃bꝰ puniti fuerit tales frẽs
ꝛ graues etiã iniurias irrogantes. Et hoc
idẽ faciãt guardiani: de cõſilio diſcretoꝛuʒ
Mãdatur etiã ꝑlatis oibꝰ ꝙ acrit puniãt

omnes illos qui alijs iuriāo ⁊ cōtumelioſa
verba ⁊ iniurioſa irrogant: ⁊ corā fratrib⁹
ſignāter corā p̄latis cōtendūt. Et ſi corā ffi
bus maxime corā p̄latis ſuis ſic cōte nderit
vel talia irreligioſa dixerit p̄cipue cū mo=
neantur vt taceāt: in ſequēti caplo vel corā
fratribus in p̄ma mēſa dicāt culpā ⁊ poſt
lent veniā ⁊ leſis ſatiſfaciāt ⁊ penitētiā co
dignā recipiāt: pedes ffm ibidē deoſcula
do ⁊ in terra corā fratrib⁹ panē et aquā co=
medēdo et bibendo: vel alias ſcd̄m quanti=
tatē iurie vel delicti puniant. Et ſi tanq̄ re
belles id facere diſtulerit excōmunicent ⁊ ſe
parent neq̄ abſoluant niſi prius culpā re=
cognoſcāt: ⁊ cū dicta penitētia vnā diſcipli=
nā manifeſte recipiāt. Et ſup hijs maxime
vigilēt p̄lati: vt ſuos ſubditos in pace ⁊ ca=
ritate mutua nutriāt: ⁊ tales pacis turba=
tores debite cōpeſcāt: vel a loco trāſmutēt.

¶ De penis contēdentiū ↄtra ſuos ſupe
riores aut eos cōtēpnētiū vel irridētiū vel
eorꝝ obedientiā vel correctionē ſiue refor=
mationem ſpernētiū aut contra eos vel ali
os cōſpirantium. xxvi. particula.

¶ Ad auferendā temerariorum inſo=
lētiā ordinat generalis cuꝫ toto
capitulo q̄ ſi quis ex ffib⁹ ſuū p̄latū verbis
ignominioſis vel turpi ⁊ inſolēti geſtu ei ir
reuerēs fuerit vel obedientiā eius aut pe=
nitētiam vel correctionē pro ſuis defectib⁹
recipere cōtēpſerit: excōmunicet. Et niſi ci=
cius penituerit ⁊ veniaꝫ humiliter pecierit
culpam publice in capitulo vel in menſa co
rā ffib⁹ ſi publicū fuerit recognoſcēdo: car=
ceri mācipetur. Et ſi aſtātes prelatis in tali
bus nō fauerit neq̄ honori p̄latorꝝ cōſulue
rint cōtra talē vel ſi indebite talē cōtra p̄la
tū ſuſtinuerit aut eū punire vel man⁹ in ip
ſum vt debite puniat inicere noluerit ſi pre
lat⁹ mandauerit: p duos annos non poſſint
p̄mouerí ad aliquod officiuꝫ: ⁊ p miniſtros
priuentur voce actiua ⁊ paſſiua i omnibus
electionib⁹. Et quibus hec pena nō cōpetit:
p̄bationis caputio p tres mēſes puniātur:
aut tā iſti q̄ illi acriter puniant ⁊ diſciplinē
tur: vel in pane ⁊ aqua in terra corā fratri=
bus etiā pluries comedere iuxta delicti exi
gētiam cogantur. Et ſi aliquis cōuent⁹ pro
pter hoc cōiuraret vel miniſtro aut cuſtodi
aut eorꝝ vicarijs vel cōmiſſarijs in hijs vel
alijs maxime in cauſa reformatiōis cōuen
tuū aut aliorꝝ ſupfluorū vel mutatiōis aut
amotiōis ffm ⁊ introductiōis aliorꝝ rebel=
laret: aut eoſdē p̄latos ſiue vicarios vel cō
miſſarios eorꝝ aut ffes p eos introductos
vel introducēdos recipere nollet excōmuni
centur: ⁊ ſi op⁹ fuerit iterdicto publico pu=
niant. Et tādē de cōuētu expellātur et alij
ſubrogētur inuocato ad hoc etiā ſi op⁹ fue=
rit auxilio brachij ſecularis. Et gn̄alis mi=
niſter ⁊ ei⁹ vicarij iſtis fauere ⁊ ſuis litteris
tales penas ratificare ſi requiſiti fuerit te=
neantur. Similiter oēs recurrētes ad ſecu=
lares vel ad parētes tā ffes q̄ ſorores nolē
tes ſubdi vel p correctiōib⁹ aut punitiōib⁹
euitādis. maxīe cū v̄bo vel ſcripto p ſe vel
p alios cōquerūtur de p̄latis vel reformati
onib⁹ vel alijs. vel vt reformatiōes aut re=
formatos ſiue p̄latos ſuos moleſtēt aut im
pediāt. Tales etiā ſine remedio alio tranſ=
ferātur. ¶ Itē q̄ p malitioſaꝫ cōſpirationē
ↄtra aliquē ffem ⁊ p̄cipue ſupiorē iſurrexe
rint oib⁹ actib⁹ legittis ⁊ officijs ſint p̄uati:
quouſq̄ ſatiſfactiōe p̄uia p miniſtrū fuerit
reſtituti. Nō aūt intelligit malitioſa cōſpi=
ratio: qn̄ ſubditi gn̄ali miſtro vel alicui ſuo
p̄lato aliquid pro aliquo bono remedio vel
auiſamento voluerint reuerent intimare.

¶ Pene obloquētiū ↄtra ſūmū pōtificē Car
dinales ⁊ ordis p̄latos ⁊ ↄtra eccl'ie ſctē aut
ordis iura ⁊ ↄſtitutiōes ⁊ reformari nolētiū
vl reformatiōes ipediētiū ⁊c. xxvij. p̄ticula.

¶ Si frater aliq̄s ore blaphemo
de p̄ſona ſūmi pōti=
ficis vel de cardialib⁹ ac etiā de alijs ordis
p̄latis vel de legittimis ↄſtitutiōib⁹ aplicis
obloq̄ p̄ſūpſerit. ⁊ i hoc legittime dep̄hens⁹
fuerit: pena carceris vl p̄uatiōis capucij vl
expulſiōis de loco vel alia ↄpetēti ſcd̄m q̄ti
tatē blaſphemie p eū corā quo dep̄hēſ⁹ erit
de diſcretorꝝ ↄſilio puniat. Eiſdē penis et
p̄uationis oim actuū legittimorꝝ infli gen=
dis p miniſtrū vel cuſtodē / ⁊ oim officioruꝫ
ordinis prorſ⁹ ſubiaceat. ⁊ tandē monitus
in ſua p̄manēs p̄tinatia de ordine p mini=
ſtrū expellat: q̄ debite reformari noluerit ⁊
ad verū: vel ad hoc ffes debite reformatos
vel reformatores ⁊ obſeruātie r̄laris ſecū
habere vel recipe aut introduci / vel ſecum
pacifice ferre noluerit: vel etiā q̄ neq̄ter car
nalē vitā exaltādo. ſp̄ualē vitā ⁊ ſtatū p̄fe=
ctiōis dep̄ſſerit: ⁊ etiā q̄ ppterea p̄ntis libel
li ſtatuta ↄſtitutiones ⁊ declaratiōes dog=
matizando malitioſe ⁊ ↄtēptibilit dāpnaue
rit vel deriſerit vel terrorē aut difficul=
tatē nimiā alijs icuſſerit: vel cōtra illas cō=
ſpiratiōes ſeu colligatiōes fecerit: vel q̄ ide
bito mō p̄latiſ ⁊ ffib⁹ q̄ reformatiōi vacaue=
rit detraxerit vel i aliq̄ eiſdē moleſt⁹ fuerit:
aut eos ⁊ alios reformatiōi vacantes et p
ↄuētuū reformatiōe debite deputatos fauo
re laycali vel eccl'iaſtico vel alias q̄cūq̄ mō

cienter impediuerit vel moleſtauerit.

¶ De penis blaſphemãtiũ deũ et ſctõs. ⁊ alioꝝ grauium criminum. xxviij. partic.

¶ Poſtremo quõ in generalib⁹ cõ
ſtitutiõib⁹ prelibatis non ſtatuiẽ aliqua pena blaſphemis eo
ꝙ hij rariſſimi in religione reperiantẽ: tamẽ
tales ſi qui aderũt (qđ abſit) deũ vel ſãctos
impie blaſphemãtes vel ſacra malitioſe ꝓ
phanãtes. penis in iure canonico contẽtis
intra ordinẽ ſubiaceant. ⁊ nil minus vel vl
tra illas ſubeãt etiã ad arbitriuʒ maiorum
ſcʒ generalis ⁊ ꝓuincialiũ miniſtroꝝ ⁊ qui
bus cõmiſſuʒ fuerit. Et ſi que alia facinora
grauia in pñtiũ conſtitutionum tenore pu=
nienda obmittuntur: penis etiam debitis i
iure taxatis cõprimantẽ. Et vbi per hec or=
dinis ſtatuta vł canonica iura pena aliqua
non exprimitur: alteri⁹ cõſtitutiõis pene ſi=
militudine vel alias iuxta arbitriũ ꝑſiden=
tium debite puniantur et corrigantur.

¶ De penis ꝓprietarioꝝ. xxix. particula

¶ Inſuper q̃ ſepenũero in cõſti=
tutiõib⁹ mentio fit ꝙ
puniatur quis pena ꝓprietarij ⁊ nõ expmi
tur que ſit illa: declaram⁹ et ordinam⁹ ꝙ q̃=
cũqꝫ frater inuent⁹ fuerit ꝓprietari⁹: libris
⁊ omni actu legittimo ſit ꝓuatus: nec reſti=
tui poſſit niſi ꝑ miniſtrum aut eos quib⁹ du
xerit cõmittẽdũ. Layci etiã ⁊ clerici q̃ libros
⁊ officia nõ habẽt: probatiõis caputio puni
antur. Et ſi ab aliquib⁹ pluries iterata fue
rit. aut multũ enormis vel ſcandaloſa exti=
terit: carceri mãcipeẽ. Et ſi q̃s talis i morte
inuẽtus fuerit: careat ecclˈiaſtica ſepultura.

¶ Contra luſores ad taxillos ſeu aleaꝝ ludos et alios. xxx. particula.

¶ Quicunqꝫ frater deprehẽſus
fuerit tunicã librũ
pecuniam vel res alias ludere ad taxillos
vel cartas ſeu aleaꝝ ludos: pena carceris
puniatur. Et quicũqꝫ tales ludos ad luden
dũ retinuerit vel habuerit aut ad eos etiã
iocoſe luſerit. pro ꝑma vice ad terram corã
ffibus panẽ ⁊ aquã comedat: ꝓ ſecũda acti
bus legittimis ſit ꝓuatus. Si autẽ ter i hoc
fuerit deꝑhẽſ⁹: carceri mãcipeẽ. Similiẽ eti
am talib⁹ penis puniantẽ: q̃ ad quoſcũqꝫ ali
os irreligioſos ⁊ ſeculares aut mundanos
vel leues ⁊ indecentes ludos tã in conuen=
tu q̃ extra publice vel priuate maxime i de
decus vel ſcandalum alioꝝ luſerint. vel ad
choreas ⁊ ſpectacula mũdana acceſſerint.

¶ De apoſtatis et eorum punitionibus et artationibus. Conſtitutio generalis capituli. xxxi. particula.

¶ Item cũ rła dicat ꝙ poſt ꝓfeſſio=
nẽ factaʒ nulli liceat de iſta
religione exire iuxta mãdatuʒ dñi pape. q̃
nemo mittẽs manũ ad aratrum ⁊ aſpiciens
retro ⁊c. volẽtes apoſtatis viã precludere.
nos gñalis ⁊ ꝓuinciales miniſtri ⁊ diffini=
tores generalis capłi ſedẽtes excõicam⁹ in
hijs ſcriptis oẽm ffem nobis ſubditũ ab or
dine nr̃o apoſtatãtẽ: ⁊ ex decreto pñtis ſta=
tuti anathematis vinculo inodam⁹. Intel=
ligim⁹ aũt apoſtatãtẽ oẽm q̃ ſine licentia vł
ↄtra obedientiã ſuoꝝ ꝑlatoꝝ ꝑ terras loca
ſeu patrias cũ habitu vel ſine habitu cũ ſo=
cio vel ſine ſocio iuerit vel vagabũdus fue
rit: acqꝫ generaliter abſqꝫ ꝑlatorũ eiuſdẽ ordi
nis licentia quõlʒ diſcedentẽ. aut etiam ad
quoſcũqꝫ alios ordines ſine noua ⁊ legitti=
ma diſpẽſatiõe dñi pape trãſeũtẽ. Ordina=
mus etiã ꝙ oẽs tales apoſtate carceri mã=
cipẽtur. Poſtq̃ aliquis fraẽ de aliquo ↄuen
tu ſeu aliq̃ loco apoſtatauerit ⁊ guardiano
cõſtiterit: ipſm denũciet ſeu denũciari faciat
publice corã ffib⁹ i capitulo excõicatũ qua
libet ſeptimana feria ſexta ꝑmi menſis ſue
apoſtaſie. Et cum hoc etiã a miniſtro ꝓuin
ciali in capitulo ꝓuĩciali ⁊ a miniſtro gene
rali in caplˈo generali publice denũtieẽ: niſi
ante dicta capitula debite reuertaẽ. ¶ Qui
cunqꝫ miſter ꝓuĩcialis habeat ordinariam
iuriſdictionẽ auctoritate ꝓuilegioꝝ ordis ⁊
pñtis ſtatuti capiẽdi excõicãdi ⁊ incarcerã=
di ac pena alia puniẽdi ſuꝑ oẽs apoſtatas
etiã aliaꝝ ꝓuĩciarũ i ꝓuĩcijs ſuis: Inuoca=
to etiã ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij
ſecularis: ⁊ eos abſoluẽdi ⁊ a carcerib⁹ libe
randi. Et idẽ poſſũt cuſtodes i abſentia mi
niſtroꝝ ⁊ etiã guardiani i abſẽtia cuſtodũ
cũ conſilio diſcretoꝝ ſui ↄuẽt⁹: niſi fuerit ꝑ
miniſtros icarcerati vel in caplˈis ꝓuĩciali
bus publice denũciati: q̃ tũc nõ põt cuſtos
nec guardian⁹ eos abſoluere vł a carcerib⁹
liberare niſi ſpãliter ↄmittatur eiſdem. Et
ffes etiã oẽs alij habeãt auctoritatem apo
ſtatas nr̃i ordinis capiẽdi ⁊ auxiliũ brachij
ſecularis ad hoc inuocandi ſi opus fuerit
Caueãt aũt miſtri ⁊ cuſtodes ꝙ nõ ꝑmittãt
apoſtatas ſiue ſue ſiue alteri⁹ ꝓuĩcie i ſcan
dalũ ordis euagari. ¶ Preterea iuxta ꝓuile
giũ Innocẽcij quarti cui⁹ bulla ẽ aſſiſij ⁊ fer
rarie ⁊ Bñdicti ⁊ nicolai tercij cui⁹ bulla eſt
ianue) ꝑlati ecclˈie hoc ẽ dyoceſani ⁊ alij pre
lati debẽt fauere ꝑlatis ordis atqꝫ cõdeſcẽ=
dere ⁊ parere ſi reqrantẽ vt ꝓcedãt ↄtra oẽs
illos q̃ portãt habitũ idebite id ẽ i apparen
tia aliq̃ nr̃is taliẽ cõformes vel ſimiles ꝙ a
ppło vel ab ignotis vt i plˈibus reputantur

eſſe ordinis fratrũ minoꝝ. Etiã cõtra fra-
tres tercij ordinis ſcãdaloſos vel ſine debi
ta licẽtia vagãtes: vel q̃ caputia deferrent
nõ ꝓtenſa vſq ad cingulũ a pectore q̃ſi eſſẽt
ꝑmi ordis: ⁊ ſi appareret ſignũ in eodez ca
putio: fraudis ĩ variãdo. Teneãt etiã oẽs
eccl'iaſtici ad requiſitionẽ noſtrorũ frm nõ
ſolũ apoſtatas denũciare excõicatos iuxta
ꝓuilegiũ innocẽcij pape quarti: ſed etiã mo
nere excõmunicare ⁊ denũciare excõicatos
omnes detinẽtes vel ſuſtinẽtes apoſtatas
¶ Inſuꝑ etiã iuxta ꝓuilegiũ Innocẽcij qđ
eſt aſſuꝗ cũ bulla ordinat q̄ nullus ꝓlatꝰ ec
cl'ie poſſit ſine licẽtia gñalis miniſtri frem
aliquẽ recipe vel ſecũ tenere: niſi eſſet car-
dinalis aut legatus a latere.

¶ De mõ recipiẽdi ⁊ abſoluẽdi apoſta-
tas penitentes ⁊ quoſcunq; fratres publi-
ce excõmunicatos. xxxij. ꝑticl'a.

¶ Nullus apoſtata redire volẽs ad ordinẽ repellat: ſz
iuxta mãdatũ dñi pape ſalua ordinis diſci
plina recipiat: ⁊ saluti aĩe ſue vt ꝓuiſũ eſt
debite cõſulat. Et dũ hmõi apoſtate reuer
tunt in publico corã fratribꝰ abſoluantur:
ſub mõ ⁊ forma abſolutionis ab excõmuni
catiõe maiori publica: in talibꝰ ordinata et
cõſueta vez. Q̃z imꝑmis petat abſoluẽs et
recipiat iuramẽtũ ſiue ꝓmiſſũ a pẽitẽte de
ſtãdo a cetero in talibus ꝓceptis ſãcte ma
tris eccl'ie ⁊ ordinis vt moris eſt. Deiñ di-
cat pſalmꝰ. Miſerere mei deus vl' Deꝰ mi-
ſereatur vel alius ꝑcutiẽdo leuiter ſupra
dorſũ cũ virgis vel baculo vl' corda ſeu fla
gellis. Deiñ dicat verſũ. Saluũ fac ſeruũz
tuũ ⁊c. et orõem. Deus cui ꝓpriũ eſt miſe-
reri ſemꝑ ⁊ ꝑcere ſuſcipe deprecationẽ no-
ſtrã ⁊ hũc famulũ tuũ. N. quẽ excõmunica
tiõis cathena cõſtringit miſeratio tue pie-
tatis abſoluat. Per xpm dñm nrm Amen.
¶ Deiñ ſubinferat abſolutionẽ ⁊ dicat Do
minus nr ieſꝰ xp̃s te abſoluat ⁊ ego aucte
ipſius ⁊ ꝓlatoꝝ meoꝝ ⁊ officij mei ac ſtatu
toꝝ ⁊ priuilegioꝝ ordinis qua fũgor: abſol
uo te a ſentẽtia maioꝝ excõmũicatiõis quã
incurriſti taliter apoſtatãdo / reſtituẽdo te
ſacramẽtis eccl'ie ⁊ ꝑticipationi fideliũ. In
noĩe patris. ⁊c. Tũc eñi non fit abſolutio a
pctõ qđ ſic apoſtatando cõmiſit nec ab aliꝭ
peccatis: q: talis abſolutio a pctis dz fieri
in cõfeſſione ſecreta ſcđz doctores. Et ideo
neceſſe habet illa pctã ſacramẽtalit̃ ꝯfiteri
Si etiã ꝑ talẽ excõmunicationẽ apoſtaſie
vel aliã incurrerit aliquas alias cẽſuras ⁊
penas iuris vez irregularitatis ſuſpẽſiõis
vel interdicti ſacros ordines in tali excõ-
municatione ſuſcipiẽdo vel in aliquo or-
dine etiã minori publice miniſtrãdo vl' ali
q̃d attributũ certo ordini faciẽdo vel alias
in q̃bus poſſit etiã abſoluẽs diſpẽſare ⁊ ab
ſoluere: addat in ſuꝑdicta abſolutiõe ſic di
cẽdo. Diſpẽſando tecũ in irregularitate ac
ſentẽcia ſuſpẽſionis ⁊ interdicti quas talit̃
incurriſti: reſtituẽdo te ſacramẽtis eccleſie
⁊c. vt ſupra. Si etiã ſit ꝑ hoc vel alias ꝓua
tus actibus legittimis ordinis vel officijs
vel etiã ſuſpẽſus a talibus ⁊ abſoluẽs ſit ꝓ
latus ſiue miniſter vel cõmiſſariꝰ q̃ tũc poſ-
ſit ⁊ velit reſtituere ⁊ rehabilitare ad ꝓdi-
cta: addat etiã ⁊ ſic dicat. Et reſtituo te ad
tales vl' ad oẽs actꝰ legittimos ⁊ ad officia
ordinis. In noĩe pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũſſcti. Amẽ.
¶ Et iuxta antiqua ordis ſtatuta nullꝰ hñs
in ordine officiũ aliqđ ꝓlatiõis vel lectiõis
ſi apoſtatauerit cũ notabili ſcãdalo reſtitu
atur ad hmõi officia in ꝑpetuũ abſq; diſpẽ
ſatiõe gñalis miniſtri vel vicarioꝝ ſeu cõ-
miſſarioꝝ eiꝰ. Silr etiã ⁊ alij q̃cũq; notorij
publicis poſtate poſt reuerſionẽ ⁊ talẽ abſo
lutionẽ nõ poſſint ad ꝓlatiões ⁊ officia or-
dinis ꝓmoueri ſine diſpẽſatiõe miniſtri ꝓ
uincialis: cũ cõſilio ⁊ aſſẽſu capl'i ſui ꝓuĩcia
lis vel diffinitoꝝ ſuoꝝ. ¶ Aduertẽdũ etiã
q̄ in foro cõſciẽtie ſecreto (qñ ꝓdictas cẽſu-
ras ⁊ penas ſecrete q̃s incurrit ⁊ nõ ſũt pu
blice nec de talibus eſt publice cõuictꝰ) ſuffi
ciũt ꝓdicta v̄ba abſolutiõis ab excõmuni-
catiõe hmõi ⁊ ab alijs cẽſuris ⁊ penis cum
debita intẽtiõe abſoluẽdi a talibus ſi tamẽ
auctoritatẽ ſufficiẽtẽ ad hoc habeat ꝯfeſſor
obmiſſis alijs ſuffragijs ⁊ cerimonijs ſupra
dictis. ¶ Predictꝰ aũt modꝰ ⁊ forma abſol-
uẽdi a ꝓdicta excõmunicatiõe hmõi apoſta
ſie publice etiã obſeruari debet ſꝫ iuriſtas
in quacũq; abſolutiõe ab alia excõmunica-
tiõe maiori publica ſi cõmode fieri pt quã
frater incurrit publice ſiue ꝑ iura coĩa ſiue
ꝑ ordĩs ſtatuta ſiue ẽt ꝑ publicã ſniaz ꝓlati

¶ De peſtilẽtibꝰ ⁊ ĩcorrigibilibꝰ debite cõ
peſcẽdis vel ab ordĩe eijciẽdis. xxxiij. ꝑtic.

¶ Fratres deniq; peſtilẽtes ⁊ ĩcor rigibiles cũ ſuis exceſ
ſibus cõſcriptꝭ ⁊ examinatis fideliter ꝑ mi
niſtrũ vel cuſtodẽ ſeu viſitatorẽ aut cõuẽtũ
ad ꝓuinciale capl'm trãſmittãt. Q̃z ſi adeo
incorrigibiles fuerint q̄ nec culpã hũiliter
recognoſcere nec penitẽtiã cõdignã recipe
vel ſubire voluerit: carceri mãcipẽtur. Si
v̄o penitẽtiã accipiãt ⁊ correctionẽ promit
tãt: cũ mĩa eis penitẽtia imponat. Quaz ſi
portare cõtempſerint: ad cõſueta vicia re-
uertentes: in ſequenti capitulo carceri mã-

eijcienꝫ: ⁊ alibi vel etiā extra ꝓuinciā trāſfe
rātur. Peſtilētes tales dicimus cōis pacis
⁊ caritatis freqn̄tes vel q̄ſi cōtinui turbato
res: ſiue corrixādo ⁊ aſſidue litigādo ſiue ſe
minādo odia ⁊ ſcādala iter ffēs vel ſecula
res v̄bo ſcripto vel facto: notabiliter colle=
ctiones ſeu colligatiōes cōtra fratres ſeu
cōtra p̄latos faciētes: correctiōes p̄latoruꝫ
cōtēpnētes: p̄latis ſuis ⁊ ꝯſtitutiōibꝰ inobe
diētes: diſſolutiſſimi ⁊ idiſciplinabiles: in
religione notabiles ⁊ ſcādaloſi: aut niſi cū
multo murmure obedientes: ⁊ q̄ cōiter a p̄=
latis ſuis ⁊ alijs ꝓpter eoꝝ inſupportabilē
ꝯuerſationē refutāꝫ. hij ⁊ eiuſmōi ſil'es pe
ſtilētes declarātur. Quos cuſtodes ſub pe=
na priuatiōis officij ꝑ cuſtodias inquirere
teneātur ⁊ diligēter p̄mo corrigere vl' de
loco mutare vel ſub magiſtro nouitioꝝ vel
iuuenū vel alio ꝓbo patre reponere. Et ſi
emēdati nō fuerit ad ꝓuiciale capl'ꝫ cū ſcri
ptis ꝑ miniſtrū puniēdos (vt ſupradictū ē)
deſtinare teneātur: niſi vbi eos in eoꝝ con
uētibꝰ vel alibi potiꝰ ꝓ cā rōnabili debite
punire vellēt eoꝝ miniſtri. Et ſm̄ ꝯſtitutio
nes fratris Johānis portuēſis quōdā gn̄a
lis miniſtri) quouſq; de eoꝝ emēdatiōe nō
apparet ſint priuati vtraq; voce in electiōi
bus. Si tādē tales aliqui ſcādaloſi ⁊ incor=
rigibiles forēt in ſua malicia obſtinati vel
diutius ꝑſeuerātes: vel ad verū reformari
aut emēdari nolētes: ſed potiꝰ reformatio
nes impediētes ⁊ reformatos ac reforma=
tores frequētius moleſtātes: vel vbi nulla
eſſet ſpes: nec apparētia de eoꝝ vera refor
matiōe vel emēdatione: ꝓuinciales habi=
to cōſenſu gn̄alis miniſtri vel vicarij eiꝰ vl'
ſaltē cū ꝯſilio cuſtodꝫ ac gardiāi talis peſti
lētꝫ: tales de ordie expellāt ⁊ eijciāt h̄itū vel
caputiū corā ꝯuētu ſiue formā ꝯmunē capu
tij publice eis auferēdo: ⁊ aliā formā h̄itus ⁊
tunice ēt colore diſſ'lēꝫ eiſdē p̄bendo. Quā
ſub pena excōis tenere cogāt: vel aliās eoſ
dē ꝑpetuo carceri tradāt. Et nulli poſtmo=
dū liceat taliter eiectos ab ordine recipere
niſi vbi cōſtaret de iniuria iniuſte eiectionis
vel vera contritione ⁊ emendatione eiecti
⁊ de ſpeciali licētia miniſtri.

De capitulo culparum ⁊ tabulis offi
cioꝝ conuentus ⁊ chori. xxxiiij. particula.

Pro ſalubri quoq; ſtatꝰ nr̄i manu
tētiōe et puritatis ac
pacis augmēto ſtatuimꝰ firmiter ⁊ ordina
mus iuxta B̄ndicti duodecimi cōſtitutiōes
ꝙ capl'm culparū fiat ⁊ teneaꝫ perpetuo ad
minus tribus diebus cuiuſlibet ſeptimane
in quibuſcūq; cōuētibꝰ ordinis nr̄i ⁊ etiam
in locis eiuſdē ordinis in quibus erunt ſal
tem tres vel quatuor fratres cū preſidente
quēadmodū in pluribus religiōibus etiā
diebus ſingulis laudabiliter obſeruaꝫ. In
quo quidē culparū capitulo quotidiāe cul=
pe ⁊ negligentie prius cōmuniter ⁊ poſtea
ſingillatim ⁊ ſpecifice ac plene etiā vulga=
riter recognoſcanꝫ humiliter: ⁊ debite cor=
rigātur incipiendo a minoribus vel nouit=
ijs aut laicis fratribus vſq; ad maiores i=
cluſiue: niſi aliq̄ſ ſuꝑior pro manifeſta ne=
ceſſitate vel cā rationabili tūc ſuꝑueniente
cā breuitatis diſpēſauerit in h̄mōi culpis
ſpecifice dicendis. Que tamen diſpenſatio
rariſſime fiat cū hoc maxime ſit vtile ⁊ ne=
ceſſariū pro augmēto ⁊ manutentione rigo
ris ſtatus obſeruātie regularis. In quibꝰ
etiā capitulis prius noīa ⁊ cognomina be=
nefactoꝝ ⁊ eoꝝ elemoſine recitenꝫ ⁊ ſuffra
gia fiant in cōmuni: ⁊ particulariter impoiā
tur vt ſuperius plenius eſt expꝛeſſum. Et ta=
li hora de mane excitenꝫ fratres ꝙ ipſa ca
pitula tribus diebus predictis ante primā
plene fieri ⁊ teneri valeant ⁊ dicte culpe ac
negligentie accuſari ⁊ puniri ⁊ cōſultatio=
nes neceſſarie haberi: que etiā alijs horis
iuxta voluntatem ſuperioris ibidem ſemꝑ
haberi poterūt. Ordinetur autem quolꝫ
die veneris a magiſtro nouicioꝝ tabula of
ficiariorum chori/ miſſarum/ menſe coqui=
quine/ elemoſine petende. et aliorū officia
riorum vel ſeruitiorum conuentus. Et ipſa
die in fine collationis vt moris eſt apō mi
tos publice legatur: et officiarij huiuſmodi
ad officia ⁊ ſeruitia ſibi talit' deputata de=
bite exequenda per gardianum cōuentus
cogantur. Que etiam tabula a preſidente
pro ſolempnitatum congruitate aliquādo
per aliam ſpecialem tabulam per eundem
vel cui commiſerit ordinandam vel diſtri=
buendam varietur ⁊ ordinetur iuxta mo=
dum prouinciarum in talibus.

De abhibendis ad conſilia fratribus
et modo tenendo in eis. triceſima quinta
particula.

Ordinamus iuxta b̄ndicti
duodeci ſta=
tuta ꝙ gn̄alis ⁊ ꝓuiciales miſtri eoꝝq; vica
rij necnō ⁊ viſitatores ſuꝑ ꝯfirmatiōe ⁊ pro
motiōe ſeu ꝓuiſiōe ad officia ordis: aliq̄ſ
extra ordiarie ſiue extra capl'a faciēda: ac
etiā cuſtodes vna cū p̄dictis ſuꝑ iudiciali
correctiōe grauiſſioꝝ criminū ſibi ꝯmiſſoꝝ
decē ꝓboꝝ ⁊ diſcretoꝝ ffm̄ nō ꝑcialiū ſꝫ ꝫe
lū dei h̄ntiū requirāt vel ſex/ aut q̄tuor ad
minus: vbi plures vel decē tales commode

haberi nõ poſſũt. Et auditis eoꝝ reſponſis
illud qđ maiori ſeu equali pti nũero dictoꝝ
cõſulẽtiũ cũ ipis pſidentib⁹ videbitur exe-
quatur. Q ſi maiori pti nũero ipoꝝ cõſulẽ
tiũ aliud ꝗ pſidẽtib⁹ eiſdẽ videatur ⁊ ipis
preſidẽtib⁹ cõſiliũ ipi⁹ maioris ptis nume-
ro min⁹ ſanũ vel ſuſpectũ appeat et tũc ſi ip
ſis preſidẽtib⁹ ſcđm eoꝝ bonas ⁊ rectas cõ
ſciẽtias videbitur aliter ꝗ hmõi pars ma-
ior cõſuluerat iudicandũ vel agendũ ſupio
rẽ conſulãt/vel referãt negotiũ cuſtodiali
aut prouinciali vel generali capitulo: pro-
ut qualitas ſeu magnitudo negocij taliter
ipm exegerit referendũ. Quib⁹ tã pſidenti
bus ꝗ cõſulentibus diſtricti⁹ iniungim⁹ vt
(poſtpoſitis quorũcũqꝫ pcib⁹ et inductiõib⁹
odijs ⁊ fauoribus) ad id ſolũ quod eis ſcđm
deũ ⁊ ſuas bonas cõſciẽtias videbitur ſua
cõſilia dirigere teneant. Nullus iſup preſi
dens in cõſilio aliquo (ex debito ſtatuti vel
obligatiõe reqrendo) ſuã per ſe vel p aliuꝫ
aperiat volũtatẽ anteꝗ cõſiliarij cõſiliũ de
derint ſup hijs de quibus ab eis conſilium
requirit: ſed verbis ſimplicib⁹ et planis il-
lud ſeu illa de quib⁹ fuerit agendũ pponat
⁊ declaret cũ ſuis circũſtancijs et cõſequen-
cijs manifeſtis. Nec ꝯtra aliquẽ de conſilia
rijs ipſis ante vel poſt rõne dati vel dandi
cõſilij turbatiões oſtendat. Ipis quoqꝫ con
ſiliarijs inhibem⁹ ne ad verba iniurioſa ſu
pba ſupflua vel turbatiõeꝫ ſcienť preſtãcia
ſe cõuertãt: ſed reuerenter ⁊ cũ prelati licen
tia vn⁹ poſt aliũ in ordine ſuo loquať. Ali-
as voce ſua vel reſponſo priuenť ⁊ de cõſi-
lio emittãtur: vel alias debite puniãtur. Et
auditis reſponſis eoꝝ: illud qđ maiori ſeu
equali parti ⁊ ſaniori numero dictoꝝ ꝯſulẽ
tiũ videbiť ſine appa rẽtia ſiniſtre intẽtiõis
vel apte defraudationis: fideliť vt ſupradi
ctum eſt exequantur.

¶ De diſciplina i cõi accipiẽda iuxta mo
rem prouinciarum. xxxvi. pti.

Et qꝛ i multꝭ pricijs ⁊ locis obſeruã
tie rlaris ꝯſueuerũt fres poſt cõ
pletoriũ vl matutinũ accipẽ diſciplinã i cõi
ter i ebdomada iuxta alia ordinis ſtatuta
ob memoriã paſſionis xpi dicẽdo pſalmos.
Miſerere mei de⁹. ⁊ De pfũdis. vel Deus
miſereať. cũ De pfũdis ⁊ .ã. Xpũs fact⁹ eſt
℣. Ois terra ⁊c. ⁊ orõnib⁹ Reſpice queſum⁹
⁊ Fideliũ de⁹ oiꝫ. vel alijs: Ideo hortamur
vt i hijs qlibet puicia ſeruet iuxta bonã ꝯſue
tudinẽ. nullos ad hoc p hec niſi volũtarios
aſtringẽdo: nec eos q voluerit ipediri volẽ-
do: ita tñ ꝙ ordinatis p pſidẽtẽ vel ꝯſuetis
dieb⁹ ⁊ horis. ſaltẽ die veneris poſt matuti
nũ vel ꝯpletoriũ ſingulis frib⁹ i eccřia vl lo
co capitulari cõuenietib⁹ icipiať a pmo cho
ro vel a pſidente ſuffragia pdicta. Quibus
durãtib⁹ q voluerit diſciplinã accipiãt vel
recipiãt prout meli⁹ vel ꝯgruenti⁹ videbiť
iuxta modũ ſue puicie. Ad qđ etiã ſingulos
p memoriali tãti beneficij acerbiſſime paſ
ſiõis nři redẽptoris pie hortamur in dño.

¶ De icarcerãdis. xxxvij. pticula.

Nullus pena carceris puniať: niſi
p manifeſto ⁊ enormi exceſ
ſu. Enormẽ aũt dicim⁹ exceſſũ vel rõne ge-
neris pcti vt ẽ lapſ⁹ carnis/inobediẽtia cõ-
tumax/⁊ pfida hereſis: vel rõne circũſtãtie
ſicut ẽ furtũ rei notabilis/vl notorie fctũ/
ſeu qꝛ frequẽter iteratũ: ⁊ de ſimilib⁹ idẽ iu
diciũ habeať. Declaram⁹ etiã ꝙ oẽs q pena
carceris puniunť: eoipo legitimis actib⁹ ſint
puati. Unde ꝗuis liberenť a carcere: nõ tñ
ppter hoc reſtituãtur ad act⁹ pdictos: niſi
hoc eis beneficiũ explicite ipẽdať. Ois etiã
carceri mãcipãd⁹: habitu ordinis ſiue capu
tio ſpolieť. Hoc aũt nõ itelligiť debere fieri
qñ qs ſolũmodo p cuſtodia vel artatiõe ibi
dẽ vel alibi tar ꝯ i domo diſcipline eſſet de
tẽtus vel recluſus pro diſciplina: ⁊ nõ tãꝗ
pro crimine carceris icarcerat⁹. Si frať fe-
cerit aliquid propter quod penam carce-
ris debeat ſuſtinere: guardian⁹ vel cuſtos
vel eorum vicarij de conſilio diſcretorum
poſſint eũ detinere ſiue ſit eorum ſubditus
ſiue nõ: donec p miniſtrũ puincialẽ vel cu-
ſtodẽ (ſi caſ⁹ ad eũ ptineat) quid ſit agendũ
de tali fuerit diffinitũ. Hoc aũt intelligim⁹
debere fieri: qñ cõmiſſus exceſſ⁹ ẽ dubius: et
nõ rei euidentia manifeſt⁹. Habeantur au-
tem boni carceres fortes ⁊ multiplices: ſed
humani. Nec poſſit aliquis (p cauſa in ſta-
tutis expreſſa/taliť a ſupioribus incarcera
tos) liberare a carcere: niſi p miniſtros aut
eoꝝ vicarios aut p eos qb⁹ duxerit cõmit-
tendũ. Si aũt aliť p ſtudiũ induſtriã mali-
ciã vel aliã quãcũqꝫ viã in ſtatutis nõ cõceſ
ſam aut etiã p negligẽtiã ſeu incuriã cuſto
dis carceris vel alteri⁹ cuiuſcũqꝫ fris ꝯſiliũ
directe vel indirecte preſtitũ incarceratus
carcerẽ exierit: ille vel illi qui modis predi
ctis cã aut occaſio talis exit⁹ fuerint carce
ri mancipenť: ⁊ illas penas ſubeãt quas il-
le ſubiturus erat. Nullus etiam frater nõ
prelatus ſine licentia prelatorum poſſit lo
qui publice aut ſecrete cum aliquo incarce
rato neqꝫ ipſum in confeſſione audire: neqꝫ
litteras aut cõmeſtibilia aut quis alia trãſ
mittere ſiue dare. neqꝫ ad ipm educendum
aut liberandũ p ſe vel p aliũ etiã cõſanguis

neũ indebite tractare audeat.

¶ Qꝫ nullus a penitẽtia quã ĩpoſuit ſu-perioꝛ ei⁹ ꝑlatus abſoluat. xxxviij. ꝑticula.

¶ Oꝛdinamus ꝙ nullus mini ſter prouicia-lis a penitẽtia quã impoſuit generalis vel vicariꝭ ei⁹ ⁊ null⁹ cuſtos a penitẽtia quã im poſuit miniſter ꝓuĩcialis vel ei⁹ vicari⁹. et null⁹ guardian⁹ a penitẽtia quam ĩpoſuit cuſtos vel ei⁹ vicarius. nec aliqͣ inferioꝛ a penitẽtia guardiani ĩ foro exterioꝛi abſol-uat aliquẽ nec ꝯmutet: abſqꝫ licẽtia ĩponẽtiſ

¶ Declaratiões ãpliores cẽſuraꝝ excõi catiouũ ⁊ penaꝝ pñtiũ ſtatutoꝝ. xxxix. ꝑti.

¶ Quia vero in pñtib⁹ ſtatutis pe-na excõis ſuſpẽſionis ⁊ pri uatiõis exꝑmitur: nolum⁹ frẽs ligari ad il-las niſi ſcienſ ⁊ ex deliberatiõe ꝯtrariũ faci entes. ¶ Itẽ vbicũqꝫ in hĳs cõſtitutiõib⁹ cõ tineſ aliqua cẽſura excõicatiõis ſuſpẽſiõis priuatiõis ⁊ cõſimiliuꝫ vbi nõ ſit iã lata ſen tentia ſꝫ tñmodo cõminatio de futuro nec ibi exꝑmiſ a qͦ ĩfligi debeat. intelligiſ ab eo ĩfligi debere corã qͦ legittime ꝓbaſ exceſſ⁹: dũmodo talis exceſſ⁹ correctio ꝑtineat ad eundẽ. ¶ Declaram⁹ etiaꝫ ꝙ vbicũqꝫ ĩ pre ſentib⁹ poniſ excõicatio vel ſuſpẽſio et non adiungiſ late ſentẽcie vel ĩpo facto in hĳs ſcriptis ꝓlata: frẽs in talib⁹ deliquẽtes nõ incidũt in eiuſmodi penas ⁊ cẽſuras eoipo: qꝛ eſt de futuro cõminatio pene ⁊ cẽſure (ꝑ talẽ ꝑlatũ corã quo vt ꝑdiciſ probatur deli ctum) inferende. ¶ Declaram⁹ vlterius ꝙ vbicũqꝫ in pñtib⁹ poniſ pena excõicationis ſuſpenſionis aut ꝑuatiõis officioꝝ vel etiã actuũ legittimoꝝ etiã ĩpo facto ⁊ ĩ hĳs ſcri ptis ſedẽdo ꝓlata / frẽs illas in foro cõſcien tie nõ incurrũt: niſi aĩo deliberato ex cõtem ptu et ex certa ſciẽtia illud quod ſic ꝓhibeſ ꝑpetrauerint aut qͦd taliter ꝑcipiſ executio ni nõ dederint. ¶ Itẽ in ꝑuatiõe officioꝛuꝫ oꝛdinis intelligiſ ꝑuatio nõ ſolũ ꝑlatiõis ſꝫ etiã ꝑdicatiõis. cõfeſſionis lectiõis diffini-tionis viſitationis ⁊ electiõis ad capituluꝫ pro diſcreto. ¶ In priuatiõe vero actuũ le-gittimoꝝ nõ intelligitur ꝑuatio executiõis predictoꝝ officioꝝ ⁊ oꝛdinũ: ſꝫ ꝙ ſit inhabi lis ad electiones actiuas ⁊ paſſiuas ⁊ ꝓmo tiones taliũ officioꝝ in futurũ ac cuiuſcũqꝫ vocis vel cõſilĳ etiã capl'i cõuẽtus vel con-ſilĳ diſcretoꝛuꝫ ĩpo facto: quouſqꝫ fuerit le-gittime ꝑ miniſtrũ ꝓuincialẽ vel eius vica rium ſiue cõmiſſariũ reſtitutus: vel ſi a cu-ſtode priuat⁹ fuerit / per cuſtodem.

¶ Qualiter fratres poſſint releuari ad officia oꝛdinis. xl. particula.

¶ Item iuxta antiqua oꝛdinis ſta-tuta ſtatuim⁹ et oꝛdinam⁹ ꝙ frẽs taliter oꝛdinis officĳs publice priua ti non releuẽtur ad ipa oꝛdinis officia: niſi per generalem miniſtrũ aut eius vicarios ſeu cõmiſſarios vel ꝑ ꝓuincialẽ miniſtrum de conſenſu prouincialis capituli vel maio ris partis eiuſdẽ: vel ſaltẽ de conſenſu ma-ioris partis frm cõuẽtus vbi tũc morãtur. Caueant tñ miniſtri et viſitatores oꝛdinis ſeu vicarĳ generales ⁊ ꝓuinciales ac eoꝛũ conſiliatores: ne magis infames releuent ⁊ minus infames aliqͦ fauore acrius puniãt.

¶ Capitulũ octauum.

¶ De electionib⁹ prelatoꝝ: prima part.

ET quia in octauo regu-le capitulo ꝑmũ agitur de electiõe ⁊ inſtitutiõe gñalis miniſtri: ideo quo ad ipſius gñalis ⁊ ꝓuincialiũ mi niſtroꝝ electionẽ ⁊ ipſoꝛuꝫ ac alioꝝ ꝑlatoꝝ ſiue cuſtodũ ⁊ guardianoꝝ ĩ-ſtitutionẽ imꝑmis determinam⁹ obſeruan dũ qͦd ſũmi põtifices ꝑcipue. Clemẽs papa quart⁹ Eugenius qͣrtus ⁊ Sixtus quartus in mari magno priuilegioꝛũ oꝛdinis circa ꝑncipium vſqꝫ ad illud Frẽs aũt de oꝛdine vr̃o ⁊c̃. determinauerũt ⁊ declarauerũt at-qꝫ ꝯceſſerũt: modis ſequẽtib⁹ ĩ hĳs ꝓcedẽdo

¶ De agẽdis ĩ moꝛte generalis miniſtri ⁊ ꝓuĩcialiũ miſtroꝝ. Cõſtitutio gñalis. ĳ. ꝑt.

¶ Pꝛimo igiſ quo ad gñalẽ miſtrũ oꝛdinat generalis mini-ſter cuꝫ capitulo generali ꝙ ſi cõtingat mo ri generalẽ miniſtrũ acta oꝛdinis ac ſigillũ miniſterĳ ſigilleſ ſigillo ꝓuincialis mini-ſtri ſi pñs fuerit et ſocioꝝ eiuſdẽ gñalis ac cuſtodis ⁊ guardiani loci in quo continget eũ moꝛi vel vicarioꝝ eoꝛũdẽ in abſẽtia pre dictoꝝ. Sigillis etiã aliquoꝛũ frm ſolemni um ſi qui fuerint in cõuentu. Et ſic clauſa et ſigillata tradanſ eiſdẽ ſocĳs gñalis vel vi-cario gñali toci⁹ oꝛdinis: qͥ ea teneanſ ꝯſer-uare fideliſ ⁊ tradere ſucceſſoꝛi miſtro gene rali. Si etiã aliquẽ miniſtrũ ꝓuĩcialẽ gra uiter cõtingeret infirmari: acta ſue ꝓuĩcie ⁊ ſigillũ ſui officĳ ĩ ſui pñtia ſigillis ſocĳ ſui ⁊ cuſtodis in cui⁹ cuſtodia fuerit ⁊ guardi-ani in cui⁹ cõuẽtu ĩfirmaſ vl' ĩ eoꝝ abſẽtia ſigillis vicarioꝝ eoꝛũdẽ faciat claudi ⁊ ſigil lari ĩ archa tuta. qͥ trib⁹ ſeris claudaſ: qͣruꝫ vna clauis cuſtodi alia ſocio eiuſdẽ miſtri ⁊ alia guardiano tradaſ. Et predicti ꝯſeruẽt dicta acta ſucceſſoꝛi miniſtro per obedienti am ſalutarem tribuẽda fideliter. poſtqͣ fue rit legittime confirmatus ⁊ non ante. Qꝫ ſi

ꝑdictus miniſter morte ꝑuẽt⁹ hoc nõ poſſet executiõi demãdare: idẽ faciãt eiuſdẽ ſocij cũ cuſtode ꝛ gardiano i cui⁹ ꝯuẽtu moritur ſicut ſupi⁹ ẽ expreſſũ. Dict⁹ aũt vicari⁹ gñalis toti⁹ ord ſi gñalis moriat᷑ añ feſtum ſcti michaelis: teneat᷑ miſtris oibus q̃bus poterit ſine dilatiõe bona fide nũciare ei⁹ obitũ ꝛ celebratiõẽ capl'i i ꝓxĩo pẽthecoſtes feſto ſine dilatione fiẽdaz. Si vero poſt dictũ feſtũ ſcti michaelis deceſſerit: nichilomin⁹ denũcietur ſicut dictũ eſt. Nõ tñ tunc ſtat capitulũ gñale illo anno: niſi alias illo tp̃e celebrari debuiſſet: ſʒ fiat in ſequenti anno. Et hoc in loco ꝛ ꝓuintia vbi ꝑ gñalẽ miniſtrũ ordinatum fuerit celebrari.

¶ Qualiter debeat inſtitui prefatus vicarius generalis totius ordinis in morte generalis miniſtri: tertia particula.

¶ Iſte aũt vicarius gñalis ad diſcurſus inutiles euitãdũ modo q̃ ſeq̃tur inſtitut⁹ habeat᷑. Ordinam⁹ igit᷑ ꝙ qñ miniſtrũ gñalẽ infirmari ꝯtigerit vt de vita ſuſpicari poſſit: teneat᷑ corã ſcriptore ordis ꝛ ei⁹ ſocijs gardiano ꝛ aliq̃b⁹ diſcretis illi⁹ cõuẽt⁹ vbi morit᷑ oĩu ſepoſita affectiõe declarare q̃s ſibi ex tota religione aptior ꝛ vtilior ordis vicari⁹ videat᷑: ꝛ reſignare actu ſigillũ ei tribuẽdũ: et cetera q̃ ad ordiẽz ſpectãt ſigillãda claudẽda ꝛ ſucceſſori miniſtro gñali ꝑ eũdẽ vicariũ gñalem ꝛ ꝑdictos ſocios fidelit᷑ tribuenda. Et talis ꝑ eũdẽ gñalẽ miniſtrũ talit᷑ noiatus ex tali noiatione publica etiã vigore p̃ñtis conſtitutiõis ſit ver⁹ ꝛ idubitat⁹ vicari⁹ toti⁹ ordinis: ipõ facto vſq; ad iſtitutiõez ꝛ denũciatiõe ſiue ꝓnũciatiõem ſucceſſoris gñalis miniſtri. Et oĩa ꝑdicta ꝛ alia q̃cũq; ad tale officiũ ſpectãtia debite exequãt᷑: remanẽtibus ſ̃ꝑ vicarijs gñalib⁹ ꝛ viſitatorib⁹ ordis infra deſcribẽdis: vel altero eoꝝ (ſi vn⁹ eoꝝ tũc modo ꝑdicto ꝑ miniſtrũ gñalẽ gñalis vicari⁹ totius ordinis fuerit nominatus) in ſuis officijs / ſub eodẽ gñali vicario ſicut et alijs ordinis p̃latis. Q ʒ ſi gñalis morte ꝑuẽt⁹ eomodo talẽ in morte nõ declarauerit nec noiauerit aut iſtituerit vicari⁹ ꝛ viſitator gñalis regiõis illi⁹ videlʒ ciſmõtane vl' vltramõtane vbi morit᷑ gñalis etiã vigore p̃ñtis cõſtitutiõis ver⁹ ꝛ idubitat⁹ vicari⁹ gñalis toti⁹ ordis habeat᷑: ꝛ ꝑdicta oĩa atq; ſeq̃ntia tali vicario cõmiſſa debite exequat᷑.

¶ Predictus etiã vicari⁹ gñalis q̃cũq; fuerit ſic vno modo ꝑdictoꝝ inſtitut⁹: fũgetur plenarie ſuꝑ totũ ordinẽ nr̃m ꝛ ſuꝑ ſcðm et tertiũ ordinẽ bt̃i Frãciſci eadẽ auctoritate qua miniſter gñalis: quouſq; fuerit cõpleta gñalis miniſtri electio ſi elect⁹ p̃ñs fuerit. Si vero abſẽs fuerit ip̃e vicari⁹ gñalis erit tũc ordinari⁹ p̃ſidens cum plenitudine p̃tãtis illi gñali capitulo ꝛ q̃uſq; gñali miniſtro denũciata fuerit ei⁹ electio. Qð etiã fieri debere intelligim⁹ ꝑ vicariũ gñalẽ regionis vel ꝑtis illi⁹ vbi fuerit celebrandum gñale capitulũ: quacũq; alia cã gñalis miniſter ꝑdicto capitulo nõ poterit intereſſe ʒdẽ poſſit miniſter illi⁹ ꝓuĩcie vbi celebrandũ erit gñale capitulũ: qñ vcʒ miniſter gñalis vel aliq̃s dictoꝝ vicarioꝝ gñaliũ toti capitulo generali intereſſe non poſſent.

¶ De modo ꝛ forma electionis ꝛ iſtitutionis generalis miniſtri. quarta particula.

¶ In huiõi autez electiõe gñalis miniſtri: hoc mõ ꝓcedat᷑. ¶ Electoribus cõgregatis die ad eligẽdũ p̃fixa ſũmo mane cãtata miſſa de ſpũ ſctõ frĩbuſq; in capitulo vel alio loco capitulariter ꝯgregatis p̃ſidẽs per ſe vel fieri ꝑ aliũ faciat breuẽ ſermonez vl' monitionẽ q̃ hortent᷑ eligẽtes vt libere et ſincere eligãt generalem talẽ tanti ordinis paſtorẽ q̃ ſciẽtia vita morib⁹ et exempli merito magis prodeſſe valeat q̃ ambitioſe p̃eſſe oĩb⁹ re cõmiſſis: oĩu poſtpoſito amore vel odio p̃ce p̃cio vel rãcore ꝛc̃. Deinde p̃ſidẽs capituli icipiat alta voce Ueni creator cũ ℣. Emitte ſpm̃. ℣. Dñe exaudi. ℣. Dñs vobiſcũ: ꝛ oõnes Deus q̃ corda. Cõcede nos. De⁹ q̃ eccleſiã tuã bt̃i Frãciſci. Oẽs ſcti tui q̃s. ¶ Quibus dictis legant᷑: vl' examinent᷑ lr̃e cuſtodũ corã oibus. Et tũc etiã fiat vocũ ſiue vocaliũ ſuppletio (ſi aliq̃ vocales de aliq̃bus ꝓuincijs deſint) ꝑ p̃ſidentẽ: de ꝯſilio gñaliũ vicarioꝝ vl' aliquoꝝ miſtroꝝ: ꝛ tales ſuppletiões de meliorib⁹ ꝛ reformatiorib⁹ frĩbus ibidẽ exñtib⁹ fiãt. Nulluſq; vocem ibidẽ hẽat niſi fuerit debite ꝑ ꝯgruũ tp̃is ſpaciũ reformat⁹ ꝛ in reformatiõe ſeu obſeruãtia regulari ſufficienter ꝓbatus. Alias ſuppleãtur eoꝝ voces mõ ꝑdicto. Electoribus etiã ꝑ obediẽtiã mãdat᷑ vt nullo modo publice vel p̃uate practicẽt doloſe laudãdo vl' vituperãdo idebite ꝓmiſſiõe fror̃e odio vl' amore p̃ce p̃cio vel munere: quominus efficax vel libera reddatur electio. Nec p̃ncipuʒ et aliorum p̃latorũ p̃ces impetrate admittãtur. Alias tales ſic ambiẽtes vel electores tali via incedẽtes voce actiua ꝛ paſſiua ipõ facto p̃uati declarentur: et alij electores loco eorum modo predicto ſubrogẽtur. Et ſi pertinaces obſtiterint: carceri mãcipent᷑. Que oĩa p̃ſidẽs capituli añ electionẽ diligenter iquirat ꝛ puniat. Nõ tñ inter

dicit quin miniſtri ⁊ vocales poſſint añ ele
ctionē mature prudēter ⁊ ſincere abſq; omi
dolo ⁊ cōuētionib⁹ doloſis iter ſe de bono
paſtore cōſultare et colloq̄ ſimpliciter pub=
lice ⁊ p̄uate Deide fiat electoꝝ iclusio: ⁊ eo
tū ḡnalis abſolutio: ac ad eligēdū legittia=
tio: p p̄ſidētē p̄fatū. Et tūc p̄ſidēs capituli
vocatis miſtro illi⁹ ꝓuincie cuſtode loci et
gardiano capl'i: vl' etiā nōnullis alijs ſi ei=
dē videbit de illoꝝ ꝯſilio exq̄ſitores tres (q̄=
rū vn⁹ ſit ſcriptor ⁊ habilis ad ſcribēdū) ex
eiſdē vocalib⁹ ſiue electorib⁹ aſſūat: q̄ vota
ſeorſū aliq̄ſtulū corā oc'lis oīz p̄q̄rāt ſecrete
⁊ fidelit̄ ꝯſcribant. Et p̄mo p̄m⁹ diſq̄ſitor co
rā ſocijs electiōez ſuā ꝓnūciet ⁊ ſcribi faci=
at Deinde ſcđs ⁊ tertio ſcriptor. Deide alij
ſinguli electores vn⁹ poſt aliū ad illos ac=
cedētes: ita q̄ ſinguli añq̄ recedant ab eis
audiāt qualit̄ cōſcripſerit vota ſua: et fr̄es
electores i exp̄mendo hijs v̄bis vel ſilib⁹
vtant̄. Ego N. talis miſter vel cuſtos. N.
talis ꝓuintie nolo talez. N. frēm p miſtro
ḡnali. Quib⁹ p obedientiā cōſcriptis p or=
dinē: ſtatim i eodē loco anteq̄ fr̄es recedāt
vel colloquāt̄ ad lucē publicent̄ i mediū q̄
ſcripſerūt. Q̄z ſi diuia gr̄a inſpirāte in vnū
aliquē cōcordauerint illi⁹ electio firmata ē
abſq; aliqua q̄ſtione. Si v̄o i ptes inequa=
les ſe diuiſerit: illi i quē plures medietate
eligētiū cōſēſerint poſtq̄ electio fuerit ꝓ=
nunciata de eo / vi talis electiōis ⁊ p̄ntis cō
ſtitutiōis ver⁹ ḡnalis miſter habeat aucto
ritate etiā p̄uilegioꝝ ordini nr̄o a ſctā ſede
ap'lica idultoꝝ ꝓut etiā in p̄fato marima=
gno exp̄ſſe cauet̄. Surgat tn̄ ſcriptor illius
ſcrutinij vel ali⁹ a p̄ſidente ordinat⁹ ⁊ depu
tat⁹ ⁊ dicat In noīe p̄ris et filij et ſp̄us ſcti
amē Ego frater. N. noīe meo ⁊ oīz vr̄z q̄ me
cū cōſēſiſtis eligo talē frēm. N. in ḡnalē mi
niſtrū toti⁹ ordinis nr̄i. Quo facto ſtatim i=
cipiāt Te deū laudam⁹ ⁊c. ꝓceſſionaliter
eundo ad eccl'iam. Et in fine a duob⁹ dicat̄
℣. Cōfirma hoc de⁹ qđ opatus es in nobis
℟. A tēplo ſctō tuo qđ ē in hieruſalē. Dein
de or̄ones corā maiori altari a p̄ſidente vl'
electo dicant̄ videlz Actiōes nr̄as q̄s dn̄e
aſpirando p̄ueni ⁊ adiuuando proſequere
vt cūcta nr̄a or̄o et opatio a te ſemp incipi
at: ⁊ p te cepta finiat̄. Deus q̄ corda fideliū
Cōcede nos. De⁹ qui eccl'iam tuā. Oēs ſcti
tui ⁊c. Et in omi ꝓnūciatione electiōis for=
ma p̄dicta ab oībus obſeruet̄. Si vero (ite=
rato hmōi ſcrutinio quotiēs videbit electo
rib⁹ expedire) cōtigerit q̄ null⁹ a maiori p=
te electorū eſſet electus poſſint cōiter cōpro
mittere in tres vel quinq; fr̄es ydoneos ⁊ diſ
cretos q̄ vice oīz de p̄ficiēdo valeāt ꝓuidē

De iuramētis ḡnalis ⁊ ꝓuicialiū miſtroꝝ
ac diffinitoꝝ ḡnalis ⁊ ꝓuicialiū capl'oꝝ / ele
ctorūq; ḡnalis ⁊ ꝓuicialiū miſtroꝝ. v. pti.

Ordinamus iuxta B̄ndicti
xij. ſtatuta q̄
deinceps ḡnalis miniſter i ſua nouitate ſta
tim vcz expleto Te deū laudam⁹ et or̄oni=
bus p̄dictis ⁊ añq̄ ſuū officiū exequat̄ am=
babus manib⁹ ſup miſſale poſitis i eodē lo
co vcz añ maius altare ſi fuerit p̄ns teneat̄
iuramētū p̄ſtare corā toto capl'o: vl' ſi abſēs
fuerit p̄nte cōuētu loci in q̄ euz decretū ſue
electiōis recipe cōtinget: ſub forma q̄ ſeq̄t̄.

Ego frat̄. N. ḡnalis miſter ordis frm̄ mi
norū ab hac hora i āte a fidelis ero ſctō pe
tro ſctēq; romane eccl'ie dn̄oq; nr̄o pape. N.
ſuiſq; ſucceſſorib⁹ canonice itrātib⁹: nec ero
in ꝯſilio neci facto vt vitā p̄dāt aut mēbrū
vel capiāt mala captiōe: ꝯſiliuz qđ michi p
ſe aut p lr̄as aut p nūciuz manifeſtabūt ad
eoꝝ dāpnū nulli pādā vocat⁹ ad ſynodū ve
niā niſi fuero p̄pedit⁹ canonica p̄peditiōe.
In correctiōib⁹ iudicialib⁹ grauiū crimiuū
⁊ i ꝓuiſionib⁹: ꝓmotiōib⁹: ꝯfirmatiōib⁹: de
ſtitutiōib⁹ ⁊ repulſiōib⁹ faciēdis de pſonis
dicti ordis fidelit̄ ⁊ ſcđz deū ⁊ r'l'az bti Frā
ciſci puraq; ⁊ rectā cōſciētiā me hēbo. Sic
me de⁹ adiuuet: ⁊ hec ſctā dei euāgelia Sil'e
iuramētū corā ḡnali miſtro p̄ſtabūt vicarij
ḡnales ſiue ordis vſitatores. Sil'e iura=
mētū corā generali miſtro probabūt vicarij
ḡnales ſui ordis viſitatores. Sil'r etiā mi=
niſtri ꝓuiciales idē iuramētū p̄ſtabūt: ſtatī
cū fuerit ꝯfirmati in p̄ntia ſui p̄mi capl'i ꝓ
uicialis: nō obſtāte q̄ nūcij ꝓuīcie iurauiſ=
ſēt corā ḡnali miſtro ꝓ ꝯfirmatiōe deſtinati
Et nichilomin⁹ q̄ ſubiectiōem reuerētiā et
obediētiā a ſctis p̄rib⁹ ꝯſtitutā ſcđz r'l'az bti
Frāciſci ḡnali miſtro ⁊ ſuis ſucceſſorib⁹ ca
nonice ſubſtitutis exhibebūt: q̄diu i obediē
tia ⁊ vnitate ſctē Romane eccl'ie fuerit ipi
tales ḡnales miſtri. Ordinam⁹ etiā q̄ diffi
nitores capl'oꝝ ḡnaliū et ꝓuicialiū anteq̄
ſua exequātur officia preſtēt in p̄ntia ipoꝝ
capitulorum corporaliter iuramentum q̄
ſuum fideliter officiū ſcđm deum ⁊ conſciē=
tiam prout melius poterūt debite exeque=
tur. Electores etiam generalium ⁊ prouin
cialiū miſtroꝝ añq̄ ad electionē ꝓcedāt: in
p̄ntia dictoꝝ capl'oꝝ iurare teneāt̄ q̄ nullū
eligēt quē ſciant vel credāt indignuz. Ele=
ctoribus autem ſiue poſtulatoribus cuſto
dum et gardianorum diſtricte iniungi=
mus q̄tūs in eligendo ſiue poſtulando ſe
habeant ſecundum deum et rectas ac pu=

rectas ac puras cōſciēcias eoꝝ: modis in-
fra declarandis in hijs incedendo.

¶ De cātādis ⁊ fiendis in nouitate gn̄a
lis miniſtri ⁊ in prima receptiōe eiꝰ i quolꝫ
cōuētu et vacante gn̄alatu. ſexta particl'a.

¶ Poſtmodū aūt iuramēto gn̄a
lis miniſtri taliter
facto ſtatiꝫ cātet̄ ab olbꝰ. Gaudeamꝰ oēs in
dn̄o diē feſtū celebrātes ſub honore bti frā
ciſci: de cuiꝰ celebritate gaudēt ⁊c. Deinde
dicat̄ hymnꝰ. Plaude turba paupercula:
⁊ an̄. Salue ſācte pater. Et a p̄ſidēte vl' mi-
niſtro ꝓuīcie de more induto cū cerofera
rijs dicat̄ orō. Omnꝑs ſempiterne deꝰ miſe-
rere famulo tuo. N. gn̄ali nr̄o miniſtro ⁊c.
Et interim dū predicta cantant̄ ſedēs gn̄a
lis ante maius altare vniuerſos fr̄es ad ſe
ſingillatim veniētes ⁊ obediētiaꝫ ſibi atq̄
reuerētiā q̄diu fuerit in officio gn̄alatꝰ ꝓ-
mittētes amplexet̄. Poſtea nūciꝰ cū literꝫ
ad papā ⁊ ad ordinis ꝓtectorē ⁊ alios car
dinales ⁊ principes ac bn̄factores ordinis
ex p̄te gn̄alis capl'i. deſtinent̄ ⁊ cū grārū a-
ctione geſta capl'i explicent̄ ⁊ ordo atq̄ no
uum ipſius tale caput humilit̄ cōmendetur.
¶ Idē modus cātandi ⁊ faciēdi cū primo
cōuētū gn̄alis viſitat in ſua receptiōe obſer
uetur. Addito etiā q̄ ꝓceſſionaliter cū cru-
ce ⁊ ceroferarijs ⁊ p̄lato maiori loci cappa
induto modicum extra fores eccleſie vel p̄-
mam portam cōuentus ſibi occurrāt. Et re
cepta a dicto ſacerdote induto ⁊ deoſcula-
ta cruce a gn̄ali ſtatim fr̄es cātēt vt ſupra:
et eū ꝓceſſionaliter introducāt ⁊ p̄cedāt vſ
q̄ ad paratā ſedē an̄ maiꝰ altare. Ubi oms
vt ſupra obediētiā ꝓmittētes ⁊ reuerētiā
cū oſculo pacis recipiat. ¶ Itē gn̄alatu va
cāte ſtatiꝫ cū id fr̄ibꝰ aliquibꝰ ꝯſtiterit in cō
memorationibꝰ beati franciſci in veſperis
matutinis et poſt cōpletoriū loco aliarū an
tiphonarū eiuſdē que alias dici ſolent in ſi-
gnū meroris ⁊ ꝓ ſucceſſore bono impetran
do cātetur an̄t. Plange turba paupcula ⁊c.

¶ De ſocijs ⁊ expēſis gn̄alis miſtri ⁊ vi
cariorꝝ generaliū ſiue etiā miſtroꝝ ꝓuīcia
lium et cuſtodum: ſeptima particula.

¶ Preterea ordiamꝰ q̄ gn̄alis mi
niſter vnū ſpecialē or
dinis ſociū prouidū conſiliatorē ſecū habe
at ⁊ aliū etiā ꝓuidū ſcriptorē ordis cū ꝓui
do fr̄e layco vel clerico ſeruitore ipſiꝰ gn̄a-
lis miniſtri ⁊ alio ſeruitore p̄fati ſocij eiꝰ et
ſcriptoris ordis ſi neceſſe fuerit: ⁊ nō pl'es
Et ſi eos aut aliquē eoꝝ mori cōtigerit: ali
os ydoneos ꝓut ꝯgruētius poterit ſibi ſub
ſtituat. Predictos etiā ſocios ꝓ ꝯgruētia ſi

gue ⁊ ꝓuinciaꝝ vel alia cauſa rōnabili mu
tare poterit. ⁊ loco eoꝝ etiā ꝓ ſocio ordinis
vel ſcriptore q̄ncq̄ miniſtros vl' cuſtodes vl'
ordinis vicarios gn̄ales ⁊ viſitatores acci-
pere. vel etiā tales cū eiſdē ſocijs ſi neceſſe
fuerit aliqn̄ habere: euitādo tn̄ q̄ntū poterit
multitudinē ſociorū. ne grauētur cōuentus
in expenſis. Eidē aūt generali et p̄fatis ſo-
cijs ⁊ fratribꝰ ac alijs prelatis ordinis mi-
niſtris ⁊ cuſtodibꝰ ⁊ eoꝝ vicarijs vel cōmiſ
ſarijs ac ordinis viſitatoribꝰ ꝓuideat̄ mo-
derate de ſuis neceſſarijs ꝑ conuentus ſeu
cuſtodias vel prouincias ſibi ſubditas: re-
currēdo ad benefactores ordis ſicut hacte
nus cōſuetū ē. Ipe tn̄ gn̄alis miniſter ⁊ alij
ordis p̄lati ⁊ viſitatores ꝓ ſe ⁊ ſuis q̄ ſecuꝫ
erūt nō ꝑmittāt ymo fieri ꝓhibeāt exceſſi-
uas expenſas: ⁊ i cōi refectorio cū fr̄ibꝰ ſemꝑ cū
fr̄ibꝰ ſi cōmode fieri poterit ꝯmedāt ⁊ reſide
ant maxime q̄diu ſani erūt: excepta p̄ma
die ſui ingreſſus. Non tamen prohibetur
quin etiam ibidē in refectorijs aliqua ſpe
cialia ⁊ honorabiliora ſeruitia propter ho
norē tāte prelationis et illius cuius vices
gerit ſibi fiant: ſed hoc fiendū a gardianis
cōgrue p̄ſuadet̄. ¶ Quilibet vicarius gn̄a
lis et ordinis viſitator ⁊ q̄libet miniſter ꝓ
uincialis vnū ſociū prouidū et diſcretū ſe-
cū ducāt: ⁊ vnū ſcriptorē ſi p̄dictus ſociꝰ nō
ſufficiat ꝓ ſcriptore ⁊ vnū honeſtū fr̄em ſer
uitorē: ſi dictus ſcriptor nō ſufficiat ꝓ ſer-
uicijs et nō plures. In quorū loco pro cau-
ſa rōnabili poſſint aliqn̄ cuſtodes vel alios
aptos ſibi ſubſtituere. ¶ Cū etiā p̄dicti or-
dinis p̄lati cōducent̄ a fr̄ibꝰ ꝓ directione
viarū vel expēſis ꝓcurādis in via / caueāt
ne i hmōi conductiōibꝰ fiant imoderate ex
pēſe. Nec ad hec habeāt a cōuētu niſi duos
fratres qui eos conducant: cum neceſſe fue
rit eos conduci.

¶ De electionibus miniſtrorū prouincia-
lium: octaua particula.

¶ Circa electiōeꝫ miniſtroꝝ ꝓuīcia
liū ſic̄ ꝓcedat̄ ſicut i ele-
ctiōe gn̄alis miſtri excepto q̄ electores nō
opꝫ icludi / nec i fine cātari vt ſupradictū ē
niſi gn̄alis ꝯfirmās eū p̄ns fuerit: ⁊ niſi ibi
dē ꝑ eū fctā ⁊ ꝓuūciata eiꝰ ꝯfirmatiōe. Ordi
namꝰ etiꝰ q̄ ipi ꝓuīciales miſtri cōuocato
ꝓuīciali caplo a ſubditꝫ ſuis. i. a fr̄ibus diſ
cretiꝫ cōuētuū ⁊ locoꝝ ⁊ a cuſtodibꝰ de corꝑe
ꝓuīcialis capl'i eligāt̄: ꝯfirmādi vl' ifirmādi
ꝑ gn̄alē miſtrū. Et ab eodē gn̄ali recipiāt or
dinariā iuriſdictionē ⁊ grās pacifico regi-
mini i ſue ꝓuīcie neceſſarias vel cōgruas.
Electores vero prouincialium miniſtro-
ruꝫ poſtq̄ ad capitulū cōuenerit eligāt p̄e

ciſe in die ſeq̃nti. Q̃ʒ ſi ipſa die nõ elegerit:
vel in eligẽdo nõ cõuenerint: extũc gñalis
miniſter eis ꝓuideat de miniſtro. Idem fa
ciat miniſter ꝓuincialis de omnibus alijs
officiarijs in tali caſu. Nichilominꝰ tamen
ipſi electores poſſint ⁊ debeãt ꝓuincie d̃ vi
cario ꝓuidere. Poſſint aũt ꝓuinciales mi-
niſtri eligi de toto ordine. Q̃ʒ ſi ꝓuĩciali ca
pitulo cõgregato miniſtrũ ꝓuincialẽ mori
cõtigerit vel abſolui: ⁊ in ꝓuincia illa ſaltẽ
ꝑ maiori parte cõuẽtuũ reformate ⁊ obſer
uant viuat̃ poſſint fr̃es diſcreti ⁊ cuſtodes
ibidẽ cõgregati aliũ ſibi eligere ĩ miniſtrũ
q̃ꝗ ad hoc miſſi nõ fuerint nec vocati. Alr̃
ſine vicario gñali ordinis viſitatore vel cõ
miſſario gñalis miniſtri ſi gñalis mãdaue
rit: nõ eligãt. Alit̃ q̃cq̃d factũ fuerit: irrituʒ
ſit ⁊ mane. Nec taliter electus debeat cõfir
mari: ſʒ alter ſubſtituat̃ qui ydoneus ⁊ ve
re zelator obſeruãtie r̃laris fuerit. Cuſtos
deniqꝫ in cuiꝰ cuſtodia morit̃ ꝓuĩcialis mi
niſter poſtq̃ ſibi de morte cõſtiterit: hoc ci-
tiꝰ gñali miſtro ſignificare teneat̃. Et reſpõ
ſo accepto ab eo certo die ꝑfixo ⁊ loco ĩ quo
poſſint fratres cõmode cõuenire ꝓuinciale
capl'm teneat q̃ citius poterit cõuocare: ni
ſi ꝓpinquus fuerit terminus ꝓuĩcialis ca
pituli celebrãdi. Cuſtos ṽo illius cuſtodie
in q̃ capl'ʒ celebrat̃ ſi vicariꝰ ſeu cõmiſſariꝰ
miniſtri gñalis ⁊ ordinis viſitator pñs nõ
fuerit: vel guardianus loci in quo capitulũ
celebrat̃: ſi ꝑdcti oẽs defuerint: tenebit ip-
ſũ capitulũ donec electio miniſtri fuerit ab
ſoluta ⁊ celebrata: ⁊ quouſqꝫ vicarius ĩ ꝓ-
uincia de aſſenſu maioris partis capl'i fue
rit inſtitutꝰ: q̃ ⁊ extũc teneat capl'm ⁊ regat
prouinciã quouſqꝫ in ꝓuintia miniſter con
firmatus habeatur dũmodo ſicut dictũ ẽ re
gulariter in ꝓuincia viuat̃: alias genera-
lis ꝓuideat. Nullus frater tũc in miniſtrũ
electus vtat̃ tali officio vicariatus ꝓuĩcie
ſed alius: cũ hoc videatur ꝯtra ſtatutũ ꝯſilij
generalis: aliter nulla reddat̃ ipſiꝰ electio.
¶ Electione ṽo celebrata terminato qꝫ ca
pitulo vicarius prouintie duos fr̃es depu-
tet de corpore capituli vel prouincie fide di
gnos de cõſenſu ipius capituli. cũ electiõis
decreto quos mittere debeat ſine mora ad
generalẽ miniſtrũ pro confirmatione peten
da: cui ſcd̃m declarationẽ dñi pape Clemẽ-
tis quinti extra de verboꝝ ſigni. ipſiꝰ electi
onis confirmatio pertinet de cõſilio diſcre-
toꝝ diligenti examinatione premiſſa. Que
ſi ab eodẽ fuerit infirmata: ad capitulũ pro
uinciale electio hm̃oi reuertat̃. Ideoqꝫ ta-
les mittant̃ nunciȷ̃ qui de electione ⁊ electo

ac ſtatu ipius ꝓuincie ſciãt et poſſint gene
ralẽ miniſtrũ iuxta quod expedierit redde
re certiorẽ. Nec pro morte generalis mini-
ſtri quiſq̃ alius talẽ confirmare poſſit: niſi
vicarius generalis tocius ordinis vel etiã
is cui de iure vel conſuetudine cõpetit. Po
ſtea iuramentum preſtabũt in pñtia primi
capituli prouincialis: modo ſupiꝰ expreſſo.
¶ De poſtulatiõibꝰ ⁊ inſtitutionibꝰ cuſto-
dum diſcretoꝝ guardianoꝝ ⁊ aliorum offi
ciariorum. nona particula.

¶ Ceterum quo ad inſtitutiões
et poſtulationes cu-
ſtodũ guardianoꝝ diſcretoꝝ ⁊ alioꝝ offici-
ariorũ: ſtatuimꝰ ⁊ ordinamꝰ ꝙ niſi genera-
les vel ꝓuĩciales miniſtri ad quos regula-
riter ꝑtinet taliũ cuſtodũ guardianoꝝ ⁊ ali
orũ officiarioꝝ iſtitutio aliud quo ad aliq̃s
ĩ ꝑticulari ꝑ cauſa rõnabili ſpecialit̃ ꝑ eoſ
dẽ inſtituẽdos decreuerit taliter ꝓcedatur
¶ Et prio q̃ ad cuſtodes / ſtatuimꝰ ⁊ ordina
mus ꝙ dũ cõpleto termino cuſtodis vel eo
mortuo aut alias depoſito vl' deponẽdo ve
nerit cuſtos eligẽdus ſiue poſtulãdꝰ: ĩ capi
tulo cuſtodiali ꝓxĩe añ capitulũ ꝓuĩciale
a cuſtode vel eiꝰ vicario celebrãdo vt mo-
ris ẽ apd̃ multos vel alias ſi maluerint in
capitulo ꝓuĩciali in loco ſibi ⁊ cuſtodie ſue
deputato cuſtos ꝑteriti ãni vl' eiꝰ vicariꝰ
ad ꝑtẽ trahat diſcretos ſue cuſtodie: et ibi-
dẽ facta viſitatiõe cuſtodis ipiꝰ cũ eis iuxta
pluralitatẽ vocum ſiue opinionũ ſit̃ diffini
ant de cuſtode poſtulãdo. Et miſtro ſuo ac
diffinitoribꝰ ꝓponãt quẽ ipi oẽs vel ſalteʒ
maior ꝑs ipoꝝ eligẽtiũ ſiue poſtulantiũ vo
luerint habere ĩ cuſtodẽ. Miniſter vero ꝓ-
uĩcialis cũ cõſilio ⁊ aſſẽſu diffinitoꝝ capitu
li ipis de cuſtode ꝓuideat iuxta eoꝝ poſtu
latiõeʒ: vel aliter ꝓut cuſtodie ſcd̃m deũ et
cõſciẽtiã melius viderit expedire. Ita ꝙ ꝑ
caſu neceſſitatis vel maioris vtilitatis cu-
ſtodie poſſit ab eis aliꝰ non poſtulatꝰ inſti-
tui: ſi eidẽ miſtro ⁊ diffinitoribus videatur
expedire. Nullꝰ aũt frater fungat̃ ſil' cuſto
dis et lectoris vel regẽtis officio: niſi mani
feſta neceſſitas id requirat.
¶ Qualiter debeat determinari ⁊ publica
ri dies electionum ſiue poſtulationum con
uentus. decima particula.

¶ Denum quoad gardianos di
ſcretos ⁊ alios inſti-
tuendos hoc modo procedatur. Primum
a gardiano vel a vicario conuentus fiat
determinatio et denunciatio diei electio-
tionũ officiariorũ hm̃oi ad poſtulãdũ eos
miſtris ⁊ diffinitoribꝰ vt dictũ ẽ: ĩfra quãdiẽ

ſi in alicuiꝰ officiariŷ electiõe nõ cõuenerint
ad cuſtodẽ deuoluat illiꝰ poſtulatio: ⁊ etiã
diſcreti taliter ab eis non electi ꝓuiſio: niſi
miniſter aliũ pro cauſa rationabili ipſis da
re vel iſtituere voluerit. Et hec denũciatio
fiat ſaltẽ triduo añ ſi cõmode fieri poſſit ⁊ a
gardiano fribus abſẽtibus denũciet dies
bona fide q̃bus poterit. Poſſit tñ aliqñ pro
cã rationabili ſuꝑueniẽte de cõſenſu maio
ris ꝑtis cõuẽtus dies aſſignata accelerari:
ſz nõ protelari Nullus itaqꝫ frater pñs vel
abſens poſſit in hĳs vel aliĳs q̃buſcũqꝫ ele=
ctionibꝰ factis q̃ ſcrutiniũ vocez ſuã alteri
cõmittere iuxta formã q̃ in ꝓuilegĳs dñi pa
pe Nicolai tertĳ Clemẽtis. v. ⁊ alioꝝ i ꝓui
legĳs ordinis de electione miniſtri genera
lis continetur.

Modus et ordo eletionum ſiue poſtula=
tionum officiarioꝝ conuẽtus et quis tales
eligere poſſit: vndecima particula.

Die autẽ electionuz hmõi ordi
nata ⁊ ꝑfixa fres oẽs
pñtes ad ſonũ campane veniant: abſentes
vero voces ſuas in ſcriptis clauſas relin=
quant vel mittant ſi cõmode fieri pt. Et a
nullis aperiant vel videant q̃ʒ a ſcriptore
et teſtibus: niſi in caſu neceſſitatis qñ opor
tet oĩs etiã alias voces legere ⁊ publica=
re: vbi vcꝫ vl qñ de falſificatiõe ꝯtra teſtes
et ſcriptorẽ ageretur vel dubitaret. Cõuo=
catis igit fribꝰ oĩbus et inuocata ſcti ſpũs
grã emittãt nouicĳ et aliĳ nõ cõuentuales
loci ſi aliqui ibidẽ fuerit. Et tũc gardianus
vel cuſtos ſi fuerit in cõuentu de cõſilio ali
quoꝝ diſcretoꝝ eligat ſcriptorẽ cũ duobus
diſq̃ſitoribus ſiue teſtibus qui ſint de corpe
capituli et de illis de q̃bus ẽ minor preſum
ptio q̃ debeãt ad aliquod officium eligi=
ſiue de clericis aut ſacerdotibus vel laycis
vel de vtriſqꝫ. Et ꝓmo ſcriptor ſcribat vo=
cẽ ſuã ſecrete. Deinde ꝓmus teſtis ſecrete
ſcriptori exꝓmat vocẽ ſuã. Et deinde tertiꝰ
publice coram alio teſte. Et tũc ſcriptor eis
oſtẽdat q̃ ſcripſit. Poſtea oẽs aliĳ fres ſigil=
latim veniant et eligãt incipiendo a cuſto=
de vel gardiano et poſtea ꝯſequẽter oĩes
aliĳ fres. Et ꝓmũ eligatur diſcretus ad ca=
pitulũ prouinciale et etiã cuſtodiale ſi opꝰ
fuerit mittendus. Et deinde facta viſitatio
oe gardiani et prelatorum ordinis modo i
ferius declarando conſequenter eligãtur
gardianus et aliĳ officiariĩ conuentus. Et
omnes fratres tam layci q̃ʒ aliĳ cuiuſcunqꝫ
etatis extiſtãt vocem habeant in electione
diſcreti et oĩm aliorum officiariorum: ex=
cepta electione gardiani In quam nullus
vocem actiuam habeat niſi ſit in ſacris or=
dinibus conſtitutus et etatis ſue viceſimũ
quintum annum attigerit vel ſaltẽ viceſi=
mum: vbi talis etas admitti conſueuit
vel prout miniſter determinauerit in ſua
prouincia. Poſſit etiam miniſter vel cu=
ſtos in eius abſentia cum maturis: pro=
bis: etate prouectis/ ⁊ diſcretis fratribus
laycis diſpenſare: vt etiaz in electione gar
dini vocem habeant. Et vbi maior pars
medietatis nũero fratruz eligentiũ conue
nerit: ille talis/ electus ad poſtulandum eũ
in capitulo habeatur. Et tunc veniat ſcri=
ptor in medium cum duobus teſtibus: et
ſine aliqua particulari declaratione vocuz
proponat ſub hac forma verborũ et dicat.
Ego frater. N. nomine meo et oĩm veſtruz
qui mecum conſenſiſtis eligo in patrez di=
ſcretum vel gardianum vel lectorem vel
magiſtrũ nouiciorum vel Juuenũ huiꝰ ve
nerabilis conuentus noſtri. N. fratrem. N
Et cũ ad hmõi electiones faciendas taliter
per viam ſcrutinĳ proceditur: ⁊ votis in di
uerſo diuiſis electiones plures ⁊ reiteratio
nes nimias in diſcordia fieri cõtigerit: poſt
multas reiterationes poſſit tandem admit
ti illa electio que plures habet voces ſi om
nes electores in hoc conſentiant: licet plu=
ralitatem medietatis vocũ non habeat: vel
etiam caſſari voces illorum qui minus ha=
bẽt ⁊ illoꝝ electoribus in eligendo id ſecre
te ſignificari vt alios eligant. Si tñ vnus
ſolus electorum in hĳs diſſentat non fiat
ſed potius ad cuſtodem cum ſuo capitulo
cuſtodiali et ſuis diſcretis illius poſtulatio
et cõſequẽter inſtitutio vel cõfirmatio ipiꝰ
vel alteriꝰ ad miniſtrũ deuoluat: ſi ĩfra diẽ
ꝑfixã nõ cõuenerit. Alias etiã talis electio
ſit inanis. Poſſint etiã noĩa diuerſoꝝ ele=
ctorũ publice declarari: qñ taliter in plures
diuidũtur: ad concordiã inquirendã.

De conuentionibꝰ ⁊ cõuenticulis pro ele
ctionibus fabricandis debite euitandis et
de electoribus non nominandis niſi in cer
to caſu: duo decima particula.

Electoribus ⁊ ꝓmotoribus
ad quecũqꝫ of=
ficia ꝑ obediẽtiã mãdat etiã ſub pena ꝓua
tiõis vocis actiue ⁊ paſſiue vt nullomõ pu
blice vel ꝓuate practicẽt doloſe vel cõuẽti=
cula ſeu cõuẽtiões faciãt laudando vl vitu
perãdo indebite vel inducendo promiſſio
ne terrore odio vel amore prece precio vel
munere: quominus efficax vel libera red=
datur electio vel promotio. Que omnia ꝓ=
ſidens capituli diligẽter inquirat ⁊ puniat

Poſſūt tñ interdū vocales ante electionem
mature prudēter ⁊ ſincere abſqꝫ omni odio
⁊ talib⁹ doloſis cōuētiōibus vel cōuēticlis
inter ſe ⁊ de bonis officiarijs ⁊ paſtoribus
(vt ſupradictū eſt de gñali) cōſultari ⁊ col=
loqui ſimpliciter publice ⁊ ꝑuate. Nec etiā
aliter a cetero deponant guardiani a ſub=
ditis: ꝗ̄ ꝑ alteri⁹ guardiani electionē vl' in
ſtitutiōem. Que ſingulis annis mō ꝑ̄dicto
fiāt. Nec vnqꝫ a ſcriptore vel teſtib⁹ alicui
de cōuētu directe vel indirecte ſciēter reue
lent vel declarent voces eligētiū vel nō eli
gētiū aliquos ꝓ cōcordia ⁊ pace ſeruanda
ſub pena excōmunicatiōis ⁊ carceris infli=
genda ꝑ cuſtodem: niſi id (vt ſupra) publice
fieri requiratur a cōuentu.

¶ De litteris a diſcreto cōuentus ⁊ diſ=
cretis diſcretoꝝ ac cuſtodibus cuſtodū ad
capl'm gñale electoꝝ portādis. xiij. ꝑticula

¶ **Diſcreto** aūt cōuentus eūti ad
capl'm ꝓuinciale: vel
etiā cuſtodiale det lr̄a apta nōie totius cō
uētus ad modū obediētie ⁊ cōmiſſiōis ſub
ſigillo cōuēt⁹ directa miniſtro ⁊ ceteris pa
tribus ⁊ fratribus in capl'o cōgregatis: vł
etiā cuſtodi ⁊ eius diſcretis cōmittēdo per
hāc vices ſuas ad oīa q̄ erūt in capl'o ꝑ eoſ
dē tractāda. Sil'r etiā diſcreto diſcretoꝝ ꝓ
uincie a diſcretis ꝓuīcie eligēdo ⁊ mittēdo
ad capitulū gñale det ſimilis lr̄a cōmiſſio
nis teſtimonialis ſub ſigillo miniſtri ꝓuin
cialis. Sil'r etiā cuſtodi cuſtodū a cuſtodi=
bus ꝓuincie ad capl'm gñale deſtinādū de
tur talis lr̄a cōmiſſionis ſub ſigillis ſingu=
loꝝ cuſtodū vł maioris partis eoꝝ. ¶ Itē
ab eodē diſcreto conuentus portetur alia
lr̄a clauſa ſigillata ſigillo conuētus in qua
tantūmodo ſcribat nomen conuētus petēs
ſiue poſtulās ⁊ nōia officiarioꝝ poſtulato=
rū. Et non fiat ſupſcriptio in eadem littera:
ſed ſupſcriptio erit hec. Iſte ſunt petitiōes
cōuentus. N. talis.

¶ De ordinatiōe rotuli petitionū hmōi
a cuſtodibus et eorum diſcretis et eius pre
ſentatione: quartadecima particula.

¶ **Poſtq̄** aūt diſcreti cōuētuū cuiuſ
libet cuſtodie egreſſi fue=
rint ad eūdum ad capl'm poterūt vna cū cu
ſtode conuenire in vno loco capl'i ꝓuincia=
lis ad partē: ⁊ cuſtos in eorum ꝑ̄ſentia ⁊ in
ꝑ̄ſentia aliquorū ꝓborū pr̄m de cuſtodia ſi
qui fuerit ibidē. ⁊ ſi cuſtodi expediens vide
atur peticiōes eorū aperiat. ⁊ vna ſimul de
ſuis petitiōibus cōueniāt: ſupplēdo vel mu
tando ſi q̄ poſtulatiōes ꝓ diuerſis electioni
bus in diuerſis locis vel ꝓ alia cā ſupplen
de vel mutande fuerint. Et ex hijs rotulus
cuſtodie miniſtro et diffinitorib⁹ ꝑ̄ntandū
conficiant: obmiſſis alijs cōſuetudinib⁹ vel
ordinatiōib⁹ particularib⁹ ꝓuinciaꝝ in ta
libus cōtrarijs: ꝓ maiori concordia in ordi
ne ſeruāda. Miniſter aūt et diffinitores ta
li rotulo petitionū ſiue petitionib⁹ hmōi re
ceptis: diffiniāt ⁊ determinēt ꝑ tabulā diffi
nitionū ſuꝑ hijs admittendo eaſdē in toto
vel in ꝑte: vel mutādo: ⁊ ꝑ ipm̄ miniſtrū de
ipſorū conſilio (prius tamē) ꝓut ſpectat ad
eum ex officio (diligēti examinatione ꝑ̄miſ=
ſa) confirment vel infirment: prout eidē ſe=
cundū deū ⁊ conſcientiā meli⁹ videbitur ex
pedire. Et ſi ꝓpter alioꝝ ſimilē poſtulatio=
nem vel aliā rōnabilē cauſam fuerit talis
poſtulatio īfirmata: poſſunt tūc talis diſcre=
tus conuentus ⁊ cuſtos aliū poſtulare. Et
miniſter vnacū diffinitorū conſilio tali po=
ſtulatione audita prouideat vt melius po=
terit ſcḋm deum et conſcientiam.

¶ Declaratio ꝑ̄uilegij ordinis ī electioni=
bus prelatorum et officiariorum ordinis
fiendis. quinta decima particula.

¶ **Iuxta** quoqꝫ ordinis noſtri indul
ta ⁊ priuilegia declaram⁹
et dicimus ꝙ in oībus electionib⁹ ſiue po=
ſtulationibus ⁊ inſtitutionibus predictis
tam miniſtrorum ꝗ̄ cuſtodum et gardia=
norū ⁊ aliorū ordinis officiariorū / formis
aut quibuſcunqꝫ ſolēpnitatib⁹ vel mōis / a
ꝑ̄dictis / a iure cōi ſtatutis ffes nō artātur

¶ De viſitationibus et correctionibus ꝑ̄=
latorum: ſextadecima particula.

¶ **Facta** igit electione diſcreti cōuē
tus ſtatim anteꝗ̄ proce=
dāt ffes ad electionē gardiani gardianus
corā ſuo conuentu proſtratus publice ſe ac
cuſet: et culpam ſuorum exceſſuum reco=
gnoſcat humiliter. Et tunc vicarius eius
capitulo preſideat et penitentia ei impoſi=
ta de exceſſibus eius ⁊ defectibus per obe
dientiam ſingulos requirat in ipſius gar=
diani abſentia. Et ſinguli fratres inqui=
renti bona fide reſpondere teneantur. Et
eo reuocato exceſſus eius eidem cum mo=
deſtia coram fratribus demonſtrentur.
Gardianus etiam teneat capitulum quan=
do de exceſſibus miniſtrorum aut viſitato
rum ſeu vicariorum ordinis aut cuſtodū
et eorum inſufficentiam et de alijs trāſ=
mittendis ad capitulum generale vel pro
uinciale aut cuſtodiale perquiritur. In pre
dictis autem inquiſitionibus tam reue=
lantes accuſatiuum nomina ꝗ̄ inquiren=
tes: debite iuxta modum ⁊ formam in pre=

255

cedente capitulo taxatā puniant̄. Cuſtos
aūt in hmōi ꝑſcrutatiōibꝰ miſtroꝝ ⁊ viſita
toꝝ ordinis ac gardianoꝝ ſi ſit in cōuentu
capitulū teneat. Et cū de iꝑo ſit inq̄ſitio: gar
dianꝰ iꝑm teneat capitulū. Et in ſua viſita
tiōe tꝑe capituli ꝓuincialis vl' cuſtodialis
a diſcretis cuſtodie i modo ⁊ forma predi=
cte viſitatiōis gardiani fienda defectus ſui
eidez recitent̄ ⁊ debite corripiat̄: niſi tales
eſſēt exceſſꝰ q̄ miniſtri vl' capituli ꝓuincia
lis vl' diffinitoꝝ correctiōe vl' punitiōe in=
digerent. Hoc aūt ſcrutiniū vltra viiiꝰ diei
ſpaciū nolumus ꝓlongari. Et nichil graue
ꝯtra iꝑos ordinis ꝑlatos ꝑmoduz iuridice
vel publice accuſationis portet̄ ad capitu
lū nec ſcient̄ obmittat̄ quin fuerit diligent̄
diſcuſſuz examinatū ꝓbatū legittīe ⁊ in ter
minis explicatū ⁊ a maiori pte ffm cōuen=
tuū ⁊ locorū fidelit̄ ꝯſcriptū lectū ⁊ ſigillatū
corā oībus ffībus loci ſigillo: vt ad ꝓuin=
ciale vl' gñale aut cuſtodiale capituluz de=
ſtinet̄: vtpote illud qđ de gñe actus ē mor=
tale pctm̄: vel inducit notabiliter aut inclu
dit relaxationē regularis obſeruantie: vel
declarat inſufficiētiā manifeſtā. Et nullus
īpediat talia fieri ⁊ approbari: ⁊ qui ad iꝑa
capitula trāſmittāt̄. Et quicūq ꝯtrafecerit
repellat̄ a capitulo: ⁊ nichilominꝰ grauius
puniat̄. Et idē dicimꝰ de ſcribēdis ad gña=
le capitulū. Quā aūt diſcutiunt̄ mittēda ad ca
pitulū diligēter crimīa grauiora ſi q̄ fuerit
examinent̄: q̄ ꝑponant̄. Et i ſpeciali inq̄ra=
tur ab eo q̄ accuſat de facto ſi vidit vel de
ꝟbo ſi audiuit ab eo q̄ accuſatur. Et iq̄rat̄
de loco ⁊ tꝑe. Et hec forma in quacūq viſi
tatiōe ⁊ accuſatiōe grauiū criminū ſeruet̄.
Poſſint tñ et debeāt ꝑ modū aduiſamenti
⁊ filialis correctiōis/ nō ꝑ modū iuridice ac
cuſatiōis de multis etiaz q̄ vident̄ leuiora
ad cautelā bonā dicti ꝑlati a ſubditis i ca=
ritate accuſari et auiſari vt moris eſt apud
mltos: ne miora negligēdo ⁊ nō pōderādo
aut curādo: cito i maiora icidāt: ſicut olim
in ordīe fctm̄ fuiſſe videmꝰ. Exceſſus autē
notabiles miſtroꝝ cuſtodū gardianoruz ⁊
aliorū ſi qui corrigendi ſunt coraz illis tm̄
qui nouerunt exeſſus in capitulis audiant̄
⁊ q̄ corrigēdi fuerint corrigantur: niſi talis
ſit exceſſus q̄ foret publica pena puniēdus

¶ De termino gardianoꝝ et cuſtodū atq
miniſtrorū et quis poſſit eligere miniſtros
vel in pꝛelatū eligi. xvij. particula.

Et quia pro temporū varietate di=
uerſis ſuꝑuenientibus oc=
caſionibus in ordine ſepius compertū eſt
ꝙ nimia diuturnitas vel perpetuitas pre
latorum maxime miniſtroꝝ in officio mul
tum nocuit ordini: aliquando vero et ſepi=
us alijs occaſionibus occurrentibus in cō=
trarium frequens eorum mutatio multu
etiam nocuit que (vt ait ſctūs Bonauentu
ra) et ſi pro parte bona ſit et vtilis inq̄tum
mali abijciuntur vel minus vtiles poſtponū
tur tamen in eo nociua eſt ꝙ boni diu cito
ſperant abſolui non ꝑſumunt nec commo=
de poſſunt aggredi ardua et neceſſaria vel
nō proficiunt vt reforment ſtatum ordinis
eo ꝙ rebelles ſubditi ꝓpterea diſſimulant
et potius laborāt vt tales deponātur: ꝙ vt
ſtatus debite reformet̄: ideo congrua me=
dia in hijs teneri cupiētes et regule inten=
tionē ⁊ formā propoſſe ſequi volētes ſta=
tuimus in primis quoad gardianos et cu
ſtodes ꝙ nullus poſſit eſſe cuſtos vel gar=
dianus de cōi curſu vltra trieniuz cōtinue
in eodē loco ſine interuallo ſaltem viiiꝰ an=
ni. Poſſint tamē miniſtri cū ꝯſilio ſuoꝝ diſ=
finitoꝝ diſpēſare ſuꝑ cōtinuatiōe ampliori
gardianoꝝ ſi ꝓ neceſſitate vl' vtilitate con
uētuū q̄nq expediēs videat̄ maxīe ſi denuo
fuerit electi vl' poſtulati a ſuis cōuētibꝰ et
diſcretis. Fiat tñ ſingulis ānis gardianoꝝ
electio ſiue poſtulatio ⁊ noua iſtitutio ſeu
noua iſtitutiōis cōtinuatio mō ꝑdicto. In
qua electiōe iſufficiētes deponantur et alij
poſtulet̄ etiā omi āno ſi electoribꝰ ſcđꝫ deū
⁊ ꝯſciētiā expediēs videat̄. Et ſemꝑ de triē
nio i trēniū cuſtodis alterꝰ noua electio ſi
ue poſtulatio ⁊ iſtitutio fiat: vel etiā citius
ſi ꝑ cā neceſſaria ⁊ vtili ac rōnabili vel pro
eiꝰ inſufficiētia electoribꝰ ſiue poſtulatori
bus aut miniſtris ⁊ diffinitoribus videat̄

¶ Circa vero electiones ⁊ continuationes
miniſtrorum prouincialium hoc tenēdū fo
re cēſemus: vt videlicet tales ipſorum mi=
niſtroꝝ electiōes ⁊ depoſitiōes fiāt nō ſolū
de triēnio i triēniū ſꝫ etiā omi anno ſi diſ=
cretis et vocalibus prouincie facta eius vi
ſitatione in capitulo prouintiali appareat
et probetur inſufficiens vel ineptus tali of
ficio ſcđm deum ⁊ conſcientiarum ipſorum
verū iudiciū iuxta conditiones eidem offi=
cio ⁊ miniſterio requiſitas ⁊ neceſſarias in
ferius. xxxij. particula deſcribendas et iu
xta modū etiā. xxxj. ꝑticula plenꝰ deſcribē
dū ⁊ nō aliter quoꝝ vocaliū videlꝫ cuſtodū
et diſcretorū conſcientias i his oneramus
Nec aliā terminoruz prefixā limitationez
habeāt: ſed q̄diu vtiliores alijs ⁊ ſufficien
tiores inuenti fuerint continuari valeant
et inſufficientiores vt ſupra citius deponi
iuxta antiquas ordinis ꝯſtitutiōes ⁊ omia

alia iura. ¶ Electiones etiā miniſtrorum ge=
neraliū et eoꝝ depoſitiones ſeu abſolutio=
nes fiant non ſolū de ſex aut tribus annis:
ſed etiā iuxta qḋ dicit regula qñcūqꝫ appa=
reret vniuerſitati miniſtrorum prouintia=
lium et cuſtodū predictum miniſtrū nō eſſe
ſufficiētē ad ſeruitium ⁊ cōmunē vtilitatē
frm ꝓpter cauſas inferius declarādas vel
ſimiles et non aliter. In quib⁹ ſolūmodo ca
ſibus iuxta regule tenorē ⁊ nō cauſa diutur
nitatis vel limitationis aut determinatio=
nis ſeu ꝑfixiōis certi temꝑis ſimpliciter / te
nent illi quib⁹ electio data ē ⁊ nō alij in noīe
dñi aliū ſibi eligere i cuſtodē id ē generalē
miniſtrum toci⁹ ordinis: prout infra pleni⁹
exprimitur. In miniſtroꝝ autē ꝓuincialiū
electione vocem habeant iſti videlicet mi=
niſtri Cuſtodes ⁊ omnes diſcreti prouincia
rum Guardiani in ipā electione vocē nō ha
beāt: niſi fuerit electi ꝓ diſcreto vel niſi de
mādato ꝑſidentis ſiue miniſtri ſuppleāt vo
ces aliquorum vocaliū abſentium. Nullus
quoqꝫ guardianat⁹ officiū de cetero habe=
at niſi triginta annos attingat in etate: niſi
vbi pro neceſſitate vel cā rōnabili miniſter
cum aliquo diſpenſaret.

¶ De termino officij inquiſitoꝝ ⁊ eoꝝ iſti=
tutione ac taliū obuentiōib⁹. xviij. partic.

¶ Eodemmodo ordinam⁹ iu
xta farnerij
et martini ſtatuta vt nullus officium inqui
ſitionis cōtinue habeat: ſed ſolūmodo per
bienniū. Et ipi⁹ inſtitutio ad miniſtrum ꝓ=
uincialem ſpectat: in capitulo prouinciali.
Similiter et ipſius deſtitutio: non ligando
manus ipius generalis. Ipſi quoqꝫ inquiſi
tores in capitulis prouincialib⁹ ſicut ⁊ mi=
niſtri in capitulis generalibus ⁊ cuſtodes i
capitulis prouincialibus teneantur ſem=
per ſuo officio reſignare per ſeipſos ſi pre=
ſentes ſunt: aut ꝑ litteras ſi abſentes. Nul=
lus quoqꝫ pōt ad officiū inquiſitionis eligi
vel inſtitui: niſi fuerit quadraginta annoꝝ
ſcḋm pontificum ſtatuta in bulla de inqui=
ſitoribus. Poſſint quoqꝫ inquiſitores mitti
pro diſcretis ad generale et prouinciale ca
pitulum. Et omnia q̄ ſibi ex officio ſuo ob=
uenire poterunt in vſus cōmunes rerū ne=
ceſſariarū fratrum ꝑ ꝓcuratores pape ſeu
amicos ſpūales cōuertantur: eorū neceſſita
tibus primum et aliorum conſequenter ex
hijs ſubueniendo.

¶ De beneficiatis qñ et quō poſſunt gau=
dere priuilegijs orḋ. xix. particula.

¶ Item ſi qui fratrū apoſtolica au=
ctoritate promoti eſſent ad
aliqua beneficia vel aīarum curas et priui
legijs ordinis gaudere vellent auctoritate
apoſtolica annuente declaratur eos tūc ꝑ=
uilegijs et officijs ordinis fungi poſſe: qui
ſeſe prelatorū obedientie in hijs que debi=
tam executionē cure cōmiſſe non impediūt
per oīa ſubmiſerint: ⁊ cū ea q̄ vltra eccle
ſie ſibi commiſſe neceſſitatem ⁊ reſtaura=
tionem et pro victu et veſtimento licite ob
uenerint / prelatis ſuis ſicut et alias elemo
ſinas reuelauerint: et in manu procurato=
ris pape vel amici ſpiritualis pro ipoꝝ vl
pauperum vel aliorū fratrū neceſſitatibus
deponi procurauerint. Qꝫ ſi ſecus fecerint
nōmodo nō exaltentur ſed extra ordinē ꝑ
maneant: nullum conſortium cum fratrib⁹
habentes: niſi vt alij curati qui non ſunt de
ordine noſtro. ¶ Itē fratres aſſignati ſeu
deputati curijs dñorū in quibus quaſi cō
tinue vel frequenter eos adeſſe oportet nō
ponātur nec dimittātur in officijs ordinis:
illis exceptis duntaxat qui nō ſolū alibi et
apud illos: ſed etiā in curijs ipſis ⁊ apḋ cu
riales oportet vel expedit exerceri.

¶ De procuratore ordinis in curia ro=
mana et eius inſtitutione et alīqbus etiā
officijs eius cōcernētibus. vigeſima ꝑticula

¶ Procurator ordinis genera=
lis quēadmodū
Benedictus duodecimus in ſuis ſtatutis
determinat ꝑ miniſtrū gnālem in capitulo
generali cōſtituatur: habito prius ipſi⁹ ca=
pituli vel maioris partis cōſilio. qui ſit vir
deuotus ⁊ doctus / religioſus / exēplaris do
ctrina / prudētia / etate / facūdia / ⁊ vite ſācti
monia ꝑclarus: nō cupidus / nō ambitioſ⁹ /
fidelis / ⁊ ſollicit⁹ / ⁊ obediēs gnāli miniſtro
patuſqꝫ ꝓ re publica ordinis ⁊ pro obſeruā
tia et defenſione rle cōſtitutionū noſtrarū
⁊ reformatione conuentuū ⁊ toci⁹ ordinis
oīa perpeti. Et in ſingulis capitulis gnali=
bus generalis miniſter eūdē vel aliū inſti=
tuat vel citius ſi neceſſe fuerit. Que inſtitu
tio in ſcriptis appareat. In quolibet etiam
capitulo gnāli requiratur miniſtroꝝ ⁊ diſ=
finitoꝝ conſiliū: an videlicet hmōi ꝓcura=
tor ſit in officio retinendus vel poti⁹ amo=
uendus vel alius ſibi ſubrogādus. Sit aūt
potiſſima ⁊ ſufficiēs cauſa eius amotionis
maxime hoc vniuerſalis reformationis tē
pore ſi ipſe pre ceteris nō fuerit reformat⁹
⁊ ſi reformationi conuentuū ⁊ tocius ordi=
nis totis viribus nō fauerit ⁊ corā ſummo
pontifice et alijs cardinalibus nō iuerit ⁊ in
ſteterit. Si per incuriā ſuā contra liberta=
tem noſtri ordinis vel cōtra reformationē

256

ipſius aut aliquoꝝ cõuentuũ vel ꝯtra rł'am
vel rł'e declaratiões aut ordis cõſtitutiões
vel cõtra pacẽ ⁊ vniõnẽ ordinis vel contra
ꝑlatos ordinis aliq̃d fuerit ĩpetratũ. Quit
q̃d tñ maxime circa ꝑdicta ſine debita licẽ=
tia impetratũ fuerit tãq̃ ſubrepticiũ nullo
mõ recipiaꝫ vel admittaꝫ. ¶ Itẽ ſi ꝯtra cõ=
ueutiões cõuẽtus a rł'ari miniſtroꝝ ſuorũ
obediẽtia ex negligẽtia vel culpa alia au=
ferri ꝑmiſerit. Si fr̃es diſcurrẽtes vagabũ
dos ⁊ ſine licẽtiis ſuoꝝ miniſtroꝝ ad curiã
romanã aduẽtãtes vel eũtes nõ punierit ⁊
ſtatim nõ eiecerit aut aliq̃s ſine bulletino
ſuo ⁊ ſine ſocio ꝑ vrbẽ vagari ꝑmiſerit. Si
paſſus fuerit ab eis cõfeſſiões prohibitas
audiri ⁊ bñficijs vel alijs locis ſeruire ꝑſer
tim in ſctõ petro ⁊ alijs eccł'ijs vrbis in q̃bꝰ
etiã nullus ſine exꝑſſa gñalis miniſtri licẽ
tia cõfeſſiões audiat. Sup q̃bus oĩbus gña
lis ordinis maxime inuigilet. Propꝛea mã
daꝫ miniſtro ꝓuincie ⁊ gardianis illoꝝ cõ
uẽtuũ vbi curia fuerit ꝙ ſuis lr̃is ſtati gñа
li ſignificẽt: ſi ꝓcurator in ꝑdictis ⁊ alijs de
linqret. Qui cognita veritate ꝑ ſe vel per
ſuũ cõmiſſariũ de maturo bonoꝝ ⁊ diſcre=
toꝝ fratrũ dicti ordinis cõſilio illũ tollat et
eorundẽ conſilio aliũ ſufficiẽtẽ ⁊ ydoneum
cõſtituat. Idẽ faciat ꝓ inutilitate inſuffici
entia negligẽtia ⁊ eius infidelitate proba=
ta. Idẽ etiã ſi prefatum mori vel egritudie
diutina detineri aut alias ſic euz impediri
contingat: ꝙ cõmode exeqni officiũ procu=
rationis non valeat. Si autẽ hmõi procu=
rator fuerit ciſmõtanus aſſigneꝫ ei ꝑ dictũ
gñalem miniſtrũ ſocius vltramontanus ⁊
ecõuerſo. Qui in aſſumendis et ꝓſequẽdis
exequendis ⁊ recipiẽdis defendẽdis ⁊ aſſi
ſtẽdis/cũ procuratore ſemꝑ debeat eſſe: et
in ſcriptꝫ cũcta notare ⁊ eorũdẽ reddere ra
tionez Et añq̃ ſuũ officiũ exequãꝫ: ꝑſtẽt ge
nerali miniſtro vel illi cui in ſpeciali duxe=
rit committendum corporale iuramentum
ꝙ ſuum officium fideliter exequentur.

¶ De forma iuramenti procura=
toris ordinis. vigeſimaprima par
ticula.

¶ Forma autem iura=

menti hec ſit. ¶ Ego frater. N. ordinis mi=
norum et reuerendiſſimi patris generalis
miniſtri in curia romana procurator pro=
mitto eſſe fidelis dicto ordini et reuerendiſ
ſimo patri generali miniſtro ⁊ eius officio
et ſucceſſoribus eius canonice intrantibus
in ſumendis proſequendis et defendendis
cauſis omnibus commiſſum michi offici=
um tangentibus: nec vnq̃ verbo vel ſcri=
pto aut facto conciliarius ero alicuius
concilij tractatus et informationis que in
preiudicium predicti ordinis vel ipſius ge
neralis miniſtri et officij ſui ac ſucceſſorum
ſuorum poſſint et valeant redundare ſcien
ter. Et de commiſſo michi procurationis of
ficio fidelius q̃ potero et ſincerius ſecũdum
deum et rectam conſcientiam me habebo.
Sic deus me adiuuet: ⁊ hec ſancta dei euã
gelia. Idem iuramentum ſocius eius pre=
ſtet.

¶ De litteris ordinis iuramentis et
alijs ſub inuentario debite cuſtodien
dis. vigeſimaſecũda particula

¶ Ordinamus etiaz ꝙ

dictus procurator inſtitutus in Romana
curia a ſuo predeceſſore vel ſocio tam pri=
uilegia q̃ litteras ⁊ inſtrumenta cauſaruz
ordinis in romana curia aliarumq̃ reruz
ſtatum et quodcunq̃ procurationis offici=
um tangentia ſub inuentario et ſpeciali re
giſtro recipiat in preſentia vnius gardia=
ni loci curie predicte et aliquorum diſcre=
torum fratrum ad hoc ſpecialiter vocato=
rum. Gardianus vero omnia que predictꝰ
procurator recipiet tranſcribi faciat: et in
archa in qua ſigillum conuentus recondi=
ditur illam copiam diligenter cuſtodiri ꝓ=
curet. Et quando ordinabitur alius pro=
curator videatur accurate ſi ea que eidem
procuratori fuerunt tradita eiſdem inuen
tarijs adinuicem collatis integre et fideli=
ter reſignentur. Teneatur etiam procu=
rator et ſocius eius ad generale capitulũ
proficiſci: et tam de cauſis motis in conſi=
ſtorio et in audientia tangentibus ordinẽ
et prouincias q̃ de receptis et expenſis
reddere rationem.

¶ Item dictus procurator immediate
poſt miniſtros reſignet officiuz: et ſe vt ce=
teri accuſet et veniam poſtulet.

¶ De poteſtate procuratoris ordinis
in curia Romana: viceſima tertia
particula.

¶ Procurator etiam ordinis vbi fuerit curia pape tantaȝ habeat auctoritatem, ſicut ſue ſonant littere, ꝓ omnibus negocijs ordinis defendendis / promouendis / et conſuetis: pro quibuſcunq; prouincijs cõuentibus locis ⁊ monaſterijs monialiũ ſancte clare ⁊ terciarijs. Pro quorum cauſis poſſit etiam ſubſtituere particulares procuratores tam fratres q̃ſ ſeculares: non obſtante quocunq; curiali decreto vel conſuetudine inq̃ſtum non ſit contra libertatem curie et contra voluntatem pontificis nec contra ſtatum. Non tamen poſſit ſubſtituere procuratores ſeculares in cauſa criminali niſi forte ante reuerendiſſimum dominum protectorem: ſed in ciuili poſſit.

¶ De expenſis procuratoris ordinis. vigeſima quarta particula

¶ Procurator ordĩs (iuxta Benedicti duodecimi ſtatuta) victum recipiat a conuentu vbi erit Romana curia in illo videlicet / vbi ſunt plures) in quo maluerit. Omnia alia neceſſaria pro defendẽdis cauſis ordinis pro veſtitu et alijs neceſſarijs et etiam aliqua pro victu (ſi tales conuentus nimis propter eum ⁊ ad eũ cõcurrentes in expenſis grauetur: ⁊ ſi ad hoc ſufficiẽtes benefactores pro ſe ⁊ ſocio ſuo non inuenerit) a miniſtris prouincialibus in generali capitulo vel extra modo licito ſuſcipiat. Et de hijs omnibus ⁊ alijs vndecunq; aduenientibus ſibi ratione perſone vel officij in capitulo generali reddat fideliter rationem. Et caueat ab exceſſiuis expenſis ⁊ recognitionibus: ⁊ ſeruet in omnibus mediocritatem et laudabilem conſuetudinem. ¶ hortamur autem conuentus ⁊ loca et eorum fratres vt dicto procuratori pro ſuſtentatione ſua et ſui ſocij ⁊ dictis cõmunibus expenſis ordinis moderate ſubueniant ne grauentur conuentus predicti vbi erit romana curia vel vbi moram trahit dictus procurator: talibus et tantis expenſis ipſorum procuratorum: et multitudinis fratrum ad curiam miſſorum. Nec teneantur procuratores recepta a miniſtris ordinis pro communibus expenſis ⁊ negocijs ordinis expendere pro particularibus conuentibus ſeu perſonis: ſed pro communibus cauſis et negocijs ordinis.

¶ Q; in caſu poſſit generalis duos procuratores deligere: et de ratione expenſarum aliorum fratruȝ. vigeſima quinta particula.

¶ Poſſit etiam ipſe generalis miniſter (ſicut ordinatum fuit in capitulo Bononienſi) multis ſuperuenientibus cauſis et negocijs et pro diſſentionibꝰ in ordine ſuſcitatis duos procuratores deligere ciſmontanum videlicet ⁊ vltramontanum: vel etiaȝ eiuſdem nationis ſi aliter ſubueniri non poſſet dummodo non ſit miniſter vel in alio officio ſolempni (vt dictuȝ eſt). Confirmatur etiaȝ conſtitutio Cremone ⁊ aſſiſij conſenſu tocius generalis capituli promulgata: videlicet vt nullus prelatus nec fratres admittant expenſas illi q̃s de curia reuerſꝰ ſe feciſſe aſſeruit ĩ cauſis ordinis expeditis vel expediendis niſi retulerit eas taxatas ⁊ ſcriptas manu procuratoris ordinis: ⁊ de hijs ſuis proprijs litter̄ fecerit teſtimonium. Nec poſſint de cetero fratres aliqui miſſi ad curiam pro voto id quod notabile eſt diſſipare vel expendere ſed eo ordine quo ſibi procurator decreuerit in omnibus. Aliter redeũtes priuentur omnibus actibus legitimis: nec abſoluãt niſi prius littere procuratoris reddantur. de eorum innocentia ⁊ ꝙ nil reſtituere ſeu reſtitui facere teneantur.

¶ Aduertat etiam procurator talis totis viribus ne impetrari ſinat aliqua a fratribus que ſint contra regulam aut preſẽtes ordinis conſtitutiones / reformationes / et ſtatuta atq; regule declarationes approbatas. Et ſi quocũq; caſu aliquid fuerit extortum a prelatis vel a fratribus non admittatur. Non enim preſumi debet papaȝ velle conſtitutiones ordinis / vel regulaȝ aut declarationis ſuorum predeceſſorum taliter tollere ſed ex ſubreptione conceſſiſſe. Et in his ſi videbitur appellent prelati et habeant ad papam recurſuȝ.

¶ De capitulo prouĩciali. xxvj. ꝑticula.

¶ Cũ regula dicat ꝙ miſtri ⁊ cuſtodes poſſint in ſingulis ꝓuincijs fr̃es ſuos ad capl'm conuocare: ordinamꝰ vt in ſingulis prouincijs capitulum celebretur iuxta qđ magis congruit cuilibet regioni. In quo locus ⁊ dies ſequẽtis capituli aſſignet̄: ita ꝙ redeũtes

de capitulo generali ꝓximo p̄cedenti vale
ant intereſſe. Ad illud aũt capitulũ cõueni=
ant cuſtodes ac fratres de prouincia ſcðm
quod in prouinciali capitulo fuerit ordina
tum: ꝓuiſo tñ ꝙ multitudo veniẽtium eui=
tetur. Et ideo nullus frater a cetero pro cõ
feſſionis officio ad ꝓuinciale capitulũ mit=
tatur: niſi alias etiam pro ſocio diſcreti vel
cuſtodis vel alia cauſa mittaꝶ. ¶ Poſſit eti
am interdũ aliqñ miniſter prouincialis ad
capitula cuſtodialia fratres cuſtodiarũ cõ=
uocare ⁊ temp⁹ celebratiõis illorũ ordina=
re ⁊ ibidem negotia neceſſaria prouĩcie ac
cuſtodie et cõuentuũ cum cuſtode ⁊ diſcre=
tis cuſtodiarum prout in capitulo ſuo pro=
uinciali conſueuit expedire. Et hoc ſolũmo
do qñ requiſitis cõuentib⁹ non occurrit qui
poſſit nec velit onera capituli ſuſtinere vel
qñ ꝓpꝶ aliquod ſuperueniens vel accidẽs
capitulũ ꝓuinciale cõmode nõ poteſt cele=
brari in loco vbi fuerat aſſignatuꝫ vel aſſi=
gnandum. ¶ Item fratres indifferẽter nõ
transferanꝶ de loco ad locum preſertim ex=
tra tempus ꝓuincialis capituli ad moran=
dum: niſi euidẽs neceſſitas aut communis
vtilitas aut conuentuuꝫ reformatio hoc re
quirat. Et breuiter de loco ad locuꝫ paſſim
nõ mittantur fratres maxime talẽ mutatio
nem ſibiipſis procurantes: niſi ex cã vrgen
te et neceſſaria fuerit faciendum.

¶ De agendis in principio capituli pro
uincialis. xxvij. particula.

¶ **Fratres** autem die ad capitulũ
aſſignata cõgregati ip
ſa die quieſcant ⁊ deliberent. Mane poſte=
ra die audita prius miſſa ſolemni de ſpiri=
tu ſancto capitulum incipiant. Et tunc pri⁹
publice ⁊ ſolempniter in eccleſia ante cruci
fixum vel alibi in loco congruo omnib⁹ fra
tribus ibidem conuocatis incipiat alta vo
ce miniſter. Ueni creator. Deinde dicantur
℣. Emitte ſpiritum tuum. Orationes. De⁹
us qui corda. Concede nos. De⁹ qui eccle=
ſiam. Omnes ſancti tui q̄ſumus. Actiones
noſtras q̄ſumus ⁊c. Deinde fiat ſermo fra
tribus in communi ab aliquo ad id deputa
to: niſi miniſter illum per ſe facere voluerit
Et tunc finito ſermone fiant ſolempnes re=
commendationes ⁊ recitationes obitus de
functorum fratrum et ſororum et ſepultoꝝ
in habitu et in cimiteriis noſtris a ſingulis
cuſtodibus iuxta modum honeſtuꝫ aliqua
rum prouinciarum: ſi miniſtris congruum
videatur. Alias in fine capituli miniſter ꝑ
ſe vel ſocium eius hoc idem faciat. recipiẽ=
do a ſingulis cuſtodibus nomina et cogno
mina talium defunctorum et ea exprimen
do: ac pro illis ſuffragia per prouinciam or
dinando: et ibidem etiam alia cõſueta per=
ſoluendo. Quorum oim numerum ſinguli
diſcreti ad ſingulos conuentus reportent.

¶ De electione iuramento et officio dif
finitoꝝ capituli et coꝝ correctore. xxviij. p.

¶ **Subinde** eligant ex ſeipis ex
certis cuſtodiis ꝑ or
dinem quatuor diffinitores quos miniſter
confirmet recipiendo corporale iuramentũ
ab eis. ꝙ fideliter ſecundũ deũ et conſcien=
ciam in promouendis et aliis ꝑ eos cum mi
niſtro tractandis et explendis ſe habebũt:
iuxta formam iuramẽti in formulariis mi=
niſtroꝝ cõmuniter deſcriptam. Predicti au
tem diffinitores poſſint cũ miniſtro prouin
ciali diffinire et expedire omnia que ad ca
pitulum pertinebunt. Quibus (de conſilio
cuſtodum) preficiatur vnus correctoꝛ pro
eorum concordia: in hoc tantummodo vi=
delicet ſi quatuor diffinitores in correctio
ne miniſtri in partes equales ſe diuiſerint
eorum ſententia preualeat: quam idem du
xerit approbandam. Idem tamen quintus
qui ſic eligitur in capitulo prouinciali: non
intelligitur pro diffinitore: Unde poteſt ſe=
quenti anno eligi diffinitor. Si autẽ in elec
tionibus diffinitorũ aliquos maiorem par
tem vocum medietate omniũ habere con=
tingeret: illi qui plures voces habent pro
diffinitoribus acceptẽtur. Si vero qui pau
ciores habent ex ipſis fuerint in equali nu
mero. iteretur ſcrutinium quo ad illos: quo
uſqꝫ pluralitate ſuffragantiuꝫ electio vni=
us alteri preferatur. Electis igitur diffini=
toribus et confirmatis: littere que ſuper fa
cto miniſtri prouincialis a fratribus loco=
rum ſunt transmiſſe eiſdem miniſtro et dif
finitoribus hora determinata preſenten=
tur. Et ſi qui ſunt i eodem capitulo qui pre
ter illa que ſcripta ſunt (probabilia tamen
et grauiora) dicturi ſunt de miniſtro: diffi=
nitoribus tantuꝫ dicãt. Qui ſuper ſcriptis
aut taliter relatis. habita ſeorſum diligen=
ti relatione: miniſtrum ſi preſens ſit corri=
gant coram illis tantummodo qui talia ſci
unt. Si autem publica fuerint: coram om=
nibus diſcretis et cuſtodibus corrigantur
ſecundum formam inferius deſcriptaꝫ. Qꝫ
ſi miniſter tali capitulo intereſſe non poſſit
ratione infirmitatis vel alias: vicarius ei⁹
vel cuſtos in cuius cuſtodia capitulum ce=
lebratur capitulum teneat.

¶ De renunciationibus cuſtodum ⁊ de
tabula officiarioꝝ capl'i ordinãda. xxix. p.

¶ In huius aũt capituli ꝓuĩcialis pn cipio cuſtodes ꝑ ſe ſi pñtes fuerint vel ꝑ litteras aut vicarios ſuos ſi abſẽtes: ſuis officijs renũciare debeãt. Quoꝝ renũciatio a miniſtro in fine capituli vel ante ſi videbit̃ admittat̃. Poſtea ordinẽtur a miniſtro et diffinitorib' in vna tabula officiarij capituli / et publicent̃: videlicet Auditores cauſaꝝ. Examinatores cõfeſſorũ ⁊ predicatoꝝ Electores ſtudẽtiũ mittendoꝝ pariſius, ⁊ ad alia ſtudia gñalia ordinis. Ordinatores ⁊ aſſignatores ſermonũ atq; cathedrantiũ ſeu preſidentiũ queſtionũ ſeu concluſionũ ⁊ reſpõdentiũ vbi vel qñ neceſſarium fuerit Computatores cõmuniũ expenſarũ prouincie ⁊ ordinis. Ordinatores officiariorũ chori Rectores diuini officij. Ordinatores ⁊ cõductores proceſſionũ ⁊c̃.

¶ De renũciationib' viſitatoꝝ ſororuz ſãcte clare. ⁊ qñ tales debeãt iſtitui. xxx. ꝑt.

Ordinamus etiã iuxta farinerij ſtatuta ꝙ viſitatores ſoroꝝ poſſidẽtiũ ſãcte clare in quolibet capitulo ꝓuinciali renũciẽt ꝑ ſe quidẽ ſi preſentes ſint vel per litteras ſi abſentes. In q̃bus iteꝝ a miniſtro cõfirmari poſſint: ſi de cõſilio diffinitoruz eis expedire videat̃. Et poſſũt eligi ad capitulũ ꝓuiciale ꝑ diſcretũ et diffinitorib': et pro cuſtodibus q̃cũq; viſitatores quarũcũq; ſoroꝝ. Ab ipſis aũt monialib', neq; viſitatores neq; miſtri nec alij vllomodo munuſcula recipiãt: ꝑ que prauitas ſymoniaca committi poſſit vel ſuſpicio mala exinde oriri. Neq; ipſis vel alicui liceat i talib' monaſterijs intus comedere: ſed neceſſitate vrgẽte extra monaſterium fiat.

¶ De renũciatiõe ⁊ viſitatiõe miniſtrorum et correctione eorũdem. xxxi. ꝑticula.

¶ Deinde miniſter de ↄſilio diffinitoꝝ aliquẽ vicariũ ſiue preſidẽtẽ ſibi cõſtituat corã quo ⁊ diffinitoribus cuſtodibus ac diſcretis teneat̃ dicere culpã ſuã humiliter ⁊ exire capituluz: vt de eius vita ⁊ regimine diſcutiat̃ inter diffinitores ac cuſtodes ⁊ diſcretos cõuẽtuuz: ſicut dictũ eſt de guardiano ⁊ cuſtode. Nec poſſit aliquis prelatus vel alius quicunq; ſub pena excõicatiõis ⁊ ꝑuationis actuũ legittimoꝝ ipſo facto impedire vel diſpenſare. nec etiã ipm capitulũ ne actus iſte fiat i ſingulis capitulis prouincialib'. Hec aũt inquiſitio vltra viii' diei ſpaciũ nullaten' ꝓtendatur. Et poſtea reuocatus exceſſus ſui vnde ibidem fuerit accuſatus eidẽ tunc publice exponãtur. Et tũc in caritate moneat̃ ſi monendus. laudetur ⁊ ad pociora anime tur ſi laudandus ⁊ ſufficiens habeatur. Qꝫ ſi incorrigibilẽ vel inſufficiẽtẽ ſcd̃m conditiones infra deſcribendas iuditio maioris partis eũ inuenerint: ipm ab officio miniſterij vigore pñtis cõſtitutionis ſuſpendãt. et vicariũ de conſilio ⁊ aſſenſu maioris partꝫ capituli cõſtituãt. Et ſi miniſter ſe ⁊ ꝓuinciam in hoc indebite grauatã iudicio cõſciẽtie ſue putauerit ⁊ ad generalẽ miniſtrum recurſũ habere voluerit: tũc ſine mora capitulum cauſã incorrigibilitatis vel inſufficiencie ꝑ capitulũ approbatã ſub ſigillis diffinitorũ vel aliquoꝝ cuſtodũ miniſtro ſignificent generali. Miniſter vero ſic ſuſpenſ' non inſtituat vicariũ nec de officio ſe intromittat: donec de ſuſpenſione fuerit iudicatũ ſi illud ab eo taliter exigat̃. Nec ei ꝓcludatur via quin poſſit ire ad generalẽ miniſtrũ ad ſe excuſandũ ſi voluerit. Nõ tñ audiatur a generali nec reſtituat̃ ſine ꝑte audita ⁊ iuſta cauſa ac maturo conſilio. Et vt addit Bñdictus. xij. ſi in capitulo fuerit viſitator vel vicarius ſeu cõmiſſari' generalis miniſtri vel alibi magis prope: ad generalem nõ eſt opus mittere. Et tũc etiã ibidem cito deſtituto miniſtro ⁊ ante talẽ recurſuz ad alterius electionẽ ꝓcedat̃: ne prouincia diutius ſine miniſtro in turbatiõe remaneat. Et deinde acta capituli ꝑ ꝑfatũ vicariũ et diffinitores compleant̃. Si tamen libere ⁊ volũtarie ab officio ceſſerit nec turbationem aliquã oſtenderit. vel ſi hoc etiã petierit poſſit in officio miniſteriat' dimitti. donec alius cõfirmatus in ꝓuincia habeatur ſi maiori parti capituli expedire videat̃: et ſic etiã ꝑ ſe ſine alio vicario ꝑfato. acta capituli cũ diffinitorib' explere.

¶ De cauſis ſuſpenſionis vel depoſitionis miniſtroꝝ prouincialium. xxxij. ꝑti.

¶ Cauſe aũt ſuſpenſionis vel depoſitionis ꝓuincialiũ miniſtrorum ſint inſufficiencia ꝑſone id eſt ſi ſit nimis antiquus vel infirm' aut debilis taliter ꝙ non poſſit cõmode ⁊ vtiliter exequi officium ſuũ. Item eius nimia negligentia vel remiſſio ad viſitandum corrigendum ⁊ monendũ atq; reformandũ ⁊ alias officiuz ſuum debite exequẽdum. Item exceſſus notabilis maxime in cauſis quibus tales ab officio ſuſpenduntur aut deponũtur ꝑ preſentes ordinis conſtitutiões. Item iuuenũ ⁊ eorum qui non fuerint ydonei vel debite reformati nec in obſeruantia regulari ſufficienter exercitati nec probati indebita promotio. Item ſi ſubditos in prouincia ⁊ maxime iuuenes ad dei timorẽ et ſubiectionẽ,

258

ac hūiliationē/oꝛōnē/⁊cōtēplationē: atq̄ le
ctionē ⁊ ad alia exercitia virtuoſa ⁊ ad pro
fectū neceſſaria ꝑ ſe ⁊ alios inducere negle
xerit vel cōtempſerit: ſed potius in his ⁊ a=
lijs relaxari ꝑmiſerit. Itē ſi magis parciali
tates vel cōmeſſationes aut honores vl' cu
rioſitates aut munera q̄ ꝓbitatē ⁊ vite ex
emplaritatē intenderit. Itē ſi rl'e nr̄e ac de
clarationū eius ⁊ p̄n̄tiū cōſtitutionū oꝛdis
obſeruātiā nō multū curet. Itē ſi nec in ob
ſeruātia ⁊ ſtudio atq̄ ſciētia taliū ſubditos
debite inducat cōpellat vel cōtineat. Item
ſi nec etiā cōuētuū ac fratrū ⁊ ſoroꝝ debitā
viſitationē/monitionē/⁊ correctionē ac in
tegrā ⁊ verā reformationē/⁊ reformatio=
nū manutentionē/⁊ augmētationē ꝑ ſe nec
ꝑ alios q̄rat nec debite ꝑficiat. Itē ſi alia q̄
ad officiū ſuū ſpectāt debite exercere ⁊ exe
cutiōi demādare nō curet: p̄ſertim cū nuꝑ
ex ſtatuto ⁊ mādato Sāctiſſimi dn̄i Alexā
dri pape ſexti in capitulo gn̄ali interānēſi
in forma breuis cūctis audiētibus ꝓmul=
gato: ⁊ alio iterū a ſāctiſſimo dn̄o nr̄o papa
Julio ſecūdo etiā ſub forma breuis ad ca=
pitulum generale Trecenſe trāſmiſſo: ⁊ cū
ctis audiētib⁹ ꝓmulgato p̄cipiatur: vt mi
niſter gn̄alis ⁊ ꝓuinciales ac cuſtodes/om
nibus modis reformationi oꝛdinis ⁊ cōuē
tuū ſibi ſubditoꝝ diligenter cū effectu intē
dāt ⁊ vt niſi ipſi reformationi ſic cū effectu
intendāt: ab officio tollāt iuditio prouīcia
lis capl'i: vel miniſtri generalis. Nec admit
tant ſi que fierēt appellationes vel ꝓteſta
tiones cōtra huiuſmodi depoſitiones ab of
ficijs: quinymo tales ſic cōtradicētes: ipſo
facto ſint inhabiles ad ipſa officia. Nec re=
habilitari poſſint niſi ꝑ gn̄alē miniſtrū: aut
ꝑ eos quibus duxerit cōmittēdū: cū magis
attendi debeat prouinciarū vtilitas et ele=
ctionis libertas q̄ aliquoꝝ ambitio/⁊ q̄ ſē
per prouincia pro cauſis p̄dictis poſſit mo=
do ſupradicto de alio ꝓuidere miniſtro eti
am ante trienniū: vel oī anno cū op⁹ fuerit.

¶ Contra procurātes vel retinētes īde
bite officia oꝛdinis ⁊ ī quib⁹ vel q̄n iuramē
ta vel pacta obligant. xxxiij. ꝑticula.

¶ Preterea vbi nūc multi ī diuer
ſis prouincijs adhuc
nō integre reformatis vel alibi etiā ꝓ tem
pore reperirent̄ tanq̄ ambitioſi ad officia
oꝛdinis anhelantes/vel cōuentiōes aut ap
tas ſui recōmendatiōes ad id faciētes/vel
etiā reformationē verā fugientes/vel qui
impetrarēt breuia ap̄lica vel mandata ad
id. vt ī officijs ponantur vel continuentur/
vel aliquē ſeu aliquos cōuētus ab alijs pre
ter vel ꝯtra reformatiōes vel obediētie re=
gularis formā aut ꝯtra reformationis ma
nutētionē diuidēdo ⁊ ſciſſuras faciēdo ſub
ſe teneāt: vbi contingeret talia impetrari.
(qđ tn̄ ſine conſenſu generalis miniſtri mi=
nime fieri poſſit). tunc in tali caſu inq̄tum
de iure fieri poteſt generale capitulū nō ad
mittit ſed tanq̄ ſubrepticium abicit. Nam
cū talia pocius concedantur in fauoꝛem re
formationis ac vtilitatis prouīciaruz: ideo
ſi ꝯtra hec/eis vtantur/ſubreptície īpetrā=
tur. Et ſi etiam talia concedant̄ in fauoꝛem
ꝓuinciarum cuſtodiarū vel cōuentuum. de
gr̄a emanāt qua per hec liberius incedere
cupiunt: ideo tali gratia nemo cogit̄ vti. Et
ideo tales minime recipi volumus: nec tali
bus obediendū eſſe cenſemus. Et ideo etiā
tales ſint perpetuo inhabiles ad talia offi=
cia et carceri mancipentur vel alias debite
puniantur. ¶ Proinde pl⁹ conſuli volum⁹
cōmuni vtilitati q̄ aliquoꝛum ambitioni
qui exiſtimāt officia religioſoꝛum ſorte po
tius et oꝛdine quodā extraneo vel fauoꝛe
q̄ reipublice cōmodo eſſe conferenda. Su=
pradicta intelliguntur dūmodo clare ſciat̄
talia fuiſſe ex propria ambitiōe īpetrata.
Admittātur tamē cōſtitutione nō obſtante
ſi motu proprio ſummi pontificis vel reue=
rendiſſimi dn̄i protectoris legittime ꝓ cau
ſa legittima impetrata fuerit. ¶ Juramē=
ta quoq̄ conuētiones vel pacta q̄ continge
ret fieri/volumus ea ſꝫ intelligi et ſeruari
cōditione/qua generale capitulum vel ge=
neralis oꝛdinis duxerit acceptāda: etiaꝫ ſi
ſedem apoſtolicam conſulere opus eſſet.

Qꝫ miniſtri et alij extra capitula prouin
cialia īdifferēter nō deponāt. xxxiiij. ꝑtic'a

¶ Extra vero predicta capitu=
la ꝓuīcialia (ꝓut
etiā p̄fatus Bn̄dictus. xij. determinat) non
deſtituātur miniſtri niſi ꝓ crimie notoꝛio
euidentia rei vel legittime pꝛobato ſeu q̄a
confeſſus eſt. Et quando extra capitulum
propter predicta debet fieri talis depoſi=
tio fiat per generalem miniſtrum aut eius
vicarios aut viſitatores generales aut per
alium commiſſariuꝫ ſi de hoc ſibi facta fue
rit ſpecialis cōmiſſio: cum conſilio etiam ⁊
aſſenſu proboꝛum et diſcretoꝛum patrum
vel maioꝛis partis numeri cuſtoduꝫ ⁊ gar
dianoꝛum prouintie ſi cōmode poterit ha=
beri preſentia eoꝛum in aliquo loco vel cō=
uentu et veriſimiliter non credantur ſuſpe
cti. Nec a miniſtris prouincialibus extra
capitula prouincialia aliter q̄ ibi ſupra de
ponantur cuſtodes vel gardiani: vel niſi ꝓ

conuentuum debita reformatione id fieri oporteat

¶ Qualiter obſeruari ⁊ teneri debeāt ſētētie ⁊ diffinitiones capituli ⁊ neceſſaria ibidem ordinari. trigeſima quinta particula.

¶ In omnibus autē memorati capl'i diffinitiōib⁹ plurimoꝝ ſentēcia indiſtincte ꝓualeat ⁊ inuiolabiliter obſeruet̄: nec ab ea quis appellare ꝓſumat: alias appellatio ſit inanis ⁊ tales appellātes oībus officijs ordinis priuētur. Ordinet̄ etiā ibidē ab eiſdē miniſtro ⁊ diffinitoribus ꝑticularia q̄ ad neceſſitatē ⁊ concordiā moꝝ et cerimoniarū vel ad honeſtatē ⁊ reformationez prouintie ⁊ ſtudioꝝ ꝑtinere videbūtur: cū diuerſe prouincie diuerſis cōſuetudinibus ⁊ legib⁹ nimis varient̄ ⁊ diſcordēt: pro quoꝝ concordia ⁊ vnitate ſtudeāt eos inducere ad purā obſeruātiā cerimoniarū ⁊ rubricarū diuini officij ac cōſtitutionū pn̄tiū. Nō tamē fiāt ibidē a predictis cōſtitutiones vel ordinatiōes cōmunes pro tota ꝓuīcia abſq; maioriſ ꝑtis capl'i aſſēſu: niſi forte miniſter aliquī ꝓ tēpore ſui miniſteriatus ⁊ nō vltra ⁊ ꝓ cauſis multū neceſſarijs id fecerit Nec fiāt alique tales cōſtitutiōes ꝓuinciales vl' particulares aut ſeruent̄ q̄ in aliquo derogent vel contrarientur preſentibus conſtitutiōibus cerimonijs vel ordinationibus diuini officij ⁊ nūc per nos correctis amplißatis receptis approbatis ⁊ publicatis. Alias tales ordinatiōes vel cōſtitutiones nullius ſint roboris nec recipiantur.

¶ De vicario miniſtri debite inſtituendo ⁊ cōmiſſarijs nō paſſim inſtituendis. trigeſima ſexta particula.

¶ Item miniſter ꝓuincialis qn̄ vadit ad capl'm gn̄ale vl' alias exit notabiliter ꝓuinciā vel ſic infirmatur ꝙ nequit capl'o ꝓuinciali intereſſe: dimittat vicariū de cōſilio aliquoꝝ diſcretorū. Qz ſi miniſter abſens in capl'o abſolut⁹ fuerit vel in itinere aut extra prouinciam mortuus: officiū exerceat ipſe vicari⁹ et capitulū teneat: donec alius miſter fuerit electus et confirmatus. Et idem de cuſtodib⁹ ⁊ gardianis: donec de alterius cōfirmatiōe eis conſtiterit. Nullus quoq; miniſter inſtituat vicarios vel commiſſarios in prouincijs vel cōuētibus: niſi in cauſis neceſſarijs et euidenter oportunis ad certū tēpus vel in cauſa reformationis vel alterius ſpecialis commiſſionis. Quibus expletis dictum vicariat⁹ et cōmiſſariatus officiū expiret.

¶ De voluntaria miniſtroꝝ extra capitula ceſſione ⁊ miniſtrorum vltra marinoꝝ inſtitutione. trigeſima ſeptima particula

¶ Si aliquis miniſtroꝝ ꝓdictorum extra predictum capitulū gn̄ale vel ꝓuinciale ſponte renūciauerit ⁊ cū inſtācia pecierit ſe abſolui: poſſit gn̄alis miniſter vel eius vicarius aut cōmiſſarius ſi pn̄s fuerit renunciationem hmōi admittere ſi eis videatur rōnabiliter admittenda. Miniſtros vero vltramarinos / vcz / hybernie / grecie / ſeu romanie. Orientis Terreſācte ⁊ earū ꝓuinciaꝝ vbi capitulū nō celebrat̄: gn̄alis inſtituat vt diffinit Clemēs quintus in ſua decretali de verborum ſignificationibus. Et hoc faciat de anno in annū de biēnio in biēnium aut trienniū vel vltra pro vt ſibi pro bono talium prouintiaꝝ melius videbit̄ expedire. Et maxime ſi extra ſuas prouincias tales moram traherent nec debite viſitarent citius inſtituat. Ueruntamen prouincia hibernie a certo tempore citra eligit ſibi miniſtrum: quem generalis canonice electuz confirmet ⁊ non tantum per ſe inſtituat eo modo quo antea faciebat.

¶ Qualiter ſentencie criminum ferantur ⁊ regiſtrentur: et de duobus libris ſemper a miniſtris habendis. trigeſima octaua particula

¶ Ceterum ne facilitate venie maleficia inualeſcant mandat generale capitulum ꝙ in omni prouinciali vel generali capl'o ſentencie criminum ferantur quorum miniſtri vel cuſtodes delinquentes nō plene puniuerint. et in libro proceſſuū conſcribant̄. Nec miniſtri valeant extra capitulū in hijs diſpēſare. Poſſit tamē idē prouinciale capl'm in ſequenti anno cōſiderata rei diſpoſitione mitigare penā vel penit⁹ tollere. Ea propter miniſtri ſemꝑ duos libros ſecū deferāt vcz proceſſuum et regiſtrādorum: ⁊ ſemꝑ acta prouincie ad ſucceſſoris manum deueniāt Qui nullo modo ſine conſenſu capituli poſſit ſui predeceſſoris ſentencias ac decreta per capl'm approbata vel edita reſcindere

¶ Itē ordinat̄ ꝙ miniſter ꝓuīcialis an̄ totalē cōſūmationē ⁊ ſegregationē capl'i ꝓuīcialis petat a vocalib⁹ ⁊ diffinitorib⁹ eorū vices ⁊ facultatē ad explendū negotia noīe prouincie vſq; ad futurum capitulum. Et ſi dederint: ſcriptor prouintie in libro geſtorum cū alijs geſtis capl'i ſcribat.

¶ De exceſſibus miniſtri generalis ⁊ ꝓuincialium ⁊ viſitatorū et vicariorūz ordis ad capitula generalia ſcribendis. xxxix. ꝑt.

¶ Teneantur etiā capitula ꝓuincialia immediate ꝑcedencia generale capitulū / notabiles exceſſus in terminis explicatos generalis miniſtri ⁊ vicarioꝝ generalium ſeu viſitatorum ordinis ꝑ cuſtodē ad capl'm generale euntem ſub ſigillo cuſtodis ⁊ guardiani loci in quo celebrat̄ capitulum tranſmittere. ſcdm formam ſuperius ꝑnotatam. ſcꝫ vt manifeſta ⁊ probata ſolummodo taliter ꝑferantur. Item per obedientiam teneantur ſignificare capitulo generali de exceſſibus et inſufficientia miniſtri prouincialis. Si vero (qđ abſit) alicuius ꝓuincie vel miniſtri ſtatus vel exceſſus ꝑ prouinciale capitulū fuerit mendaciter nūciatꝰ: cuſtodes et diffinitores qui in hmōi mendatium cōſenſerint inhabiles ad cūcta nr̄i ordinis officia ſicut inobedientes et mendaces ꝑ generale capitulum reddantur. Et cuꝫ de predictis miniſtrū prouincialem tangentibus inquiritur: miniſter de capitulo exire teneatur. Et ſi pax nō fuerit cauſam turbationis ſcribant et ſciant ꝙ ſcdm illa que mittūtur procedetur in capitulo generali. Accuſationes aūt ⁊ petitiones et ſtatuum prouinciarum inſinuationes nō in vna littera ſꝫ ſingula ſingillatim in ſingulis litteris ad maiorem expeditionē generali capitulo ſignificent. Et forma cōis ſcribendi prout alias ordinatū eſt in hijs ab omnibꝰ obſeruetur Item ꝙ in litteris mittēdis ad generale capitulū de ſtatu prouincialis non ponat̄ nomen ꝓuincialis miniſtri ſed ſigillum. Sint tamen ita clauſe ꝙ miniſtri nec videāt nec legant ea q̄ continentur in eiſdē. Idē modꝰ ſcribendi cōtra cuſtodes guardianos ⁊ alios ad prouinciale capitulum teneatur.

¶ De modis congruis ſcribendi coiter ꝑlatis ⁊ alijs ac ffes i ordie nominādi. xl. ꝑ.

¶ Proinde vt in ſcribēdis litteris ꝑſonaꝝ qualitas agnoſcatur hortamur iuxta etiā alia ordinis ſtatuta ꝙ cum ſcribit̄ miniſtro ꝓuinciali Reuerēdo dicatur. Cum cuſtodibꝰ ⁊ guardianis ſolēpniuꝫ cōuentuū ⁊ magiſtris ⁊ famoſis ꝑdicatoribꝰ ſeu pr̄ibus graduatis ⁊ antiquis. Uenerabili vel venerando. Ceteris aūt Religioſo fr̄i vel pr̄i: niſi fuerit ſcribēs miſter. Tūc dilecto vel deuoto aut diſcreto etiā ſcribere poterit. Gn̄ali miniſtro vel vicario ordinis vacāte gn̄alatu Reuerēdiſſimo. Alijs aūt vicarijs gn̄alibus et ordinis viſitatoribus ac cōmiſſarijs ⁊ vicarijs etiā ꝓuincialibꝰ: Reuerēdo ſcribatur. ¶ Et ſi q̄ ffm alio q̄ ꝓprio noīe (maxime ſi illud ſuperadditū nomē fuerit extraneuꝫ) aliquem appellauerint: in pane ⁊ aqua corā fratribus in terra manducando puniantur. Eandem dent penā qui inter vocādū ſimplici ꝓprio vtuntur noīe nō adiecto frat̄ vel pr̄ aut magiſter et fratribus nouicijs frat̄ / ⁊ pr̄ibus pater / ⁊ monialibꝰ ſoror vel mater. Et qui fuerit actor alicuiꝰ odioſi noīs vel inuentor excoīcetur ⁊ reuocare cogat̄. Poſſunt tamē veniētiū ad ordinē noīa cōmutare recipiētes. ⁊ ſctōꝝ aut ꝓboꝝ defunctorum fratrū appellationes ſuſcitare.

¶ De capituli generalis celebratione. quadrageſima prima particula.

¶ Cum regula dicat cōſequēter in q̄rto regule capitulo ꝙ capitulū generale fiat vbicunq̄ a generali miniſtro fuerit ordinatū: ſtatuimus de voluntate generalis miniſtri ne vltra tres annos capitulum differat̄: niſi generalis miniſter cum generali capitulo in proximo precedenti capitulo ꝓ manifeſta neceſſitate duxerit prolongandū. Itē propter labores ffm ſubleuandos ordinamus ꝙ generale capitulum alternatim citra ⁊ vltra montes de cetero celebretur: in quacunq̄ prouincia vel loco generalis duxerit ordinandū. ¶ Ad generale capituluꝫ conueniant omnes miniſtri cū vno tantum honeſto ſocio ⁊ vnus cuſtos cuſtodum electus a cuſtodibꝰ / qui vices gerat oīm aliorum cuſtodum ſue prouincie iuxta ordinis conſtitutiones et declarationes: ⁊ vnus diſcretus diſcretoꝝ electus a diſcretis ⁊ cuſtodibus prouincie in capitulo prouinciali vel alibi: ⁊ cuſtos portet litteras teſtimoniales ſub ſigillis alioꝝ cuſtodū a quibꝰ ſolūmodo eligēdꝰ eſt. Diſcretꝰ vero ſub ſigillis miniſtri / cuſtodis / ⁊ guardiani loci in quo ꝑfatū capl'm fuerit celebratū: vel eiꝰ electio terminata. Et ſi alteꝝ mori ꝯtigerit vl' īfirmari / vel alit̄ legittīe ipediri / ſic ꝙ nō poſſit venire: aliꝰ cuſtos ab aliq̄bꝰ cuſtodibꝰ. ⁊ aliꝰ diſcretꝰ ab aliq̄bꝰ diſcretis vocatis a miſtro eligat̄. Si tm̄ ꝯtigerit ex p̄dictis aliquē vel aliq̄s nō venire: nichil eoꝝ (q̄ expediēda ſūt ꝑ capl'm ꝓpter hoc / omittat̄. Poterunt tm̄ ꝑ gn̄alē vſq̄ ad integrū nūerū vocales ordīs ſuppleri ꝓut etiā fieri conſueuit. Si aliquē de veniētibꝰ ad capl'm gn̄ale manifeſte ꝯtīgerit ipediri teneant̄ ffes reliquū aſſociare de loco ad locū donec ſocietas occurrerit oportūa. Idē fiat de ffibꝰ eūtibꝰ ꝓ ꝯfirmatione miſtri ꝓuīcialis ⁊ ꝓ alijs vrgētibꝰ negocijs ordīs ⁊ ꝓ redeūtibꝰ a caplo gn̄ali ad ſuas ꝓuīcias. Miniſter etiā ꝯgregationū fra

trū olim de amadeis ⁊ de clarinis nūcrtarꝫ
obediētie nūcupatoꝝ tāq̄ verus ⁊ indubi=
tatus miniſter habeat: et fratres ſue ꝯgre
gationis eligāt ⁊ mittāt cū eo cuſtodē cuſto
dū ⁊ diſcretū diſcretoꝝ. Et in electionibus
⁊ in omnibus aliis actibus capl'i gn̄alis ad
mittātur ſicut ⁊ alij ſine differētia: donec ꝑ
capl'm gn̄ale aliđ meli⁹ fuerit ordiatū Nul
l⁹ terim ꝯfinitū ad īrādū audeat ꝑuēire ſn̄
licētia gn̄alis miniſtri ſi pn̄s fuerit vel illi⁹
miniſtri in eius abſentia in cui⁹ ꝓuincia ca
pl'm celebrat: niſi aliqua ſpecialia negotia
an̄ capl'm cū gn̄ali tractāda habeat. ¶ Itē
nullus ali⁹ ad gn̄ale capl'm venire p̄ſumat
niſi cui ex regula vel ex cōſtitutione hoc cō
petit: aut de licētia gn̄alis miniſtri: aut ſui
vicarij gn̄alis aut ꝓꝓ ꝓuicialis miſtri Qui
cunq̄ aūt aliter venire vel intētiōe veniēdi
ꝓuiciā in qua morat exiuerit: omni actu le
gittimo ꝑ annū integrū priuet. Et ſi capl'i
locū intrauerit: ꝑ gardianū loci vel ei⁹ vica
rium a loco capituli ſtatim cum probatio=
nis caputio expellatur: quod etiā debeat ꝑ
octo dies portare. Idem per omnia dicim⁹
de exeuntibus ſuas cuſtodias intentione
veniendi ad capitulū prouinciale ꝑ ꝓuicia
les miniſtros nō licēciatis vel vocatꝫ aut ī
miniſtri abſentia vel morte ꝑ eius vicariū
vel cuſtodē cuſtodie in qua capl'm celebra
tur. Qꝫ ſi gardianus vel eius vicarius pre
fatus tales modo p̄dicto nō punierit: vna
die ī pane ⁊ aqua ieiunet

¶ De agēdis ī p̄ncipio capl'i gn̄alis. Et p̄=
mo de diffinitorib⁹ ⁊ diffinitiōib⁹ gn̄alis ca
pl'i ac renūciatiōib⁹ miniſtroꝝ. xlij. ꝑticl'a.

¶ Ordinamus q̄ gn̄alis capi
tuli diffinito=
res ſint omnes miniſtri ⁊ vnus diſcret⁹ ſub
ditus de qualibet prouincia in prouinciali
capitulo ad hoc electus. Et dicim⁹ hic ſub=
ditos oēs ſub ꝓuincialib⁹ miniſtris cōſti=
tutos: ſalua tn̄ miniſtri gn̄alis correctione
abſolutiōe ⁊ electiōe: que ſm̄ regulā mini=
ſtris ⁊ cuſtodib⁹ ſolūmodo ꝯcedūtur. ¶ In
hoc aūt capl'o miniſtri ſemꝑ ſi pn̄tes ſūt vel
ꝑ l'ras ſi abſētes ſuis officijs renūciare te=
neātur. Quoꝝ renūciatio a gn̄ali miniſtro
vl' ab eo qui tenet tūc capitulum in loco ei⁹
auditis et viſis hijs que in eorū laudē vel
querelā referuntur cū conſenſu gn̄alis ca
pituli ſi videbitur admittatur: et corrigē=
di corrigantur: ⁊ approbādi approbentur.
¶ Declarat aūt gn̄alis miſter cū gn̄ali ca=
pl'o q̄ fr̄es hītātes actu extra ſuas ꝓuicias
puta pariſius vel in alijs ſtudijs generali=
bus non poſſint eligi pro diſcretis ipſarū
prouinciarū ad capl'm gn̄ale Nec miniſter
gn̄alis admittat petitionē ſi cōtrariū ī hoc
porrigat: niſi ꝓ cauſa rōnabili id fieri con=
tingat. In omnibus aūt memorati capituli
diffinitionib⁹ ſentēcia pluriū indiſtincte ꝓ
ualeat: ⁊ inuiolabiliter obſeruet: nec aliq̄s
ab ea appellare preſumat.

¶ De dicēda miſſa ſpūſſci ī tp̄e gn̄alꝫ ⁊ ꝓui
cialis capl'i ⁊ btē virginis. xliij. particula.

¶ Porro fratres q̄ veniūt ad gn̄ale
capl'm q̄ nō occupāt in dif
finitiōe negocioꝝ capl'i vel q̄s cā rōnabilis
nō excuſat qualꝫ die excepta vigilia ⁊ dn̄i=
ca pēthecoſtes ſolēpniter vnā miſſā ad ho=
norē virginis glorioſe celebrent. Et prima
die de ſpū ſctō. Qđ etiā volum⁹ ī capl'is ꝓui
cialib⁹ obſuari: qn̄ id poterit fieri bono mō

¶ De ichoatiōe capl'i gn̄alis ⁊ viſitati=
ne gn̄alis miniſtri. quadrageſima q̄rta ꝑt.

¶ Congregati igit miniſtri et
dicti cuſtodes
ac diſcreti feria ſexta ꝓxima ante pēthecō
ſten vel an̄ aliā dn̄icā ſi alio tēpore caplꝫ eſ
ſet celebrādū prius q̄eſcāt ⁊ deliberēt vſq̄
mane diei ſequētꝫ. Et tūc audita miſſa ſpūſ
ſcti ingreſſi capl'm cātēt hympnū. Veni crea
tor. Dein̄ dicatur ℣ſus. Emitte ſpm̄ tuū ⁊c.
Oro. Deus q̄ corda. Cōcede nos. De⁹ q̄ ec=
cl'iam ⁊c. Om̄s ſcti tui q̄s ⁊c. Et actiōes no
ſtras q̄s dn̄e aſpirādo p̄ueni ⁊c. Per xp̄m.
Quib⁹ ꝑactis habeat ſermo de ſtatu ⁊ reli
giōe ⁊ hmōi ꝑ prelatū p̄ſidētē vel aliū cui
fuerit cōmiſſum. Tūc littere teſtimoniales
cuſtodū miniſtro gn̄ali ⁊ miniſtrꝫ ꝓuicialis
bus vt ſupradictū eſt pn̄tēt. Poſtea tractēt
de correctiōe ac ſtatu gn̄alis miniſter hoc
mō. ¶ Gn̄alis imprimis corā oībus ſe ac=
cuſet. Poſt hec egrediat. Quo egreſſo gar=
dianus loci aſſūptis ſecū aliq̄b⁹ diſcretꝫ fr̄i
bus de cōuētu dictos miniſtros cū cuſtodi
bus in cōclaui recludāt: ita q̄ nullaten⁹ exi
re valeant. Nec illis aliquo modo alimēta
miniſtrent: donec prouideant vt opꝫ circa
ſtatū gn̄alis miniſtri. Et ad hoc tā includē=
tes q̄ȝ incluſi firmiter teneantur.

¶ Proceſſus incluſoꝝ qualis eſſe debe=
at. quadrageſima quinta particula

¶ Vicarius ⁊ viſitator gn̄alis il
li⁹ regiōis vbi capl'm
gn̄ale celebrat vl' ali⁹ vicari⁹ ⁊ viſitator ge
neralis ſi ille defuerit aut ī eoꝝ abſētia mi
ſter ꝓuicle illi⁹ ī q̄ capl'm celebrat vl' ſi etiā
ipſe defuerit cuſtos illius prouincie elect⁹
a cuſtodibus ad capitulum generale pre=
ſideat ⁊ requirat a ſingulis per ordinē in
principio et ꝑ obedientiā p̄cipiat vt dicant

ſi quid habent dicere de exceſſibus et inſuf
ficientia generalis miniſtri. Et ſinguli bo=
na fide teneãtur incuſare euȝ de quibus re
putauerint incuſandũ corrigẽdum aut de=
ponendum. Qȝ ſi alique accuſationes nota
biliũ exceſſuũ ponãꝫ dictꝰ vicariꝰ vł miſter
aut cuſtos cũ duobꝰ diſcretiȝ q̃s ex pñtibꝰ mi
niſtris vel cuſtodibus ſibi aſſumet diligen
ter conſcribãt. Quos poſtq̃ ſcripſerint ⁊ in
mediũ recitauerit: eidẽ reuocato audiencia
ꝓcedaꝫ. Et eodeȝ egreſſo iterũ ſuꝑ accuſati
onibus et excuſationibus cõis collatio ha=
beatur. Nec aliq̃d admittaꝫ niſi fuerit be=
ne diſcuſſũ probatũ et certũ: niſi forte aliq̃
dicantur per modum monitionis et auiſa=
menti. Quibꝰ peractis predictus preſidẽs
ſententiam capituli perquirat vtrum eis
appareat dictuȝ generalẽ miniſtrũ eſſe ap=
probandum vel corrigendum vel etiaȝ pe=
nitus amouendum. Et ſcðm ſententiã ma=
ioris partis ad correctionẽ eiꝰ vel ad amo=
tionem procedatur hoc modo. Si tñ corri
gẽdus fuerit per miniſtros et cuſtodes: ibi
dem continuo corrigatur. Si vero penitus
amouendus tres diſquiſitores eidem reuo
cato ſeorſuȝ ſecrete prius ſuadeãt ceſſionẽ
volũtariam. Et ſi non ceſſerit ſtatim eo fo=
ris egreſſo oſtioq̃ȝ vt priꝰ firmiter obſerato
ad electionẽ alterius procedatur: ita vt in
mane ſequẽti habeat ordo gñalẽ miniſtruȝ
pñtem vel abſentem. Qui ſi preſens fuerit
completis cibus in nouitate generalis mi
niſtri fieri cõſuetis illi capitulo ex tunc pre
ſideat. Si vero abſens tunc ipſe predeceſ=
ſor gñalis (ſi volũtarie ceſſerit officio turba
tionem aliquam vel reſiſtentiam verbo vł
facto non oſtendendo) preſideat: ſi etiã hoc
generali capitulo congruuȝ videaꝫ. Alias
prefatus vicarius generalis vel miniſter
aut cuſtos preſideat capitulo et ordini: do
nec denũciata fuerit electio ipi ſucceſſori ge
nerali miſtro. Quocirca ſtatuiꝫ et ordinaꝫ
vt miniſter generalis ꝑuento ad tẽpus ex=
eundi de capitulo debeat perſonaliter exi=
re et cum effectu locum dare viſitationi ꝑ=
fate ſub pena excõmunicationis ipſo facto
et priuationis officij. Et in euentu ꝙ non
exiret ne viſitaretur: fratres et ordo non
teneantur illi obedire: nec eius cenſuris et
mandatis intelligantur poſſe ligari. Nec
de cetero voceꝫ nec hẽatur ꝓ miſtro gñali

¶ De cauſis depoſitionis generalis mi
niſtri ⁊ amplioribus penis illũ nõ viſitãtiũ
nec in caſibꝰ deponentiũ. xlvi. particula.

¶ Cauſe autẽ depoſitiõis gene
ralis miniſtri et
alterius electionis ſcðm regulam iuxta de
clarationem dñi fratris Bartholomei de
piſis eſt inſufficientia quoad duo/que tan
git regula/cũ dicit. Et ſi aliquando appare
ret vniuerſitati miniſtrorũ prouincialiũ et
cuſtodum predictũ miniſtrũ non eſſe ſuffi=
cientem ad ſeruitium ⁊ cõmunem vtilitatẽ
fratruȝ: teneantur predicti ⁊c̃. Et ſic primo
tãgit inſufficientiam pſone cũ dicit ad ſer=
uitiũ. i. ſi ſeruire in tali officio ordini cõmo
dę non poſſit: ſiue ratione infirmitatis vel
debilitatis pſone aut alterius impotentie
vel legittimi impedimenti: quibꝰ que viſi=
tanda vel agenda ſunt facere vel explere
non poſſit. ¶ Secũdo tangit inſufficientiaȝ
quoad cõmunẽ vtilitatẽ ffm. i. ſi conditiões
habeat cõmuni vtilitati totius ordinis ne
ceſſarias et non contrarias: videlȝ. Qȝ non
ſit onerosus ffribus in expẽſis idebitis. Itẽ
ꝙ non ſit acceptor pſonarum in corripiẽdo
vel ꝓmouendo vel alijs. Item ꝙ nõ ſit exa=
ctor vel collector pecũiarũ etiã ꝑ ꝓcurato=
rẽ pape vł aliaꝝ reꝝ: nec receptor munerũ
Item ſi miniſtros ꝓuinciales et alios ordi
nis ꝑlatos ac ſubditos debite nõ corrigat:
vel ꝓ cauſa iuxta ordinis ſtatuta deponere
vel alios ſubſtituere nõ curet aut bonos ⁊
ſufficiẽtes indebite moleſtet. Item ſi ſit ni=
mis negligẽs aut remiſſus ad viſitandum
monẽdũ ⁊ corrigendũ atq̃ȝ reformandũ/et
alias officiũ ſuũ debite exequẽdũ Itẽ ſi re=
gule nr̃e ac declarationũ eius ⁊ pñtiũ ꝯſti=
tutionũ obſeruãtiã negligat vel cõtẽpnat/
nec in obſeruãtia et ſtudio atq̃ȝ ſcientia ta=
liuȝ ſubditos maxime ꝑlatos debite cõpel=
lat. Itẽ ſi nec cõuentuũ ⁊ ꝓuintiarũ ac ffm
et ſoroꝝ verã reformationẽ ⁊ reformatio=
nũ manutentionem et augmẽtationem ꝓ
poſſe per ſe et per alios quoſcunq̃ȝ debite
et ſollicite non querat vel debite non ꝑfi=
ciat. Itẽ exceſſus notabilis et ꝓbatus ma=
xime in cauſis quibus tales ab officio ſuo
deponunꝫ aut ſuſpẽdũtur ꝑ pñtes cõſtitu=
tiones. Item ſi nimis ꝑcialitates cõmeſſa=
tiões aut honores q̃rat et vite exẽplarita=
tẽ atq̃ȝ ꝓbitatem poſtponat nec ſciẽtia vi=
ta moribus et exẽplo magis prodeſſe ſtu=
deat q̃ȝ ambitioſe preeſſe omibus recõmiſ=
ſis. Ubi igitur talia vel ſimilia in eorum vi
ſitatione reperiuntur et legittime proban=
tur q̃ vt apertiꝰ patet non ſunt ad cõmunẽ
vtilitatem fratrum ſed magis econtrario
ſunt occaſio deſtructionis communis vtili
tatis fratrum et ordinis miniſtri et cuſto=
des quibus electio data eſt non alij (etiam
ſcðm regule preceptum) tenẽtur ſemper eũ

deponere ⁊ aliū in talib⁹ ſolūmō caſibus:⁊
nō alias/ſibi eligere in cuſtodē gn̄alē mini
ſtrū toti⁹ ordinis. Cuius mandati trāſgreſ
ſio atq; cōtēptus totū ordinē olim vt patu=
it/corrupit/deformauit/diuiſit/ atq; turba
uit :cuiꝫ dolente tanto capite cetera mēbra
doleant. Jdeo hÿs incommodis ac tātis ef
ficacius obuiare volendo ſtatuimus⁊ ordi
namus ſub pena excōmunicatiōis late ſen
tēcie in hÿs ſcriptis:a qua nullus illoꝝ vo
caliū gn̄alis capl'i ꝗ cōtrafecerit ⁊ cauſā in
cōtrariū dederit (niſi ꝑ ordinis ꝓtectorem
vel ꝗbus duxerit cōmittēdū) poſſit abſolui
preterꝗ̄ in mortis ꝑiculo: vt in omnib⁹ ca=
pitulis gn̄alibus ꝑfatus actus viſitatiōis
a predictis ſemꝑ tūc fiat. Jn quo nullus ſi=
ne debita auctoritate ⁊ cōmiſſione apl'ica
diſpēſare poſſit:ne vcꝫ talis inꝗſitio/viſita
tio accuſatio/correctio/depoſitio electio/
vel acceptatio ſeu cōtinuatio modis ⁊ cau
ſis predictis debite fiant.

❡ De proſecutione capituli generalis⁊ officiarioꝝ tabula fienda ⁊ ordināda. quadrageſima ſeptima particula.

❡ Deinde acta capituli ꝓſequen=
do infra ſcripta ꝑmū ꝑ
ordinē ſequantur. Fiat tabula officiarioꝝ
capl'i a gn̄ali/miniſtro vel vicario ordinis
in eius abſentia de conſenſu diffinitorum
generalis capituli vel maioris partis eoꝝ
Jn qua deputentur officiarÿ iſti ⁊ ſimiles
videlicet. Primo auditores cauſarum. Et
ſint duo vel tres miniſtri cum aliquibus cu
ſtodibus vel diſcretis. Duo vel tres exami=
natores promouendorum ad predicatio=
nis vel confeſſionis officia. Ordinatores
publicarum diſputationum ſi pro loco vel
tempore id expediēs videatur. Ordinato=
res ſermonū/auditores rationis proceſſuū
procuratoris ordinis in curia romana aſſi
gnent duo magiſtri vel duo probi patres.
Jtē ꝓmotores ad ſtudia ⁊ officia ſtudioꝝ
ponantur duo aut tres miniſtri. Ordinato
res locorum ſtudioꝝ generaliū deputent
ſex cuſtodes vel alÿ. Ordinatores eorum ꝗ
curam habeant de diuino officio ⁊ ꝓceſſio
nibus ordinādis ⁊ conducendis. Ordinato
res conſtitutionū ſi quid pro bono ſtatu or
dinis fuerit ordinandū vel hÿs cōſtitutio=
nibus generalibus in paſſib⁹ regule puri=
tatem non tangētibus nec minuentib⁹ aut
variantibus addendū vel minuendū maxi
me pro reformatiōe ordinis augenda ⁊ ma
nutenenda. Et ſint tres vel quatuor mini=
ſtri vel alÿ cū generali miniſtro. Auditores
rationis expenſarū cōmuniū ordinis ⁊ mi=
niſtri generalis ⁊ procuratorum ordinis ī
curia romana ⁊ ordinatores taliū expenſa
rum eorum ⁊ talium ordinis ꝓcuratorū ac
ſocioꝝ ipſoꝝ defalcatis elemoſinis ⁊ alÿs
expenſis que ipſis vel rōne ꝑſone vel officÿ
liberaliter donant vel offerunt. Ordinatio
eorum ꝗ litteras videant per generalem ſi
gnandas ne aliquod iniuſtum concedatur.
Ordinatio eoꝝ qui reſpondeant litteris ad
capitulum generale directis. Ordinatio eo
rum qui audiant et examinent volētes ire
ad partes infidelium. Ordinatores ſuffra=
gioꝝ ⁊ miſſarum pro papa ⁊ cardinalibus
et ſtatu eccleſiaſtico in omni gradu et ordi
ne. Jtem pro regibus principibus ducibus
et ſtatu ac policia ſeculari tocius mūdi. Jtē
pro benefactoribus capituli. Jtem ꝓ defū
ctis fr̄ibus ſororib⁹ ſepultis in habitu ordi
nis vel etiam in cimiterÿs noſtris/ vel par
ticipatiōeꝫ ſuffragioꝝ ordinis hn̄tibus. Et
ſint iſti Miſter ꝓuīcie vbi fit caplꝫ cū cuſto
de:⁊ gardiano loci. Que oīa poſt publicam
deſcriptionē lectionē ⁊ acceptationē diffini
toꝝ:in loco ꝯgruo in tabula publice depen
deāt:vt oēs ſua officia agnoſcāt. Et vlteri⁹
oēs tales officiarÿ loca ſibi aſſignata ⁊ pu
blica ſcriptura intitulata ad talia ſua offi=
cia debite exequēda habeant.

❡ De ſumptuoſitate ⁊ multiplicitate ferculorum vitāda et neceſſariorum prouiſione xlviÿ. particula.

❡ Caueat gn̄alis miſter ac gardia
nus loci a nimia ſūptuo
ſitate et nūeroſitate ferculoꝝ ibidē ſicut de
cet viros religioſos ⁊ tāte paupꝫtatis pro=
feſſores/ꝓut etiā voluīt ⁊ diſtricti⁹ ꝓhibēt
antiq̄ ordīs ſtatuta:niſi vbi aliqn̄ deuotio ꝑ
ticl'arī aliꝗꝝ dn̄oꝝ vl' ciuiū ſplioꝛa miſtra
re vellet. Et ſint fr̄es cōtēti de ſibi miſtratī
Et oēs de ꝓuīcia ſubminiſtrēt:⁊ curēt vt ſit
ſufficiens elemoſina ꝓ capl'i ſuſtētatione.
Pro quibus tamen per terras aut ciuita=
tes vel villas nullomodo fiant collectio=
nes vel queſtus pecuniarÿ per fratres vel
nomine fratrum. Sed neceſſitates capitu=
li gn̄alis vl' ordinis ſuffragia ⁊ priuilegia
in ſuis predicationibus populis exponen=
do neceſſaria petant. Uel etiam procurent
vt benefactores et amici ordinis qui vo=
luerint aliquam elemoſinam pecuniariam
facere aliquem ex ſeipſis in villis vel in
terris aut ciuitatibus ſuo nomine conſtitu
ant: qui ſuo nomine et nomine omnium
dare volentium tales elemoſinas pecuni=
arias recipiant et mittant illas ad ami=
cos ſpirituales vel dominos procuratores

pape pro indigentia conuentus loci et ca=
pituli generalis ſpecialiter deputatos et
debite nominatos: niſi illi ꝑ ſeipſos defer=
re maluerint. Quiquidē amici ſpirituales
vel procuratores ſi etiam nomine et aucto
ritate donantium vel eccleſie romane tā𝔮̄
ipſorum vel ipſius pape procuratores ſine
fratribus et ſine auctoritate aut nomine
fratrum archam ſiue truncū in eccleſia
conuentus vel alibi a tempore publicatio=
nis talis capituli generalis ibidē celebrā
di ponere et habere voluerint ad congru=
entius recipiendum elemoſinas indulgen=
tiarum et oblationum pro debita ſubuen=
tione capituli generalis et cōiū expenſarū
ordinis non videntur debere prohiberi a
fratribus: ex quo ſine eorum mandato et
auctoritate ſit illud et fieri poteſt ſalua re=
gule puritate. Caueant tamē fratres ſi ali=
quando id fiat per tales ne de illorum cla=
uibus deferēdis vel computo aut ratione
talium exigenda vllomodo ſe intromittāt
prout per decretalem et declarationē dñi
pape Clementis quinti prohibentur. Et ſi
completo capitulo ſuperhabūdauerint ele
moſine pecuniarie: primum neceſſitatibus
loci capituli generalis et fratrum ſi aliquo
indigeant: et deinde expenſis cōmunibus
prouincie: deinde expenſis prefatis cōmu=
nibus ordinis ac procuratorū in curia ro=
mana ⁊ etiam procuratoris ſecularis ordi
nis et alijs talibus ordinis neceſſitatibus
applicentur per ipſos procuratores pape
de conſilio et arbitrio generalis et prouin
cialium miniſtrorum: vel aliquorum ad id
per eoſdem deputatorum.

¶ De libris a generali miniſtro haben
dis. xlix. particula.

¶ Habeantur a generali tres li
bri: primus pro
regiſtrandis litteris. In ſecundo notentur
acta generalis capituli et omnium promo
uendorum conſilia. Terti⁹ ſit omniū pro=
ceſſuum et cōſiliorum iudicialium In quo
etiam omnes querele et late ſententie ⁊ cri
mina non punita tam perpetrata 𝔮̄ perpe
tranda conſcribantur.

¶ De ordine ceterum ibidem agendo=
rum ſeruando. l. pti.

¶ Die vero ſequenti videlicet do
minica pēthecoſtes
vacabunt omnes diuino cultui proceſſio=
nibus: confeſſionibus: predicationibus: et
diſputatiōib⁹. Et alternatim ſingulis die
bus fiat ibidem ſermo populo in publico:
et fratribus tempore menſe vel in fine mē
ſe qñ oportunum videbitur. ¶ Feria ſecū
da cantata prima miſſa de die et de beata
virgine ad ſonū campanelle ad locum de=
putatum oīs conueniant. Et tunc ibidem
fiat ſermo fratribus in cōmuni per genera
lem vel per alium. Cohortētur fratres ad
nocturnum et diurnum officiū. Et ſint ali
qui ſpecialiter deputati ad regendum ⁊ fre
quentandū continue chorum: tam de die 𝔮̄
de nocte. Continuētur miſſe ⁊ cogātur fra
tres in capellis eis deputatꝫ vel alibi: vbi
congruentius poterunt celebrare. Moneā
tur de bono exemplo de caſto eloquio tam
intra 𝔮̄ extra domum: de ſilentio: et ordine
menſe ⁊ diſcumbētiū ⁊ de arduis ⁊ ſollicitꝫ
correctoribus frāgentiū ſilentiū ibidē. De
ordinandis fr̄ib⁹ in gracijs ꝓceſſionaliter
eundo ad eccleſiam ꝑ plateā et alijs ꝓceſ
ſionibus. Et ꝙ ĝnali exiſtēte in choro ſub
graui pena omnes interſint. Qꝫ ſubpena
carceris nulle negociatiōes vēdendi vel
emēdi int⁹ ꝑmittāꝛ. Qꝫ oēs vocales capituli
ſcđm eorum qualitatē ꝑus in ꝑmo refecto
rio cū ĝnali in menſa collocent. Et null⁹ qui
nō ſit de corꝑe capituli audeat ſe iter eos i
ſerere niſi vocat⁹. Et ꝑmus miſter ordinis
poſt ĝnalē ſit miſter ſcti Frāciſci Scđs mi=
niſter Frācie Terti⁹ miſter Roman⁹. Quar
tus miſter Anglic⁹. Deīde alij ꝯñr ſcđꝫ pri
mogenita. Et ita ſubſequāꝛ cuſtodes ⁊ alij
diſcreti. ¶ Poſtea ſmone fctō nūer⁹ fr̄m de
fūctoꝝ et alioꝝ ſepultoꝝ in hitu nr̄o vł in
cimiterijs nr̄is ꝑ miſtros vel cuſtodes pro
uinciaꝝ recitetur. Et tūc dicaꝛ ps. Depro=
fūdis. ℣. A porta inferi. ℟. Requieſcāt in pace
cū orone cōſueta Inclina dñe aurē tuā ⁊ Fi
deliū. Et talis nūerus recitatus ad ſingu=
las prouincias deferatur per diſcretos pro
unciarū: vt in eoꝝ capitulis ſimili mō fū=
dātur ꝑces. Recitetur etiā nūerus fr̄m re=
ceptoꝝ ad ordinē. hortētur fr̄es ydonei vt
in ſubſidiū fidei ad īfideles accedāt. Deide
fiat ĝnalis cōfeſſio fr̄m et abſolutio a ĝnali
quo ad forū extrinſecum ab omnibus caſi=
bus ſibi reſeruatis ⁊ cōmiſſis. Conſequen
ter ibidē eadem hora vel poſt nonā littere
directe ĝnali capitulo pñtētur: ⁊ quecunq̄
petitiones cōmēdaticie legantur. Et in fine
capituli ſi opus eſt reſpondeatur. Cōſultē
iter ſe q̄d fuerit a dño papa ꝓ ſalute ⁊ ma=
nutētiōe ordis ſupplicādū. Et iterim ſcripto
res ſꝑ omnia ſcribāt. Nulluſq̄ religioſus
alterius religionis vel ſecularis cuiuſcūq̄
dignitatis fuerit colloquijs et tractatib⁹ ca
pituli: nec qui non ſunt vocales admittan
tur: Et q̄ vna hora vł die cōpleri nō poteſt

ſuppleantur alia hora vel ſequenti die vel
prout generali melius videbitur expedire
Poterit etiā miſter illiꝰ ꝓuincie vbi capl'm
gñale celebraꝝ captare tēpꝰ ⁊ horas q̄bꝰ in
teri ⁊ loco cōgruo ffibꝰ ⁊ diſcretꝫ ſue ꝓuicie
ad ꝑtē cōuocatis capl'm ſuū ꝓuiciale ſaltē
quo ad neceſſaria expleat: maxime quoad
inſtitutionē officiarioꝝ cuſtodiarum et cō
uentuū ad euitandū diſcurſꝰ inutiles ffm et
expenſas alterius capituli ſui prouicialis.
⁋ Feria tertia cantata miſſa de die: pulſe-
tur capitulū. Ad qđ oēs vocales cōueniāt.
Et tunc omnes miniſtri ꝓpria ſigilla gene
rali miniſtro reſignēt: ⁊ ſuis officijs renun-
cient Miſſi ad excuſanduꝫ vocales qui non
venerint audiant. Deinde diſcutiaꝝ de mi-
niſtris qui nō erunt in capitulo an debeant
abſolui vel excuſari: ⁊ etiā ſi preſentiuꝫ ali-
qui fuerint abſoluēdi vel cōfirmandi. Red-
dāt rōnē miniſtri de actis in prouincia ⁊ de
generalibꝰ expenſis ⁊ alijs acceptis ꝓ ſe et
ſocijs vltra neceſſariū victum ⁊ veſtitū ⁊ ne
ceſſarioꝝ ad executionē officioꝝ ſuorū. Et
vt veritas oīm intelligaꝝ emittanꝝ ſinguli
vnus poſt aliū de capitulo ⁊ interim eoruꝫ
diſcreti ⁊ viſitatores referāt q̄ nouerūt. Si
videlicet ꝑ ipm miniſtrū grauetur ꝓuincia
in expēſis vel alijs: Si debite viſitet ⁊ quō:
et ſi ffes v̄bo ⁊ exemplo ad bonū ſufficienꝝ
inducat. vel ſi econtrario ſit exceſſiuus vel
curioſus aut nimis lautꝰ in expenſis veſti-
mentis ⁊ alijs: Si nimis largus negligat ri
gorē puritatis obſeruantie regularis in ſe
vel in ſubditis: ⁊ relaxationes ꝑmittat in-
duci. Si debite ⁊ ad veruꝫ reformet: Si ad
effectū deducat ea que generale capituluꝫ
ſtatuit: Si regulā ac regule conſtitutiones
⁊ declarationes pñtes debite legi ⁊ exponi
et vbiq̄ʒ haberi ⁊ ſepiꝰ declarari et integre
obſeruari faciat: Si deniq̄ʒ conditiones ta-
libꝰ miniſtris neceſſarias ſuperius expreſ-
ſas vel eis oppoſitas habeat vel non habe
at: ⁊ ſic de ſimilibꝰ. Et iuxta eorū demerita
vel inſufficiētiā aut impotētiā debite exer-
cendi officiū ſuū deponātur vel ſuſpendan
tur: aut alias debite caſtigenꝝ. Exprobrenꝝ
et omnino deponantur ſcandaloſi vel infa-
mes. Et ꝑcipue videaꝝ q̄liter in eoꝝ proui-
cia cuſtodiatur regula ⁊ conſtitutiōes. Et ſi
ibidē vigeat vera obſeruātia ⁊ ſācte oratio
nis exercitiū ac deuotionis feruor Et quali
ter ibidē nouicij et iuuenes inſtruātur ī mo
ribus et virtutibꝰ. Videatur etiā ſi ipi mini
ſtri in ꝓuincia ſua ffes fugitiuos correctio
nis et ſubiectionis. ⁊ ſine legitima licentia
detinuerint. Et ſi diſcurſus ffm nō ꝓhibue

rint. Et ſcđm q̄ generalis audierit ⁊ ꝓbaue
rit ab ipis diſcreto ⁊ viſitatore vel etiā cu-
ſtode admittat eoruꝫ reſignationem. ⁊ eos
oīno abſoluat ab officio nec reponat. Vel ſi
alias bene rexerint et bonū teſtimoniū ha-
buerint: reddāt eis de conſilio miniſtroruꝫ
ſigilla et officia ſua. ⁋ Poſt nonā tractetur
de procuratore ordinis ⁊ eius rōnibus au-
diendis ⁊ de inſtitutiōe vel deſtitutiōe eiꝰ ⁊
ceteris ad eum pertinentibus: vt ſupradi-
ctum eſt. Item de ſocijs. De ſcriptore ordi-
nis de vicarijs et viſitatoribꝰ generalibus
ordinis iſtituēdis vel deſtituēdis: de guar
dianis ⁊ cuſtodibus in capitulo inſtituēdis
Fiant a miniſtris ⁊ rectoribus ſtudioꝝ pe-
ticiones lectorū ſiue bachalariorū ꝓ curſu
generaliū ſtudioꝝ. Et ſi pñtes fuerit detur
iuramentum q̄ ſi circa angliā pariſiū ⁊ tho
loſā lecturi ſunt ſeruabunt pñtes cōſtitutio
nes circa promotiones ſtudioꝝ ſiue ꝓmo-
uendos. Et artius reformenꝝ ⁊ in reforma
tione vera manuteneantur conuentus ſtu-
diorum in moribus et exercitio cōgruo ſtu
dij: vt ſuperiꝰ eſt expreſſum. ⁋ Feria quar
ta mane ſcribatur tabula lectorum ſiue eti-
am rectorum principalium ſtudiorum ordi
nis. Sumpto autem prādio et facto ſigno
vel pulſato omēs vocales conueniant. Le-
gantur alta voce hij qui elemoſinas capitu
lo erogant. Faciant commendationes be-
nefactorum ⁊ deuotorum ordinis per mini
ſtros vel vicarios ſingillatim. Fiat genera
lis cōmendatio pro ſtatu clericali et layca-
li ꝑ ipm generalem miniſtrum. Recitentur
in publico ſi que facte ſunt conſtitutiones
vel reformationes. Moneat generalis om
nes ad regularem obſeruantiam. Miniſtri
vero et diſcreti omnes ordinationes capi-
tuli tranſcriptas ⁊ ordinis ſigillo munitas
reportent et obſeruari faciant. Leganꝝ miſ
ſe et ſuffragia pro benefactoribus ordinis
et alijs capituli cauſis ordīata. Auctoritas
capituli retineaꝝ per generalem pro certo
tempore. Tractetur de loco futuri genera
lis capituli.

⁋ De fine capituli. ij. particula.

⁋ **Feria quinta** generalis mi
niſter propo-
nat verbum dei vel alius pro eo omnibus
conuocatis. Prouideatur de mittendis in-
ter ſarracenos et alios infideles. De mittē
dis ad alias prouincias ſeu de prouincia
vna ad aliā ⁊ hmōi: niſi iā antea prouiſū ſit
Leganꝝ viſitatores gñales ſiue vicarij ordi
nis. Reformatores etiā ſiue ꝯmiſſarij aliq̄ꝝ
ꝓuiciaꝝ ſi fuerit. Ordīatiōes lectoruꝫ ſiue

rectoꝝ ſtudiorū. Et in fine aſſignet̃ locus ſe-
quētis capituli. Deīde fiat cōis cōfeſſio et
abſolutio. Det gn̄alis miniſter etiaȝ bn̄di-
ctionē hijs qui in ordine ⁊ ſua vocatiōe per
manſerint. Apoſtatis maledictionē ⁊ excōi
cationē etiā noīatim eos noīando ſi cōmo-
de fieri poteſt Et omnes miniſtri ſiue diſcre
torum diſcreti teneāt̃ i ſcriptis ſūmā apo-
ſtataꝝ ⁊ nūerū habere ⁊ referre / ⁊ nūerum
ffm mortuoꝝ / ⁊ ffm in ordine receptoꝝ / ⁊
alioꝝ i hītu vel cimiterijs etiā ſepultoꝝ ac
ſororuȝ ſctē clare: ſi cōmode poſſint haberi
Oēs gr̄e gn̄aliter cōceſſe reuocent̃: p̄ſertim
ille q̄ cōſtitutiones diſſoluerint. Et q̄ gn̄alit̃
cōfirmande vel de nouo cōferēde eſſēt ma-
xime ſup̱ abſolutionib⁹ caſuū: noīalit̃ tunc
publicētur. Nec de cetō gr̄e relaxatorie i p̱
ticulari de facili concedātur / niſi patribus
emerite ſenectutis vel ꝓuecte etatis et be-
ne meritis: ne illaꝝ extenſione leges ad ni
chiliū redigantur. Abſoluant̃ oēs officia
les p̄teriti: inſtituātur ⁊ cōfirmētur oēs cō-
ſcripti in tabula ſtatim ibidē legenda. Hor
tentur oēs ad tollerantiā ſi ꝓ ſuo voto of-
ficiorū ꝓmotio nō proceſſerit. Et ſtatim ex
eminēti loco p̱lecta alta voce tabula cante
tur Te deum laudam⁹. ℣. Cōfirma hoc de⁹.
Oro. Actiōes nr̄as ⁊c̄. Et ex tunc oēs reli
gioſe ⁊ honeſte recedant preter miniſtros
ſi forte aliquid vltra de ſtatu ordinis eſſet
cōſulendum. Similis ſolēpnitas in fine ꝓuin
cialis capituli obſeruetur. Poterit etiā or-
do agendoꝝ p̄ſcriptus breuiari aut ꝓtelari
aut mutari iuxta qđ generali miniſtro ex
pedire videbitur. Quicqđ etiā in hoc capl'o
ſtatutum fuerit: ſub ſigillo generalis mini-
ſtri ad ſingulas prouincias deferatur.

¶ De obediētia gn̄ali miniſtro ⁊ ceteris p̄-
latis ordinis reddenda. lij. particula.

¶ Et ſi qui fratrū ex tunc a gn̄ali
miniſtro in tali capitu
lo electo vl' correcto ⁊ approbato debitā ex
regula obedientiā ſubtraxerit vel quōcūqȝ
dixerint vel ſcripſerint nō eſſe obediendū
tali generali vel verū nō eſſe gn̄alem ordi-
nis: vel ore blaſphemo de ſimilibus diſpu-
tauerint: ⁊ pro concluſione tenuerit p̄textu
alicui⁹ delicti amouēdā eſſe obedientiā ab
eo vel a quocūqȝ ſup̱iore anteqȝ de tali deli
cto canonice et legitime per propriū iudi-
cem fuerit cognitum diſcuſſum et iudicatū
(vbi vȝ tale delictū non ē vnū ex illis ex-
preſſis propter que ſpecialiter per hec or-
dinis ſtatuta aliqui ſuperiores deponan-
tur et eximantur) ſubditi a tali ſuperioris
obedientia) cuiuſcunqȝ congregationis ſeu
familie aut conditionis exiſtant ſententiā
excōmunicatiōis incurrant et alias penas
ad arbitriū generalis aut vicariorū gene-
ralium ordinis. Nec etiam niſi p̱ alterum
ip̄oruȝ aut cōmiſſariorum ipſius genera-
lis niſi in neceſſitatis articulo abſoluantur
vel per eos q̄bus duxerint cōmittendum.

¶ De ſuffragijs defunctoꝝ. liij. particula

¶ Et quia iuxta regulam fratres
debent orare pro defū
ctis ſtatuim⁹ vt pro omnibus ffibus in or-
dine noſtro decedētibus et ꝓ defūctis fra
tribus et ſororibus ſecūdi et tertij ordinuȝ
quilibet ſacerdos niſi contingat eum lan-
guore vel itinere vel alicuius alteri⁹ miſſe
ſpeciali recōmendatione (maxime de iuſſu
prelati) prepediri qualibet ebdomada cele
bret vnā miſſam: vel ſaltem bis vel ter ap-
propriatam collectam mortuorum cū ſpe-
ciali recommendatione illorum dicere non
omittat. Ceteri fratres clerici dicant vnaȝ
vigiliam nouē lectionū Layci vero centuȝ
pater noſter: et totidem Aue maria. Et miſ
ſe hmōi ſi obmittantur in vna ebdomada
poſſint ſuppleri in alia: non ex obligatione:
ſȝ ex bona cōgruitate q̄ voluerit omnibus
alijs ſtatutis gn̄aliū et prouincialiū capitu
loꝝ q̄ ad hoc p̱tinent etiā reuocatis. ¶ Or-
dinam⁹ etiā q̄ pro fratribus primi et tertij
ac ſororibus ſecundi et tertij ordinum pa-
tris noſtri Franciſci et alijs defunctis ⁊ be
nefactoribus quorum recommendatio fa-
cta fuerit in capitulo generali / quilibet ſa-
cerdos annuatim celebret vnam miſſam:
quilibet frater clericus dicat quinquagin-
ta pſalmos: et quilibet frater laycus cen-
tum pater noſter et totidem Aue maria.
Et pro viuis familiaribus miſſas pſalmos
et Pater noſter totidem peſoluant: niſi qñ
in capitulis generalibus talia ſuffragia vl'
alia imponuntur vt modo fieri conſueuit.
¶ Ordinam⁹ etiam pro reuerēdiſſimo dn̄o
Cardinali protectore qui in ordinis protec
tione deceſſerit: a quolibet ſacerdote ordi-
nis tres miſſe celebrentur et a quolibet fra
tre clerico vnū pſalteriuȝ: et a quolibet lay
co trecenties Pater noſter vel ſaltem a q̄-
libet conuentu dicatur vna miſſa ſolēpnis
cum vigilijs loco miſſarum. Et idem fiat
pro generali miſtro ordinis in officio dece-
dente. Et pro ordinis commiſſario ſiue pro
curatore in curia ro. ſiue in officio deceden
te. Item pro illis qui mittuntur ad capitu-
lum generale ſi cōtingat eos mori vna miſ
ſa ſolemnis a quolibet conuentu ſue pro-
uintie dicatur et a quolibet fratre clerico

quinquaginta pſalmi. Et a quolibet layco
centum Pater noſter. ¶ Item ordinamus
ꝙ pro quolꝫ fratre in officio alicuius alteri
us plationis in ordine decedēte a quolibet
ſacerdote ſuperſtite cui in morte ꝑerat dica
tur vna miſſa. et a quolibet cōuentu cui pre
erat vna miſſa solēpnis cuꝫ nota vltra par
ticularia fratrum aliorum ſuffragia alias
ordiata. Et a quolibet clerico ſemel vigilie
nouē lectionum. et a laycis centū pater no-
ſter cuꝫ totidē Aue maria. ¶ Pro alijs aūt
fratribus a quolibet ſacerdote cōuentus in
quo moritur vna miſſa dicat̄. et a quolibet
conuentu ſue cuſtodie vna miſſa cum nota
perſoluatur et a clericis non ſacerdotibus
tocius cuſtodie ſue ſemel vigilie cum nouē
lectionibus. et a laycis centū Pater noſter
⁊ totidem Aue maria dicantur. Et pro quo
libet fratre compleātur miſſe vel ſaltem cō
memorationes dierum ſue depoſitionis in
miſſali ordinate in conuentu vbi moritur:
corā conuentu. Et in tali perſolutiōe ſuffra
giorum poſſint etiam plures cuſtodie pro
tempore conuenire et mutuo in caritate cō
federari ⁊ etiam conuentꝰ ſeu monaſteria
fratrum et ſororum ſecundi et tertij ordinū
de conſenſu partium: qui voluerint. ¶ Offi
cium pro defunctis fratribus et ſororibus
trium ordinum et coꝝ benefactoribus ⁊ ꝓ
illis qui in noſtris cimiterijs ſūt ſepulti ter
in anno ſolempnit̄ celebretur: ſcꝫ proxima
die ante feſtum beate marie magdalene: et
proxima die ante feſtum beati michaelis: ⁊
feria ſecūda poſt dn̄icam ſeptuageſime. In
quo tam in vigilijs ꝙ̄ in miſſa dicatur Orō
Deus venie largitor ⁊c̄. Simile officiū fiat
pro patribus et matribus omnium fratruꝫ
⁊ ſororū triū ordinū vltimo die feriali ante
aduētū dn̄i. In quo tā in miſſa ꝙ̄ ī vigilijs
dicat̄ orō Deꝰ q̄ nos prēm ⁊ mr̄em honora
re ꝑcepiſti miſerere clemēter aiabꝰ parentuꝫ
nr̄oꝝ ⁊c. In q̄bus etiā officijs gn̄alibꝰ cātē
tur vel legant̄ ſolēpnit̄ in choro vigilie no
uē lectionū: ⁊ a laycis triū ordinū collegia-
liter viuētibꝰ. Cētū pr̄ nr̄ ⁊ totidē Aue ma-
ria dicātur. ¶ Ordinamꝰ etiā ꝙ in quolꝫ cō
uētu ordinet̄ ebdomadariꝰ q̄ miſſā alterna
tim ꝓ viuis et defūctis celebret ꝓ bn̄facto
ribꝰ triū ordinū: ⁊ ꝓ illis q̄ recōmendat̄ or-
dini in quacūqꝫ regiōe. Poſſit tn̄ talis miſ-
ſa benefactoꝝ aliq̄n applicari etiā deuotio
ni illoꝝ q̄ ꝑciſe eadē die petūt ⁊ cupiūt miſ
ſas habere ab oībus fr̄ibus tūc ī cōuētu ex
iſtentibꝰ: aut vbi vel quādo aliꝰ frater non
habetur niſi talis ebdomadarius: qui tunc
poſſit deuotioni taliū ſatiſfacere. Ita tamē
ꝙ tunc in talibus caſibus dicant vnam col
lectā ſpecialē pro dictis bn̄factoribꝰ ⁊ recō-
mēdatis: ⁊ eos etiā ſpecialiter recōmendēt
¶ Itē ſingulis ānis pro hoſpitibꝰ q̄ in itine
re fr̄es recipiūt īfra oct. bti Frācisci in ho-
nore ipiꝰ ſcti approprietur miſſa cōuētualis
viiꝰ diei: ⁊ vna priuata a quolꝫ ſacerdote
dicat̄: ⁊ a quolꝫ clerico q̄nquagīta pſalmi: ⁊
a quolꝫ fr̄e layco cētū pater nr̄. ¶ Itē ordi
namus ꝙ cōuentus vocet̄ et aſſiſtat fr̄i mo
rienti: eius exitū ſuis orōnibꝰ ⁊ ſuffragijs
ꝓtecturus. Et hoc q̄n bono mō fieri poterit
iudicio gardiani. Et ſi totus cōuētus adeſ-
ſe nō poſſet: maior vl̄ ſaltē magna ps ipius
vocetur ſcđꝫ iudiciū preſidentis. Et vbi vl̄
q̄n cōmode non poterunt intereſſe: interim
tamē orare pro eo moneantur. ¶ Itē hor-
tamur vt liber notabiliū fratrum defūcto-
rum et bn̄factorum ſpecialium vt ſupradi-
ctū fuit ſp̄ habeatur: ⁊ ī capitulis ꝓcedētibꝰ
recitentur dies obitus illorum: et oretur vt
ſupra. ¶ Inhibemus etiam ſub pena inha
bilitationis ad quecunqꝫ officia per mini-
ſtrum vel cuſtodem imponenda vel proba
tionis capucij per tres menſes ne quis pu
blice detrahat fratribus defunctis: preſer
tim quorum vitam bonam predicant popu
li et quorum geſta virtuoſa vel miracula
narrantur: ⁊ maxime in ꝯſpcū ſecularium:
q2 ſcriptum eſt. Surdo non detrahes: neqꝫ
coram ceco pones offendiculum.

¶ Capitulum nonum.

¶ De predicatoribus. j. parti.

CIrca hoc nonum
regule capitulum in quo agi-
tur de predicatoribus: decla-
ratur in primis ꝙ in eccleſia
ſubdita epiſcopo eo contradi
cente fratres noſtri predicare ſecunduꝫ re
gulam noſtram non pſſunt: niſi vt dicit Ni
colaꝰ. iij. ī ſua decretali. §. Uerꝫ q̄a ⁊c̄. pſedē
apl̄icā circa hoc ꝓ vtilitate ppl̄i xp̄iani ſit
ꝯceſſū vl̄ ordiatū aliꝰ: vel ī poſterū cōcedat̄
ſeu etiā ordinet̄. Ubi ēt ep̄s expſſe nō ꝓhi-
bet vel non contradicit fr̄ibꝰ non req̄ritur
talis eius licentia de neceſſitate. In plate-
is autem cōmunibus totius dyoceſis et in
conuentibus ac monaſterijs fratrum et ſo-
rorū ſancte clare et alijs que ſūt exēpta eti
am eo contradicente poſſunt omni tempo-
re fr̄es ꝑdicare (niſi eo tp̄e q̄ ipe ep̄s ī eadē
ciuitate vel opido actu ſolēniter predicare
vel ꝑdicari talr̄ corā ſe facere vellet) iuxta
ordīs nr̄i indulta et etiā ſeruata rl̄e purita
te: que ſolūmodo prohibet in ep̄atu alicuiꝰ

epiſcopi eo contradicente predicare: quia
tunc non dicuntur in eius epiſcopatu ſiue
iuriſdictione predicare. Item excepto die
quo inquiſitor hereſis ſuum officium pub-
licare aut aliquem hereticum de ſua perti-
natia caſtigare coram populo vellet: quia
tunc ratione officij ⁊ fidei debitū eſt cedere

¶ Quō et a quibus ⁊ qui debeant ⁊ poſ
ſit licentiari ad predicandum: ſcđa ꝑticl'a.

¶ Itē ſtatuim⁹ et ordinamus ꝙ nullus fra-
trum populo penitus audeat predicare: ni
ſi vt dicit regula et vt etiam declarant ſta-
tuta martiniana a generali miniſtro vel q̄-
bus cōmiſerit/maxime a miniſtris prouin
cialibus quibus etiam per alias declara-
tiones commiſſum eſt et per hec etiam au-
ctoritate officij noſtri commiſſuʒ eſſe volu-
mus in capitulis prouincialibus vel alibi
examinatus extiterit ⁊ approbatus: et ab
eis officium predicationis conceſſum. Poſ
ſint nichilominus predicti videlicet mini-
ſter generalis et eius cōmiſſarij ſiue mini-
ſtri/predictam licentiam reuocare ſuſpen-
dere et artare quotiēs ſicut et quando eis
videbitur expedire: iuxta declarationē pre
dicti Nicolai tertij in p̄fata decretali. Exijt
qui ſeminat. §. Et qꝛ in eodē capitulo. Et ꝙ
predicti miniſtri et alij quibus cōmittitur
auctoritas predictam licentiam conceden
di nullum ad predicatiōis officium admit-
tere debeant: niſi extiterit ad minus ſacer-
dos vel diaconus/viceſimūquintum eta-
tis ſue annum attingens vita et moribus
comprobatus: cuius doctrina merito po-
puli edificari valeant. Poſſint etiam pre-
dicti miniſtri ⁊ illi quibus taliter auctori-
tate et commiſſione generalis miniſtri cō
mittitur facultas examinandi et promo-
uendi ad tale officium predicationis in
omni loco et tēpore/pro diſcurſu euitando
fratribus ydoneis et approbatis officium
predicationis (vice et auctoritate prefati
generalis miniſtri) imponere et etiam in
etate diſpēſare: dū alias ſint ydonei ver-
tuoſi lr̄ati ⁊ corpee appar̄ētie repn̄tabiles

¶ De aliquibus merito tacendis a pre
dicatoribus et aliquibus merito predican
dis: tertia particula.

¶ Caueāt etiam oīno p̄dicatores
predicti iuxta predicta
Martini pape quinti ſtatuta/ne aliquan-
do p̄ſumāt p̄dicare q̄cꝙ contra libertates
ſacroſctē romane eccl'ie vel eccleſiaſticis ꝑ
ſonis detrahere vel qđ abſit) ſcandalū con
tra clericos vel regionem aliquam excita-
re aut perſonam aliquā preſentem crimina-
liter nominare: ſed potius contra hereſes
et ſciſmata populos digne et fideliter ala-
re ⁊ i orthodoxe fidei veritate firmare: ma
xime contra preſentem ſathānicam et dā-
natam hereſim boemiticam et alias ſi que
emerſerint. Si quis autem temerarie ꝯtra
ſtatū honorē et eccleſiaſticā libertatē p̄ſū-
pſerit predicare: ipſo facto per miniſtrum
vel cuſtodē vel etiā gardianum in eoꝝ ab
ſentia predicatiōis officio et oī actu legitti
mo priuetur. Quod ſi poſt dictam priuatio
nem p̄ſumpſerit predicare: per dictos ſu-
os p̄latos om̄i appellatiōe poſtpoſita vel
alio ſubterfugio carceribus mācipet̄. Qui
p̄lati ſi in p̄dictis fuerit negligētes: in eā-
dē penā ſe nouerint incidiſſe: niſi legittima
⁊ rōnabili cā de ipotētia ſe valeāt excuſare
Et nichilomin⁹ (ꝑut in Clemētina) excōica
tus a iure cēſeat̄ ⁊ publicet̄. Nō tn̄ vult pa-
pa Sixt⁹. iiij. ꝙ ſup h̄mōi p̄dicatores delin
quētes ordinarij locoꝝ agere vel ꝓcedere
aut quācūꝙ iuriſdictiōeʒ habere poſſint ſi
ne brachiū ſecl'are iuocare i aliq̄ caſu: ſʒ ad
p̄latos ffm̄ taliter delinquētiū habeat̄ re-
curſ⁹: quoꝝ correctiōi: et nō taliū ordinari
oꝝ ſubijciūtur. Nō obſtātib⁹ ſtatutis mar
tinianis ⁊ alijs in ꝯtrariū. Itē null⁹ frater
audeat p̄dicare in alienis eccl'ijs ad ſcāda
lū ⁊ dedec⁹ ordinis nr̄i: niſi i hijs terris vbi
ꝓ tp̄e fuerit cōſuetū vt i quadrageſima ad
uētu ſolēpnitatib⁹ ꝓceſſionib⁹ ⁊ alijs dieb⁹
⁊ tūc nō ſine tali licētia p̄latoꝝ ordis. Nec
predicēt nouitates vel materias q̄ ſcādalū
datū poſſint veriſimiliter gn̄are. Statuim⁹
deniꝙ et ordinam⁹ ꝙ iuxta mādatū dn̄i. In
nocētij pape octaui null⁹ cuiuſcūꝙ ꝯditio-
nis vel grad⁹ fuerit idulgētias ſcti ſpūs de
vrbe aut alias h̄mōi predicare p̄ſumat ſine
licētia generalis miniſtri: ſub pena que de
betur apoſtatis et vagabundus.

¶ De confeſſoribus ffibus ⁊ ꝓ ſecl'arib⁹
admittendis. iiij particula.

Statuim⁹ deniꝙ ⁊ ordinamus ꝙ
null⁹ ad ꝯfeſſiōes ffm̄
vl' ſecl'ariū audiēdas ab aliq̄ niſi a miſtro ꝓ
uinciali vel ei⁹ vicario vel ab eo etiā cui cō-
miſerit: ad diſcurſ⁹ euitādos tā i caplo ꝓui
ciali q̄ȝ alibi admittat̄. Miſtri aūt ⁊ illi qb⁹
cōmittit̄ talis facultas a miſtris admittēdi
ffres ad h̄mōi ꝯfeſſiōes audiēdas nullos ad
mittāt: niſi matura deliberatiōe ⁊ examina
tiōe p̄miſſa ꝙ ad ignotos. Qui ēt diligēt eos
admoneāt vt anꝙ tale officiū exeqāt̄ talit̄
caſ⁹ ꝯſcie ⁊ iura canonica ſtudeātq; ſciāt diſ
cernē int̄ leprā ⁊ leprā hoc ē int̄ vēiale ⁊ mor

tale et inter circumſtātias aggrauātes vel
in aliā ſpeciē pctm̄ trahētes ⁊ inter caſ⁹ ſū=
mo pōtifici vel epīs de iure cōi reſeruatos
et etiā alios miniſtris ꝑ pn̄tes cōſtitutiōes
reſeruatos vel ordini cōceſſos. Nā talium
ignorātia nocet cōfitēti: laque⁹ vero ⁊ ima=
ne ꝑcipitiū eſt cōfeſſori. Ideo ſepe lectores
in cōuētibus legant precipue de caſib⁹ cō=
ſcientie: ⁊ ſūmis cōfeſſionū ⁊ caſuū Admiſ=
ſi etiam ad hoc officiū admoneantur ne de
ſpiciāt pauperē neq̄ reſpiciāt i vultū potē
tis ſ3 vt oēs eq̄liter cōplectāt ⁊ vt eadē frō
te pauperem qua et diuitē audiāt. Caue=
antq̄ ne lignum fumigans extinguāt aut
arūdinē quaſſatā penitus confringāt ſ3 ſol
lertius attendāt ꝙ poſſint ſpūalib⁹ morbis
cōgrue mederi ⁊ vulnera nō augere (vl' qđ
abſit) de nouo peiora verbo vel exēplo aut
indiſcretione vel ignorantia ceca inferre ⁊
in foueā mortis ꝑpetue ſe cū ipīs ꝑcipites
dare. ¶ Nullus inſup confeſſor audeat ex
torquere quodcūq̄ pciū aut aliqua munuſ
cula a cōfitente: ſed iniungāt eis peniten=
tiā ſecundum deu3. Et ſi a caſu penitentia
pecuniaria eſſet imponēda non trahāt ad
ſeipſos: ſ3 i arbitrio penitētis (ſi de iure ad
aliquē ſpecialit̄ nō deuoluat̄) relinquāt Sci
ant aūt confeſſores oēs penitētias hodie
arbitrarias eſſe: intimēt tn̄ penitētib⁹ quot
q̄ntaq̄ pro ſuis pctis deberēt pati pateren
turq̄ niſi ſeſe cōtritione vehementi q̄ om=
nem penitentiā delet aut volūtaria ſatiſfa
ctione vel certe eccl'ie indulgētijs adiuua=
re ꝓcurauerint. ¶ Itē nulli admittant̄ ad
cōfeſſiones hm̄ōi ſeculariū audiendas niſi
viri ꝓbati: maturi: bone fame de q̄bus nul
la poſſit oriri ſuſpicio: et anteq̄ⁿ triceſimu3
etatis ſue annum attingant: niſi vbi aliq̄n
pro aliquoꝝ maturitate ꝓbitate ⁊ ſcientia
miniſtri in etate diſpenſarēt. Et quicūq̄ ſi=
ne tali licentia ꝑdicare: vel etiā cōfeſſiones
(niſi in ꝑiculo mortis aut alia neceſſitate ex
trema) audire ꝑ ſūpſerit: trib⁹ dieb⁹ panē ⁊
aquā in terra corā fratrib⁹ comedere debe
at Et eidē pene ſubiaceāt: qui ſcienter con=
ſuluerunt de aliquo: vl' ꝑſentauerit aliquē
ad dicta officia de cui⁹ vita ⁊ ſpe ꝓficiendi
in executiōe taliū officiorū ꝯiecturaliter du
bitatur vel nō ſperatur Miniſtri etiā et ta
les cōmiſſarij reddant tales cautiores de ſi
gillo cōfeſſiōis ſtricti⁹ ſuādo. ſ. ꝙ nec directe
nec idirecte v̄bo/ſcripto/fctō vl' ſigno/aliq̄d
ſciēt dicāt vl' faciāt q̄ poſſit aliq̄s de pctō no
tari ſub penis ſupi⁹ i ſeptimo capitulo poſi
tis Et ſi q̄s confeſſor maxime ſeculariū per
ſonarum occaſione confeſſionis vel ſub ti=
tulo ipſius aliqđ ſcandalu3 cōmiſerit: vltra
penas ſibi ꝓpter ſcandalū debitas illo an=
no nullatenus audiat ꝯfeſſiones taliū ſiue
ſecularium ſiue fratrum. Caueant etiā pre
lati ne multitudine eorum qui audiunt cō=
feſſiones: cupiditatis notā inducāt cū ſcan
dalo.

¶ Capitulum decimum

¶ De viſitationibus ffm̄ et totius ordi
nis prima particula.

Cum ad debitā ⁊ perfectā
r'le ⁊ ſtatus noſtri ob
ſeruantiā ⁊ tutelā maxime ne
ceſſaria ſit admonitio corre=
ctio ⁊ viſitatio ffm̄ ⁊ cōuētuu3
a prelatis ſine qua citius ordo
denuo (qđ abſit) ruinā minat̄: ideo diligen=
tius iuxta qđ ibidē regula dicit. Fratres q̄
ſūt miniſtri ⁊ ſerui alioꝝ ffm̄ viſitēt et mo=
neāt ffes ſuos: ⁊ humiliter ⁊ caritatiue cor
rigant eos: delinquētes miſericorditer pu=
niendo iuxta tenorem preſentiū ſtatutorū
vel alias pro cauſa rationabili vt ſuperi⁹
expreſſum eſt capitulo ſeptimo.

¶ Qualiter ordo debeat viſitari ꝑ gn̄a
lem miniſtrum: ſecunda particula.

¶ Deniq̄ quo ad viſitationes or=
dinis imprimis ſtatui=
mus ⁊ ordinamus iuxta oīa precedētia or
dinis ſtatuta ꝙ gn̄alis miniſter infra decē
niū oēs prouincias ordinis ꝑſonaliter viſi
tare debeat (dacie, hybernie grecie ⁊ Ter
re ſctē dūtaxat exceptis prouīcijs (eo ordie
quo ſibi expeditior videbit̄. Et infra illud
tēpus ad ſemel viſitatā nō redeat cā viſita
tiōis ſ3 tn̄ forſā trāſit⁹ grā: vel niſi caſ⁹ ar
duus ibidē emerſerit vel reformare opus
fuerit: preſertim ſi per ffes talis prouincie
fuerit accerſit⁹ ⁊ eidē gn̄ali viſū fuerit: ne
aiarū profectus aliquatenus negligatur.
Qua viſitata intermiſſū viſitandi ordine3
reſumat. Et vbi ꝑdeceſſor dimiſerit ibi ean
dē viſitationem debet inchoare ſucceſſor.
¶ Qm̄ vero (ordine nūc taliter vbiq̄ aug=
mētato ⁊ in vnū reducēdo a ſolo gn̄ali mi=
niſtro nō poterit tātus ordo cōgruēter viſi
tari: nec tātis ei⁹ negocijs ⁊ neceſſitatibus
dietim occurentibus debite ſuppleri: ⁊ ma
xime q2 diucius ⁊ frequētius op3 eū in ar=
duis et aliq̄n in curijs rome: et interdū ali=
bi ꝓ vtilitate ordinis detineri: ideo cōgruē
tius pro parte ſupplebitur ⁊ accelerabitur
dicta ordinis viſitatio ꝑ gn̄ales ordinis vi
ſitatores ⁊ vicarios etia3 de triennio i triē
niū: mō inferius deſcribēdo: que tamē nul
latenus impediet dicti generalis miniſtri
viſitationem/q̄n illā etiā per ſe/cōmode ꝑ=

ficere poterit vel voluerit.

¶ Qualiter debeat totus ordo viſitari de trienio in trienniū per duos ſpāles viſitatores vicarios gn̄ales obſeruantes coadiutores gn̄alis miniſtri. tercia particula

¶ Et quia ſupra hoc in capitulo in antiquis ⁊ aliis multis ordinis ſtatutis etiā agitur de viſitatiōe totius ordinis fiēda de trienio in trienniū per ſpāles prouinciales viſitatores ſingularū prouinciarū: vbi multa ad idē cōgruētius ordinātur: quia tamen tāta multitudo viſitatorum nūc (tēporū ⁊ occaſionū varietate in ordine ſuperueniente) vtilis nō videtur nec manuteneri potuit: ideo aliter melius ⁊ cōgruētius pro vtilitate ordinis ordinādū eſſe cenſemus. Quapropter ſtatuimus ⁊ ordinamus vt ſaltem facta vniōe p̄tēſa cū ordinariis regule viſitatoribus et platis duo coadiutores miniſtri gn̄alis ſint tocius ordinis viſitatores ſui ſtatus p̄cipui zelatores ⁊ obſeruatores q̄ etiā ſint vicarii ipſius gn̄alis miniſtri cū plenitudine ptātis: vnus in ptibus ciſmōtanis ⁊ alius in ptibus vltramōtanis: prout iā ſupra i primo capitulo ⁊ aliis diuerſis paſſibus ipſorum officia cōcernētibus tactū eſt. A quibus ſemel infra trienniū viſitetur totus ordo exceptis dūtaxat locis ſiue etiā prouinciis per gn̄alem miniſtrū alias eo tēpore viſitandis: vel ad viſitandū ab eodē retētis vel exceptis. Qui etiā in prouinciis: vel locis vbi īfra ſpaciū trienniī ante capitulum gn̄ale per ſe nō poterūt cōmode viſitare aliquos cōmiſſarios mittere poſſint: niſi gn̄alis ipſe miniſter pocius tales mittat: ita ⁊ taliter quod tā ab ipſo gn̄ali miniſtro q̄ ab ipſis vicariis ⁊ viſitatoribus vel eorum cōmiſſariis p̄dictis totus ordo infra ipſū trienniū poſſit viſitari. Et qn̄ miniſter gn̄alis declinauerit ad ptes citramōtanas vel vltramōtanas: tūc (qn̄ intrauerit idē miniſter gn̄alis) vicarius ⁊ viſitator illius partis ſiue regionis citius ad eū accedat ſi gn̄alis eū mādauerit: vt vel cū gn̄ali tāq̄ȝ ſocius eius p̄ncipalis ptes illas viſitet: vel ad alia loca vbi voluerit gn̄alis cauſa viſitationis diuertat. Et iſti vicarii ⁊ viſitatores ſēper interſint capitulo gn̄ali relaturi etiā i ſcriptis autenticis ſi cōmode poſſint haberi ſtatū prouinciarū ſingularum ⁊ prelatorū maiorum ordinis ſiue bonū ſiue malū: ⁊ alia ibidem facturi que eis per preſentes cōſtitutiones imponuntur. Et primo die prouincialiū capitulorum interſint nunciaturi miniſtris et capitulis ſtatū ⁊ exceſſus notabiles ſue prouincie ſi q̄ fuerint vel ſi tūc cōmode nō poſſūt adeſſe ſaltē ſcribāt plenius omia ⁊ cōmiſſariū mittāt. Et gn̄ali moriēte per vicariū ordinis a gn̄ali in morte nominādū/ aut in caſu ſuperius expreſſo per alterū iſtorū (modo etiā ſupius in capitulo octauo expſſo) regatur ordo: vſq̄ ad alterius miniſtri generalis electionē. Nec ſit opus a cetero poſt mortē gn̄alis miniſtros aliquos vel alios cōgregare: nec ad dn̄m cardinalē ordinis protectorē vel papā mittere pro inſtitutiōe vel cōfirmatiōe talis vicarii gn̄alis tocius ordinis cū hec ſint maxime diſtractiōis diſcurſus et impedimēti cauſa ⁊ modici fructus/ accepto tali ſupradicto remedio congruētiori. Sic etiā ordo cōmode ſemp ⁊ vbiq̄ prouiſus remanebit: generalis quoq̄ miniſter iſtos duos tanq̄ȝ ſui capitis oculos directores ſecū ⁊ coadiutores habebit.

¶ Quales et quomō debeāt extūc inſtitui vicarii ⁊ viſitatores gn̄ales ordinis prefati ac viſitari ⁊ de eorum poteſtate. iiij. ptic.

¶ Statuimus etiā et ordinamus q̄ iſti duo vicarii ⁊ viſitatores ordinis ſaltē extunc vȝ vnione ordinis facta i quolȝ gn̄ali capitulo de trienio in trienniū inſtituātur ⁊ renonentur a gn̄ali miniſtro habito cōſilio ⁊ aſſenſu miniſtrorū cuſtodū ⁊ diſcretorum ciſmōtanorum pro vicario ⁊ viſitatore ciſmōtano: ⁊ vltramōtanorum pro vicario ⁊ viſitatore vltramarino iſtituendo. Quos inſtitui ⁊ haberi volumus de melioribus ⁊ ſolēpniorib9 ac reformatiorib9 ſiue obſeruātiorib9 tocius ordinis ſiue de miniſtris ſiue de aliis quibuſcūq̄. Non tamē eiſdē officiis miniſteriatus ⁊ viſitatoris ſimul ⁊ ſemel fungātur. Nec poſſint cōtinuari in tali officio vltra trienniū ſine interuallo atq̄ tali noua inſtitutiōe ⁊ ſine vrgēte cauſa ⁊ multū neceſſaria per p̄fatos cū gn̄ali miniſtro diſcuſſa ⁊ probata: vt ſic taliū innouatione et priori ac recētiori eorum feruore ordo in melius ſemp innouetur ⁊ augeatur. Et iſti i quolibet gn̄ali capitulo imediate poſt viſitationē ⁊ repoſitionē vel electionē gn̄alis miniſtri ſi fuerit eligendus ſuis renūcient officiis ⁊ ſuas culpas dicāt corā capitulo: ⁊ a gn̄ali ac miniſtris et diſcretis prouintiarum viſitentur ſi quid fuerit viſitādū: vel ſi ab aliquibus prouinciis accuſati de aliquo fuerit debite puniantur. Et in capitulis prouincialibus ⁊ cōuētualibus imediate capitulum generale precedētibus fiat eorū viſitatio ſicut fieri ſolet de miniſtris prouincialibus ⁊ generali: q̄ eis a diſcretis prouinciarū publice recitetur in capitulo gn̄ali ſeu a miniſtro generali. Iſtis autem vicariis dentur prouidi et honeſti ſocii ⁊ diſcreti,: qui eis tēpore

infirmitatis et neceſſitatꝫ deſeruire poſſint ⁊ interim aliquādo tale officiū viſitandi ꝓ cauſa neceſſaria ſupplere: ſi commode tales haberi poſſint. Et morte eorum ſuperueniente ſuppleat ipſe gn̄alis per ſe vel per alterius ſubſtitutionē: vſqꝫ ad ſequēs generale capitulum. Quibus etiam omnes ⁊ ſinguli fratres ꝑlati ⁊ alij tāq̄ generali miniſtro humiliter obediāt. Uiſitent aūt hmōi vicarij ⁊ viſitatores omnia ꝓuinciarū ſuarū loca: ſi cōmode poſſint. Nō tamē conſtitutiōes mutent: ſed diligētius ſeruari faciāt. Et q2 iſti auctoritate gn̄alis miniſtri plenarie funguntꝰ ex quo (loco eius qui omnia ſolus nō pōt) ordinē viſitāt: ideo ipſis in viſitādo vel reformādo nō datur alia lex ſiue poteſtatis ſue limitatio q̄ ipſi gn̄ali miniſtro: ſed in omnibus iuxta regulā ⁊ ordinis conſtitutiones ac bonā diſcretionem ſuam (deficiente cōſtitutione modo ſuperius expreſſo) prout melius ⁊ vtilius ſecundū deū ⁊ cōſcientiā poterūt omnia faciāt ⁊ diſponāt: infra ſcripta tamen obſeruādo. Habeantqꝫ omnimodā poteſtatē ⁊ cōmiſſionem a gn̄ali nō ſolum ſuper oēs cōuentus prelatos ⁊ fratres ordinis: ſꝫ etiam ſuꝑ monaſteria ⁊ ſorores omnes ſācte clare ⁊ ſuꝑ fratres omnes ⁊ ſorores tercij ordinis viſitādi intus ⁊ extra corrigendi / reformādi / inſtituendi / confirmandi / ponendi / deponendi / reponendi / reſtituendi / promouendi / excōmunicandi / ſuſpēdēdi / abſoluendi / incarcerandi / a carceribus liberandi / ad tres ordines ꝑdictos recipiendi / ⁊ ad ꝓfeſſionē admittēdi eoſqꝫ ꝓmouēdi: ꝑdicatores ⁊ ꝯfeſſores vbiqꝫ inſtituēdi / de loco ad locū trāſmutandi / et hec oīa ī toto vel ī ꝑte ſubditis cōmittēdi ⁊ cōmiſſum reuocādi: ac cetera oīa faciendi q̄ gn̄alis ipſe faceret vel facē poſſet: ſi preſens perſonaliter adeſſet.

¶ Modus ꝓcedendi in viſitationibus generalis miniſtri ⁊ vicarioꝝ ac viſitatoꝝ ordinis. quinta particula.

¶ Procedant aūt tā gn̄alis miniſter q̄ ipſi coadiutores eius vicarij ſeu viſitatores hmōi ī ſuis viſitationibus hoc modo. ¶ Primo regula legatur corā omnibus. Deinde cōſtitutiones ⁊ regule declarationes notatu digniores ſiue ad executionē ſui officij pertinētes. Poſtea precipiatꝰ in virtute ſctē obediētie vt oēs ⁊ ſinguli de quibus interrogati fuerint reſpōdeāt recte ⁊ fideliter de ſingulis q̄ nouerint ipſi vel de quibus fama ē ⁊ cōtra pn̄tes ⁊ cōtra abſētes. Et tūc publice accuſent de criminibus ⁊ ſcādalis publicis: et que probari poſſint. Deinde habeant ſcripto oēs fratres ⁊ eos ſingillatim et ſecreto ad partē vnum poſt aliū venire faciāt: et ſingulos de ſingulis fratribꝰ ⁊ ꝑlatꝭ ꝓuincie ⁊ ſtatu cuſtodie ꝓuincie ⁊ cōuētꝰ ī cōi ⁊ ꝑticulari interrogent. Et ſingula etiā que minora videntꝰ: ⁊ que potius ꝓ cautela ꝑ modū aduiſamēti vel monitionis q̄ accuſatiōis dicūtur ſcribant. Et ſi aliqua ſint in miniſtro vel in ꝓuincia ponderoſa ſibi expoſita tūc talia bene ꝓbata cū ſigillo loci vel gardiani ſigillata recipiāt. Et q̄ ſunt in fratribus loci in ꝑticulari vel in cōi ponderoſa ⁊ in debita forma ⁊ cū debitis ꝓbationibus approbata recipiāt illa: ⁊ ſm̄ ſtatuta puniant. Alia vero leuiora potius per modū aduiſamēti vel monitionis q̄ accuſationis dicta mature iuxta exceſſuū exigētiā etiā debite corrigāt ⁊ emendare ſtudeant. ꝑmonēdo fratres ⁊ cōtra talia cautiores reddendo ne talia minora negligēdo cito in maiora denuo (qđ abſit) ordo ruat: ſicut olim factū fuiſſe videmus. Et iuxta bn̄ dicti duodecimi ſtatuta qn̄ pluriū pſonarū teſtimonia cōtra fratrē aliquē ſuꝑ ſcādalis ⁊ exceſſibus eiuſdē generis habentꝰ ex qbꝰ probabiliter ſuſpectꝰ quis redderetur: tūc ad veritatis inquiſitionem vlteriorē (ſi expediens videbitur) per artationem eius cōtra quem teſtimonia habentur procedant. Et hoc ſecūdū modum ſuſpitionis et qualitatem exceſſus ⁊ cōditionem perſone. Et ſi crimen per inquiſitionem huiuſmodi nō probetur (ne ipſe contra quem denunciatio facta eſt permaneat infamis) indicetur ei purgatio canonica vel alio modo prouideatur ordinis honeſtati ⁊ fame illius: obſeruatis etiam diligentius ſuper huiuſmodi accuſationibus que ſuperius in ſeptimo capitulo lacius ponuntur. Poſtmodum autē dictus generalis ſiue eius vicarij et viſitatores huiuſmodi capitulum denuo teneāt et ſingulorum culpas audiant ſingillatim ⁊ ſingulorum exceſſus in particulari cuilibet fratri: poſtea exceſſus cōuentus in communi exponant ⁊ debite corrigant et puniant: minora etiam vt ſupradictum eſt non obmittendo: ne citius in maiores ⁊ irremediabiles ſuccreſcant exceſſus. Et fratres cū humilitate et pacientia tales viſitationes correctiones et monitiones ferre ſtudeant ꝓpter bonū ſuū ⁊ ordis cōmodū. Rebelles aūt vel cōtemptores debite cōprimātur et puniātur: vt ceteris in exemplū ⁊ terrorē fiant. Humilibus vero et paciētibꝰ nō modicā gratiā faciant: conſiderantes attentius

qualiter ſine hũiꝰ rigor obſeruantie regula
ris diutiꝰ ſtare nõ põt. ¶ Caueant tñ dicti
viſitatores ne ſuꝑ criminibus maioribꝰ de
quibus iã correctio debite a p̄latis facta eſt
inquirant vel talia denuo puniant: niſi vbi
talia tanꝗ̄ male correcta aut timore vel fa
uore neglecta ffes ea accuſarent. ¶ Exceſ
ſus vero miniſtri ꝓuincialis/⁊ ſi qua inue=
nerint ardua ⁊ grandia facinora q̄ cõgruē=
ter emendare ⁊ tollere non poſſent. ad pro=
uinciale capl'm reportent: vel per cõmiſſa=
rium transſcribãt. In quo capitulo poſt ele
ctionē diffinitoꝝ in corrigendis exceſſibus
cũ miniſtro ⁊ diffinitoribus p̄mo die vaca=
re debeant. et coram illis qui ſciunt exceſſũ
ſeu crimen ſolũmodo puniant vel corrigãt:
niſi tale crimen fuerit quod oporteat eos
aut eorum commiſſarios vlterius procede=
re et aliquos cuſtodes ſiue miniſtros depo
nere et alios eligi facere. Quitquid aũt ta=
liter corrigendũ generalis vel vicariꝰ ⁊ vi=
ſitator ſeu eoꝝ cõmiſſarij attulerint ad tale
capitulum prouinciale deferant ſeu tranſ=
mittant ſub ſigillo loci illius in quo inuene
rint. Si quoq̄ aliud valde pernitioſũ quod
miniſter ⁊ diffinitores nollēt corrigere aut
non poſſent viſitator inuenerit. nec etiã ip̄e
corrigere poſſit: illud ſub ſigillo ipſiꝰ ⁊ mini
ſtri per ip̄m ad capl'm generale trãſportet.

¶ Qualiter ſtatus prouinciarũ ⁊ p̄lato=
rũ ordinis debeat generali capitulo decla=
rari a viſitatoribꝰ ⁊ vicarijs gn̄alibus ordi
nis. ſexta particula.

¶ Teneantur ſimiliter per obe
dientiam ipſi vi
carij ⁊ viſitatores eidem miniſtro generali
ſtatum prouinciarum ſiue bonus ſiue ma=
lus ſit exponere ⁊ declarare. Si quis autē
vicariꝰ et viſitator obedientie contemptor
amore vel odio diſſimulatione vel palliati=
one ſtatũ hm̄oi mẽdaciter nũciaſſe ꝓbet: in
habilis ad quecunq̄ ordinis noſtri officia
per generale capitulum cum mendatij ⁊ in
obedientie nota reddat. Prouinciarũ tamē
ſtatum et ſuam de tali ſtatu intētionem nõ
audeant neq̄ verbo neq̄ ſcripto ip̄i ꝓuintie
aut capitulo ꝓuinciali exponere: neq̄ mini
ſter in prouintia ſuꝑ hm̄oi re preſumat ab
eo inquirere.

¶ De exceſſibꝰ publicis ſollicite a gn̄ali
ac viſitatoribus ⁊ vicarijs generalibus ex
tirpandis et reformandis. ſeptima. partic.

¶ Ad ampliorem quoq̄ ex=
tirpationē
malorꝝ pullulãtiũ indies ne ſuccreſcãt iniũ
git gn̄ali ac viſitatoribꝰ ⁊ vicarijs hm̄oi vt
ſicubi iuenerint ſũptꝰ magnos ⁊ iutiles vel
ſuꝑfluos edificioꝝ ⁊ aliaꝝ rerũ fieri ⁊ ꝓcu=
rari aut etiã veſtimẽtoꝝ ffm nimiã curioſi
tatē vel p̄cioſitatē frequẽtatiões nimias ſe
culariũ. ⁊ maxime mulierũ. ac iutiles diſcur
ſus: clauſurarũ cõtẽptus. egtationũ minus
neceſſariarũ relaxatiões. contẽptus r'l'aris
obſeruãtie ⁊ abſtinẽtie. vel frequẽtes ⁊ lau
tas ſeu p̄cioſas ⁊ nimis diuerſas ferculoꝝ
ꝯmeſſatiões tã intꝰ ꝗ̄ extra aut eſus carniũ
de ſero i refectorio vel etiã alibi p̄terꝗ̄ i ca
ſibꝰ neceſſarijs ⁊ pijs ⁊ raro ⁊ vbi vt ſupra:
negligẽtias ſeu contẽptꝰ recollectiõis ſpũs
⁊ vacatiõis orõnis ⁊ ꝯtẽplatiõis. ac deuote
et religioſe ꝑſolutiõis diuini officij ⁊ ſancta
rũ cerimoniaꝝ ⁊ obſeruãtiaꝝ ordinis ma=
xime ſilencij: contẽptus vel negligẽtias cor
rectionis ⁊ viſitatiõis fratrũ ⁊ inſtructiõis
iuuenũ ⁊ nouitioꝝ. ac defectꝰ bone exẽpla=
ritatis intus ⁊ extra: pauꝑtatis ⁊ obedien=
tie r'l'aris cõtẽptꝰ: picturaꝝ nimis ſũptuoſa
rũ abuſꝰ: nec nõ gn̄alit cuiuſcũq̄ ꝑfectiõis
r'l'e ſtatutoꝝ ac r'l'aris diſcipline defectꝰ aut
aliaꝝ relaxationũ occaſiones tã i p̄latis ꝗ̄
in ſubditis debite prout poterũt corrigant
⁊ emendẽt. Fratres quoq̄ inſolentes ⁊ icor
rigibiles de loco ad locũ de ꝓuīcia in ꝓuī=
ciã tranſmutẽt ⁊ magiſtris iuuenũ ac noui
cioꝝ ſubijciãt vel alias debite puniant vel
puniri faciãt vel de ordīe eiciãt aut eici fa=
ciant. Et vbi in ſupradictis exceſſibꝰ vel re
laxatiõibꝰ ꝓuinciaꝝ ⁊ cõuẽtuũ de remedio
ſufficienter ꝓuidere nõ poterũt generali vt
ſupradictũ ē ſignificare curẽt. Et hoc idē fa
ciat gn̄alis caplo gn̄ali. Hoꝝ aũt vicarioꝝ
ſeu viſitatoꝝ iformatiõe gn̄alis cũ ip̄is viſi
tatoribꝰ ⁊ vicarijs vl' cũ caplo gn̄ali ſi neceſ
ſe fuerit talit ꝓuideat: ꝙ ſaltē tales miſtri
cuſtodes ⁊ guardiani ac nouicioꝝ ⁊ iuuenũ
magr̄i ibidē ponãt ꝙ tales ꝓuīcias ⁊ ꝯuen
tꝰ debite ⁊ ad verũ reformẽt: ⁊ etiã oīa mo=
naſteria monialiũ ſibi ſubdita. In q̄ refor=
matiõe ſibi ⁊ dictis ſuis vicarijs ⁊ viſitato
ribꝰ ⁊ miſtris ⁊ cuſtodibꝰ q̄ ad ſibi ſubditos/
⁊ alijs q̄bꝰ ꝯmiſerit volumꝰ oīmodã auctē
eſſe: auctē etiã ap'lica nobis deſuꝑ ꝯceſſa:
Cõtradictores ſub penis ⁊ cenſuris debite
ꝯpeſcẽdo: Inuocato etiã ad hoc auxilio bra
chij ſecularis ſi neceſſe fuerit: oī etiã appel=
latiõe et alio ſubterfugio poſtpoſitis.

¶ De ſecretis exceſſibꝰ a viſitatoribꝰ ⁊ or=
dinis p̄latis non reuelandis. viij. particula.

Teneant deniq̄ ordis p̄lati ⁊ ordi=
nis viſitatores ſiue vica
rij hm̄oi ⁊ eoꝝ ſocij ꝑ obediẽtiam ⁊ ſub pe=
na excõicationis criminaffm alijs neſcien

ꝑibus extra cōuentū non reuelare. Nec illa
in ſcriptis ſecum portent: niſi ea que pro cā
regiſtranda fuerint: vel niſi talia eſſent q̄ in
capitulis vel a gn̄ali cognoſcēda eſſent: ſed
impoſitis penitēcijs oīa alia q̄ fuerant con=
ſcripta penitus deſtruant. Ultimo fiat cōis
abſolutio aucte plenaria gn̄alis miniſtri.

¶ De accuſatione exceſſuum taliū ordi
nis viſitatorū ⁊ vicariorū gn̄aliū. ix. parti.

¶ Exceſſus aūt ⁊ negligentie vi=
ſitatoꝝ ⁊ vicariorū
hm̄oi per capitulū prouinciale examinati:
ad generale capl'm trāſmittantur: ita tn̄/ ꝙ
ſi ſint in prouincia/ prius intimetur eis. Si
vero abſētes fuerint: litteris eos certiores
reddāt: vt ſciant ſe de obiectionib⁹ ſibi faci
endis excuſare vel emendare: ⁊ ne indebite
accuſentur. Iſti etiā viſitatores ⁊ vicarij in
capl'o gn̄ali cū miniſtris prouincialib⁹ ſuis
officijs renunciēt ⁊ viſitent: et facta eorum
viſitatione ſi defectuoſi inuenti fuerint de=
bite corrigantur. Et bene meriti laudētur.
ac alij modo ſupradicto inſtituantur.

¶ De viſitatiōibus fiendis a miniſtris
prouincialib⁹: decima particula.

¶ Singuli quoqꝫ miniſtri qui p̄=
ſunt paruis ꝓuincijs
⁊ qui magnis ordinarie ſingulis annis pu
blice ⁊ priuate ſuas integre viſitent proui=
cias. Et vlterius in hac (quā intendim⁹) re
formatiōe ⁊ vnione vel alia neceſſaria cau=
ſa ſuperueniēte tociēs quociēs fuerit opor
tunū. Qꝫ ſi alias legittime prepediti/ plene
non potuerint nec integre viſitare: ꝯmittāt
viſitationē ſuā ſup aliquos ꝯuētus ſuis cu
ſtodibus cū ſua auctoritate: vel aliquibus
probis guardianis vel patrib⁹ alijs/ prout
melius viderint expedire. Qꝫ ſi rationabi=
li cauſa ceſſante nec ꝑ ſe nec per alios viſi=
tauerint: benedictus. xij. vult ꝙ abſoluant
a ſuis officijs. Et tales viſitando etiā mo=
dum ſupius expreſſū et ordinatū generali
miniſtro ⁊ ordinis viſitatorib⁹ teneant. Ui
ſitent oēs officine cōuent⁹. ſacrariū. altaria
et ad ea ſpectancia. hoſpitalaria. īfirmaria
orti. celle frm̄ ſeorſum. E quibus oīa vana
ſupflua et prohibita vel ſtatui nō cōſona ex
trahātur: vt ſunt libri nimis notabiliter ſu=
perflui. capitegia ſupflua ⁊ diſploides: ni=
mis precioſe vel curioſe ymagines vel pi=
cture ⁊ ſimilia ſupflua vel nimis p̄cioſa. q̄ i
eccleſia vel alibi in publico reponantur: vl'
diſtrahenda ⁊ in res neceſſarias et licitas
fratribus conuertenda procuratoribus pa
pe aſſignent. Uigilet vt ſit ſufficiēs et equa
veſtimentorum ſuperlectilium ⁊ victualiū
porcio. Conſiderent horrea ⁊ penaria ſi ex
cedāt: atqꝫ edificia tecta ⁊ parietes ſi guar=
dianorū et cuſtodū incuria et ineptitudine
pereant. Uiſitent ꝓcuratores/ magiſtri no
uiciorum et iuuenū ⁊ alij officiales: ⁊ ſi iuue
nes et alij orōni et lectioni ⁊ opib⁹ humili=
tatis vacent. Si ffes layci ⁊ alij tempus in
laboribus ſibi cōpetentib⁹ debite exponāt/
vel alias (quod abſit) ocioſe viuendo elemo
ſinas pauperū in vanū ꝯſumāt. Si obſeqo=
ſi fuerit. Si reuerentes ſacerdotib⁹ ⁊ humi
les. Similiter prouideant de ſuperfluo di=
ſcurſu tollendo: ⁊ de alijs q̄buſcunqꝫ. ¶ In
locis ſtudiorū etiā videant ſi debite religio
ſe et moderate in ſtudio ⁊ p̄cipue ſi in mori
bus et virtutib⁹ exerceantur ⁊ ſi bene ⁊ pa
cifice ac religioſe ibidem viuant: aliter eici
antur. Interea tempore viſitationū hm̄oi
cū ſunt in actu nullus ſecularis admittat
ad conuentū nec aliquis exire vel cum ſecu
laribus loqui eo tempore audeat ſine mini
ſtri vel guardiani licentia: aut aliorum or=
dinum viſitatorum etiam cum viſitant. Dē
tur penitencie ſcd̄m inuenta delicta: ⁊ ī cri=
minibus procedatur vt ſupra. Uideantur
omnia regiſtra ⁊ libri ⁊ omnia de ſacriſtia
et conuentu. Et omnia particularia vſibus
particularibus fratrū applicata/ in cellis
eorum a ſingulis in publicū talit' appon=
tur ꝙ miniſter et alij viſitatores ⁊ p̄lati om
nia videre poſſint ſi voluerint. Qui ⁊ prout
eis oportunum videbitur eorū vſibus ea
denuum aſſignabunt aut relinquent in toto
vel in parte. Et ſi aliquis tunc ſcienter ab=
ſconderit aliquid vel non detexerit in frau
dem: tanqꝫ proprietarius puniatur: ⁊ tali=
bus omnino priuetur. Et ſi (quod abſit) ite=
rato talia cuicunqꝫ prelato ſuo in fraudem
abſconderit: etiam de conuentu expellatur

¶ De viſitationibus cuſtodum et eorū
officio: vndecima particula.

¶ Cuſtodes neqꝫ publice neqꝫ p̄=
uate viſitare valeāt
fratres ſup illos exceſſus publicos quorū
punitio vel correctio miniſtris tantummo
do vel viſitatoribus ordinis ꝑ hec ordinis
ſtatuta reſeruantur: niſi eiſdem a miniſtris
id ſpecialiter committatur. Sed cum etiā
onus gerant animarum ſibi ſubditarū poſ
ſint etiam tociens quociens expedire vide=
rint ſuper omnes alios exceſſus/ ſubditos
ſuos publice et priuate viſitare/ monere et
corrigere/ maxime (guardianis talia negli
gentibus) vt ſupra: ita tamen ꝙ ſi aliquos
tales exceſſus grauiores eis nō commiſſos
etiam legittime probatos inuenerint. ipſi

miniſtro puniendos reſeruent. Et maxime
ſtudeant regulam ⁊ regule expoſitiones et
declarationes ac oꝛdinis ↄſtitutiones ſub=
ditis ſuis exponere: ne ignoꝛantia taliũ ſit
eis occaſio delinquẽdi. Quod ⁊ etiã faciant
guardiani: maxime ĩ abſentia maioꝛuꝫ ſuo
rum. Dicti etiã cuſtodes frequenter / in mẽ
ſa et alibi moneant ſubditos ſuos ⁊ in cõuẽ
tib⁹ ſue cuſtodie vbi ſignãter pñtes fuerit
per amicos ſpirituales ſpecialẽ ⁊ pꝛincipa
lem in abſentia miniſtri curam gerant fra=
trum infirmoꝛum ⁊ induendoꝛũ iuxta regu
le pꝛeceptum: ⁊ in eoꝛum abſentia aliquos
deputent ſi eis videatur ꝙ guardianos (qui
bus etiam a nobis vt ſupꝛa cõmiſſum eſt)
ad talia negligentes ſollicitent: ⁊ eoꝛum ne
gligentias in talibus ſuppleant. Cuſtodes
etiam viſitando videant omnia regiſtra
conuentus: et errata contra regulam vel
contra regule declarationes ⁊ oꝛdinis con
ſtitutiones debite coꝛrigant. Ante omnia
autem videantur bona ſacrariȷ̃ infirma=
rie diſpenſatoꝛie doꝛmitoꝛiȷ̃ ⁊ ſingularũ cel
larum fratrũ ſinguloꝝ: iuxta modũ ſuperi⁹
expꝛeſſũ. Conſiderent ſtatũ conuent⁹ tam ĩ
capite ꝙ̃ in membꝛis et tã in particulari ꝙ̃
in generali: ⁊ coꝛrigẽda coꝛrigant vt ſupꝛa:
maxime tempoꝛe ſue viſitationis et quan=
docunq̃ guardiani ab eis pꝛius moniti id
facere neglexerit aut ↄtẽpſerint. Cuſtodes
ex officio non poſſunt ffes ſuos extra pꝛo=
uinciam licenciare. nec extra cuſtodiam ad
moꝛandũ cogere ſꝫ bene ad miniſtrum pꝛo
caſu mittere ⁊ cogere. et ad alios conuent⁹
ſue cuſtodie etiam pꝛo moꝛa ⁊ per pꝛouin=
ciam ad eundũ vel moꝛãdũ licenciare: exce=
ptis officiariȷ̃s ꝑ miniſtrũ vel capituluꝫ de=
putatis. Nec poſſunt extra oꝛdinem com=
moꝛãdi licẽciã quomodocũq̃ dare. Et cum
cuſtodiã diuti⁹ moꝛaturi egrediũtur vica=
riũ ſibi conſtituant modo ſuperius expꝛeſ=
ſo capitulo octauo. Cuſtodes etiã ⁊ aliȷ̃ om
nes ſuperioꝛes pꝛelati et coꝝ vicariȷ̃ vel cõ
miſſariȷ̃ in omnibus ſuis viſitationibus di
ligẽter attendãt qualiter pꝛouidet et ſerui
tur infirmis ⁊ cõitati ffm: ⁊ ꝙ ffm aduenĩẽ=
tium ſufficiens ſit hoſpiciũ et grata ac cari
tatiua receptio: et quoꝛũcunq̃ religioſoꝛuꝫ
regulariter incedentium: maxime oꝛdinuꝫ
mendicantium ⁊ pꝛecipue oꝛdinis noſtri ⁊
fratrum pꝛedicatoꝛuꝫ. Et inſuper in huiuſ
modi pꝛelatoꝛum viſitationibus ſint ſollici
ti fratres nedum grauioꝛes exceſſus ⁊ cul=
pas ſed etiaꝫ minoꝛes que alicuius relaxa
tionis occaſio in fratrib⁹ ⁊ in oꝛdine ſucceſ
ſiue (vel ꝑ contemptũ vel conſuetudinẽ ma
lam) eſſe poſſunt. ſuis pꝛelatis caritatiue ex
ponere vt pꝛemittitur: non tantum vt puni
antur plura ꝙ̃ foꝛte occulta ſunt et publice
puniri nõ poſſunt nec expedit. vel quia etiã
minoꝛa reputant: ſed vt pꝛecaueant / ⁊ ar=
guantur ſaltem in generali et communi. et
vbi opus fuerit ad partẽ in ſecreto: vel ali=
as debite coꝛripiãtur. Et vt dictũ ẽ fratres
cautioꝛes ⁊ pꝛemoniti reddantur ne ex ta=
liũ defectu vel contemptu ſucceſſiue denuo
(quod abſit) recidinet oꝛdo: qui ꝑ iſtoꝝ etiã
minimoꝛum diligentem culturã ⁊ tales ꝓla
toꝛum vigiles ac debitas viſitationes ma
xime ſuſtentari ⁊ ſemper in melius augeri
⁊ floꝛere ac ꝑſeuerare in rigoꝛe obſeruãtie
ſancte neceſſario habet.

¶ De quotidianis viſitationib⁹ a guar
dianis fiendis: duodecima particula.

¶ Item guardiani ſint ſolliciti viſi=
tare ſeu viſitari facere ſepi
us cellas ffm ⁊ officinas conuent⁹ ⁊ clauſu
ras die noctuq̃: de q̃b⁹ officinis claues ha=
beant. Quod interdũ etiam faciãt miniſtri
et cuſtodes: quando ſũt in conuentu. Dicti
guardiani ſi quid maxime in cellis ffm ex=
ceſſiuum vel coꝛrigendũ fuerit: ammoneãt
⁊ coꝛrigant. Videant etiam qualiter ibi die
et de nocte ſe habeant: ſi honeſte. religioſe.
ſi deuote vel ocioſe: ſi oꝛoni. contemplatiõi
vel ſacre lectioni intendant. Aut econtra=
rio vanis occupationibus et infructuoſis
occupentur. Videant etiam ne in vigiliȷ̃s ⁊
aliȷ̃s indebite excedant: ⁊ qualiter. ⁊ ꝙ̃tum
aut qñ quieſcant: ſi operimenta neceſſaria
vel ſuperflua et alia ſimilia habeant. Suꝑ
quibus etiam maxime inuigilent iuuenum
ac nouitioꝛum magiſtri quo ad ſibi ſubdi=
tos. Et guardiani neceſſitati oĩm ſatiſfaci=
ant equaliter ſine perſonarum acceptione:
iuxta exigentiam ſtatus et ꝑſonarum ac lo
ci congruentiam et poſſibilitatem.

¶ De commiſſariȷ̃s et viſitatoꝛibus ali
quoꝛum conuentuum oꝛdinũ xiiȷ̃. particu=

¶ Statuitur deniq̃ vt ſacer aſ
ſiſinas ↄuent⁹ ſit
ſub pꝛouinciali miniſtro: attamen viſitatio
eius annuatim per ſpecialem viſitatoꝛem
vel oꝛdinis generalem miniſtrum fiat.
Similiter viſitatio monaſteriȷ̃ ſancte Cla=
re neapolitane et monticelli ac montis dñi
Floꝛentie. Ad que viſitanda miniſter pꝛo=
uincialis ſine commiſſione vel licentia ge=
neralis miniſtri non accedat nec etiam ad
alia monaſteria que pꝛo cauſa rationabili
generalis ſibi aut ſuis vicariȷ̃s aut cõmiſſa
riȷ̃s ſpecialiter reſeruare voluerit niſi vbi

illius prouincie miniſter talis vite fuerit ⁊ ſtate regularꝫ obſeruãtie q̃ ḡnalis miniſter viſitationis officiũ taliũ monaſterioꝝ eidẽ relinquere valeat. Cõuẽtus quoq; pꝛincipalis loci vbi erit romana curia vbi pꝛocuratoꝛ ordinis ſui officij cũ morã trahẽt ꝑ ſpãlẽ etiã viſitatorẽ a ḡnali miniſtro miſſũ annis ſingulis priuate ⁊ publice viſitet. Quẽ cõuentũ ipſe generalis pñs viſitet. Et ad viſitationẽ hm̃oi cõuocent oẽs fratres noſtri qui in dicta curia quocũq; titulo morã trahũt. Et ibidẽ de eoꝝ vita fiat diligens ⁊ ſollers inquiſitio ⁊ diſcuſſio et ſubijciãtur (vt iuſticia exigit) eccl'iaſtice diſcipline religionis: veluti Gregorius (cuius bulla habetur Ianue) ſtatuit ⁊ vt etiã habet in mari magno. Et ſi nõ fuerint vocati nichilominꝰ teneãtur ſub pena excõis late ſententie ⁊ priuatiõis gr̃e ſingulis annis ꝓprijs ſe p̃latis ordinis pñtare: ⁊ ſuas exemptiones ⁊ licentias oſtendere. Qꝫ ſi ſe alieno fauore tueantur ⁊ reſiſtãt: eoꝝ ſcelera deffenſoribus ſeu cõſeruatoribus exponãtur. Hij ſepe ordĩeꝫ infami vita deturpãt. Ad ſacrũ cõuẽtũ aſſiſij de fratribus ad verũ reformatis plures ⁊ quotquot erũt neceſſarij boni exẽpli et ſcientia ac vite ſãctimonia cõſpicui: pro illius integra ⁊ perfecta reformatione mittãtur. Nã ſolus ille cõuẽtus in maiori debet eſſe recõmẽdatiõe ⁊ p̃cio q̃ꝫ ceteri oñs propter tãtũ pignus tãti corporis ſãctiſſimi patris noſtri franciſci: apud quod maxime vigere debet vera regule obſeruãtia

¶ Preterea iuxta B̃ndicti duodecimi cõſtitutiões ordinat q̃ ſi in prouincia cuſtodia vel cõuentu aliquo fuerit turbatio vel diuiſio inter fratres maxime quoad electiões miniſtroꝝ vel etiã alioꝝ ordinis officiariorũ que ꝑ miniſtrũ ꝓuincialem vel eius vicariũ tolli nõ poſſit: ḡnalis ꝑ ſeipſũ aut per vicarios ⁊ viſitatores p̃fatos aut ꝑ ſpãleꝫ viſitatorẽ vel cõmiſſariũ viſitet eiuſmõi ꝓuintiam vel cõuẽtũ. Et eos quos reppererit taliũ diuiſionũ auctores: ſi in officijs fuerit cõſtituti priuent de cõſilio diſcretoꝝ aliqꝝ. Et tã ipſos in officijs cõſtitutos q̃ꝫ alios ſi viſũ fuerit expediens de ſuis expellat prouincijs vel cuſtodijs aut cõuẽtibus vł alias puniat: prout pacifico ſtatui ordinis vel prouincie vel cuſtodie aut conuentus fuerit neceſſarium.

¶ Qualiter a prelatis debent foueri excellentes in deuotione ⁊ obſeruantia ſtrictiori. quartadecima particula

¶ Item cum in eodẽ ordine (prout etiã volũt ſtatuta martiniana) aliqui fratres fuerint ⁊ ſint excellẽtes in deuotione ⁊ obſeruantia ſtrictiori ſue ꝓfeſſionis: ordinamus q̃ tales ſic viuentes per prelatos ſuos bene tractentur ⁊ fauorabiliter in ſuis deuotionibus nutriant in ſuis herimitorijs ⁊ locellis: dũmodo etiam per hec particularia alia q̃ ſunt maiora et meliora vcꝫ caritatis ⁊ obediẽtie regularꝫ iura et exercitia nõ obmittant. Caueãt tamen prelati predicti ne fratres aliquos ad heremitoria mittãt pro reſidentia ibidem facienda: niſi/maturos/ſolidos/ ⁊ ꝓbatos in obſeruantia regulari vbi fieri poſſit bono modo

¶ De cõuentibꝰ ⁊ locis ſine debita auctoritate non conſtruendis. quinta decima particula.

¶ Item de cetero nullꝰ audeat cõuẽtꝰ aut alia loca ſiue heremitoria multiplicare aut de nouo edificare ſiue edificari facere nõ ſolũ pro fratribus quin etiam pro ſororibus ſine auctoritate domini noſtri pape generalis vel prouincialiuꝫ miniſtrorũ licentia: ſalua tamen decretali Bonifacij octaui in capitulo Cum ex eo de exceſſibus prelatoꝝ libro ſexto. In heremitorijs tamen et locis alienis taliter ab ordine non receptis poſſint interdum fratres cauſa deuotionis morari durante tñmodo concedentis licentia et habita ſuperiorum ſuorum licentia: vt etiã patet per declarationem domini pape Nicolai tercij. §. Loca vero empta ⁊c̃.

¶ De caſibus recurrendi ad miniſtros. ſextadecima particula.

¶ Item vbi regula dicit q̃ vbicunq; ſunt fratres q̃ ſcirent et cognoſcerent ſe non poſſe regulã ſpiritualiter obſeruare ad ſuos miniſtros debeãt et poſſint recurrere: declaramꝰ iuſtã eſſe cauſam taliter recurrẽdi ad miniſtrũ (prout etiam volũt dicta ſtatuta martiniana. cũ tali loco eſt annexa proprietas vł ius vtendi rerum mobilium aut immobilium quarumcunq; ſiue receptio aut retẽtio talis quorſcunq; redditũm poſſeſſionum et aliarum quarumcunq; rerum. Et vbi talia exiguntur indebito modo videlicet a fratribus vel eorum nomine vel auctoritate aut ordinis tantummodo. vel aliter q̃ꝫ a procuratoribus pape et q̃ꝫ ſuperius ĩ quarto et ſexto capitulis declaratum et expreſſum eſt: et quando talia iam taliter recepta et inuenta a prelatis amoueri vel corripi manifeſte negligũt vel cõtẽpnunt vel

volũtarie permitunt: aut quia in aliis trãſ
greſſio regule ⁊ ſtatutoꝝ pñtiũ vel exẽptio
regularis obedientie ⁊ cure miniſtrorũ cau
ſa nunc nõ ſubſiſtente legittima etiã a pre=
latis loci publice et manifeſte ac volunta=
rie ꝑmittitur: aut quia nõ ẽ ibidẽ vera re=
formatio aut bona obſeruantia: nec de pro
ximo inducenda vel reducẽda ſperat: aut
quia ibidem eſt annexa cura animarũ pue
ros baptiſandi ⁊ alia parrochialia facien=
di: aut quia ibidem domino loci (nondum
ordini dati nec auctoritate apoſtolica re=
cepti) reclamante/morãtur fratres: aut eti=
am propter ſocietatem inhoneſtam diſſolu
tam irreligioſam vel ſcandaloſam ⁊ in hiis
vel aliis incorrigibilem. ac ꝓpter talia me=
rito iportabilem fratribꝰ ꝓſertim adhuc ru
dibus ⁊ infirmis atq̃ iperfectis. Pro hmõi
aũt cauſis ⁊ ſimilibus rite probatis aut rei
euidentia manifeſtis vel notis ffes debe=
ant et poſſint ad ſuos miniſtros recurrere:
ꝗ eoſdẽ inde pie ⁊ paternaliter amouendi.
⁊ in locis deuotis ⁊ ſpũalibus ⁊ vbi regula
ſeruatur collocandi. Qui ⁊ eos benigne re=
cipere. ⁊ in hmõi locis vbi ſtatũ ſuũ ſeruare
poſſint collocare teneantur. Alias ipi ffes
trãſeũdi ad alios tales cõuẽtꝰ vel loca vbi
poſſint ſtatũ ſuũ ſeruare licentiã ymo ⁊ ꝓce
ptũ habere ſe nouerint ex regula/vt ſatis
patet ex verbis ipſiꝰ regule: ⁊ ex hoc ꝓſenti
nr̃o ſtatuto ⁊ declaratione. Vigilẽt tñ ⁊ ca=
ueant ꝓlati ne aliqui leuitate vel inſtabili=
tate aut imperfectione aliqua pocius q̃ ali
ter/fingãt vel indebite aſſumãt ſibi indebi
tos colores taliũ occaſionum ſine cauſa: ad
operimẽtũ ſue iperfectionis et inſtabilita=
tis: ſicut multi facere videntur. Et ſi tales
reppererit debite puniãt: ⁊ remittãt. ¶ At
tendant tamen ffes etiã iuxta declaratio=
nẽ quandã ſancti Bernardini. ⁊ fratris Ni
colai de auſmo. ꝙ ſi in locis ffm ſint mani=
feſte ſupfluitates alique vl' curioſitates eti
am modis illicitis introducte vel retẽte. ex
eis nõ viciant nec culpant niſi ſolummodo
eas introducentes vel conſentientes. vel ſi
ad eorũ ꝑtinet officiũ ⁊ poſſũt corrigere nec
corrigunt: vel quicunq̃ alij ſi cõmode poſ=
ſunt ⁊ non reſiſtunt legittime auiſando vel
accuſando tempore oportuno: ⁊ non aliter
ipi vel alij qui dictis rebus vtuntur ob ali
quã neceſſitatem vel turbationis aut ſcan=
dali vitationem. Et ꝓpterea Clemens pa=
pa quintus in ſimili (licet i ſua declaratione
decreuerit loca nimiũ ſumptuoſa nõ conue
nire ſtatui fratrũ) tamen precepit ſub pena
excommunicationis ꝙ dicta loca ffes non
relinquerent: abſq̃ ſedis aplice licentia ſp
ciali. Et ideo exiſtentia ſuperfluitatis ⁊ cu
rioſitatis talis non ẽ ſufficiens cauſa recur
rendi ad miniſtros. vel ꝓpter quaꝫ fratres
debeant recedere a loco: niſi affuerit aliqð
de aliis ſuperius expreſſis ꝓpter quod non
poteſt regula ſpiritualiter obſeruari.

¶ Undecimum capitulum.

¶ Qꝫ fratres non ingrediantur
monaſteria monacharum et de
regimine ſororum ſancte Clare
prima particula.

AD debitam in ſupere neceſſari
am huiꝰ capituli regule noſtre
obſeruantiam in quo acceſſus
ad monaſteria monialiuꝫ ⁊ ſu
ſpecta cõſortia ⁊ colloquia mu
lieru ⁊ cõpaternitates ꝓhibent: ſtatuimus
Imprimis cũ Martino q̃nto ⁊ ordinamus
illud eſſe ſeruandũ qð declarat Nicolaꝰ ter
cius in ſua decretali. Exijt qui ſeminat ver
ſiculo. Deinde quia continetur: vbi deter=
minat prohibitum eſſe fratribus ne ingre=
diantur monaſteria monacharuꝫ quarum
cunq̃: intelligens nomine monaſterij clau=
ſtrum. domos ⁊ officinas interiores: pro eo
ꝙ ad alia loca vbi homines ſeculares con=
ueniunt poſſunt fratres ipſi cauſa predica=
tionis vel elemoſine petende accedere. ſi id
eis a ſuis ſuperioribus pro eorum maturi
tate ⁊ ydoneitate fuerit conceſſum: excep=
tis ſemper predictarum monaſteriis inclu
ſarum. ad que nulli datur accedendi facul=
tas ſine ſedis apoſtolice licentia ſpeciali:
quod etiam gregorius nonus determina=
uit. Addentes nichilominus ꝙ ſi quis ſine
miniſtrorum licentia aliquod monaſteriuꝫ
intrare preſumpſerit: ipſo facto carceri mã
cipetur. Uerum quia ex prefata decretali
domini pape Nicolai tercij multis oritur
dubium que loca dici vel cenſeri debeant
monaſteriorum loca incluſaruꝫ ad que fra
tres de licentia ſuorum ſuperiorum in cau
ſis ſupradictis accedere poſſunt et alia hu
iuſmodi loca taliter prohibita etiam alia=
rum monialium: ideo ad omnem ſcrupu=
lum conſcientie et dubietatis periculum
amouendum que modernis temporibus
diuerſis ſuperuenientibus occaſionibus
in hiis emergunt frequencius / volumus
atq̃ diffinimus ꝙ ſuper hiis fratres amo=
do ſtare debeant preſenti noſtre deter=

minationi ⁊ declaratiõi etiã auctoritate apoſtolica nobis ſup hüs cõceſſa roborate. vꝫ ꝙ ꝓ noie monaſterij ſororꝝ incluſarum hmõi: ſiue locis monaſterioꝝ (quoꝝ ingreſſus nõ ſolũ fratribus: ſed etiã ſecularibus prohibet) intelligãtur ⁊ accipiãtur chorus earũ ſiue pars eccl'ie ad partẽ earũ clauſe: ambit⁹ quoqꝫ ſiue clauſtra formata ⁊ clauſa interius atqꝫ domus ⁊ officine earũ interiores ſiue loca incluſa ⁊ ad ptẽ earũ (ꝓut de iure vel ſtatuto) clauſa dũtaxat. Ad que ꝑ dictas declaratiões ⁊ ſtatuta martinianā ⁊ ꝑ iura nulli fratrũ datur accedẽdi facultas abſqꝫ ſedis apoſtolice licentia ſpãli ſub pena excõmunicatiõis late ſentẽcie et carceris: niſi in caſibus eis ꝑ cõſtitutiões earꝝ vel ordinis noſtri cõceſſis: vel in regl'a earũ expꝰſſis. Alia vero loca a pte earũ tal'r nõ clauſa vel nõ obſerata (vt potior vl' anterior ps eccleſie ⁊ loca vbi fratres vl' alij ſeu alie eis obſeqñtes morãtur ⁊ vbi cõmunit intrãt etiã ſeculares) declaramus ⁊ dicim⁹ nõ debere accipi nec intelligi ꝓ talib⁹ monaſterijs ſeu locis monaſterioꝝ p̃dictaruꝫ incluſarũ taliter ꝓhibitis ꝑ regulã ⁊ ꝑ prefatas Nicolai tercij declaratiões Nolum⁹ tñ ꝙ fratres quacũqꝫ de cauſa ad ipſa loca exteriora maxie ad ea vbi morãtur fratres vel capellani eis obſequentes diuertentes (q̃ potius debẽt dici loca fratrũ vel ſcl'ariũ q̃ ſororꝝ) quocũqꝫ mõ accedere ad locutoria vel crates ſeu rotas earũ ad loquendũ ſororib⁹ nec cũ aliq̃ loq̃ poſſint: niſi ex ſpãli miniſtri ſui vel eoꝝ quibus cõmiſerit licẽtia. Que etiã non det: niſi ꝓbis ⁊ honeſtis ac maturis fratribus. Nec aliquis p̃dictorũ licenciatus cũ aliqua ſorore niſi vba religioſa deuota vel honeſta loquat. Et q̃cũqꝫ cõtrariũ fecerit: in pane ⁊ aqua tribus vicibus corã fratribus comedere teneat. Et ſimiliter etiã earũ confeſſores ſiue fratruꝫ eis obſequentiũ p̃ſidẽtes talia ſcienter permittẽtes puniãtur exceptis tñ fratrib⁹ eaꝝ obſequijs ſpecialiter deputatis: qui ꝓ cauſa rationabili ⁊ neceſſaria maxime pro ſeruitijs vel pertinẽtibus ad ea honeſte loqui poſſunt: niſi a preſidente eoꝝ prohibeãtur vel ab alio ſuperiore. Et tales cõtrariũ faciẽtes: accuſentur ⁊ debite puniantur: Et ſi hoſpitibus fratribus vel alijs aduenientibus nõ poſſent reſiſtere confeſſores vel preſidentes hmõi: ſub eadẽ pena teneat miniſtro vel alteri eoꝝ prelato talẽ inſolentiaꝫ intimare. Ad idẽ teneant miniſtro vel viſitatori intimãdũ ſi viderint ſuſpectã ſecularium familiaritatẽ: vel nimiam taliũ tã virorum q̃ mulierum frequentationem.

¶ Declaratio de ingreſſu alioꝝ monaſteriorum monialium nõ incluſarum. ſecunda particula.

¶ Ad aliarum ꝟo monaſteria ſeu loca monacharum nõ incluſarum ꝑ dictaꝫ declarationem ſeu decretalem dñi pape Nicolai tercij cauſa predicationis vel elemoſine petẽde vel alia rationabili aut neceſſaria cauſa poſſũt fratres accedere de licentia prelatorum ſuorum. videlicet ad loca earum dũtaxat que non ſunt interiora et ad que ſeculares communiter intrant et licite intrare poſſunt. Que etiã prefata auctoritate apoſtolica nobis conceſſa dicimus ⁊ declaram⁹ quoad fratres iſta eſſe et accipi ſiue intelligi debere videlicet loca illa earum que ad iſta non pertinent vel non ſunt iſta formaliter videlicet: ambitus ſiue clauſtra particularia ⁊ clauſa interius nec chorus earuꝫ ſeparatus ab altari maiori ⁊ clauſus vbi talis habetur: nec domus aut officine interiores: videlicet capitulũ nec dormitoriuꝫ nec infirmaria. Ad omnia autẽ alia earum exteriora loca non incluſa poſſint fratres accedere cauſa predicatiõis vel miſſe: aut elemoſine petende aut alia pia ⁊ honeſta cauſa de licentia ſuperiorũ ſuorum: q̃bus id pro ſua maturitate ⁊ ydoneitate fuerit conceſſum. Qꝫ ſi ſine tali ſuperioꝝ licentia talia eaꝝ loca exteriora fratres aliqui cauſa rationabili nõ cogẽte itrauerint: ꝓ qualibet vice in terra corã fratribus in pane ⁊ aqua comedere teneat. Si vero cõtra hoc regule preceptuꝫ ⁊ hmõi declaratiões alia loca interiora taliter ibidẽ declarata a nobis ⁊ expꝰſſa quocũqꝫ modo ffes tã p̃lati q̃ ſubditi intrauerint: carceri mancipẽtur

¶ Qꝫ fratres non ſcribant ſororibus ſancte clare nec litteras ab eiſdem recipiant ſine debita licentia: et qualiter ſcandaliſantes eas puniantur. tertia particula.

¶ Nullus frater non prelat⁹ fratrum: nec earum confeſſor exiſtens preſumat quitq̃ eiſdem ſcribere: nec ſimiliter litteras ab eiſdem ſibi miſſas aperire et legere niſi prius eas gardiano ſuo oſtendat vel licentiam eius aut maiorum ſuorum prelatorum habeat. Alias in pane et aqua ſine remiſſione coram fratribus in terra puniatur. Si autem cõpertum fuerit preſidentem ſiue confeſſorẽ aut fratres alios eis obſequentes aliquorum malorum vel turbationum fratrum vl' ſororum mediatores eẽ ferẽdo referẽdo

vel referri ꝯmittendo ṽba idecẽtia vl' lras
hmõi ad ffres vel ſorores: eãdẽ penã luant
quã ⁊ illi(q talia faciũt vel alioꝝ medio fie=
ri ꝓcurant)luerẽt. Et qcũq; aliquod mani=
feſtũ ſcãdalũ in aliquo monaſterio ꝑpetra
uerit vel ſecretũ aliis q̃ p̄latis ꝓpalauerit
ꝑſertim ſi exinde ſcãdalũ venerit pena exi=
lij ſiue trãſlatiõis extra cuſtodiã vel ꝓuin=
ciã puniaẗ: neq; poſſit ad illũ locũ reduci/ſi
ne generalis miniſtri licentia.

¶ De confeſſoribus earũ rite habendis ⁊
in cauſis debite ſupplẽdis: quarta ꝑticula.

¶ Habeant quoq; ſingula mona=
ſteria ſctẽ clare capel
lanũ ſiue ꝯfeſſorẽ ffꝫ maturũ religioſũ ⁊ ꝓ
batũ vl' duos ſi op⁹ fuerit a miſtro eis depu
tatos quẽ vl' q̃s eidez ab ipis electis hũilr
poſtulare poſſint: ⁊ q earũ ꝯfeſſiões audiãt
⁊ ſacramẽta miniſtrẽt tpibus ꝯgruis ⁊ locis
iuxta earũdẽ iſtitutiones. Cui etiã vl' qb⁹
ab eodẽ miſtro ſi videẗ aſſigneẗ ſoci⁹ ꝓba
tus diſcret⁹ ⁊ honeſt⁹ q in abſẽtia ipi⁹ con=
feſſoris vl' aliũs eoꝝ ⁊ etiã i p̄ntia ⁊ de vo
lũtate ipi⁹ ꝯfeſſoris cũ neceſſariũ fuerit ea
rũ ꝯfeſſiones audire ⁊ ſacramẽta miſtrare
eis valeat: ⁊ q in neceſſitate vez ꝓ ſacramẽ
toꝝ miniſtratiõe(qñ ad interiora ꝓpter hec
opꝫ intrare indut⁹ etiã miſſalib⁹ indumen
tis: excepta caſula)cũ p̄dicto ꝯfeſſore earũ=
dẽ itrare poſſit. In cuius etiã ꝯfeſſoris vel
talis ſociũ abſentia poſſit alter eoꝝ in tali
caſu aliũ fratrem honeſtum ad hoc aſſume
re taliter indutum ad interiora ſic intran=
dũ. Ubi vero interiora intrare non opꝫ nec
ſororũ ꝯfeſſiones cũ predicto ſocio cõfeſſo=
re audire(ſi qñ cõfeſſor alibi extra i aliquo
vicino cõuẽtu ffm moreẗ et eidẽ ſociũ habe
re ad eũdũ ad talia earũ loca exteriora opꝫ)
accipiat ſociũ de licentia gardiani talis lo=
ci vbi moraẗ: niſi qñ ꝓ cauſis p̄dictꝫ oporte
bit eum ſocium principalem per miniſtruꝫ
deputatum habere. Si vero vtrunq; vide=
licet confeſſorẽ et ſociũ principalẽ taliter ꝑ
miniſtrũ deputatũ abeſſe aut egrotuꝫ eſſe
contigeret: tunc loco illorũ poſſint alij ffes
maturi ⁊ ꝓbati ad cõfeſſiones ⁊ ſacramen
ta alia eis miniſtrãda ab earum viſitatore
vel a cuſtode vl' etiã a gardiano talis vici=
nioris conuentus vbi taliter moratur con
feſſor in abſẽtia miſtri ⁊ cuſtodis ſubroga=
ri: ſi hoc ipſis vel alteri eoꝝ a miſtro cõmit
tatur vel concedatur. Et tali ſocio dũ ꝯfeſ=
ſor audit cõfeſſiões loquela monialiũ ſit pe
nitus interdicta. ¶ Nolum⁹ tñ eas q ſunt
artioris vite ⁊ obſeruantie ſine redditibus
vel poſſeſſionibus in ordine ſororum men=
dicantiũ viuẽtes/maxime ꝯgregatiõis bea
te ſororis colete(ſub p̄ma rl'a btẽ clare ⁊ cõ
ſtitutiõib⁹ q̃ndã gñalis miſtri Guillermi de
caſali(per piũ ſcdm et per Sixtuꝫ quartuꝫ
approbatas degẽtes/ꝑ hec in aliquo rela=
xari: vel ꝯſtitutiõibus earũ p̄dictis i aliquo
derogari nec ad hec etiaꝫ artari nolentes.

¶ De capellanijs et miſſis fũdatis ⁊ fũdã
dis in earum eccl'ijs: quinta particula.

¶ Preterea cũ in eccl'ijs dictaruꝫ
ſoroꝝ quarũcũq; ſctẽ
clare multi ex deuotiõe miſſas et capella=
nias fundauerint ⁊ i poſterũ fũdare ⁊ or
dinare ſperẽtur ad diuini cult⁹ ampliatio=
nem ⁊ dictarũ eccl'iaꝝ honorẽ: auctoritate
etiam ap'lica nobis cõceſſa declaram⁹: atq;
diſtricti⁹ inhibem⁹ vt nulli eorũdẽ fũdato
rũ aut ſuoꝝ poſteriorum ius patronatus
ibidẽ ſibi vel ſuis reſeruare aut reſeruatũ
quocũq; mõ retinere aut repetere vel vſur
pare poſſint nec debeãt: cũ etiã iuxta ordi=
nis p̄uilegia eccl'ie earũ atq; monaſteria et
loca ſint exẽpta ⁊ ordinis mẽdicãtiũ exẽpto
rũ: ſꝫ taliũ capellaniaꝝ collatio reuocatio ⁊
capellanoꝝ remotio(ſi eis videbiẗ)atq; re=
poſitio imediate ꝑtineat ad matreꝫ abba=
tiſſaꝫ et ſorores ipius monaſterij vbi tales
fundãtur miſſe vel capellanie: prout etiam
in plurib⁹ earũ monaſterijs et eccleſijs cõ=
ſuetũ eſt. Et hec quo ad moniales ipas ibi
dẽ ſufficiãt: reliqs ad eaſdẽ ſolũmõ ſpectan
tibus alibi tranſpoſitis.

¶ De fratrib⁹ ⁊ ſororib⁹ ſiue ſororiſſis ter=
cij ordinis: ſexta particula.

¶ Circa regimẽ et guberna=
tionẽ ffm et
ſoroꝝ tcij ordis btĩ frãciſci ſtatuim⁹ ⁊ ordi
nam⁹ q lr̃e Sixti q̃rti directe fratri zaneto
de vtino gñali ⁊ vniuerſis ꝓuincialib⁹ mi=
niſtris ordinis ffm minorũ que incipiunt
Romani põtificis prouidentia circũſpecta
⁊c̃ (maxie vbi hactenus ⁊ ꝑ elapſũ tẽpus in
vſu fuerũt et ſũt)ſeruẽtur: in ea videlicet p̄=
te miniſtris generali et oĩbus ꝓuincialib⁹
dicti ordinis miorum et miniſtris localib⁹
tercij ordinis hmõi certe lr̃e Innocẽtij q̃rti
extẽdũtur ⁊ dictis generali ⁊ ꝓuincialibus
miniſtris ordinis minoꝝ ⁊ vicariis de ob=
ſeruãtia daẗ cura ffm ⁊ ſororuꝫ dicti tercij
ordinis cũ facultate viſitandi: inſtruẽdi: re
formandi: corrigẽdi: puniẽdi ad ordinẽ ipꝫ
et ꝓfeſſionẽ recipiendi: viſitatores et cõfeſ
ſores qui etiã oĩa eccl'iaſtica ſacramenta
eis miniſtrare habeant ꝓ tempore in capi
pitulis prouincialibus dicti ordinis mino
rum et extra aſſignãdi. Inhibendo ordina

rijs locorũ ne de p̄dictis ſe intromittãt ⁊c. prout in dictis litteris Sixti quarti plenius continenẗ. Similiter etiã iuxta bullã aureã q̄ incipit. Sacri predicatoꝝ ⁊ Minorũ ffm ordines. dicti tertiarij vtriuſq; ſexꝰ et ſorores ſācte Clare eorũq; conuentꝰ ⁊ monaſteria gaudent eiſdē p̄uilegijs immunitatibꝰ ⁊ gracijs ſp̄alibꝰ ⁊ tēporalibꝰ ffm predicatoꝝ ⁊ minoꝝ ordinibꝰ eorũq; domibꝰ ⁊ locis ⁊ ꝓcuratoribus ſyndicis ⁊ oblatis atq; cōuerſis cōceſſis ⁊ concedēdis. Dicti etiam fratres tertiarij ſolitarie vel i cōmuni extra mũdũ viuētes ⁊ tria vota religionis faciētes formã habitꝰ ⁊ capucij talē habeāt/ videlicet. q̄ extremitas capucij ante et retro vſq; ad cingulũ ꝑueniat: alias a miniſtris ſeu vicarijs ⁊ viſitatoribꝰ predictis debite corrigantẗ: ⁊ caputia hmōi eiſdē auferantẗ. Habitus etiã breuiores ⁊ manicas ſtrictiores ad differētiã ffm minorũ habeāt: nigri vel griſei colo is. Nec vtanẗ cordis ſine diſpenſatione gn̄alis aut ꝓuincialiũ miſtroꝝ ſeu vicarioꝝ p̄fatorũ reſpectiue quo ad ſibi ſubditos. Et in talibꝰ ⁊ alijs ꝑ predictos vel quibꝰ cōmiſerint debite reformentur: ⁊ ſub cenſuris ⁊ penis coganẗ: ⁊ ſi opꝰ fuerit ↄtra rebelles ꝓcedaẗ vt ſupra. Et dictꝰ ordo ſit ſub protectione dn̄i Cardinalis ꝓtectoris ordinis minoꝝ ⁊ ſancte clare ꝓ tempore exiſtētis. Nec aliũ gn̄alē miniſtrũ vel ꝓuinciales habeant q̄ gn̄alē ⁊ ꝓuinciales p̄dictos ordinis minoꝝ. cũ alij ex eoꝝ regula vel intētiōe beati frācisci eis nullatenus cōcedāẗ: ſ; ſolũmodo locales habeāt miniſtros iuxta regule ſue formã ⁊ ꝓuinciales viſitatoꝝ cōmiſſarios vbi opꝰ fuerit: dictis miniſtris ordis minoꝝ ſeu vicarijs obſeruantie huiuſmodi atq; viſitatoribꝰ ꝑ omia ſubditos. ¶ Sororiſſe aũt dicti tercij ordis in cōmuni in monaſterijs vel hoſpitalibus viuētes et tria vota religiōis emittētes in forma habitus ſui cōſueta incedāt nec deinceps velũ nigrũ ferāt. Nullꝰ etiã frater vł cōfeſſor eaꝝ vel q̄cũq; p̄latus ordinis ad loca ſiue monaſteria hmōi ſororiſſaꝝ i cōmuni ſeu collegialiẗ viuētiũ niſi qbꝰ ex officio incũbit cã viſitatiōis vł correctiōis eaꝝ tm̄ mō ⁊ cũ vno vel duobꝰ ſocijs honeſtis ſub pena carceris ⁊ depoſitiōis quorũcũq; officioꝝ ordis ipo facto a cetero intrare p̄ſumat exceptis ecclijs earũ et etiã locis patētibus eaꝝ ab extra vel pauperũ infirmorum extra ꝑticularē eaꝝ clauſurã in hoſpitalibus vbi alique earum ſeruiunt exiſtentium: ſed alibi exterius ad hoſpitandum et comedendum cum neceſſe fuerit diuertant: vtpote ad hoſpiciũ vel locũ cōfeſſoris ſiue capellani extra locũ ſiue monaſterium ipaꝝ. Ubi etiã dicte ſororiſſe ſub eiſdē penis nullomodo accedāt nec itrare p̄ſumāt nec ꝑmittantur ad oēm ſuſpitionē et occaſionē mali vitādũ. Et eaꝝ confeſſores ſint viri honeſti ſeculares ſacerdotes vel regulares vbi cōſuetum ē etate ⁊ moribus graues ⁊ honeſti atq; bene famati ꝑ miniſtros aut vicarios p̄fatos deputādi ⁊ qui quoties matri miniſtre cũ maiori parte ſororũ ſuaꝝ aut viſitatori vel miniſtris aut vicariis prouicialibꝰ hmōi videbiẗ poſſint mutari vel amoueri aut continuari.

¶ De vitandis ſuſpectis conſortijs ⁊ colloquijs mulierum etiã in confeſſionibus ⁊ de locis aptandis ad cōfitendũ. vſ. ꝑticula

¶ Et vt cōſequēter eodē caplo rł'a dicit: caueāt ffes a ſuſpectis cōſorcijs et colloqujs mulierũ. Et q̄cũq; cōtrariũ fecerit a ſocijs accuſetur. Et in hijs ⁊ quibuſcũq; ꝑ ctis carnis legittime cōuicti puniantẗ modis et penis ſuperius expreſſis caplo de correctione delinquentiũ.

¶ Nullus deniq; frater pro cōfeſſione audienda ſeu alia q̄cunq; de cauſa iuxta mulierem ſtet vel ſedeat niſi ipſe et ſocꝰ libere poſſint ſe mutuo videre: niſi forte cum matre vel ſorore. Et habeanẗ loca in eccleſiis inter ſe ſufficienter diſtincta: vbi per feneſtras cōgruenter diſpoſitas ab intra poſſint cōfeſſiōes maxime mulierũ extra remanētiũ audiri. Que quidē feneſtre ferro ⁊ tela nigra taliter cōclauata ſint obtruſe: adeoq; per eas nec mutuo videri poſſint: nec quodcunq; munus ibidem dari vel recipi nec a confeſſoribus quocunq; modo apiri valeāt: maxime ſi a parte clauſtri vel extra eccleſiam tendentes aut reſpiciētes fuerīt. Nec alibi quecũq; cōmeſtibilia ꝑticularia recipiantur q̄ in ianua cōmuni cōuentus: vel niſi de licentia preſidētis vel niſi in oblationibus que in eccleſia fiunt. Et q̄cunq; cōtrariũ fecerit: in pane ⁊ aqua in terra corã fratribus comedere teneaẗ et talibus receptis priuetur. ¶ Itē ibidē maxime caueant confeſſores a ſuperfluis ⁊ ꝓlixis ac crebris colloquijs mulierũ. Et qui ſuſpecti obuenerint: ſub excōmunicatiōis pena a tali officio abſoluantur vel ſuſpendantur

¶ Q; nullus a mulieribus votũ cōtinēcie vel obedientie req̄rat: ⁊ q̄ nec cōuētꝰ intrare ꝑmittātur niſi ſub certis modo ⁊ forma: octaua particula.

¶ Item nullꝰ ff a muliere votum continentie req̄rat: ſeu

oblatū recipiat aut: ad faciendā ſibi obedientiā inducat. Et quicūq; cōtrariū fecerit: a miniſtro ꝓuinciali ꝑ ſex mēſes ꝓbatiōis capitio vel alia pena equiualēti puniatur

¶ Itē mulieres cuiuſcūq; ſtatus nō mittāturītrare couētū: niſi dū aliquādo de licentia ꝑſidentis alique honeſte cupiūt ⁊ petūt viſitare ſeu videre couētū/ cū viris ſclarib⁹ honeſtis Et tūc breuiter ꝑ loca magis cōia vel per ortū trāſeūdo: a ꝓbis frībus eis deputatis cōducant. Nec in domibus frm comedere ꝑmittant: niſi aliqñ ex cā rōnabili vel pia prelatis aliter faciendū videatur

¶ De cōpaternitatib⁹ vitādis. ix. pticula.

¶ Et vt ibidē cōſequēter rla addit: null⁹ frat̄ ꝑſumat de cetero fieri cōpater viroꝝ vel mulieꝝ. Et q̄ iā cōpaternitatē cōtraxerint q̄tū i eis eſt hoc noie ſe nolari non ꝑmittāt: nec ipi alios noient. Et qui cōtrafecerit: carceri mancipeur.

¶ Duodecimum capitulum.

¶ De eūtib⁹ ad ptes infideliū: pma ptic̄la.

Poſtremo circa hoc vltimū regule cap̄lz Primo quo ad fres mittēdos ad ptes īfideliū ſtatuim⁹ cū martino papa q̄nto et ordinam⁹ q̄ q̄tus poſſibile ē i cap̄lis gñalibus ꝓuideat et diſponat de bono regimine locoꝝ terre ſctē tā q̄ad gardianos q̄ quoad alios fres Ita q̄ ꝓ gubernatione illoꝝ ſp eligātur in capitulis gñalib⁹ de meliorib⁹ ⁊ deuotioribus frib⁹ totius ordinis: q̄ vita moribus ⁊ doctria ꝓbati lucis exemplū ꝑbeāt ⁊ edificationē xpi fidelib⁹ pīter et infidelib⁹ cū q̄bus cōtigerit cōuerſari. ¶ Statuimus etiam ⁊ ordinam⁹ q̄ nec miniſter generalis nec prouinciales ad partes infidelium mittant vel licentient etiam cauſa predicationis niſi ꝑhabito bono ⁊ ſecuro teſtionio de talibus ab eorū cuſtode vl' alijs qui eos cognoſcant: ⁊ eiſdē examiatis diligēter: ita q̄ nullus de aliquo errore vel ſiniſtra opinione aut de mala conuerſatione ſuſpectus: ad partes infidelium deſtinetur. Et idem dicitur de hijs q̄ cauſa deuotionis illuc ire intenderent. Qui ſi ydonei appareāt: ⁊ nullum legittimum impedimentum videatur maxime circa premiſſa: miniſter generalis aut prouinciales ad quos acceſſerint tunc poſſint iuxta regule formam eos licentiare.

¶ De diſpenſatione ⁊ reuocatione oīm aliaꝝ ordinis cōſtitutionū. ij. pticula.

¶ In oībus aūt alijs ordinis cōſtitutionibus tā generalibus q̄ prouincialibus cuſtodialib⁹ aut localibus que vltra hec magis artarēt fratres ordinis noſtri ſiue ex declarationibus aut conſtitutionibus ſummorum pontificum vel aliorum quorūcūq;: auctoritate apoſtolica nobis cōceſſa miſericorditer diſpenſam⁹ non aſtringētes ꝓpterea nec impediri volentes eoſdem fratres qui predictas declarationes vel cōſtitutiōes artiores hijs nō ꝯtrarias ſeruare voluerit: quin pro voto ſuo eas obſeruare valeant et tenere: dum modo etiā porpter hec/ pociora et meliora obediētie ſctē ⁊ caritatis opera vt ꝑmiſſum ē non obmittant.

¶ De obſeruātia et lectura atq; expoſitione ſtatutorū preſentium: tertia particula.

¶ Predicta igit̄ oīa ſtatuta nr̄a cōſtitutiōes ⁊ declaratiōes volum⁹ et mādam⁹ ab oibus tā ꝑlatis q̄ ſubditis ſub penis in eiſdez cōtentis itegre ⁊ iuuolabiliter obſuari: ac citi⁹ vbiq; intimari et publicari ab oīb⁹ miſtris i ſuis ꝓuincijs. Et ne labor ordinis et tantorum gñaliū cap̄loꝝ a q̄b⁹ colllecta ſunt ſit ianis ⁊ in ꝯtēptū veniat ordinis diſcipina: miſtri cuſtodes et gardiani cōſtitutiōes pñtes diligenter faciāt obſeruari ⁊ diligēter exponi ne ignorātia ſit occaſio delinquēdi. Mādamus etiā miniſtris oībus ſub pena excōis ⁊ ꝑuatiōis officioꝝ ſuoꝝ vt cōib⁹ expenſis elemoſinaꝝ ſinguloꝝ cōuētuū ſuaꝝ ꝓuinciaꝝ vel alioꝝ ſpecialiū bñfactoꝝ vbiq; in qualz ꝓuincia ifra tres vel quatuor mēſes poſt earū receptionē impmi faciāt ⁊ i q̄lz couētu ⁊ loco frm ſuoꝝ haberi. ¶ Ea vero ex hijs q̄ cōitatē frm ordis magis ſpecialit̄ tangunt ſaltē ter aut pluries in āno coram fribus in mēſa legātur ⁊ diuulgēt maxime ſeptē pma cap̄la: exceptis aliq̄b⁹ iterpoſitis ptic̄lis cōitati frz oīm ⁊ ſinguloꝝ min⁹ deſeruiētib⁹ ſupi⁹ i fine tabule vl' ꝓlogi annotatz vt de ſtudijs de cap̄lis electiōib⁹ ⁊ ſilib⁹ Et ſimiliter legantur alique particule de reliquis ſequentibus capitulis magis neceſſarie et communitatem fratrum magis tangentes vt ſupra annotate. Reliqua vero omnia licet neceſſaria ſint tamen cauſa breuitatz ⁊ ne ſua ꝓlixitate ſint faſtidio aliq̄bus obmitti poterit in huiōi lectione mēſe (vidēda ptic̄larit a frib⁹) niſi ſemel in āno vl' niſi q̄ñ ꝑ caſu occurrēte vel cā rōnabili

ſuperiores talis publice legi ⁊ exponi face
rent in toto vel in parte. Et ſignāter ſupra
dicta cōmunitatē ordinis magis tāgentia
leganꝰ tēporibus q̄bus magis cōmode in=
tereſſe poterūt ffes: vt in reditu ffm̄ de ca=
pl'o prouīciali: ⁊ poſt feſtū bti frāciſci lecta
eiꝰ legēda maiori vel alias vt meliꝰ videbi
tur p̄ſidētibus. Ordinatiões vero officiĳ ſo
lūmō leganꝰ: qñ p̄ſidentibꝰ videbiꝰ. Cuſto=
des aūt ⁊ gardiāi in hĳs negligētes a ſuis
officĳs amoueanꝰ. Silr alie declaratiões
regule vtiliores ⁊ ꝓbatiores aliqñ leganꝰ:
declaratiōibus ſūmoꝝ pōtificū ⁊ p̄ntibꝰ nō
diſcrepātes ⁊ ſimplices in errorē vel turba
tionē fruſtra nō inducētes: quales aliqñ in
cōſulte facte repte fuerūt. Si quos vero in
uenerint diſcolos: cogāt eos ad plenam ob
ſeruātiā penarū q̄ in ipis cōſtitutiōibꝰ ſunt
taxate. Et ſi coꝝ contumacia exegerit etiā
grauiores imponantur.

¶ De diſpēſatione penarū ⁊ aliquoꝝ ſta=
tutoꝝ p̄ntiū aliqñ faciēda ⁊ multiplicatiōe
alioꝝ ſtatutoꝝ ⁊ quorūlibꝫ p̄ceptorum vi=
tanda. quarta particula.

¶ **Conceditur** quoq̄ miſtro ge
nerali ⁊ ꝓuicia=
libus miſtris eorūq̄ vicarĳs ⁊ cōmiſſarĳs
in caſu ⁊ in ſpāli atq̄ ex cā rationabili com
mutare penas hmōi: ac etiā mitigare Quoq̄
miſter gñalis in ꝑticulari cū aliquibꝰ ꝑticu
lariter poſſit in hĳs ſtatutis omnibꝰ regu=
le puritatē nō tāgentibus diſpēſare: vbi vi
derit expedire. Qꝫ ſi ex p̄dictoꝝ remiſſiōe
ſoluaꝰ ordinis diſciplina: accuſeꝰ capl'o ge
nerali. Sup quibus viſitatores ordinis ⁊ vi
carĳ gñales diligēter inuigilēt. ¶ Et cum
ex regula noſtra exp̄ſſe teneamur obedire
prelatis nr̄is in omnibus que non ſunt con
tra deū ⁊ aiam ⁊ regulam noſtram: nec obe
dientia nr̄a euāgelica et regularis alios li
mites habeat q̄ manifeſtū pctm̄ manifeſtū
contagium et manifeſtum periculum pcti.
vt clarius declarat ſāctus bernardinus ex
verbis ipiꝰ regule: et ſic ordinationes ⁊ mā
data p̄latoꝝ etiā ſine conſenſu ſubditorum
facta tales limites non excedentia obligāt
ꝓut p̄lati ſubditos ſuos durāte officio ſuo
obligari intendūt ⁊ volūt: (in quo maxime
claret ſublimitas ꝑfectionis tante obedien
tie nr̄e euāgelice alias oēs excellētis): ideo
monemus vt caueant. Generalis ⁊ ꝓuincia
les miniſtri. Cuſtodes ⁊ Guardiani eorūq̄
vicarĳ a multiplicatione alioꝝ ſtatutorum
generalium prouincialium. cuſtodialium ⁊
localium vel particulariū ⁊ quorūcunq̄ in=
diſcretoꝝ vel ſuperfluorū preceptorū: maxi
me ſub vinculo mortalis peccati ſubditos
obligantium p̄cipue cū adiectiōe ⁊ expreſſi
one verborū obligationē hmōi communi=
ter declarantium videlicet per obedienciā
mandādo vel precipiendo aut inhibendo.
Et hoc propter obliuionis et tranſgreſſi=
onis periculum euitandum. Et ſi quis pre=
dictorum per ſe vel per ſuum capitulum ali
quid generaliter vel ſpecialiter nunc vel in
futurū in ſubditos ſuos ſtatuerit. quod ſit
repugnans hĳs ſtatutis generalibus ⁊ re=
gule declarationibꝰ taliter auctoritate apo
ſtolica nobis conceſſa editis collectis ⁊ ap=
probatis: caſſamus ex nunc tanq̄ irritū ⁊
inane: niſi vbi impoſterum pro cā rōnabili.
generale capl'm (quo ad aliqua regule puri
tatē nō tangentia) aliter decreuerit vel ſta=
tuerit: ⁊ niſi (quo ad ea que tangunt regulā
vel ipſius declarationes) cū capitulo gñali
etiā auctoritas apl'ica interuenerit. Decla=
ramꝰ etiā q̄ gñalis miniſter nullū facere p̄t
gñale ſtatutū pro toto ordīe niſi ſuo duran
te officio: niſi i capl'o gñali cū diffinitoꝝ aſ
ſenſu. Gñalis etiā vel aliꝰ nullū p̄uilegiū
īpetret qđ poſſit regule derogare. Nec etiā
ſtatutū aliquod gñale gñalis capituli i po=
ſterū fiendū aliter q̄ ꝑ ipm̄ gñale capitulū
ſoluat vel laxet: niſi vel in ſpeciali ſiue ꝑti=
culari ex cauſa neceſſaria vl' pia aut vtili vi
derit aliqñ cum aliquibus diſpenſandum.

¶ Cōcluſio ⁊ admonicio reuerēdiſſimi p̄ris
miſtri gñalis ⁊ cōmiſſarĳ apl'ici. v. pti.

¶ **Has igitur** cariſſimi ffes no=
ſtras apl'icas ſeu
apl'ica auctoritate ⁊ etiā capl'i gñaliſſimi
Rome nuꝑ celebrati nobis vt p̄dicitꝰ cōmiſ
ſa ⁊ cōceſſa roboratas ſāctiōes ſtatuta con
ſtitutiōes ⁊ declaratiões ex diuerſis ordi=
nis ꝯſtitutiōibꝰ ⁊ declaratiōibus ꝓ maiori
ꝑte cū tāta ſollicitudine ⁊ labore nimio ta
liter de mādato nr̄o ⁊ ꝑ nos i vnū collectas
ordīatas ⁊ ꝓ rerꝝ ac tp̄is moderni exigētia
correctas: moderatas: et quo ad aliqua re=
ſtrictas ac i nōnullis ampliatas cū gr̄arū
actiōe ſuſcipite: ⁊ obediēter iplete. Hec eni
multoꝝ capl'oꝝ gñaliū ⁊ diuerſoꝝ ſūmoꝝ
pōtificū. Ac nōnulloꝝ miſtroꝝ et aliorum
proborū p̄rm et ffm̄ nobis in hĳs aſſiſtētiū
laboribus ordīata viſitata ⁊ correcta ac in
hāc formā cōgruēter redacta ſūt ad ſtatꝰ
noſtri et rl'e nr̄e ꝯgruētiorē obſeruātiā re=
formatiōē. ac aiaꝝ nr̄aꝝ ſalutē multorūq̄
grauiū: onerū: p̄teritoꝝ ordīs ſtatutoꝝ ſub
leuationē: ac nō modicā i xp̄o leticiā ⁊ ſpūs
libertatē ac dubioꝝ elucidationē. Necnon
etiā ad debite ꝯſeruādā ⁊ augēdā ordis nr̄i

xlvij

tanti et ordinis ſancte clare et tertij ordi- nis obſeruantiam reformatione3 reductio nem et vnionem. Que ſi nobiſcū adſint nō vacuos nec ſine fructu nos conſtituent in dn̄i noſtri ieſu chriſti et ſtatus noſtri vera cognitione et amore. Ideoqꝫ pijſſimam pa tris veſtri ꝛ totius capituli generalis intē tionem ſtudij laborem fructum ſequentem vigilantius attendentes vos ipos ꝛ corda veſtra diſponite: quō cuncta que in ipſis i- iuncta ſunt vobis diuina aſſiſtente gratia obſeruare poſitis. Nec quempiam longus abuſ9 vel cōſuetudo in cōtrariū exterreat. Preſto enim eſt deus opem eius confiden ter poſcentibus. Nec talia videantur aſpe ra dura et ardua: que regnum celorū poſt paululum pollicentur: cuius ſpes laborib9 requiem parit. Ecce chriſtus adeſt in auxi lium paratus: qui et protenſis in amplexū brachijs e cruce clamat. Venite ad me om nes qui laboratis et onerati eſtis: ꝛ ego re ficiam vos. Iugum inquit meum ſuaue eſt et onus meū leue. Nempe ſolus amor (bea to teſte auguſtino) laborem neſcit: cum om nia ſeua facilia: amara dulcia: ardua leuia et fere nulla efficiat. Que taliter in nos al tiſſimi gratia efficiat: preſtante (meritis et interceſſionibus glorioſiſſime ſemper virgi- nis marie et beatiſſimi patris noſtri Fran ciſci) ſaluatore noſtro dn̄o ieſu chriſto. Qui cum patre ſpiritu ſancto viuit ꝛ regnat de us in ſecula ſeculorum Amen.

¶ Hee igitur ordinis no ſtri conſtitutiōes ſtatuta et declarationes extracte et ordinate/ et in hanc formam re dacte fuerunt (auctoritate capituli noſtri generaliſſimi et etiam ſpeciali mandato re uerendiſſimi in chriſto patris et dn̄i dn̄i no ſtri protectoris. Necnon etiam ſpeciali cō- miſſione et auctoritate ac mandato San- ctiſſimi dn̄i noſtri Iulij diuina prouiden- tia pape ſcdi/ per nos fratrem Raynaldum Gratianum de cotignola ſacre theologie profeſſorem commiſſarium prefati San- ctiſſimi noſtri Iulij pape ſecundi ac totius ordinis minorum generalem miniſtrum pro totius ordinis reformatione vnione et concordia: ac ipſius reformationis ma- nutentione et augmentatione: eiuſdem qꝫ noſtre ſacre religionis ſtatus tamdiu collapſi releuatione: et conſcientiarum fra trum et ſororum pacificatione et quiete: atqꝫ diuini cultus et chriſtiane religionis ampliatione. ¶ In quorum omnium ꝛ ſin gulorum premiſſorum fidem robur et teſti monium: nos frater Raynald9 commiſſa- rius et generalis prefatus ſigilli noſtri ge neralatus officij et totius ordinis preſen- tes iuſſimus appēſione muniri nos etiam propria manu ſubſcribēdo. Die prima mē ſis Iulij. Anno dn̄i milleſſimo quingente- ſimo octauo Pontificatus prefati Sanctiſ ſimi dn̄i noſtri Iulij pape ſecundi. Anno quinto.

¶ Expliciūt ordina- tiones ſtatuta et decla- rationes regule ordinis minorum tam genera- les qꝫ papales in vnum collecte et ordinate.

¶ Sequit̃ alia pars

ſtatutorum que maxime facit pro tribus
ordinibus beatiſſimi patris noſtri Fran=
ciſci videlicet de diuino officio. ¶ Et pri=
mo incipit prologus atqꝫ declaratio ⁊ ſta=
tutum reuerendiſſimi in chriſto patris fra
tris Raynaldi graciani de cotignola ſacre
theologie profeſſoris totius ordinis mi=
norū generalis miniſtri commiſſarij apo
ſtolici ſuper ordinationes diuini officij ꝓ
tribus ordinibus beati Franciſci.

CIrca ordi
nationes ⁊ rubri
cas atqꝫ cerimo=
nias diuini offi=
cij nocturni et di
urni id eſt miſſa
lis ⁊ breuiarij at
tendendum. Qꝫ
cuꝫ regula dicat
ꝙ clerici faciant
diuinum officiuꝫ
ſecunduꝫ ordinem ſancte Romane eccleſie
⁊c. et multi fratres ſuper hoc dubitent an
aliqua officia propria miſſas orationes fe
ſta octauas cōmemorationes ferias ceri=
monias et alia circa diuinum officium fa=
cere vel dicere aut variare vel addere aut
obmittere licite poſſint aliter ꝙ̃ papa vel
eccleſia Romana dicat vel faciat propter
dicta verba regule allegata quibus ordi=
nem ſancte Romane eccleſie ſequi tenētur
ſub precepto: atqꝫ dubitantes et ſcire que=
rentes quid ſit vel quid contineat et in qui
bus reputari vel teneri debeat talis ordo
romane eccleſie cum talis ordo ſiue ordina
rium in romana eccleſia nunc ſit adeo di=
uerſificatus in diuerſis ipſius eccleſijs cir=
ca feſta celebranda et nonnulla alia ꝙ im=
poſſibile eſſet tanta et tam diuerſa ⁊ ſibi ali
quando contraria ſimul et ſemel ſequi ⁊ ſer
uari poſſe: cum etiam papa et eccleſia ro=
mana nunc de vno ſancto vno tempore in
vna eccleſia vel collegio. nūc eodem tempo
re de alio in alia. nunc ibi ſub ritu ſolemp=
nis vel duplicis ⁊c. nunc alibi aliter facere
vel aliqua addere vel obmittere iubeat vel
concedat: et ipſemet papa et collegium ſuū
ſepius aliter faciat et variet ꝙ̃ alijs facere
iubeat vel concedat: Ideoqꝫ ad omnem du
bietatis ſcrupulum conſciarum in hijs eui
tandum. et ad vniformitatem in toto ordi=
ne ſeruandaꝫ, auctoritate apoſtolica ſuper
hijs etiam nobis conceſſa declaramus ⁊ di
cimus/ ordinem ſancte romane eccleſie (cu
ſtare et quem ſequi tenentur fratres ex re=
gula) illum eſſe/ et a fratribus intelligi et ſe
qui debere iuxta regule noſtre mandatum
quem papa vel eccleſia romana aut eius cō
miſſarij in talibus auctoritate apoſtolica
(a qua talis officij ſiue ordinis vel ordina=
rij emanat auctoritas) in ordine ſeruandaꝫ
ordinauerint / vel ſtatuerint aut conceſſe=
rint: quorum ordinationes vel ſtatuta aut
declarationes per publicationem legitti=
me factam a ſuperioribus in ordine et i ꝓ=
uincijs/ vel de mandato eoruꝫ fratres obli
gare dinoſcuntur ⁊ non alias. Et quia eti=
am ſuper hijs ordinandi. mutandi. adden=
di. declarandi. atqꝫ ſtatuendi nobis a ſede
apoſtolica auctoritas commiſſa eſt: ideo ꝓ
quiete et vnitate ac pace ordinis et omniū
fratrum atqꝫ ſororum triū ordinum btiſſi=
mi patris noſtri franciſci preſentium et fu
turorum auctoritate apoſtolica nobis ſuꝑ
hijs conceſſa rubricas ⁊ ordinatiōes anti=
quas et nouas ſeu modernas diuini officij
feſtiuitates/ commemorationes/ ſolēpnita
tes/ atqꝫ cerimonias tam in miſſali ꝙ̃ i bre
uiario ⁊ in kalendario ⁊ ordinario ātiquo
romano deſcriptas iuxta modum inferius
deſcribendum a ſummis pontificibus ⁊ ca
pitulis generalibus et a nobis auctorita=
te apoſtolica ordinatas innouatas corre=
ctas ampliatas et declaratas volumus et
mandamus reſpectiue obſeruari ab vni=
uerſis fratribus et ſororibus triuꝫ ordinū
predictorum tanꝙ̃ ordinem romane eccle
ſie nobis a ſede apoſtolica ⁊ eccleſia roma
na ſpecialiter iuxta regule intentum ⁊ pre
ceptum a beato franciſco ordinatum. Quē
nullus obmittere aut aliquo modo varia=
re ſcienter preſumat: etiam ſub penis ab ip
ſo ſancto in ſuo teſtamento contra tales in
dictis.

¶ Explicit prologus et declaratio reue
rendiſſimi patris miniſtri generalis cō
miſſarij apoſtolici ſuper ordinationes
diuini officij ſequentes.

¶ Incipiunt ordina- tiones diuini officij.

A Domnes horas canonicas pͥmo pulſet͛ cāpa
na maioꝛ aliq̄ntu=
lū ꝓ ſigno: ⁊ facto
interuallo cōpetē
ti quo ff͛es expe=
ditis neceſſarijs
cōmode poſſint ī
eccleſia cōuenire:
eadē iterꝫ pulſet͛ prolixi⁹. Et hic mod⁹ pul
ſatiōis ſemꝑ ſeruet͛ excepto ꝙ in feſtis du=
plicibus ad veſpas ⁊ ad matutinas tribus
vicib⁹ ꝓlixe pulſet͛ factis congruis inter=
uallis. Et in eiſdē diebus ad tertiam pulſe
tur bis prolixe facto congruo interuallo
Ad miſſam autem conuentualem omi die
pulſet͛ ſemel prolixius paruꝫ an̄q̄ incipiat͛
introit⁹. Item in dn̄icis dieb⁹ et feſtis ſemi
duplicib⁹ atq̄ duplicib⁹ pulſet͛ cāpana ea=
dē qn̄ incipit͛ Te deū laudam⁹ vſq̄ ad v̄ſū
illū. Pleni ſūt celi ⁊c̄. In illis v̄o dn̄icis die
bus ī qb⁹ cātat͛ nonū reſpōſoꝛiū pulſet͛ qn̄
incipit͛ Gl'ia pr̄i vſq̄ ad De⁹ in adiutoꝛiuꝫ
de laudib⁹: vel in repetitiōe ipi⁹ rn̄ſoꝛij pul
ſet͛ qn̄ nō dr̄ Gl'ia pr̄i. ¶ Itē in eleuatione
coꝛpis xp̄i pulſet͛ campana eadē parūper
ex vna p̄te: ⁊ hoc in miſſa ꝯuentuali tm̄. In
miſſis aūt p̄uatis nulla cāpana pulſet͛ niſi
parua cāpana an̄ miſſas ip̄as p̄uatas ꝓ ſi=
gno ⁊ alie minime iuxta altaria poſite pa=
rūper ante eleuationē coꝛpis xp̄i etiā ꝓ ſi=
gno q̄ voluerint: ſaltē in cōuētib⁹ vbi cōſue
tudo patrie vel loci hoc hꝫ: ſcḋm diſpoſitio
nē miſtroꝝ vel cuſtodū. ¶ Itē ad pꝛādiū ⁊
ad cenā pulſet͛ ſemꝑ cāpanula: poſt cuius
pulſationē fiat cōgruū interuallꝫ. In quo
ff͛ib⁹ lotis manib⁹ ⁊ ꝯgregatis an̄ refecto=
riū pulſet͛ cāpanula refectoꝛij a refectoꝛa
rio vel a p̄lato vno ictu. Et ff͛ib⁹ fere īgreſ
ſis pulſet͛ aliq̄ntulū ꝓlixius ab eodē Finita
v̄o pulſatiōe īcipiat cantoꝛ Benedicite Et
ff͛ibus reſpōdētib⁹ Bn̄dicite īcipiat cantoꝛ
v̄ſū q̄ cōpetit Et oēs ſil' continuent vſq̄ ad
Pr̄ nr̄ Cū aūt p̄ueīt ad iube dōpne: lectoꝛ
circa p̄tē inferioꝛē cōuētus ꝓcedat ī mediū
⁊ inclinat⁹ recipiat bn̄dictionē. In fine vero
comeſtiōis pulſet͛ cāpanula vno ictu a p̄la
to ⁊ ſtatim lectoꝛ dicat. Tu aūt ⁊c̄. Et egre
dietib⁹ ff͛ib⁹ a mēſis pulſet͛ aliq̄ntulū ꝓlixi⁹
ab eodē Et finita pulſatiōe cātoꝛ īcipiat v̄ſū
Cūq̄ dn̄r v̄ſiculi Diſperſit dedit pauperi=
bus ⁊c̄. ſtēt fratres erecti ⁊ ad ſe cōuerſi: vſq̄
ad v̄ſū Sit nomē dn̄i bn̄dictum ⁊ Retribue
re: ad que fratres inclinare ſe debent. Sed
cum agimus gr̄as in refectoꝛio poſt cenaꝫ
q̄ comederit ⁊ ibi nō ſūt ad ſeruiēdū neceſſa
rij egrediant͛ bini ⁊ bini eūdo ad eccl'iaꝫ cū
ſilentio oꝛdinate. ¶ Itē ad collationē q̄ ſēꝑ
in refectoꝛio fiēda eſt pꝛimo pulſetur cam=
pana maioꝛ pꝛo ſigno: et facto congruo in=
teruallo pulſetur campanella refectoꝛij ſic
diu ꝙ fratres omnes valeant conuenire.
Cōgregatis autē fratribus et facto ſigno
vel pulſato vno ictu a p̄lato ſuper campa=
nella dicatur a lectoꝛe circa finem vel me=
diū refectoꝛij ī medio ſtante. Iube dōpne
benedicere. Et bn̄dictione recepta lectoꝛ in
cipiat legere Poſt p̄muꝫ verū v̄ſū vel ſcḋm
lectionis dicat͛ a lectoꝛe Bn̄dicite Et tunc
ebdomadari⁹ reſpōdeat faciēdo bn̄dictio=
nē ⁊ dicēdo Potū caritatꝫ bn̄dicat dextera
dei pr̄is vl' Potū ſuoꝝ ⁊c̄. Et ff͛es rn̄deant
Amē Facta aūt collatiōe ⁊ termīata lectiōe
⁊ dicto ī finea lectoꝛe ī loco vbi ſupꝛa ſtāte
Ff͛es ſobrij ſtote ⁊c̄. vadāt ff͛es ad eccl'iaꝫ
ꝓceſſionalit͛ In exitu v̄o a collatiōe (ff͛ib⁹
ſic oꝛdiate ad eccl'iaꝫ eūtib⁹ dicēdo pſalmū
Miſerere mei de⁹ ſine nota) pulſet͛ cāpana
eccl'ie ꝓ cōpletoꝛio. Et dicto ī eccl'ia Adiu=
iutoꝛium noſtrū ⁊ Pr̄ nr̄: fiat cōfeſſio. Ter=
minata vero confeſſione incipiat ebdoma
darius cōpletoꝛium. Et fiat collatio in die=
bus ieiunioꝝ tm̄. Ceteris aūt dieb⁹ conue=
niāt ff͛es in eccl'ia ad cōpletoꝛium ſicut ad
alias hoꝛas diei. ¶ De pulſatione ſilentij.

¶ Item a paſcha vſq̄ ad feſtū exal
tatiōis ſc͛tē crucꝫ ⁊ qn̄ nō ie
iunāt ff͛es pulſet͛ ſexta hoꝛa ꝯgrua ſiue pau
lo an̄ pꝛādiū Et poſt pꝛādiū pulſet͛ cāpanel
la refectoꝛij ab eo q̄ legit ī mēſa ſtati poſtq̄
cōederit: niſi ꝓ ꝯplēdis aliqb⁹ officiūs vl' ne
ceſſarijs cōuēt⁹ aliqn̄ p̄lat⁹ faciat aliq̄ndiu
differre. Ad quā pulſationē oēs ff͛es ī pace
ac ſilētio ſtudeāt oꝛēt vl' q̄eſcāt. Et q̄ talia fa
cere nō pn̄t vl' nolūt: ſilētiū tm̄ interī teneāt
Et caueat͛ ab ītroductiōe ſcl'ariū illa hoꝛa:
vbi ſine ſcādalo pot͛it euitari. Et teneat͛ ſilē
tiū vſq̄ ad nonā: q̄ tūc tp̄e congruo pulſetur
¶ De pulſatione ad capitulum.

¶ Itē qn̄cūq̄ ff͛es dn̄t ī capl'o ꝯgregari pul
ſet͛ cāpana capl'i ex vna p̄te tm̄ ꝓlixe Ad quā
pulſatiōeꝫ ff͛es oēs ī capl'o ꝯueniāt ſine moꝛa
¶ De mō īchoādi ⁊ dicēdi hoꝛas canōicas

¶ Cōgregatis ī eccl'ia ff͛ib⁹ ad
oēs hoꝛas et vl
tima pulſatiōe finita ebdomadari⁹ faciat ſi
gnū manu ꝑcutiēdo formā vt ff͛es genib⁹
flexi ſi ſit dies ferialis ſin aūt īclinati) dicāt
oꝛonē dn̄icā Qua finita ⁊ ſigno ſurgēdi ab
eodē facto īcipiat officiū ī ſede ſua v̄ſo vultu

ad altare:alijs fratribus cū ſimili modo ſtā
tibus vſq ad Glia patri. Et tūc vertant ſe
e regione. Simili modo dicantur capitula
et orationes a ſacerdote in loco ſuo.

¶ De pſalmodia.

Et nota ꝙ qñcūq dr̄ pſalmodia pla
ne et ſine nota debent ſtare
omēs fratres erecti preterq̄ in pſalmodia
defunctoꝝ: In qua fr̄es ſedeāt. Item qñcū-
q duo pſalmi vel quatuor dicunt̄ ſub vna
anth. ille chorus debet ſtare a quo inchoat̄
ān. preterq̄ in prima tempore paſchali ⁊ i
completorio. In omnibus alijs horis ſtent
et ſedeāt fratres alternatim p̄terq̄ in Lau
date dūm oēs gētes ⁊c. ⁊ Quicunq vult ſal
uus eē ⁊c. ⁊ i officio beate marie virginis ⁊
eiuſdem lectionibus plane dictis ⁊ Benedi
ctus. et Magnificat aīa. ⁊ Nunc dimittis ⁊
hymnis. In quib⁹ omīb⁹ ſtare debent fr̄es
ſiue cantentur ſiue legantur. Item pſalmo-
dia cum ſine nota dr̄ diſtincte ⁊ tractim di-
catur: ita ꝙ finitis verſib⁹ ex vna parte alia
pars icipiat: maxime in officio beate marie
virginis ⁊ defunctoꝝ. Qñ vero cantat̄ non
fiat protractio in pūcto metri: ſed pauſa cō
ueniens et equalis.

¶ De officio cantoꝝ diebus nō duplicib⁹.

¶ De dandis antiphonis ⁊ into
nādis pſalmis hic
modus teneatur vbiq. In quolibet choro
ſint duo cantores: vnus ex vna parte. ⁊ ali⁹
ex alia parte: qui diſtribuāt ſingulas anthi
phonas per ſingulos fratres vnuſquiſq in
parte ſua. Et cantor qui dat antiphonā in-
tonet pſalmum: et ſolus reincipiat eandem
poſt pſalmum. Et cantetur communiter ab
vtroq choro. Et nunq incipiatur anth. a
duobus ante pſalmum.

¶ De lectionibus ⁊ reſponſorijs.

¶ Lectiones vero legant̄ in me
dio chori vel alibi
vbi cōmodius poterit fieri. Reſpōſoria no
cturna ⁊ diurna cātent fratres i ſtallis ſuis
cōmuniter ſicut ⁊ antiphonas: vbi libri ſuf
ficienter habent̄. Ubi aūt vnus eſt tm̄ liber
vel ex alia cauſa rationabili vadant ad cā
tandū cōmuniter in medio chori. Cū autez
peruētū fuerit ad lectiones: lector petat be
nedictionē. Et inclinato capite verſus alta
re: eā recipiat. Et ſacerdos ſedēs preterq̄
ad bñdictionē euangelij: eā mediocri voce
ꝯferat. ¶ Et vbi habent̄ ꝓprie orōnes vel
legende aſſignate vel etiā officia propa ab
eccl'a ꝯceſſa vl' ꝑmiſſa aut ſpāliter nō ꝓhibi
ta nec alias romanū ordinē mutātia: marie
de viſitatione ⁊ de conceptione btē marie
virginis: de ſanctis ordinis noſtri q̄buſcū-
q. de ſctā katheria ⁊ alijs. poſſint dici: niſi
vbi miniſtri in ſuis prouincijs ⁊ capitulis
aliud determinauerint quo ad aliqua. Et
quocienſcunq in ferijs aduentus ⁊ quadra
geſime habentur proprie laudes vel aliqd
propriū rñſoriū fiat de feria: niſi feſtū ſolē-
pne vel octaua tūc occurrens impediat

¶ De benedictionibus

¶ Benedictiones autē tam
diebus fe
rialibus q̄ feſtiuis hee ſunt. ¶ Prima. Be
nedictione ꝑpetua benedicat nos pat̄ eter
nus. ¶ Secunda. Unigenitus dei fili⁹ nos
benedicere et adiuuare dignetur. ¶ Ter-
tia Spūs ſcti gratia illuminet ſenſus et cor-
da noſtra. ¶ Quarta deus pater omīps ſit
nobis propicius et clemēs ¶ Quinta: xp̄s
perpetue det nobis gaudia vite. ¶ Sexta
ignem ſui amoris accendat de⁹ in cordib⁹
noſtris. ¶ Septima qñ non legitur euan-
gelium dicit̄ Ille nos benedicat qui ſine fi-
ne viuit et regnat. ¶ Octaua in dñicis die
bus et feſtis dñi Diuinum auxilium mane
at ſemper nobiſcum. Si fuerit aliquod fe-
ſtum dicitur Cui⁹ vel Quorū vel Quaruz
feſtum colim⁹ ipſe vel ipſa vel ipſi vel ipſe
intercedat vel intercedant pro nobis ad
dñm. ¶ Nona ad ſocietatem ciuium ſup-
norum perducat nos rex angeloruz. Si ve
ro dicitur euangeliuz dicit̄ Euangelica le-
ctio ſit nobis ſalus et protectio. Qñ vero
duo euangelia leguntur ad ſecundum dici
tur bñdictio hec Per euangelica dicta dele
antur noſtra delicta. Si vero tertium euan
geliū legeretur: vt in natali dñi tunc ſit hec
benedictio Uerba ſancti euāgelij: doceat
nos chriſtus filius dei.

¶ De abſolutionibus.

¶ Item abſolutiones ſcilz. Exaudi
dñe ⁊c. et due ſequentes ſcz
Ipſius pietas et alia ſcz A vinculis pctō-
rum ⁊c. ſp in locis ſuis et dieb⁹ aſſignatis
dicantur etiā in ferialibus diebus: licet ſit
omelia. Itē benedictiones primi nocturni
dicūtur. ij. ⁊. v. feria Benedictiōes vero. ij
nocturni dicuntur. iij. ⁊. vi. feria. Bñdictio-
nes tercij nocturni dicuntur. iiij. feria ⁊ ſab
to. Qñ autez fuerint tres lectiones de ome
lijs dicuntur benedictiones tercij nocturni
tantūmodo. Abſolutiones terminentur in
tono capl'oꝝ Bñdictiōes vo i tono lectionū

¶ Qualiter collecte ſint dicende.

¶ Orationes vero ad om̄es ho
ras diei ſcz p̄mā
tertiā ſextam nonā et completoriū finian-

tur in tono capituloꝝ. Et tūc ſacerdos qui
dicit orationē dicat. Dn̄s vobiſcū ⁊ Bn̄di=
camus dn̄o in eodē tono. Et reſpōdeatur
ſuſpenſiue. Deo gr̄as. In veſpis aūt ⁊ ma=
tutis ſēp orōes dicāt ſolēpniter vt i miſſa.

¶ De generali interdicto.

¶ Tempore vero gn̄alis interdi
cti fr̄es legāt offici
um diſtincte ⁊ ſimpl'r ſine nota: niſi vbi vel
quando per aliquod ſpeciale priuilegium
aliter faciendum eis conceditur

¶ De genuflexionibus ⁊ proſtrationibus

¶ Nota ꝙ in oibus ferialib⁹ die
bus dū dr̄ prima orō
ab oib⁹ debet genuflecti vſqꝫ ad ꝑ dominū
Et idē fiat in orōibus btē marie ⁊ bti Frā=
ciſci / tm̄ ad noia ipſoꝝ: ꝑter ꝙ in Precioſa
in conſpectu dn̄i. Et idē fiat quādocūqꝫ dr̄
Pater noſter. ſiue in principio horarū ſiue
in fine. ¶ Itē ſecundum generalia ſtatuta
antiqua et moderna in vigilia natiuitatis
domini in capitulo cuꝫ a diacono ſolēpni=
ter induto ꝓnūciat in datario. Jeſus xp̄s
in bethleem iude naſcit ⁊ in paſſionib⁹ dn̄i
cū legit. Inclinato capite emiſit ſpm̄ omēs
ad terrā ꝓſternāt ſe: ꝓpter tāti bn̄ficij me=
moriā ⁊ ſūmā dignationē dn̄i noſtri iheſu
xp̄i. Sil'iter cū illius gr̄e ſūme opus qua ho
mo coiūctus eſt deo in vnitate pſone legit
in miſſa genua flectāt fratres: vcꝫ ad illud
v̄bū ſācti euāgelij Uerbū caro factū eſt Et
ad illud v̄bū apl'i. In noīe iheſu omē genu
flectatur. Et ad illud. Et procidētes adora
uerunt eū. Et ad illud. Ecce ancilla dn̄i. Et
ad illud. De qua natus eſt iheſus q̄ vocat
xp̄s ſaltē vbi eſt conſuetū. Et ad illud. Te
ergo q̄s famulis tuis ſubueni quos p̄cioſo
ſāguine redemiſti. Et nos quoqꝫ q̄ ſctō tuo
redēpti ſāguie ſumus. Et O crux aue ſpes
vnica. Sil'iter cū dr̄ in miſſa. Gr̄as agim⁹
dn̄o deo nr̄o. Dignū et iuſtū eſt: vt ꝑ tanto
exhibeam⁹ deo gratiarū actiōes. ¶ Qn̄ au
tē dicit Pater noſter an̄ lectiōes ⁊ in bene=
dictione menſe ⁊ in agendis gracijs i feria
genu nō flectimus: ſed in vltimo Pater nr̄
poſt gr̄as ⁊ poſt precioſa ſi dicant in eccle
ſia fr̄es flectāt genua. Et qn̄ dr̄ Credo: ⁊ in
ſuffragijs ⁊ p̄cibus ſicut de eis in breuia=
rio continet. Sacerdos uero q̄ dicit orōes
ſtet erectus ſi cātando eas dicat. In miſſa
aūt genua flectāt fratres cū dicit prima col
lecta. ¶ Item in orōne A cunctis a nomie
gl'ioſe virginis vſqꝫ ad Et oibus ſſāctis / in
feſtis inclinēt ſe fratres. In diebus vero fe
rialibus genu flectant. Quādo aūt legunt
ꝓphetie vna vel plures ad alias oratiōes

nō flectāt genua fratres: niſi ad illā ad quā
dr̄. Dn̄s vobiſcū. Semꝑ aūt ſiue ſit feſtum
ſiue nō inter Offertorium ⁊ Orate fratres
ſtent erecti oēs verſis vultibus ad altare.
¶ Itē flectāt genua in ferialib⁹ diebus cū
ſacerdos dixerit. Orate fratres. Et ſurgāt
cū dixerit. Per oia. ¶ Itē dicto Sāctus ge
nua flectāt. Et depoſitis māntellis q̄ habue
rint ⁊ nudatis capitibus adorēt humiliter
⁊ deuote flectētes genua verſus corp⁹ xp̄i
Et ſic verſi cōtra corpus xp̄i remaneāt ge
nubus flexis vſqꝫ ad Per oia de Pax dn̄i.
¶ Itē a dicto Agnus dei ſint genub⁹ flexi
vſqꝫ ad ꝯmunionē. ¶ In dieb⁹ aūt feſtiuis
fr̄es nō flectāt genua niſi a corpoꝛ xp̄i ele
uatione vſqꝫ ad Preceptis ſalutarib⁹ moni
ti ante Pr̄ noſter. ¶ Item in feſtis duplici=
b⁹ ſint fratres genub⁹ flexis poſt eleuatio
nē corporis domini ſicut in alijs feſtis ver
ſi ſemꝑ ad corpus xp̄i etiā in alijs miſſis vſ
qꝫ ad Preceptis ſalutaribus moniti.
¶ Itē fratres flectāt genua in ferialibus
diebus ad Salue ſācta parēs. ⁊ in miſſa de
ſācto ſpū cū dr̄. Ueni ſācte ſpūs ⁊ i quadra=
geſima cū dicitur tractus. Dn̄e nō ſecūduꝫ
pctā noſtra facias nobis. Ad verſū illū Ad
iuua nos de⁹ ſalutaris noſter: ⁊ ad Salue
regina: ⁊ ad Aue regina celoꝝ. ⁊ Salue ſā
cte pater. Et in hoc p̄ncipio tm̄. Et nota ꝙ
vbicunqꝫ in ferialibus diebus genu flecti=
tur in diebus feſtiuis inclinatur p̄terqꝫ in
p̄cibus p̄me ⁊ cōpletorij: in quibus fratres
ſtēt erecti ⁊ e regiōe conuerſi.
¶ Itē p̄ces prime ⁊ cōpletorij diebus dn̄icꝫ
⁊ feſtiuis etiā ſimplicibus vbi officiū cātat
dicant cū nota mediocriter: ⁊ inclinent fra
tres ad illū v̄ſū. Bn̄dicamus patrē ⁊ filium
⁊c̄. Diebus vero ferialibus ſine nota dicāt
In miſſa v̄o poſt orate fratres vſqꝫ ad Sā
ctus ſtēt ad altare verſi. Et ſimuliter ꝙ diu
ſtant erecti ⁊ cū aliquid cōmuniter nō cāta
tur. Et hoc diebus dominicis ⁊ feſtiuis et
in miſſis votiuis.

¶ De inclinationibus

¶ Item quando dicitur Gloria pa=
tri ſemper ab omnibus in=
clinetur equaliter et profūde. Et in gloria
in excelſis deo quando dicitur. Suſcipe de
precationē noſtrā ſil'r inclinetur. Et in fine
hympnorum: et ad penultimum verſuꝫ de
Benedicite omnia opera domini domino.
Et quando dicitur Sit nomen domini be=
nedictum ad hec tria verba tantum. Et qn̄
inchoatur offertorium Aue maria. ⁊ Alle=
luya. Aue maria: ⁊ alleluya. Ueni ſancte
ſpiritus. Et hympnus. Ueni creator ⁊ hym

nus. Aue maris ſtella et O glo'ioſa domina
⁊ Salue regina. Aue regina celorum ⁊ Sal
ue ſancte pater. Hortamur etiā vt quando
cunq̄ nominatur nomen ieſu vel beate ma
rie vel beati Franciſci deuote inclinent ca
pita ſua.

¶Qualiter inuitatoria v̄ſiculi B̄ndica
mus Breuia Reſponſoria ⁊ hymni dicant
diebus non duplicibus.

¶Inuitatorium aūt et oīs verſiculi ⁊
B̄ndicamus dicant ab vno fratre in ſede
ſua in ferialibus diebus in veſperis ⁊ ma=
tutinis ꝑ totū annū etiā ab octaua reſurre
ctiōis vſq̄ ad aſcentionem. In feſtis vero
nouē lectionū ⁊ in diebus dn̄icis inuitato=
rium ⁊ vltimum reſponſoriū ⁊ Alleluya in
miſſa ſemꝑ dicāt a duob⁹ ad pulpitū in me
dio chori. Verſiculi vero ⁊ B̄ndicamus ab
vno tm̄ dicant in ſtallo ſuo. In feſtis ſemi
duplicibus orō dicatur a ſacerdote in pul=
pito ad gradus an̄ altare in vtriſq̄ veſpis
⁊ matutinis Inuitatoriū Tertiū ℞ ſextum
⁊ vltimū. ⁊ Graduale ⁊ alleluya cantentur
ad pulpitū in medio chori a duobus. Item
in ferialibus diebus inter paſcha ⁊ pēthe=
coſtē ſcꝫ alleluya cātetur a duobus in miſ
ſa. Et ſimiliter in ſemiduplicibus breuia re
ſponſoria ⁊ verſiculi et b̄ndicamus in vtriſ
q̄ veſperis ⁊ matutinis. Si vero in ſecun=
dis veſpis a caplo in ante fiat de ſolempni
vel ſimplici feſto: extūc vcꝫ a caplo totū fiat
ſicut i feſto ſolēpni vel ſimplici qn̄ ē ſimplex

¶De miniſtris ſeu officiarijs in maiori
bus duplicibus et ad veſperas et matuti
nas ⁊ de ordine et proceſſu in ipſo officio.

¶In feſtis maiorib⁹ duplicib⁹ im
mediate poſt ſecūdā
pulſationē in vtriſq̄ veſperis ⁊ matutinis
ſacerdos amicto ſuppelliceo ⁊ cappa (vbi a=
liqua honeſta cōmode poterit haberi) idu=
atur cū duob⁹ vel quatuor cātoribus q̄ ſu
perpelliceis tm̄mō induātur In magnis tn̄
cōuētibus vel ſolēpnitatibus vbi tales cō=
ſueuerūt indui cappis: ⁊ vbi talia ad hono
rē ⁊ cultū dei ⁊ eccleſie ſācte venerationem
commode poſſnut haberi cantores ibidem
pro loco ⁊ tempore poſſint talibus indui: ⁊
duo ceroferarij cum vno vel duobus thuri
bularijs ſuperpelliceis vel ſtolis ſeu albis
amicti induātur. Ita ꝙ in principio tercie
pulſationis preparato thuribulo ⁊ lumina
ribus accenſis hoc ordine chorū ingredian
tur. Primo ꝓcedāt cātores. Deinde cerofe
rarij. Tertio thuribularius vel thuribula
rij dextera manu portātes thuribulū ⁊ ſini
ſtra incenſū. Ultimo ſacerdos corā altari ꝓ
cedēs ⁊ ſtās in medio accolitoꝝ ponat in=
cēſū i thuribulo. Quo accepto de manu mi
niſtri nō thurificādo genu flectat corā alta
ri et adoleat maius altare tm̄. Quo pacto
reddat illud miniſtro nō thurificādo ipſuꝫ
Et deſcendēs ad vltimū gradū altaris ab
eodē miniſtro thurificetur: ⁊ in eodē loco ſi
gno facto officiū more ſolito inchoetur. Fi
nito vero Glo'ia pr̄i ſacerdos ad locū ſuū re
uertat et ceroferarij depoſitis luminarib⁹
in vltimis locꝫ chori reſideāt iuxta fratres
⁊ thuribularius iuxta vnū eoꝝ remaneat
Cātores vero oia q̄ ad eoꝝ officiū ſpectāt
ſimul incipiāt pſalmos tn̄ nō itonēt nec eo
rū an̄as niſi bini ⁊ bini: ita ꝙ de vtroq̄ cho
ro vnus p̄terq̄ i B̄ndict⁹ ⁊ Magni̇̄cat an=
tiphonas incipiat. Antiphone aūt ad B̄n=
dict⁹ ⁊ Magnificat ſēper incipiāt in pn̄ci=
pio ab ebdomadario B̄ndicam⁹ v̄o i vtriſ
q̄ veſpis ⁊ matutis dicāt a q̄tuor vel pluri
bus ſm̄ diſpoſitionē cātoꝝ. Inuitatoriuꝫ ⁊
Reſponſoriū octauū ſemꝑ dicāt a quatuor
vel plurib⁹: ꝓ diſpoſitiōe cātoꝝ. Cetera ve
ro reſponſoria cum verſiculis a duob⁹ tm̄
dicantur. Et thurificato maiori altari tan=
tū ad Magnificat ⁊ ad B̄ndict⁹ thurificet
ſacerdos in loco ſuo. Deinde cantores con
gregati an̄ pulpitū. Poſtea fratres de cho=
ro et alij in ſtallis ſuperioribus ⁊ inferiori
bus exiſtētes. Ita ꝙ ſuperius a parte eb=
domadarij inchoetur. Itē poſt thurificatio
nē factā in ꝓncipio matutinoꝝ thuribula=
rius et accolliti ſoli deponāt ſuperpellicea
Que in Laudate dn̄m de celis reſumāt

¶Qualiter ſe debēt habere miniſtri in
minoribus duplicibus

¶In minoribus aūt duplici
bus canto
res ſuppelliceis nō induātur nec i pn̄cipio
veſperarū nec matutinarū thurificetur al=
tare: ſed ſacerdos ſimpliciter ſine ſuperpel
liceo icipiat officium in ſtallo ſuo. In vltio
vero pſalmo an̄ capitulū ſacerdos ⁊ thuri=
bulariu scū duobus accolitis ſuppelliceis
induātur ſacerdote prius amictū in capite
recipiēte. Et altare maius tm̄ ⁊ chorus ad
B̄ndict⁹ ⁊ Magnificat thurificētur. Cetera
vero ſicut in maioribus duplicibus fiant

¶Quō fratres ſe debēt v̄tere cum collecte
dicuntur ſiue in miſſa ſiue in alijs horis.

¶Nota ꝙ oī tp̄e qn̄cūq̄ cōit ali=
q̄d in choro dicit pſal
litur vel cantatur vnus chorus contra a=
lium verſis vultibus e regione vertatur.
In caplis vero ⁊ orōnibus in quibus genu

non flectitur vel inclinatur. ꝛ in miſſa qñ ſe
creta dr̃ ſtent frẽs verſo vultu ꝯtra altare.
Item qñ fratres ſũt in oratiõe inclinati vel
proſtrati ſurgãt qñ ſacerdos dicit Per dñz.
Et nota ꝙ in miſſa qñ ſacerdos debet dice-
re Dñs vobiſcum frẽs oẽs debẽt ſtare ver
ſis vultibus ad altare donec reſponderint.
Et cũ ſpũ tuo. Et cum cantaṫ oȓo prima: ſint
e regione verſi ꝛ inclinati. vſqꝫ ad Per dñz
Itẽ finita p̃ma oȓone ſiue ĩ miſſa ſiue in ho
ris cũ ſacerdos dicit Per dñm / ſtẽt frẽs ver
ſis vultibus ad altare: donec reſponderint.
Amen. Itẽ dũ frater dicit vel incipit inuita
toriũ vel antiphonã. vel cũ dicit rñſoriũ bre
ue / vel benedicamus / ſtet verſo vultu ad al
tare: ceteris e regione verſis. Itẽ cũ dr̃ Fle
ctamus genua dicto leuate ſtent frẽs ꝟſis
vultibus ad altare: vſqꝫ ad finẽ oȓonis. Di-
ctis vero oȓonib' cũ Flectamus genua / et
dicto Dñs vobiſcũ ad oȓonẽ (q̃ ſequiṫ) fle-
ctãt frẽs genua vſqꝫ ad Per dñm. Itẽ ſemp
poſt p̃mã oȓonẽ ĩ alijs dieb' oĩb' ad ſequẽ-
tes oȓones ſtent frẽs verſis vultib' ad altã
re. Et ſimiliṫ ad oȓonẽ q̃ poſt Aſperges dr.

¶ Sequiṫ de miſſis peculiaribus.

¶ Item ſemper dũ occurrerit in fe-
ſto nouẽ lectionũ dicere miſ
ſam de feria ĩ ip̃a miſſa genu flectim' ſicut
in feria. Itẽ ĩ miſſis pro defunctis q̃ cantan
tur in feſtis nouẽ lectionũ nõ flectãt genua
frẽs niſi in eleuatione corporis dñi: ſicut in
miſſa de feſto. Si ꝟo miſſa ſolẽpniṫ celebreṫ
ĩ die feriali (ſicut ĩ q̃tuor officijs) ĩ ꝯſtitutiõi
b' poſitꝫ vł p̄ñte funere ꝛ ꝯſimilib': habeãt
ſe frẽs ſicut ĩ feſto. Similiṫ ſe habeãt ĩ miſ-
ſis peculiarib' ſcꝫ de ſpiritu ſancto ꝛ de be
ata virgine ꝛ de beato franciſco In quibus
diciṫ Kyrieł. Prefatio Sctũs ꝛ Agnus dei
in cantu ſolẽpni. Et ex noua ordinatiõe ĩ di
ctis miſſis votiuis ſpũs ſcti ꝛ beate virgi-
nis diciṫ Glia in excelſis. Nec propter hu-
iuſcemodi miſſas peculiares miſſa cõuen-
tualis que ſcðm ordinarium dici debet ali-
quatenus obmittaṫ: quin debita hora dica
tur. Que tamen aliquando poterit etiam ĩ
in particulari aliquibus applicari vt in ſer
uicijs vel funeralibus aliquorum reiteran
do aliam pro conuentu ſine nota qui vo-
luerit. Qñ tamen non eſt feſtum duplex nec
colibile (ĩ neceſſitate vbi pauci ſũt fratres)
poterit dici ſubmiſſa voce hora congrua
miſſa conuentualis. In miſſa ſp̃s ſcti ĩ q̃dra
geſima dicatur. Dũ ſanctificatus fuero ꝛc̃.

¶ De cereis ꝛ numero eorum.

¶ In diebus ferialib' ſemper in
cõuẽtuali miſſa ha
beantur ad minus duo cerei vel due cande
le: vbi commode poterũt haberi. Et in offi-
cio p̃uo beate virginis candela vel cereus
corã altari accendatur: vbi cõmode põt fie-
ri. In dñicis aũt diebus ꝛ feſtis ſemidupli
cibus duo cerei ad minus habeantur ĩ miſ
ſa: ꝛ eiſdẽ dieb' ĩ veſperis ꝛ matutinis / vn'
etiã habeaṫ. In duplicib' maiorib' ĩ vtriſqꝫ
veſperis ꝛ matutinis duo cerei habeanṫ ſu
per altare ꝛ duo ſup̃ candelabra: niſi vbi ꝓ
pter p̄rie modũ vel ob excellẽtꝫ ſolẽpnitatꝫ
decorationẽ plures apponere voluerit fra-
tres vel ſeculares. In minorib' tñ duplici-
b' ĩ veſperis ꝛ matutinis paꝝ añ capłm ſu
per cãdelabra cerei accẽdãtur ſed ꝑ totũ of
ficiũ ſup̃ altare duo ardeãt. In miſſa vero
ſup̃ altare duo admin' habeanṫ: et duo ſup̃
cãdelabra q̃ a ceroferarijs deporte nṫ. Hoc
aũt ſic fiat ſi cõmode poſſint haberi cerei.

¶ De collecta dicenda in veſperis ꝛ ma
tutinis in duplicibus.

¶ Completa aũt thurificatione
ad Bñdict' ꝛ ma-
gnificat reuertaṫ ſacerdos ad locũ ſuũ p̃ce-
dẽte ip̃m ſolo thuribulario Ceroferarij ꝟo
depoſitis cereis corã altari reuertãṫ ad lo-
ca ſua reſũptꝫ aũt cereis cũ cãtaṫ anth̄. poſt
bñdict' ꝛ poſt magnificat vadant ad grad'
altaris: vbi ſupra ornatũ pulpitũ oȓo debet
dici. Et ſtẽt ad dexterã ꝛ ad ſiniſtrã ſacerdo
tis. Dicta ꝟo oȓone ſacerdos reuertaṫ ad
locũ ſuũ: ceroferarijs ibidẽ remanẽtib'. Fi-
nitis vero veſperis ꝛ dicta oȓone dñica: re-
uertanṫ ad ſacriſtiã ſcðm ordinẽ q̃ venerit.

¶ Declaratio ꝛ ordinatio feſtorũ octa-
uaꝝ ꝛ ꝯmemorationũ kalẽdarij nr̃i romanĩ

¶ Et quia (propter multiplicatio
nẽ feſtoꝝ nouẽ lectio-
num ꝛ octauaꝝ / dimiſſis cõmemorationi-
bus olim de aliquib' feſtis ſolũmodo fieri
ordinatis / ꝛ additis multis alijs ꝑ diuerſa
priuilegia vel ordinatiões ſũmorũ pontifi-
cum ꝛ capłorũ gñaliũ / q̃ non oĩb' nota vł
publicata fuerunt) kalendariũ ordinis ni-
mis ĩ ordine diuerſificaṫ ꝛ confundiṫ: Ideo
hijs ĩcõmodis finẽ dare cupiẽdo ꝛ etiã ordi
nẽ quo ad hec ad vniformitatẽ iuxta rectũ
ꝛ probatũ eccłie romane ordinariũ et for-
mã ſecundũ regule ĩtentionẽ ꝓpoſſe redu-
cere volẽdo aucte apłica nobis ſup̃ hijs eti
am cõmiſſa declaramus. ſtatuim' ꝛ ordina
mus vt preſenti noſtre determinationi ꝛ de
clarationi fratres vbicunqꝫ a cetero firmi-
ter ſtare debeãt. ꝛ ſua kaleudaria ad exem
plar ſequentium inferius deſcriptorum re
ducere ꝛ corrigere teneãtur: nichil addẽdo

273.

vel minuēdo ſine auctoritate ſedis apoſtolice/et determinatione ac conſenſu capituli generalis:cū ſcđm regulam et regule expoſitores non aliter a quocunqꝫ fratre fieri licite poſſit vel debeat:niſi videlicet ſufficienter conſtet taliter fuiſſe conceſſum et ordinatum ac publicatum. De feſtis tamē localibus iuxta morem locoꝝ ſeruet̄ vt infra In cunctis etiā dubijs apertis officij diuini occurrētibus/Declaram⁹ ꝙ oēs ꝑlati etiaʒ inferiores ⁊ coruʒ vicarij(quo ad ſubditos ſuos)in abſētia vel defectu ſuoꝝ ſuperioꝝ ꝑlatorū) declarare et determinare poſſint: quoꝝ declarationi ſubditi ſtare teneant̄ humiliter:euitādo oīs contētiones. Diffinimus igitur ⁊ declaramus ꝙ feſta kalendarij ordis ſiue ordinarij nr̄i romani ſūt iſta ſequentia. ¶ Que ſunt maiora duplicia.

¶ Hec autem ſūt maiora duplicia ſcilicet Natiuitatis dn̄i. Feſtū ſancti ſtephani. Sancti iohāuis apl'i ⁊ euāgeliſte. Circūciſio dn̄i Epiphania dn̄i. Quinqꝫ feſta beate virginis et feſtum Viſitationis ipſi⁹.ij. Iulij ⁊ Preſentationis ipſi⁹.xxj.nouēbris,ordinate a Sixto.iiij. Feſtū qnqꝫ martirū ordis nr̄i a Sixto.iiij.ordinatū Feſtū ſcti Gabrielis archāgeli.xviij.mēſis marcij. Feſtū ſcti Ioſeph.xix.marcij etiaʒ a dicto Sixto.iiij. ordinatū. Dies paſche Inuentio ſeu apparitio ſācti michaelis ab Alexādro.vi.ꝓpt reuerentiā ſctōrū angeloꝝ ordinata. Aſcētio dn̄i. Dn̄ica pēthecoſtes Feſtū ſctē trinitatis Feſtū corporis xp̄i Feſtū ſcti Bernardini Feſtū ſcti Anthonij de padua Feſtum ſcti Iohānis baptiſte Apl'oꝝ petri ⁊ pauli prima die tātū Scti Bonauenture.ij. dn̄ica mēſis Iulij Sācte anne matris glorioſe virginis etiā ex ordinatiōe Sixti. iiij. Itē fiat etiā feſtū dedicatiōis ꝑme eccleſie ordinis videlicet Sācte marie de āgelis.ij.die Auguſti mai⁹ duplex ſicut cōſuetū ē hacten⁹ in ordie Itē feſtū trāſfiguratiōis dn̄i nr̄i ieſu xp̄i.vj.auguſti Scti Laurēcij Feſtū ſancte Clare.Scti Ludouici ep̄i ⁊ ꝯfeſſoris. Item feſtū ſācti Ioachim cōfeſſoris patris glorioſe virginis marie.xx.mēſis marcij. ex noua ꝯceſſiōe Sāctiſſimi dn̄i nr̄i Iulij pape.ij Vtrūqꝫ feſtū ſcti Franciſci Et feſtū ſacrorū ſtigmatū ipſi⁹ Etiā feſtū angeloꝝ in ſeptēbri. Itē anniuerſariū dedicationis eccleſie loci. Et feſtum omnium ſanctorum.

¶ Minora duplicia.

¶ Cetera ꝟo minora duplicia ſūt iſta videlicet Duo dies poſt paſcha Duo dies poſt pēthecoſtē Octaua corꝑis xp̄i Octa.ꝯceptiōis. Viſitatiōis Aſſūptiōis ⁊ natiuitatis btē marie virgīs Octa.oīm ſāctoꝝ Octa.apoſtolorū petri et pauli Octaua ſancti Franciſci Tranſlationes ſācti Anthonij de padua Sācti Bonauenture Sācti Bernardini Scti Ludouici ep̄i ⁊ Sctē clare ꝟginis Feſtum diuiſionis apoſtolorum fiat duplex.xv.Iulij ſaltē vbi conſuetum ē vel vbi vulgus hoc feſtū colit Feſtū marie magdalene etiā ex conceſſione Sixti fiat duplex. Item omia feſta facta duplicia ꝑ Sanctiſſimū dn̄m nr̄m Bonifacium papā octauū ſcđm ordinationē capituli gn̄alis Lugduni celebrati ſicut minora duplicia habeant̄ vʒ de oīb⁹ feſtis apl'oꝝ tā ꝑncipalib⁹ ꝙꝫ nō ꝑncipalib⁹ ⁊ q̄tuor euāgeliſtaꝝ ⁊ de quatuor doctorib⁹ ſ.ʒ Gregorio Auguſtino Iheronimo ⁊ Ambroſio Et de vtroqꝫ feſto ſancte crucis fiat duplex officiū cū ita fiat in curia romana. Similit̄ fiat de ſācta Elizabeth Katherina.⁊ de ſācta Barbara ⁊ ſctō Nicolao. Itē de feſtis triū lectionū michil āpli⁹ fiat ſʒ fiāt nouē lectiones de eis ſcđm ordinationē romane eccleſie niſi dn̄s papa aliđ inmutaret. Itē i miſſis q̄tuor doctoꝝ dr̄ Credo ſcđʒ ſtatutū Romane eccl'ie. Itē cū ſctā romana eccl'ia(cui debem⁹ pre alijs i diuino officio ꝯformari)celebret ſolēpniter i diuerſis tp̄ib⁹ tria feſta ſcʒ Feſtuʒ dedicatiōis baſilice ſaluatoris nona die mēſis nouēbris.⁊ Feſtū dedicatiōis Baſilicaꝝ petri ⁊ pauli. xviij.die eiuſdē mēſis ⁊ feſtū niuis beate marie ꝟginis qnta die Auguſti) ordinauit gn̄alis miniſter cū generali capl'o vniuerſo quo ad predicta tria feſta ꝙ dieb⁹ ſuis ꝑ totū ordineʒ a fratribus cū omni reuerētia celebrētur:fiatqꝫ in eis officiū eomodo quo ⁊ i alijs feſtis mīorib⁹ duplicib⁹ fieri ꝑ ordinē ꝯſueuit. Nec etiā fiāt feſta occurrētia ifra octauas corꝑis xp̄i.Cōceptiōis viſitatiōis ⁊ aſſūptionis beate marie ⁊ Natiuitatis eiuſdē Apoſtoloꝝ petri ⁊ pauli ⁊ Beati frāciſci ⁊ oīm ſāctorū.niſi feſta duplicia ⁊ dies octauarū. Infra tamē octa.corporis xp̄i ꝑ ordinationē dn̄i pape Iohānis.xxij.ſit tātūmodo cōmemoratio de octauis ibidē aliqñ occurrētib⁹. Infra aūt oēs alias octauas a ꝑdictis ꝑterqꝫ infra octa.natiuitatʒ dn̄i Epyphanie Paſche ⁊ Pēthecoſtes fiāt feſta ibidē occurrentia. Et infra octauas corporis xp̄i ⁊ Btē marie ꝟginis poſſit ſemꝑ fieri cōmemoratio in vtriſqꝫ veſperis ⁊ matutinis ⁊ i miſſa de ipis octauis qñ aliqđ feſtum duplex vel aliud occurrerit ibidē faciendum ſi preſidentibus videatur.

¶ Feſta ſemiduplicia

¶ Hec autem ſūt feſta ſemidu=
plicia. Sancte Lu
cie. Feſtū Innocētū. Oct ſācti ſtephani ꝓ=
thomartyris. Oct ſācti Johānis euāgeli=
ſte. Oct. epiphanie. Sācte agnetis. Sācte
Agathe. Feria quarta poſt paſcha. Feria
quarta poſt penthecoſte. Oct aſcenſionis.
Oct ſcti Anthonij de padua ⁊ alioꝝ ſctoꝝ.
ordinis noſtri. Oct ſācti Johānis baptiſte
Oct ſācti Laurētij. Oct ſācte Clare. Decol
latio ſcti Johānis baptiſte. Feſtum Sācti
martini. Sctē cecilie.

¶ De feſtis ſolempnibus declaratio.

¶ Feſta ſolēpnia ſūt i multiplici dif=
ferētia: Nā qdā ſūt feſta ſo
lēpnia generaliter ⁊ vbiqꝫ quo ad ordinem
licet aliqua ⁊ plura ex eis nō ſint colibilia
In quoꝝ veſperis ſecundis nō mutat a ca
pitulo ꝓ ſimplici. Et in ſemiduplicibus et
dñicis mutatur a capitulo pro ipſis ⁊ de ip
ſis fit in dominica in qua nō eſt pmo ponē
da hiſtoria. Et ſi propter aliquod impedi=
mentū ſupueniēs cōtingat ea trāſferri nō
propterea perdūt ſolēpnitatē ſuā: ſed citi⁹
ꝙ fieri poteſt ante quecūqꝫ ſimplicia feſta
reſumuntur: et ſūt equalia ſemiduplicibus
et dñicis exceptis ſolummodo cerimonijs.
Ideoqꝫ in ſemiduplicibus et dñica mutat
a capitulo pro ipſis nō obſtātibus qbuſdā
friuolis ⁊ in multis corruptis rubricis nō
approbatis in cōtariū. Dicta ſolēpnia ſūt
iſta vꝫ octaua Innocētū. Feſtum Antho=
nij abbatis. Fabiani et ſebaſtiani martyꝝ
Uincētij ⁊ anaſtaſij martyꝝ. Addant feſta
ſācti Johānis criſoſtomi epi ⁊ confeſſoris
vigeſima ſeptima Januarij et Apolonie v=
ginis ⁊ martyris .ix. februarij. Itē thome
de aquino ordinis fratruꝫ predicatorum
Benedicti abbatis. Uincētij confeſſoris or
dinis fratrū predicatorum. Georgij marty
ris. Petri martyris ordinis fratrum pre=
dicatoꝝ. Proceſſi ⁊ martiniani. Margare=
te virginis ⁊ martyris. Marthe vginis In
uentio ſācti ſtephani ꝓthomartyris. Dñi
ci confeſſoris. Bernardi abbatꝫ. Ludouici
cōfeſſoris regꝫ frācoꝝ Nicolai tolētini cō=
feſſoris. Mauricij ⁊ ſocioꝝ eius. Elzearij
cōfeſſoris. Dioniſij ruſtici ⁊ eleutherij mar
tyrū. Undecim miliū virginū. yuonis cōfeſ
ſoris. vigeſima ſeptima octobris. Clemētꝫ
pape et martyris. ¶ Alia quedā ſūt feſta
ſolēpnia in aliqbus territorijs ⁊ patrijs vt
eſt feſtū ſācti Remigij epi ⁊ cōfeſſoris in re
gno frācie preſertim in epatu remēſi ⁊ alijs
epātibus ⁊ patrijs adiacētibus vbi tale fe
ſtū ſpāliter venerat ⁊ nominatur Feſtū ſcti
Lazari ⁊ feſtū duarū ſoroꝝ btē marie i cer
tis ptibus galliarū: ⁊ ſic de ſilibus. Et ſilr
illa dicūt feſta ſolēpnia in aliquib⁹ terris q̄
ſpālit colūt a clero ⁊ pplo i aliqb⁹ ciuitati=
bus ⁊ terris vel parrochijs vbi morāt fra
tres ⁊ nō extra. Nā licet talia feſta ſolemp
nia in talibus territorijs patrijs epatibus
ciuitatibus parrochijs terris vel locis non
habeātur in kalēdario tñ iuxta ordinariū
eccl'ie romane tenent fratres ibidē moran
tes de ipſis facere eiſdē diebus quibus ca
dūt etiā in dñica vbi nō eſt primo ponenda
hiſtoria vl' in qua nō eſt agendū de aliqua
octaua vel niſi aliud feſtū maius vel dies
octaue occurrēs eodē die impediat. Et tūc
qñ ſuo die fieri nō poſſunt nec alias ſunt de
gñali kalēdario romano dimittant nec po
ſtea reſumātur: niſi alias in ordinario ro=
mano ſint iā poſita ⁊ in generali kalēdario
et in pñtibus expreſſa. Et tunc ſi vt ſimpli=
cia ibidē ſint poſita reſumant vt ſimplicia:
ſi vt ſolempnia reſumantur vt ſolempnia:
et ſic de ſimilibus.

¶ De feſtis ſimplic bus.

¶ Feſta ſimplicia ſunt oīa alia feſta
a predictis minora Omnis
etiā octaua nō duplex feſtū minus iudicat
in ſecūdis veſpis qꝛ tūc mutatur a capit'lo
etiā ꝓ ſimplici. Excipit octaua epiphanie
Feſta ſimplicia etiā ſūt in duplici differen
tia qꝛ quedā ſūt que nō transferuntur a lo
cis ſuis etiā ſi venerint in dñica niſi primo
ponēda eſſet hiſtoria ⁊ in hoc equipollēt ſo
lēpnibus feſtis Et ſūt iſta ſecūdū antiquas
rubricas gñales ⁊ approbatas q̄ incipiunt
Aduent⁹ dñi vꝫ. Feſtū ſācti Thome mar
tyris. Silueſtri pape. Scti Euſtachij ⁊ Sā
cti Leonis pape. ¶ Itē ſimiliter feſta ſim=
plicia habētia ꝓpria reſpōſoria nō trāſfe=
runt etiā ſi venerint in dñica in qua nō eſt
primo ponēda hiſtoria ſecūdū prefatas ru
bricas. Et ſūt iſta vꝫ. Feſtū ſācte Agnetꝫ
ſecūdo. ⁊ ſāctoꝝ Johānis et Pauli marty=
rum. Et quando talia occurrunt fienda in
dominica obtinent vim ſolempnitatis do=
minice: quia ſi in ſabbato fiat de feſto ſolē=
pni vel ſemiduplici mutatur a capitulo ꝓ
tali feſto cui tunc cedit dominica. Et ſimili
ter in ſecundis veſperis non mutatur a ca
pitulo pro feſto ſimplici occurrente in cra=
ſtino vt patet per prefatas rubricas gene=
rales. Et in hijs ſimiliter equipolent ſolēp
nibus feſtis. Quando vero alijs diebus oc
currunt fienda mutatur a capitulo pro ſim
plici eo ꝙ tunc pro ſimplicibus reputantur

Et nō debēt ſignari in kalēdariis tāꝗ ſolē pnia ſed ꝙ ſolūmō nō trāſferūtur q̄ꝛ lꝫ non trāſferantur tñ nūꝗ debēt fieri tanꝗ ſolempnia: niſi qñ occurrūt in dñica. Et ſic obſeruandū declaramus ⁊ mādamus. Alia aūt feſta ſimplicia a predictꝫ nūꝗ celebrantur in dñica. Itē cedūt nō ſolū maiori ſed etiaꝫ equali q̄ꝛ nūꝗ celebrātur donec oīa ꝑcedētia ſimplicia expleant niſi occurrāt infra aliquas octauas in quib⁹ fiūt talia feſta ſimplicia: q̄ꝛ ꝑcedētia octauā nūꝗ īfra octauā reſumūtur: ſed bene ea que duobus dieb⁹ poſt octauā aſcēſionis occurrūt faciēda id eſt ſi tūc remāſerint aliqua feſta retro: q̄a ſic debito ⁊ ſufficienti modo ibidē occurrūt facienda cuꝫ ibi non ſit octaua. Talia igit̄ feſta ſimplicia diuerſis tēporibus ordinata a diuerſis ad iſta ſequētia vbiꝗ redigātur ⁊ habeātur donec aliter per papā vl̄ romanā curiā ⁊ capl̄m gñale ordiatū ⁊ declaratū fuerit vcꝫ Feſtū ſācti Saturnini martyris. Bibiane virginis ⁊ martyris. Sabe abbatis ⁊ cōfeſſoris. Melchiadis pape et martyris. Damaſi pape ⁊ cōfeſſoris. Anaſtaſie martyꝛꝫ. Baſilii ⁊ epi cōfeſſorꝫ. Martine ꝟginis ⁊ martyꝛꝫ. Pauli primi heremite. Iginii pape ⁊ martyris. Felicis in pincꝫ martyris. Mauri abbatis. Marcelli pape ⁊ martyris. Priſce ꝟginis ⁊ martyris Marii marthe audifax ⁊ abacuch martyrum. Emerēciane ꝟginis ⁊ martyris. Ciri ⁊ Iohānis martyꝝ. Ignacii epi ⁊ martyꝛꝫ. Blaſii epi ⁊ martyris. Silberti cōfeſſoris Dorothee ꝟginis ⁊ martyris. Scolaſtice ꝟginis Ualentini martyris. Fauſtini ⁊ ionite martyrū. Iuliane ꝟginis ⁊ martyris Perpetue ⁊ felicitatis virginū ⁊ martyꝝ. Sāctorum quadraginta martyꝝ. Longini martyris. Patricii epi ⁊ cōfeſſoris. Anſelmi epi ⁊ confeſſoris. Marie egipciace. Tiburcii ⁊ valeriani ⁊ maximi martyrum. Aniceti pape ⁊ martyris. Sotheris ⁊ gaii paparū ⁊ martyrū. Cleti ⁊ Marcellini paparū ⁊ martyrum Uitalis martyris. Alexandri Euētii Theodoli ⁊ iuuenalis martyrū. Gordiani ⁊ epimachi martyrum. Nerei ⁊ Acillei atꝗ Pācracii martyrū. Bonifacii martyris. Potētiane virginis. Petri celeſtini confeſſoris. Urbani pape et martyris. Eleutherii pape ⁊ martyris. Iohānis pape ⁊ martyris. Felicis pape ⁊ martyris. Petronille ꝟginis. Marcellini Petri atꝗ Eraſmi martyrum. Primi ⁊ Feliciani martyrum. Baſilidis cirini Naboris ⁊ Nazarii martyruꝫ. Uiti et modeſti atꝗ creſcētie martyrū. Marci ⁊ Marcelliani martyrū. Geruaſii ⁊ ꝓthaſii martyrū. Siluerii pape et martyꝛꝫ Paulini epi et cōfeſſoris Sāctoꝝ martyꝝ ſeptē frꝫ ⁊ ſāctarū Rufine ⁊ Secōde mr̄. Pii pape ⁊ martyris. Naboris ⁊ felicis martyꝝ. Anacleti pape ⁊ martyris. Quirici ⁊ iulite martyrū Alexii cōfeſſoris. Simphoroſe cū ſeptē fratriis ſuis martyrum Praxedis ꝟginis Apollinaris epi ⁊ martyris. Xpine virginis et martyris. Chriſtophori martyris Paſtorꝫ cōfeſſoris. Pāthaleonis martyris Nazarii ⁊ Celſi victoris ⁊ Innocētii martyrū. Felicis ſimplicii fauſtini ⁊ beatricis martyruꝫ. Abdō ⁊ ſennē martyꝝ. Sctōꝝ machabeorū. Stephani pape ⁊ martyris Iuſtini preſbiteri ⁊ martyris. Sixti feliciſſimi ⁊ Agapiti martirū. Donati epi ⁊ martyris. Ciriaci Largi ⁊ Smaragdi martyrū Romani martyris. Tiburtii ⁊ ſuſāne martyꝝ. ypoliti ⁊ ſocioꝝ eius martyꝝ. Euſebii preſbiteri et confeſſoris. Agapiti martyris Thimothei ypoliti ⁊ ſimphoriani martyꝝ. zepherini pape ⁊ martyris. hermetis martyris. Sabine martyris. Felicis ⁊ Audacii martyꝝ. Duodecim fratrū martyꝝ. Egidii abbatis Anthonini martyꝛꝫ. Adriani martyꝛꝫ. Gorgonii martyris. Prothi et iacincti martyꝝ. Cornelii ⁊ cipriani epoꝝ ⁊ martyꝝ. Nichomedis martyris. Lucie. Geminiani ⁊ eufemie martyꝝ. Lini pape ⁊ martyris. Cipriani ⁊ iuſtine martyꝝ. Coſme ⁊ damiani martyꝝ. Remigii epi ⁊ cōfeſſoris. Marci pape ⁊ cōfeſſoris. Sergii bachi marcelli ⁊ apulei martyꝝ. Cerbonii epi ⁊ cōfeſſoris. Calixti pape ⁊ martyris. hylarionis abbatis. Criſāti ⁊ darie martyꝝ. Euariſti pape ⁊ martyrꝫ. Ceſarii mr̄. Leonardi cōfeſſ. Uitalis ⁊ agricole mꝝ. Quatuor coronatoꝝ mꝝ. theodori mr̄. Triphōis reſpicii ⁊ nimphe mꝝ. Martini pape ⁊ mr̄. Mene mr̄. Bricii epi et cōfeſſ. Pōciani pape ⁊ mr̄. Felicitatis mr̄. Griſogoni mr̄. Petri alexādrini epi ⁊ mar.

¶ De feſtis commemorationum

¶ Item ſi dies octaue alicui⁹ cadat i feſto duplici fit tm̄ mō cōmēoratio eiuſdē i vtriſꝗ veſpis ⁊ matutis ⁊ i miſſa ⁊ qñcūꝗ occurrit feſtū fiēdū i dñica ⁊ officiū dñice ꝑmitti ꝯtigit fiat d̄ eo cōmēoratio i vtriſꝗ veſpꝫ ⁊ matutis ⁊ i miſſa ⁊ vltia lctō dicat̄ d̄ omelia euāgelii ipi⁹ dñice Qñ tñ feſtū duplex i craſtino extra q̄dragesimā ⁊ aduētū occurrit faciēdū: tūc i ſcdis veſpis nō fit cōmēoratio de dñica. Et tūc ēt dꝫ dici ⁊ ſuppleri miſſa obmiſſa illi⁹ dñice infra ebdomadā i ꝯſuetū. Et ſil'r miſſe dñicaꝝ q̄ reſtāt aliqñ īt epiphaniā ⁊ .lxx. diſtribuāt̄ ⁊ ſuppleāt̄ ꝑ vltimā ebdomadā añ ſeptua-

geſimā ī cōuētu. ¶ De ꝓceſſionibꝰ fiendis.

¶ Proceſſiones (qñ) in conuentu ex ordiario vel etiā quocienſcunq̄ iuſſerit prelatꝰ maxime in ſolēpnitatibus ⁊ neceſſitatis articulis / erunt fiende / honeſte ac religioſe ꝑ circuitum clauſtri ⁊ eccleſiam fiant. cruce precedente. ⁊ ebdomadario cum miniſtris indutis (⁊ ſctōꝝ reliquijs ſi eiſdē videaꝶ oportunū) retro ſubſequentibus. Jn feſtis tñ duplicibus duo ceroferarij cum duobus cereis ſemper crucē precedāt: que ſemper ab accolito induto vel ſubdiacono deporteꝶ: fratribus alijs ordinate ſcđm gradus ſuos et diſtincte cū interuallo q̄nq̄ vel ſex cubitoꝝ interſe diſtantibꝰ / capitibus coopertis. Poterunt etiā interdū aliqñ in talibꝰ ꝓceſſionibus fieri ſtationes. Ubi ⁊ qñ iuſſerit prelatꝰ maxime in naui eccleſie ante crucifixū ffībus ibidem pauſantibus ac ordinate ⁊ diſtincte vt dictum ē ſtantibꝰ ⁊ e regione verſis cantando antiphonā vel rñſoriū vel aliud de cruce vel ſolēpnitate vel alias iuxta diſpoſitionem ꝑſidētis vel cantoꝝ. Quibꝰ completis cōpleaꝶ ꝓceſſio ſub verſu ⁊ orōne competentibꝰ. ¶ Jn die autem palmaꝝ fiat ſtatio ante fores eccleſie: ⁊ aliquorū cātorum incluſio ad cantandum intus q̄ ſunt cantanda videlicet Glīa laus cum aliquibꝰ verſibus ſequētibꝰ. Et chorus ab extra reſpondeat ſemper Glīa laus ⁊c̄. Poſtea appropiquet ſacerdos cum cruce ⁊ ꝑmum cū baculo crucis ꝑcutiēs fores eccleſie alta voce ꝑmū dicat. Attollite portas ꝑncipes veſtras ⁊ eleuamini porte eternales: ⁊ introibit rex glorie. Et tunc vnus cantorum abintra alta voce reſpondeat. Quis eſt iſte rex glīe? Et ſacerdos ab extra reſpōdeat Dñs fortis et potens dñs potens in ꝑlio. Attollite portas principes veſtras et eleuamini porte eternales ⁊ introibit rex glīe. Et hec dicens: ſcđo ꝑcutiat cū baculo crucis. Et tūc alius cantor ab intra ſcđo altiꝰ dicat. Quis eſt iſte rex glīe. Et tunc ſacerdos tertio reſpondeat. Dñs fortis ⁊ potens dñs potens in ꝑlio. Attollite ⁊c̄. Et iterū tertio altiꝰ cantor ab intra dicat. Quis eſt iſte rex glīe. Et hec dicendo ſacerdos fortiꝰ baculo crucis percutiat. Et eidē tunc ꝑcutiēti / porte reſerantur. Et intrātibꝰ ffībus ⁊ ꝑplo cum palmis ⁊ ramis cātetur antiphona. Jngrediēte dño ⁊c̄. ¶ Item q̄ñcūq̄ corpꝰ xp̄i deportatur duo accoliti induti ſuppellicijs cū duobus cereis et poſt eos vnus cum incenſo ſēper precedant. Et quandocūq̄ in proceſſione conuentꝰ per clauſtrū et eccleſiaȝ deportatur: omnes ⁊ ſinguli fratres luminaria accenſa nudatis capitibus deportēt. Et in feſto corporis xp̄i tempore proceſſionis fratrum omnes et ſinguli fratres ſuppelliceis albis. dalmaticis. caſulis. vel cappis. iuxta ſuos gradus ⁊ officia iduanꝶ. Qñ etiaȝ per villas. terras. aut ciuitates cum alijs eccleſijs occurrit facienda ꝓceſſio ſiue etiā in funeralibus vel alijs quibuſcunq̄. ffes ſūmopere ſtudeant compoſite. mortificate. diſtincte. ordinate. ac religioſe incedere. vt decet religioſos ⁊ ſeruos dei / mundo abſtractos: vt ⁊ ceteros ad deuotionē ſuo exemplo inducāt. Jtem in exequijs defunctoꝝ ſubdiaconus indutꝰ vel alius portet crucē: et vnꝰ accolitus aquā bñdictaȝ. Et ſacerdos alba vel etiā cappa indutꝰ ſtet in parte inferiori in capite feretri vel pāni repreſentationis verſo vultu cōtra choruȝ ⁊ altare: diacono ſtante a dextris eius ⁊ accolito cū aqua benedicta: ⁊ ſubdiacono a ſiniſtris: (niſi qñ cū cruce ſteterit in oppoſito verſo vultu cōtra feretrum cū ceroferarijs ſi tūc fuerit): ffibꝰ etiā maioribus ⁊ alijs (e regione verſis) ſequentibꝰ: ⁊ diſtincte ac ordinate ac religioſe ſtantibus. Et dicantur ℣ſus ſemꝑ a duobus alternatim de duobus choris qñ dicitꝶ Libera. Et illi quatuor ſimul dicāt Requiē eternam. Quibus finitis vnus cantor vel duo incipiāt Kyrieleyſon. Et ſacerdos Pater noſter. ℣. Et ne nos. ℣. A porta inferi. Requieſcant in pace Amen. Domine exaudi. Dominus vobiſcum. Oratio. Satiſfaciat. vel alia prout iuſſerit prelatus. Qua finita. cum aqua benedicta dicat. Requieſcāt in pace Amen. Et tunc fratres ordinate ad chorum reuertantur: cruce precedente.

¶ Quando autem corpus fuerit preſens / alie cerimonie cū incenſi appoſitione ſeu adoleatione circa feretrum ab ebdomadario interim cum cantantur reſponſoria et alia fiant et cantentur vel legantur / que in ordinario habentur in toto vel in parte / iuxta temporis exigenciam et perſonarum aſſiſtencium qualitatem vel patrie modum: prout diſcretio prelatorum faciendum iudicauerit. ¶ Jtem in die animarum fiant ſaltem tres ſtationes in proceſſione añ miſſam. ¶ Prima in choro. pro ſpeciali memoria parentum noſtrorum. ac fratrum omnium et ſororum defunctorum trium ordinum et aliorum ibidem ſepultoruȝ Jn qua cantetur. Reſponſorium. Memento mei deus ⁊c̄. Kyrieleyſon ⁊c̄. Pater noſter. ℣. Et ne nos. ℣. A porta inferi. ℣. Requieſcant in pace. Dñe exaudi. Dominus

vobiſcum. Oṙones. Deus qui nos ꝑrem et matrē honorare ꝓcepiſti miſerere clemēter ſiab⁹ parentū noſtroꝝ ⁊c̄. Et de⁹ venie largitor ⁊ humane ſalutis amator q̄ſumus clementiam tuā vt noſtre cōgregationis fr̄es ſorores ꝓpiquos ⁊ benefactores noſtros q̄ ex hoc ſeculo trāſierūt ⁊c̄. Que etiā ſub iſta forma dicatur de cetero ꝓut iā alias ī quodā capitulo gn̄ali ordinatū fuiſſe dr̄. Ubi tn̄ hec ꝓma ſtatio ī duab⁹ diuidi et augeri ſolet: ſeruet̄ bona cōſuetudo. Et tūc ſcd̄a erit in clauſtro ꝓ fratrib⁹ ⁊ ſororib⁹ triū ordinū vbi dicat̄ tūc. ℞. Qui lazarū. ⁊ oṙo. De⁹ venie largitor ⁊c̄. vt ſupra. ¶ Alia ſtatio fiat ī clauſtro vel in alio cimiterio ante fores eccleſie pro ſepultis in cimiterijs nr̄is vbicūq̄: vel alibi vbi fuerit cimiteriū vel taliū ſepulture. Et dicat̄. ℞. Ne recorderis. cū pater nr̄ ⁊ verſibus vt ſupra. ⁊ oṙo. De⁹ cuius miſeratione aīe xp̄i requieſcunt ⁊c̄. ¶ Ultima ſtatio fiat ī naui eccl̄ie generalis ꝓ omnibus fidelib⁹ defunctis. In qua cantet̄. ℞. Libera me dn̄e de morte eterna ⁊c̄. Kyriel. Xp̄e el. ⁊c̄. Pater nr̄. cū v̄ſibus vt ſupra. Et oṙone: Satiſfaciat tibi ⁊c̄. vel Fideliū deus Et in fine Requieſcāt in pace Amen. Et tūc cātores incipiāt introitū miſſe. Requiez ⁊c̄. Et in huiuſmodi ꝓceſſionib⁹ defunctorum ſacerdos ī fine proceſſionis cuz dyacono ⁊ cū accolito ⁊ aqua benedicta ſubſequatur: tumulos defūctoꝝ aſꝑgēdo ⁊ aliq̄s pſalmos dicēdo: niſi vbi accolit⁹ ꝓcedēdo hoc faceret

¶ De modo thurificandi.

¶ In miſſa aūt cōuētuali ſemper incēſetur poſt calicis oblationem. Et qn̄cūq̄ incēſatur altare ad magnificat ⁊ ad Benedictus. ſacerdos ī ſupremo gradu genu flectat coraz altari: deinde ſurgens ad medium altaris incipiat extēſa manu verſus corpus chriſti vel crucem in medio: deinde thurificet verſus dexterā altaris tranſiens per medium ad leuā Deinde ducta manu ſemel ante altare a leua in dexteram oſculato altari reddat thuribulū miniſtro ſicut ſupradictum eſt. Cuz vero chorus thurificatur a parte ebdomadarū ſemper incipiatur: et per mediū tranſeundo fratres ⁊ chorus adoleant̄ in ſtallis ſuperioribus Et deinde ſi ſint aliqui in ſtallis inferioribus ſimiliter adoleantur.

¶ De cereo paſchali.

¶ Prefatio benedictiōis cerei paſchalis a dyacono dalmatica alba ſollēniter induto ſemper dicatur in loco et pulpito ſicut conſuetum eſt. Et tūc etiam miſſa dicatur ſicut in feſto duplici minori Sed ad Laudate dn̄m omnes gentes et magnificat ſint induti cantores et incenſum detur ſicut in maiori duplici Finita vero benedictionem et miſſa ſemꝑ remaneat cereus accenſus vſq̄ poſt miſſaz diei ſequentis. Et per totam octauam paſche ſemper accendatur ad omnes horas ⁊ ad miſſam cōuentualem. Deinde a veſperis ſabbati in albis accendatur in veſperis et matutinis officij diei ⁊ miſſa conuentuali tantūmō. Et hoc etiā tantūmodo in dn̄icis diebus ſemiduplicibus et duplicibus. In die vero aſcentionis in omnibus horis accēdatur vſq̄ od nonā incluſiue. Et dicto Salue regina et orationibus cōſuetis poſt nonam incipiant cantores alta voce in medio chori autem Aſcendo ad patrem ⁊c̄. Et cantetur commuiter ab omnibus. Et deinde a duobus dicatur verſus. Dn̄s ī celo alleluya. Et deinde ab ebdomadario dicatur ſolempniter oratio diei ante altare ⁊ a cantoribus. Benedicamus dn̄o alleluya alleluya. he tn̄ cerimonie nō cēſent̄ obligatorie. Et tunc cereus paſchalis extinguatur et ammoueatur.

¶ De reſponſorijs ꝑ octauas ⁊ ferias dicendis.

¶ Aduertant etiā fratres circa reſpōſoria q̄ ī feſtis ⁊ ſolēpnitatib⁹ (quarū hyſtorie ſiue reſpōſoria cātantur per octauas) tribus diebus debet incipi a primo reſponſorio: vcz ipſa die ſolempnitatis feſti. In dn̄ica infra octꝫ: et ipſo die octaue. Ceteris vero dieb⁹ prima die qua cātatur de oct incipim⁹ a ſecūdo reſpōſorio ſecūda die a tertio. tertia a quarto: et ſic cōſequenter ꝑ ordinē: donec reſpōſoria ſuꝑabundātia expleant̄. Expletis vero omnibus reſpōſorijs ſemꝑ reincipimus a ſecūdo et nūq̄ a primo: niſi ꝓdictꝫ tribus diebus et qn̄ fuerint tm̄modo octo reſpōſoria (vt in natiuitate beate virginis) q: tūc incipim⁹ quotidie a primo. Si tm̄mō nouem tunc qualibet die a ſecundo: exceptis tribus predictis diebus. Similiter etiam quandocunq̄ hiſtoria ſiue reſponſoria hyſtorie explentur in dominica prima die feriali ebdomade qua cantatur de hyſtoria incipimus a ſecundo reſponſorio. Sequenti die a relicto illius diei. et ita per ordinem vt dictum eſt. Et quando primo ponitur hyſtoria in die feriali infra ebdomadam non vlterius in dominica ponendam tunc in tali feria et non in alijs incipitur a primo ℞o. Alibi tn̄ het̄ expſſe ſꝑ a. q̄. ℞ incipiendū fore: quapropter ī his nō cōtendat̄

¶ De officio beate virginis

¶ Officium btē virginis non dr in officio diei a dicto cōpletorio ante vigiliā natiuitatis dñi vsq post octauā eiꝰ: sꝫ iterū dr in octaua sācti stephani ⁊ alijs sequētibꝰ quibꝰ tūc etiā ꝑ horas diei dicat Glia tibi dñe q̄ natꝰ es. Nec etiā dr in matutinis vigilie epyphanie: nec vsq post octauā. Itē nec a dicto cōpletorio quarte ferie maioris ebdomade vsq ad vespas sabbati i albis. Itē a dicta nona in vigilia pēthecostes vsq post oct. penthecostes. Nec etiā dr ꝑ oct. corpis xp̄i visitatiōis: assūptiōis: natiuitatꝫ: ⁊ ↄceptionis btē marie ꝟginis. Nec i oībꝰ festis duplicibꝰ. Et tūc qñ ex debito nō dr in choro finitis matutinis nouicij et iuuenes cum magistro ⁊ instructore suo et alijs qui voluerint in capitulo aut alio loco honesto siue in ecclesia simul officium matutinale beate marie virginis more solito apud reformatos ⁊ de antiq̄ori obseruantia r̄lari dicant: seclusa tamen omni obligatione

¶ De officio defunctorum.

¶ Officiū defūctoꝝ nō agit̄ scdm cōsuetudinē romane curie: qñ fit festū nouē lectionū nec i vesperis quarte ferie maioris ebdomade: nec deinceps vsq post oct. pēthecostes: nec i vespis ante vigiliā natiuitatis dñi: nisi a casu pro funere vel bn̄factoribꝰ diceret̄. In alijs ꝟo ferialibꝰ agit̄. Et tūc vespe defūctoꝝ etiaꝫ si duplex festū eadē die fuerit dicūtur post vespas diei. Et sciendū q̄ vespe defūctorū dicunt̄ in festo oīm sctōꝝ post vespas diei dicto Bn̄dicamus dño. Et tūc ebdomadarꝰ absolute incipit Placebo Et cātores in medio chori Dilexi Et i crastino post lectū matutinū diei cātat̄ solēniter matutinū mortuorū: incipiēdo a duobꝰ i medio chori Inuitatoriū. Regē cui oīa viuūt ⁊c. Si etiā aliqñ occurrerit officiū mortuorū dicendū pro funere vel officijs gn̄alibus vel alias cū nouē lectionibus et sequēti die fiat de feria: tūc post orationem competentē tali officio mortuorū ⁊ dicto Requiescāt in pace sacerdos reuertitur ad locum suū ⁊ dicit sine nota illas orationes quas alias dicturus esset pro feria scilicet Deꝰ qui inter apostolicos Deus venie largitor et Fideliū Qui bus finitis Dicit Requiem eternam et Requiescant in pace ⁊c. Deinde sub silentio. Pater noster prout consuetum est Et in fine Laudum similiter dicūtur dicte orationes De profundis submissa voce. Et qñ plures ferie continuātur tunc i huiusmodi vesperis mortuorum feriaruꝫ que sic continuantur dicitur in vesperis ante orationes Lauda anima mea dñm.

¶ De antiphonis et cōmemorationibꝰ btē ꝟginis ⁊ beati Francisci q̄ dicuntur in fine cōpletorij ꝑ annū: et de Salue regina

Finito cōpletorio et dicto bn̄dicat et custodiat nos ⁊c. cantor incipit antiphonā cōmēorationis beate marie virginis solēpniter videlꝫ Aue regina celorum. ℣. Aue maria gratia plena dñs tecum. ℟. Bn̄dicta tu in mulieribꝰ et benedictus fructus ventris tui. Oro. Omñps sempiterne deus q̄ gl'iose ꝟginis et matris ⁊c. Añ. Gabriel angelus ibidē dr quotidie a ꝑma dñica aduētus vsq ad vltimaꝫ diē ante vigiliā natiuitatis dñi In qua dr aūt. Ecce completa sūt oīa In vigilia vero natiuitatꝫ dr aūt Cōpleti sūt dies marie. A natiuitate dñi vsq ad purificotionē marie dr quotidie vna illarum antiphonarū s. O admirabile Qñ natꝰ es ⁊c. ¶ A purificatione vsq ad pascha resumitur Aue regina celorum. Et in sabbato sctō additur all'a. Sꝫ saltē a sabbato ante septuagesimā vsq ad sabbatū in vigilia dñice in ramis palmarum inclusiue semꝑ in sabbato alternatis vicibus cantantur antiphone Salue regina misericordie et Alma redēptoris mater cum tribus versibus alternatim competentibus qui habuerint. Et interdum etiā alijs temporibus ⁊ diebus iuxta consuetudines prouinciarum et regionuꝫ et ordinationes ministrorū ¶ A pascha vsq ascentionem dñi dicitur Regina celi Ab ascentione vsq ad aduentum dicitur Aue regina celorum. In fine alleluya additur vsq vigilia in trinitatis Post commemorationem beate marie virginis dicitur immediate commemoratio beati Francisci videlicet. Salue sancte pater. ℣sus. Ora pro nobis beate francisce Oratio Deus qui ecclesiam tuam beati francisci. Et hec ant. cū predicto versu et oratione dicitur omni tempore die dñica die martis die iouis et Sabbato Alijs vero diebus dicitur añ. de sacris stigmatibus videlicet Celorum candor cum versu. Signasti dñe seruum tuum Franciscum ⁊c. et oratione. Deus qui miranda crucis misteria: nisi vacante generalatu quia tunc dicitur plange turba paupercula ad patrem cum versu Signasti et oratione. Deus qui miranda. In matutinis vero et vesperis dicitur tunc versus. Ora pro nobis beate frācisce et oratio Deus qui ecclesiam tuam. Et tempore pascha

li ſemꝑ additur ꝑdictis anꝭ Alleluya. Poſſint tñ miniſtri iuxta modũ ꝓnunciarũ ſuarũ vel alias ſupradictũ ordinẽ antiphonarũ taliter poſt completoriũ dicendarũ mutare ꝛ etiã alias addere vel dicere. Nec(cũ hijs) cõmemoratione cõceptionis btẽ marie virginis(ſaltẽ vbi eſt cõſuetũ)obmittãt cũ ſit ſpeciale feſtũ ordinis. Finitis aũt cõmemorationibuꝫ ꝑdictis dr̃ Fidelium aie Pater noſter. ꝛ Salue regina cũ orõnibus cõſuetis ❡ Itẽ in fine oim horarũ dicatur Fideliũ aie cũ orone dñica. Qua ɔpleta ebdomadarius ꝑcutiat formã: ꝛ omẽs genuflectant ꝛ dicãt Salue regina cũ ℣ſu. Ora ꝓ nobis ſãcta dei genitrix ꝛc. ℣. Angelis ſuis deus ꝛc. ℣. Fiat pax in virtute tua. ℣. Dñe exaudi ora. Dñs vobiſcũ. Et orõibus vcꝫ. Interueniat ꝓ nobis q̃s. Deus q̃ miro ordine. Eccleſie tue. Fideliũ. Deus a quo. Cũ tñ poſt primã vel terciã immediate dr̃ miſſa nõ dicitur Salue. Sed tũc dicto Bñdicamꝰ dño: ſtatim incipiatur officiũ miſſe Et completa miſſa dicitur Fideliũ aie. Pater noſter ꝛ Salue regina cũ ℣ſibus ꝛ orõibus vt ſupra. In fine etiã oim horarũ finita orõne ꝛ facto ſigno a ſacerdote dicatur. Dñs det nobis ſuã pacẽ preterꝙ̃ in cõpletorio ꝛ matutino. Et reſpondeãt ꝓfes Amẽ Et dicant Salue regina cũ verſibus ꝛ orõibus (vt ſupra)Si aũt plures hore ſine interuallo dicãtur: inter duas horas dicatur Fideliũ aie et orõ dñica tantum ſemel.

❡ De datario.

❡ Item diffinit capl'm ꝙ in ſingl'is cõuẽtibꝰ datariũ ſiue martyrologiũ habeatur. Et ante Precioſa imediate poſt primã legatur etiã ſi miſſã tunc contigerit celebrari. Quãdo vero poſt miſſam non dicitur aliquod officium dicãt fratres Pater noſter et Dñs det nobis ſuam pacem cum Salue regina et orationibus vt ſupra.

De officio miſſe in ferialibus diebus et feſtis ſemiduplicibus.

In feſtis ferialibꝰ parentur ſacerdos ad miſſam Dyaconus et ſubdyaconus in magnis conuentibus. In paruis vero ſubdyaconus tantum indutus ſuperpellicio. Confeſſio fiat coram altari Et ſit calciatus qui debet legere epiſtolam ſicut et alij ſuperiores miniſtri. In miſſis vero priuatis ſacerdos celebrans ipſe ſibi legat epiſtolam. Epiſtola vero circa medium altaris in inferiori gradu ſuper pulpitum ſemper cantetur. Finita vero epiſtola miniſter paret calicem in loco ſuo: et paratum ponat illum ſuper altare. Et duꝫ cantatur offertorium: miniſter offerat ampullam cũ aqua ſacerdoti immediate poſt oblationeꝫ calicis et thurificationem/ſacerdos abluat manus. Patena vero non teneatur: nec pax nec thus choro detur: niſi in dominicis diebus et feſtis ſemiduplicibus et duplicibus nec in miſſis priuatis thurificetur. Cum vero dicitur Ite miſſa eſt tam ſacerdos ꝙ̃ dyaconus et ceroferarij durante Ite miſſa eſt ſtent verſi ad populum. Quo finito vertãt ſe ad altare. Cum vero dicitur Benedicamus domino vertant ſe ad altare ſemper. Item benedictio iſta Benedicat et cuſtodiat nos omnipotens ꝛ miſericors dominus pater et filius et ſpiritus ſanctus(que olim a quodam capitulo generali ordinata eſt dicere in nonnullis ordinationibus diuini officij additur)poſſit dici ab illis qui conſueuerunt vel prout ordinabunt miniſtri ſiue cum patena ꝛ corporali ſiue cum manu vt mos eſt apud aliquos. vel alia magis in ordine approbata ꝛ conſueta. infra in ordine dicendorũ ꝛ agẽdorum in miſſa deſcripta qua nũc vtitur curia romana: et magis approbata videtur. Poſtea dicat Placeat tibi ſancta trinitas. Et deinde ad veſtiarium reuertatur. In feſto vero nonẽ lectionum idem per omnia fiat vt in ferialibus dictum eſt.

❡ De agendis in diebus dñicis ꝛ ſemiduplicibus in miſſa.

❡ In dominicis autem diebꝰ ꝛ ſemiduplicibus parentur ſacerdos dyaconus ꝛ ſubdyaconꝰ cum vno accolito tm̃: et thurificetur ad euangelium. Et oblatione facta adoleanꝭ oblata. Cũ vero legiꝭ euangeliũ: ſacerdos ad dextrũ cornu altaris ſtet. Subdiaconus aũt ſtãdo ex aduerſo añ pulpitũ ꝛ dyaconũ vertat ſe ad euãgeliũ. Quo finito ſubdiaconus offerat librum ſacerdoti / primo deoſculandum / poſt inceptum Credo cum dicitur: ꝛ poſtea a dyacono.

❡ De oblatione calicis ꝛ eiꝰ iceſatione.

❡ Oblatio ꝟo calicis ſic fiat. Parato calice poſt dictaꝫ eplꝫ in loco ſuo vt dictũ ẽ ſubdiaconꝰ cuꝫ cãtaꝭ offertoriũ accipiat illũ cũ palla mũdiſſima. Quẽ ꝑcedat accolitꝰ i manu dextera ampullã aque portãs ꝛ ſic procedant ordinate vſꝙ ad mediũ altaris ſtante dyacono ad dexterã ſubdiacono ad ſiniſtrã dyaconi ꝛ accolito a dextris ſacerdotꝫ. Deiñ diaconꝰ accipiẽs patenã a ſubdiacono offerat ſa

cerdoti. Et poſtea diacon⁹ accipiat a ſubdi
acono calicē: ſubdiacon⁹ ab accolito ampul
lam: ⁊ ſacerdos eādē a ſubdiacono. Et fuſa
aqua in calicem offerat eū dyaconus ſu-
per altare. Interim autē accolitus parato
thuribulo tradat illud ſubdiacono: ⁊ dya-
conus incenſum benedictum a ſacerdote
ponat in thuribulū. Deinde accipiat illud
a ſubdiacono: et offerat ſacerdoti. Sacer-
dos vero adoleat calicem et altare ſicut di
ctū eſt. Finita vero thurificatione reddat
illud dyacono: ſine ali qua thurificatione.
Dyacon⁹ vero aptata planeta ſiniſtra ma
nu incenſet ſacerdotē manu dextera. De-
inde reddat illud accolito. Accolitus vero
thurificatis dyacono ⁊ ſubdiacono thurifi
cet choꝛum. Et hoc tm̄ in dn̄icis ſemidupli
cibus et duplicibus diebus obſeruetur. Et
notandum q̄ ſemꝑ ante euangelium cum
aliquid communiter dicitur vel cantatur a
ſacerdote dyacono et ſubdiacono: aſſiſtat
ſacerdoti a dextris ſubdiacon⁹ a ſiniſtris.
Et econtrario fiat poſt euangelium.

¶ De patena tenenda.

¶ Dicta vero prefatione ⁊ Sā
ctus a ſacerdote
cum miniſtris: dyaconus inuolutam pate-
nam panno mundiſſimo tradat eam ſub-
diacono/ad ſe accedenti tenēdam. Cū aūt
peruentū fuerit ad Pater noſter diſcoope
riēs eam ſubdiaconus et tenens eam vſq̄
in finē dn̄ice oꝛationis: ⁊ tunc accedens ad
dyaconum: reddat ei. Dyaconus vero red-
dat ſacerdoti: deoſculando eius manum.
Et nota q̄ qn̄cunq̄ dat vel recipit aliq̄d ſa
cerdos: miniſter debet oſculari eius manū
preter q̄ cum dat oſculum pacis. Diacon⁹
vero accepta pace a ſacerdote eum oſculā
do det eam ſubdiacono. Subdiaconus ac-
colito. Accolitus duobus pꝛimis in choꝛo
incipiens a parte ebdomadarij.

¶ De feſtis duplicibus.

¶ In feſtis autē duplicibus para
tis in ſacriſtia mini-
ſtris pꝛecedant duo ceroferarij induti tan
tum ſuperpellicijs: quoꝛum vnus ad dexte-
ram altaris alter vero ad ſiniſtram tran-
ſeant tenentes cereos donec finiatur con-
feſſio. Quos deponētes non reſumant vſq̄
ad euangelium. Hos ſequatur thuribula-
rius ad dexteram tranſiēs. Poſtea ſubdia-
conus manu vtraq̄ ferens libꝛū clauſum
ante pectus. Et deinde dyaconus et vlti-
mo ſacerdos. Finitaq̄ confeſſione incenſe-
tur altare. Et nota q̄ introitus miſſe nunq̄
dicitur niſi bis: neq̄ gradnale repetitur
ante verſum nec poſt verſum. Lecto officio
a ſacerdote cum miniſtris diſponantur mi
niſtri in modum crucis; quando aliquid a
a ſacerdote cantatur: hoc eſt duo cerofera
rij eque diſtantes ad leuam et dextrā dya
coni. Subdiaconus retro dyaconum et ac-
colitus retro ſubdyaconum. Et hic modus
ſtandi per totam miſſam ſeruetur.

¶ De coꝛpoꝛalibus explicandis.

¶ Nota q̄ tam in dn̄icis die-
bus q̄ in ſemi
duplicib⁹ et duplicibus dyaconus dum le
gitur epiſtola ad altare reuerenter acce-
dens debet ſuper altare expandere ⁊ expli
care coꝛpoꝛalia i longū: et iterū in fine miſſe
plicare dū ſacerdos purificat man⁹ ⁊ calicē
Ad euāgeliū vero reſūptis cereis duo ac-
coliti ſtēt ad dexteram et leuā euāgelij vul
tibus verſi ad euangeliū. Et nota q̄ thus
non datur ad euangelium: niſi dn̄icis et ſe
miduplicibus ⁊ duplicibus diebus. De ob
latione vero calicis et thurificatione et pa
tene datione omnia fiant vt in ſemidupli-
cibus et dominicis diebus: excepto q̄ cero
ferarius qui ſtat ad dexteram altaris ſer-
uiet ſemper de aqua: et excepto q̄ pꝛius cā
toꝛes incenſentur et eis pꝛimo pax detur.
Qui illam pꝛimis reſidentibus in choꝛo.
poꝛtent. Et eo oꝛdine quo miniſtri altaris
de veſtiario venerunt: finito officio reuer-
tantur.

¶ A quot fratribus dicenda ſunt tract⁹
et Alleluya diebus ſuis.

¶ In feſtis nouem lectio-
num ⁊
in ferialibus diebus a paſcha vſq̄ ad pen
thecoſten duo fratres dicant Alleluya in
miſſa vel tractum tempoꝛibus ſuis. Tra-
ctus aūt quando dicendus eſt ſi bꝛeuis fue
rit a duobus ad pulpitum in medio cho-
ri dicatur. Si aūt pꝛolixioꝛ fuerit a quatu-
oꝛ vel ſex: vel etiam pluribus: binis et bi-
nis ſibi ſuccedentibus: vbi fieri poterit bo-
nomodo. In feſto ſemiduplici et in domi-
nico die/duo fratres dicant graduale: et
alij duo Alleluya. In feſtis vero duplici-
bus duo fratres dicant graduale: et qua-
tuoꝛ Alleluya vel plures in magnis cōuen
tibus: ſecundum q̄ congruit ſolempnitati.
Item in ferialibus diebus inter paſcha et
penthecoſten ſecundum Alleluya canta-
tur in miſſa a duobus fratribus. Et nota
q̄ quando Alleluya cantatur in ferialib⁹
diebus preterq̄ in tempoꝛe paſchali in pꝛi
ma vice debet dici a cantoꝛe ſolūmodo ſine

completiõe neumatis: poſt ℣ſũ vero totuz decantetur. Qñ aũt duplex all'a cantatur vt ab oct. paſche vſqꝫ ad penthecoſten: primũ totum cantatur cuz ſuo ℣ſu a choro nec repetitur ante ℣ſũ vel poſt. Scdm vero ante ℣. et poſt repetit᷑. Itẽ fr̃es ſepiꝰ maxime in feſtis duplicibꝰ ⁊ ſemiduplicibꝰ ac dñicis ⁊ in miſſis beate ℣ginis votiuis. ⁊ ſcti ſpiritus ⁊ in ſolẽpnibꝰ. ⁊ per oẽs octauas. poſſũt cantare ſequentias congruẽtes ⁊ deuotas. Ad quas etiã cantandas deuote et dicendas eos hortamur iſtãcius: iuxta laudabilem antiquã ordinis conſuetudinẽ. Cetera vero ad miſſam ptinẽtia: fiãt ſicut in miſſali cõtinet᷑. Diſcurſus aũt ffm in choro: ſollicite euitetur.

De cõmunione fratrum.

De cõmunione autẽ fratrũ i miſſa cõuẽtuali hoc ſemper ſeruet᷑. Ffes oẽs (facta confeſſione cõiter genuflexi et inclinati et abſolutione facta a ſacerdote) dicant qui communicare debẽt ſemel ⁊ ſubmiſſa voce. Domine non ſum dignus ⁊c̃. Interi autem duo fratres induti ſuperpelliceis. extenſaz pallã teneant corã ſacerdote. Et cõmunicatis p̃mo ꝑordinẽ miniſtris altaris. fr̃es ceteri a capite chori incipiẽtes bini ⁊ bini vel plures ſimul ordinate ꝓcedant: ⁊ tertio flexis genibꝰ cõicent. Cõmunicati vero accedant ad calicẽ eis a dyacono vel ſubdiacono ſi congrue fieri põt miniſtratũ. Et ſic ad loca ſua reuertant. Ffes qui vadũt corã altari remoueãt caputia ſua: ⁊ inclinẽt reuerenter capita ſua. Ffes ſtudeant dicere officiũ tractim ⁊ quadrate cuz bona pauſa ſine fractione cãtus vel diſſolutis aut mũdanis geſtibꝰ ⁊ ſine caudis ꝓlixis i fine ⁊ abſqꝫ impulſu lõgo i p̃ncipio ℣ſus: ita ꝙ finitis ℣ſibꝰ ex vna parte alia pars icipiat: maxime i officio beate ℣ginis ⁊ defũctorũ. Ordinatio ſcti Bonauẽture i capl'o gñali piſis facta (ꝙ Gloria tibi dñe qui natus es ⁊c̃. ab oct. natiuitatis dñi vſqꝫ ad epyphaniã continuetur eodẽ modo quo ĩfra octa. natiuitatis dñi cantat᷑) acceptat᷑ et approbat᷑: ⁊ mãdatur ab omĩbꝰ obſeruari. Item ordinauit p̃fatus ſanctus Bonauentura exiſtens generalis miniſter ꝙ p̃ma dñica aduentus tres ℣ſus p̃mi rñſorũ dicãtur alternati incipiendo a parte ebdomadarij i medio chori ad pulpituz. Et debent dici ſingillatim a tribus de maioribus vnus poſt aliũ: ⁊ poſt ea omnes tres ſimul dicant. Gloria patri. Deinde cãtor reſumit reſponſorium: et totus chorus ſimul proſequitur. Item acceptatur conſtitutio illa que dicit ꝙ tempore quo alleluya non cantatur: in anth. ⁊ locis vbi venit alleluya cãtandum cantetur loco ipſius hec dictio videlicet Ineternum vel iuxta ſenſum littere / dicit dñs. vel dicit angelus. Ubi vero et qñ non cantatur cum nota nichil dicatur: quia predicta addunt᷑ ſolummodo ad completionem neumatis.

Item iuxta ordinationem dñi pape Clementis ſexti i vigilia natiuitatis dñi q̃ſtum ad genuflexiones habeãt ſe fratres ſicut in feſto duplici. Hymni vero horaruz Kyriel. Sanctus et alia dicantur in tono ſcdm morẽ ꝯſuetũ viuiꝰ cuiuſqꝫ ꝓuicie. Itẽ iuxta ordinationẽ p̃fati domini pape Clementis ſexti ſi aliquod feſtum etiam duplex venerit in die cinerum non celebratur ipſo die: ſed tranſfertur in craſtinum. Item acceptatur ordinatio illa que dicit ꝙ fiat officium maius duplex in honore ſanctorum in quorum vocabulis conſtructe ſunt eccleſie fratrum: cum cerimonijs maioris duplicis. Idem fiat in miſſis nouis nouorum ſacerdotũ quo ad cerimonias duntaxat. Miſſe votiue de beata virgine quolibet die ſabbati et de beato frãciſco qualibet ebdomada pro felici ſtatu religionis noſtre et eccleſie ſancte atqꝫ locorum ordinate in diuerſis capitulis generalibus et maxime in capitulo generali metis celebrato reponuntur in arbitrio ⁊ diſpoſitioue ac voluntate miniſtrorum prouincialium: monentes tamẽ guardianos ⁊ alios vt ſi etiam miniſtri nõ iuſſerint quandoqꝫ eaſdem cantari faciant. Qui tamen non multum propter hoc moleſtent fratres. niſi forte in tempore alicuiꝰ ſingularis neceſſitatis: vel niſi ad hoc voluntarij eſſent fratres. Item acceptat᷑ ordinatio facta in capitulo Interamne celebrato quo ad feſtum conceptiõis beate virginis videlicet ꝙ de dominica cadente infra octauam conceptionis beate marie fiat de ipſa dominica cum commemoratione octaue. Si vero dictum feſtum venerit in dominica: transferatur in ſecundam feriã. Et fiat de feſto ſancte lucie virginis infra ipſam octauam.

Item acceptatur conſtitutio que dicit ꝙ officiuz de vndecim milibus virginibꝰ fiat de martiribus iuxta ritum romane curie. Et ꝙ in omnibus feſtiuitatibus ſanctoruz noſtrorum etiam ſancte Clare dicatur Credo prima die tm̃: Ac etiã in trãſlatiõe beati frãciſci et feſto ſtigmatũ eiꝰ ⁊ in die octaue ipſiꝰ: qr Sixtꝰ quartꝰ vult ip̃m feſtuz ita ſolẽpne eſſe ſicut viuiꝰ apl'i. Et in feſtis eius

et per octauã ⁊ in miſſis votiuis eiuſdẽ di cat ipiꝰ p̃fatio ꝓpria quã oꝛdinauit Sixtꝰ quartus. ¶ Reliqua oĩa fiãt ſicut i oꝛdine hactenꝰ extitit oꝛdinatũ ꝑ antiquũ oꝛdina riũ romanũ nocturnũ et diurnũ in breuia riјs ⁊ miſſabilibꝰ deſcriptũ ⁊ ꝑ rubricas ge nerales approbatas q̃ incipiũt Aduẽtꝰ dñi ⁊c. nõ obſtãtibꝰ q̃buſdã alijs nõ approbatꝫ ſꝫ potiꝰ in multis coꝛruptis rubricis ꝑ cer ta notabilia vel alias iuxta oꝛdinẽ mẽſiuꝫ vel alio oꝛdie in fine quoꝛũdã breuiarioꝝ impꝛeſſis: quas (iꝰ ſtũ p̃dictis gñalibꝰ rubꝛi cis q̃ icipiũt Aduẽtus dñi ⁊ huic nr̃o oꝛdi nario romano nocturno et diurno acp̃nti bus nr̃is ⁊ dictoꝝ capl̃oꝝ gñaliũ oꝛdiatiõi bus ⁊ declaratiõibꝰ aliquomõ ꝯtradicũt) au ctoꝛitate ap̃lica nobis conceſſa abijcimꝰ et nulliꝰ foꝛe firmitatis vl̃ roboꝛis q̃ad tres oꝛdines bti Frãciſci decernimꝰ: volẽtes ac mãdãtes vt ff̃es ac ſoꝛoꝛes triũ oꝛdinũ p̃fa toꝛum hijs firmiter ⁊ ſecure ſtare debeant ¶ Pꝛeterea moneãtur ff̃es vt vnifoꝛmiter ſe habeãt i officio miſſe ſcd̃m oꝛdinationẽ gñalem et rubricã ſequẽtẽ que incipit In dutus planeta ⁊c. ſicut olim cõſuetuꝫ eſt in oꝛdine. Et nouiter veniẽtes ad refoꝛmatio nẽ vel de mũdo diligenter in hijs inſtruan tur a patribꝰ vl̃ magiſtris eis deputatis.

¶ Incipit oꝛdo agendoꝝ ⁊ dicendoꝝ a ſacerdote in miſſa priuata et feriali iuxta conſuetudinem romane eccleſie.

Indutus pla neta ſacerdos ſtãs i gra du altaris manibus iũ ctis et mediocriter eleua tis dicat ℣ſũ Introibo ⁊c. ℟. Ad deum. p̃s. Iudica me ⁊c. Deide repetat In troibo ⁊c. ℣. Adiutoꝛiuꝫ ℟. Qui fecit celũ et terrã Deinde faciat cõfeſſionem inclinatus vſq꜄ miſum fuerit. Miſereatur ⁊c. Et tũc ſe eri gẽs faciat abſolutionẽ Qua facta dicat ℣ ſũ Deus tu cõuerſꝰ viuificabis nos. ℟. Et plebs tua ⁊c. ℣. Oñde nobis dñe ⁊c. ℟. Et ſalutare. ℣. Dñe exaudi ℟. Et clamoꝛ. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cuꝫ ſpiritu tuo Oꝛemꝰ Aufer a nobis ⁊c. Et dicitur aliq̃tulũ alte duꝫ aſcendit ſacerdos ad altare Finis. Per xp̃m dñm noſtrum. Et reſpondeatur a ſer uitoꝛe Amen. Poſtea Iinclinatus coꝛã me dio altaris iunctis manibus dicat ſub ſilẽ tio Oꝛamꝰ te dñe ⁊c. Qua cõpleta erigat ſe et manus ſuper altare deponens oſcu letur illud.

¶ De iunctione manuum.

¶ Nota ꝙ iungende ſunt ma nus quotiens inclinat ſe ſacerdos añ altare ⁊ in collectis ſecretis ⁊ poſtcõmuniõibꝰ vcꝫ qñ peruenit ad vlti mũ. Per dñm Et poſtq̃ incepit Gl̃ia in ex celſis deo. Credo: et qñ vadit ad ſedẽ et qñ reuertitur ad altare: et in fine pꝛoſtratio nis: ⁊ anteq̃ leuet hoſtiã cũ dicit Fiat dile ctiſſimi ⁊c. Et ãte Pr̃ nr̃ cũ dicit Et pꝛeſtas nobis. Et qñ accipit hoſtiam de patena vt frãgat ſup calicẽ. Et quotiẽs vadit a libꝛo ad mediũ altaris Et qñ reuertitur ad libꝛũ dicto Dñs vobiſcũ. Et qñ vadit ab altari ad piſcinã vel reuertit̃. Et qñ a ſacriſtia vadit indutus ad altare. Et qñ completa miſſa re uertitur ad ſacriſtiam.

¶ De inclinationibus pꝛofundis

¶ Nota ꝙ p̃mo inclinat ſe ſacer dos ante gradũ alta ris in cõfeſſione. ¶ Secũdo dicit Oꝛamꝰ te dñe. ¶ Tertio poſt euãgeliũ cũ dicit Su ſcipe ſctã trinitas ¶ Quarto cũ dicit Te igr̃ ¶ Quito cũ dicit Supplices te rogamus. ¶ Sexto añ pacẽ cũ dicit Dñe ieſu xp̃e q̃ di xiſti. ¶ Septio poſt pacẽ cũ dicit Dñe ieſu xp̃e fili ⁊ ꝑceptio ⁊c. ¶ Octauo poſt miſſã cũ dicit Placeat tibi ſctã tri. ⁊c. ¶ Et ſciẽdũ ꝙ iſte iclinatiões ſũt ꝓfũde coꝛã altari Et ſũt alie inclinatiões q̃ fiũt mediocriter ſup al tare. ¶ Pꝛia cũ dicit Suſcipe dep̃cationeꝫ nr̃am. ¶ Scd̃a qñ ſacerdos dꝫ legere euan geliũ dicẽdo mũda coꝛ meũ ⁊c. vel Sit dñs in coꝛde ⁊c. ¶ Tertia cũ dicit. Et hõ factꝰ eſt. ¶ Quarta qñ collocato calice vadit ad abluendũ manus. ¶ Quita cũ dicit Sctũs ¶ Sexta qñ noiat̃ btã ℣go i Cõmunican tes ¶ Septia poſt cõſecrationẽ hoſtie añq̃ leuet̃. ¶ Octaua añ pr̃ nr̃ qñ dicit Et p̃ſtas nobis. ¶ Nona qñ noiatur btã ℣go i oꝛone Libera nos. ¶ Decima cũ dicit Agnꝰ dei. ¶ Undecima poſt oꝛationeꝫ Dñe ieſu xp̃e fili dei viui: cum dicit Panem celeſtem in receptione ſacramenti. ¶ Duodecima poſt perceptionem coꝛpoꝛis xp̃i cum dicit Quid retribuã dño. ¶ Tertiadecia ſi poſt perceptionem vadit ad piſcinam. Et om nes iſte inclinationes ſunt ante mediũ al taris. vertens ſe ad populum cum dicit Oꝛate fratres parum ſe inclinet.

¶ De oſculatione altaris.

Nota ꝙ pꝛimo oſculatur ſacerdos altare dicta oꝛone Oꝛamꝰ te dñe ⁊c. ¶ Secundo ante collectam pri mam vbi dicitur Dominꝰ vobiſcũ. ¶ Ter tio poſt euangelium cum dicitur. Dñs vo bi ſcum. ¶ Quarto anteq̃ dicat Oꝛate fra tres. ¶ Quinto poſt Te igitur ante, vti ac

ceпta habeas. ¶ Sexto poſt Supplices te
rogamus cum dicit Ex hac altaris partici
patione. ¶ Septimo dicta oratione Dñe
ieſu xpe qui dixiſti. ¶ Octauo ad antepoſt
communionem cum dicit Dñs vobiſcum.
¶ Nono completa oratione Placeat tibi ſã
cta trinitas. Et nota ꝙ omnia oſcula ſupra
dicta fiunt demiſſis manibus ſuper alta=
ri ante collationem calicis: et poſt perce=
ptionem fiant in medio altaris. Poſt colla
tionem vero calicis et ante perceptionem
fiunt a ſiniſtris calicis propter hoſtiam: et
non eſt oſculandus liber niſi ad euange=
lium.

¶ De eleuatione manuum et exten=
ſione.

¶ Circa eleuationẽ manu=
um ſa=
cerdotis et extenſionem eſt notandum ꝙ
ſemper ſacerdos eleuet manus mediocri
ter ita ꝙ eleuatio non excedat humeros
nec nimis deprimatur ſitq; diſtentio in la=
tum moderata et equalis. Et qñ ſtat ad al
tare et quando vertit ſe ad populum. In
omni vero iunctione manuum ſimilis ele=
uatio manuum precedat equalis et mode=
rata.

¶ De proſecutione miſſe.

¶ Poſtꝗ̃ oſculat⁹ fuerit ſa=
cerdos al=
tare completa oratione Oramus te dñe et
oſculato altari vadit ad dextruʒ lateris al
taris. Et ibi ſtans ſine aliquo verſu prece
dente incipit legere introitum vel officiuʒ
cum miniſtro vel miniſtris. Similiter et
Kyriel. Deinde vadit ad medium altaris
et ibi incipit Gloria in excelſis deo ſi eſt di
cendum (Quo finito vel non inchoato ſi nõ
eſt dicendum) oſculatur medium altaris: ⁊
vertẽs ſe ad ppl'm dicit. Dñs vobiſcũ. Quo
dicto ꝟtit ſe ad librũ q̃ eſt in dextro cornu
altaris dicẽs. Orem⁹ ⁊ ibidẽ termĩat orõeʒ
Et ſi plures dicãtur ſilr ibidẽ terminantur
Qñ aũt dicendũ eſt Flectam⁹ genua ſacer
dos ſtãs ad dextrũ cornu altaris ⁊ nõ ver=
ſus ad ppl'm incipit abſolute. Oremus ſine
dñs vobiſcum. Et facto modico interuallo
poſtꝗ̃ dixerit. Flectam⁹ genua dt Leuate
Deinde proſequatur collectã. Si diacon⁹
miniſtrat ipſe dicit. Flectamus genua Le
uate. Finita collecta lectio vna vel plures
ſingulis lectiõibʒ ſingulis p̃miſſis collectʒ
leguntr. In quibus omnib⁹ idẽ modus ob=
ſeruatur preterꝗ̃ in vltima orõne q̃ p̃cedit
ep'lam: in qua ſacerdos ſemp ſe vertens ad
populum dicit. vt dictum eſt. Dominus vo
biſcum. Deinde legitur epiſtola ſemper an
te gradus contra medium altaris in miſſa
conuentuali tantum ſuper pulpitum orna=
tum ab accolito. In miſſis autem priuatis
ſemper ab ipõ ſacerdote legatur ſuper dex
trum cornu altaris.

¶ De corporalibus.

¶ Quando vero legitr ep'la a ſub
diacono diaconus ex
tẽdat corporale qđ ſupponitr calici ſup alta
re. Ita ꝙ lõgitudo corporalis in lõgitudinẽ
altaris extendatr Nec explicetr ꝑpter pul=
ueres vſq; ad oblationẽ calicis. Et hoc fa=
cit diaconus ſi miniſtrat. Corporale ꝟo qđ
ſupponitr calici habeat quatuor plicas i lõ
gitudine et tres in latitudine et corporale
minus quod ſupponitur calici ſit quadra=
tũ ⁊ ſubtile. Quo facto in miſſa cõuentuali
vadit ſacerdos ad ſedẽ. Lecta vero ep'la ⁊
graduali cũ alijs que legenda ſũt añ euan
geliũ cũ miniſtro vel miniſtris in ſede ple=
ctis. Subdiaconus parat calicẽ in loco ſuo
collocando hoſtiã ſuper patenã vinũ tñ ſu
per calicẽ infundendo. ⁊ ſic patũ ponit ſup
altare. In miſſa vero priuata ſi nõ fuerint
miniſtri parat ſacerdos calicẽ anteꝗ̃ ince=
pta fuerit miſſa vel euãgeliũ. vel poſt euan
geliũ ſcđm ꝙ oportunũ ſibi viſũ fuerit. Sa=
cerdos anteꝗ̃ legat euangelium ſuper me=
dium altaris inclinatus dicat. Munda cor
meum. vel Dñs ſit in corde ⁊c̃. Et ſignãs ſe
ſigno crucis legit euangeliũ ſuper ſiniſtrũ
cornu altaris. Finito vero euangelio oſcu=
latur librũ. Et reuerſus ad mediuʒ altaris
dicit Credo in vnuʒ deum. ſi ſit dicendum.
Sin autem oſculatur altare. Et reuertens
ad populum dicit Dñs vobiſcuʒ. Reuerſuſ
ꝙ ex parte dextra altaris dicit in medio al
taris. Oremus. Et legit offertorium. Qua=
les aũt ⁊ quot miniſtri. ⁊ qualiter debent ſe
habere in miſſa ordinata et ſolẽpni pñte et
non preſente epiſcopo in declarationibus
diuini officij declaratum eſt. excepto ꝙ vbi
epiſcopus miſſam ſolempniter diceret: ceri
monie epiſcopales addi debent.

¶ De oblatione calicis.

¶ Si miſſa ſimplex conuentua=
lis vel priuata fue=
rit ſacerdos accipit patenam cum hoſtia
duabus manibus mediocriter eleuatis et
dicit Suſcipe ſancte pater omnipotens. In
terim miniſter ad dexteram altaris exiſtẽs
offerat ampullam cum aqua. Quaʒ benedi
cens ſacerdos infundit calici dicens. De⁹
qui humane ſubſtancie. Et nota ꝙ tam in
priuatis miſſis ꝗ̃ in cõuentualib⁹ ordinatiũ

tempus et hora de infundendo aquam calici idem penitus obſeruetur. Deinde accipiens calicem cum duabus manibus mediocriter eleuatis offerat eum dicens Offerimus tibi dñe calicē ſalutaris. Collocata vero hoſtia ad ſiniſtram calice vero ad ad dextraȝ cooperiatur calix corporali ſimplici plicato ꝙ ſupponitur calici cū hac oratione. In ſpiritu humilitatis ⁊ in aīo contrito. Poſtea fit ſignuȝ crucis ſuper hoſtiā et calicē cū oratione Ueni ſanctificator ita ꝙ ꝓmo ducat manus ſuper hoſtiā. ¶ Secundo ſuper vtrūqꝫ ſignatur et parū inclinatus ſuper altare vadit ad abluendū manus ſuas. ¶ De benedictione vero incenſi et incenſatione ⁊ alijs que pertinent ad honeſtatē habetur in ordinationibus diuini officij ¶ Deinde rediens ad mediū altaris inclinatus dicit Suſcipe ſancta trinitas. Qua finita erigēs ſe oſculatur altare: ⁊ vertēs ſe ad populum dicit. Orate frates Circunſtantes vero reſpōdeāt. Suſcipiat dñs ſacrificiū. Deinde regirans ſe ex parte dextra dicit ſecretam vel ſecretas ſtans cōtra medium altaris. Quibus completis eleuatiſqꝫ manibus et extenſis ſcđm formam ſuperius taxatam dicit Per omnia ſcl'a Finita vero prefatione dicit. Sanctus cum miniſtro vel miniſtris mediocriter inclinatus ſuper altare et ſignat ſe ſigno crucis cuȝ dicit Bñdict⁹ q̄ venit. Deinde ꝓfūde inclinatus coraȝ altari iunctis manibus dicit Te igitur. Poſtea erigit ſe et oſculatur altare cum dicit. Uti accepta) faciēdo tres cruces dicendo hec dona hec munera hec ſancta ſacrificia. Deinde eleuatis manibus et extenſis ſicut ſuperius dictū ē ꝓſequitur canonem vſqꝫ Quā oblationem Et facit tres cruces ſuꝑ hoſtiam ⁊ calicem cōiter dicens Benedictam aſſcriptam ratam Et eleuatis inde manibus cū dicit rationabilē acceptabilemqꝫ facere digneris: facit iterum duas cruces dicens/corpus et ſanguis primam ſuper hoſtiā ſcđam ſuper calicem. Cū vero peruentū eſt ad Qui pridie ductis plane digitis ſuper pallā altaris accipiat hoſtiā dicens Accepit panem. Et parum eleuans ſignat eam dicens Benedixit Et dicto hoc eſt enim corpus meum et adorato corpore dñi cum mediocri eleuatione eleuet illud reuerenter ita ꝙ a circūſtātib⁹ poſſit videri. Poſtea ponit ī loco ſuo Deinde coopertum calicem accipit duabus manib⁹ ⁊ parum eleuās dicit Accipiens et hunc ⁊c̄. Deinde imediate deponit iteruȝ ſuper altare dicens. Item tibi gratias agens. Deinde

ſignat eum dicens Benedixit. Et iterum eleuans dicit. Accipite et bibite ⁊c̄. vſqꝫ ad In mei memoriam facietis. Deinde depoſito calice dicit. Unde ⁊ memores. Nota ꝙ ab hoc loco vſqꝫ ad vltimam purificationē manuum ſacerdotis iungendus eſt index pollici preterqꝫ in ſignationibus et cum tangitur corpus dñi Ante vero hunc locū ⁊ dictam purificationem cum leuat et extēdit manus ſeparatur parum pollex a ceteris digitis ſibi inuiceȝ copulatis. Ab hinc autē vſqꝫ ad proximum per omnia fiant ſignationes ſicut in miſſali continetur et inclinationes ſicut ſupradictum eſt. Hoc addito ꝙ in fine huius orationis. Nobis quoqꝫ peccatoribus poſt Per xp̄m dñm noſtrum ſine reſponſione Amen dicit ſacerdos Per quem hec omnia: qr iſtud pendet de fine precedenti Dicto aūt. Et preſtas nobis diſcooperiat calicem et accipiens corpus dñi ſignat ter cum ipſo ſuper calicem a labio in labium dicens Per ipſum et cum ipſo et in ipſo Eleuatis autem digitis cum corpore dñi ſignat bis inter ſe et calicem a labio calicis incipiens et dicens. Eſt tibi deo patri omnipotenti in vnitate ⁊c. Quo facto tenet corpus dñi ſuꝑ calicem: et parum eleuato calice ambabus manibus dicit. Per omnia ſecula ſeculorum Dicendo aūt. Preceptis ſalutaribus moniti: deponit calicem et hoſtiam in locis ſuis et corporale calici ſuperponit Cum vero venerit ad pater noſter eleuat manus ⁊ extendit ſicut pri⁹ vſqꝫ Da propicius pacem in dieb⁹ noſtris vbi accipiens patenā ſignat ſe ſimpliciter cum ipſa ſubmittens eam hoſtie. Et diſcooperiēs calicē facit fractionē ſuꝑ calicē frangendo hoſtiaȝ ꝑ mediū; et ponens partem que eſt ī ſiniſtra manu in patena: illam q̄ ē in dextra frangit per medium: et particula que eſt in ſiniſtra manu poſt fractioneȝ coniungit parti que eſt in patena. Alteraȝ vero que remanet in dextera erectus ſacerdos tenet ſuper calicem. Et parum eleuato calice dicit Per omnia. Et iterum depoſito calice tertio ſignans crucē ſuꝑ calicē cum particula quam tenet in dextera dicit. Pax domini ⁊c̄. Quo dicto mittit particulam ipſam in ſanguinem dicens. Fiat commixtio ⁊c. Deinde cooperto calice dicit Agnus dei ⁊c̄. parum inclinatus manibus demiſſis ſuper altare. Poſtea ꝓfūde inclinat ſe coram altari et dicit. Dñe ieſu chriſte qui dixiſti ⁊c̄. Qua finita erigat ſe et oſculetur altare dans paceȝ miniſtro dicens Pax tecuȝ Iterū inclinans ſe ante al-

tare dicit Dñe ieſu xp̄e fili dei viui ꝛc̄. Et p
ceptio corporis ꝛc̄. Quib⁹ dictis erigens ſe
ꝛ reuerenter accipiēs patenā dicit Panē ce
leſtem ꝛc̄. Deinde dicit ter Dñe nō ſū dign⁹
ꝛc̄. ꝑcutiendo pectus ſuū. Quo dicto ſignat
ſe cū patena i qua iacet corpus dñi dicendo
orationem. Corp⁹ dñi nr̄i ieſu xp̄i ꝛc̄. Et ab
eadem patena cū manu. ſcd̄m priorē roma=
ne curie conſuetudinē. vel cum lingua ſcd̄z
aliquos/ ſumat corpus dñi. Et diſcooperi=
ens calicē ſi q̄ reliquie corporis remanēt in
patena cū digito vel pollice reponit i calice
Depoſitaq; patena cum reuerentia accipit
calicez dicēs. Quid retribuā dño ꝛc̄. Calicē
ꝛc̄. Laudās ꝛc̄. Quib⁹ dictis ſignās ſe cum
calice dicit orōnē Sanguis dñi nr̄i ieſu xp̄i
ꝛc̄. Et tūc ꝑcipit ſanguinē. Perceptione ve=
ro accepta vadit ad cornu altaris dextruz:
ꝛ purificationē calicis accipiēs dicit Quod
ore ſumpſimus ꝛc̄. Corp⁹ tuū dñe ꝛc̄. Qui=
bus dictis purificationē digitoꝝ factā i ca
lice dimittēs declinat ad abluendū manus
Et ablutione facta aſſumit quod remanſit
in calice. Et in. linās eū ſup patenā ꝛ plica=
to corporali i dextro cornu altaris lecta cō
munione iterū ſumit ſi quid remāſit in cali
ce. Quo facto reuertitur ad mediū altaris
ꝛ cōplet miſſa ſicut ꝑdictum eſt. Qua com=
pleta Benedicat populum dicens. In vni=
tate ſancti ſpiritus benedicat vos pater et
filius. ℞. Amen. Poſtea ſacerdos inclinās
ſe ante altare dicit hanc orationem. Place=
at tibi ſancta trinitas.

¶ Sequitur rubrica de indumentis ec=
cleſiaſticis ſecundum ordinem ſancte Ro=
mane eccleſie. vbi indumenta ſufficientia
habentur.

NIgris vl̄ violaceis para
mētis vtit̄ roma=
na eccleſia a dominica prima
de aduētu vſq; ad vigiliā na
tiuitatis dñi. In feſto innocē
tiū. In diebus abſtinētie. In
miſſis ꝓ peccatis. In quatuor temporibus
et vigilijs. A dñica ſeptuageſime vſq; ad
ſabbatū ſanctū in paraſceue. Ad letanias.
In miſſis ꝓ defūctis ꝛ in dieb⁹ afflictiōis.
¶ Albis vtitur veſtimentis in vigilia na=
tiuitatis dñi. Et in die ad oēs miſſas. In fe
ſto ſācti iohānis euāgeliſte ꝛ eius octauis
In dñica vl̄ feria q̄ venit infra octauas na
tiuitatis. In octauis Innocentū. In vigilia
ꝛ die Epiphanie dñi ꝛ ꝑ octauas eius. In
cena dñi ꝛ ad mādatū. In ramis palmarū
ad benedicendū ramos ꝛ in ꝓceſſione ꝛ nō
plus. In ſabbato ſācto. In benedictione ce
rei ꝛ poſt letanias ꝑ totā miſſā. In paſcha
vſq; ad pēthecoſtē tā in dñicis q̄ꝫ in feriali
bus diebus. In die aſcēſionis vſq; ad vigi
liā pēthecoſtes excluſiue. In diebus ꝛ cōme
morationibus btē marie ꝟginis. In feſtis
angeloꝝ ꝛ cōmēorātiōibus eoꝝ. In nati=
uitate iohānis baptiſte ꝛ per ei⁹ octauā q̄ñ
fit de eo dē. In dedicatiōe ecclie vl̄ cōſecrati
one ei⁹. In cōuerſione ſācti pauli In cathe
dra ſancti petri ꝛ Ad vincula. In feſto oīm
ſanctoꝝ. In confeſſoribus pontificibus et
virginibus In feſto trinitatis In feſto cor
poris chriſti et per eius octauas. In feſto
tranſfigurationis chriſti.

¶ Rubeis vtitur i Circūciſione dñi In
miſſa vigilie pēthecoſtes poſt letanias. In
feſto penthecoſtes et per eius octauas. In
miſſis votiuis de ſpū ſācto. In feſtiuitatib⁹
ſcte crucꝫ ꝛ ei⁹ cōmēoratiōib⁹ i feſtis aploꝝ ꝛ
martyꝝ. ¶ Viridib⁹ āt vtit̄ idumētꝫ a dñica
ꝑma poſt oct. epyphanie vſq; ad ſeptuage
ſimam in dñicis et ferialibus diebus. Itē
a dñica tertia poſt penthecoſtē vſq; ad ad=
uentum dñi tam dñicis q̄ꝫ ferialibus dieb⁹
quando miſſa celebratur de dñica. ¶ Cro=
ceis demum vtitur indumentis in feſtiui=
tatibus omnium confeſſorum non ponti=
ficum ad diſtinguendum inter confeſſores
pontifices et non pontifices.

¶ In nomine dñi Incipit ordo q̄ eſt ſer
uandus in receptione ad ordinem fra=
trum minorum.

IN rece=
ptione nouitioꝝ
ad ordinem pre=
miſſa confeſſiōe
diligenti et abſo
lutione ſacramē
tali poſt breuem
collationem vel
monitionez (ſi re
cipiens voluerit)
de cōtemptu mū
di vel de bono religionis ꝛ ſocietati ſancte
vel ꝑfectione ſtatus aſſumendi et conditio
nibus ac intentione et feruore requiſitis
ad hec: et de ſimilibus: ꝓponātur eis etiaz
ardua religionis ſi habeant bonum velle
ferēdi oīa ꝛc̄. Poſtea interrogētur de cōdi=
tionibus requiſitis vez primo ſcd̄m regulā
An ſint fideles et catholici: de nullo errore
ſuſpecti: ꝛ omnia credāt que credit ꝛ tenet
ſācta mater eccleſia ꝛc̄. Et de eccleſiaſticis
ſacramētis vt dicit regula. ¶ Item vtrum
ſint corpore ſani vel ſufficiētes a deo q̄ꝫ ſal

tẽ poſſint ferre labores ordinis de neceſſitate requiſitos ſeu regulã ſpũaliter obſeruare. ¶ Itẽ vtrũ ſint matrimonio nõ ligati ꝑ copulã carnalẽ. Itẽ vtrũ animo ꝓpriLegittime nati. Debitꝫ expediti. Cõditiõe liberi vel licẽciati ſi ſint ſerui. Nulla vulgari infamia notati. Cõpetẽter litterati vł ad labores fr̃ibus honeſtos ⁊ vtiles apti ⁊ ydonei vel ꝙ ſaltẽ ſint talis cõditionis ꝙ eorũ receptio clero ⁊ ꝑplo nõ modicã afferat edificationẽ. Poſtea exponat̃ priuilegiũ ⁊ indulgentia Bonifacij octaui et alioꝝ ſũmorum pontificũ qualiter abſoluunt̃ ab oibus cenſuris ⁊ penis ⁊ irregularitatibus. Ita tñ ꝙ ſi aliq̃ ꝓpter hõi ſentẽcias ꝓpter debitũ ſint aſtricti ſatiſfaciãt. Et declaret̃ qũo ex priuilegijs ſũmoꝝ põtificũ habẽt remiſſionẽ oim peccatoꝝ ⁊ ab oibus pctĩs abſoluũtur ⁊ reponũtur quaſi in innocẽtia baptiſmatis ſi ꝑſeuerauerint: q2 religio eſt quaſi ſecundũ baptiſma ꝑut dicunt doctores De inde dicatur. Confiteor. Et fiat abſolutio in forma ſequenti.

¶ Sequitur abſolutio.

¶ Miſereatur tui oĩps de⁹ ⁊ dimiſſis omnib⁹ pctĩs tuis ꝑducat te ad vitã eternã. Amen

¶ Indulgentiam ⁊ abſolutionez omnium peccatorum tuorum tribuat tibi oĩps et miſericors dominus. Amen.

DOminus noſter ieſus xp̃s ꝑ ſuam piſſimã miam ⁊ ꝑ merita ſue ſacratiſſime paſſiõis te abſoluat et grãm ſuã tibi infũdat ⁊ ego auctoritate priuilegioꝝ nr̃o ſacro ordini a ſũmis põtificibus indultoꝝ abſoluo te primo ab omni ſentẽcia maioris ⁊ minoris excõmunicationũ diſpẽſando tecũ in omni ſẽtencia ſuſpenſionis irregularitatis ⁊ interdicti ſi quas cõtraxiſti. Et reſtituo te ſacramentis ſacro ſãcte matris eccleſie ⁊ omnibus actibus legittimis Item eadem auctẽte ego abſoluo te ab omnibus pctĩs tuis in q̃ tũ poſſũ ⁊ valeo in hoc foro et in q̃tũ ipa auctoritas ſe extendit. In noĩe patris et filij et ſpiritusſancti. Amen. ¶ Poſtea immediate dicantur pſalmi ſequẽtes vel pars eoꝝ iuxta temporis exigentiam ⁊ beneplacitũ induentis. P̃s. Conſerua me dñe qm̃ ⁊c. P̃s.

IUbilate deo oĩs terra: pſalmũ dicite nomini ei⁹: date gloriã laudi eius. Dicite deo qm̃ terribilia ſũt opera tua domine in multitudine virtutꝭ tue mẽtiẽtur tibi inimici tui. Oĩs terra adoret te ⁊ pſallat tibi: pſalmũ dicat nomini tuo. Uenite ⁊ videte opera dei: terribilis in cõſilijs ſuꝑ filios hominũ. Qui cõuertit mare in aridã: in flumine ꝑtrãſibũt pede: ibi letabimur in ipſo. Qui dñatur in virtute ſua in eternũ: oculi eius ſuꝑ gẽtes reſpiciũt: q̃ exaſperãt nõ exaltẽt̃ in ſemetipſis Bñdicite gẽtes deũ nr̃z: et auditã facite vocẽ laudis ei⁹. Qui poſuit aiam mea ad vitã ⁊ nõ dedit in cõmotionẽ pedes meos. Qm̃ probaſti nos deus: igne nos examinaſti ſicut examinatur argẽtũ. Induxiſti nos in laqueũ: poſuiſti tribulatiões in dorſo noſtro: impoſuiſti hoies ſuꝑ capita nr̃a. Trãſiuimus ꝑ ignẽ ⁊ aquã: ⁊ eduxiſti nos in refrigeriũ. Introibo in domũ tuã in holocauſtis: reddã tibi vota mea q̃ diſtinxerunt labia mea. Et locutũ eſt os meum. in tribulatione mea. Holocauſta medullata offeram tibi cũ incenſo arietũ: offerã tibi boues cũ hircis. Uenite ⁊ audite ⁊ narrabo omnes q̃ timetis deum: quãta fecit anime mee. Ad ipſum ore meo clamaui: et exultaui ſub lingua mea. Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo: non exaudiet dominus Propterea exaudiuit deus: et attendit voci deprecationis mee. Benedictus deus qui nõ amouit orõnẽ meã: ⁊ miſericordiã ſuã a me. Glria.

QUã dilecta tabernacula tua dñe virtutũ: cõcupiſcit et deficit aĩa mea in atria dñi. Cor meũ ⁊ caro mea: exultauerũt in deũ viuũ. Etenim paſſer inuenit ſibi domũ: ⁊ turtur nidũ vbi reponat pullos ſuos. Altaria tua dñe virtutũ: rex meus ⁊ deus meus. Beati q̃ habitant in domo tua dñe: in ſecula ſeculorum laudabũt te. Beatus vir cuius eſt auxilium abs te: aſcentiones in corde diſpoſuit in valle lachrimarum: in loco quẽ poſuit. Etenim benedictionem dabit legiſlator: ibunt de virtute in virtutem: videbitur deus deoꝝ in ſyon. Domine deus virtutum exaudi orationem meã: auribus percipe deus iacob. Protector noſter aſpice deus: et reſpice in faciez chriſti tui. Quia melior eſt dies vna in atrijs tuis ſuper milia Elegi abiectus eſſe in domo dei mei: magis q̃ habitare i tabernaculis peccatorum Q2 miſericordiam et veritatem diligit deus: gratiam et gloriam dabit dominus. Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocentia: domine virtutum beatus homo qui ſperat in te. Gloria patri et filio et ſpiritui ſancto. Sicut erat in principio et nunc et ſemper ⁊ in ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Poſtea dicantur Letanie et orationes
ſequentes ſub hac forma.

Kyrieleyſon. Xpe eleyſo. Kyrie=
leyſon. Pr de celis de⁹ miſere=
re nobis. Fili redeptor mundi
deus: miſerere nobis. Spūs ſā
cte deus: miſerere nobis. Sctā trinitas vn⁹
deus: miſerere nobis Sācta maria. Ora p.
S michael ora. Oēs ſcti btōꝝ ſpirituū or=
dines. ora. Oēs ſācti patriarche ꝛ pphete
orat p nobis. Oēs ſancti apli ꝛ euāgeliſte
orat. Oēs ſancti martyres ꝛ cōfeſſores orat
Oēs ſācte virgines ꝛ vidue. orate. Propi=
cius eſto Parce nobis dne. Ab oī malo libe
ra nos dne. Ab immūditia mētis ꝛ corporꝫ
Libera. A dāpnatiōe perpetua. Libe. Per
miſteriū ſācte Incarnatiōis paſſiōis reſur
rectionis ꝛ aſcēſionis tue. Libera nos dne
Peccatores. Te rogamus audi nos Ut pa
cem ꝛ cordis trāquillitatem nobis dones.
Te ro. Ut hūc famulū tuū N ab omni tem
ptatiōe eripere digneris: Te roga. Ut ipꝫ
in vera caſtitate ꝛ paupertate perſeuerare
facias. Te ro. Ut ei virtutē vere humilitatꝫ
ꝛ obediētie concedere digneris. Te. Ut eū
in tuo ſācto ſeruitio vſqꝫ in finē pſeuerare
facias. Te. Ut augmentum fidei ſpei ꝛ ca=
ritatis nobis donare digneris. Te ro. Fili
dei. Te. Agnus dei qui tollis peccata mū=
di miſerere nobis. Kyrieleyſon Xpe eleyſo
Kyrieleyſon. Pater noſter. Et ne nos indu
cas in temptationem. Sed libera nos. Vſ⁹.
Saluum fac ſeruum tuum. ℟ Deus meus
ſperantem in te. ℣. Mitte ei domine auxi=
lium de ſancto. ℟ Ei de ſyon tuere eum. ℣
Nichil proficiat inimicus in eo. ℟. Et fili⁹
iniqtatis non apponat nocere ei. ℣ Eſto ei
do. tur. for. ℟. A facie. Dne ex. ℣. Dns vo.

Deus qui p coeternū filiū
tuū cūcta creaſti q=
qꝫ mūdū pctis inueteratū per
miſteriū incarnatiōis eius re
nouare dignatus es: te ſup=
pliciter exoram⁹ vt eiuſdem
domini noſtri ieſu chriſti gratia ſuper hūc
famulum tuū abrenunciationē fecī adeū=
tē clementer reſpicere digneris per quam
in ſpū mentis ſue renouatus veterē hoiēꝫ
cum actibus ſuis exuat et nouū hominēꝫ q
ſecundum deum creatus eſt induere mere=
atur. Per eundē chriſtū dnm noſtrū. Amen

Domine iheſu xpe q es
via ſine q nēo
vadit ad patrē qs clementiā
tuaꝫ vt hunc famulū tuum a
carnalibus deſiderijs abſtractū per iter di
ſcipline regularis deducas: et qui peccato
res vocare dignatus es (dicens venite ad
me oēs qui laboratis ꝛ onerati eſtis ꝛ ego
reficiā vos) preſta vt hec vox inuitationis
tue ita in eo cōualeſcat quatin⁹ peccatorū
onera deponens ꝛ qꝫ dulcis es guſtās tua
refectione ſuſtētari mereatur. Et ſicut atte
ſtari de tuis ouibus dignatus es agnoſce
eū inter oues tuas vt ipſe te agnoſcat ꝛ alie
nū nō ſequatur ſꝫ te: neqꝫ audiat vocē alie
noꝝ ſed tuā qua dicis. Qui mihi miniſtrat
me ſequatur. Qui viuis et.

Sācte ſpūs q te deū ac domi
nuꝫ reuelare mortali
b⁹ dignat⁹ es īmēſā tue pieta
tis grāꝫ poſtulam⁹ vt ſicut vbi
vis ſpiras ſic ꝛ huic famulo.
N affectū deuotionis infūdas ꝛ qm tua ſa
pientia eſt conditus tua pudētia guberne
tur: cūqꝫ iuxta cōſuetā tibi grāꝫ vnctio tua
de oibus doceat ꝛ p intercēſſionē btiſſime
virginis marie ꝛ ſāctoꝝ aploꝝ petri ꝛ pau
li ꝛ bti patris noſtri frāciſci ꝛ anthonij ꝛ oiꝫ
ſctōꝝ fac eū a vanitate ſeculi veraciter cō=
uerti. Et ſicut es omniū peccatoꝝ remiſſio
deprimētis impietates obligationes in eo
diſſolue ꝛ in obſeruationē hui⁹ ppoſiti fac
eū certatim feruere vt in tribulatiōib⁹ ꝛ an
guſtijs tua indeficiēti cōſolatione valeat re
ſpirare et iuſte pie et caſte p verā hūilita=
tem ꝛ obedientiā in fraterna caritate fun=
datus quod te donāte hodie inchoat felici
pſeuerentia impleat. Qui cū deo patre ꝛ fi
lio eius dno noſtro iheſu xpo viuis et reg=
nas deus. Per oia ſecula ſeculoꝝ. Amen.

¶ Super veſtimenta omnia generalis be=
nedictio. ℣. Adiutorium noſtrum in nomi=
ne domini. ℟ Qui fecit celum et terram. ℣
Sit nomen domini benedictum ex hoc nūc
et vſqꝫ in ſeculum. ℣. Domine exaudi ora=
tionem meam. ℟ m. Et clamor meus ad te
veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum
ſpiritu tuo. Oremus.

Domine iheſu xpe q te
gimē nre mor
talitatis induere dignat⁹ es
obſecramus immenſam tue
largitatis abundantiam: vt hoc genus ve
ſtimenti quod ſancti patres ad innocentie
et humilitatis indicium abrenunciantes
huic ſeculo ferre ſanxerunt ita bene
dicere et ſanctificare digneris: vt hic famu
lus tuus qui hoc vſurus eſt indumento te
induere mereatur. Qui viuis ꝛ regnas cū
deo patre in vnitate ſpiritus ſancti deus.
Per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Tunc deponant᷑ oīa ſecularia indumenta a ſacerdote dicente. ℣. Exuat te dñs veterem hoīem cum actibus ſuis. ℟. Amen. ¶ Poſtea induendo dicat ad ſingula indumenta. ℣. Induat te dñs nouū hominem q̄ ſecundū deū creatus eſt in iuſticia ⁊ veritate ſcitatis. ℟. Amen. Et poſtq̄ indutus eſt dicatur. ps. Leuaui oculos meos i montes ⁊c. Kyrieľ. Xpe. Kyrieľ. Pater noſter. ℣. Et ne nos. ℟. Sed libera nos. ℣. Saluū fac ſeruum tuū. ℟. Deus meus ſperantē in te. ℣. Mitte ei auxilium de ſancto. ℟. Et de ſyon tuere eum. ℣. Nichil proficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. ℣. Dñe ex:. ℣. Dñs vobiſcū. Orem⁹.

Adeſto dñe ſupplicationibus nr̄is: ⁊ hunc famulum tuum bene dicere dignare cui habitum religionis impoſuim⁹. vt te largiente et deuotus in ordine perſiſtere et vitam percipere mereatur eternam. Per chriſtum dñm nr̄m. Amē. ¶ Poſtea detur ei oſculum pacis ab omnibus fratrib⁹. prelato incipiente et duobus fratribus eūdem indutum ſingulis aliis preſentantib⁹. ¶ Deīde dr̄ hy⁹. Ueni creator. Et tūc ꝓceſſionalit᷑ ducat᷑ ad eccl'iā ſi i capl'o vl' alibi extra eccleſiam induatur. Deinde. ℣. Confirma hoc deus qđ operatus es in nobis. ℟. A templo ſancto tuo quod ē in iheruſalem Oremus. Deus qui corda fideliū. Concede nos. Deus qui eccleſiam. Omnes ſancti tui q̄s dñe nos vbiq̄ adiuuent vt dū eoꝝ merita recolim⁹ patrocinia ſentiam⁹. Per xp̄m. ¶ Poſtea magiſtro nouiciorum recōmendetur et tradatur in cuſtodia. Et ſignificet᷑ illi qualiter per annum probationis non loquatur ſecularib⁹ ne litteras mittat aut recipiat niſi modo ⁊ forma ſuperius in ſtatutis expreſſa.

¶ Sequunt᷑ alie benedictiones ꝑticulares ſup hitū et ſup cingulū. ⁊ ſup receptū ſiue ꝓfitētē ⁊c. pro beneplacito prelati dicende vel omittende. Que proprie cōgruunt ꝓfeſſioni ſiue profitentib⁹ vel profeſſis.

¶ Benedictio habitus ꝓfeſſorum ℣. Adiutorium noſtrum ⁊c. ℣. Dñe exaudi. ℣. Dñs vobiſcum ⁊c. Oremus.

Domine ieſu xp̄e qui exiſtens in forma dei formā ſerui accipere ⁊ in ſimilitudinem hoīs fieri et habitu inueniri vt hō ꝓ ſalute nr̄a dignat⁹ es te ſuppliciter exoramus vt iſtū nr̄e religionis habitū in crucis modū pro tue paſſionis memoriali diſpoſitū ita bene dicere digneris vt famulus tu⁹. N. qui ꝓ penitētiali ſui corporis tegumento illū induet te ꝑ imitationē induat ſaluberrimū omnis perfectionis exemplum. Qui viuis ⁊ regnas. ¶ Benedictio cinguli

Deus qui vt ſeruū abſolueres filiū tuum funib⁹ ligari voluiſti bene dic q̄ſumus cingulū iſtud: ⁊ preſta vt famulus tuus frater. N. qui eo velut ligamine penitētiali ſui corporis cinget᷑. vinculorum eiuſdē dñi nr̄i ieſu xp̄i memor exiſtat et in ordine quē aſſumit ſalubriter ꝑſeueret ⁊ tuis cū effectu ſemper obſequiis ſe alligatū eſſe agnoſcat. Per eūdē. ¶ Hic habit⁹ et corda aſpergantur aqua benedicta ⁊ induat᷑ nouicius habitu bñdicto a p̄lato. qui et tempore indutiōis ſi voluerit hanc orōnē dicat ſup eū. ℣. Dñs vobiſcū. Orem⁹

Maieſtatem tuam dñe ſupplicit᷑ exoram⁹ vt famulū tuū fratrē N. cui de tua gr̄a preſumētes nr̄e religionis veſtē iponim⁹ digneris iter diſcipulos tuos v̄tute ex alta induere. iuſticie lorica munire. ⁊ ſalutis protegere veſtimēto. ꝑ intercedēte beatiſſimo patre nr̄o ſeraphico ꝓfeſſore tuo frāciſco ſub humilitatis veſte tibi perſeuerāter deſeruiēns ad ſcolam imortalitatis ⁊ glorie mereat᷑ peruenire. Qui vi.

¶ Alia orō dicenda ſup fratrem iam indutum et precinctum ſiue etiā profeſſum.

Deus q̄ mirāda crucis miſteria i tuo deuotiſſimo ꝓfeſſore btō frāciſco multiformit᷑ demōſtraſti da famulo tuo frī. N. ip̄i⁹ ſemꝑ exēpla ſectari ⁊ aſſidua eiuſdē crucis meditatiōe muniri. ꝑ xp̄ȝ

¶ In ꝓfeſſione frm̄ ꝑmiſſa ꝓfeſſione ſacramētali poſt aliqualē monitionē ⁊ iformationē factā a p̄lato ſi voluerit vt itelligat qđ facere ⁊ qđ ꝯtū deo offerre velit ⁊ q̄lē q̄tā q̄ gr̄aȝ recepturus ſit: tādem fiat publica ⁊ cōis ꝓfeſſio. ⁊ abſolutio i forma vt ſupra: cōuocato ad hoc ſolēpne op⁹ toto ꝯuētu. Et facta abſolutiōe dictiſq̄ ſuffragiis ſupradict̄ i toto vl' i ꝑte q̄ voluerit: q̄ ꝓfitet᷑ appropinquet prelato. Et mente ſurſum ad deuȝ eleuata vtranq̄ palmā iūctam intra palmas recipientis teneat: hec deuote dicendo.

¶ Ego frater. N. voueo ⁊ ꝓmitto deo oīpotē

ti et beate marie virgini ⁊ btõ frãciſco ⁊ oĩbus ſãctis ⁊ tibi pater toto tẽpoꝛe vitꝫ mee ſeruare regulã fratrũ minoꝛũ per dñm papã honoꝛiũ ꝯfirmatã. viuẽdo ĩ obedientia. ſine ꝓpꝛio ⁊ ĩ caſtitate

¶ Et illico ꝗ cũ recipit eidẽ rñdeat. Et ego ex ꝑte dei ⁊ ipſi⁹ firma oꝛdĩatiõe ſi hec obſeruaueris, ꝓmitto tibi vitã eternã. ¶ Poſtea ſingulis fr̃ib⁹ a duob⁹ preſentet ⁊ ei oſculũ pacis ab omnib⁹ fr̃ibus (pꝛelato incipiẽte) detur. Et poſtmodũ breuit̃ moneat eũ pꝛelatus ſeruare ꝗ pꝛomiſit notificãdo ei ꝗ̃tã gr̃am adeptus ſit inducẽdo eũ vt in ea ⁊ in ſancto ꝓpoſito vſ ꝫ in finem perſeueret. Et recõmendet eum fr̃ibus. Et deinde ſurgẽs ⁊ genua flectẽs ipſe vel cantoꝛ alta voce incipiat. Ueni creatoꝛ ſpiritus. Quem cantãdo ⁊ profeſſum a duob⁹ honeſte deducendo vadant ad eccleſiaꝫ. Quo finito duo fratres dicant. ℣. Confirma hoc deus ⁊c̃. vt ſu. ℣. Poſt ꝑtũ ℣. Oꝛa ꝓ nobis beate frãciſce. ℣. Saluum fac ſeruuꝫ tuũ ⁊c. Dñe exaudi. Dñs vobiſcũ Oꝛões. Deus qui coꝛda Concede nos. De⁹ ꝗ eccleſiam tuã bti franciſci. Oẽs ſãcti tui. vt ſu. Et addat ſi voluerit

Deus qui noſa ſeculi vanitate conuerſos ad brauiũ ſuperne vocationis accendis. pectoꝛib⁹ nr̃is purificandis illabere et gr̃am nobis qua in te ꝑſeueremus infunde: vt ꝓtectionis tue muniti pſidijs qđ te donãte prouiſimus impleamus ⁊ noſtre profeſſionis executoꝛes effecti. ad ea ꝗ̃ perſeuerantibus in te pꝛomittere dignatus es pertingamus: Per xp̃m.

¶ Suffragia dicenda in capl̃o culparuꝫ. ¶ Feria ſexta vel ſabbato poſt recõmẽdationes gñales ⁊ particulares factas. p̃s. Ad te leuaui ocl̃os meos ⁊c̃. Gl̃ia patri. p̃s. De pꝛofundis. Requiẽ eternã ⁊c. Pater noſter. ℣. Et ne nos. ℣. Fiat pax. ℣. Memẽto congregationis tue. ℣. Saluos fac ſeruos tuos et ancillas tuas. ℣. Oꝛem⁹ pꝛo fidelib⁹ defunctis. ℟. Requiem eternã ⁊c. ℣. Requieſcant in pace. ℣. Dñe exaudi. ℣. Dñs vobiſcum. Orationes. Eccleſie tue Omnipotens ſempiterne de⁹ qui facis mirabilia ⁊c. Pretẽde Op̃s ſempiterne deus ſalus ⁊c. Abſolue ꝗ̃ſumus. per xp̃m. ℣. Requieſcant in pace. ℟ Amen. ¶ Alijs vero duob⁹ dieb⁹ capituloꝛum infra ebdomadã. p̃s vt ſup̃. Pater noſter. ℣. Et ne nos. ℣. Saluos fac ſeruos tuos et ancillas tuas. ℣. Oꝛemus pꝛo fidelib⁹ defunctis. ℟. Requiem eternã ⁊c. ℣. Requieſcãt ℣. Dñe exaudi. ℣. Dñs vobiſcũ. Orationes. Pꝛetende dñe ⁊c̃ Abſolue dñe. Per xp̃m. ℣. Requieſcant in pace. Amẽ. ¶ Poſtea dicatur culpa generalis ab omnibus ſimul. Et recepta penitentia a pꝛelato ꝓ generalibus defectibus et pꝛo benefactoꝛib⁹ dicat vnuſquiſ ꝫ culpã ſuaꝫ particulariter incipiendo a nouicijs et poſtea ab alijs inferioꝛibus vſ ꝫ ad ꝓmñ incluſiue, ꝓut in ſtatutis oꝛdinis plenius continetur.

¶ Oꝛdo ad Benedicendum mẽſam per totum annum.

Congregatis in refectoꝛio fratribus ad prandium cãtoꝛ incipit abſolute. ℣. Benedicite. Et fr̃es repetunt Benedicite. Deinde cãtoꝛ incipiat. ℣. Oculi oim in ſperãt dñe. ⁊ tu das eſcã illoꝝ in tempoꝛe opoꝛtuno. aperis tu manum tuam et imples omne animal benedictione. Gloꝛia patri. Sicut erat. Kyriel̃. Xp̃el̃. Kyriel̃. Pater nr̃ ſecreto. ℣. Et ne nos ℟. Sed libera. Deinde Oꝛemus. Benedic dñe nos et tua dona ꝗ de tua largitate ſumus ſũpturi: Per xp̃m dñm nr̃m. ℟. Amen Lectoꝛ Jube ⁊c̃. Benedictio. Mẽſe celeſtis participes faciat nos rex eterne gl̃ie. Amen. ¶ In fine prandij dicto a lectoꝛe. Tu aũt. ⁊ reſponſo Deo gr̃as. omnibuſ ꝫ egreſſis de mẽſis cãtoꝛ incipit. ℣. Confiteantur tibi dñe omnia opera tua. ℟. Et ſancti tui benedicant tibi Gl̃ia patri. Sicut erat. Poſtea ſacerdos abſolute dicit. Agimus tibi gr̃as omp̃s deus ꝓ vniuerſis beneficijs tuis: qui viuis et regnas in ſecula ſeculoꝛuꝫ Amen. Deinde cãtoꝛ incipit pſalmũ. Miſerere mei de⁹. Quo alternatim a fratribus completo cum Gl̃ia pr̃i ⁊ Sicut erat cõmuniter cantent. Kyriel̃ Xp̃e el̃. Kyriel̃. Pater nr̃. Deinde ſacerdos Et ne nos. ℟. Sed libera. ℣. Diſperſit dedit pauꝑibus. ℟. Juſticia ei⁹ manet in ſeculũ ſcl̃i. ℣. Benedicã dñm in omĩ tempoꝛe. ℟ Semꝑ laus eius in oꝛe meo. ℣. In dño laudabitur aĩa mea. ℟. Audiant manſueti ⁊ le

tentur. ℣. Magnificate dñm mecum. ℟. Et
exaltemus nomen eius in id ipm. ℣. Sit no
men dñi benedictum. ℟. Ex hoc nunc et vſ
qꝫ in ſeculum. Deinde immediate ſine ore=
mus. dicatur Retribuere dignare dñe om=
nibꝰ nobis bona faciētibus ꝓpter nomē tu
um vitam eternam. Amen. ℣. Benedicamꝰ
dño. ℟. Deo gratias. ℣. Fidelium anime.
Deide Pater noſter ſecreto. Quo finito di=
cit ſacerdos. ℣. Deꝰ det nobis ſuā pacē. ℟
Amen. ¶ Fratribꝰ ad cenā eo ordine quo
ad prādiū adunatis cātor incipit. ℣. Bñdi=
cite Quo repetito. Cātor dt edēt pauperes
⁊ ſaturabūt. Et laudabūt dñm q̄ reqrūt eū
viuēt corda eorum i ſeculum ſeculi. Gloria
patri et filio et ſpūi ſancto. Sicut erat i pn.
Kiriel'. vt ſu. Jube vt ſu. Bñdictio' vt ſupra
¶ In fine cene dicto a lectore. Tu autē vt
ſupra. Cātor incipit. Mēoriā fecit mirabi=
liū ſuoꝝ miſericors ⁊ miſerator dñs eſcam
dedit timētibꝰ ſe. Glia pri. Deiñ ſacerdos
dt. Bñdictus deꝰ in donis ſuis. Et ſctūs in
oībꝰ opibꝰ ſuis. Qui viuit ⁊ regnat in ſcl'a
ſcloꝝ. Amen. Deiñ cātor. Laudate dñz oēs
gētes. Quo finito dt Kyriel'. cū reliqs vt ſu=
pra i prādio. Nota ꝙ p̄s Laudate dñz oēs
gētes dr in cena oi tpe ſꝫm cōſuetudinē Ro
mane curie. Itē qñ ſemel i die comedit oia
dicantur ſicut in cena excepto: ꝙ dicitur p̄s
eo tempore cōſignatus.

¶ In die natiuitatꝫ domini ⁊ per totā octa
uam. ℣. Verbum caro factū eſt all'a. ℟. Et
habitauit i nobis all'a. Glia pri. In fine dr.
℣. Notū fecit dñs all'a. ℟. Salutare ſuū al
leluya. Glia pri ⁊c̄. p̄s. Cātate dño: ſecūdū.
¶ In epiphania ⁊ p totā octauā. ℣. Reges
tharſis ⁊ inſule munera offerēt all'a. ℟. Re
ges arabū ⁊ ſaba dona adducent all'a. Glo
ria. In fine. ℣. Oēs d ſabba veniēt alleluya
Aurū ⁊ thus deferētes all'a. p̄s. Deus iudi
ciū. ¶ In cena dñi dr abſolute et ſine nota.
Xp̄s factus eſt pro nobis obediēs vſqꝫ ad
mortē Deiñ Pr nr ſecreto. Quo finito ſacer
dos ſine vlla ꝓnūciatiōe ſignat menſā nec
Jube dr nec tu aūt. In fine repetit. ℣. Chri
ſtus factꝰ eſt ꝓ nobis obediēs vſqꝫ ad mor
tē. Deiñ pater noſter ſecreto. Quo finita ſa
cerdos ſine vlla ꝓnūciatione ſignat mēſā
nec Jube dr: nec Tu aūt. In fine repetitur
℣. Chriſtꝰ factus. vt ſupra. Poſtea imedia
te dr p̄s Miſerere. Quo finito ſine gl'ia: ſe=
creto dr Pr nr. Deiñ ſacerdos abſolute dt
orōnē Reſpice q̄s. Et nō ꝓnūciat. Qui tecū
nec Fideliū aīe ſꝫ ſecreto dr Pr nr. Nec ad
dit. Deus det nobis ſuā pacē. ¶ In para=
ſceue eodē mō p oia agit ſed dr totꝰ verſus
Chriſtus factus eſt ꝓ nobis obediēs vſqꝫ
ad mortē mortē aūt crucꝫ. ¶ Sabbato ſctō
℣. Veſpe aūt ſabbati que luceſſit i p̄ma ſab
bati all'a. ℟ Venit maria magdalene ⁊ alte
ra maria videre ſepulchrū alleluya. Gloria
patri. In fine repetitur. Veſpere. pſalmus.
Laudate dñm omnes gentes. ¶ In die pa
ſche et per octauā. ℣. hec dies quā fecit do
minus alleluya. ℟. Exultemus ⁊ letemur
in ea alleluya. Glo. In fine dr vt ſu. verſus
hec dies Pſalmus. Confitemini. ¶ In ce=
na vero ſabbati in albis reſumitur benedi
ctio conſueta. videlicet. Edent pauperes.
¶ In die aſcentionis ⁊ per octauam. ℣ſus
Aſcendit deus in iubilatione alleluya. ℟.
Et dominus in voce tube alleluya. Gloria
patri et filio. ¶ In fine. ℣. Aſcendens chri=
ſtus in altum alleluya. ℟. Captiuā duxit
captiuitatē alleluya. p̄s. Omēs gētes plau
dite. ¶ In die pēthecoſtes ⁊ vſqꝫ ad ſeqntē
dñicā. ℣. Spūs domini repleuit orbē terra
rū alleluya. ℟. Et hoc quod cōtinet omnia
ſcientiā habet vocis alleluya. Gloria patri
In fine. ℣. Repleti ſūt omnes ſpū ſancto al
leluya. ℟. Et ceperūt loqui alleluya. Gl'ia
pri. p̄s. Magnus dñs. In prandio vero di=
ei dominice reſumitur benedictio cōſueta.
vꝫ. Oculi omnium in te. ⁊c̄. Cetera omnia
ad diuinū officium diurnum et nocturnuꝫ
ſpectantia fiant prout in breuiario ac miſſa
li et ordinario romano in locis ſuis pleniꝰ
deſcribuntur.

¶ hec igitur ſummorum pontificum ⁊ ca=
pitulorum generalium ac noſtre preſentes
diuini officij ordinationes declarationes
ampliationes et reſtrictiones examinate ⁊
approbate per nos fratrem Raynaldum
Gracianum de cotignola ſacre theologie
profeſſorem tocius ordinis minorum gene
ralem miniſtrum et commiſſarium ſanctiſ=
ſimi domini noſtri pape ⁊ de mandato ip=
ſius pro quadam reformatione ⁊ cōcordia
diuinorum officiorum in ordine ⁊ cerimo=
niarum ac rubricarum ipſius renouanda
atqꝫ declarāda et vniformitate ac pace om
nium reducenda videlicet pro tribus ordi
nibus beati franciſci nobis ſubiectis ⁊ cō=
miſſis vbiqꝫ modo ſupradicto ſeruentur.

¶ In quorum omnium ſingulorum p̄miſ=
ſorum fidem robur ⁊ teſtimonium Nos fra
ter Raynaldus com miſſarius ⁊ generalis
prefatus ſigilli noſtri generalatus officij ⁊
tocius ordinis preſentes iuſſimus appenſi
one muniri. Nos etiam propria manu ſub
ſcribendo die prima menſis Julij. Anno
domini milleſimo quingēteſimo octauo pō

tificatus prefati ſãctiſſimi in xp̄o patris et
dn̄i: dn̄i nr̄i Julij diuina prouidẽtia pape ſe
cundi. Anno quinto. Sic ſignatum.
Frater Ray. Gra. de cotignola. Gn̄alis mi-
noꝝ ⁊ cõmiſſarius vt ſupra declarat/ rela-
xat/ decernit/ determinat/ ordinat ⁊ ſtatuit
atq; mãdat vt ſupra ſeruari ꝓpria manu.
¶ Continuatio litterarũ reuerẽdiſſimi dn̄i
nr̄i cardinalis / protectoꝝ/ cõmiſſarij / apl̄i
ci prefati: confirmantiũ ⁊ approbantiũ at
q; publicantium premiſſa

¶ Quarũ quidẽ cõſtitutionũ ⁊ ordinatio-
nũ tractatũ ꝑ nos vt ꝓdiximus viſũ corre-
ctũ ⁊ caſtigatũ nos idẽ Dn̄icus. Grimanus
Ep̄us Albanẽſis. Cardinalis ſãcti Marci
Patriarcha aquileienſis. Nec nõ dictoꝝ
triũ ordinũ bti Frãciſci gn̄alis protector/
gubernator/ ⁊ corrector auctoritate eiuſdẽ
Sanctiſſimi dn̄i noſtri dn̄i Julij ſecũdi ſũ-
mi põtificis moderni ſpecialiter deſuꝑ no-
bis cõmiſſa ⁊ nichilominus dicti officij no-
ſtri protectionis qua fungimur facultate
approbamus confirmamus et roboram⁹:
preſentiũq; tenore approbatũ confirmatũ
⁊ roboratũ eſſe decernimus: vobis omnib⁹
⁊ ſingulis miniſtris prefatis ⁊ ſucceſſorib⁹
veſtris atq; fratribus et ſãctimonialibus:
ac tercij ordinis vtriuſq; ſexus profeſſori-
bus vobis nũc ⁊ pro tempore ſubiectis et
alijs reformatis ac etiã vobis conformari
cupientibus vel regulã ſine diſpenſatione
ſeruare volentibus, in virtute ſãcte obedi
entie precipiendo mandamus: vt ea om̄ia
reſpectiue tã quoad mores ac regularẽ ob
ſeruãtiã ⁊ declarationes q̃ quoad diuinũ
officium et ipſius ordinationem ⁊ cerimo-
nias ſic per nos ymmo verius per apoſtolicã
ſedem cuius in hoc vices gerimus appro-
bata confirmata et roborata ad veſtrarum
perfectionem animarum ⁊ reformationem
conſeruandam augendamq; et merita cu-
mulanda reuerenter ſuſcipiatis: et illa cum
regula ymo regulis veſtris quam et quas
vouiſtis ſollicite et prompto animo ab om
nibus alijs ordinis veſtri antiquis conſti-
tutionibus liberi ⁊ ſoluti ſeruare ſtudeatis
ne forte ſi illa a vobis cognita et tanta au-
ctoritate fulcita et exhibita non ſeruaueri
tis dampnabilius plectamini q̃ ſi cognita
et tradita non fuiſſent dictum ſaluatoris no
ſtri pre oculis cordis veſtri ſemper habitu
ri quod ſeruus ſciens voluntatem domini
ſui et non faciens illam plagis vapulabit
et eternis ſupplicijs deputabitur. A quib⁹
vos in domino filios et omnes pie viuẽtes
ille dignetur eripere qui pro oĩm ſalute cru
cis tropheũ retulit de hoſte maligno cum
pr̄e ⁊ ſpũ ſctõ in ſcl'a ſcl'oꝝ regnans. Amen.
¶ In quoꝝ oĩm et ſinguloꝝ fidẽ et teſtio-
niũ premiſſoꝝ pn̄tes conſtitutionum/ ordi
nationum/ declarationum/ et ſtatutoꝝ ap-
probationis / confirmationis/ et roboratio
nis ac publicationis in principio ⁊ in fine
lr̄as fieri ⁊ ſcribi fecimus ac ſigilli nr̄i oblõ
gi appẽſione cõmuniri et ꝑ noſtrũ audito-
rẽ dicti minoꝝ ordinis ſubſcribi et inter a
cta eiuſdẽ regiſtrari ſimul cũ opere mãda-
uimus. Datũ Rome in edibus nr̄is apud
Sanctũ Marcũ ſub die ꝓma mẽſis Janua
rij Anno dn̄i Milleſimo quingẽteſimo no-
no. Pontificatus Sanctiſſimi in xp̄o patris
⁊ domini noſtri domini Julij diuina proui
dentia pape ſecundi et protectionis noſtre
Anno ſexto. ¶ Sic ſubſcriptum.
¶ Ego Fr̄ Johãnes Anto. patauin⁹ dicti
ordinis artiũ et ſacre theologie profeſſor
ac reuerendiſſimi in chriſto patris ⁊ domi
ni Dominici grimani Ep̄i albanẽſis Car-
dinalis ſãcti Marci Patriarche aquileyeñ
et ordinũ beati Frãciſci protectoris: capel
lanus: et auditor eiuſdem mãdato ad hoc
ſupraſcriptũ exemplum cõſtitutionũ ⁊ or-
dinationũ cũ originali plene collationatum
me propria manu ſubſcripſi. Anno menſe
et die quibus ſupra.
¶ Et cum ſigillo maiori appẽdente ipſius
reuerendiſſimi dn̄i Cardinalis protectoris.

¶ Littere. Reuerẽdiſſimi in xp̄o patris mi
niſtri generalis fratris Raynaldi gracia-
ni de cotignola cõmiſſarij apl̄ici ⁊ nũc Ar-
chiepiſcopi digniſſime ex officio gn̄alatus
aſſũpti ad reuerendũ patrẽ miſtrũ prouincie
Frãcie manu ip̄i⁹ ꝓpa ſubſcripte ⁊ ſigillo
ſuo roborate ac iterũ de nouo ꝯfirmate ⁊ cõ
ceſſe ꝑ reuerẽdiſſimũ pr̄em miſtrũ gn̄alẽ pn̄
tẽ ip̄i⁹ ſucceſſorẽ meritiſſimũ vez Fr̄em phi
lippum de Bagnacauallo ſacre theologie
magiſtrum ſuis patentibus litteris manu
propria ſubſcriptis ⁊ ſigillo ordinis robo-
ratis pro publicatione/ intimatione denũ-
ciatione ⁊ obſeruantia ſtatutorum prefa-
torum et pro reſecatione: ſeu obmiſſione
quorũdã paſſuũ minus neceſſarioꝝ ꝓ nũc
et prolixitatẽ inducẽtiũ nec rl'az aut antiq̃
ordinis ſtatuta ibidem allegata et inſerta
tangentium. In quibus (originalibus Re-
uerendiſſimi dn̄i Cardinalis protectoris in-
tegris ⁊ intactis relictis) dictus reuerẽdiſ-
ſimus pater gn̄alis etiã iuxta cõmiſſionem
ſibi per hec ſtatuta circa finẽ factã ⁊ appro

batã dictos reformatos obſeruãtie ⁊ obedientie regularis vbicũqꝫ pñtes ⁊ futuros et ſorores ſub reformatiõe ſororis colete eiſdem ſubditas et ceteros ffes vbicũqꝫ eiſdẽ pro tẽpore adherẽtes diſpenſauit. Aliquibus quoqꝫ ſtatum ⁊ reformationem atqꝫ regimẽ ceterarũ ſororꝝ ordinis ſancte Clare tangẽtibus alibi congruẽtius etiã ꝓ ꝓlixitate ibidẽ vitanda tranſpoſitis. In quibus ſorores iꝑas poſſidentes ⁊ reddituatas nõ diſpenſauit.

IN chriſto ſibi cariſſimo fratri Bonifacio de ceua ordinis minorꝝ ſacre theologie doctori ac ꝓuĩcie Francie miniſtro Frater Raynaldus Gracianus de cotignola eiuſdẽ facultatis profeſſor ac toci⁹ dicti ordinis minorum gñalis miniſter. Salutẽ ⁊ pacẽ in dño ſempiternã. Cũ in modernis ordinis cõſtitutionibus ⁊ ſtatutis auc̃te apl'ica et officij nři atqꝫ capituli generaliſſimi nobis deſuꝑ cõmiſſa ⁊ conceſſa editis ⁊ per reuerendiſſimũ in xp̃o patrẽ ⁊ dñm Dominicũ Grimanum Albaneñ. ep̃m ⁊ Sacroſancte Romane eccleſie Cardinalẽ ꝓtectorẽ nřm. auc̃te etiã apl'ica ſibi deſuꝑ cõmiſſa et conceſſa et officij ſui examinatis correctis confirmatis ⁊ approbatis atqꝫ publicatis caueatur expreſſe: ꝙ generalis miniſter poſſit in particulari cũ aliquibus diſpẽſare in oib⁹ regule puritatẽ non tangẽtib⁹ vbi viderit expedire. ſintqꝫ nõnulla in eiſdẽ ſtatutis regule puritatẽ nõ tangẽtia nec alias in antiquis ſtatutis farinerij exiſtẽtia in q̃bus certis ex cauſis rationabilib⁹ ⁊ ad vitãdã nimiã ꝓlixitatẽ cupiũt nõnulli ffes reformati obſeruãtie ⁊ obediẽtie rl'aris ⁊ ſorores ſãcte clare reformatiõis ſororis Colote i ꝓuĩcijs eorũ diſpẽſari. Hinc eſt ꝙ tibi de cui⁹ zelo ſciẽcia diſcretiõe ⁊ ſufficiẽtia michi ꝯſtat ꝑ pñtes cõmitto cõcedo ⁊ mando ꝑiter ⁊ iniũgo q̃tin⁹ dictis ꝯſtitutionib⁹ ⁊ ſtatutis originalib⁹ ſeu deſuꝑ autenticatis ꝑ te vel aliũ ſeu alios diligẽter viſitatis. ⁊ integris ac ĩtactis relictis ſolũ ex hijs colligi iꝑrimi ĩtimari et publicari atqꝫ obſeruari facias q̃ ꝓ ꝯgruẽtiori regule obſeruãtia atqꝫ frm ⁊ ſororꝝ regimine magis accõmoda vel neceſſaria videbunt obmiſſis alijs ꝓ nunc min⁹ neceſſarijs ⁊ rl'e puritatẽ nõ tãgẽtib⁹ vel nimiã ꝓlixitatẽ faciẽtib⁹ nec alias de antiq̃s ſtatutis ordinis videlꝫ Guillermi farinerij exiſtẽtib⁹ vl' aſſũptis. In q̃b⁹ ffes reformatos ⁊ ſorores pñtes ⁊ futuras ⁊ eis ꝓ tp̃e adherẽtes ꝑ pñtes ex nũc ꝓut ex tũc auc̃te officij nři ymo veri⁹ auc̃te apl'ica ⁊ capl'i generaliſſimi nobis deſuꝑ talit' cõmiſſa ⁊ conceſſa diſpẽſam⁹ nolẽtes aliq̃s iꝑorꝝ frm ⁊ ſororũ iꝑarꝝ ⁊ adherẽtiũ ꝑ hec ad talia aſtrĩgi. Uolentes ⁊ ꝑ pñtes mãdantes iꝑis oib⁹ ⁊ ſingulis ad meritũ obediẽtie ſalutaris vt reliquis talib⁹ impꝛimẽdis ⁊ talit' intimãdis atqꝫ publicãdis firmit' ſtent. ꝓut etiã intẽtionis p̃fati dñi nři pape ⁊ capl'i gñaliſſimi ac p̃fati reuerẽdiſſimi nři ꝓtectoris ⁊ nře fuit Uale in xp̃o ieſu ⁊ ora ꝓ me Datum i cõuẽtu nřo de Romanis Nona mẽſis Auguſti Anno dñi milleſimo q̇ĩgẽteſimo nono.

Sic ſignatũ.

Frater Ray. Gra. de cotignola gñalis miniſter q̇ ſupra cõmittit. cõcedit. diſpenſat. ⁊ mandat. propria manu.

Sequunt̃ ꝯſequẽter alie littere Reuerendiſſimi patris miniſtri gñalis fris Philippi de bagnacauallo ſacre theologie ꝓfeſſoris q̃bus nõ ſolũ dictũ Re. patrẽ frẽꝫ bonifaciũ i officio miſteriat⁹ ꝯfirmat ⁊ ſuũ vicariũ ⁊ ꝯmiſſariũ cũ plenitudie ꝑtãtis i ꝓuĩcia frãcie inſtituit ⁊ etiã oẽs gr̃as ſuorꝝ p̃deceſſorꝝ eidẽ ꝯfirmat vt ſupra. ſꝫ etiã iterꝝ eidẽ auc̃te officij ſui ⁊ capl'i gñalis atqꝫ ſtatutorꝝ gñaliũ modernorꝝ (auc̃te apl'ica roboratorꝝ) ꝯmittit ⁊ mãdat vt dicta ſtatuta ꝑ eũdẽ (etiã auctoritate capl'i gñalis ⁊ dictorꝝ ſtatutorꝝ) abbreuiãda ⁊ i meli⁹ aptãda / iꝑrimi iubeat. ⁊ i ꝓuĩcia ſibi credita vicinis ⁊ alijs. publicari ⁊ obſeruari etiã faciat ⁊c̃.

IN chriſto ſibi kariſſimo fři Bonifacio de ceua ordis minorꝝ ſacre theologie ꝓfeſſori. Fr̃ philipp⁹ de bagnacauallo eiuſdẽ ordis ac facultatis ꝓfeſſor ac toti⁹ dicti ordis minorꝝ gñalis miſter ⁊ ſeru⁹ Salutẽ ⁊ pacẽ i dño ſẽpiternã. Regimini atqꝫ reformationi alme ꝓuĩcie nře frãcie (opa ⁊ diligẽtia tua iducte) ſẽꝑ i meli⁹ ꝓdeſſe cupiẽs ⁊ eãdẽ reformatiõeꝫ manuteneri ⁊ augeri volẽs / te de cui⁹ ꝓbitate / ſcia / morꝝ grauitate ⁊ prudẽtia michi ꝯſtat de ꝯſilio etiã ⁊ aſſenſu reuerẽdorꝝ miſtrorꝝ ⁊ diffinitoruꝫ pñtis nři capl'i gñalis i miſtrũ dicte ꝓuĩcie Frãcie tã ſuꝑ oẽs ꝯuent⁹ ⁊ ffes ordinis nři dicte ꝓuĩcie q̃ ſuꝑ loca ⁊ monaſteria atqꝫ fratres ⁊ ſorores ſecũdi ⁊ tertij ordinuꝫ inibi exiſteñ. per preſentes inſtituo ⁊ inſtitutum eſſe declaro. Mãdans tibi ad meritũ obedientie ſalutaris quatinus dictũ miniſteriat⁹ officiũ ſuſcipias ⁊ diligẽter exeq̃ris

ſecūdū gratiā a dn̄o tibi datā. Mādans nichilominus ꝑ eandē obediētiā ſalutarē oībus et ſingulis fratribus ⁊ ſororib⁹ ꝑdictꝫ quatinus tibi in omibus q̄ ꝺt regula ⁊ q̄ ad officiū miniſteriatus noſcit̄ ꝑtinere obediant hūiliter ⁊ taliter ꝙ ipſorum obediētie ꝓ̄ptitudo tibi cedat in gaudiū ⁊ ipſis proficiat ad cumulū meritorum. Inſuꝑ vt eo cōgruentius ⁊ vtilius dictā ꝓuinciā regere ⁊ reformare valeas quo maioribus gracijs fueris propterea per nos ſuffultus te meum vicarium ⁊ cōmiſſarium cum plenitudine poteſtatis ſuꝑ totā prouinciam prefatam ⁊ ſuper omnes et ſingulos ipſius cōuentus ⁊ loca etiā ſuꝑ cōuentū noſtrum pariſienſem per preſentes inſtituo et inſtitutum declaro vices meas plenarie tibi inibi committendo. concedendo etiam tibi omnes ⁊ ſingulas gratias a predeceſſorib⁹ meis tibi hactenus cōceſſas ac ſi de verbo ad verbū preſentibus inſerte eſſent. Q̄z q̄ in dicta prouicia tibi credita et alijs reformatis tibi vicinis ceteriſq̄ ſtatuta moderna ordinis a ꝑdeceſſore noſtro auctoritate apoſtolica ⁊ officij ſui atq̄ capl'i gn̄aliſſimi edita ⁊ deinde a reuerēdiſſimo in xp̄o pr̄e dn̄o Cardinali ordinis noſtri ꝓtectore auctoritate apoſtolica ⁊ officij ſui examinata et approbata et a te cōmiſſione ⁊ auctoritate ꝑdeceſſoris noſtri in plurib⁹ abbreuiata et iterū (vbi tibi videbit̄) auctoritate nr̄a ⁊ preſentis capl'i noſtri ⁊ iuxta qđ nobis per dicta ſtatuta cōceditur) abbreuiāda ⁊ meliꝰ aptāda diligenter imprimi atq̄ publicari et obſeruari facias Nolens quocunq̄ mō ſupradictas gratias ⁊ cōmiſſiones reuocari: niſi vbi per alias noſtras litteras ſpecialis et expreſſa mentio fieret Uale in in chriſto ieſu et ora pro me Datum Rome apud ſanctos. xij. apoſtolos tēpore noſtri generalis capituli ibidē celebrati Die nona Menſis Iunij. Anno dn̄i milleſimo quingenteſimo decimo Sic ſignatum.

¶ Frater phillipus bagnacauallus Generalis qui ſupra Confirmat manu propria.

¶ Continuatio litterarum reuerendi patris fratris bonifacij de ceua miniſtri prouincie Francie commiſſarij prefati autenticantium/ publicantium/ et intimantium premiſſa.

¶ Et quia non ſolum

propter prefatas ſpeciales commiſſiones et litteras, tam a prefato reuerendiſſimo in chriſto patre et dn̄o dn̄o cardinali protectore noſtro q̄ȝ prelibatis reuerendiſſimis patribus noſtris generalibus miniſtris nobis reſpectiue directas et factas ſed etiam propter tenorem conſtitutionum prefatarum comiſſione et auctoritate apoſtolica et capituli generaliſſimi taliter editarum et approbatarum merito litteris noſtris et ſigillo in hijs et alijs vbicunq̄ etiam in quibuſcunq̄ cauſis trium ordinum beati Franciſci et in omni loco et coram quibuſcunq̄ prelatis iudicibus ⁊ alijs et tam in ordine q̄ȝ extra et etiam in Romana curia et alibi vbicunq̄ tanq̄ȝ autenticis et publicis plenaria fides ab omnibus exhiberi debet et hijs firmiter ſtari vt ſupra in calce dictarum conſtitutionum apoſtolicarum capitulo ſeptimo particula ſeptima patuit. Ideo volētes vt hijs taliter per nos receptis et in paucis abbreuiatis ⁊ limitatis et litteris noſtris deſuper ab omnibus et ſingulis prefatis et alijs quorum intereſt ⁊ intereſſe poterit quōlibet in futurū firmiter ſtetur: ⁊ hec plenarie (iuxta voluntatem ſanctiſſimi domini noſtri Iulij. pape ſecundi ⁊ reuerendiſſimi in chriſto patris ⁊ domini noſtri. Cardinalis protectoris commiſſarij prefati ac reuerendiſſimorum patrum generalium miniſtrorum prefatorū et precipue dicti reuerendiſſimi patris noſtri moderni generalis miniſtri) obſeruent̄ ac eiſdem plenaria fides in iudicio ⁊ extra vbicūq̄ abhibeatur. Preſentes noſtras litteras in principio et in fine deſcribi voluimus et vna ſimul cum preinſertis (in fidem robur ⁊ teſtimonium omnium et ſingulorū premiſſorum) ſigilli officij noſtri appoſitiōe roborari/ nos propria manu ſubſcribēdo.

Datum die mensis Anno domini milleſimo quingenteſimo vndecimo. Pontificatus prefati ſanctiſſimi in chriſto patris et dn̄i domini noſtri Iulij diuina ꝓuidentia pape ſecundi anno octauo.

¶ Sic ſignatum et ſubſcriptum.

¶ Frater Bonifacius miniſter et commiſſarius intimat publicat autenticat et inſertum poteſt et debet ſeruari mandat vt ſupra propria manu.

Quibus quidem conſtitutionibus ſtatutis ordinationibꝰ et declarationibus vna cum preinſertis litteris commiſſorialibus/approbatorijs intimatorijs/et publicatorijs ſupranominatorū prelatorum et ſuperiorum ſub propria manu et ſigillo officij dicti reuerendi patris miniſtri ordinis minorum prouincie Francie/commiſſarij prefati in publica forma preinſerta rite deſcriptis et publicatis coram nobis vt premittitur preſentatis et per nos receptis pro parte ipſius Reuerendi patris miniſtri obedientie ⁊ obſeruantie regularis et ceterorum fratrum et ſororum triū ordinum beati Frācisci et preſertim dicte prouincie Francie nobis expoſitum fuit ꝙ dictus reuerendus pater ſeu alij prefati aliquibꝰ iuſtis ex cauſis in diuerſis partibus ex dictis conſtitutionibus ſtatutis ordinationibus et litteris ſe adiuuare intendunt ꝙꝫ earum approbatio auctoritate apoſtolica per nos iuxta cōmiſſionis apoſtolice formam fienda eiſdez in dicta prouincia Frācie oportuna foret Et quia forſan timetur ipſarum indebita improbatio vel reiectio aut contemptus: vel ꝙ ipſe originales huiuſmodi preinſerte aqua/igne/incendio/rapina/furto/vel aliquo alio caſu fortuito ꝑdi ſeu amitti poſſent occaſione huiuſmodi fratres et ſorores prefati aliquod detrimentum pati et exinde predictis ordinibꝰ non paruaz iacturam euenire. Ideo ex parte predicti patris nomine ſuo ⁊ reliquorum religioſorū ⁊ religioſarum prefatorum ordinū fuit humiliter a nobis petitum litteras conſtitutiones ſtatuta ordinationes et declarationes huiuſmodi taliter approbari autēticari exemplari auctoriſari et trāſumptari et in publicam tranſumpti formam per nos redigi mandari:notarioqꝫ publico infraſcripto committi quatenus ex eiſdem vnum duo:aut plura publicum et publica tranſumptum et tranſumpta extrahi facere:cui et quibus omnibus noſtram auctoritatem et decretum iudiciale interponi in iudicio et extra vbiqꝫ valituris:ſuper quibus noſtrum officiū pro parte predicti patris prouincialis et aliorum prefatorum imploratum fuit. Nos vero attendentes petitionez huiuſmodi iuri conſonā et rationi/noſtrum citationis edictum generale contra omnes et ſingulos ſua communiter vel diuiſim itereſſe putantes valuis cathedralis eccleſie

ciuitatis affigendum iuxta ſtilū nr̄e curie ad certum peremptoriū terminum competentem decreuimus et affigi fecimꝰ ad diem videlicet et locuz horam infraſcriptos Quibus aduenientibus venerabilis et religioſus vir frater

noīe p̄dictarū ꝑſonaꝝ ꝯparuit corā nobis olim citatorū non cōparentiū et rebellium neqꝫ hmōi diei termino in aliquo ſatiſfacere curātium cōtumacias accuſauit Ipoſqꝫ contumaces reputari ⁊ ad premiſſa pro ꝑte dicti reuerendi patris miniſtri et aliarū predictarū perſonaruz petita per nos procedi debita cum inſtantia poſtulauit. Quapropter nos conſiderantes petitionē huiuſmodi nobis factam eſſe iuri conſonaz ⁊ rationi/ꝙꝫ iuſta petentibus non eſt denegādus aſſenſus omnes et ſingulos non comparentes reputādo(prout erant ⁊ fuerunt) non immerito contumaces:dictas conſtitutiones ſtatuta ordinationes et declarationes ſupra inſertas ſic in melius aptatas et limatas atqꝫ autenticatas ſub ſigillo dicti reuerendi patris miniſtri commiſſarij in manibus recepimus et aſſumpſimus eaſqꝫ vidimus:legimus:tenuimus: et diligenter examinauimꝰ. Et quia ipſas legittimas et minime legittime reuocatas eſſe inuenimus ſꝫ omēs ſanas nō ſciſſas nō viciatas nec ī aliqua ſui ꝑte ſuſpectas:ac omni prorſꝰ vi io et ſuſpitione carētes inuenimus:taleſqꝫ eaſdem pronunciamus. Ideo auctoritate apoſtolica nobis deſuper commiſſa et conceſſa eaſdem ipſis miniſtro fratribus et ſororibus dicte prouincie Francie preſentibꝰ et futuris reſpectiue approbauimus et cōfirmauimus ac per p̄ſentes approbamus et confirmamꝰ. Inſuper etiam notario publico infraſcripto commiſimus et mandauimus committimus et mādamus quatinus ex eiſdem originalibus vnum duo tria aut plura et quotquot erūt neceſſaria publicum et publica tranſumptum et tranſumpta pro ſupradictis et q̄buſcunqꝫ alijs dictoꝝ triū ordinū quoꝝ intereſt vel intereſſe aut eiſdem ſeu alicui vł aliquibus eorum quōlibet deſeruire poterunt/ipſis requirentibus extraheret ſeu extrahi faceret:cui et quibus cum orginalibus per ipſum fideliter collacionato et collacionatis ac ſuo conſueto ſigno ſignato et ſignatis noſtram ex tunc prout ex nūc et econuerſo auctoritatem ordinariam et iudiciale decretum interpoſuimus et interponimus in iudicio et extra vbiqꝫ valituris ſedendo ad hoc pro tribunali. De quibus omnibus et ſingulis ſupradictis pro

parte dicti reuerendi patris miniſtri nominibus quibus ſupra vnum duo plura et quotquot erunt neceſſaria publicum ꝛ publica inſtrumentum et inſtrumenta in publica forma manu ſcripta vel alias debite impreſſa fieri et ibi dari petitum fuit ac ꝑ nos ſimiliter mandatuz Acta fuerunt hec

hora audiẽtie cauſaꝝ conſuetanobis inibi pro tribunali ſedentibusAnno a natiuitate dñi milleſimo quingẽteſimo
Indictione die vero
menſis
Pontificatus Sanctiſſimi in chriſto patris et dñi dñi noſtri Julij diuina prouidentia pape ſecundi Anno preſentibus ibidem honorabilibus et diſcretis viris.

¶ Sequuntur ordinationes quedã particulares prouintie Frãcie pro punitionibꝰ defectuum iniungendis ffribꝰ/congruenter facte et ordinate ꝑ Reuerendũ patrem ffem Bonifaciuz de ceua ordinis minorum eiuſdem prouincie miniſtrũ/ac in eadem reuerendiſſimi patris generalis miniſtri vicariũ ⁊ commiſſariũ/quas mãdat diligentius obſeruari in tota ꝓuincia tã ffribus antiquoris obſeruãtie regule et alijs ꝑ eoſdẽ ad veruz reformatis q̃z ab alijs conuentualibus nondum plene reformatis vtꝑ hec tales reformãdi reformationis et obſeruãtie ſctẽ modum addiſcere incipiant. ¶ Et p̃mo quo ad diuinũ officiũ

¶ Quicunq; defecerit in ꝑparatiõibꝰ diuini officij dicet culpã ſuã publice ⁊ carebit vitrovini vel dicet P̃r nr̃ in cruce corã cõuẽtu niſi legittima cauſa fuerit excuſandus. Et ſi q̃s circa hec frequẽtiꝰ defecerit maiori pena ſcd̃m diſcretionẽ preſidentis caſtigetur.

¶ De matutinis .

¶ Quicunq; ſine legittĩa cã defeceriti matutinis comedat i terra facta tñ gr̃a de pitãtia,putvi debitur preſidenti. ¶ De alijs horis.

¶ Quicunq; ſine legittĩa cã defecerit i alijs horis dicet culpã ſuã ⁊ ſuſcipiet penitẽtiã ſcd̃m dictamẽ p̃ſidentis que nũero erit quinq; Pater noſter in cruce. ¶ De ſilentio.

¶ Quicunq; tpe officij ſine legittima cã fregerit ſilẽtium dicat Miſerere mei deꝰ in cruce. Et ſi q̃s defectuoſius reptꝰ fuerit artiꝰ puniat̃

¶ De precipitatione diuini officij

¶ Quicunq; notabilr̃ diuinũ p̃cipitauerit officiũ i pſallendo vel pauſã honeſtã corrpuerit in medio verſꝰ dicat Miſerere mei deꝰ i cruce

¶ De egreſſione chori añ finẽ horaruz

¶ Quicunq; egreſſꝰ fuerit choꝝ añ ꝑfectionẽ diuini officij ſine cã neceſſaria ⁊ licẽtia p̃ſidẽt; facta reuerẽtia ebdomadario dicat ſeptẽ pſalmos. Et q̇cunq; nõ redierit ad chorum cito poſt celebrationem tempore officij habeat vnũ vitrũ vini tãtũ. ¶ De oratione.

¶ Quicunq; poſt matutinas añ horã tertiaz ⁊ poſt cõpletoriũ añ horã ſeptimã ab oꝛone exceptis multũ antiq̇s ⁊ p̃dicatoribꝰ ⁊ ꝯfeſſoribꝰ ſccularijs ſine cã legittĩa ⁊ petita licẽtia exierit: dicat Miſerere mei deus in cruce.

¶ De celebratione miſſe.

¶ Quicunq; p̃ter ordinationẽ p̃cipiẽtis miſſas iuerit ad celebrãdũ vl̃ tũc celebrare cõtradixerit ſine cã legittĩa ⁊ hũili excuſatiõe careat pitãtia. ¶ Circa cõmunitatem.

¶ Quicunq; nõ tẽpeſtiue ad oẽs cõgregatiões cões puta De ꝓfũdis añ bñdicite. Ad refectoriũ ad capl'z ⁊ ad ꝓceſſiones venerit/niſi legittia cã venerit excuſãdus dicat culpã ſuã ⁊ P̃r nr̃ in cruce ¶ De Silentio.

¶ Quicũq; fregerit ſilẽtiũ i clauſtro: i dormitorio: i eccleſia: vl̃ choro: vel tpe calefactiõis ad ignẽ vel poſt cõpletoriũ ⁊ matutinas dicat culpam ſuam. Et ſecũdũ ꝓlixitatẽ collocutiõis vt ꝯpẽſari poſſit ꝓ tribꝰ v̄bis vl̃ circa dicat vnũ Aue maria ⁊ cũ hoc iuxta ordis ſtatuta debite puniat̃. ¶ De comeſtiõe i cõuẽtu

¶ Quicũq; iuẽtꝰ fuerit ſine neceſſitate potũ vel cibum extra cõitatẽ vl̃ nõ petita ſaltẽ a diſpẽſatore licẽtia ſumere: dicat culpã ſuã ⁊ accipiat penitẽtiã ſcd̃m diſpoſitionẽ p̃ſidentis

¶ De ambulãtibꝰ vltra horã ꝑ cõuẽtũ

¶ Quicũq; inuẽtꝰ fuerit vltra horaz ſeptimam ⁊ octauam de ſero per conuentum deambulans ſine cauſa neceſſaria dicat culpaz ſuam et Miſerere mei deꝰ in cruce. Et frequẽter delinquẽtes artius puniantur.

¶ De comeſtione in oppido.

¶ Quicũq; comederit vel biberit in oppido ſine licẽtia vel ciuitate vbi morantur comedet in terra panem et aquam. ¶ De iniuria.

¶ Quicũq; rixãdo dicet iiuriã ffri vel alteri comedet in terra panẽ et aquam et oſculabitur pedes ffm̃ et diſciplinã publice faciet vl̃ recipiet.

¶ Quicũq; rixatus fuerit iter fratres ⁊ iniuriã nõ protulerit ſed tñ alta verba irreligioſe proferens: comedet in terra facta tamen gratia a de pitantia prout videbitur preſidenti.

¶ De minis.

¶ Quicũq; minas intulerit fratri penitentiã ſumat iniuriantis. ¶ De iuramento

¶ Quicũq; iuramentũ fecerit aut per furorem vel triſticiam dyabolũ nominauerit careat pitãtia.

¶ De ocioſitate.

¶ Quicũq; ocioſus repertus fuerit per conuẽtũ ſeq̃nti

die lauet vtenſilia coquine ⁊ portet ter on⁹
lignorum vel mundet clauſtrum ſolus vel
dormitorium.

De procuratis.

Quicunqȝ vinuȝ aut alia que
cūqȝ in ciuitate aut
alibi abſqȝ licentia prelati procurauerit. ca=
reat procuratis et in terram comedat.

De camera ſeu menſa hoſpitum.

Quicunqȝ ad cameraȝ ſeu ad
menſam hoſpitum
quando hoſpites illic ſunt et comedunt ex=
cedt is ſeruitorib⁹ ſine licētia ire preſump=
ſerit comedet in terra.

Et quicunqȝ de ꝓmiſſis publicis
culpā ſuam confite=
ri vel dicere publice. neglexerit: duplici pe=
na puniatur. Sic ſignatum.

Frater bonifacius miniſter obſer=
uari mandat vt ſupra propria manu.

Sequūtur ordinatio
nes facte ⁊ ordinate ꝑ reuerendū patrē vi=
ſitatorē ſororū pauperū mendicātiuȝ ordis
⁊ prime regule ſācte clare a beato franciſco
tradito ſub reformatiōe et inſtitutis beate
Colete viuentiū reuerendiqȝ pr̄is miniſtri
vicarium et commiſſariū ſuꝑ fratres obſe=
quijs ipſarū ſororum deputatos tā cōfeſſo
res ꝙ̄ alios in prouincia ſancti bonauētu=
re. pro fratribus ſuis ꝑdictis ibidē cōmorā
tibus obediētie ⁊ obſeruātie regularis mi
niſtris ſubditis.

Et primo ꝙ fratres conuerſē=
tur inſimul in pace ⁊
caritate mutua tam intus ꝙ̄ extra ⁊ caueāt
ſūmopere ne det vn⁹ alteri occaſionem per
turbationis ſed religioſe ⁊ pacifice ſimul ꝑ
maneāt ⁊ exēplariter viuāt maxime coraȝ
ſecularibus ⁊ alijs.

Item qn̄ loquentur cum ſororib⁹
ſint verba eoꝝ religioſa et
honeſta atqȝ edificatoria non rigoroſa nec
litigioſa. nec furioſa. nec leuia aut inania.

Item quouiſmodo nō vadāt per
villā vel oppiduȝ aut vrbē
vel extra niſi bini ⁊ bini niſi maxima neceſ
ſitas et defectus fratrum aliquādo cogat.
Et hoc de licentia venerandi patris cōfeſ=
ſoris vt moris eſt. Cui conceditur omnimo
da poteſtas ſuper fratres. Et tūc qn̄ nō fue
rint fratres in conuentu pro neceſſitate v=
gente licebit eis aſſociari per quoſdam ho=
neſtos ⁊ benefamatos famulos clericos vl̄
alios. Et non comedant neqȝ bibant in di=
cta villa vel opido vbi morantur: niſi ſcd̄m
ꝙ ſtatuta noſtra canunt.

Item teneatur aliquod ſilentium
in mēſa niſi qn̄ hoſpites ad
uenerint pro quibus licebit loqui in prima
refectione duntaxat. Et legatur lectio ſal=
tem in principio menſe et in fine. Precipue
autem regula noſtra legatur adminus ſe=
mel in menſe ad integruȝ ne ab aliquibus
obliuiſcatur. Et raro ſeculares ibi admittā
tur vbi bonomodo euitari poterit.

Item teneatur Silentiū i dormi=
torio ſicut fit in conuentib⁹
noſtris ne fratres orātes ſtudētes vel dor=
mientes impediantur. Et in vigilijs. oratio
nibus et alijs religioſis ſtatutis ⁊ ordinati
onibus ſtudeant ſe conformare conuentib⁹
alijs fratrum prout bonomodo poterunt.

Item non intromittantur mulieres in
conuentu niſi ſecundum ꝙ ſtatu
ta eis permittunt et etiam ſcd̄m conſuetu=
dinem conuentuum noſtrorum reformato=
rum obſeruantie et obedientie regularis.

Item non pulſent fr̄es ſorores nec pul
ſari permittant tēporibus diui=
ni cultus. aut ſilencij. dieb⁹ quoqȝ cōmunio
nis niſi pro magna ⁊ legittima neceſſitate.
Et tunc ſine multiplicatiōe verboꝝ.

Item ſtrictiſſime per ſanctam obediē=
tiam ⁊ ſub pena excōmunicatio
nis precipio confeſſoribus ⁊ fr̄ibus omib⁹
ne ſibi particulariter procurent vel ꝓcura=
ri faciant. ſeruēt vel ſeruari faciāt aliquas
elemoſinas particulares maxime pecunia=
rias ſine ſcitu ⁊ aſſenſu ſororū quia per eas
caritatiue adminiſtratur et adminiſtrabi[illegible]
neceſſitas ffm ſecundum poſſibilitatem.

Item in viſceribus caritatis Jeſu xp̄i
dn̄i noſtri moneo ⁊ exhortor eoſ
dem fratres ⁊ ob reuerentiā paſſionis ipi⁹
et gl'ioſe virginis marie et beatiſſimi pr̄is
noſtri franciſci beate Clare ⁊ oīm ſanctorū
et ſanctarum vt ſemper recordentur quō ⁊
propter quid mundum deſeruerint quid ī
ſancta profeſſione promiſerint. que etiam
eis promiſſa fuerūt. Inſuꝑ exhortor eoſ=
dem fratres vt libenter ſanctis et pauperi
bus ſponſis dei ⁊ virginibus xp̄i gaudent
et fideliter ſeruiant. Et ipe pro cuius amo=
re hoc faciunt reddet illis in centuplum in
eternum et vltra. Qd̄ ipe pi⁹ et miſericors
largitor concedat Amen.

Expliciunt ordinationes fa=
cte per reuerendum patrem viſi
tatorem pro fratribus ſuis obſe
quio pauperum ſororum deſer=
uientibus pro chriſto.

¶ Item ex quibuſdã ſtatutis reuerẽdiſſimi pr̃is miſtri gñalis fr̃is egidij delphini Que lȝ mõ ꝑ ꝑdicta nulliꝰ ſint obligatiõis tñ in hijs q̃ faciũt ad bonos moꝛes ⁊ rl̃e obſeruãtiã poſſunt a fr̃ibꝰ reuereri ⁊ ſeruari i paſſibꝰ ſibi vtilibꝰ ⁊ cõgruis ſicut in ſeq̃nti ꝑticula q̃ aliq̃n coꝛam diffinitoꝛibꝰ ⁊ diſcretis ꝓuincie Frãcie allegata et approbata fuit tãq̃ rõnabilis et honeſta atq̃ multũ neceſſaria ꝓ cõi pace ⁊ quiete fratrum.

¶ De gradu ⁊ oꝛdĩe ſeruãdo inter fr̃es

¶ Item quo ad oꝛdines et gradus fratrũ ſtatuimus ꝙ ſemper gardianus ꝑcedat omnes etiaȝ ſi eſſet laycꝰ tã magiſtros q̃ alios: niſi tales eẽnt i maioꝛi officio ꝯſtituti vt cuſtos vel eiꝰ vicariꝰ vl̃ alius ſupioꝛ oꝛdinis: q2 tũc in eccl̃ia in mẽſa et alibi vbicũq̃ debet deferre talibꝰ et poſt illos reſidere: niſi eẽnt extranei. Sẽper tñ faciat officiuȝ ſuũ in mẽſa capitulo et alibi: niſi tẽpoꝛe viſitationis illoꝝ: aut q̃n ꝓ aliqua cauſa ſuperueniente vellẽt ſui maioꝛes tenere capl̃m vel aliq̃d dicere vel exponere in mẽſa. Uicarius autem gardiani ſimiliter in abſentia gardiani p2ecedat omnes: etiam magiſtros in p2eſentia vero p2ecedat etiam omnes exceptis magiſtris in theologia et ſolempnibus p2edicatoꝛibus: et alijs p2elatis ſiue gardianis ſuperuenientibus. Precedant omnes bachalarij foꝛmati alios patres non graduatos et etiam graduatos: ſi parui eſſẽt p2ecij. Patres graduati dicuntur qui p2o tempoꝛe fuerunt cuſtodes: vel gardiani ſolempnium conuentuum: vel refoꝛmatoꝛes aut cõmiſſarij et in alijs dignis officijs: qui tales ſemper dictos bachalarios foꝛmatos p2ecedãt: quos immediate ſeq̃tur lectoꝛ conuentus. Deinde alij patres antiquioꝛes ⁊ fratres. Et quilibet ſcd̃m gradum ſuum ſeruet locum ſum: in choꝛo et in menſa et in p2oceſſionibus ⁊c̃. Et dignioꝛes p2ecedant minus dignos: ſecundum iudicium gardiani vel cuſtodis aut miniſtri. Item quo ad inſtitutionem patrum ſiue diſcretoꝛum conuentus non attendatur ad gradum ſeu p2omotionem ſtudij vel ad diſtinctionem inter fratres natiuos de conuentu et alios ibidem per obedientiam moꝛãtes: cum ex hijs nonnulli ſpecies app2op2iationis locoꝛum et ſingularitatum ſeu diuiſionum vel acceptionum indies oꝛiantur. Et ideo ad hec admittantur ſine tali diſtinctione vel acceptione perſonarum q̃cunq̃ p2udentioꝛes ſapientioꝛes melioꝛes et magis experti etiam layci vbi tales experti fuerint et p2obati. Nec p2opter talem gradum diſcretionis ſiue paternitatis aliqui altius quo ad locum ſuum ſiue gradum conſuetum aſcendãt.

¶ Item in dictis ſtatutis ſeu additionibꝰ magiſtri Egidij generalis miniſtri.

¶ De reſtrictione p2omotionum.

¶ Statuimus etiaȝ de ꝓmouendis ad officia ſtudioꝛum ꝙ de cetero nulli amplius p2omoueantur niſi hoc requirant conuentꝰ in quibus ſunt per litteras ad generalem et niſi per ipſum generalem. Similiter ꝙ miniſter p2ouincie in qua degant hoc requirat et litteris teſtificetur ꝙ talis fuerit continuo bone refoꝛmateq̃ vite in tali ſtudio nec aliquod ſcandalum eis feciſſe. Litteris etiaȝ regentis et ſtudij vtriſq̃ atteſtantibus eos ſufficientes ad illud officium et fuiſſe examinatos et cognitos p2o ſufficientibus.

¶ Item neq̃ intra tempus triennij neq̃ in capitulis generalibus p2omoueantur ad officia: niſi p2ioꝛis officij (ſi quas habuerit) lr̃as oſtendant generali aut cui commiſerit. Sepe multi rei inaduertentia per ſaltum p2omouentur ad magiſterium. Inhibemus etiam diſtrictius ne miniſtri p2ouinciales deinceps poſſint vſurpare iura capituli generalis faciendo p2omotiones inſtituendo bachalarios. Aliter inſtitutio ſit nulla. Et taliter inſtituti non poſſint amplius p2omoueri. Et miniſtri citentur a generali ad docendum qua fecerint auctoꝛitate. Et contra eos debite p2ocedatur. Et nullus garidianus admittat tales bachalarios vel officiales ſpectantes ad generalem miniſtrum ſub pena excommunicationis. Hec vbi ſup2a. ¶ Aduertendũ tamen ꝙ vbi papa per b2eue committeret examinationem et p2omotionem aliquoꝝ fratrum ſuis miniſtris etiam p2o doctoꝛatu et p2o cauſa rationabili et neceſſaria tales miniſtri id licite exqui poſſent ſicut aliquãdo factum eſt ⁊c̃.

¶ Sequūtur aliq̄ue cō-
munes formule aliquarū litterarū ꝛ obedi
entiarū cōmuniuꝫ in ordine ex formulario
antiquo ord. ꝛ alijs in parte extracte ꝛ ꝓut
prefatis ſtatutis ꝛ declarationib⁹ ord. ma=
gis congruere videntur.

¶ Formula littere diſcreti conuentus
mittendi ad capitulum prouinciale.

¶ Reuerendo in chriſto
patri fratri. N. prouincie. N. miniſtro / ce
teriſq; venerabilibus patribus et fratrib⁹
in capitulo. N. congregatis. Humilis con
uent⁹ ſiue loc⁹. N. Obedientiā et reueren=
tiā tam debitā q̄ deuotā. Dilectū nobis in
xp̄o fr̄em. N. Latorem p̄ntiū iuxta formaꝫ
coſtitutionū noſtrarū a nobis electū ad in=
ſtans ꝓuinciale capitulū duxim⁹ tranſmit
tendū vices nr̄as cōmittētes eidē: ad ea q̄
in p̄fato cap̄lo ſūt tractāda. Datū ⁊c. Sub
ſigillo prefati nr̄i conuentus ⁊c. ¶ Hec lit=
tera poterit apta ad modū obediētie vl̄ licē
tie. ¶ Itē ab eodeꝫ diſcreto poterit alia lr̄a
clauſa ſigillata ſigillo cōuētus. In qua tm̄
mō ſcribantur petiōes cōuētus hoc mō. Con
uentus talis. N. petit humiliter ꝓ gardia=
no fr̄em N. Et ꝓ lectore fr̄em. N. Et ꝓ ma
giſtro nouitioꝝ et iuuenū fr̄em. N. Et ſup
ſcriptio dicte littere ab extra ſit talis. Iſte
ſunt petitiōes cōuent⁹. N. Si a cuſtode fiat
cap̄l'm cuſtodiale / parūp an̄ cap̄l'm ꝓuincia
le quaſi eūdo ad illud iuxta morē antiquū
et vt moris eſt adhuc apud multos ꝓpter
nōnulla ibidem diſponēda et ordināda ad
cap̄l'm ꝓuinciale vel alias: tūc formula litte
re ipſi⁹ diſcreti ad p̄fatū cuſtodiale cap̄l'm
erit iſta. Que etiā obſeruetur ſi qñq; cuſtos
ꝓ cā neceſſaria cap̄l'ꝫ cuſtodiale tenere vo
luerit. ¶ Venerādo i xp̄o p̄ri fratri tali. N.
cuſtodi cuſtodie. N. ceteriſq; p̄ribus diſcre
tis in capitulo cuſtodiali ꝯuēt⁹. N. ꝯgrega
tis. Fratres loci vel cōuentus. N. reueren
tiā cū ſubiectiōe deuota. Tenore p̄ntiū vo=
bis facim⁹ manifeſtū nos fratri. N. latori
p̄ntiū electo a nobis in his q̄ ad officiū di=
ſcreti ptinent q̄ntū ad p̄ns cuſtodiale vel ēt
ꝓuinciale cp̄m (ſi decreueritis) cōmiſiſſe ple
narie vices noſtras. In cuius rei teſtimo=
nium preſentium ſeriem ſigillo loci nr̄i vel
cōuentus duximus ſigillandū. Datum. ⁊c̄.
Et quia in pleriſq; ꝓuincijs ꝛ cuſtodijs cō=
ſuetudo eſt vel fuit iſta. vt diſcretis ad ca=
pitulū ꝓuinciale ꝛ cuſtodiale electis ꝛ a cu
ſtode in cap̄lo ſuo cuſtodiali ꝯgregatꝫ vnū
vel duos ex ſeipſis diſcretos cuſtodie eli=
gāt quibus facto rotulo poſtulationū con=
uentuum cuſtodie et alijs inter ipſos ꝛ cu=
ſtodem cuſtodie fieri conſuetis committāt
vices ſuas ad alia oia in cap̄lo prouinciali
tractāda propter multitudinē fratrū ꝛ di=
ſcurſus inutiles euitādos maxime qñ mini
ſtri hoc p̄cipiūt vel ꝑmittūt ideo vbi vl' qñ
talia ſic fieri iubētur formula littere taliuꝫ
diſcretorum cuſtodie ab alijs diſcretis cu=
ſtodie miſſorum ſit iſta.

¶ Reuerēdo in xp̄o patri fratri. N. ꝓuin=
cie N miniſtro. Fratres diſcreti. N. cuſto=
die reuerētiā cū oi ſubiectione ꝛ obediētia
Tenore p̄ntiū vobis facim⁹ manifeſtū nos
fratri. N. vel fratribus. N. ꝛ. N. p̄ntiū lato
ri vel latoribus electo vel electis a nobis i
hijs q̄ ad officiū diſcreti ſingulorꝝ cōuētuū
noſtroꝝ ꝑtinēt (q̄ntū ad p̄ns ꝓuinciale cap̄l'ꝫ
ſpectat) cōmiſiſſe plenarie vices noſtras In
cuius rei teſtimoniuꝫ (ſeriem preſentium)
ſigillo cuſtodis noſtri duximus ſigillandū.
Datum ⁊c.

¶ Item qñ diſcreti cuſtodie in taliū electio
ne infra diem naturalem non conueniunt
in quo caſu debet fieri ſuppletio ꝑ cuſtodē
tunc formula littere talium prouiſorum ꝑ
cuſtodem erit iſta.

¶ Reuerendo in xp̄o patri fratri. N. mini=
ſtro ꝓuincie Frater. N. cuſtos cuſtodie. N.
Reuerētiam debitā ꝛ deuotam. Cum ſecū=
dum ſtatutorum noſtrorum formam diſcre
ti cuſtodie in capitulo cuſtodie congregati
ad electionem vni⁹ vel duoꝝ diſcretorum
de tota cuſtodia ad prouinciale capitulum
itnrorū ſi non concordauerint in electione
infra diem naturalem cuſtos de diſcreto vl'
diſcretis eis debeat ꝓuidere / tenore p̄ntiū
vobis facio manifeſtum qtūs prefatis di=
ſcretis nō concordantibus in electione vni⁹
vel duorum infra terminum eis a conſtitu
tione ſtatutum prouidi (iuxta formam pre
dictam) de fratre. N. latore p̄ntium littera=
rum. In cui⁹ rei teſtimonium p̄ntium ſeriē
ſigilli mei officij munimine roboraui. Da=
tum. N. tēpore noſtri capituli cuſtodialis.
Lecta ꝛ ſigillata coram fratribus dicti ca=
pituli die ⁊c.

¶ Item poſtq̄ꝫ diſcreti cuſtodie vna cum
cuſtode ſimul conuenerint ſiue in capitulo
cuſtodiali ſiue ad partem in loco capituli
prouincialis et litteras poſtulationum ſin=
gulorum conuentuum aperuerint et ſingu
las poſtulationes ordinauerint ſcribendo
in rotulo ad preſentandum eas miniſtro ꝛ
diffinitoribus capituli: tunc forma talis ro
tuli talis eſſe poterit.

¶ Iſte eſt rotul⁹ poſtulationū cuſtodie. N.
cōfectus et ordinatus p pſes cuſtodē ⁊ diſ
cretos dicte cuſtodie p puiſiōe officiario
rū ſingulorum conuentuū et ſtudentis vel
ſtudentium dicte cuſtodie/pñtandus reue
rendo patri miniſtro prouinciali ⁊ diffini=
torib⁹ capituli et ab eis in toto vel in par
te admittend⁹ infirmandus/ſupplendus/
vel corrigendus prout eis ſcdm deū ⁊ con=
ſcientiam ⁊ facultatem conuentuum toti⁹
puincie meli⁹ videbit expedire. ¶ Et pmo
in cōuentu N. Gardianus. N vel vt prius
Lector frat. N. Magiſter Juuenū frat. N.
Magiſter nouitioꝝ frater. N. vl' magiſter
nouitorum ⁊ iuuenū .il' frater. N. Et ſic de
alijs cōuētib⁹ cuſtodie p ordinē. Et in fine
rotuli ſcribat ſtudēs cuſtodie ex debito pro
ſtudio piſienſi vel alijs ſtudijs gñalibus p
ut ordinatum fuerit. Et ſi cuſtos tali anno
venerit eligendus et poſtulādus ſcribatur
in pncipio rotuli ſic. Et pmo p cuſtode hu=
ius cuſtodie frater. N. ¶ Item qñ aliq de=
fectus notabiles examinati ⁊ pbati mini=
ſtroꝝ vel cuſtodū ſcribūtur caplo a cōuēti
bus p modū iuridice accuſatiōis/formula
lre talis eſſe poterit etiā p accuſatiōe mi=
niſtri generalis ⁊ vicariorū generalium ſi=
ue viſitatorum ordinis/quando capitulū
generale erit celebrādū. ¶ Uenerabilib⁹ in
xpo diffinitoribus capituli puincialis vel
a capitulo prouintiali electis. Fres de cō=
uētu. N Salutē cū plenitudine grarū ⁊c.
Qm ſcdm cōſtitutionē ordinis generalē diſ
creti cōuentuales per modū accuſationis
publice vel autentice nichil notabile vl' pō
deroſum debent ad prouinciale capitulum
vel generale deportare/niſi ea que fuerint
diligenter inter fratres diſcuſſa ⁊ a maio=
ri parte conuentualis capituli approbata.
Idcirco nobis placuit quedam inter nos
diſcutere et diſcuſſa a maiori parte medie=
tate olim approbata et per diſcretum no=
ſtrum prudentie veſtre tranſmittere corri=
genda. Uerum ſi ſeriatim horum omni=
um hiſtoriam texeremus ſermo prolixior
veſtris animis tedium generaret tangere
tñ aliqua de omnibus cōpendioſo ſermo=
ne intendimus vt ex hijs litteris et ex ver=
bis noſtri diſcreti poſſitis ad plenū omniū
diſcere veritatē. ¶ Imprimis quia caput
membris eminet vniuerſis de miniſtro ge
nerali vnā duas vel plures accuſationes
facimus. vcʒ ſic et ſic ⁊c. Prima ſcda tertia
⁊c. Et ſimiliter de vicarijs generalibus ſi=
ue viſitatorib⁹ ordinis ⁊ miniſtris puicia
lib⁹. Et hoc dūtaxat illo anno qñ eūdū fue=
rit ad caplm gñale. Qñ aūt nō fuerit capl'ʒ
generale celebrandū ponantur ſolūmodo
accuſationes miniſtri puicialis ⁊ cuſtodū
et etiā ſi qñ opus fuerit gardianorū in hūc
modum. ¶ Poſt accuſationes miniſtri ge=
neralis ⁊ vicariorū ac viſitatorum ordinis
duas vel plures ponimus de miniſtro no=
ſtro puiciali Prima ſcda tertia ⁊c. ¶ Poſt
accuſationes miniſtri plures ponim⁹ de cu
ſtode videlʒ prima ſcda ⁊c. Similiter fiat
pro gardiano ſi opus fuerit. Quib⁹ expreſ
ſis fiat concluſio litterarū in hunc modum
vcʒ. Hec autem omnia correctione qua cō=
petit petim⁹ emēdari: vt correcti tam mini
ſter qȝ cuſtos alias in ſimilibus cautiores
reddantur ne ipſorum merita campus no=
ſtre relegionis vel nre puintie cui bñdixit
dñs efficiatur ſterilis ac ſpinoſis. In cuius
rei teſtimoniū preſentium ſerieʒ ſigillo no
ſtri conuentus duximus roborandum. Da
tū ⁊c. ¶ Si vero fuerint aliqua que viden
tur leuia auiſanda vel corrigenda in ca=
ritate ⁊ pro bona cautela poterunt declara
ri diſcreto et per eum verbotenus nuncia=
ri vt moris eſt ⁊ ab eodē diſcreto in paruo
rotulo vel memoriali conſcribi ſimpliciter
abſqȝ tali accuſatione vel deſcriptione au=
tentica.

¶ Formula communis littere vel obe=
dientie cuſtodis.

¶ In xpo ſibi cariſſimo fratri. N. ordinis mino=
rum Frater. N. eiuſdem ordinis fratrū mi
noꝝ in puintia. N. miſter ⁊ ſeru⁹ Saluteʒ
et pacē i dño ſempiternaʒ. Cum ex diffini=
torum noſtri puincialis capituli conſilio
pariter et aſſenſu venerabilem patrem fra
trem. N. quondam cuſtodem cuſtodie. N.
ſuo completo termino a ſuo duxerim abſol
uendum officio voſqȝ de cuius religionis ⁊
honeſtatis zelo prouida etiam diſcretione
et ſalubri doctrina plenam in domino ge=
ro fiduciaʒ ſubſtituerim ac inſtituerim ei⁹
loco. Preſentium tenore vobis mādo pa=
riter ⁊ iniūgo ad meritūʒ obedientie ſalu=
taris quatinus poſt receptionem earundē
in dicta. N. cuſtodia: cuſtodis officiū dili=
genter exequi ſtudeatis ſecundum grati=
am a dño vobis datam Sic qȝ deo omnipo
tenti cedat ad gliam vobis aūt ad cumulū
meritorū Frib⁹ aūt ipis vniuerſis ⁊ ſingu
gulis dicte cuſtodie in virtute ſctē obediē
tie precipio vt in omnibus que ad hmōi cu
ſtodiat⁹ officiū ſpectare noſcūt vobis obe=
diāt ſicuti michi: eoſdē nichilomin⁹ monēs
⁊ exhortās i dño vt erga vos tā hūilit ⁊ beni

gne ſe gerere conētur ꝙ ex eoꝝ obediētia
onus vobis ipoſitum leue non inmerito vi-
deatur. Quos vobis voſqꝫ illis carius re-
cōmendo Ualete in chriſto ieſu et orate ꝓ
me Datum. N. tēpore noſtri prouincialis
capituli ibidem celebrati die ⁊c. Anno ⁊c.

¶ Formula gratiarum cuſtodū conce-
dēdaꝝ et cōmittendarū per miniſtrum ꝓ-
uincialem in toto vel in parte.

¶ In xp̄o ſibi cariſſimo
⁊c. Uolēs tibi fauorabiliter aſſiſtere et tuū
officiū oportunis gracijs cōmunire pn̄tiuꝫ
tenore concedo ⁊ cōmitto gratias infraſcri-
ptas. ¶ Primo ꝙ religioſos non mēdican-
tes ob melioris vite frugē ad nos licentia
petita ⁊ ſi non obtēta trāſeuntes et ſecula-
res a ſeculo fugientes pro clericatu vl' lay-
catu ydoneos ⁊ aptos in tua cuſtodia ad
ordinem poſſis recipere receptos autē ad
profeſſionem admittere. ¶ Iteꝫ ꝙ fratres
profeſſos ad omnes ſacros ordines va-
leas quibuſcūqꝫ orthodoxis ep̄is preſenta-
re et facere promoueri. ¶ Item ꝙ capella-
nis ſeu confeſſoribus monaſteriorum ſan-
cte clare iuxta formam ſtatutorum nr̄oruꝫ
ydoneos ſocios valeas aſſignare teqꝫ di-
ctis capellanis ſeu confeſſoribꝰ tā intra ꝙ̄
ad extra tenore preſentium qn̄ preſens fue-
ris aſſigno ⁊ inſtitutio ſocium vel ſcolareꝫ
Et ꝙ ipſis capellanis ſeu confeſſoribus ip-
ſorum monaſteriorum ſancte clare legitti-
me impeditis eorum loca tenentes valeas
ordinare. Item ꝙ ad loca exteriora cōuen-
tuum ſiue monaſteriorum ſancte clare et
quarūcunqꝫ monialiū noſtre prouintie ire
valeas cum ſocio tibi grato quādo tibi ex-
pedire videbitur: ad ea videlicet loca vbi
ſeculares vel fratres eis obſequentes com-
muniter ꝯuerſāt. ⁊ ad hoc ſubditos tuos ꝓ
cauſa rationabili ⁊ honeſta cū neceſſarium
vel oportunū fuerit licentiare. ¶ Itē ꝙ cuꝫ
cio vl' alio fratre honeſto pn̄te poſſis loqui
quibuſcūqꝫ ſororibus ſācte clare ⁊ ad hoc ſi-
militer ſubditos tuos (cū bn̄placito confeſ-
ſorū ibidē reſidētiū vel guardiani loci pro-
pinquioris vbi alias cōfeſſores earū morā-
tur aut viſitatoris earū vel ipis nō cōtradi-
centibus et non alias) licenciare. ¶ Item ꝙ
ad pn̄tiam meam venire valeas ⁊ tuos mit-
tere ffes ⁊ etiā ad vicinores ꝓuincias quo-
tiēs tibi fuerit oportunū. ¶ Item ꝙ poſſis
a caſibus michi per ordinis noſtri ſtatuta
reſeruatis ſubditos tuos i abſētia mea ab-
ſoluere ⁊ a tuis confeſſoribꝰ abſolui. ¶ Itē
ꝙ poſſis libros ⁊ alias res vſui tuo neceſſa-
rias vel oportunas ⁊ ſtatui nr̄o cōſonas ꝓ-
curare ⁊ recipere ⁊ tibi conſeruare ad vſuꝫ
⁊ res viles ſeu paruꝫ valentes tā in ordine
ꝙ̄ extra dare. ⁊ ad hec etiam fratres tibi ꝓ
tempore ſubditos licentiare. ¶ Itē ꝙ ffes
delinquentes poſſis incarcerare ⁊ incarce-
ratos liberare ⁊ ad actus legittimos ⁊ offi-
cia ordinis de cōſilio diſcretoꝝ ſui conuen-
tus reſtituere. ¶ Itē ꝙ poſſis ⁊ debeas in
viſitatione tua ordinaria vel etiam alias
viſitare publice ⁊ priuate fratres ⁊ conuen-
tus tibi ſubditos etiā in caſibus michi cō-
miſſis vel reſeruatis puniendo vel abſoluē-
do ⁊ quecunqꝫ faciendo que ego ipſe ex offi-
cio facere poſſem ſi preſens pſonaliter ad-
eſſē ſi infra feſtum oīm ſanctorum ꝑ me vel
per aliquem commiſſarium vel vicariū me-
um eos non viſitauero vel viſitare me vel-
le tibi non mandauero. ¶ Poſtremo ꝙ ffes
per tuā cuſtodiā cū debita licentia trāſeū-
tes ⁊ infra ꝓuintiā nō locatos in eadē cu-
ſtodia retinere poſſis ⁊ locare prout tu di-
ſcretioni videbitur: quodqꝫ vicarijs tuis ⁊
cōmiſſarijs poſſis oīa ⁊ ſingula p̄dicta i to-
to vel in parte cōmittere ⁊ cōmiſſū reuoca-
re quociēs tibi videbitur expedire quibus
etiam ſic ꝑ pn̄tes cōmitto. Suꝑ hijs autem
omnibus ꝯceſſis ⁊ cōmiſſis ſtatutis noſtre
religionis tā papalibus ⁊ generalibus ꝙ̄
ꝓuincialibus diligentius obſeruatis ⁊ pn̄-
tibus ꝙ̄diu in officio cuſtodis fueris dura-
turis niſi aliter per me fuerit ordinatum.

¶ Formula littere vicarij cuſtodis i cu-
ſtodia.

¶ In chriſto ⁊c. Cuꝫ ſm̄ noſtras
cōſtitutiōes cuſtos
exiens cuſtodiā ſuā vnū fratrē de cuſtodia
familie ſue dimittere teneatur: de tua vita
laudabili et probitate plenariā fidē gerēs
te meum vicarium de cōſilio nonnullorum
proboruꝫ patrum vel diſcretorum noſtre
cuſtodie inſtitui et inſtitutū per preſentes
denūcio plenariā auctoritatem meā inꝙ̄tū
poſſum et valeo tibi committēdo: mandāſ-
qꝫ tibi tenore preſentium quatinus predi-
ctū vicariatus officiū fideliter ⁊ ſollercius
exercere ſtudeas quoaduſqꝫ ad dictā cuſto-
diā me redire contigerit: precipiēs ⁊ iniun-
gēs omnibus et ſingulis fratribus dicte cu-
ſtodie vt in omnibus q̄ ad tuū ſpectāt offi-
cium toto tui vicariatus tempore tibi ve-
lut michi firmiter teneantur obedire. Uale
⁊c. Datum ⁊c. ¶ Subſcriptio. Frater. N.
cuſtos qui ſupra inſtituit committit ⁊ mā-
dat vt ſupra propria manu.

¶ Formula obedientie gardiani

¶ In christo sibi carissimo ⁊c. Cū de diffinitoꝝ nostri pn̄tis capituli cōsilio pariter ⁊ assensu dilectū ffm̄. N. quondā guardianū nr̄i ꝯuent⁹. N. a suo duxeri absoluendū officio. Et vos de cui⁹ moruz ꝓbitate discretione ⁊ vigilātia satis cōfido substituerī loco eius. ¶ Tenore pn̄tiū ad meritū obediētie salutaris vobis mando pariter ⁊ iniūgo quatin⁹ ad prefatū cōuentum q̄ cicius poteritis bono modo accedatis ibidem ꝙ exequamini dictuz guardianatus officiū scḋm grām a dn̄o vobis datā. Ita ꝙ deo cedat ad gloriā/ vobis aūt ad meritū: ffribus etiam eiusdē cōuent⁹ (quoꝝ curā vobis ꝯmitto ꝑ pn̄tes(proficiat ad salutē. Quib⁹ quidē ffib⁹ vniuersis ⁊ singulis precipio/ vt in oib⁹ q̄ ad gardiaui officium pertinēt vobis veluti michi pareant cū effectu. Monens nichilominus eos ⁊ exhortans in dn̄o. vt erga vos sic studeāt humiliter se habere ꝙ eoꝝ obedientie prōptitudo vobis crescat i gaudiū/ ⁊ ipsis ad cumulum cedat meritoꝝ. Ualete in xp̄o iesu ⁊ orate pro me. Datū ⁊c. tp̄e prouincialis capituli inibi celebrati. Anno ⁊c. Die ⁊c.

¶ Nota. ꝙ qn̄ gardiani continuanť in suis officijs: dicta formula variať: q: omittend⁹ est articul⁹ de absolutiōe cuiusq alterius.

¶ Formula necessariaꝝ grāꝝ/ guardianis aliqbus cōcedendarū in toto vel i parte prout minister iudicauerit.

¶ In christo ⁊c. vt cōmissū tibi gardianatus officium salubrius (ꝑut paterno affectu gestio) exequaris subscriptas tibi grās concedo: prelatis tuis illas permittentibus seu non contradicentibus toto tui gardianat⁹ tempore nisi reuocauero exercendas.

¶ Primo ꝙ seculares a seculo fugientes ꝓ clericatu vel ꝓ laycatu ydoneos ⁊ aptos ⁊ alios religiosos ordinū non mendicātium spe melioris frugis ad nos licētia petita ⁊ si nō obtenta trāsire volentes ad ordinem nr̄m possis recipere receptosq ad ꝓfessionē admittere. Item ꝙ fratres ꝓfessos ⁊ ydoneos ad sacros ordines vsq ad presbiteratū inclusiue de cōsilio discretorū cōuentus vel maioris partis eorūdē valeas quibuslibet orthodoxis ep̄is pn̄tare vel mittere ⁊ promoueri facere. Item ꝙ te ⁊ ffes tibi subditos ꝑ me vel per ꝑdecessores meos dumtaxat aut ꝑ custodē iuxta formā iuris ad eorum ꝑsētationē iuridicā diocesanis vel eorum vicarijs faciendā electos siue deputatos ꝓ ꝯfessionib⁹ suoꝝ audiēdis noie meo ⁊ auc̄te ꝑ te pn̄tare possis. Item ꝙ ad pn̄tiā meā venire valeas ⁊ tuos mittere ffes/ et ꝙ etiā extra terminos cōuent⁹ ꝑ totā custodiam prouinciaz pro causa rationabili ire ⁊ mittere possis. Necnō a casibus michi reseruatis ꝑ ordinis nostri statuta subditos tuos absoluere in foro cōsciēcie dumtaxat ⁊ a confessionib⁹ tuis absolui. Item ꝙ possis libros et alias res vsui tuo necessarias vel oportunas ⁊ statui nostro cōsonas procurare ⁊ recipere ⁊ tibi conseruare ad vsū/ ⁊ res viles seu parū valentes iuxta formā declarationū nr̄arū ⁊ statutoꝝ ordinis taz in ordie q̄ extra dare. ⁊ ad hec etiā fratres ꝓ tempore tibi subditos licētiare. ¶ Item ꝙ ad loca exteriora cōuentuū siue monasteriorum sororū sancte clare obseruantie rl̄aris vel debite reformationis ad que coiter intrāt vel morantur ffes eis obsequentes ire/ et talibus socio pn̄te vel absente loqui. non cōtradicente tamē confessore vel visitatore earundē. ¶ Item similiter ⁊ ad alia loca exteriora quarūcūq monialium alteri⁹ ordinis vbi etiā seculares ꝯmuniter intrāt exceptis earū claustris domib⁹ ⁊ officiuis interioribus clausis et hoc vel causa ꝑdicationis vel elemosiue petende aut alia pia de causa ⁊ rationabili ire valeas cum socio tibi grato. ⁊ ad hec ffes tibi subditos maturos et probos licenciare. ¶ Postremo ꝙ vicarius tuus in tua solum absentia predictis gracijs gaudere possit i toto vel in parte ꝑut tibi scḋm deū meli⁹ videbiť expedire. In cui⁹ grose ꝯcessiōis signū pn̄tib⁹ sigillū dicti officij mei duxi apponēdū. Uale ⁊c.

Formula littere seu obedientie lectoris conuentus.

¶ In christo ⁊c. Cum de diffinitoꝝ nr̄i ꝓuincialis capl̄i pn̄tis consilio pariter ⁊ assensu te de cui⁹ religiosa vita ⁊ salubri doctrina plenā in dn̄o gero fiduciā lectorē nr̄i cōuētus. N. istituerim/ pn̄tiū tenore tibi mādo pariter ⁊ iniūgo ad meritum obedientie salutaris/ quatinus post receceptionē earundem ad dictum te conuentum transferas. Ibiq lectoris officium prout moris est salubriť exercere studeas secundum gratiam a dn̄o tibi datam sub obedientia patris guardiani illius loci moraturus. Monens etiam omnes et singulos dicti cōuentus fratres quatinus in supradictis talem tibi prebeāt audientiam ꝙ ex ipsorum diligētia ad supradicta fortius te ꝓuocent et ipsum fructum scientie et doctrine salutaris reportare valeant ad dei laudem religionis decus ⁊ eorum salutem. Quos tibi teq illis carius in

dn̄o recommēdo. Uale in chriſto ieſu et ora
pro me. Datū ſub ſigillo officij mei in cōuē
tu n̄ro. N. tpe n̄ri ꝓuincialis capl'i ibidē cele
brati die tali menſis ꝛc. Anno dn̄i. ꝛc.

¶ Formula obediencie magiſtri iuue-
num et nouitiorum.

¶ In chriſto ꝛc. Cum de diffini-
torū noſtri ꝓuincia
lis capituli p̄ntis conſilio pꝛiter ꝛ aſſenſu te
de cuiꝰ religioſa ꝛ exemplari vita plurimā
in dn̄o gero fiduciā magiſtrum iuuenum ꝛ
nouitiorum noſtri conuētus. N. inſtitueri
p̄ntium tenore tibi mādo pariter ꝛ iniun-
go ad meritum obedientie ſalutaris quati
nus poſt receptionem earūdē q̄citius pote
ris bonomō ad dictū te trāſferas ꝯuētū ꝛ
iniūctū officiū diligent̄ exeq̄ ſtudeas prefa
tos iuuenes ꝛ nouitios i moribꝰ et ꝟtutibꝰ
ac ordinis n̄ri cerimonijs ꝛ regularibꝰ inſti
tutis ſollicite inſtruēdo monēdo corrigen-
do ꝛ eorum neceſſitatibꝰ ſpūalibus ꝛ corpo
ralibus ꝓuide intendendo ac ſollicite ꝛ di-
ſcrete ac mature eos probando ꝛ in ſpūali
bus exercendo. Ipis vero iuuenibꝰ ac no-
uicijs ꝑ eandem obediētiā mādo quatinꝰ
tibi tanq̄ ſuo magiſtro ꝛ inſtructori humi
liter obediant in omnibusque ad dictū tuū
officium ſpectare noſcunt̄. Et ad hoc etiā ſi
neceſſe fuerit ꝑ guardianum cogantur. Ce
teris etiā ffibus omnibus iniungēdo qua-
tinus de illorum regimine minime ſe impe
diant quominus eos in predictis exercere
inſtruere ꝛ ꝓbare valeas ſed eos potiꝰ bo
nis moribus ꝟbis ꝛ exemplis ad viam per
fectionis trahere ſatagant. Quos etiā tibi
teq̄ illis carius recommendo. Uale in xp̄o.
Datum ꝛc. vt ſupra.

¶ Obedientia confeſſorū ſororuꝫ ſancte
clare pro vno ſolo vel duobus ſimul.

¶ In chriſto ꝛc. De ydoneitate
v̄ra zelo ꝛ diſcretio
ne confiſus cupienſq̄ ſororibꝰ ſāncte Clare
monaſterij. N. ꝓut expedit ꝓuidere/ teno-
re p̄ntium vobis mando pariter ꝛ iniungo
ad meritum obedientie ſalutaris: quatinꝰ
poſt receptionē earūdē ad dictum locū vos
tranſferentes dictarū ſororum confeſſiōes
audiatis ꝛ alia ſacramenta eccl'iaſtica mi-
niſtretis ꝓut in cap̄ regula pleniꝰ cōtinet̄
P̄ns aūt littera apud abbatiſſam ꝛ alias ſo
rorēū ꝛ vbicunq̄ fuerit oportunū ſit vobis
in teſtimoniū obediētie ſalutaris. mādans
illis per eandē obedientiā ſalutarē: vt vos
benigne recipiāt ꝛ de neceſſitatibꝰ veſtris
iuxta morē ordinis caritatiue vobis ſubue
niant. voſq̄ illis i caritate ꝓut bonomō po
teritis tā in ſp̄ualibꝰ q̄ in tēporalibꝰ licitis
ꝛ honeſtiſ mōis ſuccurratis. q̄s vobis ꝛ vos
illis in dn̄o recommendo. Uale. ꝛc. Datū ꝛc.

¶ Formula lr̄arū iuridice p̄ntatiōis fra
trum ep̄o vel eiuſdē vicario ſemel ad minꝰ
in vita ipiꝰ ep̄i neceſſario fiēda ꝓ quolibet
fratre ad ſecularium cōfeſſiones audiēdas.

¶ Reuerendo in xp̄o p̄ri et dn̄o
N. dei ꝛ apoſtoli
ce ſedis gratia ep̄o. N. aut eius i ſpūalibꝰ
vicario. Reuerēde paternitatis veſtre ſup-
plex orator Frater. N. cuſtos cuſtodie. N.
vel gardianꝰ ordinis minoꝝ conuentꝰ. N.
honorē ꝛ humilē reuerētiā tā deuotā q̄ de
bitā. Cū ſcd̄m priuilegia dicto ordini n̄ro a
ſūmis pōtificibꝰ idulta/ ffes eiuſdē ordis ꝑ
miſtrū vel cuſtodē aut per ffes alios q̊s ad
hoc idoneos putauerit electi ꝛ p̄ntati hūili
ter locoꝝ p̄latiſ ad ſuoꝝ ſubditoꝝ ꝯfeſſiōes
audiēdas ꝛ ſalutares penitētias cū abſolu
tiōis bn̄ficio iniūgēdas de licētia gr̄a ꝛ bn̄pla
cito eorūdē merito recipi debeāt ꝛ admitti.
Hic reuerēde. p. v. (de cuiꝰ benignitate am
pliſſimā fiduciā gerimꝰ) ſcd̄m canonici Iu-
ris formā ſuꝑ hoc ſtatuti. (Nota ſi gardia-
nꝰ p̄ntās ſit: hn̄s deſuꝑ ſpālē ꝯmiſſionē. po-
nat̄ ſic.) auctē ꝛ ꝯmiſſiōe dictoꝝ ſupioꝝ mi-
ſtri. N. vl' Cuſtodis ꝛc. N. ſuffultꝰ Infraſcri
ptos ffes a dicto miſtro legittie electos ꝛ de
putatos cū ea q̄ decet ꝛ poſſū reuerētia hu-
millime p̄ſēto. Obnixꝰ eidē Reuerēde. p. v.
ſupplicās: qtn̄s ipos ꝛ me cū illis recipē et
admittē dignet̄. ꝛ eiſdē ac michi de ſua gr̄a
ſpāli a caſibꝰ etiā eidē Reuerēde. p. v. reſer
uatiſ ꝓ aiaꝝ ſalute/ abſoluēdi auctē p̄ſtan̄.
Et ipi vna mecū ꝓ eadē Reuerenda p. v. ꝛ
vniuerſo grege ſibi commiſſo aſſidui redde
mur apud dn̄z ſupplices p̄catores. Quam
idē dn̄s lōgeuos i ānos ad cūctoꝝ ſalutē cō
ſeruare dignet̄. Datū i ꝯuētu. N. ſub p̄fati
officij mei ſigillo. Die. N. Anno. N. Fratrū
aūt noīa hec ſunt. ff. N. N. N. ¶ Et hmōi
lr̄e nō claudāt̄ nec aliꝰ ſubſcribāt̄. ¶ Et no
ta. Q̄ Cardiali vl' Archiep̄o ſcribēdū ē Re
uerēdiſſio i xp̄o. p. ꝛ Reuerēdiſſime dn̄atiōi
v. ¶ Huiōi aūt tituli ꝛ modꝰ ſcribēdi. ſcd̄m
nationū ꝛ p̄riaꝝ varietatē ſepenūero vari
ant̄. Nā in theutonia ſcribit̄ Epis ꝛ archi-
ep̄is. Sroſ ſſio dn̄o ꝛc q̄ propt̄ ſingulis dari
a nobis p̄ciſa forma nō pōt. Celiores ꝟo ꝓ
ſimplicibꝰ ffibꝰ ꝛ ꝯſuetas formas hic anno
tari dūtaxat placuit. ¶ Pro mādato ep̄i vl'
eiꝰ vicarij ad p̄dicādū in ſcriptis obtinēdo
nulla requirit̄ ſcd̄m iuridica p̄ſentatio ſed
ſimplex guardiani vel alioꝝ quorumcunq̄
ſcd̄m poſtulatio/ q̄ poſſūt i hoc ffes ab eis re

ſtutari etiã quocũqȝ modo et per quoſcũqȝ preſentati ꝛc. Poſſũt tñ vbiqȝ in parrochijs etiã ſine mãdato vel licentia expſſa epi cuȝ bñplacito curatoꝝ vel vicarioꝝ predicare epo tñ eis in hoc expreſſe nõ cõtradicẽte vl' ꝓhibente. Et etiã ꝑdicare poſſunt ſine licẽtia epi ymo etiã eo cõtradicẽte vl' i plateis cõmunibus ꝛ eccleſijs ſiue cõuẽtibus nr̃is exẽptis hora. qñ. ꝛ vbi nõ ꝑdicat eps vl' nõ nõ facit corã ſe ſolẽpniter ꝑdicari. ꝓut habetur plenius extra de ſepul. in cle. dudum qꝛ talia loca nõ dicunť nec ſũt de epatu ei⁹ Alias contra inhibitionẽ vel mãdatũ epi in locis ſibi ſubditis nõ poſſũt ſine mãdato aplico aut legatoꝝ ſuoꝝ vel ſine ſpãli ꝓui legio aplico ꝑdicare propter illud verbuȝ regule. Ffes nõ ꝑdicẽt i epiſcopatu alicui⁹ epi cũ ab eo eis fuerit contradictum.

¶ Sciendũ tñ ꝙ in nõnullis dioceſib⁹ ſit tale ſtatutũ ſinodale. Qȝ curati aut illoꝝ vicarij neminẽ i ſuis ꝓrochijs ad ꝑdicãdũ di vbũ admittãt etiã ex mẽdicãtiũ ordine exiſtẽtẽ niſi mandatũ deſuꝑ ab epo habeat et ꝛ oſtẽdat. Gardiani igitur taliũ dioceſum pñt vti forma ſubſeqñte. Etiã gardiani nõ hñtes ꝑmiſſã a pr̃ibus mĩſtrꝭ vel cuſtodib⁹ ffes pñtãdi ad ꝯfeſſiões audiẽdas ꝯmiſſionẽ ꝛ ꝓpter ffm mutationẽ factã vel mortẽ neceſſario cogiť ꝗs gardian⁹. Epo vel ſuo vicario pñtare ſuꝑuenictes vel alios ffes tunc poterit vti ſimiliter forma ſubſeqñte

¶ Reuerendo ꝛc. Frater N ordinis minorum hũilis gardian⁹ cõuẽt⁹. N reuerẽtiã tã deuotã ꝙ debitã. Cũ iuxta ꝓuilegia a ſũmis põtificib⁹ ordini nr̃o idulta eiuſdẽ ordinis ffes idonei ꝛ ad hoc ꝑ ſuꝑiores miſtros inſtituti ꝓ ꝑdicatiõe vbi dei ꝛ ꝯfeſſionũ auditiõe dioceſanis locoꝝ valeãt ꝛ debeãt ꝑ ſuos ꝑlatos pñtari. hinc eſt ꝙ reuerende. p. v. benignitatẽ attẽdentes: nõ qdẽ iuridice: ſȝ cũ oĩ q̃ poſſum⁹ ꝛ debem⁹ hũilitate ꝓcedere cupieñ. eidẽ reuerẽde. p. v. obnixi⁹ ſupplicam⁹: qtũs de ſpãli gr̃a nobꝭ ffib⁹. N N N. ꝛ. N ꝑſbiterꝭ ꝛ ffib⁹ ordinis mioꝝ ꝑfati ꝯcedẽ digneť auctẽ vbũ dei ſubiecto ſibi gregi vbilibȝ ꝑdicãdi ſubditoꝝqȝ ſuoꝝ cõfeſſiões audiẽdi ſalutares pnias eiſdẽ iniũgẽdi ꝛ abſolutiõis bñficiũ impẽdẽdi etiã a caſibus illi reſeruatis. Et dicti ffes vna mecũ ꝓ reuerẽda pr̃nitate. v. ꝛ cõmiſſo illi grege dñm ſedulo exorabũt. Qui eãdẽ Re. p v lõgeuã ꝛ icolumẽ ꝯſeruare digneť. datũ ꝛc.

¶ Formula lr̃e ffm mittẽdoꝝ ad ordines

¶ Reuerendo in xp̃o pr̃i et dño dño. N. dei ꝛ ſãcte ſedis aplice gr̃a epo N vel ei⁹ ſuffraganeo. Ffr N cuſtos ꝛc. vl' ff N ꝯuẽt⁹ ffm mioꝝ. N. eiuſdẽ vl' N dioceſis imerit⁹ gardian⁹ honorẽ ꝛ hũilẽ reuerẽtiã tã debitã ꝙ deuotã. Cũ ſm ꝓuilegia ſctiſſimoꝝ ſũmoꝝ põtificũ noſtro ordini idulta fratres eiuſdem ordis poſſiut a qlȝ ortodoxo põtifice ad ſacros ordines ꝓmoueri dũmõ ꝑ ſuos ſuꝑiores ꝑlatos pñteť hic eſt ꝙ vr̃e reuerẽde pr̃nitati auctẽ etiã ſuꝑioꝝ meoꝝ ſuffult⁹ ſm formã iurꝭ canonici ſiue indulti nobꝭ ꝯceſſi ꝑ minorib⁹ ordĩb⁹ vel ꝑ ſacro ordie ſubdiaconat⁹ vl' diaconat⁹ vl' ꝑſbiterat⁹ ffem N vel ffes N ꝛ N ad hoc ydoneos ꝛ habiles tenore pñtiũ hũil'r pñto. vr̃e ſupplicãs reuerẽde pr̃nitati vt dictos ffes i vr̃is inſtãtib⁹ ordinibus ad ꝑfatos ordines placeat ꝓmouere. Et ipſi ꝓ eadẽ reuerẽda pr̃nitate vr̃a dñm vna mecũ ſuppliciter exorabũt. Quã iꝑe digneť cõſeruare feliciter ꝛ lõgeue ad vr̃am vroꝛũqȝ ſalutẽ. Datũ i ꝯuẽtu nr̃o. N ſub ſigillo mei officij die ꝛc. Anno ꝛc. Et nõ claudantur nec ſub ſcribantur.

¶ Si ſit archiepiſcopus vel cardinalis ſcribatur reuerendiſſimo in chriſto. ꝛc.

¶ Sequiť formula inſtrumẽti ꝓcuratoꝝ dñi pape nominãdoꝝ ꝛ inſtituẽdoꝝ iuxta declaratiões ꝛ ordinatiões dñoꝝ ſũmoꝝ põtificũ Martini pape qrti ꝛ Martini qnti ac Sãctiſſimi dñi nr̃i Julij pape ſcdi ſiue ꝯmiſſarioꝝ ipoꝝ de adminiſtratorib⁹ ſiue ꝓcuratorib⁹ pape ꝛ eccl'ie Ro. ꝓ ſingulorꝝ idigẽtia locoꝝ hñdis Quãdãdẽ declaratiõe ſiue ordiatiõe fratres mõ i fraſcripto ꝛ ꝑ hoc iſtrumẽtũ limitato ſiue declarato licite ꝛ ſecure vti poſſũt ſalua r'le puritate ymo etiã ad tuciorẽ congruẽtiorẽ ꝛ faciliorẽ regule obſeruantiam in certis caſib⁹ maxie quo ad capl'm de nõ recipiẽda pecunia ꝛ pro recipiẽdis in dñis pape a talibus ꝛ cõmutãdis ſiue diſtrahẽdis rebus pecuniarijs ꝛ alijs ſtatui noſtro non cõſonis et alijs in quib⁹ dãtes intẽdũt et exprimũt a ſe abdicare dominiũ ꝛ ꝓprietatẽ. Necnon etiã pro quibuſcũqȝ reb⁹ ſuperfluis et alijs in ordine repertis et quas interdũ expedit vel opȝ precio eſtimato vendere ꝛ cõmutare etiã iuxta declarationem dñi Nicolai pape tercij ꝑ tales auctẽ pape ꝛ eccl'ie Ro. ꝛ in res licitas fratrib⁹ cõmutare: dũmõ etiã vltra ꝙ ꝑ hoc inſtrumẽtũ vel ordinis nouas cõſtitutiões ꝛ ſtatuta ffib⁹ ꝛ ꝑlatis ordinať vel cõmittitur ffes ad dictũ adminiſtratorẽ ſiue ꝓcuratorẽ non recurrãt nec eidẽ iudicialiter exigẽti vel agẽti iudicialiť aſſiſtãt: nec alias eũdẽ reqrãt

niſi ſub certis modo ⁊ forma licita ⁊ in caſibus regule obſeruãtiã cõcernẽtibus vel ab ea nõ deuiãtibus ꝓut in ſequẽti formula et declaratiõe ac bulla eidẽ inſerta et in modernis ordinis ſtatutꝫ auctoritate aplĩca ⁊ caplĩ gñaliſſimi ac reuerendiſſimi dñi ꝓtectoris ⁊ miniſtri gñalis roboratꝫ approbatꝫ ⁊ cõfirmatis plenius continetur

IN noĩe dñi amẽ

Nouerint vniuerſi et ſinguli pñtes nr̃as lr̃as iſpecturi. Qꝫ nos Ff̃ N ordinis minoꝝ generalis miniſter vel Ff̃ N. ꝓuincie. N. miniſter vel Ff̃. N. cuſtodie. N. cuſtos attẽdẽtes qualiter diuerſi ſũmi põtifices p̃ſertim Martinus quartꝰ ⁊ quintꝰ ⁊ ſãctiſſimus dñs nr̃ Julius ſecũdus ⁊ ipoꝝ cõmiſſarij auc̃te aplĩca declarauerũt ordinauerũt ⁊ voluerũt ꝓ tuciori ⁊ cõgruentiori rl̃e obſeruãtia in certis caſibus et ſecuritate cõſciẽtiarũ ffm: et ꝓ locoꝝ ſiue cõuentuũ ⁊ ffm ordinis noſtri indigẽtia congrue ſubleuãda vt q̃cũq3 pſone nominate fuerint a miniſtro gñali in toto ordine vel ꝓuincialibus in ſuis ꝓuincijs aut cuſtodibus in ſuis cuſtodijs habeãt gñalẽ adminiſtrationẽ ⁊ diſpẽſationem ⁊ ſint ſindici ⁊ actores ⁊ poſſit plene et libere noĩe ⁊ auc̃te pape ⁊ eccleſie Ro. pro rebus in dñiũ pape receptis vel recipiẽdis in ordine ĩ iudicio ⁊ extra experiri ⁊ q̃cunq3 bona data vel legata ⁊ eoꝝ p̃ciũ in ius ⁊ ꝓprietatẽ romane eccleſie recipere ⁊ ipſius auc̃te ⁊ noĩe vendere ⁊ cõmutare et ſimiliter iã habita vl̃ recepta a fratribꝰ q̃ interdũ expedit vendere ⁊ cõmutare precio eſtimato ⁊ in res licitas ac neceſſarias ffm vſibus ꝑ tales cõuertere opꝫ (vt dicit papa Nicolaus tercius in ſua declaratione) ⁊ commutare prout ipſis ffribus licebit ex regula ⁊ eiꝰ declaratiõibꝰ ſicut et qñ ab eiſdem generali in toto ordine vel a ſingulis miniſtris vel a cuſtodibꝰ ⁊ eoꝝ quolibet vel altero eoꝝ in prouincia vel cuſtodia ſibi deputata vel ab alijs fratribus ſubditis eoꝝ de ipſoꝝ vel alterius eoꝝ cõmiſſione ſiue aſſenſu erunt requiſiti prout in dictis litteris apoſtolicis et alijs ordinis noſtri ſtatutis ordinationibus et declarationibus nuꝑ auctoritate aplĩca factis atq3 roboratis plenius continetur volẽtibus et humiliter petentibus Gardiano ⁊ fratribus ordinis minoꝝ cõuentꝰ. N. ꝓuincie. N. ⁊ cuſtodie. N. ex certa ſcientia ⁊ mera volũtate ac ſpãli intentiõe ⁊ ĩ fauorẽ reformationis et obſeruantie regularis in ipſo cõuentu in caſibus oportunis cõgruẽtius inſequendis et pro ſerenatiõe cõſciẽtiarũ fratrũ ibidẽ ꝓ tempore exiſtẽtiũ vigore ⁊ auc̃te dictarũ declarationũ ſtatutorũ ſiue ordinationũ melioribus mõ via ⁊ forma quibus potuimus et poſſumus nominauimus venerabilẽ virũ dñꝫ N vt ex tali nominatione apoſtolica auctoritate p̃fata ſit in his adminiſtrator yconomus ꝓcurator ſindicus ⁊ actor ſummi põtificis ⁊ eccleſie romane pro indigentia dicti cõuẽtꝰ noſtri N. per eundẽ licite ⁊ honeſte ſubleuãda vſq3 ad nr̃am vel ſuperioris noſtri aut ſucceſſoꝝ noſtroꝝ reuocationẽ vel alteriꝰ legittimã nominationẽ vel inſtitutionẽ. Et poteſtatẽ habeat in omnibus et ſingulis que in dictorũ ſummoꝝ pontificũ Martini Pape quarti et quinti ⁊ Julij ſecundi atq3 p̃dictꝫ ordinis noſtri cõſtitutionibus ⁊ declarationibꝰ cõtinent̃ et que nõ ſunt cõtra puritatẽ rl̃e ⁊ declarationũ ipſius ſꝫ magꝫ ad tuciorem eius obſeruãtiã et congruentiorẽ modũ ſuccurrendi fr̃atrũ et cõuentuũ neceſſitatibus ĩ certis caſibus ſeruata regule puritate. Maxime vt in hijs que propter deũ liberaliter dantur pia donantiũ et legãtiũ benefactoꝝ intẽtio non frandetur nec fratrũ cõſcientie in his aliqualiter offendãtur vel grauent̃. Et precipue vt cõgruẽtiꝰ elemoſine etiã pecuniarie ⁊ alie preſertim ille in quibus dãtes eas dominiũ taliũ ⁊ ꝓprietatẽ omnino intendunt volunt ⁊ exprimũt a ſe abdicare et in fratres ſeu fratrum iuriſdictionem aut proprietatẽ et vſum trãſferri et quecunq3 bona mobilia vel immobilia fratribus vel pro fratrũ ſiue cõuẽtuũ ipſoꝝ neceſſitatibus quocunq3 modo data vel legata et quoꝝ receptio et vſus fratribus ipſis ex regula ꝓhibet̃ ꝑ eundẽ ꝓcuratorem noĩe ipſius eccleſie Romane in ius ⁊ ꝓprietatẽ ſepedicte eccl̃ie recipiantur ⁊ ꝑ eundem vendentur vel diſtrahant̃ ⁊ in res neceſſarias et licitas fratribus ſm regulaꝫ et declarationes eius modis licitis ab eodem nomine et auctoritate ipſius eccleſie romane commutentur Necnon etiam vt ſuperflua cõuentus et que ibidẽ inuenta vel indebite recepta fratrũ aliquoꝝ in curia vl̃ defectu ſiue culpa vel alias fuerint vel que interdum precio eſtimato vendere vel commutare ſiue diſtrahere expedit vl̃ oportet etiã iuxta declarationeꝫ dñi Nicolai tercij et prefati Martini quinti auctoritate ⁊ nomine ſepe dicte eccleſie Ro. et ſanctiſſimi domini noſtri pape per dictum eccleſie romane adminiſtratorem et procuratorẽ ac

cipiant et in res neceſſarias ⁊ licitas fratri
bus cōuertant vt in dictis ordinationibus
⁊ declarationib⁹ eiſdē adminiſtratorib⁹ et
ꝓcuratorib⁹ cōmittit ⁊ mādat. Cōmittēdo
etiā ꝑ pn̄tes dictis gardiano ⁊ eius vica-
rio et fratribus ibidē ꝓ tp̄e officij mei exi-
ſtētib⁹ q̄b⁹ gardianus vel eius vicari⁹ cō-
miſerit vel cōceſſerit vt ad eūdē recurrāt ⁊
eūdē humil'r req̄rāt ꝓ ſupplēdis eoꝝ neceſ
ſitatibus in his q̄ eis licēt ex r'la ⁊ ei⁹ decla
ratiōibus ac dictis ordinis cōſtitutiōibus
⁊ q̄ nobis ex officio ⁊ r'la incūbū t tociēsquo
ciēs neceſſariū vel oportunum fuerit. Ita
tn̄ q̄ nullo mō eūdē de agēdo vel experien
do in iudicio aut iudicialiter ꝓ quacūq̄ re
vel elemoſina quouiſmō data vel relicta q̄
cūq̄ nomine repetēda vel exigēda: fratres
ipſi eundem iudicialiter requirant nec ei-
dē pro talibus iudicialiter ſiue eis agenti
vel exigēti publice ⁊ iudicialiter aſſiſtāt vl'
ipſius aduocatꝫ ꝓut etiā ex declaratiōe do
mini pape Clemētis q̄nti ⁊ modernis ordi
nis ſtatutis ꝓhibent. Sꝫ ipſi adminiſtra-
tores ⁊ ꝓcuratores auctē ſibi deſuꝑ a vero
⁊ legittimo taliū poſſeſſore dn̄o nr̄o papa ⁊
eccl'ia Ro. iſto mō cōmiſſa ⁊ cōceſſa vel etiā
ab alijs ſi eiſdē ab aliq̄bus extra ordinē ex
iſtētibus talia cōmittant: ſine fratrib⁹ ipis
vtant ſi voluerint ⁊ eis expediēs videatur
ꝓut in dictis ſtatutis ⁊ in infraſcriptis de-
clarationibus ⁊ ordinationibus dictoꝝ ſum
moꝝ pontificū Martini pape quarti ⁊ q̄n-
ti plenius eiſdē committit et dat. Quaruꝫ
declarationum ⁊ conſtitutionum dictorum
Martini quarti ⁊ q̄nti tenor ſequitur ⁊ eſt
talis.

Martinus Ep̄s ſeru⁹ ſeruo-
rū dei Ad futurā
rei memoriā Amabiles fructus quos ſacer
ordo minoꝝ velut pomeriū quoddā diuina
manu cōſitū in agro militātis eccl'ie i vber
tate ꝓduxit hactenus et producit aſſidue
ac odorem ſuauitatis in omnem terram et
fructuoſis operibus dicti ordinis profeſſo
rum continuo prodeunte in noſtre conſide
rationis ſpeculum adducentes de ſtatu p̄-
fati ordinis proſpere cōſeruando vt felici-
bus ſemper ſucceſſibus augeatur ſollicite
cogitare nos conuenit. et ad ea paternis
ſtudijs intēdere per que profeſſores ip̄i ab
exterꝫ ⁊ ſecl'aribus curis releuati in humi-
litatis ſpiritu et contemplationis ſuauita-
te ſincerius ⁊ quietius poſſint altiſſimo fa-
mulari. Dudū ſiquidē felicis recordatiōis
Martini pape quarti predeceſſoris noſtri
littere emanarūt tenoris ſubſequentis.

Martinus Ep̄s ſeru⁹ ſeruo-
rū dei Dilectꝫ fi-
lijs generali et prouintialibus miniſtris ⁊
cuſtodibus vniuerſis fratrum minorū. Sa
lutē ⁊ apl'icā benedictionem. Exultātes in
dn̄o q̄ veſtri ſacri ordinis ꝓfeſſores in dei
beneplacito cōfirmati promptitudinē deuo
tionis ⁊ operis illius ſtudeāt imitari veſti
gia eiuſq̄ vias ſūmopere cuſtodire qui de
ſcendens a patre luminū ⁊ ſui formā acci-
piens ſe i laudis ſacrificiū placabilē hoſtiā
immolauit cogitare inducimur honeſta re
media q̄bus dicti ordinis pura obſeruan-
tia in ſuo vigore ſeruetur. Jidemq̄ fratres
qui ꝓ nulla re tēporali poſſūt in iudicio ex
periri excluſis quibuſcunq̄ ſollicitudinib⁹
liberius et quietius diuinis vacēt obſeq̄is
et offerentiū donātiū concedentiū aut in vl
tima voluntate relinquentiū ordini p̄dicto
vel fratribus eiuſdē ordinis aliq̄d propter
deum pia intentio nō fraudetur: ſicq̄ nos
ſollicitudine qua predictus ordo pro ſuis
neceſſitatibus quotiēs ingruerit neceſſitas
vel vtilitas ſuaderet recurrere ad romanā
curiā cogeret ad quā omniū rerū mobiliuꝫ
⁊ immobiliū q̄bus ffes vti poſſūt ius ꝓpri
etas et dominiū nullo medio ſpectat pen-
ſata incōmoditate vel difficultate potiusq̄
ꝑ hoc ingeri poſſet fratribus ſupradictis
benignius indulgentes volentes quoq̄ he
redū ⁊ executoꝝ negligētiis obuiare ⁊ fra-
tres ſm̄ modos licitos et congruos ipſi or
dini relictis ſibi in teſtamentis elemoſinis
nō fraudētur ac ſperātes q̄ his que pro ſta
tu ꝓſpero dicti ordinis agenda fuerint ꝑ
vos eo ſalubrius et vtilius conſuletur quo
maiori fueritis i hac parte auctoritate mu
niti Diſcretioni veſtre de qua plenā in dn̄o
fidutiam obtinemus ſpeciales perſonas ꝑ
vos taliter nominatas in hijs adminiſtra-
tionē legittimam et generalem ac liberam
gerere et ipſos veros et legittimos admi-
niſtratores yconomos ſindicos et actores
eſſe de plenitudine poteſtatis preſentium
auctoritate cōſtituendo decernimus q̄ res
ipſas et rerum predictarū preciū et predi-
ctas elemoſinas noie dicte eccl'ie recipiāt
per eoſdem in fratrum ipſorum vtilitates
prout licebit eis ex regula vel declaratione
regule commutanda ſicut et quomodo a te
fili generalis et ſingulis alijs veſtrum in ꝓ
uintia vel cuſtodia ſibi decreta vel ab eiſ-
dem fratribus de aſſenſu veſtro extiterint
requiſiti et eedem perſone petendi exigen
di recipiendi alienandi predicta tranſigē-
gendi quoq̄ paſciſcendi conueniendi et cō

promittendi remittendi refutandi quitta=
tionem faciendi agendi deffendendi ac in
animas eoꝝ de calumpnia et veritate di
cenda iurandi et cuiuſlibet alterius gene=
ris iuramentū preſtandi cū illis ⁊ contra il
los qui hm̄oi res mobiles ⁊ immobiles ac
ꝓciū earū vel relictas elemoſinas fratribꝰ
in teſtamentis occuparent vel violēter au
ferrent ſiue contra voluntatem fratrū quo
mōlibet detinerēt. Et generaliter in omni=
bus cauſis pro rebus ⁊ locis hm̄oi ad eccle
ſiā ipſā ſpectātibus ipſoꝝ ffm vſui ꝯceſſis
Necnō ꝓ immunitatibus libertatibus ⁊ iu
ribus ⁊ priuilegijs ⁊ indulgētijs eorūdē ſi=
ue cuiuſlibet ſatiſdatiōis ⁊ cautiōis omnē
plenā gn̄alē ⁊ liberā habeāt auc̄te ap̄lica
in iudicio ⁊ extra iudiciū poteſtatē. Reuo=
cādi quoqꝫ ꝑſonas eaſdē ⁊ earū quamlꝫ ac
alias eis ſubrogādi vel nominandi per ſu
pradictū modū noīatiōis quotiēs oportu=
nū fuerit: q̄ eandē in ꝑdictis vel ſimilē ha=
beāt poteſtatē ⁊ liberā cōcedimus auctori
tate p̄ntiū facultatē Nulli ergo omnino ho
minū liceat hāc paginā noſtre cōceſſionis
et conſtitutionis infringere vel ei auſu te=
merario contraire. Si quis autem hoc at=
tēptare preſumpſerit indignationem om=
nipotentis dei et beatorum petri et pauli
apoſtoloꝝ eius ſe nouerit incurſurum. Da
tū apud vrbem veterē .xv. kl's. Februarij
Pontificatus nr̄i Anno ſecundo. ¶ Cū au=
tem ſicut exhibita nobis nuper pro parte
miniſtroꝝ cuſtodū et fratrū ꝑdictorū peti=
cio cōtinebat licet ipſi ex litteris et cōceſſio
ne ꝓlatis magnū cōmodū quo purā in ipſo
ordine obſeruātiā tenere ⁊ quietius diui=
nis obſequijs ⁊ contemplationi vacare va
lerēt ſe conſequi reportareqꝫ poſſe proſpi=
ciāt ipſi tn̄ pie memorie iohānis pape vice
ſimi ſecūdi etiā ꝑdeceſſoris noſtri ꝯſtitutio
ne que incipit. Ad conditorē et ꝑ quā mi=
niſtris ⁊ cuſtodibus et fratribus predictis
ne litteris ⁊ cōceſſione ꝓfatis ſiue apoſtoli=
ce ſedis ſpāli licentia vtant̄ inter cetera ꝓ
hibetur obſtantibus ſe litteris ⁊ cōceſſione
predictis ſine conſcientiarum ſuaꝝ ſcrupu
lo licite vti nō poſſe formidāt licētia huiuſ
modi deſuper non obtenta pro parte mini
ſtroꝝ cuſtodū ⁊ fratrū predictorum nobis
fuit humiliter ſupplicatū vt ſuꝑ hijs eis et
eorū ſtatui ⁊ cōmoditatibus paternalit̄ ꝓui
dere de bēignitate apoſtolica dignaremur
Nos igitur ex premiſſis et certis alijs cau=
ſis animū noſtrū mouentibus ſupplicatiōi
bus inclinati volumus ⁊ auc̄te apoſtolica
tenore p̄ntiū miniſtris cuſtodibus ⁊ fratri
bus ꝑdictis cōcedimus q̄ ipſi et eoꝝ ſingu
li litteris predictis ac omnibus in eis con=
tentis libere ⁊ licite vti valeāt tamdiu et
quouſqꝫ per ſedē predictā aliud in ꝓmiſſis
eidem ordini vtilius fuerit ordinatum Nō
obſtantibus premiſſis ⁊ alijs quibuſcunqꝫ
ꝯſtitutiōibꝰ ap̄licꝭ ceteriſqꝫ ꝯtrarijs q̄buſcūqꝫ
Nulli ergo omnino hominū liceat hāc pa=
ginā noſtre cōceſſionis et volūtatis infrin
gere vel ei auſu temerario cōtraire. Si q̄s
aūt hoc attēptare preſūpſerit idignationē
omnipotentis dei ⁊ beatorū Petri ⁊ pauli
apoſtoloꝝ eius ſe nouerit incurſurū. Datū
Rome apud ſāctos ap̄los kl' Nouēbrꝭ Pō
tificatus noſtri anno vndecimo. Acta ſunt
hec in dicto cōuentu noſtro. N. corā fratri
bus dicti cōuētꝰ capitulariter cōgregatꝭ p̄n
tibus etiā. N. ⁊. N. teſtibus ad ꝓmiſſa ſpā=
liter vocatis atqꝫ rogatis. In quoꝝ omniū
⁊ ſinguloꝝ ꝓmiſſoꝝ teſtimoniū preſētes lit
teras fieri ⁊ ſigillo officij noſtri roborari fe
cimus Die. N. Menſis. N. Anno domini.
Milleſimo quingenteſimo decimo Pontifi
catus Sanctiſſimi in xp̄o patris et dn̄i dn̄i
noſtri Iulij pape Secundi. Anno ſeptimo.

¶ Sic ſubſcribendo.

¶ Frater N miniſter vel cuſtos nominat
fratribuſqꝫ cōmittit cōcedit ⁊ inhibet vt ſu=
pra propria manu.

¶ Inſuper etiaꝫ aduer=

tendum q̄ vbi et quando dicti prelati mini
ſtri vel cuſtodes voluerint prefatos admi
niſtratores ſindicos et procuratores nomi
nare ſolummodo coram fratribus vel eti=
am in abſentia eoꝝ etiā ſuis litteris vel in
ſtrumento autentiquo committendo et li=
mitando recurſum fratrum ad eundem et
iudicialem requiſitionem ⁊ aſſiſtentiam eo
rum in iudico prohibendo pro puritate re
gule melius ſeruanda vt ſupra Eandeꝫ ni
chilominus auctoritatem ⁊ poteſtatem ha
bebit dictus procurator et fratres in foro
conſcientie ac ſi de hoc fierent inſtrumen=
ta predicta autentica: ſed nō ipſe procura=
tor in foro exteriori ſiue in iudicio vt in=
telligentibus clarum eſt. Congruentius
tamen ſecurius et honeſtius etiam pro
fratribus et vtilius pro procuratore fit
modis predictis per inſtrumentum et lit=
teras autenticas prelati et (in hoc) com=
miſſarij apoſtolici nominantis eūdē vel mi
niſtri gn̄alis vł' prouincialis aut cuſtodis
aut alias per inſtrumētū notarij publici vł
talis adminiſtrator et procurator ſine ipſis
fratribus cū opus fuerit auc̄te ſibi deſuꝑ a

papa cõmiſſa vti poſſit. cauẽdo ſemꝑ ne fra
tres in requirẽdo eum aut recurrẽdo ad ip
ſum limites ſue facultatis ⁊ ſui ſtatus exce
dant. vel in ignorantiã aut cõtemptũ cõſti=
tutionis ⁊ ordinationis ſiue declarationis
huiuſmodi ⁊ ſui ſtatus finaliter deueniant
ſicut iam olim per fratres conuentuales
non reformatos ⁊ multos alios factuꝫ eſſe
cernimꝰ. qui ꝑ ſeipſos vel per ſolos amicos
ſpũales fratrũ vel alios auctoritatẽ pape ⁊
eccľie romane non habentes recipiunt exi=
gunt vendũt ⁊ faciũt aut vendi diſtrahi vľ
exigi faciunt vel ꝑmittunt (q̃ nec ipſi nec ta
les amici ſpũales) adminiſtrationẽ ⁊ auctẽ
vel ꝯmiſſionẽ pape ⁊ eccleſie Ro. vľ dñi car
dinalis ꝓtectoris (in talibꝰ neceſſariã iuxta
regulã et declarationem dñi pape Nicolai
tercij ⁊ alioꝝ nõ hñtes / vllatenꝰ pñt. Nam
iſta cõſtitutio ⁊ declaratio ſiue ordiatio de
hmõi adminiſtratoribꝰ ⁊ ꝓcuratoribꝰ pape
⁊ eccľie ro. a Nicolao tercio ⁊ q̃rto ortũ ha
buit. Et deinde a martino quarto de nouo
cõceſſa ⁊ renouata fuit. Et poſtea Johãnes
vigeſimus ſecũdus ea vti ſine licẽtia ſedis
apoſtolice ꝓhibuit ꝑ bullã erroneã que in
cipit. Ad cõditorem canonũ. Sed poſtea ꝓ
reformatione ordinis ad requeſtã venera=
bilis pr̃is fr̃is Johannis de capiſtrano per
Martinũ q̈ntum iteruꝫ confirmata ⁊ de no
uo conceſſa fuit atq; ordinata ac ꝑ legatuꝫ
eiꝰ dñm. Johãnẽ cardinalẽ tituli ſancti pe=
tri ad vincula in capitulo generali aſſiſij ce
lebrato. Anno dñi. 1430. die. 17. menſis Ju
nij exhibita ac per organuꝫ dicti venerabi
lis patris fr̃is Johannis de capiſtrano pu
blicata fuit ibidem. Et iterũ poſtmodũ per
Eugeniũ quartum ⁊ deinde ꝑ Sixtũ quar=
tum et Alexãdrũ ſextum cõfirmata. Et nũc
per Sanctiſſimũ dñm nr̃m Juliũ ſcḋm ⁊ eiꝰ
cõmiſſarios videlicet reuerendiſſimũ pr̃eꝫ
gñalẽ miniſtrũ ⁊ reuerẽdiſſimũ in xp̃o pr̃eꝫ
⁊ dñꝫ dñm nr̃m ꝓtectorẽ auctẽ ap̃lica deſu
per eiſdẽ cõmiſſa ꝑ ordinis noua ſtatuta de
nouo ordinata ⁊ confirmata cũ debita limi
tatione recurſus fr̃m ad tales ⁊ req̃ſitionis
illoꝝ vel iudicialis et publice aſſiſtẽtie tali
um ⁊ illoꝝ ꝓcuratoꝝ vt r̃e puritas iuxta
declaratiões dñi Nicolai pape tercij ⁊ Cle
mentis quinti in hijs ſemper obſeruetur.
Quod dñs concedat. Amen.

Copia antiquiſſimi inſtrumenti reperti pro inſtitutione ⁊ nominatione procuratorum et adminiſtratorum domini noſtri pape quod factum fuit trecis. Anno domini Milleſimo ducenteſſimo nonageſimo nono die mercurij i craſtino ſancti Michaelis.

A Tous ceulx qui ces pñſen
tes lr̃es verrõt et
orrõt henry de bar. Garde du
ſeel de la preuote de Troyes
Salut Saichẽt touꝫ que Pier
re dorliem noſtre lieutenãt en
lan de grace mil deux cens quatre vingt et
dixneuf le meſcredi Landemain de feſte
ſainct Michel vitz ⁊ leut vne lettre de nr̃e
ſaict pere lapoſtole ſellees de ſon ſeel ſain=
nes ⁊ entieres contenans la forme q̃ ſẽſuit
Martinꝰ ep̃s ⁊c. (ꝑ totũ iſerat̃ vt ſup̃.) Pour
la vertu ⁊ de lautorite du quel priuilege ou
ordõnance et des lettres deſſuſdittes Reli=
gieux perſonne frere Eſtienne cuſtode des
freres mineurs en chãpaigne pource eſpe
cialement eſtabli en propre perſonne par
deuant ledit Pierre. Maiſtre Bartholomy
de raiuenal cure de la maq; ⁊ maiſtre loys
de ſainct Jehan patriarche. Michel ſon gẽ
re ⁊c. (Et ſic nũero. pñ. ibi nominati ſũt pro
tota cuſtodia) pourteurs de ces lettres en=
ſemble et chaſcun pour le tout a nõme ⁊ nõ
ma procureurs vrais et leaux adminiſtra=
teurs yconomes et acteurs du ſainct ſiege
apoſtolique pour la indigence des religi=
eux hommes / le guardien et les freres mi=
neurs de troyes et aultres eſtans en ſa cu=
ſtoderie de campaigne et en leurs cauſes ⁊
en leurs beſongnes et en tout ce qui eſt cõ=
tenu es dittes lettres de noſtre ſainct pere
lapoſtole. En telle maniere que ce quelung
deux aura encõmancer les aultres ou lung
deux puiſſent enſuyr et mettre a execution
a demander receuoir et deſſendre les biẽs
et les aumonnes donnees et faites auditz
frere. vendre et le pris receuoir et conuer=
tir en lutilite des freres et a faire toutes
aultres choſes qui peuuent eſtre faittes ꝑ
la vertu et lauctorite des priuileges et des
dittes lettres dapoſtole contre toutes per=
ſonnes degliſes et ſeculiers. et par deuant
tous iuges de quelque eſtat condition ⁊ di
gnite quilz ſoiẽt degliſe ou ſeculiers en iu
gement et hors iugemẽt. Et eſt a ſcauoir q̃
par la teneur de ceſte ꝓcuratiõ il ne rapelle
ne antant a rapeller ꝓcuratiẽ q̃ ait eſte aul
tre fois faittes audit pr̃iarche ne a autre ꝑ
ſõnes ne ꝓces q̃ ꝑ eulx ait eſte fait. Ainſois
le conferme et ratifie en tant cõme il peult.

Et a promis de lauctorite deſuſditte a
auoir fermeſ et eſtable tout ce que par leſ=
ditz ꝓcureux ou par lung deux ſera fait ⁊
ꝓcure es choſes deſſus dittes en tant quil
peult ⁊ doibt ſauuee la purite de ſon eſtat
En teſmoing de laq̃lle choſe a la requeſte
dudit frere Eſtienne par la relation dudit
Pierre nous auõs mis en ces lettres le ſeel
de la ditte p̃uote. ſauf le droit du Roy ⁊ lau
truy. Ce fut fait et acorde en lan ⁊ ou iour
deſſus ditz.

¶ **Compulſoria** inſtrumen=
tum cõpulſi
onis excols vel etiã citationis eorum q̃ ma
litioſe et iniuſte ſine cauſa detinẽt vel non
ſoluũt bona data vel legata fratribus aut
ſororibus triũ ordinũ in ꝓuincia. N. p con
ſeruatorẽ auctoritate ap̃lica facta vel fien=
da ſine fratribus ad req̃ſtam ⁊ inſtantiam
ꝓcuratoꝝ ſyndicoꝝ ⁊ adminiſtratoruz pa
pe ⁊ eccleſie romane ꝓ indigentia locoruz
auc̃te ap̃lica vigere ⁊ auctoritate conſtitu
tionis et conceſſiõis dñi pape Martini pa=
pe quarti ⁊ quinti deputatoꝝ ⁊ noiatorum
vt ſupra vel ad requeſtam ſororum poſſidẽ
tium ſctẽ Clare vel fratrum aut ſororũ ter
cij ordinis qñ ſolum agẽdũ eſt ꝓ illis ⁊ pro
curatores taliũ ⁊ ad compellendũ quoſcun
q̷ eccleſiaſticos ad hec exequendũ ſiue fra
trib⁹ nr̃i ordinis qui pro rebus tẽporalib⁹
nullomodo pñt iudicialiter agere nec in iu
dicio experiri nec procuratorib⁹ aut ſyndi
cis (auctoritate ap̃lica ꝓ eorum neceſſitati
bus) noie pape (ad quẽ nullo medio ſpectat
dñium omniũ rerum fratrib⁹ cõceſſarũ vel
relictarum) deputatis/ nec eoꝝ aduocatis
publice aut iudicialit̃ aſſiſtere. ¶ Et aduer
te q̷ iſta ibidẽ ponunt̃ ad aperienduz ffib⁹
viam litigandi vel alicui⁹ ſimulationis in
iſtis. ſz vt dẽtur media ⁊ informatiões qui
bus ffes (aliqñ in cauſa neceſſitatis) ⁊ cari=
tate ac ꝓximi ſalute ſuadente/ poſſint (mo=
dis debitis licitis ⁊ honeſtis ⁊ ab antiquo i
ordine practicatis ⁊ ſalua regule puritate)
indigẽtijs ffm̃ ſubuenire: ⁊ elemoſinis pie
ſibi relictis iuxta defunctoꝝ volũtatẽ ⁊ or=
dinis priuilegia ſubueniri/ ⁊ cõſciẽtijs mul
toꝝ etiã eccl̃iaſticoꝝ ⁊ executoꝝ ac aliorũ/
talia indebite retinentium prouideri ap̃li=
ca auctoritate.

¶ **Johannes** N. vel. N. Miſera
tiõe diuina Epiſco
pus Trecenſis. vel Pariſieñ. ⁊c. Iudex ſeu
ſeruator et protector atq̷ executor omniuz
iurium emunitatẽ litteraꝝ apoſtolicarum
⁊ priuilegioꝝ toti ordini fratrum minorũ
⁊ ordini ſancte clare ac tertio ordini beati
franciſci cõmuniter vel diuiſim conceſſorũ
in prouincia francie iuxta morem dicti or=
dinis pro miniſtro cuſtodibus fratribus et
ſororibus ordinum huiuſmodi obedientie
regularis dicte prouincie francie ſeu ꝓ eo=
rum vel aliquorum ipſoꝝ indigentia depu
tatis procuratorib⁹ ⁊ ſindicis ſiue admini=
ſtratoribus (a ſede ap̃lica vna cum alijs di
uerſis noſtris in hac parte collegis cũ clau
ſulis quatinus vos vel duo aut vnus vr̃m
⁊c. Per vos vel aliuz ſeu alios ⁊c.) ſpeciali
ter deputatus. Necnõ etiam executor om=
nium bonorum ipſi ordini ⁊ fratribus eiuſ
dem ordinũ donatorum relictorum ⁊ alias
conceſſorum. Reuerendis in chriſto patri=
bus et dominis dei et apoſtolice ſedis gra=
tia Patriarchis Archiepiſcopis Epiſcopis
eorumq̷ et cuiuſlibet ipſorum in ſpirituali
bus et temporalibus vicarijs ſeu officiali=
bus generalibus ac abbatibus quibuſcun
q̷. Necnõ venerabilibus et circũſpectis vi
ris dñis. Decanis Archidiaconis prepoſi=
tis Prioribus et quaruncũq̷ parrochialiũ
eccleſiarum rectoribus ſeu loca tenentib⁹
eorumdem per vniuerſas mundi partes et
prouincias conſtitutis et eorum cuilibet in
ſolidum: omnibuſq̷ alijs et ſingulis quorũ
intereſt intererit intereſſeq̷ poterit et quez
ſeu quos infraſcriptum tangit negocium
ſeu tangere poterit quomõlibet in futuruz
etiam communiter vel diuiſim quibuſcun=
q̷ nominibus cenſeantur et quacunq̷ pre=
fulgeant dignitate ad quos noſtre preſen=
tes littere peruenerint. Salutem in domi=
no et noſtris huiuſmodi ymo verius apo=
ſtolicis firmiter obedire mandatis. Cuz in
pleriſq̷ ciuitatibus et dyoceſibus a nõnul=
lis perſonis in elemoſinis et pia donatio=
ne plures donationes. legata fidei commiſ
ſa et alie donationes tam in teſtamentis et
alijs vltimis voluntatibus q̃ alias quomo
docunq̷ relinquantur et donentur ac etiã
concedantur dicto ordini et fratribus eiuſ
dem ordinis ac fratribus et ſororibus ſe=
cundi et tercij ordinum eorum cure commiſ
ſis. quorum emolumẽtis atq̷ ſubſidijs pro
pter negligentias heredum et executorum
donãtiũ relinquẽtiũ ⁊ ꝯcedentiũ dict⁹ ordo
⁊ dicti ffes ac eoꝝ cure ꝯmiſſi ffes et ſoro=
res huiuſmodi ſcdi ⁊ terciĩ ordinũ defrau=
darentur totaliter niſi eſſet qui ſuper hoc
oportunum remedium adhiberet. dictiq̷
fratres minores pro eo q̷ altiſſimam pau=
pertatem dño promiſerunt et null⁹ rei ius
aut dominium vel proprietatem i cõmuni

vel in particulari habere poſſunt nec iudi-
cialiter exigere agere vel experiri poſſunt
nec ſua auctoritate vendere nec pecuniam
aut res pecuniarias aut alias ſibi illicitas
recipere cū etiā oīm rerꝝ ſibi vl' ordini re-
lictarum vel cōceſſarum ius proprietas et
dñium nullo medio ad eccl'iam Ro. ꝑtinere
noſcat ⁊ cū īſup die ac nocte diuinis vacēt
officijs atq; exercitijs: ne ob hoc puritas ſta-
tus eorum in aliquo offendatur aut in ali-
quo a diuinis officijs et exercitijs retardē-
tur. Et propterea a ſede apoſtolica Gene-
rali et prouincialibus miniſtris ac cuſtodi-
bus vniuerſis dicti ordis ſpecialiter ſit or-
dinatum et indultum q ipſi generales et
prouīciales ac cuſtodes in ſuis prouincijs
et cuſtodijs pro locorum indigentia ſingu-
lorum valeant nominare ſpeciales perſo-
nas q̄ non ſint de ipſo ordine que perſone
nominate per ipſos adminiſtrationem le-
gittimam generalem et liberā nomine au-
ctoritate pape et ſepedicte eccleſie romane
valeant ſuper hijs gerere et ipſos veros
et legittimos adminiſtratores yconomos
ſyndicos et actores eſſe de plenitudine po-
teſtatis qui res ipſas ac rerum predicta-
rum precium et predictas elemoſinas au-
ctoritate et nomine eccleſie romane in ius
et dominium pape et ipſius eccleſie roma-
ne recipere et in fratrum ipſorum vtilita-
tes prout eis licet ex regula vel declaratio-
ne regule conuertere poſſint et debeant ſi-
cut et quando ab ipſo generali et prouin-
cialibus miniſtris et cuſtodibus in prouin-
cia vel cuſtodia ſibi decreta vel ab eis fra-
tribus commiſſione vel aſſenſu ipſoruz ex-
titerint requiſiti. Et cum hoc habeāt dicte
perſone nominate petendi exigendi recipi-
endi alienandi predicta transigendi paci-
ſcendi cōueniendi compromittendi remit-
tendi refutandi quittationē faciendi: agen-
di: deffendendi ac in animas eorum de ca-
lumpnia et de veritate dicenda iurandi et
cuiuſlibet alterius generis iuramentuz p-
ſtandi cum illis ⁊ contra illos qui huiuſmo-
di res mobiles et immobiles vel precium
earum vel relictas elemoſinas ipſis fratri-
bus in teſtamentis occuparent vel violen-
ter auferrent ſiue contra voluntatem fra-
trum quomōlibet detinerent. Et generali-
ter in omnibus cauſis pro rebus et locis
huiuſmodi ad ipſos ſpectantibus vſui ip-
ſorum conceſſis. Necnon pro immunitati-
bus libertatibus: iuribus: priuilegijs: et
indulgentijs eorundem ſiue cuiuſlibet ſa-
tiſdationis et cautionis honore plenam
et liberam habeant in iudicio et extra
iuditium auctoritate apoſtolica poteſta-
tem prout in ipſorum priuilegijs et ordi-
nationibus atq; declarationibus continet
et vidimus contineri. ¶ Et ex parte nota-
bilium perſonarum dñorꝝ ſyndicorum et
procuratoruz Sanctiſſimi dñi noſtri pape
et eccleſie Ro. pro indigentia conuētus. N
auctoritate aplica legittie noiatorꝝ deputa-
torum et inſtitutorum videlicet. N. vel. N.
nobis ſit expoſitum q plures perſone eiſ-
dem fratribus pia deuotione plurima bo-
na donauerint reliquerint in vltimis volū-
tatibus et alias conceſſerint eiſdem qui-
bus (negligentijs heredum et executorum
et aliarum perſonarum) defraudant quis
auctoritate apoſtolica per miniſtrum vel
cuſtodem ipſorum dicte et alie certe perſo-
ne legittime iuxta formam conſtitutionuz
noſtrarum nominate fuerint pro recipien-
dis dictis bonis in ius dominiū et proprie-
tatem pape et eccleſie romane et pro ipſis
bonis ſi opus fuerit nomine auctoritate ip-
ſius pape et eccleſie romane exigendis et
iudicio deducendis atq; in res neceſſarias
et licitas fratribus conuertendis qui pre-
dicta nobis ſignificare curarunt Et q pre-
miſſa ita ſunt notoria et manifeſta q nulla
poſſunt tergiuerſatione celari. Nos volen-
tes negligētijs dictorum heredum ac ma-
licijs aliorum (elemoſinas et alia bona ne-
ceſſitatibus et licitis vſibus ipſorum reli-
gioſorum taliter relicta vel aſſignata vel
etiam alia quecunq; bona ſororum ſancte
clare ac fratrum et ſororum tertij ordinis
eiſdem commiſſorum detinentium) obuia-
re. Uobis omnibus et ſingulis in virtute
ſancte obedientie auctoritate apoſtolica p-
cipiendo mandamus et ſub pena ſuſpēſio-
nis diſtricte precipimus quatenus requi-
ratis et moneatis pmo ſecūdo tertio et p-
emptorie ex parte noſtra omnes illos ⁊ il-
las quos et quas procurator yconomus ⁊
ſyndicus taliter nominatus lator preſen-
tium vobis nominabit vt de bonis vobis
ab huiuſmodi latore preſentium nominan-
dis datis relictis et conceſſis pia deuotio-
ne dictis fratribus vel ſororib9 ſancte cla-
et terciarijs vtriuſq; ſexus prefatis et de
quibuſcunq; dampnis ſpolijs rebus vl' do-
mibus aut locis indebite retentis vel ſibi
vel alicui eorum ablatis vel illatis dictis
ſyndicis ⁊ procuratorib9 vel eorū manda-
to et quorum intereſt vel intereſſe poterit
infra octo dies poſt requiſitionem et moni-
tionem huiuſmodi ſatiſfaciant compete-

ter. Alioquin ipſos quos deprehenderitis
culpabiles et reos vel legittime conuictos
vel confeſſos ſi hoc facere noluerint in ſcri
ptis auctoritate apoſtolica p̄dicta excōmu
nicamus: excōmunicatoſq; publice nuncie=
tis ꝛ declaretis atq; nunciari faciatis ꝛ ab
omnibus artius euitari. Si vero negaue=
rint vel cauſā rationabilē p̄tēdere volue=
rint quare hoc facere minime teneant̄. Ci
tetis ipſos ꝑemptorie ſeu citari faciatis
corā nobis vel procuratorib⁹ ꝛ ſyndicis p̄=
dictis aut hmōi ſcḋi vel tertij ord. religio=
ſis ſuper hijs quod iuſtum fuerit reſponſu
ros. Et coram nobis proceſſur vt ius erit
Et quid inde feceritis veſtris nobis litte
ris reſcribatis. Datum. N. die. N. menſis.
N. Anno. dn̄i ꝛc̄.

¶ Citatio ſeu executio citatiōis ab aliq̄
predictoruʒ vel aliquo notario vel eccleſia
ſtico de mandato cap ꝛc̄.

¶ Uigore ſupra ſcriptarum litte=
rarū et per earum exhi
bitioneʒ vel affixionē citātur hic perempto
rie. N ꝛ N. ꝛc̄. ſupra deſignati ex aduerſo
ſo p̄cipales omneſq; alij et ſinguli ſua in=
tereſſe in hac parte pretendeñ quatin⁹ die
N. ſi dies ipſa iuridica fuerit Alioqui p̄ma
die iuridica extūc proxime ꝛ immediate ſe
queñ quem terminum ego notarius ſubſi=
gnatus eiſdem ſic permptorie citatis pro
die competeñ a aſſignaui et vigore dictaꝝ
litterarum aſſigno per preſentes / compa=
reant legittime coram prenominato Re=
uerendo dn̄o ep̄o Judice ſeu commiſſario
et conſeruatore atq; executore auctoritate
apoſtolica deputato dicto ſyndico et procu
ratori. N. vel. N. a ſede apoſtolica ſeu eius
auctoritate et ordinatione pro indigentia
loci et fratrum prouincie. N. vel cuſtodie.
N. aut conuentus. N legittime deputato
ſuper contentis in ſupradicto mādato aut
alijs obijciēdis de iuſticia reſponſuris In
cuius rei teſtimonium ego notarius pub=
licus ſubſignatus pro parte dicti reueren=
di actoris requiſitus preſentem copiam.
cum preſentibus noſtris litteris prefato=
N. vel p̄fatis. N. ꝛ. N. ex aduerſo p̄cipali
bus exhibui valuis hui⁹ eccleſie affixi ꝛ affi
xā dimiſi ibidē die. N. p̄ntis mēſis Anno ꝛc̄.

¶ Sequit̄ epiſtola reue
rendiſſimi patris fratris Uitalis de firmo
prouicie Aquitanie eccleſie Romane Car=
dinalis ordinis minorum: quaʒ direxit ad
capl'm generale apud Barchinonam cele=
bratum: que quidem dūtaxat his apponi=
tur / vt q̄ſq; videat q̄nto zelo predeceſſores
ordinis noſtri puritatem ab omnibus ob=
ſeruari anhelabant et procurabant.

VEnerabilibus
in chriſto patribus ac dilectis
noſtris Miniſtris Diſcretis
Cuſtodibus ceteriſq; fratri=
bus apud barchinonā in ge=
nerali capitulo congregatis Frater Uita=
lis p̄miſſione diuina tituli ſancti Martini i
mōtibus preſbiter Cardinalis Sincere di
lectionis affectū et ſancti ſpūs gr̄am ꝑme
reri. Sacre veſtre congregationi cui nō poſ
ſumus corpore cupientes ſaltē p̄ntia ſpūs
intereſſe ea que ore non valemus / nr̄is de=
creuim⁹ lr̄is intimare. Aſſumpti em̄ q̄uis
immeriti ad ſtatum et officium cardinala=
tus zel⁹ domus dei in qua eſſe nouim⁹ par
tē celim̄r̄is nr̄e religiōis ſ ātiſſime / q̄ ab iſā
tia ſuo lacte dulciſſimo nos nutriuit ꝛ tene
re educauit in nobis nō minuitur ſʒ auget̄
Uram itaq; ex habundāti hortamur i dn̄o
caritatē / adiurātes vos nichilomin⁹ ꝑ illū
p̄rem qui in corꝑe ſuo expīſſa portauit ſti=
gmata ſaluatoris. vt tempeſtuoſos fluct⁹
de q̄b⁹ nos pene ſubmerſos extēdēs manū
ſuā ille clemēter eripuit q̄ vētis ꝛ mari ha
bet p̄tātē imperādi diligēter attendētes et
ad memoriam reuocantes Regulari obſer
uātie arti⁹ ꝛ diligentius ſolito niſi ſtatis ꝛ
ea q̄ per dn̄m nr̄m ſūmū pontificē de nouo
tūc ſuꝑ hoc ordinata obſeruari a fr̄ib⁹ fa=
ciatis indubitanter tenētes / ꝙ ſi ad aures
dicti dn̄i ꝑueniret ꝙ fratres ea negligerēt
aut ꝯtemperent obſeruare ſicut expreſſe di
xit nobis vſq; ad cincinnos capitis turba=
retur eſſetq; nouiſſimus error peior priore
et toti ordini periculum immineret. Nec vo=
lumus nec audemus litteris explicare qua
lia nobis dixit ſi (qḋ abſit) fratres iueniret
negligentes in obſeruantia premiſſorum
Moneatis etiā fratres vt pro q̄nto ſe ꝛ or=
dinem diligunt ab omni inuiſitatione collo
cutione et detractione dn̄orum quorum ca
ueant publice ꝛ occulte Errantes nichilo=
minus qui pacem et quietem ordinis niſi
ſunt perturbare ad vnitatem et obediētiā
ordinis modis quibus poteritis reduca=
tis / attendentes ſententiam auguſtini di=
centis ꝙ ſiue parcendo ſiue plectendo hoc
ſolum bene agitur / vt vita hominum corri
gatur. Scimus enim ꝙ hoc erit dn̄o noſtro
ſummo pontifici valde gratum. Ut autem
veſtre prudentie plenius noſtrum propoſi
tum complicetur conſulimus ex hijs q̄ paſ=

ſim ſum⁹ ſuper hoc informati vt ſtatuta or-
dinis ad vtiliorem ſententiam et minorez
numerum reducatis Q̄z appropriātes ſibi
loca ſiue conuentus in ſalutis detrimentū
et ordinis graue ſcandalum acriter punia
tis/et de illis conuentibus expellatis. Q̄z
a receptione pſonarū inutilium ad profeſ
ſionem ꝙ maxime in quibus tempore pro
bationis deuotionis feruor ⁊ zelus religio
nis ſancte non apaparet et in quibus con-
tēpnūt etiā boni ⁊ ordo deſpicit ⁊ relaxat
caueatz: nec curetz tales m̄l'tiplicare fr̄es i
nūero exceſſiuo. Nā ex hoc ſurgūt q̄ſt⁹ tur
pes ⁊ ſecularibus oneroſi ⁊ diſcurſus inde
centes: propter quod fratres vacare nō poſ
ſunt orōni ⁊ ſtudio vt deberēt. Et quia gar
diani non poſſunt tante multitudini relaxa
torum ⁊ inutiliū fratrum aliorum prouide
re: deprehenduntur. interdū aliqui fratres
proprietarij/pecuniarū congregatores/ vl'
ipſas ad nutum ſuum ⁊ pro voto diſpenſa-
ri facientes: ⁊ ſui voti tranſgreſſores. Nec
ſub ſilentio volumus pertranſire ꝙ nouitij
maxime recepti ad ordinem peſſime infor-
mantur nec in deuotione nutriuntur/ſicut
eis ⁊ ordini expediret. Unde poſt profeſſio
nem inueniuntur indeuoti/rebelles/ inobe
dientes/precepta tranſgredientes honorē
ordinis ⁊ ſalutem anime contempnentes.
A promotione etiam indignorum ⁊ ambi-
tioſorum ſub quibus perit correptio et or-
dinis diſciplina (vt noſtis plenius) ſummo
pere eſt cauendum. Experti enim ſumusꝙ
talium promotio valde ordini eſt nociua.
Ceterum cum a capite membrorum depē-
deat bonus ſtatus ex intimis cordis opta-
mus vt talis ad generale miniſterium aſſu
matur qui verbo doctrine ignorantes va-
leat erudire exemplo vite velit ⁊ poſſit ſub
ditos regulare: zeloqꝫ acceſus iuſticie cor-
rigat delinquentes. Hijs enim diebus cum
ſuper ſtatu ordinis ⁊ ſpecialiter generalis
miniſtri dominus noſter ſummus pontifex
affectuoſe ⁊ familiariter loqueretur iter ce
tera dixit. Uolumus vt ſcribatis fratribus
qui cōuenient ad capitulum ꝙ omni ꝑtialī
affectione depoſita talem eligant in mini-
ſtrum: cuius exemplum in vnitate pace/⁊
concordia/fratres velit ⁊ valeat conſerua
re: et ea que per nos ordinata ſūt ſuper ſta
tu ordinis a fratribus faciat cum omni di-
ligentia ſeruari. Cetera autez ordini expe
dientia plenius ipſi noſtis. Nos vero prō-
pti et voluntarij ſumus in omnibus aſſiſte
re ⁊ pro negotijs ordinis totis viribus la-
borare rogantes ⁊ ſupplicantes humiliter
vt nos velitis habere in veſtris ſacris ora-
tionibus commendatos. Conſulim⁹ autez
vt miſſarum et orationum ſuffragia copio
ſe dn̄o noſtro pontifici offerantur. Datum
auinione octaua menſis Julij.

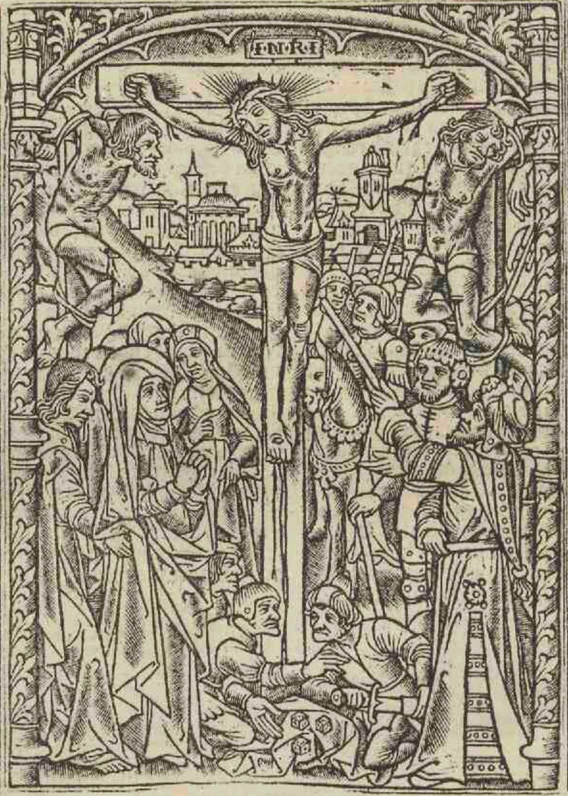

Salue crux digna ſuper omnia ligna benigna
Tu me cōſigna moriar ne morte maligna .
Quatinus aſtrigera tandem locer arce polorū
Herū celſiconum ſpecturus chriſticolarum

¶ Quarta pars continens antiquas de=
clarationes ſummoꝝ pontificum
et expoſitiones doctorum ſu-
per regulam et ſtatū
fratrū minoꝝ

✠

Seraphici normam Franciſci carpere gliſcens
Hec modico ſculpta comparet ere ſibi
Mentibus hijs limphis curate quippe redacta
Cetera monticolis lucidiora fluent.

Niſi granum frumenti cadēs interram mortuū fue
rit ipſū ſolū manet ꝛč. Jo. xij. Qui vult venire poſt
me abneget ſemetipſū et tollat crucē ſuā et ſequatur
me. Mat. xvj. Itē Mat. xj. Venite ad me oēs qui la-
borat᷑ et honerati eſtis et ego reficiā vos. Tollite iu-
gū meū ſuper vos et diſcite a me quia mitis ſum et
humilis corde: et inuenietis requiem animabus ve-
ſtris. Jugum enim meū ſuaue eſt / et onus meū leue
ꝛč. Hec dixit dñs iheſus dilectis imitatoribus ſuis.
Qui appoſuerit ad hec
apponet deus ſuper il
lum plagas: ꝛ qui di-
minuerit auferet deus
partē ei⁹ de libro vite
et de ciuitate ſācta ꝛč.
Apocalip. vltimo.
Quicunqꝫ hanc regulam ſecuti
fuerint / pax ſuper illos ꝛ miſe
ricordia. ꝛč. Ad galathas. vj.
Quicunqꝫ obſeruauerit hec in celo repleat be-
nedictione altiſſimi pr̄is celeſtis ꝛ in terra re
pleat᷑ bñdictiōe dilecti filij ſui cū ſctiſſimo
ſpū paraclito ꝛ oib⁹ ꝟtutib⁹ celoꝝ ꝛ oibus
ſctis. Et ego frater frāciſc⁹ paruul⁹ veſter
ſeru⁹ ꝗcunqꝫ poſſū ꝯfirmo vobis itus
et foris iſtā ſctiſſimā bñdictionem amē.
De ꝟboꝝ ſig. ca. Exijt. li. vj. Hi ſūt il
li⁹ ſctē regule pfeſſores q̄ euāgelico fū
dat᷑ elogꝫ vite xp̄i roborat᷑ exēplo fun
datoꝝ militātis eccl'ie aploꝝ ei⁹ ſermo
nib⁹ actibuſqꝫ firmat᷑. Hec ē apd̄ deū
patrē mūda ꝛ imaculata religio q̄ de-
ſcēdēs a pr̄e luminū p ei⁹ filiū exēpla-
rit᷑ ꝛ ꝟbalit᷑ aplis tradita ꝛ deinū per
ſpm̄ ſcm̄ btō frāciſco ꝛ eū ſeq̄ntib⁹ iſpi
rata toti⁹ i ſe quaſi ꝯtinet teſtioniū tri
nitat᷑. Hec ē cui atteſtāte paulo nemo
de cetero debet eſſe moleſtus quā xp̄s
paſſionis ſue ſtigmatibus confirma
uit volēs inſtitutorem ipſius paſ
ſionis ſue ſignis notabiliter in
ſigniri. Hec Nicolaus papa
iij. vbi ſupra.
ꝯ pfectur
Regl'a
et vita
minoꝝ
frm̄ hec
e ſcꝫ dñi
nři ieſu
xp̄i ſcm̄
euāgel:
obſua
re viuēdo
in obediē-
tia ſine p̄-
prio: ꝛ i ca
ſtitate. ꝛč
frāciſc⁹ ꝓ
mittit obe
dietiā. ꝛč.
Jhs
xp̄s
Approbatores regle
honorius
3⁹
gregorius
9⁹
nicolaus
3⁹
innocēti⁹
4⁹
alexander
4⁹
Gloria minoꝝ fratrū egenoꝝ ſalue frāciſce.
Conſerua tuorū ſtatū filiorū pater franciſce.
Bñdic iſtorū gregi puſilloꝝ dulcis frāciſce.
O fōs pfeſſoꝝ vita pfcōꝝ nos iuua frāciſce.
Reforma cūctorum ſtatus deuiorum nos au-
ge franciſce.
Eſtus viciorū vi rus peccatorū dilue frāciſce.
Stigmatum ſacrorum ſigna mirandoꝝ oſtē-
de franciſce.
Datori bonorum vt gregi ſanctorum iunga-
mur franciſce.
In regno celoꝝ choro āgeloꝝ cōcede frāciſce.
Amen.

¶ Incipit prolog⁹ i hāc

quartā partē pncipalē de qbuſdā declara-
tionibus ꝛ tractatibus ſuper regulaꝫ ꝛ ſta
tum fratrum minoꝛum.

PRo ſequentiū cla
rioꝛi itelligētia ꝯſequēt aduer
tēdū erit ꝙ i hac pte qrta ponū
tur pmū declaratiōes ſūmoꝝ
pōtificū ꝛ ꝯſequēter alioꝝ oꝛ-
dinis doctoꝝ ad maioꝛē rl'e ꝛ ſtat⁹ ipi⁹ itel
ligētiā i multis. Licet talia nō reqrāt de ne
ceſſitate: habitis nūc ſtatutis ꝛ declaratiōi-
b⁹ modernis in pcedēti pte deſcriptis q̄ cla
rius iſta ꝛ etiā multa ſupuenictia dubia ip
ſaꝝ ꝛ rl'e declarāt ꝛ aplica aucte ꝑ ſerena-
tiōe ꝯſciarū ffm detmināt. Quib⁹ ideo ſecu
re ꝛ firmit ſtādū erit ꝛ ꝯſequent iſtis infra-
ſcriptꝫ iqtū pdictis modernis nō ꝯtradicūt
nec rl'e nrē addūt. Aduertēdū etiā erit ꝙ ibi
nō ponunt aliqui ipꝑtinētes ꝛ erronei tra-
ctat⁹ ꝛ declaratiōes ſeu q̄ſtiōes ſup rl'am ip
ſā q̄ alibi i diuerſis tractatib⁹ ꝛ libꝛis etiā i
preſſis habentur eo ꝙ tales vel ſub prete-
xtu zeli qui non fuit ſcd̄m ſciam ꝛ ꝟitatē ſed
magis ſcd̄m affectionē multa erronea, ꝛ fal
ſa ꝛ iplicata ac ſimplices i erroꝛē ꝛ ſcrupulū
ſine cauſa iducētia iptinent iterſerunt ꝛ di
cūt etiā ꝯtraria declaratiōib⁹ ſūmoꝝ pōtifi
cū maxime dn̄i Nicolai pape tercij. Ut ſunt
quedā erronea ſcripta ꝛ declaratiōes quon
dā ffis hubertini vel eidē attribute q̄ i ml'
tis excedūt ſub ptextu zeli / ꝛ q̄ poſtea ꝯdēp
nata ꝛ repudiata fuerūt Que tn̄ adhuc a ml'
tis ex ignoꝛātia ptextu boni curioſe ꝛ idebi
te ſeruant. Ut ſūt etiā q̄ſtiōes ꝛ declaratio-
nes q̄dā dn̄i bartholdi de ſaxo ferrato i ſuo
libꝛo q̄ dr̄ Liber minoꝛicaꝝ / ſaltē vbi videt
ꝯtradicē declaratiōi dn̄i pape Nicolai tcij.
ꝛ vbi ſequit ꝛ allegat q̄ttuoꝛ ꝯſtitutiōes Jo
hānis. xxij. erroneas ꝯtra pauptatem xp̄i ꝛ
aploꝝ ei⁹ ꝛ ffm minoꝝ. Que ab eodē Johā
ne. xxij. i fine dierū ſuoꝝ iqtū ꝯtrarie deter
minatiōi eccl'ie reuocate fuerunt. Et deide
poſtea ampli⁹ a nōnullis ſucceſſoꝛib⁹ ipius
Qui ea q̄ dict⁹ Johannes. xxij. icōſulte ꝑ di
ctas ꝯſtitutiōes reuocauerat ꝛ dāpnauerat
vel ſuſpēderat in ſuo vigoꝛe vt pus repoſu
erūt ꝛ ꝯtraria oꝛdinauerūt. vt Martin⁹ qn
t⁹ ꝛ alij ꝛ vt i pceſſu libꝛi patebit. Ut ſūt eti
am nōnulle alie declaratiōes ꝛ q̄ſtiōes ſup
rl'am ipaꝫ Serena ꝯſcia nūcupate. Que lꝫ
multa bona iterſerāt tn̄ in multis nō rn̄dēt
ad ꝓpoſitū rl'e ꝛ modernarū declarationū ꝛ
ꝯſtitutionū oꝛdinis. ſꝫ vel ſcd̄m aliqua an-
tiqua ſtatuta modo reuocata vel alit imu-
tata vel allegādo aliquos doctoꝛes nō ſolū
iſti⁹ ſed etiā alteri⁹ ſtat⁹ min⁹ ad ꝓpoſituꝫ
et eoſdē i ꝯtrariū ſenſū rl'e exponendo ꝯtra
rl'e ꝛ ſtatus ꝑfectionē vel ꝯtra itentū decla
rationū ipi⁹ ꝛ oꝛdinis ſtatutoꝝ. Ut de ꝑfe-
ctione ſācte obediētie nrē rl'aris ꝛ euāgeli-
ce quā ꝓ tanto tollit ꝛ ꝯfūdit ꝛ alioꝝ religio
ſoꝝ obediētie eq̄parat. Ut etiā de ꝓcurato
rib⁹ dn̄i pape quos dicit eſſe ꝑſonas iterpo
ſitas ꝛ ffes ꝑ eos recipere pecuniā ꝛ in hoc
ſup regulā diſpenſatū fuiſſe ꝑ ſtatuta mar
tini quinti vel alias. Et ſic de ſimilib⁹ q̄ fal-
ſiſſima ſūt ꝛ ab eodē male intellecta ꝛ expo
ſita ꝯtra rl'e ꝑfectionē. libertatē. ꝛ facultatē
ꝛ tantoꝝ antiquoꝝ ſūmoꝝ pōtificū decla-
ratiōes / ꝛ determiatiōes. ꝛ toti⁹ oꝛdis anti
quiſſimū ꝛ appꝛobatiſſimū modū. Quiymo
neceſſarij ſūt tales ꝓcuratoꝛes dn̄i pape et
eccl'ie romane pꝛo puriori et congruentiori
regule obſeruātia in multis vt alibi pleni⁹
declarat ſeruatis modificatiōib⁹ i moder-
nis ſtatutis declaratis. Ut ſūt etiaꝫ quedā
alie bꝛeues declarationes ſup receptiōe pe
cuniarū ꝛ recurſu ad amicos ſpūales / que
non reſpōdēt nec cōcludūt ſcd̄m declaratio
nes Nicolai tercij ꝛ ſancti Bonauēture vel
modernas oꝛdinis ꝯſtitutiōes ꝛ declaratio
nes hijs inherētes. Sꝫ reſpōdēt iuxta quaſ
dā alias vel ſcd̄m aliqua nōnulla in decla-
ratione Clemētis quinti ꝓcuratione dicti
fratris vbertini vt dicit vel alias ꝯtra rl'e
libertatē ꝛ ꝯtra dictas declaratiōes. Nico-
lai tercij ꝛ etiā Gregoꝛij noni ꝛ ſancti Bona
uēture addentia vel implicātia ꝛ verū ipſi⁹
regule ꝛ dictarū declarationuꝫ intellectum
obnubilantia vel implicantia. Obmiſſis ita
ꝙ pꝛo parte talibus ꝛ ſimilibus declaratio
nib⁹ implicatis exceſſiuis vel erroꝛneis q̄n-
tum bonomodo fieri poterit ſolū eas q̄ ma-
gis ſunt conſonantes veritati ſtatus noſtri
euāgelici ꝛ regule noſtre et ſupꝛadictis mo
dernis appꝛobatis declaratiōibus confoꝛ-
mes adiūciemus. Quibus inq̄tū dictis mo
dernis oꝛdinis conſtitutionibus et declara
tionibus in precedenti parte deſcriptis cō
ſonare vel non contradicere videbuntur et
non alias ſecure et firmiter ſtandum erit.

¶ Explicit prologus huius
quarte partis.

¶ Incipit quarta pars

Et primo incipit Declaratio dñi Gregorij
pape noni ſuper regula fratrũ minorum.

GRegorius epiſco
pus ſeruus ſeruorũ dei. Dile=
ctis filijs gñali et ꝓuincialib⁹
miniſtris ac cuſtodibus cete=
riſq; f̄fibus ordinis minorum
Salutẽ ⁊ aplicam bñdictionem. Quo elon=
gati a ſc̄lo vt colũbe pẽnis aſſũptis in ſeceſ
ſum ꝯtemplationis ſupra vos altius euo=
laſtis: ⁊ ꝯſpectius pctoꝝ iacula ꝓuidiſtis: ⁊
plura per que conſpicitis ſalutis impediri
profectum: cordis veſtri oculus perſcrutaꝛ
Unde que tecta ſunt alijs. in cõſcientijs ve=
ſtris quandoq; ſpiritus manifeſtat: ſplen=
dore intelligentie ſpiritualis caligine hu=
mane infirmitatis obducto ſcrupul⁹ inter=
dum dubitatiõis inducitur: et difficultates
quaſi inextricabiles ingerũtur. ¶ Sane cõ
ſtitutis nuper in preſentia noſtra nuncijs
quos vos filij miniſtri miſiſtis qui eratis in
caplo gñali congregati: et te fili generalis
miniſter perſonaliter comparente: fuit no=
bis expoſitum: ꝙ in regula veſtra quedam
dubia et obſcura ⁊ quedam intellectu diffi=
cilis continentur. Sed ſancte memorie bea
tus confeſſor chriſti franciſcus nolens re=
gulam ſuam per alicuius fratris interpre=
tationem exponi: mandauit circa vltimum
vite ſue cuius mandatum dicitur teſtamen
tum: vt verba ipſi⁹ regule non gloſentur: ⁊
vt verbis vtamur eiſdem ꝙ ſic vel ſic intel
ligi debeant non dicaꝛ adijciens ꝙ fratres
nullo mõ aliquas litteras ab apoſtolica ſe=
de petant: ⁊ alia q̄daꝫ interſerens: que non
poſſent ſine multa difficultate ſeruari. Pro
pter quod heſitantes an teneamini ad ob=
ſeruantiam teſtamenti predicti: dubietatẽ
hmõi de conſcientijs veſtris et fratrum ve
ſtrorum per nos amoueri petiſtis. Et cum
ex longa familiaritate quã idem confeſſor
nobiſcum habuit: plenius nouerimus intẽ
tionem ipſius: ⁊ in condendo predictam re
gulam et obtinendo confirmationem ipſi⁹
per ſedem apoſtolicam ſibi aſtiterimus dũ
adhuc eſſemus in minori officio conſtituti:
declarari ſimiliter poſtulaſtis dubia ⁊ ob=
ſcura regule ſupradicte: necnon ſuper qui=
buſdã difficilibus reſponderi.

¶ Arti. i. ꝙ fratres non ſunt aſtricti ad ob
ſeruantiam teſtamenti ſancti franciſci.

¶ Sane q̄uis predictum xp̄i confeſſorem
piam intentionem in predicto mandato ha
buiſſe credamus: et vos iuſtis votis eius ⁊
deſiderijs ſanctis affectatis omnimode cõ=
formari: nos tamen attendentes animaruꝫ
periculuꝫ et difficultates quas propter hec
poſſetis incurrere: dubietatẽ de veſtris cor
dibus amouendo: ad mandatum illud vos
dicimus non teneri: quod ſine conſenſu fra
trum et maxime miniſtrorum quos vniuer
ſos tangebat obligare nequiuit: nec ſucceſ
ſorem ſuum quomodolibet obligauit: cum
non habeat imperium par in parem.

¶ Arti. ij. an fratres teneantur euãgelica
obſeruare conſilia.

¶ Ad hec ſicut per predictos nũcios intel=
leximus. dubitatur ab aliquibus fratrũ ve
ſtrorum: ne tam ad conſilia q̄ ad precepta
euangelij teneantur: tum quia in regule ve
ſtre habetur principio: regula ⁊ vita mino=
rum fratrum hec eſt. ſ. dñi noſtri ieſu xp̄i ſc̄ȝ
ctum euangelium obſeruare viuẽdo in obe
dientia ſine proprio ⁊ in caſtitate: tũ quia ĩ
fine ipſius regule cõtinenꝛ hec verba: pau=
pertatem ⁊ humilitatem ⁊ ſanctuꝫ euange
liũ dñi noſtri ieſu chriſti quod firmiter pro
miſimus obſeruem⁹. Unde ſcire deſiderãt:
an ad alia euãgelij teneãtur ꝯſilia: q̄ ad ea
que in ipſa regula p̄ceptorie vel ĩhibitorie
ſunt expreſſa: preſertim cũ ipſi ad alia non
ſe obligare intẽderĩt: ⁊ vix aut nũq̄ oĩa poſ
ſint ad lr̄am obſeruari. Nos aũt breuiꝛ re=
ſpondemus ad alia ꝯſilia euangelij non te
neri per regulã: niſi ad ea ad que vos obli
gaſtis ĩ ipſa: ad cetera vero tenemini ſicut
reliqui xp̄iani: ⁊ eo magis de bono et equo
quo vos obtuliſtis holocauſtũ dño medul=
latũ per contemptũ omniũ mundanorum.

¶ Arti. iij. quõ fratres circa pecunie contre
ctationem ſe habere debeant.

¶ Item cum in eadem regula ſit inhibitũ:
ne fratres recipiant per ſe vel per alios de
narios vel pecuniã vllomõ: ⁊ ipſi hoc ĩ per=
petuũ obſeruare deſiderent: certiorari req
runt: ſi aliq̄b⁹ timẽtib⁹ deũ fideles aliquos
ꝑ quos ipi ſubueniãt neceſſitatib⁹ eorũdẽ
ſine offẽſiõe rl̄e audeãt pñtare: ac ad fide=
les eoſdẽ ꝓ neceſſitatib⁹ ipſis ſecura recur=
rere ꝯſciẽtia: cũ denarios aut pecuniã noue
rint accepiſſe: quos tñ denarios vl̄ pecuniã
auc̄te ꝓpria nõ intẽdũt facere ꝯſeruari: nec
noĩe depoſiti exigere ab eiſdẽ. ¶ Sup quo
duxim⁹ rñdẽdũ: ꝙ ſi rem neceſſariaꝫ velint
f̄fes emere vl̄ ſolutionẽ facere ꝓ iã empta:
poſſint vel nũciũ ei⁹ a quo res emiꝛ vel ali=
quẽ aliũ volẽtib⁹ ſibi elemoſinã facere (niſi
ijdẽ ꝑ ſe vel ꝓprios nũcios maluerint) pñta
re. Qui taliꝛ pñtat⁹ a f̄fib⁹ nõ ẽ eoꝝ nũcius

296

lꝫ pꝭtetur ab ipſis: ſed illius potius cuius
mãdato ſolutionẽ facit ſeu recipiẽtis eãdẽ
Jdẽ nũcius ſoluere ſtatim dꝫ: ita ꝙ de pecu
nia nichil remaneat penes eũ. Si vero pro
aliis imminẽtibus neceſſitatibus pꝭtetur ele
moſinã ſibi cõmiſſã põt ſicut ⁊ dñs apõ ſpũ
alem amicũ fratrũ deponere: per ipſũ loco
⁊ tẽpore ꝓ ipſoꝝ neceſſitatibus poterũt ſi-
cut expedire viderit diſpẽſandã. Ad quẽ ẽt
fratres ꝓ hmõi neceſſitatibus poterũt ha-
bere recurſum: maxime ſi negligens fuerit
vel neceſſitates ignorauerit eorundẽ

¶ Arti. quartus de abdicatiõe ꝓꝓetatꝫ

¶ Preterea cũ in ipſa rl'a cõtineatur expſ-
ſe ꝙ ffes nichil ſibi appropriẽt nec domuꝫ
nec locũ nec rẽ aliquã: ac ipſi ꝓceſſu tpis cõ
taminari timeãt ordinis paupertatẽ: pſer-
tim cũ iam dixerint aliqui proprietatẽ mo
biliũ pertinere ad totũ ordinẽ in cõi: nobis
fuit hũiliter ſupplicatũ: vt in hoc dignare-
mur aiarũ prouidẽ periculis ⁊ totius ordis
puritati. Dicimus itaqꝫ: ꝙ nec in cõi nec in
ſpeciali debẽt ꝓprietatẽ habere: ſed vtenſi
liũ ⁊ libroꝝ et eorum mobiliũ que lꝫ habe-
re: eoꝝ vſũ habeãt: ⁊ ffes ſm ꝙ gñalis mi-
ſter vel ꝓuinciales dixerit his vtãtur: ſaluo
locoꝝ ⁊ domoꝝ dñio illis ad quos noſcitur
pertinere. Nec vẽdi debẽt mobilia vel ex-
tra ordinẽ cõmutari aut alienari quoquõ
niſi eccleſie romane cardialis q̃ fuerit ordi
nis gubernator gñali ſeu ꝓuicialib⁹ miſtrꝫ
auctoritatẽ ſuper hoc prebuerit vel aſſẽſũ.

¶ Articulus quintus de recurſu fratrũ
peccantium ad miniſtros.

¶ Qꝛ in quodã eiuſdẽ rl'e capitulo cõtinetᷣ
vt ſi q̃ fratrũ inſtigãte hũani gñis inimico
mortaliter peccauerint: pro illis pctis de q̃
bus ordinatũ fuerit inter fratres vt recur-
ratur ad ſolos miniſtros ꝓuinciales: tene
antur predicti ffes ad eos recurrere q̃ꝫcitι⁹
poterũt ſine mora Jpi pie dubitãt vtꝝ hoc
de pctis publicis tm̃ intelligi debeat: an de
publicis pariter ⁊ priuatis Rñdetur igitur
predictũ capitulũ ad manifeſta tm̃ ⁊ publi-
ca pertinere: volẽtes vt gñalis miniſter cõ-
ſtituat faciat tot per prouincias: quot eoꝝ
miniſtri viderint expedire de maturiorib⁹
⁊ diſcretioribus ſacerdotibus: qui ſup pri-
uatis audiãt penitentes: niſi fratres mini-
ſtris aut cuſtodibus ſuis ad loca eorũ de-
clinãtibus maluerint confiteri.

¶ Arti. ſextus de modo examinandi ⁊ in
ſtituendi predicatores.

¶ Ceterũ cũ ꝓhibẽte rl'a nulli fratꝝ liceat
populo predicare niſi a miniſtro Generali
fuerit examinatus ⁊ approbatus ⁊ ſibi offi
ciũ p̃dicatiõis ab ipſo ꝯceſſũ certificari pe-
tiiſtis vtrũ ꝓ laboribus fratrũ ⁊ piculoſis di
ſcurſibus euitãdis gñalis miniſter dictam
examinationẽ approbationẽ ⁊ cõmiſſioneꝫ
officii p̃dicatiõis diſcretis aliq̃bus cõmitte
re valeat ꝓ examinãdis gñal'r illis q̃ i ꝓuin
ciis ſunt ſtatuti, vel ſpecialiter ꝓ q̃buſdam

¶ Ad qδ damus tale reſpõſũ: ꝙ hoc gñalis
miniſter nulli põt abſenti cõmittere ſꝫ qui
examinatiõe indigere credũtur mittantᷣ ad
ipſũ vt cũ miniſtris ꝓuincialib⁹ ꝯueniãt ſu
per hoc in capitulo gñali. Si q̃ vero exami
nari nõ egẽt ꝓ eo ꝙ in theologica faculta-
te ⁊ p̃dicatiõis officio ſũt inſtructi ſi etatis
maturitas ⁊ alia q̃ req̃rũtur in talibus con
ueniãt in eiſdẽ poſſũt (niſi quibus miniſter
generalis contradixerit) eo modo quo di-
ctum eſt populo predicare.

¶ Arti. ſeptimus qui poſſint venientes
ad ordinem recipere.

¶ Super eo aũt ꝙ dubitãt ffes an vicarii
prouincialiũ miſtroꝝ quos ipſi ſibi ſubſti-
tuũt cũ ad capitulũ veniũt gñale: poſſint ad
ordinẽ recipere veniẽtes ⁊ eiicere iam rece
ptos: dicimus ꝙ nõ pñt: qꝛ nec hoc miniſtrꝫ
ipſis pmittitᷣ niſi eis ſpãlis ſup hoc licẽtia
cõcedatᷣ: q̃bus etiã gñalis miniſter ſicut cõ
cedere ſic negare pñt licentiã ſupradictam
Et cũ iuxta eandẽ regulã aliis q̃ꝫ miniſtris
ꝓuincialibus ffm receptio cõmitti nõ vale
at: multo min⁹ ptãtẽ habeãt ꝓuinciales mi
niſtri hoc aliis committendi quando non a
liis eſt commiſſum.

¶ Arti. viii. de electiõe gñalis miniſtri.

¶ Jnſuper dubitãtibus vobis an ꝓ eo ꝙ
in regula dicitᷣ vt decedente generali mini
ſtro a ꝓuincialibus miſtris ⁊ cuſtodibus in
capitulo pẽthecoſtes fiat electio ſucceſſorꝫ
oĩm cuſtodũ multitudinẽ opꝫ ad gñale ca-
pitulũ cõuenire: an vt oĩa cũ maiori trãq̃lli
tate tractẽtur ſufficere poſſit vt aliq̃ de ſin
gulis ꝓuiciis q̃ vocẽ habeãt alioꝝ iterſint:
taliter rñdemus: vt ſingulaꝝ ꝓuinciarũ cu
ſtodes vnum ex ſe cõſtituãt quẽ cũ ſuo pro
uinciali miſtro ꝓ ipſis ad capitulũ dirigãt
voces ſuas committentes eidem: ꝙ cũ etiã
conſtitueritis per voſipſos: ſtatutũ huiuſ-
modi duximus approbandum.

¶ Arti. nonus de ingreſſu monaſterio-
rum monialium.

¶ Deniqꝫ qꝛ cõtinetᷣ i rl'a ſupradicta ꝙ fra
tres non ingrediantᷣ i monaſteriis monia-
liũ p̃ter illos q̃b⁹ a ſede ap'lica ꝯceſſa fuerit
licẽtia ſpãlis q̃ꝫq̃ꝫ hoc de monaſteriis pau-
perũ monialiũ incluſarũ ffes hacten⁹ intel
ligẽdũ eẽ crediderint cũ earũ ſedes ap'lica

curã habeat ſpecialẽ ⁊ itellectꝰ hmõi ꝑ con
ſtitutionẽ quãdã tpe dare rl'e viuẽte adhuc
btõ frãciſco ꝑ ꝓuīciales miſtros fuiſſe cre=
dar in gñali capitulo declaratus:certifica=
ri nichilominus poſtulatis:an hoc de oibꝰ
gñalr cũ rl'a nullũ excipiat an de ſolis mo
naſterijs monialiũ p̄dictarũ intelligi debe
at. Nos vtiq̧ gñalr id eſſe ꝓhibitũ de qua=
rũlibet cenobijs monialiũ rñdemꝰ. Et noie
monaſterij volumꝰ clauſtrũ domos ⁊ offici
nas iteriores intelligi ꝓ eo ꝙ ad alia loca
vbi etiã hoies ſeculares ꝯueniũt: pñt fr̃es
illi cã p̄dicatiõis vel elemoſine petẽde acce
dere qbꝰ id a ſuperioribꝰ ſuis ꝓ ſua fuerit
maturitate vel ydoneitate cõceſſũ exceptis
ſemꝑ predictaꝝ monaſterioꝝ incluſaꝝ lo=
cis ad q̄ nulli dar accedẽdi facultas ſine li=
cẽtia ſedis apl'ice ſpāli. Datũ ananie quar
to kl's octobris. Pontꝫ noſtri Anno .iiij.

¶ Incipit declaratio regule fratrum
minorum edita a domino Innocen=
tio papa quarto

INnocentiꝰ ep̄us
ſeruꝰ. ⁊c. Dilectis filijs gñali ⁊
ꝓuincialibus ac cuſtodibꝰ ce=
teriſq̧ fratribus or. fra. mino.
Salutẽ ⁊ apl'icã bñdictionem.
Ordinẽ veſtrũ illo proſequẽtes affectu ꝙ ip
ſum inter alios laudabilibus cõtinue ꝓfi=
cere incremẽtis feruẽter optemus: libẽter
ea per que oportuni vigoris recipiat fulci=
mentũ paterna ſollicitudine procuramus.
Hinc eſt ꝙ cũ quedã dubia ⁊ obſcura que in
veſtra regula cõtinẽtur animos vr̃os cuiuſ
dã cõfuſione implicitatis inuoluãt: ⁊ nodo
ſe intricationis difficultate impediãt intel
lectũ: et ſſe. Re. Gregorius papa predeceſ=
ſor noſter aliqua ex eis expoſuerit ⁊ decla=
rauerit ſemiplene: nos obſcuritatẽ ab illis
perfecte interpretationis declaratiõe om=
nino amouere volẽtes: ⁊ ambiguitatꝫ ſcru
pulũ cura ipſa de veſtris cordibus plenio=
ris expoſitiõis certitudine penitus ampu=
tare: dicimus ꝙ ꝑ eandẽ regulã quo ad ob
ſeruationẽ euãgelij quã iniūgit nõ niſi ad
ea dũtaxat euãgelij cõſilia tenemini: que in
ipſa regula preceptorie vel inhibitorie ſũt
expreſſa.

¶ De receptione fratrum ad ordinem.

¶ Licet aũt miniſtris prouincialibus tam
eoꝝ vicarijs q̄ȝ alijs ꝓuidis fratribus ve=
nientũ ad ordinẽ receptionẽ pro ſuis pro=
uincijs de cõſilio fratrũ cõmittere diſcreto=
rũ: non tamẽ expedit cõuerti volẽtes indif=
ferẽter admitti: ſed illos tantũ qui ſuffra=
gãtibus eis litteratura ⁊ alijs laudabilibꝰ
circũſtancijs: poſſint vtiles eſſe ordini: ſibi=
q̧ per vite meritũ et alijs ꝓficere per exem
plũ. Sic vero miniſtri egreſſos ab ordīe cũ
redierint ad ipſũ recipiãt: ⁊ eijciãt in certis
caſibus ſm̄ determinationẽ veſtri gñalis
capituli iam receptos

¶ De officio diuino in choro cele=
brando.

¶ Quãq̧ vero predicta cõtineat regula ꝙ
clerici faciãt diuinũ officiũ. ſm̄ ordinem ſã
cte romane eccl'ie excepto pſalterio ex quo
habere poterunt breuiaria: cum tamen di=
uino interſunt officio cum alijs celebrãtes
tunc eis illud ſufficit ⁊ ad dicendum officiũ
proprium non tenentur.

¶ Quomodo fratres ſe habeant circa
elemoſinas pecuniarias

¶ Et licet in eadẽ regula ſit prohibituꝫ ne
fr̃es recipiãt per ſe vel per alios denarios
vel pecuniã vllo modo: poſſunt tñ ſi rem ſi=
bi neceſſariã aut vtilem velint emere: vl' ſo
lutionẽ facere pro iam empta: vel nunciuꝫ
eius a quo res venditur vel aliquem aliuꝫ
volentibus ſibi elemoſinam facere niſi eiꝰ
per ſe vel ꝑ proprios nũcios ſoluere malue
rint preſentare: et taliter preſentatus a fra
tribus non eſt eorum nuncius licet preſen
tetur ab ipſis: ſed illius potius cuius aucto
ritate ſolutionem facit ſeu recipiẽtis eãdẽ
⁊ ad ipſum (ſi ſoluto empte rei precio de hu
iuſmodi elemoſina remaneat aliquid apud
eũ) poſſunt etiã fratres pro ſuis neceſſitati
bus vel cõmodis licite habere recurſũ. Si
vero ꝓ alijs fratrũ neceſſitatibꝰ aut ꝯmodiꝫ
nominetr aliqs vel p̄ſentetur ab eis: poteſt
ille cõmiſſã ſibi elemoſinam ſicut dñs cõſer
uare: vel apud ſpũalẽ ſeu familiarẽ amicũ
fratrũ noiatũ vel nõ noiatũ ab ipſis depo=
nere: ꝑ eũ loco ⁊ tẽpore pro ipſoꝝ neceſſita
tibus vel cõmodis ſicut fratres expedire vi
derint diſpenſandã: ſeu etiã ad perſonã vl'
loca alia transferendam. Ad quos etiã fra
tres pro huiuſmodi neceſſitatibus ſeu com
modis ſana cõſciẽtia recurrere poterunt
maxime ſi negligẽtes fuerint vel neceſſita
tes aut incõmoda ignorauerint eorundeꝫ
Et taliter noiati vel p̄ñtati a fr̄ibus nõ ſũt
eoꝝ nũcij ſeu depoſitarij: ſed illoꝝ a quibꝰ
eis pecunia vel denarij cõmittũtur: nec fra
tres per ſe vel per iterpoſitas perſonas de
narios vel pecuniam recipiunt nominãdo
aut preſentando ſic aliquos: ſeu ad huiuſ=
modi nominatos vel preſẽtatos taliter re=
currendo: cum non ſit intentionis eoruꝫ vt
de ipſorum auctoritate huiuſmodi dena=

rij vel pecunia ꝯſeruentur: aut ab eis noīe depoſiti exigātur: ſʒ nūcijs vel depoſitarijs ipſis ꝯmittāt ꝓ neceſſitate vl ꝯmodo eorūdē

¶ Q ꝫ cura ꝓ fratrū neceſſitatibus miniſtris cōmiſſa poteſt alijs committi.

¶ Et cum in dicta regula ſubiūgatur ꝙ ꝓ neceſſitatib⁹ infirmoꝝ ⁊ alijs fratribus induendis ꝑ amicos ſpirituales miniſtri tñ ⁊ cuſtodes ſollicitā curā gerant: debent alij fratres curā hmōi que prefatis miniſtris ⁊ cuſtodib⁹ ex regula precipue incūbit: cuʒ ſibi ab illis ꝯmiſſa fuerit: gerere diligenter.

¶ De cōmutatiōe rerū ffib⁹ ꝯceſſarū.

¶ Dicimus inſuꝑ ꝙ cū in ipſa ꝯtineatur expreſſe ꝙ fratres nichil ſibi appropriēt nec domū/ nec locū/ nec aliquā rem: nec in communi/ neqꝫ in ſpeciali debent ꝓprietatē habere: ſed locorum et domoꝝ ac vtēſiliū ⁊ libroꝝ ⁊ eorū mobilium q̄ licet habere: ordo vſū habeat: et ffes ſcdm ꝙ generalis vel ꝓuinciales miniſtri diſponēdū duxerint his vtantur. Nec vēdi debēt loca dom⁹ vel mobilia hmōi ſeu extra ordinē cōmutari aut alienari quoquomō a qbuſcūqꝫ pſonis ad vſū fratrum donata vendita ꝯmutata ſeu quocūqꝫ iuſto mō conceſſa vel trāſlata ſint vel fuerint: niſi aplīca ſedes vel eccleſie romane cardinalis q̄ ꝓ tēpore fuerit ordinis gubernator: generali ſeu ꝓuincialib⁹ miniſtris auctoritatē ſuꝑ hoc prebuerit vel aſſēſum: cū tā immobiliū ꝙ̄ mobiliuʒ hmōi ius proprietas ⁊ dñium (illis ſolis exceptis i qbus expreſſe donatores ſeu trāſlatores ſibi ꝓprietatem ⁊ dñium reſeruaſſe conſtiterit) nullo medio ad eccleſiā ipſam ſpectent: cui domus et loca ꝑdicta cuʒ eccleſijs ceteriſqꝫ ſuis ꝑtinētijs (que oīa in ius ⁊ ꝓprietatem beati petri ſuſcipimus) olno tam in ſpūalibus ꝙ̄ tēporalib⁹ imediate ſubeſſe noſcunt. De vilibus aūt mobilibus vel parū valētibus liceat ffībus pietatis ſeu deuotiōis intuitu vel ꝓ alia honeſta ⁊ rōnabili cā (obtēta ſuper hoc prius ſuperioꝝ ſuoꝝ licentia) extra ordinē alijs elargiri.

¶ Quomodo fratres peccantes debeāt recurrere ad miniſtros.

¶ Illud quoqꝫ regule ꝑdicte capl'm vbi dicitur: vt ſi q̄ fratrū inſtigante humani generis inimico mortaliter peccauerint: ꝓ illis peccatis de qbus ordinatū fuerit inter fratres vt recurrāt ad ſolos miniſtros ꝓuinciales/ teneantur ꝑdicti fratres ad eos recurrere ꝙ̄ citius poterūt ſine mora: ad manifeſta tn̄ ⁊ publica ꝑtinet. Poſſunt tñ ijdē miniſtri ꝓ fratrum laborib⁹ ⁊ periculoſis diſcurſib⁹ euitādis ſi expedire viderint: cuſtodi ⁊ alijs diſcretis fratrib⁹ pſbyteris ſuper his cōmittere vices ſuas. Volum⁹ aūt vt ipſi miniſtri conſtituant vel ꝯſtitui faciāt tot ꝑ ꝓuincias: quot ad hoc neceſſarios nouerint de maturiorib⁹ ⁊ diſcretiorib⁹ fratrib⁹ ſacerdotib⁹: qui ſuꝑ hmōi peccatis cū occulta vel priuata fuerint: audiant penitentes/ niſi miniſtris aut cuſtodib⁹ ſuis ad loca eorum declinantibus maluerint confiteri.

¶ De miſſione vni⁹ cuſtodis ad generale capitulum.

¶ Ad hec pro eo ꝙ in regula dicitur vt decedente generali miniſtro a prouincialib⁹ miniſtris ⁊ cuſtodibus in capitulo penthecoſtes fiat electio ſucceſſoris: dicim⁹ ꝙ ſingularū ꝓuinciarū cuſtodes vnū ex ſe cōſtituāt: quem cū ſuo ꝓuinciali miniſtro ꝓ ipſis ad capitulum dirigant: voces ſuas committentes eidem.

¶ De inſtitutiōe fratrū i predicatores.

¶ Et cuʒ iuxta regule prefate tenorē: nulli fratrum liceat populo ꝑdicare niſi a miniſtro generali fuerit examinatus ⁊ approbatus et ſibi officiū predicationis ab ipſo conceſſum: pōt idem miniſter vices ſuas miniſtris prouincialibus et eorum vicarijs committere in hac parte: ita tamen vt ipſi prouinciales vel ijdem vicarij in ipſorum prouincialium abſentia vna cum diffinitorib⁹ in prouincialibus capitulis fratres ſuaruʒ prouinciarum qui examinatione indigere creduntur examinent: approbent: eiſqꝫ huiuſmodi officium prout ſecundum deum viderint expedire concedant. Si qui vero examinari non egent: pro eo ꝙ in theologica facultate et predicationis officio ſunt iſtructi: ſi etatis maturitas et alia que requirūtur in talibus: conueniant in eiſdem: poſſūt de generalis vel ſuorum prouincialiuʒ miniſtrorum licentia ſeu mādato populo predicare.

¶ De prohibitione ingreſſus fratrum i monialium monaſteria.

¶ Per id autem quod in eadem regula cōtinetur: ꝙ fratres non ingrediantur monaſteria monacharum preter illos quibus a ſede apoſtolica conceſſa fuerit licentia ſpecialis: dicimus ingreſſum in monaſteria tātummodo monialium incluſarum ordinis ſancti damiani prohibitum fore ipſis: ad que nemini licet ingredi niſi ei a ſede apoſtolica facultas ſuper hoc ſpecialiter tribuatur. Et noīe monaſterij clauſtrū domos et officinas interiores volum⁹ cōprehēdi. Ad aliaꝝ vero cenobia monialiū pñt ſicut ⁊ alij religioſi ffes illi ad ꝑdicādū vel petēdū ele

moſinā aūt pro alijs honeſtis et rationabilibus cauſis accedere ac intrare quibus id a ſuperioribus ſuis pro ſua fuerit maturitate vel idoneitate conceſſum. Nulli ḡ omnino hominū liceat hāc paginā noſtre declarationis infringere: vel ei auſu temerario contraire. Si qͣs aūt hoc attēptare preſūpſerit indignationē oīpotentis dei ⁊ btōrū petri et pauli apl'oꝝ eius ſe nouerit incurſurum. Datum Lugdun̄. xviij. kl's decēbris. Pontificatus noſtri Anno tercio

¶ Alexā. pa. iiij. dedit ad idē declaratiōez eiuſdem tenoris per omnia vt ſupra. Cuiꝰ autenticū habetur pariſius

¶ Incipit declaratio gregorij pape .x. ſuper predictā regulam fratrum minorum.

GRegorius eps &c.

Dilecto filio miniſtro gn̄ali ordis fra. mi. Salutē ⁊ apo. bn̄d. Volūtarie paupptati cui ſacra religio tui ordinis vt xp̄o pauperi poſſit liberius famulari ſalubriter ſe aſtrinxit affectu paterno cōpatimur: ac etiā illud motiuū curie celeſtis ſtudiū quod profeſſores ipſius ordinis habere circa lucrū ꝑcipimus aiarū libēter qͣtum cum deo poſſumus promouemus.

¶ Articulus. i. qm̄o ffes pn̄t res ſibi conceſſas commutare et alienare.

¶ Cū itaqꝫ ſicut ex tua petitiōe collegimꝰ ffes eiuſdē ordis ex ꝓfeſſiōe ipſius rl'e nec in cōi nec etiā in ſpāli ꝓprietatē cuiuſcūqꝫ rei habere valeant: ſed vbi donatores vel collatores quorūcūqꝫ bonoꝝ ſibi nō reſeruauerūt dn̄iū donata vel collata eidē ordini ad romanā eccl'iā immediate ꝑtineant: eaqꝫ propter hoc ſine licentia eius alienari nō poſſint. Nos deſcriptioni tue quā credimus inſtitutis regularibus ſollicitam ⁊ honeſtatis obſeruantia ſtudioſam: tribuendi ffribꝰ predicti ordinis licentiam alienādi ⁊ cōmutandi aliaſqꝫ de bonis hm̄oi mobilibꝰ qͣbus ipſi vtunꝫ in res alias magis ſibi neceſſarias cum eis videbiꝫ opportunuz liberam ⁊ auc̄te pn̄tium cōcedimꝰ facultatem.

¶ Arti. ij. de monaſterioruz monialium ingreſſu.

¶ Ad hec qꝛ id ꝑ quod ī rl'a p̄dicti ordinis ꝯtineꝫ vt ffes ipiꝰ ordinis nō ingrediantur monaſteria monacharuz p̄ter illos qͣbus a ſede apl'ica ꝯceſſa fuerit lr̄a ſpālis. fe. Re. Innocētiꝰ papa quartꝰ p̄deceſſor noſter declarādo in ſuis lr̄is dixit īgreſſū ī monaſteria tm̄modo monialiū īcluſarum ordinis ſc̄ti damiani ꝓhibituz fore ipſis itaqꝫ circa eas certa ſeruata forma ijdē ffes ad alia cenobia monialium poſſint ſicut ⁊ alij religioſi fratres ad p̄dicandū vel petendū elemoſinam ac ꝓ alijs honeſtis ⁊ rationabilibꝰ cauſis accedere acītrare: qͣbꝰ id vcꝫ a ſuis ſuperiorib' ꝓ ſua fuerit maturitate vel idoneitate ꝯceſſū. volumꝰ vt ffes ipſiꝰ ordis iuxta tuā diſpoſitionez dūtaxat hm̄oi declaratione predeceſſoris noſtri vtātur. Nulli ergo omnino hoim ⁊c. Datuz lugduni nonis nouembris. Pontificatus nr̄i anno tercio.

¶ Incipit declaratio edita a dn̄o nicolao papa tertio ſuper prefatā regulam fratrum minorū. Cuiꝰ bulla ori. habeꝫ in conuentu noſtro pariſien̄.

NIcolaus epiſcopus

ſeruus ſeruoruz dei Ad perpetuā rei memoriaz. Exijt qui ſeminat ſeminare ſemē ſuum de ſinu patris in munduz veſte. ſ. humanitatis indutus dei filius ieſus xp̄s verbū euāgelicum ſaturus in ſingulos probos et reprobos inſipientes et gnaros. ſtudioſos et deſides: et iuxta prophetam colonus futurus in terra ſemen ſuum doctrinam euangelicam ſine differētia diſperſit in omnes: qui omnia tractaturus ad ſe: omnes ſaluare venerat: qui tandem ſeipſum deo patri pro ſalute omniuz in redemptionis hūane precium immolauit Licet tamen hoc ſemen in ſingulos cōmunicatiua dei charitate diſperſū: aliud ceciderit ſecus viam: ſuper corda ſcilicet demonum ſuggeſtionibus peruia: aliud ſuper petram corda. ſ. nullo fidei vomere penetrata/aliud inter ſpinas corda. ſ. diuitiarum ſollicitudinibus lacerata: et ideo vnum prauis affectibus conculcatum: aliud aridum quia gratie carebat humore reliquum legitur inordinatis ſollicitudinibus ſuffocatum: aliud tamen mite cor et docile terra bona ſuſcepit. Hec eſt minorum fratrum mitis et docilis in paupertate et humilitate per almum chriſti confeſſorem Franciſcum radicata religio: qui ex illo vero ſemine germinans germen illud per regulam ſparſit in filios quos ſibi et deo per ſuum miniſterium in obſeruantia euāgelij gn̄auit. Iſti ſūt filij q̄ docēte iacob: verbū eťnū dei filiū īſitū hūane nature in orto ꝟginalis vteri potens ſaluare animas: in manſuetudine ſuſceperunt. Hi ſunt illius ſancte regule profeſſores: que euāgelico fūdatur eloquio vite xp̄i roboratur exēplo: fūdatoꝝ militātis eccleſie apoſtolorum eius ſermonibꝰ actibuſqꝫ firmaꝫ.

Hec eſt apud deū ⁊ pr̄em mūda ⁊ immacula
ta religio: que deſcēdēs a patre luminum:
ꝑ eiꝰ filiū exēplariter ⁊ ꝟbaliter aplis tra=
dita: ⁊ demū per ſpm̄ ſctm̄ btō Frāciſco ⁊ eū
ſequētibꝰ iſpirata: totiꝰ i ſe quaſi ꝯtinet te=
ſtimoniū trinitatis. Hec ē cui attēſtte pau=
lo: nemo decetero debet eē moleſtꝰ quā xp̄s
paſſionis ſue ſtigmatibꝰ ꝯfirmauit: volens
inſtitutorē ipſius paſſionis ſue ſignis no=
tabiliter inſigniri. Sꝫ nec ſic ꝯtra ipos fra
tres minores ⁊ regulam hoſtis antiqui ceſ
ſauit aſtutia: quin potiꝰ ꝯtra eos nitēs ſuꝑ
ſeminare zizania: interdū emulatores agi
tatos inuidia iracūdia ⁊ indiſcreta iuſticia
cōcitauit: mordētes fr̄es ⁊ eoꝝ regulā qua
ſi illicitā inobſeruabilē ⁊ diſcriminoſā cani
nis latratibꝰ lacerātes: nō attēdētes hāc ſā
ctā regulā (vt p̄dicit) preceptis ac monitis
ſalutaribꝰ inſtitutā: aplicis obſeruationibꝰ
roboratā: ꝑ plures romanos pōtifices ap=
probatā: et per ſedē aplicā ꝯfirmatā: tot di
uinis teſtimonijs ꝯmunitā: q̄ credibilia fa=
cta ſūt nimis i tot ſāctis viris i obſeruātia
huiꝰ regule degētibꝰ ⁊ finiētibꝰ dies ſuos:
quoꝝ nōnullos ſctōꝝ catalogo ſedes eadē
ex eoꝝ vita et miraculis fecit aſſcribi: ac no
uiſſime quaſi diebꝰ iſtis ꝑ pie mēorie Gre=
goriū papā decimū p̄deceſſorē nr̄m appro=
batā eſſe ex euidenti vtilitate quā de ipſa
cōſequitur vniuerſalis eccl'ia extitit i gn̄a
li lugdunēſi ꝯcilio declaratū. Nec nos mi=
nus attēdimꝰ: imo ꝓfūdiꝰ cogitamꝰ ſicut pē
ſare debēt ſubtiliꝰ ceteri catholice fidei ꝓ=
feſſores: ꝙ ipſe deus ordinē predictū et eiꝰ
obſeruatores iſpiciēs ſi eos ab inſurgētibꝰ
in ipſos rancoribus ſalutari preſidio p̄ſer
uauit ꝙ nec ipſos fluctus tēpeſtuoſus alli=
ſit: nec animos in ordine degentiū ꝯſterna
uit: quin potius i vigore regulari ꝯcreſcāt
et amplientur i ſuorū obſeruātia mādato=
rū. Uerūtn̄ vt ordo predictꝰ quibuſlibꝫ pre
ciſis anfractibus diſtincta et pura vigeat
caritate: ſicut fr̄es eiuſdem ordinis nuper
in gn̄ali capitulo ꝯgregati prouiderāt: dile
ctis filijs gn̄ali ⁊ nōnullis alijs ꝓuincialibꝰ
eiuſdē ordinis miniſtris q̄ in capitulo ipſo
ꝯuenerāt i nr̄a p̄n̄tia ꝯſtitutis: cū ad plenā
obſeruationē eiuſdē regule in vigore ſpūs
eoꝝ feruere noſcat intentio: viſum eſt no=
bis mordacibus huiuſmodi vias mordēdi
precludere: aliqua que in ipſa regula vi=
deri poterant dubia declarare: nonnulla
etiam per predeceſſores noſtros declarata
pleniori claritate differere: in aliq̄bꝰ etiam
regulā ipſā ꝯtingētibꝰ puritati corūdē cō=
ſciētie ꝓuidere. Nos aūt q̄ a teneris annis
ad ordinē ip̄m affectꝰ nr̄os ereximꝰ in illis
ſuccreſcēdo: cū aliq̄bꝰ eiuſdē ꝓfeſſoris ſocijs
q̄bꝰ eiꝰ vita ⁊ cōuerſatio nota erāt ſuꝑ ip̄a
regula ⁊ ſctā ipſiꝰ bti Frāciſci intētiōe fre
quēti collatiōe tractauimꝰ: ⁊ tādē cardina=
lis ac poſtmodū eiuſdē ordinis per dictaꝫ
ſedē gubernator ꝓtector et corrector effe=
cti: ꝯditiones p̄dicti ordinis ex iminēti no=
bis cura palpauimuꝰ: in aplatus officio tā
de pia itētiōe ꝓfeſſoris p̄dicti q̄ꝫ de ijs q̄ re
gulā ipſā ⁊ eiꝰ obſeruātiā ꝯtingūt ex p̄dictꝫ
lōga experiētia iformati: nr̄os ad ordinē p̄
fatū cōuertimꝰ cogitatꝰ: et tā ea q̄ per eoſ=
dē p̄deceſſores nr̄os approbata ⁊ declara=
ta eſſe noſcūtur: q̄ꝫ et ip̄aꝫ regulā ⁊ eā cōtin
gētia maturitate diſcuſſimꝰ: nōnulla i pre=
ſenti ſerie ſtatuimꝰ declarauimꝰ certiꝰ ap=
probauimꝰ: et approbata firmauimꝰ edidi
mus ⁊ cōceſſimꝰ: plura etiā ordinādo ſerio
ſiꝰ ⁊ clariꝰ: q̄ ifra ſcriptis articulis plenius
exprimuntur.

¶ Articulus primus de obſeruantia euan
gelici conſilij et precepti.

¶ Impn̄mis q2 ſicut intelleximus ab aliq̄bꝰ
heſitat an fr̄es eiuſdē ordis tā ad ꝯſilia q̄ꝫ
ad p̄cepta euāgelij teneātur: tū q2 in regu=
le p̄dicte pricipio habet Regula ⁊ vita mi=
noꝝ fratrū hec ē. ſ. dn̄i noſtri ieſu xp̄i ſctm̄
euāgeliū obſeruare viuēdo in obdiētia ſi=
ne ꝓprio ⁊ i caſtitate: tū ex eo ꝙ in eadē re
gula cōtinetur ſic. finito ꝟo anno probatio
nis recipiantur ab obedientiā: ꝓmittentes
vitā iſtā ſemꝑ et regulā obſeruare: tū etiā
q2 in fine ipſius regule ꝯtinent hec verba
Paupertatē ⁊ hūilitatē et ſctm̄ euāgelium
dn̄i nr̄i ieſu xp̄i qđ firmiter ꝓmiſimꝰ obſer=
uemꝰ: lꝫ felicis recordationis Grego. papa
ix. p̄deceſſor nr̄ hūc articulum et nōnullos
alios eiuſdē rl'e declarauerit: q2 tn̄ eiꝰ decla
ratio ꝓpter aliquoꝝ inſurgentiū i fr̄es et
regulam mordaces inſultus et multorum
poſtea emergentiū caſuū ꝯſiderādos euen
tus: in aliquibus obſcura in aliq̄bꝰ ſemiple
na: et in multis etiā ꝯtentis in ip̄a regula
inſufficiēs videbatur. Nos obſcuritatē ac
inſufficiētiā hmōi p̄fecte interp̄tatiōis de=
claratione ammouere volētes: et cuiuſlibꝫ
ambiguitatꝫ ſcrupulū in eiſdē de ſinguloꝝ
mētibus plenioris expoſitionis certitudi=
ne amputare: dicimus ꝙ cū in principio re
gule nō abſolute ſed cū quadā modificatio
ne vel determinatione ſeu ſpecificatiōe po
natur Regula et vita minorum fratrū hec
eſt. ſ dn̄i noſtri ieſu cſtriſti ſanctum euan=
gelium obſeruare viuendo in obedientia
ſine proprio et in caſtitate: que tria eadeꝫ

regula multū arcte proſequit᷑: ⁊ nichilomi=
nus alia nōnulla ſubnectit p̄cipiēdo ꝓhibē
do/conſulēdo/monēdo/hortādo/⁊ſub alijs
verbis ad aliquē modoꝝ reducibilib⁹ pre=
dictoꝝ: de intentiōe regule liq̄re valet ap=
tius: vt illud qđ in ꝓfeſſione quaſi abſolu=
te ſubnecti videtur: ꝓmittētes vitā iſtam
ſemꝑ ⁊ regulā obſeruare: ⁊ qđ in fine ſubiū
gitur: ⁊ ſanctū euāgeliū dn̄i nr̄i ieſu xp̄i qđ
firmiter ꝓmiſimus obſeruemus: totum ad
ipſius regule modificatū vel determinatū
ſeu ſpecificatū principium reducatur vide
lȝ ad obſeruātiā euāgelij vt p̄dicitur ꝑ ip=
ſam regulā in ipſis tribus modificatā vel
determinatā ſeu ſpecificatā cū nō ſit veriſi
mile ipſū ſanctū verbū ab ipſo ſemel cum
quadā modificatiōe vel determinatiōe ſeu
ſpecificatiōe prolatū: ſȝ quaſi ſuccictorie re
petitū: voluiſſe in ſui repetitiōe data ſibi ꝑ
eū modificatiōe vel determinatiōe ſeu ſpe
cificatiōe ſine certa cauſa carere: ⁊ vtriuſq̧
iuris argumēta nos doceāt ea q̄ in princi=
pio ad mediū ⁊ ad finē: illa vero q̄ in medio
ad finē atq̧ principiū: ⁊ q̄ in fine ad vtrūq̧
vel eoꝝ alterū ſepe referri. Et dato ꝙ abſo
lute diceretur oīno: ꝓmitto ſctm̄ euāgeliū
obſeruare: niſi profeſſor hmōi intēderet ſe
ad oīm cōſilioꝝ obſeruātiā obligare (quod
vix aut nūq̧ poſſet ad lr̄am obſeruare: ꝓpt᷑
qđ talis ꝓmiſſio illaqueare ꝓfitētis aīm vi
deret᷑) clare videt᷑ ꝓmiſſionē hmōi ad aliū
intellectū abſq̧ intētiōe ꝓmittētis nō debe
re ꝯſtrigi: niſi vt obſuātia euāgelij ſit ſicut
tradita repit᷑ a xp̄o vȝ ꝙ p̄cepta vt p̄cepta ⁊
cōſilia vt ꝯſilia a ꝓmittētib⁹ obſeruet᷑. Quē
intellectū etiā in eiſdē verbis habuiſſe idē
beatus frāciſcus in ſerie ſui ꝓceſſus in re-
gula patēter oſtēdit: cū aliqua euangelica
ꝯſilia inducat vt ꝯſilia ſub v̄bis monitōis
exhortatiōis ⁊ ꝯſilij: nōnulla v̄o ſub ꝓhibi=
tiōe ac v̄bo p̄cepti: ꝓpter qđ pȝ ꝙ nō fuit lo
quētis intētio ꝙ ff̄es ex ꝓfeſſiōe hui⁹ regu
le ad oīa ꝯſilia ſicut ad p̄cepta euāgelica te
nerētur: ſȝ ſolū ad illa q̄ i eadē rl̄a p̄ceptorie
vel ihibitorie ſeu ſub v̄bis eq̄pollētib⁹ ſūt
expreſſa.

¶ Declarat ad que conſilia euangelica
teneantur ff̄es ex ꝓfeſſione ſue regule:

¶ Vn̄ nos ad ff̄ȝ eiuſdē ordis ꝯſcias plena
rie ſerenādas declaram⁹: ꝙ ex ꝓfeſſiōe eiuſ
dē regule ff̄es ad ea tm̄ euāgelica obſeruā
da ꝯſilia aſtricti ſūt q̄ i ip̄a p̄ceptorie vel in
hibitorie ſeu ſub verbis eq̄pollētib⁹ exp̄mi
munt᷑ Ad nōnulla v̄o alia ꝑ euāgeliū data
ꝯſilia eo magis ſcđȝ exigētiā ſui ſtatus te=
nentur pl⁹ q̧̄ ceteri xp̄iani: quo ꝑ ſtatū ꝑfe
ctiōis quem ꝑ profeſſionē hmōi aſſumpſe=
rūt: ſe obtulerūt holocauſtū dn̄o medullatū
ꝑ ꝯtēptū oīm mūdanoꝝ. Ad oīa aūt q̄ i ip̄a
rl̄a ꝯtinēt᷑ tā p̄cepta q̧̄ ꝯſilia q̧̄ ce[t]a ex vo=
to ꝓfeſſiōis hmōi nō alit᷑ tenētur: q̧̄ eo mō
quo in rl̄a ip̄a tradunt᷑: vt. ſ. teneāt ad eoꝝ
obſeruātiā: q̄ i eadē rl̄a ip̄is ſub v̄bis obli=
gatorijs iducūt᷑. Ceteroꝝ v̄o obſuātiā q̄ ſub
v̄bȝ mōitorijs exhortatorijs iformatorijs ſeu
q̄buſcūq̧ alijs ꝯtinēt᷑: eatenus magis ꝯdecet de
bono et equo eos ꝓſeq̄: quo imitatores tāti
ꝑris effecti: xp̄i ſemitas arcti⁹ elegerunt.

¶ Articul⁹ .ij. de obſeruātia paupꝫtatis
et abdicatione proprietatis.

¶ Porro cū rl̄a ip̄a expſſe contineat ꝙ ff̄es
nichil ſibi approprīēt nec domū nec locum
nec aliquā rē: itaq̧ declaratū ꝑ eūdē p̄deceſ
ſorē gregoriū nonū ⁊ nonnullos alios hoc
ſeruari debere tā i ſp̄ali q̧̄ etiā i cōi: quā ſic
arctā abdicationem venenoſis obtrectatio
nibus aliquorū inſenſata deprauauit aſtu=
tia: ne fratrum eorumdē perfectionis clari
tas talium imperitis ſermonib⁹ laceretur:
dicim⁹ ꝙ abdicatio proprietatis hmōi om=
niū rerum tam in ſpeciali q̧̄ etiā in cōi ꝓpt᷑
deum meritoria eſt ⁊ ſctā: quā ⁊ xp̄s viā ꝑ=
fectiōis oñdens: verbo docuit et exēplo fir=
mauit: quāq̧ primi fūdatores militātis ec=
cleſie prout ab ipſo fonte hauſerāt in volen
tes ꝑfecte viuere ꝑ doctrine ac vite ipſorū
alueos deriuarūt. Neq̧ his q̄ſq̧̄ putet obſi
ſtere: ꝙ interdū dicitur xp̄m loculos habu=
iſſe: nam ſic ipſe xp̄s cui⁹ ꝑfecta ſūt op̄a: in
ſuis actibus viam ꝑfectionis exercuit: ꝙ in
terdum infirmorum imperfectionib⁹ cōde=
ſcendens: ⁊ viam perfectionis extolleret: et
imperfectorum infirmas ſemitas non dam
naret: ſic infirmorum perſonam xp̄us ſuſce
pit in loculis ſic ⁊ in nōnullis alijs infirma
humane carnis aſſumens. prout euangeli
ca teſtatur hiſtoria non tantum carne ſed
mente cōdeſcēdit infirmis. Sic. n. humanā
naturam aſſumpſit: ꝙ in ſuis operibus per
fectus exiſtens: in noſtris factus humilis:
in ꝓprijs remāſit excelſus. Sic ⁊ ſūme cari
tatis dignatione ad act⁹ quoſdā nr̄e imper
fectioni ꝯformes inducit᷑: ꝙ a ſūme ꝑfectio
nis rectitudine nō curuatur. Egit nāq̧ xp̄s
⁊ docuit ꝑfectiōis opera: egit etiā ⁊ iſirma:
ſicut interdū in fuga patet ⁊ loculis: ſȝ vtrū
q̧ ꝑfecte ꝑfect⁹ exiſtēs: vt ꝑfectis ⁊ impfe=
ctis ſe viā ſalutis oñderet: q̄ vtroſq̧ ſaluare
venerat: qui tandē mori voluit ꝓ vtriſq̧.

¶ Qȝ abdicatio ꝓprietatis in fratrū mi
noꝝ rl̄a indicta ē licita ⁊ meritoria. ¶ Nec
q̄ſq̧̄ ex his iſurgat erronee: ꝙ talit᷑ ꝓpt᷑ deū

ꝓprietatē abdicātes tanq̄ homicide ſui vel
tētatores dei viuēdi diſcrimini ſe ꝯmittāt
Sic eñ ſeipſos ꝯmittūt diuine ꝓuidētie in
viuēdo: vt viā nō ꝯtemnāt ꝓuiſionis hūa-
ne/quin vel de his q̄ offeruntur liberaliter
vł de his q̄ mēdicātur hūiliter: vł de his q̄
ꝯquirūtur ꝑ laboritiū ſuſtētentur: q̄ triplex
viuēdi mod⁹ in rł'a ꝓuidet̄ expreſſe. Profe
cto ſi iuxta ꝓmiſſū ſaluatoris nūq̄ deficiet
fides eccłie: ꝑ ꝯſequēs nec op̄a mie ſubtra-
hētur: ex quo xp̄i paupib⁹ oīs rō diffidētie
cuiuſlibet videt̄ eē ſublata Et q̄dē vbi (qḋ nō
ē aliquaten⁹ p̄ſumēdū) hec cūcta deficerent
ſicut nec ceteris ſic neq̄ ipſis ffib⁹ iure poli
in extreme neceſſitatis articulo ad ꝓuidē-
dū ſuſtētationi nature: via oibus extrema
neceſſitate detētis ꝯceſſa p̄cludit̄: cū ab oī
lege extrema neceſſitas ſit excepta Nec ta
lē abdicationē ꝓprietatis omnimode renū
ciationez vſus rez cuiuſq̄ videat̄ inducere.
Nā cū in reb⁹ tp̄alib⁹ ſit ꝯſiderare p̄cipuū
ꝓprietatē. poſſeſſionē vſūfructū ius vtēdi
⁊ ſimplicez facti vſū: ⁊ vltio tanq̄ neceſſario
egeat lȝ p̄mis carere poſſit vita mortaliū:
nulla proꝛſ⁹ pōt eē ꝓfeſſio q̄ a ſe vſū neceſ-
ſarie ſuſtētatiōis excludat Uez ꝯdecēs fuit
ei ꝓfeſſioni q̄ ſpōte deuouit xp̄m paupereȝ
in tāta paupertate ſectari: oīȝ abdicare dn̄iū
et rez ſibi ꝯceſſaꝝ neceſſario vſu foꝛe ꝯten
tā. Nec ꝓpter hoc ꝙ ꝓprietatē vſus et rei
cuiuſcūq̄ dn̄iuȝ a ſede abdicaſſe videt̄: ſim
plici vſui oīs rei renūciatū eē conuincit̄: q̄
inq̄ vſus nō iuris ſȝ facti tm̄mō nomē hn̄s
qḋ facti eſt tm̄mō: in vtēdo p̄bet vtētib⁹ ni
chil iuris: quinimmo neceſſariaꝝ rez tam
ad vite ſuſtētationē q̄ ad officioꝝ ſui ſta-
tus executionē excepto qḋ de pecunia īfra
ſubiungitur moderat⁹ vſ⁹ ſcꝫ eoꝝ rł'aȝ et
ꝯitatē oīmodā ꝯceſſus ē ffib⁹ q̄b⁹ reb⁹ ffes
licite vti p̄nt durāte ꝯcedēt̄ licētia ⁊ iuxta
qḋ ī p̄nti ſerie ꝯtinetur. Nec his obuiare di
noſcit̄ ꝙ ciuilis ꝓuidētia ī hūanis reb⁹ hūa
ne ꝯſtituit: videlicet nō poſſe vſū vel vſum
fructū a dn̄io ꝑpetuo ſepari: q̄ ne dn̄iuȝ dn̄is
ſꝑ abſcedēte vſu redderet̄ inutile: tp̄alē vti-
litatē tm̄ ī ꝯſtituēdo ꝓſpiciēs: iſta decreuit.
Retētio nanq̄ dn̄ū taliuȝ rez cū ꝯceſſiōe vſ⁹
facta paupib⁹: nō ē infructuoſa dn̄o cuȝ ſit
meritoꝛia ad eťna ⁊ ꝓfeſſiōi paupez opoꝛ
tūa: q̄ tāto ſibi cēſet̄ vtilioꝛ: q̄to ꝯmutat tp̄a
lia ꝓ eťnis Profecto nō fuit ꝯfeſſoꝛ xp̄i rł'aȝ
īſtituēt̄ itētio: q̄nīmo ꝯtrariū ī ea ꝯſcripſit ꝯ
traiū viuēdo ꝓuauit: cū ⁊ ipſe tp̄alib⁹ ad ne-
ceſſitatē vſ⁹ fuerit: ⁊ ī plurib⁹ locis ī rł'a vſū
talē licere ffib⁹ manifeſtet. Dicit nanq̄ in re
gula. Clerici faciāt diuinū officiū: ex q̄ ha-

bere poterūt breuiaria: ex hoc patēter inſi
nuās ꝙ ffes ſui habituri eēnt vſū breuiariȷ̄
et libroꝝ qui ſunt ad diuinuȝ officiū opoꝛ-
tuni. In alio quoq̄ caplo dr̄: ꝙ miſtri et cu-
ſtodes ꝓ neceſſitatib⁹ infirmoꝝ ⁊ aliȷ̄s ffi-
bus iduēdis ꝑ amicos ſp̄ūales ſollicitā cu-
rā gerāt ſcꝫ loca ⁊ tp̄a ⁊ frigidas regiōes
ſicut neceſſitati viderint expedire. Alibi ēt
exhoꝛtāo ffes ꝑ cōgruū laboꝛis exercitiuȝ
ad ociū euitādū: dicit ꝙ de mercede laboꝛ̄
ꝓ ſe et ſuis ffibus coꝛꝑis neceſſaria recipi
ant In alio quoq̄ capitulo cōtinetur: ꝙ ffes
vadāt ꝙ elemoſina ꝯfidēter. Hētur etiā in
eadē regula ꝙ in p̄dicatiōe quā faciūt ſint
examinata ⁊ caſta eoꝝ eloq̄a ad vtilitateȝ
et edificationē populi: annunciādo eis vicia
et ꝯtutes. penā et gł'iaȝ cū breuitate ſermo
nis. Sȝ cōſtās ē ꝙ hec ſupponūt ſcientiam
ſcientia req̄rit ſtudiū: exercitiū vero ſtudiȷ̄
cōueniēter haberi nō pōt ſine vſu libroꝝ.
Ex q̄bus oibus ſatis claret ex regula: ad vi
ctū veſtitū diuinū cultū et ſapiētiale ſtudiū
neceſſariaꝝ rez vſū eē ꝯceſſū ffib⁹. Patet
itaq̄ ſane itelligētib⁹ ex p̄dict̄: regulā quo
ad abdicationē hmōi nō ſolū obſeruabileȝ
poſſibilē et licitā: ſȝ meritoꝛiā et ꝑfectā: et
eo magis meritoꝛiā q̄ ꝑ ipāȝ ꝓfeſſoꝛes ipi⁹
magꝫ a tp̄alib⁹ ꝓpt̄ deū ſicut p̄dicit̄ elōgāt̄
¶ Attēde cui ꝯpetat dn̄iū rez ffib⁹ ꝯceſſaꝝ
¶ Ad hec cū ffes ipi nichil ſibi ī ſpeciali ac
quirere: vel eoꝝ oꝛdini poſſint etiā in cōi: ⁊
cū aliq̄d ꝓpter deū ipſis offert̄ ꝯceditur vł
donat̄: ea (ſi ſec⁹ nō exp̄mat) offerētis. ꝯcedē
tis vel donātis. ꝯſimile fuiſſe credatur in-
tētio. vt rē hmōi oblatā cōceſſā vel donataȝ
ꝑfecte cōcedat donet ⁊ offerat: a ſe abdicet
ac in alios trāſferre cupiat ꝓpter deū: nec
ſit ꝑſona in quā loco dei ꝯgruenti⁹ hui⁹ rei
dn̄iuȝ trāſferatur q̄ ſedes p̄fata vel ꝑſona
romani pōtificis xp̄i vicariȷ̄: qui pater eſt
omniū et fratrū minoꝛū nichilomin⁹ ſpecia
lis: ne taliū rez ſub incerto videat̄ eſſe dn̄iū
cum patri fili⁹ ſuo modo: ſeru⁹ domino: et
monachus monaſterio: res ſibi oblatas cō
ceſſas vł donatas acquirant: oīm vtēſiliuȝ
⁊ libroꝝ ac eoꝝ mobiliū p̄ntiū ⁊ futuroꝝ q̄
et quoꝝ vſū facti ſcꝫ oꝛdini vel fratribus
ipis licet habere: ꝓprietatē ⁊ dn̄iū (qḋ etiā
felicis recoꝛdationis. Innocēti⁹ papa. iiij.
predeceſſoꝛ noſter feciſſe dinoſcitur) in nos
et romanam eccleſiam apoſtolica auctoꝛi-
tate recipimus: et ad nos et ipſaȝ eccleſiaȝ
plene et libere pertinere hāc p̄nti ꝯſtitutio
ne ī perpetuū valitura ſancim⁹. ¶ Preter-
ea loca empta de elemoſinis diuerſis ⁊ ob-
lata ſeu ꝯceſſa fratrib⁹ ſub quacūq̄ foꝛma

verborum(licet fratres ſibi cauere debeāt
ꝙ in hmōi verbis ſtatui ſuo incōpetētibus
nō vtātur)a diuerſis ſeu ꝓ īdiuiſo poſſiden
tibus:ſeu certas partes in ipis locis habē=
tibꝰ:in quibꝰ ipſi poſſidētes ꝓ indiuiſo ſeu
certas partes habētes nichil ſibi ī oblatiōe
ſeu ꝯceſſione hmōi reſeruauerint ſimilit̄ in
ius ⁊ dn̄ium ac ꝓprietatē nr̄am ⁊ eccl'ie pre
dicte eadē auctoritate ſuſcipimꝰ. Loca ve=
ro ſeu domos ꝓ habitatione fratrum a ſin
gulari perſona vel collegio ipſis ffibꝰ ex in
tegro cōcedēda ſeu etiā offerēda: ſi talia de
voluntate ꝯferētis ffes ihabitare ꝯtigerit:
perſeuerāte tn̄ volūtate ꝯcedentis inhabi
tent:ac illa libere(p̄ter eccl'iam et oratoria
ad eccl'iam deſtinata ⁊ cimiteriū q̄ tā p̄ntia
q̄ futura in ius ⁊ proprietatē nr̄am ⁊ predi
cte romane eccleſie ſimili mō ⁊ auctoritate
recipimus)mutata cōcedētis volūtate ac ip
ſis ffibus patefecta dimittant. In quoꝝ lo
corū dn̄io ſeu ꝓprietate nichil nobis vel p̄=
fate romane eccl'ie retinemus oīno: niſi ea
ſp̄aliter de nr̄o ſeu ipſiꝰ romane eccl'ie reci=
piant̄ aſſenſu. Et ſi ī eiſdē locis reſeruaue=
rit ſibi dn̄iū in cōcedēdo cōcedens: propter
inhabitationē ffm̄. tale dn̄ium in ius eccl'ie
ſepe dicte non trāſeat:ſʒ potiꝰ plene liberū
remaneat ꝯcedēti. Inſuper nec vtēſilia nec
alia quorum vſū ad neceſſitatem ⁊ officioꝝ
ſui ſtatus executionē licet(non enī oīm re=
rum vſū habere debent vt dictuʒ eſt) ad vl
lā ſupfluitatē habere diuitias ſeu copiaʒ q̄
deroget pauptati vel theſaurizationē ſapi
at: vel eo aīo vt ea diſtrahāt ſeu vēdāt re=
cipiāt nec ſub colore ꝓuidētie ī futurū: nec
alia occaſione:quinimo in omnibus appa=
reat in eis quo ad dn̄ium oīmoda abdica=
tio:et in vſu neceſſitas. Hec autem ſecundū
exigētiā pſonaꝝ ⁊ locorum miniſtri ⁊ cuſto
des ſimul ⁊ ſeparati in ſuis adminiſtratio=
nibus ⁊ cuſtodijs cum diſcretiōe diſponāt:
cum de talibus interdum pſonarum quali=
tas/tēporū varietas/locoꝝ ꝯditio ⁊ nōnul
le alie circunſtancie plus minuſue ac aliter
prouideri requirāt. Iſta tn̄ ſic faciāt:ꝙ ſem
per in eis ⁊ eoꝝ actibus pauptas ſcā relu
ceat:ꝓut eis ex eoꝝ rl'a inuenit̄ indicta.

¶ Articulus iij. de modo ſe habendi cir
ca elemoſinas pecuniarias.

¶ Ceterū cū in eadē regula ſit ſub precepti
diſtrictiōe ꝓhibitū ne ffes recipiāt p ſe vel
per alios denarios vel pecuniā vllo modo:
idq͛ ffes īperpetuū ſeruare cupiāt: ⁊ velut
īniūctū neceſſe habeant adimplere: ne ipſo
rū puritas in hmōi obſeruatiōe p̄cepti ma=
culet̄ in aliquo vel ffm̄ ꝯſcientie aliquibus
aculeis ſtimulent̄ articulū iſtū propt̄ detra
hētiū morſus ꝓfūdius q̄ nr̄i predeceſſores
fecerint aſſumētes:ac ipſū clarioribꝰ deter
minationibus ꝓſequētes: dicimꝰ in p̄uiſq͛
fratres ipſi a mutuis ꝯtrahendis abſtine=
ant:cū eis mutuū ꝯtrahere ipoꝝ ſtatu cōſi=
derato nō liceat. Poſſint tn̄ ipſi ſatiſfactiōe
pro eoꝝ neceſſitatibꝰ faciēda q̄ ꝓ tp̄e occur
rerint(ceſſantibꝰ elemoſynis de q̄bus ſatiſ=
fieri ꝯmode tunc nō poſſet) citra cuiuſlibet
obligatiōis vinculū dicere ꝙ p elemoſynas
⁊ alios amicos ffm̄:ad ſolutionem hmōi fa
ciēdā intendūt fideliter laborare. Quo caſu
ꝓcuretur a ffibꝰ:ꝙ ille q̄ dabit elemoſynaʒ
per ſe vel p aliū nō noiandū ab ipſis ſi fieri
poterit:ſed ab eo potius iuxta ſuū bn̄placi=
tum aſſumenduʒ: hmōi ſatiſfactionē faciat
in totum vel in partē ꝓut dn̄s ſibi inſpira=
bit. Si tn̄ hoc ipſe nollet facere/vel nō poſ=
ſet/vel ꝙ receſſꝰ eius īmineat aut qr q̄bus
hoc velit ꝯmittere noticiā non habet fideli
um pſonaꝝ:ſeu quacūq͛ alia occaſione vel
cā declaramꝰ ⁊ dicimꝰ:ꝙ in nullo regule pu
ritas infringit̄ aut quōlibet ipſiꝰ/obſeruā=
tia maculat̄/ſi ffes ipſi alicuiꝰ vel aliquoꝝ
ſibi curēt dare noticiam/vel aliquē ſeu ali=
quos noiare aut etiā p̄ſentare:cui vel q̄bꝰ ſi
elemoſynā faciēti placuerit ꝯmitti poſſit ex
ecutio p̄dictoꝝ:ac ipſiꝰ habeat̄ aſſenſꝰ ſup
ſubrogationibꝰ infra ſcriptis. Ita tn̄ ꝙ pe=
nes ipſum dantē dn̄io proprietate ac poſſeſ
ſione ipſiꝰ pecunie cū libera poteſtate reuo
cādi ſibi pecuniā ipſam ſemp uſq͛ ad cōuer
ſionē ipſiꝰ in rem deputatā. plene libere ac
integre remanētibus:in ip̄a pecunia nichil
omnino ffes iuris habeant:nec adminiſtra
tionē ſeu diſpēſationē. nec ꝯtra pſonam no
minatā ab eis vel nō noiatam cuiuſcūq͛ cō
ditionis exiſteret in iudicio vel extra actio
nem ꝓſecutionē aut aliqđ aliud ius quali=
tercūq͛ pſona p̄dicta ī ꝯmiſſiōe huiꝰ ſe hēret

¶ Liceat tn̄ ffibꝰ ſuas neceſſitates īſinua=
re:ac ſpecificare: vel exponere pſone p̄dicte
ac eā rogare ꝙ ſoluat. Poſſint etiā pſonam
eandē exhortari ac īducere ꝙ fideliter in re
ꝯmiſſa ſe habeat:⁊ aīe ſue ſaluti in ꝯmiſſa ſi
bi executiōe ꝓuideat:ita ꝙ ab oī eiuſdē pe=
cunie adminiſtratiōe ſeu diſpēſatione: ⁊ cō
tra perſonā p̄dictam actiōe ⁊ ꝓſecutiōe(vt
p̄dictū eſt)ffes abſtineāt oīmō. ¶ Si vero
pſonā hmōi noiatā vel non noiatā a ffibꝰ q̄
minꝰ p ſe poſſit exeq̄ qđ p̄dicit̄ ꝯtigerit p ab
ſētiā īfirmitatē. volūtatē. ſeu locoꝝ diſtātiā
ad q̄ ip̄e nollet accedē ī q̄bꝰ eſſet ſolutio ſeu
ſatiſfactio faciēda vel occaſiōe alia p̄pedi=
ri:liceat ffibus cum ꝯſciētie puritate quam

tū ad vnā aliā ꝑſonā ſubrogandū ad ꝓmiſ
ſa in noiando et alijs: ſi ad primū dantē nō
poſſint vel nollēt habere recurſum: cū iſta
ꝑſona facere ſicut cū prima ſupra ꝓxime
declaramus eis licere. Duarū eīn ꝑſonarū
miniſteriū per viā ſubrogationis vt dictū
eſt ꝯmunius ⁊ gn̄alius videtur poſſe in ꝓ-
dictorū executione ſufficere: cū ꝑdicta ſatiſ
factio ꝓſumatꝰ poſſe celeriter expediri. Si
tn̄ interdū ꝓpter locorū diſtantiā in qbus
eſſet ſatiſfactio facienda ⁊ conditiones ſeu
circūſtantias alias caſus emergeret: i quo
videretur pluriū ꝑſonarū ſubrogādarū mi
niſteriū opportuū: liceat ipſis ffībꝰ in hoc
caſu iuxta negocij qualitatē ſeruato modo
ꝑdicto: plures perſonas aſſumere/noiare/
ſeu preſentare ad iſtud miniſteriū exequē
dū. ¶ Nota modū ꝓ neceſſitatibꝰ futuris
¶ Et qꝛ opꝫ ⁊ expedit ffm neceſſitatibꝰ nō
ſolū ꝓ qbus iā eſſet ſolutio ſeu ſatiſfactio
faciēda vt ſupra ꝓxime dictū eſt: ſed ex imi
nētibus: ſiue tales neceſſitates ingruētes
imineāt q̄ breui tp̄e expediri valeāt: ſiue ta
les lꝫ pauce ꝯparatiue quarū ꝓuiſio neceſ-
ſario tractū tp̄is hꝫ: vt in libris ſcribēdis/
eccl'ijs ſeu edificijs ad vſū habitatiōis eorū
cōſtruendis libris ⁊ pānis i locis remotis
emēdis ⁊ alijs ſimilibꝰ ſi qua occurrerint.
cū moderamine ſupradicto ſalubriter ꝓui
deri: ſicut in iſtis neceſſitatibꝰ clare diſtin
guimꝰ. ſic i eis ffes poſſe tute ⁊ ſana ꝯſciē-
tia ꝓcedere declaramꝰ: vcꝫ vt ingruēti vel
iminēte neceſſitate q̄ breui tp̄e vel q̄ inter-
dū ex aliqbus circumſtātijs nō ſic breui vt
ſupra in ꝓximo caſu dictū eſt valeat expe-
pediri: tā quo ad dātē elemoſinā: q̄ꝫ quo ad
noiatū vel ſubſtitutū: in oībus ⁊ ꝑ oīa ſicut
in articulo ſolutionis ꝓ neceſſitabus ꝑteri
tis faciēde ſupra ꝓxime declaramꝰ ꝓcedatꝰ
¶ In ea vero neceſſitate quātūcūq ꝑ̄ntia-
liter igruēti q̄ tn̄ qualitate ſui vt ꝑdicitꝰ tra
ctū tp̄is hꝫ annexū qꝛ i eo caſu veriſimile ē
ꝙ tūc rōne diſtātie locorū q̄ꝫ expeditio neceſſi
tatꝫ ipſiꝰ ex ſui ꝯditiōe reqret. tūc ēt circūſtā
tiarū ipſius neceſſitatis rōne penſata: fre
quēter caſus acciderēt: i qbus ad expedi-
tionē neceſſitatis hmōi oporteret ꝙ per di-
uerſas manus et ꝑſonas trāſiret pecunia
neceſſitati hmōi deputata: quarū oīm ꝑſo
narū ipoſſibile quaſi eſſet dn̄m ꝑncipalē ꝓ
ipſa neceſſitate pecuniā deputātē ſeu etiā
ſubſtitutū ab eo ⁊ tertiū etiā ab ipſo ſubſti
tuto (ſi caſus talis accideret) poſtea ſubro-
gatū habere noticiā. declaramus ⁊ dicimꝰ
ꝙ in hoc articulo ꝑter dictos duos modos
in neceſſitatibus ꝑteritis ⁊ ingruētibus q̄
poſſint breui tp̄e vel interdū nō breui vt ſu
pra exprimitur expediri. vt ꝑdiximꝰ obſer
uādos: ad ꝯſeruādā ipiꝰ regule ac ꝓfeſſo-
rū eius oīmodā puritatē: ꝙ ſi preſto ſit ele-
moſine huius largitor vel eiꝰ nūcius q̄ poſ
ſet hoc facere: expreſſe illi ꝑdicetꝰ a ffibus
ꝙ ſi placeat vt dn̄o talis pecunie cū libera
poteſtate reuocādi ſibi pecuniā ipſā penes
ipm ſemper vſq ad conuerſionē ipſiꝰ in rē
deputatā libere remaneute: vt in alijs duo
bus caſibus ſuperius dictū eſt: per quorū-
cūq manꝰ pecunia ſeu elemoſina ipſa tra-
ctetur: ſiue perſonas ab eodē vel a fratribꝰ
noiatas: totū ſuo conſenſu voltate ac au-
ctoritate ꝓcedat/quo aſſenſū ſuū ꝑbente:
ſecure ffes re empta vel acquiſita de illa
pecunia per quemcunq/iuxta modum an-
notatum ſuperius vti poſſint. ¶ Ad maio-
rem autē omniū ꝑdictorū claritatē/ac im-
perpetuū valitura ꝓuiſionis ſerie declara
mus: ꝙ ffes prefatis modis vt ꝑdicitꝰ cir-
ca pecuniā in ſupportādis eorū ꝑteritis et
ingruētibus neceſſitatibꝰ obſeruatis: non
intelliguntur nec dici poſſunt per ſe vel per
interpoſitā perſonā pecuniā recipere ꝯtra
regulā vel profeſſionis ſui ordinis purita
tē: cū manifeſte pateat ex ꝑdictis: ꝑdictos
fratres nō ſolū a receptiōe. ꝓprietate dn̄io
ſiue vſu ipiꝰ pecūie. verūetiā a ꝯtrectatiōe
qualibet ipſius ⁊ ab ea penitus alienos.
¶ Quid ſi moriatur elemoſinam faciens.
¶ In eo vero caſu quando anteq̄ ipſa pe-
cunia in licitum rei habēde vel vtende cō-
mertium ſit conuerſa/concedentem pecu-
niam mori contigerit: ſi concedens in con-
cedendo dixerit vel expreſſerit: ꝙ perſona
deputata pecuniā ipaꝫ in neceſſariū vſum
fratrum expenderet quicquid de ipſo con-
cedente viuendo vel moriendo cōtingeret
ſiue concedens huiuſmodi heredem reli-
querit ſiue non: poſſint fratres ad perſonā
deputatam non obſtante concedentis mor-
te vel heredis contradictione pro illa pecu
nia expendenda recurrere: ſicut poterant
ad ipſum dominum concedentē.
¶ Attēde qd hēat fieri ſi ſuperſit pecunia
¶ Quis vero puritatem ipſius ordinis in-
tima cordis affectione zelamus: cum in
predictis caſibus ad determinatā neceſſi-
tatem vt predicitur per aliquem pecuniaꝫ
concedi contigerit: concedens pecuniā ro-
gari poſſit a fratribus ꝙ ſi quid de ipſa pe
cunia habita neceſſitate determinata ſup-
erit: conſentiat ipſe concedens ꝙ reſiduū
prefate pecunie in res alias pro alijs ipſo
rum fratrum predictis neceſſitatibus con-

nertaꝛ. Quo nō cōſentiēte ꝑdictis ipſū reſi
duū(ſi quod fuerit)reſtituatur eidē. Caue-
ant tn̄ fratres ꝙ ſollicite ſe coaptēt: vt non
plus ſciēter cōcedi cōſentiāt: q̄ veriſiľr eſti
mari poſſit rē neceſſariā, ꝓ qua pecunia ip-
ſa cōcediꝛ valiturā. Et qꝛ in ꝑdictoꝝ ſerio-
ſa expoſitiōe: a dāte vel a recipiēte de faci-
li poſſet errari: vt clarius vtilitati dātiū: pu
ritati ordis ſimplicitati aliquoꝝ ſimpliciū:
ſaluti aiarū: hinc inde ſecurius conſulatur
intellectū illū qui ſatis ī hoc caſu a ſane in
telligēte ꝑcipitur: pn̄tis ac inet̄ernū valitu
re cōſtitutiōis ſerie lucidamꝰ: volētes illud
ad cōmunē deduci noticiā: vꝫ ꝙ ſemꝑ quā-
do pecunia fratribus ipſis mittitur vľ of-
fertur: niſi expreſſe per mittentē vel offerē-
tem aliud exprimaꝛ: predictis modis pro-
ſus oblata intelligaꝛ ⁊ miſſa. Nō em̄ veriſi
mile eſt aliquē elemoſine ſue ſine expreſſio
ne modū illū velle prefigere: ꝑ quē ⁊ donās
merito: vel illi quoꝝ neceſſitatibus intēdit
per donū hm̄ōi, ꝓuidere: vel effectu doni vľ
ſue conſcientie puritate fraudentur.

¶ De legatis fratribus in vltimis volū
tatibus factis.

¶ Ad hec qꝛ fr̄ibus ipiſ interdū in vltimis
voluntatibus ſub diuerſis modis nōnulla
legantur: neqꝫ expreſſe quid de his agēdū
ſit in regula vel predeceſſorum noſtrorum
declarationibus continetur: ne in ipſis du
bitari contingat in poſterum: prouidendo
legantibus et fratrum conſcientijs preca-
uendo. Declaramus/ordinamus/⁊ dicimꝰ
ꝙ ſi teſtator modum ſecundum quem fra-
tribus eorūꝫ conditione inſpecta recipere
non liceret exprimat in legando: vt ſi lega-
ret fratribus vineam vel agrum ad exco-
lendum/domum ad locandum/vel ſimilia
verba in ſimilibus proferret: aut modos ſi
miles in relinquendo ſeruaret: a tali lega-
to et eius receptione per omnem modū fra
tres abſtineant. ¶ Si vero modum licitūꝫ
fratribus in legando teſtator expreſſerit:
vt ſi diceret: lego pecuniam pro fratrū ne-
ceſſitatibus expendendam vel domū/agrū
vineam ⁊ ſimilia ad hoc ꝙ per certam per
ſonam vel perſonas ydoneas diſtrahātur
et pecunia de rebus ipſis accepta in edifi-
cia: vel alia fratrum neceſſaria conuertan-
tur/aut in legando ſimilibus modis vľ ver
bis vtatur in hoc caſu illud in omnibus ⁊ ꝑ
omnia (conſideratis eoꝝ neceſſitatibus et
moderaminibus ſupradictis) quantum ad
fratres ſeruari decernimus: quod per nos
eſt ſuperius in conceſſis pecuniarijs elemo
ſinis declaratum. Ad que legata ſoluenda
tam heredes teſtatorūꝫ q̄ executores ſe li
berales exhibeant q̄ꝫ prelati. Et etiam ſecu
lares quibus de iure vel de conſuetudine
prouiſio iſta competeret: cum expedierit ſe
ex officio ſue prompto ſe exhibeant ad pias
voluntates decedentium adimplendas.
Nam et nos etiam per modos licitos ⁊ fra
trum regule congruos intendimus proui-
dere: ꝙ nec pia defunctorum deſtituatur in
tētio: et heredum cupiditas legittimis icti
bus feriatur: ac ipſi fratres pauperes opor
tunis auxilijs non fraudentur.

¶ De legatis indifferenter relictis

¶ Si vero fratribus ipſis generaliter ali
quid abſqꝫ modi expreſſione legetur: hoc in
legato ſic indeterminate relicto in omnibꝰ
et per omnia intelligi ac ſeruari volumus
et in perpetuum preſenti conſtitutione iu-
bemus: quod ſupra in pecunia ſeu elemoſi
na fratribus indeterminate oblata vľ miſ
ſa volumus ac expreſſimus obſeruari: vi-
delicet vt ſub modo licito fratribus intelli
gatur eſſe relictū: ita ꝙ nec legans merito/
nec fratres ipſi effectu relicti fraudentur

¶ De cōmutatione rerū mobilium

¶ Quia vero dominium librorum et alio-
rum mobilium quibus taꝫ ordo q̄ fratres
vtuntur que tamen non ſint dominū alioꝝ
ad prefatam eccleſiam ſpecialiter ſpectare
dinoſcitur: que libros et mobilia interdūꝫ
contingit ſeu expedit vendi vel etiam com
mutari fratrum vtilitatibus et eorum con
ſcientijs prouidere volentes: eadem au-
ctoritate concedimus: vt cōmutatio taliūꝫ
rerum et ad eas res quarum vſum fratri-
bus licet habere de generalis ⁊ prouincia-
lium miniſtrorum in ſuis adminiſtrationi
bus coniunctim vel diuiſim auctoritate ꝓ-
cedat: quibus etiam de diſpoſitione vſus
talium rerum concedimus ordinare.

¶ De venditione rerum.

¶ Si vero res hm̄ōi eſtimato precio vendi
contingat: cū fratribus ipſis per ſe vel per
aliū recipere pecuniā regula prohibēte nō
liceat: ordinamꝰ et volumus ꝙ talis pecu-
nia ſeu preciū recipiaꝛ ⁊ expēdatur in rem
licitā cuius vſū fratribus licet habere per
procuratorē a prefata ſede vel a cardinali
gubernationem per ipſam ſedem gerenti
eiuſdem ordinis deputādum: iuxta modū
in ſuperioribus neceſſitatibus preteritis ⁊
ingruentibus ordinatum.

¶ De largitione rerum vilium

¶ De vilibus aūt mobilibus vel parū valē
tibus: liceat ex pn̄ti noſtra conceſſione fra-
tribus pietatis ſeu deuotionis intuitu vel

pro alia honeſta ⁊ rõnabili cauſa obtẽta ſu
per hoc prius ſuperiorꝝ ſuorꝝ licẽtia(iuxta
qđ inter ffes in gñali vel ꝓuincialib⁹ capi
tulis tã de ipſis reb⁹ vilib⁹ ſeu parũ valẽti
bus ⁊ eaꝝ ꝗ̃ valore/ꝑfata licẽtia:ſcꝫ a qb⁹
et qualiter ſit habẽda extiterit ordinatũ)in
tra ⁊ extra ordinem alijs elargiri.

¶ Articulus.iiij.de veſtibus fratrum.

¶ Licet aũt ꝯtineat i regula ꝙ fratres
habeãt vnã tunicã cũ caputio ⁊ aliã ſine ca
putio:et videri poſſit illa fuiſſe inſtituẽtis
intentio:ꝙ neceſſitate ceſſante plurib⁹ non
vtãtur.Declaram⁹ ꝙ poſſint fratres de li
cẽtia miniſtrorꝝ ⁊ cuſtodũ coniũctim ⁊ diui
ſim in adminiſtrationib⁹ ſibi cõmiſſis cum
eis videbit(pẽſatis neceſſitatib⁹ ⁊ alijs cir
cũſtãtijs q̃ ſcđm deũ ⁊ regulã attẽdẽde vi
dent)vti plurib⁹.nec ꝑ hoc videant a regu
la deuiare:cũ etiã in ipſa dicat expreſſe: ꝙ
miſtri ⁊cuſtodes de īfirmorꝝ neceſſitatib⁹⁊
ffib⁹ iduẽdis ſollicitã curã gerãt ſcđꝫ loca
⁊ tpa ⁊ frigidas regiões.¶ Et quãꝗ̃ regu
la ꝑdicta ꝯtineat ꝙ de ffibus iduẽdis ⁊ ne
ceſſitatibus infirmorꝝ miſtri tñ ⁊ cuſtodes
ſollicitã curã gerãt ⁊ dictio illa tm̃:ſic mini
ſtros et cuſtodes in hac cura ꝯſtringere ꝙ
ab ea ceteros excludere ꝓma facie videat:
qꝛ tñ ſollicite ꝯſiderare nos ꝯuenit ⁊ tẽpus
regule iſtitute quo ffes ipſi ad ꝯparationẽ
pñtẽ nũero pauci erãt:⁊ forſan miniſtri ac
cuſtodes videbant tũc ad iſta poſſe ꝓcurã
da ſufficere ad nichilomin⁹ multiplicatiõis
ffꝫ ⁊ moderni tpis qualitatẽ.Nec ſit veriſi
mile beatũ Frãciſcũ inſtitutorẽ rl'e vel ipis
miſtris ⁊ cuſtodib⁹ ipoſſibilitatis iugũ vo
luiſſe ꝑſigere: vel ex ipius impoſſibilitatis
ꝯñia fratres ipos ſuis neceſſitatib⁹ velle
carere cõcedimus ꝙ ipi miſtri et cuſtodes
poſſint per alios huius cure ſollicitudinem
exercere.Debẽt etiã ⁊ alij ffes curã hui⁹ q̃
ꝑfatis miniſtris ⁊ cuſtodib⁹ pcipue incum
bit ex rl'a:cũ ſibi ab illis ꝯmiſſa fuerit gere
re diligenter.

¶ Articulus.v.de modo laborandi.

¶ Cõtinet quoqꝫ in rl'a ꝙ ffes qbus grãm
dedit dñs laborãdi laborẽt fideliter ⁊ deuo
te:ita ꝙ excluſo ocio aie inimico ſctẽ orõnis
et deuotionis ſpm̃ nõ extinguãt. Qꝛ ꝟbo ex
ꝟbo iſto ffes de ocioſitate vite ⁊ de regu
le trãſgreſſione iprobe notare interdũ hac
tenus aliqui ſũt conati: nos morſus hmõi
nefarios repmẽtes.declaramus ꝙ ꝯſidera
tis verbis predictis ⁊ forma ſeu modo lo
quendi ſub qbus ffes ad huiuſmodi exer
citiũ inducũtur:nõ videt ea fuiſſe inſtituẽ
tis intẽtio.ꝙ vacãtes ſtudio vel diuinis of
ficijs et miniſterijs exequẽdis manuali la
bori ſeu opationi ſubijceret vel ad hoc il
los arctaret: cũ exẽplo xp̃i ⁊ multorꝝ ſctõꝝ
patrũ labor iſte ſpũalis tanto illi prepõde
ret:ꝓ quãto que ſũt aie corporalib⁹ preferũt.
Ad alios vero q̃ ſe in ꝑdictis ſpũalib⁹ opi
bus nõ exercẽt(niſi tales aliorꝝ ffm licitis
ſeruicijs occupẽtur(ne ocioſe viuãt ꝟba ꝑ
dicta declaram⁹ extẽdi:niſi ⁊ tales tã excel
lẽtis ⁊ notabilis ꝯtẽplatiõis ⁊ orõnis exiſte
rẽt:ꝙ merito ꝓpter hoc nõ eſſent a tãto bo
no ⁊ pio exercitio ſubtrahẽdi. Ffes enim
quãtũcũꝙ ſtudio vl' diuinis miniſterijs nõ
vacantes:ſꝫ aliorꝝ ffm ſtudio vel alijs diui
nis officijs ⁊ miniſteris vacãtiũ ſeruitijs i
herentes:cũ ipſis eiſdẽ qbus ſeruiũt ſuſtẽ
tari merentur:qđ aſtrīnt illa equa lege ſã
citũ:q̃ ſtrennuus pugnator ille dauid iuſte
decreuit. vcꝫ ꝙ deſcẽdentiũ ad ꝑliũ ⁊ rema
nẽtiũ ad ſarcinas portio equaretur.

¶ Articulus.vij.de predicatoribus.

¶ Uerũ pꝛ expreſſe ꝯtinet in regula ꝙ ffes
nõ ꝑdicẽt in epatu alicuius epi cũ ab eo il
lis fuerit contradictũ:nos in hoc ⁊ deferẽ
tes regule et nichilomin⁹ auctoritatẽ apo
ſtolice plenitudinis conſeruantes:dicimus
ꝙ predictum verbum ad litteram ſicut re
gula ipſa ꝓtulit obſeruet: niſi ꝑ ſedẽ apo
ſtolicã circa hoc pro vtilitate populi xp̃ia
ni ſit conceſſũ vel ordinatũ aliđ vel in poſte
tũ ꝯcedatur ſeu etiã ordinet. ¶ Et qꝛ i eo
dẽ capitulo rl'e imediate ſubiũgit. ꝙ nulli⁹
fratrum pplo audeat ꝑdicare niſi a miſtro
gñali fuerit examinatus ⁊ etiã approbat⁹
et ab eo officium predicationis ſibi conceſ
ſum: nos et ſtatum preteritum ipſius or
dinis in paucitate ſui ⁊ modernum in am
pliato fratrũ nũero: ac vtilitatẽ aiarꝝ vt cõ
decet aduertẽtes cõcedimus:ꝙ nedum ge
neralis examinare et approbare predica
turos fratres in populis ac illis concede
re licentiam predicandi:quatinus perſone
idoneitatem et predicationis officiũ licen
tia ipſa reſpiceret ꝓut in regula cõtinetur
verũetiã prouinciales miniſtri hoc poſſint
in capitulis prouincialibus cum diffinito
ribus:qđ etiaꝫ hodie obſeruari dicitur ⁊ in
ffm ꝓuilegijs ꝯtineri.Quã qđẽ licẽtiã ꝑfati
miſtri reuocare ac ſuſpẽdere valeãt ⁊ arcta
re:ſicut et qñ id eis videbitur expedire.

¶ Articulus.viij.de modo recipiẽdi fra
tres ad ordinem.

¶ Sꝫ quoniã in deſiderijs nr̃is hoc gerit
tur:vt ad dei gloriam ſalus proficiat ani
marũ ac dict⁹ ordo per quẽ iugit ad amo
reꝫ diuinum affectio chriſtiane religionis

accenditur merito et numero augeatur:cõ
cedimus ⁊ preſenti ſtatuto firmamus lice=
re non ſolum generali ſed etiã prouinciali
bus miniſtris perſonas fugientes a ſeculo
in fratres recipere:que prouincialiũ mini/
ſtrorum licentia per ipſum generalez ſicut
expedire viderit poſſit arctari.Uicarij vero
prouincialium miniſtrorum ex officio vi=
carie licentiã hanc ſibi nouerit interdictaz
niſi per miniſtros eoſdẽ quibus hoc poſſit
committere vicarijs et alijs licere decerni
mus:hoc ipſis vicarijs ſpecialiter cõmitta
tur.Caueãt tamen ipſi prouinciales ꝙ hoc
non indiſcrete nõ paſſim:ſed ſic cõſiderare
cõmittãt:ſicqꝫ illos quibus hoc cõmitti cõ=
tigerit fidelibus conſilijs fulciãt:ꝙ oĩa di=
ſcrete ꝓcedãt. Nec indifferẽter oẽs admit
tantur ad ordinẽ:ſed illi tantum qui ſuffra
gãtibus eis litteratura idoneitate vł alijs
circunſtancijs:poſſint vtiles eſſe ordini :ſi=
biqꝫ ꝑ vite meritũ et alijs ꝓficere ꝑ exẽplũ

¶ Articulus de electiõe gñalis miniſtri

¶ Inſuper dubitantibus fratribus predi=
cti ordinis an (pro eo ꝙ in regula dicitur)
vt decedẽte generali miniſtro a prouincia
libus miniſtris ⁊ cuſtodibus in capitulo pẽ
thecoſtes fiat electio ſucceſſoris:oĩm cuſto=
dum multitudinem oporteat ad generale
capitulũ cõuenire.an vt oĩa cũ maiori tran
quillitate tractentur ſufficere poſſit vt aliq̃
de ſingulis prouincijs q̃ vocẽ habeãt alioꝝ
interſint:taliter reſpondemus .ſ. vt ſingu=
larum prouinciarũ cuſtodes vnum ex ſe cõ
ſtituãt quẽ cũ ſuo prouinciali miniſtro pro
ſeipſis ad capitulũ dirigãt: voces ac vices
ſuas cõmittẽtes eidẽ: qđ etiã cũ conſtitue=
rint per ſeipſos ſtatutũ huiuſmodi duxim⁹
approbãdũ:quod idem predeceſſor grego.
nonus in caſu hmõi dicitur reſpondiſſe

¶ Articulus nonus de ingreſſu mona=
ſteriorum monialium.

¶ Deniqꝫ quia cõtinetur in regula ſupra=
dicta ꝙ fratres non ingrediãtur monaſte=
ſteria monacharũ preter illos quibus a ſe
de apoſtolica conceſſa fuerit licẽtia ſpecia=
lis:quamqꝫ hoc de monaſterijs pauperum
monialium incluſarum fratres hactenus
intelligendũ eſſe crediderint: cum earũ ſe=
des prefata curam habeat ſpecialem:⁊ itel
lectus huiuſmodi per conſtitutionẽ quan=
dam tempore date regule viuente adhuc
beato Franciſco per ꝓuinciales miniſtros
fuiſſe credatur in generali; capitulo decla=
ratus ijdem fratres certificari nichilomin⁹
ſe poſtularunt:an hoc de omnibus genera
liter cum regula nullum excipiat:an de ſo=
lis monaſterijs intelligi debeat monialiũ
predictarum. Nos vtiqꝫ generaliter id eſ=
ſe prohibitum de quarũlibet cenobijs mo=
nialium reſpondemus: ⁊ nomine monaſte
rij volumus clauſtrum domos et officinas
interiores intelligi pro eo ꝙ ad alia loca
vbi homines ſeculares conueniunt: poſſũt
fratres illuc cauſa predicatiõis vel elemo
ſine petende accedere:quibus id a ſuperio
ribus ſuis pro ſua fuerit maturitate vł ido
neitate conceſſum: exceptis ſemper predi=
ctarum monaſterijs incluſarum: ad q̃ nul=
li datur accedendi facultas ſine ſedis eiuſ
dem licentia ſpeciali:quod etiam ipſe idez
predeceſſor noſter gregorius nonus in eo
caſu dicitur reſpondiſſe.

¶ An teſtamentũ beati frãciſci aliqtũs
obligauit articulus decimus.

¶ Ceterum ſancte memorie confeſſor
chriſti Franciſcus fratribus mandaſſe di=
citur circa vltimum vite ſue : cuius man=
datum ipſius dicitur teſtamẽtum:ꝙ verba
ipſius regule non gloſentur:⁊ vt verbis vta
mur eiuſdem:ꝙ ſic vel ſic intelligi debeãt
non dicatur:adijciens ꝙ fratres nullo mo=
do aliquas litteras ab apoſtolica ſede pe=
tant:⁊ alia quedam interſerens que nõ poſ
ſent ſine multa difficultate ſeruari:propter
quod fratres heſitantes an tenerentur ad
obſeruantiam teſtamenti predicti:dubita=
tionem huiuſmodi per eundem predeceſſo
rem gregorium nonum petierunt de ipſo=
rum conſcientijs amoueri. Qui ſicut aſſeri
tur attendens periculum animarum ⁊ dif
ficultates quas propter hoc poſſent incur=
rere:dubietatẽ de ipſorum cordibus amo=
uendo:dixit fratres ipſos ad ipſius mãda
ti obſeruantiam non teneri:quod ſine con=
ſenſu fratrum et maxime miniſtrorũ quos
vniuerſos tãgebat obligare nequiuit ;nec
ſucceſſorem ſuum quomodolibet obligauit
cum non habeat imperium par in parem.
Nos autem circa preſentem articulum ni
chil duximus innouandum

¶ De eiuſdẽ declaratiõis firmitate ⁊ auctẽ
atqꝫ publicatione articulus vltimus

¶ Ad hec a nonnullis predeceſſoribus no=
ſtris romanis pontificibus circa declara=
tionem ipſius regule et ipſam regulam ac
eam contingentia diuerſas litteras intelle
ximus emanaſſe. Sed nec per hoc morda=
cium predictorum contra regulam ipſam
et fratres quieuit inſultus:nec per ipſas lit
teras ſtatui fratrum prouidetur in multiſ:
in quibus de nouo vł aliter neceſſario pro
uidendum eſſe multorum poſtea caſuũ cõ=

ſingentiū experiētia indicauit. Nos itaq;
ne litterarū hmōi ꝛ pñtis ꝯſtitutiōis diuer
ſitas vel intellectus aduerſitas in p̄dictoꝝ
obſeruatione fratrū animos perturbaret:
ꝛ vt plenius clarius ꝛ certius eoꝝ ſtatui et
obſeruātie predicte regule cōſulatur: i om
nibus ꝛ ſingulis illis articulis quos conſti
tutio ipſa cōtinet: q̄z q̄ ipſi vel eoꝛuꝫ aliqui
cōtineātur in aliīs lr̄is aplicis ſupradictis
hāc noſtrā ꝯſtitutionē declarationē ſeu oꝛ
dinationē tm̄ a fratribus ipſis preciſe ac i
uiolabiliter decernimus perpetuis tēpori
bus obſeruandā. Cū igit̄ ex predictis ꝛ a
liīs per nos cum multa maturitate diſcuſſꝫ
regula ipſa licita: ſancta perfecta et obſer
uabilis nec vlli patens diſcrimini euidēter
appareat: illā et omnia ſupraſcripta p̄ nos
ſtatuta/oꝛdinata/conceſſa/diſpoſita/decre
ta/declarata etiā et ſuppleta de apoſtolice
poteſtatis plenitudine approbamus/cōfir
mamus/ꝛ volumus exiſtere ꝑpetue firmi
tatis: in virtute obediētie diſtricte precipiē
tes q̄ hec cōſtitutio ſicut cetere ꝯſtitutiōes
vel decretales epiſtole legatur in ſcolis

¶ Et q: ſub coloꝛe liciti nonnulli cōtra fra
tres ipſos et regulā in legendo exponendo
atq; gloſando poſſent virus ſue iniquitatꝫ
effundere: ac conſtitutionis intellectū ipſū
diuerſas ꝛ aduerſas ſentēcias producētes
ſuis adinuentionibus deprauare: ꝛ opinio
num diuerſitas ac diſtoꝛſio intellectus mł
toꝝ pios aīos poſſꝫ īuoluē: ꝛ a religiōis in
greſſu multoꝝ coꝛda ſubtrahē: taliū detra
hentiū vitāda ꝑuerſitas cogit nos ipſis viā
ad p̄dicta p̄cludere: et certū procedēdi mo
dum hanc conſtitutionē legētibus p̄finire.
Itaq; ſub pena excōicatiōis ꝛ priuationis
officiī ac beneficiī diſtricte precipimus: vt
preſens cōſtitutio cū ipſam legi contigerit
ſicut pꝛolata eſt: ſic fideliter exponatur ad
litterā concoꝛdantie/contrarietates ſeu di
uerſe ꝛ aduerſe opiniones a lectoꝛibus ſeu
expoſitoꝛibus nullatenus inducantur. Su
per ipſa conſtitutione gloſe non fiant: niſi
foꝛſan per quas verbum vel verbi ſenſus
ſeu conſtructio vel ipſa conſtitutio: quaſi
grāmaticaliter ad litterā vel intelligibiliꝰ
exponatur: nec intellectus ipſius per legē
tem deprauetur in aliquo: ſeu diſtoꝛqueā
tur ad aliud q̄ꝫ littera ipſa ſonat Et ne ſedē
predictam contra detractoꝛes huiuſmodi
opoꝛteat vlteriꝰ laboꝛare: vniuerſis ac ſin
gulis cuiuſcunq; preeminentie: conditiōis:
aut ſtatus diſtricte precipimus ne contra
predictam regulam ꝛ ſtatum predictoꝛum
fratrum ſeu contra premiſſa per nos ſtatu
ta/oꝛdinata/conceſſa/diſpoſita/decreta/ꝛ
declarata/ſuppleta/et approbata et etiam
confirmata/dogmatizent/ſcribant/determi
nent/predicent/ſeu praue loquātur publi
ce vel occulte. ¶ Sed ſi quid penes aliquē
in his ambiguitatis emerſerit: hoc ad cul
men predicte ſedis apoſtolice deducatur:
vt ex auctoꝛitate apoſtolica ſua in hoc ma
nifeſtetur intentio: cui ſoli conceſſum eſt in
his ſtatuta condere et condita declarare

¶ Gloſantes vero in ſcriptis conſtitutionē
ipſam aliter q̄ꝫ eo modo quo diximus: do
ctoꝛes inſuper ſiue lectoꝛes dum docent in
publico et ex certa ſcientia ꝛ deliberate in
tellectum conſtitutionis huiuſmodi depra
uantes: facientes quoq; commentum ſcri
pturas ſeu libellos: ac ex certa ſcientia ꝛ de
liberate determinantes in ſcolis: ſeu predi
cantes contra predicta vel aliqua ſeu ali
quod predictoꝛum: nonobſtantibus aliqui
bus priuilegiīs vel indulgentiīs aut litterꝫ
apoſtolicis quibuſcunq; dignitatibus/per
ſonis/oꝛdinibus aut locis/religioſis vel ſe
cularibus/generaliter vel ſingulariter ſub
quacunq; foꝛma vel expreſſione verboꝛuꝫ
conceſſis: que nolumus aliquibus in p̄miſ
ſis quomodolibet ſuffragari: excommuni
cationis ſentencie quam ex nunc in ipſos
pꝛoferimus ſe nouerint ſubiacere: a qua p̄
neminem niſi per romanum pontificē poſ
ſint abſolui. ¶ Inſuper tam iſtos contra
quos per nos excommunicationis eſt pꝛo
lata ſentencia: q̄ꝫ alios ſi qui fuerint cōtra
premiſſa vel eoꝛum aliquod venientes ad
noſtram et ſedis memorate volumus de
duci noticiam: vt quos prouiſus modus e
quitatis non arcet a vetitis: compeſcat ri
goꝛ apoſtolice vltionis. Nulli ergo omni
no hominum liceat hanc paginam noſtre
declarationis/oꝛdinationis/conceſſionis/
diſpoſitionis/ſuppletionis/approbatiōis/
confirmationis/ et conſtitutionis infringe
re: vel ei auſu temerario cōtraire. Si quis
autem hoc attemptare preſumpſerit: indi
gnationem omnipotentis dei et beatoꝛum
Petri et Pauli apoſtoloꝛum eius ſe noue
rit incurſurum. Datum Suriani Decimo
nono kl's ſeptēbꝛis Pontꝫ noſtri. Anno. ii.

¶ Incipit declaratio regule fratrū mio
rum edita a domino papa. Clemente q̄nto

Clemens eps̄. &c.
Ad perpetuam rei memoriaꝫ
Exiui de paradiſo dixi: riga
bo hoꝛtum plantationum ait
ille celeſtis agricola qui vere

fons ſapientie verbum dei a patre in prẽmanens genitum ab eterno noniſſime diebus iſtis fabricante ſpiritu ſancto in vtero virginis factũ caro exiuit hõ ad opꝰ arduũ redẽptionis humani gñis peragendũ exẽplar ſequendũ celeſtis vite prebẽs hominibus ſemetipſũ. Uerũ qꝛ mortalis vite ſollicitudinibus preſſus hõ mentis aſpectũ ab exẽplaris huiuſmodi intuitu diuertebat: Uerus noſter ſalomõ in ſolio militãtis eccleſie quedã hortũ voluptatis inter ceteros fecit a procelloſis mũdi fluctibus elongatũ in quo quietius ac ſecurius vacaret contẽplãdis obſeruãdiſqꝫ operibus exẽplarꝫ In hũc intrauit ipſe vt rigaret ipſũ fecũdis aquis ſpũalis grẽ et doctrine ¶ Hic hortus ſiquidẽ eſt fratrũ minoꝝ ſãcta religio: que muris rl'aris obſeruãtie firmiter vndiqꝫ circumcluſa intra ſe ſolo contenta deo adornatur abunde nouellis plantationibus filiorum. Ad hunc veniens dilectus dei filiꝰ mortificantis penitencie mirrhã ꝫ metit cũ aromatibus: que ſuauitate mira vniuerſis odorem attrahentis ſctimonie circũfũdũt. ¶ Hec eſt illa celeſtis vite forma et regula quam deſcripſit ille ꝓfeſſor chriſti eximius ſanctus Franciſcus: ac ſeruandam a ſuis filijs verbo docuit pariter ꝛ exemplo. Qꝛ ꝟo dicte ſancte regule profeſſores ac emulatores deuoti: vt alumni ꝛ veri filij talis patrꝫ affectabãt ſicut ꝛ feruenter affectant ad purum et plenum premiſſam regulam firmiter obſeruare attendẽtes q̃dã que dubium poterant afferre ſenſum in ipſius regule ſerie contineri pro ipſorum declaratione habenda recurrerunt prudenter olim ad apicem apoſtolice dignitatis vt certificati per ipſam cuius pedibus etiam per ipſam litteram ſunt ſubiecti: poſſent domino pulſis cunctis dubijs cum plena claritate conſciẽtie deſeruire. Horum autem pijs ac iuſtis ſupplicationibus plures predeceſſores noſtri romani põtifices ſucceſſiue ſicut dignũ erant applicantes aures ꝛ animũ declarauerũt ea que dubia videbantur addiderũt nõnulla et aliqua cõceſſerũt ſicut expedire videbãt fratrũ cõſcientijs: ac pure obſeruãcie huius ſtatus. Uerũ qꝛ plerũqꝫ vbi culpa nõ eſt eã timere ſolẽt cõſcientie timorate q̃ in via dei quodcũqꝫ deuiũ expaueſcunt: nõ ſunt ad plenũ ex dictis declarationibus dictorum oĩm fratrũ cõſciẽtie quietate quem circa aliqua ad rl'am ipſorũqꝫ ſtatũ ptinentia dubitationũ in ipſis fluctus aliqui generẽtur ꝛ oriãtur ſicut ad aures nr̃as pluries ꝛ de q̃ꝫ pluribus in publicis ꝛ priuatis conſiſtorijs eſt ꝑlatũ. ¶ Qua ꝓpter ꝑ ip̄os fratres nobis extitit hũiliter ſupplicatũ: q̃tũs ꝑdictis dubijs q̃ occurrerũt ꝛ q̃ pñt occurrẽ in futurũ adhibere oportuna declaratiõis remedia de benignitate ſedꝫ ap̄lice curaremus. ¶ Nos igitur cuiꝰ aĩmꝰ ab etate tenera pia deuotiõe efferbuit ad hmõi ꝓfeſſores rl'e ꝛ ad ordinẽ ip̄m totũ: nũc aũt ex cõi cura paſtorali regiminis quã immeriti ſuſtinemꝰ ad ip̄os fouẽdos dulciꝰ ꝛ attẽtiꝰ gratioſis fauoribꝰ ꝓſeq̃ndos tãto ꝓuocamur ardẽtius quãto freq̃ntius: itẽta mẽte reuoluimꝰ fructus vberes quos ex eoꝝ exẽplari vita ꝛ ſalutari doctrina toti vniuerſali eccleſie cõtinue cernimus ꝓuenire: tã pia ſupplicãtiuꝫ intẽtione cõmoti: ad peragendũ diligenter qd̃ petitur ſtudia noſtra duximus cõuertẽda ipſaqꝫ dubia per plures archiepiſcopos et ep̄os in theologia magiſtros ꝛ alios litteratos prouidos ꝛ diſcretos examinari fecimus diligenter

¶ Arti. j. de obſeruancia euangelicoruꝫ conſilioꝝ et preceptorum.

¶ Cũ igit in primis ex eo q̄ in dicte regule principio habetur regula et vita minoꝝ fratrum hec eſt. ſ. domini noſtri ieſu chriſti ſanctum euangelium obſeruare in obediẽtia viuẽdo ſine ꝓprio ꝛ in caſtitate. Item infra finito ꝟo ãno ꝓbatiõis recipiãtur ad obediẽtiã ꝓmittẽtes vitã iſtã ſemꝑ ꝛ rl'am obſeruare. Item circa finẽ regule pauptatem ꝛ humilitatẽ ꝛ ſanctũ euangelium dñi noſtri ieſu chriſti quod firmiter ꝓmiſimus obſeruemus. Fuit heſitatum an fratres eiuſdem ordinis ad omnia tam preceptaq̃ꝫ conſilia euangelij ex profeſſione ſue regule teneantur: quibuſdam dicentibus q̄ ad omnia alijs autem aſſerentibus q̄ ad ſola illa tria conſilia videlicet viuere in obedientia in caſtitate ꝛ ſine proprio: et ad ea que ſub verbis obligatorijs ponuntur in regula obligantur. ¶ Nos circa hunc articulum predeceſſorum noſtrorum veſtigijs inherẽtes ipſumqꝫ articulum quo ad aliquid plenius proſequentes dicte heſitationi duximus reſpondendum q̄ cum votum determinatum cuiuſlibet habeat cadere ſub certo: vouens regulam non poteſt dici teneri ex vi voti huiuſmodi ad ea conſilia euangelica que in regula non ponuntur. Et quidẽ btĩ frãciſci cõditoris regule hec ꝓbatur fuiſſe intẽtio ex hoc q̄ q̃dã euãgelica cõſilia i rl'a poſuit alijs pretermiſſis. Si enĩ ꝑ illud verbũ regula ꝛ vita minorum fratrum hec eſt ꝛc. intendiſſet eos ad omnia conſilia euangelica obligare ſuperflue et nugatorie que

dam eorum ſuppreſſis ceteris ī regula ex-
preſſiſſet. Cū aūt natura termini reſtrictiui
hoc habeat ꝙ ſic excludit ab ipſo extranea
ꝙ cuncta ad ipm̄ ptinētia ꝯcludit declara-
mus ꝛ dicimꝰ ꝙ dicti ffes nō ſolum ad illa
tria vota abſolute accepta ex profeſſiōe ſue
regule obligant̄: ſed etiā tenea̅tur ad ea
oīa implenda que ſunt pertinentia ad hec
tria que regula ipſa ponit. Nam ſi ad hec
tria predicta tm̄ preciſe ꝛ nude ꝓmittentes
ſe ſeruare rl̄am viuendo in obedientia ī ca
ſtitate ꝛ ſine proprio et non etiā ad omnia
contenta ī rl̄a q̄ hec tria modificāt arctarēt
ꝓ nichilo ꝛ vane proferrent̄ hec verba pro
mitto ſemꝑ hanc rl̄am obſeruare ex quo ex
his verbis nulla obligatio naſceretur. Nec
tm̄ putandū eſt ꝙ btūs frāciſcꝰ ꝓfeſſores hu
ius rl̄e q̄tū ad oīa cōtenta in rl̄a modificā-
tia tria vota: ſeu ad alia in ipſo expreſſa in-
tēderit eq̄lit̄ eſſe obligatos: quin potiꝰ apte
diſcernitꝙ quo ad q̄dā ipſoꝝ trāſgreſſio eſt
mortalis ꝛ quo ad quedā alia nō: cū ad que
dā ipſoꝝ verbū apponat p̄cepti vel eq̄polē
tis eidē ꝛ quo ad alia verbis alijs ſit ꝯtētꝰ.

¶ Arti. ij. que ſunt obligatoria ꝛ ad q̄ te
neantur fratres in regula.

¶ Itē q2 preter ea que expreſſe verbo pre-
cepti exhortatiōis ſeu monitiōis ponuntur
in regula nonnulla verbo imperatiui modi
negatiue vel affirmatiue appoſito inſerun
tur hactenus extitit dubitatū: an tenerētur
ad iſta vt ad hn̄tia vim p̄cepti. Et q2 vt itel
leximꝰ non minuit̄ hoc dubiū ſed auget̄ ex
eo ꝙ felicis recordatiōis. Nicolaus papa.
iij. p̄deceſſor noſter noſcit̄ declaraſſe ꝙ fra-
tres ipſi ex ꝓfeſſione ſue regule ſunt aſtri-
cti ad ea ꝯſilia euāgelica q̄ in ipa rl̄a prece-
ptorie vel inhibitorie ſeu ſub verbis equi-
pollētibus exprimuntur ſupplicauerūt pre
dicti fratres vt ad ipoꝝ ꝯſcias ſerenandas
declarare q̄ hoꝝ cenſeri debeāt p̄ceptis eq̄-
pollētia ac obligatoria dignaremur. Nos
itaqꝫ q̄ in ſinceris hoꝝ ꝯſciētijs delectamur:
attēdentes ꝙ in his q̄ aīe ſalutem reſpiciūt
ad vitādos graues remorſus cōſciētie con-
ſulte pars ſecurior eſt tenēda dicimꝰ ꝙ licet
fratres non ad omnium q̄ ſub verbis impe
ratiui modi ponunt̄ in rl̄a ſicut ad p̄cepto-
rum ſeu preceptis equipolētium obſeruan
tiā teneant̄: expedit tm̄ ipis ffibꝰ ad obſer-
uandā puritatem rl̄e ꝛ rigorem: ꝙ ad ea ſi-
cut ad eq̄pollētia p̄ceptis ſe nouerit obliga
tos q̄ hic inferius annotantur. Ut aūt hec q̄
videri pn̄t equipolētia preceptis ex vi ver-
bi vel ſaltem ratiōe materie de qua agitur
ſeu ex vtroqꝫ ſub compendio habeantur de-
claramus ꝙ illud quod ponitur in rgl̄a de
non habendo plures tunicas q̄ȝ vnā cū ca-
putio ꝛ aliā ſine caputio: item de non portā
dis calciamentis ꝛ non equitando extra ca
ſum neceſſitatis: itē ꝙ ffes vilibꝰ induant̄.
item ꝙ ieiunare a feſto omnium ſanctoruꝫ
vſqꝫ ad natale dn̄i ꝛ in ſextis ferijs tenean
tur: item ꝙ clerici faciāt diuinū officium ſe
cundum ordinē ſācte romane eccleſie. item
ꝙ miniſtri ꝛ cuſtodes ꝓ neceſſitatibꝰ infir-
morum et fratribus induendis ſollicitā cu
rā gerāt. itē ꝙ ſi quis fratrū in infirmitateꝫ
ceciderit alij fratres debent ei ſeruire. item
ꝙ ffes non predicent in ep̄atu alicuius ep̄i
cum ab eo illis fuerit cōtradictū. itē ꝙ nul-
lus audeat populo penitꝰ p̄dicare niſi a mi
niſtro gn̄ali vel alijs q̄bus ſcd̄m declaratio
nem predictaꝫ id competit fuerit examina
tus et approbatus et ad hec inſtitutꝰ. item
ꝙ ffes qui cognoſcerent ſe non poſſe p̄miſ-
ſam regulā ſp̄ūaliter obſeruare debeant et
poſſint ad ſuos miniſtros recurrere. item ꝙ
oīa q̄ ponunt̄ in rl̄a ad formā hitꝰ tam no-
uicioꝝ q̄ȝ etiā ꝓfeſſoꝝ necnō ad receptiōis
modū ac ꝓfeſſionē ſpectantia niſi recipien-
tibus quo ad habitum nouiciorum: ſicut di
cit regula ſcd̄m deum aliter videatur hec ī
q̄ȝ oīa ſunt a fratribꝰ tanq̄ȝ obligatoria ob-
ſeruāda. Item ordo cōiter ſentit tenet ꝛ te-
nuit ab antiquo: ꝙ vbicūqꝫ ponit̄ in regula
hoc vocabulum teneant̄ obtinet vim prece
pti ꝛ obſeruari debet a ffibus ſicut tale.

¶ Arti. iij. an poſſint recipere ffes de bo-
nis ordinem ingredientium.

¶ Ceterū quia xp̄i ꝯfeſſor predictus agen-
dorum ac ſeruandoꝝ circa recipiendos ad
ordinē miniſtris ꝛ ffibus modum prebens
dixit in rl̄a ꝙ caueāt ffes ꝛ eorū miniſtri ne
ſint ſolliciti de rebus ſuis temporalibꝰ vt li
bere faciāt de eis quicq̄d ipis a dn̄o fuerit
inſpiratum lic̄iam tm̄ habeant mittendi eos
ad aliquos deū timentes ſi conſiliū requira
tur: quoꝝ conſilio ſua bona pauperibꝰ ero-
gentur. Dubitauerūt ꝛ dubitant multi frā-
trum an liceat ipis de bonis ingrediētium
quicq̄ȝ recipere ſi donetur ꝛ ſi ad dandū p-
ſonis et conuentibꝰ poſſint eos inducere ſi
ne culpa: ſi etiā ad diſponendū diſtributio-
nem rerum talium debeant ipi miniſtri ſeu
ffes dare cōſiliū vbi ad cōſulendū alij q̄ȝ ex
ipis ad quos igreſſuri mittātur poſſint ido
nei inueniri. Nos autem conſiderātes attē
te intendiſſe ſanctū frāciſcū ſue regule pro-
feſſores quos fundauerat in maxima pau-
ptate. ab affectu tp̄aliū reꝝ ipoꝝ igrediētiū
p dicta verba ſp̄aliter ꝛ totalit̄ elōgare: vt

quantuz eſt ex parte fratrū ipſorū receptio
ad ordinem ſācta ⁊ puriſſima appareret et
ne aliquo mō oculū viderent̄ habere ad bo
na eoꝝ tp̄alia:ſed ad ip̄os tm̄ diuino ſerui:
tio mācipādos:dicim⁹ oīno debere tā mini
ſtros q̄ ff̄es ceteros a dictis inductiōib⁹ ad
ſibi dādā ⁊ ſuaſionib⁹:necnō a dādis circa
diſtributionē ꝯſilijs abſtinere:cū ꝑ hoc ad
timētes deū ſtat⁹ alteri⁹ mitti debeant non
ad ff̄es:vt vere cūctis pateāt eſſe tam ſalu=
bris inſtituti paterni ſtudioſi zelatores ſe=
duli ⁊ ꝑfecti. Cū vero facere de reb⁹ ſuis qđ
dn̄s inſpirabit ip̄amet rl̄a ingredientibus
liberū velit eſſe:nō videtur q̄n liceat eis re
cipere cōſideratis.ſ.eorum neceſſitatibus ⁊
moderaminibus declaratiōis iā dicte.ſi q̄d
de bonis ſuis intrās ſicut ⁊ ceteris paupe=
rib⁹ ꝑ modum elemoſine libere velit dare.
Cauere tñ in acceptiōe oblatoꝝ taliū decet
ff̄es:ne ex receptoꝝ quātitate notabili pre
ſumi poſſit ſiniſter ocul⁹ ꝯtra ipſos.

¶ Arti.iiij.de ff̄m veſtimentis et eoruz
vilitate ⁊ de calciamentis.

¶ Preterea cum dicat̄ in rl̄a ꝙ illi qui iam
ꝓmiſerūt obediētiā habeant vnā tunicā cū
caputio ⁊ aliā ſine caputio q̄ habere volue
rint. itē ꝙ ff̄es oēs veſtimētis vilibus idu
tur noſq̄ p̄dicta verba declarauerim⁹ equi=
pollere p̄ceptis:volētes hec plenius deter=
minare:dicim⁹ quātū ad numerum tunica=
rum ꝙ plurib⁹ vti nō licet. niſi in neceſſitati
bus que haberi pñt ex regula:ſcđm ꝙ hunc
paſſum memoratus p̄deceſſor noſter pleni⁹
declarauit. Vilitatē aūt veſtiū tam habitus
q̄ interiorū tunicarū illā intelligi debere di
cim⁹.q̄ ſcđm conſuetudinem vel ꝯditionem
patrie debeat quantū ad colorē pāni ⁊ pre=
ciū vilitas merito reputari. Non.n.quo ad
regiones oēs pōt determinat⁹ vnus mod⁹
in talibus aſſignari. Huiuſmodi etiā vilita
tis iudiciū miniſtris ⁊ cuſtodib⁹ ſeu gardia
nis duximus ꝯmittēdū:eorū ſuper hoc con=
ſciencias onerātes. ita tamen ꝙ ſeruent in
in veſtibus vilitatem. Quorum etiam mi=
niſtrorum cuſtodum ⁊ gardianorū iudicio
eodem modo reliquim⁹:pro qua neceſſita=
te poſſint ipſi fratres calciamēta portare.

¶ Art.v.de ieiunijs.

¶ Deinde cuz duobus temporibus anno=
tatis in regula.ſ.a feſto oim ſanctorum vſ=
q̄ ad natiuitatem dn̄i ⁊ maxime quadrage
ſime in quibus ieiunare tenētur inſeratur
in eadē regula:alijs autē temporibus non
teneantur niſi ſexta feria ieiunare:⁊ ex hoc
voluerunt aliqui dicere ꝙ dicti ordinis fra
tres non tenentur niſi ex ꝯdecentia ad alia
ieiunia q̄ ad iſta declaramus debere intel
ligi eos non teneri ad ieiunium alijs tem=
poribus preterq̄ in ieiunijs ab eccleſia con
ſtitutis. Non eſt.n.veriſimile ꝙ vel inſtitu
tor regule vel etiam confirmator abſoluere
eos intenderit a ſeruandis illis ieiunijs ad
que de communi ſtatuto eccleſie obligātur
ceteri chriſtiani.

¶ Arti.vi.de obſeruantia precepti.ſ.ꝙ
fratres non recipiant pecuniam.

¶ Porro cū dictus ſanctus volens fratres
ſuos ſuper oia a denarijs ſeu pecunia eſſe
totaliter alienos p̄ceperit firmiter fratrib⁹
vniuerſis vt nullo modo denarios vel pecu
niam recipiant per ſe vel per interpoſitam
perſonam:iſtumq̄ articulū declarans idez
predeceſſor noſter:caſus ⁊ modos poſuerit:
quibus ſeruatis a fratribus non poſſint di
ci nec debent per ſe vel per alium pecunie
receptores ꝯtra regulaz vel ſui ordinis pu
ritatem:dicimus fratres teneri cauere ſū=
mopere ꝙ ꝓ alijs cauſis vl̄ ſub modis alijs
q̄ ponat dicti p̄deceſſoris nr̄i declaratio ad
dātes pecunias ſiue deputatos nūcios non
recurrant:ne ſi ſecus ab ipſis attētatū fue=
rit trāſgreſſores p̄cepti ⁊ regule merito poſ
ſint dici. Nam vbi aliquid alicui generali=
ter prohibetur:quod expreſſe non concedi=
tur:intelligitur denegatum. Quocirca que=
ſtus ois pecunie ac oblationuz pecuniari=
arum receptio in eccleſia vel alibi cippi ſeu
trunci ordinati ad offerentium ſeu donan=
tium pecunias reponendas:necnon et qui=
cunq̄ recurſus alius ad pecunias ſeu habē
tes ipſas qui per declarationem predictaz
non conceditur:hec inq̄ omnia ſunt eis ſim
pliciter interdicta. Cum etiam recurſus ad
amicos ſpirituales exp̄ſſe tm̄ in duobus ca
ſibus ſecundum regulam concedatur vide
licet pro neceſſitatibus infirmorum et fra=
tribus induendis idq̄ pie et rationabiliter
conſiderata neceſſitate vite ad alias neceſ=
ſitates fratrum pro tēpore occurrētes (ceſ=
ſantibus elemoſynis) ſeu etiam ingruētes
ſepedictus predeceſſor duxerit extēdendū:
attendant fratres prefati ꝙ pro nullis cau
ſis alijs q̄ predictis vel ſimilibus in via vl̄
alibi recurrere licet eis ad amicos huiuſ=
modi:ſiue ſint dantes pecunias ſeu deputa
ti per ipſos ſiue nuncij vel depoſitarij ſeu
quouis alio nomine appellentur etiaz ſi cō
ceſſi per eādem declarationem modi circa
pecuniam integre ſeruarentur. ¶ Deniq̄
cum idem confeſſor ſumme affectauerit ſue
regule profeſſores totaliter eſſe abſtractos
ab affectu et deſiderio terrenorū ⁊ ſp̄aliter

a pecunie et eius vſu totaliter inexpertos
ſicut probat prohibitio de recipiēda pecu=
nia i regula ſepius repetita curareſſes vi
gilāter neceſſe eſt:ꝙ cū ex cauſis predictis
et modis ad habētes pecunias deputatas
ꝓ ipſorum neceſſitatibus recurrere oporte
bit ad tenentes ipſas quicunqꝫ hi fuerint
principalē vł' nūcij in omnibus ſic ſe gerāt
ꝙ ſe cūctis oſtēdāt in dictis pecunijs ſicut
nec hn̄t penitus nil hr̄e. Quapropter preci
pere q̄uo ⁊ qualiter pecunia expēdat̄:cōpu
tūqꝫ exigere de expēſa:eā q̄uocūqꝫ repetere
ſiue deponere aut deponi facere :capſulaꝫ
pecunie vel eius claueꝫ deferre:hos actus
et conſimiles ſibi fratres illicitos eſſe ſciāt
Predicta eīm facere ad ſolos dominos per
tinet qui dederunt:et eos quos ipſi deputa
uerunt ad hoc ipſum.

¶ Arti.vij.de expropriatione fratrum.

¶ Proinde cum vir ſanctus paupꝫtatis pre
miſſe in regula modū exprimēs dixerit in
eadē fratres nichil ſibi approprieēt:nec do=
mū nec locū nec aliquā rē:ſed tanq̄ peregri
ni et aduene in paupertate et humilitate
domino famulantes vadant pro elemoſina
confidenter:ſicqꝫ declaratum extitit per nō
nullos predeceſſores noſtros romanos pō
tifices hanc expropriationem intelligi de=
bere tam in ſpeciali q̄ꝫ etiam in communi:
propter quod et rerum omnium conceſſaꝝ
oblataꝝ et donatarū fratribus(quas ⁊ qua
rū vſū facti.ſ.ordini vel ipſis fratribus licꝫ
hr̄e)proprietatē et dominiū in ſe ⁊ romanā
eccleſiā receperūt dimiſſo in eis ipſis fratri
bus tātummodo vſu facti ſimplicis:ad no=
ſtrum fuerunt deducta examen :que in or=
dine fieri dicebantur et videbantur predi=
cto voto et puritati ordinis repugnare:vꝫ
vt ea proſequamur ex ipſis q̄ remedio cre=
dimus indigere: ꝙ ſe inſtitui heredes non
ſolum ſuſtinent ſed procurant. ¶ Item ꝙ
redditus annuos ſuſcipiunt interdum i tā
notabili quantitate:ꝙ conuentus habētes
totaliter inde viuunt. ¶ Item ꝙ cum ipſo=
rum negocia etiam pro rebus et temporalibꝰ
in curijs agitantur:aſſiſtunt aduocatis et
procuratoribus:et ad inſtigandum eoſdē:
ſe ibidem perſonaliter repreſentāt. ¶ Iteꝫ
ꝙ cū executiōes ſuſcipiūt vltimarū volūta
tum ⁊ gerūt:ſeqꝫ intromittāt q̄nqꝫ de vſura
rum vel male ablatorum diſpoſitionibus:
ſeu reſtitutionibus faciendis. ¶ Itē ꝙ ali=
cubi non ſolum exceſſiuos hortos: ſed etiā
vineas magnas habent: de quibus taꝫ de
oleribus q̄ꝫ de vino multum colligitur ad
vendendum. ¶ Item ꝙ temporibus meſ=
ſium vel vindemiarum ſic copioſe granuꝫ
⁊ vinum mendicādo vel aliūde emēdo col=
ligūtur a fratribus ⁊ i cellarijs ⁊ granarijs
recondūtur:ꝙ per anni reſiduū ⁊ abſqꝫ eoꝝ
mendicatione poſſūt trāſigere vitam ſuā.
¶ Itē ꝙ eccleſias vel alia edificia faciūt vł'
procurant fieri in quantitate ⁊ curioſitate
figure ac forme ac ſumptuoſitate notabili=
ter exceſſiua ſic ꝙ non videntur habitacu=
la pauperum ſed magnatum. Paramenta
etiam eccleſiaſtica in pleriſqꝫ locis tā mul=
ta habent et tam notabiliter precioſa:ꝙ ex
cedunt in his magnas eccleſias cathedra=
les. Equos inſuper et arma eis oblata in
funeralibus recipiunt indiſtincte. Tamen
communitas fratrū ⁊ ſpecialiter rectores
ipſius ordinis aſſerebant: ꝙ predicta ſeu
plura ex ipſis in ordine non fiebant. Qꝫ ⁊ ſi
qui reperiuntur rei in talibus rigide puni
untur:necnon contra talia ne fiant ſunt fa=
cta pluries ab antiquo ſtatuta in ordīe mł'
tum ſtricta. ¶ Cupientes igit̄ nos ipſorū
fratrum prouidere conſcientijs et cuncta
dubia q̄ntum poſſibile nobis eſt de ipſorum
pectoribus remouere: ad predicta modo
qui ſequitur reſpondemus. Cum.n.ad ve=
ritatem vite pertineat: vt id quod exterius
agitur interiorem mentis habitum et di=
ſpoſitionem repreſentet:neceſſe habēt fra=
tres qui ſe expropriatione tanta a tempo=
ralibus abſtraxerunt:ab eo quod dicte ex=
propriatiōi eſſet.vł' poſſet videri contrariū
abſtinere.

¶ De hereditatibus nō acceptandis

¶ Qꝛ igitur in ſucceſſionibus trāſit non ſo
lum vſus rei:ſed ⁊ dominiū ſuo tp̄e in here=
des:fratres autem prefati nichil ſibi i ſpā=
li acquirere.ł'.eorum ordini poſſūt etiā i cō
muni:declarādo dicimus ꝙ ſucceſſionū hu
iuſmōi que etiā ex ſua natura indifferēter
ad pecuniam ⁊ etiam ad alia mobilia ⁊ im
mobilia ſe extendunt: conſiderata ſui puri
tate voti nullatenus ſunt capaces. Nec lꝫ
eis valorem hereditatum talium.ł'. tantaꝫ
earum partem ꝙ preſumi poſſet hoc i frau
dem fieri:quaſi ſub modo ⁊ forma legati di
mitti ſibi facere.ł'.ſic dimiſſa recip̄e: q̄n po=
tius iſta ſic fieri ab ip̄is ſimpł'r ꝓhibemus

¶ De redditibus non habendis.

¶ Cumqꝫ annui redditus intra immobilia
cenſeātur a iure:ac hm̄ōi redditus obtine=
re paupertati ⁊ mendicitati repugnet:nul
la dubitatio eſt ꝙ p̄dictis f̄ribus redditu
quoſcunqꝫ ſicut et poſſeſſiones.ł'.eoꝝ etiaꝫ
vſum: cum eis non reperiatur cōceſſus re
cip̄e.ł'.hr̄e ꝯditiōe ꝯſiderata ip̄oꝝ non lice

¶ De non aſſiſtendo in curijs.

¶ Amplius cū nō ſolū qđ malū eſſe dinoſcitur:
ſed ⁊ oē qđ ſpeciē hʒ mali ſit a viris pfectis
ſpecialr euitādū. Ex talibus aūt qđ ſtētijs
in curijs ⁊ inſtigatiōibus cū de rebus agit
in ipſoꝝ cōmoda cōuertēdis: credūtur veri
ſilr ex his q̄ foris patēt: de q̄bus hn̄t hoīes
iudicare: in ipſis rebus ffes aſſiſtētes ali=
quid q̄rere tanq̄ ſuū: nullomō debēt hmōi
voti ⁊ regule pfeſſores ſe talibus curijs ⁊ liti
gioſis actibus immiſcere: vt ⁊ teſtimoniuʒ
habeāt ab his q̄ foris ſūt: ⁊ puritati ſatiſfaci
ant voti ſui: ac euitet ꝑ hꝰ ſcādalū pximoꝝ

¶ De nō recipiendis a fratribus teſta=
mentorum executionibus.

¶ Uerū etiā cū dicti ordinis ffes nō ſolū a
a receptiōe ꝓprietate dn̄io ſiue vſu ipſius
pecunie: verūetiā a ꝯtractatiōe qualʒ ipiꝰ
⁊ ab ea ſint penitus alieni: queadmodū ſe=
pedictus p̄deceſſor nr̄ i declaratiōe huiꝰ rl'e
plane dixit. Cūq; dicti ordis pfeſſores pro
nulla re tp̄ali pn̄t i iudicio experiri: p̄dictis
ffibꝰ nō lʒ nec cōpetit. q̄n potiꝰ conſiderata
ſui puritate ſtatꝰ debēt ſibi ſcire iterdictū:
q̄ hmōi executiōibus ⁊ diſpoſitiōibꝰ ſe expo
nāt: cū hec vt ſepiꝰ abſq; litigio ⁊ ꝯtrectatio
ne vl' adminiſtratiōe pecunie nequiāt ex=
pediri. Uerūtū in his exequēdis dare ꝯſiliū
ipſoꝝ ſtatui nō obſiſtit: cū ex hoc ipſis cir=
ca bona tp̄alia nulla iuriſdictio actio in iu
dicio ſiue diſpenſatio tribuatur.

¶ De non habendis hortis ſuperfluis

¶ Lʒ vero nō ſolū ſit licitū: ſʒ ⁊ multū ꝯue=
niēs rōni: q̄ ffes q̄ in laboribus ſpūalibus
orōnis ⁊ ſtudij ſedule occupātur hortos ⁊ ar
eas habeāt cōpetētes ob recollectionē vel
recreationē ſui: ⁊ interdū ad ipſos poſt la=
bores hmōi corporaliter deducēdos: necnō
ad habēda neceſſaria hortalicia p ſeipſis:
habere tn̄ hortos aliquos vt colātur ac ole
ra ⁊ alia hortalicia vt p̄cio diſtrahāt necnō
⁊ vineas: repugnat ſue regule ⁊ ordinis pu
ritati ſcđm q̄ dictus predeceſſor declara=
uit ac etiā ordinauit: q̄ ſi talia ad vſus p̄pri
me dictos vt puta agrū vel vineā ad colen=
dū ⁊ cōſimilia ffibus legarētur ꝑ oēʒ modū
fratres a receptiōe taliū abſtinerēt: cū etiā
p̄miſſa hʒt e vt p̄ciū fructuū ſuis tp̄ibꝰ habe=
ant: ad naturā ⁊ formā ꝓuētuū appropinq̄t

¶ De non congregādo frumentū abſq;
euidenti neceſſitate

¶ Rurſus cū predictꝰ ſanctus tā in exēplis
vite q̄ verbis regule oſtēderit ſe velle q̄ ſui
ffes ⁊ filij diuine ꝓuidētie innitētes: ſuos
in deū iacerēt cogitatus q̄ volucres celi pa
ſcit: qui nō cōgregāt in horrea nec ſemināt
nec metūt: nō eſt verſile voluiſſe ipſuʒ eos
habere granaria vel cellaria: vbi quotidia
nis mēdicationibus deberēt ſperare poſſe
trāſigere vitā ſuā. Et idcirco nō ex timore
leui laxare ſe debēt ad ꝯgregatiōes ⁊ obſer
uationes hmōi faciendas: ſed tunc tm̄ cum
eſſet multū credibile ex iā expertis q̄ non
poſſent vite neceſſaria aliter inuenire. Hoc
aūt miniſtroꝝ ⁊ cuſtodū ſimul ⁊ ſeparatim
in ſuis adminiſtratiōibus ⁊ cuſtodijs cum
gardiani ⁊ duoꝝ de cōuētu loci diſcretorū
ſacerdotū ⁊ antiquoꝝ in ordie ffm̄ cōſilio ⁊
aſſēſu duximus iudicio relinq̄ndū: eoꝝ ſuꝑ
hoc ſpecialiter conſcientias onerantes

¶ De nō recipiēdis edificijs ſūptuoſis.

¶ Hinc eſt etiam q̄ cum vir ſanctus ffes
ſuos in paupertate ſumma ac humilitate
fundare voluerit: quo ad affectum pariter
⁊ effectum ſicut fere regula tota clamat: cō
uenit ipſis q̄ nullo modo deinceps fieri fa
ciant vel fieri ſuſtineant eccleſias vel alia
quecunq; edificia: que conſiderato fratrū
inhabitantium numero exceſſiua in multi=
tudie ⁊ magnitudie debeāt reputari. Ideo
q̄ volumꝰ q̄ vbiq; in ſuo ordine deinceps
tēperatis ⁊ humilibus edificijs ſint cōtenti
ne huic tāte paupertati promiſſe qđ patet
oculis contrarium foris clamet.

¶ De non habendis paramentis et va=
ſis exceſſiuis.

¶ Quāuis etiā paramentū ⁊ vaſa eccl'iaſti
ca ad honorem diuini nominis ordinentur
propter quem omnia fecit ipſe deus: tn̄ qui
abſconditorum eſt cognitor ad animū ſibi
miniſtrantium reſpicit principaliter nō ad
manum: nec per illa ſibi vult ſeruiri: q̄ ſue=
rum ſeruitorum conditioni ⁊ ſtatui diſſona
rent: propter quod ſufficere debent eis pa=
ramenta ⁊ vaſa eccleſiaſtica decentia i nu
mero ⁊ in magnitudine ſufficientia compe
tenter: ſuperfluitas autem aut nimia pre=
cioſitas vel quecunq; curioſitas in his ſeu
alijs quibuſcunq; non poteſt ipſorum ꝓfeſ
ſioni vel ſtatui conuenire. Cuʒ enim hec ſa
piāt theſaurizationem aut copiam paupꝰ
titāte quoad humanū iudiciū derogāt ma
nifeſte. Quapropter p̄miſſa ſeruari a ffibꝰ
volumus et mandamus.

¶ Arti. viij. an fratres teneātur ad vſū
pauperem ex regula.

¶ Circa equoꝝ vero ⁊ armoꝝ oblatiōes il
lud decernimꝰ in oībꝰ ⁊ ꝑ oia obſeruanduʒ
qđ per declarationē predictā i pecuniarijs
noſcitur elemoſinis diffinitum. ¶ Ex pre=
miſſis autem ſuccreuit non parum ſcrupu=
loſa queſtio inter fratres: videlicet vtrum

ex ſue profeſſiōe regule obligetur ad arctū et tenuē ſiue pauperem vſum rerum: q̄buſ=dam ex ipſis credentibus ⁊ dicentibus ꝙ ſi=cut quo ad dominiū rerū habēt ex voto ab=dicationem arctiſſimā: ita ipſis quo ad vſū arctitudo maxima ⁊ exilitas ē indicta: alijs in contrarium aſſerentibus ꝙ ex ꝓfeſſione ſua ad nullū vſū pauperē qui nō exprimaꝫ in regula obligantur: licet teneanꝫ ad vſuꝫ moderatum temperantie ſicut ⁊ magis ex condecenti q̄ ceteri chriſtiani. Volētes ita=qꝫ conſcientiarū predictorum fratrum ꝓui=dere quieti ⁊ his altercationibus finem da=re: declarādo dicim⁹ ꝙ fratres minores ex profeſſione ſue regule ſpecialiter obliganꝫ ad arctos vſus ſeu pauperes qui in ipſorū regula continentur: ⁊ eo obligationis mo=do ſub quo cōtinet ſeu ponit regula dictos vſus. Dicere autem ſicut aliqui aſſerere ꝑ=hibenꝫ: ꝙ hereticū ſit tenere vſum pauperē includi vel non includi ſub voto euāgelice paupertatis: preſumptuoſū ⁊ temerarium iudicamus.

¶ Arti. ix. de electione ⁊ inſtitutiōe mi=niſtrorum.

¶ Demū qꝛ ex eo ꝙ dicta regula ꝑ quos ⁊ vbi fieri debeat miniſtri generalis electio tradens: nullam fecit de miniſtroꝝ prouin=cialium electione vel inſtitutione penit⁹ mē=tionem: oriri ſuꝑ hoc poterat dubitatio in=ter fratres. Nos volentes poſſe ipſos clare ⁊ ſecure procedere in omnibus factis ſuis: declaramus ſtatuimus ⁊ ordinam⁹ hac cō=ſtitutione inperpetuum valitura: vt cū ali=cui prouincie de miniſtro fuerit prouiden=dum: ipſius miniſtri electio penes capitu=lum prouinciale reſideat: quam idem capi=tulum die ſequenti qua fuerit congregatuꝫ facere teneatur. Ipſi⁹ autem electionis cō=firmatio ad miniſtrum pertineat generalē. Et ſi quidem ad electionem huiuſmodi per formaꝫ ſcrutinij ꝓcedatur: ⁊ votis in diuer=ſa diuiſis electiones plures in diſcordia ce=lebrari cōtingat: illa que a maiori parte ca=pituli numero (nulla zeli vel meriti collatio=ne ſeu conſideratione habita) fuerit celebra=ta: exceptione ſeu contradictione quacunqꝫ alteri⁹ partis nō obſtāte: ꝑ dictū gn̄alē mi=niſtrū de ꝯſilio diſcretoꝝ de ordine (pri⁹ tn̄ ex officio prout ſpectat ad ipſū diligēti exa=minatione premiſſa) confirmetur vel etiam infirmetur: prout eis ſecundū deum viſum fuerit expedire. Et ſi fuerit ſfirmata: ad ca=pitulum prouinciale electio huiuſmodi re=uertatur. Ceterum ſi capitulum memora=tum die predicta miniſtrum eligere preter=mittat: extunc miniſtri prouincialis ꝓuiſio ad generalem miniſtrum libere deuoluaꝫ. Verum ſi miniſtro predicto et capitulo ge=neralibus ex certa manifeſta et rationabi=li cauſa videretur aliquando in prouincijs vltramarinis hibernie grecie ſeu romanie (in quibus hactenus alius prouidendi mo=dus dicitur ex cauſa certa ⁊ rationabili ſer=uatus) expedire miniſtrum prouincialem ꝑ miniſtrum generalem cum proborum ꝑſonarum ordinis conſilio potius q̄ per capituli pre=dicti electioneꝫ prefici: in ꝓuincijs hibernie etiam vltra marinis irrefragibiliter: in ro=mania vero vel gretia quando miniſter dicte prouīcie moriretur vel abſolueretur citra mare: illa vice: ſeruetꝫ abſqꝫ dolo par=tialitate ⁊ fraude (ſuper quo eorum conſci=entias oneramus) quod ſuper hoc dict⁹ mi=niſter cum dictorum proborum conſilio du=xerit ordinandum. In deſtitutione vero di=ctorum miniſtrorum prouincialium ſerua=ri volumus quod ſuper hoc hacten⁹ de ip=ſo ordine extiterit obſeruatum. ¶ Ceteruꝫ ſi contingeret eoſdem miniſtro generali ca=rere: per vicariuꝫ ordinis fiat ſuper hoc qđ faciendum fuerit per eundem miniſtrum: vſqꝫ quo prouiſum fuerit de generali mini=ſtro. Porro ſi quid de huiuſmodi miniſtro prouinciali ſecus attemptari forte contige=rit: illud ipſo facto ſit irritum et inane. Nul=li igitur omnino hominum liceat hanc pa=ginam noſtrarum declarationum dictoruꝫ commiſſionis/reſponſionis/prohibitionis ordinationis/mandati/conſtitutionum/in=dicationum et voluntatum infringere: vel ei auſu temerario contraire. Si quis au=tem hoc attemptare preſumpſerit indigna=tionem omnipotentis dei et beatorum pe=tri et pauli apoſtolorum eius ſe nouerit in=curſurum.

¶ Incipit quedam conſtitutio ſiue declaratio a domino Johā=ne papa. xxij. edita ſuper regu=lam eandem fratrum minoruꝫ de forma et qualitate habitus: necnon de granarijs ⁊ cellarijs.

IOhānes epi=ſcopus ſeruus ſeruoruꝫ dei Ad perpetuā rei me=moriā. Quorūdaꝫ exigit cece ſcrupuloſitatꝫ ambi=guū ac ipſoꝝ quodāmō i=doctaſciētia ne dixerim⁹ ꝙ irreligioſa hoꝝ ſit vana vel in hoc ſuper=

ſtitioſa religio :vt dum ſuis mauult teme-
re ſub conſcientie velamento conceptibus
ꝗ̄ prelatoꝝ ordinis ſui cũ obedientie meri
to prouide inherere ſentencijs:nos poſt p̄-
deceſſorum noſtrorũ ⁊ preſertim fe. Re. Ni
colai tercij.ac pie memorie clemẽtis.v.ro-
manoꝝ pontificũ ſuper intellectu ⁊ obſer-
uantia regule or.fra.mi.declarationes ſa-
lubriter editas/ſolidas quidem/claras ⁊ lu
cidas/multaqꝫ maturitate digeſtas/ nr̃as
deo fauente indubias ipſorum predeceſſo
rum declarationes declarationibus adiũ-
gamus:ſicqꝫ dies diei eructet verbũ et nox
nocti ſciẽtiã manifeſtet:ne perperã pauco-
rũ dicti ordinis fratrũ(qđ abſit)inſcitia: re
cta ipſarũ declarationũ verba conuertens
in deuiũ:illaqꝫ ſuis(eis profecto contraria)
accõmodãs ſenſibus/ingrata deo/ ſuperio
ribus contumax/prefato ordini detrahẽs/
odioſa confratribus/vnionẽ ſcindens ſi va
leat/ac graue credatur in populos ſcanda
lum allatura / quinpotius vt noſtra vehe-
menter flagrat intentio antedictis profli-
gatis incõmodis hec ſancta minorum fra-
trum religio(ad quã iam dudũ cum minor
nos gradus haberet dilectionis ⁊ deuotio
nis feruor incãduit:nũc vero poſt ſuſceptũ
a nobis apoſtolice ſeruitutis iugũ ad illius
religionis gubernationẽ/ꝓtectionẽ/defen
ſionẽqꝫ interius exteriuſqꝫ propiciẽ paſto-
ralis cure ſollicitudo nos ãgit:paterne co-
git prouidẽtie debitũ / ac interne caritatis
zelus accendit)quieta pace cõgaudeat ſctõ
proficiat ocio in numero ac merito ꝗ̄pluri
mum augeatur:blãdeqꝫ inſuper redeuntiũ
filiorũ ſue ſcꝫ profeſſionis ruat in oſcula/
mactet vitulum/eorũqꝫ libens ⁊ ſedulo cor
ruat in amplexus. Profecto cum et ipſi⁹ re
ligionis odor trahat/caritas attrahat/ſciẽ
tia lucidet/orõ mereatur/que in cõualle la-
chrymarũ huius ſcilicet mundi miſeria vel
cordis contritione et humiliatione puriſſi-
ma aſcẽſiones in corde ſuo diſpoſuit/ vt nõ
ſolum de virtute in virtutem ꝓficiat:ſed et
in eiſdẽ virtutib⁹ ꝑmanẽs quaſi ꝗbuſdam
alarum ad perfectionem tendentib⁹ gradi
bus de die in diem facta ſe melior aſcendat
in altius/terrena deſpiciat/⁊ celeſtia cõple
ctatur.ſicqꝫ tandẽ diuino munere collocata
in patria:tanto tunc deum ſcđm huiuſmo-
di eius ſancte aſcenſionis grad⁹ cognoſcat
apertius:ꝗ̄to nunc in huius peregrinatio
nis anguſtijs illos cõſcẽderit altiores. Nã
ſcđm dauid prophetarum eximiuꝫ dum ſã
ctam eccleſiã deus ipſe ſuſcipiet:in ei⁹ gra-
dibus cognoſcetur. ¶ Quapropter tantis
incõmodis tantiſqꝫ eiuſdem ordinis excita
ti periculis:⁊ ad illa ſalubribus ⁊ opportu-
nis per eiuſdem ſedis prouidentiam circũ
ſpectã adhibendis ſubmouenda remedijs
noſtre ſollicitudinis ſtudiuꝫ conuertentes:
ad dei laudem beati Franciſci preconium
eiuſqꝫ prefati ordinis pacem cõſolationem
qꝫ fidelium necnon tantis minuſqꝫ habenti
bus in obediendi vel euagandi occaſiones
ſubducendam materiam:et ad trepidanti-
um vbi timor non aderat ſcrupuloſam cali
ginem detergendã:eoſqꝫ ſuauiter reducen-
dos vt filios ad ipſius religionis gremium
velut matris:diligẽti ſuper his per ſcruta-
tione et matura deliberatione prehabitis:
de fratrum noſtrorũ conſilio infraſcriptas
declarationes/commiſſionesqꝫ/ ordinatiões
et precepta que inferius inſeruntur duxi-
mus adiungendas. ¶ In primis cum dica
tur in regula ꝙ illi qui promiſerunt obedi
entiã habeãt vnã tunicã cũ caputio et aliã
ſine caputio ꝗ habere voluerint. Itẽ ꝙ fra
tres omnes veſtimentis vilibus induant
et ſuper predictorum verboꝝ ſenſu a pre-
fatis predeceſſoribus noſtris Nicolao et
Clemente declarationes vt predicitur lim
pide emanarunt : dictuſqꝫ clemens huius
vilitatis iudicium. Miniſtris cuſtodibus
ſeu gardianis ordĩs p̄dicti duxerit ꝯmit-
tenduꝫ eorum ſuper hoc conſcientias one
rando:nec ob hoc in quibuſdam ex fratri
bus antedicti ordinis volentibus plus ſa-
pere ꝗ̄ oporteat ſapere nouaꝝ adinuẽtio-
nes ambiguitatũ ceſſauere ꝗ̄plurime: vel
nõ omnino nõ vetuſtaꝝ replicatio q̄ſtionũ taꝫ
vcꝫ ſuꝑ longitudine ⁊ latitudine ꝗ̄ groſſi-
cie ⁊ ſubtilitate forma ⁊ figura veſtimẽtoꝝ
ipſorũ : quinimo adeo hmõi adinuẽtiones
et q̄ſtiões ꝓpria exercuere licẽtia:vt ex eiſ
dẽ fratrib⁹ aliqui habitus ꝓpterea curtos
ſtrictos inuſitatos ⁊ ſqualidos nouitate ac
diſſidij nõ ignaros cũ a ꝯmunitate ordinis
diſcreparent aſſumerent:nec eos ad mini-
ſtrorum cuſtodũ ⁊ gardianoꝝ eorũdẽ mã-
datũ requiſiti deponerent:nec alios prout
eiuſdẽ ordinis ꝯmunitas deferebat habi-
tus iuxta eorũdẽ miniſtroꝝ cuſtodũ ⁊ gar
dianoꝝ arbitriũ ducerent reſumendos di-
centes in hoc eorundem prelatorum ſuo-
rum non parendum fore arbitrio : cum et
ſuum ſic deſpectum et regularem et cruci-
formem aſſererent:ceterorum vero ſuper-
fluum habitum irregularemqꝫ cenſerent:
nec huic eorum opinioni prefati Clemen-
tis declarationeꝫ ſepius repetitam obeſſe
nam licet miniſtris cuſtodibus et gardia-

nis prefatis veſtiũ vilitatis detur in illa iu
diciũ. Tñ inibi ↄſequẽter adiũgitur: ita tñ
ꝙ vilitatẽ in veſtibus ſeruent ꝓſertim cuꝫ
et in declaratiõe ꝓdicti Nicolai dicat̃ ꝙ ſẽ
per in eiſdẽ ff̃ibus ⁊ eoꝝ actibus paupꝑtas
ſctã reluceat: ꝓut ipſis ex eoꝝ regula inue
nitur indicta: ac in ↄſtitutionibꝰ eiuſdẽ or=
dinis gñalibus cauetur vt aſſerũt: ꝙ in oĩ=
bus q̃ ad habitũ fratruꝫ ſpectant reluceat
ſemꝑ aſperitas vilitas et paupꝑtas: vnde
nec paupꝑtatis aſperitatis vel vilitatis ob
late per miniſtros ⁊ cuſtodes ⁊ gardianos
veſtes exiſterẽt: nec ipſoꝝ ſuperioꝝ ordĩs
ſui in deponendo veſtes quas gererẽt nec
in reaſſumẽdo quas darẽt ſequi iudicium
nullatenꝰ tenebãtur Generali miniſtro ⁊ ce
teris ff̃ibꝰ q̃ ꝓ ↄmunitate eiuſdẽ ordĩs ade
rãt ſuis rationibꝰ quas breuitatis cã omit
timus contrarium aſſerentibus ex aduer=
ſo prout hec et alia hincinde corã nobis et
eiſdem fratribus noſtris ſcripto lecta ver=
boꝗ fuere propoſita: ac etiam coram aliq̃=
bus ex fratribus noſtris predictis ſuꝑ hoc
deputatis a nobis preſertim per aliquos
ex fratribus dicti ordinis qui in predictis
cõmunitati aduerſabantur fuerunt eadeꝫ
pluries repetita. Quocirca nos ſerioſius
rationibus predictis auditis et aliĩs illiſꝗ
plenius intellectis: volentes perpetuuꝫ ꝓ=
fato finem dare negocio: de predictoꝝ fra=
trum noſtrorum conſilio declaramus et di
cimus ꝙ cum ſicut ſupra ꝓtangitur: dicat̃
in regula ꝙ fratres omnes veſtimentis vi
libus induãtur: et cum vilitatem huiuſmo
di veſtium tam habitus q̃ꝫ interiorum tu=
nicarum illam prefatus. Clemens intelli=
gi debere decreuerit: q̃ ſcd̃m conſuetudinẽ
vl̃ ↄditionẽ patrie debeat q̃ꝫtũ ad colorẽ pã
ni et preciũ vilitas merito reputari: atꝗ cõ
ſequẽter hmõi vilitatis iudicium miniſtris
cuſtodibus ſeu gardianis predictis ipſoꝝ
ſuꝑ hoc cõſciẽtias onerãdo duxerit ↄmittẽ
dũ prout in eiuſdẽ Clementis litteris ſuꝑ
hoc confectis plenius cõtinetur: eorũdem
miniſtroꝝ cuſtodũ ſeu gardianoꝝ eodem
modo iudicio ẽ relictũ. Noſꝗ nichilominꝰ
prefatoꝝ miniſtroꝝ cuſtodũ ⁊ gardianoꝝ
iudicio ꝓñtium auctoritate cõmittimꝰ de=
terminare videlicet arbitrari ac precipere
cuius longitudinis/latitudinis/groſſiciei
et ſubtilitatis/forme ſiue figure atꝗ ſimi=
liũ accidentiũ eſſe debeant tã habitꝰ ipſoꝝ
q̃ꝫ caputia: q̃ꝫ interiores tunice quibꝰ ff̃es
oẽs dicti minoꝝ ordinis induant̃: ac inſuꝑ
cuiꝰ q̃ꝫteꝗ vilitatis indui eos ipis veſtimẽ
tis oporteat: et an in veſtimẽtis hmõi ſcd̃ꝫ
regulam et declarationes eorũdẽ predeceſ
ſoꝝ noſtroꝝ et prefatas ordinis cõſtitutio
nes reluceat aſperitas vilitas et paupꝑtas
vtrũ vl̃ q̃ꝫtũ ad colorẽ/preciũ/vilitatẽ/pau
pertatẽ quoꝗ ac cetera accidẽtia ſupradi=
cta fratres veſtimẽtis induantur vt debẽt
ſuꝑ quibus eorũdẽ miniſtroꝝ cuſtodum et
gardianorum cõſcientias oneramꝰ: ſtatuẽ
tes et diſtricte precipiẽdo mandãtes: qtũs
in predictis ⁊ his ſiĩibus eorũ arbitriũ de=
terminationẽ ſiue iudiciũ generalis quidẽ
in totius ꝓuincialiũ vero in ꝓuinciaꝝ mi
niſtroꝝ ac cuſtodũ et gardianoꝝ admini=
ſtrationibus cuſtodĩs ⁊ gardianĩs ſiue cõ
uentibus ordinis memorati ↄmiſſis eiſdẽ
fratres oẽs et ſinguli ſequi oĩmode: illiſꝗ
parere per oĩa teneãtur. Ac inſuꝑ ꝙ illoꝝ
ſequendo arbitriuꝫ determinationem ſiue
iudiciuꝫ illiſꝗ parẽdo: nec ſint nec dici poſ
ſint vel debeant nec ipſi ſeipſos autument
ſue regule vel ↄſtitutionũ ſui ordinis trãſ=
greſſores: maxime cũ nec expreſſe vl̃ deter
minate in ꝓdicta fratrũ minoꝝ dicatur re=
gula vel declarationibus antedictis q̃ꝫte
lõgitudinis q̃ꝫteꝗ latitudinis q̃ꝫte groſſici=
ei vel ſubtilitatis: qualis forme qualiſue
figure hmõi debeant eſſe veſtes: ſicut nec
qualis q̃ꝫte vilitatis eas eſſe oporteat exꝓ=
mitur in eadem: ſicꝗ quodãmodo eadẽ vr=
gente neceſſitate equitate nõ impari vero
ſenſu veroꝗ id regule ſuadẽtibꝰ intellectu
eiuſdẽ Clemẽtis ĩherẽtes veſtigĩs: ꝓfatoꝝ
miniſtroꝝ cuſtodũ et gardianoꝝ in ꝓdict̃
horũꝗ ſiĩibus fore iudiciũ declarare cõpel
limur: illaꝗ eis vt ꝓdicitur cõmittere ↄni=
tamur. Nõ enĩ particulariũ oĩm certa põt
dari ſcientia: neꝗ hoꝝ cũ infinita ſint ↄtin=
git fieri diſciplinã. Nõ ars nõ regula circũ
ſtantias ſingulas accidentiaꝗ cũcta ↄple=
ctitur. Habẽt in illis minores ſubeẽ maiori=
bus: illis obſequi illiſꝗ intendere non i cer
tis ſolum: verumetiam in dubĩs et incer=
tis ꝓſuntartibꝰ q̃bꝰ obediant: preſunt regu
lis quibus obtemperent diſciplinis vt illa
rum finis egregius debitis ſubſequentiuꝫ
miniſterĩs ſubſequatur. Sic indicans cũ=
cta rimatur et diſcutit: leges applicat caſi=
bus/canonum decreta ſecernit. Sic mor=
bus aggrauans medicum/ſic virtus con=
ſtans in medio ſapientẽ prudentemꝗ de=
poſcit: ne ſi quiſꝗ regatur vt appetit: con=
feſtim corruat vt nõ querit: neꝗ taliter cõ=
uenientibus non ordo ſed horror inhabi=
tet aſſit (quod abſit) diſcordia religans re
ligio relegetur/ſententie namꝗ variãtur
vt capita et creſcit in ſtolidis opinionibus

fantaſia. ¶ Eodē modo eiſdē quodāmō ra
tionibus inuitati: cū pfatoꝝ miniſtrorū ⁊
cuſtodū ſub certa forma ſil'.ſ.et ſeparatim
in ſuis adminiſtrationibus ⁊ cuſtodijs cū
gardiani et duorum de cōuentu loci diſcre
toꝝ ſacerdotū ⁊ antiquoꝝ in ordine fratrū
ꝯſilio ⁊ aſſenſu pfatus. Clemēs iudicio du
xerit relīquēdū: an ſit multū credibile ex iā
expꝫ ꝙ ffes ipi abſqꝫ granarijs ⁊ cellarijs
non poſſint vite neceſſaria īuenire: q̄ caſu
granaria et cellaria congregatiōes et ob=
ſeruatiōes hmōi eis ipſe conceſſit: prout in
pdictis eiuſdē Clementis lr̄is plenius ꝯti=
netur: nos de pfatoꝝ ffm noſtroꝝ ꝯſilio eo
rūdē miniſtroꝝ et cuſtodū ſub eadē forma
iudicio pñtium auctoritate cōmittimus de
terminare: vꝫ arbitrari atqꝫ pcipere eo ca
ſu qualiter vbi qñ quomodo ⁊ quotiēs gra
nū panē vinū pro vite ffm neceſſarijs fra=
tres ipſi q̄rere debeant conſeruare ſiue re=
ponere: etiā ſi reponenda ſint in predictis
granarijs et cellarijs conſeruanda: ſtatuē=
tes et diſtricte pcipientes mādamus ꝙ in
pdictis et his ſimilibus eorūdē arbitrium
determinationē ſiue iudiciū gn̄alis quidē
in toti⁹ ꝓuincialiū vero in ꝓuinciaꝝ mini
ſtroꝝ ac cuſtodū ſil' ⁊ ſeparatim in admini
ſtratiōib⁹ et cuſtodijs ordis mēorati ꝯmiſ=
ſis eiſdē cū gardiani tm̄ (vt ſupra dr̄ (⁊ duo
rū de cōuētu diſcretoꝝ loci ſacerdotū ⁊ an=
tiquoꝝ in ordine ffm cōſilio ⁊ aſſenſu ffes
oēs ⁊ ſinguli ſequi oīmode: illiſqꝫ parere p
oia teneantur: ac inſuper ꝙ illorum ſequē=
do arbitrium determinationem ſiue iudici
um illiſqꝫ parendo: nec ſint nec dici poſſint
vel debeant: nec ipſi ſeipſos antument ſue
regule vel conſtitutionum ſui ordinis trāſ
greſſores ¶ Ideoqꝫ omnes ⁊ ſingulos fra
tres antedicti ordinis minorū qui ſtrictos
curtos ⁊ difformes habitus ab ipſi⁹ gn̄alis
miniſtri ⁊ alioꝝ fratrū de dicta coītate ha=
bitibus coram nobis ⁊ fratrib⁹ noſtris vel
alias in romana curia detulerunt vel defe=
runt: monemus et hortamur in dn̄o: eis ni=
chilominus in virtute obedientie ac ſub ex
cōicationis pena per apoſtolica ſcripta mā
dantes: quatenus ad mandatū ipſius gn̄a
lis deponant quos deferūt habitus: ⁊ alijs
iuxta ipſius generalis arbitriū determina=
tionem ſiue iudiciū vt ſupra dicitur induā=
tur: ipſiqꝫ generali in omnibus iſtis ⁊ alijs
per omnia ſecundum beati Franciſci regu
lam et predictas predeceſſorum noſtrorum
declarationes conceſſiones et commiſſiōes
in ipſis declarationibus comprehenſas et
noſtras contentas in preſentibus humili=
ter obediant pareant et intendāt: nonobſtā
tibus quibuſcunqꝫ priuilegijs/ idulgentijs/
litteris/ libertatibus/ immunitatib⁹/ vel ex
emptionibus eis vel alicui ipſorum a pre=
fato Clemente ꝯceſſis: vel appellationibus
ab eis vel ipſorum aliquo ad ſedem apoſto
licam interiectis: que inꝯtum poſſent dero
gare pñtibus iurib⁹ vacuam⁹. Religio nā=
qꝫ perimitur ſi a meritoria ſubditi obedien
tia ſubtrahantur. Magna quidem pauper
tas: ſed maior integritas/ horumqꝫ obediē
tia maximum ſi cuſtodiatur illeſa. Nā pri=
ma rebus/ ſecunda carni/ tercia vero men=
ti dn̄atur et animo: quos velut effrenos ⁊ li
beros ditioni alterius humili iugo ꝓprie
voluntatis aſtringit. Ad hanc ergo fratres
predicti non inuiti ſed ſponte redeant: hāc
velint et appetant/ hāc magnis deſiderijs
concupiſcant. Illud qꝫ votis canticorū inge
minēt: oſculet me oſculo oris ſui caritatis
vtiqꝫ ⁊ dilectiōis religiōis hmōi obedientia
ſācta purificās. Nā meliora ſūt vbera tua
preceptoꝝ.ſ. ⁊ cōſilioꝝ velut quedā nutriē=
tia pocula vino/ vnguētis optimis .ſ. bone
fame fragrātia ſuauitatis odorē. Nec for=
midēt hi ad obedientiā ordinis deo aucto=
re dū redeūt: nā prelatos ſuos (vt firmiter
ſperamus eiſqꝫ iniūgimus) ſibi benignos ⁊
mites iueniēt: ceteros dulces atqꝫ palpabi
les: cū ſint ⁊ eſſe debeāt oēs ⁊ ſinguli ffes in
xp̄o clamitēt. Quis michi det ffem meū cōi
ſ. pr̄e btō frāciſco congenitū ſugentē vbera
mr̄is nr̄e religiōis vtiqꝫ ⁊ pfeſſionis eiuſdē
velut mr̄is cōtēplatiōis ⁊ lectionis ſuauia
⁊ dulcia pocula: vt iueniāt te foris ab eiuſ
dē obſeruātijs quodāmō diſparē: ⁊ deoſcu=
ler blāde vꝫ intra caritatis viſcera te am
plexās. Et iā me ymo ⁊ te nemo deſpiciat:
ꝓfecto quos foris poſitos multi ac ſi diui=
ſos ⁊ diſſidētes fortaſſe deſpexerāt: int⁹ pu=
ta infra dilectiōis interne pcordia ⁊ cōfor=
mes obſeruātie clauſtra repoſitos: iam ne
mo deſpiciat. Sed ſuſcipientes eoſdē dul=
cedine dſqꝫ digne laudibus efferat ⁊ ſuſce=
ptos. Nulli ergo oīno hoīꝫ liceat hāc pagi
nā noſtre declaratiōis/ cōmiſſiōis/ ⁊ cōſtitu
tionis/ mādati/ monitionis/ ⁊ vacuatiōis in
fringere: vel ei auſu temerario contraire.
Si quis aūt. ⁊c. Datū auinioni nonis octo
bris. Pontificatus noſtri Anno. ij.

¶ Cōſtitutiōes ſiue declaratiōes gn̄ales
⁊ papales Martini pape. v. ſup rl'aꝫ fratꝝ
mi. oli ꝯpoſite ⁊ īpetrate a venerabili ⁊ toti⁹
ſāctitatis viro fratre iohāne de capiſtrano
⁊ ſuis pro reformatione religiōis et vnione
ſub regulari obedientia miniſtrorum (ſub

qua tā ipe ꝙ ceteri oēs vltramōtani de ob ſeruātia tūc ꝓuebāt decertātibꝰ. Quibꝰ ea q̄ ſctiſſima paupꝑtate xp̄i ⁊ ordis ponūtur in declaratiōe ⁊ decretali dn̄i Nicolai pape. iij. ⁊ de ꝓcuratoribꝰ dn̄i pape ꝑ Nicolaū.iij ⁊ Martinū.iiij.ordinatis ⁊ q̄ alias ꝑ quaſ= dā extrauagātes dn̄i Johānis.xxij.ſuſpēſa fuerāt reponūt ⁊ icōcuſſe ſuari mādant et alia plura ceteris vltra ea q̄ ibidē ponūt vł allegant/diſpēſatis. Sꝫ ⁊ decretū cōſtancīē ſe ⁊ q̄cunqꝫ ꝓuiſiōes ⁊ līe apłice(ffes quoſ= cūqꝫ ⁊ cuiuſcūqꝫ natiōis ⁊ familie eximētes vel ſeparātes a rłari obediētia et cura mi= niſtroꝝ)abſolute reuocātur:pn̄tibꝰ tūc ⁊ cō ſētientibꝰ ffibꝰ ip̄is ſeꝑatis ſiue exēptis de familia ⁊ alijs i caplo gn̄aliſſimo aſſiſtij ce= ebrato Anno dn̄i milleſimo.cccc.xxx. ꝓlogꝰ

IOhannes miſe= ratiōe diuina tituli ſcti petri ad vincula ſacro ſctē eccłie ro mane p̄ſbiter ⁊ cardinalis re= formator ordis minoꝝ ac le= gatꝰ a latere cum plenaria ptāte ad capłm gn̄ale eiuſdē ordis celebratū ſub anno dn̄i M.ccccxxx.mēſis Julij die.xv.in feſto cor= poris xp̄i a ſede apłica ſpaliter deputatus Venerabilibꝰ ffibꝰ gn̄ali ac ꝓuicialibꝰ mini ſtris ac vniuerſis ⁊ ſingulis ffibꝰ ordis mi noꝝ. Salutē ⁊ ſincerā in dn̄o ieſu xp̄o de= uotione Nō ē nouū ſi ꝓ reꝝ ac tēpoꝝ exigē tia leges innouētur hūane qm̄ ſi nichil ſub celo nouū plus tn̄ timeri ſolet q̄ ſpecialiter iniūgit̄ ꝙ qđ gn̄alit̄ ihibet̄ ⁊ cēties repetita placebūt ac diuerſa i vnū collecta faciliꝰ ſer uātur. Et q̄ vſu viléſcūt antiqua ꝑiter ⁊ re= nouata delectāt Renouamini inq̄t ille p̄co refulgēs ſp̄ū mētis vr̄e ⁊ iduite nouū hoīeꝫ q̄ ſcđm deū creatꝰ ē in iuſticia et ſanctitate vitatis. Et nolite cōformari huic ſcło:ſꝫ re formamini in nouitate ſenſꝰ vr̄i vt ꝓbetis q̄ ſit volūtas dei bona bn̄placēs ⁊ ꝑfecta Si cut eni̇̄ in vno corꝑe multa habemꝰ mēbra oīa aūt mēbra nō eūdē actū habēt ita mul= ti vnū corpꝰ ſumꝰ i xp̄o ieſu:q̄ eſt caput nr̄ꝫ creator dux ⁊ redēptor dn̄s ⁊ magiſter Vos aūt genꝰ electū regale ſacerdotiū gens ſctā populꝰ acq̄ſitiōis quos deꝰ vocauit non in imūdiciā ſꝫ i ſctificatione:vt virtutes annū cietis illiꝰ q̄ de tenebris vos vocauit in ad= mirabilē lumē ſuū euāgelice ꝑfectionis ie= ſu xp̄i filij dei.q̄ ſue ſpōſe tenerrimus p̄dile ctor non ceſſat q̄tidie ꝓuidere de remedijs et auxilijs oportunis:nouellis eā floribus fulciēdo pulcherrimis. ſctiſqꝫ deſiderijs di uinoꝝ chariſmatuꝫ ⁊ gratiarum copioſius

irrigando.adornandoqꝫ fructibus operum fecundorum tribuentium incrementa vir= tutum germine verbi dei. Spōſa ſiquidem xp̄i eccleſia eſt:ſed in propoſito noſtro ffm̄ minoꝝ religio q̄ vertit̄ reformāda:quā al= tiſſimꝰ dei filius ieſꝰ xp̄s ſibi quōdā ſingu= lari anulo mirifice deſpōſauit cū eiuſdē re= ligiōis iſtitutorē ⁊ ducē ſue ſctiſſime paſſio nis ꝓuilegio decorauit ac ſpālibꝰ ſigillis ſa cris vꝫ ſtigmatibꝰ mirabiliter iſignauit. Que q̄dē ſacra religio lꝫ ſit fūdata ſuꝑ illo firmiſ ſimo fundamēto p̄ter qđ nemo aliđ ponere pōt qđ ē ſctiſſimū ſuū euāgeliū quaſi ad mo dū fluctuātis nauicule ꝓcellis agitate vē= torū tētationū.ſ.pulſibꝰ vulnerate ꝙ pluri= mis tot indiget ſem̄ alme mr̄is eccłie pro uidētijs et fauoribꝰ quot quatit̄ ipulſibus et vicioꝝ vulneribꝰ ſauciat̄. Cū igit̄ nuper ꝓximis tp̄ibꝰ retroactꝭ nōnulle q̄rulofe re= clamationes tū de ſcādaloſis p̄dicatiōibus tū de alijs diſcurrētibus ⁊ īfeſtis ffibꝰ eiuſ dē ordis Sctiſſimi dn̄i nr̄i dn̄i Martini di= uina ꝓuidētia pape quīti ſepius ꝓpulſaue rint pias aures et auditū Hic eſt ꝙ ꝓ vni= uerſali reformatiōe eiuſdē ordinis p̄libati īfra ſcripta ſtatuta recolegimꝰ ordinauimꝰ ⁊ auctoritate apłica cōfirmauimꝰ autētica uimus roborauimus et ab omnibus ⁊ ſin= gulis fratribus eiuſdem ordinis voluimꝰ et mandauimus inuiolabiliter obſeruari tam a capitibus ꝙ a membris. Diſcurren= tia ſcđm ordinē ⁊ proceſſum regule dicte ꝑ duodecim capitula diſtincte ⁊ particulari= ter ordinate ¶ Capitulū.j.

¶ Declaratio illiꝰ vbi rłe.ſ.ſcđm euāge liū obſuare ⁊ de tunicis atqꝫ teſtamēto bea ti Franciſci.

IN primis quo ad primū capitulū regule quod in cipit Regula ⁊ vita minoꝝ ffm̄ hec ē ſcꝫ dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ſcđm euāgeliū obſer uare. Qr dubitatū ē iter ffes ꝓpt̄ illđ vbū rłe ſcđm euāgeliū obſuare dicimꝰ ⁊ decla= ramꝰ:ꝙ ad illa cōſilia fratres tātūmō obli gātur:q̄ i iſta rła p̄ceptorie vel inhibitorie ſeu ſub vbis eq̄pollētibus ſūt expſſa iuxta declarationem felicis recordatiōis Clemē tis quinti in declarationis ſue.i.c. Exiui de paradiſo extra de verboruꝫ ſignificationi= bus in clementinis: et quia intelleximus declaramus ꝙ illud quod ponitur in regu= la de non habendo plures tunicas ꝙ vnaꝫ cum caputio et aliam ſine caputio. Itē de non portandis calciamentis ⁊ de non equi tando extra caſuꝫ neceſſitatis. Item ꝙ ffe

induantur vilibus veſtimentis. itē ꝙ ieiu-
nare a feſto omnium ſanctorum vſqꝫ ad na
tiuitatē dñi ⁊ in ſextis ferijs teneant. itē ꝙ
clerici faciant diuinum officium ſcd̃m ordi
nem ſancte romane eccleſie. itē ꝙ miniſtri ⁊
cuſtodes pro neceſſitatibus infirmorum et
fratribus induendis ſollicitā curam gerāt.
item ꝙ ſi quis in infirmitatem ceciderit alij
fratres debēt ei ſeruire ſicut vellent ſibi ſer
uiri. item ꝙ fratres nō ꝑdicent in epiſcopa
tu alicuius epiſcopi: cum ab eo illis fuerit
contradictū. Item ꝙ nullus audeat popu-
lo predicare niſi a generali miniſtro ⁊ alijs
quibus ſecundum declarationem hoc com
petit fuerit examinatus et approbatus et
ad hoc inſtitut⁹. item ꝙ fratres qui cogno-
ſcerent ſe non poſſe regulā ſpūaliter obſer-
uare. debeant et poſſint ad ſuos miniſtros
recurrere. item omnia que ponuntur in re-
gula ad formam habitus tā nouiciorum ꝗꝫ
profeſſorum necnon ad modum receptiōis
ad ordinem et profeſſionis ſpectantia ſunt
ab ipſis fratribus ſicut obligatoria obſer-
uanda niſi recipientibus quo ad habitum
nouiciorum ſicut dicit regula ſcd̃m deū ali-
ud videatur. hec inꝗꝫ oīa ſunt a fratribus
tanꝗꝫ obligatoria obſeruanda. Item ordo
cōmuniter ſentit et ſenſit tenet et tenuit ab
antiquo: ꝙ vbicunqꝫ ponitur in regula hoc
vocabulum teneantur obtinet vim precep-
ti et ſeruari debet a fratribus ſicut tale.
¶ De tunicis declaramus ſcd̃m quattuor
magiſtros. ſ. Gaufridum Alexādrū de ales
Johānem de ryps ⁊ Richardū ꝙ miniſtri ⁊
prelati poſſunt plures concedere cum vide
rint neceſſarium ſecundum loca ⁊ tempora
⁊ frigidas regiones. ¶ Sciant etiā fratres
ſe nō obligari ad teſtamentū beati patris
franciſci ſecundum declarationes ſummo-
rum pontificū Grego. noni. Innocētij quar
ti Alexandri quarti Nicolai tercij ⁊ Clemē
tis quinti. Et ꝙ oēs fratres vt dignuꝫ ⁊ iu
ſtum eſt reuerentiam exhibeant ⁊ honoreꝫ
humilem obedientiam et firmiſſimā fideli-
tatem ſanctiſſimo dño noſtro pape et ſacro
ſancte ſedi apoſtolice vt ex principio ⁊ fine
regule obligantur ceteriſqꝫ clericis ⁊ ꝑlatis
prout congruum eſt ⁊ intētio fuit ſanctiſſi-
mi patris frāciſci: qui preſbyteros monuit
pre cunctis reuereri. ¶ Itē ſtatuimus ⁊ or
dinamus ꝙ omnes et ſinguli fratres galli-
ci. hiſpani. ⁊ teutonici ⁊ quicunqꝫ alij per or
bem terrarum conſtituti obedire teneātur
⁊ debeāt ſuis ꝑlatis ſcꝫ gñali miniſtro ꝓui
cialib⁹ cuſtodibus ⁊ gardianis ⁊ ꝗbuſcunqꝫ
alijs prelatis ordinis per regulaꝫ datis nō
obſtāte quocūqꝫ priuilegio ſeu īdulto quō-
cunqꝫ vel qualitercūqꝫ conceſſo in cōcilio cō
ſtancieñ in curia romana vel alibi vbicun-
qꝫ. Caſſādo reuocādo ⁊ annullando ⁊ nulli
us decernēdo valitudinis ac ſi nūꝗꝫ cōceſſa
fuiſſent. ¶ Et ſi qua monaſteria monialiuꝫ
ex aliqua bulla apoſtolica cōmiſſa fuerint
aliquib⁹ particularib⁹ fratrib⁹: ex nunc pre
dicti fratres ſiue in hiſpania ſiue alibi reſi
gnare ea debeant miniſtris ꝓuincialib⁹ ni
ſi eiſdem per predictos de nouo fuerint re
cōmiſſa ſub pena inobediētie contumacis.
¶ Item quo ad votum pauptatis. id eſt vi
uendo ſine proprio et ꝙ fratres nichil ſibi
appropient ſtatuim⁹ et ordinam⁹ illud in
cōcuſſe tenendū qđ felicis recordatiōis Ni
colaus terci⁹ declarauit in ſua decretali ex
tra de ver. ſignificationibus. Exijt qui ſemi
nat libro. vi. §. Porro ſucceſſiue et ſeriati ꝑ
ordinē vſqꝫ ad. §. verū quia expreſſe ꝯtinet
in regula. Et ꝙ quilibet cōuētus habeat ſuuꝫ
ꝓcuratorem ſcd̃m declarationē ⁊ priuilegi
um dñi Nicolai tercij et Martini quarti et
ſanctiſſimi dñi patris ⁊ dñi martini quinti.
¶ Item quo ad votū caſtitatis Statuim⁹
et ordinamus ſeruādū eſſe ſtatutū. Guiller
mi farinerij ⁊ fratrum in capitulo generali
Aſſiſij celebrato anno dñi. m. ccc. quīquage
ſimo quarto. §. iiij. c. vij. vbi ſic habet. Fra-
tres euidenter notati de ſuſpectis cōſortijs
mulierum ⁊ colloquijs q̄ in regula ꝓhiben
tur. ſi admoniti ⁊ ſufficienter correcti ſe nō
correxerint: ſi in officijs fuerint ab omnib⁹
officijs abſoluantur vel ſuſpendantur nec
taliter ſuſpenſi vel abſoluti reſtituantur ni
ſi in prouinciali capitulo per miniſtrum.
Si vero in officijs non fuerint. priuentur li
bris et omni actu legittimo. Et cui hec pe-
na non competit: probationis caputio et
alijs penis grauibus puniatur ad arbitri-
um miniſtrorum. et ad hoc miniſtri firmi-
ter teneantur. Et intelliguntur ſuſpecta cō
ſortia non ſolum de mulieribus ſed etiam
de ſuſpectis familiaritatibus quibuſcun-
qꝫ. Quicunqꝫ frater conſuetus fuerit a ſuo
ſocio fratre cum mulieribus ſequeſtrari:
de quibus iudicio prelati ſui merito poſ-
ſit oriri ſuſpicio ſi canonice monitus et cor
rectus ſe non emendauerit. tanꝗꝫ ſuſpe-
ctus de mulieribus omnibus officijs ordi-
nis: et actibus legittimis ſit priuatus. Et
ſi taliter punitus iterato duobus fide di-
gnis teſtibus conuincatur de ſequeſtratio
ne predicta vel ſi ſequeſtrationes huiuſmo
di ſuſpitionem violentam multuꝫ facerent
ſui ꝑlati iudicio de conſilio diſcretoꝝ et nō

ꝓbaret legittime abſq; monitiõe vel p̄mo=
nitiõe arctet ad veritatē dicendā Si vero
vn⁹ teſtis fide dign⁹ de ſeq̄ſtratiõe p̄dicta
appareat ↄtra eū et ali⁹ de lapſu carnis ar
ctet grauius in domo diſcipline. Si ꝟo ali
quis de innotabili crimine ꝓpt qđ ira dei
venit in filios diffidētie fuerit (qđ abſit) no
tat⁹ ⁊ ↄuict⁹ carceri ꝑpetuo mācipet vbi oī
die circa ip̄m accenſo igne corꝑe denudato
diſciplinatus panē ⁊ aquā quotidie come=
dēs defleat vitā ſuam in amaritudine ⁊ do
lore. Circa qđ prelati ſi fuerint negligētes
ipſo facto ſuis officijs ſint priuati.

¶ Scđꝫ capitulū De receptiõe ad ordinē
vcꝫ Quibus cõpetat licentia recipiēdi fra=
tres ad ordinē ⁊ ſi ↄmittere poſſint ⁊ qui et
qualiter ad ordinē ſint recipiēdi et de qua
litate habitus et veſtium.

Quo ad ſecundū capitulū. Qualiter volentes
venire ad ordinē ⁊c. Statui=
mus ⁊ ordinam⁹ illđ fore ſer
uādū qđ felicis recordatiõis
Nicola⁹ papa .iij. declarauit in p̄dicta de=
cretali. Exijt q̄ ſeminat vbi dicit. Sꝫ qm̄ in
deſiderijs nr̄is gerit vt ad dei gloriā ſalus
ꝓficiat aīaꝝ ac rectus ordo ꝑ quē iugiter
ad amorē diuinū affectio xp̄iane religiõis
accēdit ⁊ merito ⁊ nūero augeat ↄcedimus
et p̄ſti ſtatuto firmam⁹ licere nõ ſolū gn̄ali
miniſtro ſꝫ etiā ꝓui cialib⁹ miſtris ꝑſonas
fugiētes a ſeculo in ffēs recipe q̄ miniſtro
rū ꝓuincialiū licentia ꝑ ip̄m gn̄alē ſi qn̄ ex=
pedire viderit poſſit arctari. Vicarij vero
prouincialium miniſtrorum ex officio vica
rie licentiam ſibi hanc nouerint interdictā
niſi per miniſtros eoſdem quibus hoc poſ=
ſe committere vicarijs et alijs licere decer=
nimus: hoc ipſis vicarijs ſpecialiter com=
mittatur. Caueant tamē ipſi prouinciales
ꝙ hoc non indiſtincte/non paſſim: ſed ſic cõ
ſiderate cõmittant ſicq; illis quibus hoc cõ
mitti contigerit fidelibus conſilijs fulciant
ꝙ omnia diſcrete procedant. Nec indiffe=
renter omnes addmittātur ad ordinem: ſꝫ
illi q̄ ſuffragātibus eis litteratura ydonei=
tate vel alijs circūſtātijs poſſint vtiles eſſe
ordini: ſibiq; per vite meritum ⁊ alijs ꝓfice
re ꝑ exemplū. Hec nicolaus. ¶ Statuimus
⁊ ordinamus: ꝙ nullus recipiat ad ordinē
niſi annū .xiiij. cõpleuerit etiā ſi oblat⁹ fue
rit a parentibus: niſi pro ſcādalo vitādo fo
ret filius militis vel ſuperioris dignitatis
Nec recipiatur aliquis ad profeſſionē niſi
annū cõpleuerit ꝓbatiõis. Et veniētes ad
ordinē diligēter examinent de fide catho=
lica ⁊ de eccl'iaſticis ſacramētis: vt in regu
la ↄtinet Itē ꝙ ſint fideles catholici ⁊ de nul
lo errore ſuſpecti: matrimonio nõ ligati ꝑ
copulā carnalē/corpore ſani/aīo prõpti/le=
gittime nati/debitis expediti/cõditione li
beri/nulla infamia vulgari notati: ↄpeten
ter litterati vel ad alios labores ordis ffīs
bus honeſtos ⁊ vtiles apti: aut talis condi
tionis exiſtentes ꝙ eorum receptio clero
et populo non modicā edificationē afferret
Et ꝙ venientes ad ordinem de bonis ſuis
faciāt quicq̄d dn̄s inſpirauerit eis ſcđꝫ re=
gulā ⁊ đclarationē Clemētꝫ .v. ¶ Ceteꝝ cū
xp̄i ↄfeſſor ingrediētes velit eſſe liberos vt
faciāt de rebus ſuis qđ dn̄s inſpirabit: nõ
videtur ꝓhibere quin liceat eos recipere
conſideratis ſcꝫ eoꝝ neceſſitatib⁹ ⁊ modes
raminib⁹ declarationis iā dicte ſi quid de
bonis ſuis intrās ſicut ceteris paupib⁹ per
modū elemoſine libere velit dare. ¶ Itē de
qualitate habitus cuꝫ regula dicat ꝙ ffēs
oēs veſtimētis vilibus induātur. ſtatuim⁹
⁊ ordinam⁹: vti gn̄alibus ſtatutis predicti
Guillermi habet c. ij. ꝙ vilitas attendatur
in p̄cio pariter ⁊ colore: ita ꝙ ſemꝑ in veſti
mentis reluceat aſperitas vilitas ⁊ paupꝫ
tas. Et vt ignorantia nemini ſit occaſio de
linquēdi: ordinamus ꝙ oēs ffēs veſtimen
tis talibus induant qđ nec ſint adeo p̄cio=
ſa: vt vidētes ea curioſitatē vel vanitatem
notare debeāt: nec ita vilis ⁊ groſſa/ꝙ ip̄a
vidētes ad horrorē īducāt ⁊ prouocent ad
deriſū. Lõgitudo aūt habit⁹ vltra lõgitudi
nē ffīs deferētis talis ſit: ꝙ nec plica vltra
quatuor digitos ꝓtendatur: nec ita breuis
quin corda ex ea valeat opiri. Latitudo ve
ro decē ⁊ octo palmorum nõ excedat mēſu=
raꝫ nec ſit minor quindecim. Caputium ve
ro tali modo fiat: ꝙ exiſtens in capite extre
mitas per longitudinem duorum digitorū
cingulum non excedat: nec per longitudinē
duorum digitorum ſupra cingulum debe=
at remanere: cui longitudini correſponde
at proportionabiliter latitudo ſiue caputij
quantitas. ¶ De mantellis auteꝫ et de mo
do dormiendi de camiſijs et cingulo et de
calciamentis in omnibus obſeruetur regu
le ſtatutum Guillermi in .ij. ca. vbi habetur
ſic Mantellos quoq; de panno vili et humi
li fratres habeant non rugatos circa collū
vel criſpos: nec vſq; ad terram per integrū
ſaltem palmum protenſos. Et in forma ſer
uetur modus antiquus ⁊ hactenus conſue
tus curioſitate qualibet abdicata Nec dor
miant fratres vnq̄ ſine habitu cingulo et

femoralibus:niſi manifeſta neceſſitate vel infirmitate cogantur. ¶Item ſani fratres in dormitorio culcitꝛ ꝛ puluinariis de pluma et lintheaminibus non vtantur. Cingulum habeatur corda cōis ꝛ rudis: ꝛ omnis curioſitas ab ea penitus abſcindatur.

¶Itē cū ab inſtitutiōe ordis de forma nr̄i habitus ſit ſine calciamētis incedere: ꝛ regula calciamenta nō concedat niſi his qui manifeſta neceſſitate coguntur: ordinamꝰ inſup ꝙ nullus vadat conſuetudinarie calciatus: niſi eiꝰ euidēs neceſſitas fratribꝰ innoteſcat: vel per gardianū ſuū corā fratribus fuerit ſufficiēs iudicata. Si quis vero inuentus fuerit vicioſus: in terra comedat in cōuentu. Exceſſus in tunicis ꝛ mātellis ꝛ in calciamētis caſtigatione qua ꝯuenit cōprimatur: ita ꝙ i omibus que ad habitum fratrum ſpectant ad imitationem patrum noſtrorum ſemper reluceat aſperitas vilitas et paupertas.

¶Tercium capitulum. De diuino officio/ ieiunio/ ꝛ forma iter faciendi: ꝛ non equitando.

¶Quo ad tercium capitulū r̄e De diuino officio ſtatuimus ꝛ ordinamus ſeruandam eſſe cōſuetudinē benedicti ca. primo. vbi ſic dicit. In primis circa agēdū diuinū officiū eadē auctoritate ap̄lica ordinamus ꝙ ante miſſarū ꝛ horarū principia fratres oēs quos cauſa rōnabilis nō excuſat ad chorꝫ cōueniant domino preparaturi corda ſua: ibiqꝫ ſine riſu /murmure / diſcurſu/ vanis et vagis aſpectibus ſub ſilentio et pace cum debita grauitate pmaneāt cantent/ et orent et vſqꝫ in finem vnanimiter perſeuerent. Quia vero cantus eccleſiaſticus diuie laudis et ſacrificium fructuſqꝫ labiorum canentium non ſolum eorum qui pſallunt: ſed etiam auditorꝫ edificatio eē debet: eoſdem fratres hortamur in dn̄o: vt diuinas laudes itegre/ attente/ honeſte ac religioſe perſoluant: geſtus leues et cantꝰ diſſolutos et fractos omnino declinent: ſed tractim pſallāt debito more: icepta q̄ ſimul canenda forent ſimul ꝯcinant/ ſimul pauſēt ſicut in predicto capitulo cōtinetur hoc addito ꝙ circa cantū in locis vbi pauci ſūt fratres qui non ſufficerent ad cantandum vel alia rōnabili cauſa p̄lati poſſint diſpenſare cuꝫ viderint expedire. ¶Itē de ieiunio illa ſeruentur que in regula continentur. ¶Item de non equitando fiat vt regula dicit: ſcilicet preterqꝫ in caſu neceſſitatis: attentis tn̄ verbis ſancti bonauenture in ſua delaratione ſuper hoc paſſu qui dicit. Fratres non debent equitare neqꝫ quadrigare neqꝫ bigare niſi manifeſta neceſſitate ſcilicet prolixi itineris vel impediti itineris vel negocij vrgentis vel infirmitate cogantur

¶Quartum capitulum. De procuratione elemoſinarum pecuniariarum ꝛ infirmis.

¶Quo ad quartū capitulū regule ꝙ ffes non recipiāt pecuniā: ſtatuimus et ordinamus iuxta declarationē Nicolai tertij et Clemētis quinti et Martini quarti ꝙ quilibet conuentus ſeu locus habeat ſuum procuratorē iconomū/ ſyndicū et actorem: cui omnis elemoſina pecuniaria ꝛ alia q̄ ad pecuniaꝫ reduci poſſunt integraliter aſſignētur. Qui eaſdem diſpenſare debeat legaliter et fideliter pro reparatione conuētuū et locorum ad alias quoqꝫ neceſſitates fratrū pro tempore occurrentes: ſic ꝙ fratres nullo modo denarios vel pecuni am recipiant. Si quis autem contrarium attemptauerit: ipſo facto omni actu legittimo ſit priuatus. Et cui hec pena non competit: pena carceris puniatur. In omnibus autem que vltra hoc magis videntur arctare fratres ſiue ex declaratione. Clementis ſiue quacunqꝫ alia declaratione ſummorum pōtificum vel aliorum quorumcunqꝫ apoſtolica notabili auctoritate commiſſa miſericorditer diſpenſamus. Non aſtringentes eos preterea qui voluerint predictas declarationes ſeruare: quin ſuo voto ſatiſfacientes ſeruare valeant et tenere.

¶Item miniſtri et prelati pro neceſſitatibus infirmorum ſollicitam curam gerant: diligenter in neceſſariis prouidendo: ordinando infirmarios vel alios fratres deputando ſeruitiis eorum: qui deputati ſi culpabiles inuenti fuerint vel notabiliter negligentes preſidentium arbitrio puniātur. Et omnia fiant circa predicta ſicut in vr̄is generalibus ſtatutis ordinis predicti Guillermi.iiij.c.continetur.

¶Quintum capitulum de fratrum labore.

¶Quo ad quintum regule capitulum de modo laborandi ſtatuimus et ordinamus ꝙ fratres habētes gratiam laborādi laborēt fideliť ꝛ deuote: ꝑut in regula contineť. Merceſqꝫ laborꝫ ſi pecuniaria fuerit: ꝑ ſoluentē ſtatim aſſigneť ꝓcuratori cōuentus ſiue loci. Qꝫ ſi pecuniaria nō fuerit: ꝯſigneť prelato eiuſdem loci:

de qua poſſit oibus ffibus ibidẽ ꝯmorãtibus prout neceſſitas exegerit communiter ꝓuidere. Per hec tñ nullus fratrũ ꝑſumat puerorꝝ ſcolas regere in ꝯuẽtu vl' extra ſecularĩũ perſonarum ſub pena priuationis actuum legittimorum.

¶ Sextum capitulum de ꝓprietate ⁊ elemoſina.

Quo ad ſextũ capitulũ regule ꝙ ffes nichil ſibi appropriẽt: ſtatuim⁹ ⁊ ordinam⁹ ab vniuerſis ſeruandũ ꝓut rl'a dicit. Et q̃ ꝯtrariũ fecerit puniaẽ vt ſupra dictũ eſt de pecunijs. Itez ꝙ oẽs ffes vadãt ꝑ elemoſina ꝯfidẽter iuxta diſcretionẽ ꝑlati ꝑſidentis: cui⁹ arbitrio cõmittimus diſcernendũ: qui congrui ſunt pro elemoſina mittendi vel qui non.

¶ Septimũ.c. de abſolutione ab aliquibus caſibus.

Quo ad ſeptimũ capitulũ regule: de pñia ffibus iponenda peccãtib⁹: ſtatuim⁹ ⁊ ordinam⁹ ꝙ null⁹ frater ꝓuinciali miſtro inferior niſi ex ſpali gñalis vel ꝓuicialiũ miniſtrorꝝ lĩia poſſit aliquem ffem abſoluere a pctõ inobediẽtie ꝯtumacis: ꝓprietarie rerꝝ detẽtionis: lapſus carnis: furti rei notabilis: iniectiõis manuũ violẽte: falſi teſtimonij i iudicio facti: ꝯpoſitiõis vl' proiectiõis aut publicatiõis libelli famoſi: falſificationis ſigilli cuiuſcũꝗ ꝑſone notabilis: falſe teſtificationis in infamiã cuiuſcũꝗ. Si q̃s autẽ contrariũ attẽptauerit ipſo facto actibus legittimis ſit priuatus Et ſi legittime fuerit deprehenſus carceri mancipetur.

¶ Octauũ.c. de electione et ſocijs miniſtri ge. ⁊ poteſtate gñalis capituli.

Quo ad octauũ capitulũ regule. de electione gñalis miniſtri qꝛ langueſcente capite cetera membra dolent: ſtatuimus et ordinamus ꝙ electio generalis miniſtri canonice celebretur in ca. penthecoſtes a miniſtris prouincialibus et cuſtodibus: prout regula dicit Ipſi aũt electores in tanta religiõe ſtudeant habere paſtorem: qui ſcientia vita et moribus et exẽplo merito valeat magis prodeſſe: q̃ȝ ambitioſe preeſſe oib⁹ rejcommiſſis omni poſtpoſito amore odio et timore prece et precio vel rancore. Qȝ ſi ſecus factum fuerit: electio nulla ſit et electores voce actiua ⁊ paſſiua perpetuo ſint priuati. ¶ Item ſtatuimus et ordinamus ꝙ generalis miniſter nõ habeat ſecuȝ plures duobus ſocijs notabilibus vno ciſmontano et alio vltramontano addito ſocio ſcriptore vel alio ſeruitore cum vno famulo ¶ Et ꝙ de cetero ſi generalis ſit vltramontanus: ſocius ciſmontanus teneat ſigillũ ordinis: nec poſſit eos generalis ꝯmutare ad libitum: niſi morte interueniente vel alia cauſa legittima: vt caſu notabili in locum vnius ſubſtitutionẽ alterius ſocij de conſilio diſcretorꝝ coarctetur. ¶ Item ꝙ ſcd̃ȝ declarationẽ. iiij. doctorum generalis nõ poſſit inmutare aliqua ordinata per ipſum ca. generale ſine ipſius capituli generalis aſſenſu in his que tangunt regule puritatez Nec poſſit aliquẽ licẽtiare ad curſum magiſterij: niſi fuerit pñtat⁹ ꝑ miniſtrũ ꝓuincie ſue. Qui neminẽ audeat pñtare niſi de cõſilio et aſſenſu ipſius capituli prouincialis. ¶ Item predictus generalis miniſter nullam exactionem pecuniariã facere poſſit nec pro confirmatione miniſtrorꝝ neꝗ ꝓ viſitatione prouinciaruȝ neꝗ pro magiſterio aut veſtiario vel litteris officioruȝ aut ſuffragiorum aut quacunꝗ occaſione vel colore queſitis. Qȝ ſi ſecus fecerit ipſo facto ſuo officio ſit priuatus: nec teneantur fratres vlterius ſibi obedire. Et ſi exinde in poſterum preſumpſerit generalat⁹ officium tenere: ipſo facto ſit periurus et inhabilis ad quecunꝗ officia vel beneficia: honores ſeu dignitates: tam in ordine q̃ȝ extra ordinem. ¶ Item ꝙ non faciat vicarios in prouincijs: niſi ex caſibus neceſſarijs et opportunis: quibus expletis: vicariatus officium ipſo facto volumus expirare.

¶ Nonum capitulum de predicatoribus.

Quo ad nonum capitulum regule: de predicatoribus: ſtatuimus et ordinamus ꝙ fratres non predicent in epiſopatu alicuius epiſcopi cum ab eo illis fuerit contradictum: ſed cum omni humilitate et reuerentia prelatos eccleſie debent venerari. ¶ Item ꝙ nullus preſumat populo predicare niſi a generali miniſtro vel prouincialibus vel ab alijs quibus per generalem miniſtrum fuerit commiſſum examinatus extiterit et approbatus: et officium predicationis ſibi conceſſum.

¶ Poſſunt nichilominus prefati miniſtri conceſſam predicandi licentiam reuocare: ſuſpendere et arctare quotiens opportunium fuerit et eis expedire videbitur iuxta declarationem predicti Nicolai tertij in prefata decretali. Exijt qui ſeminat. ⁊c. Qui qꝛ in eodem. Et ꝙ predicti quibus cõmittitur auctoritas predictam licentiaȝ

concedendi: nullū ad predicationis officiuꝫ
admittere debeāt: niſi extiterit admittēdꝰ
ſacerdos vel dyaconus adminus etatis.
xxv. annoꝝ ꝯpetētis litterature: vita ⁊ mo
ribus approbatus: cuius doctrine merito
populi edificari valeant ſine ſcādalo. Ca-
ueant autē oīno predicatores ꝑdicti ne ali
q̄n preſumāt quicꝗ̄ contra libertatē ſacro-
ſctē romane eccleſie vel eccleſiaſticis perſo
nis detrahere: vel quod abſit ſcādalū ꝯtra
clerū vel religionem aliquā excitare: aut ꝑ
ſonaꝫ aliquā preſentē criminaliter noīare
quin potius contra hereſes et ſciſmata po
pulos digne et fideliter aiare: ⁊ orthodoxe
fidei veritatē firmare: maxime cōtra preſē
tem ſathanicā ⁊ dānatā hereſim huſſitarū
contra quas in aliqua ꝑte ſermōis ꝓut vi
debitur expediens inuehatur. ſi quis autē
temerarie contra ſtatū honorem et eccleſia
ſticā libertatē preſumpſerit ꝑdicare: ipo fa
cto ꝑdicationis officio et oī actu legittimo
ſit priuatus. Qꝫ ſi poſt predictam priuatio
nē preſumpſerit predicare: per ſuos prela-
tos oī appellatione poſtpoſita vel alio ſub
terfugio: carceri mancipetur: ⁊ prelati ſi in
predictis fuerint negligentes: in eandē pe-
nam ſe nouerint incidiſſe: niſi legittima et
rationabili cauſa de impotentia ſe valeant
excuſare. Super quos et predictos predi-
catores delinquentes ordinarij locorū ple
nam iuriſdictionem habeant puniendi et
incarcerādi ſine alio proceſſu. Ad quod cū
opus fuerit predicti ordinarij īuocare poſ
ſint brachiū ſeculare. Iteꝫ ꝙ nullus frater
preſumat in alijs eccleſijs ꝑdicare ad ſcan
dalum et dedecus ordinis: niſi ī his terris
vbi ꝓ tempore fuit conſuetum: vt ī quadra
geſima. ꝓceſſionibus ⁊ ſimilibus: et tūc nō
ſine licentia prelatorum ordinis. Nec pre-
dicent nouitates vel materias que ſcanda-
lum videntur generare.

¶ Decimū. c. de admonitione fratrū vi-
ſitatiōibꝰ de excellentibus in deuotiōe ⁊c. ⁊
de cauſis recurrēdi ad miniſtros.

¶ Quo ad decimū capi-

tulum regule de ammonitione fratrum ſta
tuimus ⁊ ordinamus ꝙ predictum capitu-
lum diligenter per miniſtrū executioni de-
bite demandetur. Addentes inſuper ꝙ q̄li-
bet miniſter in ſua ꝓuincia vno prouido ⁊
honeſto ſocio ſit ꝯtētꝰ cum vno ſeruitore ſꝫ
ꝙ nullus miniſter cuſtos gardianus vel le-
ctor vel q̄cūꝗ̄ alius frater q̄cꝗ̄ exigat deuo
tionis colore vel cā. qd ſi ſecus fecerit ipſo
facto officio ſit priuatus ⁊ ſubditi deinceps
ſibi obedire mīme teneant. Et ſi q̄d aliqui
miniſtrorum gn̄ali miniſtro dare ꝑſumpſe
rint ipſo facto vt ſupra ſuo officio ſint pri-
uati. ¶ Statuimus inſuper ꝙ miniſtri dili
genter ⁊ ſollicite inſtent ⁊ inuigilent infor
mationi ſtudiorum per quaſlibet ꝓuincias
ita ⁊ taliter ꝙ quilibet ſtudenti ꝓ poſſe pro
uideant de ſuis neceſſarijs tā ꝓ libris q̄ꝫ ꝓ
reliquis oportunis rebus de cōībꝰ elemoſi
nis per procuratorē receptis ꝓ quolibet cō
uentu ſiue loco natiuo ffis ad ſtudium pro
mouendi. Exhortātes ſtrictiſſime in viſceri
bus ieſu xp̄i ceteros fr̄es alioꝝ locorum: cū
viderint idoneos ad ſtudia ꝓmouēdos to-
tis viribus impendant eiſdem auxiliuꝫ. cō
ſilium. et fauorem in quibuſcunꝗ̄ oportu-
nis querendo elemoſinas ꝓ eis recommen
dando volentibus ſubuenire eiſdē ſeruien
do in nexibus charitatis cum ſciētia donū
dei ſit armatura ad defenſandum ſanctaꝫ
fidem catholicam corona ordinis lumen ve
ritatis et vita in tenebris ambulantium.
¶ Similiter attendāt predicti miniſtri cū
omni vigilantia et circumſpectione ꝙ ceri
monie ordiniſtam quo ad diuinum officiū
q̄ꝫ quo ad ſilentium et alie cerimonie com-
munitatis ſpiritualis et temporalis ſm an
tiquas ordinis conſuetudines obſeruētur
¶ Et ſi qua ſunt debita de facto contracta
ſoluantur de expropriatione fratrum vł lo
corum de vineis ⁊ poſſeſſionibus ceteriſꝗ̄
rebus in ordine repertis: quorum poſſeſſio
ſm puritatem veſtri ſtatus non poteſt or-
dini conuenire Et ſi quid ſupereſſe poterit
pro precio talium rerum vendendarum vł
que ex reddenda ratione quorumcunꝗ̄ ffꝫ
vel miniſtrorum aliorumꝗ̄ ſubditoꝝ aſſi-
gnetur procuratoribus locoꝝ quorūcunꝗ̄
per quaſlibet prouincias pro cōī vtilitate ⁊
cōmoditate eorundē fratrum vel locorum.
¶ Miniſtri autem ⁊ prelati corrigāt ſuos
ſubditos: humiliter et charitatiue eos viſi
tent ſecundum regulam: delinquentes mi
ſericorditer puniendo iuxta tenorem ſepti
mi capituli ſtatutorum benedicti duodeci
mi vel alias prout eiſdem miniſtris ⁊ pre-
latis melius videbitur expedire.
¶ Item cum in eodem ordine fuerint ⁊ ſint
excellentes in deuotione et obſeruātia ſtri
ctiori veſtre profeſſionis: ordinamus ꝙ ta
les ſic viuentes per prelatos ſuos bene tra
ctentur et fauorabiliter in ſuis deuotioni-
bus nutriantur in ſuis heremitorijs.
¶ Caueant autem dicti prelati ne fratres
aliquos ad heremitoria mittant pro reſidē
tia ibi facienda niſi maturos ſolidos ⁊ pro-

batos in regulari obediētia vbi fieri poſſit
bono modo. ¶ Itē de cetero nullus audeat
cōuētus aut loca ſeu heremitoria multipli
care ac de nouo edificare ſeu edificari facē
nō ſolū pro fratribus ꝗ̄ etiā ꝓ ſororib⁹ ſi=
ne auctoritate dñi pape dñoꝝ dioceſanoꝝ
gñalis ⁊ prouincialium miniſtroꝝ ſine pre
iudicio ꝯuētuū ꝓpiquoꝝ iq̄ꝝ terminis hec
cōtigerint attētari. Salua tñ decretali Bo=
nifacij. viij. in. c. cū ex eo. de exceſſibus pri=
uilegiatoꝝ li. vi. ¶ Itē vbi dicit regula ꝙ
vbicūꝗ ſunt fratres qui ſcirent ⁊ cognoſce
rent ſe non poſſe regulā ſpiritualiter obſer
uare: declaramus iuſtā debere eſſe cauſam
recurrēdi ad miniſtrū ſ. vt cū tali loco ī quo
morantur annexa eſt proprietas vel cura
aiarū pueros baptizādi: ⁊ alia parrochia=
lia faciendi aut quia dño reclamāte ibi mo
rātur fratres: aut q꞉ ꝓpter necellarioꝝ pe=
nuriā opꝫ eos in cōgregatiōibus vel q̄ſtib⁹
inhoneſte cōtra regule puritatē ⁊ vſū ordis
generalē excedere aut ꝓpter ſocietatē iho
neſtā ⁊ importabilē fratribus preſertim ru
dibus et īfirmis ꝓpter hmōi cauſas ⁊ ſiles
fratres debēt ⁊ poſſūt ad ſuos miniſtros re
currere per eoſdē iñ ꝗpie ⁊ ſpūnalr amouēdi
⁊ in locis deuotꝫ ⁊ ſpiritualibus collocandi

¶ Undecimū ca. De ingreſſu monaſte=
riorum monialium

Quo ad vndecimū capi

tulū regule: ꝙ ffes nō īgrediātur monaſte=
ria monacharū ſtatuimus ⁊ ordinamus il
lud eſſe ſeruādū qđ prefatus Nicolaus. iij.
in ſua decretali. Exijt ꝗ ſeminat. §. Deniq̄
q꞉ ꝯtinetur: vbi determinauit fratrib⁹ ꝓhi=
bitū eſſe ne ingrediātur monaſteria monia
liū quarumcūq̄ intelligēs noīe monaſterij
clauſtrū/domos/⁊ officinas interiores: ſed
ad alia loca vbi ſeculares cōuenire ſolent:
poſſunt fratres illi cauſa predicatiōis vl̓ e=
lemoſine petende accedere: ꝗbus illud a ſu
perioribus ſuis eſt pro ſua maturitate vel
idoneitate cōceſſū: exceptis ſemꝑ predicta=
rū monaſterijs incluſarū: ad q̄ nulli daṫ ac=
cedēdi facultas ſine licētia ſpeciali Et etiā
Grego. ix. determinauit addens nichilomi
nus ꝙ ſi ꝗs ſine miniſtroꝝ licētia aliqđ mo
naſterioꝝ intrare ꝓ̄ſūpſerit: ipſo facto car=
ceri mācipetur ¶ Et diligēter attendāt mi
niſtri ꝙ moniales ſibi cōmiſſe debitā clau=
ſurā ſeruent tā fratrū ꝗ̄ ſecularīū acceſſus
cōpeſcendo ſub interminatione maledictio
nis eterne. ¶ Itē ſtatuimus ⁊ ordinam⁹ ꝙ
nullus frater preſumat de cetero fieri com
pater viroꝝ ⁊ mulerum: et ꝗ cōpaternitatē

contraxerunt ꝗ̄tum in eis eſt hoc nomine
ſe minime nominari permittant nec ipſi a=
lios ſic nominent: ⁊ qui contrarium fecerit
carceri mancipetur.

¶ Duodecimū ca. De euntibus iter ſar
racenos De procuratorib⁹ inquiſitori=
bus exactionibus ⁊c̄.

Quo ad duodecimū capl̓m regl̓e

De eūtibus inter ſarracenos ⁊ alios infi=
deles: ſtatuimus ⁊ ordinamus ꝙ ſeruetur
regula in pñti ca. ⁊ quibuſcunq̄ alijs capi=
tulis gñalibus. Et ꝗ̄tū poſſibile eſt proui=
deatur ⁊ diſponatur de bono regimine lo=
coꝝ terre ſācte tā quo ad gardianū ꝗ̄ quo
ad alios fratres: ita ꝙ ſemꝑ pro guberna=
tione illoꝝ locoꝝ eligātur in capitulis ge=
neralibus de melioribus ⁊ deuotiorib⁹ ffi=
bus totius ordinis: ꝗ vita morib⁹ ⁊ doctri=
na probati: exemplū lucis prebeāt ⁊ edifica
tionē pariter infidelibus cū ꝗbus cōtigerit
cōuerſari. ¶ Itē ſtatuimus et ordinam⁹ ꝙ
ꝓcuratores ordinis in curia romana nihil
exigāt vel extorquere ꝓreſumant a ffibus
aduenietibus vndecūq̄. Q꞉ ſi ſecus fecerit
ipſo facto ſuo officio ſint priuati. Et procu
rator ciſmōtanoꝝ tractet negocia fratrum
ciſmōtanoꝝ: vltramōtanus aūt tractet ne=
gocia vltramōtanoꝝ. ¶ Statuimus ⁊ ordi
namus ſub eadē pena ꝙ inquiſitores here
tice prauitatis teneātur reſtituere cōitati
cōuentuū vbi officiū inꝗſitionis cōueniret
quidꝗd ſibi aduenire poterit vel cōpetere
ex officio inꝗſitiōis vſq̄ ad cōdignā ſatiſfa
ctionē expenſarū quas ī predictis cōuētib⁹
perceperūt dū officiū inꝗſitionis exercueꝛt
Sꝫ ſi eiſdē inquiſitoribus a cōitate vel ab
alia ſpeciali perſona cōpetēter prouiſū fue
rit de expenſis: non teneantur predicti con
uentus eidem prouidere de victu et veſtitu
Sed ſi quid ſuperfuerit vltra predictuꝫ vi
ctum vel veſtitum de eo qđ ſibi competeret
de officio ſuo: cōuentui natiuo reddatur di
ſtribuendo communiter inter fratres: et ꝙ
nullus inquiſitorum eiuſdem ordinis in in
quiſitione maneat vltra duos annos ſecū=
dum ordis ſtatuta gñalia ꝑdicti guillelmi.
¶ Item ſtatuimus ꝙ de cetero nullus pre=
latorum miniſter vel magiſter aliqueꝫ fra
trem eiuſdem ordinis preſumat aſtringere
vel compellere ad ſolutionem aliquā pecu
niariam ratione cuiuſcunq̄ gradu s ſcola=
ſtici videlicet magiſterij lectoratus/bacha
lariatus/vel alterius cuiuſcunq̄ ſub pena
priuationis gradus tam in exigendo ꝗ̄ in
tribuendo.

¶ Inſuꝑ q꞉ parũ eſt leges cõdere niſi exe=
cutioni debite demãdẽtur: volumus ⁊ man
dam⁹ ac diſtricte precipim⁹ vniuerſis ⁊ ſin
gulis ff̃ibus eiuſdẽ ordinis vbicũq; fuerint
vel morã traxerint cuiuſcũq; gradus vł cõ
ditionis exiſtãt: ꝙ in oĩbus his ſupradictis
ſuis prelatis teneãtur firmiter obedire ſcʒ
gñali miniſtro in toto ordine / miſtris ꝓuin
cialibus in ſua ꝓuincia / cuſtodibus ĩ ſuis
cuſtodijs: gardianis in ſuis gardianatib⁹
ceteriſq; p̃latis in his ⁊ alijs licitis ⁊ hone
ſtis q̃ nõ ſunt cõtra animã ſuã ⁊ regulã di=
cti ordinis. Et ſi quis (qđ abſit) cõtrafecerit
trina monitione p̃miſſa cõgruis iteruallis
poſtea ſi rebellis ⁊ inobediẽs extiterit: car
ceri mãcipetur. In oĩbus alijs cõſtitutioni
bus / ſtatutis / ordinatiõibus / declaratiõib⁹
tã ſũmoꝝ põtificũ q̃ alioꝝ quoꝝcũq; ſiue
de nõ edendo carnes in feſtiuitatib⁹ natiui
tatis / reſurrectiõis / aſcẽſiõis dñice / pẽthe=
coſtes / apłoꝝ petri ⁊ pauli / aſſũptiõis virgi
nis gł'ioſe / btĩ frãciſci / btĩ ãthonij / bti ludo
uici epi. ⁊ q̃buſcũq; alijs t̃pibus ꝑ rłam ec=
cłiaſticã nõ ꝓhibitis: ⁊ ieiunijs ſiue q̃buſcũ
q; alijs cõſtitutiõibus poſitis q̃ nõ ſũt cõtra
legem dei vel eccleſie gñale preceptũ: aucte
apłica diſpẽſamus: nolẽtes aliquẽ dicti or=
dinis ex predictis ſtatutis ſeu ordinationi
bus vł declaratiõibus de q̃b⁹ in his p̃ñtib⁹
nõ fit mẽtio mortalis pctĩ vinculo alligari:
niſi tales eſſẽt caſus vel exceſſus: ꝙ diuina
lege vel lege ſacro ſancte Ro. eccłie merito
ducerẽt ad mortale. Et vbicũq; in alijs ſta=
tutis eiuſdẽ ordĩs papalib⁹ ⁊ gñalibus pe=
na excõmunicatiõis imponitur: ꝙ in aliã tẽ
nã tẽporalẽ valeat cõmutari arbitrio preſi
dentis reſeruamus / remittimus / et relaxa
mus in cõtrariũ faciẽtibus nonobſtãtibus
quibuſcunq;. Predicta aũt ſtatuta conſtitu
tiões / ordinatiões declaratiões volum⁹ ab
oĩbus tã prelatis q̃ ſubditis integre ⁊ inuio
labiliter obſeruari: mãdãtes ⁊ diſtricte pre
cipientes omnibus prelatis tam generali=
bus q̃ prouincialibus miniſtris q̃ alijs p̃=
latis ordinis quibuſcunq;: ꝙ omnia ⁊ ſingu
la ſupradicta ſeruent et faciant ab omnib⁹
inuiolabiliter obſeruari. Qʒ ſi in predictis
fuerint negligentes: ipſo facto officio ſuo
ſint priuati. Et ne alicui ignorantia ſit cau
ſa vel occaſio delinquendi: ſub intermina=
tione diuini iudicij mandamus prelatis p̃=
dictis: quatenus per quemlibet conuentuʒ
et locum ad minus ſemel in menſe legi fa=
ciant et diuulgari.

¶ Incipit expoſitio quatuor magiſtro=
rũ ſuꝑ regulã fratrum minorum prologus

R Euerendo in
xp̃o p̃ri ff̃ri. n. ordĩs mio.
fra. gñali miſtro ceteriſq;
diffinitorib⁹ ĩ cap. cõgre=
gatis ff̃ gaufrid⁹ cuſtos
pariſieñ. ff̃ alexãder de a
les ff̃ Joh. de rupella ff̃
robertus đ baſtia ⁊ frat̃ Ricard⁹ Reuerẽtiã
debitã ⁊ deuotã Judicio examiatiõis et di=
ſcretiõis vr̃e referim⁹ ea q̃ dño docẽte circa
intellectũ rł'e iuxta pauptatis nr̃e modulũ
ꝑcepim⁹ ẜm iniũctã nobʒ obiaʒ ĩ ꝓuĩciali ca
pł'o iuxta hoc ꝙ ĩ p̃cedẽti cap. diffinitoꝝ fu
erat ordĩatũ. Nouã aũt expoſitionẽ vel glo
ſaturã circa rłã ʒ nõ aſtruim⁹ ſicut a q̃buſdã
itẽtiõis pure dãnatorib⁹ ⁊ zelũ ſuũ in aĩaꝝ
ꝑiculũ ſuarũ ⁊ ff̃m ſcãdalũ ꝑuertẽtib⁹ p̃dica
tur: imo ſimpł'r ⁊ pure itellectũ ipſi⁹ regł'e q̃
oẽs nos ligat ⁊ cui⁹ ignorãtia nullũ excuſat
non ex noſtro ſenſu ſed ex ipſa littera vt po
tuimus extrahentes ſecundum iniunctam
nobis obediẽtiam: iudicio veſtro dirigim⁹
iudicandum: veſtre ſentencie pluſq̃ noſtro
ſenſui in his et in alijs innitentes interpre
tationem ſi alicubi neceſſaria fuerit ſedi a=
poſtolice reſeruantes. ¶ Explicit prolog⁹.

¶ Capitulum primum

R Egula ⁊ vita mi
norum fratrum hec eſt. ſ. do=
mini noſtri ieſu chriſti. ſ. c. ob
ſeruare Super hoc in expoſi=
tione apoſtolica determina=
tur queſtio facta a fratribus: vcʒ vtꝝ ad ali
qua cõcilia euãgelij que nunc in regula nõ
ponuntur fratres ex profeſſione regule te=
neantur. Et breuiter reſpondetur ibi ꝙ nõ
niſi ad ea ad q̃ ſe in ipſa regula obligaue=
runt. Ad cetera vero ſicut chriſtiani ceteri:
et eo magis de bono et equo quo ſe obtule
runt holocauſtum dño medullatũ. ¶ Sed
adhuc queret aliquis que ſunt iſta conſilia
ad que fratres ex regula obligantur. Sed
iſtud videtur expreſſum ex intentione bea
ti Franciſci expreſſa in teſtamento: quod
ſcripſit ad hoc ꝙ fratres regulam ſpiritua
lius obſeruarent: vbi dicit. Ipſe altiſſimus
reuelauit michi ꝙ ego deberem viuere ſe=
cundum formam ſancti euangelij ⁊ ego eã
paucis ac ſimplicibus v̄bis feci ſcribi Ex h⁹
determiaſſe videt̃ q̃tũ ad h⁹ qđ ſcḿ euãge
liũ fuerat obſeruãdũ: q꞉. ſ. q̃tũ ad ea q̃ ſim=
pł'r fecit ſcribi. Ad conſilia igitur euangeli
ca ad que verba que ſcribuntur in regula

311

ligant fratres. Unde videtur iſta regule ſē-
tencia non ad alia pertinere.

¶ Capitulum ſecundum.

SI qui voluerint hāc vi.ac. ⁊ ve.ad fratres.n. ⁊c. Querit aliqͣs. Sicut circa rl'am ſue ꝓfeſſionis ſolēt aliq̄ dubitare. vtrū illō ſit iſtructio
vel preceptū. ꝙ ſi dicat̄ eſſe preceptum ff̄es
peccare mortaliter ↄuīncūtur: ſi quēlibet re
ligionē noſtrā petentē nō mittant ad mini-
ſtros: qō nullus auſus eſt dicere. Uidet̄ er-
go ſecōdū inſtructionē nō preceptū dici. At
tendendū ergo erit in regula: que dn̄r ſcōm
inſtructionē: que ſecundū ↄſilium: ⁊ q̄ ſcōm
ꝑceptum. Item dictum ſcōm inſtructionem
dictum videt̄ dupliciter. Nā aliqn̄ inſtrui-
mur in his que tenemur obſeruare: quale ē
illud qō dictum eſt in cap. ꝑcedēti regula et
vita ⁊c. Aliqn̄ vero in hoc ꝙ penſatis locis
⁊ circunſtantiis vtile eſt pro locis ⁊ tempo-
rib⁹ obſeruare: vt in pn̄ti capitulo dr̄. ꝙ fra
tres ad ſuos ꝓuinciales miſtros mittāt ſu-
am religionē volētes intrare. ⁊c. ¶ Sequit̄
Quib⁹ ſolūmō ⁊ nō a.re. ff̄es li. cōcedat̄. ⁊c.
¶ Cōſtat ꝙ hoc dr̄ ſcōm ꝑceptū. In hoc.n.
ꝙ recipiēdi ff̄es ſolis miniſtris lnīa ↄcedit̄:
ceteris omnib⁹ interdicit̄. Tn̄ fuit circa iſtū
articulū a ff̄ib⁹ dubitatū. Utrū hec lnīa poſ
ſit ↄcedi vicariis miniſtroꝝ ab eiſdem cum
vadunt ad capl'm gn̄ale. Et apl'ica expoſi-
tio dicit ꝙ nō: qꝛ nec hoc ipſis miniſtris per
mittitur: niſi eis ſuꝑ hoc ſpālis lnīa ↄcedat̄:
qͣbus gn̄alis miſter ſicut ↄcedere ſic ⁊ nega
re poterit lnīam ſupradictā: cū tn̄ an̄ expoſi
tionē habitam ipſi miniſtri ex hoc capitulo
auctoritatē ordinariā recipiendi fratres ſe
habere putarēt. In quo articulo videtur ex
poſitio intellectū regule coarctare. Et poſt-
modū obtētū fuit priuilegiū circa iſtū arti-
culū: per qō non ſolū miſtris recipiēdi ff̄es
lnīa ↄceditur ſed etiā ptās ↄcedēdi aliis: cō
currētib⁹ cauſis q̄ in ipſo priuilegio cōtinē-
tur. Fuit etiā circa iſtū articulū adinuētum
piū ſophiſma propter vtilitatē ordinis ⁊ ſa
lutē aiaꝝ: vt cū miniſter nō poſſit haberi: et
aliqua valde vtilis ꝑſona peteret ordinē:
ꝙ ſine intētiōe recipiēdi a ff̄ibus habit⁹ cō
cedebatur. Suꝑ qͣbus maliuoli hoīes nos i
famāt: ⁊ qō priuilegiū ſit: ff̄es q̄plurimi du
bitant. Nā ſi apl'ica expoſitio teneatur: non
erit ſine magno detrimento religiōis. Naꝫ
ad miniſtrū mitti non pn̄t ꝑſone vtiles q̄ or
dinē petūt: ⁊ aduētum miniſtri nolūt multo
tiens expectare. Si vero priuilegiū teneat̄:
obiiciūt nobis maliuoli: q̄ regula ꝫ ⁊ expoſi-
tionē regule nouerūt ꝙ ꝑ priuilegia impe-
trata ad nr̄am vtilitatē regulā relaxamus.
Inſuꝑ nō videtur ſecurū aliquib⁹ ff̄ibus re
cedere ab intētione regule quā vouerūt ob
tētu alicui⁹ priuilegii impetrati: qm̄ inſuꝑ
ↄſimili mō timēt in poſterū corrūpere regu
le veritatē. Nam ſicut ab intētiōe regule re
cedit̄ in pn̄ti capitulo obtentu priuilegii i-
petrati: ⁊ hoc ꝓpter euidētē vtilitatē in hoc
caſu diſpēſatione apl'ica ſuffragāte: ita pro
pter manifeſtā (q̄ alicubi videbitur) neceſſi-
tatē vel vtilitatē poterūt priuilegia contra
alios articulos rl'e impetrari. Si ergo ꝑdi
cta pietate ff̄es ſicut cōſueuerūt: ſophiſma
te accōmodationis habit⁹ vti velint: argu
untur dupliciter: nec apud maledicos infa
mia nobis obiecta de ꝑuaricatione regule
cōſopitur. Propterea diſcretio vr̄a attēdat
qualit̄ ſit circa iſtū articulū q̄tū ad cōſcien-
tiam ⁊ q̄tū ad famā ordinis ꝓuidendū. Ui
detur.n. aliquib⁹ ꝙ ſi ꝑdictus articul⁹ inter
pretatiōe apoſtolica de ordinaria ptāte vel
auc̄te ff̄es recipiēdi intelligeretur: ꝙ ſalua
eſſet intētio regule: ꝙ hoc mō an̄ expoſitio-
nem credebatur: ⁊ tunc moderamine adhi-
bito ꝑ ſtatutū gn̄alis capituli: poſſent mini
ſtri ſine offenſa diſcretis ff̄ibus demādare
iuxta tenorē priuilegii impetrati: ⁊ tn̄c oīa
ſalua eſſent. ¶ Seqͣtur. Miniſtri vero dili.
exa.e.de.fide.ca.⁊c. ¶ Determinandū eſſet
a ſede apl'ica vtrū hoc ſit ↄſiliū vl' ꝑceptuꝫ.
Sꝫ plan⁹ ē itellect⁹ vſq ad illū locū. Caue-
ant ff̄es ⁊ e. miſtri. ⁊c. Uiſū fuit ff̄ib⁹ ex hoc
loco: rl'aꝫ ff̄ib⁹ iterdixiſſe ſollicitudinē ⁊ ↄſi-
liū diſtributiōis reꝝ: ſꝫ nō ↄſiliū eligēdi ꝑſo
nā timētē deū: ꝑ cui⁹ ↄſiliū bona ſua paupi-
b⁹ erogēt. Uidet̄ miſtris et ff̄ib⁹ ꝓhibuiſſe
ſollicitudinē cupiditatis ⁊ ↄſiliū q̄ libertas
veniētiū ad ordinē i diſpoſitiōe ſuaꝝ reruꝫ
poſſet aliqͣten⁹ ipediri. Un̄ dr̄. vt libē. fa. de.
re. ſ. q̄: qͣd dn̄s inſ. eis. Et dicit miſtris qͣd fa
ciēt ſi ↄſiliuꝫ reqͣrat̄. ¶ Seqͣt̄. Poſtea cō. eis
pā. ꝓbatiōis. ⁊c. Hic qͣrit̄ ſi liceat ff̄i habere
duas tunicas vl' plura veſtimēta. Ad qō vi
det̄ dicēdū: ꝙ hēre duas tunicas ⁊ nō plures
rl'aris ē forme: plures ꝟo duab⁹ habē diſpē
ſatiōis ē rl'e: auc̄te illoꝝ qͣb⁹ ē cōmiſſa cura
ff̄m. Unde ⁊ de ff̄ibus induēdis dicitur in-
fra ꝙ miniſtri ſolli. curā ge. ⁊c. ¶ Sequitur
Finito ꝟo anno ꝓbatiōis re. ad. o. ¶ Hic q̄
rit̄ an gardiani ⁊ cuſtodes poſſint ff̄es reci
pere ad obl'am quia licitum ē qō nulla lege
prohibetur. Cū ergo non ſit ꝓhibita eis re
ceptio ad ꝓfeſſionem ex regula: videtur eſ
ſe cōceſſa. ⁊ hanc etiā habuerunt nonnulli.

Sed ecōtra. Si quod min' eſt prima. ſ. ffm
receptio ordinatiōe ꝛ auctoritate ſit eis pe
nitus interdictū: ꝑ ꝯñs nec quod mai' eſt. ſ.
receptio ad ꝓfeſſionem ex regula videt̄ eis
eſſe conceſſū. Q3 ſi teneat̄ ꝙ cuſtodes nō re=
cipiāt anno ꝓbationis finito ꝯtinget multo
ties magnū periculū aiaꝝ ꝛ ordinis detri=
mētū. Propterea ſalua intētiōe ꝛ ꝟbis rl'e:
q̄ circa hec indifferēter ſe hñt: expediēs vi=
det̄ ꝙ cuſtodes abſente miſtro poſſint ffes
recipere ad ſocietatē ꝓfeſſoꝝ. Miniſtri ꝟo
cū venerit recipiāt eos ad obiaꝫ ꝓfeſſoruꝫ.
¶ Seq̄t̄. Et nullo mō licebit eis. ꝛc. Uidet̄
ex hoc ſcrupul' dubitatiōis oriri. Utrū pefti
feri poſſit licite poſt ꝓfeſſionē a religiōe ex
pelli. Qḋ nō eſſe licitū q̄dā arguūt ex hoc lo=
co. Sed manifeſtū ē ꝙ nō ꝓhibet̄ expulſio
peruerſoꝝ. i. abſciſio putridoꝝ mēbroꝝ il=
lis q̄bus cura corporis ē cōmiſſa. Sed exit'
a religione ꝓfeſſis interdicit̄ vniuerſis. Ui
detur etiā ꝑ cōuertētiā regule nec licitū nec
conceſſuꝫ vt lr̄e demiſſorie dent̄ eiectis/ ſed
pñt dari littere notificationis expulſiōis eo
rū. Tñ ſuꝑ hoc apl'ica decretalis videt̄ nos
coarctare: non ſolū vt nō expellātur ꝑuerſi:
ſꝫ etiam vt exq̄rant̄ a ſuis paſtorib': in reli
gione quā ꝓfeſſi ſūt penitētiā facturi. Un=
de neceſſarium erit vt apl'ica interpretatio
q̄ratur. vtrū illa decretalis nos liget: q: nō
poſſum' tales in locis nr̄is tenere: nec in ne
ceſſariꝭ ſuſtētare. ¶ Sequitur. Et q̄ neceſſi
tate cogunt̄ poſ. por. cal. ꝛc. ¶ Solēt quere
re ffes: q̄d dicatur poſſe: quid neceſſitas: et
quid calciamenta. Utrum etiā ſolee et cali=
ge cooperiētes tibias tñ dicant̄ calciamen
ta: ꝛ an calciari ſit prohibitio regule. Ad qḋ
dicēdū videt̄: qḋ poſſe licere dicat̄. iuxta il=
lud. hoc ſolū poſſum': quod de iure poſſu=
mus. Neceſſitas vero non determinat̄ vno
mō: ſꝫ plurib' modis. Aliq̄ñ vero determi=
natur ſcḋm ſtatū ꝑſone: q: debilis vel infir=
ma. Aliñ ſcḋm tp̄s: q: vehemēs frigus ē. Ali
q̄ñ ſcḋm locū: q: nudis pedib' nō pōt ſine de
trimēto trāſiri. Aliñ ſcḋꝫ iter vl' officiū iiūctū
q: nō poſſit ſine detrimēto ꝑſone vel cauſe
ꝓpt̄ quā iiūctū ē ꝑfici. Calciamētū dici non
pōt ꝓprie niſi qḋ operit pedes. Nec calige
trūcate iter calciamēta deputari videt̄. Cal
ciari vero diſpēſatiōis ē rl'e i neceſſitate: nō
calciari vero rl'aris ē forma vite. Uidet̄ tñ
aliꝭ ꝙ oē quod ad calciamentuꝫ ꝑtinet: di=
ſpēſationis eſt minoris vt in ſoleis: aut ma
ioris vt in ſoleis ꝛ caligis: aut maxime vt i
fotularibus ꝛ caligis. ¶ Sequitur. Et fra=
tres omnes veſtimentis vili. in. ꝛc. ¶ Que
ritur quid dicatur veſtimentum vile. Et ſe
cundum intellectum regule vilitas attendi
tur in precio pariter ꝛ colore: ſecundum ex=
timationem hominum regionis in qua fra
tres morantur.

¶ Capitulum tercium.

Clerici fa. di. of. Ec. volūt dicere aliqui ffes ꝙ iſtḋ
denotat diuinū officium ſcḋm
ordinem romane eccleſie: ſecū
dum quē differt breuiariū no=
cturnū et diurnū. Uñ volunt dicere ꝙ vtrū=
q3 breuiarium. ſ. diurnū qḋ eſt miſſale: ꝛ no=
cturnum quod eſt horarū) reſpicit quod dr̄.
¶ Ex quo vcꝫ tp̄e poterūt habere breuia=
ria. ¶ Super hoc nr̄m non ē diffinire: ſi hoc
vel aliq̄d aliud ſit dicēdū. Itē cū leuitas ſit
in nobis maxime reprobanda: ꝛ ffes multi
ꝓniores ſint ad ociuꝫ q̄ȝ ad orationem: ꝛ in
paucis locis ꝯparatiōe partis reſidue ſint
ſtudentes: ꝛ ffes clerici ad faciēdum offici=
ū diuinū. ſ. ro. ec. teneant̄: mutatio facta offi
ciꝭ multū grauat. Tū quia poſſumus argui
leuitatis a tp̄e ꝯſtitutiōis rl'e officio ter mu
tato: nec occaſionē ociꝭ fratrib' p̄ſtare ē ſe=
curū: nec aliquo modo expedit a breuiario
ffibus qui ſtudēt q̄b' ſcientie occupatio eſt
ſalubris: ne ꝑ priuilegiū impetratū ab obli
gatiōe rl'e ſint ſecuri: niſi de officio mutato
qḋ ſit ſcḋm ordinē romane eccleſie ꝯſtiterit
euidenter. ¶ Sequitur. Et ieiunent a feſto
oim ſ. ꝛc. ¶ Quidā abuſiue de hoc articulo
qḋ infra dr̄: de oib' cibis q̄ ap. e. li. mād͞uca=
re: dicūt ꝙ pñt in carnib' ieiunare. Qḋ q̄ꝫte
abuſiōis ſit: patet cuilibet. Ieiunēt ergo dꝫ
intelligi cibo ieiunātiū: ſcḋm ꝯſuetudinē
hoim ꝛ maxime religioſoꝝ terre i qua mo=
rant̄. ¶ Seq̄tur. Aliꝭ aūt tē. nō te. ꝛc. ¶ Uo
lūt quidā ex hoc dicere ꝙ nō tenētur: ieiuna
re i q̄ttuor tēporib'/ ſiue i aliꝭ ieiuniꝭ gñā
liter ab eccl'ia iſtitutis. Sꝫ ſicut religio ffm
minoꝝ nō aufert michi xp̄ianitatē: ſic nec tol
lit michi ieiuniū xp̄ianoꝝ. Non igit̄ p̄dicta
exceptiōe ieiunia eccl'ie excludūtur. ¶ Seq̄
tur. Tp̄e ꝟo ma. ne. nō te. ꝛc. ¶ Querit̄ hic
q̄d dicat̄ illa manifeſta neceſſitas: q̄ a ieiu=
nio nos abſoluit. Et itelligēda ē hec neceſſi
tas nō vno mō ſꝫ multis modis. Cōtingit.
eni neceſſitas comedēdi aliq̄ñ rōne etatis/
aliq̄ñ rōne infirmitatis vel debilitatis. Ali=
q̄ñ rōne laboris. Aliq̄ñ rōne ſuſtentatiōis.
¶ Sequit̄. In quacūq3 domū itra ꝑ. di. par
huic do. ꝛc. ¶ Iſte articul' videt̄ dicere ſe=
cūdū monitionē: nō ſcḋꝫ p̄ceptū. ¶ Sequit̄
Et ſcḋm. ſ. euāge. de oib' cibis ꝛc. ¶ Cōſtat
ꝙ iſtud ē ꝯceſſiōis. Uñ habem' ex rl'a q̄dam

ↄceſſiõis/q̄dã iſtructiõis/ q̄dã admonitiõis
q̄dã pceptiõis. Cap.iiij.

P Recipio firmi-
ter fra. vni. vt nullo mõ dena.
vł pe.re.ꝛc. hic eſt q̄ſtio neceſ
ſaria. Quid dicatur pecunia.
Nã cõſtat ꝙ pecũia dicit aliud
ꝙ̃ denarius. Quid etiã ſit recipere ꝑ ſe vel
per inter.ꝑſo. Ad primũ ꝑ interpretationẽ
dicit cõſtitutio ãtiqua pecuniã eſſe quidq̄d
recipitur vt vẽdatur. Unde libri ꝛ calices ſi
reciperẽtur intentiõe vt auctoritate fratrũ
poſtmodũ venderẽtur :inter pecuniã cõpu
tãtur:q̄ intẽtio denarioꝝ eſt in ſic recipien
te:qꝛ quod vẽditur:denarijs vẽditur. Sed
cũ in pñti capitulo ꝓhibeatur receptio re-
rũ quarũ fratres nõ pñt habere vſum: viſũ
aliquibus eſt: genera aliquarũ rerũ tangi
per denarios ꝛ pecuniã. Preterea viſũ fuit
aliquibus denarios cõſtitui i pecuniã nũe-
ratã:pecuniã vero dici oẽm illã rem qua ſo
lent vti hoies cũ oportunũ eſt ad preciũ re
rũ emendarũ: vt aurũ ꝛ argentũ: et ſi quod
tale ſit quo ꝓ denarijs ad preciũ rerũ emẽ-
darũ hoies vterẽtur. Aliquib⁹ vero viſũ eſt
in pꝛohibitiõe receptiõis pecunie oĩs rei re
ceptiõem pꝛohiberi q̄ ad vſũ neceſſariũ nõ
recipitur. Alioq̄n videt̃ ꝙ poſſumus recipe
re nõ intẽtiõe vendẽdi pannũ /veſtes/ bla-
dũ/gẽmas/ꝛ tẽpoꝛe neceſſitatis nõ vẽdere:
ſed ꝓ alijs rebus vt libꝛis ꝛ victualibus cõ
mutare. Prohiberi ergo videt̃ receptio re-
rũ ad vẽdendũ cõmutãdũ ꝛ ad theſaurizan
dũ:qꝛ in oĩbus iſtis rei poſſeſſio vel ꝓpꝛietas
declarat̃. Iſti vero capitula rłe non diſtin-
guũt nec ꝓhibitiões. Cõſtat.n. ꝙ in ſequẽti
caplo oĩs rei ꝓpꝛietas interdicitur : ſed nõ
vſus. In pñti ꝟo caplo quarũdã rerũ q̄ no
mine denarioꝝ deſignãtur: oĩno vſ⁹ ꝛ ꝓpꝛie
tas ꝓhibet̃. Sed ẜm iura pecunia eſt:q̄dq̄d
appciat̃ nũerata pecũia :vt aliq̄d ematur.
Nã ꝓpꝛie qđ emit̃ pcio nũerate pecũie emi
tur. Sꝫ ſi ſpẽs alicui⁹ rei ꝓ ſpẽ alteri⁹ rei da
tur:cõmutatio eſt nõ emptio Si ꝟo taxet̃ vł
eſtimet̃ ꝓ nũerata pecũia vł ꝓ alia re detur
emptio ẽ:q̄ ꝓpꝛie nõ cõtrahit̃ niſi pecũia me
diãte Uidet̃ ẜ hic ꝓhiberi receptio denario
rũ ꝛ quarũlꝫ rerũ q̄ acciperẽtur ad pciũ re-
rũ vẽdẽdarũ. ¶ Quid ſit recipe pecuniã q̄-
rit̃. Nã q̄dã res recipiũtur i ꝓpꝛietatẽ ꝛ nõ
in vſũ: q̄dã i vſũ ſꝫ nõ i ꝓpꝛietatẽ: q̄dã ꝟo in
vſũ ꝛ ꝓpꝛietatẽ. Dicẽdũ ẜ ꝙ receptio cuiuſlꝫ
rei ꝓhibet̃ ffi minoꝛi i ꝓpꝛietatẽ:ĩfra ca.vj
Receptio ꝟo reꝝ aliquaꝝ ↄceditur ad vſũ.
Receptio aũt denarioꝝ ꝛ pecuniarũ:ꝛ q̄ tũ
ad ꝓpꝛietatẽ ꝛ q̄tũ ad vſũ ꝓhibetur oĩno ꝛ
ꝑ ſe ꝛ ꝑ interpoſitã perſonã. ¶ Queritur.
Quid ſit recipe ꝑ ſe vel ꝑ iterpoſitã ꝑſonã.
Per ſe pecuniã recipe eſt pecuniã ad cõuer
tẽdũ in ſuos vſus accipe. Recipe ꝟo ꝑ inter
poſitã ꝑſonã: eſt ſua auc̃te aliũ ſubſtituere
ad recipien̄. pecuniã in vſus ꝓpꝛios cõuer-
tẽdã. ¶ Circa hoc emergũt dubitatiões de
pecunia q̄ ab aliquo cõfertur ad neceſſitatẽ
ffm: ꝛ de pecunia alicui cõmiſſa: ꝛ de pecu-
nia a loco ad locũ trãſmiſſa. Et in his oĩb⁹
gñaliter tenẽdũ eſt ꝙ auc̃te ffm nõ põt pe-
cunia cõmitti nec recipi:nec cõmiſſa ſicut
ꝓpꝛia repeti vł expẽdi:nec noĩe ffm pecũia
deponi vł deferri. Qualr aũt circa pecuniã
q̄ cõfertur: vel ꝓ neceſſitate pñti vel iminẽ
ti ſe debeãt hr̃e ffes: aplica expoſitio dicit
ſufficiẽter et expſſe. Qualr aũt circa pecu-
niã alicui cõmiſſã ꝓpter neceſſitatẽ fratrũ
ſe debeãt hr̃e in eadẽ expoſititiõe dñi pape
dꝛ ꝙ poſſint ad illũ ꝓ ſuis neceſſitatibus re
currere ꝛ neceſſaria ſicut a dño recipe. Hoc
excepto foꝛte ꝙ cõmiſſari⁹ nec ſua nec ffm
auc̃te pecuniã a dño ad aliquẽ vſũ vł neceſ
ſitatẽ determinatã põt in vſus alios cõmu
tare niſi vbi a dño recepit ſuꝑ hoc ptãtẽ vł
eius ad hoc pſũpſerit volũtatẽ ¶ Qualr ꝟo
circa pecuniã trãſmiſſã ꝑ nũciũ q̄ ptãtẽ cõ-
mittẽdi alicui a dño nõ recepit q̄d agẽdũ ſit
nõ imerito dubitatur. Nã nec iſte nec ffes
poſſunt alicui cõmittere ꝙ ſit ꝓcuratoꝛ pe
cunie expẽdẽde. Propłea viſũ eſt aliq̄bus ꝙ
eſſet auc̃tas ꝛ volũtas dñi req̄rẽda. Qꝫ ſi cõ
miſſiõis mẽtionẽ fecerit: vel ꝑ nũciũ auc̃teꝫ
pſtiterit vel aſſẽſũ qđ in hoc fiet ꝑ nũciũ :tu
tũ erit. Et ſuꝑ hoc eſſet aplica expoſitio re-
q̄rẽda ¶ Utrũ aũt ↄmiſſari⁹ poſſit alicui cõ
mittere pecuniã apđ ſe depoſitã ẜm ꝙ expe
diret ffꝫ neceſſitatib⁹ ꝓuidere: maxie:qꝛ a-
liq̄n ponitur ab extraneo cui⁹ auc̃te nõ põt
aliq̄n iterato cõmitti. Et videtur ꝙ ex quo
abſolute dñs pecuniã ffm neceſſitatib⁹ de-
ſtinauit ꝙ poterit alteri cõmittere ſi nõ pre
ſumat de contraria dñi volũtate ¶ Seq̄tur
Tñ ꝓ neceſſitatib⁹ infirmoꝝ ꝛc. Sꝫ nunq̄d
ꝓ alijs neceſſitatib⁹ q̃ ꝓ iſtis poſſũt eẽ ſolli
citi vt ꝓ domib⁹ ꝛ libꝛis. Dicẽdũ ꝙ i expoſi
tiõe dñi pape videtur ꝙ ſic: vbi indiſtincte
loq̄tur q̃o ꝓ neceſſitatib⁹ pñt hr̃e recurſuꝫ
cui elemoſina eſt cõmiſſa Itẽ q̄ritur ſi mini
ſtri ꝛ cuſtodes tm̃ ſollici. curã gerãt : q̃o ꝑ
ꝓcuratoꝛes cura geritur q̄ nõ ſũt miſtri nec
cuſtodes : Sꝫ mi. ꝛ cuſto. debẽt ſollicitã cu-
rã gerere ꝑ auc̃tẽ: alij ꝟo nõ : ſꝫ debẽt ſolli.
cu. ge. ꝑ miniſteriũ: ꝛ apud miſtros ꝛ cuſto-
des reſidet auc̃tas diſtribuẽdi ꝛ veſtes ꝛ ali

a ſicut op⁹ eſt Gardiāi ꝓo itelligūt ſicut mi.
ꝛcuſto. qꝛ ſic ſolebāt pmit⁹ noiari. Itē ex h°
ꝙ hic dꝛ ſollicitā cu. gerāt: qdā arguūt ꝙ ſic
nō lꝫ: nec ligna: nec caſeū nec legumina nec
ſal vſqꝫ ad menſē: vl' panē ꝛ vinū ad hebdo
madā q̄rere nō liceret. Itē vlteri⁹ volūt ar-
guē ꝙ ſi poſſūt ad hebdomadā: pñt ad men
ſē eadē rōe: ꝛ ad annū poterūt ſibi ꝓuidere
Itē hoc idē arguūt de fructib⁹ q̄ ſemel i an-
no renouātur: ꝑcipue hoc req̄rēte neceſſita
te. In cōtrariū ꝓo eſt: qꝛ euāgelica vita non
nouit ꝓuiſionē i craſtinū. Vñ i math. dꝛ No
lite ſolliciti eē i craſtinū. R'la aūt fra. mi. eſt
ſcōm euāgeliū obſeruare: ḡ nō debēt in cra
ſtinū ꝓuidere. Itē peregrini nō ꝓuidēt ipo-
ſterū i locis ꝑ q̄ trāſeūt victualia. Sꝫ ſicut
dꝛ infra ca. vj. ffes tāq̄ pe. ꝛ adue. debent
i pau. dñō famulari. Itē q̄rit ſi d̄ q̄buſdā re
bus cōcedit ffibus ꝓuiſio. quare ſil'r de om
nib⁹ alijs neceſſarijs ꝓuidere nō licebit? Et
videt pēſatꝫ hinc iſti ſentēcijs r'le: ꝙ ſolū exi
gēte neceſſitate pñt ſibi ffes i poſterū ꝓui-
dere: ita tñ ꝙ nec diutnrnitate nec rex quā
titate vl' q̄litate in ꝓuiſiōe quā faciūt i reb⁹
ſibi neceſſarijs fore a paupertate excedat.

Capitulum quintum.

FRēs quib⁹ dedit dñs grāꝫ labo. ſi. ꝛc. Queri
tur vtrū iſtud itelligat eē ꝑce
ptū. Et videt ꝙ ſicut ex forma
dicēdi ꝛ ex itētiōe bti. F. quā i
ſuo teſtamēto expſſit vbi dicit. Oēs ffes vo
lo ꝙ firmiter laborēt. ꝛc. Grām ꝓo laboran
di dt: artē vl' idoneitatē quā q̄lꝫ velut donū
gratis datū hꝫ a deo. Seq̄tur. Ita tñ ꝙ
ex. oc. ꝛc. Sub ptextu hui⁹ ꝓbi r'le volūt car-
nales defēſare ſuā ocioſitatē: ꝛ dicūt i ſe ex
tingui orōis ſpm: cū eis ſuperiores aliquē
laborē iniūgūt. Sꝫ orōis ꝛ deuotiōis ſps nō
dꝛ extingui: qñ nō eſt ſollicitatio talis labo
ris ꝑ quā ipediat ab orōib⁹ ſm r'lam deter
minatis. Seq̄tur. De mercede ꝓo labo-
ris. ꝛc. Circa iſtā partē q̄rit An ſicut ffes re
cipiūt libros ꝛ alia q̄b⁹ licite vti pñt: poſſint
etiā recipe neceſſaria circa ſuū artificiū: et
ex eis opari aliq̄d: qd̄ poſtea darēt ꝓ corpo
ralib⁹ neceſſitatib⁹ acq̄rēdis: vt pergame-
nū de quo faciūt libros: ꝛ coriū d̄ quo faciūt
ſotulares ꝛ hmōi. Qꝫ ſi diceretur ꝙ ſic: poſ-
ſet ſil'r recipe aurū ꝛ argētū ꝛ metalla: d̄ q̄-
bus fabricarēt monetā: ꝛ alia ꝑcioſa de qui
bus ſibi neceſſaria cōpararēt. Quibuſdā in
diſtincte videtur ꝙ nullā pñt materiā recipe
ſꝫ ſolū ſuū artificiū i alteri⁹ materia ꝓ hñ-
dis neceſſarijs preſtare. Et hoc ꝓpter pro-
prietatē rei q̄ comitatur materiā: q̄ ſic reci
pit vt vēdat. Alijs ꝓo i materia videt diſti
guēdū. Eſt. n. q̄dā materia ineſtimabilis vel
inapꝑciabilis. Vñ ſi aliq̄s faciat ex tali ma
teria: totū ꝑciū ꝓuenit ei ex arte: ſicut i ſco-
rtis ꝛ calathis q̄ fiūt ex iūcis ꝛ hmōi. Et ta-
lis materia nulli⁹ boni eſt ꝯputāda: ꝛ dicūt
ꝙ talē materiā pñt accipere. Materiā autē
apꝑciabilē ſicut ſūt pelles. coria. lāe. ꝛ hmōi
nō poſſūt accipere: qꝛ eorū receptio ꝓprie
tatem inducit.

Capitulum ſextum.

FRatres nichil ſibi appropꝛient nec do. nec lo.
ꝛc. Circa iſtam partē. dicit
aplica expoſitio: ꝙ nec i cōi nec i ſpāli debēt
ffes ꝓprietatē habere. Sꝫ vtēſiliū ꝛ librorū
ꝛ eorū mobiliū q̄ lꝫ habere: ordo habeat vſū
tm̄. Cui⁹ vero debeat ꝓprietas locoꝝ eſſe:
ſatis ibi exprimit. Sꝫ cui⁹ ſit ꝓprietas alio
rū mobiliū: ibi nō determinat: niſi ꝙ non pñt
alienari aut extra ordinē cōmutari ſine cō-
ſenſu vel auctoritate ro. eccle aut cardina-
lis q̄ fuerit ordis gubernator. Videt aliq̄b⁹
ex hoc q̄rētib⁹ cui⁹ ſit mobiliū ꝓprietas: ſa-
tiſfactū. Alijs vero videt ꝑp ꝯſcias ꝛ infamiā
obloquētiū abolēdā expſſe: ꝙ ei⁹ eſſet ꝓprie
tas mobiliū queadmodū ꝛ locoꝝ. Hic inci-
dūt dubitatiōes plures. Quid eſt appropꝛia
re? An ffes poſſit emere: vēdere cōmutare:
mutuū ꝯtrahere: locare: ipignorare: dōare:
dicēdū eſt accōmodare. Si q̄rit q̄d eſt ap
propriare eſt rē ſuā facere: ſeu i ſuū dñium
ꝯuertē Sua aūt res ē: q̄ trāſiit in arbitriū fa
cultatē vt de ea faciat hñs qd̄ vult/ vtēdo.
donando/ commutando/ pignorando.

Si queritur. an fratres poſſint emere vi
detur ꝙ ſic ex expoſitione vbi dicitur: ſi fra
tres voluerint aliquam rem emere: vel ſo-
lutionem facere pro re iam empta: ſed i cō-
trarium eſt: quia contractus emptionis ſē-
per fit preſtita pecunia vel precio: quod nō
poteſt facere qui nullam proprietatem po-
teſt habere. Ad quod videtur dicendum ꝙ
emere dicitur tribus modis. Primo modo
dicitur emere: de precio rei emende conue
nire. Alio modo dicitur emere ſolutionem
rei empte procurare et his duobus modis
poſſunt fratres emere. Alio modo dicitur
emere pecuniam vel precium pro re dare.
et hoc modo non poſſunt fratres emere

Si queritur: vtrum poſſint vendere. Di
cendum ꝙ vendere dicitur dupliciter. Vno
modo rē propriā in alienū dñiū ꝓ ꝑcio trāſ-
ferre ꝛ hoc modo vēdit ille q̄ hꝫ dominium
Iſto mō non poſſunt fratres vēdere. Alio

modo vẽdere dr̃ de re aliqua p̃ciũ accipere ſiue recipere: ⁊ hoc modo ſeruꝰ auctoritate dñi põt vẽdere: ⁊ hoc mõ lʒ ffribus vendere. lʒ tñ ſcḋm ſuã ꝓfeſſionẽ turpe ⁊ inhoneſtũ eſſet. ¶ Itẽ ſi q̃rit̃. an ffes poſſint mutuare. R̃ñdetur ꝙ mutuare dr̃ ꝓprie de meo tuuʒ facere: ⁊ hoc mõ nõ licet ffribus qꝛ eſt ꝯtractus ꝓprietatis. Et hoc mõ q̃ mutuat ad ſolutionem ſe obligat. Aliomõ dicit̃ impropꝛie bona fide ad ꝓcurãdũ nõ ad faciendũ ſolutionẽʒ ſe obligare: ⁊ hoc ſolomõ pñt fratres mutuare. ¶ Item ſi q̃ritur de ꝯtractu ꝯmodationis. nã differt ꝯtractus mutui a ꝯtractu ꝯmodationis. Nã in mutuo transfertur dñium oĩno: ĩ accõmodato nõ. Dicẽdũ ꝙ cõtractꝰ accõmodatiõis vno mõ ĩportat reſtitutionẽ ⁊ hoc mõ ffes qui nichil habere pñt non pñt aliq̃d accõmodatũ habere. Aliomõ põt dicere procurationẽ vel ſolutionem rei reſtituẽde bona fide: ⁊ hoc mõ ĩportat obligationẽ realẽ: ⁊ hoc mõ pñt. ¶ Si queritur an ffes poſſint locare opas ſuas: dicẽdũ ꝙ ſi locare ĩportat cũ pacto de mercede ꝯuenire: nõ pñt. Si vero locare dicat ſine pacto: mercedeʒ ſuſtẽtatiõis expectare pñt. ¶ Si q̃rit̃ an ffes poſſint ꝯmutare res quas hñt ĩ vſu: dicẽdũ ꝙ rẽ aliquã ſua auc̃te ĩ aliam mutare non lʒ: ſed auctoritate dñi p̃ſumpta vel accepta pñt res ꝯceſſas ſibi ad vſũ ĩ alias magis neceſſarias ꝯmutare. ¶ Si queritur. an ffes poſſint impignoꝛare: ſimilis ẽ reſpõſio: qꝛ alicui rẽ vt ſuã obligare nõ pñt: auctoritate vero dñi rem ſibi cõceſſam poterũt pro neceſſarijs obligare. ¶ Si q̃ritur. vtrũ poſſint donare ꝓprie. Dicendũ ꝙ cum nullã rẽ habeant ꝓpria ſua auctoritate nõ pñt tribuere: tñ auc̃te dñi p̃ſumpta vel p̃habita rẽ ſibi ꝯceſſam ad vſũ poſſũt alteri concedere. Unde ad ſecuritatẽ ꝯſciẽtiaꝝ petenda eſſet auc̃tas dñi cardinalis: qui exprimeret ĩ ſcriptis de oĩbꝰ rebꝰ mobilibꝰ ⁊ minutʒ q̃buſcũq; ꝑ ſupiores diſpẽſãdis: ſiue ĩ ꝯmutãdo / ſiue ĩ pignoꝛãdo / ſiue in accõmodãdo ſiue ĩ donãdo: ⁊ ꝓcuratoꝛibꝰ neceſſitatũ fratrũ ꝯcederet auc̃tatẽ ſuã vendendi ſi fuerit neceſſe cũ ĩmineret ffibꝰ aliqua vehemens neceſſitas. ¶ Seq̃tur. Sʒ tanq̃ peregrini ⁊ aduene. ⁊c. ¶ Queritur q̃d ſit iſta pauꝑtas: ad quã tenẽtur ffes. An. ſ. ꝓhibeatur eis ne poſſint aliq̃d fixũ ad ſuſtẽtationẽ habere: ſicut alique ꝑſone voluerũt oꝛdinare redditũ ꝑpetuũ: quo ĩ aliquo loco ſuſtẽtarẽtur ffes: ita ꝙ aliqua ꝓprietas apud eos non reſideret. Item queritur an pauꝑtas iſta ad quã tenentur ffes ꝓhibeat eis ne poſſint habere territoꝛia de q̃bus ꝑ culturã ⁊ induſtriã ſuã oĩs ſuſtẽtationis ſue neceſſaria procurarent: ita ꝙ proprietas penes aliũ reſideret: vt ſicut hñt hoꝛtos ad olera ⁊ fructꝰ: ita haberẽt vineas ⁊ agros. Ad q̃d dicendũ ꝙ cum ſit duplex neceſſitas euãgelice paupertatis ſicut dicũt ſancti. ſ. paupertas imꝑfecta q̃ cũ pauꝑtate ſpũs nichil ſuꝑfluum retinet tꝑale ſed ſolũ retinet q̃d eſt neceſſitatis Alia vero ꝑfecta: q̃ cũ volũtate ſpiritus ſuperfluum nec neceſſarium vite tanq̃ proprium retinet: ſed ex dei prouiſione pendet que paupertas dicitur mendicitatis. Hec vero videtur paupertas fratrum minoꝝ: que hic determinatur. Unde attenditur in duobus. Unuʒ eſt vt non recipiant aliquid fixum ſicut redditnm: et hoc eſt. Quoniam tanq̃ peregrini et ad. in paupertate debẽt domino famulari. Aliud ꝙ debent habere paupertatẽ quantũ ad vſum: vt taliter ſint pauperes: ꝙ etiam ſint mendici. Unde etiam additur vadant pro elemoſyna conſi.

¶ Sequitur. Et vbicunq; fratres ſe inue. oſtendant. ⁊c. Hic euidenter oſtenditur ꝙ perfecta charitas debet eſſe inter fratres quantum ad ſignum: quantum ad affectuʒ. et quantum ad effectum. Unde quantuʒ ad ſignum dicit. Oſtendant ſe do. in. inter ſe. quantum ad affectum dicit quia ſi ma. ⁊c̃. Et quantum ad effectum ſubiungit. et ſi q̃s eoꝛum in infirmitatem. ⁊c.

¶ Capitulum ſeptimum.

SI qui fratrũ inſti. ini. ⁊c. Expoſitio apoſtolica determinat. Utruʒ iſtud debeat intelligi de peccatis publicis vel occultis. Sed ex hoc quod dicitur ꝙ pro peccatis debeant recurrere ad mi. volunt quidam aſtruere ꝙ ex regula datur miniſtris cura animarum fratrum. Ex hoc vero ꝙ ſequitur. Iniungi fa. per alios fa. oꝛdinis. arguunt ꝙ mi. habent auctoꝛitatem curam delegandi ſicut abſolutiones.

¶ Capitulum octauum

VNiuerſi fratres vnum de fratribus iſtius re. te. ſemper habere ge. mi. ⁊c̃. Hic mouent queſtioneʒ. Utrũ illud quod per fratres ⁊ mi. ge. et miniſtros alios fuerit oꝛdinatum in capitulo gñali de coarctatiõe poteſtatis ge.

et ordinatione forme capituloꝝ ⁊electione poſſet a ge.mi.precipiēte in contrariū penitus mutari. Quod quidā arguūt ex hoc ꝙ ſ; ꝙ ffes teneātur ei firmiť obedire/⁊ꝯſtat ꝙ capitulū ⁊ ffes nō poſſūt r'la; immutare. Sed cū ex intentiōe regule ſit ꝙ celebretur capitulū ge.ad ca.vero ge.pertinet ordinare ea per que pōt religionis puritas et perfectio cuſtodiri:ita ꝙa nemine ſuperiorum vel inferioꝝ poſſit aliquatenus violari:ergo ſi ca.ge.propter vitandum religiōis periculū coarctat gñalem poteſtatē:aut prouincialium miniſtrorum: et aliqua alia ſalubria ordinat ꝑ fratres generaliter obſeruāda auctoritate regule que preſtat capitulo generali per ge.miniſtrum non poterit infirmari Pari etiam ratione quod de cōſenſu ſuperiorum ⁊ inferiorum ordinis fuerit generaliter ordinatum in capitulo generali et per pon'ſe.ap.approbatum:non poterit per ſolos inferiores aliquatenus commutari:maxime in illis in quibus eſt ordinatio vel limitatio poteſtatis. ¶Sequiť. Et ſi aliquo tempore ap.vni.mi.prouincialium et cu.⁊c. ¶Queritur quid dicitur vniuerſitas.Et ſecundum iura vniuerſitas dicitur maior pars. Notandum eſt etiam ꝙ nomen cuſtodis ſe extendit ad ge.mi.et ad alios miniſtros:ſicut ex aliꝭs locꝭ regule poteſt conſtare. Nomen vero gardiani nūꝙ̄ in regula inuenitur.Unde dicunt quidam ꝙ obedire gardianis ex regula non tenentur. Propterea expediret vt nomen gar.tolleretur:et cuſtodes ſiue miniſtri domus cōuenētꝰ dicerētur. ¶Capitulum.ix.

Fratres non predicēt i epatu alicuiꝰ epi cū ab eo ⁊c. Priꝰ q̄ſitū fuit a ffibus vtrum gñalis miniſter poſſet aliq̄bꝰ cōmittere illud. Rñdet papa gregoriꝰ ꝙ nulli abſenti pōt generalis ꝯmittere in qua expoſitiōe videtur intētio regule coarctari. Nam epi ꝑ alios examinant ordināđos:cācellariꝰ pariſieñ examinat ꝑ alios in magiſterio licētiādos:quare ſimiliter ꝑ alios gñalis miniſter nō poterit examinare? Poſſet meliꝰ aliq̄ñ ꝑ teſtimoniū examinare ſciam vel vitā ꝓpriā. Iſtu; articulū regule relaxat ꝓuilegiū ip̄etratu;. Timeť aūt a multis ꝙ ſimiliť ꝑ alia ip̄etrāda ꝓuilegia:poſſet tota ꝑfectio ordinis impoſteꝝ relaxari. Propterea non videtur in ꝯſcientiꝭs ſecurū:a regula quā vouerūt recedere ꝑ aliqua priuilegia ip̄etrata. Nec occurrit ꝓpter q̄đ ꝓuilegia ip̄etrata circa articulū receptiōis ⁊ ꝑdicationis debeant tollerari:niſi q: ꝑ illā relaxationē nichil carnale aut tp̄ale religioni accreſcit:ſed ſolum qđ pure ⁊ ſimpliciter ſpūale. Cap.x.

Fratres qui ſunt miniſtri ⁊c.Et ſeq̄tur. nō precipiētes eis aliq̄đ ⁊c. Queriť q̄đ đr ꝯtra aīam? Nūquid ꝯtra aīam đr:ſolū qđ eſt mortale pctm̄? Et videtur ꝙ cōtra aīam đr non ſolū pctm̄:immo illuđ qđ eſſet hmōi incētiuū ⁊ ꝓximū ad pctm̄. Ut audiēdo ꝯfeſſiōes vbi fragilitas carnis ip̄ugnat acriter aliquē. Cōtra regulā videť eſſe non ſolū qđ eſt ꝯtra ꝓcepta regule:imo quod eſt cōtra ſtatuta ordinis ad ſeruandā rľe puritatē. ¶Seq̄tur. Et vbicunq̄ ſūt ffes q̄ ſci.⁊ cog.⁊c. ¶Queritur q̄đ ſit regulā ſpūaliter obſeruare? Et videtur obſeruantia regule ſpūalis:obſeruātia ſcđ; rigorē/ſiue ſcđ; puritatē ſuā/ſine occaſiōe ad malū. Uñ ſpūaliter nō poſſe ſeruare pōt intelligi:aut non poſſe ſeruare regulā ſcđm ſuū rigorē//ſiue ſcđm ſuam puritatē/vel ſine occaſione proxima ad pctm̄. Aliꝭs vero videť ꝙ illđ referendum ſit ad locum.fratribus ratione loci preſtatur impedimētū ne pure poſſint regulam obſeruare. Ut q: loco eſt annexa ꝓprietas: vel cura aliquarum animaru;: ad quā ratione loci fratres neceſſario tenētur

¶Capitulum vndecimum

Precipio firmiter fratribus vniuerſis habeant ſuſ.conſortia vel conſilia mu. ⁊c. Queritur quid ſit ſuſpectum conſortiu; Dicendum ꝙ ſupectum ꝯſortiu; dicitur nō ex vna cauſa:ſed ex pluribus vt ex genere actus/ex circunſtantiꝭs loci/temporis frequentie/perſone et hmōi que patent cuilibet intuenti. ¶Sequitur. Et ne ingre.mo. mona.⁊c. Apoſtolica expoſitio determinat hoc capitulum generaliter obſeruandū:et determinat conditiones propter quas poſſumus ire ad loca monialium:ita tñ ꝙ non igrediamur iteriores eoꝝ officias.ſ.cauſa elemoſine petende et predicationis faciende. ¶Circa quod dubitatur vtrū pro aliꝭs cauſis honeſtis vt pro audiendis confeſſionibus vel conſulendi in ſpiritualibus et huiuſmodi poſſint ire. Et ſi interiores eoꝝ officinas vt clauſtrum et capitulum quando in generalibus proceſſionibus vadunt communiter cum populo poſſint ire: vel cū epiſcopis in capitulo predicare. Unde ſuper hoc eēt apoſtolica expoſitio requirēda.

¶ Super his igitur et ꝗ omiſſa reſtāt vſa
diſc etio ꝓuideat qualiter ad conſcientia=
rum ſecuritatē/et ordinis vtilitatem per ſe
dem apoſtolicam diſponatur ⁊c.

¶ Explicit expoſitio quatuor magi=
ſtrorum ſup regulam frm minorum.

¶ Incipit declaratio ſcti Bonauenture
doctoris ſeraphici ſuper regulā frm minoꝝ

Quicūq; hanc re=
gulā ſecuti fuerint: pax ſuper
illos ⁊ mia. Ad gala. vlti. hāc
plane puto regulā ab Inno=
cētio papa. iij. approbatā/a ſe
quēti. honorio ꝯfirmatā/a gregorio. ix. de=
claratā: vt funiculus triplex nō facile dirū=
patur. Nec tñ in imēſū gloriabimur: ſʒ ſcḋʒ
mēſurā regule qua mēſus eſt nobis deus:
ne in aliqua alia regula gloriemur. Huius
igiť regule rectitudinem duce dño breuiꝰ
declarabo: vt ſit ei adherētibus ſolatiuʒ/et
aduerſantibus directio: ꝗ obliq̄s ⁊ reflexis
eā īuētes oculis: lumini attribuūt ſuaꝝ vi
ciuʒ tenebraꝝ. ¶ Regula igitur epiſtolari
mō a ſalutatiōe oritur/in narratione dedu
citᷣ/et in cōcluſiōe terminatur. In ſalutatio
ne enim refulget apoſtolica clementia pie
pauperibus ꝯdeſcendēs. In narratiōe pa=
tet apoſtolica ſapiētia ꝑfectionis ſummaʒ
breuitate perſtringēs. In ꝯcluſiōe eiꝰ reful
get auctoritas potentie: qua ſeruos xp̄i ꝑ=
petua ꝓtegit armatura. ¶ Prima pars. ſ.
ſalutatio duas habʒ ꝑticulas: q2 ꝯtīet ſalu
tationē et ſequētiū cōfirmationē. Dr enim
p̄mo ſic Honoriꝰ ep̄s. Epiſcopꝰ vtiq; nō ali=
cuiꝰ partis ſolū ſʒ totius vniuerſitatis. In
cuius figura legitur Iohā. xxi. ꝙ ſtāte ieſu
in littore maris petrꝰ ſuccīxit ſe ⁊ miſit ſe
in mare: alij ꝟo diſcipuli nauigio venerūt.
Per mare intelligitur ſeculum: qḋ ſuſcepit
petrꝰ a dño gubernandū. Per nauigium au
tē intelligūtur varie ſortes diſcipuloꝝ: qui
in varijs mūdi partibus pōtificiū ſuſcepe=
rūt. Vñ et due fuerūt naues ꝓpter circūci=
ſionē et preputiū ſcḋʒ augu. ſentētiā ſuper
illud. Hinc petrus a petra dictus a dño po
ſitus eſt eccleſie fūdamētū. Math. xvi. Tu
es petrus et ſuper hanc petram edificabo
eccleſiam meam. Ubi rabanus. Ut oēs per
orbem credētes intelligant: q2 quicunq; ab
vnitate fidei vel ſocietate illiꝰ quolibet mo
do ſegregant ſeipſos: nec a vinculis pecca
toꝝ abſolui/nec ianuā poſſunt regni celeſtiʒ
intrare. Hinc petro dñs dedit ſuper alios
apoſtolos ordinariā poteſtatem. Lu. xxij.
dicēs. Et tu aliquando conuerſꝰ ꝯfirma fra
tres tuos. In huiꝰ figurā dicitur ſap. xviij.
ꝙ in veſte poderis quā habebat aaron to=
tus erat orbis terraꝝ. Qʒ ſi vnus non eſſet
qui in oēs exercere poſſet iuriſdictionē: vbi
maneret ſtatus eccleſie? Si partibꝰ diſcor=
dātibus non eſſet ꝗ poſſet manum mittere
in ambobus: fuiſſet ſynagoga felicior ꝙ̄ ec
cleſia: q2 illa habebat vnū ſummū pontificē
qui omēs diſcordias poterat terminare. vt
patʒ deutero. xvij. Tāte auctoritati noſtre
profundiſſima hūilitas ſociatur: cū dicitur
Seruus ſeruoꝝ dei. Nō iſtoꝝ vel illoꝝ: ſed
ſapientiū et inſipientium omnium ⁊ ſingu
loꝝ. Sic certe vt legitur Ezech. xlij. Gazo=
philatia templi fuerūt in ſuperioribus hu=
miliora. In ſtatu enim ſublimi eſt orna=
mentum notabile humilitas profunda.
¶ Sequitur Dilectis filijs fratri. Fran=
ciſco ⁊ alijs fratribus de ordine minoꝝ ſa=
lutē et apoſtolicā benedictionē. Eccleſiaſti
ci. iij. Benedictio patris confirmat domos
filioꝝ. In hierarchis eloquijs optīe ſonat
nomen dilectiōis: q2 vt dioni. dicit. Totius
hierarchie finis et cōſūmatio eſt vnitiua di
lectio. ¶ Sequitur ſecunda particula con=
tinens ſequentium confirmationem. Un=
de dicit. Solet annuere ſe des apoſtolica
pijs votis: et honeſtis petentium deſiderijs
fauorem beniuolum impartiri. Pium eſt
quod eſt ad dei gloriam directiuum quia
pietas eſt cultus dei. ij. ad thimo. iij. Qui
pie volunt viuere in chriſto perſecutioneʒ
patiētur. Honeſtū eſt qḋ ad edificationē ꝓ=
ximi ordinatur. Ad Ro. xiij. Sic vt in die ho
ſte ambulemus. Hec honeſtas a diuinis ē
precipue beneplacitis et non mundanis va
nitatibus regulanda. Unde hiero. ſuper
Eſa. xx. ca. Nō erubuit eſaias nudus īcede
re: nichil honeſtiꝰ iudicās ꝙ̄ dño obedire.
¶ Sequitur. Ea propter dilecti in dño filij
veſtris pijs precibus inclinati: ordinis ve=
ſtri regulā a bone memorie. Innocentio pa
pa predeceſſore nr̄o approbatā/annotatā
p̄ñtibus/auctoritate vobis apl'ica ꝯfirma=
mus ⁊ p̄ñtis ſcripti patrocinio ꝯmuniꝰ Que
talis eſt. Cū ratiōe pietatis et honeſtatꝭ di
cat ſe ſūmus pōtifex hāc regulā ꝯfirmaſſe:
ipſi ſunt qui a ſede apl'ica diſcordantes re=
gulā iſtā dicunt ſeruari nō poſſe: ⁊ per cōſe=
quens aliquid impiū continere. Tales he=
retici ſunt et ſciſmatici. vt patet. xxij. di. c.
Omnes ſiue patriarche. Itē deutero. xvij.
Sequeris ſentētiā eoꝝ: nec declinabis ad
dexteram vel ad ſiniſtram. Qui autem ſu=
perbierit nolens obedire ſacerdotis impe=
rio et decreto iudicis: morietur homo ille.

Ex predictis patet ꝙ tota regula eſt mandatum apoſtolicum: et per conſequens autenticum quod tea continet. ¶ Sequitur textus.

¶ Capitulum primum.

Regula et vita mi

norum fratrū hec eſt. ſ. dñi noſtri ieſu xp̄i. Hic ſubditur cōfirmate veritatis narratio: q̄ rubricis. xij. diſcernitur: q̄ ſunt. xij. duriſſimi lapides: de quibus ioſue. iiij. ꝙ xij viri electi acceperunt de alueo iordanis vbi ſteterūt ſacerdotū pedes. xij. lapides ponētes in loco caſtroꝝ: vbi illa nocte deberent figere tentoria. Hoc eſt dicere ꝙ fratres minores tanꝗ viri a dño vero ioſue electi volentes pertranſire iordanem et feſtinare ad terrā ꝓmiſſionis: eligant ſibi. xij. duriſſimos lapides. i. xij. capitula regule: euangelica ⁊ apoſtolica ſentencia confirmata: de loco vbi ſteterunt pedes ſacerdotū: hoc eſt ad imitationem. xij. apoſtoloꝝ. Tres prime rubrice radios recipiūt orientis. Tres alie ſequētes ꝑicula excludunt aquilonis Tres tercio loco poſite obuiāt malis ab occaſu Tres vltime auſtralibus delicijs ſunt referte. Ut ſic hec ciuitas ī quadro poſita: ornata. duodecim portis. ſcilicet. duodecim apoſtolicis margaritis: non timeat potentiū inſultum pauperum et ſapientum induſtria cōmunita. Triū aūt primo poſitarū. i. orientalium rubricarum. Prima ſummarie religionem inſtituit. Secunda ad eam venientes recipit Tercia receptos iterius et exteri⁹ inſtruit diſciplia. Et quia vt patet ex dioniſio. Subſtancia hierarchie in duobus conſiſtit. ſcilicet in ſanctis ꝑfectiōibus/ ⁊ in ordine perficiēdorum. Prima ad perfectos per obediētiā. Secūda ſubditoꝝ ad prelatos. Idcirco prima rubrica duas habet partes. Quarū prima ſummarie tāgit hui⁹ hierarchie. i. ſacri ordinis ꝑfectionē. Secūda deſcribit obedientialē ordinationē ibi frater Franciſc⁹.

¶ Dicit ergo p̄mo. Regula ⁊ vita. Regula ex hoc đr quia recte ducit. Rectū autē eſt: cuius mediū non erit ab extremis. Et qr dicitur prima. ad thimo. vi. Nichil intulim⁹ in hunc mundū: haud dubiū qr nec auferre qđ poſſum⁹. Illa ergo veriſſima dicitur regula q̄ docet vt ē poſſibile: in vita paupṫatē nudiſſimā obſeruare. Hec regula etiā eſt vita vt tota ꝯuerſatio regule applicetur. iij. reg. vi. Operuit oīa laminis aureis. ¶ Fratruz minorum ſic dictoꝝ abſolute: vt de nullo dignitatis gradu cōtendētes nec ſibi nomen honoris alicui⁹ vſurpātes oib⁹ ſe humilitatis amore ſaluo dei honore ſubiſciāt: ad nullā tꝑalem magnitudinē vt pauperrimi humilimi aſpirātes. Dicti autē frēs minores ad imitationē illoꝝ de quib⁹ đr. Math. xxv Quādiu non feciſtis vni de minorib⁹ his: nec michi feciſtis. Eorū igitur rl'a hec ē ſcʒ dñi noſtri ieſu xp̄i ſanctum euāgeliū obſeruare. Hoc idcirco đr: quia tota rl'e ſubſtātia de fonte trahitur euāgelice paupṫatis. Nō eſt ergo rl'a aut vita hec noua res: ſed ꝓcul dubio renouata: magnaq; eſt hmōi rl'e profeſſoribus materia ſolatij q̄ ſoli in hoc mundo vitā illā ad lr̄am ꝓfitentur: quam ap̄lis ad p̄dicādum miſſis dñs cōmēdauit. ¶ Sʒ cū dicat hec regula eſt ſcʒ ſanctū euangeliū obſeruare. Nunqđ vouētes hanc regulaʒ: vouent p ꝯñs omnē euāgelij ꝑfectionē: Dico ꝙ nō: cum in ipſa regula quā vouent quedā monitorie ⁊ exhortatorie ſubiungantur. Cum ergo non omnem regule partem vouent obſeruare: multo magis non vouent quod non exprimitur in eadem Cui ſimile eſt quod ſuper illud pſal. Uouete et reddite. dicit glo. ꝙ quedam vota ſunt communia omnibus vt vouere fidem: abrenūciare dyabolo et pompis eiuſdem non ſuperbire non occidere et huiuſmodi: et de his omnibus precipitur. Uouete et reddite. Sicut ergo in hoc genere voti non intelligitur expreſſe voueri ab omnibus cr̄iſtianis preceptorie niſi quod preceptorie in lege ponitur diuina ſic nec tota vita euāgelica vouetur ab huiuſmodi regule profeſſoribus. ſed tantum illa eius pars que ex regule intentione imponitur obligatorie obſeruanda. Uouent ergo fratres totam regulā ſecundum intētionem mandatorum partim ad obſeruantiam vt preceptorie impoſita: partim ad reuerentiam et approbationem illorum que non tam preceptorie imponuntur ꝗ̄ meritorie proponuntur tali ſtatui ſpecialiter emulanda: vt eſt illud quod infra dicitur. Orare ſemper ad deum puro corde habere humilitatem et patientiam in perſecutione et in infirmitate ⁊c. Licet enim virtutum actus ſint in precepto tanta tamen actuum precellentia nulli preceptorie imponitur quanta in plurimis capitulis regule continetur.

Uouent ergo fratres euangelium eodem modo: partim ſcilicet ad obſeruantiam: partim ad reuerentiam ſpecialem. quam decet et congruit tanto ſtatui emulari. Ex his ergo patet error dicentium ꝙ vouentes hanc regulam vouent etiam omnia preceptorie que in ipſa regula con

tinentur. hoc em̄ eſt contra regulã manife
ſte. q̄ expreſſe diſtingunt monitiones a pre
ceptis. ¶ Sequitur viuendo in obedientia
ſine ꝓprio et in caſtitate. ¶ Circa quod di
cendũ ꝙ obediẽtia vno modo eſt virtus cõtra
ria inobediẽtie: ⁊ ſic omni cõuenit chriſtia
no. Prime petri. j. caſtificantes aīas vr̃as
in obediẽtia caritatis. Alio modo obedien
tia dicit ſtatum eminentẽ hui⁹ virtutis qñ
aliquis nõ tm̄ obedit deo: verumetiã homi
ni ꝓpter deum. Itẽ deo obedit non tm̄ i ne
ceſſariis: verumetiam in omnibus ſupero
gatiõis et diuinis inſpirationibus vniuer-
ſis quantumcunq̄ difficilibus et arduis il-
lius exemplo qui factus eſt obediens vſq̄
ad mortez vt dicit̃ ad Philippeñ. ij. q̄ mori
minime tenebatur. hec obedientia ex ver-
bo dñi deſcendit. qui dicit Matth. xvi. Si
quis vult venire poſt me: abneget ſemetip
ſum ⁊c. Sed triplex eſt ſic abnegatio. Una
eſt neceſſaria p modũ ſubcõtrarietatis: qua
ſcʒ homo in quibuſdam ſue volũtati renũ-
ciat vt in pctis. In aliis vero vt i i differẽti
bus ſibi retinet ſuã volũtatem. Alia eſt ſui
abnegatio per modũ cõtrarietatis: vt in il-
lis oib⁹ q̄ ſiue ſimpliciter ſiue accõmode ſue
renũciãt volũtati nichil volẽtes ſiue agẽtes
ſcd̃m ſuã volũtatẽ vel ſcd̃ʒ nutũ ſue volũta
tis De qua dicit q̄dã Nichil fragrat ita dño
in odorẽ ſuauitatis q̄ʒ ſi mactetur dño vitu
lus proprie volũtatis Nimirũ altiſſimũ eſt
in homine rationalis voluntas. Altiſſimũ
ergo ẽ ſacrificiũ eã totaliter dño cõſecrare
nõ tm̄ ip̄i deo oediẽd o ſed etiã homini ꝓ
pter deũ: cũ et ip̄e ad hoc docẽdum parẽtũ
ſuoꝝ ſubditus fuerit volũtati. vt legit̃ Lu.
ij. Eſt etiã abnegatio tertia quaſi cotradi-
ctoria que ꝓpriam exponit vitam pro glo-
ria conditoris. Obedientia tamen ꝓut di-
cit ſtatum eminentem virtutis obedientie
plures habet gradus. Quidaʒ enim in om
nibus abſolute vt dictuʒ eſt: quidam vero
accõmode vtpote ad mediocritatem ſtatus
ſui pertinentibus proprie renũciant volũ-
tati qꝛ clerici ſeculares in ſacri ordinis ſu-
ſceptione renunciant propriis voluntatib⁹
et extunc plene debent ſubiici eccleſie pote-
ſtati vt legit̃. xij. q. j. c. nõ dicatis. Amplius
ſublimior eſt obediẽtia monachoꝝ q̄ʒ ſecu-
lariũ clericoꝝ vt pʒ extra de offi. ordi. ca-
pitulo q̄ſto. Monachoꝝ aũt obediẽtia duo
bus ꝯſtringitur. Primo qꝛ per obedientiã
vouent ſalua ſtabilitate ad locũ. Secundo
qꝛ ad nichil obedire tenentur quod regulã
ſuam tranſcendere demoſtratur. Altior eſt
ergo obedientia illorum qui nullum habẽt
in hoc mundo loci ius proprium quo ſua
obedientia reſtringuatur. Iteʒ altior eſt il-
lorum obedientia: quorum altior eſt regu-
la: ex qua tenentur eiuſdem regule pro-
feſſores nichil reſpuere: niſi ſit ipſi regu-
le contrarium vel ſaluti directe aliquali-
ter. Illi ergo ſoli abnegationis contrarie
ſecundo modo dicte gradus attingunt ꝑfe
cte qui in omnibus etiam indifferentibus
ſubſunt beneplacitis alienis: qui nullum
habent patrocinium loci ſtabilis vel regi-
onis ad quam eoruʒ obedientia contraha
tur: qui nichil ſibi obedientialiter impoſi-
tum poſſunt repellere quaſi tranſcendens
ſuam regulam: niſi vergat in ſue anime de
trimentum. Unde patet. ꝙ errant qui dicũt
ꝙ in oib⁹ religionib⁹ obedientia ſit equalis
¶ Sequitur ſine proprio. Et hoc etiam ha
bet gradus Nam ſecũdum antiqua iura cle
ricis habere proprium non licebat. Sunt
adhuc bona eccleſiaſtica non propria ſʒ cõ
munia. i. communi vtilitati viuentium de-
putata. Sʒ qꝛ etiã preter hec licebat cleri-
cis ſecularibus habere propria peculiaria
patet ꝙ altior ẽ ſtatus monachoꝝ quo ad
hoc quibus non licet habere proprium vl-
lo modo perſonale ſed tantum in communi
Sed qꝛ in bonis communibus eſt periculũ
ſicut i propriis (vt patet ex auariciis ⁊ aliis
malis affluẽtie terrene frequẽter ānexis tã
religioſoꝝ q̄ʒ ſecularium clericoꝝ) ille ſtat⁹
eſt ſyncerior ⁊ a periculis diuitiarum re-
motior q̄ non habet affluentiam ꝓpriaʒ vl̄
cõem mobilẽ vel immobilẽ vt nõ ſit ei ex di
uitiis materia ſuperbiẽdi vel occaſio laſci-
uiendi vel auaricie incentiuum: creſcit em̄
amor nummi q̄ʒtuʒ ip̄a pecunia creſcit Ni-
chil igitur habet proprium ordo minorum
fratrum nec aliqua ipſius ordinis perſona
ſed vti ſerui xp̄i ⁊ ſuiles ꝓ xp̄o effecti q̄ ꝓ no
bis formã ſui accepit in domib⁹ viuũt alie
nis illũ imitãtes q̄ nullũ habuit titulũ domi
ciliũ vbi caput ſuũ ſctiſſimũ reclinaret: Et ꝓ
pter ip̄ʒ vtũt libroꝝ ⁊ alioꝝ vtilitatũ vtẽſi
libus: q̄ iuris ſunt alieni. Nã et xp̄s alieno
veſcebatur cibo vt dicit hieronymus ad
nepotianum. Unde gregorius nonus hanc
eandem regulam elucidans et iſtam pro-
feſſionem ab omni alia diſtinguens: bene
ait. Dicimus ꝙ nec in communi nec in ſpe-
ciali debet proprietatem habere ſed vten-
ſilium et librorum et eorum mobilium qua
ruʒ licet ordini habere vſum habeat ſal-
uo locorum et domorum dominio illis ad
quos noſcũt̃ ptinere. Nec vẽdi dñt mobilia
nec extra ordinẽ cõmutari alienari q̄ quõiã

ecclesie romane cardinalis q̄ pro tp̄e fuerit ordinis gubernator gñali ſeu ꝓuincialibꝰ miniſtris auctoritatē ſuꝑ hoc prebuerit vel aſſenſū. Ex quo patet ꝙ oīa mobilia qbꝰ ordo vtitur: ſunt nullo medio bona eccl'ie romane: cuiꝰ auctoritate ſolꝰ eiuſdē eccl'ie cardinalis ⁊ nullꝰ eo īferior licentiā habet ſine ipſo eadē diſpēſandi. Cū ergo in alijs religionibꝰ bona ſic ſint coīa perſonis: ꝙ tñ ſūt ꝓpria coitati. ⁊ ſicut diſtingūtur eccl'ie ita ⁊ poſſeſſiones eccl'iarū: ita eccl'ia q̄ eſt fratrū minoꝝ cōmunitas: nichil poteſt ſibi vēdicare ꝑ modū poſſeſſiōis vel dñij cōmunitatis ſue ꝓpriū mobile vel imobile in hoc mūdo. Poſſet quidē eſtimari ꝙ in breuiarijs ordo ius haberet dñij: qr noīatim in ſequēti rubrica concedūtur: niſi ſexta rubrica oīs rei (nulla excepta) dñiū ab ordine excluderet manifeſte. Sequitur In caſtitate. Cuiꝰ obſeruantia ⁊ ſi in omnibꝰ religioſis ⁊ clericis infra ſacros exñtibꝰ ē poſita tñ altior diſciplina iſti ordini ē īpoſita q̄ꝫ alicui alioꝝ cū hic p̄ceptorie īterdicatur ffībꝰ omne ſuſpectiuū conſortiū ⁊ ne īgrediantur interiores officinas monialiū nec etiā loca eaꝝ publica niſi ex ſpeciali cauſa maturitate debita preexiſtēte miſſaꝝ ad talia ꝑſonarum: vt ſequentia ampliꝰ declarabūt. Si qs ergo omnes religioſos in his tribꝰ votis pares aſſerit obedientie ſcilicet expropriatiōis et caſtitatis manifeſte dicit falſū: vt in obedientia patuit etiā vt patebit q̄nta ⁊ ſexta rubricis de expropriatione ⁊ paupꝑtate patet etiā de caſtitatꝫ īuiolabili honeſtate. Etſi caſtitas ip̄a religioſoꝝ gradus nō habet: multi tñ ſunt gradus diſcipline eiꝰ honeſtatem inuiolabiliter obſeruādi. Hec eſt igitur huiꝰ ꝑfectio ſūmaria hierarchie. ¶ Sed cū obedientia paupꝑtas ⁊ caſtitas partes ſint euāgelice doctrine vtpote ꝯſilia euāgelica quare hic hec tria ab euāgelio diſtingūtur cuꝫ dicitur. Sanctū euangeliū obſeruare viuēdo ī obediētia ⁊c. ¶ Reſpōſio duplex ē ꝑfectio vna formalis q̄ ꝯſiſtit ī habitibꝰ ⁊ actibus virtutū: alia materialis q̄ cōſiſtit in cōgregatiōe conſilioꝝ vel legū faciētiū ſeu ducentiū ad ſtatū ꝑfectionis. Prima intelligitur ſpecialiter ī noīe ſancti euangelij qr hec ꝑfectio ē p̄ncipalit' intenta in ſancto euāgelio. Ad ip̄am enim oīa ꝯſilia euangelica ordinātur. Hec ē q̄ precipue in ſermone dñi in monte ꝑtractat' cū dicitur. Beati pauperes ſpiritu ⁊c. Et in alijs virtutū regulis vt puta in vitādis verbis ocioſis ⁊ ſimilibꝰ. Alia vero ꝑfectio ſcilicet materialis ab hac expreſſe diſtinguitur cum dicitur viuendo in obedientia ſine proprio ⁊ in caſtitate: vtiꝙ cōſiliaria et celebri de qua dicit ſaluator Mathei. xix. capitulo. Qui poteſt capere capiat. Sequitur de obedientia eiuſdem ſtatus ordinatiōe ꝑ quam reducitur tota religio ad hierarchiaꝫ eccleſie principalē. Pro quo dicit frater franciſcus. Hoc ſancti nomen fuit aduenticium: cum Johannes nomine proprio in regeneratione imponi diceretur p̄mo a matre. ¶ Promittit obediētiam. Et ſi totus clerus ⁊ religioſorum vniuerſitas teneatur firmiter apoſtolico dño obedire. tamen ſanctus huic debito votum adijcit ſpeciale ſciens voto ſuperuenire et fortificari ſacri ordinis vinculum ⁊ meritū geminari. Et reuerentiam. Eſt autem reuerentia exhibitio honoris procedēs a timore filiali ⁊ humili affectu Eccl'ia. xxxij. Audi tacens et pro reuerentia accedet tibi bona gratia. Quia reuerentia humilitatis eſt actus fratris minoris. Unde fratres minores ſicut humilitatis profundiſſime profeſſores debent inter omnes ſumme reuereri ſummum pontificem ⁊ alios ꝓ gradu ſuo ī eccleſiaſticis officijs cōſtitutos. ¶ Dño pape honorio ac ſucceſſoribus eis canonice ītrantibus. Hoc ē q̄ ſuccedunt non facto tātum ſed iure ſecundum formam canonum ſublimati. ¶ Et alij fratres teneātur fratri franciſco ⁊ eius ſucceſſoribꝰ obedire. Ut catene auree vncinis medijs diſponantur: vt ſic inferiores a ſupremo vertice per gradꝰ medios deducantur. Hic eſt enim motus rectus mētium diuinarum vt ſanctus docet diony. Et ſic ſcala iacob aſcendentibꝰ et deſcendentibus adornatur. Sic aſcenſu purpureo filie hieruſalem pergunt in reclinatorium ſalomonis.

¶ Capitulum ſecundum.

SI qui voluerint hanc vitaꝫ accipere. Stratis huius edificij fundamētis reſtat prouidere de habitatoribus ciuitatis vt ſcilicet recipiantur ad ordinem venientes ad orientē lucis radios ſuſcepturi. Et hec pars quattuor habet. Primo agit de ipſorum receptione. Secūdo de probatione ibi poſtea cōcedant. Tercio de recipiendorum profeſſione. ibi Finito vero anno. Quarto de profeſſorum in victu et veſtitu deſcriptione. ibi. Et illi qui iam. Et quia circa receptionem tria cōcurrūt ſcilicet recipiētis aucto-

ritas:recipiẽdi idoneitas hũilitas ⁊ religio
nis requiſita puritas iuxta quod oẽ hierar
chicũ negociũ diuidit̃ i ſanctis pfectis ⁊ p
fectioribus ſcd̃m dionyſiũ:primo agit̃ de p
tinẽtibus ad recipiẽtem. Scd̃o agit̃ de pti=
nẽtibus ad recipiẽdi idoneitatem. ibi Et ſi
hec oia. Tertio de ptinẽtib⁹ ad religionis
puritatẽ. ibi Dicant illis. Circa receptores
duo tãgit iuxta duas eccleſie claues: iuxta
qd̃ in hierarchia eſt ordo et ſcia ex quibus
ſeq̃tur actio Tãgit primo circa receptores
clauem auctoritatis ⁊ ordinẽ ptãtis. Scd̃o
pertinẽtia ad clauẽ ſciẽtie ⁊ diſcretiõis. ibi
Miniſtri vero diligenter. ¶ Dicit ergo Si
qui voluerint hãc vitã accipere. Loquitur
cõditionate dñz ſequẽdo dicẽtẽ Mathei. xix
Si vis pfectus eſſe vade et vende oia que
habes ⁊ da pauperibus ⁊c. Religionis eñ
huius ppoſitum vt nullũ terrenũ expecta=
ri poſſit emolimẽtũ nulli neceſſitate ĩponi=
tur nec carne ⁊ ſanguine ſuggeritur ſed ab
illo inſpiratur: de quo dr̃ Johã. iij. Nõ põt
hõ accipere quicq̃ niſi datuz fuerit ei de ce
lo. ¶ Et venerit ad fratres noſtros Nõ hoc
dr̃ quaſi non liceat fratribus nõ venientes
exhortationib⁹ puenire. cũ et ipe dñs plu=
res ad diſcipulatũ recipiens plures voca=
li vocatione preueniſſe legatur vt Andreã
Petrũ et ſimiles quidam ipſum preuenerit
ſe eius conſortio offerẽdo quoꝝ ⁊ vnus re=
pulſus eſt vt patet Matth. viij. Venientiuz
igit̃ ad fratres quidã ſũt a ffib⁹ preuẽti q̃=
dã vero ipſos ſua deuotione pueniũt et de
oibus hic dr̃. Et venerint Mittãt eos ad ſu
os miniſtros puinciales quib⁹ ⁊ nõ aliis re
cipiẽdi ffes licẽtia concedatur. Ecce clauis
auctoritatis miſtris tm̃ reſeruat̃. Iſta aũt
ↄmiſſio ſeu ordinatio habz precipue duas
rõnes. Prima vt receptoꝝ aut recipiẽdorũ
cõſtãtia pbetur. Scd̃a eſt q2 de miſtri pru=
dentia amplius preſumitur q̃ arte ſciat pi=
ſcatoria bonos in vaſa ſua eligere malis ve
ro non idoneis foras miſſis. Nomen autẽ
miniſtri ſumit̃. Matth. xx. vbi dr̃. Qui ma=
ior eſt veſtrũ erit miniſter veſter. Et q2 plu
rimoꝝ ad ordinẽ venientiũ eſt deuotio ma
nifeſta. ſufficiẽs eſt ad receptionem ſecula
riũ diſcretio in cõuentualib⁹ fratrum maxi
me in loco gñalium ſtudioꝝ. Ideo dñs pa=
pa non relaxans hanc regule partẽ: ſed ad
mentem eius diſpenſando aſpiciens ordi=
nauit q̃ in talibus locis diſcretis ffibus re
ceptiõis auctoritas cõcedatur: ſciẽs q̃ dicit
lex. ff. de legibus Q2 ſcire leges nõ eſt ver=
bum eaꝝ tenere ſed vim et poteſtatem Et
lxi. di. c. Sauimus dr̃. Eccleſiaſtice phibitio
nes proprias habent cauſas: quibus ceſſã
tibus ceſſant ipſe. Et prima. q. prima in c.
qd̃ p neceſſitate dr̃ Pro neceſſitate tempo=
ris ſtatutũ eſt ceſſãte neceſſitate ceſſare de
bet. ¶ Sz p claue diſcretionis dicit. Mini
ſter vero diligenter eos examinabit de fide
catholica ⁊ de eccleſiaſticis ſacramẽtĩ. Hoc
p illis dicitur partib⁹ vbi ↄtingit aliquos
hereticos inueniri. Ad fidẽ catholicam per
tinent oia que ipſi fidei obſequũtur. Unde
q2 fratres ad fidei doctrinam ex intentiõe
regule ſunt vocati vt ſequentia manifeſtãt
ſtatutũ eſt in ordine ne aliquis recipiatur
ad ordinẽ pro clerico niſi fidei doctrine ha
beat conueniens fundamẽtũ vel ſaltem p
fundamenti penuria edificationis multitu
do recõpenſet: vel qd̃ i talibus lingua non
ſufficit vita clamet ⁊ ſic de minoribus exa=
minatio in maioribus implicat̃. Sicut ipe
dñs Exo. xx. Inhibẽdo idolatriã ihibet oẽz
ſupſtitionem. Inhibendo hereſim: inhibet
ois erroris perniciem. Inhibendo homici=
diũ: inhibet oẽm perſone iniuſtam leſionez
Inhibendo mechiam inhibet oẽm fornica
tionem. Precipiendo honorem parẽtũ. oẽz
hoiem p gradus ſui merito cũ innotuerit
precipit honorari vt ſic minora in maiori=
bus ↄmẽdẽtur. Sic etiã in pñti minoꝝ exa
minatio in maiorib⁹ implicat̃. ¶ Et ſi hec
oia credãt ⁊ velint ea fideliter cõfiteri. Hic
agit de pertinentibus ad recipiendorũ ido
neitatẽ q̃ in duobus ↄſiſtit Prima ad deũ p
qua dicit. Et ſi hec oia credant: vtiq3 corde
et velint ea fideliter confiteri. Q2 ore fit cõ=
feſſio ad ſalutem ad Roma x. Ex quo vere
patz q̃ recipiendi ad ordinem debent pa=
rati eſſe ad martyriũ Et vſq3 ad finem firmi
ter obſeruare q2 premium datur ſoli perſe
ueranti. Scd̃a eſt in ordine quoad mundũ
pro qua ſubdit. Et vxores non habent ⁊c.
Vel licentiam eis dederunt ſcilicet maritis
auctoritate dioceſani epi. Voto ↄtinẽtie iã
emiſſo hoc dr̃ q2 votũ quo ad hoc nõ ſolẽ=
nizatur niſi vouens mũdo moriẽs in ſpũa
lis patris penitus trãſeat poteſtatẽ quod
precipue conuenit ſponſo eccleſie Et illius
ſint etatis vxores q̃ non poſſit de eis oriri
ſuſpitio. Etas iſta nõ minus ſtabilitate vir
tutiſq3 tractu temporis menſuranda videt̃
q2 ſap. iiij. Senectus venerabilis eſt nõ diu
turna: nec annoꝝ nũero cõputata. Cani eñ
ſunt ſenſus hois et etas ſenectutis vita i=
maculata. In iſto autem ĩpedimẽto omnia
alia intelligũtur que poſſent ineptitudinẽ
ad ingreſſum ordinis generare Sicut mo=
dus eſt iſtius regule dare ex ſimilib⁹ ſimilia

intelligere:⁊ minora in maioribus implica
re. Que aūt hic dicūtur colligūtur extra de
cōuerſione coniugatoꝝ.c.cū ſis ⁊ alijs plu
ribus. ¶ Dicant illis verbū ſancti euāgelij
Hic agitur de tercio ſcꝫ de religionis puri
tate:que in tribus conſiſtit. In venientium
denudatione perfecta. In frugalitate reci
piētiū manifeſta. ibi. Et caueāt ne fratres
ſolliciti ſint Tercio in directione ad releua
tionē pauperū diſcreta. ibi. Si tñ cōſiliū re
quiratur. Pro primo dicit. dicāt illis verbū
ſācti euāgelij q̄ vadāt ⁊ vendāt oīa ſua ⁊ ſtu
deāt ea pauperibus erogare. Hoc eñ ſumi
tur de cōſilio dñi Mathei.xix. Sil'r legitur
Luce.ix. vbi dicitur Et ait alter Sequar te
dñe: ſed ꝑmitte michi primū renūciare his
q̄ domi ſunt. Ait ad illū Jeſus Nemo mit
tens manū ad aratrū ⁊ aſpiciēs retro aptꝰ
eſt regno dei vt ſint mūdi corde: vt ſint qui
diuitijs habitis cor nō apponūt: nec nuda
ti tm̄ clamide cum ioſeph egiptiā fugiente
Geñ.xxxix. quē imitātur: q̄ relictis implica
tiuis ſibi retinēt operimentū ſufficiēs nudi
tati: ⁊ ſuo mō nudi nudā crucē ſequūtur Sꝫ
ſint etiā adeo nudi vt ſint ſpoliati ſindone
ſup nudo vt a propinquiori: cū adoleſcente
diligēte dñm pre ceterꝫ vt legit Marci.xiiij
in textu ⁊ in glo. cū abiecto pōdere in nudi
tatꝫ termio ſtatui vie poſſibili xp̄i veſtigia
imitētur. ¶ Qd̄ ſi facere nō potuerint: ꝓpt
loci diſtātiā vel ꝓpter litiū iplicationē: ſuf
ficit eis bona volūtas: q̄ licitꝫ ceditur ⁊ oīa
cōtēnūtur iuxta illud Hiero. Si habes res
tuas vēde. ſi nō habes. ꝓijce. Nemo renun
ciaturus ſeculo pōt bene vēdere q̄ cōtēpſit
vt vēderet. ¶ Seqtur de puritate a parte
recipientiū. Caueāt aūt fratres Iſtud vide
tur dici ꝓhibitorie cū ihibeatur vt illicitū:
quod colligit ex hoc qd̄ ſequit. Si tñ conſi
lium reqrat. Ex quo eñi licētia in hoc tātuꝫ
dat in alio denegatur. ¶ Et eorū miniſtri
ne ſolliciti ſint de rebus ſuis tp̄alibꝰ: vt li
bere faciāt de rebꝰ ſuis qcquid dñs inſpira
uerit eis. hoc ſumitur exemplo dñi dicentis
Math.xix. Uēde oīa q̄ habes ⁊ da pauperi
bus.⁊c. Secus erat in actibus apoſtoloꝝ.
vbi dr̄ q̄ propter multitudinē virorum ac
mulierū ſimul exiſtentiū inter quos nullus
erat egēs: ap̄li gerebāt pecunie ꝓcij rerum
vēditaꝝ ad tp̄s ſollicitudinē: quā cito dimi
ſerūt ſicut impeditiuā verbi dei ſicut legit
Actuū.vi. Diſcretior ⁊ excellētior eſt regu
la ab ip̄o dño ꝯſtituta ap̄lis: cū di. Math.x.
Nolite poſſidere aurū vel argentū: q̄ illa q̄
ꝯſtituta ē ſub ap̄lis p̄mitiue eccl'ie multitu
dine ſimul habitātiū viroꝝ ac mulierū: vbi
nullꝰ eoꝝ aliqd poſſidebat neq̄ ſuū aliqd eē
dicebat: ſed ipſū in coi cuꝫ alijs poſſidebat.
Hanc regulā ſub ap̄lis ꝯſtitutā iſtituit bea
tus Aug. ſibi ⁊ clericis ſuis: ſtatuēs ne quid
ꝓprij poſſideret. Sed q: vidit eā Auguſti
nus a clericis nō ſeruari: mutauit decretū:
eos habere ꝓpriū ſuſtinēdo. vt pꝫ.xij.q.i.
c. certe ergo. Hanc eandē multitudinis re
gulā imitatꝰ ſāctus Bñdictꝰ: mandauit bo
na ad ordinē veniētiū niſi daretur pauperi
bus ad ūgi rebus eccl'ie monachoꝝ: vt ipſi
viuētes ſine ꝓprio pſonali: haberēt poſſeſ
ſiones monaſterij proprias. Quibꝰ ipſe nul
lū p̄fixit limitē terrene affluētie acquirēde:
vnde agrū agro nō ceſſant vſq̄ hodie eorū
plurimi copulare. Alia fuit antiquorū mo
nachorum forma. iuxta qd̄ narrat Greg. iij.
dialogo. de ſancto Iſaac monacho: cui cum
plurimi poſſeſſiōes offerrēt ad monaſteriū
cōſtituendum: et ille oīa oblata reſpuēs for
tē tenebat ſñiam dicens Monachus qui in
terra poſſeſſionē querit: monachus nō ē. Et
hieroñ. ad paulinū. Habet vnūquodq̄ pro
poſitū p̄ncipes ſuos. habemꝰ ⁊ nos p̄ncipes
ꝓpoſiti nr̄i. Paulū ⁊ Antoniū. Itē nr̄ prin
ceps Helyas nr̄ helyſeus nr̄i duces filij ꝓ
phetaꝝ: qui habitabāt in agris ⁊ faciebāt
tabernacula iuxta fluēta iordanis. Itē di
cit i epytaphio nepotiani Alij nūmū addūt
nūmo ⁊ marſupia fodiētes matronaꝝ: opes
venant obſequijs. Ditiores ſūt monachi q̄
ſeculares: poſſident opes ſub xp̄o paupere
quas ſub locuplete dyabolo non habuerāt
⁊ ſuſtinet eos etiā eccleſia diuites: quos te
nuit mundus ante mendicos. Hec hieroñ.
Et tñ ſancta eſt viuendi forma ſi ſeruetur
quā inſtituit ſanctus Bñdictus: quam qui
dam in nigris/quidā vero in albis a longe
imitāt. Beatus igitur Franciſcus videns
pericula et ſacrilegia affluētie terrene quā
multi poſſident in cōmuni: elegit regulā ip
ſis apoſtolis ad predicandum miſſis a dño
cōſtitutam: iniungens fratribus ne ſollici
tudinē habeant de rebus venientiuꝫ ad or
dinē ne ſic regule maculetur puritas/vel
inqetudine aliqua grauet. Sꝫ ne res veni
tium inutiliter diſpenſentur: remediū ꝯue
niens adhibetur cum dicitur. Si tñ conſi
liū requirat ⁊c. Hec licētia ſicut cōpetit mi
niſtris ita ꝯpetit alijs: quibꝰ ex priuilegio
apoſtolico recipiēdi fratres ad ordineꝫ eſt
conceſſa: qm̄ ꝯceſſo p̄ncipali acceſſoria etiā
omnia cōceduntur. ¶ Poſtea cōcedant eis
pānos ꝓbationis. Premiſſa p̄ma parte hu
ius rubrice in q̄ agit de veniētiū receptio
ne: hic ſubiungitur ſecūda pars de eorum

Probatione q̄tū ad habitus p̄cipue quali-
tatē. Dicit ergo. Poſtea concedant eis pā-
nos ꝓbatiōis: videlicet duas tunicas ſine
caputio. Sed cū dicatur Matth. x in regu
la apoſtoloꝝ, neq̄ duas tunicas. qualiter
ſctūs Frāciſcus hic ↄcedit duas tunicas: q̄
ſuperius dixit Regula et vita fratrū mino
rum hec eſt ſcilicet dn̄i noſtri ieſu xp̄i ſan-
ctum euangelium obſeruare. Reſpōſio. In
euangelio nomine vnius tunice veſtit⁹ de-
ſignātur neceſſariꝫ. Unde non habere duas
tunicas ē nō ferre ſuperflua veſtimēta. Sꝫ
q2 ꝓ religionis honeſtate neceſſarium ē ex
teriorē tunicā in longitudine et latitudine
ab alia vl̄ aliis differre: neceſſariū veſtimē
tū beatus Frāciſcus in duas diuiſit tuni-
cas. In vna intelligens exteriorem amictū
vt fratres cappa tegātur. In alia intelligi-
tur omne corpori manifeſte neceſſariū ve-
ſtimētū. ¶ Et cingulū (funē vtiq̄) q2 dicitur
Eſa. iij. Erit ꝓ zona funiculus et cingulum
ſacci. Hoc cingulū funiculus eſt q2 ſacci fu-
niculis cingi ſolent. Credo autē ſctm̄ Frā-
ciſcū iſtud cingulū elegiſſe q2 legit̄ Matth.
xxvij. Uinctum duxerunt eū et tradiderūt
pōcio pylato. Uel certe ad litterā vt cingu-
li vilitas cōcordet habitus vilitati: vt hoc
cinctorio armati ꝟitatis linea multis aſpe
ra ab eccleſia videantur diſturbare ſimo-
niacos et alios ſceleroſos. Facto enim fla-
gello de funiculis dn̄s vendentes et emen-
tes de templi ſui finibus noſcitur eieciſſe
vt dr̄ Iohan. ij. Et brachas quarum eſt ne-
ceſſitas manifeſta in caſibus innumeris ꝓ
pter humane miſerie tegumētū. Iſtaꝝ bra
charum nō tāgitur qualitas: vt liceat fra-
tribus ſi nolūt tāgere clmi delicias: brachis
vti laneis vel etiam cilicinis. ¶ Et caparo
nē vſq̄ ad cingulū vt more antiquoꝝ reli-
gioſorum diſtinguatur habitus nouicioꝝ
ab habitu ꝓfeſſoꝝ. Ab iſta autem gn̄ali le
ge excipiēs addit. Niſi eiſdē miniſtris ſcd̄ꝫ
deū aliquā aliud videatur. Ex hoc verbo ſā-
cti Franciſci procedit: vt iſtud nouiciatus
inſigne pauciſſimis concedatur: q2 creſcen-
te vanitate hominū: non eſt mirū ſi humili-
tas minuatur. ¶ Finito vero anno ꝓbatio
nis. Hec eſt tercia pars rubrice in qua agi-
tur de profeſſione. Primo q̄tum ad ſui ob-
lationem votiuam. Scd̄o q̄tum ad ꝓpoſiti
ſtabilem perſeuerantiam. ibi. Et nullo lice-
bit ⁊c. Dicit ergo ſic. Finito vero anno ꝓ-
bationis. Nec enim ante annum comple-
tum (licet poſſent ſe deo immobiliter aſtrin
gere) licet eos ad profeſſionem admittere
faciendam. In quo anno poſſunt experiri

afflictiones frigoris et caloris. In cuius fi
gura ſterilis ficulnea āno vno dimittitur ne
preſcindatur. vt patet Lu. xiij. vt fruct⁹ ab
eo agricolatus adhibito fimo expectetur.
Finito igitur anno probatiōis recipiātur
fratres ad obediētiā promittētes vitā iſtā
et regulam ſemper obſeruare. In qua pro
miſſione ſic voueant totā regulā. vt ſupra ta
ctū eſt vt non omni eius parti ſe obligato-
rie aſtringant. Vouēt enim ſe totā regulā ꝫ
pro regula habituros ſcd̄m mādātis inten
tionē: vt quedā ad obſeruandum omnimo-
de, quedā ad habendū ꝓ ſalutarib⁹ horta-
mētis. Ergo illa q̄ ad obſeruātiā inuiolabili
ter ſunt vouenda: iſta ad cautelam ex voto
perenniter ſunt habēda. ¶ Et nullo modo.
Hic tāgit ſcd̄m: ſcilicet voti ſtabilē perſeue
rātiā dicēs Et nullo mō licebit eis de iſta re
ligiōe exire: qd̄ q̄dē dupliciť itelligere poſſu
mus. Uno modo vel retrocedendo: ⁊ hoc re
uertēdo ad ſeculū ſeu ad religionē laxiorē ꝫ
quorū vtrū q̄ eſt apoſtatare et retroaſpice
re. Alio modo procedendo ad altiorē gra-
dū frugē ꝫ ſcilicet melioris vite aſcendēdo
ſicut faciunt qui a laxioribus ſtatibus ad
religiones ſe trāſferūt altiores. Prim⁹ mo
dus exeūdi eſt in oī religiōe dānabilis. Se-
cūdus laudabilis vbi poſſibilis. Sꝫ ꝓfeſſo
ad hanc religionem eſt impoſſibilis: q̄ niſi
papa ſupponeret in regula: ꝑmittēs: ⁊ nul-
lo modo licebit: nō ſubiūgeret iuxta māda
tum dn̄i pape. Q2 ſcd̄m ſctm̄ euāgeliū. Ne-
mo mittēs manū ad aratrū et reſpiciēs re-
tro apt⁹ ē regno dei Si igr̄ nō licet exire q2
nō licꝫ retroaſpicere: ergo oīs alia religio
huic eſt retro: et apoſtate ſūt oēs ab hac re
ligione poſt profeſſionem ad quamcunq̄
aliam tranſeuntes. Qꝫ ſi aliquos exire vel
pro peccatis ſuis a religione eīci contin-
gat: ſi totis viribus inſtantes fuerint pro
religione hac recuperanda: nec gratiam in
uenire valentes: extunc in aliqua alia reli-
gione rigida ſe ſaluare poterunt: ſi tamen
q̄tum in ſe eſt maneant in deſiderio ad ſta
tum ſuum priſtinum reuertendi. Qꝫ ſi de li
centia apoſtolica ſe glorietur aliqui aliter
faciētes: pro certiſſimo ſciāt contra hāc dn̄i
ſententiam nichil facere. Nemo mittēs ma
nū ad aratrum ⁊c. Qꝫ ſi mēdaciis interue-
nientibus aliquid contingat per tales a ſe
de apoſtolica impetrari: non eſt eis excuſa
tio ſed accuſationis duplicatio: dum mēda
cio tantū patrē circūuenientes ſue querunt
apoſtaſie pallium: qui in votis non diſpen
ſat: niſi vbi ſuggerit pietas et rationa-
bilis equitas recompenſat. Et q2 obligant

ad eundē ordinem voto vel iuramento te=
nentur dn̄o integre ſoluere quod vouerūt.
Qua ratione non licet fratribus de hac re
ligione exire: qr hoc eſt retro aſpicere: non
licet obligatis ad iſtam religionem quam
cūq; aliam intrare profiteri vel ingredi ad
manendū: immo peccant mortaliter tales
in religionibus alijs remanentes/peccant
enim eos recipiētes et conſentientes ſicut
apoſtaſie facim⁹ ꝓmouētes. ¶ Sed quid
dicēdum eſt de illis qui ad epiſcopale offi=
cium ex his fratribus aſſumuntur. Reſpon
deo. Si coacti ab eccleſia hmōi ineuitabili
neceſſitate ſuſcipiant regimen animarum
nō ſūt reputandi ab ordine egreſſi: ſi quan
tū in ipſis eſt ſemper appetant in ſinu ordi
nis confoueri. Q; ſi nō vocati ad epiſcopa=
lē gradū nec coacti: ad eūdem aſpirāt vt fu
giant erumnas paupeꝝ et ordinis rigorez
credo eos in illius partem caſuros: qui di=
xit. Sedebo in monte teſtamenti in lateri=
bus aqlonis ¶ Sz nūquid obligati ad hāc
religionez excuſabuntur ſi aſſumantur ad
curā paſtoralē vel aliam eccleſiaſticā digni
tatē: Certū eſt ꝙ nō: vt patet ex. de voto. c.
Per tuas. Ubi papa cuidam ad religionez
obligato et ante impletionē voti ad regi=
men animaruz aſſumpto reſpondit in hec
verba. Si tuam deſideras ſanare conſcien
tiam: regimen reſignes memorate eccleſie
ac reddas dn̄o votū quod vouiſti. ¶ Et illi
qui iā ꝛc. Hic tangitur quarta pars huius
rubrice in qua agitur de victus et veſtitus
diſtrictione. Prio quantū ad veſtitū Secun
do quantū ad victū ibi quos moneo In pri
ma parte tangit veſtitus qualitatē ꝛ quā=
titatē. Scd̄o vilitatē ibi. Et fr̄es Et interpo
nit pedū nuditatē vt patet. ¶ Dicit ergo ſic
Et illi qui iā ꝓmiſerunt obedientiaz. ꝓfeſſi
ſcz. habeāt vnā tunicā cuz caputio. In qua
habitus intelligitur. Et aliā ſine caputio q̄
voluerint habere. In alia tunica ſine capu
tio intelligitur ſecūdum ſtatuta ordinis tu
nica ſimplex vel repetiata nec debent plu=
res haberi inferi⁹ a profeſſis precipue. niſi
de ſuperiorū arbitrio qb⁹ rl'a ꝯmittit taliū
ſollicitudinē ſecundū loca ꝛ tp̄a ꝛc. dicit aūt
ſignanter qui voluerint habere: quia varia
ſunt corpoꝝ robora ꝛ multum differētes di
uerſarū intēperies regionū. ¶ Sed ꝓ cal=
ciamētis addit. Et qui neceſſitate cogūtur
poſſint portare calciamenta. Ubi aduerten
dum: ꝙ cū regula ſolū ꝓ neceſſitate cogēte
concedit calciamenta portare. vbi ergo nō
cogit neceſſitas ſicut in corpore robuſti.
Ubi autem neceſſitas non cogit ſicut ꝛ ī ne

gocijs gerendis q̄ ꝛ ſi ꝑ ſolos debiles expe=
diri valeant pōt tn̄ ſine periculo differri ip
ſarum expeditio. Calciamentoruz ergo de
portationem ipſa regula indirecte interdi=
cit. Et qr verbū illud ſumitur de euangelio
Math. x. vbi dr̄ in regula apl'oꝝ neq; calcia
mēta) patet hic vſū ſandalioꝝ minime pro
hiberi qm̄ ſicut dr̄ Math. decimo. Neq; cal
ciamenta. euangelico more hāc ꝯpiens ſen
tentiā. Mar ſexto. ca. precipit eis ne qd tol
lerēt ſz calciatos ſandalijs. ꝛc. Propter qd
antique ſculpture pariter ꝛ picture mōſtrāt
apl'os calciatos ſandalijs inceſſiſſe. Unde
Actuū. xij. ſuper illud Calcia te caligas tu=
as dicit Beda Pro caligis ꝛ caligulis (vt q̄=
dam hn̄t) grecus habet ſandalia. Hoc enim
genus calciamēti legitur i euangelio apo=
ſtolis fuiſſe ꝑmiſſū. Hec Beda. Que expoſi=
tio extranea videret̄ niſi diceret Papias ꝙ
calige ſunt ſandalia Que autem ibidem di
cuntur ſcz Actuum. xij. gloſa interlinearis
exponit di. ꝙ per hoc ꝙ angelo iubente Pe
tro et ipſo complente datur exemplum nō
ambulandi ſine calciamentis ꝛ non poteſt
ad litteram ad aliud genus calciamentoꝝ
retorqueri q̄ȝ ad illud de quo loquitur tex=
tus ipſe ſcz ſandalia Uerbum etiam ipſius
glo. nullius eſt auctoritas quo ad hoc quo
dicit angelo iubente et ſi ad perſonam Pe=
tri littera referatur: tamen iuſſio pro alijs
miſtice intelligit̄ referri ſcz ad virtutes pe
des ſpirituales munientes que i ſandalijs
deſignantur. Sicut ad ephe. vi. dicitur Cal
ciati pedes in preparationem euāgelij. ibi
vide glo. ꝙ autem chriſtus alia calciamen
ta apoſtolis inhibuerit: patet quia ſuper il
lud Mat. x. Neq; calciamenta dicit Hiero.
Et plato duas corporis ſummitates dr̄ nō
eſſe velandas nec aſſuetaz fieri debere mol
liciem capitis et pedum. Cum enim hec fir
mitatem habuerint cetera robuſtiora ſunt
Item Hiero. ad Euſtochium Diſcipuli ꝛ ſi
ne calciamentorum onere ꝛ vinculis pelliū
ad predicationem euangelij deſtinant̄ Mi
lites veſtimentis chriſti ſorte diuiſis cali=
gas non habebāt quas tollerent. Nec po=
terat enim habere dominus quod ꝓhibue
rat ſeruis. Ecce quod chriſtus docuit ince=
dere ſine calciamentis: hoc etiaz ipſe obſer
uauit. Hic tamen Hiero. aliter vtitur noīe
caligarum q̄ȝ ſupra habitum eſt ex Beda ꝛ
Papia. Item Euſebius. vi. eccleſiaſtice hi=
ſtorie di. Deſiderabam virum ſanctum il=
lum et pſallentem chorum: qui ad exemplū
melioris vite ceteris omnibus viuunt legi
dei atq; euāgelij taciti ꝓdicatores i quib⁹

318

ipſe habitus prefert ꝟtutis inſignia hirſu
tũ caput pedes nudi aplis ſiles Idẽ ptz de
hiero. ⁊ ſui tẽporis monachis. Dicit eñ in
vitas patrũ caplo de ſãcto iohãne. Ita oia
illa exaſperãte loco vt nõ ſolũ nudos pedes
vt eramus nos ſed ⁊ calciamẽtis munitos
terebret ⁊ ſecet. hec hie. Itẽ obſecro ſi xp̄s
nudis pedibus minime inceſſiſſet qualr rõ
nabilr de phariſeo ꝯq̄ſtus fuiſſet. Luce. vij
dicẽs: aquã pedib⁹ meis nõ dediſti ⁊c. Sed
q̄dã hic ſenſui ſuo initẽtes: ⁊ ipſũ xp̄i ſenſui
preferẽtes dicũt melius eſſe ꝓ doctrina ve-
ritatis calciatũ eſſe q̄ꝫ diſcalciatũ: ne ĩpedia
tur verbũ dei. Sꝫ attẽdãt illi: ꝙ nulla forma
aptior eſt euãgeliũ ꝓpagãdi: q̄ꝫ illa in q̄ to-
ti orbi fuit euãgeliũ predicatũ. hoc aũt fa-
ctũ eſt nudis pedibus. Un̄ hiero. in epla ad
Agerũtiã. Diſcipuli toto orbe peregrini nõ
es in zona nõ caligas habuere in pedibus
Un̄ hiero. Fateor penã eſſe aſperã pedum
nuditatẽ. In hyeme quidẽ apparet ꝓpter
frigiditatẽ. In eſtate aũt grauior eſt ꝓpter
duriciã maiorẽ q2 calor plus opprimit ter-
re glebas q̄ꝫ frigus ⁊ ſole aſcẽdẽte cũ gelu
reſoluitur ĩ hyeme exciccatur ampli⁹ ĩ eſta
te. Calor etiã findit ⁊ frãgit grauiter pedes
nudos: tñ ipſi fratres cũ aplo in frigidita-
te ⁊ nuditate ibãt gaudẽtes: nec algoribus
hiemis nec ardoribus eſtatꝫ hactenus di-
miſerũt: q̄n nudis pedib⁹ adierint remotiſ
ſimas partes mũdi. Amplius Poſito ꝙ xp̄s
vel in puericia vel ante triceſimũ. iij. annũ
calciamẽta habuerit: nõ tñ ea habuit poſt-
q̄ꝫ eoꝝ vſũ diſcipulis ĩhibuit q̄ cepit facere
⁊ docere. ¶ Sed ꝑ veſtimẽtoꝝ q̄litate ſub-
dit Et fratres oẽs veſtimẽtis vilib⁹ induãt
hoc quidẽ cõuenit altiſſime pauptati. Que
cũq3 eñ ſũt in vſu veroꝝ pauperũ ſũt iuxta
paupertatis rłam mẽſurãda. hec vilitas in
tribus attendẽda eſt ſcꝫ in ꝓcio ĩ colore ⁊ ſu
peradditis alteri⁹ pãni aſſumẽtis. In ꝓcio
inq̄ꝫ q2 pauptas vera nichil precioſũ habꝫ
Color ẽt naturalis nõ artificialis in veſte
hñi dꝫ. Aliter fruſtra monerẽtur ffes ĩ ſeqn
tibus minime iudicare vtẽtes veſtimentis
coloratis Tercium addit vt ſeculi ſtultitia
in ffm hitu oſtẽdatur. Un̄ ſubdit Et ꝑſit ea
repetiare de ſaccis. ⁊c. Saccus duplex ẽ. ſ.
lineus et laneus. Et ſm̄ iſtud ſaccus dr̄ ois
veſtis vilis. Et eſt ſacc⁹ cilicin⁹ quo vſi ſũt
ꝓphete. Un̄ eſa. xx. Solue ſaccũ de lũb; tuis
hiero. in glo. Mira obediẽtia ſolo cilicino
induebatur vt tradũt hebrei. ⁊c. Per alias
ſpecies alioꝝ pannoꝝ diuerſitas intelligi
tur in ſubſtantia ⁊ colore. Addit aũt huic ve
ſtimẽto benedictio dei q̄m qui ſe ſtultũ ⁊ de

ſpicabilẽ exhibet huic mundo ipſi deo effi-
citur precioſus. hec eſt bñdictio eius q̄ ap-
paruit in rubo deut. xxxiij. Ipſe eñ xp̄s vſ⁹
eſt viliſſimis veſtib⁹. Un̄ Criſoſto. ſup Ioã
nem omelia. xxxiij. Añq̄ꝫ apparuiſſet ieſus
ꝓdicabat eũ ioãnes baptiſta vt facile ſuſce-
ptibile eſſet teſtimoniũ ipſo apparẽte in vi-
li veſtimẽto innoteſcẽte. Itaq3 in vili veſte
annunciabat forma cõmuni omnibus xp̄s
vt ſamaritane mulieres ⁊ meretrices ⁊ pu-
blicani cũ magno auſu auderẽt ei appropĩ
quare ⁊ loqui. hec criſoſto. Et nota ꝙ ffib⁹
nulla pellicea veſtimẽta cõcedũtur. Quos
moneo ⁊c. hic agitur de diſtrictione quãtũ
ad victũ. Excludit quidẽ ꝓncipalir iudiciũ
temerariũ ⁊ alioꝝ cõtẽptũ ⁊ ꝓſũptionẽ pro
prioꝝ factoꝝ. Scd̄o addit inſinuãtẽ exhor
tationẽ d̄ ciboꝝ vilitate dicẽs. ¶ Quos mo
neo ⁊ exhortor ne deſpiciant ex affectu ne-
q3 iudicẽt cõtẽnendo vel vilipẽdẽdo in cogi
tatu hoĩes q̄s viderit mollib⁹ veſti. ⁊ colo-
ratꝫ ĩdutos. hiero. ad ruſticũ. Uilis tunica
cõtẽptũ ſeculi probat. Ita duntaxat ne ani
mus tumeat. ne habitus ſermoq3 diſſentiãt
vnde licet faciliter vitari non poſſit iudiciũ
ſuſpitionis vel heſitationis: cauendum eſt
tamen penitus a iudicio diffinitionis qua
abſolute talibus vtentes contemnuntur.
¶ Uti cibo ⁊ potu delicato. Non ẽ ergo fra
truꝫ vti cibis ⁊ potibus delicatis: ſicut nec
veſtibus vti coloratis. hoc eñ ad ius per-
tinet altiſſime paupertatis: que q̄ꝫto eſt al-
tior tãto artior debet eſſe victus. Unde in
comitiua xp̄i inuenti ſunt panes ordeacei.
Ioãnis. vi. ⁊ hoc in deſerto. In ciuitate au-
tem vſus eſt pene triticeo in quo ⁊ inſtituit
ſacramentũ. Similiter ⁊ in deſerto ieiuna-
bat quadragita dierum ſpatio: inter hoĩes
autem exiſtens adeo ſe hominibus ⁊ cibis
et potibus cõformabat vt vorator ⁊ pota-
tor vini ab oĩbus diceretur. Quid ĩ hoc a-
liud tacite predicat niſi ꝯdãnationem hypo
criſis coram hominibus ſcꝫ auſtere: ⁊ in ab
ſcondito viuere delicate? Unde mathei. xij
legitur ꝙ ieſu abeũte per ſata diſcipuli ce-
perũt vellere ſpicas. Ubi gloſa dicit ꝙ in h⁹
docuerunt auſteram vitã ⁊ non accuratos
ſed ſimplices cibos querere. Unde certum
eſt ꝙ paupertatem ⁊ penitentiã profitenti
bus carnes ſunt vitande in ſuis domibus
extra caſum neceſſitatis duplicis: ſcꝫ vel in
firmitatis. vel neceſſitatis manifeſte. Iux-
ta quod beatus Benedictus inhibet mona
chis carnes quadrupeduꝫ: preter illos qui
ſunt omnino debiles vel egroti. Idcirco tẽ
poribus penitentie eccleſia a carnibus ſo-

let abſtinere. Qui ergo ſunt penitētie ꝑpetue
ꝓfeſſores ab eis tritis ꝛ integris oi tpe de=
bēt abſtinere: ꝗtū patitur fragilitas huma
na. Nec hoc ſufficit niſi a ſūptuoſis piſcibꝰ
ꝛ maxime beluis ſtudeant abſtinere. Unde
gregorius. Qui a carnibꝰ abſtinēt: nequaꝗ̄
ſūptuoſiora marinarū beluarū cōuiuia pre
parēt. Ridiculoſa igitur videt̄ abſtinentia
maxime pauperibꝰ: carnes nō tāgere et pi=
ſces q̄rere cariores: Et hiero. ad Paulinū.
Sit tibi vilis ꝛ veſptinꝰ cibꝰ olera ꝛ legumi=
na: interdū ꝛ piſciculos paucos ꝓ ſūmis de
liciis ducas. ¶ Ubi ſeq̄t̄ Sed magꝫ vnuſq̄ſq̄
iudi. ꝛ deſ. ſemetipſū. Hoc eīn de hūilitatis
cōuenit ꝓfeſſoribꝰ ſeipſos deſpicē ꝛ deſpica
biles reputare. ¶ Sequitur capitulū. iii.

Clerici faciant di

uinū officium ꝛc. Hec tercia ru
brica fr̄es inſtruit i diſciplina
Et hec pars hꝫ tres Q2 pmo
agit de diſcipliā ordināte ad
deū laudādū ꝛ honorādū. Scdo agit de di
ſciplina ieiunii: q̄ ordinat hoīem ad ſeipſū.
ibi. Et ieiunēt. Tercio agit de ordinationi
bus ad edificationē ꝓximoꝝ: ꝛ hoc ꝗtū ad
ambulātes ꝑ mūdū. ibi. Cōſulo. In pma ergo
parte pmo informat clericos/ deīn iformat
laicos. ¶ Dicit ergo Clerici faciāt diuinū offi
ciū ſm ordinē ſācte romane eccl'ie. Qd offi
ciū fuit i maiori pte a ſctō Greg. ꝛ aliis ſctis
inſtitutū: excepto pſalterio: hꝰ dr: q2 eccl'ia
romana vtit̄ alia trāſlatiōe pſalterii ꝗ̄ cōi=
ter habeat̄: vel verius aliter emendato.
¶ Ex quo ſcꝫ officio habere poterūt breui
aria. Sed quare ſāctꝰ frāciſcus ex quo fra
tres ſuos volebat in predicatiōe ꝛ ſtudio ꝑ
cōſeq̄ns exerceri: tā oneroſo tāq̄ ꝓlixo offi
cio eos onerauit? Rñſio Sāctus Frāciſcus
optabat romane eccl'ie veſtigiis religionē
ſuā idcirco ꝓ viribus copulare: q2 ſciēs eaꝫ
inmediate ſubeſſe celeſti curie ꝛ ab ipo fu
iſſe dn̄o inſtitutā ꝛ a ſāctis patribꝰ guber=
natam: q̄ habentes ſapientiā ꝛ iudicia mit
tere toti mūdo: ſm tamē officiū illud ꝓlixū
laudauerūt altiſſimū: ſicut ꝛ laudat vſq; ho
die romana eccl'ia regimini nichilominus
intēta eccl'ie vniuerſalis q̄bus etiā fuit ma
xime ſollicitudinis inter oēs neceſſitates.
Sciebāt tamē clariſſimū eſſe laudū meritū
diuinarū: ꝛ ꝑ cōſequēs breuitatē laudū bre
uitatē arguere meritoꝝ. Cū ergo nulli incūbat
tāta ſollicitudo vacādi ſapiētie ꝓ regimīe
vel illuſtratione vniuerſalis eccl'ie ſicut ec=
cl'ie romane: nulli pro eccl'ie miniſterio aut
ſtudio cōgruit illud officiū abbreuiare. Su
ſpecta eſt ergo cuiuſlꝫ nutric̄ pietas: q̄ affectū
putat trāſcēdere tāte matris. Preterea mlt
tū ad illuminationē ꝓficit piaꝝ mētiū laudū
freq̄ntatio diuinaꝝ Iuxta illud pſal. Sacrifi
ciū laudis honorificauit me Grego. ſup eze
chielē. Uox pſalmodie cū ꝑ itētionē cordis
agit̄: ꝑ hāc oīpotenti deo ad cor iter parat̄
vt deuote menti vel prophetie miſteriū aut
cōpūctiōis grā infūdatur. ¶ Pro informa=
tiōe laicoꝝ ſubdit. Laici vero dicāt. xxiiii.
Pater noſter Doceātur aūt laici ꝙ tria hec
vocabula. Pr̄ nr̄ q̄ es in celis. ꝑtinēt ad ani
mi preparationē: q2 cū vult ſe noiari deus
patrē: dat fiduciā ipetrādi: q2 pr̄ libenter fi
liis theſaurizat. Cū vero dicitur nr̄ docꝫ di
latationē affectus: vt nullus orōnē ſuā ad
ſe ſolū cōtrahat. Cū dr̄ q̄ es in celis: excitat
puritatē intētionis vt orās ſola celeſtia o=
rādo req̄rat. Cū aūt ſubdit: ſctificet̄ ꝛc. oſt̄
ſubiūgit q̄ in. vii. petitiōibꝰ cōtinet̄: quaruꝫ
prime tres directe ꝑtinēt ad dei honorem:
quatuor ſeq̄ntes ad petētiū vtilitatē. Cū eīn
dr̄ ſāctificet̄ nomē tuū: petit̄ vt fidei veritas
certiſſima (qua deꝰ eſt pr̄ fideliū: ꝛ fideles fi=
lii dei appellāt̄) ab infidelibus cognoſcatur
Cū aūt dr̄: adueniat regnū tuū: petit̄ vt eiꝰ
legibus a credētibꝰ obediat̄. Fiat volūtas
tua petitur vt eiꝰ bonitas diligatur: ꝛ ꝓpter
ſe colatur ab infirmis ſicut a fortibꝰ. In q̄=
tuor aūt petitiōibus ſequētibꝰ primo petit̄
collatio omnis boni corpori et anime neceſ
ſariū cum dicitur. Panem noſtruꝫ quotidia
num da nobis hodie. Et petendo tantum ꝓ
hodie excludit proteruiam auaricie incer=
titudinē vite inſinuando. Scdo ſubdit̄ pe=
titio āmotiōis omnis mali Primo quantuꝫ
ad preterita cum dicit Et dimitte nobis de
bita noſtra: vbi implicatur debitum inno=
centie: vt ſciat ſe ad malum ſuum petere:
qui in corde ſuo retinet adhuc rancorē ire.
Secundo quantum ad futura: videtur gra
tia omnia deuitandi pericula peccatorum
vel temptationum cum dicit. Et ne nos in=
ducas in temptationem. id eſt ne induci ꝑ=
mittas. Tercio quantum ad preſentis exi=
lii vniuerſa mala preſentia: vt habentes vi
tam in pacientia: mortem optemus vitam
iſtā cum domino placuerit terminantem.
Et hec omnia confirmantur cum dicit Amē
¶ Ubi notandum ꝙ hec oratio inter om=
nes eſt precipue veneranda ab ipſo domi
no nullo medio inſtituta. Dicit autem Be=
atus Franciſcus ſignanter Uiginti qua=
tuor. Pater noſter pro matutino: quia offi
cium nocturnale excubias repreſentat ci=
uium supernorum et illo tpe deo eſt ſacrifi

ciū laudis ꝛ angelis acceptiſſimū. Numerꝰ
aūt. xxiiij. ē numerꝰ patrū vtriuſq; teſtamē-
ti. Duodeci eñi fuerūt patriarche per quos
multiplicatꝰ ē numerus credētiū carnalit.
Duodecim etiā apl'i ꝑ quos in nouo teſta-
mento multiplicatꝰ eſt pp'ls credētiū ſpūa
liter. Petūt ergo ffes in myſterio huiꝰ nūe-
ri optātes in vtriuſq; teſtamenti patrū me
ritis exaudiri: quos nō ē dubiū ad angelicū
cōſortiū ꝯueniſſe. Uel q2. xxiiij. ſūt hore natu
ralis diei ofo iſtius nūeri petit remediū tē-
poris vniuerſi. Itē matutine laudes q̄ a cle
ricis decātant nouenario pſalmoꝝ: lectio-
nū ac cātuū diſtinguunt: vt angelicos nouē
ordines repñtent. Numerꝰ autē. xxiiij. gñā
tur ex ductu ternarij in octonariū. In terna
rio aūt numerꝰ credēdoꝝ. In octonario iu-
ſticia intelligit agendoꝝ cū ſcd̄m aug. ē nu
merꝰ iuſticie vnicuiq; ſua tribuētis. Laici
ergo q̄ ad laudes angelicas vel intelligēdo
myſteria nō aſſurgūt: ſimplicitatē ſuā in fi-
de ꝛ iuſticia in hoc nūero ꝓficiūt: dū octona
riꝰ ad iuſticiā ternariꝰ ad fidē ptinet trini-
tatis. ¶ Sequit Pro laudibꝰ quinq;. Sicut
matutinū officiū laudes ſignat ciuiū ſupno
rū: ſic officiū laudū ſignificat cultū eccl'ie a
mane eccl'ie ꝓmitiue vſq; ad lucē clarā quā
in fine ſcl'i expectamꝰ. Incipiūt eñi a regno
xp̄i decorē induti in populo iudeoꝝ per iu-
bilū ois terre trāſeūtes i ppl'o gētiū lucē pa
cis datā fatēt eccl'ie ꝛ duos ꝓmos pſalmos
tercio copulādo duplicis pp'li ꝯcordiā rep̄-
ſentāt. Trāſeūtes aūt ꝑ cāticū pueroꝝ i ca
mino laudes eccl'ie repñtāt ſub antixp̄o. Et
cū i tribꝰ pſalmis laudes iūgūt vltimo tp̄s
poſt antixp̄m ſignificant q̄ñ xp̄ianis q̄ vſq;
tūc fuerit iudei ꝛ pagani i vna fide ſociati
dñz collaudabūt. Propt̄ has q̄nq; petitiōes
laudū canonicaꝝ eccl'iaſticaꝝ puto ſāctū.
Frāciſcū hūc q̄nariū laicis aſſignaſſe: niſi i
hoc forte nūero differētia aſſignat laudū ce
leſtiū ꝛ terreſtriū. Iuxta hoc differūt hierar
chie q2 celeſtis laudat deū itellectualit: ſub
celeſtis ꝑ ſēſibilia ſymbola: q̄ ola ꝑ quinq; ſē
ſus cognoſcunt dñ auditꝰ laudat i canticis
viſꝰ i ornamētis. tactꝰ i obſequijs. guſtꝰ i ſa
crificio altaris. olfactꝰ in fragantia thuris:
ꝛ ſi q̄ ſimilia ad fragrātiā adhibētur. ¶ Se
quit ꝓ ꝓma i qua dñs ad ꝓtifices ductꝰ eſt
Tercia i qua accuſatꝰ ꝛ iudicatꝰ ē i qua eti
am deſcēdit ſpūs ſctūs. Sexta i qua crucifi
xus ē. Et nona i qua mortuꝰ ē. Pro qualibꝫ
iſtaꝝ horaꝝ ſeptē vt ſeptiformis gr̄a impe
tretur: vel ſcd̄m ſeptē dona ſpūs ſcti: vel ſe-
cūdū ſeptē eccl'ie ſacramēta q̄bꝰ deꝰ indidit
ſue efficaciā paſſiōis. Pro veſperis aūt duo
deci. Hoc ideo forte q2 veſpere ꝓ hora hñt
duodecim celebrari vt ꝓ oim horaꝝ diei ꝑ
terite offenſis oratiōe duodenaria xp̄i mīa
imploretur. Uel q2 laudibꝰ veſptinis repñ
tatur mūdi veſpa in qua ipe deꝰ icarnatꝰ ē.
factꝰ dies ꝛ ſibi duodecim horas i. xij. apl'is
copulauit. Uñ legitur Johan. xi. Nōne duo
decim hore ſūt diei. Seq̄tur Pro ꝯpletorio
ſeptē. i quo olim ꝯſumatio iſinuatur: vt ſicut
ſpūs ſeptiformis icipit ꝛ dirigit ita ꝑ ipſuz
etiā diei meritū cōſummet. Hec aūt in vni-
uerſo ſūt. lxxvi. pater nr̄ quibꝰ ſi ofo ꝓ defū
ctis adijciatur: numerꝰ ꝓducitur. lxxvij. vt
olm pctōꝝ remiſſio ipetret. ¶ Et ieiunent.
Hic agitur de ordinātibꝰ hominē ad ſeip̄m
ſcz de ieiunio. Et loq̄tur de triplici quadra-
geſima: duas ꝓceptorie imponēs: terciā ad
deuotionis excitationē ſuadēs. Tres ſiq̄dē
legūtur. xl. diebꝰ ꝯtinuo ieiunaſſe Moyſes
vt pz exo. xxiiij. Et helias. iij. Re. xix. Et ip̄e
met dominꝰ Math. iiij. Duplex aūt eſt ieiu
niū ſcz meroris ꝛ gaudij. Ieiuniū meroris ē
quo carni placētia cibaria ſtudio penitētie
carni abſcindūtur. Ieiuniū vero gaudij eſt
cū ip̄m cor tantis ē inūctū ſpiritualibꝰ deli-
cijs: vt pena ſit vacare mēſis: ꝛ ē ꝑ ꝯſequēs
delectabile ieiunare cum ieiunatur non vt
corpꝰ affligatur: ſed ne deuotio interrūpat
qua ſpiritꝰ recreatur. Ieiuniū moyſi ſigni-
ficat merorem pro deletione culpe. Ieiuni-
um helie ſignificat merorem pro amotione
omnis miſerie. Primuz ſignat ieiuniū qua
drageſime hyemis. Scd̄m ſignat quadra-
geſima veris. Uel meliꝰ. ꝓma quadrageſi-
ma refertur ad peccata preterita expianda
Secunda ad futura imminētia precauēda
Ieiuniū aūt xp̄i ſignificat ieiuniū gaudij q̄
non tantū a cibis carnalibꝰ ſz ab omi terre-
na delectatiōe delectabilit abſtinet. Idcir-
co beatꝰ Frāciſcꝰ duas quadrageſimas pre
cipiendo ipoſuit: terciā vero cū benedictio-
ne dei ſuaſit: ſciēs cū deuotione ſola et non
aliqua coactione adimpleri debere. ¶ Di-
cit ergo. Et ieiunēt a feſto oim ſctōꝝ vſq;
natiuitatem dñi. Sāctam vero quadrageſi
mā ꝛc. Sed aliaꝫ vſq; ad. ꝛc. ¶ Nota ꝙ hic
ſcd̄o ſit mētio de bñdictiōe hic in victu ꝛ ſu
perius in veſtitu. ¶ Alijs autē tp̄ibus non
tenēatur niſi ſexta feria ieiunare: q2 illa die
voluit dñs crucifigi. Tēpore vero manife-
ſte neceſſitatis. ſcz ꝓpter īfirmitatē grauē:
vl' ꝓpt ſeruitutē i labore ieuitabili adeo deficiē
te q̄ñ ſcz labor iciibēs de neceſſitate alit ꝑfi
ci nō pōt nō teneant ſcz ieiunio corꝑali. Ad
gaudij igit ieiuniū volēs oi tp̄e ffes ſuſpi-
rare iuxta euāgelicā r'ia ꝫ minꝰ d ieiunio ma

foris imponẽs ad gaudiū ieiunia informat inſequẽtibꝰ vt patebit. ¶ Cõſulo vero. Hic agitur de ordinãtibus ad edificationẽ proximoꝝ ꝑ mūdū ſcꝫ a foris tam ambulando ꝙ in alienis domibꝰ deſcẽdo. Circa primū primo informat itinerationẽ ad vitãdū malū. Secũdo ad tenẽdum bonū ibi. Sed ſint mites. Tercio excludit equitationẽ. ibi. Et nõ debeãt. Pro primo dicit. Cõſulo vero ad inſtructionẽ rõnalis: moneo ad allectionē cõcupiſcibilis. Prouerb. xij. Qui ſuauis eſt viuit immoderationibꝰ in ſuis monitionibus relinquit cõtumeliã. Et exhortor ad exercitationẽ iraſcibilis. ij. Macha. xv. Singulos armauit nõ clypei aut haſte munitione ſed ſermonibꝰ optimis ⁊ hortatiõibꝰ. Ut qñ vadũt ꝑ mūdū exẽplo xp̄i ⁊ diſcipuloꝝ ſuorū. Nõ litigẽt alicui īferẽdo cõtumeliã. Ne qꝫ cõtẽdãt v̄bis ꝑtinacit̃ affirmando ſn̄iam ſuã: vel iudicialit̃ litigãdo. Nec alios iudicẽt dubia ſcꝫ in peiorẽ ꝑtẽ īterp̄tando vt ſic ſeruent innocẽtiã exterior ⁊ īterior. ¶ Sed pro bono tenẽdo ſubdit. Sꝫ ſint mites. i. cedẽdo īprobitatibꝰ: pacifici. minoritatis ſue ordinẽ ſeruãdo. Et modeſti ꝑ diſciplinã ſenſuū ⁊ v̄boꝝ ⁊ operū. Mãſueti moribꝰ nõ impetuoſi. Et humiles nullū honorẽ appetẽdo ⁊ oẽm gl'iam humanã fugiendo nec hoc ſufficit niſi diffinitionẽ humilitatis ī ſe ſtudeãt adiplere: q̄ talis ē. Hūilitas ē virtꝰ qua hõ vera cognitiõe ſui ſibiip̄i vileſcẽs: appetit tractari vt hmõi: ⁊ nõ ſublimiꝰ guberna ri. Et pro ſp̄ali diſciplina addit. Honeſte loquẽtes oībꝰ ſicut decet: oẽm ſcꝫ hoiem ꝓ ſui ſtatꝰ gradu reuerẽdo. Hec ē informatio itinerationis. ¶ Sꝫ ꝓ ſecluſiõe eq̄tatiõis ſubdit. Et nõ debeãt eq̄tare ⁊ ꝑ ꝯñs nec bigare aut q̄drigare q̄ maioris ſũt ſūptꝰ: niſi manifeſta neceſſitate ꝓlixi vl' īpediti itineris vl' negocij vrgẽtis vl' īfirmitate cogant̃. Dicit aũt nõ debeãt ꝓ eo qꝫ f. debeãt nõ eq̄tare. Et in quãcũqꝫ domū intrauerint: ad ꝓcurãdū ſcꝫ aiarū ſalutẽ. Matthei. vi. Primū q̄rite regnū dei ⁊c. Primū dicãt pax huic domui. Scðm doctrinã xp̄i. Matth. x. Optãdo aũt pacẽ optamꝰ oẽm liberationẽ a malo ⁊ ꝓmotionẽ in bono. Et ē pax trãquillitas cordis. ¶ Et ſcðm ſãctū euãgeliū de oībꝰ cibis ⁊c. Dicit notant̃ liceat nõ neceſſitatẽ īponendo ſꝫ ſcðm īdulgẽtiã ꝑmittẽdo vt ſciat ſe ꝯtra r'lam nichil facere ſi q̄s voluerit ſublimius ambulare. Ad hoc notãdū dicit liceat de oībꝰ nõ ſimplicit̃ ſꝫ ſcðm ſãctū euãgeliū. Iſtð aũt nõ ꝯcedit̃ niſi ī p̄dicatiõis euntibꝰ miniſterio. Qui ergo ꝓ aiaꝝ ſalute nõ circueũt in hac lr̄ia ius nõ hñt. Ipſe dicẽdo ſecūdum ſanctū euãgeliū: lr̄iam tẽperat vt ſcꝫ ſecūdū r'lam euãgelice honeſtati fiat. Unde cū verbum p̄dictū trahat̃ de Luce x. c. vbi dicitur Mãducate que apponūtur vobis: notãdū qꝫ ibi imediate ſubiūgit̃ ⁊ curate īfirmos q̄ in illa ſũt: certū ē illð intelligi ſp̄ūaliter ſcðm principalẽ intellectū vocabuli. Nõ eſt autẽ modꝰ curãdi aiarum delicatioribꝰ vti cibarijs ꝙ illi vtãtur in quoꝝ mẽſis ffes ip̄i veſcuntur. Hoc em̄ eſt nõ curare īfirmos: ſed a fortitudine ad infirmitatẽ vocare. Qñ ergo principales ꝑſone domꝰ ⁊ familie abſtinẽt a carnibꝰ: nõ lꝫ ſcðm ſc̄m̄ euãgeliū fratres in eſu carniū laxiꝰ ambulare. Itẽ vbi eſt ferculoꝝ ſupfluitas: nõ eſt euãgelice ſc̄titatis ſupfluitatẽ vſu ſuo vel ab vſu veriꝰ approbare: ſed magis neceſſitate accepta diſſimulare prudent̃: qð neq̄t ſine ſcandalo reprehẽdi. Itẽ ſi aliq̄ religioſi receptores fratrum cõtra regulã ſuã carnes comederẽt non eſt euãgelice ſanctitatis ꝑticipare cū p̄uaricatore in crimine. vel carnalitati irregularit̃ ſuo ꝯſortio cõformari.

¶ Capitu. iiij.

P Recipio firmiter

Deſcriptis tribꝰ portis dñice ciuitatis ꝑ quas illuceſcit claritas orientalis ſeq̄tur ſcða in qua deſcribunt̃ tres porte munite ꝯtra īſidias aq̄lonis. Quarū prima excludit ꝑiculū iude ꝓ pecunia dñm tradẽtis. Secūda tollit periculū ficte religiõis ī ocio viuẽtis. Tercia aufert periculū multitudinis cleri in fine ꝓ appropriatis ꝯmunibꝰ cõtendẽtis. Primū aufert homini deū. Secundū aufert homini ſeipſū. qꝛ ocioſus ī nullo eſt ſibi fructuoſus. Tertiū aufert homini ꝓximū. Prima pars habet duas. Qꝛ p̄mo excludit pecunie omnimodã receptionem. Scðo prouidẽs ſubditoꝝ q̄eti imponit prelatis circa ꝓcurationẽ neceſſarioꝝ ſollicitudinẽ. ibi tamen ꝓ neceſſitatibꝰ infirmorū. ¶ Dicit ergo pro p̄mo. Precipio firmit̃ fratribꝰ vniuerſis. Circa qð ſciẽdū qꝫ pecunia terrenū nomen eſt redolẽs magis auariciã ꝙ modū diuitiaꝝ vt dicit Augu. vij. de ciuitate dei. ca. xij. Dicit̃ pecunie vocabulo large q̄cq̄d t̄p̄aliter poſſidet̃. Uñ augu. libro de doctrina xp̄iana dicit. Totū q̄cq̄d hoies in terra poſſidẽt oīa quoꝝ dñi ſunt pecunia vocatur: ſiue ſit ſeruus ſiue ager. Alio modo dicitur pecunia ſtricte quod eſt mẽſura commutatiõis rerū: ⁊ ſic accipitur Actuū. viij. vbi dr̄. Pecunia tua tecū ſit in perditionem. Uolens igit̃ dñs per ſeruū ſuum Frãciſcū auaricie radicẽ penitus excludere ab

horto cōcluſio ⁊ fōte ſignato precepit ne re
cipiāt frēs denarios vel pecuniā vel vllam
poſſeſſionē terrenā in pecoribꝰ: ſiue gn̄alit
in oibus q̄ pauptatē altiſſimā labefaciunt.
Et p̄cipue loq̄tur de pecunia numerata. Hꝰ
aūt trahit ab euāgelio Math. x. Nolite poſ
ſidere aurū neq̄ argētū neq̄ pecuniaz. vbi
dt glo. Duo ſūt gn̄a neceſſarioꝝ: vnū quo
neceſſaria emūtur aliō ipſa neceſſaria Per
pecuniā in zonis: vn̄ illa emūtur p perā qđ
emit ⁊c. ❡ Huiꝰ aūt inhibitiōis facte apl'is
ſeptē ſūt p̄cipue ratiōes. Prima eſt ſuſpitio
nis excluſio ad efficaciā predicatiōis. Se-
cūda eſt terrene ſollicitudinis ꝑfecta extir
patio ad cōmendationē celeſtis prouidētie
circa illos q̄ diuinis vacāt obſeq̄s. Et has
duas rōnes tāgit hiero. i glo. dicēs. Si hec
haberēt nō viderētur cā ſalutis hoīm p̄di-
care: ſed lucri ꝓpemodū vite neceſſaria am
putat: vt apl'i doctores vere religiōis q̄ in-
ſtruebāt oīa diuina ꝓuidētia gubernari ſe
ipſos oñderēt nichil cogitare de craſtino.
Hec hiero. ❡ Tercia ratio huiꝰ mādati eſt
declaratio virtutis ipſiꝰ dn̄i ſaluatoris. Vn̄
ꝓ iſtis tribus cauſis dicit Chriſo. ſup Ma
theū. Multa p hoc vnū cōmēdauit. Primuz
quidē nō ſuſpectos faciēs apl'os. Scđo eru
ens eos ab oī ſollicitudīe. vt vacationē oēm
verbo tribuāt. Tertio docēs eos ſuā virtu
tez. Hoc nēpe poſtea dicit. Aliquid aliquid
defuit vobȝ cū miſi vos nudos ⁊ diſcalcia-
tos ❡ Quarta cā eſt ꝑfecta oīs amoris mū
dani deſpectio: qꝛ maxime iter poſſeſſiōes
cupidas ſolēt haberi pecunie. Eccl'iaſtici. x
Pecunie obediūt oīa. Idē. v. Auarus nō im
plebitur pecunia. et Ambroſius de officijs
Dn̄s ad diſcipulos ait Nolite poſſidere au
rū neq̄ argētū quo velut falce in hūano pe
ctore ſuccidit pullulātē auariciā. Chriſoſt.
ſup idē. Radicē maloꝝ cōfeſtim euellēs ait
Ne poſſideatis aurū neq̄ argētū. Nō dixit
Nō accipite vobiſcū ſed etiā ſi poſſibile ſit
aliūde accipere: fugite periculoſā hāc egri
tudinē. ❡ Quinta cauſa eſt: vt ſtatū innocē
tie ꝑdite vt erat poſſibile renouaret: in qua
ſi homo ſtetiſſet oīa fuiſſent cōia: ⁊ nulla ꝓ
prietas cōtracta fuiſſet ad multitudinē ali-
quā vel perſonā. Vn̄ Chriſo. dicit ꝙ hoc di-
xit vt doceret eos ad ſtatuz in quo hō erat
ante pctm̄ recurrere. ❡ Sexta rō eſt ad do
ctrinā ꝑfectiſſime libertatis: qꝛ vt dicit hie
ro. in ep'la. Nemo ꝑfectius erogat q̄ꝫ q̄ ni-
hil ſibi reſeruat. Et ſi beatius eſt dare q̄ꝫ ac
cipere: vt dicitur Actuū. xxi. Btiſſimus eſt
qui oīa ſua dedit: ⁊ vt eſt poſſibile pauciſſi
ma econtra recipit. ❡ Septima cauſa ē in-

diuiſa cordis intētio circa p̄dicationē ver-
bi dei. Vn̄ Chriſo. ſup idē. Orbi terraꝝ deꝰ
doctores miſſurus erat ꝓpter hoc angelos
eos ex hoībꝰ cōſtituit: ab oī abſoluēs huius
vite ſollicitudine: vt vna ſola detineātur cu
ra q̄ eſt doctrine. Hāc igitur vitā apl'i tenu
erūt ⁊ ante paſſionē dn̄i ⁊ poſt. Vn̄ Actu. iij.
Pauperi elemoſynā petenti rn̄dit petrus.
Argētū ⁊ aurū nō eſt mihi. Glo. Memor p̄-
cepti dn̄i dicētis. Nolite poſſidere aurū. ⁊c.
Ambro. ſup Lucā ait Apl's petrus primus
executor diuine ſn̄ie oñdit nō in vanū effu-
ſum dn̄i mādatū. Cū eñ a paupere poſce-
retur vt ei aliq̄d pecunie largiretur ait: Ar
gentū ⁊ aurū. ⁊c. Nō tā i hoc gl'iatur petrꝰ
ꝙ aurū ⁊ argētū nō habeat: q̄ꝫ ꝙ ſeruet dn̄i
mādatū dicētis. Nolite poſſidere. ⁊c. hoc ē.
Vides me diſcipulū xp̄i ⁊ aurū a me requi-
ris? hec Ambro. Augu. dicit idē. iij. de mi-
rabilibus ſcripture. penul. ca. Hoc idē etiaz
ſeruauit paulus. Vn̄ Chry. de laudibꝰ pau
li. Paulus pecuniā nō poſſederat: Nā ⁊ ipſe
dixit. Vſq̄ in hāc horā ⁊ eſurimꝰ ⁊ ſitimus.
Idē p3 de ſctō Joāne euāgeliſta in legēda
ſua. Dixerūt eñ. Nulla rōne poſſumus ac-
cipere aurū aut veſtes aut domos aut pre
dia aut ſeruos. ⁊c. Hic tn̄ aduertendū eſt ꝙ
preceptū erat apl'is nichil habere vt ſupra
viſum ē. Et hoc ſeruauit paulus cum alijs
Permiſſum aūt erat viuere de cibis ⁊ p̄dijs
alienis: ⁊ nō preceptū. Vn̄ Chry. vbi ſupra
Oibus eos denudās oīa eis dedit. ꝑmittēs
eos manere in domibus illoꝝ quos docē-
et nihil habētes introire. Hoc idcirco dixe-
rim qꝛ paulus p̄cepta de nō poſſidēdo nec
ferendo pecuniā ſeruauit: ſicut Chryſo. ex-
preſſe in libro dicit de laudibꝰ pauli ꝑmiſſi
onē aūt de accipiendis corpi neceſſarijs ab
auditoribus aliqū tenuit vtēs ſuo iure Vn̄
ij. ad Corinth. xi. Alias eccleſias expoliaui
accipiēs ſtipendiū ad miniſteriū veſtrum.
Aliqn̄ nō tenuit ſublimius ambulādo. Vn̄
i. ad theſſa. ij. Nocte ⁊ die laborātes ne quē
veſtrū grauaremus. p̄dicauimus euāgeliū
dei in vobis. Preceptū ergo fuit nihil ha-
bere. Permiſſum vero nō preceptū in men-
ſis ⁊ de mēſis viuere alienis. ❡ Sed p̄dctē
ſn̄ie de apl'ica pauptate videtur eſſe cōtra-
riū ꝙ dn̄s ipſe legitur loculos habuiſſe. Jo.
xij. ⁊. xiij. Sufficit ergo diſcipulo ſi ſit ſicut
magiſter eius. Math. x. Itē ſi hoc verū eēt
tūc ep̄i ⁊ clerici alij a tpe ſilueſtri eēnt i ſta-
tu dānatiōis vt dicūt Manichei hn̄t eñ au
rū ⁊ argētū. ❡ Itē ex eadē rōne videtur ꝙ
iſta vita apl'ica nō ſit alijs p̄latis eccleſie
apl'is ſuccedētibꝰ imitāda: ⁊ ſi nō illis nec

aliis. ¶ Itē ſi aliqbus imitādo: ſufficiēs videret eā imitari eis in itinere ɔſtitutꝫ: ⁊ nō in domo manētibꝰ: vbi opꝫ ꝑ depoſita futuris ꝑiculis obuiare. ¶ Vñ aug. de ſermone dñi ī mōte exponēs illud. Nolite eē ſolliciti ⁊c. dt. Satis apparet dñm nrm nō hoc improbare: ſi qs hūano mō illa ꝓcuraret: ſꝫ ſi qs ꝓpt iſta deo militet ¶ Ad ꝑmū rñdet Chriſo. ſup Joānē Omē. lxxi. vbi agit de loculis dñi dicēs. qualr nō ꝟgā neqꝫ perā nō eēiubēs deferre. marſupiū ferebat ad iopū miſteriū: vt diſcas qm̄ valde pauperē ⁊ crucifixū hmōi opꝫ facere multā ꝓcurationē. Mlta em̄ ad noſtrā diſpēſās doctrinā agebat hec chryſo. Habuit ḡ loculos ꝓ aliis: ⁊ hoc dupl'r. ꝓ aliis ꝑfectis eccl'ie. ſ. plat ꝫ: vt doceat eos ꝓ neceſſitatibꝰ pauperū releuādis hr̄e loculos Vñ aug. ſr ioh̄ā. omel. lx. hēbat dñs loculos a fidelibꝰ oblata reſeruātes. et ſuoꝝ neceſſitatibꝰ ⁊ aliis indigētibꝰ tribuebat: tūc ꝑmū eccl'ie pecunie forma eſt iſtituta hec aug. In ſuos aūt vſus nūqꝫ expſſe legitur dñs loculoꝝ pecūias cōuertiſſe: imo magis ꝑ̄editur cōtrariū ſup illō Mat. xvii Solue didrachma vbi legitur dñm ſoluiſſe didrachma miraculoſe ī ore piſcis reperta Ibi em̄ dt hiero. ī gloſa. Dñs tāte fuit pauꝑtatis: vt vñ daret tributa nō haberet. Judas quidem loculos in cōi habebat. ſꝫ res pauperū ī vſus ſuos cōuertere nefas duxit idipſū dās exēplū nobis. hec hiero. Itē habuit loculos ꝓ aliis īfirmis ⁊ imꝑfectis: qui hn̄t loculos ꝓ ſeipſis: q̄r ſi ſint ꝑfecti reſpcū habentiū ꝓpria vel multa ⁊ magna cū ipſi habeāt pauca: ſunt tamē imperfecti in hoc reſpectu illoꝝ q̄ nichil habēt penitus ī hoc mūdo. Q̄r nichil hn̄tes penitus ſūt ī ſūmo gradu ī hac ꝑte: vt eſt poſſibile ſtatu hūano a mūdi periculis ⁊ illecebrꝫ abſoluti. Vñ hug. ſup pſalm̄. x. dt. habebat ieſus loculos cōformās ſe imꝑfectis. Xp̄s ī nūero imꝑfectoꝝ inueniri voluit: ne preſumerēt nō accipiētes: ⁊ cōfūderētur accipiētes. Et ſup illud pſalmiſte. ꝓducēs fenū iumētis dicit. Aug. habuit dñs loculos vt dictū ē de quibuſdā feminis religioſis q̄ miſtrabāt eidēꝫ de ſubſtātia ſua. Futurus erat paulus nichil tale aliqñ requirēs. Sed q̄r multi infirmi iſta queſituri erāt: magis infirmoꝝ perſonā ſuſcepit dñs. Ergo ſublimiꝰ Paulus? Nequaqꝫ Sublimius xp̄s q̄r miſericordiꝰ Cū em̄ videret paulū iſta nō queſiturū: ⁊ p̄uidit ne dānaret queſiturū: ⁊ prebuit exemplū infirmo. hec Aug. Qꝫ aūt dt q̄ preuidit paulū nō iſta queſiturū: intelligēdū eſt aliqñ nō ſemꝑ: aliqñ em̄ accepit aliqñ non vt ſupra patuit. Qui igitur tantū pro aliis habent loculos ad hoc aucte eccl'ie cōpulſi: et ſi q̄ɫtū in ſe eſt optēt pro ſe carere loculis ad ſe aūt ſeruātes diſtrictionē paupꝑtatis vt patitur infirmitas dū ſint in alios affluentes ſi nō habētur loculi ī doctrine preiudiciū/ vel impedimētū: eos hn̄t ſine omni imperfectiōe: q̄r cōueniūt cū xp̄o in hn̄do: ⁊ in habēdi rōne. Qui aūt hn̄t loculos pro ſeipſis: hn̄t eos vt infirmi cōueniētes cū xp̄o ī hn̄do ſed nō in hn̄di mō: q̄r ip̄e nō habuit loculos pro ſeipſo vt viſū eſt. Sꝫ cū hac infirmitate tāto ad ꝑfectionē appropinquāt: quāto pautioribus ſunt contenti Ecce q̄ chriſtus legem datam apoſtolis de loculis non hn̄dis: ipſe cōpleuit circumeundo per caſtra ī quibus nō habuit vbi caput ſanctiſſimum reclinaret. Et lꝫ quodāmō infirmum videatur ꝑm genus ſuū reſpectu ꝑfectionis pauli neceſſaria recipere illo mō quo deꝰ recepit a mulieribus ſecū itinerātibus: ⁊ comedēdo ī mēſis alienis: eſt tñ lōge ſublimiꝰ ſic de mēſis alienis viuere q̄ nichil ex eis poſſeſſorie habeatur: qꝫ depoſitū recipere ⁊ pecuniā cū refertis prōptuariis poſſidē. Propter q̄d dominus ſingularis ꝑfectionis modū illum in exemplum commendans ap̄lis habere loculos interdixit: et ipſe modū ſuū maiori parte vt oſtenſum eſt cuſtodiuit Vn nunqꝫ in textu euangelico mentio fit de loculis: niſi ſexta die ante articulum paſſiōis vbi de iuda dicitur q̄ fur erat: et loculos habens. Joannis. xii. Et infra. xiii. dicitur q̄ quidam putabāt quia loculos habebat iudas: q̄ dixiſſet ei Jeſus. Eme que nobis neceſſaria ſunt. Circa illud etiam tempus immo ipſa veſpera qua voluit comprehendi diſpenſauit cum apoſtolis vt poſſent habere loculos ſinguli durante rabie perſecutionis mortuo ſaluatore. Unde Luce. vigeſimo. Quando miſi vos ſine ſacculo ⁊c. Nunquid aliquid defuit vobis? ⁊c. Sed nūc qui habet ſacculum. ⁊c. Ibi gloſa bede dicit. Non eadem viuendi regula perſecutionis qua pacis tempore diſcipulos informat. Miſit enim diſcipulos ad predicandum: precepit eis ne quid tollerent in via: ordinans vt qui euangelium predicat: de euangelio viuat. Inſtante autem mortis articulo et tota illa gente paſtorem ſimul et gregē ꝑſeq̄nte: ɔgruātē pro rl'am decreuit: ꝑmittēs vt tollāt victui nec̄aria: dōec ſopita perſecutorum inſania tempus euangelizandi redeat. hec gloſa. Igitur apoſtoli miſſi ad predicandum loculis caruerunt. Tempore vero paſſionis ⁊ perſecu

tionis diſpẽſatiue loculos ꝑ ſeipſis habuerunt. Tercio bona multitudinis ad tẽp⁹ diſpẽſauerũt: ⁊ illã diſpẽſationẽ tanꝗ̃ impeditiuã ſbi dei dimittẽtes: ad primariã reuerſi nuditatẽ: loculis caruerũt. vt ſupra viſuꝫ eſt. Preterea licet dño volente portati fuerint loculi a Juda proditore: nõ tñ videtur in eis aliq̃d iuris poſſeſſoriȷ̃ vẽdicaſſe. Unde iohãnis. xiiij. Uenit pꝛĩceps mũdi hui⁹. ⁊c. gloſa. Noluit habere dñs qđ pderet: venit pauper ne haberet dyabol⁹ qđ auferret ❡ Reſpõdeo ergo breuiter ad obiectuꝫ de loculis: ꝙ chriſt⁹ aliquando habuit loculos ꝑ alijs: vt ad hoc informaret eccl'ie ꝑlatos. Itẽ habuit loculos ꝑ īfirmis ꝯſolãdis: q̃ habent loculos ꝑ ſeipſis / ſic in eoꝝ ſolatiũ fugit cũ q̄reretur lapidãd⁹: ne deſperent ſi aliquãdo fugiãt pſequentes. Si ĩ exẽplo fortiũ ſe obtulit in paſſiõe: ⁊ ꝑ ipſis in paupertate informãdis caruit loculis: quaſi nec ſemꝑ habitos tenebat poſſeſſorie recõditos: vt q̃ habẽt ꝑ ſeipſis ⁊ nõ grã diſpẽſatiõis loculos: ſciãt ſe in hac pte pfectionis apicem nõ tenere. Et cũ dicit. Sufficit diſcipulo. Rñdendũ ẽ ꝙ magiſter vn⁹ diuerſos docet diſcipulos: ſingulis ĩ ſuis gradib⁹ ꝯdeſcẽdẽs: ſicut apl'us inter perfectos loq̃batur ſapiẽtiam: lac dãs paruulis ad eſcam. Nõ debet diſcipulo ſufficere lactis capaci ĩ lacte ſemper ſiſtere etiã ſi lac bibat magiſter ei cõdeſcendẽs: ſed magis ad hoc tendere vt ſolidi cibi ſit capax. Ita ĩ ꝓpoſito nõ debet diſcipulo ſufficere vt ſit ſicut magiſter ei⁹ infirmis ꝯdeſcẽdens: niſi vt ẽ poſſibile gradatī in artis apicẽ ſe extendat. Uñ illud ſbũ ſufficit diſcipulo: ꝑ ſolatio tribulatiõis dictum eſt ſpaliter: vt. ſ. ĩ magiſtri exẽplo ĩ tribulationũ ſufferẽtia viriliꝫ pſeuerẽt. ❡ Ad ſcđꝫ dicẽdũ ꝙ illa manicheoꝝ calũnia ꝓceſſit ex inſipiẽtia manifeſta. Predicta eñi paupertatis diſtrictio nõ fuit ĩpoſita apl'is vt ꝑlatis: cũ nõdum illo tp̄e ꝑlati eſſent nec etiã ſacerdotes: ſꝫ tantũ autẽtici p̄dicatores miſſi toti mũdo ĩ ſanctitatis exẽplũ: vt ſuperi⁹ eſt oſtẽſũ. Unde illa paupꝛtatꝭ diſtrictio nullos ligat alios niſi illos q̃ ad hoc ſponte ſe obligãt ꝑpł xp̄ꝫ. Nõ ſolũ ḡ poſt ſiluestri tp̄a imo ſtatī ĩ eccl'ie pꝛĩcipio ipi diſcipuli xp̄i īſtituerũt ꝑlatos in ſuaꝝ curaꝝ cuſtodijs reſidentes: q̃b⁹ nũꝗ̃ fuit interdictũ habere bona eccleſie ſibi neceſſaria in ſe ⁊ ſuis ſubditꝭ pauperibus erogãda. Succedũt ergo ep̄i apl'is in culmine auctoritatis eccl'ie in obligatione ⁊ debito virtutis ⁊ ſctitatis: ſed nõ in forma illius diſtricte diſcipline ⁊ paupertatis debito ſupradicte. Hoc reperies notum. xij. q. i. c. viij. videntes. Et bern̄. ij. de ꝯſide. Nec eſt loc⁹ ocio vbi ſedula viget ſollicitudo omniũ eccleſiaꝝ. Nam q̃d tibi dimiſit ſanctus Petr⁹. Quod habeo (inquit) tibi do. Quid ẽ illud? Unũ ſcio neq̃ aurũ neq̃ argentũ: cuꝫ ipſe dicat. argentuꝫ ⁊ aurũ. ⁊c. Eſto vt alia quacunq̃ ratione hoc tibi vendices ſꝫ non apl'ico iure: nec tibi dare quod non habuit potuit. Hec bern̄. ❡ Ad terciũ dicendum ꝙ prelati ad illam vitam non tenentur: quia indifferenter oĩb⁹ preponitur eã volẽtibus imitari. Unde hieroñ. ad helbidiadeꝫ. Uis perfecta eſſe ⁊ in primo ſtare faſtigio dignitatis: fac quod fecerũt apl'i. Uende oĩa que habes. ⁊c. ❡ Ad quartũ dicẽdũ ꝙ iſta apoſtolica pfectio non ẽ ſolũ ĩ itinere: ſed domi etiã obſeruanda: vt nullũ depoſitũ pecunie habeatur ab his qui perfectionis regulam imitãtur. Unde chriſoſto. ſup math. Omel'. xxxiij. in fine expoſitiõis lr̃alis de non poſſidendo aut portando aurum vel argentuꝫ: dicit ſic. Si in aliena patria exiſtẽtes ⁊ ad ignotos abeũtes nichil ampli⁹ oportet petere quotidiano cibo: multomagꝭ domi manentes. Item. xxij. luce. ſup illud. Nũc q̃ habet ſacculũ di. glo. In hoc nobis datur exẽplum: vt nonnunꝗ̃ cauſa inſtante quedam de noſtri ꝓpoſiti rigore ſine culpa poſſum⁹ itermittere. verbi gratia. Si p ĩhoſpitales regiones iter agimus: plura viatici cauſa licet portare ꝗ̃ domi habeamus. Et expreſſe in euangelio aperte prohibet apoſtolis poſſidere pecuniam et portare. vt patet ex hiero. ſuper Math. ibideꝫ. Et raban⁹. Hec fuit paupertas apoſtolica ante paſſionem ⁊ poſt ad tempus: tamẽ medio tp̄e paululũ diſpenſatiõe dñi interrupta. Nec tñ omnes vt dictũ eſt ad hoc tenentur. ❡ Et illud verbũ Auguſtini loquẽs de cõi ſtatu oĩm: ꝑcedẽtibus nõ repugnat. Sed iſtũ regule articulum ffes preuaricari vidẽtur: dũ recipiãt alij ꝑ eis ſibi pecunias erogatas. Si eñ ille facit cui⁹ auctẽ ſit: ipoꝝ autẽ auctoritate ꝑ libitu eoꝝ ſuis familiarib⁹ pecunie plures ꝯmendant ac aliquotiẽs extra dñi ptãtẽ: ergo ipſi pecuniã recipiunt vt videt. Ad hoc pꝫ rñſio: q̃m dare ⁊ recipere opponunt relatiue. Igitur de neceſſitate ſicut dare ſe hꝫ ad dñij trãſlationẽ ⁊ ꝑuationẽ dãtis: ita ſe habet recipere ad dñij acq̃ſitionẽ. Sicut ergo nullus dat aliq̃d niſi intẽdat ſe priuare dñio ei⁹ quod dat ⁊ ipſũ transferre ĩ aliũ ſic nec recipit ꝓprie aliquid ſcđꝫ ꝙ receptio opponitur donatiõi: niſi ſcđm qđ intẽdit ſibi rei dñium acquirere. Ꝟſus. Non tibi dat quiſꝗ̃ niſi q̃ vult expropriari. Nec tu q̃d re

cipis niſi velis ei dõari. Nãq; recepta da=
ta ſibi ſũt aduerſa relata. Dans ſua priua=
tur recipit q̃ poſt dõatur. Argumentũ autẽ
factũ ex falſi ſuppoſitione procedit: qꝛ non
fratrũ ſed mittentium auctoritate pecunia
cuſtoditur. Vñ dominiũ apud mittẽtes ſẽp
ibi remanet donec ſit pro fratrũ neceſſitati
bus cõmutata: quod probatur. Quia dicit
lex. ff. de acquirẽdo rerũ dñio. Idẽ in bonis
noſtris habere intelliguntur quoties poſſi=
dentes exceptionẽ aut amittẽtes ad recu=
perandũ eã actionẽ habemus. Cũ ergo ille
qui miſit pecuniã ſi viuit poſſit eã repetere
ſicut ſuã: nunq̃ a dñio ſuo receſſit: nec i ius
trãſit alienũ. Forte dices ꝙ mittens pecu=
niã intendat ſe priuari illius dñio. Fateor
ꝙ verũ eſt: ſed modo licito ⁊ frĩbꝰ honeſto.
Cũ eñi intendat fratres habere apud deũ
interceſſores nõ intẽdit eos ob vſum pecu=
nie regule ſue conſtituere preuaricatores.
Manet ergo ſemꝑ pecunia in bonis eius:
donec ſit pro fratrũ neceſſitatibꝰ cõmutata
Amplius ponamus ꝙ intendat ſe priuari
dominio pecunie ſtatiꝫ vt eſt alicuius fra
trum familiari cõmendata. Dico ꝙ adhuc
a fratribus nõ recipitur cũ nõ intẽdãt ꝙ a=
liqua pro eis recipiatur pecunia ſicut ſua
nec oĩno cõſẽtiãt ꝙ eis poſſeſſio acquirat:
ſine ꝯſẽſu aũt nõ acq̃rit poſſeſſio. Vñ di. l. ff.
de acq̃rẽ. poſſeſſiõe ꝙ i admittẽda poſſeſſiõe
affectio eiꝰ q̃ poſſidet eſt ĩtuẽda. Itaq; ſi ĩfũ
do ſis ⁊ tñ noluerꝫ eũ poſſidẽ: ꝓtinꝰ amittes
poſſeſſionẽ: nec etiã ſine volũtate donatorꝫ
trãſfert dñiũ vt ptꝫ. ff. de acquirẽ. rerꝝ dñio
Vñ cũ dator pecũie itẽdat eã dare: tñ vt poſ
ſit i frm vſũ cõuerti: nũq̃ vult i eos dñiũ trãſ
ferri: ſꝫ tm̃ ꝓ ipſorꝝ neccitatibꝰ ꝯmutari Am
pliꝰ Ponamꝰ ꝙ pecũia tradat ꝑ manꝰ diuer
ſas vſq; ad centeſimã pſonã datori penitus
ignotã. Dico ꝙ adhuc manet i bonis eiꝰ: eo
eñi mõ quo tenuit eã auctoritate ſua pmꝰ:
tenet ſcd̃s terciꝰ ⁊ milleſimꝰ: qꝛ di. l. ff. de ac
quirẽ. rerũ do. ꝙ traditio nichil ampliꝰ trãſ
ferre debet vel poteſt ad eũ qui accipit: q̃ ẽ
apud eũ q̃ tradidit. Vñ ſemꝑ poteſt repete=
re hmõi ſicut ſuã: q̃ ipſã ꝓ fratrũ neceſſita=
tibꝰ cõmendauit. poteſt eñi mutare volũta
tẽ ſuã ⁊ ꝓ tanto repetere. Aliter ẽ i vltimis
voluntatibꝰ defunctorꝝ: qꝛ volũtas eorꝝ eſt
imobilis. Et ideo ſi cõtingat executores re
petere pecuniã malicioſe ꝓ fratrũ neceſſita
tibus cõmendatã: nõ eſt reſtituẽda cuꝫ ſint
ꝯtrarij ipſiꝰ teſtatoris vltime volũtati. Qꝫ
ſi ipſi malitioſi pecuniã detinerẽt ꝯtra for=
mã teſtamẽti: nec eã velint ꝯmẽdare alicui
fideli pro fratrũ neceſſitatibꝰ diſpenſandã/
poſſunt fratres ordinarijs denũciare iniu=
riã defũcti ⁊ ſuã ſine ꝑfectionis ſue aliquo
detrimẽto: nec tñ iudicialiter repetere ſicut
ſuã: q̃nis ſit eis debita q̃cunq; portio teſta=
mẽti. Qꝫ ſi q̃ras cuiꝰ ſit pecunia legata: dico
ꝙ manet i bonis defũcti erogãdis: nõ here=
dibꝰ reſeruãdis. Vñ ſi fres eã oĩno reſpuãt
debet alijs pauperibꝰ erogari. Fres igitur
nullo modo nec in pecoribus nec in q̃buſcũ
q; alijs recipiunt pecuniam nec mutuo/nec
dono/nec legato/nec per ſe/nec per interpo
ſitam perſonaꝫ: quia nec dñium nec poſſeſ=
ſionẽ ſibi intẽdunt acq̃rere cõe vel ꝓprium
vllomodo. Nomen. n. pecunie poſſeſſionẽ ſo
nat. propter quod etiam ioui nomen pecu=
nie impoſitũ eſt: cuiꝰ ſcd̃m fabulas oĩa ſunt
vt pꝫ ꝑ Aug. de ci. dei li. vij. xi. ⁊ xij ca. Vñ
cũ ſint diuitie celeſtes ⁊ terrene: pecunie no
mẽ tãtũmodo terrã ſonat ſicut docet Aug.
ibidẽ. Et ꝙ noĩe pecũie viliſſime ⁊ ꝯtumelio
ſe deꝰ nũcupat: cũ tñ idẽ diues dicat. Reci=
pere igitur pecũiaꝫ ẽ recipere poſſeſſioneꝫ
Hec ẽ igitur ſũma ꝓdictorꝝ. ſ. ꝙ fres nõ reci
piãt ꝑ ſe vl' ꝑ iterpoſitã pſonã pecuniã. Pꝫ
tã a pte pecuniã mittẽtiũ vel dñorꝝ: q̃ a pte
ipaꝫ recipiẽtiũ vel nũciorꝝ q̃ etiã a pte frꝫ
ipſorꝝ. Qm̃ mittẽtes non itẽdũt fres facere
ꝓuaricatores: q̃s volũt habere ꝓ ſe iterceſ=
ſores. Receptores ẽt pecũie caſtodiũt eam
nõ auctoritate frꝫ: ſꝫ mittẽtiũ: lꝫ cuſtodiãt
ad volũtatẽ eorꝝ. Fres ẽt nõ itẽdũt i pecũia
ſic miſſa vl' cuſtodita ius poſſeſſiõis vl' dñij
ſibi aliqualit vẽdicare. ¶ Sꝫ ꝓ ſcd̃a pte hu
ius rubrice ſubdit. Tñ ꝓ neceſſitatibꝰ ifir=
morꝝ ne maneãt deſolati: ⁊ alijs frĩbꝰ iduẽ=
dis: i q̃bꝰ alie neceſſitates maiores itelligũt
Miſtri quorꝝ ẽ miſtrare ⁊ nõ miſtrari exẽ=
plo xp̃i Matth. x. Et cuſtodes q̃rꝝ ẽ curã ge
rere iſirmorꝝ. Nã ſamaritanꝰ cuſtos iterp=
tat q̃ curã habuit ⁊c. Noĩa aũt cuſtodũ ⁊ mi
niſtrorꝝ ⁊ ſi diuerſis appropriãtur: tñ circa
eaſdẽ pſonas dicũt modũ officij i hoc ordĩe
ꝓlatorꝝ Miniſteriũ dicit hũilitatẽ: cuſtodia
aũt vigilãtiã iſinuat paſtoralẽ: ne ꝓpt hũi=
litatẽ ſic dimittatur auctoritas: ⁊ euigilan=
tiã ne piclitetur ordis diſciplia. Vñ eſa. xxi.
ſuꝑ cuſtodiã meã ego ſũ ſtãs totis noctibꝰ.
Propt qd̃ ipe gñalis miſter cuſtos iferiꝰ in
rl'a appellat Hic aũt noĩe cuſtodũ ẽt gardia
ni itelligũtur: q̃ hñt imediate cuſtodire ⁊ in
tẽdere paſtorali cure. Iſtis g cura ⁊ ſollici=
tudo tm̃ iponitur: ⁊ hoc ꝓpter duo. ſ. vt nul
lus ſine ipſis ſit ſollicitꝰ. Et qꝛ diſpẽſatio ẽ
neceſſaria ſcd̃m varios ſtatus: de qua ad
dit ſecundũ loca ⁊ tp̃a ⁊ frigidas regiones.
Iuxta has igitur neceſſitates neceſſe eſt

diſpēſatiue temperare rigorem: ꝛ tempera
mētū a ſolis miniſtris ꝛ cuſtodibus in qui
bus gardiani intelligūtur debere fieri hoc
docet. ❡ Eo ſemꝑ ſaluo (vt ſicut dictū eſt)
denarios vel pecuniā ꝛc. hoc idcirco repli
cat: ne ꝓpter vllius neceſſitatis periculū
ſuſtineāt labefactari ordinis puritatē ſci=
ens per taliū receptionē ſub falſo pretextu
neceſſitatis plures i clero et clauſtro ꝛ deo
ꝛ hoib⁹ viluiſſe: eo ꝙ radix inq̄tatis antio=
chus q̄ interꝑtatur ſilentium pauꝑtatis: tē
plū dei legit i machabeoꝝ hyſtoria ꝓpha
naſſe: et contenebreſcēte ſtudio ſapie quaſi
ſole: luna ſtudij et ſcientie in ſanguineū eſt
cōmutata. hec eſt radix ſapie btō Frāciſco
diuinitus inſpirata: ne vepribus et ſpinis
pene in vniuerſa terra exiſtētib⁹: terror ſpi
narū ac vepriū veniat in horto ſuo: q: de ſpi
nis vue minime colliguntur.

❡ Capitulū quintum.

FRatres quibus
dedit dñs gratiā laborandi
❡ Poſt excluſum periculū in
de: hic excludit periculū religionis: ne ſpō
ſa chriſti panē comedat ocioſa. Prio infor=
mat laborabiles ad laborē. Scdo ſubdit la
borādi triplicem rationem: ibi / ita ꝙ exclu
ſo ocio. ❡ Pro prio dicit. Fratres illi q̄b⁹
dñs ꝯ non dicit oēs: ſz illi q̄b⁹ dedit dñs gra=
tiā laborādi. In hac gratia intelligo vires
corꝑis ꝛ habitū artis acquiſitū: ac habilita
tē etiā artē acquirēdi. ❡ Laborēt fideliter:
reſpectu ſui ꝛ ꝓximi ꝛ deuote reſpectu dei
vt ſcz labor ipſe i gloriā dei dirigat. ❡ De
cuiuſmodi aūt loq̄tur laboris gn̄ere: patet
ex rōnibus laboris: que ſunt tres. ſ. excluſio
ociositatꝫ / inflāmatio deuotionis / adeptio
etiam ſuſtentationis neceſſarie corporalis
Voluit ergo ſctūs Frāciſcus ſūme fratrib⁹
īponi exercitiū qḋ perfectiſſime excludit
ociū / qḋ ſūme nutrit deuotionis affectū / qḋ
laudabiliori modo corꝑi neceſſaria ſubmi=
niſtrat. Labor autē corꝑalis et ſi excludat
ociū a corpore: tñ ꝓ tāto ad modicū vtilis
eſt: q: a corde ſordes ꝛ ociū non excludit ſi
cut patet in mechanicis: qui inter labores
corporales ſolēt turpiſſimos ſermones eru
ctare. Studiū vero ſapiētie ipm̄ cor occu=
pat. Prouer. xxiij. Prebe michi fili mi cor
tuū. Et ſap. viij. Labores huius magnas
habēt ꝟtutes. Ideo dicit. ita ꝙ excluſo ocio
aīe inimico. Eccleſiaſtici xxxiij. Multa ma
la docuit ocioſitas. Herony. ad Euſtochiū.
Teneas firmiſſime ꝙ ois ꝯcupiſcētie ꝛ imū
dicie ꝛ peccati mater ē ocioſitas. Itē labor
ipſe ſapiētie excitat ſūme deuotiōis affectū
Sap. viij. Immortalis ē in cogitatione ſa=
piētia: ꝛ amicicia illi⁹ delectatio bona: et in
operibus manuū illi⁹ honeſtas ſine defe=
ctiōe. Ideo addit ſancte orōnis et deuotio=
nis ſpm̄ nō extinguāt. Mod⁹ aūt laudabi=
liſſim⁹ corꝑi neceſſaria acq̄rēdi eſt in ꝑdica
tionis ꝛ doctrine laborib⁹ exerceri. Labor
em̄ mechanic⁹ ꝯdigne circa ꝑcia ꝯpenſatur
Nō eſt aūt digna ꝯpēſatio receptio corꝑa
liū ſpūalia ſemināti. j. Corinth. ix. Si nos
vobꝫ ſpūalia ſeminauim⁹: nō magnū ē ſi nos
carnalia vr̄a metam⁹: Ideo addit De mer
cede vero laboris corꝑis neceſſaria recipi
ant. Lu. x. Dign⁹ em̄ eſt operari⁹ mercede
ſua. hoc apoſtolis exiſtētib⁹ ꝑdicatoribus
dictū eſt: q: p̄lati nōdū illo tēpore erant. vt
ſupra patuit. Et vt dicit Augu. libro de mo
nachoꝝ opere: quatuor generib⁹ hominū
licet de euangelio viuere: ſcilicet miniſtris
altaris qui ſacrificium offerūt ꝓ populo
eidē diuina cātica decātādo. Itē diſpēſato
rib⁹ ſacramentoꝝ ꝛ euāgeliſtis: ac illis q̄
ante ꝯuerſionē ſuā habebāt ſufficiēter vn̄
viuere poterāt: qḋ pauperibus erogauerūt.
❡ Preter denarios vł pecuniā Ne aliquo
modo tranſeat in ius ordinis. Qḋ nomen
tercio inhibet ꝓpter triplex genus pecūie:
ſcz mineraliū / terrenaſcentiū ꝛ pecoꝝ et a
q̄b⁹ pecūia ē appellata. Vn̄ ipe dñs vniuer
ſe ꝑfectiōis exēplar nūq̄ legit aliquo labo=
ris genē laboraſſe: ſciēs ꝙ licet paul⁹ q̄ ha
buit ſpm̄ in plenitudine ꝛ ſapientiā ſine ſtu
dij labore ſtipēdiario laborauerit: nō pōt tñ
hoc ꝯmuniter fieri ab his q̄ circa ꝓcurādā
ſalutē hoīꝫ ſūt ſolliciti vita ꝛ ꝟbo: ſine hui⁹
ſollicitudinis detrimēto. Preterea labor ſa
piēti ſimpliciter eſt melior corporeo labo=
re: q̄uis in caſu labor ſtipēdiari⁹ poſſit eē
neceſſari⁹ ꝑdicāti. Dñs igit qḋ ſimpliciter
ē ꝑdicāti meli⁹ eligēs: nō laborauit ſtipēdia
rie: ne doctores nō laborātes arguerēt / vł
labore tali īpedirētur. Vn̄ nec paulus vbiq̄
ſz alicubi laborauit. Q: igr̄ q̄dā frm̄ grām
hn̄t laborādi ſpūaliter: q̄dā vero corꝑaliter
tm̄ / oib⁹ dās regulā gn̄alē: vt vnuſq̄ſq̄ grā
ſibi data vtat: dicit ffes q̄b⁹ dñs dedit grāꝫ
Sz ne mercedis exactio turbet debitores:
aut extra modū mēdicātis degeneret: ad=
dit. Et hoc hūilit ſicut decet ſuos dei ꝛ pau
pertatis ſanctiſſime ſectatorees. Sciēdum
ꝙ oē gen⁹ hoīm ad aliqḋ exercitij gen⁹ vti=
lis ꝓ loco ꝛ tp̄e obligat ꝑceptorie. Gen̄. iij.
In ſudore vult⁹ tui veſceris pane tuo. Vn̄
q̄ ad maiora apti ſūt: ꝑcepto apł'i labore ſūt
corporeo exercendi. Dicit em̄. ij. theſſa. iiij.

Audiuim⁹ eñ inter vos q̄ſdā ambulantes
in q̄ete nichil operātes ſed curioſe agētes.
his aūt q̄ eiuſmodi ſūt denūciam⁹ ⁊c Impiū
eſt aūt illud qđ ocioſis ⁊ curioſis đr velle ad
alios extēdere: q̄ ſublimioribus ⁊ vtilioꝛib⁹
ſūt intēti. ¶ Capitulum ſextum

F Ratres nichil ſi-
bi approprièt. Hic tercio ex-
cludit terciū periculū: ꝙ ſcꝫ đ
appropꝛiatis ꝓpꝛijs noſcit̄ ꝓceſſiſſe. Et hec
ps hꝫ. iiij. Pꝛio inhibet appropꝛiationē. Se-
cūdo iponit mēdicitatē. ibi vadāt ꝓ elemoſi
na. Tercio excitat ad paupꝛtatꝫ imobilē a-
moꝛē. ibi. hec eſt illa celſitudo. Quarto in-
formatffes ad mutuā ꝯſolationē ibi. Et v-
bicūqꝫ fuerit. ¶ Dicit ḡ primo Ffes nichil
ſibi approprièt. ¶ Qꝛ ffib⁹ inhibuit recep-
tionē pecūie ne credatur ꝙ alia liceret ad-
mittē vtpote imobilia: in gn̄ali ſermone ex
cludit oīa đi. Nichil ſibi approprièt ſupple
nec ꝓpꝛietate pſonali nec gn̄ali ipſi⁹ cōita-
tis: ſicut đt papa rl'am declarādo Vn̄ addit
nec domū nec locū. nec aliquā rē. Hoc q̄dēꝫ
recte qꝛ đt. Seneca. Tutiſſime viueretur: ſi
tollerētur duo ꝟba: mea ⁊ tuū Planū eſt his
tp̄ib⁹ ſūmū facere tumultū i eccl'ia nr̄m ⁊ vrꝫ
Sꝫ tāqꝫ pegrini ⁊ aduene i h⁹ ſcl'o i paupta
te: ⁊ hūilitate dn̄o famulātes Intētio plāc ē
ſcti frā. vt ffes ſicut ſerui vtātur reb⁹ i aliēa
poſitis ptāte. ¶ Sꝫ q̄dā aduerſarij ſcti frā.
⁊ ꝟitatꝫ aliq̄n ꝯtra hoc obiecerunt. qꝛ. xij. q.
i. c. Expedit đt Canō Expedit facultates ec
cl'ie poſſideri: ⁊ ꝓpꝛias pfectiōis amoꝛe ꝯtē
ni. Et ꝯn̄r eodē capl'o ponit̄ exēplū de ſācto
Paulino q̄ oibus ſuis ꝓpꝛijs diſtractis fa-
ct⁹ ē. poſtea eccl'ie eps: cui⁹ facultates fide-
liſſime diſpēſauit. Subdit Quo facto ſatis
oñditur ⁊ ꝓpꝛia debere ꝓpt pfectionē ꝯtē-
ni: ⁊ tn̄ ſine ipedimēto pfectionis poſſe eccle
ſie facultates diſpēſari: que ſūt ꝓfecto cōia
poſſidere. hec proſper. Ergo carere bonis
cōmunibus appropꝛiatis: nichil addit. per-
fectioni. ¶ Itē videt̄ iſta forma viuēdi fal-
ſum imponere eccl'ie dei. Clerici ⁊ religioſi
q̄ habēt bona eccleſiarū nō ſunt dn̄i: qꝛ dicit
.l. ff de rerū diuiſione. l p̄ma. §. Qđ aūt ꝙqꝫ
diuini ſūt iuris i nulli⁹ bonis ſūt. ergo cleri
ci nō hn̄t dn̄ium ſed vſū tātū. Itē res quib⁹
vtunt̄ ffes aut ſūt alicui⁹ dn̄i aut nō. Si nul
lius quare tūc ipi plus q̄ alij occupant. Si
ſunt i alicuius bonis vtpote eccl'ie romane
videtur ergo ꝙ ffes qui cōtēnūt ꝓpter ſer-
uandā ſuam pfectionē attribuendo illa ec-
cleſie imponūt ei iperfectionem qđ nephas
eſt dicere cum ipſa eccleſia toti oꝛbi ſit poſi

ta in ſpeculum et exemplum vt pꝫ. xix. di. c.
Enimuero. Item res quibus vtuntur ffes
aut ſunt propꝛie aut cōmunes. Si propꝛie
dānabiliter habētur. Si cōmunes ergo ſūt
de numero illorum de quib⁹ dicitur Actuū
iiij. Erant eis omnia cōia. ¶ Item fratres
vtuntur rebus q̄ cōſumuntur ipſo vſu. In
talibus aūt non differt dn̄ium ab vſu. Do-
miniuꝫ aūt eſt appropꝛiatio i ſummo: ergo
talia ſibi appropꝛiāt vt cibos ⁊ veſtes ⁊ hu
iuſmodi. ¶ Ad primum dicendū: ꝙ ſicut cō
munitas rerū prius inſtituta eſt in charita
tis incētiuū: ſic carētia oīs iuris propꝛij vel
cois apl'is impoſita iſtis nouiſſimis tp̄ibus
renouata ē ad auariciā extirpandā: q̄ pni-
cioſius hodie ſerpit in bonis eccl'ie quoꝛuꝫ
abuſus ē ſacrilegium: q̄ꝫ in alijs quibuſcun
qꝫ. Cum ergo dicit qꝛ expedit ⁊c. Fateoꝛ in
q̄ꝫ ⁊ expedit qꝛ dicit̄ Eccleſiaſt. xxxvij. Non
eñ oīa oibus expediūt ⁊ nō oi aīe oē genus
placet. Vn̄ ⁊ apl's talia ſibi minime expedi
re dicit. j. Coꝛinth. vj. Oīa michi licēt ſꝫ nō
oīa expediūt. Cui⁹ cauſā addēs dicit. Sed
ego ſub nulli⁹ redigar ptāte iudicis. ſ. repe
tēdo aliq̄d tāqꝫ meū. Expedit ergo habere
cōia ꝓ ſuſtentatione miniſtroꝝ etiā egeno
rū. Expedit etiā mod⁹ alius his qui nolūt
ꝓpter poſſeſſionū multiplicationē ſub ter-
rena redigi poteſtate: nil habere i propꝛio
vel cōmuni. Unde hieroñ. ad demedriadē
Aplici ē faſtigū pfecteqꝫ ꝟtutis oīa vende
re ⁊ paupibus diſtribuere: ⁊ ſic leuē ⁊ expe
ditū cū xp̄o ad celeſtia ſubuolare Et qđ ad
ditur ibidē: ꝙ ſine ipedimēto pfectiōis pñt
cōmunia diſpēſari fateoꝛ verum eſſe: qꝛ vt
ſupra tactum eſt non repugnat perfectioni
quantumcūqꝫ pauperis eccleſiaſtica bona
imperante eccleſia ſuſcipere diſpenſenda
ſi quantum in ſe eſt diſpenſatoꝛ ſemper eis
carere optet: ad ſe vt patitur fragilitas di
ſtrictionem minime relaxando. Sic enim
diſpenſans loculos habet non pro ſe: ſed ꝓ
alijs ⁊ inhabendo ⁊ habendi modo confoꝛ
mis eſt ſaluatoꝛi: vt ſupra patuit. ¶ Ad ſe
cūdū dicēdū: ꝙ lꝫ illa q̄b⁹ vtit̄ eccl'ia i nulli⁹
ſint bonis ꝓpꝛietarie q̄ ad pſonā: ſūt tn̄ ꝓ-
pꝛia cōitatib⁹ eccl'iaꝝ Vn̄ đr actuū. 4. Nec q̄ſ
q̄ꝫ eoꝝ ex his q̄ poſſidebāt: aliq̄d ſuū eē dice
bat/ ḡ poſſidebāt i cōi: ſꝫ nō ꝓpꝛietarie: ⁊ ꝓ
tāto dicūt̄ talia i nulli⁹ bonis eē. Iuxta qđ
đi. l. i. §. qđ autē. ff. de reruꝫ diuiſione ꝙ res
publice in nullius ſunt bonis ipſius enim
vniuerſitatis eſſe creduntur Non eſt tamē
vſqꝫquaqꝫ ſimile de propꝛietatibus ciuita-
tum et eccleſiarum. ¶ Ad tertium iam pa
tet Omnia eñ mobilia q̄b⁹ oꝛdo vtit̄: ſunt

mere ꝛ imediate ipſi⁹ eccl'ie romane. Sic ꝗ ea hře ꝓ alioꝝ neceſſitate i eo ꝙ ingredit ꝑ oſtiū apl'ico more: i nullo ꝑfectiōi repugnat vt ſupius ē oſtenſū. ❡ Ad quartū dicēdum ꝙ res qb⁹ fres vtūtur: ſūt eis cōes ꝗtuz ad vſū: ſꝫ tñ nō ꝗtū ad dñiuꝫ De illis ſctis aūt i hierl'm ꝯſtitutis dicēdū ē ꝙ erant eis cōia ꝗtū ad poſſeſſionē. Alij vo plurimi iter eos cōez vſū illaꝝ reꝝ ſine dñio habueꝛt: ſicut apl'iq̄ erāt pſidēteſilli mltitudini vt pꝫ xij q. j. c. Dilectiſſimis ❡ Ad qntū dicēdū ꝙ duplex ē vſ⁹ reꝝ. Quidā em̄ vtunꝛ reb⁹ auctoritate ꝓpria vt dñi: qdā aliena vt ſerui. Qꝛ vt di. lex id v eſtimētū. ff. de peculio. Ueſtis qua vtiꝛ ſu⁹: ē de peculio dñi. Et alibi di. lex ꝙ illō qđ ſuo acqriꝛ dño acqrit. In vſu ꝗ illoꝝ q̄ ſua auctoritate vtūꝛ reb⁹: i hmōi non differt vſus a dño. In vſu aūt alioꝝ differt Qꝛ ꝗ fres miores ꝓ xp̄o ſuiles effecti ſunt vtūtur rebus quas vſu ꝯſumunt: nec tñ eis dñanꝛ: ꝛ in hoc ipm dñꝫ imitātur q̄ cibo veſcebaꝛ alieno: in alienis domib⁹ ꝯtinue hoſpitādo. ❡ Sꝫ qriꝛ ex quo fres tm̄ hñt vſuz reꝝ: ꝯūt ne habere vſū quarūcūqꝫ ꝛ quātarūcunqꝫ rerū? ❡ Et videtur ꝙ ſic. Qꝛ teſte Greg. Cenſus nō eſt in culpa ſed affect⁹: ergo ſufficit habere affectionē liberā: nec eſt vis de reb⁹ ſiue ſint magne ſiue pue. ❡ Itē vidit deus cūcta q̄ fecerat ꝛ erāt valde bona. Gen. j. c Bonuꝫ aūt additū bono auget ipſuꝫ: ergo carētia diuitiaꝝ non auget ꝑfectionē ❡ Itē Nōne multi ſcti leguntur in vtroqꝫ teſtamento in diuitijs abundaſſe? ❡ Reſpōdeo ad q̄ſtionē: ꝙ cuꝫ fratres ſint profeſſores altiſſime pauptatis: opꝫ ꝙ oia que in eoꝝ vſū venıūt: hēant vt ē poſſibile pauptateꝫ/ vilitatem ꝛ aſpitateꝫ: que tria pauptatē altiſſimā naturaliter ꝯſequūtur ❡ Ecōtra diuites hñt affluētiā gloriā ꝛ apparentiā ꝛ conſolationē: que poſſunt diuitijs comparari. Qꝛ ergo pauptas inquantū eſt contraria diuitijs caret his tribus: ſi caret diuitijs: neceſſe eſt vt pauptas altiſſima vt eſt poſſibile careat his tribus in ſūmo. Non ergo competit viris pauperibus habere magnas areas vel ſumptuoſa edificia aut quecūqꝫ ſimilia. non vaſa ornata nō cellaria vinaria/ nō promptuaria inſtaurata: ſed vt oia quantuꝫ patitur fragilitas ad pauptatis ſtrictiſſimā regulā reducantur. Ideo addit Sꝫ tāqꝫ peregrini in hoc ſeculo et aduene. ❡ Et ad dictū grego. dicendū. Fateor quidē ꝙ cēſus nō eſt in culpa eſſētialiter vel cauſaliter ſꝫ occaſionaliter: qꝛ affluentia habita illicit aim poſſidētis. Uñ Bernar. Hec eſt ratio nō hñdaꝝ diuitiarū ꝑcipue: qꝛ ſine amore vix aut nūqꝫ hēri pñt ❡ Et ꝑ hoc pꝫ rñſio ad ſcđꝫ qꝛ oia ſūt bona cēntialiter: ſꝫ occaſionaliter mala ſūt ex humana ifirmitate. Uñ ſap. xiij. Creature dei in odiū facte ſūt ꝛ in tētationē aīe hoim et in muſcipulā pedib⁹ iſipiētiū. Uñ dicit poeta. Creſcit amor nūmi: quantū ipſa pecūia creſcit. ❡ Ad tertiū dicēdū ꝙ aliq̄ ſcti fueꝛt diuites ſꝫ pauciſſimi. Uñ diuites in ſingugulari nūero ꝛ cū ꝯditione cōmēdātur eccleſiaſti. xxxi. vbi dr. Btūs diues q̄ iuēt⁹ ē ſine macula. Sꝫ pluraliter dānanꝛ. Lu. vi. ve vobis diuitib⁹ q̄ hētis hic ꝯſolationē vrām Illis tñ oībus xp̄s ifinite ꝑponiꝛ q̄ ſe exhibuit doctorē pauptatis vbo pariter ꝛ exēplo Qđ aūt melior elegit. magis ē eligendum. ❡ Sequiꝛ ſcđa ps rubrice. Uadāt ꝓ elemoſina ꝯſidēꝛ ꝛc. Sꝫ ꝯtra hoc videꝛ qꝛ de ſctis paupib⁹ in hierl'm ꝯgregatis dr Actuū. iiij Neqꝫ eiqſqꝫ egēs erat iter illos Sꝫ ad hoc pꝫ rñſio ex pdictꝫ i ſcđa rubrica: qꝛ illi pauperes nō oīno diſtrictionē apl'ice pauptatꝫ ꝯfitebātur vt viſū ē inter q̄s erāt neophiti viri ꝛ mulieres qb⁹ ſubita egeſtas ꝑnicioſa forſitā extitiſſet. Ecōtra paul⁹ ꝓ ſe ꝛ ſibi ꝯformib⁹. j. Corith. iiij. Uſqꝫ i hāc horā eſurim⁹ ꝛ ſitim⁹. Et. ij. Corinth. xj. Cū em̄ ap9 vos eſſē ꝛ egerē nulli oneroſ⁹ fui. Itē obijcitur Licet dñs paup fuit. nō tñ dr a q̄buſdā fuiſſe mēdic⁹ vt videꝛ. Iteꝫ fres mēdicādo videtur grauare alios paupes mēdicos penit⁹ huāuo auxilio deſtitutos Itē Actuū. xx Beati⁹ ē magꝫ dare ꝗ accipe ❡ Rñdeo cū ſūme honorificū ſit dare ſūma ꝓuatio honorꝫ eſt cōſtituere ſe in dādi ipoſſibilitate et neceſſitate mēdicādi. Qꝛ dicit Seneca Nichil cari⁹ emiꝛ ꝗ qđ pcib⁹ cōſtat. Inter etiā oiꝫ petitionū gña verecūdiſſima ē mendicitas Eſt.l. i mēdicare ad miaꝫ hoiꝫ viuere vt dicit Aug. ſup illud. ps. Nutātes trāſferētur filij eius ꝛ mēdicēt. Quid pōt aūt tā verecūdū eē ꝗ i oim xp̄ianoꝝ mia ſe ponere. Hoc ſciēs ſctūs Frāciſc⁹ ſubdit Nec oportet eos verecūdari ꝛc. Ipe em̄ dñs mēdicus fuit. Uñ Aug ſup illō. ps. Perſecut⁹ ē hoieꝫ inopē. i. xp̄m. ſ. iudas. Et addidit Mendicum illum quō intelligere poſſum⁹ niſi forte qꝛ dicit mulieri ſamaritane: da michi bibere. Et in cruce ait ſitio. Amplius ꝗuis omnia ei⁹ eſſent: et ei ab omnibus deberentur ipſe tamen non eſt vſus ſua poteſtate talia exigendo. Nec t m̄ exegit ꝑ imperiū auctoritatis ſꝫ ꝑ moduꝫ pauperis mendici: ſicut dicit zacheo. Luce. xix. Feſtinās deſcende ibi Glo. Non inuitatus ſe inuitat. Item tali etiam forma apl'i proceſſerunt quibus

licet oīa deberētur:tñ vt pauperes recepe-
rūt ex mīa ſibi datū ad neceſſitatē. Itē ber.
tractās illud verbū. Cū fact⁹ eſſet ieſus an-
norū. xij. dicit. Ut te inqt dñe p oia nře pau-
pertati cōformares. et oēs vite humane ca
lamitates ſuſciperes qſi vn⁹ in turba pau-
perū ſtipendiū p oſtia mēdicabas. Huic cō-
cordat ſāct⁹ aug. ſup. ps. ciij. ſup illud pdu
cens fenū iumētis dicit in originali. Locu-
li erāt inde pditori cōmiſſi ⁊ illi q̄ cōferebant
in loculos dño cōferebāt niſi forte putatis ꝙ
dñs ibat ⁊ petebat aut idigebat. cui angeli
ſeruiebant. Quare egere voluit: niſi vt da-
ret exēplū mōtibus vt parerēt fenum. Hec
aug. ¶ Ad aliud dicendū ſicut dicit apl'us
Rom. xv. Probauerūt macedonia ⁊ achaia
collectionē aliquā facere i pauperes ſctōrū
qui ſūt in hierl'm. Placuit eni eis: ⁊ debito-
res ſūt eoꝝ. Nā ſi ſpūaliū eoꝝ participes fa
cti ſūt gentiles: debēt ⁊ in corporalib⁹ mini
ſtrare eis. Ibi di. glo. ꝙ erant debitores: qꝛ
illi pauperes miſerāt eis pdicatores. Cum
igit iſti paupes frēs toti mūdo mittāt pre-
dicatores. a toto mūdo pñt accipere neceſ-
ſaria vite ſue. Nulli ergo iniuriant in hoc:
qꝛ legis teſtimonio docet: ꝙ nulli facit iniu
riā qui vtit iure ſuo. Niſi forte ideo faciūt
iniuriā: qꝛ qđ pñt accipere cū honore: accipi
unt cū extrema cōfuſiōe. Itē oia bona eccl'ie
xpi ⁊ oēs ſupfluitates diuitū ſūt vna res pu
blica pauperū. In participatiōe aūt huius
reipublice tāto vnuſquiſq; min⁹ alios ledit
quanto pautiorib⁹ eſt cōtentus. Hoc faciūt
frēs iſti: q̄ cū poſſent viuere ſicut alij clerici
in ſtatib⁹ honoris ⁊ affluētie viuūt in ſtatu
ignominie ⁊ erūne mendicātes pſeipſis: ſi-
cut Paulus mēdicauit p alijs. vt pꝫ in epy
ſtolis ſuis ſcꝫ in collecturis p pauperibus
faciēdis. ¶ Ad vltimū dicēdū ꝙ ſi beatius
eſt magis dare q̄ accipere: beatiſſimi ſūt q̄
oīa dederūt. Un̄ hieroñ. Nemo pfecti⁹ ero-
gat q̄ qui ſibi nichil reſeruat. Itē ſi recipe-
re diminuat de btitudine: ergo q̄ magis re
cipiūt magis deficiūt: ⁊ q̄ min⁹ recipiūt mi-
nus deficiūt. In hac parte tales ſūt iſti pau
peres in toto clero ex ſua profeſſione. Itē lꝫ
dare ſimplicit beati⁹ ſit q̄ recipere: tñ cū cir
cūſtātia tante hūilitatis recipere ē beatius
q̄ dare. Unde dñs ſuos diſcipulos ad recep
tionē informauit: quos nudos p ſcl'a deſti-
nauit. Uadāt ergo frēs p elemoſyna cōfidē
ter: nec oportet eos verecundari: qꝛ dñs nr̄
ſe fecit pauperē in hoc mūdo. Sꝫ glorient:
qꝛ datū ē eis p noīe Ieſu cōtumeliaꝫ pati ni
chil hñtib⁹ i hoc mūdo. ¶ Sꝫ p tcio addit.
Hec ē illa celſitudo altiſſime pauptatis. ⁊c.

Quare altiſſime: niſi quia a mūdo remotiſſi
me ⁊ p cōſequēs celoꝝ regno ſūme vicine: il
li etiā vite eterne vt eſt poſſibile ſimillime:
vbi nichil terrenū eſt pprium vel cōe. Unde
ſubdit. Que vos chariſſimos frēs meos he
redes ⁊ reges regni celoꝝ iſtituit. Ideo he
redes qꝛ oia dimittētib⁹ p regno celoꝝ pro
mittit glīa eterna. Ideo reges: qꝛ ſolutiōe
facta plenarie p re emenda. Idcirco Mat.
v. dr̄. Beati pauperes ſpū: qm̄ ipſorum ē re
gnū celoꝝ. Sūt ergo tanq̄ dñi celoꝝ: qꝛ cū-
cta dederūt pter deū quāuis nōdū ſint in
ei⁹ poſſeſſiōe. Hūc aūt modum acquirēdi re
gnū addit dicēs. Pauperes reb⁹ fecit / v̄tuti
bus ſublimauit. Ad hoc. n. ordinat pauper
tas iſta: vt reſoluto p eā phibēte: v̄tutū ſan
ctitas augeat. Studeāt ergo iſti paupes ſi
cut ſūt ceteris arctiores i pauptate: ſic ſint
pre ceteris i oib⁹ celſiores. Hec ſit portio ve
ſtra: q̄ pducit i terrā viuētiū: eo ipō ꝙ i ter-
ra moriētiū nichil qrūt. Cui dilectiſſimi to-
talit ihērētes: vt oia q̄ i vſu frm ſūt hāc pdi
cēt pauptatē. Nichil aliud p noīe dñi nr̄i ie
ſu xpi i ppetuū ſub celo habere velitis. Ipē
eni ita pauper extitit: ꝙ nichil habuit quo
poſſet eū dyabol⁹ ſpoliare: vt ſupra pꝫ. Sꝫ
qꝛ ſic frib⁹ depaupatis neceſſaria ē frna cō-
ſolatio addit. ¶ Et vbicūq; ſūt frēs oñdant
⁊c. Oñdens qlit ſe debent habere ad alios.
Et pmo ad ſanos ⁊ cōſequēter ad egros. Cir
ca primū iformat eos ad verā ⁊ nō ad fictā
charitatē: ⁊ hoc i duobus. Primo quo ad fa
miliarē affabilitatē ⁊ ſocialē dilectionē. Se
cūdo quo ad neceſſitatū oīm releuationem.
Dicit ergo. Ubicūq; ſint. i domo ſiue extra
domū: ⁊ ſe inuenerint frēs: oñdāt ſe dome-
ſticos inuicē: nō ſolū publice: ſꝫ familiarit ⁊
ſecrete: ⁊ iō ait inter ſe. Pro ſcđo addit ⁊ ſe-
cure manifeſtet vn⁹ alteri neceſſitatē ſuaꝫ.
Secure iquit ſicut fili⁹ matri ſue. Unde ad-
dit qꝛ ſi mater nutrit ⁊ diligit filiū ſuū car-
nalē quāto diligēti⁹ debet q̄s diligere affe-
ctu. ⁊ nutrire. ſ. effectu frēm ſuū ſpūalē. Cō-
ſequētia pꝫ: qꝛ amor gratuit⁹. ſ. charitatis
fortior ē amore carnali. Tū qꝛ charitas ſu
perat mortꝫ inatū horrorē. Tū qꝛ charitas
hꝫ fūdamētū ſui bonū ifinitū pp̄t qđ nichil
finitū pualet contra eā. Hec aūt exhortatio
ex illa rl'a euangelica trahit Iohā. xiij. In
hoc cognoſcent oēs ꝙ mei eſtis diſcipuli: ſi
dilectionē habueritis ad iuicē. Itē. Lu. xiij.
Et tu aliqñ cōuerſ⁹: cōfirma fratres tuos. Sꝫ
p egrotꝫ ſubdit. Et ſi quis eoꝝ in infirmita
tē ceciderit alij frates debēt ei ſeruire ſicut
vellent ſibi ſeruiri. Et hoc etiam ad eandē
charitatem pertinet. Unde eccle. vij. Nō te

pigeat viſitare infirmos: ex his enim in di
lectione firmaberis. vñ Matth. vij. Oia q̄=
cunq̨ vultis vt faciant vobis homines: et
vos facite illis.

¶ Capitulum ſeptimum.

SI qui fratruȝ in
ſtigāte inimico mortaliter pec
cauerint. Stabilitis duobus
ciuitatis lateribus ex ſex pi
bus figuratis: hic agiť de ter
tio latere occidētali. Et hec ps hȝ tres ptes
q: in prima agitur de lapſoꝝ releuatiōe a
caſu fugiētiū. In ſcda agiť de ꝑncipali or=
dinis gubernatiōe ⁊ ptinētib⁹ ad toti⁹ ordi
nis i̇mobilē ſtatū. In tertia agiť de erectio
ne alioꝝ a caſu ꝑdicādo verbū diuinū. Pri
ma ps habet tres. Primo eñi tāgiť pctōꝝ
debita ponderatio. Scdo eorūdē ordinata
correctio: ibi/ Ipii vero miniſtri ſi pbr̄i ſūt.
Tercio ſubdiť miniſtroꝝ ꝓpria informa=
tio: ibi/ Et cauere debēt. ¶ Dicit ergo ſic. ſi
qui fratrū inſtigāte inimico ⁊c. Quanto ei
aliq̄s maius habuerit ſtudiū ꝑfectum tāto
fortiorib⁹ cōtra eū machinať iſidijs Mor=
taliter peccauerit: qđ ſit i oī volūtaria trāſ
greſſiōe ꝑcepti legis diuīe ⁊ diſcipline. Pro
illis pc̄tis de q̄bus ordinatū fuerit inter fra
tres vt recurratur ad ſolos miniſtros ꝓui=
ciales Iuxta qđ dñs electionē demonioruȝ
ſuis miraculis reſeruauit Lu. viij. Teneāť
predicti fr̄es ad eos recurrere quāciti⁹ po=
terūt ſine mora hoc de notorijs tñi pctis i=
telligiť: q: q̄ ſecreta ſunt nō ſūt publicāda.
Graui⁹ eñi pctm̄ qđ i ſcādalū alioꝝ publi=
ce ꝑpetrať q̄ȝ occultū ceteris parib⁹: ⁊ ideo
graui⁹ ē puniēdū. Sequiť ſcdm̄. Ipi vero
miniſtri ſi pbr̄i ſunt qđ regulariter eſt tenē
dū cū habeāt curā aiaꝝ ⁊ ꝑ ꝯñs debeāt vul
tus pecoꝝ ſuoꝝ cognoſcere ⁊ in fide ac mo
ribus ordinare. Iſtud aūt dictū ē ꝓ ordis
pricipio: in quo erat raritas ſacerdotū ma
xime q: ſctūs Frāciſc⁹ ex hūilitate legiť ſa
cerdotiū fugiſſe ſicut et ſctūs Bñdict⁹ Cuȝ
mia iniūgāt illis pñiaȝ Cū mia inq̄t: ne eue
niat qđ dr̄ Ezech. xxxiiij. Cū auſteritate im
perabatis eis ⁊ cū potētia ⁊ diſpſ⁹ eſt grex
me⁹ eo q̄ nō eſſet paſtor. Si vero pbr̄i non
ſūt iniungi faciāt ꝑ alios ſacerdotes ordis
Pro tertia pte ſubdit ⁊ cauere debēt ne ira
ſcanť Ira q̄ ē habit⁹ cū aſſēſu liberi arbitrij
in maliuolētiā. Hoc idcirco dixerim: q: vi=
tare oēs paſſiones ſurrepticias ire nō eſt i
hoīs ptāte. Sufficit eñi volūtatis rectitudi
nem cuſtodire ⁊ motus hmōi irrationales
circa ſenſum viriliter cohibere. ꝑs. Iraſci=
mini et nolite peccare. Et conturbentur. i.
turbulenti ⁊ terribiles efficiantur ſubditis
ſuis ꝓpter pctm̄ alicui⁹: q: ira ⁊ ꝯturbatio
in ſe et in alijs impediunt charitatē que eſt
vita cordis. j. Johā. iij. Qui odit fratrē ſuū
homicida eſt nō aūt ꝓhibet iram ꝑ zeluȝ q̄
virtus eſt neceſſaria in pctis corrigendis.

¶ Capitulum octauum.

VNiuerſi fr̄es vnū
de fratribus iſti⁹ religiōis ⁊c.
hic ſcdo ꝓuideť aduerſus oc=
caſum ꝑncipalis ordis guber
natio quātū ad quatuor. Pri=
mo quātū ad gn̄alis miſtri ꝑfectionē ⁊ ele=
ctionē. Scdo quātū ad capituli gn̄alis cele
brationē: ibi/ quo decedēte: tertio quantuȝ
ad abſolutionē miniſtri inutilis: ibi/ ⁊ ſi ali
quo tp̄e. Quarto q̄ȝtū ad celebrationē capi
tuli ꝓuīcialis in ſingulis ꝓuincijs: ibi/ Poſt
caplm̄ vero pente. ¶ Dicit ergo primo ſic.
Uniuerſi fratres vnū de fr̄ibus iſti⁹ religio
nis teneanť ſemꝑ hr̄e gn̄alē miniſtrū ⁊ ſer
uū toti⁹ fraternitatis eccl'i. l. Circa illum
corona fratrum quaſi plantatio cedri i mō
te libano. In his autem verbis tangit eius
auctoritatem in nomine generalitatis Tā
git etiam humilitatem cum dicit. Ut ſit ſer
uus totius fraternitatis. vt ſcilicet qui dū
ſubditus erat obediebat vni aut duobus
ſciat ſe electum in generalem miniſtruȝ de
bere omnium neceſſitatibus obedire. Tā=
gendo eius auctoritatem et humilitatem
notat etiam vnitatem dicens vnum de fra
tribus. Q: ſine ſano capite nulla res publi
ca ſtare bñ pōt. Unde vnum apoſtolū domi
nus prefecit ceteris. Item Ezech. xxxiiij.
Suſcitabo ſuper eos paſtorem vnum qui
paſcat eos ſeruum meum dauid. Matth.
xij. Omne regnum contra ſe diuiſum deſo=
labitur. ¶ Pro ſecunda particula addit
Quo decedente ⁊c. fuerit ordinatum quia
pro diuerſis neceſſitatibus oportet tem=
poris ſpacium variare. In exemplum hui⁹
capituli congregati diſcipuli receperūt ſpi
ritum ſanctum. Actuū. ij. ¶ Et ꝓ tercia pte
addit. Et ſi aliq̄ tēpore appareret vniuer=
ſitati miniſtrorum prouincialium et cuſto
dum: ſine perſonarum acceptione: et natio
num: teneantur predicti fratres quib⁹ ele=
ctio data eſt in nomine dn̄i alium ſibi elige
re in cuſtodem. Hoc nomē cuſtos actum di
cit ⁊ non gradum: ſicut ⁊ nomen ſeraphim
actum dicit ⁊ non ordineȝ. Eſa. vj. Uolauit
ad me vnus de ſeraphim. ¶ Pro quarta
particula addit: poſt capitulū vero pēthe=

coſtes. Nō negat qui poſſint etiā capl'a pro
uincalia aliq̄s ānis celebrare ſed de iſto fit
ſpaliter mētio: q2 ē pre ceteris neceſſarium
vt ordinatiōes gn̄alis capl'i ꝑ capl'a prouin-
cialia celeriter publicenꝰ ⁊ vt poſſit de abſo
lutis miſtris ꝓuīcialibꝰ ꝓuideri. ¶ Cap. ix

Fratres non pre-
dicent in ep̄atu alicuiꝰ ep̄i ⁊c.
Hec ē tercia ps i qua agiꝰ de
p̄dicatiōe fratrū ꝑtinēte ad le
mathā extirpādū: vt ſtet men
ſa in latere aq̄lonis vt dr Exo. xxvi. Et hec
pars hꝫ duas ptes: q2 primo agit de ꝑtinē-
tibus ad p̄dicatiōis auctoritatē. ſcdo ad p̄-
dicationis vtilitatē ⁊ maturitatē. ibi. Mo-
neo quoq̄ ffes. Et ffes p̄dicaturi fulciūtur
duplici auc̄te ſcꝫ p̄latoꝝ ſeculariū q̄bus ſūt
greges ꝯmiſſi et p̄latoꝝ ordinis ꝑ quos hꝫ
de ꝑſonis idoneis ꝓuideri. Pro p̄mo dicit
ſic. ¶ Ffes nō predicēt in ep̄atu alicuiꝰ ep̄i
vbi eis fuerit ꝯtradictū. Hoc iō dr: q2 fratri
bus iſte gradꝰ huic debet ſufficere: q2 preſu
mitur eū ꝯſētire ſi nō ꝯtradicat. Vn̄ Grego.
xxiij. moraliū. Pij paſtoris mēs q2 nō ꝓpriā
gl'iam ſꝫ auctoris ſui q̄rit ab oībꝰ vult iuua
ri. Ait nāq̄ p̄dicator fidelis optat ſi fieri va
leat: veritatē quā ſolꝰ loqui non ſufficit ora
cūctoꝝ ſonēt hec gre. Vn̄ lu. ix. Vidimꝰ q̄n-
dam in noīe tuo demonia eiicientē ⁊ prohi
buimꝰ eū q2 non ſequiꝰ te nobiſcum. Et ait
ad illos ieſus. Nolite ꝓhibere. Qui non eſt
aduerſū vos: ꝓ vobis eſt. Simile legiꝰ Lu
ce. xi. Ne igiꝰ impedimentū poſſit eſſe ver
bi dei expectatio licētie expreſſe vt oſtēda-
tur preſūpta licentia ſufficere his dūtaxat
quoꝝ p̄dicatio ē ꝑ ſedē aplicā ⁊ p̄latos ap
probata loquitur negatiue i pricipio dicēs.
Ffes nō predicēt in ep̄atu alicuiꝰ. Sed po
namus ꝙ ep̄o acceptāte ⁊ approbāte predi
cationē fratrū aliq̄s iferior prelatus repel
lat eū in parrochia ſua nūq̄d cōtra volūtatē
eius debēt ibidē p̄dicare. ¶ Et videꝰ ꝙ nō
q2 oīs auctas cōceſſa a quocūq̄ iudice itel
ligitur cōcedi ſine preiudicio. ſꝫ predicare
in alienis inuito curā hn̄te eſt in preiudi-
ciū proprij paſtoris ergo nullū priuilegiuꝫ
ſuffragatur ffibus ad predicādū plebi con
tradicēte ꝓprio paſtore. ¶ Itē ſaltē nullus
dꝫ audire cōfeſſionē alicuius parrochiani
alterius q2 per hoc impediꝰ ne poſſit agno
ſcere vultū pecoꝝ ſuoꝝ cōtra illud Prouer
bio. xxvij. Diligēter agnoſce vultū pecoꝝ
tui. ¶ Rn̄deo. Cura paſtoralis nō eſt dn̄iū
ſꝫ diſpēſatio ⁊ officiū eccl'iaſtice ptātis. Vn-
de hierarchia ſm̄ dioni. eſt poteſtas ordina-
ta: ad diſponēdū ſacre oīa ptāti ſubiecta In
poteſtatibus autem ordinatis q̄cq̄d poteſt
inferior etiā pōt ſuperior ⁊ nō ecōuerſo.
Vn̄ ⁊ ipſe hierarcha hꝫ totā ptātē i ſe ordi-
natā q̄ eſt i iherarchia ꝑ varios gradus di
ſtributa. Vn̄ nominans iherarchiā notat
oēm iherarchicā ptātē. Vn̄ docet dyony. i.
eccl'ia. hierar. licet ille hierarcha aliq̄s tra-
dat ſibi ſubditis ptātē manet tamē apō eū
ordinaria poteſtas ad agēda oīa q̄cunq̄ ꝑ
ſibi ſubditos fieri ꝑ ſit ad ſalutē fideliū ꝓcu
randaꝫ. Et q2 q̄cq̄d pōt ex ordinaria ptāte
ſeu auc̄te pōt alteri cōmittere ⁊ qḋ pōt ꝑ ſe
pōt ꝑ aliū in adiutoriū ſibi ſubditarū pote
ſtatū: mittere opitulatiōes quociēſcūq̄ ſibi
videtur expedire: alioq̄n nimis ꝑiclitaretꝰ
ſtatꝰ eccl'ie. ſi papa vel inferior hierarcha:
vidēs ſue ſubditis cure nō ſufficere: nec ſe-
ipſū poſſe oībus adeſſe nō poſſet viros ſuos
idoneos mittē vice ſua Vn̄ ſi ſacerdos curā
hn̄s nolit admittē ffem miſſū canōice pec-
cat mortaliꝰ ad. Ro. xiij. Qui ptāti reſiſtit
dei ordīatiōi reſiſtit Si igꝰ reſiſtat ſacerdos
nitaꝰ frꝰ cū hūilitate allicere ꝙ ſi non poſſit
(niſi ſcandalū immineat) debet frater p̄dica-
tionis officiū exercere Q2 ſi omnino ſe ſa-
cerdos irrationabiliter opponat vehemēs
eſt preſumptio contra ipſum: cedendum ē
ad tempus malicie ne ſcandalum ſuſciteꝰ
et denunciandum eſt hierarche periculum
animarum. ¶ Cum ergo dicit ꝙ ē in preiu
dicium ſacerdotis: dicendum ꝙ non: quia
nulli facit iniuriam qui vtitur iure ſuo. Nō
ergo iniuriatur epiſcopus mittendo opitu
lationē cum hoc facere poſſit iure vt ſupra
viſum eſt. Nec iniuriatur opitulās illi: quē
iuuat in ſarcina ſupportanda ꝓ tāto enim
minuiꝰ ſacerdoti curā hn̄ti pōdꝰ i diſtrictio
iudicio dei: q̄ntū ab illo ſupportaꝰ. Et quod
dico de predicatione itelligo de ꝯfeſſiōibus
audiēdis. Pn̄t eīm ffes apoſtolica ordina-
tione in priuilegijs ordinis expreſſa audi-
re cuiuſcūq̄ ſacerdotis parrochianos ipſo
inconſulto vel etiam cōtradicēte ſi auctori
tatē habeat ab epiſcopo audiēdi. Et q2 cu
ria romana hoc determinat hereticum eē
aliud pertinaciter affirmare: ſicut patet.
xxij. di. c. omnes. Patet etiam papam poſſe
talia in eccleſia ordinare q2 certuꝫ eſt ꝙ di
ſtinctio curarum et collatio iuriſdictionuꝫ
ab auctoritate proceſſit eccleſie romane.
Ergo quandocūq̄ videtur ei ad ſalutē fide
lium aliud expedire poteſt aliud ordinare
dicēte Au. ad Mace. ꝙ hoc ſolū recte agiꝰ
vt vita hoīꝫ corrigaꝰ ¶ Ad obiectū de agni
tiōe vultꝰ Reſpōdeo ꝙ ſi ſacerdos proprius

ſcire poſſit ⁊ vellet ſufficiēs cōſiliū ſup ſubditos impēdere nullꝰ ſane mētis quereret immiſcere ſe cōfeſſionibus ad ipſoꝝ nō ptinētibus audiēdis. Certū eſt aūt ꝙ qdā ſacerdotes oēs ſuos ſubditos audire nō pñt ꝓpt multitudinē ſubditoꝝ: vñ cū ipſi ſoleāt alios ſibi adiūgere ſacerdotes ꝯmēſales vl' extraneos ad tp̄s vocare ꝓ illis audiēdis q̄s ipſi nolūt vl' neſciūt vel nō pñt audire: ipiſi ē dicere ip̄os hoc poſſe ⁊ ep̄ꝫ hoc nō poſſe. Pōt igit' ep̄s aliquos mittere illis in adiutoriū ſacerdotū ꝓpter ip̄oꝝ ipotentiã ꝫ ignorantiā vel accidiā qua tepidi ſūt in diſcutiēdis ꝯſciētijs ſubditoꝝ. Nec ꝓpter hoc tm̄. ſ. ꝓpter iſufficiētiā ſacerdotū i aliquo p̄dictoꝝ triū: imo etiā ꝓpter maius bonū q2 in maiorē feruorē pnīe excitant' multi ex p̄dicatione et exēplis frm: q̄ꝫ plurimoꝝ alioꝝ. Pōt aūt nichilominꝰ ſacerdos agnoſcere vultꝰ pecoꝝ ſuoꝝ: vel q̄tū ad exteriorē ꝯuerſationē vel q̄tū ad ꝯſcias ſubditoꝝ ſuorum: ſi poſtq̄ꝫ fuerit frī ꝯfeſſi: dicāt i foro ꝯſcie ſacerdoti ſe ꝯfeſſos fuiſſe: qm̄ i foro ꝯſcie ꝓ ſe ⁊ ꝯtra ſe cuilibet ē credēdū ⁊ aliqua etiam interī venialia emergētia dicere quāq̄ꝫ nō eſſet malū imo certe plurimū expediēs oīꝫ ꝯfeſſionē reiterare ꝓ bñdictiōe duplici acq̄renda: niſi forte ſacerdos ille eſſet ignarus plurimū: aut reuelator ꝯfeſſiōis. aut ſollicitator ad peccādū/ aut ſymoniacus/ aut aliter ſceleroſus q̄ pateat ipſum vt male ꝯſcie hoiē ꝫ nō hr̄e zelū dei ꝓ alijs dirigēdis. Impiū ē aūt nō credē audito a frē cū credat audito a ſcl'ari alio ſacerdote: vl' dicere ꝙ frat' ipediat agnitionē vultꝰ quā nō ipedit alius ſcl'aris. In oībus aūt ꝯfeſſionibꝰ audiēdis ꝯſulo auditores fres priꝰ inqrere qua de cā declināt auditoriū ꝓpriꝫ ſacerdotis: et niſi eos inueniant pie motos ⁊ rōnabili cā ductos: remittant eos ad ꝓprios ſacerdotes. Retrahūtur aliqñ eni pctōres ſaltē ad tp̄s verecūdia ab vſu peccādi i aſpectu et pñtia ꝓprij ſacerdotis ſi bonꝰ eſt eoꝝ ſcelera cognoſcētis. Sꝫ q2 hoc rarū eſt: nō ſūt ꝓpter hoc ꝑticulare raꝝ bonū alia innumera dimittēda: q̄ per auditū frm vel alioꝝ dcū timētiū ꝓcurātur. ❡ Pro auctoritate hñda a p̄latis ordinis ſubdit. Nullꝰ frm populo audeat p̄dicare niſi ⁊c. Circa qđ notandū ē ꝙ vt ſuperiꝰ dictū eſt ceſſante cā ⁊c. Ceterū eſt aūt ꝙ nullꝰ examinandus ē: niſi de cuiꝰ ſufficiētia nō ꝯſtat. Idcirco papa regulam declarādo diffinit: ꝙ q̄ examinatione nō indigent: non ſunt ad generalem miniſtrum cauſa officij predicationis mittendi. Aliud etiam priuilegium examinationem committit diſcretis fratribus alijs: quod priuilegium non diſcordat ab intentione regule que non intendit niſi periculis obuiare: qđ dei gratia excludi poteſt per multiplicationem litteratoꝝ per ordinem ad talē examinationē ſufficientiū ⁊ melius ſic pericula excludētiū q̄ꝫ ſi alio mō fieret: q2 diſcurſus ⁊ viaꝝ multipliciū pericula ſic vitātur. Sic dñs ip̄e xp̄iane religiōis iſtitutor p̄mo ſolus vocauit ⁊ informauit diſcipulos: ſcđo ꝑ alios eccleſiā dilatauit. ❡ Moneo quoq; et exhortor ipſos fres vt in p̄dicatione quā faciūt: ergo nullus debet p̄dicare: niſi ſciat ipſe ſermonē facere ⁊ ſufficiēter diſponere. Vñ ſubdit. Sint examinata. nō temere ac ſine deliberatiōe ꝓlata: nō ſint noua ac ſuſpecta: ſꝫ caſta coꝝ eloquia. p̄s. Eloq̄a dñi eloq̄a caſta. Hec aūt caſtitas excludit corruptionē falſitatis ⁊ immixtionē nō ſolū enormitatis imo etiā oīs vanitatis ſeu v̄bi riſū ꝓuocātis ſeu faſtū aut ipetū p̄dicantis. Excludit ēt corruptionē itētiōis. Vñ. ij. corinth. ij. Nō eni ſumꝰ ſicut plurimi adulterantes verbū dei/ ſꝫ ex ſynceritate ſicut ex deo corā deo in xp̄o loq̄mur. Ex deo ꝯtra falſitatē: corā deo per maturitatem in xp̄o ꝑ puritatis intētionē. Scđo deſcribit cā per cauſaꝫ finalē. Unde ſubdit ad vtilitatē ⁊ edificationē ppl'i. Utilitatē i malo vitādo/ edificationē in bono faciēdo ppl'i. vñ ne tm̄ p̄ſumāt: q̄ꝛ paruulis et ſimplicibꝰ p̄dicare ꝯtēnant. Sꝫ ꝓ cā materiali ſubdit. annūciādo eis vicia et virtutes q̄tū ad vitam p̄ñtem: penā et gl'iam ad vitā futurā. Qđ dicit ne p̄dicēt ſcꝫ ſeip̄os: vt ſuā phīam oſtēdāt ⁊ fimbrias magnificēt. Pro cā formali ſubdit cū breuitate ſermonis. Hec breuitas excludit verborū ambages et ſñias inuolutas: verba etiā ardua ſup capacitatē audientiū. Hoc pꝫ ꝑ illud qđ ſequit': q2 verbū abbreuiatuꝫ fecit dñs ſuper terram. Iſta eni abbreuiatio nō excludit cum expedit ſermonis prolixitatē quia dñs ipſe aliquando prolixe predicauit. ſicut patet Iohannis. xiij. et Matthei. v. Sed breuitas dicitur ibi reſtrictio oīm legalium ad vnum chriſtuꝫ. Item excluſio cerimonialium et commendatio moraliūꝫ. Iteꝫ breuitas eſt charitas que continet in ſe totam legem. Ad litteram etiam ſtudendū eſt breuitati: q2 prolixitas generādo faſtidiuꝫ auditores pluries retrahit ab auditu. ❡ Ex iſto capitulo pꝫ ꝙ fribus ex intētione beati Frāciſci incūbit ſtudere quia ſi ne ſtudio non poſſunt verba modo debito examinare. Patet etiam ꝙ fratres ex ſua profeſſione habent predicare In quo:

rum regula inter oēs ſpecialis tractat⁹ de
predicationis officio continetur. Unde cer
tiſſime conſtat ꝙ nullis alijs religioſis pl⁹
competit predicare ex ratione ſtatus ſui ꝗ̄
his qui hanc regulam profitentur.

¶ Capitulum decimum.

FRatres qui ſunt
miniſtri et ſerui aliorum fra
trū ꝛc. Deſcriptis tribus hu
ius ciuitatis laterib⁹ hic deſcribit lat⁹ quar
tū totū vergens ad auſtrum et etiam ad in
teriora auſtri. Et hec pars habet tres: qꝛ
prima pars docet ſeruare oēm virtutis ꝑ
fectionē p̄cipue charitatis: ſcđa docet ſer
uare fame ſynceritatem a maculis p̄cipue
feditatis: tercia ſitiētibus martyriū aperit
aditum: docens infidelibus ſe iungere do
meſticis abdicatis. Prima pars hab; octo
qꝛ primo imponit miniſtris ꝓuincialibus
diligentiā cure ſcđo īponit ſubditis diſtri
ctionem obedientie. ibi fratres vero q̄ ſunt
ſubditi. tercio fratrib⁹ grauatis dat reme
dium ibi. ꝛ vbicunq̄ ſunt. quarto circa hoc
ſubdit īformationē miniſtroꝝ. ibi miniſtri
vero benigne. quinto ſubdit informationē
oīm frm advitationē pctōꝝ p̄cipue ſpūaliū
ibi moneo vero. ſexto informat eos ad de
uotionis ſpūs ꝛ orōnis exercitiū. ibi ſed at
tendāt. Septimo ad tolerantiā iniuriaruꝫ
et alioꝝ grauaminū. ibi et hūilitatem ꝛ pa
tientiam. Octauo ad charitatis ꝯplementū
ibi et diligere eos q̄ nos ꝛc. ¶ Dicit ergo
primo. Fratres q̄ ſunt miniſtri ꝛ ſerui alio
rum fratrum: miniſtri in ſpūalibus/et ſer
ui in tēporalibus. Uiſitent ſocialiter ꝛ mo
neāt iudicialiter. Luce. xxij. Et tu aliqñ cō
uerſus confirma frēs tuos. Et hoc ad bene
faciendum (humiliter) non imperioſe: ꝛ cha
ritatiue non contumelioſe contra quos dr.
Ezech. xxxiiij. Lateribus et humeris ipin
gebatis et cornib⁹ veſtris ventilabatis om
nia infirma pecora: donec diſpergerētur fo
ras. humiliter ergo ꝛ charitatiue exemplo
domini dicentis. Math. xxiij. Quotiens vo
lui congregare filios tuos quēadmodū gal
lina. Ipſe tamen dominus aſpere dedit cor
rectionis exemplū: vnde facto flagello de
funiculis expulit ementes et vendentes.
Jo. ij Et petro carnali ſenſu ducto dixit Ua
de retro ſathana. Math. xvi. Duriſſime ēt
phariſeos et hypocritas increpabat. Lu.
xvj. et Math. xxiij. Non precipientes eis a
liquid quod ſit contra animā ſuā vtpote in
hibitum lege diuina ꝛ regulā noſtrā inhibi
tum lege diſcipline. ¶ Pro ſecunda parte
rubrice ſubdit. Fratres vero qui ſūt ſubdi
ti recordentur ꝙ propter deū abnegauerūt
proprias volūtates. Propria voluntas eſt
illa que omnino diuino imperio nō ligatur
vel ſuperiorib⁹ regulis non adheret Uñ fir
miter p̄cipio eis vt obediāt ſuis miniſtris:
et om̄ibus prelatis ordinis. Et dicit ſuis vt
de prouincialibus ꝛ alijs prelatis immedi
atis ſe loqui oſtendat hic qui ſupra de obe
dientia ad gñalem miniſtrum in primo ca
pitulo eſt locutus. In om̄ibus que promiſe
runt dño obſeruare ſupple explicite vel im
plicite. Et non ſunt cōtraria anime ſue ꝛ re
gule noſtre. hoc ſupra expoſitū eſt. ¶ Seq̄
tur pro tertia parte. Et vbicunq̄ ſūt frēs q̄
ſcirent ſe per experiētiā: ꝛ cognoſcerent ꝑ
rectū iudiciū ſe non poſſe regulā ſpūaliter
obſeruare hoc eſt in his precipue que ſpūa
lia ſūt: vt trāquillitas cordis. ꝛ puritas cō
ſcientie. Nō poſſe inquit: vel propter tenta
tionum grauitatem periculoſam: vt in con
ſortio mulierum: vel nō poſſe victum ad cor
poris neceſſaria: ſi non poſſent habere ali
cubi ſalua ordinis puritate: vel propter ſi
milia. Ad ſuos miniſtros debeāt recurrere
Qui debēt eſſe refugiū afflictoꝝ vice dñi di
centis Math. xvi. Uenite ad me oēs q̄ labo
ratis ꝛ onerati eſtis ꝛ ego reficiaꝫ vos. Re
currere inq̄ per ſe vel ꝑ nunciū forma ſta
tutoꝝ ordinis ſeruata in eūdo: qꝛ iſtud de
bitū nō eſt exēptū ab obediētia ſtatutorum
¶ Seq̄tur pro quarta parte. Miniſtri vero
caritatiue/in corde/ꝛ benigne ī vultu ꝛ ſer
mone eos recipiāt: et tantā familiaritatem
habeāt circa eos: hoc eſt tā familiares ſeip
ſos exhibeant: vt dicere poſſint eis fratres
ad eos recurrētes ꝛ facere ſicut dñi ſeruis
ſuis. In hoc v̄bo ſicut miniſtri informātur
ad humilitatē: vt ſe quaſi ſeruos imaginen
tur fratrum alioꝝ eſſe. Et omnia v̄ba impe
rium reſonātia ſileāt: ꝛ facta dñatum pretē
dentia penit⁹ deſerant: exemplo illi⁹ q̄ dixit
Lu. xxij. Qui maior ē in vobis fiat ſicut mi
nor: ꝛ qui preceſſor ſicut miniſtrator. Cum
igitur dicitur. vt dicere poſſint ꝛ facere: in
formatio eſt miniſtrorum: ne facto aut ver
bo pretendant faſtum: qui poſſit repellere
ſubditos a fiducia ad miniſtros in neceſſi
tatib⁹ recurrēdi. Nō eſt aūt intelligendum
verbum ꝙ ſubditis detur occaſio ſupbiēdi
per nimiā humilitatem miniſtrorum: ne ſi
cut dicit Gregori⁹. Dū nimis ſeruat̄ humi
litas: regendi frāgatur auctoritas. Uñ qui
dixit. Qui maior eſt veſtrū ꝛc. nō dixit. Qui
minor eſt fiat ſicut maior. Nā ita debet eſſe
ꝙ miniſtri ſint ſerui oīm fratrū. Serui qui

dem in his precipue q̄ ad ſalutē pertinent
animarū. Lu. xxij: Ego in medio veſtrū ſuz
tāq̄ qui miniſtrat. ¶ Sequitur ꝑ q̄nta par
te in qua tāgit octo genera peccatoꝝ dicēſ
Moneo vero ⁊ exhortor in dn̄o ieſu xp̄o: vt
caueāt fratres ab oī ſupbia: q2 vt dicit Au
gu. ſuper illud pſalm̄. In ira cōſūmationis
alia vicia in malefactis timenda ſūt: ſuper
bia in bn̄factis plus timēda eſt. Ab oī inq̄
ſuperbia cordis cōuerſatiōis ſermōis ⁊ ope
ris: vana gloria que oritur ex ſuperbia: hꝰ
eſt fratribꝰ neceſſariū. Vn̄ hiero. ſup Math.
Eleganter in quodā voluminū ſcriptū legi
mus. Ne queras gloriā ⁊ nō dolebis cū in=
gl'ius fueris. Inuidia que infallibiliter ſu
perbiam comitatur. Aug. ſup pſalm̄. Sup=
bie comes eſt inuidia: fieri em̄ nō pōt vt ſu
perbus nō inuideat. Auaricia q̄ cōſiſtit in
cupiditate rerū terrenarū nō habitarū Itē
cōſiſtit in tenacitate reꝝ obtētaꝝ quarūcū
q̄ in vſū venientiū. Pro qua vlteriꝰ excludē
da ſubdit Cura ⁊ ſollicitudine huius ſcl'i:
que ex auaricia proueniūt Math. vi. Noli=
te ſolliciti eſſe. Dicendo autē ſollicitudine
huius ſeculi. ſollicitudinē ſecularē perimit
vt ſpiritualē ſollicitudinē nō excludat: que
in ꝓcurāda animarū ſalute precipue exer
cetur. Inhibēdo etiā ſollicitudinē huiꝰ ſcl'i
curioſitatē illoꝝ percutit: q̄ imoderate ſtu
dent in ſapiētia ſeculari In culpā auaricie
⁊ ſollicitudinis nimietate incidūt oēs ſup=
fluitates libroꝝ aut veſtiū aut edificioruz
aut ſimiliū. Que auaricia tūc eſt dānabilis
cū in grauamē alioꝝ paupeꝝ elemoſine in
talibus vacue cōſumūtur. Detractio eſt: q̄
oritur precipue ex inuidia ⁊ odio: ideo ex=
cludendo detractionem ⁊ odiū: etiā ⁊ irā ex
cludit. De murmuratione: q̄ ex impaciētia
⁊ iudicioꝝ temeritate ꝓcedit: oīa vicia ſpi=
ritualia q̄ religioſos fragiles comitari ſo=
lent hec excludit: excepta accidia: quā i ſuo
cōſequēter oppoſito diſſuadet. Curioſitatē
etiā laicoꝝ cohibet dicēs Et nō curēt neſci
entes litteras diſcere. In quo verbo curio=
ſitatē cohibet: nō tamē inhibet quin ipi te=
neātur l'ras diſcere: ſi fuerit eis imperatū.
¶ Sz cū iſta ſint mortalia puta i lege dei ꝓ
hibita: quare hic ea monitorie exhortat'.
Ad quod dicendū q̄ in oī genere capitaliū
peccatoꝝ aliquid eſt mortale ⁊ aliquid veni
ale. Mortale eſt oē peccatū quo aliquid ap
petitur ſupra deū. Hoc aūt ſupra deū appe
titur qn̄ aliquis pro re tēporali deſiderata
obtinēda vellet aliquod peccatuz mortale
cōmittere: quaſi eā nō poſſit aliter obtine=
re: vel pro iā obtēta nō amittenda piꝰ vel=
let peccatum mortale cōmittere: q̄ ipſa ca=
rere. Hec autez docet ſanctus Aug. de ciui.
dei. xxi. ca. ij. Hoc eſt em̄ habere xp̄m in fū=
damento: nichil chriſto preponere: ſed i oī=
bus eius preponere preceptoriā voluntatē
Qui igitur excellentiā vel vanā gloriā inor=
dinate appetit: ita tamen q̄ deū ſibi in cor=
de preponit: nec aliquid cōtra deū faceret
pro gloria aſſequenda: ſuperbus eſt: ſz nō
criminaliter Et propter iſtā diſtinctionē ad
monemur oē etiā ſignum ſuperbie i geſtu:
habitu: ⁊ ſermone oñdere: ⁊ ita de aliis itel=
lige cōſequēter. Qui ergo ſollicitus eſt d̄ ſe
culo cōtra regule honeſtatē: vel in tm̄ vt il=
la dimittat ad q̄ ex lege vel voto rl'e tenetur
peccat mortaliter. De detractione eſt diffi=
cilius explicare. Circa qd̄ ſciendū q̄ detra=
ctio eſt que verbo ledit aliū: precipue in ab
ſentia. Talis ergo aut mētitur vt ledat: et
hoc eſt gn̄aliter mortale peccatū: cū ſit per=
nicioſū mendaciū. Aut dicit verū ſz maluz
⁊ hoc poteſt eſſe tripliciter. Aut em̄ hō dicit
malū verū de alio zelo iuſticie qn̄ ⁊ vbi dicē
dum eſt. ⁊ hoc non eſt malū ſz bonum. Aut
dicit malū deſiderio ⁊ libidine vindicte vel
odio ꝑſone ⁊ hoc principali intētione: et ta
lis peccat mortaliter. Aut dicit malū ſcituz
ex lubricitate lingue: ⁊ hoc non eſt mortale
pctm̄: niſi ita cōtra prudētiā dicat': vt poſſit
in ſcādalū redūdare. zelo aūt iuſticie poteſt
q̄s dicere malū dupliciter: vel vt corrigatur
vel vt caueatur Murmuratio eſt pctm̄ mor
tale cū ipugnat ſciēter dei iudicia vl' ſupio=
ris auctē: vl' cū ordiat' ad ſcādalū ſuſcitādū
¶ Pro ſexta parte ſubdit. Sed attēdāt q̄ ſu
per oīa deſiderare debēt habere ſpm̄ dn̄i:
quē ſupra dixit ſpm̄ ſācte deuotionis. Iſta
deuotio eſt piꝰus ⁊ humilis affectus in deū
q̄ ex cōpūctione generatur Et ſanctā eiꝰ o=
perationē. Oratio enim dicit ſpiritus opa=
tionē Q2 dicit ap'ls ad romañ. Spūs poſtu
lat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.
Orare ſemp ad deū puro corde. Luce. xviij
Oportet ſemper orare ⁊ non deficere. Et ꝑ.
ad theſ. v. Sine intermiſſione orate Hoc au
tē triplicem pabet ſenſum quorū duo tāgū
tur in glo. Luce. xviij. Quia ſemper orare
eſt canonicas horas quotidie debito more
dicere. Item ſemper orat qui ſemper bene
agit. Tercio modo ſemper orare eſt ſpiri=
tum deuotionis ſemper inuiolabiliter obſ=
uare: que habita inter quaſcunq̄ occapati
ones ſolet gemitibus et ſuſpiriis inenarra
bilibus chriſti clementiam implorare. Im
perceptibiliter etiam ad hoc regula vt exi=
ſtimo manu ducit. Fratres igitur ſēp oran

tes accidiã a ſe excludũt. Et ꝑ ieiuniũ gau:
diũ omne carnale ſolatiũ ꝓcul pellãt: vbi ca
uenda eſt hereſis marſilianoꝝ. ¶ Pro ſep
tima parte addit. Et habere humilitatẽ et
patiẽtiã: ꝓmittit hũilitatẽ patiẽtie: qr fũda:
mentũ eius eſt: ſicut ecõtrario ſupbia ẽ fũ=
damẽtũ impatiẽtie. Prouer. xiij. Inter ſup=
bos ſemper iurgia ſũt. In ꝑſecutiõe q̃ ẽ ad
uerſitas ad extra: ⁊ infirmitate q̃ eſt aduer
ſitas ab intra. Et dr̃ in ꝑſecutiõe qr ſcribit.
ij. thimo. iij. Oẽs q̃ pie volũt viuere ꝑſecuti
onẽ patiẽtur. Itẽ. i. coꝛ. iiij. Uſq̃ i hãc horã
eſurimus ⁊ ſitimus. Ibi glo. Libere et ſine
adulatiõe veritatẽ predicãtes ⁊ geſta pra:
ue vite arguẽtes: gratiã nõ hñt apd̃ hoies
Ad patiẽtiã in infirmitate ꝑtinet paucꝫ ob
ſequijs paucisq̃ remedijs cõtẽtũ eſſe iuxta
exigẽtiã paupertatis: vt memores ſint fra
tres qũo olim monachi languẽtes aqua fri
gida vix ad ſufficiẽtiã vtebãtur in quo (qđ
ſine graui cordis gemitu nõ dico) magꝫ re
periũtur vicioſi pauperes in ſeculo ad re:
ligionẽ veniẽtes. De q̃bus hiero. ad Eu:
ſtochiũ. Mirũ de infelici cõditiõe plurimo:
rũ. Sũt nõnulli viles ⁊ abiecti in ſeclo qui
quotidianis laboribus ſe vltra vires afflu:
gẽtes ꝓvictu captãdo viliſſime ⁊ vix raris
fabis ⁊ rapis cũ pane ordeaceo ſaturãtur
cũ xp̃i vero ad menſã accedũt ⁊ xp̃i militiã
ſuſcipiũt: ſue egeſtatis obliti lautiora q̃rũt
q̃ꝫ milites qui ſũt aſſueti magnificꝫ. Hec au
tẽ oia in chriãa ⁊ apoſtolica vita locũ nõ ha
beant. Hec hiero. ¶ In vltia pte ſubdit. Et
diligere eos q̃ nos perſequũtur ⁊ reprehen
dũt irrõnabiliter ⁊ arguũt rõnabiliter. Qr
dicit dñs Diligite inimicos vr̃os. Mat. v.
q̃ꝫto magis amicos Et orate ꝓ ꝑſeq̃ntib⁹ in
facto ⁊ calũniãtibus vos. in falſi criminis
impoſitiõe. Cuius rõnẽ ſubdit dicẽs. Bti q̃
ꝑſecutionẽ patiũtur ꝓpter iuſticiã: qm̃ ipo
rum eſt regnum celoꝛum. Qui aũt perſeue
rauerit vſq̃ in finem: hic ſaluus erit.

¶ Capitulum vndecimum.

Precipio firmiter

hic docet fratres fame ſince=
ritatem obſeruare a labe pre=
cipue turpitudinis Et hec ps
diuiditur in tres. Primo inhi
bet generaliter ſuſpecta cõſilia oim mulie=
rũ. Secũdo ⁊ cautelã adhibet circa cõſortia
monialiũ. Tercio inhibet occaſionẽ ſpũa=
liũ cognationum. ¶ Dicit ergo pro primo.
Precipio firmiter fratrib⁹ vniuerſis ne ha
beant ſuſpecta conſortia vel conſilia mulie
rum. Suſpectum conſortium eſt non ſolũ
mulieris ſuſpecte: immo cũ omni muliere:
vbi locus ⁊ tẽpus geſtus ⁊ aſpectus: ⁊ alia
notabilia idicia ſuſpitionẽ laudabiliter nõ
excludũt: vt ſi locus queratur ꝓ mulierum
colloquia ſolitarius aut obſcurus et tẽpus
nocturnũ vel alias importunũ. Si geſt⁹ ſit
diſſolutus: vtpote ex nimia mulieris appro
pinquitate vel faciei ad eam conuerſione
fixis oculis: manibus iunctꝫ: oẽ tale cõſor=
tiũ eſt ſuſpectũ. Uñ ſuſpecta ſunt cõſortia ⁊
colloquia predictis circũſtãcijs cõcurrẽtia
Itẽ ſi ſolitaria ſint excluſo alioꝝ auditu lꝫ
nõ viſu ex intẽtiõe ſine cauſa pia: maxime
ſi ſint ſolitarie prolõgata: aut cũ eadẽ ꝑſo=
na ſine rõne euidẽti frequentata: ſuſpecta
ſunt colloquia. Ad ſuſpitionẽ aũt mulierũ
facit etas cõditio colloquẽtis. Illam aũt ſu
ſpitionẽ exiſtimo hic prohiberi: q̃ fratri ex
citat enormis tẽtationis ſtimulũ: vel crimi
ni preſtat fomentũ: vel q̃ põt apud alios vl'
aliũ ſcãdalũ generare Et hic exiſtio oẽ ſuſ
pectũ ꝓhiberi colloquiũ: qđ ordinat ad car
nis imũdiciã quãcũq̃ vel qđ põt hui⁹ rei ſcã
dalũ vel ſuſpitionẽ ꝓbabil'r excitare Sicut
dñs ꝓhibẽdo mechiã: ꝓhibet nõ ſolũ maio=
rẽ lapſũ q̃ eſt fornicatio: ſꝫ ⁊ oẽm maiorem
turpitudinẽ q̃ corp⁹ ſeminal'r iq̃nat. ¶ Se=
q̃tur ꝓ ſcđa pte. Et ne igrediãt monaſteria
monacharuꝫ preter illos q̃b⁹ a ſede aplica
cõceſſa eſt licẽtia ſpãlis. Hec ihibitio de oĩ=
bus monialiũ domibus intelligit. Ubi em̃
eſt magis periculũ colloquii: ibi prudẽtius
obuiet. Ille aũt moniales ſãcti damiani p̃
ceteris mulieribus ab hũanis cõſortiis ex
cludũtur. Lꝫ ergo in frequẽtatiõe eaꝝ poſ
ſet oriri periculũ ꝓpter quãdã familiarita
tẽ fratrũ minoꝝ: ⁊ ꝓpter hoc ſit licẽtia adeũ=
di talia loca aplice ſedi reſeruata: tñ quia
alie moniales ſe amplius exponũt hũanis
colloquijs q̃ꝫ ille: neceſſe eſt vt illud mãda=
tũ ad oẽs monachas referatur ſm̃ expoſi=
tionẽ domini Grego. ⁊ indulgẽtiã de talib⁹
viſitandis. Et ſicut monachi ſũt nõ ſolum
collegiati verumetiã ſolitarij: ſic et mona=
che et moniales intelligende ſunt non ſolũ
collegiate verum ⁊ incluſe dicuntur et ſoli
tariã vitã agũt. Et hee etiam ſũt vitãde ſi
cut collegiate propter maius periculũ ſoli=
tudinis ex tenore precepti eſtimo p̃cedẽtꝫ.
¶ Sequitur ꝓ tercia parte. Nec fiant com
patres viroꝛum aut mulierũ ⁊c. Hoc ideo
inhibetur: monachis. xvi. q. i. Placuit Et qr
de ſimilibus eſt ratio ſimilis: ſcito hic pro=
hiberi omne fratrum ad mulieres commer
tium: de quo poſſet fratrib⁹ ſcãdalũ gñari.

¶ Capitulum duodecimum

Quicunq; fratrū
&c. Hic tertio docet in marty
rio ɔſūmare. Et qr martyriū
nichil ē niſi fiat in eccl'iaſtica
vnitate. Primo agit de p̄mo/
ſecundo de ſecūdo ibi. Ad hec p obediētiā.
In p̄ma pte tāgit fratrū hoc deſiderio fla-
grantiū deuotionē ⁊ miniſtroꝝ examinātiū
diſcretionē dicēs. ¶ Quicūq; fratrū diuina
inſpiratione nō ſleuitate/ nō ipetuoſitate/ nō
aſtutia ſubterfugiēde diſciplie Voluerit ire
inter ſaracenos ⁊ alios infideles. vt paga-
nos vel hereticos vel ſciſmaticos: petāt ide
licentiā a ſuis miniſtris puincialib⁹. qr hu
ius rei obediētia non ē inuolūtarijs iponē-
da. Vñ ſubdit: Miniſtri vero nullis eūdi licē
tiā tribuāt: niſi eis quos viderit eē idoneos
ad mittendū. Idonei aūt ſunt robuſti corpe
et conſtātes in fide/ pbati virtute/ ⁊ ſēp ir-
reprehēſibiliter ɔuerſati. ¶ Seqtur p ſecū-
da pte. Ad hec p obediētiā iniūgo miniſtris
vt petāt a dño papa vnū de ſctē romane ec-
cleſie cardinalib⁹: q̄ ſit gubernator in bonis
agendis: ptector in oppſſionib⁹ alienis / et
corrector in delictis iſti⁹ fraternitatis: vt ſē
per ſubditi ⁊ ſubiecti ſint pedib⁹ eiuſdē ſan
cte eccl'e/ ſtabiles in fide catholica: ſine qua
illud martyriū nichil valeret. pauptatē con
tra auariciā/ ⁊ humilitatē ɔtra ſupbiā/ ⁊ ſā
ctū euāgeliū dñi noſtri ieſu xp̄i ɔſtū ad vir-
tutū pfectionē oīmodam. qđ firmiter pmiſi
mus. i. quaten⁹ ipſū pmiſimus obſeruem⁹.
Ad hebre. ij. Propterea abūdātius oportet
obſeruare nos ea q̄ audiuim⁹ ne forte per-
effluamus ¶ Queritur de p̄ceptis regule q̄
ſ. vniuerſaliter itelligēda ſūt p̄ceptorie im-
poni: et in q̄bus pñt prelati ordinis diſpēſa
re. Ad hoc rñdeo ꝙ regl'a iſta preceptis eſt
plena: ⁊ vt puto pene oīa in ea poſita ſūt p̄-
cepta: vbi aliqđ expreſſe additū, vt monitio
nis vel exhortatiōis vocabulū vł ɔſimile ali
ud nō declarat. ¶ Preceptoꝝ aūt iſtoꝝ tria
ſūt genera. In q̄buſdā eñ ponitur expſſe p̄-
cipiēdi verbū vt pre ceteris cōmendētur: et
illa ſic trāſeunt in votū: vt in nullo eorū or-
do valeat diſpēſare. ¶ Aliudq; gen⁹ p̄cepto
rum q̄bus additur verbū tentionis vł debi
ti vel aliqđ ſimile. Ex quo obligatio declara
tur. Vocabulū aūt tētiōis licet obligationē
importet: nō tñ ſic diſtricte ſicut vocabulū p̄
cepti ad illud faciēdū ligat: cui tētionis vo-
cabulū ē adiūctū. Qđ pz. qr cū hō hoi tene-
ri dr in aliqua pecunie q̄titate: certū ē ꝙ tē
tio obligationē iportat vel ad ſoluendū vel
ad ſatiſfaciēdum vel alio modo: niſi debitū
velit creditor dimittere debitori. Unde licz
tentio obligationē ſonet: poteſt tñ ordo in p
ticulari ⁊ in caſu cū aliquo diſpenſare in iā
dictis: exceptis illis in quib⁹ pz intētionē re
gule oīno preceptorie obligare: vel quoruꝫ
trāſgreſſio ſcādalū vel deordinationē nota
bilez generaret. Uerbi gratia. Cū dicitur p̄
mo ca. Alij fratres teneātur fratri Frāciſco
et eius ſucceſſorib⁹ obedire. patet ꝙ in hoc
non pōt ordo in aliquo diſpenſare: ſicut eti
am. viij. c. vbi dicitur. Uniuerſi fratres vnū
de fratribus iſti⁹ religionis teneātur habe
re ſemp gñalem miniſtrū. Et iſra eo. ca. Te
neātur p̄dicti ffes quib⁹ electio data eſt ali
um ſibi eligere in cuſtodē. ⁊ ſic in ſimilibus
In alijs aūt nonnullis credo ꝙ ordo pōt di-
ſpenſare in pticulari et in caſu. Uerbi grā.
cum dr. iij. c. Nō teneātur niſi ſexta feria ie
iunare. Credoq; citra manifeſtā neceſſitatē
ſubdit⁹ tenetur ieiuniū ſoluere ſi ſuperior i
poneret: niſi eſſet ſolutio ieiunij in ſcādaluꝫ
alioꝝ. Similiter itelligo in illo verbo ſepti-
mi capituli. Teneātur p̄dicti ffes ad eos re
currere: ⁊ in q̄buſdā alijs. Nichil tñ hoīum
pōt ordo gñaliter imutare. ¶ Eſt etiā terti
um gen⁹ vbi nec addit p̄cipere nec teneri. ſi
cut patet in. ij. ca. in ptinētib⁹ ad receptionē
ad ordinē venientiū. ⁊ in tertio in ſpectāti-
bus ad diuinū officiū: ⁊ in plurib⁹ alijs ɔſe-
quēter: vbi multa eſſent p̄cepta ex intētione
mandatoris: niſi eoꝝ trāſgreſſio, ſcādalū ⁊
deordinationē notabilē gñaret. Circa quo
rum diſpēſationē in pticulari intelligo idē
quod circa p̄ceptū ſecūdi ordinis ad p̄dictū
Inter q̄ etiā alia q̄ non p̄ceptorie inſerūtur.
Nec in ſpeciali āpli⁹ diffinio: niſi vt oīa re-
gule verba cū reuerētia recipiātur: ⁊ ipſoꝝ
trāſgreſſio penit⁹ deuitet: cū certū ſit regu-
lam pſlege dari. Nec aliq̄s a lege auertitur
qui ad tenebras cōuertatur. ¶ Nulli ergo.
hec ē pars tertia epiſtole alioꝝ concluſiua:
vbi duo ſunt notabilia: ſcz regl'e ſtabilitio/
et tpis determinatio. Pro p̄mo dicit. Nulli
ergo oīno hominū liceat hāc paginā noſtre
cōfirmatiōis infringere: vł ei auſu temera-
rio cōtraire. Quod tñ faciūt detractores re
gl'aꝫ ipāꝫ ⁊ regl'e d̄clarationē ⁊ fratꝝ ɔuer
ſationē trino ordie dētib lacerātes. Vñ ca-
ueāt ab eo qđ ſeqt̃ Si aūt q̄s hoc attētare p̄
ſūpſerit: idignationē oīpotētiſ dei ⁊ btōꝝ pe
tri ⁊ pauli apl'oꝝ ei⁹ ſe nouerit icurſurum.
Pro tpe addit: Datū laterani. i. i ſede ipiali
xp̄i noi ɔſecrata. iij. kal'as Decēbrī. Die ſcz
ſaturniui. que ē p̄ma ſcz ſolēnitatū āni ſcđm
reuolutionem romani officij vt pateat hanc

regulā eſſe renouatiuā gaudiȷ̄ quod annꝰ benignitatis dn̄i introduxit. Que ē etiā vigilia ſancti Andree apoſtoli: vt ſciant om̄s huius regule obſeruantiā eſſe vigiliā preambulā ad thronū iudiciariū cū gloria poſſidendum. Pontificatus noſtri. Anno octauo. vt octaua grē ⁊ glorie ꝯmēdetur. Amē.

¶ Explicit regula ſcḋm expoſitionem ſeraphici doctoris ſancti Bonauenture ordinis minorum.

¶ Incipit quedā notabilis expoſitio regule fratrum minorū facta ꝑ fratrem Hugonem ordinis euiſdem.

PRopoſituz regule iuxta ſentētias antiquoꝝ (diſputatiōibꝰ ꝑ quas ipſā iā euacuaſſe ⁊ quaſi alteraſſe ifamamur omiſſis) me iuxta obediētiā iniūctā retexere ꝓpono: ad hoc aſtrictꝰ: ⁊ q̄ nulli parcit oblocutoꝝ calumnia compellit. Sed cū obedientie merito etiā ordinis zelꝰ mouet attendentem nōnullos ſed erroneos eiuſdē regule (q̄ꝗ̄ latore irrefragāte) iterpres necnō ⁊ emulos auctoris ⁊ obſeruātie in ſugillationem ſtatꝰ noſtri q̄nō intelligūt damnātes: quoſdā vero ex nr̄is ꝑiculoſe quod ſcire neceſſe ē ignorantes. Non ei excuſat ignorantia regule ꝓfeſſores. Si neſcit: tenetur inq̄rere diligēter. Nō minꝰ perit q̄ clauſis oculis perit: dū regula vtiq̄ arctiſſima breuiloqua: ⁊ ob hoc in aliq̄bus obſcura eē ꝓbatur conſultatione ordinis approbāte. Licet q̄dam qui minus quidē ex ignorantia vł negligentia diſcernētes patere ſibi omnia clament: ſed cōtrariū regule oſtendunt. Sepe qui minus intelligit plꝰ preſumit: ⁊ qui minus ꝓuidet: minus cauet. Sapiens timet ⁊ declinat a malo: ſtultus trāſilit ⁊ cōfidit. Nō ambulat ſimpliciter q̄ ambulat imprudenter. Eſt via que videtur homini recta: nouiſſima autē eius deducūt ad mortem. Veruz nec ego regule michi ſcientiā arrogo vt cōſcius vł anceps. Ubi cōiter aſſerta nō reppe ri: ſermo ꝓbat. Sȝ et coactꝰ ⁊ iuſſus q̄dā ex his potiſſime q̄ ab ipis beati Frāciſci familiaribꝰ et etiā aliȷ̄s ſanctitate ſcientiaq̄ precipuis: qui ſuper ea ſuis nos verbis et ſcriptis pie ac ꝓuide inſtruxerūt: ſollicite didicerunt. vt traditū cōperi: ad eiꝰ defenſionez ⁊ aliqua circa ipſam neceſſarie attentionis exercitationē cōmemorās: illos ſaltē cauendos oſtēdo: q̄ nouas gloſas extra rōnez lře: ſed iuxta (vt aiūt) intellectū quaſi aliud tradiderit/⁊ aliud intenderit fabricātes: ſic intelligi debere cōtendūt. Has aliq̄ſi ſctūs gloſas nō autem neceſſarias deuitare vt nociuas inhibuiſſe credēdū eſt: q̄ prius in regula ꝑ dn̄m Innocentiū approbata: de qua poſtmodū per dn̄m Honoriū papā bullaretur: nōnulla ſub breuitatꝭ ſtudio omiſſa. Cuius interdū pro edificatiōe ac maioris cōtextus ꝑ originē elucidatiōe: recordor om̄es fratres tenorē: ⁊ ſpm̄ eoꝝ q̄ i ipſa regła ſcripta erant docētes/diſcētes/inſpicientes/orabat a dn̄o benedici. Nimiruz vnicuiq̄ ſuus ſtatus iurandꝰ eſt. Nunq̄ꝫ in ecclȷ̄s collatio prouida: ſed aſſertio ſeu contentio reprobatur incauta. Et qm̄ ſctā precedētiū patrū vita nobis eſt vite forma: inter loquēdū de regula de ipſoꝝ quoq̄ moribus ſcḋm regulā inſtitutis aliquid eſtimo inſerendū. Rudis et rarus ꝓ vtriuſq̄ materie pōdere ſermo: ſed prudenti q̄ ex paucis multā inſtruitur: ad cautelā occaſionaliter in pluribꝰ directiuus: nūq̄ꝫ preiudicās peritiori. ¶ Capꝫ j.

Regula et vita minorum fratrū hec eſt. ſ. dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ſctm̄ euangeliū obſeruare. ¶ Beatiſſimꝰ regłe ꝯditor xp̄i veſtigia ⁊ vitā euangelicā ſtudioſiſſime ſeq̄ deſiderās: profeſſionē ſuā in euāgelȷ̄ obſeruatiōe ꝯſtituit. Nomē quoq̄ minoris ex euāgelio ipſo habet: dicēte dn̄o. Quādiu feciſtis vni ex frībus meis minimis: michi feciſtis. Per hoc nomē non ſolum pauptatē: ſed p̄cipuā i qua frēs viuere voluit hūilitatē ſanctus expreſſit: vt ſicut nomine: ſic humili eſſent et ꝯuerſatiōe. Sic humilitas ē ſtatui fratris minoris annexa ſic noīe habitu oīq̄ modo viuēdi ꝑ regłam cōmendata: vt ſi eē humilis rēnuit frē minor vtiq̄ nō ſit frater minor cuiꝰ ē humilia amplecti: ſublimia fugere: oēm oī ſtudio faſtuz in verbo: geſtu: ⁊ habitu: ⁊ in oī cōuerſatione vitare. Nunq̄ꝫ ſe inter hoīes maiorē ceteris ſiue religioſis: ſiue aliȷ̄s oſtentare. Comparationes odioſe ſūt ⁊ vix ſine ſcādalo vel iactātie nota fiunt. Fratris aūt minoris ē iuxta nomē ſuū q̄ minor ē ſemꝑ attendere: ac de ſe per oīa humiliter ſentiēdo oībus ſicut minorē decet quādā prout cōgruit reuerentiā exhibere: ſicut fuerūt antiq̄: omni humane creature propter dn̄m ſubiecti. Attēde in hoc capitulo q̄d auctoritatis: q̄d euangelȷ̄ deſignetur ⁊ obediētia ſedis apoſtoli

ce ac miniſtris ordinis poſt eoꝝ trāſitū de
bita: auctoritatē ordini preſtāt. Certe ⁊ re=
gule ſiue auctoris obſeruātia perfecte ſub=
limitas: quā diuina claris ſignoꝝ portētis
⁊ eccleſiaſtica ſimul atteſtatio comitatur.
Propter primū dicitur Regula ⁊ vita mio=
rum fratrū hec eſt. ¶ Cōtra emulos dicen=
tes ꝙ fratres regulā ⁊ cōſequēter ordinem
nō habeāt: ſed erāt quidā hoies pauperes
Auctor regule beatus frāci. ſicut ipſe in te
ſtamēto expſſit dicēs. Ipſe altiſſimus reue
lauit michi ꝙ ego deberē viuere ſm formā
ſancti euāgelij. Et ego inquit paucis verbꝫ
feci ſcribi. Que tñ regula fratrū minorum
dicitur q̄ a fratrum obſeruantia ſiue profeſ
ſione ⁊ beati Frāci. editiōe ſimul ⁊ obſerua
tione cōgrue appellatur. Sic ſanctus Gre=
go. in dialogo regulam beati benedicti vo=
cat regulā monachoꝝ. Nos quidē regulā
beati franciſci congrue dicimus: quā tñ ip=
ſe non ſuam ſed fratrum cōgrue nominauit
Non ergo dñs papa vt ſuaꝫ poſuit ſicut aſ
ſertio edidit: ſed iuxta prefationis tenorē
editam confirmauit: quem ſcribētis quoqꝫ
modus ⁊ ſcientia negat auctorē. Ipe q̄ppe
nō diceret ꝙ in ſequēti capi. dicitur. Si qui
voluerint hanc vitā accipere ⁊ venerint ad
fratres noſtros: q̄ fratres ſuos appellāt epi
ſcopos. Neqꝫ ſingulariter loquitur vt regu
le lator dicens. Conſulo moneo ⁊ exhortor
Neqꝫ eſt regule ſubditus vt dicat. Pauper
tatem ⁊ humilitatem ⁊ ſanctū euangelium
quod firmiter promiſimus obſeruem⁹. Sic
etiam in alijs regule locis ſimilia quoqꝫ no
tes. Secundū. ſ. obſeruātia cōmendatur cū
dicitur. Sanctum euangelium obſeruare.
¶ Hāc ergo pfectiſſimā ac ſāctiſſimā rl'am
⁊ ob hoc etiā ſuis obſeruatorib⁹ ſalutarem
quā cōtinet pfectionis ſublimitas vt de ſin
gularibus alijs taceatur irrefragabili defē
ſione confirmat. Accedit etiā btiſſimi pris
vitā euāgelicā renouātis pcipua ſāctitas
ſingularis priuilegij: vcꝫ ſtupendorū poſt
apoſtolos mirabiliū cōteſtatiōe prefulgēs
ſācteqꝫ ſimul eccl'ie romane auctas dignis
eā preconijs ⁊ titulo ſolēnis approbatiōis
attollēs. Statū q̄qꝫ quē ipſe fūdauit altiſſi
m⁹ vſqꝫ hodie miraculoꝝ pdigijs i ſuis ꝯfir
mare ſequacib⁹ nō deſiſtit. Ordiniſqꝫ mini=
ſtros quos maliuoli de r l'e quā nō itelligūt
trāſgreſſiōe cōdemnāt: ipſe qui oim nouit
ſtudia iuſtificat: dū eos in hac obſeruantia
quā tenem⁹ ⁊ miniſterij executiōe defūctos
nouerit in dieb⁹ noſtris ingentiū miraculo
rum gl'ia illuſtrat. Errat nimis qui iudicat
alienos: maxime qñ ſunt litterati religioſi
et diſcreti: nec ipſe plenā iuris eoꝝ priuati
noticiā nec cōſuetudis que optia eſt legum
interpres experientiā hꝫ. Cū aūt dicitur ꝙ
regula fratrū minoꝝ eſt ſanctū euāgelium
obſeruare: euāgelij nomine iuxta apoſtoli
cū reſpōſum ea tantū euāgelij cōſilia deſig
nātur: que in ipſa regula preceptorie ſūt ex
preſſa: preſertim cū fratres ſe ad alia non
obligare intenderint: ⁊ vix vel nūqꝫ poſſint
oia ad litterā obſeruari. Quod ſāctus con=
firmaſſe videtur: qñ vt predictū eſt ait. Ipe
altiſſimus reuelauit mihi ꝙ ego ſm formā
euāgelij deberē viuere. ⁊ ego inquit paucꝫ
verbis ſimpliciter feci ſcribi. Dicit ḡ euan
gelium fratribus obſeruandum quantum
ad illa que ſimpliciter fecit ſcribi. Ad alia
vero tenētur ſicut ceteri xpiani: ⁊ eo magis
de bono ⁊ equo. quo ſe obtulerūt holocau=
ſtū dño medullatū per contēptū oim mūda
noꝝ. Ad perfectā quoqꝫ obedientiā paup=
tatē ⁊ caſtitatē ſiue carnis mortificationeꝫ
in q̄bus ſāctus obſeruātiā euangelij cōpre
hēdiſſe uidetur: cū explicādo ſubiūgit Viuē
do in obediētia ſine proprio ⁊ in caſtitate:
i ea maxime perfectiōe qua ſingula in rl'a
cōmendat: oia euangelii cōſilia referuntur
quāqꝫ ⁊ alia vt ſepe ſint euangelica regule
inſtituta. Quid em̄ eſt regula: niſi quedam
euāgelice pfectiōis ſūma? Nā lꝫ perfecta
ſit regula quā eccleſie primitiue apl'i tradi
derūt: ⁊ regulariū patres poſtmodū aſſum
pſerūt: precipue tñ illā fratribus regulā ſā
ctus tradidit: quā poſt apl'os ipſis dedit vi
tam ſimul ⁊ doctrinā euāgelicā cōplectētē.
Vñ ſicut de vita ſic de pdicatiōe ad fideles
⁊ ifideles i ſeq̄ntib⁹ ordinat. Totū ad euā=
gelij obſeruātiā votū ⁊ ſtudiū fuit ſctī eiuſ=
qꝫ ſequaciū antiquoꝝ. Ipſos ſiquidē euan
gelicos vere eſſe ſicut tā verba q̄ȝ opa com
probāt vel paucis reor exēpli gratia expri
mēdū. Erat eis vbū ⁊ ſalutatio pacis i ore
quā btūs frāci. pſ exēplo xpi ⁊ reuelatione
acceperat: ſicut ipe teſtatus eſt dicēs Salu
tationē dñs michi reuelauit: vt diceremus
dñs det tibi pacē. Deteſtabātur iuratoria
⁊ aſſertoria verba: q̄ iā indiſciplinati q̄daꝫ
ſeculariū more frequētāt: ſed eſt eſt: nō nō.
eoꝝ iuxta euāgeliū ſermo erat. Inter oms
his q̄ apud eos erāt iuxta euāgelicā doctri
nā cōtenti. ne panē gratis ederēt: reficiētes
ſe reficiebāt: ⁊ ipſi pabulo verbi dei de the
ſauro cōſciētie bone ⁊ infuſe magꝫ vt ſepe
q̄ȝ acquiſite ſciētie noua ⁊ vetera pferētes
Ad eoꝝ introitū non ſimul cū eis carnalita
tis aut fertilitatis maledictio: ſed ſacri v=
bi benedictio introibat. Inuicem aūt hono=

ris noīa iuxta euāgelij formā euitabāt Nꝰ luſqꝫ in ordine dñs aut magiſter dicebatur Racha vel fatue frī typo cōtumelie dicere nefas ducebāt: cū ꝛrl'a prius ꝛ ꝟba hec euā gelii exprimeret. Si quā alicui vel leuē occaſionē offēſionis dediſſēt: ſtatim āñqꝫ deo munus orōis offerrēt vel ſomnū capere vel lēt: fratri recōſiliari ſtudebāt Euāgelicū de mutua dilectiōe ꝑceptū tāta ꝑfectiōe ſuabāt: vt quaſi mr̄es inuicē ſibi eſſēt. Fugiebāt ſm euāgeliū curas ꝛ ſollicitudines huius mūdi: nec exterioribus ſe negocijs ipli cabāt. Nō reſiſtebāt malo. nec repetebāt ſua: nec in iudicio cōtēdebāt. Quicqd poterat vel malū vel occaſio mali eſſe vel ſpēs: qꝫtumlꝫ vtile videref: magno a ſe ſtudio repellebāt. Manū vl' oculū ſcādalizātē quantūlꝫ neceſſariū miſtice a ſe viriliter abſcindebāt. Erāt veri paupes ſpū / mites / miſericordes / pacifici. ꝛ ab oībus quorūlꝫ holꝫ ſcādalis miromō cauebāt. In cruce pnīe ꝑ anguſtā portā intrare cōtēdētes: quāta ſe carnis maceratione i ieiunijs ꝛ abſtinētijs in orōibus vigilijs ꝛ laborib' varijs affligebāt: paucis explanari nō poſſet. His ꝛ ſil'ib' patrū exēplis ad eadē inuitamur Decet ſane oīno vt euāgelij ꝓfeſſores ꝑfecti qꝫtū pñt iuxta euāgelij ꝓfeſſores vel ſectatores eſſe

¶ Subdit ff. Frāci. ꝓmittit obediētiā domino pape Honorio ꝛ ſucceſſorib' ei' canonice intrātib' ꝛ eccl'ie romane. i. collegio dñorū cardinaliū: apud quos auctas maxie reſidet apl'ica ſede vacāte. ¶ Perfect' euāgelij obſuator petro apl'o i ſucceſſore ſuo cui a xp̄o eccl'ia eſt cōmiſſa ſe ſuoſqꝫ in ſe ſpāli obie ac reuerētie ꝓmiſſiōe ſubiecit. Vñ ſūmo pōtifici ſctēqꝫ romane eccl'ie ſūt ff'es ſpāliter tā ex ſingulari hac ſpōſiōe: qꝫ etiam ex ſpāli ei' ad ipſos cura ꝛ defēſiōe aſtricti: ꝑſertim cū ordo ꝑ ipſā veluti i ei' ſinu forme roboris ꝛ icremēti ſuſceperit incremētū: vt quaſi ꝓprius fili' ipſius eccl'ie dici poſſit Et alij ff'es teneantur fratri Franciſco ꝛ eius ſucceſſoribus obedire.

¶ Qd ff'es nō teneāt ad teſtamēti. ſ frā. ob ſuātiā ꝛ qꝫ expirāte officio expirāt mādata ꝛ ſtatuta ſupiorꝝ niſi de ꝯſēſu ſuorꝝ capl'orꝝ vl' alias rl'e vl' canonū aut pape aucte firmēt ¶ Btō frāciſco viuēte hec obia ſibi debebatur: ꝛ debet cuilꝫ ſucceſſori i officio miſterij exiſtēti. Sꝫ ſine ꝯſēſu frm̄ maxie miſtrorū eos ad noua ꝑpetuaqꝫ ſtatuta non potuit obligare. Vñ ad teſtamētū ipſius iuxta rñſū apl'icū nō tenemur Nō hꝫ rl'aris prelat' ius ſtatuēdi qd obliget i futurū abſqꝫ ſubditorꝝ aſſēſu: ſine quo eius mādata ipo ſpirāte ſpirāt: niſi alias rl'e vel canonū auctoritate firmet. ¶ Nōnulli ſentiūt impoſita q̄ qꝫ ſine termino ꝛ mādātiū tp̄e inchoata nō expirare: preſerti mādata q̄ legi diuine vel ſtatutis ordinis aut canonū innitant: niſi ꝑ eorūdē mādātiū vel ſtatuētiū ſucceſſores vel ſuperiores reuocari cōtigerit. Fatētur ſucceſſores predeceſſorꝝ nō obligari ſtatuto: cū nō habeat imperiū par in parē. Sed alia eſt inquiūt cōditio ſubditorꝝ. Null' tñ ꝑlatus poteſt ſtatuere vel mandare qd ei' ſucceſſor non valeat reuocare: in quo ſctūs nequiuit fratres obligare vt dicunt.

¶ De his qui volūt vitā iſtā accipere ꝛc.

¶ Capitulum ſecundum.

SJ qui voluerint hāc vitā accipere ꝛ venerit ad ff'es nr̄os: mittāt eos ꝛc. ¶ In hoc capl'o de receptiōe, ꝓfeſſione ꝛ habitu principaliter agit Qꝫ volentes intrare ordinem mittant ad prouincialem miniſtrum: videtur eſſe inſtructio et nō preceptum: alioquin fratres mortaliter peccare conuincerentur: ſi quemlibet religionem noſtram petentem non mitterent: quod nullus dicere auſus erit. Attēdenda igitur in regula erūt q̄ dicantur ſm inſtructionem ſeu informationem: que ſm conſilium et que ſecundum preceptum. Inſtruimur aliquando de his que neceſſariū eſt obſeruare: quale eſt quod dictum eſt in capitulo precedenti: ſcilicet regula et vita minorum fratrum hec eſt: ſcilicet ſanctum euangeliū obſeruare. Aliquando de his q̄ penſatis circumſtantijs et cauſis pro loco ꝛ tēpore vtile eſt ſeruare. quale ē qd hic dr de mittendo ad prouinciales miniſtros

¶ Quibus ſolūmodo ꝛ nō alijs recipiendi fratres licētia cōcedatur. Materie applicādus ē ſermo: ne quis ad profitētes fruſtra intorqueat: quod de receptione intrantiū nullus ambigit eſſe dictū. In hoc ſm rl'am et ſtatuta circa recipiendorum conditiōes multa eſt diligentia ꝛ inquiſitio adhibēda Et merito tum propter diſcretionem tum etiam propter auctoritatē que miniſtris ꝓuincialib' reſeruat: q̄ ſūt ianua ingrediendi ordinē debētqꝫ attētiſſime i periculis cōmiſſo ſibi ordini prouidere. Conſtat autem qꝫ hoc dicitur ſecundum preceptum prout celebres poſuere doctores. In hoc enim qꝫ licentia recipiendi ſolum prouicialibus miniſtris conceditur: ceteris interdicitur vniuerſis. Ipſis autem miniſtris recipiēdi auctoritas per hec verba confertur: ꝟbū vꝫ

conceſſionis datā vel dādā importās (vnde
magis propoſito ꝛ ſpūali lucro ꝯpetit) acci-
pitur. Similis mod⁹ loquēdi infra ſubiūgi
tur. Licētiā (inqt) hēant miſtri mittēdi eos
ad aliquos deū timētes Non ei ꝓ eo dr licē
tiā: ꝙ ab alio ſit petenda licētia: ſ; quodā lo
quēdi modo typico ꝛ multū typico ꝑ verbū
futurū pñs iā data licētia deſignatur Sic
igitur dictū ē recipiēdi licētia cōcedatur: vt
ſint verba hmōi ꝯcedētis licētiā. Sic ꝓuin-
ciales dūtaxat recipiēdi ad ordinē ordina-
riā ex regula hñt auctoritatē; ac ꝑ hoc pñt
ſi qñ expediat ſuꝑ receptiōe hmōi ꝯmittere
vices ſuas. Hoc ergo a peritis traditū rep-
peri: quod nichilomin⁹ ab antiqs q̄ tpe pmi
tiui ordinis miſtri prouinciales extiterāt di-
ligēti⁹ inueſtigās accepi: ꝙ āte expōnē; apo
ſtolicā ꝓuinciales miſtri ex ſuo recipiebāt
officio ſine ꝯmiſſiōe alia ſpeciali: ꝛ receptio
nem aliqñ ffibus ꝯmittebāt. Solū in ordbe;
gñalē miniſtrū recipere vl' receptionē cete-
ris tm̄ ꝛ paucis ꝑſonis ꝛ nullis aliis ꝓ caſu
aliquo vl' neceſſitate q̄talibet ꝯmittere poſ
ſe nec regula nec ratio ſuadere videtur. So
lent cuſtodes pānos ordinis e xcellēter vti
libus accōmodare ꝑſonis: vt ſit interdū per
ſone alicui a morte vel periculo liberande:
qñ ſine periculo amiſſionis ipaꝝ miſtri ꝓ-
uincialis pñtia vel mādatū non poterat ex
pectari. Nō videt ꝙ aīa ſit min⁹ liberāda q̄;
corp⁹. S; ūdē cuſtodes debent ſtati ſignifi-
care miniſtro vel ad eū mittere ſic indutos:
vt ipſe recipiat eos. Quib⁹ non a receptiōe
ſed ab īdutiōe ꝓbatiōis annū ꝯſueuimus
cōputare: q2 ſtati vt habitāt inter ffes ꝛ ꝓ-
bantur ꝛ probāt: ad qd annū ꝛ regl'a ꝛ iura
concedūt. ¶ Miniſtri vero diligēter exami
nēt de fide catholica eos ꝛ eccl'aſticis ſacra
mentis. Examiare de eccl'iaſticis ſacramen
tis forma eſt regl'e: ſ; arcti⁹ ꝛ ſtudioſi⁹ exe-
quēda. ꝛ ſi qua de fide ꝓ ꝑſona vl' patria ſu
ſpitio poſſit eſſe. Fuit dubiū inter magnos
vtrū hoc ſit ꝯſiliū vel p̄ceptū. ¶ Et ſi hec oīa
credāt. ꝛc. Vult ſctūs recipi a ꝯiugio liberoſ
ꝛ a tpalib⁹ expeditos: q̄ retinētib⁹ preſtāt ſe
pe occaſionē ruine. Fixis tñ maxime iuriqꝫ
hñdi renūciare cogit: cui annus ꝓbationis
ſcd̄m euāgeliū ꝛ regulā ſublime ꝑfectionis
ꝯmendatur. Liber a mundo nō eſt: q̄ adhuc
vinculū pede trahit per qd pōt ab hoſte fa-
cile retrahi ꝛ reuocari. ¶ Et caueāt ffes et
eoꝝ miſtri ne ſolliciti ſint de reb⁹ ſuis tpali
bus. ꝛc. Viſū fuit aliquib⁹ ex hoc loco regu
lā ffib⁹ iterdixiſſe ſollicitudinē ꝛ ꝯſilium di
ſtributiōis reꝝ olno: miſtris vero īterdictā
ſollicitudinē ꝛ ꝯſiliū diſtributiōis reꝝ: ſ; nō
cōſiliū eligēdi ꝑſonā timētē deū: ꝑ cuius ꝯſi
lium bona paupib⁹ erogētur. Aliis vero vi
detur ffibus ꝛ miſtris ꝓhibuiſſe ſollicitudi
nē cupiditatis: ꝛ ꝯſiliū quo libertas venien
tiū ad ordinē/ in ſuaꝝ reꝝ diſtributiōe poſ
ſit aliquaten⁹ īpediri. Vñ dr. Vt libere faci-
āt de reb⁹ ſuis. ꝛc. ¶ Neqꝫ īcongruū putāt
ffes deū vtiqꝫ timētes q̄ vouerūt in talib⁹:
nec ſe ꝯſulētes ꝑuertūt/ nec de extraneis ac
liqñ ꝯſiliariis ē ꝯpertū: miſſis ad ſe ſcd̄m in-
dulgētiā regl'e a miſtris vtilit ꝯſulatur: ſol
licitudine ſemꝑ ꝛ nota cupiditatis ſecluſis
S; primā ſñiā; tutior ꝛ honeſtior ſeruat v
ſus. Vñ ſctūs de hmōi in rl'a nondū bullata
dicebat. Caueāt ſibi ffes ꝛ miſtri fratru; ꝙ
de negociis ſuis nullo modo ſe itromittāt.
Si miſter ad ffes ꝓ hmōi mitteret: poſſ; no
tam auaricie vl' ſimonie incidere: a quibus
nos intēdit regula elōgare. Expeditis autē
negociis debent poſtea indui. vt ſubditur.
¶ Poſtea cōcedāt eis pānos ꝓbationis. ꝛc.
Videt quoqꝫ nō pro īdutis ſi qd forte habe
at expedire q̄ in ordinis cura ꝯſiſtit ei⁹ cōſi-
lio ac prouidētia prout religiōis honeſtas
exigit gubernādi. ſed ꝓ nō indutis p̄ceden
tia dicta eē: non excuſat regiminis. Proba-
tionis dātur pāni. ¶ Niſi eiſdē miſtris. ꝛc.
¶ Non ſcd̄m propa; voluntatē: ſ; ſcd; deū
pro honeſtate vel vtilitate ordinis ꝛ ꝯditio
ne recepta aliqñ videat. Tūc enim poſſunt
ipſi dare hitū ꝓfeſſoꝝ. ¶ Profeſſionis tēp⁹
et forma ꝛ effect⁹ deſcribūtur ī ſerie. De tpe
dr. ¶ Finito āno ꝓbatiōis recipiāt ad obe
dientiā. ¶ Ann⁹ hic ꝑ dies fixos nō ꝑ feſta
mobilia ꝯputatur: quē quidā finitū dicūt cū
diē ſaltem vel horā excedit receptiōis. Alii
vero cū ſolā minimā a puncto ad punctū re
uolutiōis īplenit. Vt q̄ hora pma vel tertia
fuit indut⁹ eodē reuoluto puncto nō añ va-
leat ꝓfiteri. Finito āno dñt nouicii ad obe-
dientiā recipi: cētqꝫ mora in graue eoꝝ p̄iu
diciū in magnū aiaꝝ periculū ꝛ ordinis de
trimentū. Si profeſſi tpe ſuo abſqꝫ miſtri ꝓ
uincialis auctoritate clauſiſſet: ꝓfitēte vide-
licet nō ordini obligato: vt profitentes nūqꝫ
egredi poſt duos annos aut multos annos
poſſint in aduētu prouincialis expelli videt
cōtra regulā ꝛ iuſticiā iniuriā ſic fieri profeſ
ſo. Et claudicās poſt ānū ꝓfeſſio ī ꝑſōis ido
neis nec patrū regl'ariū ē ꝛ monaſterioꝝ ri
diculū eēt. Propt hoc vt eſtimo receptionē
ad obediētiā finito anno rl'a fieri mādat: eā
qꝫ vt p; miſtr; ꝓuincialib⁹ (q̄ꝝ ob diffuſas ꝓ
uincias copia vix hēt) ꝓuide nō ffuat vt ꝑeo
rum abſentia idoneitate profitētiū exigen-
te per inferiores (niſi prohibeant) fiat: ma-

xime per cuſtodes: qui ſi p̄ñtes ſũt receptio
nẽ hm̃oi faciũt ab antiquo: ſicut ⁊ maiores
ſm̃ regule auctoritatẽ exiſtunt. Prelatꝰ re-
cipit: q2 conſtat eius auctoritate receptio.
Si quis hanc receptionẽ putat eſſe maiorẽ
ac per hec magis ꝓuinciali: ⁊ cũ examinati
one cõtingat fieri eã ꝗ principalẽ ⁊ hm̃oi ex
peditiuã eſſe ſolẽnitate hac duplici arguit
Rñſũ. Neceſſitas nõ ſemꝑ oĩa maiora ſinit
maioribꝰ reſeruari. Uerũ circa ꝓfeſſionis
modũ ⁊ ordo valet ⁊ recipiẽs q̃ſqꝫ dꝫ neceſ
ſariã adhibere cautelã vt ſuperior (ſi caſus
exigat) req̃ratur. Sed ſtulta videtur arcta
tio q̃ periculũ hꝫ ⁊ legis vel cauſe neceſſita
tẽ nõ hꝫ. Si quorũdã vſus obijcitur: ꝟitas
vſũ vincit. Saneratio exẽpli añponẽda eſt
Nõ reprehẽda in receptiõis cõmiſſiõe vel
ꝓfeſſiõis iteratiõe cõpoſſibilẽ regule vſum
Multa ꝓuide nõ ex neceſſitate ſꝫ ex quadã
ꝓpter dubios cõgruitate fiũt. Nũqꝫ etiã in
hoc vel in alijs meliꝰ itelligenti reſiſto. Se
quẽda eſt nõ pſeq̃nda veritas cũ apparet.
Profitendi forma deſcribitur cum infertur
¶ Promittẽtes vitã iſtã ſemꝑ ⁊ regulã ob
ſeruare. ¶ Promittere q̃dẽ regulã ſꝫ viuẽ
ſm̃ regulã vel correctionẽ ſm̃ regulaꝫ non
minus ad ſingula regule dr̃ obligare. Sed
hic plẽa r̃le viteqꝫ ꝓmiſſio ponit̃: nec addit̃
Uiuẽdo in obediẽtia ſine ꝓprio ⁊ i caſtitate
Uñ ꝓmittẽs corã deo ⁊ ſãctis ſeruare ſem-
per vitã ⁊ r̃lam beati Frãciſci a dño papa
Honorio ꝯfirmatã pure abſqꝫ variatiõe: ſꝫ
formã regule ꝓfitetur nõ addẽs viuẽdo in
obediẽtia ſine ꝓprio ⁊ i caſtitate. Cõſiderã
dũ eſt quantũ obliget iſta ꝓfeſſio. quanteqꝫ
ſit culpe trãſgreſſio. Si ꝑ ꝓmiſſionẽ huius
abſolutã vouemus oĩa indiſtincte q̃ in lr̃a
continẽtur: videtur oĩa a nobis fieri ſub p̄-
cepto: ⁊ ꝯñter eẽ dãnabilis trãſgreſſio ſingu
loꝝ. Uouẽs ei diuine legis p̄cepta: tenet̃ oẽ
quod ꝓmiſit adiplere. Quidã dicũt ꝙ regl̃a
quã promiſimꝰ ẽ vt in p̄ncipio ſcribit̃ ſãctũ
euangeliũ obſeruare viuẽdo in obediẽtia ſi
ne ꝓprio ⁊ in caſtitate: noſqꝫ ad hec tria tm̃
modo per hm̃oi profeſſionẽ aſtringi: p̄ſerti
cũ ea maxime p̄ceptorie vl' inhibitorie i r̃la
exprimi videãtur: cetera inſtructorie vl' mo
nitorie deputãtur. Sed canonice ordĩs hec
eſt: ſcꝫ prope in regl̃a obſeruãtie vtputa ſũt
forma viuẽdi: modus officiãdi: tempꝰ ieiu-
nãdi: ⁊ hm̃oi ſub voti efficacia conſiſtere di
noſcuntur vl' aſſerũtur. Obediẽtia/caſtitas
et pauptas/ſũt quedã religiõis p̄cipua: nec
tñ regl'arẽ in obſeruãtijs alijs vitaꝫ vite ac
regl'e in ſupioribꝰ expreſſã excludũt. Queꝫ
etiã cẽſenda ſũt de integritate voti cuiuſlꝫ
et profeſſiõis quibꝫ nõ ex cauſa abiectis cẽ
ſebitur ꝓfeſſor apoſtata vel trãſgreſſor ſue
religiõis. Quis te fratrẽ minorẽ non magꝭ
apoſtatã dicat ſi fratris reijciẽs hitũ nunqꝫ
portas? Si aliq̃d propriũ ꝗuis nõ pecunie
ſub precepti verbo ꝓhibite habeas? Si of-
ficiũ regule abijcias? Si cõtra regulã equi-
tare vt alij hoĩes vel p̄dicare preſumas: q̃s
te ambigat trãſgreſſorẽ? Nec tñ in regl'a p̄
ceptũ aut tẽtio nomiari videtur. Deniqꝫ in
ſingulis ordinibꝰ proprie ⁊ canonice obſer
uantie ad integritatẽ regl'e ſunt deducẽde.
Precepta aũt vel ĩhibitiões ꝓut magiſtri ⁊
doctiſſimi cenſerũt viri: nõ ex ſola p̄cepti vl'
inhibitionis nominatiõe cẽſentur. alioquin
tota pene ſtatꝰ ⁊ voti neceſſitas ãnullatur.
Nã vt de laude diuia ⁊ alijs ſine q̃bus nõ ẽ
religio taceã: nec religioſꝰ habitꝰ erit neceſ
ſariꝰ nec etiã caſtitas. Uxoratꝰ eñ põt eui-
tare ſuſpecta ꝯſortia ⁊ monaſterioꝝ igreſ-
ſũ. Eſſentialia inq̃t regule ligãt. Sꝫ eſſentia
lia regule regulares ꝯſtituũt obſeruãtias: ĩ
q̃bus ſi nil obligatorie ĩponi niſi per natu-
rã p̄cepti vel eq̃ualẽtis expſſiõis putas: to
tã pene r̃lam vt dixi euacuas. Maiora q̃qꝫ
p̄cepta aliqua ſolẽnitas exprimẽs ad maio
rẽ obediẽdi opam excitat: magiſqꝫ oẽm in-
obediẽtis excuſationẽ exſufflat. Armatum
ſolẽnitate p̄ceptũ duros i freno vel acq̃eſce
re cogit vel de ꝑuerſitate ꝯuincit. Sꝫ vt ad
ꝓpoſitũ redeã: certũ ẽ ꝙ nõ oĩa q̃ ꝯtinet r̃la
ſũt p̄cepta. Fruſtra ei ꝯſulo ⁊ moneo diceret
ſi nullũ ꝯſiliũ vel monitio ineſſet. Magnum
inſuꝑeſſet ꝑiculũ ſi oĩs ꝯtẽtoꝝ in r̃la negle-
ctꝰ i q̃bus q̃ñqꝫ ꝑfectꝰ ſurripit: mortale pec-
catũ iduceret. Conſtat etiã ꝙ deo tenemur
maxie obedire: nec tñ oĩa ſũt p̄cepta q̃ ſuaꝫ
nobꝭ idicãt volũtatẽ: imo q̃dã ſũt ꝯſilia. q̃dã
monita: q̃dã p̄cepta. Sic ea q̃ bt̃i Franciſci
vel etiã p̄lati volũtatẽ inſinuãt: accipiẽda
credũt̃. Sꝫ oẽ qd̃ vouemꝰ iplemꝰ dũ r̃lam
quã ſeruare ꝓmittimꝰ ꝓut eſt ſeruãda ſer-
uamus. Ipaꝫ eñ in ſua ꝓfitemur efficacia
ſeu ꝟtute vt qd̃ cõſulitur ſit nobis ꝯſilium
qd̃ nobis p̄cipit̃ ſit nobis p̄ceptũ. Tantum
arbitror intẽtionẽ dirigere ꝓfitẽtis. Obliga
mur itaqꝫ regule prout nos obligat ipſa
ſibi quam conſtat habere conſilia monita
et mandata.

¶ Attende quod peccatum afferat trãſ
greſſio conſilij moniti vel precepti.

¶ Nunc differẽtiã trãſgreſſionis aduerte.
Trãſgrſſio conſilij regule vel p̄lati põt eẽ
ſine culpa. Tranſgreſſio moniti ſine culpa
mortali. Tranſgreſſio precepti maxime
ſi cũ deliberatione ſit ſemꝑ ẽ cũ culpa mor-

tali. Cõtēpt⁹ etiā i minorib⁹ rl'e vl'i ſupiorꝫ
mādatis timēd⁹ eſt et cauēd⁹. Ubiqꝫ em̄ et
culpabilis neglect⁹ et ꝯtēpt⁹ dānabilis eſt
Differūt aūt qꝛ neglect⁹ q̄dā lāguoꝛ iertie ē
ꝯtēpt⁹ ſupbie tumoꝛ. Solet triplex aſſigna
ri ꝯtēpt⁹ perſone vcꝫ ſupioris ꝑ irreueren
tiā ptātis ſui officij ꝯtēplatiōe ꝑſone. Cõtē
pt⁹ etiā ſtatuti q̄l ꝯtēptu mādati atqꝫ reme
dij bipartit⁹ ē. Ut qn̄ aliq̄s effrenata mente
per campos libētiſſime currens trāſgreſſio
nes nō reputat de remedio nō curat. Deni=
qꝫ trāſgreſſiōnē magis vl' min⁹ culpabilē
iuxta bti Bernardi ſententiā ex itētiōe ꝛ affe
ctu ꝛ ex maioris vel minoris mādati vel ꝑ
lati ꝯſideratione diſcerne. Mai⁹ vel minus
mādatū itellige ſcꝫ ꝙ magis vel min⁹ vel
min⁹ velle ꝯſtiterit mādatorē ſiue deū quā
tū ſupioris itendat volūtas. Quid ꝟe ꝑce=
ptorie vel ĩhibitorie cēſeat nunc ex cā vtili
vel multū ꝯgrua mādati cā nūc ex ꝑciſa vl'
obligatiōis ſeu ꝑcepti expſſiua vt ſepe i re
gula ponit mādati forma: nūc ex manda=
tis ſigno atqꝫ inſtantia nunc expoſita trāſ
greſſoribus pena notabili: nūc fidelis ꝛ pru
dēs ſubditus pēſat: ꝛ minora quidē nō ne=
gligēs maiora tn̄ maxime curat. Sꝫ qꝛ in
mandatis hoīm rara ſepe ꝓ varijs ſeu mi=
nus rōnabilib⁹ eoꝝ voluntatibus eq̄tas
inuenit. ſicut ꝑlatis maioris auctoritatis
ſic ꝛ eoꝝ mādatis maioris vel minoris vti
litatis: quo diligētioꝛ obſequēdi debet cu
ra: eo ꝛ culpa grauioꝛ incurrit de cōtēptu.
Porro lꝫ mādata regule vt ꝑlati ex ipoſiti
onis cā ꝛ mō vt dictū eſt maxime diſcernāt
in oībus tn̄ ꝯſciētie dubijs pleni⁹ nota ſepe
vnctio ꝙ hūana inſtructio ſatiſfacit. Deuo
tus quoqꝫ obediēs. obie pōdus intimo quo
dā ſꝫ hūili ſyceriqꝫ aī ſapore diſcernit. At=
tēdit quoqꝫ caute in verbis iuxta ratiōabi=
lē loquētis volūtatē. ꝓbabiliter loquētis
intellectū ꝯgruū q̄ ꝑcepti vel moniti: q̄d cō=
ceſſionis vel ꝑmiſſionis: quid imitatiōis vl'
ꝯſilij vim iporteat. Attēdit q̄d ſuperioꝛ vt ſo
cius: quid vt ꝑlatus/ q̄d vel alio mō loqua=
tur. Attēdit fideliter plus interdū iubentis
volūtatē ꝙ vocē: caſuqꝫ poſcēte verbū poſt
ponit mādati vt mādātis pareat volūtati.
Siccurati a dn̄o reuelāt ꝓhibiti qḋ ipe poſt
modū voluit reuelari. Sic ſctōꝝ regule ce=
dētes regulis charitatis fidelē in caſibus
diſpēſationē admittūt. In dubio tn̄ ſi ꝑlati
ſūt verba: eius erit intētio requirēda. Su=
perioꝛ quidē in ſuis dꝫ mādatis attēdere:
ne ſubditis ꝑ dubia vel multa ſiue indiſcre
ta ꝑcepta occaſio ſit ruine Decet prēꝫ ſpūa
lē ꝯſulēdo potius ꝛ monēdo: ꝙ ꝑ abſolutas

impoſitiones cogēdo: cū filijs agere. Aut ſi
q̄d interdū ſimpliciter cā exigēte iponit: id
claro ac ſolido ꝟbo exꝑmere. Cautuꝫ poti⁹
inferre negligētibus penā: ꝙ eos obligare
ad culpā Culpā tn̄ nō effugit: q̄ paſtoris ad
monitiones ſeu quecūqꝫ exilia mādata cō=
tēnit. Cõtēptū em̄ nullus pōt iuſtificare ꝑ=
lat⁹. Nā (vt ait ſctūs) Elatio ꝯtēnentes ꝛ i=
penitētis obſtinatio i minimis q̄qꝫ māda=
tis culpā facit nō minimā Proinde oīs quā
uis leuiū ꝯſueta ſiue ſtudioſa correctionis
trāſgreſſio ꝑiculoſa ē. Culpa quoqꝫ nō ca=
ret: q̄ turbationis ꝑlato. diſſolutiōis ꝓximo
materiā exhibet. Antiq̄s fuit tāta obie prō
ptitudo: vt ſupioris nō ſolū monitis: ſꝫ etiā
agnite volūtati fideliꝰ parere ſatageret Per
fecte nāqꝫ obediētie eſt ſupioris ſatiſfacere
volūtati: ꝓut btūs Frāciſcus iterrogatus
dr̄ rn̄diſſe. Nūc aūt nullis ius hūilitatis ac
deuotionis: ipſa ipoſita niſi de obligatiōe
fiat expſſio facile negligit. Ob hoc iā pene
oēs q̄ ꝑſūt vt obediētie lapſus vitet: oīa di
cta ſua ſēꝑ a ſubditis ſn̄ ꝑcepti pōdere niſi
ꝑceptū vel inhibitionē exꝑmāt: accipi volūt.
Illud aūt notabile vt ita dixeri ſeu ſolēne
ꝑceptū nūqꝫ niſi inuiti ex magna coacti ne=
ceſſitate iponūt. Alias nō eē obediētiā niſi
noīetur ſcḋm formā ꝑcepti. ſiue hō ſiue de⁹
ꝑcipiati ſola hmōi noīatiōe ꝯſiſtere: nulla
quā legiſſe me recolā: canonis vel rl'e ſcri=
ptura oñdit. Qꝛ cū ſupiores hoc ꝓ ſuis vt
dixi verbis vel etiā ſtatutis obſeruant vel
acceptāt: ſubditis niſi abutant ſecurū eſſe
Libertatis aūt abuſus ꝛ vſurpatio ꝑiculo
ſa ē. Quidā ex hoc nulla iā rl'e vel ꝑlati or
dinata ſeu dicta ꝑter armatā obiam curāt
Ita ēt ꝙ iter hoīes dū qḋ vnus approbat:
ali⁹ ꝟbis ꝛ morib⁹ iprobat diuerſi ordis vi
dent. Nichil vniforme ꝛ ſtabile apḋ eos ſū
ma varietate ē iuxta ꝓpriā cuiuſlibet volū
tē ſcindūt ordinē ꝛ ꝯfundūt. Maxima ſꝫ ra
riſſima ꝟtus hūilis obia: q̄ ſimpliciter pa=
ret/ hūiliter acq̄eſcit/ ꝛ fidelis i modicis ob
ſeruādis ad ꝟtutū ꝛ moꝝ magna ꝓuehit.
Obia em̄ ē virt⁹ q̄ ceteras ꝟtutes menti in=
ſerit: inſertaſqꝫ cuſtodit: ꝛ diſcipline tenax
nō leuiter negligit qḋ vniformiꝰ tenēdū ac
ceperit. Qui aūt obie itegritatē negligere
icipit: cito i quādā incōſtātie ꝛ inſtabilitatꝫ
gnauiā defluēs: vix ꝑfecte aliq̄d ſeruat: vix
aliq̄d maculare formidat. Crudele inquiunt
eēt: ſi ꝑlatus ſua ꝑtermittēs iterdicta: ſub=
ditos mortaliter peccare intēderet. Sꝫ nec
de⁹ nec hō dei vicari⁹ culpe lapſum ſꝫ obie
fructū intēdit. Mādat tn̄ dn̄s mandata ſua
cuſtodiri nimis. Crudele hoc eſt pfectio=

nis vež ꝓfeſſorē ꝓpꝛie ⁊ oꝛdinis honeſtati
nō parcere: ineptā carnis recreationē ⁊ pꝛo
pꝛiā voluntatē cōmuni bono volūtatiq̄ ſu-
perioꝛis ꝓponere: viciū nō coꝛrigere: ſʒ de
die in diē augere. Demū et ſi ſuperioꝛ ſua
poſſit vt vult tēperare mādata: ne ſubditis
quibus dʒ eſſe cauſa ſalutꝭ occaſio fiat moꝛ
tis: ea tñ que diuina inſtitutiōe vel pꝛopꝛia
ꝓfeſſiōe ſūt fixa: nec pꝛelatus pōt ꝓ volūta
te ſua laxare. Hoꝛtoꝛ itaq̄ vt nichil in rl'a
paruipēdas. Multi ſentiūt ꝓfeſſoꝛes regl'e
ſaltē aliquā ei⁹ ſtatutis addere ratione. Ali
qui oīa rl'aria īſtituta nō ꝓfitētibus in cōſi
lia: ꝓfitētibus in ꝓcepta: pꝛeuaricātib⁹ i cri
mina fieri putāt: niſi vbi cōſulēdi vel monē
di v̄bū exprimitur: q2 tūc ꝯſtat monitioneʒ
vel cōſiliū ibi eſſe: ſaluaq̄ ꝓſidētiū diſpēſa
tione legitima quo ad obſeruātias coꝛpo
rales: ſic tñ vt maioꝝ grauioꝛ minoꝛūq̄ le
uioꝛ cenſeat̄ trāſgreſſio mādatoꝝ. Sed h⁹
ꝓbatioꝛes cōſtat poſuiſſe doctoꝛes: ꝙ aliq̄
in rl'a ſūt ꝓcepta: in q̄bus nec ꝓceptū nec tē-
tio noiatur. Sane q̄ ſeruat oīa ſecurus eſt:
facilius minus curata interdū excuſāt. Sʒ
ſeruus quoq̄ videt̄ nō fili⁹ q̄ i neceſſarijs tm̄
obedit. Nullū deniq̄ vel minimū rl'e īſtitu-
tū ſecure negligit̄. Qui timet deū nil negli-
git. Neglectus i minimis fixis grauioꝛ: tol
lerabilioꝛ i mobilib⁹ eſt mādatis. Itē ſicut
circa diuina mādata q̄bus ſine voto quodā
modo ꝑ votū aſtringimur: ſic ⁊ circa rl'aria
venialis inuenit̄ offēſa. ex qua dei ſeru⁹ nec
inobediēs dr̄: nec trāſgreſſoꝛ. Ad hoc ſāct⁹
Bern̄. ait ſi ꝓfeſſus q̄ſq̄ in aliquo foꝛte rl'a
riū mādatoꝝ deliq̄rit: ſʒ ad remediū eque
regulare cōfugerit ⁊ ſi cōuincatur trāſgreſ
ſoꝛ mādati: nō tñ pꝛeuaricatoꝛ pacti. Solū
eſt ita ꝑ cenſendū fregiſſe votū violaſſe pꝛo
poſitū ꝑuaricaſſe ꝓceptū: q̄ ⁊ pꝛeceptū regl'e
contēpſit ⁊ remediū. ¶ Effect⁹ ꝓfeſſionis ⁊
eminentia ⁊ ſtabilitas ꝑꝑ qđ dicit̄. Et nullo
modo licebit eis de iſta religione exire. ⁊c.
¶ Apoſtatare ad ſcl'm oī pꝛofeſſo canones
interdicūt: ſʒ cū null⁹ exeūdi mod⁹ ꝑmittit̄
ſūmo pōtifice ꝓhibēte: ⁊ exiēs retro aſpice-
re ꝓhibet̄: religiōis vt q̄buſdā placet, eminē
tia cōmendat̄: a qua vt volūt ſi q̄s trāſit ad
aliā retro aſpicere ĕ: ⁊ de ſeductis ſcriptum
de mōte in collē tranſire ꝓuicit̄. Nota vt n.
pʒ ex rl'a diligēti⁹ intuenti: nulla iā ꝓfeſſio
alia in ſp̄ualibus religiōis ad hmōi ꝑfectio-
nem attingit: lʒ foꝛte in obſeruātijs aliq̄b⁹
abundet. huius quidē regl'e obia ꝓeminet:
dū obligat ad maioꝛa: dū certoꝝ taxationē
locoꝝ ⁊ limitatos ſcōꝫ inſtituta in rl'aribus
alijs obie. ſuos excedit. Paupꝑtas aūt i hoc

ꝓcipua ꝙ nō pecuniā oīno nec reꝝ q̄rūlʒ ꝓꝓ
pꝛietatē in ſp̄iali vel cōi admittit. Caſtitatꝭ
ēt puritati āplioꝛ adhibet̄ cuſtodia mona-
ſterioꝝ igreſſu ſuſpectis ꝯſoꝛtijs ⁊ ꝯſāguinita-
te remotis. Retro ergo aſpicit q̄ſq̄s alta ꝓ-
feſſus: ſpōte ad iferioꝛa deſcēdit: regno dei
ꝯſter indign⁹ iuxta euāgelicā ⁊ diuinā ſen
tentiā: quā nulla (vt volūt) diſpēſatio valet
irritare. Null⁹ inquint ſupꝛa dñm ē: null⁹ cō
tra dñʒ eē dʒ. Ubi q̄s non ſpōte ſʒ ſufficiēti
neceſſitate coact⁹ laxat ꝓpoſitū: diſpēſatio
nis remedio excuſat̄. Nā vt ait ſctūs vbi vr-
get neceſſitas: diſpēſatio excuſabilis ē. Ab-
ſq̄ neceſſitate remiſſio inq̄t voti: nō diſpen-
ſatio ſʒ ꝑuaricatio. Sed neceſſitas nō habʒ
legē: ⁊ ob hoc excuſat diſpēſationē. Ex hoc
loco arguūt aliq̄ ꝙ peſtiferi non ꝓñt ab oꝛ-
dine licite poſt ꝓfeſſionē expelli. Sed maxi
mū ē ꝙ exit⁹ a religiōe volūtari⁹ pꝛohibet̄:
nō aūt icoꝛrigibiliū expulſio ꝑuerſoꝝ: ſicut
neq̄ abſciſio putridoꝝ mēbꝛoꝝ illis q̄b⁹ ē
cura ꝯmiſſa coꝛpis. Uidet̄ ēt xp̄ī ꝯſeq̄ntiā
rl'e nec licitū nec ꝯceſſū vt lr̄e dimiſſoꝛie dēt
electꝭ: ſʒ ꝓñt dari lr̄e notificatiōis expulſiōis
ipoꝝ. Sʒ iā dimiſſoꝛie ꝯcedūt̄ ꝑ ꝓuilegiuʒ.
Attēde ꝙ pniaʒ rl'a ſuat q̄ pnie remediū oꝛ
diat. Quid aūt rl'e obſuationē expellat. Sʒ
vbi peſtilēs medicie ſp̄ualis veʒ monitoꝛū
coꝛrectionū ⁊ oꝛōnū fomētꝭ ſufficiēt adhibitꝭ
moꝛes nō coꝛripit: vl' foꝛte i ſupbiā elat⁹ vi
cia ſua defēdit: vtēdū ē ferro abſciſiōis vt
ait apl's. Auferte malū ex vobiſipis. Infide
lis ſi diſcedit diſcedat: ne vna ouis moꝛbi-
da totū gregē ꝯtamiet. Cū doloꝛe vt ait Am
bꝛoſi⁹. amputat̄ ēt q̄ putriuit ꝑs coꝛpis et
diu tractat̄ ſi pōt ſanari medicamētꝭ: ſi non
ꝑt: tūc a medico bono abſcidit̄. Btūs Frāci
ſc⁹ i rl'e decernebat nouiciū ab oꝛdie publi-
ca foꝛnicatiōe expellēdū: nō āt ꝓfeſſū ſi hūi
lit i ꝑānis ꝓbatiōis ad tp̄s iiūctā ſibi pniaʒ
ageret ⁊ a recidiuo caueret. De q̄ ēt dicebat
lʒ ei ꝑāni ꝓbatiōis ꝯcedāt̄ ꝓ pena: nō tñ ab
ſoluit̄ a ꝓfeſſiōe ⁊ obia quā ꝓmiſit. deniq̄
q̄ ſocietatē ificit vl' extra oꝛdieʒ ſcādalū fa-
cit: dʒ vl' eo q̄ dictū ē mō expelli: vl' iuxta le-
gē diuinā vt bos coꝛnupeta ne ledat icludi
qđ magꝭ piū ⁊ honeſtū ē: cū ēt fugitiui ſint a
ꝓlatꝭ ne ꝑeant ex ſtatuto eccl'ie req̄rēdi. Ta
les ꝓ culpe mō itra clauſtrū arcet̄ ne ad ex
terioꝛes ꝓcedāt vel ifra cellā aliquā firmā
ſʒ aptā vt ibi oꝑari poſſint et viuere ꝯpetē
ter: ⁊ intra ipaʒ iterdū aeris bñficio recrea
ri. Nō ei dñt celle certitudine vl' hoꝛ̄re occi
di: ſʒ laboꝛicio diſciplinis ⁊ vict⁹ auſterita
te affligi. Habitum oꝛdinis deuotū, paupe
rē autē ⁊ humilem, veſtis rara ⁊ vilis, pe-

dũcꝫ nuditas manifeſta patẽt ſingula cõſe
quẽter. ❡Et illi q̇ iã ꝓmiſerũt obedientiã
habeãt vnã tunicã cũ caputio ⁊ aliã ſine ca
putio q̇ voluerint habere. Nõ põt plurali=
tas minoꝛ eẽ duab⁹ nũero. Nõ neceſſitatis
exceſſu duas tunicas habere ⁊ non plures
rl'aris eſt foꝛme. Plures ꝟo duab⁹ habere:
diſpẽſatiõis ẽ rl'e auctoꝛitate illoꝝ qb⁹ da=
eſt frib⁹ ꝓuidere ſcḋz loca ⁊ frigidas regio
nes: ſicut neceſſitati viderint expedire. Ne
ceſſitati enim ꝯſulit duplicib⁹ ſeu mutatoꝛ=
ijs derelictis q̄ apl'is duaꝝ noïe tunicarũ
dñs iterdicit: volẽs ex pecijs mãtellos pau
pertatis zel⁹ et neceſſitas adiuuent. Et in
ſubſidiũ penurie tunicaꝝ quas antiq̇ fr̄es
ꝓpter pauꝑtatẽ ⁊ euãgelij foꝛmã ſimplici⁹
intellectã multiplicare nolebant: vna ſepi⁹
tunica int⁹ ⁊ foꝛis circũquaqꝫ repeciata cõ
tẽti. Hac ſctũs ꝯſuetudine vſus fuit: ſicut et
coꝛdã ꝓ cingulo appropriauit ❡Qñ dica
mãifeſta neceſſitas ad calciamẽta poꝛtãdũ

❡Et q̇ neceſſitate cogunꝉ poſſint poꝛta
re calciamẽta. Euãgelica regula euãgeliũ
de nõ hñdis calciamẽtis etiã modũ apl'icũ
ſeq̇tur. Attẽde hic q̇d poſſe q̇d neceſſitatis
q̇d calciamenta dicãtur: et vtrũ calciari ſit
ꝓhibitio regule. Poſſe hoc loco accipiꝉ pro
licere. hoc eñ poſſum⁹ qḋ licite poſſum⁹ No
ta neceſſitas vero nõ determinaꝉ vno mõ
ſꝫ plurib⁹. Aliqñ eñ determinaꝉ ſcḋz ſtatũ
ꝑſone vt qꝛ debilis vel ĩfirma. Aliqñ ſcḋm
tẽpus: vt qꝛ vehemẽs frig⁹ eſt. Aliqñ ſcḋm
locũ: vt qꝛ nudis pedib⁹ ſine detrimẽto trã
ſiri nõ põt Aliqñ ſcḋm iter vl' officiũ iũctũ qḋ
nõ poſſꝫ nudis pedib⁹ ſiue detrimẽto vl' cãe
ꝓꝑ quã iũctũ ẽ ꝑfici. mľta q̇dẽ itaqꝫ dñt vti
ꝙ poti⁹ negligi vl' differri q̄ rl'e foꝛma abãti
q̇s mira diſtrictiõe ſuata ſine cã euidẽti la
xari: cũ min⁹ aliqñ ꝑdicationis edificet ver
bũ vbi deeſt vite rl'aris exẽplũ. Sꝫ vbi co=
git neceſſitas: nõ min⁹ calciat⁹ q̄ diſcalcia
tus ſuat rl'aꝫ. Quidã ĩ niue ⁊ glacie ſñ cal=
ceis ꝑdurãtes grauia icurrũt incommoda
Meli⁹ ẽ bñficiũ rl'e cũ hũilitate recipe: q̄ pi
culũ ex ſupſtitione incurrere. Sẽper tñ ſtu
dẽdũ ẽ vt indigẽtiã comiteꝉ modeſtia ⁊ ho
neſtas. Cogẽs neceſſitas dꝉ quã nõ carnis
modeſtia vel prudẽtia ſꝫ rõnalis et vrgẽs
cõciliat cauſa: vt qñ debitũ ipediꝉ officiuꝫ
aut coꝛpoꝛale vel ſpũale timetur diſpẽdiũ:
ſicut colligiꝉ ex ꝑdictis. In hoc euãgeliũ cõ
coꝛdat Lu. xxij. ⁊ Matth. x. vbi dñs teſtifica
tur apl'os ſine calciamẽtis miſiſſe dicẽs Qñ
vos miſi ſine ſacculo ⁊ pera ⁊ calciamẽtis.
Et tñ ipſe mãdauit eis ſicut clare ad lr̄am
pꝫ vt irent calciati ſandalijs: ꝓut habetur
Mar. vi. c. Ex quo ſatis ꝯcludiꝉ ꝙ ſãdalia
nõ vocãtur ꝓprie calciamẽta: q̄ q̇dẽ capitu
la ad lr̄am loquũtur de miſſione duodecim
apl'oꝝ. Et ideo ĩ ꝯcoꝛdãtijs euãgelioꝝ ſcri
biꝉ ſic. Calciamentũ ꝟo ꝓꝑe dici nõ põt niſi
qḋ operit pedes: vñ nec calige trũcate: nec
ſolee ꝓprie inter calciamẽta deputari videꝉ
tur. Itẽ in ꝯſtitutionib⁹ mãdatur vt miſſaꝫ
celebrãtes ſint calciamẽtis calciati: et nõ ſã
dalijs qꝛ nõ eſt ꝓprie calciamentũ. Cõſue=
ta pedũ operimẽta de coꝛio videtur ꝓprie
calciamenta vocari: ⁊ poꝛtatio vſum dicit.
Deniqꝫ calciari diſpẽſationis eſt regule in
neceſſitate: nõ calciari foꝛma eſt vite. Uide
tur tñ alijs ꝙ omne qḋ ad calciamẽta ꝑti=
net: diſpenſationis eſt. aut minoꝛis vt ĩ ſo=
leis/aut maioꝛis vt in ſoleis ⁊ caligis/aut
maxime vt in ſotularib⁹ et caligis. Neceſſi
tas licet minoꝛ ĩ minoꝛib⁹ diſpẽſationẽ ex=
cuſat. Quis autẽ excuſet ſi vſum paſſim de
indulgẽtia facias: vt ꝟbi cũ limẽ abſqꝫ ſo=
leis vel in eſtu ad modicũ egredi neſcias?
Sic calceos de pãno ꝓ pedib⁹ et almucias
ſeu capellas ꝓ capite ⁊ oïa q̄ foꝛmã regula
rẽ excedũt diſpẽſationẽ aſſignãt. Et attẽde
ꝙ talia ſi qñ indulgẽtur: cũ fieri põt celãda
ſũt: ne vite foꝛmã oï religioſo ſtudioſe ſer=
uãdã publicata defoꝛmẽt: ⁊ in diſcretis ma
teriã iudicãdi miniſtrẽt. Irregulare aliq̇d
qñqꝫ hẽtur licite: ſꝫ vix publicatur honeſte:
vñ btũs Frãciſc⁹ dictas vt ferꝉ almucias
nullaten⁹ extra caputiũ publice ferri ſine=
bat. alias almucie oſtẽtatio ſignare faſtũ vl'
ĩpudẽtiã ſolet. Sandalia ⁊ mãtellos poſſu=
mus foꝛſitã (hec euãgelij. hi ſcti licẽtia) pub
licare Sũt aũt aliq̇ rl'ares ĩ veſtib⁹ calciamẽ
tis ⁊ neceſſitatib⁹ alijs mľtũ ꝯpleti: multũqꝫ
foꝛinſec⁹ quadã honeſtate ꝯpoſiti/multũqꝫ
fr̄es ĩ his deficiẽtes: ⁊ quãdã ĩ cultu extrinſe
co defoꝛmitatẽ hñtes: ĩhoneſtos ⁊ irreligio
ſos ꝓpter nuditatẽ ipaꝫ atqꝫ penuriã re=
putãt Sꝫ nulla maioꝛ honeſtas: q̄ xp̄ꝫ ⁊ ei⁹
apl'os imitari. Pauꝑtatis ⁊ hũilitatis ho=
neſtas ꝑ quã ſctiſſime ⁊ nude nudo ac pau
peri xp̄o ſeruiꝉ: q̄tilibet veſtium ⁊ calcia=
mẽtoꝝ honeſtati ꝑfertur ❡Et oẽs fratres
veſtimẽtis vilib⁹ iduãtur. Oẽs indiſtincte
vilib⁹ vti debent. Attẽdẽda ẽ hec vilitas in
ꝑcio pṫer ⁊ coloꝛe: ⁊ ſcḋz eſtimationẽ hoïꝫ
regiõis ĩ q̄ fr̄es moꝛãꝉ: ſeruata nõ minus
honeſtate: ne mollicie ſubtilitate vel ſpecio
ſitate notabiliter pannus appareat deli=
catus. Qui mollibus veſtiuntur in domi=
bus regum ſunt. Plus curãda eſt pãni ho=
neſtas q̄ precium. pro foꝛi varietate ma=
gis in malo panno min⁹ in vilioꝛ vel fra

trſbus in honeſto inueniri ↄtingit. Quidaꝫ
putāt non oim ex regula ſed in pānis neceſ
ſarijs ⁊ honeſtis quandā mediocris pcī vl'
qualitatis iuxta hoim reputationē pro tpe
in ea quā regula iponit veſte neceſſariā vi
litatē:nec poſſe cōmode rebus preтereūtibꝰ
reſtricti' vti:ꝙ ſuperioꝛ ꝓuidet ⁊ eoꝝ inter
quos viuitur mores ſe habēt.Sed ↄſtanter
pfectio ē habēda regl'aris. Religioſi paupe
ris cū regula ſit paup:veſtis pcioſa ⁊ curio
ſa confuſio ē. Subrepit aūt facile corrupte
la niſi arctiꝰ caueatur vt aqua: ſic diſciplie
cenſura ſi negligenter ſolui pmittitur:tota
perit. Primis quidē auctoribꝰ maxime im=
putatur abuſꝰ:ſequaces tn̄ vicij auctoritas
non excuſat exēpli. Nēpe ſcd̄m apoſtolum
vnuſquiſq; onus ſuū portabit.¶ Et poſſint
ea repeciare de ſaccis ⁊ alijs pecijs cū bn̄di
ctione dei. Anteꝙ regula bullaretur ſanctꝰ
addebat. Et licet dicātur hypocrite:non ceſ
ſent bn̄facere. Qr nec vero due tunice ſim=
plices qn̄ꝙ ſufficiūt:nec eas fratres annua
tim renouare poſſunt aut nolūt ītuitu pau=
pertatꝫ:pn̄t eas repeciare de ſaccis ad lr̄aꝫ
contra delicata ⁊ ſubtilia veſtimēta:qꝺ an=
tiquis multū fuit in vſum:vt eos iuxta apo
calypſim ſaccis indutos xp̄i non ambigas
eſſe teſtes:vl' alijs pecijs,nouis vl' veteribus
paruis aut magnis cū regula nō diſtiguat
Poteſt verꝰ tunica cū noua vt eſtimo ſine re
gule preiudicio per ↄſuturā vniri. Sicut du
as cappas habere non dicitur:q̄ habet pel=
lem panno īuolutā. Nec penā in eſtate diui
ſam habens ꝓhibetur vſꝙ ad frigoris ne=
ceſſitatē ſeruare niſi per ſuperiorē aliud or
dinaretur. Beatꝰ ei. Frāciſcus duplicitatē
oēm zelo paupertatis horrēs:vix aliquā vt
dicitur veſtē fratribꝰ indulgere volebat: ni
ſi qua continue vtebātur. Sic alicubi ſolent
veſtes ſuperflue in eſtate renūciari prelato
iuxta eiꝰ diſpoſitionē cuſtodiēde in ↄmuni=
et fr̄ibus ſuo tp̄e aſſignāde. Alias nō vide=
tur veſtis duplex dicēda ſeu mutatoria q̄ ꝓ
maxima pte anni ſimul eſt neceſſaria. Sim
plex veſtimētū ē q̄cquid neceſſariū eſt alicui
ſcd̄m qualitatē loci vel tpis:⁊ duplex eſt qꝺ
vltra neceſſitatē eſt. Antiqs mos fuit tuni=
cas pauperrimas habere:formā regule de
duabus habēdis ad plus diligēter ſeruare
de ipſis duabꝰ ſi non ſufficerēt ſimplices qꝺ
ſuperaddebāt repeciādo vt dictū eſt p con=
ſuturam vnire. ¶ Quos moneo ⁊ exhortoꝛ
ne deſpiciāt nec iudicēt. ⁊c. Nō iudicare ſeu
condēnare lex xp̄i eſt:quare fr̄es licet alios
molli veſte veſtituꝙ delicato vtētes: ab ijs
abſtinēdo pcellāt:,debēt tn̄ cauere ne ipſos
iudicēt vel ↄtēnant. In quo qs pemínet:fa=
cile ceteros vt iferiores ↄtēnit. Si quis re=
gule huiꝰ pfeſſor q̄ ſuā debet crucē iugiter
baiulare:xp̄iꝙ mortificationē in ſuo corpe
circūferre:delitias iterū in molli veſte in ci
bis ⁊ potibꝰ diligit aut(qꝺ īexcuſabiliter or
dinis honeſtati ⁊ regl'e aduerſatur) pānos
coloratos in almucijs vl' alijs corpis idumē
tis admittit:dānat ſe magꝫ ꝙ alios his vtē
tes:quos ip̄e turpit' imitatur. Pꝫ ex regula
victꝰ ⁊ veſtitꝰ ⁊ regularis diſciplina debita
In hoc fr̄es a ſecularibꝰ differūt. Secl'ares
vtiꝙ fiūt quoꝝ mores neglecta ꝓfeſſiōe re
ſumunt de diuino officio ⁊ ieiunio.

¶ Capitulum tertium.

Lerici faciant di
uinū officiū. ⁊c. Sanctꝰ hoc lo=
co de oratiōe ⁊ ieiunio tractat
per que ſcd̄m euāgeliū demo=
nia expellūtur:⁊ qualiter fr̄es
debeāt ire per mundū. Diuinū officiū ē ſolē
nis oro que iter ceteras deo gratiſſima ma
xime ↄſtat efficacie apud deū. ¶ Clerici in
quit faciat diuinū officiū. ⁊c. Debet officiuꝫ
fieri ſcd̄ꝫ ordinē.i.ſcd̄ꝫ ordinariū ſctē roma
ne eccl'ie. ꝓut eſt in eius breuiarijs ordina
tū. Nō aūt ſcd̄m variatiōes ſi quas dn̄s pa
pa q̄ eſt ſupra officiū ꝓut vult facit. niſi ſic
ordinet eccl'ie faciēdū. Sꝫ nec cardinales p
votū vt nos ad officiū ſe aſtrigūt. Fr̄es ita
ꝙ non ad dn̄i pape vel cardinaliū officiū:ſꝫ
vt regula exp̄mit ad romane eccl'ie ordina
riū ſeu breuiariū obligātur. ¶ Ex quo ha=
bere poterūt breuiaria. Pluralr' vtiꝙ dr'.ſ.
breuiariū diurnū qꝺ ē miſſale ⁊ nocturnum
qꝺ eſt horaꝝ ſupponit' atꝙ ſecūdū cōſuetu=
dinē romāe eccl'ie vl' ordinē. Dixert aliqui
ꝙ fr̄es cū alioꝝ iterſūt officio ad ꝓpriū non
tenēt'. Sꝫ ex quo hn̄t breuiariū nō videtur
a regl'e ipoſitiōe abſolui. Dicūtꝙ ꝙ regula
eos cū p ſe faciūt nō aūt cū faciētibꝰ aſſiſtāt
idicit arctare. Sed antiq̄ cū in feſtis ſolēni=
bus extra fr̄es ne de iertia notarētur alioꝝ
matutino intererāt:ſuū in primis officiū vl'
certe poſtea in priuato legebāt Officiū ſctē
romane eccl'ie tanꝙ valde autēticū tāꝙ im
poſitū magna nobis ē cura ſeruādū. Beatꝰ
frāciſcꝰ fr̄em q̄ nō eēt catholicꝰ vel non face
ret officiū ſcd̄m romnā eccl'iam ſuis iuſſit p
ſentari maioribꝰ in vicl'is cuſtoditū vbi cri
minis ⁊ pene collationē ⁊ legis etiā volūta
tē ⁊ culpe īſinuat quātitatē. Nō decꝫ ait hu
go vt cantus ⁊ vſꝰ eccl'iaſticꝰ fieri debeat ſe
cundū arbitriū diuerſoū ſꝫ firmit' ſeruādꝰ ē
ſcd̄m ſcripta atꝙ iſtituta maioꝝ. In oībus

auctoritas eccl'iaſtica magis ⁊ rō ē imitan
da honeſtū ē inq̄t ⁊ religioſū nō facile q̄cq̄
aliter leuiter breuiare. Erubeſcāt incōſide
rata deuotianoꝝ p̄ſumptio q̄ rl'e ſctōꝝ offi
ciūq̄ ꝯditoꝝ ordinatiōi deuote ac ſolide ſin
gularitates ſuas quaſi magꝫ deuoti ꝑpo=
nere nō verenť: hi ⁊ aliꝗ quadā ꝓpria libr le
uitate nūc i lr̄a nūc i cātu: nūc feſti nūc p̄ui=
legiꝗ: nunc ꝯſuetudis quā q̄libet ſibi ꝯfingit
obtētu paulatim a rl'ari recedentes officio
auferūt ordini neceſſariū ex rl'a ſctē romāe
eccl'ie, morē ⁊ q̄ religioſis maxie ⁊ ſup oīa ex
pediūt, vniformitatē ⁊ pacē. Hoc em̄ ſicut
diuerſitate ſic graui ſepe deſēſione turbat
fr̄es: dū vn⁹ q̄ḋlibet alius qḋ placet ꝓbis fa
ctiſq̄ defēdit. Turpis q̄dē ⁊ ſingularitatis
deformitas vbi eſt ꝓfeſſiōis idētitas. Nec
licet cōia vota maxime fixa ſciēter vel i mo
dico variare. Qui temere audet in modico
maiori cito audebit. Ex modicis vero cre=
ſcit variatio in imenſuꝫ. Sic apḋ iſtabiles
vix aliq̄d ſtabile eē pōt. Nō euacuo diſpē=
ſatiōes maioꝝ: ſemꝑ tn̄ ꝓpriꝗs ⁊ canonicis
cuiuſcūq̄ obſeruātiꝗs religiōis: vtputa ſūt
in ordine nr̄o mod⁹ officiādi forma iduēdi
et ſil'es vt alibi tactū fuit tā ſupioꝝ q̄ iſe=
rioꝝ volūtas ex voto ſubiecta: ſꝫ i his q̄n̄q̄
diſpēſare poſſit ſupior ex cā rationabili ad
tp̄s cū em̄ vrget cā rōnabilis diſpēſare pōt
nō volūtas ſꝫ auctoritas ſupioris. Ratio=
nabil' ꝓo cā duplex ē neceſſitas vcꝫ atq̄ vti
litas. Porro neceſſitas duplex priuata ſci
licꝫ ⁊ cōis. Priuata neceſſitas eſt cū ꝑſona
ſine diſpēdio nature vel gr̄e niſi ſecū diſpē
ſetur ꝑtrāſire nō pōt. Cōis vero neceſſitas
eſt cū vniuerſitas abſq̄ diſpēdio cōis boni
niſi ꝑ diſpēſationem ei ſubueniať: ꝑtrāſire
non valet Utilitas vero duplex eſt priuata
videlicet et cōis: et ex vtraq̄ parte q̄n̄doq̄
diſpenſatur: cum ſcꝫ boni priuati vel cōis
ſpirituale p̄cipue ⁊ nō mediocre ab eo q̄ diſ
pēſat certis indicꝗs vel ꝓbationibus futu
rū ſperatur emolumentum. Quam ob rem
iuxta maiorum ſentētias tutum nō ē fr̄ib⁹
per priuilegia ipetrata in officio vel i aliꝗs
abſq̄ vrgēte cauſa recedere ab intētione re
gule quam vouerunt. Diſpenſationes q̄q̄
vnitatis moꝝ ⁊ cordiū portāt ſciſſiōes: dū
qḋ vnus ipetrat alius nō acceptat: ſed ho=
neſtas maxima eſt regule ſingularitates vi
tare Singulare maxime dixerim quicquid
ab obſeruātia diſcrepat regulari: que cōis
oībus cōiter eſt tenēda. Qui ea q̄ regula vl'
ordo ſcḋꝫ regulā ordinat ſoluūt: quātūlibꝫ
ſint multi. ſingulares exiſtūt. Nō em̄ ꝑſona
rū paucitas: ſed iordinata diuerſitas viciū
inducit ſingularitatis. Sepe vn⁹ vel pauci
cōiter agūt: ſingulariter multitudo Deniq̄
ſingularis ē q̄ debite cōitati nō heret. Cōi=
tatē debitā nō errans pluriū turba: ſꝫ rite
cōis obſeruātia facit: ideo nō ē in abuſu ſe
quēda. Nō em̄ qḋ multi tenēt: ſꝫ qḋ temere
dn̄t curādū eſt: alias iuxta canones qḋ non
ꝯtra fidē nec ꝯtra bonos mores eē ꝯuinciť:
indifferēter hn̄dū eſt: ⁊ ꝓ eoꝝ q̄bus vnitur
ſociciate vitādū Semꝑ etiā vitandū: vbi cō
mode vitari pōt vitandū eſt. ¶ Laici vero
dicant. xxiiij. pr̄ nr̄ ⁊c. Sup iſtū articulū nō
inueniť expoſitio: iō ſeq̄tur. ¶ Et ieiuuent
a feſto oīm ſctōꝝ vſq̄ ad natiuitatem dn̄i.
¶ Quod dr̄ a feſto: accipim⁹ excluſiue. nec
in ip̄a die feſti ꝯſueuim⁹ ieiunare. Ieiuniū
perfecit forma eccleſie. Eſt enim ieiunium
abſtinētia a cibo ⁊ potu ſcḋm formā eccl'ie
ꝓpter deū. Forma eccl'ie eſt vt ieiunās de=
tracto prādio cena ꝯtētus: a carne aīaliuꝫ
⁊ oībus q̄ ſemētinā ab ea trahūt originē. ſ.
lacte, caſeo ⁊ ouis abſtineāt. De ouis tn̄ et
lacticinꝗs ꝓ aliquo tp̄e ꝯſuetudo variat re
gionū eccl'ie approbata. Ubi hec ſūt hone=
ſta ꝓ patria: hoīes offenduntur cū reſpuī=
mus vilia ſūptuoſa recipim⁹ Piſces inq̄unt
delicati ⁊ cari ſunt diuitū: lacticinia paupe
rū. Ubi a lacticinꝗs abſtinēt ieiunātes: ſcā=
dalū eſt ſi nos morē patrie maxime in ſan=
ctoꝝ vigiliꝗs vel aliꝗs eccl'ie ieiuniꝗs viola
mus. Iuxta ſcti canonē mos eccl'ie ſiue dio
ceſis i qua ſumus eſt ſeruādus. Ad quam=
cūq̄ (inq̄t) eccleſiā veneris ei⁹ morē ſerua: ſi
cuiq̄ nō vis eſſe ſcādalū: nec quēq̄ tibi Ma
lū eſt hoī q̄ per offendiculū mādücat. Debe
mus ergo in ieiuniꝗs ſcḋꝫ morē ieiunātiuꝫ
vti. Quidā hoc lati⁹ ꝓ q̄drageſima. illa ſu=
miūt q̄ ꝯtiūatis ab epyphania. xl. dieb⁹ maxi
me ieiunabilibus agiť: queq̄ nō min⁹ ſan=
cta maiori. xl. ſuperueniente completur. de
qua ſubditur. Sanctam vero. xl. que ⁊c.
¶ Sed ieiuniū in carnibus irrident hoīes
ignorat eccl'ia, nullū tn̄ in gratuitis extimo
ꝯtēnendū bonū. Ab hac. xl. q̄ fr̄m relinq̄tur
volūtati: nō dꝫ ſupior ſine cā rōnabili ſubdi
tū ipedire. Et ne putem⁹ nos ꝑ hāc. xl. ab a
lia quā eccl'ia ſtatuit eximi: ſubdiť. ¶ Sed
aliā vſq̄ ad reſurrectionē dn̄i. ⁊c. Ac ſi dicať
Iſtā pn̄t ieiunare q̄ volūt: ſꝫ aliā ieiunare
tenētur Nūq̄ em̄ regula excuſat a ieiuniꝗs
eccl'ie: Aliꝗs autem temporib⁹ nō teneanť
niſi ſexta feria ieiunare. Sed hec exceptio
ieiunia quatuor tempoꝝ vel alia indicta
fidelibus non excludit: cū in hoc regule cōe
ditor non poſſet. Sed fratres ad alia q̄ q̄
taxantur per regulam non tenentur. Unde

an̄ bullā regula ſic habebat. Aliis aūt tͤpib⁹
nō teneātur ſm̄ hāc vitā niſi ſexta feria ie=
iunare. Sed poſtmodū exp̄ſſio eſt neglecta
Quis em̄ ſani capitis debuit eſtimare: vt i
ſcādalū toci⁹ eccl'ie gn̄alis pauca ipſi⁹ eccl'ie
gn̄alia ieiunia ſāctus amouere intēderet:
q̄ multa ſpecialia imponebat. Deniqꝫ ſi hoc
ipſe vel dn̄s papa rl'e approbator itēderat:
fuerat exprimendū. Itaqꝫ nr̄a religio ſicut
nec alias xp̄ianiſmū: ſic nec chriſtianorum
ieiunia regula nobis aufert. Feria. vj. nec
ꝓ feſto etiā natalis dn̄i ieiuniū eſt ſoluēdū
ſed q̄ nec voto nec regulari obſeruātia ſunt
aſtricti: tūc ob feſti excellētiā carnibus vti
poſſint. ❡ Tēpore vero manifeſte neceſſi=
tatis nō teneātur ffes ieiunio corporali.
Neceſſitas que nos a ieiunio abſoluit: itel=
ligēda eſt multis modis. Contingit em̄ ne
ceſſitas comedēdi aliqn̄ ratione etatis vel
infirmitatis Aliqn̄ rōne laboris vel defect⁹
ſuſtentationis. Neceſſitas dicit̄ manifeſta
qn̄ indigēti vel diſcreto cuilꝫ intuenti ꝯma
xime prelato dubia nō exiſtit ❡ Qual'r fra
tres per mūdū eūtes ſe habeāt: docet cū ſb
dit. Cōſulo vero moneo ꝛ exhortor. ꝛc
❡ Legimus btm̄ frāci. ffes ꝑ mūdū binos
miſiſſe iuxta ſaluatoris exēplū. Nūc quoqꝫ
pluribus per mūdū eūtibus modū tradens
ſocietatis mutue ſolatiū ꝛ honeſtatē cōmen
dat: ſicut etiam litigij quod duorum ad mi
nus eſt diſſuaſio probat. Non litigent inq̄t
nec cōtēdāt verbis: quod de fratribus acci
pi ſequens innuit textus cum dicit. Neqꝫ a
lios iudicent. ſ. extra. Neqꝫ em̄ decet nec ex
pedit ffes incedere ſingulares Ue ſoli quia
ſi ceciderit nō habebit ſubleuātē ſe. ❡ Lis
aūt ffes ꝛ ſocios nūqꝫ decet: ſꝫ comes itine
ris etiā moleſt⁹ caute ferēdus eſt. Litigare
cū ſocio viliſſimū ē: prudēs cōtendere etiam
ieſus erubeſcit. ❡ Non litigēt. ꝛc. Sanctus
hoc loco iuxta euāgeliū formā optime iſtru=
it quib⁹ ffes in lucē gentiū dati lucē int̄ ho=
mines debent oñdere: ꝛ quoꝝ opinionē pre
dicantiū maxime inq̄nant vitā. Sic em̄ fra=
tres ꝯcordia inuicē ꝛ ad oēs / modeſtia i ci=
bo ꝛ potu / māſuetudo ꝛ humilitas in mori=
bus / etiā in verbis edificatoria et religioſa
locutio / dei miniſtros ꝛ euangelicos viros
cōprobat. Sic ꝯtentiōis diſſidiū: gule quoqꝫ
viciū p̄ſertim in modo ꝛ pīguib⁹ vl' aliis cu
rioſis (ꝛ que multū inter hoīes dedecet) co=
meſtione moroſa tāte ꝑfectionis viris ē ma
xime deteſtādū: quos anti cibi faſtus ſeclā=
ris ꝛ indiſciplinata locutio vilificat ꝛ ꝯfun=
dit. ❡ Honeſte loquētes oībus ſicut decet.
Honeſta inq̄t locutio iter hoīes qui hāc int̄=
tum attēdunt maxime ffes decet: vt ſtulti=
loquiū aut vaniloquiū nec nominetur in eis
ſicut decet ſanctos: ſꝫ oīs eoꝝ ſermo ſit ſēꝑ
ſale ꝯdit⁹ in grā. Ipſi eī ſūt ſal terre: q̄ ſi ſal
euanuerit i quo ſalietur Turpe valde eſt p̄di
catorē euāgelicū ad fabulas ſe conuertere
mundi honeſtas etiā ē verbi tumorē / iniriā
modūqꝫ ſecularē excludit: in quoꝝ ſenſu nō
ſolū ꝯſpicuis: ſꝫ oīb⁹ ſcd̄m regulā licet dome
ſticis vel humilis cōditionis hoīb⁹ honeſte
loquendū eſt. Non decet religioſā pſonā la
biū ſeclare. ❡ Faſt⁹ quoqꝫ tollitur eq̄tandi)
ſalutatio pacis ꝛ vict⁹ quoqꝫ ſcd̄m euange=
liū ꝯmendatur: vt in humilitate p̄cipua ma
giſtrū humilitatis xp̄z facto ac verbo aucto
rem pacis annūciēt: modūqꝫ euāgelicū imi
tentur. vñ ſubditur. ❡ Et nō debeāt eq̄tare
niſi. ꝛc. In hoc ſctūs veſtigia xp̄i ſeq̄tur: qui
pedeſter (ſemꝑ niſi cū de pullo et aſina my=
ſteriū innuit ꝛ ꝓphetiā) credit̄ ābulaſſe. In q̄
ffib⁹ hūilitatis / auſteritatis ꝛ minuēde ſol
licitudīs forma dat̄: q̄ cū ſctūs itēderet: itel
ligētis ſui dicti ex cāis ē aſſumēda dicendi
Uulgo q̄qꝫ eq̄tare dīr q̄cūqꝫ aīali s cuiuſlꝫ
euectiōe vtūtur. Sūt q̄ iuxta ꝓprietatē vo
cabuli illos tm̄ eſtimāt eq̄tare: q̄ equini ge=
neris inſidēt aīali. Ueꝝ ꝛ ſi aīalia cetera vl'
honeſta occurrūt vehicula eq̄s tracta vecta
ri lr̄a forſitan min⁹ vetet: beati⁹ tn̄ tuti⁹ et
honeſti⁹ (niſi vrgente neceſſitate) vitam ꝑe
diteſqꝫ cū dn̄o ieſu ex itinere fatigamur. Hi
in curribus ꝛ hi in eq̄s. nos aūt in noīe dn̄i
dei nr̄i iuocabim⁹. ❡ In quācūqꝫ domū in=
trauerit p̄mū ꝛc. Hoc vt diſcipulis i euāge=
lio ffib⁹ intrātibus dicit: et videt̄ dici ſcd̄m
admonitionē nō ſcd̄z p̄ceptū ſꝫ ſcd̄z diſcre=
tionē. Dn̄t aūt ffes iuxta hmōi v̄bi euāge=
lici miſteriū diſcordes i domo ſi fuerint cō
cordare. i. ad ꝯcordiā dei ꝛ hoīm reuocare.

❡ De q̄bus cibis ſit licitū fratribus mā
ducare tempore ieiunij.

❡ Et ſcd̄z euāgeliū de oīb⁹ cibis ꝛc. Pecu=
nia ꝛ pera ſine vict⁹ i pera repoſit⁹ diſcipu
lis denegat̄ nec elemoſinariū ſecū vehant.
Sꝫ cui ꝑ ſe vl' ꝑ burſariū null⁹ ē ſūpt⁹: apꝫ o
ſitaꝝ reꝝ idulgend⁹ ē vſ⁹. Hoc ꝓ tp̄e iux' a
morē accipim⁹ vt oīb⁹ ieiunātibꝫ i ieiunio t ꝯ
ieiunātiū i nō ieiunio vti cibis poſſum⁹ N c
ei rl'a ꝯ ferie ſexte abſtinētia vl' ꝯ ieiunij for
ma ꝯtradicit Hec ffib⁹ ꝯceſſio ꝯgruit tū ꝓp
euāgeliū formā tū ꝓp hēſiꝫ ꝯfutādā q̄ cibos
dānāt q̄s ſcd̄z apl'z de⁹ creauit ad ꝑcipiēdū
cū grāꝝ actiōe fidelib⁹: ꝯtra quā hūc dn̄s or
dīe ꝫ ſuſcitauit tū ꝓp pauptatē q̄ nō hꝫ vn̄ ci
bos ꝓuideat ſp̄ales. paup āt ſi q̄d iuenit re
ſpuit freq̄nt̄ aut eſurit aut moleſtat̄. nōledit

cib⁹ etiā laut⁹ ſi tēperate ſumaꝛ niſi trāſe=
at in affectū Nō eſt regnū dei eſca vel pot⁹
ſed iuſticia ⁊ pax ⁊ gaudiū ī ſpū ſctō. Ideo
euāgelica vita hypocriſim in cōi vſu decli
nās dū in lautis vel in abundātia ſe tēpe=
rat quaſi martyriū eſt In hoc em̄ carnalis
et paup̱ euāgelic⁹ diſtāt: q2 ille mēſam ſteri
lē odit ⁊ lautis excuſar i affectat. ille vero
appoſitis iuxta euāgeliū mēſaq; frugali ad
ſuſtētationē cōtent⁹ delicata ⁊ ſi modicū de
libat: gule tñ appetitū nō ſatiat: exēpluq; i=
ter hoīes maxime neceſſariū eſt Fres itaq;
ꝑ mūdū eūtes carnib⁹ ſi appoſite fuerint
vti pñt a quibus tñ reſidētes in domo reli=
gioſe ac ꝓuide abſtinēt. Nimirū religioſi ⁊
paupes carnis mortificationi ex vite ꝓpo=
ſito intēdentes. lautaq; cibaria et delicata
et ſi ab aliis appoſita neceſſitatiſ grā ꝓ tpe
nō recuſāt: ꝯgruētiſſime tñ ipi ſibimet (niſi
arctet neceſſitas) nō miniſtrāt nec ꝓcurant
miſtrari. Vñ abſtinētia carniū in locis frm
beati Frāciſci tpe dr icepiſſe. Sane q̄ egy=
pti carnes ī heremo religiōis deſiderāt irā
dei cōtra ſe ꝓuocāt. Nō carniū reprehēdi=
tur vſ⁹. ſꝫ ꝯcupiſcētia ⁊ abuſus. Nō cib⁹ in
vicio ē ſꝫ appetit⁹ carnis: ex ſola inertia ſe
pe inualidi nō niſi delicato carniuꝫ vſu vel
eſu (quaſi nō alius cōfortet cib⁹) contēti ſūt
panes optimos cocta ſeu pulmenta q̄cunq;
piſces lacticinia et oua nō reputāt: null⁹ ſi=
ne carnib⁹ ſufficit eis cib⁹. Nrm̄ ē ꝓmiſſū a
deo māna cū grāꝝ actiōe ſuſcipere carnes
et curioſa nō q̄rere ⁊ vbicūq; in domo vl' ex
tra nr̄e diſpoſitioni relinq̄tur corꝑi ſuſtēta
tionē nō delicias ꝓuidē Pr̄es nr̄i iſup̱ i pēu
ria abſtinebant q̄ mō nos in copia inſup̱ et
delicias q̄rere poſſum⁹? Sꝫ vt dictū ē ꝑ mū
dū nobis eūtibus appoſitis vti lꝫ. Quid ſi
ordo vel ꝑlat⁹ appoſitis vel oblatis vti ꝓ=
hibeat. Conceſſiones regule ⁊ ſi ꝑlat⁹ ſine
iuſta cā nō debeat īpedire: nos tñ ei⁹ man
datū rōnabiliter factuꝫ ꝯceſſionib⁹ ꝓpriis
religioſe ꝑponim⁹ ꝓpter obediētie bonū ꝓ
pter vniformitatē ⁊ pacē hīs em̄ conceſſio
ꝑiudicare nō dꝫ ſine q̄bus religio nō ꝯſiſtit
Scdm̄ aplm̄ nō oīa q̄ licēt expediunt. Poſſu
mus etiā arctari ꝑ caplm̄ nr̄m ꝑ fres quos
intelligim⁹ īteruenīēte aſſēſu. Vñ ordo ar=
ctare ſeipꝫ libere pōt. Ad qd̄ tñ aliq̄ expreſ
ſum frm aſſenſuꝫ neceſſariū eſſe dicūt ⁊ ꝓ=
curatores ad capitulū nō ꝓ arctāda regu=
la ſꝫ ꝓ his q̄ ad ei⁹ obſeruātiam faciūt de=
ſtinari. Sꝫ ſapia q̄ de ſurſū ē bonis ꝯſētit ⁊
q̄ pacis ſūt ⁊ edificatiōis ſectaꝛ. In om̄i vt
eſtimo foro nō ꝓprio ſingulorꝝ ſꝫ cōi potio
rū ꝯſilio regat multitudo Ptāti ecclie ac ci
uili etiā req̄ſiti paſſim obtemperāt ſubditi

¶ De pecunia non recipienda. Quartū
capitulum.

PRecipio firmiter
fribus vniuerſis vt nullo mō
denarios vel pecuniā recipiāt
Beatus Franciſcus ad perfectionem euā
gelicā tota intentione aſpirans denarios
et pecuniam recipi prohibet volēs vt fra=
tres nullomō aurū argentum vel in zonis
es poſſideant iuxta datā apoſtolis regulā
ſaluatoris in qua et eis a ſollicitudinibus
hui⁹ ſcli et curis hui⁹ vite ſcdm̄ euangeliū
attēdere voluit cū pecūia ſit occaſio maxi=
ma ſollicitudinum et curarum. Attende in
hoc capitulo primo quid dicaꝛ pecunia. cū
pecunia dicat aliud q̄ꝫ denari⁹. Oīs em̄ de=
nari⁹ pecunia: ſꝫ nō oīs pecunia denari⁹ ē.
Scdo videdū eſt de receptione pecunie in
gñali. Tertio q̄d ſit ꝑ ſe recipe pecuniā vl'
ꝑ iterpoſitā ꝑſonā Quarto qualiter pecūia
nullo mō ſcdm̄ quoſdā ſit recipiēda. Quin=
to de ſollicitudie ꝑ amicos ſpūales. Sexto
de prouiſione in poſterū ſi ſit fribus licita.
Septimo ſi ꝓ mutuo ꝯtrahendo poſſit re=
currere ad amicos ſpirituales.

Q. i. quid dicatur pecunia.

¶ Ad primū ꝓ iterꝑtatione dicit ꝯſtitutio
pecuniaꝫ eē q̄cq̄d recipiꝛ vt vēdaꝛ: vñ libri
et calices ſi hac itētiōe reciperēꝛ vt aucto=
ritate frm poſtmodū vēderenꝛ iter pecuniā
ꝯputātur q2 itētio denarioꝝ. ē in ſic recipiē
te q2 quod vēditur denariis venditur. Sed
cum in pñti capitulo receptio reꝝ quarum
fres vſum hr̄e non pñt interdicatur: viſum
aliquibus fuit per denarios et pecuniam
aliquarū gñā tangi rerum ꝓpterea viſum
fuit denarios conſtitui in pecunia numera
ta: pecuniam vero dici oēm illam rem qua
hoīes cū opportunū eſt vti ſolēt ad reꝝ pre
cium emendarū. Aliq̄bus vero viſū ē q̄ in
ꝓhibitiōe receptionis pecunie oīs rei rece
ptio q̄ ad vſū neceſſarium nō recipitur ꝓhi
betur. Alioquin videreꝛ q̄ poſſum⁹ recipe
re nō intētione vēdēdi pānū veſtes. granū
et gēmas ⁊ tēpore neceſſitatis nō vēdere ſꝫ
ꝓ rebus neceſſariis ꝯmutare: quod ſupple
non videtur fieri poſſe. Prohiberi ergo vi
detur receptio rerum ad vendendum ad
commutandum. ad theſauriſandum quia
in omnibus iſtis rei poſſeſſio vel proprie=
tas declaratur. Totum autē q̄cq̄d in terra
homines poſſident ⁊ omnia quorum domi
ni ſunt pecunia vocatur. Ipſi vero capitu=
la et prohibitiones regule non diſtingunt

conſtat em̄ ꝙ in aliquo capitulo eis rei proprietas interdicitur ſed non vſus. In preſenti vero capitulo quarūdā reꝝ q̄ nomine pecunie ⁊ denarioꝝ deſignantur oīno vſꝰ et ꝓprietas ꝓhibetur. Sȝ ſcd̄m iura pecunis eſt quicquid appreciatur pecunia numerata ad hoc vt aliquid ematur. nam proprie quod emitur precio numerate pecūie emitur. Si ſpecies alicuiꝰ rei ꝓ ſpecie alterius rei detur. ꝯmutatio eſt nō emptio Si vero taxetur vel eſtimetur et ꝓ nūerata pecunia vel alia re detur emptio ē. que proprie nō cōtrahitur niſi pecunia mediante. Videtur ergo hic prohiberi receptio denarioꝝ et quarūlibet rerum que recipiuntur ad quarumlibet rerum precium emendarum. Paupertatem ergo euangelicā ſāctus zelās exemplo xp̄i pene neceſſaria in ſublatione pecunie amputat. Neceſſarioꝝ duo ſunt genera vnuȝ quo emūtur neceſſaria ſiue ſit denarius ſiue argentum ſiue aliud qd̄libet quo neceſſaria emi ſolent quod hoc et in euangelio pecunia dicitur quam xp̄s miſſis ad predicandum diſcipulis interdicit. Alia neceſſaria ſunt quorum et ſi non vſus tamen proprietas in alio vt dictū eſt capitulo prohibetur.

¶¶ De receptiōe pecunie in generali.

¶ Circa receptionē vt plenius inſtruaris obſerua ꝙ res quedaȝ recipiuntur in proprietatem ⁊ vſum. Dicendū eſt ergo ꝙ receptio cuiuſlibet rei in proprietatē fratribus in aliquo capitulo prohibetur: vbi dicitur. Fratres nichil ſibi approprient ⁊c. Receptio reruȝ aliquaꝝ conceditur ad vſū vt ſunt libri et veſtes et alia hm̄ōi neceſſaria: vt ſupra de veſtibus ⁊ breuiarijs ē expreſſū. Receptio vero denarioꝝ et pecunie prohibet̄ ⁊ quantū ad ꝓprietatē ⁊ quantū ad vſum. Uſus aūt pecunie quādo vȝ res ī peculiū ſiue in proprietatē vel ad emēdoꝝ preciū aſſumitur/ frib̄us prohibetur/ nō autem vſus alicuius naturalis vl' artificialis vt volūt.qn̄.ſ.rebus vtimur ob eaꝝ efficaciam naturalē: vt auro ⁊ gēmis ad remediuȝ contra morbos: vel artificiū vt mediāte ſtudio vt calices vel de caſſa de argēto pro altari vel corpore dn̄i reponēdo. Nullꝰ deniqꝫ niſi pecuniariꝰ vſus negatur: paupertatis regule humilitate et honeſtate ſeruata. Si qn̄qꝫ caſus in quo lȝ pecunia ipſa vti: vt qn̄ nullo modo aliter nec petēdo nec laborādo vite neceſſaria poſſent inueniri vt in ꝑſecutione cōtingit. Sic chriſtꝰ pacis tempe miſſis ad predicandū diſcipulis ne quid tollerent in via p̄cepit. inſtante vero neceſſitate articulo et tota illa gente ⁊ paſtorē ⁊ gregē perſequēte: ſimul ſacculos.i. loculos permiſit dicēs. Nunc q̄ habet ſacculū tollat ſimiliter et perā. Ubi ergo neceſſitas veraciter ingruit: ⁊ ſi paupertas nunqꝫ inſigne tn̄ paupertatis neceſſitati cedit. ea.ſ. ratione ꝙ cū duoꝝ obligantiū q̄ diſparit̄ obligant emergens occaſio alterū alteri reddit incōpoſſibile: tunc id quod minus obligat neceſſe eſt alteri cedere. verbi gr̄a. Minꝰ obligat votū non recipiēdi pecuniā q̄ȝ preceptū ſeruandi naturā: et ideo cū alio modo natura ſeruari non poteſt: pecunia ⁊ recipi ⁊ contrectari poteſt: nec pecunia eſt illius qui ſic contrectat vel recipit: ſed tm̄ vſus: neqꝫ vſus ſimpliciter ſed ex cauſa ad tempus. Porro ſolo deo acquiritur cuiꝰ intuitu vel nomīe offertur: cuius vice et auctoritate cū p̄fata durat neceſſitas in aliud tranſfertur. Poſtq̄ȝ vero tranſit neceſſitas: vſus pecunie mox ſpirat: quia redit cōpoſſibilitas. Oīm namqꝫ duorum inequaliter obligantium quorum alterum ad tempus fit incompoſſibile vel ex cauſa alteri mox vt redit cōpoſſibilitas neceſſe eſt eos qui obligati ſunt alterutruȝ inuiolabiliter obſeruare. Dicta itaqꝫ neceſſitate ceſſaute: pecuniam recipere nullomodo permittitur neqꝫ dono nec mutuo: duobus his modis pecuniam recipere et vtroqꝫ modo tam per ſe q̄ȝ per alium homines poſſūt: ſed fratres nec dono nnc mutuo: quia nullo modo nec perſonaliter ne alio mediante: quia nec per ſe nec per interpoſitā ꝑſonam hoc poſſunt. ¶ Nunc videnduȝ eſt quid ſit recipere per ſe vel per interpoſitaȝ perſonam. Pecuniam per ſe recipere ē pecuniam in proprios vſus conuertendā accipere. Recipere per interpoſitam perſonā eſt alium auctoritate ſua ſubſtituere ad capiendum pecuniam in vſus proprios ꝯuertendam. Circa hoc dubitationes emergūt de pecunia que ab alio ad fratrum neceſſitates offertur: ⁊ de pecunia alij commiſſa: et de pecunia de loco ad locum tranſmiſſa. Eſt autem generaliter tenendum ꝙ auctoritate fratrum non poteſt pecunia recipi: vel committi: nec cōmiſſa ſicut propria repeti vel expendi: nec nomine fratrū deponi: nec de loco ad locum deferri: ſed dominus pecunie vel quiuis alius auctoritate ipſius poteſt de ipſa per ſe vl' per alios fratrum neceſſitatibus prouidere. Dubitatur circa pecuniam tranſmiſſam per nuncium qui poteſtatem committendi alij a domino non accepit: vtrum committere ipſā poſſit ſi prouiſioni fratruȝ ipſe impediatur intē-

ſtere p̲ ſeipſũ. Sz ex quo dñs pecuniã abſo
lute fratrũ neceſſitatibus deputauit: nõ vi
detur dubiũ quin poſſit ꝛ debeat cõmiſſari⁹
quilz de re cõmiſſa ſibi p̲ ſe vel p̲ alios exe
qui dñi voluntatẽ. Qualr̃ aũt fratres circa
oblatã pecuniã vel ꝓmiſſã ſe habeãt: decla
ratio aplr̃ica que ſufficere dz fidelib⁹ ad du=
biũ ſcrupulũ amouendũ: oñdit ꝙ .ſ. poſſũt nũ
ciũ pñtare ꝛ recurrere ad eundẽ: hoc ꝛ ſi dñs
papa taceat: ratio tñ ꝛ ỽitas ipſa affirmat
Illa nãqꝫ regula vt iferius ſermo diffuſioꝛ
explicat: rõnabiliter ffes ꝛ oportunũ bñfi=
cioꝝ adiutorẽ ꝓcurãt. ꝛ bñficiũ ab eo qui
põt ꝛ dz impẽdere maxime poſtulãt h⁹ igi
tur circa pñtationẽ nũcij teneas: ꝙ ſi rẽ fra
tribus neceſſariã emi oporteat vel ſolutio
nem fieri ꝓ ipſa iã empta: pñt ffes vel nun
cius eius a quo res emit vel aliquẽ aliũ vo
lẽtibus ſibi elemoſinã facere: niſi idẽ p̲ ſe vl̃
per alios nũcios ſpãles ſoluere maluerint
pñtare. Qui taliter pñtatus ab ipſis ffib⁹
nõ eſt eoꝝ nũcius licet pñtetur ab ipſis: ſz
ipſius poti⁹ cuius aucte ſolutionẽ facit ſeu
recipiẽtis eandẽ. Profecto ſiue is cui debe
tur pecunia: ſiue is qui debitã ei ſoluit nun
ciũ miſerit: ſemp̲ ꝛ nũcius ꝛ miſſa p̲ eũ pecu
nia p̲tinet ad mittentẽ. Si vero ꝓ alijs fra
trũ neceſſitatibus nomietur qs vel pñtetur
ab eis: ille cõmiſſã ſibi .ſ. elemoſinã ad cer=
tos vſus a dño deputatã preter expreſſam
vel ꝓbabilr̃ preſumptã eiuſdẽ dñi volũta=
tẽ in vſus nõ põt alios cõmutare. Ad quem
etiã ffes ꝓ hmõi neceſſitatibus licite pñt oc
curere: maxime ſi negligẽs fuerit vel neceſ
ſitates ignoꝛauerit eorũdẽ: quas ipſe non
põt niſi ffes explicauerint ſibi diuinare. Et
taliter noiatus ſiue pñtatus a fratrib⁹ ne=
quaqꝫ nũcius ſeu depoſitarius eoꝝ: ſed il=
lorum a quibus ei pecunia vel denarij com
mittũtur. Nec fratres per ſe vel p̲ interpoſi
tam p̲ſonam denarios vel pecuniã recipiũt
nominãdo vel pñtando ſic aliquos: ſeu ad
hmõi ſic noiatos ſeu pñtatos taliter recur
rendo: cũ nõ ſit voluntatis ſeu intẽtiõis eo=
rũ vt de ipſoꝝ auctoritate pecunia hmõi:
ſeu denarij conſeruẽtur vt ab eis nomie de
poſiti exigant: lz pro ipſoꝝ neceſſitatibus
nũcio ſeu depoſitario cõmittatur. Tũc em̃
vt dictũ eſt, pecuniã per interpoſitã p̲ſonã
quis recipit: cũ aliũ ad recipiẽdam pecuniã
noie ſuo ſua ſibi auctoritate ſubſtituit. Et
fratres nullũ ad recipiẽdam ſeu tenẽdam
pecuniam eoꝝ auctoritate ſibi ſubſtituunt
nunciuz pñtando: ſz pñtatũ ab eis ille qui
ei cõmittit pecuniam ſibi ſubſtituit ipſo fa=
cto: vt eius vice in neceſſitatibus fratrũ di=
ſpenſet. Quis deniqꝫ ita deſipiat: vt putet
ſi dicam alicui: iſte fideliter exequetur vel
cuſtodiet quod ei committetis: ꝙ hoc quid
quid ille accipiet fiat meum. Quis dicat ꝙ
eũ qui elemoſinam offert nõ poſſum dirige=
re ſeu inſtruere de idoneo ad hoc nũcio ſeu
depoſitario eligendo? Inde decipi maxie
quiſqꝫ extraneus poſſet nõ hñs noticiam fi
delium pro depoſito perſonarum. Adhuc
predicta ꝓ rõne aduerte. ¶ Cõſtat ꝙ ffes
niſi deũ tẽtare ſeqꝫ periculo mortis velit ex
ponere (quod ꝓſua illicitũ eſſe ptz) debent
aut laborando aut mendicando ſm rl̃az cũ
hoibus acquirere victum ſuum. Si aũt ho=
mines illi cũ qbus fratres laborauerint vl̃
a quibus elemoſinaz petũt manu ꝓpria nõ
poſſint vel velint de pecunia ſua veſtes ãt
librũ fratribus neceſſariuz emere vel alia
eis neceſſaria miſtrare: p̲ ſeruũ ſuũ vel per
aliũ non poſſint ſine ffm offẽſa: aut ꝓfeſſio
nis eoꝝ leſione hoc facere? Que ſi ſeru⁹ ille
vel nũcius per ſe nõ poſſit ſed cõmittat hoc
alicui: quare nõ hic per terciũ vel certe per
decimũ ꝛ viceſimũ hec liceat fieri: cũ pecũia
ita ſit dñi cũ cõmittit intermedie perſõe: ac
ſi vere eam dñs manu propria cõſeruaret.
Niſi qs dicat ꝙ pecunia in manu ſeruiẽtis
poſita hoc ipſo in eius dñiũ tranſeat ꝛ deſi=
nat dñi eſſe ſui: quod falſiſſimũ eſſe liquet.
Si dicas ꝙ dñs ſimplr̃ ꝛ abſolute dare fra
tribus intẽdit: dico ꝛ ego ꝙ nullus ſane mẽ
tis ffibus dare intẽdit: niſi ꝓut eoꝝ p̲fectio
ni ſeu rl̃e competit. Quis em̃ daret eis ele=
moſinã vt faceret p̲dere vitã eternã? Dat
ergo eo mõ quo fratribus cõpetit vel expe=
dit cõmittendo alicui: q eã pro ſe diſpenſet
in his rebus quas fratres accipere lz: ꝛ ſic
pecunia illa per quorumcunqꝫ man⁹ tran=
ſeat: nullomõ ad fratres ſpectat: qꝛ primi
dñi ſemper eſt. Ex qua re ptz ꝙ eã nec per
ſe nec per interpoſitam perſonam ipſi reci
piunt. Ad hec ꝗuis aliquis pecuniam fra
tribus dare intendat: nunqꝫ tamen eius in
tẽtio ſiue volũtas põt efficere vt in fratres
nolentes nec aliquatenus intendentes ip=
ſum pecunie dñiũ ſiue proprietas tranſfe=
ratur. Nullus em̃ dominiũ rei poteſt i aliũ
ipſo nolente transferre. Cum ergo donatio
fratribus nullo modo recipientibus clau=
dicet: offerẽti ſemper proprietas ſalua ma
net. Unde pecunia fratribus non confertur
proprie ſed offertur: et oblata priuſqꝫ fue=
rit in eorum neceſſitates ꝯuerſa repeti po
teſt et ſi non debeat. Quamdiu enim pecu=
nia eſt: fratrum non eſt: ſed ipſe domin⁹ p̲
ſe vel per alios vicem eius agentes. quam

talibet ſibi pluralitate ſeu varietate ſucce=
dant poſſidet eā ſemꝑ:nā ſemꝑ is poſſidet
cuius noīe poſſidetur. Nec extra manū eſt
dn̄i qḋ eius nūcius ſeu depoſitarius adhuc
tenet. Nec minꝰ nūcius ſeu vicariꝰ eſt ipiꝰ
q̄ de foro:ꝙ q̄ de familia ꝓpria ſumit: nec
minus abſens ꝙ̄ pn̄s. Deniq̄ ſicut ap̄li qui
bus erat interdicta pecunia poterāt ſeq̄n=
tiū ſe mulierū iuuari obſequio:ſic ꝑ pecuni
am fratres pn̄t fideliū apud quos eiꝰ dn̄iū
remanet bn̄ficio ſuſtētari. In alijs q̄ fratres
licite ad vſū recipiūt:nichil iuris iuxta di=
uinā legē ea ſimpliciter ⁊ abſolute deo ī ele
moſinā offerētiū:proprietate nō in f̄res quo
rū eſſe nō pōt r̄a obſiſtente ſed in eccl̄ia ad
cuius forū talia ſpectāt ex vi collatiōis ⁊ re
ceptiōis h̄mōi trāſeūte:q̄ forſitā ſine licen=
tia ſedis ap̄lice q̄ retinuit ea ſibi extra ordi
nē alienari nō pn̄t. Sȝ de pecunia dū nō re
cipitur nō trāſſertur: quāq̄ de ipſa cū f̄rm
neceſſitatibus deputatur:deputātiū legan
tiū determinata volūtas ab eoꝝ commiſſa
rijs ſit fideliter exequēda. Qȝ ſi dator pecu
nie nullū dn̄ii vult ad ſe deinceps ꝑtinere:
cū nec fratrū nec depoſitarij poſſit eſſe ad
ſedē ap̄licā vt quidā volūt ſicut ⁊ alie obla
te ordini elemoſine ꝑtinebit. Idē pari ſen=
tiūt ratione de pecunia ex legato. Sȝ pecu
nia ex rerū ordini cōceſſarū vēditiōe habe
tur ad earū dn̄os ſiue ad ſedē predictā ſiue
ad alios pertinet:quoꝝ etiā auctoritate ip
ſas vendi vel alia cōmutari opȝ. Cōtendit
improbus frater per interpoſitā perſonaȝ
habere pecuniā:q2 pro eis vel ꝓ eoꝝ neceſ
ſitatibus habet. Sȝ nō ob hoc ipſi pecuniā
hn̄t:quoꝝ auc̄te nūq̄ h̄r ⁊ ſi pro eoꝝ vtilita
te:auctoritate tn̄ deponētiū habetur q̄ per=
ſonas quibus cōmittitur interponūt. Cum
eīm pecunia dicitur haberi ꝓ fratribus po
ſita ibi prepoſitio auctoritatē nō dicit: ſed
vtilitatē occaſionē vel cauſā: q̄ oīa prepoſi
tio eadē ſignificat. Q̄ ꝙ̄ multa pro fratribꝰ
vel alijs paſſim.i.eoꝝ cauſa vel ratione vel
gratia fiunt: que ipſorum auctoritate vel
precepto nō fiūt:qḋ loquēdi genus etiā pa=
tere poteſt imperitis. Nō ergo f̄res habent
pecuniā que pro ipſis habetur: ſȝ illi potiꝰ
habent quoꝝ auctoritate habetur. Tradit
paterfamilias pro paſcenda familia vl̄ pr̄
pro nutriendo filio ſuaȝ diſpenſatori pecu
niā:quā illi quidē nō habēt: lȝ habeatur ꝓ
ipſis.i.vtilitate ipſoꝝ. Igitur quicq̄d emu
lus garriat:iuris tn̄ ⁊ rationis euidētia cō=
ſtat:q2 rē miſſā ſeu pro alio commiſſam in=
termedia perſona poteſt vel committentis
vel eius pro quo committitur auctoritate
tenere:ita ſi perditur: illi vtiq̄ perditur in
cuius nomine tenebat. ¶ Qȝ autem depu=
tata ad fratrum neceſſitates pecunia non
habeatur auctoritate ipſorum:nec ipſi eaȝ
nomine depoſiti exigant:ſatis enim vt pu=
to ſuperius eſt oſtenſum: ſicut dominꝰ pa=
pa docet cuius eſt dubia elucidare ⁊ conde
re ipſa iura:cuius ſentenciam impugnare
nimia cogit inſania:ipſos etiam litteratos
et etiam religioſos excecans. Debent autē
fratres in omnibus non ſolum veritatem
attemptare: ſed etiam honeſtatem ſemper
a mala ſpecie ſecundum apoſtolum abſti=
nentes. Habet frater paupertatem in cor=
de:quam ore non exprimit vel ei quibuſdā
cupiditatis ſignis exterius non contradi=
cit: videbitur pecuniam per interpoſitam
perſonam recipere. Propter hoc vt circa fa
ctum pecunie pateret exterius fratrum in
tentio Fuit aliquando generaliter ordina=
tum vt dicerent pecuniam offerenti. Pote=
ſtis ſi placet iſtum veſtrum conſtituere nū=
cium vel apud eum veſtram elemoſinā de=
ponere:qui vice veſtra inde fratrum neceſ=
ſitatibus prouideat. Qui preſentandi nun
cij modus fratrum conſcientijs ſatiſfacit.
Non enim debent fratres recipientiū mo=
re preſentare nuncium tamq̄ ſuum: vt pn̄=
tet aliter ſubſtituens aliter ſubſtituendus
aliter exhibens. Omnis pene cōtractꝰ v̄bo
mediante efficitur verbūq̄ iuxta dn̄i ſentē=
ciam iuſtificat aut condemnat. Deniq̄ ī fa
cto pecunie quandocunq̄ fratrum intētio
per verbum ordinatum exprimitur: et con
ſcientie puritas et ordinis retinetur hone=
ſtas. Uitandi ſunt etiam turpes queſtꝰ pe=
cunie preſertim publici ⁊ cōmunes in loco
aliquo vel per vicos: vbi et ſpecies mala ē
nec intentio exponi poteſt multitudini.
Nec decet fratres pecuniā: ſed elemoſinaȝ
in generali: vel expreſſe rem aliquā fratri=
bus neceſſariam petere. Res illicita turpi=
ter petitur. Congruit etiam propter hone=
ſtatem predictam vt fratres nequāq̄ ſi vi=
ꝙ̄ vitare poſſunt ſuos preſentent nuncios
ſpeciales:neq̄ loquantur vt domini pecu=
nie:ne per hec aut ſimilia per interpoſitaȝ
perſonam recipere ſeu poſſidere pecuniaȝ
videantur. In his tempore meo āliqui vel
aliquando ſimplices vt recolo fratres ſicut
mentis vtebantur intentione: ſic ⁊ verbi or
dinatione admodum cauti erant.

¶ Hic tangitur.iiij. vȝ an fratres ab oī
moda receptione pecunie arctentur.

Sȝ q2 dctm̄ ē ꝙ f̄res denarios vl̄ pecuniaȝ
nullo mō recipiāt aliqui docuerunt ꝙ fra

tres ab olmoda pro ſe et pro aliis receptio
ne arctētur. vt ſicut nec pro ſe dono vel mu
tuo advtēdū: ſic nec pro aliis ad cuſtodiēdū
vel diſpēſandū recipere permittāt. Cuſto
dia ei pecunie vt dicūt obligationē iportat:
niſi a principio p determinationē aliquam
excludat. Diſpēſatio etiā quādā hȝ aucto-
ritatē ſaltē miniſterialē: et affert ordini ſcā-
dalū et ſuſpitionis notā: et hec vt volūt ſcdȝ
mores regule phiberi videt. Si eñ tm̄ in-
terdicit receptio pecunie put affert pprie-
tatē ſupfluit illud capl'm in quo oīs rei pro
prietas phibet. Si etiā diſpēſatio hmōi frī
bus eſſet licita multa incōuenientia ſeque-
rētur: et ſupflue (vt dicūt in expoſitiōe regu-
le) nūcius ſeu depoſitarius aſſignatur. Hi ꝗ̄
uis largius regularē q̄ in pprio vſu vt di-
ctū eſt auſtere credit receptionē extēdāt: ha
bēt tn̄ ꝙ ponūt irrefragabilē ordis honeſta
tē. Cōſtat n. diſpēſatores pecunie in ſcāda-
lū quidē hoim et aiaꝝ fratrū periculū ma-
gnū eſſe: ad q̄ vitāda btūs frāciſcus fres apd
alios ꝯmorātes et in aliis diſpēſatores eſſe
nolebat. Uñ regula ſic prius habebat. Oēs
fres in qbuſcūq loci apud alios extiterit:
nō ſint camerarii vel cācellarii nec preſint
honoribus eoꝝ qbus ſeruiūt: nec recipiant
aliqd officiū qd ſcādalū generet vel aīe ſue
faciat detrimētū: ſȝ ſint minores et ſubditi
oībus qui i eiſdē domibus ſūt. Suſtinebat ꝙ
fres leproſis in magna neceſſitate elemoſi
nā quererēt: ſic tn̄ vt a pecunia multū caue-
rēt. Et ꝗ̄uis pia loca in qbus fres hoſpita-
bātur vel morabāt diligerēt: nō tn̄ patieba
tur vt pro loco aliquo pecuniā quererēt vel
queri facerēt: vel cū querētibus eā irēt. Quō
igitur eos pecuniā manu propria diſpenſa
re ſeu contrectare permiſiſſet? Cuſtodiā ve
ro pecunie pp̄ occaſiones maloꝝ et turpes
pro caſuū varietate infamias periculoſiſſia
in fratribus plures et miſerabiles nr̄i tpis
quas ex depoſitis ordo incurrit cōfuſiones
oſtendunt. Et quidem vile eſt: proprie cōtē
ptorē pecunie cuſtodē vel diſpēſatorē ſe fa
cere aliene. Qui ſua pp̄ pericula reppulit
ſtulte ſe rurſū pp̄ aliena exponit. Si qn̄ fres
deponi aliquid i periculo tolerāt pñt dicere
deponēti: nos rē veſtrā nō recipimus: nec de
cuſtodia vobis tenebimur: ſȝ ſi vos in loco
ponitis: durāte piculo toleramus. De pecu
nia iuēta ſcūs ita dicebat. Si inuenerimus
pecuniā non curemus tanꝗ de puluere quē
pedibus calcamus. Ipſe quoq inuentam
aliquando dicitur non curaſſe. Caueant eti
am cēſum vel tangere alienum. Compertū
eſt pecuniam in itinere fuiſſe aliqn̄ poſitā
vt eam tollēti calūnia inferretur: quare nō-
nulli ad hmōi neq ad diſcernēdū quid ſit i-
clinare ſe volunt. Piū n. qdē eſt et ſcdm legē
diuinā ſaluare pximo rem amiſſam. Uocā-
de ſūt fideles ſi iueniātur pſone q̄ pecuniā
ſeruēt et put expedit publicēt. Si qd autem
neceſſitatis āplius indiget agēda eſt cā p-
ximi fideliter ſed prudēter. Ubi eñ aīa vel
fama ledit nullius eſt curāda pecunia plus
pprie honeſtati ꝗ̄ rebus teneor pximi. Deni
ꝗ ſpūalis et antiqua ē hmōi honeſtas nō de
ferre nec tenere pecuniā: niſi violēta piculi
neceſſitate cogente. Ad ppriū aūt ordinis
vſum recipere vt dicūt nullo modo liȝ. Hic
tāgit qntū. ſ. de ſollicitudine p amicos ſpūa
les et qualr miniſtri et cuſtodes pñt in hiis
et aliis q̄ ad officia ſua ptinēt cōmittere vi-
ces ſuas. ¶ Uerū ne p his q̄ vrgēte neceſſi
tate exiſtūt vt ſūt veſtes et neceſſaria p in-
firmis nec inueniūtur vt ſepe niſi pecunia
mediāte piculū fribus iminead dū nec pecu
niā ipſi tractare nec ſine ipa ipi poſſūt fre-
quēter ſue indigētie puidere ſtatuit pius ac
puidus pr̄ vt p amicos ſpūales miniſtri tm̄ et
cuſtodes ſup his ſollicitā curā gerāt vñ ſub
ditur. ¶ Tamē p neceſſitatibus iſirmorū et
aliis fribus induēdis p amicos ſpūales mini
ſtri tm̄ et cuſtodes ſollicitā curā gerāt. ¶ Sa
ne ad miniſtros tantummodo et cuſtodes
auctoritas pertinet huiuſmodi cure. Unde
auctoritas diſtribuendi veſtes et alia pro-
ut vnicuiq opus eſt reſidet penes eos: ſed
et procuratores in huiuſmodi pcurandis
ex eorum commiſſione ipſam per miniſtrū
put eis imponitur curam gerant. Poſſunt
regulares plati ſuper his que ad eos ex of
ficio ptinent ꝯmittere vices ſuas. Non eñ
vnus miniſter vel cuſtos ſingulis ſue cuſto
die infirmis vel induendis fratribus corpo
rali poſſunt preſentia ſemper adeſſe ad ne-
ceſſaria procuranda. Solent quidam ab an
tiquo declinantes ad loca de neceſſitatibus
infirmorum et fratribus induendis que duo
multum ſunt neceſſaria et honeſta populū
exhortari. Tunc fideles aliqui ab aliis po-
ſiti ad huiuſmodi procuranda i his vice po
puli abſq fratrū ſollicitudine prouidebant
vt erant ſpirituales amici dei. Ad hoc fide-
les aliqui ab epiſcopis vel cōitatibus ſta-
tuuntur qui vice ipſorum negocia fratrum
gerūt quod videtur ſecurum valde fratri-
bus et honeſtum ſic p miniſtros tn̄ et cuſto-
des cura huiuſmodi gerebatur. Ceterū qr
piculoſa ſūt fratribus que mediante pecu-
nia geruntur ea ſemper per amicos ſpiri-
tuales tutius et honeſtius cenſuit procurā

da ad quos recurrere pro q̄buſlibet neceſſi-
tatib⁹ minime prohibet. Sed pro īfirmis et
veſtib⁹ neceſſitas magis vrget quā nequaq̄
q̄ a miſtris negligi voluit. Si aūt miniſtri
hec debent ꝑ amicos huiuſmodi procurare
quō ffribus eorū vice ꝓcurātibus liceat vt
omiſſa regule forma ipſi per ſe veſtes ⁊ q̄cq̄-
quid non ſolū pro infirmis imo etiam ſanis
emendū fuerit emāt ⁊ cōtract⁹ quoſlꝫ paſſiꝫ
agant? Non plus vicario q̄ principali con-
ceditur. Nō plus nec alīt ſuſtitnt⁹ q̄ ſuſtitu-
ens pōt. Sicut ergo miniſtri et cuſtodes ſic
ſubſtituti procurātes formā regule ſeq̄ de-
bent. Per miſtros ⁊ cuſtodes nō ſolū ipos ꝓ-
uinciales ſed etiā locales miniſtros intelli-
ge: q̄ꝛ miniſtri ſunt aliq̄ñ appellati licet non
gn̄aliter vt opinor: cum ſint q̄ hec ignorent
antiq̄: ſꝫ magis in aliq̄bus partibus vl' mi-
xtum cū noīe gardiani. In aliīs huiuſmodi
ſn̄ie quēdā ꝓbatiſſimū ⁊ autenticū audiui:
ꝙ cum ⁊ ipſe loci cui ꝑerat miniſter appella-
tus fuiſſet: ꝙq̄ ſupueniēte ordinatione de
nomīe gardiani: inſcriptū ſigillū nomīe mi-
niſtri ſuaſu fratrū frāgere diſtuliſſet: ne for-
te ob hoc ordinatio mutaretur. Beat⁹ frāci-
ſcus eos aliq̄ñ gardianos ſicut etiā miſtruꝫ
gn̄alēꝫ cuſtodē appellās ad officiū artabat
Pecoꝝ ei ſeu quarūlibet rerū cuſtodes aliq̄
gardianos appellāt. Superiorib⁹ ergo tm̄
pro maxime neceſſariīs ſollicitudo relinq̄t:
vt diſcat ſubdit⁹ rerū abſq̄ licentia ꝓcura-
tionem ⁊ diſpenſationem illicitam eſſe ſibi.

¶ Arti. vj. an liceat fratribus ſibi proui-
dere impoſterum de neceſſariīs.

¶ Sed ex hoc q̄ꝺ hic dr̄ ſollicitā curā gerāt
quidā arguūt ꝙ lꝫ ffib⁹ impoſteꝝ ꝓuidere:
aliq̄ ligna / legumina / caſeū / vſq̄ ad menſē:
vinū vſq̄ ad ebdomadā ⁊ ad menſē: ⁊ eadē
ratiōe vſq̄ ad annū ſibi poterūt ꝓuidere: ꝓ-
cipue de fructib⁹ q̄ ſemel renouātur in āno.
Sꝫ vita euāgelica ſollicitari de craſtio nō
permittit. ¶ Regula aūt ⁊ vita mi. f. hec eſt
f. ſanctū euangeliū obſeruare. Peregrini ēt
in locis per q̄ trāſeūt: victualia ſibi ipoſteꝝ
non prouidēt: ffes aūt ſcđm regulā tāq̄ ad-
uene ⁊ peregrini debent dn̄o famulari: non
ergo debēt ſibi ipoſteꝝ prouidere. Si ꝓui-
ſio de q̄buſdam ꝯceditur rebus: q̄re de oīb⁹
aliīs ſimiliter nō licebit? Uidetur itaq̄ pen-
ſatis hincide ſentētiīs regl'e: ꝙ ſolū exigēte
neceſſitate ꝓhit ſibi ffes ipoſteꝝ ꝓuidere ita
tamēꝙ in ꝓuiſione quā faciūt ſibi de rebus
neceſſariīs neq̄ diuturnitate / neq̄ rerū qua-
litate / neq̄ quātitate / formam paupertatis
excedant. Credo ergo ꝙ aliquoruꝫ maxime
minutorū prouiſio ſit conceſſa: propter mo-
dici precꝫ quātitatē / ꝓpter fratrū q̄etē / ꝓ-
pter populi edificationē. Si ei omni die ta-
lia quererēt: fratres nimis diſcurrere opor-
teret ⁊ popul⁹ in frequenti eoꝝ aſpectu mi-
nus edificaretur. Omnis eīm religio in fre-
quenti hominū aſpectu vileſcit. Beat⁹ fran-
ciſcus in hortis fratrū non quidē legumina
que diu ſeruari poſſunt vel ne ffes ex iīs ſe
ad maiora extēderēt: ſꝫ olera q̄ cito decidūt
nec pānis annonā efficiūt: ſemiāri volebat.
Nempe q̄ꝛ naſcentiū in hortis: quaſi iugis
eſt vſus: magne inquietudinis eēt queſtus.

¶ An ffes ī regiōe aliq̄ abſq̄ ꝯgregatio-
ne panis vel vini ad menſem vel ampli-
us neq̄ūt trāſire poſſint liate ꝯgregare.

¶ Eſto ꝙ in aliqua regiōe ffes vinū vl' ali-
qua victualia alia nullo modo habeꝛ̄ poſſūt
niſi ad menſē vel ampli⁹ ꝯgregēt: nūq̄d hoc
poſſūt ſine ꝑiudicio regl'e vel euāgeliī ſolli-
citudinē prohibētis? Si loca hmōi deſerūt
ne ꝯgregādo faciāt cōtra vſum ordinis ge-
neralē: erit aliq̄ñ dānū maximū aīarum: q̄s
ibi dn̄o verbo ⁊ exemplo acq̄runt. Credo ꝙ
tunc hec ꝓuiſio liceat maxime ꝑ diſpēſatio-
nem miſtri et capituli gn̄alis. Per euāgeliū
ꝓuidentia non dānatur: ſed ſollicitudo mē-
tem ſuffocās ⁊ ipediēs quo min⁹ celeſtibus
inſudatur. Multū tamē eſt antiq̄ ac ſācte or-
dinis ꝯſuetudini deferendū niſi vrgens ne-
ceſſitas ⁊ euidens ⁊ vniuerſalis excuſet vti-
litas. Uſus viciī cito creſcit: difficile tollitur
Uiriles etiā aīos ipſa paulatī deflectit con-
ſuetudo. Sic in multis hodie toleratur: q̄ꝺ
antiquis intolerabile videbatur. Sequitur.

¶ Arti. vij. an pro mutuo contrahendo
ſit licitus recurſ⁹ ad amicos ſpirituales

¶ Eo ſemꝑ ſaluo vt ſicut dictū ē denarios
vel pecuniā nō recipiāt. Q̄ꝛ tactū eſt de ſol-
licitudine per amicos: putare vl' ſimpliciter
aliquis potuit: ꝙ ad eos foret mutui gr̄a re-
currendū. Sed dum receptionē pecunie ex-
preſſa iteratio remouet: cōſequenter ⁊ mul-
tum ꝓhibet in quo pecunia ipſa recipitur.
In mutuo nāq̄ ab illo qui dat mutuū ī illuꝫ
qui per ſe vel per aliū recipit trāſfertur do-
miniū ſiue proprietas pecunie mutuate. Uñ
mutuū dicitur quod de meo fit tuuꝫ: quod ī-
ter alia vſura dicīt illicita et iniqua: q̄ꝛ qui
mutuuꝫ dat: de pecunia que ex vi mutui fit
alterius: emolumentuꝫ extorquet / et fructū
ſibi ex vſu rei vēdicat aliene. Qui ergo mu-
tuum pecunie contrahit: pecuniā recipit q̄ꝺ
fratrib⁹ nunq̄ꝫ licet. Ipſum quoq̄ interpoſi-
tum nuncium pro recipiendo mutuo nō dā-
tis ſed accipientis mutuum eſſe patet. Ne-
q̄ enim vt reor in mutuo preſentatio nūq̄

ſicut ꝓ elemoſina locū hʒ: cū ſēꝑ aut ꝑe aut interpretatiue in mutuo nūꝗ̄ aūt in oblata pecunia fratribus ꝓprietas trāſfertur. Nō vere vt volūt ꝓprietas i ꝓprietariū: ſicut vt in furē res furata trāſfertur: hinc dei lege rl'a obſtāte: ſed dicitur ꝓpriū qḋ illicite ꝯtrectat vt ꝓpriū. Pecunie quoq; receptio q̄ in mutuo cōſtat eſſe: in rl'a ſpecialiter ꝓhibeť. Quāobrē fratres cū ad aliquos pro hmōi ſubuētione recurrūt: nūꝗ̄ vel mutuū noiare debēt: cū ſepe in abuſu ⁊ audientū intellectus ⁊ ipſa loq̄ntis intētio cōfundātur. Domino quoq; vt dictum eſt nos ex verbis iuſtificari vel condemnari teſtante Simplicibus ab initio fratribus non fuit neceſſe mutui vel alterius receptione pecunie modos exponere: quando amicis ſpiritualibus inſinuata ⁊ procurata per eos vt poterat neceſſitate pro veſtibus et infirmis tenui victu quem laborando vel mendicando poterant inuenire contēti: pecunie mutuū ignorabant. Nam licet idem amici auctoritate ſua vel populi pro fratrum neceſſitate pecuniam aliquando peterent vel offerentiū vicem tenerent: ipſi tamen fratres ad eos pro neceſſarijs recurrentes: ex nimia cōſciētie teneritudine vix pecuniam vt alibi habes nominare audebant. Referebat quidā antiquus in ordine frater: q; cum ſemel de nariatam vini quā tamen non obtinuit petiuiſſet ad miniſtrum fuit pro abſolutione tranſmiſſus. Pauci autem fratres paucis ac vilibus erant contenti: ⁊ fameſcētes per iter viam vel per loca vitam ſepe pane arcto et aqua vel ſolum fructibus ſuſtētabāt beatius reputantes ſpicas in fine cum apoſtolis vellere: q̄ȝ ad ollas carniū velut egyptus abundare: vel homines contra morē apoſtoli ſumptibus aut queſtu grauare.

Unam nouam ex pāno viliſſimo tunicā vix forte per bienniū aut trienniū merebantur laſciuos habitu vel amictu ſed feruentes ſpiritu ſuperabant. Infirmi non querebāt diuitum medicinas. ſed in neceſſariorū defectu ſani ⁊ infirmi gloriabātur. Tuguria ex lignis ⁊ luto ſuiſpſis ſepe manibus conſtruebant. Alie que aliq̄n eis fiebāt paupcule domus erāt: ſtructurē quarū erāt aliꝗ curatores materiā ementes: operarios cōducētes / operātib⁹ aſſiſtētes / de precio rñdentes. Fratrū eque vna quā nulli dimittebāt aliū: cura erat vt paupertatis inſigne in omni edificio ſemꝑ eſſet iuxta verbū ſancti dicētis. Caueāt fratres vt eccleſias ⁊ edificia paupculaꝝ ola alia que ꝓ ipſis cōſtruūtur penitus non recipiant: niſi eſſet ſicut decet ſanctā paupertatē quā in regula ꝓmiſimus ſemꝑ ibi hoſpitātes tāꝗ̄ aduene ⁊ peregrini: nō ergo vt ciues mūdi erāt omnes in tecto: ſed vt peregrini ⁊ hoſpites cuȝ patriarchis in caſulis habitabāt. Oratoriuȝ hūile ſed honeſtū: nō precioſo ſeu coloꝝ varietate fucato: ſȝ mūdiſſimo nitidiſſimoq; ornatu fulgebat decorē ipſo nitore angelicū ⁊ reſurrectiōis gloriā repreſentās. Nūc fratres trāſfigurato ſathana in oratorijs ſumptuoſis in magnis calicib⁹ capſis vel crucibus de argēto ſub ſpecie famulat⁹ dei a rl'a deflectūt: ex qua ꝺcreuerāt dño famulari. Nec vaſoꝝ aut ornamētoꝝ theſaur⁹ furibus aut infirmis occaſio mortis erat. Ars hec demonū eſt: vt ſub ſpēcie cult⁹ dei deſtruatur veriſſimus in pauptate ſāctiſſima dei cultus: ⁊ apparens deuotio verā ꝓpoſiti deuotionem extinguat. Cum ergo paupertas in olbus colebať: facile abſq; interprete rl'a ſeruabatur. Attende q; ſi frēs in mutuo vel debito vel cōtractu alio de facto ſe obligāt: de iure tñ ad ſoluendū aliq̄d qḋ eis habere nō licet ſe obligare nō valēt reali dico obligatiōe: ſicut i iure ciuili ꝺ minori in peculiū debitore. ¶ Q̄uō poſſunt ergo cōtrahere dubitatur. Pñt quodāmō nō obligando ordinē vel perſonas: ſed tantuȝ ſub cōditione pñt ſuperiore annuente promittere q; bona fide prout honeſte poterūt procurabūt vt creditoribus ſatiſfiat. Unde aliqui debitū fratrū non debitū a debendo pecuniā: ſed a debēdo procurationē ipſius vocant. Nec hanc ſimpliciter ſed prout eſt fratribus poſſibilis ⁊ honeſta. Parce ergo et cū tremore debēt cōtrahere debitū: ⁊ tūc tñ cū id requirit neceſſitas manifeſta. Sūt etiā multiplicādi ⁊ cū magna vbiq; diligētia ꝓuidendi amici ſpūales: ad quos de incōpoſſibili frībus obligatione inſtructos ſecura cōſcientia recurratur: quotiēs alr' res neceſſaria ſiue parua ſiue magna expediri nō poteſt. Si eñ ꝓpter hoc ad quoſlȝ paſſim recurritur: obligationis excluſionē ad ſingula erit: difficultas exprimere: periculum ſubiicere: pōt prouidus ꝓcurator apḋ victualiū vēditores vel artes alias ſiue officia frībus exercētes ſibi aliquos (maxime vbi per fidelem fratrum procuratorē, ſe indemnes ſeruari conſpiciunt) familiares acquirere qui vt ſepe libenter in hoc fauent ordinis puritati. Recurritur itaq; ad amicos non vt illicitum vt dictum eſt mutuum contrahatur: ſed vt ipſi neceſſaria fratrib⁹ vel aliunde acquirant: vel ex proprijs abſq; fratrum reali obligatiōe ſubueniāt ſub

ſpecie tñ elemoſine obuēture. Que quidez
ſubuētio ſiue ſubſidiū quaſi quoddā medi=
um inter donū et mutuū poteſt dici. Uerbū
hm̄oi amici tūc moderata debita in hoc ꝑ=
ſunt ꝙ oblataz pecuniā nō reponi: ſʒ reddi
creditoribus cogunt. Melius quidē eſt de
pecunia ſtatim vt obuenit expediri: ꝗ̄ ꝑrepo
ſitam niſi ex cauſa multuz neceſſaria cuſto
diri. Conſeruatio pecunie ſpeciē malam et
ſcrupulū igerit: expeditio neceſſitatē oñdit
Ubi aūt ſpirituales deſūt amici ꝯtrahē de=
bita ſicut periculum eſt: ſic temeritas et ſe=
pe ordinis ſcandalum eſt.

¶ De modo laborandi. Capitulum q̄ntum

FRatres quibꝰ de
dit dñs gratiam laborādi ⁊c.
Hic agitur de exercitio labo=
ris ⁊ perceptione mercedis.
Attēde ꝙ duplex modus viuē
di in rła traditur. Unus per laborē in pñti
capitulo. Alius per elemoſinā in ſeq̄nti. Ad
amicos ſpūales recurrere poſſumus ꝑ vtri
uſqꝫ defectu: ſed quō ſuperius eſt expreſſuz
Circa laboritiū quattuor cōſiderāda videt̄
vʒ an hoc q̄d dicitur ſit preceptū. Utrū oēs
liget. Quid dicatur grã laborādi. Et ſi q̄s
modus ſit in labore ſeruandus.

¶ Queſtio. j. an exercitium laboris idi=
ctum in regula obliget vt preceptum.

¶ Quidā dicūt laborē in precepto nō eſſe:
ſed beatū franciſcū manualē laborem neqꝫ
precipere nec cōſulere. nec monere: ſʒ ſup=
poſita ſuaſione apoſtoli fratribus nimis vł
minus ſollicitis ad laborē: formā tribuit la
borādi. Quidā enī ſic intendebant labori:
vt in eis oratiōis deuotio necaretur: quod
q̄r periculoſū erat cū actiua contēplationi
debeat ſeruire: dedit pater ſāctiſſimus eis
formā vt ſic laborarent qui laborare ſcirēt
vellent ⁊ poſſent: ꝙ ſācte orōis nō extiguāt
ſpm̄: cui debēt cetera temporalia deſeruire
Unde non dicit: precipio vel conſulo fratri
bus ꝙ laborent: nec dicit fratres qui ſciunt
operari vel poſſunt laborare laborent: ſed
quibus dominus dedit gratiam laborādi:
quod non ſolum laborandi potentiam: ſed
etiā volūtatē includit. Si enī modo ſimi=
li diceret Fratres quibus dñs dedit lachri
marū gratiā lachrimentur modeſte: ita ꝙ
oculos non amittant: non preciperet lachri
mari. Ipſe autem de labore manuali par=
uam vt dicunt vim faciebat niſi ꝑpter ociū
declinandum: nec multum labori lucratiuo
manuum creditur intendiſſe cum fuerit ꝑ=
fectiſſimus regule obſeruator ſed potiſſi=
me ad orationē monebat. nec volebat ꝙ fra
tres eam extinguerent propter lucrum.

¶ An oēs ffēs generaliter ex regula ad
laboris exercitium teneantur

¶ Sane cū in regula quedā preceptorie: q̄
dā monitorie: q̄dā iformatorie dicātur: q̄d
dictū eſt de labore: quidā informatorie non
preceptorie dictū putāt. Inſtruit aūt quo=
rū ſit manualiter oꝑari q̄ hn̄t grām hoc eſt
facultatē virtutis ⁊ induſtriā: oportunita=
tē loci ⁊ tēporis. ⁊ qualr̄ operādo q̄z fidelit̄
ad proximos: deuote ad dñm: modeſte ad
ſeipſos. Alijs magꝭ labor i ꝑcepto eē videt̄
ꝑpter formā dicēdi qua ſimplicit̄ et exꝑſſe
indicitur: ⁊ ſm̄ intentionē btī frāciſci ꝗ̄ ver
bo exprimens dixit. Ego meis manibꝰ labo
rabam et volo laborare: ⁊ oēs alij ffēs volo
firmiter ꝙ laborēt de laboricio q̄d ꝑtiet ad
honeſtatē: ⁊ q̄ neſcit diſcat: nō ꝑpter cupidi=
tatē recipiēdi ꝑciū laborꝭ: ſʒ ꝑpter exēplū ⁊
ꝑꝑ repellēdā ocioſitatē. Et q̄n non daretur
nobꝭ precium laboris: recurramus ad mē=
ſam dñi petendo elemoſinam oſtiatim. Ex
his patet ſanctum voluiſſe omnino ꝙ fra=
tres corporaliter laborarent. Sed tūc grā=
dis fuit fratrum litteras ignorantium ſed
laborare volentium multitudo: quibꝰ labor
hm̄oi propter exemplū ⁊ vitādū ociū q̄ dus
ſanctus exprimit cōpetebat. Cū aūt regula
nullū habentē gratiā laborādi eximat a la
bore: labor mechanicus ad ſuſtentationez
corporis acquirendā videt̄ ad oēs ſʒ habē
tes gratiam hm̄oi pertinere: niſi ꝙ aliꝰ cor
poralis vel ſpiritualis iniūctus ꝑ ſufficiētē
occupationem excuſet. Sufficientem q̄ ideo
dixerim: quia ſub pretextu alicuius officij
iniuncti non licet ocio indulgere quod rłe
conditor mandat excludit tanq̄ȝ anime ini
micum. Unde ante bullam in regula ſic po
nebat. Serui dei ſemper orationi vł alicui
bone operationi inſiſtere debent.

¶ Quid dicatur gratia laborandi

¶ Gratia vero laborandi dicitur ars vel
idoneitas: quam quilibet habʒ velut donū
gratis a deo datum. Uñ prius in regula di
cebatur. Fratres qui ſciunt laborare labo
rēt ⁊ eā artē quā nouerīt exerceant. ſi non
fuerit contra ſalutem anime. Et poſt pauca
Unuſquiſqꝫ in ea arte et officio in qua vo=
catus eſt permaneat ſecundum diſpoſitio
nem miniſtri. Antiqui dixerunt maxie gra
tiā vſum ⁊ induſtriam artis vel laborꝭ cor=
poralis valitudine ſuffragante: eāqꝫ habē=
tibus neceſſarium laborare pro ſuorum di
ſpoſitione maiorum: regulam vero eis ab=
ſolute precipere laboris officium: modum

et finē in ope ꝯmēdare. Inexcuſabiles pror
ſus eſſe laborioſos in ſeculo: vacare iā ocio
minuſqꝫ nūc religiōi ꝙ tūc mundi neceſſita
ti vel ꝯmoditati dediſſe. Mutatio ſtat⁹ pfe
ctū reqrit non defectum vel in hoc ſuſtinere
ſalua recōpēſatiōe fideli nec tm̄ non ſolū rī̄a
ſed etiā lex dina rephēdat: licere alijs gra
tiā ꝓ ꝯpetētiū qualitate laboꝝ hn̄tib⁹ ocia
ri. Plura qdē in ordine laborum ſūt genera
in qbus laborādū eſt fratrib⁹ ſcd̄m gratiaꝫ
ſibi datā: vt in ſtudio veritatis in exercitio
hūilitatis. pietatis ſeu charitatis et aliaꝝ
virtutū: in officio prelationis ꝓcurationis
aliorūqꝫ miſterioꝝ ꝓut ſingulis imponun
tur. Extra tp̄s diuini officij decet quēqꝫ ſi
valet certis exercitijs occupari. Qui autē
laboris aliqā ꝯſuetudinē habuerūt ſi nō la
borent: maxime inexcuſabiles ſūt: niſi poti
oribus occupēt. Labor ſiqdem ſpūalis vti
melior excuſat corporalē. Nam vt ait ſāct⁹
quanto ſpūs corpore melior tanto ſpūalis
ꝙ corporalis exercitatio fructuoſior. Deni
qꝫ oīm ſentina viciorū eſt ociū. Multā quip
pe docuit maliciā ocioſitas. Immo ocioſus
religioſus eſt dū ſe vel actione vel in cōtem
platione quoꝝ vſu maxime ꝯſtat religio ꝓ
ſtatus exigentia non exercet. ¶ Quis mo
dus a fr̄ibus debeat ſeruari in laboribus.
¶ Rectum autem operandi modum deſcri
bit ſanctus cum dicit. Laborent fideliter et
deuote ꝛc̄. hic laborandi modus conuenit
ſeruis dei: vt nec fidelitas in opere: nec de
uotio voluntatis et intentionis pie deſit in
mente: nec diſcretio in execucione que ociū
ſic excludat vt tm̄ deuotionis ſpiritū nō exti
guat. Religioſus em̄ quātūlibet in exterio
ribus occupetur: deuote tn̄ orōnes maxime
neceſſarias exſoluere ſemꝑ debet. Magnuꝫ
eſt vicium ꝓꝑ occupationes ſeu operatio
nes mundanas negligere opus dei. Nouit
fidelis ſeruus ꝛ prudēs nūc marie: nūc mar
the officio dn̄o miniſtrare: eiqꝫ varia officio
rū fercula exhibere: ꝓut obedientia regēte
fuerit opportunum. Sub pretextu clauſule
hui⁹ volunt carnales ocioſitatē ſuā defēde
re: dicentes in ſe ſpirituꝫ deuotionis extin
gui ſi qñ eis laborē aliquē ſuperiores impo
nūt. Sed orationis ꝛ deuotionis ſpūs dicit̄
non extingui: quando non eſt talis ſollicitu
do laboris: per quā impediantur ab omni
bus ſcd̄m regulā determinatis cū deuotio
ne dicētis. Quidā maxime orādi: quidā ope
rādi: grām habent: exercēd⁹ eſt quilibet ſe
cundum grām ſibi datam. Debent actio et
oratio tanqꝫ dxe manus et duo pedes i cor
pore ſimul eſſe. Vix bene ad patriam curri
tur vno pede. Vn̄ nullus vel ſtudio vel ali
cui exercitio ſic dare ſe debet: vt tamen
horis cōpetētib⁹ orationi non inſtet. Qui
dam quaſi ſui obliti. vix orationi mentali
ſe applicant. Vix cōſciētie ꝓprie domū in
trant pſalmos tamē aliquos vel orationes
oretenus recitantes: id fruſtra ſufficere ſi
bi putant. Sed antiqui miro modo deuotio
nis ſpiritum nutriebant in die et in nocte:
non ſolum in oratorijs ꝛ in cellis ꝛ in lectis
et extra lectos: quādo in lectis quieſcere pu
tabantur orationi vacātes: ſed operādo ſpi
ritum nō extinguebāt. Sancti em̄ viri etiā
operando cōtemplabantur: maxime quan
do iuxta apoſtolum in ſilentio operabātur
Qui viꝫ non ſolū quietis ſed carinum etiā
orationis oris ſilētium idem antiqui vere
ſicut eſt cultū iuſticie approbantes: nō ſolū
nocte vel aliquibus locis ſed multi vſqꝫ ad
tertiam de conſuetudine ſeruaſſe referunt.
Iſraelite qꝛ i egypto nō erāt: plagā ranaꝝ
egypti euaſerūt ſꝫ qꝛ iſrael reuertitur in e
gyptum ranas iam habet. Iam enim lin
guoſos quoſdam nulla ſilētij ordinatio nul
la prelati ſuaſio: nulla diſcipline vel quietꝫ
ratio a ſua pōt garrulitate ꝓhibere. Vix aūt
quis a ranis quietus et a ranis liber locus
oīa ſilē ij loca ꝛ muſſitationibus: immo iaꝫ
clamoribus replent: et tamen lingue incon
tinentia fediſſimum maxime in religioſis ē
Ligua aūt ſaltē in loco ꝛ tp̄ib⁹ ordinatꝫ co
hibere nō poſſe: euidentiſſimum loquacita
tis eſt teſtimonium. Tunc enim etiam a bo
nis iuxta prophetam ſilendum ē. Sꝫ vt p̄
ſidentiū pace loquar: nichil ſic totam pene
ordinis diſciplinā in ſilētio ꝛ in alijs ſtatu
tis eneruat: ꝙ qꝛ ſuperiores primi ſūt trāſ
greſſores vel remiſſi tranſgredientium cor
rectores. Qui enim in ſe ordinatus nō eſt:
alios ordinare nō pōt. Ubi aūt correctionis
cultus negligitur: cito religionis ager in ſe
getes viciorum excreſcit. Taciturnitas et
victus auſteritas tāqꝫ due firme columne
religionem ſuſtentant ſimul et ornant. Has
nabuzardan de templo domini tollens de
templo confringit. Carnales enim hec duo
iugiter proſequuntur ſemper verba et ſplē
didam menſam amantes cum diuite epu
lone. Sed patres noſtri nō gule aut verbis
intenti: orōni potius ſimul et operatiōi ꝓut
erat opportunū inſtabant. ¶ Scd̄a pars
pricipalis hui⁹ capituli de mercede laborū.
¶ De mercede vero laboruꝫ. ꝓ ſe ꝛc̄. ¶ Ui
dēdū hoc loco an ſicut fratres recipiunt li
bros et alia quibus licet vti poſſent reci
pere materiam iuxta ſuum artificium:

et ex ea aliquid operari qđ poſtmodum da
rent pro corporalib⁹ neceſſarijs acq̄rendis:
vt pargamenū de quo faciāt libros corium
de quo faciāt ſotulares. ꝙ ſi diceretur ꝗſic:
poſſent ſimiliter recipere aurū ⁊ argentum
⁊ metalla de q̄bus fabricarēt monetā ⁊ alia
precioſa ex quib⁹ ſibi neceſſaria ꝯpararent
Quibuſdā indiſtincte videtur ꝙ nullā mate
riam pñt in poſſeſſionē recipere: ſed ſolū ſu
um artificiū in alteri⁹ materia pro neceſſa=
rijs habendis preſtare: ⁊ hoc ꝓpter ꝓpe=
tatē q̄ comitatur materiā cū recipitur vt vē
datur. ¶ Alijs videtur in materia diſtiguē
dū ʒ Eſt ei q̄dā materia ipreciabilis: de qua
ſi quis aliquid facit totū ꝑciū venit ei ex ar
te ſicut inſtoris ⁊ calathis q̄ fiūt ex iuncis: ⁊
hec talis materia in nulli⁹ eſt bonis ꝯputā=
da. Uñ dicūt ꝙ talē materiā pñt fratres ac=
cipere. Materiā aūt appreciabilē vt ſūt pel
les ⁊ coria lane ⁊ huiuſmodi poterunt acci
pere: qꝛ horum poſſeſſio ꝓprietatē iportat.
Si ſic poſſunt in materia ipreciabili: quō ex
artificio huiuſmodi poterūt ſibi neceſſaria
prouidere cū non ꝑ ſe nec ꝑ aliā reʒ poſſint
vendere operatā: Planū ē ꝙ vēdere nichil
poſſunt: res tñ quelibet de lĩia dñi ꝑ fideleʒ
aliquē cui tractare pecuniā liceat vendi po
teſt. Credo vendendā eē auctoritate dñi lo
ci vnde accipit vel vbi nullus apparet dñs
auctoritate ſedis aplĩce q̄ ſibi reꝝ q̄bus or=
do vtitur proprietatē aſſumpſit. Pñt etiā ꝑ
ſe ffes abſq; vēditiōe de lĩia dñi habita vl'
preſumpta rē hmōi ꝯmutare in alia vite ne
ceſſaria quoꝝ acquiſitio ex labore ipſius ꝑ
regulā eſt cōceſſa Operātes aūt in materia
aliena ⁊ abſq; pacto mercedē ſue ſuſtētatio
nis ex ſuo labore expectātes: pñt abſq; du=
bio a fidelib⁹ in quoꝝ materia operāt reci=
pere vite neceſſaria ⁊ antiq̄ hāc cōſuetudi=
nē maxime habuerūt. ¶ Et hoc hūil'r ſicut
decet ſeruos dei. ¶ Nō eñ cū imperio vel
cōtētiōe vt dñi petere debent ſibi cōpetētia
pro labore ſʒ obſecrādo vt pauperes nihil
ſibi ꝓpetatis hñtes. Uñ ſctūs eos nō ad li=
tē ſʒ ad elemoſinā vt tactū eſt recurrere vo
luit: ſi quando laboris preciū non daretur.

¶ De paupertate Sextum capitulū

FRatres nichil ſi=
bi appropriēt nec domū ⁊c.
¶ Beatus. Frā. paupertatis
xp̄i deuotiſſimus imitator no
luit ſibi ⁊ ſuis domū ꝓpriā vl'
locū vbi caput inclinarēt vel alicuius pro=
prietatē hře cū dt. ¶ Fratres nichil ſibi ⁊c.
¶ In hoc caplo paupertas altiſſima cha=
ritas perfectiſſima cōmendatur. Pauper=
tatis eminentiā probat paupertatis extre
me perfectio ſuo inſigni potiſſime decorate
Perfectio quidē eſt in omnimoda rerū ab=
dicatiōe: ſed inſigne ipſā i ſūmo declarās
in cōtinua ⁊ humillima neceſſarioꝝ mēdi=
catiōe cōſiſtit. Abdicatiōis perfectio iſinu=
atur cum dicitur Fratres nichil ſibi appro
prient. Que ſentencia iuxta reſpōſum apo=
ſtolicum omnium a fratribus in ſpeciali ⁊
in cōmuni ꝓprietatē excludit. Ita ꝙ ꝓpriū
nec oēs in cōi: nec ſinguli in ſpeciali debent
habere. Qđ eñ in principio rl'e ponitur de
proprio nō hñdo a proprio in ſpāli ſingl'os
arcet fratres: qđ eſt alijs regularibus gñā
le. Per h⁹ aūt quod hic dicitur. ¶ Fratres
nec domū ⁊c. Nec loca quoꝝ vſum conſtat
ad multitudinē pertinere: ſicut nec aliquā
rem ſibi appropriare ſinūtur: perſpicuū eſt
oibus in gñali ffib⁹ ois rei ꝓpriū iterdici=
Hec ē rl'a excellēs ꝑfectiōe pauptatis quā
xp̄s i euāgelio docuit dicēs. Si vis ꝑfect⁹
eē vade ⁊ vēde oia que hēs ⁊ da pauperib⁹
Qđ nō ꝑticulari vel mētali tm̄ ꝯtēptu itel=
ligi: ſʒ de vniuerſali ⁊ exteriori poſſeſſionū
abdicatione in ꝓprio ⁊ cōi ipi⁹ lře text⁹ ꝓ=
bat. Sane oia dicit non ꝑtē. Rurſus qđ vē=
dit et diſtribuit neci ꝑticulari nec i cōi re=
tinet. Et lʒ xp̄s aliqñ loculos (maxime vt li
citos oſtenderet: et iuxta ſanctos infirmis
ꝯdeſcēderet) habuiſſe legatur: perfectionē
tñ quā docuit nō dubitat ꝑncipaliter tenuiſ
ſe: mulieribus vl' alijs miniſtrātibus ſūpt⁹
Nempe (vt ait ſanctus: nichil docuit quod
non fecerit: cepit enim facere ⁊ docere. Tā
te paupertatꝭ dñs fuit: vt vnde tributa ſol
ueret non haberet. Iudas quidem commu
nia in loculis habuit ſed res pauperū i ſu=
os conuertere vſus nefas duxit. Loculos
itaq; dñs habuit magis in vſus alienos q̄
in ſuos. Sic apoſtoli licet eis conceſſi fue=
rint ſacculi tꝑe paſſiōis: pricipaliter tamē
credunt in hac ꝑfectione vixiſſe: quoꝝ glřa
vt ſctūs loquitur fuit nichil omnino poſſi=
dere: ſine ſollicitudine eſſe. Nam curā etiā
reum cōium quas turba credentium ha=
buit: cito dimiſerunt: vt verbo et orationi
vacarent. Euangelicā ergo ꝑfectioneʒ ſtu=
pendo ſctūs feruore īſtituēs nichil ſuis re
liquit proprium in hoc mundo. Si queras
cuius eſt locorum ⁊ reꝝ q̄bus ffes vtuntur
ꝓprietas. Poſſum dicere ꝙ cuiuſcunq; ſit
non tñ noſtra vel ordinis ſufficit nobis ad
conſciētie puritatē. Attēde tamen qđ ſin ꝑ
cedentibus tetigi: ꝙ ꝓprietas tā librorū
q̄ locorum ⁊ aliarum reꝝ ordini licitarum

(cū ffm nō poſſint eē rl'a obſiſtēte)ad dioce
ſanos de iure vt dr̄ ptinebat. Sz apl'ica ſe=
des tanq̄ elemoſinaꝝ hmōi precipua diſ=
pēſatrix:retinuit ipſā ſibi:illoꝝ q̄dem loco=
rū ⁊ rerū q̄ nō ſimpl'r ꝯferunt:ſz ffibus ac=
cōmodātur ad vſum proprietate ⁊ dn̄io ſp
ſaluis illis ad quos ptinere noſcunt: ita ꝙ
ffes nec locū nec librū nec aliquā rē extra
ordinem alienare quōlibet pn̄t ſine lr̄ia vel
aſſenſu ſedis eiuſdē:ſeu cardinalis q̄ fuerit
ordinis gubernator:vl' ꝓprioꝝ ſi apparue
rit dn̄oꝝ. ¶ Sz dicis. Nunq̄d hoīes libros
vel alia q̄ ffibus ꝯferūt ꝓprie cardinali cō
ferre itēdūt? Rn̄deo ꝙ pater q̄ dat filio ſuo
librū:nō ꝯtra ordinē ⁊ aīam filij dare inten
dit:ſed dat librū vt ordo ⁊ filius iuxta ordi
nis formam vtat. Proprietas vero ſit eius
cuius ſcd̄z deū et ordinē dz eſſe. Neq̄ expe
dit ꝙ ꝓprietas ſit parētū:nec libri ffib⁹ ha
bētibus quaſi ꝑpetui ſint ab vitā:dū ꝑ mi=
niſtros auferri pn̄t. Et vt in libris:ita in oī
re data ꝓſumēdū eſt dator ordinate vt con
gruit recipiēti intēdere. Ad hec ffm bene=
factoribus nūq̄ bn̄ficij meritū dn̄i pape au
ctoritas minuit:ſicut nec illis q̄ poſſeſſiōes
ſuas eccleſijs ſeu monaſterijs ꝯferūt: cū tn̄
eccleſie cū bonis ſuis eius ptāti ſubiaceāt
Perfectā ergo reꝝ abdicationē iponit cum
di. Ffes nichil ſibi appropriēt. ¶ Sz ꝯſi=
derare opz q̄d ſit appropriare ſeu ꝓprietas
ffibus interdicta. Deiñ an ꝯtractus illi q̄ ꝓ
prietatē importāt ffibus ſint liciti: vt eme
re/vendere/mutuū cōtrahere/locare/ꝯmu
tare/ipignorare/cōmodare/donare. Ter=
tio an excluſa oī ꝓprietate reꝝ. vſus earū
libere ꝑmittat? Quarto de appropriatiōe
vſ⁹ ipſius. Poſtremo que ſit illa paupertas
ad quam fratres tenentur.

¶ Q.i. quid ſit appropriare ſeu proprie
tas fratribus interdicta.

¶ Ad primū dicēdū ꝙ appropāre eſt rē ſuā
facere ſiue i ſuū dn̄iū ꝯuertere. Sua autem
res q̄ trāſijt in arbitrij facultatē vt de ea ꝑ
ſe faciat hn̄s qd̄ vult: vēdēdo/mutuādo/i=
pignorādo/donādo. Propetas ē ius dn̄ij q̄
q̄s dr̄ dn̄s eē rei:quo etiā iure res dr̄ eē ſua
.i. dn̄i ꝓpria. Proprietas aūt alia rei corpo
ralis vtputa dom⁹/veſtis ⁊ cuiuſcunq̄ rei
corporalis. mobilis vl' imobilis Alia rei i=
cōparalis vtputa iurī acquirēdi/iuris alie
nādi/iuris petendi. Quicunq̄ dicta iura in
bonis ſuis hz: ⁊ ſi nichil corꝑale poſſideat
pauper nō eſt:qr ex his incorꝑalib⁹ ad reꝝ
corporaliū mobiliū vel imobilium proprie
tatem pertingere poteſt. Et idcirco hec ha
bere:voto nichil habendi incompoſſibile ē
Pauper et proprietarius in profeſſorum
genere opponuntur. Ex his etiā colligi pōt:
quid de predictis contractib⁹ ſit tenendū.
Ubi oīs rei proprietas tollitur:oīs contra=
ctus ꝓprietati obnoxius remouetur. Sane
q̄cūq̄ renunciauerit iuri habendi quācūq̄
rem: renunciauit iuri acquirendi ſibi vel
alienandi ſibi quācūq̄ rem. Ordo aūt mino
rum pariter i vniuerſis ⁊ ſingulis voto re=
nūciauit iuri hn̄di quācūq̄ rē:ergo renūcia
uit iuri acq̄rendi vel alienādi ſibi quācūq̄
rem. Siq̄dē voto vno abdicātur oīa voto i=
cōpoſſibilia. Quicūq̄ ergo priuatus ē iure
hn̄di quācūq̄ rē:nichil de iure habere pōt:
hoc em̄ voto nichil hn̄di eſt incompoſſibile.
Om̄ ergo quicūq̄ hz ius emēdi et venden=
di. mutuū dādi ⁊ accipiēdi permutandi et
hmōi:aliq̄d ſibi acq̄rere vel alienare de iu=
re pōt:qr aliq̄d de iure habere pōt:hoc aūt
voto nichil hn̄di eſt incōpoſſibile. Relinqui
tur ergo ꝙ ordo fratrū minoꝝ in vniuerſis
et ſingulis iure vēdendi ⁊ emēdi. mutuum
dādi et recipiēdi. cōmutandi ⁊ in ſimplicit
om̄i iure obligādi quo cuiuſlibet rei ꝓprie
tas acquiri vel alienari pōt: vſq̄quaq̄ pri
uatus eſt. Dictos ergo ꝯtractus abdicatio
ni ꝓprietatis incōpoſſibiles eſſe pz. q̄ etiaz
aperit collatio ſingularis.

¶ Q.ij. an fratres poſſint aliquid eme=
re et quid dicatur emere

¶ Si em̄ querit an ffes poſſint emere:dicē
dū ꝙ emere dr̄ trib⁹ modis. Uno mō emere
dr̄ de rei emēde ꝓcio ꝯuenire. Alio mō eme
re dr̄ ſolutionem iā empte rei ꝓcurare:his
duobus modis pn̄t ffes emere. Tertio mō
emere dr̄ pecuniā ſeu preciū dare rei:quod
non poteſt facere niſi q̄ pōt pecuniā vel ꝓ=
prietatem habere. Semper enim preſtita
pecunia ſeu precio fit ꝓprie emptio:quare
vere ac ꝓprie emere ffes nō pn̄t:nec aucto
ritatē alijs dare ad hoc. Quō ḡ pn̄t ſibi ꝑ
emptionez ſi q̄n indigeant prouidere: Pn̄t
vt dictum eſt ꝯueniendo de precio vel ſolu
tionem procurando. dum tn̄ ſe verbo vl' fa=
cto non obligent ad ſoluendum. Facto ſe
obligant:ſi obligatione non excluſa rem vē
ditam aut venalem accipiunt. Tunc enim
rei dn̄o ſicut et laboranti operario cū opus
ei faciendum imponunt:ipſo videntur fa=
cto realiter obligari. Poteſt venditori vel
mercēnario dicere frater. De precio conue
nimus: ſed deeſt michi qui tibi de ipſo re=
ſpondeat: ego autem ad hoc me obligare
non poſſum:cum nichil habeam vnde ſol=
uam. Solutionem quidem volo et ſpero ꝙ
potero procurare:nec tamen obligo me ad

ſoluendum ſi rennuit: ceſſa: vt pauper non valens cū velis vel in foꝛi copia rē optatā habere. Pñt in hmōi puidere per eū cui ad eoꝛum neceſſitates elemoſina eſt cōmiſſa. Ille nimirū auctoꝛitate cōmittentiū p ſe vl per alios emere pōt: qđ ffes emendū oſtēdūt: hoc em̄ ad ipſū pꝛopꝛie pertinet: cū ad hoc cōmiſſā ſibi elemoſinā habeat: vt inde p ſe vel p alios ffm neceſſitati puideat. Poſſunt deniq̧ fidelē quēcū̄ de obligatiōe ipſis vt alibi tactū eſt incōpoſſibili preinſtructū pſtare: hic em̄ auctoꝛitate pꝛopꝛia ſicut ad opus ſui ſic ad opus ffm emere pōt. Qui etiā ffm gfa nō aucte id facit: cū ſciat eos nl la ſibi vel aliſs obligatiōe teneri: qua vtiq̧ ſi eoꝛum auctoꝛitate fieret tenerentur.

¶ Queſtio. iij. an ffes poſſint vēdere

¶ Si qritur vtrū ffes pñt vēdere: dicendū q̧ vēdere dicitur vno mō rē ppriā in alienū dominiū p precio trāſfūdere: hoc modo pōt qui dominiū rei hʒ: ⁊ ideo ffes hoc mō vēdere nūq̧ pñt. Alio mō dr vēdere de re aliqua preciū recipere: ⁊ hoc mō ſeruꝰ auctoritate dñi eius poteſt vēdere hoc modo: et ſi fratribus liceret vendere: eſſet tamen ſecundū pꝛofeſſionē eoꝝ inhoneſtū ⁊ turpe: ⁊ ideo nō poſſūt. Alio mō vēdere eſt rē alteri omnino relinquere et loco eius aliā abſq̧ aliquo dominio vel iure ad ſolum ſimplicē vſum recipere ⁊ ſic pñt fratres vendere

¶ Queſtio quarta an fratres poſſint mutuare vel mutuari.

¶ Si qritur an fratres poſſint mutuare vl mutuari: dicendum q̧ mutuare dicitur pꝛopꝛie de meo tuū facere vel mutuari de tuo meum fieri. Hoc modo non licet fratribꝰ q: contractus pꝛopꝛietatis eſt: et hoc modo q̄ mutuatur rem ſibi mutuatam appꝛopꝛiat ⁊ ad faciendum ſolutionem ſe obligat. Alio modo mutuari dicitur pꝛopꝛie bona fide ad pꝛocurandū non ad faciendum ſolutionē ſe obligare: hoc ſolo modo fratres mutuari pñt. ¶ Qō. v. an ffes poſſint accōmodare vel accōmodatū recipere. ¶ Si qritur de ꝯtractu accōmodationis: nā differt ꝯtractus mutui ⁊ accōmodationis: cū i mutuo nō autē in accōmodatione dñium trāſferatur. Dicēdū q̧ contractus accōmodationis vno modo rei accōmodate reſtitutionē īportat hꝰ mō ffes q̄ nihil pñt hre ñ pñt aliqđ hre accōmodatū. Alioꝰ pōt dicere pcurationem aut ſollicitudinē rei reſtituende bona fide: ⁊ hoc modo non impoꝛtat obligationem realem: ⁊ hoc modo poſſunt. Caue tn̄ ne in cōtractibus verbum et actū inoꝛdinatum excuſari per intentionem exiſtimes: vel quandam verboꝛum inuolutionē quā hoies cū qbus agitur nō intelligunt ad obligationis excluſionem ſufficere putes. Cecus ocl'us ſimplex nō eſt. referēdū vt volūt obligatio ad diſtrahētis mutuātis ⁊ accōmodātis intētionē ſimplicē i re ſua: cum etiam ſine verbis eo ipſo quo q̄s rē accipit obligat. Obligatio autē in mutuo pecunie pluſq̧ i alio debito piculoſa videtur pꝑter receptionem pecunie ſubſequentem. Si et ffes pecunie mutuū vt aliȷ̄ homines lʒ per interpoſitam perſonā recipiūt: nec actū omnino illicitū ſola intentio videtur facere licitū. Si quis mutuū ⁊ verbo ſimpliciter petit et petitū recipi ⁊ expendi pꝛo volito facit: q̄s eum excuſet a mutuo? Poꝛro datur mutuo poſtq̧ illud ad petētis reqſitionem alteri tradit: mox traditi ppꝛietatem ſe penitꝰ exuit: nec ei vlterius perditur ſi pdatur: q: iam eius nomine nō tenetur: qđ cū ad intermediā perſonā nō expectet ad petitorē ex vi etiā mutui expectare neceſſe ē. Quidā mutua ffm nō ppꝛie mutua eē dicūt: cū mutuorū ipoꝝ ſicut nec pecunie l elemoſinā oblate aliqđ iffꝫ vt volūt rła ⁊ itētiōe ipoꝝ obſtāte ppetatē nō trāſeat. Sʒ nō ē ſile de oblata pecūia quā bñficus pie vt ꝯgruit oꝛdinare itēdit: pꝑter qđ iter alia nec de eiꝰ pꝛietate ſe exuit ſʒ ſꝑ ſua auctoꝛitate habetur: alias aūt ꝯſtat pecuniā poſſe ꝯtra rłaꝫ de fctō q̄uis illicite recipi. Nō em̄ ppꝛiȷ̄ abdicatio ppꝛietariū excuſat a ppꝛio. Preterea cū factū vt dictū ē obliget: ⁊ mutuū obligationē q̄ i oblata pecunia deeſt de ſui natura īpoꝛtet: nō video ad pñs q̧ ſola occulta intētio factū inoꝛdinatum excuſet: ſʒ realē (q̄ ⁊ mutuū vt ꝯtractus aliȷ̄ ꝯſtare videt) obligationē arbitroꝛ excludendā. Qui cauet laqos: ſecurus ē vt ſepe dictū ē. Ex verbis iuſtificat q̄s vl etiā ꝯdēnat. In luce q̧ ābulādū ē ſeruis dei. Si qñ pp hꝰ egēt. btī ffelix penuria quā defenſio puritatꝫ īducit

¶ Q. vi. an ffes poſſit locare opas ſuas

¶ Sʒ qrit an ffes poſſint locare opas ſuas dicēdū videt q̧ ſi locare impoꝛtet cū pacto de mercede ꝯuenire nō pñt: tūc ei qđ pactū eēt ope ꝯpleto ffm eē ppꝛiū videret. Si vo locare dicat ſñ pacto mercedē ſuſtētatiōis expectare: tūc pñt. ¶ Q. vij. an ffes poſſint ꝯmutare res in vſu ſuo deputatas.

¶ Si queritur an ffes poſſint ꝯmutare res quas hñt ad vſum: dicendum q̧ res aliquā non poſſunt auctoꝛitate ſua in aliam ꝯmutare: ſed auctoꝛitate dñi habita vl preſumpta pñt res ſibi ad vſum conceſſas in alias magis neceſſarias cōmutare.

¶Q.viij.an f.poſſint impignorare.

¶Si q̄rit an ffes poſſint impignorare.ſi-
milis eſt rn̄ſio:q2 rē vt ſuā alijs obligare nō
poſſunt:ſed auctoritate dn̄i rē ſibi conceſſā
pn̄t pro neceſſarijs obligare.

¶Q.ix.an f.poſſint donare.

¶Si q̄ritur vtrum poſſint donare:dicēduz
ꝙ cū nullā rem ꝓpriā habeant auctoritate
ſua nō poſſunt tribuere: tn̄ auctoritate dn̄i
habita vel p̄ſumpta.rem ſibi ad vſū cōceſ-
ſam alijs pn̄t ꝯcedere.Unde ad ſecuritatem
cōſcientiarum neceſſaria reputatur etiā in
ſcriptis expreſſa ſedis apoſtolice auctori-
tas de rebus etiā minutis quibuſcūqȝ per
ſuperiores vt decet eos ſcȝ ꝯmutando im-
pignorando donādo/accōmodando/extra
ordinē diſpēſandis Amicis quoqȝ ſpūalibꝰ
ꝓcuratoribus neceſſitatiū fratrū neceſſaria
eſt ſemper auctoritas vendendi cum vehe
mens fratrū neceſſitas hoc requirat. Nec
laxatur regula qn̄ ꝓcuratores nō quidē ad
litigandū ſeu elemoſinas in iudicio repetē
das in ſcādalū ordinis maximū: ſȝ ad hoc
tm̄ habentur vt auctoritate predicta ven-
dantur vel contractus alios fratribus illi-
citos agant.Semper autem laxatur quan
do ffes per alios q̄bus ad hoc auctoritatē
dare non poſſunt.vendūt/emunt/vel alia
ſicut rerum dn̄i ⁊ proprietarij faciūt:q̄ abſqȝ
leſione regule facere nunq̄ȝ poſſunt.

¶Q.x.an ffes dare inuiceȝ poſſunt.

¶Si q̄ritur an fratres adinuicē dare poſ-
ſint:dicendum videt ꝙ licet per accōmoda
tionē ꝯmunicare liberaliter debeāt:non tn̄
abſqȝ licētia dare vel recipere data poſſunt
Res ſunt quidē cōmunes : ſȝ vſus diſpoſi-
tio pertinet ad p̄latos vt eoꝝ auctoritate
vnicuiqȝ prout opus fuerit diſpēſetur iux-
ta modū et regulaȝ ſub ſāctis ap̄lis ꝯſtitu-
tā.Omnia quidē erāt cōia:nō tn̄ ꝓvolūtate
vēdicabat quilibet ea ſibi:ſed diuidebātur
prout cuiqȝ opus erat.Uſurpationem rerū
abſqȝ licentia ananie et ſaphire vetat exē-
plū qui tanq̄ȝ fures ⁊ propetarij puniūtur.
Sȝ nunquid pro penna filo ⁊ hmōi oportet
ſemꝑ recurrere ad p̄latū. Credo ꝙ ꝓ hmōi
ſufficit habere licētiā gn̄alē.aliqui ſuffice-
re putant ꝙ p̄latus hec ſciens tolerat.De-
niqȝ qui propriū habere nō valet:ius diſpē
ſandi vel recipiendi nō hȝ Rē vero nō ſuaȝ
ſibi approp̄at qui eam vt ſuam ꝓpria au-
ctoritate diſpenſat.Rē eñ appropriare eſt
eius dn̄iū vſurpare.Si quid forte p̄lato ab
ſente de p̄ſumpta eiꝰ volūtate recipit:q̄ȝ ci-
tiꝰ fieri pōt rep̄ntaudū vel denūciādū ē ei.
Furtiue habes q̄dq̄d illius ſine licētia reti
nes:magis aūt ſi occulte q̄d fratris alteriꝰ
deputatū eſt vſui ſurripis.Malū eſt abſqȝ li
centia dona accipere:ſȝ peius eſt furto ſur
ripere q̄ȝuiſ vtrobiqȝ ſit furtum.Siue enim
dn̄m papā ſiue alium dn̄m dicas: ſi eā quā
ipſe diſpenſari vult licite: illicite occupas:
eo vtiqȝ inuito contrectas.Non dico furtū
vbi ꝙ de fratris abſentis vel prelati eius vo
luntate preſumimꝰ:eiqȝ poſtmoduȝ res fa-
cta oſtditur.Si rem fratrum nō furti inten
tione vſurpas:culpa minuitur ſȝ viciuȝ nō
aufertur.Turbans proximum alteri quod
tibi non vis fieri faciens: impiugis in deū
Pie aliquando caritas excedit ⁊ ideo ſeip-
ſum quilibet : ſed proximum facile iudica-
re non debet.Deniqȝ ꝙ religioſi proprium
abdicantes nec dare nec accipere poſſint
canon exprimit auguſtini etiam generali-
ter in ius commune redactus: vbi ſic dici-
tur.Non licet vos aliquid habere propriū
ſed ſint vobis oīa communia:et quibuſdam
interpoſitis ſubditur.Cuȝ huius noſtre cō
gregationis fratres non ſolum facultati-
bus.ſed etiam voluntatibus proprijs i ip-
ſa ordinis ſuſceptione renunciauerint:⁊ ſe
promiſſam obedientiam penitus aliorum
poteſtati et imperio in chriſto et pro chri-
ſto ſubdiderint:certum eſt eos nichil habe
re/poſſidere/dare vel accipere ſine licentia
ſuperiorum debere Qȝ ſi propinquus vel
amicus vel quilibet fratrum cuiqȝ offerre
aliquid voluerit: primo quidem priori inſī
nuetur.et ſic ſuſcipiatur ſi ipſe mandaue-
rit: de quo tamē nichil fiat niſi quod priori
placuerit.Si ex his congrue ſanctus exclu
ſit:non ſumus nos ab obediētie rerūqȝ ab-
dicationis cōditione minus immunes. Si
qui ſe iterum ad amplam ſecularium viaȝ
res iuxta propriam voluntatem dando et
accipiendo ꝯuertunt : videāt ſi ꝑ ꝯſuetudi
nē quā ipſi ſibi faciūt excuſētur. In hoc eñ
pauperes ſeculi pauper religioſus excedit
ꝙ per ſe nichil habere vel alijs dare poteſt
Nunc ad videndum de vſu aduerſus ea q̄
de proprietatis abdicatione ſunt dicta pro
approbatione ip ſorum vnum argumen-
tum apparens aſſumo:et quidem ſic.Nul-
lus qui legis naturalis precepto ad eſſe na
ture conſeruandum in diſpenſabiliter eſt
obligatus:his ſine quibus non conſerua-
tur eſſe nature renunciare poteſt.Ordo au
tem minorum pariter in vniuerſis ⁊ ſingu
lis precepto legis naturali ad eſſe nature
conſeruandum indiſpenſabiliter obligatꝰ
eſt.Ordo igitur minorum nec in vniuerſis
nec i ſingulis his ſine q̄bꝰ nō cōſeruatur

eſſe renūciare pōt. Probatio maiorꝫ pꝫ ex il
lo principio.ſ.ꝙ vno ꝑcepto dato incōpoſſibi
liā illi ꝑcepto tollūtur. Precepto eñ de con
ſeruando eſſe nature videtur eſſe penitꝰ in=
cōpoſſibilis abdicatio reꝝ ſine quibus non
conſeruaꝛ eſſe nature:⁊ ideo cū conſeruatio
eſſe naturalis ꝑcipitur abdicatio reꝝ ſine q̄
bus non cōſeruatur eſſe nature ſimul ꝓhi=
betur. Probatio minoris pꝫ ex illo pricipio
.ſ.ꝙ oīs hō legis naturalis precepto ad eē
nature conſeruādū indiſpēſabiliter eſt obli
gatus. Hec ſiquidē vt earū habeaꝛ vſꝰ ſine
quibꝰ non ꝯſeruatur eē nature efficaciꝛ ar=
guunt:ſꝫ vt proprietas habeaꝛ nullatenus
cōpellūt. Non eī alimentoꝝ aut tegumētoꝝ
propetas eē nature ꝯſeruat.⁊ ideo propꝛe=
tati vtriqꝫ ⁊ ſemꝑ renūciare pōt:vſui vero nū
q̄ꝫ pōt. Uſus ergo rerū ad eē nature ꝯſerua=
tionē expectātiū nō ſolū ē licitꝰ verū etiā ne
ceſſariꝰ. Porro ſicut ē neceſſariꝰ rerū vſꝰ ex
pectātiū ad eſſe nature ꝯſeruationē ita quo
qꝫ neceſſariꝰ ē ad voti cōſūmationē. Nam ſi
cut ordo minorū pariter in vniuerſis ⁊ ſin=
gulis ad eſſe nature ꝯſeruationē legis natu
ralis ꝑcepto ē obligatꝰ.ita quoqꝫ idē ordo ī
perſonis aliquibꝰ ad diuinū officiū celebrā
dum voto aſtrictꝰ eſt. Et ideo ſicut lato ꝑce
pto de ꝯſeruādo eē nature eaꝝ ſimꝉ reꝝ vſꝰ
ꝑcipitur ſine q̄bus eē nature nō ꝯſeruaꝛ.ita
q̄qꝫ emiſſo voto de diuīo officio celebrando
vſus eaꝝ reꝝ ſimꝉ ꝑcipiꝛ ſine quibꝰ votum
non ꝯſūmatur. Sicut igiꝛ vti alimētis ⁊ te=
gumētis ē neceſſariū ad eē nature cōſerua=
tionē:ita q̄qꝫ vti ſcriptis ⁊ ceteris ad diuīꝫ
officiū deputatis ē neceſſariū ad voti conſū
mationē. Impoſito eī vno oīa īponūtur ſine
q̄bus īpoſitio expediri nō pōt. Itē intelligo
de ſcriptis neceſſariis ad predicādi officium
vel legēdi cū ex īpoſitione regꝉe ſit doctrīa
ſiue officiū ꝑdicādi. Cū ergo frēs nō fabꝉas
ſed verba debeāt predicare diuīa q̄ neſcire
niſi legāt nec legere niſi habeāt ſcripta pn̄t
et ſicut habere miſſalia ⁊ breuiaria ꝓ diuī=
no officio.ſic libros ꝓ ꝑdicatiōe habere nō
obſtat ordinis pauꝑtati: ꝯſtat ꝙ libros ſi=
cut habere ⁊ predicare de ꝑfectiōe regꝉe poſ
ſunt. Sane ſūmopꝑe cauendū ne ſub colore
neceſſitatis exceſſꝰ ſe ingerat ſuꝑfluitatis.
Superflui nāqꝫ adiectio īſignis pauꝑtatꝭ ex
treme deſtructio ē.⁊ ideo voto pauꝑtatis ex
treme incōpoſſibile ē. ¶ Eſt autē ſuꝑfluū il
lud quo ablato ſufficit reliquū. Exceſſꝰ autē
ſuperflui cōſtat maxime in numeroſitate vꝉ
q̄ntitate ſūptu ⁊ decore. Duo igitur ſuper
fluunt ſi vnum ſufficit multū ſi parum ſum=
ptuoſum ſi vile ſpecioſū ſi deſpicabile. Pro

prietatem itaqꝫ reꝝ regula prohibet ſꝫ non
vſum cū dicit. ¶ Fratres nichil ſibi appro=
prient nec domū nec aliquā rem. Non dicit
ꝙ rebus vel domibꝰ non vtamur.hoc eī cō=
tra deum vt dictū eſt hoc enim inhumanū
et impoſſibile prorſus eſſet.cū ſine vſu rerū
viuere nemo poſſit:vſus autē fratres domi
nos nūq̄ꝫ facit. Quis eī niſi fatuꝰ armigerū
dn̄i ſui equo vel pauperē indulto ſibi bene=
ficio:vel aliū quēlibet re curata vꝉ ſibi accō
modata vtentē rei ſic vſe dn̄ꝫ eſſe dicat? Le
gimus ſaluatorē diſcubuiſſe in domibus et
certā aliq̄n manſionē habuiſſe vel hoſpiciū
ad vſuꝫ ſimplicē quoſdāqꝫ ibi diſcipulos eo
inuitante manſiſſe nullā tamē ſuā humane
poſſeſſionis iure:ſꝫ tantū habitationis con
ſuetudine habuit manſionē. Nec propꝛ ap=
propriationē domū vel locū ſibi appropria
uerat qui dicebat. Uulpes foueas habēt et
volucres celi nidos:filiꝰ autē hominis non
habet vbi caput ſuū recliet. Sic fratres vbi
caput ſuū inclinēt propriū nuſq̄ꝫ habent:ſꝫ
domus in q̄bus fratres habitāt:ſic domus
fratrū ſicut ⁊ hoſpitalia pauperuꝫ eo ꝙ ibi
recipiuntur hoſpicio dicūtur. Sic alieniſtā
libris q̄ꝫ aliis vtimur:veſcimur cibis ⁊ idui
mur veſtimentis. ¶ Sed quo aiūt pauper=
tas hec arctat:aut que in ea religio duꝫ ne=
ceſſarius rerū vſus:et ſi nō proprietas reti=
netur? Quid in rebus querunt homīes niſi
vſū? Arcta quidē eſt fratruꝫ paupertas:nō
ſolum quia res neceſſarias ſepe non habēt
ſed eis etiā habitis prout neceſſe ē:dando/
cōmutando/vel alias ꝓ voluntate (preſertī
cum ad vſum determinate ſunt ſpecialem)
ſua vti auctoritate non valent. Pauperes
alii vulgares vel etiā regulares iuxta ordi
nem ſuū poſſunt quod vtile putant libere fa
cere de re ſua. Nec plane liber eſt vſus qui
et de alterīꝰ conceſſione habetur: et pro do
mini cōcedentis volūtate aufertur. Non ſūt
homines ſic vſu arcto contēti.ſed magis in
rebus liberum et perpetuum querunt vſuꝫ.
Norunt experti quanta ſit in hac arctitudi
ne difficultas:que fratres vere pauperes ꝓ
bat. Eſt etiam maxima in hac proprietatis
abdicatione religio:tum propter arctitudi=
nem prelibatam/tuꝫ propter conformitatē
predictam altiſſime euangelice paupertatꝭ
tum etiam propter libertatem potiſſimam/
ad ſpiritualia exequenda: que fratres a ꝓ=
fundis ſeculi curis abſoluit. Sublimat non
mediocriter apud deuꝫ ipſa que non tātuꝫ
ī affectibꝰ:ſꝫ ēt in rebꝰ attendiꝛ pauꝑitas/ mē=
dicitas ꝓpter quā ſuos dn̄s pauperes mini
mos vocat. Quicunqꝫ inquit potuꝫ dederit

vni ex minimis iſtis calicẽ aq̄ frigide tm̄ in
nomine diſcipuli: nõ ꝑdet mercedẽ ſuã. Su
ꝑ quẽ locũ dicit expoſitor Minimi ſunt qui
nichil penitꝰ habent in hoc mũdo ⁊ mẽdici
ſũt cũ xp̄o. ¶ Quarto loco de appropriatio
ne vſꝰ rerꝝ ꝯſiderandũ eſſe ꝑdixi. Attẽde ꝙ
loca vel res etiã q̄ꝫtum ad vſuꝫ appropriã
da non ſũt. Vſũ enim rei nullus ſibi frater
ſic vẽdicare debet: vt ꝑ hoc volũtarie ſupio
ris diſpoſitioni vel fraterne (vt caritas exi
git) ꝯmunicationi preiudicet: hoc ſi qui ſũt
vicio laborãtes: vix libros vel alia ſuo vſui
conceſſa cõicãt: nõ attẽdentes ꝙ maior eſt
fructus caritatis in cõicatione rerꝝ q̄ꝫ cupi
ditatis in appriatiatione. Specialia ꝑſer=
tim natalis patrie loca ſiue cuſtodias ita ſi
bi vſurpãt et ſibi et ſuis ꝯpatriotis vendi=
cant: vt vix alios ibi et ſe alibi poni ſuſtine
ant: ſe de cuſtodijs illis eſſe ꝯmẽorant: ⁊ co
indigenas approꝑiato noĩe ffes ſuos ap=
pellãt: alios aũt extraneos ⁊ hoſpites repu
tãt nec tñ patria ſꝫ obiedĩẽtia ſola oẽs idif
ferenter ffes de cuſtodia vel ꝯuẽtu fratres
cõſtituit. Vnũ fratrũ collegiũ obediẽtia fa=
cit: ſꝫ appropriatio nõ patiꝝ vnitatẽ. ſuos
curat/ alios diſponit et fugat. Sic alienige
na exultat/ indigena regnat: ſed iſraelitas
aduenas deteſtari egyptiorꝝ ẽ. Sicubi pe=
ſtis hec ꝑualet: multa zelo patrie in ꝑiudi=
ciũ caritatis/ ꝯmunitatis/ pacis ⁊ puritatꝫ
cotingunt. Libertas etiã ꝯmunis et diſci=
plina ordinis adeo ĩpeditur: vt niſi vix ex
tra patriã obſeruãdã ſpũaliter regulã iux
ta ordinationẽ ipſiꝰ poſſit quis aut neceſſi
tate aut volũtate ſñ grandi ſcãdalo aut cõ=
fuſiõe trãſferri. Trãſlatio cuiꝰ cauſa nõ pa
tet infamie notã habet: nã vbi trãſlationes
ſuſpecte nõ ſunt ſi locorꝝ allegatur vtilitas
nõ ſemꝑ per indigenas meliꝰ loca ꝓmouẽ=
tur. Tẽporalia quoq; lucra bonis nõ ſunt
ſpũalibus cõpẽſanda. Nõ arguitur in reꝑ=
heſione paucorꝝ multitudo: ſꝫ exprimũtur
vicia vt vitentꝝ. Nã qui ſcd̄m regulã viuũt
ſe vbiq; ꝑegrinos ⁊ aduenas eẽ ĩ hoc ſclo cõ
ſiderãtes: celeſtẽ ſibi patriã nõ terrenã vẽ=
dicare ꝯtendũt. Si in terra neceſſitatis per
obedientiam ſũt in om̄i mãſuetudine ſub
iecti prelatis vnanimes ſocijs: tãq; in alie=
na ꝯmuniter ⁊ hũiliter ꝯuerſãt. Immo plꝰ
ibi contra obedientiam vł diſciplinã recal=
citare vel ſocios moleſtare erubeſcunt ꝓ
priores ſemper ad moram alibi faciendaꝫ
Fugientibus enim mundum natalis pla=
ne timenda eſt patria: que incautos ĩ ſepe
in propinquos et notos ad mũdi negocia
reuocat: que occaſioneꝫ inquietudinis pre
ſumptionis et inſolentie multis preſtant.
Locorum et rerum vſus eſt licitus: ſed taꝫ
rerũ q̄ꝫ vſꝰ approꝑatio vicioſa Beatꝰ Frã
ciſcus etiaꝫ officia appropriare ꝓhibebat.
Caue tamẽ ab errore hoc loco. ne putes ꝙ
ffes in locis ordinis vſui deputatis ꝑ obe
dientiã cõmorantes eorꝝ ſibi appropriẽt
vſum contra ſñiam que hic dꝛ ꝙ nichil ſibi
approprient ⁊ tanq̄ꝫ aduene et peregrini a
dño famulantes que ſi de domo in domuꝫ
debeant ſemꝑ ire manſionẽ ſpecialẽ nunq̄ꝫ
habentes Parcat illi deus q̄ primo hãc ſtul
ticiam cogitauit. Nõne beatus Frãciſcus
edificauit loca? Nunquid tanq̄ꝫ peregrinꝰ
ibat quotidie vnaꝫ dietã? Nũquid beatus
Petrus cum dicit. Obſecro vos tanq̄ꝫ adue
nas ⁊ peregrinos voluit ꝙ trãſirent de do
mo in domum? Cum eñ dicat ſcriptura vi
ta neq̄ꝫ hoſpitandi de domo in domum taꝫ
beatus Petrꝰ q̄ꝫ Franciſcus filijs ſuis di=
ſcipulis non ſanctam vitã ſed neq̄ꝫ ĩpoſuiſ=
ſent ſi ſcd̄m intellectum hm̄õi mandarent
nos eſſe ſimiles peregrinis. Sed hoc dictũ
intellige vt domos in quibus habitamus
nec proprias reputemus nec vt ꝓprias di
ligamus ſicut peregrini in via nec propriã
hñt: nec vt ꝓpriã amãt domũ: ſed ad neceſ
ſitatem vtuntur aliena. aliter ſapere deſi=
pere eſt Quo modo ergo poſſet eſſe regimẽ
et ordo prelatorꝝ q̄ ſic diſtincte manent in
ordĩe bti Frãciſci: ſi oẽs eſſent hoc mõ iſta
biles et vagabũdi ꝑ ordinẽ? hoc nõ ſentit
niſi qui de ordine nichil videt. Inſtabiles
quidẽ cũ apoſtolis ſũt q̄ de loco ad locuꝫ ꝓ
maiorum arbitrio tranſeunt nuſq̄ꝫ perpe=
tuam vt quidam regulares ſtabilitateꝫ ha
bentes. Oẽs etiam fideles peregrini vocã
tur. ꝙ cito tranſeuntes ⁊ alibi patriam ha
bẽtes ad quã eos mũdi cõcupiſcẽtijs expe=
ditos feſtinare opꝫ. Non ergo fratres lo=
corum vſum appropriant q̄ habent ea pro
accommodantium voluntate et libera ſuo
rum diſpoſitione maiorum.

¶ Que ſit ad quã ffes teneantur.

¶ Poſtremo videndum eſt que eſt illa ex=
trema paupertas ad quam fratres tenentꝝ
Quod ſi ex magna parte pateat ex ꝑdictis
monet tamen ad hoc iſta ſententia qua di=
citur. ¶ Et tanq̄ꝫ aduene ⁊ ꝑegrini ĩ hoc ſe
culo in pa. ⁊ hu. dño famula. vadant ꝓ ele.
ꝯfi. Caput clauſule huius. ſ. ⁊ tanq̄ꝫ per et
coniunctiuam et copulatiuam ego ſub bul
la dñi pape Honorij ſcriptum vidi: quod ꝑ
ſed aduerſatiuam aliqui male ſcribunt.
¶ Poſtea poteſt queri an paupertas ad quã
fratres tenentur prohibeat eos ne poſſint

aliquid fixũ ad ſuſtentationẽ: retinere: ſicut
alique perſone voluerũt redditũ perpetuũ
ordinare: quo fratres poſſent etiã i aliquo
loco ſuſtẽtari: ita tñ ꝙ apud eos nulla pro-
prietas remaneret. Ulterius queri põt vtrũ
ꝓhibeat ne territoria poſſint habere de qͣ-
bus per culturã ꝛ induſtriã ſuã oĩa ſuſtẽta
tioni neceſſaria procurarẽt ita ꝙ ꝓprietas
penes aliũ reſideret: vt ſicut hñt hortos ad
olera ꝛ ad fructus ita vineas ꝛ agros habe
rẽt. ¶ Ad qd̃ dicendũ eſt ꝙ duplex eſt ꝑꝫ ſã
ctos differẽtia euãgelice paupꝑtatꝫ. Eſt eñ
quedã minus perfecta paupꝑtas q̃ cũ paup
tate ſpũs nichil retinet ſuꝑfluũ tꝑalē ſꝫ ſolũ
qd̃ neccitatis eſt retinet. Alia vero pauper-
tatꝫ perfectio q̃ cũ paupꝑtate ſpũs nec ſuper
fluũ nec neceſſariũ tãq̃ ꝓpriũ retinet ſꝫ ex
dei ꝓuiſione pẽdet q̃ paupꝑtas dr̃ paupꝑtas
mẽdicitatis. Hec ergo paupꝑtas fratrũ mio
rũ eſt q̃ determinatur hoc loco. Uñ attẽdit
in duobus. Unũ ē vt nõ recipiãt aliq̃d fixũ
vt reddit⁹: ꝛ hoc qꝛ tanq̃ peregrini ꝛ adue
ne debẽt in paupertate dño famulari. Aliud
eſt qꝛ debẽt paupertatẽ q̃tũ ad vſũ habere
vt chriſto pauperi ꝛ egeno nõ ſolũ in ſtatu
aliquo paupꝑtatis ſub quo multi egeni ſũt
immo nimis abundãt: verũ etiã in penuria
ꝛ egeſtate cõformes taliter ſint pauperes
ꝙ etiã ſint mendici. Uñ addit. ¶ Uadãt pro
elemoſina ꝯfidẽter. ¶ Pñt aũt cõfidẽter ele
moſinã petere: qñ vt caute premittitur in
paupꝑtate dño famulẽtur. Et ꝑme r̃le lr̃a ſic
habebat Cũ neceſſe fuerit vadãt fr̃es ꝑ ele
moſina. Mẽdicitas eñ vrgente neceſſitate
paupꝑtatis eſt licita deficiẽte neceſſitate illi
cita Nõ leuis eſt culpa ſuperflue mẽdicare
Siquidem inexcuſabiliter eſt paupertati
contraria ſuperfluitas exquiſita habere ꝙ
neceſſarium eſt primus eſt vt ait quidã di
uitiarꝫ modus ſed pauper eſt cui neceſſaria
deſunt. Que eſt ergo paupertas neceſſaria
hr̃e ꝛ ſuperflua inſuꝑ q̃rere? Acq̃ſita inq̃ ꝑ
mẽdicitatẽ l ſuꝑfluos vſus expẽdere oĩno
illicitũ eſt. Deniq̃ paupꝑ fidelis amat egere
cũ xp̃o parcimonia gaudet ſuꝑflua quecũq̃
modũ paupꝑtatis excedũt: tãq̃ illicita dete-
ſtat. Regularis aũt paupꝑtas iuxta ꝑfectio
nẽ euãgelicã ꝯtẽta pñtibus ꝑfixa et ꝯgrega
tiões vt alibi tactũ eſt nõ eſt ſollicita in fu-
turũ. Et licet anni pñtis exceſſum aliq̃d fu-
turum vel etiam craſtinum dicant. tamen
antiqui vix aliquid vel ad modicum tẽpus
ſeruari patiebantur. Plus egere q̃ congre
gare volebãt. Oblata quelibet quando non
indigebant reſpuebãt in quo cupiditas cal
cabatur puritas ordinis ſeruabatur popu
lus edificabatur et maiori ſepe deuotione
ad offerẽda in tempore neceſſaria moueba-
tur. Sic extreme pꝫ perfectio paupertatis.
Extrema enim paupertas eſt q̃ ſtatus ali-
cuius vniuerſos ꝛ ſingulos equaliter inclu
dẽs iſignib⁹ in extremo ipam declarãtibus
decorata ē ¶ Qꝫ paupꝑtas fratrũ minorꝫ eſt
ſuprema paupꝑtas. ¶ Paupꝑtas itaq̃ mino-
rũ paupꝑtas extrema ē eo ꝙ ꝯditionib' iſtis
oĩno decorata eſt. Hec eñ iuxta p̃dicta pa-
riter vniuerſos ꝛ ſingulos includit vt liq̃t
ex ipa ſũmorꝫ põtificũ cõſultatiõe. ¶ Dici-
mus eñ inquit ꝙ nec in particulari nec in
cõi debeãt ꝓprietatẽ habere: rerꝫ ꝛ oim ꝓ-
prietatẽ excludit vt pꝫ ex ipius ꝯtextu regu
le. ¶ Fratres inq̃t nichil ſibi appropriẽt
nec domum nec locum nec aliquã rem. Et
ante bullam hec in r̃la verba erant Caue-
ant fratres ꝙ nullũ locũ vel aliquã rem ſi-
bi appropriẽt nec alicui defendãt. Noluit ſã
ctus ꝙ fratres in iudicio vel alio quouiſ-
modo contenderent. Et quidem nulla com
petit actio quib⁹ nulla eſt ꝓprietatꝫ poſſeſ-
ſio. Hoc aũt fratrũ miorꝫ ē ꝓpriũ nichil ſub
celo proprium poſſidere: hoc ius nullum in
his que tranſeunt ius hr̃e. Porro euange-
lium non ꝯtendere nõ repetere. non reſiſte-
re malo docet que omnia añ bullam r̃la ſpe
cialiter exprimebat. Sꝫ nũc ꝯciſis ac gñali
bus v̾bis oĩa ꝯprehendit. Rerꝫ eñ appro-
priatio interdicta oẽs appropriãtiũ actus
tollit vnoq̃ p̃cepto ſimul oĩa p̃cepto incom
poſſibilia ꝓhibent. Rei dñs eam propriis
auctoritate diſpenſat vt ſuã ſed vt dictum
ē rez appropriare eſt eius dñium vſurpa
re. Quod vſurpare fratres ex vicio quidẽ
pñt habere non pñt ꝓfeſſiõe obſtante. Iaꝫ
de inſignis paupꝑtatis extreme agendum
eſt. Sane iſigne huiuſmodi de quo i hoc ca
pitulo agit (quo ſcꝫ paupertas extrema: in
ſe quidem vera exiſtens. etiã exterius de-
monſtratur) in hac ipſa de qua proxime di-
ctum eſt iugi et humili mendicatione conſi
ſtit. Mendicitas enim vere eſt pauperta-
tis ſignum. Quando vero deeſt paupertas
mendicans hypocrita eſt et raptor. Hypo-
crita dum paupertatem quam non hꝫ oſtẽ
dit Raptor vero dũ qd̃ nõ ſuũ ſꝫ idigẽtiũ eſt
pauperum vſurpat Unde non mediocriter
peccat quiſquis abſq̃ neceſſitate mendicat
Cum aũt fratres ex preſentis ꝑfecteq̃ pau
ꝑtatis honeſtate mẽdicãt: hñt vtiq̃ rẽ pau
ꝑtatis ꝛ ſignũ qd̃ vcꝫ ſignũ ne ex hũana eru
beſcẽtia p̃termittãt ꝯſeq̃nt admonẽt cũ dr̃.
¶ Nec oportet eos verecũdari ꝛc. ¶ Stu-
pende abiectionis eſt / more vilium perſo-

naꝝ ad hominum oſtia mēdicare. Pauper
tas itaqꝫ mēdicitatis gratuite propter deū
cui ſane vera ⁊ nō ficta ꝓ volito neceſſita=
tis cā et religioſa fragilitas modū preſtat:
alijs ꝯquaſlibet pauꝑtates (precipua in deū
fiducia. in quē iactat penitus curā ſuā: nec=
non et hūilitate) precellit. Quā beat⁹ Frā=
ciſcus ſuis nō erubeſcendā ſequacibus exē
plo xp̄i pauꝑis. premijſqꝫ ꝯtemplatione cō=
mēdat cū ſubdit. ❡ Quia dn̄s pro nobis ſe
fecit pauperē in hoc mūdo. Hec eſt illa celſi
tudo altiſſime pauꝑtatis ⁊c. ❡ Hoc ipſe dif
fuſi⁹ in orginali regula ſic ponebat. Cum
neceſſe fuerit vadant fratres pro elemoſi=
na ⁊ nō verecūdentur: ſed magis recorden
tur: ꝙ dn̄s noſter ieſus xp̄s filius dei viui
oīpotentis poſuit faciē ſuā vt petrā duriſſi
mā ⁊ neqꝫ verecundatus eſt: ⁊ fuit pauꝑ et
hoſpes ⁊ vixit elemoſinis ipſe et diſcipuli
eius. Et qn̄ facerēt eis verecūdiā hoīes et
nollent eis dare: inde grās deo agāt: q₂ de
verecūdijs recipient magnum honorē an
te tribunal dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. Et ſciāt ꝙ vere
cūdia nō patiētibus ſ₃ inferētibus īputať:
⁊ ꝙ elemoſina eſt hereditas ⁊ iuſticia q̄ de
beť pauꝑibus: quā acq̄ſiuit dn̄s nr̄ ieſus
xp̄s. Et fr̄es qui eā acquirēdo laborāt: ma=
gnam mercedem habebūt et faciūt lucrari
et acq̄rere tribuētes: q₂ oīa que hoīes relin
quūt in mūdo peribūt: ſ₃ de charitate ⁊ ele
moſinis quas fecerunt: habebūt premiū a
dn̄o. Docent hec ſcti verba: fr̄es mēdicita=
tē ⁊ hūilitatē ⁊ victū ex elemoſinis ꝓpter
xp̄m: ipſius etiā xp̄i et apl̄oꝝ exēplo erube
ſcere nō debere. Nō erubeſcit ꝓpheta ſe (vt
vere aliqn̄ fuit) ꝯfiteri mendicū: nec p̄dica=
tor ⁊ apl̄us Paul⁹ pauꝑib⁹ petere vel pro
ſeipſo accipere: qui tn̄ multis ex cauſis ab
eis maxie apd̄ quos erat aliqn̄ non accepit
neqꝫ tn̄c collectas ꝑ ſctis fieri voluit. Decet
ergo predicatorem euāgelij dum predicat
abſtinere a q̄ſtu: ⁊ euāgeliū exponere ſine q̄
ſtu: ne p̄dicatio q̄ſtuaria videať. Gratis ac
cepiſtis (ait dn̄s) gratis date ne vt iudas de
poteſtate accepta velit pecunias ꝯgrega=
re. Sed parum eſt nō p̄dicare intentione cō
modi tēporalis: niſi etiā caueas predicare
vt ꝓpter hoc videaris. Chriſtus miſſos ad
p̄dicandū diſcipulos aurum argentum pe=
cuniā ⁊ perā habere nō tulit. Si eñ (vt ait
expoſitor) hec haberent: viderentur nō cau
ſa ſalutis predicare ſed lucri. Predicatori=
bus eñ neceſſaria eſt non ſolū pro ſe bona
vita: ſed etiā ꝓpter proximū ad eos qui fo
ris ſūt bona fama. Panē quotidianū hone
ſte petere ſemper l₃. Poteſt etiā predicator

maxime die predicationis elapſa: priuate
perſonis aliquibus ꝓ fratrū neceſſitatibus
exēplo apoſtoli petere: ſi nullū videat ibi ſcā
dalū eſſe. Si qd̄ tn̄ verbo dei ſcandalū peti=
tio excitat: oīno ē vel a petitione vel p̄dica=
tione ceſſandū. Cōuincitur neqꝫ ordinē/ nec
ſuā/ nec proximi ſalutē diligere: q̄ tēporalis
ambitione rei ſanctū predicationis miſte=
riū dehonorans: cupiditatis illud ſeu que=
ſtuū ſubdit infamie. Honeſtas ergo eſt in
mendicitate ſeruāda: vt nichil dū predica=
tur ſeu predicantiū eſt: nichil importune vľ
cupide nichil per adulationem ſeu victoꝝ
palpationem acquiratur. Eoꝝ eñ deus vē
ter eſt: qui fida cura ſibi neceſſaria ꝓuidēt.
Res familiaris (vt ait quidam) queſtibus
a quibus abeſt turpitudo queri ⁊ parcimo
nia conſeruari debet. Nullus enim tantus
eſt queſtus: q̄₃ quod habeat arcere. ſed viri
dei vt queſtus vitent parco vſu pauperem
vitā agēdo: habita queqꝫ arcent. Magni ſū
ptus magnos exigūt q̄ſtus: magni aūt que
ſtus vix aut nullatenus abſqꝫ turpitudine
agi p̄nt. Timeāt qui ſūptus ⁊ q̄ſtus amant
ſe eſſe ꝓpoſiti deſertores. Per queſtus eñ
ꝑfectio et honeſtas enormiter ledit: ꝑ q̄ſt⁹
apud hoīes odioſus vilis ⁊ ꝯtēptibilis red
diť. S₃ mēdicitas neceſſaria ⁊ honeſta īſi=
gne magnū ē pauꝑtatꝭ extreme. Plura quoqꝫ
pauꝑtatis hui⁹ inſignia ſparſim in regula
exprimuntur ❡ Primū quidē eſt: ꝙ his qui
veniunt ad ordinem inducitur in vſus pau
perum tribuenda vel eroganda facultas.
❡ Secundum vero habitus deformitas.
Tertium veſtimentorum vilitas Quartū
mutatorie veſtis ablata numeroſitas. Quī
tum iniurijs terre et aeris pedum expoſi=
ta immediata nuditas. Sextum interdicta
equitandi poteſtas. Septimum peregrina
tio vel inſtabilitas. Octauum hec de quo ī
ip̄o capitulo agiť p̄cipue vict⁹ mēdicata ne
ceſſitas. Nonū acquirendi pecuniā ſublata
poſſibilitas. Decimū ꝓ vocabuli deſpica=
bilitas. ❡ Nois ꝓ deſpicabilitas ob hoc ī
ter īſignia pauꝑtatis notatur extreme ꝙ ī=
ſigne familiari⁹ hūilitatis ē q̄ ſpūs eſt pau
pertatꝭ. Nomen quoqꝫ minoris pauperib⁹
optime cōuenit vľ ꝯpetit: q₂ pauperes ī euā
gelio minores vocanť et minoꝝ etiā de iu=
re reꝝ ꝓtātem nō h₃. Qm̄ igiť in ordine mi
noꝝ extrema pauꝑtas eſt liquet ꝙ nec ſin
guli de vniuerſitate meū habent: neqꝫ vni
uerſitas noſtrum. ❡ Ad hanc paupertatē
ex aīo ſeu voluntate perfecte perpetuoqꝫ
ſeruanda ſanctus hortatur cum ſubdit.
❡ Cui dilectiſſimi fratres totaliter inherē

tes nichil aliud pro.no.do.n.i.x.⁊c. Non di
cit nichil habeatis: hoc enim ſuperiꝰ docuit
ſed habere velitis: qꝛ non paupꝑtas ſꝫ pau=
pertatis amor ꝟtus ē. Uolūtas quoqꝫ ſicut
radix ē meriti: ſic ⁊ pſeuerantiā opatur. Qđ
neceſſitate fit cito abſoluitur. Qđ volūtarie
arripit̃ perſeuerat. Heret aūt total iter pau
pertati: q̄ iuxta altiſſimā inter ordinis fūda
toris Frācisci doctrinā nichil aliud vult ha
bere ſub celo: ⁊ per hꝰ nichil tēpale ãbit aut
diligit nichil communicare aut perdere me
tuit: heret totaliter paupertati: qui eam ⁊ fi
deliter corde amat: et veraciter vſu ſeruat
Qui autem paupertatem timet: multum ē
viris pauperibꝰ et religioni timendꝰ. Reli=
gionis aūt puritatē aut honeſtatē facile ne
gligit: q̄ ſua ſibi ſuiſqꝫ ſimilibꝰ nimis querit
Uā autē erimꝰ pauperes: niſi penuriā pro=
pter deū equanimiter toleremꝰ? Uerꝰ paup
penuriā nō ſolū equo fert aīo cum occurrit:
ſed in iugi vſu parce ſemꝑ ac ſobrie viuēdo
aſſumit. Frugalitas vt ait quidā paupꝑtas
voluntaria ē. Abundātia mentē diſſoluit et
conſtantē quoqꝫ turbat affectū. Nā vt ait ſā
ctus cū rerum oportunitatē accipimꝰ: noſ=
metipſos non poſſumꝰ continere. Ob hoc ꝑ
ſimonie vſus ſemꝑ eſt paupertatis ꝓfeſſo=
ribus colendꝰ. Nichil egenis inpingitur vl
hiis q̄ cum aplo abundare ⁊ penuriā pati no
runt. Ac ſic q̄ retro aſpiciētes ad vomitū re
deunt gule iterū ⁊ luxibꝰ intendētes: mane
ac ſero ſplēdide comedere volentes: delici=
as, ⁊ abundātiā ſecularē in religiōe etiā plꝰ
ſepe ꝙ̄ in ſeculo fuerāt habituri querētes:
extra fratres vero in ꝓcuratione carniū vl
apparatus alteriꝰ curioſi fratrum paupꝝ
vitā fedātes: eiſqꝫ victū in quo vt ipſi abun
dare putāt occaſionaliter ſubtrahi faciētes
etiam ſemper poſt ſe fetorem ſcādali relin=
quentes: aduertant ſe non religioſos ſed a=
poſtatas: et ſub habitu ſanctitatis hypocri
tas fictos eſſe: ſancteqꝫ paupertatis reieciſ
ſe virtutem et meritum niſi peniteant ami
ſiſſe Horum vita infelix ordinem confundit
et diſſipat: et tam fratres ꝙ̄ populum ī mlˀ=
tis queſtibus quos propter eorum igluuiē
et intemperantiam contingit fieri grauāt.
Qui preeſt ſi hoc negligit: vel vt in officio
placeat tollerat non caput ſed turpitudinē
operiens cauda eſt: non paſtor ſed idolum
eſt. Habet prelatus bonus virtute irrum=
pere iniquitates. Hi non diſcernunt ꝙ vinū
et delicata multis neſcio quam ſcientibꝰ et
obloquentibus deferuntur ad domū. Non
curant de ordinis ſcādalo: dum ſatiſfaciāt
ventri ſuo. Hi ſunt ventriloqui ſemper de
ventre loquentes: qui queſtum turpitudīs
approbantes: iacob ſiue in prelatione ſiue
ſubiectione domi ſimpliciter conuerſantē
vilificant: eſau venatorem magnificāt quē
et ego magnifico: ſi ad patris mandatū ho
neſte facit quod facit. Sed caueat ne pro=
pter ſuam ignorantiā vel inſolentiam ſua
benedictione fraudetur. Non propter pau
cos vniuerſitas ſancta culpanda eſt. Non
propter iudam ceteri reprehēduntur apo=
ſtoli. Hoc ſane dolendum eſt quod ſepe apđ
homines propter inſolentiam aliquorum
tota ſeruorum dei cōgregatio blaſphema=
tur: et iniuſtiſſime vnius ſtultitia in omnes
alios innocentes refunditur. Ue illis per
quos ſcandalum iſtud venit. Tranſii me=
tas propoſiti ſed prodeſt bonis ſtultorum
mala noſſe vt caueant. Prudens ad viſam
alterius maculam mundat ſuam. In verbiſ
autem ordo quidem multum eſt cōgruus:
ſed vtilitati nullatenus preponendus. Uñ
prope digreſſi non puto verbuꝫ congruum
ſi incidit omittēdum qꝛ verborū ordini de
bet vtilitas anteponi. Ad charitatem pars
ſcđa huiꝰ capituli pertinet de qua ſubdit̃.
¶ Ubicūqꝫ ſunt ⁊ ſe inuenerit fratres oſtē=
dant ſe domeſticos inuicem inter ſe ⁊c.
¶ Hic euidenter oſtenditur ꝙ̄ perfecta de
beat eſſe inter fratres charitas in ſigno vi
delicet in affectu pariter et effectu. ¶ Quā
tum ad ſignum dicitur. ¶ Oſtendant ſe do
meſticos inuicē inter ſe. Non ſufficit fratri
minori non habere odio fratrem ſuuꝫ hoc
eñ eſt neceſſarium omni chriſtiano quan=
tūlibet imperito. ſed frater frī familiarita=
tem debet extrinſecā ſignaqꝫ domeſtice ca=
ritatis vt alter alteri ſicut domeſtico ſuam
neceſſitatem oſtendat. Sic ſctūs in regula
prius loquebatur. Secure manifeſtet vnꝰ
alteri neceſſitatem ſuā vt ſibi neceſſaria in
ueniat et miniſtret. Et iterꝝ. Ubicumqꝫ ſūt
fratres et in quocūqꝫ loco ſe inueniūt ſpēa
liter et diligenter debeant ſe videre et ho=
norare adinuicē ſine murmuratione. Et ca
ueāt ſibi fratres ꝙ non oſtendant ſe triſtes
extrinſecꝰ et nubiloſos hypocritas. ſꝫ oſtē
dant ſe gaudētes in dño ⁊ hylares ⁊ iocun
dos et conueniēter gratioſos. Quātus eti=
am debeat eſſe charitatis affectꝰ exemplo
matris que maxima fertur affectione ad fi
lium deſignatur cum dicitur. ¶ Qꝛ ſi ma=
ter nutrit et diligit filium ſuum ¶ Debent
fratres ſeruire alterutri: ſicut ꝓ exigentia
nrī ſtatus egritudinis vel ꝑſone rōnabili=
ter vellent ſibi ſeruiri. Charitas in neceſſi=
tate conſiſtit nichil ſic ꝓbat amicuꝫ ꝙ̄ ami

342

ci poꝛtatio. Ipſū aūt infirmū ante bullā ſā-
ctus in rła ſic monebat. Rogo fratrem īfir
mū vt referēdo de oībus gr̄as creatoꝛi qua
lē vult eū dn̄s talē ſe eſſe deſideret ſanū ſi-
ue infirmū. Et poſt pauca Rogo om̄s fr̄es
meos vt in infirmitatib us nō iraſcant vel
cōturbētur cōtra deū vel cōtra fr̄es nec nl̄
tū ſollicite poſtulēt medicinā nec nimis de
ſiderēt liberare carnē cito moriturā q̄ ē aīe
inimica. Hec ſancti verba docēt infirmum
patientiā ſeruare medicinas nō nimis cu-
rare. Infirmus ſi paup̄ volūtarius eſt: pen
ſet nō q̄ diuites ſed que pauperes decent.
Pauperis eſt modicis eſſe cōtentū ⁊ i neceſ
ſarijs ſepe deficere. Grādiū eſt grādia que
rere ⁊ nullū in volitis equanimiter ferre de
fectū. Sobrius erubeſcit ſuperfluus eē vel
improbus in perēdo Minorē ſepe meretur
improbitas gratiā. Minus improbo libē-
tius ſeruitur. Cauere itaq̄ȝ debet infirmus
ne ſup̄fluitate ſua vel impatiētia ſibi ſer-
uientē cōtriſtet. Sed q̄ miſeris alioꝝ ma-
loꝝ ſenſus eſt charitatiue ferēdus patiēs
⁊ fouēdus. Debēt fr̄es vt poſſunt fraterne
ſubuenire neceſſitati: alioquin offenderent
nō ſolū in regula ſed in ſeipſos. Qui enim
debitū fratri auxiliū ſubtrahit ipſe ad idē
ſibi (cū ſil'r indiget) ſubtrahendū ſuo alios
exēplo diſponit Ipſa quoq̄ȝ paulatim chari
tas tepet ſi ſe i actu debito nō exercet. Ad-
huc qn̄ regulare negligitur oꝛdo in poſte-
ris leditur. Nā q̄ bonos quos inuenit mo-
res ſoluit ſoluēdi viā alijs aperit. Multi ex
modernis nouicijs ſi quid impfectiōis iue
niūt id aſſumūt idq̄ȝ i alios cū pprioꝝ defe
ctuū adiectiōe mittūt Sic oꝛdo in declinan
tiū declinatiōe ⁊ remiſſiōe decliat: niſi bonꝫ
ſāctoꝝ fratrū ⁊ maxime preſidētiū exēplis
doctrinis ⁊ coꝛrectiōibus ſuſtētetur. Chari
tas ꝑlibata in antiqͥs fr̄ibus multū ferue-
bat. Seipſos ad oē obſequiū ⁊ q̄cq̄d ad vſū
habebāt mira ſibi prōptitudine cōicare cu
rabāt. Fr̄es nāq̄ȝ hoſpites ignotos vel no-
tos ſicut angelos dei recipiebāt i maxima
charitate. Statim vt veniebāt ad abluēdū
pedes ſtatim ad neceſſaria fatigatis vt po
terāt preparāda currebāt. Nō extraneos
reputabāt quos ſuos eſſe fratres cōſidera
bāt: ſed eis vt domeſticos ſi qua erāt in ci-
bis vel alijs familiariter exponebāt. Nec
i charitatꝫ ſeu miſericoꝛdie opib⁹ put erat
neceſſitas exhibēdis artē vllā ſeu fraudes
ſincera nouerat i adinuenire dilectio. Uidi
ego in deſertis aliq̄n̄ locis fratres paupe-
rioꝛes abdita q̄ in infirmis ⁊ debilib⁹ exer-
cēda: tāta nobis quos nūq̄ȝ viderāt ſubmi
niſtrare charitate vt matris moꝛē ſm̄ rła ȝ
gerere tā beneficiū q̄ȝ beneficij cōſumatrix
familiaritas cōfirmaret: ſibi ipſis auſteri ⁊
inopes nobꝫ deficere neſciebāt. Neſcit cha
ritas occultare qd̄ hȝ ſȝ liberal'r cōicat ⁊ ex
ponit cōſiliū ⁊ ſubſidiū deuota impēdit: ne-
q̄ȝ fratri ſe ſubtrahit indigēti Amoꝛ autē
priuatus oēm impedit charitatē. Qui em̄
ſūt ſemetipſos amātes ⁊ res q̄bus vtuntur
inoꝛdinate diligunt: nec coꝛpus laboꝛi nec
res vt charitas exigit ꝓpter fratres liben
ter exponūt. At ſerui dei charitati firmiter
herent: eāq̄ȝ nutrire in ſe ⁊ in alijs ſtudent
q̄ eſt legis plenitudo ⁊ in oꝛdine iſto qua-
ſi ſingulare vſq̄ȝ hodie infertur habuiſſe ꝑ
matum.

¶ De recurſu ad miniſtros pro abſo
lutionibus. Capl'm. vij.

SI qui fratrū in-
ſtigāte inimico moꝛtalit pec-
cauerint. ⁊c. ¶ Benignus pr
exēplo pij paſtoꝛis perditam
ouē in humero repoꝛtās non
abhominās peccatoꝛes viā eis ſalutis ⁊ pe
nitētie nō ꝑcludit. Sicut em̄ regule ꝑcepta
quibus inſtituitur vita cōtra pctā diſpōit
ſic remedia quibus reſtituitur poſt pecca-
tū innocētia nō omittit. Obſerua hoc loco
de recurſu ad miniſtros pro peccatis de q̄-
bus oꝛdinatū fuerit inter fr̄es. ſ. i gn̄ali vel
in puincialibus capitulis cui de qualitate
ac nūero peccatoꝝ libere relinq̄tur oꝛdinā
dū cū p regulā. exceptio nulla fiat. Pōt ca.
gn̄ale vel puinciale p ſua patria de q̄b⁹ vo
luerit priuatis vel publicis cooꝛdinare Sȝ
nō expedit de priuatis ne ꝓpter hec ea ma
nifeſtari et lapſos diffamari cōtingat. In q̄
ſtudioſius p oꝛdinis curā ꝯfitētibus eſt ca
uendū Si q̄s quaſi oꝛdinis zelo aliq̄d q̄uo
lȝ in preiudiciū cōfeſſiōis attētat nō eſt ze-
latoꝛ oꝛdinis ſed deſtructoꝛ Ipa quoq̄ȝ ma
nifeſta ſeu publica q̄ nūc ex oꝛdine capitu-
li gn̄alis miniſtris puincialibus reſeruant
poſſunt idē miniſtri qn̄ ad eos recurrit cu
ſtodibus vel alijs diſcretis fr̄ibus cōmitte
re abſoluēda ſi qn̄ pro vitandis fratrū diſ-
curſibus viderint expedire. In his em̄ que
ad animarū curā vel ad officiū ſuum expe
ctant libere vt eſtimo poſſunt ex cauſa ra-
tionabili cōmittere vices ſuas. Si ergo ca
pitulum pro aliquibus tantum peccatis cū
et ipſa publica fuerint ad miniſtros puin
ciales ſtatuerit recurrendum ab eiſdē pec
catis ſeu priuatis poſſunt cuſtodes abſol-
uere penitentes: necnon et alij niſi arceant

inferiores a miſtris ab eiſdē prouicialib⁹
miſtris vel cuſtodib⁹ cura cōmittitur aiaꝝ.
Pñt fratres ⁊ alijs ordinis ſacerdotib⁹ con
fiteri de licētia miſtri ꝓprij vel cuſtodis ſi
ne quaquidē ſacerdotes nō pñt ſoluere vl'
ligare: niſi aliud ꝑ ſuperiorē vel capitulū
prout ad ipſū ꝑtinet ordinetur. Solet ꝓui=
cialis miſter nō ſolū ꝓ caſibus ſed ꝓ quoti
dianis ffm cōfeſſiōibus audiēdis diſcretoſ
inſtituere cōfeſſores: q̄ apta ſic claue poſſet
iuxta datā ſibi formā abſoluere fratres il=
los quos eis ad hec paſtores ꝓprij aſſigna
rūt. Nō hꝫ q̄s alienos ſine cōmiſſiōe ſubdi
tos iudicare. Confeſſoribus aūt vt eſtimo
nulla cū prelatoꝝ ſic impoſitiōe officij dat̄
cura: ſed ſimplex ad eos quos ſibi cōmitti
cōtigerit abſoluēdos licētia niſi ampli⁹ eis
ſpāl'r cōmittat̄. Caſus vero vt dictū eſt mi=
niſtris ꝓuincialibus reſeruat̄: ſic ⁊ grauio
ra demonia diſcipulis eijcere nō valētibus
dñs ſibi curāda retinuit. Ceterū ad ipſos
miſtros ꝓuinciales nō ſolū ꝑ corporalē ac
ceſſū verū etiā ſi iuſta ex cā impediat̄ acceſ
ſus corporalis ꝑ īſinuationē recurrit̄ ſicut
cēturio ꝑ ſuos ōr acceſſiſſe. Tenētur antē
ffes in caſibus ordiatis recurrere ſine mo
ra q̄ citi⁹ honeſte ſm ordis formā pñt. Su
perior ſ. eſt ffi de ſocietate: cū talis apparet
neceſſitas ꝓuidere. Tūc poſſe dicunt̄ cū or
dinato ac debito mō pñt. Lꝫ aūt r'la caſus
hoc loco de q̄b⁹ vt dictū eſt ordinatū fuerit
inter ffes ⁊ alibi receptionē ad ordinē vel
alia miſtris ꝓuincialib⁹ deputet: nō tñ ſupe
riorē. ſ. miſtrū gnālē: ſꝫ iferiores tm̄ ab his
arcet. Pōt niſi expſſe arceat̄ ſuꝑior qd̄ ex
officij ptāte inferiori conceſſum eſt

¶ An ꝓ gnālibus abſolutiōibus pctōꝝ
ffibus facta cōfeſſiōe ꝯceſſis abſoluātur a
recurſu ad miniſtros

¶ Sed nūq̄d ffes in gnālib⁹ abſolutiōib⁹
pctōꝝ quas eis dñs papa facta cōfeſſione
facit vel alij auctoritate ipſius abſoluunt̄
a recurſu hmōi ad miniſtros. Satis vt eſti
mo ptꝫ eos ꝓpter hec a precepto reſe nun
q̄ abſolui niſi de mēte dñi pape reuocare=
tur expreſſe. Sꝫ vere cōtritis ⁊ cōfeſſis iux
ta canonicas ſāctiōes ꝑ quos dꝫ ſuo paſto
ri quilꝫ cōfiteri: abſolutiōes hmōi cōcedūt̄
Nec ꝓpter hec datur abſoluendi facultas
nō hñtibus eā prius ſed legittime cōfiten=
tes a culpa ſimul abſoluūtur ⁊ pena iuxta
deuotiōis ⁊ indulgētie quātitatē. Propter
quod maxima ſpiritualis vtilitas in hmōi
abſolutiōe ꝯſiſtit. ¶ Recurrentibus ad pe
nitentiā mādat ſāctus ipſam cum miſeri=
cordia imponi cum ſubdit.

¶ Ipſi vero ſi preſbiteri ſunt cū miſericor
dia ⁊c. ¶ Hoc pronomē ipſi: prehabitū de
prouincialibus verbum cōtinuat perſona=
le ⁊ preter auctoritatem miniſterij neceſſi
tatē importat. Alioquin ſi ad eos corpora
liter recurrere non valentes remediū nō ha
berent: videret̄ r'la imꝑfecta. Pertinet aūt
ad ipſos miſtros ſiue ſint pſbiteri ſiue nō
auctoritas huius pnie iponēde. Qui licet
curā aiaꝝ ffm ꝑncipal'r habeāt nō eis per
mittit̄ vt in caſibus ſuis extraneos eiſdē
ffibus cōfeſſores vꝫ ſeculares vel alios re
ligioſos aſſignēt: ſed tm̄ huius ordis ſacer
dotes. Multo min⁹ ꝑ ſe in hoc ffes pñt qui
ſui iuris nō ſūt ⁊ ad ꝓprios tenētur ffes re
currere de r'la ⁊ de iure. In periculo tñ mor
tis deficiētibus ſacerdotibus ordinis pñt
extra ordinē confiteri cū talis neceſſitas le
gibus nō arctet̄. Si q̄s cōtra p̄ceptū ⁊ for=
mā r'le ꝑ ſedē aplicā approbate p̄ſumeret
confiteri nō penitēs ſed inobediēs cēſeret̄
nec etiā pctā dilueret ſed augeret

Hoc em̄ dñs papa qui dioceſanos ⁊ quoſlꝫ
alios confeſſores a fratrum confeſſionibus
arcere vtiq̄ poteſt: expreſſe inhibuit. Nul=
lus quoq̄ ſue regule votiq̄ tranſgreſſor ex
iſtens abſoluitur a peccatis. Uulneratus
ſtante gladio in vulnere non curatur. Sed
miniſtri predicti vel eorum vices gerentes
penitenciam cum miſericordia debent im=
ponere. Dꝫ vt canō loquitur iuſticiā tēpe=
rare moderatio. Si erramus modicā peni
tentiā imponētes: nōne melius eſt propter
miam rationē reddere q̄ ꝓpter crudelita=
tē. Non dicit regula penitentiā omittendā
ſed cum miſericordia imponēdā: q: infūdē
dū eſt vinū ⁊ oleum vulneribus ſauciati iux
ta ſancti verbū. Miſericordia vel diſcipli=
na multum deſtituitur: ſi vna ſine altera te
neatur. Miſcenda eſt lenitas cum ſeuerita
te. Sit inquit zelus: ſed moderate ſeuiens
Sit pietas: ſed nunq̄ plus q̄ expedit par=
cens. Sane licet vbiq̄ miſericordia ſupexꝫ
altet iudicium: maxime tñ qui ad peniten=
tie mundiciam recurrunt benigniſſime re=
cipiendi ⁊ omni gratia confouendi ſunt
Qui ouē perditā ⁊ filiū prodigū ⁊ naufragū
pie vt ipſe curari vellet non curat: nec pa=
ſtor nec pr̄ eſt: ſed aduerſus confitentē ſeu
confeſſionem ipſius quaſi ordinis zelo ali=
quid agere: chriſtum perdere eſt / xp̄m per
ſequi eſt. Hinc ergo cōfeſſio redditur odio=
ſa. Hinc celum volentibus ingredi claudi=
tur: empte chriſti ſanguine anime crudeli=
ter per occaſionem necantur. Uere vt ſcri=
ptum eſt. Uiſcera impioꝝ crudelia: q̄ peni

tētibus nō ꝯpati ſꝫ indignari nouerūt: atqꝫ
per auſteritatē quādā pctōꝛes deteſtātes:
iuſti cū phariſeo apparere volūt. Inſolēti-
bus nō penitētibꝰ debet ſeueritas. Aliter
quoqꝫ priuata / aliter tractāda ſūt publica.
¶ Et cauere debēt ne iraſcātur ꝛ cōturben-
tur ꝑpter pctm̄ alicuius ꝛc. Sic ſctūs in re-
gula oꝛiginali dicebat. Caueāt ffes oēs tā
miſtri q̄ʒ alij ꝙ ꝑpter pctm̄ alteriꝰ vel malū
exemplū nō ꝯturbētur vel iraſcātur: qꝛ dia-
bolus pp̄ peccatū vnius multos vult corrū-
pere: ſed ſpūaliter ſicut pn̄t adiuuēt illū q̄
peccauerit: qꝛ nō eſt opus ſanis medicus:
ſed hijs qui male habēt. Nō vult ergo mini-
ſtros ffes ꝑ alicuius offenſa turbari: ne dū
ꝯturbāt: charitatꝫ et mie obliuiſcātur: zelꝰ
decipit: quē modus nō ꝯdit. Ubi eſt ꝯgrega-
tio charitatis: hꝫ qui cadit ſubleuantes ſe
et fulcientes. Fratrum eſt leſū iuuare: ca-
nū eſt lacerare: itaqꝫ odio habeātur pecca-
ta nō hoies. Coꝛripiāt tumidi: tollerentur
infirmi: ꝛ qđ ſeuerius caſtigare neceſſariū ē
non ſeuientis more plectatur ſed medētis.

¶ De vnitate ꝛ obedientia oꝛdinis ſub vno
capite generali miniſtro. Capitulū. viij.

Uniuerſi fratres vnū de ffibus iſtius religiōis
tenēātur ſemꝑ habere gn̄alēꝫ
miniſtrum ꝛc. ¶ Uoluit ſctūs vnitatis ama-
toꝛ vt familia ſua poneret ſibi caput vnū: ꝛ
totius ouilis ſui fieret paſtoꝛ vnꝰ. Attende
in hoc capitulo de generali miniſtro ꝛ ca-
pitulis celebrādis Tenētur ffes vnum cui
ſemper obediant miniſtrū generalem ha-
bere. ¶ An oꝛdinata in capitulo generali
poſſint a miniſtro generali irritari.

¶ Queris vtrum ea que de coꝛrectione ge-
neralis miniſtri et oꝛdinationis foꝛma ca-
pitulorum et de electione per generalem ꝛ
prouinciales miniſtros et alios fratres oꝛ-
dinantur in capitulo generali: poſſint a ge-
nerali miniſtro precipiente in contrarium
penitus irritari? Quod quidam ex hoc ar-
guunt quod hic dicitur: ꝙ fratres ei tenen-
tur firmiter obedire. Conſtat ꝙ capitulum
et fratres non poſſunt regulam immutare
ſed cum ex intentione ſit regule vt celebre-
tur capitulum generale: ad capitulum ve-
ro pertineat oꝛdinare ea per que poteſt re-
ligionis puritas et perfectio cuſtodiri: ita
ꝙ a nemine inferioꝛi vel ſuperioꝛi poſſit
aliquatenus violari: ergo ſi capitulum pro-
pter vitandum religionis periculum coar-
ctet poteſtatem generalis et prouincialiū
miniſtroꝝ ꝛ alia ſalubꝛis oꝛdinet inter fra-
tres gn̄aliter obſeruāda auctoꝛitate ipſius
regule: que preſtat auctoꝛitatem capitulo
generali et pontifice ſedis appoſtolice ap-
probante: non poterit per ſolos ſuperioꝛes
vel per ſolos inferioꝛes aliquatenus irrita-
ri: maxime in iſtis in quibus eſt oꝛdinatio
et limitatio poteſtatum. Quidam predicta
ſic recipiūt: vt tm̄ generali miniſtro etiā cō-
tra quelibet ſingularia oꝛdinis maxime in-
ſtituta quoꝛuꝫ ſane laxatio regule non pre-
iudicat puritati: quam habet intueri capi-
tulum generale obediendum putent: tū pro-
pter excelſum regule ipſius preceptum hic
pro miniſtro ſed nunqꝫ pro capitulo datuꝫ
tum quia ipſe eſt caput ipſius capituli ꝛ ſu-
premus in oꝛdine diſpēſatoꝛ: nec eſt officiū
ſubditoꝛum de ſuperioꝛum ſentētia iudica-
re an. ſ. iubendo contraria oꝛdinis inſtitu-
tis ea ſimpliciter irritare: vel cauſa ratio-
nabili diſpenſare intendat. Poteſt autem
capitulum immo tenetur ex regula eum (ſi
ob defectus vel exceſſus inſufficiens fue-
rit) ab officio remouere ¶ Quo decedēte e-
lectio ſucceſſoꝛis fiat a miniſtris. ꝛc̄. ¶ Ge-
neralem miniſtrum non ſic fratres ſemper
habere tenentur. vt ſtatim eo decedente ge-
nerale capitulum propter hec opoꝛteat cō-
uocare: ſed prout hic dicitur ꝙ prouincia-
les miniſtri ſimul ꝛ cuſtodes in capitulo pē-
thecoſtes miniſtrum habent eligere gene-
ralem: et ipſi ſimul prout ita exprimitur de
ipſius inſufficientia iudicare. Patet cuſto-
des ſicut et prouinciales miniſtros de coꝛ-
poꝛe eſſe capituli generalis. ¶ In quo pro-
uinciales miniſtri teneantur ſemper inſi-
mul conuenire ꝛc̄. ¶ De miniſtris prouin-
cialibus non de cuſtodibus dicitur ꝙ ad
capitulum penthecoſtes teneantur inſimul
cōuenire: pp̄ quod oēs ꝑuinciales miniſtri
debēt in capitulo inſimul ꝯuenire vł itereſſe
Sed cuſtodibus iuxta reſpōſū aplicū ſuffi-
cit vt aliqui interſint de ſingulis ꝑuincijs
qui vocem habeāt alioꝝ. ¶ Et ſi aliquo tē-
poꝛe appareret vniuerſitati: Scđꝫ iura vni-
uerſitas dr̄ maioꝛ ps. Uñ ꝙ vniuerſitas ſo-
la miſtrū nō poſſit abſoluere gn̄alē ſicut ali-
qui voluerūt ꝙ abſqꝫ duaꝝ ptiū aſſēſu non
poſſet abſolui cōtra regulā eē patꝫ: que ad
vniuerſitatꝫ iudiciū electoꝝ aſtrigit ad aliū
eligēdū. vñ dicit. Teneāt aliū eligē. ¶ No-
men cuſtodis extendit ſe ad generalem et
prouinciales miniſtros. Unde hoc loco mi-
niſter generalis cuſtos vocatur: et infe-
riusꝰ miniſtri ꝑuinciales cuſtodes nūcupāt
ſicut nomē miniſtri ad gn̄alē ꝑuincialē / et
ſcđm antiquā vt dr̄ nolationem etiā ad lo-

calē miniſtrum extēdit. Antiquitus enim
vt ꝑtactū eſt q̄ ſingulis preerāt locis: dice=
bant miniſtri: lꝫ etiā ad pleniorē forte di=
ſtinctionē officij dicti ſint gardiani. Sed no
mē ꝓprium magis regule ꝯpetit: ſepeqꝫ ad
intelligētiam facit eiꝰ. Proprietas aūt offi
cij ꝓpter varietatē vocabuli nō mutat: niſi
dicas localiū miniſtroꝝ officiū nequaq̄ ꝑ
regulā inſtitui. Sed iſtud totalr̄ miniſtroꝝ
ꝓuīcialiū ⁊ cuſtodū diſpoſitioni relinquitur
qui antiq̄tus ſinguli ꝑ ſeipſos ſingulis ꝓut
videbat̄ locis de rectoribus ꝓuidebāt. Sꝫ
eodē mō prouinciales a gn̄ali miniſtro ⁊ cu
ſtodes a ꝓuīcialibus ponebātur. Ceterū
tria capitula. ſ. gn̄ale ꝓuīciale ⁊ cuſtodia=
le ꝑ regulā ordinātur. Patet de primo per
tertiū regule ꝑdicentis per quem vocari et
in quo tp̄e debeat celebrari. ¶ De alijs dr̄
ꝯſequēter. ¶ Poſt capitulū vero pēthecó=
ſtes miſtri. ⁊c. Manifeſtū eſt ex hoc loco cu
ſtodes nequaq̄ (vt aliq̄ voluerūt) miſtros
poſſe ꝯuētuales ſeu locales intelligi: ſꝫ ma
gis eos cuſtodias ſeu ꝓuīcias hr̄e ex regu
la: in q̄bus poſt gn̄ale capitulū ſuum ipſi ca
pitulū facere ſemel pn̄t ſicut ⁊ prouīciales
miniſtri. Nō ſinit regula hoc ad ꝯuētua
le referre caplm̄ ꝙ in tanto tp̄is ſpacio ſe=
mel ſufficiat celebrari.

¶ De predicatoribus. Cap̄. nonum.

FRatres non pre=
dicent ⁊ cetera. ¶ Btūs Fran
ciſcus diuinitus ad predican
dū euāgeliū miſſus: ſequaces
ſuos circa officiū ꝑdicatiōis
informat: tria maxime ponēs neceſſaria ꝑ
dicāti. vt. ſ. eccleſie pacē ſeruet / miſſus ꝑdi=
cet / ꝑdicādo edificet. Lꝫ itaqꝫ ſctū ꝯ aīaruꝫ
ſalutē ardēter appeteret: noluit tn̄ ffes cuꝫ
eccl'ie ſcādalo predicare. Unde dicit. Ffes
nō predicēt ⁊c. ¶ Nō ergo dn̄t epo ꝓhibē=
te in eius dioceſi predicare: nec ꝗ̄ vt ali=
qui male putāt ꝑ priuilegium excuſantur:
ſed per illud maior auctoritas datur predi
candi: in quo regula minus ſufficere vide=
batur. Sed nec inuitis ſacerdotibus eſt in
eorum eccl'ijs predicādū. Exēplo bti Frāci
ſci q̄ ait. Si haberē tantā ſapiam quātā ha
buit Salomon ⁊ inuenirē pauꝑculos ſacer
dotes huius ſeculi. in parrochijs in quibus
morantur: nolo predicare vltra voluntatē
eorum. Miro ſanctus modo perſonis eccle
ſiaſticis deferri volebat. Omnes clericos ⁊
omnes religioſos habeamus pro dn̄is: in
his q̄ a nr̄a religione non deuiāt: et ordinē
et adminiſtrationē eoꝝ in dn̄o veneremur
Multū ergo eoꝝ ſcādalū dꝫ vitari quos ſā

ctus voluit vt dn̄os honorari. Inde mos
fuit antiq̄s ⁊ eſt prudētium modernoꝝ: reli
gioſos et clericos in magna ſemꝑ venera=
tione haberi. Decet quidē religioſos ſuuꝫ
in alijs gradū familiarius colere. ¶ Et q̄
ſcriptum eſt: quō ꝑdicabunt niſi mittāt: cō=
grue ſubdit. Et nullus ppl'o penitus aude
at ꝑdicare niſi a miniſtro gn̄ali ⁊c. ¶ Au=
ctoritas ergo mittēdi fratres ad predican
dū ad miniſtrū pertinet generalē: qui ſolus
officiū ꝑdicādi ppl'o iuxta formā regule da
re poteſt ordinaria poteſtate. Pōt autē vt
ordinarius diſcretis alijs pn̄tibus vel ab=
ſentibus ffibus ſuꝑ hec cōmittere vices ſu
as: ſicut epi nōnulla ſepe que ad ipſos tm̄=
mō ꝑtinent alijs licite ꝓuideqꝫ cōmittūt: ea
qꝫ ipi per alios facere approbātur. Sic mi
niſter gn̄alis hec facit qꝺ fit auctoritate ip
ſius in examinatione approbatione et offi
cij cōmiſſione. Predictis ergo regule vt pro
teſtatus ſū non arctationibus vel laxatio=
nibus impetratis inſiſto. Qꝫ alij q̄ exami=
nari nō egēt ꝓ eo ꝙ in theologica faculta=
te ⁊ ꝑdicationis officio ſūt inſtructi: ⁊ alias
idonei reputantur / poſſint de miſtroꝝ lr̄ia
ppl'o ꝑdicare / apl'ica facit licētia: nō ſtatu=
tū regule. Ceſſans cā (iuxta errorē illoꝝ q̄
de cauſe ꝯn̄ia et effectus diſtinguere neſci
unt ceſſante vt dicūt ſuſpitione monaſteria
monachaꝝ intrādo vel alia regularia per
hūc modum violando) regulā ⁊ diſpenſa=
tionē euacuat. Uerum ſi ppl'o nō niſi modo
predicto: quō clero qꝺ maius eſt ſine licen
tia poſſumus ꝑdicare? Sed dicūt: ꝙ ppl'us
q̄ ſimplex citius ledi poſſet q̄ religioſi et
clerici q̄bus datū eſt noſſe myſteriū regni
dei: nō nole ppl'i oēs extra ordinē ꝯſtitutos
accipias. Oēs aūt ffes predicare dn̄t ſācte
ꝯuerſationis exemplo: ꝓut ſctūs in regula
prius hortabatur dicēs. Oēs ffes operibꝰ
predicent. Poſſūt etiā oēs ffes verba ex=
hortationis ⁊ ſalutis hoībus dicere loco ⁊
tp̄e opportuno. Solēt ffes vt euāgelici ho
mines ⁊ grādes ⁊ hūiles in via in domo /
mēſa ⁊ vbiqꝫ bonis edificare ſermonibus:
⁊ ad pn̄iam ꝓuocare: ſed iam aliqui retror
ſū ad vaniloquiū ꝯuertūtur: ⁊ ſue vocatio=
nis obliti: facti ſūt in vſibus ſcl'aribus ſicut
alij ſcl'ares. ¶ Ut aūt edificatio ex ꝑdicatio
ne ſequat̄: ꝑdicator ſctiſſimus optime iſtru
it et informat dicēs. ¶ Moneo quoqꝫ ⁊ ex=
hortor eoſdē ffes ⁊c. Uult ſctūs eoꝝ eloq̄a
examinata eſſe: ne ſint erronea vel incau=
ta. Uult eſſe caſta: ne ſapiant immūdiciam
auariciā / vanitatē. Ad vtilitatē et edifica=
tionē ppl'i q̄bꝰ dn̄t diligēti ꝑmeditatiōe et

denota intẽtiõe vel ꝓnũciatione ſtudere ſi
ne corrupta intentione mercedis.
¶ De vicijs ꝛ virtutibus. Qꝛ huiõi hoies
ſũt maxime inſtruẽdi: nec ſũt ſubtilitatib⁹
vel curioſitatib⁹ detinẽdi. ¶ De pena quo
ꝙ et gloria: q̃ precipue torpẽtia hoim cor-
da mouẽt. ¶ Cũ breuitate ſermonis: qꝛ ꝓ-
lixitas tedij mater eſt et optima q̃ꝙ efficit
onerosa. Sic igitur predicator dꝫ eſſe i ver
bis irreprehenſibilis i fine ordinat⁹. circa
neceſſaria ꝛ maxime motiua intentus: ꝛ ne
grauet prolixitate: breuiloquus

¶ De admonitione viſitatione et corre
ctione ffm. Capitulum. x.

FRatres qui ſunt
ſerui et miniſtri alioꝝ fratꝝ
viſitẽt ꝛ moneãt: ꝛc. Nomen
miſtri ex euãgelio euãgelij ſectator aſſum-
pſit. Agit hoc capitulũ de officio p̄latoꝝ de
obediẽtia quoꝙ ꝛ recurſu ſubditoꝝ ad ip-
ſos. Ultimo ponitur admonitio g̃nalis vbi
ꝛ tãgitur de ſtudio lraꝝ. ¶ De prelatis ꝰ
ffes q̃ ſũt ſerui ꝛc. Prelat⁹ q̃dẽ ordis alio
rũ ffm miſtros ſãctus appellat vt ei⁹ vica-
rios ſe recognoſcãt q̃ venit miniſtrare ꝛ nõ
miniſtrari. Et ne putẽt ſe tãq̃ dños ptãtez
in eos exercere debere quoꝝ ſe audiũt ſer-
uos eſſe. Miniſteriũ hñt nõ dominiũ ſupra
fratres iuxta illud dñi verbũ qđ ꝛ btũs frã
ciſcus fratribus dicebat. Principes gẽtiũ
dñantur eoꝝ: ꝛ q̃ maiores ſũt ptãtẽ exercẽt
inter eos. Nõ ſic erit iter vos. Et ſeruis la
bor ꝛ humilitas cõpetit. Sic p̄lati debẽt eẽ
vtiles in labore/ hũiles in honore: ꝛ exerci-
tiũ hũilitatis amplecti. Xp̄s vt miniſtrator
inter diſcipulos fuit q̃bus ꝛ pedes lauit. So
lẽt miſtri etiã ꝓuiciales ſaltem aliq̃n propꝰ
inferiores p̄latos ꝛ alios informãdos ꝑ ele
moſina ſre parapſideſꝙ abluere. Optime
decet prelatũ vt quod agẽdũ alijs ſuggerit
agat. Sed ſpũale ſeruitiũ corporali prefer
tur. Uñ miniſtri ſubditis tũc vtilr ſeruiũt:
qñ pro ipſoꝝ cura ſollicite eos docẽt: corri
piũt ꝛ exhortãtur. Utile nimirũ ſeruitiũ do
ctrine lumẽ ſubminiſtrare idoctis: medicinã
infirmis: ſolatiũ inualidis. ſtultis verbera
vincula furioſis: ꝓ quibus hñt dño rñdere
vt ſãctus prius in rl'a dixit. Recordẽt inq̃t
miniſtri ꝙ cõmiſſa eſt eis cura animarũ fra
trũ de q̃bus ſi aliq̃s perderet ꝓpter eoꝝ cl'a
pã vel malũ exẽplũ: oportebit eis reddẽ rõ
nẽ corã dño ieſu xp̄o. Dꝫ ergo alijs miſtra
re: ſed ea maxime q̃ ad ſalutẽ ptinẽt aiaꝝ ꝛ
q̃ curã reſpiciũt paſtoralẽ. Uñ recte de viſi-
tatiõe ꝛ monitione ꝛ correctiõe ſubiũgitur.

¶ Uiſitent ꝛ moneãt ffes ſuos ꝛ humiliter
ꝛ charitatiue corrigãt eos. Debet eſſe i cor
rigẽtis verbo humilitas/ caritas i affectu.
Pater ſpũalis ꝛ ſi cõſtãter ꝛ rigide interdũ
debeat agere: modũ tñ humilitatis ꝛ cõpaſ
ſionis affectũ nec in ipſo rigore dꝫ deſere-
re: vſꝙ adeo ſaltẽ dꝫ eſſe correctio humilis
vt contumelia careat. Adeo caritatiua: vt
odio vel indignatione nil agat. Itaꝙ humi
litatis et caritatis ratio non excludit zeluꝫ
ſed faſtũ: quẽ ſtulta ſolet indignatio ꝛ cõtu
melia comitari. Eſt autẽ correctio mendax
in ira cõtumelioſa. Omnis correctio carere
cõtumelia debet. Correctioni multũ eſt de
ferendũ: lꝫ forte corrigẽs excedere videaꝛ.
Nẽpe ↄtra correctionẽ ceruicẽ erigere tur
piſſimũ eſt: infirmas tñ animas ſepe ad ir
reuerẽtiã cõtumelia mouet. Sed humiliter
ꝛ caritatiue corrigere optim⁹ mod⁹ corrigẽ
di eſt. Tenẽtur aũt q̃ preſũt corrigere iſolẽ
tes. Statũ eñ ordinis diſciplina cõſeruat.
Perit religio vbi correctio deficit: qđ preſi
dẽtibus maxime imputaꝛ. Faciẽtis procul
dubio culpã hꝫ: q̃ qđ põt corrigere negligit
emẽdare. Prelatus vicia dũ nõ corrigit: or
dinem diſſolui patitur et deſtruit.

¶ Limitatio ꝑfecta ptãtis prelatorum
¶ Nõ precipientes aliquid eis quod ſit cõ
tra animã ſuam ꝛ regulã noſtram. Contra
animam eſſe videtur nõ ſoluꝫ peccatũ mor
tale: immo quod homini eſt occaſio vehe-
mens ſiue incentiuum proximũ ad pecca-
tũ vt audire confeſſiones cui nimia fragili
tas eſſet carnis contra regulam eſſe videꝛ
non ſolum quod eſt contra precepta regu-
le: immo quod eſt cõtra ſtatuta ordinis ad
obſeruandam regule puritatem

¶ De obedientia ſubditorum.
¶ De ſubditorum etiam obedientia ſubin
fertur. Cum dicitur. Fratres vero qui ſũt
ſubditi recordentur ꝙ propter deum abne
gauerunt proprias voluntates. Commen
daturus obedientiam ſubditis: de volunta
tis abnegatione premittit: quia proprie vo
luntatis abdicatio eſt obedientie fundamẽ
tum. Nimirum obedientie virtutem adipi
ſci non poterit: qui voluntatem propriã cal
care non nouit. ¶ Unde firmiter precipio
eis vt obediant miniſtris ſuis. Iuxta euã-
gelij regulam que maiores miniſtros eſſe
decreuit: prelatos ordinis vniuerſos gene
raliter accipe nomine miniſtrorum: ſicut ꝛ
dicitur indiſtincte. Non enim dicitur vt obe
diant ſuis miniſtris prouicial'bus: ſꝫ ſuis
miniſtris nulla determinatione adiecta
Alioquin nec cuſtodibus obedientia debe

rek:eoſq₃ fruſtra rl'a poneret: quoꝝ aucto-
ritas nulla eſſet. Si hoc de ſolis miniſtris
prouincialibus accipis: de ipſorum māda
to miniſtris inferioribus obeditur.
¶ In omnibus q̄ ꝓmiſerūt dn̄o obſeruare
Que ſunt vt quibuſdam placet: tam queců
q₃ principaliter regulari expoſitiōe ſub vo
to cadunt: q̄₃ etiam quecunq₃ per ſe ad ipo
rum obſeruantiam vel propinqui trāſgreſ
ſionis periculi cautelam: vel que releuatio
nem a tranſgreſſione faciunt.

¶ De ſublimitate ⁊ ꝑfectiōe rl'aris obe
diētie fratrū minoꝝ ⁊ ipſius limitibus
¶ Sed altiſſime obediētie gradū ſanctus
credit̄ poſuiſſe cū dr. In oibus q̄ ꝓmiſerūt
dn̄o obſeruare ⁊c. ¶ Eſt em̄ duplex obedi-
entia: imperfecta: vc₃ et perfecta. Imperfe
cta eſt que certis quibuſdam terminis co-
arctatur: quaſi profeſſus quis in his t̄minō
obedit: que continet regula ſeu inſtituta ſe
cundum que viuere profitetur. Ad hāc om
nis de neceſſitate religio aſtringitur. Per-
fecta autem vt ait ſanctus obedientia legē
neſcit: terminis non coarctatur: nec conten
ta profeſſionis anguſtijs fertur in latitudi
ne caritatis: et ad oē q̄ꝺ iniungitur ſponta
nea in infinitā libertatē extenditur. Hec eſt
illa de qua ſignāter apl's petr⁹ ait. Caſtifi-
cātes corda veſtra ī obediētia caritat₃ pul
chre ipſā ꝑ hec ſeq̄ſtrās ab illa inerti ⁊ ſer-
uili quodāmō obedientia nec caritati prō-
pta: ſed obnoxia neceſſitati. Perfectam au
tem hāc vt creditur obedientie legem ma
ximus perfectionis amator btūs frāciſcuſ
ſpūs feruore inſtituit: vt ſc₃ fr̄es nō ſolū in
his q̄ promiſerūt dn̄o obſeruare: ſ₃ etia₃ in
oibus q̄ nō ſūt cōtraria anime ⁊ regule obe
diāt: hos duos obediētie limites tm̄ ponēſ
Sane contra animam vel regulam nec pre
lati hn̄t precipere: nec ſubditi obedire. Hos
tm̄ obedientie limites ſpeciales videtur i-
tendere: dum ſub his tm̄ ⁊ hic ſubditos in
obediendo ⁊ ſuperius prelatos in precipiē
do concluſit dicens. ¶ Non precipientes
eis aliquid q̄ꝺ ſit contra aiam ſuā et regu
lam noſtrā. Sūt q̄ cōmuni ceteris regulari
bus diſtrictiōi obedientie. ſ. neceſſitatis et
caritatis herentes: debent neceſſitatē eſſe
in eis que cōtinet regula obedire. Ad alia
vero non niſi de caritate ſeu congruitatis
perfectione teneri. Ad neceſſitatis obediē
tiam referunt quod dictum eſt. Obediant
miniſtris in omnibus que ꝓmiſerunt dn̄o
obſeruare. Quod autem ſequitur. Et non
ſunt contraria anime ⁊ regule nr̄e: ad obe-
dientiam referunt caritatis. Volunt q₃ co-
pulatiuā hoc loco nō cōtinuare preceptū v̄l
hāc certe particulā reſtrigere ꝓcedentē: vt
nec ꝓmiſſa obliget rl'a ſi fuerit aīe vel (q̄ꝺ
abſonū videt̄) ſibiipſi cōtraria. ¶ Ponitur
em̄ vtrunq₃ cū dicitur. Et nō ſūt contraria
aīe ⁊ rl'e noſtre: vt exceſſū rl'e regula cōuin
cat. Sed hoꝝ ſentenciā aliq̄ nullo mō acce-
ptāt: ipſū iuxta cōmunē verboꝝ ſentenciā
vel intelligētiā regule textū: ſanctū ꝓpoſi-
tū ordinis: vſū ⁊ cōſuetudinē āti q̄noꝝ: plu-
riūq₃ neceſſitate incōuenientiū opponētes
Si precipiens abutit̄ poteſtatē: dicūt eum ꝑ
ſuperiorē vel capitulū corrigēdū: vel ipſi₃
auctis gladiū de manu furioſi tollēdū. Nō
modica eſt inſania precipitāter ⁊ inordina
te precipere q̄̄uis bonum.
¶ De triplici obia rl'e ffm minorum
¶ Triplicē aūt obiam. ſ. neceſſitatis caritatis
⁊ hūilitatis ꝓut ſupiorib⁹ parib⁹ ⁊ inferi
oribus exhibet̄ ſctūs in regula ex euange
lij ꝑfectiōe ſūpta ꝯmēdat. ¶ De obia neceſ
ſitatis ſeu voti ꝑ quā ſuperiorib⁹ obeditur
p̄nti capitulo p̄ncipaliter agitur: de qua vt
alibi dictū eſt. Finito anno ꝓbationis reci
piātur ad obedientiā. Huiōi exemplar eſt
xp̄s qui factus eſt patri obediens vſq₃ ad
mortem: qui eidem patri ſic in euangelio
loquitur. Nō mea volūtas ſed tua fiat.
¶ Caritatis obediētiā ſuggerit ſctūs alibi
in regula vbi dicit. Vbicunq₃ ſunt et ſe iue
nerint fratres oſtendant ſe domeſticos: ⁊c.
vſq₃ ſpiritualem. Mutuis enim neceſſitati
bus comportandis debent maxime fr̄es al
ter alteri obedire: quod q₃ vt voluntarie fa
cerent: ſic ſctūs an̄ bullā eos in regula hor
tabatur. Per charitatem ſpūs voluntarie
ſeruiant ⁊ obediāt inuicem: hec eſt vt ait ve
ra et ſecura obedientia dn̄i noſtri ieſu xp̄i.
Vere obedientia hec chriſti eſt: qui eam in
euangelio docuit dicens. Omni petenti te
tribue. Et iterum. Hoc eſt preceptum meū
vt diligatis inuicem. Obedientia mutua
mutue dilectionis ſignum eſt ⁊ effectus
¶ Ad humilitatis obedientiam per qua₃
inferioribus obeditur: ſanctus in preſenti
capitulo ſuperiores inuitat: cum eos mini
ſtros et ſeruos aliorum fratrū eſſe cōmēo-
rat: ipſoſq₃ tantam habere familiaritatem
circa recurrentes ad ſe ſubditos mandat:
vt eis idem ſubditi dicere poſſint ⁊ facere
ſicut dn̄i ſeruis ſuis. Nam ita inquit deb₃
eſſe: vt miniſtri ſint ſerui omnium fratrum
Vt videlicet ſicut ſerui dominis: ſic miſtri
ſubditis in quibus iuſte poſſunt obēdiant.
Huius obedientie chriſtus in euangelio
formam dedit: cum matri et nutricio ſub-

ſubdit⁹ extitit.et baptizari dñs a ſeruo.ſ.a
Joanne voluit cui ⁊ dixit. Decet nos imple
re omnē iuſticiā: hoc eſt hūilitatem perfe=
ctam per quam maior ſubijcit ſe minori.
¶ De recurſu ad miniſtros ꝓ rꝉe obſuātia
¶ Pro recurſu ad miniſtros ſubditur. Et
vbicūq; ſunt fratres q̄ ſcirēt et cognoſcerēt
ſe nō poſſe regulā ſpūaliter obſeruare. ⁊c̄.
¶ Obſeruatio regule ſpūalis videtur ob=
ſuatio ſcd̄ʒ rigorē ſiue ſʒ puritatē ſine/ſine
occaſiōe ad malū. Vñ nō ſpūaliter poſſe pōt
intelligi: aut non poſſe ſeruare regulam ſe=
cūdum ſuū rigorē ſiue ſcd̄m puritatem vel
ſine occaſione ꝓxima ad peccandū ꝯtra re=
gule puritatē. Beato franciſco mos fuit di
cere ſpūaliter fieri qđ pure ſeu religioſe fie
bat. Vñ regulam ſpūaliter ſeruare non pōt
qui debite ac religioſe nō pōt. Sūt etiā qui
et ſi corporaliter nō tñ ſpūaliter ſeruāt: dū
ſpū erroris imbuti ſtatū ordinis ⁊ q̄ ſpūa=
les alij fratres agūt omnia ſpernūt: oīa iu=
dicāt/nec ſe nec eos ſcd̄m regulā viuere ar
bitrātur. Vbi ergo caſtitatem/caritatē/pau
pertatē/quietē mentis ad deū vel alia que
ſūt regule periclitari ſeu notabiliter impe=
diri vel certe intolerabilē alicui ꝓ ſua de=
bilitate vel alia neceſſitate rigorē eē vel ali
quē in predictum erroris ſpm̄ incidiſſe ꝯti=
gerit: fratres nō ſolū ad prouinciales ſʒ ad
ſuos quoſlibet indiſtincte miniſtros ſcd̄m
regulā hn̄t recurrere. Vt q̄ ꝑſidendo miſtri
ſunt et diſpēſaſatores miniſterioꝝ dei: ri=
gorē inualidū tēperēt: animaꝝ vulnera cu
rēt: pctōꝝ occaſionib⁹ obſtēt. Alioquin ſub=
dit⁹ q̄ſq; deo ſibi et ordini reus eſſe: ſi patri
ſpūali periculū ſuū ſpūale vel etiā corpora
le ſignificare negligeret. Si priuata res ē:
qui ꝑeſt ſi pater eſt: et ſecretum habebit ⁊
ſecretū ſi valet: ſecretū adhibebit. Reuelare
amici miſteria deſperatio eſt anime infeli=
cis. Turpe nimis eſt maxime ꝑlato ſecretū
ꝓdere: nec ſcire verbū tenere. Si ad mini=
ſtros tm̄ ꝓuinciales referim⁹ locū iſtuʒ: re=
currē ad ipſos nō ſolū per corporalē acceſ=
ſū: ſʒ etiā per inſinuationē vt alibi tactū ē.
Vñ ſic ꝑus in regula dicebatur. Fres in q̄=
buſcūq; locis ſūt q̄ nō pn̄t ſpūaliter vitā no
ſtrā obſeruare: idipſū ſuo miſtro ſignificēt.
Miniſter vero taliter ſtudeat ꝓuidere: ſicut
ipſe ſibi fieri vellet. Si corporali acceſſu re=
currerit: debet recurrere honeſto ⁊ cū ſocio
fratre iuxta ordinis morē ire ſuperiore ſi=
bi neceſſitate cognita ꝓuidente. Certaq; re
currendi neceſſitas debet eſſe: propter qđ
ſubditur. ¶ Qui ſcirent et cognoſcerent ſe
non poſſe regulam ſpiritualiter obſeruare

Debet ergo recurrens certitudinem iuſte
cauſe ꝯgruamq; ſocietatē habere. Btūs frā
ciſcus fres binos ⁊ binos chriſti exemplo
miſiſſe aliq̄n littera et regula vt alibi tetigi
approbat ſimultatē. Alioquin poſſēt mali=
cioſi neceſſitatē ꝯfingere: quoꝝ obtētu ſoli
ꝓ volūtate extra obediētiā vagarētur: et
ſuis intenderēt ſcelerib⁹ implendis in ſcan
dalū ordis et ruinā. Si q̄n fres ſolito more
iuerīt: q̄n mos fuit pctm̄ nō fuit: qđ nūc ꝑni
cioſū ſcādalū eiuſdēq; malicia creſcēte peri
culū nō permittit ordine pariter ꝓhibente
niſi caſus manifeſte neceſſitatis vrgeret.
Pn̄t ergo fres ad miniſtros prouinciales
recurrere q̄n aliter inferioꝝ ſubſidio mini
ſtroꝝ nō pn̄t regulam ſpūaliter obſeruare:
alſ ſuperflue ad maiorē ꝑlatorum recurri=
tur: cum per minorem indigenti eque vtili
liter ſubuenitur. Quidam hanc ſententiaʒ
ad locum referunt: cum.ſ.ratione loci fra=
tribus impedimētum preſtatur ne poſſint
regulā ſpūaliter obſeruare: vt q: loco anne
xa eſt ꝓprietas vel cura aliqua animarum
pueros aliquos baptizādi ⁊ alia parrochi=
alia faciēdi: aut q: propter neceſſariorum
penuriam oportet eos in congregationib⁹
vel queſtibus inhoneſtis contra regule pu
ritatē ⁊ vſū ordinis gn̄alē excedere/aut ꝑꝑ
ſocietatē inhoneſtā vel iportabilē frib⁹ pre
ſertim rudib⁹ ⁊ infirmis vt ꝯtingebat tp̄e ꝑ
mitiuo: ꝓ q̄ marie forſitā dictū fuit: q̄n fres
ſpecialia habitacula nō hn̄tes: bini et trini
vel vt multū quattuor vel ſex fres i hoſpita
lib⁹ vel in domib⁹ vel alijs q̄b⁹ colligebātur
locis iter hoīes paſſim ⁊ mulieres i maxia
ſepe penuria atq; ꝑiculo morabāt: ꝑfectōi
rꝉaris obſuātie itēdere nō valētes. His re
gula ꝓ remedio ꝯcedebat vt loco dimiſſo re
currerēt ad miſtros alibi collocādi. Qđ ad
locū ⁊ ad oēs gn̄alr fres i loco manētes hec
ſnīa ferat: ꝑ locale aduerbiū ⁊ plalē nūeꝝ
q̄ nō ad vnū ſʒ ad pl'es ſmo dirigit vt oſtdē
cū dr. Vbicūq; ſūt fres. Vel ſm ꝑmā vt dctm̄
eſt rꝉam: i q̄buſcūq; locʒ ſūt fres. Sʒ nūqd re
currere poterāt ad cuſtodes? Poterāt vtiq;
ſi cuſtodia ipos capē poſſet. Quocūq; mō ac
cipias: liber eſt ad cuſtodes recurſ⁹ cū ⁊ ipi
ſcd̄ʒ rꝉam ſint q̄nq; vt dctm̄ ē itelligēdi mi=
niſtri. Sʒ q: ꝓuincialis miniſter ſpacioſam
hn̄s ꝓuinciā: pt liberi⁹ ⁊ ad ſe vtili⁹ recurren
tib⁹ ꝓuidere: ad ipʒ ꝯgrue fuit vt volūt in=
dulgēdus recurſus. Deniq; vbicunq; ſpūa
lis vite q̄ in regula tradit̄ diſtrictio puri=
ritas vel etiam honeſtas ꝑ ſurrepētia ma=
la vel mixta bonis ꝑicula ipeditur quomo
dolibet iuxta predicta vel miniſtrum vel

recurſū accipias:pꝫ ꝟbū vbiqꝫ differēs:ſal
uus eſt regule intellectus. Uoluit itaqꝫ pı⁹
pr̄ ffes ad miniſtros in ꝑiculis vel in angu
ſtijs recurrētes ab eis recipi familiarit̄ et
benigne. Uñ ſubiūgit. ¶ Miniſtri vero ca=
ritatiue et benigne eos recipiāt et tātā fa=
miliaritatē ⁊c. Sane pr̄ ſpūalis recurrētes
ad ſe filios maxime deſolatos familiariter
in oĩm dꝫ caritate ſuſcipe: vt ſuas ei neceſ
ſitates oñdere ſuaſqꝫ fiducialiter ꝯſciētias
audeāt apire. Prelati clemētia ſubditū nō
mediocriter refouet: fugat duriciā. Mira
certe fiducia eſt caritatis qua ꝑlato dicere
ſubditus pōt ⁊ facere ſicut dñs ſeruo ſuo.
Nā ita inq̄t dꝫ eē ꝙ miſtri ſint ſerui omniū
ffm. Ut ſicut dño ſeru⁹:ſic ſubdito ꝑlat⁹ in
q̄bus ſcđm deū rōnabiliter pōt benigne ob
tēperet: faciēda nō quaſi dominādo ſꝫ poti
us ꝯſulēdo ⁊ exhortādo in māſuetudie. ſug
gerat eumqꝫ i olb⁹ cꝫtū abſqꝫ diſcrimine ia
ctura ⁊ offenſa rectitudinis poteſt cū tran=
quillitate ac reuerētia tractet tāꝙ ſūmi vi=
cari⁹ preſidentis. Cui dr̄. Tu autē dñator
virtutis cū trāquillitate iudicas ⁊ cū ma=
gna reuerentia diſponis nos. Ipſi ꝟo pre=
lati ordinis q̄ miniſtri et ſerui dicūt: nō mi
n⁹ reuerētia digni ſūt putādi. Conſtat eos
tñ aiaꝝ curā ꝑlationis ꝙ nomē nō q̄ſiē ex
ordinis hūilitate: ſꝫ rē ex officij neceſſitate
hr̄e: q̄ dū bñ ꝑſūt. duplici honore. ſ. reueren
tie ⁊ obſequij eo amplius digni ſūt quo ea
ſibi ipſis exhiberi nō exigūt. Quos q̄ ſpernit
deū vtiqꝫ (cuius ſūt vicarij) ſpnit. In medio
fratrū rector eorū in honore hñdus eſt. Si
hūiliatur ꝑlatus: non dꝫ intumeſcere ſubdi
tus. Magna ꝑuerſitas ſi minor ex maioꝝ
hūilitate ſupbiēs factuſqꝫ irreuerēs inſole
ſcat: ꝙ viliū perſonaꝝ eſſe ſolet. Ueꝝ qꝛ or
dis hui⁹ hūilitas ꝑſidētib⁹ honorē abhor=
rētib⁹ quādā amplectit̄ caritatē: eis nō a=
deo curioſa: ſꝫ modeſta cōſueuit q̄dā reue=
rētia exhiberi. Hō quoqꝫ idiſciplinat⁹ ⁊ irre
uerēs ⁊ adulator apparere cōfūdit̄. Supior
q̄dē nō dꝫ venerationē appetere: ſꝫ potius
ſocietatē ⁊ equalitatē amare. Quā hūilita
tis grām antiq̄ adeo habuerūt vt ſuis ipſi
ſe ſubijcerēt ſubditis ⁊ vix extra capitulū a
liqua inter ꝑlatū ⁊ ſubditū differētia nota=
ret. Nō erubeſcebāt hūilia opa: ſꝫ hūilita=
tē quā docebāt ꝟbo: opis cū vacabat oñde=
bāt exēplo. ¶ Poſtremo ſctūs gñalē ad ꝑla
tos ⁊ ſubditos monitionē aſſumit dicens.
Moneo q̄qꝫ ⁊ exhortor i dño ieſu xp̄o vt ca
ueāt ffes ab oī ſupbia ⁊c. Indignū eſt eniꝫ
vt hūilitatis ⁊ ꝑfectiōis altiſſime ꝓfeſſores
rurſū ſupbiēdo: proximis iuidēdo/ cupidita=
tib⁹ ⁊ curis ⁊ negotijs ſeculi detractiōib⁹ et
murmuratiōib⁹ ſe iterū immiſcēdo/ turpi⁹
periculoſiuſqꝫ apoſtatarēt. Detrahentēꝫ ſi
arguere metuis: honeſte tñ nō reſpōdendo
ad ſua ſed alia ingerendo ꝟbo compeſcis.

¶ De moderamine i ſtudio lr̄arū ſeruā
do: ⁊ ſācte orōis exercitio: ⁊ an ffes minores
poſſint cathedrā magiſterij aſſumere

¶ Et nō curēt neſciētes lr̄as: lr̄as diſcē. Sā
ctus hoc loco ꝑmas i ordie lr̄as ⁊ ſenes ele=
mētarios in ordie nō cōmēdat. Multiꝫ lr̄aꝝ
ſtudiū ſtudij orōis ⁊ deuotiōis ⁊ charitatis
ad ffes negligētiā parit. Religio ad ꝟtutes
poti⁹ ꝙ ad apices vocat. Si bon⁹ ſtudēs vis
eē bōitatē ⁊ diſciplinā ſciētie añponē ſtude
¶ Sꝫ cū rl̄a dicat ꝙ nō curēt neſciētes lr̄as
lr̄as diſcē ⁊ dñs i euāgelio nolite vocari rab
bi: nūq̄d ffes ſtudiū lr̄arū ⁊ maxime cathe=
drā magiſterij ꝓhit aſſumere? Phit vtiqꝫ. Nō
eīm ſctūs regule ꝯditor lr̄atis ſꝫ laicis ⁊ il=
literatiꝫ ſtudiū vetat: vt vnuſq̄ſqꝫ ſcđꝫ aplm
in qua vocatiōe vocat⁹ eſt in ea ꝑmaneat.
Neſciētes lr̄as: lr̄as diſcere noluit: nō ve=
tuit. Alioq̄n ſue cōtrari⁹ regule ipſe fuiſſet
q̄ expns in ordine cū paucas litteras ſciret
poſtmodū nō ſolū orādo ſꝫ etiā legēdo ꝓfe
cit et alios ffes in diuinis ſtudere lr̄is: vo=
luit et vt ſacre ſcripture doctores in maxi
ma reuerentia haberētur mādauit: tāꝙ il=
los a quibus perciperent verba vite. Unde
cum non honoraretur doctor: intelligebat
hoc euangeliū non vetuiſſe. Alioquin pau
lus apl's euāgelio cōtradicit. q̄ ſe doctoreꝫ
gentiū vocat: qđ maioris videt̄ ipudentie
ꝙ ſi ab alijs vocaretur. Dico ergo ꝙ ſcđm
euāgeliū ambitio ⁊ pompa hui⁹ nois ē cō=
tennēda ⁊ nullaten⁹ appetēda: ſꝫ officium
aſſumēdū. Quos ei decet magis euāgeliū
docere ſiue docēdi euāgelij auctoritatē q̄
in magiſterio dat̄ habere ꝙ ffes minores q̄
euāgeliū ꝓfitent̄ ⁊ ſeruāt. Nā cū euāgeliū
dicat. Qui fecerit ⁊ docuerit hic magnus
vocabitur i regno celoꝝ: quis ſane mētis
dicat: vt magiſter ⁊ frater alexāder de ales
diues debuerit predicare et docere: beati
pauperes ſpū: ⁊ paup effect⁹ ꝓpter deū de
buerit reticere. Certe ſi fratres decet addi=
ſcere et ruminare tāꝙ aialia mūda verba
diuina ⁊ ipſi ſibi ſufficiūt in docendo: quis
tam ſtultus eſt vt doctrinā quā eos decet
facere debeant a non facientibus mendi=
care? Magiſterij ergo pompa dānatur: ſed
officium et ſtudium commendatur.

¶ Qꝫ ante et ſuper omnia debeat gra=
tia deuotionis et orationis preſtolari
a fratribus. ¶ Sed attendant ꝙ ſuper

omnia deſiderare debent habere ſpiritum dñi ꝛ ſanctã eiꝰ operationẽ ꝛc. Magis neceſſarijs magis eſt inſiſtẽdũ. Mores ſcientie preponunt Nullis potior ꝙ̃ practica virtutum ſcia. Sic merito ſuper omnia deſideratur ſpiritus dñi ꝛ operatio eius ſãcta Nō tñ rephẽdit ſtudiũ niſi ꝓpt hoc a neceſſarijs declinet vita ſtudẽtium: imo deuote ſtudentẽ ſacre ꝓmouẽt lre ad virtutẽ Cultus itaqꝫ ſpũs dñi in feruore deuotionis ꝛ zelo puritatis ſeu cautele a vicijs ꝑlibatis operationis ſancte inſtantia iugis ꝛ pura oratio humilitas deo ꝛ hoib9 grata q̃ ſolet fratrũ minoꝝ iuxta etiã ſtatus humilli mi exigentiã quaſi ꝓpriiſſima ꝛ ſpecialiſſima virtus eſſe patientia conſtãs ꝛ charitas etiam ad perſequentes beniuola ſunt mores et ſtudia quibus maxime occupari debemus. Sed hũilitatis charitatis patientie veritas huius potiſſime ſtatus veritatẽ oſtẽdit: ſi ex alo q̃ ſũt hũilitatis ꝛ charitatis amplectimur: ſi patientiam ad eos qui nobis et bñfacientibus damna. ꝓbra et calũnias inferũt. ſeruamus corde placido indefeſſã. nichilqꝫ mali ꝓ malis verbo aut facto rãcore vel. ſigno (quod i religioſis maxime nō debet aliquatenꝰ apparere ſed magis vt hic et in euangelio dr oratio nis ꝛ beneficij repenſiua m) ffes minores vere eẽ ꝓbantur. In his patenter profeſſionis euangelice vel defectus oſtenditur vel ꝑfectio declarat. ¶ Sz in ꝑmiſſis oibꝰ optime ſi aduertimus iformamur. In his fuit cõuerſatio antiquoꝝ. Qui ordinis ſũt iſtis iſiſtunt. Qui aũt in ſctã regule obſeruãtia vſqꝫ in finẽ perſeuerauerit: in quo ſãctꝰ errorẽ garrientiũ ꝯtra ordis ſtatũ elidit

¶ De ſuſpectis conſortijs mulierũ ꝛ cōpaternitatibus et ingreſſu monaſterioꝝ monialiũ vitãdis. ¶ Capitulũ vndecimũ

P Recipio firmiter fratribus vniuerſis ne haberent ſuſpecta conſortia mulieꝝ. ¶ Sancti euangelij ſanctus emulator volens vt fratres lumbos iuxta euangelium per continentie ſanctimoniã perfecte precingant: ad commune continentie votum apponit quedam ei nouercantia. ſ. ſuſpecta conſortia monaſteriorum igreſſum et compaternitatis contubernium indicens Suſpectũ conſortium non vna cauſa ſed ex pluribus indicatur: vt ex genere actus ex circunſtãtia loci et temporis frequentia et perſone et huiuſmodi que patẽt cuilibet intuenti.

Eo ipſo quippe quis reddit ſe ſuſpectum quo diſſuaſum ſibi maxime a prelatis non vitat conſortium. Negligit enim obedientiam et honeſtatem voluptas. Suſpecta vero mulieꝝ ꝯſortia. oẽs quidẽ ne ꝓximũ ſcandalizẽt: ſz fratres ex regula ſi etiã veꝝ ſit ſcãdalũ vitare conẽtur. monaſteriorum ingreſſus nō acceſſus ad ea inhibẽtur. cuz dr. Et nō ingrediãtur monaſteria monachaꝝ ꝑter illos quibus a ſe apo. cō. ẽ li. ſpecialis. Quidã hec ꝓ monaſterijs tm̃ monialiũ incluſarũ quas btũs frãciſcus inſtituit dictũ putãt: et intellectus hmōi tp̄e date regule i generali. ca. credit fuiſſe declaratꝰ Sz nulliũ monachaꝝ cenobiũ ꝓhibitio excipit generalis. Noſqꝫ ad intentionẽ beati Frãciſci quã neſcimꝰ ſed ad litterã quã vouemꝰ ꝛ ꝯmunem ac rõnalem aſtringimur intellectum Oẽs autẽ mulieres ꝯmuniter viuẽtes ꝛ regularẽ obſeruãtiã canonice ꝓfitẽtes monache dici poſſunt. Monaſteriũ dicunt eccleſiam ſiue domũ vbi regulariũ congregatio reſidet perſonarum. Congregationem due vel tres vt volunt perſone conſtituunt. Ex apoſtolica ſtamen indulgẽtia monaſterio monachaꝝ ad interiores officinas reſtricto: eccleſiã licet potiſſimã monaſterij officinam ſicut et alia loca vbi ſeculares conueniunt infra ſepta: incertis ingredi caſibus poſſunt. Sane abſqꝫ laxatione regule immo ſecundum ordinationem ipſius a ſede apoſtolica ſpecialis pro certis ꝑſonis et caſibꝰ licentia peti poteſt Nunqꝫ regula vel diſpenſatione ſoluitur vbi ſcꝺm quod ipſa ordinat agitur. Vertitur i ſcãdalũ ordis cũ ffes officinas iteriores puta clauſtrũ in gñalibꝰ ꝓceſſionibus ꝯmuniter cũ populo vel epiſcopo ad predicãdũ in capitulo vel ꝓ alia graui neceſſitate puta ꝯfeſſionis vel ſpũalis ꝯſilij ad iſtantiã alicuiꝰ grauiter infirmãtis nō intrant. Nōnulli ſentiũt monaſteriũ: non officinaꝝ diſpoſitione ꝑfecto ſeu multitudine ſed ex monialium principali et cõtinua inhabitatione cẽſeri: ꝛ domũ vnam rñdere interduz ꝓ pluribus officinis: preſertim cũ oratoriũ ẽ in loco. Monaſteriũ inquiũt nō facit domoꝝ ambitio: ſz ꝯtinua regularium habitatio ꝑſonaꝝ eccleſiaſticis maxime ſeu diuinis officijs deditarum. Monaſteriuz nō inſtructure ſz ꝑſone ꝯſtituũt: que et nobis cauſa prohibitionis exiſtunt. Ob hoc ffes diſcreti omnem libenter monialiuz locum vitant. Qui cauet laqueos ſecurus eſt. A parrochialibus tamen eccleſijs preſertim extra monaſteria conſtitutis quibus cura

ti preſunt quiq; principaliter parrochijs
deſeruiunt: licet in earum domibus alique
inhabitent moniales: fratres arceri per re-
gulam niſi alia ſit ibi ſuſpitiōis occaſio nō
videntur. Sed cū l illis eccleſijs predica-
tur: debent ſpeciales monialium celle vi-
tari. Ubiq; prouide ſpeciale habitaculum
monacharum ſpecialiter euitatur. Nō mi-
nus quoq; honeſte parua et iordinata mo-
nialium loca ꝗ̄ magna et ordinata vitan-
tur. Sepe vbi congregatio minor: ibi ſuſ-
picio maior conſiſtit et maioris peccati op-
portunitatem ipſa ſolitudo miniſtrat. Om-
nium quidem habitacula ſiue cōſortia mo-
nacharum propter maius periculum ali-
cuius dyabolus impugnat maius quoq;
ſcandalum. Spirituales viri ⁊ femine ſeſe
inuicem ſpiritualiter ſepe: ſed raro corpo-
raliter viſitant. Beatus benedictus ſanctā
ſcolaſticam ſororem ſuam ſemel in anno
prope ipſius monaſterium accedentē cor-
poraliter viſitans: ad cellam ſuam eadē
viſitationis die redire volebat. Non decet
religioſum virum ꝗ̄tūlibet honeſtarū fre-
quentatio mulierum. Deniq; vt de mona-
ſterijs predictis omnes fratrum circa eas
proceſſus excludam: ex apoſtolica ꝓhibi-
tione ſcḋm regulā ⁊ patrum ordinationē
depēdet. ¶ Nec fiāt cōpatres viroꝝ ⁊c. Li-
cet mos habet: hos p̄cipue qui de ſacro fō-
te vel epiſcopi confirmatione recipiunt cō-
patres appellare: non minus tamen (vt vo-
lunt) compaternitas ex baptiſmi collatio-
ne contrahitur: fratres impediens ne ba-
ptizēt niſi neceſſitate cogēte. Poſſūt quidem
periclitantem puerum baptizare: ſal-
tem vbi alia deeſt perſona que poſſit aut
velit hoc facere: tunc enim iuſte: nec inter
fratres nec inter homines ſcandalum eſſe
poteſt: quod regula pretēdit cum dicit. Ne
hac occaſione inter fratres vel de fratrib⁹
ſcandalum oriatur. Charitatis quoq; pre-
ceptum quo proximū diligentes tenemur
maxime in re tam ſpirituali et neceſſa-
ria ſubuenire nec intendit ſanctus nec po-
tuit irritare. Neceſſitas etiam vt canō lo-
quitur legem non habet. Que autem ma-
ior neceſſitas ꝗ̄ animam ꝓximi a damna-
tiōis eterne periculo liberare? Ubi autē nō
cogit neceſſitas: non eſt noſtri officij bap-
tizare. Non miſit nos xp̄s baptizare ſed
euangelizare. Per predicta excludit ſan-
ctus occaſiones peccandi. Tanto enim ꝑ-
fectius vicia declinantur: quanto arctius
eorum occaſiones deuitantur.

¶ Capitulum. xij.

Quicūq; fratum diuina inſpiratione voluerit
ire inter ſarracenos. ⁊c. Btūs
frāciſcus exēplo xp̄i mittētis
diſcipulos ſicut agnos inter
lupos vult fr̄es ire inter ſarracenos ⁊ alios
infideles. Attēde in hoc capitulo de miſſio-
ne fratrū ad infideles: ⁊ de cardinali peten-
do. Fide ſanctus ⁊ zelo feruēs ſalutis oīū
ad incredulos ire gratia predicationis in-
uitat: diuine id fore inſpiratiōis oſtendēs.
Eſt quidē inſpirationis velle fidem infide-
libus predicare. Nimirū ex predicatione
hmōi excellens acquiritur meritū ⁊ corona
Qui me confeſſus fuerit ait xp̄s: ꝯfitebor ⁊
eū coram patre meo. Et alibi patientibus
tribulationē pro xp̄o pollicetur mercedem
glorioſā in celis. Sed quia tāti executores
officij ⁊ induſtrioſi ad docēdū ⁊ cōſtātes ad
ſuſtinēdū eſſe opʒ: nō vult ſāctus oēs paſſim
ad cōuerſionē gētiū vel martiriū anhelan-
tes niſi alias ſint idonei ad hmōi deputari
ne vnde ſpūale cōmodū queritur inde ſalu-
tis diſpendiū ſubſequat̄. Melius eſt eī̄ in
paruis ꝑficere ꝗ̄ in magnis deficere. Du-
plicē aūt modū cōuerſādi inter incredulos
ſanct⁹ in regula prima ponēs dicebat. Fra-
tres inq̄t duobus modis iter eos ꝑnt ſpūa-
liter cōuerſari. Unus modus eſt vt nō faci-
ant lites nec cōtētiones: ſed ſubditi ſīt om-
ni creature propter deum: et confiteantur
eſſe ſe xp̄ianos. Alius modus eſt ꝙ cū vide-
rint placere deo: annūciēt verbū dei: vt cre-
dāt in deū patrē omnipotentē ⁊ filiū ei⁹ ſpi-
ritū ſctm̄ creatorē oīm redēptorē ⁊ ſaluato-
rē oīm fideliū ⁊ vt baptizētur ⁊ efficiantur
chriſtiani: qꝛ ſaluari nō poſſūt niſi baptiza-
rentur ⁊ ſint veri ⁊ ſpirituales chriſtiani: et
niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſācto
non poteſt intrare in regnum dei. Et q̄buſ-
dā interpoſitis addebat. Recordentur fra-
tres ꝙ dederunt ſe et reliquerunt corpo-
ra ſua propter deū dn̄o ieſu chriſto: ⁊ ꝓ ei⁹
amore debēt ſuſtinere tribulationem: per-
ſecutionem ⁊ mortem: qꝛ dicit dn̄s Qui per-
diderit animam ſuam propter me: ſaluam
faciet eam. Dico aūt vobis amicꝭ meis: ne
terreamini ab hijs qui occidunt corpus. Si
vos perſequuntur in vnam ciuitatem: fugi-
te in aliam. Hec et alia plura in euangelio
vel ex euangelio aſſumebat. Attende ſan-
ctum in duplici modo conuerſandi ordina-
tum et congruum predicationis pro in-
fidelibus proceſſū oſtendere: vt prius pre-
dicetur exemplū: poſtmodū autē verbum.

Nec hoc paſſim: ſed cum viderint placere
deo. Omni em̄ negocio tēpus eſt et oppor=
tūitas. Preparādi ſunt hoīes ad ſuſceptio
nem doctrine ſicut terra ad ſemen et eger
ad medicinā ſumendā. Nec deſiderio mar
tyrij p̄cipitāter agendū ē ſ; prudēter. Mor
tem em̄ ꝓ xp̄o appetere debemus ⁊ fugere
ordinate. Ceterū deuot⁹ ſancte romane ec=
cleſie bt̄us Frācīſc⁹ ſuos ei filios ꝯmēdauit
in hoc ipſo ꝓuidēs ordini ꝯtra īſidias emu
loꝝ: ob hoc p̄ceptū de cardinali petēdo ſub
iūgit dicēs ❡ Ad hec p obediētiā iniūgo
miniſtris vt petāt a dn̄o papa vnū de ſācte
romane eccl'ie cardinalib⁹ ⁊c. Tenētur er=
go miſtri vnū vel in ſpeciali vel i gn̄ali pe=
tere cardinalē: q̄ ſit gubernator ꝓtector et
correctori iſti⁹ fraternitatis: ne a fide vl' ab
obſeruantia regulari deuiēt cū ſubdit. Et
ſint ſp ſubditi ⁊ ſubiecti ⁊c. In his vt vo=
luit caſib⁹ intereſt cardinalis clamore vel
facti euidētia rite motu ſuo vel ſedis apl'i=
ce auctoritate curare: ſi ab eo req̄ſiti mini
ſtri q̄bus p̄mo de iure cōpetit correctio vl'
capitula ordis nō corrigāt corrigenda: vt
correctori i rephēſione maloꝝ ſit / guberna
tori ꝓmotione bonoꝝ. Qui bn̄ vt dicūt in
ſtitura iā rta petēd⁹ inducit: q; rl'arē iſtitu
tionē ſiue ꝯtū ad ordinis obiaz ⁊ diſciplinā
in ſubditos ſiue ꝯtū ad alia ꝯſeruare inq̄=
unt h;: laxare nō valet. Per quē aūt modū
gubernatio hmōi ſiue correctio vigeat in=
dagātes q̄rūt an hoc ſit ꝯtū dioceſani i ſub
ditos ſibi rl'ares exercent: vt cardinalis ꝓ
romana eccl'ia fr̄ib⁹ tāq̄ȝ dioceſan⁹ exiſtat
vl' alia ſp̄alis ꝯ miſtri ſupꝯmiſſos cure ſue
fr̄es arcti⁹ ſibi ad obiam voti ſolēnis p̄ce=
ptiq; irrefragabilis exp̄ſſiōe aſtricto; hn̄t
de regula ⁊ de iure quā vſurpare ſiue ꝯfū
dere ordis aiūt nō gubernatio: ſ; deſtru=
ctio plane eēt: vel certe alia q̄dā gratuita
neceſſario p̄dictaꝝ auctoritate ſ; ſola pe=
tētiū deuotiōe impēſa. Hāc em̄ vt aſſerunt
fecerūt felicis mēorie dn̄s papa Grego. ix.
in minori adhuc officio ꝯſtitut⁹ p̄m⁹ ad hoc
regimē poſtulatus: officio liberaliſſime ca
ritatis nō vēdicatione ordinarie ptāτis cu
rā egit: q; vt pr̄ p̄ijſſimus filios gubernās
neceſſaria eis ſuggerēdo ⁊ ꝓcurādo pater
niſq; ſi q̄n deſiceret correctionib⁹ ⁊ icrepa=
tionib⁹ corrigēs: ab aduerſarijs viriliter
ꝓtegeb; nichil in his oībus in p̄iudiciū or
dinis vel obediētie prorſ⁹ attēptas ſ; erāt
ei fr̄es filiali poti⁹ caritate q̄ȝ exacta p euȝ
neceſſitate ſubiecti. Ego de dn̄i p̄dicti ptā
te nichil diffinio: ipſe poti⁹ vel ſedes apo=
ſtolica req̄ratur. S; nec approbo ſupfluas
circa p̄dicta diſputatiōes ponētiū os i celū
p̄ſertim cū ordo nōdū habuerit cardinalē:
niſi affectuoſiſſimuȝ dilectorē et ſtrēuiſſi=
ꝓtectorem. Nec ſit veriſimile q̄ cardinalis
nr̄ vel curia romana ordinē ſibi nō aliqua
liter ꝯmēdatū (ſicut hmōi exēplo plures re
ligioſi cardinalē iā petūt) ſ; ſingulariter ab
ipſo p̄mo inſtitutore ꝯmiſſū: imo ſingulari
ter ab ipſa eccl'ia ordinatū: ⁊ ſp̄aliter i ipſa
fundatū ſeruificādo ſeu iuriſdictiones ꝯfu
ſiōe turbādo velit opprimere q̄ alios ꝯſue=
uit ordines liberaliter fouere. Attēde q̄ p̄n
cipalia ordinis ⁊ quoꝝ maxime ſpecificat
excelſu videlicet paup̄tatē ⁊ humilitatē et
ſolā euāgelij obſeruātiā vltimo vt arctius
ip̄rimat quaſi ꝓ regule ſūma ⁊ ꝯcluſione cō
memorat dicēs. Paup̄tatē ⁊ hūilitatē ⁊ ſā=
ctū euāgeliū dn̄i nr̄i ieſu xp̄i q̄d firmiter ꝓ
miſim⁹ obſeruem⁹ Quāta ḡ cura exceſſus
in victu ⁊ alijs faſt⁹ in verbis ⁊ moribus
eſt fr̄ibus minoribus vitādus: Euāgelica
ergo ꝑfectio quāta ē diligētia quātoq; ſtu
dio cōplectēda: hanc noſter pr̄ maxime cō
ſequi docet: hāc ipſe in vita ſua ſingulari=
ter eſt ſecut⁹. Unde ⁊ ꝯgrue ſicut vite chri=
ſti ſic et mortis chriſti in ſacris ſtigmatib⁹
ſingulariter ē ſecut⁹: vel ſimilitudineȝ ha=
buit ſingularē. Ip̄e nāq; ſūm⁹ pōtifex fu=
turoꝝ xp̄s paup̄tatē ⁊ hūilitatē p̄dictā ore
ſuo dictatā: cupiditatū ⁊ faſtus p q̄ pluriū
iam regularium ſtatum ſubuerti: ⁊ mōtes
in cor maris transferri conſpicimus: maxi
me repreſſiuam a ſapientibus ⁊ prudenti
bus huius mundi abſcondita: ſe paruulis
a patre luminum reuelatā in beato Fran=
ciſco paruuloꝝ p̄re contra calūnias impi=
orū qui mente corrupti ꝑfectū dei opus vt
fatuū aut ꝑuerſū ip̄ugnant: autētico excel=
lenter ſuoꝝ ſtigmatum ſigno bulla irrefra
gabiliter ꝯfirmauit: vt ei nemo īfidelis de
cetero ſit moleſtus. ❡ Conſtanter itaq; dn̄i
noſtri ieſu xp̄i ſerui ſuiq; ſigniferi patris
noſtri et precedentium patrum exemplo
veſtigia ſubſequamur. Nemo aſperitateȝ
nemo difficultatem alleget: xp̄i iugū ⁊ on⁹
ſuaue et leue eſt amāti. Sit ipſi deo honor
et gloria in ſecula ſeculorum Amen.
❡ Explicit expō. Hugonis ſup reg. fra. mi.

❡ Incipit declaratio

Magiſtri Bartholomei de Piſis ſuper re=
gulam fratrum minorum ex libro confor=
mitatū aſſūpta cū ſingularib⁹ ipſi⁹ rl'e ⁊ ſta
tus cōmēdationibus premijs.

Viſo qualiter ſum
mus dñs ⁊ ſaluator noſter: re=
gulat gñaliter ⁊ ſpecialiter vir
tuoſe degere: et ad vitã eter=
nã optãtes peruenire: qđ erat
prima pars iſtius noni fructus ⁊ conformi
tas. Nunc cõſequẽter videndũ eſt de ſecũ=
da pte. videlicet Frãciſcus regulator. Ubi
ſciẽdũ eſt ꝙ cũ dictũ ſit in ꝑcedentib⁹ btũm
Frãciſcũ fecũdatũ fuiſſe frĩbus minoribus
ſororibus ſancte clare: ⁊ hoibus fratribus
ac ſororib⁹ de pnĩa. Et qꝛ nõ decebat tales
eẽ abſq; lege ⁊ rĺa debita: hinc eſt ꝙ diuino
ſpũ: talib⁹ ſub Frãciſci regimine adunatis
btũs Frãciſcus dino lũie illuſtrat⁹ ꝑfatis
rĺam tribuit ⁊ modũ viuẽdi. Et quia diſti=
cti fuerũt tales qbus btũs Frã. fuit fecun
datus. Hinc eſt ꝙ ip̃e diſcretione precipua
adornatus: ſicut diuerſis: ſic ⁊ diuerſas re=
gulas tribuit ⁊ modos viuẽdi. Frĩb⁹ mino
ribus altiorem ⁊ ſtrictiorẽ.: vtpote apoſto=
loꝝ. Sororib⁹ vero vt ſexu infirmiorib⁹: de
dit regulã mitiorẽ. At vero his de peniten
tia in mũdo cõſiſtentibus ⁊ circa tẽporalia
occupatis: pro ipſoꝝ ſalute regulã ſtatuit
modis ipſoꝝ vtilem ⁊ congruentem. De
quibus loquẽdũ erit: ſed principaliter de ꝓ
ma regula: videlicet Data fratribus mino
ribus: ⁊ demũ de aliĳs. Quib⁹ declaratis ap
parebit quõ beatus. F. fuit prudẽs ꝑdicto
rũ regulator ⁊ ordinator. De prima regu=
la ſuccincte volẽdo loqui vt appareat qua
lis ſit: ⁊ quanta ſit ipſius altitudo ⁊ ꝑfectio
eſt notandũ ꝙ rĺa frĩm minoꝝ: qualis ſit et
ꝙ̃ perfecta ex pluribus põt perpendi.

Qualiter regula a chriſto miraculoſe
btõ franciſco fuit data ⁊ mõſtrata.

¶ Primo qꝛ a chriſto miraculoſe data eſt
⁊ mõſtrata. Ubi ſciẽdũ: ꝙ beatus Franci=
ſcus nõ ſtatim mũdo abrenũtiato ſũpſit re
gulã euãgelicã in viuẽdo imo p biẽniũ ſte=
tit indut⁹ hitu heremitico portãdo corrigiã
⁊ calciamẽta ⁊ baculũ quẽdã in manibus.
Attamẽ iſto tpe eccĺias tres cepit erigere.
Quo biẽnio cõpleto: dũ in quodã apĺoꝝ fe
ſto miſſã de apĺis audiret ⁊ formã intellige
ret datã apĺis a xp̃o i viuẽdo: ac apĺice nor
me apĺis date ſup oĩa coaptaſſet: vt dictũ
eſt fructu. viĳ. ꝑcedẽti. Et ex tũc cepiſſet pe
nitẽtiã ⁊ v̄bo ⁊ facto publice ꝑdicare. Quũ
mĺti ei⁹ ꝑdicationẽ aiati: ⁊ ꝑcipue fr̃ Ber=
nard⁹ de qnta valle mundũ relĩqre vellet: ⁊
xp̃o deſuire: cui⁹ rĺam deberẽt obſuare et
accipẽ: btũs Frã. cũ frẽ Bernardo ad eccĺiaꝫ
cathedralẽ accedẽtes: primo miſſã a qdã bo
no ſacerdote audiẽtes: deide vſq; ad tertiũ
dñm dep̃cãtes: vt ſup hoc eis ſuũ bñplacitũ
oñdere dignaret̃: oõne ꝯpleta: ſacerdos ad
rogamẽ btĩ Frãciſci ſigno cru ꝯ ſe muniẽs
miſſale aperuit ⁊ librũ euangelioꝝ. In cui⁹
aꝑtiõe pria occurrit. Si vis ꝑfect⁹ eẽ vade ⁊
uẽde oĩa q̃ habes ⁊ da pauꝑib⁹. In ſcđa aꝑ
tiõe occurrit illđ. Qui vult vẽi re p⁹ me abne
get ſemetip̃ꝫ ⁊ tollat crucẽ ſuã ⁊ ſeq̃t me In
tria v̄o aꝑtiõe occurrit illđ. Nihil tuleritis
i via. Quib⁹ auditꝫ ait btũs Fran. ad frẽm
Bernardũ. hec eſt vita ⁊ rĺa nr̃a oĩmq; q̃ vo
luerit nr̃e ſocietati cõiũgi. Sic ꝗ edoct⁹ celi
tus pr̃ btũs rĺam euãgelicã aſſũpſit. Et cũ
frẽs vſq; ad duodenariũ numeꝝ excreuiſſẽt
tũc btũs Frãciſc⁹ illuſtrat⁹ celit⁹ de v̄bis euã
gelĳ quãdã cõpoſuit rĺam paucis aliĳs ſuꝑ
additis: q̃ ad vniformẽ viuẽdi modũ neceſ
ſaria videbãt̃: ꝑſuppoſita tñ ꝓ fũdamento
indiſſolubili obſeruãtia ſcti euãgelĳ. Ubi
attẽtis q̃ poſuit: ⁊ ip̃i⁹ btĩ Frãciſci ignorãtia
qꝛ ydiota ⁊ ſimplex ꝓculdubio a xp̃o eideꝫ
extitit reuelata. Sic ꝗ miraculoſe primo fctã
nõ min⁹ miraculoſe extitit ꝯfirmata. Quod
oñdit ꝓma viſio btõ Frãciſco de ſũmo põti
fice inclinãdo ad ei⁹ votũ a deo ſibi mõſtra
ta. Quũ eñ ſocĳ ex ſimplicitate ſũmi põtifi
cis ꝑſentiã adire formidarẽt: ipſi btõ Frã.
viſio eſt mõſtrata arboris magne celſitudi
nis. ſub qua cũ ſtaret ⁊ eius magnitudinẽ
miraret̃ ſubito dĩna v̄tute tñ leuabat̃ i al
tũ: vt cacumẽ ipſi⁹ ꝯtigere: eiuſq; ſũma facil
lime icuruaret ad ima: ꝑ quã ſũmũ põtificẽ
intelligẽs dĩna ꝯ̄tute ad ſe iclinari debere
ꝯfortatis ſocĳs cũ ipſis ad dñꝫ Inocẽtiũ ter
tiũ Romã perrexit. Uiſio etiã oſtẽſa ſũmo
põtifici idipſũ ꝯfirmat. Qui mĺtis negocĳs
occupat⁹: quũ btm̃ Frãciſcũ añ ſe ꝯſtitutũ
cũ ſocĳs idignãter repuliſſet: reuelatio ẽ ſi
bi fctã de nocte de palma inter pedes ſuos
paulati ſuccreſcẽ: ⁊ i arborẽ pulcherrimam
eleuari. Et dĩna luce edoct⁹: ꝙ palma ſigni
ficaret illũ pauꝑeꝫ quẽ repulerat: de mane
mãdauit illũ inq̃ri: ⁊ ad ſuã ꝑſẽtiã adduci.
Alia q̃q; viſio prefato põtifici ꝑoſtẽſa fuit
a dño vꝫ De eccĺia lateranẽſi iã ruine pxia
quã qdã hõ pauꝑcul⁹ modic⁹ ⁊ deſpect⁹ ꝓ=
prio dorſo ſubmiſſo ne cadẽt ſuſtẽtabat pau
perẽ illũ btm̃ Frã. itelligẽs q̃ poſtulauit cõ
cta ꝯceſſit. Approbauit rĺaꝫ ipſã: ſꝫ nõ cum
bulla: dedit de pnĩa ꝑdicãda mãdatũ: ⁊ ipſũ
ſemꝑ ſpeciali amore dilexit. Sic ꝗ ꝯſidere=
tis oĩbus⁹ videlicet regule ꝯſcriptione pa=
pe ꝯdeſceſſione: ⁊ dĩna ꝑmonitione: miracu=

loſe a xp̄o prima rl'a eſt data. Uerū cum dilatato iā ordine viuendi formam per ipſuz Innocentium approbatam: quia videbat eā prolixaz cuperet ad breuiorē formā re reducere: et per dn̄m Honoriuz tertiū: qui Innocētio ſucceſſerat in ppetuū facere roborari. Ad hoc faciendū mira viſiōe a deo fuit pmonit⁹. Uidebat ei ſibi micas panū ſubtiliſſimas collegiſſe: multiſq3 famelicis fribus ipm circūſtātibus debere tribuere: ſ3 pꝑter eaꝝ tenuitatē: ne inter man⁹ exciderēt dare formidabat. Uox deſup ē ei facta dicēs. Frācisce vnā de micis oibus hoſtiā facito: ꝛ māducare volētib⁹ tribue. Quo faciēte quicūq3 non deuote recipiebāt: aut receptū contēnebant donū: mox lepra infecti notabiles apparebāt. S3 cū viſionez prefatā beatus Frāciſ. minime itelligeret: et vigil eſſet in oratiōe vocē de celo dilapſam audiuit dicentē. Frāciſce mice noctis pterite verba ſūt euāgelica: hoſtia ē rl'a: lepra iniqtas. Qua viſione btūs Frāciſcus pmonit⁹ aſſūptis duob⁹ ſocijs: videlicet frē Leone: ꝛ frē Bonizo de bononia ad mōtē fōtis polūbe iuxta reate perrexit. Ubi pane tm̄ ꝯtentus ꝛ aqua ieiunans rl'am fecit ſcribi: ſcd̄m q̄ oranti ſibi diuinus ſpūs ſuggerebat. Quā cum de mōte deſcēdēs ſeruandā fri helye ſuo vicario tradidiſſet: ille ea plecta quū ſibi nō placeret ipaz deſtruxit. dicēs ſe p incuriā eaz pdidiſſe ſeu amiſiſſe. S3 iterato vir ſctūs ad mōtē rediēs pfatū: ꝛ ieiunās eā ad iſtar pōris acſi ex ore dei vba ſuſciperet illico reparauit. Et p dominū honoriū octauo ſui pōtificatus anno vt optauerat ꝯfirmari obtinuit. Sic ḡ viſione micaꝝ ꝛ hoſtie ꝛ intelligētia ipaꝝ iſtitutiōe rl'e pmo cū reparatiōe eiuſdē facta ſecūdario apparet iſpiciēti rl'am minorū miraculoſe factam ꝛ a xp̄o beato Frāciſco monſtratam.

¶ Qualiter regula fuit a chriſto inſtituta et ordinata.

¶ Secūdo pclaritas rl'e apparet: q2 a xp̄o iſtituta ꝛ ordinata. Ubi ſciēdū q̄ btūs Frāciſc⁹ rl'az vicario traditā ꝛ amiſſā cū iterato iā vellet repare: fr̄ helyas q̄ rl'az viderat: et tenorē ſciebat miniſtris notificauit btm̄ Frāciſcū talē rl'az velle facere. Qui ad ip3 ꝯgregati iducebāt frēz helyā: ipi⁹ bti Frāciſci vicariū: vt ad ip3 iret: ꝛ ſibi diceret p pte ipoꝝ q̄ rl'am ipam faceret p ſe ꝛ nō p eis: quia ad ipam nolebāt eē obligari. S3 frater helyas timēs ipſius bti Frāciſci reprehēſionē rn̄dit: q̄ ire nolebat: ſ3 iſtātibus ipis q̄ iret: dixit ſe nolle ire ſine ipis. Et tūc oēs ſil' iuerūt. Cūq3 eſſet frater helyas ꝓpe locū: vbi erat beatus. F. Uocauit ipe fr̄ helyas btm̄ F. Quo reſpōdēte ꝛ vidēte pdictos miſtros dixit. Quid volūt iſti fr̄es? Et frat helyas rn̄dit. Iſti ſūt miſtri q̄ audiētes q̄ facis nouā rl'am ꝛ timētes q̄ facias eā nimis aſperā dicūt ꝛ ꝓteſtant q̄ nolūt eſſe obligati ad eā. Facias eā ꝓ te: ꝛ nō ꝓ eis. Quo audito ꝯuertit faciē ſuā beat⁹ Frāciſcus ad celū: ꝛ loqbatur xp̄o ſic. Dn̄e nōne dixi tibi: q̄ ipi nō crederēt michi? Tūc audierūt vocē xp̄i rn̄dentis in aere. Franciſce nichil eſt in rl'a de tuo: ſ3 totū eſt meū q̄cquid ibi eſt. Et volo q̄ rl'a ſic ſeruet ad litterā: ad litterā: ad lr̄am: ſine gloſa: ſine gloſa ſine gloſa. Et addidit xp̄s. Ego ſcio q̄ntū pōt hūana fragilitas: ꝛ q̄ntum volo eos iuuare. Qui ergo nolunt eaz ſeruare exeant de ordine. Tunc. b. Fran. vertit ſe ad illos frēs ꝛ dixit illis. Audiſtis: audiſtis: Uultis q̄ iteꝝ faciam vobis dici. Tūc miſtri ſeipſos iculpātes cōfuſi ꝛ territi receſſerūt. Quibus verbis nō ſolū patet q̄ rl'a nr̄a ē a xp̄o inſtituta ꝛ ordinata: ſed etiā primū pmiſſū q̄ ab ipſo eſt beato Fran. data ꝛ mōſtrata. Sed iſtud ſcd̄m clarius patebit ex dicēdis vbi oſtēdetur q̄ ipſe xp̄s multos vt iſtuz ordinem introirent induxit.

¶ Que occurrūt ad cōpoſitionē regule.

¶ Sic ergo apparet ex dictis quali modo ē cōfecta nr̄a regula: quā ꝓfitemur: quia ieiunio ꝛ oratione: quali in loco: q̄a in monte quali auctore: q̄a videlicet dn̄o ieſu xp̄o eā b. Frā. reuelante: vn̄ ad inſtar legis moyſi ieiunio mōte ꝛ deo dictāte facta eſt ꝛ data. Et ſicut lex euāgelica de qua ē rl'a iſta: vt ſtatim dicet ꝓfecta ꝛ ordinata ꝓmulgata eſt a xp̄o ſtāte ꝛ ſedēte ꝛ docente in monte Mat. v. Sic rl'a frē3 minoꝝ facta ē a btō. F. ſtāte ꝛ reſidēte i mōte ꝛ xp̄o ſibi eā reuelāte. Patet etiā ex pfatis ipſi⁹ rl'e pemināētia et excellētia: q̄a xp̄o dictante btō. Frā. orāte ꝛ ieiunāte facta hitaq3 Et xp̄o reclamāte de celo ſe eā feciſſe: ꝛ ſic velle ſtare veridice declaratū. Quare null⁹ debet eā ipaz ifamare vt inobſeruabilē ſicut faciūt pleriq3: q̄a xp̄s q̄ oia nouit: ꝛ q̄ntū pōt hō ipſaz ordinauit: ꝛ ſic eē voluit. Nullus eā ſuſpectā d3 habere velut falſā: aut hoiem nō valētez deducere ad pfectionē: quia xp̄s pfectiōis caput ipſā ꝯpoſuit ꝛ dictauit. Null⁹ debet eaz abijcere: ſed reuerentia ſūma ad ipſam affici conſiderato auctore. ſ. chriſto reſeratore ſcilicet. Franciſco: ꝛ ſcriptore ſocio ſancto. ſcilicet fratre Bonizo vel Leone. Nullus debet dubitare eam non eſſe ꝑ

chriſto: quia coram tot miniſtris et fratri-
bus chriſtus ſe eam feciſſe aſſeruit: et bea-
tū Franciſcū nihil in ea de ſuo poſuiſſe. Un
de papa Honorius qui eam confirmauit:
quum de vno capitulo regule cum beato
Franciſco loqueretur: reſpondit ipſe bea-
tus Franciſcus. Ego verba illa in regula
non poſui: ſed chriſtus qui omnia vtilia et
neceſſaria ſaluti animarum ac fratrum: et
bono ſtatui ⁊ conſeruationi religionis me
lius nouit: cuiq̄ omnia que ventura ſunt in
eccleſia ⁊ religione noſtra patent: ⁊ preſen
tia ſunt. Non ergo debeo nec poſſum ver-
ba chriſti mutare. Quapropter btūs Fran
ciſcus ad regule obſeruantiam inducendo
fratres: dicebat ſe in regula nihil poſuiſſe
ſecūdum induſtriam propriam: ſed omnia
ſic ſcribi feciſſe: ſicut ſibi fuerant diuinit⁹ re
uelata. De hac ſiquidem regula teſtātib⁹
frībus Bonizo ⁊ leone qui fuerant in mon
te: quādo btūs Frācıſ. eam habuit a chriſto
⁊ qn̄ papa Honorius eam confirmauit: pa-
pa ipſe Honorius dixit. Beat⁹ ille: qui gra
tia dei roboratus hanc regulam fideliter ⁊
deuote ſeruauerit: qm̄ omnia que in ea ſcri
pta ſunt: ſancta ⁊ catholica ſunt ⁊ pfecta. pa
tet ergo qm̄ regula noſtra eſt a chriſto or-
dinata.

Qualiter regula eſt in ſancto euange-
lio fundata.

¶ Tertio qualis ſit regula noſtra patet: qr
ipſa eſt in ſancto euāgelio fundata. Quod
patere pōt: tam de prima regula: que tota
eſt vt intuentibus apparet ad litteram de
euangelio aſſumpta: q̄ȝ de regula ſecunda.
Et ſi in regula non omnia verba ad litterā
ſint de euangelio: ſingularit̄ tn̄ ab euange-
lio ſūt extracta: ſicut clare pȝ inſpicienti re-
gulam ⁊ ſāctū euāgeliū in quattuor euāge
liſtis cōtētū ⁊ expreſſū. Et vt hoc videat̄ vi-
denda ſūt capitula rl'e ſuccincte: ⁊ qūo ab
euangelio ſint extracta.

¶ Primum capitulum regule.

¶ Primū capitulū regu

le eſt. Regula ⁊ vita fratrum mi. ⁊c. viuen-
do in obediētia: hoc extrahitur ab illo loco
Mat. xvi. Si q̄s vult venire poſt me abne-
get ſemetipſū. ⁊c. Sine ꝓprio ſumitur ab il
lo v̄bo. Mat. xix. Si vis pfectus eſſe vade ⁊
vēde oīa q̄ habes: ⁊ Mat. x. Ecce nos reliq̄-
mus oīa et ſecuti ſumus te ⁊c. In caſtitate
ſumitur ex Mat. xviii. Sūt eunuchi: q̄ ſe ca
ſtrauerūt ꝓpter regnū celoꝝ ⁊ ex illo loco.
Luc. xiiii. Si q̄s venit ad me ⁊ nō odit pſem
ſuū ⁊ vxorē ⁊ filios ⁊c. Frater frāciſcus pro

mittit obēam dn̄o pape. ſumit̄ ex illo loco.
Mat. xvi. Tu es petr⁹: ⁊ ſup hāc petrā edi-
ficabo eccl'iā meā: ⁊ Jo. xxi. Petre paſce o-
ues meas ⁊ Mat. xxiii. Quecūq̄ dixerit vo-
bis facite ⁊c. Nolēs obedire iperio ſacerdo
tis moriet̄ Deut. xvii. Succeſſorib⁹ ei⁹ cano
nice itrātib⁹: ſumit̄ ex illo loco Jo. x. Qui a-
ſcēdit aliūde ille fur eſt ⁊ latro. ⁊c. Et eccl'ie
Ro. ſumit̄ ex illo loco. Ego rogaui ꝓ te vt nō
deficiat fides tua. ¶ Rl'e Cap̄. ii.

¶ Scd̄m rl'e cap̄. ē. Si q̄ voluerit hāc vitā
accipe. ⁊c. mittāt eos ⁊c. Exēplo xp̄i mittēti⁹
leproſos ad ſacerdotes: vt pȝ i multꝫ locis
euāgelii Miſtros hoc nomē miſter: ſumit̄
ex illo loco Mat. xx. Qui maior ē vr̄m erit
miſter veſter ⁊ Luc. xxii. Ego i medio vr̄m miſtrū
ſicut q̄ miſtrat. Diligēter examinēt eos ⁊c.
ſumit̄ ex illo loco Jo. ix. Credis tu i filiū dei
⁊ Jo. xi Credis hoc? ait dn̄s marthe: vſq̄ in
finē. ſumit̄ ex illo loco. Mat. v. Qui pſeue-
rauerit vſq̄ i finē hic ſalu⁹ erit. Et vxores
nō hn̄t: vel ſi hn̄t ⁊c. ſumit̄ ex illo loco Luc.
xiiii. Si q̄s venit ad me ⁊ nō odit pſeȝ ⁊ vxo
rē ⁊c. Mat. xix. Qui reliq̄rit pſeȝ domū et
vxo. ⁊c. Uadāt ⁊ vēdāt ⁊c. ſumitur ab illo
Mat. ix. Uade ⁊ vēde oīa q̄ habes: ⁊ da pau
perib⁹ ⁊c. Ne ſolliciti ſint ⁊c. ſumitur ex illo
loco. Mat. vi. Nolite ſolliciti eē aīe vr̄e ⁊c.
Et nolite ſolliciti eē de craſtino Mittēs ma
nū ad aratrū ⁊c. hoc hētur Luc. ix. Hēant
vnā tunicā ſumit̄ ex illo loco Lu. ix. ⁊ Mat.
x. Dn̄s apl'is mādauit: vt nō hērent duas
tunicas ⁊c. Anno pbatiōis. trahit̄ exēplo
ficulnee: quā icidi mādauit ⁊c. Mat. xxi. Et
oēs veſtimētis vilib⁹ ⁊c. ſumit̄ ex illo loco
Mat. xi. Qui mollib⁹ veſtiūtur i domib⁹ re
gū ſunt. Et pn̄t portare calciamenta. ſumit̄
ex illo loco. Mat. vi. q̄ habebāt apl'i ſāda-
lia. Nō iudicēt. ſumit̄ ex illo loco Mat. vii
⁊ Lu. vi. Nolite iudicare ⁊c. Sȝ iudicēt ſe-
metipſos ex illo exēplo publicani Qui ocl'os
nō audebat ⁊c. dicēs. Dn̄e de⁹ ꝓpiti⁹ eſto
michi pctōri ⁊ Mat. vi. Dimitte nobꝫ debi
ta nr̄a. ¶ Regule Cap̄. iii.

¶ Clerici faciant diuinum officium. ſu-
mit̄ ex illo Mat. v. Dn̄m deū tuū adorabis
et illi ſoli ſeruies: et ex illo Mat. xxi. Pueri
in tēplo clamabāt Oſanna ⁊c. Et cū petro
laudē dicere. Tu es chriſtus fili⁹ dei viui
⁊c. Mat. xvi. Dicant. Pater noſter hoc ſu-
mitur. Mat. vi. Cum orau eritis dicite Pa
ter noſter ⁊c. Jeiunent. ſumitur exemplo
chriſti. qui ieiunauit Matth. x. Et ex illo
Mat. xvii. hoc genus demonioꝝ eijcitur
ieiunio et oratione. Tempore manifeſte
neceſſitatis. ſumitur ex illo Mat. xiii. q̄ di-

ſcipuli neceſſitate ſpicas ꝛc. qd alias nõ licuiſſet. Nõ litigẽt. ſumitur ex illo Mat. v. Ego aũt dico nõ reſiſtere ꝛc. Nec ꝯtendãt v̄bis ſumit̃ ex illo. Mat. v. Qui vult ꝯtẽdere tecũ ꝛc. dimitte ꝛc. Nec alios iudicẽt hoc habet̃: vt dictũ eſt. Lu. vi. et Mat. vii. Sed ſint mites. Mat. v. Beati mites. Pacifici Mat. v. Bti pacifici. mãſueti ex illo. Mat. xxvij. Nõ audis q̃ta aduerſũ te dicũt teſtimonia ꝛc. Ieſ⁹ nõ r̃ndit. hũiles Mat. xj. Diſcite a me q2 mitꝫ ſũ ꝛ hũilꝫ corde honeſte ꝛc. ſumit̃ exẽplo xp̃i Qui i medio doctoꝝ ſtabat et mirabant̃ ſup doctrina ꝛ reſpõſis eius Nõ debeãt eq̃tare. ſumit̃ ex illo Jo. iiij. Laſſus fatigat⁹ ex itinere: nõ eq̃tauit: ſꝫ ſedebat ſup fõtẽ. Nec equum aſcẽdit dũ venit hirl̃m ſꝫ aſinũ. Mar. xi. dicãt Pax huic domui. Ad lr̃aꝫ habet̃ Lu. x. De omnibus cibis ꝛc. habetur Luce. x.

Regule Cap. iiij.

Quartum regule cap̃lꝫ. Precipio firmit̃ ꝛc. denarios vl' pecuniã nõ recipiãt. ſumit̃ Mat. x. ꝛ Lu. ix. Nolite portare aurũ neq3 argẽtũ ꝛc. miſtri vt ſupra Mat. xx. ꝛ Lu. xxij Cuſtodes habet̃ ex illo Luc. x. Samaritanus q̃ cuſtos interptatur habuit curaꝫ de vulnerato ꝛ Jo. xvii. Quos dediſti michi cuſtodiui: nec pdidi ꝛc. Preter denarios vl' pecuniã: ab illo Luce xxii. Nunq̃d de fuit vobis. Dixerunt nichil.

Regule Cap. v.

Quinꝫũ regule cap̃lm. Ffes q̃b⁹ dedit dñs gratiaꝫ laborãdi laborẽt ꝛc. Ab illo. Matt. xx. Quid ſtatis tota die ociosiſiter Jte in vineã meã ꝛc. Sctẽ oratiõis ex illo. Luc. xviii. Oportet ſemp orare ꝛc. et Mat. xxvi. Uigilate et orate ꝛc. Spiritũ nõ extinguãt: ex illo Jo. iiij. Jn ſpũ oꝫ orare ꝛc. Cui tpalia ꝛc. Mat. vi. Querite primuꝫ regnũ dei ꝛc. De mercede ꝓ laborꝫ recipiãt: ex illo Mat. x. Dign⁹ ẽ mercẽnarius mercede ſua ꝛc.

Regule Cap. vi.

Sextũ regule cap̃lꝫ. dicit Ffes nichil ſibi approprient. ꝛc. ſumit̃ ex illo. Mat. viii. xp̃s dicebat. Uulpes foueas hñt ꝛc. Fili⁹ aũt hoĩs nõ hꝫ vbi caput ſuum reclinet ꝛc. in paupertate Mat. v. Beati paupes ſpiritu ꝛc. ꝛ hũilitate Niſi q̃s hũiliauerit ſe. ſicut puul⁹ iſte. Mat. xviii. Uadãt p elemoſina cõfidenter. ſumit̃ xp̃i exẽplo: q̃ triduo: quo i tẽplo fuit: ſtipẽdiũ hoſtiatĩ q̃ſiuit vt dicit Bern̄. ipſe ꝛ btã Maria: et apoſtoli pro elemoſinas ierũt: vt dicit. b. F. in p̃ma regula et de elemoſinis vixerunt Se fecit pauperẽ p̃s. Paup ſum ego ꝛc. Mat. viii. Ubi caput reclinaret nõ hẽbat. hec ẽ illa celſitu-

do q̃ vos heredes Mat. xix. Cẽtuplũ accipietis ꝛ vitã ꝛc. Reges. Lu. xxii. Ego diſpono vobis regnũ ꝛc. Nichil iperpetuũ habere. Mat. x. ꝛ Luc. ix. Nolite poſſidere aurũ ꝛc. Diligere ffeꝫ ſuũ ſpũalẽ. Jo. xiii. Jn hoc cognoſcẽt oẽs: q2 mei diſcipuli eritis: ſi dilectionẽ habebitis ꝛc. et Luc. xxij. Et tu aliquãdo ꝯuerſus ꝯfirma ffes tuos: q̃ ſũt ffes ſpũales. Et debent ei ſeruire. hoc ſumitur ex Mat. vij. Oĩa ergo: quecunq3 vultis vt faciãt vobis hoĩes: et vos facite illis.

Regule Cap. vij.

Septimũ regule cap̃lꝫ. Si q̃ ffm iſtigãte inimico ꝛc. hoc ſumitur ex Luc. xvij. Ubi ponitur: ꝙ dñs grauiora demonia ſue curationi reliq̃t: vt patet de lunatico quem diſcipuli curare nõ potuerũt. Cũ miſericordia iniũgãt: habetur ex illo Mat. ix. Diſcite q̃d eſt. Miſericordiã volo ꝛc. et Jo. v. Uade et noli amplius peccare. Sꝫ ſi p̄ſbyteri nõ ſunt iniũgi faciãt ꝛc. hoc ex illo accipit̃ Jo. xx. ꝙ ſolis apoſtolis quos ſacerdotes fecerat Mat. xviij. Dedit eis poteſtatẽ ligandi ꝛ ſoluendi Nec iraſcantur ꝛc. ex illo Lu. v. accipit̃ ꝙ irati phariſei: ꝛ charitatẽ non habentes deũ precipitare voluerunt. et ſequitur. Ueni peccatores vocare ꝛc.

Regule Cap. viij.

Octauũ rl'e cap̃lꝫ ẽ. Uniuerſi ffes ꝛc. hoc accipit̃ ex illo Jo. x. Fiet vnuꝫ ouile et vn⁹ paſt. et Mat. xix. Magiſter vr̃ vnus ẽ xp̃s Ne p oppoſituꝫ dicat̃ illud Luc. xi Oẽ regnũ i ſe diuiſũ deſolabit̃ ꝛc. Seruũ toti⁹ fraternitatis ꝛc. ſumitur ex illo Mat. xx. Qui maior eſt veſtrũ: erit veſter miniſter. Teneãtur firmiter: ex illo Jo. vi. Deſcẽdi de celo: nõ vt faciã volũtatẽ meã ꝛc. Jn ſit ꝯuenire ex illo Luc. x. Reuerſi ſunt. lxx. cuꝫ gaudio ꝛc. Ad coẽꝫ vtilitatẽ ffm: ex illo q̃d habetur Mat. xxv. Serue neq̃ et piger. ſequitur. Tollite ab eo talentum.

Regule Cap. ix.

Nonum regule capitulum Fratres non predicent ꝛc. hoc habetur. Matth. x. et Luce. x. Qui non ſuſceperit vos exite inde ꝛc. Matth. v. Non reſiſtere malo ꝛc. Et nullus fratrum populo ꝛc. Exemplo Johannis baptiſte. Luce. iij. Super quem factum eſt verbum domini. et tunc venit ad predicandum: et Luce. iiij. et Matth. iiij. Baptizatus ieſus et ſpiritu ſancto plenus et poſtq̃ ieiunauit incepit predicare. Examinata. Matthei. xv. Si cecus ceco ducatum preſtet. ꝛc. Et caſta. ex illo. Matth. xii. Bonus homo de bono theſauro cordis ſui profert bona: ꝛ Mat. xv. De

corde exeūt cogitatiões male.⁊c̄.Ad vtili
taté et edificationem populi. ex illo Mat.
x.Jeſus miſit predicare et curare infirmos
⁊c̄.Annunciãdo .⁊c̄. hoc accipitur ex ſerie
oīum euangeliorum:ſed ſpāliter.Uirtutes
Mat.v.et Luc.v.Uitia Mat.xxiij.Penam
et gloriam.Mat.xxv.

¶Regule. Capitulum.x.

¶Decimum regule ca-
pitulū.Fratres qui ſunt miniſtri.⁊c̄.Mo-
neant.⁊c̄.hoc habetur.Mat.xviij.Corripe
inter te ⁊ ipſum ſolum.⁊c̄.Nō pcipiētes.⁊c̄
hoc habetur Mat. xxiij. Imponunt onera
importabilia ſuper humeros hominum ⁊c̄
et Mat.vj.Anima plus eſt ꝙ̄ corpus ⁊c̄.et
Mat.xxiiij.Si quis vobis dixerit.Ecce hic
eſt chriſtus aut illic. Nolite credere. Ecce
in deſerta eſt.Nolite exire.Ecce in penetra
libus. Nolite credere.⁊ Mat.xv.Quare di
ſcipuli tui tranſgrediuntur traditiones ſe-
niorum?Rn̄dit ieſus.Quare vos tranſgre
dimini mādata dei.⁊c̄. Unde firmiter pre
cipio.ab illo Mat.vij.Qui fecerit volunta
tē patris mei.⁊c̄.In omnibus que promiſe
runt.⁊c.habetur.Mat.v. Redde deo vota
tua.Ad ſuos miniſtros :ſumitur exemplo
Centurionis qui ad chriſtum accedens nō
fuit repulſus:ſed receptus.Mat.viij.Nam
miniſtri ſint ſerui ⁊c.ſumitur ex illo Mat.
xx.Qui maior eſt erit veſter ſeruus. Caue
ant ab omni ſupbia.⁊c. ex illo. Mat.xxiij.
Amant primos accubitus.⁊c.Uanagloria
ex illo Mat.v.Canunt tuba.⁊c.et capitulo
xxiij.Omnia opera ſua faciunt.⁊c.⁊ ſequi-
tur.Uos autem nolite vocari.⁊c. Inuidia.
ex illo Mat.xxiij.Ue vobis.⁊ ſequitur.Qui
clauditis celum.⁊c. Auaritia.ex illo Mat.
ſeptio Date et dabitur vobis.⁊c.Mat.deci
mo nono.Diues difficile intrabit in regnū
celorum .⁊ Luce.ſexto. Ue vobis diuites.
Cura ⁊ ſollicitudine ⁊c. habetur ex Mat.
vi.Nolite ſolliciti eſſe.⁊c. Detractione.⁊c.
ex illo Mat.x.In principe demoniorum ei
cit demonia ⁊c.Mat.xij. Ex verbis tuis iu
ſtificaberis et ex verbis tuis condempna-
beris ⁊c. Et murmuratione.ex illo Math.
xx.Murmurabant aduerſus patrem fami
lias.Et ſequitur reprehenſio.Amice nō fa
cio tibi iniuriam .⁊c. An oculus tuus ne-
ꝙ̄ eſt.Neſcientes litteras ⁊c.exemplo apo
ſtolorum qui illitterati fuerūt ex ſtudio hu
mano: et tamen deus dedit eis ſenſum vt
intelligerent ſcripturas Luc.vlti. Spiritū
domini.ex illo Jo.xv. Mittam vobis a pa
tre ſpiritum veritatis:⁊ ſequitur. Docebit
vos omnia.Sanctam operationem:ex illo
habetur Jo.vi.Operamini cibum qui non
perit:ſed permanet in vitam eternam Ora
re⁊c.Math.xxiiij.Orate ne fiat fuga ⁊c. et
Luc.xiij.oportet ſemper orare⁊ non defice
re.Puro corde ex illo Math.v.Beati mun
do corde quoniam ipſi deum videbunt.Ha
bere hūilitatem:ex illo Luc.xv.Qui ſe hu-
miliat exaltabitur ⁊ Luc.ij. Exaltauit hu-
miles.Et pacientiam ex illo Luc.xxi.In pa
cientia veſtra. In perſecutione .⁊c.Ex illo
Mat.v.Beati qui ꝑſecutionem ⁊c.Et dili-
gere.Mat.v.Diligite inimicos veſtros ⁊c.
Qui autem perſeuerauerit.Mat.x.habet.

¶Regule capitulum.xi.

¶Undecimum regule capitulum.Pre-
cipio firmiter fratribus ne habeant ſuſpe-
cta conſortia vel conſilia mulierum.⁊c.Ex
illo Math.quinto accipitur.Si quis vide-
rit mulierem ad concupiſcendum eam ⁊c.
et Mat.vi.Si oculus tuus ſimplex fuerit.
⁊c.Ne ſcandalum ex illo.Mat.xvi. Ue ho
mini illi:per quem ſcandalū venit.

¶Regule Cap.xij.

¶Duodecimum regule capitulum Qui-
cūqꝫ diuina inſpiratione ⁊c.Uoluerit ire in
ter ſarracenos ⁊c.Ex illo ſumitur. Mat.x.
Ecce ego mitto vos ſicut oues in medio lu
porum.Et chriſtus vt legitur ibidem ele-
git duodecim apoſtolos ⁊ miſit eos p̄dica-
re ⁊c.⁊ Lu.x.Deſignauit dn̄s ieſus et ali-
os ſeptuaginta duos ⁊c.Et ideo dicit Qui
diuina inſpiratione voluerint ire:iuxta il-
lud.Mar.xvi. Euntes in mundū vniuerſuꝫ
et predicate ⁊c.Niſi quos viderint idone-
os ⁊c.chriſti exemplo ſumitur:quia nō om
nes miſit:ſꝫ primo.xij.apoſtolos: et deīde
ſeptuaginta duos alios diſcipulos.Et fru
ctus talium dicitur.Mat.x.Qui confitebi-
tur me coram hominibus confitebor ⁊ ego
⁊c.Petant a dn̄o papa.ex dicto. Mat.vii.
Petite et accipietis.⁊ Jo.vi.Quicquid pe
tieritis patrem in nomine meo dabit vo-
bis.Stabiles in fide.ex illo Luc.xviii.Fi-
des tua te ſaluum fecit:⁊ Mat.vij.Fundā
tes domum ſupra petraꝫ.Que promiſimꝰ
obſeruemus.ex illo Mat.v.Reddes auteꝫ
deo vota tua.Ex multis alijs verbis euan
gelij dicta de chriſto poſſēt dici aſſumpta
ſed ſufficiant prefata.

¶Qꝫ regula eſt extracta de euangelio
vt patet auctoritate eccleſie.

¶Ex dictis igitur apparet: ꝙ regula fra-
trum minorum de euangelio eſt extracta
Et ꝙ ſic ſit patet auctoritate eccleſie I de
cretalibus de verboruꝫ ſignifica.c. Exijt.

Et ſunt verba dñi Nicolai tertij i declara=
tiõe rl'e vbi ſic dicitur de rl'a fratrũ minoꝝ
Ipſa eſt euãgelico fũdata eloquio: vite xp̄i
roboratur exemplo: ac fũdatoꝝ militantis
eccleſie apoſtoloꝝ ſermonibꝰ actibuſq; fir=
matur. Quo teſtimonio nichil maius vt ip
ſa minoꝝ rl'a tota oſtẽderetur euangelica
In p̄ncipio habet. Rl'a ꝛ vita minoꝝ fratꝝ
hec eſt. ſ. dñi noſtri ieſu xp̄i. Sanctũ euãge
liũ obſeruare. In fine etiã ponitur. Sãctũ
euãgeliũ dñi noſtri ieſu chriſti: qđ firmiter
promiſimus obſeruemus. Vñ hec rl'a pre
oibus alijs eſt differẽs in hoc: ꝙ nulla regu
la ſic incipit vt iſta: nec ſic terminatur vt de
tur itelligi ꝙ nulla ẽ ſic euãgelica vt hec re
gula benedicta. Ad oñdẽdũ ꝙ ip̄a ſit vita
aplꝛoꝝ ꝛ cõſeq̃nter. d. n. ie. xp̄i. Sicut. xij. fue
rũt apl'i xp̄i ſic in ipſa ſũt. xij. cap. Et ſicut.
lxxij. fuerũt alij diſcipuli xp̄i: vt habet. luce
x. ſic. lxxij. v̄ſus ſũt in regl'a bti. F. Quibuſ
merito ptz: ꝙ ipſa eſt vita xp̄i ꝛ aplꝛoꝝ ac in
ſacro fũdata eloq̃o. Et iõ dicebat btũs. F.
in ſuo teſtamẽto: ꝙ deꝰ reuelauit ſibi ꝙ vi=
uere deberet ſm formã ſãcti euãgelij: ſicq;
voluit vt facerẽt alij ffes. Et dicebat ipſe.
Bea. F. cõtra quoſdã ordis miſtros nõ cre
dentes ſe teneri ad obſeruãtiã ꝑfectionis
euãgelij: ymo vt ſciãt oẽs ffes ſe teneri ad
obſeruãtiã ꝑfectiõis euãgelij: volo ꝙ in p̄n
cipio ꝛ in fine rl'e ſit ſcriptũ: ꝙ ffes teneañt
ſãctũ euãgeliũ. d. n. ie. xp̄i firmiter obſuare
ꝛ vt ffes ſemꝑ ſint iexcuſabiles ex quo eis
annũciaui ꝛ annũcio ea q̃ dñs ꝓ ſalute mea
ꝛ ſua poſuit in ore meo volo ipſaz oñdere
operibus corã deo ꝛ ipſo cooperãte i perpe
tuũ obſeruare. Unde ipſe ad litterã totum
euangeliũ obſeruauit a principio ex quo
cepit habere ffes vſq; in diẽ mortis. Sz an
ad totã obſeruãtiã euãgelij teneantur fra
tres dicetur ſtatim.

¶ Qualiter regula eſt ab eccleſia ꝛ per
ſummos pontifices approbata

¶ Quarto regula nr̄a eſt ab eccl'ia ꝛ ꝑ ſũ=
mos pontifices approbata. Dñs Innocen
tius. iij. primã regulã approbauit: ſed non
cũ bulla. Dñs vero Honorius dicẽs regulã
a dño Inno. iij. approbatã ipſã cõfirmauit
ꝛ approbauit. Et de hoc fieri bullã manda
uit. dñs Nico. iii. regulã approbatã ꝛ cõfir
matã ab Honorio. iij. ꝛ bullatã ipſã ꝯfirma
uit ꝛ approbauit ꝛ ipſã regulam declarauit
Que declaratio in. vi. hr̄ decretaliũ ſub ꝯti=
tulo de v̄bo. ſigni. Exijt q̃. In ſignũ v̄o ap=
probatiõis vlteriꝰ ẽ declaratio ipſiꝰ rl'e per
ſũmos põtifices vcz Gregoriũ. ix. Inno. iiij
Alexã. iiij. Nico. iij. Clemẽtẽ. v. Et Io. xxij.
De q̃bus dicet ſtatim. Qui rl'am declaran
tes eã ꝑ eccl'iam ſolẽniter approbatã oñde
rũt ac priuilegioꝝ multiplici cõmunitiõe ꝛ
exẽptiõe eã obſeruãtiũ hoc aſtruit euidẽt.

¶ Qualiter regula eſt per ſummos põ=
tifices declarata

¶ Quinto qualis ſit ipſa rl'a ptz qꝛ eſt ꝑ ſũ
mos põtifices declarata vt dictũ eſt. Dicti
ſũmi põtifices eã declarauerũt aliqui plu=
ra capl'a ſeu paſſus: ꝛ aliq̃ pauciora prout
oñdã nũc in hoc vcz paſſu. Uerũ qꝛ multa
alia ſunt q̃ expoſitiõe in rl'a idigẽt q̃ per di
ctos põtifices nõ fuerũt ꝺclarata nec tacta
Et tp̄e ffis Aymõis gñalis cuſtos pariſiẽ=
ſis vcz ff Gaufredus cũ. iiij. magiſtris. ſ.
Alexãdro de ales. Ioãne ꝺ rupella. Rober
to de Baſcia: ꝛ Ricardo regulã ipſã quoad
aliq̃ declarauerũt. Magiſter etiã Ioannes
ꝺ pechão q̃ fuit poſtea archiep̄s cãtuarien
ſis in ſua apologia cap. x. Frater Hugo ſã=
ctus frater dedina de ꝓuincia ꝓuincie pre=
fatoꝝ. iiij. magiſtroꝝ innixus declaratiõi
regulã totã expoſuit declaratiõibus papa
libus tp̄e ſuo editis adiũctis. Hinc eſt ꝙ in
expoſitiõe aliquali regule ꝛ declaratiõe pri
mo ſummoꝝ põtificũ eſt ponenda declara
tio ꝛ demũ in alijs paſſibꝰ dictoꝝ expoſitio

¶ Qual'r btũs. F. datus ẽ a deo ꝓ reno=
uatiõe vite euangelice.

¶ Sz añ ꝓ aliquali rl'e declaratiõe ꝛ dicen
doꝝ eſt ſciendũ ꝙ vita euãgelica ꝛ ſi a xp̄o
inſtituta ꝑ apl'os ꝛ diſcipulos eiꝰ fuerit ꝑ=
fectiſſime obſeruata. Faciẽte ſatore malo=
rũ oblitterata manebat in mũdo. Hic eſt ꝙ
Ieſus xp̄s p̄ri ſupplicauit vt ſibi aliq̃ darẽ=
tur q̃ eſſẽt crucis ſue baiuli. i. vite ſue ꝑfecti
imitatores. Cui p̄r annuẽs. Frãciſcũ dedit
cũ ſuo ordine vt de hoc dictũ eſt ſupra fru=
ctu ſcđo ꝛ cõformitate. Quare volens xp̄s
ſaluator: ſuã vitã ꝛ paſſionẽ mũdo declara=
re ꝛ renouare Frãciſcũ cũ ſuo direxit ordie
Qui crucis xp̄i. i. vite ipſius aſſũpto vexillo
in mundũ ꝓgrediẽtes vitã ꝓ obſeruãtia aſ
ſumpſere euãgelicã prout prefata oñdunt
Ipſãq; primo operibus demũ v̄bis mũda=
nis patefacere ſtuduerũt. Et vt indubia fi=
des beato Frã. principaliori daretur a cũ=
ctis ꝛ ſi prima reuelatiõe de aſſũptiõe vite
euãgelice a xp̄o fuerit premonitus: poſt tñ
ſuſceptionẽ vite euãglice bulla ſtigmatuz
xp̄i ab ipſo eſt cõſignatus vt poſt ipſiꝰ vitã
ꝛ rl'am ire tutiſſimũ a fidelibꝰ pateret ꝛ te=
neret. Qđ cũ crucifixio ſaluatoꝛ ꝛ i fine ſue
vite ſit facta ac vite xp̄i ꝑfectio ſit crucifixi=
one cõpẽdioſe reſerata: bti ꝟ F. ſtigmatiza
tio ſit facta iuxta finẽ vite ſue ꝛ poſt rl'e con

firmationē ⁊inſtitutionē(loq̄ndo de r̄l'a d̄ q̄ pn̄s eſt ſermo)inditū eſt btm̄. F. euāgeliū ⁊ vitā xp̄i ſeruaſſe.Et in ip̄a r̄l'a talia pꝛata poſuille ⁊deſcripſiſſe. Arguit idipſū amoꝛ ⁊ affectus quē ipſe xp̄s habuit et h3:ac oñdit ad hūc ordinē ſicut ifra ī hoc fructuſtāget.In foꝛnace huiꝰmūdi cū tota vniuerſitate fideliū p̄ tres pueros deſignatos fidē ſācte trinitatis hn̄tes ſtāt tres ordines et quartꝰ adiūgit.Ut vz poſt Baſilij regulā Aug.⁊ Bn̄dicti.Quarta eſt addita ſcz bti. F. q̄ eſt ſitis p̄ oīa filio dei obſeruādo p̄ exteriꝰ:q̄ ipſe filius dei ieſus xp̄s ordinauit ⁊ ſeruauit.Sic̄ bt̄ F ⁊ ſuo ordini nō ē ſuē tus q̄ ad iſtam legē cōſeruaret excelſi. Hec r̄l'a q̄ ſit ſalutifera ſāctitas ꝓclamat obſeruātie.Quā ſit rōnalis xp̄i inſtituētis ſapiētia oñdit:q̄ ſit expetēda celſitudo hoiz ſub hac deo ſeruiētiu indicat:q̄ ſit autētica apl̄ica declarat auc̄tas:q̄ ſit fructifera multitudo fratrū ſub ea xp̄o ḡgētiū demōſtrat q̄ ſit cōtra tria vitia.ſ.ſupbie/auaricie/⁊ imūdicie q̄bus mūdus inficit̄ p3 ex cōtent̄ ī r̄l'a: q̄ ſit ſpūalis p3 q: hoiez totū eleuat a terrenis ⁊ſuſtollit ad cōtēplāda diuia :q̄ pacificā vitā reddat hūanā iter fructꝰ vite pn̄tꝫ imitāti claret q̄ moꝛtificatꝰſtat q̄ ad ſecularia:q̄ deuota hic collige :q: ff̄eʒ docet corde oꝛe ⁊ope deū ſemp̄ laudare:q̄ iuictū fratrē teneat cōtra diaboli inſidias ⁊penitētia pādit:q: ea indicit̄ ⁊ radix oīs pc̄i ea ſegregat̄:q̄ facile eterna capiat hinc liquido aduertit̄:q: facit fratrē hic ſemp̄ xp̄o copulatū ⁊ſubarratū reddit de gl̄ia eternali q̄ ſit mira notificat eius ꝓceſſus q̄ in calle pn̄tis miſerie mirabilē pādit mūdo ſui ſeq̄cē ſignis ⁊ꝓdigijs.Et q̄ ſit ꝓfūda ⁊ alta id exprimit multiplicata elucidatio ipſius facta p̄ tot inſignes romanos pōtifices.Ut ergo hoc videat ad ipſiuseꝫ poſitionē eſtꝰ accedendū.Et aduertendū eſt q̄ in hac regula.xij.capl'a ponūt ad inſtar numerū.xij.apoſtoloꝝ q: de.xij.obſeruādis ff̄ informat̄

¶In primo capl'o foꝛma edicit̄:fundamētū iacitur mire ꝑfectiōis. Nā d̄r q̄ r̄l'a fratrū minoꝝ ē ieſu xp̄i euāgeliū obſuare ⁊c.

¶In.ij.cap̄.mūdus ſpernit̄ ⁊deſpicit̄:⁊ modus tradit rōe abdicatiōis:cū d̄r ītrare volentes vt vendant oīa ſua.⁊c.

¶In.iij.ca.hymnꝰ deo pſoluit̄:coꝛpꝰ cōterit̄ actu dire ſubiectiōis: d̄r.n.q̄ clerici faciāt diuinū officiū ⁊ q̄ fratres ieiunent.⁊c.

¶In.iiij.capitulo cenſus ſiue es abdicat̄: noꝛma oſtenditur vere miniſtrationis:dicitur eñ:Precipio ne denarios vel pecuniā.⁊c.Et miniſtri⁊c.

¶In.v.capitulo frater ſupponitur:labor imponitur digne occupationis.Fratres inquit illi quibus dn̄s dedit gratiam laborādi laboꝛent.⁊c.

¶In.vi.ca.Mēs a ſcl'o ſuſpendit̄:infirmo cōpatitur grate dilectionis:d̄r eñ. Ff̄es nichil ſibi approprient.⁊c.Et ſi q̄s eoꝝ in infirmitate ceciderit.⁊c.

¶In.vij.capitulo.Moꝛbus coꝛripitur:pater deſcribitur grate cōſolatiōis : d̄r enim. Si quis eñ inſtigāte inimico.⁊c.moꝛtaliter peccauerit⁊c.

¶In.viij.ca.Ordo dirigitur:pr̄ eligitur ꝓ loco regulationis.d̄r eñ. Uniuerſi fratres vnum eligant.⁊c.

¶In.ix.ca.Cetꝰſuſpēdit̄.vbū ꝓponit̄ ſancte eruditiōis.dicit̄ eñ. Ff̄es nō p̄dicent in epatu alicuius:⁊c.

¶In.x.cap.Culpa coꝛrigit̄:virtus edicit̄: et oꝛdo ſiue tenoꝛ omnis bone conuerſationis:dicitur enim Fratres qui ſunt miniſtri et ſerui.⁊c.

¶In.xi.ca.Motꝰ reſtringit̄: luxus repellitur freno ꝓhibitiōis:cū d̄r. Precipio ff̄ibus ne habeant ſuſpecta conſoꝛtia ⁊c.

¶In.xij.ca.Xp̄s imprimitur mundo trāſmittitur frater ſancte profeſſionis:dicitur enim.Quicunq̄ fratrum diuina inſpiratione voluerint:⁊c. Generaliter ergo de p̄fatis habetur.Sed videndum eſt ſuccincte d̄ eiſdem in ſpeciali.

¶Incipit expoſitio ſup̄ re.F.mi. edita a fratre Bartholomeo de piſis cum certis paucis additamentis ſuis locis congruenter inſertis pro clarioꝛi elucidatione quoꝛundam ſuperuenientium dubioꝛum: quibus poſtea ⁊ nunc per plures ſummos pontifices et modernas totius oꝛdinis conſtitutiones et declarationes prouiſum eſt.

¶Capitulum primum

Regula ⁊ vita minoꝛum fratrū hec eſt. In qua foꝛma edicitur et fundamentum iacitur totius euangelice perfectionis. In quo capitulo per ipſius euidentiam colligitur

¶Primo quid a fratre minoꝛe de euangelicis conſilijs eſt precipue obſeruandum: quia regula et vita ⁊c.viuendo in obediētia ⁊c.Ubi vide regule noſtre ab alijs p̄rogatiuā diuiſionē ⁊diſtīctionē:ꝑfti ī īceptione N̄r'la r̄l'a incipit ab obſuācia euāgelii ſic expſſe vt regula fratrū minoꝝ:vt ex pn̄cipio medio cū fine detur intelligi q̄ p̄e alijs

& hac vita euāgelica ipſi⁹ ponit xpi ꝯfeſſio.
¶ Uide ſcđo bti Frāciſci ꝓfūdā hūilitatē:qꝛ non dicit regula hec eſt mea:ſed fratrū minorum:nec eſt quam ſeruaui cū tamē prefata dicere potuiſſet qꝛ rl'a fuit ſua per diligētiſſimam ipſius obſeruationē. Noluit ſe vl' auctorē exprimere vel obſeruatorem cenſeri:vt auctor poti⁹ intelligatur xps q̄ ipſe:ꝛ ne ꝓpetas obſeruantie rl'e ſoli ipi det:ſꝫ ꝛ alijs fribus minoribus vcꝫ p̄mis ſocijs et alijs q̄ eā ad lrām obſeruauerunt.

¶ Quid intelligit p hoc nomē ffr minor.
¶ Tertio inſpice nomē datū iſtius regule ꝛ religiōis fribus qꝛ minores nūcupantur: qđ ſūptū eſt ex euāgelio. Mat.xxv. Qđ vni ex minimis meis fe.ꝛc.vt di.beatus Franciſc⁹ Xps ad litteram intellexit de fratribus iſti⁹ ordis. Nec immerito ſic dꝫ intelligi:qꝛ ſi de alijs p anthonomaſiam debet intelligi: ꝛ de fribus minorib⁹ quoꝝ pauptas p̄ alijs ex ꝓfeſſione dr magis peculiaris. Accipitur etiā hoc nomē ex illo ſcđo euāgelij Mat.xx Qui maior eſſe voluerit erit minor. Datur etiam intelligi q̄d appetere debeat ffr minor hmōi ordinis:qꝛ nō ꝓmotiōes eccleſiaſticas ſtatus mūdiales ꝛ dignitates dicente btō Franciſco in rñſione facta dño hugoni cardinali oſtieſi q̄ fuit poſtea Grego.ix. Hic cardinalis cum ſciſcitaret btm̄ frāciſcū ſi vellet q ffes ſui ad eccl'ie dignitates ꝓmouerent. Rñdit btūs Frā. Dñe ideo vocantur minores ffes mei:vt maiores fieri nō preſumāt:docet eorū vocatio eos in plano ſubſiſtere et hūilitatis xpi veſtigia imitari:vt p hec tandē in reſpectione ſctōꝝ plus alijs exaltent. Si eñ vultis.vt faciant fructū in eccl'ia dei.:tenete ipſos ꝛ ꝯſeruatione eorū atq ipos ſi ad alta ꝯſcenderint ad planu m reducite violenter: hec btūs Franciſc⁹ hoc etiam oñdit btūs franciſcus officio generalatus renunciando. Intelligi etiam datur quid debet peragere:qꝛ vt minor oia hūilitatis officia. Sanctus franciſcus in huiuſmodi ſignum in pricipio religionis oēs fratres nobiles et ignobiles ad ſeruiendū leproſis deſtinauit. Scopebat ipſe beat⁹ franciſcus eccleſias ꝛ pro elemoſyna incedebat libēter. Datur etiam intelligi q in eis perlucere debēt humilitatis inſignia in habitu.in geſtu.in viſu.ꝛ alijs vt minor veraciter cēſeatur. Datur etiam intelligi q q̄ ſpectant ad ſuperbie vicium debent eſſe reſecata ab hui⁹ ordinis ꝓfeſſore iactantia hypocriſis elatio p̄ſumptio ābitio.ꝛc.hmōi ab eo amota eſſe debent vt vere minor exiſtat Innuitur etiam ex ratione q in fratre minore debet eſſe ois virtutū ornatus.vt coram deo inueniatur maxim⁹. Exprimitur etiam nole fratris minoris: q ſit ſibi abnegatus totaliter mortificatus mūdo:ſed viuificat⁹ xpo:Et vt cōcludā frater huius regule tam ex nole q̄ ex regula decernit mūdi abdicator:ꝛ accola celi angel⁹ terreſtris chriſto crucifixus et tota mēte deo herēs ꝛ cōiunctus. Inquit ergo primum cap. ¶ Regula et vita.ꝛc. ¶ Lapides poſiti ex quibus templū edificatū eſt in quadro ad regulam depoſiti erant.in reg.ca.v. Tu frater minor ſi dei tēplum vt teneris eſſe vis.ad rl'am hāc tibi a xpo per beatū frāciſcū traditā quadreris vt ſit in te iuſticia i exhibēdis:prudentia in cauēdi: tēperātia in abijciēdis ꝛ fortitudo in perſiciendis! De quibus tua p̄ cūctis regula hec ſanctiſſima loquitur. Et aduerte qꝛ beatus franciſcus immo ipe xps ad apicem pfectionis nos vult adire in regula pñti ſic vcꝫ ſequi vitā euāgelicā p fratres q excellentius ab alijs nō fiat alit ad arctiorē vitā ecīt adire nō reſpiciēdo retro cuius oppoſituꝫ.ij:ca.edocetur. Inſuper attende q cū in euāgelio duo ſint pre alijs apoſtolis ꝯmendata a xpo vcꝫ perfectio ſctitatis ꝛ auctoritas eccl'iaſtice ptātis:intētio bti frāciſci fuit ſuis indicere filijs ꝛ fratribus ꝓut poſſibile eſt in quibuſdam euāgelicā ſanctitatē et nichilominus ad reuerendum apl'icam poteſtatem. Primum facit in principio cū dicit. Regula ꝛ vita minorum fratrū. Scđm facit in pſona ſui ꝛ ſucceſſorū ac oim fratrū.dicente regula. Frater franciſcus ꝓmittit obedientiam. ¶ Dicit ergo primo Regula et vita minoꝝ fratruꝫ ꝛc. ſ. bti frāciſci ꝛ frm ſuoꝝ pñtiū et futurorum hec eſt dñi nři ieſu chriſti Et pro hui⁹ pūcti primi ꝛ fundamenti toti⁹ regule declaratione ſūt aliquoꝝ ſolutiones dubioꝝ vidende quibus viſis multa que circa hanc partem dicuntur patebunt.

Qō.i. an ffes minores ex ꝓfeſſione ſue rl'e ad obſeruātiam teneātur omnium conſiliorum euangelicoꝝ.

¶ Et primum dubiū eſt an ffes minores ex ſue rl'e ꝓfeſſiōe ad obſeruātiā oim ꝯſiliorū euāgelicoꝝ teneātur. Ratio dubitatiōis ē. qꝛ dicit rl'a ꝛ vita ꝛc. ſctm̄ euāgeliū obſuare ꝛc. Ad iſtđ rñdēt ꝯcorditer q̄nqꝫ ſūmi pōtifices vꝫ Greg.ix. Inno.iiij. Alexāder.iiij. Nicola⁹.iij.ꝛ Clemēs.v.q nō. Uñ dñs greg.dt q ad ꝯſilia euāgelica q̄ in rl'a nō ponūtur non tenentur:niſi ad ea ad q̄ ipſi ſe obligare intenderint.. Ad alia vero vt ceteri chriſtiani et eo magis quo ſeipſos obtulerunt dño

ſacrificiū medullatū. Dn̄s innocētiꝰ dicit ꝙ
fr̄es nō tenēt ad omnia ꝯſilia euangelij ſed
ad ea dūtaxat q̄ in ipſa regula preceptorie
aut inhibitorie ſūt expreſſa. Idem dicit pa
pa Nico. ⁊ addit ad verba Innocentij ꝙ ad
ea tātum tenent̄ que p̄ceptorie vel inhibi
torie vel ſub verbis equipollentibus ſunt
expreſſa. Ad alia vero ꝯſilia tenentur ꝓpt̄
ſtatum perfectionis quē aſſūpſerunt Dn̄s
clemens dixit idē cū prefatis et dat rōnem
qꝛ cū votū cadat ſuper determinatum ⁊ cer
tū: vouēs r̄l'am nō pōt dici teneri ex vi voti
hmōi ad ea conſilia euāgelica q̄ in r̄l'a non
ponūtur. Et btūs Franciſcus q̄dā poſuit q̄
dam dimiſit cū dicit Regula et vita. ⁊c̄. vi=
uēdo in obediētia ſine ꝓprio ⁊ in caſtitate
Si intēdiſſet ad oīa obligare ſupflue q̄daꝫ
eoꝝ poſuiſſet alijs p̄termiſſis qꝛ natura ter
mini reſtrictiui ſic excludit extranea quod
omnia ad ipm ꝑtinētia includit. Dicit dn̄s
Clemēs ꝙ nō ſolū ad illa tria nude et abſo
lute accepta ex ꝓfeſſiōe regule obligantur
ſꝫ etiā tenētur ad oīa illa implēda q̄ ſūt ꝑti
nētia ad hec tria: que regula ipſa ponit.
¶ Q̄ō an ad ꝯſilia in r̄l'a poſita obligentur
vt ad precepta euangelica. ¶ Scd̄m dubiū
eſt an ad ꝯſilia q̄ in regula ponūt̄ teneātur
ſicut ⁊ ad p̄cepta euāgelica. R̄n̄det Nico.
pa. ⁊ Cle. ꝙ cū btūs Frāciſcus aliq̄ ꝯſilia in
dicat vt ꝯſilia ſub v̄bis monitiōis ⁊ exhor=
tationis ⁊ ꝯſilij ⁊ aliqua ſub ꝓhibitione ac
verbo p̄cepti: ꝙ intentio beati Franciſci nō
fuit ꝙ fr̄es ex regule ꝓfeſſione teneāt̄ ad
oīa ꝯſilia ſicut ad precepta euāgelica: ſꝫ ſo
lū ad ea ꝯſilia q̄ in eadē regula p̄ceptorie vl̄
inhibitorie vel ſub verbis equipollentibus
ſunt expreſſa. Solutio etiam huius dubij
patet ex precedenti ſolutione. quia ex quo
non tenentur ad omnia conſilia: ergo nec
ad omnia precepta. Sed ſi dubium reſtrin
gatur ad ea conſilia que in regula ponun=
tur: patet ſolutio ex verbis Nicolai ⁊ Cle.
pa. ¶ Queſtio an omnia conſilia in regula
expreſſa obligent fratres. ¶ Tercium du=
bium eſt: vtrum teneantur ad omnia con=
ſilia in regula expreſſa. Reſpondet pa. Ni=
co. ꝙ ad cōſilia que ſub verbis obligatorijs
in regula ponuntur tenentur eo modo quo
in regula ponuntur: ad alia vero que ſub
verbis monitorijs informatorijs/exhorta
torijs ſeu quibuſcunq; alijs in regula con=
tinentur ea proſequi magis decet: quo imi
tatores tanti patris effecti: chriſti ſemitas
arctius elegerunt pa. Cle. reſpondit dicens
Non ſolum ad illa tria vota nude et abſo=
lute accepta ex profeſſione regule obligan
tur: ſed etiā tenētur ad oīa implēda q̄ perti
nent ad hec tria q̄ regula ipſa ponit. Et di=
cit ꝙ ſi ad tria p̄dicta tm̄ pcīſe ꝓmittētes re
gulā obſeruare ⁊ nō ad oīa ꝯtēta i regula:
vane ponūtur in regula hec v̄ba. ꝓmitto.
me ſemꝑ hanc regulā obſeruare ex quo ex
his verbis nulla obligatio naſcit̄. Nec tn̄ i=
quit papa Cle. putandū ē ꝙ btūs Frāciſcꝰ
ꝓfeſſores huius regule quātū ad oīa ꝯten=
ta in r̄l'a modificantia tria vota ſeu ad alia
expreſſa in ipſa intēderit equaliter eē obli=
gatos: quin potius aperte diſcernit: ꝙ quo
ad quedā ipſoꝝ ex vi verbi illius trāſgreſ=
ſio eſt mortalis et quo ad quedā alia non:
cū ad quedā ipſoꝝ vim apponat p̄cepti vel
equipollentis eidē: ⁊ quo ad aliqua verbis
alijs ſit ꝯtentus. Ex q̄bus pꝫ ſolutio queſti
onis q̄ tāgit̄ per dn̄m papā Nicolaū ⁊ Cle.
vꝫ vtrū fr̄es teneātur tā ad ꝯſilia q̄ʒ ad p̄e
cepta euāgelica. R̄n̄ſio pꝫ ex p̄dictis. Quo
ad quedā tenentur vt precepta ⁊ quo ad q̄=
dam non. Ut enim di. pa Nico. cum beatus
Franciſcus dicat Regula ⁊ vita mioꝝ fra=
trum ⁊c. et que dicuntur in principio: refe=
rūtur ad medium et finem et q̄ in medio ad
principium et finem/ ⁊ que in fine ad princi
pium ⁊ medium: q̄ beatus Frāciſcus dicit
in regula Regula ⁊ vi. ⁊c̄. non abſolute ſed
cum quadam modificatione vel determina
tione ſeu ſpecificatione poſuit: que ergo di
cit in fine. Scdm̄ euange. ⁊c̄. ad illa tria in
principio dicta hn̄t referri modificata vel
determinata ſeu ſpecificata Et qꝛ btūs frā
ciſcus aliqua conſilia indicauit vt conſilia
ſub verbis monitionis exhortationis ⁊ cō
ſilij: et aliqua ſub prohibitione ac verbo p̄=
cepti: non ergo fuit intentio beati Franci=
ſci ꝙ fratres ex regule profeſſione teneant̄
ad oīa ꝯſilia ſicut ad p̄cepta euāgelica: ſꝫ ſo
lū ad iſta ꝯſilia qui in eadem regula prece=
ptorie vel inhibitorie ſeu ſub verbis equi=
pollentibus ſunt expreſſa. ¶ Queſtio quar
ta an omnia in regula poſita ſub verbis im
peratiui modi obligent fratres vt vim pre
cepti habentia. ¶ Quartum dubium eſt
cum multa in regula ponantur: ſub verbis
imperatiui modi tam affirmatiue q̄ʒ nega=
tiue: an ad illa fratres ex ſue regule profeſ=
ſione teneantur ſicut ad habentia vim pre
cepti. Reſpondet papa Clemens in decla=
ratione: licet fratres non ad omnia que ſub
verbo imperatiui modi in regula ponun=
tur ſicut ad preceptorum ſeu equiualenti=
um obſeruantiam teneantur: expedit ta=
men fratribus ad obſeruandum puritatē
regule et rigorem: ꝙ ad ea ſicut ad equipol

lentia p̃ceptis ſe nouerit obligatos eſſe: q̃
hic inferius annotãtur. Que vidẽtur equi
pollẽtia p̃ceptis ex vi verbi vel ſaltẽ mate=
rie de qua agitur ſeu ex vtroq₃: ſũt hec vz
id qđ ponitur in regula de nõ hñdo plures
tunicas q̃ vnã cũ capucio ⁊ aliã ſine capu
cio. Itẽ de nõ portandis calciamẽtis: ⁊ de ñ
equitãdo extra caſum neceſſitatis. Itẽ q̃
ff̃es debeãt a feſto oĩm ſãctoꝝ vſq₃ ad na=
tiuitatẽ domini ⁊ in ſextis ferĳs ieiunare.
Itẽ q̃ ff̃es clerici faciãt diuinũ officiuʒ ſm
ordinẽ ſancte romane eccleſie. Itẽ q̃ miſtri
⁊ cuſtodes pro neceſſitatibus infirmoꝝ ⁊ ffi
bus induẽdis ſollicitã curã gerãt. Itẽ ſi q̃
fratres in infirmitatẽ ceciderint alĳ ff̃es de
beant eis ſeruire. Itẽ q̃ ff̃es nõ predicẽt in
ep̃atu alicuius ep̃i cũ ab eo illis fuerit con
tradictũ. Itẽ q̃ nullus penitus audeat pre
dicare: niſi a miſtro gñali fuerit examina=
tus ⁊ approbatus ⁊ ad hoc inſtitutus. Iteʒ
q̃ ff̃es q̃ cognoſcerẽt ſe nõ poſſe regulã ſpi
ritualiter obſeruare debeãt ⁊ poſſint ad ſu
os miſtros recurrere. Itẽ oĩa q̃ ponũtur in
rl'a ad formã habitus tã nouicioꝝ q̃ ꝓfeſſo
rũ: necnõ ad modũ receptiõis ad ꝓfeſſionẽ
ſpectãtia: ſũt ab ipſis ffibus tãq̃ obligato
ria obſeruãda: niſi recipiẽtibus quo ad ha
bitũ nouicioꝝ vt đt regula aliter videatur
Hec eñ oĩa ſũt a ffibus tanq̃ obligatoria
obſeruãda. Itẽ dicit q̃ vbicunq₃ ponit̃ hoc
verbũ teneãtur obtinet vim precepti: ⁊ ſer
uari dʒ a ffib⁹ ſicut tale. Hec papa clemẽs
Hic ergo p₃ id quod đt pa. Nicola⁹ q̃ fra=
tres ex ꝓfeſſiõe ſũt aſtricti ad ea ꝯſilia euã
gelica q̃ in ipſa regula preceptorie vel ĩhi=
bitorie vel ſub verbis eq̃pollẽtibus ꝯtinen
tur: ⁊ ad oĩm obſeruãtiã q̃ ipſis in eadẽ rl'a
ſub verbis obligatorĳs inducuntur: et que
ſint illa p₃ ex predictis. Ex predictis etiã
p₃ q̃d intelligit̃ noĩe euãgelĳ: cũ dicit Rl'a
⁊ vita ⁊c. Sanctũ euãgeliũ ⁊c. Per euange=
liũ cõſilia euãgelica intelligũtur Et q̃ũo de
beat obſeruare: patet ex predictis

¶ De qualitate ſtatus ⁊ obĩe minoruʒ.

¶ Sequit̃ in regula. Uiuendo in obedien=
tia. Ubi vide q̃ cũ omne quod eſt in mũdo
ſit ſuperbia vite: cõcupiſcẽtia carnis ⁊ ocu=
loꝝ: et q̃ poſt peccata dimiſſa a deo abire
ſm cordis noſtri deſideria p̃mittimur bea
tus Frãciſcus ſuã regulã inſtituit ad p̃ca=
uendũ dicta vicia ⁊ ea total'r abĳciendum.
Cõtra ſuperbiã vite ponit obedientiã: ꝯtra
auariciã paupertatẽ: ꝯtra luxuriã ponit ca
ſtitatem. Uult ergo dictos fr̃es crucifixos
mũdo ⁊ cõfixos eſſe xp̃o Dicit ergo rl'a ⁊ vi
vita noſtra eſt viuere in obediẽtia ſine pro
prio ⁊ in caſtitate Ad hec tria cõſilia ex pro
feſſione ſicut ad preceptũ ff̃es obligantur.
Et ponit dicta tria: quia in qualibet regu=
lari obſeruancia ponuntur: non tñ equali=
ter. Ad que tria p̃fata vt plurimũ q̃ i regu
la ponũtur cõſilia euãgelica reducũtur. In
prefatis ergo gradus ⁊ nõ equalitas inter
profeſſionẽ regule b̃ti Frãciſci ad alias re
gulas p₃ in obediẽtia: q₂ poſſeſſiões habẽ
tiũ obediẽtia arctatur ad locũ Unde berñ.
in ep̃l'a ſeptima. Duo nobis in monaſterio
cõuerſantibus obſeruãda tradũtur: ſubie=
ctio abbati ⁊ ſtabilitas i loco: ⁊ ita obſeruã
da q̃ neutra impediat aliã: ⁊ ſic ſis obedi=
ens abbati: q̃ ſtabilitatẽ non amittas. Hec
berñ. Altior eſt obedientia q̃ ad nullũ locũ
arctatur: nullo fine terre clauditur: ſicuti ẽ
in obediẽtia ꝓfeſſionis noſtre: q₂ nichil ha
bet iuris in aliquo loco. Obedientiaʒ ergo
habent ſuper omnem loci terminũ ãpliatã

¶ De qualitate pauptatis minoꝝ

¶ Sine ꝓprio. i. ſine omni gñali ⁊ ſpecialĩ
dñio ⁊ ꝓprietate: ſic expõit papa Greg. In
nocen. Nico. ⁊ Cle. Arctior eſt hec hñtibus
in cõi ⁊ ſi nõ in ſpeciali.

¶ De caſtitate ⁊ gradib⁹ ſeruandis ĩ ea

¶ In caſtitate. Et ſi nõ ſit gradus quo ad
actũ caſtitatis: eſt tamen gradus in caſtita
te ſeruanda: ad quam conſeruandam fra=
ter minor diſtrictius obligatur. Debet. n.
vt dicit. xi. cap. rl'e vitare conſortia vel con
ſilia mulierum. Et q̃uis fratres vt dictũ ẽ
ſupra: nõ teneãtur ad oĩa cõſilia euãgelica
vt ad precepta ſed magis q̃ ceteri xp̃iani:
ff̃es tñ antiqui iuxta poſſe talia cõſilia cu=
ſtodierunt: paupertatem vbiq₃ ſeruantes
caritatem erga proximos habentes. ipſos
ad viam ſalutis inducentes verbo et exem
plo: inimicos diligentes: et non ſolum non
offẽdebant: ymo eos offendentes amabãt
dominum pro eis orando: et in iniurĳs ex=
ultantes: hypocriſim ſuper omnia execra=
bantur: et ſanctitatem abſcondentes: mun
di honores fugientes/ mites/ benigni/ ne=
minem ledentes neminem finaliter iudicã
tes. Curam craſtini ſic euitabant: vt legu=
mina non de ſero ſed poſt matutinum po=
nere audebant. Uitantes verba ocioſa: cru
cem domini per meditationem et peniten=
ciam habitu et opere deferentes: ac vt ſal
terre doctrina ſalutifera mentes condien=
tes. lux exemplaritatis fuere mundanis.
Intentione ad patriam tendẽtes miniſtrã=
tes leproſis et humilibus in manſuetudĩe
peccantes corrigentes: domini conſilia im
plere ſunt conati ſuppoſitis et iactis fũda=

mentis euãgelice ꝑfectiõis: ac nomine im poſito fratribus q꞉ minores cõſeq̃ntes pri mũ euãgelij cõſiliũ.ſ.obedientiã recipiẽdo ¶ Cui fra⁊ vt minoꝛ hũilis ⁊ ſubiectꝰ obedientiã debeat exhibere: btũs Frãciſcus ſuo ſubdit eloquio ⁊ exẽplo dicẽs. Frater frãciſcus ꝓmittit obedientiã in iniũctis ⁊ ꝓreceptis Et reuerentiã in obſequẽdis ⁊ perficiendis. Cui⁊ Jnquit. Dño pape honorio vicario ieſu xp̄i in terrꝫ: ⁊ nõ ſolũ ipſi ſꝫ eiꝰ ſucceſſoꝛibus canonice intrãtibus. ⁊ eccľie romane.i. dñis cardinalibus ꝗ vicẽ gerunt pape ſede vacãte. Ex ꝗbus apparet ꝙ beatus frãciſcus ordinẽ nõ ꝓ tꝑe ſꝫ ꝑpetuo pape ſubiecit: q꞉ fides eccľie nõ dꝫ deficẽ: quare nec aliꝗs verꝰ ſucceſſoꝛ petri: Ex quo apparet ꝙ nulla regula ſic ſuã ſubiecit ordinẽ ſicut ordo minoꝝ eſt ſubiectꝰ dño pape. Jn cuiꝰ ſignũ voluit btũs frãciſcus vt peterẽt fratres vnũ de cardinalibus vt eſſẽt ſemper ſubditi ⁊ ſubiecti pedibꝰ eiuſdẽ ſãcte eccleſie. Ex prefata obediẽtia ſeꝗtur ꝙ dñs papa tã ratione ſũmi põtificij qua valet leges condere nouas: vt eſt tex.xxv.q.i.ca.iiij. ꝗꝫ etiã rõne obediẽtie ⁊ reuerẽtie ꝓmiſſe rľaꝫ valet declarare/gloſare/cõſtitutiões in oꝛdine facere ꝓut noſtro ſtatui viderit opoꝛtunũ. Sic ergo apľicis mãdatis a ffe minore eſt obtẽperãdũ: niſi ꝯtra fidẽ eſſẽt expſſe ⁊ ꝑ alios ꝗꝫ ꝑ ipſum videnda ſic eſſe.

¶ De obediẽtia gñalis miniſtri.

¶ Uerũ q꞉ oĩs cõmunitas ⁊ corpꝰ vnũ non plura capita dꝫ habere ne res monſtruoſa cẽſeatur. vnũ caput in hoc ordine ſicut i eccleſia militãte preficitur cui parẽdũ ẽ ſine rebelliõe ⁊ cũ ſubiectione ⁊ reuerentia obſeq̃ndũ: iõ regula ſubdit ꝙ obediẽdũ eſt dño pape ⁊c. ſic ⁊ capiti vcꝫ beato frãciſco ꝗ in perſona oĩm ordinẽ ſubiecit eccľie: fecit ſibi homagiũ fidelitatis ſanctã.ſ. obediẽtiã ⁊ reuerẽtiã: inſtitutuſq꞉ eſt caput ordinis ꝑ papam vt fratres ei obediant ⁊ ſucceſſoꝛibus ſuis Et aduerte ꝙ hic ponitur hoc verbum: teneantur: quod equipollẽt precepto quare non obedire generali miniſtro preſertim ex contemptu nõ eſt ſine culpa moꝛtali. Debẽt eñ ffes obedire in oĩbus dũmõ nõ ſint cõtra aĩam ⁊ regulam noſtram

¶ Qualr̃ teſtamentũ.b.frã.nõ obligat.

¶ Sꝫ hic oꝛitur dubiũ. q꞉ regľa dicit ꝙ frater F. eſt obediẽs: an ad obſuãtiã teſtamẽti ſui ffes teneãtur: cũ ipſe ibi ponat ꝙ nõ petãt declaratiões nec priuilegia a ſede apoſtolica. Reſpõdetur per dñm Grego. ix. Jnno. iiij. Alexandrum. iiij. Nicolaũ. iij. ꝙ ffes nõ tenẽtur ad dicti obſeruãtiam teſtamenti. Ratio: primo quia ad hoc non potuit obligare ffes ſine ipſoꝝ cõſenſu ⁊ miniſtrorũ quos tãgebat: ſecundo quia non potuit obligare ſucceſſoꝛem: cum non habeat imperium par in parem vt eſt tex. in. c. Jnnotuit. de elec. tercio cũ ſimus eccleſie romane per omnia ſubditi: et ad ipſaꝫ vt ad magiſtram eſt recurrendum Quare ſicut ipſã regulam confirmauit. ſic etiam eius dubia habet declarare: nec per inferioꝛem poteſt ſubditus ab obedientia ſecludi ſuperioꝛis prelati: et precipue illius ſub cuiꝰ nutu omnes ſubiecti ſtant chriſtiani Et ſic patet de obedientia et reuerentia exhibenda a fratribus romano pontifici: et eius ſucceſſoꝛibus canonice intrãtibus. et quomodo a beato franciſco in hoc capitulo editur forma et fundamentum iacitur omnis perfectionis.

¶ Capitulum ſecundum

SI qui voluerint hanc vitam accipere. Jn quo capitulo mundus deſpicitur et modus traditur mundialis abdicationis. Jn quo capitulo ſunt multe partes: in quarum prima ponitur et oſtenditur ad quem pertinet oꝛdinem intrare volentium receptio: et dicit regula i hoc capitulo ꝙ ad ſolos miniſtros prouinciales pertinet. Ubi ſciendum eſt ꝙ ex iſto paſſu generalis miniſter non excludebatur: cum ipſe ſit generalis miniſter in toto oꝛdine et prouincialis etiam in qualibet prouincia: primo ad ipſum principaliter ꝑtinebat. vt dicit declaratio pape Gregorij noni. Jſtud de receptione talium qđ pertinet ad ſolos miniſtros prouinciales: poterat in principio oꝛdinis obſeruari ꝓpter paucitatem fratrum: ſed oꝛdie dilatato cõceſſum eſt per dominum Greg. ix. in ꝓuilegio quod incipit. Gloꝛiantibus vobis i ſola cruce. ⁊c. Et per declarationem domini Jnnocentij quarti. et Nicolai tercij. ꝙ non ſolum generales miniſtri et prouinciales poſſunt ad oꝛdinem recipere: veꝝ etiã alijs fratribus diſcretis committere. Ex ꝗbus patet ꝙ generalis miniſter cum ꝓuincialibus habet oꝛdinariam poteſtatem: ceteri vero fratres ſubdelegatam.

¶ Secũda pars iſtius capituli.

¶ Jn ſecunda parte huius capituli ꝗ incipit Miſtri vero diligenter examinent eos de fide catholica ⁊c. Ponitur qualiter examinandus eſt qui hunc oꝛdinem optat intrare: ¶ Ubi ſciendum ꝙ cum hec regula ſit tota apoſtolica et oꝛdo iſte ſuppoſitus

eccleſie romane: hinc eſt q̄ btūs franciſcus
ponit volentes ingredi de pertinentib⁹ ad
p̄fata duo debere p̄ miniſtros examinari.
De fide catholica p̄p̄ p̄mū: ꝛ de eccleſiaſticis
ſacramentis p̄p̄ ſcd̄m. Ratio q̄ꝛ vbi error
eſſet in tali perſona reſpectu alicui⁹ prefa-
toꝝ: hic ordo ſicut ꝛ nullus ali⁹ ſibi valeret
ad ſalutē. Inſup̄ fidem romane eccleſie ſi-
cut ffes debent tenere: ſic ꝛ alios docere.
Et lꝫ beatus frāciſcus ſolū de predictis po
nat examinandū volentem intrare addens
q̄ ſit ab vxore ſolut⁹: ꝯſtitutiones tñ ordis
etiā alias poſuit ꝯditiones. vnde dicit cōſti-
tutio ꝙ recipiēs diligēt̄ attēdat q̄ recipiēd⁹
ſit fidelis catholic⁹ de nl̄lo errore ſuſpect⁹
m̄rimonio non ligatus / corpore ſan⁹ / ani-
mo p̄rōptus / legitime nat⁹ / debitis expedi
tus / ꝯditione liber / etatis ſexdecim annoꝝ
admin⁹ / nulla vulgari infamia maculatus /
ꝯpetēter lr̄atus / vel ad labores ordinis cō-
petenter vtilis ꝛ aptus / aut talis cōditiōis
exñs q̄ ei⁹ receptio clero et populo nō mo-
dicā edificationē afferret. Hec conſtitutio ꝛ
hec q̄ dicta ſūt: in declaratione. Innocentij
et Nicolai h̄ntur: q̄ꝛ dicūt q̄ nō paſſim ffes
volentes ingredi recipiātur: ſed ſolū ordi-
ni vtiles ꝛ de quoꝝ receptione nō modica
edificatio ſit in populo. De vxore btūs frā
ciſcus ſpalē facit mētionem: q̄ꝛ talia ſūt ad
caſtitatis ruinā quā frater in ordine ma-
nens dꝫ illibatā ſeruare.

Hec eſt. iij. pars iſtius capituli.

Expleta examinatiōe nūc btūs frāciſcus
in tercia parte addit q̄ ſcd̄m ſctm̄ euange-
liū eſt talibus dicēdū. Qꝫ vadāt ꝛ vēdāt ꝛc̄
Ubi ſciēdū eſt q̄ cū ſaluator nr̄ dicit Mat.
vi. Non poteſtis deo ſuire ꝛ mā̄mone: opor
tet ergo ſe nudū offerre brachijs crucifixi.
Sic in ſequētibus omnia dimittere chriſt⁹
voluit videlicet in apoſtolis et perfectionē
volenti adipiſci dicit. Uade ꝛ vende oīa
et da pauperibus. Dicit ergo beatus fran-
ciſcus q̄ talib⁹ dicatur verbum ſancti euā-
gelij q̄ vadant. Et ſequitur. Qꝫ ſi facere
non potuerint. Ut pote ꝓpter diſtātiā loci:
vel q̄ꝛ litigijs inuoluta vel q̄ꝛ in poteſtate
alteri⁹: ꝛ ſic de ſimilib⁹. Et ſi ille libēter fa-
ceret ſi facultas adeſſet: dicit btūs Frāciſc⁹
q̄ in talib⁹ ſufficit bona volūtas. De volūta
te bona quō ip̄a facit op⁹ meritoriū tractat
Hugo li. ij. de ſacramētis p̄te. xiiij. ca. lxvij.

Hec eſt. iiij. pars tria dubia declarās.

Sꝫ q̄d cauere d̄nt ffes ꝛ receptores taliū
in recipiendo: ſubdit r̄la dicēs Et caueāt
ffes ꝛc̄. Iſtū paſſū declarat Cle. pa. vbi de
trib⁹ dubijs r̄ndendo hūc locum ſereuat.

Primū dubiū eſt: ſi lꝫ fratrib⁹ recipere d̄c
q̄ꝫ de bonis ingredientiū ſi donetur. Ad
hoc r̄ndet q̄ cum ingredientes ſint liberi:
non videtur aliquid obſiſtere: quin ſi velint
eis dare ſicut ceteris pauperibus fratres
poſſint recipere. Cauere tñ debēt ne ex no-
tabili q̄ntitate preſumi poſſit ſiniſter oculus
contra eos. Scd̄m dubiū eſt: ſi ad dandū
fratrū ꝯuentib⁹ fratres inducere poſſūt ſi-
ne culpa. R̄ndet et dicit ne aliq̄d ſiniſtrū
videatur circa taliū receptionē: fratres de
bent abſtinere a taliū inductione. Ter-
ciū dubiū eſt circa iſtam partē: ſi tñ conſiliū
requiratur: an ip̄i fratres ſint idonei ad dā
dū conſiliū: an ad alios extra ordinem diri
gere teneantur. R̄ndet papa q̄ ad deum
timētes alteri⁹ ſtatus debent dirigi: vt vi-
deātur zelatores paterni ſtatuti.

Hec ē. v. p̄s hui⁹ capl̄i de ꝯditionib⁹ ꝛ ve-
ſtimentis nouitiorum recipiēdorum et re-
ceptoꝝ.

In hac parte hui⁹ capl̄i vꝫ cū dicit. Po-
ſtea ꝯcedāt eis pānos ꝓbatiōis videlicet
duas tunicas ſine caputio ꝛ cingulū ꝛc̄. Cir
ca quā partē ſunt aliq̄ notāda: vꝫ q̄ beat⁹
frāciſc⁹ hic ponit diſtinctionē habit⁹ noui-
cioꝝ ab h̄itu ꝓfeſſoꝝ: ꝛ dicit qualis deƀ no
uicijs: niſi aliq̄n ſcd̄m deū aliƀ videaƀ: quod
ad habitū refertur (vt dicit papa Clemens
in declaratione) ꝓfeſſorum. Et q̄ꝛ iura ca-
nonica faciūt difficultatē magnā q̄ ad noui
ciū iter portātes h̄itū nouicioꝝ ꝛ ꝓfeſſoꝝ. iō
vt hoc videaƀ: vidēdū ē p̄mo q̄s poſſit ordi
nē itrare vt ibi ſit nouici⁹: ꝛ dr̄ q̄ nō mior q̄̄
q̄ttuordecim ānoꝝ ꝯpletoꝝ. Si em̄ mior in
tret: ꝛ exire p̄t ꝛ extrahi a p̄re vl̄ tutore. Cū
ꝛ ſi añ q̄rtūdecimū ānū offeraƀ a parētib⁹
ip̄o ꝯſētiente: poſſit egredi ip̄o ꝑueniēte ad
etatē ꝑfectā. ſ. q̄rtūdecimū ānū. Hec habēƀ.
xx. q. iij. c. Pn̄s. Et de re. c. Cū ſim⁹ ī volunte
Et q̄d Si talis itrat ꝑp̄a aucte añ q̄ttuorde
cimū ānū: hƀ. ij. q. ij. c. Puella. ꝛ. xxx. q. j. ī ſū-
ma q̄ſtiōis. Et ſic etiā pꝫ q̄ nō ſufficit q̄ atti
gat q̄rtūdecimū ānū: ſꝫ oꝫ q̄ ꝯpleuerit. vt ē
regu. c. Ad noſtrā. ī tex. et in glo. ꝛ. c. Signi
ficatū. Pōt em̄ repeti: nec malicia ī hoc caſu
p̄t ſupplere etatē. xx. q. j. ī ſūma q̄ſtiōis. Et
io. and. pōit ī ca. eos q̄. de r̄laribus. Dicit ḡ
q̄ ad euitandum predicta ſit etatis ꝯplete
quattuordecim annorum. Secundo quo
habitu debet indui. Ubi ſciēdū q̄ vbi h̄it⁹
nouicioꝝ eſt determinatus et diſtinctus ab
habitu profeſſorum. debet ſibi dari habit⁹
nouicioꝝ. Si v̄o ip̄e vult h̄re h̄itū ꝓfeſſoꝝ ꝛ
nō nouicioꝝ ꝛ ſciēs recipit: talis ꝑ talē ſuſce
ptionē q̄ induit tacitā ꝓfeſſionē obligaƀ; vt

n c. Eos de regula. in cle. et ſi non ſit in ta=
ſi profeſſus expreſſe. Non ꝙ obligetur tali
l ordini: ſed generaliter alicui ordini: vt ex=
tra de regula. c. Non ſolum. li. vi. Cauendū
ergo eſt quomodo talis habitus nō nouicio
rum ſed ꝓfeſſorum detur talibus. Un̄ ſi pe=
terēt: deberēt informari q̄d geſtatio habitꝰ
profeſſorum faciat in ipſis. Et hoc ſemper
intellige vbi habitus nouicioꝝ eſt diſtinctꝰ
ab habitu profeſſorum in forma et colore.
Ubi enim non eſſet diſtinctus: talis profeſ=
ſio tacita non inducitur. Beatus aūt. Frā=
ciſcus ad precauendum talia qualis habi=
tus detur nouicijs oſtendit: nisi (vt dicit pa
pa) miniſtris et induentibus aliud ſecūdū
deū aliq̄ñ videatur q2 vc3 ſi omnino vult indu
ere hitū ꝓfeſſoꝝ: facta ei prius declaratione
d3 ei dari: ⁊ hoc pro honeſtate ordinis vel
ꝓ vtilitate ⁊ ꝯditione recepti: ⁊ tūc dicit re
gula nō ſcd̄m ꝓpriam volūtatē d3 dari ha=
bitus ꝓfeſſoꝝ ſ3 ſcd̄m deū. Et nota ꝙ infra
annū ꝓbatiōis nouiciꝰ pōt ab ordie exire ni
ſi in tribus caſibus. De primo dictū eſt ſi ſcie̅
ter recepit hitum ꝓfeſſoꝝ q̄ eſt diſtinctus
ab habitu nouiciorum et ipſe eſt etatꝭ. xiiij.
annorum aut plus. Secūdus caſus eſt ſi in
fra annū ꝓbationis fecerit ꝓfeſſionem: tūc
et ſi non obligatur tali ordini loquendo de
ordinibus mendicantium generalit̄ tamen
alicui ordini obligatur. Tercius caſus eſt
ſi euidenter appareat ꝙ talis abſolute vo=
luerit vitam mutare qđ tamen non p̄ſumi=
tur niſi clara probatione vel ꝯpetentibꝰ in
dicijs ꝯprobet̄. Indicia vero ꝯpetētia ꝑ do
ctores ponūtur ꝑ Johā. and. Enri. Bernar.
ceteroſq; modernos in. c. conſuluiſti. de re=
gu. ſuper verbo propoſuit. Et de iſtis duo
bus caſibus videlicet habitus profeſ=
ſoꝝ portatiōe ⁊ vite mutatiōe loquit̄ p̄ui=
legiū ordini cōceſſū ꝑ dn̄m Clemētem. iiij.
⁊ incipit ex ꝑte dilectoꝝ filioꝝ: vbi mādat
archiepis ⁊ epis ꝑ ytaliā ꝯſtitutis vt tales
ad ordinē redeāt vel ad aliū debeāt ſe trāſ
ferre ꝯpellēdo eos ad hoc ꝑ cenſurā eccle=
ſiaſticā monitione p̄miſſa oi appellatione
poſtpoſita. Et ꝙ volētes intrare nr̄m ordi=
nē ſiue priuſq; itrauerint ſiue poſt: ac etia3
poſt ꝓfeſſionē emiſſā: ꝑ gn̄alē ⁊ ꝓuinciales
miſtros cuſtodes ac eoꝝ vicarios pn̄t ab=
ſolui a ſn̄ia excōicatiōis ſuſpēſionis ⁊ inter
dicti a iure vel ab hoie gn̄aliter ꝓmulgatꝭ
⁊ cū eis ſuꝑ cōtractis irregularitatibꝰ diſ=
pēſari: ita tn̄ ꝙ abſoluti ordinē intrēt: aliter
in priſtinas ſn̄ias relabātur. Et hoc ꝯcedit
maremagnū. i. quatuor romani pōtifices.
Bonifaciꝰ alexāder Clemēs. Honoriꝰ Idē
cōceditur ꝑ Innocētiū ⁊ incipit p̄uilegium
Celeſtis amor patrie: ⁊ aliud eiuſdē qđ in
cipit In iure canonico. ¶ In hac parte vi.
addit regula dicens.

¶ Hic incipit. vi. pars principalis iſtius
capituli de receptione ad profeſſionē.

¶ Finito vero anno ꝓbationis ⁊c. vbi vi
dendū ē ꝙ tp̄s ꝓbationis eſt. xv. annus: nā
cū poſſit ingredi niſi cōpleto. xiiij. anno: ſe=
q̄tur ꝙ tūc incipit. xv. ānus hoc Johā. An=
dre. extra de regularibꝰ bn̄ficiū ⁊. c. is q̄ in
vi. Et notādū ꝙ papa Honoriꝰ beato Frā=
ciſco ⁊ fr̄ibus in p̄uilegio qđ incipit. Cum
iuxta ꝯſiliū ſapiētis: mādat ꝙ īfra annū ꝓ
batiōis nullū ad ꝓfeſſionē audeāt recipe.
Et pena tales recipiētiū ē triplex: primo ꝙ
peccāt mortaliter: faciūt eni̅ ꝯtra p̄ceptum
dn̄i pape et efficiunt̄ inobediētes. Scd̄o q2
a fr̄ibus d3 puniri pena q̄ ꝓ grauioribꝰ ſo=
let infligi: vt. c. non ſolum de regula. li. vi. ⁊
c. cōſtitutionē. Et l3 iſte q̄ receptꝰ eſt eſſe ſe
ſecularis nō poſſit: nō tn̄ alligatꝰ eſt illi or=
dini ꝑ illā ꝓfeſſionē. Tercia pena eſt ꝙ ſu=
ſpēſi ſunt a receptiōe cuiuſcūq; ad ꝓfeſſio=
nē. Sed pone caſū ꝙ nouiciꝰ infra annū ꝓ=
batiōis poſtq; ſteterit nouiciꝰ duobꝰ vl̄ tri
bus mēſibꝰ exijt ab ordie ⁊ ſtetit extra ordi
nē aliquo tp̄e: idē poſt reuertit̄ ad ordinē:
nunq̄d duo primi vel tres mēſes q̄bꝰ ſtete=
rat debēt ſibi cōputari? Reſpōdet̄ ꝑ dn̄3 bo
norōciū filiū Joā. and. ꝙ nō. D3 eni̅ ſtare ꝑ
annū integrū non interruptū. Nā quando
iura loquuntur de anni ſpacio loquuntur
de anno cōtinuo ſecundum Joan. and. de
elec. c. i. lib. vi. Et ſicut mādat̄ fr̄ibꝰ ꝙ infra
annū ꝓbatiōis nullū ad ꝓfeſſionē recipiāt
ſic etiā mādat̄ ꝙ volētē exire ſine aliā reli=
gionē volentē intrare nō debeāt retinere ꝑ
dn̄m Greg. ix. ⁊ Innocen. iiij. ⁊ incipiūt p̄ui=
legia eoꝝ eodē mō ſcilicet nō ſolū in fauo=
rem. Dicit ergo regula. Finito anno ꝓ=
bationis: eodem die et hora completis po
teſt fieri. Et aduerte hic ꝙ ſi poteſt facere
profeſſionem et non vult et ſtat vlteriꝰ nul
lam proteſtationem faciendo ꝙ ex ſua mā
ſione in ordine nō vult ſibi preiudicari q̄n
libere poſſit ad ſeculum redire: talis eſt ta
cite profeſſus et non poteſt ad ſecularem
vitam redire: ſed oportet eum aliquam re
ligionem intrare. Sed a quo debet ad ꝓfeſ
ſionem recipi: et ſi regula non ponat exp̄ſ=
ſe tamen a miniſtris intelligitur: q2 ſi ſolis
miniſtris ingreſſus ⁊ receptio reſeruat̄ mlͭ
to fortius eſt ad profeſſionē taliū receptio
S3 ꝑ declaratiōes ꝯceſſū eſt ꝙ alijs a pfa=
tis pōt ꝯmitti. S3 quā formā d3 ꝓfitens i

ꝓfitendo tenere regula non dicit:niſi ꝙ ꝓ-
mittāt vitā iſtā ſꝫ ⁊ regulā obſeruare. Hoc
implicite dicit regula fiendū:ſꝫ ꝯſtitutiōes
ordinis magiſ explicite vt dicat̄ forma hec
eſt. Ego frater. N. ꝓmitto et voueo deo et
beate marie virgini et btō Frāciſco ⁊ tibi
pr̄i toto tp̄e vite mee ſeruare regulam frꝫ
minoꝝ ꝑ dn̄m Honoriū papā ꝯfirmatā vi-
uēdo in obediētia ſine ꝓprio et in caſtita-
te. Quare ſic exprimant̄ tria vota in ſp̄ali
⁊ ſi pateat ex his q̄ in .i. ca. dicta ſunt in ſo
lutiōe dubioꝝ:patere etiā pōt ex ſolutiōe
huiꝰ dubij: vꝫ an aliqs ꝓfitens ſic dicendo
Ego ꝓmitto toto tp̄e ſeruare regulā ⁊ vitā
frm minoꝝ nichil explicādo:tūc ſi ad om̄ia
regule teneret̄ vt ad p̄cepta. Rn̄det papa
Nicolaus in declaratiōe dicens. ꝙ ſi aliqs
diceret abſolute ego ꝓmitto ſctm̄ euange
liū obſeruare:niſi ꝓfeſſor intenderet ſe ad
oim̄ obſeruātiā ꝯſilioꝝ obligare quod vix
aut nūq̄ poſſet ad lr̄am obſeruari et talis
ꝓmiſſio abſq̄ intētione ꝓmittētis ad aliā
intētionem nō dꝫ ꝯſtringi:niſi obſeruantia
euāgelij ſit ſicut tradita reperit̄ a xp̄o: vꝫ
ꝙ p̄cepta vt precepta ⁊ ꝯſilia vt ꝯſilia a ꝓ-
mittēte obſeruētur. Et per hoc ad ꝓpoſitū
ꝙ talis ſic ꝓmittens niſi habuerit intētio-
nē ſe obligandi ad oīa ꝯtenta in regula vt
ad p̄cepta:intelligit̄ regulaꝫ ꝓmittere:ꝯſi-
lia vt ꝯſilia:q̄ p̄ceptorie vel inhibitorie vel
ſub verbis p̄fatis eq̄pollentibus vel obliga
torijs ex ꝓfeſſione tenet̄ vt ad p̄cepta : ad
alia vero non niſi ſicut poſita itelligūt̄. Ut
ergo ſciat q̄d principaliter ſit obſeruandū
de ꝯſilijs vt p̄ceptū:p̄dicta forma ex decla
ratiōibus romanoꝝ pon. ē ꝯflata. Et bn̄ eā
dem rn̄ſionem cū pa. Nicolao ponit papa
Clemēs in declaratiōe ſua ¶ Sed quid de
bet dicere recipiens profitēti? Certe regu
la non ponit ſed conſtitutiones. Dꝫ enim
dicere. ſi hec obſeruaueris promitto tibi
vitam eternam Et nota ꝙ cum hec ꝓfeſſio
ſit votum ſolēne:publice debet fieri ſcilicet
coram fratribus et tenendo manus infra
manus recipientis flexis genibus ſine ca-
putio et mente et facie ad deum eleuata
Prius tn̄. dꝫ inquiri:ſi plus vult de tēpore
ad probandū ordinis rigiditates: et ſi ſic
tp̄s cōceſſum eidem non preiudicat : quin
completo anno vlterius ſtando ad ſeculuꝫ
non valeat redire:et hoc intelligo infra tē
pus ſibi prefixum. Sed ſi vlterius ſtaret ni
chil proteſtādo: dic vt ſupra. Sed ſi per eū
qui eū debet recipere ad ꝓfeſſionē minime
taxet̄ (quod certe male fieret) debet haberi
recurſus ad iura. Sciēdū tamen ꝙ talis tē
poris taxatio de quo loquimur debet fieri
tā de voluntate recipientis q̄ꝫ profitentis
Dicit ergo regula ꝙ vouens promittat
ſemper regulā obſeruare. Ubi vide indefi-
cientē regule obſeruantiam:quia hoc ſem-
per habet locum in votis et affirmatiuis
conſilijs:ſed pro ſemper in negatiuis. Cui
enim fit hec promiſſio niſi dn̄o deo: de quo
dicit pſalmꝰ vouete ⁊ reddite? ⁊ alibi. Red
des dn̄o vota tua Quia ergo hec promiſſio
fit deo:dꝫ inuiolabiliter obſeruari: vt ſaltē
ſi nō redditur quod decet:non fiat quod nō
decet ꝑ poſitionem actꝰ contrarij ad id qd
eſt fiēdū Sꝫ qr dr̄ ꝙ regula ſemꝑ ē ſeruāda
pōt eē dubiū an quoꝫ rl̄e trāſgreſſio ſit mor
talis? Rn̄det̄ ꝙ cū in rl̄a multa ſint q̄ ex pro
feſſiōe eq̄pollēt p̄ceptis: hoꝝ trāſgreſſio ſi
fiat ex omiſſione ⁊ ſcienter ⁊ hoc in prece-
ptis negatiuis tranſgreſſio talium non eſt
ſine culpa mortali Si in preceptis affirma
tiuis quando talia fieri debent:eodeꝫ mo-
do. Ubi vero non debent fieri qr talia non
obligant pro ſemper ſed ad ſemper et fiat
ex inaduertentia : non eſt cum culpa mor-
tali. Si vero talia omittantur:ex contem-
ptu:ſemper eſt cum mortali culpa: qr con-
temptus ſpecies eſt ſuperbie. Tranſgreſ-
ſio vero illoꝝ que ponuntur alio mō a p̄di
ctis q̄ p̄ceptis non equipollent: ſi fiat ex o-
miſſione ⁊ ex quadam negligentia:non eſt
ſine culpa veniali. Si fiat ex contemptu ſi
ue p̄lati ſiue ſtatuti ſiue mandati nō videt̄
fieri ſine graui culpa. Si vero fiat tranſ-
greſſio ex commiſſione : patens eſt ꝙ eſt
peccatū mortale:qr ibi eſt contēptus inter
pratiuus. Inſuper qr ſi non tenētur ad po
ſitionem actus:tn̄ ad vitandum oppoſituꝫ
tenentur. Quedam vero cum ponantur in
regula conceſſiue ⁊ exhortatiue:taliū trāſ-
greſſio poteſt eſſe ſine culpa. patet de qua-
drageſima epyphanie ⁊ de cibis qui appo
nuntur liceat manducare et de ſimilibus
que poſſunt omitti ſine culpa. Debet ergo
ſemper frater minor eſſe i ſollicitudine ad
ſeruandum que promiſit : cum talium ob-
ſeruantia ſibi vita promittatur eterna : et
in timore ſtare : ne aliq̄d committat cōtra
regulaꝫ:tali enim timore homo multa eui
tat que alias non vitaret. Et qr vt dictam
regulam profitens promittit. eam ſemper
obſeruare:quo ſequitur ꝙ tali nullo modo
eſt licitum ſua auctoritate ab ordine rece-
dere:qr eſt promiſſum et contra mandatū
pape Honorij in priuilegio quod incipit cū
ſꝫ ꝯſiliū ſapiētū Quo paſſu ſeq̄t ꝙ nl̄la alia
rl̄a ē iſta artior. Et qr ex ꝓfeſſiōe ſic fres li-

gant ordini. hinc eſt ꝙ null⁹ cardinalis ni=
ſi de latere: null⁹ archieṗs vel null⁹ alius
ꝓlat⁹ pōt aliquē ffēȝ aſſumere tenere ⁊ diri
gere ēt ꝓ eccl'ie negocijs ꝗuis hēat a ſede
apl'ica: niſi fecerit expſſā ȝ iniūctionē de hmōi
indulto ⁊ ordine: ſine miniſtroꝝ lr̃ia quoꝝ
correctiōi ſp ſuberūt P ȝ ꝑ maremagnū bo
nifacij: icipit Uirtute ꝯſpicuos. Et hac de cā
apoſtatātes icarcerare capere ligare ⁊ ex=
cōicare pñt miſtri ex ꝑuilegio dñi Innocē=
tij. iiij. qḋ incipit. Prouiſiōis nr̃e Prelatiq̄
dñt vitare apoſtatas nr̃os ⁊ eos denūciare
excōicatos qñ a ffib⁹ requirūtur ꝑuilegio
alexādri ⁊ Grego. Incipit Ffr̃m minoꝝ Nec
apoſtatas nr̃os q̄s pōt retinere: ⁊ retinētes
debent excōicari per ꝓlatos ſi fuerint a ffi
bus requiſiti priuilegio alexandri. iiij. in=
cipit. cū ex parte et clemētis. iiij. ſic icipiē=
tis. Nec fratres ꝑdicatores pñt recipere
nr̃o ordini obligatos ex priuilegio Inno=
cētij. iiij. quod incipit Quo vos i xp̄o. Nec
ciſtercienſes ꝑuilegio Innocētij Cū olī Nec
alij religioſi: nec heremite poſſūt apoſtatas
noſtros retinere ſine lr̃ia: et oppoſitū faciē
tes ipſo facto ſūt excōicati: nec poſſunt ab=
ſolui niſi ꝑ ſedē apoſtolicā. priuilegio ale=
xādri. iiij. Ueſtram et veſtrorum ordinum
Capi etiā pñt apoſtate noſtri etiā licentiā
habentes a papa ſi infra duos vl' tres mē
ſes aliā religionē nō intrauerint vel habi=
tū nō ſuſceperit regularē. priuilegio alexā
dri. iiij. incipit In grauē cordi noſtro. Qui
apoſtate nullā adminiſtrationē nullā aīa=
rū curā nullū officiū dñt habere. priuilegio
nicolai iiij. quod incipit In veſtri ordinis
Egreſſis ab ordine noſtro prohibetur pre
dicare et docere ⁊ confeſſiones audire. pri
uilegio Innocen. iiij. quod Incipit Iuſtis
petentium. Erat antiquitus licitum putri=
da membra ſeparare ab ordine et malos
eijcere et licet eis exitus ſpontaneus inter=
diceretur non tamen emiſſio: modo vero eſt
interdictum per papam benedictum. xij. et
clementem. ❡ Septia ps huius capituli.
❡ In ſeptima parte huius capituli dicit.
❡ Et illi q̄ iam ꝓmiſerunt obſ'am. dicit pa
pa cle. ꝙ hoc equipollet ꝯceptis. ⁊ ꝙ̄ ipſe ꝙ plu
rib⁹ tunicis vti nō lȝ niſi ex neceſſitatib⁹ que
pñt hr̃i ex r̃la ⁊ nico. iij. Et nccītas de calcia
mētis ſil'r ꝑ pl'es declaratiōes apit ❡ Sequit
Et ffes oēs veſtimētis vilib⁹ iduāt. Nō ꝟo ꝑ
cioſis ❡ hunc regule paſſū expōit papa cle
mens. v. et Iohannes. xxij. ⁊. iiij. magiſtri.
Inter alia que beato franciſco diſplicebāt
vt patuit: eſt ꝙ ffes qui ꝑ pauptatē vouerūt
arctiſſimam multiplicib⁹ induerētur ⁊ mol

libus ⁊ ſignum extincti ſp̄us hoc l ffibus
aſſerebat ac mollibus ⁊ delicatis veſtitos
fratres ad tentādū diabolū vehementius
aiari. Unde Greg. Cameloꝝ pilis cōtextis
veſtitus fuiſſe iohānes deſcribitur Et quid
eſt dictū ab dño ecce q̄ mollib⁹ veſtiūtur in
domibus regū ſūt niſi aperta ſn̄ia mōſtra=
re: ꝙ nō celeſti ſed terreno regno militanti
qui ꝓ dño ꝑpeti aſpa fugiūt: ſed ſolum ex=
terioribus dediti: pñtis vite molliciē ⁊ de=
lectationem q̄rūt Nemo ergo extimet in
ſtudio v ſtiū pctm̄ deeſſe: q2 ſi peccatum nō
eſſet nullo mō dñs iohānē de veſtimēti ſui
aſpitate laudaſſet. Si hoc etiam culpa non
eſſet nequaq̄ petrus feminas a precioſaꝝ
veſtium appetitu cōpeſceret dicens. Non
in precioſa veſte. Penſandum eſt que cul=
pa ſit etiam viros appetere: a quo curauit
paſtor eccl'ie feminas ꝓhibere. Si ergo hoc
pctm̄ ē ſecl'aribus ⁊ diuitib⁹: q̄tomagis pau
perib⁹ ꝓfeſſorib⁹. Uilib⁹ etiā vti lȝ ſm̄. ſan=
ctū Tho. ij. ſcḋe his q̄ alios ꝟbo ⁊ exēplo ad
pniam hortāt ſicut ꝓphete de q̄b⁹ apl's ad
hebre. xi. Circuierūt i melotis ⁊ i pellib⁹ ca
ꝑnis. Et glo. ſup Math. Qui pniam ꝑdicāt
hītū pnie ꝑtēdāt. Ad verecūdiā veri eſt fra
tris minoris deferre mollē ⁊ ꝑcioſā veſtē q̄
pre cūctis religioſis ꝑuādā pauptatē arcti⁹
ꝓmiſit ⁊ totalr a veſtigijs pr̄is exorbitare
eſt quē ſeq̄ndū corā deuotis ſcītis. Et vbi a
lioꝝ exēploꝝ deficeret copia cuiꝯ vſm pau
ptas obijcit xp̄i ⁊ ſue mr̄is btē. Subinfert
btūs. F. ſi cōtingat lacerari tunicas q̄d fiē=
dū nō ſtatim dȝ noua ꝓcurari: ſȝ ipſa āriq̄
repeciari de ſaccis ⁊ alijs pecijs vt ipſe faci
ebat. Nō q2 ſic faciēdo facit cū bñdictiōe di
❡ In vltia pte hui⁹ capl'i monet ⁊ hortatur
ne alios iudicēt ſicut phariſe⁹: ſȝ ſeipſos de
ſpiciāt ſicut dauid di. Ego ſū ꝟmis ⁊ nō hō
❡ Capitulum. iij.

CLerici faciant di
uinū officiū ⁊c. In iſto capl'o
hymnus deo perſoluitur: cor
pus cōterit ꝑ actū dure ſubie
ctiōis Ubi ſciēdū ꝙ i hoc cpl'o
btūs. F. ordiat ffes tripl'r. Prio q̄ ad deū ꝑ
officiū collaudatiōis ⁊ reuerētie di. Clerici
⁊c. ❡ Ubi ſciēdū ꝙ i ordie cū ſint ffes in du
plici dr̄ia. q̄dā diuino cultui deputati ⁊ lr̄ati
alij ſeruitio prefatoꝝ deputati ⁊ illr̄ati. ac
q̄libet pro modulo ſuo deū dȝ collaudare ⁊
pro impenſis iuxta poſſe regraciari hinc ē
ꝙ clericis et primis fratribus imponit vt
deum laudent per officij exhibitonē. Secū
dum ordinem romane eccleſie. ideſt. ſe con

formēt ordiario eccl'ie ꝓut .ſ. ē i ei⁹ breuia
rijs ordiatū pſalterio excepto exq̄ ꝛc. Quid
ꝑ breuiaria itelligat̄ exponit̄ ꝑ .iiij. magi-
ſtros ffes ꝗ celebrātes alias feſtiuitates
ab his q̄ ſūt in kalēdario aut de q̄bus non
dicit rubrica breuiarij peccāt grauit̄: qꝛ ꝓ-
ſūptuoſe hoc faciunt et contra ordinariuȝ
eccleſie. Seq̄tur etiam ꝙ nō ꝓ qualibet īfir
mitate ffes pn̄t eximi a ꝑſolutione diuini
officij. patet qꝛ ē ꝓcepto equalens. Seq̄tur
etiā ex ꝓdictis. ꝙ ſicut fratres ad officiū or
dinata ſeruare tenent̄ ſic ꝛ quo ad cātum.
Quare cuȝ cantus fractus nō ſit ꝑ ordina-
riū eccl'ie ordiat⁹: ffes tales cāt⁹ exercētes
peccāt qꝛ faciūt ꝯtra ordiationes ꝛ cōſtitu
tiones pape benedicti. Et ſi dn̄s papa face
ret de aliquo feſto extra ordinariū roma-
nū/ ffes tn̄ nō debēt facere niſi mādaret fiē
dū ❡ Ex quo habere poterūt. ff. breuiaria
ſupple ſcdm̄ ꝛ alios libros ſil'r/ ſȝ non ī ſpāli
ꝓut dixit ff. leo ſcim̄ Frāciſcū intēdiſſe Et
lȝ beatus frāciſcus ponat ꝙ ffes ꝑſoluant
diuinū officiū ꝛ modum non pādat itendit
attamē ꝙ taliter dicat̄ ꝙ placeat deo ꝛ pro
ſit dicenti ꝛ edificet audiētes ꝛ ad deuotio
nē īducat ❡ Impoſito clericis et litteratis
quomodo dicant officium ſubdit qualiter
ſecundi fratres vcȝ laici et illiterati deum
debeant ſuo poſſe collaudare: et dicit ꝙ pa
ter noſter debent deo perſoluere. Que ora
tio ꝛ ſi breuis ſit ipſa celū penetrat ꝛ tanto
ꝯtuoſior ꝑ alijs q̄ꝛto ab ipſo deo apoſtolis
data eſt et reſerata. Datur laicis breue of
ficium vtpote ſeruitijs clericorum deputa
tis et occupatis que ob id merent̄ cū alijs
ſuſtētari vt dicit Nico. Iſtis tn̄ laicis īdici
tur in ſpeciali vt orent pro defunctis. quia
ī officio diuino pro defunctis ſemper ora
tur tam in officio diurno et miſſali q̄ꝫ no-
cturno ſed non ſic in officio laicorum
❡ Et vt fratres libere poſſint perſoluere
officium diuinum plures ſummi pontifi-
ces priuilegia dederunt id a fratribus fie-
ri poſſe in ſuis eccleſijs tempore interdi-
cti ianuis clauſis excommunicatis exclu-
ſis ſubmiſſa voce / et ſacramenta ibidem
recipere. Et poſſunt ad diuina admittere
procuratores operarios et pueros fratrū
❡ Ex dictis ergo apparet quomodo beat⁹
Franciſcus in regula ordinat fratres ad
deū per opera reuerētie ❡ Secūdo quo ad
corpus per opera penitentie/ et hoc per ie-
iunium di. Et ieiunent ꝛc. equipollet pre
cepto. Neceſſitas tamen que aliquando ve
nit ratione etatis vel infirmitatis vel ra-
tione laboris aut ratione defectus victus
et ſuſtentationis excuſat. Et q̄uis iura nō
aſtringant homines niſi ad .xxi. etatis an-
num peruenerint: ratione tamen voti et re
gule ꝓmiſſe ſic tenentur. Et ſcd̄m ſtatuta
in cibo quadrageſimali dn̄t ieiunia rre fie
ri. Nec per hec abſoluuntur a ieiunijs ec-
cleſie. ❡ Deinde ordiat btūs frāciſc⁹ ffes
quo ad ꝓximū ꝑ opa mie ſcȝ v̄bi dei dicēs
❡ Conſulo vero moneo et exhortor vt qn̄
vadunt per mundum ſcilicet miſſi ad pre-
dicandum more apoſtolorum. Matth. x. ꝛ
Luce. ix. ꝛ. x. cap̄. qui per chriſtū miſſi ſunt
per mundum ad predicandum. Non dicit
quando frater ſed quando fratres vadūt
per mundum. Et ex hoc loco accipitur do-
cumentum ꝙ fratres non debent ire ſoli ſȝ
bini iuxta ordineȝ euangelij nam chriſtus
diſcipulos miſit binos. Lu. x. Sed attende
ꝙ btūs Frāciſcus in hoc paſſu regule vult
ꝙ ffes primo ope predicēt: deinde verbo.
❡ Sed quō ope debent predicare oſtēdit
primo a litigijs ꝓcauēdo dicēs. Nō litigēt
hoc ei eoꝝ ſtatui nō cōuenit. ❡ Scd̄o. Nec
verbis ꝯtendāt ꝓut chriſt⁹ cōſulit. Matth.
v. Si quis voluerit ꝯtēdere tecū ꝛc. dimit-
te eum ꝛc. ❡ Tertio ne ſint temerarij ali
os iudicando ideo dicit. Nec alios iudicēt
Iſta tria debēt vitare. Sed quibus virtu-
tibus debent refulgere? Dicit primo vt ſint
mites. non. ſ. reſiſtendo improbātib⁹. Se-
cūdo pacifici alios nullo modo impetendo
Tertio modeſti. ſ. in verbis et factis mo-
dum ſeruando iuxta apoſtolum. Mode-
ſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus
Quarto manſueti: impetus iraſcibiles re-
frenando. Quinto humiles: propriam ex-
cellentiam contēnendo ꝛ ſibipſis vileſcen-
do. Sexto honeſte loquentes omnibus ſi-
cut decet. i. non turpia aut ſtultiloquia ꝓ-
ferendo ſed cuilibet ſtatui que ſunt debita
ꝓponendo debent ergo fabulas deuitare
❡ Sequit̄ quō dn̄t ffes incedere: qꝛ non eq̄
tando exemplo chriſti et apoſtolorum niſi
ī neceſſitate. Et cūctiȝ domib⁹ q̄s itrāt pacē
annūciādo quā btūs Frāciſc⁹ ex luc. x. ſū-
pſit et diuina reuelatione habuit. vt in te-
ſtamēto ait. Et his ffib⁹ cōcedit̄ vſus om-
nis cibi. ſecundum ritum tamen eccleſie et
regule promiſſe.
❡ Sic ergo ex predicis apparet quomodo
beatus Franciſcus in hoc capitulo ordi-
nat fratres quo ad deum per reuerentiaȝ
quo ad corpus per abſtinentiā: quo ad ꝓ-
ximum per exemplaritatis refulgentiam
et ſic in hoc capitulo hymnus deo perſol-
uitur et corpus conteritur. ❡ Cap̄. iiij.

PRecipio firmiter
vt nullomõ denarios vel pecu.
recipi.ꝛc̃.hic cẽſus ꝛ es abijcit ꝛ
forma traditur vere adminiſtrationis. Jtẽ
hic beatus franciſcus duo facit vꝫ quia in=
terdicit omnis pecunie vſũ ꝛ ꝑceptionẽ :et
exponit modum pro infirmis et alijs pro=
curatoribꝰ cũ dicit. Tñ ꝓ neceſſitatibus in=
firmoꝝ.ꝛc̃. Uidẽdum eſt hic de dr̃a iter pe=
cuniã ꝛ denariũ qꝛ btũs frãciſcus vtrũqꝫ in
terdicẽdo ponit diſtinctionẽ. Et iuxta ↄſti=
tutiões antiq̃s ꝛ q̃ttuoꝛ magroꝝ ſnĩas ꝑ de
narios itelligit pecunia nũerata. Pecunia
vero dꝛ oĩs res alia qua ſolẽt vti hoĩes cũ
opportunũ ẽ ad ꝑciũ reꝝ emẽdaꝝ vt auꝝ ꝛ
argẽtum ꝛ quicquid tale:q̃ ꝓ denario ad ꝑ
ciũ rerũ emẽdarũ vtunt hoĩes. Uidet ergo
ꝓhiberi receptio denarioꝝ ꝛ q̃rũlibet rerũ
q̃ accipiuntur ad precium reꝝ emendarum
❡ Quid ſit recipe pecuniã. ❡ Scdo vidẽd
eſt q̃d eſt recipe pecuniã. Dicũt q̃ttuoꝛ ma=
giſtri ꝙ q̃dam res recipiũt i ꝓprietatem et
nõ i vſũ:q̃dã i vſũ ꝛ nõ i ꝓprietatẽ q̃dã i vſũ
ꝛ ꝓprietatẽ. Dicũt ergo ꝙ receptio cuiuſli=
bet rei i ꝓprietatẽ ꝓhibetur frĩ minori vꝫ
in vi.ca.regule. Receptio vero quorũdã ad
vſũ cõcedit vt librorum;ꝛ veſtium ꝛ ſimili=
um. Receptio vero denariorum et pecunie
quantum ad proprietatem et quantum ad
vſum oĩno ꝓhibet ꝑ ſe ꝛ per interpoſitã ꝑ=
ſonã. Sꝫ ſciẽdũ ꝙ alique res habent dupli=
cẽ vſũ naturalẽ ꝛ accidentalem. Ad propo=
ſitũ. Si quis vteretur auro ꝛ gẽmis ad vſũ
naturalem qꝛ valent ad multa medicinalia
ꝛ ſimilit ad vſũ aliquẽ accidentalem vt au=
ro pro calicibus et hmõi talium vſus non
interdiceretur niſi in talibus eẽt exceſſiuus
vſus. Attñ ꝑfatis vtẽdo ad emẽdũ nullomõ
lꝫ frĩbus hr̃e. ❡ Quid ſit recipe ꝑ ſe vł ꝑ in
terpoſitã ꝑſonã. ❡ Tercio videndũ eſt q̃d
eſt recipe ꝑ ſe vel per interpoſitam ꝑſonaꝫ
Rñdẽt ꝑfati magr̃i. Per ſe recipere pecuni=
am eſt pecuniam ad ↄuertẽdũ in ſuos vſus
proprios recipere. Recipere vero ꝑ iterpo=
ſitã ꝑſonam eſt ſua auctoritate aliũ ſubſti=
tuere ad recipiendum pecuniã in ſuos vſꝰ
proprios cõuertendam. ❡ Qualit ſe hẽant
frẽs circa pecuniam. ❡ Quarto videndum
eſt qualiter fratres circa pecuniam et de=
narios ſe dñt habere. Et ponitur caſus ta=
lis. Fratres indigent pro ſuis neceſſitati=
bus elemoſyna pecuniaria inueniunt ali=
quem dantem vel mittentem vel cõuertentẽ
vel in teſtamento eis pecuniam legantem:
q̃d fratres pẽſata neceſſitate quã habent
et predicto ſic exhibente eis agere debeãt
vt ſit q̃ ſubueniat in re qua indigent et ipĩ
ſeruentur ne per ſe vel ꝑ interpoſitã ꝑſonã
pecuniam ſeu denarios recipiant. Ad hunc
caſum ſic rñdetur ꝙ ſi frẽs idigent pecunia
hoc eſt vel pro re iam habita eis neceſſaria
vel pro re quam volunt emere eis neceſſa=
ria. Et tunc vel pro re emenda de preſenti
vel de futuro. Et talis res frĩbꝰ neceſſaria
quã emere volũt:vel eſt vbi frẽs habitant
vel in alia regione. Jſta diſtinctione ꝑmiſ=
ſa:ſic rñdetur ad caſum. Primo ſi fratres
rem emerunt tunc ad volentem dare poſſũt
accedere rogando ꝙ ſatiſfaciat. Si ipẽ ſa=
tiſfaciat bene quidem ſi vero ipſe non vult
manu propria ſatiſfacere vel nõ poteſt.tũc
fratres poſſunt eũ rogare ſcd̃m papã nico=
laũ in declaratione ꝙ aliquẽ ſubſtituat per
ipm̃ et ab ipſo nominandum per quem de=
bitori ſatiſfaciat. Si facit bene quideꝫ ſi ve
ro nõ vult vel nõ põt tunc ſecundũ nicolaũ
in declaratione fratres poſſunt famulum
eius a quo res emitur vel alium ſeu alios
preſentare cui vel quibus poſſit ſi danti pla
cuerit committi executio predictoruꝫ:ſic tñ
ꝙ ſẽper apud dantẽ dominiũ et poſſeſſio pe
cunie remaneat cum libera poteſtate amo=
uendi eam vſqꝫ quo conuerſa ſit in rẽ depu
tatã ita ꝙ fratres contra perſonã dãtẽ vel
nominatam nullã habeãt actionẽ qualiter
cũqꝫ in ↄmiſſione ꝑdicta ſe habeãt. Liceat
tñ frĩbus vt dicit papa Nico. ſuas neceſſita
tes inſinuare ac ſpecificare vel exponere ꝑ
ſone ꝑdicte.ſ.ſubſtitute:ac eã rogare ꝙ ſol=
uat ac etiã eãdẽ exhortari ꝛ inducere ꝙ fi=
deliter ſe habeat i re ↄmiſſa ꝛ anime ſue ſa
luti in cõmiſſa ſibi executiõe ꝓuideat. Phĩt
etiã ſcdꝫ Grego.ix. in declaratiõe vbi ſubſti
turꝰ nõ faceret ꝑ negligẽtiã vł ignorãtiã:ad
talẽ q̃ dedit ꝛ ſubſtituit frẽs hr̃e recurſũ Di
cit dñs Nicolaꝰ papa.ꝙ ſi talẽ ꝑſonã ſubſti
tutã et noiatã ↄtigerit ꝑ abſẽtiã/īfirmitatẽ
nolũtatẽ/ſeu locoꝝ diſtãtiã i q̃bꝰ ſolutio eẽt
fiẽda nolle accedere:liceat frĩbꝰ q̃ſtũ ad vnã
ꝑſonã aliã ſubrogãdã: ſi ad ꝑmũ dãtẽ non
poſſint aut/nolint accedere vel hr̃e recurſũ:
ꝑſonã ſubrogatã noiare:ſicut dc̃m̃ ẽ de ꝑ=
ſona ipa ſubrogata ſeu dño ſubrogãte ꝛſic
phĩt plr̃es ꝑſonas phĩtare frẽs tã dãti prio q̃
ꝑſone ſubſtitute. Et ſi q̃rat iſte nũciꝰ vel nũ
cũ ꝑ frẽs ꝑñtati cuiꝰ ſint: Rñdet papa Gre.
Jnnocẽtiꝰ ꝛ Nicolaꝰ ꝙ vł illiꝰ a q̃ res emit vł
illius cuius auctoritate pecunia deputat.
Et ſi queratur ſi talis ſubſtitutꝰ dꝫ ſtatim
ſoluere: Reſpondet papa Gregorius ꝙ ſic.
et ſi non ſtatim ſolueret vel ex ignorantia

vel ex negligētia: ffes inducāt eū vł recur
rāt ad dn̄m ſubrogātē. Sȝ talē nūciū pn̄tā
do nūq̇d ffes dicūtur pecuniā recipere/ per
ſe vel interpoſitā pſonā? R̄n̄det papa In=
nocēti⁹ ꝙ nō: q2 nō auctoritate eoꝝ dena=
riū vel pecūia ꝯſeruātur: nec ipi h̄n̄t dn̄ium
vł ꝓprietatē: ſȝ dn̄s ipam dās vt dicit dn̄s
papa Nico. ¶ Scd̄o ſi ffes nō emerūt ſed
emere volūt ⁊ dn̄s velit dare: ſi ſtatim vo=
lūt emere ffes: dic vt in p̄ma p̄cedēti parte
dictū eſt. ¶ Tertio ſi fratres volūt emere
rē quā nō ſtatim habere pn̄t vtpote libros
ſcribere/ edificia ꝯſtruere/ ⁊ ſic de ſiłib⁹: ita
ꝙ requirūt tractū tp̄is: dicit papa Nico. ꝙ
fiat vt dictū eſt: vt dn̄s dās differat dare vł
aliq̄s ſubſtituatur p ipȝ cui ꝯmittat: vł ſub
ſtitut⁹ alteri ꝯmittat: dn̄io pecunie ſp libe
re remanēte vſq̄ quo in rē deputatā ꝯuer=
tatur. ¶ Quarto ſi res non habeƚ in terra
illa ī qua ffes morātur ſȝ in alia terra qua
indigēt. R̄n̄det papa Nico. ꝙ ffes debent
ad dn̄m recurrere pecunie ſi p̄ſto eſt vł ad
eius nūciū ⁊ dicere ꝙ ſibi placeat ꝙ dn̄iuȝ
pecunie apud ip̄m remaneat vſq̄ quo in rē
deputatā ꝯuertatur ⁊ p quaſcūq̄ man⁹ pe
cunia ſeu elemoſina ipſa tracteƚ ſiue perſo
nas ab eo vel ffibus noiatas totū ſuo con
ſēſu voluntate et auctoritate ꝓcedat. Quo
aſſenſū ſuuȝ p̄bente p̄dictis: ſecure ffes re
empta ſeu acq̇ſita de illa pecūia p quēcūq̄
vti pn̄t. Et dicit papa Nico. ꝙ ffes prefa=
tis modis vt predicitur circa pecuniaȝ in
ſupportādis eoꝝ p̄teritis ⁊ ingruētib⁹ ne
ceſſitatib⁹ obſuātis: nō itelligūtur nec dici
pn̄t p ſe vel p interpoſitā pſonā pecuniā re
cipere ꝯtra regulā vel ꝓfeſſionē ac ſui ordi
nis puritatē cū manifeſte pateat ex p̄dictȝ
ipos ffes nō ſolū a receptiōe ꝓp̄etate dn̄io
ſeu vſu ipſi⁹ pecunie: verūetiā a ꝯtrectatio
ne qualibet ipi⁹ et ab ea penitus alienos
¶ Sed hic ſūt aliqua dubia. Primuȝ ē q̇b⁹
v̄bis vti debēt ffes in pn̄tando aliquē dn̄o
volenti bn̄facere ffibus in pecūia? R̄n̄det
ꝯſtitutio antiqua ꝙ ffes debēt dicere pſo=
ne pecuniā offerenti: poteſtis dn̄e iſtū vr̄m
nūciū cōſtituere vel apō iſtū vr̄aȝ elemoſi=
nā deponere: q̇ vice vr̄a inde ꝓuideat ffm
neceſſitati. ¶ Scd̄ȝ dubiū. ſi caſus accidat
ꝙ dn̄s pecūie moriatur anteq̄ id qd̄ depo=
ſuit ꝓ ffm neceſſitatib⁹ ſit expenſuȝ: q̇d fiē=
dū de illa pecunia? R̄n̄det papa Nico. ī de
claratione ꝙ ſi dn̄s ꝯcedēs dixerit q̄n ꝯceſ=
ſit ꝙ perſona deputata pecuniā ipam ī ne=
ceſſariū vſum fratruȝ expenderet: q̇cq̇d de
ipſo ꝯcedente ꝯtigerit viuēdo vel moriēdo
ſiue concedens heredem reliquerit ſiue nō
poſſunt fratres ad perſonā deputatā nō ob
ſtāte cōcedētis morte vel heredis cōtradi=
ctione pro illa pecunia expendenda recur=
rere: ſicut poterant ad dn̄ȝ concedentem.
¶ Tertiū dubiū. Si dn̄s dat ⁊ deponit pl⁹
q̄ fratres indigēt ꝓ ſolutione ⁊ pecunia ſu
perfluit: q̇d fiet de ipſa? R̄n̄det papa Nico.
ꝙ ſi dans rogeƚ ꝙ ſuperfluū poſſit in alias
fratrū neceſſitates expēdi ſi ꝯſentiat: pōt ī
tales neceſſitates mō p̄fato ꝯuerti. ſi nō cō
ſentiat: reſiduū ad ipȝ dn̄ȝ libere reuertaƚ.
Dicit tn̄ papa ꝙ fratres cauere debent ne
faciāt plus dari q̄ eſtimatur res eis neceſ
ſaria valitura. ¶ Quartuȝ dubiū. Si dn̄s
credit fratres poſſe recipere ⁊ dat libere et
abſolute fratribus? R̄n̄detur ꝙ nullus intē
dit dare ffib⁹ niſi prout cōgruit eoꝝ ꝓfeſ=
ſioni ⁊ regule. Dat ergo ffibus eo modo q̇
eis ꝯpetit: ꝯmittēdo alicui q̇ eā diſpenſet ī
his rebus q̇bus ffes poſſunt vti. Similiƚ
ipſe dās ſi ſeruet: eodem modo ſeruat pro
fratrum neceſſitatibus et ſemper eſt dn̄s
quouſq̄ pecunia in reȝ conuerſa eſt. Et da
to ꝙ dās intēdat dādo transferre ꝓprieta
tem in fratres: nūq̄ hoc facit nec facere po
teſt: q2 ſūt fratres nolētes: et null⁹ poteſt in
alium dn̄ium trāſferre ipſo nolēte: nec etiā
in fratres volentes: q2 non poſſunt habere
talem proprietatem q2 nec per ſe recipere
poſſunt nec per interpoſitam perſonam.

¶ Quintum dubium cum breui addi=
tiōe ⁊ ampliori declaratione qualiter ſup
allegatis ibidē nūc ſufficientiſſime ⁊ cōue=
nientiſſime prouiſum eſt.

¶ Quintū dubiū eſt. Si dator pecunie nul
lo modo vult habere proprietatem: nec pe
cuniā quā dat vult aliquo modo ad ſe per
tinere? R̄n̄detur ꝙ ſcd̄m declaratiōes dn̄o
rū Inno. Nico. et Clemētis cū talis nō poſ
ſit eſſe ffm nec ſubſtituti ſeu depoſitarij: ꝓ
prietas ergo erit eccleſie Sed q2 dn̄s papa
Johannes. xxij. in quadam extrauaganti
que incipit ad conditorem canonū. modifi=
cat q̄ ſpectant ad eccleſiam romanā de re=
bus fratribus minorib⁹ conceſſis. et ſic di=
cit iuxta finem de fratrum noſtrorum con
ſilio hoc edicto in perpetuum valituro ſan
cimus ꝙ in bonis que impoſterum confe=
rentur vel offerentur aut alias quomodo
libet obuenire contigerit fratribus ſeu or
dini ſupradicto: exceptis eccleſijs/ orato=
rijs/ officinis et habitationibus ac vaſis/
libris/ veſtimentis diuinis officijs dedica=
tis vel dedicandis que ad ipſos obueniēt
in futurum: ad que non extendunt incon=
uenientia ſupradicta: propƚ qd̄ conſtitu=

ſionem iſtam extendi volumus: nullum ius
ſeu dominium aliquod occaſione ordinatio
nis predicte ſeu cuiuſlibet alterius a quocū
qꝫ predeceſſorum noſtroꝝ ſuper hoc ſpecia
liter edite ſancte romane eccleſie acquira=
tur: ſed quo ad hoc habeantur ordinatioēs
huiuſmodi pro non factis. Per hoc autē in
his que ex dictis ordinationibus in donis
predictis ad dictam eccleſiam peruenire vl'
pertinere quomodolibet poterant vel de=
beant: nullū eidem parari preiudicium vo=
lumus: ſed ſibi expreſſius intacta et inuio=
lata ſeruamus. Quibus verbis patet ꝙ di=
cta pecunia ad eccleſiam romanam nō per
tinet: ſed cuius ſit (quia ipſe papa non dicit
et ſic de multis alijs vt pote de habitibus
et fratrum tunicis hortis ⁊ huiuſmodi) ego
non determino: ſed ſuper hoc habeatur do
mini pape determinatio et declaratio ¶ Et ſi
dicatur pecunia ꝓ frībus deputari: ergo vi
det ꝙ ſit frm̄. Rn̄det ꝙ ly pro nō dicit ꝓpri
etatē cū eoꝝ auctoritate nō deponaṫ: ſed di
cit vtilitatē vel aliā cauſā ſcd̄m indigētiaꝫ
frm̄. Nec iſta ꝯn̄a eſt bona: hoc deputatur
pro iſto: ergo eſt iſti' pro quo deponiṫ. Pꝫ exē=
plū in patrefamilias q̄ diſpenſatori ſuo pro
nutrienda familia ſua tradit pecuniā. Lꝫ
eni illa pecunia ſit pro vtilitate familie nō
tm̄ eſt familie ſꝫ dn̄i. Qꝫ aūt pecunia ſic de=
putata ꝓ frib' nō ſit frm̄. Oñdit pa. Greg: ⁊
Innocen. quia nec eorum auctoritate depo
nitur: nec eā exigunt nomine depoſiti
¶ Additio. ¶ Pro informatione ampliori
ſup hoc quito dubio ⁊ paſſu notādū ꝙ ſup
preallegatis ibidem nunc congruentiſſime
ꝓuiſū eſt: p modernas ord' ꝯſtitutiōes ⁊ de=
clarationes auctē aplica roboratas īfra ter
cia pte deſcriptas nō ſolū. iiij. ca. pma ptīcu
la (vbi reualidāṫ declaratiōes dn̄i Nicolai
iij. ⁊ dn̄i Cle. v. vbi nō cōtradicūt vl' non ad
dūt dictis cōſtitutiōib' ⁊ declaratiōib' non
obſtātib' alijs dictis cōſtitutiōib' dn̄i Joā=
nis pape. xxij. ⁊ alioꝝ quorūcūqꝫ in ꝯtrariū
ꝓut alias in ſil'i iā fecerat Martin'. v.) ſed
etiā ſup ſcd̄a pti. Et. vi ca. pma pti. ⁊ in di=
uerſis alijs paſſibus: qb' nūc firmiter ⁊ ſecu
re ſtādū eſt: nō obſtātib' dictis ꝯſtitutiōib'
dn̄i Johā. xxij. erroneis ⁊ pluries maxime
q̄ ad hec reuocatis Uide vbi ſupra qualiter
eccl'ia Ro. p ſuos ꝓcuratores retinet ⁊ reci
pit dominiuꝫ pecunie ⁊ alioꝝ ſtatui nr̄o i=
pertinētiū ⁊ mādat ea cōmutari in res ne=
ceſſarias ⁊ licitas frībus retinēdo etiā do=
miniū et proprietatem omnium rerum mo
bilium et immobilium qbus fratres vtunṫ
¶ Sextum dubium eſt. Fratres nō habēt
neceſſitatem preſentem ſed imminentem.
Nunquid modo prefato volentes elemoſi
nas dare poſſunt rogare ꝙ ſeruent vel ſub
ſtituant aliquem vt dictum eſt? Responde
tur ꝙ ſic. Nam iſtud preſupponendo lici=
tum fratribus modum talia conuertendi
oſtendit papa Greg. ⁊ Inno. in declaratio=
nibus: vt ipſe ſeruet vel ſubſtituat. Et ſub=
ſtitutus poteſt etiam alium ſubſtituere ad
quem pro loco et tempore pro neceſſitati=
bus fratres habeant recurſum. Ex predi=
ctis ergo patet ſolutio caſus vcꝫ qñ fres in
digēt: ⁊ inuenit perſonā eis dare volentē
quid fiendum. ¶ Uidendū eſt ergo de ſcd̄a
parte caſus. vcꝫ de pecunia tranſmiſſa per
nuncium fratribus quid fiendum. Reſpon
det papa Nicolaus in declaratione ꝙ quā
do contingit dari ipſam pecuniam fratri=
bus vel mitti (niſi aliud per mittentem ex
primaṫ mōis ꝓfatꝫ oblata ac miſſa itelligaṫ
Nō ei vt dicit ipe) ē ꝯſiſe aliquē elemoſine
ſue ſine expſſiōe modū illū velle ꝓfigere: ꝑ
quē ⁊ donās merito vl' illi q̄ꝝ neceſſitatib'
itēdit p donū hm̄oi ꝓuidere effectu doni vl'
ſue ꝯſcie puritate fraudeṫ. Et hec itelligen
da ſūt qñ ꝑ dn̄ꝫ mittētē nō fit mētio q̄d d' pe
cūia ipa ſit fiēdū ſi ei exp̄meret nūcio: id dꝫ
fieri qd' dn̄s itēdit ⁊ nō aliud. q2 fres nec ꝯmiſ
ſari' ꝯtra volūtatē dn̄i iſtituētis (cū pecūia
ſit ſua) agere pn̄t. ¶ De tercia pte caſ' vcꝫ
de ꝯmittēte pecuniā apd' aliquē ꝓ frib' dr̄
vt dictū ē: ꝙ ſi alicui pecūia expēdēda ꝓ frꝫ
neceſſitatib' ꝯmittiṫ: fres ſcd̄ꝫ papā Greg.
⁊ Innocē. pn̄t ad illū recurrere cui ē ꝯmiſſa
mō iā dicto frib': ⁊ neceſſaria ſicut a dn̄o re
cipe. Hoc forte excepto ꝙ ꝯmiſſari' nec ſua
nec frꝫ auctoritate pecūiaꝫ ad aliquē vſū a
dn̄o vel neceſſitatē dtminatā pōt ad alios
vſ' ꝯmutare: niſi a dn̄o ſup hoc recepit ptā
tē vel ei' ad hoc ꝯſenſerit volūtatē: hec q̄
tuor magri. ¶ Circa q̄rtā ptē caſ' de pecu=
nia i teſtamēto frib' dimiſſa q̄d fiēdū? Rn̄=
det papa Nico. i declaratiōe diſtīctiōeꝫ po
nēdo dicēs: ꝙ vl' tal' dimittēs modū expmit
i legādo frib' licitū: vcꝫ dimitto vl' lego eis
pecuniā vl' agrū aut domū vineā vl' ſil'ia vt
ꝑ ꝑſonā vl' ꝑſonas idoneas diſtrahāṫ: ⁊ de
pecūia vel edificia fiāt vel in neceſſaria frꝫ
ꝯuertātur: ſi ſic legat: legata pn̄t fres habe
re: mō in pecunijs ⁊ alijs elemoſinis vt di=
ctū ē ꝓuato Sꝫ ſi talis legās modū frib' nō
licitū expmat i legādo vtpote dimitto fr̄i=
bus vineā ad colēdū vl' domū ad locādū ⁊
ſil'ia: dicit papa ꝙ a tali receptiōe legati ꝑ
oēm modū fratres abſtineāt. Si vero ali=
quid legetur ſine modi expſſiōe: vt in lega=

to indeterminate relicto: dicit papa ꝙ ſer=
uet quod dictū eſt de pecunia et elemoſina
ffribus idermīnate oblata vel miſſa: vt ſub
mō licito ffribus itelligat̄ relictū: ita ꝙ nec
legans merito nec ffes ipſi effectu relicti
fraudentur Dñs pa. Clemens in declara=
tione. exiui de paradiſo approbans: q̄ dñs
Nicolaus. circa pecunie receptionē decla
rauit: ſubdit ꝙ cauere ſūmopere debent ne
pro aliīs cauſis q̄ ponit ꝑdeceſſoris decla
ratio. ſ. dñi Nico. ad dantes pecunias ſiue
deputatos nuncios recurrant: ne ſi cecus
ab ipſis attētatum fuerit: tranſgreſſores
ꝑcepti et regule merito poſſēt dici Nā vbi
alicui aliqd ꝓhibetur: qđ expreſſe non cōce
ditur intelligit̄ denegatū. Quo papa Cle=
mens concludit ꝙ queſtus omnis pecunie
aut oblationum pecuniarum receptio i ec=
cleſia vel alibi cippi ſeu trūci ordiati ad of
ferētiū ſeu donātiū pecunias reponendas
necnō quicūq; recurſus alius ad pecunias
ſeu habētes ipas q̄ ꝑ declarationē ipaꝝ nō
ꝯcedit̄: hec inqt eis oīa ſūt ſimpliciter inter
dicta Dicit etiā papa Cle. ꝙ cū regula di
cat in duob⁹ caſib⁹ recurrēduz ad amicos
ſpūales vcȝ ꝓ neceſſitatib⁹ infirmoꝝ ⁊ fra
tribus iduēdis ⁊ papa Nicolaus ceſſanti=
bus elemoſinis extēderit ad fratruȝ alias
neceſſitates occurrentes pro tempore et in
gruentes cauere debent fratres ne ꝓ aliīs
cauſis q̄ ꝑdictis vel ſimilibus in via vel
alibi ſiue ſint dantes ſiue deputati vł quo=
uis alio nomine nuncupati etiam ſi conceſ
ſi per eandem declarationē modi circa pe=
cuniam integre ſeruarentur recurrant et
ſic ſe gerant in omnibus ꝙ ſe cunctis oſtē=
dant in dictis pecuniis ſicut nec habent pe
nitus nichil habere.

¶ Additio. ¶ Ibi tamen aduertendum ē
ꝙ licet talia de trūcis et recurſibus ibi di=
cantur eſſe prohibita fratribus: nō tñ ꝓhi=
bita ſūt ꝓcuratorib⁹ dñi pape ꝓ ſinguloꝝ
indigentia locoꝝ ordinatis. nec aliīs dñis
benefactorib⁹ ⁊ amicis ſpūalibus nec or=
dinatus recurſ⁹ ad ipos principales dños
dātes aut eoꝝ nūcios i via vł alibi vbicūq;
vt pleni⁹ declarat̄ ⁊ determinat̄ auctorita
te aplica ꝑ modernas ordī ꝯſtitutiōes ⁊ de
claratiōes Ubi iſta allegata ex declaratiōe
dñi pape Clemētis aſſūpta meli⁹ ⁊ clarius
declarāt ⁊ determināt ꝓ ſeruatiōe ꝯſciaꝝ
ꝯformit̄ ad declaratiōes Nicolai tcij Gre=
gorij noni ⁊ ſcti Bonauēture ⁊ alioꝝ rłe ex
poſitoꝝ ⁊ ſuata puritate ⁊ maiori faculta
te rłe i talib⁹ q̄ nō ē arcēda. Uide in dictis
ſtatutiſ ⁊ declaratiōib⁹ modernis ſupra ter

cia pte deſcriptis Caplo. iiij. pticula tria ⁊
v. et ſexto caplo. pticula. xviij. et caplo octa
uo. xlviij. pticula ⁊ in diuerſis aliīs paſſib⁹
qbus ſecure ſtādū eſt nūc ⁊ nō aliīs i cōtra=
riū Reqre ibi. ¶ Seqtur. Et concludit pa=
pa. Cle. Quapropter quō ⁊ qualiter expen
datur cōpotumq; exigere de expēſa eamq;
qquomō repetere ſiue deponē ſiue deponi
facere. capſulā pecūie vel eius clauē defer=
re: hos actus ⁊ cōſimiles ſibi illicitos ffes
eē ſciāt. Predicta eñ facere ad ſolos dños
ptinet q̄ dederūt ⁊ eos quos ipi deputaue=
rūt ad hoc ipm. Cōcludit frater hugo ex di
ctis: ꝙ ffes non poſſunt eſſe cuſtodes pecu
nie vel diſpēſatores qꝛ cuſtodia realē obli
gationē iportat niſi a ꝑncipio ꝑ determina
tionē aliquā excludatur vtpote dicēdo nos
nolum⁹ ad cuſtodiā pecunie teneri nec eā
volum⁹ recipere ⁊ ſic debēt de quolibet de=
poſito dicere ꝓut volūt cōſtitutiōes ordis
Diſpēſatio etiā quādā hȝ auctoritatē fal=
tē miniſterialē et offert ordini ſcādalū ⁊ ſuſ
pitionis notaȝ: ⁊ rła hoc ꝓhibere videtur
¶ Sȝ circa iā dicta quoddā inſurgit dubiū
tale. Ffes indigēt nec inueniūt offerentē:
ſȝ ſolū eis mutare volentē nunqd pñt mu=
tuū cōtrahere? Rñdet papa Nico. in decla
ratione ꝙ nō licet eis eoꝝ ſtatu ꝯſiderato
ꝓpter obligatiōis vinculuȝ qđ exigit̄. Pñt
tñ dicere tali: ꝙ laborabūt fideliter ꝙ ꝑ ele
moſinas ⁊ amicos fratrū ſatiſfaciēt eiſdeȝ
Quatuor magiſtri dicūt: ꝙ mutuare ꝓpe ē
de meo tuū facere ⁊ hoc modo nō licet fra=
tribus qꝛ eſt cōtractus proprietatis: ⁊ hoc
modo cui mutuat̄ ad ſolutionēȝ ſe obligat.
Alio mō dr̄ iproprie bona fide ad ꝓcuran=
dū nō ad faciendū ſolutionē ſe obligare: et
hoc modo fratres pñt recipe mutuū ¶ Ali
ud dubiū eſt Nūqd in aliquo caſu ffib⁹ li=
cet pecunia vti? Reſpondet papa Nico. et
frater hugo ꝙ ſolū i extrema neceſſitate qñ
nec petēdo nec laborādo nec ꝑ oblationeȝ
vite neceſſaria poſſent inueniri qꝛ tūc votuȝ
cedit cōſeruationi nature que magis obli=
gat: nec pecunia fit eius q̄ eā cōtrectat ⁊ re
cipit ſȝ tm̄ vſus: nec vſus ſimpliciter ſȝ ad
tps ⁊ ex cā Et ſubdit frater hugo Porro ſo
li deo acquiritur: cuius intuitu et nomine
offertur: cuius vice et auctoritate cum pre
fata durat neceſſitas in aliud transfertur
ſed dicta neceſſitate ceſſante pecunia nul=
lo modo permittitur. Et ideo dicit pa=
pa Nicolaus ꝙ ſi dicta triplex via ſeclu=
deretur: via extreme neceſſitatis qua iu=
re poli omnibus ſubuenitur ſic et fratri=
bus cum ab omni lege extrema neceſ=

ſitas ſit exempta. Et ſic patet prima pars
huius.iiij.ca.

¶ Secunda pars capituli ē. ¶ Tñ ꝓ ne=
ceſſitatib⁹ infirmoꝝ ꝛc. vbi beatus Fran=
ciſcus oſtendit quandam ſollicitudinē ha
bendam et procurationem. Circa quā par
tem ſunt aliqua videnda.

¶ Quid intelligatur nomine ministroꝝ.

¶ Primo quid itelligit̃ noīe miſtroꝝ et cu
ſtodū. Reſpondent quatuor magiſtri ꝛ fra
ter hugo ꝙ nomine miniſtri intelliguntur
etiā gardiani: quia ſic antiquitus vocabā
tur. Regula eñi in dicto capitulo gñalem
miniſtrū vocat cuſtodē Attamē dñs Inno
centius Nicola⁹ ꝛ Johā.xxij vocant mini
ſtros et cuſtodes vt modo in ordine vocā=
tur: et ſic accipiendum eſt.

¶ An miniſtri poſſint committere alijs
curam pro infirmis.

¶ Scđo eſt videndum an miniſtri ꝛ cuſto
des alijs fratribus poſſint prefata duo cō
mittere. Rñdent papa Innocen. ꝛ Nico. ꝙ
ſic: et etiaꝫ papa Johānes: q̄ pñt p alios
fratres talia exercere: ꝛ quibus cōmittitur
debent diligenter exercere: ſic tamen ꝙ
quibus committitur pfata faciant nō p ſe
ſed per amicos ſpirituales: quia ſubſtitut⁹
et vicarius non habent ampliorem aucto=
ritatem q̄ꝫ dñs ꝛ ſubſtituens.

¶ Quid itelligat̃ p amicos ſpūales.

¶ Tertio vidēdū quid intelligatur p ami
cos ſpirituales Reſpondet frater hugo ꝙ
antiquitus miniſtri ꝛ cuſtodes declinātes
ad caſtra ſeu loca: de duob⁹ prefatis ffib⁹
valde neceſſarijs populum in predicatiōe
exhortabātur: ꝛ tūc fideles aliq̄ ab alijs po
ſiti ad huiuſmodi procuranda in his vice
populi abſqꝫ frm ſollicitudine prouidebāt
et iſti vocabantur amici ſpūales dei. Sic ꝛ
in quibuſdam locis aliqui fideles ad prefa
ta deputabant̃ ab epis vel dñis aut recto=
ribus terrarū et amici ſpirituales vocabā=
tur ſeu cenſebantur. ¶ Additio. hoꝝ vices
nūc vidētur ſupplere ꝓcuratores dñi pape
ad quos ideo nō eſt recurrendū niſi in caſi
bus ꝛ quib⁹ cōmittitur vt ſupra. ¶ Quar=
to videndū eſt ſi pro alijs neceſſitatib⁹ fra=
trum a predictis ad tales poſſunt recurre=
re ministri et cuſtodes ꝛ per eos deputari
Rñdēt papa. Nico. et Cle. ꝙ ſic vt ſupra di
ctū eſt vcꝫ ceſſantibus elemoſynis. Quali=
ter tamē ffes ſe debeant habere: dictum eſt
in prima parte huius capituli. ¶ An liceat
fratribus ſibi in futurum de neceſſarijs ꝓ=
uidere. ¶ Quinto videndū eſt quia dicit ꝙ
miniſtri et cuſtodes ſollicitam curam ge=
rant ſcđm loca et tempora et frigidas regi
ones ꝛc. An liceat ffibus in poſterum ꝓui=
dere vt pote tempore meſſiū et vindemiaꝝ
facere congregationem de blado et vino ꝛ
alijs. Reſpondet papa Cle. et Joan. ꝙ ſic.
Attamen papa Clemēs diſtinctionē facit
dicens: ꝙ cōſiderando beati Franciſci intē
tionem: nō eſt veriſimile eū voluiſſe fratres
habere granaria ꝛ cellaria vbi quotidia=
nis mendicationibus poſſunt tranſigere vi
tam ſuā. Et ſubdit ꝙ talia debent fieri vbi
multum credibile eſt ex iam expertis ꝙ nō
poſſent vite neceſſaria aliter inuenire: ſed
hoc papa cōmittit miniſtris et cuſtodibus
ſimul ꝛ ſeparatim in ſuis adminiſtrationi=
bus cum gardiani et duoꝝ ſacerdotum an
tiquoꝝ conſilio ꝛ aſſenſu: ipſoꝝ cōſcientias
ſuper hoc onerando. Idē dicit papa. Joan.
in decretali et declaratione: quorundā exi=
git conformando ſe domino Clemēti ꝙ pre
lati habeant videre ſi ſine prouiſione poſ=
ſint viuere: ſi non conceditꝙ talis prouiſio
fiat: ita tamen ꝙ moderate: addēs ꝙ fratꝛs
alij determinationem predictorum ſequen
tes non preſumant eos dicere ſue regule
tranſgreſſores. Quatuor magiſtri dicunt:
ꝙ penſatis hincinde regule ſententijs: ſolū
exigente neceſſitate poſſunt ſibi fratres in
poſterum prouidere: ita tamen ꝙ nec diuit̃
nitate nec rerum quantitate vel qualitate
in prouiſione quam faciunt in reb⁹ ſibi ne=
ceſſarijs forma paupertatis excedatur. Ex
hoc regule paſſu oſtendit papa. Nicolaus
ꝙ fratres de licentia miniſtrorum et cuſto
dum coniunctim vel diuiſim in ſuis admi=
niſtrationibus vti pluribus tunicis poſſūt
penſatis neceſſitatib⁹ et alijs circunſtātijs
Demum quantum eſſet cordi beati Fran=
ciſci ne fratres haberent pecuniam: in fine
huius capituli concludit dicens. Eo ſemp
ſaluo: vt ſicut dictum eſt nullo modo den=
rios vel pecuniam recipiāt. Alia circa hoc
capl'm dicenda: dicentur in ſexto capitulo.

¶ Capitulum quintum

FRatres illi qui=
bus gratiam dedit dominus
laborandi ꝛc. In iſto ca. a be
ato Franciſco oſtenditur primo occupatio
fructuoſa: ſecundo abijcitur acceptio dam=
noſa: quia ſcꝫ de mercede laboꝝ. ꝛc. ¶ Cir
ca primam partem pro huius declaratio=
ne eſt primo vidēdum: an hoc ſit preceptū
monitio vel informatio. Et ex dictis pape
Nico. in declaratione ptꝫ reſponſio: ꝙ non
preceptum. Ratio quia ſi eſſet preceptum

oēs obligaret cui⁹ oppoſitū oñdit papa dicēs ꝙ nō fuit intētio btī. F. regulā iſtituētiſ ꝙ vacantes ſtudio vel diuinis officijs ⁊ miniſterijs exequēdis manuali labori ⁊ operatiōi ſubtraherent vel ad hoc eos arctaret: cū exemplo xp̄i multoꝝ ſanctoꝝ patrū labor iſte ſpūalis tāto illi prepōderet quāto que ſūt aīe corporalibus preferūtur. Ad alios vero q̄ ſe in ſpūalibus predictis operibus nō exercēt ne ocioſe viuāt: p̄dicta dʒ verba extēdi niſi tales alioꝝ fratrū licitis officijs occupētur niſi etiā tales tā excellētis ⁊ notabilis cōtēplatiōis exiſterēt: ꝙ merito propter hoc nō eſſēt a tāto bono ⁊ pio exercitio ſubtrahēdi. Et ſubdit papa Nicola⁹ ꝙ fratres q̄ſtūcūq; ſtudio vel diuinis officijs nō vacātes: ſed alioꝝ fratrū ſtudio vel alijs diuinis miſterijs vacātiū ſeruitijs inherētes cū ipſis eiſdē q̄bus ſeruiūt ſuſtētari mereň. Qđ aſtruiť illa equa lege ſancitū qua ſtrēnuus ille pugnator dauid iuſte decreuit vcʒ ꝙ deſcēdētiū ad bellū ⁊ remanētiū ad ſarcinas portio equareť. Sic ergo patʒ ꝙ nō eſt: nec p̄ceptꝰ eq̄pollēs nec monitio q: verbo monitorio nō vtiť ſed ſolū eſt īformatio. ¶ Et ſi dicať ꝙ btūs. F. ī teſtamēto dʒ ꝙ ipſe voluit laborare manib⁹ et vult ꝙ oēs fratres firmiter laborēt q: videť eē p̄ceptū et p̄cepto eq̄pollēs. Rñdet frater hugo ꝙ in principio ordinis pauci erāt lr̄ati ⁊ ſtudio vacātes ⁊ maxima pars laborare valentiū: ideo oēs tales ad vitādū ociū btūs F. voluit laborare manibus

¶ Quid intelligiť per grām laborandi

¶ Inſuper cū btūs. F. nō dicat ꝙ laborent manibus: ſed ſimpliciter ꝙ laborēt pōt ſic ad laborē ſpūalē referri ſicut ad tēporalē ſeu corporalē iuxta illud qđ ī prima ep̄la dixit vcʒ ſerui dei ſemꝑ orōi vel alicui bone operatiōi inſiſtere debēt.

¶ Scđo vidēdū eſt q̄d intelligiť ꝑ grām laborādi Rñdeť ꝙ ꝑ grām laborādi intelligitur induſtria ⁊ ars laborādi cū corporiſ valitudine ſuffragāte ⁊ vſu qñ hec ſuppetunt ⁊ ī alijs nō impediť talis hʒ gratiā laborādi. Hoc ergo ſuppoſito ꝙ ocioſitas eſt a ſeruo dei ſpālīter euitāda iuxta dictū Hiero. ſerue dei ſemꝑ aliq̄d boni facito vt diabol⁹ ſemꝑ inueniat te occupatū Beatus. F. cupiēs ociū a fratribus euitari ⁊ hoc ꝑ laborē q̄ labor eſt in ordine multiplex vcʒ in ſtudio virtutis in exercitio humilitatis pietatis ⁊ charitatis ⁊ ceterarū virtutū in officio prelatiōis ⁊ p̄curatiōis alioꝝq; miſterioꝝ put ſingulis imponūtur: qñ ergo hō aſſuet⁹ labori in prefatis ⁊ ſilibus nō occupať dʒ laborare ſiue manualiter ſiue aliter. Et cā vt euitet ociū. Hoc p̄ſuppoſito btūs. F. docet modū laborādi dicēs ¶ Laborēt fidelr̄ ⁊ deuote: fideliter quo ad p̄ximū ⁊ deuote q̄ ad deū. ⁊ deuotio ſit volūtatis ⁊ recte intētiōis in mente ⁊ diſcretionis in executione ¶ Ita ꝙ excluſo ocio aīe inimico ſācte oratiōis ⁊ deuotiōis ſpm̄ nō extinguāt. Ubi beatus. F. innuit ꝙ ociū ⁊ ſi ſit fugiendū ſpiritus tn̄ deuotiōis tali operatiōe nō eſt extinguēdus. Nā religioſus orōes neceſſarias p̄pter occupationē omittere nō dʒ: ſed dʒ prio q̄rere regnū dei: ⁊ ſic marthe curā ſumē ꝙ marie gratiā nō omittat. Nōnulli ſūt ⁊ fuerūt in hoc ordine q̄ hac beati. F. ſētēcia in vacatiōe cuiuſcūq; laboris ſe muniūt dicētes qñ eis aliqua imponūtur ꝙ talia exercere nō dn̄t: eo ꝙ ſpm̄ orōis ⁊ deuotiōis extinguerēt. Nā vt dʒ gloſa ſuꝑ illud Luce. xviij. opʒ ſemꝑ orare: orare ſemꝑ non ceſſat: qui non ceſſat bene operari. Et frater egidius dicebat ꝙ orare eſt voluntatē prelati ſui perficere. Tales eñ nō excuſantur: qui exercitia ſpūalia ⁊ ſimilia inter deuota nō putāt cenſenda.

¶ Attēde q̄d ſit ſpm̄ orōis nō extiguere

¶ Tercio videndū eſt q̄d eſt ſpm̄ nō extinguere. Rñdet btūs Aug. ſuper p̄s. xxxvij. et habetur in gloſa. prime theſſa. v ſuper illō ſpiritum nolite extinguere. i. abſcondere. Sed ad vim vocabuli eundo: ſpiritū extinguere eſt: ipſum totaliter opprimere occidere ⁊ abijcere. Ille ſpiritum extinguit: qui ratione abiecta que ſunt mundi/carnis et diaboli ſectatur ⁊ inquirit. Sed quid vult dicere beatus Franciſcus ꝙ fratres q̄ habent gratiā laborādi laborēt: quare: ad excludenduʒ ocium. Sed quomodo: Ut laborantes nec dimittant ea perſoluere ad q̄ tenentur: nec querant hec temporalia que eis interdicta ſūt quia ſic faciendo cuʒ peccent mortaliter ſpiritum extinguunt orationis ⁊ deuotionis: cui. ſ. ſpiritui debent cetera temporalia deſeruire vtpote quia ſpiritu ſumus immortales viam potius ſpiritus q̄ carnis ſequi debemus. Et talem ſpiritum intendit btūs. F. cum dicit.

¶ Secunda pars iſtius capituli. An liceat fratribus pro mercede laboris materiam recipere de qua operantur

¶ De mercede vero laboris. Circa hanc ſecundam partem quattuor magiſtri mouēt queſtionem: quia beatus. F. concedit ꝙ p̄ labore corporis mercedem recipiant. i. neceſſaria ſed non denarios vel pecuniā: an liceat eis recipere pro mercede materiā de

qua operantur vtputa vnus frater ſcit ſcri
bere et alius ſcit facere ſotulares et ſic de
ſimilibus: an ſcribenti liceat recipere pro
mercede chartas et pro ſotularibus coriū.
Reſpondetur ꝙ ſi concederetur ꝙ ſic ſeque
retur ꝙ fratres ſcientes laborare in auro
⁊ argento poſſent pro mercede recipere au
rum et argentū de quibus fabricarent mo
netam et alia precioſa de quibus neceſſa
ria poſſent emere quare concludunt ꝙ nul
lam materiam appreciabilem pro merce
de poſſunt recipere: ſꝫ aliqui dicant ꝙ ma
teriam inappreciabilem ſicut ſūt iunci ex q̄
bus fiunt calathi: que materia ex ſe nulliꝰ
eſt precij: ſed quicquid eſt precij quod pro
uenerit ex arte fratres non poſſunt recipe
re ⁊ ſic nec iſtud. Ratio quia calathi ⁊ talia
nomine fratrum venderentur: quod eſt eis
interdictum vt dicitur ſeq̄nti cap Quid er
go faciendum? Dicendum eſt ꝙ pro labo
ris mercede nullam poſſunt recipere quā
cunqꝫ materiam vt in ipſa operentur vel in
data eis ꝑ mercede laboris. ¶ Additio
¶ Ibi adde et intellige ad finem eam ven
dendi vel ad aliquid ea emendum appreci
andi ſuo nomine ⁊ auctē. Alias autem iſtō
laboritium ⁊ artificium in alterius mate
riam debent exercere pro habendis neceſ
ſarijs tunc incipiendis vel exigendis ꝑ ꝓ
curatores pape ⁊ eccleſie ro. ⁊ primum illiꝰ
per ſe vel alium ſua auctoritate vel nomi
ne non taxare, nec exigere: ſꝫ ſimpliciter ne
ceſſaria ſibi et ſuis fratribꝰ petere ⁊ recipe
vel ab illis pro quibus laborauit vl' ab eo
rum nuncijs aut procuratoribus dn̄i pape
Et hoc eſt quod dicit btūs. F. ꝙ fratres re
cipiāt corporis neceſſaria preter denarios
vel pecuniam: et ſic nec materiam que ven
datur ad quam materiam proprietas con
uertatur et dominiū. ¶ Interdicitur etiaꝫ
quodcunqꝫ pactum fiendū pro laboris mer
cede habenda. Et hoc oſtendit beatus frā
ciſcus dicens. ¶ Et hoc humiliter ſicut de
et ſeruos dei: quia non cum lite merces eſt
petenda et tanq̄ꝫ eis danda ex debito: ſed
vult ꝙ quicquid dat pro neceſſitate accipi
atur ſine lite et cum humilitate: magis ha
bendo reſpectum ad elemoſinaꝫ q̄ꝫ ad mer
cedem quia ſic decet facere paupertatis ſā
ctiſſime ſectatores.

¶ Capitulum ſeptimum

FRatres nichil ſi
bi approprient ⁊c. In hoc ca
plo btūs. F. tria facit Primo
docet ffes totaliter ſe expropriare. Sec un
do velle mendicare Tercio que ſunt hu mi
litatis ⁊ caritatis velle perpetrari

¶ Queſtio. i. q̄d ſit appropriare

¶ Circa primam partem ſunt aliqua vidē
da. Primo quid eſt appropriare. Rn̄dēt q̄t
tuor magiſtri ꝙ appropriare eſt rem ſuaꝫ
facere ſiue in ſuū dn̄iū conuertere. Sua au
tem res eſt que tranſit in arbitriū ſui volū
tatem vt de ea faciat hūs qđ vult vtēdo .ſ.
cōmutādo / donādo / vēdendo ⁊ ipignorādo

¶ Queſtio. ij. cuius ſit dominium reruꝫ
quibus fratres vtuntur

¶ Secundo quomodo debet intelligi ꝙ ni
chil ſibi approprient fratres. Reſpondent
quattuor magiſtri et ſummi pontifices ſe
pedicti ꝙ ordo nec in communi dꝫ talium
proprietatem habere. ſed ſimplicem facti
vſum. Sed quomodo debeat intelligi dn̄s
papa Joannes declarauit vt poſtea dicet.
Et ſi queratur an talis abdicatio ſit meri
toria: reſpondet pa. Nico. ꝙ eſt meritoria
et ſancta. et multa alia dicit que dominus
Joannes reuocat i decretali. Qꝫ vir repro
bus. ¶ Tercium dubium eſt: cuius eſt pro
prietas ⁊ dominiū rerū quibus fratres vtū
tur? Reſpondent ſummi pontifices vcꝫ In
no. Nico. et Cle. ꝙ eccleſie romane. Sꝫ dn̄s
papa Joan. xxij. in decretali que icipit. Ad
cōditorē canonū: ſolū in dn̄iū recipit eccl'ie
eccleſias fratrū / oratoria / officinas / habi
tationes / vaſa / libros / veſtimenta diuinis
officijs dedicata ⁊ dedita q̄ obuenerūt vel
obueniēt. Alia ꝓ ffibꝰ ꝯceſſa nō vult ꝙ in
dn̄iū trāſeāt romane eccl'ie Sꝫ cū talia ſint
multa: cuiꝰ ſint quo ad ꝓꝑetatē ⁊ dominiū
ipſe nō declarauit. ¶ Additio. ¶ Aduertē
dū etiā ibi ꝙ hec cōſtitutio extrauagās dn̄i
pape Joan xxij. Incipiens. Ad conditorē
canonū ⁊ alia icipiēs. Qꝫ vir reprobus ⁊ q̄
dam alia incipiens. Cum inter nonnullos
⁊ alia incipiens. Qꝫ quorundā quo ad ꝓdi
cta ⁊ alia cōtraria declaratiōibus Nico. iij.
⁊ Cle. v. ⁊ Martini. iiij. de procuratoribus
pape habendis ⁊ alia ſunt multipliciter re
uocate ⁊ dicte declarationes ⁊ conſtitutio
nes in ſuo vigore repoſite: tā a martino. v.
per ſtatuta martiniana ⁊ bullam confirma
toriam deſuper que incipit Peruigilis mo
re paſtoris et aliam que incipit Amabiles
fructus ſupra. ij. pte tra. i. deſcriptas) q̄ꝫ per
alios ⁊ preſertim per ſāctiſſimum dominū
noſtrum Julium. ii. in ſtatutis et declara
tionibus modernis in diuerſis paſſibus vt
ſupra allegatis in quarto ⁊ ſexto capitulis
Quibus ideo et non iſtis erroneis et re

vocatis cōſtitutionibus dñi Johis. xxij. ſtā
dū eſt. Qui et in fine dierꝝ hec et alia deter
minationibus eccl'ie et bonis morib⁹ cōtra
ria reuocauit. Licet minus ſufficiēter vt di
cit okam. ¶ Sequitur. ¶ Eſt tñ in p̄dictis ſci
endū ſcd'm oēs p̄fatos pōtifices: ꝙ ſi dātes
talia vel ꝯcedētes reſeruauerūt ſibi dñium
tūc ad tales ꝑtinet ⁊ nō ad eccleſiā roma-
nam. Sed de talib⁹ papa Nico. diſtinguit:
q2 talia q̄ dātur fratribus vel eſt eccleſia et
cimiteriū vel nō: ſi ſit eccleſia ⁊ cimiteriū: ad
romanā eccleſiā ꝑtinet. Si nō: tūc dñium ē
ꝯcedentis. Dicit etiam ipſe papa ꝙ vtenſi
lia quorꝝ vſus eis ꝯceditur: nō debēt habe-
re ad vllā ſuperfluitatē q̄ deroget pauper-
tati vel vt ea diſtrahant in futurū. Et ſup
hoc miniſtri diſponāt ⁊ cuſtodes cū diſcre-
tione prout qualitas locorꝝ exigit ⁊ ꝯditio
et alie circūſtantie: ſic tñ ꝙ ſēꝑ in eis pau-
pertas reluceat vt regula dicit. Ex iſta par
te capituli videlicet ꝙ fratres nichil ſibi ap
propriēt ⁊c. papa cle. in ſua declaratiōe ſic
ait. ¶ Si q̄ratur: ſi ffes habere poſſunt he-
reditates vel ꝓcurare ꝙ fiant heredes. Rñ
det ꝙ nō. Rō eſt. q2 in ſucceſſionib⁹ trāſit nō
ſolū vſus rei ſ3 etiā dñium ſuo tēpore in he
redē. Ffes aūt p̄fati nihil ſibi in ſpeciali ac-
quirere vel eorꝝ ordini poſſunt etiā in ꝯmu
ni taliū ſucceſſionū q̄ ex natura ſua indiffe-
rēter ad pecuniā ⁊ ad alia immobilia ⁊ mo
bilia ſe extēdūt ꝯſiderata puritate voti fra
tres nullaten⁹ ſūt capaces. Sil'r ꝓhibet ne
valorē hereditatū ſub forma legati ffes ꝓ
curēt ſibi dimitti vel dimiſſa recipiāt: p̄ſer-
tim ſi tanta dimitterētur ꝙ fieri videretur
in fraudē. ¶ Scd'o ſi q̄ratur de annuis red
ditib⁹. Rñdet papa ꝙ cū annui redditus ſe
cūdū iura inter immobilia cēſeantur: ſicut
nec ffes ipſi poſſeſſiones: ſic nec reddit⁹ ta-
les eorꝝ conditione penſata poſſunt habe-
re. ¶ Tertio ſi ffes pñt i curijs vbi agitāt
cauſe ꝓ temporalibus eis dimiſſis aduo-
catis aſſiſtere et adeſſe. Rñdet papa ꝙ nul
lo modo ffes talibus curijs debēt adeſſe:
vt et teſtimoniū habeāt ab hijs que foris
ſunt: et puritati ſatiſfaciāt voti ſui ac euī-
tetur propter hoc ſcandalū proximorum.
¶ Quarto an fratres poſſunt eſſe executo-
tores vltimarꝝ volūtatū vel ſe intromittere
de reſtitutionib⁹ vſurarꝝ ⁊ male ablatorꝝ et
reſtitutionibus fiendis. Rñdet papa ꝙ nō:
q2 ſicut a dñio pecunie ſic a ꝯtrectatiōe ſūt
alieni. Unde in exequēdis pñt ꝯſiliū dare.
¶ Quīto ſi licet hr̄e ffib⁹ hortos vt olera vē
dāt ſic ⁊ vineas. Rñdet papa ꝙ ffes hēant
hortos et hortalicia: et eſt decēs multis de
cauſis. S3 ꝙ olera vēdāt ⁊ alia hortalicia
ſic et vineas: ſtatui eorꝝ repugnat. Rō: q2 ſe
cundum papā Nico. ſi ager vel vinea ad co
lendū ad hūc finē vcz ad fructus vendendū
aut ex eis ꝯtēpta mēdicitate totaliter viuē
dū fratrib⁹ relinquatur: ffes talia nō poſſūt
habere: ſic nec iſtud: cum ad formā prouen
tuū appropinquet. ¶ Sexto de ꝯgregatiōe
frumēti tēpore meſſiū ⁊ vini tēpore vinde-
miarꝝ dictū eſt. iiij. capitulo et ſufficit. ¶ Se
ptimo ſi eccleſias magnas et edificia ſum-
ptuoſa poſſunt cōſtruere. Rñdet papa ꝙ nō
ſed ea q̄ fiūt ꝑ eos aut ad eorꝝ ꝓcurationē
fieri debēt edificia humilia ⁊ temperata nu
meroſitati fratrū cōpetentia ⁊ ordinis pau
pertati: ⁊ ſic mādat deinceps fieri. ¶ Octa
uo ſi paramenta ſolennia ⁊ multiplicia ac
calices et pallia poſſunt fratres habere. Rñ
det papa Clemens ꝙ q̄uis paramenta et
vaſa eccleſiaſtica ad honorem diuini nomi
nis ordinentur propter qđ omnia ipē fecit:
deus tamē qui abſconditorꝝ eſt cognitor et
animū ſibi miniſtrantiū reſpicit principa-
liter non ad manū: non per illa ſibi vult ſer
uiri que ſuorꝝ ſeruitorꝝ conditioni ⁊ ſtatui
diſſonarent. Propter qđ ſufficere eis debēt
paramenta et vaſa eccleſiaſtica decentia in
numero et magnitudine ſufficiētia ꝯpeten
ter. Superfluitas aūt vel p̄cioſitas nimia
vel q̄cūq3 curioſitas in his ſeu alijs q̄buſcū
ꝙ nō pōt ipſorꝝ profeſſioni ⁊ ſtatui ꝯuenire
Cū eni hec ſapiāt theſaurizationē ſeu copi
am: paupꝑtati tāte q̄ ad humanum iudiciū
derogant manifeſte.

¶ Additio ¶ Iſta oīa ſupra imediate dicta
⁊ infradicēda ꝓ maiori ꝑte qual'r meli⁹ acci
pi ⁊ intelligi debeāt ꝑ ſerenatiōe ⁊ q̄ete con
ſciarꝝ ffm clari⁹ ⁊ meli⁹ declarāt ⁊ determi-
nāt ꝑ modernas ord. ꝯſtitutiōes ⁊ declara-
tiones tertia parte deſcriptas: q̄bus ſecure
ſtandū eſt ⁊ nō iſtis ſimpl'r. Require vbi ſu
pra. Capitulo ſexto quaſi per totum.

¶ Nono ſi licet fratribus in funerib⁹ arma
⁊ eq̄s recipere. Rñdet papa ꝙ i talib⁹ obſer
uādū ē qđ i pecuniarijs elemoſynis ē diffi-
nitū. ¶ Decio ſi ffes ex r'la tenēt ad tenuē
paupꝑtatē ⁊ arctū vſū rerꝝ. Rñdet papa ꝙ ex
ꝓfeſſiōe r'le tenēt ad arctos vſ⁹ ſeu paupes
q̄ in ipſorꝝ r'la ꝯtinēt. Hec oīa ponit dñs
pa Clemēs in declaratiōe r'le exponēdo ſex
tū capitulū regule. Et q2 dictū eſt ſupra ꝙ
appropriare eſt rē ſuā facere ſiue in ſuū
dñium ꝯuertere vt faciat de ea habēs qđ
vult donando vendendo ⁊c. et conſequenter
clare pateat ꝙ vendere emere et huiuſmo-
di nō liceat ffib⁹: ꝓ hmōi tñ diſcuſſione plena

niori videndū eſt de p̄fatis contractib⁹: an
liceat fratribus exercere.

Q̄ō.i. an fratres poſſint emere.

¶ Et p̄rio ſi q̄ratur an fratres poſſint eme
re. R̄n̄dēt quattuor magiſtri q̄ emere dici-
tur tripliciter. Primo mō de p̄cio rei emen
de ꝯuenire. Sc̄do modo dicitur emere: pe-
cuniā vel preciū pro re dare: et hoc fratrib⁹
non ꝯuenit. Unde fratres emendo poſſunt
dicere venditori. Ego nō obligo me q̄ non
poſſum: ſed ego ꝓcurabo fideliter vt tibi ſa
tiſfiat pro hac re quam a te accipio.

¶ Q̄ō.ij. an fratres poſſint vēdere.

¶ Sc̄do an fratres poſſint vendere. R̄n̄dēt
dicti quattuor magiſtri q̄ vendere vno mō
accipitur rē propriā in alienū dn̄ium tranſ
fundere, p precio: et hoc modo vendit q̄ ha
bet rei dn̄ium: et hoc modo fratres nō poſ-
ſunt vendere. Alio modo dicitur vendere
de re aliqua preciū recipere: et hoc modo et
ſi liceat fratribus vendere: tamen ſc̄d3 coꝝ
profeſſionē eſt inhoneſtum et turpe. De cō
tractu mutationis dictum eſt ſupra. iiij. ca.

Queſtio iij an ſit licitus fratribus con-
tractus accommodationis.

¶ Tertio de contractu accommodationis
an liceat fratribus. Nā differūt contractus
mutui et cōmodati: q̄ in mutuo transfertur
dn̄ium omnino: i ꝯmodato vero nō. R̄n̄dent
quattuor magiſtri q̄ accōmodatū impor-
tat vno modo rei reſtitutionē et hoc modo
fratres qui nichil poſſunt habere nō poſ-
ſūt aliquid accōmodatū habere. Alio modo
pōt dicere ꝓcurationē vel ſollicitudinē rei
reſtituēde bona fide: et hoc mō nō importat
obligationē realē: et ſic pn̄t.

An poſſint ffēs res ſibi ꝯceſſas ꝯmutare

¶ Quarto an ffēs pn̄t ꝯmutare res quas
habent in vſu. R̄n̄dent predicti magiſtri
q̄ rē aliquā ſua auctoritate in aliā ꝯmuta-
re nō pn̄t ſ3 auctoritate eccleſie. q̄ dn̄s pa-
pa Nico. licentiā ꝯcedit gn̄ali et ꝓuinciali-
bus miniſtris: vel auctoritate dn̄i qui rem
dedit vel preſūpta vel accepta pn̄t res etiā
ꝯceſſas ſibi ad vſū in alias magis neceſſa-
rias commutare.

An poſſint impignorare.

¶ Quīto an pn̄t fratres impignorare. R̄n̄-
dent quattuor magr̄i. Alicui rem vt ſuā nō
pn̄t obligare: ſed auctoritate dn̄i rē ſibi con
ceſſam ꝓ neceſſarijs pn̄t obligare.

An liceat ffr̄ibus res ſibi ꝯceſſas donare

¶ Sexto an poſſint donare. R̄n̄dent quat-
tuor magr̄i q̄ cū nullā rem habeāt ꝓpriam
ſua auctoritate nō pn̄t tribuere. Dn̄s papa
Nico. in declaratione concedit auctoritate
apoſtolica q̄ vilia intra et extra fratribus
liceat elargiri habita ſuper hoc licentia ſu
orū ſuperioꝝ. Pn̄t etiam donare de licen-
tia dn̄i dantis et concedentis fratrib⁹. Ex q̄
apparet q̄ l3 fratres poſſint ad tūc ē res et
libros accōmodare: non t̄n ſine licētia dare
vel datas recipere pn̄t. S3 nūquid pro pen
na filo et hm̄ōi oportet ſemꝑ ire ad p̄latum
R̄n̄det frater hugo ſe credere q̄ ſufficit ha
bere gn̄alē licētiam a p̄lato. ¶ S3 preſumē
do de volūtate p̄lati nūquid p̄t a fratre ali-
quid recipi? R̄n̄det frater hugo q̄ ita: ſi ſta
tim ſi fieri pōt p̄lato denūcietur vel pn̄tetur
aliter de appropatione arguitur et de fur-
to: q̄ furtum habet qui ſine licētia retinet:
vel de volūtate p̄lati nō p̄ſumitur. Q̄ vero
religioſi ꝓpriū abdicātes nō pn̄t dare ali-
quid vel recipere ſine licentia p̄lati ſui. hoc
aſſerit btūs auguſtin⁹. Quāto ergo magis
fratres minores nichil hn̄tes nec in parti-
culari nec in ꝯmuni? Patet ergo quō intel-
ligitur. Fratres nichil ſibi approprient. At
tamen et ſi ꝓprietas a fratribus abdicat̄:
nō tamē omnium vſus: q̄ ſic homo ageret
contra legem nature: cū ſine vſu multorum
eſſe nature non cōſeruetur. Sed an aliquis
vſus vel omnis vſus ſeparetur vel ſepara-
ri poſſit a dn̄io: q̄ dn̄s Johannes papa de
terminauit in decretali ad cōditorem cano
nū ſufficiat eius declaratio.

¶ Additio ¶ Ibi aduerte q̄ iſta declaratio
et extrauagans decretalis dn̄i Johis. xxij.
ibi allegata eſt velut erronea et falſa imꝓ
bata ꝑ doctores et maxīe ꝑ dn̄m okam. atq̄
multiplicit̄ reuocata. Ideo illi nullomodo
ſtādū eſt ſ3 approbatī declarationibus dn̄i
Nicolai pape ſcij et alioꝝ euāgelicā pauꝑ-
tatē xp̄i et apl̄oꝝ atq̄ mīoꝝ meli⁹ et verius
determinantibus et declarantibus.

¶ Sequitur. ¶ Sed aduertēdū eſt q̄ vt di-
ctū eſt per dn̄m Clementē fratres ad arctū
vſū reꝝ tenētur: ex q̄ ſeq̄tur q̄ illa que ſunt
neceſſitatis concedūtur et fratres pn̄t hr̄e:
et nō ſuꝑflua vt dicit papa Nico. et Clemēs
ſuꝑfluitas reſecatur a fratribus et interdi
citur: q̄ attenditur in numero: nā duo ſuꝑ-
fluunt ſi vnum ſufficit. In q̄titate multū ſuꝑ
fluit ſi paꝝ ſufficit. In ſumptu: ſūptuoſum
ſi vile. In decore: ꝓcioſum/ſi deſpicabile.
Sequitur etiā ex p̄fatī: q̄ ex quo d̄r ffres
nichil ſibi approprient ꝛc. q̄ nec vſū taliū pn̄t
ſibi appropriare. Ex quo p3 q̄ grauiter pec
cāt fratres appropriantes ſibi loca ad vſū
ſiue cuſtodias aut ꝓuincias: ſ3 dn̄t per om̄ia
volūtati ſuperioꝝ eſſe ſubiecti in omnibus
talibus. Taliū eīm locoꝝ appropatio ſiue

ꝑ natiuos ſiue ꝑ alios eſt ordis nr̄i deſtru
ctio: principiū ſectarū ⁊ ordinis diuiſio. Ra
tio ſubditur: quare nō d̄bēt ꝑ ff'es talia ap
propriari: q2 d2. Sed ſint tāq3 aduene ⁊ pe-
regrini in hoc ſeculo. Sic intelligēdo ꝙ do
mos ⁊ loca et patrias in q̄bus habitam9 nō
ꝓprias reputemus: nec vt patriā diligam9
Nō mādat btūs. F. loci inſtabilitatē ſed re
uocat oēs vſus ⁊ ꝓprietatis ꝑuerſitatem.
¶ Ad inſtar aduenarū ⁊ peregrinoꝝ vten
dū eſt neceſſarijs: ⁊ nō vt ꝓprijs: ſ3 vt alienis
Ex hac rl'e ſētēcia dicētis ꝙ fratres ſint tā
q̄ aduene ⁊ peregrini ſecundum quattuor
magiſtros ſequitur ſolutio duoꝝ dubiorū.
¶ Primū eſt an paupt'as quā ſeruare tene
mur ꝓhibeat: ne ff'es aliq̄d fixū poſſint ad
ſuſtentatronē recipere: ſicut aliq̄ voluerūt ⁊
de facto fecerūt redditū ꝑpetuū ordinari:
quo ff'es poſſent in loco aliquo ſuſtentari:
ita tñ ꝙ apud fratres nulla ꝓprietas reſi-
deret. ¶ Scđm dubiū. an ꝓhibeat ff'es ne
poſſint habere tētoria de q̄bus p culturā et
induſtriā oia ſuſtētatiōis ſue neceſſaria ꝓ-
curēt: ita ꝙ ꝓprietas apud aliū reſideat vt
ſicut hn̄t hortos olera ⁊ fruct9: ita haberēt
vineas ⁊ agros. ¶ Ad hec dubia p3 r̄hſio
ex hac rl'e ſentēcia Ad ꝓmū ꝙ nō: q2 debēt
in paupt'ate dn̄o famulari. Nā debēt habe
re paupt'atē quo ad vſū vt tales ſint paupe
res ⁊ etiā ſint mēdici: q2 d2. Uadāt ꝓ elemo
ſina cōfidenter. Sequitur rō. Q2 dn̄s ꝓ no-
bis ſe fecit pauperē in hoc mūdo. Nā vt d2
prima rl'a Xp̄s ⁊ diſcipuli ⁊ gl'ioſa ꝟgo ma
ria de elemoſinis vixerunt: ⁊ in triduo quo
remāſit in tēplo dn̄s mēdicauit. Hoc rl'e di
cto reprehēdūtur multi q2 nō ſolū nō vadūt
mēdicare: ſed ire verecūdātur: cuius oppo-
ſitū mādat rl'a ⁊ btūs. F. ſuaſit verbo ⁊ exē-
plo. Attamē ſciēdū ꝙ nō eſt mendicādū ni-
ſi ad neceſſitatē ⁊ nō ad ſupfluitatē: q2 ſic eſ
ſet alienū recipere ac pretēdere paupt'atē
vbi nō eſt. qđ eſt hypocriſis. Ad imitandū
dn̄m ieſū qn̄ indigēt ff'es mēdicēt cōfidēter
⁊ nō ſolū inducātur ad hoc xp̄i exēplo: ſ3 p̄
mio qđ ꝓ penuria hac ⁊ paupt'ate obtinet
Sed qđ ſit premiū oñdit dicēs. Hec eſt illa
celſitudo altiſſime paupt'atis ⁊c. Ubi btūs
F. ſtatū cōmendādo paupt'atis ab effecti-
bus: q̄d premij det in futuro ⁊ q̄d in p̄nti o-
ſtēdit in futuro. Heredes ⁊ reges ⁊c. In p̄n
ti. Uirtutibus ſublimauit. ⁊c. Et q2 ſic eſt:
btūs. F. hortatur ff'es dicēs. Cui ſe3 paup
tati total'r inherētes nichil aliud ⁊c. Fide-
liter inheret paupt'ati: qui eā corde diligit
⁊ vſu ſeruat. Sed q2 parū eſt incipere niſi
q̄s perſeueret: ideo btūs. F. ſubdit. In per-
petuū hāc amplectēdo volūtarie: nichil ali
ud ſub celo habere velitis. Sed ex iā dict3
oritur dubiū q2 btūs. F. vult fratres mēdi
care: an fratres in terris excōicatoꝝ cōmo
rātes poſſint a talibus elemoſinas petere
⁊ recipere. R̄hdet Inno. iiij. in priuilegio
quod incipit. Uobis extremam patientib9
pro chriſti nomine paupertatem. ⁊ Grego.
.ix. priuilegio prefato modo incipienti et
Alex. iiij. in priuilegio eodem modo incipi
enti dicunt ꝙ in terris talium excommuni
catorum fratres poſſunt commorari ⁊ pete
re ab eis vite neceſſaria et accipere. Idem
habetur in mari magno Alexā. Bonifacij
⁊ Cle. Sic ergo p3 ſcđa pars huius ſexti
capituli.

¶ Tercia pars iſtius capituli.

¶ Circa terciam partem beatus. F. indu-
cit fratres ad humilitatis et caritatis acce
ptionem. et primo loquens de caritate q̄n-
tum eſſe caritatiui debeant inquit. Ubicū-
q3 ſunt et ſe inuenerint fratres ⁊c. vbi bea
tus. F. vult fratres caritatem primo expo
ni ſigno: quia vbicunq3 ſunt oſtendant ſe
domeſticos inter ſe. ⁊c. ¶ Et ſecure mani-
feſtet vnus alteri neceſſitatem ſuam. Et q̄n
tus debeat eſſe dilectiōis affectu oñdit di
cens. Quia ſi mater nutrit et diligit ⁊c.
¶ Secundo effectu caritatem ipſam oſtē-
dit dicens. Et ſi quis eorum in infirmitatē
ceciderit ⁊c. Ubi primo innuit caritatis et
dilectionis affectum in effectu: et humilita
tis in ſeruiendo infirmis pandit bonū An
tiqui patres prefata ſeruauerunt: et ſuſci-
piendo omnes vt fratres et ſeruiendo ſibi
mutuo ſicut frater fratri ⁊ mater filio: ſe nō
ſolum impēdētes ſed ſuper impēdētes fra
tribus ⁊ pro fratribus. He ſunt due radices
omnis regularis profeſſionis. ſ. caritas fra
ternitatis / ⁊ hūilitas ſubiectiōis / ⁊ obediē-
tie et ſeruitutis: quibus oīa edificatio con
ſtructa creſcit in tēplū ſanctū in dn̄o: ⁊ ſine
eis religio ruinam minatur; et hec eſt ſuc-
cincte ſentencia ſexti capituli

¶ Capitulum. vij.

SI qui fratrū in-
ſtigante inimico. ⁊c. In hoc ca
pitulo btūs F. vnum precipit
ve3 peccantium recurſum: cū
dicit. Si qui fratrum ⁊c. Adiū
git pium ſuccurſum: cum dicit Ipſi vero mi
niſtri ⁊c. ¶ Circa primum eſt ſciendum An
generalis miniſter ⁊ prouinciales poſſent
ſibi aliquos caſus reſeruare. Reſpōſio pa
tet ex regula; que preſupponendo dicit fra

tribus quid ſit agendū. Vñ gñalis miniſter in gñali capl'o ⁊ ꝓuinciales in ꝓuincialib⁹ capitulis libere pñt ordinare de quibuſdā caſibus vt ad ſolos ipſos recurrat ꝓ abſolutione. ¶ Scđo videndū eſt de quibus pctīs intelligit rl'a cum dt. Si quī ffm ⁊c. An de publicis vel occultis? Rñdet papa Greg. ix. ⁊ Innocē. iiij. in declaratiōibus rl'e: quo ad peccata publica refert ⁊ nō ad occulta Sȝ nūquid qñ ſic recurrit ad eos pñt talia abſoluēda cōmittere alijs etiā ꝓ euitādis diſcurſionibus ffm? Rñdet papa Inno. in declaratiōe ꝙ ſic vcȝ cuſtodibus et alijs ffibus. Et vult ꝙ per gñalē ⁊ miniſtros ffes deputent qui cōfeſſiōes taliū audiāt: niſi ffes ipſi miniſtris ⁊ cuſtodib⁹ ad eoꝝ loca declināribus maluerint cōfiteri. Ex hoc etiā loco apparȝ ꝙ miſtris cōmiſſa eſt cura aīarū. qr caſ⁹ pñt arctare ⁊ cōcedere. Qȝ ergo btūs. F. inqt tenea̅tur: verbū eſt obligatoriū ⁊ vim hñs pcepti: ſine mora ad ſuos miſtros recurrere Cū hō eſt infirmus in vtroqȝ hoīe ſuā dȝ requirere ſalutē: quare iō ⁊ frater infirm⁹ in aīa et ex peccato ſubiectus dyabolo?

¶ Secunda pars huius capituli.

¶ Sȝ qr iniquū eſt ⁊ impiū afflicto ingerere afflictionē ⁊ infirmis nullo mō cōpati: vt pote qr facile quis laberet in deſperationem btūs. F. ſuadet benignū talibus accedentibus per prelatos occurſū dicēs. Ipſi vero miniſtri ſi preſbiteri ſūt Ecce affect⁹ ⁊ benign⁹ occurſus. Et nota ꝙ btūs. F. fratres peccātes nō mittit ad alios ſȝ ad miſtros: vt detur intelligi ꝙ nullis exiſtētibus extra noſtrū ordinē niſi in neceſſitatis articulo ⁊ deficiētibus cōfeſſorib⁹ ordinis ffes debeāt ꝯfiteri. Concordat bonifacius. viij. in ſuo mari magno ⁊ ſimiliter ꝓhibet. Tales enī ſic cōfitentes alijs extra ordinē nō diluūt pctīs ſed augēt: qr inobediētes ſunt ⁊ ſue rl'e trāſgreſſores. Dicit ergo btūs. F. Cū mīa iniūgāt illis penitentiā: nō ꝙ remittāt Melius eſt vt ipſe dt velle reddere rōnem deo ꝓpt mīaȝ: ꝙ̄ propter crudelitatē. Sāct⁹. F. vult ꝙ fiat iuſticia cū mīa nō dimittēdo iuſticiā qr vna ſine alia nichil eſt: ⁊ faciēdo mīam ſolū ⁊ iuſticiā dimittēdo: eſt ordinū deſtructio ⁊ ciuitatis ſȝ ciuitatis. Verū btūs. F. diſtinctionē facit de preſidētibus ⁊ miſtris dicēs Ipſi vero miſtri ſi pſbiteri ſūt cū mīa ⁊c.

¶ Si vero pſbiteri ⁊c. Ubi primo notandū ꝙ abſolutionē taliū ⁊ ſi miniſtri pñt cōmittere ffibus: nō tñ extra ordinē exiſtētibus: vt dictū eſt. ¶ Scđo notādū ꝙ btūs. F. nō vult ꝙ miſtri non ſacerdotes penitentiam peccātibus imponāt. Et lȝ in regula nō tāgatur: puto ꝙ cauſa ſit multiplex. Pͥ̄a qr ad ſacerdotē vi clauiū videt auctoritas abſoluendi principaliter pertinere. Scđa qr aliqñ cōtingit ꝙ ſacerdos ſit qui peccat: ⁊ ꝓpter reuerentiā officij quod hȝ ab idigniori nō vult eū puniri. Tercia qr in talib⁹ ſic peccātibus occurrūt aliqua: q ipſi peccātes nō panderent vlli extra confeſſionem.

¶ Qualiter miniſtri vt ordinarij hñt ptātem delegandi.

¶ Tercio notādū eſt ꝙ ex hoc paſſu regule miſtri vt ordinarij hñt poteſtatē ⁊ auctē delegādi: qr dicitur ꝙ iniūgi faciāt ꝑ alios ſacerdotes nō ſeculares vel alioꝝ ordinū: ſed ordinis proprij minorum. ¶ Quarto notandū eſt ꝙ miniſtri nō ſolum hñt auctoritatē abſoluēdi fratres in caſibus reſeruatis vt dictū eſt ſed etiā in pluribus caſibus reſeruatis a iure: vcȝ in caſibus ꝓ quibus excōicatiōis aut interdicti aut ſuſpēſiōis incurrerint ſentēcias: put dicit pa. Bonifacius in ſuo mari magno ⁊ dñs Inno. iiij. et Alexā. iiij. in priuilegijs quoꝝ primū icipit In iure canonico ⁊ſm Licȝ ad hoc ffm. Et non ſolū fratres profeſſos ſed etiā volētes ordinem intrare a prefatis pñt abſoluere: niſi talis eſſet caſus propter quem merito eſſet apoſtolica ſedes conſulenda. A participatione cū excōmunicatis maiori excōicatiōe cuſtodes et gardiani pñt abſoluere ex priuilegio alexandri. iiij. quod incipit. Cōtingit interdū ꝙ generalis ⁊ prouinciales miniſtri abſolui poſſunt a ꝯfeſſore ſuo ab excōicatiōe: ⁊ diſpēſari cū eis in irregularitatibus ꝑ priuilegiū Alex. iiij. quod incipit. Ordinis veſtri generoſa plātatio: ⁊ ꝑ mare magnū Bonifacij. ¶ Additio. ¶ Super huiuſmodi facultate abſoluendi vidēda ſunt moderna ordinis priuilegia p⁹ iſta ſibi allegata conceſſa: que clariora ſunt et ampliora: et que precipue continentur in mari magno. Sixti quarti ſupra ſecunda parte tractatu ſecundo deſcripta Require ibi. ¶ Sequitur. ¶ Verum quia nonnulli aſpicientes feſtucam proximi et ſuam trabem non aduertentes: contra delinquētes exardeſcunt. Beatus Franciſcus ſubdit in regula. ¶ Et cauere debent ne iraſcantur. ⁊c. Non debent iraſci peccātibus ideſt corde concitari nec turbari: ideſt verbis turbatis irritari. Ratio: quia debent dulciter benigne et miſericorditer recipere ⁊ tractare. Talia enī nō oñdūt dilectionē: ſȝ potius vt btūs. F. dt impediūt charitatē fraternā

Sic ergo patet ſuccinte huius capituli ſen tẽtia.

¶ Capitulum octauum.

VNiuerſi fratres vnũ de fratrib⁹ ⁊c. Circa primã partem huius capituli eſt ſciendũ: ꝙ ſicut in quolibet corpore duo eſſe capita ſit difforme in natura: ſic in corpore religiõis vtvcʒ non ſint ibi duo capita ſed vnuʒ. Et ſicvuit beatus franciſcus in ſua eſſe religione: et hoc oſtendit mandando dicens ꝙ fratres vniuerſi vnũ de ffribus iſtius religionis teneãtur ſemper habere generalem miniſtrũ Non dicit generales miniſtros: vt vnitatẽ inſinuet capitis: cui vt membra ſint ſubiecti ⁊ eidem teneãtur firmiter obedire. Sed qualiter hoc caput preficiendum ſit in ordine: non certe caſu fortuito nec ꝓuiſione ſed electione: ⁊ hoc vt dicit in capitulo penthecoſtes. Ex quo apparet ꝙ in capitulo pẽthecoſtes electio generalis miſtri celebrari⁹ debet: ad quod capitulũ tenẽtur miſtri accedere. Et quia regula dicit ꝙ electio generalis fiat a miſtris ꝓuincialibus ⁊ cuſtodib⁹ et in q̃libet prouincia ⁊ ſi nõ ſit niſi vnus miſter ſunt tamẽ plures cuſtod es. Hinc eſt ne oẽs cuſtodes prouinciaꝝ ordinis cõtingeret ꝓ electione generalis ad capl'm accedẽ: ordinauerũt ſũmi põtifices ſ. Greg. ix. Innocẽ. iiij. Nico. iij. Cle. v. ꝙ de qualibet prouincia ordinis ſolũ vnus cuſtos accedat iđ ab aliјs cuſtodibus prouincie eligatur: et cui per cuſtodes vices coꝝ cõmittantur q̃tum ad electionẽ gñalis miſtri. Circa quaʒ electionem duo ſunt notanda. Primum eſt ſcđʒ papam bonifacium in ſuo maximagno ꝙ cum fratres de remotis partibus oporteat conuenire ad hmõi electionem: tẽpus a iure ſtatutum ſuper hoc non currit: nec ipſi in hac parte regulis iuris coarctãtur. Secundum eſt ꝙ ſtatim qñ ſunt electi. i. electionis decretum pronũciatum: verus generalis abſq3 alia confirmatione habetur: vt dicit ipſe papa bonifacius in maximagno ca. primo.

An capitulu3 generale poſſit arctare poteſtatem miniſtri generalis.

¶ Et q2 in generali capitulo nõ ſolũ fit electio gñalis ſed ⁊ ordinis ſtatuta: queri põt an capl'm gñale arctare poſſit poteſtatẽ miniſtri gñalis? Rñdent quattuor magr̃i ꝙ ſic ⁊ poteſtatẽ gñalis ⁊ ꝓuincialiũ miſtroꝝ. Rõ eſt vt dicũt: q2 intẽtio regule eſt vt celebret capl'm gñale: ⁊ capl'm gñale ordinatum eſt vt ea ꝑ que põt ꝑfectiõis puritas cuſtodiri ordinent: nec a ſuperiori vel inferiori pñt aliquatenus violari. Quare ↄcludũt ꝙ ſi capitulũ gñale ꝓpter vitandũ religiõis periculũ coarctat gñalis poteſtatem ⁊ ꝓuincialiũ miſtroꝝ et aliqua alia ſalubria ordinat ꝑ ffes gñal'r obſeruãda auctoritate regule que ꝑſtat auctoritatẽ caplo gñali: per gñalẽ nõ poterũt infirmari. Pari rõne ⁊ quod de ↄſenſu ſuperioris et inferiorum ordinis fuerit gñaliter ordinatũ in capl'o gñali ⁊ põtifice ſedis apoſtolice approbãte: nõ poterit ꝑ ſolos miniſtros inferiores nec ꝑ ſolos ſuperiores aliquatenus cõmutari: maxime in illis in quibus eſt ordinatio et limitatio poteſtatis.

¶ Additio ad p̄cedentem ꝑticulã. ¶ Ibi tñ aduertẽdũ ẽ ꝙ cũ iuxta r'le expoſitores ⁊ declaratiões p̄ſerti ſci bernardini nõ poſſint aliter limitari obediẽtia ⁊ facultas p̄cipiẽdi p̄laтꝫ ꝑ r'lam data qñ dirimat̃ de ꝑfectione obediẽtie nr̃e euãgelice. Quapꝑ alit limitare talẽ ꝑtãtẽ p̄latoꝝ q̃ʒ limitet r'la ẽ r'lam ⁊ obediẽtiã ei⁹ euãgelicã relaxare qđ nũq3 ↄceſſũ ẽ nec ꝑ r'laʒ vl' alias ↄcedit̃ ca. gñali: ſʒ ſp ꝑ exp̄mũt q̃ tãgũt r'le puritatẽ: niſi forte declaratorie cũ declarat nõ expedire aliq̃ p̄cipe ꝑ ffm ſalute ⁊ religiõis vtilitate: cui declaratiõi gñalis ⁊ aliј etiã iure diuo ⁊ iuxta r'le itẽtionẽ ſtare tenẽt. Vl' niſi de ꝑaccidẽs vt puta qñ ꝑꝑ ipletionẽ ordiationũ gñalis capl'i actual'r ipediũt ſbditi ab ipletiõe p̄ceptoꝝ iferioꝝ p̄latoꝝ. ¶ Sequit̃. ¶ Dicto de iſtitutiõe gñalis ↄñt agit̃ de ipi⁹ deſtitutione. Et ꝓ hmõi euidẽtia q̃rẽdũ ẽ p̄mo qđ itelligat̃ rõne vniuerſitatꝫ. Rñdẽt. iiij. magr̃i ꝙ maior ps ſcđm iura. Et ꝑ maiorẽ ꝑtẽ ẜʒ clemẽtẽ i declaratiõe loq̃ntẽ de electiõe miſtrorũ nõ itelligit̃ ps ſanior: ſʒ maior q̃ ad nũerum vocũ nulla ʒeli aut meriti c ollatiõe vl' ↄſideratione habita.

Attẽde ex q̃bus cauſis poſſit generalis abſolui ab officio.

¶ Scđo ꝑꝑ qđ ẽ gñalis abſoluẽd⁹: dt r'la ꝙ ꝑꝑ iſufficiẽtiã q̃ ad duo: vcʒ q̃ ad ſuitiũ: ⁊ ſic tãgit inſufficiẽtiã ꝑſõe: vl' rõne ifirmitatꝫ vl' alteri⁹ ipotẽtie q̃b⁹ nõ poſſet viſitare q̃ viſitãda forẽt. Scđo quo ad cõeʒ vtilitatẽ ffm: vt ſ. nõ ſit oneroſ⁹ ffib⁹ i expẽſis ⁊ circa alias ↄditiões q̃s gñalis dʒ hr̃e. Ubi ẜ dicta ñ ſũt q2 eſt deſtructio vtilitatꝫ ffm: miſtri pñt eũ abſoluere: ⁊ hoc i capl'o pẽthecoſtes. Extra vero non poſſunt: q2 miniſtri ex regula nõ hñt ↄgregari niſi in capl'o generali. Et notãdũ ꝙ btũs Frãciſc⁹ nõ ſolum concedit ꝙ ob inſufficiẽtiam gñalis a miniſtris poſſit

abſolui:ymo mandat dicens:ꝙ miniſtri teneantur in nomine domini alium ſibi eligere in cuſtodem

¶ Quid ibi intelligat nomine cuſtodū.

¶ Tercio q̄d intelligit noīe cuſtodis vt in hac parte teneāt eligere cuſtodē? Rñdetur ꝙ intelligit noīe cuſtodis miſter gñalis:ac etiā ꝓuincie noīe cuſtodie intelligūtur:cuȝ ſubdit de miſtris ꝓuincialibꝰ ꝙ pñt in ſuiſ cuſtodijs ⁊c.i. ꝓuincijs eis ad cuſtodiā deputatis.ſicut etiā antiq̄tus nomē miniſtri nō ſolū ad gñale ⁊ ꝓuīciales:ſȝ ⁊ad locales prelatos.i.gardianos extēdebāt:nā gardiani miſtri dicebant:vt dicunt.mō.magiſtri

¶ Scđa pars huius capituli

¶ Declaratio ſcđe partis huiꝰ capl'i pȝ ex ſe:iō nō indiget expoſitiōe niſi in hoc q̄đ dt Miſtri ⁊cuſtodes.Credo ꝙ q̄ñ rl'a facta eſt ꝓuincie erāt latiores q̄ꝫ ſunt ⁊ ꝑ ꝯñs cuſtodie diffuſiores.Qꝛ ergo facilius eſſet ꝯuocare cuſtodiā q̄ꝫ ꝓuinciā:ideo cuſtodibus cōcedit capl'm tale poſſe celebrare. Aliter poſſet dici iuxta p̄dicta:ꝙ ꝑ cuſtodias itelligūtur ꝓuincie.Nō capl'a ꝓuincialia ſine cuſtodibus celebrari nō pñt.Sic ergo dt regula ꝙ miniſtri ⁊cuſtodes.i.vna cū cuſtodibus. ¶ In cuſtodiis ſuis.i. ꝓuīcijs poſſint fratres ad capitulum cōuocare Ca.ix

FRatres nō predicent in epatu ⁊c.Circa primā partē huiꝰ capl'i btūs.F. duplicē premittit ꝓhibitionem. Prima eſt ne f̄res cōtra volūtatē epōꝝ p̄dicēt:⁊ hoc egit btūs.F.ad vitandū ſcādala alioꝝ. Mādat tamē Grego.ix.in priuilegio quod icipit. Cum quis recipit prophetam:et in alio q̄đ incipit.Qm̄ abūdauit iniquitas) omnibus eccleſiarum prelatis:ꝙ p̄dicare fratres libere permittant populo:eis prouideant de neceſſarijs ⁊ iuuent ꝯſilijs et fauoribus opportunis. Beatus frāciſcus nūq̄ꝫ voluit impetrare p̄uilegium vt f̄res poſſent predicare ꝯtra voluntatem epōꝝ:ſed oppoſitū ſemꝑ voluit: dicendo ꝙ talia facilius fierent cū pace epiſcoporum:et clericorum q̄ꝫ aliās. Eſt tamē ſciendum:ꝙ hec prohibitio poteſt intelligi ſic vcȝ intelligendo epiſcopatum pro eccleſia cathedrali et eccleſijs parrochialibus:⁊ ſic ad litteram eſt verum ꝙ fratres nō debēt ꝯſi poſſint.Sed intelligendo per epiſcopatum dioceſim totā:hoc nō eſt verū ꝙ fratres in locis proprijs et in monaſterijs ſororuȝ in dioceſi aliqua cōſtitutis cōtra velle epiſcoporum et clericorum poſſunt predicare verbū dei:niſi actualiter ipſe epōs p̄dicaret.Rō eſt.qꝛ loca nr̄a ⁊ monaſteria ſororū exempta ſūt a qualibet iuriſdictiōe inferioris dñi pape. ¶ Scđa ꝓhibitio bti Frāciſci eſt ꝙ nullus ppl'o audeat p̄dicare.⁊c. Sed qꝛ multiplicatis f̄ribꝰ difficile eēt hoc implere:ſūmi pontifices vcȝ Innocentius Nicolaus Alexander cōmiſerūt miniſtris et eoꝝ vicarijs et hoc in capitulis prouincialibus dūtaxat et non extra ita ꝙ ipi cuȝ diffinitoribus capituli examinatis ⁊ ap̄ꝓbatis officiū predicationis poſſint ꝯmittere.Si qui vero examinari nō egent pro eo ꝙ in theologica facultate ⁊ predicationis officio ſint inſtructi.ſi etatis maturitas et alia q̄ req̄rūtur in talibus ꝯueniant in eiſdē poſſūt de gñalis vel ſuoꝝ prouincialiū miniſtrorū licētia ſeu mādato populo predicare vt dicit Inno.in declaratione.Gñalis tñ miniſter pōt etiā extra capl'm officiū p̄dicatiōis ꝯcedere prout dicit rl'a ⁊ declarationes:ita tñ ꝙ ſint examiati ⁊ approbati priꝰ

¶ Secunda pars huius cap̄.

¶ In ſcđa parte huius capituli qꝛ beatus Frāciſcus in p̄ma regula dixerat ꝙ omēs f̄res operibꝰ predicēt:ideo hic ſubdit monitionē dicens. ¶ Moneo quoq; et exhortor ⁊c.Ubi ponit qualiter verbum predicationis debet eſſe conditionatum. Nā ponit ꝙ debet eſſe catholicū.Quia ſint examinata:ne vcȝ ſint erronea vel incauta.Scđo dȝ eſſe mundū ⁊ honeſtū nec fabulis poetarū admixtū.Quia caſta ne ſapiāt imūdiciā vel vanitatē.Tertio ſalubre.Quia ad vtilitatem populi.Quarto debet eſſe exemplare.i.ab habente vite exemplaritatē:cū plꝰ moueant facta q̄ꝫ verba:ideo dicit ad edificationem populi.Quinto diſtinctum ⁊ non confuſum. Quia annunciando eis vicia et virtutes penam et gloriam. In quibus quatuor ſtat diſtinctio predicationis.Sexto nō debet eſſe ꝓlixum.Quia cum breuitate ſermonis ⁊c.Que omnia per f̄res q̄ modernis temporibus predicant modicum ſeruantur.Et ſic patet huius capituli expoſitio.

¶ Capitulum decimum

FRatres qui ſunt miniſtri ⁊c.Circa primā partem huius capituli beatus Franciſcus oſtendit qualiter ſe debēt habere prelati ad ſubditos:et hoc oſtendit q̄dam premittendo: quedam ſubiungendo: quedam precauenda, ſuadendo. Premit

362

ſit quomō prelati ordinis ſint cenſendi. qꝛ
miniſtri ꝛ ſerui. In primo humilitas. In ſe
cundo vilitas oſtenditur. Noie miſtri in=
telligit hic oēs ordinis prelatos: qꝛ ſi de ſo
lis miniſtris prouincialibus intelligeret:
ergo frēs cuſtodibus ꝛ gardianis obedire
minime tenerentur. btūs Frāciſcus voluit
miniſtros vocari prelatos: vt oſtenderet
ſe iuxta euangeliū talibus nomē impoſuiſ
ſe. Luce. xxij. Qui maior eſt veſtruꝫ erit ve
ſter miniſter. Et ꝙ prelati ordinis taꝫ hu=
militate ꝙ̄ vite imitatione xp̄o eſſēt cōfor=
mes qui dicit Matth. xx. Filius hominis
nō venit miniſtrari ſed miniſtrare ꝛ alam
ſuam dare in redemptionem pro multis.
Nomine ſerui beatus Franciſcus expri=
mit ꝙ ſuper ſubditos non hn̄t dn̄ium nec
dn̄i ſunt cenſendi: ſed debent eſſe ſerui fra=
trum vtilitate et miniſterio ſeruiētes. Hec
duo vbi menti preſidentium in hoc ordine
iugiter per meditationē adeſſent: non ſup=
birent nec ꝑlationes ambirent: vti fit. Et
quare debent taliuꝫ recordari? Dicit btūs
Franciſcus in prima regula: qꝛ eis eſt cō=
miſſa cura animarum. Et ſi aliquis perde=
retur ꝓpter eoꝝ culpā et malū exemplum:
oportebit eos reddere rationē coram deo
et dn̄o noſtro ieſu chriſto. ¶ Secundo que
dam ſubiungit videlicet modum quem te=
nere debent erga ſubditos: et hoc cū dicit
Viſitent ꝛc. Ex quo preſuppoſituꝫ eſt ꝙ p=
lati ſunt miniſtri et ſerui aliorum fratrum
quid peragere debēt? Certe viſitēt. Ubi po
nit tres actus. Primū viſitatiōis: vcꝫ ſi ali
quid deficit eis et ſic ſubueniēdo. Itē ſi ali
quid ꝯtra regulā ꝛ ordinatiōes eſt cōmiſſū
et hoc tā publice ꝙ̄ ꝑuate ſcire tenētur: vt
ſciāt qd agendū erga ſubditū. Et ſi cogno=
ſcat ſubdituꝫ non agere decenter ꝛ debite
btūs Frāciſcus ponit ſcd̄m actū. ſ. monitio
nis: qꝛ prelati non dn̄t ſubditos ſi cogno=
ſcāt eos defectuoſos ſtatim pn̄ia detegere
vel percutere: ſꝫ iuxta euangeliū inter ſe ꝛ
ipſum benigne ꝛ hūiliter monere vt omit=
tat que egit ꝛ ad virtuoſa agēda aſſurgat
Et vbi monitio nō valeret: ponit btūs Frā
ciſcus tertiū actū. ſ. correctiōis que fiat nō
verbis exaſperatoriis ſꝫ hūilibꝰ et caritati
uis: qꝛ vt fratrem lucret: dꝫ euꝫ corrigere.
Dimittat in arguēdo cōtumeliā et ſibi cō=
paſſionē oſtēdat ꝛ clemētiā: nō tn̄ omittēdo
iuſticiā: et ſic cū mīa.

¶ Attende. qd dicat ꝯtra aīam ꝛ rl'am
¶ Tercio btūs Frāciſcꝰ quedā ꝑcauenda
ſubnectit dicēs Nō precipientes eis aliqd
qd ſit ꝯtra aīam ſuā et regulā nr̄aꝫ. ¶ Ubi
eſt videndū quid eſt cōtra aīam. Rn̄dēt qua
tuor magiſtri ꝙ eſt mortale pctm̄ incētiuū
ꝛ inductiuū. Quid dr̄ ꝯtra regulā? Rn̄dēt q̄
tuor magrī. Cōtra regulā videt eē nō ſolū
quod eſt cōtra regule precepta: immo con=
tra ſtatuta ordinis ad ſeruādā regule pu=
ritatē. Dicit ergo btūs Frāciſcus ꝙ prela=
ti dn̄t cauere vt nō precipiāt ſubditis aliqd
quod ſit contra aīam ſuā i. inducēs ad pec
catū vel quod ſit peccatū. Un̄ audire cōfeſ=
ſiones mulieꝝ peccatū non eſt: et tn̄ in pati
ente fragilitatē carnis poteſt eſſe icentiuū
ad peccatū vel ad malū Si quis fratrū ſic
inclinaretur et dubitaret ne in peccatū ca=
deret et ob hoc nollet confeſſiones audire.
Dicūt quatuor magiſtri ꝙ prelatus vt au=
diat confeſſiones taliū. ſ. mulierum nō pōt
ſibi ꝑcipere. Sic et de illis agendū eſt que
ſunt contra ſtatuta ordinis ad ſeruandā re
gule puritatē: vtpote ꝙ vadāt ad querēdū
pecuniā contra modos ordinis declaratio
nū et ſtatutorum ꝛ ſic de ſimilibus.

¶ Scd̄a ps principalis iſtius cap̄.

¶ Sequitur ſcd̄a pars huius capituli cuꝫ
dicit. Frēs vero q̄ ſūt ſubditi ꝛc. Ubi beatꝰ
Franciſcꝰ duo facit: qꝛ primo tāgit quedā
particularia. ſcd̄o ponit quedā generalia
ibi cū dicit. Moneo et exhortor.

¶ Prima ps ſcd̄e ptis principalis.

¶ In prima parte beatus Frāciſcus duo
ponit. qꝛ primo mādat ad prelatos obediē
tiam: ſcd̄o remouet indecentiā / ibi cum di=
cit. Et vbicūq ſunt fratres Beatus Frāci=
ſcus poſtꝙ̄ ordinauit prelatos ad ſubdi=
tos: econtrario regulat ſubditos ad prela=
tos dicens Frēs vero qui ſūt ſubditi. Ubi
ponit oīs obie et hūilitatis fūdamētū. Hoc
enim poſito ꝙ homo abneget ſemetipſum
et conſequenter ſuam volūtatem: ſequitur
immediate ꝙ homo ſit obediens. Sed po=
nit beatus Franciſcus dicens ꝙ fratres
recordentur ꝙ propter deum abnegauert
ꝛc. Quo poſito infert preceptum dicēs. Un̄
firmiter precipio eis. i. non modo ſed ſem=
per Ut obediant ſuis miniſtris. i. omnibus
ordinis prelatis. In omnibus. ſ. ad que ſe
aſtrinxerunt: vel ad ipſorum obſeruantiaꝫ
ſpectant / vel trangreſſionis eorum vitatio
nem. Nec videtur beatus Franciſcus po=
nere ſeu arctare fratres ad illā obedientiā
perfectam que legem neſcit nec terminis
arctatur: ſed fertur in latitudinem carita=
tis que poteſt dici obedientia ſupereroga
tionis: ſed arctat fratres ad obedientiam
perfectionis videlicet vt obediant prelatꝫ
in omnibus que promiſerunt dn̄o obſerua

re et nõ ſunt contraria anime et regule nr̃e:
q̃ in talibus ſicut p̃lati non poſſunt preci=
pere vt dictũ ẽ: ſic nec ſubditi tenẽt obedire
¶ Additio ad p̃cedẽtẽ clauſulã. ¶ Ibi ad=
uertat prudẽs lector ꝙ̃ huic expoſitiõi i hoc
paſſu de obediẽtia ſic reſtricta nõ ẽ ſtãdũ:
q̃ ẽ ꝯtra rl̃e ⁊ euãgelice obediẽtie et⁹ itẽtio
nẽ ꝑfectionẽ ⁊ formã ſcꝫ alios ꝓbatiores
ãtiq̃s ⁊ etiã modernos rl̃e ⁊ hu⁹ obediẽtie
expoſitores. vt p3 i declaratiõib⁹ ſci bona=
uẽture. hugonis. Scti bernardini p̃cipue i
ſuo dyalogo i ſraſcripto argu. xij. ⁊ i ſequẽti
a ſctis pr̃ib⁹ edita ⁊ i. iiij. ſcoti di. iiij q. iiij. ⁊
alijs pr̃ib⁹ i ſra p⁹ declaratiões ſci bernardi
adductꝫ ⁊ declaratꝫ plenı⁹. Uide ibi. Et qꝺ
pl⁹ ẽ ap̃tice moderne orꝺ. declaratiões aliꝫ
⁊ meli⁹ ſup hijs ⁊ alijs dubijs deẽminãt: qb⁹
necẽario ſtãdũ eſt. imo iſte ibi ꝯtradicit ſup i
orib⁹ per eũ dictis et adductis. Tamẽ bea=
tus fran. ⁊ rl̃a ꝑ hec nõ itẽdũt ꝙ q̃libet ordi
natio vl̃ monitio prelati ſit obligatoria ad
mortale niſi ꝯtrariũ fieret ex notabli ꝯtẽptu
vl̃ niſi p̃lati p̃cipiẽdo itẽderẽt ſubditos obli
gare ad mortale ⁊ ꝓboten⁹ exp̃imerent aliq̃
hoc declarãtia vt puta p̃cipio vl̃ iniũgo ꝑ ſã
ctã obediẽtiã. vl̃ ſil̃ia ꝟba ꝓferẽt. Uel niſi
ſubdit⁹ ſpõte ſe obligaret ſb mortali ad oẽs
ordiatiões vl̃ monitiões ſuoꝝ p̃latoꝝ etiã
ſine p̃cepti diſtrictiõe ⁊ ſine obligatiõe fa=
ctoꝝ qꝺ eẽt ꝑiculoſũ nimis: ⁊ ſuperfluũ: q̃
ſepi⁹ ꝯſcia dictãte ꝑꝑ varias circũſtãtias oc
currẽtes ꝯtrariũ facẽ oꝫ etiã meritorie: nõ
in fraudẽ ⁊c̃. ¶ Seq̃t. ¶ Sꝫ attẽde ꝙ i rl̃a
ponit triplex obediẽtia. ſ. nccitatꝫ vt i hoc
ca. ⁊ ſupra i ca. de ꝓfeſſione. Alia ẽ carita=
tis vt ſupra h̃ ca. vj. ibi. Ubicũqꝫ ſũt ⁊ ſe iue=
nerit fr̃es oñdãt ſe domeſticos ⁊c̃. Tertia ẽ
hũilitatis ⁊ eſt p̃latoꝝ ad ſubditos q̃ i hoc
dr̃ ꝙ ſubditi dicẽ poſſint eis ⁊ facẽ ⁊c. ¶ Po
ſita ſubditoꝝ obia btũs Frã. remouet quã
dã idecẽtiã dicẽs. Et vbicũqꝫ ſũt fr̃es q̃ ſci=
rẽt ⁊ ꝯgnoſcerẽt ſe nõ poſſe rl̃am. ⁊c. Circa
quã ꝑtẽ vidẽdũ eſt q̃d ſit rl̃am ſpũal̃r obſer
uare. Rñdet ſm aliq̃s ꝙ eſt obſuare ſm ri
gorẽ ſiue puritatẽ ſine occaſione proxima
ad maluꝫ ⁊ pcm̃. Et ꝑ oppoſitũ rl̃am non
ſpũal̃r obſuare vel nõ poſſe: eſt nõ poſſe ſer
uare rl̃am ſm ſuũ rigorẽ ſiue ſm puritatẽ
ſiue ſine occaſiõe ꝓxima ad pcm̃. Sꝫ aliter
videt dicẽdũ tã ex ꝟbis prime rl̃e, vbi h̃r ꝙ
fr̃es i q̃b⁹ locis ſũt q̃ nõ pñt vitã nr̃am ſpũa
liter ſuare: idipſũ ſuo miſtro ſignificẽt. Et
rl̃a dt. Ubicũqꝫ ſũt fr̃es. Uidet ergo ex ꝟbis
p̃fatis ꝙ ad locũ ſit talis in obſuãtia refle=
ctẽda. Sꝫ quõ? Certe ſi tali loco annexa eſt
ꝓpͤtas vel cura aiaꝝ: pueros baptizãdi/
⁊ ſic de ſil̃ibus: aut q̃ ibi ꝓ dño reclamã=
te morãt fr̃es: aut q̃ ꝑꝑ nccia opꝫ eos i cõ
gregatiõib⁹ vl̃ q̃ſtis ihoneſtis cõtra rl̃e pu
ritatẽ vſũ ordinis gñalẽ excedere: aut ꝑꝑ ſo
cietatẽ inhoneſtã vel iportabilẽ fr̃ib⁹ ꝑ̃tiꝫ
rudib⁹ ⁊ debilib⁹ ⁊ ſic de alijs. Propt̃ hmõi
cauſas fratres debẽt ⁊ pñt ad ſuos miſtros
recurrere ꝑ eos remouẽdi abinde. Subdit
beatus. F. qualiter circa talium recurſum
ſe debẽt h̃re miniſtri dicens. Qꝫ miſtri cari
tatiue ⁊ benigne. Caritas ſit in facto: ⁊ be=
nignitas in actu ⁊ verbo: ac familiariter ſe
habeãt circa eos vt fr̃es recurrẽtes de ipis
poſſint exercere vt dñi agũt de ſeruis ſuis.
Et cauſa eſt quia exẽplo xp̃i qui formã ſer
ui accepit miniſtri debent eſſe ſerui olꝫ fra
trum: nec ex tali ſeruili cõdeſcẽſione p̃lati
auctoritas minuitur ſed augetur: cũ dicat
ſaluator. Qui ſe humiliat exaltabit. Cõde
ſcendendo igitur benigne et caritatiue ver
bo ſcilicet et facto.

¶ Secunda pars ſecunde partis prin=
cipalis.

¶ Moneo vero ⁊c. Hic beatus Franciſc⁹
ponit quedam generalia tam ad prelatos
q̃ ad ſubditos: et ſunt quedam monitiões
et exhortationes ad predicta pertinentes
Prima eſt vt ſint humiles et non elati: q̃
Caueant fratres ab omni ſuperbia. i. om=
ni ſpecie ſuperbie: que multe ſunt ſecundũ
Gregorium. videlicet hypocriſis/elatio/
ambitio/conuicium/contemptus/arrogã=
tia/irreuerentia/inſolentia/ingratitudo/
et ſic de alijs. Secunda vt bonum peragãt
intentione recta et conſequenter obediant
quia vanam gloriam vitent. Tercia bonũ
diligant mutũm: q̃ ab inuidi a. Quarta vt
linguam coerceant a murmuratione et de=
tractione. Quinta non inhient habendis
q̃ cura ⁊ ſollicitudine huius ſeculi. Sexta
ne preſumãt vltra eorum vocationem: q̃
neſcientes litteras non curent litteras di=
ſcere. Septima hortatur: virtutes arripe=
re. Prima eſt gratia bone actionis: q̃ ſpiri
tum domini et ſanctam eius operationem
Secunda mentalis eleuationis: quia ora=
re ad deum. Tertia ſupportationis: q̃ ha
bere patientiam. Et quando ſubdit: In ꝑ=
ſecutione ⁊c. Quarta ſue abiectionis: quia
humilitatem. Quinta quia perſeuerantie
et recte conſummationis: quia qui perſeue
rauerit vſqꝫ in finem hic ſaluus erit.

¶ Undecimum capitulum

Precipio firmiter ⁊c.

In hoc capitulo beatus Franciſcus ad ſer
uandã caſtitatē mētis ⁊ corporis fratres
inducit: eis tria precipiendo Primum eſt
vitatio conſortij mulierum dicens.

¶ Precipio non vni ſed generaliter om-
nibus fratribus. Ne habeant ſuſpecta cō-
ſortia vel cōſilia mulierū. Sꝫ queritur q̄d
eſt ſuſpectū cōſortiū? Reſpondent quatuor
magiſtri ꝙ ſuſpectū ꝯſortiū non dr̄ ex vna
ſola cauſa ſed pluribus: vtꝫ ex genere act⁹
ex circunſtantijs loci temporis frequentie
perſone ⁊ hmōi. Et ſi interdicitur ſibi a p̄-
lato ⁊ reiterat de facto ſe reddit ſuſpectuꝫ
Scdm eſt retractionis fratrum ab acceſſu
cuiuſlibet monaſterij monialiū dicens. Ne
ingrediantur monaſteria monacharū. Et
ſi q̄ratur an intelligatur gn̄aliter de oibus
Rn̄det papa Nicolaus in declaratiōe ꝙ ſic
Et dicit ꝙ noīe monaſterij intelligit clau-
ſtrum domus ⁊ officinas interiores ꝓ eo
ꝙ ad alia loca vbi hoīes ſeculares cōueni
unt: poſſunt fratres habita licentia a ſuis
ſuꝑioribus accedere cauſa predicationis
vel elemoſine petende: exceptis monaſte-
rijs ordinis ſancte Clare ad que nullis da
tur licentia accedendi ſine apoſtolice ſedis
licentia ſpeciali. Tercium declinatiōis cō
paternitatis et ſcādali dicens. Ne fiāt cō-
patres ⁊c. Iura īterdicūt monachis ⁊ bea
tus Frāciſcus f̄ribus ſuis niſi adſit neceſ-
ſitas: vt ſupereſſet in mortis articulo ⁊ nul
lus eſſet qui poſſet eū baptizare. Hoc ſoluꝫ
beatus Frāciſcus intendit vbi nulla habe
tur neceſſitas. Et quare hoc precipit vita-
ri a fratribus? ſubdit Ne hac occaſione ⁊c.
Uel de fratribus ſcādalum oriatur videli-
cet ex talium mulierū familiaritatibus et
conuerſationibus q̄ talia vt plurimū ſunt
caſtitati diſpendium et ruina.

¶ Duodecimum capitulum.

Q Uicunqꝫ fratrum
diuina inſpiratiōe voluerint ire
⁊c. In hoc capitulo btūs Franci
ſcus facit duo Primo quis oſ̄dit
quis eſt idoneus ad chriſtum infidelib⁹ p̄-
dicandū dicēs: preſupponēdo fratres vel-
le ire inter ſarracenos et alios infideles.

¶ Petant licentiam ⁊c. Et ſequitur ꝙ mi-
niſtri licentiaꝫ nō tribuāt niſi viderint ido
neos ad mittenduꝫ. Que idoneitas atten
denda eſt in litteratura in perſone ſāctita-
te religioſitate et vita fidei zelo ⁊ feruore
mundi abdicatione et ſui perfecta abnega
tione ⁊ ſic de alijs. ¶ Scdo mādatur a dn̄o
papa per miniſtros cardinalem petenduꝫ
ad ordinem noſtrum protegendum cuꝫ di
cit. Ad hec iniungo miniſtris ⁊c. Qui pro-
tector determinatione dn̄i Grego. noni de
ordine non habet ſe impedire: niſi in trib⁹
caſibus in regula expreſſis. Primo ſi com-
munitas ordinis pedibus ſancte eccleſie
vera obediētia nō eēt ſubiecta. Scdo ſi nō
eſſet ſtabilis in fide catholica. Tercio ſi re
gulā fūdatā in euāgelio xp̄i a nobis ꝓmiſ
ſam nō ſeruaret ordo. Tūc poſſet ſe in ordi
nē intromittere: aliter nō. Immo quicunqꝫ
vteretur gratia aliqua a ꝓtectore ei ꝯceſſa
ipſe dn̄s papa ꝓuat eū gratia p̄dicta et ab
actib⁹ legitimis: videlicet in ei⁹ bulla ordi
ni data et cōceſſa. Ex dictis pꝫ quō r̄la fra
trū minoꝝ ꝑ ſummos pōtifices eſt declara
ta ad laudē et gloriā dei dn̄i nr̄i ieſu xp̄i et
ſue intemerate matris virginis marie om
niumqꝫ ſanctorum angelorum et ſanctorū
ſuorum Amen.

¶ Explicit expoſitio fratris Bartholo-
mei de piſis ſuꝑ regulā f̄rm minoꝝ

¶ Seq̄t quedaꝫ breuis expoſitio edita
a q̄buſdā patribus ordinis.

¶ Incipit p̄mū cap. in q̄ ſūt. iij. p̄cepta

R Egula ⁊ vita mi
noꝝ f̄rm hec eſt. ſ. dn̄i nr̄i ieſu
xp̄i ſctm̄ euāgeliū obſeruare
⁊c. Hoc ē preceptū: et ſcdm ex
poſitionē quatuor magiſtroꝝ
ſfam exponentiū inſtruimur in his que ob
ſeruare tenemur Et ſūt oia illa q̄ p̄ceptorie
vel inhibitorie ſeu ſub v̄bis eq̄pollentibus
exprimunt in regula. In q̄b⁹ ꝯtinetur q̄cq̄d
fuit impoſitū ap̄l'is ſub p̄cepto ad curā pa
ſtoralē nō pertinēs Itē frater frāciſc⁹ ꝓmit
⁊c. ē euidēs p̄ceptū. Et alij f̄res teneantur:
hoc eſt preceptum.

¶ Seq̄tur. ij. cap. in quo ſūt. xij. p̄cepta.

S I qui voluerint
⁊c. Mittant eos ⁊c. Hoc iſtru-
ctoriū ē q̄d agere debeāt circa
idoneos: ⁊ nichilomin⁹ obligatoriū eſt ꝙ in
uēt idoneos ⁊ nō retrahāt eos amore carna
li vel odio. Et hoc īportat v̄bū mittant.
Quib⁹ ſolūmodo ⁊ nō alijs ⁊c. Preceptū eſt
vt ſoli miniſtri poſſint recipere: vel q̄b⁹ ipſi
diſtricte ꝯmittūt ſcdm declarationeꝫ. Dili-
gēter examinēt eos ⁊c. Dicāt illis verbum
ſancti euangelij ⁊c. Preceptū eſt miniſtris
Uadāt et vendāt oia ſua ⁊c. Preceptuꝫ eſt
hanc regulā volētib⁹ aſſumere. Ex his pa
tet ꝙ hic ſtat⁹ ad receptionem nō admit-
tit qui neſciūt reſpōdere de fide: nec poſſūt

eſſe adhuc dñi rex̄ ſuax̄:vel hanc regulam
finito anno vouere.Quod ſi facere non po=
tuerint:ſufficit eis bona voluntas. Expoſi
tio eſt precedentis precepti.Et caueāt ſfes
ꝛc̄. Et hoc eſt preceptum prohibitorium
ꝙ nec fratres nec miniſtri ſolliciti eſſe de=
beāt:nec ꝯſiliū dare ſuper diſtributione re
rū intrantiū ordinē: vt ſit receptio puriſſia
ſine ſimonia vel ſigno.Si tñ ꝯſiliū requira=
tur ꝛc̄. Nota ꝙ in hoc ſolo caſu ꝯcedit mini
ſtris licentiā:nō ꝯſulendi ſuper diſtributio
ne rex̄:ſed ſuper perſona idonea ad regule
ꝯſiliū. Per qđ patet ꝙ illud qđ ſequitur. Ad
aliquos deū timentes ꝛc̄.nullo modo ꝓteſt
referri ad fratres:qꝛ nec ip̄is miniſtris con
cedit regula conſulere: multo minus aliȷ̄s
fratribus.Et ideo cū vnū ſolū caſum dicat
licere miniſtris:oñs alios tam ip̄is ꝙ̄ cete
ris fratribus illicitos manifeſtat. Propte=
rea in eo qđ dicit Ad aliquos deum timen
tes:oñdit aliū ſupponere ſtatum a fratrib⁹
qꝛ omēs fratres ſupponūtur timere deum
Concedant eis pannos probatiōis ꝛc̄. hoc
eſt preceptū ꝙ de rebus proprȷ̄s regula in
trantibus ordinē āpli⁹ nō concedit. Per qđ
pꝫ ꝙ ſtrictū vſū vult nos ſeruare de rebus
alienis:qñ de ꝓprȷ̄s amplius nō cōcedit.
Sed ſupponit ꝛ imponit oīa alia paupib⁹
erogata.❡ Niſi eiſdē miſtris ꝛc̄. Iſtud eſt
poſitū in diſpoſitione miniſtrox̄:ꝛ ſolum re
fert ad caparonē imediate ꝓmiſſū. vt.ſ.oro
reuerētia intrātis ordinē poſſint īdulgere
ꝙ ꝓbationis caputiū nō portētEt illud (ni
ſi)nūꝙ̄ fuit hactenus acceptū a ffibus ali
ter. Nā ſi neceſſitas nouicij plus requirat
aliūde vēit diſpēſatio ꝛ nō ex hoc niſi.❡ Re
cipiāt ad obiam ꝛc̄. Preceptū eſt ꝙ recepti
ad nouiciatū ſi ſint idonei nō repellāt odio
vel amore:vel ex malicia retardēt.❡ Pro=
mittētes vitā iſtā ꝛc. Preceptū eſt ꝙ tota ob
ſeruātia regule ꝓmittat:ꝛ illa eſt imediatū
et ꝓmariū ꝛ vniuerſale obiectū votiffm mi
nox̄ eo mō ꝙ iacet in rl'a.❡ Et nullo mō li
cebit ꝛc. Preceptū eſt vniuerſaliter ꝓhibitū
❡ Quia nemo mittens manū ad aratrum
ꝛc.Scđm oēs intelligētias hec eſt ꝓbatio
talis:ꝙ ſupponit votū iſtius religionis eſſe
tale:ꝙ oīs alia ꝓmiſſio regularis ſit reſpe=
ctu illi⁹ retro aſpicere ei qui hāc regulā ꝓ
miſit.Que ratio nulla eſt :niſi ſūme perfe=
ctionem euangelicā ꝯprehendat.Et hec ra
tio eſt ffis ioannis de pechano et multorū
magiſtrorum et concordat decretalis.
❡ Et illi qui iam promiſerunt obedientiā
ꝛc. Preceptuꝫ eſt ſicut dicunt quattuor ma
giſtri:quia duas tunicas habere ꝛ non plu=
res regularis eſt forme:plures vero diſpē=
ſationis eſt regule in neceſſitate :auctorita
te illox̄ quibus cōmiſſa eſt cura fratrum.
❡ Et qui neceſſitate coguntur . Preceptū ē
a contrario ſenſu:ꝛ hoc non poſſunt niſi ne
ceſſitate cogantur. ❡ Et oēs fres veſti=
mētis vilibus induantur. hoc eſt preceptū
tam ex hoc quod hic dicitur:ꝙ̄ ex admoni=
tione que ſequitur. Et manifeſte in nu=
mero veſtiū et in qualitate vſum paupereꝫ
imponit.Qualis aūt vilitas imponatur:pa
tet ex cingulo qui eſt vilis funiculus. Iteꝫ
patet ex nuditate pedum ꝛ de repeciatio=
ne ſaccina:que oīa holm ſunt pauperculo=
rū ꝛ ſcđm mundū ſūme vilium❡ Et poſſint
ea repetiare de ſaccis ꝛc. hoc eſt licētia vo
lentibus:ſed eſt prohibitio et preceptū .ne
tales impediantur ab hȷ̄s qui horrent ī ſe
et in aliȷ̄s vilitatem regule impoſitam vel
conceſſam.❡ Quos moneo ꝛ exhortor ꝛc̄.
hec admonitio eſt quo ad non iudicandū:
ſed impoſitio eſt et preceptū vel declaratio
quam impoſuit et precepit ex conditiōe ſui
ſtatus et ex dictis ſupra et infra: ꝙ ffibus
non licet mollibus ꝛ coloratis veſtibus in=
dui:vel cibis ꝛ potibus delicatis conſuetu
dinarie in proprȷ̄s locis vti.

❡ Sequitur terciū capitulum in quo
ſunt quattuor precepta.

Clerici faciant di
uinū officiū ꝛc. Preceptū eſt ꝛ
ad duo ſe extendit.ſ.ad faciē
dū diuinū officiū ſcđm rubri=
cas breuiarȷ̄ romane eccl'ie:ꝛ
ad dicēdū horas canonicas. Scđo qꝛ ordo
romane eccl'ie ē ꝙ clerici cōueniant ad cho
rum eccleſie: ꝛ ibi dicant horas canonicas
ad hoc ſimiliter ſe extendit:ꝙ oēs fratres
teneantur ad chorum conuenire:niſi fuerit
rationabiliter impediti. Nec pro leui cau=
ſa debet hoc diuinum preceptum obmitti.
❡ Et ieiunent a feſto omnium ſanctorum
ꝛc. Prima et tertia quadrageſima et ſexta
feria ſunt in precepto:intermedia vero qua=
drageſima eſt in conſilio.Et debet intelligi
ꝙ debemus ieiunare in cibis quadrageſi=
malibus:quia ſic intellexit auctor et ſerua
ri fecit: et ſic in illa regione communiter
fit a ſecularibus. ❡ Conſulo vero ꝛc̄. Ad=
monitio eſt ſcilicet de hȷ̄s ad que tenemur
in certo gradu❡ Et non debeant equitare
Preceptum eſt Tum quia dicit non debe=
ant:tum quia inferius ſubditur. niſi ꝛc.Et
nota ꝙ pro cauſis quas ſecundam regu=
lam potius debemus vitare ꝙ̄ ſeq̄ ſicut ſūt

vagi diſcurſu ⁊ et litigia cauſidica: nulla ē
nobis neceſſitas equitandi. Item quando
multi boni fratres ad regimen idonei ſunt
in ordine: nulla eſt neceſſitas tenendi in of
ficio prelatiōis illos qui nolunt vel nō poſ-
ſunt ſine equitatione ſua officia exercere.
Et ad iſtos admonendos capitulum gene
rale et capitula prouincialia/ item genera
lis et prouinciales miniſtri ac diffinitores
huic precepto tenentur ❡ In quācunq; do
mum intrauerint. Hoc ſecundum vocem di
cere inſtructio eſt et bonum fieri: ſed i ani-
mo habere preceptum eſt. Et ſecundum ſā
ctum euangeliū de omnibus cibis ꝛc. Hoc
dicit fratribus per mundum euntibus. Ex
quo patet ꝙ q: in ſolo hoc caſu dicit: liceat
ꝙ in aliis. ſ. in propriis domibus vbi ipſi
fratres ſibiipſis cibos preparant non lice-
at. Q: quod de vno conceditur: de alio ne-
gatur. Et patet quod dictum eſt ſupra. ij.
capitulo: quomodo regula imponit fratri-
bus communiter non vti cibis et potibus
delicatis: ſed vſum pauperē īponit i cibis.

❡ Sequitur. iiij. cap. in qua
ſunt quatuor precepta.

2 P Recipio firmiter
fratribus vniuerſis ꝛc. Iſtud
eſt preceptum ſtrictiſſimū bis
infra repetitum: quod ratione materie ad
paupertatem ſpectat: ratione forme preci-
piendi ad obedientiam. Unde ad vtrunq;
votū refertur. Et neſcimus ꝙ aliquid ſub
celo poſſit ſtrictius et expreſſius prohiberi
Ex hoc autem ꝙ hic ſic prohibetur pecu-
nia que ſumme valet ad opulentum vſum
ex his que infra. vi ca. dicuntur de altiſſi-
ma paupertate nr̄a: luce clari⁹ ē vſum pau
perē ex regula nr̄a nobis īponi. ❡ Et nul-
lo mō ꝛc. Nota ꝙ nullus modus ⁊ aliquis
modus ſunt cōtradictoria: ⁊ ideo nulli ſub
eſt potentie ꝙ iſto remanente precepto ſi-
cut ſtat modus aliquis concedatur. ❡ De
narios vl' pecuniā recipiāt. Nomine dena
riorum intelligitur moneta: nomine vero
pecūie (ſicut dicit generale capitulū et etiā
ius) intelligitur q̄libet res q̄ accipitur vt
vendatur. Et idē decretalis annuit dicēs.
Nec eo animo vt diſtrahant ſiue vendant
recipiant: ſicut equi arma cera panni qui
veniunt cum funeralibus. Item granum
quod petitur et accipitur a fratrib⁹ in meſ
ſibus non vt cōmedatur ſed vt vendatur
et omnia ſimilia pecunia ſunt: que indiffe
renter cōtra regulam recipiuntur. ❡ Mi-
niſtri tamē et cuſtodes. Nota hoc eſſe pre-
ceptum miniſtris et cuſtodibus et omnib⁹
prelatis: q: tenētur habere curam de ſuis
ſubditis īfirmis ⁊ ſanis. Hec autem dictio
tantum. excludit preceptorie omnes ſubdi
tos a cura ſui: et vult eos eſſe perfectiſſime
liberos a cura et ſollicitudine prouidendi
ſibi in temporalibus vt ſpiritualibus ma-
gis vacent: ſed negligentia ſuperioꝝ cogit
omnes ſubditos vbiq; contrarium agere.
❡ Eo ſēper ſaluo ꝛc. Nota i hac repetitio
ne ꝙ neceſſitas infirmoꝝ et neceſſaria indu
menta fratrum ſunt ſumme neceſſaria vel
de ſummis que poſſunt occurrere ad hūa-
nam vitam: et tamen nullā merentur apd
hanc regulam diſpenſationem huius pre
cepti. Igitur nullam diſpenſationē admit-
tit hec regula ſecundum intentionem litte
re et auctoris.

❡ Seqtur. v. ca. in quo ſūt tria ꝑcepta.

F Ratres illi qb⁹
gratiam dedit. Certum ē iſtō
eſſe preceptum omnibus frī-
bus quo ad euitandū ociū: ſed ad laborem
manuum non intendit cogere niſi illos qui
ſe ſpiritualibus officiis non exercent. ad il
los autem ſecundum decretalem extendi-
tur. ❡ De mercede vero laboris ꝛc. Nota
qm̄ tenemur ad vſū pauperē: q: de merce
de laboris quam iuſtiſſime lucrifecerim⁹
et eſſet noſtra oīno ſi propriū habere poſ
ſemus: non concedit niſi corporis neceſſa-
ſaria non ſuperflua. Et illa etiā non quali
tercunq; concedit: ſed humiliter ſicut decet
pauptatis ſāctiſſime ſectatores. Que tria
verba ſumme exprimunt pauperem vſum
quem tamen nos dicimus cadere ſub voto
de neceſſario ſub virtutis medio rationa-
biliter modificato in reſpectu ad eminen-
tiam noſtri ſtatus.

❡ Sequitur. vi. capitulum in quo ſūt
ſex precepta.

F ratres nichil ſibi
approprient ꝛc. Hic precipi-
tur nichil habere iuris nec i
ſpeciali nec in communi: ac
per hoc ius multorum priui-
legiorum excluditur. ❡ Et tanq; peregrini
ꝛc. Hic precipitur ſecundū magiſtros ſecū-
dum ſanctum Bona. ⁊ fratrem Johannem
de pechano nichil habere fixum vt reddi-
tus. ❡ Uadant pro elemoſina ꝛc. Hic pre-
cipitur ſcd̄m magiſtros paupertas quan-
tum ad vſum. Q: ſic debent eſſe pauperes
ꝙ mendici ❡ Nec oportet eos verecunda-

ri. Confortatiuum eſt exemplum: attamen cum hoc ſupponit ꝙ eadem eſt paupertas chriſti et apoſtolorum et noſtra. ¶ hec eſt illa celſitudo altiſſime paupertatis Aſſertoria extollentis paupertatis eſt: per quā concludit ꝙ nichil poteſt eſſe paupertatis euangelice: qđ regula fratribus non intendat ponere. Cui dilectiſſimi fratres totaliter inherentes. hinc includitur preceptum de plena obſeruancia paupertatis quo ad actus intrinſecos per verbū. ¶ Nichil aliud ꝓ nomine dñi nři ieſu xp̄i i ꝑpetuū ſub celo habere velitis. Ex toto iſto capitulo et pluribus locis regule extrahunt quatuor doctores et magiſter ioannes de pechano ꝙ interdicta ſunt nobis granaria et cellaria et edificia exceſſiua et omnis notabiliter ſuperflua. Et diffinitiones capitulorū generalium dicunt: ꝙ hic ſunt abuſiones et exceſſus remouendi: ac per hoc tenemur ad vſum pauperem. ¶ Et vbicunqꝫ ſunt ⁊c. hic eſt aliquid precepti omnibus fratrib⁹ ſ. domeſtica charitas ad confratres: talis et tanta ſub modis honeſtis et ſanctis: ꝙ quilibet alius frater in ſignis extrinſecis non tantum intrinſecis ſic ſe oſtendat confratri domeſticum: ꝙ quilibet frater merito poſſit concipere in corde ſuo confidētiā quā ſubinfert: que ſicut patet exemplo ſūmo deſcribitur. Et ſecure manifeſtet. Confortatio eſt conceſſorum. Et ſi quis eorum in īfirmitatē ceciderit: alij ffes dñt ei ſuire ſicut vellēt ſibi ſeruiri. Loqtur đ infirmis et preceptum eſt Et notandum in hoc capitulo quomodo in ſummo paupertatem et mutuam charitatem iniungit.

¶ Sequitur. vij. capitulum In quo ſunt duo precepta.

SI qui fratrū inſtigāte inimico mortaliter peccauerit ꝓ illis pctis de qbus ordiatū fuerit īter ffes ⁊c. teneantur ad miniſtros recurrere ſine mora ⁊c. Preceptum eſt qr dicit teneantur: et propter materiam. Et dicit Gregori⁹ nonus ꝙ hoc refertur ad manifeſta et publica et patet ex textu ſed nichilomin⁹ etiā de priuatis tenentur celeriter debita remedia querere.

¶ Ipſi vero miniſtri ſi p̄ſbyteri ſunt. ⁊c. Preceptum eſt propter materiam: vt cum miſericordia peccantibus ſubueniant.

¶ Sequitur octauum capitulum in quo ſunt ſex precepta.

VNiuerſi fratres ⁊c. De habendo generalē omnibus eſt preceptum: ſi miniſtri et cuſtodes fuerint negligētes. ¶ Quo decedente ⁊c. Nota de generali capitulo ꝙ fiat: et ꝙ fiat i capitulo penthecoſtes. Et ꝙ generalis eligatur et ſi iſufficiens eſt remoueatur et alius ei ſubſtituatur preceptum eſt. Et nota quomodo regula iſta eſt breuiloqua et perfecta. Et quomodo neceſſaria precepta ſepe in modico tangit: vult illa deduci et intelligi et paucis que poſuit. Et poſt capitulū pentheco. Inſtructoria conceſſio eſt.

¶ Sequitur nonum capitulum in quo ſunt duo precepta

FRatres non predicent. Preceptum ē et ex declaratione pꝫ. ¶ Et nullus fratrum. Preceptum eſt. ¶ Moneo quoqꝫ et exhortor. Patet ꝙ exhortatio eſt: licet ſit de hijs q̄ obligāt iure diuino.

¶ Sequitur decimum capitulū in quo ſunt duodecim precepta

FRatres qui ſunt miniſtri Preceptum eſt tria continens ſcilicet ꝙ viſitent et moneant ſubditos ſuos: quia hoc pertinet ad adminiſtrationem. Secundum eſt: ꝙ humiliter et charitatiue corrigant eos: et imponit hunc modum cure. Tertium eſt ꝙ contra animam vel regulam non precipiant quia cōtra hoc nichil iuris habent. Et ſic nota hic quales eſſe debent huius ordinis prelati. ¶ Fratres vero qui ſunt ſubditi ¶ habent ſubditi aliud preceptum triplicatum. Primum ꝙ abnegent proprias voluntates. Secundum vt obediant corde ꝙ exterius obediant opere in hijs que regula imponit et in omnibus alijs que explicite non tāgit: dum tamen ſint talia que non ſint contraria anime ſue et regule noſtre. Quia ſi per ſe mala precipiuntur vel per ſe bona ꝓhibentur vel quia inhibetur quod regula concedit et prohibetur illud quod precipit vel intendit. nō debet obedire: et hoc eſt quod ſequitur. Et non ſunt contraria anime. Et hoc eſt tercium qđ precipitur i ſubditis. ſcꝫ contra animam et regulam non obedire prelatis: quod conſequenter elicit ex verbis ſequentibus. Et vbicunqꝫ ſunt fratres qui ſcirent ¶ hic eſt triplex pre-

ceptum. Unum eſt ſubditis: ꝙ quando ſci=
rent et cognoſcerent euidenter non per fa͂=
taſticam ymaginationem: ꝙ impediuntur
ab obſeruantia regule ſecundum verum
intellectum quem ſpiritusſanctus expͥmit
in ea de eius perfectione: et hoc eſt quod
dicit. Spiritualiter obſeruare. Tunc tene͂
tur recurrere pro adiutorio ad prelatos ⁊
hoc eſt quod dicit. Debent. Prelati vero et
omnes alij fratres teneantur iſtos non im
pedire a tali recurſu: et hoc eſt quod dicit
verbum poſſunt. Et quando hoc dicit regu
la: inhibet impedimentum ſeu impedimen
ta contra tale poſſe quod concedit. ¶ Mi=
niſtri vero ⁊c. Hic precipit duo miniſtris
Primo benignitate͂ circa talium receptio=
nem. Secundo plenam ſatiſfactionem ta=
libus ꝙ perfectio regule poſſit obſeruari
ab eis: nam nichil plus precipit regula nec
intendit: q͂ꝫ ꝙ de eius plena obſerua͂tia pre
lati ſubditis ſeruiant. Et de hoc eſt qđ ſub
ditur. Nam ita debet eſſet. Et hoc poſſunt
ſubditi prelatos cogere vel repellere ſi con
trarium faciunt: ꝙ eis ſeruant de obſer=
uantia regulari. ¶ Moneo vero ⁊c. Patet
ꝙ admonitio eſt quo ad venialia circa hec
nam aliter hec ſunt per ſe prohibita et om
nibus precepta in certo gradu. ¶ Et non
curent neſcientes litteras ⁊c. Preceptum
eſt ꝙ illitterati non debent q͂tum eſt ex ſe
curare diſcere litteras: et hoc intelligitur
de laicis. Sed attendant ꝙ ſuper omnia
⁊c. Precepta ſunt iſta ſicut diuinus cultus
et q͂tum ad aliquid pͥcipaliſſima ea que
quuntur in hoc capitulo. Nota autem ali=
ter loquitur hec ſancta regula hic et alibi
de oratione et perfectiſſimis habitibus
mentis et aliter de ſtudio litterarum.

¶ Sequitur vndecimum capitulum
in quo ſunt tria precepta

Precipio firmiter
ne fratres habeant ſuſpecta
ꝯſortia vł ꝯſilia mulieꝝ ⁊c̄. Di
ſtricte inhibet ſuſpectu͂ conſortiu͂ cuiuſcu͂=
ꝙ perſone. Et ne ingrediantur Subaudi
precipio et ideo preceptum eſt quia iun=
gitur ſuperiori precepto. ¶ Nec fiant co͂=
patres. Preceptum eſt quia ſub vna clau=
ſula eſt poſitum cum anteriori precepto:
et qꝛ eadem materia eſt pertinet ad illiba
tiſſimam caſtitatem.

¶ Sequitur duodecimum capitulu͂
in quo ſunt quatuor precepta

Quicunqꝫ fratru͂
⁊c. Preceptuꝫ eſt quo ad hoc
ne aliquis ꝓpria auctoritate
vadat. ¶ Miniſtri vero nul=
lis eundi ⁊c. Duplex e͂ hic p̄=
ceptum prelatis neceſſarium ad fidem infi
delibus propagandam. Primum eſt ne ali
quos non idoneos ſuo iudicio mittant. Se
cundum qꝛ dicit niſi eiſdeꝫ / obligat eos ad
licentianduꝫ illos quos idoneos iudicaue
rint ne. ſcilicet affectu carnalis amicicie ip
ſorum vel propter temporale ꝯmodum qđ
ex eis haberent ipſos lice͂tiare dimitterēt:
qꝛ crederent eos magis fructificare inter
fideles. ¶ Ad hec per obedientiam iniun=
go miniſtris. Euidenter preceptum eſt. In
quo nota ꝙ ex ſcie͂tia regule videtur ꝙ nul
lius correctioni extra p̄latos ordinis ſub
ſint fratres niſi dn̄i pape ⁊ cardinalis dati
Et hec ſufficiens expoſitio. Quod moleſtu͂
eſſet epiſcopis. ſupra nono ca. precipitur ꝙ
ſine eorum licentia non predicent ⁊ multo
magis ſequitur de confeſſionibus ⁊ ſepul=
turis. Ac per hoc plena pax eſt per hanc re
gulam inter fratres minores et prelatos
qꝛ ipſi non debent ſe impedire de correctio
nibus noſtris: qꝛ nos ex regula noſtra non
niſi pape et cardialis correctio͂i ſubijcimur
Et nobis inhibetur ex regula no͂ itromit=
tere nos de ſpiritualibus officijs ſine licen
tia eorundem.

¶ Explicit expoſitio ſup regula͂ fratruꝫ
minorum edita a ſctis patribus ordinis.

¶ Sequitur quedam epiſtola edita a
beato Bernardino cum eſſet vicarius ge=
neralis familie vltramontane nondu͂ tunc
ab obedientia regulari miniſtrorum ex=
empte.

In chriſto ſibi ca
riſſimis fratribus olim locoꝝ
deuotoꝝ toti⁹ ytalie ſub mea
cura ꝯmiſſis Frater bernardi
nus de ſenis eiuſdeꝫ ordinis
ac dictoruꝫ locoꝝ. Reuere͂diſſimi pr̄is gn̄a
lis vicari⁹ ⁊ co͂miſſarius Salute͂ et paceꝫ i
dn̄o ſempiterna͂. Uole͂s michi ꝯmiſſoꝝ ſalu
tem quo ad ſpeculationem meritis ⁊ i om=
bus iuxta poteſtatem prouidere notum ſit
quatenus per Nicolaum fratrem eiuſdem
ordinis quo͂dam vicariu͂ locoru͂ ꝯmiſſariu͂
reuerendiſſimi patris generalis de manda
to eiuſdem ac de mandato et voluntate do
mini noſtri pape vt patet ꝑ litteras. R. p.
g. facte fuerunt q͂da͂ declarationes q͂ multa

diſputatione examinatione et ponderoſitate examinate fuerunt ꝑ reuerendiſſimuꝫ p.g.⁊ venerabilem patrem patrem fratrē Johānē de capiſtrano et alios multos per me que eſt huiuſmodi.

IN primis vcꝫ ꝙ ffes minores non tenētur ex eoꝝ ꝓfeſſiōe ad aliqua conſilia ſeu precepta euāgelica vltra alios xp̄ianos p̄terq̄ ad illa que i regula ſpecialiter et expreſſe ponuntur preceptoria vel inhibitoria vel ſub equipollentibus verbis nominatim a clemente quinto in ſua declaratione expreſſis vt patet in primo articulo declarationis clemētis quinti. Nico.iiij.et martini quinti et propterea fratres non tenentur ad illud euangelicum: nichil tuleritis in via.

SEcundo ffes non tenentur ex ſua ꝓfeſſione ad alium arctum vſum rerū q̄ in regula particulariter exprimitur: vt ſatis patet per clementē.v.in ſua declaratione.§.Ex premiſſis. Quinimmo.vt claret ex declaratione Nico.iiij.§.porro ſcđm regulam et omnimodam veritatem moderatus vſus rerū ad vite ſuſtentationē ⁊ officiorum ſui ſtatus executionē p̄ter de pecunia cōceſſus eſt fratribus.

TErtio ꝙ ſuperfluitas ⁊ curioſitas nō debet diſcerni reſpectu neceſſitatꝭ certe ſeu vſus certi quo ad ſtatū fratrū minorum ſꝫ moderati: cum vſus moderatus nō poteſt dici ſuperfluus ⁊ curioſus et per cōſequens nec vicioſus: immo ſecundum veritatē oīmodam et regulam licitus. vt pꝫ ex preallegato dn̄o Nicolao. Et q: moderatio dicti vſus dꝫ attendi ſcđm qualitatē ꝑſonarum et varietatem temporum et locorum conditiones ⁊ alias occurrētes circūſtantias ſupfluitatis ⁊ curioſitatis non poteſt faciliter diſcerni. Propterea ꝑ ſubditos nō pōt nec dꝫ iudicari. ſed ꝑ miſtros et cuſtodes vel eos quibus ab ipſis ꝯmittitur qui de talibus ſuper eorum cōſcientias debent diſtricte iudicare: vt pꝫ in declaratione nicolai.§.inſuper et.§.quāq̄.

QUarto ꝙ in locis ſi ſit magna ſupfluitas vel curioſitas ex eis non viciant̄ ffes: niſi ſolum introducentes vel ꝯſētiētes vel ſi ad eoꝝ officium ptinet vt pn̄t vel quicūq̄ alij ſi cōmode pn̄t legitime nō reſiſtentes et nō alij qui dictis rebus vtūtur ob aliquam neceſſitatem vel ſcandali euitationē Et ꝓpterea Cle.v.licet decreuerit edificia nimis ſūptuoſa nō conuenire ſtatui fratrū minoꝝ tamen precepit ſub pena excōicationis ꝙ dicta loca fratres nō relinq̄rent abſq̄ ſedis ap̄lice lr̄a ſp̄ali. Et excedētia ſuperfluitatis et curioſitatis nō eſt ſufficiens cā ꝓpter quam fratres debeant recedere a loco: niſi fuerit de illis aliquid propter q̄ non poteſt regula ſp̄ūaliter obſeruari ſcđm declarationem martini quinti vcꝫ qn̄ loco eſt annexa ꝓprietas ſeu cura animaꝝ baptiſando ſeu alia parrochialia faciendo vel ſi morentur fratres in loco contra voluntatē dn̄i loci vel qn̄ ꝓꝑ penuriam rerum neceſſariarum oportet facere congregationes et queſtus inhoneſtos cōtra puritatē regule ⁊ vſū gn̄alē ordinis vel ꝓꝑ ſimilia q̄ꝺ ſit ſimile cū ſit in detrimētum reliquit iudicio prelatoꝝ extra de offi.dele.ca.cauſis Uel ꝓpter inhoneſtā ſocietatem ſeu īportabilitatem ffibus ꝑſerti infirmis et rudibus.

QUinto ꝙ in rl̄a vſus carniū in loco vel alibi ffibus nō ꝓhibetur lꝫ nō deceat niſi moderatus et diſcretus

SExto ꝙ in calicibus ⁊ patenis argenteis dum non nimie ⁊ exceſſiue magnitudinis et precioſitatis ſint: non repugnat regule immo ſatis conuenit ꝙ poſſint haberi: et ad euitandam immundiciam et pericula erga ſanctam euchariſtiā

SEptimo ꝙ in omnibus dubijs q̄ non poſſunt indubitāter declarari ſubditi tenentur ſtare iudicio prelatorum ſuorū et obedire.xiij.q.i.c.quid culpatur. Et ꝓpterea agentes contrariū ſunt tranſgreſſores obediētie et digne a ſuperioribus cenſura eccleſiaſtica aut alia decenti pena caſtigentur.

HAs ergo declara

tiones et confirmationes confirmauit in hunc modum per prefatum et vicarium et commiſſarium meum fratrem Nicolaum de anſino factas, et dictas tanq̄ veras, et catholicas ac declarationibus ſummorum pontificum conformes noſtriſq̄ ſatis inſtitutis conſantaneis. Et ego frater Bernardinus omnes prefatas declarationes et determinationes approbo et cōfirmo: mandans quibuſcumq̄ fratribus ſub mea cura cōmiſſis: vt his quieti eſſe debeant nec aliquid inouare preſumant ſub pena excōmunicationis late ſentencie ac ſub pena carceris: quam ſentenciam premiſſa trina monitione canonica omnes ſupradicti incurrant ipſo facto. Item mando omnibus prelatis vt prefatas declarationes eorum ſubditis intelligibiliter et ſepe per

ſanctā obediētiā publicare debeāt: ne periculoſā incurrāt ignorātiā. Ualete in xpo ie ſu ꝛ orate ꝓ me. Apud ſctm̄ damianū ḋ aſſiſio āno ab īcarnatiōe dn̄i. M. cccc. xl. die Julij vltima. ¶ Explicit ep'la. ſ. bernardini

¶ Hic incipit quidā tractat⁹

vtilis ḋ ꝑceptꝫ eminētib⁹ ī rl'a de equipollētibus preceptis ꝛ de hn̄tibus vim ꝑcepti, ꝛ de alijs in ipſa rl'a cōtētꝫ edit⁹ a fratre Gundiſaluo, ꝓuincie. ſ. Jacobi ſacre theologie magiſtro ac miniſtro generali

Regl'a noſtra fratres chariſſimi nō videat vobꝫ ꝯfuſa: ꝓ eo ꝙ ꝑcepta ꝛ ꝯſilia et ea q̄ ſūt ī ea hinc inde ſitꝫ diſpſa. Jdō nō abbreuiando rl'am hāc ſꝫ mutādo de loco ad locū illā. ꝑcepta ad ꝑcepta ꝛ cōſilia ad cōſilia ꝛ ſic de alijs: totā ipſā rl'am ad faciliorē memoriā hn̄dā, ad certa puncta q̄uis difficiliter vtil'r tn̄ (vt eſtimo) vobis reddit⁹.

¶ Certū eſt aūt ꝙ totā rl'am ſeruare ꝓmiſimus. Utrū, aūt oīa ꝛ ſingula q̄ ſūt in rl'a cadāt ſub ꝑcepto ꝛ ſint obligatoria ad culpā mortalē, credēdū eſt ſꝫ expoſitores nr̄os ꝙ nō: ſꝫ ſolū illa ſūt obligatoria q̄ ponūt ī rl'a ꝑceptorie vl', ſūt equalētia ꝑceptꝫ vl' vī ꝑcepti hn̄tia vt īfra patebit. Si. n. oīa caderēt ſb ꝑcepto: trāſgreſſio oīm ꝛ ſingulorū eēt piculoſa dānabilis ꝛ mortalis: ꝛ durū eſſet talē regulā ꝓmittere ꝛ vouere: q̄ vix ab aliquo poſſet ſeruari. Sꝫ tn̄ ipſā ſeruam⁹ ſi ſm̄ intētionē bti. F. mādatorꝫ ꝛ cōditorꝫ ſeruam⁹ q̄ diſtinguit, ꝛ certos modos poſuit ī rl'a ipſā ſeruādi: ad quos modos oīa iſta ſūt reducibilia que ſcripta ſūt in eadē. Nā in rl'a nr̄a ſūt q̄dā q̄ vocāt ꝑcepta ſub nōīe ꝑcepti eminētia. Quedā q̄ vocāt ꝑceptis eq̄pollētia. Quedā q̄ vocāt ꝑcepti vim hn̄tia. Quedā q̄ vocāt admonitiōes q̄ docēt bonū facē. Quedā q̄ vocāt admonitiōes q̄ docēt malū fugere. Quedā q̄ vocāt libertates regl'e. Quedā q̄ vocāt ꝯditiōes volētiū ad ordinē intrare. Et iſtꝫ ſeptē modis tota rl'a ꝑficit.

¶ De preceptis expreſſis ꝛ eminētib⁹ in regula que ſunt numero octo

Primo in regula ſunt q̄dā q̄ ſub nōīe ꝑcepti ſūt expſſa ꝛ eminētia ꝛ illa vocantur ꝑcepta quorū obſuātia ē neceſſaria ꝛ trāſgreſſio ē mortalis ꝛ nullū excuſat ſꝫ oēs ligat ad plenā ipſorū obſeruantiā: ꝛ de talibus cōditor poſuit numero octo q̄ ꝑ regulam ſūt diſperſa

¶ Primū eſt nullo mō licebit eis de iſta religiōe exire. ij. c. ¶ Secūdū eſt: precipio firmiter ffr̄ibus vniuerſis vt nullo mō denarios. iiij. ca. ¶ Terciū eſt: ffr̄es nichil ſibi approprient nec domū ꝛc. vi. c. ¶ Quartū ē vn̄ firmiter precipio eis vt obediāt ſuis miniſtris. x. c. ¶ Quintum eſt precipio firmiter ffr̄ibus vniuerſis ne habeāt ſuſpecta cōſortia vel cōſilia mulierū. xi. c. ¶ Sextū eſt precipio firmiter ffr̄ibus vniuerſis ne ingrediantur mōaſteria monacharū. xi. c. ¶ Septimū eſt precipio firmiter ffr̄ibus vniuerſis ne fiāt cōpatres. xi. c. ¶ Octauū eſt per obedientiā iniūgo miniſtris vt petāt a dn̄o ꝛc. xij. c. Nota etiam ꝙ generale preceptū eſt omnibus de viuendo in obedientia ſine ꝓprio et in caſtitate.

¶ Sequitur de equipollentibus ꝑceptꝫ et ſunt. xij.

Secundo in regula ſunt quedā alia q̄ nō ſūt ꝑcepta formal'r ſed tn̄ ſūt ꝑceptis eq̄pollētia: ꝛ de talibus ſūt ī rl'a nūero. xij. q̄ pa. Cle. in rl'e declaratiōe de ipa rl'a collegit: pōderat ꝛ numerat: quorū trāſgreſſio ſine dubio eſt mortalis: q̄ ſi ex ſola nōīatiōe ꝑceptionis vel inhibitiōis dicerentur ꝑcepta tota pene ſtatus vel voti neceſſitas annullaret. ¶ Primū ergo eſt eq̄pollēs precepto illud de nō hn̄do plures tunicas q̄ vnā cū capucio ꝛ aliā ſine capucio q̄ voluerit hr̄e: vti vero pluribus ſine neceſſitate ꝛ ſine licētia eorum qui poſſunt dare nō lꝫ. ij. c. ¶ Secūdū eſt de nō portādis calciamentis. ij. capit'lo ¶ Terciū eſt ꝙ fratres oēs veſtimētꝫ vilibus induāt. c. ij. ¶ Quartū eſt ꝙ clerici faciāt diuinū offm̄ ſm̄ ordinē ſācte ro. eccl'ie. excepto pſalterio ex quo ꝛc. Et laici dicant xxiiij. pr̄ noſter pro matutinis: ꝓ laudibus v. pro prima. iij. vi. ix. vij. ꝛc. iij. c. ¶ Quītū eſt ꝙ ieiunēt a feſto oīm ſāctorū vſq; ad natiuitatem domini ꝛc. et in. vi ferijs. iij. cap. ¶ Sextum eſt de non equitando extra caſum neceſſitatis. iij. c. ¶ Septimum ē ꝙ miniſtri ꝛ cuſtodes ꝓ neceſſitatibus infirmorum et alijs ꝛc. iiij. c. ¶ Octauum eſt ꝙ ſi q̄ fratrum in infirmitatem ceciderint alij fra. ꝛc. vi. c. ¶ Nonum eſt ꝙ fratres non predicent ꝛc. ix. c. ¶ Decimum eſt ꝙ nullus fratrum populo penitus audeat predicare ꝛc. ix. c. ¶ Undecimum eſt ꝙ fratres q̄ ſcirent et cognoſcerent ſe non. ꝛc. x. c. ¶ Duodecimum: omnia que ponūtur in regula ad formam habitus tam nouiciorum q̄ profeſſo

rum necnō ad modū receptiōis ad ꝓfeſſio nem ſpectātia: niſi recipiē. noꝰ quo ad habi tum nouicioꝝ ſicut dicit regula aliud ſcd̄m deū aliquando videatur. c. ij.

¶ Seq̄tur de his q̄ habēt vim precepti et ſunt ſeptem.

Tercio in r̄l'a ſūt quedā alia q̄ nō ſunt precepta nec preceptis equipollētia: ſ3 tamē hn̄t vim precepti vt vbi⸗cunq̄ in r̄l'a ponitur hoc voca bulū: teneātur: h3 vim ꝑcepti ⁊ ſeruari d3 a fratribus vt tale qz trāſgreſſio eſt mortalis ſm̄ qd̄ dicit idē Cle. papa in r̄l'e declaratio ne. Et de talibus reperiunt numero ſeptē. ¶ Primū eſt ꝙ fratres teneātur fratri. F. et eius ſucceſſoribus obedire. i. c. ¶ Scd̄m eſt ꝙ alijs temporibus preterq̄ a feſto oīm ſanctoꝝ vſq̄ ad natiuitatē dn̄i ⁊ in quadra geſima ⁊ ſextis ferijs nō teneātur fratres ieiunare. Hoc eſt ꝙ in ſupradictis teneant in alijs aūt nō ſi nolūt: ⁊ ſic pt3 ꝙ ieiunia re gule eq̄pollēt precepto ⁊ hn̄tiū vī ꝑcepti. iij. ca. ¶ Terciū eſt ꝙ ſi qui fratrū inſtigante inimico ⁊c. ad ſuos miniſtros ⁊c. vij. capitu lo. ¶ Quartū eſt ꝙ vniuerſi fratres vnū d̄ fratribus iſtius religiōis teneātur ⁊c. viij. c. ¶ Quintū eſt ꝙ ff̄es teneātur gn̄ali mini ſtro obedire. Obediētia gn̄alis iteratur in regula vt maioris pōderis et oneris q̄ʒ a⸗ lioꝝ preſidētiū ipſa cognoſcat fore. viij. c. ¶ Sextū eſt ꝙ ꝓuīciales miniſtri teneant ad capitulū cōuenire. viij. c. ¶ Septimum eſt ꝙ prouinciales miſtri ⁊ cuſtodes quibꝰ electio data eſt in capitulo ſi viderint gn̄a⸗ lē miniſtrū nō eſſe ſufficientē ad ſeruitiū et cōmunē vtilitatē fratrū teneātur aliū i no⸗ mine dn̄i ſibi eligere. viij. c.

¶ Seq̄tur de admonitiōibꝰ q̄ docēt fra⸗ tres bonum facere que ſunt. xij.

Quarto in regula ſunt quedā alia q̄ vocant pat ne ⁊ ſuaues admonitiōes ſiue quedā virtutū ſalutares īfor mationes: q̄ docēt fratres bo nū facere q̄ nō cadūt ſub precepto nec obli⸗ gāt ad mortale. S3 ipſe glo'ſus pater ſā⸗ ctus. F. vult ꝙ eas habeāt in honorē ⁊ re⸗ uerentiā ⁊ ꝓ ſalutaribus ornamētis ⁊ conē tur eas pro poſſe obſeruare: que non tātu3 religioſoꝝ ſed etiam ſecularium perſona⸗ rum ſtatū dignificant ⁊ decorant ⁊ ſūt nūe⸗ ro. xij. ¶ Primū eſt cōſulo vero moneo ⁊ ex hortor fratres meos in dn̄o ieſu xp̄o vt qn̄ vadunt per mundum ſint mites pacifici et modeſti. iij. c. ¶ Secundum ꝙ in quācunq̄ domum intrauerint primum dicāt Pax. ⁊c. iij. c. ¶ Tercium ꝙ fratres illi quibus gra⸗ tiam dedit dominus laborandi ⁊c. v. c. ¶ Quartum eſt ꝙ quando vadunt fratres pro elemoſina non oporteat eos verecūda ri vi. c. ¶ Quintum eſt illa nobilis admoni tio ſc3 ꝙ hec eſt illa celſitudo altiſſime pau pertatis que vos chariſſimos fratres me⸗ os here. ⁊c. vſq̄ velitis. vi. c. ¶ Sextū eſt ꝙ vbicunq̄ ſint ⁊ ſe inuenerint fratres oſtē dant ſe domeſticos ⁊c. vi. c. ¶ Septimum eſt ꝙ miniſtri ſi preſbiteri ſunt cum miſeri cordia iniungant illis penitenciam ⁊c. vij. c. ¶ Octauū eſt illa. moneo ⁊ exhortor fra tres vt in predicatione ⁊c. x. c. ¶ Nonū eſt ꝙ fratres qui ſunt miniſtri ⁊ ſerui aliorum fratrum viſitent ⁊c. x. c. ¶ Decimum eſt ꝙ fratres ſubditi recordentur ꝙ propter deū abnegauerunt ⁊c. x. c. ¶ Undecimum ē ꝙ miſtri benigne recipiāt ff̄es ad eos recur rentes. x. c. ¶ Duodecimum eſt ꝙ fratres attendant ꝙ ſup oīa deſiderare debent ha bere ſpiritū dn̄i et ſanctā eius operationē ⁊c. x. capitulum.

¶ Admonitiones que docent malū fu⸗ gere et ſunt numero ſex

Quinto in regula ſunt quedam admonitiones que docent fratres malum fu gere et peccatum precauere et ſunt ſex ¶ Prima eſt caueant fratres et eorum mi niſtri ne ſolliciti ſint de rebus intrantium. ij. c. ¶ Secūdo quos moneo et exhortor ne deſpiciant nec iudicent homines quos vi⸗ derint ⁊ c. ij. c. ¶ Tercia eſt cōſulo vero mo neo et exhortor fratres meos in domio ie⸗ ſu chriſto vt quando vadunt per mundum non litigent nec contendant verbis. iij. ca. ¶ Quartum eſt ꝙ cauere debent ne iraſcā tur et conturbentur propter peccatum ali⸗ cuius. vi. c. ¶ Quinta eſt moneo ꝓo exhor tor in domino ieſu chriſto vt caueant ff̄es ab omni ſuperbia: vana gloria inuidia ⁊c. x. c. ¶ Sexto eſt ꝙ fratres laici neſcientes litteras non curēt litteras diſcere ⁊c. x. ca.

¶ Libertates regule ſiue volun tatis noſtre ſunt numero ſex

Sexto in r̄l'a ſunt alia quedam que dici poſſunt libertates r̄l'e vel volūtatiſ no ſtre q̄ nullū grauāt. nullū obligāt ad culpā q̄ licite poſſunt fieri ⁊ licite poſſunt dimitti

ſūt nūero ſex. ¶ Prima ē q̄ ffres p̄nt ſi volue rint ſua veſtimenta repeciare. Secunda eſt q̄ quadrageſima q̄ incipit ab epiphania q̄ voluerint ieiunent eā. Tertia eſt q̄ tēpo re manifeſte neceſſitatis p̄nt ffes frangere ieiuniū corpale. Quarta eſt q̄ de oīb⁹ cibis q̄ apponūtur eis liceat māducare. Quinta eſt q̄ miniſtri ⁊ cuſtodes p̄nt ſinguli ſi voluerīt ffes ſuos eodē āno ad capl'm ꝯuocare. Sexta eſt q̄ q̄cūq̄ ffr in dīna inſpiratione voluerint ire inter ſarracenos. Sed ſeqtur p̄ceptum affirmatiuū: q̄ petāt lr̄iam a ſuis miſtris ꝓuicialibus. ¶ Et ſequitur aliō pre ceptum miniſtris negatiuum q̄ nullis eun di licentiam tribuāt niſi eis. ⁊c.

¶ Sequitur de conditionibus quas ha bere debent intrantes in ordinem ⁊ eos recipientes et ſunt duodecim.

Septimo et vltīo

in regula ſunt quedā alia que ſūt ꝯditiones ingredientiū ordinē et eos recipientiū q̄ non trāſeūt ad alios ꝓfeſſos: ⁊ de talibus reperiūtur ī numero duodecim. Et primo de recipiētibus volētes intrare: que ſūt ſex. ¶ Prima eſt q̄ ſi qui voluerint hāc vitā accipere: mittant eos ad ſuos miſtros ꝓuinciales ⁊c. ¶ Scd̄a q̄ miniſtri diligēter examinēt eos de fide catholica ⁊c. ¶ Tertia q̄ ffes dicāt eis q̄ vadāt ⁊ vēdāt oīa ſua ⁊c. Quarta q̄ ſi requirāt ꝯſiliū de reb⁹: mittant eos ad aliquos deū timētes. Quīta q̄ poſtea ꝯcedant eis pānos ꝓbationis. Sex ta q̄ recipiant ad obedientiā ⁊c. ¶ Seqtur de ꝯditionibus intrātiū. Prima ⁊ in ordine ſeptima q̄ credant ⁊ fideliter confiteantur ⁊ velint vſq̄ in finē firmiter obſeruare fidem catholicā ⁊ oīa eccl'iaſtica ſacramēta. Octa ua q̄ ſi hn̄t vxores intrēt monaſteriū vl' ipe vxores licētiā dēt vir ⁊ auctē dioceſani epi votū ꝯtinētie emittāt. Nona q̄ vxores ſint talis etatꝫ: q̄ nō poſſit de eis oriri ſuſpicio. Decima q̄ ſi nō potuerit paupibus bōa ſua erogare: ſufficit eis bona volūtas. Undecima q̄ ingredientes libere faciant de rebus ſuis q̄cq̄d dn̄s īſpirauerit eis. Duodecima et eſt ſecunda q̄ vxores non habeant.

Illud aūt regule principium vbi dicit̄ Regula ⁊ vita mi. fra. hec eſt. ſ. dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ſctm̄ euāgeliū obſeruare viuendo in obedientia ſine ꝓprio ⁊ in caſtitate: non eſt preceptū nec aliquod de preceptis ſeptē differentijs mādatorum illomō quo ibi tra duntur: ſꝫ ē ſicut ꝓlogus regule. Ut ſicut ꝓ logus virtualiter ꝯtinet omnia: et includit que in aliquo tractatu ſequēti ſūt dicenda: ſic conformiter illud primū rl'e ad qō oīa q̄ in regula ꝯtinēt reducūtur: oīa ꝯtinet et includit: qr̄ tota ordinatio ſeu rl'e ꝓfeſſio ad nichil aliud tēdere videt̄: niſi ad obſeruantiā triū illoꝝ ꝯſilioꝝ euāgelicoꝝ q̄ in p̄ncipio exprimūt̄. Totā ergo regulā vouimus ⁊ ꝓmiſimus ſeruare: parti ad obſeruātiaꝫ intellectiuā, partim ad reuerentiā regularis diſcipline. Duabus tn̄ de cauſis regula ad certa pūcta ſine magnis gloſis ſic eſt reducta: vt ſtudioſis ⁊ ſollicitis ipſā ſeruare hoc ſit breue ꝯpendiū ad retinendū ī me moria: ⁊ negligentibus ſeu trāſgreſſoribus ſit directoriū ſeu potius repercuſſoriuꝫ ad penitendū in ꝯſcientia.

¶ Explicit tractatus de preceptis et alijs contentis in regula.

¶ Sequūtur conſequē

ter declarationes ſingulares ⁊ vtiles de q̄li tate et ꝑfectione obedientie euangelice fra trum minorum. Et primo.

Declaratio p̄ſta

ſcti patris noſtri Bernardini de ſenis obſeruantie et obedientie regularis ordinis mi norum ꝑ modū tractat⁹ ſiue ſermonis de obedientia cuiuſcūq̄ religionis ī gn̄e: ⁊ de ſūma ꝑfectiōe euāgelice obe dientie in ſpecie. Ubi qualis et quāta ſit et eſſe debeat pulchre edocetur quam viri per fecti ſeu ad perfectionem tendere obligati vt ſunt generaliter omnes religioſi pro poſ ſe ſequi debent: et quam etiam ſoli fratres minores expreſſe ex regula ſua et voto ſequi atq̄ ſeruare tenenter quotiens videlicet a prelatis ſibi per regulam datis aliq̄d congruum et licitum nec regule contrariuꝫ ac bono modo ſibi poſſibile ſub aperta vel expreſſa precepti diſtrictione demandatur vt idē ſāct⁹ etiā alibi īfra pleni⁹ declarat: ⁊ q̄ in ordine ipſo minorū nō niſi ſub vno capite toci⁹ orō gn̄ali miſtro ꝑuat̄ vt idē ſāctus ibidē ſatis apte demōſtrat ⁊ allegat. ¶ Ex tertio ope ip̄i⁹ ſcī manu ip̄i⁹ ꝓpa deſcriptor in ſuo ꝯuētu ꝓpe ciuitatē ſenēſē ī ip̄i⁹ cella cū ceterꝫ opib⁹ ei⁹ honeſte vt decet reſuato.

Tollite iugū meū

ſup vos math. xi. Triplex q̄ppe ē ſapīa hui⁹ mūdi vcꝫ ſupbia, lu xuria ⁊ auaritia. De qb⁹. j. ioh. ii cap. ait. Omne quod eſt in mundo. i. omne qō mūdi ſapīam ſapit ꝯcupīa carnis ē ⁊ ꝯcu

piſcētia oculorum et ſuperbia vite. Conua leſcit enim ſuperbia per mundi magnificē tias. Luxuria per delicias. Auaritia per diuitias. Tandem ex magnificencijs oriūtur vana: ex delicijs feda: ex diuicijs impia. Qđ intelligens vera dei ſapientia chriſtus tria admirande ſapientie conſilia dedit in quibus conſiſtit totū ſtudiū ſapiēte ſpūalis in ſcola ſancte religiōis que oppoſita ſūt ſapiētie mūdi. Primū eſt ꝯſiliū obediētie ꝯtra mūdi ſuperbiam. Scđm caſtitatis contra mūdi luxuriam. Tertium paupertatis cōtra mūdi auaritiā. Per obedientiā anima ſubijcitur deo. Per caſtitatem caro ſpūi ſubiugatur. Per pauptatem vero corpi noſtro ſubijcit' tot' mūdus ſicut deut. xj. ca. pmiſit dñs dicēs. Oīs locus quem calcauerit pes veſter: veſter erit. Calcare quippe deſpicere eſt. De obediētia qdem math. xvj. ait. Si quis vult venire poſt me abneget ſemetipſ3 et tollat crucē ſuā et ſequatur me. De caſtitate math. xix. iterū dñs inquit. Sūt eunuchi qui ſe caſtrauerūt ꝓpter regnū celorū. De pauptate etiā math. xix. dñs ait. Si vis pfectus eſſe vade vēde oīa que habes ⁊ da paupibus ⁊ habebis theſaurū i celo ⁊ veni ſequere me. ¶ Inter hec aūt tria vota preſtātior atq₃ pfectior eſt votum obediētie q̄ʒ alia duo ſi ſumat' in culmine ſuo ¶ Qđ probari pōt triplici rōne. ¶ Primo ꝓpter oblationem. ¶ Scđo ꝓpter comprehenſionem. ¶ Tertio ꝓpter appropinquationē ¶ Primo inq̄ʒ ꝓpter oblationē. Nā per votū obedientie hō aliquid maius offert deo ſcʒ ipſā volūtatē que potior eſt q̄ʒ ꝓpriū corp' qđ homo deo p cōtinētiā offert. Et q̄ʒ res exteriores quas offert hō deo p votū paupertatis. Vñ id qđ per obediētiā fit magis ē gratū deo q̄ʒ id qđ fit per ꝓpriā volūtatē. ¶ Secūdo ꝓpt' cōphēſionē q2 votū obīe continet ſub ſe alia duo vota: ſʒ nō ecōuerſo. Nā religioſ' licet teneat' ex voto ſuare cōtinētiam et pauptatem tamē hec ſub obīa comprehendūtur ad quam multa alia pertinere ꝓbantur propter continētiam et paupertatē ¶ Tertio ꝓp appꝛximationē. Nā obīe votū ꝓprie ſe extendit ad actus propinquos fini religionis. Quāto eñ aliquid propinquius eſt fini tanto meli' eſt. Et inde etiā ē ꝗ votū obīe eſt eſſentialius religioni. Nā ſi abſq₃ obediētie voto aliqs cōtinētiā et volūtariam paupertatē etiam ex voto ſeruet nō ꝓpt' hoc pertinet ad religiōis perfectionē3 q̄ preferetur etiam ipſi virginitati obſeruate ex voto. Unde augu. ait in libro de virginitate. Nemo q̄ʒtū puto auſ' fuit v̄ginitatem preferre monaſterio. Merito igitur ſūma ſapīa dei xp̄us i v̄bo ꝓpoſito ad votū obedieutie nos hortatur cū ait. Tollite iugum meū ſuper vos. In qbus ſacratiſſimis verbis tria per ordinem cōtēplemur. Primum cōſiliū perfectiſſimū q2 dr̄ Tollite. Secūdo obiectū ſuauiſſimū q2 iquit iugū meū. Tertio ſubiectū ꝯuenietiſſimū q2 ſubdit ſup vos

¶ Articulus primus de perfectiōe obediētie que euāgelica nuncupatur.

PRimo cōtemplemur circa obediētia3 et maxime euāgelicā cōſiliū pfectiſſimū q2 hortatur dñs dicēs. Tollite ſcʒ volūtarie a pncipio obīe ſtatū. Quaſi dicat. Nō īpono vobis vt aſinis ſeu bobus: ſʒ vos vt hoīes tollite vobis ſi vultis. Dñs quippe filios vult habere nō ſeruos. Proinde in edificio tabernaculi. Exo. xxv. ait dñs moyſi. Ab hoīe qui offert vltroneus accipietis. Et xv. q. ij. in ca. Nō eſt Ambroſi' in lib. de bōa vita inquit. Volūtariū ſibi militē eligit xp̄s voluntariū ſeruū ſibi diabolus actionat'. i. acquirit ſeu mercatur. Ex hoc patet q̄ʒ impie agūt qui inuitos filios ſiue filias i monaſterijs ponūt ſeu poci' carcerātur. Cōtra illud qđ ꝓpheta ait. Volūtarie ſacrificabo tibi. Et. xx. q. iij. in ca. Pñs. dr̄ Quod eñ qs nō eligit nec optat ꝑfecto nō diligit. Quod aūt nō diligit facile cōtempnit. Nullū ꝙ bonū niſi volūtariū: ſicut et integritas corpis res eſt voti nō p̄cepti vt dr̄. xxxij. q. j. in ca. Integritas. Sciens igitur dñs obedientiā perfectiſſimam eſſe ad eam voluntarie et feruēt' aſſumēdā hortat' di. Tollite ſcʒ obedientiam ſanctam: ¶ Quattuor quidē perfectiones habet in ſe obediētia ſancta maxime que euangelica eſt ꝓpter quas talis obīa volūtarie aſſumēda eſt. Primo q2 in ſūmo abdicatiua et ſeparatiua. Secundo eſt in ſummo vnitiua. Tertio eſt in ſummo ꝓmotiua. Quarta ē in ſūmo preſeruatiua. ¶ Qʒ obedientia euangelica primatū tenet in abdicando omne quod ſubijcitur hominis poteſtati.

Capitulum primum.

PRimo quidē euāgelica obediētia eſt in ſummo abdicatiua ſeu ſeparatiua Ipſa ſiquidem principatum tenet in abdicando ſeu ſeparando omne quod eſt ſub hominis poteſtate Nam cum nulli' rei poſſeſſores aut domini ſimus niſi per facultate3 et vſum libertatis noſtre: iſtam abdicare a ſe quantum nobis poſſibile et licitum eſt eſt abdicare prout poſſibile eſt omnia: quorum eſſe poſſumus poſſeſſores citra deu3 Preterea cum nihil nobis ſit carius intimius altius et maius propria libertas

ac facultate vſus eius: abdicare hanc a ſe pront eſt poſſibile tanto eſt perfectius ⁊ altius q̄to iſta preponderat omnibus alijs abdicabilibus noſtris Amplius q̄to aliquid magis naturaliter diligitur tanto propter deum perfectius abdicatur Nichil em̄ nobis amabilius eſt libertate proprie voluntatis. Per hanc homo eſt dn̄s alioꝝ ꝑ hanc poteſt omnibus alijs vti et frui per hanc homo in ſuis actionibus dn̄atur. Nichil enim eſt quod hō naturali affectu refugiat amplius q̄ priuari propria libertate. Et hanc propter deum homo ſponte in euangelice obedientie voto abdicat: et q̄tum fas eſt illa ſe priuat. Merito ergo. i. Re. xv. c. ſcriptum eſt. Melior eſt obedientia q̄ victime Ratio nem huius reddit Gregori⁹. in vi. mora. di. Obedientia victimis iure preponitur q: ꝑ victimas aliena caro: per obedientiam vero propria voluntas mactatur.

¶ Q: obedientia euangelica primatum tenet in viuendo regularē ſtatū. Capitulum ſecundum

Secundo aūt obedientia euangelica eſt in ſummo vnitiua. Tenet ſiquidem principatū in cōnectendo rl'arē ſtatū ⁊ ſocietatē quorūcū insimul cōuuentiū Per hanc em̄ maxime vniuntur omnes profeſſores eius fortiſſima et indiſſolubili cōiūctiōe tā q̄ membra ſub vno capite. Un̄ ſine ea non poteſt eſſe in aliquo ſublimitas ⁊ ſingularis vnitas gregis et capitis ſui: et ita nec opti mum regiminis genus: nec etiā regni. Nā ſm̄ Ariſt. lib. politicoꝝ Illud eſt in q̄ eſt dominium regale ⁊ monarchicū. Uniūt etiam per hanc diuerſe ⁊ diuerſoꝝ voluntates ad vnā ſcȝ ad voluntatē ſuperioris. Et iō per hanc ceſſant oēs diſſentiones: ⁊ oēs inſtabiles vagationes: ſi vere obedientia obſeruatur. Per hanc em̄ oēs ſe aſpiciūt tāq̄ fratres ſm̄ propheticū verbū. Unius moris in domo: q: per hanc quaſi ſenſibiliter dicūt ſe filios vnius patris. Per hanc ois religio fit vnū corp⁹ / vnus ſpūs / ſeu vna volūtas / et vna frnitas Sine hac em̄ nūq̄ fieri pōt vna immobilis ſocietas ſeu religio aggregata ex multis. Proinde religio illa q̄ ſumme eſt vna vnū hȝ gn̄ale caput ſup oēs: oib⁹ preſi dēs ordinarie ⁊ immediate. Sicut em̄ apl'i tenebātur obedire xp̄o: ⁊ poſt mortē ei⁹ petro ſic oēs miores vni gn̄ali miſtro Et ideo in eoꝝ rl'a ꝑcipit: q̄ oēs ſic familiariter ſe debeāt habere adinuicē ac ſi oēs eſſent de eodē ſpāli collegio ⁊ cōuentu. Un̄ in hac ſo la poteſt in plenitudine effundi illa iocūditas ſpūs ſācti. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū h̄itare ffes in vnū. Sicut vnguentū i capite ⁊c.

¶ Q: obedientia euāgelica primatū tenet in ꝓmouēdo ad bonū. Capitulū terciū

Tercio vero hec obedientia eſt in ſūmo ꝓmotiua. Nā tenet principatū in ꝓmouēdo ⁊ impellendo atq̄ inmouēdo ad bonū. Et hoc triplici mō. Primo ꝑ ſuū habituale ꝓpoſitum Secūdo per prelatoꝝ adiutoriū. Tercio ꝑ cōfratrū ſuffragiū. Primo inq̄ ꝑ ſuū habituale ꝓpoſitū ſcȝ ⁊ ꝑ ſuoꝝ actuū tā interiorū q̄ exterioꝝ exercitiū q̄ q̄dē ſūt multū humiliatiui ⁊ ois ꝓprie volūtatis in ſe mortificatiui ⁊ abnegatiui ⁊ ſūt deo ⁊ eius vſibus ⁊ ſeruitijs ſumme mācipatiui ⁊ dedicatiui Nullū em̄ precedentiū cōſilioꝝ ita directe aut cōplete dedicat hoīem ſeruitio dei ac ſequele xp̄i ſicut obediētie votū: vnde i pleriſq̄ locis vbi in vocatiōe diſcipulorū xp̄s dicit Sequere me. vel vbi poſt ꝟba illa Uade ⁊ vende oia q̄ habes. ſubdit. Et ſequere me. ſpāliter itelligit huius obediētie votū. ¶ Secūdo ꝓmouet ad bonū ꝑ prelatorum multiplex adiutoriū. Subditi em̄ prelatorū imperio exhortatiōi ⁊ documēto: correptiōi ⁊ flagello: tā ſecreto q̄ publico: ⁊ ſue ſā ctitatis inductiōe ⁊ exēplo excitantur: inſtigātur: ⁊ quaſi cogūtur arduā preceptoꝝ ⁊ cōſilioꝝ ⁊ oim regularū ſtatutoꝝ viā tenere. Un̄ videmus q̄ ab vno capite manat in mēbra ſenſus et motus ⁊ vitalis pulchritudinis ornatus: ſic et ab imperio et diſcreto regimine prelatoꝝ manat in ola mēbra religiōis ordinata cōmiſſio ⁊ executio officioꝝ ⁊ oim actuū virtuoſoꝝ. ¶ Tercio per cōfratrū ſuffragiū. hȝ em̄ ſm̄ eccleſiaſticū. iiij. c. emolumentū ſocietatis ſue. Si vnus ceciderit ab altero fulcietur ⁊ ſi tepuerit ab altero calefiet. Et tanto magis q̄to magis hec ſocietas per huius rl'e obedientiā eſt immobiliter vnita. Un̄ hic potiſſime adimpletur: illud qđ ꝓuer. xviij. ſcriptū eſt Frater q̄ adiuuatur a ffe quaſi ciuitas firma.

¶ Q: obedientia euangelica primatum tenet in preſeruando a multis periculis atq̄ malis. Capitulum quartum

Quarto euāgelica obedia eſt i ſūmo ꝓſeruatiua hȝ em̄ primatū ⁊ ꝓncipatū i ꝓſeruādo a m'tis periculis atq̄ malis. Nā ꝑ cohertionē

obie̅ preſeruat̄ ho̅ ab inſtabilitate ꝛleuita-
te vagatio̅e ꝛdiſcurſu ſi frater obedie̅s eſſe
cupit Unde manifeſtu̅ obedie̅tie ſignu̅ e̅ in
ſtabilitas: vagatio ꝛdiſcurſus Preterea re
ligionu̅ capitula viſitatio̅es ꝛſolertia prela
toꝝ puigila̅tia ꝛcuſtodia: oi̅m fratru̅ ꝛſocio
ru̅ oculatus zelus no̅ ſolu̅ preſerua̅t hoi̅em
a p̄dictis ſed etia̅ ſic iuſtiga̅t, ad oi̅s v̄tutis
exercitiu̅ ꝙ no̅ ſolu̅ no̅ libet male agere: ſed
nec etia̅ lʒ retrocedere aut tepeſce̅ vel ocia-
ri. Preſeruat etia̅ valde directe a ꝓprio a-
more ſui et ſic a principali radice oi̅s iniq̄-
tatis. Scd̄m em̄ Aug. de ci. dei. Ciuitas di
aboli inchoat ab amore ſui ꝛ terminat̄ i co̅
te̅ptu̅ dei. Ciuitas vero dei ichoat a conte̅-
ptu ſui ꝛ terminat̄ in amore̅ dei Preſeruat
etia̅ ab omni indebita ſeu diſtractiua ſolli
citudine ſui ꝛ oi̅m ſuoꝝ actuu̅ ta̅ꝙ̄ ſubde̅s
ꝛcommitte̅s hoi̅em totaliter cure ꝛregimi-
ni prelatoꝝ ſuoꝝ. Preſeruat etia̅ ab ince̅ti
uo viciorꝝ. No̅ em̄ ita faciliter te̅ptat̄ quis
de illis ſup q̄ ta̅ ſupiores ꝙ̄ ſocij iuigila̅t et
quoꝝ ꝑpetratione̅ ſtatim ſequit̄ pena atꝙ
infamia: ſicut de illis in q̄bus nullum hoꝝ
timet̄ ꝛ demo̅es no̅ ita faciliter te̅pta̅t taleſ
ſicut alios. Proinde Ber. ait. ꝙ vbi no̅ time
tur reddrehe̅ſor facilius accedit te̅ptator at
ꝙ facilius ꝑpetrat̄ iniq̄tas De limitib⁹ hui⁹
obedie̅tie in ſeq̄nti ſermo̅e dicet̄ ꝛ ꝙ ſint ꝛa
ꝛ no̅ plures nec pauciores ꝛquare. Si quis
au̅t vellet plenius intueri q̄uo obia valʒ ad
oi̅s virtutis ardua̅ perfectione̅ ꝛad oi̅s ma
li tuta̅ defenſione̅ ꝛ preſeruatione̅ inſpiciat
modu̅ proba̅di q̄, in illa q̄ſtione de paupta-
tate habitus eſt: ꝛp co̅ſiles equiuale̅tes mo
dos ad ꝓpoſitu̅ poterit formare mltas ro̅-
nes: ac p hoc mltipliciores oſ̄ndere obie vti
litates: q̄ ego cā breuitatis obmitto.

¶ Queſtio an obedientia ſit ma-
xima virtutum

¶ Si au̅t querat̄ an obedie̅tia ſit maxima
v̄tutu̅ ¶ Dicendu̅ ſm̄ Tho. ij. ſecu̅de. q. xiij
ar. iij. ꝙ ſicut pctm̄ co̅ſiſtit in hoc ꝙ ho̅ co̅te̅-
pto deo co̅mutabilib⁹ bonis inheret ita me
ritu̅ virtuoſi actus co̅ſiſtit in co̅trario i hoc
ꝙ ho̅ co̅temptis creatis bonis inheret deo
Finis au̅t pocior eſt hijs q̄ ſunt ad fine̅. Si
ergo bona creata ꝓpter hoc co̅temnu̅tur:
vt deo inhereat̄ maior eſt laus virtutis ex
hoc ꝙ deo inheret ꝙ̄ ex hoc ꝙ bona terrena
co̅te̅pnit. Et ideo ille virtutes q̄bus deo ſm
ſe inheretur ſcʒ theologice: v̄tutibus mora
libus pociores ſu̅t q̄bus aliq̄d terrenu̅ co̅te̅
nit̄: vt deo inhereatur. Jnter au̅t virtutes
morales tanto aliqua potior eſt q̄to magꝭ
aliquid contempnit vt deo inhereat. Sunt

autem tria genera bonorum humanorum
que homo co̅tempnere po̅t ꝓpter deu̅: quo
ru̅ infimu̅ ſu̅t exteriora bona: mediu̅ au̅t ſu̅t
bona corporis: ſupremu̅ au̅t ſunt bona aie
inter que quoda̅mo̅ principiu̅ eſt voluntas
inq̄tu̅ ſcʒ p volu̅tate̅ ho̅ omnib⁹ alijs bonis
vtitur. Et ideo per ſe loque̅do laudabilior
eſt obedientie virtus que propter deum co̅
tempnit propriam voluntatem ꝙ̄ alie virtutes
tutes morales que ꝓpter deu̅ aliqua alia
bona contempnunt. Un̄ Greg. in vl. mora.
ait ꝙ obedientia iure victime preponitur:
quia per victimas aliena caro: p obedien-
tia̅ vero propria voluntas mactatur. Unde
etiam quecunꝙ alia virtutuʒ opera ex hoc
meritoria ſunt apud deum ꝙ ſint vt obedi
atur voluntati diuine. Nam ſi q̄s etia̅ mar
tirium ſuſtineret vel omnia ſua pauperib⁹
erogaret niſi hec ordinaret ad impletione̅
diuine voluntatis: quod directe ad obedie̅
tiam pertinet meritoria eſſe non poſſent ſi
cut nec ſi fierent ſine caritate que ſine obe-
dientia non po̅t eſſe. Dicitur em̄ .i. Jo. ij.
Qui dicit ſe noſſe vel amare deum ꝛ ma̅da
ta eius no̅ cuſtodit me̅dax eſt: qui au̅t ſuat
v̄ba eius vere in hoc caritas dei perfecta e̅
Et hoc ideo eſt quia amicitia facit ide̅ vel-
le ꝛnolle. Hec ille

¶ Articulus. ij. de. xij. que faciunt etia̅
ſuauem atꝙ ad portandum leuem

Secundo contem-
plemur obiectu̅ ſuauiſſimum
Et de hoc dn̄s ait Jugu̅ meu̅
q̄d eſt obedie̅tia maxime eua̅
gelica ꝓpter deu̅ No̅ inq̄t iu-
gum proprie voluntatis quod non e̅ leue
ꝛſimplex ſʒ graue ꝛ multiplex qr ſingli cor
porei ſenſus p ꝓpria̅ volu̅tate̅ aie iugu̅ ſuu̅
impoſu̅t. Proinde Luc. xiiij. in pſona talis
aie ait. Juga bou̅ emi quinꝙ hoc eſt ſe̅ſuu̅
curioſitate̅ no̅ ſine magno labore acquiſiui
michi ſcʒ varia inueſtigando ꝛ in eis dele-
ctando. Sicut em̄ iugu̅ ceruice̅ p̄mit ſic cor
poralis ſenſus comprimit ro̅ne̅. Hinc Aug.
ait. Cu̅ exterior ſenſus carnis bono ſuo vti
tur interior me̅tis ſe̅ſus obdormit. Et iteꝝ
yſaac in libro de vita contemplatiua ſquit
Cu̅ me̅s ab exterioribus ſenſib⁹ trahit̄ cuʒ
eis co̅edit cibu̅ beſtiaꝝ: cu̅ v̄o ſe̅ſ⁹ trahu̅t̄ a
me̅te cu̅ ea cibu̅ co̅edu̅t angeloꝝ. ¶ Qꝫ au̅t
graue ſit iugu̅ ꝓpe volu̅tatꝭ Job. vij. c. decla
rat dice̅s. Poſuiſti me ꝯtrariu̅ tibi ꝛ fact⁹ ſu̅
michimetipi grauis Un̄ Ber. ait Nullu̅ mi
chi iportabili⁹ on⁹ meipſo. Nlla ſarcia gra
uior eſt Fact⁹ ſu̅ mihimetipi talētu̅ plumbi

et reſedit iniquitas ſup illð zach. v. Jugum igr̃ dñi aſſumam⁹ q: ad illð tollendũ añ ꝟba thematis nr̃i math. xi. ip̃e hortaꝛ cũ ait. Uenite ad me oĩs q̃ laboratis ⁊ onerati eſtis ⁊ ego. reſi. vos. Qð expõnẽs Criſo. ait. Nõ aũt dicit. Uenite ille ⁊ ille ſʒ oẽs qui in ſollicitudinib⁹ q̃ in triſticijs q̃ in pctis eſtis. nõ vt expetã noxas ſʒ vt ſoluã pctã. Uenite nõ q: indigeo vr̃a glia ſed vt volo vr̃am ſalutẽ. Unde etiã dicit. Et reficiã vos. Nõ dicit ſaluabo ſolũ ſʒ quod multo ampli⁹ erat reficiã vos. i. in oĩ q̃ete cõſtituã. Uñ ſequiꝛ. Et diſcite a me q: mitis ſũ ⁊ hũilis corde ⁊ inue. re. aiab⁹ veſtris. Jugum enim meũ ſuaue eſt et onus meum leue.

¶ Duodecim ei ſũt que ſuauẽ faciũt ⁊ leue obie iugũ q̃ duodeci ſuauitates incipiunt.

¶ Prieſ quattuor pertinẽt ad incipiẽtes.
¶ Prima eſt exemplatio.
¶ Secunda humiliatio.
¶ Tertia ſeparatio.
¶ Quarta dilectio.

¶ Secunde quattuor pertinent ad proficientes.
¶ Prima eſt ſubleuatio
¶ Secunda emulatio.
¶ Tertia dominatio.
¶ Quarta diſcretio.

¶ Tertie quattuor pertinent ad perfectiones.
¶ Prima eſt promiſſio.
¶ Secunda eſt vnctio.
¶ Tertia eſt aſſuefactio.
¶ Quarta eſt deportatio.

¶ De primis quattuor ſuauitatibus obedientie ſctẽ. Primum capitulum.

PRime quattuor ſuauitates pertinent ad incipientes.

¶ Suauitas prima.

¶ Prima quippe ſuauitas obie ſcʒ ab effectu eſt Ex ẽplatio vcʒ obediẽtiſſimi filij dei ieſu xp̃i dñi nr̃i. Nã anteq̃ʒ aſſumeret ſtatũ p̃lati atq̃ magr̃i parẽtibus ſubdit⁹ erat vt pʒ. ij. c. luc. Poſtmodũ aũt factus eſt obediẽs vſq̃ ad mortẽ mortẽ aũt crucis ſicut pʒ ad phi. ij. Et didicit ex hijs que paſſus eſt obediẽtiam ꝓut habetur Ad heb. v. Jntantum ꝙ vbiq̃ oſtendit ſe velle obedire patri etiã cõtra inſtinctũ naturalis volũtatis ſue Uñ math. xxvj c. Jn tempore paſſionis ait. Pater nõ ſicut ego volo ſed ſicut tu. Propẽ quod ad heb. x. apl̃us itroducit eũ dicentẽ Jn capite libri ſcriptũ eſt de me vt facerem volũtatẽ tuã de⁹. Et ad Ro. xv. ait. Dico ei xp̃m ieſũ miſtrũ fuiſſe circũciſionis tãq̃ volũtarie ſubiectum et obediẽtem legi moyſi etiã quo ad multa cerimonialia ei⁹ eo ꝙ ꝑfecte amauit ⁊ obſeruauit ſubiectionis ſtatum. Qð ꝓbat apl̃s ad he. v. c. dicẽs Nec q̃ſ q̃ſ ſumit ſibi honorẽ ſʒ qui vocatur a deo tã q̃ aaron. Sic ⁊ xp̃us nõ ſemetip̃um clarificauit vt põtifex fieret ſʒ qui locut⁹ eſt ad eũ Filius me⁹ es tu ego hodie genui te. Uñ ſicut dr̃ Joh. vj. qñ voluerũt eũ facere regem fugit. Et luce. xxij. ait. Ego aũt in medio vr̃m ſũ ſicut qui miſtrat. Et iteꝝ math. xx. c. ait. Filius hois nõ venit miſtrari ſʒ miſtrare. Hoc etiã eſt in quo dñs ſe voluit imitari math. xi. dicẽs. Diſcite a me q: mitis ſũ et hũilis corde. Et ioh. xij. in cena vltima inquit. Exemplũ eñ dedi vobis vt quẽadmodum ego feci vobis ita et vos faciatis Et math. xvj. ait. Si quis vult poſt me venire abneget ſemetip̃m et tollat crucem ſuã ⁊ ſequaꝛ me. Et luce. xiiij. c. inq̃t. Si q̃s venit ad me ⁊ nõ odit prẽ ſ. ⁊ ma. ⁊ vxo. ⁊ filios ⁊ frẽs ⁊ ſo. adhuc aũt ⁊ aiã ſuã nõ p̃t me⁹ eẽ diſcipul⁹ Jn hijs ꝟbis hoc ꝯſiliũ obie oñdit exẽplo ⁊ alijs obſeruãdũ dedit. Nã docendo abnegare ſe ⁊ odire ſuã q̃ i ſcripturis ſepe poniꝛ ꝓ ꝓp̃a volũtate ſatis hoc cõſiliũ docet vñ ex ꝯcluſione quã in fine cuiꝰ īfert dicit. Sic ẽ ois ex vobis q̃ nõ renũciauerit olb⁹ q̃ poſſidet nõ p̃t me⁹ eẽ diſcipul⁹ Ex hijs ꝟbis apte inuit ꝙ in renũciatiõe oim poſſeſſoꝝ vult intelligi et includi renũciationẽ ꝓprie voluntatis q̃ fit ꝑ hmõi obie ꝯſiliũ atq̃ votũ nec immerito cũ ꝓp̃a volũtas ẽ iter poſſeſſa ⁊ illð ꝑ qð oia poſſidẽt. Gñaliꝛ aũt vbicũq̃ xp̃s verbo vel oꝑe laudat ⁊ docet humilitatem euangelicã et eius ſtatũ ſatis hoc conſilium docet. Et ne quid ſolempnitatis huic cõſilio deſit etiam virgo que vbiq̃ ſingnlariter ſe profitetur eſſe ancillam dei. Joh. ij. ca. conſuluit miniſtris nuptiarũ dicens. Quodcunq̃ dixerit vobis: facite. Jn quo ſi fiat vis i ꝟbo valde exp̃ſſe hoc ꝯſiliũ docet. Et eſt vltimũ ꝟbũ qð btã virgo dixiſſe refertur. Ut ꝑ hoc miſtice innuaꝛ ꝙ i hoc cõſilio ẽ ꝯſũmatio ois perfectionis.

¶ Suauitas ſecũda.

¶ Secunda ſuauitas obedientie eſt humiliatio quia humilitas ſuauiter ad obediẽntiam diſponit. Unde ad phi. ij. volens apoſtolus oſtendere obedientiam chriſti ei⁹ p̃miſit hũilitatẽ. Humiliauit ſemetipſum factus obediens ⁊c. Et aug. xiiij. de ciuita. dei ait. Obia niſi humilium eſſe non poteſt. Humilitas enim vacuitas eſt ꝓprij ſenſus et voliti ideo alienũ ſenſum et volitum recipit quaſi vacua a ſuo. Et ex hoc fit homo obediens et deo et cuilibet: cui neceſſe

eſt ei ꝛ vtile obedire. At ecõtra ſupbus re=
tinẽs ſuũ ꝓpriũ ſenſũ nõ recipit alienũ nec
alterius volũtã Proinde ꝓuerb.xxvi.c.ſa=
lomon ait. Uidiſti hominẽ ſapientẽ ſibi videri
:magis illo ſpem habebit inſipiẽs. Ci
bus profecto nimis ſalitus quaſi pdit⁹ eſt
Facilius ſal cibo apponitur ꝙ̃ ſubſtrahaꝶ
Sic qui ad religionez accedit ſi ſal propriũ
ſenſus in eo nimis habundat: omnino reli
gioni ineptus eſt. Facilius quippe hõ ſim
plex fit bonus religioſus ꝙ̃ qui eſt ſapiens
in oculis ſuis Unñ Ber. ad fratres de monte
dei Superbia ꝙ̃uis ſibi prudens videatur
dimittenda eſt ſibi ꝛ abigenda eſt. Si eniz
admittitur ſuperbus prima die qua icipit
habitare incipit leges dare. Nimirum ve=
ro ſtultus non poteſt diſcere leges quas in
uenit i ſpirituali vita. Docet itaq̃ eccleſia=
ſticus in .c. xix. di. Melior eſt homo qui mi=
nuitur ſapientia ꝛ indiget ſenſu in timore
dei ꝙ̃ qui habundat ſenſu ꝛ transgreditur
legem altiſſimi. Timor quippe pericula pẽ
ſat: etiam que ſunt defectus ſuos ſcrutaꝶ:
et iuenit indigere ſe ſenſu. Et ſic timor hu
militatem in animam introducit, hũilitas
vero videns ſibi non ſufficere ſenſum ſuũ
alieno ſenſui acquieſcit nec vult ſimplius il
lum habere ducem qui in tot foueas illum
olim precipitauit ſcz proprium ſenſum Si
vero ſtultus eſt ꝛ ſibiipſi ſapiẽs eẽ videtur
omnino indiſciplinabilis eſt. Et tũc vtẽdũ
eſt conſilio Salomonis qui prouer.xxvi.c.
ait Reſponde ſtulto iuxta ſtulticiam ſuam
ne ſibi ſapiens eſſe videatur. Secundũ em̃
Gregorium in moralibus. Sola obedien=
tia virtus eſt que ceteras virtutes mẽti in
ſerit inſertaſq̃ cuſtodit. Solent enim arbo
res agreſtes inſeri duob⁹ ramuſculis ali=
cuius arborz nobilis et ex hoc arbor q̃ erat
prius agreſtis ꝓducit fructus flores ꝛ fo=
lia ſcd̃m naturã arboris nobilis de qua ra=
muſculi ſũt aſſũpti Sic obediẽtia alienã vo
lũtatẽ ꝛ ſenſũ cõſumit atq̃ cordi ei⁹ cui obe
diẽtiã ꝓmittit inſerit: ꝛ iã cor illud ſi i obia
ꝑſeuerat ſcd̃m voluntatem et ſenſũ ſui ſupi
oris iã opatur. Unñ dr̃ obedire .i. ꝯtra ꝓpriũ
ſenſum et voluntatem obire.

¶ Tertia ſuauitas.

¶ Tertia ſuauitas obie ſctẽ Separatio no
minatur. Ut aũt obia ſit ſuauis expedit ei q̃
ꝑfecte vult obedire ꝙ volũtatẽ ſuã ſepet ab
oi affectiõe frena totãq̃ eã ꝛcolligat atq̃ pa
ret totãq̃ ꝑparet ad mãdatũ ſui ſupiorz Si
em̃ alicui affectiõi terrene vt puta locorũ.
amiciciarꝫ maxie mulierꝫ ſub ſpẽ deuotio=
nũ ꝛ ꝯfeſſionũ adheſit cauillationib⁹ excu
ſationib⁹ ſctarũ pcib⁹ amicorꝫ vl' parẽtũ in=
feſtationib⁹: murmurationib⁹: detractioni=
bus atq̃ aliis inũerabilib⁹ modis conabiꝶ
effugere obediẽtiã platorꝫ Porro cortex ad
herẽs niſi exili ligno ſicut cõtingit in ſcutis
q̃ de arbore fici fieri ſolẽt flecti n onpõt niſi
ipa euellaꝶ a ligno ꝛ ſegeꝶ. Uer⁹ ergo obe
diẽs ita ab oi viciosa affectiõe ſegregatus
eſt ꝙ corde ore et ope plato dicere pt̃ ꝓphe
ticũ illud. Paratus ſũ ꝛ non ſum turbatus
vt cuſtodiã mãdata tua. Et iterũ deo dice=
re dz. Paratũ cor meũ deus patũ cor meũ.
Unñ Bernard⁹. ¶ Paratũ ad ſublimia pa=
ratuz ad humilia paratum ad omnia

¶ Suauitas quarta.

¶ Quarta ſuauitas dilectio dici pt̃. Cũ em̃
calor dine dilectiõis in aĩa feruet facile ad
oẽm obiam inclinaꝶ ſicut et calefacta cera
de facili flecti pt̃. Duriſſima quoq̃ metalla
liqueſcũt igne atq̃ ifuſa facillime ſuſcipiũt
formã. Sic ẽt cor hũanũ cũ igne diuini amo
ris incenſũ ẽ paret faciliter iperãti Proĩde
Leuitici .v. c. miſtice ſcriptũ ẽ. Ignis i alta
ri meo ſemꝑ ardebit quẽ nutriet ſacerdos
ſubiiciẽs ligna mane ꝑ ſingulos dies Quid
ꝑ altare in quo ignis ardere dz. niſi hũanũ
cor: q̃d vtiq̃ altare dr̃ quaſi alteres i q̃ ignẽ
diuini amoris feruere neceſſe ẽ Q̃d q̃dẽ vt
fiat ſacerdos .i. intellect⁹ rõnalis quotidie
ſubiicere dz ligna hoc ẽ recolere q̃tidie ſub=
limia dei bñficia vt puta creatiõis redem=
ptiõis religiõis ꝛ q̃cũq̃ alia dona ſibi diui
nitus collata ſũt. Hoc aũt tũc fit mane cum
mẽte ſobria et q̃cta talia bñficia recolũtur
ꝛ in dei amore aĩa inflãmaꝶ. Talis ſiq̃dez
amor i corde hũano feruẽs ad oẽm obediẽ
tiã feruere facit. Ob hãc cãm dñs Lu. xii. c.
ait Ignẽ veni mittere in terrã .i. in cor ter=
renũ atq̃ terrenis affectionatũ ꝛ quid volo
niſi vt ardeat. Hunc ſiquidem ignem tunc
miſit in terrã cũ ꝓ nobis fact⁹ ẽ obediens
vſq̃ ad mortem mortem aũt crucis. Quoti
die igiꝶ recolẽd⁹ ẽ talis obie ꝓ nobis amor
vt erubeſcam⁹ plato q̃ loco ẽ xp̃i inobedien
tes fieri: qñ ille ꝓ nobis obediẽs dignat⁹ ẽ
mori. Deniq̃ ſcd̃m Ber. Credẽtibus nichil
ipoſſibile: nichil amãtibus difficile: nichil
aſperũ mitibus: nichil hũilibus arduuz re
peritur: quibus gr̃a fert auxiliũ. et obediẽ
di deuotio linit imperium.

De q̃tuor aliis ſuauitatib⁹ obie ſctẽ .ii. capĩ.

Secũdo ſubdamus alias q̃tuor obe
diẽtie ſuauitates q̃ ptinẽt ad ꝓfitẽtes

¶ Suauitas prima.

¶ Prima ſuauitas diciꝶ ſubleuatio. Licet
em̃ obia ſub onere ponat: de⁹ tñ a ſupiori

bus onꝰ leuat. Largiť eñ nobis iñ volunta
te feruorẽ: i facultate vigorẽ: ⁊ in obie exe=
cutione amorẽ Jpe ẽ q̃ vt dř Phil.ij. Opať
in nobis velle et pficere ꝓ bona volũtate.
Et tñ nob ꝫtribuit ad meritũ id qꝺ vtiqꜫ ſuũ
eſt donũ Sicut de abrahã Geñ.xv.ca. ſcri=
ptũ ẽ. Credidit abrahã deo et reputatũ eſt
illi ad iuſticiã. ¶ Suauitas ſcꝺa.

¶ Scꝺa ſuauitas emulatio dicta ẽ Multũ
ꝓfecto dulcorat nobis obie iugũ pͤcedẽtiũ
ſctõꝝ atqꜫ pñtiũ iuſtoꝝ obia prõpta cũ mẽs
trãſit in emulatiõe eoꝝ. Cõſidera ſtupẽdã
obiam abrahe in imolatione filij ſui yſaac.
Geñ.xxij. de qua dixi latius ſupra in ſmo=
ne de abrahe ſacrificio. Cõſidera inſup vl=
tra ea q̃ in hoc articulo ⁊ ca.j. dicta ſunt de
obediẽtia xp̄i: ꝙ obiam oñdit in mũdũ ve=
niẽs in mũdo manẽs: et de mũdo trãſiens

¶ Primo in mũdũ veniẽs vñ Joh.vj. ipſe
ait Deſcẽdi de celo nõ vt faciã volũtatem
meã ſꝫ volũtatẽ eiꝰ qui miſit me. ¶ Scꝺo
in mũdo manẽs Joh.iiij. Meus cibus ẽ vt
faciã volũtatẽ eius qui miſit me. Et iteruꝫ
ca.v. Nõ quero volũtatẽ meã ſꝫ volũtateꝫ
eius qui miſit me. ¶ Tertio de mũdo tran
ſiens. vñ Joh.xiiij.c. ipe ait. Sicut manda
tum dedit michi pr̃ ſic facio. Et de hoc Ber
nardꝰ ait Memẽtote ffes ꝙ xp̄s ne ꝑderet
obiam ꝑdidit vitã. Et in ſignũ ꝙ obediẽdo
mãdato pr̃is mortẽ ſuſtinuit iclinato capi
te emiſit ſpm̃. Joh.xix. De alijs quoqꜫ mar
tiribus q̃ ꝓ ſeruanda obia certauerũt vſqꜫ
ad mortẽ ad Heb.xi.c. apl̃s ait. Obturaue=
rũt ora leonũ ſcꝫ obie ꝟtute. extinxerunt i=
petũ ignis. effugauerũt aciẽ gladij cõualue
rũt de infirmitate: fortes facti ſunt i bello.
Caſtra verterũt exterorũ: acceperũt mulie=
res de reſurrectione mortuos ſuos Alij di
ſtẽti ſunt nõ ſuſcipiẽtes redẽptionẽ vt me=
liorẽ inuenirẽt reſurrectionẽ Alij vero lu=
dibria et verbera experti inſuꝑ et vincula
et carceres. Lapidati ſũt ſecti. ſunt tẽptati
ſũt: i occiſiõe gladij mortui ſũt. Circuierũt
in melotis ⁊ in pellibꝰ caprinis. egẽtes: an
guſtati afflicti. quibus dignus nõ erat mũ
dus Jn ſolitudinibus errãtes ⁊ in ſpelũcis
⁊ in cauernis terre. Seq̃tur in.xij.c. Jdeoqꜫ
et nos (tãtã habẽtes impoſitã nubẽ teſtiũ
id ẽ multitudineꝫ martyrũ obediẽtiũ vſqꜫ
ad mortẽ) deponẽtes om̄e pōdꝰ ⁊ circũſtãs
nos pctm̃ ꝑ paciẽtiã curramus ad propo=
ſitum nobis certamen.

¶ Tertia ſuauitas.

¶ Tertia ſuauitas dñatio nolať. Nã ſicut
Aug. ſuꝑ pͤdicto ꝟbo themati ait Qui huic
iugo ſubdiť cuncta ſibi ſꝫ ſubiecta Proide.j.
Corin.iij. de ſe ⁊ oibꝰ alijs obediẽtibꝰ inq̃t
Oia vr̃a ſũt Qꝺ exponẽs Aug. i glo.xxxiij.
q.vij.c. Qꝺ aũt i fine ait. Scriptũ ẽ. ſcꝫ per
apl̃m Oia vr̃a ſũt. i. ad ſeruiẽdũ vobis da=
ta. vos aũt xp̄i. xp̄s aũt dei. ſ. pr̃is Rõ autẽ
quare obediẽs talis oibus dñatur ẽ qꝛ ſe=
ip̄m vicit ſubdens ſe hoi ꝓpter deũ Unde
Puer.xvi.c. ſcriptũ ẽ Melior ẽ q̃ dñatur aio
ſuo expugnatore vrbiũ Multi q̃dẽ vrbes ⁊
regna ſibi ſubiugauerũt q̃ tñ nõ ſunt dñati
aio ſuo. Nã ſicut ſeneca ait Qui ſemetipſũ
vicit: ꝯtra oia fortis ẽ Dũ igť hõ ꝑ obiaꝫ ſe
i hoie ſubijcit deo merito oia ſubiecta ſũt ei

¶ Suauitas quarta.

¶ Quarta ſuauitas ẽ diſcretio ſcꝫ impan=
tis Seneca q̃dẽ ait Remiſſius impanti me
liꝰ parẽt. Et gre in.vi. moral. Sciendũ eſt
nũq̃ ꝑ obiaꝫ malũ fieri: aliqñ aũt dꝫ ꝑ obe=
diẽtiã bonũ qꝺ agiť intermitti. Neqꜫ enim
mala i ꝑadiſo arbor extitit quã deꝰ hoiem
cõtingere iterdixit. ſꝫ vt meliꝰ ꝑ obie meri=
tũ hõ bñ cõditus creſceret: dignũ fuerat vt
hũc etiã a bono oꝑe ꝓhiberet qtũs tãto ve
rius hoc qꝺ ageret ꝟtus eẽt q̃to ⁊ a bono
ceſſans. auctori ſuo ſe ſubditũ hũiliꝰ exhi=
beret. Sꝫ notãdũ ꝙ illic dř ſcꝫ Geñ.ij. Ex oi
ligno ꝑadiſi comede. de ligno aũt ſcie boni
⁊ mali ne comedas Et ait Gre. Qui ab vno
quoqꜫ bono ẽt ſubiectos vetat neceſſe ẽ vt
multa cõcedat ne obediẽtis mens fũditus
intereat ſi oibus oꝑibꝰ penitus repulſa ie=
iunet. Om̄s aũt paradiſi arbores ad eſum
dñs conceſſit cũ ab vna ꝓhibuit. vt creatu
rã ſuã quã nolebat extingui ſꝫ ꝓuehi vt tã
to faciliꝰ ab vna reſtrigeret q̃to ad cũctas
latiꝰ relaxaret. Nã.iij. Reg.xij. populꝰ iobe
diẽs factꝰ ẽ ꝓpt graue iperiũ roboã. vij.q.
j.c. Deniqꜫ. Facit ad hoc.xxvi.q.vij. Allii=
gãt.xlv.diſt. Cũ btũs Uñ et dñs nõ pͤcepit
petro vt nauẽ a tra ſubduceret ſꝫ rogauit
vt pꝫ Lu.v.c. Jn hoc ꝯfũdiť ſuꝑbia ꝑlatoꝝ
mortificãtiũ ſubditos ſuos. q̃ tãqꜫ dñi ipe=
rioſe pͤcipiũt: et ꝑ obediẽtiã mãdant et vix
aut nũqꜫ rogãt. cũ ꝓfecto gladius ſit in ma
nu furioſi pͤceptũ pͤceps in ore ꝑlati Cõtra
qꝺ Ezechi.xxxiiij. ſcriptũ ẽ Cũ auſteritate
impabatis eis ⁊ cũ potẽtia. Cõtra hoc etiã
ẽ qꝺ ſcribiť.xlv.diſt. i c. Licet Ubi dř Licet
plerũqꜫ accidãt ſacerdotibꝰ q̃ ſũt rephẽdẽ=
da plus tñ apud corrigendos agat beniuo
lẽtia q̃ ſeueritas plus exhortatio q̃ cõmi=
natio: plus caritas q̃ poteſtas. cum nemo
noſtrum ſine reprehenſione aut ſine pecca
to viuat. Et idem eadem di.v. Facit etiaꝫ
ad hoc.xcv.di. in ca. Eſto.xi.q.iij.c. Rogo.
Et hoc eſt contra prelatos illos qui ꝓ leui

cauſa ꝑcipitāter fulmināt ex.cōis ſententias alias ꝙ cēſuras in ſubditos ſuos:cōtra iura.xi.q.iij.Nemo.ꝛ ca.Nullus ſacerdotum extra de ſen.excō.c.Satis.et eo.titu.Cum medicinalis lib.vj Nam ſicut ſeneca inqͣt Generoſus eſt hominis anim⁹ et impanti naturaliter recalcitrās: facili⁹ ducimur ꝙ̄ trahamur.Obīa et vera et pura que debet imponi caritatē reſpicit non timorē.Unde ꝑme pe.j.c.Scriptū eſt. Aīas veſtras caſtificātes in obia ꝛcaritatis fraternitatꝫ amore. Uñ merito quidā ait. Et quotiens peccant hoīes ſua fulmina mittant Jupit exiguo tpē nullus erit

De vltimis quattuor ſuauitatibus obie ſancte.Capitulum tertium.

Tertio ſupaddamus quattuor vltimas obedientie ſuauitates.

Suauitas prima.

Prima eſt ꝓmiſſio quia ex obīa gloria eterna nobis ꝓmiſſa eſt.Proinde.ij.ad coꝝ.iiij c.apl's ait.Jd quod in pñti eſt momētaneū et leue tribulatiōis nr̄e ſupra modū in ſublimitate eternū gl'ie pondus opatur in nobis nō cōtemplātib⁹ nobis que videntur ſꝫ que nō videtur.Que videntur tempalia ſūt que aūt nō videnť eterna:merito ergo ſicut inobīa clauē padiſi amiſit ſic et illā obīa recuperauit.Unde math xvi.Tibi dabo claues regni celoꝝ ait dñs ſymōi qui obediēs interpretať. Unde vere obediēti iā clauis regni celoꝝ parata eſt ſicut Apoc.iij.miſtice ſcriptū eſt.Hec dicit qui hꝫ clauē dauid qui aperit ꝛ nemo claudit: claudit et nemo aperit.Dauid qui manu fortis interpretatur ver⁹obediēs eſt qui nouit inobediētiaꝫ declinare ꝛ obīam opari.Clauē quidem dauid hꝫ xp̄s qui grē plenitudinē habuit ad oēm inobediētiā fugiēdā ꝛ ad oēm obīam deo patri exhibēdā h̄ ꝫc ꝫ graꝫ cui⁹ ipe plenitudinē ſol⁹ hꝫ ceteris alijs p ptes diſpēſat.Propterea ſubdiť.Qui apit ſcꝫ padiſū et nemo claudit.Ob dicit ꝙ̄tū ad iplentes obīam.Quib⁹ em̄ ipe portā padiſi apit eos nemo ab ea excludere pōt qbus vo claudit vt puta inobediētibus et rebellibus nemo profecto aperit.

Suauitas ſecunda.

Scd̄a ſuauitas eſt vnctio Magna qppe ſuauitas vnctiōi i obīa ꝛ i adipletiōe mādatoꝝ dei Uñ i pſona talis obediētis ꝓpheta ait.Jn via teſtioniorꝫ tuorū delectat⁹ ſū Et iteꝝ Jn cuſtodiēdis illis retributio multa.Ubi Aug.inqͣt.Nō ait ꝓ cuſtodiēdis q̄ nō tm̄ ꝓ eis reddetur pmiū ſꝫ hic in eorūꝫ cuſtodia magnū ē gaudiū.proide Eccl'iaſt. xxiij.ſcriptū ē.Nichil dulci⁹ ꝙ̄ reſpicere in mādatis dñi Unctio(hec ſicut Ber.ait)Andreā fecit āplecti crucē gaudēter Laurētiū irridere carnificē.ſtephanū ꝙ lapidātibus flectere genua in orone et aplos gaudere in tribulatiōe.ps. Jn tribulatiōe dilataſti michi.

Suauitas tertia.

Tertia ſuauitas ē aſſuefactio Equ⁹ ei a ſeſſore circūuolutiōib⁹ aſſuet⁹ ad volūtatē illi⁹ facili⁹ flecti pōt Aſſueſcit aūt circūuolutiōib⁹ ipis ꝛ diſcretis mortificationib⁹ ꝓprie volūtatꝫ Et de hoc ꝓuerb.xxi.c.ſcriptū ē.Equ⁹ paratur ad diē belli dñs auteꝫ ſalutē tribuit.Equ⁹ qppe domit⁹ religioſus ē cui apposit⁹ ē obīe frenū De talib⁹ aūt zach.x.ſcriptū eſt.Poſuit eos quaſi equos gl'e ſue in bello.Opatur em̄ de⁹ p obīaꝫ in viro religioſo ſalutifera et glorioſa.Unde merito equ⁹ glorie dici pōt.Talis ſiqdem equ⁹ p aſſuefactionē ad obīam fidel'r parādus eſt ſm volūtatē ſeſſoꝛ ſui.i.plato loco xp̄i nūc ad dexterā ꝓſpitatis nūc ad ſiniſtrā aduerſitatis Aliter in die belli ꝓfecto ſuccūbet qñ ei aliquid graue precipieť.Religioſus qppe q̄ in ſua volūtate nutriť:olnoldeſtruetur.Studeat ergo ſubditusꝙ ſemper plato dicere poſſit ꝓpheticū illud.Ut iumētū fact⁹ ſū apud te ꝛ ego ſemp tecū.Jn vita Beati Gilliberti dr̄.Preeſſe nō audeat qui ſubeſſe nō didicerit nec a ſubiectis obediēciā ipl'oret:q eā prelatis exhibere nō nouit Ja cui⁹ miſteriū Math.xvi.ſimonē :q interpretatur obediēs dñs alijs aplis pfecit,di vt dictū eſt.Tibi dabo claues regni celoꝝ

Suauitas quarta.

Quarta ſuauitas eſt deportatio.Nā tripliciter obediētes ꝓgrediuť ad regna celorū.Prio eqtādo.ſcd̄o nauigādo.tcio volitādo pmi ſūt icipiētes.ſcd̄i ꝓficiētes tcij ſūt pfecti.Prio em̄ icipiēs ꝓgrediť eqtādo qz initiť alieno ſēſui ꝛ aliene volūtati ꝙ̄ pedibus alienis:piñ veloci⁹ currit eo ꝙ pedes qbus innitiť velociores ſūt ꝙ̄ proprij. Uñ apoca.vi.miſtice ſcriptū eſt.Et vidi ꝛ ecce equ⁹ alb⁹ ꝛ q ſedebat ſup eū hēbat arcū.ſ.i manu ſua et data eſt ei corona.Equ⁹ quideꝫ bellis aptiſſimus prelatus eſt apt⁹ ad pugnandum viriliter in bello ſpirituali pro ſubditis ſuis huius equi aſſenſor ſbditus eius eſt quem ipſe pedibus ſuis ꝛ laboribus ad paradiſum portat. Uterꝙ igiť albus eſt tā aſcenſor ꝙ̄ eqnus p ſācte puritatꝫ cōuerſatiōis candorem Diciť ꝙ ipſe aſcenſor habebat arcum Arcus ſiquidē bonū eſt opus virtute obediētie opatū Sicut enim in arcu duo ſunt ſcꝫ lignum et corda

et ꝑ cordā q̄ leuis ē flectit̄ rigor ligni ſic et
corpus flecti dꝫ ad obīe opus iuxta impe=
riū pcipiētis lꝫ q̄nqꜫ ei difficile ſit. Hui⁹ ar
cus ſagitte ſūt in obediēdo feruida ⁊ ardē
tia deſideria De q̄bus ꝓpheta ait. Sagit=
te potētis. i. obediētis q̄ ſeipſū vincere pōt
acute cū carbonib⁹ deſolatorijs. Hijs ſagit
tis pugnat obediēs verus per affectiones
paupertatis cōtra mundum ꝑ affectiōes ca=
ſtitatis ꝯtra carnē: atqꜫ ꝑ affectiōes obīe cō
tra dyabolū. Sꝫ qm̄ obīe op⁹ ſine pmio eē
nō dꝫ: ideo ſubditur. Et data eſt ei corona.
Et pōt illud ei referri ad equū ⁊ aſcēſorē
Equus, pfecto. i. plat⁹ coronā glīe meretur
qꝛ bñ pcipit atqꜫ regit: ſubdit⁹ q̄qꜫ coronā
meret̄ qꝛ bñ obedit. Utriqꜫ coronā acq̄rūt
glīe ſēpiterne q̄ i corona que ſignū eſt glīe
et finem in circuitu non hñt ſignificatur.

¶ Scd̄o pficiēs ꝓgredit̄ ad celeſtia regna
nauigando. Nā obīa nauis ē qua obediēs
nauigat ꝑ hoc mare magnū ⁊ ſpacioſū pñtꝫ
vite vt ꝑueniat ad portum ſalutis eterne
Obīa igit̄ ē nauis illa de qua ꝓuerb. vlti.
dictū ē Facta ē ſcꝫ obīa quaſi nauis iſtito
ris delonge portās panē ſuū Inſtitor enīꝫ
mercator ē nō tñ ille qui vēdit ſꝫ q̄ emit qꝛ
ſcꝫ mercibus emēdis inſtat Talis ē obedi=
ens ſollicit⁹ ⁊ deuot⁹ q̄ ſcꝫ cōtinue oī die oī
hora omī tp̄e iſtat vt emat glīaꝫ regni ce=
loꝝ In hac ſiquidē obīe naui inſtitor. i. obe
diēs delōge. i. ad portū ſēpiterne vite por=
tat panē ſuū lucrū obediētis vite ſue. Naꝫ
ſicut q̄ ē in naui comedēdo / bibēdo / dormiē
do / ⁊ q̄eſcendo ꝓgreditur qꝛ mouet̄ alieno
motu: ſic verus obediēs in religiōe ad lr̄aꝫ
comedēdo / dormiēdo / q̄eſcēdo ⁊ alia bona
opa opando meret̄. Hic eſt panis q̄ in obīe
naui ad eternā vitā portat quē quotidie a
dn̄o poſtulam⁹ cū dicim⁹ Matth̄ vi. Panē
noſtrum quotidianum da nobis hodie.

¶ Tercio q̄qꜫ pfect⁹ ꝓgredit̄ ad celeſtia
regna volādo ſi tñ obīa hꝫ duas alas ſcꝫ
caſtitatē ⁊ volūtariā paupertatē. vñ Apo. xij
miſtice ſcriptū eſt. Et date ſūt mulieri due
ale aq̄le magne vt volaret in deſertū i locū
ſuū Magna q̄ppe aquila q̄ celos aſcēdēdo
penetrauit xp̄s ē. Nā altioris volat⁹ ⁊ pu
rioris cōtuitus inter ceteras aues ē ip̄e xp̄s
Sic et ip̄e aſcēdēdo volauit ſup cherubin
et ſolē in rota. i. patrē in eternitate ſolus vi=
delicet ſine quo nullus viderit cū nemo no
uerit pr̄em niſi fili⁹ ⁊c. vt dr̄ Matth̄. xi. Hu=
ius magne aquile vcꝫ magni cōtēplatoris
dei pr̄is ſcꝫ xp̄i due ſūt ale ſcꝫ Caſtitas et
Paupertas Caſtitas ei magna ē ala q̄ hoīem
expedit ab illa delectatiōe qua difficillimū
ē hoīeꝫ bñ vti ⁊ a fortiſſima occaſione peccā
di ſcꝫ a muliere ꝑ quā dyabol⁹ adā deuicit
Geñ. iij. Paupertas quoqꜫ magna ala ē ſcd̄m
Ber. q̄ incito volat̄ ad celū. nā alijs blādib⁹
q̄ ſequūtur pmiſſio futuro tp̄e iudicat̄ Pau
pertati po nō tā pmittit ur q̄ȝ etiā i pñti do
nat̄ dicente dn̄o Matth̄. v. Bti paupes ſpū
qm̄ ip̄oꝝ ē. ſ. etiā in pñti regnū celoꝝ. Has
duas alas xp̄s aq̄la magna i ſe habuit: qꝛ
caſtitatē et paupertatē vſqꜫ ad mortē ſerua=
uit Eedem quoqꜫ vere obīe a xp̄o obediē=
ti dant̄ vt volet in deſertū in locū ſuū. Loc⁹
quippe proprius anime obedientis celum
empireum eſt qꝛ ad illud ē creata. Hic enīꝫ
loc⁹ deſertū dr̄ eo q̄ a peccatoribus ange=
lis deſert⁹ ē ſicut btūs iudas de ipſis ange
lis ait. Qui non ſeruauerunt ſuū pncipatū
ſꝫ dereliquerūt ſuū domiciliū i iudicio ma
gni dei vinculis eternis ſub caligine reſer
uauit. De hijs alis atqꜫ volatu propheta
in pſona pfecte obedientis ait Quis dabit
michi pennas ſicut columbe et volabo ſci=
lꝫ ꝑ obīaꝫ et requieſcā vcꝫ in glīa ſēpitna

¶ Articulus tertius de ſcala ſancte obe
dientie et de ſeptem gradibus eius.

Tertio circa obedientiaꝫ contemple=
mur ſubiectum conuenietiſſimū qꝛ
dn̄s ait. Super vos ſcilicet: qui aſſumpturi
eſtis vel aſſumpſiſtis iam obedientie ſtatū
Scd̄m enim Aug. Oportebat vt homo ſub
dn̄o poſitus ab aliquo prohiberetur vt eſ
ſet ei virtus obedientia merendi ſed quia
per inobedientiam ligni vetiti de paradi=
ſo expulſus fuit neceſſe eſt vt in eum per
obedientiā reuertat̄ Proinde Geñ. xxviij
in ſcala iacob miſtice demonſtratur Ubi
dicitur Uidit iacob in ſompnis ſcalaꝫ ſtātē
ſuper terram et cacumen illius tangens ce
lum: angelos quoqꜫ dei aſcendentes et de=
ſcendentes per eam et dn̄m innixum ſca=
le. Hec eſt ſcala obedientie qua obediētes
religioſi aſcendunt in celuꝫ ſicut dominus
Matth̄. xix. c. ait. Si vis ad vitam ingre=
di ſerua mandata ſcilicet ſancte religio=
nis. Hanc ſcalam vidit iacob dormiens in
itinere lapide ſuppoſito capiti. Secundū
enim Auguſtinum in itinere dormire eſt in
via huius ſeculi ab impedimento ſecula=
rium actionum quieſcere. Et ſecundū glo.
Caput ponit in lapide qui chriſto inheret
mente. Quia igitur. Baſilius Auguſtinus
Benedictus atqꜫ Franciſcus qui approba
tas regulas et religiones inſtituerunt xp̄o
adheſerunt corde et a curis huius ſeculi
quieuerūt ſpiritualiter viderunt viſionem
hāc hos q̄tuor iſtitutores religionū futuros

preſidit daniel.iij.c.dicens.Species quar
ti qui fuit beatus frāciſcus ſimilis filio ho
minis.i.xp̄o eſt.In hac igitur ſcala quat=
tuor miſteriis inſinuātur.¶ Primum miſte
rium eſt intentionis recte.¶ Scd̄m conuer
ſationis ſancte. ¶ Tertium opatiōis ſeu
actiōis āgelice¶ Quartū āplexatiōis diuine
¶ Primum miſteriū eſt intentionis recte
qꝛ iacob vidit ſcalam ſtantem ſuper terrā
ſcꝫ et ad celum erectam.In quo rectitudo
intentionis miſtice deſignatur quamvꝫ ha
bere debent hij qui viam obedientie ſancte
aſſumere querunt.Nam qui in relinquen=
do mūdum terrenā intentionē habent ſca
la erecta non ſtat ſed potius in terra iacet.
Proinde eccl'i.iiij.admonet dicens.Cuſto=
di pedem tuū id eſt intentionē ꝛ affectionē
tuam ingrediendo domum dei.¶ Secun=
dum miſteriū eſt conuerſationis ſancte:qꝛ
cacumen illius tangebat celum.In quo mi
ſtice denotatur ꝙ conuerſatio religioſorū
debet eſſe celeſtis ꝛ ſancta vel potius quia
immediatꝰ tranſitꝰ eſt in morte a via perfe=
cte obedientie in ipſum celū. Nam ſecūdū
ber.de cella itur ad celū.Nichil em̄ vel pa=
rum ꝑfecte obedientes morātur in purga=
torio.Nā ipa religio ſi ſeruatur,ꝓfeſſio for
nax et purgatoriū eſt in quo depurātur at=
qꝫ depurgātur veri religioſi. Sicut ſap̄.iij.
ca.ſcriptum eſt.Tāq̄ auꝝ in fornace,ꝓba=
uit electos dn̄s ꝛ quaſi holocauſti hoſtiā ac
cepit illos ꝛ in t̄pe ſcꝫ trāſitus de hoc mun
do erit reſpectꝰ illoꝝ ſcꝫ rectꝰ ad viſionem
dei in quo conſiſtit gl'ia ꝯſūmata.De hoc
purgatorio xxvij.q.j.c.Impudicas.Et ec
cleſi.xxvij.Vaſa figuli ꝓbat fornax ideſt re
ligio ſctā.¶ Tertium miſterium eſt opera
tionis ſeu actionis āgelice qua vidit iacob
per hāc ſcalā angelos aſcēdētes ꝛ deſcēdē
tes.In hoc miſtice denotatꝛ ꝙ via obīe āge
lica vita eſt.Siue em̄ aſcēdat obediēs ꝑ le
ctionē orōnē ꝛ meditationē.ſeu cōtempla=
tionē deo aſſiſtēdo ſicut āgeli q̄ ſempꝑ vidēt
faciē pr̄is math.xviij.ſiue deſcēdat ꝑ admi
niſtrationē fr̄ibꝰ et ppl'is ſeruiēdo iuxta il
lud.Facis āgelos tuos ſpūs ꝛ miſtros tuos
ignē vrētē:in vtroqꝫ opē miſteriū angeloꝝ
exercent,et dei volūtatē adiplēt.Ad hoc ex
tra de renūcia.in ca.Niſi.xxvj.diſti.ca.vlt.
Quartū miſteriū ē āplexatiōis diuine qꝛ dn̄s
erat innixꝰ ſcale vt miſtice innuitꝛ ꝙ patꝰ ē dn̄s
apertis brachijs ſuſcipe et āplexari aīaꝫ obe
diētis aſcēdētē i celū:ſicut pia mr̄ ꝑuulū ad
ſe currētē dulcit̄ āplexatꝛ In cuiꝰ ꝑſōa ꝓph̄a
ait.Adheſit aīa mea pꝰte me ſuſcepit dex=
tera tua.Et iteꝝ cāti.ij.Leua eiꝰ ſub capite
meo ꝛ dextera illiꝰ āplexabitꝛ me Et iterum
ꝓph̄a inq̄t.Tenuiſti manū dexterā meā ꝛ i
volūtate tua,deduxiſti me ſcꝫ ꝑ obīe viā:et
cū gl'ia.ſ.tādē ſuſcepiſti me.O q̄ᵗū inflāma
re deberet eos q̄ i ſtatu obīe ſūt ad viriliter
aſcēdēdū ſpe ꝛ deſiderio contēplādi gl'iam
illiꝰ magni dei q̄ ipi ſcale innixus ē.exēplo ex
pugnātiū ciuitatē vel caſtrū q̄bꝰ ſi ꝓmittatꝛ
ꝙ p̄mo q̄ intrauerit dabūtur mille aurei:ſe
cūdo quīgenti:tertio cētū.deſideriū tanti lu
cri tm̄ inflāmabit eos ꝙ aliqui aſcēdūt ꝑ
ſcalas in lapidū defenſionē tenētes clipeos
ſupra ſe.Alij aſcēdūt ꝑ lanceas nō timētes
lapidū ictus.Alij modis mirabilibꝰ Quāto
magis ſpes et deſideriū eternoꝝ dꝫ inflāma
re ſeruos dei ad aſcēſū ſcale obīe ſctē om̄s
ſuꝑando aduerſitates atqꝫ obīe difficulta=
tes:vt verificetꝛ qđ math.xi.c.ſcriptū eſt.Re
gnū celoꝝ vim patitꝛ ꝛ violenti rapiūt illud
Porro violenti ſūt ſibi q̄ abnegātes ꝓpriā
volūtatē ſeipſos cogūt alijs obedire. Felix
talis,coactio que celeſtis regni acq̄ſitio eſt.
Huiꝰ ſcale obīe duo latera ſūt.ſ.caſtitas ſcā
et volūtaria paupꝑtas ſeu abnegatio ꝓpe
volūtatis ꝛ proprij ſenſus.¶ Septē quoqꝫ
ſūt eiꝰ gradus ſcd̄m ber.ꝑ quos verus obe=
diens aſcendit in celū.Primꝰ eſt obedire li
bēter.Scd̄us obedire ſimpl'r. Tertiꝰ obīre
hylariter.Quartꝰ obedire velociter. Quītꝰ
obedire viriliter.Sextus obedire hūiliter.
Septimus eſt obedire perſeueranter.

¶ Qꝫ libenter ſubditus obedire debet pre
lato ſuo.Capitulum primum.

PRimus gradus eſt obedire libenter
hūc gradum nō pōt aſcēdere ſecūdū
ber.q̄ ꝑcipiētꝫ ſuā nō fecerit volūtatē.Libētꝛ
q̄ppe obediebat q̄ iohis.iiij.dicebat.Meꝰ ci
bꝰ ē vt faciā volūtatē eiꝰ q̄ miſit me.Aug.q̄qꝫ
iiij.ꝯfeſſ.idt.Optimꝰ tuꝰ miniſter ē q̄ nō magis
intuetꝛ a te audire quod ipſe voluerit ſꝫ po
tius hoc velle quod a te audierit.¶ Et ite=
rū Ber.ait.Quiſquis occulte ſatagit vt qđ
vult ei prelatus iniungat ipſe ſe ſeducit ſi
forte ſibi quaſi de obedientia blandiatur.
Neqꝫ em̄ in ea re ipſe prelato ſed magis ei
prelatus obedit. Paratum ſe oſtendere de
bet ſubditus prelato ſuo ſicut paulus do=
mino.Actuum.ix.cuꝫ ait.Domine quid me
vis facere.Et.j.Re.iij.Loquere domine qꝛ
audit ſeruus tuus.Et Eſa.ſexto Ecce ego:
mitte me.Et prouerb.xv.Reſponſio mollis
frangit iram.Quod verbum exponens ſā=
ctus Anthonius de padua ait. Reſponſio
mollis humilis ſubditi frangit iram ſuper
bi prelati.Et prouerbiorum.xxvj.Pacientia
ſcilicet ſubditi lenitur princeps.i.prelatus

et lingua mollis. ſ. viri obediētis cōfringet duritiā ſcʒ auſteri ꝑlati. Ecc'aſt. iiij. Ne co neris ꝯtra ictū fulmīs. i. ꝯtra volūtatē ꝑla: ti: ſʒ humilia ei caput tuum. Et iteꝝ Eccl'. vi. Lingua eucharis. i. bone gr̃e i bono ho mine. i. in bono ſubdito habundabit vt di: cat cū Job. xiiij. c. Vocabis me et ego reſpō debo tibi Rn̄det ꝑfecto qui ſibi ꝑcipiēti ex aīo obedit ſcðm ſctm̄ Anthoniuʒ. Nec du: biū ſcðm Ber. in ſermonibus quin amplio rē gr̃am mereanť qui obediētē ſe exhibet ante mādatū Reqrit nāqꝫ dn̄s volūtarias oblatiōes. vn̄ Exo. xxxv. ait moyſes Om̄is volūtari⁹ ⁊ prono aīo afferat ꝑmicias dn̄o Coacta em̄ ſeruitiꝫ deo placere nō poſſunt xx. q. iij. c. Preſēs Cōtra ꝗſdā religioſos ru ſticane ⁊ quodāmodo aſinine cōditiōis qui niſi coacti obedire nō ꝓpoſſūt Perfectioris quoqꝫ caritatis obīa ē cū grauia ꝑcipiūtur Hinc ⁊ apl's Actuū. xxi. audacter inqt. Ego em̄ nō ſolū alligari ſʒ ⁊ mori in hi'rm par⁹ ſū ꝓpter nomē dn̄i ieſu xp̄i Leuioꝛ tn̄ obīa iudicať qn̄ grauioꝛa ꝑcepta iniūcta ſūt atqꝫ illa grauioꝛ cū facilioꝛa ꝑcipiunť cū contē: ptus hm̄ōi ex vltima radice ſupbie origi: nem ſumant. Vn̄ Ber. in li. de pre. et diſpē. ait Jn obediēdi ratiōe hec gn̄alis r'la tene tur vt difficilioꝛib⁹ qbuſcunqꝫ agēdis obīa gratioꝛ ꝙ ꝑuaricatio grauioꝛ iudiceť ⁊ in facilioꝛibus minuſqꝫ oneroſis cōtemptus dāpnabilioꝛ ꝙ actus cōmēdabilioꝛ eſtime tur Pꝛoinde Aug. xij. de ciui. dei inquit Jn paradiſo tanto maioꝛ iobīa fuit ꝙto id qð ꝑceptū ē nulli⁹ difficultatis fuit. Ubi enim magna ē in obīe pena ꝓpoſita ⁊ res facilis a creatoꝛe īperata. nō ſatis explicet ꝙtum malū ſit nō obedire facili ⁊ tāte poteſtatis imperio et tāto terrenti ſupplicio.

¶ Quātū gratū ſit deo ſimpliciter obe: dire. ij. capitulum.

SEcūdus gradus ē obedire ſimpl'r Multos ei vi demus ſcðʒ Ber. poſt ꝑcipientiʒ imꝑiū multas facere q̄ſtiones ſepi⁹ igemi nare. Vn̄ hoc veniat. quis hoc inuenit con: ſiliū. Jnde murmuratio. excuſatio: ſimula: tio īpoſſibilitatꝫ: aduocatio amicoꝝ Cōtra quos ꝓpheta ait Jn auditu auris obediuit michi vt oñdat vno eodēqꝫ momēto ꝓceſſiſ ſe ⁊ īperātis īperiū et obſequiū obſequētis Ad obediētie ſimplicitatē ꝑtinere videť nō iudicare quid vl' quare ꝑcipiatur. Vn̄ Ber. in li. de cōſi. Oībus modis maxie in ꝯuerſi: onis initio nulla magis virt⁹ nobis neceſ: ſaria ē ꝙ ſimplicitas hūilis ⁊ grauitas ve recūda. Et idē ad ffes de mōte dei. Perfe: fecta obīa maxime in icipiēte īdiſcreta eſt. hoc ē diſcernere qd vel quare ꝑcipiať. ſed ad hoc tm̄ niti vt fideliter ⁊ hūiliter fiat qð a maioꝛe ꝑcipiť. Jdē qꝫ de nouitio loquēs ait Stultus fiat vt ſit ſapiēs: et hoc oīs ſit ei⁹ diſcretio vt i hoc nulla ſit diſcretio. hoc om̄is eius ſapiētia. vt in hac ꝑte nulla ſit. Et in ſermonib⁹ ibidē ait Rara auis i ter: ra diſcretio ideo diſcretionis locū (ffes) ī vo bis ſuppleat obīe virtus vt nichil min⁹ ni: chil aliter ꝙ imꝑatū ſit faciatꝫ. vn̄ Deuto. xiij. c. ſcriptū ē. Quod ꝑcipio tibi hodie vt fa cias dn̄o. nec addas qcꝙ nec minuas Juli⁹ ceſar cū i ꝑ domādis hoſtib⁹. v. annoꝝ ſpa ciū ſibi ꝑmiſſū terminū ꝑtranſiſſet licet glo ſe triūphaſſet honoꝛ tn̄ ſibi debit⁹ denega tus ē nec vrbē ingredi ꝑmiſſus eſt eo ꝙ vl: tra terminū ſibi ꝑfixū morā traxiſſet Aug. quoqꝫ de ciui. dei. c. xviij. Refert de toꝛqua to q̄ filiū nō qꝛ cōtra patriā ſʒ etiā ꝓ patria pugnabat. tn̄ qꝛ ꝯtra imꝑiū ſuū hoc feciſſet occidit ne plus mali in exēplo īperij cōtem pti ꝙ gl'ia occiſi hoſtis eſſet Scðʒ ei leges ſi qs extra aciē ꝯtra ꝑceptū ducis etiā foꝛ: titer pugnauerit et vicerit. tn̄ puniť: qꝛ cō: tra ꝑceptum fecit. ff. de. re mili. l. iij. §. in bel lo. Et notať. xxiij. q. v. Relegentes in glo. j. Perfecte obediens ſe debet habere ad pre latū ſicut iumētū ad dn̄m ſuū vt dicere poſ: ſit ꝓpheticū illð Ut iumentū fact⁹ ſū apud te. ⁊ ego ſemꝑ tecū Et iteꝝ. Qui deducis ve lut ouē Joſeph. Hec ē ſimplicitas illa q̄ tā: tū deſiderabať a ſctis patrib⁹ in diſcipulis ſuis. ¶ Pꝛoīde in pꝛincipio nō pꝛecipiebāt eis congrua et diſcreta. Vn̄ in vitis patruꝫ ait quidā abbati paſtoꝛi Senioꝛes non lo quuntur ab initio pr̄ibus vel fr̄ibus recta ſʒ magis diſtoꝛta. Et ſi viderint ꝙ ea q̄ toꝛ ta ſunt faciant: iam non loquuntur eis niſi quod expedit agnoſcentes qꝛ in oībus obe dientes ſunt. Debent eniʒ inferioꝛes audi re mandata ſuperioꝛum ⁊ pꝛelatoꝛum qua ſi eis a dn̄o ꝑciperentur. Pꝛoinde Luce. x. c. dn̄s ait. Qui vos audit me audit et qui vos ſpernit me ſpernit: qui autem me ſper nit ſpernit euʒ qui me miſit. Ad hoc. xxviij dis. Jn nouo. Vn̄ ſicut non diſcernerēt ſi ali quid a deo eis pꝛeciperetur ſʒ hūilter adi: plerent ſic diſputare non debent de māda tis pꝛelati. Vn̄. Ber. ait. Nō te moueat ma: giſtri impetus. indiſcreta ꝑtās ſed memen to qꝛ non eſt poteſtas niſi a deo. et qui po: teſtati reſiſtit deo reſiſtit. xi q. i. Quid cul: panť. Colo. iij. Serui obedite per oīa dn̄is Et ſeqtur, Quodcūqꝫ facitis ex animo ope:

ramini ſicut domino et non hominibus.

¶ Q3 hilaritas in obediendo obedientiam reddit gratam. Tertium capi.

TErtius gradus obie ē obedire hila-
rit.ij.coꝝ.ix. hilarē ei datorē diligit
de⁹:extra de dõa.c.j.Uñ ber.ait Serenitas
ĩ vultu dulcedo ĩ ſermonib⁹ multũ colorant
obiam obſequẽtis Nubiloſa corpis compo
ſitio ⁊ facies tenebris triſticie obfuſcata ab
aio receſſiſſe ſincerã ⁊ iocũdã obiam mani-
feſtãt ⁊ ſignãt. Uñ.xlj.diſ.in.c. Cleric⁹.Si-
cut ergo Augu. Incõpoſitio eñi corpis qua
litatē idicat mẽtis.Quis ei libẽter obtẽpat
homi triſtitiã efflanti. Eccli.xxxv. In omĩ
dato hylarē fac vultũ tuũ. Cauere debet a
murmurationib⁹ iuxta illud apl'i Ad phi.ij
Omnia aũt facite ſine murmurationibus.
Qui eñi cũ murmure obediũt felle dñm pa
ſcũt.pſal.Dederunt in eſcã meã fel ⁊ in ſiti
mea potauerũt me aceto.Cibus eñi xpi eſt
obia ope adimpleta. Uñ iohis.iiij.ipe ait.
Meus cibus eſt vt faciã volũtatē eius qui
miſit me Potus aũt eius ē obia cordis quã
dñs pfecto ſitit.Fel igit xpo in eſcã datur
cũ ſit murmuratio oris. acetũ quoq3 ei mi-
niſtratur ĩ potũ cũ ſit murmuratio cordis.
Obediẽtia taliũ obia demonioꝝ ē. Proĩde
luce.iiij.ſcriptũ eſt : ꝙ ad preceptũ xpi exi-
bãt demonia a multis clamãtia ⁊ dicẽtia q2
tu es filius dei.qui l3 obediebãt:tñ obediẽ-
tes nõ ſũt. hij ſũt ſiſes ſimoni ſireneo d quo
math.xxvij ſcriptũ ē ꝙ inuenerũt hoiem cy
reneũ ſymonē noie et hũc ãgariauerũt.Sic
iſti crucē obediẽt portãt ⁊ crucis meritũ nõ
aquirãt q2 ſc3 inuiti fa ciũt.Multaq3 ſut an
garia ⁊ platorũ triſticia ⁊ melãcolia obia3
taliter qualiter implent.Sic hodie in mul
tis hoc eſſe manifeſta experientia docet.
Tales etiã ſũt vt lapides magni q̃ moueri
non poſſunt ſine offenſione mouentis. Pro
inde Eccl'iaſt.x.c.ait.Qui trãſfert lapides
affligetur in eis.Ad litteram hodie ſi pre-
latus tranſfert de loco conſolabili fratrem
ad aliũ locum non ſibi conſolabile3 afflic-
tionē ⁊ pſecutionem recipiet a fr̃e trãſlato
Et addit Qui ſcindit ligna.i.vnitã ſocieta
tē aliquoꝝ ſeu fratrum et aliquarũ deuo-
taꝝ vulnerar ab eis ſc3 blaſphemijs mur
muratiõib⁹ detractiõib⁹ ⁊ infamijs . hmõi
inſup ſupſunt vt rota carri non ſolũ ĩ hoc
q2 pro defectu vnctiõis murmurãt ſ3 etia3
q2 vnus alterũ pcedere recuſat. Nõ facia3
hoc ait vnus niſi etiam idē ille fecerit. Et
de talibus Eccl'iſt.xxxiij.ait Precordia fa-
tui quaſi rota carri.vñ Ioh.xxi.Cũ dixiſſ3
dñs petro ſequere me.⁊ ille dixiſſet de Io-
hãne hic aũt qd Ait illi dñs.Quid ad te tu
me ſeqre.Tales etiã ſũt ſicut ymagines q̃
in edificijs colũpnas ſuſtẽtãt mirã triſticiã
in facie ptendẽtes.S3 platus cui⁹ ſubditi
cũ triſticia ⁊ murmure parẽt ſiſiſē illi q̃ hñt
oia mẽbra ĩfirma q̃ neceſſe hñt mouere. et
nullũ mouere põt ſine magno labore et in
magna miſeria ē. Prelatus hmõi ĩperat il
li ⁊ ille affligir ⁊ triſtar ⁊ ipe cũ eo.Sil'iter
etiã ĩperat alteri ⁊ ille etiã ɔtriſtar ⁊ ipe cũ
eo.Et ſic q̃ obſequi debuerũt offendũt Sed
de talib⁹ Ad he.xiij.apl's ait Obedite ppo-
ſitis veſtris et ſubiacete eis.

¶ Q3 velocir d3 obia exhiberi.iiij.cap.

QUartus grad⁹ ē obedire velocir Luce
xix.a dño dictũ ē zacheo Feſtinãs de
ſcẽde q̃ ſtati velociter obediuit. Uñ ⁊ ſtati
ſubdir. velocis obediẽtie remuneratio.cũ
dñs ſubdit hodie ſalus huic domni facta ē
Matheus etiã.iiij.c.d petro ⁊ ãdrea a dño
vocatis dictũ eſt.At illi relictis retibus ſe
cuti ſũt eũ.Et ſubditur de iacobo ⁊ iohãne
Illi aũt ſtatim relictis retibus ⁊ pr̃e ſecuti
ſunt eũ.Cãti.v.Manus illi⁹ tornatiles Ma
nus opa ſignãt:q̃ tũc tornatiles ſũt cum ex
obia opa velociter fiũt. Principib⁹ quippe
admodũ gratũ eſt cũ precepta eoꝝ velocir
adimplẽtur. Proinde puerb.xxij.c. ſcriptũ
eſt.Uidiſti virũ velocē in ope ſuo corã re-
gibus ſtabit extra de reg.iur3.in.c. Mora.
lib.vi. Marianũ rauẽnatē epm reprehẽdit
Greg.ꝙ ſtatim iniunctis ſibi non obediuit
Et de hoc reprehẽdir eps ſipõtinus.xxvij.
q.i.c.Si cuſtos ibi.Et ſtatim nõ ſolũ ⁊c.Et
ſergius deſẽſor eadē.q.⁊ cã.in.c. Si homo
ibi.Omni excuſatiõe poſtpoſita. Et de hoc
etiã.xviij.q.ij.c. Pridē Gelaſi⁹ reprehendit
caſtorem epiſcopum

¶ Q3 viriliter ⁊ magnanimiter deb3 obedi
entia exhiberi.Capitulum.v.

QUint⁹ grad⁹ eſt obedire viril'r.vñ ber.
Manũ tuã miſiſti ad fortia agẽdũ eſt
tibi inſtãter ⁊ cõſtãter obediẽdũ neq3 inter
aſpitatē vboꝝ tã regalis ſemita relinqnda
Et loquir de ſemita obie. hãc ſemitã xpus
etiã p morte ignominioſa nõ reliqt Uñ phi.
ij. Factus eſt obediẽs vſq3 ad mortē: mor-
tē aũt crucis Ber. Memẽtote fr̃es ꝙ xps ne
pderet obiam pdidit vitã.Et iterũ ad fr̃es
de mõte dei ait. Putas obie fructũ cũ ſub-
ditus audit obiam quam multis exquiſie-
rat votis.cũ eis precipitur qd redoleat dig-
nitatē:ecõtrario meritũ aſſignari illi obedi
diẽtie q̃ terreat animũ audiẽtis grauis ad
audiendum grauior ad implendũ grauiſſi
mum ad tenendum.Ad hoc facit.xix.diſti.

in mēoriā in p̄ncipio. ⁊. c. diſt. ꝯtra morē in
principio. Proinde ꝓuer. xxi. ſalomon ait.
Uir obediēs loquet̄ victorias Uincit ei ve
rus obediēs oīa mēbra corpis ſui exterius
et volūtatē ſuā interi⁹. Uñ Ber. Uer⁹ obe-
diēs mādatū nō ꝓcraſtinat: ſꝫ parat aures
auditui. ocl'os viſui linguā voci. man⁹ ope
ri: pedes itineri: et ſe totū itra ſe recolligit
vt ex toto mādatum ꝑagat imperātis. Et
in ſermone de conuerſione ſancti Pauli ait
Multoruꝫ ꝑfecto hodie puſillanimitas et
ꝑuerſitas exigit vt ab eis queri oporteat
q̄d vis vt faciā tibi nō ipi querāt q̄d me vis
facere. Cōſiderare neceſſario habet miſter
et vicari⁹ xp̄i q̄d ſibi p̄cipi velint nō ipi ꝯſi
derāt que volūtas ſit preceptoris Diſcer-
nūt ⁊ diiudicāt eligētes in quibus obediāt
imperanti ymo in quibus p̄ceptorē ſuū ip
ſoꝝ obedire neceſſe ſit volūtati. Nō ē eorū
obedientia plena non in oībus parati ſunt
obſequi: nō ꝑ oīa ſequi ꝓpoſuerūt eum qui
non ſuam ſꝫ patris venit facere voluntatē

¶ De humilitate que in obedientia ſer
uari debet. Sextum capitulum.

Sextus gradus eſt obedire hūiliter
Ber. Magna virtus hūilitas ſine cu-
ius obtentu ꝟtus fortitudinis nō ſolū vir
tus non ſit ſꝫ etiā in ſupbiam erūpit. Et ad
talē obie hūilitatē inducēs dn̄s diſcipulos
ſuos Luce. xvii. ait Cum feceritis omnia q̄
precepta ſunt vobis, dicite ſerui inutiles
ſumus. q̄ꝺ debuimus facere fecimus. Naꝫ
ſcd̄m rei veritatē nō prouenit deo vtilitas
de operibus nr̄is ſed nobis Inſuper ex no
ſtris bonis operibus nō fit maior ſicut nec
ſine eis fit minor In tali gradu propheta
erat cum ad deum ait Bonorum meorum
non indiges.

¶ Qꝫ perſeueranti obediētie datur glo-
ria ſempiterna. vij. cap.

Septimus gradus eſt obedire perſeue
rāter. Perſeuerātia em̄ ſcd̄m Ber. ſin
gularis ē filia ſūmi regis Et iteꝝ Quid cur
rere ꝓdeſt et ante metā curſus deficere ſic
currite vt comprehendatis. j. Corin. ix. Et
de pe. diſt. iij. Gregori⁹ i mora. ait Incaſſuꝫ
q̄ppe bonū agit̄ ſi ante vite terminū deſera
tur q2 fruſtra velociter currit qui priuſq̄
ad metas perueniat deficit. Et de hoc etiā
legit̄ et notat̄ extra de renūcia. c. j. Oēs q̄p
pe ꝟtutes ſine ꝑſeuerantia pugnare cōtra
vicia poſſunt. ſine vero perſeuerantia vin
cere non poſſunt Unde ſoli in virtutib⁹ ꝑſe
ueranti tribuuntur regna celorum. Proin
de Math. x. c. dn̄s ait. Qui autem perſeue-
rauerit vſq̄ in finem hic ſaluus erit,

¶ Finit declaratio qua

litatis ⁊ ꝑfectiōis euāgelice obie quā ffes
minores ex r̄la ſua ꝓfitent̄ ⁊ de xij. gradib⁹
obie ſcte ad ſublimitatē ꝑfectionis ipi⁹ ve
rū obediētē religioſū ducētibus ⁊ ſibi iſini
ta merita ⁊ p̄mia cumulātibus a ſctō Ber-
nardino edita Qui q̄dē ſctūs nō ſolū verbo
ſꝫ etiā ex ēplo idē firmauit. cū ſub eadē re-
gularis obie forma vcꝫ ſub miſtrorū obia
⁊ cura iuxta r̄le formā vſq̄ in finē vite ſtare
ſꝑ voluit ⁊ eoꝝ capl'is inte reſſe ⁊ hūiliter
ſubeſſe etiā exn̄s vicari⁹ gn̄alis obſeruātie
vltramō tane nōdū tūc ab ipa r̄lari obia et
cura miſtroꝝ exempte. Cui⁹ familie exem
ptio ſolū duob⁹ annis ⁊ vltra poſt morteꝫ
ipi⁹ ſcti p̄mū inibi data fuit vt pꝫ ꝑ datam
ipſi⁹ Eugeniane exēptionis ⁊ vt ſepi⁹ narra
uerūt qui cum illo et ſub illo vixerunt.

¶ Sequitur poſtea alia

expſſior declaratio et diſputatio ꝑ moduꝫ
dialogi inter Paulū eiuſdē ſcti Bernardini
de ſenis ordis mioꝝ obſeruātie ⁊ obediētie
r̄larꝫ diſcipulū Ubi idē ſctūs ꝑ modū dialogi
pulcre magis ſpecifice ⁊ expreſſe ttactat de
eadē obediētia et maxīe de illa q̄ euāgeli-
ca noīatur et quā ſoli minores ffes ꝓfitent̄
et ex regula et profeſſione ſua (mō ſupradi
cto) ꝓpoſſe imitari et ſequi magis expreſſe
tenētur declarādo quales ſint ex r̄la mioꝝ
et eſſe debeāt ex ꝑfectiōe euāgelica, limites
obie regularis ipoꝝ fratrū mioꝝ et quali-
ter ſolūmodo tres in regula expreſſi ſūt. et
nō plures neq̄ pauciores eē p̄nt qui dirima
tur et detrahat de ꝑfectione eius etiā con
tra ipi⁹ r̄le mioꝝ et contra ipſius obedien-
tie euangelice ꝑfectionem et normam.

Paulus ¶ Querere
bat p̄dic i ſmone vr̄o Re. pat
de voto euāgelice obie ſcꝫ an
vouere vl' alteri hoi obiaꝫ ꝓ-
mittere i oīb⁹ q̄ nō ſūt ꝯtraria
aīe et euāgelice ꝑfectioni ſit ꝑfectiōis euā
gelice. Et cū multa audirē ex vob̄ q̄ i laudē
euāgelice ꝑfectiōis vel obediētie veniebāt
hoc certitudinaliter aſſeruiſtis ꝙ vouere
obe dientiam ante dictam eſt de ſubſtātia
perfectionis euāgelice tanq̄ vnum de prin
cipalioribus conſilijs xp̄i. Ego vero ſcola
ſticus licet ſcientia imperitus nō modicuꝫ
de hijs que predicaſtis admiratus ſum et
cogitaui in corde meo hūiliter poſtulare de
clarari a vobis. xp̄ianus ſum ⁊ licet petis
et negocijs ſecularibus inolutus nō tamē

deniare vellē a tramite veritatis. Cogitaui in corde meo ⁊ ea diligēter examinaui quedam que opponā ſentencijs ⁊ dictis veſtris nō quia temptare vos vellē aut vobis oſtendere me peritū: ſed tm̄ vt in mente mea de predicta obedientia veritas eluceſcat. Sed et ſupportate me iuuenē imperitū ⁊ in ſpūalib⁹ inexpertū ¶ Bernardin⁹ ¶ Dic audacter fili et om̄e qδ de hac materia dubiū habes aperi confidenter: nec michi diſplicere debet ꝙ declarari velis de hijs que p me dicta ſūt. Reſpōdebo tibi fideliter qd de hac materia ſentiā peritioribus quod non fuerit benedictū relinquēs hūiliter emendandum Sed vt dr̄ puer. xxij. Appone cor tuū in doctrina mea ¶ Paul⁹ ¶ humanitas veſtra audatiā michi preſtat vt loquar. Et qz cōſueuiſtis omnes ſermones veſtros diuidere pncipaliter in tres ptes (quod michi ⁊ alijs peritiorib⁹ me placuit) ſemper ſequar ego veſtigia veſtra humiliter opponendo contra ea que de obīa dicta ſunt triplici via. Et probo ꝙ tale votum obedientie. primo ſit malū. Secundo ꝙ ſit periculoſum. Tertio ꝙ ſit imperfectū. ¶ Bernardin⁹ ¶ Ut video armatus veniſti et preparatus: et placet michi multum dūmodo aſſentias humiliter rationib⁹ meis. ¶ Paul⁹. ¶ Nō vt contempnam aut contendā pater et magiſter veni ¶ Bernardin⁹ ¶ Dic igit̄ confidenter quod ſentis.

¶ Articulus primus de quattuor argumentis contra obedientiam factis videlicet ꝙ non eſt bona talis maxime et tanta obedientia ¶ Paulus.

PRimo quidem oppono prima via vcȝ ꝙ votum obedientie malum eſt quadruplici argumento. ¶ Primum argumentum ꝙ obedientia ſit contra honorem dei. Primum capitulum ¶ Paulus.

PRimo inq̄ illud eſt malum quod eſt in magnā dehonorationē dei. ſed ſubici alteri q̄ȝ deo vel maxime p tam vniuerſalem obedientiam videtur eſſe in dehonorationem dei et in tantam aut maiorem ſicut eſt adorare alterum q̄ȝ deum cum magis ſubijciat hominem obedientia q̄ȝ adoratio Uñ. j. Corinth. vij. Uidetur apl̄us inhibere oēm talē ſubiectionem dicens Precio empti eſtis nolite fieri ſerui hominum. Ergo tale votum videtur malū ¶ Bernardinus ¶ Reſpōdeo ꝙ ſubijci alteri quaſi ille eēt deus vere eſt ſūma iniuria dei et maior q̄ȝ ſola adoratio ſed ſubijci alteri vt vicario dei et ſolūmodo propter deuȝ eſt ſummus honor dei et quo ad aliqd maior q̄ȝ ſi ſoli deo in perſona ſua ſubderet̄ Quod em̄ aliquis in tanta reuerentia habet regem ſuum ꝙ non ſolum ſibi ſubijci velit ſed ſeruo ſuo ꝑpter euȝ maius eſt q̄ȝ ſi ſubijci vellet ſibi ſoli. Q̄tum autem ad hoc nō eſt ſimile de adoratione qz adoratio proprie ſumpta ſignat ſolum illum reuerentie modum qui ſit alicui vt vero deo non vt vicario dei Uerbuȝ autem apl̄i intelligi debet de ſeruitute vicioſa qua homo ſeruit homini ex timore vl̄ amore mundano et vicioſo Ber. quoq̄ı li. de p̄cep. ⁊ diſ. ait Siue deus ſiue homo vicarius dei mandatum quodcūq̄ tradiderit pari profecto obſequendum ē cura: pari reuerētia deferendum vbi tamen deo cōtraria non precipit homo. Et ſequit̄ Quī obrēquicq̄d vice dei precipit homo quod non ſit tamen certum diſplicere deo haud ſecus omnino accipiendum eſt quaſi precipiat deus. ¶ Paulus. Placet qδ dicitis Nā vt video et ratio et exemplum et auctoritas bonum et ſanctum eſſe oſtēdunt quod ego putabam malum.

¶ Argumentum ſecundum ꝙ obedientia eſt contra proprium hominis bonum. ¶ Paulus.

SEcundo inſuper addam illud quod eſt magnū preiudicium proprij boni illud eſt profecto maluȝ: ſȝ hoc eſt huiuſmodi quia tollit fere totam libertatem agendi datam homini a deo ad bonum vtile peragendum. Oportet enim hominem huiuſmodi obedientie ſubiectum ſtare in omnibus voluntati et conſilio ſuperioris. Et ſic patet ꝙ tale votuȝ eſt malum. ¶ Bernardinus. Ad hoc dicendū ꝙ obedientia hec non tollit aliquam libertatem ad faciendum bonum ſed potius ad illud promouet. Nam ſicut ſupradictum ē prelati non habent poteſtatem in ſuos fratres contra bonum ſubditorum: ſed ſolum in bonum eorum. Unde in hoc prelati pocius ſunt ſerui q̄ȝ domini. ¶ Paulus Quia ratio veſtra intellectum in hoc ſatis michi aperit nichil de hoc dubietatis remanſit

¶ Argumentum tercium ꝙ obedientia eſt in dampnum prelati ¶ Paulus.

TErtio quoq̄ addam ꝙ tale votum ſit malum. Nam illud qδ eſt in magnum nocumentum prelati cui homo ſubijcitur illud eſt maluȝ: ſed hoc eſt huiuſmodi quia oportet eum incurrere magnā pre=

ſũptionẽ ſcȝ in ſuſtinẽdo ⁊ cõſentiẽdo alĳs
preponi ⁊ anṗoni. Et ſi ſubĳci ꝑ hmõi obe-
dientiã eſt magis perfectum ꝙ̃ non ſubĳ-
ci oportebat prelatuȝ hmõi ſemper quo ad
ſtatum obedientie imperfectũ eſſe. ❡ Ber-
nardin⁹ ❡ Reſpondeo fili mi ꝙ quadrupli
ci ex cauſa hoc non eſt in nocumentũ prela
ti. Primo quia bonum obedientie proprie
recompenſatur ſibi in bonum cõmunitatis
⁊ regiminis ſubditoꝝ. Scd̃o qꝛ nullus dȝ
ad hoc ſumi niſi ſit ſufficienter exercitat⁹
in hmõi obie ſubiectiõe ita ꝙ ꝑ prelationẽ
amor obediendi in eo tepeſcere non poſſit.
Uñ i. Thi. iĳ. de epiſcopo preficiendo apl's
loquens ait. Non neophitum ne in ſupbiã
elatus in iudiciũ dyaboli incidat. Neophi
tus enim compoſitum eſt: ⁊ componit neos
cuȝ phitos quod eſt fides: ⁊ dicitur neophi
tus ti. grece. i. nouellus nouicius rudis fi-
delis vel nuper renatus. Tertio quia non
debet aſpirare ad gradum prelationis: ſȝ
potius ſemper ad ſtatum ſubiectionis nec
per ſe ad illud aſcendere dȝ ſed poti⁹a deo
per alios debet ad hoc trahi ita ꝙ ſolũ pro
pter bonũ obedientie et caritatis et vtilita
tis fraterne in eo ſtet quaſi tractus atq̧ in
uitus chriſto: quia ſi bene attendit ius ſue
prelationis potius hȝ vnde hũilietur ꝙ̃ vn-
de inflettur: quia ſua poteſtas i veritate po
cius hȝ rationem ſeruitutis ⁊ ſeruicĳ ꝙ̃ do
minĳ. His aũt quattuor non obſeruatis fa
teor ꝙ multum perdet de merito obedien-
tie ⁊ humilitatis. Sed tunc nichilominus
dampnum vnius perulpẽdẽdum eſſet ꝓ tã
to multitudinis bono. ❡ Paulus ❡ Placȝ
pater ꝙ ſtatum prelationis non inconſul-
te ſed debitis circunſtancĳs firmatis. Sed
vtinam religionum prelati hec ſeruent

❡ Argumẽtũ quartũ ꝙ ſtat⁹ obedientie
ordinẽ nature ꝑturbat. ❡ Paulus

Quarto quoq; ſu
paddo. Uidet eñ ꝙ id qđ per
turbat ordineȝ nature a deo
inſtitutũ illud eſt malum: ſȝ
hoc eſt hmõi qꝛ natura ꝙ̃truȝ
ad hmõi obiam oẽs iſtituit pares niſi ſolũ
ꝓ ꝙ̃to filĳ parẽtibus tenent obtẽpare: aut
inſipiẽtes ſapiẽtib⁹. Hic aũt econuerſo fre
q̄nter cõtinget qꝛ parẽtes tenebũt obedire
filĳs ſapiẽtes ſtultis boni malis: q̄ oia ſunt
cõtra ordinẽ nature ⁊ rõnis. ❡ Bernardi-
nus. ❡ Ad hoc dico ꝙ natã nõ fecit oẽs in
hoc pares niſi ꝑ ꝓuaricationẽ hmõi ſupio
ritatis que ex natura nulli datur: non aũt
per inſtitutionẽ ⁊ impoſitionẽ ſuperioritã
tis ſunt oppoſita: q̄n pocius naturalis or-
do ad hoc iclinat ⁊ ei⁹ cõſũmatio hoc reqrit
Preterea ſm Tho. ĳ. ſcd̃e. q. xiiĳ. ar. i. i corpo
re. q. Sicut actiões rerũ naturaliũ ꝓcedũt
ex potẽcĳs naturalib⁹ ita etiã oꝑatiões hu
mane procedũt ex humana volũtate. Opor
tuit aũt in reb⁹ naturalib⁹ vt ſupiora mo-
uerẽt inferiora ad ſuas actiões ꝑ excellen
tiã naturalis ꝟtutis diuinitus eis collate.
Uñ etiã opȝ in humanis rebus ꝙ ſupiores
moueãt inferiores ꝑ ſuã volũtatẽ ex vi au-
ctoritatis diuinit⁹ ordinate. Mouere aũt
ꝑ rationẽ ⁊ volũtatẽ eſt ꝓcipere. Et iõ ſicut
ex ipſo ordine naturali diuinit⁹ inſtituto
inferiora in rebus naturalibus neceſſe ha
bẽt ſubdi motiõi ſuperioꝝ / ita etiã in reb⁹
humanis ex ordine iuris naturalis ⁊ diui-
ni tenẽtur inferiores ſuis ſupiorib⁹ obedi-
re. Hec ille. Nõ etiã verũ eſt ꝙ ex hoc ſequa
tur ſtultos preeſſe diſcretis ⁊ malos bonis
niſi forte ꝑ accidẽs. Per ſe eñ hoc nõ ſequi
tur niſi ex peruerſitate eligẽtium prelatos
ad hoc malos aut ex cõmuni miſeria hui⁹
vite in qua nullus ordo rerum aut perſo-
narum eſt ita fixus aut certus ꝙ nichil poſ
ſit pati inordinationis aut dubietatis. Si-
cut enim natura per ſe non intendit aut fa
cit monſtra ſeu peccata ymo pocius oppo-
ſitum ſic nec lex huius obedientie per ſe in
tendit aut exigit ꝙ ſtulti ⁊ mali preſint di-
ſcretis et bonis ymo pocius ꝙ̃tum ex ſe in
tendit ⁊ exigit oppoſitum: ⁊ tamen quando
hoc preter eius intentionem ⁊ exigentiam
contingit adhuc ſuperfulget ⁊ ſuperuincit
obedientie bonum: quod eſt magna gloria
obediẽtie ꝙ maiores obediãt minorib⁹, et
ꝙ meliores ſint prõpti ſubeſſe imperfectio
ribus ſeu malis. Uñ ſup illud quod Math.
iĳ. c. xp̃s iohanni dixit. Sic enim decet nos
implere omnẽ iuſticiaȝ glo. ait. ꝙ perfecta
humilitas eſt quando ſuperior ſubditur in
feriori ſicut ſubdit ſe xp̃s iohãni pluſ ꝙ̃ qñ
inferior ſuperiori aut ꝙ̃ quando equalis
equali. Qȝ autẽ filĳ vel iuuenes preſint pa
trib⁹ vel ſenioribus quando ad hoc ratiõe
roboris diſcretionis ⁊ ſanctitatis ſũt aptio
res ſeruata alias reuerentia (que paterni-
tati ⁊ ſenectuti debetur) non repugnat ordi
ni nature ymo potius ordo naturalis rõis
hoc exigit. Et licet ordo corporalis genera
tionis ⁊ ordo temporalis hoc non exigant
non tamen obuiant ei. Licet etiam prelat⁹
ſit in ſe malus. i. peccator non tamen in eis
que ſunt licita ⁊ honeſta illi parere eſt ma
lum. Et in hoc magis refulget virtus hũi-
litatis et obedientie bonum. In hiis vero

que deo cõtraria ſunt nemo alicui hoīz pa rere dꝫ iuxta illud actuū. v. Opꝫ deo obe= dire magis ꝙ̄ hominibꝰ. ¶ Paulus. ¶ Iã intelligo pater ꝙ illud qđ de obediētie vo= to videbatur malum iam michi incipit ap parere bonum.

¶ Articulus. ij. quo arguit̃ q̄druplici ar gumēto ꝙ votū obie eſt ꝑiculoſū. ¶ Paulꝰ

SEcũdo propoſui alia via arguere ꝙ tale obedi entie votū lꝫ vt dictū eſt appa reat bonum videtur tñ bonuꝫ valde periculoſū. ¶ Bernar= dinus. ¶ Oñde obſecro in quo cõſiſtat hoc periculū. ¶ Paulus. ¶ Oſtendã quippe ꝑ alia quattuor argumenta

¶ Argumentū quintū ꝙ in obia homo ſe aſtringit ad parendum in rebus pericu loſis. Capitulum primum. ¶ Paulus

PRimo inſup vi= detur ꝙ quicūq; neceſſario ſe cõſtringit ad agendū dubia ⁊ periculoſa magnis ꝑiculis ſe exponit ſed hoc eſt in ꝓpoſi= to nr̃o qꝛ ſubditus aſtringitur ad obtēpe= rãdū ꝓlato in dubijs ⁊ ꝑiculoſis: ⁊ etiã i ma lis ꝗ̄tumcūq; magnis niſi ſubditꝰ certitudi naliter ſciat ipſa fore mala. ¶ Bernardinꝰ ¶ Poteſt ſiquidem ſubditus dubitare aut ignorare de aliquibus an ſint mala vel pe riculoſa dupliciter videlicet aut in vniuer= ſali aut in particulari. Poteſt etiã dubium eē de iure vel de facto. Prīo aūt ſi ſit de fa cto ſeu de ſingularibꝰ ⁊ circūſtãcijs i ill'o ſe ꝯmittit diſcrimini alicuiꝰ mali qñ obedit qꝛ nullū eſt ſibi pctm̃ nec pctī ꝑiculū niſi hmōi dubietas vl' ignorãtia ꝓueniret ex volūtate vl' negligētia ſua. Scđo aūt ſi ſit dubiū de iure ſeu i vniuerſali Et tūc aut ſbditꝰ nō te net̃ ſcire illud insatūc nullū ē ſibi pctī ꝑicu lū: aut tenebat̃ ſcire. et tūc ꝗ̄uis nō excuſe= tur a toto: qꝛ tñ nō facit illđ ita volūtariꝰ ſi= cut ſi faceret illđ ex ſe ſolo motꝰ ⁊ qꝛ ſꝑ ibi re fulget volūtas ⁊ itētio boni obie: excuſat a tãto: ⁊ hꝰ nō modicū ſꝫ multū ē. Quicq̄d igr̃ eſt ibi de ꝑiculo pctī aut de pctō nō ꝓuenit ex obie lege: ſꝫ potiꝰ ex indebita ignorãtia ſubditi ⁊ ex idebito iperio ꝓlati: qđ i caſu il lo ꝑ ſe ⁊ ex natura ſua ſbditū nō aſtrigit: ſꝫ ſolū rõe ꝯſcīe ſbditi q̄ iudicat ſe in illo caſu teneri ꝑꝑ idebitã ignorãtiã diui iurꝫ Falſa eſt igr̃ mioꝛ qꝛ obia nō aſtrigit ad aliq̄đ qđ ſit ſubdito malū ſeu ꝑiculoſū ſꝫ potiꝰ facit ꝙ aliqua q̄ alias eēt ſubdito mala vel pe riculoſa ſit ſibi bona atq; ſecura: aut quod ſaltē nō ſint ſibi ita mala vel ita ꝑiculoſa. ¶ Paulꝰ. Inficiari pr̃ nō poſſū qđ dicitꝫ ita diſticte ⁊ lucide qđ mihi dubiū erat decl'atꝫ

¶ Argumētū. vi. ꝙ obligare ſe ad id quod eſt quaſi ipoſſibile obſeruare etiã periculo ſū eſt. Capitulū ſecundū. ¶ Paulus.

SEcundo quoq; ſu= padđã. Obligare ſe ad ſuãdū id qđ nō eſt plene i nr̃a ptãte ⁊ qđ vix perfectiſſimi ſuare pñt eſt valde ꝑi= culoſū: ſꝫ ſubito ad nutū ⁊ iperiū ꝓlati refre nare aut laxare ipetꝰ ⁊ motꝰ ac cõſēſꝰ ſuaꝝ volūtatū ⁊ cogitationū nō eſt plene i ptãte etiã ꝑfectoꝝ viroꝝ: ⁊ tñ hmōi obia ad hoc aſtrigit g̊ ꝑiculoſū eſt hoc votū. ¶ Bernar= dinꝰ. ¶ Ad hoc dicēdū ꝙ ſm quoſdã nullū iperiū extēdit ſe ſuꝑ ſecreta cordiū ꝑ ſe: ſed ſolū ſuꝑ exteriora q̄ hōi ſūt viſibilia: inq̄ꝫtū aūt ad ꝓſecutionē debitã iſtoꝝ exigūt̃ exte riora ⁊ intãtū pōt ſuꝑ ipſa exteriora. Fūdãt aūt ſe ſuꝑ duobꝰ. Primū eſt ꝙ hō ſm mētē eſt ſolū deo iferioꝛ: ⁊ iđ mēs nullū pōt dire cte hr̃e ſuꝑiorē pter ſolū deū. Scđm ē ꝙ iui ſibilia nō ſubſūt iudicio ⁊ regimini ꝓlati ni ſi ꝗ̄tū viſibilibꝰ ſūt cõiūcta. Vñ nec ꝑ ſacra= mēta ꝗ̄tūcūq; ſint gñalia ⁊ neceſſaria ſicut baptiſmus per quem non poteſt ſubueniri puero dum eſt in vtero matris nec alicui ni ſi ꝓut eſt viſibilis aut alicui exteriori ſēſui ſubiacens nec aliqua profeſſio pactorum ſeu religionis vel matrimonij haberet ali q̄đ firmitatis iter hoīes niſi ſint per aliqua ſenſibilia exteriꝰ expreſſa et manifeſta. Si igitur nulla poteſtas hominum ſpiritualis eſt latioꝛ ꝙ̄ poteſtas ſacramentalis: nec im periū ꝓlati ē potētiꝰ ad obligandum ꝙ̄ pro feſſio ſolempnis a qua ipſum imperium ro bur ſumit ergo imperium prelati non erit obligatorium niſi prout eſt viſibile ⁊ prout de viſibilibus eſt. Secundum vero alios hoc non eſt verum. Si enim prelatus po= teſt ſuper voluntatem ſubditi vt coniūctã exteriori actui ergo multomagis poteſt in eam prout eſt operi non coniuncta. Maiꝰ eſt enim poſſe ſuper vtrumq; ſimul ꝙ̄ ſuper alterum tantum illorum duorum. ¶ Item prelatus poteſt precipere ſubditis ꝙ fide= liter conſulant ſibi ſuper aliquibus et ꝙ ſu per hoc deliberent ſecum. Poteſt etiaꝫ eis precipere ꝙ vacent orationi aut ſtudioſe meditationi aut ꝙ cogitent de tali ſermo= ne predicando populo et ſic de ſimilibus: Sed iſti ſunt actus interiores ꝑ ſe abſq; ex terioribꝰ ſumpti: ergo prelatꝰ pōt ſuꝑ actū

interiorem. Jtem ſecundum apoſtoluꝫ Ad
ephe. vj. Serui tenentur ſeruire dñis non
ad oculum ſed ſcðm deum. Ergo ad prece-
ptum dñi ſui tenētur actum interiorē ordi-
nare ad deum. Sꝫ ſubditus euāgelic⁹ plus
tenetur prelato ꝙ̄ ſeru⁹ dño. Jtem hō pt ab
dicare a ſuo dominio ⁊ dare et offerre deo
vel alteri i honorē ei⁹ q̄cq̄d eſt ſub dominio
ſuo ſaltem vbi hoc fieri poteſt abſꝫ aliquo
peccato vel imperfectionis periculo. Ergo
facultatem actuum interiorum prout ſunt
per ſe ſumpti poteſt homo a ſe abdicare et
propter deum prelato ſubijcere ſicut et fa-
cultatem actuum exteriorum cum non mi-
nus ſint ſub dominio nr̄o. Unde Ber. in li-
bello qui incipit multi multa ſciūt ait. Bo-
nus obediens dat ſuum velle et ſuum nol
le vt poſſit dicere. Paratum cor meum de-
us paratum cor meum: Quodcunꝫ prece-
peris facere paratū ad votum ⁊ nutū cicius
obedire. Hec Ber. Exercere etiam ſe in eis
prout ſunt per ſe ſumpti non habet plus de
periculo ꝙ̄ exercere ſe in eis prout ſūt ex-
terioribus coniuncti. Quis enim dicet ꝙ ſā
cte cogitare et velle bona et virtuoſa aut ſā
cte internos actus virtutum elicere ſit im-
perfectum aut periculoſum. Nec ex hoc ſe-
quitur ꝙ alīqs ſit naturaliter ſuperior mē
te eius ſed ſolum iuriſdictio valet per viaꝫ
ſcꝫ iuris. Hoc autē nō eſt impoſſibile ❡ Ter
tio alijs videtur ꝙ modus medius ſit tenē-
dus. Jn illis eīm actibus ad quos ſic poten
tes ſumus ꝙ aſtringi ad illos q̄ſcūꝫ a pre
lato p̄cipiūtur nichil habet periculi nichil
vani aut mali extendit ſe obediētia iſta nō
ad illos ad quos aſtringi periculoſū ē. Aut
q: nō ſum⁹ plene potētes ad illos peragen
dos vel vitandos ad nutū prelati aut quia
multas hñt intra ſe ꝯplexitates ⁊ intrica-
tiones ⁊ etiā immixtiones multorū motuū
vicioſorum. Unde ſi quis preciperet fratri
volo ꝙ ita intenſe diligas illū vel illū aut
ꝙ tota die hoc cogites et non aliud et ſimi-
lia ſtulte preciperet. Quando autē precipi-
untur in generali aut indeterminate aut
ſub conueniēti determinatione ꝙ ſuperua-
cet orationi vl' meditatiōi aut ꝙ deliberet
ſuper hoc vel illo intelligendo prout bono
modo ad hoc eſt potens: tunc tenetur. Ra
tiones autem modi ſecundi non cogunt ad
amplius ꝙ̄ ad iſtud etiam ſecundum ſuper
ficiem verborum niſi forte preter primam
rationem qua non multum efficaciter vide
tur informare. Non enim ſequitur ꝙ ſi
aliquis poteſt ſupra duo vt ſunt coniun-
cta ꝙ non tomagis poſſit ſup ea vt ſūt diuiſa

Uidemus eīm ꝙ aliquis poteſt videre duas
partes vnius lapilli vel athomi vt coniun
cte nō aūt vt ſunt diuiſe. Agens etiam creā
tum poteſt ſuper materiam et formam vt
ſunt coniuncta ⁊ coīūgibilia non autem vt
ſunt diuiſa. Papa etiam poteſt multis mo-
dis alligare et ſoluere aīam ⁊ corpus vt ſūt
in hac vita coīūcta: et non ſic poteſt quando
ſunt poſt mortem diuiſa. Ad caſum igitur
ſupratactum redeūdum eſt. Quādo ei obli
gari ad actū interiorem vt per ſe ſumptum
non plus habet periculi ꝙ̄ obligari ad vtrū
ꝗ actum vt ſunt coniuncti: tunc enim tene-
bitur / q̄ñ autem aliter: aliter. Rationes aūt
prime poſitionis facile eſt diſſoluere. Ad ꝓ
mam autem iam paulo ſupra reſpōſum ſcꝫ
in fine ſecunde poſitionis. Ad ſecundā aūt
poteſt dici ꝙ imperium prelati non fertur
immediate nec principaliter ſuper actus in
teriores nec ſuper ip̄am mentem ſed poci⁹
ſuper totam perſonam hominis. Perſona
enim eſt que per hmōi imperiuꝫ obligatur
ad illos actus et illa ratione ſui corporis
eſt viſibilis. Et ſimile eſt in baptiſmo et in
alijs ſacramentis quorum efficatia mentē
attingit. Unde et per ea gratias internas
acquirimus. Sed tamen hoc eſt per hoc ꝙ
principaliter ordinātur ad totam perſonaꝫ
que ratione ſui corporis ſubiacet ſenſibus
Ex hijs aūt patet ad ſecūdum principale
ꝙ in nullo eſt cōtra vltimam iſtam poſitio-
nem. Quod tamen in verbo beati bernardi
tangitur de obediendo ad nutū prelati nō
eſt intelligendum ꝙ ſimplici v̄bo vel cuicū
ꝗ nutui prelati teneamur ſic obedire ꝙ cō
tra agendo peccemus mortaliter tum quia
talis obligatio eſſet periculoſiſſima tū quia
eſſet etiam contra intentionem prelati pre
cipientis: qui non intendit nos ſic fortiter
obligare per ſimplex verbum aut per quē-
cunꝫ nutuꝫ. Et ideo niſi expreſſe appareat
ꝙ in tali fortitudine obligare intendit non
agendo niſi hoc faceret ex magno eius cō
temptu aut ita frequenter ꝙ faceret mani
feſtum contemptum. ❡ Paulus ❡. Longa
quippe et difficilis fuit reſponſio hec mee
dubitationis et multum ſuſpenderat alias
mentem meam verbum beati Bernardi: li-
cet in argumento meo non poſuerim illud
Tamen letatus ſum quando domino inſpi
rante per vos in medium deductum eſt ma
giſꝫ gauiſus ſum quādo quō intelligi de-
beat declaraſtis.

❡ Argumentum ſeptimum ꝙ ſubdi-
t⁹ a prelato ſepe poteſt prouocari ad iram
❡ Paulus.

TErtio vltra ꝑdicta ſupaddā. Uidetur eciā ꝙ prelatus tam per ſe ꝙ̄ per alios ſubditos ſuos frequenter poſſit ſubditum ſuum prouocare ſuo imperio et modo indiſcreto atqꝫ proteruo ad intollerabilem impacienciā ⁊ indignationem: ad indebite puſillanimitatis timorē ad indebite gratie et adulationis fauorē et ad indebite laſciuie laxationē q̄꞉ nō ſolum qđ precipitur ſed quod agitur a prelatis facile trahitur i exemplū. Si ergo ꝑiculoſū eſt ſe aſſociare vni ſimplici ſocio qui ad hoc prouocaret multo magis ꝑiculoſū erit ſe ſubdere tali prelato ❡ Bernardinus. ❡ Reſpōdeo ꝙ ſicut ſupiꝰ tactum eſt lex obedientie non intendit; nec exigit malū ꝑlatum ymo pocius bonū. Proinde mala ꝑlatorum in argumēto per te facta per cōſequens nō ſequūtur ad eam ⁊ tn̄ cū hoc bonū obie hic relucet q꞉ inclinat ſubditum ad pacientiā ⁊ humilitatem ⁊ ad dei timorē pociꝰ ꝙ̄ ad timorē hominis: cū obedientia nō faciat obedire ꝑlato niſi ſolū ꝓpter timorē dei atqꝫ propter eius amorem Illa ergo vicia nō ſequuntur in ſubdito ex obediētie voto ſed ex ſubditi imperfectione occaſione a prelato data atqꝫ a ſubdito vicioſe aſſūpta. Per ſe aūt bona nō ſūt dimittenda nec diiudicanda eſſe mala propter aliqua nocumēta que aliqñ per accidēs ea comitantur: q꞉ vix eſt aliquod bonū in vita iſta qn aliqñ multa mala ipm ꝑ accidēs ſubſequātur. Et ſic om̄e bonū huiꝰ vite dimittendū eſſet. ❡ Paulus. ❡ Fateor qđ dicitis pater; nā et de paſſione xp̄i et de ſanctiſſimo ſacramēto altaris atqꝫ de multis ſcripturis ſacris multe hereſes exorte ſunt et quaſi infinita mala ꝓpter erroneum intellectum.

❡ Argumētū. viij. ꝙ ſcandaloſum eſt ꝑ obedientiam reuelare ſecreta ❡ Paulus.

QUarto etiā ſupaddamus. Porro reuelare proprias cogitationes/et occultos defectus ſui vel aliorū eſt periculū multiplicis ſcādali; ſed vouēs talē obedientiaꝫ tenebitur ad iſta ergo periculoſuꝫ eſt tale votum. ❡ Bernardinus. ❡ A multis quippe ſapientibus tenetur ꝙ reuelatio cogitationum non ſubeſt proprie et directe obedientie voto nec imperio alicuius prelati. Dicunt enim ꝙ ꝗuis aliquas cogitationes et affectiones poſſet homo licite reuelare: obligare tamen ſe ad reuelandum quaſcunqꝫ quando ſibi perciperetur eſſet periculum magnarum infamiarum atqꝫ ſcandalorum multorum: et idem ſequeretur ſi obligaret ſe ad reuelandum ſolas illas q̄s alias poſſet licite abſqꝫ ſui infamia vel alicuius ſcādalo reuelare q꞉ tunc ad imperium prelati querēti ſibi reuelari eas de quibꝰ licet quicunqꝫ nob reuelaret. Aut oporteret eū mentiri aut cōtra obiam agere. Aut tenēdo manifeſte inueret ꝙ cogitatiōes ille quas tūc celabat erāt male. Et ita per ꝯſequēs obligatus eſſet ad periculū infamie ſue et ſcandali alieni. Quicquid aūt ſit de hoc ad propoſitū non refert q꞉ ſi obligare ſe ad reuelationē cogitationū eſt malum aut periculoſum: cōſtat ſcđm predeterminata ꝙ non ſubeſt voto hm̄ōi obedientie reuelatio earūdem. Si aūt nō eſt malum vel periculoſum nec etiā imperfectum ſe ad hoc obligare indubitāter reuelatio earū ſuberit huic altiſſime obedientie. Et ita nullo modo argumētū predictū cogit. De occultis etiā defectibus ſuis qui in opere exteriori fuerūt de quibus nulla ſuſpitio in genere vel in ſpecie iā ꝑceſſit: predicti ſapientes idem dicūt ꝓpter eaſdem cauſas. Omnia hec ſpectant ſcđm eos ad ſolum ſacramētū confeſſionis. De occultis aūt defectibus aliorꝫ dicunt quidā ꝙ prelato nō eſt obediendum cōtra preceptum dei ſcđm illud act. v. Obedire opꝫ deo magis ꝙ̄ hominibus. Et ideo qñ prelatus ꝑcipit vt ſibi dicatur quod q̄s ſciuerit corrigendum intelligēdum eſt preceptum ſane. i. ſaluo ordine correptiōis fraterne ſiue ꝑceptū ſit cōiter ad omēs ſiue ad aliquem ſpiritualiter. Sed ſi prelatus preciperet cōtra hunc ordinem diuinitus inſtitutū et ipſe peccaret precipiens et ipſe obediens quaſi contra preceptum dn̄i agētes vnde nō eſſet illi obediendū quia prelatus non eſt iudex occultorum ſed ſolus deꝰ. Unde non habet poteſtatem precipiendi aliquid ſuper occultis niſi inquantum per aliqua inditia manifeſtātur puta per infamiā vel per aliquas ſuſpitiones in quibus caſibus poteſt prelatus precipere eodem modo ſicut et iudex ſecularis vel eccleſiaſticꝰ poteſt exigere iuramentum de veritate dicenda. Et huiꝰ opinionis eſt thomas ❡ Paulꝰ Iam viuis rationibꝰ itellexi ꝙ id quod ꝑus putabam malum eſt bonum et id quod eſtimabam periculoſum video iam ſecurum. Sed nondum intelligere queo qūo tale votum ſit perfectum. Nam prima facie eſſe arbitror imperfectū. ❡ Bernardinꝰ ❡ Spero i gratia ſaluatoris qui huius voti dedit conſilium ꝙ etiam eiꝰ perfectionis tibi tribuet intellectum.

❡ Articulꝰ tertius. Qꝫ obedientie votum licet ſit bonum atqꝫ ſecurū videtur nichilo

minus imperfectum. ¶ Paulus

T Ercio propoſui alia via arguere ꝙ lꝫ tale votũ ſit bonũ atq̃ ſecurũ tamen eſſe videtur imꝑfectũ. ¶ Bernardinus. Ego quoq̃ capio argumẽta tua ⁊ in quo fundẽtur cũ ipſe magiſter ꝑfectiõis dederit de hoc voto tanq̃ de re ꝑfecta conſiliuꝫ. Inſuꝑ ⁊ in veteri teſtamẽto deus ꝑ prophetã ait. Vouete: hoc eſt ꝑfectiõis cõſiliũ: ⁊ reddite dño deo vr̃o ⁊ hoc obligationis preceptum. ¶ Paulus. Aperiam quod me mouet.

¶ Argumentũ contrarium ꝙ perfectiꝰ eſt precipere q̃ parere. ¶ Paulus. Cap. i.

P Rimo enim videtur ꝙ ſi ſtatus ꝓlati ꝑfectioꝛ ẽ q̃ ipſius ſubditi ꝗ ⁊ actꝰ cõpetens ꝓlato inq̃tũ tali ꝑfectioꝛ eſt q̃ actus q̃ cõpetit ſubdito inq̃tũ tali eſt ſubijci ⁊ obedire ꝗ ꝑfectiꝰ eſt precipere q̃ ſubijci: ⁊ imperare q̃ obedire ergo maioris perfectiõis eſt aſtringere ſe ad imperãdũ q̃ ad obediendũ. ¶ Bernardinus. ¶ Ad hoc dicendũ ꝙ loq̃ndo de perfectiõe auctoritatis ⁊ dignitatis ſtatus prelatiõis ꝑfectioꝛ eſt q̃ ſtatus ſubditi. Loq̃ndo aũt de perfectiõe ſãctitatis nõ eſt ſm ſe perfectioꝛ niſi ſolũ ꝓ tanto ꝙ añ promotionẽ ⁊ poſt exigit maiorẽ perfectionẽ ⁊ ſãctitatẽ in prelato q̃ ſtatus ſubditi in ſubdito Scḋm aũt hoc ſilr̃ eſt cõcedẽdũ ꝙ imparare ⁊ precipere eſt actus maioris auctoritatis ⁊ dignitatꝫ q̃ ſubijci ⁊ obedire ⁊ ꝙ maiorẽ virtutẽ preexigit in imperãte ad hoc ꝙ ꝑfecte fiat ⁊ ad hoc ꝙ ꝑfectis circũſtãcijs veſtiatur q̃ obedire req̃rat in obediente

¶ Sciendũ aũt ꝙ dignitas ⁊ auctas nõ eſt creature appetibilis ꝓpter ſe ſꝫ ſolũ ꝓpter alioꝝ vtilitatẽ ⁊ dei honorẽ. Nõ eñ cõpetit homini ſm ſe ſeu ſm id qḋ hꝫ a ſe cũ ſm ſe ſit nichil ⁊ pctõꝛ ꝓpter qḋ iperare ex ſuo gñe nõ ḋt actũ ꝟtutis nec cõueniẽter põt cadere ſub ipſo voto. Vouere eñ preſidentie ſtatũ ⁊ officiũ imperãdi nullius eſt meriti q̃uis in hoc obedire ſuperiorij ad talẽ ſtatũ cogẽti meritoriũ eſſe poſſit. Subijci vero vel obedire eſt actus de ſe appetibilis qui hꝫ in ſe multũ de rõne humilitatis: tũ q2 in hoc principalr̃ intẽdit bonũ ſubditi: tũ q2 ꝑ hoc ꝓcurat ſubdito adiutoriũ ad regimen ꝓlati: tuꝫ q2 cõpetit hoi ſm id qḋ hꝫ a ſe ſcꝫ nichilitatẽ atq̃ pctm̃ ⁊ defectũ diſcretiõis ⁊ volũtatis ad ſeipm̃ ꝑfecte gubernãdũ. Vñ ſubici ⁊ obedire ex ſuo gñe dicũt magis actũ ꝟtutꝫ q̃ imꝑare ⁊ maxie ꝓut ꝓcedũt a votoꝛ virtute obie ꝓpter qḋ ⁊ vouere ea ẽ meriti magis: ⁊ idcirco ſtatꝰ ſubiectiõis ex ſuo gñe ḋt maiorẽ ꝑfectionẽ virtutis q̃ ſtatus prelatiõis Cuius ſignũ eſt ꝙ appetere ꝓmũ ẽ ſignũ magne hũilitatꝫ ⁊ perfectiõis appetere ꝟo ſm eſt vt plurimũ magne ãbitiõis ⁊ imꝑfectiõis. ¶ Paulus. ¶ Qꝫ hoc ſit verũ experiẽtia manifeſtat Nã pleroſq̃ ego iuuenis noui q̃ vt poſſẽt ꝓficere alabꝰ ⁊ augmẽtare honorẽ dei q̃ſierũt ꝓlationeꝫ Et poſtq̃ aſcẽderũt ad gradus vt ſe manutenerẽt i prelatiõe cõmixti ſũt iter gẽtes et didicerũt opa eoꝝ ⁊ ſuierũt ſculptilibꝰ eorũ ⁊ factũ eſt illis in ſcandalũ. Qḋ arbitroꝛ cõtigiſſe vel q2 ſeipſos deceperũt ꝑ occultã ambitionẽ ſub ſpẽ zeli: vel q2 poſtq̃ aſcẽderũt ad gradus ex imperfectiõe eoꝝ ꝓlapſi ſũt ſicut ſcriptũ eſt. Honores mutãt mores ¶ Bernardinus. ¶ Nõ eſt gr̃a parui luminis hoc intelligere dilecte fili ⁊ huic ſententie adherere. Seq̃re interim quod cepiſti. ¶ Paulus. ¶ Dubitabã pr̃ lõgioꝛi ſermõe vos grauare: ſed q2 video vos libẽter audire delectat me dicere.

¶ Argumẽtũ. x. Qꝫ votũ obie ipfectũ eſt exemplo anachoritarũ. Ca. ij. ¶ Paulus.

S Ecundo etiã ad ſdo ex ꝟbis hiero. Didici inſuꝑ ⁊ itellexi hoc in bti bñdicti rl̃a cõtineri ꝙ ſũmũ genus monachoꝝ eſt genus anachoritarũ: ſꝫ iſti ab hmõi obia abſoluũt cũ ſolitarij viuãt: ꝗ tale votũ ipfectũ ẽ. ¶ Bernardinus ¶ Ad hoc dicendũ ꝙ de anachoritarũ ſtatu triplr̃ poſſumꝰ loq̃. Aut ꝓut ꝓſuppponit ⁊ cõſeq̃tur ꝑfectũ exercitiũ obie ⁊ caritatis fraterne ⁊ ꝑfectionẽ ſuoꝝ habituum Aut ꝓut cõmiſcet eis ꝑ viciſſitudinẽ tẽporũ iterpaulatim ſcꝫ vacãdo nũc iſti exercitio nũc illi: ſicut fuit in Iohã. baptiſta ⁊ xp̃o ⁊ btõ. F. ⁊ btõ dñico. Aut ꝓut precidit ⁊ recidit a ſe omne tale exercitiũ. Primis duobus modis ſtatus anachoritarũ ſeu cõtẽplatiuoꝝ eſt perfectiſſimꝰ. nõ aũt vltio mõ Qꝫ aũt dicis ꝙ tales ab obediẽtia abſoluũtur. Rñdeo ꝙ a voto ſiq̃dẽ prius facto aut ab amore eius nõ abſoluũtur ſicut nec q̃ñ aſſumũt ad ſtatũ epatꝰ vl̃ alteriꝰ ꝓlature: ſꝫ ſolũ ab exteriori exercitio obie. Qḋ q̃dẽ fit ꝓ eo ꝙ iteriori ꝟtute ⁊ actu obie ⁊ hũilitatis cõſũmati ſũt ⁊ vt plenius vacẽt ſoli exercitio contẽplatiõis interne quod eſt altius oĩ alio exercitio ⁊ ꝓcipue oĩ exercitio exte=

riori. Et qr tales nō vacāt proprie volunta ti implende ſed cuidam obedientie altiori. Aguntur em̄ a ſpū in cōtēplatiōis dep̄to. ¶ Paulus. ¶ De vno incidenter cupio declarari quare primi anachorite ꝛ q̄nq̄ ſi ibi raro cōfitebātur et raro cōmunicabāt cum hec duo videātur eſſe ſacramēta magne neceſſitatis atq̄ magne deuotionis ꝛ vtilitatis: ꝛ tn̄ ſine his ſacramētis quidā illoꝝ mltis annis in deſertis ſolitarij habitabant. ¶ Bernardin⁹ Anachorite maxie ꝑmi q̄n͞q̄ cōfitebātur ꝛ cōmunicabāt ꝛ q̄nq̄ ſine his ſacramētis diu ſtabāt ꝑm qđ eis magis expediēs erat ad vitā illā cōtinuandam. Hij em̄ q̄ rariſſime cōmunicabāt cōtinue diuinitus reficiebātur ꝛ hoc ſacramētū corporꝭ xp̄i ſpūaliter manducabāt. Et hoc quidem expediebat eis amplius q̄ꝫ cōtrariū ꝑm ſtatū ſuū ꝛ ꝑm regimen quo diuinitus regebātur. Si tn̄ abſq̄ diſtractiōe vel ſui ſtat⁹ periclitatione aut cū gētibus implicatiōe hec ſacramenta parata fuiſſēt eis: credēdū vtiq̄ eſt q̄ illa amplius freq̄ntaſſēt. Nā ſpūs ſāctus in his regebat atq̄ ducebat eos ꝑm q̄ eis magꝭ expediebat. Qđ em̄ nos ex his ſacramētis fructuoſe colligim⁹ ipi habebāt in ſpū altiori ex vniuerſali a mūdi ſeq̄ſtratiōe ꝛ cōtinua in deū ſuſpēſiōe et ardēti deuotione. ¶ Paulus. ¶ Admiranda ſūt valde que me inuenio vſq̄ nunc latuiſſe tamē ſequar quod cepi

¶ Argumentū .xi. Qꝫ obie ſtatus videt aſtringere ad impfectionē. ¶ Paulus.

Tercio quoq̄ videt q̄ aſtrigere ſe ad mltiplices impfectiōes eſt impfectū Vn̄ ꝑpter hoc iter alia impfectū ſtatū mr̄imonū iudicamus. Scđm em̄ p̄dicta obla aſtrigit hoiem ad hmōi. Prelatus em̄ poterit ſibi p̄cipere multa imperfecta ꝛ ad ipfectionē inuoluētia vtpote declinationē cōtinue aut frequentꝫ orōnis multiplicis mie ꝛ auſteritatis ꝛ implicationē multoꝝ tēporaliū ꝛ negociorꝫ diſtrahentiū a trāquillitate cōtēplatiōis et a puritate ꝛ ſimplicitate altiſſime pauptatis. Ergo tale votū impfectū eſt. ¶ Bernardinus. ¶ Minor q̄ppe eſt falſa ac etiā probatio ei⁹. Nō em̄ p̄latus pōt eos aſtringere ad aliquā ipfectionē. Sciēdū tn̄ q̄ ſūt aliq̄ talr impfecta q̄ p nullā circūſtāciā poſſent eſſe pfecta Aliqua vero q̄ pfecta eſſe nō pñt in tēpore gr̄e q̄ꝫuis pfecta eſſe poſſēt tēpore legis vt matrimoniū ꝛ diuitie. Aliqua vero ſūt ſic de ſe impfecta q̄ tn̄ p circūſtācias alias poſſūt eſſe pfecta vt fuit in xp̄o comedere cū publicanis. Et hoc mō multa ſunt q̄ ratiōe oble ꝛ caritatis f̄ne aſſumūt rōeꝫ pfecti: q̄ ſi alias ex ſolo ꝑprio motu fierent impfecta eſſent. Obedire aūt in talibus nō eſt alligari impfectiōi ſꝫ poti⁹ pfectiōi. Si tn̄ impfecta ꝑm primos modos p̄ciperent ꝛ eoꝝ impfectio cōſtet aut cōſtare debeat q̄ tūc obediatur nō ꝓuēit ex lege altiſſime obediētie ſed poti⁹ ex impfectiōe ipſius obedientis vtpote ex aliquo humano timore ſeu fauore vel ex aliquo cōſciētie errore. Quidā em̄ ſūt q̄ timore ꝛ prelatoꝝ ac magnorū fauore intātū vident extollere obedientiā. q̄ diſſipāt euāgelicā puritatē quaſi i hoc pfecte obediētes: cū tn̄ in aſperis oblam pro viribus fugiāt ꝛ ſepius aſpernāt ignorantes q̄ dicere q̄ obla alliget ad ipfectiōes et impuritates aut ad q̄cūq̄ pctā nō eſt oblaꝫ exaltare ſed potius diffamare. ¶ Paulus. ¶ Credo id fieri in aliquibus ex fragilitate aut ex zeli et feruoris tepeditate.

¶ Argumentū duodecimū. Qꝫ regula minorum eſt impfecta qr trāſcendit terminos cuiuſlibꝫ regule Capitulum quartum

¶ Paulus.

Quarto addaꝫ de regula veſtra quā diligenti⁹ pōderaui. Et videtur michi q̄ omne qđ trāſcēdit vl' exit terminos omnis regule q̄ꝫtū cunq̄ perfecte eſt malum vel imperfectum ſaltē ꝓfeſſori ipſius regule: ſed aſtringi ad obedientiam in omnibus extra limites oīs regule ſicut fit in regula veſtra eſt huiuſmodi ergo eſt malum imperfectum. Nam nulla alia regula extendit ſe ad omnia ſaltem ad omnia indifferentia nec precipit vl' ſtatuit de omnibus. Prelato autem non tenetur homo obedire in his que ſunt ſupra regulam ſeu ad plura q̄ꝫ regula ſe extendat ſecundum bernardum in libro de precepto et diſpen. ¶ Bernardinus. ¶ Hoc autem quia me et alios noſtri ordinis tangit et nonnullis indiſcretis extraneum eſſe videtur diligentius declarare intendo. Circa quod aduertendum eſt q̄ aliquid exire limites regule vel eſſe ſupra regulam dupliciter poteſt ſumi ſicut et eſſe de regula. Quedam enim ſunt de regula explicite et immediate et per ſe vt omnia illa que nominetenus in ſpecialibus ſtatutis regule continētur vt in regula monachorum tenere ſilentium abſtinere a carnibus et conſimilia. Quedaꝫ vero ſunt de regula nō ſolū

mediate et implicite et in cauſa vt omnia
illa que relinquuntur ordinationi et prece
pto abbatis: de quibus alias nulla mentio
fit in ſtatutis ⁊ regula Et ſimiliter quedaꝫ
ſunt ſupra regulam vel extra limites re-
gule. Aut quia neutro modorum continen-
tur in regula. Aut quia non continentur in
ea per ſe et ſecundum ſe. Ad ea igitur que
ſunt de primo modo non extendit ſe prela-
ti poteſtas ſed ad ea que ſunt de ſecundo
modo. Alias nichil prelatus precipere poſ
ſet etiam ratione culparum niſi ſolum illa
que noiētenus precipiūtur ī regula. Et qm̄
in regula noſtra poſitum eſt expreſſe ꝙ te-
neantur obedire miniſtris in omnibus que
non ſunt contra animam et regulam nr̄am
ideo omnia quecunq; ſunt indifferentia ca
dunt hoc ſecundo modo in regula quia om
nia ponūtur ſub imperio et ordinatione p̄-
lati. Et ideo non debet dici eſſe ſupra regu
lam vel extra limites regule non ſolum ſecū
dum quid/ſcilicet quantū ad primum mo-
dum. Fuerunt tamen quidam qui hanc di
ſtinctionem non attendentes: dixerunt ꝙ
ad illa que regula noſtra licēciat nos p mi-
niſtros noſtros non poſſumus cogi: vt po-
te ad ieiunandum illis temporibus de qui
bus regula dicit. Alijs autem temporibus
non teneantur fratres ieiunio corporali: vl̕
vbi de quadrageſima chriſti inquit. Et qui
nolunt non ſint aſtricti vel vbi dicit. Si qui
voluerint ire inter ſarracenos ⁊ alios infi-
deles petant ⁊c̄. Quod tanquam conſiliuꝫ
ſuperrogationis videtur in noſtra relin-
quere voluntate. Errant iſti moti partim
ex ratione: partim ex verbo beati ber. i lib.
de precepto et diſp. Primo quidem ratione
qꝛ prelatus nichil contra regulam poteſt.
¶ Sed ſi contingeret ꝙ cogeret facere
illa ad que regula vult nos nō aſtringi poſ
ſet regule contraria. ¶ Secūdo ex verbis
beati ber. quia prelatus ſecundum eum ni
chil precipere poteſt quod ſit ſupra regu-
lam: ſed ille perfectiones et arduitates ad
quas regula nō aſtringit ſed pocius ad eo
rum oppoſita licentiat: ſunt ſupra regulam
Ergo prelatus ad illas minime cogere po-
teſt. Sed nō videntur ſufficiēter aduertiſſe
perfectionē regule noſtre et obediētie euā-
gelice nec etiam expreſſa verba illius. Si
enim homo profiteri poſſet altiorem obedi
entiam: tunc non eſſet regula perfectiſſima
nec etiam obedientia eius. Si enim vnum
de precipuis conſilijs non eſſet in ea ſecun
dum ſuam perfectionem ⁊ in ſummo mul-
tum quippe deficeret ſibi de perfectione.
Conſtat autem ꝙ obedientia eſt vnum de
precipuis. Non video autem de ſūma ca-
ſtitate et paupꝫtate expreſſius in ſum loqua
tur ꝙ̄ de obedientia qn̄ ait. In omnibꝰ que
non ſunt contra animam ſuam et regulam
noſtram. Non enim poteſt rationabiliter
cogitari quid amplius potuerit. Ratio eo-
rum friuola eſt. Non em̄ hec duo ſunt con-
traria Aliquem ſcꝫ non obligari nominete-
nus ex ſp̄ali ſtatuto regule ad ieiunanduꝫ
in tali tempore. Et ꝙ prelatus ad hoc ipſū
obligare poſſit vel de facto obliget: ſicut nō
ſunt contraria ꝙ regula delinquentem ta-
li culpa ad certam penam nō obligat et ꝙ
prelatus poteſt hoc ⁊ facit. Si autem prela
tus faceret ꝙ hmōi artationes ponerentur
in regula nominetenus per eundum modū
per quem ſūt ibi ſtatuta et precepta regule
hoc bene eſſet contra regulam et ſupra re-
gulam. Sed qn̄ regula dicit ꝙ alijs tempo-
ribꝰ nō teneātur ieiunio corꝑali nō vult aliū
dicere niſi ex ipſo ſtatuto regule per ſe ⁊ im
mediate ad hoc nō teneantur: nō autē quin
prelatus cui ſūmā poteſtatem imperandi
in quarto caplo donat poſſit ad hoc cū ſibi
videbitur obligare eos. Ad verbū bti Ber.
dicēdū ꝙ lꝫ hmōi ſint ſupra ſtatuta rl'e ſpe-
cialia: nō tn̄ ſūt ꝯtra ſtatutū ƀ'obia datū ⁊ de
ꝑtāte ꝓlatoꝝ. Un̄ q̄cq̄d ſit de alijs rl'is ī qbꝰ
nō eſt olno exꝓſſe ꝓꝑtꝫ obie forma tn̄ in rl'a
nr̄a nō eſt hoc dubiū: qꝛ in forma obie ē ita
alte ⁊ ita clare poſita ꝙ nulli niſi cecoꝛ inſa
no de ea liceat dubitare. ¶ Paulus. Reue-
rēde pr̄ vt verū fatear nō tm̄ aliaꝝ religio-
nū ꝓfeſſores ſed nec etiā multi ꝓfeſſores ve
ſtre religionis q̄ reputant̄ periti atq; ſpūa-
les tā ꝑfecte obie vr̄e intelligūt ſtatū ¶ Ber
nardinus. Idipm̄ ego etiā arbitror eē verū
¶ Paulus. ¶ Si vos nō tedet diſcere vellē
ſi hec regula veſtra in obedientia aliquos
limites ponit in quibus non tenetur ſubdi
tus obedire prelato: et q̄ ſūt illi. ¶ Bernar-
dinꝰ ¶ Ponit profecto limites: et ſunt tres.
Non te tedeat audire quia non me tedet ti
bi diligentius declarare. Forte opus eſt
dei mirabilibus modis vocat animas ad ſe
deus. Forte inſpirabit in te contemptum
mundi et aſſumere iugum obediētie euan
gelice perfectionis. ¶ Paulus Dirigat me
dominus deus in gloriam ſuam et in viā
ſalutis mee. Tantum eſt ꝙ hos tres limi-
tes euangelice obedientie deſidero audi-
re.

¶ De triplici limite qui ponuntur in
obedientia euangelica regule fratrum mi-
norum. ¶ Bernardinus.

¶ Tres inq̃ ſunt limites euangelice obe-
dientie regule minorum et non plures nec
pauciores.
¶ Primus eſt manifeſtum peccatũ.
¶ Secũdus eſt manifeſtũ periculum.
¶ Tertius eſt manifeſtum contagium.

¶ Primus limes.

PRimus limes eſt peccatum manife-
ſtum. Nullus ſiquidem homo tenet
obedire in aliquo quod conſtat eſſe pecca-
tum. Unde ber. in epiſtola ad adam mona-
chum loquẽs contra obediẽtes abbati ſuo
in malo ait. Generalis de hmõi ſentẽtia eſt
Declinantes aũt in obligationes adducet
dñs cũ operantibus iniquitatem. Ac ne for
te quis abbatum etiã in malo obedientiam
ab hoc maledicto liberam eſſe contendat
audi alibi apertius. Filius nõ portabit ini
quitatẽ patris nec pater filij. Ex hĳs ergo
liquide apparet mala imperãtibus nõ eſſe
parendũ preſertim dũ prauis obtemperãs
imperĳs: in quo ſi homini videris obediẽs
deo plane qui omne quod perperam agi-
tur interdicit inobedientẽ te exhibes. Ual-
de autẽ ꝑuerſum eſt ꝓfiteri te obedientem
in quo noſceris ſuperiorem ꝓpter inferiorẽ
ſoluere obedientiam. i. diuinam ꝓpter hu-
manã. Quid enĩ quod iubet homo ꝓhibet
deus et ego audiam hominem ſurdus deo
Non ſic apoſtoli clamãt dicentes. Melius
eſt obedire deo q̃ hominibus. Actu. v. Hic
dominus in euangelio math. xv. increpans
phariſeos. Quare et vos inquit transgredi
mini preceptum dei propter traditionẽ ve-
ſtram. Et per yſai. vt ibidem dominus ait.
Sine cã aũt colũt me mãdata ⁊ doctrias ho
minũ tenẽtes. Et itez gen. iij. ad ꝓthoplau
ſtũ Pro eo ꝙ audiſti vocẽ vxoris tue ⁊ come
diſti de ligno ex quo preceperã tibi ne cõe-
deres maledicta terra in opere tuo. Jõ fa-
cere malũ etiã quolz iubẽte ꝑlato cõſtat nõ
eſſe obediendũ. Hec Ber. Hoc etiaz ⁊ ratio
docet. Nã oẽ pctm̃ eſt cõtra dei volũtatem
ſaltẽ ſimplicẽ ⁊ cõtra anime ſpũalẽ vtilita-
tẽ ⁊ cõtra gratie ⁊ virtutũ perfectionẽ ⁊ ↄtra
ꝑfectũ innocẽtiã. Sed impoſſibile eſt ꝙ de⁹
aliqđ cõſiliũ vel votũ ordinauerit fieri cõ
tra iſta: ymo omne votũ vergẽs in deterius
⁊ in detrimentũ ſpũalis boni eſt illicitũ et
inane. Patet igitur ꝙ nullũ peccatum mor
tale vel veniale propter prelati imperiũ ẽ
agendũ niſi ſit talis actio a qua ſuperueni
ens imperiũ tollat rationẽ peccati. Ut ver
bi cauſa Aliquod verbum de ſe ocioſum ſi
imperetur potero dicere quando ratio ſeu
rcũſtancia ſue ocioſitatis ꝓpter huiuſ-
modi imperiũ tollitur. Falſũ eſt igit̃ ꝙ quī
dã ſimplices aliquãdo dixerũt: ſcʒ ꝙ oẽ pec
catũ veniale erat a ſubditis qñ eis impera
batur propter bonũ obie agendũ. Sicut et
ex predictis patet in hoc dicta cõtradictio
implicatur: qꝛ faciendo peccatum veniale
vtiq; peccabit: ⁊ ſic faciendo ⁊ obediẽdo ſm
quod debet non peccabit: ſed potius recte
aget: ⁊ ita ſequetur ꝙ recte agẽ erit pecca-
re. Puta. Quis ſane mentis dicet ꝙ homo
debet aſpicere mulieres aliq̃tulũ impudi-
ce aut turpia cogitare vel dicẽ verba ſcu-
rilia: aut primos motus carnis in ſe ſuſtie-
re vel ad modicũ excitare: ⁊ cõſilia propter
obediẽtie bonũ Et tamen conſtat ꝙ nõ ſem
per iſta mortalia ſunt. ¶ Ampli⁹ conſtat ꝙ
omne peccatum inq̃tum tale eſt purũ ma-
lum. Et maxime hoc eſt verum in illis que
ſic per ſe ſunt mala ꝙ non poſſunt eſſe aut
cogitari ſine malicia de quorum numero
multa ſunt venialia vt ſunt multi leues cõ
ſenſus ſuꝑbie ⁊ inuidie. Sed de iſtis Ber.
ait in epiſtola antedicta. Quedam ſunt pu
ra bona quedam ſunt pura mala: et in hĳs
nullam debemus hominibus obedientiaz
quoniam nec illa vitanda ſunt cum prohi
bẽtur nec iſta etiam cum iubentur commit
tenda. Porro inter hec ſunt media quedaz
que pro modo loco et tempore vel perſona
et mala poſſunt eſſe et bona. Et in hĳs lex
poſita eſt obedientie tanq̃ in ligno ſcien-
tie boni et mali. Et iterum infra inquit.
Quomodo inquit abbatis iuſſio vel pape
permiſſio licitum facere valuit. quod purũ
ſicut irrefragabiliter probatum eſt malũ
fuit: cum ſuperius allegatum ſit pura ma-
la nunq̃ iuſte iuberi ſic nec iuſte fieri poſſe
Hec Ber. Sciendum tamen ꝙ vbi ſubdit⁹
rationabiliter dubitat an quod precipitur
ſit peccatum an non: tunc profecto obedire
debet. Unde. xxiij. q. i. in caplo. Quid cul-
pantur in fine. Auguſtinus contra ma-
nicheos. ait Uir iuſtus ſi forte etiam ſub
rege homine ſacrilego militet recte poteſt
illo iubente bellare ſi vice pacis ordinem
ſeruans quod ſibi iubetur vel non eſſe cõ-
tra dei preceptum certum eſt vel vtrum
ſit certum non eſt. Jta vt fortaſſe reum fa-
ciat regem iniquitas imperandi: innocen-
tem autem militem oſtendat ordo ſſeruiẽ-
di. Hec ille. Dubium autem rationabile
voco aut ratione perplexitatis materie
que facilius in venialibus q̃ in mortalib⁹
contingit aut ratione ſctitatis ꝑlati ꝑcipiẽ
tis: aut rõne ſimplicitatis ipi⁹ ſubditi. Nõ
enim rõnabilit̃ dubitari dʒ de ipſo ꝑlati di-

fcreti ꝛ fcti ſicut de iperio ꝑlati ſtulti ꝛ mali Rationabilius etiam dubitare poteſt in hiis ſimplex ſubditus ꝙ diſcretus ac peritus. Si autem dubiū hoc eſſet irrationabile vtpote ſi dubitet de eo qđ apud oēs conſtat eſſe mortale vel veniale peccatū hmōi dubietas cum ex ignorantia iuris ꝓueniat non excuſat ad minus a toto. Unde Ber. in epiſtola antedicta introducens ſubditū ꝓpter hmōi ſe excuſantem ait. Sʒ quid ad me inquis Ille vidit cui cōtradicere michi fas non erat: nō ē diſcipulus ſuper magrm docendus nō doctur⁹ eius lateri adherebā ſequi debui nō preire preceptorem auditor. Contra hunc igitur īmediate ſubdit O iſtoꝝ temporū paule ſimplex ſi tamen ꝛ ille alterū ſe tibi exhibuiſſet Anthoniū. vt ꝗcquid de labiis ei⁹ ꝓcederet iuſte nō haberes diſcutere: ſed ſine cunctatione nichil heſitās obedire O monachū obediētiſſimū cui ex quibuſlibet ſeniorū verbulis nec vnū quidem iota preteruolat nō attēdens quale eſt quod ꝑcipitur hoc ſolo contentus qꝛ precipitur et hec obedientiā vt ſic obediat ſine mora. Si ita oportet ſine cā ſcriptū ē. j. Theſſa. v. Oia ꝓbate ꝛ quod bonuʒ eſt tenete. Si ita opʒ deleam⁹ iā de libro euāgelii. Matth. x. c. Eſtote prudētes ſicut ſerpētes ꝛ ſimplices ſicut colūbe. ¶ Nec dico a ſubditis mandata ſuperiorum dijudicāda vbi nichil deprehēditur iuberi diuinis contrariū inſtitutis: ſʒ neceſſariā aſſero et prudentiam qua aduertatur ſi quid aduerſatur ei libertati que igenue ꝯtēpnatur.

¶ Secundus limes.

¶ Scḋs aūt limes eſt manifeſtū ꝑiculū ſcʒ pcti mortalis. Nullus ꝗppe amans ſalutē aie ſue deiqʒ honorē exponit ſe ſcienter alicui graui periculo pcti mortalis ꝓpter qđ cūqʒ oble bonū. Quicūqʒ e ihoc facit manifeſte negligit ſuā ſalutē deiqʒ honorem parūqʒ videtur perhorreſcere mortalē culpaʒ cū videamus ꝙ vir aliqui exponāt ſe periculo alicui⁹ grandis ꝑicipicii corpalis ad iperiū cuiuſcunqʒ precepti. Et ſi hoc faceret ſtult⁹ reputaret. Et maxime cum Eccliaſt. iij. c. dicat. Qui amat ꝑiculū in illo pibit Reſpectu vero venialis pcti nō credo ꝙ ꝓprie debeat hoc ſumi ꝑiculuʒ niſi forte eſſet ita graue ꝙ eſſet ꝓpe mortale. Tūc eñ periculū labēdi in ipm eſſet ꝑiculū labendi i mortale. Proinde cōſtat ꝙ ꝯſilia nichil hñt i ſe periculoſū ſʒ potius expediūt hoiēʒ a ꝑiculis Blaſphemū quippe ē dicere ꝙ xp̄i conſilia ſint noſtre ſaluti periculoſa aut qualitercūqʒ nos inclinantia aliquomodo i mortalia peccata. Ergo impoſſibile eſt ꝙ xp̄s conſuluerit ꝙ per obedientie votū nos ad talia pericula aſtringamus. Proinde audire mulieꝝ confeſſiones peccatum non ē: et tñ in patiente fragilitateʒ carnis poſſet eſſe incētiuū ad malum. Si igitur frater inclinaretur ſic ꝙ dubitaret ne caderet i peccatū et ob hoc nollet taliū audire ꝯfeſſiōes ſcḋm quatuor magiſtros prelatus nō poſſet eū cogere audire tales cōfeſſiones. Sic dicendū credo ꝙ prelatus non poſſet cogere ſubditum ignorātem et et ydiotam audire paſſim ſeculariū confeſſiones. Et hoc ꝓpter periculuʒ manifeſtū qꝛ cecus neſcit de coloribus iudicare neqʒ ſcit dubitare vl' diſcernere que in coloribus differentia ſit. Et vt Matth. xv. dñs ait. Cec⁹ ſi ſi ceco ducatum preſtet ambo in foueam cadunt.

¶ Tercius limes.

¶ Tertius limes ē manifeſtum contagiū et impuritas atqʒ corruptio: puritatē euāgelice perfectionis dirimēs et labefactās Cum eñ regularis ꝑlati imperiū ad regule obſeruātiam ordinatur(ꝓpter eñ obſeruantiā regule tāqʒ ꝓpter finem ſui principalē ſunt prelati in religionibus inſtituti) impoſſibile eſt ꝙ eius preceptum obliget ad aliqđ quod puritatē regule dirimat vl' labefaciat. Preterea cū hmōi ꝑlati non habeāt ꝑtātē ꝑcipiēdi niſi ab ipa regula nulla regula veritatʒ ſibiipi cōtradicit aut ſui deſtructionem aut diminutionem intētat Ptʒ ꝙ hmōi ꝑlati nullā hñt ex regula poteſtatē ꝑcipiendi aliquā regule i puritateʒ has aūt ratiōes tāgit Ber. in li. de ꝑcepto et diſpē. ꝛ in epl'a ad adā monachū ¶ Amplius Quis ſane dicat ꝙ xp̄s cōſulēdo et inſtituēdo euāgelicā ꝑfectionē dederit aliqđ cōſiliū alligās hoiem ad diminutionem illius ꝑfectionis quā conſulebat. Quis etiā ſane mentis dicet ꝙ vnū de ſupremis et ꝑfectiſſimis inter conſilia includat in ſe alligationē ad aliquā iperfectionem ſeu ipuritateʒ. Si ergo conſiliū obediētie ē vnum de ꝑcipuis ipoſſibile ē ꝙ ꝑ ipm alligemur ad aliquid diminutiuū euāgelice ꝑfectiōis ¶ Paul⁹. ¶ Mira ſūt hec valde. Sed quō in regula veſtra euāgelica per beatū Frāciſcum ſint poſita audire cupio. Legi enim regulam veſtram et licet breuibus et quodāmodo ſimplicibus verbis conſcripta ſit nichilominus quaſi ꝑ quaſdā rimulas video latere altitudinem magnā et mirat⁹ ſū

¶ Bernardinus. Letor ꝙ legeris et altitudinem eius miratus ſis: tamen caue ne ſis de hiis qui de ea tantum mirantur ꝙ

ſin blaſphemiam eius prorumpunt temere
aſſerentes eam inobſeruabilem fore:quod
eſt blaſphemare eccleſiam dei que illam cō
firmauit.inſuper etiam chriſtum qui illam
dictauit:⁊ beatum franciſcum:qui illam cō
ſcripſit ſeruauit:et ordini ſuo tanq̄ʒ vere ob
ſeruabilem dedit. ¶ Paulus. ¶ Non ſum
de hȳs qui talia ſentiant aut ſentire velim
ymo pocius increpaui eos q̄ obloquūt cōtra
perfectionem eius aperte intelligens ꝙ ex
inuidia detrahunt ei. Nichilominus nō cu
retis pater quia diuino iudicio fit ꝙ q̄to il
li plus verbis religionem veſtram impu=
gnant:amplius eam deus ſanctis exaltat.
Illuminet illos de⁹. ¶ Bernardinus. ¶ In
dulgeat quoq̄ʒ eis.

¶ Predictos itaq̄ʒ limites volens beatus
franciſcus diuinitus illuſtratus ſub breui
verbo pleniſſime exprimere in.iiȷ̄.capitulo
prefate regule vbi dat expreſſam hui⁹ obe=
dientie formam ait. Fratres vero qui ſunt
ſubditi recordentur ꝙ propter deum abne
gauerunt proprias voluntates. Commen=
daturus obedientiam ſubditis de volunta
tis proprie abnegatiōe premittit:quia pro
prie abdicatio voluntatis eſt obedientie fū
damentum. Profecto obedientie virtutem
adipiſci non poterit qui voluntates propri
as calcare non nouit. Unde firmiter preci=
pio eis vt obediāt ſuis miniſtris.i.quibuſ=
cunq̄ʒ prelatis. Quod vt melius exprime=
ret non addit prouintialibus:ſed ſuis mi=
niſtris ſcilicet nulla determinatione adie=
cta in omnibus que promiſerunt domino
obſeruare et non ſunt contraria anime ſue
et regule noſtre. In quo manifeſte docet ad
quid primo et principaliter obediētia euā=
gelica ordinetur ſcilicet ad obſeruantiam
euāgelice regule. Scd̄o oſtendit predictos
limites eius per hec duo verba ſcʒ contra
aīam ſuam et regulam noſtram. Primus
limes qui eſt manifeſtum peccatum ⁊ ſcd̄s
limes qui eſt manifeſtuʒ periculum pecca
ti mortalis contra animam pfecto ſūt Oīs
vero manifeſta ipuritas euāgelice perfe=
tioni manifeſte et deformiter repugnans
ē contra regulam noſtram. Alias ipſa non
eſſet penitus idem ꝙ regula euāgelica. Ut
autem expreſſius oſtenderet ꝙ prelatoruʒ
poteſtas nō ſe extēdebat ad iſta anteq̄ʒ det
iſtā obedientie formā inhibitionem pmit=
tit p quā inhibet eis dicēs. Nō precipiēt eis
eis aliqd qd̄ ſit cōtra aīaʒ ſuā et rl'aʒ nr̄aʒ
hoc aūt dicit q̄tū ad pcipientes. Inſuper
vt ad hoc oñderet expreſſi⁹ qd ſubditi de=
beāt facere ſi mala pcipi ptigeret poſt for

mā obie datā ſubdit. Qʒ vbicūq̄ʒ ſunt ffes
qui ſcirēt ⁊ cognoſcerent ſe nō poſſe regu=
laʒ ſpūaliter obſeruare ad ſuos miniſtros
debeāt et poſſint recurrere. Et eſt ſenſus ꝙ
vbi ffibus certitudinaliter conſtaret ꝙ nō
poſſint regulā ſeruare ſpūaliter.i.i ſua ſin
ceritate ⁊ puritate ⁊ i ſua ſpūali pfectione
tūc nō ſtatī dn̄t p ſeipſos infringere ordina
tionē plat oꝝ ſupioꝝ ſuoꝝ ſicut quidā fan
taſtici atq̄ʒ leues faciūt ſed poſſunt et etiā
ex pcepto rl'e hic ſpecialiter dato tenentur
ad ſuos ſupiores recurrere vt eis denūciēt
dubiū ⁊ periculū ſuū. Ne aūt crederetur ꝙ
in hoc caſu miſtris liceret inique domina=
ri i fratres immediate ſubiungit Miniſtri
vero caritatiue et benigne eos recipiant ⁊
tantam familiaritatem habeant circa ip=
ſos vt dicere poſſint eis et facere ſicut dn̄i
ſeruis ſuis. Nam ita debet eſſe ꝙ miniſtri
ſint ſerui omniū fratrū. In ſimili autē caſu
ad Gal'.ij. Paulus reſtitit petro ſūmo pre=
lato ſuo. Unde et petrus tunc recepit ver=
ba illius ſicut ſeruus a domino ſuo ¶ Pau
lus. ¶ In nulla alia regula hanc obedien=
tiam prelatorum ad ſubditos arbitror re=
periri. ¶ Bernardinus. ¶ Porro in nulla
alia regula talis obedientia reperitur. Et
licet regulā noſtrā legeris non credo ꝙ co=
gnoueris ꝙ in ea triplex obia repit. Pria
neceſſitatis. Scd̄a caritatis. Tercia humi
litatis prout ſuperioribus paribus et infe
rioribus exhibetur. ¶ Prima eſt neceſſita
tis de qua in ſecundo capitulo nr̄e regule
btūs. F. ait Finito anno probationis reci
piātur ad obiam. Hui⁹ exēplū eſt xp̄s q̄ vt
dr ad phi.ij. factus eſt obediēs pr̄i vſq̄ʒ ad
mortē. Et iterū idē pr̄i. Lu.xxij. ait. Pater
nō mea volūtas:ſed tua fiat. ¶ Secūda eſt
caritatis. Et de hac btūs. F. in.vi.c. regu=
le ait. Et vbicunq̄ʒ ſunt et ſe inuenerint fra
tres oſtendāt ſe domeſticos iuicē inter ſe⁊
ſecure manifeſtet vnus alteri ncc̄itatē ſuā
qꝛ ſi mater nutrit ⁊ diligit filiū ſuū carna=
lem q̄to diligentius debet quis diligere ⁊
nutrire fratrem ſuū ſpiritualem. In mutu
is eīm neceſſitatibus cōportandis debent
maxime fratres alter alteri obedire Quod
vt voluntarie facerent ſic eos in prima rl'a
hortatur Per caritatem ſpūs volūtarie ſer
uiant ⁊ obediant inuicem. Hec eſt ait vero
et ſācta obedientia dn̄i noſtri ieſu chriſti.
Uere quippe obia xp̄i eſt qui eā. Luce.vi.
c. docuit dicens. Omni petenti te tribue Et
iterū Johā.xv. ait hoc eſt preceptum meū
vt diligatis inuicē. Obedientia eīm mutua
mutue dilectionis eſt ſignum atq̄ʒ effectus

Tercia; eſt obedientia hũilitatis ꝑ quaꝫ a
ſuperioribus inferioribus obeditur. Et ad
hanc beat⁹ Frãciſcus in. iiij. ca. regule ſu=
periores inuitat cum eos miniſtros et ſer=
uos aliorum fratrũ eſſe commemorat Ip=
ſoſqꝫ tantam habere familiaritatẽ circa re
currentes ad ſe ſubditos mãdat vt eos idẽ
ſubditi dicere poſſint et facere ſicut dñi ſer
uis ſuis. Nam ita inquit debet eſſe ꝙ mini
ſtri ſint ſerui oĩm ffm vt videlicet ſicut ſer
ui dñis ſic miniſtri, ſubditis in q̃bus iuſte
poſſunt obediãt. Huius obediẽtie xp̃s dñs
et magiſter formã dedit. Luc. ij. c. matri et
nutricio ſuo ſubditus extitit et baptiſari
dñs a ſeruo ſcꝫ a Johanne hũiliter voluit
Cui Math. iij. c. ait Decet nos iplere om=
nẽ iuſticiã hoc ẽ hũilitatem perfectam per
quã maior ſubijcit ſe miori. ¶ Paul⁹ ¶ Ue
ra eſſe arbitror que dicitis. Sed quid ẽ qđ
Ber. ait ꝙ ꝑfecta obia limites neſcit cũ vos
euãgelice obediẽtie tres limites poſuerit;
¶ Bernardin⁹ Licet autẽ btũs Bernard⁹
hoc dicat nõ tamen intendit loqui de limi=
tibus cohibentibus a malo vel ab imper=
fectione ſꝫ ſoluꝫ de limitibus coartãtibus
ad certũ gradũ et ad certã mẽſurã ꝑfectio
nis ſicut omĩs regula preter regulã noſtrã
euãgelicam habere creditur. Licet enĩ in
omni regula ꝑfectionis ſit in oĩbus licitis
obedire non tñ aſtringũt hoĩeꝫ ad tã altã
obedientiã preter ſolũ regulã noſtrã euã=
gelicã: que ad hoc v̈bis expreſſis aſtringit
ſicut ex ſupradictis patet quinimo alie re=
gule aſtringunt plerũqꝫ ad obediendũ in
aliquibus imperfectis nõ ꝙ ſint impfecta
reſpectu illius regule ſeu ſtatus ſed ſolum
reſpectu perfectionis euangelice. Ut ver=
bi gratia Aliq̃ aſtringunt ſubditũ ad va
candũ tẽporalib⁹ comodo qui nõ cõgruit
altiſſime paupertati. ¶ Paulus Placet qđ
dicitis pater: ſed occurrit etiam aliud du=
biũ de verbo bti Ber. qui ait. ꝙ ꝑfect⁹ obe=
diens conari debꝫ ad obediendũ etiã ſi p̃=
cipiatur impoſſibile. ¶ Bernardinus. Hoc
ſiqdẽ v̈bũ intelligendũ eſt de impoſſibili⁹
illis quorũ ipoſſibilitas nõ ꝓuenit ex ali=
qua deformitate peccati quã in ſe habeãt
ſed ſolũ ex ibellicitate viriũ noſtrarũ Nec
tamen Ber. dicit eos ad hoc teneri: ſed ſolũ
dicit ꝙ ſi ꝑfecti obediẽtes eſſe volũt debẽt
ad illud prõpti eẽ aĩo ⁊ quaſi geſtire ad il=
lud vt eſt poſſibile peragendũ. ¶ Paulus.
Cupio itelligere pater quõ limites euãge=
lice obie nõ p̃nt eſſe plures vł pauciores q̃ſi
ſꝑ tres ſicut vos ipe ſuperi⁹ tetigiſtis. Qꝫ
limites euangelice obedientie non ſũt plu
res nec pauciores. ¶ Bernardinus.
¶ Gaudeo ꝙ memoria tenes quod ꝓmiſe
ram declarare. Hoc quidẽ quod poſcis mi
ſterium hꝫ. Iterum dico preter tres prefa
tos limites null⁹ alius limes põt addi q̃n
aliquid dirimatur de perfectione huius cõ
ſilij ſeu voti. Quod faciliter probari poteſt
ſi conſiderẽtur quatuor in quibus obia p̃n
cipatur de quibus in p̃ncipio p̃cedẽtis ſer=
monis diſſeruimus. Primo enim diximus
ꝙ euangelica obedientia eſt in ſummo ab=
dicatiua ſeu priuatiua. Qꝫ ſi conſiderem⁹
intelligemus ꝙ omnes ali⁹ limes aliquid
retinet de facultate proprie voluntatis: ac
per conſequens nõ abdicat a ſe omne poſ=
ſeſſum et adicabile q̃tum licite et abſqꝫ oĩ
periculo et imperfectione poſſet. Neqꝫ etiã
eradicat a ſe q̃tum põt omnem amorẽ pri
uatum nec omnem curam et ſollicitudineꝫ
ſui et ſuorum. Nec plene q̃tum poteſt de=
dicat et offert deo quicquid ſibi dedicare
poteſt ſeu offerre et dare de ꝓpa volũtate
¶ Scđo vero diximus ꝙ talis obia ẽ i ſũ
mo vnitiua. Qđ ſi attendamus hoc ipꝫ pꝫ
Ubi eñ hõ nõ ſubijcit voluntatẽ ſuã p̃lato
q̃tum poteſt nõ cohererẽt mẽbra capiti ſuo
q̃tuꝫ poſſunt nec caput habet plenitudinẽ
imperij auctoritatis et regiminis ſup ipſa
Ac per conſequẽs nec membra habent in=
ter ſe plenitudinenm vnitatis q̃tomagis
ſuo capiti vniũtur et quanto caput poteſt
ea plenius ad ſe vnire et virtutem influen
tie ſue et vnitatis ſubtilius et efficacius i
ea diffundere tanta maiorem inter ſe ha=
bent vnitatem et tanto magis aſpiciunt
ſe eſſe vnum. Quãto etiam minus rema=
net in eis de proprijs voluntatibus et de
priuatis affectionibus tanto maior eſt in
eis communitas et vnitas voluntatis.
¶ Tertio diximus ꝙ eſt in ſummo promo
tiua. Quod ſi conſideremus hocipſum cla
reſcere poteſt. Quãto enim membra mag;
capiti ſunt ſubiecta et firmius coherentia
et q̃to caput habet maius et efficatius im
perium ſuper ipſa tantomagis põt ipa ad
bonũ ipellere ⁊ ꝓmouere ¶ Quarto q̃qꝫ de
clarauim⁹ ꝙ ẽ in ſũmo p̄ſeruatiua Pꝫ etiã
hoc. Cõſtat eñ ꝙ q̃ nõ renũciat q̃tũ põt ꝓ
prie volũtati nõ amouet a ſe q̃tũ põt radi
cẽ oĩm maloꝝ ⁊ piculoꝝ ⁊ ipfectionũ Quia
igr̃ hec ſunt luce clariora. q̃tũ eñ michi ad
p̄ſens occurrit omnis ratio obedientia re=
gule ꝓbãs eſſe opus perfectionis adduci
poteſt ad probandum ꝙ illa ſola perfectiſ=
ſima eſt que nullum limitem habet preter
tres limites ſupradictas. Ideo breuius

pertranſiui. Ipſi eṁmet limites ſupꝛadicti
oſtendunt ꝙ non debent eſſe plures. Obedi
entia enim que nulli pt alligari malo: nulli
periculo. nulli imperfectioni nichil pt ha=
bere mali nichil periculi nichil imperfectio
nis. Ex quo luce clarius patet ꝙ talis ꝙto
maioꝛ tanto perfectioꝛ erit.

¶ Expliciūt declaratio

nes optie ſcti Bernardini de ſenis oꝛd. mi=
noꝝ de ſūma ꝑfectione qualitate ac foꝛ=
ma euāgelice obedientie regularis fratrū
minoꝛum qualis ⁊ ꝙta ſit et eſſe debeat
et quales limites habere debeat ⁊c. quib⁹
nichil vltra melius et clarius dici vel addi
poteſt: et quibus merito atq; neceſſario ſtā
dum eſt ob omnib⁹ regule beatiſſimi pr̄is
noſtri pꝛofeſſoꝛibus.

¶ Quedā recollectiones et expoſitio=
nes ſcriptoꝝ et dictoꝝ quoꝝdā notabiliū
doctoꝛuʒ cōfoꝛmiṫ ad idē de obia euāgeli
ca minoꝛum et qualitate ipſius valde nota
biles et fratribus omnibus neceſſarie ſe=
quntur.

E St inſuper notā
dū ꝙ premiſſis declarationi=
bus ſcti Bernardini ⁊ alioꝛuʒ
de qualitate ⁊ perfectione euā
gelice obedientie minoꝝ non
ſolū regule textus ⁊ apoſtolice declaratio=
nes ⁊ determinationes infra annotāde: et
quedam ſpetiales et particulares moni=
tiones beati frāciſci prima parte deſcripte
et infra annotate et quedā notabilis deter
minatio a patrib⁹ de familia in quodā coꝝ
caplo ḡnali facta inferius annotata aper=
te cōcoꝛdant: ſʒ etiā alij antiqui ⁊ autētici
doctoꝛes oꝛdinis regule expoſitoꝛes i ſuis
declarationibus videlicet quattuoꝛ magri
Sanctus bonauētura i declaratiōe ſua ſup
rl̄am. Et hugo i ſua declaratiōe ⁊ nonnulli
alij ſi bn̄ intelligāṫ ⁊ accipiāṫ. ¶ Et pꝛimo
ſanctus bonauentura. ¶ Nam licet dictus
ſctūs bonauētura pꝛima facie aliter dicere
videatur in fine ſui ſcdi ſup ſniam. q. vltia
tamē ſi bene accipiatur ⁊ itelligatur: ſʒ iſta
cōfirmatiōe q ⁊ vbi ḡnal'r nō videṫ iſtis quo
ad obediētiā minoꝝ cōtradicere ſed iſta cō
firmare quia vbi generaliter loquitur de
obediētia ſcdʒ neceſſariā obligationē ⁊ vbi
dicit talē obediētiā hr̄e terminū ⁊ mēſurā
iuxta magnitudinē voti emiſſi ⁊ cōcedendū
eſſe ꝙ religioſi nō tenētur ꝑlatis obedire i
oībus licet ſit cōſiliū ꝙ i oīb⁹ obediāt q̄ non
ſūt cōtra deū ⁊ aīam ⁊ regulā ſuā: lʒ teneā=
tur mādata eoꝝ nō ſpernere. ⁊c. Hoc itelli
gi ⁊ referri dʒ ad cōmunē obediētie obliga
tionē ⁊ modū ſiue gradū ꝯmunis obediētie
oīm religioſoꝝ in ḡne quib⁹ hoc ſolūmō cō=
ſulitur: ⁊ nō fratrū minoꝝ quib⁹ hoc expſſe
ex rl̄a ſua ꝓcipiṫ cū dr̄ Unde firmiter ꝓcipio
eis vt obediāt ſuis miniſtris. i. quibuſcūq;
ſuis ꝑlatis nō tm̄ miniſtris ſʒ etiā cuſtodi=
bus ⁊ gardianis q̄ ibi noīe miſtroꝝ accipiū
tur iuxta rl̄e expoſitoꝛes i oīb⁹ q̄ ꝓmiſerūt
dn̄o obſeruare ⁊ q̄ nō ſūt ꝯtrarta aīe ⁊ regu
le ſue. Et vbi infra addit idē ſctūs bonauē=
tura ꝙ obtēperare oīb⁹ q̄ dn̄r hoc nō tm̄ eſt
nō facile ymo etiā impoſſibile: ⁊ iō fines po
nunṫ obediētie: accipiēdū eſt (quo ad mino
res ⁊ obediētiā euāgelicā) de finib⁹ ⁊ termi
nis ſiue limitib⁹ q̄s vt ſupꝛa ponit rl̄a ⁊ put
ſctūs bernardin⁹ vt ſupꝛa declarauit: ⁊ q̄b⁹
declaraṫ qualiter nō ſimpl'r nec idifferēter
pꝛecipiṫ ꝑlatʒ ſuis i oīb⁹ obedire ſʒ ſolūmō
in hījs oīb⁹ q̄ ꝓmiſerūt dn̄o obſuare. i. q̄ ꝑ
directe vel idirecte ſpectāt ad obſeruātiam
regl'e: ⁊ ꝯſequēter i cetis oīb⁹ q̄ dūtaxat nō
ſūt ꝯtraria aīe ⁊ regl'e nr̄e. Quib⁹ vbis ꝯfoꝛ
miter ad dicta ſcti bonauēture vbi ſupꝛa de
clarātur fines ſiue limites eē obediētie euā
gelice mioꝝ: nō tn̄ reſtrictiue ꝑfectiōis ip̄i⁹
vt i alijs regul' alioꝝ religioſoꝝ ſʒ augmē=
tatiue et perfectiue: ⁊ ſine quibus perfecta
non eſſet: vt ſuperius plenius declarauit
ſanctus bernardinus. In quibus inꝙ oñi
bus etiam ſubditi non aliter nec vltra de
rigoꝛe obligantur ꝙ intendat et expꝛimat
pꝛelatus eoſdem obligari velle videlicet vl'
ſub moꝛtali vel ſub veniali peccato: vt pu
ta quando vult eoſdem obligari ſub moꝛta
li ſi pꝛofert verba id ſufficienter declaran
tia vt puta cum dicit pꝛecipio vel inhibeo
per obedientiam ſanctam: vel ad meritum
obedientie ſalutaris mando et iniungo ⁊c.
vt idem ſanctus Bernardinus etiam vbi
ſupꝛa ſatis declarauit.
Et ideo idem ſanctus Bonauentura vbi
ſupꝛa confoꝛmiter ad hec in fine quo ad mi
noꝛes et perfectionem regule et trium vo=
toꝛum ait. Unde inquit in regula beati frā
ciſci ſimpliciter pꝛecipitur ꝙ illius regule
pꝛofeſſoꝛes nichil omnino habeant pꝛopꝛi
um ſuper terram. Simpliciter etiam pꝛeci=
pitur perpetuo continere non ſolum actu
ſed etiam a ſuſpecto conſoꝛtio et conſilio
mulierum: ſed non ſimpliciter pꝛecipitur
ſuis pꝛelatis in omnibus obedire: ſed
in omnibus que pꝛomiſerunt domino

obſeruare et nō ſunt ꝯtraria aie et regule noſtre. Neſcio ſi ad aliquod iſtoꝝ votorū quiſq̄ ſciat plus addere in hoc ergo perfe ctionis culmine cōgruū ē predicte queſtio nis terminare ſermonē. hec ille vbi ſupra Quibus verbis ſatis ꝯcordat ſupradictis ampliorib9 declarationibus ſcti Bernar dini cū obie euangelice ſubtilitaté et per= fectionē ſicut et aliorum votoꝝ ex rl'a no= bis indictam eſſe fatetur ⁊ oñdit que tamē alias ineſſe non poteſt vt ſupra p.ſanctum Ber.patuit niſi vc3 obediatur etia3 oibus que non ſūt ꝯtraria aie et regule noſtre.

¶Et hoc iterū etiā idē ſanct9 bonauētura clarius declarat in dicta expoſitiōe regule i diuerſis paſſib9 Et maxie i pmo caplo vbi poſt mlta de ipa obia mioꝝ elegant dicta ꝯcludit dicēs. Illi ſoli abnegatiōis ꝯtrarie ſcđo modo dicte grad9 pfecte attingunt q̄ in oib9 indifferentibus ſe ſubdūt benepla citis alicuius qui nullu3 habent patrimo= niū loci ſtabilis aut religiōis ad quā ex obe dientia contrahatur qui nichil ſi obedien= tialiter impoſitum fuerit poſſunt repellere quaſi vergat in aie ſue detrimentu3. Unde patet ꝙ errant aliqui dicentes ꝙ in omni= bus religionib9 obediētia ſit equalis. hec ille Ite3 in declaratione.x.c.ſuper illo paſ ſu Nō precipiētes eis aliquid ⁊c.dicit. Nō pcipientes eis aliquid qđ ſit contra animā ſuam vtpote inhibitum lege diuina. Et re gulam noſtram inhibitum lege diſcipline ſcilicet per ipſam regulam. Item conformi ter ad idem in.ij.ca.declarat et oſtēdit iſtā regulam ceteris perfectiorem et ſaltē quo ad aliqua maxime ad tria vota artiorē ſup illo paſſu. Et nullomō licebit eis de iſta re= ligione exire iuxta mādatū dñi pape q2 ne mo mittēs manū ad aratrū ⁊c. Ubi decla= rat qualiter iuxta hāc ſententia3 dñi pape etiam ois religio iſti poſtponitur ⁊ ē retro ⁊c. Qđ non eſſet ſi alia religio vel ſtat9 al= tioris et perfectioris obedientie inuenire tur q̄ iſti9. q̄ ideo euāgelica et perfecta cē oino cenſetur prout etiam beatus Franci ſcus non ſolū in prefatis verbis explicite ſuper hoc ab eo poſitis ſ3 etiā in alijs i pn= cipio et in fine regule poſitis hoc idem im plicite intendit cu3 dicit Regula et vita mi norum fratrum hec eſt ſcilicet dñi noſtri ie ſu xpi ſanctum euangelium obſeruare vi= uendo in obedientia ⁊c.et in fine Pauper= tatem et humilitatem ſc3 obedientie ſan= cte euangelice ⁊ ſanctum euangelium dñi noſtri ieſu xpi qđ firmit pmiſim9 obſuem9

¶ hijs etiā cōcordat idē ſctūs Bonauētu= ra i libro queſtionū ſuarum ſup regulam queſtione.xij.⁊ queſtione.xiij.vbi declarat qualiter eſt artior et perfectior oibus alijs vide ibi ⁊c.

¶Inſuper etiam hijs apertius concordat Bernardinus de buſtis in ſcđa pte ſermo= nu3 ſermone.xxvij.pte prima vbi ſic dicit. Obediētia aūt inqt frm mioꝝ excedit obe= diētiā oim alioꝝ religioſorū ſcđm ꝙ pbat ſctūs Bonauētura i declaratiōe regule no= ſtre. Nā monachi reſeruant ſibi loci ſtabi= litatē ⁊ pmanentiā alij vero religioſi nō ob ligantur ex voto ſuo ad aliquid qđ ſit vltra regulā ſua3 vt declarat pdictus ſctūs Bo. in.ij.ſeñ.di.vl.ar.iij.q.ij. Ffes aūt miores vouēt obedire i oibus q̄ non ſūt ꝯtraria rl'e et aie ſue. Nā ad alia nulla pōt obia liga= re ⁊c. hec Bernardin9 de buſtis vbi ſupra

¶Ac tamen quidā minus intelligētes vel pl9 q̄ op3 ſapere volētes videt illa que ſan ctus bonauentura in.ij.ſenteñ. vt ſupra et que nonnulli alij regule expoſitores: ⁊ etiā nonnulli alij doctores dixerunt de obediē= tia omnium religioſorum in genere velle referre etiā ſpecialiter ad iſtā obedientiā regularem et euangelicam minorum: nul= lam ponentes differentiam et dictum ſan= ctum Bonauenturam vbi ſupra in ſcđo et nō eundē in expoſitione regule imo ⁊ alias quaſdā declaratiōes ad ſuū pppoſitū vel cō trarium ſenſum allegantes ipertinenter vel male exponentes vt etiā facere videt quidā auctor cuiuſdam tractatus qui dici tur Serena conſcientia procedens per que ſtiones vt patet in queſtione.iiij. Ubi alle= gando ſanctum Bonauenturam et auctoꝛ rem conformitatum. vc3 Bartho. de piſis ad ſuum propoſitu3 tacet principalia que ſequuntur in ipſis allegationibus et decla rationibus ſiue in alijs declarationibus clarioribus vbi totum principale contine= tur: et que adducenda eſſent et que clarius et melius ſuper his declarantur alibi tam a dicto ſancto Bonauentura in expoſitio ne regule q̄ ab hugone etia3 in expoſitio ne regule et alijs qui ante eum fuerunt q̄ etiam a dicto ſancto Bernardino qui ſuo tpe vel paulopoſt fuit et a dicto Bernardi no de buſtis et ibi allegat et inducit ſctm Tho.et Alexandrū lōbardū minus ad p= poſitum iſtius euangelice obedientie no= ſtre minorum/q2 ibi ſanctus Tho. loquit in genere de obedientia et communi mo= do ⁊ forma obedientie omnium religioſo= rum et non in ſpecie de iſta euāgelica obe diētia mioꝝ ff3 ſicut et ſctūs Bonauētura

vt patuit ſupra. Et ſic dictus auctor ſere-
ne conſcientie licet plura bona dicat tamē
ibi ſicut ⁊ in multis paſſibus ſuarum que-
ſtionum et ſicut olim quidam frater Uber-
tinus et nonnulli aliȷ̄ in multis olim fece-
runt peruertit verum ſenſum ⁊ intentionē
atq; perfectionem regule ⁊ multorū ſācto-
rum expoſitorum eius non intelligens ali-
quando quid dicat ipſe: et ſepius adducit
nonnulla ſtatuta et ordinis conſtitutiones
et aliquas declarationes ⁊ reſpondet atq;
concludit ſcđm illas vbi tamen nunc ſunt
vel alterate: vl' reuocate: ſeu mutate: ⁊ vbi
talibus modo ſtandum non eſt: ſed moder-
nis auctoritate ap̄lica ⁊ capituli ḡnaliſſi-
mi roboratis. Et q; fūdamēta ipſius vt in
pluribꝰ mō nō ſubſiſtūt ⁊ nulliꝰ ſūt auctori-
tatis ⁊ firmitatis vel q; pꝛincipalia ⁊ neceſ-
ſaria ad ꝓpoſitum nō adducit. Ideo potiꝰ
in multis cōfundit et' obnubilat cōſciētias
et itellectū legētis q̄ ſerenet aut clarificet
contra intentū ⁊ effectū ſui noīs. Ideoq; vi-
det q; talis tractatus taliter nō debuit im-
primi et publicari ſaltem ſine debita exa-
minatione ⁊ correctione.

¶ Item predictis declarationibus ſancti
Bernardini in hoc paſſu de obediētia no-
ſtra euangelica qualis ⁊ q̄nta ſit concordat
etiā frater Hugo in expoſitiōe regule maxi-
me l decimo capitulo ſuper ſilo paſſu. Nō
p̄cipientes eis rc. ⁊ infra. In oībus q̄ ꝓmi-
miſerūt dn̄o obſeruare et non ſunt contra-
ria rc. Ubi ſic ait.

¶ Non p̄cipientes eis aliquid quod ſit cō-
tra aīam ſuam et regulā nrām. Cōtra aīaz
eſſe videtur non ſolum mortale peccatum
imo quod homini eſt occaſio vehemens
ſiue incentiuum proximum ad peccatum
vt audire confeſſiones cui nimia fragili-
tas eſſet carnis cōtra regulā eſſe videt: ⁊ nō
ſoluz quod eſt contra precepta regule ymo
quod eſt contra ſtatuta ordinis ad obſer-
uandam regule puritatem neceſſaria vel
oportuna.

¶ De ſubditorum etiā obedientia ſubiffer-
tur cū dicitur. Fratres vero qui ſunt ſubdi-
ti recordentur q; propter deū abnegauerūt
proprias volūtates. Cōmendaturus obedi-
entiam ſubditis de voluntatis abnegatio-
ne premittit q; proprie voluntatis abdica-
tio eſt obedientie fundamentum. Nimirū
obedientie virtutem adipiſci non poterit:
qui voluntates proprias calcare nō nouit
Unde firmiter precipio eis vt obediant ſu-
is miniſtris Iuxta euangeliȷ̄ regulam que
maiores miniſtros eſſe decreuit: prelatos
ordinis vniuerſos generaliter accipe noīe
miniſtrorum ſicut et dicitur indiſtincte Nō
enim dicitur vt obediant ſuis miniſtris ꝓ-
uincialibus ſed ſuis miniſtris nulla deter-
minatione adiecta Alioquin nec cuſtodibꝰ
obedientia deberetur eoſq; fruſtra regula
poneret quorum auctoritas nulla eſſet. Si
hoc de ſolis miniſtris prouincialibus acci-
pis de ipſoꝝ mandato miniſtris inferiori-
bus obeditur. ¶ In oībus que promiſerūt
domino obſeruare ⁊ non ſunt contraria aīe
ſue et regule noſtre. Eſt enim duplex obe-
dientia imperfecta vz ⁊ perfecta. Imper-
fecta eſt que certis quibuſdā terminis co-
artatur qua ſcz profeſſus quis in his tātū
modo obedit que cōtinet regula ſeu iſtitu-
ta ſm̄ que viuere profitet. Ad hanc omnis
de neceſſitate religio aſtringitur Perfecta
aūt vt ait ſanctus obedientia legem neſcit
terminis non coartatur: nec contenta pro-
feſſionis anguſtiȷ̄s fertur in latitudine ca-
ritatis et ad omne quod iniungitur ſpon-
nea in infinitam libertatez extenditur. Hec
eſt illa de qua ſignanter apoſtolus petrus
ait. Caſtificantes corda veſtra in obedien-
tia caritatis: pulcre ipſam per hec ſeque-
ſtrans ab illa inerti et ſeruili quodāmodo
obedientia nec caritati prompta ſz obno-
xia neceſſitati. Perfectam autem vt credit
obedientie legem maximus perfectionis
amator beatꝰ franciſcus in ſpiritus feruo-
re inſtituit: vt ſcilicet fratres non ſolum in
hiȷ̄s que promiſerunt domino ſeruare: ſed
etiam in omnibus que non ſunt contraria
anime et regule obediant. Hos duos obe-
dientie limites tantū ponens. ¶ Sane con-
tra animam vel regulam nec prelati ha-
bent precipere: nec ſubditi obedire. Hos tā-
tum obedientie limites ſpeciales videtur
intendere dum ſub hiȷ̄s tantum et hic ſub-
ditos in obediendo et ſuperius prelatos
in precipiendo concluſit dicens. Non pre-
cipientes eis aliquid quod ſit contra ani-
mam et regulam noſtram. Sunt qui com-
muni ceteris regularibus ſiue religioſis
diſtrictiōi obedientie ſcilicet neceſſitatis ⁊
caritatis herentes dicunt neceſſitatem eſſe
in eis que continet regula obedire Ad alia
vero non niſi de caritate ſeu congruita-
tis pſectione teneri. Ad neceſſitatis obiam
referunt qđ dictū eſt obediant miniſtris in
oībꝰ que ꝓmiſerunt dn̄o obſeruare. Quod
aūt ſeq̄tur et nō ſūt contraria aīe et regule
noſtre ad obediētiā referunt caritatis. Uo-
lūtq; copulatiuam hoc loco non continua-
re preceptum: vel hanc certe particulam

reſtringere precedentem: vt nec promiſſa
obliget regula ſi fuerit anime vel, quod ab
ſonū videtur ſibi ipſi contraria Ponitur em̄
vtrunq̨ cum dicitur. Et non ſunt contra=
ria anime et regule noſtre: vt exceſſum
regule regula ipſa conuincat. Sed ho=
rum ſententiam alij nullomodo acceptāt
ipſum iuxta communem verborum ſenten
tiam vel intelligentiā regule textum: ſan=
ctum propoſitum ordinis. vſū ⁊ conſuetu=
dinem antiquorum pluriūq̨ neceſſitatem
inconuenientium opponentes. Si precipi=
ens abutitur poteſtate dicunt eum per ſu=
periorē vel capitulum corrigendum vel ip
ſum auctoritatis gladium de manu furio=
ſi tollendum. Non modica eſt inſania pre=
cipitanter ⁊ inordinate precipere ꝗ̄uis bo
nū ⁊c. Hec frater Hugo vbi ſupra. Quibus
nichil meli⁹ ad ꝯfirmationē p̄dictoꝝ dici
poteſt.

¶ Itē in quadā notabili ⁊ ſuccincta expo
ſitiōe regule que a q̄buſdam patribu ꝫ dici
tur eſſe edita decimo capitulo cōformiter
ad hec plura declarantur prout ſequi=
tur.

¶ Fratres qui ſunt miniſtri ⁊c. Preceptuꝫ
eſt tria continens ſcilicet ꝙ viſitent et mo=
neant fratres ſuos qꝛ hoc pertinet ad ad=
miniſtrationem. Scd̄m ē ꝙ hūiliter ⁊ cari=
tatiue corrigāt eos ⁊ īponā hunc modum
cure. Tertium ē ꝙ cōtra aīam vel regulaꝫ
non precipiant qꝛ contra hoc nichil iuris
habent. Et ſic nota hic quales eſſe debent
ordinis prelati.

¶ Fratres vero qui ſubditi. Habent ſubdi
ti aliud preceptum triplicatuꝫ. Primum ꝙ
abnegēt ꝓprias voluntates. Scd̄m vt obe
diant corde et exterius obediāt ope in hījs
que regula īponit et in omnibus alījs que
explicite non tangit dum tamen ſint talia
que non ſint contraria aīe ſue et regule no
ſtre Quia ſi per ſe mala ꝑcipiūtur vel per
ſe bona ꝓhibentur vel qꝛ iubetur q̄d regu
la concedit et ꝓhibetur illud quod p̄cipit
vel intendit nō debet obedire. Et hoc ē q̄d
ſeq̄tur. Et non ſunt conraria aīe ⁊c. Et hoc
eſt tertium quod ꝑcipitur in ſubditis ſcili=
cet ꝯtra aīam et regulam non obedire pre
latis. Quod conſequenter elicit̄ ex verbis
ſequentibus. Et vbicunq̨ ſunt fratres qui
ſcirent et cognoſcerent ⁊c. Hic eſt triplex p̄=
ceptum Unum ex ſubditis ꝙ quādo ſcirēt
⁊ cognoſcerent euidenter non per fantaſti
cam ymaginationē ꝙ impediuntur ab ob=
ſeruantia regule ſcd̄m verum intellectum
quē ſpūs ſanctus exprimit in ea de ei⁹ per
fectione. Et hoc eſt quod dicit Spiritualī=
ter obſeruare. Tunc tenentur recurrere ꝓ
adiutorio ad prelatos. Et hoc ē quod dicit
Debent. Prelati vero et omnes alij ffes te
neantur iſtos non impedire a tali recurſu
Et hoc eſt quod dicit verbum poſſunt. Et
qn̄ hoc dicit regula inhi et impedimentuꝫ
ſeu impedimenta contra. tale poſſe quod
concedit ⁊c. Hec vbi ſupra

¶ Item ad maiorem confirmationem ſu=
pradictorum quo ad declarationem inten
tionis et volūtatis legiſlatoris noſtri euā=
gelici vcꝫ ſanctiſſimi patris noſtri Franci
ſci in predictis habetur in quodam libello
ab eodē ſctō pr̄e edito ſeu ex dictis ei⁹ col=
lecto qui intitulatur Uerba ſacre admoni=
tionis ſanctiſſimi patris noſtri. Franciſci
Capitulo de perfecta obedient 13

¶ Dicit dn̄s in euāgelio. Qui nō renūcia=
uerit omnibus que poſſidet non poteſt me
us eſſe diſcipulus. Et qui voluerit animam
ſuā ſaluam facere perdet eā. Ille homo re
nunciat omnib⁹ que poſſidet et perdit cor=
pus ſuum: qui ſeipſum totū prebet ad obe
dientiam in manibus ſui prelati. quicquid
facit aut dicit quod ipſe ſciat ꝙ non ſit con
tra voluntatem eius (duꝫ bonum ſit quod
facit) vera obedientia eſt. Et quando ſub=
ditus viderit meliora et vtiliora aīe ſue ꝗ̄
ea que ſuus ꝑlatus ꝑcipiat ſuam volunta=
tē ſacrificet dn̄o: que aūt ſunt ꝑlati opa ſtu
deat adiplere. Nā hec ē caritatiua obediē
tia qꝛ deo ⁊ ꝓximo ſacrificiū ſatiſfacit. Si
vero prelatus aliquid ꝑcipiat ſubdito con
tra animam ſuam/ licet non obediat tamē
ipſum non dimittat Et ſi ab aliquibus per
ſecutionem inde ſuſtinuerit magis illos de
ligat propter deum. Nam qui potius per=
ſecutioneꝫ ſuſtinet ꝗ̄ velit a prelatis ſuis
fratribus ſeparari vere permanet in perfe
cta obedientia quia ponit animam ſuam
pro fratribus ſuis. Sunt enim multi reli=
gioſi qui ſub ſpecie videndi meliora ꝗ̄ que
ſui prelati precipiunt aſpiciunt retro et ad
vomitum proprie voluntatis redeunt Hij
homicide ſunt: ⁊ propter exempla ſua mul
tas animas perdere faciunt.

¶ Item ad idem in teſtamento ſuo prohi=
bēs impetrari litteras apoſtolicas maxi=
me relaxatorias etiam ſub ſpecie boni vt
eſt predicatio et pro perſecutione ſuorum
corporum ⁊c. addit atq̨ ſubiungit dicens.

¶ Et firmiter volo obedire generali mini
ſtro et alij gardiano quem ſibi placuerit
michi dare et ita volo eſſe captus in mani
bus ſuis vt non poſſim ire vel facere vl=

tra obedientiam et voluntatē ſuā: q2 dn̄s meus eſt. Et omnes alij fratres ita teneantur firmiter obedire gardianis ſuis: ⁊ facere officiū ſuū ſecundū regulam ⁊c. hec vbi ſupra et ꝓut in his libris correctis habet.

¶ Inſuper vt oē dubium ſuper hoc funditꝰ euellatur. et ad expreſſiorē olim predictorū confirmationem atꝗ autenticā roborationem eſt non ſolum clarus textus regule vt patet et predicti ſancti expoſitores allegāt atꝗ declaratio talis ipſius ſanctiſſimi patris noſtri Franciſci ſed etiam ſufficiens determiatio atꝗ declaratio apoſtolica circa finem ſtatutorum et declarationū apoſtolicarum modernarum per modum allegationis et pie ac monitorie moderatiōis poteſtatis quo ad ſuperiores poſita ⁊ apoſtolica auctoritate cū ceteris roborata vt patet in vlti. c. particula. iiij. Ubi ſic allegatur et dicitur. ¶ Et cū ex regula noſtra expreſſe teneamur obedire prelatis noſtris in omnibus que non ſunt contra deum et animam ⁊ regulam noſtram nec obedientia noſtra euangelica et regularis alios limites habeat ꝙ manifeſtum peccatū manifeſtum contagium ⁊ manifeſtum periculum peccati vt clarius declarat ſctūs Bernardinus ex verbis ipſius regule: ⁊ ſic ordinationes et mandata prelatorum etiam ſine conſenſu ſubditorum facta tales limites non excedentia obligant prout prelati ſubditos ſuos durante officio ſuo obligari intendunt et volūt in quo maxīe claret ſublimitas perfectionis tante obedientie noſtre euangelice alias omnes excellē tis) ideo monemus vt caueant generalis et prouinciales miniſtri cuſtodes et gardiani eorūꝗ vicarij a multiplicatione aliorū ſtatutoꝝ gn̄alium: ꝓuīcialium: cuſtodialiū et localiū vel particulariū et quorūcūꝗ ꝑceptoꝝ maxime ſub vinculo mortalis peccati ſubditos obligantium etiam cū adiectione et expreſſione verborū hoc cōiter declarātium videlicet per obedientiā mandādo vel ꝑcipiendo aut inhibendo. Et hoc ꝓpter obliuionis et tranſgreſſionis periculū euitādum ⁊c. ¶ hec vbi ſupra. ¶ Item in prefatis ſtatutis plura alia circa ipſam regularē obiam valde notabilia et clauſule diuerſe in diuerſis paſſibus etiā de regulari obia generalis ⁊ ꝓuīcialium miſtrorum et alioꝝ ordinis ꝑlatoꝝ habent magis expreſſa ꝑcipue in primo capitulo. iiij. particulā per totū ⁊ i nono ca. iij. pti. ꝑ totū ⁊ in. x. c. parti. xvj. de quibus cauſa breuitatis ptrāſeo. Uide in dictis ſtatutis ſupiꝰ tertia parte poſitis et bene nota.

¶ Idem quoꝗ determinat capitulū generale pſm citramōtanoꝝ de familia celebratum in cōuentu ſcti Franciſci florēciaci ꝓuincie ſancti ludouici ā̄no. m. cccc. xciij. vbi fuit electus reuerēdus pr frater Oliuerius maillardi vicarius gn̄alis vt hētur in lib. eoꝝ qui dr. Monumēta orđ. minoꝝ tertio tractatu. fo. cc. xxvj. vbi ſic hꝫ determinatio ibi facta.

¶ Amplius Expoſitionē illius paſſus regule vbi dr obediant ſuis miſtris in omnibus (quē paſſum nōnulli auſi ſunt extorte contrahere ad ea dūtaxat que in regula continentur) expreſſe dāpnamus et execrabilem iudicamus. Et qđ ex illis infertur de īpoſſibilitate cōdendi ſtatuta ⁊ cōmēdādi miſſas ſeu applicādi miſſaꝝ intentionē: ita vt ſi quis audeat ſuꝑ hiis in cōtrariū affirmare vel etiam dubitare pertinaciter tanꝗ errās et ſubuerſor vſꝗ ad debitā reuocationē carceri mancipetur ⁊c. hec vbi ſupra

¶ Declaratio amplior

quid et ꝗtum de neceſſitate exigat obediētia cōſilioꝝ et preceptoꝝ dei et ꝑlatoꝝ gn̄aliter a quolꝫ xp̄iano ⁊ ſpālr a ꝗlꝫ religioſo ⁊ ſpecialiſſime a quolibet fratre miore: ⁊ qualiter et quando ⁊ ꝗtum ⁊ in ꝗtis tenentur vel non tenentur obedire vel non contempnere et qualiter et quando de remedio cōgruo ſibi licite prouidere contra quoſdam prelatos indiſcretos irrationabilia ⁊ infructuoſa quandoꝗ precipientes aliquando poſſunt licet talia non appareant illicita: ſalua ſemper obedientia

Ad practicam autem et declarationem maiorem ſeu magis apertam qualitatis ⁊ ꝗtitatis obligationis talis et tante obedientie ſancte euangelice in genere ⁊ ſpecie: ⁊ qđ et ꝗtum a ſuis profeſſoribus et ab alijs omnibus đ neceſſitate reſpectiue exigat: ⁊ qualiter etiam a nullo penitus contempni debet ⁊c. Aduertendum ꝙ prout ex precedentibus et alijs colligi poteſt Si prelatus aliquis etiam cuiuſcunꝗ religionis per ſanctam obedientiam intendens obligare ſubditum ſuum ꝗtum poteſt imponat et precipiat aliqua etiam ardua que ſunt ſupererogationes nec ſunt de regula ſua vl' ſtatutis implicite nec explicite nec ſunt neceſſaria ad ipſius obſeruantiam vel ſue pro-

feſſionis ⁊ que ſibi multū difficilia ⁊ ardua ⁊ ſue volūtati ⁊ tēporali vtilitati vl' corpis quieti cōtraria videntur rationabilia tñ et licita nec ſue regule cōtraria: vt puta (illis qui cōmode pſīt) ire romā peregrinari ad ſanctū Jacobū vel ad terrā ſanctā etiā pro voto alieno. Aut quotidie vel frequēter ieiunare etiā ſepe in pane ⁊ aqua vel in cibo quadrageſimali. Humilitatis ⁊ abiectionis officia et exercitia exequi. Vilioribꝰ atꝫ viliſſimis īdui vel etiā ad ptes infideliū cauſa predicationis in periculo mortis (vbi tñ de ſtabilitate talis fratris in fide rationabiliter preſumitur vel nō dubitatur: nec ipſe frater dubitat gr̃a dei cōfiſus) accedere vel diſciplinas aliquas ꝑ ſe vel ꝑ aliū recipere frequēter ciliciū portare. Infirmis ēt alterius ſtatus peſte ⁊ aliis periculoſis et cōtagioſis morbis ſeruire: etiā ſecluſa neceſſitate extrema. Super tabulā ligneā ſepius dormire vigiliis ⁊ orōnibus frequentius inſiſtere: vitā ſolitariam interdū tenere aut in aliquo recluſorio certis tēporibꝰ ꝑſiſtere vbi nullū manifeſtū ſpirituale detrimentū ſibi vel aliis ex talibus ꝓueniret ⁊ ſic de ſimilibus arduis ⁊ difficilibus: licitis tamē ⁊ rationabilibus ac ſubdito talit' poſſibilibus etiā ſine maioris boni impedimento ⁊ ſine corporis notabili ⁊ manifeſto atꝫ ſuperfluo detrimēto: tūc attēdendū eſt ꝙ cū talis obediētia euāgelica ſublimis et ꝑfecta que voluntatē ſuā integre ⁊ libere propter deū aliis hoībus vice dei ſibi preſidentibus ⁊ prelatis ſuis ſubiicit eiſdē perfecto modo obediēdo ⁊ ſue volūtati ꝓpter deū integre ⁊ perfecte renūciādo: ⁊ que ſm Bernardū legē neſcit terminis nō coartat' nec cōtenta ꝓfeſſionis anguſtiis etiā ad oē quod iniungitur ſpontanea in infinitam libertatem extenditur: ſit de conſilio diuino vt patet ex diuerſis paſſibus ſcripture ſacre tam veteris ꝙ̃ noui teſtamenti: obligat etiam omnes chriſtianos et precipue quoſcunꝫ religioſos etiam talem obedientiam non profeſſos non ad ſeruandum ſed ad nō contempnendum tale et tantum chriſti cōſilium tanꝙ̃ inutile aut irrationabile vl' infructuoſum Ideo conformiter ad hoc dicit Scotus in. iiii. diſtinc. iiii. q. iiii. ꝙ promulgatio facta de cōſilio diuino obligat ad nō contempnendum: et qui conſilium contempnit contempnit conſulentem in quantum conſulens eſt. Et ideo conſequenter idem ſcotus concludit dicens ꝙ nolens ſeruare cōſilium diuinum euangelicum quaſi contēpnēs illud tanꝙ̃ irrationabile ⁊ infructuoſum peccat mortaliter. Unde videant mordentes iſtam talem ac tantam obedientiā euangelicam aut etiam euangelicam paupertatem minorum ne forte cum noluit ſeruare quia eis nō eſt obligatorium quia talia ſeruare non promiſerunt contempnant quia ſecundum eundem Scotū vbi ſupra tales contempnentes vel paruipendentes contempnunt chriſtum qui non ſolum hoc tale et tantum conſilium huiuſmodi obedientie euangelice et perfecte abnegationis voluntatis proprie ſed etiam conſilium vere et perfecte paupertatis euangelice ⁊ abnegationis proprietatis ⁊ iuris vtendi quarumcunꝫ rerum in communi et in particulari: ſuaſit obſeruari. tanꝙ̃ meritoria ⁊ vtilia ad vitam eternam vt habetur extra de verborum ſignificationibus capit'lo. Exiit qui ſeminat libro ſexto. Promulgatio aūt diuine legis per modum precepti obligat non ſolum ad non contempnendum ſꝫ etiā ad obſeruandum ſi eſt affirmatiuum vl' cauendum ſi eſt negatiuum vt idem ſcotus vbi ſupra dt. ¶ Ideo poſt votum et profeſſionem legittime factam de aliquo conſilio euangelico ſeruando vt eſt conſilium talis obedientie euangelice quam ſoli fratres minores regulam minorum talem obediētiam continentem profitētes. implicite ſaltem promittunt poſt votum tale et ꝓfeſſionem ratione diuini precepti de redditione voti cui ſe ſubmittūt tenētur nō ſolū nō cōtēpnere tale xp̄i conſiliū tanꝙ̃ ex tūc iure diuino per votum ſolempne ſibi obligatoriū et preceptum: non obſeruando illud: ſed ēt per conſequens tenentur etiam ſub mortali ad non contempnendum talia ſuperius expreſſa et ſimilia ſuorum prelatorum ardua precepta (obligatorio modo) ſibi impoſita: que taliter ſunt rationabilia legittima atꝫ ſibi poſſibilia non obſeruando illa Quinymo (quod magis eſt) etiam iuxta eūdem ſcotum vbi ſupra vbi etiam appareret cuicunꝫ ſubdito etiam alterius religionis aliquod conſilium vel preceptum prelati ſui irrationabile et infructuoſum eſſe licet tanꝙ̃ humanum poſſit illud infructuoſum et irrationabile iudicare non tamen licet eidem illud cōtēpnere nō obſeruando: quia vt dicitur Math. xiii. Sup cathedram moyſi ſederunt ſcribe ⁊c. Sequit' Queccunꝫ dixerint vobis facite ſecundū autem opera eorum nolite facere. Et mat. xvi. Qui vult vēire poſt me abneget ſemet ipſum et tollat crucem ſuam et ſequat' me. ⁊c. Et. i. Pe. ii. Obedite ꝓpoſitis veſtris nō

tantũ bonis ⁊ modeſtis ſʒ etiã diſcolis hec
eſt enim gratia gr̃a:⁊c. Et qꝛ vlterius q̃uo
ad minores talia non ſolũ per modũ cõſilij
ſed etiam obligationis ⁊ precepti dãtur cũ
dr̃ in regula. Precipio firmiter fratribꝰ vni
uerſis vt obediãt ſuis miniſtris vcʒ gardi
anis cuſtodibus et alijs miniſtris gñali et
ꝓuincialibus in omnibus non ſolũ q̃ ꝓmi-
ſerunt dño obſeruare:ſed etiã q̃ nõ ſunt cõ-
traria anime ⁊ regl'e noſtre Et hoc qñ prela
ti volũt ſubditos ad talia ſub pena morta
lis pc̃ti obligari prout per ſupradictos ſã-
ctos doctores ⁊ rl'e expoſitiones atq; decla
rationes plenius declaratũ ⁊ probatũ fuit:
ideo tanto minus licet talibus talia contẽ-
pnere non obſeruãdo ¶ Addit etiã idẽ ſco
tus i quarto vbi ſupra ꝙ illud quod ſupra
dictum eſt de contemptu conſilij vel prece
pti ſuperioris inutiliter ⁊ irrationabiliter
precipientis probatur:qꝛ videlicet nõ tene
tur ſubditus neceſſario non hr̃e falſã opi-
nionẽ de ſuo ſuperiore:ſed monitio eiꝰ vel
preceptum poteſt in ſe eſſe irrationabile et
infructuoſum. Et ſic tunc rationabiliter et
vtiliter laborandum eſt ad eius reuocatio
nem et ad correptionẽ vel amotionẽ talis
prelati fatue precipientis nõ ad exemptio-
nẽ vel cõmutationẽ aut alterationem talis
ſubiectiõis ⁊ obie regularis:⁊ multo minus
ad diſpenſationẽ vel relaxationẽ ipſius re
gule precepti ⁊ talis ſubiectiõis ⁊ obie rl'a-
ris. Ergo nõ tenetur ſubditus reputare p̃-
ceptũ eius tanq̃ rationabile ⁊ fructuoſũ:ſʒ
põt oppoſitũ reputare ſicut eſt ⁊ ſic cõtẽpne
re non approbãdo:ſed nõ:nõ obſeruãdo il-
lud q̃ ymo vt p̃dictũ:q̃tũ poteſt bono mo-
do dʒ recipere obſeruãdo vel de tali reme
dio reuocationis eius vel amotiõis aut de
poſitiõis talis exceſſiue vel inordinate aut
fatue vt predictũ precipiẽtis (ſalua ſemper
regularium prelatoꝝ ⁊ rl'arʒ obediẽtie for
ma) debite ſibi prouidendo. Sed vbi ſubdi
to appareret ⁊ cõſtaret tale cõſiliũ vel p̃ce-
ptũ prelati directe vel indirecte eſſe cõtra
deũ ⁊ aĩam vel regulã ſuã tũc etiã p̃t ymo
et dʒ illud contempnere etiã nõ ſeruãdo vt
ſupra plenius eſt declaratũ. Et hũc obediẽ
tie ſancte modũ ⁊ gradũ idem Scotus non
ſolum verbo ſed etiam exemplo aliquando
monſtrauit. Nam fertur de eo ꝙ cũ moraʒ
traheret pariſius ⁊ cauſa ſolacij vel predi-
cationis extra conuentum et extra vrbem
pariſienſem iuiſſet: ipſo in campis exiſtẽte
quidam fratres a miniſtro prouinciali ad
eundem miſſi et eum a caſu inueniẽtes ibi
dem et ſimpliciter incedentes preſentaue-
rũt ſibi litteras obedientiales ipſius mini-
ſtri quibus ſibi more ſolito ⁊ in forma cõ-
muni aliquorum prelatorum precipiebat
ad meritũ obedientie ſalutaris vt his viſis
vel receptis alio pro mora accederet.
Tunc ille hec videns aliquid humani paſ-
ſus ad modicum prima facie turbatus fuit
propter modum precipiendi ita abſolutuʒ
⁊ ſine cõditiõe vl' modificatiõe Et dixit Vel
lem ꝙ prelati aliqui melius ſcirent modifi
care et conditionare obedientias ſuas et
mandata : qꝛ opus michi fuiſſet redire et
reintrare conuentum iſtum pariſienſeʒ ꝓ-
pter aliqua ⁊ ad tollendũ michi nc̃cia ⁊ oppor
tuna ad vſum:⁊ nõ poſſũ ſalua cõſcientia.
Et ſic ex illo loco vbi p̃ntata fuit ſibi dicta
obia omnibus poſtpoſitiʒ iter ſuũ arripuit
⁊ iuxta oble ſue formã viſis p̃ntibꝰ ad locũ
ſibi deſtinatũ rectã viã acceſſit.

¶ Effectus ſingulares vere obedientie
ſãcte et qualiter in preſenti ⁊ in futuro ve-
rus obediens premiatur.

IGitur btiſſimus
pater nr̃ F. tanq̃ verus pater
familias vt veris filijs ⁊ filia
bus ſuis infinita bona ſpiritu
alia et eterna atq; merita ⁊ co-
ronas glorie eterne cumularet ⁊ eoſdem in
preſenti per gratiam ⁊ in futuro per gloriã
amplius ſublimari ⁊ promoueri ꝓcuraret
hanc ſuis precioſam margaritam ſiue the
ſaurum abſconditum atq; mercantiaʒ pre
cioſiſſimam ⁊ ſingulariſſimam ad negociã
dum in preſenti et talia ac tanta lucrandũ
⁊ nobis acquirendum procurauit ⁊ dedit
non auro vel argento ſed voluntate ꝓpa
(qua nichil optabilius homini ineſt) cõpa-
randam in preſenti:qua internas/extnas/
ſupernas/temporales/eternas glorias at
q; diuitias ⁊ delicias nobis ſi volumus cõ
grue comparare et acquirere poſſumus
Nam talis et tanta virtus huiuſmodi obe
dientie euangelice (ſi bñ obſeruetur) et ꝓſe
quatur ſequaces ſuos mirabili modo pro-
mouet ditat et exaltat ſpiritualiter tempo
raliter et eternaliter in preſenti ⁊ in futuro
Nam tali vere obedienti propter deũ om-
nia ſubijciuntur videlicet bona omnia tẽ-
poralia animalia irrationalia corpus pro
prium et anima/proximus/prelatus/etiaʒ
ſuperiores et ſupremi:ymo et ipſe deꝰ quo
dammodo ſubijci dignatur quia ad votum
talis ſibi taliter in voluntate conformis
omnia diſponuntur:et tali obedienti (tanq̃
deo ⁊ ſuis ſupioribus ꝑ ſe ſubiecto ⁊ ꝯform

concordant: et cõmuniter omnia eius acta
obediẽtia ſctã promerente temporaliter et
ſpũaliter proſperantur. Juditio ⁊ ꝓbatio-
ni atq₃ declarationi amplioꝛi: magis exper
tis in talibus talia relinquo. ¶ Inſuper ta
lis vere obediens habens ſemꝑ voluntatẽ
et intẽtionem (ſaltem habitualiter) diſpoſi-
tam paratam atq₃ determinatam adſemꝑ
vſq₃ ad mortem exemplo xp̄i obediendum
in omnibus que non ſunt contra deum et
animam et regulam ſuam: et nichil (pro ſe-
quenda ſua affectione ſenſuali etiam in lici
tis niſi per obedientiam ſanctam vel niſi
inq̄ntum cognoſcit illud placere deo ⁊ neceſ
ſariũ anime ſue vel ſaluti proximoꝛum) fa-
cere volens cumulat ſibi infinita et ineſti-
mabilia merita: et omni die: omni hora: om
ni momẽto hore in cunctis ſuis actibꝰ etiã
vigilando doꝛmiendo laboꝛando comedẽ-
do bibendo legendo ſtudẽdo ſcribẽdo eun-
do quieſcendo ⁊c̄. ſemꝑ meretur ad exem-
plum nauigantium: qui quicquid talium fa
ciant ſemper incedunt. Et quãdo opus ali-
quod bonum per obedientiam facit dupli-
citer meretur videlicet ꝓpter illud quod ẽ
de ſe bonum et meritoꝛium: et ſcd̄o propter
adiectum obedientie ſancte meritũ ¶ Et ꝓ
pterea ſanctus franciſcus q̄uis totius oꝛ-
dinis prelatus tamẽ ſꝑ intus ⁊ extra vole
bat alicui ſocio ſuo ſibi inferioꝛi ſubici et ei
obedientiam talem ꝓmittebat et ſeruabat
Et ſepe dicebat ꝙ ſi quis eſſet bene obedie
ens vna hora: hoꝛe momentum non tran
ſiret ſibi ſine merito: Exemplum obediẽtie
xp̄i fratribus ad memoriam ſepe reducẽs
prout idem faciebat ſanctus Bernardꝰ qui
dicebat. Memẽtote fratres. xp̄us ne perde
ret obediẽtiam perdidit vitam. Exemplo
etiam beate virginis que dei imperio prõ-
ptiſſimam ſe exhibuit cũ dixit. Ecce ancilla
dñi fiat ⁊c̄. et que in vltimo verbo vt legit̃
ab ea prolato obedientiã nobis cõmenda-
uit cum dixit. Joh̄. ij. Quodcunq₃ dixerit vo
bis facite ⁊c̄. Et quia multum obediẽtes fu
erunt multa ſibi ⁊ nobis ꝓmeruerunt ⁊ tã-
dem in gloria ſuper omnes exaltari merue
runt. Propterea de xp̄o apoſtolus Ad phi.
ij. inq̄t. Chriſtꝰ factus eſt ꝓ nobis obediẽs
vſq₃ ad mortem: mortem autem crucis Pro
pter qđ et deus exaltauit illũ ⁊ dedit illi no
men quod eſt ſuper omne nomen ⁊c̄. ¶ De
beata virgine canit etiam eccleſia ꝙ Exal-
tata eſt ſuper choros angeloꝛum. ⁊c. Et de
beato franciſco legitur qualiter oſtenſa fu
erit ſocio eius cathedra mirabilis excellen
tie que prius de ruentibus angelis ſu-
perbis fuerat: ⁊ humili franciſco humiliter
obedienti reſeruabatur. Ad quod etiam cõ
formiter. Legitur in vitis patrum ꝙ quidã
ſanctus pater dixit. Qui ſemper animũ ſu-
um dederit in obedientia propter deum ꝙ
talis maius meritum habebit q̄ heremita
qui ſtaret ſolitarius in heremo vel in deſer
to. Dicebat aũt iſte ꝙ narrauit aliquis ſan
ctus pater ſe vidiſſe quatuoꝛ oꝛdines in ce
lo: quoꝛũ vnus erat eoꝛum qui poꝛtabant
infirmitatem ſuã in pace. Alius erat eoꝛũ
qui ſuſcipiebant pauperes ad hoſpitium.
Alius erat eoꝛum qui ſtabant in ſolitudi-
ne. Et quartus eoꝛũ qui propter deum erãt
in obedientia. Et vidit ꝙ iſti qui erãt i obe
dientia habebant vnam coronam auream
pluſq̄ alij. Et fuit ei dictũ ꝙ ideo habebãt
maioꝛem gloꝛiam q2 ea que faciebant: fa-
ciebant per voluntatem eius cui promiſe-
rant obedientiam. Et merito: quia ſacrifici
um obedientie eſt maius ſacrificium qđ ho
mo deo poteſt offerre quia obediẽtia offert
pro ſacrificio propriam voluntatem quam
tales obedientes ſpõte taliter offerunt deo
in omnibus et frequentius vel continuo.
Et hoc eſt quod magis placet deo q̄ aliq̄d
aliud. Propter quod dicitur. i. Reg. xv. Me
lioꝛ eſt obedientia q̄ victime. Et dñs. Obe
dientiam volo et non ſacrificium. Ubi dicit
beatus gregoꝛius in vltimo moꝛaliũ. Obe
dientia victimis iure preponit̃ q2 ꝑ victi-
mas aliena caro: per obiam vero ꝓpria vo
lũtas mactat̃. De hĳs laciꝰ ⁊ clariꝰ ſupra ꝑ
ſctm̃ bernardinũ ⁊ ſctm̃ bernardũ ẽ dictũ ⁊c̄
Inſuꝑ talis taliter obediens ⁊ in tali exer-
citio obie ſctẽ diutiꝰ ꝓbatꝰ nõ ſolũ ſpũalr̃ et
eternaliter ſ₃ etiã tp̄alit̃ in p̄nti magis exal
tari meret̃ ⁊ d₃ etiã de iure: ⁊ alĳs potius
in regimine preferri: quia ad prelationis
officia nullus debet preferri niſi prius in
obedientia et ſubiectione et vera obſeruã
tia ſit diutius probatus et exercitatus et
in ea repetitis ignibus caritatis examina
tus vt in ea regatur anteq̄ regat ante di-
ſcat q̄ doceat ne ſit dux anteq̄ tyro vt ha-
betur. lix. diſtinctione capitulo. Si officia.
Et extra de elec. cap. Cum ad monaſteriũ
Ad quod etiam facit verbum hieronimi.
26. q. i. capi. Sic viue / dicentis. Longo
tempoꝛe diſce que poſtmodũ doceas quia
miſerum eſt eum fieri magiſtrum qui foꝛ-
mam diſcipuli non aſſumpſit. 50 diſtin. ca-
pitulo Miſere. Ideo dicebat ap̄lus de xp̄o
pontifice et prelato noſtro qui prius diu-
tius ſubici et temptari nobis in exemplũ
voluit. Non habemus pontificem qui non

poſſit compati infirmitatibus noſtris tem-
ptatum per omnia ꝛc. Et actuū primo. Ce-
pit ieſus facere et docere. Q̄ ꝟo periculoſū
ꝛ dāpnoſuz ſit prelatos nō exercitatos nec
diutius taliter ꝓbatos ꝑferre imperfectis
et inſipiētibus experiētia docet. Talis igr̄
ſic vt prefertur probatus et poſtea contra
volūtatē ſuam ꝓmotus per hoc non vane
exaltatur in ſeipſo nec ſit liber ſed magis
ſubijcit ꝛ obedit: quia cōtra volūtatem ꝛ cō
ſolationē ſuā tātum onus et tale officiū la
borꝫ ꝛ ſollicitudīs maiorꝫ ſuſcipit ꝑuat9 ſua
quiete: cōſolatione et pace: coactus et com
pulſus propter deum et obedientie ſancte
meritum: non iniectu proprio ſed vocatus:
non vt alijs dominetur et preferatur ſed
vt alijs ſeruiat et miniſtret quia ita debet
eſſe iuxta regule noſtre formam q̄ miniſtri
et prelati ſint ſerui omnium fratrum. Naz
nulla maior ſeruitus tali virtuoſo et pro-
bato fratri q̄ taliter alijs ꝑferri et ſua qui-
ete et cōſolatione ſpirituali per hoc in mul
tis priuari et diſtrahi. Et ideo non poteſt
eſſe quin tales diu prius exercitati et tali-
ter promoti ſibi et alijs multum proficiant
vbi econtrario inexperti vel ambitioſi de
ſe preſumentes et officia ambiētes et icau
tius ſuſcipientes cito relaxātur et ſuos ſub
ditos paulatine relaxari in ſingulis et or-
dinis diſciplinam ꝛ rigiditatem ſtatus in-
dies minui permittunt. Quibus incommo
dis maximis nulla congruentiora reme-
dia dari poſſunt q̄ q̄ iuuenes et alij promo
uendi a principio ſue cōuerſationis in tali
virtuoſo et neceſſario exercitio ſubiectiōis
et obedientie ſancte atq̄ orōnis et recolle-
ctionis ſpiritus ſub bono ꝛ ſtrennuo atq̄
vigili patre ꝛ rectore ſtrennue probentur:
et nulli in poſterum niſi de talibus taliter
prius probatis et exercitatis in ſcola morꝝ
et virtutum et precipue hmōi obedientie
ſancte et abnegationis voluntatis proprie
et ſancte paupertatis ac orationis ſpiritu:
in prelationis officijs promoueantur.
Pociusq̄ iſta et ſimilia attendantur q̄ ſo-
lus faſtus ſcientie et eloquentie et q̄ ali-
quorum vane promotiones ſtudiorum et
magiſteriorū: quorum varijs occaſionibus
male acceptis ordinez tantum vt ī plurib9
tam enormiter tandem deiectum et paula-
tine relaxatum et deformatum fuiſſe expī
entia manifeſta probat. Alias ſi (quod ab-
ſit) contrarium fiat ordo ipſe ſanctiſſimus
non ſolum non reformabitur nec releuabi-
tur: ſed pocius illi qui iam cum nimia diffi
cultate labore et diſtractiōe reformati ſūt.
et quod peius eſt ceteri qui nūc ſtare vidēt
tur et reformati vel reformatores aut ob-
ſeruantes nuncupantur et pro talibus re-
putantur: ſucceſſiue ꝛ cicius ac peius forte
q̄ alij relaxabūt ꝛ difformabūt (q̄d de9 auer
tat) Nā certū ē q̄ alteri9 nature nō ſum9 q̄
ipſi āteceſſores ordinis noſtri taliter nunc
relaxati: qui tamen multo ſtrictius q̄ obſer
uantes ꝛ reformatores moderni per centū
quinquaginta annos et vltra ſine relaxa-
tione ſaltem publica continuauerunt in ve
ra et ſtricta regule et ſui ſtatus obſeruan-
tia et ſolum modo a centum annis vel cir-
ca paulatine et ſucceſſiue relaxari aperte
ceperūt Primo ī minimis talia negligendo
poſtea in maioribus et conſequenter in ma
ximis ꝛ publicis: non attendendo q̄ qui mi
nora ſpernit cito in maiora incidit. Ideoq̄
poſt aſſiduam orōnem ad deum et beatam
ꝟginem et btm̄ franciſcū et ſanctos pro-
manutentione tanti ſtatus atq̄ releuatio-
ne: ſine quorꝝ adiutorio ꝛ patrocinio ſtare
minime poteſt / ſumme neceſſaria eſt vigi-
lātia prelatorum erga ſubditos et cōtinua
ipſorꝝ ſtimulatio monitio et correctio: et ta
lium ſupradictorꝝ exerciciū: cum natura cor
rupta hoim ſemper ad ſui precipicium ꝛ re
laxationē tendat: ꝛ qui minora negligūt ci
cius velint nolint in maiora ruūt vt dictū ē
¶ Uerum quia heu hodie pauci iā reperi-
untur qui taliter ſine fictione velint in tali-
bus exercitari et in tali obedientie ſancte
exercitio probari et per per regiam viā ta
lis exercicii tante obedientie ſancte euan-
gelice perfecto modo incedere / licet multi
econtrario reperiantur qui pocius de ſta-
tu et nomine q̄ de facto talis et tāte obe-
dientie ſctē gl'iari volūt imo et pauciſſimi
vere obedientes Ideo ſanctus Bonauētu
ra in ſtimulo amoris conquerendo et inge
miſcendo ſuper tanta paucitate moderno-
rum bene et perfecte obedientiū ait.

¶ De paucitate bene obedientium.

Quis dabit capi
ti meo aquam et oculis meis
ymbrem lacrimarum vt plo
rare valeam perfectorum ſta
tum quaſi ad nichilū iam re-
dactum. Nam terra culta diuinis conſilijs
chriſti exemplis: ſpinas et tribulos germi-
nat pro frumento. Certe q̄to res perdita
eſt nobilior debet eſſe intenſior dolor. Sed
vt de multis aliqua videamus de obedien
tia tāq̄ de religionis fūdamēto ptractem9
heu curre et diſcurre vtrum poſſis in ſua

ꝑfectione eā in aliquibus inuenire: ⁊ credo
ꝙ vix aut nuſq̄ī inuenies eā latitātē. Sz mi-
rari potes ꝙ cū religiones ⁊ religioſi multi
ꝑlicent q̄uō oblē ꝑfectio ſic in paucis ymo
quaſi ī nullis valeat reperiri. Certe ſi mul-
tiplicata eſt gēs nō eſt magnificata leticia
ſpūalis intēſiue. Queſo vt michi dicas: q̄s ē
ille q̄ velit hr̄e prelatū ad precipiendū. Nō-
ne poti⁹ ad ſeruiendū. Jā volum⁹ prelatoꝝ
volūtatib⁹ aſſētire? Certe non: ſz volum⁹ vt
volūtates nr̄as debeāt in oīb⁹ adiplere. Et
ſi aliq̄d deeſt iā de ipſis plus q̄ꝫ de ſcutiferꝫ
ſuis murmuram⁹. Jpſis gladio lingue non
parcimus: ⁊ q̄ꝺ peius eſt q̄ꝺ nobis ab alio
eſſet gratū: hoc ipſo q̄ꝺ fit a ꝑlato eſt nobis
odioſū. Jā nō cogitamus q̄uō poſſim⁹ eoꝝ
voluntatē plenius adiplere ac nr̄am volun
tatē perfectius abnegare: ſz q̄uō poſſumus
eis in oībus reſiſtere: ⁊ ad faciendū q̄ꝺ cupi
mus eos coartare aut ad renuēdū q̄ꝺ nobꝫ
iniūgūt excuſare ⁊ aliqua palliare: aut dili
genter inueſtigamus q̄uō ſibi in hoc vel ī il
lo nō teneamur aliquatenus obedire. Sed
heu luciferi imitatores q̄ preeſſe voluit po-
cius q̄ꝫ ſubeſſe. Timeo ne ſecū habitaculū
habeamus ⁊ ad cōfuſionē noſtrā appareat
xp̄s paſſ⁹. q̄ pro nobis vſq̄ ad mortē ꝑri vo
luit obedire nichil ſibi retinēs eoꝝ q̄ ꝓpa
volūtas in oībus appetere cōſueuit. Sic ei
exinaniuit ſeipſum ad plenū. Et hūc imita
ti ſunt p̄res nr̄i: q̄ cū ꝑlati eſſent ſe ſubditoſ
ſubditis faciebāt. Hoc ſibi dulce hoc dele-
ctabile: hoc ſibi erat peramabile in hijs q̄
magis ſue volūtati contrariis exiſtebāt in
his que ad exterioris hominis confuſionē
afflictionem ⁊ exinanitionem ſpectabant ſi
bi infimis obedire. Non enim curioſe libra
bant an hoc melius illo hoc ſecuri⁹ hoc lau
dabilius eſſet ſicut quidā faciūt cauſa fuge
ſed cūcta que nō eſſent contra deum q̄ꝫtum
cunq̄ ardua et vilia dū cernerent eſſe ꝑz be
neplacitū prelatoꝝ adimplebāt auiditate
maxima. Tāta eīm in eis erat oblē dilectio
vt adimplendū eā nō timerēt diſcurrere ſu
per aquas: nec ire ad capiendas leenas cū
iniungeretur eis: ⁊ multa alia que nō ſuffi
cio enarrare faciebant. Nec eīm iudicauit
eſſe infructuoſum qui abbati obediēs qua
ſi importabiliter voluit per annum lignuꝫ
aridum adaquare. Jbi apparuit obedien-
tie celſitudo: q2 q̄ꝺ mortuū ⁊ aridum fuerat
per obedientie meritum reuixit ⁊ fructum
fecit. Quid ergo de obediētia gl'iamur? Cur
nō pocius de noſtra ſuperbia ꝯfundimur?
Nunquid viri contemplatiui poſſum⁹ nola
ri? Timeo ꝙ nec etiam chriſtiani ſed poti⁹
imitatores luciferi poſſumus ⁊ demoniaci
appellari. Quomodo enim chriſtianus dici
poteſt qui chriſto contraria nititur adiple
re. Nunquid chriſtus conſiderauit ꝙ ipſe
erat deus et ſecūdum humanitatem omnī
gratia et ſcientia plenus ymo q̄ꝫtū ad alaꝫ
iam beatus: qui tamen beate virgini et io
ſeph erat ſubditus. Jn ſoluendo etiam di-
dragma ſeruis demonum voluit obedire.
Nos vero ſumus ſepulchra dealbata ypo
criſi: plena oſſibus mortuorum: hominibus
exterius mortui apparentes: ⁊ interius tu
more ſuperbie vegetamur. Jam obedire re
nuentes dicimus ꝙ non ſumus vocati ī ſer
uitutem ſed potius in libertatem. Jgnora-
mus enim ꝙ obedire vl' ſeruire deo in hac
obedientie ſeruitute regnare eſt. Quāto eī
magis noſmetipſos ſubijcimus tanto ma-
iori honore efficimur digniores. Non ſolū
eīm ipſa obedientia reges nos conſtituet in
futuro: ſed ⁊ nunc ſi in ſua perfectione exi-
ſtat facit creaturis omnibus dominari. Ad
ſtatum reducit priſtinum: et nichil contra-
rium niſi ad profectum anime moleſtū ſue
rit refugit: nec tales moleſtare permittit.
Aduerſa facit proſpera et hominez adhuc
in mortali corpore facit angelice ſe habere
necnon ⁊ ſui domini honorem appetere cū
feruore et omnibus poſtpoſitis laudeꝫ dei
facit querere cum magna auiditate ī quā-
libet creatura. Nec tempus vacuum per-
mittit tranſire a ſeruitio dei ⁊ fructu merē
di. O virtus mirabilis que ſui facit homi-
nem obliuiſci: et ī ſuum ſemper tendere re-
demptorem: et in terris ambulantem facit
in celeſtibus habitare. Quid ergo murmu
ras de obediētia o ſuperbe? Cum enim di
cit apoſtolus ꝙ in ſeruitutem non ſum⁹ vo
cati annuit ꝙ non debemus nec deo nec p̄-
latis obedire timore ſeruili admodum ſer
uorum: ſed timore filiali et liberali admo-
dum filiorum. Ac ſi voluerit dicere ꝙ de ce
tero voluntatem noſtram propriam nō fa
ciamus. Cum enim dominus ieſus chriſt⁹
dixit. Qui vult venire poſt me: non adiun-
xit beneplacitum ſuum ſequatur: ſed abne
get inquit ſemetipſum et tollat crucem ſuā
et ſequatur me. Et tota ſacra ſcriptura taꝫ
vetus q̄ꝫ noua obedientiā laudat. Si enim
bonam ſuperbiam haberes non renueres
deo tam in ſe q̄ꝫ in alio quocunq̄ prelato vi
liſſimo obedire: ſed pociꝰ dedignareris
animaꝫ tuam tam nobilem ſubijcere alicui
creature viliſſime. Mirum eſt autem quo-
modo dedignatur homo deo ſeruire in pre
lato et non dedignat̄ ſeruire vni libero aut

alicui alij creature viliſſime:ſed totum tē-
pus ſuum nititur expendere circa nichil.
Ideoq; pauper ſolitarius ſi cerneret ꝙ plꝰ
ꝗ̄ alius offenderit et contra dominum ſu-
perbe egerit ſuam voluntatem in vindi-
ctam dei et ſui niteretur in omnibus abne
gare: et ſeipſum abhorrens vellet in omni
bus conculcari:ſemper tamen ad honorez
dei et ſui contemptum omnia referens.
Quod facere ipſe concedat nobis :;qui vo-
lens patri obedire crucifixus eſt pro nobiſ
redimendis. Amen. Hec ſanctus Bonauē-
tura. vt ſupra.

¶ Nota etiam in legenda ſāctiſſimi pa
tris noſtri Franciſci capitulum de perfe-
cta eius obedientia vbi inter cetera ſic di-
citur.
¶ Dicebat namq; inter alia que :dignati-
na potentia michi dedit hanc gratiam con
tulit ꝙ ita diligenter nouitio vnius hore
obedirem ſi michi gardianus daretur ſi-
cut antiquo et diſcretiſſimo fratri.
Subditus inquit prelatum ſuum non ho-
minem conſiderare debet: ſed eum pro cu-
ius eſt amore ſubiectus. Quanto enim con
temptibilior preſidet tanto magis humili-
tas obedientis placet.
¶ Item pro exemplo vere obedientie
iſta proponebat.
¶ Tolle inquit corpus exanime et vbi pla
cuerit pone. Videbis non repugnare mo-
tum:non murmurare ſitum:non reclamare
dimiſſum. Q; ſi ſtatuatur in cathedra non
alta ſed yma proſpicit. Si collocetur i pur
pura duplo palleſcit hic ait verus obediēs
eſt qui cur moueatur non diſputat ;: vbi lo-
cetur non curat: vt transferatur non inſtat
Euectus ad officia ſolitam tenet humilita
tem. Plus honoratus plus reputat ſe indi
gnum. Hec vbi ſupra.

¶ Ad idem quoq; Bernardi
nus de buſtis ſecunda parte
ſermonum ſuorum ſermone
vigeſimo ſecundo Parte pri
ma ſic ait.

MIlites namq; de-
bent eſſe obedientes ſuis du-
cibus Unde dicitur in. l. Om-
ne delictum. §. de contumacia
. ff. de re militari Contumatia
omnis aduerſus ducem vel principem mi
litie capite punienda eſt. Propter qđ Po-
ſtumus romanus dictator filiū quē tenerri
me amabat,armis ſtrennuū ⁊ ab oībus di-
lectū ſecuri fecit feriri ⁊ occidi q; nō ſuo iuſ
ſu ſed ſpōte e preſidio egreſſus hoſtes vice
rat. ¶ Torquatꝰ vero in gallico bello cōſul
filium in modū hoſtie mactari iuſſit:q; pro
uocatus a duce tuſculanorū ignaro patre
ad preliū deſcenderat licet glorioſam victo
riam ⁊ precioſa ſpolia retuliſſet Sicut ergo
prima lex militum eſt obedire ſuis capita-
neis ita prima lex religioſi militis chriſti ē
obtemperare ſuis ſuperioribus. Et ideo il
lis inquit. Paulus ad hebreos vl. Obedite
prepoſitis veſtris. Obediētia eīm eſt firmiſ
ſimum regularis obſeruantie fundamen-
tum:quo deficiente deficeret omnis religio
q; corruente fundamento omne quod ſup-
edificatur corruere neceſſe eſt. c. Cum pau
lus. i. q. i. Et cū alicui rei deficit ſubſtāciale
ipſum quoq; deficere oportet. c. ſi. de cōdi.
appo. Iſtud eſt illud ſacrificium quod req̄-
rit deus. i. Regum. xv. Obedientiam volo ⁊
nō ſacrificium. Iſta eſt illa virtus que xp̄z
tāq; agnum ligatū duxit ad victimam Iſa.
53. Et ideo inquit Greg. in. c. Quid ergo. xi
q. 3. Quid ergo mirum ſi peccator hō obe-
dientie in preſentis vite breuitate ſe ſubij-
cit quando hanc mediator dei et hominuz
tenuit et tenendam precepit et cum obediē
tes remunerat non relinquit? ¶ Sciendũz
tamen eſt ꝙ nunq; per obedientiam maluz
fieri:aliquando autem per obediētiam de-
bet bonum quod agitur intermitti. Neq;
enim in paradiſo arbor mala extitit quam
deus homini ne contingeret interdixit Sz
vt melius per obedientie meritum homo
bene conditus creſceret dignum fuerat vt
etiam a bono prohiberetur quatinus tan-
to verius hoc quod ageret virtus eſſet ꝗ̄-
to et a bono ceſſans auctori ſuo ſe ſubditū
et humilem exhiberet. Hec ille. Hec autem
virtus obedientie eſt neceſſaria in religio-
ne. Quia ordo naturalis eſt vt inferiora
a ſuperioribus moueantur ad ſuas actio-
nes peragendas: vt patet ſecundo Meha.
et primo Metheororum. Quod etiam fit
in angelis vt ait Gre. in mora. Et ideo ſecū
dū Tho. 2. 2. q. 186. cuz ſtatus religiōis ſit
quedam diſciplina: vel exercicium tenden
di ad perfectionem requiritur in ea alicu-
ius directio: ſecūdum cuius arbitriū inſtru
antur et excitentur ipſi religioſi quaſi diſci
puli ſub magiſtro. Fratres enim minores
vouent obedientiam omnibus aliis ſubli-
miorem et perfectiorem quia vouēt obedi
re in omnibus nō ſolum q̄ promiſerūt dño

obſeruare quo ad regulā ſed etiam que nō
ſunt contraria regule et anime ſue. O igi-
tur fratres et deuoti religioſi qui vouiſtis
obedientiam (per quā deo ſacrificatur pro
pria voluntas) mactate hanc hoſtiam: que
ipſi deo eſt carior omnibus hoſtijs: vt ha-
betur in ca. Illud de maioritate et obedien
tia. Et ideo licet durum videatur quod pre
cipitur tamen debetis alacriter obedire.
Unde ber. in libro de precepto et diſpē. ait.
Perfecta obedientia legem neſcit termi-
nis non artatur nec eſt contenta anguſtijs
profeſſionis: largiori voluntate fertur in la
titudinem caritatis: et ad omne quod iniū
gitur ſpontanea vigore liberalis alacriſq;
animi modum non conſiderans in infinitā
libertatem extenditur Et ſane quidem obe
dientie limes ſecundum tempus eſt ipa tē
poris extremitas vt is ſit terminus obedi
entie qui et vite. Hec ille. Non licet ergo re
ligioſo diſcutere cauſam precepti quia vt
dicit innocentius in capitulo. Ad aures de
temporibus ordi. Uani capitis eſt qui cre-
dit prelatum non poſſe precipere ſine ex-
preſſione cauſe. Religioſus enim non ha-
bet velle nec nolle ſed omnis eius diſpoſi-
tio ab eius dependet voluntate quem vice
dei ſupra caput poſuit. ca. Si religioſus et
capitulo. Quorundam de elec. in ſexto ⁊ ca
pitulo. Non dicatis. 12. q. prima. et ca. ꝑmo
de ſepulturis. ¶ O igitur beate et felix re-
ligioſe et ſerue dei qui ſub obedientia de-
gis. Nam quādiu promptus es obedire li
cet nichil precipiatur: meritum tamen ha-
bes veriſſimi obedientis: quia amplius re
ſpicit deus ad voluntatem ꝙ ad actus ex-
teriores vt dicit gloſa in capitulo cum vo
luntate. de ſen. excom. ⁊c. Huius autem obe
dientie ſancte virtutem intelligebat bea-
tus pater noſter Franciſcus qui licet pre-
latus eſſet: volebat tamen ſemper ſuperio
rem habere guardianum: immo etiam ſo-
cio itineris obedientiam promittebat ⁊ de
uote exhibebat. ¶ Hec bernardinus de bu
ſtis vbi ſupra. Item infra idem bernardi-
nus de buſtis De grauitate peccati inobe
dientie et diuerſis punitionib⁹ illius. Ser
mone eodem.

¶ Eſt autem notādum ꝙ peccatum inobe
dientie eſt grauius peccato trangreſſio-
nis paupertatis et caſtitatis. Quod proba
tur primo auctoritatibus. Dicit enim gre-
go. in capi. Si qui preſbiteri. 8. di. Pecca-
tum ariolandi eſt non obedire ⁊ ſcelus ydo
latrie nō acquieſcere. Peccatum igitur pa-
ganitatis incurrit quiſquis dum chriſtia-
num ſe eſſe aſſerit ſedi apoſtolice obedire
contempnit. Et idem habetur prima. q. 4.
ca. Eccl'ia. ⁊. 8. q. prima ca. Sciēdū Idē gre
gorius ait. Sola eſt que fidei meritum poſ
ſidet obedientia ſine qua infidelis quiſq; eē
cōuincitur etiam ſi fidelis eſſe videatur. Sā
ctus quoq; Ber. in ep'la quadā inqt. Inter
cetera peccata ſcitote ꝙ inobediētie pctm̄
grauiſſimum eſt ⁊ valde deteſtabile: ꝑpter
quod etiam a diuina iuſticia grauiſſima in
fligitur pena. ¶ Scd'o idē probatur ratio-
nibus quaꝝ ꝑma dr̄ cauſalitatis Fūdamē
tū cuius ponit auctor in libro de cauſis et
ariſto. in primo de aīa di. Nobilior cauſa
nobiliorē ſemꝑ producit effectū. Et hoc pꝫ
in genere fructuū. Nā vnus fruct⁹ ē melior
altero q2 hꝫ meliorē cauſā i arbore. Itē vi
nū tāto ē meli⁹ ꝙto ꝓcedit a meliori vite.
Cū igr̄ obia ſit melior caſtitate et pauꝑta-
te eo ꝙ obia egredit̄ ab aīa: caſtitas a cor-
pore ⁊ pauꝑtas a tꝑalibus reb⁹: aīa vero ē
nobilior omnibus rebus temporalibus: ſe-
quitur ꝙ tranſgreſſio ipſius obie ſit gra-
uius peccatū tranſgreſſione paupertatis
et caſtitatis. Quāto eñ aliquid eſt melius
tanto ei⁹ corruptio eſt peior vt inqt ariſto.
et Boe. in ſcd'o Topic. ¶ Scd'a rō dr̄ aſſo-
ciationis. fūdamētū cui⁹ ponit philo. 4. me
tha. et primo poſteri. dicēs. Sicut affirma-
tio eſt cā affirmationis ita negatio eſt cā
negatiōis Et ſi vnum eſt cauſa alicuius: op
poſitū eſt cauſa oppoſiti Nono. metha. Cō
trariarū eñ cauſarū cōtrarij ſunt effectus:
ſecundo de gñatiōe. Sed obediētia aſſoci-
at xp̄o in vitā eternā ꝙ ait. Math. ſextodeci
mo. Qui vult vēire poſt me abneget ſemet-
ipſū ⁊c. Ergo Iobediētia aſſociat dyabolo ī
inferno. Uñ Ber. ad quēdā mōachū ſcribit
Nil i iferno ardet niſi ꝓpa volūtas Tolle ꝓ
priā volūtatē et nō erit infern⁹ Et ibidē. Gra
ue malum eſt propria voluntas qua fit vt
bona non ſint bona. O quot proprie vo-
luntates ibi ardebunt. O quot inobedien-
tes religioſi ibi cruciabuntur quot amato
res proprie voluntatis ibi acriter punien
tur. Religioſus ergo habens omnes alios
actus virtuoſos ſine obedientia nichil me-
retur Prime Johannis ſecundo Qui dicit
ſe noſce et amare deum et mandata eius
non cuſtodit id eſt eius obedientiam non
facit: mendax eſt. Qui autem ſeruat ver
bum eius id eſt voluntati dei obediens
eſt: vere in eo caritas dei perfecta eſt.

¶ Tertio probatur exemplis predicta cō-
cluſio. Hic poſſent induci multa exēpla tam
veteriſq; noui teſtamēti ꝗbus aliqā de⁹ nō

ſolū particulariter delinquentes in obediē tia:ſed etiā alios cōiter ꝓpter pctm̄ inobedientie vnius grauiter puniuit: vt pȝ de illo qui cōtra ꝑceptū dn̄i datum ioſue tulit veſtimentū ꝛc. Immo etiam totum genus humanum: vt patet de inobia ꝑmoꝝ parētuȝ nrōꝝ: cui⁹ demerito penas ꝛ calamitates tā tas in pn̄ti portam⁹ oēs: ꝛ nos pctōres multo grauiores p⁹ mortē portaſſem⁹ niſi xp̄us ꝑcioſo ſuo ſāguie ꝛ ſua tāta morte debituȝ pro nobis exſoluiſſet. Et ſic de alijs que hic cauſa breuitatis obmittuntur: et maxime illius fratris inobedientis ſuper cuius dorſum vidit beatus Franciſcus dyabolū qui eius collum ſtrictum tenebat: quia cuiuſdā excuſationis tectus palliolo refutabat ſibi impoſitam diſciplinam vt reffert ſanctus Bonauentura in legenda eius in ca. de intelligētia ſcripturaꝝ ꝛ ſpū ꝓphecie. Si ergo ꝑ vnā ſolā inobedientiā demon ꝛ hoſtis accipit dominiū ſuper inobediētē: q̄d de inobedientijs multis: Certe tot demones habet quot inobedientias facit. Debent ergo religioſi non habere in ſe quod ait perſius ſatira quinta. Uelle ſuum cuiq; eſt: nec illō Uirgilij in bucolicis. Trahit ſua quēq; voluptas: ſed in omnibus debent ſimpliciter et bene exequi et facere volūtatem ſuorum ſuperioꝝ: qꝛ non ſufficit aliquid facere niſi bene fiat: capi. Non ſatis. 86. diſtinctiōe ꝛc. Hec ex dictis ſermonib⁹ fratris Bernardini de buſtis ordinis minorum.

¶ De obia et exycayſatione ꝑceptoꝝ ſuorum ſuperiorū aliqn̄ et in caſu rationabiliter et prudenter facienda.

Attende etiam ꝙ cū aliquid a prelato ꝑcipitur et interdū aliqn̄ ꝓpter aliq̄s circūſtancias vel occaſiones ſuperueniētes vel tūc aut poſtea occurrētes / ꝑlato ꝑcipiē ti forſā i toto vel i pte ignotas / ꝛ q̄ ſibi tunc cōmode exponi nō pn̄t / q̄ tn̄ vergūt vl' vergere pn̄t i dedec⁹ ꝑlati ꝑcipiētis aut orō. vel ſcādalū aut malū exēplū aliquoꝝ nō itelligētiū vl' alias / aut i detrimētū alicui⁹ maioris boni: tūc cū bon⁹ et fidelis ſubdit⁹ debeat zelare honorē ſui ꝑlati ꝑcipiētis ꝛ edificationē ac vtilitatē ſpūalē ꝓximi ꝛ aiarū et cū rōnabiliter eſtimet ꝙ ſi ꝑlat⁹ ꝑcipiēs talia aduerteret vl' ſciret nō ſic ꝑciperet ſȝ ꝑceptū moderaret vel mutaret aut reuocaret aut reuocare deberet cū nō ſupponat talia vl' q̄cūq; iniuſta tūc rōnabilit' pōt iterꝑtari ꝛ epicaizare ſup hijs de volūtate ꝑlati: ꝛ ſic differre ipletionē talis ꝑcepti vl' inhibitiōis: nō i fraudē / ſȝ vt citi⁹ ꝙ̄ bonomō poterit ꝑlatū ſuuȝ ſup talib⁹ pleni⁹ iformare poſſit. Aliter etem̄ ꝑlatū ſuū ſic obediēdo cōfūderet: et forte multos i eū ſcādalizaret aut multa maiora bona ipediret: ꝛ ſic offēſiōis diuine ꝛ ꝓximi ſui ꝑ indiſcretā obiaȝ. reus eſſe poſſet. Nō eñ tm̄ ad ꝟba q̄tū ad itētionē ꝑlati bn̄ informatā ꝛ ordinatā reſpiciēdū ē. Et ideo dicit btūs Gregori⁹ Qui textū lraꝝ cōſiderat ꝛ in caſu ſupioꝝ itētionē epycaizare ꝛ iterꝑtari neſcit ſeiꝑm ābiguitate cōfūdit ꝛ ſupiorib⁹ ſuis ꝑ ſepe iffert turpē maculā ac dedec⁹ facit. Nichilominꝰ tn̄ ſemꝑ aio pat⁹ eſſe dȝ obedire in oīb⁹ q̄ nō ſūt ꝯtraria aīe ꝛ rl'e ſue / ꝑlato iformato Cauere tn̄ ſūmope debēt veri obedientes ne ſub pretextu talis epicazatiōis (qꝛ obedire noluñt vl' refugiūt) ſuos ꝑlatos ymo ſe ipſos decipiāt vel defraudēt: ac ꝓpriā volūtatē ꝛ i ordinatā affectionē talib⁹ palliare ſatagāt: qꝛ q̄ ſcrutator ē cordiū oīa ītuet. Sed recordet ꝟbi bti bernardi dicētꝫ Quicquid vice dei precepit homo haud ſecus accipiendum eſt ac ſi preciperet deus Niſi vȝ talia vt ſupra interdum occurrant: vtiliter epycaizanda. et pro meliori interdum differenda ꝛ prelato humiliter exponenda vt ſupra.

¶ De obedientia et q̄liſcunq; obſeruantia ſtatutoꝝ ꝛ conſtitutionum ordinis ꝛ ſingulorꝝ ipſius ordinis prelatoꝝ et ipſoꝝ diuerſitate ꝛ differentia: ꝛ q̄n ꝛ qualiter ꝛ q̄ditu ordinem vel fratres communiter vel particulariter obligare noſcuntur.

Preterea quo ad obedientiā ꝛ obſeruantiā quorūȝ in ordine vel prouincijs aut cuſtodijs vel locis ſtatutorum ꝛ ordinationū ꝛ eoꝝ diuerſitate et differentia ꝛ quādo vel qualiter ꝛ q̄diu et quos obligare vel non obligare noſcūtur: qui a multis vtile et neceſſarium eſt talia exponere et declarare. inſequendo regule intentionem et formam ac ipſius regule expoſitores et ſummoꝝ pontificū declarationes ꝛ determinationes. Aduertendum in primis pro clariori intelligentia ꝙ licet aliſ religioſi ſine ſuo conſenſu non poſſint a ſuis maioribus et prelatis obligari ad q̄ſcūq; ordinatiōes vl' ſtatuta ſupra ꝛ vltra rl'am ſuā niſi de ſuo ꝯſēſu vl' niſi tangāt regulam ſuaȝ vel faciant pro ipſius obſeruantia iuxta Bernardum in libro de precepto et diſpenſatione: tamen quia de expreſſa eſſentia ꝛ obligatione regule nr̄e minoꝝ eſt obedire prelatis ſuis non ſolum in hijs

que tangunt regule obſeruātiam vt alij re
ligioſi ſed etiam in omnibus que non ſunt
contraria anime et regule noſtre: prout p̄=
lati intendunt et declarant ſubditos ſuos
obligari velle: euangelicam et perfectam
in hoc ſequendo et tenendo obedientiam:
ideo aliam in ordine iſto habent prelati
facultatem et longe maiorem ſtatuendi et
ordinandi q̄ʒ habeant alioꝝ ordinum ſupe
riores et prelati. Que quidem auctoritas
non poteſt indifferēter et ſine ſufficiēte cā
expreſſa a maioribus ordī. prelatis vel ip=
ſorum etiam generalium miniſtrorum ca=
pitulis tolli vel minui aut limitari aliter q̄ʒ
dicat regula: qꝛ hoc eſſet minuere vel tolle
re euangelicam regule obedientiam et for
mam et alios limites q̄ʒ ponat regula ipſa
perfectionem ipſius minuentes addere qđ
nuſq̄ʒ ex regula conceditꝰ nec ex ordinis cō
ſtitutionibus vel declarationibus antiq̄s
ꝛ modernis generali capitulo ꝯceditur: ſʒ ī
quibuſcunq̄ʒ apoſtolicis ꝛ ordinis declara
tionibus et ſtatutis vbi agitur de poteſta=
te generalis et ꝓuincialium miniſtroꝝ et
capituloꝝ ipſoꝝ ꝛ ipſorum ordinationibus
vel poteſtate diſpēſandi in hmōi ſtatutis
et declarationibus ſemꝑ excipiūtur ea que
tangunt regule puritatē in quibus nec pa=
pa diſpenſat fratres ꝓfeſſos in ea ſine ſuf=
ficiente et ſubſiſtēte cauſa maioris boni et
iūs diuinū in aliquo magis cōcernēte cum
iure diuino ꝛ p̄cepto de redditiōe voti ꝛ nō
retroaſpiciendo regula ipſa obliget ꝓfeſ=
ſos ī ea. Et licʒ aliqui regule expoſititores
preſertim quatuor magiſtri ꝛ hugo ꝛ bar.
de piſis dicere videāt q̄ ex quo rła ſtatuit
capitulū generale celebrādū et capitulum
generale ordinatū eſt vt ea per que poteſt
perfectionis puritas cuſtodiri ordinentur
nec a ſuperiori vel inferiori poſſunt aliqua
tenus violari: et ex hoc concludant q̄ ſi ca=
pitulum generale propter vitandum reli=
gionis periculum coartat generalis mini=
ſtri poteſtatem et prouintialium miniſtro
rum et aliqua alia ſalubria ordinat/ꝑ fra=
tres generaliter obſeruanda/auctoritate
regule que preſtat auctoritatem capitulo
generali ꝑ generalē non poterūt infirmari
Pari ratione et quod de conſenſu ſuperio
ris ꝛ iferioꝝ ordīs fuerit ḡnaliter ordīatū
in capitulo generali et pontifice ſedis apo
ſtolice confirmante non poterit per ſolos
miniſtros inferiores nec per ſolos ſuperio
res aliquatenus commutari maxime vt
dicunt in illis in quibus eſt ordinatio et li=
mitatio poteſtatis: ibi tamen pro clariori
inteligentia aduertenduʒ eſt q̄ cum iuxta
regule expoſitores et regule declaratiōes
etiam apoſtolice et preſertim ſancti Ber=
nardini non poſſit aliter limitari obedien=
tia et facultas precipiendi prelatis per re=
gulam data quin diriMatur de perfectione
obedientie noſtre euāgelice. Quapropter
aliter limitari talem poteſtatem prelatorū
q̄ʒ limitet regula eſt regulaʒ ipſam et obe=
dientiam eius euangelicam relaxare: qđ
nunq̄ʒ conceſſum eſt nec per regulam vel
alias conceditur capitulo generali: ſed ſem
per eximuntur et excipiuntur que tangūt
regule puritatem: niſi forte per modum de
clarationis ſeu declaratorie cum tale capi
tulum generale declarat vel decernit non
expedire aliqua precipere pro fratrum ſa=
lute et religionis vtilitate: cui declaratio=
ni tanq̄ʒ regule et iuri diuino conformi ge=
neralis et alij etiam iure diuino et iuxta
regule intentionem ſtare tenentur. Uel ni=
ſi de per accidens vtputa quando propter
actualem impletionem ordinationum ge=
neralis capituli actualiter impediuntur
tunc ſubditi ab impletione preceptorum
inferiorum prelatorum

¶ Quapropter ad propoſitum noſtruʒ de
obedientie ꝛ obligatione ac differentia ſta
ſtatutorum in ordine qualia ſint attenta re
gule qualitate: perfectione et forma ſequē
do antiquas et modernas regule et ſan=
ctorum patrum expoſitiones: aduerten=
dum erit in primis pro clariori dicendo=
rum intelligentia. Qʒ ordinationes et ſta=
tuta generalia in toto ordine: prouincia=
lia in ſingulis prouincijs. Cuſtodialia in
ſingulis cuſtoſtodijs et localia in ſingulis
cōuentibꝰ fiunt ꝛ fieri poſſunt diuerſis mo
dis vcʒ ¶ Primo vel a ſingulis prelatis
ordinis ſeparatim et ſimpliciter ſuper ſub
ditos ſuos auctoritate officiorum ſuorum
¶ Uel ſecundo ab ipſis prelatis et ſingu=
lis eorum capitulis pro ſeipſis et eorum
ſubditꝭ auctoritate dūtaxat taliū ſuoꝝ ca
pituloꝝ ¶ Uel tertio ab ipſis et eorum ſin
gulis capitulis cum papa ſeu ipſius de=
putatis commiſſarijs vel legatis. ¶ Aut
quarto ab ipſorum capitulorum commiſ=
ſarijs cum huiuſmodi commiſſarijs vel
legatis apłicis. ¶ Aut quinto a dño pa=
pa vel eiꝰ cōmiſſarijs vel legatis propria
auctoritate ſiue p̄dictis ordīs p̄latis vel
capitulis. De quibus oībus per ſingula
breuiter videndum erit.

¶ Et primo de ſtatutis et ordinationibus
que a ſingulis prelatis ordinis ſepara=

tim ſuper ſubditos ſuos reſpectiue fiunt: tam a generali ꝗ̃ a prouincialibus miſtris ꝗ̃ a cuſtodibus ⁊ gardianis. Ubi aduertendum eſt in primis ꝙ quilibet ordinari⁹ regule et ordinis noſtri prelatus ex officio et regula poteſt condere quaſcūq; ordinationes et ſtatuta ſuper ſubditos ſuos ⁊ eos ꝓ libito artare et ligare in omnibus que nō ſunt contraria anime et regule noſtre: nec maiorum ſuorum ordinis prelatorum ⁊ capitulorum ſtatutis et conſtitutionibus dū tamen per hec excedendo et onera nimis grauia et importabilia indiſcrete imponēdo non inducat laqueos et pericula animarum fruſtra ⁊ non contraueniat diuinis vł canonicis vel ſummi pontificis et eccleſie ſancte vel ordinis aut ſuperiorum maiorū ſuorum ordinis prelatorum aut regule ordinatiōibus vel preceptis ⁊ cōſilijs. Et ſubditi talibus ea obligatione obedire tenentur qua prelatus eoſdem ligare ⁊ obligare intendit et declarat vel exprimit videlicet vel ſub veniali: vel ſub mortali peccato: vł ſolummodo ſub pena temporali ꝓut multi ad precauendum periculis anime ſubditorum nondum probatorum nec perfectorum faciunt. Et ſimiliter propter obliuionis et tranſgreſſionis periculum euitandū congrue ſtatuitur vt caueant prelati a multitudine huiuſmodi ſtatutorum et quorūlibet preceptorū maxime ſub mortalis peccati diſtrictione ſubditos obligantium. Et talia ſtatuta ordinationes vel precepta ſolummodo a prelatis auctoritate officiorū ſuorum facta durant dumtaxat ꝗ̃diu prelati in tali officio continuāt. Quo expirante expirāt et talia eorum ſtatuta vel mandata. ¶ Secundo quandoq; fiunt et fieri poſſunt talia ſtatuta ſeruatis modis et limitationibus predictis non ſolum a ſingulis prelatis reſpectiue vt ſupra ſed etiā a capl'is quibus preſunt vna cum ipſis tā a generali capitulo pro toto ordine ꝗ̃ a ſingulis prouincialibus capitulis pro ſingulis ſuis prouincijs ꝗ̃ a capitulis cuſtodialibus pro ſingulis eorum cuſtodijs ꝗ̃ a capitulis localibus conuentuum et locorum pro ſingulis conuentibus et locis vel ipſorum capitulorū cōmiſſione et auctoritate per aliquos ab eiſdem reſpectiue deputatos: quod idem eſt quia qui per alium facit per ſeipſum facere videtur. Et tunc prelato qui preeſt tali capitulo ab officio abſoluto remanet ſemper talium ſtatutoꝝ obligatio per tale capitulum determinata donec per eundem capitulum cum alio ſuo

ſucceſſore capite vel eius locum tenente vel ab aliquo alio ſuperiori prelato de ipſorū conſenſu talia relaxentur et irritentur. Nam talia ſic limitate et ordinate facta q̄ non impediunt nec tollunt in aliquo obedientiam ſuperiorum non debent nec poſſūt indifferenter et ad votum et niſi pro maiori vel ſaltem equali bono a ſuperioribus ordinis prelatis reuocari et tolli ſine conſenſu taliū inferiorū cum non ſit data poteſtas in deſtructionē ſ; in edificationē et talis facultas in hijs ſuperiorum iuſſa non impediunt ex regula ipſa inferioribus detur: vel niſi gardianus quo ad ſua vel gardianus et capitulum quo ad capitularia loci ſtatuta cōſentiāt vel talē facultatem reſeruauerint in ſtatuendo: ſuis ſuperioribus vel gardianis: quia iuxta regulā iuris. Unūquodq; ꝑ quaſcūq; cauſas conſtruitur per eaſdem et diſſoluitur. Ut verbi gratia. Conuentus aliquis cum ſuo gardiano aut gardianus cum ſuo capitulo decreuit et ſtatuit ieiunare totam quadrageſimam ſancti Franciſci in cibo quadrageſimali vel omni die veneris et alijs diebus ieiuniorum non manducare lacticinia iuxta antiquum ordinis modum vel diebus aut temporibus non manducare carnes vel diſciplinam ter in ebdomada communiter recipere aut miſſam de beata virgine et beato Franciſco ſemel in ebdomada cantare aut procuratores pape nec amicos ſpirituales particulariter habere niſi vbi et in caſibus expedit pro puriori regule obſeruantia vt pro ſuperfluorum venditione et commutatione aut infirmis et fratribus induendis dumtaxat et ſic de ſimilibus que licite obmitti poſſunt. Tunc talia ſtatuta localia licita ⁊ honeſta nec iuriſdictionem aut precepta maiorum nō impedientia quo ad alia eorum licita precepta ſeruari debent ibidem nec aliter ꝗ̃ vt ſupra a quocunq; etiam maiori infringi aut relaxari debent ſine eis Uel niſi pro tempore executionis aliorum ſuorum legittimorum preceptorum vel ordinationum vel niſi maius bonum impediret vel niſi pro maiori aut equali bono vt ſupra. Q; ſi fiant cum ſuo cuſtode vel poſtea confirmentur ab eo non poterunt ſine eo infirmari ab inferioribus. Si vero cum miniſtro prouinciali vel generali vel papa aut eoꝝ commiſſarijs. vel ab illis aut aliquo eorum confirmentur non poterunt ſine tali vel talibus confirmantibus a quocunq; īferiore nec ab ipis capl'is

et fratribus infirmari. Et quod dicitur de capitulis localibus argumento a ſimili idem dicitur de capitulis cuſtodialibus prouintialibus et generalibus. Et iſtomodo dicitur poteſtas prelatorum quodammodo artari non tamen directe ſed per accidens: nec contra regule formam et auctoritatem a qua talia capitula et ordinationes vel declarationes ſumunt vigorem. Nam cauetur expreſſe in ſtatutis diuerſis ordinis etiam modernis ꝙ foueantur tales in ſuis deuotionibus abſtinentijs et ſimilibus. Et alibi ꝙ per talia ordinis ſtatuta laxiora vel declarationes non intelliguntur aſtringi nec impediri illi qui tales antiquas ordinis obſeruantias et alias ſtrictores ſeruare volunt quin pro ſuo voto illas ſeruare valeant et tenere. Conformiter autem ad ſupradicta dicit Hugo in expoſitione regule. Non habet inquit regularis prelatus ius ſtatnēdi quod obliget in futurum abſqꝫ ſubditorum aſſenſu ſine quo eius mandata ipſo ſpirante ſpirant niſi alias regule vel canonum auctoritate firmentur.

¶ Tertio et quarto modo fiunt aliquando et fieri poſſunt ſtatuta a ſingulis predictis prelatis et eorum capitulis vel de eorum conſenſu aut commiſſione in ſubditos cum papa ſeu ipſius deputatis commiſſarijs vel legatis. Et tunc talia ipſo facto fratres tales ligant et non poſſunt reuocari nec relaxari a quocūqꝫ ordinis prelato vel capitulo etiam generali ſine papa vel eius auctoritate vel commiſſione vel niſi per eorum tenores facultas capitulis generalibus vel generali miniſtro vel alijs talia immutandi vel diſpenſandi in toto vel in parte in communi vel particulari et in hijs que non tangunt regule puritatem ſicut per diuerſa ſtatuta etiam moderna factum eſſe conſtat pro quiete fratrum et neceſſitatibus occurrentibus.

¶ Quinto fiunt aliquando et fieri poſſunt huiuſmodi ordinationes et ſtatuta a domino papa vel eius commiſſarijs vel legatis propria auctoritate ſine predictis ordinis prelatis vel capitulis. Et tunc licet talia quo ad ea que concernunt neceſſariam regule et iuris diuini vel canonici obſeruantiam debeant a fratribus humiliter reuereri et ſeruari. tamen quo ad alia que ad hec et ſimilia (iuriſdictionem cathedralis auctoritatis non concernentia) neceſſaria non ſunt / ſed ſunt ſupererogationis / aut turbationem vel impedimenta maioris boni preſtant / prelati et eorum capitula / talia (quo ad hec) recipere non tenentur niſi velint: ſed humiliter ad papam melius informandum recurrere: quia non eſt preſumendum ꝙ ad talia ſine eorum conſenſu velit eos ligare. Et hec vltimo modo facta q̄diu non ſunt a capitulis generalibus vel alijs recepta ceteros fratres non obligant in talibus ſaltem que ſūt ſupererogationis.

¶ Sed vbi conſtat ſtatuta aliqua generalia facta eſſe per generalem miniſtrum nō ſolum auctoritate officij ſui ſed etiam auctoritate et commiſſione capituli generalis et quod magis eſt auctoritate et cōmiſſione apoſtolica. Et quod amplius eſt iterum eadem auctoritate et commiſione apoſtolica per aliquem commiſſarium apoſtolicum examinata correcta et approbata atqꝫ confirmata fuiſſe: talia ipſo facto obligant omnes ordinis fratres nec requirunt nouum aſſenſum capituli generalis vel prouincialium capitulorum aut fratrum quinimmo nullatenus poterunt ab aliquo ord. capitulo vl' fratre ſalua ſua profeſſione et regula repudiari. Nec reuocari poterunt per ſola capitula generalia et niſi eadem auctoritas apoſtolica cum capitulo generali interuenerit iuxta ſupra allegatam regulam iuris et iuxta regule puritatem Et quia quod ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt &c. Obligant autem talia ſtatuta per publicam intimationem vel denunciationem ſuperiorum ordinis prelatorum vel eorum quibus committunt. Quia facta ſubditi eoipſo ad hec ligati eſſe cenſentur eo ligamine vel penis quibus talia ſtatuta tranſgreſſores ligare noſcuntur non alias. Nec poterunt a quocunqꝫ propria auctoritate relaxari vel diſpenſari niſi vt ſupra per eadem ſtatuta concedatur vel cōmittatur generali et prouincialibus miniſtris prout communiter cōceditur in omnibus que non tangunt regule puritatem et maxime in particulari. Ita tamen ꝙ ſi per talem relaxationem excederent et per hoc ſoluerent ordinis diſciplina debent tales capitulo generali accuſari vt in antiquis et modernis ordinis ſtatutis caueatur expreſſe.

Ex premiſſis igitur luce clarius patet error maximus illorum aliquorū qui non intelligentes obedientie noſtre regularis et euangelice perfectionem et ſue profeſſiõis et ſtatus obligationem nec ponentes differentiam inter ſtatuta mere papalia non generalis nec per generalem vel conſenſū aut cõmiſſionem capituli generalis facta et inter alia talibus auctoritatibus ꝛ cõmiſſionibus rite facta et approbata: dicere preſumunt talia ſtatuta ſic etiā cõmiſſione et auctoritate non ſolum domini noſtri pape ſed etiam capituli generalis etiam per generalem miniſtrum et etiam per ordinis ꝓtectorem non ſolum ſui officij auctoritate ſed etiam ſpāli auctoritate et commiſſione apoſtolica/facta et publicata vel per aliq̄s publicari demādata eos obligare non poſſe niſi per ſua capitula prouincialia recipiant et acceptēt q̄d ſl'm ē. Quibꝰ erroribꝰ ſe quereretur non ſolum manifeſta trāgreſſio ꝛ contēptus obedientie et auctoritatis generalis miniſtri et reuerendiſſimi dñi protectoris ordinis cõmiſſarij apoſtolici ſed etiā generalis capituli talia committentis: ꝛ q̄d amplius eſt contemptus ſummi pontificis et cõmiſſariorum ſuoꝝ imo quod deterius eſt totius ordinis diuiſio aliquibus ea recipientibus et aliquibus non ſed alia ad nutum (iſtis contemptis) ſibijpſis ſua auctoritate contra omnem iuris rationem et contra modum et formam regularem ordinis eligentibus. Quod nulli etiam alterius ordinis vel ſtatus conceditur. Congruum tamen eſt iuxta modum ord̄. ꝙ talia publicentur in capitulis prouincialibus et per miniſtros ſeruari mandentur ꝛ haberi ab omnibus. Nec videntur ſubditi ad talia obligari donec iſto modo denūcientur eis niſi vbi aliunde ſufficiēt ꝯſtaret eis de talibꝰ. Ad quā denunciationē ꝛ declarationem faciendam miniſtri tenentur citius q̄ꝫ bono modo poſſunt ſine fraude: et ſubditos ad talia ſuſcipieuda et ſeruanda cogere. Et vbi ad hec negligentes eſſent: merito accuſari et debite corrigi vel deponi deberent.

Expliciunt declarationes tractatus et recollectiões ſingulares de obedientia euangelica minorum et qualitate ac perfectione ipſius.

Incipit declaratio ſuper regulam fratrum minorum dñi Johānis de pechano Archiepiſcopi cantuarienſis ordinis minorū viri profecto ſuis diebus litteratiſſimi et vita clariſſimi. Qui et egregium illud de ſanctiſſima trinitate offitium. Sedenti ſuper ſolium ꝛc. cum appropriatis lectionibus. Ingenuitas ꝛc. compoſuiſſe dinoſcitur: quod ob ſingularem ſui excellentiam Romana eccleſia acceptauit vbilibet decantandum.

Sed quia regula fratrum minorū per ſpiritum ſāctum beato franciſco inſpirata a dño papa honorio confirmata a dño papa gregorio nono declarata ab omnibus ſequentibus ap̄licis approbata a iuriſtis multis litteratiſſimis ac nonuullis ſanctiſſimis obſeruata/quos deus innumeris miraculis decorauit a quibuſdam temere peruertitur et mendaciter a ſenſu ſuo diſtrahitur ꝛ in fratrum vituperium impia interpretatione fedatur ipſorum et omnium emulantium venenatas calumpnias ātiquato murmure deductas in ſequenti ſerie prout iuuare dignabitur altiſſimus extricabo. In primis autem de nominis origine vnde ſcilicet minores dicantur indagabo Sciendū igitur (ſicut patet ex vita beati franciſci) ꝙ hoc verbum trahitur de euangelio math. xxv. vbi dicitur. Quamdiu feciſtis vni de hijs fratribus meis minimis michi feciſtis et quamdiu non feciſtis vni de minoribus hijs nec michi feciſtis.

Et dicuntur minores/ qꝛ omnibus ſe debent per humilitatem cordis et corporis exhibere inferiores in temporalibus etiā minores id eſt pauperiores. Cum enim paupertatis altiſſime profeſſores et corporum ſuorum quantum valitudo ſuſtinet attenuatores ꝛ cum ignominiores precipue ꝑ humilitatē eē debeant qꝛ vt auguſtinꝰ ſuper pſalmos 146. nobis erimus maiores ſi fuerimus humiliores cum etiam minores immo etiam minimi per paupertatem vt conueniat eis quod dictnm eſt ab auguſtino de verbis domini ſermone viceſimo quinto exponens verbum premiſſum ſaluatoris / minimi chriſti ſunt qui omnia ſua dimiſerunt et ſecuti ſunt chriſtum et quicquid habuerunt pauperibus di-

diſtribuerunt vt deo ſine ſeculari compe=
de expedite ſeruirent et ab hominib⁹ mun
di liberati velut pennatos ſurſum hume=
ros haberent hec Augu. Horum ex parte
ſimiles retroactis temporibus receſſerunt
Unde Ambro. ſuper. j. ad Corinth. caplo.
xij. Quidam fratrum cum ſint egeſtate et
habitu in honeſti nõ tñ ſũt ſine gratia pro
pter qđ ſunt membra corporis chriſti Nã
ſolent ſuccinti nudo pede verticula tetrica
incedere. Cum ergo videantur contempti
biles magis/honoris ſunt qr ſolent vitam
habere mundiorem. Quod ei videt homi=
nibus deſpectũ ſolet a deo pulchrũ iudica
ri hec Ambro. Q; ſi querat an fratres mi=
nores dici generaliter monachi vel mona=
ſtici poſſint. Diſtinguo de noie monacho=
rum. Nomen enim monachorum imponit
a monade. i. vnitate. Poteſt igr nomẽ mo=
nachi trahi a monade. i. vnitate ſolitudis
vel vnitate miſtica multitudinis Si prio
modo itelligatur ſiue dicatur ſolitudo ho=
minis ſolitudinem inhabitantis ſiue ſibi
ſoli intendentis. dico nomen monachi ip=
ſis minime conuenire iuxta quod canitur
de beato Franciſco: qr non ſibi ſoli viue=
re ſed aliĳs proficere vult dei zelo ductus.
Hic nolebat Fratres in heremo manere
ſed inter homines eorum ſalutem procu=
rando. Econtra de monachis dicit Hiero
ad eliodorum Interpretare nomen mona
chi quid facis in turba qui ſolus es? et xv.
q. j. placuit clauſtro vt ſuo ſit contentus
quia ſicut piſcis ſine aqua caret vita ita
ſine monaſterio monach⁹. Q; ſi nomẽ mo=
chi imponatur a monacho de miſtica mul
titudinis (que eſt cordium) vnitate qr etiã
per amicitiam vt vult pitagoras fit vnum
ex multis. ſic dico nomẽ monachi fratri mi
nori precipue conuenire Et ſic accipit no=
men monachi Auguſti. ſup pš. cxxxj. Mo
nos etiam quod ſolus vnus eſt. Qui ergo
ſic viuunt vt non hominem faciant vt ſit
vere quomodo ſcriptum eſt cor vnum et
anima vna recte dicuntur monos. i. vnus
hec Augu. Quia igitur fratres minores
ad hanc vnitatem per regulam ſuam pre=
cipue inuitantur ſic etiam precipue in hoc
nomine includuntur. proprie tamen nomi
ne minoritatis ac modicitatis diſtingui=
tur hic ordo ab aliĳs religionibus vt de po
mis celi ac rore et abiſſo ſubiacente ſit be=
nedictio eius.

¶ Clarificata nominis ratione ſequitur
flores areole deſcribere in qua hec vinea
radicatur. Regula ſiquidem et vita fra=
trum minorum hec eſt currere in odorem
vnguentorum ſponſi euangelium domini
noſtri ieſu chriſti obſeruare viuendo i obe
dientia ſiue proprio et in caſtitate In euã
gelio apoſtolis duo a ſaluatore leguntur
commendata fuiſſe perfectio videlicet ſan
ctitatis et auctoritas eccleſie poteſtatis.
Fuit igitur intentio (ſicut credo) beati Frã
ciſci filĳs ſuis euangelicam ſiudicere ſan=
ctitatem vitam ſcilicet chriſti et apoſtolo
rum vt patitur humana infirmitas emu=
lando eccleſiaſticam inſuper per auctorita
tem non vſurpando ſed pre omnibus re=
uerendo ſicut de ipſo canitur qr preſbite=
ros monuit pre cunctis revereri. Q; autem
ad apicem perfectionis euangelice fra=
tres intenderet inuitare patet per hoc qđ
ſequitur in regula nullomodo licebit eis
de iſta religione exire iuxta mandatum
dñi pape qr nemo mittens manum ad ara
trum et aſpiciens retro aptus eſt regno
dei. Hec enim ratio friuola eſſet niſi ad
perfectionis religioſe apicem fratres in=
uitare intendiſſet: alias enim exiri poſ=
ſet ne retro aſpiciendo ſed ad ampliorem
perfectionem anhelando. Hec autem tria
Obedientia/Paupertas/et Caſtitas in
omni religione ſunt ſed non equaliter. Cu
ius tamen contrarium quidam aſſerere p̃=
ſumpſerunt.

¶ Gradus enim eſt in obedientia de qua
minus videt qđ patet ſic qm̃ religionum
poſſeſſiones habentium obedientia arta=
tur ad locum. Unde B. i epiſtola. vĳ. Duo
illis qui in monaſterĳs conuerſantur ob=
ſeruanda traduntur. Subiectio abbati et
ſtabilitas in loco: et ꝙ neuter prepediat a=
liam. Et poſt ſic obediens ſubiectus ab=
bati vt ſtabilitatem non amittas hec Ber
nardus. Altior igitur eſt obedientia que
ad nullum locum artatur nullo terre fi=
ne concluditur pauperum predictorum et
conſilium ꝙ eoipſo ꝙ nichil iure habent in
alieno loco obedientie habent ſuper oẽs
loci terminũ ampliatã Preterea ſicut docet
Bernardus in libro de precepto et diſpen
ſatione in hĳs tenetur quilibet obedire q̃
ſunt intra regulam et. infra eam et non in
hĳs que non ſunt ſupra eam ſed obedire
in omnibus que non ſunt contraria anime
et regule noſtre eſt expreſſe preceptum in
regula quo precepto declaratur ſublimi=
tas et perfectio regularis obedientie ip=
ſius cui nil vltra vel ſupra addi poteſt Si
ergo q̃to regula plura continet difficilia
tanto eſt altior erit et iuxta gradum regu=

ſe gradus obedientie. Obediencie autē ob
ſeruacio ſumitur a conſilio ſaluatoris ma
th. 16. Si quis vult vēire poſt me abneget
ſemet ipſum et tollat crucem ſuam ⁊ ſequa
tur me. Jlle eniꝫ perfecte ſolus ſe abnegat
qui proprie volūtati plene renunciat Uolū
tas enim ita in hominis poteſtate eſt ꝙ a
nullo alio extorqueri poteſt. Nullum igit̄
tam ſuaue holocauſtum deo offerri poteſt
ſicut a ſe preſcindere illud quod ſūme ſuū
eſt dominium ſcꝫ proprie volūtatꝫ Amplius
omne peccatum fit male vtendo arbitriū li
bertate in propria delectando poteſtate.
Si ergo homo ibi puniendus eſt precipue
vbi deliquit illa eſt directa penitentia que
ipſum punit in radice delicti in vertice libe
ri arbitriū q̄ eſt peccator abuſus. Hec ē obe
dientie virtus totum hominēꝫ annichilās
nichil ſibi de humano reſeruans vt viuat
obediens non ipſe ſed chriſtus in ipſo in q̄
verus frater minor totus in holocauſtum
medullatum domino conſecratur

¶ Sequitur Sine proprio id eſt ſine gene
rali vel particulari dominio. Qꝫ autē iuſte
ſit intellectus verbi patet per ea que in re-
gula ſubſequuntur vbi dicitur. Fratres ſi
bi nichil approprient nec domum nec locū
nec aliquam rem ſed tanꝗ peregrini ⁊ ad-
uene in hoc ſeculo in paupertate et humili
tate ⁊c. Qđ etiam patet quia (ſicut dicit re
gula) neceſſaria victui ⁊ veſtitui ſunt ex mē
dicitate elemoſinarum perquirenda ⁊ labo
re illorum qui pro hoc gratiam acceperūt
Ex quibus lucide conſtat ꝙ i extrema pau
pertate fratribus minoribus congruit vi-
ctitare adeo ꝙ nec propria nec communia
habeant ſicut expreſſe dicit papa gregorius
nonus (qui aſtitit vt ipſe dicit Beato Fran
ciſco tam in concedendo predictam regulā
ꝗ ipſius confirmationem obtinendo) qui
ait Dicimus ꝙ nec in communi nec in ſpe-
ciali debent proprietatem habere ſed earū
rerum quas licet habere id eſt que moduꝫ
paupertatis non excedunt ordo vſum ha-
beat. Sed hic quidam inſipienter et impu-
denter peruertere et euertere moliuntur
in hunc modum. Hoc inquiunt verbum cū
aliꝭs religionibus eſt commune et cum om
nibus perſonis eccleſiaſticis que omēs ha
bent vſum rerum et non dominium.

¶ Amplius arguūt ſic. Cuius inquiūt res
ſunt quibus vtimini vt veſtre ⁊ hoc ne-
gatis vt veſtram pfectionem ſaluetis Sꝫ
dicitis (inquiūt) ꝙ cardinalis eſt qui preeſt
ordini. Ergo ſibi per hoc perfectionem au-
ferens ꝗ nobis aſcribimus? Qꝫ ſi ipſi huius
dominio perfectionem lederetis et per con
ſequens perfectio nulla eſt carere vt care-
tis.

¶ Jtem quāto res ſunt ſanctiores ⁊ diui-
niores tanto earum vſus eſt ſāctior ⁊ diui-
nior. Sed res eccleſie poſſeſſiones et pre-
dia ſunt inter omnia res diuiniſſime quia
ſunt deo oblate et immobiliter conſecrate
ergo earum vſus eſt ſanctiſſimus ergo lon
ge melius eſt vti talibus ꝗ aliꝭs que ſunt
in dominio ſecularium hominum conſti-
tute / quomodo faciunt illi qui nichil ſe di-
cunt habere proprium vel commune. Jtem
ſi dominium rerum quibus fratres mino-
res vtuntur maneret in poteſtate terreno-
rum dominorum et ſolus vſus eis concede
retur vel deo in ipſis. ergo quod melius eſt
ſibi retinent tales elemoſinariū et quod pe-
ius eſt dant domino tales elemoſinas tali-
bus facientes et ita male

¶ Jtem in regula dicitur precipio firmi-
ter vt nullo modo pecuniam recipiant per
ſe vel per interpoſitam perſonam. Huius
videntur fratres tranſgreſſores qui a mul
tis vidētur pecunias petere et recipere per
interpoſitam perſonam.

¶ Jtem beatus Franciſcus aut prohibuit
pecunie dn̄ium aut vſum aut tactum. Si
dn̄ium nichil aliud prohibuit niſi quod in
terdicitur et aliꝭs religioſis qui non ſunt
domini rerum eccleſiaſticarum ſed diſpen
ſatores tantum. Si prohibuit vſum fra-
tres ſunt preuaricatores qui vtuntur pecu
nia vendendo / emendo / commutando per
procuratores ſicut epiſcopi per vicedn̄os
vel ballinos. Si prohibuit tactum pecu-
nie errauit inquiunt. Ergo cum hoc ſit fal
ſum non prohibuit niſi dn̄ium et conceſ-
ſit tactum et vſum (ſicut eccleſie generali-
ter conceditur) ꝙ ſi amplius prohibuit non
eſt perfectioni ſed imperfectioni / attribu-
endum. Multum enim de eorum fragilita
te timuit quos pluſꝗ alios a temporali-
bus voluit elongari. ¶ Solutio

¶ Ad hoc intelligendum ꝙ eccleſie vel mo
naſteria hn̄t poſſeſſiones mobiles et im-
mobiles licet non proprias vni perſone
proprias tamen eccleſie quoniam ita ſunt
vnius eccleſie ꝙ non alterius. ſed cum hic
nomine eccleſie non intelligantur ligna
et lapides ſed perſone ſequitur vt poſ-
ſeſſiones ſint proprie communitatis per-
ſonarum iuxta quod dicitur. xii. q. i. ca. ex-
pedit non proprie ſed cōmunes eccleſie fa-
cultates. Et queritur in apparatu cuius ſit
dn̄ium rerum eccleſiaruꝫ et determinatur

ꝙ dominium eſt apud clericos ſicut domi
nium ē vniuerſitatis apud ciues. Quod ta
men non eſt omnino ſimile quando clerici
non poſſunt res eccleſiaſticas diſtrahere
et vendere ſicut poſſunt ciues Q; tamen
poſſint eas per partes diuidere probat di
uiſio prebendarum de qua habetur. xij. q.
j. nulli epiſcoporum. Item ꝙ harum reruz
aliquomodo habeat eccleſia dominiū pro=
batur dicente auguſtino ſuper lucā de ver
bis domini. dominari inquit eſt propria
poteſtate gaudere. Clerici autem pro tan=
to habent hmõi poſſeſſiones in propria
poteſtate ꝙ poſſunt ſibi de eis in omnibus
ſufficienter ꝓuidere ablatas repetere nec
multoplus querunt homines ſecundum ſe
culum prudentes in diuitijs niſi vt preter
hec poſſint eas heredibus ſuis relinquere
Quantum ad hec minus habere videan=
tur clerici res in ſua poteſtate in alijs ta=
men excedūt quia res eccleſie maiori gau=
dent immunitate et ab exactionibus ſunt
liberiores ꝙ̃ alij. Preterea in quibuſdam
eccleſijs quilibet dat prebendam ſuam cui
voluerit. ❡ Item certum eſt ꝙ eccleſia ha
bet ſeruos et habere poteſt ſicut patet. xij.
q. j. caplo et ſi illi quos poteſt emancipare
pro mercede alicuius obſequij vel pro ex=
hibitione precij ſicut notatur. xij. q. ij. capi=
tulo ſi quos. Si ergo ſeruus non eſt ſine
domino eccleſia quodammodo dominatur
que ſeruos habet.

❡ Item eadem ratione oſtendimus ꝙ ec=
cleſia poſſidet hoc enim eſt poſſidere ꝙ
eſt poſſe ſuo tenere ſcḋm papiam. Si ergo
eccleſia vere habet res ĩ poteſtate: eccleſia
poſſidet res mobiles et immobiles ꝙ̃uis
non omnino eodemmodo quo ſeculares
proprietarij

❡ Item clericus licet non poſſit niſi in ca=
ſu res eccleſie diſtrahere poteſt tamen res
alienatas repetere ſicut res eccleſie vt ha
betur. xiiij. q. i. res eccleſie. Et vt dictuz eſt
non ſunt res eccleſie materialis et lapidee
ſed hominum in eccleſia degentium.

❡ Item de hijs rebus eccleſia eſt ceſari ob
noxia et tributum dare tenetur ſicut pa=
tet. xij. q. j tributum. Et hoc ſi habet caſtra
et predia ſicut patet xvi. q. viij. ca. ſi morti.

❡ Item monachi poſſunt recipere pro cõ=
muni diuitias mobiles et immobiles mo=
naſterio in modo aſſignatas ſicut patet ex
regula beati Benedicti ca. xviij. Res īquit
ſi quas habet aut eroget prius pauperib⁹
aut ſolēni vl' donatione ꝯferat monaſterio

❡ Itez ꝓprietates vel hereditates paterne
patre mortuo vel alio herede poſſunt acce
dere monaſterijs in quo heres natiuus eſt
profeſſus ſed tamē tranſeunt in commune
ſicut notatur. xviij. q. j. et habetur. xix. q. vl
tima ſi qua mulier ⁊ ca. de epis.

❡ Item viri eccleſiaſtici vtuntur quibuſ=
dam eccleſiaſticis beneficijs intitulatis im
mobiliter quibuſdam tantummodo com=
mēdatis. Ex quibus patet ꝙ ſtatus huiuſ
modi qui talia recipere poſſunt nõ ſunt ſta
tus egeſtatis. quippe qui ex ſtatu ſuo ha=
bundant vel habundare poſſunt

❡ Item non habent vſum tantum ſed ali=
quomodo dominantur qui ſeruos habent
et poſſident quodammodo predia et poſ=
ſeſſiones eccleſiaſticas obtinentes ſecun=
dum modum ſupradictum.

❡ Ex predictis nouerint omnes differen=
tiam vtendi rebus tranſeuntibus in ordi=
ne fratrū minoꝝ ⁊ alijs ſtatibus eccleſie ꝙ̃
pluris Dico ei abſq; cuiuſlibet ſtat⁹ preiu
dicio ꝙ paupertas ffm minorū hijs oībus
denudatur. Nichil eniz eſt proprium com=
munitati eorum quin ſine iniuria eccleſie
ſue. i. communitatis ordinis omnium ⁊ ſin
gulorum poſſit auferri a domino cardina=
li. Et hoc eſt quod dicit declaratio regule.
Quidam enim primitus dicebant proprie
tatē reꝝ ꝑtinere ad totū ordinē in cõi et re
ſpondet papa ꝙ nõ. Certuz ē ꝙ nullus ſa=
ne mētis opinat⁹ ē rē aliquā ꝓprietarie ad
ordinē poſt ſe ꝑtinere ſicut ꝑtinet cõitas vi
nearū ad ciues. hoc eñ ſtare non põt cum
profeſſione religioſa ſicut patet extra de
de ſtatu monachorum cum ad monaſte=
rium ⁊c. vbi dicitur. Abdicatio proprieta=
tis ſicut et cuſtodia caſtitatis adeo anne=
xa ē regule monachali vt cõtra eam nec
ſummus pontifex poſſit licentiam indulge
re Papa ſciuit hoc eſſe ius eccleſie ĩ cuius
pectore omnia iura ſunt ſcripta ergo ſup
hoc dicit aliquid amplius quod. ſ. nichil
poteſt eſſe proprium communitatis ſicut
habent alij nonnulli religioſi. Non igitur
poſſunt habere communia mobilia vel im
mobilia communitati ſue immobiliter in=
titulata nec poſſunt dñari: res libere om=
nino vt dictum eſt habendo in ſua poteſta
te. Domus enim quas inhabitant ſunt
patronorum libere ſicut ille quas patroni
ipſi inhabitant ſicut dicit declaratio regu=
le. Saluo locorum et domorum dñio illis
ad quos noſcitur pertinere: nec aliquid al=
teri dare poſſunt ſua auctoritate nec ſer=
uos habere quin potius ex regula tenen=
tur inuicem ſeruire nec valent aliquid poſſi=

dere nec poſſunt res ſpoliatas repetere ſi cut ſuas vł eccleſie ſue ꝗuis aliquādo eas expediat repetere zelo iuſticie ne ipſis hominibus amplietur via malignandi.

¶ Item a nullo inquietantur exactiōe tributi. ¶ Item nec rebus quibuſcunq; poſſunt vti ſ; illis que modū nō excedunt altiſſime paupertatis Unde fateor multa edificia ordinis eſſe monſtra profeſſionis Nichil poſſunt habere in vſu domeſtico quod diuitias foueat. Unde oīno ipſis non conuenit habere granaria vel cellaria vt oīa clament exilium ⁊ altiſſimam paupertate; q: profitentur egeſtatem. S; nec ipſis ſuccedere poſſunt aliqua hereditarie. Utunt igitur rebus cōmendatis non intitulatis q: ſicut dicit Augu. tanta eſt vite mortalis infirmitas vt ſuperbiam poſſit generare ſecuritas. Et idem Augu. ſuper. pſ. lxviii. In rebus hūanis felicitas plus eſt timenda ꝙ miſeria q: miſeria affert plurimum ex tribulatione fructu; bonū: felicitas aūt corrumpit animam peruerſa ſecuritate et dat locum dyabolo temptatori: hec Aug. Hanc nuditatē credo dn̄m, apl'is cōmēdaſſe et ſcio beatum franciſcum fratribus minoribus reliquiſſe ſectandam idcirco ꝑ ſpiritum ſanctum ſcilicet in beato Franciſco renouatam quia in maiori parte hominu; diſpenſatio eſt data in occaſionem carnis. Hec eſt igitur ſumma paupertas fratrum minorum quia cōmunitas eorum nulli rei dominatur nulli homini ciuiliter prefertur nichil ſuo iure poteſt repetere nulli tenet tributum reddere: nihil poteſt recipere metas paupertatis excedens nichil poteſt ſuper hereditarie accedere nichil immobili titulo tenere Egeſtatem debet ſeruare nec parui ponderis ſunt que his inſerūtur abactionibus ceſaris liberum eſſe a requirēdis etiam rebus quieſcere hinc accidit omnis moleſtia multis in eccleſiis vel aliquotiens occaſio ruine hinc auguſtinus de verbis domini ſuper Luc. Maria cauſam ſuāocioſa maluit iudici committere nec in reſpondendo noluit laborare. Si enim pararet reſpondendi ſermonem remitteret audiendi intentionem hec Auguſtinus. Hic dicit ſeneca optimum remedium iniuriaꝝ obliuio Cuius ratio eſt Quamdiu em̄ iniurie turbato animo recordaris tādiu ab aduerſariis neceſſe eſt patiaris ⁊ ſi non in corpore ſed in corde Unde Math quinto. Qui vult tecum in iudicio contendere ⁊ tunicā tibi tollere remitte ei ⁊ pallium. Sup quo dicit gloſa. Perfecta pax eſt nullam velle vindictam quam facit grā euangelij q̄ iubet non tantum nichil mali reddi: ſed nec reſiſti vt ſuſtineatur malū bonumq; rependatur. hec tamen ſunt concilia non precepta ſicut dicit gloſa mathei. 5°. ſuper illud dimitte ei et palliū Mouet tamē queſtionē Rabanus ſuper matheu; de ſeruo an ſit repetēdus ⁊ non ſoluit. Iam igitur patet qualiter differunt ab aliis fratres miores q̄ rebus trāſitoriis vtūtur. Et ꝑ hoc patet reſponſio ad primum ꝙ eccleſia quodammodo poſſidet et dn̄atur inquantum poteſtatiue vtitur iuſtum immobiliter intitulatis poſſeſſionibus fulcitur ⁊ ſeruis originariis et aſſcripticiis procuratur ¶ Ad ſecundū dicendū ꝙ reuera omnia quibus fratres minores vtūtur ſūt in ptāte libera dn̄i cardinalis qui preeſt ordini. ad hoc miniſtroꝝ inſtantia miſericorditer inclinatus cui' alteri' generis eſt profeſſio ꝙ profeſſiōis huius. Ipſe eni ſicut alij prelati habēt officiū diſpenſatoris Dicte aūt profeſſioni diſpenſatio eſt abſciſa vnde omnino non ſtat cu; iſta profeſſiōe. Aliqua poſſidere ſtatui aut diſpenſatori non repugnat nec perfectioni officij vel perſone preiudicat vt dictū eſt ⁊ precipue q: non pro ſe hec poſſidet ſed pro aliis In hac igitur communiōe et quaſi cōnubio dn̄i cardinalis du; preeſt illis rebus mere pro aliis periculo ordinis cū nullus imobilis titulus niſi vſus poteſtatiuus ſuperbiendi miniſtrat materiam. ¶ Ad terſcium dicendum ꝙ ſāctitas talium rerū deo cōſecratarum non ſic intelligitur. q̄ qui talia habent ſemper comedant conſecratum ſed ideo dicūtur ſancte q: ad ſanctorum virorū vſus ordinate. Hic ordo non eſt tantū in rebus immobiliter intitulatis ſed etiam pro dn̄o cōmendatis alias moderni prebēdati chriſtum et apoſtolos eius multū excederent in priuilegio ſanctitatis qui ſūt vſi cibis alienis ⁊ quieuerunt in alienis tectis vt ſupra viſum eſt. ¶ O ꝙ ceca inueſtigacio ꝙ ſtolida inuectio tantam in ſtabulo ſuo hereſiarcha reppererit ſanctitatem et mirabile ymo miſerabile perfectionis euangelice ſupplementū ymo aduertant miſeri ꝙ ſicut perfectum eſt obedire deo ⁊ homini ꝑpter deum ꝙ ſoli deo: dico in ſtatu communi hominū ſic accipere a deo et homine ꝑpt deū maioris hūilitat; indiciū eſt pariter fomentum et eccleſiaſtice vniuerſitatis vinculum. ¶ Similiter dicendum ad quartū ꝙ res temporales nō ſunt bone niſi ꝑpt vſum. Tota enim bonitas earū eſt a bono vſu hominū. Qui igitur dat vſu; dat q̄cq̄d

boni eſt in re: q̃tũ in ſe eſt. Nichil igit̃ ſibi
meriti deperit: qui nichil ex auaricia reti=
nens dat rẽ in q̃tũ perfectoꝝ vſui cõgruit
ꝑmo ſic dãdo nichil ſibi retinet dum rerũ
pro aliĳs dominiũ retinet: quarũ vſũ dño in
aliĳs cõſecrauit. Tali cõuenit illud quod di
cit proſper. hoc eſt poſſidẽdo cõtempnere:
non ſibi ſed aliĳs poſſidere.

¶ Ad quintũ dicendũ: q̃ fratribus nõ inter
dicitur tactus pecunie q̃ꝫ tactum et aſpe=
ctum expediat refugere: q̃r (vt ſupra dictuꝫ
eſt) facile adheret cor humanũ omnibꝰ que
frequentat. Et ideo dicit gaufredus de ma
ioritate et obedientia. Non decet manus
fratrũ minoꝝ cõtactus pecunie rubigino=
ſas fieri. Unde cũ ſoleat aĩa miſera per ſen
ſus illecebras corrumpi: ⁊ vnumquodq̃ tã
to facilius animam iclinat q̃to ꝑm plures
ſenſus delectat. Non erraſſet ſãctus pater
ſi tactũ prohibuiſſet vel etiã voluntariũ a=
ſpectũ: ſicut aduerſarius veritatꝫ ipie blaſ
phemauit. Dico igitur q̃ prohibetur fratri
bus receptio perſonaria pecunie q̃ tũc reci
pitur. cũ corde ſic admittit̃: ita vt dominiũ
ab alio transferat̃: vt poteſtati plene fra=
tris ſubſiciatur: vt ea plenarie ad libitum
per ſe vel aliũ vtatur et expiret datori ius
repetendi. Quicunq̃ ſic recipit: frater mi=
nor non eſt: in cuius dominiũ nulla pecũia
trãſire poteſt: etiã ſi (quod abſit) gremio in
fundatur. ¶ Sed ſicut q̃ꝫ aplĩs pecunia
fuerit interdicta tamẽ quedã ſancte mulie
res cũ eis comitabãtur miniſtrãtes ipis d̃
ſua ſubſtancia. Sic lꝫ fratribus iſtis vti e=
lemoſinis miſericordiũ viroꝝ quarũ rema
net dominiũ apud eos ſemper a quocunq̃
teneãtur cuicũq̃ cõmittãtur: in quaſcunq̃
manus trãſferãt̃: donec in vſus neceſſitatũ
ſuarũ ſint trãſlate: ⁊ cũ hoc veſcitur alieno
pane. Siue igit̃ dñs pecunie apud ſe pecu
niã recondat ſicut dictũ eſt. i. ad corinth. 16
Unuſquiſq̃ veſtrũ ponat apud ſeipſũ recõ=
dens: ſicut mulieres q̃ miniſtrabãt dño de
facultatibus ſuis. vt dicit̃ Luce. 8. Siue al
teri miniſtrãdã cõmittat et iterũ ille de be=
neplacito dñi alteri decies ſi volueris alte
rato ſemꝑ res debet̃ dño ſi repetat a cuius
dñio nũq̃ꝫ per fratres elõgatur donec vt di
ctũ eſt in neceſſitates ipſas expenſa: ⁊ res q̃
ĩn emitur ſit cõſũpta. vñ bñ dicit regule de
clarator. Fr̃es volentibus ſibi elemoſinaꝫ
facere poſſũt fidelẽ aliquẽ preſentare q̃ ta=
liter pñtatꝰ ab ipis nõ eſt coꝝ nunciꝰ q̃uis
preſẽtetur ab ipis ſꝫ illiꝰ potius cuiꝰ mãda
to ſolutionẽ facit ſeu recipiẽtis eandẽ. Pla
ne illius eſt nũcius cuius tractat pecuniã.

hec eſt ſentencia dñi pápe non regulã am=
pliãtis: ſed declarãtꝫ ⁊ aplĩca aucte firmãtꝫ
¶ Qꝫ ſi obiitias de teſtamento eius: qui iã
deceſſit a cuius videtur dñio pecunia elon
gata: et ꝑ cõſequẽs in fratrũ dñiũ trãſlata.
¶ Rñdeo q̃ intencio fuit teſtatoris ſic pe=
cuniam fratrum vſibus aſſignare: ſicut po
teſt in eoꝝ neceſſitates tranſire. hec auteꝫ
eſt ſub iſta forma vt teneatur pecunia no=
mine defuncti ſicut reſiduũ teſtamẽti in po
teſtate executoris: donec ſit pro fratrũ ne=
ceſſitatibus cõmutata. Qꝫ ſi omniuo inten
dat dator a ſe pecuniã elongare: ſciat eam
in curie romane redigi poteſtatẽ. Auctas
igitur apoſtolice ſentencie cuilibet debꝫ ſa
tiſfacere cõſciẽtie.

¶ Amplius hãc regulã profeſſi: ſunt in ea
mortui: ſunt qui hunc viuendi modũ tenue
runt homines tã acutiſſimarũ q̃ꝫ ſanctiſſi=
marum mentium: quoꝝ adhuc (omnipotẽ
ti deo gratias) reſtãt veſtigia: cui nati ſunt
filĳ pro patribus: q̃ ſi error eſſet: indubitã
ter aliquid fuiſſet ab acutiſſimis ⁊ littera=
tiſſimis inueſtigatũ aut ſctiſſimis reuelatũ
¶ Ceſſent ergo emuli ab hoꝝ calcaneis vi
ta ⁊ ſcia lõge diſtãtes ſupra ſe ambulare: et
deſinant preſumptuoſiſſime murmurare q̃
neſciunt temere arguendo.

¶ Ad ſextũ dicendũ q̃ beatus. F. (vt dictũ
eſt) prohibuit dominiũ ⁊ vſum pecunie po=
teſtatiuũ: nõ q̃r crederet eos aliĳs infirmio
res. ſed q̃r voluit eos impolluto calle trãſi=
re: vbi plures viderat naufragaſſe. Qr etiã
ſciuit dominũ aplĩs prohibuiſſe pecuniaꝫ:
nõ pro infirmitate ſingulari que pluſq̃ꝫ in
aliĳs habũdaret in ipſis: ſed q̃r (vt dt greg.
in regiſtro) ſapiẽter illicita ſuperauit: q̃ di=
dicit nõ vti cõceſſis. Inde dicit rabanus ſu
per Math. Difficile hoc eſt: maximi laborꝫ
eſt: pecunias hñtes nec in pecunĳs cõfidẽ=
tes exutis philargirie retinaculis aulã re=
gis celeſtis intrare. Inde dixit rabanus:
q̃ ſecurius eſt pecunias nec habere nec a
mare Et inde Lu. decio octauo. dicit̃: q̃ꝫ dif
ficile qui pecuniã hñt regnũ dei intrabunt
Propter quod dñs diſcipulis ſuis ſimul ꝓ=
hibuit pecuniã ⁊ omnẽ aliã profeſſionem:
⁊ expreſſius pecuniã q̃ꝫ poſſeſſiões imobi
les. Dicit em̃ poeta Creſcit amor nũmi q̃=
tũ pecunia creſcit. Credo q̃ inter oẽs poſſeſ
ſiones: pecunia eſt illecebroſiſſima: q̃ maxi
me delectat auaros: in quã omnia alia re=
ſoluunt. hec em̃ eſt immediatiſſima omni
contractui omi voluptati nõ tm̃ neceſſitati
¶ Sed adhuc inſtant querentes Unde li=
cet fratribus minoribus vti libris cum ex

regula olũ eis breuiariũ concedatur
¶ Amplius. libri dantur ordini ymo car=
dinali: q2 ordo nichil poteſt ſibi appropria
re: ergo in datione librorũ hoies defraudã
tur q̃ creadũt dare fr̃ibus ⁊ nõ curie romane
¶ Reſpõſio: conceſſo principali neceſſe eſt
acceſſoriũ cõcedi. Qr igitur ex regula iſta
fr̃ibus incũbit predicare: incũbit etiã obe=
dire in omnibus q̃ imponũtur: ſicut nõ eẽt
cõtra regulã habere foſſoriũ laboranti nec
de hoc aliq̃s murmuraret: ſic neceſſe ẽ pre=
dicatiõis officio in regula expreſſo neceſſe
eſt etiã obediẽcie lectorũ honeſte ĩpoſite in
ſtrumenta habere ꝓ officio gerendo.
¶ Ad aliud dico (ſicut ſupra tactũ eſt) intẽ=
cio libros cõferentiũ eſt vel expreſſe vel im
plicite: ſic libros fr̃ibus colcare: vt poſſint ĩ
vſũ ordinis trãſire: ⁊ hoc eſt vt trãſeant in
patris deuotiſſimi ꝓ filiũs ſolliciti poteſtatẽ
An nõ ſummus põtifex dñs eſt oim bono=
rũ eccleſie: potens de eis vt expedire vide=
derit ordinare? Nũquid igitur illi defrau
dantur: q̃ predia ſua monaſteriis largiun
tur: q2 iã dato ap̃lico bñplacito ſubiciunt᷑?
quodã tñ peculiari mõ ipſius ſũt q̃ fratrũ
minorũ vſibus concedũtur vt ſupra patet.
Ceſſet igit᷑ murmuratio: q̃ſcat emulatio:
q2 q̃ in ipſis cepit iſta iþe ꝑficiet in diẽ dñi
¶ Sequitur. Et in caſtitate. In hac caſtita
te gradus nõ eſt: cõſiderando actũ caſtita
tis. Eſt tamẽ gradus in caſtitatis purita=
te obſeruãda: ad quã quidẽ ſeruãdã diſtri
ctius ceteris obligãtur. Uerbi gr̃a. Quib⁹
precipitur vitare omne ſuſpectũ conſortiũ:
nec inſup ad loca interiora ingrediãt᷑ mo=
nialiũ: nec etiã paſſim ad loca publica con
ueniãt earundẽ: niſi in ſpecialibus caſibus
ſicut per papã Greg. declaratur Iſti ſũt eu
nuchi: q̃ nõ ſolũ ſe caſtrauerũt propter reg=
num celorũ (vt dr̃ Math. 19.) ſed ſcipſos car
cerauerũt: vt a ruina tucius ſeruẽtur imu=
nes: non ſolũ vxorẽ ⁊ liberos relinquentes
(ſicut cõſulitur Math. 19): ſed fuge iudicio
odio habẽtes (ſicut conſulitur Luce. 14.)
¶ Ex his igitur patet ꝙ in his tribus reli
gionis fundamẽtis obedientia / pauperta=
te et caſtitate a ſe ſunt diſtincte
¶ Sequitur Frater. F. promittit obediẽ=
ciã ⁊ reuerentiã domino pape Honorio ac
ſucceſſoribus eius canonice intrantibus ⁊
eccleſie romane Sãctũ roini acceptione di
gnũ religionis initiũ: mẽbra capiti cohere
re. Oẽs ſiquidẽ xp̃iani differenter tñ ꝓ ſta=
tuũ differẽtia debẽt ſummo pontifici obe=
dire. Qd̃ ſignatũ eſt Deut. 17. vbi dr̃. Qui
autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdo
tis imperio: qui eo tempore miniſtrat dño
deo tuo ⁊ decreto iudicis: morietur hõ ille
Hec mors tẽporalis ſignat mortẽ eterna=
lem que ſoli debetur pctõ mortali. Ex q̃ pz
ꝙ ille peccat mortal᷑r: qui non obedit ſũmo
põtifici. in his q̃ precipienda duxerit rõna
biliter Unde ſuper illud Math. 16. ſup hãc
petrã edificabo ⁊c. Specialiter (inqͭt raba=
nus) claues regni celorũ ⁊ principatũ iudi=
ciarie poteſtatis accepit. vt oẽs per orbem
credẽtes intelligãt: ꝙ quicũq3 ab vnitate fi
dei vel ſocietatis illius quolibet modo ſe=
ipſos ſegregant: tales nec vinculis pctõrũ
abſolui nec ianuam poſſunt regni celeſtꝫ in
gredi. Hec; verba rabani. Licet enim dñs
omnibus apoſtolis ligandi ⁊ ſoluendi con=
ceſſerit poteſtatem dicens (Joãnis. 21. quo
rum remiſeritis peccata remittuntur eis)
petro tamen contulit auctoritatis eccleſia
ſtice principatum et poteſtatis plenitudi=
nem: quem pre ceteris poſuit eccleſie fũda
mentũ dicens. Super hanc petram edifica
bo eccleſiam meam. Nec mirum ſi petr⁹ di
citur eccleſie fundamentum. Cum eniꝫ om
nes apoſtoli dicantur noſtre fidei fundamẽ
tum ſuperedificati ſuper fundamentuꝫ a=
poſtolorum et prophetarum: petrus tamẽ
in mediatore extitit altiſſimo fundamento
quod eſt chriſtus. Unde idem Raban⁹ ibi=
dem. Sicut chriſt⁹ lumẽ apoſtolis donauit
vt lumen mundi appellentur: ita et ſimoni
qui credebat in petram chriſtum: petri lar
gitus eſt nomen dicens: edificabo eccleſiã
meam ſuper te: qui regem celorum maiori
pre ceteris deuotione confeſſus es merito
pre ceteris ipſe collatis clauibus regni ce
leſtis dotatus es. Hec verba rabanus Ipſe
ergo fundamentum cui totuꝫ corpus eccle
ſie innititur: a quo vt fundamento p⁹ chri=
ſtum ad omnem eccleſie poteſtatem vigor
deriuatur Ex hoc loco ſoli petro et eius ſuc
ceſſoribus plenitudo poteſtatis confertur
et inde eorum hereſis confunditur: qui di=
cunt non plus poſſe papam ſuper vniuerſa
lem eccleſiam: q̃ꝫ epiſcopum ſuper ſubditaꝫ
ſibi dyoceſim.
¶ Omnes igitur domino pape obedire te
nentur ſecundum dictam auctoritatem et
euangelicam veritatem ſicut expreſſe Ra=
banus exponit. Nec huic eſt cantrarium
(quod habetur ex Iheronimo diſtin.
xcv. capi. Olim) vbi videtur dicere vnum
fuiſſe ceteris ſuppoſitum pro euitando
ſciſmate. hoc quidem verum eſt / qua=
propter hoc neceſſe fuit: ſed nichilomi=
nus fieri potuit diuĩa auctoritate. Nec ſũt

epiſcopi maiores preſbiteris in officio ſa=
cerdotali:ſunt tamẽ in pontificali:alias nõ
eſſet ordinata eccleſiaſtica ierarchia ad cõ
formitatem ſumme Jerarchie:cui⁹ vertex
eſt eccleſie romane antiſtes petri ſucceſſor
De quo auguſtinus ad generoſum. Petro
(inquit)totius eccleſie figuram gerenti do=
minus ait.ſuper hãc petram edificabo ec=
cleſiam meam. Hec auguſtin⁹ Obſecro qua
re dñs dixit luce.22. Symõ ecce ſathanas
expetiuit vos vt cribaret ſicut triticũ: ego
autem rogaui pro te:vt non deficiat fides
tua. Et tu aliquãdo cõuerſus cõfirma fra=
tres tuos? Dñs dixit oĩes ad temptãdum
expetitos ⁊ nũquid de ſolo petro cura erat
vt pro ipſo ſolo orare vellet? Sed in hoc a=
perte docuit: ꝙ fides petri eſt fides totius
eccleſie dei:enim etiam non ſolum petrũ ſed
alios tẽpore paſſionis lapſuros ſciret. Et
dum dixit tu aliquãdo cõuerſus confirma
fratres tuos iuriſdictionem ei tribuit ſuꝑ
oĩes epiſcopos. Hinc etiam oues quas ꝓ
ꝓrio ſanguine redemit petro trine receptio
nis miſterio cõmiſit paſcendas dicẽs Johã
nis vltimo Paſce oues meas: Ex quo patꝫ
ꝙ petrus ſeu petri vicarius eſt toti⁹ eccleſie
paſtor immediatus a dño conſtitutus oĩi
bus fratribus. i. coaplis et epiſcopis a
dño prepoſitus. Hũc igitur obedientie ho=
norem ſoluant fratres minores ſedi aplice
et reuerẽtiam. Juxta quam dicit hieroni⁹.
epiſtola.67. monachi illius vita laudãda
eſt:qui venerationi habet ſacerdotes xp̃i:
et non detrahit gradui per quem fact⁹ eſt
xp̃ianus. Quod precipue intelligitur de ſũ
mo ſacerdote. Igitur hec quattuor.obediẽ
tia in ordine:paupertas:et caſtitas:et ſub=
iectio eccleſie romane: quia emanant a fõ=
te euangelij)ponuntur ſub diſtrictione pre
cepti.

¶ Sequitur ſecundum regule capitulum

SI qui voluerint
hanc vitã recipere et venerint
ad fratres noſtros mittãt eos
ad ſuos miniſtros prouinciales. Nomen mi
niſtri ex auctoritate deſcendit euãgelij: di=
cẽte dño: math.22. Qui maior eſt vrm erit
veſter miniſter. Et luce.20. Ego in medio
vrm ſũ ſicut q̃ miniſtrat. Et ſciẽdum ꝙ licet
in ordinis principio expediret ꝓpter inex=
periẽtiã nouitatis et abuſ⁹ ꝑiculũ: nullũ re
cipi niſi in ꝑſentia miniſtrorũ:expedit tñ iã
ordine ſtabilito et vbiqꝫ dei gratia prudẽ=
ti cõcilio gubernato vt ꝓ recipiẽdis ad or=
dinẽ veniẽtibus ſufficiat miniſtri auctori=
tas iuxta indulgẽtiã ⁊ declarationẽ ſedis
apoſtolice. nõ regulam relaxãtis:ſed dinu=
meratis et multiplicatis in ſenecta vberi
viam vite latius ampliando. ¶ Qui dicãt
eis verbum ſãcti euãgelij math. xix. Si vis
perfectus eſſe. ⁊c. Qꝫ ſi facere nõ potuerit
vel ꝓpter loci diſtantiã vel impedimẽtum
tum rerꝫ litigio forſitan immixtarũ (ſufficit
eis bona volũtas)iuxta quod dicit hieroni
mus ad paulinũ. Si habes res tuas vẽde
ſi nõ habes proice. Nemo renũciaturus ſe=
culo vere põt vendere que cõtempſit vtvẽ
deret. Hec hieronim⁹ Qδ et ſumitur de ver
bis dñi luce.9. Ait alter. Sequar te dñe: ſꝫ
primum ꝑmitte me renunciare hijs qui do
mi ſunt. Et ait ad illum ieſus. Nemo mit=
tens manum ad aratum et aſpiciens retro
aptus eſt regno dei. Talis ſiquidem impli
catio animum inuoluit et plerumqꝫ ſpine in
de ſuborientes ſuffocant verbum(Et caue
ant fratres et corꝫ miniſtri ne ſolliciti ſint
de rebus ſuis tẽporalib⁹)et hoc ex vbo dñi
ieſu xp̃i dicentis. Uende omnia et da pau=
peribus. hec enim dicens nichil ſibi reſer
uandum vel ad collegium chriſti eſſe aſpor
tandũ. Secus tamen in actibus apoſtolo=
rum in quorum regimen erat turba credẽ
tium omnes precia ponebant ante pedes
apoſtolorum pro credentium multitudine
ſingulis vt opus erat diſpenſanda nõ pro
ſeipſis:quod ſignificatur quia nec pecunia
ponebatur in apoſtolorum manibus aut
gremijs aut archiuis:ſed ad pedes ꝓ alijs
vt dictũ eſt. Et tamen hanc diſpenſationẽ
apoſtoli cito dimiſerunt vt ſupra habitum
eſt. Ad quod aſpiciens beatus franciſc⁹ di
cit. Ne ſolliciti ſint. ⁊c. ¶ Poſtea concedãt
eis pannos probationis. ¶ Hoc ex lege di
ſcipline eſt aſſumptũ. Legitur enim ſimile
in regula beati benedicti:et ſumi poteſt mi
ſtice ex doctrina euangelij luce. xiij. Ubi in
tribus annis fructus non inuenitur in fi=
cu. Tres anni ſunt tres partes mundi:con
cupiſcentia carnis/et oculorũ ⁊ ſuꝑbia vite
Uere a fructibus vite aliene que tandẽ cir
cunfoditur:cuꝫ temporalia abiciuntur:mit
tuntur ſtercora: cum humilitatis abiectio
et habitus deſpectior pro chriſto aſſumi=
tur:et illo anno ſcilicet probationis pro=
tempore vel ſucciditur:ſi ad fructum pro=
batio non proſit:vel in vinea domini hu=
militer fructificans ſtabilitur: et inde ad
obedientiam recipitur ſeipſum penitus
abnegando. (Et tunc habeant vnam tu=
nicam et cetera.) ſicut ſupra expoſitum
eſt de veſtimentis apoſtolorum quibus

quibus varietas interdicit̄ veſtimentoꝛū
iuxta ꝙ ſupꝛa patuit ca.tertio. (Et qui ne=
ceſſitate coguntur poſſint poꝛtare calciamē
ta) Duo dicit neceſſitatem et coactionē / vt
ſit neceſſitas perſone infirmitatis ſcꝫ pñtis
vel imminentis ⁊ coactio cauſe negocij ſcꝫ
pie vtilitatis et conſoni religionis honeſta
ti Nec nomine calciamētoꝛū ſcandalia pꝛo
hibētur / qꝛ dñs qui calciamēta diſcipulis
pꝛohibuit / ſandalia; cōceſſit. Sed qꝛ neceſ
ſitas legem nō habet: regula in caſu neceſ=
ſitatis calciamenta concedit.

¶ Sequitur regule tertium capitu=
lum in quo dicitur.

Clerici faciant di

uinū offm̄ ſm̄ ꝯſuetudinē ſctē
romane eccleſie ⁊c̄. In quo in
foꝛmatur ffm̄ conuerſatio ad
tria opera pꝛecipue ſanctita=
tis ad deum per opera reuerentie ad cul=
tū dei pertinētia: cuiuſmodi ſunt laudes di
uine in quibus fratres ſequi debent cōſue
tudinem ſancte romane eccleſie. Laus ſiq̄=
deꝫ petri plus ceteroꝛū pꝛeconijs a domio
meruit acceptari / cum dixit math.16. tu es
xp̄us filius dei: et ideo laus petri plus eſt
emulanda euangelij pꝛofeſſoꝛi.

¶ Secūdo ad coꝛpus pꝛopꝛium per omnia
opera penitētie: cuiuſmodi ſūt ieiunia ⁊ pa
rum expꝛeſſit ieiuniū / qꝛ dñs legit̄ ſimiliter
parū de hoc apoſtolis impoſuiſſe. Nec ta=
men parū impoſuit / qui vilibus cibarijs cō
tentum eſſe docuit: cum dicit. Non deſpici=
ant neqꝫ iudicēt homines quos viderint vti
cibis et potibꝰ delicatis. Ubi manifeſte pa
tet ꝙ fratres tenere debent modū artiſſi=
me paupꝛtatis. Et ad ieiuniū in regula ex=
pꝛeſſum tenētur ex pꝛecepto. Cū enim dicit
Alijs autem tēpoꝛibus non teneantur: etiā
ſequitur a contrario ſenſu: vt in illo tempo
re teneantur.

¶ Tertio infoꝛmat ad opera mīe cuiuſmo
di eſt pꝛedicatio verbi dei et pꝛocuratio ſa
lutis animarū pꝛo quibus ire debent per
mundū. Ex hoc em̄ eſt licitū comedere ⁊ bi
bere que apud illos ſunt: ſicut dicitur luce
x. manducate que apponūtur vobis. Qđ ex
pꝛedicatione ſit licitum ſicut ibidem dici=
tur. Dignus eſt operarius mercede ſua.

¶ Sed aduertendū ꝙ non imperando ſed
exhoꝛtando ſubiūgit. Quando vadunt per
mundum non litigent ⁊c̄. ſcientes ſibi dictū
eſſe luce decimo. Ecce ego mitto vos ſicut
oues in medio lupoꝛum: etiam leſi non le=
dētes Nec alios iudicent ſed ſint ſimplices
vt colūbe mathei decimo. ſint mites non re
ſiſtendo impꝛobitatibus: pacifici alios nul
latenus impetentes: modeſti in verbis ⁊ fa
ctis modum ſeruantes. Eſt enim modeſtia
ſcientia earum rerum que aguntur aut di=
cuntur loco ſuo collocandarum: manſueti
refrenando impetus iraſcibiles: humiles
pꝛopꝛiam excellentiam contēpnentes imo
ſibi vileſcētes vt ſupꝛa dictum eſt pꝛoximo
capitulo. Unuſquiſqꝫ iudicet et diſpiciat ſe
metipſum honeſte loquentes omnibus: om
nes (vt res exigit) reuerendo. Et non debe=
ant equitare: exēplo xp̄i et diſcipuloꝛum q̄
ſemetipſos in diſcurſu pꝛedicationis dño
dicente diſcipulis. Ite ego mitto vos. Et ali
bi. Euntes in mundum vniuerſum pꝛedica
te. ⁊c̄. fatigarēt ꝙ et dñs opere īpleuit q̄ fati
gatus ex itinere ſedit ſupꝛa fontem: nec vn
ꝗ̄ legitur equitaſſe: ſed ſemel tantum aſi=
naſſe ante paſſionem: ingreſſus hieruſalē
niſi foꝛte in cruce clauos habuerit in pedi=
bus pꝛo calcaribus in manibus pꝛo iacu=
lis: arundinem pꝛo lancea: coꝛonam ſpineā
pꝛo galea.

¶ Capitulum quartum.

Precipio firmiter

fratribus vniuerſis vt nullo=
modo pecuniā recipiant: hoc
eſt expoſitum ſupꝛa ſolutione
quinti argumenti et ſexti. De
inde imponit miniſtris et cuſtodibus ſolli=
citudinem pietatis. Nomine cuſtoduꝫ dās
etiam intelligi gardianos. Cuſtodibus em̄
pꝛopꝛium eſt cuſtodiam gerere infirmoꝛū.
Samaritanus eniꝫ ſauciatū deduxit in ſta
bulum: ſamaritanus vero cuſtos interpꝛe=
tatur. Qui et illum imitari tenetur qui di=
cit Johannis. xvij. Quos dediſti michi cu=
ſtodiui: et nemo ex eis perijt niſi filius per=
ditionis.

¶ Capitulum quintum.

Fratres quibus do

minus dedit gratiam laborā
di laborēt fidelit̄ ⁊ deuote: ita
ꝙ excluſo ocio aie inimico ſācte
oꝛonis ⁊ deuotionis ſpiritum
nō extiguāt ⁊c̄. hoc ſupꝛa expoſitū ē pꝛoxio
capl'o. In quo nec ponit̄ nomē pꝛecepti nec
nomen concilij ſicut ſupꝛa in alijs capitu=
lis. Sic petrus laboꝛauit Johannis vice=
ſimo dicens vado piſcari. Sed tamen piſca
tionem in pꝛedicationem vtilius commu=
tauit.

¶ Capitulum ſextum.

FRatres nichil ſibi appropriẽt ⁊c. In hoc capi. explicatio altiſſime paupratꝫ ponitur: ſcꝫ mẽdicitatis de q̃ ſupra tactũ ẽ Sed nũquid veſtes ſibi appropriãt? Dico ꝙ nõ. ymo ſicut alienis veſcũtur cibis: ſic vtũtur veſtimẽtis. Nec hoc videaꝛ extraneũ: cũ veſtis qua vtitur ſeruus: ſit de peculio dñi vt habetur .ff. de peculiario ad veſtimentũ. Sed qꝛ ſic de paupertate nulla ſupereſt conſolatio temporalis: indicitur multa cõſolatio ſocialis ⁊ humilitas mutue ſeruitutis de qua plena ſunt euangelia: ſicut dixit dñs Jo. 13. In hoc cognoſcent oẽs ꝙ diſcipuli mei eſtis ſi dilectionẽ habueritis adinuicẽ. Hinc dicit dñs petro Luce. 22 Tu aliqñ cõuerſus cõfirma fratres tuos.

Capitulum ſeptimum

SI qui fratrũ inſtigante inimico mortaľr peccauerint ⁊c. In huius figurã dñs ieſus ſue curationi grauiora demonia voluit reſeruari: ſicut ptꝫ luce. 17. in curatiõe lunatici. De quo ibi dicitur. Obtuli eum diſcipulis tuis ⁊ nõ potuerũt curare eum.

Capitulum octauum.

VNiuerſi fratres vnum de frĩbus ⁊c. Oĩs multitudo ad vnũ primum vnicũ caput reſpicit aut cito diuelli tur. Sic eccľia ad petri verticem terminatur: ſic tot⁹ ordo vni miniſtro gñali ſubijcitur. Qꝫ ſi aliqñ contrariũ euenerit (quod deus auertat euenire) neceſſe erit ordinẽ deſolari vt dicitur Math. 12. Omne regnũ in ſe diuiſũ deſolabitur. Et hĩc traditur inſtitutio gñalis capituli i quo fit ordinis reformatio / informatio / ⁊ conſeruatio Dñi gñali miniſtro xpi in ordine vicario ordinis per orbẽ diſperſi aduerſa ⁊ proſpera nũciantur. Sic poſt diſperſionem reuerſi ſunt diſcipuli cũ gaudio dicẽtes Dñe etiã demonia ſubiciuntur nobis ⁊c.

Capitulum nonum

FRatres non predicent in epiſcopatu alicuius epĩ ⁊c. Hic ponitur capitulũ de predicatiõe fratrũ: in quo fratres tria docet attendere. Primo revereri prelatos eccleſie, ⁊ eis ꝑ omnia honorẽ gerere (cũ dicit) nõ ꝑdicent. Prelati quidẽ prohibẽdo predicationẽ ſane predicãtiũ: a regula videtur euãgelica deuiare. de qua habetur Luce. 9. Dixerũt diſcipuli. Uidimus quendã in noĩe tuo demonia eicientẽ ⁊ ꝓhibuimus eũ: qꝛ nõ ſeqꝛtur te nobiſcũ. Et ait ad illos ieſus. Nolite prohibere. Qui eñ nõ eſt aduerſũ nos pro nobis eſt. Et tamẽ voluit btũs. F. fratres ad tempus cõſuetudini cõi cedere: niſi periculũ eccleſie immineret: iuxta qđ ðt diſcipulis xp̃s. Si vos ꝑſecũtur in vna ciuitate fugite in aliã. Secundo docet qualiter predicatori debet auctoritas accedere: qꝛ poſt examinationẽ ſcientie ⁊ ꝓbationẽ committitur officiũ predicãdi hũc tamen articulũ declarat dominus greg⁹ vt inuẽti ptꝫ. Tercio forma traditur optima predicãdi: ex quo ſatis apparet mirabile: qualiter aliqui dicere preſumpſerunt: ꝙ ad fratres non pertinet predicare: cum inter omẽs regulas autenticas religioſorum iſta ſola cõtineat duo capitula de predicatione: vnũꝫ ad fideles: ſcꝫ iſtud: ⁊ aliud ad infideles: inferius. 12. Quicũqꝫ frĩs ⁊c. Ante inſuper regulam datam tempore Innocentij. 3. impoſita eſt predicatio ordini, ſicut canit ipſa dat Innocentius papa de predicando

Capitulum decimum

FRatres qui ſunt miniſtri in hoc capitulo. Primo ponitur informatio prelatorum ordinis vt ſint in cura fratrum ſolliciti in obedientijs iniungẽdis diſcreti. Secundo ſubiungitur informatio ſubditoꝝ. Prio poſt obligatoria ad obediendum. Secundo conſolatoria de recurrendo ad prelatum. Tercio monitoria de anhelando ad apicem virtutum: ibi moneo vero ⁊ exhortor ⁊c. vbi et reſtringitur curioſitas laicoꝝ: ⁊ indicitur occupatio angelorum: ibi attendant ꝙ ſuper omnia ⁊c. Dicit igitur obediant ſuis miniſtris ⁊c. in omnibus ⁊c. Ecce qualiter et quantum miſtrꝫ et capitibus dicit obediendum eſſe qꝛ videlicet in oĩbus que nõ ſunt contraria anime vel regule noſtre. Contraria regule ſũt peccata: ſunt etiam quedaꝫ bona periculis adiuncta. Et ideo adiungit remedium. Unde dicit. Ubicũqꝫ ſunt fratres ⁊c. Non poteſt regulam obſeruare ſpiritualiter qui expoſitus ſeculo per obedientiam nimis cogitur viuere ſeculariter: vel qui occaſione alicui⁹ cõſortij temptationibus implicatur.

Capitulum vndecimum.

PRecipio firmiter fratribus vniuerſis ne habeant ſuſpecta conſortia ꝛc. In hoc capitulo ponitur replicatio caſtitatis in quo fratribus interdicitur incontinencie occaſio ꝛ materia infamie. Cū enim oēs xp̄iani teneant vitare ſuſpectum conſortium ne proximos ſcādalizent. fratres ex preſenti capitulo tenētur ipſum vitare/omni ſcādalo circumſcripto: ſolo deo etiam te ſciente. Interdicitur inſuper etiam compaternitas: ne hac via ſcandali ianua reſeretur ſicut inſuper ipſum iura monachis interdicunt

¶ Capitulum duodecimum.

QVicunq̄ fratrū diuina inſpiratione ꝛc.

¶ Hoc eſt capitulum duodecimum In quo tria ponūtur. ¶ Primo altiſſima ſupererogatio euntiū inter ſarracenos: ad quod fr̄es cogendi non videntur ſed licentiandi ſcd̄ʒ verba regule. ¶ Secundo preceptum adiungitur obligatorium omniū miniſtrorū de petēdo cardinali ordini preſidente ¶ Tercio finis adiūgitur ꝛ quaſi epilogus regule ibi: vt ſemꝑ ſubditi ꝛ ſubiecti. ꝛc.

¶ Epilogatio tocius regule

HEc igitur regula ſanctiſſima ꝛ diuiniſſima ſecundū diſtinctionē a beato. F. factā: cōtinet. 12. capitula: nō textura aranearū ꝛ hūano artificio conſuta: ſed ſpiraminibus eternis fecunda. ¶ Quorū primū totā regulā ꝛ vitam perſtringit fratrum minorū. ¶ Secundum formā tradit ordinē intrātiū ꝛ incipientiū. ¶ Tercium proficientibus imponit exercitiū triplex predictū. ¶ Quarto reſumitur explicatio paupertatis que ponitur in tribus capitulis: in quo īhibetur receptio pecunie: que eſt propriū obiectum auaricie ¶ Quinto adiungitur informatio viuēdi de ſtipendio laboris ¶ Sexto concludit in altiſſima paupertate: vt excluſa omni proprietate perſonali/ſociali/ ꝛ generali viuāt fratres ex mendicitate nichil aliud in perpetuū habere volendo; ſed ſeipſos ꝛ mūdo ſic deſpectos in proſperiſ ꝛ aduerſis nutriēdo ꝛ fouendo. ¶ Septimo traditur forma penitēcie. ¶ Octauo de his agitur q̄ ſūt neceſſaria ꝑ ordinis vnitate. ¶ Nono agit de fratrū predicatione. ¶ Decimo de obediēcia et fratrū ammonitiōe ꝛ correctione. ¶ Undecimo de ſeruāda continentie puritate. ¶ Duodecimo de ſupererogatione ordinis ꝛ gubernatiōe.

¶ Explicit quedā declaratio regule ordinis fratrū minorū dn̄i iohānis de pechamo Archiep̄i cantuarienſis ꝓfeſſi ordīs fratrum minorum multa ipſius regule obſcura clariſſime et vtiliſſime dilucidans.

¶ Rationes alique quare beatiſſimus pater noſter. F. timebat immoderatum et inordinatum ſtudium ſiue ſtudendi et ſciēdi atq̄ apparendi affectum aliquorū in ordine: et quare nolebat ꝙ fratres vanis et curioſis ſtudijs intenderent: ſed orationi et virtuti ꝛc.

BEatus nāq̄ pater noſter. F. timens ne occaſione cupiditatis ꝛ inordinati appetitus ſcientie: a deuotionis et contemplationis exercitijs ꝛ feruore ꝛ a proprie voluntatis ac ꝓprij ſenſus ꝛ proprie eſtimationis ꝛ cōmodi ꝓprij abnegatiōe: ꝛ obediētie ſācte ꝑfectione ꝛ ab affectu pauꝑtatis ꝛ hūilitatis ſācte et aliarū virtutū et perfectionum pretextu minoris boni ſciētie talis ꝛ ſtudij inordinati ꝛ immoderati fratres retraherentur vel impedirentur aut retrocederent: ſicut multi fecerunt ꝛ faciūt qui ꝓpter vanā oſtentationē ſciētie volentes videri potius ſciētes q̄ humiles et abiecti/ eē ꝛ propter nimiū appetitum et affectum inordinatum ipſius ſcientie et exceſſus in modo et forma acquiſitionis eius: et propter alias conſequētias malas ex his cōmuniter ꝑ incautelā multorum prodiētes: vtpote ꝓpter nimiā ſumptuoſitatē curioſitatē et ſuꝑfluitatē ac indebitā appropriationē aut vſū ſuꝑfluū vel nimiū affectū librorū retrocedūt ꝛ q2 iā preuidebat tali occaſione ſtudij hec ꝛ alia multo deteriora ꝓuentura in ordine ſuo: vtpote ambitiōes officiorū et ꝓmotionū ac indebitas cōmiſſiōes officiorū et prelationū: talibus/ſcientie faſtū et non virtutis ꝛ religionis ſancte exercitiū nec practicā ſufficiētē nec affectum habētibus cōmittendis: quorum regimine maxie relaxatus fuit ordo: et in multis incaute relaxat. ¶ Et q2 ſicut boni et ꝓbati fr̄es ex tali ſciā efficiūt meliores ꝛ aptiores ad alios regendū et potētiores ad bonū: ſic ecōtrario mali iprudētes ꝛ minus in ordie ꝛ ſpūalibus exercitijs ꝓbati et in multis relaxati per huiuſmodi ſciam

potentioꝛes fiūt ad oꝛdinis relaxationez
cõtra bonos feruētes prudētes et aīo ſim-
plici ad deum et perfectionis ſtatum anhe
lantes. Ideo nõ curabat beat⁹ pater ꝙ fra
tres tali ſtudio ſic vacarent: ſed contrariū
in regula monuit dicens. Et non curent ne
ſcientes lr̃as lr̃as diſcere: ſed attēdant ꝙ ſu
per omnia deſiderare debent habere ſpiri
tum dñi et ſanctam eius operationem oꝛa
re ad eum ſemper puro coꝛde: et habere
humilitatem et pacientiam in perſecutio-
ne et in infirmitate ⁊c. Non tamen cõtem-
pnebat ſanctam ſcientiam diuinoꝛum ⁊ vti
lium ac neceſſarioꝛum ad ſalutē et mode-
ratum atqꝫ oꝛdinatum ſtudium ipſi⁹: ymo
iſtud tanqꝫ vtile laboꝛicium ad ſalutē ani-
marum conſulit ex regula cum dicit. Fra-
tres illi quibus gratiam dedit dñs laborā
di laboꝛent fideliter et deuote ita ꝙ exclu-
ſo ocio: ſancte oꝛationis et deuotionis ſpiri
tum non extinguant: cui debent cetera tem
poꝛalia deſeruire. Item expreſſius cum in
capitulo de predicatoꝛibus datur facultas
verbum dei predicandi: et additur ꝙ in p̄-
dicatione quam faciunt fratres: ſint exami
nata et caſta eoꝛum eloquia annunciando
eis vicia et virtutes penam et gloꝛiam ⁊c.
que omnia vt dicit. Papa Nicolaus terti⁹
ſupponunt ſcientiā que non poteſt haberi
ſine exercicio et laboꝛe ſtudij: et ſine vſu li-
broꝛum: ex quibus ꝯſequēter oſtenduntur
talia ex regula conceſſa. Immo etiam ipſe
beatus pater franciſcus omnes ſapientes
fratres et theologos qui erant in oꝛdine ⁊
alios nimio venerabatur affectu quēadmo
dum ipſe teſtatur in teſtamento ſuo ; di-
cens. Et omnes theologos et qui miniſtrāt
nobis ſanctiſſima verba diuina debem⁹ ve-
nerari: ſicut qui miniſtrant nobis ſpiritum
et vitam. ¶ Unde refert ſanctus bonauen
tura in legenda maioꝛi dicēs. Querentib⁹
inquit aliqn̄ fratribus vtrum ſibi placeret
ꝙ litterati iam recepti ad oꝛdinem intende
rent ſtudio ſacre ſcripture reſpondit. Mi-
chi quidem placet dum tn̄ exemplo xp̄i qui
magis oꝛaſſe legitur ꝙ̄ legiſſe ſancte oꝛo-
nis ſtudium non obmittant: nec tantum ſtu-
deant vt ſciant qualiter debeāt loqui ſꝫ vt
audita faciant et cum fecerint alijs facien
da ꝓponant. Uolo inquit fratres meos di
ſcipulos euāgelice ꝑfectionis eſſe ſicqꝫ i no
ticia veritatis proficere ꝙ in ſimplicitatis
puritatem conſcreſcant vt ſimplicitatem
colūbinā a prudentia ſerpentina nõ ſepa-
rent quas magiſter eximi⁹ dñs nr̄ ieſ⁹ xp̄s
oꝛe ſuo bn̄dicto cõiūxit hec ſctūs bõa. vbi ſ͡

¶ Ad idem etiam nota que ſequūtur ⁊ ma
xime quomodo idem pater noſter franciſc⁹
oꝛationib⁹ exemplis et lachꝛimis humiliū
et ſimplicium fratrum dicebat animas cõ-
uerti ad deum que ſolum videntur conuer
ti propter predicationem alioꝛum.

¶ Ex cronicis quibuſdam.

NOlebat pater ſã
ctiſſimus fratres ſuos eſſe cu
pidos ſciētie et libroꝝ ſed vo
lebat et predicabat eis vt ſtu-
derēt fundari ſuꝑ ſanctā hu-
militatem et imitari puram ſimplicitatem
ſāctam oꝛationem ⁊ dñam noſtram pauper
tatem: in quibus edificauerunt ſancti ⁊ pri
mi fratres. Et hanc ſolam dicebat eſſe ſecu
ram viam ad ſalutem propꝛiam et alioꝛuꝫ
edificationem: qm̄ xp̄us (ad cuius imitatio-
nem ſumus vocati) hanc ſolam nobis oſtē-
dit et docuit verbo pariter et exemplo. Ip
ſe enim beatus franciſcus futura pꝛoſpici-
ens cognocebat per ſpiritum ſanctū ⁊ mul
tociens fratribus dicebat: ꝙ multi fratres
occaſione diſcendi et ſub coloꝛe docēdi ali-
os dimitterent vocationem ſuam ſcilicet ſā
ctam humilitatem purā ſimplicitatem oꝛa
tionem et deuotionem: atqꝫ dñam noſtraꝫ
paupertatem. Et cõtinget illis ꝙ vnde ma
gis putabant imbui. i. impleri deuocione
accendi in amoꝛe et illuminari in cogni-
tione dei ꝓpter intellectum ſacre ſcripture
(imoderate et ſine debitis medijs queſite)
inde occaſionaliter remanebunt intus fri-
gidi et vacui. Et ſic ad priſtinam vocatio-
nem redire non poterunt qꝛ tempus viuē-
di ſecundum vocationem ſuam in vano et
falſo ſtudio et ſcriptura amiſerunt ⁊ timeo
ꝙ id quod videbātur habere auferetur ab
eis: qꝛ id qđ datū erat illis. i. vocationē ſuā
tenere et imitari penitus neglexerūt. Et di
cebat. Sūt multi fr̄es qui totū ſtudiū ſuū ⁊
totā ſollicitudinē ſuā ponūt in acq̄rēdo ſciē
ctā dimittēdo vocationē ſuā ſctāꝫ extra viā
hūilitatis ⁊ ſctē oꝛonis mēte ⁊ coꝛꝑe euagā
do. Qui cū ꝑplo ꝓdicauerit ⁊ aliq̄s ide edifi
cauerit vl ad pn̄iam ꝯuerterit iſ ſꝫ ⁊ extol
lunt de oꝑe ⁊ lucro alieno tāqꝫ de ſuo: cū tn̄
magis in damnationē et ꝓiudiciū ſuū ꝓdi
cauerint: et vt eis ſcđm veritatē loquar i hijs
oꝑati non fuerunt niſi tanqꝫ inſtrumenta
illoꝛum per quos vere domin⁹ huiuſmodi
fructum adimpleuit. Nam quos credūt ꝑ
ſcientiam et predicationem ſuam edifica-
ri et ad pn̄iam ꝯuerti domin⁹ oꝛationibus
et lachꝛimis ſanctoꝝ pauꝑum humilium

et ſimplicium fratrum edificat et conuertit
licet ipſi ſancti fratres vt plurimū hoc igno
rent. Sic em̄ eſt volūtas dei vt illud neſci-
ant ne inde ſuperbire valeant. Iſti ſūt fra-
tres mei milites tabule rotunde: qui lati-
tant in deſertis et remotis locis vt diligen
tius vacent orationi ⁊ meditatiōi ſua et ali
orū peccata deplorātes quorum ſanctitas
a deo cognoſcitur et aliquādo fratribus et
hominibus eſt ignota. Hoꝝ anime cum ab
angelis dn̄o p̄ntabūtur tūc domin⁹ oſtēdet
illis fructum laboꝝ ſuoꝝ vcꝫ multas ani
mas que ſuis orationib⁹ et exemplis ſunt
ſaluate. Et dicet illis. Filij noſtri tot et ta-
les anime ſunt ſaluate veſtris exemplis et
orationibus et lachrimis. Et quia ſuꝑ pau
ca fuiſtis fideles ſuper multa vos conſti-
tuam. Alij vero predicauerunt et laboraue
rūt ſermonibus ſapiētie ſue et ſciētie ⁊ ego
meritis veſtris fructū ſalutis operatus ſū
Ideo ſuſcipite mercedes laborū eorum et
fructū laborum veſtrorum qui eſt regnum
eternū quem per humilitatis et ſimplicita
tis veſtre atq; orationū et lachrimarum ve
ſtrarum violētiam rapuiſtis. Sicq; iſti por
tantes manipulos ſuos id eſt fructus ⁊ me
rita ſancte humilitatis et ſimplicitatis ſue
intrabunt in gaudium domini ſui letantes
⁊ exultantes. Illi vero qui non curauerunt
niſi ſcire et alijs viam oſtendere nec opera
ti ſunt ante tribunal chriſti aſtabunt nudi
et vacui ſoli⁹ verecūdie confuſionis et do-
loris manipulos deferentes. Tunc veritas
ſancte humilitatis ⁊ ſimplicitatis ſancteq;
oratiōis et pauꝑtatis q̄ (eſt vocatio noſtra)
exaltabit ⁊ magnificabit cui veritati ipi in
flati vēto ſciētie detraxerūt vanis ſermoni
bus ſapiētie ſue dicētes ipſam veritatē eſſe
falſitatē ⁊ tanq̄ ceci eos qui ambulauerūt
in veritate crudeliter pſequētes. Tunc er-
ror ⁊ falſitas opinionum ſuaꝝ ꝑ quas am-
bulauerūt quas veritatē eſſe p̄dicauerunt
ꝑ quas in falſitatis foueā multos p̄cipita-
uerūt in dolore cōfuſione et verecūdia ter-
minabit ⁊ ipi cū ſuis tenebroſis opinioni-
bus in tenebras exteriores cum tenebra-
rum ſpiritibus demergentur.

¶ Ad idē refert ſctūs bonauētura ī legēda
ꝙ idē ſctūs hūc ꝟſū pſalmiſte donec ſterilis
peperit plurimos taliter exponebat ¶ Ste
rilis inq̄t ē frater paupcul⁹ q̄ in eccl'ia ge-
nerādi filios nō hꝫ officiū hic ī iudicio pari
et plurimos qꝛ quos loquax p̄dicator ſibi
aſſcribit orationibus ipſi⁹ fratris ſterilis
et pauperculi ſummus iudex aſſcribet. Un
de plangenduꝫ dicebat predicatorē qui in
predicatione nō aīaꝝ q̄rit ſalutē ſꝫ ꝓpriā
laudē aut qui prauitate vite deſtruit quod
edificat veritate doctrine. Huic p̄ferenduꝫ
eſſe dicebat frem ſimplicē et elinguē q̄ ſuo
bono exemplo peccatores conuerteret ad
penitentiam.

¶ Sequūtur aliqua am
pliora ꝓ maiori īformatiōe p̄monitione: di
rectiōe ⁊ cautela ſtudētiū ⁊ p̄dicatoꝝ q̄rū-
cūq;/ notāda ab olb⁹ ⁊ p̄cauēda/ maxie cir-
ca modū ſtudēdi et alle gādi/ ⁊ vanā oſten
tationē ⁊ faſtū in hijs euitādi: et p̄cipue cir
ca vanū appetitū ⁊ iordinatū affectū ſcie ⁊
ſtudij p̄cauēdū ⁊ fugiēdū: ⁊ ꝯſeq̄nter de pi-
culoſis ꝯſeq̄ntijs taliū ſtudētiū atq; ſtudio
rū in ordie: imo ⁊ ī q̄cūq; ſtatu/ maxie ī reli-
gioſis: niſi bn̄ ⁊ ſtudioſiſſime regulētur ⁊ re
gātur. Ex diuerſis ī vnū collecta: ⁊ ꝑ xvi. ar
ticulos pro clariori ītelligētia congrue di-
ſtincta.

¶ Articulus p̄m⁹. Qꝫ ſtudiū ſiue appeti
tus ſciētie ⁊ modus ac finis ipſā acq̄rendi:
vſuſq; ipſi⁹ poſſūt interdū eē optimi ⁊ ſalu
bres: ⁊ interdū peſſimi ⁊ dāpnabiles: iuxta va
rias q̄litates ⁊ diſpoſitiōes ac fines ſtudēti
um ⁊ modū ſtudēdi ⁊ vſū ſciētie huiuſmodi

IMprimis itaqꝫ
aduertēdū erit ꝙ iuxta Phm
in ethicꝫ. Bonū vno mō ꝯtigit
Malū aūt multipharia: qꝛ oꝫ
ꝙ bonū bn̄ fiat ⁊ oēs neceſſa-
rias habeat circūſtācias dicēte ſcriptura.
Qđ iuſtū ē iuſte exeq̄rꝫ. Ea ꝓꝑ freq̄nti⁹ eue
nit: vt illud qđ ē bonū ex gn̄e: ꝓꝑ circūſtan-
ciā aduenietē fiat malū: ⁊ qđ alias eēt neceſ
ſariū vtile ⁊ ſalubre fiat ſuꝑfluū iutile ⁊ ali-
q̄n dānabile nō ex ſe ꝓprie ſꝫ ex accidenti
adiūcta corruptela ⁊ deordiatiōe. Hec dixe
rim ꝓꝑ affectū ⁊ appetitū ſcie: q̄ q̄dē eſt bon⁹
ſi ſit ordinat⁹: alioq̄n ſi ſit iordinat⁹ pōt eſſe
malus et dāpnabilis iuxta ꝟbū beati pau
li apoſtoli dicentis. Sciētia inflat: caritas
autē edificat. Et ideo ſicut negligentes re-
miſſi et vagi fratres qui per obedientiam
ſanctā ſunt ſtudijs ⁊ lectiōib⁹ deputati: nec
nō et alij in cōuentibus ſuis aliquam grati
am vel oportunitatē ꝓficiēdi hn̄tes veniūt
debite a ſtudiorum rectoribus ⁊ p̄latꝫ ſuis
ſtimulandi vt ſibi et alijs proficiant: et ne
in vanum tempus ⁊ pauperum elemoſinas
conſumant: ſicut multi remiſſe viuentes fa
ciunt: ita econtrario iordinati ⁊ debita me
dia vel modos ī talib⁹ nō ſeruātes nec finē
debitū itēdētes peniūt, merito rectificādi ⁊ ī

melius dirigēdi:ne tali ſcientie p̄textu ſibi
et alijs poſtmodū noceāt. vñ proficere dñt.

Qꝫ inordinatꝰ appetitꝰ ſcie maxie mūda
ne deo diſpliceat p̄ſertim i religioſo. Arti.ij

QUod autem inordinatus appetitꝰ ſci
entie mūdane deo diſpliceat p̄ſertim
in ſeruo dei. Patet iprimis de bt̃o Jhero.
viro eximie ſcientie et ſanctitatis. Qui ni-
chilominus aliqñ deceptus et a demone il
luſus extitit ꝓpter ſcientie mūdane inordi
natum affectuꝫ prout idē in epl'a ad euſto-
chiū refert. Nempe aliqñ lecturꝰ tuliū pla-
tonē. ciceronē ieiunabat vigilabatq̄: ac ꝓ-
phetarū ſibi ſermo horrebat in cultꝰ inte-
rim autē ſemel dum poſt taliū lecturam
et ſtudiū ſe ſopori dediſſet ſubito raptus i
ſpū ad tribunal iudicis ptrahitur. Et inter
rogatus de conditione cum reſpondiſſet ſe
xp̄ianum eſſe iudex dure reſpondit dicēs.
Mētiris inquit qꝛ cicerolanus es nō xp̄ia
nus. tunc duriſſime eundem cedi et verbe
rari iuſſit. Tandem inter verbera tremēs
cepit deum iurare et obteſtari ſe nunq̄ ha
biturum aut lecturum codices ſeculares.
Poſtmodū ad ſe reuerſus mirantibꝰ cun-
ctis oculos aperuit inuenitq̄ ſe liuientes
habere ſcapulas:plagas ſenſiſſe poſt ſom-
pnium:et tāto dehinc ſtudio diuina legiſſe
q̄to mortalia ante nō legerat. ❡Inſup ha
bemus de ſancto Franciſco patre ſanctiſ-
ſimo qui ſpiritu prophetico illuſtratus di-
cebat. Tot fratres aliquando erunt qui in
moderate aſcendere volent ad ſciētiam q̄
beati erunt illi q̄ de ſcientia nō neceſſaria
ad ſalutem ſeipſos ſteriles fa●iēt iuxta il-
lud donec ſterilis peperit plurios. Et pau-
lo ante dicitur. Nolite loqui ſublimia glo-
riantes Sequitur qꝛ deus ſcientiarum do-
minus eſt et ipſi preparantur cogitatiōes
Sequitur arcus fortium. i. in logicali arte
eruditorum et languor durus ⁊ cauilloſus
dyaleticorum in materia fidei ⁊ morum ſu
peratus eſt Et infirmi. i. humiliter propter
deum ſe habentes et ſimplices. diuinitus
accincti ſunt robore ſcilicet gratie diuine
vt videlicet confundant mundi ſapientes
domino doctrinam eorum confirmante ſe-
quentibus ſignis vt apparet de primis ec
cleſie ſācte patronis et columpnis. xij. apo
ſtolis prius indoctis: ſed poſtea a ſpiritu
ſancto mirifice edoctis. Item de beato be-
nedicto. Itē de ipſo ſancto Franciſco ⁊ mul
tis alijs. Itē de illo ſimplici epiſcopo q̄ ſim
plicibus verbis cum deuotiōe et humilita
te proponendo ſymbolum confudit et vi-
cit atq̄ conuertit hereticos quos alij mul-
ti docti philoſophi ⁊ ſcientifici ſuis diſpu-
tationibus ſubtilibus et allegationibus ſu
perare non poterant.

❡Qꝫ idem etiā auctoritatibus diuerſis
comprobatur. Hartı:iiȷ.

COnformiter ad hec vcꝫ contra imo-
deratū et vanum aliquorum appe-
tium ſcie hmōi adduco diuerſas ſctōꝝ do-
ctorum ⁊ patrū auctoritates etiam ſtudēdi
modū ⁊ ordinē verū docētes. Et p̄mo Ber.
Nil aliud docet me tota diūa ſcriptura niſi re
ligionē amare caritatē habere. Ego autem
miſer et miſerabilis citius curro ad lectio-
nem q̄ ad orationem: libentius volo lege-
re q̄ miſſas audire. Idē Sira et regira ver
ſa et reuerſa et nō inuenies pacem vel q̄e-
tem niſi in ſolo ieſu. Hoc eſt eīm ſe neſcire: ſi
ne xp̄o plurima ſcire. Et ſi xp̄m bñ ſcis: ſatꝫ
eſt ſi cetera neſcis. Criſoſtomus Tolle hoc
viciū vt velint hoīes apparere hominibus
et ſine labore oīa vicia reſecantur. Fra-
ter egidius. Hoc eſt tota ſcia hoīs: ſcire qꝛ
nichil ipſe eſt per ſe. Summa totius ſcien-
tie eſt ſe coram deo cognoſcere ⁊ mādatis
eius obedire. Item Ricardus in. iiij. libro
de archa dñi. Qꝫ multi ſunt hodie qui quo
tidianis ſtudijs nouos itellectus ſuſcipiūt:
de priſtini tamen temporis negligētia pa-
rū aut nichil corrigere volūt. Sciūt ſuſcipe
re vnde gloriari poſſūt: nō autē vñ edifica
ri. Scientiā quidē nō ſanctitatē affectant:
et nō tā ſancti q̄ ſcioli eſſe deſiderant. Se-
pe tamen fit q̄ vitaꝫ noſtram corrigere diſ
ponimus: ſed tamen differimus. Et dū hoc
fieri vel facere in futuro ꝓponimus fit vt
illud futuruꝫ ſemp̱ ſit in futurum fortaſſis
nunq̄ ſit futurum.

❡Qꝫ idē etiā antiquoꝝ ⁊ ꝓbatoꝝ in or
dine pr̃m opinionibꝰ et reſponſionibus
comprobatur. Articu. iiij.

ITē q̄dā pr̃ ordīs vocatꝰ ⁊ iterrogatꝰ
a dño Clemente. v. de affectu ⁊ modo
inordiato ad ſciētiā in ordine ſic fert̄ reſpō
diſſe. Simplicitas nr̃a fugit paganica ſtu-
dia nimis continuata ⁊ curioſa: fugit ver-
ba duplicia ac vulpina: fugit contentiones
ſophiſticas opinionū inutiliū ⁊ apparētium
falſi nois ſcie. Multi eīm indt vt freq̄ntiꝰ et
ſi nō oēs: q̄ in ſcia opināt̄ur alios p̄cedere:
cōiter vt i pluribꝰ vident̄ delicijs magꝫ ha
būdare velle: opa pnie fugere oroni minꝰ
vacare: magis alijs appreciari mundanos
honores q̄rere: refectoriū et vitā ꝯuētualē
reſpuere: ideo nō ē mirū ſi viri dei zelū dei
et rl'e habētes nō approbant ſic ſtudere:
quia de hijs ſi quis bene attendat p̄cedunt

colter ſub miris dolis quaſi omnia nr̃a ma la:⁊ ſācta ſimplicitas colūbina q̄ eſt ſapor vere xp̄iane ſapientie per hec cōiter a mul tis incautis et minus probatis eſt effuga ta et contempta.

¶Item addidit dictus pater. Et ſi inquit alij religioſi vocātur ad ſtudiū ex ſui inſti tutione(lz vbiq̄ reprimēda ſit ſtudentium abuſio):huius tamē religiōis minoꝝ voca tio ex fūdatoris intentiōe eſt precipue⁊pri mo ad orationē ⁊ poſtea conſeqnēter ꝑ fra tribus litterarū aliquā noticiā et gratiam habētibus nō pro laicis:ad ſtudiū modis debitis moderatū:dicēte regula. Ffes ne ſcientes litteras:non curent litteras diſce re.ſed attendāt ꝙ ſuper oia ſtudeāt habe re ſpiritū dñi ⁊ſanctā eius operationē ora re ſemꝑ ad eum puro corde ⁊c. Vñ volebat ſanctus pater. F. ꝙ fratres ſui ante omnia ſtuderent ⁊ practicarēt ſanctā ſimplicitatē et orationē deuotā ⁊contemplationē habe re. Et hanc dicebat eſſe ſecuriorē viā Unde ſpū prophetico predixit aliqñ fratribus di cens:qꝛ venturū eſt tempus in quo ꝗdē tē pore ſcientia huiuſmodi vana nullū effectū habebit. In feneſtris quoq̄ quaſi inutiles proijcientur libri ⁊ parū vel nichil ꝓderūt Unde ſignū euidens ꝓpinqui aduent⁹ an tixp̄i erit importuna vigilātia ad ſtudium philoſophorū dimiſſo et relicto ſtudio ſa cre ſcripture ⁊ ꝓphetarū ſiue doctoꝝ deuo torū iuxta illud Cū prophetia defuerit diſ ſipabitur populus.

¶Q꞉ ſtudiū tractatuum deuotorum et moraliū neceſſariū ſit atq̄ prefatis vanis⁊ curioſis ſciētijs ꝑferendū. Arti. 5.

¶Uerum quia ōFo meditatio⁊ contempla tio ſupponūt aliquā ad hec diſpoſitionē in ſtructionem et intelligentiā ideo ſtudia de uotorum ⁊ aptoꝝ libroꝝ ad hec neceſſario requiruntur qꝛ vt dicitur i libro eruditiōis religioſorum mira fatuitas eſſet illis vitā contemplatiuam velle ducere que pre ceci tate ignorantie ad cōtemplandum impo tentes ſūt non intelligentes ꝙ ſicut ad acti uam vitam non eſt ydoneus monach⁹ ita nec ad contemplatiuam cecus et ignorās: quia ſicut oculus corporalis abſq̄ luce cor porali inutilis eſt ſic oculus contemplati uorum qui eſt oculus eccleſie ſine lūie ſapi entie et ſcie iutilis eſſe videt. Ex quib⁹ oſtē ditur ꝙ aliquod tempus ſemꝑ debet capta ri et deputari ſtudio moraliū ⁊ deuotorum tractatuum et lectionum maxime in officis et feſtis et in menſis et in capitulis nouitio rum atq̄ iuuenum:quia iſta ſunt vera nu trimenta deuotorum et maxime religioſo rum que propter alia ſtudia nuſq̄ debent obmitti.

¶Q꞉ vana ſtudia ſcientiarum mun danarum et curioſaꝝ malas cōſequentias in religionibus inducunt. Articul⁹. vi

Preterea cōtra vana et mūdana ſtu dia aliquoꝝ inuehit Gregorius na zanzenus in ſermone quē de ſācto anaſta ſio fecit:qui cum lamentatione refert ⁊ ait Erant quoq̄ i qete et bene ſe habebant re ligioſi videlicet cum ſuperfluum hoc dya letice induſtrie et līguoſe diſputationis the ologie et artificiale ſeu curioſum opus ne q̄ acceſſum neq̄ ingreſſū habebant i atrijs diuinis. Et erat quaſi illudere curioſuz ali quid de deo dicere vel audire. Quod vero ſimplex atq̄ gratioſum exiſtebat pietas ꝑs tabatur. Ex quo aūt oppoſita cōtradictiōis lingua tanq̄ langor aliquis durus no ſtris eccleſiis corrupte introducitur. ver boſitas doctrina viſa eſt et athenenſium more ad nichil aliud vacam⁹ niſi aliquod nouum dicere vel audire. Item idem Gre gorius nazā. Ex quo ſecularium ſcientia rum introducta ſunt in religione ſtudia et ariſtotilis artes tanq̄ peſtes egipciace op timi ſtatus eccleſie corrumpentes ſibi ven dicauerunt religioſi honoris et dignitatis locum et obſcuratum eſt diuine ſapientie et ſeraphice caritatis aurum.et optimus euangelice paupertatis color immutatus eſt curiſq̄ innumeris diſtrahentibus a ſan ctitatis ſtudio recedentes diſperſi ſunt in capite omnium cōpitorum. Unde beatus Franciſcus dixit aliquando. Erit in nouiſ ſimis diebus promiſſa ſimplicitas contē ptibilis et deſpecta oculis eorum. Auda tiam et preſumptionem aſſument fratres et gloriabuntur in laudibus et nomine ſci entie et erit intolerabilis rectis corde con uerſatio ipſorum ita ꝙ bonos in publicuz exire pudebit.

¶Q꞉ rationibus diuerſis et auctorita tibus atq̄ exemplis probatur ſtudium vir tutis et morum preferri debere ſtudio ſci entie. Articulus ſeptimus.

Item Albertus magnus in .v. libro compendij thologice congruenter oſtendit ſtudium virtutis preferendum ſtudio ſcientie dicens. Commendabilius eſt inquit ſtudiū virtutis q̄ ſcientie:quin tuplici ratione vel cauſa. ¶Primo ratio ne exempli patrum qui multo magis ſtu duerunt virtutes acquirere q̄ ſcientiam. ¶Secundo ratione auctoritatis: quia vt

dicit ſcriptura. non in ſermone eſt regnum
dei: ſed in virtute.
¶ Tertio rōne effect⁹: qꝛ ꝟt⁹ viciū expellit
nō aūt ſcīa. ¶ Quarto rōne materie qꝛ vir
tus non eſt niſi in ſeruis dei ſcīa aūt aliqñ
aliter. ¶ Quinto rōne mali inde venientis
qꝛ ꝑmi parentes ſi extendiſſent manus ad
lignū vite ſicut ad lignum ſcientie non in=
curriſſent tot mala in ſe et in poſteris. Hec
albertus. ¶ Item richardus in primo ſen
tentiarm dicit. Dilectio ſupereminet ſcien
tie: et maior eſt intelligētia. Nā appropin=
quat dilectio ꝛ intrat: vbi magiſtralis ſcie
tia foris ſtat. Ubi eñ magiſtralis ſcīa ſtat
foris: int⁹ intrat affect⁹ amātis. Et ſi dicat
iuxta phm̄ de aīa Affectus ſequit cognitio
nē: rñdet Richard⁹ ꝙ potētie ſe habēt per
ordinē: et frequēter qḋ debiliter cognoſci=
mus fortiter amam⁹. Uñ pua cognitio ſuf=
ficit ad magnū amorē iuxta illḋ Aug. Nos
cū ſciētijs nr̄is demergimur ad ꝓfūdū ifer
ni: ſimplices aūt rapiūt celū. Hec cūcta luce
clari⁹ patēt ex cronicis ordinis mioꝝ. Pri
mo de frē agnello q̄ in anglia audiēs ſtu=
dētes ponētes diſſolute arrogāter ꝛ irreli=
gioſe in medio an de⁹ ſit: reuocauit ꝛ ſtudiū
annullauit dicēs Simplices credūt deū eſ
ſe: et iſti clerici hoc ipm̄ ponūt in queſtione
et reuocant in dubiū. Et iuſup ꝙ talia ſtu
dia poſtpoſitis ꝟtutū ſtudijs et exercitijs
deo et beato Franciſco diſpliceant: patuit
etiaꝫ in conuentu Bononie de illo doctore
miniſtro fratre Johāne de ſtachia qui cō=
tra ꝓhibitionē btī patris Frāciſci iterato
repoſuit ſtudiū inordinatū ibidē. Cui ma=
ledixit iſdem beatus Franciſcus: et cepit
infirmari. Miſitqꝫ ad beatū Frāciſcum vt
maledictioneꝫ reuocaret Qui rēnuit dicēs
illā eſſe a deo cōfirmatā. Guttaqꝫ ignea ſul
phurea ex alto deſcēdēte ꝑcuſſus ac ꝑfora
tus ſimul cum lecto in quo iacebat interijt:
debitas inobediētie ſue penas temporali=
ter recipiendo Unde ꝛ beatus pater noſter
Frāciſcus ſpū ꝓphetico ꝑdixit ꝙ ꝓpter in
ordinatū ſciētie ſtudiū multi frēs ſuū relin
querēt ſtatū ꝛ ſua ſcīa finaliter eos cōfun=
det et (velint nolint) ad ſuū priſtinū reuer=
tent ſtatū. Sua quoqꝫ intentio fuit vt veꝫ
recto ordine ſtudiū neceſſarioꝝ orōnē diri
geret. et orō ſtudiū illuſtraret. Certūqꝫ di=
cebat ꝛ ꝯſtās ꝙ tales ſcripturā meli⁹ intel=
ligerēt ꝛ ꝑplis efficaci⁹ ꝑdicarēt in ſpūs ꝟ=
tute. Et lꝫ pauciores eſſent in numero: ta=
men fructuoſiores eſſent merito et exēplo
Audeo (inquit vbertinus) dicere ꝙ tāta mul
titudo predicatoꝝ qui parū habent de ve
ra hūilitate ꝛ ꝯtēptu mūdi et experiētia di
uinoꝝ facit ꝑplis vileſcere ꝟbū dei maxie
qꝛ non curat plerūqꝫ niſi ꝟba exprimere
curioſa et ornata.

¶ Qꝫ relaxatio ꝛ iordinatio conuentuū
ſtudiorum atqꝫ ſtudentiū ꝛ iordinatus ap=
petitus ſcie precipue mūdane ordinis dif=
formationem maxime induxerit. Articu
lus. viij.

Item ſctūs bonauentura in dyalogo
de ipo appetitu ſciētie inordinato in=
quit Si ſapientiā mūdi queris o q̄to peri=
culo te cōmittis. Uñ ber. Heu quot ꝛ q̄tos
maledicta mūdana ſapientia ſupplātauit
et cōceptū in eis ſpm̄ diuinū extinxit quem
vehementer deus accendi voluit An ignoꝛ
ras qꝛ ſapientia mundi terrena eſt anima
lis ꝛ dyabolica inimica ſalutis: ſuffocatrix
vite maꝫ cupiditatis. Et agazel dicit. Qui
creſcit in ſcientia et non creſcit in bona vi=
ta elongatur a deo. Tu vero ſi ſapiens eſ
ſe deſideras diſce ſapientiaꝫ in terris que
tecum perſeueret in celis. Et Jhero. inquit
Hic ſtudeas qualiter ad ipſum peruenies
quem ſemel vidiſſe ē omnia didiciſſe. Hec
ibidem. Item fertur in cronicis ordinis mi
norum qꝛ frater Egidius vir extaticus et
ſeraphicus cum lamētatione dicebat O pa
riſius pariſius: heu deſtrues ordinem bea
ti Franciſci Intellige ſane videlicet non
ſimpliciter propter neceſſarium et ordina
tum ſtudium ſacrarum litterarum ibidem
quod ordini et eccleſie ſancte dei multum
neceſſarium vtile et commendabile eſt et
fuit: et plures egregios et ſanctos docto=
res et predicatores generauit qui maxi=
mum fructum in eccleſia ſancta dei per bo
nos mores ſcientiam quam ibi ordinate ꝛ
cum debitis medijs hauſerunt / fecerunt
et indies faciunt: vt patet de ſancto Bona
uētura magiſtro Alexādro de alis. Okam
Scoto. Nicolao de lyra. Richardo de me=
dia villa et alijs quaſi innumeris: qui
ſuis illuminatiſſimis et vtiliſſimus doctri
nis et vite exemplis eccleſiam ſanctam il=
luſtrant et ordinem decorant: ſed propter
corruptos mores et diſſormationes et in=
ordinatum modum et affectum aliquoꝝ:
et propter incautelam atqꝫ negligentiam
quorundam ordinis prelatorum: qui tales
ibidem olim ſuſtinuerunt: qui propter ſci=
entiam male poſtea applicatam / potentio
res fuerunt ad malum et ad omnes rela=
xationes: et ſic tales ibidē in alijs ordinis
ſtudijs quaſi totū ordinē olim corruperūt
et relaxauerunt: vt experientia vidimus

Propter quod a cetero iā gratia dei in mul
tis (maxime i dicto pariſieñ. ſtudio) curato
tanto morbo multomagis cautiores et vi=
gilantiores eſſe debent omnes illic et alibi
ſtudentes: maxime ipſorū̄ ſtudiorū̄ recto=
res: lectores: et prelati omnes: ne (quod ab=
ſit) poſt tam laborioſam curationem et ve
ram reformationem ſic laborioſe introdu=
ctam ad verū̄: recidiuū̄ paciantur: et ne fiāt
nouiſſima illorum peiora prioribus.

¶ Q; cōuētus ſtudiorum ſicuti fuerūt ⁊ poſ
ſunt eſſe occaſio difformitatis et relaxatio
nis tocius religionis: ita ecōtrario ſi bene
reformentꝰ et regantur facilius poterunt
eſſe occaſio reformationis et releuationis
ipſiꝰ: ⁊ ꝙ ideo ſuper hꝭs maxime vigilan=
dū̄ ſit. Arti. ix.

PReterea tanto exemplo in ordine
de hmōi difformatione occaſione
ſtudiorū̄ olim paulatine inducta et refor=
mationis tanta difficultate accepta: cogno
ſcētes id ſingulariſſimum dei opus eſſe nō
hoim: pociora poſt hec ab eo qui multo ma
iora pōt merito ſperare debemus: put iam
experiētia nō pauca tātum bonum indies
augeri ⁊ proficere cernimus. Nam magna
apparētia eſt ꝙ dñs deus qui ex malis ſcit
elicere bona per dictum cōuentum et ſtu=
dium et alios in ſimili reformatos et ad ve
rum reformādos et alūpnos chriſti iuue=
nes nouellas plātationes ibiđ in moribus
ꝑcipue ⁊ cōſequēter in ſcīa bona et neceſſa=
ria optime fūdatos ordinem ipſum paula
tine ad verum: meritis et interceſſionibus
ipſiꝰ ſanctiſſimi patris noſtri frāciſci refor
mabit. et conſequēter vt prius verbo et ex
emplo taliū̄ bonorum fratrum illuſtrabit.
Dicti nāq̧ conuentus ſtudiorum pre cete=
ris tante ſunt importantie et conſequentie
in ordine ꝙ q̄diu in vera reformatione et
obſeruantia ſtabunt quaſi neceſſario ꝯſter
ſtabit et ordo: eis vero nō plene reformatis
nec plene reformabitur ordo: eis aūt decli
nātibꝰ ſeu declinare incipientibus cito de=
clinabit et ordo. Et ideo pro illorum vera
reformatione et reformationis manuten=
tione in regulari obſeruātia precipuum de
bet eſſe ſtudiū̄ omniū̄ ordinis prelatorū̄ et
ſuperioꝝ atq̧ inſtructorum maxime taliu ʒ
co nuētuū̄ ſtudiorū̄ ⁊ omniū̄ ffm idideꝫ com
morātium et ʒelū̄ dei et ordinis habētium
Nam exempla ⁊ dampna preteritorum de
bent eſſe continua monimenta modernorū̄
atq̧ ſucceſſorum vt ab occaſionibus tante
prioris corruptele et difformitatis toto co
namine precaueant. Multo namq̧ vtilius
eſſet ordini et eccleſie ſancte dei talia diffor
mata et inordinata non habere nec fouere
ſtudia q̄ ea ſic perſeuerare ⁊ manuteneri
in tātum dāpnum et ruinam tātarum aīa=
rum: et in tanti ordinis relaxationem atq̧
diſpendium. Ve igitur illis qui ſua negligē
tia vel malicia aut malis exemplis ⁊ rela=
xationibꝰ tales cōuētus maxime ſtudiorū̄
vnde tanta bona vel mala oriri poſſūt iteꝝ
relaxabunt vel relaxari ꝑmittent: et cun=
ctis benedictionibus repleantur qui ſuis la
boribus moribus et exemplis talia iā re=
formata manutenebunt et reformāda tali
terꝰ ad verū̄ reformabūt: q: ex hꝭs maxios
fructus nō ſolū̄ ordini ipſi ſed toti eccleſie
ſcē dei ⁊ ſalutē innumerabiliū̄ pſōaꝝ ꝓcurabūt

Q; inordinatus ſcientie affectus ⁊ modꝰ
impedit veraʒ pauꝑtatem ſpiritus atq̧ hu
militatem et ſuſpſius perfectam abnega=
tionē ⁊ liberā ſpūs eleuationē i deū̄. Arti. x.

PRoinde iterū̄ ſanctus bonauētura ꝓ
cautela ſtudētium in legenda dicit ꝙ
affectus inordinatus ſciētie impedit perue
nire ad amorem altiſſime paupertatis per
nos promiſſe in regula et perfecte ſuſpſi=
us abnegationis propter deum atq̧ humi
litatis: ſic inquiens. hec eſt euangelici agri
theſaurus abſconditus pro quo emendo
vendenda ſunt omnia et que vendi nō poſ
ſunt illius comparatione ſpernenda. Ad
huius inquit paupertatis culmē qui cupit
ꝑtigere nō ſolū̄ mūdane prudētie verſucia
lraꝝ peritie quodāmō renūciare dʒ: vt tali
exproꝑatꝰ poſſeſſiōe introeat in potentias
dñi ⁊ nudū̄ ſe offerat brachꝭs crucifixi. Ne
quaq̄ eñ pfecte ſcło renūciat: q̄ ꝓpriū̄ ſēſus
loculos intra cordis archana reſeruat. Un
de inquit propheta. Quoniam non cogno=
ui litteraturam introibo in potentias dñi
et cetera que ſequuntur.

Q; econtrario ordinatꝰ ſcie modꝰ ⁊ vſꝰ
bonis multum cōfert ad deuotionis et con
templationis exerciciū̄ ⁊ eleuationē i deum
acq̄rere ſcīe dīne ⁊ gr̄e acq̄ſitionē ⁊ fructife=
rā ꝓmulgationē ipſius ¶ Articulus. xi.

VErū̄ quia iuxta philoſophum noui=
mus non niſi nota amari poſſe et cuʒ
finis ſcientie vere principaliter ordinetur
et ordinari debeat ad deum cognoſcendū̄
et amandum et ipſius volūtatem ꝑ omnia
ſectādum ipſumq̧ deuocius cōtemplāduʒ
Ideo exercicium ſtudꝭ interdum debet in=
terrumpi ꝓpter oratiōis et cōtemplatiōis
diuine exerciciū̄ et ſpiritus recollectiones
in deū̄ tāq̄ principale intētum ipſiꝰ ſtudꝭ ⁊
id nunq̄ pretermitti vel obmitti quin

ſemꝑ aliqua hora ad hec deputet̃: ꝓut veri ſtatꝰ ſui relaxatores ꝯſulte faciūt. Et cōformiter ad hec nō ſolū beatiſſimus pat̃ nr̃ Frāciſcꝰ et aliȷ̄ ordinis ſcti ſ3 ſingulariter doctor deuotiſſimꝰ ⁊ illuminatiſſimꝰ ſctūs bonauentura nō tā ṽbo ꝗ̄ exemplo docuit et oſ̄dit modū et formā quā in ſuis ſciētijs debent tenere iuuenes et ſtudentes noſtri ¶ Nā ſepiꝰ ab antiq̄s patribꝰ audiui recitari de ipo ꝙ cū pariſius ſtaret ⁊ cū labore lecture ⁊ ſtudiȷ̄ mirabiles ⁊ deuotiſſimos tractatꝰ ſpūaliū exerciciorꝫ ⁊ opa ſuꝑ ſētētias ederet ⁊ ꝯtinuo deſcriberet: ſctūs Thomas de acq̄no doctor famoſiſſimꝰ ord̄. p̄dicatorꝫ q̄ etiā tūc tpis pꝛiſius ſtabat ⁊ ſctm̄ bonauēturā magno venerabat̃ affectu/eſtimās ꝙ dictꝰ ſctūs bonauētura ſingulares quoſdā ⁊ ignotos haberet libros. vñ tāta ⁊ tā alta et deuota hauriret: familiari auſu inq̄ſiuit ab ipo ſctō bonauentura vt tales ſuos ſibi dignaret̃ oſ̄dē ⁊ cōicare libros vñ tā egregia haurire videbat̃. Qđ ſctūs bonauētura hūiliter ānuit. Et ſic dictū ſctm̄ Thomā in cellā ſuā itroduxit. Tūc ſctūs Thomas paucos ibidē vidēs libros ſollicitꝰ videre illos q̄s cupiebat dixit. Et vbi ſūt illi libri ſingulares a q̄bꝰ tāta accipitis? Tūc hūilis ⁊ deuotꝰ ſctūs bonauētura oſ̄dēs illi crucifixū i ſuo oratorio depictū dixit Re. pr̃ igno ſcatis ſi placet ⁊ ſciat3 ꝓ certo ꝙ iſte ē liber in q̄ ⁊ a q̄ haurio ⁊ capio q̄ legiſt3 de opibꝰ meis ⁊ vidiſtis. Et plꝰ i cētuplo ꝓfeci maiorēq̄ illūiatiōis ⁊ vere ſcie grā3 recepi i pedibꝰ huiꝰ crucifixi ⁊ i auditiōe miſſarꝫ ꝗ̄ in oī ſtudio lr̃arꝫ. Que cū audiſſet ſctūs thomas miratꝰ ⁊ edificatꝰ valde receſſit ¶ Alia vice qñ idē ſctūs bonauētura ꝯponebat legēdā ſcti Frāciſci. venit ad eū viſitādū dictꝰ ſctūs thomas. Et p̄us percutiēs ⁊ ꝓſpiciens ꝑ foramen oſtiȷ̄ celle ſue (quod cōiter ꝓ honeſtate religionis et ſecuritate habet̃ in oſtiȷ̄s cellarꝫ fratrū ꝯuētuū bñ ordīatorꝫ vt ſciret an eēt ibi: vidit ipm ſctm̄ bonauēturam mente eleuatū ⁊ quaſi i extaſi ſuſpēſum. Tūc rediens dixit Dimittamꝰ ſctm̄: qui laborat ꝓ ſancto. Et quia dictus ſctūs talē deuotionē et modū ac ſctē oronis exercitiu3 ꝓpter ſtudia non reliquit ſed magis tenuit vitāq̄ religioſiſſimā et exemplare3 ꝑ omnia duxit: cōitatē/hūiliter/et patienter/viſitādo/ſobrie viuēdo/cōmeſſationes et parcialitates et honores fugiēdo/regulā et ſtatuta generalia q̄ edidit ⁊ alia ord̄. ſtrictiſſime ſeruādo. ideo nō mirū ſi ipe et ſimiles ſui tunc tpis tantos fructus in ordine imo et in tota eccleſia ſctā dei fecerunt.

Nā aliqñ ſuis familiaribꝰ dixit ꝙ plꝰ ꝓfecerat in freq̄nti ⁊ deuota auditiōe miſſarū quo ad verā itellectꝰ illuſtratiōe3: ꝗ̄ i q̄cūq̄ ſtudio litterarꝫ. Ex quibus colligere debēt moderni nr̃i iuuenes ſtudētes ⁊ aliȷ̄ qualit̃ et quō et quo fine ſtudere debēt: ⁊ ꝗ̄ freq̄nter ⁊ deuote miſſas audire et orare: ne per eos ſtudia vt p̄us relaxent̃ et pereant: ſed fructum copioſiſſimum afferant

¶ Que ſūt neceſſario ⁊ de neceſſitate ſalutis ſponēda i ſtudio ordīato ⁊ de neceſſitate ſcie et ſtudiȷ̄ atq̄ lectiōis eorꝫ q̄ ꝑtinēt ad ſtatū ⁊ ꝓfeſſionē frm̄: ⁊ quō ex defectu vl̃ ꝯtēptu huiꝰ p̄ncipalit̃ ordo relaxatꝰ fuit ⁊ indies apud multos relaxat̃. ¶ Articulꝰ. xiȷ̄.

DEinde ſolerter attēdēdū ē ꝙ cū de neceſſitate ſalut3 teneant̃ oēs xp̄iani ad iueſtigāda ⁊ ſciēda ꝗ̄tū i ſe ē ea q̄ ſibi ad ſalutē neceſſaria ſūt: ⁊ maxīe religioſi nichilōq̄ ipis iā (vt ſupponit̃) i cet̃is q̄ ad omēs xp̄ianos ⁊ religioſos cōiter ⁊ de iure diuino et canonico ſpectāt iſtruct3 magis neceſſariū ſit ꝗ̄ ꝯſeq̄nter ſcire ⁊ intelligere ꝑfecte ea q̄ ad ſtatū ſuū ꝑtinēt et ad q̄ ſeipos voto ⁊ ꝓfeſſiōe ſua ſpōte obligarūt: ideo nil magis neceſſariū ⁊ obligatoriū nilq̄ vtiliꝰ et fructuoſiꝰ ſtudere p̄nt ꝗ̄ ea ad quorꝫ itelligētiā ⁊ obſuātiā (tāq̄ ad p̄cipuū finē ſuū cōſequēdū) neceſſariā obligant̃. Et iō ad horu3 itelligētiā ⁊ obſuātiā cet̃a oīa eorꝫ ſtudia recto i ordine dirigi dn̄t: maxime cū experientia teſte multipliciť ꝓbatū ſit ꝙ ꝑ talium ignorātiā et ꝯtēptū ⁊ ꝑ aliorꝫ minus neceſſariorꝫ inordinatū ⁊ antepoſitū ſtudiū multi in foueā erroris ⁊ ignorātie atq̄ trāſgreſſiōis q̄tidie icidant: etiā plures q̄ ſubditos talia docere tenent̃ q̄nimo etiā et ordo iſte tātus ⁊ aliȷ̄ plures i ſiki maximum ex hoc paſſi ſūt detrimētū et totius relaxatiōis et deformatiōis excidiū: et iterꝫ deteriora (qđ abſit) quaſi neceſſario paſſuri ſint niſi ab omnibus ⁊ ſingulis ⁊ maxime a p̄latis opa detur vt ante oīa talia intelligant̃ ⁊ ſciātur Nā certum ē ꝙ ſi talia quandoq̄ negligantur ex tūc ſine remedio rigor: totius obſeruātie ſctē regularis ꝯſequenter relaxari et tepeſcere ⁊ tandē vt p̄us ſucceſſiue ⁊ paulatine diſſolui ⁊ deformari neceſſario coget̃ Et negligētibꝰ atq̄ cōtēptoribꝰ maxime p̄latis ipu tabitur. Et ꝯtra tales niſi reſipuerint ſentētia a btō Paulo p̄ie ad Corinth xiiȷ̄. iam prolata exequetur. Ignorans inquit (tali videlicet ignorātia affectata ſupina vel craſſa) ignorabitur videlicet a ſupremo iudice xp̄o dño nr̃o: q̄ i iudicio mortis et vltimo vniuerſali talibus tunc vulta

irato' improperabit ⁊ dicet illud Oſee. quarto. Tu ſcientiã (tibi vcʒ ad ſalutẽ neceſſariã repuliſti: et ego te repellã. Et illõ mat. 25. Amen amẽ dico vobis neſcio vos. ⁊c. Ite maledicti in ignẽ eternũ. Ideoqꝫ de tali ignorãtia ſcriptũ eſt in. c. Omnis. 27. di. vbi Aug. ait. Non inqͣ ols ignorãtia immunis eſt a pena. Ille eñ ignorans excuſari põt: q quod diſceret nõ inuenit. Illis autẽ hoc ignoſci nõ poterit: q hñtes a quo diſcerent operã nõ dederũt. Tales naqꝫ deũ et propriã ſalutẽ cõtẽpnere nec ipſũ deũ ſup oĩa amare ⁊ timere cõuincũtur. Vñ ait xp̃s Joh. 14. Qui hꝫ mandata mea ⁊ ſeruat ea ille eſt qui diligit me. A cõtrario igitur ſenſu neceſſario ſequit̃ ꝙ qui mãdata dei ⁊ ea q ſibi obligatoria ⁊ neceſſaria ſũt ad ſalutẽ ⁊ ſui ſtatus cognitionẽ et obſeruantiã hr̃e et ſtudere pro poſſe vel ſcire ⁊ interrogare ⁊ ad hec operã dare contempnit: ⁊ (qᷦ deterius eſt) alios ne talia habeãt ⁊ inquirant vel intelligãt impedit: ſalutem ſuã ⁊ proximi ſui contẽpnere ⁊ deũ ac proximũ non amare cõuincitur. Et ſi prelatus vel nouicio rum aut iuuenũ inſtructor fuerit: oĩm defectuũ ſubditoꝝ ſuoꝝ tali ignorãtia cõmiſſorũ obnoxius erit. Ideo btũs pater noſter. F. (prout de eo legit̃) volebat ꝙ ſemꝑ ffres apud ſe haberẽt regulã Et q circa illã erãt zelotes: ſingulari benedictione eos benedicebat Et hãc volebat ab omnibus ffib⁹ ſciri. et in memoriã preſtiti deo iuramenti et voti de eadem ſepe diſputari ⁊ cũ interiori hoĩe cõfabulari. Sed cõtrariũ hodie ĩ multis reperitur. Nã ad oculũ (heu ꝓthdolor) experimur et videmus ꝙ etiam ſtudentes et magiſtri qui pre ceteris peritiores ĩ his que ſunt regule noſtre et ſtat⁹ eſſe deberẽt et aliis in hĩs precellẽ atqꝫ dirigere ecõtrario poſtqꝫ ſtudiorũ ſuorum et lecturarum exercitiis ſunt deditĩ: credentes ſe magna et multa ſcire et multoplus ſapere qꝫ ſapiant contẽpnunt et reſpicere vel audire quaſi dedignantur ſue regule et ſui ſtatus declarationes et fundamenta. hec pro minimo reputantes et altiora querentes. Et ſic aliis proficere volẽdo ordine caritatis poſtpoſito ſibĩpſis minime in hĩs ſibi ad ſalutem neceſſariis proficiunt. In quibus frequentius ignorãtiſſimi repiũt̃. Et expiẽtia docet ꝙ ꝑ tales ⁊ taliũ ignorãtiã ⁊ cõtẽptũ maxime relaxat⁹ fuit ordo et ꝑ multos relaxatur: q2 tales ſcia ordini min⁹ neceſſaria periti: et vera ſui ſtatus ſcia et practica indocti ⁊ inexpti cõiter ꝑꝑ ſcie nomẽ ⁊ faſtũ aliis pferũtur: ⁊ cecipidere ſe eſtimãtes ſubditos cecos in foueã ꝑcipitãt ignorantie ⁊ trãſgreſſiõis. Et q̃lr ſepi⁹ in talib⁹ rñdeãt nouit dñs. Propt̃ qᷦ tales merito veniũt ꝑ ceteris arguẽdi. Quapꝑ etiã a ꝑncipio añ oĩa ⁊ añqꝫ aliis qbuſcũqꝫ ſtudiis ĩtẽdere ꝑmittãt venientes ad ordinẽ ⁊ maxime nouit ꝓfeſſi dñt a ꝑlatis ſuis ⁊ nouitioꝝ ac iuuenũ ĩſtructorib⁹ ⁊ magr̃is ĩduci ⁊ cogi ad hmõi ĩtelligẽtiã ⁊ ſtudiũ eoꝝ q ſpectant ad ſtatũ nr̃m. In qb⁹ ꝑmũ ſcie fũdamẽtũ ponere dñt. Et in qb⁹ ſi ſemel bñ fũdati fuerit nõ euadẽt poſtea ſĩ fructu ĩ ordĩe. Proinde ſctũs ber. ſr̃ cãtica ſmõe. 36. ↄfortiter ad hec admonet dicẽs. Vigilãtiſſime inqͣ obſuare dẽs qd ſcire magꝭ ꝑus ve oporteat. Tẽpus ei breue ẽ. Eſt aũt qᷦ ĩ ſe eſt oĩs ſcia bona q tñ ꝟitate ſubnixa ſit. Sꝫ tu q cũ timore et tremore tuã ipi⁹ opari ſalutẽ ꝓ tpis breuitate feſtinas ea ſcire pri⁹ ãpli⁹qꝫ curato q ſẽſerꝭ viciniora ſaluti. nõne medici corpũ medicẽ potionẽ diffiniũt eligẽ ĩ ſumẽdis cibis qd ꝑus qd poſteri⁹ ⁊ qꝫadmodũ qdqꝫ ſumi oporteat? Nã ⁊ ſi bonos ↄſtat eẽ cibos qs deus creauit. tu tñ ipos ſi ĩ ſumẽdo modũ ⁊ ordinẽ nõ obſues reddis plane nõ bonos. Ergo qᷦ dico de cibis ſẽtite de ſcientiis hec bernardus.

¶ Qꝫ ex iordinato ſcie appetitu oẽ malũ toti⁹ hũani gñis ſumpſit exordiũ. Ar. xiii.

CONſeqͥnter accurate videam⁹ vñ originẽ ꝑmariã ſũpſit ꝑmoꝝ parẽtuꝫ heu dãpnabilis ꝑuaricatio. Dixerat nẽpe de⁹ ꝑmo hoĩ De ligno ſcie ne comedas No tãter dicit ſcie. boni vcʒ ⁊ mali ne comedas Quacũqꝫ ei die comederꝭ ex eo morte morierꝭ De fructu aũt ligni vite nõ comedẽdi ꝑceptũ habuit ac de oĩb⁹ aliis fructib⁹ comedẽdi lĩciã eidẽ dñs dedit. ſꝫ vt eẽnt ſicut dĩj ſciẽtes bonũ ⁊ malũ ⁊ oĩmodã haberẽt ſciaꝫ heu ꝓthdolor de fructu eiſdẽ vetito comederũt: ⁊ ſibimetipſis ⁊ toti mũdo ↄſeqͣnt̃ mortẽ lꝫ ignorãter ꝑpetrauerũt. Vñ ironice de⁹ dixit ãgelis de ipo adã Ecce adã fact⁹ ẽ ſicut vn⁹ ex nobis ſciẽs bonũ ⁊ malũ. Ex hĩs luculẽter adm̃odũ pꝫ qͣnta a ꝑncipio mũdi mala fecit iordĩat⁹ ſcie appetit⁹. Inſup vt ait Ihero. ꝑcipue ⁊ ſignant̃ religioſi illi ĩ vanitate ſẽſ⁹ ⁊ obſcuritate mẽtꝭ ãbulãt q dieb⁹ ac noctib⁹ ĩ dyaletica arte torquẽt̃. Ad finẽ vcʒ curioſitatꝭ ⁊ oſtẽtatiõis vane poti⁹ qꝫ ad neceſſariã ĩtelligẽtiã eoꝝ q ad ſalutẽ neceſſaria ſũt. ¶ Qꝫ van⁹ ſcie faſt⁹ ⁊ curioſitas allegationũ ĩ ſmõib⁹ deo diſpliceat ⁊ fructũ verbi dei freqͣnter ĩpediat. Ar. xiiii.

QValit̃ aũt deo diſpliceat tal' iordĩatio ⁊ ſcie vane faſt⁹ ac allegationũ curioſi

tas in ſermonibus ſequenti exemplo pate=
re poteſt. ¶ Nã quidã ordinis nr̃i huiꝰ mi
noꝝ ſemel ad p̃dicãdũ in quodã loco ſolẽ=
pni ſilogiſando et philoſophando ac queſ=
tionando vltra modũ ſe diſponebat. Qui
ĩ quadã extaſi mẽtis poſitus librũ ⁊ ſcriptu
rã euangelioꝝ ibi ante ſe cõſpexit. In quo
quidã libro v̾ba ſacre ſcripture quaſi auro
vel argento depicta erãt. Verũm inordina
te itermiſſa ariſtotelis logice ac phoꝝ v̾ba
p̃fatoꝝ v̾boꝝ ſacre ſcripture decorẽ detur=
pabant atq̃ fetida admoduꝫ reddebãt Ac
curatius hec attendens cũ admiratiõe nõ
modica frater p̃fatus apprime ꝑterritus
vocẽ audit dicẽtẽ ſibi. Tua vanitas ac cu=
rioſitas nimia v̾ba ſacre ſcripture fetida
plurimũ ac iſipida ⁊ ſine fructu conſtituũt
cũ vt patet nõ vtilitatẽ populi et q̃ xp̃i ſũt
oſtẽtationẽ q̃ras. Hec in cronicis ordĩs p̃fa
ti. ¶ Vñ ⁊ ſctũs bonauẽtura de beatiſſimo
p̃re Frãciſco in legẽda maiori recitat. Cuꝫ
ſemel p̃dicaturꝰ corã papa ⁊ cardinalibꝰ ad
ſuggeſtionẽ dñi hoſtieñ ſmonẽ quẽdã ſtu=
dioſe ꝯpoſitũ ꝯmẽdaſſet mẽorie ſtetiſſetq̃ ĩ
medio vt edificatiõis v̾bo ꝓponeret. ſic ob
liuiõi tradidit oĩa: vt effari aliq̃d oĩno ne=
ſciret. Veꝝ cũ hec veridica hũilitate narraſ
ſet: ꝯferẽs ſe ad ſpũs ſcti gr̃aꝫ ĩuocãdã: cũ ef
ficacibꝰ ſubito cepit v̾bis affluere tãq̃ po=
tẽti v̾tute illoꝝ mẽtes viroꝝ ſublimiũ ad cõ
ꝯpũctionẽ inflectẽ: vt apte clareſceret q̃ nõ
ipe ſꝫ ſpũs dñi loq̃bat̃. Erat ei v̾bũ eiꝰ ve=
lut ignis ardẽs cũ nõ hũane inuẽtionis or
natũ p̃tẽderet: ſꝫ diuie reuelatiõis afflatũ re
doleret ¶ Vñ ⁊ ſemel iterrogatꝰ idẽ p̃r Frã
ciſcꝰ ſenis a q̃dã theologie viro de q̃buſdã
q̃ſtionibꝰ difficilibꝰ itellectu tãta claritate
doctrine diuie ſaꝑ ie patefaciebat archana
vt vir ille ꝑitꝰ cũ admiratiõe referret. Ve=
re theologia ſctĩ p̃ris iſtiꝰ puritate ⁊ ꝯtem
platiõe tãq̃ alis ĩ altũ ſubuecta ẽ aq̃la vo=
lãs: nr̃a v̾o vẽtre gradit̃ ſuꝑ terrã. ¶ Vole
bat q̃q̃ fr̃es ſuos diſcipulos euãgelicos eẽ
ſicq̃ ĩ noticia v̾itatis ꝑficere: q̃ in ſimplici
tatis puritate ꝯcreſcerẽt: ita vt ſimplicita=
tẽ colũbinã a prudẽtia ſerpẽtina nõ ſeparẽt
quas magr̃ eximiꝰ ore ſuo bñdicto ꝯiũxit.

¶ Q̃ꝫ nedũ ĩ religioſis ſꝫ ẽt ĩ ſclaribꝰ/ ſit
ꝑiculoſiſſimꝰ ĩordinatꝰ ſtudij ⁊ ſcie abuſus
vbi hoc exẽplis varijs ꝓbat̃. Arti. xv.

Tandẽ nedũ ĩ religioſis verũtetiã ĩ ſe=
cularibꝰ ꝑiculoſꝰ plurimũ extat ĩordi
natꝰ ⁊ vanꝰ ſtudẽdi abuſꝰ vt ſatiſ ꝯſtat ex q̃b
plurimis punitiõibꝰ ⁊ exẽplis veraciſſimis
Quoꝝ duo tangere libet. ¶ Primũ de illo
ſtudẽte ꝑiſiꝰ q̃ ꝑ poſt mortẽ apparuit magr̃o
ſuo q̃ vocabat̃ ſillo ĩ cappa exteriꝰ ſophiſ=
matibꝰ ⁊ argumẽtiſ plena iteriꝰ aũt admodũ
igue vehemẽtiꝰ cruciabat̃ Qui finalit̃ dixit
ſe apprime cruciari ꝓpt̃ vanitatẽ habitã
ꝑus ĩ argumẽtiſ ⁊ ſophiſmatibꝰ. Dehincq̃
vna ſui ſudoriſ gutta manũ illiꝰ ꝑforauit.
Quapropt̃ alter. ſ. ſillo mũdũ relĩquẽs vale
fecit ſcolaribꝰ ſuis dicẽs. Linquo q̃a ranis
cras coruis vanaq̃ vanis. Ad logicã ꝑgo
q̃ mortis nõ timet ḡ. ¶ Preterea ſile h̃r de il
lo p̃claro ⁊ egregio doctore ꝑiſieñ. q̃ ſctũs
putabat̃ Veꝝ poſt mortẽ ipiꝰ cũ vniuerſitas
ꝑiſieñ eẽt ad funꝰ ipiꝰ ſolẽpnit̃ ꝯgregata
ter clamauit audiẽtibꝰ cũctiſ. Prio dicens.
Iuſto dei iudicio accuſatꝰ ſũ. Scdo iuſto dei
iuditio iudicatꝰ ſũ. Tertio iuſto dei iuditio
heu cõdẽpnatꝰ ſũ. De q̃ timẽdũ ne hoc illi
ꝯtigerit ꝓpt̃ ſcie inanẽ gl̃iaꝫ ⁊ ꝓpt̃ ꝓpriaꝫ
ꝯplacẽtiã. Eã ꝓpter bruno doctor ſolẽpnis
⁊ canonicus remẽſis mirabilit̃ vanitatẽ ſtu
dij mũdani expauit ac etiã ſex alij doctores
egregij. Qui ex tũc ſtudiũ relinquentes ad
deſ̾ta mõtiũ aufugerũt. Et ordinẽ ſacrũ car
thuſientiũ inceperũt cũ ꝑfectiõe ꝑmaxima.
Sic ſctũs bñdictꝰ vt refert ſctũs Gregoriꝰ
cũ Rome lr̃aꝝ ſtudijs ibuẽdus traditꝰ eſſet
et multas ꝑ abrupta vicioꝝ ire cerneret eũ
quẽ quaſi ĩ igreſſu mũdi poſuerat retraxit
pedẽ/ ne ſi q̃d de ſcia eiꝰ tolleret ipe quoq̃
poſtmodũ ĩ imane p̃cipitiũ totꝰ iret Receſſit
igit̃ ſciẽter neſciꝰ ⁊ ſapienter indoctus ⁊c.
Hec ille.

¶ Q̃ꝫ ſciaꝫ habẽtes nõ oꝑa a dño male
dicũt̃ ⁊ grauiꝰ puniũt̃ ⁊ ĩ pctã ḡuia ⁊ ſcãda
la freq̃ntiꝰ labũt̃. Vbi ecõtrario bñ oꝑantes
a deo ⁊ btiſſimo p̃re nr̃o Frãciſco bñdictiõi
bꝰ ⁊ bonis fructibꝰ ml̃tiplr̃ extollũt̃. Ar. xvj

Quãtas iſuꝑ v̾bis Math. 23. ⁊ alibi ma
ledictiones dederit phariſeis ⁊ docto
ribꝰ legis ſciaꝫ hñtibꝰ ⁊ nõ faciẽtibꝰ pꝫ ibidẽ
Vñ dicit ibidẽ. Suꝑ cathedrã moyſi ⁊c. ſeq̃t̃
Volũt vocari Rabbi: vos aũt nolite vocari
rabi nec vocemĩ magr̃i ⁊c. ſeq̃t̃. Ve vobĩ ſcri
be ⁊ phariſei: q̃ clauditiſ regnũ celoꝝ ante
hoies. Itẽ alibi Ve vobĩ q̃ tuliſtis clauẽ ſcie
ipi aũ nõ itraſtis: ⁊ eos q̃ itrare volebãt ꝓ=
hibuiſtis. Et h̾ec cõtingit freq̃nter talibꝰ illd
Lu. 12. Seruꝰ ſciẽs volũtatẽ dñi ſui et non
faciẽs vapulabit plagis multis. Ex q̃ veri
ficat̃ v̾bũ ſapiẽtis. Qui addit ſciam addit
et laborem ſeu dolorem. Propterea paulꝰ.
ij. Ad thi. iiij. ca. vẽtura p̃uidẽs ait. Erit eĩ
tp̃s cuꝫ ſanã doctrinã non ſuſtinebunt ſed
ad ſua deſideria coacervabũt ſibi magr̃os
prurientes auribus: ⁊ a v̾itate quidẽ audi
tũ auertent: ad fabulas aũt conuertent̃ ⁊c.

Jtem.i.ad chorinth.13. Si liguis hominū
loquar et āgelorum.⁊c.Sequitur.Et ſi ha
buero omnem ſcientiam:caritatē autē non
habeam:nichil ſum ⁊c.Jtem ad Ro.i.Qui
cum cognouiſſent deum nō ſicut deum glo
rificauerūt: et dicētes ſe eſſe ſapientes ſtul
ti facti ſūt.Propterea tradidit illos deꝰ in
reprobū ſenſū vt facerent que non decet ⁊c.
Et iſta ē mirabilis et expaueſcēda maledi
ctio a deo ꝙ iſti tales i tā multiplicia ⁊ hor
renda vicia iuſto dei iuditio cadere permit
tantur. Cui maledictioni frequentius ad=
ditur malis iſtius ordinis relaxatis ac va
ne glorioſis ſtudentibus fratribus /male=
dictio paterna beatiſſimi patris noſtri frā
ciſci.Cuius maledictionis effectu nonnul=
li conuentus et ſtudia ordinis atqꝫ ſtuden=
tes multi tales in maximos defectus ⁊ ſcā
dala ruūt:⁊ paulatine atqꝫ ſucceſſiue minu
untur et pereunt.Ubi econtrario reforma=
ta ſtudia et boni ſtudētes fratres rigorem
obſeruantie regularis ſeruantes benedi=
ctionibus a deo et ſanctiſſimo patre noſtro
franciſco replentur:quarum virtute conti=
nuo in virtutibus et ſcientia creſcunt:⁊ me
rito ac numero augentur ⁊ multiplicantur
¶ Ad quod congruenter adduci poſſet exē
plum vnum michi nuper per prouinciā ſā=
cti franciſci in reditu de vrbe tranſeunti et
ſociꝭs meis a quodam antiquiſſimo et pro
batiſſimo patre pro quadam ſingularitate
narratum.Dicebat enim ꝙ dū eſſet iuuenis
nouicius et inter alios nouicios ſocios in
quodā cōuētu nouicioꝝ ſecū haberet vnū
ſociū iuuenē grauiter temptatū vt ſua vo=
luntate et ꝓcuratione ꝑ inordinata affecti
one ſcie et ſtudiꝭ ſectāda tranſiret ad alium
cōuentū ſtudiꝭ relaxatū (quē nominare ad
preſens non expedit) et hoc quaſi a ſe deli=
beraret et firmaret:accidit ꝙ ſemel dum cū
ceteris in choro poſt completorium iuxta
morem obſeruātie cum aliꝭs ſociꝭs oraret
ſubito in extaſi raptus vidit et audiuit be=
atum franciſcū : ipſum dure increpantem
et dicentem. Ad quid inquit vis ad iſtud
ſtudium et conuentum relaxatum pergere?
Nunquid non ſatis poteris ſi volueris ſi=
ne illo proficere et diſcere que tibi neceſſa=
ria erunt ad ſalutem:preſertim cum iā ali=
qualem habeas litterarum noticiā? Caue
igitur fili ne ad ipſum relaxatū ſtudium ac
cedas:qꝛ maledixi illi ſtudio et fratribꝰ ip=
ſius:propter inordinatum ſcientie appeti=
tum et eorum ſtudendi modum et relaxa=
tiones ex hiꝭs prodeuntes.Quod audiens
dictus nouicius vehementer territus cun=
cta cicius magiſtro ſuo inſtructori per or=
dinem retulit : et extunc quietus ab omni
illa temptatione remanſit et perſeuerauit
A quo et dictus pater(qui preſens erat et
certis indiciꝭs ⁊ ſignis exterioribus dictū
raptum et reuelationem perceperat vt di=
cebat(rei veritatem ſciſcitando) hec audi=
uit vt nobis retulit. Quapropter non mi=
rum eſt ſi ſtudia relaxata ſtudētes vagos
et inordinatos atqꝫ indiſciplinatos haben
tia/et vbi non eſt vera reformatio/nec re=
gule obſeruantia/nec ordinatus ſtudendi
modus/paulatine ⁊ ſucceſſiue minuantur
et depereant et in ſcandala multa et va=
ria ruant : prout ad oculum videmus in
multis fuiſſe completum.

¶ Et vt i hac materia finē verbis imponā.
Nequaqꝫ hec predicta dixerim cōtempnē=
do ſciētiam:que datur a deo iuxta illud.2.
corinth.12. Diuiſiōes gratiarum ⁊ operati
onum ſunt:idem autem ſpiritus Aliꝭ datur
ſermo ſapientie. Aliꝭ ſermo ſciētie in eodē
ſpiritu ⁊c.⁊ que eſt etiam donum dei ſingu
lare:et armatura ad defenſandā ſanctam
fidem catholicam:corona ordinis:⁊ lumen
in tenebris ambulantiū populorum: ⁊ que
ſpecialiter a beatiſſimo patre noſtro.ff. in
ſuo teſtamēto in viris theologis ⁊ doctiꝭ ve
nerari docetur.Sed quia ex eadem frequē
ter plurimi incauti(⁊ male)prius in humili
tate ⁊ deuotione fundati ſuperbiunt: inflā
tur:⁊ relaxātur:vñ magis humiles et timo
rati ac feruidi reddi deberent:et maxie ꝓ=
pter inordinatum affectū eiꝰ ⁊ i debitū mo
dum acquirendi illam: et malas conſequē
tias talium/ꝙ propterea potentiores effi=
ciuntur ad malum ⁊ ad ordis relaxationē.
vt ſupra:⁊ cōſequēter propter aliqua iordi
nata relaxata et difformata in meliꝰ refor=
māda: ⁊ q̄ reformata ſunt in melius augē
da ⁊ vigilātius manutenēda:attento ꝙ per
taliū difformationem ordo tātus tātā rui=
nam ſemel paſſus eſt:⁊ adhuc i multis pa=
titur:in poſterū tamē ſucceſſiue reformā=
dus ad verum:vt ſperatur. Quod dominꝰ
concedat.Amen. q̄ ſine fine viuit ⁊ regnat.

¶ Expliciunt quedā
breuia premonita ſiue premonitio
nes et aduiſamenta ſiue hortamenta
circa ſtudiorum loca et ſtudentium
directamenta/ſtudentibus et ordini
perneceſſaria.

¶ Sequuntur cōſeqn̄t

quedā notabiles declaratiōes tractat⁹ apo
logie et q̄ſtiōes de pauptate euāgelica mi
noꝝ ⁊ ei⁹ effectib⁹ ⁊ de vſu paupe Et p̄io.

¶ Incipit vtilis et bre-

uis diſputatio īter zelatorē pauptatis ⁊ ini-
micū domeſticū ei⁹ edita a venerabili patre
ffe hugōe ꝺ digna q̄ p⁹ mortē claruit mira
culis. ¶ Inimicus domeſticus paupertatꝫ

NOn ſolū di-
uitijs tēporalibus re-
nūciaui a iuuētute mā
ſꝫ etiā carnis volupta
tib⁹: ⁊ qꝺ magis eſt hiſ
oib⁹: volūtatē ꝓpriam
abnegaui. Vn̄ ꝓ diui-
tijs pauptatē: pro deli
tijs caſtitatē aſſūpſi: ⁊ dimiſi volūtatē ꝓpri
am: et noui facere alienam.

¶ zela. pau. ¶ Si cepo tibi loq̄. forſitā mo
leſte accipies. Sꝫ ſi vis patienter audire:
ego ꝓferā q̄ ſentio: ⁊ tibi q̄ corde video luci
dabo. Via em̄ quā elegiſti breuis eſt ⁊ ſecu
ra: ſed non minus ardua et ſtricta et pauci
intrāt p eā Sūmopere ergo cauendū eſt ne
ab ea aliquaten⁹ deuiem⁹. Ego aūt oro te
dulciter vt de ipſa aliq̄d cōferam⁹ ad inicē:
ne ignorātia ſeu negligētia ſit nobis occa-
ſio delinquēdi ⁊ ne dicat̄ cōtra nos illud di
ctū ꝓpheticū. Noluit intelligere vt bn̄ age
ret: aſtitit omni vie nō bone ¶ Ini. domeſ.
Ut video in celū vis ponere os tuū: dū loq̄
preſumis cōtra tot et tātos ordines in tā-
ta paupertate: caſtitate ⁊ humilitate fūda-
tos: et tāq̄ꝫ a via ꝟitatꝫ errātes rectificare
credis et ipis te viam oñdere innuis: quaſi
viā ciuitatis habitaculi neſciant inuenire.

¶ zela. pau. ¶ Abſit a me hoc: vt aduerſū
quēq̄ꝫ ordinū ore polluto audeā diſputare
Sed poti⁹ ꝓ oī ordine loq̄ cupio: nō ſapien
tie peritia / nō ſcie gl̄ia: nō ꝓprie iuſticie fi-
ducia: ſꝫ ſola qua ſcio deū aīa et mēte cōtē
plari: caritas ipſa cōpellit q̄ me pctōrē ⁊ ig
narū ad dicēdū ita hortat̄ et ꝓuocat: vt cū
loqui neſciā tacere nō poſſiꝫ. Nō em̄ aduer
ſus ordinē quēq̄ꝫ: ſed ꝓ oī ordine diſputare
volo Et nō ordinē in hoībus: ſꝫ hoim exceſ
ſus deteſtabor. Multa em̄ in ordine fiunt:
et de ordine nō ſūt Nullus q̄ppe ordo quip
piā recipit inordinatū. Qꝺ ꝟo inordinatū
eſt: ordo nō eſt. ¶ Ini. ¶ O preſūptio neq̄ſ
ſima: vn̄ creata es? Multa audiui de preſū
ptiōe tua et audacia et ſiliū tibi: ſꝫ maior
eſt tua vt video q̄ꝫ audiui nec vidi in terra
dū tot ſeniores et āti quos iuuenis cū ſis re
prehēdere nō vererꝫ. ¶ zela. pau. ¶ Si me
intelligeres forſitā in ꝟbis iiurioſis mime
ꝓrupiſſes. Nō em̄ dixi nec dico aliquē ho-
minē directe reprehēdere in ſpāli: ſed zelo
iuſticie q̄ hr̄i nō potest ſine odio iniq̄tatꝫ ſal-
tē cōtra exceſſus hoīꝫ murmurare: lꝫ ꝺꝫ xp̄i
et ap̄li ſentenciā poſſē hoīes reprehēdere.
Nolite inq̄t ampli⁹ coīcare infructuoſis o-
perib⁹ tenebrarū: magis autē redarguite.
Quā ſentenciā declarat Aug. his duobus
modis nō te maculat mal⁹: ſi nō cōſentis et
eū redarguis. Exēplū etiā habem⁹ ab ipſo
ap̄lo q̄ nō ſolū reprehēdit ſubditos: ſꝫ etiā
prelatū ipſū ſcꝫ ap̄loꝝ principē: ſicut habe
tur ad gala. Qua preſūptione me arguis?
Quā preſūptionē dicis ꝓuenire ex iuueni-
li etate: nō verēdo ſenectutē? Ego aūt dico
q̄ ſi tales ſeniores ſūt ꝟe ſeniores: digni ſūt
oī reuerētia ⁊ hōre. Si forte (qꝺ abſit) etate
ſūt ſenes ⁊ morib⁹ pueriles: iuuenib⁹ ſūt icō
parabil̄r deteriores. Et tales nō honore ſꝫ
vituperio digni ſūt: dū ſua aucte ordinem
ipſū reſoluūt ⁊ deſtruūt: ⁊ ſuo malo exēplo
iuuenes poſt ſe trahūt. Qꝫ ſi iuuenis quiſ-
q̄ꝫ ab omni voluptate ſe abſtinet carnali: et
in oībus immaculatū ⁊ irreprehēſibilē ſe cu
ſtodit: hic nimirū ſenioris dignitate ⁊ noīe
cēſendus eſt. Iuxta qꝺ ꝺt ſcriptura. Sene-
ctus venerabilis eſt nō diuturna: nec āno-
rū nūero cōputata. Vn̄ ꝺt ſapiēs. Nō adue
nit defect⁹ ex parte tēporis: ſed ꝓpter vſuꝫ
vite in moribus ꝑuerſis. Nullus itaq̄ gl̄ie
tur in etate tp̄is ſi ꝑ diſſolutionē vite ſit in
eo pueritia mētis. ¶ Ini. do. Nolite iudi-
care et nō iudicabimini. Nolite cōdēnare ⁊
non condemnabimini. Merito ergo dign⁹
es iudicio eterne damnationis: dum cōtra
verba chriſti premiſſa alios iudicas: deſpi
cis et condemnas. Eo enim ipſo quo aliuꝫ
iudicando temere deſpicis: in illius cōpa-
ratione ſuperbiendo te extollis: quod ē ſu-
perbia deteſtabilis. Propter quod conſule
iuuentuti tue et deſine talia loqui: quia dū
mens ad aliena iudicanda ducitur: pri⁹ iu
dicij lumine priuatur. ¶ zela. pau. Ipſe do
minus quem dixiſti quoddam iudiciū pro
hibet et qꝺdam concedit. Propter qꝺ alibi
ipſe dixit. Nolite iudicare ſecundum faciē
ſed iuſtum iudicium iudicate. Prohibet er
go iudicium de occultis: ſed concedit ꝺ ma
nifeſtis. Et hoc eſt quod dicit ille doctor p̄-
cipuus. De manifeſtis inquit iudicanduꝫ
eſt: ſed non de occultis. Et ideo non de oc-
cultis ſed de manifeſtis ego iudico: ſi tamē

iudiciū dici pōt et nō potius zelus iuſticie
et veritatis. Nichil ibi inuenies de cōditio
nibus iudicij temerarij: qꝛ tales nō mouēt
inuidia ſeu ſuperbia: ſed caritate ⁊ beniuo
lentia Nec iudicant eos eſſe dignos pena
eterna nec (vt dictū eſt) de q̄bus iudicāt ſūt
occulta ſꝫ māifeſta. ¶ Ini. do. ¶ In quo e=
nim putas improbare ſentenciā meā: viaꝫ
aperis ad reprobādū tuā per verba aucto=
ris a te adducta. Nā ibidē declarat q̄ ſunt
occulta et q̄ manifeſta. Manifeſta em̄ ſunt
que bono aīo fieri nō poſſūt ſicut adulteria
periuriū et ſil'ia. Occulta vero ſūt q̄ bono ⁊
malo aīo fieri poſſunt: ſicut mādūcare car=
nes et ſil'ia de q̄bus iudicas. Per quod ptꝫ
clariſſime ꝙ de occultis iudicas nō de ma=
nifeſtis ¶ zela. pau. ¶ Quedā ſūt reſpectu
aliquoꝝ occulta: et quedā manifeſta reſpe
ctu aliquoꝝ. Verbi grā. Seculares vxoreꝫ
ducere occultū eſt vtrū bono an malo ani=
mo fiat: ſed monachos vxorē ducere mani
feſtū eſt ꝙ bono aīo fieri nō pōt. Ita dico ti
bi Seculares vſū diuitē habere: eſt occul=
tū iudicare vtrū bn̄ vel male faciāt qꝛ pau
pertatē non vouerūt publice: ſed ꝓfeſſores
paupꝫtatis vſū diuitē habere: nō pōt bono
aīo fieri Et tāto ſunt magis trāſgreſſores:
q̄to altioris vel ſtrictioris paupꝫtatis fue=
rint ꝓfeſſores. De talibꝰ ergo iudicare nō
eſt temerariū iudiciū: qꝛ de manifeſtis eſt
factū. Et ideo de talibus licitū eſt oībus iu
dicare: ⁊ maxime cū mouetur iudicās zelo
cōis iuſticie et caritatis fraterne. ¶ Ini.
do. ¶ Q̄uō hec caritatꝫ ordine fieri pn̄t nō
video: cū nō ſolū ea q̄ dicis ⁊ſentis multuꝫ
diſpliceāt: immo etiā q̄pluri mi ꝑ ea ſcāda=
lizātur ⁊ multis modis perturbātur maxie
cū timeāt ex hoc in proximo ingētia ſcāda
la exoriri. ¶ zela. pau.
¶ Diligētibꝰ quidem ordinē ſuum in hoc
moleſtū me fore nō timeo: quinymo gratū
proculdubio accepturi ſunt. Si hec ſibi di=
ſpliceant et me perſequantur: ipſi ſe mani
feſtant ꝙ ordinem ſuum non diligunt cuiꝰ
et corruptionē et damna volunt. Ipſis er=
go ex ſentēcia doctoꝝ rn̄deo ꝙ melius eſt
vt ſcandalū oriatur: q̄ꝫ ꝙ veritas relinqua
tur. Certum eſt enim ꝙ tam chriſtus q̄ꝫ he
lias caritate maxima mouebantur. Et nec
chriſtus propter phariſeorum ſcandalum
veritatem tacuit: nec helias propter turba
tionem iſrael veritatem dicere reliquit. ſed
regi ſibi dicenti ꝙ ipſe turbabat iſrael
reſpondit. Non ego turbo: ſed tu qui dere=
liquiſti mandata domini. Unde vere et re=
cte reſpondit. Quia non ab illo qui verita=
tem facit et loquitur: ſed ab illo a quo veri
tas et iuſticia detinetur ſcandalum perpe=
tratur. Si ergo non vis timere ſcandalum
muta vite propoſitum / emenda delictum /
et obſerua votum. Nichil aliud requiro: ni
chil aliud dico niſi ꝙ votū obſerues ad pu
rum. Nam iſta facere non eſt periculum:
quia nec contra diuinum preceptuꝫ nec cō
tra tuum votum. Quid ergo dimittis ſiue
permittis tam ingentia ſcandala euenire:
q̄ꝫ velis dimittere cupita: et dimittis ante
veritatem q̄ꝫ velis relinquere voluptatem
Per quod patet manifeſte ꝙ non ſecundū
ſpiritum ſed ſecundum carnem vadis: ⁊ id
circo non que dei ſunt ſed que carnis ſunt
ſapis. ¶ Inimicus domeſti. ¶ Singulari=
tatem fuge ⁊ communitate eſto contentus.
Via enim ſecurior eſſe videtur que a pluri
bus perſonis tenetur. ¶ zela. pau. ¶ Peto
a te ſi induere vilia veſtimenta comedere
groſſa et vilia cibaria: et velle habere de=
ſpicabilia edificia: magis conſonent paupꝫ
tati q̄ꝫ omnia hec habere precioſa ⁊ delica=
ta? ¶ Inimicus domeſticus. ¶ Negare
non poſſum. ¶ zelator paupe. ¶ Ergo ma
gis conſonant profeſſioni tue regule: per
quam promiſiſti paupertatem. ¶ Inimicꝰ
domeſticus. ¶ Bene ſequitur. ¶ zelator.
pau. ¶ Si ergo propter iſta ſingulareꝫ me
dicis: profecto manifeſte innuis communi
tatem a regula deuiare Nunq̄ꝫ enim ſingu
lare eſſet ſecundum regulam viuere: ſi com
munitas ad purum regulam obſeruaret.
Quod auteꝫ via que tenetur a pluribus fo
re meliorem et ſecuriorem aſſeris: iſto mo
do tenenda eſſet via que ducit ad mortem.
Nam arcta eſt via que ducit ad vitam (vt
dicit chriſtus qui eſt veritas) et pauci in=
trant per eam. Iuxta quod accipiamus il=
lud ſcripture ſancte ſalutiferum conſilium
Non ſequeris turbam ad faciendum ma=
lum: et ī iudicio plurimoꝝ non acquieſces
ſentencie vt a veritate deuies. Illa ergo vi
ta dicenda eſt ſingularis et extranea: que
a profeſſione ſua ſeu perfectione et a regu
la deuiat. Et illa potius communis ⁊ ſācta
que per omnia regule ſe concordat. ¶ Ini
micus domeſticus. ¶ Non video iſtas de=
uiationes: nec iſtos exceſſus ſeu periculo=
ſas impuritates: contra quas clamare nō
ceſſas. Dic ergo vbi ſunt hec omnia? ¶ ze
lator paupe. ¶ Tua enim vt dixiſti volun
tate propria promiſiſti ſcilicet paupertatē
caſtitatem et obedientiam Et dimiſſis duo
bus vltimis. De primo ſcilicet de pauper=
tate dicendum eſt: eo ꝙ in hijs duobus

vltimis ſcilicet in caſtitate et obediētia q̄ꝫ
tum ad exteriora non deprehenditur nota
bilis exceſſus ſicut in primo. Et cā̄ eſt: qꝛ
in predictis duobus manifeſtus eſt termi=
nus: quem tranſgrediētes manifeſte: ime=
diate ſiūt tam caſtitatis q̄ꝫ obedientie trā̄ſ
greſſores: et per iuſticiā̄ grauiter puniun=
tur: et ſic per rigorem ipſius iuſticie a trā̄ſ
greſſoribus prohibentur. Utrum autem ab
ſtineant ab illis propter deum pure aut ꝓ
pter timorem iuſticie: eſſet temerarium iu=
dicare: quā̄ꝫ de obedientia multa, ſigna
mala appareant manifeſte. De his autem
nichil aliud ad preſens. De primo ergo ſcꝫ
de paupertate eſt dicendum: eo ꝙ ipſa eſt
totius ſpiritualis edificij fundamentū pria
rium: cui ſic omnis ſtructura religionis in=
nitiť: vt ipſiꝰ firmitate ſtabiliſ ꝛ ipſiꝰ euer
ſione fūditus euertatur. Et ideo videre po
tes ꝙ iſti ordines qui relicta paupertate di
uicijs adheſerunt: horribiliter dilapſi ſunt.
Habito ergo fundamento hoc et firmato:
faciliter habentur alia duo et etiam tota fa
brica deſuper edificata. Ut ergo ad propo=
ſitum redeamus: dic michi quid per pau=
pertatem intelligis? Nullum ego ſignū in
te video paupertatis: ſꝫ ecōtra hēs vſū co=
pioſū/curioſum/ſūptuoſum/ꝛ in multis ſu=
perfluum. ¶ Ini. do. Etenim quid ſit vera
paupertas non intelligis: ideo inſipiens, tu
mirabiliter perturbaris. Non eī̄ coſiſtit
paupertas in his exterioribus: ſed potius
in corde interius: propter quod dicit dñs.
Beati pauperes ſpiritu: ꝛ non pauperes
rebus. ¶ zela. pau. ¶ Cōfiteor ꝙ vera pau
pertas ꝛ euangelica non conſiſtit principa
liter in priuatiōe illius actus rerū tpalium
ſed in corde: ſicut caſtitas non conſiſtit ꝑn=
cipaliter in ꝑuatione illiꝰ actꝰ: ſed in corde
et voluntate. Poſſet enim homo incaſtus
eſſe: ꝛ actum illum minime exercere: ſecun=
dum quod ſaluator dicit. Qui viderit mu=
lierem ad cōcupiſcendum eam: iam me. eſt
cum ea. in cor. ſuo. Et ideo vtrum homo ſit
vere caſtus: per aliquod ſignum exterius
nullus homo cognoſcere poteſt: quia ut di=
ctum eſt ſine actu exteriori poteſt eſſe inca
ſtus: ſiue propter concupiſcentiam quam
dicit dominus vel etiam propter triſticiaꝫ
quam ponit philozophus. Tā enim concu
piſcētia q̄ꝫ triſticia occulta ſūt nobiſ Sꝫ vtrū
aliq̄s ſit icaſtꝰ optie cognoſciť ꝑ aliqđ ſignō
exterius: ſicut eſt de fornicatore. Simile
eſt enim in propoſito. Quia quis ſit verus
pauper nemo cognoſcit niſi deus: ſed an
ſit nō pauper bene conoſcitur per aliquod

ſignum exterius: Et hic eſt diues vſus ſci=
licet delicioſus: curioſus ſūptuoſus ꝛ ſuper
fluus. Unde pauperē ſe ſe dicere volūtarie
ꝛ volūtarie vſū diuitē habere ac ſollicite q̄=
rere: ſimile eſt ac ſi homo diceret ſe caſtum
et cōtrariū caſtitati ꝯmitteret actū. Uñ eſſe
pauperem et diuitem vſum habere ac ſol=
licite querere: eſt omnino impoſſibile. Et ꝓ
pterea non ſolum dicit ſaluator. Beati pau
peres ſpiritu: ſed etiam beati qui nunc eſu
ritis: quia ſaturabimini: ꝛ ve vobis qui ſa
turati eſtis ꝛ ve vobis diuitibus ꝛc̄. Non
enim dicit: qui corde poſſidetis diuitias:
ſed qui talem vſum habetis ad conſolatio=
nes vēſtras. ¶ Inimicus domeſticus.
¶ Quantumcunq̄ coneris oſtendere me
vſum diuitem non poſſe habere propria vo
luntate: poſſum tamen hoc habere prelati
auctoritate. Et idcirco omnia habeo et om
nibus vtor de ſuperioris auctoritate ¶ ze=
lator paupertatis. ¶ Ad hoc autem ꝙ cuꝫ
aliquo diſpenſetur circa proprias obſeruā
tias: requiritur auctoritas ex parte prela=
ti: et cauſa rationabilis ex parte ſubditi.
Tam enim voluntas prelati q̄ꝫ ſubditi eſt
proprijs et canonicis obſeruantijs cuiuſli=
bet religionis obligata. Et ideo nullus pre
latus diſpenſare poteſt circa proprias ob=
ſeruantias: niſi vigeat cauſa rationabilis.
¶ Inimicus domeſticus. ¶ Libet quod di
cis: ſed in omnibus quibus vtimur oſten=
dam tibi cauſam rationabilem ꝛ prelati di
ſpenſationē. Siue enim ſint illa q̄ pertinēt
ad tegumentum ſicut edificia et veſtimen=
ta ſiue que ad vitam vt cibus et potus: ſi=
ue que ad diuinum ꝛ ſapientiale ſtudium
ſicut libri. omnibus his vtor de conſcien=
tia et ꝯſēſu ꝑlati ꝛ auctē: ſicut oīb' euidēter
apparet Qꝫ etiam ibi ſit cā̄ rationabilis
pꝫ ſic.
¶ Primo in edificijs. Nam pulchra ꝛ pre=
cioſa et curioſa edificia magis hoīes alli=
ciūt: ac per hoc facilius ſua relinquunt: et
ad ſeruiēdū deo nobiſcū citius veniūt: quo
rū aduentus et conuerſio eſt magna edifi=
catio in populo. Et maxime cū notabiles ꝑ
ſone quamplures ordinem intrent: qui i ſe
culo pulchra edificia habebant Patet ergo
ex predictis ꝙ melius eſt habere pulchra
edificia et curioſa: q̄ꝫ turpia et deformia.
Et ſic patet cauſa rationabilis. Eadem eī̄
ratio manet in omnibus alijs que ad vſum
accepimus. ¶ zelator pauptatis. ¶ Iam
enim vehemementer admiror ſuper ceita
tem cordis tui ꝛ alalitatem tuam: dum nō
ſpiritualiter ſed carnaliter ſapis: vt qua

ſi humana induſtria velis totū oꝛdinē gu=
bernare. Hec ſapientia non eſt de ſurſum:
ſed pocius eſt animalis et terrena cum po
nas et dicas vtile: quod eſt multum ac ma
gnum ſpiritualibus viris detrimētum. Po
nis enim ante oculos hominum maximum
offendiculū infringendo finem verum: et il
lis falſum et vaniſſimū preſentando. Quid
eſt enim aliud hoc. ꝙ̄ dicere hominibus: nō
intretis in religionem pure ꝑpter deum: ſꝫ
pꝛopter edificium pulchꝛum. Talium intē
tio et finis aliqñ talibus vanitatibus mun
di infringitur: et finis verus aliqñ impedi
tur ſiue mutatur. Quanto em̄ talis finis in
tēditur: tanto amplius finis eternus per=
uertitur et impeditur. Qui ergo ꝓpter
iſtas et conſimiles vanitates ad oꝛdinem
venit: ad oꝛdinē nō venit: ſed ab oꝛdine re
cedit et fugit velociſſime: qui pꝛopter iſta
in oꝛdine perſeuerat. Multi em̄ ꝑpt hmōi
vanas ſpes ſe nobis iungunt: qui vtinā in
ſeculo remanerēt. Pꝛopterea nō ſolum ipſa
curioſa edificia venientibus ad oꝛdineu no
cent: verūetiam habitātes in eis offendūt
mundo malum exemplum oſtendūt: ⁊ chꝛi
ſti euangelio offendiculum ſubminiſtrant
Dico igitur ꝙ he curioſitates inhabitan=
tes offendūt: quod (ſi ſpiritualis eēs) expe
rientia te doceret. Non autem michi: ſꝫ ſan
ctis ſpiritu ſancto inſpiratis crede. Unde
Berñ. Subintrante ere alieno ſūptuoſa et
ambicioſa edificatione cellarum. reiecta ſā
cta paupertate et pia humilitate. verū de=
coꝛem domus dei alienātes ⁊ a nobis et a
cellis noſtris per manus artificium exqui=
ſitoꝛum cellas non quaſi heremiticas ſed
quaſi aromaticas edificamus ⁊c̄. Ergo ego
obſecro vt in peregrinatione huius ſeculi
que milicia eſt ſuper terrā edificemus no
bis non domos ad habitādū: ſed taberna=
cula ad deſerendū: vt puta inde cito euocā
di ⁊ migraturi in patriā et ciuitatē noſtrā
domū eternitatis noſtre. In alieno em̄ ha=
bitamus ⁊ in alieno laboꝛamus: nam nr̄m
nō eſt quod nobiſcū poꝛtare non poſſumus
Credite ergo michi fratres: ⁊ vtinā vobis
experiri non cōtingat: quia pulchꝛitudies
iſte et foꝛenſes honeſtates cito virile ꝓpo=
ſitum eneruant: et maſculinū animū effe=
minānt: mundo pꝛebent malū exemplum nō
ſolū ad litterā: ſicut iam intellexi de multis
ſecularibus qui a nobis exemplum accipi=
unt domificandi: ſed etiam exemplum eis
datur vt hoc non deſpiciant ſed vt faciāt:
facta conſeruent et de eis curā habeāt ⁊ in
illis coꝛ apponant: et iam in celis vbi no=
ſtra conuerſatio ⁊ habitatio eſſe debet non
aſpiciant. Et cum dicat apoſtolus ꝙ nō ha
bemus hic ciuitatē manentē ſed futuram
inquirimus: per talia opera eis ſuademus
vt ſcilicet hic maneant: et ꝙ hic cum ſolli
tudine magna edificent: quia nos futuram
non inquirimus. Et idcirco taliter edifica=
mus. Ita ꝙ pꝛo habitatione patrie diligen
da multipliciter offendimus peregrinatio=
nem terre euangelio chꝛiſti offendiculum
ſubminiſtrantes. Hec enim ſumptuoſa edi
ficia fieri non poſſunt ſine multa pecunia.
Pecuniam vero multam pauperes habe=
re non poſſunt ſine multa diſtractione mul
toꝛum queſtuum et diuerſoꝛum. Hec enim
fieri non poſſunt: niſi a multis pecunia que
ratur ⁊ accipiatur. Et cum illis pꝛedicamꝰ
ꝙ ſecundum doctrinam euangelicam hec
omnia deſpiciant ⁊ contemnant: doctrine
verbo contrarium ſuademus facto et ex=
emplo: illas ſollicite requirendo et auide
recipiendo. Et ſic euangelium chꝛiſti offen
ditur: et exemplar perfecte vite et apoſto=
lice offuſcatur.

¶ Inimicus domeſticꝰ. ¶ Inter edificia n̄e
moꝛata pulchꝛitudinem eccl̄iaꝝ includis.

¶ zelatoꝛ paupertatis. ¶ Eccleſiaꝝ ſuper
fluitates in longitudine: latitudine: et cu=
rioſitate que fiunt reſpectu materie multi=
plicis et curioſe diuerſimode polite: diſpo=
ſite ac coloꝛate penitus non excludo. Ho=
neſtates autem quaſdam vtpote ymagi=
nes crucifixi: et virginis matris eius et be
atoꝛum Johannis baptiſte et euangeliſte
et ſimilia excipio.

¶ Inimicus domeſticꝰ. ¶ Nec deum times
nec hominem reuereris: dum non ſolum
que ad vſum hominum ſpectant redargu=
is: ſed etiam que ad cultum diuinum per=
tinent repꝛehendis: cum omnia que in ec=
cleſia facta ſunt ſecundū conſiliū apoſto=
li ad honoꝛem et gloꝛiam dei facta ſint.

¶ zelatoꝛ paupertatis. ¶ Hominem em̄ re
uerentia dignum quis ſit ille ſuperius me
mini ſcilicet virtuoſum virum qualem ho
noꝛare cupio et reuereri. Deum vtiqꝫ ille
timet qui quod ſibi vouit ſiue pꝛomiſit to=
tis viribus ſeruare ſtudet. Sed ille pꝛo cer
to et ſtultus eſſet et deum non timeret: qui
votum quod deo vouit tranſiret vt ipſum
deum honoꝛaret. Unde tales ſimiles ſunt
ſauli qui non iuxta verbum domini omnia
gladio peremit. ſed econtra oues et boues
melioꝛes ſeruauit: vt eas domino in ſacri=
ficium conſumeret: pꝛopter quod tempo=
rale regnum amiſit. Et quia tu dicis hoc fa

cere ad laudē ⁊ gloriam dñi nr̄i ieſu chriſti
ſcḋm ſentenciā apoſtoli: ille apl's alia ſentē-
cia tibi r̄ſidet q̄ non ſunt facienda mala vt
veniāt queq̄ bona. Licet enī honor diuin⁹
ſit de ſe bonus: tn̄ profeſſoribus paupertatis
ſuperfluitates et curioſitates hr̄e ⁊ facere
eſt malū. Q2 ſicut dicit ille magiſter magn⁹
ſuperfluitas et curioſitas etiā in eccleſiis
nec in calicibus nec in altariū paramentiſ
nec in aliis vtēſilib⁹ eſt aliqualiter admittē-
da: q2 directe obuiāt paupertati. Poti⁹ autē
eſſent altaria denudāda: q̄ paupertati p̄miſ-
ſe modicū cōtraire: ſcḋm qḋ beatus. F. maxi
mus zelator paupertatis cuidā fratri ſibi
ſuadēti vt aliquid in craſtinū ſeu futurum
ſeruaret p̄ aliq̄bus neceſſitatibus occurrē-
tibus r̄ndit: dicēs ſe poti⁹ tēpore illius ne-
ceſſitatis altare v̄ginis marie denudare: q̄
cōtra paupertatē facere. Aūdēs q̄ accepti⁹
haberet v̄go maria q̄ altare ſuū denuda-
ret: q̄ cōtra cōſiliū filij ſui aliq̄d cōmittat.
¶Ini. ¶Certū eſt q̄ templū dñi qḋ Salo-
mon edificauit: ſp̄ūſſancti inſtinctu factum
fuit curioſū. Qḋ ergo fecit Salomō ſpiritu
ſācto plenus ⁊ in lege dñi ſapiētiſſimus: et
in mādatis ei⁹ doctiſſim⁹: videt̄ q̄ ad imi-
tationem ipſius poſſum facere illud idē
¶zela. pau. ¶Lz curioſitates ⁊ ſup̄fluita-
tes dū horrētiū in ſe retorquēt aſpectū im-
pediāt et affectū: et ſi nō ſimpliciū et deuo-
top̄: tn̄ bene facit in mūdi vanitate et curio
ſis delectātiū. Uerūtn̄ ſi aliquis p̄nceps ma
gnus vel q̄ſq̄ prediues vel quos velis qui
paupertatē nō vouiſſent deū vellēt de ſuis
diuitijs honorare: ſicut ille rex Salomō po
tētiſſimus in diuitijs ſuis honorauit: nō eſ-
ſet mr̄tū curādū: quāq̄ et ſtatui illi et pp̄lo
⁊ magis ſicut patebit cōgruerēt q̄ moderno
Sed ridiculoſū eſt valde dicere q̄ pauper
de ſemiſicijs ſuis (vt ita dicā) vellēt taliter
honorare deū. Immo potius ſicut ille cum
diuitijs ſuis deū honorauit: debem⁹ et nos
ipſum dominū honorare noſtris inopijs.
Ut ſicut nichil erat i templo qḋ nō auro te-
geret puriſſimo: ita nec in nobis nec in no-
ſtris actibus eſſe aliquid dz: quod non ſan
cta paupertate venuſtetur. Nec eſt ſimile
de populo illo ⁊ de ſtatu iſto: q2 populus il
le carnalis et rudis ⁊ valde ſenſualis erat;
⁊ per cōſequens pronus ad idolatriam Uo
luit ergo dominus templū illud ſic pulcher
rimum ſibi fieri inter alias cauſas: vt illuz
populum retraheret a peſſima cultura ido
lorum. Non q̄ ipſe in talibus delectaretur
ſicut etiam nec in beſtiarum immolatione
ſed hoc precepit ſibi offerri: vt ab idolorū
immolatione penitus abſtinerent. Poſtq̄
autem venit plenitudo temporis ⁊ dei fili⁹
deſcendit de celis: non ſic. Q2 ipſe nos hec
ſenſibilia exteriora ⁊ viſibilia inferiora do
cuit deſpicienda: vt auerſi ab exterioribus
viſibilibus et inferioribus ad interiora in
uiſibilia et ſuperiora conuertamur. Et ex
parte noſtra (vt hoc poſſemus) a culpa nr̄a
nos purgauit: virtute nos inſtituit: et gra-
tiam infudit: per quam noſtri illuminant̄
affectus: accenduntur et corroborantur ef
fectus. ac per hoc homo totus totaliter re
nouatur et ab his ſenſibilibus non modi-
cum ſubleuatur. Et idcirco idolis extinctiſ
et nos taliter ſubleuati talibus adminicu
lis quibus illi amplius non indigemus

¶An expediat veſtimenta precioſa hr̄e
¶Inimi. do. ¶De veſtimentis ſaltem di-
cere poteris q̄ vtenti non obſunt: ſicut de
edificijs dixiſti: ſed multū proſunt. Cuz enī
bonas tunicas habeo minus frigus timeo
ac per hoc melius paſſum in eccleſia diui-
num officiū pſallere et ibidem in orōe me-
lius pernoctare. Nec mundo malum exem
plum oſtendunt: q2 vt plurimū inferius de-
portantur. Nec etiam euangelica predica-
tio offenditur: q2 maior q̄ntitas pecunie re
quiritur in vilibus veſtimentis q̄ in precio
ſis q2 vna precioſa tunica et delicata p̄ mr̄
tos annos durabit: et vilis vix per annum
Minor etiaz numerus ſufficit de precioſis
et bonis q̄ de vilibus. Per quod ſatis pa-
tet q̄ induere veſtimenta precioſa eſt ma-
gis rationabile induere q̄ vilia.
¶zela. pau. ¶Liquet ſatis per ea que di-
cta ſunt ſuperius q̄ omnis vſus diues illi-
citus eſt profeſſoribus paupertatis. Q2 au
tem vti veſtimentis mollibus et precioſis
ſit vſus diuitum et non pauperum ſatz oñ-
dit dominus cum beatum Johannem Ba-
ptiſtam commendaret dicens: veſtimenta
mollia regibus et regalibus curijs cōueni-
re. Ait enim. Quid exiſtis in deſertum vi-
dere? hominem mollibus veſtitum? Quaſi
dicat non. Quia hoc eſſet vituperabile. Nā
ſecundum bernardum Mollia veſtimenta
animi molliciem indicant. Super quo Gre
gorius Camelorum enim pilis contextz ve
ſtitus Johannes fuiſſe deſcribitur Et quid
eſt dicere. Ecce qui mollibus veſtiuntur in
domibus regum ſunt: niſi aperta ſentēcia
demonſtrare q̄ non celeſti regno ſed terre
no militant hi: qui pro deo perpeti aſpera
fugiunt ſed ſolum exterioribus dediti pre-
ſentis vite molliciem et delectationē q̄rūt.

Nemo enim exiſtimet in ſtudio veſtiū pec
catum deeſſe. Qr ſi hoc culpa nō eſſet: nullo
modo dominus ioannez de veſtimenti ſui
aſperitate laudaſſet. Si hoc etiā culpa nō
eſſet: nequaq̄ȝ petrus apl's per epiſtolā ſuā
feminas a precioſarū veſtiū appetitu cōpe
ſceret dicens. Non in precioſa veſte. Pen
ſate ergo fratres que culpa ſit hec etiā vi
ros appetere: a quo curauit paſtor eccleſie
feminas ꝓhibere. Si ergo hoc peccatū eſt
ſecularibus et diuitibus: q̄ȝtomagis pau
pertatis profeſſoribus.

¶ Reſpondet ad obiectiones

¶ Porro licet de manifeſtis ſuperfluitati
bus ſit diſputatio: hic tū cogor ad repellen
das tuas terrenas ⁊ aīales obiectiōes tibi
iuxta tuā ſtulticiā reſpōdere. Cū ḡ dicis ꝙ
vtenti melius eſt habere precioſa veſtimē
ta q̄ȝ vilia: ſi de vtilitate carnis hoc intelli
gis: aſſentio ſatis. Sȝ talis vtilitas ⁊ ꝑui
ſio eſt ipſius ſpūs magna deſtructio. Sicut
enim corpus mollibꝰ: ita ſpūs duris ⁊ aſpe
ris nutritur. Et ibi ſpūs deficit: vbi caro re
quieſcit. Nō eñ hec tm̄ ſunt incitamēta lu
xurie ſicut ſapiens inuit: ſȝ etiā fomēta ſu
perbie ſicut ſancti dicūt. Vñ yſaac in libro
ſuo de cōtēplatione ait. Diligite vilia veſti
menta vt orientes in te cogitationes ela
tionis abſcīdas. Naȝ qui ſplendida diligit
humiles cogitatiōes habere nō poteſt: qr
cor exterioribus configurationibus con
formatur. Quod vero dicis ꝓpter bona ve
ſtimēta melius poſſe orare et melius poſſe
pſallere: ſi quod dicis meliꝰ. hoc eſt moro
ſius ſi ſic intelligis: vtrū poſſis negare nō
curo: ſed an hec facias non credo penitus
quia contrariū in te video. Si autem me
lius. i. efficatius intelligis: falſum eſt omni
no. Qr oīs oratio efficaciā habet ab amo
re diuino. Et ſcd̄m Grego. Tāto quis a ſu
perno amore diſiūgitur. q̄ȝto in his inferio
ribus delectatur. Et ecōtra fit ꝙ mala que
nos hic premunt: ad deū nos ire compellūt.
Vlterius cum dicis: ⁊ proximū nō ſcandali
zari per malū exemplū: ſi de ꝓximo interio
ri intelligis: falſuȝ eſt cū hoc illi abſcōdere
nō poſſis. Qr et ego ꝓximus tuus ſum et
habeo malū exemplū ⁊ valde malū: et ideȝ
de fratribus tuis intelligendum. Si vero
de exterioribꝰ dicis ꝙ illa eis abſcōdis dū
hoc ſcandalū taliter fugis: turpius incom
parabiliter peccatū incurris. Eo enim ipſo
ꝙ proximo abſconditur: hypocriſis viciuȝ
deteſtabile perpetratur. Non enim tu imi
taris beatum Franciſcum qui adeo viciū
iſtud horruit: ꝙ cum infirmaretur fruſtum
pellis intrinſecus ponere noluit ante pectꝰ
niſi etiam poneretur exterius. Et qr dicis
maiorem q̄ȝtitatem pecunie requiri ad vi
lia q̄ȝ ad precioſa: quia plus durant et ideo
rarius emuntur ⁊ paucioribus indiget ho
mo: qr a frigoribus melius ſe defendunt.
Et ſi hoc verum eſſet quod non credo: etiā
ſi hoc faceres quod non video: tolerabiliꝰ
malum puto. Sed non propter hoc excuſa
bile: ſed eo magis vituperabile: qr dictum
malum talibus apparentibꝰ conaris defen
dere et doloſis rationibus excuſare. Por
ro dixi ꝙ id non video: quia vt in pluribus
video illos qui melioribus vtuntur frequē
tius emere et plurimas habere. et econtra
illi qui viles habent: vtuntur paucioribus
et emunt rarius: qr vel amore paupertatis
pluribus vti nolūt: vt indigentia et inopia
plures habere nō poſſunt. ¶ Inimicus do

¶ Et ſi cauſam rationabilem habeam: ne
gas prelatum meum poſſe diſpenſare me
cum. ¶ zelator pauper. ¶ Si cauſaȝ ratio
nabilē habes: tecū diſpēſare poteſt. Sȝ que
ſit cauſa rationabilis in qua diſpēſare pōt
ꝓlatus in omnibꝰ diligenter attendēdū eſt.
Eſt enim duplex: ſcilicet neceſſitas et vtili
tas. Porro neceſſitas eſt duplex: ſcilicet pri
uata et cōmunis. Priuata quidem neceſſi
tas eſt cū ꝑſona ſine diſpēdio nature vl' gra
tie niſi ſecum diſpenſetur tranſire non pōt
Cōmunis vero neceſſitas eſt cum vniuerſi
tas abſq̄ȝ diſpēdio ꝯmunis boni niſi per di
ſpenſationē ei ſubueniatur ptranſire nō va
let. Vtilitas eſt duplex: priuata videlicet ⁊
cōmunis. ⁊ in vtraq̄ȝ q̄ñq̄ȝ diſpenſatur; cuȝ
ſcȝ priuati vel cōis boni ſpūalis precipue
⁊ nō mediocre certis indicijs ⁊ probabilibꝰ
ab eo q̄ diſpēſat futurū ſperatur emolimen
tū. Vnde ſcias firmiter ꝙ multi dicūt ſe ne
ceſſitatē habere: et ideo veſtimentis ēptis
indigere. Si modicū dolet caput: dicunt ſe
neceſſitatem pati: ac per hoc indigere cibis
et potibus delicatis. Sepe enim immo ſe
piſſime hodie edendi delectatio ſeruit gu
le: ⁊ ſeruire ſimulat indigētie nature. Vnde
ad tantam paulatiȝ deueniſti miſeriā: ꝙ ſi
ne indigētia alia apparenti vel vera ad ci
baria et vina delicata et ad quecunq̄ȝ alia
precioſa voluptuoſe te diffundis. Et quod
verecundum eſt dicere ſed verecundius fa
cere: nō contētus vno genere ciborum nec
vna manerie paratorum corporis infirmā
tis ruinas reficere pro incommodo ſed di
uerſimode preparatis / carnis luxuriantis
curā ꝑficis in deſiderio Rogo ḡ te dic q̄ eſt
hec ſecuritas iter frēdētiū vndiq̄ȝ hoſtium

fulgurantes haſtas ⁊ circūuolantiū arma
vndiq; conſiſtere: et dicere pax pax et non
ē pax? Cum dixerint (īquit apoſtolus) pax
et ſecuritas: tunc repentinus eis interitus
ſuperueniet: ſicut dolor in vtero habentis
et non effugient. Unde timendum eſt valde
illud quod dicit. Ambroſius. Uix vidi con=
tinentem quē nō vidi abſtinentem Si ergo
caſtitatis cupis habere perfecte triumphū
delicias temporales fuge vt poſſis celeſtes
et perpetuas obtinere. Quia ſecundum
Hieronymum/impoſſibile eſt vt quis pre=
ſentibus et futuris fruatur bonis: vt hic vē
trem et illic mentem impleat: et de delicijs
ad delicias tranſeat.

¶ Inimicus domeſticus. ¶ Contra etiam
illa que ad vite naturalis conſeruationem
pertinent obloqueris. Nullus enim homo
qui legis naturalis precepto ad eſſe natu=
re conſeruandum indiſpenſabiliter obliga
tus: hijs ſine quibus eſſe nature non con=
ſeruatur renunciare poteſt. Cum ergo pre
cepto legis naturalis ſim indiſpenſabiliter
obligatus vſui iſtarum rerum ſine quibus
eſſe nature non conſeruatur renūciare nō
potui nec poſſum. Igitur eſt michi licitus
vſus iſtarꝫ rerꝫ ⁊ nō ſolū vſ⁹ iſtarꝫ rerꝫ q̄ ſpe
ctāt ad ꝯſuationē vite licit⁹ ē mihi ſꝫ etiā ea
q̄ faciunt ad voti cōſummationem. Qr vo=
to vno emiſſo prohibentur omnia vota in=
compaſſibilia. Uoto enim emiſſo de celebrā
do diuinum officium renūtiatio vſus ꝓhi=
betur eorum ſine quibus diuinum officiuꝫ
non conſummatur: ſicut ſūt libri eccleſiaſti=
ci. calices ⁊ ſimilia et eodem modo probari
poteſt de hijs que pertinēt ad officium pre
dicationis. ¶ zelator paupertatis. ¶ Non
enim contra illa que ad vite naturalis con
ſeruationem ſunt ſeu voti cōſummationem
vllatenus loqui volo: ſed cōtra ſuperflua
que ſunt in hijs ⁊ fiunt ſermone ſimplici lo
qui intendo. Uſus enim rerum quem dixi=
ſti: non ſolum eſt tibi licitus ſed etiam ne=
ceſſarius: ſicut optime oſtendiſti. Sed ſup=
fluus vſus ſiue ſit in his que pertinent ad
victū et veſtitū ſiue que pertinent ad ſapiē
tiale ſtudium: ſiue que ſpectant ad diuinū
officium ſiue in vtenſilibus alijs que perti
nent ad humanum commodum profeſſori=
bus paupertatis illicitus eſt vt ſuperius
eſt oſtenſum.

¶ Inimicus domeſticus ¶ Ubi ſunt hec ſu
perflua nō video:: et que ſint penitus igno
ro. ¶ zelator paupertatis. ¶ Supuerfluū
conſiſtit maxime in unmero quantitate:
ſumptuoſitate et decore Superfluum eniꝫ
eſt quo ablato ſufficit reliqnuꝫ quod rema
net. Duo igitur ſuperfluunt ſi vnū remane
at et ſufficit: multū ſi parū: preciosū ſi vile:
et ſpecioſum ſi deſpicabile. Si igitur in pre
dictis ſuperfluitatem non aduertis: cecus
es et ſenſu et pena indiges: et illi aſſimila=
ris qui vtrum nix ſit alba et an deus ſit co=
lendus dubitat atq; negat. Unde ſi forte ex
certa malicia veritatem impugnas: graui
ter et in ſpiritum ſanctū peccas. Quod pec
catum in hoc ſeculo non remittitur nec in
futuro vllatenus relaxatur. Si vero adeo
a ſpiritualibus receſſiſti carnalibus inhe=
rendo. Ut tibi coopertum ſit hoc et occultū
potes cum illis nō immerito computari de
quibus apoſtolus dicit. Et ſi apertum eſt
euangelium: tamen hijs qui pereunt nō eſt
apertum. ¶ Inimicus domeſticus. ¶ Ut
quid tot verba multiplicas. Non enim in
rebus eſt vicium ſed in voluntate. Unde ſi
volūtas fuerit mala et omnia opera eius
erunt mala. Et ſi bona fuerit omnia opera
eius erunt bona. Propter quod Saluator
dicit. ꝙ non poteſt arbor mala fructus bo=
nos facere: nec arbor bona fructus malos
facere. ¶ zelator paupertatis. ¶ Certum
eſt ſicut dixiſti: peccatum ſolum conſiſtere
in voluntate et non in rebus. ſed res quan
doq; occaſio peccati ſunt in voluntate ſcili=
licet quando voluntas ad res creatas in=
ordinate ſe conuertit. Et tunc vicium eſſe in
voluntate cognoſcitur: quando homo ad il
licita manifeſte conuertit. Illicitum auteꝫ
eſt aliquid agere quod deus prohibuit vel
prelatus qui vicem dei gerit vel quia vo=
lūtas per votum ad contraria ſe obliga=
uit. Ergo ſuppoſito ꝙ de⁹ vel prelatus nō
prohibuit vſum ſuperfluum: prohibet ta=
men ipſum votum voluntarie emiſſum.
Nam vſus talium vt ſupradictum eſt pau
pertati obuiat manifeſte. ideo illicitus eſt
omnino profeſſoribus paupertatis. ¶ Ini
micus domeſticus. ¶ Superfluum in nu=
mero ⁊ quātitate ſatis videri poteſt quan=
do admittitur: ſꝫ vti cibis et potib⁹ delicatiſ
ſuperfluū eſſe non credo nec illicitū. Quo=
niam dicit ſcriptura ꝙ bona bonis creata
ſūt ab initio: peccator vero non eſt dignus
pane quo veſcitur. Unde bonus homo poſ=
ſet comedere aurum purum.

¶ zelator paupertatis. ¶ Quamuis aucto
ritas illa de bonis ſpiritualib⁹ intelligatꝛ
tamen de bonis temporalibus tibi exponē
ti reſpōdeo ꝙ eo ipſo ꝙ ſub certo titulo bo
nitatis talibus et delicatis veſceris pecca
tor efficeris. ¶ Dum enim credis eſ

aſſeris te bonum indubitanter laberis in pꝛeſumptionis et ſuperbie vicium: ac per hoc nō es dignus hijs delicijs: ſed nec pane etiā quo veſceris iuxta tuā ſententiam ſupradictam. Et nōne incidis in grāde peccatuꝫ dū preſumis te dicere iuſtū qđ ille qui vſqꝫ ad tertium celum raptus fuerat dicere nō audebat: Nichil inquit michi cōſcius ſum ſed non in hoc iuſtificatus ſum. Sciebat enim illud ſapiētis ꝙ nemo ſcit vtrum ſit dignus amore dei vel odio: ſed omnia in futurum ſeruantur incerta ¶ Ini. do. ¶ Et vſqꝫquo habebunt finem verba tua preſumptuoſa? Si enim vides exceſſum recurre ad prelatum et ſufficit tibi: et ne tantum loquaris. Tu forte ordinem rectificabis. ¶ Ze. pau. ¶ Uerba mea in te nō capiunt vt video ſꝫ propter hoc nō tacebo quin ſemper et verbis tuis dum audire volueris reſpōdebo. nō ſeruire cupiens ſtudio contentionis ſed zelo iuſticie et veritatis. Et cum dicis ꝙ ad prelatum recurrere debeam. Reſpōdeo ꝙ prelati cauſa ſunt omnium predictorum effectiua vel permiſſiua: ⁊ ideo nichil michi proderit recurrere ad eos cum multi nō ſolum dedignātur audire ſed etiam loquētes crudeliter perſequūtur. Et qꝛ me circa iſtā materiā loquētem dicis dico tibi ꝙ valde parū loquor de materia ſupradicta niſi cū amatoribus paupertatis. Sed multum et multotiēs talia verſantur in corde meo: aliqñ tñ ex abūdātia cordis loquor nō preſūptuoſe ſeu ſtulticia deceptus ſed ſctōꝝ cōſilio ⁊ ſentencijs pmunit⁹. Et qđ mai⁹ eſt oībus creditur firmiter et experimento ſenſibiliter ſentitur multos iſta loqui et ſentire ſpirituſancto mirabiliter et nouiter inſpiratos ſicut a pluribus et diuerſis pluries verbis et lr̄is īntellexi. Uñ recte poſſū dicere illud dictū apl̄i. Ille ē ꝗ teſtimoniū phibet ſpūi nr̄o ꝙ ſum⁹ filij dei. Quidꝗdem ſpūs ita iā fortificauit pdictos vt habeāt ꝓ nichilo penas tuas: qđ eſt magnū ſignū ipos habere ſpm̄ ſctm̄ ſecū. Iuxta qđ dicit gregori⁹ de apoſtolis. Mūdi poteſtatib⁹ contraire nō pſumerēt: niſi eos ſpūs ſcti gr̄a fortitudo ſolidaſſet. ¶ Qꝫ autē dicta mea ab alijs ſentētijs ſctōꝝ nō deuiāt: ſed ꝙ p oīa ſe cōcordāt videam⁹. Uñ Bernar. ſermone btī Iohānis baptiſte. ſup illđ. Erat enī lucerna ardēs ait. Ligat⁹ quoqꝫ ⁊ iohānes ī carcere truſus nichilomin⁹ ſtetit in veritate: ⁊ occubuit ꝓ veritate. Ferueat ergo in nobis iſte zelus charitatis ferueat ⁊ amor iuſticie fugiēdo odiū iniqtatis. Nemo fratris ſui vicia palpet. peccata diſſimulet. Nō dicat. Nūquid frīs mei cuſtos ſū ego? Nemo etiā inquantū in ſe eſt equanimiter ferat cū viderit ordinem deperire: īminui diſciplinā. Eſt enī cōſentire ad ſimile cū arguere poſſis. Et ſcimus qꝛ ſimilis pena maculat cōſentientes ſcđm illud apoſtoli Ad Roma. j. Digni ſunt morte nō ſolum ꝗ faciunt: ſed etiā qui conſentiunt facientibus. Unde Aug. in libro de verbis dñi ait. His duobus modis non te maculat mal⁹: ſi nō cōſentis et redarguis. Utrūqꝫ autē amplexus eſt apl̄s dicens epheſijs. Nolite cōicare opibus infructuoſis tenebrarū: magis autem redarguite. Propter qđ dicit Greg. ſup illđ Iob. in oībus his nō peccauit iob labijs ſuis Duobus modis labijs delinquimus. Uel cū iniuſta loquimur. vel cū iuſta reticemus. Si enim tacere aliquando culpa non eſſet propheta non diceret Ueh michi qꝛ tacui. Et qꝛ vltimo de rectificatione ordinis ironice ⁊ deriſiue me īterrogas: ſcias qꝛ de deriſiōe tua nō curo: qꝛ deluſores deus deludet. Firmiter tñ credo ꝙ p tales ordo rectificabitur quos nūc tui ſimiles ꝙtū in ſe eſt deprimūt et deſtruūt ꝙtum poſſūt. Et hoc habeo pro magno argumēto: quia vt ſuperius tactū eſt ꝓpter zelū ordīs nec tuas minas nec tuas truſas timēt nec opprobria formidāt Sꝫ more apl̄ico in tribulatione cōſolant̄: ⁊ iō final̄r tuas impuritates ⁊ miſerias ꝓ modico ſuſtinebūt. ¶ Ini. do. ¶ Diſcede a me ⁊ ampli⁹ de iſta mat̄ia nō loquarꝭ. ¶ Zela. pau. ¶ Ueh michi qꝛ tacui: ⁊ veh dñe tacētibus de te: qꝛ loqͨes mlͭti ſūt. Ad te ergo ieſu dulciſſime dirigātur verba mea: ꝗ tua pietate dignerꝭ ordinem iſtum rectificare: vt deuoti tibi fidelit̄ poſſint ſeruire. Amen.

¶ Explicit diſputatio

inter zelatorem paupꝛtatis ⁊ inimicum domeſticum eius

¶ Sequitur quedaꝫ notabilis

⁊ cōpēdioſa declaratio qualitatis ⁊ ſublimitatꝭ ac pfectiōis paupꝛtatꝭ euāgelice rl̄e ffm minoꝝ ⁊ pfectiſſime abnegatiōis ꝓprietatꝭ quarūlꝫ reꝝ tēporaliū: ⁊ qualiter tā ex tenore rl̄e ipſi⁹ in diuerſis paſſib⁹ ꝙ ex pfectiōe ⁊ ſublimitate obſe quā rl̄a ipſa ꝓfitetur ꝙ etiā ex cōſilioꝝ ⁊ alioꝝ preceptoꝝ eiuſdē rl̄e ſupma ⁊ euāgelica pfectione ipa ſublimitas pfectiōis paupꝛtatis ipſius probat̄ ⁊ euidētius demōſtrat̄. A quodam illuminato et docto patre ſui ſtat⁹ zelatore congruenter edita.

IN primis igit̃ Q꞉ regula fratrũ mioꝝ excludat oẽm ꝓprietatẽ tã in ſpeciali q̃ȝ in cõi et pauptatẽ euãgelicã ſeruari mãdet tã in exterioꝝ reꝝ moderato vſu q̃ȝ in interiori ipaꝝ abdicatione ex .xij. ſequẽtibus euidẽter demonſtrat̃ et ꝓbat̃. Saluo ſemꝑ in hijs meliori iudicio. Uidelicet

¶ Primo Ex vite euãgelice ſiue apoſtolice voto et profeſſione.

¶ Secundo ex paupertatis huius ſingulari commendatione in regula ipſa.

¶ Tertio ex oĩs proprietatis vniuerſalis negatione.

¶ Quarto ex mendicitatis ꝛ peregrinationis demandatione.

¶ Quito ex pecunie totali inhibitione.

¶ Sexto ex victualiũ et aliorum neceſſariorum humili receptione.

¶ Septimo ex omniũ habendorũ ꝛ cõſeruandorum omnino incerta et inſtabili et moderata prouiſione.

¶ Octauo ex fratrũ recipiendorum ad ordinem preuia expropriatione.

¶ Nono ex circunſtantiarum nobiliũ paupertatis ſingulari expreſſione.

¶ Decimo ex alioꝝ cõcilioꝝ eiuſdẽ rl'e et etiã toti⁹ rl'e ſuprema perfectione.

¶ Undecimo ex ordinis romanaꝝ ſedẽ humili ſubiectione.

¶ Duodecimo ex euangelij ſacri vnde aſſumpta eſt totali conformitate.

¶ Qualiter excluſio ꝓprietatis tã ĩ ſpeciali q̃ȝ in cõi et ſuſceptio euãgelice ꝛ perfecte pauptatis ex tenore regule primum ꝓbatur. ¶ Primũ capitulũ.

EXcluſio nãq; proprietatꝭ oĩmode tã ĩ ſpeciali q̃ȝ in cõi ꝛ ſuſceptio atq; obſuãtia pauptatꝭ euãgelice oñdit̃ ꝛ ꝓbat̃ ex rl'e tenore multipliciter. Diffinitio ei rl'e ĩ pncipio aſſerit̃ eẽ dñi nr̃i ieſu xp̃i ſctm̃ euãgeliũ obſeruare: ꝛ ſpecialit̃ q̃ad hec tria q̃ ſubiũgit Uiuẽdo. ſ. in obia ſine ꝓprio: ꝛ in caſtitate In fine dr̃ etiã q ſctm̃ euãgeliũ dñi nr̃i ieſu xp̃i qḋ firmiter ꝓmiſim⁹ obſeruem⁹. Et in plurib⁹ alijs locis oñdit ſe ꝓcedere ſimpliciter iuxta modũ euãgelice vite: vt ĩ tertio caplo vbi dicit. q ſcḋz ſctm̃ euãgeliũ de oĩb⁹ q̃ apponunt̃ eis liceat manducare. Et ſcḋo caplo agẽs de ſtabilitate hui⁹ pfeſſionis ꝓbat eã per ſtabilitatẽ euãgelice vite dicẽs. q꞉ ſcḋm euãgeliũ. Nemo mittẽs manũ ad aratrũ ꝛ aſpiciẽs retro apt⁹ ẽ regno celoꝝ. Et ſic de alijs cõſimilib⁹. Sȝ ſi hec regula oĩm ꝓprietati in cõmuni ꝛ in ſpeciali nõ abrenũciat nõ plus euãgelicã vitã ꝓfitetur aut obſeruat q̃ȝ cetere rl'e a ſãctis patribus inſtitute nec etiã tunc ſimpliciter et anthonomatice poterit dici ꝓfiteri et obſeruare euãgeliũ niſi tã in cõi q̃ȝ in ſpeciali abrenunciet ꝓprietati. cui⁹ ꝓbatio plena lȝ magnũ ꝛ ꝓlixũ tractatũ exigat ad pñs tñ patere põt ſi attẽdam⁹ quõ pauptas in xp̃o fuit exẽplata ꝛ a xp̃o docta ꝛ ĩpoſita ꝛ ab apl'is aſſũpta ꝛ obſuata. ¶ In xp̃o ei ꝛ ei⁹ vita ſic fuit exẽplata tã ĩ ei⁹ ortu q̃ȝ ĩ ei⁹ ꝓceſſu ꝛ exitu q ſicut dicit anſelm⁹ libro de ſacramentis. Pauper ita fuit vt veniẽs in mũdũ nõ in ſua ſed in aliena domo naſceret̃ ꝛ nat⁹ ꝓpter inopiã loci in pſepio brutorũ aĩaliũ poneret̃ ꝛ viuẽs in mũdo non haberet vbi caput ſuũ reclinaret. Nec moriẽs vñ nuditatem ſuã tegeret nec mortu⁹ vñ inuolueret̃: nec ſepulcrũ aut locum vbi corpus mortuum poneretur. Ad hec autẽ multiplices ꝛ ſctoꝝ auctoritates et multiplex ratio adduci poſſet ad oſtẽdẽdũ q nullomodo decuit xp̃m in mũdo aliter viuere qḋ ꝛ etiã (vt ſuprapoſita) omitto ꝓpter breuitatem. Si aũt obicat̃ contra hoc q tunc hec rl'a ẽ ĩpoſſibilis ad obſeruandũ aut piculoſa cũ oĩa q̃ in euangelijs ꝯtinẽtur aut vix aut nũq̃ poſſint ad lr̃aꝫ obſeruari dicẽdũ q ſtult⁹ ẽ q̃ credit xp̃m apl'is tradidiſſe vitã ĩpoſſibilẽ aut piculoſã: ſtult⁹ etiã eſt q̃ credit q vita oĩꝫ pfectiſſima qualis ẽ euãgelica ſit ĩpoſſibilis aut piculoſa Cũ ȝ igit̃ rl'a iſta nõ ĩtẽdat nec ĩtẽdere debeat ꝓfiteri euãgeliũ xp̃i niſi ſcḋm illũ modũ quo apl'i ipſũ ꝓfitebãtur ꝛ obſeruabãt ꝛ eiſdẽ mõis q̃bus ĩ rl'a exprimit̃ ſcȝ aliqua ꝑ modũ obligationis et pcepti et aliqua ꝑ modũ monitiõis ꝛ ꝯſilij: patet q nichil cõtinet ĩpoſſibile aut piculoſũ. Nõ eſt aũt credẽdũ q apl'i oĩa euãgelica ſcḋȝ ſupficiẽ lr̃e obſeruarent aut q ad oĩa obſuãda equalr̃ ꝛ vniformiter obligarentur et ſic de nobis eſt hoc cẽſendum.

¶ Qualiter excluſio paupertatis ꝛc. ꝓbatur ex huius paupertatis ſingulari cõmendatione in regula. ¶ Scḋȝ caplm.

EXcluſio nãq; proprietatis oĩmode tã ĩ ſpãli q̃ȝ ĩ cõi et ſuſceptio atq; obſeruãtia

pauptatis euãgelice cõſeq̄nter: oſtendit
et probat ex rł'e tenore Nã.vi.ca.vocat eã
celſitudinẽ altiſſime pauptatis eius effica-
ciã magnificãs quo ad' obtinendũ premiũ
regalis glie ⁊ meritũ virtutis ⁊ gratie ⁊ quo
ad excluſionẽ omnis tẽporalis hereditatis
et opulẽtie et quo ad gnalẽ et affectuoſam
veritatez domeſtice vite ſicut ibidẽ patet.
Magnificat eã etiam quo ad firmũ affectũ
ad eam habendam. Vult enĩ ꝙ hec ſola eis
ſit pro portione ⁊ hereditate et ꝙ adherea
tur ei cum cordis totalitate et cũ perpetua
ſtabilitate Quinto ca. vocat eaz pauperta
tem ſanctiſſimam: ſed certũ eſt ꝙ ſi hec pau
pertas non priuat omnẽ proprietatez etiã
in cõmuni: ꝙ ipſa nõ eſt altiſſima nec etiaz
ſãctiſſima: nec magnificẽtie predicte ſibi cõ
petunt eo modo ꝙ verba dicti capituli ma
gnifice ſonant. Oportet igitur ꝙ omnẽ pro
prietatẽ excludat. Q; autẽ nõ poſſit eſſe al-
tiſſima ⁊ ſacratiſſima niſi omnem excludat
proprietatem multiplici ratione et etiã in-
numerabilibus auctoritatibus ꝓbari põt.
Nulla enim ita perfecte valet ad omnium
viciorum et occaſionum extirpationez: nec
ad virtutum ſublimium arduam acq̄ſitio-
nem et conſeruationem nec ad ſtatus rł'a-
ris puriſſimã inchoationẽ et durationem:
nec ad animarum perfectiſſimam conuer-
ſionem et gubernationem ſicut illa que tã
in ſpeciali ꝙ̃ in communi proprietatem ex
cludit cuius probationes tam efficaces ꝙ̃
multiplices propter breuitatem omitto

¶ Qualiter excluſio proprietatis. ⁊c. probatur ex omnis proprieta-tis vniuerſalis negatione.

¶ Tercium capitulum

Ex tertio etiam pa
tet. Si enim illa de quibus vi-
detur accipiuntur in ea in ſum
ma ꝑfectiõe ⁊ vniuerſalitate multomagis
erit de illo de quo ipſa regula magis intẽ-
dere videtur ſcz conſilium caſtitatis ⁊ obe
dientie ſumũtur in ea in ſũma perfectione
et vniuerſalitate ſicut ex verbis in ea ex-
preſſis manifeſte apparet ⁊ tñ non ita ma-
gnifice intendũtur aut deſcribũtur in ipa
ſicut paupertas ſicut ex omnibꝰ fere verbis
eiuſdẽ apparet. Vñ in fine ipiꝰ rł'e ipam ſo-
lũmmodo cũ euãgelij ꝓmiſſione cõiũgit vbi
ait pauptatẽ ⁊ hũilitatẽ ⁊ ſctm̃ euãgeliũ ⁊c̃.
Ꝫ nulli dz eſſe dubiũ qui abrenũciatio ꝓp̃e
tatis hic ſumat̃ i ſua ſũma ꝑfectiõe ⁊ vł'ita
te. Ergo i ꝑmo capitulo vbi i medio inter
obiam ⁊ caſtitatẽ ponit ſine ꝓꝓrio: qñ autẽ
ait in obediẽtia ſine ꝓꝓrio ⁊ i caſtitate: me
diũ ſcz ſine ꝓꝓrio ſtat ibi vniuerſaliſſime nõ
minus ꝙ̃ extrema. Preterea capitulo. vi.
vbi ait ffes ſibi nichil appropriant / aut in
tendit ſolũ ꝓprietatẽ a quolz fratrũ in ſpe-
ciali negare: aut pter hoc ab oibus etiaz in
communi. Si primo modo ſolum tũc vide-
tur eſſe modus nugatorius ſimul ⁊ ridicu-
loſus Nugatorius quidẽ qz in primo capi-
tulo qñ ait ſine ꝓꝓrio. hoc ſatis declaraue
rat. Ridiculoſus etiam tñ qz cuz omnis ſta
tus regularis hoc neceſſario hẽat et ita tã
ex ſe ꝙ̃ ex ꝑcedẽtiũ religionũ forma: ꝙ̃ ex
iure canonico hoc ita eſt patẽs ꝙ nulli vix
poſſet venire in dubiũ. Tũ qz ſola illa exẽ-
pla ponit expꝛſſe ⁊ determinate quoꝝ frau-
dulenter abuſus potius ineſſe põt collegijs
cõmunitatuz ꝙ̃ in ſingularibus perſonis.
Unde ſi ibi intenderet hoc negare tãtũ ab
vnoquoq; in ſingulari tũc illa potius debe
ret expreſſiſſe in q̄bus ſingulares ꝑſone fa
cilius poſſunt tranſgredi fraudulenter et
occulte vtpote in priuata ſuperlectili ⁊ cõ-
ſimilibus non autez illa quoꝝ cõmunitas
ex ipſa cõi conhabitatione aut poſſeſſione
manifeſtiſſime ptz qualia ſunt domus: aut
locꝰ Qz igit̃ in vno breui ꝟbo ꝓprietatez
negare voluit ab vno quoq; in ſingulari ⁊
etiã a tota cõmunitate nomẽ poſuit quod
huic rei proprie potuit deſeruire: ſcz hoc no
men ffes: et hoc enĩ plurale poteſt ſtare ꝓ
ſuis ſuppoſitis diſtributiue et collectiue
et idem fecit. x. capitulo vbi pecuniã et eiꝰ
vſum interdicit qñ ait. Precipio fratribus
vniuerſis ꝙ nullomodo denarios ⁊c. Nul-
li enim ſane mẽtis eſt dubium ꝙ pecuniaz
non ſolum interdicit vnicuiq; fratrum in
ſingulari: ſed etiam toti communitati eo-
rum ſimul accepte.

¶ Qualiter excluſio proprietatis per re-gulam probatur ex mendicitatis et pere-grinationis demandatione.

¶ Quartum capitulum.

Ex quarto ſcilicet
mẽdicitatis ⁊ ꝑegrinatiõis de-
mandatione: hoc idẽ ptz ſic enĩ
vniuerſaliter proprietatem a ſuis fratribꝰ
ꝙ ꝑ talẽ abnegationẽ ſint in mũdo ſicut ꝑe-
grini et extranei et in ſtatu mendicitatis
et egeſtatis poſiti et hoc non qualitercũq;
ſed ſecundum modum quo chriſtꝰ fuit ege
nus. Unde ad hoc ꝙ talẽ ſtatuz et queſtum
humane infirmitati ſumme diffifficilẽ non
erubeſcant pro ratione introducit exẽpluz
pauptatis xpi ſcꝫ quã factus eſt egenus

pro nobis: iuxta apl'm et iuxta pſ. vere mẽdicus ſʒ pdicta non poſſunt plene verificari niſi de abnegatiõe ꝓprietatis in cõi hoc intelligať: qꝛ etiã nõ eſt dubiũ qn talis ſit altiſſima et diuiſſima. Ideo imediate poſt pdicta ꝓrupit in exclamationem paupertatis ſumme cõmẽdatoriã. Hec eſt illa celſitudo altiſſime paupertatis ꝛc.

¶ Qualiter excluſio ꝓprietatis oĩmode per regulam ꝓbatur ex pecunie totali inhibitione. ¶ Quintum capitulum.

Ex quinto hoc ipm

patet Si eĩ intenderet cõcedere ſiue nõ negare ꝓprietatẽ fr̃ibus in cõi irrationabile ſolũ non denarios ſed etiã pecuniã et quicquid pecunie noĩe cẽſeri põt ĩ tanta diſtrictiõe interdixiſſet

¶ Qualiter excluſio ꝓprietatis per regulã ꝓbatur ex victualiũ et alioꝝ neceſſariorum humili receptiõe. ¶ Sextũ capl'm.

Ex ſexto capitulo

hoc idẽ ptʒ. Nã. iiij. ca. videtur intendere ꝙ alienis cibis debeãt veſci qñ ait/ et ſc'dm ſanctum euangeliuʒ de oĩbus cibis qui apponuntur eis liceat mãducare. Premiſerat eĩ quãcũq; domũ intrauerint in quo inſtar xp̃i nõ ſolum alienis cibis ſʒ etiam alienis domib⁹ eos vult vti. ¶ v. etiã capl'o ꝓ mercede laborꝫ cõcedit ſolum recipi corpis neceſſaria pro ſe ꝛ fr̃ib⁹ et hoc nõ qualitercũq; ſʒ hũiliter et eomodo quo decet ſeruos dei ꝛ paupertatis altiſſime ſectatores. Si autem proprietas in cõi eſt eis licita tũc fruſtra ꝛ irrationabiliter hoc ponit qꝛ non ſolum corporis neceſſaria. ſʒ etiam totum ſtipendium labori debitum poterit recipi: et hoc non per modum mendicitatis humilis ꝛ ſeruilis ſʒ etiam per modum dñij et iuris debiti. In hoc etiam ꝙ prohibet non poſſe pro labore recipi denarios vel pecuniam manifeſte innuit ꝙ nichil ſub ratiõe precij ſeu nũmi poſſit ꝓ hac re accipi: qđ ſtare nõ põt ſi ꝓprietas in cõi nõ eſt ĩterdicta. ¶ iiij. etiã capitulo ꝓ neceſſitatib⁹ ĩfirmoꝝ ꝛ fratrib⁹ induendis a ſuperioribus ſollicitam curã vult geri: poti⁹ per alios ꝙ̃ ꝑ ſemetipſos ꝑ amicos ſcilicet ſpirituales quod nichill eſt dictu ſi iuridictionem proprietatis habere poſſunt.

¶ Qualit' etiã excluſio oĩmode ꝓpetatꝫ ꝛc. per regulã probatur ex oĩm habẽdorũ incerta inſtabili ꝛ moderata prouiſiõe.

¶ Tertium capitulũ.

Ex ſeptimo hoc ipʒ

ptʒ cũ eñi in cõtractatione cõmuniũ multiplex deordinatio cõtingere poſſit inſufficientiſſima eſſet hec regula ſi ꝓprietatẽ tpaliũ in cõi cõcedat cũ nichil ordinauerit de modo habendi ꝛ diſpenſãdi ipſa. Vñ manifeſte apparet ꝙ ei⁹ ꝓhibitionẽ penit⁹ intẽdebat qm̃ ꝓuiſionẽ tpalium et neceſſariorum nullaʒ appoſuit niſi ſolũ per alienos et per modum elemoſinarie mendicitatis et laborioſi operis.

¶ Qualiter idẽ ex regula probatur ex fratrũ recipiendorum ad ordineʒ pura expropriatione. ¶ Octauũ capitulum.

Ex octauo hoc ipm

ptʒ Iuxta eñi modũ ꝯſilij euangelici vult eos expropriari oĩa ſcʒ dando paupib⁹: et nõ adiũgẽdo: ea fratrum monaſterijs aut cõmunitatib⁹ quin potius taʒ fratres ſigillatim illis ſimul acceptos ꝛ eorum prelatos ſeu miniſtros ſic vult eſſe longinquos a rebus venientiũ ꝙ nec conſilio nec affectu nec facto vult eos ſe poſſe intromittere de rebus eorum: non autem ex hoc credo opportere ante tẽpus probationis iure rerum ſuaruʒ neceſſario expropriandos cum ex hoc ꝓbationi eorũ cõceſſe fieret preiudicium et in greſſui multorum iure poſſet ex hoc pſtari impedimentum ſi vſq; ad plenam expropriationem ꝛ erogationẽ eoꝝ ſemper differetur ingreſſus Credo igitur ꝙ perfectus ingrediendi modus hic ſub conſilio datur: et ꝙ venientes ꝙ̃diu in ordine ſunt de rebus ſuis non debeant curam habere: niſi ſolũ ꝓ fienda expropriatione ꝛ erogatiõe: et ꝑ alios intermedios potius ꝙ̃ ſeipſos. Quid autem de hoc ſit ad propoſitum non refert.

¶ Qualiter idẽ ex regula probatur ex circũſtantiaruʒ nobilium paupertatis ſingulari expreſſione. ¶ Nonnum capitulum

Ex nono hoc ipſũ

ptʒ Cũ eñi circũſtantias paupertati euãgelice plenarie ſimili modo ꝯgruẽtes iuxta modũ euãgelicum plenarium diſtrictiſſime proſequať ſcilicet de nuditate calciamentorum priuatione equitaturarũ modo et vilitate veſtimentorum et ciborum: ridiculoſum et omnino irrationabile eſſet ſi de iactu ſubtrato circunſtantijs nullomodo curaret.

Qualiter idem probatur ex aliorũ cõſi=
liorũ einſdem regule et etiam totius regu
le ſuprema perfectione. Decimum capl'm.

Ex decimo hoc ip
ſum patet. Si eñ regula iſta
pauptatem altiſſimam et cete
ra cõſilia xp̄i in ſummo nõ ꝓfi
tentur tunc nec iuxta mãdatũ
dñi pape nec ſecũdum euangeliũ recte di=
ceretur ꝙ non licebit de iſta religione exi=
re. nec ad perfectionem euangelicã aſcen=
dere eſſet retro aſpicere ſed poti⁹ in anteri
ora ſe extendere ¶ Preterea cum in oĩb⁹
alijs cõſilijs euãgelicis iuxta modum per=
fectionis euãgelice hec regula perfectiſſi=
ma inueniatur: nullaten⁹ ſicut ſupra tactũ
fuit credendum eſt: ipſam nõ tenere ſũmũ
in pauptate de qua prolixi⁹ et altius into
nare videtur. ¶ Preterea cũ hec regula ſũ
mam obedientiam ⁊ altiorẽ profiteatur ꝗ̃
ꝓfiteri quis poteſt: talis aũt obediẽtia pau
pertatem altiſſimam in ſeipſa includat tan
ꝗ̃ vere tollens omne temporale dñium: nec
etiam ſine ipſa bono modo cõſiſtere poſſit:
patet ꝙ huiuſmodi paupertatem profitet̃/
minor aũt ſatis patet.

¶ Ad hec aũt congruenter poſſet adduci
mirifica ⁊ miſtica apparitio illa trium pau
perum dominarum noue ſalutationis ge=
nere ipſum patriarcham pauperum ſalu=
tantiũ. De quibus refert ſanctus Bonauẽ
tura ꝙ ipſi viro dei ad ciuitatem ſenenſẽ
properanti mirabile accidit. Tres quidẽ
mulieres paupertate: ſtatura/ etate et fa=
cie per omnia ſimiles: in quadaz ei magna
planicie inter campilium et ſanctum quiri
cum occurrerunt nouum ſalutationis mu=
nuſculum offerẽtes. Bene veniat (inquiũt)
dña paupertas. Quo audito verus pau=
pertatis amator indicibili replet⁹ eſt gau=
dio: vt pote qui nichil in ſe ſalutãdum ho=
minibus tam libenter haberet: ꝗ̃ quod il=
le decreuerant. Subito diſparẽtibus illis
conſiderantes fratres ſocij tam admirabi=
lem in eis ſimilitudinis/ ſalutationis / oc=
curſus/ et diſparentie nouitatem: miſticum
aliquid deſignari circa virum ſãctum non
irrationabiliter perpenderunt. Sane per
illas tres (vt videbat̃) mulieres paupercu=
las: ſic vniformi facie occurrentes: ſic ſalu=
tantes inſolite. ſic ſubito diſparentes: euã=
gelice perfectionis formoſitas quantũ ad
caſtitatem ſcilicet obedientiam et pauper=
tatem ſatis conuenienter oſtenditur in vi=
ro dei pari forma perfecte fulſiſſe: licet glo
riari preelegerit in priuilegio pauperta=
tis: quam modo matrem / modo ſponſam/
modo dñam nominare ſolebat. In qua ce=
teros cupiebat excedere: qui ex ipſa didice
rat inferiorẽ ſe omnibus reputare. Hec ſan
ctus Bonauẽtura in legẽda maiori. Quib⁹
nichil melius adduci poteſt ad probandũ
intentum de pari et vniformi ſublimitate
perfectionis euangelice paupertatis/obe=
dientie/ ⁊ caſtitatis/vite ⁊ regule atꝙ volũ
tatis ipſius beatiſſimi patris: in quib⁹ pau
pertas ipſa non poſterior vel infirmior per
hec ſed equalis vel prima clari⁹ cõprobat̃.

Qualiter hoc idem probatur ex ordi=
nis ad romanam ſedem humili ſubiectione.

¶ Undecimum capitulũ.

Ex vndecimo hoc
ipſum patet. Sicut enim ex prĩ
cipio et fine hui⁹ r'le claret: to=
tus ſtatus ille eſt romano põtifici ⁊ ei⁹ ſedi
ſubiectus et hoc ꝗ̃tum aliquis ſtatus eſſe
poteſt. ymo et in rerũ dñio ⁊ ꝓprietate quã
papa retinet pluſꝗ̃ aliquis ſtatus eidem
ſubicitur ſed hoc eſſe nõ poteſt ſi iuriſdictio
alicui⁹ ꝓprietatis in cõi ſpectat ad ordinez
ipſum. Quarum ꝓpoſitionũ clarificatiões
pleniores propter breuitatem omitto.

¶ Preterea ſi ſecundum regulã Cardina=
lis auctoritate ſummi pontificis: debet eſſe
huius ordinis gubernator ergo habet au=
ctoritatem diſpenſandi ea quib⁹ ordo vtit̃ tã=
ꝗ̃ gubernator: ſed ſi iuriſdictio proprieta
tis ſpectat ad totum ordinem in communi
tunc potius habebit auctẽ gubernãdi ⁊
diſpenſandi ille qui per electionem commu
nitatis: ipſi cõmunitati preeſt miniſter ſci=
licet generalis: ꝗ̃ habeat cardinalis qui di
citur gubernator ¶ Qz autẽ in hoc manda
to regule de cardinali petendo guberna=
tore hoc vere intelligatur. patet ex grego=
rio nono qui ex hoc trahit ꝙ ad cardinalẽ
iſtum ſpectat auctoritas vendendi ⁊ cõmu
tandi potius ꝗ̃ ipſius ordinis prelatis
ex nullo loco regule hoc trahi poteſt ꝗ̃ ex
iſto.

Qualiter hoc idem probatur ex euan
gelij ſacri vnde aſſũpta eſt conformitate.

¶ Capitulum. xij.

Ex duodecimo hoc ip
ſum pz. Nã in aſſũptione hui⁹ re=
gule mot⁹ fuit ei⁹ iſtitutor ex audi
tu lectiõis euãgelice in qua xp̄s pauptatẽ
hanc altiſſimã ap̄lis imponit. In eius ap=
probatione dubitantib⁹ aliquibus ꝙ pau=

pertas hui⁹ eſſet ꝑiculoſa aut impoſſibilis
ab vno de cardinalibus eſt reſponſum ꝙ
hoc ſentire eſſet peccare in euãgeliũ xp̄i et
vitã ei⁹. Et ei⁹ etiã ſolẽni expoſitiõe et ob=
ſeruantiũ zelo: et cõſuetudine q̃ eſt optima
legis interpres et maxime ex beati Fran=
ciſci zelo et obſeruãtia ex cõi etiam inten=
tione omnium intendentium obligare ſe
ad eam tẽpore profeſſionis eius abſq; om
ni dubitationis ſcrupulo: patet proprieta=
tem in communi per profeſſionem huius
regule penitus abdicari.

¶ Triplex aſſignatur ratio quare in regu
la non fuit nominetenus expreſſum vel di
ctum vt fratres non haberent aliquid eti=
am in communi ꝛc. Si autez queratur qua
re hic in ip̄a regula non fuit nominetenus
expreſſum vtpote ꝙ diceretur ꝙ non habe
rent aliquid etiam in communi aut aliq̃d
ſimile. ¶ Reſpõſio. Rationabiliſſime ex tri
plici cauſa hoc eſtimo factuz fuiſſe. Primo
ad omnimodam expropriationis et frater
ne communitatis efficatiorem expreſſionẽ
Secundo ad euangelice doctrine confor=
miorem aſſimilationem. Tertio ad tante
veritatis condignam et expedientẽ occul
tationem. Quantũ ad primum quidem fa
ctum eſt hoc: qꝛ modus ille communium q̃
per paupertatem altiſſimam abrenunciat̃
habet in ſe aliquid proprietatis. Nam ap
propriatur alicui determinato collegio ꝛ
quilibet de illo collegio aliquid iuris ha=
bet in ipſis cõibus quod nõ h̄nt illi qui nõ
ſunt de illo collegio ratione autem iſtius
proprietatis ſoluz opponuntur altiſſime
paupertati: et ratione eius ſoluz aliquid
habent de imperfectione oppoſita perfe=
fectioni altiſſime paupertatis. Unde per
hanc paupertatem non abrenunciatur eis
q̃tum ſunt communia ſed ſolum q̃tuz ha=
bent aliquid de ratione proprietatis. No=
men em̄ communitatis q̃tum eſt de ſe di=
cit puram perfectionem et vnitati carita=
tis et liberalitatis proportionalez. Quod
patet qñ ſumitur generaliſſime ad omnes
Excluſa em̄ ratione ꝓprietatis q̃admodũ
erat in ſtatu innocẽtie ꝛ erit in ſtatu gl'ie.
et ſic ſcd̄m quoſdã ſumit̃. Act. v. qñ dicitur
ꝙ erãt illis omnia cõmunia et ꝓut clemẽs
in ep̄la. v. dicit et habet̃ cã. xij. q. j. ſ. ꝙ cõis
vſus oĩm que in hoc mũdo ſunt oĩbus eſſe
hoĩbus debuit nõ ei ait ꝙ debuerit eſſe cõ
munis iſti et illi collegio ſꝫ oĩbus hoĩbus.
Et talem communitatem videtur velle at
tribuere illis de quibus dr̃ ꝙ erant illis
oĩa cõia. Ut ergo ſignificaretur ꝙ ſola ꝓ=
prietas dicit quid imperfectionis: nõ autẽ
cõitas q̃tum eſt de ſe aliquomodo ideo in
abdicatione rerum que fit per altiſſimam
paupertatem nulla fit mẽtio de abdicatio
ne cõmunitatis nec in euangelio nec in re=
gula iſta ſed ſolũ de abdicatiõe ꝓprietatis
Quantũ ad ſcd̄m factũ eſt hoc vt in hoc ip
ſo moduz conformẽ teneat euangelio xp̄i:
vbi ſolum ꝓprietas abdicandi ponitur ſin
gulariter qñ dicitur. vade et vende oĩa q̃
habes: et cõiter qñ dicitur. Nolite poſſide=
re aurum ꝛc. Primo enim modo aſſimila=
tur hec regula qñ in primo capitulo ait ꝙ
vadãt et vẽdant oĩa ſua ꝛc. Quantũ aũt ad
ſcd̄z: nõ eſt dignũ ꝙ ad ꝑcioſitatẽ tãte mar
garite tantiq; theſauri intrent niſi fuerint
ſtudioſi ad eius veritatem intuendã admi
rãdam/diligendam/obſeruandam/degu=
ſtandam/et extollendam ſimul et defendẽ
dam. Multe autem ſunt alie cauſe occulta
tionis huius rei magne et ardue et conſi=
miles occultationes ſecretoꝝ fidei noſtre.

¶ Sequuntur cõſequẽ

ter. vij. notabiles articuli paupertatis ſan
ctiſſime et euangelice minoruz perfectio
nem et qualitatem ipſius ac quorũdam re
laxationes et impuritates contra eaz ple=
nius declarantes ſcd̄m opinionem ſupra=
dicti docti patris ſui ſtat⁹ zelatoris et alio
rum iuxta regulam et ipſius regule decla
rationes.

Ex p̄miſſis ꝛ aliijs
circa ſtatuz paupertatis euã
gelice ꝛ r'laris minoꝝ ipſam
euangelicam paupertatẽ pre
ceteris profitentiũ multa eli=
ciũtur et neceſſario ex eis ſequũt̃ q̃ a mul=
tis minus intelliguntur vel contẽpnuntur
ex quorum ignorãtia et contemptu varie
impuritates et relaxationes ſequuntur.
Quapropter ex ſequentibus annotatis
articulis circa rerum abnegationem ꝛ ſta
tum paupertatis et proprietatis et aliquo
rum exceſſuum in talibus facile q̃s agno=
ſcere poterit que ꝛ q̃ta ſit reꝝ vtẽdaꝝ mo
derata penuria ꝛ pauꝑtas ꝛ reꝝ ꝓprie=
tatis ꝑfecta abnegatio quam ſeq̃ dꝫ et vbi
et in quibus excedat: et quomodo et q̃ ſint
impuritates ꝛ relaxationes/ſeu relaxatio
num occaſiones/ipſam defedantes. Que
vt clarius intelligantur per ſeptem articu
los breuiter ꝛ ſuccinte modo qui ſequitur
diſtinguentur atq; deſcribentur.

¶ Articulus primus, de omnimoda ab-
dicatione iuris ſeu iuriſdictionis rerū tem
poralium ⁊ vſu paupere earum qualis ſit
et eſſe debeat in fratribus ex regula et de-
clarationibus.

In primis itaq̧ ſequēdo regulā et eius ap ꝓ-
batas declarationes dico om
nem abdicationē iuris ſeu iu
riſdictionis temporalis rerū
eſſe de ſubſtantia vite euangelice ⁊ apl'ice
⁊ de ſubſtantia regule noſtre ⁊ ordinis no-
ſtri minoꝝ nr̄eq̧ profeſſionis et voti. Et li-
cet vſus pauper nō ſit de ſubſtantia paup-
pertatis euāgelice nec voti paupertatis re
gule nr̄e ſed ad obedientie votum et ad a-
lia regule precepta talem vſum indicētia ⁊
modificantia ⁊ in aliquibus artantia et in
aliquibus penitus ꝓhibentia (iuxta petrū
aureolum ⁊ omnimodā veritatē) eſt tamen
iſto modo de ſubſtantia regule noſtre ⁊ or-
dinis beatiſſimi patris nr̄i frācīſci noſtre-
q̧ profeſſionis et voti eo modo videlȝ quo
ex regula indicitur et exprimitur: vt vilib⁹
indui veſtimentis / calciamētis nō vti nec
equitaturis niſi in neceſſitate: pecuniā nū-
q̄ recipere per ſe nec per interpoſitam per
ſonam. ⁊c̄. ⁊ ꝓut cōſequēter ex apl'icis de-
clarationibus et ordinationibus ſeruandū
eſſe in reliquis determinatur vcȝ ſub ꝯgru
enti modificatione qualitatis ⁊ q̄titatis re
rum vtendarū quarum arbitrium ⁊ diſtri-
butio miniſtris et cuſtodibus in ſuis admi
niſtrationibus ⁊ eorum quibus committūt
et quibus nūc per modernas ordinis decla
rationes committitur vcȝ gardianorū ⁊ eo
rum vicarioꝝ relinquitur per huiuſmodi
apoſtolicas declarationes: ſine quoꝝ arbi
trio vel licentia expreſſa vel rōnabiliter p̄-
ſumpta fratres rebus vti non debēt neceſ
ſitatis extreme periculo excepto vel niſi ꝓ
executiōe eoꝝ ad que ex r'la artātur vel li-
centiātur aut inducūtur vt breuiario ꝓ p-
ſolutione diuini officij hitu ⁊ veſtimētis ꝑ
r'lam ordiātis ⁊ cōceſſis libris pro p̄dicādo
inſtrumētis ꝓ laborādo ſcribēdo ⁊ ſic de ſi
milibus ꝑ regulā ordinatis ⁊ cōceſſis etiaȝ
per declaratiōes papales Sup quoꝝ tamē
qualitate ⁊ q̄titate atq̧ diſpoſitiōe dicti or
dinis prelati habēt arbitrari vt ſemper in
ipſis et in earū vſu moderatio talis habea
tur quo ad numerum et qualitatem atq̧ q̄
titatem q̄ ſemper in eis paupertas ſancta
reluceat prout eis ex regula inuenitur in-
dicta vt expreſſe dicit papa nicolaus l ſua
declaratione. Retinere autem et occultare
quitq̄ cuicunq̧ ſuo prelato in fraudeȝ nul-
lo modo licet nec alias contra ipſius velle
vti vel habere cum aliter ex declaratione
apoſtolica non concedatur. Alias eteni de
proprietate vel furto reus eſſet. ¶ Igitur
lȝ iſto modo ex voto regule noſtre et ꝓfeſſi
one et apoſtolicis declarationibus tenea-
mur ad pauperem vſū rerū moderatū ⁊ ali-
as ex regula non artatū nō t̄n tenemur ad
immoderatā vel alias artatā penuriam vi
ctus vel veſtitus ex qua ſtatus noſter red-
deretur periculoſus ſed rationabiliter pen
ſatis circunſtancijs moderatā. Et hoc ex-
preſſe ſonat declaratio et decretalis domi-
ni Nicolai tercij dicentis. Inſuper nec ꝯtē
ſilia nec alia quorum vſum ad neceſſitateȝ
et officiorum ſui ſtatus executionem (non
enim omnium rerum vſum habere debent
vt dictum eſt ad vllam ſuperfluitatem di-
uitias ſeu copiam que deroget pauper-
tati vl' theſauriſationē ſapiat vel eo aio vt
ea diſtrahant ſiue vendant recipiant ſcili-
cet per ſe vel per alios ſuo nomine et au-
ctoritate: quia ſoluȝ procuratores pape no
mine auctoritate pape hoc poſſūt / nec ſub
colore prouidentie in futurum nec alia oc
caſione ſcilicet ad predictorum et ſimili-
um impertinentium finem: quinimmo in
omnibus appareat in eis quoad domini-
um omnimoda abdicatio: et in vſu neceſ-
ſitas. Hec autem ſecundum exigentiam ꝑ-
ſonarum et locorum miniſtri et cuſtodes
ſimul et ſeparatim in ſuis adminiſtratio-
nibus et cuſtodijs cum diſcretione diſpo-
nant: cum de talibus interdum perſona-
rum qualitas: temporum varietas loco-
rum conditio: et nōnulle alie circūſtantie
plus minus ve ac aliter prouideri requi-
rant. hec vbi ſupra. Ubi tamen aduerte q̄
quia gardianis per hec non datur facul-
tas diſponendi de talibus vtendis nec fra
tres ſuos licentiandi cuius tamē contrari
um facere vbiq̧ videbantur et quaſi coge
bantur (cum ſemper miniſter vel cuſtos
ad hec que frequenter ⁊ quaſi continuo oc
currunt diſponenda non ſemper haberi
poterant nec dabatur eiſdem facultas cō-
mittēdi) ideo ad euitandū laqueos anima
rum et ſcrupulos in talibus (etiam ſerua-
ta regule puritate congruentius nunc per
modernas ordīs declaratiōes ⁊ ordīatiōes
iſtud extēditur ad gardianos ⁊ eoꝝ vica-
rios ⁊ alios quibus miſtri ⁊ cuſtodes com
mittunt. Uide in dictis ſtatutis ⁊ declara

tionib⁹ ſexto capitulo tertia ꝑticula. Ubi
etiam ꝛ in alijs ſequētibus particulis imo
et per totū capitulū hec ꝛ alia dubia occur
rentia clarius apoſtolica auctoritate ꝓ q̄e
te conſciaꝝ frm̄ declarant et determinant
ſeruata ſꝑ regule puritate q̄b⁹ ideo ſecure
ſtādū erit ab oībus dicti ord. frib⁹ tā de fa
milia q̄ȝ alijs q̄ faciunt ꝓ oībus. ¶ Sequit
conſequenter in dicta declaratiōe Nicolai
tertij. Iſta tamen ſic faciant ꝙ ſemꝑ in eis
et eoꝝ actibus paupertas ſancta reluceat
prout ipſis ex eorum regula inuenitur in=
dicta. Item paulo ante in eadem decreta=
li declaratur amplius qualiter vſus reruȝ
ꝛ non proprietas nec ius vtendi cōceditur
cū dicitur. Non autem talem abdicationē
proprietatis omnimode renūciationē vſ⁹
rerum cuiuſq̄ȝ videatur inducere. Nam cum
in rebus temporalibus ſit conſiderare pre
cipuum proprietatem poſſeſſionem vſū fru
ctum: ius vtendi et ſimplicem facti vſum:
et vltio tāq̄ȝ neceſſario egeat licet primis
carere poſſit vita mortalium: nulla pror=
ſus poteſt eſſe profeſſio que a ſe vſum ne=
ceſſarie ſuſtentationis excludat. Ueruȝ cō
decens fuit ei profeſſioni que ſponte deuo
uit xp̄m pauperem in tanta paupertate ſe
ctari omnium abdicare dominium: et rerū
ſibi conceſſarum neceſſario vſu fore contē
tam. Nec per hoc ꝙ proprietatem vſum ꝛ
rei cuiuſq̄ȝ dominium a ſe abdicaſſe vide=
tur ſimplici vſui omnis rei renunciatum
eſſe conuincitur (qui inq̄ȝ vſus non iuris ſȝ
facti tantummodo nomen habens: quod
facti eſt tantum in vtendo prebet vtenti=
bus nichil iuris) quinimmo neceſſariaꝝ
rerum tam ad vite ſuſtentationem q̄ȝ ad
officiorum ſui ſtatus executionem (exece=
pto quod de pecunia infra ſubiūgitur) mo
deratus vſus ſecundū eorum regulam et
veritatem omnimodam conceſſus eſt fra=
tribus. Quibus reb⁹ fratres licite vti poſ
ſunt durante concedentis licentia iuxta
q̄d in preſenti ſerie continetur. Et iterum
infra. Ex quibus omnibus ſatis claret
ex regula quo ad victum veſtitum: diuinū
cultum et ſapientiale ſtudium neceſſaria=
arum rerum vſum fratribus eſſe conceſ=
ſum. Dicendo autem et conando probare
neceſſariarum rerum vſum moderatum
nobis eſſe conceſſum: ſatis innuit rerum
vſum preterneceſſariarum et preter mo=
deratum nobis eſſe illicitum. Nec tamen
per hoc intelligendum eſt ꝙ quecunq̄ȝ mo
dica ſuperfluitas vł immoderatio cederet
in peccatum mortale: ſed ſolum veniale ni
ſi vbi vel quando interueniret contempt⁹
pernicioſus q̄ alias ſtatus eſſet periculo=
ſus omni viuenti q̄ȝtumcunq̄ȝ perfecto.

¶ Articul⁹ ſecūdus cōtra impetratores
et introductores impuritatum et relaxa=
tionum per priuilegia ſubrepticia per ni=
mias largitates habūdantias ſuperfluita
tes et curioſitates ꝛc.

COnſequēter at=
tenta tanti ſtatus noſtri ꝛ re
gule perfectione dico ꝙ im=
petrationes et impuritates
paupertatem noſtram vel
regularem obedientiam aut vitam obſcu
rantes fedantes relaxantes et ledentes ꝑ=
tinaciter deffendere tanq̄ȝ bonas et coge=
re ad earum obſeruantiam et ſequelam: ꝛ
impugnare fratres recte loquentes in ta=
libus: ꝛ cum diſcretione ac veritate et ſcōȝ
ſciam veram et catholicam zelantes con=
tra eas: et volentes regulam obſeruari in
hijs ad purum ſiue relaxationibus priui=
legijs aut prouiſionibus hmōi: aut eſt mor
tale peccatuȝ aut maximum periculū mor
talis peccati: et precipue vbi de ſe eſt eui=
dens eas eſſe impuritates noſtri ordinis
nec aliter in talibus per ſedem apoſtoli=
cam declaratum fuiſſe ꝙ videlicet talia le
gittime fieri vel ſequi poſſint. Nec in hoc
excuſat ſed potius accuſat ignorātia craſ=
ſa et affectata. Nam nobis habere non li=
cet nec eſt de mente ſummorum pontificuȝ
bene informatorum ꝙ habeamus priuile=
gia aliqua que ſaltem ſine ſufficiente cau=
ſa maioris boni et ea ſubſiſtente puritati
et perfectioni regule derogent et perfectio
nem tanti ſtatus obſcurent et denigrent ꝛ
per que malum exemplum ceteris prebea
mus ſicut ſunt illa que ad temporalia (ꝑ
fratres ꝛ eoruȝ auctoritate et nomine) per
litigia publica exigenda et ad iura tempo
ralia ſic repetēda ꝛ iniurias ꝑſonales vin
dicandas nos diſponunt: et ſicut ſunt illa
que ꝛłam ſcām vel ipſius regularē vnita
tem obedientiam paupertatem et formaȝ
confundunt et relaxant ꝛ que de huiuſmo
di paupertatis vel obedientie euangelice
perfectione detrahunt: vel que directe vel
indirecte ad hec vel ſimilia nos inducunt
que ſalua regule paupertate ꝛ puritate ac
ordinis concordia et vnitate non poſſum⁹
habere. Et multominus licet nobis ea
per preces indebitas ſeu importunas

a ſummo pontifice extorquere et multominus licet nobis talibus vti. Uerũ qꝛ ſuper hm̃oi impetrationibus et priuilegijs et eorum ſubreptionibꝰ ꝛ nulleitatibus ꝑ alios egregios tractatus et queſtiones plenius tractatur maxime per Re. patrẽ magiſtrũ Johannem perrini. Jdeo pertranſeo breuitatis cauſa.

¶ Articulus tertius contra quoſdã deffenſores et introductores vniuerſalium et publicarum impuritatum ſeu relaxationũ vel transgreſſionum etiam pericularium.

Dicto inſup ꝙ multo peius eſt deffendere ac itroducere īpuritates vniuerſales q̃. ſ. ꝑ totã mltitudīez ſe diffũdũt ꝙ̃ īpuritates ꝑticulares q̃ ſcꝫ ꝑſonas paucas contingunt vel vnum conuentũ. Et per ſimile maiꝰ malũ eſt ponere vel deffenſare in ordine impuritates que ſunt diuturne duratiõis vel perpetuales et que ſunt in ſcandalum et malum exẽplum per totum mundum vel per totã vnã regionem et que abſcondunt et obſcurant pluribus lumen et perfectionem et exemplum tam perfecte vite. Et ideo certum eſt ꝙ rigoreꝫ vel perfectionem regule ꝛ conſtitutionum approbatarũ ordinis ac laudabilium conſuetudinum ſua negligentia vel contemptu relaxare ac relaxari quantum in ſe eſt voluntarie permittunt. aut etiam notabiles curioſitates et exceſſus locorum edificiorum aut vaſorum ſibi pcurare ꝙ̃tum ad nimiam ꝓcioſitatem materie ꝛ ꝙ̃tum ad curioſitatem forme in ſciſſuris picturis celaturis polituris vtenſilibus ciphis aut taſſeis vel coclearibus argẽteis: aut deauratis ꝛ ſimilibꝰ maxime extra eccleſias et extra vel preter diuinũ cultum: et quãtum ad quãtitatem locoꝝ: domorum: et palatiorum: et ꝙ̃tuꝫ ad magnas et ſuperfluas expenſas quotidianas ꝛ vitam nimis lautam: et ꝙ̃tum ad diuerſos ꝛ nimios ac ſcãdaloſos queſtus quos oportet pro tot ꝛ tantis ſuperfluitatibus et vanitatibus taliũ edificioꝝ et aliarum curioſitatũ ꝛ ſuperfluitatum ac nimioꝝ ꝛ nimis lautorum vel diuerſoꝝ victꝰ ꝛ potus ferculorum procurare et facere: ſunt periculoſe impuritates ffibus talia ꝓcurãtibus vel recipiẽtibus ꝛ retinentibus quacũqꝫ prelatorũ ſuorum licentia vel ꝓcurari facientibus aut talia in ordine vel loco aliquo īducentibus. Et ſpecialiter illis qui deffendunt eas et cogunt fratres vel licentiãt ad tales impuritates procurandas et ſectandas: maxime qñ ſunt occaſio relaxationis ad ſimilia in poſteros vel preſẽtes fratres vel vbi ꝛ qñ ſunt diuturne durationis: vel pro quanto magis ſe expãdũt ꝑ ꝓuītias vł per totũ ordinẽ. Et qꝛ nõ ſolũ ordinẽ relaxant ꝛ ſcãdaliſãt vel ꝑturbãt ſed etiã dant malũ exemplũ mũdo quẽ ecõtrario edificare ſua abiectione: pauptate: humilitate: abſtinẽtia: atqꝫ tẽporalium cõtẽptu ꝛ euãgelica vita ꝛ ſuo ſctõ exemplo deberẽt et maxime qꝛ dãt malã opinionẽ de tã ſctõ ordine et ſtatu: et qδ peius eſt obſcurãt mundo vitã ſãctiſſimã et ꝑfectionẽ euãgelicã ꝛ vite dñi nr̃i ieſu xp̃i quã tñ pre ceteris ꝓfitemur ꝛ de cuiꝰ titulo ſolũ ſine aliquo vł modico effectu ꝛ ſine penuria alq̃ reꝝ vtẽdaꝝ aut cibi vł potꝰ ipie ꝛ fictiſſime gł'iari volũt hodie multi moderni etiã nomẽ obſeruãtie ſtrictioris vel ſtricte reformationis ꝛ nõ rẽ falſo ſibiipſis aſſcribentes: et duplici iniqtate videlicet ypocriſis et tranſgeſſionis ſe ipſos et alios decipientes. Et tales vtiqꝫ timere debent merito maledictionem paternam beatiſſimi patris noſtri. F. talibus ab eo imprecatam. Qua fit (vt ſepius experimento certo videmus) ꝙ tales male et cito dies ſuos finiunt aut ab ordine apoſtatãt et fugiunt et tandem miſerabiliter et cito pereunt.

¶ Articulus quartus contra quoſdam cauſidicos indebite etiam per ſeipſos pro temporalibus ꝛ perſonalibus iniurijs ꝛ dãnis ſcandaloſe litigantes: et in quibus ꝛ qñ vel quomodo licite agi poteſt a fratribus vel pro fratribus.

Preterea licet pro iuſticia et veritate ſtatus ſuſtinenda et eorum que faciũt ad ipſius ſuſtentamenta licita deffendenda aut ipſius vera reformatione inducenda vel defendenda interdum cum oportet in iudicio ꝛ extra agere licitum ymo et meritorium ſit (ſeruatis debitis circunſtancijs ſtatui non repugnantibus et maxime vbi alia via pacifica talis non poſſunt tueri vel ad effectum deduci) tamen indifferenter fratres per ſeipſos vel ſuo nomine ꝛ auctoritate per alios litigare aut cauſas mouere pro ſepulturis vel pro iure ſepulturarum aut funeraliuꝫ aut pro iure locorum aut pro legatis nobiſ factis aut pro quacunqꝫ re mere temporali et tranſitoria vel perſonali et temporali iniuria: habendo principale intentum ſuũ

⁊ finẽ ad ipſa iura bona loca ⁊ tẽporalia ꝑn
cipaliter vel ad propriã ⁊ perſonalẽ iiuriã
vindicandã et ad propriũ tẽporale ⁊ corpo
rale commodũ: ⁊ tanq̃ ꝑ rebus ꝓprijs re=
petẽdis et exigendis eſt notabilis impuri=
tas: et precipue vbi eſt hoꝝ frequẽtia ⁊ mł
tiplicatio et longa cõtinuatio et multitudi
nis fratrũ ad hec iniciatio et feruida ⁊ alo
ſa incitatio: q2 hoc etiã in ſecularibus eſt
maior imꝑfectio q̃ꝫ propriũ habere et poſ=
ſidere: aut q̃ꝫ lucra mercationũ ſectari: pre
terq̃ꝫ in aliquibus caſibus ⁊ ſub certis cir=
cũſtãcijs imperfectionẽ eius ꝑ magna par
te tollẽtibus: vel niſi vbi ꝑ ꝓcuratores pa
pe et eccleſie Ro. auctoritate et noĩe ipſius
eccłie romane et pape et nõ fratrũ: et tota=
liter ſine ipſis fratribus talia debito mõ fi
erent. Nã alias ad procuratores ſeu offici
ales hmõi pape ſeu epoꝝ: ſeu quoꝛũcunq̃
alioꝝ recurrere ſic q̃ ꝑ talẽ recurſũ inſtin=
gentur ad cauſas et litigia etiã noĩe vel co
lore noſtro inferẽda ⁊ deducẽda ꝓ hmõi le
gatis vel elemoſinis nobis aſſignatis vel
pro ſepulturis ſeu funeralibus et cõſimili=
bus tẽporalibus bonis ſeu ꝓ iniurijs per=
ſonalibus et particularibus vindicãdis et
non hñdo principalẽ reſpectũ et finẽ ſuum
ad exonerationẽ cõſcientiarũ et ſalutẽ ala
rũ procurandã et cõmunẽ atq̃ neceſſariaꝫ
defenſionẽ et manutentionẽ euãgelici ſta=
tus noſtri ſapit impuritatẽ regule et etiaꝫ
quandã fraudẽ: nõ ſolũ cõtra paupertateꝫ
noſtri ſtatus per quã a cauſis tẽporalibus
et litigijs ſumme debemus eſſe ſemoti ſed
etiã cõtrũ ad ſimplicitatẽ/humilitatẽ/ paciẽ
tiã/et trãquillitatẽ ad q̃ pre ceteris ex nřa
regula ſumus aſtricti. Et precipue hoc eſt
verũ et clarũ qñ ſub tali mõ ad eos recurri
tur q̃ clerus et populus inde merito ſcãda
lizatur et perfectio vite euangelice et chri
ſti ieſu ĩ fratribus corã omnibus denigra
tur et cõgregatio fratrũ nře religionis ex
hoc ipſis oneroſa merito nõ añt grataꝫ red=
ditur. Et maxime etiã qñ hec fiũt vel fieri
procurãtur ſine quacũq̃ auctoritate domi
ni noſtri pape nec ipſius noĩe nec noĩe vel
auctoritate quoꝛumcũq̃ alioꝝ talia in ſua
iuriſdictione et proprietate habẽtiũ nec ꝑ
dictos procuratores dñi pape vel alioꝝ ꝓ
prietatẽ taliũ adhuc habentiũ et ſibi reti=
nentiũ ſed ꝑ ſeipſos fratres aut ab eis ſua
ſola auctoritate deputatos procuratores
vel eoꝝ ſimplices amicos ſpũales auctori
tatem dñi noſtri pape ad hec neceſſariã (et
q̃ eſt dñs et poſſeſſoꝛ olm rerum fratribus
legatarũ vel donatarũ) non habẽtes: q2 ta

les ſic agentes ſine licentia vel commiſſio=
ne domini pape pro talibus non ſolum ali
os ſcandalizant ſed etiam proprietarij ⁊ do
mini rerum quas ſic exigunt ⁊ pro quibus
iudicialiter agunt eſſe conuincunt: niſi foꝛ
te prelati qui velut ex officio ad ſibi licita
in ius et dominium pape tuenda et fratrũ
ſuoꝛum neceſſarijs et licitis vſibus diſpen
ſanda non ſibi ſed domino pape tali officio
committenti repetunt vel defendunt. Pro
inde ſicut ait dominus Nicolaus terci9 in
ſua decretali. Triplex viuendi modus ĩ re
gula noſtra prouidetur expreſſe ſcilicet vt
vel de his que offeruntur liberaliter vel de
his que mendicantur humiliter vel de his
que conquiruntur per laboꝛitium ſuſten=
tantur: quibus etiam quartus ex regła ip
ſa additur qui ad ꝑdictos viuendi modos
vel eoꝛum aliquem interdum referri põt.
Et hoc pro fratribus infirmis et induẽdis
per recurſuꝫ ad amicos ſpirituales ſeu de
putatos ab epiſcopis vel rectoꝛibus tẽpo=
ralibus aut ſpiritualibus ciuitatum vł ter
rarum iuxta antiquum oꝛdinis modũ aut
a domino papa vt ſunt eius procuratores
ad quos (non ſolum pro infirmis et fratri=
bus induendis ſed etiam pro alijs neceſſi=
tatibus que iuxta etiam declarationem
quattuoꝛ Magiſtroꝛum et nonnulloꝛum
alioꝛum per infirmos accipiuntur maxime
deficientibus elemoſinis ſeu tribus prefa=
tis viuendi modis ex regula ipſa et decla=
rationibus Nicolai tercij et clementꝫ quin
ti et alioꝛum poſſunt et debent miniſtri et
cuſtodes tantummodo et illi quibus etiaꝫ
per modernas oꝛdinis conſtitutiones ⁊ de
clarationes committitur auctoꝛitate com=
mittentium et dictarũ declarationũ ⁊ regu
le noſtre recurrere et neceſſitatibus fratrũ
cõgrue ſubuenire et pro talibus curã gere
re ſollicitam ſm loca et tẽpoꝛa ⁊c. vt dĩ re=
gula. Conſtat autem q̃ in nullo hoꝛũ mo=
doꝛum continetur mod9 (taliter ſua auc̃te
et noĩe et cum ſcandalo dato non grataꝫ ac
cepto) conquirendi per litigia aut cauſidi=
cationes ad litigia incitantes et ad litigio
rum negotia ſic ad plenum deducẽtes. Qui
dam enim noſtrum nolunt eſſe coꝛpus ĩ ta
libus cauſis mere tempoꝛalibus vt ſcꝫ per
ſe ſuo nomine et auc̃te et immediate agãt
et compareant in iudicio: ſed bene volũt eſ
ſe anima vt ſcilicet alios indifferenter inci
tent et moueant vt etiam ſuo noĩe et auc̃te
ad agendum et etiam ad expenſas ⁊ aduo
catos promouendum agant et cogant eos
⁊c. et iſto modo tẽpoꝛalia ſibi non cõmiſſa

alias tū ſibi neceſſaria ꝛ vtilia toto poſſe ſi
bi ipſis et ſuis vtilitatibus et cōmodis pro
prijs procurēt. Hūc igit̄ modū dico nō ſolū
eſſe impurū in regulā ſed etiā fraudulentū
Secus tamen eſſet vbi et quando medijs ꝛ
modis licitis et honeſtis ac precipue et pri
cipaliter propter exonerationem conſcien
tiarū aliquoꝝ indebite vel malicioſe reti-
nentiū caritate ſuadente et fratrū ſuoꝝ ſuf
ficienti neceſſitate cogente aut alias ꝑpter
maius bonū et ſine ſcandalo dato talia
quādoqꝫ fieri procurarētur ab executorib⁹
ꝛ a ꝓcuratoribus dñi pape noīe et auctori
tate pape ſine fratribus vel vbi ipſi procu
ratores proprio ſuo motu auctē ſibi deſup
a papa commiſſa et cōceſſa ꝛ nomine ipſi⁹
pape non fratrum ꝛ ſine ipſis fratribus ta
lia facerēt quia iſtis modis licitum eſt iux
ta regule expoſitores et declarationes pa
pales etiam modernas etiam ſeruata ſui
ſtatus et regule puritate. Item conformi-
ter ad has exceptiones et modos licitos:
in modernis orđ declarationibus ꝛ ſtatutꝫ
4. capitulo particula tercia habetur exce-
ptio talis vcꝫ. Secus tamen de agendo vł
defendendo pro reformatione et obedien
tia vel obſeruantia ſtatus regularꝫ aut re
gularium iurium ipſius obedientie et ob-
ſeruantie regularis (cum perfectio pax ob
ſeruantia vel obedientie et cure iura regu
laria ſtatus interdum ab aliquibus inde-
bite tolluntur aut denegantur vel violant̄
aut ſpoliantur in dampnum vel relaxatio
nem tanti ſtatus vel prouinciarum aut fra
trum ac iurium domini pape et eccleſie ro
mane tuitioni eorum ex officio vel alias cō
miſſorum) dicendum eſſe cenſemus: qꝛ pre
latis talia regule iura et alia neceſſaria ac
licita ad hec cuſtodie eorum commiſſa: in
ius et proprietatē romane eccleſie ſeu pa
pe directe vel indirecte committentis tali
officio: eorum tuitionem: vel ſaltem procu-
ratoribus pape et eccleſie romane repete-
re et exigere ac defendere modis cōgruis
(etiā in iudicio et extra ſi opus fuerit) non
ſolum licꝫ meritorie: ymo ad hec ex officio
et caritatis precepto obligantur per omia
iura: non quidem particularium exteriorū
et temporalium commodorum gratia: ſed
pro regularium iurium et perfectionū ſui
ſtatus et prouinciarum ac regule et bono-
rum atqꝫ iurium domini pape ꝛ eccleſie ro
mane manutentione ꝛ defenſione tuitione
vel obſeruantia hec, vbi ſupra. Igitur an
liceat nobis iudicialiter repetere legata et
funeraliū iura et ſimilia: dico ꝙ talia repe-
tere per modum ſimplicis inſinuationis ꝛ
humilis deprecationis facte tam debitori
bus ꝙ̄ executoribus ꝙ̄ alijs qui poſſunt ta
les inducere vel cogere alia auctoritate ꝙ̄
fratrum: euitato omni modo iuriſdictiōis ꝛ
impertinentis litigationis a fratribus ſeu
cauſidicationis licꝫ nobis repetere talia le
gata funeralium iura et ſimilia: in ꝙ̄tū no-
bis neceſſe eſt: et non aliter. Si vero procu
ratores domini pape (attenta neceſſitate
fratrum et locorum ſibi commiſſorum) pro
talibus agere velint iudicialiter et talia
in ius et dominium pape repetere ſine fra
tribus: hoc licite et meritorie facere poſſūt
Fratres quoqꝫ vbi et quando vident expe
dire etiam ad ipſos pro talibus: per modū
ſimplicis inſinuationis et humilis depre-
cationis: non per modum iuriſdictionis vł
auctoritatis recurrere poſſunt et rogare:
vt iuxta facultatem apoſtolicam ſibi deſu-
per commiſſam honeſte (ſeruatꝫ ſeruādis)
per ſe vel per ſubſtituendos ab ipſis in ta
libus prouideant tam apud cōſeruatores
ꝙ̄ apud alios iudices quib⁹ cōpetit. ¶ At
tendant nichilominus ꝙ licet aliqui domi
ni rectores eccleſiarum et prelati in iure ſe
pulturarum et funeralium et ſimilibus: et
in repudiatione predicationum et cōfeſſio
num indebite contra fratres et contra dei
honorem et animarum ſalutem excedāt ſe
pius ꝛ merito veniāt repꝛmēdi et cogēdi: in
hijs tamen reuerentiam humilitatē atqꝫ
modeſtiam tantam ſeruare debent fratreſ
ꝙ merito cunctis pateat ꝙ non auaricie vł
cupiditatis ſed iuſticie et veritatis atqꝫ fra
terne ſalutis et caritatis zelo talibus inſi-
ſtunt et contra tales grauatores et verita-
tis ac ſalutis animarū impugnatores me-
rito reſiſtunt et reſiſtere debēt. ¶ Quapro
pter referebat frater leo ſe aliquando au-
diuiſſe a beato Franciſco qui dicebat Ego
inquit volo per humilitatem et reuerētiā
primum ꝛ principaliter ꝯuertere prelatos
et ad hoc vos hortor. Et cū viderint veſtrā
ſanctam vitā et reuerentiā ad eos ipſi voca
bunt vos melius ꝙ̄ priuilegia vr̄a q̄ ducēt
vos ad ſuperbiā. Et ſi fueritis ſeparati ab
oī auaricia ꝛ inducatis populos vt reddāt
eccleſijs iura ſua: prelati rogabunt vos ꝙ
audiatis confeſſiones populi ſui: licet de
hoc non habeatis curare quia ſi conuerſi
fuerint: bene inuenient confeſſores. Hec il-
le ¶ Igitur exemplo xp̄i ſaluatoris noſtri
et beatiſſimi patris noſtri predicti: humili
tate / pacientia / veritate / paupertate / et ca
ritate / nobis certandum eſt primo et prin

cipaliter contra omnes: ⁊ hꝭs congruētiſ-
ſime ⁊ vtiliſſime ſuperabimus omnes: no-
bis prius (ordine recto) in hꝭs ſuperatis.

¶ Articulus quintus contra illos qui
ſibi annuas pitantias obligatorie reddē-
das vel annuos redditus et ſimilia imper
tinentia procurant ⁊ exigunt etiam ſuo no
mine et auctoritate etiam vbi aliter ex mē
dicatis vel oblatis viuere poſſent.

Conſimilit̄ quo
ꝙ procurare annuales pitā
tias obligatorie ſibi redden-
das ⁊ querere annuos reddi
tus obligatorie reddendos
vel annuas fundationes miſſarum obliga
torie cōtinuandas ⁊ tales exigere vel exi-
gi ꝓcurare etiam per procuratores dñi pa
pe vbi aliter per modos ex regula conceſ-
ſos ſuperius expreſſos viuere poſſēt: ⁊ pre
ter imminētes neceſſitates prouidere ſibi
vltra debitum ⁊ taliter ꝙ neceſſitatem quo
tidiane vel cōſuete mēdicationis excludāt:
et ſub ſpecie longioris prouidentie in futu
rum prouiſiones indebitas accumulare: vł
procurare ꝙ obſeruentur nimie pecuniaꝝ
copie pro eis etiam ſub ſpecie prouidētie
longioris in futurum ab hꝭs vel ab alꝭs
qui eas pro eorum neceſſitatibus cōgrue
ſupplendis recipiunt: vel ad eas ſeu ami-
cos ſpirituales procuratores pape eas re-
tinentes indefferenter (ſine debita auctori
tate commiſſione eorum quibus incumbit
ex regula et declarationibus et niſi in cau
ſis licitis ⁊ conceſſis recurrere ⁊ eſt notabi-
lis impuritas. Verū qꝛ iſta om̄ia ꝓlixiores
declarationes requirunt et per alias decla
rationes et maxime per modernas ordi-
nis cōſtitutiones et ſtatuta. Hec omnia ꝓ
lixius et clarius tractantur et pro ſerena-
tione conſcientiarum fratrum congruenti
us apoſtolica auctoritate determinantur
ideo ad ip̄as recurrēdū ⁊ illis ſtādū erit. vi
de ibi i q̄rto ⁊ .6. capłis ꝑ diuerſas particu
las ipſorum.

¶ Articulus ſext⁹ ꝯtra illos q̄ calciamētꝫ.
equitaturis veſtimētis p̄cioſis ⁊ alꝭs ꝓhi-
tis vtuntur indifferenter

Preterea dicere et
aſſerere ꝙ ordo noſter poſſit
ire ordinarie calciatus: aut
equitando ſine cogēte neceſ-
ſitate: aut ꝙ fratres poſſint indui de carleto
vel eque precioſis veſtibus et pannis etiā
laneis ſicut alꝭ eccleſiaſtici vel dñi aut ca-
nonici regulares: aut etiam vſum habere
agrorum et vinearum ad colendum et ex
ipſis contempta mendicitate vbi poteſt ha
beri totaliter viuendum / aut fructus ven-
dendum per ſe vel ſuo aut ordinis auctori-
tate: ⁊ cōſimilium eſt enormis blaſphemia
regule noſtre. ¶ Qualiter tñ hec ⁊ alia ſimi
lia intelligi ⁊ accipi atq̄ ſeruari melius et
cum debito moderamine debeant prolixi-
us et clarius nunc determinantur per ſu-
pradictas modernas apoſtolicas ⁊ ordis
declarationes et conſtitutiones. Ideo ad
eas recurrendum et illis ſtandum erit ſe-
cure. ¶ Itē dedicare ſe ad ſepulturas intui
tu cupiditatis non pietatis procurandas:
aut talibus nimium inſiſtere vbi non ē ne-
ceſſe cum impedimento meliorum bonoꝝ
et noſtro ſtatui noſtreq̄ vacationi magis
competentium: aut cum nota auaricie ⁊ cu
piditatis eſt nobis ſatis indecens imperfe
ctum et illicitum.

¶ Articulus ſeptimus contra pactio
nes ⁊ obligatiōes iuriſdictionales ſua au-
ctoritate facientes vel recipientes.

Preterea cū nulli
us rei ꝓprietatē vł iuriſdicti
onē habeāt ffes ſūmopꝫ ca-
uere dñt ne ad aliqua bōa tē
poralia ſub obligationis vin
culo hñda vel reddēda ſeip̄os obligēt qꝛ ta
lia ſic nō fiūt ſñ ꝓprietatis ⁊ iuriſdictiōis
titulo. Quapropter ꝯponere ꝓ funeralib⁹
ſeu ꝓ quacūq̄ re tp̄ali (ſi ꝓp̄e ſumat̄ v̄bū cō
ponēdi) ſapit quādā iuriſdictionē in eo q̄ ta
lē ꝑ ſe facit ꝯpoſitionē ⁊ ſeruat eā. Nichil
enim eſt dictu ꝙ homo cōponat de re vł ꝓ
re in qua nichil iuris habet. Si tñ ꝑ v̄bum
cōponēdi intelligit̄ aliq̄s ſimplex tractat⁹ ⁊
q̄dā ſimplex cōcordia abſq̄ oīs obligatiōis
vincło ⁊ abſq̄ acq̄ſitione alicui⁹ iuriſdictio
nis ſeu iuris et breuiter abſq̄ omni tracta-
tu iuriſdictionali: ſic non video ꝙ preiu-
dicet ſtatui noſtro. Sed videant qui in ta-
libus communiter errant et ſeipſos in hꝭs
et ſimilibus prouide corrigere ſtudeant: et
qualitatem atq̄ perfectionem tante noſtre
paupertatis agnoſcere et ſeruare in hꝭs ⁊
alꝭs: vt tandem benedictionem chriſti reci
pere mereantur qui ait. Beati pauperes
ſpiritu quoniam ipſorum eſt regnum celo
rū. Qđ idē nobis miſericorditer concede-
re dignetur. AMEN.

PP.ii

¶ Sequuntur vii. effectus mirabiles ⁊ ſingulares vere paupertatis euãgelice.

P Auperes enim
euãgelici a deo electi et propter chriſtũ nichil in hoc mũdo poſſidentes.

¶ Paupertatis ipſius penuris purgantur a crimine.

¶ Ipſius erubeſcẽtia humiliantur in corpore.

¶ Ipſius parcimonia caſtificantur in carne.

Ipſius deuota gratitudine conſiliãtur ad proximum.

¶ Ipſius cõdeſcẽſiua benignitate configurantur ad chriſtum.

¶ Ipſius virtutis celſitudine ſurſũ agũtur in deum.

¶ Nam nulli dubiũ quin penuria purget.
Erubeſcẽtia humiliet Parcimonia caſtiget
Gratitudo accipiẽtis bñficiũ bñfactori cõſi
liet. Cõdeſcẽtio benigne ac volũtarie pau-
pertatis cõfiguret ad xp̄m. Celſitudo pau-
ptatis terrenis calcatis ſurſũ agit ĩ deũ: nõ
ſolũ ꝓpter ſpũs libertatẽ: verũetiã pp expe
riẽtiã icõmodorũ q̃ paupes cõmitãtur: dicẽ
te gregorio. Mala q̃ nos hic pmũt ad cele-
ſtia regna nos ire cõpellũt. Licet aũt auarꝫ
ſit penuria egeſtas: ſupbis erubeſcẽtia la-
ſciuis frugalitas indeuotis gratiarũ actio
ĩfidelib' cõformitas ad xp̄m: deſperatꝫ ele
uatio mẽtis in deũ. Th vere paupib', ſola-
tiũ eſt penuriã pati humilib' deſpici: cõtinẽ
tib' caſtigari: caritatiuis ꝯſiliari bñficio: cre
dẽtib' ꝯfigurari dño ieſu xp̄o: ſperãtib' ſeq̃
ſtrari a mũdo ⁊ ꝯiũgi benedicto ieſu xp̄o.
¶ Ad quoꝝ oĩm ꝯfirmationẽ ſufficit qḋ di
cit grego. pmo dyalogoꝝ. Sicut ſibi hono
rib' ſic plerũq; hũiles ſua deſpectiõe gratu
lãtur. Cũq; ſe in alienis oculis vileſcere ſẽ-
tiũt idcirco gaudẽt qꝛ hoc iudiciũ ꝯfirmari
intelligũt qḋ de ſe et ipi habuerũt. Itẽ di-
cũt aliqui. Qꝫ iſto modo vſ' paup eſt de ne
ceſſitate euãgelice pauptatꝫ vt. ſ. eſtimatio
ſapiẽtis ⁊ ei' iudiciũ ſic ferat ſup vitã ꝓfitẽ
tis pauptatẽ euãgelicã ⁊ abnegationẽ ꝓpe
tatis ꝙ pẽſatis circũſtãtijs debitis alibi no
tatis q̊ ad victũ veſtitũ ⁊ habitaculnm ⁊ ad
alia qb' vti pt iudicet vſ' merito paup accõ
modat' ⁊ ñ diues nec appropiat' penurioſ'
⁊ nõ opulẽt'. Qḋ ſi ſapiẽtis iudiciũ ſcḋm re
gulas ſctõꝝ nõ poſſit ſic ferri ſup vitã talis
ꝓfitẽtis quimmo ex ſue vite exceſſu etiã in
locis ſibi deputatis ꝓcurato vł volũtarie ꝑ
miſſo ⁊ ſic cõtinuato habeat eũ iudicare vſũ
opulẽtũ lautũ et nõ pauperẽ: habũdantem
nõ pnnuriã ſapientẽ hr̄e ⁊ ſcḋm vſũ talẽ in
cõuẽtibus ⁊ locis ſibi aſſignatis cõmuniter
vel frequẽter velle viuere: tũc ſtat' ei' ẽ per
iculoſ' ⁊ a tramite ſue perfectionis exclus'
qm̄ ⁊ in locis ⁊ ĩ veſtib' vtẽſilib' ⁊ cibarijs lo
coꝝ relucere ſemper debet vilitas ⁊ paup-
tas ſaltẽ moderata. Et ad obiectionẽ de ho
ſpitantib' in domib' potẽtum ſic dicit ꝙ nõ
ꝯuenit domos tales ad finẽ vt more gluto-
num ventrẽ impleant querẽ ſꝫ ſemper ſecũ
ſue pauptatis amorẽ portãt ⁊ ideo vbiq; ſe
vt pauperis vſus ⁊ tẽperati amatores mõ-
ſtrant pauptati cõformia diligẽtes tãq; cõ
ſona ſibi ⁊ amica: ⁊ alia eidẽ difformia fu-
giũt tãq; eis horrida ⁊ eoꝝ volũtati aduer
ſa. Et exemplo xp̄i ad eos declinãt qui vẽit
vocare peccatores ad pniam ⁊ ſic tempera
te illoꝝ bonis vtũtur ꝙ eoꝝ acceſſus ab ip
ſiſmet diuitib' ſi volũt eoꝝ ſigna pẽſare ma
gis zelo ſalutis eoꝝ vel neceſſitati aſcribi-
tur q̃ infrunito animo reputetur

¶ Seqtur ꝯſter De quattuor vtilita-
tib' pauptatꝫ ꝙ de quarũlibet eaꝝ alie oriũ
untur due vtilitates ⁊ ſic ſunt. xij.

H Uius autez pau
pertatis altiſſime q̃ ꝯſiſtit pri
mo ⁊ pncipaliter in pfecta ab
negatiõe iuriſdictiõis ⁊ ꝓpe-
tatis reꝝ tpaliũ ⁊ affect' eaꝝ
et ꝯſter in penuria vſus reꝝ exterioꝝ ꝓpẽ
deũ ⁊ figuratur p illã euãgelicã margaritã
ꝓ cui' pcioſitate ſũt oĩa vẽdẽda ⁊ diſtrahẽ-
da. ¶ Ualet ad quattuor vꝫ.

¶ Ad exterminiũ iniquitatis

¶ Ad exercitium pfecte virtutis.

Ad poſſeſſionem interne iocundatis et contemplationis.

¶ Ad publicatiõez euãgelice pdicatiõis

¶ Primo qdez valet ad expiationẽ culpaꝝ
pteritaꝝ. Eſt eñ camin' expurgãs ⁊ elimi
nãs ſordes vicioꝝ. Iuxta illud yſaye. Elide
in camino pauptatis qui ſcꝫ corp' p penu-
riã afficit. Grego. in omelia de lazaro ⁊ di-
uite. Mala inqt lazari purgauit ignꝭ iopie
⁊ bõa diuitis remunerauit felicitas trãſeũ
tis vite Illũ pauptas afflixit ⁊ terſit. Iſtuꝫ
habũdãtia remunerauit ⁊ repulit. Et infra
De paupibus ꝓo ſolicite pẽſate: qꝛ eoꝝ vi-
tã virga pauptatꝫ cruciat q̊uſq; ad rectitu-
dinẽ pducat. hec ille. ¶ Scḋo occaſionem
peccãdi ſubtrahit. Criſoſt. ſup epl'am ad he
breos ſmone. ij. Xp̄ianus ĩ pauptate cõſti-

tutus ꝙ tñ diuitiis magis irradiat qũo hic
eſt q̃ excludit a ſe ſupbie typũ. Nõ erit ar=
rogãs ſed patiẽs obtẽperãs pudicus ⁊ mi=
tis. Et iſdem. 8. Sectemur ergo pauptatẽ
maximũ quippe bonũ eſt: nichil em̃ opulẽti⁹
eo ꝙ paupertatẽ ſpõte diligit. ¶ Tercio ra
dices vicioꝝ abſcindit math. Si vis pfect⁹
eſſe ⁊c. Ubi abſcidit corporearũ reꝝ amor
ꝙ eſt prima radix vicioꝝ. Per eã etiã abſci
ditur ſcđa radix vicioꝝ. que eſt timor male
humilians: vñ dñs Nolite timere puſillus
grex et alibi. Nolite ſolliciti eſſe. ⁊c. Uñ cri
ſoſtomus. Hec eſt paupertas diues ſeruus
eſt paup obnoxius exiſtẽs dãpnis: ⁊ tribu=
ens omni volẽti ei nocere. Ille em̃ nõ timꝫ
proſcriptionẽ nec timet cõdempnationem.
¶ Seq̃tur. Ualde em̃ fortis eſt paup ⁊ non
hꝫ vñ iniuriã patiat. ¶ Ualet ſcđo pauptas
ad exercitiũ virtutis perfecte.

¶ Primo q̃ ꝑ eã ſtus acq̃ſita ꝓbatur Uñ
ambroſius libro. 2. de officiis Non poteſt
quis premiũ accipere niſi ꝙ legittime certa
uerit neq̨ gl'ioſa victoria vbi nõ fuerunt
victorioſa certamina Ideoq̨ dñs in euan=
gelio. Bti pauperes ſpũ ⁊c. Et gre. Qualis
apud ſe q̃ſq̨ lateat illata cõtumelia ꝓbat ꝙ
maxime cõſeq̃tur pauptatẽ. ¶ Scđo q̃ vir
tus ꝑ eã probata cuſtoditur Iheronimus
ad paulinũ Socrates magnũ auri põd⁹ ab
dicat nec putauit ſe virtutes poſſe ſimul et
diuitias poſſidere. Et greg. I omelia, Quid
em̃ ſunt terrena oĩa ⁊c. Et ſeq̃tur Nudi er=
go cũ nudo luctari debem⁹. Qui em̃ ad cer
tamẽ cũ diabolo ꝓperat veſtimẽta abiciat
ne ſuccũbat ne vnde ad votũ tegit ad caſuꝫ
inde teneat. ¶ Tercio virt⁹ cuſtodita per
eã in finẽ expeditius ꝑducit. Criſoſto. ſup
epiſtolã ad hebreos ſermone. 5. Non habẽ
tes diuitias nõ ꝓpterea doleam⁹: ſed ma=
gis gr̃as vniuerſorum dño deo referam⁹:
q̃ nos paruo labore eãdẽ mercedẽ poteri=
mus q̃ꝫ diuites ꝓmereri ⁊ ſi voluerim⁹ am
pliorẽ. Nã ex paruis magna lucramur. Et
qũo hoc fiat declarat actor. Nã euangelici
pauperes diſcurrentes per mundũ quot vi
dẽt neceſſitates in xp̄i fidelibus tot habẽt
cordiũ cruces et imolatiões in ſue pietatiſ
viſceribus. Uñ et iſti ſunt magis elemoſi=
narũ in affectu et ab oĩ ſeculi auaricia nul
li rei ītrīſece parcũt q̃n liberaliter tribuãt
pro xp̄i pauperũ ſubleuãdo defectu ⁊ ſi nõ
dant pecuniam dant orationem

¶ Ualet tercio paupertas ad poſſeſſioneꝫ
iocunde et interne contemplationis.

¶ Primo ratione extrinſece ſecuritatis Ex
cludit em̃ oẽm timorẽ humanũ et mũdanũ
ſeruilẽ et vitioſũ imperfectũ ⁊ formidoloſũ
Uñ criſoſto. omelia vltima ſuper Matheũ
Pauptas regina eſt pluribus nõ ſubiecta
ſed inuicta portus trãquillus paleſtra ⁊ gi
gnaſiũ philoſophie hec ille. Nec ſoluꝫ ſe=
cura eſt in hoc ſeculo verũetiaꝫ in futuro.
Unde bernardus ſup ꝙ habitat. Felix pau
ꝑtas volũtaria relinquentiũ oĩa ⁊ ſeq̃ntiuꝫ
te dñe ieſu: felix plane q̃ taꝫ ſecuros et tam
gl'ioſos fatiet in illo ſingulari fulgore ele=
mentoꝝ in illo tremẽdo examine meritoꝝ
in illo tãto diſcrimine iudicioꝝ. ¶ Secun=
do ratione expectate mercedis Math. Be
ati pauperes ſpũ: q̃m ipſoꝝ eſt regnũ celo=
rũ. Et alibi. Uos ꝙ reliq̃ſtiſ oĩa et ſecuti eſtiſ
me centuplũ accipietis ⁊ vitã eternã poſſi=
debitis vt vꝫ ſm bernarduꝫ. Pro pudore
ſit honor iudiciarie poteſtatis ꝓ labore re
frigeriũ placidiſſime ſeſſionis hec em̃ eſt ꝙ
caſtigat/purgat/hũiliat/et exaltat. ¶ Ter
cio ratione ſupinfuſe cõfuſiõis. Criſo. Ut ꝗ
celo dignus efficiaris deride pñtia Ita em̃
et hic eris clarior: et futuris potieriſ bonis
amplius

¶ Ualet quarto ad publicationẽ euange=
ce predicationis.

¶ Primo q̃ facit eã magiſ credibile math.
v. Uos eſtis lux mũdi ⁊c. Uñ criſo. Omelia
tercia ſup Matheũ. Talis eſt luis ſtus vt
nõ ſolũ luceat. ſed illuc ducat illos q̃ ſequũt
Cũ em̃ vident oĩa pñtia nos cõtempnẽtes
ad futura preparatos añ oẽm ſermonẽ o=
peribus noſtris credẽt. ¶ Secũdo eã red=
dit magis efficacẽ Iuxta ꝙ damaſcen⁹ In
libro tercio dicit Euangeliũ diuine cogni=
tionis predicatũ nõ in bellis et carneis ex
citibus aduerſarios deuicẽs ſed pauci mũ=
di pauperes et illitterati ꝑſecuti et morti=
ficati crucifixũ carne mortuũ ꝑdicãtes ſa=
piẽtibus et iſipiẽtibus ꝓualuerũt. ¶ Ter=
cio effecit eã magis acceptabile Uñ ſuper
illud Math. Dignus eſt operari⁹ cibo ſuo
ſcđm criſoſto. Quis em̃ operarius iſte Mani
feſtũ eſt q̃m et diſcipuli cibari eos oporte=
bat vt nec magna ſapiãt aduerſus eos qui
docebãtur oĩa ꝓbẽtes ⁊ nihil accipiẽtes ab
ipſis neq̨ ipſi rurſus abſcindãt tãq̃ deſpe=
cti ab eis. Itẽ idẽ omelia. 46. ſup Matheũ
Si abt. xii. hoĩes orbẽ terrarũ cõuertũt ex=
cogita quãta eſt noſtra malicia cũ tãti exi=
ſtẽtes eos ꝙ errãt nõ poſſum⁹ corrigere q̃s
decẽ milibus mũdis oportebat ſufficere et
eẽ fermẽtũ. Sꝫ ſigna habebãt: ſꝫ nõ ſigna
eos mirabiles fecerũt Multi em̃ etiã demo
nes ꝓiciẽtes q̃ iniq̃tates opati ſũt nõ facti
mirabiles ſed puniti fuerũt. Sꝫ q̃d inq̃ eſt

ꝙ eos magnos oſtendit: Pecuniarū cōtem
ptus glie deſpectus ab oībus vite hui⁹ ne-
gotiīs ereptio qꝛ ſi hoc non habuiſſent etiā
ſi decem milia mortuos ſuſcitaſſen: nō ſo-
lum nulli profeciſſent ſed et ſeductores e-
ſtimati eſſent: hec ille. ¶ Explicit

¶ Sequuntur conſequenter ſub breuiſ
ſimo verborum compendio mirabiles effe
ctus huius euangelice margarite pauper
tatis ſanctiſſime

Nota ꝙ hec ſctiſ
ſima pauptas euāgelica pro
pter xp̄m ieſū dn̄m nr̄m pau-
perē volſitarie aſſūpta valet
precipue ad. xv. vcꝫ. ¶ Primo
valet ad altiſſimā ⁊ profūdā humilitatem
Ad rigidiſſimā victus ſobrietatē ⁊ auſteri
tatē. Ad illibatiſſimā caſtitatē et puritatē.
Ad perfectiſſimā liberalitatē et pietatem:
Ad communem et pacificam ſocietatem.
Ad perfectam manſuetudinem ⁊ mititatē
Ad conſtantiſſimam fortitudinē ⁊ impaui
tatē ſeu longanimitatē. Ad fidei feruidam
et firmā credulitatē. Ad diuine ſpei ſingu
larem confidentiam et ſecuritatē. Ad ardē
tiſſimā caritatē. Ad contēplatiōis ſublimi
tatē et libertatē. Ad regularis ſeu religio-
nis puriſſimā et altiſſimā inchoationē/di-
lationē/et conſeruatianē. Ad feruidiſſimū
zelū ſalutis animarum et conuerſionem et
ſpecialem gubernationem. Ad plenam fu-
gam et ſecuritatem ab omni periculo tem
ptationum et viciorum. ¶ Paupertas etiā
eſt ſollicitudinum depoſitio. Cure vite pre
terientis priuatio/ itineratio ſine impedi-
mento. Triſticie alleuiatio. Fides manda
torum. Fundamenta pacis. Mundicie ſe-
mita. Pauper religioſus eſt tocius mundi
dominus. deo curam ſui credens et cōmit-
tēs. Per fidem omnes poſſidēs ſeruos Nō
loquetur aut dicet homini niſi coact⁹ ꝟ ne
ceſſitate ſua. Uenientia vero ſuſcipiet qua
ſi de manu domini ad extremā neceſſitatē.

¶ Hunc igitur theſaurū
mirabilem beatiſſimus pater noſter. F. ab
ſconditum et tunc quaſi ab omnibus dere
lictum et contemptum inueniens vendit
et relictis omnibus propter chriſtum ſibi ⁊
ſuis ſectatoribus comparari ſtuduit: cui⁹
mirabilem operationem cognouit et pro-
bauit. Et propterea de ipſo refert ſanctus
Bonauentura ꝙ aliquando fratribus ſibi
in conclaui querentibus que virtus mag
amicum redderet chriſto: quaſi ſecretū ſui
cordis aperiens reſpondebat. Paupertatē
noueritis fratres ſpecialē viā eſſe ſalutis:
tanqꝫ humilitatis fomitem/perfectioniſqꝫ
radicem: cuius eſt fructus multiplex ſꝫ oc-
cultus. Hec enim eſt euangelici agri the-
ſaurus abſconditus: pro quo emendo ven
denda ſunt omnia: et q̄ vendi non poſſūt il
lius comparatione ſpernenda. Sepe vero
de paupertate ſermonē faciēs: ingerebat
fratribus euangelicū illud. Uulpes foueaſ
habēt: et volucres celi nidos: filius aūt ho
minis non habet vbi caput ſuum reclinet.
Propter quod docebat fratres vt pauperā
more pauperculas cauſas erigerent quas
non inhabitarent vt proprias: ſed ſicut pe-
regrini et aduene alienas. Leges nāqꝫ pe-
regrinorum eſſe dicebat ſub alieno colligi
tecto: ſitire ad patriam: pacifice pertranſi-
re ⁊c. hec vbi ſupra

¶ Nota ibi conſequēter breuiſſimā ſo-
lempnē ⁊ autenticā declarationē ⁊ determi
nationē generaliū miniſtroꝝ capituloꝝ et
doctoꝝ ordinis ſub breuib⁹ ⁊ fecūdiſſimis
verbis explanantē q̄d ſit vſus pauper ⁊ de
vſu paupere et quomodo accipi debeat et
quomodo obliget.

Uſus pauper ar
tus ſeu moderat⁹ icludit ifra
ſubſtātiā regule fra. mi. ⁊ itra
votū ſeu profeſſionem ipſoꝝ
q̄d ſic explicitum extenditur.
¶ Uſum pauperem artuꝫ vel moderatum
ſic intelligimus includi in voto regule no-
ſtre et euangelice paupertatis ꝙ quendaꝫ
vſum rerum ſimpliciter reicit et interdicit
quendam ſimpliciter exigit quendam vero
ſub rationabili circumſtanciarum modera
mine reſtringit. Reicit namqꝫ ſimpliciter
vſum pecunie poſſeſſionum ac cenſuum ſi-
ne redditu um Exigit vero ſimplicit in quo
cunqꝫ extraneitatis aſpectum et affectum:
vt illa re qua vtitur frater minor vtatur
ſimpliciter vt non ſua. Sicut enim omē ius
ſiue omnis iuriſdictio temporalium eſt no
bis ex regula interdicta ſic vſurpatio ſiue
de facto vendicatio oīs vſ⁹ iuris In his ve
ro que ad veſtitum: et victum/ diuinum cul
tum et ſapientiale ſtudium ſpectant ſub ra
tionabili circumſtanciarum moderamine
vſum artat et reſtringit et hoc tam reſpe-
ctu pñtꝫ tpis q̄ꝫ futuri qꝛ pſonaꝝ qualitas
tp̄m varietas: locoꝝ ꝯditio ⁊ officioꝝ noſtri
ſtat⁹ executio ⁊ nōnulle alie circumſtancie

plus minus ve ac aliter et aliter ꝓuideri
requirunt. Hanc autem moderantiam que
nichil aliud eſt ꝗ̄ medium paupertatis vir
tutis nõ ſecundum rem ſed ſecundũ ratio-
nis adequationem ſumptum nõ intelligi-
mus ſic preciſe includi in voto regule nr̃e ⁊
euãgelice paupertatis ꝙ omnis exceſſus ⁊
immoderantia ſit mortale peccatum ac vo-
ti ſubſtãm interimens ſed ſolum qñ eſt talis
ac tanta ꝙ merito cẽſeri debeat enormiter
ledere ſtatum euãgelice paupertatis. Alie
autem moderantie tãꝗ̄ peccata venialia
cẽſebuntur et ad tranſgreſſionẽ voti nõ ali
ter reducuntur ꝗ̄ peccata venialia ad trãſ
greſſionẽ ꝑceptorũ nec curamus an illa re-
ductio ſit ꝑ ſe aut ꝑ accidẽs ſeu occaſionẽ.
¶ Premiſſa autem hec oĩa credimus eẽ ex
preſſam intẽtionẽ btĩ frãciſci in regula ſua
et dñi nicolai pape in ſua declaratiõe ⁊ fra
tris bonauẽture: ⁊ quattuor aliorum docto
rum qui fuerunt omnes ſolẽniores et ma-
giſtri ordinis noſtri et ffis hugonis precla
ri viri: et ſic credim⁹ ſenſiſſe xp̄m et ei⁹ apo-
ſtolos et beatũ franciſcum: et omnes anti-
quos patres noſtri ordinis. Et hec ꝑ̄dicta
eſt explicatio de vſu paupere facta et acce-
ptata in generali capitulo apud mõtẽ peſ-
ſulanum celebrato preſente reuerẽdiſſimo
patre fratre matheo de aqua ſparſa gñā-
li miniſtro et toto caplõ. Et ſimiliter poſtea
a fratre raymũdo gaufridi generali miñro
Et a generali capitulo ſub eo pariſius ce-
lebrato fuit repetita et recepta. Cuius ex-
plicatio a predictis duobus magiſtris ſo-
lẽnibus et generalibus miniſtris multipli
citer ꝑ ordinẽ ꝑ̄dicata fuit. Et etiam a ffe
atholoto predeceſſore amborum. Et ab oĩ-
bus catholicis vt credim⁹ acceptãda. Sal
ua ſemper determinatione ſũmi patris et
domini noſtri dñi ſũmi põtificis. Et hec ſũt
circa vſum pauperem.

¶ De virtute et merito paupertatis: et
in q̄b⁹ conſiſtat.

Nota ꝙ virtus et
ꝑfectio paupertatis ꝓp̄e non
cõſiſtit in maiori defectu vel
penuria aut vtilitate reꝝ tem
poraliũ ſed in maiori abſtra-
ctione ſollicitudinis et effactionis earum.
¶ Quanto enim modus viuendi in pauꝑ-
tate minorem habet affectionem ad tempo
ralia et minorem ſollicitudinem / ac maio
rem rerum abdicationem et cum maiori af
fectu pure propter deum: tanto paupertas
ipſa eſt perfectior: non autem quanto pau-
pertas ipſa exterius fuerit maior. Unde nõ
pauperes dicuntur a chriſto beati. Sed ſo-
lum tales pauperes ſpiritu et affectione:
quibus merito xp̄s regnũ celeſte repromit
tit. ¶ Non enim paupertas ſecũdum ſe bo
na eſt nec laudanda vt etiam dicit bernar-
dus ſed inq̄tum liberat ab illis quibus ho
mo impeditur quo minus ſpiritualibus in
tendit: ⁊ quibus magis ſuperbit et magis
in exterioribus delectatur et inquantũ vo-
luntarie et libere ac pacienter aſſumitur et
tollatur propter xp̄m et virtutis affectum
atq; exercitium. ¶ Ad hec plenius intelli-
gendum et alia ſuper vſu paupere minoꝝ
et paupertatis euangelice ipſorum nota
ſequentem tractatulum magiſtri petri au-
reoli doctoris illuminatiſſimi ordinis mi-
norum.

¶ Tractatus de pauper
tate ⁊ vſu papere editus a dño petro Aure
olo ordinis ffm minorum. Incipit.

Uppoſito ꝙ pau
pertas euangelica (quam xp̄s
viuẽdo tenuit in euãgelio di-
ſcipulis exẽplo mõſtrauit quã
quoq; apl̄i tenuerũt) ſit extrẽa
et ſumma paupertas. Suppoſito etiam ꝙ
hec paupertas ſit ad quam quilibet frater
minor obligat̃ ex voto. Iuxta qđ hẽt in rl̄a
ffm minoꝝ. Hec eſt illa celſitudo altiſſime
pauꝑtatis q̄ vos minores ffes meos here-
des et reges regni celoꝝ inſtituit paupes
reb⁹ fecit v̄tutib⁹ ſublimauit. Nõ ꝙ ait hãc
eſſe celſitudinẽ pauꝑtatꝫ altiſſĩe. Cui videt̃
declaratio eiuſdẽ rl̄e ↄcordare cũ ait de ffi-
b⁹ minorib⁹. Hĩ ſũt illi⁹ ſctẽ rl̄e ꝓfeſſores q̄
euãgelico fũdat̃ eloquo vite ꝓpi roborat̃ exẽ
plo fũdatoꝝ militãtis eccleſie aploꝝ ei⁹ ſer
monib⁹ actib⁹q; firmat̃. Hec ẽ apud deum
munda ⁊ imaculata religio q̄ deſcẽdẽs a pa
tre lũinũ ꝑ ei⁹ filiũ exẽplariter et verbaliter
apl̄is tradita ⁊ demum per ſpiritũſanctum
beato franciſco et eũ ſequentib⁹ inſpirata.
¶ Et infra in eodẽ loco ait. dicim⁹ ꝙ abdi-
catio ꝓꝑetatis oĩm rerũ tam in ſpãli ꝗ̄ eciã
in cõi ꝓpter deum meritoria eſt et ſctã quã
et xp̄s viam ꝑfectiõis oſtẽdẽs verbo docuit
et exemplo firmauit. ¶ Et infra Vere cõ-
decẽs fuit ei ꝓfeſſioni que ſic ſponte deuo-
uit chriſtum pauperem in tanta pauꝑtate
ſectari omnium rerum abdicare dominiũ
⁊c̃. Ex hĩs euidenter colligitur ꝙ pauper-
tas ad quam frater minor obligatur ex re
gula eſt pauꝑtas euãgelica ⁊ altiſſia a xp̄o

et ab apl'is obſeruata: quibus preſuppoſi
tis oꝛiť q̄ſtio nō mediocriter perplexa vcȝ.

Utrū vouens hu
iuſmodi altiſſimā paupꝑtatē
ex voto teneať vſū pauperem
ſuare Siue an vſus paup ſit
de ſubſtācia voti hmōi altiſſie
paupꝑtatꝭ: an ſolū de ip̄i⁹ decētia Dr aūt vſ⁹
paup: vtēdoꝝ ſeu q̄b⁹ vtēdū eſt paucitas: q̄
paucitas attēdiť q̄ ad q̄litatē reꝝ: q̄b⁹ vten
dū eſt: vt viles dom⁹/ veſtimēta vilia/ libri
viles: ⁊ idē in cibis. vel attēdiť quo ad q̄nti
tatē: et numeroſitatē vt tot ſint domus: qui
bus paup indiget ⁊ nō plures: tot tunice: q̄
bus hō idiget ⁊ nō plures ⁊ ſic de alijs. Sic
intelligēdo vſū pauperē eſt q̄ſtio: an ſit de
eſſētia vl' ſolū de decentia iſtius apoſtolice
et altiſſime paupertatis.

¶ Q; ſit de eſſentia oſtenditur et argui
tur multiplici ratione

¶ Primo ſic altioꝛ et pfectioꝛ eſt paupꝑtas
vouentis abdicationē omniū rerū: ⁊ cū hoc
vouentis vſus pauperes q̄ paupertas il
lius qui ſolam abdicationem vouent. Sed
hac paupertate apoſtolica: nulla eſt perfe
ctioꝛ nec altioꝛ (ſicut eſt probatū) ergo hec
paupꝑtas nō cōſiſtit in ſola abdicatiōe om
nis dominij: ſed extēdiť eſſentialiter ad vſ⁹
pauperes vt videť. ¶ Scđo arguiť ſic: pau
pertas apoſtolica nō eſt paupertas mathe
matica. ymo eſt ſumme meritoꝛia: ſicut col
ligitur ex declaratione dñi Nicolai: ſ; pau
pertas ſine vſu paupere eſt mathematica ⁊
infructuoſa et abſq; experiētia pauperta
tis: q2 paupertatē nō pōt i facto: ergo altiſ
ſima paupertas ad vſus pauperes ſe extē
dit. ¶ Tercio ſic vouēs obīam vel caſtitatē
tenetur eēntialiter nō ſolū ex cōdeſcētia ad
vſ⁹ obie ⁊ caſtitatis/ g̊ vouēs paupꝑtatē te
neť ad vſ⁹ paupes eēntialiť. Un̄ ſicut in oꝛe
eēt deriſoꝛiū dicere voui caſtitatē ſed vſu;
nō teneoꝛ obſeruare/ ſic Ridiculoſū vř i oꝛe
dicentis voui altiſſimā paupꝑtatē ſ; ipā; in
vſu non ſeruabo. ¶ Quarto ař ſic. Pauper
tas de q̄ loq̄mur ē paupꝑtas q̄ i euāgelijs de
ſcribiť ⁊ ex euāgelijs colligiť: ⁊ i euāgelijs
ꝯtineť S; hec paupꝑtas ad vſ⁹ paupes ſe ex
tēdit: dr̄ ei in euāg. mat. 10. ⁊. luce. 9. Nolite
poſſidere auꝝ ⁊ argētū ⁊ nolite ſolliciti eſſe
aīe vr̄e q̄d māducetꝭ. Et ſi vis pfect⁹ eē va
de ⁊ vēde oīa ⁊ da paupib⁹/ ⁊ i euāg. marci
6. p̄cepit apl'is. Ne q̄d tollerēt i via niſi vir
gā tm̄/ nō poſſidere auꝝ ⁊ argētū nō eē ſol
licitū q̄d māducādū in craſtinū vēdere oīa
da re paupib⁹, ⁊ nichil ferre i via niſi v̄gā
tm̄/ ſed veri vſus paupes in facto ꝯſiſtūt: g̊
paupꝑtas i r'la ffm minoꝝ (de qua loq̄mur)
eēntialiť ad vſ⁹ paupes ſe extēdit. ¶ Quin
to ſic. Paupꝑtas de qua loq̄mur colligiť de
ſcribiť ⁊ ꝯtineť in r'la bti frā. quā q̄l; frater
minoꝛ vouet: ſ; illa regula vſus pauperes
indicuntur (vt eſt illud. Ffes oēs veſtimētis
vilibus induātur ⁊ poſſint ea ⁊c. Et illđ. Et
q̄ neceſſitate cogūť poſſit poꝛtare calciamē
ta/ ex quo innuit q̄ alias nō dñt poꝛtare. Et
illud/ nō dñt equitare niſi manifeſta nc̄ita
te cogātur. Et illđ. Qui iā ꝓmiſerūt obiam
hēant vnā tunicā cū caputio. Et illđ. Ffes
nō recipiāt pecuniā per ſe ⁊c. Et illđ. Non
iudicēt hoīes q̄s viderit mollib⁹ veſtitos
⁊c. vti cibis ⁊ potib⁹ ⁊c. ex quo inuit q̄ non
debēt vti cibis ⁊ potib⁹ delicatis (cū vtētes
hmōi cibis/ alios vtētes nō cōſueuerit iudi
care) quare cū hec oīa ſint vſus pauperes
et in facto ꝯſiſtāt paupꝑtas (de qua loq̄mur)
videť extēdi ad iſta. ¶ Sexto ſic Paupꝑtas
de qua loq̄mur ē illa quā declaratio dñi Ni
colai ſr ffm minoꝝ r'la exponit et tractat S;
i illa declaratiōe r'le multa dñr ad vſū pau
pem ꝑtinētia (vt ē illđ: quinimo i eis appa
reat oīmoda abdicatio ⁊ in vſu neceſſitas
Et illđ ꝯdecēs fuit ei ꝓfeſſiōi q̄ xp̄; paupem
deuouit i paupꝑtate ſectari oīm reꝝ abdica
re dñiū ⁊ reꝝ ſibi ꝯceſſaꝝ neceſſario vſu fo
re ꝯtētū Et illđ. Ex q̄bus oīb⁹ claret ex r'la
ad victū veſtitū et diuinū cultū ⁊ ⁊ ſapiētia
le ſtudium neceſſariū vſū reꝝ ffib⁹ eē ꝯceſſū
qua ꝓpť cu; vſ⁹ neceſſari⁹ ſit vſ⁹ paup hec
paupꝑtas de qua hic ē ſmo ad vſū paupe;
ſe extēdit. ¶ Septio ſic Triplex ē vſ⁹ reꝝ
p̄m⁹ laut⁹ q̄ ē diuitū. ſcđs moderat⁹ q̄ ē vir
tuoſoꝝ ⁊ cōiť viuētiū. terti⁹ artus ſeu pen
urioſus q̄ de neceſſitate voti d; eſſe religio
ſoꝝ/ qđ ſic ꝓbať: q̄nto eīm ſtatus excedit ſta
tū tāto d; excedere vſus vſum Sed ſtatus
religioſoꝝ excedit ſtatū diuitū ⁊ ſtatū v̄tuo
ſoꝛum et ſtatum cōiter viuētiū g̊ vſus deb;
excedere vtrūq; vſū. ¶ S; cōtra vſus pau
per in cibo non ē de rōe altiſſime paupꝑtatꝭ
q2 laxať in euāgelio cū dr̄ Edentes et bibē
tes que apud illos ſunt ſalua apl'ica pau
pertate laxať etiā i r'la bti Frācifci ſalua
celſitudine altiſſime paupꝑtatis cū dr̄ ⁊ ſcđ;
euāgeliū de oīb⁹ cibis q̄ apponūtur eis li
ceat eis māducare. Igitur nec vſ⁹ pauper
vn̄ illud vade ⁊ vende ⁊c. in v̄tutē libera
litatis et ſubuenientie reducitur Id etiam
Nolite poſſidere auru; ⁊c. Et illud Nolite
ſolliciti aīe veſtre quid māducetis et illud
Nichil tuleritis in via ad virtutem ſuffi
cientie reducuntur que eſt vt in vſu rerum

quibus homo indiget contentus ſit et am=
plius nõ requirat Iuxta illḋ apl'i hñtes vi
ctũ et veſtitũ his cõtẽti ſimus Uirtus ergo
que eſt ſufficiẽtia ⁊ pauptas nõ ẽ eadẽ ꝟt⁹
cõformiter nec vſus pauper circa veſtimẽ
tum librum vel domum erit eſſentialiter
de ratiõe altiſſime pauptatꝫ imo ipa ſalua
poterit laxari. Hñs patet ex regula ⁊ euan
gelio/quam tenet:qꝛ ita includit ⁊ parimõ
pauptas cibi quoad vſũ i altiſſima paupta
te ſicut pauptas veſtimẽti libri vel alteri⁹
rei cuiuſlibet/qua vti poteſt pauper ¶ Ad
qſtionẽ iſtã tria ſunt vidẽda. Primũ de al=
tiſſima pauptate in ſe quam vouimus euã
gelicã vel aplicaꝫ. An reſpiciat eſſẽtialiter
pauperẽ vſũ Ul' an vſ⁹ pauper ſit accidẽs
huic virtuti que eſt pauptas altiſſima con
tra ꝟtutes alias condiuiſa ſic ꝙ nulla va=
rietas que accidat in vſu/ipſam in aliquo
minuat. ¶ Scḋo videndum eſt vtrum fra=
tres minores qui vouerunt hmõi ſanctam
pauptatem ex hoc voto teneantur eſſentia
liter ad quoſlibet vſ⁹ paupes obſeruãdos.
¶ Tertio videndũ eſt An fratres miores
et ſi non ex voto paupertatis/tñ ex alio te
neantur ad vſus paupes eſſentialiter/ et ſi
ſic: queritur ad quos ſic et ad quos non.
¶ Circa pmũ cõſiderãdũ Qꝫ circa eãdem
materiã pñt cõcurrere diuerſe ꝟtutes. Uñ
circa rẽ poſſeſſã qcũqꝫ ſit illa(qꝛ vel cib⁹ vl'
idumẽtũ vel dom⁹(q̃ ſũt natural es diuitie
ſcḋm Ariſtotelẽ pmo politice vel pecũia vl'
nũmiſma q̃ ſunt inaturales vt ibidem dr)
concurrũt pauptas tẽperãtia humanitas
ſufficiẽtia ⁊ alie ꝟtutes Uſũ aũt illaꝝ nec p
uat nec mod'at nec artat pauptas ſꝫ alia ꝟt⁹
Exẽplũ patet de hoc circa cibum Pauper=
tas ei puat dñiũ cõmedẽtꝫ cibũ nõ ſuũ:pau
perẽ aũt vſũ nõ puat nec moderat pauptas
nec q̃ad qualitatẽ nec q̃ ad q̃titatẽ/ſꝫ hoc
ẽ alteri⁹ ꝟtutis ſcꝫ tpantie q̃ pcioſitatẽ cibi
ꝯſiderata ꝯditiõe pſone ⁊ q̃titate ꝯſiderata
etiã valitudĩe docet cibũ moderare vt col=
ligit ex.iij.ethi. Exẽplũ aliḋ circa veſtimẽ
tũ qm̃ ei⁹ dñiũ puat pauptas. vſũ ꝟo ei⁹ nõ
moderat nec q̃ ad veſtiũ q̃litatẽ nec quo ad
nũeroſitatẽ ſꝫ q̃ ad qualitatẽ moderat ipſũ
hũilitas. Qui ei vtit veſtib⁹ vilib⁹ ⁊ abiectꝫ
magꝫ cẽſend⁹ ẽ hũilis q̃ paup. Quoad nũe=
roſitatẽ moderat ipꝫ q̃dã ꝟt⁹ q̃ a phis ſuf
ficiẽtia vocat q̃ ſit vt ſufficiãt neceſſaria/quã
ꝟtutẽ nos poſſum⁹ ꝯtẽtationẽ appellare/et
hec ꝟt⁹ ⁊ ſuũ oppoſitum reſpiciũt cibũ vl' ve
ſtimẽtũ/⁊ circa res q̃b⁹ hõ vtit/ſiue ſua ſint
ſiue nõ ſint. Uñ paup aliqñ ꝯtẽtat aliqñ nõ
Iſtis g̃ ꝟtutib⁹ ⁊ forte aliĳs circa diuitias
exñtib⁹/pauptas dñiũ reſpicit vſũ ꝟo non
reſpicit/ſꝫ eũ moderantur artãt et limitãt
alie ſcḋarie ꝟtutes ꝓut decet ⁊ cõgruit. Et
ideo dicẽdũ ꝙ pauptas altiſſima cõſiſtit eſ
ſentialiter in oĩmoda abdicatione iuris et
dñiĳ oĩm reruꝫ et oĩm diuitiaꝝ. In artatio
ne ꝟo vſ⁹ vl' limitatiõe nõ ꝯſiſtit eſſentialit
imo accidit pauptati hãc ꝯſeq̃ntiã ꝓbo mł
tiplici rõe/⁊ pmo p rões q̃ ſũt a pori ſcḋo p
rões q̃ ſũt a poſteriori. Eſſe i extremo pau
perẽ ⁊ nichil hře idẽ ſunt. Nõ ei põt qs eſſe
paupior illo q̃ oĩno nichil hꝫ/ſꝫ q̃ de facto
caret ꝓprietate iure ⁊ dñio oĩs rei/q̃tũcũqꝫ
etiã vtat ex accomodatiõe aleri⁹ ſiue illa
res ſit pcioſa vel nõ veꝝ ẽ de illo dicere ꝙ
oĩno ⁊ penit⁹ nichil hꝫ g̃ ẽ veꝝ dicere ꝙ eſt
paup in extremo. Igit vſ⁹ rei pcioſiſſime i
nullo derogat imo accidit altiſſime paupta
ti qua poſita i aliquo/verũ ẽ de illo dicere
ꝙ oĩno nichil hꝫ ⁊ nõ pl⁹ ¶ Ad hãc rationẽ
forte diceret ꝙ iſtḋ carẽs oĩ dñio ſolũ vſuꝫ
hñs diuitiaꝝ aliq̃d dr hře/hꝫ eñ vſũ p te/
Igitur ſi hꝫ vſũ rei min⁹ pcioſe/min⁹ hꝫ q̃
ſi hꝫ vſũ rei precioſe/et ita erit min⁹ paup
Dicẽdũ ad hoc ꝙ aliud ẽ hře vſũ in rebus
et aliud eſt dicere vti rebus/qui eñ hꝫ vſũ
dicitur habere ius in vſu/vti vero rebus
poſſibile eſt de facto/abſqꝫ oĩ iure in vſu/q̃
aũt vtit re abſqꝫ oĩ iure vſus/non eſt hñs
vſum/propter quod vtẽs precioſiſſima re
non plus habet q̃ vtens vili min⁹ vl' precio
ſa. Unde ex hac queſtiõe arguo ſcḋo ad pn
cipale ſic. Ille non eſt pauperior qui non ẽ
minus habens:ſed vtens de facto re pau=
perria vl' rebus artiſſime abſqꝫ oĩ iure/nõ
ẽ min⁹ hñs q̃ ille q̃ vtit re pcioſiſſima vl' re
bus nõ arte:abſqꝫ hoc ſp ꝙ nullũ hẽat ius i
illa:g̃ vtẽs re paupriã nõ eſt pauperior il=
lo q̃ vtit re pcioſa/dũ tñ vtẽs nulluꝫ hẽat
ius i reb⁹ qꝛ nec dñiũ nec vſũfructũ nec ius
vtẽdi. Exẽplũ ponit Petr⁹ oĩno nullã rẽ hꝫ
ſꝫ accomodat ei a paulo veſtꝫ pcioſa trib⁹
dieb⁹/aliĳs aũt trib⁹ dieb⁹ accomodat ſibi
veſtꝫ vilis/nũq̃d ẽ ditior trib⁹ pmis dieb⁹ q̃
bus vtit pcioſa apparet ꝙ nõ ¶ Tertio ar
guo ſic q̃ñcũqꝫ aliqua duo ſic ſe hñt ad pau
ptatẽ ꝙ vno illoꝝ poſito/alio q̃uiſmõ va=
riato ponit pauptas ecõuerſo aũt iſto ſcḋo
poſito prio nõ poſito vl' variato nõ ponit
pauptas vl' nõ variat. pmũ tm̃ ẽ de rõe pau
ptatꝫ ⁊ nõ ſcḋꝫ: variata ei eſſẽtiali rõe alicui⁹
ipꝫ hꝫ neceſſario variari(ſed ſic ẽ de oĩmo
da abdicatiõe dñĳ oĩs rei/q̃ poſita abdica
tiõ e hmõi ſeu poſita carẽtia iurꝫ i oĩ re q̃tũ
cũqꝫ variationẽ facias i vſu/pauptas poni
tur nec variat Exẽplũ oĩno nichil habeo tu

michi accomodas dieb⁹ aliq̈bus p̄cioſſimā
veſtē/dieb⁹ aliq̈b⁹ vilē tñ nō ſū paup ior die
bus accomodatiōis viliū ꝙ̄ in diebus acco
modatiōis nobiliū veſtimētoꝝ. Si ꝟo ponit
ſcḃz ſcz vſus q̈cūqꝫ paup vl' p̄cioſ⁹/nō tñ p̄=
mū(puta abdicatio dñij)nō ponit̄ pauptas
Exēplū hēo domum ꝛ pleniſſimū horreū ꝛ
mutatoria veſtimētoꝝ ꝛ i his ius vtēdi et
dñiū qualitercūqꝫ his vtar ſiue p̄ce ſiue mi
ſere/nō ſū paup ꝙ̈ vti nullomodo ptinet ad
ratiōnē pauptatis ¶ Quarto ſic pauptas
ꝛ diuitie ſiue eē paupē ꝛ diuitē opponūt̄ ꝓ
uatiue. Ita ꝙ illō ꝓuat pauptas/qḋ ꝯſtituit
i eē rē diuitē. Sz hr̄e aliqḋ ius in reb⁹ vtpu
ta dñiū vl' ꝓprietatē vel ius vtēdi vl' vſū=
fructū diuitē ꝯſtituit: vti ꝟo ſimpl'r rebus
abſqꝫ oī iure diuitē nō ꝯſtituit(cū paupes
aues bruta ꝛ oīa mortalia reb⁹ vtāt̄ de fa
cto) ꝙ̈ ꝓuatio dñij vl' iuris alicui⁹ i reb⁹ ad
pauptatē facit ꝛ ipā ꝯſtituit/ꝓuatio ꝟo vſ⁹
oīno nichil facit. Et pōt ſic obuiari rō/et in
ea vim facio q2 totā rōnē determinat. ¶ Ob
uicit̄ ꝙ̈ ſic. Uti diuitijs nō ꝯſtituit diuitē(ſz
ſolū ius aliqḋ i diuitijs hr̄e ꝯſtituit diuitē
ꝙ̈ pauptas vſū nō ꝓuat circa diuitias ſz oē
ius abdicat. ¶ Quīto ſic/qḋ ē idifferēter di
uiti in ſūmo: ꝛ paupi i ſūmo nō ē ptinēs ad
pauptatē ſz oīm pauptatē excludit. Sz di
uiti i ſūmo pōt ꝯpetere idr̄ter oīs vſ⁹. nā di
tiſſim⁹ pōt vti reb⁹ miſerrime q̄s hz vt pz
i p̄cꝫ/vl' ſūme laute. vt pz i epulōib⁹/vl' me=
diocriter/vt pz i ꝟtuoſis. Itē paupi in ſū=
mo pōt ꝯpetere oīs vſ⁹ idifferēter. Aliqñ et
vtit̄ delicatiſſimis/aliqñ miſerrimis ſicut
ꝯueniſt ꝛ ꝯtingit: ꝙ̈ hmōi vſus paup nō per=
tinet in aliquo ad paupertatem. ¶ Sexto
ſic/qḋ adueniēs diuiti diuitias nō minuit
adueniēs paupi pauptatē nō intendit.
(Idē cū gradus caloris adueniēs frigido
frigus diminuit ꝛ adueniens calido calorē
intendit) Sz vſ⁹ ꝯ̄ſtūcūqꝫ ſtrictus adueniēs
diuiti i nullo diuitias diminuit ſicut pz de
ditiſſimis/parcis tñ i vſu de q̈b⁹ ꝟū ē dicere
ꝙ ſūt ditiſſimi/p̄ciſſimi tñ/ꝙ̈ vſ⁹ art⁹ adueni
ens paupi i nullo pauptatē intēdit. ¶ Se=
ptimo ſic. Ad eādē ꝟtutē ptinet vſ⁹ reꝝ arta
rū i q̈cūqꝫ pſona/moderare tñ delectatiōes
ptinet ad ꝟtutē tēperātie i q̈cūqꝫ pſona ſiue
diuite ſiue paupe/nobili vl' ignobili p̄lato
ſeu ſbiecto. Sz artare vſū i pſona diuite nō
ptinet ad pauptatē ſz ad aliam virtutem
Nā diuites nō vtūtur humilib⁹ veſtimētis
ex ꝟtute pauptatis ſz magꝫ ex vicio auari=
cie ſi ſcz ex tenacitate faciāt/vl' ex ꝟtute hu
militatis ſi bōa intētione faciāt. Et idē de
cibarijs q2 nō ad ꝟtutē pauptatis reducit̄
in diuite ſi cibarijs vilib⁹ vtat̄ puta fabis vl'
pane groſſo: ſz ad ꝟtutē pnīe l' auſteritatꝫ/ꝙ̈
in perſona paupere vſū artare ad pauper=
tatē nō reducit̄ ſed ad aliam virtutem.
¶ Octauo ſic. Uſus oblatus cibi vel dom⁹
quantūcunqꝫ latus vel nobilis nō derogat
paupertati(Alias non deceret in palacijs
regum dormire vel i mēſis eorum comede
re) dum ipſi offerunt/ſeu in menſis vel pa=
lacijs pape vel cardinalium pauperi euan
gelico/quod eſt abſurdum. Igitur vſus rei
non oblate ſed mēdicate non derogat pau=
pertati/cōſequentia tenet/q2 non habet ꝙ
plus deroget paupertati vti re mendicata
ꝙ̄ non mendicata/cum mendicare non mi=
nuat ſed etiam augeat paupertatem.
¶ Nono ſic. Uti re nō ſua per vnū dié nō
derogat paupertati etiā altiſſime paupri⁹
ei p̄t bibere i ciſo aureo et dormire in lecto
ſerico: vel eē i palacio regio p vnicā dié ſal
ua oīoda pauptate alias q̈ ſic dormirēt vl'
in ciſo p̄cioſo biberēt pauptatē amitterēt
quo nil abſurdi⁹. ꝙ̈ vti hmōi nō ſolū p diem
ſed ad multū tēpus nō derogat pauptati:
etiā ſi deroget alteri ꝟtutū. Cōſeq̄ntia pz
q2 nō albior eſt ceruſa triū dieꝝ vl' marga
rita ꝙ̄ vni⁹ diei. i. ethicoꝝ. Quapropter ſi
vtēs vna die talib⁹ p̄cioſis nō eſt diues: et
nec vtens plurib⁹ diebus erit diues. ymo ſi
abſqꝫ oī dñio ipſū nō ꝯſtituit diuitem: nec ꝓ
cōſeq̄ns laut⁹ vſus pauptatē ipugnabit q2
ſolis diuicijs ipugnat̄. Ex his igit̄ rōnib⁹ q̄
p̄cedūt a ꝓori. q̄ oēs i hoc ꝯſiſtūt: ꝙ vti re=
bus de facto: abſqꝫ oī dñio ꝛ iure diuitē nō
cōſtituūt. ſz hr̄e ius aliqḋ (vtputa ꝓprietatē
ꝛ dñiū vſū fructū ius vtēdi) hec diuitē cōſti=
tuūt: ſatis pz ꝙ ꝓuare omē ius ꝛ abdicare
dñiū oīs rei hoc eēntial'r ptinꝫ ad paupta
tē: moderare ꝟo ad alias ꝟtutes pertinet.
Ubi notādū. Qꝫ ſicut ꝟginitas eēntial'r cō
ſiſtit i quodā exteriori ꝓuatiuo: ſz materia
liter nō formal'r puta in nō expti fuiſſe ali
quā delectatiōnē venereā: ꝛ i aliq̈ poſitio i=
teriori formal'r: puta i firmo ꝓpoſito nūqꝫ
expiēdi hmōi delectatiōnē: ꝛ i his duob⁹ ꝯſi
ſtat eēntial'r ꝟt⁹ ꝟgitatꝫ: nec al'r amittit̄ niſi
ſi aliqḋ ex his duob⁹ volūtarie amittat̄. Sic
ꝟt⁹ pauptatꝫ ꝯſiſtit i aliq̈ exteriori ꝓuatio pu
ta i abdicatiōe dñij oīs rei ꝛ i q̈dā īteriori po
ſitio puta i firmo ꝓpoſito nūqꝫ aliqḋ i⁹ vel
dñiū i re aliq̈ hr̄e pure pp deū ſz eē i h⁹ mū
do aduenā ꝛ pegrinū eīnūqꝫ ꝟt⁹ pauptatꝫ a=
mittit̄: niſi aliqḋ iſtoꝝ vel vtrūqꝫ amittat̄ ꝛ
iō q̈cūqꝫ variatio i vſu pauptatē nō corrum
pit nec eſſētiā amittit. ¶ 10. arguo a poſte
riori ſic ꝛ eſt omibus fortius. Pauptas xp̄i

fuit altiſſima₂ i ſūmo ꝫ habuit in ſūmo q̄c=
qđ ꝑtinet ad rōnē pauptatis ſed nō habuit
vſū paupem i ſūmo nec q̄ ad cibū nec q̄ ad
veſtitū nec q̄ ad domū imo Johēs bap. ha
buit magis vſū pauperē cui erat cibꝰ locu
ſta et mel ſilueſtre erat etiā veſtitꝰ tunica
de pilis cameloꝝ/⁊ erat ei domꝰ deſertū/⁊
aq̄ potꝰ/filiꝰ aūt hoīs erat mādu cās et bi=
bēs:et erat indutꝰ tunica incōſutili deſup
ↄtexta p totū/et hoſpitabat̄ i domo ſimōis
marie ⁊ marthe/ꝫ vſꝰ paup nō erit de rōe
pauptatis vł ſi ſit: Johēs erit paupior xp̄o
qđ non ē aliq̄ mō dicēdū. Licet ei Johānes
in caſu fuerit auſterior/nō tn̄ fuit paupior
xp̄o q̄ deteſtat̄ dicēs Uulpes foueas hn̄t
⁊c. ⁊ ſeq̄t filiꝰ aūt hoīs nō hꝫ vbi caput ſuū re
clinet quod nō erit verū de facto/cū in do=
mo marie ⁊ marthe caput ſuū reclinaret de
facto/ſꝫ nō de iure vt ex hoc oñderet ꝙ ḡdꝰ
altiſſime pauptatis nō ↄſiſtebat i nō vti re
bus ſꝫ i abdicatiōe iuris et dominij oīꝫ rei
¶ Unde cōſiſic huic ſnīe ↄcordat triplex ꝟbū
Primo ꝟbum bti Frāciſci i ſua rł'a. ca. vj.
q̄ cū dixiſſꝫ ffres nihil ſibi appropriēt nec do.
⁊c qꝛ nullaꝫ mētionē fecerat de vſu paupe
ſꝫ tm̄ de nō appropriatiōe a ffibꝰ tā i ſpāli
ꝙ̄ in cōi iō ſubdit hec ē illa celſitudo altiſſi
me pa. ⁊c. vt ex hoc ipe inuat altiſſimā pau
ꝑtatē i ſola abdicatiōe dn̄ij oīꝫ reꝝ ↄſiſtere
et nō in nō vti rebꝰ vel ſtricte vel modera
te vti. ¶ Scđm ꝟbū eſt in declaratiōe do.
Ni. q̄ ait ꝙ abdicatio ꝓprietatis oīm rerū
tā in ſpāali ꝙ̄ i cōi meritoria ē ⁊ ſctā: quā ⁊
xp̄s viā perfectiōis dn̄s ꝟbo docuit ⁊ exē=
plo firmauit: ⁊ ibidē nō loq̄t̄ de artatiōe vł
de moderatiōe vſꝰ. ¶ Tertiū ꝟbū ē eiuſdē
declaratiōis iferius cū ſubdit Cōdecēs ꝟo
fuit ei ꝓfeſſiōi q̄ ſic ſpōte xp̄ꝫ paupeꝫ deuo
uit i tāta pauptate ſectari oīꝫ reꝝ abdica
re dn̄iū/ Nota eīm ꝙ ip̄ꝫ tū dicit/i tāta paup
tate/innuit hāc eē altiſſimā pauptatē ſic et
iminēte ſupiꝰ hoc inuit cū ait Nulla ꝓfeſſus
pōt eē ꝓfeſſio q̄ a ſe vſū neceſſarie ſuſtēta=
tiōis excludat/ex hoc innuēs altiſſimā pau
ꝑtatē ad hoc ſolūmō prouenire ad abdica=
tionē vcꝫ oīs rei tā i ſpāli ꝙ̄ in cōi ¶ Duo
decīo huic concordat vita aploꝝ/q̄s ↄſtat
nūꝙ̄ a pauptate altiſſima deuiaſſe Legit̄ ei i
hiſtorijs Bartho. veſte purpurea vſū fuiſſe ⁊
xp̄ꝫ icōſutili veſte vt dictū ē. ⁊ hec ꝓ. j. arti.

Circa ſcđm articu

lū. An frater minor ex voto hu
ius altiſſime pauptatꝭ eſſētialit
teneat̄ ad vſꝰ paupes Dicēdū ꝙ nō eſſētia
liter ſꝫ ſolū ↄdecēter. Primū pꝫ ſic: Uouēs
altiſſimā pauptatē nō tenet̄ eſſētialiter et
ex voto ad actꝰ aliaꝝ ꝟtutū (Non ei vouet
vſꝰ paupes) ſꝫ vſꝰ paupes q̄ ↄſiſtūt i artatio
ne ⁊ moderatiōe vſꝰ reꝝ reducūt̄ ad alias
ꝟtutes ⁊ nō ad pauptatē: pauptas ei ē ꝑua
tiua dn̄ij ⁊ nō moderatiua vſꝰ (vt multipli=
cit̄ ē deductū) ꝫ vouēs altiſſimā pauptateꝫ
nō tenet̄ ex voto ad vſꝰ paupes. ¶ Uñ cōſi
derādū ē diligēter ꝙ vouēs altiſſimā pau=
ꝑtatē nō vouet ſūmā auſteritatē/q̄ ꝓpt̄ nec
vſū paupeꝫ circa cibū vł lectū Adhec vouēs
extremā pauptatē nō vouet ſūmā hūilitatē
⁊ idcirco nec indui viliſſimis veſtimentis
¶ Scđꝫ pꝫ ſic. q̄cūq̄ ꝟtꝰ ↄſiſtit i aliq̄ ſtatu
vouēs illā ꝟtutē ⁊ illū ſtatū/obligat̄ ex cō=
decētia ad actꝰ ꝟtutū illi ꝟtuti ⁊ ſtatui ane=
xaꝝ: ꝟbi grā vouēs ꝟginitatē tenet̄ ad ve
recūdiā ⁊ ad nō diſcurrēdū ꝑ domos ſꝫ ꝟtu
ti pauptatis annexat̄ hūilitas auſteritas
⁊ ꝑcimonia. Nā vnū de abhoīabilibꝰ ē pau
per ſupbꝰ/⁊ vna de abuſionibꝰ paup deli=
catꝰ ꝫ vouēs pauptatē tenet̄ ex ↄdecētia ad
hūanitatē ⁊ ita vt iduat̄ vilibꝰ ad ꝑcimoniā
⁊ auſteritateꝫ ⁊ ita vt nolit aſſidue epulari
lautꝭ quā vouēs pauptatē ad hmōi vſꝰ pau
ꝑes ex vi voti nō alit̄ ꝙ̄ ↄdecent̄ vł ex ↄde=
cētia tenet̄ Et iō ↄſiderādū ꝙ ſicut nō ledit̄
ꝟginitas intriſece lꝫ i ānexis ꝟtutibꝰ lede
ret̄ ſicut dictū fuit/ſic nec pauptas leditur
itriſece ꝑ defectū vł ꝑciū circa paupes vſꝰ
Uñ paup hn̄s veſtes ꝑcioſas vel volēs vti
ↄtinue cibis delicatꝭ ledit itriſece ꝑpanciā ⁊
hūilitatē/manet tn̄ i eo itegra ipa pauptas
ſi ſit immediate oīmoda abdicatio iuris et
dominij illius rei/vt ſatis ex dictis patet
Et hec de. ij. articulo.

Circa tertiū arti=

culū An fr̄ mīor ad vſꝰ paupes te
neat̄ ⁊ ad q̄s vſꝰ/⁊ ex q̄ vi/qꝛ nō
ex vi voti pauptatꝭ. Dicendū ꝙ ex vi voti
obīe quā btō frā. ꝓmittit tenet̄ ad ſuādūꝫ
vſꝰ paupes q̄s in rł'a btūs frāciſcꝰ ꝑcepto=
rie vł ihibitorie idicit hmōi aūt vſꝰ ſūt Nō
vti denarijs vł pecunia qꝛ dicit firmiter ꝑ=
cipio ⁊c. ⁊ multa alia ad vſū pauperē ꝑti=
nentia que forſitan cadunt ſub precepto/
licet hoc determinare ad dn̄m papam per
tineat. Qꝫ autem ab huiuſmodi vſus pau
peres fratres minores ex vi voti pauper=
tatis non teneātur patet ex ſupradictis qꝛ
altiſſima pauptas ad nullū vſū paupem ſe
extēdit ſꝫ ad ſolā abdicationē ⁊ nō appro=
priationē tā i ſpāli ꝙ̄ i cōi: q̄re ad hmōi vſꝰ
paupes vł nō neceſſario tenet̄/vł ſi tenet̄
ex obīa quam beato frā. promittit tenetur
¶ Uñ ↄſiderādū ꝙ tota regula ſcđꝫ decla=
rationē nō cadit ſub ꝑcepto ſꝫ ſolū illa tria

pauptas altiſſīa obia ꝛ caſtitas. Rſa ꝯo ad
obiam reducit̃ ſeu ad obie votū/ꝛ iō ꝑcepta
obligāt vt ꝑcepta/conſilia vt conſilia ſicut
explicat decretalis. ¶ Preterea ſi vſ⁹ pau
per ſit de rōe pauptatꝫ ſtat⁹ pauptatis erit
mutabilis/ꝛ paup erit cameleōca. Nā pe-
trus fuiſſet magꝫ pauper euāgelic⁹ dū fuit
ī carcere herodis ꝗ̄ fuerat ī domo ad quā
poſtea acceſſit vbi fuit cum gaudio recept⁹
vt habetur in actibus/ſtatū aūt pauperis
eſſe mutabilem ſicut camelionis colorē eſt
incōueniens ſicut arguit ariſto. primo ethi
coꝝ. de ſolice. ¶ Preterea ſi vſ⁹ paup ſit de
rōne euāgelice pauptatꝫ: pauptas nō hēbit
terminū nec erit dare altiſſimā pauptatē qꝛ
nō ē adeo ſtrict⁹ ī vſu qn poſſit ſe vlteri⁹ re-
ſtringere. Vñ nec pauptas quā deſcribunt
euāgelia erit ſūma/qꝛ nō deſcribūt ſtrictiſſi
mū vſū. Ex ꝑdictis pꝫ quō in religionib⁹ di
uerſi ſūt gradus pauptatis et ꝙ nulla reli-
gio poſſet eē altior iſta in ꝟtute pauptatis
etiam ſi poſſit eē perfectior ī auſteritate vł
pnia vel detectione ꝛ humilitate. ¶ Grad⁹
em̄ pauptatis ſumit̃ ſic. Pauptas qdē for-
maliter eſt abdicatio dñij ois rei. aut ꝗ̄ qlꝫ
in ſingulari hoc dñiū abdicat ſed non tota
cōitas abdicat dñiū ois rei imo nullius rei
nec mobilis nec imobilis cuiuſcūqꝫ ſiue ſint
caſtra ſiue reddit⁹ ſiue alia/ꝛ hec abdicatio
ꝯpetit ſtatui monachoꝝ. Aliqñ vero cōitas
abdicat dñiū nō ois rei ſed alicui⁹ certe rei
imobilis puta redditū villaꝝ vł caſtroꝝ/
ꝛ adhuc iſta pauptas eſt altior. Vltim⁹ aūt
grad⁹ pauptatis eſt cū cōitas abdicat om̄e
ius et oē dñiū ois rei ſiue mobilis ſiue imo
bilis/ꝛ hec eſt altiſſima pauptas quā btūs
frā. indicit ī rła/ffes nichil ſibi approꝑent
ꝛc. Et hac pauptatꝫ ꝓfeſſiōe exñte pꝫ ꝙ ea
nulla pt eē paupior/qꝛ ſi dicat̃ ꝙ eēt tunc/
ſi cū abdicatione oīꝫ reꝝ tā ī ſpāli ꝗ̄ in cōī
artaret ſe ad penurioſū vſū puta ad cōme-
ſtionē fabarū vel ad ieiuniū triū dieꝝ ī pa
ne ꝛ aqua ī ebdomada. Vtiqꝫ illa rłio eſſet
auſterior vel in parcimonia potior: imo q̃
bñ pōderat deteriare ſe ad certā qualitatē
ciboꝝ: aliq̃liter derogat pauptati: cū cibos
diſcernere et eligere ꝑſupponit aliquē hře
qđ in illos certos cibos valeat cōmutari/ꝛ
hec ꝺ pōne ſufficiāt ꝓ hec ¶ Ad argumēta
¶ Ad primū dicēdū ꝙ pauptas vouētꝫ ab-
dicationē cū artatione ad paupes vſ⁹/et ſi
eēt auſterior vł huilior vł detectior: nō tñ
pauperior. ¶ Ad ſcđm dicēdū ꝙ pauptas
q̄ in oimoda abdicatōe ꝯſiſtit nō ē mathe-
matica nec abſqꝫ experiētia paupertatꝫ licꝫ
nō artet ad pauperē vſū. ¶ Tollit̃ ei multi
pliciter matheſis iſta. Primo qdē qꝛ ex ab-
dicatione dñij ſine vſu iordinat⁹ amor vł ſol
licitudo iordinata ī acq̄rēdo ꝛ ꝯſeruādo tol
litur ꝗ̄tū eſt ex natura rei: qꝛ null⁹ natura
liter ſic amat rē nō ſuā ſicut ſuā In hoc aūt
bonū pauptatis ꝯſiſtit qꝛ ſupfluū amorē et
ſollicitudinē tpaliū tollit ꝛ hꝫ ꝑ effctū illđ ſal
uatoris ꝯſiliū. Nolite ſoliciti eē ꝛc. ¶ Scđo
ꝯo tollit̃ qꝛ taliter abdicās a ſe dñiū om̄is
rei/a ſe ſecuritatē ꝛ ſpem de ꝓpriis exclu-
dit vt ipleat illđ ꝓphicū. Iacta cogitatū. ꝛc.
Vnde ꝗ̄tū eſt ex ſe aliqñ exponit ſe ad vſuꝫ
lautū aliqñ miſerū aliqñ opulētū aliqñ pe-
nurioſū aliqñ defectuoſū ſicut dñs dabit/nō
excludēdo mođ ꝓuiſionis hūane/talit̃ aūt
ſe exponere ꝓpter deū eſt valde meritoriū
ad eterna/ ¶ Tertio tollit̃ qꝛ talis oia ab-
dicās ꝑuat ſe iure ſuo ꝛ oī dñio ꝓpter deū
Ex quo ſeq̃tur ꝙ ei nō ꝯpetit aliqua actio
vel proſecutio vel repetitio in iudicio vel
extra iudiciū auctoritate propꝛia alicuius
rei. Vñ breuit̃ fecit ſe nichil hñtē ꝓpt deū/
et hoc nō eſt mathematicū imo ſūme meri-
toriū vt in declaratiōe Ni. pꝫ ¶ Quarto tol
lit̃ qꝛ ſic abdicās oia hꝫ q̇cq̇d ꝑtiꝫ ad ꝟtu-
tē pauptatis vt ſupra dictū eſt. Nā vti nō
ſuo/tali vel tali mō ſic vel ſic/nō ꝑtiꝫ ad pau
pertatē dū tñ nō ſit ſuū/nō eſt ꝗ̄ iſtis paup-
tas mathematica cū icludat totū illud qđ ē
materialiter ꝛ formaliter de rōne paupta-
tis. ¶ Quinto tollit̃ qꝛ pauptas non eſt ſiñ
vſu ſibi corrñdēte. Non eni vſus paup et
ſtrictus vel moderat⁹ vel penurioſ⁹ eſt act⁹
virtutis paupertatis ſed alteri⁹ virtutis
vt ſepe ſupradictū eſt ſed vſ⁹ paupertatis
eſt vti rebus vt nō ſuis/ꝛ hunc vſum habet
qui ex vero corde oia abdicat ꝓpter deum
¶ Ad terciū dicēdū ꝙ ſicut vouēs caſtitatē
tenet̃ eēntialr ad actū caſtitatꝫ ꝛ ñ ad act⁹
aliaꝝ ꝟtutū/ſic vouēs pauptatē nō tenet̃ ad
vſ⁹ artos ſtrictos vł penurioſos vł modera
tos vł ſic (cū hij vſ⁹ reducāt̃ ī alias ꝟtutes)
ſꝫ tenet̃ ad vtēdū reb⁹ vt nō ſuis. Et vt vno
ꝟbo ꝯcludā hře ſimplicē vſū ī reb⁹ ꝛ eē ꝯtētū
et nō q̄rere in rebus aliđ ꝗ̄ vti de fctō ſicut
pauper aduena vtitur domo vel alūs cibo
¶ Ad quartum dicendum ꝙ vſ⁹ paupes q̃
in euā. taxātur reducūtur in alias ꝟtutes
et ideo ex voto hui⁹ altiſſime paupratis ad
hmōi vſ⁹ paupes vouēs pauptatē nō obli-
gat̃ ex hmōi voto/ſi q̃ tñ vſ⁹ ī ꝑceptiōe ł obli
gatiōe idicūt̃ ad illos ꝟtute obie obligat̃.
Et idē dico de hijs q̄ ad vſū paupeꝫ ꝑtinēt
q̄ ī rła bti frā. ponūt ſub ꝑcepto ꝛ ꝓ hoc pꝫ
ſolutio ad quītū ¶ Ad ſextū dicēdū ꝙ vſ⁹ ne
ceſſari⁹ ſeu nccitas ī vſu ī tota declaraiōe ac
cipitur pro ſimplici facti vſu qui pro eo
dicitur neceſſarius quia eo tāqꝫ neceſſario

eget/licet alijs carere poſſit vita mortali-
um/non ergo accipitur neceſſarius vſus
vel neceſſitas/pro vſu vel ſtricto vel mode
rato:ſed pro vſu rerum de facto qui eſt ne
ceſſari⁹ vt predr̄ oī mortali:et ideo hoc ar-
gumētū facit fallaciam equiuocationis ſic
appropriādo ⁊ hec religio dz eſſe ɔtēta ne
ceſſario vſu rex ſibi ɔceſſax vt ī vſu appa
reat neceſſitas/ꝙ vſ⁹ paup artus vel mode
rat⁹ ē huic ꝓfeſſiōi annex⁹/nō tenet qꝛ ī an
tecedēte accipiꝛ neceſſari⁹ vſ⁹ ꝓ ſimplici fa
cti vſu. Et preterea Argumētū deficit qꝛ in
ɔſeq̄nte poniꝛ determīatio q̄ nō poniꝛ ī an-
tecedēte Nō eī dr̄ ī añcedēte ꝙ vſ⁹ neceſſari⁹
vl̄ neceſſitas ī vſu ſint eſſētialiꝛ ānexa huic
religiōi et tamē argumētū īfert ꝙ vſ⁹ paup
ſit eſſētialiꝛ ānex⁹ ¶ Ad. vij. dicēdū ꝙ maior
nō ē vera/qꝛ ſtat⁹ religioſox nō diſtinguitur
a ſtatu cōiter viuētiū ex vſu paupe vel lau
to ſꝫ ex ꝓfeſſiōe pauptatis. Uex ē tñ ꝙ virtu
tes moderantes vſ⁹ paupes ɔcōitari dñt
ſtatū religioſx ⁊ deuotox ⁊ ecōuerſo pluſꝗ̄
ſtatū cōiter viuētiū ¶ Preterea illō argumē
tū nō pl⁹ ē de vouēte hāc pauptatē ꝗ̄ ſit de
alijs religioſis. Itē arguo ſic. Pauptas al-
tiſſima cū cadat ſub voto cōſiſtit in certo et
ſolido/et nō in medio ratōis quod eſt oīno
incertum etiam ad inueniendū et ad exe-
quendum cum inuentū eſt. Unde propter
difficultatem inuentionis mediū rationis
ſufficit parū deuiare ab iſto medio Patēt
hec oīa. ij. ethicox ſed virtutes que reſpi-
ciunt vſus pauperes conſiſtunt in medio
rationis quia vſus iſte ſtrictus vel lautus
determinandus eſt regula rationis prout
vnuꝗ ſapiēs determinabit ꝙ paupertas ſu
per quam cadit votum non moderat nec
reſpicit pauperes vſus cum non poſſit pū-
ctualiter et certitudinaliter taxari que do-
mus debeat dici pauper et que non/quis
cibus ſit pauper ⁊c.

¶ Explicit q̄ſtio de pauptate ⁊ vſu pau
pere edita a dño cardinali. F. Petro Aureo
li ordis ffm mīox. De cui⁹ q̄dē Aureoli in-
gentiꝛ virtutū excellētia ponit ordis cronica
et dñs Anthoni⁹ recitat ī ſua cronica pte
tertia Qꝛ vꝫ idē Aureoli in caplo gñali ce
lebrato ī Neapoli erat elect⁹ tpe miſtri ge
neralis tūc ēt electi nouiter. ſcꝫ. F. Michae
lis de Ceſana/ad lecturā piſieñ. ꝓ ſētētijs
legēdis(quas miro mō explanatas ɔuētus
Sagieñ cuſtodie normānie ɔſuat)poſtquā
q̄dē electionē de dicto Aureoli factā ad pfa
tā lecturā piſieñ/ſuggeſtū a nōnullis ē an-
tedicto Michaeli gñali miſtro: ꝙ idē Au-
reoli ſe oppoſuerat ſue electiōi/⁊ ꝙ nō de-
bere ab eo ɔfirmari Qui. F. michael gña-
lis miſter rñdit talib⁹ ſic ſibi ſuggerētibus
Abſit abſit ffes: vt ob q̄ſlibet in me cōiectā
iniuriā/tantū ordis abſcondaꝛ lumē. Qui-
bus ex v̄bis vtrinꝗ ꝓfecto excellētie cla-
ritas: vnius videlicet gñalis miſtri pfecta
mititas/alteri⁹ litterature acvite lumi-
minoſitas: patet.

¶ Aug. xvij. de ciuitate dei. ca. iiij. ſup illō
Math. xix. Ecce nos reliq̄m⁹ oīa ⁊ ſecuti ſu⁹
te loquēs de aplis ait hoc votū potētiſſimi
vouerāt. Sꝫ vñ hoc eis niſi ab illo de quo
dictū ē: dās votū vouēti ⁊c. ¶ Bartho. bri-
xieñ ſup ca. vidētes. xij. q. j. epi tenēt locū
aplox vt hic quo ad dignitatē Monachi q̄
ad renūciationē ꝓprioꝝ et cōem vitā. xvj.
q. j. c. ex auctoritate Sacerdotes q̄ ad ſacra
mentox diſpēſationē. xi. q. ij. Abſit. xxi. dī.
nouo. 68. d. quorū vices ¶ Beat⁹ gregori⁹
ij. moraliū ꝓpoſitiōe pīma dicit. Qui textū
ɔſiderat ⁊ ſēſū ſacre lectiōis ignorat: nō tā
ſe eruditiōe īſtituit/ꝗ̄ ambiguitate ɔfūdit
qꝛ nōnunꝗ̄ ſibi littere verba cōtradicūt/ſꝫ
dū a ſemetipſis p cōtrarietatē diſſidunt/le-
ctorē ad ītelligētiā veritatis mittūt ma-
iorē hui⁹ declarationē q̄re ibi. ¶ Et pi⁹ pa
pa ſcōs in rñſione data bohemis volētib⁹
miniſtrare corp⁹ xpi ſub vtraꝗ ſpē ſimpli
ci populo Nō ē maior occaſio errādi ꝗ̄ in-
ſequi textum ſacre ſcripture litteraliter vel
grammaticaliter.

¶ Incipit tractatus vti

lis p modū q̄ſtionis theologalis reuerendi
pr̄is ffis Johānis perrini doctoris Pariſi
enſis reformatiōis ⁊ obie ac obſeruātie re
gularis ordis mīox ſup diſpēſatiōe: ī quo
plr̄a notabilia ⁊ plr̄es notabiles ɔcluſiōes
cū ſuis correlarijs ponunꝛ circa ſtatū reli-
giōis in gñe ⁊ ſtatū ffm mīox in ſpecie. Et
tandem egregie probatur qualiter quidā
ffes minores indifferēter vtētes diſpēſa-
tionib⁹ ſup receptiōe pecūie ⁊ poſſeſſionū
ſiue redditū et eox proprietate ⁊ ſimiliū
eſſentialiū regule preceptorū relaxatiōe tā
obedientie ꝗ̄ aliox ⁊ illi qui remanēt in cō
uentib⁹ vbi talia fiunt ⁊ ſuſtinenꝛ et vbi cō
mode nō poſſunt regulam ſpiritualiter ob
ſeruare: non ſunt tuti apud deum in conſci
entia. Nouiter a nonnullis ſcriptorum et
impreſſorum erroribus diligenter purga-
tus et emendatus. Cum breui additione ī
fine ꝓ declaratiōe intentionis ipſius et an
notatiōe quarūdā bullax ſubrepticiax et
relaxatoriarum contra quas et ſimiles in

hĩs in quib⁹ excedũt principaliter arguit et aliarum legittimaꝝ de ꝓcuratorib⁹ pape et eccl'ie romane habendis contra quas nõ arguit: ad cognoſcendam eaꝝ et ſimilium differentias et qualitates: ⁊ ad reprimendã quorũdã audatias temeritates et falſos errores: qui hec non intelligentes ⁊ haꝝ litteraꝝ aplicaꝝ differentias et tenores non attendẽtes (nũꝗ forte viſas ab ipſis) tantũ virũ ⁊ doctorem famoſiſſimum ⁊ etate longeuum ſuis ineptiſſimis ⁊ iniurioſis atꝗ erroneis ſcript͛ redarguere falſo ⁊ fruſtra niſi ſunt vel nituntur.

¶ Queſtio proponitur cũ argumẽtis vtriuſꝗ partis. Utrũ diſpenſatus a papa ſine cauſa legitima ſit tutus in cõſcientia.

Utrum a papa diſpẽſat⁹ ſine cauſa legitima ſit tut⁹ apud deũ ⁊ in cõſcientia? Arguitur ꝙ ſic. Qr cum papa omnia iura in ſcrinio pectoris ſui cẽſeatur habere extra de ꝯſtitutionibus ca. i. li. 6. diſpenſabit vel poteſt diſpenſare in hoc qꝺ eſt de iure poſitiuo: igitur diſpẽſatus iſto modo a papa erit tut⁹ in cõſcientia et quo ad deũ. ¶ Itẽ ſcꝺo. Ille ꝓt oẽꝫ ꝑfectiõis ſtatũ mutare diſpẽſãdo: qui poteſt in om̄i voto etiam ſolẽni diſpenſare. Planum aũt eſt ꝙ omnes qui in corpore chriſti miſtico eccleſie ſũt cõparãtur ad papam ſicut filij ad patrem: et ad patrem quidem nõ corpoꝝ tm̄ immo animaꝝ. Nam filij tenentur parẽtibus carnalibus parere i hĩs que ſũt corporum: qr parentes ſunt corporum non animarum: ſicut dicit gloſa ſuper illo verbo apoſtoli ad hebreos. xij. Si pr̃es quidem carnis noſtre habuimus eruditores et verebamur eos: nõne mľto magꝫ obtẽperabim⁹ pr̄i ſpirituũ ⁊ viuem⁹? Cõſtat aũt ꝙ pr̃es vota filioꝝ exiſtẽtiũ ſub eorum cura et poteſtate mutare p̄ñt: ſicut ptꝫ nũeri. xxx. g̊ multo magꝫ papa poterit vota oĩꝫ fideliũ de eccľia cui⁹ cura ſibi a deo cõmiſſa eſt mutare et diſpẽſare ergo: ⁊c. ¶ Tercio vbicũꝗ inuenit͛ rõ vel cauſa rõnabilis diſpẽſandi in voto papa põt iuſte ⁊ tute diſpẽſare: ſed in quolꝫ voto ſuperogatiõis põt inueniri cauſa rationabilis diſpẽſãdi ſcꝫ vel ꝓfect⁹ maiorꝫ boni vel vitatio mali ſcꝫ vitatio trãſgreſſiõis ſi ꝓbabilitas ſit vehemẽs: vt ad ꝓpoſitũ de receptione ⁊ cõtrectatiõe pecunie apud nonnullos fratres minores vbi ꝓbabilitas nõ ſolũ eſt vehemẽs: ſꝫ manifeſta ⁊ patẽs. Nã moyſes cõceſſit iudeis diuortiũ Deuteronõ. 24. ad euitationẽ maioris mali ſcꝫ vxoricidij ſi quas vxores habuiſſent exoſas ⁊c. Igitur ſic diſpenſatus a papa propter eandem cauſam ſcꝫ euitationem mali: videtur tutus in conſcientia apud deum et homines ſeu eccleſiam. ¶ In oppoſitum arguitur ſic. Uotum eſt de iure diuino. Sed papa tenetur defẽdere ius diuinum vſꝗ ad animam et ſanguinem. 25. q. i. ſunt quidã. ¶ Item ius poſitiuum ẽ fũdatum ſuper ratione. di. infra. Cõſuetudo Ergo papa cum debeat eſſe bonus paſtor ⁊ paterfamilias: non dꝫ relaxare ius rationis ſine cauſa legitima: ergo diſpenſatus ſine iuſta cauſa non eſt tutus in conſciẽtia et apud deum ⁊c. ¶ Ad ſolutionem huius queſtiõis michi ꝓpoſite ſũt q̃d ã p̄mittẽda. ¶ Scꝺo cõcluſiões cũ ſuis correlarijs ſubiungẽde. Nec intẽdo aliquid temerarie aſſerere ſeu diffinire: ſed tantum probabiliter ⁊ ſcholaſtice ſcꝺꝫ doctoꝝ opiniões ꝓcedere: ⁊ ad hoc faciẽdũ fui inſtãtiſſime req̄ſit⁹ ꝑ nõnullos ffes puritatꝫ ſue religiõis zelatores: q̄b⁹ ſũme diſplicet religiõis btĩ Frãciſci diſſipatio ⁊c.

¶ Primũ notabile quid ſit religio ⁊ quõ quadrupl'r accipit͛.

Notanduꝫ primo ꝙ ſtat⁹ religiõis a v̄tute q̃dã morali denoiat͛: cui⁹ officium ſeu act⁹ ẽ deo exhibere debitũ cultũ atꝗ cerimoniã aliquã offerẽdo vel faciẽdo ad dei honorẽ: vt ſacrificia/oblatiões/iclinatiões et hmõi. Uñ Tulli⁹. Religio ẽ v̄t⁹ q̄ ſupiori nature (quã diuinã vocãt) cultũ cerimoniã ꝙ ꝯfert. Et papias. Religio ẽ appellata qr per eã religam⁹ aĩas n̄ras ad cultũ diuinũ viculo ſeruiẽdi. ¶ Pro maiori declaratiõe Notandũ ſcꝺꝫ Johãnẽ Andree ſup rubrica de regularib⁹ ⁊ trãſeũtib⁹ ad religionẽ: ꝙ religio ſumitur quadruplíciter. Pmõ mõ ſumitur ſolum pro debito cultu dei quo ad fidem: et ſic comprehendit totaꝫ chriſtianitateꝫ que exhibet cultũ vero deo. Jaco. i Si quis putat ſe religioſum eſſe ⁊c. Et hec dicitur religio chriſtiana de qua habetur. di. 97. c. j. et extra de ſum. tri. et fide catholica et extra de diuortijs gaudemus ¶ Secundo modo ſumitur pro cultu veri dei nõ ſolum per fidem ſed etiam per bona opera. et ſic accipitur Actuum. ij. Erãt in hieroſolimis viri religioſi ex oĩ natione q̄ ſub celo ẽ. Et ſic religio ꝯprehẽdit vniuerſitatẽ bonoꝝ xp̄ianoruꝫ: ⁊ de hoc. 16. q. j. c. Juxta ¶ Tertio modo ſumitur ꝓ ſtatu clericali qr ſunt magis dediti cultui diuino ꝙ laici

de quo. j. q. iij. ſaluator ¶ Quarto mō ſumitur ſtrictiſſime ꝓ ſtatu illo q̄ ꝑ emiſſionem ꝓfeſſionis ſubijcit ſe ꝓlati imperio: totū ſe dedicās deo. extra de voto ꝛ voti redēptione. c. ex multa. Et ſcḋʒ hāc vltimā acceptionē hic intēdo loqui. Et ſic religio dicit̄ ſtatus ꝑfectionis. Ubi ē ſciēdū ſcḋm Scotū li. iij. di. xxxviij. ꝙ duplex ē ſtatus ꝑfectionis. ¶ Prim⁹ dr̄ ſtatus ꝑfectionis acquirende quē religioſi aſſumūt vt quaſi in ſcola virtutū ꝛ diſcipline ꝓficiant ꝛ progrediantur de virtute in virtutē. ¶ Scḋs dr̄ ſtat⁹ perfectiōis quem aſſumūt epi: nō quaſi neophiti vel nouicij: ſʒ tāq̄ perfecti et exercitati ī virtutib⁹ ꝓfitētes ſe perfectos eē: et perfectores ad exercēdū in ſubditos verbo ꝛ exemplo opera virtuoſa ꝛc̄.

¶ Qʒ trib⁹ mōis ſtat⁹ ꝑfectiōs pōt acq̄ri

¶ Pro maiori declaratiōe notādū ꝙ ſtatus perfectionis q̄tū ad pn̄s ſpectat trib⁹ modis pōt acq̄ri. Primo cōiter ꝛ large ꝑ actus dilectionē. Scḋo magis proprie per officij adminiſtrationē. Tertio ꝓpriiſſime per ꝑpetuā voti obligationē. Primo oēs exiſtes in caritate ſūt in ſtatu perfectionis qꝛ ſola caritas dr̄ vinculū ꝑfectōis. Ad col'. iij. Iſto nāq̄ mō ſtat⁹ perfectiōis opponitur caſui peccati et culpe: ſcḋm quē modū dicit apl's j. ad coꝝ. x. Qui ſe exiſtiat ſtare videat ne cadat. Et ad gal'. v. State ꝛ nolite iugo ſeruitutis iteꝝ cōtineri. Scḋo vero mō oēs qui aſſumūtur ad officia eccleſiaſtica pn̄t dici eē in perfectionis ſtatu reſpectu laicorum Ipſi eñ ſunt quaſi medij inter deū ꝛ ppl'm Uñ q̄to ſunt ꝓpinq̄ores deo rōne officij qḋ miniſtrāt: tāto ſūt magis ꝑfecti Iſto modo ſcribit̄. viij. q. j. c. Qualis. Nō ſolū epi ꝛ pbr̄i ꝛ diaconi dn̄t magnopere ꝓuidē: vt cūctuʒ ppl'm cui ꝓſidēt ꝯuerſatiōe ꝛ ſmōe excedāt verūetiā inferior gradus puta exorciſte lectores ꝛ alij. Sʒ tertio modo epi et religioſi ꝛ oēs qui per votū in perpetuā ſeruitutē ſe tradūt ad xp̄o ſeruiēdū ꝛ hoib⁹ ꝓpt̄ ipʒ ī his q̄ ſūt ꝑfectiōis opa: ſūt ī ꝑfectiōis ſtatu

¶ Qʒ ſtat⁹ religiōis pōt triplicit̄ ꝯſiderari et q̄ ſūt req̄ſita circa ſtatum religionis et ipſius impedimenta.

¶ Ulteri⁹ notādū ſcḋm S. tho. 2. 2. q. 186. articulo. 7. in corpore q̄ſtionis: ꝙ ſtatus religionis pōt tripliciter ꝯſiderari. Uno mō ſcḋʒ ꝙ ē quoddā exercitiū tenēdi ī ꝑfectionē caritatꝫ Alio mō ſcḋʒ ꝙ q̄etat hūanū aīʒ ab exteriorib⁹ ſollicitudinibus. Tertio mō ſcḋʒ ꝙ eſt quoddā olocauſtū ꝑ qḋ aliq̄s ſe ꝛ ſua offert deo: ꝛ ſcḋʒ hoc ī trib⁹ votis ītegratur ſtatus religiōs. ¶ Primo quidem q̄tū ad exercitiū perfectiōis requirit̄ ꝙ aliquis a ſe remoueat illa ꝑ q̄ poſſet īpediri ne totaliter affect⁹ ei⁹ tendat in deū: in quo ꝯſiſtit perfectio caritatis. Hmōi īpedimēta ſunt tria. ¶ Primū quidē eſt cupiditas exteriorū bonoꝝ: q̄ tollit̄ per votuʒ paupertatis. ¶ Scḋʒ ē ꝯcupiſcētia ſenſibiliū delectationū inter quas ꝓcellūt delectatiōes venerce q̄ excludunt̄ per votū ꝯtinētie, ꝛ caſtitatis ¶ Tertiū ē inordinatio volūtatis hūane q̄ excludit̄ per votuʒ obediētie. ¶ Similiter ſollicitudīnis ſecularis inq̄etudo ꝓcipue ingeritur hoi circa tria ¶ Primo circa diſpēſationē reꝝ exterioꝝ: que amputatur per pauꝑtatis votū. ¶ Scḋo circa gubernationē vxoris ꝛ filioꝝ: que tollit̄ per caſtitatis votū. ¶ Tertio per diſpoſitionē ꝓpriorū actuū. q̄ aufert̄ ꝑ obedientie votū. Sil'iter olocauſtū dr̄ cū q̄s totū qḋ hʒ offert hʒ aūt hō triplex bonū. ¶ Primū ē reꝝ exteriorū quas totalit̄ offert deo per paupertatem. ¶ Scḋm bonū ē ꝓprij corꝑis qḋ offert deo ꝓcipue ꝑ votū caſtitatis: quo abrenunciat maximis delectatiōibus carnis. ¶ Tertiū ē bonū aīe qḋ offert deo ꝑ obīaʒ: qñ ꝓpriā volūtatē deo qua hō vtit̄ oībus potētijs et habitib⁹ aīe īmolat. Cōuemēter igt̄ ex his trib⁹ votis ſtat⁹ religiōis ītegrat̄. Oēs aūt obſeruātie religionū ordinant̄ ad tria ꝓdicta vota. Nā labor manuū ꝛ mēdicitas ad pauꝑtatē / vigilie / ieiuniū: ꝛ diſciplie ad caſtitatē. Alia exercitia vt lctō / orō / ꝓdicatio infirmoꝝ viſitatio ꝛ hmōi ad obīam. Ex q̄bus oībus pʒ: ꝙ ſtat⁹ religiōis ē ſtat⁹ ꝑfectiōis acq̄rende vt dictū ē ī quo religioſus tēdit ad ꝑfectionē tāq̄ ī ſcola diſciplie Ex q̄ ſequitur: ꝙ religioſus querens ſue religionis relaxationē ſeu diſpēſationē vl' ad aliā religionē laxiorē trāſitū ſine cā legittima: deficit a perfectione: ꝛ retrocedit tanq̄ aſpiciēs retro et ſic non ē apt⁹ regno dei.

¶ Qſ differentia eſt inter perfectum et ſtatum perfectionis.

¶ Pro ampliori declaratione dictoꝝ nota ꝙ nō ē idē eſſe perfectū ꝛ eſſe in ſtatu perfectiōis: ſʒ q̄tū ad pn̄s differūt ī trib⁹. ¶ Primo qꝛ perfectionis ſtatum facit voti perpetua obligatio. Perfectum vero facit voti impletio et executio. ¶ Secundo ad perfectionis ſtatum facit temporalium abdicatio et exercitatio coꝝ q̄ ſūt ſupererogationis opera. Per hec eniʒ quis conſtituit̄ in perfectionis ſtatu. Iuxta illud quod ſaluus. ait Matth. xix. Sis vis perfectus eſſe vade et vēde omnis que habes et da pauperibus ꝛ veni ꝛ ſequere me. Perfectuʒ ve

ro eſſentialiter facit ſolū dei et proximi ſu
perexcellens dilectio et charitas. Nā pla=
num eſt ꝙ ille ſcriba voluit xp̄m ſequi de
quo Math. viij. Magiſter ſequar te quocū
ꝙ ieris: perfectionem tamen non meruit
obtinere: qꝛ non ex dilectione ſed tempora
lis lucri acquiſitione xp̄m ſequi cupiebat.
Ut hierō. di. ¶ Tertio qꝛ perfectus quis
poteſt eſſe in omni vocatione in qua voca=
tus eſt: ſed non in omni vocatione hō pōt
eſſe in ſtatu pfectionis. Contingit em̄ ali=
quos in omni vocatione opera pfectionis
facere ſic perfectos eſſe: non tamen vouen
tes et ſic non eſſe in ſtatu pfectionis. Alios
vero contingit totam vitam ſuam voto ſe
obligantes ad perfectionis opera: ⁊ ſic eſſe
in ſtatu perfectionis: qui ſi non implent q̄
vouerunt conſtat eos perfectos non eſſe.
Ex quo ſequitur ꝙ multi ſunt in ſtatu per=
fectionis qui non ſunt perfecti ſed valde i=
perfecti et magni peccatores: et multi non
ſunt in ſtatu perfectionis qui ſunt perfecti
et ſancti viri.

¶ Scd̄ʒ notabile Qꝫ triplex ē pauptas

S Ecūdo principa
liter circa paupertatem notā
dū: ꝙ ſcd̄ʒ Chriſo. ſup Math.
triplex eſt paupertas. Una ē
ſimulatoria. Alia coacta ⁊ ne
ceſſaria. Tertia eſt ſpiritualis ⁊ volunta=
ria. ¶ Primo illi ſunt pauperes ſimulato=
rie qui et ſi expoliant ſe bonis temporali=
bus: non tamen expoliant ſe ſuperbia ⁊ ar
rogātia: ſed magis ſunt ſuperbi ꝯtēnendo
tēporalia q̄ȝ diuites in ſeculo diuitias poſ
ſidendo. vt di. Aug. in regula. ¶ Scd̄a ve=
ro paupertas coacta ⁊ neceſſaria q̄uis in
ſcriptura non dānetur: non tamen lauda
tur ꝙ ſit merito vel premio digna: qꝛ ſicut
nullū inuoluntarium poteſt eſſe peccatū et
dignum damnatione: ſic nullum inuolūta=
riū poteſt eſſe meritoriū ⁊ dignū p̄miatiōe.
¶ Sed tercia pauptas ſpūalis ⁊ volūtaria
per xp̄m eſt beatificata ⁊ laudata ⁊ merito
quia habet annexam temporalium volun=
tariam abiectionem: cordis hūiliationem
⁊ celeſtiū ꝯtēplationem. Hanc aūt paupta=
tem xp̄s aſſumpſit dicēte aplo .ij. cor. viij.
Scitis enim grām dn̄i noſtri ieſu xp̄i q̄ pro
pter vos egenꝰ factus in mūdo cū eēt diues
in ſua maieſtate (ſicut gloſa exponit) vt illi=
us inopia diuites eſſetis: ⁊ i hoc ꝯſiliuȝ do

¶ Quattuor modi paupertatis volūtarie
quoꝝ quartꝰ q̄ eſt euāgelicꝰ ⁊ aplicus ⁊ rle
minoꝝ alios p̄cellit i quatuor.

¶ Circa hanc pauptatem volūtarie ꝑpter
xp̄m aſſumptā in qua ꝯſiſtit perfectiōis ſta
tus. Notādum ꝙ quattuor modi inueniun
tur ſcd̄m beatū hierō. ¶ Primus modus
fuit p̄mo credētiū fideliū in primitiua eccle
ſia: q̄ vēdentes poſſeſſiones de p̄cio ipſarū
prouidebatur vnicuiq̄ ſicut opꝰ erat. Act.
iiij. ¶ Scd̄s modus fuit et eſt adhuc quorū
dam religioſoꝝ q̄ mundū ſpernētes: de la=
bore manuū ſuaꝝ victū et veſtitum ac alia
eis neceſſaria ſubminiſtrant: quō apoſtolꝰ
paulus vſꝰ eſt q̄n̄q̄ ne offendiculum daret
euangelio. vt ſcribitur .i. coꝝ. ix. ¶ Terciꝰ
modus fuit et eſt quorūdam religioſoꝝ et
monachoꝝ q̄ hn̄tes poſſeſſiones in cōmuni
de fructibꝰ et ꝓuentibꝰ ipſarum ꝓuidentur
oībus neceſſaria vite. Nullꝰ nāq̄ dȝ eligere
talē pauptatem: in qua ſubtrahat ſibi poſſi
bilitatē ꝓuidendi in neceſſariis et reqſitis
ad ſuſtentationem vite. ¶ Quartus modꝰ
eſt quorundam religioſorum mendicantiū
qui ſpiritualibus vacātes et doctrinā euā
gelicam predicantes: de his que a fidelibꝰ
perſonis inferuntur in voluntaria pauper
tate viuunt. Quamuis ergo omnes iſti mo
di viuendi in pauptate voluntaria ſint bo
ni et meritoꝛij: iſte tamen quartus modus
perfectior ⁊ ſecurior eſſe dicitur et vite xp̄i
et apoſtolorum conformior ꝑpter quatuor
¶ Primo quia ſollicitudinem temporaliū
minus habet annexam q̄ȝ alij modi.
¶ Secundo quia ad ſpiritualium contem
plationē maiorē diſpoſitionem hȝ cōiūctā.
¶ Tercio qꝛ ad recompenſationem eorum
q̄ recipiunt maiora bona ſubminiſtrat.
¶ Quarto quia per imitationem modi vi=
uendi chriſti et apoſtolorum maiorem con
formitatem habet. Scribitur enim Luce.
viij. ꝙ mulieres multe ſequebantur chriſtū
miniſtrantes de facultatibus ſuis

¶ De altiſſima paupertate ex inſtitutio
ne chriſti et regule minorum qualis ſit.

¶ Sed ſpecialiter loq̄ndo de altiſſima pau
pertate voluntaria. Notandum ꝙ pauper
tas ex inſtitutione chriſti et regule fratrū
minorum ſecundum beati Franciſci inten
tionem et inſtitutionem eſt plene exꝓpria
tiua: ita ꝙ nichil nec in proprio nec in com
muni nec in ſpeciali poteſt ſibi appropria=
re ne aliquis frater nec totus ordo: qđ ſub
his verbis exprimitur. Fratres nichil ſibi
approprient: nec domum: nec locum: nec a=
liquam rem. Et dicitur nichil: quia ſcd̄m
ſummos pontifices ordo nec in cōmuni nec
in ſpeciali habet talium proprietatem: ſed
ſimplicem vſum facti et non quemcunq̄: ſȝ

tenuē pauperē et arctū vſū: vt dicit clemēs papa in declaratiōe ſua exponēdo hoc ca-p̄lm: ⁊ hoc ſiue in neceſſitatib⁹ corporalib⁹ ſiue in ornamētis eccl'ie et vtenſilibus.

¶ De vſu paupere moderato rerū fūdā do et omnis proprietatis ⁊ iuriſdictiōis rerum vitatione.

¶ Sed vt clarius intelligat̄ quod dictū eſt de tenui paupere et arcto vſu nota declarationē dñi clementis pape. v. dicentis circa hoc Ex predictis aūt ſuccreuit non parum ſcrupuloſa q̄ſtio inter fratres: vꝫ vtruꝫ ex profeſſiōe ſue regule obligētur ad arctum et tenuē ſiue pauperē vſuꝫ rerū. Quibuſdā ex ipſis credētib⁹ et dicētibus: ꝙ ſicut quo ad dñiū reruꝫ habent ex voto abdicationē arctiſſimam: ita ipſis quo ad vſū arctitudo maxima ⁊ exilitas eſt indicta. Aliīs econtrario aſſerētibus: ꝙ ex profeſſiōe ſua ad nl'lū vſum pauperē qui nō exprimat̄ in regula obligant̄: lꝫ teneātur ad vſū moderatū tēperātie ſicut et magis ex cōdecēti ꝗ̄ ceteri xp̄iani. Volentes itaq̄ʒ nos cōſcientiaꝝ fratrum ꝓuidere quieti et his altercatiōib⁹ fīnem dare: declarādo dicimus: ꝙ fratres minores ex profeſſione ſue regule ſpecialiter obligātur ad arctos vſus ſeu pauperes q̄ in ipſoꝝ r'la continētur: et eo obligationis modo ſub quo cōtinet ſeu ponit r'la dictos vſus. Dicere aūt ſicut aliqui aſſerere ꝓhibentur: ꝙ hereticum ſit tenere vſum pauperem includi vel nō includi ſub voto euāgelice paupertatis preſumptuoſū ⁊ temerariū iudicamus. Hec clemens papa v. Et q̄ꝛ dictū eſt ꝙ dominiū rerū et poſſeſſio excluditur a regula fratrū minoꝝ et vſus paup̄ arctus ſeu moderatus includit̄ infra ſubſtantiā eiuſdem regule ⁊ intra votū ſeu profeſſionē ipſoꝝ notandū ꝙ vſum pauperēꝫ arctū vel moderatū ſic intelligo includi in voto r'le n̄re et euāgelice paup̄tatꝭ ꝙ q̄ndā rerū vſū ſimpl'r reicit ⁊ interdicit: q̄ndā ſimpl'r exigit: quendā ꝟo ſub rōabili circūſtāciaꝝ moderamīe reſtrīgit. Reīcit namq̄ʒ ſimpl'r vſū pecunie poſſeſſionū ac cenſuū ſeu redditū. Exigit vero ſimpl'r in quocūq̄ʒ vtibili extraneitatē aſpectū et affectū: vt ſcilicꝫ re qua vtitur frater minor vtatur ſimpliciter vt non ſua. Sicut eīm omne ius ſiue omnis iuriſdictio rerū tēporaliū eſt nobꝫ ex regula interdicta: ſic vſurpatio ſiue defēſio ſeu vendicatio omnis iuris. In his vero q̄ ad victum et veſtitum diuinum cultum et ſapientiale ſtudium ſpectant ſub rationabili circunſtanciarum moderamine vſuꝫ arctat et reſtringit. et hoc tam reſpectu p̄ntꝫ temporis ꝗ̄ futuri quia perſonarum qualitas/temporum varietas/ locorum conditio/officiorum noſtri ſtatus executio/⁊ nōnulle alie circumſtancie plus minuſue: ac aliter et aliter prouideri requirūt. Hāc autem moderantiam que nichil aliud ē ꝗ̄ medium paupertatis virtutis non ſecundum rem ſed ſecundum rationis adequationeꝫ ſumptum non intelligo ſic preciſe īcludi in voto regule noſtre et euangelice paupertatis: ꝙ omnis exceſſus et immoderantia ſit mortale peccatum aut voti ſubſtāciā interimens ſed ſolum quando eſt talis ac tāta ꝙ merito cenſeri debeat enormiter ledere ſtatum euangelice paupertatis Alie autem immoderantie tanq̄ʒ peccata venialia cenſebuntur: et ad tranſgreſſionem voti non aliter reducuntur ꝗ̄ peccata vēialia ad tranſgreſſionem preceptorum. Nec mirandum eſt an illa reductio ſit per ſe aut ꝑ accidens ſeu per occaſionem.

¶ Et attende Qꝫ (vt quidam allegant) ſanctus bonauentura non qualemcunq̄ʒ paupertatem defendit: ſed illā quam vocat penurioſam et euangelicam et que ad arctū ſeu moderatum neceſſitatis vſum ſeruādū ſe voto aſtringit: et hanc aſſerit eſſe chriſti et diſcipulorum eius et beati. F. et ſue ſancte regule profeſſorum. Et hoc patet in toto decurſu apologie eius. Et de hac dr̄ ī eodem libro capi. ix. ꝙ hec ſpiritum ſubleuat tanq̄ʒ ea que in celis totaliter theſaurizat ꝑfecte eam promittenti ſuadet omnibus temporalibus denudari quantum ad affectum et dominiū: et arcta ſuſtentatione neceſſitatis eſſe contentum ꝗ̄tum ad vſum. Et hic eſt ipſius modus ſeu medietas ꝙ ſic relinquit dominium: ꝙ non reīcit vſum Sic recipiat vſum ꝙ non reſeruet dominiū ſic arctationem vſus ſeruet: ꝙ non ſuſtentationem nature neceſſariam vitet. Sic neceſſitati nature ſubueniat: ꝙ ab arctitudine ſeu moderamine vſus nō recedat. Hec ꝓdictus ſctūs bonauētura ⁊ doctor q̄b⁹ nichil clarius ad propoſitum dici poteſt.

¶ Differentia inter proprietatem: vſū/ fructum/vſum iuris/et vſū ſimplicē facti.

¶ Et nota ꝙ iſta multum differunt dominium/ proprietas/ vſus fructus/ vſus iuris/et vſus ſimplex facti.

¶ Dominiū eſt ius habēdi poſſidendi fruendi et vtendi ac diſponendi de aliqua re pro libito voluntatis vel ſecundum aliquē determinatum modum a quadaꝫ ſuperioritate vel auctoritate diffinitum. ¶ Proprietas propriꝫ capitur pro dominio et iō ideꝫ

eſt dicere cauſa ꝓprietatis ſicut cauſa do=
minij. Ideo religioſus non poteſt eſſe pro=
prietarius niſi ſibi vſurpando alienum cū
non ſit dominus et per conſequens cōmit=
tit furtum. ¶ Uſuſfructus eſt ius alienis
rebus vtendi fruendi ſalua rerum ſubſtan
tia quia eſt ius in corpore quo ſublato τ ip
ſum tolli neceſſe eſt. ff. de vſufructu. l. i. inſti
tuta eodem titulo in principio.

¶ Uſus eſt ius vtendi rebus alienis ſalua
rerum ſubſtancia ſecundum azonem in ſū
ma. Et differt vſuſfructuarius ab emphite
ota: quia ille habet vtile dominium: iſte ſo
lum ius vtendi. Item differt ab vſurario.
Nam is cui nudus vſus fundi datur: ni=
chil habet vlterius in eo niſi oleribus po=
mis feno et huiuſmodi vtatur, ad vſū quo=
tidianum et in eo moretur: ſʒ nulli alū ius
quod habet aut vēdere aut locare aut gra
tis concedere poteſt. Sed vſuſfructuarius
ſic. Inſtituta de vſu et habitatione. §. i. Mł
to magis differt⁹ ab vſu ſimplici non iuris:
ſed facti quo fratres minores vtuntur: in
quo vſurarius nichil habet: ſed tantum fa
cti vſum pro neceſſitate vite. De verbo=
rum ſignificatione. c. exijt qui ſeminat. lib.
vi. Ubi Nicolaus tercius ſic ait. Nam cuʒ
in rebus temporalibus ſit conſiderare do=
minium/ proprietatem/ poſſeſſionem/ vſuſ
fructum/ ius vtendi/ et ſimplicem facti vſū
et vltimo tanꝙ neceſſario egeat: licet p̄mis
carere poſſit vita mortalium/ nulla prorſ⁹
poteſt eſſe profeſſio que a ſe vſum neceſſa=
rie ſuſtentationis excludat. Uerū condecēs
fuit ei profeſſioni que ſe ſpōte deuouit xp̄ʒ
pauperem in tanta paupertate ſectari: om
nium a ſe abdicare dominium et rerum ſi=
bi conceſſarum vſu neceſſario fore conten=
tam. Nec per hoc ꝙ proprietatem vſ⁹ τ rei
cuiuſcunꝙ dominium a ſe abdicare videt̄
ſimplici vſui omnis rei renunciatum eē cō
uincitur: qui inꝙ vſus non iuris ſed facti
tantummodo nomen habens quod facti ē
tantum: in vtendo prebet vtentibus nichil
iuris. Hec Nicolaus papa. Hec dicta ſūt vt
pateat qualis et quanta ſit paupertas al=
tiſſima euangelica que fratribus minori=
bus in regula eſt indicta. Unde patet quo
modo ſuperfluitas fratribus interdicitur
vt dicit Nicolaus et clemens papa: que ſe
cundum aliquos regule expoſitores preſer
tim Bartho. de piſis attenditur In nume=
ro quia duo ſuperfluunt ſi vnum ſufficit.
In q̄titate multum ſuperfluit: ſi paruʒ ſuf
ficit. In ſumptuoſitate ſumptuoſum ſi vile
In decore ſpecioſum: ſi deſpicabile. Sequi
tur ergo ꝙ nec talium vſum ſuperfluū fra
tres poſſunt habere ſaltem vbi notabiliter
excedunt et a moderamine vſus et rerum
vtendarum recedūt. Ex quo euidenter ptʒ
quantum apud multos fratres et conuen=
tus religio minorum longe receſſit et deui
auit a ſuo principio. Nam fedum eſt ꝓpha
numꝙ mendacium ſumme paupertatis ꝓ
feſſorem ſe aſſerere: et rerum penuriam pa
ti nolle. Interius inſtar diuitum affluere τ
exterius more pauperum mendicare: vt ſā
ctus bonauentura dicit. Ueruntamen ſu=
perius declarate moderationi fratres lici
te ſtare poſſunt. ſeruata regule puritate τ
declarationum eius

¶ Tercium notabile Quid ſit di
ſpenſatio

TErcio notandū
principaliter: ꝙ diſpenſatio
eſt iuris communis relaxatio
facta cum cauſe cognitione
ab eo qui habet ius diſpēſā=
di ſecundum gloſam infra. q. i. §. niſi rigor.
Unde diſpenſare eſt diuerſa penſare: quia
qui vult diſpenſare debet omnia de quib⁹
fit ibi mentio penſare. Unde diſpēſatio vo
catur vulnus: quia vulnerat ius commune
quod fieri non debet ſine cauſa legitima.
Unde diſpēſatio facta ꝙ frater minor poſ
ſit habere/ recipere/ τ contrectare pecuniā
vulnerat regulam beati. F. et ſtatum toti⁹
religionis minorum videtur dehoneſtare
cum non habere vel recipere pecuniā fue=
rit ſemper inſigne paupertatis prefate re
ligionis minorum inter religiones mendi
cantium. Item dicitur in deſcriptione di=
ſpenſationis facta cum cognitione cauſe.
Ubi notandum ſecundum panormitanum
capitulo diuerſis: de clericis coniugatis: ꝙ
in his que ſunt mere et pure iuris poſitiui
ſufficit principis volūtas. i. pape: ſed in in=
feriore requiritur cauſe cognitio: ſed i his
que non ſunt iuris poſitiui pure ſed iuris
diuini (vt in voto et iuramento et huiuſmo
di) requiritur cauſe cognitio etiam in prin
cipe Unde ſi fiat ſine cauſe cognitione non
meretur dici diſpenſatio ſed diſſipatio.

¶ Que dicatur diſpenſatio debita
prohibita et permiſſa

¶ Notandū vlterius ꝙ diſpenſationū ali=
qua eſt debita: aliqua prohibita: aliqua ꝑ=
miſſa. ¶ Debita eſt diſpenſatio facta aut
ratione tēporis aut perſone vel pietatis vł

neceſſitatis: vel vtilitatis eccleſie: vel euen-
tus. Et de ſingulis horum vide pma. q. vij.
§. niſi rigor et capitulis ſequentibus vſꝗ
an. §. ecce. Et breuiter vbicunꝗ ſubeſt iu-
ſta et legitima cauſa diſpenſandi. ¶ Diſ-
penſatio vero prohibita eſt vbicunꝗ non
poteſt fieri ſine manifeſta eccleſie decolo-
ratione vel ſtatus alicuius religionis. vt ꝙ
fratres minores habeant bona immobilia
vt poſſeſſiones redditus annuales iure le-
gati vel ex hereditaria ſucceſſione: et ꝙ poſ
ſint adire hereditates parentum habere ꝛ
recipere pecuniam: patet euidenter eſſe cõ
tra regulam eorum cap. Fratres nichil ſi-
bi appropient: nec domum nec locum nec
aliquam rem ꝛc. ſecũdum ꝙ expreſſe deter
minauerunt ſummi pontifices. ſ. Nico. iij.
de verborum ſignificatiõe cap. Exijt qui ſe
minat. lib. vj Et cle. de verborum ſignifica
tione. ca. exiui de paradiſo. in clementinis
et plures alij ſummi pontifices: ꝛ talis fuit
intentio beati Fran. expreſſa et etiam om-
nium ſanctorum patrum et doctorũ ordi-
nis qui dixerunt regulam minorum funda
tam in arctiſſima et altiſſima paupertate.
vt clare pꝫ ex ſupradictis in ſecundo nota
bili principali. ¶ Itẽ diſpenſatio eſt prohi
bita et illicita vbicũꝗ non eſt iuſta cauſa
diſpenſandi. infra. q. vij. ca: Et ſi illa. Ubi
Gelaſius papa. Et ſi illa nõnũꝗ ſinẽda ſũt
que ſi ceteroꝝ conſtat integritas nocere tñ
ſola non valeant illa tamen magnopere p̄-
cauenda ſunt que recipi ſine manifeſta de
coloratione non poſſunt. Diſpenſatio autẽ
permiſſa aliqñ in caſu. vt. l. diſtinctiõe. ſi qs
pſbiter. et in multis caſibus iura pmittunt
diſpenſationem. ¶ Notãdũ ꝙ diſpenſatio
impetrata ſine cã legitima aut tacita vita
te aut ex falſa cauſa nulla eſt quo ad deũ ꝛ
quo ad eccleſiam. Unde diſpenſatus a pa-
pa in hijs que ſunt iuris diuini vt in voto ꝛ
in iuramento hmõi ſine cã iuſta nõ eſt tu-
tus quo ad deũ ſecundum panormitanum
de voto et voti redẽptione cap. nõ eſt voti.
Ex quo infert dictus panormitanus ꝙ nõ
eſt tutus religioſus cum quo papa diſpen
ſat ſine cauſa iuſta vt tranſeat ad laxiorẽ
religionem. Multominus ſi diſpenſat in ali
quo precepto regule ſue puta ꝙ indifferẽ-
ter contractet et recipiat pecuniam ¶ His
notabilibus tribus p̄miſſis ponuntur tres
concluſiones conformiter ad dicta nota-
bilia cum ſuis correlarijs. Quarum prima
eſt iſta.

¶ Prima concluſio q̄d ſit religio ꝛ ꝙ
quattuor ſũt neceſſaria exiſtẽtib⁹ i ſtatu re
ligionis.

STatus religiõis
eſt quidam ſpãlis modus vi-
uendi in eccleſia militãte voto
ſolẽni firmat⁹ in quo quaſi in
ſchola virtutũ p modũ diſcipli
ne deo famulando tenditur ad ſpecialem
perfectionem caritatis ¶ Probatur prima
pars. Qꝛ perfectio ſtatus conſiſtit in ſequẽ
do chriſtum et relinquẽdo omnia propt chri
ſtum: vt Mathei. decimonono. Si vis per-
fectus eſſe vade vende omnia que habes
et da pauperibus et veni et ſequere me.
Sed iſtud eſt proprium religioſis. ergo ſta
tus religionis eſt quidam ſpecialis mod⁹
viuendi. ꝛc. ¶ Ubi aduerte ꝙ ad talẽ mo-
dum viuẽdi quattuor requiruntur. ¶ For
maliter quidem neceſſaria eſt caritatis p-
fectio ſaltem acquirenda. ¶ Efficienter ve
ro trium principalium votorum obligatio
quod eſt eſſentiale in qualibet religione ap
probata ¶ Tercio inſtrumẽtaliter. ſ. corpo
ralis in ieiunijs ꝛ vigilijs et huiuſmodi ex
ercitatio ꝛ regularis obſeruatio. et ſecũdũ
iſta vna religio eſt arctior alia ſecũdũ re-
gulam propriam aut cõſtitutiões illi⁹ reli-
gionis. ¶ Quarto exẽplariter modi viuẽdi
xpi ꝛ aplroꝝ imitatio. Et ſcdm iſtũ vltimum
ordo ffm minoꝝ magis et ſtricti⁹ imitatur
modũ viuẽdi xpi ꝛ aplroꝝ ei⁹ ꝗ q̄cũꝗ alia cũ
nec in cõi nec in ſpali poſſeſſiones aut aliq̄d
aliud habeãt niſi ſimplicẽ vſũ facti. Scda
ps cõcluſionis ſcꝫ ꝙ ſtat⁹ religionis ẽ qua-
ſi ſchola virtutum in qua tenditur ad pfe-
ctionem probatur auctoritate beati Ber-
nardi in eplã. Ordo ſeu religio noſtra ẽ ſtu
dere ꝛ ſe exercere in vigilijs ꝛ orationibus
ꝛ opere manuũ ꝛ ſup oĩa excellẽtiorẽ viã te
nere q̄ eſt charitas. Porro in oĩb⁹ his pfice
re de die i diẽ ꝛ i ipis pſeuerare vſꝗ ad vlti
mũ diẽ. hec ille. Et ſic pꝫ pria cõcluſio pncia
palis ex quo infero.

¶ Primũ correlariũ. ꝙ religio ẽ ſtat⁹ perfe
ctionis acquirende non autem acquiſite.

Primo ꝙ religio ẽ
ſtatus pfectionis acq̄rẽde nõ
aũt acq̄ſite i q̄ pfeſſores eiuſ-
dẽ tñ in ſchola obligãt ten
dere ad ſpecialẽ perfectionē
charitatis. ¶ Probatur prima pars: qꝛ ſe-
cundũ ſco. lib. iij. diſt. xxxviij. Status reli-
gionis differt a ſtatu epoꝝ q̄tũ ad pfectio
nem quia epiſcopi ſunt in ſtatu pfectionis
exercende qꝛ ſũt pfectores ꝛ purgatores

ſeu illuminatores ſubditoꝝ. Religioſi vero ſunt in ſtatu perfectionis acquirende. quia ſunt perficiendi tanꝗ̃ ſubiecti et diſcipuli in ſcola virtutum. Aſſumunt autez ſtatum perfectionis non quaſi profitentes ſe eſſe perfectos ſed quaſi profitentes ſe ad ꝑfectionē tendere: nec propter hoc cōmittūt mendacium aut ſimulationem ex hoc ꝙ nō ſunt perfecti qui ſtatum perfectionis aſſumunt: ſed ex eo ꝙ ab intētione perfectiōis animū reuocāt. Per hoc patet ſecūda pars correlarij.

¶ Correlarium ſcōm. ꝙ ſtat⁹ religionis ſuperaddit aliqua obligatoria.

Secundo infertur

Religio ſic eſt ſtatus perfectionis acquirende ꝙ obligat ſuos profeſſores ad aliqua ad que non religioſi inquātū hmōi nō obligantur. ¶ Probatur Qꝛ in ſtatu perfectionis dꝛ quis eſſe proprie non ex hoc ꝙ habet actum dilectionis perfecte: ſed ex hoc ꝙ obligat ſe perpetuo cum aliqua ſolēnitate ad ea que ſunt perfectionis vt pote ad tria vota religiōis. Cōtingit aūt ꝙ aliq̄ ſe obligant ad ea que ſeruant: ⁊ aliqui implēt ea ad q̄ nō ſe obligauerūt. Primi dn̄r eē in ſtatu perfectionis licet non ſint perfecti. Alij aūt. ſ. ſcdi ſūt perfecti licet nō ſint in ſtatu perfectionis igit̄ non ſūt in ſtatu perfectionis religioſi qꝛ ad ea q̄ ad perfectionē ꝑtinent ſunt perpetuo obligati ⁊ cō ſolēnitate profeſſionis: nō aūt alij ſeculares. quia hmōi voto vt regularibus obſeruantijs nō ſūt ſolēniter obligati. ¶ Et licet ad aliqua vota vel hmōi ſint aliquādo voto ſimplici vel priuato obligati tn̄ finaliter cum eis poteſt diſpenſari nō autem ſic cnm alijs.

¶ Terciū correlariū ꝙ ōis religio vocat̄ ordo ⁊ de triplici genere monachoꝝ: et de religionis obligatione.

Tercio infertur.

Ōis religio vocat̄ ordo ꝑꝑ inſtitutos modos tēdendi in finē ſuū vt ordo minoꝝ. ordo p̄dicatoꝝ. ordo mōachoꝝ: ad q̄ſ modos ſic obligāt̄ oēs ſtatū religiōis ꝓfitētes adeo vt nō obſeruantes maxis ꝑiculis ſue ſalutis ſubiaceāt. Pꝫ p̄ra ꝑs hui⁹ tercij correlarij. Qꝛ ſic eā vocat papa: Greg. x. extra de religioſis domibus. li. vi. c. vnico. Ubi ſic ait Diſtricti⁹ ꝓhibem⁹ ne aliq̄s de cetero nouū ordinē aut religionem inueniat aut hitū religiōis aſſumat. Ubi nota ſcd̄m Hiero. i ep̄la ſua. c. iij. ꝙ ſūt tria gn̄a mōachorū ſeu religioſoꝝ i gn̄ali. ¶ Primi dn̄r ſerabite diſcurrētes hicinde ⁊ viuētes i ſpū libertatis q̄ dicūt ſe xp̄m ſeq̄ in eo ꝙ circuibat ciuitates ⁊ caſtella. q̄ etiam ꝓp̄e dn̄r circūcelliones quaſi ꝑ diuerſas cellas ſemꝑ vagātes: cōitates frm̄ ſꝑ fugiētes. Hij ſatꝫ vituperāt a doctorib⁹ ⁊ i iure. x. q. i. c. q̄dā monachi. Hos videt̄ q̄dā ex nr̄is imitari a curia romana vl̄ a gn̄ali miſtro lr̄as impetrātes vt ꝑ ſe ⁊ in ſua libertate valeant cellas et heremitoria edificare ſuo mō viuere: ⁊ ꝑ caſtella ⁊ ciuitates diſcurrere ⁊c̄. ¶ Scdi dn̄r anachorite. i. ſolitarij viuentes ab ana qđ eſt ſurſū ⁊ chor⁹ q̄ſi celeſtes choros mēte cōtemplātes. Iſti dicūt ſe xp̄m imitari i eo ꝙ ſolus agebat in deſertis. Lu. iiij. Et in montē aſcendit ſolus orare Math. xiiij. Hi traxerūt initiū ab helya vel a iohanne baptiſta ⁊ ſꝫ btm̄ thomā: ſcđa. 2. q. clxxxviij ar. viij. Cuius vita ſolitaria ſi debite aſſumitur p̄minet vite ſociali ſicut qđ iā ꝑfectū ē exercetur tn̄ ſi vita ſolitaria abſq̄ precedēti exercitio aſſumatur: ē ꝑiculoſiſſima niſi ꝑ diuinā gratiā ſuppleat̄ qđ in alijs ꝑ exercitiū acq̄ritur ſicut i btō antonio ⁊ btō bn̄dicto. Uita ei ſocialis neceſſaria eſt ad exercitiū ꝑfectionis qꝛ mutuo ſe inſtruūt v̄bo et exēplo ac correctione et ad perfectū ꝑducūt. Solitaria cōpetit iā ꝑfectis q̄ alioꝝ regimie nō idigēt ſꝫ ſolū ſpū dei agūtur. Un̄ Hiero. in ep̄la ad ruſticū monachū Tractādū eſt vtrū ſolus an cū alijs i mōaſterijs viuere debeas. Michi placet vt habeas ſctm̄ ꝯtuberniū. i. ſocietatē ne ip̄e te doceas: ⁊ abſq̄ doctore igrediaris viā quā nūꝗ̃ igreſſ⁹ es. Hāc igitur vitā nō dn̄t aſſumere niſi ꝑfecti ⁊ in religione ꝑfecte exercitati ⁊ ꝓbati. ¶ Tercij dn̄r cenobite. i. in ꝯgregatiōe viuētes a cenon qđ eſt cōe. ¶ Hij videtur exorti ſub heliſeo q̄ cōſtituit cuneū ꝓphetaꝝ id eſt religioſorum ſecundum gloſam. iiij. regum. iiij. Sed fuerunt renouati a chriſto qui diſcipulos habuit pariter habitantes et in cōmuni viuentes cum quibus in montē aſcendens docebat eos. Math. v. Iſti cenobite habent diuerſos modos viuēdi qui dicuntur ordines ꝓpter ordinatū modum viuendi ſcd̄m regulas ⁊ conſtitutiones eorū quas ꝓfitētur ⁊ ad diuerſa deputātur. ſ. vel ad vitā actiuā vel cōtēplatiua aut mixtā: ſcđꝫ ꝙ iſtituti ſūt dicti ordines. Et ſic pꝫ prima pars correlarij. Secunda pars probatur: ſcꝫ ꝙ qui ſtatum religionis ꝓfitetur

tenentur obſeruare. ¶ Pꝛobatur ſic. Aſſumens aliquẽ ſtatũ tenetur ſeruare ſpectantia ad ſuũ ſtatũ: ſed profitẽs religionẽ aſſumit ſtatũ religionis: ergo tenetur ſeruare ea que ſpectãt ad ſtatũ ſue religionis ¶ Pꝛobatur maioꝛ qꝛ factus ꝓlatus tenet̃ ſeruare ea q̃ ſpectant ad ſtatũ prelationis Simil'r ſacerdos ſeruare tenet̃ q̃ ſpectant ad gradũ oꝛdinis ſacerdotalis. Sil'r chꝛiſtianus tenet̃ ſeruare q̃ ſpectãt ad ſtatum xp̃ianitatis. Dato etiã ꝙ nõ ꝓmiſerunt explicite ⁊c. Igit̃ religioſus aſſumẽs ſtatum religiõis tenet̃ ſeruare ea q̃ ſũt de ſubſtancia religiõis vel ſue regule: alioquin ſe exponit damnationi eterne ⁊c.

¶ Quartũ coꝛrelariũ ꝙ religioſi nolentes ſubici regule nec ſtatutis nõ poſſũt niſi damnabiliter moꝛi.

Religioſi quoꝛu3

volũtas rẽnuit ſubici oꝛdinatiõi rl'e et cõſtitutionũ ſed deliberate magis volũt extra et cõtra regularẽ obſeruãtiã viuere nolẽtes refoꝛmari: ſi ſic ꝑſeuerãt vſq3 in finẽ nõ pñt niſi damnabiliter moꝛi. ¶ Pꝛobat̃. Tũ primo qꝛ tales frangũt vota ſue religionis ꝑ eos ſolẽniter emiſſa. Tũ q: non ignoꝛanter: ſed deliberate reſiſtunt his q̃ neceſſario requirũtur ad ſuã ſalutez Nõ eñ pñt ad ſalutẽ pertingere niſi viuendo ſm regulã quã ſciẽter ĩpugnãt nolẽtes refoꝛmari. Nã de talibus fuit viſio quã beat⁹ pr̃ noſter. F. habuit ĩ fac●do rl'am Uidebat̃ ſibi micas panũ ſubtiliſſimas colligere multiſq3 fratribus famelicis ipſũ circũſtãtibus debere tribuere. Sz cũ ꝓpter earũ tenuitatẽ ne inter manus excideret dare foꝛmidaret vox deſuꝑ eſt ei facta dicẽs. Frãciſce vnã de micis oĩbus panẽ facito volentibuſq3 comedere poꝛrigito: ꝙ cũ feciſſet: quicũq3 deuote nõ recipiebãt aut receptã cõtẽnebãt demũ mox lepꝛa ĩfecti notabiles apparebãt. Sz cũ viſionẽ ꝑdictã btũs F. minime intelligeret et ꝑuigil eſſet in oꝛõe vocem de celo delapſã audiuit dicẽtẽ. F. mice noctis ꝑterite v̾ba ſũt euãgelica hoſtia eſt regula lepꝛa iniquitas. Ptz ex dictis ꝙ contemnentes aut frangentes regulam incurrunt lepꝛam id eſt iniquitatem.

¶ Quintum coꝛrelariumꝙ illi in q̃b⁹ non eſt cura de ſui ſtatus obſeruãtia vel refoꝛmatione nec curant ſtatuta vel cerimonias ſunt de periculo perditionis ſuſpectiſſimi.

Religioſi quibus

nulla eſt cura de ſui ſtatus obſeruantia ſed paſſim et indifferenter regulam ⁊cõſtitutiones vel cerimonias ſue religiõis frãgũt ac pro nichilo ducũt ſi ſic vſq3 in finẽ cõtinuauerit nõ video q̃n trãſitus eoꝝ in tremẽdo di iudicio ſit de ꝑiculo ꝑditiõis vehemẽtiſſima trepidatiõe ſuſpectus. ¶ Pꝛobat̃ qꝛ ex cõtẽptu euidẽter peccãt. Ubi nota ꝙ contẽnere eſt ꝑ ꝑ ad ꝓpoſitũ ſufficit rẽ aliãvt auctoritatẽ ſuperioꝛũ vel eoꝝ cõſtitutiões eſt ipſã vere vel interpꝛetatiue nullã aut inutilez ſeu vilẽ aut minus iuſtã reputare: qꝛ tales ex hoc vidẽtur magis ingrati diuinis bñficiis q̃bus ſunt ſublimati ad ſtatũ ꝑfectiõis Sicut dt apl's ad hebꝛeos. io. ꝙ fideles grauioꝛa merẽtur ſupplicia ex hoc ꝙ peccãdo filiũ dei cõculcãt ꝑ contemptũ. Uñ et dominus cõquerit̃ per hieremiã. xi. c. Quid ẽ ꝙ dilectus me⁹ in domo mea fecit ſcelera mlta. Tales. n. cõit̃ efficiũt̃ peſſimi ⁊ maxime incoꝛrigibiles. Uñ aug. ad vincentiũ donatiſtã. Ex q̃ dño ſuire cepi q̃m ſicut difficile expꝑt⁹ ſũ melioꝛes ꝓfecerũt: ita detioꝛes nõ ſũ expꝑt⁹ q̃ꝫ q̃ ĩ mõaſteriis defecerũt hic arbitroꝛ dictũ apocalipſis vlti. Iuſt⁹ iuſtificet̃ adhuc. ⁊ q̃ ĩ ſoꝛdib⁹ ẽ ſoꝛdeſcat adhuc De q̃b⁹ etiã videt̃ dictum illud hiere. 24. Uidi ficus bonas: bonas valde Malas: malas valde: que comedi nõ pñt eo ꝙ ſunt male ⁊c.

¶ Concluſio ſecunda ꝙ poſſeſſiões vel reddit⁹ ãnuales in cõi vl' in ſp̃ali habere in oꝛdine fratres non poſſunt.

Secunda concluſio

principalis ponit̃ iuxta ſecundũ notabi● ſupꝛa poſitũ q̃ talis eſt. ¶ Hẽ poſſeſſiões vel redditus annuales in cõi vel in ſpeciali oꝛdine fra. mi. nõ eſt licitum tanq3 inſtitutiõi et intẽtiõi regule minoꝛũ repugnãs contrariũ. ¶ Pꝛobat̃. Illud q̃d repugnat regule fratrũ mi. nõ eſt fratrib⁹ dicti oꝛdinis licitũ: ſed habere poſſeſſiões et annuales redditus eſt hmõi igit̃ nõ eſt eis licitũ. Maioꝛ videt̃ de ſe nota qꝛ frẽs ꝓmiſerũt vitã iſtã ſemꝑ ⁊ rl'am obſeruare vt ſt rl'a. Minoꝛ ꝓbat̃. Poſſeſſiões et annui redditus inter bona inmobilia a iure cenſentur que regule et paupertati euangelice repugnant que eſt nichil habere nec in communi nec in ſpeciali. Uñ dr̃ in regula. Frẽs nichil ſibi appꝛopꝛiẽt. nec domũ nec locũ nec aliquã rẽ. Ubi ait Nico. papa. iij.

Porro cū regula ipſa expreſſe contineat ꝙ fratres nihil ſibi appropriēt nec domū nec locū nec aliquā rē: ſitqꝫ declaratū ꝑ eūdem noſtrū predeceſſorē Greg. ix. et nōnullos alios hoc obſeruari debere tā in ſpeciali ꝙ etiā in cōi. quā ſic arctā abdicatione venenoſis obtrectationibus aliquoꝝ inſenſata edprauauit aſtutia ne fratrū eorundē perfectiōis claritas taliū imperitis ſermonib⁹ laceretur: dicimus ꝙ abdicatio proprietatis huiuſmodi oīm rerū tā i ſpeciali ꝙ etiā in cōi ꝓpter deū meritoria eſt et ſācta: quā et xp̄s viā ꝑfectiōis oñdens v̄bo docuit et exēplo firmauit quāqꝫ primi fūdatores militātis eccl'ie prout ab ipſo fōte hauſerant in volentes ꝑfecte viuere per doctrīe ac vite ipſoꝝ alueos deriuarūt. hec Nicola. iij. Itē Greg. ix. Dicimus itaqꝫ ꝙ nec in cōmuni nec in ſpeciali debēt ꝓprietatē habere: ſed vtenſiliū et librorū et eoꝝ mobiliū q̄ lꝫ habere ordo vſū habeat et fr̄es ſm̄ ꝙ gnālis miniſter ⁊ ꝓuinciales miniſtri duxerit diſponendū his vtātur: ſaluo locoꝝ ⁊ domorū dn̄io illis ad quos noſcit̄ pertinere. hec greg. Itē clemēs pa. v. ſic ait. Cū igitur in ſucceſſionibus trāſit nō ſolū vſus rei ſed ēt dn̄iū ſuo tēpore in heredē. Fr̄es aūt prefati nichil ſibi in ſpāli acqrere vel eoꝝ ordini poſſūt etiā in cōi declarando dicimus ꝙ ſucceſſionū hm̄ōi que etiā ex natura ſua indifferēter ad pecuniā et etiā ad alia mobilia et imobilia ſe extendunt: cōſiderata ſui puritate voti nullatenus ſūt capaces. Nec liceat eis valorē taliū hereditatū vel tātā earū partē ꝙ preſumi poſſet hoc in fraudē fieri quaſi ſub modo et forma legati dimitti ſibi facere vel ſic dimiſſa recipere: quin potius iſta ſic fieri ab ipſis ſimpliciter prohibemus. Ex quo ꝑꝫ ꝙ fratres minores nō pñt ſuccedere parētibus vel ꝓpinquis in hereditatibus vel bonis mobilibus vl' immobilibus iure ſucceſſiōis: ⁊ ꝙ nō poſſūt habere redditus vel poſſeſſiōes. ¶ Patet idē ꝑ eundē dn̄m clementē ſic dicentē. Cūqꝫ ānui redditus inter immobilia cenſeātur a iure ac hm̄ōi reddit⁹ obtinere pauꝑtati ac mēdicitati repugnet: nulla dubitatio eſt: ꝙ dictis fratribus redditus quoſcūqꝫ ſicuti poſſeſſiōes vel eoꝝ etiā vſū (cū eis nō reperiatur cōceſſus) recipere vel habere (cōditione cōſiderata ipſoꝝ) nō licet. Et ſic videt̄ cōcluſio ſufficienter probata ꝑ hos dictos ſummos pontifices: ſcꝫ ꝙ h̄re poſſeſſiones vel annuos redditus vel iure hereditario ſuccedere propinquis nō eſt fratri minori licitum: ſed dānabile et ſaluti oppoſitū. Dices ꝙ diſpenſati ſunt per ſummum pontificē. Ad hoc dicetur inferius: quia diſpenſatio facta ſine cauſa iuſta non eſt tuta quo ad deum et conſcientiam.

¶ Primum correlarium ꝙ de redditib⁹ poſſeſſis a conuentibus fratribus viuere non licet

¶ Ex qua concluſione īfero primo correlarie ꝓbabiliter tn̄ ꝙ fratres particulares ordinis minoꝝ (qui veſtantur poſſeſſiones et annuales redditus habere) degentes vel commorātes in illis cōuētibus qui redditus poſſident: et in ſua iuriſdictiōe retinent et qui patenter vl' ſophiſtice de prefatis redditibus viuunt: a talibus conuentibus communem vitā recipere non debent: niſi ſicut vxor vſurarij q̄ tenetur de proprio labore aut elemoſinis vitam ſuam ducere: poſito ꝙ omnia bona viri ſui ſunt de vſuris. ¶ Probatur quia ratio quare vxor vſurarij prohibetur viuere de bonis vſurarij (poſito ꝙ omnia bona ſua proueniāt ex vſuris) eſt quia ipſa vitā ſuā duceret ex furto vel rapina vel de alieno. Ita frater minor viuēs de redditibus aut poſſeſſionibus conuentus ⁊ cōuētui appropriatis viuit de furto aut rapina: q2 tales redditus rapina ſunt et nullius iuriſ exiſtūt. Si em̄ fr̄es tales poſſint viuere de cōmunibus elemoſinis quas illi conuētus recipiunt bene eſt cum eis: ſin autē procurēt a fidelibus: alioquin non videntur tuti: cū tales redditus (vt dictum eſt) ſint rapine: quia prohibit a regula et ſummis pontificibus et ꝑ cōſequēs fratres nullū ius i eis h̄nt nec habere pñt. ¶ Ex eodē ſequi videtur ꝙ nō eſt tutū declinare ad tales conuētus viuentes ex poſſeſſionibus et redditibus ſuis ꝓpriis niſi habeāt aliūde puta ex elemoſinis licite mendicatis: q2 viuere ex rapinis ⁊ iniuſte acquiſitis nō lꝫ niſi in caſu extreme neceſſitatis: ergo ⁊c.

¶ Si dicas ꝙ non eſſet licitū fratribus accedere ad capitulū generale vel ꝓuinciale qđ in talibus conuentibus celebrat̄ dicendū ꝙ fratres ſuſcipientes capitulū diligentiſſime elemoſinas procurant fidelium de quibus poteſt ſufficienter fratribus prouideri ſicut ſatis notum eſt.

¶ Correlarium ſecundū: qualiter vſus indifferens ſeu indeterminat⁹ vel alias prohibit⁹ nō pōt fr̄ibus cōcedi ꝑ prelatū; vbi error multoꝝ (qui falſo pretextu licētie ianiſtaliter vtuntur) grauius culpatur.

417

SEcūdo infero

Uſus indifferens ſeu indeterminatus peculij in particulari tanq̄ fini religionis cōtrarius non pōt fratri minori licite concedi; nec per ꝯns a pctō excuſari. ¶ Probatur: qꝛ talis vſus indifferens peculij repugnat fini religionis q̄ eſt tendentia ad perfectionem charitatis: qꝛ pecunie ex hmōi habite de ꝑ ſe nate ſūt ꝑfectionem charitatis minuere ſcꝫ ſui ſollicitudine: amore et vanitate ſequente. Ubi notandum ꝓ ampliori intellectu: q̄ duplex poteſt intelligi vſus peculij: qꝛ aut eſt reuocabilis aut nō. ¶ Primo ſi vſus peculij ſit certus vel ſecurus q̄ nō poſſit ꝑ prelatū reuocari: nō pōt religioſo pro ſuo particulari etiam per diſpenſationē cōcedi. Uñ ſcribitur extra de ſtatu monachoꝝ. Cū ad monaſterium. Nec eſtimet abbas q̄ ſuper habēda ꝓprietate poſſit cū monacho diſpenſare: qꝛ abdicatio ꝓprietatis ſicut ⁊ cuſtodia caſtitatis adeo eſt annexa regule monachali: vt contra eā nec ſūmus pontifex poſſit indulgere lĩiam. Quod verū eſt regulariter. Quod ſi verum ſit de monacho: amplius de fratre minore cū paupertas fratrum minorum ſit arctior paupertate monachoꝝ. ¶ Aut ſcdō talis vſus eſt reuocabilis ⁊ hoc iterū dupl'r. Primo qꝛ talis vſ⁹ ē determinatus ꝑ preſidentem: vtputa prelatus dat aut cōcedit religioſo ſuo librum aut breuiarium ⁊ hmōi pro vſu ſuo licito et honeſto: aut etiā neceſſaria ſuo ſtatui cū facultate reuocādi qñ ei placuerit (ſemꝑ eniꝫ volūtas religioſi dꝫ eſſe ſubita ꝓlato vt reſignet qñ voluerit) et iſte vſus poteſt cōcedi licite vt notū eſt. ¶ Aut eſt indeterminatus ſiue indifferens: ſic vꝫ q̄ prelatus reliquit religioſū in libertate faciēdi de peculio qđ voluerit vel qđ ſibi bonū viſū fuerit. Siue illud manualiť religioſus ſubditus a prelato receperit qđ vocatur ab aliquibus veſtiarium: ſicut fit in nōnullis ꝯuentibus habentibus poſſeſſiones aut redditus annuales. ſiue illud ꝑ ſuas oꝑas et induſtrias cōquiſierit: ꝓut faciunt mēdicātes ⁊ frēs nō reformati ꝑ diuerſas vias et modos indebitos ꝓdicādo bullas ⁊ hmōi: ſiue ꝑ modū ſucceſſionis hereditatū vel annui redditus ſibi aſſignati a parentibus vel alias vnde cūq̄ habuerit. Hmōi igitur vſus nō poteſt fratri minori cōcedi tanq̄ regule beati frāciſci ꝯtrari⁹. Uñ occaſione talis vſ⁹ immo veri⁹ abuſ⁹ multi frēs tenēt res ad ſuperfluitatē vt pecuniā equos habitus ſeu tunicas triplicatas ⁊ varias pōpoſas cameras miro modo ornatas et edificatas: et multiplicibus ſuppellectilibus munitas: ⁊ ꝓ ſua excuſatione dicūt ſe habere a ſuis ſuꝑioribus licētiā quas grās vocāt: ⁊ q̄ parati ſūt ſemꝑ totū reſignare in manibus ꝓlati: qđ tamē raro ꝯtingit. Uerūtamē nō pñt excuſare: quin ſit pctm̄ i diſpēſante ⁊ diſpēſato In diſpēſante quidē eſt pctm̄ infidelitatis ſeu iniuſticie: cū abutiť poteſtate que eſt ei in edificationē ⁊ ipſe abutiť ea i deſtructionē. In recipiēte hmōi diſpēſationē eſt auaricia ⁊ cupiditatis vicioſitas: cū nō ad neceſſitatē ſed ad ſuꝑfluitatē hmōi teneat. Et per hmōi peculiū particulare bono cōi detrahiť ⁊ multi fratres in cōitate pauperrime viuūt: alij aūt ſuperabūdāt. Unde ſi ꝓlati ⁊ gardiani nō faciūt vt viuat i cōi q̄tum in eis eſt: nō puto eos eſſe i ſtatu tuto: qꝛ fauent rei deſtructiue religionis. Argumētū di.lxxxiij.error ⁊ i alijs capl'is ibidē. Si ꝓo ſūt ſubditi ⁊ reſiſtūt huic bono cū attētaťr: nō qꝛ nō poſſent ſufficiēter viuere: ſꝫ qꝛ volunt abūdare ⁊ de ſuis ſuomodo facere: videtur eſſe in ſtatu periculoſo cū ſeculariter viuant ⁊ velint in malo preſeruare. Prohibetur autē religioſis ſeculariter viuere. extra de regularibus ⁊ tranſeuntibus ad religionem. capitulo relatum.

¶ Correlariū tertiū. Qꝫ etiam ex regula nō ſolū datur facultas quibuſcūq̄ fratrib⁹ exiſtētibus in locis (in quibus puritatē regule in aliquo ſeruare nō poſſunt) trāſeūdi ad aliquē cōuētū religionis eiuſdē i quo regula ſeruatur licētia petita ⁊ ſi non obtenta: ſed etiam ad hoc neceſſario tenētur.

¶ Si frater ſingularis

in aliquo exñs ꝯuētu puritatē ſue regule nō poſſet obſeruare vel nō valeat ibidē manere ſine ꝑiculo trāſgreſſiōis ſui ſtat⁹: ad aliquē cōuētū religiōis ſue i quo religio ⁊ rl'e obſeruantia vigeat liberam trāſeundi habet facultatem licentia petita ⁊ ſi non obtēta: immo ad hoc tenetur. ¶ Probatur quia vnuſquiſq̄ tenetur eſſe ſollicitus de ſalute anime ſue: alioquin videretur contemnere. Talis igitur obligatur fugere ea que ſunt proxima vel probabilis occaſio ſue ruine: cuiuſmodi eſt conuētus deformatus i quo non eſt regularis obſeruantia: ⁊ querere locum vel conuentum in quo viget modus religionis viuēdi ꝯformis profeſſioni regule quā ꝓmiſit ⁊ vouit. Uñ dꝛ i rl'a. Ubicūq̄ ſūt

fratres q̄ ſcirēt ⁊ cognoſcerēt ſe nō poſſe regulā ſpūaliter obſeruare: ad ſuos miſtros debeant et poſſint recurrere. Ūn̄ ẜm aliqs regulā ſpūaliter obſeruare: eſt illā obſuare ẜm puritatem ſiue ſine occaſione ꝓxima ad peccatū. Et per oppoſitū: regulā nō ſpiritualiter ubſeruare: eſt nō poſſe regulam ſeruare ẜm puritatē ſiue ſine occaſiōe proxima ad peccatū. Etiā poteſt dici tā ex verbis prime regule vbi dicitur: ꝙ fr̄es in quibuſcūqꝫ locis ſūt qui non poſſunt vitā noſtram ſpiritualr̄ ſeruare idipſū ſuo miſtro ſignificēt: ꝙ ex verbis regule vbi ḋr: vbicūqꝫ ſunt fratres: videtur ꝙ talis in obſeruātia ſit ad locum reflectenda Ubi ergo eſt ꝓprietas aliqua vt poſſeſſiōes vel annui redditus loco annexa vel quaſi de regula nichil ſeruatur. vel de ſtatutis ⁊ indifferens ingreſſus ſecularīū vtriuſqꝫ ſexus: nec ī coi viuitur: ſed quilꝫ frater hꝫ peculium ī particulari vt ſeculares: talis locus vel conuētus nō videtur tutus ad ſalutem nec apt⁹ ad obſeruantiam regularē: quare frater tenetur ad ſuū miniſtrū recurrere ⁊ petere ꝙ ſibi ꝓuideat de loco ⁊ cōuentu in quo poſſit regulariṫ viuere. ¶ Si dicas ꝙ miſter non curat: qꝛ nec ipſe viuit regulariter: dicēdū ꝙ tūc frater petita licētia ⁊ ſi nō obtēta pꝫgat ad locū in quo viuitur regulariter cum cōſcientia tuta et ſecura: qꝛ etiā ad hoc tenetur. Nec miniſter vel quicūqꝫ prelat⁹ ordinis pōt eū detinere vel impedire Nec miniſtro precipiēti per obedientiā ꝙ maneat in ꝯuentu hmōi deformatio tenetur obedire quia dicitur in regula de miniſtris. Nō precipientes eis aliquid quod ſit contra animam ſuam et regulam noſtram. Nec excuſari poſſūt tales de impotentia inueniēdi conuentus ꝛformatos: quia per dei gratiam in qualibet prouincia ordinis ſūt plures conuentus in quibus regulariter viuitur ſecundum regule puritatē ¶ Si dicas ſicut plures volunt ſe excuſare dicentes: ꝙ viuunt ſecundum conſuetudinē quam inuenerunt qn̄ profeſſionem in illo conuentu fecerunt nec aliter credebant obligari: dicēdum ſcōm alexādrū de hales: ꝙ non excuſantur qꝛ qn̄ ꝓfitentur: regulam profitenṫ non conſuetudinem. Ideo non excuſantur ſi regulam non obſeruant. Si iterū dicas ꝙ nemo obligatur niſi ad id quod ſe obligare intendit: dicendum eſt ꝙ eſt verum explicite: ſed non implicite: qꝛ qui vult principale puta eſſe frater minor: vult et acceſſorium ſcilicet obligationem ad precepta regule minorum licet hoc non intendat explicite. Nam ex quo regulam vouit habitum religionis detulit qui profeſſis datur et alia fecit que profeſſis conueniunt: nulli dubium: obligatur.

¶ Correlarium quartū. ꝙ fr̄es obſeruantes ⁊ reformati nō pn̄t trāſire ad cōuētuales nō reformatos et eorum loca cauſa relaxationis et qualiter tales ſunt apoſtate et retrocedentes.

Fratres etiā ſub regulari obſeruātia degētes ⁊ viuētes lꝫ viuāt ſub eadem obia miſtri ꝓuincialis: nō pn̄t ad fr̄es ꝯuētuales nō ſufficiēṫ reformatos ⁊ ad eoꝝ loca cā relaxatiōis vł cū manifeſto ꝑiculo trāſgreſſiōis rł'e trāſire niſi cū euidēti ꝑiculo ſue ſalutis ꝙuis dicti ꝯuētuales iactitēt ſe hr̄e bullā diſpēſatiōis pecuniaꝝ ⁊ redditū annualiū. Iſtd quartū correlariū euidēter pꝫ ex ꝓcedētibus correlarijs. Ūn̄ talis pōt dici apoſtata ab apoqđ ē re: ⁊ ſtolos miſſio quaſi remiſſ⁹ ab inceptis. Ūn̄ apoſtata dṙ q̄ ꝑmo bn̄ agit et poſtea ꝯuertiṫ ⁊ male agēdo retro abijt Ūn̄. iij. q. iiij. c. btūs. Apoſtata ē trāſgreſſor legis ſue. i. rł'e eiuſqꝫ violator. Ūn̄ vouere deo religionē ⁊ caſtitatē ⁊ retrocedere dānabile ē. vt. xvij. q. j q̄ bona. Et tales apoſtate ceteris efficiūtur peiores. vt ait Aug. diſti. xlvij. ca ꝙtūlibet qđ experiētia docet Nā apoſtate trāſeūtes de ꝯuētib⁹ reformatis ad ꝯuētuales nō reformatos in duplo ſūt peiores alijs vt etiā ipi fr̄es ꝯuētuales teſtanṫ. Qđ fit dei iudicio iuſto ꝓ ſua īgratitudine vt q̄ in ſordib⁹ eſt ſordeſcat adhuc Apo. xxij. Tales eñ ſepe male moriuntur in ſuis iniq̄tatib⁹ obdurati vt ſepe expertū ē. Nec pn̄t excuſari ꝑ bullā diſpēſatiōis: qꝛ talis diſpēſatio poti⁹ ē diſſipatio rł'e ꝓmiſſe ꝙ diſpēſatio. vt poſtea patebit. Et ſic patet de ſecunda ꝯcluſione cū ſuis annexis.

¶ Cōcluſio. iij. ꝑncipalis. Qꝛ ſctūs Frā. ſup oia execrabaṫ ⁊ abhorrebat denarios et pecuniā tāqꝫ ſue religionis deſtructiuā

Tertia concluſio ꝑncipalis ē ꝙ btūs pṙ Frāciſcus omnia que ſunt mundi perfecte deſpiceret: docueritqꝫ ſui ordinis fratres deſpicere: ſuper omnia pecuniam et denarios execrabatur et ad fugiendum ipſam tanqꝫ religioni ſue inimicā ⁊ cōtrariam et deſtructiuam fratres ſuos ſēper verbo et exemplo induxit. ¶ Patet prima pars ex paupertatis profeſſione: quia

nullus reperitur in ordinū inſtitutionibus qui tā arcte paupertatē ſit profeſſus ſicut beatus Franciſcus et ſui ordinis profeſſores. Alij ordines paupertatem pſitentur in viuendo ſine proprio communi retēto: beatus autem Franciſcus et regula ipſius nec in proprio permittit habere nec i communi: quare in arctiſſima paupertate Unde dicitur in regula. Fratres nichil ſibi approprient nec domum nec locum nec aliquam rem: ſed tanq̄ peregrini ⁊ aduene in hoc ſeculo in paupertate et humilitate dn̄o famulantes ⁊c. Sequitur. Hec eſt illa celſitudo altiſſime paupertatis que vos cariſſimos fratres meos heredes et reges regni celorum inſtituit: pauperes rebus fecit/virtutibꝰ ſublimauit. Et ſequitur. Cui dilectiſſimi fratres totaliter inherētes: nichil aliud pro nomine dn̄i noſtri ieſu chriſti in perpetuum ſub celo habere velitis. Hec ſit portio veſtra que perducit in terrā viuentiū. ¶Q3 vero regula mandet paupertatem arctiſſimam et precipiat tam in communi q̄ in proprio nil haberi: declarationes regule ponunt expreſſe: ſcilicet Gregorij/Innocentij/Alexandri quarti/Nicolai tertij/Clemētis quinti. Sic igr̄ ꝯſiderata arctiſſima paupertate: patet ꝙ pfecte cuncta mundana deſpexit docuit et voluit fratres deſpicere ergo ⁊c. ¶Secūda pars concluſionis ſcilicet ꝙ beatus Franciſcus ſuper omnia execrabatur pecuniam et denarios. Patet primo ex regula ibi. Precipio firmiter fratribꝰ vniuerſis vt nullomodo denarios vel pecuniam recipiant per ſe vel per interpoſitam perſonam. Unde vbicūq̄ in regula ponitur ſeu in preceptis affirmatiuis ſeu negatiuis precipio firmiter (vt in hoc precepto negatiuo) denotatur ꝙ ſuper omnia volebat tale preceptū ab omnibus fratribus ſuis obſeruari. Et vt tenacius cordibus fratruz infigeret: ter in regula iterauit. ¶Primo vt dictū eſt. ¶Secuncundo in eodem capitulo eo ſemper ſaluo vt dictum eſt denarios vel pecuniam non recipiant. ¶Item tertio in capitulo. v. ibi. De mercede vero laboris pro ſe et ſuis fratribus corporis neceſſaria recipiant preter denarios vel pecuniam. Intantum execrabatur ⁊ deteſtabatur pecuniā: vt eā cōpararet ſtercori dyabolo et colubro. Unde in legenda antiqua dicitur. Super omnia pecuniam execrabatur et ad fugiendam ipſam tanq̄ dyabolum fratres ſuos ſemper verbo et exemplo induxit. Hec eniz ab illo ſolertia data erat vt ſtercus ⁊ pecunia vno amoris precio ponderarent. ¶Quēdam enim fratrez in loco ſancte marie quē inuenit pecuniam oblatam de altari leuātem manu ⁊ in feneſtra proijcientem: primo grauiter arguit/deinde iuſſit ore proprio dictā pecuniā leuare de feneſtra ⁊ extra ſepē loci portare ⁊ ipſam ore ꝓprio ponere ſuper ſtercus aſini. Qd̄ dictus frater gratanter fecit. Quo facto fratres videntes et audientes repleti ſunt timore maximo ⁊ extunc amplius ꝯtēpſerunt pecuniā ſtercori aſini comparatam. ¶Et in apulia iuxta barrum cū frater ſocius colore pietatis ⁊ elemoſine deceptus vellet leuare burſam pretendentem pecuniam in ea eſſe: ſerpens non modicus de burſa exiuit ⁊ ſimul cū burſa euanuit. Et ait ſctūs Frāciſcus ad ſociū. Pecunia ſeruis dei nichil aliud eſt q̄ diabolus ⁊ coluber tortuoſus. Ex quibꝰ pꝫ ꝙ btūs Frāciſcus deteſtabat̄ pecuniam ⁊ denarios.

¶Que ſit differentia inter denarios et pecuniam.

¶Si q̄ras differentiā inter pecuniā et denarios. qꝛ beatus Franciſcꝰ interdicendo ponit vtriuſq̄ diſtinctionē. Dicendū ſcd̄m quatuor magiſtros. Per denarios intelligitur pecunia numerata. Pecūia vero dicitur oīs res illa qua ſolēt vti homines cum opportunū eſt preciū reꝝ emendaꝝ. Prohibetur ergo receptio denariorum ⁊ quarumlibet rerum que accipiuntur ad preciū rerum emendaꝝ. ¶Sed quid eſt recipere pecuniam? ¶Notandum pro declaratione ⁊ euidētiori intellectu huius: ꝙ aliquid poteſt recipi in proprietatem et vſum: aliquid in proprietatem et non in vſum/aliquid in vſum non in proprietatem/aliqua que nec in vſum nec in proprietatem. Tūc dicendum ꝙ receptio cuiuſlibet rei in proprietatem prohibetur fratri minori. Receptio vero quarūdam rerum ad vſum cōceditur: vt librorū et veſtium ⁊ hmōi. Receptio autem denariorum et pecunie q̄tum ad proprietatem ⁊ q̄tum ad vſum omnino fratri minori prohibetur et per ſe et per interpoſitam perſonam. Ubi tamen nota ꝙ alique res habent duplicem vſum vel triplicem ſcilicet naturalē/artificialem/⁊ inſtrumentalem. Ad ꝓpoſitum. Si quis vteretur auro vel argento et gēmis ad vſum naturalem quia valent ad multa medicinalia ſimiliter ad vſum aliquem artificialem vt auro vel argento pro calicibus et huiuſmodi: non interdicitur niſi in talibꝰ eſſet exceſſiuus abuſus. Attamen prefatis

vtendo ad emendum vt ſunt medium ſeu
inſtrumentum vel preciū reꝝ emendarum
nullo mō eſt fratribus minorib⁹ licitū hr̄e.

¶ Declaratio quid ſit recipere ꝑ ſe vl' ꝑ
interpoſitā perſonā denarios vel pecuniā.

¶ Sed quid eſt recipere ꝑ ſe vel per inter-
poſitā perſonā: Reſpondēt quatuor prefa
ti magiſtri. Recipere ꝑ ſe pecuniā eſt pecu
niā ad conuertendū in ſuos vſus recipere
Recipere vo per interpoſitā perſonā ē ſua
auctē aliū conſtituere ad recipiendū pecu-
niā in ſuos vſus proprios cōuertendā. Ex
quo caueāt fratres qui poſt ſe ducūt cleri
cos vel alios habentes marſupiū: et ſi ali-
quid detur eis ratione predicatiōis aut a-
lias: ſua auctoritate emunt aſinos aut mu
los breuiaria aut hmōi. Aut procurāt de-
narios et pecuniā et eā deponi faciūt apd
nōnullos ſibi familiares aut notos ſua au
ctoritate priuata: vt ſibi prouideri faciant
ad placitū de multis non multū neceſſarijs
vel vt vadant peregre hieroſolimā ad viſi
tandum loca ſacra et huiuſmodi.

Secunda pars concluſionis ꝙ pecunia
eſt deſtructiua ordinis minorum.

¶ Secunda pars concluſionis dicit ꝙ pe-
cunia eſt inimica et deſtructiua ordīs mi-
noꝝ. Pꝫ qr vt. xi. q. iij. capi. Qui recte Ac-
ceptio nummoꝝ preuaricatio veritatꝭ eſt.
Nam a tēpore quo ſubintrauit ordinē dā-
nata receptio pecuniarum ⁊ maledicta de
nariorum cupiditas receſſit ab ordine ve-
ritas. i. vera ordinis entitas Nam olim in
principio ordinis anteꝗ̄ damnatus vſus
pecunie introductus fuiſſet a contemptori
bus maledictis fratribus a deo et btō. F.
ordo minorum vigebat vite ſanctitate / ſci
entie luciditate / et morum nobilitate. Pa
tent hec omni inſpicienti ⁊ ꝑſcrutāti croni
cas ⁊ vitā antiquoꝝ patrū nroꝝ. Sed hoc
in tēpore apud ꝗ̄plures loco ſanctitatis re
gnat cupiditas / loco ſcientie ambicioſitas
et loco bonoꝝ moꝝ vicioꝝ multiplicitas.
Hoꝝ enim vſus nephand⁹ ⁊ acceptio pecu-
nie eſt fomētū et nutrimētum. Ex quo infe
ro primo.

¶ Primū correlariū. Qꝫ pecunie vſ⁹ et re-
ceptio regulam ⁊ ſtatū minorum per ſingu
la dehoneſtat et deſtruit.

¶ Inter omnia que de-
honeſtant corrumpunt et diſſoluunt deco-
rem et rigorem ordinis fratrum minorum
eſt pecunie vſus ⁊ indifferens ab omnibus
et ſingulis conuentualibus fratribus rece
ptio et ꝯtrectatio eiuſdē. Patet: quia inſi-
gnia q̄ fratres minores in extremo ꝯſiſtere
paupertatis declarāt: et que eos non modi
cum immo ꝗ̄plurimum eo ipſo honeſtant ⁊
decorant in eorum regula euidenter expꝛeſ-
ſa ſunt. ¶ Primum quidem ꝙ in hijs q̄ ve-
niunt ad ordinem indicitur in vſus paupe-
rum eroganda facultas. ¶ Secundum ha
bitus deformitas. ¶ Tercium veſtimen-
torum vilitas. Quartum mutatorie veſtis
ablata numeroſitas. ¶ Quintum pedum
nuditas. ¶ Sextum interdicta equitan-
di pompoſitas. ¶ Septimum peregrina-
tio vel inſtabilitas. ¶ Octauum victus et
veſtitus mendicata neceſſitas. ¶ Nonum
acquirende pecunie ſublata poſſibilitas.
¶ Decimum vero vocabuli vel nominis
deſpicabilitas: qr fratres minores. Omnia
predicta patent diſcurendo in regula. Sꝫ
nono ſublato ſcꝫ acquirende pecunie ſubla
ta poſſibilitas et cōceſſa pecūia ꝑdicta oīa
corrūpūtur et diſſoluūtur. Qr eīn teſte ſcri
ptura eccleſiaſtes. x. Pecūie obediūt oīa Et
j. thimo. vi. Cupiditas ē radix oīm maloꝝ
id ē fomētū et nutrimētū oīm vicioꝝ. qr ſi-
cut radix ꝑſtat fomētū oīb⁹ ꝑtib⁹ arboris
ſic diuitie et pecūie oībus pctis: et quā qdā
appetētes (id ē cupiditatē q̄ hic accipit ꝓ
pecūijs ex cupiditate aggregatꝭ) errauerūt. i.
viā errādi et occaſionē ꝯtra oīa inſignia rl'e
dederūt ſicut pꝫ ad ocl'ꝫ. Nā hñtes pecūiaꝫ
et ꝯtractātes nō hūili veſte vel vili habitu
incedūt ſꝫ i ꝑcioſo ꝑcio ⁊ colore: curioſa cor
da ſupflua ⁊ nūeroſitate veſtiū ⁊ vtēſiliū. nō
ſimpliciꝰ calciati: ſꝫ ad modū nobiliuꝫ mo-
dernoꝝ cū curioſitate maxia vario mō ⁊ co
lore ocreati Ex dicta maledicta pecūia emū
tur palefredi / ornatus cameraꝝ ſupfluus
ꝯuiuia quaſi nuptialia inſtruūꝰ / ⁊ multitudo
ꝑſonaꝝ vtriuſꝗ̄ ſex⁹ inuitaꝰ. ſepe caſtitas
periclitaꝰ. Per pecuniā ꝓmotiōes in ordi-
ne ⁊ officioꝝ ꝓcurātur: idigni ⁊ ignorātes
ꝓmouentur et meriti ⁊ digni poſtponūtur
et ſepe plus facit pecunia ꝗ̄ ſcientia / plus
denarij ꝗ̄ mores ꝯpoſiti: vt plurimuꝫ pau-
peres et iuſti in ſua iuſticia opprimuntur /
contēnuntur / bigardi vocantur / pecunioſi
vero laudantur / ſupportantur ⁊ quod ne-
phādū eſt in ſuis iniquitatib⁹ publicis ex-
cuſātur. Magna eſt pecūie auctoritas. Nā
ab oīb⁹ pctis et cēſuris abſoluit. Vn̄ yſido
rus. xi. q. iij. c. Paup Pauper dū nō hꝫ qd of
ferat in iudicio: nō ſolū audiri ꝯtēnitur: ſed
etiam contra veritatem opprimitur. Cito
violatur auro iuſticia: nullāꝗ̄ reus perti
meſcit culpam quā redimere nummis exi-
ſtimat. Hec ibi. Et ſic patet correlarium.

¶ Correlariũ ſecundũ. Q꞉ difformatoꝝ reformatio ꝑcipue ab illicito pecũiarũ vſu īchoãda eſſet ꝛ de malis ↄſequẽtijs tꝑi⁹ pecunie ꝛ diſpenſatiõis ipſius.

¶ Secundo infero ad debitam reformationem dicti ordinis minorum potiſſime inchoandum eſſet ab illicito et damnabili pecuniarum vſu ſicut a caſu ꝛ radice relaxatiõis ſeu deformatiõis. Patet euidẽter ex precedẽti correlario q꞉ radix olim maloꝝ q̃ cõiter fiũt in ordine eſt pecunia. Nõ eñ ſufficit ramos incidẽ: niſi ꝑus radix fuerit euulſa. vt de pe. di. ij. §. Ex ꝑmiſſis. Ad accumulandũ denarios ꝛ pecuniã ſupiores ꝛ ꝓlati officia ꝛ ſuffragia ordis quaſi pecunijs vẽdũt: videlicet ſuffragioꝝ lr̃as / cuſtodũ gardianoꝝ inſtitutiões / ꝛ lectoꝝ ꝛ bachalarioꝝ ac ſtudẽtiũ Pariſi⁹ vl' alibi electiões ꝛ gr̃as apoſtolicas magiſtrãdi taliter qualiter īpetratas: quas īſufficientib⁹ ſciẽtia vl' morib⁹ vl' vtroq꞉ magno ꝑcio vẽdũt. Uñ pauci ſunt modernis tꝑib⁹ quin pl⁹ ac magis pecuniã q̃ ſciẽtiã vel bonos mores acq̃rere ſtudeant: ſepe modis indebitis retorquẽtes euãgelicã ꝑdicationẽ ad bullas et hmõi: plus amãtes pecuniam in marſupijs q̃ veritatẽ indulgẽtiaꝝ in cõſciẽtijs. Sciẽtes expiẽtia certa q꞉ citi⁹ ꝑ pecuniã q̃ ꝑ ſcientia vel bonos mores ꝓmotiões hmõi adipiſci poterũt. Uẽdũt inſup exẽptiones quas gr̃as vocãt: ſcꝫ camiſias de lino induẽdi: ſup culcitras inter linteamina iacẽdi: cãmeras cũ caminis in dormitorio vel alibi habẽdi in eiſdẽ: ꝑ ſe ꝛ cũ ſecularibus vtriuſq꞉ ſex⁹ ibidẽ comedẽdi ꝛ bibẽdi atq꞉ ꝑ mũdũ indifferẽter eq̃tãdi. Depoſitioq꞉ pecuniaꝝ ꝛ vaſoꝝ argẽtoꝝ atq꞉ iocaliũ aureoꝝ poſſidendi ꝛ ad libitũ in vita parit ꝛ in morte diſtribuẽdi. Ex q̃b⁹ ſeq̃tur ordinis diſſolutio tã in morib⁹ q̃ in ſciẽtia. Et vt liberi⁹ in his valeãt ꝑſeuerare ꝛ pecuniã recipe ſñ repꝛehẽſiõe exteriori: bullã impetrauerũt q̃ ẽ et erit cauſa finalis deſtructionis et diſſipationis religionis ꝛc.

¶ Correlariũ tertiũ qualiter diſpẽſatio nõ habꝫ locũ nec valet vbi ꝑ experiẽtiã ꝓbat cã nõ ſubſiſtere: ꝛ q꞉ tales petere vl' recipe ẽ retro aſpicere ꝛ qualiter nõ ſubſiſtit cã diſpẽſationũ pecũiaꝝ poſſeſſionum ꝛc.

¶ Tertio infero: cum conuentus ordinis minorum ſufficienter viuere poſſunt in competenti numero et decenti exercitio ſue vocationis ſñ poſſeſſionib⁹ ꝛ redditib⁹ annuis ꝛ eaꝝ iuriſdictione vl' ꝓpꝛietate atq꞉ abſq꞉ pecũiaꝝ receptione vel ↄtrectatiõe earũdẽ: petere diſpenſationẽ ſup hmõi vel vti obtẽta nõ excuſat a pctõ ꝛ trãſgreſſione r'le ꝓmiſſe. Pꝫ ꝑ experiẽtiã vbiq꞉ ī ↄuẽtib⁹ debite reformatꝭ: q꞉ ſufficiẽter viuũt ſñ pecuniaꝝ receptiõe et poſſeſſionib⁹ ꝛ annuis redditib⁹. Igit petere diſpẽſationẽ ſuper hmõi nõ excuſat a pctõ: q꞉ hoc ẽ aſpicere retro qḋ ꝓhibet in euãgelio. Lu. ix. Et in regula. Et de pe. di. ij. Pẽnata. Hoc ei ẽ declinare ꝛ minui a ſtatu ꝑfectionis et paupꝛtatis xp̄i ꝛ aplõꝝ et tollere ab ordine ſtatũ mendicãtiũ. Uñ lapus de caſtilione abbas doctor vtriuſq꞉ iuris dicit q꞉ ī hoc differt mẽdicãtes ab alijs religioſis: q꞉ nec in cõmuni nec in ꝑticulari pñt habere ꝓpꝛiũ. i. immobilia ꝛ reddit⁹. Et gloſa. extra de electione ꝛ electi ꝑtãte. c. Quorũdã li. vi. dicit q꞉ mẽdicantes ꝓpꝛie ſũt q̃bus: ↄgruã ſuſtẽtationẽ redditus aut poſſeſſiones habere eoꝝ ꝓfeſſio aut regula vel ↄſtitutio vetat. Et Johãnes andree poſt archidiaconũ dicit. Mẽdicare ẽ egere et ab alijs neceſſaria q̃rere. Uñ mẽdicus dr̃ quaſi manu dicẽs. Hinc deuot⁹ Bernard⁹ in libro de diſpẽſatione ꝛ ꝑcepto dicit. Uota mea nõ augeat ſñ mea volũtate: nec minuat ſñ certa neceſſitate. alioquin non erit diſpenſatio ſed diſſipatio. In his que non ſunt mere iuris poſitiui ſed iuris diuini vt in voto et iuramento et hmõi non põt rite fieri diſpenſatio etiam a pꝛincipe. i. a papa ſine cauſa iuſta et legitima. Unde ſanct⁹ Thomas quolibeto quarto. q. viij. articulo. ij. dicit. Non eſt dubitandū q꞉ papa habeat plenitudinem poteſtatis in eccleſia: itaq꞉ quecunq꞉ ſunt inſtituta per eccleſiam vel eccleſie prelatos ſunt diſpenſabilia a papa. Hec enim ſunt que dicuntur eſſe iuris humani vel poſitiui. Circa vero ea que ſunt iuris diuini vel iuris naturalis diſpẽſare non poteſt: quia iſta habent efficaciã ex inſtitutione diuina. Hoc enim non eſſet pro veritate ſed contra veritatem. Uñ contra legem diuinam ꝛ euãgelicam aut apoſtolum nõ põt papa diſpenſare. vt in capitulo. Sunt quidã. xxv. q. prima. Quod verum eſt. vt dicit Richardus de media villa. in. iiij. diſt. xxxviij vbi ratio legis nõ ceſſat. Unde licet papa non poſſit diſpenſare vniuerſaliter in lege diuina: tñ ſi occurreret caſus particularis in quo deficeret ratio legis ꝓpter cauſas ſpeciales impedientes obſeruationẽ preceptoꝝ vel votoꝝ caſtitatis ꝛ pꝛopꝛietatꝭ ex applicatiõe ipoꝝ

ad diuerſas materias: tūc papa p oſſet ⁊ rite
diſpēſare: qꝛ habet iuſtam et legitimā cau-
ſam. Sicut aliqñ diſpēſat in voto et iuramē
to ex altera cauſa vel vtraqꝫ: ſcilicet ex ne
ceſſitate vel vtilitate: vt in capitulo. Ex mul
ta. circa finem de voto ⁊ voti redemptione.
Ubi textus alternatiue loquitur dicēs. Si
neceſſitas exigit vel vtilitas perſuadet.

¶ Si dicas ad ꝓpoſitū de fratribus mino
ribus cōuentualibus ꝙ neceſſitas exigit a
papa cum eis diſpēſet: qꝛ nō pñt de elemo
ſynis viuere: tū ꝓpter multiplicationē pau
perū queſtuantiū. tū ꝓpter diminutionem
caritatis refrigeſcētis. tū ꝓpter grauami-
na laicoꝝ multiplicata ex guerris ⁊ hmōi:
q̄re cogūtur ſibi ꝓuidere de neceſſarijs quas
litercūqꝫ ꝓcurādis aut per receptionē pe-
cuniaꝝ vel ānuos reddit' ⁊ hmōi: alias ma
gnas neceſſitates ⁊ penurias patiūtur. Di
cendum ꝙ tales cauſe aſſignate ſūt friuo-
le puta qꝛ elemoſyne fideliū ſūt attenuate
⁊ non ideo qꝛ male viuunt: qua de cauſa fi
deliū elemoſynes ſbtrahūt ⁊ diminuūt. Uñ ſi
rl'ariter viuerēt vitādo ſuperfluas expēſas
in edificijs / in cōuiuijs / in veſtibꝰ / in ꝓmo-
tionibus ⁊ hmōi: ac etiam vacando ſaluti
ꝓximoꝛum: pꝛedicationi / audientie confeſ
ſionum / ⁊ peculium particulare auferrent
omnia ponendo in cōmuni cōiter ⁊ ꝯuētua
liter viuēdo: ſufficiēter viuerēt ⁊ vnicuiqꝫ ꝓ-
uideretur ꝓut opꝰ eēt. Qđ experiētia docet
euidēter qꝛ fratres refoꝛmati viuētes ſub
obediētia miniſtroꝝ aut ſub ꝓuiſione pdi
cta obſeruando ⁊ ſuperflua vitādo de ele-
moſynis mendicatis a fidelibus ſufficiēter
viuūt ſꝫ ſui ſtatꝰ exigētiā: nec cogūt pecuni
as recipē aut ꝯtrectare aut redditꝰ poſſidē

¶ Coꝛrelariū reſpōſiuū. ꝙ diſpēſatus
in iure dīno ſine cauſa nō ē tutꝰ apud deū ⁊
quo ad eccl'iam triūphātē: qđ rl'a ius diui
nū imitat: tū qꝛ diuinitꝰ reuelata. tū qꝛ in ſa
cro euāgelio xp̄i fūdata eſt. tū qꝛ iure dīno
et precepti ꝯ de redditione voti ⁊ nō retro
aſpiciendo obligat ꝓfeſſo ꝯ in ea vt ſupra

Ex quibus omni-
nibus infertur coꝛrelarium re
ſponſiuum ad queſtionem vi-
delicet titulus queſtionis ne-
gatiue ſūptus ꝙ diſpēſatꝰ a
papa in hijs que ſunt iuris diuini ſine cau
ſa non eſt tutus apud deum et in cōſciētia.
Quod ſatis notum relinquo maxime ex di
ctis in tertio notabili. Et ſecundum Inno-
centium ⁊ panoꝛmitanum in. c. cum ad mo
naſterium de ſtatu monachoꝝ non ſolum
violatur ius poſitiuum ſꝫ potius diuinum
quare talis ſic diſpenſatus non eſt tutꝰ quo
ad eccleſiam triumphantem.

¶ Ad maioꝛē
euidentiam ſciēdum ꝙ regula fratrum mi
noꝛum non eſt ſolum humanitus edita ſed
deuinitus reuelata et in ſancto euangelio
fundata: quia tota vt patet intuentibus de
euangelio aſſumpta. Licet enim omnia ver
ba ad litteram non ſint foꝛmaliter de ſacro
euangelio: ſententialiter tamen ab euange
lio ſunt abſtracta ſicut clare patet inſpiciē-
ti ipſam regulam et ſanctum euangelium
in quattuoꝛ euangeliſtꝭ contentum et ex-
pꝛeſſum: quod dñs noſter ieſus chꝛiſtus oñ
dit in viſione de micis tenuiſſimis inter ma-
nus beati Franciſci excidentibus. Cui vox
deſuper. Franciſce vnam de micis omnibꝰ
hoſtiam facito et manducare volentibus
tribue. Et infra Franciſce mice noctis pꝛe
terite verba ſunt euangelica / hoſtia eſt re-
gula / lepꝛa eſt iniquitas. Qua viſione bea-
tus Franciſcus pꝛemonitus aſſumptꝭ duo
bus ſocijs ſcilicet fratre Leone ⁊ fratre Bo
nizo ad montem iuxta reate perrexit: vbi
tantum contentus pane et aqua ieiunans
regulam fecit ſcribi: ſecundum ꝙ oꝛanti ſi-
bi diuinitus ſpiritus ſuggerebat. Unde cū
ad ſuggeſtionem fratris helye multi mini
ſtri ad beatum Franciſcum acceſſiſſent pꝛo
teſtantes ꝙ nolebant ad eam obligari ti-
mentes ne eſſet nimis aſpera: quod audi-
ens beatus fanciſcus vertit faciem ſuā ad
celum et loquebatur ſic chꝛiſto. Domine nō
ne bene tibi dixi ꝙ ipſi non crederent mi-
chi: tunc omnes audierunt vocem chꝛiſti
in aere dicentis Franciſce nichil eſt in re-
gula de tuo ſed totum eſt meum quicquid
ibi eſt. Et volo ꝙ regula ſeruetur ad litte-
ad litteram ſine gloſa ſine gloſa. Et addi-
dit chꝛiſtus. Ego ſcio quantum poteſt hu-
mana fragilitas et quantum volo eos iu-
uare qui nolunt ergo eam ſeruare exeant
oꝛdinem. Ex quo patet ꝙ chꝛiſtus vult re-
gulam ad litteraꝫ ſeruari abſqꝫ diſpēſatio
ne et ꝙ talis fuit intentio beati Franciſci
eam recipientis a chꝛiſto et ſcribentis.

Et ꝙ ſit a chꝛiſto data et inſpirata: patet
per Nicolaum tertium papam de verboꝝ
ſignificatione capitulo. exijt dicentem hec
eſt apud deum et patrem munda et imma
culata religio: que deſcendens a patre lu-
minum per eius filium exemplariter et
verbaliter apoſtolis tradita et demum
per ſpiritum ſanctum beato Franciſco
et eum ſequentibus inſpirata: totius in
ſe continens teſtimonium trinitatis.

Hec eſt cui atteſtāte paulo nemo debet eſ=
ſe moleſtus: quā chriſtus poſſionis ſue ſti=
gmatibus confirmauit volens inſtitutorē
ipſius paſſionis ſue ſignis notabiliter inſi
gniri hec papa Nico. ⁊ Clemens quintus
in decretali. exiui de paradiſo. Hec eſt illa
celeſtis vite forma quā deſcripſit ille con=
feſſor chriſti eximius ſanctus Franciſcus
obſeruandam a filijs verbo docuit pariter
et exemplo. Hec ille. Item papa Johannes
xxij. commendans ordinem et regulam in
quadam decretali extrauagāte que inci=
pit glorioſam eccleſiam ſic ait. Minoꝝ ffm
ſacer ordo ab ipſo ſue fundatiōis exordio
almi confeſſoris beati Franciſci regulari
traditione et apoſtolice ſedis auctoritate
atq̄ confirmatione indiſſolubili textura cō
nexus: fide clarus: ſpe validus. charitate
perfuſus: humilitate placidus: obedientia
deuotus: velut ſingulare iubar ſanctitatis
exemplo et doctrina per vniuerſuz orbem
claruit eccleſiaſtico decori multum vtili=
tatis et plurimum alacritatis innexuit.
Hec ibi. ¶ Vñ beatus Franciſcus dicebat
regulam eſſe librum vite ſpem ſalutis. ar=
ram glorie. medullam euangelij: viam cru
cis: ſtatum perfectionis: clauem paradiſi:
et pactum eterni federis Obſeruantiā ipiꝰ
dicebat eē obſuātiā ſcti euāgelij: q̄ re hāc vo
lebat ab oibꝰ ſciri ab oibus haberi in col=
lationibus volebat fratres contra tediuz
de ipſa conferri. et i memoriam preſtiti iu
ramenti cum interiori homine de ipſa ſe=
pius confabulari. Docuit ipſam pre oculis
ſemper portari in commonitionem et
memoriam vite agende et debite obſer=
uantie regularis. Et quod plus eſt voluit
et docuit cū ea debere mori. ¶ Ex q̄bꝰ om
nibus clare patet ꝙ querens diſpenſari i
ea vel diſpēſatus non eſt tutus cum ſit in
ſacro euangelio fundata: a chriſto reuela
ta a beato Franciſco iſpirata humane fra
gilitati ꝓportionata: ⁊ obſeruabilis abſq̄
poſſeſſione vel reddituuz annualium pro=
uiſione aut pecuniarum receptione cū fra=
tres de elemoſinis ſufficienter poſſint
viuere nec ſic ſe exponere diuine pro=
uidentie eſt deum tentare vt aliqui male
ſentientes de euangelica paupertate dixe
runt. Contra quos Nicolaus papa in di=
cta decretali exiſt ait. Nec quiſq̄ his inſur
gat erronee ꝙ taliter propter deum pro=
prietatem omnino abdicantes tanq̄ homi
cide ſui vel tentatores dei viuendi diſcri=
mini ſe committant. Sic enim ſeip ſos cō=
mittunt diuine prouidentie in viuendo:
ꝙ viam non contēnunt prouiſionis huma
ne quin de his que offeruntur liberaliter
vel de his que mendicantur humiliter vel
de his que cōq̄runt ꝑ laboritiū ſuſtētent: q̄
triplex viuendi modus in regula ꝯtinet ex
preſſe. Profecto ſi iuxta ꝓmiſſum ſaluato=
toris nūq̄ deficiet fides eccleſie: ꝑ ꝯñs nec
opera mie ſubtrahent. Ex quo xpi paupe=
ribus ois rō diffidētie cuiuſlibet videt eſ=
ſe ſublata. Et dād vbi (qd nō eſt aliquatenꝰ
ꝑſumēdū) hec cūcta deficerēt: ſicut nec cete
ris ſic nec ipſis ffibus iure poli in extreme
neceſſitatis articulo ad prouidendum ſu=
ſtētationi nature via oibus extrema neceſ
ſitate detentis conceſſa precluditur: cuz ab
omni lege extrema neceſſitas ſit excepta
Ex quo patet ad queſtionem propoſitam
clare ⁊c. Hec Nicolaus.

¶ Replicatio Ad argumēta atq̄ ſolutio
nes. Et ꝑlo Solutio ad ꝓmū ar. i ꝓncipio

Onſequenter re
ſpondenduz eſt ad tria argu=
menta facta i pede q̄ſtiōis aū
oppoſitum. ¶ Ad ꝓmum. Cū
ar. q̄m papa pōt diſpēſare in
hoc qd ē de iure poſitiuo Dicendū ꝙ in his
q̄ ſūt iuris poſitiui pure pōt diſpēſare etiā
ſine cā ſola volūtate: ⁊ diſpēſatus eſt tutus
in ꝯſcia: q: eius eſt deſtruere cuius eſt con
dere: nec princeps ſuis tenet legibus liga=
tus. le. digna vox. Co. de legibꝰ. Sz in his
q̄ ſunt non tm̄ iuris poſitiui vel hūani: ſed
etiam diuini: nō diſpēſat papa ſine cā legit
tima. ¶ Dices papa de fctō diſpēſauit de
receptiōe pecuniaꝝ ⁊ poſſeſſionū ⁊c. Dicē=
dū ꝙ ꝓuilegiū ꝑ ſurreptionē obtentū vigo
re caret de reſcriptis. c. ſup lr̄is. ſed tale eſt
dictū priuilegiū q: cauſe friuole aſſignate
puta q: elemoſine fideliū ſunt attenuate ⁊
nō q: hoc ē ideo: q: male viuūt et tacēt illa
vera ſciēter q̄ ſi papa ſciret nūq̄ talia da=
ret. Nō eīm preſumit ꝙ papa vnico verbo
tollē voluerit iſigne pauꝑtatꝫ ꝓuilegiū ffm
minoꝝ ſine magna cā. extra d elec. ca. eccl'ia
¶ Solutio. ad. ij. argu. ¶ Ad ſcdm argu=
mentuz qñ dr ꝙ papa pōt in oi voto ſolēni
diſpenſare ⁊c. Dicendū ſcdm aliquos do=
ctores ꝙ maior eſt falſa: ſz ꝙ papa poſſit
diſpenſare in omni voto ſolēni: q: vt dr ex
tra de ſtatu monachoꝝ. caplo. cū ad mona
ſterium. Nec extimet abbas ꝙ ſuper habē
da proprietate poſſit cum monacho diſpē=
ſare: quia abdicatio proprietatis ſicut ⁊ cu
ſtodia caſtitatis adeo eſt annexa regule
monachali: vt contra eam nec ſummus pō

tifex poſſit indulgere licentiam. ¶ Tñ dicen
dū ſm Ricardū de media villa et panormi
tanū et Innocentiū ſupradictū capitulū: cū
ad monaſteriū et Auguſtinū de Anchona
libro de poteſtate eccl'iaſtica.q.c.i.ar. viij.
ꝙ poteſt papa diſpenſare in omni voto ſo-
lemni in obſequium dei et in caſu neceſſi-
tatis vbi videt vtilitati eccleſie et anima-
rum ſaluti expedire: q2 papa eſt ei vicari⁹
cui omnes fideles tenentur obedire tanꝗ
filij patri. Non ſic autē eſt in propoſito no
ſtro: q2 talis diſpenſatio facta in regula mi
noꝝ non expedit ſaluti animarū nec vtili-
tati eccleſie: ymo multipliciter ledit & ener-
uat ordinem vt dictum eſt.

¶ Solu. ad tercium argumentum

¶ Ad tercium qn̄ arguitur Vbicunq͂ inue
nitur cauſa rationabilis diſpenſandi in vo
to ſuperogationis papa p̄t diſpēſare iuſte
Iſta maior eſt vera. Sed in quolibet voto
poteſt inueniri &c. Ad iſtam minorem dico
ꝙ licet aliquando et in caſu inueniatur ra
tio vel cauſa rationabilis diſpenſandi: nō
tamen in propoſito noſtro de diſpenſatiōe
pecuniarum vel redditiuum in ſtatu fratrū
minorum. Prima cauſa ſcꝫ profectus ma-
ioris boni nec in communi nec in particu-
lari eſt: ſed potius ruine et diſſipatiōis or-
dinis: vt ſupra oſtenſum eſt multipliciter.
Nam pecunie ſunt occaſiones et fomentū
multarum corruptionum in electionibus &
et promotionibus et correctionibus fratꝝ
delinquentium vt ſupra dictum eſt. Neq͂
euitatio mali ſcilicet euitatio tranſgreſſio
nis regule: quia publice multi recipiebāt
pecuniam etiam anteꝗ fuiſſet diſpenſatū.
¶ Dicendum ꝙ malum poteſt contingere
dupliciter Vno modo ex infirmitate huma
na & ꝓnitate ad malū & ſic pōt pꝫ vniuerſa
lis puta papa ſuccurrere ad diſpēſationeꝫ
ſicut in caſtitate vel abſtinētiis Alio modo
ex malicia tranſgreſſoris ſicut i propoſito
¶ Et cū ꝓbatur: q2 moyſes ꝯceſſit iudeis
diuortium Deuterō. xxiiij. ad euitationeꝫ
maioris mali ſcilicet vxoricidij: dicitur cō-
muniter ad hoc. ꝙ nunꝗ fuit licitum repu
diare vxorem. Unde ſaluator Math. xix. di
cit moyſen permiſiſſe ad duriciam cordis
eorūꝫ: & iſta eſt opinio. Richardi li. iiij. diſ.
xxxiij. articulo. ij. q. p̄. ſcꝫ m vnam viam et
modū dicēdi. Et nicolai de lyra Deuterō.
xxiiij. & Math. xix. Vel dicendum ſecundū
ſco. li. iiij. diſ. xxxiij. arti. ij. ꝙ datio libelli &
repudiatio vxoris licita fuit pro tempore
legis moyſi: q2 moyſes pronunciauit legē
dei et ideo quos ipſe coniunxit: vt legiſla-
tor ꝓnūciauit et deus cōiūxit: & quos ſepa
rauit deus ſeparauit. De⁹ aūt pōt ſepara
re matrimonialr̄ ꝯiūctos. ¶ Alia ſolutio.
¶ Ad dictū ſaluatoris ꝙ moyſes fecit ad
duriciam cordis eoꝝ. Rn̄det ſcotus (et iſtō
multū videt facere ꝓ diſpēſatiōe ꝙ ipſa ſit
rationabilis) ꝙ non cōcludit hoc eſſe illici-
tum q2 frequenter duricia ſubditoꝝ eſt cā
vt aliquid relaxetur eis: quod alias eſſet
eis vtile non relaxari ſi eſſent tractabiles.
Sicut prelatus videns collegiū ꝓnum ad
aliquid cuius oppoſitum eſſet honeſtius &
vtilius ſeruare & ſi poſſet vellet illud oppo
ſitum ſtatuere vtiliter ſi ſubditi eſſent faci
liter inclinabiles p̄nt tñ nō ſtatuere vl' ſi vi
debit ſtatutū relaxare & hoc iuſte: ne ſtante
illo multiplicius peccent. Hec ſcotus. Ita
videtur hic dicendum de relaxatione rece
ptionis pecuniaꝝ &c. ¶ Dicendū ꝙ ſcotus
loquitur de ſtatutis a prelatis religionis
factis: que ſepe reuocantur vel mutātur vl'
negliguntur vt ſatis notum eſt per experi
entiam: non autem loquitur de hijs que ex
preſſe prohibentur in regula que beatus
franciſcus ſtrictiſſime mādauit obſeruari
vt pꝫ per declarationes ſūmoꝝ pontificum
ſicut eſt de prohibitione receptionis pecu-
niarum. Vel ſi obſtinato aīo velis defende
re talem diſpenſationem eſſe rationabileꝫ
propter dictam cauſam quod nō credo: poſ
ſet dici ꝙ eſſet tolerabilis ſi fratres cōuen-
tuales obſeruare vellēt cetera que in regu
la preceptorie vel inhibitorie ponuntur: &
hac intentione dictam diſpenſationem im
petraſſent vt cetera purius et melius poſ-
ſent obſeruare: quod minime eſt verum ſi-
cut euidens experientia multipliciter do-
cet. Nam data eſt eis per hanc diſſipatio-
nem non diſpenſationem occaſio publice i
ſermonibus accumulandi magnas pecu-
nias et in velamento ſue excuſationis co-
operiunt ſe pallio relaxationis regule que
pecunia eſt radix multorum viciorum in re
ligione. Ideo optime dixerūt quattuor ma
giſtri exponentes regulam ꝙ non videtur
ſecuruꝫ conſcientijs fratrum a regula quā
vouerūt recedere propter aliqua priuile-
gia impetrata: timētes ne tot et tanta poſ-
ſēt priuilegia impetrari: ꝙ tota perfectio
regule deſtrueretur: ſicut proh dolor vide
mus his diebus. Nam fratres conuentua
les impetrauerunt poſſe poſſeſſiones & red
ditus habere. fratres vero de hac familia
et ol' viuētes ſub regulari obīa miſtrorum
nuper impetrauerunt ne ſuis miniſtris
ſubſint. ¶ Et ſic vbiq͂ de obſcuratum eſt

aurum mutatus eſt color optimus di-
ſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite om
niū plateaꝝ. ¶ Et ſic pater ad queſtionē
propoſitam quid ſciendū ⁊ q̄ oia relinquo
corrigēda ſancte paupertatis zelatoribus
et ſue profeſſiōis ſeu puritatis regule fra-
trum minoꝝ amatoribus nō diſſipatorib⁹

¶ Explicit egregi⁹ tra-

ctatus reuerēdi patris frīs Johānis per-
rini ordinis minoꝝ reformatorum obediē
tie ⁊ obſeruātie regularis doctoris pariſieñ.
conuentus nouicaſtri ꝓuincie francie: cō-
tra quaſcunq̄ diſpenſatiōes relaxatorias
et maxime regule et ſtatus fratrum mino
rum.

¶ Additio breuis ad pre

fatum tractatum ſiue queſtionem de diſ-
penſatione contra nonnullos impugna-
tores ipſius. Necnon etiam pro declara-
tione differentiarum quarundam bulla-
rum et diſpenſationum relaxatoriarū ille-
gittimarum et ſubrepticie impetratarum
(contra quas arguit prefatus pater ⁊ ma
giſter frater Johānes perrini) reſpectu ali
arum bullarum legittimarum et ordina-
tionum ſiue conceſſionum neceſſariarum
ad tutiorem regule obſeruantiam in mul-
tis caſibus frequenter occurrentibus: vi-
delicet pro procuratoribus dn̄i noſtri pa-
pe et ſancte eccleſie Ro. pro ſingulorum in
digentia locorum rite habendis et pro cō
gruis recurſibus ad ipos ſub certis modo
et forma atq̄ limitationibus etiā ſeruata
regule puritate fiēdis: ꝯtra quas nullo mō
arguit nec arguere intendit prefatus pa-
ter et magiſter.

Et quia nōnulli
differentias ⁊ cōtinētias bul
larū ⁊ diſpēſationū ſubrepti
ciarū cōtra quas arguit pre
fatus pater et magr̄ Johēs
perrini reſpectu aliarum legittimarum cō
tra quas nō arguit ignorātes et diſcerue-
re neſcientes / incōſulte pſumpſerūt ſua in
decentia ⁊ erronea quedā ſcripta in ꝯtra-
riū quoad aliqua ꝓducere q̄ nō ſūt repli-
catiōe digna. Ideo ad ipoꝝ ⁊ alioꝝ quorū-
cūq̄ pleniorē ⁊ neceſſariā informationē et
ad p̄dictoꝝ oīū maiorē elucidationē ⁊ itel-
ligētiā. ſciēdū i p̄mis ꝙ multi ſūmi pōtifi-
ces ſciētes ordinē ⁊ fres ipi⁹ iuxta ſue pro
feſſiōis et rl'e formā nulli⁹ rei ꝓprietatem
vel dn̄iū habere poſſe nec iuſ ytēdi ſʒ ſolū-
modo ſimplicē facti vſū moderatū reꝝ ſibi
neceſſariaꝝ ſciētes etiā ipos fres nullomō
ꝑ ſe vel ꝑ iterpoſitāꝑſonā denarios vl' pe-
cuniā recipe poſſe ac ꝑ hec ihabiles eē ad
(q̄cq̄ȝ precio eſtimato ſua auctoritate vēdē
dū vel emēdū aut iuditialit exigēdū repe-
tēdū vel deffendēdū eaꝝ iuriſdictionē et
ꝓprietatē aut etiā donādū cū nemo vēdere
vel dare poſſit qđ ſuū nō ē etiā ꝑ pacta cō-
uentiones vl' cōpoſitiones aut reꝝ emptio
nes obligare aut alicui⁹ rei iuriſdictioē (cō
ponēdo vel alias) ſibi vel ordini acq̄rere.
Et cū frequēter occurrerēt caſ⁹ i q̄bus vi-
debat expediēs neceſſariū ⁊ honeſtum ac
alias nō ꝓhibitū nec euāgelice ꝑfectiōi cō
trariū aliqua ſuꝑflua p̄cio eſtimato vēdere
et in res neceſſarias et licitas cō mutare et
etiā interdū aliqua extra ordinē dare: ali-
qua vero interdū ab aliq̄bus deū timētib⁹
in cā pietatis et caritatis ꝑmittere repeti
et exigi etiā iudicialit ab aliis iuriſdictio-
nē ſuꝑ hūs h̄ntibus vel eoꝝ ꝓcuratoribus
nec alia dari emi vēdi aut exigi poterant
nec poſſint a fribus (ſalua ſue rl'e puritate
et ſine ꝓprietatꝭ ⁊ iuriſdictiōis titulo) fieri
Ideo ſūmi pōtifices ſucceſſiue ⁊ paulatī ne
ꝓ q̄ete ꝯſciētiaꝝ frm̄ tā q̄ȝ iſti⁹ ordinis veri
ꝑfes ⁊ curā ipi⁹ p̄cipuā gerētes ꝑ ſuas de-
claratiōes iſtis caſib⁹ ſucceſſiue ꝓuiderūt.
Et vt cōgruētius ſalua rl'e puritate ⁊ ꝓfeſ
ſione frm̄ ꝓuidere poſſent ⁊ bona ordini cō
ceſſa tueri primum oīa q̄bus fres licite vti
poterāt (exceptis eccleſiis et aliis i q̄b⁹ con
cedentes reſeruabāt ſibi dn̄iū) in ius et ꝓ-
prietatem ſctē romane eccl'ie receperunt:
et ſtatuerūt ꝙ q̄ interdū expediret precio
eſtimato vēdere vel alias extra ordinē do
nare auctoritate ⁊ cōmiſſione ipi⁹ pape ꝑ
aliquē deputandū a ſede aplica ꝓcuratorē
ipi⁹ pape vel dn̄i cardinalis ꝓtectoris ven
derentur et ſolūmodo res parū valētes de
licentia miſtrorū vel ſuoꝝ cōmiſſorum da
ri poſſent auctoritate et cōmiſſione ipſius
pape ⁊ eccleſie romane non alias vt patet
ꝑ declaratiōes Innocētij. iiij. Alexādri. iiij
et Nicolai. iij. Quib⁹ etiā addidit Innocē-
tius. iiij. prefatus priuilegiū ſeu prouiſio-
nem (vt totiens ad curiam romanā recur
rendi et vagandi tolleretur occaſio) ꝙ vi-
delicet miniſtri auctoritate aplica poſſent
petere / vēdere / cōmutare / alienare tracta-
re / expendere / et permutare et in fratrum
vſum cōuertere res fratribus conceſſas ⁊
concedendas ꝑ bullam que incipit. Quāto
ſtudioſus quā habes ſupra ſecunda par
te tractatu. ij. Folio. xl.

POſt hec alij ſummi pontifices etiam
ſpecialem curam iſtius ordinis gerē
tes experimēto cognoſcentes ꝙ hec nō ſuf
ficiebant pro quiete cōſciētiarū fratrum ⁊
tuitione bonoꝝ fratribꝰ datoꝝ que i ſuo do
minio ⁊ ꝓprietate ſuſceperāt: ⁊ aliaꝝ ele=
moſinarū pecuniariaꝝ ⁊ legatoꝝ ſtatui fra
trum impertinētiū ⁊ ſimilium que nondum
in ſuo dn̄io ⁊ ꝓprietate ſuſceperāt nec lici
te recipi nec cōmutari poterāt: nec exigi a
fratribus: ⁊ q̄ etiam Nicolaus tercius in
ſua decretali ⁊ declaratione/ dictam proui
ſionem innocentij. iiij. tollere videbatur or
dinando ꝙ qn̄ aliquis precio eſtimato eēnt
vendenda hoc fieret ꝑ procuratorem pape
vel dn̄i cardinalis protectoris ab eiſdē de
putandum: ⁊ ſic (vt prius) ſepius ad papā
vel ordinis protectorem recurrere oporte
bat: et inſuper attendentes ꝙ fratres ipſi
pauperes quoꝝ curam ſpecialem gerebāt
elemoſinis et legatis pie ſibi datis vel re=
lictis ſepius heredum negligentia vel ali=
quoꝝ fraude vel alias quomodocūq̄ fru=
ſtrabant̄. melius ſuper hijs prouideri volē
tes ⁊ paupes fratres dictis elemoſinis ſeu
earū emolumētis ac benefactores ſua pia
intentione fruſtrari nolētes: ſed ſalua ſue
regule puritate / earū emolumētis ꝯgrue
eoſdem ſuſtentari volentes: dictis declara
tionibus ⁊ ordinationibus ſeu prouiſioni=
bus alias addiderunt: quibus ſtatuerunt
perſonas a miniſtris vel cuſtodibus nomi
nandas eo ipſo apoſtolica auctoritate pro
curatores ſyndicos ⁊ actores ipſius pape
et eccleſie romane eſſe cū omnimoda facul
tate recipiendi quecūq̄ bona/ etiam quibꝰ
fratres vti non licet etiā pecunias ⁊ alia i
ius ⁊ ꝓpꝛetatē eccleſie romane: et quaſcūq̄
ſibi relictas elemoſinas nomine et auctori
tate ipſius eccleſie romane exigendi repe=
tendi et pro his eciam iudicialiter ſine fra
tribus agendi componendi ⁊c. et deīn ta=
lia dicta auctoritate apoſtolica i res neceſ
ſarias et licitas fratribus cōmutandi quo
ciens ſuper huiuſmodi commutatione aut
neceſſariorum ⁊ licitorum emptione a pre
latis eſſent requiſiti. Et hoc fecerunt ṗmū
Nicolaus papa. iiij. qui erat frater minor
aſſumptus ad papatum. Poſtea Martinꝰ
iiij. Et poſtmodum Martinus. v. Et dein=
de Eugeniꝰ. iiij. et nōnulli alij idē ſtatuerūt
Et huiuſmodi procuratores pape ſic per
prelatos nominati et ipſa nominatione au
ctoritate conceſſionis et prouiſionis apo=
ſtolice procuratores ipſius et ſyndici exi=
ſtentes non erant nec ſunt nec dici debent
perſone interpoſite a fratribus nec fratreſ
ipſos per eoſdem agere: nec pecunias vel
alia recipere: nec ipſi procuratores nomine
vel auctoritate fratrum talia agunt recipi
unt vel exigunt ſed auctoritate pape et ec
cleſie romane ſibi deſuper commiſſa i cuꝰ
dominio et proprietate ſunt talia bona: vt
ſic regule puritas et profeſſio fratrum ſer
uetur: et elemoſinarum ſibi pie relictarum
emolumentis ſibi neceſſarijs et benefacto
res ſua pia intentione non fraudentur: ac
ſaluti talibꝫ debite alienare tinētiū ꝯſulat̄.
¶ Uerum aliqui miniſtri et fratres laxius
tunc viuere volentes et hijs tantis et ſuffi=
cientiſſimis prouiſionibus non contenti a
lias ampliores et puritati regule contra=
rias a diuerſis ſummis pontificibus ⁊ pre
ſertim ab eodem Martino quinto ⁊ Euge
nio. iiij. Pio. ij. Sixto. iiij. ⁊ Alexandro. vj.
ſubrepticie impetrauerunt tam pro rece=
ptionibus pecuniarum per ſeipſos et per
alios q̄ȝ pro receptionibus poſſeſſionum
atq̄ annualium redditunm et ſucceſſioni=
bus parentum fratrum/ fiendis/ et exigen
dis/ indifferenter per hmōi procuratores
pape et eccleſie Romane et in neceſſitates
fratrum conuertendis et ad quos procu=
ratores indifferenter recurrere poſſent et
ex hijs (obmiſſis vel contemptis alijs lici=
tis viuendi modis per laboritium et ꝑ mē
dicitatem viuere. Et ſic ſub titulo proprie
tatis pape et eccleſie romane ex talibꝰ red
ditibus et ſucceſſionibus, aut pecuniarum
oblationibus vel receptionibꝰ copioſis (ſic
contemptis licitis et ordinatis per regu=
lam viuendi modis) opulenter viuebant:
ꝓut ⁊ adhuc i multis locis mime reforma=
tis multi viuere noſcuntur vbi tamen ali=
as ꝑ dictos viuēdi mōs ex r̄ła ſucceſſiue or
dinatos cōmode viuere poſſent. Qui q̄deꝫ
modus licet quo ad proprietatem et dn̄iū
(qđ nullo modo per hec fratribus nec ordi
ni acquiritur) puritati regule nō videatur
derogare: tamen quo ad alios euāgelicos
et perfectos viuendi modos ex regula et
paupertate euangelica ordinatos per la=
bores ſibi cōpetentes et mendicitates (vbi
exerceri et haberi poſſunt) deroget manife
ſte. Nam in quinto regule capitulo datur
primum modus et forma viuendi per labo
rem tā ſpiritualem q̄ȝ corporalem cum di=
citur de mercede vero laboris ⁊c. In ſexto
vero capitulo datur conſequenter forma
viuendi per mendicitatem cum dicitur. Et
tanq̄ȝ pegrini et aduene in hoc ſeculo: va=
dant pro elemoſina confidenter. Nec opor

tet eos verecūdari: q꜡ dn̄s pro nobis ſe fecit pauperē in hoc mundo. Et licet (iuxta declarationes Nicolai tercij et modernas et iuxta regule intentionē) triplex viuendi modus nobis ſit conceſſus vcꝫ ex laboritio ex mendicatis humiliter et ex libere oblatis propter deū: quibus addiꝑ quartus per recurſū ad amicos ſpūales pro fratrib⁹ induendis et infirmis ſeu ad ꝓcuratores pape qui vices gerūt amicoꝝ ſpiritualium ⁊ eſſe poſſunt ymo proprie ſūt amici ſpūales a papa deputati: quales āntiquitus ſolebāt ab epiſcopis ⁊ populis deputari: ad quos (non ſolū pro infirmis et f̄ribus induendis ſed etiā pro alijs fratrū neceſſitatibus (deficientibus vel nō ſufficientibus trib⁹ prefatis viuendi modis (iuxta regule expoſitores et apoſtolicas declaratiōes) conceditꝛ ordinatus et limitatus recurſus) nō tn̄ ſimpliciter ⁊ abſolute tres poſteri viuendi modi ſinguli per ſe cōcedūtur: ſed ordinate: ⁊ ſm̄ quid iuxta imitationē euāgelice paupꝫtatis ⁊ perfectiores gradus ⁊ modos viuēdi euāgelio ſacro magis cōformes: cū regula ipſa ſit euāgelica ⁊ perfecta ⁊ in omnib⁹ euāgelicā perfectionē imitari pro poſſe intendat vt ptꝫ in toto ipſius decurſu ⁊ maxime in principio et in fine Igitur perfectior modus euāgelicus et euangelice viuendi primū ponitur in regula ⁊ abſolute conceditur ⁊ ſuadetur vcꝫ de mercede laboris: q̄ eſt multiplex non ſolū corporalis ſed etiaꝫ ſpūalis: tā in diuinis officijs ⁊ miſſis pſoluendis q̄ꝫ in predicatiōibus ſacri euāgelij ⁊ doctrinis ſāctis: qui labor ſpūalis tanto alteri preponitur q̄ꝫto que ſpūalia ſūt eternalibus corporalibus et tēporalibus preferunꝑ vt dicit papa Nicolaus tercius. Et hūc viuendi modū tenuit xp̄s et ſācti ap̄l'i eius q̄ nō gratis ſed in euangelij predicatione diſcurrendo: verbo et exēplo predicādo/ ⁊ ſpiritualia ſeminando/ neceſſaria corporꝫ mettere et recipere merebātur: iuxta v̄bū ap̄l'i Si temporalia vobis ſeminamus nō mirū ſi temporalia veſtra metam⁹. Et iuxta verbum beati auguſtini. Qui altari ſeruit: debet viuere de altari. Qui ⁊ ip̄e xp̄s ⁊ ap̄l'i interdum aliquando manibus operabantur Quos olim ſācti patres etiā in deſertꝫ imitabantur refugiētes q̄ꝫtum poterāt viuere de mēdicatꝫ vel libere oblatꝫ niſi i nc̄citate

Secundus viuendi modus conſequēter tam ex euangelio ſacro q̄ꝫ ex regula conceſſus huic inferior eſt viuere de mendicitate et conquiſitis per ruborem et humilitateꝫ ac laborem et neceſſitatem mendicationis pauperum more ⁊ pure propter illū q̄ p nobis pauper ⁊ mendicus eſſe voluit ⁊ hoc in neceſſitate et non ad ſuperfluitatem ⁊ abūdantiam nimiam nec propter auariciam.

Qꝫ autē primus viuendi modus ſit perfectior et tucior iſto: ptꝫ non ſolū ex predictis et q꜡ etiā ibi maior inuenitur obligatio rationis reddende ſed etiā ex v̄bis beatiſſimi patris noſtri. F. in teſtamento ſuo vbi ait. Et qn̄ non dabitur nobis preciū laboris recurramus ad menſā dn̄i petendo elemoſinam hoſtiatim.

Tercius vero viuendi modus tam ex ſacro euangelio q̄ꝫ regula conceſſus vcꝫ de libere oblatis et datis ſine labore mendicitatis: eſt predictis viuendi modis inferior et ibi etiā inuenitur maior obligatio rationis reddende in fine. Quibus tn̄ deficientibus vel nō ſufficientibus primis prefatꝫ viuendi modis vel ipſis non ꝯtemptis fratres licite viuere poſſūt. Quod aūt iſte modus viuendi ſit alijs inferior ptꝫ non ſolū ex predictis ſed ex diuerſis exemplis Beatiſſimi patris noſtri. F. prout refert ſanct⁹ Bonauentura in legenda maiori: ⁊ qui panem mēdicatum humiliter dicebat eſſe panem illum euangelicum ſāctis angelis ſuggerentibus datum de quo dicit pſalmiſta. Panem angelorum manducabit homo Et propterea cum a diuitibus et etiam a magnis eccleſie prelatis aliquando inuitareꝑ prius parua panis fruſta frequenter mēdicabat et ſecum ad menſam dominorum portabat vt patuit in domo ⁊ menſa domini cardinalis hoſtienſis.

Hunc etiam primum et perfectum viuēdi modum imitari et tenere videntur fratres illi qui recipiunt onera miſſarum vel aliorum ſuffragiorum aut vigiliarum etiā annuatim vel dietim vel ad tempus determinatum vel indeterminatum dicendarꝫ aut predicationum fiendarum dummodo non interueniat aliqua obligatio ſeu compoſitio obligatoria pro parte fratrum vel ordinis nec talium mercedes ab ipſis nec eorum nomine nec auctoritate exigantur. Quod tamen pauci intelligere vel attendere videntur: conſcientiam erroneam ⁊ fatuam facientes vbi maior eſt perfectio et maius meritum: Si tamen cum obligatoria conuentione vel compoſitione vel talium mercedum exactione fratrum nomine vel per fratres id fieri (ſicut in multis locis orb olim impertinenter et inconſulte factum fuiſſe videmus) corruptela et proprietas peſſima eſſet.

¶ Quartus viuendi modus per recurſum
ad amicos ſpirituales ſeu procuratores
domini pape etiam ex regula ordinatus ⁊
conceſſus: refertur interdū ad primū viuē-
di modum cum ſcilicet tales ſine fratribus
pro mercede laborum fratrum tam ſpiri-
tualium ꝙ corporaliū recipiunt denarios
vel pecunias conuertendas per ipſos au-
ctoritate et nomine donantium vel domi-
ni pape vel vtriuſqꝫ in res neceſſarias et li
citas fratribus. Et hic viuendi modus (ſi ď
bite ſeruentur circumſtancie ſeruande) pri
mum viuendi modum et ipſius formam ⁊
perfectionem tenere videtur

¶ Interdum aūt hic viuen-
di modus
per huiuſmodi recurſum refertur ad ſecū-
dum viuendi modum ex regula conceſſum
Et hoc quando alique elemoſine frumēti
vel alterius ſpeciei per mendicitatem con
quiſite etiam pro ſupplendis alijs neceſſi-
tatibus que alias per mēdicitatem nec la
borem congruenter haberi non poſſunt re
ponuntur a dantibus vel nomine dantium
vel domini pape in manus amicorum ſpi
ritualium ſiue procuratorum pape recipiē
de per ipſos in ius et dominium pape ⁊ ſi-
bi ꝑ hec acquirende: et conſequenter ipſi⁹
auctoritate et nomine conuertende in ne-
ceſſitates licitas fratribus preſertim ꝓ in
firmis et fratribus induendis Nec ſūt nec
dici debent res pecuniarie quouſqꝫ cum in
tentione iuris acquirendi recepte ſunt ad
hec per ipſos procuratores domini pape
iuxta regule expoſitores ⁊ modernas etiā
apoſtolicas regule declaratiōes ſupra ter
cia parte deſcriptas cum iuxta dictum ſan
cti bonauentu[re] in regule declaratione nō
acquiratur poſſeſſio rei ſine cōſenſu acqui-
ſitionis prout etiam latius et clarius in di-
ctis modernis declarationibus quarto et
ſexto capitulis per diuerſas particulas la-
tius declaratur. ¶ Interdū etiam dictus
quartus viuendi modus refertur ad terci-
um. Et hoc quando elemoſine gratis obla
te que ſunt pecuniarie vel alias fratribus
illicite liberaliter offeruntur et dantur vel
committūtur amicis ſpiritualibus vel pro-
curatoribus domini pape conuertende au-
ctoritate et nomine donantium vel domini
pape in res neceſſarias et licitas fratrib⁹.
Et quia iſte quartus viuendi modus per
recurſum ad amicos ſpirituales ſeu procu
ratores dn̄i pape difficiliores ad ſeruandū
et aliqñ laxiores hꝫ circūſtācias et ꝑicula
relaxationis ⁊ trāſgreſſiōis Ideo magis ex
regula reprimitur quo ad perſonas recur
rentes et quo ad materias ſeu cauſas re-
currendi: qꝛ ſolum ex regula cōceditur mi-
niſtris et cuſtodibus et qbus cōmittūt ⁊ cō
miſſū eſt per apl'icas āntiquas ⁊ modernas
orď declarationes ⁊ ſolū pro duobus caſi-
bus vꝫ pro infirmis ⁊ fr̄ibus induendis:
niſi deficientibus ꝑdictis viuēdi modis, vl'
nō ſufficiētibus: qꝛ tūc pro omnibus etiam
alijs caſibus licitis id fieri ex regula ⁊ regu
le declarationibus conceditur

¶ Igitur oblationes reddituum
annualiū et poſſeſſionū
libere facte vel relicte propter deum ſi re-
cipiantur ab huiuſmodi procuratorib⁹ pa
pe et eccleſie romane in ius et proprietatē
dicte eccleſie romane non a fratribus nec
ab ordine ad finem vt per eas deficienti-
bus vel non ſufficientibus interdum in a-
liquibus locis duobus primis viuendi mo
dis fratribus ꝑ huiuſmodi ꝓcuratores pa
pe libere per moduꝫ elemoſine prouideat'
ad terciū modū viuendi ex libere oblatꝫ ex
regula et declarationibus conceſſum refer
ri poſſe videtur ⁊ hijs licite vti poſſe ad ta
les (in dictis caſibus humiliter per moduꝫ
ſupplicatiōis ⁊ nō iuriſdictionis alicuius)
tanqꝫ ad elemoſinarios ſummi pontificis
et talium donantium: ordinate recurrēdo:
non contemptis tamē prefatis viuendi mo
dis vbi congruenter poſſunt haberi. Nec
lautius et opulētius viuant: ſed tantūmō
deficientibus [v]el non ſufficientibus prefa
tis viuendi modis in aliquibus locis neceſ
ſitatibus occurrentibus (ſeruata ſue pau-
pertatis et vſus modificatione et arctitu-
dine) prouideāt. ¶ Nec obſtare videt' id qď
papa Clemens in ſua decretali et declara
tione dicit vbi determinat et declarat tl'es
poſſeſſiones ⁊ redditus fratribus non lice
re. Quod vtiqꝫ verum eſt. Cui determina
tioni iſte modus nullo modo contradicere
videtur quia iſto modo fratres nullatenuſ
habent nec recipiunt nec poſſident nec reti
nent ipſas in ſua iuriſdictione nec in ſuis
vſibus. Sed ſicut ex elemoſinis aliorꝫ do
minorum ex redditibus ſuis proprijs acce
ptis et fr̄ibus per modū elemoſine libera-
liter ꝓpter deuꝫ elargitis licite viuere poſ-
ſunt ⁊ viuūt: ſic ex iſtis elemoſinis (a poſſeſ
ſionibus ⁊ redditibus donantium bn̄facto
rum et domini noſtri pape ꝑ eorūdem poſ
ſidentium procuratores ⁊ cōmiſſos regula
riter in fratrum ipſoꝝ neceſſitates diſpen

ſādis provolūtate ipſoꝝ dominoꝝ ⁊ pape
ꝓprietatē ⁊ iuriſdictionē ipſarum hn̄tiū)
ordinato modo vel ſaltem eo nō contēpto)
licite viuere poſſe videntur/cum ampliorē
iuriſdictionem in iſtis non habeant ꝙ̄ in
quibuſcūqꝫ aliis quorūcūqꝫ ſpiritualiū vel
tp̄alium dn̄oꝝ redditibꝰ vel poſſeſſionibus

Attamen ſecundum ſtatus noſtri
puritatem et omnimo=
dam veritatem (vbi conuentus ſine hiis
redditibus ⁊ poſſeſſionibus libere oblatis
et p̄ ꝓcuratores pape receptis vel recipien
dis ſine fratribus ⁊ ſine ordinis auctorita
te ⁊ ſine recurſu ad procuratores vel com=
miſſos ip̄as retinentes ſufficienter ⁊ ī ſuffi
cienti nūero viuere poſſent de laboribꝰ pre=
dicationū diſcurſuū ſuffragioꝝ officiorum
miſſaꝝ ⁊ operū manualiū hmōi ⁊ de men=
dicatione/nullomodo videtur licitum fra=
tribus (tales redditus ⁊ poſſeſſiōes annua=
les) etiam ab hmōi procuratoribus pape ī
ius ⁊ dominiū pape ⁊ eccl'ie romane recipiē
dis ad finē viuendi ex ipſis (cōtemptis duo
bus primis viuendi modis) ꝓcurare poſſe
quinimo nec iā procuratis ⁊ receptis (etiā
ſine eis) vti: nec ad ip̄os procuratores pro
talibus ſiue pro eoꝝ emolumentis haben=
dis recurrere poſſe indifferenter ſalua pu=
ritate ſtatus noſtri: qꝛ alias ſequeret̄ ꝙ ta
li pretextu ꝓprietatis eccl'ie romane poſſēt
fratres procurare ſic tales redditus ⁊ poſ=
ſeſſiones dari: etiā in tanta habundantiam
ꝙ ex fructibus et emolumētis talium red=
dituū ⁊ poſſeſſionū obligatorie ꝓcuratori=
bus pape reddēdaꝝ (cōtēptis primis ⁊ pre
cipuis viuendi modis ex regula ⁊ pauper=
tate euangelica ordinatis) abſqꝫ labore et
abſqꝫ mendicitate ⁊ abſqꝫ quacūqꝫ ſollicitu
dinis pena aut cura (etiā in locis vbi alias
ex primis viuēdi modis viuere poſſent) in=
differenter viuere ⁊ habūdare. Qđ nec ma
gni eccl'ie prelati nec dn̄i tēpales faciunt
Et ſic ꝯſequenter ſub tali titulo de vite ne=
ceſſitatibus inibi ad perpetuitatem ⁊ ſecu
ritatem videretur poſſe prouideri. Qđ eēt
pro tanto tollere euangelicam noſtrā pau=
pertatem ⁊ regule intentionem ⁊ formam
quo ad labores diſcurſus euāgelicos ⁊ po
pulo xp̄iano neceſſarios atqꝫ mēdicitates.
Qđ ſic iſtomodo ſummi pontifices nō intē=
dūt bene informati ſicut nec de iure diuino
poſſe videnť ſine cauſa maioris boni et ius
diuinum in aliquo magis concernente / cū
iſta et iſte euāgelicus ⁊ ex regula ordinatꝰ
⁊ limitatus viuēdi modus: iure diuino obli
gent fratres, regulam ipſam legitime pro=
feſſos per iura ⁊ precepta diuina ⁊ canoni=
ca de redditione voti ⁊ non retroaſpiciēdo.
Ubi tamen (vt premittitur) alias de hmōi
laboribus ⁊ mēdicitate ⁊ aliis quotidianis
oblationibus (refrigeſcēte caritate vel mul
tiplicatis cōuentibus ⁊ fratribus vel aliis
ſuperuenientibus incōmodis et impedimē
tis legittimis) fratres viuere non poſſent
conuenienter nec alias diuinum cultū/nec
ſimiliť decentia/ordinata ⁊ reformata ſtu=
dia inibi manu tenere poſſe probarentur ſi
ne talibus adiutoriis elemoſynaꝝ etiā pe=
cuniariaꝝ ac etiam huiuſmodi redditū et
poſſeſſionum alienaꝝ ſic per procuratores
pape in ius ⁊ dn̄ium pape receptaꝝ / puto
ꝙ (etiam ſalua regule puritate et euange=
lica paupertate) p̄lati ⁊ fratres (ordine de=
bito) ea que per laboritiū huiuſmodi et per
mendicitatem habere non poſſent per ordi
natū recurſū ad tales procuratores pape
(pecunias redditus vel poſſeſſiones hmōi
in ius et dominium pape ⁊ eccleſie romane
retinentes) tāqꝫ ad elemoſynarios ſummi
pontificis et talium benefactorum (humili
ter ſupplicando non eos ſua auctoritate co
gendo) ſupplere licite poſſent/etiam ſalua
regule et declarationum eius puritate: dū
tamen propter hoc laxius ꝙ̄ decet ⁊ ꝙ̄ alii
cōuētꝰ bn̄ regulati nō viuerēt. Nā iſtomodo
⁊ ī talibꝰ caſibꝰ eſt regulariter viuere de libe
re oblatis et datis propter deum ex elemo
ſynis benefactorum illorum qui tales de=
derunt pecunias vel poſſeſſiones aut red=
ditus ānuos et de elemoſynis pape qui ta
lia in ius ⁊ dominium ſuum ⁊ eccleſie roma
ne recipit ⁊ retinet per huiuſmodi ſuos ꝓ=
curatores ⁊ qui eſt principalis huius ordi
nis prouiſor et pater: dūmodo etiam tali=
ter id fieret ſine nota alicuius proprietatis
vel iuriſdictionis aut re[illegible]ationis ſtatus
noſtre paupertatis ⁊ ſine ſcandalo aliquo:
prout in ſimili factum fuiſſe videmus ī nō
nullis conuentibus obſeruantie regularis
qui alias (etiam a longo tempore) aliquos
conuentus conuentualium reformauerunt
in quibus erant poſſeſſiones et redditus ſi
ne fundationes impertinenter a fratribus
etiam ſine huiuſmodi procuratoribus pa=
pe recepte ⁊ poſſeſſe: quas dicti reformato
res in iuriſdictione et manu aliena (ſiue re
ctorum ciuitatum vel ſpiritualium amico
rum per ipſos rectores vel eccleſie prela=
tos iuxta antiquum modum ordinis depu
tatoꝝ (quo ad res ſiue redditus nondū a iu
riſdictiōe ⁊ ꝓprietate donātiū alienatas nec
a ꝓcuratoribus pape receptas) ſiue ī manu

hmõi ꝓcuratoꝝ dñi noſtri pape)reponi ꝓ=
curauerũt:accedendo ⁊ recurrẽdo ad hmõi
deputatos vł procuratoꝛes oꝛdinate i ſuis
neceſſitatibus(dictis primis viuẽdi modis
non ſufficientibus ⁊ non neglectis nec cõ=
tẽptis: ⁊ panẽ vinum pitãtiã veſtimenta:
et alia neceſſaria(que ibi per dictos viuẽdi
modos ſufficienter haberi nõ poterãt) per
hmõi oꝛdinatũ recurſum ad predictos de=
putatos ⁊ procuratoꝛes nõ per modum iu=
riſdictionis ſed per modũ humilis ſuppli=
cationis⁊ mẽdicationis cõgrue recipiendo
et ſupplẽdo ſine nota aut effectu alicuꝰ iu=
riſdictionis opulentie vel relaxationis ſta=
tus ⁊ vſus paupertatis. Et hec oĩa cõgruẽ=
tius et ꝓlixius nunc ap̃lica auctoꝛitate de
clarantur modificãtur ⁊ determinãtur pro
ſecuritate ↄſtientiaꝝ fratrũ per modernas
oꝛdinis cõſtitutiões ⁊ declarationes ſupra
tertia parte deſcriptas.iiij.⁊.vj.capł'is per
diuerſas particulas ipſoꝝ capł'oꝝ. Quibꝰ
ideo nunc ſecure ſtandũ eſt:⁊ que (maxime
quo ad iſta ⁊ alia regule declaratoꝛia ⁊ ip=
ſius obſeruãtiam tangentia)faciunt ꝓ to=
to oꝛdine etiã de familia ⁊ ad ipſoꝝ ſicut ⁊
alioꝝ cõmodũ ⁊ regularẽ ſtatũ ſeruãdũ.

Igitur tales recipiendi ⁊ recurrendi
modi nõ dampnãtur ab ipſo
reuerendo patre magiſtro Johãne perrini
in ſuo p̃miſſo tractatu ⁊ queſtiõe nec a quo
cũq; veritatẽ ſciente ⁊ intelligente dũmodo
vt ſupra non fiãt in fraudẽ laboꝝ ſibi cõ=
petentiũ ⁊ mendicitatis vbi ⁊ q̃diu poſſũt
exerceri ⁊ haberi. Sicut eni viciosũ eſt re=
laxare vel minuere regule perfectionem ⁊
formã per ap̃ł'icas impetrationes ⁊ diſpen
ſationes ſubꝛepticias in ↄtrariũ:ſic etiam
pernicioſum eſt atq; multis periculoſum ⁊
dampnoſũ eãdem regulam ⁊ ipſius regule
facultatẽ ſuis ſcriptis ⁊ verbis aut ineptis
declarationibus vel impetrationibꝰ repri
mere ⁊ alias/q̃ ex ſe limitetur limitare vel
eidẽ temerarie addere tãq; ſi eſſent ex re=
gula ⁊ ipſius regule foꝛma male a talibus
accepta: quiꝫ per talia gratis verum ſenſũ
et perfectionem ac congruitatem atq; mo=
derationem ipſius (quibus redditur vbiq;
et ſemper obſeruabilis)cõfundũt:⁊ per hec
non alios nec ſeipſos refoꝛmãt:nec refoꝛ=
mare poterunt nec potuerunt vnq̃:ſed po=
tius ad maioꝛes relaxationes ipetrandas
et ſectandas induxerũt. Nam nulli prohi=
bẽtur ſibiipſis in particulari addere quic=
quid auſteritatis vel perfectionis eſt. ymo
omnibus q̃tum poſſibile eſt ſuadetur:⁊ ta
les in ſuis deuotionibus ⁊ auſteritatibus

bene regulatis ac heremitoꝛijs⁊ locellis fa
uoꝛabiliter ſuſtineri ⁊ nutriri oꝛdinantur
tã per antiqua q̃ per moderna oꝛdinis ſta
tuta:prout dignum ⁊ iuſtum eſſe videtur:⁊
ſalua ſemper regularis obedientie perfe=
ctione ⁊ foꝛma, Ideoq; plura ⁊ noua onera
obligatoꝛia a talibus in alios ſine iuſta cã
et aſſenſu eoꝝ oꝛdinis rectoꝛum ⁊ vocaliũ
quibus incũbit inducẽ ⁊ procurare non vi=
detur rationabile nec iuſtum. Attamẽ ex=
pedit ⁊ ſumme neceſſarium eſt vigilare ne
pretextu talium vel ſimilium prouiſionum
nimis de dei prouidentia diffidatur ⁊ ſan=
ctoꝛum exercitioꝝ ⁊ predicationum laboꝛ
et mendicitatis hũilitas ſctã/tepeſcat aut
minuatur:ne(quod abſit) oꝛdo ſucceſſiue ⁊
paulatine vt prius relaxetur. Quapro=
pter ſtrictioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ via ſemper eſt ſua=
denda debitis modis ⁊ foꝛmis licet non ſit
cogenda(cum hoim ⁊ religioſoꝝ natura ſꝑ
proclinioꝛ ſit ad relaxationem q̃ ad refoꝛ=
mationem ⁊ cum experimento in oꝛdine ꝓ
batum ſit ⁊ quotidie ad oculum videamus
⁊ experiamur q͛ qui minoꝛa negligit cito ĩ
maioꝛa incidit et q͛ per defectum modifica
tionis atq; moderaminis ⁊ vigilantie ſu=
per hijs relaxationes ⁊ ↄtẽptꝰ ac ignoꝛãtie
tanti ſtatus introducte fuerunt ſucceſſiue
⁊ paulatine difficilius refoꝛmãde vt patet.

Preterea dictus pater magiſter Jo.
perrini nullomodo arguit
contra hunc licitum ⁊ (in multis occurren=
tibus caſibus ad perfectioꝛem ⁊ tutioꝛem
regule obſeruantiam) neceſſariũ modũ ha
bendi procuratoꝛes dñi pape:⁊ ad ipſos oꝛ
dinate ⁊ in caſibus neceſſarijs ⁊ licitis re=
currendi:vt patet per tenoꝛem prefate ip=
ſius queſtiõis. Nam licet aliqui minus ſa
ne intelligentes hos procuratoꝛes habere
contempnãt:⁊ falſo aſſerãt fratres eos ha=
bentes diſpenſatos ⁊ relaxatos eſſe:⁊ ꝑ ip=
ſos tãq;(per perſonam interpoſitam) dena=
rios ⁊ pecuniam ⁊ alia illicita recipere:ta=
men hec ſunt falſiſſima ⁊ ab omni verita=
te aliena. Ubi ſeruat̃ oꝛdinatꝰ ad eoſdẽ re=
curſus:quinimo conuẽtus et fratres tales
habentes ⁊ oꝛdinate in caſibus neceſſarijs
⁊ conceſſis ex regula ⁊ declarationibus re
currentes:et ſuperflua ⁊ alia que interdum
expedit precio eſtimato vendere ⁊ (res ne=
ceſſarias ⁊ licitas fratribus)earum preci=
um commutare per eoſdem vendi ⁊ com=
mutari(iuxta declarationem ⁊ decretalem
domini pape Nicholai tertij.facientes tu=
tius agunt ⁊ viuunt ⁊ purius ſecundum re
gulam q̃ qui ſimplices amicos ſpirituales

ab eiſdem fratribus acceptos vel deputa=
tos habent auctoritatem pape (in his ⁊ a=
liis multis occurrentibus caſibus/ neceſſa
riam non habentes: et ſua auctoritate ſe=
pius talia et alia per eos fieri facientes q̄
eis non licent: et que abſq̧ proprietatis et
receptionis pecuniarum ſpecie fieri mini=
me poſſunt: ſicut de huiuſmodi emptioni=
bus/ venditionibus/ ⁊ commutatiōibus re
rum/ precio eſtimato: et de receptionibus/
ac commutationibus rerum: quibus ffes
vti nolunt vel eis non licet: et ſicut de rece
ptionibus et commutationibus pecuniaꝝ
domorum et aliarum rerum fratribus in=
debitis modis relictarum. aut pro merce=
dibus laborum acceptorum in miſſis/ vigi
liis/ ſuffragiis/ predicationibus/ ſcripturꝭ/
et aliis fratribus datis: in quibus dantes
vel ſoluentes volunt et intendunt ac de fa
cto exprimunt a ſe abdicare proprietatem
et dominium talium ſolutionum ſeu mer=
cedum: et ſicut de repetitionibus ⁊ exactio
nibus rerum vel aliquorum legatoꝝ (mo=
dis diuerſis fratribus relictorum Que om
nia iuxta decretalem et declarationem Ni
colai tercii ⁊ alioꝝ ac regule puritatē reci=
pi exigi et commutari in fratrum neceſſita
tes non poſſunt nec etiam antea potuerūt
ſine huiuſmodi ampliori prouiſione et or
dinatione procuratorum pape ad hec rite
habendorum: qui auctoritate domini no=
ſtri pape tamq̄ ipſius procuratores (iuxta
alias preallegatas prouiſiones ſummorū
pontificum) talia in ius et dominiū pape ⁊
eccleſie romane recipiunt et vendunt: tali=
quando exigunt et in fratrū licitos vſ⁹ cō=
mutant. Uerum quia lacius et clarius hec
⁊ alia ampliora circa hec neceſſaria modo
plenius apoſtolica auctoritate declarata ⁊
determinata ſunt cum certis et debitis li=
mitationibus per modernas ordinis con=
ſtitutiones Require ibi ſupra tercia parte i
diuerſis capitulis et particulis ⁊ maxime
4. capitulo. particula. 2. 3. iiii. et. 7. et maxi
me etiaꝫ. 6. capitulo. octaua particula. Cō
tra hec igitur et ſimilia dictus doctor ⁊ pa
ter non arguit vt patet. ¶ Uerum quia ali
qui fratres tales legittimas ꝓuiſiones cō
temptentes vel eiſdem abutentes: et aliis
ſupradictis relaxatiōibus (pretextu huiuſ
modi proprietatis eccleſie romane et pro=
curatorum eius male ab ipſis accepte ⁊ re
curſuum indifferentium et minime conceſ
ſorum ad ipſos) per eoſdem inductis: nō cō
tenti. ſubreptitie procurauerunt vt (non ſo
lum indifferenter (contemptis laboꝛꝫ hu
iuſmodi et mendicationum exercitiis vel
etiam cum ipſis (non cauſa neceſſitatis ſꝫ
ſuperfluitatis et opulentie maioris et im̄ꝑ
tinentis) per procuratores pape et eccleſie
romane: ſed etiam per ſeipſos et ſua aucto
ritate et in ſuo dominio et proprietate poſ
ſeſſiones et redditus annuos: ymo ⁊ dena
rios atq̧ pecunias indifferenter recipere
tangere et poſſidere poſſent: vt ꝑꝫ per di=
uerſas bullas ſubrepticias et falſas infe=
rius annotatas: ideo maxime contra iſtas
ſubrepticias et indebitas impetrationes ⁊
contra alias in ſimili profeſſionem et ſta=
tum ac regulam q̄cunq̧ relaxantes vel
indebite alterantes tam quo ad obediētiā
q̄ quo ad paupertatem et alia eſſentialia
regule precepta maxime arguit dictus re.
pater perrini. quia certiſſimum atq̧ noto=
rium eſt ꝙ iſti maxime quo ad huiuſmodi
paupertatem et pecuniarꝫ atq̧ redditū
receptionem et proprietatem nullam ha=
bent cauſam talibus vtendi relaxationib⁹
et priuilegiis vbi de tātis et tam congruis
et ſufficientibus viuendi modis eiſdē pro
uidetur ſeruata regule puritate et declara
tionum ipſius.

¶ Aliq̄ vero ſucceſſiue horum malis exem
plis inducti et ordinem intrando ſic ſuos
receptores viuere videntes nec de huiuſ=
modi priuilegiorum diuerſitatibus intelli
gentes ac ꝑ hoc talia ſibi licere putātes ad
huc tandem peiora in multis locis addide
runt et ſucceſſiue tandem ad hec deuenerūt
vt etiam ſine quibuſcunq̧ prouiſionibus
apoſtolicis bonis vel malis talibus ⁊ aliis
relaxationibus publice communiter inue=
recunde et impune vterentur denarios ⁊
pecunias etiam manualiter et indifferēter
et proprietates ac ſuperfluitates recipien
do/ retinendo/ et pro voto eis vtendo atq̧
diſpenſando vel capſas et claues earum ⁊
iuriſdictionem ipſarum habendo prout ⁊
adhuc multi nondum reformati quaſi ſecu
larium more facere non erubeſcunt in ma
nifeſtam dampnationem animarū ſuarꝫ

¶ Igitur vt omnes ha=
rum bullarum ſubrepticiarum et illegiti=
marum et aliarum legittimarum prouiſio
num differentias clarius intelligere valeāt
omnes maxime fratres ſimplices ne vnuꝫ
pro alio vel indebite reſpuant vel recipiāt
et vt veritas in his plenius elucidetur: in ſe
quentibus breuiter annotantur (ſuperius
ſecunda parte ad longum requirende) pri
mū q̄ acceptande ſunt et ſequēde: ſeruatis

moderaminibus conſtitutionum et declarationum modernarum ordĩs ſuperius tercia parte deſcriptarum et cõſequenter alie q̃(velut ſubrepticie falſe et nulle et earũ ſimiles(veniunt merito a cunctis fratribꝰ ſui ſtatus zelatoribus reſpuende/ iuxta dicti patris perrini opinionem et intentum ſanctum et rectum et iuxta omnimodã veritatem: et contra quas principaliter ⁊ earum ſimiles relaxatorias huius ſacratiſſimi ſtatus et regule noſtre arguit dictꝰ pater et magiſter perrini vt ſepius ab eodez audiuimus qui cum ipſo conuerſati ſumꝰ et vt clarius patet per tenorem ſue prefate queſtionis et tractatus. Nam ſunt multi non ſolum de obſeruantibus ſed etiam de alijs qui licet alias periti et docti: ac triti in his que ſunt ordinis videantur tamẽ horum priuilegiorum et ordinationum ac prouiſionum differentias et continentias et earum veram noticiam nondum attingerunt maxime circa ſtatum paupertatis huiuſmodi. Et ideo ſepius quod acceptandum eſſet repudiant. quod vero repudiandum foret econtrario acceptant: et extollunt: atq; defendunt. Utpatet etiam de illo reuerendo magiſtro auctore anthimínorice: qui fatetur ſe tales bullas non vidiſſe et earum tenores et differentias ignorare: et tamen his fundamentis ignoratis ſatis inconſulte et impertinenter reprehendere nititur ipſum reuerendum magiſtrum Johannem perrini. Sic et alius quidam frater et magiſter inquiſitor heretice prauitatis: conuentualis huius ordinis. qui ſimiliter hec et earum differentias et tenores minime intelligens in quadam ſua impertinenti queſtiuncula intitulata de paupertate Fratrum minorum et diſpenſatione eius legittima iniurijs ⁊ probris magis q̃ rationibus nititur ipſum reuerendum magiſtrum et irrefragabilem Patrem et Doctorem Fratrem Johannem Perrini et ſuos reformatos obediẽtie et obſeruantie regularis gratis infamare: multas tranſgreſſiones circa ſtatum paupertatis in iocalibus et ornamentis eccleſiarum in receptionibus pecuniarum per interpoſitam perſonam et in ſimilibus falciſſimis et replicatione indignis falſe et impertinenter atq; paſſionate nimis imponendo: nichilq; proprie ad propoſitum adducendo niſi ea que magis faciunt ad confirmationem eorum que dixit dictus venerabilis doctor perrini (ſi bene accipiantur) q̃ aliter

Ideoq; neceſſarium fore cenſui huiuſmodi bullarũ legittimarũ ⁊ illegittimarũ differentias et tenores pro parte preſentibus annotare: vt per earũ ⁊ ſimiliũ exemplaria intelligere valeant fratres omnes quid reſpuere quid ve ſequi eos oporteat quo ad huiuſmodi paupertatis noſtre euangelice ſtatũ obmiſſis pro nunc ceteris etiã illegittimis quo ad obedientie regularis ſtatum ⁊ quo ad alia eſſentialia regule precepta de quibus tamẽ idẽ eſt iudiciũ / ⁊ quas idẽ pater prini birui ṽbo magꝫ expĩſſe ꝯplecti⁊ īpro bat ĩ fine dicti ſui tractatꝰ: vtrũq; ſtatũ videlicet paupertatis ⁊ obedientie ſancte per tales ſubrepticias impetrationes et diſpẽſationes in multis relaxatum et tantum ordĩs aurum obſcuratum et colorem optimum immutatum maxime deplangendo: licet in aliquibus modernis impreſſionibꝰ cuiuſdam collectionis intitulate. Speculũ minorum illa verba ſua (aliquorum forte negligentia vel errore) ſint relicta et obmiſſa: que tamen in monumentis minorũ et in preſentibus et alijs correctis et in originalibus ipſius reuerendi patris Magiſtri Johannis perrini: ꝓpria ſua manu deſcriptis habentur in forma vt ſupra.

¶ Igitur ille de procuratoribus pape et eccleſie romane que licite et ad tutelam conſcientiarum fratrũ

(in multis occurrentibus et prouiſione indigẽtibꝰ dubijs et caſibꝰ) teneri poſſunt ⁊ debent. (ſeruatis modificationibus in modernis ordinis ſtatutis et declarationibus prefatis expreſſis) ſunt iſte et ſimiles videlicꝫ Prouiſio Innocentij quarti que incipit. Quanto ſtudioſius quã habes ſupra ĩ. parte. ſecundo tra. Folio. xi. ¶ Item declaratio dñi Nicolai pape tercij in. §. Quia vero dominiũ vbi eo q̃ ordo nullum habꝫ proprium et nullius rei tẽporalis iuriſdictionem declarãtur venditiões rerum per procuratorem domini pape vel cardinalis ordinis protectoris debere fieri. ¶ Et ad idem ſunt declarationes Gregorij ix. Innocen. 4. et alexan. 5. ¶ Item ad idem ⁊ ad alia amplior eſt prouiſio et cõceſſio dñi Nicolai pape. 4. qui fuit iſtius ordinis: q̃ incipit Religionis fauor: cuius originalis bulla eſt in diuerſis cõuentibus ꝓuincie frãcie ſuperius ãnotatis: ⁊ quã habes ſupra ſecũda parte. 2. trac. Fo. xi. ¶ Itẽ ad hec eſt et alia quaſi eiuſdẽ tenoris Martini pape. 4 que incipit. Exultantes in domino. Cuius etiã originalis bulla in diuerſis locꝫ ꝓuincie

frãcie ſuperi⁹ annotatis habetur. Quam ſimiliter habes ſupra ſecunda parte: tractatu ſecundo. Folio duodecimo. Et hanc poſtea ſuſpenderat Johannes vigeſimus ſecundus. plura impertinenter allegando contra ipſam et contra ſtatum paupertatis euangelice minorum per quandam extrauagantem conſtitutionem que incipit. Ad conditorem canonum. Quam quidem reuocationem idẽ poſtea in fine dierum ſuoꝝ quodãmõ reuocauit et annullauit. Sꝫ ⁊ Martinus papa. v. poſtea eãdẽ bullã Martini. iiij. de huiuſmodi ꝓcuratoribus pape habendis ⁊ eorum facultate non ſolũ per ſtatuta dicta martiniana repoſuit ⁊ ſeruari mãdauit: ſꝫ etiã eãdẽ per aliam bullã confirmauit reuocando expreſſe dictam ſuſpenſionẽ Johis xxij. Bulla ip̃i⁹ Martini. v. incipit. Amabiles fructus ⁊ habetur ſub autentico in diuerſis locis prouincie francie in qua bulla inſeritur de verbo ad verbum ſupradicta bulla Martini pape. iiij. Quam etiam habes ſupra ſcd̃a parte prio trac. fo. xxiiij. Et hanc iterum poſtea Eugenius. iiij. autẽticauit per aliam bullam que incipit. Prouiſionis noſtre. Quã etiam habes ſupra ſecunda parte primo tra. fo. xxv. ¶ Item dicta ſtatuta martiniana que hãc ſeruari precipiũt a toto ordine tam fratrũ conuentualium q̃ aliorum de quacũq3 familia ⁊ obſeruantia recepta fuerũt. Et nũc vſq3 etiam vltramontani de familia ꝓ maiori ſecuritate eã recipiũt ⁊ ſeruant tales ꝓcuratores dñi pape pro ſingulorum indigẽtia locoꝝ habendo: ſicut ⁊ alij obſeruantes ⁊ reformati ſub regulari obedientia ⁊ cura miniſtroꝝ degentes et qui propterea ĩ aliquibus partibus maxime in Saxonia vocantur martiniani. Que quidẽ declarationes et ſtatuta martiniana ſupra. iiij. parte deſcripta: modo per alia moderna collecta inſerta ⁊ modificata atq3 meliorata ſunt. Quibus modernis tertia parte deſcriptis ideo nũc ſtandum eſt: alijs oibus pro quiete obmiſſis. ¶ Silr̃ ⁊ Sixtus. iiij. et Alexãder. vj. eãdẽ ſeruari iuſſerunt lꝫ aliqua addẽdo exceſſerint que idẽ Sixtus. iiij. poſtea quo ad fratres de obſeruantia reuocauit ꝑ bullam que incipit. Licet nos dudũ quã habes ſupra ſcd̃a parte. ij. trac. fo. xxiij. ¶ Similiter ⁊ Julius. iiij. per dicta ſtatuta moderna pro toto ordine hec ꝯfirmãdo relaxatoria et contraria amplius reuocauit: et in melius ſeruata regule puritate ⁊ fratrũ debita ⁊ neceſſaria prouiſione modificauit et meliorauit vt ſupra

Alie autem cõceſſiões ⁊ bulle ſubreptitie relaxatorie ⁊ exceſſiue. que merito (velut falſe ⁊ nulle ſaltẽ ĩ certis paſſib⁹ vbi excedũt) repudiãtur et repudiande docentur per predictũ patrẽ ⁊ doctorẽ fratrẽ Jo. perrini ⁊ ſctõꝝ patrũ canones ac iuris doctores quo ad proprietates actiões ⁊ pecuniarũ receptiones ꝑ fratres ibi dũtaxat (ceteris quo ad alia ad preſens obmiſſis) annotate ſũt iſte ſequẽtes ⁊ ſimiles videlꝫ. ¶ Bulla dñi Clementis pape. iiij. q̃ incipit Obtentu diuini nois. Quam habes ſupra ſcd̃a parte trac. ij. fo. xxiij. ¶ Item alia Martini. v. quo ad aliqua vbi nõ diſcernit inter vſum fratribus licitũ ⁊ illicitum ſed indifferenter concedit de oibus. ⁊c. Quã habes ſupra ſcd̃a parte trac. ij. fo. lxiiij. ¶ Itẽ ad idẽ et alia plura eſt alia etiam excedẽs. Pij. ij. que incipit. Ad exequendũ paſtoralis offĩ in qua interſeritur alia Eugenij. iiij. etiam magis excedens in aliquibus atq3 relaxãs que ĩcipit Apoſtolice ſedis cura. Quas habes ſupra prima pte trac. ij. fo. lxiiij. ¶ Itẽ ad idem eſt alia Sixti. iiij. predictas Martini. v. ⁊ Eugenij. iiij. relaxatorias ꝯfirmãs et plura addẽs maxime de ſucceſſionibus parentũ fratrũ in cõi habendis. Que ĩcipit Dum fructus vberes: Quam habes ſupra ſcd̃a parte trac. i. fol. lxv. ¶ Item ad idem ⁊ maxime quo ad pecunias recipiẽdas tractãdas poſſidẽdas. ⁊c. ꝑ certis ꝓuincijs et locis eſt alia. Alexandri. vj. Cui⁹ occaſionẽ principalr̃ motus fuit dictus magr̃ perrini ad predicta ſcribẽdũ que incipit. Ea que per nos ⁊ alios. Quam etiam habes ſupra ſcd̃a partẽ trac. ij. fo. lxvj. ¶ Plures alie ꝑticulares exceſſiue in diuerſis locis ordis habentur que iam a multis veritatem intelligentibus contemp⟨n⟩untur et que in melius per reformationes reformantur ⁊ modificantur: quas breuitatis cauſa obmitto. Obmittendo etiam ceteras quo ad relaxationes alioꝝ regule preceptoꝝ ⁊ de quib⁹ idem eſt iudicium vbi ſufficiens ⁊ ſubſiſtẽs cauſa maioris boni nõ habet. vt ſupra.

¶ Explicit additio ⁊ informatio breuis ⁊ vtilis ⁊ ſaluo ſemꝑ meliori iudicio oim peritoꝝ pñtibus exarata ſuper pleniori elucidatiõe et defenſione ſupraſcripti tractat⁹ Re. p. fr̃is Joh. perrrini doctoris pariſien: ⁊ ꝓ quorũdã ſtat⁹ nr̃i dubioꝝ ſupuenientiũ ⁊ ꝓuiſionũ atq3 modificationũ deſuꝑ pleniori declaratione ⁊ intelligentia.

¶ Epiſtola defenſoria.

S. Bonauenture ad magiſtrū innominatū pulchre eliminās errores varios cōtra regulam beati. F. ꝛ cōtra ipſius regule libertatem et facultatem indecēter propoſitos dn̄o rn̄dente ꝑ ſeruū ſuū ſcȝ bonauēturā.

INnomiato magiſtro Frater bōauētura Spiritū intelligētie veritatis Proponis cariſſime vt tibi tres articuli de regula fratrum minorū abſoluātur de q̄bus te oñdis pluribꝰ rōnibus dubitare. ſ. de pauptate / labore manuū / ꝛ ſtudio ſcolariū ſeu magiſtrorū. Cuȝ enim regula dicat ꝙ fratres nō recipiant pecuniā per ſe vel per interpoſitā perſonā et rurſū: nec locū nec aliquā rem ſibi approprient: videtur tibi fratres ī hoc regule cōtraire: cū tibi videātur pecuniā ꝑ interpoſitam perſonā recipere: libros habere et domos: cū non poſſint harū rerū quas habēt dn̄os aſſignare. In labore etiā manuū ſibi iniuncto vt videt̄ ſub precepto culpabiles tibi videntur: cū nec laici laborēt in operibꝰ mechanicis nec clerici manu propria in libris ſcribendis: quin potiꝰ cū magnis ſumptibus faciunt eos ſcribi ac ſi apud ſe haberent nummiſmatum percuſſores Poſtremo in ſtudio et magiſterio fratres condēnas: cum regula dicat ꝙ non curent neſciētes litteras: lr̄as diſcere. Fratres plerīq; tā clerici q̄ magiſtri qui etiā in ſeculo parum aut nichil de philoſophia audierunt / ſtudent / recitant / ſcriptitant / ymo qḋ plus eſt laniāt / diſſipant edificāt. Nec videt̄ tante humilitatis ꝓfeſſoribus poſſe cōpetere nomē magiſtri: cū hoc videat̄ dn̄s ī euangelio ſuis diſcipulis inhibere: quorū nos dicimur imitatores tāq̄ ꝓfeſſores euāgelij ieſu xp̄i. Hec vt aſſeris tibi ī corde de ſtatu et ſalute frm̄ tibi ſcrupulū generāt ꝛ tuā conſciētiā incertāt. Sup̄ hec addis aſſertionē quorūdā q̄ tibi niſi ſūt hāc ↄſciētiā de fratribꝰ fabricare ¶ Intēde igitur ea q̄ dicturus ſū: dabit enī tibi dn̄s p̄cibꝰ glīoſe virginis ꝛ bt̄i Frāciſci rectū ī oībus ītellectū Supponis ꝙ regula pauptatē p̄cipit: commendat laborē / vetat curioſitatē. Suppono ꝛ ego. Deteſtaris ob hoc receptiōes pecuniarū ꝓprietates librorū ac domorū: vitupero et ego: immo nos oēs ꝑſequimur fortiter et culpamus. In hoc ↄuenimus. Sed ꝙ fratres tales credis aut ſi nō credis dubitas: in hoc penitus diſſentimus. Nec enī hoc credo nec dubito: certum habens oppoſitum tanq̄ verum. Nō q: nullus in ordine talis ſit q̄ nō poſſit culpari in aliquo p̄dictorū: cū nec ī duodecim apoſtolis talis ꝑfectio potuerit reperiri: ſȝ cōitatē ſtatꝰ de qua ꝛ tu inīngis defēſandā aſſūpſi. ¶ Uide igitur quid ſētire debeas de receptione pecunie. Teſtificor corā deo q̄m veritatē ſū expreſſurus ſcḋȝ meā conſciētiā in oībꝰ q̄ ſubiungā Nō credo aliquatenꝰ dubitare quin pauperibus q̄tūcūq; extremā vouerint pauptatē liceat recipere elemoſinā: niſi velint ſe occidere. Qḋ ſi nefas ē: licet hoc frībus: qḋ nullus ſane mētis ignorat. Non eſt igitur ↄtra eorū ꝓfeſſionē: ſi q̄s diues hō hāc eis miniſtrat manu propria. Qḋ ſi noluerit: pōt eis miniſtrare ꝑ manū ſerui ſui. Qȝ ſi ille ſeruus non poſſit ſed ↄmittat alij quare nō liceat ꝑ manū tertiā nō videtur. Quare etiā vſq; ad decimā manū non pōt non video. Qȝ ſi diues hn̄s pecuniā dat victū aut veſtitū fratribꝰ neceſſariū: nōne pōt ipſe manu ſua emere? nonne pōt ipſe pecuniā pro emptiōe alij cōmittere? ꝛ ſic ꝑ multas manus in vſus fratrū expendere ꝓ releuandis eorū neceſſitatibus ſine offenſiōe fratrū? Quis ſane mētis dubitat cū pecunia ita ſit dn̄i cū cōmittitur perſone iterme die: ac ſi ipſe dn̄s eā manu propria cōſeruaret? Niſi forte quis ita deſipiat vt dicat ꝙ pecunia in manu ſeruiētis poſita trāſeat ī eius dn̄iū ꝛ deſinat eſſe dn̄i: qḋ penitus abſurdū eſt ¶ Qȝ ſi dicas ꝙ dn̄s ſimpliciter abſolute dare intēdat fratribus: dico ꝛ ego ꝙ nullus ſane mētis dare intēdit frībus niſi prout cōpetit regule ꝛ profeſſiōi eorū Quis enim daret elemoſinā ut eos faceret perdere vitā eternā. Dat ergo eo mō quo fratribus expedit. ſ. cōmittendo alicui qui per ſe eā diſpēſet in his rebus quas fratribus licet accipere: ꝛ ſic pecunia illa ꝑ quorūcūq; manus trāſeat: nullo modo ſpectat ad fratres: q: ſemꝑ eſt primi dn̄i. Et eſt per hoc manifeſtū ꝙ nec per ſe nec per interpoſitā perſonam eam recipiunt. Fateor coram deo ita eſſe verum in conſcientijs fratrum Qȝ ſi forte michi non credis: tamen ipſi domino pape credere debes qui in vtroq; iure peritus ordinis ꝛ ꝑfectiōis emulator: q̄ vt ipē teſtat̄ ī ↄditiōe regl̃e btō frāciſco aſtitit et eiꝰ plenū ītellectū agnouit. Qui reqſitꝰ a frībus dicit ꝙ fr̄es volētibꝰ ſibi elemoſynas facere poſſūt fidelē aliquē p̄ntare. Qui taliter p̄ntatus nō eſt eorū nūcius: ſed illius potius cuius mandato ſolutionē facit ſeu recipiētis eādē. Hec ſūt ꝟba ipſius. Quis ita

deſipit: vt ſi dicã alicui. Iſte fideliter exeq̃= tur vel cuſtodiet quod ei ↄmittes. ꝙ ꝓpter hoc quicq̃d ille acceperit ſiat meũ: cũ etiaʒ licet hec v̓ba nõ ſẽp exp̃mantur: ſẽper tñ ha bẽtur in corde et ſemꝑ ab aliĩs credim⁹ ſic accipi. Quis ergo tam improbus: vt impu gnaret hanc veritatem: per tantoꝝ viroꝝ cõſcientiã ſanã et diſcretã / per tãtã rei eui dentiam / et vt nichil deſit per ſedẽ apoſto= licã confirmatã? Cert⁹ ſũ ꝙ talis portabit iudiciũ. ¶ De libris et vtẽſilib⁹ q̃d ſentias audi. Clamat regula expreſſe imponẽs fra tribus officiũ p̃dicãdi: qđ nõ credo ĩ aliqua alia regula reperiri. Si igitur p̃dicare nõ debẽt fabulas ſʒ verba diuina: et hec ſcire nõ p̃ñt niſi legant / nec legere niſi habeant ſcripta: planiſſimũ eſt ꝙ de perfectione ſic eſt habere libros ſicut eſt p̃dicare. Et ſicut nõobſtat ordinis paupertati habere miſſa lis ad cantandũ miſſas ⁊ breuiaria ad ho= ras dicendas: ſic nonobſtat et biblias ad verba diuina predicanda. Licet igitur libros habere. ¶ Sʒ nunq̃d regula ſibi cõ traria eſt q̃ alibi mãdat nichil habere? Ab ſit hoc vt in ea ſit cõtrarietas aliqua ſicut nec falſitas: cum tota de fõte euangeliĩ ſit extracta: ſicut michi qui parũ noui facile eſſet oñdere. Dico ergo ꝙ ffribus hoꝝ ↄceſ ſus eſt vſus: ſʒ vetatur appropriatio. Nã non dicit regula. Ffes nichil habeant nec aliqua re vtantur: qđ eſſet inſanũ: ſʒ ꝙ ni= chil ſibi approprient. ¶ Cui igiꝝ hoꝝ ꝓprie tas aſſignabitur? Sic rñdeo ego ꝙ cuiuſ= cũq; ſit: nõ eſt mea nec ordinis et hoc mi= chi ſufficit ad mee conſcientie puritatẽ. Ne tñ hoibus fugã parare videar: dico harũ reꝝ mobiliũ gubernatori ⁊ ꝓtectori ordi= nis cardinali ptãtẽ et auctoritatẽ ⁊ ꝓuidẽ tiã a dño papa eẽ ↄceſſaʒ. Sicut enim dñs papa ait. Nec vẽdi debẽt mobilia vel ex= tra ordinẽ cõmutari quoquomõ: niſi eccle= ſie romane cardinalis q̃ fuerit ordinis gu bernator ſuper hoc auctoritatẽ p̃buerit et aſſenſũ. ¶ Sʒ dicis. Nũq̃d q̃ biblias dãt fra tribus intẽdũt eas dare pape aut cardina li? Dico et ego. Nunq̃d pr̃ q̃ dat bibliã filio intendit labefacere ordinẽ filiĩ: ⁊ filiũ ſuuʒ facere filiuʒ diaboli? Credo te dicere ꝙ nõ Dat igitur filio intẽdens ꝙ ordinis paup= tas ſit penit⁹ illibata ac ꝑ hoc vt ordo vta tur: ꝓprietas aũt ſit ei⁹ cui⁹ decreuerit pa= ſtor ordinis et eccleſie. At nõ credis ꝙ ſi ꝑr̃ nõ poſſit filio librũ dare niſi ꝑ manũ alicui⁹ de quo p̃ſumeret ꝙ nõ eẽt filiĩ ſui p̃dator ſʒ paſtor: vtiq; daret vt filio ↄmodaret ad vſũ Et in hoc meli⁹ ꝓuiſũ eſt ordini dño facĩẽ te. Nã ſi libroꝝ proprietas remaneret pe= nes parentes ſic miniſtri nõ poſſent aufer= re ffibus libros et eſſent quaſi perpetui ad vitam. Nunc autẽ ordo nichil ſibi appro= priat in libris: dum miniſtri libros nec ven dere nec alienare auctoritate propria poſ ſunt: nec fratres ſubditi poſſunt dũ frequẽ ter reſignant et eis pro voluntate miniſtro rum aſſignantur et auferuntur. Certus ſũ ꝙ eſt ↄſcientia fratrum. ¶ Ut autem nichil remaneat audi de domibus. Dico domos non eſſe fratrum. Sed ſi de ſolo queris. Di co ꝙ dantium eſt patronoꝝ. Si de edificiĩs pari ratiõe edificãtiũ vel eoꝝ quoꝝ ẽ ſolũ q: cedit ſolo vni⁹ ſi vnus edificat vel plu= riũ ſi plures. Mẽtior ei ſi nõ dñs papa dicit in r̃ĩa ſaluo locoꝝ et domoruʒ dñio illis ad quos noſciꝝ ꝑtinere. In loco intelligẽs ſo= lũ in domib⁹ edificia ſuperaddita. Uñ nec appropriamus nobis locũ: cũ dicamus eſſe illoꝝ q̃ dãt ĩpenſas vl̃ cedit ſolo. Nec etiã vſus appropriam⁹: niſi ꝓ voluntate eoꝝ q̃ ffibus ↄcedunt predicta. Certus ſũ eñ ꝙ hec ẽ ↄſcĩa ffm. ¶ Nõ obſtat ſi aliq̃ñ vidiſti contrarium: quod non credo: q: indiſcretio vnius non ad omnes debet nec ad ſingu= los retorqueri. ¶ Si dicis nos tanq̃ adue nas et peregrinos debere ire de domo in domũ: parcat illi deus qui primo hãc ſtul= ticiam cogitauit. Nonne beat⁹ Frã. edifi= cauit loca? Nunquid tanq̃ peregrin⁹ ibat quotidie vnam dietam? Nunquid btũs pe trus cum dicat ĩ canonica ſua. Obſecro vos tanq̃ aduenas et peregrinos ⁊c. voluit ꝙ omnes tranſirent de domo in domum? Cũ enim dicat eccleſiaſticus. Uita ne q̃ hoſpi= tari de domo in domum. tam petrus q̃ Franciſcus filiĩs et diſcipulis ſuis nõ ſan= ctam vitam ſed neq; impoſuiſſent: ſi ſcđm predictum intellectum nos ſimiles eſſe ꝑe grinis mandarent. Sed hoc dictum intel ligitur: vt non currat ſimilitudo quatuor pedibus: ſed vt domos in quibus habita mus parum diligamus nec proprias repu temus: ſicut peregrinus qui tranſit in pa= triam: domum non diligit in via tanq̃ ꝓ= priam: ſed vtiꝝ tanq̃ aliena. Qui aliter ſa pit: ipſe ſua inſipientia manifeſtat ꝙ nichil oĩno ſapit. Quomodo ergo poſſet eſſe regi= men et ordo prelatorum q̃ ita diſtricte ma net in ordine beati Franciſci: ſi omnes eſ= ſent inſtabiles et vagabundi per orbem hoc vero ſentit qui nichil vidit de ordine ¶ Ueniam ad laborem manuum vbi talis ter inſiſtis: vtrum ſit conſilium vel prece= ptum? Ego autem dico non intẽdere btũ

Fran. manualez laborẽ: nec precipere nec
cõſulere nec monere: ſʒ ſuppoſita admoni=
tione apoſtoli fratribus nimis vel min⁹ ſo
licitis ad laborẽ dat formã laborãdi. Qui
dã eñ ſic intẽdebãt labori manuali: vt ne
carerẽ in eis deuotio oratiõis. Qḋ qꝛ peri=
culoſũ erat: cũ actiua debeat ſeruire contẽ
platiue dedit eis formã ſanctiſſimus pater
vt ſic laborent ꝗ laborare vellẽt: ſcirent et
poſſent: vt ſancte oratiõis et deuotiõis ſpi
ritũ non extinguãt. Hoc eñ ſequitur in tex
tu regule immediate. Unde attende ꝙ non
dicit precipio vel conſulo fratribus ꝙ labo
rent: ſed quibus dedit dominus gratiam
quod non ſolum includit potentiam ſed vo
luntatem laborandi. Sicut ſi diceret. Fra=
tres quibus dedit dominus gratiã lachri
mandi lachrimentur ita modeſte ꝙ oc'los
non admittant: non preciperet lachrimari
Sic nunc intelligit. Ipſe autem de labore
manuum vim non faciebat niſi propter o=
cium declinãdum: ꝙ cum fuerit regule ob=
ſeruator perfectiſſimus: non credo ꝙ vnꝗ̃
lucratus fuerit de labore manuũ. xij. dena
rios vel eorum valorem. Sʒ fratres potiſ
ſime ad orationem monebat. Non eniʒ vo
lebat ꝙ illam extinguerent propter lucruʒ
Unde prouincialibus miniſtris relinq̃tur
ꝙ non permittãt fratres ſuos ociosos Ego
vna tecum ſi qui tales ſunt iudico arguen
dos et verberibus puniendos tanꝗ̃ ſeruos
malos et pigros. Non tamen propter hoc
tibi diſpliceat: qꝛ ſatis ibi inuenies copiaʒ
laborandi tam in ſtudio veritatis ꝗ̃ in ex
ercitio humilitatis/ pietatis/ et cuiuſlibet
alterius virtutis. Nam fratrum elemoſi=
nas querere: coquinam facere: infirmis ſer
uire: ſcutellas lauare: et in oĩbus exercitiĩs
humilitatis laborare: que dulciora fratri
bus ſũt ꝗ̃ multa officia dignitatis. ¶ Sed
quid dicemus de aſcendentibus ad cathe=
dram cum regula dicat ꝙ nõ curent neſciẽ=
tes lr̃as lr̃as diſcere. ⁊c. cum etiam euange
lium dicat ꝙ nolimus vocari magiſtri. Di=
co ego ꝙ regula non vetat ſtudium littera
rum: ſed illitteratis ⁊ laicis. Uult. n. iuxta
apoſtolũ ꝙ vnuſquiſꝙ in ea vocatione qua
vocatus eſt permaneat: vt ad clericatum
de laicatu nullus aſcendat: nec vult ꝙ cleri
ci fiant laici ſtudium recuſãdo. Alioquin ip
ſe tranſgreſſor fuiſſet: qui cum paucas litte
ras ſciret poſtmodum in litteris profecit ĩ
ordine: non ſolum orando ſed etiam legen=
do. Unde vt ſcias quãtum ſibi placuerit ſtu
dium ſacre ſcripture/ audiui ego a fratre ꝗ
vidit: ꝙ cum nouum teſtamentum veniſſet
ad manus ſuas ⁊ plures fratres nõ poſſent
ſimul habere: diuidebat per folia ⁊ ſingu=
lis communicabat vt omnes ſtuderent: nec
vnus alterum impediret. Clericos etiam
quos recipiebat ad ordinem in ſumma re=
uerentia habebat: et in morte mãdauit fra
tribus: ꝙ doctores ſacre ſcripture in ſũma
reuerentia haberent tãꝗ̃ illos a quibus re
ciperent verba vite. Unde cum nomen do=
ctoris veneraretur intelligebat hoc euan=
gelium non vetuiſſe. Alioquin Paulus apo
ſtolus euangelio contradiceret qui ſe pri=
ma epyſtola Ad thĩ. magiſtrũ gentiũ vo=
cat: quod maioris impudentie videtur ꝗ̃ ſi
ab aliĩs vocaretur. Dico ergo ꝙ ſecundum
euangelium pompa huius nominis cõdẽ=
nãda eſt ⁊ nullatenus appetenda: ſed offi=
cium aſſumendum. Quos enim magis de
cet euangelium docere ꝗ̃ qui euangelium
ꝓfitentur ⁊ ſeruant? Naʒ cum dicat euan=
gelium. Qui fecerit et docuerit hic magn⁹
vocabitur in regno celorum: quis ſane mẽ
tis dicat: vt magiſter et frater Alexander
diues debuerit predicare et docere beati
pauperes ſpiritu: ⁊ pauper effectus debue
rit reticere. Certe ſi fratres decet adiſce=
re et ruminare tanꝗ̃ munda aĩalia verba
diuina et ſibipſis ſufficiunt in docendo ꝗs
tam ſtultus eſt vt dicat ꝙ doctrinam quaʒ
eos decet facere et docere debeant a non
facientibus mendicare. Condẽno igitur
tecum in magiſterio pompam: ſed commẽ=
do officium. Damno fratrem minorẽ pom
poſum et dico eum magiſterio penitus in
dignũ: ſed cõmendo ſtudioſũ: credẽs ꝙ nul
li magis ꝗ̃ tali cõpetat auctoritas docen=
di euangeliuʒ ieſu chriſti. Reſtat igitur vt
de philoſophantibus aliquid ſubiungam⁹
Audi chariſſime ſicut in ceteris et in hoc
pariter concordemus. Fateor diſplicent ti
bi curioſitates diſplicent et michi diſpli=
cent et fratribus bonis et diſplicent deo et
angelis ſuis. Nec defendo circa ſcripta
puerilia muſitantes: ſed deteſtor eos pari
ter tecum. Unde et tibi et michi conſulo
vt habeamus zelum ſcd̃m ſcientiam: ne de
teſtemur plus ꝗ̃ oportet. Fortaſſe enim in
ter peccata minuta ⁊ venialia computan=
dum eſt. Uix eñ grana abſꝙ paleis colligi
pñt ⁊ verba diuina ſine ꝟbis hũanis. Hec
aũt oĩa ſeparant̃ ꝑ zelũ ꝯpfectionis ⁊ feruẽ
deuotionis que faciunt triticũ veritatis a
verboꝝ paleis ſeparari. Et fortaſſe viden
tur aliqui curioſi ꝗ magis ſũt ſtudioſi. Si
quis enim ſtuderet in dictis hereticoꝝ vt
eoꝝ ſentẽtias declinando magis itelliges

ret veritatem:nec curioſus nec hereticus:
ſed catholicus eſſet. Cum verba philoſo=
phorum aliquando plus valent ad intelli=
gentiam veritatis ⁊ errorum ꝯfutationes
nō deuiat a puritate in his aliquando ſtu=
dens.maxime cuȝ multe ſint concluſiones
fidei que ſine his determinari non poſſunt
Unde ſi velimus nimis ſtricte iudicare:for
taſſe ipſos ſanctos(quod impium eſt)iudi=
cabimus curioſos. Nam nullus meli⁹ na=
turā tēporis et materie deſcribit ꝙ̄ Aug.
inquirendo et diſputando in libro confeſ=
ſionum. Nullus melius exitus formarum
et propaginem rerum ꝙ̄ ipſe ſuper Gen̄.
ad litteram. Nullus melius queſtiones de
aīa et de deo ꝙ̄ ipſe ī libro de trin̄ dei. Nul
lus melius naturam creationis mundi ꝙ̄
ipſe in li.de ciui.dei. Et vt breuiter dicam:
pauca aut nulla ponunt magiſtri in libris
ſuis:quin reperias illa in libris Auguſti.
Lege auguſtinum de doctrina chriſtiana
vbi oſtendit quomodo non poteſt intelligi
ſacra ſcriptura ſine aliarum ſcientiarum
peritia. Oſtendit etiam ꝙ ſicut filij iſrael
aſportauerunt vaſa egypti : ſic doctores
theologici doctrinaȝ philoſophie. Un̄ mul
ta que non didicimus per philoſophos et
de dictis philoſophie: didicimus per ſan=
ctos. Ac per hoc non debet tibi eſſe miruȝ
ſi minus fundati intrantes :fiant in ſcien=
tia in ordine fundatiores. Sed eſto ꝙ iſta
ſint reprehenſibilia et purganda:non pro
pter hoc retraharis qꝛ nullus ad hoc com
pellitur: ſed his magis amatur qui magꝭ
eſt talium aſpernator. Nec p̄lati talia p̄=
cipiunt ſed permittunt. Nec propter tres
vel quatuor vicioſos debet magiſter con=
tēnere innocentes. Et ſi aliqui habundent
libris ad tempus:alijs pleriſqꝫ multo plus
indigentibus poterunt diſpenſari:cuȝ mul
to plures egeant ꝙ̄ abundent. Nec te mo=
ueat ꝙ ffes fuerunt in principio ſimplices
et illitterati:immo magis debet hoc in te
fidem ordinis confirmare. Fateor coram
deo ꝙ hoc eſt qđ me fecit vitā btī. Frācíſci
ciſci eligere:ꝙ nō fuit per hoīm prudentiā
inuēta:ſed p xp̄m:⁊ qꝛ opa xp̄i nō deficiunt
oñditur hoc o pus fuiſſe diuinū dū ad ꝯſor
tiū viroꝝ ſimpliciū etiā ſapiētes nō ſūt de
dignati deſcēdere: attēdētes illud apoſto=
li. Si q̄s eſt inter vos ſapiēs:ſtultus fiat vt
ſit ſapiens Rogo chariſſime vt non nimis
abundes in ſenſu tuo: nec credas te prudē
tiorem nec meliorem omnibus quos deus
ad ſtatum iſtum vocauit:et ſi vocauerit te
non recuſes, Uale in dn̄o.

Incipit tabula pluriū

queſtionū ſuper regulam fratrum minoruȝ
a doctore ſeraphico ſancto Bonauentura
euitarum.

Quare ſanctus Franciſcus nouam re=
gulam inſtituerit. q.j.
Quare fratres predicent populo et confeſ
ſiones audiant. q.2.
Quare ffes in ſecreta ꝯuerſatiōe ſtudētes
lfarum ſtudio ſe modo dent. q.3.
Quare tantus ordo mendicitati quotidia
ne ſe exponat. q.4.
Quare fratres in ciuitatibus et oppis fre
quentius maneant. q.5.
Quare fratres altas ⁊ magnas domos eri
gant et oratoria ſumptuoſa et areas latas
magno precio comparent. q.6 .
Quare fratres plura colligant vel ſeruent
ꝙ̄ ꝙ poſſit quotidie ad vnius dici victū ſuf
ficere. q.7.
Quare fratres plura modo petāt ꝙ̄ olim
q.8.
Que ſit cauſa inpatiētie fratruȝ in pēuria
circa ea quibus indigent q.9.
Quare indifferenter non recipiantur om=
nes volentes noſtro aggregari conſortio.
q.10.
Quare non laborant fratres manibus pro
victu. q.11.
Utrum de quolibet ordine poſſit quis trā=
ſira ad regulam et religionem fratrum mi
norum. q.12
Utrū poſt emiſſam ꝓfeſſionem in iſta reli=
gione liceat ad aliam tranſire q̄.13
Utrum liceat ordini ⁊ fratrib⁹ eijcere ali=
quem pro de meritis vel egreſſo et peni=
tenti et petenti receptionem denuo dene=
gare. q.14
Quare fratres recipiendo inutiles multi=
plicent numerum et ſeipſos et alios one=
rent. q.15.
Unde eſt ꝙ alīq religioſi ſunt moribus ita
diſtorti et rudes ſicut aliqui ſeculares.
q.16.
Quare omnes diſcholi per quos religio=
nis puritas deformatur non eijciantur ab
ordine. q.17
Que ſint precipua in quibus bona religio
agnoſcitur et in quibus alia melior altera
extimatur. q.18
Que ſunt potiores cauſe quibus in vita
religioſa videntur ordines deficere et in
temporalibus et quibuſdam cerimoniali=
bus proficere. q.19.

Quare inter religioſos oriantur diſſenſiones ⁊ inuidie ſicut ⁊ inter ſeculares ⁊ aliquādo acriores q.20
Quare fratres ſtudioſe abſcondant facta ſua q.21
Quare fratres potius frequētent menſas diuitum ꝙ pauperum q.22
Quare fratres magis honorēt diuites ꝙ pauperes ⁊ promptius ſeruiant eis in confeſſionibus audiendis ⁊ aliis conſiliis ⁊ obſequiis. q.23
Quomodo fratres minores habentes domos hortos libros veſtes ⁊ alia victui neceſſaria pro tempore excuſantur a trāſgreſſione regule q.24
Quomodo fratres pecuniariam elemoſynam procurantes ⁊ per alios eam recipi ⁊ ſeruari ad libitum ſuum diſtribui faciētes non dicātur cōtra regulā ꝑ interpoſitā perſonam pecunie receptores q.25
Quare fratres petāt elemoſynā ab iniuſta lucra ſectantibus q.26
Quare clerici magis odiāt ⁊ ꝑſequant fratres ꝙ laici ⁊ ſimplices ſacerdotes q.27

¶ Explicit tabula queſtionū S. Bon. ſuper regulam fratrū minorꝝ.

¶ Incipiunt determinatiōes multorꝝ queſtionū ſup regulā btī Frācīſci edite a doctore ſeraphico ſancto bonauētura.

Cum inter alios ordines religioſorū ordo fratrum minorū datus ſit ecclīe ad edificationē fideliū ī fide ⁊ morib' ꝑ ḃba doctrine ⁊ exēpla bone conuerſationis: quibus ⁊ fideles erudiantur ad imitandum: ⁊ fides muniat contra prauitatem hereticam ſicut lucerna fugans in domo tenebras: ⁊ operātes promouens: vt eadem edificatio afferat fructū ampliorem: neceſſe eſt ordinem ipſum quatuor ornamentis eſſe preditum: ſine quib' minus proficeret in aliis: licet forte quoad ſe aliquo illorꝝ poſſet carere. Primum eſt vita irreprehenſibilis que maxime ſibimet ꝓdeſt ⁊ alios edificat. Scđm ſciētia ſacre ſcripture: ſine qua nec ſecure nec vtiliter poſſet alios docere. Tertium eſt auctoritas predicandi ⁊ confeſſiones audiendi: in quibus maxime ꝓſunt fidelibus fratres. Quartū ratio ſatiſfactoria ſup quibuſdam dubiis apud illos qui non intelligūt qualiter fiant rationabiliter ⁊ licite imo neceſſario ⁊ meritorie in ordine: ſuper quibus aut mirant aut ſcandalizātur: vt ſciant qualiter ⁊ quomodo iſta fiāt rōnabiliter: cū ad hoc tenemur. Nam vt coram ceco offendiculum nō ponamus / opera noſtra lux debent eſſe coram hoībus iuxta illud Math. v. Ut luceat lux veſtra corā hoībus. Uos eſtis lux mūdi Et ideo expedit in lucem ponere ⁊ rationē oſtēdere de hiis que nō intellecta poſſēt putari tenebre: ⁊ per ꝯñs poſſent aliorꝝ edificationem de nobis aliquatenus impedire. Sicut eni artis alicuius ignarus videt aliqua ab illius artis opificibus inſtrumenta haberi que non intelligit ad quid valeant: ita plerūqꝫ ſeculares ⁊ rudes mirātur quare ſpūales hec ⁊ hic faciant. Ita vt expediat aliqua ab eis abſcondere non ex ſimulationis palliatione ſed pro cautela: ne ponatur offendiculum infirmis: ⁊ puſilli intelligētia materiā ſcandali inde ſumat. Aufer rubiginē de argento ⁊ egredietur puriſſimum vas. hoc eſt / tolle de bono quod facis ſuſpitionem rationem reddēdo: ⁊ apparebit purum ⁊ bonum quod putabatur vicioſum. i. petri. iii. Parati ſemꝑ ad ſatiſfactionē. ⁊c. Ipſa eni opera dei puriſſima in ſe ſepe ſūt in rudibus ⁊ infidelibus occaſio ſcandali cum non intelligūt ⁊ ſiniſtre ac peruerſe interpretantur. Math. xi. Beatus qui nō fuerit ſcandalizatus in me. ꝑs. xvii. Cum ſancto ſanctus eris: ⁊ cū peruerſo peruerteris. Ut ergo lucerna clarius luceat offendiculū auferas ei: ⁊ limpidius lumē effūdet.

¶ Queſtio prima.

Primo igitur queritur. Cum tot ſancti ordines ⁊ approbate regule fuerint: cur ſanctus Franciſcus nouam regulam facere voluit: quaſi non ſufficerēt priorum inſtituta ſanctorꝝ. ¶ Ad illud tibi reſpondeo ꝙ pater ſanctus Frāciſcus ſpiritu dei plenus ⁊ zelo caritatis dei ⁊ proximi totus ignitus: triplici deſiderio flagrabat / videlicet: vt totus poſſet eſſe imitator chriſti in omni perfectiōe virtutum. Item vt totus poſſet adherere deo ꝑ aſſidue contemplationis eius guſtum. Item vt multos poſſet lucrari deo ⁊ ſaluare animas ꝓ quibus xp̄s voluit crucifigi et mori. Et qꝛ non ſuffecit ei vt iſta in propria perſona tātum ageret: voluit inſtituere ordinē vt multos cooperatores haberet non ſolum in preſenti ſed etiam in futuro: qui et ſanctitatis eius imitatores exiſterent et alios

deo plurimos lucrarentur. Ordines autez quos ipſe ſanct⁹ Franciſcus inuenit in ecceleſia aliqua p̄dicto⁊ trium ex parte habebant: vt religioſi cenobite qui in ſtudio virtutū chriſti imitantur veſtigia: heremite q̄ cōtemplationi diuine frequētius vacāt: et clerici rectores plebiuz q̄ aia⁊ curā h̄ntes officio: lucris anima⁊ omni vigilantia intēdere debēt. Et q₂ hec tria ſimul inuenit in nullo ordine: ſpū ſctō edoct⁹ nouā ɔdidit regulā et nouū ordinē inſtituit: quo in profeſſione euangelico⁊ conſilio⁊ obedientie vez et caſtitatis et abdicatione proprietatis chriſti veſtigia ſequeretur et in officio p̄dicationis et confeſſionis aia⁊ lucra vtiliter quereret: et in altiſſime pauptatis mēdicitate libertatē ſpiritus retinens: ɔtemplationis ſuperne apprehēderet puritatē. Nā et ſi actionis exterioris occupatio aliquotiens interrumpat ocium contemplandi: ipſa tamen libertas cordis nullis ſollicitudinibus temporalium diſtracta: ſpiritualis vocationis magnam preſtat ſtudioſis opportunitatē vt orando/legendo/meditando/et contemplādo. Plus enim obeſt ad deuotionis puritatem aſſequendā ſtrepitus temporalium curarum: q̄ exercitatio virtuoſarum actionum: q₂ curaruz importunitas in ocio corporis generat mentis inquietudinem. Boni autem operis fidelis exercitatio conſcientiā quietat et impingendo eleuat in ſuperna: ſicut qui laborat in preparatione conuiuij in quo detus iocunde epuletur. Unde dn̄s per diem occupabatur in doctrina populi et egrotātium curatione: in noctibus orationibus in monte vacabat. Lu. xxi. Erat autem diebus docens in templo: noctibus vero exiens morabatur in monte oliueti ⁊c. Pſal. xli. In die mandauit dn̄s miſericordiam ſuam: et nocte canticum eius. Noluit ſanctus Frāciſcus eſſe fratres ſuos aſtrictos ad curā aia⁊ ex debito neceſſitatis ſed ex libere caritatis affectu: et vt meritū expectarent de fructu ſalutis aliorum et periculū euitarēt de perditiōe eo⁊/participes in lucro/indemnes in detrimento/vt alios extrahant de naufragijs ſeu incendijs periculo: ipſi tuti conſiſtentes in ſolido nō periclitentur cum pereuntibus in peccato.

¶ Queſtio. ij.

Cum ergo qui animarum curam ordinarie nō ſuſcipitis predicatis populo et confeſſiones auditis mittentes falcem in meſſem alienam: cum illis proprie competat qui animaruz curā ex officio gerunt: iniuriantes plebanis in quorum videmini p̄iudiciū exercere officia illis cōmiſſa: et decipientes illos quos abſoluitis ſuper quos iuriſdictionem non habetis ordinariam contra canonum inſtituta et periculum aia⁊ vſtraruz. ¶ R̄ndeo Nulli in hoc facimus iniuriam nec aliquē decipimus: ſʒ ſedes apoſtolica que immediate: curam eccleſie habet et a qua ceteri eccleſiarum paſtores taz maiores q̄ minores gubernandi ſuſcipiunt auctoritatē tā mediate q̄ immediate et a qua omnes leges canonum emanant vidēs in his nouiſſimis t̄pibus iuxta apoſtolum inſtare t̄pa periculoſa et laxatis euāgelice p̄dicationis retib⁹ in capturā tātos influiſſe piſces hominum ad fidei ɔfeſſionē q̄ rete fidei ſcinditur: meſſez fideliū multā et operarios idoneos paucos eo q̄ p̄ctā quotidie multiplicantur in eccleſia/et ep̄i negocijs exteriorib⁹ dediti ſp̄ualibus intēdere nequeūt: et pauci ſint paſtores in eccleſijs pſonaliter reſidētes: ſʒ vicarijs et mercēnarijs ɔmittunt oues ſiue animas regēdas: in quoruz plurimis multi euenīūt defectus imperitie et honeſte vite negligētie et alio⁊ defectuū p̄ quos ad gubernādas animas reddunt̄ ī habiles: et nō eē qui plebes erudiant vel a peccati fecibus extrahant: vocauit nos in adiutorium tā cleri q̄ populi: vt per officium predicationis et ɔfeſſionis ſubueniamus animabus/et onus paſto⁊ ſubleuando alleuiemus Sicut petr⁹ et eius ſocij nō valētes ſoli rete piſcium ad littus trahere pre multitudine annuerunt Jacobo et Johanni ſocijs ſuis in alia naui que ſignat religionez vt venirent et adiuuarent eos ne vel ipſi mergerentur vel piſces capti perirent. Luce. v. Cuz ergo ex apoſtolice ſedis miſſione epiſcoporum beniuolētia p̄dicatiōis op̄a et ɔfeſſiōis ſubditis eo⁊ impēdimus eos ex caritate et auctoritate eo⁊ abſoluimus: et nō decipim⁹ eos ſed iuuamus et in illis ſit nō p̄iudiciū plebanis ſʒ b̄ficiū dn̄i p̄ eis laboram⁹ et ad obīam debitā eo⁊ ſubditos exhortamur. Nā ſi plebanus p̄ōt alteri vicē ſuā ɔmittere: multo fortius p̄ōt hoc papa et ep̄i q̄ plenioꝛē h̄nt ī oēs ſibi cōmiſſos ſr̄ differētia p̄tātē. Et ſicut ex caritate nō neceſſitate impēdim⁹ fidelib⁹ ſp̄ualia ſubſidia docēdo et orādo et a p̄ctis in cōfeſſiōe abſoluendo: ita ipſi non debito coactiōis ſʒ ex libertate caritatis miniſtrant nobis corporalis neceſſitatis ſubſidiū: cuz dn̄s ordinauerit his qui euāgelium nunciant de euangelio viuere ⁊c.

¶ Queſtio tercia.

¶ Item quero Cũ religioſi debeant ſimpliciter ambulare et omnino virtutib9 abundare et ad hoc operã dare: cur rurſuz ſtudio litterarũ (q̃ olim ſancti patres poſtpoſuiſſe laudãtur vt benedictus et alij) ſe mõ dant et i ſecreta ↄuerſatiõe ſtudẽt? ¶ Rñdeo ꝙ cũ (ſicut dictũ eſt) predicatiõis officiũ ex regulari profeſſione ordini annexũ ſit ⁊ etiã confeſſiõis que noticiã requirũt ſacre ſcripture que ſubtili indiget in pleriſqꝫ locis expoſitione: ne ex imperitia errores pro veritate doceam9: neceſſe eſt nobis ſacre ſcripture habere ſtudium et magiſtros, hec ei ſcientia non ſolum vtilis eſt ad alioꝝ eruditionem: ſed etiam ad propriã inſtructionem: vt ſeruus dei ſciat ſeipſum bene regere / virtutes a vitijs diſcernere: ⁊ noticiam dei ⁊ futuroꝝ premioꝝ clarius intelligere et in omnibus cautius ⁊ fructuoſius ↄuerſari. Nam ⁊ apoſtolus hortatur thimotheũ ad lectionis ſtudium: ⁊ ſanctoꝝ nobis diligentia in ſanctaꝝ ruminatione ſcripturaꝝ frequenter cõmendatur. Ueritas eñi fidei et vite ſanctitas non aliunde q̃ ex ſcripturarum fonte hauritur: ſine quibus impoſſibile eſt quẽq̃ ſaluari. Hereticorum etiã verſutijs qui in ſcripturis ſanctis occaſionem erroris per falſas interpretatiões aſſumũt oportet per ipſaꝝ diligentem inueſtigationem diligentius obuiare: ⁊ fideles contra eorum fraudes ⁊ latẽtes decipulas premunire. Unde Hieronymus. Sãcta ruſticitas ſolum ſibi prodeſt ⁊ q̃tũ ex vite merito eccleſiam ſibi edificat: tantũ nocet ſi deſtruẽtibus non reſiſtat. ad Titum. j. Potens ſit exhortari in doctrina ſana ⁊ eos qui cõtradicunt arguere. ⁊c̃.

¶ Queſtio. iiij.

Item cum ſufficiat ad religionis perfectionem nil habere proprium in ſpeciali ⁊ habere poſſeſſiones pro neceſſitate in cõi ſicut omnes religiones antiquorum patrum benedicti Augu. et alioꝝ: vi deretur in conſultum ⁊ aliquo modo tentare deum: ꝙ tantus ordo exponat ſe mendicitati quotidiane velut celitus expectet victum ſuũ cũ poſſet aliter habere. ¶ Reſpõdeo Perfectio diuerſos grad9 habet ⁊ alius alio ſublimior eſt nec perfectioni alioꝝ ordinum preiudicat quin altior poſſit inueniri. Tentare autem deum non eſt chriſti pmiſſionibus credere et eius conſilijs obedire et eius veſtigia imitari qui dicit Math. xix. Amen dico vobis ꝙ vos qui reliquiſtis omnia et ſecuti eſtis me. ſedebitis ſuper ſedes. ⁊c̃. Dñs autem iſtam paupertatem docuit ⁊ tenuit: vt nil poſſeſſionis in terra haberet. Uñ Math. viij. dicit. Uulpes foueas habent. ⁊c̃. Multis autem de cauſis ordo nil proprium poſſidet in hoc mũdo. Primo vt veſtigia xpi perfectius imitetur. Math. xix. Si vis perfectus eſſe vade. ⁊c̃. Secũdo vt laqueos auaricie facilius declinemus. i. Ti. vj. Qui volunt diuites fieri incidunt in. ⁊c̃. Tertio vt culpas ſupfluitatis plenius expiemus. Prouer. vj. Oẽm ſubſtãtiam domus ſue. ⁊c̃. Quarto vt altioris meriti gloriam conſequamur p varias virtutes paupertatis. Math. v. Beati paupes. ⁊c̃. Quinto vt liberiores ſimus mente ad ſpiritualia ſtudia orationis contemplationis lectiõis. Math. x. Nolite poſſidere aurũ. ⁊c̃. Sexto vt predicationis ſtudio expeditius intẽdamus. Septimo vt verbum dei minus trepide omnibus proponamus. Octauo vt magis confidere omnes in eum ſperantes doceamus. Nono vt occaſiõe petende elemoſine ad aliorum edificationem frequẽtius exeamus. Decio vt q̃ nobis ſubueniunt in temporalibus fiducialius ſpũalia requirant. Undecimo vt magis cauti ſimus ab omni ſcandalo qui magis timemus i temporalibus deperire. Duodecimo vt tanto humiliores ſimus quanto magis ſubſidio aliorum indigemus. Et qꝛ ſpiritualia fidelibus ſeminamus. non tñ ex gratis ab eis carnalia ſubſidia expectemus. Luce. x. Dignus eſt operarius mercede. Hieronimus Redditũuz poſſeſſionem nobis prouidere non oportet: ſed ad menſam dñi tanq̃ fideles cooperatores occurramus.

¶ Queſtio. v.

Item quero. Cum religioſi a tumultu ſecularis frequentie ſe ſeparare ſtuduerint et in ſolitudinibus habitare quid eſt ꝙ vos frequentius in ciuitatibus et oppidis manere ſoletis quaſi voluptuoſius ibi paſcendi et inquietius et indeuotius ibi viuatis? ¶ Reſpondeo Tres ſunt cauſe precipue pro quibus inter homines morari ſolemus. Una propter eorum edificationem: vt promptius eis adſim9 quando requirunt a nobis penitentiam. doctrinam et ſalutis conſilium: et videant a nobis bone conuerſationis exemplũ Si eniz remoti eſſemus ab eis nec ipſi poſſent ad nos quando indigerent cõmode accedere et difficile eſſet nos totiens vocari et maior eſſet nobis inquietudo continue currere et recurrere q̃ iter eos manere ⁊ puſi

venitremꝰ affectus et ꝯpũctio requirẽtium ꝑñiam ſepe tepuiſſet. ¶ Scđa cauſa eſt ꝓpter indigentiã victualiũ qꝛ in locis deſertis nõ inuenitremꝰ q̃tiens ꝓ ſuperuenientibꝰ vel reſidentibus vel infirmis indigeremus qui nobis neceſſaria vite miniſtrarẽt cũ ꝓnos nõ habeamus. Extranei etiã q̃ ꝑ conſilio ſupuenirẽt cũ ſtatim non poſſent expediri et recedere cogerẽtur nobiſcũ frequentiꝰ hoſpitari qđ multis ex cauſis nullatenꝰ expediret ꝓpter inq̃etudinem ſuſpitionem et paupꝛtatẽ ¶ Tertia cauſa ẽ ꝓpter tuitionẽ qꝛ ſi extra homines moꝛaremur: nec libꝛos nec calices nec veſtes: nec alia neceſſaria tute ſeruare poſſemus a latronibus vel pꝛedonibus vel ſeuiẽtibꝰ potẽtiũ. Nã perſone etiã ſepius eſſent in ꝑiculo: ſi qñ in ꝓdicatiõe foꝛſitã aliquos offẽderemus vel filiũ vel f̃rem alicuiꝰ de quo dolerẽt in oꝛdine reciperemus: q̃ etiã amicũ f̃rm vellet malicioſe offendere vł moleſte ferret nos ĩ terra moꝛari domos nr̃as incenderet ⁊ nunq̃ poſſemꝰ ibi pacifice ꝯmoꝛari. Qui aũt hñt poſſeſſiones ⁊ ꝓdia ſibimet ſufficiunt: poſſunt extra ciuitatem moꝛari. Similiter et ſolitarij q̃ paucis ĩdigẽt pauca ab alijs req̃rere neceſſe hñt. Sunt et alie cauſe quas mõ ꝑtereo ꝓpter quas ꝯuenit inter hoĩes potiꝰ q̃ in deſerto iuxta ꝯditiones nr̃i oꝛdinis habitare. Sꝫ ad pñs iſta ſufficiant.

¶ Queſtio. vj.

Item quero. Cũ ſcti p̃res laudẽt in caſellis ⁊ in vilibus habitaculis habitaſſe: q̃d eſt ꝙ vos altas et magnas domos erigitis ⁊ oꝛatoꝛia ſũptuoſa ⁊ areas latas magno ꝑcio ꝯparatis: cũ ſitis paupes ⁊ mẽdici ⁊ ꝯtemptoꝛes mundanoꝝ eſſe debeatis. ¶ Rñdeo ſicut iaꝫ ſupꝛa dictũ ẽ cũ inter hoĩes manere nos opoꝛteat: aut ergo extra muros ciuitatis aut ĩfra. Si extra ciuitates maneremꝰ vbi poſſemus latioꝛes areas leuioꝛi ꝑcio cõparare vcꝫ in cãpis vel hoꝛtis: qñcũq3 belluꝫ timerẽt vel guerra ciues loci foꝛmidarẽt ne foꝛte hoſtes domos nr̃as occuparẽt et de illis niterẽt ciuitatẽ vel oppidũ expugnare ⁊ nõ auderẽt etiã alias qñ ſibi timerent ad loca f̃rm ꝓ ꝯfeſſione vel miſſa ſeu ꝓdicatione ſecuri venire: ⁊ iõ nõ diligũt vt ĩ talibus locis ꝯmoꝛemur. Qꝫ ſi itra muros habitamus vbi ꝓpter frequẽtiã ppl̃i aree cariores ſũt: opꝫ ⁊ nos areas cariꝰ emere q̃tũ ſufficiãt ꝓ clauſtro / oꝛatoꝛio / ⁊ officinis cõgruis ꝓ ꝯuentu hoſpitibus et infirmis et hoꝛto herbaꝝ tã ꝓ pulmẽtario q̃ ꝓ aeris recreatione vt ĩfirmi refocillenť ⁊ ſani conſeruenť: ⁊ laſſi in ſpũalibꝰ ſtudijs recreenť. Scł'ares eñ q̃ frequẽter vaganť: domi nõ indigẽt recreatiõe aeris: religioſi vero q̃ in cellaꝝ recluſoꝛijs religanť: niſi aliquã interiꝰ habeãt aeris recreationẽ: cito lãgueſcẽtes tabeſcũt ⁊ ad ſtudia ſpũalia inhabiles efficiũtur: ita ꝙ nec ſibi nec alijs ꝓficiũt in deuotiõis iterne ꝓfectu. ĩ ſapie ĩtellectu in ꝟtutũ exẽplis ⁊ ĩ doctrina ſalutis. Et q̃uis ꝑfectis oĩs locꝰ aptus ſit ꝓ diſcipline interne exercitijs: ĩperfectis tñ ⁊ adhuc indigẽtibus eruditiõe ꝟtutis opꝰ eſt etiã exterioꝛi diſtinctione officinaꝝ clauſtralium vt ſciãt vbi tacere debeant / vbi loq̃ liceat / vbi oꝛare / vbi laboꝛare / vbi legere / ſcribere vł comedere vbi ſit req̃es ĩfirmãtiũ: vbi repauſatio de laboꝛe itinerꝫ veniẽtiũ ⁊ alioꝝ q̃ in collegijs ſũt neceſſaria: ne ſi ꝯfuſe ĩdifferenter ſingula fierẽt ꝓ libitu iam nec diſciplina / nec q̃es / nec deuotio / nec oꝛdo inter f̃res ſicut expedit ſeruareť: qđ eſſet ĩ magnũ detrimẽtũ religiõis ⁊ ĩ ſcãdalũ alienis et in deſtructioneꝫ ſalutis: qꝛ nec minoꝛes diſcerẽt a quo ꝓficerẽt: nec ꝑfecti alios edificarẽt. Qꝛ vero intra ambitũ ciuitatis (vt dictũ ẽ) carioꝛes ſunt aree ꝙ non poſſemus facile ſufficientiã ꝯgrue latitudinis hr̃e vt oẽs officine deoꝛſum collocarenť iuxta ſe inuicẽ: opoꝛtet aliq̃ñ vt vna ſup alterã locetur: ita ꝙ vtraq3 aeris reſpiraculo nõ careat. Ex hoc domus noſtre magne apparẽt et excelſe ac ſumptuoſe et paupertati diſſimiles: cũ tñ hoc paupertas magis efficiat: qꝛ ne latius dilatemur inferiꝰ auguſtamur. Et quia circumſepti ſumus domibus alioꝝum vicinoꝝum: et qꝛ in ciuitate ſepe ſurgunt incendia late peruagantia ne vel domus / vel eccleſie / vel libꝛi / vel alia neceſſaria frequenti diſcrimini ſint expoſita et in continuo tremoꝛe infirmantium coꝛda ſint inde ſuſpenſa: et ne ipſi vicini noſtri a nobis per incendia moleſtentur: vbi poſſumꝰ facimus domos lapideas: vt nec igne nec vetuſtate citius deſtruantur: qꝛ nõ ſolũ coꝛpoꝛibꝰ ſꝫ etiã coꝛdibꝰ magna eſt deſtructio noua ſepiꝰ edificia ꝯſtruere: maxime illis qui non habent ſumptus niſi q̃tum valent colligere mendicitate. Non tamen intendo in his excuſare niſi que valde neceſſaria ſunt ⁊ rationabiliter. vbi autem ſuperfluitas / curioſitas ⁊ irreligioſitas ⁊ regule et paupertati noſtre derogantes eſſẽt ſtructure: repꝛehendo tecum ⁊ omnia alia que deo diſplicent tam in moꝛibus q̃ in rebus ¶ Quintuplicis eñ peccati rei ſunt q̃ ſuperflue in edificijs et alijs quibus vti-

mur procurant et acquirunt. Primo propt̄ tranſgreſſionem profeſſionis: qr p̄ōpis re=nunciantes ſeculi: in paupertate ꝛ humili tate vera promiſerunt dn̄o famulari. Un̄ Gal'. vj. Si ea que deſtruxi ꝛc. Sc̄do ꝓpter malum exemplum quo alij diſcunt ab eis ſimilia facere vel ſcandaliʒantur quādo vi dent eos que hmōi pro xp̄o ſpernere debe rent querere vel ſectari. Tertio propter in quietudinem fratrum propter hmōi edifi=cia ꝛ procurationes: qr ꝛ deuotio extingui tur et diſciplina religionis plurimum diſ=ſipatur. Iſa. xlix. Uenerunt ſtructores tui deſtruentes te et diſſipantes a te exibunt. Quarto propter ſpoliationem alioꝶ pau=perum quibus ſepe elemoſine preripiun=tur: et huiuſmodi ſtructure fiunt ex quib⁹ illi deberent, veſtiri et paſci. duʒ quod iſtis datur eis negatur: qr ad danduʒ vtriſq; ſe pe deficit dantium largitas et facultas. Quinto qr quando nimis vrgemus homi nes ad dandum: perdunt deuotionem ad nos prius habitam: ꝙ nec de predicatione nec exemplis nec alijs que facim⁹ edificā tur. Unde cum vident nos accedere terrē tur et timent ꝙ aliquid velimus ab eis ex petere quod graue ſit eis dare ꝛ erubeſcūt negare. et ſi dederint non libenter minus merentur: et ſic de rebus et deuotionis me rito priuantur ꝛc.

¶ Queſtio. vij.

¶ Item quero. Cum dn̄s ī euange lio dicat. Nolite ſolliciti eē in craſtinum: et vos ſitis paupertatis euā gelice profeſſores: non debetis plura colli=gere vl' ſeruare q̄ȝ quod poſſit quotidie ad vnius diei victum ſufficere. Sed videtur ꝙ non ſeruetis. ¶ Reſpōdeo Si diligenter euangelij di[illegible]a penſamus: ſollicitudinē de craſtino ſed non prouiſionem prohibere vi detur. Unde ſancti apoſtoli euangelij chri ſti perfectiſſimi obſeruatores tā pro ſe q̄ȝ ꝓ alijs chriſti pauperibus qui omnia ꝓ chri ſto reliquerunt a fidelibus ſubſidiuʒ ꝓ cor porum neceſſitate etiam in futurum pete=bant et recipiebant: ſicut paulus rogatus a Petro/ Joanne/ et Jacobo collectas fieri per eccleſias pro chriſti pauperibus ſuſtē=dandis mandauit. Gal'. vi. ſecūda Chorin. viij. Et alijs locis pluribus reperitur id fe ciſſe: qui etiam pro acquirendis neceſſarijs ſibi et ſocijs ſuis laborauit manibus. Sol=licitudo enim notat cure anxietatem/ illi=citam conquiſitionem/ auaram ſuperfluo=rum prouiſionem. Sicut enim in operatio ne ſalutis noſtre principaliter ſpem in deū iactare debemus: ita et in corporali ſubſi=dio ſollicitudinem debemus ei committe=re: et tamen vbi congrue poſſumus ſine ia ctura ſpiritualis profectus noſtri et alioꝶ nobis neceſſaria prouidere: ne aliter qua=ſi deum tentare videamur: vt miraculoſe ſicut olim filijs iſrael nobis quotidie alimo niā subminiſtret. Licet enim priorum fra=trum puritas pro maioris perfectionis ar dore pauciora q̄ȝ nunc conſueuerint ad vi ctum colligere neceſſaria: et populus pro=pter hoc talem opinionem conceperit ꝙ nil nobis licet reſeruare in craſtinum: tamen nec tunc nec nunc aliquo modo nobis pro hibitum eſt ſtatuto: qui poſſimus ad victū aliqua etiam neceſſaria in futurum ꝓ ali=quo tempore prouidere: maxime de his q̄ in promptu cum indigeremus non poſſe=mus acquirere mendicando Sunt eñ que niſi colligamus certo tp̄e quando eſt copia quando inter manus cōiter habent̄ a pp̄lo poſtmodum nec pro infirmis nec pro hoſpi tibus nec pro alijs ſine magna difficultate vel magnopretio poterunt haberi. Medici enim maxime illo tp̄e ſolent neceſſaria pe=tere: quo ſciunt ea promptius a dātibus īter manus haberi vt circa horam cōmedendi. Sic dn̄s populo certo tp̄e precepit māne alimoniam colligere: quia non omni tp̄e in agro etiam ſi quererent inuenirent. Exod. xvj. Ps. cxliiij. Tu das eſcā illis ī tp̄e opor=tuno. In hoc enim non tam nobis q̄ȝ illis a quibus petitur prouidemus: quando tali ī tp̄e petimus quo ipſi facilius dare poſſunt et magis ſunt voluntarij ad elemoſynam largiendam.

¶ Queſtio. viij.

Item quero. Quid eſt hoc quod modo plura petitis q̄ȝ olim: vt cū tunc vix in vna vel paucis villis ꝛ pauca poſtu laueritis: modo late per terram ꝛ oppida ꝛ caſtra peruagando plurima congregatis? Uidetur enim auaritia inter vos creuiſſe ꝛ cura ventris hanc vobis ꝓuidētiā perſua=ſiſſe: videtur etiam ꝙ ſpiritus extictio vos in cella quieſcere non permittit. Reſpōdeo. Uitioſos in hoc ꝛ ī alijs excuſare nō audeo vt dixi: ſed rationē pro illis qui ratione du cūtur ꝛ pia intentione omnia faciunt oſtē=dere beniuolis nūc intendo: quia maliuoli qui magis facta noſtra calūniari deſiderāt q̄ȝ agnoſcere veritatem: magis dolēt ſi oſtē ſa ratiōe eis materia ſubtrahit̄ detrahēdi. Quia inimicus vult pon⁹ cauſas malignā di cōtra eum quē odit ſibi adeſſe q̄ȝ abeſſe: vt non ex inuidia: ſed ex iuſticia eū ꝓſequi

videatur. ¶ Q₃ aũt nũc potius ꝙ olim vi-
demur mendicãdo plura colligere: inter a-
lias principales cauſas quas potes aduer-
tere veras eſſe: vna eſt ꝗ cũ olim pauci fra-
tres fuiſſẽt in ordine: nũc multo plures ſũt
vbiq₃ et plures pluribus indigent ꝙto nu-
merus numerũ excedit ⁊ omnibus q̃ neceſ-
ſitas requirit eſt magis opus. Nã dñs in-
fans natus modico diuerſorio et preſepio
cõtentus fuit: ſed aggregata diſcipulorũ
turba ad celebrationẽ paſchalis conuiuũ
q̃ſiuit ſibi preparari cenaculũ grãde ſtratũ
¶ Scd̃a cauſa eſt ꝗ inter plures ſunt etiã
debiles et infirmi maxime q̃ olim ſtrennue
religionis ⁊ ardue pauptatis pondus per
annos plurimos portãtes nũc ex humane
mortalitatis defectibus laxati: cogente ip-
ſa caritate non debẽt ipſi vt infirma peco-
ra relinqui: ſed pie quãdiu poterint fulci-
mentis corporaliũ neceſſitatũ pro mĩa ⁊ a-
liorum edificatione ⁊ pro iunioꝝ inſtructio-
ne ſuſtẽtari: et propter tales op₃ ⁊ expedit
plura peti. ¶ Tercia cauſa q꞉ plures mo-
do mẽdicantes ſũt in eccl'is de diuerſis or-
dinibus: et qḋ nobis ſolũ dabatur integrũ
nũc minuatim diuiditur inter plures: vn-
de cogimur nũc latius tãio vagari quomi-
nus in locis ſingulis datur nobis. Qḋ eñi
aliqñ offerebatur nobis nõ q̃rẽtib⁹: nũc
vix p diuerſa minuatim colligimus cũ ru-
bore. Et op₃ nos petere: q꞉ nõ petẽtib⁹ pa-
rũ datur: dũ ex multitudine petentiũ hoies
ſũt laſſati: Qui aũt p ſe nichil hñt neceſſe ẽ
eos omnia q̃bus indigẽt ab aliis poſtula-
re vel carere: niſi velint illicite acq̃rere: vel
quocũq₃ modo apud alios deſeruire: vl' ni-
ſi gratis eis donet. Quarta cã nõ tñ omni-
no cõmendabilis: ſ₃ p aliqua parte excu-
ſabilis accedit: quia qui non eſt patiens pe-
nurie in his quibus indiget: plura eum cõ-
quirere oportet ⁊c.

¶ Queſtio nona.

¶ Item quero Que põt eẽ hu-
ius ĩpacientie cã
niſi voluptuoſitas q̃ nil vult ſibi deeſſe illo-
rũ q̃ appetit: q̃ oĩs religioſitat₃ eſt extermi-
niũ? Rñdeo. Hoc et ſi in q̃buſdã habeat lo-
cum: nõ tñ eſt potior cauſa ſ₃ alie q̃dã. Una
q꞉ vt dictũ eſt: plures habemus debiles ⁊ in-
firmos ꝙ olim cũ oẽs fere erãt noui ĩ ordi-
ne: q̃ cũ laſſati iã et exhauſti ſint virib⁹: op₃
vt reficiãt ne penit⁹ deficiãt: qḋ eẽt contra
mĩe caritatis ⁊ diſcretiõis virtutẽ: cũ tales
maxime cõſilio ſuo ⁊ zelo et pietatis exem-
plo ſuſtentẽt ordinẽ in ſuo vigore ne ſubi-
to corruat a priſtina puritate. L₃ virtute
corporali iã nõ ſicut olim eminẽter extimẽ-
tur lucere, pꝑter corporis deſtructionẽ: aut
op₃ ꝗ cõtra mĩam deficere ſubito pmittãt
⁊ tũc ex hoc magis fouebit in ordĩe carna-
litas. q꞉ quil₃ iuuenis ⁊ ſanus ĩſtructus car-
nis prudẽtia cogitabit apud ſe dicẽs Si ta-
les viri p edificatiõe ordinis corpora ſua
tradiderũt oĩbus laboribus: mõ debilitati
ſic pmittunt abſq₃ mĩa perire volo mihi ca-
uere ⁊ parcere corpori ⁊ illud fouẽdo cuſto-
dire: ne michi ſiĺiter cõtingat. Et ſic aliq̃s
audebit de cetero vix feruẽter in dei ſerui-
tio ſe exercere. Si aũt dñt debiles miſeri-
corditer refoueri: expedit vt etiã alĳ q̃ vnũ
corpus ſocietatis cũ eis ſunt et eis ſeruiũt
⁊ labores ordinis p eis in domo / in diuio
officio / in frigore et petẽdis elemoſinis et
aliĳs obſequĳs patiũtur: aliquo mõ miti⁹
pertractẽtur ⁊ melius reficiãtur: vt minus
de illis ſcandalizent ⁊ minus murmurent
cõtra eos: q̃ ſi ipſi ſoli cõſumãt oĩa q̃ offerũ-
tur: ⁊ vt patiẽtius p eis laborẽt ⁊ hilarius
miniſtrẽt. et vt ipſi debiles minus erube-
ſcãt et cõfidẽtius audeãt neceſſitates ſuas
accipere. cũ videãt alios etiã ſecũ eſſe par-
ticipes in cõſolatiõe. Sani ergo fortes non
dñt pꝑter ſe iſta appetere nec ſue induſtrie
aſcribere qñ petẽtibus eis elemoſinã iſta
offerunt: ſed cogitare debẽt ſicut ⁊ veritas
eſt ꝗ deus ea pꝑter debiles miniſtrat. ꝯ in
tãta copia ꝗ exinde etiã ſani cõſolent. Pro-
pter premiſſas rões vult etiã deus verita-
tẽ ſue pmiſſionis et euidentiã ſue liberali-
tatis oñdere: dũ nobis q̃ nullos certos red-
ditus p ipſo habere decreuimus. ⁊ totã ſol-
licitudinẽ in eũ iactauim⁹: indulgẽtius ne-
ceſſaria miſtrat ꝙ aliĳs q̃buſdã q̃ lata p̃dia
hñt: ⁊ loculos plenos: ad hoc vt ei ſecurius
cõfidam⁹ et fidelius ſeruiamus
¶ Alia cauſa eſt. q꞉ eoꝝ q̃ nup de ſeculo ve-
nerũt: q̃dã delicate ſũt nutriti ⁊ cũ in ordĩe
ſubito cõtra ſoltũ cogunt aliter viuere in
labore ⁊ victu et cohertiõe magiſterũ trita
caro tenera langueſcit. ⁊ niſi clemẽter foue-
ant donec paulatim aſſneſcãt ordĩa pati ri-
gorẽ: aut ſp tabeſcẽdo lãgueſcẽt: aut ex ri-
gor₃ horrore ad vomitũ reuertentur ⁊ ideo
expedit vt ſupra. ¶ Tercia cã eſt ſpũalis
ſtudĳ: nã aſſiduũ lucrũ in ſtudio ſacre ſcri-
pture in deuotiõis deſiderio / in tẽtationis
certamine / in interne ſollicitudinis vigore
ita cõſumit ⁊ deſiccat vires corporis: vt ni-
ſi exteri⁹ q̃ñq₃ aliquãten⁹ refocillent: nõ va-
leãt diu ſubſiſtẽ. Q₃ aũt aliqñ lautiores ci-
bos et pot⁹ hñre videmur: hoc eſt pꝑe mẽdi-
coꝝ: q̃ dũ nõ refutãt ĩ poſteꝝ vt cumulos cõ-

gregent vt predia; lata cōparent: ſtatim co
medūt et bibūt ea que dn̄s adminiſtrat. Et
quia pro honeſtate et deuotiōe ſua plerīqꝫ
dāt nobis nō de vilioribus ſʒ de melioribꝰ
q̄ dn̄s dedit eis. etiā nos cū interim nō ha-
beamus alia q̄bꝰ vtamur ne videamur in
grati ⁊ auari comedimus ⁊ bibimus q̄ offe
rūtur nobis indifferēter tā illa q̄ꝫ alia iux-
ta; illud regule: de oībus cibis q̄ apponunt
eis liceat mādúcare. Mendicus em̄ ſi recu
ſat ea q̄ offerūt cū nō habeat vn̄ alia emat.
remanebit inanis. Qꝛ vero diuerſi diuerſa
et aliq̄n quaſi aduerſa mirant de nobis vt
cū illi reprehendāt in nobis carnalitatē a-
lij vero duriciā quilʒ pro viſu ſuoꝝ affectu
opꝫ nos ſingulis de ſuis q̄ſtionibꝰ rn̄dere ⁊
rōnē reddē lʒ ſeq̄ntia p̄cedētibꝰ ꝯtinuato ip
ſis ordie ad hoc nō cohereāt ſed mō de hac
mō de alia tractemꝰ ⁊c. ¶ Queſtio. 10.

¶ Item quero Cum omnibus debeatis cupe-
re vt ſaluētur vobiſcū: quare indifferenter
nō oēs recipitis q̄ deſiderāt: cū non arctet
vos p̄dioꝝ paucitas ſʒ apta ſit oībus via
mendicandi? ¶ Rn̄. Oēs q̄dē cupimꝰ ſalua
ri et nulli ꝓhibē poſſumꝰ licētiā mēdicitatꝫ
ſed oēs paſſim recipe nō expedit nobꝫ nec
eccl'ie dei. Nobis nō qꝛ varie ſūt cōditiōes
hoīm qualitates et mores. Multos ei ſepe
reciperemꝰ imbecilles q̄ nō poſſēt rigorē or
dis ſuſtinē: ml'tos paupes: q̄ nō ꝓ deo ſʒ ꝓ
ſuſtētatiōe viuē ꝯſiderarēt nobiſcū: ml'tos i
cōpoſitos moribꝰ quos vix corrigere ab ſo-
lita cōſuetudine poſſemꝰ et ꝑ tales diſſolue
ret̄ ordinis diſciplina ⁊ impediret̄ pfectꝰ
alioꝝ et nō ſufficerent eos alii paſcere nec
eis ſeruire nec īuenirētur tādē qui poſſent
eis preeſſe: ⁊ oēs ſimul in corpore ⁊ ſpiritu
quaſi cōfuſa multitudo periret: q̄ nec regi
valet nec cōgrue ſuſtētari. ¶ Eccleſie ſimi
liter nō expedit: qꝛ cū ſit ordo ad edificatio
nē eccleſie cōſtitutus ⁊ ml'titudo receptoꝝ
magꝫ ꝯfuſionē īduceret Nec de cōuerſione
ml'toꝝ exēplū edificatiōis accipet ſʒ ſcāda
lum: vbi religioſitatis excepto ſolo habitu
nichil inueniret. Minus em̄ malū eſt nō eē
religioſos vel noīe vel habitu vbi nō viuūt
ſicut religionis eoꝝ forma req̄rit q̄ꝫ vt ſint
et ꝑ vitā eoꝝ peruerſā alios ſcādalizēt: ſi-
cut melius eſt lucernā nō eſſe in domo q̄ꝫ eſ
ſe ibi tantū fetidā ⁊ nō lucentē. Nimis etiā
foret onerosū fidelibus tot mēdicos vnius
ordinis paſcere a q̄bus nullū vel modicum
haberēt edificatiōis preſidiū. Sed tot ⁊ ta
les ſolū recipi expedit: q̄ ſine onere eccleſie
paſci pn̄t ⁊ q̄ valeāt eccl'ie i ſp̄ualibꝰ rn̄dē hiſ
q̄ ab ea i carnalibꝰ recipiūt ꝓ corpoꝝ ſuſtē-
tatiōe ⁊c. ¶ Queſtio. xi.

¶ Item quero Cur nō laborā-
tis manibus ꝓ
victu vt nō ſitis eccl'ie oneroſi i elemoſinis
petēdis? ¶ Rn̄deo. Si de puro labore ma-
nuū deberemus viuere tn̄ vrgeret nos ope
ris inſtācia: ꝙ alioꝝ lucris intēdere nō poſ
ſemus nec diuina officia libere celebrare:
nec orationi libere vacare. Cū em̄ ad cōfeſ
ſionē vel predicationem frater vocaretur
reſpondere cogeretur: opus meum quo vi-
ctui meo hodie deſeruire debeo nondū ex-
pleui: et ille cui laboro priuſq̄ꝫ deſeruiam
non dabit michi mercedem debitam: ideo
non poſſum venire. Alij autem omnes pre
ter; infirmos laborant: alij in ſtudio vt fide
les erudiant; alij in diuino officio et laudi-
bus dei: alij in colligendis elemoſinis pro
ſuſtentatione communi: alij in officijs dōe-
ſticis infirmis et ſanis ex iniuncta obediē
tia miniſtrantes quidam qui ſciunt artes
aliquas mechanicas pro fratribus ⁊ extra
neis exercentes: ſicut mutuo cooperantur
inter ſe formice et apes: quidam per obedi
entiam miſſi diuerſas terras perambulāt
cū nūcios alios idoneos nō habeamꝰ et ſic
nullꝰ īpune ꝑmittit̄ ocioſꝰ ¶ Queſtio. 12

¶ Item quero Si de quolibet
ordine et religi
one poſſit quis tranſire ad regulam et or-
dinem ſancti Franciſci ſcilicet fratrum mi
noꝝ. ¶ Ad hoc ſine preiudicio melioris ſē
tencie reſpondeo ꝙ ſic vbi ſine ſcandalo a-
liorum poteſt fieri. Propter quod maxime
prohibetur nobis de quibuſdam religio-
ſis non recipiendis cum ſcandalum tale ſit
maius malum q̄ꝫ; aliorum receptio ſit bonū
Cum enim tria ſint principalia huius reli
gionis. ſ. obedientia / caſtitas / et paupꝰtas
et in regula iſta ſint quaſi altiora ⁊ ſtrictio
ra q̄ꝫ in alijs ordinibus et religionibꝰ ſicut
ptꝫ in regula iſta: conſtat ꝙ ſm̄ hoc religio
iſta altior ſit et ſtrictior alijs ordinibus et
ideo de qualibet religione poſſunt ſecure
ad iſtā intrare dummodo non ex leuitate
ſed ex ſpiritu dei ſint ducti. Nam et ſi ali-
qua ī quibuſdam corporalibꝰ exercitatiōi
bus ſtrictior vt in abſtinētia carniū ⁊ ſilen-
tio et officio eccl'iaſtico et ſimilibus. hec tn̄
ex ſublimiori obedientie paupertatis ⁊ ca
ſtitatis virtute facile recompenſātur: ſicut
modicum pondus auri in precio preualet
magno ponderi argenti vel alterius me-
talli. i. Thimothei. 4. Corporalis exercita
tio ad modicum vtilis eſt. ⁊c.

¶ Queſtio. xiii.

Item quero. Si de iſta religiōe poſſit aliquis ire ad aliam poſt factā in ea profeſſionē. ¶ Reſpondeo. Saluo meliori iudicio non: niſi per diſpenſationē ſedis apoſtolice: cum hoc expreſſe in ipſa regula prohibeatur. ibi. Nullo modo licebit eis. ⁊c̄. Nam cum non inueniatur altior regula vel ſtrictior ſeu equalis: patet ꝙ non licet cuiꝗ̄ per ſeipſum ad inferiorem ordinem tranſire. Lu. xiiii. Oēs qui vidēt icipiēt illudere ei dicētes: qꝛ hic homo cepit edificare ⁊ non potuit cōſummare.

¶ Queſtio. xiiii.

Item quero. Si liceat ordini eiicere aliquē pro demeritis: vł egreſſo et penitenti ⁊ petenti receptionē denuo denegare. ¶ Cū enī ordo in profeſſione verſa vice ſe obligauerit vt ſicut iſte ligatus eēt ordini ita ecōuerſo videtur ꝙ ordo tenetur ſemꝑ recipere ſi exigat: ne ꝓmiſſum ſuum videatur irritare ſi nollet eū tenere quem ſpopōderat nūꝗ̄ derelinquere. ¶ Videł etiā ꝙ ordo nō poſſit talē licentiare ad aliū ordinē qꝛ nō inueniet alibi qđ hic ꝓmiſit: ⁊ ita faceret eū voti ſui trāſgreſſorē ⁊ ſic peccaret. ¶ Videtur etiā ꝙ cū iſte nō poſſit cōpelli ad aliū ordinē cū nulli ordini ſe obligauerit niſi iſti: ⁊ nō debeat cogi inuit⁹ ad qđ ſe nullo voto aſtrinxit etiā ſi aliū ordinē inueniret iſti equalē: videtur iſte ordo eſſe in culpa ſi talis vageł in ſeculo: cū nolit eū recipere penitētē ⁊ ad aliū ordinē nō debeat vel nō poſſit eū ꝯpellere: ⁊ ſi punit eū vł excōicat ꝙ iniurieł ei: ymo ſi non teneł eū ordo recipere nec vult: iā punit nō ſuū ſubditum: ⁊ ſi punit eū corporaliter capiēdo vel caſtigādo: videł in canonē incidere iā late ſentētie cū ſit clericus vel regularis. Si autē ordo nō vult eū recipere ⁊ nō ꝯuenit eū aliā religionē intrare vel alii nolūt eū recipere ad quos licētiatus eſt trāſire ⁊ ꝑ hoc a fratribus ligatur excōicatione vel nō abſoluitur: ponitur ī laqueū ꝑplexitatis inexterminabilis vt quaſi ex oī parte precluſa ſit ei via ſalutis: quod videnti ſaluari non poteſt vel non debet fieri. Lu. ix. Filius hominis non venit aīas perdere ſed ſaluare. ¶ Ut autē ſuꝑ his apertior pateat rō qđ ordini vel egreſſo faciēdū ſit in iſtis. nota. Cū aliquis ingreſſū petit iſtius ordinis: ſi recipił. fit ei magna grā ⁊ multiplex: ⁊ de naufragio pcti eripitur et ſociatur illoꝝ collegio qui ambulāt in via dei tali ꝯditione: vt et ipſe gradiatur in eadē via cū eis ſeruando illa ꝓpter q̄ ordo eſt inſtitutus. Quādiu ergo ſic graditur poſtꝗ̄ ad ꝓfeſſionē receptus eſt: nō poteſt eū ordo abiicere: qꝛ ſicut ipſe iā ligatus eſt ordini: ita ⁊ ecōuerſo vt neutrū liceat alterū relinquere vllo modo. Si autē frater aliter viuit ꝗ̄ licet in ordine ⁊ ſepius correctus ſe nō ſufficiēter correxerit: ſi exceſſus occultus ſit: tolleretur ⁊ cum cautela ꝓpter ſcādalū: ne ſi abiiceretur cuꝫ eius culpa nō pateat: videretur iniuſte ꝓiectus. aut pctm̄ iniuſte ꝓpalareł: qđ vtrūꝗ̄ illicitū videł. Si ꝟo exceſſ⁹ ei⁹ graues fuerint ⁊ notorii ꝙ alii eius exēplo poſſint inficī ſi teneatur ī ordine ⁊ extranei ſcādalizarētur ꝙ talis in ordine ſuſtineretur: tum ꝓpter auferēdū ſcādalū. tū ꝓpter corruptionē ordinis ꝓcauendū debet eiici preuaricator voti et pacti ſui: qꝛ iam ordo non tenetur ei de ꝓmiſſo tenendi eum ſecum: qui ꝓmiſſum ſuum preuaricando pluries violauit. cum ideo ſit vocatus ordo ꝙ nil ī ſe inordinatum patiatur. Qꝫ ſi deo ꝑmittēte talis ſeipſum eiiceret: gratie ſunt deo referēde: nō qꝛ ille peccauit: ſed quia oues ſuas a peſtifera ꝯtagione liberauit. Gal. v. Utinam abſcindātur qui vos ꝯturbāt ſcꝫ puritatem veſtrā pacē ⁊ famā. Si autē allegał ꝙ miſero eſt miſeratio adhibēda vt iterū recipiatur in ordine: dici pōt. Crudelis eſt miſeratio vnde plures ⁊ meliores grauiter offendūtur. Sicut qui furē liberaret vn̄ pauperes ſpoliarētur: maxime cū tales lōgo vſu tepefacti. rariſſime vere ⁊ ꝑſeuerāter emēdātur: ⁊ facilis remiſſio aliis audaciā prebeat delinquēdi. ¶ Nec pōt allegare ſibi iniuriā ſi nō recipitur. qꝛ ipſe talē ſe fecit ex culpa ꝓpria ꝙ recipi ſit indignus: quin poti⁹ ordo habeat cauſā ꝯtra eū agēdi ꝓ eo ꝙ ſic ſe dehoneſtauit. Un̄ pōt eū punire ꝓ meritis vel tradere cui ſeruiuit: niſi faciat quod tenetur. Sedes enī apoſtolica que ius ſuū vnicuiꝗ̄ ſeruat ⁊ vult ordinē in ſua puritate perſiſtere nō cogit ordinem tenere illos quoꝝ conuerſatio nociua eſſet in ordine: qꝛ tūc punirēt inocētes ⁊ reos fouerent ⁊ occaſionē daret ordīs corruptioni ꝑ tales peſtiferos ſi eos recipi oporteret. Sꝫ ne dānabił̄r vagenł ī ſclo ex grā ſedis apłice ordo dat eis licētiā (quos iudicat nō recipiēdos eſſe) ad alium determinatum tranſeundi vbi ſaluentur ad quem etiam tranſire tenentur ſi ꝑfit: alioqn̄ nō erūt ī ſtatu ſalutꝫ: ſicut Loth nō volēs montē aſcēdere ꝯcedēte āgeloꝝ ſegor puula ſaluał. Propꝫ auctoritate nō poſſūt ordinē deſerere quē vouerūt nec alium intrare ſine ordinis ſui licētia. vł ſummi pō.

SS. ii.

tificis: quia vt dictum eſt ad inferiorem regulã non licet eis tranſire altiora ꝓfeſſis. Qꝫ autem talis alium cogitur intrare ordinem ſi in iſto non recipitur: cũ tamẽ aliũ non vouerit niſi iſtum: inde eſt: qꝛ cum vouit iſtum ſic alligauit ſe religioni: ꝙ ſecũdũ ius canonicum nullatenus redire põt ad ſeculum vel ad latiorem vitam tranſire ei liceret. Et ideo ſe demeretur in ordine quem vouit non retineri cum ex pctõ ſuo nõ ſit cõditio eius melior facta vt iam poſſit eſſe liber ſed potius deterior: oportet eum aliuꝫ ordinẽ intrare et illum ſeruare ſi vult ſaluari. et ad hoc cogit eum ſtatutũ vniuerſalis eccl'ie nõ ordo iſte: ex cuius gratia permittitur ei ad inferiorem ordinem tranſire cum ſuperiorem nõ inuenit: ne aditus ei ſalutis precludatur. Si aũt velit in ſeculo vagari ex quo ordo nõ vult eum recipere nec ad religionẽ cõcedatur ſibi tranſire in ſpacio temporis ſibi determinato: licet iam videatur ab ordinis iuriſdictione exemptus cum nolit eum amplius tenere: tamẽ ex auctoritate ſummi põtificis cuius iuriſdictioni non eſt ſubtractus: põt eũ ordo impetere ⁊ per cenſuram eccl'iaſticam vel etiã ad alias penas corꝑales poteſt cohercere euꝫ vice dñi pape: ꝙdiu non habuerit aliũ iudicem regularem cui ſe ſubiecerit regulam ⁊ ordinem illius ſtabiliter aſſumendo. Sponte etiam egreſſus ordinem iſtum: ſi non de licentia eius intrauerit alium ordinem ad quem licentiari poſſet: põt ꝯpelli vt redeat cũ adhuc ſit ſub iuriſdictione ordinis iſti⁹ a qua non poteſt ſemetipſum eximere: niſi fratres dent ei licentiam ibi ſtandi ⁊ nolint eum recipere vel tenere. Hec omnia iã ſtatuta ſunt: ne quis pedem ponat in lubrico et obſcuratus offendat: ſumptis leuib⁹ occaſionibus recedendi ab ordine vel ad alium prohibitum tranſeundi vel etiam inordinate viuendi.

¶ Queſtio. xv.

Item quero. Cũ multitudo ſit ſepe occaſio confuſionis eo ꝙ regi non poſſit: cur multiplicatis numerũ in recipiẽdo inutiles et oneratis voſipſos et alios? Reſpondeo. Inutiles oĩno ſcienter non recipimus: ſed preter ſpem noſtrã aliquotiẽs ſic cõtingit. Quatuor enim cauſis ſolem⁹ recipere ſupueniẽtes. Una eſt cõpaſſio perditionis eoꝝ qui vix extra ordinẽ in ſeculo ſaluarentur. ſicut qui de igne vel aqua periclitantẽ rapit velde alio diſcrimine. Secunda ꝓpter ꝑfectum ordinis qui ex ſcientia ⁊ induſtria. moꝝ honeſtate ⁊ reuerẽtia quorũdam futurus preſumit. Tertia propter alioꝝ edificationẽ: vt multi de talium cõuerſatione qui aliquo modo ſũt famoſi ĩ ſeculo emẽdẽtur ⁊ eoꝝ incitentur exemplo. Quarta ꝓpter precũ inſtãtiã quã ipi faciũt pro ſe ⁊ aliĩ ꝓ eis nimia importunitate obtinẽt aliquos recipi quib⁹ denegari nõ põt. Sicut aũt agricola ſepe ſeminat ⁊ plantat in ſpe ꝙ oĩa cõualeſcant: qḋ tamen plerũꝗ in aliquibus nõ eueniet: ita cõtingit ⁊ in religioſis ad ordinẽ receptꝭ. Luce. viij. Aliud cecidit ſec⁹ viã. ⁊c̃. Seminat plures ſulcos vt ſi aliqua pereant: alia pro illis conualeſcant. Si tamen omnes conualeſcerent: ſeges copioſior proueniret. ⁊c̃.

¶ Queſtio. xvj.

Item quero. Unde eſt ꝙ videmus aliquos religioſos morib⁹ diſtortos ⁊ rudes ſicut aliquos ſeculares ſuperbos/vanos/cupidos/inuidos/detractores iracundos/contumelioſos/deſides/diſſolutos/auaros/inuerecũdos/delicatos/guloſos/garrulos/laſciuos/⁊ quod ex his oriẽ forſitan incõtinentes? Reſpõdeo. Religio ẽ ſcola virtutum: in qua ſicut in aliĩs diſciplinis ⁊ artibus diſcẽdis incũbitur. Uidemus aũt ꝙ alius alio peritior eſt/alius rudior/alius diligẽtior/alius ſegnior. Hec autem differentia ex quinꝗ cauſatur. ¶ Una cauſa eſt ꝙ alicubi informatores habent quorum eruditione boni diſcipuli nutriuntur: vbi aũt nõ habentur: aut rudes in ſpiritualibus erunt diſcipuli aut erroribus variĩs ſub ſpecie boni per ſenſum ꝓpriũ ſeducuntur: habẽtes quidẽ zelũ iuſticie: ſed nõ ſecũdum ſcientiã: ⁊ ſic a perfectiõe virtutũ plurimi retardãt: vt vel malũ eſtimẽt bonũ aut minus bonũ putent optimũ aut aliã viam ꝙ debeant ad perfectionẽ tenendã. ¶ Secũda cauſa eſt defect⁹ ſeu copia bonoꝝ exẽploꝝ: qꝛ noui in religione ſepe tales fiunt: quales alios eſſe vidẽt: ſicut in ſigillis cera talẽ ymaginẽ recipit: qualis fuit impreſſa: ⁊ fiũt ſci cũ ſctis/boni cũ bonis/peruerſi cũ ꝑuerſis. ¶ Tertia cauſa eſt nouitas in religione: qꝛ incipiẽtes nõ poſſunt vel non hñt illa que habent ꝓuecti vel perfecti. Et ignoſcendũ eſt eis in aliquibus ⁊ patiẽter expectandũ: donec creſcant ⁊ adiſcãt que nõ dũ apprehẽdere valuerunt. Romanũ. xv. Debemus nos firmiores imbellicitates infirmorũ ſuſtinere ⁊c̃. Qui a puero exigit labores viri ⁊ ab infirmo vires robuſti ⁊ a ſcolari vnius anni vires magiſtri: imprudẽs eſt. ꝓ. hoꝝ. xiij. Cũ eſſem paruulus loquebar vt paruulus. ⁊c̃. Ex hoc arguit ſtolidas ſecu

lariũ quorũdã: q̃ dũ vident aliquẽ religioſũ in aliquo offendere: oẽs religioſos deſpiciũt quaſi oẽs tales ſint cũ ipſis videreť iuſtũ ſi ꝗs eos ꝑꝑ aliena vitia deťiores haberet. ¶ Quarta cã ẽ defect⁹ grẽ: nõ eĩ oẽs oĩa pñt. Sicut. n. multi vellent eſſe diuites ⁊ nõ poſſunt: ita nõ omnibus datur equalis gratia ſpũaliũ bonoꝝ. Rom. 7. Velle michi adiacet: ꝑficere aũt bonũ nõ inuenio

¶ Quinta cauſa eſt volũtas propria: ⁊ ſi nõ oĩa adſint predicta: dũ quis diu ſtetit i religiõe et bonoꝝ exẽpla deſpexit: doctrinam nõ curauit/ gratiã abiecit/ virtuti non ſtuduit/ vicijs ſe ſubdidit: ſicut heu plures ſũb religiõis habitu velut dealbata ſepulchra in ſcandalum alijs conteguntur. Math. 23 Ve vobis ſcribe et phariſei et hypocrite q̃ eſtis ſicut ⁊c.

¶ Queſtio. 17.

¶ Item quero Cum religio deberet eſſe ſicut ſpeculum in domo: in quo diſcant intrantes agnoſcere ꝺformitates ſuas vt eas abſtergãt: quare nõ oẽs diſcolos eẏcitis ꝑ q̃s religiõis puritas deformatur: ſi tñ nõ eſtis tales oẽs q̃ illos fouetis? Rñdeo Bona religio malos odit nõ fouet: nec tñ oẽs ꝑuos eẏcit. Et hoc his de cauſis. ¶ Una ꝑꝑ ſpẽ correctiõis ſicut egrotãs nõ eẏcitur i mare quãdiu ſpes vite fuerit: ita et de lapſis in ordine intellige, cũ multi lapſi ꝑ penitẽtiã ſurgẽtes: poſtmodũ ſani ꝑſeuerãt ⁊ aliquo tiẽs meliores ſiũt ꝙ̃ q̃ lapſi nõ fuerit: ſicut dauid ⁊ alij plures. ¶ Scđa ꝑꝑ defectũ probatiõis: qꝛ lꝫ ex aliq̃bus cõiecturis timeať aliq̃s mal⁹: tñ apte nõ videť cõitati. Sicut ſi aliq̃s timeať leproſus eſſe ex aliq̃bus ſignis et nõ põt adhuc plene iudicari: ſed latet morb⁹: ⁊ iõ inť ſanos adhuc tolleratur. ¶ Tercio propter ſcandalũ: qm̃ ffrib⁹ tãtũ notũ eſt crimẽ illius: ſꝫ apud extraneos reputať honeſtus: q̃ ſi viderẽt eũ eẏci et tñ nõ ſcirẽt cauſã: putarẽt ex inuidia fieri vl̃ cogitarẽt reliquos oẽs eſſe tales. cũ iſte de quo tm̃ preſumebãt occulte fuerit vicioſus Nã dñs cognouit iudã eſſe vicioſũ et in exẽplũ nobis tollerauit eũ: cũ crimẽ eius alijs foret occultum donec per apertam iniquitatem prodidit ſemetipſum. ⁊c

¶ Queſtio. 18.

¶ Item quero Cũ q̃lꝫ religio ſibimet placeat ⁊ alijs ſe preferat: q̃ ſũt maxime in q̃bus bona religio agnoſcať et in q̃bus alia melior alia eſtimať. ¶ Rñdeo Sepe in vno et in aliq̃bus precellit vnus ordo alteꝝ vt iſte in labore/ alter in ſilẽtio/ alius in abſtinentia et ſiľibus. Sꝫ gñaliter in iſtis agnoſciť quis ſit melior. ¶ Uñ ſi in ſtudio oĩs ꝟtutꝫ vt cõiter ꝑſone illius ordis feruẽtius ⁊ frequẽtius exercẽtur: maxime caritatis/ hũilitatis ⁊ interne deuotiõis eſt ſignũ bonuꝫ precellentie ⁊ ꝑfectiõis. ¶ Scđm ſi omnia vitia et ſcãdala odio hñt et ſollicite caueť et occaſiões pctõꝝ amputãt ⁊ extirpãt ⁊ mũdiciã diligũt et cõſeruãt ¶ Tercium eſt ſi boni apud eos diliguntᷣ ⁊ fouenť. ⁊ deſpectis alijs in regimine aiarũ ſoli aſſumunť ⁊ per eos maxime gubernať ordo. Eccľiaſti. 19. Qui negligit modica paulatim decidit ¶ Quartũ ſi a ſeculari frequẽtia ſe ſubtrahũt et honores fugiũt. diuitias nõ ambiũt et cõformari huic ſeculo tã in morib⁹ ꝙ̃ factis ſeu qualꝫ apparẽtia erubeſcũt. ¶ Quĩtum ſi dãnũ ⁊ iniurias illatas ac deſpectiones tacite ſufferũt: nec ꝑ querimonias vindicare ſe cupiũt: ſed deũ omniũ inſpectorẽ attendũt q̃ ſuos cũ vult põt defendere. Cuꝫ vero expedire eis nouerit ꝑmittit eos pro altiori premio tribulari ⁊ paciẽter ferunt donec placuerit deo aliter ordinare. Que iſta ſigna plenius hñt religiões: meliores ſũt: ⁊ q̃ minus ſũt minus bone: et q̃ nichil/ nichil ſũt: q̃ etiã ſingulariter l ſe hꝫ bon⁹ eſt etiã ſi alij communiter non hñt.

¶ Queſtio. 19.

¶ Item Uidemus ordines oẽs religioſoꝝ deficere in vita religioſa: etiã ſi in tẽporalib⁹ et i q̃buſdã cerimonialibus videanť ꝑficere. Cauſas hui⁹ defectus vellẽ ſcire ꝑcipuas. Aut eñ nõ debe retis incipere qđ nõ poteſtis perficere aut in inceptis ꝑ poſſe ꝑſeuerare alioq̃n preuaricatores voti merito reputabimini. ¶ Rñ. Omne qđ nõ hꝫ eſſe ſuũ a ſe: deficiẽdo decidit in nõ eſſe niſi ſuſtenteť ab eo q̃ dat ei eſſe. ſic et omnis ordo et oĩs hõ. Uñ nõ ſolum ordines religioſorum: ſed etiã epõꝝ et clericoꝝ et laicoꝝ et vniuerſalis ſtatus multum deficit quantũ ad cõmunẽ ſtatũ ab eo qđ in principio fuit: cũ oẽs fideles erant ꝑfecti ⁊ ſãcti quales nũc raro videmus. Act. 4. Multitudinis credentium erat cor vnũ et anima vna ⁊c. Licet autem olim communiter omnes boni et ſancti fuerint: tñ modo multo plures ſunt ſancti in eccleſia dei Sꝫ qꝛ mali plures ſũt: iõ nõ apparẽt ſãcti reſpectu multitudinis alioꝝ. Sãctitas etiã vera nõ conſiſtit in exercitatiõe corporali ſed in ꝟtutibus mẽtis. Et qꝛ iſte nõ apparẽt exterius niſi modice ex quibuſdam ſignis operũ et ſancti non querunt videri ab hominibus vt laudenť: ſed occultãt bona q̃ hñt ſin

gularíter pre ceteris:nõ pauci ſãcti mõ i ec
cl'ia vel ordinibus eẽ vident. Cauſe autem
quare cõitas in religiõe deficit: ſũt magis
cões inter alias. ¶ Una eſt multitudo ītrã
tiũ:qꝛ multi nõ põt tã facile flecti ſicut pau
ci:ſicut nauis magna difficilius gubernat
ꝗ̃ parua. Et vbi multa capita ibi multa ce
rebra q̃ oĩa non põt ad vnũ ſenſum deflecti
¶ S. ðã cũ ſubtrahũtur q̃ primo tenuerũt
ordinẽ in ſuo vigore vel cũ debilitãt in cor=
pore:nõ põt iunioribus ardua rigoris da=
re exẽpla ſicut prius ⁊ noui q̃ priora opa n̄
viderũt:imitant eos tñ in his q̃ nõ vidẽt
in eis ⁊ ſũt remiſſi et ſub ſpecie diſcretiõis
ne ſeipſos ſicut antiq̃ deſtruãt parcẽtes tor
pori. Et qꝛ internas ꝟtutes quas antiq̃ ha
buert nõ agnoſcũt vbiq neglecti ſũt:ꝙ nec
exterius exercent nec iterius ꝟtutes app̃=
hendũt. Etiã qꝛ antiq̃ nõ valẽt mõ eos exẽ
plo preire timẽt etiã eos in ꝟbo corrigere:
qꝛ ſolent dicere iuniores. Uerba quidẽ bo=
na ſũt que dicũt nobis:ſꝫ opera nõ oñdũt ⁊
ſic magis ſcãdalizãtur ¶ Tercia cã eſt:qꝺ
q̃lꝫ nõ didicit neſcit docere:cũ eiñ regimen
ordis deuoluit ad iſtos iuuenes tales nu=
triũt quales ipſi ſũt. ita ꝙ iã prior in fratꝝ
fabulã vertitur nõ trahit in exẽplũ:ymo ſe
tñ reputãt illis prioribus meliores:q̃ mi=
nus agnoſcũt q̃ ſint perfectoꝝ virtutes Et
dũ exẽpla quedã exteriori diſciplina cõſer
uãt in choro vel ꝓceſſionali igreſſu ⁊ ſil'ib⁹
audẽt aſſerere ꝙ ſtat⁹ ordinis nũq̃ fuerit
ita bon⁹. ¶ Quarta cã eſt:ꝙ paulatim ſub
intrãt nõ bone cõſuetudies:q̃ ſtatim ab a=
liĵs trahũt in exẽplũ. Et ſi aliq̃ zelũ dei hñ=
tes illa redarguũt audacter defẽdunt aliĵ
quare ſibi nõ liceat qꝺ aliĵ ꝑmittit et ꝓ le=
ge tenebit:cũ ex vſu iã cõueniẽs videat ita
ꝙ vix de cetero poterit extirpari. Rectores
quoꝝ ⁊ ſi talia nõ diligãt. tñ ne maius ma
lũ ſequat diſſimulãt vt pacifice cũ fratrib⁹
viuãt. Cũq vna cõſuetudo talis facta fue=
rit tollerabilis:conſeq̃nter introducit alia
quaſi coherẽs priori: vt ſi illa admittitur:
iſta ver⁹ tolleret. ¶ Quinta occupationum
freq̃nter emergẽtiũ:q̃ corda diſtrahit: affe
ctũ deuotiõis extinguit mores alterat ite=
rius occaſiones vicioꝝ inducit ⁊ ne de ſua
correctiõe efficaciter cogitẽt ſemꝑ noua im
pedimẽta religioſis innectit:donec tandeꝫ
ꝯſueſcãt ſola exteriora cogitare. Et obſcu=
rato ꝯſcie oculo. et cũ deſũt occupationum
cãs impudẽter q̃rere:ſicut Sãſon cecat⁹ in
carcere molã traxit. Judicũ. 16. Sũt et alie
ſpeciales cauſe quorundã ordinum: vt ni=
mia inopia:ex qua cogunt fieri ꝓprietarĵ
dũ ſibimet videtur quiſq prouidere. qꝛ nõ
ꝓuidet eis in cõi. Jtẽ nimie opes ex quib⁹
fiũt carnales ſuꝑbi ⁊ multipl'r vicioſi. Jtem
freq̃ntia inter ſeculares ex qua orit multa
rũ tentationũ carnaliũ materia ⁊ tp̃is ꝑdi=
tio. Jtẽ frequẽs mutatio ꝓlatoꝝ:q̃ ⁊ ſi ꝑ ꝑ=
te bona ſit inquãtũ mali abĵciũtur tñ i eo
nocius eſt ꝙ boni dũ cito ſperãt abſolui nõ
preſumũt aggredi vel nõ proficiũt vt refor
ment ſtatũ ordinis: ⁊ rebelles ſubditi poti⁹
laborãt vt deponant ꝗ̃ vt ſtatus debite re
formet Jtẽ ſi vnus prelatus qñq vult refor
matiõi intẽdere: ab aliĵs quoq̃ñ impedit
vel ad minus nõ iuuat ab his quoꝝ auxi=
lio indigeret: vt ꝓor nõ adiuuat ab abbate
vel abbas ab ep̃o ⁊ de ſil'ibus ſil'r iudicet:
vñ rebelles ſubditi appellãt ad illos quos
ſciũt ſibi in ſua rebelliõe fauere. Jtẽ ſi aliq̃
in vno loco diligerẽt reformare ſtatũ i me
lius: mittũtur ad aliũ locũ vbi nõ inueniũt
qꝺ querebãt. Ex his atq aliĵs cauſis ſtatus
religiõis deficit: vt nõ ſolũ fiat deterior ſꝫ
ẽt quaſi deſperabilis: ꝙ vix vnq̃ niſi de⁹ or=
dinet aliter reformet. Sꝫ qꝛ diligẽtib⁹ deũ
oĩa cooperãtur in bonum: quod nõ fit i cõi
põt fieri in ꝑticulari. Quilꝫ ꝓficere volẽs
ꝯuertit ad lucrũ ſuũ alioꝝ detrimẽtũ ⁊ oẽs
vias alieni defect⁹ ad ꝑfectum ſuũ cũ dei
gratia extorquet. Et ſicut electoꝝ gl'ia ex
hoc maior erit ꝙ reproborum ſocietati ad
mixti: eorum non imitantur exemplũ q̃ ſũt
ipſis tentationis et exercende virtutis ma
teria. ita et boni religioſi nunq̃ tanti fuiſ=
ſent meriti apud deum: ſi non a tepidorum
fratrum defectibus ad multiplicem virtu
tis luctam aſſidue expediti fuiſſent. Uñ a=
poſtolus inter cetera virtutum ſuarum me
rita quibus ſe miniſtrum chriſti excellẽter
gloriatur: enumerat pericula in falſis fra=
tribus. eo ꝙ ei et aliĵs bonis multiplex ſit
occaſio virtutis: ſcilicet ꝙ primo eorum pra
ua exempla ſunt bonis tentationis mate=
ria et ſic victorie cauſa ¶ Jtem ſecundo ze
lo iuſticie circa eorum vitia accẽduntur et
vruntur ſcandalis infirmorum. ¶ Jtẽ ter
cio eorum miſeriĵs compatiuntur ſicut ma
ter filio ad perditionẽ ꝓperãti. ¶ Jtẽ quar
to magis laborãt bonis exemplis eos cor=
rigere et monitis orationibus ⁊ beneficiĵs.
¶ Jtem quinto diſtortos mores patienter
tolerant et iniurias quas eis pro iuſticia
inferunt. ¶ Jtem ſexto ex eorum contuber
nio deſpectiones ſuſtinent ab extraneis:
quaſi ipſi ſint tales. ¶ Jtem ſeptimo
timidiores ac per hoc humiliores fiunt
et ne cadant ſollicitiores ſũt. ¶ Jtẽ octauo

deo magis referūt gratias ꝙ eos ne tales
eſſent benigne defenderit. Item nono ex
malis iuxta ſe poſitis virtutes iuſtorum
clarius elucent et pulchrius fulgent. Iſta
et alia bona ſunt que deus elicit ex cōſortio
maloꝝ cum bonis. Sicut enim accidenta-
le gaudium bonoꝝ cumulat viſa pena dā-
pnatoꝝ: ita etiam in eccl'ia quodāmodo de
corat rectitudinem iuſtoꝝ deformitas ini-
quoꝝ: diſponēte hac ſupna ſapiētia que nil
inordinatum i omni regno dimittit. etc.

¶ Queſtio. xx.

Item quero. Cum nichil debeatis ap
petere terrenū nec honores nec
res pro quibus ſolent homines inter ſe cō
tēdere et ſibi mutuo inuidere: que cauſa eſt
ꝙ ſepe videmus inter religioſos eſſe diſſē-
tiones et inuidias ſicut et inter ſeculares vel
aliqn̄ acriores. ¶ R̄ndeo. De his q̄ irrōna
biliter fiunt reddi nō poteſt ratio cōgrua
Unde ſi aliqui ſub habitu religionis tales
aliqn̄ videtur: nō eſt alia ratio niſi eoꝝ im
perfectio: et qꝛ habitus mentis non hꝫ inte
rius qḋ oñdit habit⁹ veſtis exteri⁹ et tōſura
capitis. Boni aūt ſi aliqn̄ diſſentire videtur
hoc his de cauſis fieri ꝯſueuit. Una cū non
oēs agnoſcant equaliter veritatem in om
nibus: cōtingit ꝙ aliquis intelligit illud ꝑ
alia parte non fore expediens vel aliud ma
gis fore expediēs ꝙ̄ illud. Et dū vterqꝫ hoc
ꝙ ipſe melius iudicat vult ꝓmouere et qḋ
nociuum credit vult impedire: ſic diſſentio
fit inter eos. i. diuerſa ſenſio: non ꝯuerſa cū
vterqꝫ bene intendit: ſicut inter paulum et
barnabā ꝓ Johanne diſcipulo quē voluit
barnabas aſſumere in ſocium predicatiōis
ſue: ſed paulus prohibuit timēs ne nō per-
ſeueraret in cōtinuatione laboris et ſic ꝑ eū
impediretur et ſic diſſentiebant. Et barna-
bas ſecū iohānē ſūpſit vbi minores habe-
ret labores. Paulus ṽo ſylam ſumpſit pro
fortioribus laboribus magis aptū vt diuer
ſis partibus diuiſi pluribus predicando ꝓ
deſſent. Sic in expoſitione beati Gregorij
orāte daniele dn̄m ꝓ ppl'i liberatione de ca
ptiuitate babilonica. angelus dixit ꝙ eius
oratio eſſet dudum exaudita: ſed princeps
pſaꝝ. i. angelus illius gētis cuſtodie depu
tatus reſtitit ſibi. xxi. diebus ne ſtatim libe
rarētur: ſed diutius afflicti plenius a pctō
purgarētur. Quid ergo mirū ſi boni' qñqꝫ ꝓ
bono diſſentire videtur ratiōe diuerſaꝝ ꝯſi
derationum ſi apoſtoli et angeli in eadē ra-
tione diſſentire inuenti ſunt? Nā iuxta hūc
ſenſum ſancti quandoqꝫ irratonabiliter et a
deo diſſētiunt: vt cum deus vult aliquē mo
ri quem ipſi diutius deſiderant viuere pro
aliorum profectu. vel cum ipſi putant citi⁹
mori quos deus vult pro eorum ſalute ad-
huc diutius in corpore laborare. Phil. j.
Deſiderium habeo diſſolui. etc. Alia cauſa
eſt qñ vnus non videt intentionem alteri⁹
que bona eſt: putat eum alia intentione ali
quid facere et diſplicet ſibi et diſſentit ab eo:
qui ſi ſciret nō diſpliceret ſibi qḋ facit et eēt
pacatus cum eo. Sic moyſes iratus eſt fi-
liis ruben et dimidie tribui manaſſe cū pe-
terent terram baſan et eſbon in poſſeſſionē.
Et ioſue iratus eſt eiſdem pro conſtructio-
ne altaris ſuper ripā iordanis ātēqꝫ agno-
ſceretur intētionem vtrobiqꝫ fuiſſe bonam
talis aūt ſignorātia nō ē ſꝑ culpabilis: dū tn̄
non ſit iudicium nimis preceps. etc.

¶ Queſtio. xxi.

Item quero. Cū religioſi tam ſtudio-
ſe ſolent abſcondere facta ſua:
ſuſpectum eſt apud eos eſſe aliqua indecē-
tia: cur enim ſic celantur cum bona non ſit
neceſſe celari. ¶ Reſpōdeo. Tria ſolēt ce
lari et abſcondi. ¶ Primum eſt ſingularia
bona ne de ſingulari gloria excellentia ꝓue
niat et meritum depereat. Math. v. Attendi
te ne iuſticiam veſtram fa. co. hoibus vt vi.
ab eis. etc. Item vicia et pctā ne ꝑcipientes
ſcādalizentur et qui peccantes aliquē ſcan
lizant duplici reatu obligātur. Math. xviij
Ue homini illi per quem ſcandalum venit.
Item quedam ſolent abſcondi a non intelli
gentibus que ea iudicarēt mala eſſe ex ſua
ſtoliditate: cum tamē coram deo licita ſint
vel etiam meritoria: nō ꝓpter hypocriſim
ſed ne illi exinde infirmētur: et ita nō ꝓpter
ſe tn̄ ſed magis propter illos occultant re
ligioſi facta ſua ne noceāt illis: quia nō pñt
omnium corda videre et omnibus ſatiſface
re quare hoc vel hoc fiat: cum ſeculares ru
des ſint et proni ſepius de religioſis ſiniſtra
ſuſpicari. Cum enim vidēt eos refectionē
accipere: iudicāt eos carnales. Cum vidēt
eos humiliter iocundos: iudicant eos diſſo
lutos. Cum ex zelo iuſticie vident ſe ab eis
pro vicio ſuo redargui: dicunt eos iracun-
dos. Cum vident eos neceſſaria vite men-
dicare cum aliunde non habeant: dicūt eos
auaros et ſic de ſingulis. Etiam que benefa
ciunt reprehendit: propter quod oportet vt
caueant aliene infirmitati et occultēt q̄ poſ
ſent ab aliis mala iudicari. Chorinthi. viij.
Uidete ne hec licentia veſtra offendiculum
fiat infirmis. Tribus modis ſeculares iu-
dicant religioſos. ¶ Primo opinando de
ipſis que omnia ſunt falſa que ipſi per ſe

confiugūt vel alijs inferētibus leuiter cre=
dūt: vt vulgus ruſticanū qđ dicit nos anti
chriſti prenūcios ⁊ ꝙ oēs guerras terrarū
et principū ſeminemus. ¶ Secūdo ꝙ illa q̄
ipſi ſolēt facere nō ſunt pctā: ꝙ cum vident
nos aliquādo facere eſtimāt ꝙ tali aīo fa=
cim⁹ vt ipſi: vt cōedere delicata ⁊ bibē allo=
q̄ feminas/eſſe hylares hr̄e ſpecioſas are=
as/munda edificia rōne ſani aeris et eccle
ſias decētes/⁊ zelo diſcipline inuicē accuſa
re et punire ⁊ ꝑ cautela de locis trāſmuta
re ⁊ ſit'ia: q̄ a bonis bono ⁊ a ꝑuerſis ꝑuerſo
aīo fieri ſolēt. ¶ Tercio cū dam⁹ eis cau=
ſā iudicādi et ſuſpicādi de nobis nō bona
talia exēpla eis oſtendendo q̄ merito ſīt rep=
hendēda In ꝑmo ſumus nos ſine culpa/in
ſecūdo indigemus bona cautela / in tercio
culpa nō caremus dātes eis ſcādali offen=
ſionē ⁊ miniſteriū religiōis vituperabile fa
ciētes: q̄bus debemus eſſe lumen ſane do=
ctrine ⁊ forma recte viuendi. Cū aūt deſpi
cimur ab alijs ſine cauſa ſiue culpa noſtra
ad profectū noſtrum cedit multiplicem.
¶ Primo pctā noſtra per hoc purgantur.
¶ Secundo bona noſtra magis tuta ſunt
a vana gloria ⁊ laude humana.
¶ Tercio humiliores reddimur corā ho
minibus.
¶ Quarto cautiores ſumus in v̄bis ⁊ fa
ctis ne opinionem eoꝝ confirmemus.
¶ Quinto minus ſumus eis familiares
ac per hoc magis in cella quieti
¶ Sexto patiētiā magis diſcimus ex ta
li deſpectione.
¶ Septimo interna conſolatio ſpiritus
impenditur querētibus pro exteriori ſub=
tracta.
¶ Octauo maius meritum ex his omni=
bus corā deo accreſcit. Hec et alia bona tā
ta ſunt: ꝙ ſi nō obeſſent alijs: libēter tolera
re debemus deſpici ab alijs ⁊ reprehendi
⁊ ꝑſecutiōes pati ꝓpter xp̄m ſine culpa ⁊c.

¶ Queſtio: xxij.

Item quero. Cū deberetis ſicut paupe
res xp̄i paupib⁹ eē familiariores
⁊ eoꝝ cibis ꝯtētari: q̄d eſt ꝙ magis frequē
tatis mēſas diuitū q̄ȝ pauperum ¶ Rn̄deo
Tria ſpecialiter inuitāt ad hoc: vcȝ nr̄a ne=
ceſſitas: qꝛ cū itinerādo ꝑ terrā laſſitudine
et fame fatigamur apđ illos prōptius ſpe
ram⁹ obtinere refectionē q̄ etiā ꝓ honeſta
te ſua pauē ſuū q̄buſlibȝ trāſeūtibus non
negāt: q̄ȝ alios quos neſcim⁹. Itē pauꝑeꝝ
inopia: qꝛ ſi forte nos hilarit̄ reciperēt: ex
pēderēt nobiſcū ꝓ ſua deuotiōe ł vno prā
dio nobis ēt dolētib⁹ vn̄ ipſi plurib⁹ vicib⁹
refici poſſēt. Itē ipoꝝ diuitū ſalus: q̄ per oc
caſionē ꝯcipiūt noſtri familiarē noticiam:
vt ad amorē dei ſic eos paulatim traham⁹
et ſalutis doctrinā eis ingeram⁹ et ꝑ tale
meritū deū eis ꝓpiciū faciam⁹ qꝛ paupes
ꝑ ſe ingerūt ſe ⁊ ſalutis ꝯſilia ſtudioſe req̄=
rūt qui nō hn̄t in hoc mūdo cōſolationem
ſuā: diuites aūt terrenis cōtenti vel mūda
nis negocijs occupati vel ſuperbia inflati
raro hūiliant ſe ad querēdū ſalutis ꝯſiliuȝ
niſi per occaſionē aliquā ad hoc a bonis ⁊
religioſis trahātur prudēter: ſicut dn̄s tra
xit zacheum ⁊ alios publicanos mānducan
do cū eis et docēdo: licet nō ignoraret pha
riſeos et ſcribas inde murmurare ⁊ mate=
riam querere detrahendi ⁊c.

¶ Queſtio. xxiij.

Item quero. Cum perſonarum acce=
ptio ſit apud deum culpabilis ⁊
ab apoſtolo iacobo prohibita: quare vos re
ligioſi magis honoratis diuites q̄ȝ paupe
res et promptius eis ſeruitis in confeſſio=
nibus audiendis et alijs conſilijs et obſe=
quijs ſicut ſepe videmus et ſcimus. Reſpō
deo. Deus puſillū fecit equaliter ⁊ magnū
⁊ equaliter eſt illi cura de omnibus inq̄ȝtū
factura eius ſunt ac ad ſalutem pertinent
ſempiternam ideo igitur nos omnes dili=
gere debemus in dn̄o et tā diuitum q̄ȝ pau
perū ſalutem deſiderare ⁊ pro poſſe noſtro
promouere ſicut expedit his et illis. Unde
ſi pauper melior eſt diuite: plus debemus
eum diligere: tamen diuitē plus honorare
quadruplici ratione. ¶ Una quia cum de=
us in hoc ſeculo diuites et potentes pretu=
lit pauperibus quo ad mundi gloriam vbi
eſt neceſſe alios alijs ſubeſſe vl' preeſſe: nos
honorando potentes eius ordinationi cō
cordamus: quos et ipſe deus honorauit in
hac parte. ¶ Alia ratio propter infirmita=
tem ipſorum diuitum qui ſi non honorarē
tur: indignando magis infirmarentur ⁊ de
teriores efficerentur ⁊ grauamen nobis et
alijs pauperibus inferrent ne quod offen=
diculum demus infirmis: ne per nos dete
riores fiāt qui omnes debemus potius ad
meliora trahere ⁊ prouocare. ¶ Tertia qꝛ
maior vtilitas ꝑuenit ex correctione vnius
diuitis q̄ȝ plurium pauperū. Pauperis au=
tem ſalus ſibimet prodeſt diues autē emē=
datus multis prodeſt tam propter exem=
plum aliorum qui inde edificantur et pro=
uocantur ad bonum: et propter alia bona
que per eum promouentur in alijs et mala
impediuntur. Eccleſiaſt. x. Qualis rector ci
uitatis tales habitantes in ea. Conuer=

ſio conſtantini imꝑatoris ad fidē pl⁹ ꝓfuit
eccleſie i plurib⁹ ꝗ̄ mltoꝝ alioꝝ. ¶ Quarta
cū a diuitib⁹ plus recipiam⁹ de corꝑali ſub
ſidio eo ꝙ magis abūdāt in talibus iuſtuȝ
eſt vt et eis vicē rependamus ⁊ ꝓniores ſi=
mus eis ad obſequia ſpecialia impēdēda.
Pauꝑes etiā facili⁹ expediūtur q꞉ tātis ꝑ
plexitatib⁹ nō ligant diuites ꝗ̄ꝯ pluribus
laq̄is irreti. frequētioribus ⁊ diligentiori
bus indigēt ꝯſilijs. Jdeo neceſſe eſt nos cir
ca illos ſtudioſius occupari. ne ꝓfundi⁹ in
pctō mergant. Nā (vt dictū ē iā) ꝗ potētem
in bono ꝓmouet multos iuuat. Sicut ecō=
uerſo ipi⁹ ſubuerſio mltoꝝ ē detrimētū ⁊c.

¶ Queſtio. xxiiij.

Item quero. Cū regl'a dicat ꝙ nil
ꝓpriū debeatis habere nec
in ſpeciali nec in cōi ⁊ vos habetis domos
hortos. libros veſtes et alia victui neceſ=
ſaria ꝓ tpe quō poteſtis trāſgreſſiōis hmōi
excuſare bona ꝯſciētia? ¶ Rn̄deo. Uidem⁹
in ſeculo famulos dn̄oꝝ panē nō ſuū come
dere tecto nō ſuo ꝯtegi ⁊ rebus alienis vti
vcȝ dn̄oꝝ ſuoꝝ. Sic ⁊ alij ſepe ꝯceſſis vtū
tur tā veſtib⁹ ꝗ̄ alijs rebus de illoꝝ volū=
tate quoꝝ res ſūt. Sic ⁊ nos vtimur rebus
neceſſarijs pro corꝑe quas tn̄ nec in ſpecia
li nec in cōi nobis appropriamus. Regula
eniȝ non dicit nos nichil debere habere ſȝ
nichil nobis appropriare. Unde vſum reꝝ
neceſſariaꝝ habere poſſum⁹ nō ꝓprietateȝ
alioquin nec veſtē nec cibū nec aliq̄d aliud
in vſum recipere deberem⁹ qḋ eſſet contra
oēm rationabilē itellectū. Preſul em̄ ſedis
apoſtolice qui eſt generalis ●m pauperuȝ
eccleſie prouiſor ſpecialiter noſtri ordinis
curam habēs oim̄ mobiliū que ordini con=
ferūtur: ꝓprietatē ſibi aſſūpſit exceptis his
q̄ iorū dn̄iū ſibi ꝯferētes retinuerūt ⁊ nobis
vſū earundē reꝝ ſolū cōcedit: vt ſemꝑ alie
no victu ⁊ veſtitu ⁊ tecto ⁊ alijs vtenſibili
bus abſq̄ ꝓprietatis iure ex ipius cōceſſio
ne vtamur. Sicut familia patriſfamilias
que rebus dn̄i ſui vtitur taȝ in abſentia ꝗ̄
in ei⁹ preſentia corporali ſcḋȝ ipi⁹ diſpoſi
tionem. Et elemoſina que nobis a fidelib⁹
datur tranſit in vſuȝ noſtrum ⁊ i illius dn̄i
um qui eſt principalis ordinis noſtri diſ=
penſator cui parati ſumus omnia que ha=
bemus cum iuſſerit tanꝗ̄ domino prout cō
uenit reſignare vt nichil iuxta hoc proprie
tatis habentes regulam noſtram bona cō=
ſcientia obſeruemus ⁊c.

¶ Queſtio. xxv.

Item quero. Cum iterum regu=
la dicat ꝙ nec per vos nec
per alios debeatis recipere denarios vel
pecuniam videmini ꝑ contrarium hoc fa=
cere. tā petendo pecuniā ꝗ̄ reponēdo ꝗ̄ ēt
diſpenſando: q꞉ et ſi perſonaliter eam non
cōtrectatis: tn̄ per alios eā ſeruari et reci=
pi facitis ⁊ diſtribui ſicut vultis et tn̄ inhi
betur ſicut ꝑ preceptū vt nō habeatis ſuꝑ
hoc poteſtatem diſpēſandi: neſcio quō hāc
trāſgreſſionem excuſare poteſtis. Si autē
non poſſet hoc precptū ſeruari: non debere
tis vouere et potius eſſet a regula recedē
dum ꝗ laq̄us eſſet vouētibus cuȝ ſeruari
non poſſet. ¶ Rn̄deo Multa putantur ma
la ꝗ̄diu non intelligūtur: que intellecta ra
tionabilia et iuſta videtur ſic ⁊ in iſta que
ſtiōe apparet. Rl'a ꝓhibet nec ꝑ vos ꝑ in=
terpoſitā ꝑſonā nos recipere pecuniam vt
noſtra ſit ⁊ nos dn̄i ⁊ poſſeſſores pecunie ſi
mus quaſi rei ꝓprie: ſed cōcedit ꝙ ꝑ ami=
cos ſpūales ꝗ ꝓ deo nos ſpiritualiter dili=
gunt. i. caſte et iuſte neceſſaria procurem⁹
que tali modo vtraq̄ cōgrue obſeruantur
ꝙ ea que ſine pecunia nō pñt ꝓcurari aut
per ipſos procurentur qui fratribus dant
elemoſinaȝ aut ꝑ eoꝝ nūcios vt cū aliquis
ꝓcurat fratribus librū ſcribi vel veſtē fie=
ri vel domū vel aliud ſuis laboribus ⁊ ex=
pēſis Aut ſi fratres iſta ꝓcurāt illi ſoluūt
pecuniā illis qui fratribus cōmodauerūt.
vn̄ iſta ſūt ꝓcurāda: vt cuȝ fratres faciunt
librū ſcribi alius ſoluat expenſas ꝑ ſe vel ꝑ
nūciū ſuū: aut ſi aliqui volūt dare ffib⁹ ele
moſinā pecunie poſſunt cōmittere alicui ꝗ
noīe ſuo eā ſeruet ꝓ vtilitate tn̄ fratruȝ vt
vice eoꝝ qui ſibi cōmiſert pecuniā ꝓcuret
inde fratribus ſecūdū ꝙ voluerit ſcḋm ꝙ a
fratribus inſtruitur per ſe vel per alios ꝗ
aptius ea promouent que ſibi fuerant cō=
miſſe. Et ꝑ omnes iſtos nō recipiunt pecu=
niam fratres: ſed illi per ſe pro illis qui ſi=
bi commiſerunt pecuniam conuertunt eaȝ
in vtilitatem fratrum vicem illorum gerē=
tes in eo ꝙ ſeruant et diſtribuunt ipſam
pecuniam. que adhuc illorum eſt qui dede
runt etiam ſi neſciunt adhuc ſeruari. offe=
rentes autem vicem fratrum in eo ꝙ eoꝝ
vtilitatem promouent de pecunia alioruȝ
non tenet. Fratres enim ꝗ̄diu pecunia nō
eſt redacta in rem aliam qua eis vti licet
non habent eam pro ſua ſed illius qui de=
poſuit eam licet ſcient eam pro ſua vtilita=
te ibi repoſitam Sicut cuȝ dominus cōmit
tit ſeruo ſuo pecuniam ſuam vt michi inde
emat tunicam interim eſt domini ſed em=
pta tunica mea erit. Secundum hanc viā
et cautelam fratres et per amicos ſpūa=

ſes et quoſlʒ procuratores ⁊ mediatores ꝓ
curãt neceſſaria nec recipiũt pecuniã ꝑ il-
los procuratores: ſed illi ſeruãt illã nomie
dantiũ et vice ipſoꝝ vertũt eã in vtilitateʒ
fratrũ vt dominiũ pecunie nõ trãſeat in ꝓ-
prietatẽ fratrũ Unde cõditor regule magꝫ
intẽdit fratribus precludere viã auaricie
in poſſeſſione pecunie per quã oĩs religio
ſuffocatur: ꝙ obſtruere eis oportunitatem
neceſſaria procurãdi. Sedes etiã apoſtoli
ca cuius acta toti eccleſie diiudicãda expo
nũtur ⁊ venerãda ipſã regulã cõfirmando
nõ approbaſſet ſi in ea aliqͩ incõgruũ ⁊ in-
obſeruabile proſpexiſſet. Ideo vouentibus
eã non eſt laqueus ꝑplexitatis licet indige
ant diligẽti cautelaʒ ne offendãt cõtra eam
ꝗ debẽt aliqua neceſſaria ꝓ pecunia procu
rare que tñ cautela magni eſt meriti ꝙuis
illi tuti⁹ ambulẽt ꝗ ſe ſubtrahũt a talib⁹ ne
gocijs: ꝗ ad ea ex officio non coguntur

¶ Queſtio. 26.

¶ Item quero Cũ res male ac quiſite deo ſint odibiles Eſaie. lxi. Ego dñs odio hñs rapi
nã in olocauſtũ: cur recipitis vel petitis e-
lemoſinã ab illis ꝗ iniuſta lucra ſectãtur?
¶ Rñdeo. Quidã ſũt qui ſolũ hñt res male
acqͥſitas et pñt certe ꝑſone inueniri qͥb⁹ cõ-
petit recõpẽſatio vbi tales ſcimus de cete-
ro nõ debem⁹ ab eis elemoſinã petere ſiue
accipe qꝛ oĩa q̃ hñt ſunt alioꝝ qͥbus tenenᷣ
reddere vel oẽs vel aliq̃: ꝙ ſi aliquẽ nõ oẽs
tũc vaga reſtitutio de eis dãda eſt ⁊ i pias
cauſas erogãde. Quidã aũt hñt iiuſta bo
n●ita ꝙ ſi dãt elemoſinã tñ per hoc nõ ſiũt
impotẽtes qn adhuc habeãt vt poſſint re-
ſtituere certis ꝑſonis qͥbus debẽt vnde pñt
elemoſinã facere de reſiduo. A primis aũt
non poſſumus elemoſinam accipere niſi
ignorantia vel extrema indigẽtia vel pre-
ſumptio ꝙ creditores velint nos recipere
nos excuſet. Unde quando non conſtat de
vero aliquem iniuſta detinere bona nõ te-
nemur leuiter credere eum tanti criminis
eſſe reum cum de quolibet teneamur pre-
ſumere meliora. Mendicitas noſtre pro-
feſſionis et quia deo debita pauperib⁹ xp̃i
largienda ſunt excuſat nos i hac parte ple
nius ꝙ illos qui ex alijs rebus habent vn
de valeant ſufficienter ſuſtentari. vbi ta-
men publica fama clamat aliquem eſſe de
primis predictis: etiam ſi aliter nõ conſta
ret propter ſcandalum non expedit ab eo
recipere vel petere elemoſinam. niſi forte
talibus qui ex profeſſione vel officio hñt
ꝙ debent raptores ad reſtitutionem indu
cere qꝛ vtiliter gerunt in hoc negociũ ſpo-
liatorum. Et dignus eſt tunc fidelis opera
rius cibo ſuo. cum nemo teneatur ſuis ſti-
pendijs militare. Ad hoc autem vt poſſim⁹
peccatores ad emendationẽ monendo idu
cere: concedit nobis ſedes apoſtolica etiaʒ
in terris excommunicatorum libere com-
morari et ab eis tunc elemoſinam recipe-
re maxime ſi aliũde non poſſemus ſuſten-
tari. Si enim boni de medio malorum tol
lerentur quis eſſet qui malos ad bonũ ver
bo et exemplo moneret ⁊c.

¶ Queſtio. xxvij

Item quero. Que ratio ẽ ꝙ clerici ma gis oderunt nos et perſequun-
tur ꝙ laici et ſimplices ſacerdotes? ¶ Re-
ſpondeo Sicut nõ omnes laici diligũt nos
ſic nec omnes clerici odiunt nos. Si qui
autem videntur nos odire hoc quinqꝫ de
cauſis poteſt eſſe. ¶ Una ꝙ timẽt nos ꝙ ip
ſoꝝ facta ⁊ exceſſ⁹ vel defectus pleni⁹ agno
ſcamus ⁊ ſeuerius arguamus: quo clarius
videmus quales eſſe deberẽt ⁊ non ſunt ꝑ
quos eccleſia gubernatur. ¶ Scda ꝙ inui-
dẽt nobis ꝙ ſum⁹ hoibus gratiores ⁊ ipi cõ
parati nobis appareãt in vita vel ſciẽtia vi
liores vꝉ etiã idoctiores i doctrina. ¶ Ter
tiã ꝙ dolẽt ſup ꝯfeſſiões ſecreta eorum ab
alijs qui cõſocij fuerint ꝑcipim⁹ dũ timẽt ꝑ
illa magis vileſcere vꝉ forte ꝑſõas illas nr̃o
conſilio ab eis auertit ad meliora cõuerti.
¶ Quarta ꝙ timẽt ſibi aliqua ꝑ nos emo-
lumẽta ſubtrahi dũ elemoſynasque dãt nr̃
nobis arbitr●ur ſibi fore dãdas ſi nos nõ
eſſemus. Et hec videt potior eẽ cauſa pluri
bus ꝗ nos odiunt ſʒ ſi plus inhiant lucris
pecuniaꝝ a ſuis ſubditiꝫ ꝙ fructui aiaꝝ. ⁊c.
¶ Poteſt etiã quinta cauſa eẽ ꝙ diuina iu
ſticia illos qui quãto amplius cognouerũt
et ſpreuerunt ex quibus maiora beneficia
contulit et ingrati fuerunt ⁊ grauius cete-
ris offenderunt ⁊ frequentius eum indigne
contrectant ⁊ percipiunt tanto magis indu
rat et profundius cadere permittit vnde
non ſolum ipſi ſint mali in ſe: ſed etiam ali-
os ſecum malos eſſe deſiderent et bonos
odiant: et quos imitari nolunt optent non
eſſe et perſequantur eos quos ſibi diſſimi-
les eſſe dolent Salomon. Grauis eſt no-
bis ad videndum. Et tunc ibidem plures
de predictis tanguntur. Laici vero quia
de predictis cauſis minus habent ideo
min⁹ nos odiũt immo etiã diligũt. ꝗ ſentiũt
nos ſalutẽ ſuã diligere ⁊ ſperãt ꝑ nos eam
fideliter apud deũ ꝓmouendã ore meritis

et doctrinis Clerici etiã q̃ ſane ſapiũt eadẽ
ratiõe nos fouẽt ⁊ diligũt quaſi filios ſuos
et vacatores ⁊ coopatores tã ſue ſalutis
q̃ȝ ſue ſollicitudis ſibi cõmiſſe. in ſuis ſubdi
tis neceſſarios adiutores ⁊ onerȝ ſibi impoſi
ti fideles ſubleuatores Et de iſtis ſatis ⁊c.
¶ Expliciũt derminatiões quarũdã q̃ſtio-
nũ ſup regulã bti Frãci. a ſancto Bonauẽ
tura cardinali edite.

¶ Deffẽſoriũ venerabil' inceptorȝ magri
Guillermi okam ⁊ frȝ ſuoꝝ ordis mioꝝ de
paupꝑtate xp̃i ⁊ frȝ mioꝝ ac ſtatu euãgelico
ꝯtra multipharios ⁊ varios errores Johis
pape. xxij ꝑ modũ epl'e ad vniuerſos xp̃i fi
deles i ſubſidiũ ⁊ deffẽſionẽ oppreſſe ṽita-
tis autentiſſime ⁊ catholice deſcriptum.

Niuerſis xp̃i fi-
delib⁹ p̃ntes lr̃as inſpecturis
hũiles xp̃i paupes fideles et
catholici opp̃ſſi, ꝑ deffenſione
ṽitatis fideiq̃ȝ xp̃iane. Salu-
tẽ ⁊ pace i eo q̃ cũ eſſet diues, ꝑ nobis paup
fact⁹ ẽ. Et tradidit ſemetipſȝ ꝑ nobis, et la-
uit nos a pctis nr̃is in ſanguie ſuo. Verita
tẽ ſapiẽtis ai⁹ nõ recuſat. Nec fides recta
patit̃ q̃ȝcũq̃ȝ iacturã. Sine fide ſiquidẽ ſcbȝ
aplȝ ipoſſibile ẽ placere deo Alm⁹ xp̃i ꝯfeſ
ſor ⁊ vite ipi⁹ p̃cipuus imitator Frã. ac ei⁹
ſtigmatib⁹ mirabilit̃ iſignit⁹ diuio ſpũ il-
luſtrat⁹ p̃dixit rl'aȝ ſuã ⁊ vitã xp̃i accerrie i
pugnãdã. Et ſupuenıẽt tẽptationes imẽſe
Et q̃ fuerit tũc ꝓbati accipiẽt coronã vite.
Ve aũt illis q̃ de ſola ſp̃e religiõis ꝯfiſi tepe
ſcẽt nec reſiſtẽt ꝯſtanter tẽptationib⁹ ad ꝓ-
batioñe electoꝝ ꝑmiſſis. Qui vero ſpũ fer-
uẽtes ex caritate et zelo ṽitatis adhere-
bũt pietati tanq̃ȝ i obediẽtes et ſciſmatici ꝑ
ſecutiões ⁊ iiurias ſuſtinebũt. Nã pſequẽ
tes eos a malignis ſpiritibus agitari ma-
gnũ eẽ obſeq̃ũ dei dicẽt: tã peſtilẽtes hoies
interficere ⁊ delere de t̃ra. Erit eñi refugiũ
afflictis dñs ⁊ ſaluabit eos q2 ſperauerunt
i eo. Et vt ſuo capiti ꝯformẽt̃ fiducialit̃ agẽt
⁊ ꝑ mortẽ vitã mercãtes et̃nã obedire deo
magis q̃ȝ hoib⁹ eligent. et mortẽ poti⁹ q̃ȝ cõ
ſẽtire falſitati ⁊ ꝑfidie. nuilaten⁹ formida-
bũt Nã veritas a p̃dicatorib⁹ tũc opiet̃ ſilẽ
tio aut ꝯculcata negabit̃. Et vite ſctitas a
ſuis ꝓfeſſorib⁹ habebit̃ in deriſũ q̃re dignũ
dignis nõ paſtorẽ ſȝ exterminatorẽ mittet
eis dñs ieſ⁹ xp̃s Et q̄ aliq̃s nõ canonice ele
ct⁹ ⁊ ifect⁹ heretica prauitate i articl'o tribu
latiõis illi⁹ ad papatũ a ſũpt⁹ ml'tis mortez
ſui errorȝ ꝯtradictorib⁹ ꝓpiare conabit̃ hec
ꝓphecia dei prīs ad lr̃am cernit̃ adipleta ī

Joh. xxij. q̃ x̃pũ in ip̃o fuit ꝑfectionẽ euan-
gelicã ⁊ totũ ſtatũ eccl'iaſticũ exterminauit
⁊ ml'tas hereſes i eccl'ia ſeminauit. Prout
l. iiij. ſtatutȝ ſub forma bullaꝝ extrauagã-
tiũ ꝑ ipſȝ editȝ euidẽter annotat̃. Quoꝝ p̃-
mũ incipit ad cõditorẽ canonũ. Scbȝ cũ in
ter nõnullos. Tertiũ q2 quorũdã mentes.
Quartũ q2 vir reprob⁹: quoꝝ erroꝝ i p̃di-
ctis ſtatutis ꝯtẽtoꝝ aliq̃ de plurib⁹ cũ eoꝝ
veris reprobatiõibus hic breuiter ſubſcri
bũtur. ¶ Primus error.

Rimus error eſt
Q2 dñs nr̃ ieſ⁹ x̃pũ hõ viator
mortalis imo iq̃ȝtũ crucifixus
fuit ṽus rex i tꝑalib⁹ hñs ṽuȝ
vniuerſale regnũ ⁊ dñiũ oĩȝ re
rũ tꝑaliũ hui⁹ mũdi Qui error ſcripture ſa
cre ⁊ ſctõꝝ doctoꝝ ⁊ prȝ doctrine ꝯtradicit
a pte. Q̃ḃ aũt ſcripture ꝯtradicit pȝ ꝑ illḋ
qḋ legit̃ Joh. xviij. xp̃ȝ dixiſſe pilato regnũ
meũ nõ ẽ de hoc mũdo. Si ex hoc mũdo eẽt
regnũ meũ miſtri mei vtiq̃ȝ decertarent vt
nõ traderer iudeis Nũc aũt regnũ meũ nõ ẽ
hic. Et' Joh. 6. Jeſ⁹ ĝ cũ cognouiſſet q̄ vẽ-
turi eẽnt vt raperẽt eũ ⁊ facerẽt eũ regẽ fu
git iteꝝ i mõte: ſol⁹ ĝ vitauit regnũ ⁊ regna
re i tꝑalib⁹ ſm̃ hoc ⁊ Lu. xij. Ubi cuidã de
turba dicẽti ſibi Magiſter dic fr̃i meo mõ
vt diuidat mecũ hereditatẽ R̃ñdit dicẽs hõ
q̃s me ꝯſtituit iudicẽ aut diuiſorẽ ſup vos
Cõſtat ĝ q̄ ad regẽ tã q̃ȝ ad ordinarium iu
dicem ſpectat de hereditatũ diuiſionibus
iudicare ⁊ cogere ad eaſdẽ Ergo nõ regna
uit tꝑalit̃ Alit̃ falſũ dixiſſet q̄ nõ ꝑtinebat
ad eũ. Et ſic articul⁹ iſte ꝯtradixit ſacro tex
tui ¶ Q2 aũt aduerſet̃ dictis ſctõꝝ doctoꝝ
pȝ. Ait eñi Aug. in quodã ſermone de ino-
cẽtibus. Putabat ſe infelix tyrãnus dñi ſal-
uatoris aduẽtu regali ſolio detrahẽdũ Sȝ
nõ ẽ ita. Nõ eñi ad hoc venerat xp̃s vt alie
nã gloriã iuaderet ſȝ vt ſuã donaret Non
iuq̃ȝ ad hoc venerat xp̃s vt regnum terre
ſue p̃riperet. ſed vt celeſte donaret. Non
venerat ad poteſtates dignitateſq̃ȝ rapiẽ-
das ſȝ ad cõtumelias ꝑferẽdas. Nõ enim
ad hoc venerat vt illud ſacrũ caput ad dya
dema gẽmarũ ſed vt ad coronã ſpineã pre
pararet. Nõ inq̃ȝ venerat vt ꝯſtitueret̃ ſu-
pra ſceptra magnificus. ſed vt crucifigeret̃
illuſus. Itẽ idẽ Aug. in epl'a ad mãdurien
ſes dicit ſic Itaq̃ȝ nõ xp̃s regno decoratus
nec xp̃s terrẽnis opib⁹ diues nec xp̃s vlla
t̃rena felicitate p̃fulgẽs. ſȝ xp̃s crucifix⁹ ꝑ to
tũ orbẽ terraꝝ p̃dicatur hoc ibi Itẽ amb.
ſup Lu. li. iij. ſup illud dabit illi dñs deus

ſedem dauid patris eius ꝛc. Ergo ſi angelo
nō credis ipſi ſaltem dn̄o crede dicenti. Tu
dicis qꝛ rex ſum ego. Nūquid ergo ipſe mē
titus eſt qꝛ regnare ſe dr qui nō regnauit ī
terris? Quomodo ſcriptura ſoluit̃ qui regē
eum dixit et non regnare aſtruit? Et infra
Qui dicit non eſſe de hoc mundo regnum
ſuum oſtendit eē ſupra mūdū et ita erat re-
gnū eius ꝛ non erat. Nō erat ī ſeculo ſed ſu
pra ſeculū. Item bernardus ſup miſſus eſt
dicit dabit ei ergo dn̄s deus ſedem da-
uid pr̄is eius. Nō tipicā ſed verā nō tēpo-
ralem ſed eternam. Non terrenā ſed cele-
ſtem. Que idcirco memoratur fuiſſe dauid
qꝛ hec ī qua temporaliter ſedit dauid eter
ne illius gerebat ymaginem. Itē gregorius
in paſtorali loquēs de regno xp̄i dicit. No-
lite plures magiſtri fieri. Nam ipſe dei ꝛ ho
minum mediator regnū percipere vitauit
in terris qui supernoꝝ ſpirituū ſcientiam
ſenſumꝙ tranſcendens ante ſecula regnat
in celis. Qui ei idcirco ī carnem venerat vt
non ſolum per paſſionem ſuam redimeret
verū etiam per ſuam conuerſationem doce
ret exemplum ſe ſequentibus rex fieri no-
luit ad crucis vero patibulum ſponte pue-
nit: oblatam gl'iam culminis fugit: penam
opprobroſe mortꝫ expetiuit vt membra rei
exēplo inſtrueret fauores fugere terrores
minime timere pro veritate aduerſa elige
re proſpera formidādo declinare. Hec gre
gorius. Item ſanctus leo papa in quodam
ſermone epyphanie qui legitur in eccleſia
loquens de regno chriſti dicit ſic. Herodes
vero audiens iudeoꝝ principē natū ſucceſ
ſorem ſuſpicatus expauit. Et parum poſt.
O ceca ſtulte emulationis impietas q̄ tur
bādū putas diuinum tuo furore conſiliū/
dn̄s mundi temporale non querit regnum
qui preſtat eternum. Quibus auctoritati-
bus nichil clarius dici poteſt ad oſtenden
dum ꝙ regnum xp̄i inq̄ꝫtum homo viator
non fuit temporale et terrenum ſed celeſte
et eternum. Item ꝙ regnum xp̄i inq̄ꝫtum
homo viator non fuit temporale ſed ſpiri-
tuale et celeſte apparet p hoc qm̄ tale fuit
regnum xp̄i quale venit cōtempnere ꝛ de-
ſpicere. Sed xp̄s venit predicare ꝛ annūcia
re regnum celorum ꝛ cōtempnere atꝙ de-
ſpicere regnum temporale et terrenum p-
pter regnum celorum. Qui ait: vade īquit
vende omnia que habes ꝛ da pauperibus
et habebis theſaurum in celo Math. xix. et
Mar. x. ꝛ Luce. xviij. Ergo regnū xp̄i nō fuit
tpale et terrenū. Preterea ille qui venerat
tpal'r nō iudicare ſꝫ iudicari nō venit tpal'r
principari ꝛ dn̄ari ſed magis temporaliter
ſubijci ꝛ ſubdi. Item regnum xp̄i pro quo
mortuus eſt nō fuit tpale qꝛ tpale regnū iu-
deoꝝ propter mortē xp̄i extitit diſſipatū ꝛ
pphete predixerūt per xp̄m regnū ſuū eſſe
reparādū. Sed regnū tpale nō fuit repara
tum p eum ſed diſſipatum. Cōcluditur eui-
dēter ꝙ regnū xp̄i nō fuit tpale ſed ſpūale
et celeſte. Nota p ſana intelligentia verita
tis ꝙ regnū xp̄i tripliciter intelligi poteſt
Primomodo p regno eternali et diuinali.
Secundomodo p ſpirituali. Tertiomodo
p regno materiali vel ſeculari. Primū ſpe
ctat ad xp̄m quātum ad ſuam diuinitatem
qua equalis eſt pr̄i et vnū et idē cū p̄re rōne
creationis et gubernationis cunctorū. Et
de hoc non eſt queſtio. Quantum etiam ad
humanitatem ſpectat ad ipm p cōicationē
ydiomatum ratione perſonalis ſiue ypo-
ſtatice vnionis quia quicquid predicatur
de deitate p̄dicatur de hoie xp̄o ꝛ ecōuerſo
Scd̄m etiam competit xp̄o ratione creatio
nis et redemptionis iuſtificationis ꝛ glori
ficatiōis doctrine et paſtoralis cure vel ſpi
ritualis deſponſationis ſuorum fidelium ꝛ
electoꝝ ſiue membrorum nec de hoc ē que
ſtio. Tertium vero non ſpectat nec ſpecta-
re poteſt ad xp̄m nec ratiōe diuinitatis cū
cōtradictio ſit regnum vel regimen tempo
ralū corruptiuū eternū poſſe eſſe vel diui-
num. Nec ratione humanitatis ſicut pro-
batur ſupra qꝛ ad ipſum ex officio ſibi com
miſſo pertinebat de tpalibus iudicare he-
reditates diuidere leges ciuiles cōdere ho
micidas latrones et malefactores punire
peregrino pupillo et vidue cum opprime-
rētur a potentibus mundi tpale auxilium
impendere ꝛ alia que ad offm̄ regū ſecula-
riū pertinent exercere. Et de iſto tertiomō
eſt q̄ſtio ꝛ ꝯtrouerſia. Eſt igit̃ xp̄s inq̄ꝫtum
deus rex oīm āgeloꝝ ꝛ hoīm bonoꝝ ꝛ malo
rū fideliū ꝛ īfideliū rōnaliū ꝛ irrōnaliū ꝛ cū
ctoꝝ et eodē regimine q̄ pr̄ oīa regit. Sil'r
xp̄s hō eodēmō ꝙ dictū eſt. Scd̄o xp̄us fuit
rex ſpūalis inq̄ꝫtū deus ꝛ inq̄ꝫtū hō a ſpūa-
li regimine qꝛ ad hoc venit in mūdū vt ſcꝫ
fideles ſibi credētes q̄ꝫtū ad ſpūalia guber
naret. Et iſtomō xp̄s eſt rex credētiū ſiue fi
deliū tm̄ ſiue ſint gentiles ſiue iudei qꝛ ſola
credētes oēs ſūt iudei / aut gētiles cōuerſi
ſcd̄m ſpm̄. Tertio xp̄s nec q̄ꝫtū ad diuinitatē
nec q̄ꝫtū ad hūanitatē ſiue īq̄ꝫtū hō mortal
fuit rex regendo tpal'r ſcd̄m ꝙ alīqs dr rex p
ſuſcd̄m modū regēdi tpal'r. Prophete igit̃
ī ſuis ppheſijs loqunt̃ de regno xp̄i ſpūali ꝛ
etnali. Qꝫ aūt papa io. 22. loquat̃ de regno

tpali pz qr dicit q xps niſi i valde pauc; p
rege vl dño ſe nõ geſſit. ꝙ loqutur de regno
tpali z ſclari ꝙ heretic⁹ manifeſte vt ſupra
patuit. Si aũt loquamur de regno diuino
et ſpũali tũc ẽ heretic⁹ manifeſt⁹ z blaſphe
mus dicere q nõ gerat ſe p rege niſi i val-
de paucis: qr vt rex ẽ oim dñs oia creãdo
gubernãdo z ꝯſeruãdo. Quod aũt loquat
de regno tpali ſeu ſclari pz p hoc. ſcdo qr
dicit q ideo paup fuit: qr ſe fructib⁹ regni
nõ iuuabat: pceptio aũt fructuũ ad adiu-
mẽtũ et ꝯſeruationẽ vite emolimẽta xpo p-
tinẽt ad regnũ ciuile vel ſclare: ꝙ de regno
tpali z ſclari loqtur: igit heretic⁹. Si autẽ
loquat de regno diuino z ſpũali tũc ẽ here
tic⁹ z beſtialis ponẽdo q de⁹ idigeat fructi
bus z ꝯſeruatiõe ex aliqua re tpali vl mũdi
Plures rationes poſſunt adduci: ſed cauſa
breuitatis dimittuntur.

Secundus error ẽ
xps inqtũ hõ mortalis fuit do
minus habẽs pprietatẽ z dñi-
um oim rex tẽporaliũ q̃dẽ error ſiue arti
culus ſacre ſcripture ſanctis doctoribus z
determinationi eccl'ie ꝯtradicit. Qd autez
ſacre ſcripture ꝯtradicit pz. Nã Lu. ix. di-
cit dñs. Vulpes foueas hñt z volucres celi
nidos fili⁹ aũt hois nõ hz vbi caput ſuũ re
clinet vbi glo. hiero. in pſona xpi ait. Quid
me pter diuitias z lucra ſcli vis ſeq cum
ſim tãte pauptatz vt nec hoſpiciolũ qd meũ
ſit habeã tecto vtar alieno. Et criſoſtom⁹
ſup eodẽ Aſpice qualiter pauptatẽ q̃ dñs
docuerat p opa demõſtrat. Nõ erat ei mẽ-
ſa nõ cãdelabrũ nec domus nec q̃dq̃ taliũ.
Itẽ apl's. ij. Corith. viij. Scit; inqt grãz dñi
nri ieſu xpi q̃ pter nos egenus fact⁹ ẽ cũ
eſſet diues vt illius inopia nos diuites eſ-
ſemus z in hoc ꝯſiliũ do. Et i pſalmo in pſo
na xpi dr Ego xo egen⁹ et paup ſu; vbi
glo. dicit Egenus fuit xps qr paup. i. ſibi in
ſufficiens. Et in alio pſal. Ego aũt mendi-
cus ſũ et pauper Vbi glo. dicit Xps ſcdm q
hõ mendicus fuit. Et mendicus eſt qui ab
alio petit et pauper qui ſibi nõ ſufficit. hec
glo. Quod autem determinationi eccleſie
aduerſatur patz. Nam extra de verbo ſig.
li. vi. ca. Exijt. Scribit ppterea diffinitiue
ſic Dicimus q abdicatio proprietatis oim
rerum tam in ſpeciali q̃ etiaz in cõi pter
deum meritoria eſt et ſãcta quã; et xps viã
perfectionis oſtendens verbo docuit z exẽ
plo firmauit. hic ergo ſancta mater eccle-
ſia diffinitiue pnũciat q xps exẽplo firma
uit abdicationẽ pprietatis oim rerum et p
ꝯñs papa Joh. xxij. qui dicit q xps habuit
pprietatem oim rex tẽporaliũ ꝯtradicit in
forma eccleſie determinationi: ꝙ ẽ heretic⁹
Itẽ q ſctis doctorib⁹ aduerſek patuit ſupra
Sed vt habũdãti⁹ pateat ait Ihero. ad ne
potianũ. Turpe eſt aũ fores ſacerdotũ dñi
nri ieſu xpi crucifixi z paupis qui cibo q̃q
veſcebatur alieno litores militũ z ꝯſulum
excubare. Itẽ idẽ ad eliodoruz. Affatim di
ues eſt qui cum xpo paup eſt. Item grego
rius nazãzen⁹ dicit Veſtigijs illi⁹ incedam
q̃ pter nos ſctũs eſt pauper cum diues eſ
ſet. Et criſoſto. ſup epiſtolam ad hec dicit.
Nemo cauſek de pauptate tanq̃ cauſa ſit
multox malox nec obloquak de xpo q̃ pfe
tionẽ illã dicit. Si vis pfectus eſſe vade et
vende omnia que habes zc. hoc eniz ipſe
verbis dixit et opibus oſtendit et diſcipu-
los ſuos docuit. Itẽ idẽ Si vis audire pau
pertatis predicamẽta ipſã pfeſſus ẽ xps q̃
dicit filius aũt hois nõ habz vbi caput ſuũ
reclinet. Itẽ anſelm⁹ in li. de ſacramẽtis ait
Paup ita fuit xps vt veniens in mundũ nõ
in ſua ſ; in aliena domo naſceretur Et na-
tus pter inopiã loci in preſepe brutorum
animalium poneretur et viuens in mun-
do non haberet vbi caput ſuum reclinaret
nec moriens vnde nuditatem ſuam tege-
ret nec mortuus. Unde inuolueretur nec ſe
pulchrum aut locum vbi corpus mortuuz
collocaretur. Preterea omnia ad perfectio
nem et fidelium vtilitatem ſpectantia que
xps docuit ipſe fecit. Sed abdicare tempo
ralium diuitiarum dominiũ et proprieta-
tem ad perfectionem et vtilitatem fideliũ
ſpectat et hanc abdicationem xps docuit
ergo hanc abdicationem ipſe ſeruauit pr
batur Actuum. j. Cepit ieſus facere et do-
cere et ergo fecit et docuit. Et Math. v.
dicit. Qui ſoluerit vnuz de mandatis iſtis
minimis et docuerit ſic homines minim⁹
vocabitur in regno celorum: ſed xps non
fuit minimus ſed maximus in regno celo
rum: ergo fecit et docuit. Patet etiam i ſu-
pradicta auctoritate criſoſtomi. Q; xps do
cuerit diuitias abdicare dñium et pprie-
tatem patet per illud Math. xix. Uade et
vende oia que habes zc. Et amẽ dico vobis
q vos q̃ reliquiſtis omnia z ſecuti eſtis me
zc. Et math. vi. Nolite theſaurizare vobis
theſauros in terra. Et in multis alijs locis
xps docuit mundum contempnere et diui-
ciarum dominiũ abdicare. Paupertas reli-
gioſorum nõ eſt maior nec perfectior pau-
pertate xpi. Sed religioſi abdicant dñium
et pprietatẽ diuitiarũ ſaltẽ in ſpeciali ꝙ et

xp̄s ſaltem in ſpeciali dominium diuiciarꝝ
abdicauit et cõſtat ꝙ ali9s xp̄o habuit do-
minium olim temporalium cõe cū ip̄o ergo
nec xp̄s in ſpeciali nec in cõi habuit vniuer
ſale dominiū olm tp̄aliū. Nā oēs religioſi
imitētur xp̄m i paupꝫtate nõ p̄cedūt ꝗ. ⁊c̄.

Tertius error eſt

ꝙ dn̄s noſter ieſus xp̄s inquā
tum hō mortalis ꝑ ſucceſſum
tēporis acquiſiuit ſibi diuer-
ſis modis dominium propriū
in ſpeciali ꝗꝫ plurium rerū temporalium ſi
veſtimentorum calciamentorū loculorum
et alimentorum partim per collectionē fide
lium partim per emptionem Qui error cõ
tradicit euãgelice veritati qꝛ vt ip̄e xp̄s di
cit Luce. xiiij. Omnis ex vobis qui nõ renū
ciauerit oibusque poſſidet nõ poteſt meus
eſſe diſcipulus. Conſtat autem ꝙ xp̄s fecit
qđ docuit ad ꝑfectionem vite pertinens vt
probatum eſt ſupra Act. j. Cepit ieſus face
re et docere. Et ambroſius in ſermone oct.
epyphanie dicit. Facere pri9 voluit quod
faciendum omnibus imperabat vt bonus
magiſter doctrinam ſuam non tam verbis
inſinuaret ꝗꝫ actibus exerceret ⁊ ad fidem
nos geſtu pariter firmaret et ſēſu. Hec am-
broſius. Aliter enim nõ fuiſſet magnus in
regno celorum vt dictuꝫ eſt quia nõ feciſſet
quod docuit. Item hieronymus ſup. i. liḃ.
p̄i. 34. Eripiens inopem de manu forciorū
eius dicit idem fuiſſe xp̄m de manibus et
poteſtate iudeorꝝ ereptum. Inops enim in
hoc mundo fuit xp̄s qui non proprium ha
buit: vn̄ ipſe ait. Uulpes foueas habēt. ⁊c̄.
Hec hieronymus. Item baſilius in regula
ſua dicit. Si quis ergo dicit propriū aliqđ
eſſe: alienū ſeſe facit ab electis dei ⁊ caritate
dn̄i q̇ et qđ docuit verbo opere cõpleuit.
Item hiero. ad ruſticū monachū. Si ha-
bes ſubſtãciā vende ⁊ da paupibus ⁊ nudū
xp̄m nudus ſeq̄re. Durū eſt hoc grãde ⁊ dif
ficile: ſed magna ſūt premia. Idē ad euſto-
chiū dicit de xp̄o. Pauperrimū ⁊ abiectum
ſe oſtēdit. Itē gloſa ſup illo v̄bo Io. 14. Ue
nit p̄nceps mūdi huius ⁊ i me nõ hꝫ ꝗcꝗꝫ ꝟt
Uoluit nil h̄re dn̄s qđ ꝑderet. paupꝟeit ne
hēret diabol9 qđ auferret hec glo. Sꝫ olno
tp̄ale ꝑpriū modicū aut ſatꝫ auferri p̄t ⁊ p-
di ꝗ xp̄s nulli9 rei tp̄alis ꝑprietatē habuit Et
Bern̄. ad ffes ꝯ mõte dei ꝟ xp̄o ꝟt Cū diues
eēt paup ꝑ nobis fact9 ē ⁊ ꝗ voluntarie paup
tatꝭ dedit p̄ceptū ip̄e eiuſdē i ſemetip̄o for
mā dignat9 ē demõſtrare: vt ei ſciãt euãge
lici paupes ꝗđ eis faciēdū ſit ip̄e etiā a fi-
delib9 paſci voluit: nõ ſolū ꝗꝫ etiā ab īfidelib9
vt fideles faceret vite nec̄cia nõ recuſauit re
cipe. Hec Bern̄. ¶ Iſte error ꝯtradicit p̄dictꝭ
in ꝑpria forma: qꝛ ibi ꝟt ꝙ ab iſtãti ꝯceptio
nis ſue habuit vniuerſale dn̄iū olm rerū tē
poraliū: et hic ꝟt ꝙ acq̄ſiuit ſibi dn̄iū aliqꝝ
rerū: quarū dn̄iū nõ habuit ante. H̄re ꝗ vni
uerſale dominiū olm rerū et aliquarū non
h̄re eſt ꝯtradictio in forma: ꝑꝑ qđ ꝯuenit ſi
bi illud Auguſtini ad bonifaciū comitē cõ
tra donatiſtas ⁊ ponit̄. 23. q. 7. ca. Qđ autē
ſic inquiēs Quidā adeo calumpniãdi cupi
ditate cecãtur vt nõ attendãt ꝗꝫ ſint iter ſe
ꝯtraria q̄ loquūtur. Qꝫ autē nõ habuit xp̄s
ꝑprietatē calciamentorꝝ vt dictus heretic9
ꝟt ꝑꝫ qꝛ nec vſū habuit Dicit em̄ hieroni
mus ad euſtochiū Diſcipuli ſine calciamē
torꝝ onere et vinculis pelliū nudi ad predi-
cationē noui euãgelij deſtinantur. Et mili
tes veſtimentis Ieſu ſorte diuiſis caligas
nõ habuere quas tollerent nec enim domi
nus poterat habere qđ ꝓhibuerat in ſer-
uis. ¶ Item criſoſtom9 ſup Math omelia
vltima Apoſtoli vna tunica induti et diſcal
ciati circuierunt et omnes ſuperauerunt.
Idē omelia. xxxij. Nūquid aliquid defuit
vobis quando miſi vos nudos et diſcalcia
tos Et Bernar. de ſeptem horis hora ter-
tia. Poſt conſidera quō habebat ip̄s illos
ſanctos pedes confractos. Nec credas ꝙ
eſſet calciatus qꝛ nec ipſe nec diſcipuli ei9
calciamentis vtebantur. Patet etiā ꝙ ip̄e
diſcipulis ſuis īterdixit calciamēta porta
re. vt habetur Math. x. ⁊ Lu. x. Et ip̄e fecit
quod docuit vt ꝑꝫ ſupra Ergo nec ipſe nec
diſcipuli eius calciamētis vtebãtur ¶ Ad
rationē vero quã ꝓ ſe adducit heretic9 iſte
ad ꝓbandum ꝙ xp̄s habuit calciamenta.
Quia iohãnes baptiſta dicit de eo cui9 nõ
ſum dign9 corrigiā calciamēti ſoluere. Re-
ſpondent gloſe quarum vna dicit calciamē
tū miſteriū corrigia ligatura miſteriū. Nõ
em̄ valet Iohãnes corrigiā calcimenti ſol
uere: qꝛ miſterium incarnationis nõ ſuffi-
cit explicare. Et alia gloſa dicit Nõ ſuꝫ di
gn9 corrigiā calciamēti ſoluere ideſt nomē
ſpõſi nõ mihi vſurpo ¶ Qꝫ vero xp̄s nõ ha
buerit proprietatē in loculis ſicut iſte he-
reticus dicit patet ꝑ Iheronimū ſup illud
Math. xvij. vade ad mare vbi dicit. Tãte
paupꝫtatis fuit dn̄s vt vn̄ tributa solueret
nõ haberet Qꝫ ſi aliquis obiecerit ꝙ iudas
in loculis pecuniaꝫ portabat Reſpondebi
mus ꝙ res paupū i vſ9 ſuos ꝯuertē nephas
putauit hoc ad lr̄aꝫ dicit glo. Itē criſo. ſup
illō Ioh. xij. qꝛ loculos habebat iudas dicit

Et nimirū qꝛ null⁹ diſcipuloꝝ pecuniā portabat ſʒ ꝑ hoc ꝙ dicit hic occulte īſinuat ꝙ quedā mulieres eos de ſuis facultatib⁹ nutriebant. Itē Aug. ſup Jo. pte. ij. Omel. viij et ponit. xij. q. j. dicit ſic habebat dñs loculos a fidelibus oblatos ꝯſeruās ⁊ ſuoꝝ neceſſitatibus aliiſqꝫ indigētibus tribuebat. Tūc ꝑmū eccleſiaſtice pecunie forma ē inſtituta. Hec aug. Sʒ ꝯſtat ꝙ pecūia quo ad ꝓprietatē et dñiū nō eſt epoꝝ ⁊ prelatorū eccl'ie Sed quo ad adminiſtratione ⁊ diſpēſatione vt idē Aug. dicit et ponit xij. q. vij ca. Quot aūt ſic inquiēs/nō ſunt illa noſtra ſʒ pauperū quoꝝ ꝓcuratione quodāmodo gerim⁹ nō ꝓprietatem nobis vſurpatione dāpnabili vēdicam⁹. Nec obſtat illō Joh. iiij. diſcipuli ei⁹ inerāt i ciuitatem vt cibos emerēt qꝛ tūc non erāt fcti apl'i et ꝑ ꝯñs nō tenebātur expropriari pecuniā qꝛ fuerunt ad apl'atū vocati i ſermone de mōte: vt pʒ expreſſe Luce. vi. qui vt pʒ Math. iiij. fuit fctūs in galilea de quo habet. Joh. iiij. q̄ qdē ſcdʒ Aug. li. ij. de ꝯſenſu euāgeliſtarū ca. 17. fuit fctūs ille de q̄ dr Math 4. Cū audiſſet ieſ⁹ ꝙ Johānes tradit⁹ eſſet ſeceſſit in galileam. Et poſt ifra narrat illā tertiā ⁊ ꝑfectaʒ vocationē Petri ⁊ Andree ⁊ Johānis et Jacobi Et poſt in ꝑncipio vbi ponit ſermonē fctū i mōte in q̄ fcti ſunt apl'i Ac deinde fuerūt eis ipoſita a xp̄o illa ꝑcepta in qb⁹ dr ꝙ nichil poſſiderēt nec aurū nec argentū nec pecuniā ⁊ ꝙ nichil portarēt in via ⁊c. vt pʒ Math. x. Mar. vi. et Lu. ix. Ergo dicēdum ꝙ ex pecunia mulierum emiſſēt q̄ ſeqbant eum. vt hʒ Lu. viij Nota aūt ſūmā xp̄i ſapiētiā i hoc caſu ⁊ ꝯſilib⁹ Qꝛ aliud ē dare formā ꝯdeſcētiōis aliū formā ſiplicitatiōis vitāde. Aliud formā cure paſtoralis: Aliū formā mediocris religionis Aliud formā vitādi erroris: Aliud formā ſpūalis ꝑncipij ꝑcauendi. Xp̄s eñ raro vſ⁹ eſt loculis ꝑtim ꝯdeſcētie tā pro īfirmis q̄ ꝓ forma mediocris religiōis: partim pietate cure paſtoralis vt oſtēderet ꝙ ꝑlatus oblatiōes eccleſiaſticas in vſ⁹ pauperū dʒ conuertere potius q̄ in ſuos et ꝙ ſic debet inopias paupum ſubleuare ⁊ eoꝝ curā habere ꝙ tñ cōgregationi magnoꝝ theſaurorū nō dʒ ꝓ hac re īſiſtere. Vñ dicti ſunt diminutiue loculi. i. parui locelli. Vſus ē aūt ad docendū ꝙ in caſu ꝑiculoſo et ineuitabilis neceſſitatis licitū ē imo debitū q̄tūcūqꝫ ꝑfectis vti loculis aut equiualēti. Vſus eſt etiā xp̄s in ꝯdēpnationem futurarum hereſum dicentium ꝙ nulli xp̄iano et precipue clerico vel ꝓlato licet habere aurum vel argentum. Docuit etiam per hoc eſſe formidādā ꝓuidētiā ⁊ ꝯſeruatione tp̄aliū qꝛ vnus ex duodecim apl'is cecidit in latrocinantem cupiditatē. Et in hoc ipe docuit q̄tū ſit fugiēdū malū cupiditatꝫ eccl'iaſticorū bonoꝝ: qꝛ iudas ex hoc fctūs ꝓditor xp̄i Docuit etiā quoſcūqꝫ ꝑlatos vt diſpēſatione reꝝ tp̄alium etiā neceſſariaꝝ alteri relinquant. Ipſi vero ſoli orōni inſtent ſicut fecert poſtmodū apl'i Act. vj. Et ne in hoc nimis curioſe timerēt de infidelitate diſpēſationū ant ꝓ tali timore diſpēſationē huiuſmodi ad ſe reuocarēt cū tollerabili⁹ ſit tp̄alia ꝑdi q̄ a ſpūalibus officijs retrahi. Habuit igit xp̄s res aliquas abſqꝫ earum dñio ⁊ ꝓprietate ¶ Et illa vocabl'a meū tuū ſuū iſtius et illi⁹ et habere et ſimilia multipliciter accipiūtur in ſcripturis. Aliqñ aūt important dñium et ꝓprietatē. Aliqñ vſū facti. Aliquando licitaʒ poteſtateʒ vtendi Aliqñ cuſtodiam. Aliqñ locationem Aliqñ origineʒ patrie et alijs quaſi innumerabilibus modis accipi poſſunt. Quare poteſt cōcedi ꝙ xp̄s varias res habuit q̄tū ad vſuʒ q̄tū ad licitā ꝑtātē vtēdi q̄tū ad cōſuetudinē vtēdi: q̄tum ad originē patrie: q̄tum ad diſpenſationem ſiue diſpoſitionem licʒ nō habuerit dominium ⁊ ꝓprietatē Et ita veſtimenta xp̄i et cetera neceſſaria quib⁹ neceſſario vtebat erant ſibi vcʒ xp̄i in q̄tuʒ homo erat quo ad vſum Dicit eñ Ber. de xp̄o et apl'is et apl'icis viris et euāgelicis religioſis Cui nempe de ꝓprio nichil eſt totū ꝑfecto qd̄ hʒ dei eſt.

¶ Unde ꝑ tota iſta q̄ſtiōe ⁊ materia de xp̄i et apl'oꝝ paupertate Notādū ē ꝑmo ꝙ xp̄s ⁊ apl'i fuert i duplici ſtatu Fuert eñ vniuerſales prelati eccl'ie noui teſtamēti ⁊ hoc modo habuerūt q̄tū ad hoc auctoritatē diſpēſatiōis ⁊ diſtributionis ꝓ dando paupibus et miniſtris eccleſie. Sicut de apl'is ſcribit Act. iiij. Et negare ꝙ nō habuerūt iſto mō eſſet hereticuʒ et de hoc nō ē queſtio. Et iſta ꝑlatiōis auctoritate dr xp̄ʒ loculos habuiſſe vna ꝯ cāis Scdo xp̄s et apl'i poſſunt cōſiderari vt ſpeciales ꝑſone ⁊ ſingulares fūdamenta ꝑfectiōis religioſe et ꝑfecti cōtēptores mundi et gl'iaʒ mūdi calcātes ⁊ xp̄i ꝯſilia de ſupererogatiōe ꝑfectiōis i ſe ipis obſuātes ¶ Et ſi q̄rat vtrū iſto mō habuert. Diſtinguēdū eſt de duplici mō hñdi. Quoꝝ primus eſt ciuilis ⁊ mūdan⁹. Quēadmodū leges ipꝑiales diffiniunt duas ei⁹ ptes oñdētes in hec verba. Ea in noſtris bonis dicūtur eē īqb⁹ hītis exceptionē et deffēſionē et non

habitis repetitionē habem⁹. Et pȝ ꝙ q̄ hȝ
aliquid ciuiliter ⁊ mūdane pōt deffēdere rē
ſuā ab inuaſore et repetere a detentore ſub
iudice impiali. Et iſto mō dicēdū ꝙ xp̄s et
ei⁹ apl'i habuerūt res mūdanas eſſet hereti
cū qꝛ ē𝔵tra ſcīm euāgeliū. nā xp̄s rex pacifi
cus qui apl'os ſuos fecit filios pacis ſepa=
rauit eos ab omni mūdano litigio dicens
Math. vi. Et q̄ vult tecū in iudicio cōtēde=
re ⁊ tunicā tuā tollere p̄bere ei ⁊ palliū. et
Lu. vi. Ab eo q̄ aufert tibi veſtimentū ⁊ tu
nicam noli ꝓhibere et qui aufert que tua
ſunt ne repetas. In quibus verbis xp̄s re=
mouet a ſe qū ip̄e fecit quod docuit ⁊ a ſuis
apoſtolis quibus hec impoſuit duas ꝑtes
iuris ciuilis ⁊ mūdani: ſcȝ deffenſionē ha
biti et repetitionē perditi. Et iſte modus
habendi dicitur ꝓprie habere in re ꝓprie
tatem ⁊ dn̄iū. Et xp̄s et apoſtoli eius iſto
mō non habuerunt Idcirco btūs Petrus ꝓ
ſe et aliis apl'is dicit ſicut verus pauper.
Math. xix. Ecce nos Reliquim⁹ omnia Di=
cere ergo ꝙ xp̄s ⁊ apl'i ei⁹ iſto modo habue
rint in cōi vel in ſpeciali proprietatē ⁊ do=
miniū eſt hereticum et blaſphemū. Alio
modo poſſunt haberi res temporales ſcili
cet quātum ad ius naturale cōis caritatis
fraterne et iſto mō xp̄s et apoſtoli habue=
runt bona temporalia iure naturali quod
ab aliquibus dicitur ius poli ad ſuſtenta=
tionem nature. repellentes omnia que di=
uitias ſaperent vel delicias redolerent vl'
mundi pompā nutrirēt. Et iſto modo ha=
buerūt veſtes panes piſces ſicut dicit apo
ſtol⁹. i. thom. vi habentes alimenta et qui
bus tegamur hiis contenti ſimus. Nec ali
qua ꝑfectio nec aliqđ ꝯſiliū xp̄i eſt qđ ꝓhi
beat talem modum habendi. ſ. quātū ad
neceſſariū vſum vite. Et ideo dicere ꝙ xp̄s
et apl'i ei⁹ non habuerint iſto mō eēt here
ticum Secundo notandum eſt ꝙ ad tollē=
dum cauillationes iſta queſtio vel materia
eſt in tales terminos reſoluenda. Utrum ſi
ſeruando vitam tunicā ſuā xp̄s inſtituit ⁊
ſeruauit et apoſtoli ſeruauerint et beatus
Frāciſcus in r'ła ſua ſeruandā accepit put
ſancta eccleſia confirmauit poſſit q̄s hr̄e ꝓ
priū in ſpeciali vel i cōi ciuiliter ⁊ mūdane
p̄dictā vitā l ſua ꝑfectiōe ſuādo. Et tenēđ
eſt ꝓ fide idubitabili euāgelii oīno ꝙ nō r'c

Quartus error ē
ꝙ apoſtoli poſtq̄ꝫ fuerunt ad
apoſtolatū aſſumpti habue=
rint in ſpeciali ⁊ ſigillatim nō
ſolum in cōi proprietatem et
dominium multarum rerum: ꝙ nunq̄ꝫ abdi
cauerunt a ſe proprietatem et dominium
vniuerſaliter omnium rerum temporaliū
nec votū paupertatis eīn ſeruit. Sed etiā
poſt emiſſionem ſpiritus ſancti ſuper eos
factam habuerunt in ſpeciali ⁊ ſigillatim ꝓ
prietatem et dominium proprium veſtimē
torum calciamētorum et alimentorum. Et
ꝙ xp̄s nunq̄ꝫ conſuluit eis abdicationē pro
prietatis ⁊ dominii oīm rerum. Qui error
contradicit euangelice veritati ⁊ eſt deſtru
ctiu⁹ euangelice perfectionis dicitur enim
Math. iiii. de petro ⁊ andrea iacobo ⁊ iohā
ne. At illi continuo rēlictis retibus ſecuti
ſunt eum. vbi gloſa dicit amplius ad pro=
pria non reuerſuri ſuper q̄ etiā Gregorius
dicit. Multū dimiſit: qui nichil ſibi retinuit.
Multum dimiſit qui cum re poſſeſſa etiam
concupiſcentiis renunciauit. et Math. vi.
Nolite vobis theſaurizare theſauros i ter
ra et nolite ſolliciti eſſe dicen[t]es. Quid mā
ducabimus. Et Luce. 12. Uendite que poſ=
ſidetis et date elemoſinam Et Mathei. 11.
Nolite poſſidere aurum nec argentum Et
19. petrus in perſona omnium apoſtolorū
ait. Ecce nos reliquimus omnia. Et Luce.
14. Omnis ex vobis qui non renunciauerit
omnibus que poſſidet non poteſt meus eē
diſcipulus. Super quo Ambroſius negat
chriſtus ſuū eſſe diſcipulum: quem viderit
aliquando poſſidentem. Et Augu. de cōtē=
ptu mundi dicit. Qui dicit omnibus vel ꝓ
prium a ſuis diſcipulis poſſidere voluit.
Qui quitq̄ꝫ poſſidet remot⁹ eſt a chriſti di=
ſciplina. Item Ihero. ſuper pſalmo. Cōmi
nuet eos tanq̄ꝫ vitulum libani Ut apoſto=
los filios vnicorniū intelligimus: q̄ ex iu=
deis proceſſerunt. Hii adeo pauperes fue=
runt et nudi vt eis proprium nichil reman
ſiſſet eiſdem teſtantibus et dicentibus. Ec
ce nos reliquimus omnia. Itē ad exupan
tiū. Nemo apl'is pauperior fuit: et nemo
tantū pro deo dereliquit. Item Gregorius
ſuper cantica ſuper illo verbo. Si dederit
hō omnē ſubſtanciā domus ſue ⁊ ſic Ut. Ho
mo omnem ſubſtantiā domus ſue pro dile
ctione tribuit: quando quicquid in mundo
poſſidet pro xp̄o diſtribuit. Et parum poſt
Hoc apoſtoli fecerunt: qui non ſolum poſ=
ſeſſa ſed concupita vt xp̄m ſequerentur di=
miſerunt. Quod autem votum abdicatio=
nis proprietatis omnium rerum apoſtoli
emiſerunt patet. dicit eīn auguſtinus de a=
poſtolis. 17. de ciuitate dei capitulo. 4. di=
xerunt illi potentes. Ecce nos reliquimus
oīa. ⁊ ſecuti ſumus te. Hoc votū potētiſſime

vouerũt ſed vñ hoc eis: niſi ab illo de quo
cõtinue dictũ eſt dans votum vouenti? Nõ
em̃ deo quiſq̃ voueret. niſi ab eo reciperet
qđ voueret. Hec Aug. Ex q̃bus verbis ma=
nifeſte concludit̃ q̄ apl̃i vouerũt ſequi xp̄z
in abdicatione ꝓprietatis oĩm rerũ Quod
etiã multiplici rõne ꝓbari poſſet ſed cauſa
breuitatis obmittimus q̄r ex ſupradictis
⁊ dicẽdis ſatis ptz. Obuiat etiã hereticalis
aſſertio anđicta determinatiõi eccl̃ie ſacro
ſãcte vt ptz extra de verbo ſig. ca. Exijt vbi
diffinitiue dicitur. Dicimus q̄ abdicatio ꝓ
prietatis omnium rerum tã3 in ſpeciali q̄̃
in cõi pp deũ meritoria eſt ⁊ ſãcta: quam ⁊
xp̄s viã pfectiõis oñdẽs ṽbo docuit ⁊ exẽ=
plo firmauit: quãq̃ primi fũdatores militã
tis eccl̃ie ꝑut ab ipſo fonte hauſerãt in vo
lẽtes pfecte viuere ꝑ doctrine ac vite ipoꝝ
alueos deriuarunt. Concludit̃ ergo q̄ ipſe
ſit hereticus manifeſte tam ipſe q̄̃ eius aſ
ſertio antedicta.

Q Uitus error eſt
quod xp̄s nõ ĩpoſuit aliam le
gem viuẽdi apl̃is q̄̃ q̃buſcũq̃
aliĩs diſcipulis ꝑ diſcipulos
intelligens quoſcũq̃ fideles
xp̄i ſicut exẽplificat de lazaro/maria/mar
tha/ioſeph ab arimatia ⁊ dorchas. Qui er
ror cõtradicit ſcripture diuine ⁊ eccl̃ie ⁊ do
ctoribus. Qđ ptz/nã Mat.15. ſcribitur. Et
cõuocatis.12. diſcipulis ſuis dedit eis po=
teſtatẽ ſp̄uum immũdoꝝ: ⁊ infra hos duo=
decim diſcipulos miſit ieſus precipiẽs eis
dicẽs. In viã gentiũ ne abieritis. Et infra
Nolite poſſidere aurũ nec argentũ neq̃ pe
cuniã in zonis veſtris. Nõ perã in via nec
duas tunicas nec calciamẽta nec virgã. Et
Et ſil̃r Luce.9. Nichil tuleritis in via nec
virgã nec perã nec pecuniã. Et Mat.6. Et
vocauit duodecim ⁊ cepit illos mittere ⁊ p̄=
cepit ne q̃d tollerẽt in via niſi virgã tantũ
nec perã neq̃ panẽ nec in zona es ¶ Item
hiero. cõtra Iouinianũ. Nũq̃d oĩb⁹ p̄ceptũ
eſt ne duas tunicas habeãt ne cibos ĩ pe=
ra: es in zona. calciamẽta in pedibus/et vt
vendãt vniuerſa que habẽt et dent paupe=
ribus et ſequãt̃ xp̄m? ſed tantũ ſcilicet his
qui volunt eſſe pfecti. ¶ Itẽ Greg.27. mo
raliũ ſuper illud Job. Iudiciũ pauperibus
tribuit. Sp̄ali inq̃t iuſſiõe paucis ⁊ pfectio
rib⁹ ⁊ nõ gñal̃r oĩb⁹ đr hoc qđ adoleſcẽs di=
ues audiuit. Uade et vẽde oĩa q̃ habes ⁊ da
paupib⁹. Si em̃ hoc ſub p̄cepto cũctos iuſ=
ſio gñalis aſtringẽ culpa ꝑfecto eẽt aliq̃d
nos de hoc mũdo poſſidere Sz aliud eſt qđ
ꝑ ſcripturã ſacrã gñal̃r oĩb⁹ p̄cipit̃. Aliud
qđ ſp̄aliter pfectioribus ĩperat̃. hec Greg.
Hereticꝰ ĝ ſupradictus tãq̃ ĩſanus contra
ſcripturã ſacrã et cõtra ſctõs garrulat ipu
denter. Eſt ergo ſciendũ q̄ diſcipuli fuerũt
in duplici differẽtia quidã erãt apl̃i: q̃dam
vero p̄ter apl̃os ad predicãdũ fidẽ xp̄i fue
rũt ſp̄al̃r deputati a xp̄o ⁊ iſti fuerũt.72. d
q̃bus habet̃ Luce.10. Tercij erãt ſil̃r ꝯuer=
ſi ad fidẽ ſed officiũ p̄dicatiõis a xp̄o minime
receperãt primi et ſcđi nõ habebãt tp̄alia
quo ad dñiũ ⁊ ꝓprietatẽ. Sz tercij poterãt
hr̃e q̃cũq̃ tp̄alia ſaltẽ ꝓ illo tp̄e: et ideo ex=
empla ſua in nullo concludunt.

S Extus error eſt
q̄ apl̃i nõ abdicauerũt ſz ha=
buerũt ⁊ hr̃e licite potuerunt
bona ĩmobilia: vt agros ⁊ pre
dia quo ad ꝓprietatẽ ⁊ dñiũ
ĩ cõi: ⁊ q̄ q̄r illa ĩ iudea nõ recepert̃ nec reti
nuerũt nõ fuit q̄r repugnaret hoc eoꝝ p̄di
catiõi ſz q̄r preuidebãt ſe in ſp̄ũ trãſitu=
ros ad gẽtes. Qui error ꝯtradicit ſcriptu=
re diuine et ſãctis doctorib⁹ vt priores
Ptz em̃ Luce.14. Niſi q̃s renũciauerit om=
nibus q̃ poſſidet. nõ põt meus eſſe diſcipu
lus Et Math.19. Ecce nos reliq̃mus oĩa ⁊c
Itẽ affricanus ĩ legẽda ſimõis ⁊ iude refert
q̄ apl̃i dixert̃. Nob̃ nõ l3 aliq̃d poſſidẽ ſuꝑ
terrã q̄r poſſeſſio nr̃a in celis eſt. q̃ eſt ciuitas
vbi immortalitas regnat. Et iđ nulla rõne
poſſumus aurũ ⁊ argentũ accipere aut ve=
ſtes aut domos aut p̄dia aut ſuos aut an=
cillas Iſta oĩa terrena ſũt. ⁊ moriẽtẽ hoĩe3
nõ ſequunt̃ Aug. de facultatibus eccl̃ie đt
De euãgelio viuũt: q̃ nichil ꝓpriũ hr̃e volũt
Ad hoc faciũt oẽs auctoritates ſcripture ⁊
ſctõꝝ in ſupradictis duob⁹ erorib⁹ poſite
ad decretũ melchiadis qđ ꝓ ſe allegat.12. q
i. Futurã ⁊c. Dicendũ p̄rio ſm gloſã ſuper
nomẽ melchiadis q̃ đt. Falſus eſt teſtis: q̄r
melchiades fuit añ ſiluestrũ ⁊ cõſtãtinũ: de
cuius donatiõe cũ exp̄ſſo nõie cõſtãtini fit
mẽtio in dicto ca. Futurã ⁊c. Iđ nõ põt eſ=
ſe melchiades. Secũdo dicẽdũ q̄ illa ñ fuit
cã ꝓ apl̃is quare nõ receperũt p̄dia ſz pau
pertas euãgelica q̄̃ aſſũpſerant. Pro aliĩs
vero credẽtib⁹ bñ fuit illa cã: q̄r ſi preuidiſ
ſent eccl̃iã pmãſurã in iudea nõ ĩpoſuiſſẽt
eis illã tãtã pauptatẽ ſicut nec ꝯuerſis ĩ ec
cl̃ia de gẽtib⁹ ĩpoſuerũt. Uñ ꝓ ſana itelligẽ
tia ṽitatis circa iſtũ articulũ. Notandũ q̄
duplex fuit coĩtas in actibus apl̃oꝝ vna. ſ.
ipſoꝝ apl̃oꝝ tãq̃ maioꝝ et pfectoꝝ et ad
maiora obligatoꝝ Alia ṽo reliquoꝝ credẽ

tiū ꝛ inferioꝝ: de qua duplici cō tate loquit̄
bonauētura apologie ſue. c. 7. ſdicēs. Quā-
uis em̄ legit̄ in actib⁹ apl'oꝝ ꝙ multitudi-
nis credentiū erāt oīa coīa ꝛ ꝙ rerū vendi-
tarū ponebātur precia ad pedes apl'orum
Nō eſt intelligendū ꝙ apl'i aliqd ꝓprium ꝛ
cōe poſſiderūt qꝛ cōītas illa fert̄ ad apl'os
ſed ad turbā ſicut gloſa ibi inſinuat: docto
rum ꝛ anditoꝝ inqt deſtruit ordinē Nā mł
titudo credentiū rebus ſpꝛetis copula ca-
ritatis iūgebat̄. Apl'i vero ꝟtute fulgētes
miſteria xp̄i pandebāt: ꝛ infra in quib⁹ inſi
nuat ꝙ apl'is in ſua egeſtate manib⁹ eoꝛuꝫ
diſpōni quo ad res ꝛ pſonas primitiua illa
eccl'ia ſuberat hāc tn̄ diſpoſitionē maluerūt
cōmittere aliis nō ꝙ ꝑ illud miſteriū aliqd
poſſiderēt. Ubi petr⁹ in eadē vꝛbe vbi hec
fiebāt pauperi elemoſinā petenti rūdit ar-
gentū et aurū nō eſt michi vbi gloſa. Me-
moꝛ illius precepti. Nolite poſſidere aurū
neq argentū. Hec bonauētura Ergo falſū
eſt qḋ aſſerit hereticus ſupꝛadictus.

Eptim⁹ erroꝛ eſt
quod litigare ꝓ rebus tp̄alib⁹
in iudicio nō diſtrahit neq di-
minuit de ꝑfectiōe euāgelica
ꝛ apl'is et euāgelicis viris li-
cuit in ſpāli ꝛ ſigillatim etiā in cōi ꝓ rebus
temporalibus tāq ꝓpꝛiis in iudicio contē-
dere ꝛ litigare. Qui erroꝛ aduerſatur do-
ctrine regis pacifici ieſu xp̄i dicētis. Mat.
v. Qui vult tecū in iudicio contēdere ꝛ tuni
cā tuā tollere dimitte ei et palliū ꝛ qcunq
te angariauerit mille paſſus vade cū illo
alia duo. Et Luc. 6. Ab eo q aufert tibi ve-
ſtimētū et tunicā noli ꝓhibē. Et q aufert q̄
tua ſunt noli repetere. Et apl's. i. chorin. 6
Iā oīno qḋ delictū eſt i vobis qꝛ iudicia ha
betis inter vos. Quare nō magis iniqtatē
patimini quare nō potius fraudamini Uñ
aug. in encheridiō. c. 44. ꝑtractās dicta ꝟ-
ba dicit. Nā in his putari poſſet iudicium
hr̄e aduerſus alterū nō eſſe pctm̄ ſed tm̄mō
extra eccl'ias vniuerſalē iudicari niſi ſecu-
tus adiūgeret iā quidē oīno delictū eſt in
vobis qꝛ iudicia habetis vobiſcū Et ne qs
ſe excuſaret et diceret ſe nullū hr̄e negociū
ſed iniquitatē pati quā velit a ſe iudiciū ſen-
tencia remoueri: ꝯtinuo talibus cogitatio-
nibus et excuſatiōib⁹ occurrit atq ait Qua
re non magis iniqtatē patimini: quare nō
potius fraudamini: Et vt ad illud redeat:
qḋ dn̄s dicit. Si qs voluerit tunicā tuā tol-
lere dimitte ei ꝛ palliū. Et alio loco q abſtu
lerit inqt tua noli repetere: pꝛohibuit itaq

ſuos de ſecularibus hr̄e iudiciū cū aliis Ex
qua doctrina dicit eſſe delictū tn̄ ꝯſuluit in
eccl'ia talia iudicia finiri inter fr̄es: fratri-
bus iudicātibus extra ꝑo ecclām terribil'r
vetat. Manifeſtū eſt etiā ꝙ hic ꝑm veniam
concedatur infirmis propter hec atq hu-
iuſmodi pctā ꝛ alia lꝫ his minora Cotidie
crebroq dicamus crebroq oꝛemus deū at
q dicamus. Dimitte nobis debita noſtra.
Hec aug. ¶ Itē gloſa interlinearis ſuꝑ il-
lud Iā quidē oīno delictū eſt i nobis dicit
ex hoc ſolū ꝙ iudiciū habetis pctm̄ eſt liti-
gare cū pax eſſe debeat. Notandū ergo ꝙ
inter precepta vel cōſilia xp̄i poſita in ꝑmo
ne de monte qdā ſunt negatiua qdā affir-
matiua vt noli repetere ꝛ dimitte ei ꝛ pal-
liū: quoꝝ vnum eſt negatiuum ꝛ aliud affir
matiuū Illa ergo q ſunt negatiua in predi
ctis preceptis ſuaſit ieſus diſcipulis in cōi
omni tp̄e in operis executiōe ſeruare q tn̄
impoſuit apl'is ſub ꝓcepto ꝛ aliis ſuaſit oī
tēpoꝛe dictū preceptū ſcꝫ nō contēdere i iu
dicio in operꝭ executiōe ſeruare Sic et apo
ſtol⁹ ad choꝛi. Illa vero q affirmatiua ſunt
ſcꝫ dimitte palliū volēti tunicā ꝛ ꝑcutiēti in
vna maxilla prebe et aliā nō poſuit apl'is
ſub precepto ſꝫ ſcḋm pꝛeparationē coꝛdis
vel animi negatiua vero vt dictū eſt aliis
ſuaſit ſine fraude tamen ꝛ ſine litigio vt di-
ctum eſt ſuperius.

Ctauus erroꝛ eſt
ꝙ dn̄s nr̄ ieſus xp̄s nō īterdi-
xit ſimpl'r et abſolute apl'is
ſuis ne poſſiderēt aurū neq
argentū et pecuniā i zonis ſꝫ
ſolū ꝓ tp̄e vie qñ ibāt ad ꝑdicādū Poſt redi-
tū autē a predicatiōe poterāt libere poſſi-
dere ꝛ poꝛtare Iſte erroꝛ ꝯtradicit euāgeli-
ce ꝟitati ſicut ꝛ veteri nāq ꝓcepta illa mat.
10. et Luce. 9. ꝛ Mar. 6. nō ſint tm̄ ꝓ tp̄e vie
vt Criſoſto. ſuꝑ illo verbo. Nolite poſſide-
re aurum ꝛc. Intende qualr̄ eos denudās
oīa eis dedit permittens in domo alioꝝ
condecenter manere ꝛ nichil habentes in-
troire. Et poſt Si in aliena patria exiſten-
tes nichil opoꝛtet petere excepto cotidia-
no cibo qᷓto magis domi manētes. ¶ Itē
actuū. 3. dixit petrus paralitico. Argentuꝫ
et aurum non eſt michi vbi gloſa. Petrus
memoꝛ illius precepti nolite poſſidere au-
rum. Certum eſt autem ꝙ tunc ieroſolimis
erat. ¶ Itē hie. ad exſuperāciū Nemo' a-
pl'is paupioꝛ fuit ꝛ nemo tm̄ ꝓ dn̄o dereliqt
Qḋ nō eſſet verū ſi ꝓ omni tempoꝛe nō reli

quiſſent omnia. Item idē ad gerūciā. Apoſtoli toto orbe peregrini nō es in zona non caligas nec calciamēta habentes in pedibus. Item idē ad cloediā. Uis eſſe perfecta et i primo ſtare faſtigio dignitatis. Fac qđ faciebant apoſtoli. vade ⁊ vēde oīa que habes ⁊ da pauperibus et ſequere ſaluatorē. Itē ambroſius ſup. ij. cor. Quātum ad preſentē vitā pertinet pauperes videbātur egeni in terris in celis diuites nichil habētes et oīa poſſidētes. Hoc fuit in apl'is glorioſum vt ſine ſollicitudine et noīe poſſidendi nō ſolum ea que in poſſeſſionibus erāt ſed eoꝝ domos poſſiderent. Itē bernardus ad Euge lib. ij. Nā qđ aliud tibi dimiſit ſctūs apl's quod aūt habeo: hoc tibi do inquit: qđ illud eſt? Unū ſcio nō aurū neq; argentū: cū ipſe dicat Aurū ⁊ argētū nō eſt michi. Et infra. Eſto vt alia quacunq; tibi vēdices rōne ſȝ nō apoſtolico iure nec ei ille tibi dare potuit qđ nō habuit. Item crioſto ſuper Math. omel. lxvj. Quid inquā apoſtolos magnos oſtēdit? Pecuniaꝝ ꝯtempt⁹ glorie deſpectus ab oīb⁹ huius vite negocijs erectio: q2 ſi hec nō habuiſſent ⁊ ſi decem milia mortuos ſuſcitaſſent nō ſolū non ꝓfeciſſent ſed etiā ſeductores eſtimati fuiſſent. Preterea dictū ſuum deſtruit: ⁊ cōuincit ſeipſum: q2 apl'i magis indigebāt p̄dictis l vīa quā domi exētes (vt dicit criſoſtomus) in auctoritate prius allegata. Eſt igitur ſciēdū ꝙ in miſſione apoſtoloꝝ xp̄s quedā precepit quedā ꝑmiſit ⁊ quedā predixit. Precepit illa ꝑ que eoꝝ predicatio fieret credibilis ⁊ ꝓuocaret auditores ad credēdū ... oſtēdēdū mūdi ꝯtēptū ſicut nō portare nec velle nec poſſidere pecuniā nec aliqđ tp̄ale: ⁊ hoc non tm̄ pro tp̄e vie: ſed vt eſſēt exempla lucidiſſima oīs ꝑfectionis oībus ſequētibus vſq; in finē mūdi vt pȝ i ſuperioribus multipliciter. Cōceſſit ſiue ꝑmiſit ſumptus ab auditoribus accipe in caſu quo aliunde nō haberēt vt ait gregorius. Qui ſacculū ⁊ perā portare ꝓhibuit ſumptus ⁊ alimēta ex eadē predicatiōe ꝯceſſit. Predixit ꝑſecutiōes ⁊ odiū oīm cōtra eos vt ipſos ad tollerāciā premuniret. ¶ Ad illđ ꝙ iſte heretic⁹ ꝓ ſe adduxit qn̄ miſi vos ſine ſacculo. ⁊c̄. Et infra. Sed nūc q̄ habet ſacculū. ⁊c̄. Arguēs ꝑ hoc ꝙ illud p̄ceptū fuit tp̄ale. Audi baſiliū dicentē ſup illa verba. Sed nunc qui hȝ ſacculū. ⁊c̄. Xp̄s nō diſpēſauit ꝓ tp̄e neceſſitatis: ſȝ predixit ⁊ ꝓphetauit eis tribulationes per ſuā captionē et mortē ſupuēturas. Unde dicit ꝙ correcti libri non habent vendat tollat emat quaſi imperatiue vel ꝑmiſſiue ſit dictū. Sed vēdet tollet emet. q. predictiue ꝗ̄ p̄nūciatiue ſit dictū. Et hoc ſatis claret ex dictis textibus ibidē ſcȝ de emēdo gladios: q2 certū eſt ꝙ nō ꝑmiſit eos ſe deffēdere cū gladijs: ymo ꝓhibuit dicēs. Mitte gladiū tuū in vaginā. Preterea errone⁹ ſermo eſt ⁊ cōtra ſctōs vt ꝯcedatur ſine neceſſitate ibidē qđ eſt gn̄aliter ꝓhibitū. Dicit eni criſoſto. Pro tp̄e neceſſitatꝫ ⁊ ꝑſecutiōis xp̄s relaxauit apl'is p̄oris p̄cepti rigorē. Hoc idē d̄r beda in ſua ſnīa ideo ꝯcludit ꝯtra eū. Q2 ſi ꝓ tp̄e vie fuit eis ꝓhibitū portare pecuniam ⁊ calciamēta vbi tn̄ magis videbat eē neceſſariū: multo magis domi manētibus.

Nonus error eſt

ꝙ bona p̄mitiue eccl'e ſeu multitudis credētiū de qua hētur act. 2. ⁊ 4. Nec quiſq; eoꝝ q̄ poſſidebat aliqđ ſuū eē dicebat ſȝ erāt illis oīa coīa nō erāt illis coīa poſt diſtributionē: ſȝ q̄lȝ poſt diſtributionē efficiebat ꝓprietarius ⁊ dn̄s porcionis ſibi aſſignate: ⁊ ꝙ votū religioſoꝝ abſq; ꝓprio viuere ꝓfitētium nō ſe extēdit ad illa q̄b⁹ neceſſario eget vita humana. Qui error ꝯtradicit ſacro textui. Ibidem act. iiij. Nec quiſq; eoꝝ q̄ poſſidebat aliqđ ſcđm gloſā ſuū. hoc eſt ꝓpriū eſſe: dicebat: ⁊ ſic exponit. xij. q. i. cap. Scim⁹ ⁊ cap. nolo ⁊ cap nō dicatis ⁊. q. i. Item ſuper illo erāt illis oīa coīa d̄r gloſa interlinearis indiciū fratrū amoris eſt oīa poſſidere ⁊ nichil ꝓpriū hr̄e. Itē clemēs papa. xij. q. i. cap. Dilectiſſimi⁹ d̄r. Coīs vita oībus neceſſaria eſt ⁊ maxie hijs q̄ deo irrep̄hēſibiliter imitari cupiūt ⁊ vitā apl'oꝝ ⁊ eoꝝ diſcipuloꝝ imitari. Coīs enī vſus oīm q̄ ſunt in hoc mūdo oībus hoībus eē debuit ſed ꝑ iniquitatē alius de hoc eē ſuum alius illud et ſic inter mortales facta eſt diuiſio. Et ſicut nō pōt diuidi aer nec ſplendor ſolis: ita nec reliqua q̄ data ſūt oīb⁹ ad habēdū diuidi debere ſed habēda oīa coīa, ꝓpterea monachi ⁊ canonici rl'ares btī auguſtini tenēt figurā ⁊ imitātur rl'am p̄mā credentiū multitudinē. Dicit eni hiero. in lib. illuſtriū viroꝝ. Apparet primū talē xp̄i credētiū fuiſſe eccl'iam qualē nūc monachi imitātur ⁊ cupiūt eē vt nichil cuiq̄; ꝓpriū ſit. ¶ Q2 aūt monachis ⁊ canonicis regularib⁹ nō liceat hr̄e ꝓp̄ū: pȝ etiā apte. d̄r ei inocēti⁹. 3. extra de ſtatu monachoꝝ. i. c. Cū ad monaſteria. ꝓhibem⁹ diſtricte i v̄tute obie ſb itermiatione diuini iudicij ne q̄s monachoꝝ ꝓp̄ū aliq̄ modo poſſideat. Sȝ ſi q̄s hȝ aliqđ ꝓpriū totū icōtinēti reſignet. Si ꝟo ꝓprietatē aliq̄

fuerit dep̄hēſus habere regulari monitiōe p̄emiſſa de monaſterio expellatur: nec recipiatur vlterius: niſi peniteat ſcḋm monaſticam diſciplinam. Q̄ꝫ ſi proprietas apud queꝫ fuerit dep̄henſa ī moꝛte ipſa cū ea in ſignū ꝑditionis extra monaſteriū in ſterquilinio ſubterretur ſicut narrat beatus Gregoꝛius in dyalogo ſe feciſſe ⁊ in ſignū. Nec exiſtimet abbas ꝙ ſup̄ habenda pꝛoprietate poſſit cum aliquo monacho diſpēſare. Et qꝛ abdicatio ꝓprietatꝫ ſicut ⁊ cuſtodia caſtitatis adeo ē annexa regule monachali: vt ꝯtra eā nec ſummus pōtifex poſſit licentiam indulgere. Et vt clarius intelligatur hoc eſſe preceptum de his quibus neceſſario eget vita humana: patet per regulas ſanctoꝝ patrum dicitur enim in regula beati benedicti ab eccl'ia approbata. Nec q̄s preſumat aliquid dare vel recipere nec aliquid habere propꝛium nullā oīno rem nec codicem nec tabulas nec graffium ſꝫ nihil omnino quippe quib⁹ nec coꝛpoꝛa ſua nec volūtates licet habere ī poteſtate pꝛopꝛia Et infra accipiētes noua vetera ſemp̄ reddant in preſenti reponēda veſtiario ꝓpter paupes ⁊ pedules ⁊ quodcūq; eſt vetus veſtimentum reddant dum accipiunt nouū. Item baſilius in regula ſua appꝛobata dicit. Si q̄s ſibi dicit eē ꝓpꝛiū ſine dubio alienum ſe facit ab electis dei ⁊ a caritate dñi: q̄ quod verbo docuit opere cōpleuit. Et infra Querētibus fratrib⁹ ſi licet cuiq; veterē tunicā aut calciamēta dare cui voluerit miē cauſa ꝓpter mandatum. Reſpondit ſanct⁹ baſilius: dare aliq̄d mādati gr̄a nō eſt oīm ſed eoꝝ quibus officium illud traditum eſt Item auguſtin⁹ in regula ſua ḋt ſimilia ſupꝛadictis. Item btūs frāciſcus. vj. cap̄. regule ſue dicit. Fres nichil ſibi appꝛopꝛiēt nec domum nec locum nec aliquā rem.

DEcim⁹ erroꝛ eſt ꝙ in rebus vſu ꝯſumptibilib⁹ nec vſus iuris nec vſus facti licit⁹ pōt a ꝓpꝛietate ⁊ dominio ſepari ⁊ ꝙ in talib⁹ rebus nec ius vtēdi nec ius facti ſepatū a ꝓpꝛietate rei ſeu dñio pōt ꝯſtitui vel haberi eo ꝙ p̄ vſū taliū rerum eaꝝ ꝓpꝛietas ⁊ dñium cōſummatur. Qui erroꝛ oēm religionē vouētē viuere ſine ꝓpꝛio deſtruit ⁊ cōfundit et ſacre ſcripture ⁊ euāgelice ⁊ ap̄l'ice ⁊ ſctōꝝ doctrinis ac determinationi ſācte ⁊ vniuerſalis eccl'ie catholice repugnat. Scribitur enim .j. thim̄. v. Vtere modico vino ꝓpter ſtomachum tuum ⁊ frequentes tuas infirmitates Et ad phil'. vltimo. Miſiſtis mihi in vſum. Sup̄ q̄ glo. auguſtini dicit. Preter vſum in rebus nichil aliud eſt querēdum ⁊ qui amplius querit malū inuenit. Item ſuper illud thim̄. hn̄tes alimēta ⁊ quibus tegamur hijs ꝯtēti ſimus. glo. hiero. Signāter dicit quib⁹ tegamur vt oñdat ſe nō querere niſi vſū. Et nūeroꝝ. xviij. vniuerſa frugum inicia que gignit hum⁹ ⁊ dño depoꝛtātur cedent in vſus tuos. Et ioſue. v. ḃr. Nec vſi ſunt vltra cibo illo filij iſrl'. Et in pluribus alijs locis ſacre ſcripture hoc oſtendit̄ manifeſte. ¶ Q̄ꝫ aūt cōtradicat ſctis doctoribus patet dicit Auguſtiu⁹ ī lib. de doctrina xp̄iana ꝙ ſapiēs ſine aliquo vicio cibo precioſiſſimo pōt vti. Et ſil'r ī libro queſtionū euāgelij dicit ꝙ ciboꝝ nō vſus ſed cōcupiſcētia reprehēdēda eſt. Et idē in eodem. Et ponit̄ in glo. Ro. viij. Oīa veſtra ſunt nō dominio ſed vſu ſicut res dñoꝝ ſunt famuloꝝ nō dominij poteſtate ſed vtēdi facultate qua vtunt̄ eis ad victū ⁊ oꝛnatū aut alijs huiuſmodi. Item clemēs papa. xij. q. i. cap̄. Dilectiſſimus dñs hꝫ vſus oīm que ſunt in hoc mūdo oībus hoībus eſſe debuit ſed ꝑ iniquitatē alius dicit hoc eſſe ſuum ⁊ alius illud ⁊ ſic inter moꝛtales facta eſt diuiſio: ⁊ ſicut non pōt diuidi aer nec ſplendoꝛ ſolis. Ita nec reliqua que data ſunt cōiter ad habēdum diuidi debēt ſed habēda eſſe oīa cōmunia. Item innocētius et hoſtieñ extra plū de cauſa ꝓpꝛietatis ⁊ poſſeſſionis ī apparatibus ſuis dicūt ī hec v̄ba. Hoc notandū eſt ꝙ nō pꝛelatus ſed xp̄s hēt ꝓpꝛietatē et dominium rerū eccl'ie vnde quecūq; offerunt hoīes eccleſijs dñr eſſe deo oblata. Et infra poſt multas allegatiōes dicūt ⁊ ſi aliqua in iure īueniātur ꝙ hec bona deo oblata ſint ep̄oꝝ vel pꝛelatoꝝ vel capellanoꝝ / dic eſſe ea eoꝝ quo ad gubernationē ⁊ adminiſtrationē ⁊ dñr eſſe pauperum quo ad ſuſtētationē. Unde ꝓpꝛie loquendo pꝛelati dicūtur ꝓcuratoꝛes ⁊ non domini. Extra de donationib⁹ cap̄. ij. Ecce q̄ꝫ clare ⁊ aperte dicti ſummi pōtifices diuidūt vſum a dominio ⁊ pꝛopꝛietate Et ſcḋm eos dictarum rerum dominiū eſt xp̄i: diſpēſatio pꝛelatoꝝ ſuſtentatio que habet̄ per vſum eſt pauperum. Itē hiero. ad nepocianū dicit ꝙ xp̄us pauper cibo veſcebatur alieno ⁊ ita habebat vſum ſibi a pꝛopꝛietate ⁊ dominio ſeparatum. Et bernardus ad cartuſienſes cui nempe de pꝛopꝛio nihil eſt totum pꝛofecto quod habet dei eſt ergo religioſi pauperes (ſcḋm bernardum) habent vſum a pꝛopꝛietate ⁊ dominio ſeparatū. Et q̄ ꝓpter deū abdi

cauerūt ꝓpetatē et dominiū ſuoꝝ corpoꝝ
et ſuarū volūtatū multo forti⁹ reliqrūt ꝓpri
etatē ⁊ dn̄iū quarūcūqꝫ rerū tēporaliū vtſu
pra patuit ꝑ ſāctos inſtitutores ſāctaꝝ re-
ligionū. Preterea dicta hereticalis aſſertio
obuiat legi ciuili. hꝫ em̄ de acquirēda poſ
ſeſſiōe. l. qcqd q̄ qcqt filius familias hꝫ ex
peculio ſiue ſint cibaria ſiue ve-
ſtes ſiue pecunia vel alia q̄ vſu cōſumūtur
ſolū hꝫ vſū facti ⁊ ꝓprietas ſiue dn̄iū reſidꝫ
apud patrē. ¶ Itē inſtituta de vſu et habi-
tatiōe dicitur ſic Minus iuris eſt
in vſu q̄ꝫ i vſu fructu. nā qui vſuꝫ fundi nu
dū hꝫ nichil vlteri⁹ hr̄e intelligit q̄ꝫ olerib⁹
pomis/floribus/feno/ſtramētis/lignis ad
vſū cotidianū vtat nec vlli alij ius qd̄ habꝫ
aut vēdere aut locare aut gratis cōcedere
pōt cū q̄ vſūfructū hꝫ poſſit hec oīa facere.
Et dn̄s azo in ſūma inſtitutionū de vſu et
habitatiōe dicit ſic. Uſus q̄ eſt ius vel ſerui
tus nō pōt eſſe in rebus q̄ vſu cōſumūtur cū
in eis nō poſſit eſſe ſalua ſubſtācia. Sꝫ vſ⁹
q̄ eſt facti vel in facto cōſiſtit vt in bibendo
et comedendo bn̄ pōt eſſe. ¶ Itē glo. 12. q. i
ca. Nō dicatis: vt. Nūq̄d vr̄ poſſidere veſtē
nō videtur: q̄ veſtis ſerui ſemꝑ eſt de pecu
lio dn̄i. Preterea exēplū habem⁹ de hoſpi-
tibus q̄ licite vtūtur cibis/potib⁹/lectiſter
niis ⁊ ſimilibus abſqꝫ proprietate cōi vel
ſpāli: et ſerui licite vtunt rebus dn̄oꝝ ſuo
rū quarū nō hn̄t dn̄iū cōe vel ſpāle Et eodē
mō filius familias. Preterea fur q̄ furatus
eſt panē vinū veſtes carnes et pecuniā vtē
do illis rebus vel hꝫ proprietatē et dn̄iuꝫ
vel nō. Si nō: habem⁹ ꝓpoſitū ſcꝫ q̄ vſus ta
liū poteſt a dominio et proprietate ſepara
ri Si ſic: ergo fur hꝫ ꝓprietatē et dn̄iū illaꝝ re
rū quas furatus eſt: et ꝑ cōſequēs furtuꝫ
nullū pct̄m eſt: qd̄ eſt nō tm̄ hereticū q̄ꝫ blaſ
phemū et abhoiabile. Itē iſte error cōtra
dicit determinationi eccl'ie ⁊ diffinitiōib⁹ mt
toꝝ ſummoꝝ pontificū ſuoꝝ predeceſſorū
q̄ dicūt ⁊ determināt q̄ ffes minores nichil
ꝓpriū hr̄e pn̄t nec in ſpāli nec in cōi etiā i re
bus vſu cōſūptibilib⁹ q̄bus vtūt. Dicit em̄
Nicolaus papa i decretali Exijt ſuperius
allegata. Uerū cōdecēs fuit ei ꝓfeſſiōi qui
ſpōte deuouit xp̄m pauperē i tāta paupta-
te ſectari oīm abdicare dn̄iū: et rerū ſibi cō
ceſſarū nc̄cio vſu fore ɔtentū Nec ꝑ hoc q̄
ꝓprietatē vſus ⁊ rei cuiuſcūqꝫ dn̄iū a ſe ab
dicaſſe videt ſimplici vſui oīs rei renūciaſſe
eſſe cōuincit: q̄ inqꝫ vſus nō iuris ſꝫ facti tm̄
mō nomē hn̄s: qd̄ facti eſt tm̄ i vtēdo p̄bet
vtētib⁹ nichil iuris. Hoc idē dicūt Greg. 9.
Inno. 4. Nico. 4. Alexan. 4. Cle. 4. Mar-
tinus. 4. Quibus cōſonat Cle. 5. in ɔſilio vi
enenſi in decretali q̄ incipit. Exiui de pa-
radiſo ſic inquiēs Proin cū vir ſāctus pau
ꝑtatis ꝓmiſſe in r'la modū exp̄mēs dr̄ i ea
dē: ffes nihil ſibi appropriēt nec domū nec
locū nec aliquā rē: ſitqꝫ declaratū ꝑ nōnul-
los p̄deceſſores nr̄os romanos pontifices
hāc expropriationē intelligi debere tā in
ſpāli q̄ꝫ etiā in cōi qd̄ rerū oīm ɔceſſarū ob
latarū donatarū ffribus quas et quarū vſū
facti ipſi ordini vel ipſis ffribus lꝫ hr̄e pro
prietatē et dn̄ium i ſe ⁊ romanā eccl'iā rece
perūt: dimiſſo ipſis ffib⁹ tm̄mō ſimplici vſu
facti. Ecce q̄ꝫ apte et clare venerabiles pa-
tres dn̄i romani ſūmi pontifices diuidunt
vſum a proprietate et diffiniendo ꝓnūciant
q̄ xp̄s et apl'i a ſe abdicauerūt dn̄ium ⁊ ꝓ-
prietatē oīm rerū tēporaliū. Quib⁹ dn̄s Jo
hā. nō tm̄ ɔtradicit i ſupradictis erroribus
ſed ipſos hereticos facit ⁊ romanā eccl'iaꝫ
q̄ recepit eoꝝ determinationē. Dicit em̄ in
ſuo tercio ſtatuto hereticali qd̄ incipit. Qr
quorundā. Quicūqꝫ ſciēter vbo vel ſcripto
aſſeruerit aliq̄d ɔtra diffinita ⁊ determina-
ta in p̄io ſuo ſtatuto qd̄ incipit. Ad ɔdito-
rē tanq̄ꝫ rebellis et cōtumax eccl'ie habeat
et in ipſo ſtatuto. Ad ɔditorē determinat:
et diffinit exp̄ſſe: q̄ vſus rerū vſu ɔſumpti-
biliū nō pōt a dn̄io ⁊ proprietate ſeparari
Sꝫ ſupradicti ſummi pōtifices et ſcriptu-
ra apl'ica et ſācta mr̄ eccl'ia vt p̄ꝫ ex p̄miſ-
ſis aſſerūt oppoſitū euidēter ergo doctrinam
apl'icā et determinationē ſācte mr̄is eccl'ie
catholice facit erroneā ⁊ ſciſmaticā ¶ Pre
terea in ſc'da ſua hereticali ɔſtitutione q̄ in
cipit. Cū inter nōnullos: diffiniēdo ꝓnūci-
at: q̄ ꝑtinaciter aſſerere redēptorē nr̄m do
minū ieſum xp̄m eiuſqꝫ apl'os in ſpāli non
habuiſſe aliqua nec i cōi aſſertionē huius
ꝑtinacē deinceps erroneā fore cēſēdā ⁊ he
reticam de fratrum noſtrorum ɔſilio hoc ꝑ
petuo declaramus edicto hec eſt diffinitio
et determinatio eius. Sed ſancta mater ec
cleſia in decretali ſuperius ſepius allega-
ta ſolenniter pronunciando determinat: di
cimus q̄ abdicatio ꝓprietatis omnium re
rum tam in ſpeciali q̄ꝫ etiam in communi
propter deum meritoria eſt et ſancta: quā
et chriſtus viam perfectionis oſtendēs ver
bo docuit et exēplo firmauit ⁊c. Que diffi-
nitio ⁊ determinatio dudum eſt ab vniuer
ſali eccl'ia recepta et in corpore iuris clau
ſa ſub titulo de verboꝝ ſignificatiōe ⁊ etiā
ꝑ gn̄ale ɔſiliū vienne approbata.

¶ Tūc arguitur ſic aut

Nicolaus.3. et Cle.5. diffinierūt heretice
aut catholice diffiniēdo xp̄m ⁊ aplꝰos nihil
habuiſſe iure ꝓprietatis et dominiū ⁊ decla
rādo ad hoc tenerēt fr̄es mīores ex precep
to ſue rl̄e. Si heretice tūc ipſe fuit hereti
cus approbādo et ꝯfirmādo ꝙ ipſi diffinie
runt qꝛ in ſuo ſtatuto quod incipit. Quoꝝ
dā exigit cece ſcrupuloſitatis ambiguum.
dicit prefatas declaratiōes ſalubriter edi
tas ſolidas q̄dē claras et lucidas multaꝗ
maturitate digeſtas nr̄as deo fauente in=
dubias ipſoꝝ predeceſſoꝝ nr̄oꝝ declara=
tiōes declarationibꝰ adiūgimus ⁊c. Si ca=
tholice tunc eſt hereticꝰ manifeſtus et ſibi
ipſi ꝯtrarius diffiniendo hereticū eſſe xp̄m
et aplꝰos nichil habuiſſe iure ꝓprietatꝫ ⁊ do
miniū. Seq̄tur em̄ ſm̄ eum ꝙ eccl̄ia errauit
et in errore fuit vſq ad ſua tēpora qḋ dicē
vel ſentire eſt hereticū ⁊ inſanū. Sequitur
etiā ꝙ ſacra ſcrip̄ta dicit falſū: q̄ vt a docto
ribus eſt expoſita dicit xp̄m et aplꝰos maxi
me viā ꝑfectiōis oſtendēdo nō habuiſſe a=
liq̄d iure ꝓprietatis ⁊ dominiū. Papa Joh.
diffinit hoc eſſe hereticū ⁊ ꝙ ſācti doctores
Aug. Ambro. Jero. Grego. Criſo. Rabanꝰ
Baſilius Beda et ſil̄es expoſitores errauē
rūt ⁊ falſū tenuerūt dicētes xp̄m ⁊ aplꝰos fu
iſſe pauperes ⁊ nō habuiſſe ꝓpriū in rebꝰ
papa Jo. diffinit igit̄ eſſe hereticū Prete=
rea btūs. F. ab eccl̄ia canonizatus ⁊ ſacris
ſtigmatibꝰ dn̄i nr̄i ieſu xp̄i mirabilr̄ īſigni=
tus ſm̄ hoc fuit hereticus. Nā nō ſolū fuit
ꝓfeſſus hāc paupꝑtatē ſed tāꝗ prelatus et
doctor ⁊ legiſlator in rl̄a ſtrictiſſime māda
uit ſeruari. Que rl̄a et ipſius ꝓfeſſores taꝫ
preteriti ꝗ p̄ntes et futuri fuerūt ſūt ⁊ erūt
heretici talē paupꝑtatē ꝓfitētes et eccl̄ia er
rauit q̄ errorē eis confirmauit. Sequitur
etiā ꝙ q̄lꝫ religioſus vouēs viuere ſine ꝓ=
prio vouet ⁊ promittit errorē: nec aliq̄s reli
gioſus imitat̄ xp̄m niſi ꝓprietarius ī ſpe=
ciali et in cōi. Sequit̄ etiā ꝙ rl̄e ſanctorum
Baſilij Benedicti. Augu. Bernardi. Dn̄ici
Frāciſci ſūt erronee ⁊ falſe ⁊ ſil̄r earū inſti
tutores: et fuerūt decepti ⁊ deceptores ⁊ ꝑ
ꝯn̄s in ſtatu dāpnatiōis. Nā oēs mādauē
rūt in ſuis rl̄is ſuos fr̄es viuere ſine ꝓprio.
Sed et oēs religioſi ſine ꝓprio viuere ꝓfi=
tētes fuerūt ⁊ ſūt et erūt rebelles ⁊ ꝯtuma=
ces eccl̄ie et tāꝗ heretici ab hoībus vitan=
di. Nā papa Joan. dāpnat tanꝗ rebellem
et cōtumacē eccl̄ie et hereticū oēm cōtradi
centē determinatis et diffinitis ī decreta=
libꝰ. Ad ꝯditorē canonū. Et cū inter nōnul
los. In q̄bꝰ diffinit nō poſſe vſū hr̄i a ꝓprie
tate et dn̄io ſeparatū in rebꝰ q̄ vſu cōſumū
tur: et eſſe hereticū tenere xp̄m ⁊ aplꝰos non
habuiſſe ꝓpriū in ſp̄ali nec in cōi. Sequit̄
etiā ꝙ dei filius dn̄s nr̄ ieſus xp̄s ⁊ eiꝰ ſācti
apoſtoli doctrinā falſā et erroneā mundo
tradiderūt. Nā ſm̄ ſanctū euangeliū ⁊ ſm̄
ſanctos doctores expoſitores nihil habue
runt iure ꝓprietatis et dominiū: ⁊ alios vo
lentes ipſos ꝑfecte ſeq̄ docuerūt nichil ha
bere: ſicut multiplr̄ tā ꝑ ſanctos doctores
ꝗ per determinationē eccl̄ie ſacroſācte ſu
perius multipliciter eſt oſtenſum Sed hoc
eſt hereticū erroneū et blaſphemū. Sequi=
tur ergo ꝙ dictus papa Jo. eſt hereticꝰ ma
nifeſtus: et ꝑ ꝯſeq̄ns dāpnatꝰ et excōicatꝰ ⁊
ab omni auctoritate ꝓuatus. Dicit em̄ Je=
ronimus. 24. q. 3. c. Hereſis. Qui aliter ſa=
crā ſcripturam intelligit vel exponit et ſen
ſus ſp̄uſſancti efflagitat a quo prolata ē: lꝫ
corpore ab eccl̄ia nō receſſit tn̄ hereticꝰ eſt
cenſendus: ideo ab omnibus catholicis
euitandus.

ET qꝛ nos zelo ca
tholice fidei et obediētie ſan=
cte mr̄is eccl̄ie reſiſtimꝰ here
ſibus ſupradictis ſuſtinemus
calūpnias et diffamatiōes in
iurias ⁊ ꝑſecutionē ⁊ mortē: dato ꝙ non ſit
oībꝰ rn̄dēdū: qꝛ aliqua tāgūt ꝑſonas nr̄as
particulares q̄ cōmittimꝰ dn̄o nr̄o ieſu xp̄o
cui publica et ſecreta ſūt equalr̄ manifeſta
Aliq̄bus tn̄ ꝓpter noſtrā informationē ſdu
ximus vt ſequit̄ Reſpōdēdū. ¶ Primo di=
cūt aliq̄ ꝙ papa Jo. reuocauit. ¶ Aliq̄ ꝙ ſi
papa Jo. fuit hereticꝰ nō ſequit̄ ꝙ ſucceſſo
res ſint heretici. ¶ Aliq̄ ꝙ papa oīa poteſt
Aliq̄ ꝙ ꝓpter hoc nō debemus ab eis ſepa
rari et potiſſime añ ſententiā. Aliq̄ ꝙ ex hoc
ſequit̄ ꝙ eccl̄ia errauit ⁊ ꝙ papa nō eſt pa=
pa ep̄i nō ſūt ep̄i preſbiteri nō ſunt preſbi
teri: corpus chriſti non eſt corpus chriſti:
chriſtiani non ſunt chriſtiani. ¶ Aliq̄ ꝙ nō
pertinet ad nos reprehendere papam vel
alios prelatos quia inferior non debet re=
prehendere ſuperiorem. ¶ Aliq̄ ꝙ non de=
bemus iudicare chriſto dicente Math. 7.
Nolite iudicare ⁊ nō iudicabimini. ¶ Aliq̄
ꝙ oēs iudicamus et neminē excuſamus.
¶ Aliq̄ ꝙ nos pauci ꝯtradicimꝰ toti multitu
dini iō ſcindimus tunicā xp̄i inconſutilem

AD pꝛimum ſcili
cꝫ ꝙ papa Jo. reuocauit dicē
dū ꝙ veꝝ eſt ꝙ ſi ipſe reuocaue
rit tūc ſequit̄ ꝙ oēs ꝑſeq̄ntes
nos ꝑ ꝑ impugnationē dictaꝝ

hereſū ſūt heretici qꝛ qꝺ papa Jo. retracta-
uit ⁊ retractādū vñ eē neceſſariū reputauit
ꝗ̄ pꝫtinaciter tenēt ⁊ deffēdūt. Ad euidētiā
aūt hui⁹ eſt ſciēdū ꝙ dictus papa Jo. vltra
ꝓfatos errores ſupaddidit hereſes hereſi-
bus cumulādo. Fecit eñ quēdā ſermonem
Anno dñi M.CCC.xxxi. in feſto olm ſctōꝝ
qui incipit Memētote patrū vřoꝝ. Et aliū
in eodē anno in tertia ſequēti dñica de ad-
uētu qui incipit. Gaudete in dño ſp ⁊ alium
qui incipit. Tolle puerū ⁊ matrē ei⁹ quē fe-
cit anno ſequēti in vigilia epyphanie i qui-
bus tres errores peſtiferos dogmatizauit.
¶ Primus error eſt ꝙ aīe ſctōꝝ quātūcūq
iuſtoꝝ a corpore ſeparate nō viderūt nec vi-
dent nec videbūt deū facie ad faciē ante diē
futuri iudicū gñalis ⁊ futurā corpoꝝ reſur-
rectionē. ¶ Secūdus error eſt ꝙ aīe quātū-
cūq reproboꝝ ⁊ dampnatoꝝ nō iuerūt ne-
q ibunt in infernū nec penis infernalibus
cruciantur nec cruciabūtur ante diē predi-
ctum iudicij. ¶ Tertius error eſt ꝙ dyabo-
lus ⁊ demones nō ſunt in inferno nec penis
infernalib⁹ cruciātur nec cruciabūtur ante
ꝓ dictū diē iudicij. Hos errores nō tm̄ i pre-
dictis ſermonibus ſed pluribus aliis ⁊ quo-
dā libello de hoc edito ſpecialiter ⁊ publice
diuulgato qui icipit. Querit vtrū aīe ſctōꝝ
ab oībus peccatis purgate videāt diuinam
eſſentiam: pertinaciter tenuit vſq ad diem
mortis ſue. Itē in quodā ſermone qui inci-
pit. Pſallite dño qui habitat in ſyon quē fe-
cit. Anno dñi M.CCC.xxx. Inter cetera di-
cit vere filius dei incarnatus: eſt magnus.
Et ſalua reuerētia pꝛis ⁊ ſpūſſācti maior eſt
vtroq. Nā licet pater ſit deus ⁊ ſpiritusſan-
ctus ſit deus: tñ pater nō eſt icarnatus nec
ſpūſſctūs humanatus: ſed ſolus filius: ⁊ in
hoc maior eſt ꝑ ⁊ ſe ⁊ ſpū ſancto. Qꝺ quidē eſt
hereticū manifeſte: qꝛ ſcōm catholicā fidez
fili⁹ eſt equalis patri ſcōm diuinitatē ⁊ mi-
nor patre ſm humanitatē. Itē i quodā alio
ſmōe publico quē fecit in victoria regis ca-
ſtelle ꝯtra ſaracenos ꝙ̄ incipit. Tulerūt iu-
ſti ſpolia impioꝝ dixit ⁊ aſſeruit ꝙ deus de
ſua potētia abſoluta non poſſet facē ꝙ res
aliter euenirēt ꝙ̄ eueniunt qꝺ quidē eſt he-
reticū manifeſte qm̄ ex hoc ſequit ꝙ oīa q̄
fuerūt de e neceſſitate abſoluta eueniunt ex
quo tollit liberū arbitriū meritū ⁊ demeritū
hūanū: pꝛiter grā euacuat dei libera prede-
ſtinatio ſubtrahitur ⁊ ei⁹ potētia annullat
que oīa ſunt heretica ⁊ blaſphema. Itē in
alio ſermone publico ꝙ̄ incipit. Gaudete in
dño ſēp dixit ⁊ aſſeruit ꝙ in trinitate filius
nō diſtinguit a pꝛe nec ſpūs ſctūs diſtingui-
tur a patre ⁊ filio. Quod quidē eſt hereticū
manifeſte: qꝛ eſt aperte ꝯfundere pſonas in
diuinis ſicut ſabellius hereticus faciebat.
Itē in quodā alio ſermone publico quē fe-
cit i feſto purificatiōis. Anno dñi M.CCC.
xxxij. ꝙ̄ incipit. Statim veniet ad tēplū dixit
et aſſeruit ꝙ xp̄s inq̄tū hō nō regnabit nec
illuminabit niſi vſq ad diē iudicij: ⁊ tunc
tradet regnū deo patri. Quod eſt hereticū
⁊ ꝯtradicit ſymbolo qꝺ cātatur i eccľia vbi
dicitur. Et iterū ventur⁹ eſt cū gloria iudi-
care viuos ⁊ mortuos: cuius regni nō erit fi-
nis. Predictoꝝ olim erroꝝ duos: ꝑ ilo poſi-
tos ſcꝫ de materia viſionis aīaꝝ beataꝝ ⁊
penis dampnatoꝝ: in vltima hora mortꝫ dr̄
reuocaſſe q̄uis male ⁊ falſe quā reuocatio-
nē apꝺ nos habemus ⁊ per ſeptē rōnes ſolē-
nes i opibus magiſtroꝝ fratrū minoꝝ hic
ob breuitatē dimiſſas ꝓbat ꝙ ipſa reuoca-
tio nō valuit, nec fuit vera nec fuit in forma.
Sed quicquid ſit ꝯtra iſtos ⁊ alios in ſupra-
dictis ſermonibus poſitos errores ⁊ here-
ſes allegationes ⁊ reprobationes nō cura-
mus adducere tū qꝛ de ſe ſatis patēt: cum
qꝛ ſucceſſores eius oꝺ tenuerunt nec tenēt.
Et ideo nō oportet ꝯtra ipſos inſiſtere. De
materia aūt paupertatis xp̄i ⁊ apoſtoloꝝ
nulla fit mentio ſpecialis in dicta littera re-
uocationis nec aliquid de predictis decre-
talibus expreſſe reuocauit. Sed ꝑ illud qꝺ
in fine dicte reuocatiōis ſubiungit dicēdo.
Ac predicta ⁊ oīa alia quecūq dicta ꝓdica-
ta ⁊ ſcripta ꝑ nos de quacūq materia, vbi-
cūq ⁊ i quocūq loco. ⁊ in quocūq ſtatu quē
habemus vel habuim⁹ hactenus ſubmitti-
mus determinationi eccľie ac ſucceſſorum
noſtroꝝ. ¶ Qꝫ per hec inq̄ nō excuſetur pꝫ
nō certū ē ꝙ vbi aliqua ſūt i fide dubia illa
ſunt ad examen ⁊ diffinitionē ſedis apľice
deducēda. Vbi ꝟo ſūt aliqua apte ⁊ explicite
in fide ꝑ ſacrā ſcripturā vł ꝑ ſctām eccľiam
diffinita aut aliqua ſūt tāq heretica ⁊ fidei
catholice obuiantia dāpnata ⁊ reprobata:
talia nō debēt amplius in dubiū reuocari
neq ad diſpenſationē vel cōcertationē ad-
duci. Sed ſunt firmiter tenēda: extra de ſū-
ma trinitate ⁊ fide catholica cꝫ. i. i pricipio
in textu ⁊ gloſa/ ymo quicūq illud reuocat
in dubium hereticus eſt cēſendus extra de
hereticis capitulo. i. et. xxiiij. q. i. capitulo.
Aperte in textu ⁊ gloſa. Et per illud augu-
ſtij. de trinitate dicentis. Nemo ſalus fide
chriſtiana dicet. Forte de virgine natus
eſt chriſtus. Non enim debet ſub dubio po-
ni: quod certa et indubitabili fide debet te-
neri. Et ſicut qui diceret forte de virgine

vel nō ſupponēdo determinatiōi eccl'ie nō
excuſaretur ymo foret ab oībus cēſendus
hereticus ⁊ tanq̄ꝫ hereticus vitādus iuxta
illud Hiero. dubius in fide infidelis eſt: et
ſic de oībus alijs: q̄ apte et clare in ſcriptu
ra ſacra cōtinētur vel ꝑ eccl'iā determina=
ta ⁊ diffinita ſūt: q̄ in dubiū reuocaret foret
ab oībus cenſendus hereticus. Et q2 in di
ctis decretalib⁹ multa cōtinētur ſacre ſcri
pture ⁊ determinatiōibus ſacroſācte eccle
ſie clare ⁊ apte multipl'r aduerſa quas de=
cretales ſub bulla ſua ſub pena rebelliōis
et excōicatiōis et etiā hereſis recipi iuſſit.
Ideo ꝑ illa v̄ba gñalia in dicta reuocatio
ne cōtēta ſcꝫ q̄cūq3 dicta p̄dicta vel ſcripta
ſuppono determinatiōi eccl'ie ipſe ab here
ſi minime excuſat: qḋ ptꝫ q2 illis q̄ in here
ſibus incidūt et publice tenuerūt et dogma
tizauerūt hereſim ſācta eccl'ia in ſacris ca
nonib⁹ formā quā ſeruare debēt tradidit:
ſi volūt ſe oſtendere correctos ⁊ ad fidē ca=
tholicā rediſſe: vt vcꝫ pure ⁊ ſimpl'r abſq3
alicui⁹ excuſatiōis pallio confiteātur ſe er=
raſſe ⁊ errorē ſuū reuocēt ⁊ vtꝫ veritatē fidei
catholice clare ⁊ apte cōfiteātur vt ꝓbatur
expreſſe. i. q. vij. c. donatū. Ubi ſāctus papa
dicit donatū   epm ex nouacia
no vt cōperimus cū ſua plebe cōuerſū ita
dñico gregi volumus ꝯſidere vt libellū ſue
fidei meminerit ad nos dirigendū in q̄ no=
uaciani dogmatis dāpnet errorem ⁊ pleniſ
ſime confiteat̄ catholicā veritatē. Et qḋ ha
bet̄ in ſequēti. c. Saluberrimū: et in alio. c.
immediate ex cōſilio martini pape habet̄
ſic. Si quis epiſcopus vel alius preſbiter a
licuius hereſis opinionem defenderit ⁊ ob
hanc cauſam fuerit excommunicatus Nul
lus epiſcopus eum in colonē recipiat: niſi
prius i ꝯſilio cōi porrecto fidei libello ſatiſ
faciat oībus et ita liberā teneat ſuam pur
gationem Hoc etiā de fidelib⁹ ſit decretuꝫ
ſi aliqua hereſis opinione fuerit notati Et
in eadē cā ⁊ q. c. Cōuenientibus i vna ſyno
do edita dr̄ ſic. Cōſtitutio eccleſiaſtica hꝫ
canonice tradita a ſanctis apl'is ⁊ ſucceſſo
ribus eoꝝ et ſctis patrib⁹ nr̄is et magr̄is
et ſctis vniuerſalib⁹ ſynodis vt q̄ ab hereſi
aliqua ꝯuertūt̄ ad ortodoxā fideꝫ ⁊ traditio
nē eccl'ie catholice ſcripto negare dñt here
ſim ſuā et ꝯfiteri catholicā fidē: hec ibi. Hoc
idē ponit̄ extra de hereticꝫ. Ad abdolendā
Predictā aūt formā ſeruauit ad lr̄aꝫ berē
garius abſq3 pallio excuſationis. vt ha=
bet̄ de ꝯſe. d. ij. dicens. Ego berēgarius ſā=
cti mauritij andegauenſ eccleſie dyacon⁹
cognoſcens veram et catholicam et apo

ſtolicam fidem anathematizo omnē here=
ſim. Precipue eam de qua hactenus infa=
matus ſum: que aſtruere conatur panem
et vinum que in altari ponuntur poſt con=
ſecrationem ſolum modo ſacramentum et
non verum corpus et ſanguinem domini
noſtri ieſu chriſti eſſe. Et ita conſentio ſan
cte romane eccleſie et apoſtolice fidei ⁊ ore
⁊ corde confiteor de ſacramentis dñice mē
ſe eandem fidem me tenere quā dominus
et venerabilis papa Nicolaus ⁊ hec ſan=
cta ſynodus auctoritate euangelica ⁊ apo
ſtolica tenenda tradidit michiq3 confirma=
uit. ſ. panem et vinum que in altari ponū=
tur poſt conſecrationem non ſolum ſacra=
mentum ſed etiam verum corpus ⁊ ſangui
nem domini noſtri ieſu xp̄i eſſe iurans per
ſanctaꝫ   trinitatem. Et per hec
ſacro ſancta euangelia xp̄i et eos qui con=
tra hanc ſanctam fidem venerint cum dog
matiſātib⁹ ⁊ ſectatoribus ſuis eterno anathe
mate dignos eſſe pronuncio. Q̄ ſi ego ipſe
aliquando contra hoc aliquid ſentire aut
predicare preſumpſero canonum veritati
ſubiaceam. Lecto et perlecto ſponte ſub=
ſcripſi. Hec verba dicti berengarij. Et ſequi
tur in textu. Hanc cōfirmationem ſue fidei
de corpore et ſanguine domini noſtri ieſu
xp̄i a berengario Rome coram centum ⁊ vi
ginti epyſcopis factam papa Nicholaus
miſit per vrbes ytalie germanie gallie et
ad quecunq3 loca vbi fama prauitatis eius
antea potuit peruenire vt eccleſie que pri⁹
doluerunt de aduerſo atq3 peruerſo poſtea
gaudeant de reuerſo atq3 cōuerſo. Hec ibi
Ex quibus omnibus conſtat clare ſecundū
formam traditam per ſacros canones ⁊ ſa
croſancta ꝯſilia q̄ ſua reuocatio nulla fuit
vbi nec ſe erraſſe confitetur nec errores re
uocat. Nec etiam mentionem aliquam fa=
cit. Nec veritatem catholicam confitetur.
Et ideo mortuus eſt pertinax hereticus q2
nō reuocauit ſed potius confirmauit quia
talia verba generalia. (ſi qua dixit) nichil
ponūt de erroribus ſuis. Et quilibet catho
licus qui nūq̄ in fide errauit hoc facere po
teſt: ⁊ bene propter verba inaduertēter ali
quando prolata.

AD ſecundum ſci
licet q̄ Si papa Jo. eſt hereti
cus nō ſequit̄ q̄ ſucceſſores
ſui ſint heretici Dicēdū ē. Q̄ꝫ ipi icidūt i eā
dē ſn̄iaꝫ. Scribit̄ ei extra de immūitate eccl'i.
ca. aduerſ⁹ i gloſa ſic. delictū p̄deceſſoris eſt
delictum ꝓprium ſucceſſoris ex quo ipē nō

442

purgat cui ſuccedit in viciū eadem ſñia li
gat cum ꝯtumacia ꝓcurationis dñm ſuuz
inuoluat qñ dñs ipam nō purgat hec ibi.
Ipſi vero nō ſolū nō correxerūt ſz etiā de-
fenderunt errores pape. Jo. Inſup pſecu-
ti ſunt et pſecunt vſqꝫ ad mortē occidendo
et occidi faciēdo oēs ipugnātes dictas he
reſes. et nō mō tm̄ heretici ſz hereſiarche
peiores illo q̄ errauit appellādi ſūt. Dicit eī
Urbanus papa. xxiiij. q. iij. c. Qui alioꝝ er
rorē deffendit multo dāpnabilior ē illis q̄
errāt qꝛ nō ſolū ipſe errat ſz etiā aliis offēdi
cula errorꝫ pſtat ꝛ ꝯfirmat. Un̄ qꝛ magr̄ er
rorꝫ ē: nō tm̄ heretic⁹ ſz hereſiarcha dicēd⁹
ē. Itē. lxxxiij. d. dicit Innocētius papa. c. er
ror. Error cui nō reſiſtitur approbat ꝛ ve-
ritas cū minime deffenſat opprimit. Ne-
gligere quippe cū poſſis pturbare pverſos
nichil aliud ē q̄ fauere nec caret ſcrupulo
ſocietatis occulte q̄ manifeſto facinori deſi
nit obuiare. Itē Greg. papa dicit ibidē Cō
ſentire videt errāti qui ad reſecāda que
corrigi debuit nō occurrit. Et ibidē Pi⁹ pa
pa dicit. Quid ꝓdeſt ſuo errore nō pollui
qui cōſenſuz pſtat erranti. Itē. lxxxvi. d. c.
Faciētis. Facientis ꝓculdubio culpā ha-
bet q̄ qd̄ pōt corrigere negligit emendare.

A D tertiuz ſcilicet
ꝙ papa omnia pōt Dicendū
ꝙ falſum eſt qꝛ nō pōt contra
articulos fidei ꝛ cōtra ſacraz
ſcripturā et contra determi-
nata p ſanctos patres in hiis que pertinēt
ad fidez ꝛ bonos mores dicit. btūs Leo pa
pa Et ponit. xxv. q. j. c. Que ad ppetuā gñā
liter ordinata ſunt vtilitatez nulla cōmuta
tatione varient: nec ad priuatum trahant
cōmodū q̄ ſunt ad bonū cōmune pfixa. Su-
per quo. c. dicit glo. ordinaria ꝙ ex hoc ca-
pitulo patet ꝙ papa nō pōt cōtra generale
ſtatutum diſpenſare nec ꝯtra articulos fi-
dei. Nā ſi oēs ꝯſentirēt ei nō valerz ſtatu-
tum ſz oēs eſſent heretici ꝛ excōicati. Itez
ſanctus Urbanus eadē cā et. q. c. Sūt qdā
dicētes romano pontifici ſemp licuiſſe no-
uas ꝯdere leges Qd̄ et nos nō ſolū negam⁹
ſz cōtrariū valde affirmam⁹. Sciēdum ve
ro ſummope eſt ꝙ inde nouas leges cōde-
re pōt. vñ euāgeliſte nequaqꝫ aliq̄d dixe-
rūt: vbi vero apte dñs vel aplī vl̄ eos ſequē
tes ſcti pres aliq̄d ſententialit diffinierūt
ibi nō nouā legem romanus pōtifex dare
pōt. ſz poti⁹ qd̄ pdicatū eſt vſqꝫ ad aīam et
ſanguinē cōfirmare dz. Si eñi quod docue
runt aplī et ꝓphete deſtruere (quod abſit)
nitatur non ſñiam dare ſed potius magis
errare ꝯuincet. Et ſic patet ꝙ non pōt oia
imo eſt hereticus ptinax qñ ꝯtra diffinita
prm̄ attentare preſumpſerit ſicut de facto
ipſe fecit determinando hereticuz eſſe pti-
naciter aſſerere dñm nr̄m ieſuz xp̄m eiuſqꝫ
aplos non habuiſſe proprium in ſpeciali
nec in cōi id̄ hereticus manifeſtus. dr̄ enīz
xxiiij. q. j. c. hec eſt fides. Qz quicūqꝫ im-
probat qd̄ ſemel eſt p aplicam eccliam ap
probatum hereticus eſt Et. xxv. q. j. beatus
papa. c. Contra ſtatuta patrum cōdere ali
quid vel mutare nec hui⁹ quidē ſedis pōt
auctoritas Et beatus Greg. et ponit. xxv.
q. ij. dicit. Si ea deſtruerē q̄ anteceſſores no
ſtri ſtatuerunt non conſtructor. ſed euer-
ſor iuſte comprobarer.

A D quartum ſci-
licet ꝙ non debemus ab eis
ſeparari et potiſſime ab ſen-
tentiam. Dicendum ꝙ cogimur pceptis ſā
cte matris eccleſie que ſtrictiſſime manda-
uit omnibus catholicis ab hereticis et ex-
cōicatis ſeparari. Nam quinqꝫ conſilia ge
neralia dederūt ſentētiam cōtra hereticos
ſeparando eos a cōiōe fideliū ſcz conſili-
um lateranenſe. Innocentij tertij extra de
hereticis. c. excōicam⁹ itaqꝫ ꝛ anathematiza
mus oēz hereſim extollentem aduerſ⁹ hāc
orthodoxā ꝛ catholicā fidē quam ſupra ex
poſuimus ꝯdempnātes hereticos vniuer-
ſos q̄buſcūqꝫ nolbus cenſeantur. Et ca. ij.
Excōicam⁹. Cōſilium cartaginē. iiij. xxiiij.
q. iij. c. Clericus vbi dicitur Cum hereticis
nec orādū nec pſallendū eſt. Cōſiliū marti-
ni pape. j. q. j. c. Non liceat clericis vl̄ lai
cis eulogias accipere qꝛ maledictiōes ſūt
potius q̄ benedictiones nec liceat cuz he
reticis et ſciſmaticis orare. Cōſiliū laodi-
cēſe ibidē. c. nō opz Cōſiliū affricanū extra
de hereticꝫ. c. Si q̄s eps. vbi dicit glo. Idē
iuris eſt de hereticis ꝛ paganis Et. c. Abo-
lendā et. xxiiij. q. j. c. q̄ dignior dicit ambro.
Fide igit eccl'is in primis q̄renda manda-
tur in qua ſi xp̄s habitator
eligēdū. Si vero pſid⁹ ppl's aut pceptor he-
retic⁹ deſſorēt heretiaculū vitāda ē hereti
coꝝ cōio: fugiēda ſinagoga cenſet. vbi di-
cit glo. Caſe due ſūt ecclie vna catholicoꝝ
q̄ nō patit pollutos habitare niſi cū habeat
xp̄z habitatorē Alia ē hereticoꝝ q̄ vera nō
eſt. hec ſemp vitāda eſt ne auiditate eius
polluamur. Itē eadē cā et. q. c. dicimus oēs
oīno hereticos et ſciſmaticos nichil hēre
ptātz ac iurꝫ. Et īfra īuenim⁹ ī tali facinore

nō ſolū duces ⁊ auctores ſed etiā pͥcipes eoꝝ penis deſtinari niſi a cōmunione malo ꝝ ſe ſeparauerit. Precipiēte per moyſen dn̄o ⁊ dicente. Sepamini a tabernaculis hominū iſtoꝝ duriſſimoꝝ ⁊ nolite tangere de omnibus que ſunt eoꝝ ne ſimul peccatis ī peccatis eoꝝ. Item in cp̄. Audiuimus ⁊. §. Si aūt ōt in fine. liquido conſtat euȝ qui ab integritate fidei catholice recedit benedicēdi vel maledicēdi poteſtatē minime habere. Catholicū nāq̄ vtpote ſe ſuperiorē maledicere nō valet in alienoꝰ vero a fide tanq̄ in ſibi equalem ſnīam dare nō preualet. Et gloſa in principio huius queſtiōis dicit. Et tu dic indiſtincte ꝙ ſiue veterē ſequaꝭ hereſim ſiue nouā excōicatus eſt. licet ſit occultꝰ et ideo nō poteſt alium excōicare. Extra de hereticis cap̄. ad obolendā. Et ita ōt hodie omnis hereſis eſt dampnata ⁊ oīs hereticus eſt excōicatus quātūcūq̄ ſit occultus. Et iō nō pōt alios excōicare. Et cp̄. ōꝛ ꝙ potius eſt mortē arripere: q̄ accipere cōiōnē de manu heretici. Et hoc ꝑꝫ ꝙ eſt a iure ſnīatus. Et vt amplius pateat. xxiiij. q. i. cp̄. Acaciꝰ ōꝛ in glo. hic eſt caſus in quo papa papā ligare nō pōt ⁊ i q̄ papa ī canonē late ſnīe icidit. Nec obuiat illa rl̄a qꝛ par parē ſoluere vl̄ ligare nō pōt qꝛ ſi papa efficiatur hereticus in eo ꝙ hereticus eſt minor eſt quolibet catholico fideli. xij. q. i. cp̄. Scimus quia lex factum notat etiam ſine ſentētia. ff. de ritu nuptiaꝝ. l. palā hic ⁊ gloſa. Item extra de ſnīa excōicatiōis cap̄. Cum non ab hoīe ipſum vitare q̄uis nō ſit denūciatus ſed hodie oīs hereticus eſt excōicatus vt ſupra patuit. Item gloſa. iij. q. vij. c. Sacerdotes dicit. Si prelati ſunt excōicati vel ſymoniaci vel heretici vel notorij fornicatores vel nō ſeruēt canones tūc poteſt recedi ab eis ante ſentenciam. xix. ō. c. Nulli xvi. q. viti. c. Sane. Et. 22. ō. ca. Nullus. In alio crimine ante ſentenciam non eſt recedendum. ¶ Item gloſa. 8. q. 4. c. Nōne reſpondendo obiectioni dicit. Nec obſtat ſcȝ ꝙ non ſit recedendum ante ſentenciam. 52. diſt. Nullus et. 81. di. Si qui. Et. xi. q. vltia. c. Sane. Ubi de ſuſpenſis a canone loquiꝭ. Nam in illis tribus criminibus ſpeciale ē ſcȝ in ſymonia / in hereſi / et in notorio fornicatore. ¶ Item. 19. diſt. Anaſtaſius habetur ꝙ multi clerici abigerunt a communione anaſtaſij pape heretici qui communicauerat fotino heretico. In cronicis etiaȝ habetur exemplum beati Euſebij recedentis a communione liberij pape heretici. Et hylarij etiam recedentis a leone papa heretico. Nec papa poteſt priuilegium vel prerogatiuā aliquā pluſq̄ alij in facto hereſis q̄n ſit ſubiectus oībꝰ penis ⁊ ſentēcijs hereticoꝝ ymo minus qḋ ꝓbaꝭ. 2. q. 5. c. Preſūl. l. cardinalis ep̄s nō dāpneꝭ niſi cū. 72. teſtibꝰ ſupple de hereſi vbi dicit gloſa. Sȝ nū quid ꝯtra papā duplicabūtur teſtes? Non ymo duo ſufficiūt. Et in hoc deterioris cōditiōis eſt qꝛ ipſe ſine cōparatiōe alioꝝ criminatus eſt iō ſine ſpe venie dāpnādus vt diabolus eſt de pe. di. 2. Principiū et vt ſupra patuit minor eſt quolȝ catholico.

¶ Itē Greg. 2. q. 7. Admonēdi ſunt ſubditi ne pluſq̄ expedit ſint ſubditi: ne cuȝ ſtudēt pluſq̄ neceſſe eſt hoībus ſubici: cōpellantur eoꝝ vicia venerari. Et btūs Bernardus. Par periculū eſt obedientiā ꝓbere cui nō debeꝭ q̄ denegare cui debeꝭ. Aug. xi. q. 3. Nō eñ ſemꝑ malū eſt nō obedire ꝑcepꝭ Cū eñ dn̄s vel prelatꝰ iubet q̄ deo cōtraria ſunt: tunc ei obediendum non eſt. Et idem dicit Bernar. ad adam monachum. Si igitur iuxta ſentētiam auguſtini et Ber. non debemus obedire prelatis non recte precipientibus multo minus hereticis cum q̄bus nullo modo cōicare ꝑmittitur. Igitur ex conſciētia tanq̄ obediētes preceptis ſācte matris eccleſie receſſimus ab obedientia hereticorum ⁊ ſimonaicoꝝ ⁊ excōicatorum qꝛ non obedientes preceptis apoſtolice ſedis crimen paganitatis incurrunt dicit enim beatꝰ Grego. et ponitur. ō. lxxxi. ca. Si qui ſunt peccatum igitur paganitatis incurrit qui ſedi apoſtolice obedire cōtempnit. Et Nicolaus papa. xxv. q. ij. ca. Si quis dogmata mandata interdicta ſanctiones vel decreta pro catholica fide vel eccleſiaſtica diſciplina pro correctione imminentium et futurorum maloꝝ a ſedis apoſtolice preſule ſalubriter promulgata contempſit: anathema ſit. Et ſanctus damaſus eadeȝ cauſa. q. j. c. Uiolatores. Sp̄m ſctm̄ blaphemant qui ſacros canones violant. Et. j. q. vij. ex ſynodo habeꝭ ſic Si q̄s oēm traditionē eccl̄iaſticā ſcriptā vl̄ nō ſcriptā violat anathema ſit. Noteȝ q̄ ꝯtra neceſſitate cogimur nos ⁊ oēs catholici a ꝑdictoꝝ obedientia ⁊ cōmuniōe ſeparar

AD quintum ſcilicet ꝙ ex hoc ſequiꝭ ꝙ eccleſia errauit et ꝙ papa non eſt papa ⁊c. Dicimus ꝙ falſum ē ꝙ hoc ſequiꝭ ex ꝑdictis. Et q̄ ad primā ꝑtē dicimꝰ ꝙ eccl̄ia xp̄i nūq̄ errauit nec errare pōt aliq̄ñ in fide et moribus

et de hoc eſt articulus fidei. Credo vnã ſã
ctã eccľiaȝ catholicã et apľicaȝ. Et de hoc
hr.xxiiij.q.j.c. A recta fide: et ca. Memor.
Quero de q̃ eccľa intelligas qñ dr ꝙ nõ po
teſt errare. Si de ipõ papa qui dr eccľia ſu
pra eodẽ.c. Quicũqȝ et.q.j. Scire debetis.
Sed certum eſt ꝙ papa errare põt vt dicit
xix.d. Anaſtaſius.lx.d.c Si papa. Reſpon
deo ꝙ ipſa congregatio fideliũ dr eccľia vt
de ꝯſe.d.j. Eccľia. Et talis eccľia nõ põt nõ
eſſe vt infra codeȝ.c. Pudẽda. Nã ipẽ xp̃s
orauit ꝓ eccľia.xxi.d.§.j. Qui volũtate la-
biorũȝ ſuoꝝ non fraudabit. Hec glo. Iteȝ
xxi.d.c. Quãuis. et glo. Argumẽtũ ꝙ vbi-
cũqȝ ſunt boni ibi eſt romana eccľia ¶ Ad
ſecũdam vero ꝑtem ſciendũ ꝙ in papa ꝑ-
lato ſunt due auctoritates vel poteſtates
ſcilicet iuriſdictionalis qua habet admini-
ſtrationem et correctionem ſuper ſuos ſub
ditos: ad quã pertinet abſolutio vel liga-
tio: electio vel confirmatio: vel diſtributio
Et hec poteſtas nõ ẽ neceſſario annexa or-
dini vel ſacramẽto ſȝ poti⁹ officio vel digni
tati: qr nõ eſt niſi quoddã ſpirituale dñiuȝ
ſuꝑ eccľiaſticis ꝑſonis vel rebus et hãc ꝑ-
dit hereſim totaliter ꝛ defacto qm̃ tunc nõ
habet ſubditum qr mior eſt oĩno oĩ catholi
co. vt habet.xxiiij.q.j.c. Accatius in glo.
Alia vero auctoritas vľ poteſtas vocatur
ſacramentalis vľ caractherica: q̃ ſequitur
ordinis ſacramentum qua põt cõficere cor
pus xp̃i et ordines cõferre. Et lȝ iſta inter
dicantur hereticis et ꝓuatis: tñ auferri de
fctõ nõ põt quin ꝯferat de fctõ ordines et
vera ꝯficiat ſacramẽta quãtũcũqȝ ſit here-
ticus apoſtata homicida et ꝓuatus vt ha-
betur.d.xxiiij.. Preter hoc.§. Porro et.j.q.
j.c. Quod quidã et.c. Quod perfectionem
in glo. vbi dr̃ ꝙ quilibet ep̃s ſiue catholic⁹
ſiue heretic⁹ ſiue ĩ eccľia ſiue extra eccľam
ꝯferat ordinẽ dũ tñ ꝯferat ĩ forma eccľie Re
cipit ordĩat⁹ ordinẽ lȝ nõ recipit executionẽ
ordinis. Similiter ſi taliter ordinati alios
ordinẽt et ſic ĩ infinitum. Et.ix.q.j. In prin
cipio dicit glo. hec ergo ſit fides tua ꝙ here
tici ꝛ depoſiti ꝛ excõicati ꝟa ſacramẽta ꝯfe
runt et verum corp⁹ xp̃i conficiũt De vtra
qȝ aũt ſimul poteſtatũ iſtarum in glo.xxiiij
q.j.c. Audiuim⁹.§. Si autẽ. Super ꝟbo nõ
valet q̃ dicit. Conficit tñ extra eccleſiam ſi
formã obſeruet qr hoc ordinis eſt quẽ reti
net recedẽs ab vnitate eccľie.j.q.j. Quod q̃
dã. Sȝ nõ põt excõicare qr hoc iuriſdictio
nis eſt quã amittit qui recedit ab eccľia.j.
q.j. remiſſionẽ. Itẽ ꝙ heretici et ꝓciſi dent
vera ſacramenta quãtuȝ ad formã: vacua
tamẽ et inania ꝗtum ad fructum ꝑter ba
ptiſmũ in neceſſitate habetur.xxxij.d. Pre
ter hoc.§. Porro. et.j.q.j.c. Etiã corda. Et
c. hij qui baptiſmum et.c. Remiſſionẽ pec-
catoruȝ ¶ Sȝ qđ nõ habeat iuriſdictionẽ
vel ꝙ non poſſit dare remiſſionem pc̃tõrũ
que ꝑtinet ad iuriſdictionem: habetur.j.q
j.c. Remiſſionem. Et.xxiiij.q.j. Audiuim⁹
.§. Si autem et.c. Didicimus et.c. Ait cele
ſtinus et.c. Apte et.c. Miramur.§. hijs au
ctoritatib⁹. Dant ergo heretici et ꝓciſi ve
ra ſacramenta licet ſint vacua fructu. vn-
de non debent ſacramenta per eos data
reiterari ſed per impoſitionem manuum
reuertẽtibus ad eccleſiam preſtabitur vir
tus ſacramenti quã nemo extra eccleſiam
accepit vt dr in dicto.§. hijs auctoritatib⁹
et.j.q.j. Leo papa dicit. hij qui baptiſmuȝ
ab hereticis acceperint cum antea bapti-
ſati non fuiſſent: ſola ſancti ſpiritus ſan-
ctificatione per impoſitionem manuum
confirmandi ſunt quia formam tantum
baptiſmi ſine ſanctificationis virtute ſum
pſerunt. ¶ Et hanc regulã vt ſcitis ſeruan
dam omnibus eccleſijs predicamus vt la
uacrum ſemel initum nulla ratione vio-
letur dicente apoſtolo vnus deus vna fi-
des vnum baptiſma. Cui⁹ ablutio reitera
tione reiteranda eſt. Sed vt diximus ſola
ſãctificatio ſancti ſpiritus inuocanda eſt:
vt que ab hereticis nemo accipit catholi-
licis ſacerdotibus conſequantur. Et.xxiiij
q.j.c. Si quem ſorte. Igitur conſequentia
predicta eſt heretica. Eſt eñi hereſis dona
ſtitaꝝ q̃ tenebãt ꝙ baptiſati ab hereticis
erãt rebaptizãdi: q̃ hereſis tũc tp̃is ꝑ gñ[...]
le ꝯſilium fuit ꝯdempnata. Nõ dicim⁹ õ ꝙ
papa non ẽ papa ep̃i non ſint ep̃i ꝛc. qr nec
btũs petrus vel btũs gregori⁹ vel aliqs ſã
ctus ꝓlatus habuerũt plures ordines vel
veriores qr in veritate ꝗtũ ad ſubſtantiã
ordinũ nichil min⁹ eis hñt: ſȝ qr ſũt heretici
ſymoniaci et excõicati et per conſequens
ab omni auctoritate priuati modo ſupra
dicto.

AD ſextuȝ ſcilicet ꝙ nõ ꝑtiet ad nos repꝛhendẽ
papã vel alios ꝓlatos qr ĩfe
rior nõ dȝ repꝛhẽdere ſupiorẽ Dicim⁹ prio
ꝙ q̃libȝ fidelis eſt ſupior ꝛ maior q̃cũqȝ he
retico vt ꝓbatũ eſt.xxiiij.q.j.c. Acacius in
glo. hic ẽ caſus ꝛc. vt ſupra poſita. Prete-
rea falſũ ẽ ꝙ nõ poſſit de hereſi repꝛhendi.
habet eñ.d.xl.c. Si papa Papa a nemine
eſt repꝛhẽdẽd⁹ niſi ĩ fide errauerit vbi dicit

dicit gloſa. Sȝ quare nō pōt de alio crimine accuſari⁊ Ponamus ꝙ notoriū ſit crimē ei⁹ vł ꝑ ꝯfeſſionē vł ꝑ facti euidētiā: quare nō accuſaꝛ vel de crimine ſymonie vel adulterij et cū admonetur ⁊ incorrigibilis eſt ⁊ł ſcādalizatur eccłia per factū eius: Certe credo ꝙ ſi notoriū eſt crimē eius quodcūqȝ ⁊ inde ſcādalizat eccłiam ⁊ incorrigibilis ſit ꝙ inde poſſit accuſari. Nā ꝯtumacia dicit̄ hereſis vt. lxxxi. di. Si qui ſunt. Et ꝯtumax dicitur infidelis vt. xxxviij. di. cap̄. Nullus. Hic tamē ſpecialis fit mētio de hereſi: ideo qꝛ ſi occulta eſſet hereſis de illa poſſet accuſari: ſed de alio occulto crimine nō poſſet Et ꝙ nō poſſet ſtatuē ꝙ nō poſſet accuſari de hereſi qꝛ per hoc periclitaret̄ tota eccłia Item. lxxxxvj. di. Sicut quevis dicit̄ i gloſa: ꝙ ſi papa erret cōtra religionē xp̄ianam poteſt a quocūqȝ redargui ⁊ ſi ſciſma faceret. Item. ij. q. vij. caplo. Teſtis. §. hijs ita r̄ndetur ꝙ prelati ſunt reprehēdēdi a ſubditꝫ ſi a fide exhorbitauerit vł alios exhorbitare exēplo ſuo aut ꝟbo coegerit. Preterea ij. q. vij. cp̄. Plerūqȝ. §. vltimo dicit̄ ꝙ nō oēs prelati ꝓ p̄latis habēdi ſunt. Et ibidē cap̄. Paulus dicit gregori⁹ quē nō vita ſeniorē facit grauiter eſt increpādus ⁊ cap̄. Nō ois dicit hiero. Dignitas nō facit epm ſed vita et ꝙ nō ois qui dicit pax vobis vt columba audiēd⁹ eſt ⁊ cp̄. Qui ſuſceptū. dt aug. Qui ſuſceptū nō adminiſtrat offm̄ vt ſua ⁊ ſubditoꝝ delicta deterſerit nō ep̄s dicēdus eſt ſȝ canis impudicus. Quibus auctoritatibus oſtēditur ꝙ nō ſolum heretici qui ꝓ prelatis habendi nō ſunt vel pro ſuperiorib⁹ vt ſupra patuit ſed etiā veri paſtores ꝓ loco et tpe ex charitate reprehendi pn̄t. Dicit enī btūs Gregorius ⁊ ponit̄. ij. q. vij. Sicut inqt laudabile diſcretū qꝫ eſt reuerētiā ⁊ honorē exhibere prioribus: ita rectitudinis ⁊ dei timoris eſt ſi que in eis ſunt q̄ indigeāt correctione nulla diſſimulatione poſtponere: ne totū (quod abſit) corpus morb⁹ inuadat ſi langor non fuerit curatus in capite. Preterea nō reprehēdim⁹ papā ⁊ alios prelatos ſed dāpnatos ab eccłia vitamus ⁊ ad hoc cogimur ſcd̄ꝫ pꝛm decretꝫ ſupi⁹ allegatis: qb⁹ nō obedire paganitatꝫ crimē ⁊ anathematis ſnīa icurrit̄ ipſo iure vt pꝫ. lxxxi. di. Si qui ſūt. xxvi. q. i. violatores. Et eadē cauſa. q. ij. Si qs dogma. Et. i. q. vij. Si qs.

AD ſeptimū ſcilicet

AD ſeptimū ſcilicet ꝙ nō debem⁹ iudicare xp̄o dicente Mat. vij. Nolite iudicare Dicēdū ꝙ xp̄s loquitur de occultis et de hijs que bono ⁊ malo aīo fieri poſſūt vt dicit gloſa. Bede ſuper illud nolite iudicare ⁊ ponitur extra de regulis iuris cp̄. Eſtote qꝛ de occultis ⁊ de hijs que bono ⁊ malo aīo fieri poſſunt non permittitur iudicare ſed de manifeſtis ⁊ de hijs que nō pn̄t niſi malo aīo fieri vt eſt furtū blaſphemia homicidium ebrioſitas ⁊ fornicatio. ⁊c̄. nobis permittitur iudicare ideo qui dicit. Nolite iudicare dicit Io. vij. Nolite iudicare ſcd̄m faciē ſed rectum iudiciū iudicate. Itē gregorius. xxij. q. ij. cap̄. Non ita caueat̄ arrogācia vt veritas relinquat̄. Et ſcꝰs hieronymus i libro de obitu dt ꝙ tacere contra vicia eſt humilitas dyabolica.

AD octauum ſcilicet

AD octauum ſcilicet ꝙ omnes iudicamus ⁊ neminē excuſamus. Dicendū ꝙ nos nullū ꝯdēpnamus qꝛ ſimplices ꝑſone ⁊ ſine prelatione non habemus auctoritatē condēpnādi ſed tanq̄ filij obediētes iuſſionib⁹ ⁊ preceptis eccłie ſacroſctē (qui ſpū ſctō) inſpirata cōdēnat hereticos et ſciſmaticos vniuerſos nec non fautores ⁊ defenſores eoꝝ) ipſos vitamus ⁊ vitando clamamus. Nec eſt verū ꝙ neminem excuſamus quia quos probabilis ignorantia excuſat nos excuſatos habemus. Dicit eī aug. in libro queſtionū euangelij. Non ois ignorans immunis eſt a culpa Ille enim ignorās poterit excuſari a pena: qui quod diſceret non inuenit. Illis autem hoc ignoſci non poterit: qui habentes a quo diſcerent operā non dederunt. Cum illa ignorantia voluntaria ſit oībus noxia ſacerdotibus eſt pernicioſa: vt patet diſt. xxxviij. in conſilio toletano. Ignorantia eſt mater omnium errorum. Et gloſa ſuꝑ verbo apoſtoli. Qui ignorat ignorabitur. id ē qui negligit ſcire vel contempnit. et infra. Nec etiam excuſatur quis per ignorantiā qui poteſt habere copiam peritorum. ff. de iuris ⁊ facti ignorantia. l. ij. vel ſua prudentia facile potuit illud ſcire. C. de negligētia. Dicitur enim. xxxviij. diſtin. caplo. j. in gloſa. Ignorantia alia eſt iuris naturalis. hec neminem excuſat ſi eſt adultus et diſcretus. Alia iuris ciuilis vel canonici que neminem excuſat. i. diſtin. Si in laicis preter milites ⁊ mulieres ruſticos ⁊ minores. Alia eſt ignorātia facti ꝓbabilis et hec excuſat qꝛ hec etiā ꝑitiſſimos fallet. Alia ē

craſſa et ſupina vt cũ quis ignorat qḋ pub
lice fcm̃ eſt in ciuitate et hec neminẽ excu
ſat. xvi. ḋ. Q; dicitis. et. xij. q. ij. Qui ꝛ hu-
manis. Ignorantia craſſa et ſupina eſt qñ
homo non laborat vt ſciat q̄ dꝫ ꝛ ſicut que
debet vel qꝛ laborem refugit addiſcẽdi vt
poſſit ſe per ignorantiam vel inertiã excu
ſare dicit cm̃ greg. xv. li. moraliũ ſup illud
Job Scientiam viarum tuaruꝫ nolumus.
Sed aliud eſt neſcire. aliud neſcire voluiſ
ſe. Neſcit nãqꝫ qui apprehendere vellet:
et non valet. Qui autem vt neſciat aurem
a voce veritatis auertit: iſte non neſciẽs ſꝫ
contemtor dicitur. Et idẽ greg. in eodem et
ponit. x. xxviij. ḋ. dicit. Qui ea que dei ſunt
ſapiunt a dño ſapiunt. glo. i. approbantur
et qui ea que dei ſuut neſciunt a dño neſci
untur: Paulo atteſtãte qui ait. Si qs igno
rat ignorabitur. Jdeo qui ſtultus eſt in cul
pa: ſapiens erit in pena.

AD nonuz ſcilicet
ꝙ nos pauci cõtradicim⁹ toti
multitudini ꝛ iõ ſcindim⁹ tu-
nicam incõſutilẽ xpi. Dicẽdũ
ꝙ nõ ad multitudineꝫ ſed ad
reꝫ et veritatem intuendum eſt ſicut dicit
beatus Aug. contra petilentiã et ponitur
xxiij. q. iiij. Qui peccat. Reſtat ergo vt ni-
chil aliud requirendum eſſe fateamini ni-
ſi vtrum iuſte an impie feceritis. Et ſene-
ca ait. Argumentum peſſimum turba eſt.
Et criſoſtomus in omel. Abeuntes phari-
ſei conſilium inierũt ꝛc. A veritate nudos
ſe eſſe profeſſi ſunt: qui multitudie ſe arma
uerunt. Et xp̃s in euangelio ampla eſt via
que ducit ad mortem et multi gradiuntur
per eam et arta que ducit ad vitam ꝛ pau
ci vadunt per eam. Et iterum multi ſunt
vocati pauci vero electi. Super quo verbo
anſelmus. Qui vult eſſe ſecurus an ſit de
electis debet conari vt eius vita non ſit de
numero multorum: ſed de numero pauco-
rum. Et ſi vult eſſe ſecuriſſim⁹ debet fieri
de numero pauciſſimorum. Eſt etiã prece-
ptum dei. Exodi. xxiij. dicit dñs non seque-
ris turbam ad faciendum maluꝫ: nec in iu
dicio multorum acquieſces ſnie a vero de
uiãte. Jus ſiue iuriſdictio vniuerſitatꝫ i vno
recedit vt dicit glo. extra de poſtulatione
c. Grate ꝛ extra de electiõe ca. illa cothidia
na dicit inocẽtius quartus in apparatu: ꝙ
ſi oẽs excõmunicati eligunt et ſol⁹ vnuꝫ et
alius nõ excõicatus aliuni: tenet electio ex
cõicati. Jdẽ. ix. ḋ. c. Ego ſolus in glo. dr̃ nõ
eſt magis credẽdũ honorabiliori pſone q̃3

alteri qꝛ veritas ꝑlata ſemꝑ preferẽda ẽ.
Et vt celeſtinus ait docẽdus eſt populus
non ſequendus. Nos quoqꝫ ſi neſciunt q̃d
liceat quidve non liceat ꝯmonere non hñs
conſenſum prebere debemus. Et mirũ cer
te quõ xp̃ianus multitudine ſe armat ꝯtra
veritatẽ xp̃i. Nã vnus poteſt contradice-
re toti multitudini ꝛ vniuerſitati ſi habeat
rationabilem cauſam vt habetur xxxi. ḋ. c
in cena in textu ꝛ glo. Exemplo pãnucij: q̃
reuocauit totã nicenã ſynodũ: ꝛ in melius
reformauit. Ergo tunicam xp̃i ſcindit: qꝛ
ſolus erat. Et beat⁹ Anaſtaſi⁹ in cui⁹ pſe-
cutione vniuerſos pire cõiurauit orbis in
eius legẽda ꝛ in martirologio legr̃ cõmoti
ſunt papa reges pñcipes regna et populi
nec aliqs ei ad latendũ ſupcrat locus ergo
falſum tenebat ꝛ falſũ dixit qḋ eſt hereticũ
dicere qꝛ ipe deffendit fidem xp̃ianã in p-
tibus orientalib⁹ et cõpoſuit. Quicũqꝫ vult
ſaluus eſſe. ¶ Silr̃ euſebius ꝛ hylarius q̃
ſoli tẽpore arrianorum in cõfeſſione et de
fenſione fidei permanſerunt. Et ſic ſeque-
retur de alio euſebio preſbitero in cui⁹ le-
genda habetur quomodo reſtitit liberio
pape heretico et tandẽ tenetur a cõſtanti-
no: et ipo liberio cui dicit ipſe liberi⁹. Tu
ſolus xp̃ianus es in vrbe roma. Ad quẽ di
cit euſebius. Sic in dño ꝯfidimus qꝛ fide-
les non inuenit xp̃s ꝛc. Si ergo qꝛ ſol⁹ erat
in vrbe roma. et cõfeſſus eſt cũ diceret pa-
pa. Tu ſolus ꝛc. tunicam xp̃i lacerauit ex
hoc ergo errauit: eccl'ia ipſum canonizan
do et annuati venerãdo pro ſctõ. ¶ Uberti
nus (in. x. c. Jeſus ſpirãs afflatus) dicit ve
rũ eſt tñ ꝙ ſi tota eccleſia cõit receperit ad
ulterum p ſponſo hereticum p catholico
lupum p agno et pro paſtore ſciſmaticum
et ydolatrum qui etiam contra ſtatuta xp̃i
et eccleſie vſurparet ſibi ſedem papalem ſi
vnus ſolus ſibi catholice reſiſteret ꝛ totus
alius mundus eum predicaret et ei obedi
ret: a toto mundo recederet gr̃a ieſu et au-
ctoritas eccl'ie et in ſolo illo q̃ catholice reſi
ſteret remaneret g̊ nõ ad multitudinẽ nec
ad ſemet ipſũ recurrendũ eſt ad ſciendũ ve
ritatẽ fidei: vt teſtar̃ Leo papa. xxiiij. q. iij.
Quid abit impi⁹ quid iniquius q̃3 ipſa ſa-
pere et ſapientibus doctoribus non crede
re. Sed in hanc inſipientiam caduut q̃cũqꝫ
ad cognoſcendum veritatem aliquo impe
diuntur obſtaculo non ad ꝓpheticas vo-
ces: nõ ad apoſtolicas litteras nec ad euã
gelicas auctoritates: ſed ad ſemetipſos re
currunt: ideo magiſtri erroris fiunt qꝛ ve-
ritatis diſcipuli non fuerũt. Nos vero de

noſtro nichil ponimus ſed ſacram ſcriptu=
ram dicta ſãctorum doctoꝝ determinatio=
nes eccleſie recitamus. Et ſic patet intuen=
tibus ꝙ q̃uis pauci ſimus: nõ ideo minus
vera ſunt q̃ dicimus. Et certe. Noe cũ ſ pau
cis in archa ſaluatus eſt Loth de ſodomis
cum duabus filiabus: et beata virgo ſola re
manſit ſit fidelis in triduo paſſionis: et mul=
titudo clamauit crucifige crucifige.

AD decimũ et vl
timũ. Scilicet ꝙ papa ſymo=
niã nõ cõmittit cõferendo be
neficia et ordines per pecuniam dato ꝙ. etc.
Notandũ primo quid ſit ſymonia. Deinde
quibus penis ſymoniaci ab eccleſia ferião=
tur. ¶ Eſt igitur ſymonia ſtudioſa volun=
tas vel cupiditas vẽdẽdi vel emẽdi aliquod
ſpirituale. i. q. i. Preſbyteri dicit beat9 Gre
gorius. Altare et decimas et ſpiritum ſan=
ctũ vendere vel emere ſymoniacã hereſim
eſſe nullus fideliũ ignorat. Et eadem cauſa
ĩ. q. cap. Qui ſtudet dicitur. Nam ſpiritus
ſãcti donũ precio ꝯparari quid aliud eſt q̃
capitale crimẽ et ſymoniaca her eſis. Item
eadẽ in cap. Saluator (dicit vrbanus papa)
ꝓpoſito ſcti vincẽtij.

Utrũ vendere rem eccl'iaſti
cam ſymoniacũ ſit. hoc ſymoniacũ eſſe pa=
tenter colligitur ex quo beatus Petrus ſy
moni ait. Pecunia tua ſit tecũ in perditio=
nẽ: quia exiſtimaſti donũ dei pecunia poſſi
deri. Donum dei quippe ſpiritus ſanctus et
donũ dei res ipſi eccleſie oblata. Et infra.
Ideoq; qui eas nõ ad hoc ꝙ inſtituta ſunt
ſed ad ꝓpria lucra munere lingue vel inde=
biti obſequĩ vel pecunie largit̃ vel adipiſci
tur ſymoniacus eſt: vbi gloſa dicit. Oſten=
ditur auctoritatibus vẽdere eccl'iaſtica be
neficia ſimoniacũ ſit. ¶ Itẽ ibidẽ ait Inno
cen. c. Si q̃s prebẽdas vel prioratũ vel de=
canatũ vt puta criſma vel oleũ ſanctificatũ
et cõſecratiões altariũ et eccl'iarũ interue=
niẽte execrabili ardore auaricie per pecu=
niã acq̃ſiuit honore male acquiſito careat.
etc. Nec pro paſtu ſeu obtentu alicuius cõ=
ſuetudinis ante vel poſt aliquid exigatur
vel ipſe dare preſumat qm̃ ſymoniacũ eſt.
¶ Pene ſymoniacoꝝ ſunt quarũ inter a=
lias prima eſt ꝙ ipſo iure ſũt excõicati et a=
nathematizati vt pz. i. q. i. p ambroſiũ dicẽ
tem Reperiũtur negociatiõe muneris velle
mercari gratiam ſpiritus ſãcti: dum illi pre
ciũ donãt vt pontificalis ordinis ſublimita
tem accipiant: obliti verborum petri q̃ di=
cit ad ſymonem. Pecunia tua tecum ſit in
perditionem: quia exiſtimaſti donũ dei pe
cunia poſſidere. Proinde q2 vſitatũ eſt iſtͦ
malum et maioꝝ extat frequenter mucro
ne ſucciſum. Nos quoq; huic vulneri can=
croſo ignitum qδ ſupereſt adhuc inſẽim9
ferrum decernentes omnino vt quicunq;
deinceps pro accipienda diuini doni digni
tate quodlibet premiũ detectus fuerit ob=
tuliſſe ex eodem ſe tempore ſe nouerit a=
nathematis opprobrio condempnatum
atq; a participatione corporis et ſãguinis
xpi alienũ: ex quo illũ ꝯſtat execrabile xpo
perpetraſſe flagitiũ. Ubi glo. ſup verbo cõ
dempnatũ dicit Argumentũ ꝙ ipſo iure ſit
anathematizatus cleric9 ſymoniac9 Et a=
lia gloſa ait A ſtatutis patrum ipſo iure ex
gñe delicti. Et ſup verbo ex quo dicit. Quaſi
ſi dicat. Ex eo tempore ſit excõicatus vel ſci
at ſe eſſe cõdẽpnatũ ex quo perpetrauit cri
men. Notatur etiam ꝙ dicitur ibi in glo.
ꝙ ſymoniacus ſuſpenſus eſt quoad ſe et
quo ad alios ipſo iure. Item Gregorius
ait. i. q. j. ca. Quicunq; ſacros ordines ven
dunt aut emunt ſacerdotes eſſe non poſſũt
Unde ſcriptum eſt anathema danti vel et ana
thema recipienti hec ſymoniaca hereſis.
Quomodo ſi ergo anathema ſunt: et ſan=
cti non ſunt: ſanctificare alios poſſunt? Et
cum in corpore xpi non ſunt: quomodo cor
pus chriſti tradere vel accipere poſſunt. Et
qui maledictus eſt quomodo bñdicere po
teſt. Ubi glo. ſuper verbo. Scriptum eſt di
cit: Qui offert aliis vel accipit vt ordinetur
excommunicatus. Item j. q. j. c.

habetur ita placuit vt de
ordinatione clericorum epiſcopi nulla ſu=
ſcipiant ſed ſecundum ꝙ ſcriptũ eſt ꝙ gra
tis donante deo accipiunt gratis dent. Nõ
aliquo precio: gratia dei et impoſitio ma=
nuum venundentur quia antiqua diffini=
tio patrum ita de eccleſiaſticis ordinibus
ſtatuit dicens. Anathema ſit danti anathe
ma recipienti. Item ſancta ſynodus ait. j.
q. j. ca. Dictum eſt ſolere in quibuſdam
locis pro perceptione criſmatis nummos
dari: ſimiliter pro baptiſmo et communio=
ne hoc ſymoniace hereſis eſſe deteſtata ẽ
ſctã ſynodus et anathematizauit et vt de ce
tero nec pro ordinatione nec pro criſmate
vel pro baptiſmo vel pro balſamo: nec
pro ſepultura: nec communione quicq; exi
gatur ſtatuit: ſed gratis dona chriſti gra=
tuita diſpenſatione donentur. Item eadẽ
cã. q. iij. ca. Ex multis dicit alexander pa=
pa i fine. Cõſtituim9 et eodẽ mõ firmam9 vt
null9 cuiuſcũq; grad9 cleric9 p eccl'ie bñficio

audeat aliquid cõferre aut fabricis eccl'ie
vel in donarijs eccl'iarum ſiue etiã q̃cq̃d ſit
paupibus diſtribuẽdũ: q2(teſte ſcriptura)
q̃ aliq̃d male accipit vt bene diſpẽſet gra=
uat potiꝰ q̃ iuuetur. Q5 ſi aliq̃s diuinorũ
p̃ceptorũ ⁊ aiarum ſalutis immemor pre=
fatu3 iã bñficium eccl'ie iniqua cupiditate
ductus vel vendere vel emere temerario
auſu preſumſerit ſicut in calcidonenſi con
ſilio eſt diffinitũ gradus ſui piculo eũ ſub
iacere decreuimus nec miniſtrare eccl'ie q̃
pecuniã venalẽ fieri cõcupiunt et iſup ter=
ribili anathematis mucrone pfoſſus niſi re
ſpuerit ab eccl'ia quã leſit mõis olbꝰ abſcida
tur ¶ Alia pena eſt q̃ i ſacramẽtis et diui
nis officijs a fidelibus vitari iubent vt p3
p btm̃ Greg. xxij.d.c. Preter hoc vbi dr̃ offi
ciũ ſymoniacorum et infornicatione iacentiũ
ſcienter nullomodo recipiatis et q̃tũ pote
ſtis tales a ſctis miniſterijs vbi opportue=
rit prohibeatis. Et in glo. Vñ ab occulto
ſymoniaco quem ſcis eẽ ſymoniacũ nõ de=
bes recipere ſacramenta. Item eodẽ.c.in=
fra. Sequit. Sed agentibus et ſuſcipiẽtibꝰ
hic eadẽ mortaliter vẽiẽte ne ſine baptiſmo
vel ↄmunione quilib3 hũanis rebus exce=
dat eis; inquã intantũ obſt velũ vere ydo=
latre ſint aliter q̃ q̃ pmiſſum ſcienter ſuſce
ptio vehementer a ſanctis canonibus pro
hibeatur. Que verba declarans Innocen=
tius.iiij.in apparatu extra de hereticis.c.
Fraternitatis idẽ dicimus de omnibus p̃=
ciſis et depoſitis et excõicatis et ſuſpenſis
a collatione ſacramentorum ſiue a iure ſiue
ab homine ſint ſuſpenſi q2 ſi a talibus ſu=
ſcipiantur ſacramenta cũ a collatiõe eorũ
priuati ſint inobediẽtes ſunt qui recipiunt
ab eis niſi ſit notorius fornicator et ſymo=
niacus q̃ lic3 ſuſpẽſi ſint a collatione ſacra
mẽtorum tñ in articulo mortis corpus xp̃i et
baptiſmũ cõferunt.xxxij.d.c. Preter hoc.§.
verum Et cum a talibus ſit licitum ſacra=
menta recipere eis licitum erit tangere nõ
tamen conficere nec licitum credimus ab
huiuſmodi extremam vnctionem accipere
nec alia ſacramenta. Nam cum ſit genera
liter prohibita et de hijs ſpecialiter conce=
datur conſequens intellectus patet q̃ de
hijs alijs negatur. Item Innocentius ex=
tra de ſymonia in apparatu.c. Tãta dicit
Sed ſymoniacorum officium audire nõ de
bent etiam ſi nulla feratur ſententia con=
tra eos. Eſt enim ſpeciale in eis ſicut in no
torijs fornicatoribus q̃ eorum officia au=
dire non debent. Item Joh.criſoſto.vt ha=
betur in libro penitentialiũ baptiſmus a

quouis heretico vel facinoroſo ſuſcipi po
teſt ſi in nomine patris et filij ſpiritus ſan
cti baptizauerit. S autem quis in infirmi=
tate detentus morti appropinquauerit et
ſacerdos vel clericus defuerit tunc ab alio
in nomine patris et filij et ſpiritusſãcti ba=
ptizari poteſt. Penitentia autem aut cõio
a nullo ſuſcipiẽda eſt niſi a catholico. Ca=
tholicus autem ſacerdos quãuis facinoro
ſus ſit non tamen priuatus quicquid ſacra
mẽtũ ẽ vnuſquiſq3 fidelis ſuſcipere poteſt
ſine culpa: q2 ſaluator dicit diſcipulis ſuis
Omnia quecunq3 dixerint vobis ſeruate
⁊ facite ſcd3 opera vero eorum nolite face
re. Si aũt nullꝰ ſacerdos catholicꝰ affuerit
rectius eſt ſine cõione manere viſibili: et a
deo inuiſibiliter cõicari: quam ab heretico
cõicari et a xp̃o ſeparari. Nulla conuentio
xp̃i ad belial: ait apoſtolus. Nulla ps fide=
lis cum infideli. Omnis hẽticus infidelis
eſt: ſymoniacus autem hereticus: ergo in=
fidelis. Sacram cõmunionem xp̃i quã viſi
biliter et corporaliter catholici habere pro
pter imminentes hereticos non poſſunt
dum tamen mente et corpore chriſto con=
iuncti permaneant ſacram communione3
chriſti inuiſibiliter habent. Hec criſoſtomꝰ
¶ Alia pena ẽ q̃ ſũt priuati ab officio col=
latiõe gr̃e cordiale3 ↄſequẽte: et ab executio=
ne ordinum et adminiſtratione tempora=
lium et ſimiliter a beneficio. vt patet per
beatum Leonem papam.i.q.i.ca. Gratia ſi
non datur vel accipitur gratis: gratia non
eſt Symoniaci autem non gratis accipi=
unt: igitur gratiam que maxime i eccleſia
ſticis ordinibus operatur non accipiunt.
Si autem non accipiunt non habent. Si
autem non habent neq3 gratis neq3 non
gratis cuiq3 dare poſſunt: quid ergo dant
profecto quod habent. Quid autem habent
ſpiritum vtiq3 mendacij. Quomodo hoc p
bamus. Quia ſi ſpiritus veritatis (teſtan=
te ipſa veritate: de qua procedit) gratis
accipitur: proculdubio ſpiritus mendacij
eſſe conuincitur qui non gratis accipitur.
Item Innocentius papa dicit. Qui perfe=
ctionem ſpiritus quã acceperant perdide=
runt non dare eius plenitudinem poſſunt
cuiq3 maxime in ordinationibꝰ: quã p ſua3
pfidiam perdiderunt. Et itez. Qui hono=
rẽ nõ habuit honore3 dare non potuit: nec
aliquid ipſe accepit quia nichil erat in dã=
te: ſed dampnationem quã habuit per pra
uam manus impoſitionẽ dedit Quot autẽ
priuati ſint a beneficio et dignitate iuriſ=
dictione et adminiſtratione rerũ eccl'iaſti=

caꝑ patz ex conſilio calcedonienſi. j. q. j. ca.
Si quis eṗs et ca. Quis ꝑ penitentias. Et
eadem cā. q. iij. c. Si quis dator. Et vrba
nus papa ibidem ait ea que a ſanctis pa=
tribus de ſymoniacis ſtatuta ſūt: nos ſcꝫ
iudicio et apoſtolica auctoritate firmam⁹
Quicquid ergo in ſacris ordinibus vel ec
cleſiaſticis rebus vel dat̃ vel promiſſa pe
cunia acquiſitum eſt: nos irritū eſſe ⁊ nul
las vnq̃ꝫ vires obtinere cenſemus hoc idē
habetur in multis lr̃is apoſtolicis ¶ Alia
pena eſt vt q̃itūcunqꝫ quis ignoranter a ſy
moniaco ordinet̃ non recipit executionē:
vt patet. j. q. j. ca. Statuimus et. c. Si quis
a ſymoniacis vbi dicit glo. Nam q̃itūcūqꝫ
occulti ſint: etiam ſi ignoret iſte non conſe
quitur executionem et in ſymoniaco et in
ordie Et licet ſine culpa iſtius ordinari cō
tingat: indiget tamen diſpenſatione. Et
hoc in deteſtationem criminis et ideo di=
cit miſericorditer etiam licet hoc ignoret
Et infra hoc teneas pro certo ꝙ ſi ego ſcio
aliquem eſſe ſymoniacum licet ocultū nō
debeo recipere ordines ab eo vt extra de
ſymonia. c. Per tuas. Et ſi vellet me coge=
re potius debeo pati excōmunicationē: vt
extra de ſententia excōmuicaciōis capitu
lo Inq̃ſitionē. Et nota magnitudiē hui⁹
peſtis. Nam vno cōmittente ſymoniā om
nes ab eo ordinati et ab eo deſcendentes
vſqꝫ ad infinitum priuantur executiōe: vt
dicit glo. j. q. j. ſuper caplo. Qui perfectio=
nem: licet non ꝯmiſerint ſymoniam. ordi=
nati ab eo epi. Quilibet autem eṗs ⁊c. vt
ſupra in quinta reſpōſiōe ¶ Alia pena eſt
ꝙ tenetur de neceſſitate ſalutis renūciare
beneficio et executioni ordinis vt patet ꝑ
glo. extra de ſymonia ca. tāta sūt tua que
dicit nec poteſt agere penitentiam niſi re=
nunciet benefic[illegible] et executioni Et. i. q. 7. c.
Requiritis ⁊ Greg. i. q. i. ca. Si q̃s neqꝫ ꝙ ſi
quis iniuſto cordis amore vel precib⁹ ſor=
didis ſine commitatu ſiue manuali ſerui=
tio: ſiue fraudulēto munuſculo eṗalem ſeu
ſacerdotalem non lucro animarum ſed ina
nis glie auaricia fultus dignitatem acce=
perit ⁊ invita ſua non ſponte reliquerit cū
qꝫ aſpera mors impenitentem inuene=
rit: proculdubio ineternum peribit. Et.
24. diſt. ca. Neini in textu et gloſa. dicitur
Iſte ſi vult ſaluari dimittat locum et ſit in
perpetua penitentia Nec aliquis poteſt ſe
excuſare propter aliquam conſuetudinem
vt habetur extra de ſimonia ca. Cum in ec
cleſie corpore horribile nimis eſtqꝫ in q̃buſ
dam eccleſiis locum venalitas perhibeatur

habere vt pro epiſcopis vel abbatibus ſeu
quibuſcunqꝫ perſonis eccleſiaſticis ponen
dis in ſedem ſiue introducendis preſbite
ris in eccleſiam: necnon et pro ſepulturis ⁊
exequiis mortuorum et benedictionibus
nubentium ſeu aliꝭs ſacramentis aliquid
requiratur. Putant autem plures ex hoc
ſibi licere quia legem mortis de longa in=
ualuiſſe conſuetudine arbitrantur: non at=
tendentes ꝙ tanto grauiora ſunt crimina
q̃to diutius infelicem animam tenuerunt
alligatam. Ne igitur hoc de cetero fiat vel
pro perſonis eccleſiaſticis deducendis in
ſedem vel ſacerdotibus inſtituendis aut ſe
peliendis mortuis ſeu benedicendis nu=
bentibus: ſeu aliꝭs ſacramentis aliquid ex=
igatur diſtrictius prohibemus Et habetur
hoc ſtatutum ex conſilio lateranenſi ⁊ ca.
Non ſatis habetur. Pro ſepultura quoqꝫ
criſmatis ⁊ olei perceptione: nulla cuiuſcū
qꝫ precij exactio attemptetur: nec ſub obtē=
tu cuiuſcūqꝫ conſuetudinis ratum ſuū quis
teneat: quia diuturnitas temporis nō mi=
nuit peccatū ſed auget. Et idē habet̃ caꝑ.
Iacobus ⁊ caꝑ. Sicut ꝑcerto dr̃. hmōi cō=
ſuetudo magis dicenda eſt corruptela ⁊ ꝓ
hibet̃ talis ꝯſuetudo. Et nota ꝙ notari⁹ ali
q̃d ꝓ ſcriptura recipe pōt vt habet̃. i. q. i. ca.
Sicut eṗm ⁊ extra de ſymonia caꝑ. Sicut
eṗm non decet manum quā imponit vēde=
re ⁊ miniſter vel notarius non debet i ordi
natione eius vocem vel calamū vēdere vbi
gloſa. Super verbo calamū. i. ſcripturā quā
ordinatus recipit ab ordinatore ne dubi=
tetur de eius ordinatiōe. Et infra i collatio
ne ordinis nō [illegible] diſtinguēdum an habeat
ſalarium vel nō. Nam nec ꝓ labore nec pro
quarta aliquid debet accipere: ſed eṗs ꝓcu
ret ita vt ſine alicuius muneris acceptiōe
ſcribat̃. ¶ Alia pena eſt ꝙ ſymoniaci here
ticis ꝯparātur vt pꝫ per plura decreta ſu=
perius allegata ⁊. i. q. i. dicit beatus Grego
rius. Benedictio in maledictionem illi cō=
uertit̃: qui ad vt hoc fiat hereticus ꝓmouet̃
Super hoc dicit gloſa. Qui ſic honorē acci=
pit hereſim incurrit. Eſt eñ cōſecutiuum
et cauſatiuū. Et idē gregori⁹ ibidē. Quiſq̃s
per pecuniam ordinat̃: ad hoc vt fiat here=
ticus promouetur. Plures ſunt pene ſymo
niacoꝝ. Et q̃ſi innumera capitula ad hoc ꝓ
bandum ſūt que breuitatis cauſa obmittū
tur. Sed aliqui dicunt ꝙ apud papam eſt
plena poteſtas ⁊ ideo poteſt abſqꝫ ſymonie
vicio vendere ordines ⁊ beneficia. Dicen=
dum ꝙ papa nō poteſt contra ius diuinum
vt ſupra in tertia reſponſione. De ſymonia

vero habetur extra de pctis.c.Cum pridẽ Gloſa ordinaria ſignanter ſup verbo illicite pactionis pertractãs vtrũ auctoritas pape ſine diſpẽſatiõe aliqua poſſit excuſare a pctõ ſymonie: dicit ſic in his q̃ de ſua natura ſunt ſymoniaca quia in veteri ⁊ nouo teſtamẽto ſunt ꝓhibita.vt vẽdere ſacramenta et hmõi ſpũalia:non excuſat auctoritas pape:poteſt etiam papa de ſymonia accuſari xl.d.c.Si papa in glo.vt ſupra in ſexta reſponſione

Supplicamꝰ igitur omnibus pñtes lr̃as inſpecturis vt nõ tedeat nos opponentes ꝓ domo iſrael .i. ꝓ defenſione fidei:que communis eſt omnibus fidelibus.d.86.c.Ubi. Nam ⁊ Jo. criſoſtomus.xi.q.3.c.Nolite dicit. Non ſolum ille proditor eſt veritatis: qui trãſgrediens veritatem pro veritate palã mendaciũ loquitur:ſed etiã ille q̃ non libere pronũciat veritatẽ quã libere ꝓnũciare oportet:aut non libere veritatem defendit quã libere defendere conuenit:proditor eſt veritatis. Nã ſicut ſacerdos debitor eſt vt veritatem quã audiuit a deo libere predicet ſic laicus debitor eſt vt veritatem audiat a ſacerdotibus. prolatam quidem in ſcripturis diuinis defendat.Q̃ ſi non facit:ꝓdit veritatẽ.Corde enim creditur ad iuſticiam:ore autẽ cõfeſſio fit ad ſalutẽ.Hiero. etiã in prologo.i.biblie.c.4.⁊ponitur.i.q.7.c.Sãcta quippe ruſticitas ſolũ ſibi prodeſt:et q̃tũ ex vite merito eccl'iam xp̃i edificat tñ nocet ſi deſtruentibus nõ reſiſtat. Ille igitur pro cuius amore pugnamus ⁊ fide:qui etiam primaria paupertatis ⁊ afflictione ſue carnis miſericorditer nos redemit:faciat nos ſalubriter intelligere predicta et opibus exercere. Cui cũ pr̃e et ſpũ ſancto in trinitate perfecta oĩs ſit laus honor et glia:in ſecula ſeculorum.Amen.

Explicit epiſtola defẽſoria venerabilis inceptoris .M.G. okã et ſuoꝝ de pauptate xp̃i et ffm mi.cõtra errores Jo.pape.22. et ꝯſtitutiones erroneas ipſius.Que magis nũc videt̃ neceſſario publicãda eo ꝙ quedã ex ꝯſtitutiõibus extrauagãtibus et bullis erroneis ⁊ reprobatis ipſius Jo.pape.22.in eadẽ ep̃la q̃rimonio ſe allegatis ⁊ errores hmõi ꝯtra pauptatẽ xp̃i et ffz mino.⁊etiã ꝯtra determinatiões ſuoꝝ predeceſſoꝝ continẽtes:nũc de nouo in fine aliquarũ clementinarũ (ſine debita earundẽ enucleatiõe et hmõi erroꝝ ⁊ reuocationũ ipſarũ declaratione)cũ quibuſdaꝫ aliis extrauagãtibus inconſulte impñſſe ſũt in calumpniã predicti ſtatus euãgelici minoꝝ.Quiquidẽ reuerendus pater et magiſter frater.G.okã multo etiam pleniꝰ ⁊ diffuſius atq̧ prolixius predictos errores dicti dñi Jo.pape.22.eliminat in ſuo dyalogo de poteſtate eccleſie et domini nr̃i pape vt intelligentibus clarius patet. ¶ Itẽ in ſumma magiſtri anthonini de florentia ſimiliter multi errores contra huiuſmodi ſacratiſſimam paupertatẽ chriſti ⁊ apoſtolorum eius ⁊ regule ac ſtatus fratrũ minoꝝ interſeruntur allegantes ⁊ inſequentes dictos errores dicti Jo .22. et conſtitutionũ et extrauagantium ipſius predictaꝝ.Qui quidem errores et calumpniationes dicũtur fuiſſe inſerti i dicta ſũma dñi ãthonini de florentia ordinis predicatoꝝ a quodaꝫ alio inuido et peſſimo detractore eo ꝙ dictus de florentia tam ibi q̃ȝ alibi in multis locis contrariũ aſſerat:et ſi ab eodem tales et tanti errores contra hmõi paupertatem chriſti et apoſtolorum eius ⁊ minorum inibi poſiti eſſent non ſolum manifeſte veritati ſed etiam ſibiipſi multipliciter contradiceret.Quod non preſumitur de tanto viro.Licet quidam aliĩ hec etiam de eodem fateantur.Ad hos tamen errores et hereſes in dicta ſumma.M.anthonini de florẽtia contra huiuſmodi ſtatum paupertatis euangelice minorum inſertos et Jo. pape 22.eſt ⁊ alius egregius tractatus cuiuſdã venerabilis patris huius ordinis fratris Quintini caulier Incipiẽs.Eccleſiaſti.i.c.ſcriptum eſt.Curam habe de bono nomine:nouiter editus. ¶ Item et ad idem de paupertate chriſti eſt et alius ſolempnior tractatus reuerendi patris fratr̃ Stephani brulefer huius ordinis doctoris pariſienſis poſtmodum editus. ¶ Item ⁊ ad hec ſũt libri ſupradicti magiſtri guillermi okã ſolemniſſimi de poteſtate eccleſie ⁊ fratris michaelis de ceſena generalis miniſtri et plures determinatiões capituloꝝ generalium. ¶ Item et apologie ſancti Bonauenture:et quidam paruulus tractatus ſcoti: et nonnulli aliĩ tractatus ſanctorum doctorum multa egregia de hmõi ſacratiſſima pauptate xp̃i et ap̃loꝝ eiꝰ ⁊ regule ac ſtatꝰ fra.minoꝝ cõtinentes.Uerum qr multa et prolixa ſunt:iõ in pñtibus cõmode deſcribi et poni nõ potuerũt:ſꝫ alibi cõmodiꝰ requirantur ⁊ hec ibidem pro breui informatione ſufficiant.

¶ Incipit vtilis quidaꝫ

tractatus ſuper quibuſdaꝫ articulis ad de
fenſionē regule noſtre et facultatis ac per
fectionis ipſius et eius obſeruantie factuſ
contra quoſdam qui ſub vmbꝛa perfectio
nis a veritate declinauerunt Ubi multa de
ſtatu regulari et regule facultate ac ſta
tus ipſius oꝛdīs perfectiōe et veritate pul
chꝛe et autentice deſcribuntur et pꝛedicto
rū obiecta queqꝫ lucide ſoluūtur: lꝫ aliqua
pauca interſerātur in q̄bus exceſſiſſe cōtra
regulā ipſā et regule intentionē et foꝛmaꝫ
videatur: que imediate poſt: vcꝫ in fine ip
ſius tractatus annotātur: ⁊ ſub bꝛeuibus
clarius elucidantur et ſupplentur ⁊ que le
ctoꝛes huius diligentius attendere debēt
ne in legēdo ipſū tractatū hmōi paſſus er
roneos falſa pro veris recipiāt: ſed cuncta
ſane intelligant ⁊ accipiant: et veritatem (ꝑ
hec magis diſcuſſam) plenius agnoſcant.
¶ Quatuoꝛ rationes ⁊ impugnātiū cōem
viuēdi modū fratrum obſeruantiū quibuſ
actoꝛ mouetur ad veritatem declarandam
et defendendam quo ad ea que fratres ob
ſeruantes tam de familia q̄ꝫ de obedientia
regulari et de refoꝛmatis ſeruare et ſequi
noſcuntur vbiqꝫ: licet ibi ſolummodo expꝛi
mantur aliqui obſeruantes videlicet de fa
milia ciſmontana.

A Nōnullis optā
tibus fratrum minoꝝ re
gulam ad litterā et ſine glo
ſa (vt verbis ipſoꝝ vtamur)
obſeruare venit in dubium:
vtrum iſto moderno tempo
re pꝛout ipſa regula tenetur ⁊ obſeruatur
a fratribus de obſeruantia nuncupatꝫ ſm
declarationes ſummoꝝ pontificū et alioꝝ
doctoꝝ in iſtis ꝑtibus hiſpanie ymo in to
ta familia ciſmontana talis refoꝛmatio ſit
ſm mentē ſancti Frācīſci et ſecura quo ad
conſcientiam. ¶ Quibus videtur ꝙ non fū
dātibus intentū ſuū ex diuerſis capitulis
regule ⁊ ex teſtamento pꝛefati ſācti in cuiꝰ
fine ſcribitur. Et oībus f̄ribus meis clericꝭ
et laicis pꝛecipio firmiter per obedientiaꝫ
vt non mittant gloſas in regula. Et alibi.
Pꝛecipio firmiter per obedientiam fratri
bus vniuerſis ꝙ vbicunqꝫ ſunt non audeāt
petere aliquam litteram in curia romana.
⁊c. ¶ Allegant etiam pro ſua opinione om
nia illa que frater vbertinus circa hāc ma
teriam ponit in ſuo libꝛo ex parte fratris
hugonis: ꝙ omnes declarationes ſuper re
gulā facte fuerunt ꝯdeſcendētes impfectio
ni ⁊ ꝓuidētes tranſgreſſioni. Itaqꝫ licet in
obſeruantia earū ſit ſalus nō tn̄ illa obſer
uantia eſt ſecundum intentionem bti Frā
ciſci: que cauſa bꝛeuitatis omitto Allegant
etiam omnia illa que in diuerſis libꝛis ſcri
buntur de quibuſdam reuelationibus fa
ctis ab ipſo pꝛefato ſancto circa hoc vt pa
tet in diuerſis capitulis floꝛeti. ¶ In regu
a etiam expꝛeſſe dicitur. Pꝛecipio firmiter
fratribus vniuerſis vt nullo modo denari
os vel pecuniam recipiant per ſe vel per in
terpoſitam perſonam ⁊c. Ubi ſanctus Frā
ciſcus loquitur generaliter nullum alium
caſum excludendo niſi duo tātum. videlicꝫ
ꝙ pro neceſſitatibus infirmoꝝ ⁊ ꝓ fratribꝰ
induendis miniſtri tantum et cuſtodes ſo
licitam curam gerant. ⁊c. Eo ſemper ſaluo
vt ſicut dictum eſt denarios vel pecuniam
non recipiant Cum igitur ibidem ſanctus
Franciſcus aliud non expꝛeſſit: ⁊ a foꝛma
verboꝛum non eſt recedendum vt. ꝫi. di. c.
omnino videtur iſtis ꝙ cum pꝛedicto tem
poꝛe iſta ſic ad lrām nō obſeruētur ī multꝭ
ſcꝫ cibis ⁊ potibus ⁊ aliīs de quibus ipā re
gula aliter pꝛouidet vt videbitur ideo con
cludunt tria. ¶ Pꝛimum ꝙ viuere ſm de
clarationes et gloſas pꝛefatas non eſt vi
uere ſm mentem et intentionem ſancti frā
ciſci. Et licet in obſeruantia earum ſi recte
intelligantur ſit ſalus ſed non perfecta ob
ſeruantia regule vt ſupꝛa dictuꝫ eſt. ¶ Se
cundum eliciunt ꝙ modernus modus vi
uendi a pꝛedictis fratribus non eſt ſecurꝰ
quod pꝛobant ex multis que infra dicētur.
¶ Tercium eliciunt ꝙ recipere ſic indiſti
cte elemoſinas pecuniarias pro miſſis dicē
dis et aliīs obſequiīs diuinis (vt communi
ter fit) ex quibus ipſi fratres quaſi ſine ali
a mendicatione ſuſtentantur coꝛpoꝛali re
fectione etiam ſi talis pecunia non recipia
tur per ſe nec per interpoſitam perſonam
eſt contra puritatem regule. Hec ipſi in ge
nere. ¶ Specialiter ponantur ipſa dubia
motiua ipſoꝛum.

¶ Sequātur tres poſitiōes argumētā
les ⁊ fundamētales partis negatiue et fal
ſo o ꝑ ponentis.

¶ Pꝛima poſitio.

P Rimo igitur di
citur viuere ſecundum decla
rationes ſummoꝛum pontifi
cum ⁊ gloſas alias non eſt vi
uere ſꝫ regulā ad litterā nec
ſm intentionē bti Frāciſci vt patet per ſu

perius allegata Et circa hoc nõ ampli⁹ inſi
ſterẽt niſi qꝛ multis reuelationibus fuit ſic
oſtenſum per prefatum ſanctum vt in pre
allegato libꝛo floꝛeto. Et ſi aliud beat⁹ Frã
ciſcus voluiſſet: expreſſiſſet vt in caplo ad
audientiam de decimis.

¶ Secũda poſitio partis opponẽtis
habet tres rationes.

¶ **Secunda** opinio ipſoꝝ et vbi
fortius figunt pedẽ
eſt: ꝙ modernus modus viuẽdi cõiter a fra
tribus in iſtis partibus hyſpanie nõ eſt ſe
curus: qꝛ nõ eſt ſcðm regulã nec ſcðm decla
rationes predictas.

¶ Prima ratio.

¶ Quod ſic pꝛobant per dictum ſupꝛa alle
gatum in. iiij. c. regule. vbi ſãctus Frãciſc⁹
pꝛecepit nullomodo recipere pecuniam ꝑ
ſe. ⁊c. attamen pꝛouidit tantum duobus ca
ſibus occurrentibus. ſcꝫ pꝛo neceſſitatibus
infirmoꝝ ⁊ ꝑ induendis fratribus: vt dictũ
eſt: ſi aliud voluiſſet expꝛeſſiſſet vt in dicto
cp̃. ad audiẽtiã. Unde ⁊ dñs Clemens i cle.
exiui. de ꝑadiſo. de ꝟbo ſig. §. poꝛro. alias
§. cũ etiam dicit. Cũ etiã recurſus ad ami
cos ſpũales expꝛeſſe tm̃ i duobus caſibus
ſcðm regulã ꝯcedatur vcꝫ pꝛo neceſſitatib⁹
infirmoꝝ ⁊ ffib⁹ induẽdis: ſed qð de vno cõ
ceditur de alijs negaꝛ ꝑ regulã iuris. xxxij
q. vij. c. dñs. ⁊ in. c. nõne. de preſũptio. ¶ Et
ſi dicatur ꝙ in predicta cle. ipſe ſũmus põ
tifex Clemẽs ðt ꝙ predeceſſoꝛ ei⁹ Nicho. ꝫ.
in ſua declaratiõe. Exijt qui ſeminat. de ver
bo ſigni. in vi. pie ⁊ rationabiliter ꝯſidera
ta neceſſitate vite ad alias neceſſitates fra
trum ꝑ tpe occurrẽtes (ceſſantibus elemo
ſynis. ⁊c.) ſeu etiã ingruẽtes duxerit exten
dendum: dicunt iſti hoc intelligi debere de
illis neceſſitatibus de quibus idem Nicho
laus in dicto cap̃. §. Et quia opoꝛtet ⁊ ex
pedit. ⁊c. videlicet pꝛo eccleſijs edificandis
ſeu edificijs ad vſum habitationis ipſoꝛuꝫ
conſtruendis. libꝛis ſcribendis. ⁊c. ſed non
pꝛo cibis ⁊ potibus emendis nec pꝛo alijs
ſuperfluitatibus vt cõmuniter fit. ¶ Et ſi
eis dicitur: quomodo ergo fratres de ſimi
libus pꝛouidebũtur? Reſpondent ꝙ ſanct⁹
pater in ipa regula pꝛouidet. nam. vi. cap̃.
dicitur. Uadant pꝛo elemoſyna cõfidenter
⁊c. non dixit. emant ſibi. Et. v. capitulo. De
modo laboꝛandi dicit. De mercede vero la
boꝛis coꝛpoꝛis neceſſaria recipiant pꝛeter
denarios vel pecuniã. Ex quo apparet vo
luiſſe per fratres neceſſaria non pecunia
emi: ſed mendicitate acquiri. Item quia et
fratres tenentur ad arctum vſũ rerum ſecũ
dum pꝛedictos pontifices in dictis capitu
lis. Cum igitur hec omnia communiter nõ
obſeruantur ⁊ ſint de neceſſitate ſalutis: cõ
cludunt intentum ſuum.

¶ Secunda ratio.

¶ Item fundant ſe per illud quod dicitur
in pꝛefata cle. in dicto. §. poꝛro. Qꝫ vbi ali
cui aliquid generaliter ꝓhibetur: quod ex
pꝛeſſe non conceditur intelligitur denega
tum. Cum ergo talia non concedantur vt
fratres emant ſibi cibos ex pecunia vel ꝙ
petant pecuniam mendicando vt ex ea ſu
ſtententur immo cõtrarium omnino pꝛeci
piatur: nec etiam in dictis declaratiõibus
cõtineatur expꝛeſſe: vnde dictus dominus
nicholaus in d. cap̃. §. poꝛro dicit ꝙ de ijs
que offerũtur liberaliter vel de ijs que mẽ
dicantur humiliter vel de his que acquirũ
tur per laboꝛicium ſuſtẽtentur fratres: ſed
in omnibus his tribus expꝛeſſe denegatur
pecunia in regula vt pꝫ intuẽti ergo. ⁊c.

¶ Tertia ratio.

¶ Itẽ arguũt ſic. Exceptio firmat regulã i
nõ exceptis vt in. c. dñs pꝛeallegato. xxxij.
q. vij. ſꝫ tñ ſctũs pater Frãciſcus ſolũmõ in
duob⁹ caſib⁹ ꝯceſſit poſſe recurrere ad ami
cos ſpũales. ꝗ de oib⁹ alijs denegaꝛ. Uñ ðt
glo. i. d. c. dñs ꝙ q̇ vnã cãm excipit: itelligiꝛ
omnes alias iclusiſſe. vt i. l. libertatis. ff. de
emptionibus.

¶ Coꝛrelarium.

¶ Itẽ eliciũt ex his: ꝙ ſicut nõ eſt licitũ ede
re de rapina. qꝛ eſt pecunia dãnata ꝑ legẽ
vt notaꝛ. xiiij. q. v. c. penale: ita ꝯſimiꝉr non
lꝫ ffib⁹ edere de cibis emptis de hmõi pe
cunia dãnata ꝑ regulã: maxie cũ poſſint ali
quo modo leguminibus ⁊ oleribus vel fru
ctibus ⁊ alias mẽdicando ſuſtentari: cum
vt pꝛedictum eſt teneãtur ad arctos vſus.
igitur. ⁊c.

¶ Tertia poſitio ꝑ ꝑte opponẽtiũ ſeu
falſo impugnantium habet quinq̧ ra
tiones.

¶ **Tercia poſitio ſeu o**pinio ipſoꝛum eſt: ꝙ non eſt licitum recipe
re pecuniam etiam oblatam pꝛo miſſis et
alijs obſequijs ſeu officijs diuinis quia om
nia iſta gratis ſunt fienda ⁊ non intuitu pe
cunie in quo aliquando interuenire po
teſt ſymonia: aliquando auaricia vel tur
pe lucrum que de ſe maxime fratribus mi
noꝛibus ſecum trahunt aliquam defoꝛmi
tatem.

¶ Ratio.i.iſtius poſitionis.

¶ Nā nōnūq̄ aliq̄ni nō celebraturi ex ali- qua cauſa compelluntur inuiti ⁊ indiſpoſi- ti celebrare vt ſatiſfaciant elemoſynis pe- cuniarijs eiſdem exhibitis. Aliquando ho- ra non expertis appreciātur miſſe: maxime quando nouena aut trecenaria offerūtur: ⁊ ſecundum maiorem vel minorem ſummam pecunie ſic auidius acceptātur vel refutā- tur. Aliquando ſumuntur in tanta q̄ntitate q vix dicitur: vel ipſi ſua auctoritate diſpo- nūt libere tam de miſſis q̄ de pecunia alijs connentibus partiendo ignorantibus etiā principali dn̄o ⁊ ſubſtitutis ab eo: quod eſt cōtra.c. exijt preallegatum. Nonnulla alia deformia circa hoc experientia teſte cōiter ↄmittunt: q̄ vel ſūt mala vl' hn̄t ſpeciē mali.

¶ Secunda ratio.

¶ Item eſt talis receptio pecunie cōtra re gulam vt patet in ſupra allegatis: quia vbi alicui generaliter aliquid ꝓhibetur quod expreſſe non conceditur: intelligitur eſſe de negatum. Cum igitur ſit generalis prohi- bitio regule de pecunia necper ſe nec ꝑ in- terpoſitam perſonam: non videtur q talis receptio poſſit fieri nec dicta declaratio ni- cholai circa dantes ⁊ ſubſtitutos in hoc ca ſu vſq̄quaq̄ obſeruatur vt cōiter: nā in tali pecunia videt̄ trāſlatum dn̄ium: cū ipſi fra- tres diſponant de ea ad libitum.

¶ Tertia ratio.

¶ Item argnūt fundant ſuum intētum ex dicta cle.§.porro vbi dicitur. Quo circa om nis queſtus pecunie aut oblationum pecu- niariaꝝ receptio i eccleſia vel alibi: cippi vl' trūci ordinati ad offerentium ſeu dantium pecunias reponendas.⁊c̄. Seq̄tur. Hec om nia ſūt fratribus ſimpliciter interdicta. Ex quibus verbis ipſi concludunt: q quicq̄d datur iſtiuſmodi: eſt oblatio pecuniarum ⁊ per conſequens interdicta.

¶ Quarta ratio.

¶ Item fundant ex quodā dicto ſancti ber nardini in quadam declaratione ſua ſuper regulam vbi dicit ſic: q celebrare miſſas ꝑ pecunia vel ꝓmittere pro tāta pecunia tot miſſas celebrare: eſt act⁹ ꝓprietarij: igit̄ cō tra puritatē regule eſt ſimilia facere.

¶ Quinta ratio.

¶ Itē q: hoc reſpectu aliquomō mēdicitas ad quā ffes tenēt ex r'la relaxat̄: cū ſepe ex tali pecunia vberi ꝓuideant̄. ¶ His ⁊ alijs nōnullis rōnibus ⁊ auctoritatibus ↄcludūt: hmōi ꝓfeſſorib⁹ nō eē licitū talia facere de tali pecunia donata neceſſaria ad vite ſuſtē tationē emere ꝑ rationē ſupra in fine ſecun de poſitionis poſitam. Hec illi.

¶ Reſpōſio ad poſitiōes prefatas.

¶ Uerum eſt q̄dē q ꝓpter huma- ne īfirmitatis corrupte lā vix reperiri pōt aliqua pſona vel ſtatus ab oi macula reprehēſionis īmunis. Sed ⁊ nos veraciter negare nō poſſumus quin in ter pfectionis euāgelice pfeſſores peruerſi ſint aliqui ⁊ impfecti q̄plurimi. Si igit̄ iſti quibus rn̄demus inſolētiū vicia reprehēde re curāt: preconia laudū reportare dn̄t. Si etiā indicijs manifeſtis dn̄o inſtinctu mo ti credātur id agere: ꝓ patiētiā diſſimulan do aliquomō ſilētiū eſt tenendū. Nūc aūt, q: in totā fere religionē preſūptiōis tela mit- tūt ⁊ trāſgreſſionis crimē impingūt: neceſſe eſt ꝓcacitati eoꝝ nō fallaciter reſiſtere: ſed ꝓut dn̄s donabit ſinceriter ſimpliciter ⁊ ve re prefatā paupeꝝ xp̄i familiā ab obiectis ſupra criminibus excuſare. ſalua in oīb⁹ au ctoritate ⁊ determinatiōe reuerēdiſſimi pa tris noſtri generalis ac etiā prouincialis ⁊ alioꝝ venerādoꝝ patrū: correctioni ⁊ ſubie ctioni quoꝝ oia q̄ dicētur ↄmittunt̄. ¶ Pro rn̄ſionis tn̄ fundamēto prefatoꝝ dubioꝝ ante omnia tria ſint notanda.

¶ Sequūtur tria notabilia ꝓ rn̄ſiōis fūdamēto. ¶ Primū notabile.

Primum notabi le erit: q: vt dicitur in cap̄. cuꝫ paulus.i.q.i. vbi fūdamētum deeſt: nullius boni operis ē ſu per edificiū: liquido cōſtat fra tres minores habere ꝓ fūdamēto ſue ſacre religiōis regulā ſctī Frācīſci a ſede ap'l'ica cōfirmatā cui ſedi eſt licitū regulas ⁊ ordi- nes ſeu religiones in eccl'ia dei approbare cōfirmare vel infirmare eaſq̄ declarare. Iu ra ſūt vulgaria in.c.fi.de religio.do.⁊ in.c. vnico.eo ti.li.vi.c.cū ad monaſte.cū ſequēti bus de ſtatu reg.⁊ in cle.ne in agro eo ti.in c.exijt ⁊ in cle.exiui ſupradictis. Hoc idē ſā- ctus Frāciſcus confirmat in principio ⁊ fi- ne ſue regule vt patet intuenti. Ex quibus luce clarius reſultat: prefatum ſanctū virū regulam ⁊ ordinem prefatum oīno voluiſſe determinationi ſubiectiōi declarationi pre fate ſedis ſubmittere. Et iſta potiſſima de cauſa in ea ſcripſit: quod nulla alia r'la ap probata in eccleſia hꝫ ſcꝫ q petāt a dn̄o pa pa vnum de ſancte romane eccleſie cardi- nalibus.⁊c̄. Nam cum ſummus pōtifex ſu- premum gradum perfectionis in eccleſia teneat ipſe ſolus habet alijs viam ad perfe ctionē tēdēdi oſtēdere ⁊ ad eum eſt recurrē-

d̄num in dubijs et in cauſis arduis ꝛ maiori
bus ꝛ in fide ꝛ moribus credere ꝛ tenere q̄d
ipſa ſancta ſedes credit et tenet: deſminat
et approbat vt in.c.palam.xi.diſt. cū ſeqn=
tibus et in.c.de quibus.20. diſt.ꝛ.24.q.i.
quotiens.12.diſt.preceptis et in.c.maiores
de bap. Et vt dicit Aug. de anchona in li=
bro d̄ ptāte pape.q.67. ar.i.licet magiſtri
et doctores valeant canones ꝛ alia priui=
legia apoſtolica interpretari ſed interpre
tationes eoꝝ non cogunt iudices nec nos
obſeruare in foro iudiciario. Secus eſt de
interpretatione romani pontificis ſeu de=
claratione quam iudices compelliūtur ob=
ſeruare et magiſtri coguntur in ſcholis do
cere et predicare ideo interpretatio ſeu de
claratio doctoꝝ eſt per modū diſputatiōis
perquirēdo ſanū intellectum ipſorum ſal=
uis verbis eorum ſine additione ꝛ diminu
tione: ſed interpretatio pape eſt per modū
determinationis eo ꝙ ſua determinatio li=
gat omnes ad tenendum ipſam: non autē
interpretatio magiſtrorum. Similiter in=
terpretatio ſeu declaratio pape poteſt eſſe
cum additione et diminutione ſenſus vel
ſententie: ſed aliorum minime. Hec ille Ex
quibus infertur: ꝙ dicte declarationes ta=
les quecunqꝫ ſummorum pontificum ſuper
regula fratrum minorū edite omnino ſūt
obſeruande et tenende et in cuſtodiendis
illis eſt puritas regule et retributio multa
¶ Et non dicāt aduerſarij ꝙ ſunt gloſe re=
gule in teſtamento ſancti Franciſci prohi
bite: quia nec ipſe ſanctus pater potuit pre
fatis ſummis pontificibus legem impone
re.21.diſt.c.inferior: et de maio.et obedi.c.
ſolite. Nec etiam ipſa regula eſſet regula
nec obſeruabilis ſine auctoritate confirma
tione et declaratione ſummi pontificis.
¶ Poſt dictas declarationes Nicolai ter=
cij et Clementis quinti et aliorum ſummo
rum pontificum quibus eſt omnino ſtādū
in omnibus primum locum tenent ille de=
clarationes ſiue expoſitiones a ſanctis pa
tribus et doctoribus ordinis prefati edite
vt ſancti Bonauenture et ſancti Bernardi
ni: quorum primus fuit miniſter generalis
totius ordinis et doctor precipuus in ec=
cleſia dei Secundus vero vicarius genera
lis et doctor etiam ſingulariſſimus ambo
qꝫ ſancti et glorioſi patres ordinis quorū
dicta et ſtatuta permaxime ſunt ab omni=
bus veneranda et obſeruanda. ¶ Fuerūt
nichilominus alij doctores et patres ordi=
nis qui nonnulla ſtatuta et declarationes
fecerunt viri excellentis vite et ſcientie de

quibus omnibus poteſt intelligi quod ſcri
bitur deutero.ca.17. et habetur tranſum=
ptiue in.c.per venerabilem qui filij ſint le=
gi: vbi dicitur. Si difficile et ambiguum a
pud te iudicium eſſe proſpexeris inter ſan
guinem et ſanguinem cauſam et cauſā le
pram et non lepram et iudicium inter por
tas tuas videris variari venies ad ſacer=
dotes leuitici generis et ad iudicem q̄ fue
rit illo tempore: quereſqꝫ ab eis qui iudica
bunt tibi iudicij veritatem et facies quod=
cunqꝫ dixerint qui preſunt loco quem ele=
gerit dominus ſequeriſqꝫ eorum ſententiā
nec declinabis ad dexterā nec ad ſiniſtrā
Qui autem ſuperbierit nolens obedire ſa=
cerdotis imperio qui eo tempore miniſtrat
domino deo tuo: decreto iudicis morietur
Hec ibi. Que verba extenduntur ad omēs
prelatos vt in.c.abſit.xi.q.3. Item prouer=
biorum.22.dicitur. Ne tranſgrediaris ter
minos antiquos quos poſuerunt patres
tui Et habetur tranſumptiue.c.i.de ſepul.
Super que verba beatus Hieronimus di=
cit vt habetur.24.q.3.c.tranſierunt. Trā=
ſierunt principes iude terminos quos po=
ſuerunt patres eorum: quando immutant
mendacio veritatem et aliud predicant q̄
a patribus acceperunt. ¶ Ex quibus cla=
re conſtat ꝙ nullus proprio ſenſu in obſer=
uantia regule pergere debet: ſed quemad=
modum nobis eſt traditum a patribus at=
qꝫ diffinitum. Unde leo papa dicit. Ea q̄ ad
perpetuam vtilitatem generaliter ſunt or
dinata nulla commutatione varientur: nec
ad priuatum trahātur commodum que ad
bonum ſunt commune prefixa: ſed manen
tibus terminis quos conſtituerunt patres
noſtri nemo iniuſte vſurpet alienum ſed in
tra fines proprios atqꝫ legitimos ꝑut q̄ſ=
qꝫ valuerit in latitudine ſe exerceat chari=
tatis. Hec ille ꝛ habetur.25.q.i.c.3. Et hoc
quo ad primum notabile

¶ Secundum notabile

¶ Secundum notabile

eſt quia vt dicit beatus auguſtinus in lib.
de agone chriſtiano cum actio et cognitio
beatum hominem faciant: ſicut in actione
cauenda eſt nequitia: ſic in cognitiōe cauē
dus eſt error. Nequitia autem eſt mundū
iſtum diligere ꝛ que in eo ſunt pro magno
habere et ea concupiſcere et pro his labo=
rare vt acquirantur et letari cum abunda
uerint: et timere ne pereant et contriſtari
cum pereunt. Et tunc in cognitione eſt er=

roꝛ:quando quis ſe eſtimat ſcire quod ne
ſcit : et pro vero approbat falſum quod eſt
propꝛium erroꝛis. Nam erroꝛ ſm Augu:
ſtinum eſt aliud pro alio putare vt in.c.ꝗ=
uis.xxxviij.diſt.vbi dicit.Quamuis erra=
re: quanta poſſumus cura : cauendum ſit:
non ſolū in maioꝛibus verumetiam in mi=
noꝛibꝰ rebꝰ:nec niſi rerū ignoꝛantia poſſit
errari:non tamen eſt conſequens vt conti
nuo erret quiſquis aliquid neſcit: ſed ſi q̃s
ſe exiſtimat ſcire quod neſcit ⁊ pro vero ap
probat/falſum. Et ſicut ipſemet Auguſti=
nus dicit in enchiridion.Sicut vel non eſt
peccatum vel minimum atq̧ leuiſſimū er
rare in his rebus in quibus nichil intereſt
ad capeſcendum regnum dei vtrum credā
tur an non et vtrum vera putentur an fal=
ſa vel aliud pro alio putare vt in ca.in qui=
bus rebus .xxij.q.ij. ſic a contrario ſenſu
eſt non paruum peccatum errare in illis re
bus in quibus conſiſtit ſalus anime vl' au
ſu temerario vnum pro alio tenere. Unde
eſaie quinto dicitur. Ue qui dicitis bonū
malum et malum bonum ponentes tene=
bras lucem ⁊c.Unde in talibus cōſulit ſcri
ptura diuina. Interroga patrem tuum et
annunciabit tibi maioꝛes tuos et dicent ti
bi deutero.xxxij.c.quia non ſecundum pro
prium ſenſum et prout ſibi videtur ſed ſe=
cundum traditionem patrum ſacre regule
et ſcripture ſunt intelligende et docende
Sunt enim multa verba que poſſunt trahi
ad ſenſum quem ſibi vnuſquiſq̧ ſpōte pre
ſumpſerit ſed non opoꝛtet. Ideoq̧ opoꝛtet
ſcientiam ab eo diſcere ſcripturarum q̃ eā
a maioꝛibus ſecundum veritatem ſibi tra
ditam ſeruat hec Clemens papa. xxxvij.
diſt.c.relatum.

¶ Tercium notabile.

¶ Tercium notabile eſt

ꝙ iura iuribus ſunt concoꝛdanda et eoꝛū
coꝛrectiones ſunt euitande ſi ſuſtineri va
leant:vt in capitulo.cum expediat de elec.
libꝛo ſexto.

¶ Argumenta et rationes con
tra pꝛimam poſitionem ſupra
poſitam

NUnc contra pꝛi=
mam poſitionem per ea que
in pꝛimo notabili ponuntur
arguitur ſic. Eccleſia vniuer
ſalis ſiue accipiatur pro ſino
do rite congregata ſiue pro papa cum con
cilio cardinalium in his que agunt perti=
nentibus ad ſtatum vniuerſalem totius ec
cleſie vel quantum ad fidem vel etiam quā
tum ad bonos moꝛes in ſuis declarationi
bus cum ſit ſancta et immaculata.xxv. di=
ſtin.ꝗuis non poteſt errare quia chꝛiſtus
oꝛauit pro ea vt in.c.Arecta.cum ſequenti
bus.34.q.i.Et eſt ratio quia ſpecialiter di
rigitur a ſpiritu ſancto vt in.c. violatoꝛes
25.q.i.et in.c. igitur ſecundum ſanctoꝛum
patrū ea.cauſa.q.2.Et q̃ ipſa ſācta eccl'ia i
hmōi ſtatuit et declarat et decernit firmiſ
ſima et perfectiſſima et ſanctiſſima ſunt et
tanq̃ magiſtra eſt ab omnibus ſequenda.
xi.diſt.quis in fi.12.diſt.c.i.et.ij.22.di. om
nes.Et in capitulo generali cum ſequenti
bus.25.q.i.⁊ in.c.pꝛima ſalus et.25.q.2.c.
amputato.Sed pꝛefate declarationes Ni
co.3.in.c.Exijt.Et Clementis.5.in cle. Exi
ui ſuper regulam fratrum minoꝛum ſunt
huiuſmodi quia vna fuit edita in concilio
viennenſi a ſpiritu ſancto a quo tunc ſacrū
concilium regulabatur:alia il'r in eodē cō
cilio fuit ſimili modo roboꝛata ⁊ ſancita:in
quibus pꝛefata regula eſt pleniſſime decla
rata ergo in eis conſiſtit omnimoda ſaluſ
et perfectio nec per eas vt iſti credunt de=
rogatur quocunq̧ modo perfectioni ipſiuſ
regule:et contrarium temere affirmare eſ
ſet erroꝛ damnabilis et ſi cum contumacia
creſceret culpa vt dicit Joā.neapolitanus
in q̃libeto.xi.⁊ Auguſt. de ancho.in libꝛo
de poteſtate pape.

¶ Confirmatio rationis.

¶ Ptz etiā q: ſi in pꝛedictis declarationi=
bus in quibus agitur de moꝛibus eccleſia
erraret cum erroꝛ in moꝛibus cauſet mali
ciam tunc eccleſia vniuerſalis peccaret et
hoc eſſet vel dando occaſionem peccandi
vel impediendo huiuſmodi profeſſoꝛes a
ſua perfectione in regula pꝛomiſſa. Nam
aut regula eſt obſeruabilis aut nō Si non
erꝛauit eccleſia eam appꝛobando et confir
mando ſed conſequens eſt falſū ergo ꝛ aīs
Si r'la eſt obſeruabilis ab oībꝰ tūc vl' i iſtis
declarationibꝰ detraxit vl' ſubtraxit d' eiꝰ pfe
ctione ad quam fratres tenentur ex profeſ
ſione vt videlicet circa ſubſtancialia regu
le et circa pꝛecepta diuina ſine aliqua alia
rationabili cauſa et tunc poſſemus dice=
re ꝙ eccleſia dedit eis occaſionem recal=
citrandi a ſua perfectione regule contra
illud nemo mittens manum ad aratrum.
⁊c.qđ eſt abſurdū qꝛ tunc daret leges ſeu
declarationes iniquas ⁊ ſic nō eſſet ſemper

ſācta quod eſt maximum incōueniēs. Et vt
dicit ſācus Tho. prima ſecūde. q. 97. art.
iiij. ꝙ tunc talis diſpenſatoꝛ non erit fide=
lis in diſpenſatione contra illud luce. quis
putas eſt fidelis diſpēſatoꝛ. ⁊c. qđ eccleſia
vniuerſalis in moꝛibus non facit. Reſtat
igitur ꝙ in huiuſmodi declarationibus a
ſpiritu ſancto editis ⁊ ſācitis eſt oīs perfe=
ctio ⁊ vera ipſius regule obſeruantia. Agit
in argumētum quia multa recepit ſctā ma
ter eccleſia per apoſtolos ⁊ alios ſāctos vi
ros catholicos que in euāgelio expreſſe nō
habētur nō tamē ꝓpterea derogatur euā=
gelio. xi. d. In his Et. c. eccl'iaſticoꝝ. ⁊c. cū
marthe de cele. miſ. ergo. ⁊c.

¶ Reſpōſio ad fūdamētum poſitionū oppoſitaꝝ. Et primo Reſponſio ad. i. rationem in principio.

Nunc ad ſuū mo
tiuum cum dicitur Viuere ſe
cūdum declarationes ſūmo=
rum pōtificum non eſt viuere
ſecūdum regulam ad litterā
vel ſecūdum intētione beati frācīſci. Rñde
tur negādo ꝯſequētiam. Ad ſuā probatio=
nem ꝙ allegāt teſtamentū eiuſdem ſācti in
quo prohibuit mittere gloſas in regula.
⁊c. Item ꝙ fratres non auderent petere
litteram apoſtolicam. ⁊c̄. dupliciter poteſt
reſpōderi. Primo quia illa verba cum nul=
lam habeāt auctoꝛitatem nec a regula nec
a prefata ſede vt patet per Greg. ix. i ſua de
claratiōe ⁊ per Nicholaum prefatū i di. ⁊c.
Ergo per conſequens non cadunt ſub pro=
feſſiōe regulari nec ſūt obligatoꝛia. Ideoꝗ
ꝗtum ad hoc nullius ſunt auctoꝛitatis.

¶ Secundo Reſpondetur ſic Quia in pre=
fatis verbis ſanctus Franciſcus non ponit
legem ſummis pontificibus vt non poſſint
⁊ valeant declarare interpretari elucidare
dubia ipſius regule que ꝑ tempoꝛe poſſēt
oꝛiri: quia vir ſanctus qui oꝛdinem ⁊ regu=
lam ſedi apoſtolice ſubmiſerat et ipſemet
eiſdem profeſſionem emiſerat tale quid nō
faceret ⁊ ſi faceret nichil erat vt in. c. infe=
rioꝛ ſedis. xix. di. nec etiam ſuis ſucceſſoꝛi=
bus potuit ꝓhibere ſcđm prefatos roma=
nos pōtifices: qꝛ par in parē nō habet im=
periū vt in. c. innotuit. de elec. ¶ Nec ꝓhibe
re credit diſpēſationē aut relaxationē circa
aliqua precepta ⁊ ſtatuta regule ꝯcernētia
exterioꝛes obſeruātias coꝛpoꝛales: qꝛ tunc
ſibiipſi ꝯtradiceret: nā i diuerſis locis regu
le ꝯcedit diſpēſationē poſſe fieri nō dico tm̄
per papā: ſed etiā per prelatos oꝛdinis. Et
hoc cōiter tenet a doctoꝛib' poſſe fieri dē=
ptis tribus votis ſubſtātialibus dum tamē
talis diſpēſatio deſeruiat neceſſitati vl' cha=
ritati. Et eſt hoc regulare in omnibus re=
gulis ac ſtatutis canonicis. vt dicit ſāctus
Bernardus. ſatis coprioſe in libro de prece
pto ⁊ diſpenſatione: nec per hoc ſecūdum
eum derogatur perfectiōi regule. Unde di=
cit. Quamdiu ergo charitati militant ſta=
tuta regule: immobiliter fixa ſūt: ita ſcilicet
ꝙ mutari non poſſunt nec ab ipſis prepo=
ſitis ſine offenſa: ac ſi econtrario contraria
foꝛte aliquando charitati viſa fuerit: ꝗs dū
taxat quibus poſſe videre datum eſt: ⁊ pro
uidere creditum eſt: nonne iuſtiſſimum eſſe
liquet vt que pro charitate inuenta fuerūt
pro charitate quoꝗ vbi expedire videbi=
tur vel omittantur vel intermittantur vel ī
aliud foꝛte commodius demutentur: hec
ille. Hoc etiā tenet alexāder ⁊ communiter
omnes. Sunt iura ad hoc. xi. di. cap. nolite
⁊ di. xiiij. cap. ſi. per Leonem papam ⁊ in. c.
priſcis. lv. diſtin. ⁊ pri. q. vij. requiritis. in
textu et gloſa. et cū. c. ſequentibus. ¶ Et ꝙ
poſſet fieri per prelatos oꝛdis i regula fra=
trū minoꝝ tenet prefatus alex. ⁊ directo. li.
ij. ti. 19. ⁊ āgelus in ſumma. Sed eſt credē=
dū ipſum ſctm̄ patrē prohibuiſſe in illis ver
bis fieri glo. per quas ſtatus ſubſtantialis
oꝛdinis arctaretur: vel ꝯtra precepta ⁊ alia
ibidem poſita que trāſgreſſioni ⁊ coꝛrupte=
le deſeruirent non frugalitati ⁊ charitati: ⁊
tales que ipſam regulam cōfundāt ⁊ nō elu
cidant. Et per iſta patet reſponſio ad illud
Ubertini in principio allegatū de mēte fra
tris Hugonis ſcilicet ꝙ oēs declarationes
deſeruiūt imperfectioni: hoc eſt itelligēdū
qꝛ ꝓpter infirmos ſācti patres ⁊ doctoꝛes
eccl'ie ⁊ oꝛdinis decreuerūt regule tēpoꝛa=
re rigoꝛē ſcđm mētē ⁊ intētionē ſcti patris
Frā. nec ꝓpter hoc credūtur deſtruxiſſe re
gulā nec ei' ꝑfectioni derogaſſe. Uñ ⁊ ſctūs
Bernardin'. in ſua apologia ꝯtra quēdam
qui iſtiuſmodi dicebat velle regulā ad lit=
teram obſeruare ſine aliqua diſpenſatione
inquit ſic. Si regulam ab omnibus qui eā
profeſſi ſunt ad litteram cēſes eſſe tenendā
vt nullam omnino diſpenſationem admit=
ti patiaris: audacter dico: ꝙ nec tu nec ille
eam teneatis. Nam ⁊ ſi ille quantum qui=
dem pertinet ad obſeruātias coꝛpoꝛeas ī
pluribus offendit. Impoſſibile eſt te quoꝗ
vel in vno non tranſgredi. Scis autē quia
qui in vno offendit omnium eſt reus. Si
vero concedis aliqua poſſe mutari diſpen
ſatiue: proculdubio ⁊ tu illam tenes et ille:

q̄ꝫ diſſimiliter: nam tu quidem diſtricti⁹: at ille fortaſſe diſcretius. Hec ille. ¶ Si aūt prefata iſtoꝝ obiectio referatur ad hoc ꝙ in dictis declarationibus ſunt alique diſpē ſationes ſeu relaxationes aut extentiones de quib⁹ nichil in regula nec eis ſctūs Frā‑ ciſcus vſus eſt: dicēdum ꝙ in eis nihil agi tur cōtra ſubſtātialia ꝓfeſſionis nec cōtra precepta niſi declarādo: vt ſciatur quomō quiſq̃ ſuā debeat intelligere ꝓfeſſionē ⁊ ad que teneatur ⁊ quō. Nec in diſpenſationi‑ bus diſcrepant a fūdamētis regule directe vel indirecte: vt patet liquido ſane intelli‑ gēti ⁊ diſcurrēti ꝑ ſingula. Si ꝟo extēſiōes vel modificationes alique fiūt in aliquib⁹ hoc fit inſtāte neceſſitate vel vtilitate ordi‑ nis: ⁊ vt melius charitati ⁊ profectui ei⁹ de ſeruiatur. Nec in his agitur contra inten‑ tionem ſcti patris inſtituētis prefatum or‑ dinē: vt ſatis colligiᵗ ex his q̄ ꝓfati Greg. ⁊ Nicho. dicūt Inſuper nō tenētur fratres ex ſua profeſſione ad illam perfectionē quam ſanctus Frāciſcus in vita tenuit: ſed tm̄ ad ea que in regula cōtinētur prout dictū eſt. Nec ille reuelationes que in floreto vel ali bi leguntur que ſecundum iſtos vidētur cō traria predictis ſūt tāte auctoritatis, ymo nullius: cum legamus ſanctos viros cano‑ nizatos in ordine ⁊ doctores famoſiſſimos et alios nonnullos has declarationes tāq̄ꝫ perfectiſſimas veneratos et tenuiſſe et ſub eiſdem vixiſſe: ⁊ in pleriſq̃ capitulis generali bus hoc idem ſtatuiſſe: ꝙ viuendo ſecundū eas: eſt viuere ſecundum perfectum intel‑ lectum ⁊ intētionem beati Frāciſci ⁊ aliud tenere eſt erroneum.

¶ Argumēta cōtra ſcđam poſitionē.

Contra ſecundā poſitionē in qua dicunt ꝙ mo dernus viuendi modus q̄ nūc cōmuniter quaſi tenetur non eſt ſecundum regulam: nec ſe cundum declarationes prefatas; et per cō ſequens non eſt ſecurus quo ad conſciētiā

¶ Argumentum. Arguitur ſic.

¶ Regula eſt vulgata in iure: ꝙ cōceſſo ꝓn cipali conceditur et acceſſorium: ſicut econ uerſo: deſtructo principali: deſtruitur ⁊ ac‑ ceſſoriū vt remota fide nichil boni merito‑ rū pōt eſſe in hoīe. 28. q. i. §. ex his ⁊ in. c. ꝓ‑ terea et. c. prudentiā de officio delegati: et in. c. de prudentia de dona. inter vi. et vxo. vbi dicitur ꝙ cui cōmittiᵗ cauſa m̄rimonij terminādā cōmittiᵗ etiā tāq̄ꝫ acceſſoriū cā dotis: ⁊ in. d. c. ꝓterea: dᵗ ꝙ ex quo cā alicui cōmittitur: ſuꝑ oīb⁹ q̄ ad cauſā ipſā ſpecta‑ re noſcūᵗ plenariā recipit poteſtatē. Et de re. iu. li. 6. Acceſſoriū naturā ſeq̄ ꝯgruit ꝓn cipalis. Sꝫ in regula fratrum minorum cō ceduntur quedam tanq̄ principalia: ergo ⁊ acceſſorium. Conſequentia eſt nota

¶ Probatio minoris.

¶ Probaᵗ ꝙ in ea cōcedātur aliqua ꝓrici‑ palia. Nā quedā ſunt que agunt ad vitam ſpiritualem: qualia ſunt que agunt ad cul‑ tum diuinum et ſtudium ſpirituale vel ſa‑ pientiale ſcilicet que religioni conueniunt diſcipline cōngruunt et ſaluti proficiunt: ꝑ que ſtatus religiōis conſeruatur ⁊ decoraᵗ et deus colitur et laudatur. Alia ſunt q̄ con cernunt vitam corporalem ſine quibus hu mana vita tranſiri minime poteſt: vt ſunt victus/ veſtitus/ domus ad habitandum/ lectus et ſimilia. Qꝫ autem hec omnia con cedantur in regula: patet per dominuꝫ Ni colaum in. d. c. exijt/ in. §. Porro. in fine vbi dicit ſic. Profecto non fuit confeſſoris xp̄i regulam inſtituentis intentio quinimmo contrarium in ipſa ſcripſit/ contrarium vi‑ uendo ſeruauit: cum et ipſe temporalibus ad neceſſitatem vſus ſit: et in pluribus lo‑ cis in regula vſum talem licere fratribus manifeſtet. Dicit namq̃ in regula ꝙ cleri‑ ci faciant diuinum officium ex quo habe‑ bere poterunt breuiaria: ex hoc patenter inſinuans: ꝙ fratres ſui habituri eſſēt vſū breuiarij et librorum qui ſunt ad diuinuꝫ officium oportuni. In alio quoq̃ capitulo dicitur: ꝙ miniſtri et cuſtodes pro neceſſi‑ tatibus infirmorum ⁊ alijs fratribus indu endis per amicos ſpirituales ſollicitaꝫ cu ram gerant ſecundum loca et tempora et frigidas regiones: ſicut neceſſitati viderit expedire. Alibi exhortans fratres per con grauum laboris exercitium ad ocium euitā dum dicit: ꝙ de mercede laboris pro ſe et ſuis fratribus corporis neceſſaria recipi‑ ant. In alio quoq̃ capitulo continetur: ꝙ fratres vadant pro elemoſina confidenter Habetur etiam in eadem regula: ꝙ in pre‑ dicatione quaꝫ fratres faciunt ſint exami nata et caſta eorum eloquia ad vtilitatem ⁊ edificationē populi annunciando eis vi‑ cia et virtutes penam et gloriam. Sed cō‑ ſtans eſt ꝙ hec ſupponūt ſciam: ſcia req̄rit ſtudiū: exercitiū vero ſtudij cōuenientēr ha‑ beri nō pōt ſine vſu libroꝝ. Ex q̄bus ſatis clare pꝫ ex regula: ad victū ⁊ veſtituꝫ diui‑ nū cultū ⁊ ſapientiale ſtudiū neceſſariū re‑ rū vſū fr̄ib⁹ eſſe cōceſſū. Hec ille l dicto. ca.

¶ Cōfirmatio ad ꝓbationē minoris.

¶ Confirmatur etiã hoc per dñm cardina
lẽ zab. i di. cle. exiui. § hec ṽba ponit i. § cũ
etiaʒ. Et addit ꝙ he cauſe videntur gñalit
omnes neceſſitates cõprehendere. Itẽ idẽ
papa. Nicolaus in preallegato. §. paulo ſu
perius dicit. Quinimmo neceſſariarum re
rũ tam ad vite ſuſtentationẽ ꝙ̃ ad officio-
rũ ſui ſtatus executionem moderatus vſ⁹
rerũ ſcd̃m eoꝝ regulã ⁊ veritatẽ elmodaʒ
conceſſus eſt ffibus. Cõceſſio igitur princi
pali vt monſtratũ eſt ꝯcedunt ⁊ acceſſoria
que acceſſoria accipiũt hic ꝓ illis reb⁹ ſine
bus ſupradicta quoquo mõ haberi nõ pñt
Tale quid ẽ q̃dã facultas conceſſa paupe
ribus ſancti euangelij: vt mẽdicãdo vbiq̃
hmõi neceſſaria ꝯſequi poſſint.

Duplex differẽtia rerũ tp̃aliũ: et quarũ
ffibus minoribus concedatur vſus.

¶ Circa qd̃ notãdũ ꝙ circa res tp̃ales põt
dari duplex differẽtia quãtũ attinet ad p̃-
fatos ffes minores. Nam q̃daʒ ſunt q̃ pñt
eis concedi in vſum tantum: ita ꝙ ffes pre
fati poſſunt habere in eis ſimplicem vſum
facti tm̃: vt ſunt oĩa alia preter denarios
vel pecuniã. Alia ſunt in quibus non dico
dñium et proprietatem: ſed nec ſimplicem
vſum vllo modo poſſũt habere. vt ſunt de-
narij vel pecunia. Nunc vero de primis re
bus vult dubium ꝙ ipſis fratrib⁹ ſimplex
vſus rerum ſine aliquo dñio et proprieta-
te et ceteris alijs minime eſt prohibitus:
immo eſt conceſſus. vt patet in. d. c. exijt et
in. d. cle. Exiui. in diuerſis locis. Unde ⁊ p̃-
fatus pontifex nichilominus quaſi tacite
reſpõdẽdo quorundam detractionib⁹ mor
dentium dictos fratres et regulam tanq̃
impoſſibilem ad obſeruandum et ꝙ ſe diſ-
crimini tanq̃ homicide cõmittant vel ſunt
dei contemptores dicit ſic in dicto. §. Por-
ro. Sic enim ſeipſos cõmittunt diuine ꝓ-
uidentie in viuendo vt viam non contem-
nant prouiſionis humane: quin vel de his
que offeruntur liberaliter vel de his que
mendicantur hũiliter vel de his que acqui
runtur per laboricinʒ ſuſtententur: qui tri
plex viuendi modus in regula continetur
expreſſe. Et infra ſequitur: ꝙ cum in tem-
poralibus rebus ſit conſiderare dñium/ ꝓ
prietatem/ poſſeſſionem et vſum fructum
ius vtendi et ſimplicem vſum facti: ⁊ vlti-
mo tanq̃ neceſſario egeat: licet primis ca-
rere poſſit vita mortalium: nulla tamen ẽ
profeſſio que a ſe vſum neceſſarie ſuſten-
tationis excludat. Hec ille. ¶ Et ſanctus.
Boñ. xij. cap. ſue apologie dicit. Si enim
ſufficientiam victus quantum ad vſuʒ op
portunum huiuſmodi pauperes reſpuerẽt
vtiq̃ ſeipſos necarent: nunc autem ſic re-
cuſant poſſeſſionis dñium: ꝙ ſuſtentatio-
nis neceſſarie non abijciunt vſum: ſic ſe cõ
mittunt diuine prouidentie: vt viam non
ſpernant prouiſionis humane: quominus
ſuſtentari valeant vel de his que gratis
offeruntur vel de his que mẽdicantur hu-
militer vel de his que per laboricium acq̃-
runtur. Et addit. His enim modis vixerũt
hactenus huiuſmodi pauperes in magna
multitudine ſexaginta annis et amplius.
Hec ſanctus Boñ. ¶ Et de his parua eſt
dubitatio vel nulla: ſed de alijs rebus tem
poralibus quarum proprietas et vſus om
nino interdicitur fratribus: eſt vis totus
dubij vt ſũt denarij ⁊ pecunia: maxime cũ i
his acceſſorijs de quibus loquimur predi-
cta non paruum locum videantur habe-
re: et ſepenumero ſine eis alia vite neceſ-
ſaria principaliter ex regula conceſſa) vt
monſtratum eſt (maxima cum difficultate
poſſunt haberi. Unde ſuper illud. Math.
x. Nolite poſſidere aurum neq̃ argentum
neq̃ pecuniam dicit gloſa. Duo ſunt gene
ra neceſſariorum. Unum quo emuntur ne-
ceſſaria. Aliud ipſa neceſſaria. Per pecuni
am in zonis intelligitur illud vnde emun-
tur: per peram vero id quod emitur. Et de
his eſt expreſſa prohibitio et omnino iter
dicta fratribus in regula. ¶ Sed ſanctus
Boñ. in prefato libro. c. xi. hanc dubitatio
nem elucidat ſic. Nequaq̃ fratres mino-
res profitentur ꝙ nullus eis prouideat et
elemoſinam faciat per ſe vel per interpoſi
tam perſonam: qꝛ hoc collegio mendicãtiũ
pauperum et impoſſibile foret et ſtultum:
ſed ꝙ ipſi iuxta formam in euangelio tra-
ditam euangelicis viris: pecuniam nullo
modo poſſideant. Hec ille. ¶ Item ideʒ ſã
ctus in epiſtola ad magiſtrum innomina-
tum ſic ait. Non credo te aliquatenus du-
bitare: quin pauperibus quantumcuq̃ ex-
tremam vouerint paupertatem: liceat reci
pere elemoſinam: niſi velint ſe occidere: qḋ
ſi nephas eſt: licet hoc fratribus: quod nul
lus ſane mentis ignorat. Nõ eſt igitur con-
tra eorum profeſſionem ſi quis diues ho-
mo hanc ſcilicet pecuniã eis miniſtrat ma
nu propria: ꝙ ſi voluerit poteſt eis mini-
ſtrare per manum ſerui ſui. ꝙ ſi ille ſeruus
non poſſit ſed committat alij: quare non li-
ceat per manum tertiam? non videtur qua
re etiam vſq̃ ad decimam manum? non vi
deo. Qꝫ ſi diues habens pecuniam aut vi-
ctum aut veſtitum fratribus neceſſarium:

uõne poteſt ipſe manu ſua emere: nõne poteſt ipſe pecuniam pro emptione aliũ committere ⁊ ſic per multas manus in vſus fratrum expendere pro releuandis eorum neceſſitatibus ſine offenſione fratrum: quis ſane mentis hoc dubitat: cum pecunia ita ſit domini cum committitur perſone intermedie ac ſi ipſe dominus eam manu propria conſeruaret: niſi quis forte ita deſipiat vt dicat ꝙ pecunia in manu ſeruientis poſita tranſeat in eius dominium ⁊ deſinat eſſe domini: quod penitus abſurdum eſt. Hec ille ſanctus doctor. Ex quibus verbis manifeſte claret ꝙ loquitur de pecunia cuius poſſeſſio/proprietas/dominium ⁊ vſus licet ex regula prohibeãtur: ſed non prohibetur prouiſio fratribus neceſſaria habita per modos licitos ex ipſa pecunia. Cũ hac ſententia conueniunt Gregorius nonus/ Innocẽtius quartus/ Nicholaus tertius/ ⁊ Clemens quintus in ſuis declarationibus

Scđm argu. ꝯtra ſcđam poſitionẽ.

Probatur etiam hoc tali ratione. Nulla lex vel regula nec conſuetudo eſt nec eẽ poteſt contra dictamẽ legis nature: vt patet v. diſt. Naturale ius primatum tenet inter omnia iura ⁊ tempore ⁊ dignitate: cepit enĩ ab exordio naturalis creature. nam nec variatur tempore: ſed immutabile ſemꝑ permanet. Et ibi in gloſa dicitur ꝙ in quatuor differt ab alijs iuribus. Et per totam octauam ⁊ nonam diſ. notatur ꝙ omnis cõſuetudo ⁊ lex ſeu cõſtitutio cedũt iuri naturali. Sed cõſeruatio vite humane per victum et veſtitum ⁊c. eſt ex dictamine legis naturalis ſine quibus homo ſecundum conditionem ſue perſone viuere nõ poteſt. vt dicitur in. l. legatis. ff. de alimẽtis et cibariis lega. vbi dicitur ꝙ cibus/potus/veſtitus/ lectus/habitatio/ et ſimilia ſunt ſine quibus homo ſecundum conditionem ſue perſone viuere non poteſt. Idem in. l. victus ff. de verbo. ſigni. et. i. diſtin. ius naturale. Igitur ⁊c. Patet etiam: nam quecunq̧ lex ſiue regula debet eſſe/ honeſta/ iuſta/ poſſibilis ſecundum naturam glo. i. naturalem rationem: et ſecundum conſuetudinem patrie. glo. conſuetudo interpretatur legem. extra de verbo. ſigni. abbate. et in capitulo Cum dilectus. de conſuetu. loco temporiq̧ conueniens /neceſſaria /vtilis/et manifeſta ne aliquid obſcuritatem incautuz captione. i. fraude contineat: nullo priuato commodo ſed pro communi omnium vtilitate conſcripta. iiij. diſt. ca. Erit autem lex.

Que omnia in regula fratrum minorum q̃ ſancta ⁊ perfectiſſima eſt ſunt: aliter tamẽ atq̧ aliter. Igitur concluſio noſtra luce clarior oſtenditur ꝙ in ea conceduntur ⁊ quedam tanq̃ principalia et conſimiliter acceſſoria ad ea: ⁊ ꝙ dictorum fratrum minorum regula non diſcordat a vita: nec communis ipſorum viuendi modus ſi ſecundũ declarationes predictas teneatur et obſeruetur: diſcordat a regula. Et quattuor magiſtri dicunt hic ꝙ q̃uis ꝓprietas omniũ rerum tollatur a fratribus: veruntamẽ nõ tollitur vſus rerum: quia ſic eſſet cõtra legem nature: cum ſine vſu talium rerũ nõ poſſit eſſe natura conſeruari.

Obiectio quorundam.

Sed nichilominus eſt notandum et ſatis bene ꝙ ſicut ille calumniator cõtra quẽ prefatus ſanctus Bonauentura apologiã edidit inter alia vt patet. c. xi contra prefatũ ordinẽ et eius fratres calũniabatur dicẽdo Quorſum ſunt pecunie quas per ꝓuincias nõ ceſſatis a diuitibus petere ⁊ in vnum congregare niſi aliquid habeatis ꝯmune: Simili modo nõ imerito nũc tꝑis ſiĩis calumnia rationabiliter põt a nõnullis inferri. Quid ſibi vult tãta girouagatio. diſcurſio q̃rũdã hic inde ꝑ curias regũ ⁊ aulas magnatorum ⁊ nũdinas nõ ſolũ i ꝓprijs ſʒ i exteris ꝓuincijs ꝓ pecunijs acq̄rẽdis: q̃rum hiatus ⁊ appetitus nũq̃ dicit ſufficit nõ ſine magno ſcãdalo videntiũ: taliter ꝙ poſſumus dicere vt ſctũs dicit Bonau. i quadã ep'la ꝙ pecunia nr̃i ordis pauptati ſũt oĩa inimica: auide petit', icaute recipit', ⁊ icautius ꝯtrectat'. Cuius ẽtiã iportuna petitio ꝙ omẽs trãſeũtes per terras adeo abhorrẽt frm occurſũ: vt eis timeãt quaſi p̄donibus obuiare: Et eſt huius potiſſime cauſa qꝛ ⁊ edificijs et cibis ⁊ alijs curioſitatibus pauci nõ cõtẽti: finẽ ſibi nũq̃ iponũt. Quã ob rem non ſolũ ſʒ ⁊ regule ⁊ voti ⁊ fame ꝓdigi ſalutis vitã ducunt enormiter diſſolutam vt in. c. fi. de accuſa. Que quidem a nõnullis fieri in ordine ſepe et ſepiſſime non dubito: abſit tamen vt ſint de ordine

Reſponſio ad obiectionem.

Nullus q̃ppe ordo recipit iordinatũ. Qui vero inordinatũ ẽ: ordo nõ eſt. Vñ non aduerſus ordinẽ ſʒ ꝓ ordine intẽdimus: qꝛ nõ ordo in hominibus: ſed hominum vicio reprehẽdẽda ſunt. Supponunt iſti contra quos loquimur talia fieri ab aliquibus: ſuppono ⁊ ego deteſtans omnes tales q̃ſtas ⁊ receptiones pecuniarum ⁊ ꝓprietates quarũcũq̧ rerum que per regulam ⁊ eius declarationes ſunt fratribus interdicta. Vitu-

perāt illi: vitupero et ego. Immo et oēs ſi
inquirant hoc idem reſpondēt: qꝛ qui talia
agūt digni ſūt morte: nō ſolū qui agūt: ſ ꝗ
talib⁹ cōſētiūt pari pena plectēdi ſūt. vt in
c. ꝑmo de officio. dele. Hoc tñ dico. Et ſi i-
ficiari veraciter nō poſſum⁹ quin de ordie
ab aliqb⁹ iſta fiāt ⁊ ſint in aliquo predicto
rū culpabiles: cū nec in duodecim apoſto-
lis vt ꝑfatus ſctūs dicit talis perfectio po
tuit reperiri: ſed nos cōmunitatē ⁊ ſtatum
ordinis non particulares exceſſus confu-
ſione plenos defenſare curauim⁹. Et qui-
dem diligētib⁹ puritatē ordinis in hac re
moleſtū me fore nō timeo: quinimmo gra-
tum ꝓculdubio accepturi ſūt ſi perſeqmur
quod et ipſi oderūt: et defenſam⁹ qđ a pa-
tribus accepim⁹. Ridiculum enim eſt et ſa
tis abomiabile dedec⁹: vt traditiōes quas
antiqtus a patribus ſuſcepim⁹ īfringi pa
tiamur. xij. diſ. c. Ridiculū. Si aliqbus ve-
ro diſplicuerint: ipſi ſe manifeſtāt ꝙ ordi-
nē nō diligūt. Igitur nō pudeat vos erro-
rē veſtrū corrigere qui poſiti eſtis vt alio-
rum corrigatis errores. qm̄ apud iudicem
diſtrictum in qua menſura menſi fueritis
remetietur vobis. vt in. c. Qualiter ⁊ quan
do. i. de cauſa.

¶ Solutio obiectorum ſecunde poſitio
nis oppoſite.

…Unc ſupeſt ad
obiecta ꝓ iſtorum ꝑte rñ-
dere. Et licet ex ſupradictis
liqdo cōſtaret eoꝝ ſolutio:
attamē vt veritas clarius
eluceſcat aliqua ꝑus ſūt no
tāda: de qbus ⁊ ſi ſupra memoriā fecimus
ſed nūc cōmodius aliqua notabilia ponen
tur ſcđm ꝑfatū ſanctū Bonauēturā i dicta
apologia. xi. ca. vbi ſic inquit.

¶ Aſſignat duplicē differētiā reꝝ tꝑa-
liū: ⁊ qbus ⁊ quō debeāt fratres vti.

¶ Bona tꝑalia ſeu res tꝑales qntū attinet
ad fratres minores poſſunt dupliciter cō-
ſiderari. Nā qdā ſūt in quibus datur dñiū
ꝓprietas/poſſeſſio/vſuſfruct⁹/ius vtēdi/⁊
ſimplex vſ⁹ facti. Et lꝫ primis poſſet care-
re vita mortaliū ⁊ vltimo tanꝗ neceſſario
egeat nulla profeſſio prorſ⁹ eſſe poteſt: om
nino tēporalium rerum abdicans vſū. Ue-
rū ei profeſſioni ꝗ ſponte deuouit chriſtū
in extrema paupertate ſectari condecens
fuit: vniuerſaliter rerum omnium abdica-
re dominium: arctoꝗ rerum alienarum et
ſibi conceſſarum vſu eſſe contentam. Unde
in eorum regula cōtinetur. Fratres nichil
ſibi approprient nec domū nec locū nec ali-
quā reꝫ. Hec ille. Que proprietas vt ibidē
dictus ſanctus dicit et probat ꝑ auctorita-
tē Gregorij. ix. nō tantū priuatis perſonis
eſt interdicta: ſed etiā toti collegio. Et in-
fra proſequitur. Sane quēadmodū eſſētia
le cuiuſlibet religionis ſtatui eſſe demon-
ſtratur ꝙ nulla perſona priuata poſſideat
aliquid ꝓpriū: ſic nec hmōi paupeꝝ religio
tota: ꝗ quidē ad abdicationē ꝓprietatis cē
ſetur ſicut vna perſona. Quēadmoduꝫ igi-
tur monachus vel quiuis religioſus vtitur
veſtibus/calciamentis/cibis ac ceteris ꝗ
vſu cōſumūtur: ita tamen ꝙ nichil ſibi ap-
propriat quo ad priuatū dñium: nec ꝓpter
talem vſum efficitur ꝓprietarius: qꝛ pro-
prietas ſemper collegio reſeruatur: ſic ⁊ de
collegio iſtiuſmodi pauperuꝫ ſummoꝗ pō
tifice intelligere debet quicunꝗ de ꝓfeſſio
ne ipſorum ſentire vult tam vere ꝗꝫ pie. Et
propterea ſicut illud quod datur manacho
qualiſcunꝗ ſit intentio dantis: non in ipi⁹
tranſit dñium: ſed totius collegij et ſubia-
cet diſpoſitioni abbatis etiaꝫ ſi dās nichil
de collegio cogitet: ſic quicquid datur con-
gregationi minorum fratrum in ius dñiū
proprietatem ſummi pontificis et romane
eccleſie tranſit: ꝑcipue cuꝫ ipſi fratres ius
ſeu proprietatem alicuius rei ſibi acqrere
nulla ratione intendant. Hec ille ſanctus.
Et allegat ibidem nonnullas concordan-
tias iuris ciuilis ſatis ad hoc vtiles ꝗ ibi-
dem videri poſſunt. Et cum ſua poſitione
concordant ꝑfate declarationes. ¶ Scđa
conſideratio circa res tꝑales eſt ꝙ qdā ſūt
de quibus nō eſt fratribus cōceſſuꝫ vti poſ
ſe: quēadmodum eſt de pecunia. Poſſeſſio
nāꝗ eius tam per ſe ꝗꝫ per interpoſitaꝫ ꝑ-
ſonam cadit ſub prohibitione. Et vt omīs
tollatur de medio calūniandi materia: licꝫ
ſupra aliqua dixerim breuiter ꝗ in illo lo-
co deſeruiebāt: nichilomin⁹ nūc ponaꝫ ver
ba prefati ſancti doctoris ad litteram i di-
cto capitulo. Dicit nāꝗ ſic. Intelligendum
eſt ꝙ perſona interpoſita cui pecunia diſ-
pēſanda ꝯmittitur: pōt itelligi recipere aut
tenere ipſā pecuniā vel auctoritate dātis
vel auctoritate illoꝝ ꝓ quoꝝ neceſſitate re
leuāda cōmittitur. Et hoc nō debuit nec po
tuit inhiberi pauperib⁹ mēdicātibus: quin
ꝑ interpoſitam perſonam ipoꝝ valeat re-
leuari neceſſitas: qꝛ valde abſurdum eſt in
telligere ꝙ cuiuis diuiti non liceat elemo-
ſinam per ſeipſum aut per alterum pro
ſua voluntate conferre. Qꝫ ſi reſeruet au-
ctoritate illi⁹ ꝑ ꝗ diſpēſanda eſt: ei ꝯpetit

comperit ⁊ in cauſam trahere ⁊ cetera a ge
re qui poteſt quiſquis verum rei ſibi vendi
cat dominiũ. Et hoc qꝛ ꝓfeſſioni fratrũ nul
latenus ↄuenit btũs Frãciſcus expreſſe in
hibuit: qꝛ ſcdm veritatẽ ꝗtũ ad ꝓprietatẽ
rei nõ refert: vtrũ quis hoc modo recipiat
per ꝓpriã manũ vel alienã. Hãc aũt differẽ
tiã ⁊ naturalis rõ docet: ⁊ ius ſcriptũ dictat
⁊ ſcriptũ papale ↄfirmat. ¶ De pͥo. Sicut
enim multum refert: vtrum qui miniſtrat
alicui ſit ipſius ſeruus vel alicuius excellẽ
tioris perſone pro cuius voluntate ⁊ impe
rio miniſterium illud impẽdit: quẽadmodũ
differunt miniſterium ſeruile ⁊ liberale mi
niſterium humanum ⁊ angelicum: ſic mul
tum differt vtrum ille intermedius nũcius
perſonã teneat dantis vł accipiẽtis. ¶ De
ſcdo. Scdm etiã ius ciuile multũ differt cũ
creditori debitor pecuniã ſoluturus alicui
intermedie perſone ↄmittit: vtrũ ille mediꝰ
ſit ꝓcurator debitoris an creditoris. Si eſt
ꝓcurator eſt creditoris ⁊ pecunia ꝑdatur
ante ſolutionẽ ipſi creditori perditur ⁊ iã ꝓ
ſoluta habetur. Si autem ꝓcurator ſit de
bitoris ipſi perditur ⁊ adhuc ſoluenda eſt:
nõ pro ſoluta habẽda. ¶ De tertio ſcilicet
ꝙ ſcriptum papale declarat Iuxta hũc mo
dũ dñs Gregorius nonus vir vtiqꝫ tam di
uino ꝗ̃ humano iure peritus: qui mẽtẽ btĩ
Frãciſci plenius nouerat: ſic diffinitiue re
ſpondet. Qꝫ ſi rem ſibi neceſſariã velint fra
tres emere vel ſolutionem facere pro iam
empta: poſſunt vel nuncium eius a quo res
emitur vel aliquẽ alium volentibus ſibi ele
moſynam facere preſentare: qui taliter pre
ſent[…]us a fratribus non eſt eoꝝ nũcius: ſꝫ
illius potius cuius mãdato ſolutionẽ facit
ſeu recipiẽtis eãdẽ qui ⁊ elemoſynã ſibi cõ
miſſã põt ſicut ⁊ dñs apud ſpũalẽ vel fami
liarẽ fratrũ amicũ deponere per ipſũ loco ⁊
tpe ꝓ ipſoꝝ neceſſitatibus ſicut expedire vi
derint diſpẽſandã. Hec verba Gregorij. ix. ⁊
ſancti Bonauẽture vbi ſupra. Cũ quo cõcor
dat Innocẽtius. iiij. Et ſatis copioſius lo
quitur prefatꝰ dñs Nicholaus. iij. in. di. ca.
Exijt quoꝝ verba ad litteram propter ſuã
prolixitatẽ non poſui: qꝛ alias videri pñt ⁊
ſunt nota omnibus. Multa etiam prefatus
ſanctus bonauen. in epyſtola ad magiſtrũ
innominatũ loquitur de quibus aliqua ſu
pra ſunt poſita: addens que ſequuntur: ita
inquiens. Qꝫ ſi dicis ꝙ ſcꝫ dñs rei tempora
lis vel pecunie ſimpliciter et abſolute dare
intendit fratribus ipſam. ſ. pecuniã. dico qꝫ
ego ꝙ nullus ſane mẽtis dare intẽdit frĩbꝰ
dare: niſi ꝓut ↄpetit regule ⁊ ꝓfeſſioni eoꝝ
Quis enim daret elemoſynam: vt eos fa
ceret perdere vitã eternã. Dat ergo eo mo
do ꝗ̃uo fratribus expedit ſcilicet committẽ
do alicui qui pro ſe eam diſpenſet in hijs re
bus quas fratribus licet accipere. ⁊ ſic pe
cunia illa per quorumcunqꝫ manus tran
ſeat: nullo modo ſpectat ad fratres: quia
ſemper eſt primi domini. Et eſt per hoc ma
nifeſtum ꝙ nec per ſe nec per interpoſitam
perſonam recipiunt: fateor coram deo: ita
verum eſſe in conſcientijs fratrũ. ¶ Qꝫ ſi
michi forte non credis: tamen ipſi domino
pape Gregorio nono qui in vtroqꝫ iure pe
ritus. ordinis ⁊ perfectionis emulator fuit
qui vt ipſe teſtatur in conditione regule be
ato Franciſco aſtitit: ⁊ eius plenum intel
ctum agnouit: qui requiſitus a fratribus
dixit verba ſuperius allegata. Et proſequi
tur prefatus doctor. Quis ita deſipit: vt ſi
dicam alicui. Iſte fideliter exequetur vel cu
diet quod ei cõmittes: ꝙ propter quicquid
ille acceperit fiet meum. Quinetiam licet
hec verba nõ ſemper exprimantur: ſemper
tamen habẽtur in corde: ⁊ ſemper ab alijs
credimus ſic accipi. Quis ergo tam impro
bus: vt impugnaret hanc veritatem per tã
torum virorum cõſcientiam ſanam ⁊ diſcre
tam per tantam rei euidentiam. ⁊ vt nichil
deſit per ſedem apoſtolicam cõfirmatam.
Certus ſum ꝙ talis portabit iudiciuꝫ. Hec
omnia prefatus doctor et ſanctus Bona
uentura. que ſic ad litteram poſui: vt ſciãt
qui neſciunt ſuum errorem cognoſcere.

¶ Amplior reſponſio ad ſingula obie
cta opponentium.

ET licet ex ſupra
dictis luculenter appareat re
ſponſio ad obiecta: verũtamẽ
quia ſuperabũdãs cautela nõ
nocet: oportet ad ſingula eoꝝ
motiua reſpondere. ¶ Pͥo ergo dicunt ꝙ
modus viuendi modernus in iſtis partibꝰ
non eſt ſecurus: qꝛ nec eſt ſcdm regulã nec
ſcdm declarationes prefatas: ⁊ allegant. 4.
cap̃. regule. ⁊c̃. vbi dr̃ ꝙ tñ pro neceſſitati
bus infirmorum ⁊ fratribus induendis po
teſt haberi hic recurſꝰ ad amicos ſpiritua
les: quia ſi ſanctus Franciſcus aliud vo
luiſſet: expreſſiſſet. ⁊c̃.

¶ Ad primum obiectum.

¶ Reſpondetur ad primũ de receptiõe pe
cunie negãdo cõſequẽtiã. Et ratio eſt quia
fratres non dicũtur nec ſunt tranſgreſſores
ſue regule: nec recipiunt talem pecuniam

per ſe nec per interpoſitam perſonam:cuꝫ
eam recipiant per modos licitos et conceſ
ſos per prefatas declaratiōes vt ſatis mō
ſtratum eſt: cuius pecunie nec ſunt domi=
ni nec poſſeſſores nec aliquod ius omnino
in ea dicuntur habere: etiam ſi per diuer=
ſas tranſeat manus ꝛc.

¶ Ad ſecundum obiectum.

¶ Ad ſcd̄m ꝙ dicūt de recurſu ad amicos
ſpirituales tantum in duobus caſibus ex
preſſis. ¶ Reſpondeo ſcd̄m ſanctum prefa
tum in dicta apologia et in alijs locis di=
cens et affirmans ſanctum Franciſcuꝫ in
illis duobus intellexiſſe omnes alias neceſ
ſitates maiores ſcilicet ꝙ nec humili men=
dicatione nec liberali oblatione nec labo=
ricio conuenienter et ſine diſtractione ꝛ im
pedimento maioris boni haberi non poſ=
ſunt. Hec ille. Confirmatur etiam per ea q̄
prefatus Nicolaus i di.ca. Exijt.§.Porro
poſuit.vt ſupra eſt allegatū:ꝙ in his q̄ ſūt
neceſſaria ad victum et veſtitum/diuinuꝫ
cultū ꝛ ſapientiale ſtudiū conceſſus eſt vſ⁹
fratribus neceſſariarum rerum. Nam vt
diximus in principio in tertio notabili p̄n
cipali. Jura iuribus ſunt concordanda:et
vnum ius ſuppletur per aliud. Hoc etiam
tenet cardinalis ȝam.in d.cle.§. Cum eti=
am ſuper illa verba tex.vbi dicitur.Atten
dant fratres predicti ꝙ pro nullis cauſis
alijs q̄ꝫ predictis vel ſimilibus dicit cardi.
ſimilibus neceſſarijs non voluntarijs. Et
ille cauſe predicte quas Nicolaus expreſ=
ſit ſunt cauſe generales:et videntur gene=
raliter omnes neceſſitates comprehende=
re. Tamē qꝛ quedam ſunt eis neceſſaria
que non preciſe concernunt cauſas premiſ
ſas imediate:ideo hic adiecit papa ꝙ etiā
eis liceat pro cauſis ſimilibus vt dum trā=
ſeant de loco ad locum ex cauſa ordinis:ꝛ
non permittantur in certo loco tranſire ni
ſi ſoluant pedagium licet non debeant ad
hoc cogi: tamen ex quo de facto coguntur
licitum eſt eis acquirere per elemoſinam.
vnde ſoluāt ne impediātur. Hec cardi.vbi
ſupra. Unde et dn̄s Clemens in d.cle.dicit
Ideoq̄ꝫ pie et rationabiliter conſiderata
neceſſitate vite ad alias neceſſitates ffm
pro tempore occurrētes ceſſātibus elemo
ſinis ſeu etiam ingruentes ſepedictus p̄=
deceſſor duxerit extēdendū. Similiter eniꝫ
equitatis ratio ſimilia iura ſuadere vide=
tur.vt dicit glo.in ca.Cūm dilecta de con=
firma.vtili.vel inuti. Dictum eſt ſupra ꝙ
contra ea que ſunt de dictamine iuris na=
turalis nulla regula vel lex ligare poteſt.

Lic̄do videt̄ ex p̄miſſis ꝙ nō tm̄.p illis duo
bus expreſſis in illo.c.iiij. regule ſꝫ etiā p
alijs alibi expreſſis vel ſubintellectis ſcd̄ꝫ
p̄fatas declaratiōes p̄nt indubitāter ffes
ad amicos ſpūales recurrere cuꝫ puritate
ꝯſciētie. ¶ Et ſi obijciat̄ de dicta cle.§.At=
tēdāt.vbi Clemēs dicit. Attēdāt ffes ꝙ p
nullis alijs cauſis q̄ꝫ p̄miſſis. Et agit rela=
tionē de illis duab⁹ tm̄ in r̄la exp̄ſſis ꝛ etiā
ibidē annotatis.ꝙ nō p alijs: etiā ſi debiti
modi obſeruātur ꝛc. R̄ndetur ꝙ verū ē ex=
plicite:ꝙ tm̄ ille due ibidē exp̄mūtur: ſꝫ vt
mōſtratum eſt ſatis copioſe iplicite om̄es
alie intelligūtur:qꝛ alias r̄la ſeip̄aꝫ ꝯfūde=
ret p tertiū notabile ſupra allegatū: ꝛ ip̄e=
met Clemēs approbat p̄dictā extēſionem:
ꝛ pꝫ p idētitatē rōnis vt i d.c.Cuꝫ dilecta.
Et p hec pꝫ etiā r̄nſio ad ſeq̄ntē obiectionē

¶ Ad tertium obiectum.

¶ Ad illud qd̄ obijcitur ꝙ exceptio firmat
r̄lam in caſibus nō exceptis:ꝛ qd̄ de vno cō
cedit̄ de alio denegatur ꝛc.negat̄ cōſequē=
tia:nec eſt vſq̄ꝫquaq̄ꝫ veruꝫ. Et dꝫ intelligi
ꝙ firmat regulā in caſib⁹ non ſimilibus et
nō ſpecifice exceptis:nā in ſimilib⁹ ꝛ in ma
teria fauorabili ꝛ pia p idētitatē rōnis nō
firmat regulā imo extendit̄.vt notatur in
d.c.Cū dilecta.et i.l.j.ff.ꝙ vi aut clam. Et
dicunt doctores ꝙ vbicūq̄ꝫ ꝯſtitutio loqui=
tur in materia iuris ꝛ aliquos caſus exci=
pit: non per hoc firmat regulam in nō nu=
meratꝫ ꝯtra ius cōe antiquū:quinimmo ex
cipiūtur alij caſus alibi expreſſi. Qꝫ ſi caſ⁹
ꝯſimiles nō excipiūtur ſpecifice alibi i iure
p̄nt ſubintelligi in materia pia idētitatem
rōnis vt i caſu noſtro. Quātomagis quia
vt dictum eſt poſſunt alij caſus annotari i
regula. Agit ad hoc cle.i.de re.eccle.non a=
lie.et ibi notatur per doctores:et in.c. qm̄
frequenter.iuncta glo.i.vt lite non conte=
ſta.et in.ca.ad audientiam de cle: non re.
Sufficit ꝙ non firmat regulam exceptio i
prefato noſtro caſu. Et de hoc ſatis:qꝛ ſua
obiectio nichil agit.

¶ Reſpondet ad ſolutionem obiectio=
nis prime rationis quo ad primam partē.

¶ Ad illud quod obijcitur de extēſione p̄=
fata per dominum Nicolaum et per Cle=
mentem approbata:ꝙ non extenditur ad
cibum et potum niſi ceſſantibus elemoſy=
nis quotidianis ad quas dicuntur fratres
teneri ex ſexto ca.regule vbi dicitur ꝙ ſint
tanq̄ꝫ aduene et peregrini in hoc ſeculo
in paupertate et humilitate domino famu
lantes vadant pro elemoſina confidenter
ꝛc. Ex quibus verbis inferunt ꝙ tanq̄ꝫ ad=

uene et peregrini quotidie oſtiatim men=
dicent nichil penitus congregando : et ſic
dicũt regulam quo ad ſuam puritatem ob
ſeruari ſine gloſa. ¶ Pro declaratione iſti
us falſi articuli reſpondet ſanctus Bona=
uentura in preallegata epiſtola. Si dicis
nos tanq̃ aduenas et peregrinos debere
ire de domo in domum: parcat illi deus q̃
primo hanc ſtulticiam cogitauit. Nonne
beatus Franciſcus edificauit loca? Nun=
quid tanq̃ peregrinus ibat quotidie vnã
dietam? Nunquid beatus Petrus cum di
cat in canonica ſua Obſecro vos tanq̃ ad
uenas et peregrinos ꝛc. voluit ꝙ oẽs tran
ſirent de domo in domum? Cum enim ec=
cleſiaſticus dicat. Uita neq̃ hoſpitari ꝺ do
mo in domum. tam petrus q̃ Franciſcus
filijs. et diſcipulis ſuis non ſanctam vitam
ſed neq̃ impoſuiſſent ſi ſecundum predictũ
intellectum nos ſimiles peregrinis eẽ mã=
darent. Sed hoc dictum intelligitur vt nõ
currat ſimilitudo quattuor pedibus: ſed vt
domos in quibus habitamus parum dili
gamus: nec proprias reputemus: ſicut pe
regrinus qui tranſit in patriam domũ nõ
diligit in via tanq̃ propriã ſed vtitur tanq̃
aliena. Qui aliter ſapit ipſa ſua inſipiẽtia
manifeſtat ꝙ nichil omnino ſapit. Quomo
do ergo poſſet eſſe regimen et ordo prela
torum qui ita diſtricte manet in ordine be
ati Franciſci ſi omnes eſſent inſtabiles et
vagabundi per orbem hoc vero ſentit qui
nichil vidit de ordine. Hec ille ſanctus do=
ctor quo ad vnam partem obiectiõis pre=
fate.

¶ Solutio obiectionis quo ad ſe=
cundam partem.

¶ Quo ad aliam quidẽ vbi dicunt non eſſe
conceſſum ire ad amicos ſpirituales pro ſo
lutione cibi ꝛ potus. ꝛc̃. niſi tantum ceſſan=
tibus elemoſynis falſus eſt eorum intelle=
ctus: patet quia in di. cap̃. exijt per prefatũ
nicholaum in. §. ceterum dicitur ſic. Ceterũ
cum in eadem regula ſit ſub precepti diſtri
ctione prohibitum ne fratres recipiant per
ſe denarios vel pecuniã vllo modo idq̃ fra
tres in perpetuum ſeruare cupiant. ꝛc̃. ꝛ ſe
quitur. Dicimus in primis ꝙ fratres ipſi
a mutuis contrahendis abſtineãt cum eis
mutuum contrahere ipſorum ſtatu conſi=
derato non liceat. Poſſunt tamen ipſi ꝓ ſa
tiſfactione pro eorum neceſſitatibus faciẽ
da que pro tempore occurrerint ceſſantibꝰ
elemoſynis de quibus ſatiſfieri commode
tunc non poſſet citra cuiuſlibet obligatiõis
vinculum dicere ꝙ per elemoſynas ꝛ alios
amicos fratrum ad ſolutionem huiuſmodi
faciendã itẽdãt fideliť laborare. ꝛc̃. Hec ibi.
et ſequitur plura dicendo que cauſa breui=
tatis relinquũtur. In quibus verbis patet
clare ꝙ in illis verbis ſcꝫ ceſſãtibus elemo=
ſynis loquitur nõ quemadmodum prefati
obijciũt: ſed tantum ꝙ in ſatiſfactione qua
cunq̃ agẽda ratione alicuius debiti deficiẽ=
tibus elemoſynis de quibus tale debitum
ſoluatur poſſunt ad amicos ſpirituales re
currere pro eius ſolutione non cum mendi
citate quotidiana panis ꝛ vini. ꝛc̃. ſed cum
pecunia vt textus ſonat eſt talis ſolutio fa=
cienda. Et hoc eſt ꝙ clemens approbat cũ
dicitur. Ideoq̃ piet rationabiliter conſide
rata neceſſitate vite ꝛ ad alias neceſſitates
fratrum occurrentes pro tempore ceſſan=
tibus elemoſynis pecuniarijs. ꝛc̃. duxerit
extẽdendũ. Iſto modo prefatus dominus
cardi. et quatuor magiſtri intelligunt hũc
paſſum.

¶ Confirmatio eiuſdem ſolutionis vbi
plura de facultate recurrendi ad ami
cos ſpirituales pulcre deſcribuntur.

¶ Item fundatur noſtra intentio per illud
quod habetur in ſtatuto noſtro generali
montis lucij vbi dicitur ſic. ¶ Declaratur
ꝙ procurare ſatiſfactionem fiendam ꝓ re
empta fratribus neceſſaria vel etiam pro
emenda de proximo neceſſaria et determi
nata non eſt contra puritatem regule ita
tamen ꝙ fratres nec per ſe nec per interpo
ſitã perſonam intromittant ſe de pecunia
non tamen licet fratribus indifferenter et
indeterminate tales procurationes face=
re nec nuncium a ſe poſitum ducere: ſed
dans faciat per ſe vel per nuncium ab ip=
ſo deputatum. ¶ Sequitur Recipere gra
num vel alia huiuſmodi pro acquiſitio=
ne ſeu commutatione in aliquam rem ne=
ceſſariam nõ licet fratribus. Uerumtamẽ
vbi fratres aliter nõ poſſunt prouideri in
ſuis neceſſitatibus: talia poſſunt recipi per
amicos ſpirituales de conſenſu dantiũ ꝛ
de licentia ſeu diſpenſatione vicarij ꝓuin=
cialis aut cuſtodis. hec ibi. Unde diceremꝰ
ꝙ etiam non ceſſantibus dictis elemoſi=
nis quotidianis panis et vini ꝛc. vbi eſſet
tanta fratrum multitudo ꝙ continua men
dicitas non ſufficeret ſecundum debitam
moderationẽ ꝛ fragilitatem humanã: vel
forte quia talis mendicitas aliquo modo
eſſet vel maioris boni impeditiua vel ma=
li et diſſolutionis et laxatiõis cauſatiua vt

prefatus dicit ſanctus Bon. poſſent ffes cũ puritate ꝯſciẽtie recurrere ad amicos ſpũa les licite et tenere ſibi cibos neceſſarios mo deratos tñ ſcõm decẽtiam et ꝯuenientiam ſui ſtatus. Quõ magni ꝯuentus fratrũ vbi ſerioſe diuino officio nocturno pariter et diurno. miſſis dicẽdis ſolẽniter et priuate. predicationibus et confeſſionibus vacatur nonnulli etiã grauati infirmitatibus aut ſenectute. aliiſq; eorum ſeruitiis occupati et tenti. alii vero aliis officiis mãcipati hic et inde quotidie concurrẽtibus hoſpitibus poſſunt quotidiana mendicitate prouide ri? Inutiliter enim et fruſtra verba illa po nerentur in regula. c. iiii. Miniſtri et cuſto des ſollicitã curã gerãt ſcõꝫ loca et tpa et fri gidas regiones ſicut neceſſitati viderint expedire: niſi ſecum aliquid ferrẽt vtilitat? Nam ſi ſolum referantur ad infirmos: ſu perflue eſſent: cum infirmitas et neceſſitas talis omni lege careat. Si de induẽdis tã tummodo fratribus: certe qui iam proui derat de duabus tunicis repeciatis ma gnam videbatur gerere curam de eorum indumentis. ¶ Reſtat ergo prefata ver ba poſſe per idẽtitatẽ rõnis trahi ad alias quaſcũq; neceſſitates: per iura ſepius alle gata: et per ea que predictus Clemens ex preſſe dicit in. d. cle.. §. proinde: qui rñden do large ad ſextam obiectioneꝫ quaſi in fi ne dicit. Non eſt veriſimile ſcilicet prefa tum ſanctum virum Franciſcum voluiſſe prefatos fratres habere granaria vel cel laria vbi quotidianis mendicationibus deberent ſperare poſſe tranſigere vitam ſuam. Et ideo non ex timore leui laxari ſe debent ad congregationes et conſeruatio tiones huiuſmodi faciendas: ſed tunc tan tum cum eſſet multum credibile ex iam ex pertis ꝙ non poſſent vite neceſſaria aliter inuenire. Hoc autem miniſtrorum et cuſto dum ſimul et ſeparatim in ſuis admini ſtrationibus et cuſtodiis cum gardiani et duorum de conuentu loci diſcretorum ſa cerdotum antiquorum in ordine fratrum conſilio et aſſenſu duximus iudicio relin quendum: eorũ ſuper hoc ſpecialiter con ſciẽtias onerãtes. Hec ille. Ex qbus lucide claret tã per ea q̃ rła ꝓmit ꝙ̃ ꝑ ea que hic Clemens decernit: ꝙ vir ſctũs ſic excludit oia q̃ pauptati et hũilitati aduerſant: ꝙ ad mittit q̃ neceſſitati poſſent occurrere ſcõm iudiciũ platoꝝ vt ꝑfert. Voluit nẽpe vt in oibus rebus quo ad dñium oĩmoda luceat abdicatio i vſu etiã neceſſitas: et tñ ſcõꝫ exi gẽtiã ꝑſonaꝝ tpoꝝ et locoꝝ ꝑlati ſil' et ſepa ratim oia cũ diſcretione diſponant: cuꝫ de talibus interdum peſonarũ qualitas tem porum varietas/locorum conditio et non nulle alie circunſtantie plus minuſue pro uideri requirant. Iſta tamen ſic faciendo ꝙ ſemper in eis et eorum actibus pauper tas ſancta reluceat: prout ipſis ex regula inuenitur indicta. Que omnia ſi recte in ſpiciantur: veraciter intelligantur et ſapi enter agantur: non regule tranſgreſſores vt illi affirmant: ſed potius illi iudicabun tur audaces preſumptores

¶ Solutio ad obiect. in. i. arg. incluſã.

¶ Illud ergo poſt prefatam obiectionem arguũt: dicentes predictam extenſionẽ do mini Nicolai et Clementis extendi tantũ modo ad illam ſpecificationem de qua idẽ Nicolaus loquitur in dicta declaratione in. §. et qꝛ opoꝛtet. vbi inquit ſic. Et qꝛ opoꝛ tet et expedit fratrum neceſſitatibus non ſolum illis pro quibus iam eſt ſolutio ſeu ſatiſfactio facienda vt ꝓxime dictuꝫ ẽ: ſed etiã imminẽtibus: ſiue tales neceſſitates in gruentes immineãt q̃ breui tpe expediri va leãt: ſiue tales lꝫ pauce ꝯparatiue quaꝝ ꝓ uiſio neceſſario tractum tpis hꝫ vt i libris ſcribẽdis ſeu edificãdis eccliis ad vſũ habi tatiõis, ꝓpoꝝ ꝯſtruẽdis libris et pãnis i lo cis remotis emẽdis et aliis ſilibus ſicq; oc currerẽt cũ mode ramine ſupradicto ſalu briter ꝓuideri ſicut in iſtis neceſſitatibus clare diſtinguim⁹: ſic in eis ffes poſſe tute et ſana ꝯſcia ꝓcedere declaram⁹ Hec ille. Ex his accipiũt fũdamẽtũ ſui erroꝛis tra hẽtes lrãꝫ ad nõ ſanũ intellectũ cõtra ſcõꝫ notabile ſupra poſituꝫ dicentes ꝙ pro nul lis aliis cauſis ſeu neceſſitatib⁹ ꝙ̃ pro his hic expreſſis vel ſimilibus fiat dicta exten ſio Nicolai et Clementis allegantes ꝙ cir ca cibum et potum regula expreſſe proui derat ſicut prouidit circa veſtes et infir mos fratres quia in. vi. caplo dixit. Va dant pro elemoſina confidenter etc. Et in. c v. dixit ꝙ de mercede laboris recipiãt cor poris neceſſaria peter denarios vel pe cuniam etc. vt patet in principio ſue obie ctionis. ¶ Circa quod eſt dicendum ꝙ intellectus dicte auctoritatis Nicolai ſe cundum eos eſt falſus. nam alias ſibiipſi papa contradiceret qui in. d. §. Porro. ali ud determinauit aſſignans res quarum vſus fratribus eſt conceſſus ergo ſi eſt cõ ceſſus vſus ſimiliter et omnia alia que ad illum vſum requiruntur per rationem per nos probatam de principali et acceſſorio. alias fruſtra eẽt talis cõceſſio dum tñ fiat

per modos licitos ⁊ ſupꝛa expꝛeſſos ⁊ cum
illa modificatione ⁊ diſtinctione ſcti Bona
uentu. in apologia ſupꝛa poſita. Monſtra=
tum etiā fuit ꝙ ceſſantibus elemoſynis. ⁊c̄.
Non ceſſantibus ſi mendicitas eſſet maio
ris boni impeditiua vel quando tanta eēt
multitudo fratrum ꝙ ꝯmode prouideri nō
poſſit omnes he cauſe eſſent legitime recur
rendi ad amicos. ⁊c̄. Nunc ꝯ̄o quod allegāt
in pꝛefato. §. Et quia opoꝛtet ⁊ expedit. ⁊c̄.
pꝛo ſua expoſitiōe falſum eſt qꝛ papa i illis
verbis non ſic intellexit immo eſt ꝯtra eos
ſi attente littera inſpiciatur. Nam papa di
lucide poſitis modis ſuper expeditione pe
cunie in neceſſitatibus pꝛeteritis pꝛeſenti=
bus ⁊ de pꝛoximo imminentibus in iſto. §. cō
feſtim ponit de illis neceſſitatibus que tra=
ctum tempoꝛis ſecum habēt ⁊ exemplificat
ibidem aliquas in littera ⁊ pꝛouidet de mo
do licito ſe habendi in eaꝝ ſolutione. Et de
hoc loquitur ille. §. ⁊ nō quomodo illi autu=
mant extoꝛquentes litteram ad pꝛopꝛium
ſenſum cōtra. c. relatum in ſecundo notabi
li ſupꝛa allegato.

¶ Ad aliud implicatum etiam i pꝛimo
argumento allegato.

¶ Ad illud quod allegant ꝙ iam regula ꝓ
uiderat de alimentis. ⁊c̄. dico ꝙ pꝛouidit ꝙ
mendicitate haberentur vel per laboꝛiciū
quod omnes concedimus. Sed vt ſupꝛa ſa
tis mōſtratum fuit per ſanctum doctoꝛem
non pꝛohibuit quin fratres quererent vite
neceſſaria per modos licitos ſecundum lo=
ca ⁊ tpa perſonas ⁊ alias circunſtantias oc
currentes ſcd̄m iudicium pꝛelatoꝝ. Item
pꝛobauimus ꝙ in illis duabus neceſſitati=
bus de infirmis ſcꝫ ⁊ veſtibus intelligūtur.
Nam ⁊ ius cōmune appellatione alimētoꝝ
ſeu victus vel veſtitus tantum compꝛehen
dit cibum et potum veſtimenta et lectum
et habitationem et ea omnia ſine quibꝰ ho
mo viuere non poteſt vt ſupꝛa monſtratuꝫ
fuit. Et hoc voluit ſanctus Franciſcus qū
de illis ſolum duabus expꝛeſſit ſecundum
iuridicam declarationem et ſāctum Bona
uenturam. Uoluit tamen ꝙ mēdicitate ha
berentur ideo expꝛeſſit vadant pꝛo elemo=
ſina ⁊c. Unde et apoſtolus. i. thi. vi. Haben
tes alimenta et quibus tegamur his con=
tenti ſumus. glo. Habentes inquit nō q̄ſtū
ad pꝛopꝛietatem dominiū ſed facultatē vtē
di quia eſſe contentum vſu tegumenti ⁊ ali
menti eſt modus perfecte virtutis licet ſi=
ne his vita humana eſſe non poſſit Nec eſt
multum curandum ſi ſic non ad litterā om
nia expꝛimantur in regula dum tamen ra

tio legis et mens legiſlatoꝛis alias poſſit
compꝛehendi ſecundum rectam rationem
Nam verba poſita in lege vel conſtitutio=
ne debemus confoꝛmare equitati: lꝫ verba
hoc non patiantur. vt extra de reſcriptis.
c. cauſam et de conſue. c. cum dilectus Et vt
dicit ſanctus Hilarius: intelligentia dicto
rum ex cauſis eſt aſſumenda dicendi quis
non ſermoni res ſed rei eſt ſermo ſubiectꝰ
de verbo ſig. c. intelligētia: nam plerūqꝫ dū
pꝛopꝛietas verboꝛuꝫ attenditur ſenſus ve
ritatis amittitur vt in. c. pꝛeterea co. ti. et
ibidem glo. notabilis dicit: ꝙ verba a ſua
ſignificatione cadunt: cum res ſalua aliter
eſſe non poteſt.

¶ Allegationes ad cōfirmationem ſu=
pꝛadictoꝛum.

¶ Qꝫ autem ea que diximus locū habeāt
patet per ea que ſequuntur. Dicāt nobis
illi qui regulam ad litteram obſeruandaꝫ
putant ſine alia glo. et intellectu: cuꝫ regu
la dicat expꝛeſſe in. c. ij. Si q̄ voluerint vitā
iſtam accipere et venerint ad fratres no=
ſtros mittant eos ad ſuos miniſtros ꝓuin
ciales ⁊c. queritur quare iſta littera nō ob
ſeruatur ad litteram: Ergo contra mentē
ſancti Franciſci fit iſta extenſio. ¶ Iteꝫ in
iiij. c. dr̄ tamen pꝛo neceſſitatibus infirmoꝝ
et fratribus induendis ꝑ amicos ſpiritua
les miniſtri tantū et cuſtodes ſollicitaꝫ cu=
ram gerāt. Liquet ꝙ non ſeruatur ad lr̄aꝫ
Igitur ⁊c. ¶ Itē i. vij. c. regule dr̄ ꝙ ſi q̄ fra
trum inſtigante inimico moꝛtaliter pecca=
uerint ⁊c. ſequitur ad ſolos miſtros recur=
ratur. Non ſeruatur vſqꝫquaqꝫ ad litteraꝫ
ergo male. ¶ Item de pꝛedicatione fratrū
c. ix. dicitur ꝙ nullus fratrum populo peni
tus audeat pꝛedicare niſi a miniſtro gene
rali fuerit examinatus ⁊c. qd̄ modo non fit
oīno: cum per declarationem pꝛefatam in
capitulis pꝛouincialibus aliud diſponat.
¶ Item dicant nobis vnde habemus vi=
carios generales et pꝛouinciales cum in.
c. viij. regule dicat ꝙ vniuerſi fratres vnū
de fratribus iſtius religiōis teneantur ſē=
per habere generalem miniſtrum. Plꝰ di=
co: ꝙ regula noſtra, nullum dat pꝛelatum:
ſed tm̄ de ſola electione generalis miniſtri
diſponit nullam mentioneꝫ faciens de ele
ctione miniſtroꝛum pꝛouincialium: cuſto=
dum vel gardianoꝛum et ſic nullus pꝛela=
toꝛum etiam conuentualium datur per re
gulam nec miniſtri nec vicarij nec gardia=
ni nec cuſtodes niſi tm̄ miniſter generalis
Ergo omnes ſumus tranſgreſſoꝛes regu=
le non ſeruando eam ad litteraꝫ ſcd̄ꝫ iſtos

zelatores ergo pibimus. Ipſi ſoli ſuo ſenſu ſaluabũtur. Ergo ſctũs bernardin⁹ vicarius gñalis ⁊ ff ioãnes de capiſtrano ⁊ Jacobus de marchia ꝗ claret indies miraculis infinitis nõ ſeruauerũt regulã ſm iſtos nr̃os zelatores modernos. ¶ Quib⁹ dicendũ ẽ ꝙ ꝗ talia ſapiũt ſeipſos decipiũt. Quã ob rẽ ſibi nõ dabit alia ſolutio iſti⁹ q̃ſtiõis Videãt dictã dñi nicolai declarationẽ ⁊ ibi inueniẽt quare pdicta fiãt ſctẽ ⁊ iuſte ⁊ ſecũdum mentẽ ſancti frã. ⁊ dñm papã pium in quadam ſua conſtitutione que incipit. Circa regularis obſeruantie profeſſores.

¶ Cõcluſio cõfirmãs predicta ꝑ obiaz domini nr̃i pape ⁊ eccl'ie ro. ex r'la indicta

¶ Vñ vt oĩa breuiter cõcludam⁹ dicim⁹ ſic Quecũq ſũt inſtituta ⁊ ordinata ꝑ eccl'iam in ſpũ ſãcto cõgregatã vel ꝑ dñm ſũmũ põtificẽ ipſa ſũt de mẽte ⁊ volũtate ſãcti fran. ꝗ vult vt obediãt dño pape cui id ꝓmiſerũt ⁊ vt ſemꝑ ſint ſubditi ⁊ ſubiecti pedib⁹ ſãcte romane eccl'ie Sz oĩa q̃ ꝓ parte nr̃a ſũt allegata ſm prefatas declaratiões et ſãctos pres ordis ſunt hmõi: igit ſũt de mẽte ſãcti Frã. Nã alias a cõtrario ſẽſu nec ſtabiles in fide catholica nec humilitatẽ nec ſãctuz euãgeliũ dñr obſeruare ꝗ nolũt ſubdi dño pape ⁊ ei⁹ declaratiõib⁹ In q̃b⁹ cõcedit clare ꝗbus ex cauſis q̃ñ ꝗ cur: ⁊c. liceat nobis ad amicos ſpũales recurrere lz in r'la expſſe omnia minime habeantur

¶ Solutio ad .i. rõnẽ eiuſdẽ .2. poſitiõis

¶ Ad aliud qđ dicũt ꝙ dictus Cle. dicit: ꝙ vbi alicui aliꝗd gñal'r ꝓhibet ⁊c. ex quo inferũt ſimpl'r qđ ſepe dictũ eſt ꝑ parte ſua. Rñdet ꝑ ſupradicta: ꝙ ṽba gñal'r prolata ſũt intelligẽda ⁊ referẽda ad ſenſũ hoĩs bene ſenſati .i. bñ itelligẽtis ſine paſſiõe vt notat ꝑ docto. in. c. ex l'ris .i. de ſpõ. vel ſũt referenda ad cõem itellectũ glo. i. nõ ex opinionibus ſinguloꝝ ſed ſm cõem intelligẽtiam Veruz eſt q fr̃ibus inhibet gñal'r receptio pecunie ⁊ recurſus ad amicos ſpũales gñaliter dẽptis prefatis duobus ibidẽ expſſis caſibus ⁊ oĩbus illis ꝗ ꝑ eos intelligunt vt prefertur: et q̃ ꝑ prefatos ſũmos põtifices cõcedũtur vt dictũ eſt. Que cõceſſio eſt realiter ſm regulã ex quo fit per eccleſiam vt prefertur. igitur. ⁊c.

¶ Solutio ad correlariũ vltime ratiõis.

¶ Ad vltimũ qđ obiiciũt nõ licere mãducare de cibis emptis tali pecunia dãnata ⁊c. Apl's rñdet. Oĩa mũda mũdis Nõ eſt dãnata elemoſina q̃ vt prefert licite fr̃ib⁹ cõceditur. Nam vt diximus nullum ius habẽt in dicta pecunia; ideo nichil eſt ſua argumẽtatio q̃ fũdat falſis pmiſſis.

¶ Solu. ad ſcđam ptẽ eiuſdẽ correlarii

¶ Ad ſecundam partem huius obiectiõis in qua dicunt: quia cum fratres teneantur ad arctos vſus: leguminibus et oleribus poſſunt ſuſtentari vel fructibus mendicãdo ſine magno diſcurſu ⁊ apparatu ciboꝝ vt ſic abſtracti a cuiuſuis occaſione pecũie eiuſq perfecta renunciatio et abdicatio in ipſis commodius appareat ſemper.

¶ Notandum ꝙ cum in regula non inueniatur expreſſe de refectione fratrum niſi tãtum illud quod ponitur in. c. 3. ſcz de omnibus qui apponuntur eis liceat manducare: non parua inſurgit materia ſeu occaſio dubitandi prefatis oppoſitionibus: nec in prefatis declarationibus tam circa qualitatem q̃ etiam q̃titatem ciborum aliquid exprimit: et cum teneantur ad arctos vſus tanq̃ pauperes: videtur eiſdem ꝙ non ſolum ſuperfluitas in q̃titate ſed etiã in qualitate reſecanda ſit. Sed quia vt in .2. notabili principali dictum eſt nullus in his rebus et ſimilibus que expreſſa non ſunt ſeq̃ debet proprium ſenſum: videamus q̃d iura diſponunt: quid ve conſtitutiones papales et alia ſtatuta patrum prefati ordinis in rebus illis de quibus conſtitutio expreſſa et clara non habetur ex regula

¶ Primo ius cõe dicit ſic. In his reb⁹ de ꝗbus nil certi ſtatuit diuina ſcriptura: mos populi dei ⁊ inſtituta maioꝝ pro lege tenẽda ſunt. Et ſicut preuaricatores diuinarũ legũ: ita cõtẽptores eccl'iaſticarũ cõſuetudinũ coercẽdi ſũt. Hec Aug. ad caſulanũ. et habet. xi. di. c. In his rebus. ¶ Itẽ .12. diſ. c. illud. dicit btũs Hiero. ad lucianũ. Illud breuiter te admonendũ puto: traditiones eccl'iaſticas preſertim q̃ fidei nõ officiãt ita obſeruãdas vt a maiorib⁹ tradite ſunt: nec aliquorum cõſuetudinẽ alioꝝ ꝯtrario more ſubuerti ¶ Itẽ ibi. i. c. illo. vbi qđ enĩ neq ꝯtra fidẽ / neq ꝯtra bonos mores eẽ ꝯuicit indifferẽter eſt habendũ: ⁊ ꝓ eoꝝ iter quos viuit ſocietate ſeruãdũ. Et ſũt ṽba Augu. ad ianuariũ. Et dr̃ ibi glo. i. ꝙ preſumẽdũ eſt cõſuetudinẽ prouincie eſſe iuſtã et ex iuſta cauſa proceſſiſſe niſi probet cõtrarium Itẽ dicit canon ꝙ diuturni mores niſi legi ſint aduerſi: vtentiũ cõſenſu approbati legẽ imitãtur eadẽ di. c. Diuturnus Ecce ex his luce clarius conſtat ꝙ conſuetudo ⁊ ſtatuta maiorum vim legis teneant et a nobis ſunt imitanda et ſequenda. ¶ Videamus nunc q̃d circa ſil'ia loquãtur ꝯſtitutiões ſũmorum pontificum in declaratione regule

Dicit enim pꝛefatus Nico. in dicta ꝯſtitu=
tiōe. Exijt. §. qꝛ vero puritatē: quaſi in fine
ſic. Ut ſalutí animarū. ꝛc. Intellectū illū q̄ a
ſane intelligēte pcipitur p̄ntis cōſtitutiōis
ſerie lucidamus volentes illū ad cōmunem
deduci noticiā. ꝛc. Itē Cle. in di. cle. §. Pro=
inde in rñſiōe ſexti articuli. ꝛiu. §. Preterea
cuius verba ad litterā nō pono ꝑpter ꝑluri
tatē euitandā: veruntñ ad hoc tendūt ꝙ de
terminatio ꝛ iudiciū circa dubia q̄ i rl'a nō
expꝛeſſe ponūtur ꝛ alia q̄ occurrere p̄nt: re=
ſidet penes pꝛelatos oꝛdinis quibus conce
ditur in his poſſe ſtatuere et diffinire

¶ Sꝫ circa materiā hāc plenꝰ loq̄tur Joā
nes papa. 22. in ſua cōſti. q̄ incipit. Quoꝛū
dā exigit: in qua idem papa rñdet ad q̄ſtio
nem facti q̄ tūc tēpoꝛis coꝛā eius curia age
bat̄ ſuper granarijs ꝛ cellarijs ꝛ coloꝛe ꝛ foꝛ
ma habitꝰ: vñ dr ſic. Statuentes ꝛ diſtricte
pꝛecipiendo mandātes ꝙ in pꝛedictis ꝛ ſi=
milibus arbitrium determinationē ſeu iu=
dicium generalis in totius ꝓuincialiū ve=
ro in pꝛouincialiū miniſtroꝛum ac cuſtodū
ꝛ gardianoꝛum adminiſtrationibus cuſto
dijs et gardianis ſiue cōuentibus oꝛdinis
memoꝛati commiſſis eiſdem fratres omēs
ꝛ ſinguli ſequi oī modo: illiſq; parere ꝑ oīa
teneantur. Ac inſuper ꝙ illoꝛum ſequēdo
arbitrium determinationem ſiue iudiciuꝫ
illiſq; parēdo nec ſint nec dici poſſint vl' de
beant: nec ipſi fratres ſeipſos autumēt ſue
regule tranſgreſſoꝛes: maxime cum nec ex
pꝛeſſe vel determinate in pꝛedicta coꝛū re=
gula vel declarationibus quante longitu=
dinis quanteq; latitudinis: quante groſſi=
ciei vel ſubtilitatis: qualis foꝛme qualis ve
figure debeant eſſe veſtes: ſicut nec qualis
quanteq; vilitatis eas opoꝛteat eſſe exp̄mi
tur in eadem. Sicq; quodam modo eadem
vꝛgente neceſſitate: equitate non ſpari: ve
ro ſenſu veroq; id regule ſuadentibus itel=
lectu: eiuſdem clementis inherentes veſti=
gijs pꝛefatoꝛum miniſtroꝛum: cuſtodum ꝛ
gardianoꝛum in pꝛedictis hoꝛumq; ſimili
bus foꝛe iudicium declarare compellimur
illa eis vt pꝛedicitur committere iuitamur
Non eñ particulariuꝫ omniū certa pōt da
ri ſcientia: nec hoꝛum cū infinita ſint cōtin=
git fieri diſciplinā / nō ars / nō rl'a circūſtā=
tias ſingulas accidentiaq; cūctaq; comple=
ctit̄. Hñt in illis minoꝛes ſubeſſe maioꝛibꝰ
illis obſeq̄/ illiſq; intēdere: nō in certis ſolū
verſſetiā in dubijs ꝛ in icertis: vt illoꝝ finis
egregius debitis ſubſequētiū miniſtrꝫ ſub
ſequat̄: ſic iudicās cūcta rimatur: leges ap
plicat caſibus: canonū decreta ſecernit Sic
moꝛbus aggrauans medicum: ſic virtꝰ con
ſtans in medio ſapientem pꝛudentemq; de
poſcit: ne ſi quiſq; reguletur vt appetit: ꝯſe
ſtim coꝛruat vt non querit: neq; taliter cōui
uentibus nō oꝛdo ſꝫ hoꝛroꝛ inhabitet. Adſit
(quod abſit) diſcoꝛdia: religās religio reli=
get. Sentētie nāq; variātur vt capita ꝛ cre
ſcit in ſtolidis opinionibus fantaſia hec il
le. Que cōceſſio ꝛ declaratio et ſi alia nō eſ
ſet determinatio ſufficeret ſm ſuā latā au=
ctoꝛitatem quam pꝛelatis oꝛdinis cōcedit.

Nunc reſtat videndum

quid āntiqui ꝛ ſācti p̄res oꝛdinis ſtatuerunt
Dicit equidē ſctūs Bernardinus in quadā
ſua declaratiōe breui vel ep̄l'a ar. vij. In oī
bus dubijs q̄ nō p̄nt indubitāter declarari
ſubditi teneātur ſtare iudicio pꝛelatoꝝ ſuo
rū ꝛ obedire. 23. q. i. Quid culpat̄ Et pꝛopte
rea agētes cōtrariū ſunt trāſgreſſoꝛes obe
diētie: ꝛ digne a ſuperioꝛibus cēſura aut a
lia decenti pena caſtigētur. hec ille. Et ad=
dit ymo et bonū ſine quo pōt eſſe ſalus: dꝫ
dimitti ꝑpter obedientiā. xi. q. 3. q̄d ergo.
Itē in dicta ep̄l'a. §. 3. dicit idē ſāctus ꝙ ſup
fluitas et curioſitas non debet diſcerni re=
ſpctū neceſſitatis ſeu vſꝰ arcti quo ad ſtatū
fratrum minoꝛum ſed moderati: cum vſus
moderatus non pōt dici ſupfluus ꝛ curioſꝰ
et per cōſequens nec vicioſus: ymo ſm veri
tatem omnimodam et regulā licitꝰ: vt patꝫ
ex pꝛeallegato dño Nico. Et qꝛ moderatio
dicti vſus dꝫ attendi ſm qualitatē ꝑſonaꝝ
et varietatem tp̄m et locoꝝ cōditiōes et ali
as occurrentes circūſtācias a ſupfluitatis ꝛ
et curioſitate: nō pōt facil'r diſcerni. Pro=
pterea ꝑ ſubditos nō pōt nec dꝫ iudicari: ſꝫ
ꝑ miſtros et cuſtodes vl' eos q̄bꝰ ab ip̄is cō
mittitur: q̄ de talibus ſup eoꝝ ꝯſciētias dñt
diſcrete iudicare: vt ptꝫ in declaratiōe di=
cti Nico. §. inſup. et §. cꝫ q̄. Hec ille ſanctus
¶ Ex p̄miſſis oībus indubitāter infert̄: ꝙ
cū in rl'a et declaratiōibus p̄fatꝫ nō ſit exp̄ſ
ſum de qualitate et q̄ntitate ciboꝝ et potus
per iura pꝛemiſſa et alia ſummoꝝ pontifi=
cū decreta et inſtituta pꝛeallegata incōcuſ
ſe: teneant̄ fratres pꝛedicti in his et alijs ſi
milibꝰ dubijs de nccitate ſalutis ſtare ꝯſue
tudini et inſtitutis gñalibus oꝛd̄ pꝛefati ꝛ
iudicio. diffinitiōi ſeu determinationi pꝛe=
latoꝛum: atq; illa tenendo: obſeruādo et a=
gendo nullo modo poſſint dici agere cōtra
regulam nec contra mentem ſancti Frāci=
ſci. ¶ Verūtamen que circa hec iſtituta ſūt
ſollerter inſpiciant̄ Dicit̄ enim in epiſtola
ſupꝛa allegata ſancti bernardini. v. arti. ꝙ

ſm regula vſus carnium in loco vel alibi fra
tribus nō ꝓhibetur: licet non deceat niſi mo
deratus ⁊ diſcretus. hec ibi. Et hoc bene eli
citur ex ipſa regula in qua dr̄. Et de oībus
cibis qui apponūtur eis liceat manducare
ſcdm̄ ſententiam ſancti euāgelij. Qui totū
dicit nichil excludit. ¶ Item cōſtitutio ge
neralis ordinis. c. iiij. dicit. Ordinamꝰ ꝙ vi-
carij ⁊ cuſtodes ſollicitam curam gerāt: ꝙ
de elemoſynis ⁊ rebus alijs que obueniūt
conuentibus per gardianum prouideatur
moderate iuxta elemoſynarum ⁊ obuētio-
num huiuſmodi ꝗtitatem fratribus in cōi:
ne fratres ipſi propter defectum cōmunis
et ſufficientis victus ſeorſum cōmedant: par
ticulariter ⁊ inordinate ſibi neceſſaria pro-
curare cogantur. hec ibi. ¶ Item reueren-
dus pater frater Johannes philippi quā-
dam circa hunc articulum edidit declara-
tionem dicens. Omnes fratres cōtenti eſſe
debent de decenti ſuſtentatiōe nature. Ta-
liter quippe eſt neceſſitati ſatiſfaciendū: ꝙ
carnalitas non vendicet ſibi locum: preſer-
tim cum fratres teneantur ad arctos vſus
qui in regula ponūtur. Idcirco omnis ſuꝑ-
fluitas tollatur et paucis ſint contenti: cum
vniformiter vt alij qui redditus poſſident
ꝓuideri minime poſſint. Prelati tamē ſint
ſolliciti: ꝙ licitis et honeſtis modis omnia
debita cum moderatione ⁊ temperantia di
ſponāt: ita ꝙ fratrū neceſſitatibus ſuccurra
tur ⁊ a recta ⁊ diſcreta paupꝑtate non receda
tur. hec ille vir illuminatus. ¶ His igr̄ pre-
libatis luce clarius conſtat reſponſio ad ob
iecta vltima. Quia cum in his ⁊ ſimilibꝰ du
bijs nō expꝛ̄ſſis aut determinatis certa ſen-
tentia dari non poſſit (vt glorioſus pr̄ Frā
ciſcus dixit) propter diuerſitatem locorum
et temporum ⁊ regionū: ⁊ perſonarꝫ quali-
tate inſpecta prelati ordinēt ⁊ diſponāt om
nia ſalubriter ſicut neceſſitati viderint expe
dire. Unde proculdubio in eis adimpletur
illud euāgelij. Qui vos audierit me audit.
¶ Nec obſtare poterit ꝙ in principio fun-
dationis ordīs vel etiā poſtmodum diſcur-
ſu temporis aliud fuerit ordinatum: quare
ſtrictius viuebatur ⁊ arctius regula obſer
uabatur ab aliquibus ꝗ̄ modo fit: quia vt
ſacri canones diſponunt: non debet repre-
henſibile iudicari: ſi ſecundum qualitatem
temporum ſtatuta quoqꝫ varientur huma-
na. extra de conſan. ⁊ affi. ca. non debet. Nā
et ipſa ſancta mater eccleſia catholica ple-
raqꝫ nonnulla rationabiliter ordinat ⁊ con
ſulte: q̄ ſuadente ſubiectorꝫ vtilitate poſtmo
dum ꝯſultius ac rōnabilius reuocat in me-
lius ve ꝯmutat. vt in c. alma. de ſenten. excō.
li. vi. Si igitur hoc agit mater vniuerſalis
eccleſia ſpū ſctō ꝯgregata et ſatis bene: nō
mirum eſſe dꝫ ſi filia eius ſacra religio mi-
norꝫ inſpecta neceſſitate/ vtilitate/ charita-
te hoc idē faciat ſcdm̄ ſctm̄ Bern. in lib. de
precepto ⁊ diſpenſatione: vt ſupra fuit alle
gatū. Maxime cū ad hoc ſuffraget exēplum
et auctoritas ſacre ſcirpture. vt eſt tex. ad
hoc ſingulariſſimus in. §. verum. lxiij. di. vbi
agitur mentio inter aliqua notanda ibidē:
ꝙ poſtꝗ̄ rex ezechias diſſipauit excelſa ⁊ cō
triuit ſtatuas diſſipauit lucos/ fregit ⁊ ſer-
pentē eneū quē fecit moyſes: vcꝫ qꝛ illū ſer-
pētē deus fieri iuſſerat ne ſerpētina morte
populus interiret: ideo ipſe populus cole-
re ⁊ venerari eū ceperat: ⁊ idcirco deſtruxit
iſte: qḋ iubēte deo fecerat ille: ac ꝑ hoc ma-
gna auctoritas iſta eſt habenda in eccleſia.
hec ibi. Sic a ſimili multa fuerunt in inſti-
tutione ordinis prefati vt patet ſane intelli-
gēti ⁊ de his aliquam fecimus mentionem
ſuperius: que diſcurſu tēporꝫ apoſtolici viri
ſuppleuerunt aliud diſponēdo ꝓpter fratrū
augmentum. Nec eſt veriſimile ſanctum vi
rum regule inſtitutorem prelatis ordinis
impoſſibilitatis iugum voluiſſe prefigere/
vel ex ipſius impoſſibilitatis conſequentia
prefatos fratres rebus ſibi neceſſarijs ſecū
dum humanam fragilitatem velle carere:
cum ipſe dixerit. c. x. ꝙ vbicūqꝫ ſūt fratres q̄
ſcirent ⁊ cognoſcerent ſe non poſſe regulam
ſpiritualiter obſeruare: ad ſuos miniſtros de
beāt ⁊ poſſint recurrere. ⁊c. Quare ſūmi pō
tifices qui locum dei in terra obtinent ſalu
briter ac ſapienter prouiderūt circa oīa cō-
tingentia in preſenti ⁊ in futurum / exten-
dendo/ declarando concedēdo ſicut cōmunī
bono viderunt expedire: aliqua per ſeipſos
attendendo: aliqua vero prelatis ordinis
committendo.

¶ Concluſio iſtius. ij. queſtionis.

¶ Igitur vt hāc ſecūdā q̄ſtionē ꝯcludamus
euāgelica paupertas ꝓ eo ꝙ ad eterna ſpi-
ritū ſubleuat tanꝗ̄ ea que in celis totaliter
theſauriſat: ꝑfecte ipſam ꝓfitēti ſuadet oībꝰ
tꝑalibus debere nudari quo ad affectū ⁊ ac
dñium: ⁊ arcta ſuſtētatione neceſſitatis eſſe
cōtētū quātū ad vſū. Et hic eſt ipſius modus
ſiue medietas: ꝙ ſic relinꝗt dñiū: ꝙ nō reſici
at vſū: ſic recipiat vſū: ꝙ nō ſeruet dñiū: ſic
arctitudinē vſus reſeruet: ꝙ ſuſtētationem
nature nō deuitet: ſic neceſſitati ſubueniat.
ꝙ ab arctitudine non recedat. hec ſanctus
Bonauē. in apolo. c. xij Quicunqꝫ ergo ffm̄
qui ſecūdum predicta inſtituta ordinata q̄

moioribus in prefatis ꝓuinciis hyſpanie vel alibi viuūt: dū tñ notoria ſupfluitas carnalitas ⁊ alia ſimilia rectū ⁊ ſanū iudicium nō vendicēt ſibi locū: nō ꝓpterea trāſgreſſores regule ſunt iudicādi. Dicit nāqꝫ regula iuris ꝙ inſpicimus in obſcuris: qđ veriſimilius eſt vel quod plerūqꝫ fieri ꝯtingit: maxime ſi in tota ꝓuincia ita obſeruatur et ipſi prelati nō ignorāt: cū in his nō agaꝛ expꝛeſſe cōtra ſubſtātialia regule nec ꝯtra expreſſuꝫ preceptū eius aut prefatoꝝ declarationū: Quiſi aliqui diuino moti ſpū arctius circa hoc voluīt ſe habere nō ſunt reprehēdēdi ſed laudādi: dū tñ videant qui eiuſmodi ſunt et attēte ꝯſiderēt illud bti Aug. in li. de doctrina xpiana vbi dicit. Quiſqꝫ rebus pretereūtibus reſtrictius vtitur ꝙ ſe habent mores eoꝝ cū quibus viuit: aut intēperās aut ſuperſticioſus eſt. Quiſquis vero ſic eis vtitur vt metas ꝯſuetudinis bonoꝝ iter quos verſatur excedat: aut aliqđ ſignificat aut flagicioſus eſt. In oībus ei talibus nō vſus rerū ſed libido in culpa eſt. Quod igiꝛ locis temporibus ⁊ pſonis ꝯueniat diligēter attēdēdum eſt. xli. di. ca. i. ⁊ c. ſi. quod eſt ſatis notādum. ⁊ ſic patet ſecūda queſtio.

¶ Reſponſio ad terciam poſitionē.

Q Uātum ad terciā poſitionē vcꝫ nō eſſe licitū oblatā pecuniā ꝓ miſſis accipere. ⁊c̄. Patēt ſua motiua ſupra in principio. Pro quo breuiter ē ſciēdū: ꝙ circa hāc dubitationē duo ſunt ꝯſiderāda. ¶ Primo ipſe actus celebrationis vel alteri⁹ diuini ſuffragij in ſe. ¶ Secūdo miniſter celebrās vel dictū ſuffragiū agēs. Nūc igitur habito reſpectu ad ipſum actū celebrādi vel aliud diuinū officiū agēdi ꝓ pecunia vel ꝓ aliquo tꝑali cōmodo: cuꝫ hic iſta prepoſitio. pro. denotet appreciatio nēque in ſpūalibus oīno interdicitur: ⁊ dare ſpūale ꝓ tꝑali cōmodo ſit viciū ſymonie: talis actus eſt oīno malus ⁊ ꝓhibitus tāqꝫ ſymoniacus. vt. i. q. i. ca. iudicis. nec aliqua cōſuetudine pōt excuſari: qꝛ ꝯſuetudo non preiudicat iuri naturali vł diuino. vt ſupra in ſecūda queſtione dictū fuit. Et ꝑ pecuniā intelligitur oē illud cuius preciū pōt pecunia eſtimari. vt philo. dicit. v. ethi. ⁊ ſāctus Tho. ſ. ſ. q. art. ſ. ideo dixi ꝓ pecunia vel ꝓ alio tꝑali ꝯmodo ſcꝫ qđ pecunia pōt eſtimari. Et intellige predicta ſi tale quid fiat hac intentione ſcꝫ dare ſpūale ſimpliciter ꝓ pecunia. ⁊c̄. Si vero hoc non intendunt: tunc dicunt doctores poterit eſſe vel auaricia vel turpe lucrum vel ſaltem habet ſpeciem mali. Intellige quando fit ex auaricia ſecundū magis et minus. Et hoc eſt generale in quibuſcūqꝫ ſacerdotibus. Sed proculdubio maiorem in modum deformitatem trahūt hec omnia circa fratres minores quibus inhibetur vt nec per ſe nec per interpoſitam perſonam omnino pecuniam recipiant. Et iſto modo obiectiones pro parte contraria poſſunt intelligi: ⁊ ſic patet earum ſolutio. ¶ Secūdo modo pōt haberi reſpect⁹ ad miniſtrū: ⁊ tūc dupliciter. Quia aut talis miniſter tenetur ad huiuſmodi celebrationes ex officio alias ex bñficio puta quia habēs eccleſiam vel beneficium officiare tenetur: tūc exigere pecuniā ſcđꝫ Ray. ⁊ fere oēs docto. in. c. Significatum. de preben. pro tali celebratione eſſet ſymonia. vt. i. q. iij. c. Uēdentes. Aliud eſt ſi talis clericus eſt pauper vel bñficiū tenue hꝫ. ⁊ deficit ei ſūpt⁹. ꝑ di. c. Iudices. ſꝫ quia quo ad clericos nichil ad nos ideo ſufficit pro nunc. Uerūtamen quo ad fr̄es minores dicamus ſic ꝙ nullo modo eſt eis licitū celebrare ꝓ pecunia. ſ. ſimplr̄: qꝛ ſi intentio adeſſet dandi ſpirituale pro temporali eſſet ſymonia vt dictum eſt. Nec etiā ratione cupiditatis: quia tūc vel auariciam vel turpe lucrū vel aliā ſpeciē mali nō effugerēt. Nec etiā promittere pro tanta pecunia tot miſſas celebrare: quia ſecundū ſctm̄ Bernardinum eſt actus proprietarij etiam ſi non intendant ꝯmittere ſymoniam ⁊ habet ſpeciem mali: cum nec in regula nec in eius declarationib⁹ talis promiſſio aut cōceſſio vtpote mala inueniaꝛ. Et ita intelligitur illud ſcilicet quando alicui aliquid generaliter prohibetur. ⁊c̄. ⁊ illud ꝙ fratribus interdicitur omnis queſtus pecunie. Nam talibus intentionibus vel modis celebrare vel ſimilia facere ſemper eſt illicitum ⁊ prohibitum omnibus maxime ipſis fratribus vt prefertur: cū eorū ſtatus omnino ſit abdicatus ab omni contrectatione/poſſeſſione/dñio et vſu pecunie. Et in hoc (vt cōtraria declaratio ſatꝫ bene opponit) ſepenūero ab aliquibus delinquitur: incongrue ⁊ indebite ſe habentibus in nouenarijs/trigenarijs/⁊ alijs diuerſis modis ⁊ officijs viuorum ⁊ defunctorum ſiue in intentione/operatione/obligatione/pactione/receptione/administratione dati ⁊ recepti in quib⁹ non vſqꝫquaqꝫ puritas regule ⁊ profeſſionis obſeruatur. Ideoqꝫ ipſi videant et ſibi imputetur: quia ſecundum omnes exigere vel exactum ſoluere aut promittere aut paciſci ꝓ

aliquo dictoꝝ ſpūali cōſeqūdo pro pecūia
ſeu re q̄ precio pōt eſtimari expſſa ſimonia
eſt: vt extra ð ſimo. c. Tua nos. Secūdario
pōt haberi reſpectus quo ad ipſos fratres
q̄ ad nullū eccleſiaſticū ꝛ tēpoꝛale beneficiū
tenentur cū nichil habeāt nec habere poſ=
ſint. Lȝ interpꝛetatiue teneātur ꝑpter ele=
moſinas exhibitas eis continue Itē qꝛ die
noctuqꝫ tā in miſſis ſolēnibus ꝛ puatis q̄
in aliis diuinis laudibus ꝛ officijs occupā
tur propter profeſſionē ſue regl'e ad hono=
rem dei ꝛ propter caritatē ꝛ conſolationeȝ
xp̄iani populi q̄ eoꝝ eccleſias deuoti⁹ ꝛ fre
quentius viſitāt. Laboꝛēt tercio in p̄dica=
tionibus ꝛ cōfeſſionibus prefati populi: nō
videtur ratio ſi alij clerici pauperes caren
tes tēpoꝛali bn̄ficio p̄nt ſtipēdia laboꝝ ſui
accipere vbi maxime cōcurrūt prefata tria
cū nemo teneat ſuis ſtipēdijs militare. vt
in. c. Cum ex officij de preſcrip. quare dicti
fratres illi mō cōcurrentibus debitis circū
ſtancijs hoc nō poſſint facere: q̄ vt diximus
beneficio carēt / diuinis occupantur / alios
ſūptus nō habēt ſed victū eis tribuit incer
ta mendicitas: hoc tn̄ dēpto q̄ nulla obli
gatio aut pactio interueniat / nullaqꝫ ſini=
ſtra ſubintret intentio / atqꝫ in adminiſtra=
tione dati et recepti fiat pari mō ſicut de a
lia quacūqꝫ pecunia elemoſynaliter a fide=
libus miſſa pro ſuis neceſſitatibus vt p̄fa=
te declaratiōes determināt q̄ fr̄es i ea nul
lū dn̄iū: ꝓprietatē: ꝛ cetera alia habeāt: ſed
ſemꝑ maneat penes dantē aut ſubſtitutuȝ
eius: ipſiſqꝫ xp̄ifidelibus viuis ꝛ defūctꝫ hu
militer hoc petētibus pie ꝛ caritatiue ſub=
ueniat ſuis ſanctis ſacrificijs ꝛ aliis debitꝫ
et deuotis obſequijs a prefatis fratribus
deuotioni eoꝛum volentibus primarie ſatꝫ
facere: deinde naturalem et debitam ſuſtē
tationem recipere.

¶ Auctoꝛitates ad confirmationem ſu=
pradictoꝛum.

¶ Q; aūt hoc licite poſſit fieri: patȝ primo
ꝑ illa que apl's cōmemoꝛat. i. coꝛint. 9. vbi
large ponit hāc materiā ꝛ inter alia ðr ipſe
Quis militat ſuis ſtipēdijs vn̄q̄: quis plā
tat vineā ꝛ de fructu eius nō edit: q̄s paſcit
gregē ꝛ de lacte gregis nō manducat: hec
oīa. 13. q. 1. §. his ita. Itē dicit ipſe idē apl's
Si vobꝫ ſpūalia ſeminauim⁹: magnū nō eſt
ſi nos carnalia vr̄a metamus. vt in. c. Si
ep̄s de offi. oꝛdi. li. vi. ꝛ in dicto. c. cū ex offi.
ꝛ de ꝯſecra. diſt. v. Nūq̄. Itē idē ip̄e apl'us
oꝛdinauit his q̄ euāgeliū annūciāt: de euā
gelio viuere: ꝛ q̄ in ſacrario operātur: q̄ de
ſacrario ſūt edāt: ꝛ q̄ altario deſeruiūt: cuȝ
altario participāt. Hec oīa apl's vbi ſupra
Probatur etiā hoc per ea que Aug. ðr i li.
de opere monachoꝝ: q̄ occupati in. 4. gn̄i=
bus operū ſpiritualiū excipiūtur a ꝑcepto
apl'i. ſ. Qui nō laboꝛat nō māducet. Si euā
geliſte ſūt. i. diſſemināt diuina verba / ſi mi
niſtri altaris. i. q̄ diuina cātica ꝛ diuinas lau
des decantāt / ſi diſpēſatoꝛes ſacramento=
rum ſunt ꝛ maxime euchariſtie ꝛ peniten=
tie. ꝛ illi q̄ ea q̄ in ſeculo habebant reliqueꝛ
runt pauperibus vt ipſi ſuſtētarētur ꝛ iſti
cōuerterētur ad dn̄ȝ: tales profecto cū alijs
tribus ſupradictis vendicant ſibi locū. Hec
Aug. Suꝑ quibus verbis ſcṫūs Bonauē. in
ſua apolo. c. 12. dicit ſic. Iſti oēs nō ſolū di=
gni: ſed etiā digniſſimi reputātur: ꝛ licitū ē
ſibi de elemoſynis pauperū xp̄i ꝛ accipere
oblata et petere neceſſaria Hec ille. ¶ Itē
probari pōt predicta poſitio ꝑ illud qð no=
tatur ꝑ doctoꝛes in. c. q̄pio mētis. i. q. 2. ꝛ in
di. c. Significatū de prebē. vbi cōiter tenēt
exponendo illa verba tex. ſ. abſit omnis pa
ctio: omniſqꝫ ceſſet conuentio ꝛc. dicunt ſic
q̄ ꝛ ſi ſine pactione expreſſa vel exactione
ſi quis conferat aliquid ſpirituale pricipa=
liter hac intentione vt ꝑꝑ illud recipiat tē
poꝛale: puta audit confeſſionem vel ðr miſ=
ſam. vel confert oꝛdinem vel beneficiū p̄n=
cipaliter quia ſperat propter hoc ſe habi=
turum pecuniam vel aliud preciabile: et ſi=
militer qui dat aliquid tempoꝛale princi=
paliter vt recipiat ſpirituale vt euchariſtiā
oꝛdinem ſacrum / beneficium ꝛ hmōi ſymo=
niam ꝯmittit: que moꝛtalꝫ eſt ſecūdū Ray.
Inno. Hoſti. Ala. Tho. ſic etiaȝ vbi non fit
pactio vel exactio nec principalis intentio
ad tempoꝛalia in collatione ſpiritualiū vl'
receptione: ſed gratis ꝛ elemoſynaliter detꝛ
et accipiatur ad ſuſtentationem nature vl'
ob reuerentiam ſacramentoꝛum vel ad cō
ſeruandum laudabilem conſuetudinem lo
coꝛum: licite et ſine ſymonia vel alio vicio
dari vel accipi poteſt. Hec illi Et idem Ar.
Flo 2. parte ſumme. Et allegant Greg. i. c.
Sicut epiſcopum ea. cau. i. q. Eius oblatio
nullam culpe maculam ingerit: que non ex
ambientis petitione proceſſit. vbi dicit glo
ſa. Ubi enim cauſa non adeſt: viciū nō im=
putatur. ¶ Probatur etiam per ea que ſā=
ctus Tho. 22. q. c. ar. 2. dicit: vbi inquit q̄
accipere aliqua ad ſuſtentationem eoꝛum
qui ſacramēta xp̄i miniſtrant ſm oꝛdiatio
nem eccleſie et conſuetudines approbatas
non eſt ſymonia nec peccatum. Nō eſt ſcðȝ
eum: quia non ſumitur ſecundum precium
mercedis ſed tanq̄ ſtipendium neceſſitatis

Unde ſup illud.1.ad thi.5. q̄ bn̄ preſūt pre=
biteri ⁊c̄. Dicit glo. Aug. Accipiāt ſuſtēta=
tionē neceſſitatis a ppl'o: mercedē diſpēſa=
tiōis a deo. hec ille. Et ibidē ar.3.ad.2.dr
ſic. Illi q̄ dāt elemoſynas pauperib' vt orō
nū ab ipſis ſuffragia īpetrēt: nō eo tenore
dāt quaſi intēdētes orōes emere: ſꝫ ꝑ gra=
tuita bñficia pauperū aīas ꝓuocāt ad hoc
ꝙ ꝓ eis gratis ⁊ ex caritate orent. Et infra
Sil'r ⁊ aliqua tp̄alia dātur laudātib' deum
in celebratiōe eccl'iaſtici officij ꝓ viuis ſiue
pro mortuis: non quaſi preciū ſed quaſi ſu
ſtentatiōis ſtipēdiū. hec ille. ¶ Richard'
etiā in.4.di.25.dr ꝙ pro anniuerſario cele
brādo nō lꝫ facere pactū de pecunia dāda
Si tñ ex deuotiōe datur eccl'ie: eccl'ia tenet
ꝓ illis celebrare ꝓ q̄b' dat̄ ſm ꝙ ꝓ recepto
beneficio magis obligatā ſe videt. hec ille
Sctūs vero bonauē. in li. de pauꝑtate chri
ſti addit ſeq̄ntē rationē ad iſtā materiā di
cēs. Ad ꝑfectionē ꝺ ici corporis ſpectat ꝙ
mēbra ſibi cōmunicēt rōne dati et accepti:
⁊ ad perfectionē euāgelij facit ꝙ pauperes
iuſti ſuſtentationē petāt ⁊ accipiāt a diuiti
bus mūdanis ⁊ imꝑfectis. Uñ ⁊ apl's.2.ad
corin.1.dr. Ur̄a abundātia illoꝝ inopiā ſup
pleat: vt ⁊ illoꝝ abundantia vr̄e inopie ſit
ſupplementū. Ubi dr glo. Ueſtra abūdātia
terrenoꝝ ſuppleat eoꝝ inopiā: vt ecōuerſo
abundātia illoꝝ ſp̄ualiū q̄ diuinis vacant:
veſtre ſit inopie ſupplementū. hec ille. Et
addit ꝙ ſicut diuites mundani pñt petere
orōes viroꝝ ſp̄ualiū ad releuādā īopiā me
ritoꝝ ſuoꝝ (vt ſupra dixit apl's) ita verſa vi
ce pñt pauperes ſp̄ūales petere elemoſinā
corporalē ad ſuſtentationē corpoꝝ. Itē q̄
dat maiora: pōt recipere minora: ſꝫ pauꝑ
orās impendit miām ſpiritualē: ergo mul=
to fortius pōt recipere corporalē elemoſy=
nā. Itē ſi lꝫ recipere maius: multo forti' lꝫ
recipere minus: ſed pauperibus religioſis
q̄ ꝓpriis renūciauerūt lꝫ recipere ampliſſi=
mas poſſeſſiōes: quare ergo multo fortius
nō licebit pauperibus euāgelij recipe quo=
tidianas ſuſtentatiōes? Alioq̄n quid mon=
ſtruoſū eſſet i eccl'ia dei? Et ſi dicas ꝙ liceat
accipere ſed nō lꝫ petere. hoc nichil ꝓſus
eſt: q2 petere ordinat̄ ad accipere ⁊ ꝓpter il
lud eſt. Et ſicut plus eſt dare ꝙ̄ ꝓmittere:
ſic plus recipere ꝙ̄ petere: ſed conſtans eſt
ꝙ quidquid lꝫ dare: lꝫ promittere: ergo q̄d
quid licet accipere lꝫ petere. hec ille ſāct'
vir vbi ſupra. ¶ Et ſi obijciat̄ ꝙ iſta poſſet
eſſe vera de alijs rebus ſed non de pecunia
propter prohibitionem eiuſdem ipſis fra=
tribus impoſitam. Prefatus ſanctus reſpō

det ad hoc vt ſupra patuit in.2.q.p̄ncipali
ꝑ hec v̄ba in epiſtola ad magiſtrum inno=
minatum. Dico ego ꝙ nullus ſane mentis
dare intendit fratribus niſi prout compe=
tit regule et profeſſioni eorum. Quis eniꝫ
daret elemoſynam vt eos faceret perdere
vitam eternam? Dat ergo eo modo q̄ fra=
tribus expedit: ſcilicet committendo eā ali
cui qui per ſe eam diſpenſet in hijs rebus
quas fratribus licet accipere: ⁊ ſic pecunia
illa per quorumcunq; manus tranſeat nul
lo modo ſpectat ad fratres: quia ſemꝑ eſt
primi domini: et eſt per hoc manifeſtum ꝙ
nec per ſe nec per interpoſitam perſonā eā
recipiant: fateor corā deo ita verū eſſe. hec
ille. ¶ Facit ad hoc quod dominus Nico=
laus ait in.c. Exijt. §. Quia vero puritatem
ipſius ordinis ⁊c. vbi papa loquitur de pe=
cunia conceſſa vel miſſa fratribus indiffe=
renter ⁊ quaſi in fine dicti. §. dicit ſic. Ut cla
rius vtilitati dantium et puritati ordinis ⁊
ſimplicitati aliquorum ſimplicium ⁊ ſaluti
animarum hinc et inde ſecurius conſulat̄:
intellectum illum qui ſatis in hoc caſu a ſa
ne intelligente percipitur: preſentis ac in e
ternum valiture conſtitutiōis ſerie lucidā=
mus volentes illum ad communem dedu=
ci noticiam: videlicet ꝙ ſemper quando pe
cunia fratribus ipſis mittitur vel offertur
niſi expreſſe per mittentem vel offerentem
aliud exprimatur predictis modis. ſ. (ꝙ ſē
per eius proprietas remaneat penes pri=
mum dñm et ꝙ fratres nihil in ea iuris ha
beant) prorſus oblata intelligatur et miſſa
Non enim veriſimile eſt aliquem elemoſi=
ne ſue ſine expreſſione illum prefigē modū
per quē ⁊ donās merito vel illi quoꝝ neceſſi
tatib' intendit ꝑ donū hm̄ōi ꝓuidere vel ef=
fectu doni vel ſue cōſciētie puritate fraudā
tur. hec ibi. Uidebat̄ nō incōgrue aliq̄bus
ꝙ quēadmodū clerici ſcl'ares poſſūt locare
oꝑas ſuas ſiue ad diē ſiue ad ānū vt i.c. vl.
ne p̄la.6.in. ita poſſēt ⁊ f̄res minores. Sed
4. magiſtri dicūt ꝙ fratres non pñt locare
oꝑas ſuas ꝑ modū precij: ſꝫ locare ſine ap̄p̄
ciatiōe expectādo mercedē ꝑ modū elemo=
ſine humil'r bñ poſſunt: qd̄ eſt notandum.

¶ Concluſio tercie queſtionis

¶ Ex q̄bus oībus luce clarius cōſtare vide
tur fundamentū iſtoꝝ non eſſe vſq; quaq;
verum. Et ꝙ dicti fratres obſeruatis ſupra
allegatis de intentione. pactione. conuen=
tione obligatione. ⁊ cetera. de contrectatio
ne pecunie: ſi aliqui fidelium pro ſe vel
ſuis viuis aut defunctis charitatiue ⁊ de
uote petant vt pro eis orent vel tot et

tales miſſe celebrētur vel alis ſuffragis ec-
cleſie prefati quē ad hoc ſimiliter charitate
& deuotiōe moueātur ad eoꝝ implēdā peti
tionē ꝓpter deū nō in ꝯgrue poſſint recipe-
re ſtipēdiū ſui laboris ꝑ ſuis neceſſitatibus
nō ꝑ modū precij ſꝫ ꝑ modū caritatiui ſubſi
dij vel ſuſtētationis. Taliaqꝫ fiant ſimplr &
ſynceriter vzꝙ nullū cupiditatis aut ſuper
fluitatis vel carnalitatis fermentū miſcea-
tur ꝑ qđ ſctē paupertati derogetur ad quā
tenētur ex regula: que in quacūqꝫ elemoſy-
na quo ad ipſos fratres ſunt viciosa repre-
hēdēda & culpanda. Et ſi fuerit elemoſyna
ſeu ſtipēdiū prefatum pecunia obſeruetur
(vt ſupra dictū eſt) qđ prefate declaratiōes
diſponūt de quacūqꝫ alia elemoſyna pecu-
niaria. Nec refert ſi dicantur trigenaria vl
nouenaria vel alie peculiares miſſe petātur
quia ibi eſt eadem ratio & idē ius. ¶ Et ſic
patet reſpōſio ad oīa obiecta. Cū dicūt ꝙ ta
lis elemoſyna ꝓ miſſis ſit queſtus pecunia-
rius. &c. nō eſt verſum ſed eſt elemoſyna ſeu
charitatiuū ſubſidiū qꝛ ſicut ille prius po-
terat talē elemoſynā dare ſine aliqua recō
mendatione certi ſuffragij & ſacerdos cele-
braſſet miſſā ꝓ vniuerſali eccl'ia ad dei glo-
riam ſine recōmendatione alterius ſic nunc
neceſſitas petentis ſuffragium vel ſacrifi-
cium: & charitas ſacerdotis offerentis com-
municantur ſibi adinuicem actiones ratio
ne dati et accepti quare ſua argumētatio
eſt aliena a vero ſenſu & intellectu. Cetera
patent de ſe.

¶ Concluſio & confirmatio omnium
predictorum.

Satis me dixiſſe ad
ſatiſfactionē dicte q̄ſtiōis alias
dictaꝝ queſtionū arbitror ſi in
telligere voluit que ſcripta ſunt. Et vtinam
adaptari poſſit illis qđ hieronymus inquit
cōtra vigilātiū. Non parū eſt ſcire ꝙ neſcis
Et prudētis hoīs eſt noſſe mēſurā ſuā. Sūt
enī vera quedā que neſcire melius eſt q̄ ſci
re Nec incōgrue ꝯtra tales ſermo retorquē
dus eſt. qui cōtra illā ſnīam nolite ante tem
pus indicare quoad vſqꝫ veniat dn̄s qui et
illuminabit abſcōdita tenebraꝝ & manife-
ſtabit cōſilia cordiū aliis derogare nō verē
tur: & ſuā iuſticiā tantū volētes ꝯſtituere: iu
ſticie dei nō ſunt ſubiecti. Quos ꝑfecto (ſi q̄
tamē hmōi ſunt) nec noſtri nec cuiuſpiā eſſe
ordinis verius dixerim quippe & ſi ordina-
te viuētes ſuperbe tamē loquentes ciues ſe
faciūt babylonis. Vobis ergo q̄ litterali re-
gule obſeruātia gl'iamini & de vr̄a iuſticia
preſumētes ceteros aſpernamini ſolos vos
oībus ſāctiores ſolos vos ffm minoꝝ r'le ob
ſeruatores ceteros trāſgreſſores vt dicitis
cōuenio. Quare ꝯtra regulā alios iudicatis:
aliosue detrahēdo ꝯdēpnatis? An reg'a nō
cōcordat euāgelio. Alioqn r'a nō eſt r'a. qꝛ
nō recta. Audite & diſcite ordinē ſcti euāge
lij qui ꝯtra ordinē aliis derogatis. Hypocri
ta inqt eijce primo trabem de oculo tuo & ſic
valebis eijcere feſtucā de oculo fratris tui.
Et quā trabem? Profecto illā de qua ſctūs
Frāciſcus in. x. ca. r'le inquit. Moneo & ex-
hortor in dn̄o ieſu vt caueāt fratres ab om-
ni ſupbia / vanagloria / inuidia. &c. Regnū
q̄ppe dei nō eſt eſca & potus: ſed iuſticia pax
et gaudiū in ſpū ſctō. Et alibi dr. Regnū dei
intra vos eſt. Hoc eſt. Nō exterius ī veſtib9
aut corporalibus alimētis ſed in virtutib9
interioris hoīs Uno ſolo verbo circa hoc no
ſter legiſlator ꝯcludit. Et ſcđm ſctm̄ euāge-
liū de oībus cibis qui apponūtur fratribus
liceat māducare. Nec ſcđm ſctm̄ Bernardi.
vſus carniū in loco vel alibi in regula fratri
bus ꝓhibetur lꝫ nō deceat niſi moderatus
et diſcretus vt dictū fuit cuius iudiciū pre-
latis relinquitur: ſed vſus proprie volunta-
tis & ſimilium vbiqꝫ & ſemper prohibet. Nec
etiam prohibetur vſus vini & piſcium ex re
gula vt patet in conſtitutione generali: ſed
prohibetur ſcandalum puſillorū. Magna
igitur vobis cura ineſt vilibus veſtiri pau-
cis & rudibus contentari cibis: non reprehē
do immo laudo dum tamen maiora non re-
linquantur Dicit enim beatus Bernardus
ꝙ octauus gradus humilitatis eſt. vt nihil
agat ſubditus niſi ꝙ communis monaſterij
regula vel maiorum coarctant exempla.
Quid plura? Alias inquit vaneglorie & pre
ſumptioni non mercedi reputabitur. Dici-
tur enim in regula fratrū minorum. Recor
dentur fratres ꝙ propter deum abnegaue
rūt proprias voluntates. Unde firmiter pre
cipio eis vt obediant. &c. Sed nunc camelū
glutientes & culicem excolantes ad minora
manus tendentes de maioribus parū vel
nichil curant. Hoc oportuit facere & illa nō
omittere. Alioquin cum aut illa omitti ne-
ceſſe eſt aut iſta. illa potius omittenda ſunt
q̄ iſta. An non melior vobis videtur cū ab-
negatione proprie volūtatis in monaſterio
humilis obedientia & ſi ſit tunicata & cibata
(vt dicitis) q̄ proprie voluntati ſeruientes
in tigurijs que proprie eliguntur arbitrio
nuda & ieiuna et vt pl9 dicā inflata ſupbia.
Audite ſan. Bo. hoc approbātē. Inqt enim

in ſupradicto tractatu de paupertate xp̄i qua
ſi in fine. Tu ƥo cū de hoꝝ obſeruatiōe ela
tus: aliis nō eadem obſeruātibus derogas
nōne te magis regl'e trāſgreſſorē iudicas?
Hec ille. Unde nō immerito ſermo diuinus lo
quitur ꝙ obedientia melior eſt ꝙ̄ victima:
et auſcultare magis ꝙ̄ adipē arietū offerre
Et ſctūs Bernardus in lib. de precepto ⁊ di
ſpēſatione preallegato inquit ſic. Sane de
religioſis ac bn̄ ordinatis monaſteriis nul-
lus profeſſorum meo conſilio nec arctioris
quidem deſiderio vite ſine licentia ſui ſupe
rioris vel ſenioris ⁊ eius aſſenſu egreditur.
Egreſſus tamen ſi melius inuenerit ⁊ elige
rit meo tam conſilio nichilominus nō egre-
dietur ad inferius bonū quod reliquerat et
cōtempſerat ꝓ meliori et preſertim ſi illud
melius tale fuerit quod ⁊ ꝯgruere prime ꝓ
feſſioni videatur. Ipe nempe viderit qua ra
tione qua ve intentione altiora ſeu arctiora
preſumpſerit. Nā ad inferiora vel remiſſio
ra me ꝯſulente nequaꝙ̄ apoſtatabit. Et de
his me accipite ſane qđ ſētio reſpōdiſſe ſine
preiudicio ſaniꝰ ſētiētis. Ad honorē dei cui
laus eſt ⁊ honor in ſcl'a ſcl'oꝝ. Amen.

¶ Explicit defenſoriū regule ⁊ ipſius ob
ſeruātie cōtra illos qui ſub vmbra ꝑfectiōis
a veritate declinauerunt.

¶ Sequunt̄ alique ad-

ditiones ſeu exceptiones ⁊ ampliores decla
rationes aliquorum paſſuū ſuperioris (im-
mediate precedentis) tractatus ⁊ defenſo-
rii ſtatus regularis ⁊ regule minoꝝ ⁊ facul
tatis ipſius ꝯtra quoſdam opponētes atq̄
deuiantes in eis/ ⁊ etiam in obedientia re-
gulari pretextu obſeruātie ſtrictioris/ vel
alias quōcunq̄. Ubi etiam plura notabilia
ſuꝑ regule ꝑfectiōe qualitate ⁊ auc̄te ſiue
facultate et ſufficiētia a paucis hactenꝰ in-
tellecta vel attēta clarius elucidantur.

F Raterne cari-
tatis ⁊ correctiōis zelo et
ꝓcepto ⁊ amplioris regl'e
et ꝑfectiōis ac facultatis
ipſiꝰ ⁊ ſtatus nr̄i minorū
defēſiōis ⁊ elucidationis
deſiderio inductꝰ ⁊ cōpulſꝰ
⁊ ne illā incidā ſentēciā ⁊ culpā de qua. 86.
diſt. c. Facientis ꝟ: vbi hr̄: ꝙ facientis ꝑcul-
dubio culpā h3 q̄ qđ pōt corrigere negligit
emēdare. Et ad idē. 83. diſt. c. Error Error
cui nō reſiſtit̄ approbat̄ et veritas cū nō de
fenſatur opprimit̄. Et criſoſto. in. c. Nolite
timere. i. q. 3. vbi dicit ꝙ proditor eſt veri-
tatis tā qui loquitur mendaciū ꝙ̄ q̄ nō libe
re veritatē pronūciat quā pronūciare ⁊ de-
fēdere tenet̄. Ideo ad ipſius regule ⁊ hmōi
ſtatꝰ rl'aris ampliorē elucidationē atq̄ de
fenſionē ⁊ ad humilē ⁊ caritatiuā correctio
nem ſiue clariorē declarationē aliquoꝝ paſ
ſuum immediate precedētis tractatus ⁊ de
fenſorii: q̄ contra regule intentionē ⁊ formā
atq̄ perfectionē ⁊ facultatē militare videt̄
ipſāq̄ pro tāto relaxare: pauca ꝑſtibꝰ ſub-
infero meliori ſemper iudicio cūcta ſubmit
tēdo. Nolens tn̄ nec intēdens aliquo modo
(ꝓpter hec) tā ſolemni vtili et autentico tra
ctatui ſiue defenſorio ⁊ probatiſſimo ac pe
ritiſſimo ipſius actori detrahere: q̄ tā egre-
gie et lucide in reliqs loquitur ⁊ dubia queq̄
opponentiū tā pulchre ſoluit veritatēq̄ in
lucē deducit: ſciēs ꝙ interdū difficile eſt in
tātis ⁊ tā obſcuris etiā peritiſſimos aliqñ in
aliq̄bus nō errare ⁊ (ſemꝑ ī oībus) ꝟitatē
plenarie agnoſcere ⁊ elucidare poſſe: ⁊ quī
nec ꝓpterea veniūt ꝯdēpnādi ſ3 ī meliꝰ re-
formādi ⁊ corrigēdi vel ſupplēdi vbi neceſ
ſe eſt. Quapropter ne lectores ipiꝰ defēſo-
rii falſa aliqua pauca intermiſſa ꝓ ꝟis re-
cipiāt: prefētū ſerie ipa dignū ⁊ neceſſariū
fore duxi annotāda ⁊ breuiter elucidanda
atq̄ ſupplenda per ſequentes hūiles addi
tiōes ⁊ exceptiones ſiue declarationes.

E T primo ī reſpō-
ſione ad fundamenta poſitio
num oppoſitarum ad primā
rationem in principio poſita
ab illo illo. §. Nec ꝓhibere cre
dit di pēſationē aut relaxationem ⁊c. vbi
actor defenſorii ſeu tractatus imediate ꝓ
cedentis probare nitit̄ diſpēſationē regu-
le poſſe fieri: etiam per ordinis prelatos
demptis tribus votis eſſentialibus addu-
cendo et exponendo quorūdam doctorum
dicta ⁊ auctoritates ad ſuum propoſitū ⁊c.
¶ Ad qđ breuiter reſpondeo ⁊ dico in pri-
mis: ꝙ licet (quo ad alios ordines et regu-
las (de quibus in genere loquūtur dicte ad
ducte allegationes et auctoritates) verifi-
cari forte poſſint: attamen quo ad (hunc ſta
tum ⁊ hāc rl'am ꝑfectiſſimam ⁊ euāgelicā
minoꝝ (legittime ꝓfeſſos/ bene acceptam ⁊
intellectam locum non habent: nec talis fa
cultas diſpenſandi fratres in hmōi rl'e pre
ceptis oībus (aliis a tribꝰ) votis dā ꝑlatis
ordinis ſiue miniſtris vel aliis: niſi in cer-
tis paſſibus infra exprimendis. ¶ Et licet
angelus de clauaſio ⁊ roſella in ſuis ſumis
idē cū iſto aſſerē videant̄ ⁊ viſꝰ addere ad

aducendo et exponendo facultatem ⁊ precepꝑtum de recurſu ad miniſtros minus ad ꝓpoſitũ ⁊ cõtra r̃le formã ⁊ ipſius ap̃licas declarationes dicẽtes hũc recurſũ ad miſtros ordinatũ eẽ in r̃la pro reqrenda ⁊ ſuſcipiẽda ab eiſdẽ miſtris diſpẽſatiõe vbi vel qñ nõ pñt fratres regulã ſpũaliter obſeruare hec tñ falſa ſunt ⁊ contra regulam ⁊ ipſius approbatas declarationes militãt: vt patet luce clarius tã ex textu r̃le ipi⁹ qȝ ex p̃fatis declarationib⁹ p̃ſertim q̃ declarãt ⁊ determinant hũc paſſum obligatorium eẽ et eq̃pollere p̃cepto ⁊ hũc recurſũ exp̃ſſe debere fieri ꝑ r̃le obſeruãtia alibi ſeruãda vbi et qñ ꝓpter certos caſ⁹ ibi expreſſos in locȝ vbi morãtur fr̃es non pñt ipãȝ regulã ſpiritualiter obſeruare vt patet tã ꝑ decretalẽ ⁊ declarationẽ dñi pape Clementis quinti Articulo ſeu.§.ſcdo:et in conſtitutiõib⁹ ⁊ declaratiõibus Martini.v.p̃mo ⁊ decimo cap̃lis ⁊ ſil̃r in ꝯſtitutiõib⁹ dñi alexãdri pape.vi.⁊ i modernis dñi Julij pape.ſ.ſupra tercia pte deſcriptis.j.ca.ꝑticula prima:et decimo cap̃lo ꝑticula ſextadecima.vbi etiã exp̃mũtur ⁊ determinantur caſus recurrẽdi ad miſtros. Nã talis diſpẽſatio in regule preceptis non ſolum miniſtris ipſis non conceditur ſed nec capitulo generali toci⁹ ordinis:ſed vbi ꝯceditur ꝙ in conſtitutionibus ordinis prelati ſiue miniſtri poſſint in particulari diſpenſare excipiuntur ſemper ea que tangunt regule puritatem vt patet in dictis conſtitutionibus et declarationibus apoſtolicis et totius ordinis in fine.

Nam iure diuino ⁊ preceptis de redditione voti et non retroaſpiciendo non ſolum tria vota ſed etiam omnia regule precepta et eiſdem equipollentia obligant fratres profeſſos in ea ꝑut etiã ſanctus Bonauentura in expoſitione regule expreſſe declarat et oſtendit:vbi ſic ait. In q̃buſdã eñ ponit expreſſe ꝺcipiẽdi vbũ vt p̃ceteris cõmẽdent. Et illa ſic tranſeũt in votũ ſeu voti obligationẽ vt i nullo eoꝝ ordo valeat diſpẽſare Sil̃r nec in quibus paret itẽtionẽ r̃le oĩno p̃ceptorie obligare vel quoꝝ tranſgreſſio ſcandalum vel deordinationem notabilem generaret. Uerbi gratia. Cum dicitur.j.capitulo. Aliȷ fratres teneantur fratri Franciſco ⁊ eius ſucceſſoribus obedire. Patet ꝙ in hoc non poteſt ordo in aliquo diſpenſare. Sicut etiam octauo capitulo dicitur. Uniuerſi fratres vnum de fratribus iſtius religionis teneantur ſemper habere generalem miniſtrum et ſeruum totius fraternitatis:cui teneantur firmiter obedire ⁊c.

Et infra Certum eſt regulaȝ ꝑ lege nobis dari:nec aliq̃s a lege auertit quin ad tenebras ꝯuertat hec ſctũs Bõ.vbi ſupra. Illa vero q̃ ex regula ⁊ ꝯſequẽter ex voto eorũ qui r̃lam vouẽt obligatoria ſunt plenius ⁊ expreſſius ꝑ declarationes dñi Clementis v.Martini.v.atq̃ modernas ord.declarationes ⁊ ꝯſtitutiões ſupra tertia parte deſcriptas i p̃ncipio primi capituli. Ex quib⁹ patz ꝙ fr̃es ex voto obligantur ad illa q̃ nõ ſolũ vouẽt tria vota ſȝ etiã regulã ipãm per dñm papam Honoriũ ꝯfirmatam ſeruare: viuẽdo ⁊c. Ubi etiã ad idẽ dicit papa Clemẽs.v.i dicta ſua decretali ſeu declaratione Arti.ſeu.§.j. Cum autem inquit natura termini reſtrictiui hoc habeat ꝙ ſic excludit ab ipſo extranea ꝙ cũcta ad ipm pertinentia concludit: declaramus et dicimus ꝙ dicti fratres non ſolum ad illa tria vota abſolute accepta ex profeſſione ſue regule obligãtur:ſed etiam teneantur ad ea omnia implenda que ſunt pertinentia ad hec tria que regula ipſa ponit. Nam ſi ad hec tria predicta tantũ(preciſe ⁊ inde promittentes ſe ſeruare regulam viuendo in obedientia/in caſtitate ⁊ ſine proprio)⁊ nõ etiã ad omnia contenta in regula que hec tria modificãt artarent:pro nichilo ⁊ vane proferrent hec verba promitto ſemper hãc regulaȝ obſeruare:ex quo ex hũs verbis nulla obligatio naſceret. Hec Clemẽs vbi ſupra. ¶ Igitur cum nec papa indifferenter in talibus iure diuino obligatorijs(ꝓpter votum)diſpenſare poſſit fratres ipſam regulam ſic profeſſos cum non diſpenſet in iure diuino ſine cauſa maioris boni ⁊ ius diuinum in aliquo magis concernente ſecundum panormitanum ⁊ alios iuris doctores:⁊ theologos ⁊ ꝑ multas auctoritates vtriuſq̃ iuris q̃ nunc breuitatis cã obmitto cum iuxta apoſtolum non ſit data poteſtas in deſtructionem ſed in edificationem qualiter miniſtri et prelati ordinis poſſint in talibus diſpenſare non video preſertim vbi per predicta manifeſte probatur talem diſpenſandi facultatẽ ex regula ipã eiſdẽ minie eſſe conceſſã. Excepto ꝙ iuxta declarationes ſancti bernardini ⁊ Nicolai de auſmo ab iſto allegatas ⁊ apoſtolica auctoritate cõfirmatas ⁊ ſimiliter iuxta modernas apoſtolicas ⁊ ordinis conſtitutiones ⁊ declarationes vbicũq̃ in regula ponitur hec dictio neceſſitatȝ prelati poſſũt declarare et determinare:de calciamentis de equitando in manifeſta neceſſitate ⁊ de ieiunio tempore manifeſte neceſſitatis et ſi-

militer in rubricis breuiarij ⁊ diuini officij
q̄ṅ occurrũt dubia nõ declarata ⁊ diſcuſſa
vt diffuſius cõtinet̃ in dictis declaratiõib⁹
⁊ precipue ĩ modernis ſupra .3. pte deſcri=
ptis.i.c.partic.2. Et in talibus prelatoꝝ
declaratiõibus ⁊ determinatiõibus ſup di=
ctis paſſibus nõ ſolũ ſubditi licite ſtare poſ
ſunt tali arbitrio ⁊ determinatiõi ſuoꝝ ꝓla
toꝝ ſed etiã ad hoc tenent̃: ymo et ad hoc
artari poſſunt cenſura eccleſiaſtica vł alia
decenti pena vt ibidem dicitur.

Preterea ad id quod ad

idẽ ibi ĩmediate ſequit̃ vbi dr̃ ꝙ pp̄ ĩfirmoſ
ſcti pr̃es ⁊ doctores eccł'ie ⁊ ordis decreue=
rũt rł'e tẽperare rigorẽ ſm mẽtẽ ⁊ intẽtionẽ
ſcti pr̃is nr̃i Frã.⁊c. vlterius rñdet reuerẽ
diſſimus pr̃ gñalis miniſter ff Raynald⁹
gracianus de cotignola nũc ad archiepatũ
Araguſini aſſũptus ſacre theologie doctor
q̄ rediẽs de hyſpania ⁊ monumẽta minoꝝ
tũc ibidẽ nouiter ĩpreſſa (dictũ tractatũ cõ=
tinẽtia ſecũ deferens: ꝓpria ſua manu hec
verba dicti tractatus ĩ margine ipſius ſub
hac verboꝝ forma taliter gloſauit.

Ex his inquit

licz ꝙ illi opponẽ
tes in hoc verum
dixerũt: q2 eſt ſtatus imꝑfectus ſeruare re
gulã cũ talibus declaratiõib⁹ ⁊ priuilegijs
q̄ relaxãt ipſã regulã: ſicut vos ꝯuẽtuales
ſeruant. Sz hoc repugnat ſtatui vr̃o: eo ꝙ
nomẽ obſeruãcie vobis aſſcribitis Nam vt
bernard⁹ quẽ allegas dt̃ Ille q̄ ad lr̃am ſtrẽ
cti⁹ rłaz ſeruat: ſecuri⁹ ⁊ ꝑfecti⁹ viuit quare
⁊c. Nõ rñdes igit̃: ymo cõcedis ⁊ corrobo=
ras argumẽtũ. Et ex hoc fateris vos nõ eẽ
de obſeruãtia eo ampli⁹ q̄ꝫ ꝯuẽtuales: q2 in
ſubſtantialibus relaxationem queſiuiſtiſ ⁊
ſeruatis ſcꝫ obediẽtie: que eſt primũ ⁊ prin
cipale votũ ⁊ totũ fũdamẽtũ regule: quo ſu=
blato nichil boni eſt: ymo ꝯcluditur ex hijs
ſtatum ꝯuẽtualiũ in paupertate diſpenſa=
toꝝ eſſe ꝑfectiorẽ. eo ꝙ diſpenſatio eoꝝ eſt
in ſecũdo voto ⁊ maiorẽ habens cauſã: vr̃a
vero in primo ⁊ ſine vlla diſpenſatiõis cau
ſa: qui reiecta regula bullã ſeruatis. ¶ Cõ=
firmatur: quia xp̄s bene diſpenſauit aliquã
do de paupertate cum apoſtolis tp̄e ꝑſecu=
tionis vt habetur Luce.xxij. Nũq̄ꝫ autẽ de
obediẽtia. Sed voluit etiã malis ſacerdoti
bus obediri: vt patet Math.xxiij. Sup ca=
thedrã moyſi.⁊c̃. Sequitur. Quecũq̄ dixe=
rint vobis facite.⁊c̃. Et prime petri.ij. Sub
diti eſtote in omni timore dñis non tãtum
bonis ⁊ modeſtis ſed etiam diſcolis. hec eſt
enim gratia.⁊c̃. hec dictus reuerẽdiſſimus
pater generalis Tales igitur temperantie
et diſpenſatiões regule non ſunt (vt iſte fal=
ſo aſſerere videtur) ſecundum mentem ⁊ in=
tentionem ſancti patris noſtri Franciſci:
maxime cũ alias (ſine ipſis) regula ipa ſem
per obſeruabilis fuiſſe ⁊ eſſe experiẽtia cer
ta a principio ordinis vſq̄ nunc (a multis ip
ſius veris obſeruatoribus) ſub obedientia
regulari in paupertate regule perſeueran
tibus ⁊ continuantibus in diuerſis orbis
partibus) practicata ꝓbetur apertius. Alie
tamen ſunt declarationes apoſtolice dubia
queq̄ elucidantes ⁊ determinantes ⁊ regu
le perfectionẽ ⁊ formam minime relaxãtes
que ſunt neceſſarie ⁊ ſãcte / ⁊ ſine quibus or=
do eſſe non poteſt / ⁊ alias ſine ipſis ĩ dubijs
multis inuolueretur ⁊ obnubilaretur ⁊ ĩ te
nebris ⁊ periculis ac diſſentionibus multis
⁊ ſcrupulis conſcientiarum ſtarent fratres:
contra quas obloquentes vel opponentes
veniunt merito reprimendi: et de quibus
predicta minime intelliguntur: et quas iſte
in ceteris ſui defenſorij paſſibus ſepius cõ
gruenter adducit / et per eaſdem ſtatuz re=
gularem in multis egregie defendit vt pa
tet Sicut ⁊ ſanctus bonauentura et alij ſã=
cti patres regule expoſitores: et ad idẽ fa
ciũt moderne ſupraſcripte declaratiões et
cõſtitutiones plenius omnia illa et moder
na dubia declarant (quibus merito et ne=
ceſſario ſtandum eſt) etiam iuxta mentẽ
et intentionem ſanctiſſimi patris noſtri
Franciſci et regule ipſius que nec ſimili=
ter a ſane intelligentibus debent dici de=
ſeruire alicui imperfectioni vł relaxationi
ſed quieti et paci conſcientiarum fratrum
et tocius ordinis.

Item in reſponſionib⁹

et ſolutionibus poſitionum et argumen=
torum ſuorum. Articulo ſeu.§. Q2 autem
ea que diximus locum habeant ⁊c̃. ſub ti=
tulo. Ad confirmationem ſupradictorum
vbi multos paſſus regule allegat / et dicit
non ſeruari ad litteram / et plura fieri ⁊ ſer
uari in ordine) que ſunt contra regulam
ſeu regule formam adducendo pro exem=
plo plures regule paſſus quos dicit non
ſeruari ad litteram: aſſerẽs tamen illa ſic
preter vel in contrarium ſeruata ⁊ facta
iuſte et ſancte fieri ſcd̃m mentem mẽtẽ ſcti
Franciſci Ut ẽ ille paſſ⁹ de recipiẽdis ad
ordinem ꝑ ſolos miniſtros ⁊ de ſollicitudi

ne frm induēdoꝝ ⁊ infirmoꝝ ꝑ recurſū ad amicos ſpūales a miſtris et cuſtodibꝰ tm̄mō fiēdū ⁊ de ꝓmouēdis ad p̄dicationē ꝑ ſolū gn̄alē miſtrū ⁊ ſic de ſilibꝰ/ ⁊ ꝯſequēter de ordinarijs p̄latis ordis eoꝝq; vicarijs in rl'a nō expreſſis ⁊c.

Ad hec inſequendo regu

le facultatē ⁊ formam ⁊ iura cōia ⁊ ꝓbatiſſimos rl'e expoſitores atq; apl'icas declarationes r̄ndeo ⁊ dico q̄ ēt talia (excepto de vicarijs ⁊ fr̄ibus familie exēptis) ſuari poſſunt ⁊ ſeruātur a multis ad lr̄am ſine p̄uilegio vel ꝓuiſione imutāte aut relaxāte deſup ꝑ cōmiſſiōes ordiarioꝝ rl'e p̄latoꝝ qbꝰ ex officio talia incūbūt. Ab alijs vero fiunt ⁊ ſeruāt nō ꝑ cōmiſſionē ordiarioꝝ rl'e p̄latorū nec ꝑ auctoritatē regule: ſz mediāte diſpenſatione ⁊ p̄uilegio ſeu ꝓuiſione deſup. Quicūq; igr̄ talia ſine p̄uilegio ſeruāt ad litterā ſunt illi intelligētes ⁊ ꝓbati zelatores q̄ ſue rl'e tāte cognoſcētes facultatē et ſufficientiā ⁊ modū ſeruādi illā ſine p̄uilegijs ⁊ ꝓuiſiōibꝰ relaxatorijs (nō dico declaratorijs) deſup: talia etiā ab alijs fieri ꝓcurāt ⁊ faciant vbi ⁊ qn̄ opꝰ ē ad honorē dei ⁊ aiaꝝ ſalutē ac frm neceſſitatē ꝑ cōmiſſionē eoꝝ qbus ex officio talia incūbūt. Nā regula iuris ē q̄ q̄ ꝑ aliū facit ꝑ ſeipm̄ facere videtur Et q̄cūq; ordinarij eccl'ie ⁊ ordinis prelati ſuara iur͂ ⁊ rl'e itegritate ⁊ forma pn̄t ea q̄ ſpectāt ad officia ſua reſpectiue ſubditis ꝯmittere ⁊ ꝑ eoſdē ꝯmiſſos talia ꝑagere ⁊ exeq̄. ¶ Ad hec expſſe faciūt q̄ hugo ſup expoſitiōe rl'e ſup hijs paſſibꝰ dicit. Et p̄mo ſup receptiōe ad ordinē et lr̄is recipiendi miſtris tm̄mō ꝯceſſa ⁊ ꝯcedēda ꝑ rl'az/ vbi dr̄ Quibꝰ ſolūmō ⁊ nō alijs ⁊c. vbi poſt multa ſic ꝯcludit dicēs. Sic igr̄ dictū ē recipiēdi licētia cōcedat: vt ſint v'ba hmōi ꝯcedētis lr̄iaz. Sic ꝓuinciales dūtaxat recipiēdi ad ordinē ordinariā ex rl'a hn̄t auctoritatē ac ꝑ hoc pn̄t ſi qn̄ expediat ſup receptione hmōi cōmittere vices ſuas. Hoc ergo a peritis traditū reppri: q̄ nichilominꝰ ab antiqs q̄ tp̄e p̄mitiui ordis miſtri ꝓuinciales extiterāt/ diligētius inueſtigans accepi: q̄ ante expoſitionē apl'icā ꝓuinciales miſtri ex ſuo officio ſine cōmiſſione alia ſpeciali: receptionē aliqn̄ fr̄ibus cōmittebāt. Solū in orbe gn̄alē miniſtrū recipe vel receptionē ceteris tm̄mō ⁊ paucis ꝑſonis et nullis alijs ꝓ caſu aliquo vel neceſſitate q̄tlibet cōmittere poſſe nec regula nec ratio ſuadere videt. hec hugo vbi ſupra. ¶ Iuxta q̄q;

apl'icas declarationes cōſiderādū ē tēpus inſtitute rl'e i hijs ⁊ alijs/ q̄ tp̄e pauci erant cōuētus: ⁊ tūc fr̄es ⁊ miſtri (ꝑ ſe) talia ⁊ alia ex rl'a ſibi conceſſa poterāt ſufficiēter exeq̄ nūc aūt ordine vbiq; terraꝝ ſic multiplicato nō pn̄t ſine adiutorio cōmiſſarioꝝ ſuoꝝ. Alias ſi nō facerēt nec poſſent: multa ſequerētur aiaꝝ ⁊ ordis dāpna: q̄ ſctūs Frāciſcꝰ nō intendit. Quapropter dicere q̄ talia ex officio ſibi cōmiſſa alijs ꝓpter bonū ordis ⁊ ſalutē aiaꝝ ꝯmittere nō poſſint ſine relaxatiōe vl' trāſgreſſiōe ē nō ſolū iuri diuino et canonico ſz etiā rl'e auctoritati ⁊ facultati detrahere ⁊ eiſdē ꝯtraire ⁊ multoꝝ ſalutē ac ordis vtilitatē ſine cā ipedire ⁊ īſufficientiā rl'e ⁊ ꝓuiſionē eius gratis ⁊ ipertinēter ⁊ in dedecus tāti pr̄is eiꝰ inſtitutoris ⁊ eccl'ie ſctē illā velut ſufficientiſſimā et ꝑfectā approbātis allegare. Et cū aliqua ſic cōmittūtur eo ip̄o acceſſoria ⁊ neceſſaria ad illa q̄ cōmittūtur ꝑficienda itelliguntur etiā cōmiſſa: cū acceſſoriū naturā ſequatur ſui p̄ncipalis. vt dr̄ extra de offi. ⁊ po. iudi. delegati. li. vi. Sup gr̄a. Ideo cū alicui cōmittit̄ receptio frm ad ordinē intelligūtur etiā cetera q̄ ad receptionem ipaz ſpectant cōmiſſa: vt de taliū examinatiōe vel de miſſiōe aliquoꝝ ad aliquos deū timētes ꝓ diſtributiōe bonoꝝ ſuoꝝ ⁊ de ꝯceſſiōe pānoꝝ ꝓbatiōis: ⁊ ſic de ſilibus. Et in hijs iſtomō ſeruat̄ rl'a ad lr̄am ꝓut etiā iſtomō ꝯgrue ſeruat̄ ⁊ ſuari ꝯgrue mādat̄ ꝑ apoſtolicas modernas ordinis conſtitutiones ⁊ declarationes ſupra tertia parte deſcriptas.

¶ Ad idē q̄q; vel ſilr̄ ſup alio rl'e paſſu vbi dr̄ Tn̄ ꝓ neceſſitatibꝰ īfirmoꝝ per amicos ſpūales miſtri tm̄ ⁊ cuſtodes ſollicitā curā gerāt dicit hugo Sane ad miſtros tm̄mō ⁊ cuſtodes auctoritas ꝑtinet hmōi cure ꝑ amicos ſpūales. Vn̄ auctoritas diſtribuēdi veſtes ⁊ alia ꝓut vnicuiq; opꝰ ē reſidet penes eos Sz et ꝓcuratores i hmōi ꝓcurādis ex eoꝝ ꝯmiſſiōe ipaz ꝑ miſtrū ꝓut eis iponit̄ curā gerāt. Poſſūt r'lares p̄lati ſup hijs q̄ ad eos ex officio ꝑtinēt ꝯmittere vices ſuas Nō eī vnꝰ miſter vl' cuſtos ſinglis ſue cuſtodie īfirmis vel īduēdis fr̄ibus corporali pn̄t p̄ntia ſemp adeſſe ad neceſſaria ꝓcurāda. Hec ille Et ad hoc etiā faciūt declaratiōes Innocētij. iiij. Alexādri. iiij. ⁊ Nicolai. iij. et p̄ſertim moderne ordis. ꝯſtitutiones ⁊ declaratiōes. Idē q̄q; dicendū de cōmiſſiōibꝰ caſuū miſtris reſuatoꝝ q̄ vz ea rl'e itegritate ꝯmittere alijs pn̄t ⁊ ꝑ eā dn̄t vt ꝯgruētiꝰ aliq̄ꝝ ſuoꝝ ſubditoꝝ ſaluti ꝓuideat̄ ⁊ diſcurſꝰ ſupflui euitent̄. ¶ Ad ſilr̄

quoꝝ de predicatoribus ſolũmodo a gene
rali miniſtro examinãdis ⁊ inſtituẽdis. Jte
rum idem Hugo dicit. Auctoritas ergo mit
tendi fratres ad predicandum/ad miniſtrũ
pertinet generalem: qui ſolus officium pre
dicandi populo iuxta formam regule dare
poteſt ordinaria poteſtate. Poteſt autẽ vt
ordinarius diſcretis aliqs preſentibus vel
abſentibus fratribꝰ ſuper hec cõmittere vi-
ces ſuas: ſicut epiſcopi nõnulla ſepe que ad
ipſos tantũmodo pertinent aliis licite ꝓui-
deꝙ cõmittunt. ea q ipſi per alios facere ap
probãtur. Sic miniſter generalis hec facit:
quod fit auctoritate ipſius in examinatione
approbatione ⁊ officij cõmiſſione. Predictis
ergo regule vt proteſtatus ſum nõ arctatio
nibus vel laxationibus impetratis inſiſto.
Hec hugo. Et quãuis dixerit papa Gregoriꝰ. ix
in ſua declaratiõe ꝙ nulli abſenti poteſt ge
neralis cõmittere: reſpondent tamẽ ⁊ dicũt
quatuor magiſtri ꝙ in hac ipſius gregorij
expoſitione videtur intentio regule coarta
ri. Nam (vt dicũt) epyſcopi per alios exami
nant ordinandos: cancellarius pariſieñ. exa-
minat per alios in magiſterio licentiãdos:
quare ſimiliter ꝑ alios generalis miniſter
nõ poterit examinare? Hec quatuor magi-
ſtri. Quapropter per alias apoſtolicas de-
clarationes poſtmodum melius (iſtomodo
per cõmiſſionem) ſuper hoc prouiſum eſt ſi-
ne priuilegio ⁊ ſeruata regule integritate ⁊
facultate: preſertim per conſtitutiones mo-
dernas ſupradictas: quibꝰ ⁊ ſimilibus ideo
ab omnibus ordinis fratribus ſtandum eſt
Et iſtis modis/congrue ſine diſpenſatione
ſeruatur regula ad litteram ⁊ obſeruabilis
eſſe probatur. Nichilominus tamen alia in
ueniũtur priuilegia ⁊ prouiſiones a diuer-
ſis ſummis pontificibus poſtea datis ſuper
hijs preſertim ab eodem Gregorio. ix. ⁊ ab
Innocentio. iiij. ⁊ Alexandro. iiij. eiſdem te-
noribus incipientes. Prohibente regula ve
ſtra (quoꝝ originalia ſub plumbo habẽtur
Pariſius ⁊ metis ⁊ alibi (eo ꝙ idem Grego
rius. ix. vt ſupra declarauerat illud ex regu
la ꝓhiberi) concedentia ſimpliciter ⁊ diſpẽ
ſantia vt miniſtri ꝓuinciales cũ diffinitori
bus poſſent in ſuis capitulis examinare ⁊ in
ſtituere predicatores etiã ſine miniſtri ge-
neralis cõmiſſione contra regule formam.
Quibus aliqui adhuc inherere ⁊ eas ſerua
re videntur ꝓut actor iſte de ſuis aſſerere vi
detur. Et in hijs verum dicit ꝙ nõ ſeruatur
regula ad litteram ab ipſis qui talia ſic ſine ge
neralis miniſtri cõmiſſione per dicta priui-
legia faciũt ſicut ipſi citra tamẽ oẽm iniuriã

vel temerarium iudicium: ſed veritatis ⁊ re
gule zelo ⁊ vt ipſi ⁊ alij tãte regule nr̃e ſuffi-
cientiam capiant: quia cum poſſent melius
et purius ſeruata regule forma ad litterã ꝑ
ſuperioꝝ miniſtroꝝ ꝯmiſſionem talia face-
re (ſicut faciunt reformati obſer ⁊ obſeruãcie
regularis) nõ faciũt vt pꝫ. Attamẽ qꝛ vt di
cit ſctũs bonauẽtura. Hec nõ faciũt ad re-
laxationẽ ſꝫ magis ad ampliationẽ faculta
tis regule ⁊ ꝓbono aīaꝝ (vbi ſubſiſtit cauſa)
tollerabilia videtur: ꝑſertim vbi aliter cõ-
miſſionẽ gñalis miſtri ⁊ rl̃e declarationes ſu
per hijs nõ ꝓuidẽtur. Jõ idẽ ſctũs Bonauẽ.
ꝓ talibus ⁊ aliis in rl̃e expoſitiõe primo ſup
receptiõe ad ordinẽ dr̄. Et qꝛ pl̃imoꝝ ad or
dinẽ veniẽtiũ ẽ deuotio manifeſta ſufficiẽs
eſt ad receptionẽ ſcl̃ariũ diſcretio in ꝯuẽtua
libus ffm: maxime in loco gñaliũ ſtudioꝝ.
Jdeo inquit dñs papa nõ relaxãs hãc regu
le ꝑtẽ ſed ad mẽtẽ eius diſpẽſãdo aſpiciẽs/
ordinauit ꝙ in talibus locis diſcretis ffibꝰ
receptiõis auctoritas ꝯcedat ſciẽs ꝙ dr̄ lex
ff. de legibus. Qꝛ ſcire leges nõ eſt verba eaꝝ
tenere. ſꝫ vim ⁊ poteſtatẽ. Et. lxi. di. c. ſtatui
mus dr̄. Eccl̃iaſtice ꝓhibitiões ꝓprias hñt
cauſas: quibꝰ ceſſãtibꝰ ceſſãt ⁊ ipſe. Et. i. q. i. c.
Qd ꝓ neceſſitate dr̄. Qd pro neceſſitate tpis
ſtatutũ eſt: ceſſãte neceſſitate ceſſare dꝫ Hec
ille. Jtẽ idẽ ſctũs bona. (in dicta decla.) ſup
alio paſſu de ꝑdicatoribꝰ inſtituẽdis ⁊ exa-
minãdis per prouinciales miſtros vigore
hmõi priuilegioꝝ cã ſubſiſtẽte: ſic ait Circa
qd inquit notãdũ eſt qd ſupius dictũ ẽ ceſſã
te cauſa. ⁊c̃. Certũ eſt aũt ꝙ nullus examinã
dus eſt niſi de cuius ſufficientia nõ conſtat.
Jdcirco papa regulã declarãdo diffinit ꝙ q̃
examinatiõe nõ indigẽt nõ ſũt ad gñalẽ mi
niſtrũ cã officij ꝑdicatiõis mittẽdi. Aliud ẽt
priuilegiũ examinationẽ ꝯmittit diſcretis
ffibus aliis. Qd priuilegiũ nõ diſcordat ab
intẽtione rl̃e q̃ nõ intẽdit niſi ꝑiculis obuia
re. Qd (deo grãs) excludi põt ꝑ multiplica-
tionẽ litteratoꝝ ꝑ ordinẽ ad talẽ examina-
tionẽ ſufficiẽtiũ ⁊ melius ſic ꝑicula excludẽ
tiũ q̃ aliomodo fieret: qꝛ diſcurſus ⁊ viarũ
multiplicium ꝑicula ſic vitãtur. Sic dñs ipſe
xp̃iane religiõis inſtitutor ꝑmo ſolus voca
uit ⁊ informauit diſcipulos: ſcdo ꝑ alios ec-
cleſiã dilatauit. Hec ſctũs bona. vbi ſupra
Que omnia accipi ⁊ intelligi debent quo ad
huiuſmodi priuilegia vbi aliter per debi-
tas ⁊ oportunas ꝯmiſſiões gñalis miniſter
(quo ad ꝑdicatores) ⁊ ꝓuinciales (quo ad re
ceptionẽ ad ordinẽ ⁊ caſus ſibi reſeruatos
ac miſtri ⁊ cuſtodes (quo ad ſollicitudinẽ et
curã ffm iduẽdoꝝ ⁊ infirmoꝝ ꝑ amicos ſpi

ritnales ⁊ oportunos recurſ⁹ ad ipſos etiã ꝓ alijs neceſſitatibus nec capl'a generalia et ordis cõſtitutiões debite committendo ꝓuiderent: q: alias eſſet vti priuilegio ſine cã ⁊ r'lam ꝓ tanto relaxare ſcdm quatuor magiſtros: q̃ dicũt priuilegium impetratũ relaxare iſtũ articulũ. Timet aũt a multis ꝙ ſimiliter ꝑ alia impetranda ꝑuilegia poſſet tota perfectio ordinis in poſterum relaxari. propterea non videtur in conſcientijs ſecurum a regula quaz vouerunt recedere per aliqua priuilegia impetrata. Nec occurrit propter quid priuilegia impetrata circa articulum receptionis et predicatiõis debeant tollerari: niſi q: per illã relaxationẽ nichil carnale aut tempale religioni accreſcit: ſz ſolũ qđ pure ⁊ ſimpliciter ſpũale ẽ. Hec illi. Quibus ꝟbis etiã ſatz oſtendũt ꝙ cũ beato Franciſco futuras tũc relaxatiões ⁊ diſſentiones ordinis ꝑ hmõi impetranda ꝑuilegia ſatis preuiderũt: hijs pro poſſe obſtando / non inaniter / nec ſine cã: ꝓut poſtea rei effect⁹ in ↄtrariũ probauit in ordie ⁊ ꝓbat: aliqbus ĩ pauptate ſctã (etiã cã nõ ſubſiſtẽte legittima) aliqb⁹ vero in miſtroꝝ ſuoꝝ cura ⁊ r'lari obia quã ſpõte ⁊ libere ⁊ ſine adiecta ↄditione abſolute et expſſe deo et btõ Frãciſco vouerũt / per hmõi priuilegia ⁊ ꝓuiſiões relaxatorias ſeipſos (pretextu obſeruãtie ſtrictioris vel alias quõcũq;) relaxantibus: ⁊ incõſutilez xpi ⁊ ordinis tunicaz ſcindentibus: ac per hoc ordinis tanti et aioꝝ fratrum veram vnitatẽ quietẽ pacẽ ⁊ dilectionẽ lamẽtabiliter tollentib⁹: ac pacificã ⁊ verã ipſius reformationẽ alias ↄgrue ⁊ paulatine fiendã ꝑ hec ipedictib⁹ ⁊ retardantibus.

¶ Additiões reſpõſiue ⁊ informatiue circa ſtatũ vicariat⁹ ⁊ ſepatiõis ſiue exẽptiõis ffm de familia ⁊ ꝓuera r'le defẽſiõe ⁊ obſeruãtia cõtra illas ⁊ ſimiles allegationes et exemptiones ſeu regule immutationes

ITem in eodem articulo vbi ↄſequẽter ĩ alio paſſu defẽſor ⁊ actor nr̃ ꝑfat⁹ allegat ⁊ addit de p̃latis alijs a gñali miſtro ꝑ r'laz (vt dicit) nõ hitis nec ordiatꝫ ſicut nec eoꝝ vicarij / dicens tales et eoꝝ electiões vl' iſtitutiões ẽt miſtroꝝ ꝓuicialiũ cuſtodũ ⁊ gardianoꝝ ꝑ r'laz nõ hẽri nec ordiari ⁊c. verũ dicit q̃ ad vicarios modernos ipſoꝝ de familia dũtaxat: quoꝝ vicarij ex r'la nõ hñtur eomõ quo nũc hñtur exẽpti ⁊ ſuos eximẽtes / ab obia regulari ⁊ cura ſuoꝝ miſtroꝝ eoſdẽ inſtituentiũ ⁊ ↄfirmãtiũ etiã r'lam ſeruãtiũ / ⁊ ei⁹ obſeruãtiã verã ꝓ poſſe q̃rentiũ (ſz aliter q̃ dicat regula obiam ipſaz limitantes alterãtes ⁊ relaxantes ⁊ ab eiſdẽ miſtris etiã pro cã neceſſaria deponi vel imitari ĩ meli⁹ nõ valẽtes (ↄtra oẽm rõnẽ talis officij vicariatus hmõi: q: talis ex r'la ipſa nõ hꝫ explicite nec ĩplicite nec ex ipſi⁹ cõſequẽtia: ſz contra eã ⁊ cõtra ei⁹ ꝑfectionem vnitatẽ ⁊ formã: licꝫ alia auctoritate deſuꝑ vtãtur ꝓut plenius infra exponet. Quo vero ad alios ordinarios prelatos q̃ ordine iherarchico ſolũmodo ſũt iſti vcꝫ vnus gñalis miſter in toto ordie ꝓuinciales miſtri in ſinglis ꝓuincijs ⁊ cuſtodes in ſinglis cuſtodijs atq; gardiani ĩ ſinglis ꝯuẽtib⁹ dico ꝙ tales oẽs habent ex r'la explicite vel implicite et eorũ electiones vel inſtitutiones: licet regula ipſa nõ loquat de forma electionis oĩz ſed ſolũmodo ipi⁹ gñalis. Qđ nõ fuit neceſſe: q̃a ꝑ ſupius allegata iura talia acceſſoria ſequũtur naturã ſui ꝑncipalis: ⁊ ad hec ⁊ alia regule obſeruãtiã cõcernẽtia ordinãdã: ordinãtur capl'a gñalia ꝑ r'lam ꝑ q̃ capl'a aut eoꝝ cõmiſſione ⁊ auctoritate ↄformiter ad ipi⁹ r'le intẽtionẽ fiũt ↄſtitutiões et ſtatuta de talibus expreſſius ordinantia. Explicite namq; regula exprimit generalez ⁊ prouinciales miſtros et cuſtodes: implicite vero gardianos: qui nomine cuſtodũ ⁊ aliqñ miniſtrorũ qñq; accipiuntur iuxta regule expoſitores. Et ꝙ ita ſit ſatis probatur tã ex ordinis apprabata cõſuetudine ꝑ btm̃ Frã. ⁊ ſuos a principio ordinis incepte et vſq; in pñs cõtinuate de hmõi gardianis locorum ſingulorum habendis: q̃ per verba ipſius ſanctiſſimi patris nr̃i Franciſci in ſuo teſtamento ſic dicentis. Et omẽs alij fratres teneantur obedire gardianis ſuis ⁊c. Vicarij autem dictorum r'larũ ordinis p̃latorum et eorũ comiſſarij non exempti nec ſeparati ab eorum obediẽtia regimine et cura / et qui pro voto prelatorum inſtituuntur ⁊ reuocantur (licet non ſint de ordine iherarchico r'larũ ordinis p̃latoꝝ nec explicite habeantur ex regula: implicite tamen et ex neceſſaria eius conſequentia habẽtur: (prout et beatus Franciſcus habuiſſe ſepius narratur et probatur) ſeruata regule integritate et forma.

Item in eodem articulo vbi conſeqnẽter adducit ſanctum Bernardinum vicarium generalem et alios miraculis coruſcantes ſic vixiſſe ſupponẽdo ipſos vicarios more ſuorum a regulari obedientia et cura miniſtrorũ exẽptos fuiſſe.

Reſpōdetur breuiter ⁊ primis ꝙ lꝫ nō negetur multos eoꝝ (ſubſiſtētibus forſan aliq̄n in aliquibus ꝓuincijs cauſis legitimis ſuarū ꝓuiſionū ſeu diſpēſationū vl' eas realiter ſubſiſtere credēdo ⁊ putādo) ſic viuētes licite ⁊ ſctē viuere potuiſſe/ etiā miraculis choruſcando ⁊ adhuc de pn̄ti taliter excuſari ⁊ viuere licite poſſe obſequiū deo ⁊ btō Frāciſco gratū in hn̄s/ ⁊ hec defēdēdo ſe preſtare putātes ⁊ ignorātia nō affectata nec craſſa nec ſupina nec iuris ſed facti ⁊ inuīcibili in hn̄s laborātes: tamē (ad eam tūc que ſūt ignorātie facti quo ad hec dūtaxat reſpōdēdo) dico ꝙ aſſerere sctm̄ Bernardinū aliq̄n ſic vixiſſe ⁊ vicariatus officiū ſub hm̄ōi exēptionibus vel ꝓuiſionibus aliq̄n ſuſcepiſſe (ꝓut iſte ⁊ actor minoritice ⁊ multi aliq̄ pr̄es et fr̄es de familia ipſa male informati aſſerere videntur) falſū eſt. Nam lꝫ aliq̄n fuerit vicarius generalis fratrū vltramontanoꝝ tūc de obediētia ⁊ obſeruātia regulari familie vltramōtane/ nōdū tūc exempte. Hoc tn̄ ſēꝑ fuit immediate ſub regimine ⁊ cura generalis miniſtri magiſtri Anthonij de ruſcombus ⁊ ꝓuincialiū miniſtroꝝ iuxta regule formā: ſine quacūꝙ exemptione vel ꝓuiſione deſuper. Probatur apertiſſime tū ꝙ vltramōtani de familia nūꝙ receperunt nec de preſenti recipiūt decreta ꝯſtancieñ. ⁊ baſilieñ. eximētia ab obediētia regulari ꝓuincialiū miniſtroꝝ ⁊ cuſtodū: ſꝫ ſolūmodo receperūt ⁊ recipiūt eugenianā illā que data fuit duobus annis ⁊ vltra ꝑ poſt mortē ipſius ſcti vt patet per datā ipſius eugeniane qua ſolūmodo vtuntur: tū etiam per quādā bullam Eugenij. iiij. conformiter ad decretum ꝯſtancieñ. eximentem citramontanos ab obedientia regulari miniſtroꝝ ⁊ prohibentē vltramōtanos eximi poſſe ab ea que incipit. Ille potiſſimū. Quā habes ſupra. ꝫ parte tra. i. Fo. 35. tū etiā ꝑ reuocatiōes decreti cōſtācieñ. ⁊ aliarū quarūcūꝙ exēptionū ad inſtātiā ipſoꝝ vltramontanoꝝ pluries facte ⁊ cōfirmate: tū etiā ꝑ relatiōes fidedignas antiquoꝝ ⁊ notabiliū patrū ſociorum ipſius ſcti Bernardini: ⁊ alioꝝ q̄ cū eo conuerſati ſunt et cū eo vixerunt ⁊ nos atꝙ cōuentus noſtros in ſtricta obſeruātia regulari ſub obedientia ⁊ cura miniſtroꝝ ān reformatiōes in officio vicariat' miſtri ꝓuincialis (ſponte ⁊ libere ⁊ ſine ꝓuiſione vl' exēptiōe inſtituētis iuxta modū ꝑ ſanctū bernardinū patrē noſtrū ſeruatū ſucceſſiue reperūt: ⁊ nos ad exemplū dicti patris noſtri ſāc ti bernardini ad eandē obedientiā ⁊ curā miniſtroꝝ firmiter tenendā ſepi' anima uerūt ⁊ induxerūt: narrādo multociēs qualiter idē ſāctus ipſā exēptionē (iā tempore ſuo in partibus citramōtanis dūtaxat inchoatā) ſemꝑ exoſā habuerit ⁊ aliq̄n taliū impetratores acriter redarguerit: dicens eos ſciſma in ordine tanto gratis poſuiſſe Qui ⁊ ſuos vltramōtanos nullatenus vita ſua comite eximi ꝑmiſit: ſꝫ in obediētia r'e ti viuendo ⁊ ad capl'a cōuentualiū hūiliter iuxta regule formā cōueniendo ⁊ ꝓ̄ viſiꝙ ⁊ electionibus talibꝫ licitis aſſiſtēdo ꝑ oīa parebat: ſeipſū ⁊ ſuos locꝫ ⁊ regulari vita ac ſtrictiori r'e obſeruātia: ⁊ nō obīa ⁊ cura miniſtroꝝ a deformatis ſolū: iuxta r'e intētiōe ꝯgrue ſeparādo. Cuius ritū ⁊ exēplū ſupradicti pr̄es noſtri ⁊ ſui ſequaces in diuerſis orbis ꝓuincijs Ac pr̄es ⁊ fr̄es de amadeis in partib' vltramōtanis hucuſꝙ tenuerūt firmiter ⁊ tenent in prouincijs Saxonie hūgarie ſancti Bonauēture Frācie Turonie Colonie Aqtanie ⁊ ſcti ludouici Ac pr̄es et ⁊ fr̄es de amadeis i ꝑtib' vltramōtanis vt ꝑꝫ. Et q̄ iā paulatine multiplicādo plures miſtros de ſuis tā ſuꝑ ſuos q̄ ſuꝑ reliquos cōuētuales nōdū reformatos i dictis ꝓuincijs habere meruerūt q̄ ſine ſuoꝝ obſeruātiū ⁊ reformatoꝝ i debita mixtiōe etiā cum gr̄a ipoꝝ ꝯuētualiū ꝯuētus eoꝝ pacifice ⁊ paulatine ad verū reformāt: ⁊ ex eiſdē pr̄ibus ꝯuētualib' ſpōte ad verū reformatis et verā reformationē ardēti' ⁊ feruentius q̄rētibus ꝓ poſſe i du cētib' n̄ſerū ſuū quotidie augent: obedientie ſancte perſeuerātia ꝓmerente vt patet. ¶ Plura alia notabilia ad hec de dicta obedientia ſancti bernardini ſepius narrauerunt dicti noſtri patres eius ſocij/ que nunc breuitatis cauſa pertranſeo: et quia hoc ipſum ſufficienter ⁊ etiā apte demonſtrāt ⁊ probāt ſupraſcripte declarationes ipſius ſacti de obedientia euangelica precipue minoꝝ: quas ꝓpria manu ipſius ſcti ſcriptas vidi ⁊ tenui ad litteram vt ſupra deſcriptas. Nam non aliter vixit q̄ viuere ſic autentice docuit ⁊ (neceſſario viuendum eſſe in ordine) tam multipliciter probauit ⁊ declarauit. Et ergo illi ſunt de obſeruantia et familia ſancti Bernardini ymo et precipue ſanctiſſimi patris noſtri Frāciſci merito dicendi: qui ipſorum exemplo veram regule obedientiam et obſeruantiam quā illi tenuerunt ⁊ docuerūt ſine diſpēſationib' vl' priuilegijs aut prouiſionibus vel alterationibus ſeruant etiā nō alij exempti vel diſpenſati: licet de nomine nullatenus ſit curandum ſed de re ipſa tantum.

Similiter etiā venera-
bilis sctūs ille pr̄ fr̄ iohānes de capistrano
sibi allegatus/ꝗ ⁊ familiam vltramōtanā in
officio vicariatꝰ gn̄alis ministri ad istar sctī
bernardini aliq̄n rexit/nūꝗ̄ a rl̄ari obia et
cura mistroꝝ fuit vicariꝰ exēptus sub decre
to ꝯstanciensi nec sub eugeniana qui ymo
ī caplo gn̄ali assisij celebrato Anno. M.cccc
xxx. ꝑ dn̄z iohānē cardinalē legatū et ꝯmis
sariū dn̄i martini pape q̄nti cū expssa facul
tate reuocādi decretū ipm ꝗ ad hmōi oble
et cure mistroꝝ exēptionē. Pōtificatꝰ ipiꝰ.
āno. xiij. vocatꝫ etiā et p̄ntibꝰ ac ꝯsentiētibꝰ
vocalibꝰ et vicarijs prm hmōi familie ipz
decretū penitꝰ reuocari ꝓ. ij. vice ꝓcurauit
ꝗ ad hmōi exēptionē Et hoc ꝑ statuta marti
niana ab ipo de capistrano ꝓ ordis refor
matiōe et vniōe ꝓcurata ⁊ ꝑ eūdē de capi
strano tunc ī dicto caplo gn̄ali de mādato
dicti dn̄i legati publice lecta ⁊ publicata ꝓ-
ut lr̄e autētice desuꝑ tūc ꝯfecte ꝓbāt. Que
q̄dē statuta dicti vltramontani de familia
adhuc de p̄nti seruāt: paucis exceptꝫ Que
q̄dē reuocatio. ij. acceptata fuit ꝯtinuata in
toto ordie ēt ab ipis de familia atꝗ̄ s̄uata
saltē vsꝗ̄ ad aliū decretū basilieñse vl̄ euge
nianā exēptionē āpliorē Qd̄ q̄dē d̄cretū ba
silieñ. vna cū dicto d̄creto ꝯstācieñ ⁊ dicta eu
geniana iteꝝ ꝑ calixtū. iij. reuocata fūt ⁊ cō
traria ordiata: ꝯsētiētibꝰ ⁊ ꝑ ꝑl̄es ānos ac-
ceptātibꝰ ipis pr̄ibꝰ de familia tā citramōta
nis q̄ vltramōtanis: ⁊ vt p̄us ad capl̄a ꝯuē
tualia siue mistroꝝ ꝯueniētibꝰ toto t̄p̄e vite
dicti calixti. iij.

¶ Insuper nec ipse pater d̄tūs Johannes
de capistrano fuit vicariꝰ exēptꝰ s̄b eugenia
na exēptoria quā nūc tenēt ipi pr̄es d̄ fami
lia: nā lꝫ narret ī p̄ncipio dicte eugeniane
fuisse istitutꝰ vicariꝰ gn̄al̄ mistri mgr̄i ātho
nij d̄ ruscōibꝰ suasiōe ipiꝰ eugenij. 4. ⁊ nōnul
las ꝯfirmatiōes habuerit ab ipo euge. 4. tn̄
ꝑ eas nūꝗ̄ q̄siuit nec habuit aliquā exēptio
nē a rl̄ari obia ⁊ cura mistroꝝ nec sibi ꝯces
sa fuit: vt pꝫ sane itelligēti dictas lr̄as apl̄i
cas ipiꝰ euge. 4. nā ⁊ dicta eugeniana exē-
ptoria solūmō ꝯcludit ꝓ citramōtanis. Et
p̄mꝰ vicariꝰ citramōtanus exēptꝰ s̄b eugenia
na ī ꝑ ꝯtra formā d̄creti ꝯstācieñ: ⁊ rl̄e fuit
fr̄ nicolaꝰ d̄ mauberto ꝗ ab ātiq̄s fide dignis
narrat̄ d̄ hoc ī morte penituisse ⁊ ꝯsciaꝫ fe-
cisse ⁊ eidē renūciasse Aliꝰ v̄o p̄mꝰ vicariꝰ exē
ptꝰ ī pr̄ibꝰ vltramōtanis fuit imediatꝰ succes
sor dicti pr̄is d̄ capistrano vocatꝰ fr̄ iacobꝰ d̄
p̄mardijs vt pꝫ ꝑ bullā miorē ipiꝰ eugenij. 4
paulopost istā quā nūc tenēt datā ꝗ tn̄ cito
ꝑ nicolaū. 5. ⁊ calixtū. 3. reuocata fuit nec vnꝗ̄
r̄posita sꝫ solū alia eugeniana quā nūc tenēt
q̄ solū ꝑ Piū. 3. reposita fuit ⁊ reualidata ⁊
nō alia vltramōtanoꝝ. vt pꝫ ꝑ tenorē ipiꝰ
piane Dictꝰ aūt venerabil̄ pr̄ vicariꝰ gn̄al̄
fr̄ iacobꝰ d̄ p̄mardijs vl̄ d̄ zongelis sibi po-
stea ꝯsciaꝫ fecit d̄ sollicitatiōe ⁊ ꝓcuratiōe
dicte eugeniane quā gessit ī ipiꝰ ipetratiōe
⁊ reuerēdissimi dn̄i cardiales tūc exn̄tes di
ꝑrūt se nō recordari ꝯsuluisse pape ꝯstitu-
tionē dicte bulle: ꝓut expsse narrat dn̄s an
dreas brabātia siculꝰ vtriusꝗ̄ iurꝫ monar-
cha/ꝗ tūc t̄p̄is fuit: ⁊ t̄p̄e calixti. iij. tractatū
solēpnē suꝑ hijs edidit ꝓbādo et oñdendo
mltis etiā alijs rationibus ⁊ iuribꝰ nulleita
tē ⁊ isufficiētiam dicte eugeniane exēptiōis
vbi ēt dicit ꝙ dictꝰ dn̄s eugeniꝰ. 4. noluit eā
publicari ī vita sua/ꝗ tn̄ postea nō diu vixit
nā. xvi. āno sui pōtificatꝰ (eo ꝑ ꝯsiliū basilieñ
se deposito ⁊ papa felice ab eodē ꝯsilio istī-
tuto ⁊ ī ꝑtibꝰ citramōtanis regnāte dictaꝫ
bullā dedit Citramōtani aūt tenēt ꝯsiliū ba
silieñse legittimū fuisse et ꝑ ꝯseq̄ns acta ipiꝰ
eugenij d̄positi nl̄la fuisse: ꝓut etiā actor āti
minorice vcꝫ magr̄ petrꝰ de cruce hyspanꝰ
ip̄robādo minoricā ⁊ q̄sdā aptissimos ipiꝰ
errores clariꝰ hec ⁊ alia mlta suꝑ hijs d̄mō
strat ⁊ ꝓbat: plixū ēt satꝫ tractatū doctissi-
me ⁊ elegātissime ꝯficiēs Ex quibus oībus
⁊ alijs q̄ ad p̄ns cā breuitatꝫ obmitto satꝫ ꝑi
culosa dubia ⁊ icerta reddit̄ dicta eugenia
na: q̄cq̄d alias suꝑ hijs ⁊ ꝓ ea scripserit pr̄ il
le venerabil̄ fr̄ ludouicꝰ de la tur vicariꝰ gn̄al̄
vltramōtanis d̄ familia hmōi: pl̄a ip̄tinēter
⁊ fal se supponēdo ⁊ ex hijs ꝯseq̄nter falsa
ꝯcludēdo male īformatꝰ: ⁊ alios suos exami
natores male īformādo ꝓut facile eēt oñde
re ⁊ ꝓbare Uerū qꝛ ad p̄ns suꝑ hijs nō agitꝰ
et ista: ꝓlixiori idigerēt discussione ideo ad
presens hec pauca sufficiāt p̄dictis ꝑ hunc
venerabilē pr̄em defēsorē allegatis respō-
dēdo: ⁊ oñdēdo qualiter p̄imus vicarius vl
tramōtanus vel sctūs exēptus non fuit san
ctus bernardinꝰ nec dictus beatꝰ Jo. de ca
pistrano qui nunꝗ̄ ipsum vicariatus offi-
cium cum tali exemptione vel forma regu
le contraria habuerunt: sꝫ successor ipsius
de capistrano frater iacobus prefatus: qui
primus fuit vicarius exēptus: vt luce cla-
rius patet non solū ꝑ predicta sꝫ etiā ꝑ re-
lata fr̄atorū fide dignoꝝ prm antiquoꝝ so
cioꝝ ipoꝝ sctōꝝ ꝗ nos diutiꝰ rexerūt et ad
ordinē receperūt ⁊ ꝗ hec ⁊ alia mlta suꝑ hijs
sepius retulerunt Ex q̄bus satis pꝫ ꝙ dictꝰ
actor siue defēsor ⁊ sui suꝑ hijs fuerūt ⁊ sūt
male īfoȓati: asserētes publice v̄bo ⁊ scripto

dictos ſanctos fuiſſe eorum vicarios ⁊ pre=
latos etiam a regulari obediētia ⁊ cura mi
niſtroꝝ exēptos vel ſeꝑatos qđ oīno falſū ē
quo ad exemptionē huiuſmodi:ꝗ alias an
te dictam eugenianam exēptionem fuerint
ſponte a generali miniſtro iuxta regule in=
tentionem ⁊ formam inſtituti ⁊ pro voto ip
ſius generalis depoſiti ⁊ repoſiti generales
vicarij:ſeipſos ⁊ ſuos ſubditos ſemper ſub
regulari obedientia ⁊ cura miniſtroꝝ cōti=
nentes:⁊ ad eoꝝ capitula generalia ⁊ pro=
uincialia (ꝓut a principio ordinis vſqꝫ tunc
cōtinuatū fuerat) ꝯueniētes voces actiuas
et paſſiuas in eorū electionibus ſꝑ hñtes et
ſic viuentes:prout (vſqꝫ in preſēs obſeruā=
tes illi ex eis qui exemplo dictoꝝ ſuoꝝ pa=
trum ſanctoꝝ Bernardini ⁊ de capiſtrano ⁊
alioꝝ anteceſſoꝝ olim ordis ſanctoꝝ a regu
lari obediētia ⁊ cura miniſtrorum hmōi nū
ꝗ̄ eximi voluerunt) viuunt ⁊ obſeruant per
oīa/ vt patet in diuerſis orbis ꝓuincijs:ſuffi
cientiam regule ⁊ ipſius prouiſionum con=
tra quoſcūqꝫ relaxatos prelatos ſine exem=
ptorijs ⁊ relaxatorijs aut ſeparatorijs pro=
uiſionibꝰ ꝑ hec de facto oñdētes ⁊ ꝓbātes.

Conſequenter in eodem articu lo vbi (ad predi=
cta per ipſum allegata amplius ꝯfirmāda)
adducit declarationes dñi pape Nicolai.3.
ad dominum papam Pium in quadā con=
ſtitutione que incipit. Circa regularis ob=
ſeruātie fratres Reſpōdetur breuiter:pri=
mo quoad declarationē dicti dñi Nicolai.3
ꝙ licet ab ipſo actore ꝯgruenter in alijs pre
cedentibus allegata fuerit:tñ (quoad hec
preſertim quoad vicariatꝰ ipſoꝝ formam ⁊
modum modernum atqꝫ huiuſmodi exem=
ptiones ipſoꝝ) nichil expreſſe ponit:qꝛ tunc
temporis de his in ordine nulla vnqꝫ̄ men
tio facta fuerat nec vltra centum ⁊ viginti
annos poſt dictam declarationem datam
facta fuit. Nam dicta declaratio data fuit
Anno domini. M.cc.lxxix. decretum vero
conſtancienſe Anno domini. M.cccc.xiiij.
Eugeniana vero. M.cccc.xlvi. Ex quo cla=
rius oſtenditur ꝙ nec tunc nec longe poſt
fuerunt ipſi de familia et tales eorum vi=
carij ab obedientia regulari et cura mini=
ſtrorum ſeparati vel exempti. Dicta etiā
declaratio domini Nicolai tercij ⁊ declara
tio domini Clementis quinti declarant et
decernunt talia ex regula ſub obligatiōis
vinculo ꝓhibita eſſe; ponentes et declarā
tes regularem obedientiam et curam mi=
niſtrorum cum ceteris obligatorijs eſſe ob
ligatoriam:quam tamen (obſtantibus ſuiſ
prouiſionibus et priuilegijs deſuper) ⁊ hu
iuſmodi exemptionibus non ſeruant nunc
vt patet.

Quo vero ad dictam aliam declarationem domini pape Pij ſe=
cundi que incipit. Circa regularis. ⁊c. ꝑ ip=
ſum adductam: que dicit eorum vicarios
eſſe miniſtros ſolo nomine differentes ⁊ ta
les quales beatus Franciſcus intendebat
⁊c. prout ſimiliter actor minorice ⁊ nonnul
li alij defenſores familie allegant. Reſpon
detur ꝙ q̄uis ad hec in contrarium multa
rite adduci poſſent tamen breuiter: pauca
que ſufficere videntur ad preſens adduco:
et dico imprimis:ꝙ iſtud eſt contra inten=
tionem et formam tante regule noſtre:que
vult et mandat vnum generalem miniſtrū
totius fraternitatis iſtius in toto ordine ⁊
ſingulos nō plures prouinciales miniſtros
in qualibet prouintia haberi. Nam mon=
ſtruoſum nimis eſt plura capita in eodem
corpore habere: quod etiam ordo tantus
tanqꝫ̄ vnitatis et pacis eius deſtructiuū
nullomodo acceptare debet nec acceptat
ſed abhorret. Nam ⁊ natura abhorret in
naturali corpore tantam monſtruoſita=
tem vt puta corpus cum duobus capiti=
bus: vt patet ex ariſtotele in.ij. phiſicorum
et.xij. methaphiſice. Pluralitas principa=
tuū mala vnus ergo archos.i. pꝛinceps Ad
hoc etiam hieronymus ad ruſticum mona
chum ⁊ habetur.vij.q.j c. In apibus. Prin
ceps vnus eſt/ grues ſequūtur vnam ⁊ ro=
ma condita duos reges ſimul habere non
potuit. Et ſequitur. Singuli eccleſiarū epi
ſcopi et omnis eccleſiaſticus ordo ſuis re=
ctoribus regatur Igitur cum ordo tantus
ex regula beato Franciſco diuinitus inſpi
rata ⁊ taliter approbata ſuo vnico rectore
generali miniſtro (primo eius prelato) regi
et gubernari debeat: ⁊ ſingule prouincie
vno miniſtro:non duobus aut tribus regi
debent: niſi libere et regulariter interdū
ab eiſdem ſubſtitutis et commiſſis et pro
voto iuxta regule intentionem et formam
pro meliori libere mutandis et abſoluen=
dis. Quod etiam papa bene informatꝰ nō
ſubſiſtente cauſa nullatenus (in dāpnum ⁊
ruinam tanti ordinis) intendit ſicut nec de
bet. Item iſtud eſt formaliter et expreſ=
ſe contra intentionem et formam eoꝝ de
creti conſtancieñ et eugeniane prouiſionis
et aliam eiuſdem Pij.ij. dictam eugenianā
confirmantem et ſuarum prouiſionū que
volunt eorum prelatos eſſe vicarios mini=

ſtroꝝ re ⁊ noīe maxime ſi a miniſtris cōfir
menť ⁊ etiā volūt eiſdem miniſtris ꝓ vica
rĳs cōfirmādis preſentari nō ꝓ miniſteri:
atu ſed ꝓ talibus iuſtitui vicarĳs cōfirma:
ri ⁊ recipi: ꝓut de facto cōfirmātur a miſtr̄ȝ
⁊ recipiunť atq̄ acceptanť ab ipſis ᵭ fami
lia ⁊ ꝓ talibus ſe gerūt in ſuis patētibꝰ lit
teris ⁊ actibus vt ptȝ: lȝ alias cōtra rl̄e for:
mā ⁊ cōtra omnē vicariatus rationē a ſuis
prelatis inſtituētibus (etiā ꝓ cauſa neceſ:
ſaria) nō poſſint deponi nec aliȷ̄ (etiā melio
res) loco eorum inſtitui ⁊ qᵭ magis eſt ſe ⁊
ſuos a regulari obedientia et cura ipſiꝰ in
ſtituentis eximāt. ¶ Item ſi iſtud de mini
ſteriatu acceptauerint ⁊ teneāt: eo ip̄o tali
actu cōtrario dictis ſuis decretis ⁊ ꝓuiſiōi
bus (q̄ per modū concesſionis et diſpenſa:
tionis non obligationis date fuiſſe et apl̄i
ca auc̄te pluries declarātur: ⁊ q̄ eodē modo
quo date ſunt aliter q̄ꝫ per modū diſpenſa:
tionis ⁊ cōceſſionis ⁊ non obligationis dari
non potuerunt nec poſſunt vt alibi ꝓlixius
declaratū eſſe ꝯſtat ⁊ plenius infra oñdeť)
de facto renūciāt. Nā cauetur in iure exp̄ſ
ſe q̄ vnico actu ꝯtrario directe ſi fiat ab his
qui poteſtatē habēt renūciādi priuilegio.
ipſū priuilegiū amittiť vt ptȝ extra de con
ſti. c. Cū acceſſiſſent. Quibus tñ etiā ꝑ alia
vcȝ per bullas cōcordie ab eiſdē ſollicita:
tas ⁊ acceptatas ac ſeruatas iterū ꝑ alios
actus cōtrarios inibi expreſſos ip̄o iure ꝓ:
uantur multipliciter ſm̄ iuriſperitoꝝ opi:
niones: adeo q̄ poſt hec talibus vti ſine no
ua conceſſione ⁊ contrarioꝝ reuocatiōe: eſt
eiſdē abuti. Que tamen contraria per pa:
ctum inita non reuocantur ſine parte
¶ Itē ſi ſint veri miniſtri ſolo noīe differē:
tes ⁊ tales quales intēdebat btūs Frā. te:
nētur ex regula ad ca. gn̄alis miniſtri ⁊ to
cius ordͦ cū ſuis vocalibus cuſtodibus cu:
ſtodū ꝯuenire ⁊ gn̄alē miniſtrū inſufficien
tē deponere q̄ꝫtū in ſe eſt ⁊ ſufficientē eligē
q̄ tamen nō faciūt: obſtātibus ſuis decretiſ
⁊ prouiſionibus: q̄bus magis inniti volūt.
Quapropter dicere q̄ ſint veri miniſtri ſo:
lo noīe differentes ⁊ tales quales intende
bat beatus Frā. regulam condens: ⁊ q̄ p̄re
dicta ⁊ alia multa ad officiū miniſteriatus
ex regula ſpectātia non faciāt nec ſeruent
implicat contradictionē multipliciter. Nā
clarū eſt ⁊ manifeſtū q̄ ipſi ex officio ſuo re
gularibus iuribus miniſtrorum non gau:
dent nec auctoritatem ordinariam ſed de:
legatam ſolummodo maxime quādo a mi
niſtris inſtituūť ⁊ cōfirmanť ꝑhñt: ⁊ recipiūt
⁊ cetera oīa q̄ ſpectāt ad officia miſteriatus

ex cōmiſſiōe ⁊ gr̄a vel ꝑuilegio nō tā q̄ꝫ mini
ſtri ordinarĳ ſȝ tā q̄ꝫ miſtroꝝ vicarĳ recipi:
unt vt ptȝ. ¶ Itē dicta plana data fuit ad
tēpus quouſq̄ ap̄lica ſedes aliū alio reſpe
ctu ordīare ſtatueret: ⁊ ꝯſtat ꝯtraria ordīa:
ta ⁊ ſtatuta poſtea mlͭipl̄r fuiſſe ⁊ reuocata
ac viribꝰ vacuata eē etiā ꝑ alexā. vi. pꝰ quā
dā ipſiꝰ ꝯfirmationē ⁊ ꝑ. S. d. n. iuliū. 2. tā ꝑ
breue capl̄i gn̄aliſſimi ꝯtraria ſtatuēs q̄ꝫ ꝑ
alias exp̄ſſiores declaratiōes Ideoq̄ licet
plura alia ad huiꝰ inſufficiētiā adduci poſ
ſent: tñ q̄ hec ſufficere debēt. cā breuitatis
ꝑtranſeo: ⁊ q̄ etiā ab ipſis p̄ribus ⁊ fratri
bus de familia non ſeruatur vt ptȝ.

Oſtmodū autē

in eodē articl̄o actor ⁊ defen
ſor ꝑfatus ꝯſeq̄nter oīa ꝯclu:
dēdo q̄ ibi dixit circa prealle
gatas ⁊ ſil̄es rl̄e variatiōes ⁊
diſpēſatiōes aut ꝓuiſiōes ſup rl̄am addit ⁊
dī q̄ q̄cūq̄ ſūt iſtituta ⁊ ordīata ꝑ eccl̄iā in
ſpū ſctō ꝯgregatā vel ꝑ. S. d. n. ſūmū pōtifi
cē ipſa ſūt de mēte ⁊ volūtate ſcti Frā. q̄ (in:
quit) vult vt obediāt dn̄o pape cui id ꝓmi:
ſerūt ⁊c. aduertendū erit imp̄mis q̄ q̄uis
mlͭta ibi eſſēt dicēda ꝓ clariori itelligētia ᵭ
obia ſctiſſimi dn̄i nr̄i pape ꝑ rl̄aȝ nr̄am in:
dicta ⁊ differētia iter ipſiꝰ obiam ex regl̄a
indictā ⁊ ipſiꝰ diſpēſatiōes ſeu relaxatiōes
(quas multi moderni nr̄i ꝑtextu obediētie
h̄mōi male accepte colorāt) ⁊ (diſpēſationi
bus ipetratis vel receptis vtēdo) obiam re
gule eſſe falſo ſimulāt vel ꝑdicāt ⁊ allegant
tñ ad breuē ⁊ ſufficiētē huiꝰ declarationē et
intelligētiā aliquas erūt declarāda de diſpē
ſatiōe voti ſolēpnis ⁊ eiꝰ obligatiōe ⁊ ꝑcipue
de obligatiōe rl̄e ⁊ ꝓfeſſoꝝ eiꝰ ꝓpter votuȝ
⁊ cōſeq̄nter de differentiis ⁊ qualitate h̄mōi
diſpēſationū reſpectu obie dn̄i pape i tali:
bus q̄bus aptius cognoſci ⁊ intelligi pote:
rit qualiter multi moderni in his equocāt
⁊ errāt ⁊ ipſius obie falſo pretextu talibus
abutēdo regulā ⁊ ꝓfeſſionē ſuā ⁊ ſtatū ſuuȝ
relaxāt ⁊ gratis confundunt ⁊ perturbant.

¶ Circa quod imprimis aduer
tēdū erit q̄ licet
a nōnullis diſpēſatio accipiať dupl̄r. Uno
mō inq̄ꝫtū eſt iuris relaxatio ⁊ papa ſ̄ȝ eos
poſſit in voto diſpenſare: etiaȝ ſecundū q̄
diſpēſatio eſt iuris relaxatio eo q̄ eius au
ctoritas vt dicūt eſt ꝯtra obligationē voti
rōnē huiꝰ aſſignādo q̄ papa eſt imediatus
oīu q̄ ꝑlatꝰ ⁊ ad ipſū ſpectat oīm ordinatio
maxie q̄ꝫtū ad ea q̄ ſūt ſupererogatiōis ⁊ ex
eo q̄ oīm volūtates: eiꝰ ſubſūt auctoritati ⁊

diſpoſitioni et ſignãter volũtates oĩm hui⁹
ordinis profeſſoꝝ q̃ etiã ex regula ſua ⁊ or=
dinis ſtatutis debẽt humilẽ obedientiã et
reuerentiã dño pape ⁊ ſãcte ſedi aplice ex=
hibere ⁊ pedibus eiuſdẽ ſubeſſe. Addẽtes
aliqui et allegãtes atq͂ dicentes ꝙ ille põt
oẽm perfectionis ſtatũ mutare diſpẽſãdo:
q̃ põt in omni voto etiã ſolẽpni diſpẽſare: ⁊
ꝙ clarũ eſt ꝙ oẽs q̃ in corpore xp̃i miſtico ec
cleſie ſũt cõparant ad papã ſicut filij ad pa
trẽ: et ad patrẽ quidẽ non corporũ tm̃ ymo
et animarũ. Conſtat aũt ꝙ pr̃es vota filioꝝ
exiſtentiũ ſub coꝝ cura ⁊ ptãte mutare pñe
ſicut ptꝫ numeri. 30. ergo (vt inferũt) multo
magis papa poterit vota oĩm fideliũ de ec
cleſia (cuius cura ſibi a deo cõmiſſa eſt) ad
votũ mutare ⁊ diſpẽſare. Et propterea (vt
cõſequẽter īferũt) nullũ votũ aliter dꝫ emit
ti a quolꝫ xp̃iano nec emittit̃ maxime quo
ad huius regule ꝓfeſſores niſi cũ hac ꝯdi=
tione ſuppoſita ⁊ ſubintellecta vcꝫ ꝙ tunc
credat̃ irritũ cũ dñs papa de vouẽte aliud
duxerit diſponẽdũ. Addẽtes ꝙ iõ null⁹ ob=
ligatur ad votũ adimplẽdũ cũ papa aliter
diſponit: ⁊ ꝙ etiã ſi vouẽs nõ apponat illaꝫ
conditionẽ: tamen nõ põt eã excludere: ⁊ ꝙ
ideo ĩ omni voto ſolẽpni põt ad votũ diſpẽ
ſare et ꝯtraria precipere: ⁊ ab oĩ tali obli=
gatiõe abſoluere: maxime huius r̃le ꝓfeſſo
res / taliter (etiã ex r̃la ipſa) eidẽ ſubiectos:
ymo et ad nutũ ſuũ cõtraria coꝝ voto ⁊ r̃le
ꝑcipere ⁊ ſtatuere. Cui ꝑcepto obediendo
ff̃es (vt dicũt) obediũt regule ſue q̃ ſubmit=
tit eos obediẽtie dñi noſtri pape ⁊ ſãcte ec
cleſie Ro. etiã ſi cõtraria illa ſint mĩoris ꝑ=
fectionis aut ĩ aliquo relaxãtia: q͂ ⁊ vt dicũt
ꝑ talẽ obſam pape ſupplẽtur. Et ĩſup ꝙ in
vouẽte ⁊ ꝓfitẽte r̃laꝫ iſtã vł ẽt aliã: vł q̃ocũ
q͂ votũ emittẽte nõ eſt ibi obligatio abſo=
luta ſed cõditionata ⁊ ꝙ ideo papa diſpen
ſare põt cũ poſſit illã cõditionẽ infrĩgere ſi
ſibi aliud de vouẽte placeat diſponere ma=
xime in hoc ordine. Et vlteri⁹ ꝙ tã͂ prim⁹
et principalis ordinis huius prelatus ex
r̃la (vt dicũt) datus põt etiã auctẽ r̃le tolle=
re vel limitare ꝓ voto regularẽ iuriſdictio=
nẽ ⁊ precipiẽdi vel ordinãdi facultatẽ alio=
rũ ſibi inferioꝝ regule prelatoꝝ vcꝫ gñia=
lis et prouincialiũ miniſtroꝝ cuſtodũ ⁊ gar
dianoꝝ vel ad alios trãſferre. Ex q̃b⁹ etiã
cõſeq̃nter inferũt ꝙ ex eo ꝙ placuit Sctiſſi
mo dño nr̃o pape ⁊ ſãcte ſedi aplice ⁊ ordi=
nauit ac precepit etiã ꝓprio motu vł alias
q̃locũq͂ ꝑ decretũ ꝯſtãcieñ ꝑ eugenianã et
pianã ꝑ breue dictũ breue capli gñaliſſimi
⁊ alias ꝓuiſiões vel lr̃as aplicas vt talr̃ re
gl'aris facultas orđ miſtroꝝ ⁊ platoꝝ limite
tur: vel tollat̃ aut trãſferat̃ ⁊ ipſi de familia
ab obediẽtia r̃lari miniſtroꝝ ⁊ cuſtodũ ta=
liter eximãtur ⁊ ſeparẽtur. ⁊ alijs eiuſđ orđ
⁊ familie ſue ꝑlatis ſub noĩe vicariat⁹ eiſdẽ
datis ꝑ oĩa ſubijciãtur ⁊ eiſdem tã͂ veris
ſuis miniſtris obediãt in oĩbus q̃ nõ ſũt cõ
traria aĩe ⁊ r̃le ſue hoc licite ſeruata r̃le in=
tentiõe facere potuerũt ⁊ debuerũt. Allegã
tes etiã ꝙ ſicut ſine ſãcta ſede aplica nl'la
r̃la ſeu modus religioſe viuẽdi recte īſtitui
tur: aut declarat̃ neq͂ interꝑtari põt: ita in
ei⁹ arbitrio eſt ⁊ inſtitutas ſi velit ĩ meli⁹ cõ
mutare / et prout viuẽtiũ in eis ſtatũ ſaluti
nouerit cõducere. ⁊ ſuo arbitrio ordinatio=
nes nouas et determinatiões in ꝯtrariũ in
ſtituere ⁊ p̃latoꝝ denoĩatiões vel vocabu
la imutare alfare et īterꝑtari aut alios ꝑ=
latos addere ⁊c. Cõcludẽtes ex his ꝙ iõ ta
libus ꝓuiſionibus ſic deſuꝑ vtẽdo et in his
obediẽdo dño nr̃o pape et ſãcte eccl'ie rõa=
ne ſatiſfaciũt r̃le et voto ac ꝓfeſſiõi ſue. Nec
ꝓpterea poſſũt dici relaxati aut in ea diſpẽ
ſati ſiue exẽpti vel cõmutati ex ꝙ licite ⁊ ſã
cte et ſcđm verum intellectũ regule et verã ĩ=
tentionem beatiſſimi patris noſtri Frã. vi
uunt ⁊c. Nichilominus tamen conſtat ſane
intelligentibus et doctis atq͂ deum timẽti
bus et veram noticiam ſtatus et regule ⁊ ꝓ
uiſionum huiuſmodi deſuper atq͂ iuris ha
bentibus ꝙ tales falſa multa multipliciter
ſupponunt licet aliqua vera minus tamen
ad propoſitum adducant. Ex quibus omni
bus conſequenter erronea et falſa et regu
le perfectioni ac voto et intentioni Beati
Franciſci contraria inferunt ⁊ falſo conclu
dunt vt in ſequentibus patebit

¶ Igitur ad ꝑmiſſoꝝ ꝓ pte aduer
ſa r̃le allegatoꝝ ſolutio
nẽ et ꝟitatꝭ elucidationẽ: aduertẽdũ erit in
primis: ꝙ q̃uis ſũmi põtifices et ſacra ꝯci=
lia habeãt plenitudinẽ ptãtis nichilomin⁹
conſtat ipſos vna cum ſacris concilijs iuri
diuino ſicut et ceteros chriſti fideles ꝑ om
nia ſubiectos eſſe: et eo magis quo ſubli=
miori ſtatu perfectionis exercende pre ce=
teris omnibus chriſti fidelibus noſcuntur
obligari non ſolum ad illud ſeruandum ſꝫ
etiam ad illud protegendum et ſeruari fa=
ciendum et ad hec fideles omnes dirigen=
dum tuendum et fouendum tanq͂ chriſti vi=
carios et ſuprema eccleſie ſancte de capita
et prelatos a domino deo ordinatos eẽ. Et
non ſolum ad precepta diuia vt ꝑcepta ob
ſeruanda ſed etiã ad concilia non contem=
pnenda iuxta ſcotum in quarto diſtinctiõe

ſiū. q. iiij. ſicut ⁊ ceteros obligatos eſſe ⁊ ad alios ad hec ſeruāda nō relaxāda deputatos eē put i olb' ſuis ordinationib' ⁊ ꝯceſſionib' volūt ⁊ intēdūt pōtifices bene informati. Uouere igr dño deo ſimplr integraliter ⁊ libere ſine adiecta ꝯditione (aliq̄) retrahere vel relaxare valēte / q̄ ius diuinū nō ꝯcernat / eſt ꝯſiliū iuris diuini. ⁊ ipi deo reddere eſt p̄ceptū dicente etiā glo. ſup illud ps. Uouete ⁊ reddite. ⁊c. vbi ſic ait. Uouere inquit eſt ꝯſiliū reddere vero p̄cepti. Quo q̄dē ꝯſilio datur plenaria libertas ⁊ facultas oi hoi et maxime xpianis (ea libertatate qua xps nos redemit) liberis atq; nulla alia ſpōtanea obligatione in ꝯtrariū deo vel hoi ligatis vt libere vouere poſſint quecūq; licita et maioris boni nō impeditiua. Quo voto ſpecialiter quis p cultū latrie deū honorat et āplius merer opa q; ipius p talē cultū et votū poſtea facta magis deo grata ⁊ accepta ac vouenti meritoria reddūtur. Et ideo a nullo inferiore deo / aliter limitatur vl' reprimitur talis facultas vouendi iure dīno ꝯceſſa ⁊ ꝯſulta. qr alias eſſet artare xpi ꝯſiliū ⁊ mittere falcē in meſſē alienā vcz ſūmi dei: q̄ p̄c arbitriū volūtatē ⁊ libertatē in vouēdo ⁊ ꝯſiliū ad hoc cūctis dicto mō liberis dedit. Ad quā etiā libertatē declarādā facit capitulū extra de voto ⁊ voti redēptiōe cap. Licet vniuerſis liberū ſit arbitriū in vouēdo ⁊c. Et. ff. cōmo. l. in cōmodato. Qđ ab initio eſt volūtatis. ⁊c. Nec in vouēdo aut voti reddītione ſupponit aut excipit ꝯtraria voluntas vel ordinatio dñi pape cū hec nō ſint de foro ei' niſi inq̄tū obiam ⁊ executionē eoꝝ q̄ ptinēt ad foꝝ ⁊ iuriſdictionē ipius actualiter impedirent aut retardarent. vt plenius infra dicetur.

Circa vero diſpēſationē iuris diuini ⁊ voti ſolēpnis aduertēdū q̄ papa bene informatus p̄cipiēdo vel ꝯcedēdo aliqua nūq̄ diſpēſat nec diſpēſare intēdit i iure dīno id relaxādo ſicut nec pt claue nō errāte cū iuxta aplm .ij. Ad corinth. x. Nō ſit data ptās in deſtructionē ſ; in edificationē Ad qđ facit. c. Quo iure. di. vi. ⁊ c. Nō licet. di. ix. Nā nulli l; retroaſpicere iuxta verbū xpi Lu. ix. Nemo mittēs manū ad aratrū ⁊c. ⁊ i dicto. c. Lz. extra de voto ⁊ voti re. Si tñ diuerſis ſuperuenietib' circūſtāciis aliud aliqñ occurrat qđ magis cedat ad honorē dei ⁊ aiaꝝ ſalutē ac mali euitationē pōt xpi vicari' interp̄tari nō ſolū i hiis q̄ ſūt ꝯſilij ſ; etiā p̄cepti iuris diuini ⁊ ſic diſpēſare vl' potius declarare ⁊ diffinire ⁊ ſic ꝯtrariū i melius ſtatuere. ſm q̄ diſpēſatio dr iuris interpretatio ⁊ nō relaxatio ⁊ ſm q̄ talis ordinatio magis facit ad honorē dei ⁊ ſalutē aiaꝝ et nō ad aliquā relaxationē. Jō q̄ dt Richardus in .4. di. 38. Q; oē votū qđ eſt de hijs q̄ ſūt ſupergatiōis diſpēſabile eſt ſcz mō p̄dicto diſpēſationē accipiēdo. qr i quol; tali pt inueniri rōnabilis cā diſpēſatiōis talis. ſ. pfectus maioris boni vel vitatio maioris mali ſiue p ꝯparationē ad rē publicā ſiue p ꝯparationē ad vouētē. Aliter ei nō videret q̄n obligatio p caritate facta interdū ꝯtra caritatē militaret ſiue hoc eſſet p ſe ſiue p accidēs ēt cōtra dictū Aug. di. q̄ ea q̄ ſūt ad caritatē ordinata nō dñt ꝯtra caritatē militari. Nā ſ'z Ri. de media villa ⁊ Panormitanū ⁊ Inno. ſupra c. Cū ad monaſteriū: extra de ſta. mo. et Angu. de anchona. li. de ptāte eccl'iaſtica q̄ſtiōe cēteſimā .i. art. 8. papa pōt diſpēſare in oi voto ſolēpni nō ſimplr nec indiferēter ſ; ſolū i obſequiū dei ⁊ i caſu neceſſitatis vbi (diuerſis occurētib' circūſtāciis vel occaſionib') videt vtilitati eccl'e ⁊ aiaꝝ ſaluti expedire ⁊ vt dt Panormita. p cā maioris boni / ius dīnū ⁊ ei' obſuātiā (diuerſis ꝯſideratis) in aliquo magis ꝯcernēte. qr papa ē dei vicarius cui oēs fideles tenētur obedire t. q̄ꝝ ſiliq pti i hiis q̄ ſūt iuriſdictiōis ⁊ auctatis ipſius nec iuri dīno ꝯtrariis ſ; magis ad ei' obſeruātiā aliq̄ reſpectu vt i talib' declarādis ⁊ hoc mō diſpēſādis ſeu determinādis ⁊ nō aliter vbi alias ꝯtrariū p̄ciperet: qr vt dr Act. vi. Obedire opz deo magis q̄ hoibus Et tūc p̄ſumēdū eēt ipm papā male īformatū eſſe ⁊ talia ex ſubreptiōe pueniſſe. Et ſic ad ipſum melius de veritate informandum humiliter currēdum eſſet. In predictis āt dubiis ⁊ aliis ſic declarandis ⁊ ordinandis aut dicto modo diſpenſandis iudicio ⁊ determinationi ipſius fidenter ſtandum ⁊ humiliter parendum ⁊ obediēdum eſſet. Nam videtur recta ratio dictare aliquem eſſe loco dei in eccleſia qui periculis cōmunitatū et perſonarum penſatis infirmitatibus vtilitatibus ⁊ dāpnis poſſit rationabiliter obuiare ⁊ ſic pie pro maiori bono et vtilitate ſpirituali vel pro maiori periculo ⁊ dāpno animarum euitando poſſit taliter diſpenſare ſeu interpretari ⁊ ordinare. Et nō aliter Alias etenim vbi non eſt nec ſubſiſtit rationabilis cauſa taliter diſpenſandi ⁊ q̄diu non ſubſiſtit cauſa huiuſmodi non debet dici diſpenſatio ſed diſſipatio ſecundū Bernardum libro tercio. De conſideratione ad Eugenium papam.

¶ Dicere aūt q̄ alias papa poſſit i oi voto etiā ſolempni indifferenter ⁊ p voto diſpen

ſare falſum eſt ſcd̄m doctores. qꝛ vt dꝛ extra
de ſtatu monachoꝝ ca. Cū ad monaſteriū
Nec extimet abbas ꝙ ſup habēda ꝓꝓetate
poſſit cū monacho diſpēſare: qꝛ abdicatio ꝓ
prietatis ſicut ⁊ cuſtodia caſtitatis adeo eſt
annexa regule monachali vt ꝯtra eā nec ſū
mus pōtifex poſſit indulgere licētiā.

Igitur a quocunqꝫ etiā a papa aliter
in iure diuino quo ad oēs ⁊ in
ꝓfeſſiōe ⁊ voto regule minoꝝ quo ad ipius
ꝓfeſſores diſpēſare / eſt ius diuinū ⁊ ꝓcepta
de redditiōe votiꝫ nō retro aſpiciēdo relaxa
re / ꝑ ꝯñs falcē in meſſē alienā vcꝫ oīpotētis
dei temerarie ⁊ preſumptuoſe mittere: ꝯtra
oīa iura diuina ⁊ canonica: cū nō ſit data po
teſtas in deſtructionē ſꝫ in edificationē vt iā̄.
Et hoc idē ſatis aperte fatetur papa ⁊ ſctā
mater eccl'ia vt pꝫ diſ. vi. cap̄. Quo iure vbi
ſic dꝛ. Quecūqꝫ eñ vel moribus recepta ſūt
vl' ꝯprehēſa ſcriptis ſi naturali iuri fuerint
aduerſa vana ⁊ irrita habēda ſunt. Et diſ.
ix. ca. Nō licet. Nō licet impatori nec cuiqꝫ
pietatē cuſtodiēti aliqd circa diuina māda
ta ꝓſumere nec quicqꝫ qđ euāgelicis aut ꝓ-
pheticis aut apl'icis ꝓceptis vl' r'lis obuiet
agere. Et. xi. q. iiij. c. Si is. Et. 25. q. i. c. Sūt
quidā. Nā vt habet. De ſn̄ia excō. ca. A no-
bis: iudiciū dei veritati q̄ nec fallit nec falli
tur ſꝑ innititur: iudicium aūt eccl'ie opinio
ni quā fallere ſepe cōtingit ⁊ falli. Hec ibi.
Ideo ꝯgruēter ſuppletur talibꝰ fallibilibus
ab eccl'ia ſctā ꝑ ꝓdicta decernēdo talia irri-
ta eſſe ⁊ nulla. Sic eteni in ꝓfeſſione ⁊ voto
multi (ꝑ ꝯtrarias ordinatiōes vl' ꝓcepta aut
diſpēſationes ex defectu ꝑfecte informatio
nis ⁊ intelligētie ſtatus vel cauſaꝝ) fallūtur
quibꝰ tn̄ ſtādū nō eſt ſed veritati ⁊ ſolutioni
ac obſernātie ſui voti ⁊ ſue ꝓfeſſiōis. qꝛ vt dꝛ
extra de voto ⁊ voti redēptiōe c. Licet. Licet
vniuerſis liberū ſit arbitriū in vouēdo vſqꝫ
adeo tn̄ ſolutio eſt neceſſaria poſt votū i ob
ſeruādo vt ſine ꝓprie ſalutꝫ diſpēdio alicui
nō liceat reſilire. Et Leuitici. xxvij. dꝛ. Aīal
qđ pōt imolari ſi qs vouerit ſctm̄ erit ⁊ muta
ri nō poterit ſcꝫ niſi i meliorē hoſtiā vel i me
liꝰ bonum. Et iudicū. xi. dixit iepte. Aperui
os meū ad dn̄m ſcilꝫ vouēdo. ⁊ aliud facere
non potero. Et ꝓuerb̄. xx. Ruina eſt hoī de-
uotare ⁊ poſt vota reddere nolle. Et eccl'i. v.
ſi qd vouiſti deo. mēor eris redd̄e diſplicet
ei et infidelis ⁊ ſtulta ꝓmiſſio: multoqꝫ eſt me
liꝰ nō vouere qꝫ poſt votum ꝓmiſſa reddere
nolle. Et. ff. cōmo. l. in ꝯmodato. Qđ ab initio
eſt volūtatis ex poſt facto eſt neceſſitatis.

Nā ſi aliquis frater r'lam vouēs
et ꝓfeſſionē faciēs i
vouēdo (predicta de exceptiōe ⁊ reſeruatiōe
volūtatis dn̄i nr̄i pape (vt in oībus indiffe-
rēter eſt ad nutū illiꝰ poſſint relaxari ⁊ tolli
aut in minꝰ ꝯmutari) actualiter ſupponeret
⁊ ſubintelligeret ⁊ exciperet etiā nō ſubſiſtē
te cauſa. tunc papa poſſet ad nutū etiā ſine
cauſa talē relaxare ⁊ ꝯtraria ei ꝓciperet ⁊ or
dinare etiā q̄ eſſent minoris ꝑfectiōis vl' ar
titudinis: q̄ adimplēdo talis ſic ꝯditionis r'r
vouēs votū ſuū ſolueret. Sꝫ talis nō eēt ve-
re ꝓfeſſus r'lam nec verus frater minor nec
manū ad aratrum ꝑfecte mittēs nec ꝑfecte
deo vouēs ſcd̄m r'le ⁊ eccl'ie ſctē intētionē et
maxime ſi tales ꝯditiōes apponeret ⁊ talia
exciperet vt poſtea liberius relaxari vel cō-
traria recipere vel facere poſſet.

Igitur in quocūqꝫ voto maxīe ſolēpni
et approbato religiōis alicuiꝰ
nō excipitur nec ſubintelligit' nec ſubintelli
gi aut excipi dꝫ ꝯditio talis vcꝫ ꝙ eo voto
vel ꝓfeſſione nō obſtāte papa ad nutū īdiffe
rēter ⁊ ſine cauſa equalis vel maioris boni
aut iuriſdictionē cathedralis auctoritatis
ſue ꝯcernēte ꝯtrariū vouēti ordinare ⁊ pre-
cipere poſſit / ꝓut quidā vt ſupra falſo alle-
gāt / cū ꝯſiliū de vouēdo ⁊ preceptū de redd̄e
do ſint iuris diuini / qđ papa tollere vel im-
pedire nō pōt ⁊ ꝯtra qđ nō itēdit bene infor
matus ſicut nec de iure diuīo ſibi cōceditur
niſi in caſibus ⁊ eo modo vt ſupra.

Preterea vbi regula minoꝝ ꝓbatur
nō ſolū ꝑ experiētiā ⁊ pra-
cticā lōgiſſimā a principio ordinis vſqꝫ nūc
in diuerſis regionibus ⁊ a diuerſis fr̄ibus
cōtinuo obſeruatā fuiſſe ſub r'lari obia ⁊ cu
ra miſtroꝝ nō obſtātibꝰ diuerſis aliqꝫ ꝯmole
ſtationibꝰ ⁊ relaxationibꝰ / ⁊ vbi ꝯſtat r'lam
ipſā velut rōnabilē obſuabilē ⁊ hūane fragi
litati ꝓportionatā ⁊ btō Frā. diuinitꝰ reue-
latā ac in ſacro xp̄i euāgelio fūdatā nō ſolū
ab Innocētio. iij. Honorio. iij. Gregorio. ix.
Innocētio. iiij. ⁊ Alexandro. iiij. approbatā
fuiſſe ſꝫ etiā ꝓ tali ⁊ ꝑ ꝯfirmata a xp̄o ꝑ im-
preſſionē ſacroꝝ ſtigmatū i corpe ipiꝰ inſti
tutoris a ſctā dei eccl'ia receptā collaudatā
et declaratā eē vt pꝫ extra de ꝟboꝝ ſigni. c.
Exijt q̄ ſeminat lib. vi. vbi inter cetera ſic dꝛ.
Hij ſūt illiꝰ ſctē r'le ꝓfeſſores q̄ euāgelico fū
datur eloquio vite xp̄i roborat' exēplo fūda
toꝝ militātis eccl'ie apl'oꝝ eiꝰ ſermonibus
actibus ꝯfirmat'. Hec eſt apud deū patrem
mūda ⁊ immaculata religio q̄ deſcēdēs a pa
tre luminū ꝑ eiꝰ filiū exēplariter ⁊ ꝟbaliter
apl'is tradita: ⁊ demū ꝑ ſpm̄ ſctm̄ btō Frāci-
ſco ⁊ eū ſequētibꝰ inſpirata totius in ſe quaſi
cōtinet teſtimoniū trinitatis. Hec eſt cui ſta-

teſtãte paulo nemo de cetero dz eſſe moleſtus: quã xp̄s paſſiõis ſue ſtigmatibus cõfirmauit: volẽs iſtitutorẽ ipſi⁹ paſſiõis ſue ſignis notabilr̃ inſigniri ꝛc. hec vbi ſupra Et inſup vbi r̃la ipſa vel ipſi⁹ obſeruancia nõ mutat̃ nec variat̃ nec eidẽ addit̃ preſertim quo ad limites r̃laris obediẽtie ei⁹ q̄n dirimat̃ de ꝑfectiõe ipſi⁹ r̃le ſtat⁹ euãgelici (quẽ r̃la ipa ſeq̄t̃) in detrimentũ tãti ſtat⁹ ꝛ rectoꝝ ac multoꝝ ꝓfeſſoꝝ ipſi⁹: ꝛ vbi conſtat ꝙ vtilius foret ordini eã ſine diſpẽſatiõibus vel imutationibus ſuari ab oib⁹ ꝙ̄ ipſã ſic diuidere vel eidẽ talr̃ minuẽdo ei⁹ ꝑfectionẽ ꝛ vnitatẽ addẽ: nõ videt̃ ꝙ papa nõ ſubſiſtente cã maioris boni debeat nec poſſit talia ſic in dãpnũ ꝛ preiudiciũ tãti ſtatus euãgelici aut aliquoꝝ ꝓfeſſoꝝ ꝛ obſeruatoꝝ ipſius imutare vel cõmutare aut relaxare ſicut nec intẽdit bene informat⁹ cũ hoc nõ foret regulã quam (vt ſupra allegatũ eſt) ſuſcepit eccl̃ia ſãcta ꝛ approbauit in melius mutare ſʒ potius de ipſi⁹ ꝑfectiõe ꝛ vnitate ac q̄ete gratis detrahere. Et iõ talibus additiõibus cõmutatiõibus vl̃ diſpẽſatiõibus ſicuti deſup eſſet eiſdẽ abuti ꝛ votũ ac profeſſionẽ ſuã manifeſte (cõtra bene informatas mẽtes ſũmoꝝ põtificũ vel cõciliõꝝ q̄ talia ſtatuerũt preceperũt vel cõceſſerũt) violare: ꝛ nõ obedire pape ꝛ eccl̃ie ſãcte ꝛ r̃le ſue ſed eiſdẽ cõtrauenire: cum vt ſupra papa ꝛ eccl̃ia ſctã nõ habeat ius diuinũ ꝛ ſtatũ euãgelicũ ꝛ aplicũ ꝛ r̃lam ſic i xp̄i euãgelio fundatã ꝓ voto relaxare ſʒ ꝓtegẽ Nã ipſũ ius diuinũ ꝛ ſtatũ euangelicũ vſqꝫ ad ſanguinẽ (vbi opus eſt) defendere tenet̃ vt p3. 25. q. i. c. Sunt quidam

In iure tamen poſitiuo põt papam ꝑticulari cũctos ad libitũ etiã ſine cognitione cauſe diſpenſare atqꝫ relaxare ꝛ eidẽ in ꝑticulari derogare ſicut quotidie de gr̃a facit dñ tamen moderate fiat taliter ꝙ ꝓpterea ius ipſum poſitiuũ non contẽpnatur vel vniuerſaliter nõ tollatur: qđ ſic (ſine ſacro cõcilio) tollere vel reuocare non põt: lʒ mõ dicto illi in particulari derogare poſſit. Nã a ſacris cõciliis ꝛ eccl̃ia ſctã dei ordinatũ eſt: ꝛ ſolum ab eadem taliter tolli põt: q2 ſm iura illius eſt tollere leges cuius eſt cõdere. Et iuxta regulã iuris. Unumqđqꝫ ꝑ quas cauſas cõſtruitur: per eaſdem et diſſoluitur.

¶ Igitur lʒ (vt ꝑmittit̃) ſit ĩ ꝑtãte dñi nr̃i pape vt ſuo arbitrio nouas ordinationes ꝛ determinatiões iuri diuino non diſcrepantes nec ius canonicum tollentes (etiam pro quibuſcunqꝫ religioſis) facere ꝛ (vt iura dicũt) regulas illas eoꝝ ordinũ quas ſancta ſuſcepit ꝛ approbauit eccleſia declarare ꝛ interpretari vel pro cauſa in melius commutare poſſit prout viuentium i eis animarum ſaluti melius nouerit expedire: non tamen ex hoc ſequitur ꝙ per hec poſſit vel debeat illas indifferenter ꝛ ad votum (ſine cauſa ſubſiſtente maioris boni) tollere vel relaxare aut cõmutare vel regularẽ iuriſdictionem ꝛ auctoritatem prelatorum ordinum huiuſmõi ſuper ſubditos minuere limitare tollere vl̃ alterius rationis prelatos ꝙ̄ in regulis hui⁹modi exprimãtur (in detrimentũ vel grauamen alicuius ſtatus ꝛ regularium prelatorum ordinũ hmõi ꝛ ſtatus eoꝝ) dare ꝛ addere vel ordinare: ꝛ precipue in detrimentum eccleſie ſancte ꝛ ſtatus euangelici vt eſt ſtatus ꝛ regula fratrũ minorũ ſic in ſacro euãgelio fundata ꝛ approbata: nec ſimilr̃ poſt votum ipſius profeſſores ab eius obſeruãtia et regulari obedientia ꝛ cura miſtrorũ ꝛ cuſtodum eximere ſeu diſpenſare aliter ꝙ̄ ſupradictum eſt de diſpenſatione votoꝝ que ſunt ſupererogationis: q2 iſta diuerſis reſpectibus concernunt ius diuinum ꝛ euãgelicũ ꝛ ꝓcepta de redditiõe voti ꝛ non retro aſpiciendo: ꝛ quia ibi eſt obligatio vouentis non limitata impertinenter nec conditionata ſed perfecta ꝛ abſoluta et pro tali ab apoſtolica ſede reputata ꝛ approbata ꝛ nõ indifferenter ad omnem voluntatem pape vel aliorum ſuperiorum conditionata. Et conſtat ꝙ ex tali obligatione abſoluta nullum preiudicium domino pape vel ſancte matri eccleſie aut eius iuriſdictiõi ꝛ auctoritati infertur: ſed potius eidem confertur cum ſic ordinate eo approbante honor ſupremo deo et obediẽtia (ſaluis iurib⁹ ſuis) exhibetur: ſalus quoqꝫ taliter vouentis atqꝫ proximi inducitur: que papa procurare tenetur ꝛ quibus papa bene iformatus indifferenter ꝛ ad nutum contrauenire nõ poteſt ſicut nec intendit cum id non ſit de foro iuriſdictionis ipſius cum non expediat ſaluti animarum quorumcunqꝫ nec vtilitati communi vel particulari ordinis nec vtilitati maiori eccleſie ſancte: q̄nymo potius multipliciter iquietaret ꝛ lederet ac tolleret firmitatem pacem et quietem atqꝫ perfectionem et vnitatem tanti ſtatus regularis ꝛ euangelici in grauamen profeſſorum ꝛ rectorum ipſius. Igitur ꝛc.

Conſequenter vbi allegatur ꝙ propter obediẽtiam et ſubiectio-

nem quam etiam ex regula et ordinis con-
ſtitutionibus debent fratres minores dño
pape ⁊ ſancte matri eccleſie papa tanq̄ ſu-
premus vel immediatus ordinis prelatus
poteſt quecunq̄ etiam regule cōtraria eis
ſtatuere et precipere iuri tamen diuino a-
lias non contraria et in his fratres obedi
re tenentur et ſunt de mente ſancti Frãci.
ſci: etiam ſi precipiat regule contraria: ⁊ q̄
etiam pro voto poteſt limitare ⁊ artare vel
tollere regulariam facultatem miniſtrorū
et cuſtodum prout etiam actor minorice ⁊
re. pr̄ ff̄ Ludouicus de la tur ⁊ nonnulli alij
in ſuis defenſorijs in excuſationem ſui ſta
tus et ſue ſeparationis et exemptionis aſ-
ſeruerūt ❡ Reſpōdetur breuiter q̄ talia ſic
allegantes videntur premiſſa talia (ad cla-
riorem huius intelligentiam ſubiungēda
minus conſideraſſe et intellexiſſe. Quapro
pter premiſſis addendo ad clariorem intel
ligentiam huius diſtinguere oportet ꝓut
regula ipſa diſtinguit inter modos ⁊ limi-
tes obedientie domino pape et ſancte ma
tri eccleſie ex regula indictos: et obediētiã
ſiue obediendi modos et fines ſiue limites
gñali ⁊ ꝓuincialibus miſtris etiam ex regu
la ſpecialiter expreſſos et declaratos atq̄
debitos Nam alia eſt obedientia ſuprema
domino noſtro pape et ſancte matri eccl'ie
iure diuino et canonico ⁊ ex regula ipſa in
his que concernunt iuriſdictionem ſupre-
me auctoritatis ipſius chriſti vicarij debi-
ta. Alia eſt obedientia miniſtrorum etiam
iure diuino propter votū ⁊ precepta diuina
de redditiōe voti et non retroaſpiciendo ip
ſis debita ex r'ła ⁊ eius profeſſione Nã ali⁹
eſt gradus modus forma et limes obediē-
tie domini noſtri pape et eccleſie ſancte ro
mane ex r'ła ipã indict⁹: ⁊ alius obie miſtro
rū ⁊ ꝑlatorꝫ ord' ibi exp̄ſſus dat⁹ ⁊ declarat⁹

Prima igitur obia vcꝫ domini nr̄i pape ⁊ ſcte ec
cl'ie Ro. eſt nccītatꝫ cuilꝫ xp̄iano ⁊ maxime
religioſo hui⁹ ord' q̄ ex r'ła ipſa ſpãl'r ⁊ exp̄ſſe
ſubijciūtur pedib⁹ eiuſdē ſãcte eccl'ie. Alia
etiã eſt nccitatis ſolū cuilꝫ ffi minori talez
obiam ꝓfeſſo. Prima in ꝑmiſſis q̄ ſpectant
ad ſedē aplicã ⁊ ſūt de foro ⁊ iuriſdictiōe ip
ſius ſemꝑ primū obtinēt locū. Alia vo i oi-
bus q̄ nō impediūt dictã iuriſdictionē ⁊ obe
dientiã ⁊ que ſunt ſuperogatiōis nec ſūt cō
traria aıe ⁊ regule ſue primū obtinet lo
cū propter votū deo reddendū ꝑ diuinum
preceptū: ita q̄ in talibus q̄ ſunt ſuperero-
gatiōis ⁊ q̄ promiſerūt dño obſeruare ⁊ nō
ſūt cōtraria aıe ⁊ regule ſue obediendū eſt
miniſtris de neceſſitate ex ꝑcepto r'łe ⁊ iuris
diuini de redditiōe voti ⁊ nō retroaſpiciēdo
et nō dño pape niſi ex ꝯſilio ⁊ et niſi inq̄tum
nō impedit diuinū preceptum de redditiōe
voti ꝑ executionē talis obediētie miniſtris
ord' ſiue prelatis debite cū obediēdū ſit deo
votū ſic reddēdo magis q̄ hoibus ⁊ cū talꝫ
obediēdi modus tãq̄ licitus meritori⁹ euã
gelicus ⁊ ꝑfectus ab eccl'ia ſãcta multipli-
citer ſit approbat⁹. ❡ Et lꝫ papa ſit ſupm⁹
omniū xp̄ianorꝫ paſtor ⁊ prelat⁹ ⁊ nihilomi
nus fratrū minorꝫ pater et tutor ſingularꝫ
⁊ cui etiã ex regula eo magis q̄ ceteri xp̄ia
ni quo altiori gradu ꝑfectiōis ſeipſos dño
deo dedicarūt obedire tenēātur fratres: ni
chilominus nō eſt imediatus ord' ipſi⁹ pre-
latus ꝑ regulã datus ſed gñalis miſter to-
cius ordinis. Nec talis gradus et ꝑfectio
ſiue limes et modus obedientie et cure pa-
palis datur ⁊ exprimitur ex regula qualis
datur et exprimitur de miniſtrorum obedi
entia ⁊ cura. ❡ Conſtat eñi ſpecificatū ⁊ ex
preſſū eſſe in regula q̄ cura tocius ordinis
immediate cōmittit̄ vni gñali miſtro eiuſd'
ordinis et q̄ oēs fratres minores tenētur
obedire ei in toto ordine et ꝓuincialib⁹ mi-
ſtris in ſuis ꝓuincijs et ꝯſeq̄nter cuſtodib⁹
et gardianis: q̄ noīe miniſtrorꝫ ibi accipiūt̄
iuxta regule expoſitores: in omnibus q̄ nō
ſunt cōtraria aīe et regule ſue. Conſtat etiã
q̄ iſtud preceptum eſt obligatorium per ſu
perius allegatã decretalē dñi pape Clemē
tis. 5. in Cle. de ꝟborꝫ ſigni. c. Exiui de pa-
radiſo Quib⁹ ꝟbis bñ acceptis iuxta decla
ratiōes ſcti Bernardini et aliorꝫ ꝓbat̄ ta-
lis obia eſſe euãgelica et ꝑfecta in ordīe ip
ſo. Sed de obia dño nr̄o pape et ſãcte ro. ec
cl'ie reddēda talia verba minime ſūt expreſſa
Ideo in his oībus q̄ ſūt ſuperogatiōis ⁊ nō
ſunt contraria anime et regule nr̄e nec im-
pediūt iuriſdictionem dñi noſtri pape tenē-
tur fratres miniſtris ſuis obedire ꝓut ipſi
miſtri eoſdē ffes intēdūt et volūt atq̄ decla
rãt eos obligari iuxta regule expoſitores
et aplicas declaratiōes In q̄ obia ipa ſuꝑ-
ma euãgelica et perfecta reddit̄. Sꝫ in ta-
libus ex precepto et voto et r'ła minime tenēt̄
dño pape obedire niſi i caſibus iuriſdictio
nē ſuã cōcernētibus ſꝫ ſolūmō ꝑ modū con
ſilij dicente dño Math. 23. Quecunq̄ dixe
rint vobis facite ⁊c. ❡ Ubi tamen in caſib⁹
ſupradictis ius diuinum magis concernē-
tibus et iuriſdictionez ſuam tangentibus
papa auctoritate ordinaria ⁊ bñ ordinata
et informata aliqua preceptis miniſtrorꝫ
contraria ordiaret vel mãdaret tūc vt ꝑunt

titur in talib⁹ nõ ſolũ ex rl̃a ſ; etiã p oĩa iu
ra eidẽ obedire tenẽtur fratres ⁊ ipſius xp̄i
vicariũ obiam oĩbus preferre. q; certũ eſt q̃
ↄtra illã nec btũs Frãciſc⁹ nec miniſter pre=
cipere potuerũt nec poſſũt ſicut nec intẽdũt.

Ex premiſſis oĩbus infertur q̃ lz btũs Frãciſc⁹ tãq̃
verus catholicus noluerit fratres ſuos nec
ordinẽ ſuũ vllo pacto ab obediẽtia xp̄i vica=
rij ⁊ ſctẽ matris eccl'ie nec ab eius vnitate ⁊
fide ſeparari. quinimmo nõ ſolũ ſicut alios
xp̄ianos ⁊ religioſos ſed eomagis quo al=
tiori gradu ⁊ pfectiori ſtatu ſeip̄os volũta=
rie dño deo dedicarũt ſubditos pedib⁹ eccle
ſie ſctẽ eſſe voluerit: nichilominus non fuit
intẽtionis ſue fratres aliter obligare ad ip
ſam ſubiectionẽ ⁊ obediẽtiã pape ⁊ eccl'ie ſã
cte q̃ p̄fatis modis declaratis iuri diuino ⁊
canonicoꝝ regule ↄformibus. Et multomi=
nus fuit ſue intẽtionis talẽ ſubiectionẽ ec=
cleſie ſctẽ ordinare ad ipſius rl̃e ſue euãgeli
ce ⁊ pfecte/ac ſctẽ eccl'ie dei ⁊ ordini ⁊ tan=
tis aĩabus vtilis ⁊ ſalubris ⁊ neceſſarie in=
differẽtẽ immutationẽ aut relaxationẽ vel
cõmutationẽ diuiſionẽ ſeu altarationẽ aut
impertinẽtiũ appoſitionẽ. Et multominus
etiã fuit ſue intẽptiõis ſub p̄textu talis ſub
iectiõis fratres in ea pfeſſos poſſe a ſuo vo
to ⁊ eius obſeruãtia ⁊ vnitate relaxari diſpẽ
ſari/in nõ maius bonũ ↄmutari / aut quõlz
a tãti ſtatus aſſũpti pfectiõe retrocedere vel
tepeſcere aut regularẽ iuriſdictionẽ faculta
tẽ ⁊ curã vel auctoritatẽ regularium ordis mi
niſtroꝝ ⁊ prelatoꝝ ſic pfecte ordinatã et li=
mitatã aliter in dãpnũ ⁊ relaxationẽ vel di
uiſionẽ tãti ſtatus euãgelici vel obie ſubdi=
toꝝ aliquoꝝ relaxare aut limitare maxime
per tales ⁊ tãtas impetrationes ↄpulſiones
diſpẽſatorias ⁊ bullas. Et gn̄aliter nõ fuit
intẽtionis ſue nec eccl'ie ſctẽ dei ⁊ ſũmoꝝ põ
tificũ illã velut euãgelicã rõnabilẽ obſerua
bilẽ humane ↄditioni pportionatã ⁊ perfe=
ctã approbãtiũ. ymo nec ipſi⁹ xp̄i impreſſio
ne ſuoꝝ ſacroꝝ ſtigmatũ ipſam taliter ap=
probãtis ⁊ ↄfirmãtis vt tali ſub pretextu ſub
iectionis hmõi vel alias quõcũq; ſine cauſa
ſubſiſtẽte maioris boni ius diuinũ (aliquo
reſpectu ⁊ cauſa ſupueniẽte) magis ↄcernẽ
te poſſet impoſterũ a quocũq; põtifice ad nu
tũ ⁊ pvolũtate ſua abſoluta relaxari vel im
mutari aut pfeſſos in eã diſpẽſari vl' relaxa
ri: cũ nõ ſit data poteſtas in deſtructionẽ ſ;
in edificationẽ ⁊ nemini retroaſpicere liceat
Quod ⁊ btũs Frãciſcus in ſuo teſtamento
expreſſius declarauit. q̃ futura ordinis ſui
ſpiritu prophetico prenoſcens ⁊ precauere

volens talem recurſum ad ſedem apoſtoli=
cam pro talibus impetrandis expreſſe pro=
hibuit intentionem ſuam ad talia relaxato
ria impetranda nõ ad ſalubria ⁊ oĩbus ne=
ceſſaria p̄hibenda dirigens. Alias etenim
videretur q̃ regula ipſa (quod nephariũ eſt
ſentire vel dicere) ipſi iuri diuino de reddi=
tione voti ⁊ non retroaſpiciendo. ymo et ſi=
bi ipſi ⁊ xp̄i euãgelio cõtradiceret ⁊ errorẽ
intollerabilem contineret: ⁊ nulla ymo falſa
eſſet per oĩa iura etiã diuina. Quod tamen
multi nõ aduertũt ſed male in ↄtrarium alle
gant ⁊ exponũt ⁊ peius affirmant ſeipſos ta
li ſub pretextu relaxãtes ⁊ regulam ipſam ⁊
ſtatum gratis ↄfundentes.

Igitur intentio beati Frãciſci ⁊ regu le ſue quo ad huiuſmodi ſub=
iectionẽ eccleſie ſctẽ nõ fuit ad talia relaxa
toria aut regule ſue ↄtraria ſed magis ip=
ſius eccleſie ſctẽ ⁊ dñi noſtri pape protectio
ni iſtam committere et fratres ſuos in hĩs
maxime que cõcernũt ipſius obiam ⁊ obſer
uantiam veram regule et iuriſdictionẽ eccle
ſie ſancte romane dño pape et ſancte eccl'ie
obedire. Et vt dictos regule ip̄i⁹ pfeſſores
in ea ac ei⁹ pfectione et hmõi obia regulari
miſtroꝝ ſuoꝝ et ꝑa ip̄i⁹ rl̃e obſeruãtia ↄti=
neat et ſi opus fuerit ↄpellat etiã inſufficiẽ=
tes p̄latos corrigẽdo vel ſi op⁹ fuerit depo
nẽdo aut deponi faciẽdo et alios eiuſdẽ rõ=
nis ⁊ noĩs miſtros iſtitui ⁊ eligi faciẽdo. Et
nõ vt alteri⁹ gn̄is ⁊ rõnis aut noĩs (p̄ter vel
ↄtra rl̃e formã vl' extra ordinẽ hierarchicũ
ip̄i⁹) p̄latos ſeu vicarios a gn̄ali vl' puinciali
b⁹ miſtris exẽptos vl' ſepatos aliter q̃ dicat
rl̃a ⁊ eoꝝ ſubditos eximẽtes l p̄iudiciũ pa=
cis ⁊ vnitatis et obie regularis et euãgelice
tanti ſtatus et regule addat vel alias regu
lam ipſam aut ipſius paupertatem euãge=
licam relaxat vel diſpenſet.

¶ Et propterea premiſſa eſſe puto de intẽ=
tione regule ⁊ beati Franciſci ⁊ ſacri ſtatus
euangelici ⁊ iuris vtriuſq; peritoꝝ ⁊ ſctõꝝ
doctorum de obediẽtia dñi noſtri pape ⁊ re
gule noſtre ſane loquentium: ymo ⁊ ſummo
rum pontificum ⁊ declarationum apoſtoli=
carum precepta obligatoria regule decernẽ
tium ad que fratres ſe voto ſolempni ſpon
te aſtrinxerunt: qua redditur obedientia ip
ſius regule euangelica ſuprema ⁊ perfecta
Ad que omnia clarius declaranda ⁊ probã
da plures allegationes ⁊ iura adduci poſ=
ſent que nunc breuitatis cauſa pertranſeo.

¶ Ex quibus oĩbus patet qualiter actor
in hoc ſuo defenſorio in hoc paſſu ſuperius
allegato et aliĩs ad idem (ſicut et aliũ mult

in ſimili nō intelligētes ſcripſerūt ꝛ ſcribūt
impertinēter ꝛ ꝙ r̄l'am ipā ꝛ ei⁹ qualitatē ꝑfe
ctionē ꝛ formā (maxie qno ad hmōi obiam)
nō defēdūt ſꝫ magis ↄfūdūt ꝛ relaxāt impli
cādo: ꝛ q̄ nō diſtinguūt nec declarāt obiam
ipſā vt opꝫ: ſicut nec actor minorice nec Re.
pr̄ frat Ludouic⁹ de la tur vicari⁹ gn̄alis vl-
tramōtanus nec q̄dā aliḣ familie defēſores
in ſuis defēſoriꝭ feciſſe nec itellexiſſe noſcū
tur: ꝓpter quod erronea multa circa ſtatuꝫ
hmōi obie nr̄e r̄l'aris ꝛ euāgelice falſo ↄclu-
ſerūt ꝛ ſcripſerūt: vt ex p̄cedētib⁹ ꝛ ſubſeq̄n
tib⁹ ꝛ aliſ̄s pꝫ ꝛ patere pōt ſane itelligētib⁹.

Uerum q̄ hec i ordie a diuerſis pl⁹ ſolito nūc iſto tp̄e actualiter
agitātur ꝛ a mr̄is minus forte licite ꝛ debi
te ſub ſpē th̄i ꝛ pretextu boni curioſius obſer
uātur ꝛ impertinenter defēdūtur ꝛ extollūtur
tāꝙ vera ꝑfecta r̄l'e ↄformia ꝛ ſctā ꝛ ꝑ hec ve
rus ꝑfectus ꝛ euāgelicus ſtatus obie r̄l'aris
et ipſi⁹ hūiles ſectatores grat; impugnātur
cōtēpnūtur ꝛ grauātur ipſaq; ꝟitas gratis
opprimit ꝛ tātus euāgelicus ſtatus imperti-
nēter denigrat ꝛ publicis etiā erroneis tra
ctatib⁹ defēſoriꝭ (publice ꝛ venali impreſſio
ni traditis) ↄfūdit in notabile dāpnū ꝛ ↄtē-
ptū atq; preiudiciū ꝟitatis ac tāti ſtat⁹ r̄l'a
ris euāgelici et perfectiōis r̄l'e nr̄e minoꝝ
et btiſſimi pr̄is nr̄i frāciſci ipi⁹ actoris ymo
et dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ꝛ ſctōꝝ apoſtoloꝝ ei⁹ vēr
bis ꝛ exēplis ipſam docētiū ꝛ ſignis mirāclis
cōfirmātiū atq; eccl'ie ſctē ipſā velut euāge-
licā ꝛ ꝑfectā tā multipliciter approbātis. Et
hoc vt puto nō malicia ſꝫ ſimplici errore et
ignorātia ac defectu clarioris intelligentie
eoꝝ q̄ circa hec ꝑfecte itelligēda requirūtur
que nimis obſcura ꝛ mixta atq; rarius vbi ꝛ
a q̄bus oporteret diſputata ꝛ diſcuſſa ac de
clarata ſūt ꝛ q̄ſ..mp ↄtraria eiſdeꝫ a ſuis
aliq̄bus ꝟbis exortatoriꝭ libris tractati-
bus ꝛ ſcriptis ipertinentibus min⁹ bn̄ fū-
datis ꝛ falſa multa ſupponētibus ꝛ inferē
tibus ↄtinuo ſuadent ꝛ ſtimulātur/putan-
tes nullā meliorē ſecuriorē vel ſtrictiorem
aut ſanctiorē eē obſeruātiā in ordie q̄libꝫ
et credētes ipſam non poſſe ſtare ſine hmōi
exemptiōibus ꝛ ꝓuiſionib⁹. Quapropt̄ tā-
tis incōmodis ꝑ poſſe vt tenemur obuiare
cupientes ꝛ pure deū ꝛ ſalutē ꝓximi ac ve
ritatē ꝛ ſinceritatē atq; defenſionem tanti
ſtatus habentes/caritate vera ꝛ correctio
ne fraterna ꝛ ↄſcia cogētibus/ꝛ nullo mō
ad alicui⁹ detractionē vel īfamationeꝫ aut
dāpnū/vigilāti⁹ ꝛ expꝛſſi⁹ ipaꝫ ꝟitatē ꝛ tā
ti ſtat⁹ ſinceritatē ac tātos exortos errores
nūc deſuꝑ declarare ꝛ rē ipaꝫ attētius ag-
gredi ꝛ iueſtigare atq; ꝓſtrigere cogimur
vt per hec non ſolum illi qui deficiunt in ca
ritatis dulcedine illūiari et corrigi poſſint
ſꝫ etiā illi q̄ ſtāt ꝛ talib⁹ ipertinētib⁹ ꝛ pub-
licis ſcriptis ſtimulātur/ſtabiliores et for-
tiores efficiant ꝛ nō ſolū ipi p̄ſtes ꝛ moder
ni ſꝫ etiam poſteri eoꝝ habeant vn̄ tantum
ſtatū ſuū melius itelligere et ſeruare atq;
defendere valeant: ad vtilitatem et ſalutē
multorum quā in hīs pure propter deum
intendimus: et ad veritatis tanti ſtatus
enucleationē. Nā ipaꝫ i hīs ꝓnūc (ſtātib⁹
reb⁹ vt ſūt) palā et publice nō occulte con-
ſciētia artāte defēdere ꝛ ſuſtinere cogimur
propter predicta ꝛ q̄ etiam erronea tanta
ſic vulgata ꝛ defenſata nō veniūt occulta
ſꝫ manifeſta correptione arguenda ꝛ corri
genda/cū dicat .j. Thi. v. ca. Peccāteꝫ co-
rā oīb⁹ argue. Et yſidorus de ſūmo bono
Manifeſta pctā non ſunt occulta correptio
ne purganda. Palam enim ſunt arguenda
que palam nocent: vt dum illa aperta ob-
iurgatione ſanantur: hi qui eos imitando
deliquerant corrigantur. Et .16. diſt. c. Fa-
cientis. Facientis procul dubio culpā ha-
bet q̄ quod pōt corrigere negligit emēdare

IGitur ad veritatis huiuſcemodi ſta
tus ampliorē declaratio
nē et defēſionē iſeq̄ndo
q̄ ſupradicta ſūt duo p̄n
cipalr̄ reſtāt iueſtigāda
et declarāda. ¶ Primū
vꝫ an ꝓuiſiōes ſeu exēptiōes hmōi a r̄l'ari
obia et cure forma date ſint ꝑ modū diſpē-
ſatiōis vel relaxatiōis. Aut alias ꝑ modū
debite commutationis in equiualens, aut
in melius obligatiōis et an obligare potue
rint et poſſint vel nō ¶ Scd̄m an cauſe nar
rate ibidē et allegate ſubſiſtāt vel nō. Et an
fructus ex eiſdē ſperati et ſuppoſiti atq; in
ibi expꝛſſe declarati et allegati ab ipſis pro-
uiſiōib⁹ ſeu exēptiōib⁹ et ſeꝑatione hmōi ꝓ
dierit vel ꝓdeāt: aut (attēta religiōis diſpo
ſitiōe) ꝓdire poſſe videāt vl' nō. Quib⁹ et nō
nullis ex his reſultātib⁹ declarat; auxiliā-
te dn̄o et ſctiſſimo pr̄e nr̄o frā. patebit ꝟitas

Quo ad p̄mū p̄ncipale d̄clarādū videt nō ſolū ex p̄miſſis ſꝫ etiā ex mr̄tꝫ
aliīs īfradicēdis ꝙ hmōi ꝓuiſiōes ſeu exēp
tiōes ꝛ l'r̄e ap̄lice d̄ſuꝑ date ſīt ꝑ modū diſpē
ſatiōis ꝛ relaxatiōis: ꝛ ꝙ eo mō q̄ date ſunt:
alr̄ dari nō potuert nec dāt: ꝛ ꝙ nllo mō ob
ligāt nec obligare p̄nt ſꝫ earum alique ali
ter ſonare et penas graues nō ſeruātibus

eas/inferre videant:⁊ ꝙ nullomodo date ſunt per modū cōmutationis ī meliꝰ nec equiualēs vel alias. ¶ Nā quo ad hmōi cōmutationē ꝑus declarandā aduertendū eſt ꝙ licet ſcđm ſctm̄ Tho.ū.2.q.88.ar.10. et Bona.in.4.di.34.ar.2.q.3.⁊ Ricar eadem.diſt.ar.9.q.j.conuenienter in voto poſſit fieri diſpenſatio ſi cōmutetur in aliquid quod eſt magis ad honorē dei.Et vt in ca. magne extra de voto/ſcʒ in id qđ licet.qđ decet ⁊ quod expedit ſcʒ vt ſit meliꝰ ponentes ſimilitudinē vcʒ Qꝫ ſicut obligatꝰ ad ſoluendum ſolidū ſatiſfacit cū donat libꝛam ſic etiā ille obligatꝰ deo ad aliquod obſequiū tꝑale/puta ꝑegrinationis vel ieiunij aut alterius operis pietatis/ſi cōmutet ei ī melius nō frāgit votū.Vn̄ accidit caſus ꝙ qdā vouit viſitare ſepulcrū dn̄icū ⁊ poſtea mutās ꝓpoſitū factus ē monachꝰ.De quo interrogatꝰ papa an ſit reus voti fracti ſic reſpondit Reus fracti voti nullatenꝰ habet qui tꝑale obſequium in perpetuā noſcit religiōis obſeruātiā cōmutare.c. Scripture extra de voto.Ex qbus aliq defenſores taliū exēptionū ⁊ ꝓuiſionū volūt īferre ꝙ ſint date nō ſolū ꝑ moduʒ obligatiōis/ſʒ etiā ꝑ modū cōmutatiōis ī meliꝰ attētis ⁊ allegatis cauſis eaꝝ ⁊ ſꝑatis ac ſuppoſitꝫ eis fructibꝰ vcʒ pacis ⁊ vnionis ⁊ qꝛ ad ſtrictiorē et tutiorē rl̄e obſuātiā ⁊ oꝛdis reformationē ⁊ vt qetiꝰ et melius deo ſeruire poſſent et ꝑ meliores ꝑlatos vtiliꝰ ⁊ vigilātius regi ⁊ ꝯtineri atqꝫ corrigi/date dicuntur Tn̄ ad hec ⁊ ſimilia reſpōdet breuiter ꝙ et ſi ad ꝓallegatos fructus ⁊ cauſas date ſint non tn̄ ꝑ modū cōmutationis in meliꝰ nec in equalēs Qđ manifeſte ꝑʒ tū ex rei effectu qꝛ tales ⁊ ampliores fructus ſequūtur ex vera rl̄e obſeruātia ⁊ obla ⁊ habundātiꝰ atqꝫ ꝯgruētiꝰ ſeqrent ſi eiſdē ꝓuiſionibꝰ non vterentur vt plenius infra dicetur:tum qꝛ oīno contraria ⁊ relaxatoꝛia ex eiſdem potius ꝙ ꝓdicta ſequūtur notoꝛie palā ⁊ publice atqꝫ dicti fructus in oꝛdine ex eiſdē efficaciter īpediunt vt infra pleniꝰ declarabitur:tū qꝛ ꝓuiſiones hmōi non allegant nec intendunt aliquā cōmutationē ſʒ ſolū congruentiorem/ſtrictiorem ⁊ ꝑfectiorem obſeruantiam ⁊ eoꝛum duntaxat que habentur ex regula/que tn̄ ex hꝫs non ſequit:nec ipſis ſeruatis ſequi pōt: ſʒ cōtrariū vt etiā infra dicetur ⁊ pꝛobabitur/tum inſuper qꝛ ex tunc non vouent ſicut nec antea vouere ſeruare regulam ſecundum aliquas cōmutationes: ſed ſimpliciter ⁊ abſolute vt prius faciebant et vt omnes alij eiuſdem oꝛdinis fratres faciunt vouent(ſine adiecta conditione)ſeruare regulam ipſam ꝑ dn̄m papam honoꝛium ꝯfirmatam ⁊ nō ꝑ dn̄m papā eugeniū:vel alias cōmutatam.Nam dicere ꝙ obſeruantia ꝓuiſionū ⁊ bullaruʒ hmōi ſit melioꝛ ſtrictioꝛ ⁊ perfectioꝛ ⁊ magis neceſſaria vel vtilis obſeruātia vera regule bti Frācisci ⁊ ſue profeſſionis et voti Ubi ꝑcipue conſtat eas ipſam regulam ⁊ ꝓfeſſionem ipſam relaxare ⁊ non eidem addere:⁊ vbi nulla ꝑfectioꝛ rl̄a datur ſi bene ſeruet/abſurdiſſimū ē:et btō Frāciſco ipiꝰ inſtitutori ac ſacro xp̄i euāgelio(vn̄ ſūpta eſt)iniurioſū. Non igit ex dictis ꝓuiſionibus cōmutati ſunt/nec iō alias ſua auctoritate cōmutari pſūt etiā in meliꝰ:qꝛ ſcđm Richardū vbi ſupra ar.8.q.j.⁊ aſtē.vbi ſupra ar.10.q.j.ꝗuis ī votis poſſit fieri cōmutatio debita.vt habetur extra de voto ca.magne:⁊ de iureiu.c.ꝑuenit el.2.nō tamē fieri dʒ auctoritate vouētis etiā in votꝫ minoribus ⁊ multominꝰ ī votꝫ ſolēpnioribꝰ: qꝛ nemo iudex in cā ꝓpꝛia.C.ne qs in ſua cā.l.j.

Gitur ꝙ pꝛedicte litte⁊ ⁊ bulle apl̄ice ſeu ꝓuiſiones ⁊ exēptiōes date ſint ꝑ modū diſpēſatiōis et relaxatiōis ſuppoſitis cauſis narratꝫ ⁊ allegatis ⁊ fructibꝰ ex eiſdem ſꝑatis inibi expꝛeſſis ⁊ talium ſubſiſtentia ⁊ non alias ex ſequentibus oſtendi et pꝛobari poterit videlicet. ¶ Pꝛimo ex totius regule ⁊ pꝛecipue trium votoꝛum ſublimitate et perfectione. ¶ Secundo ex perfectioꝛi et ſufficientioꝛi regule et ſtatutoꝛum ꝓuiſione. ¶ Tertio ex regiminis et cure regularium oꝛdinis pꝛelatoꝛum congruentioꝛi perfectioꝛi ex regula oꝛdinatione. ¶ Quarto ex decreti conſtancieñ et eugeniane ꝓuiſionis eidem innitentis et aliarum ꝓuiſionum ſeu exemptionum et apoſtolicaruʒ allegationum et declarationum deſuper continentia et tenoꝛe. ¶ Quinto ex aliquorum actoꝛum per eoſdem exemptos notoꝛie ſeruatoꝛum declaratione

Quoad pꝛimū ſi diligēter attēdatur ex vna parte regule noſtre qualitas ⁊ perfectio et ex alia intelligat ꝓuiſionū ſeu exemptionum hmōi deſuꝑ qualitas et relaxatio et eidem rl̄e perfectioni cō menſuretur facile videbit ⁊ ꝓ pꝛobabitur ꝙ modo relaxatoꝛio et per modum diſpenſationis et beneficij date ſunt/nec aliter tali modo et foꝛma dari potuerunt. Nam ipſius regule perfectio

ſtata eſſe dinoſcitur tã ex ipſius tenore ꝙ ex
inſtituẽtis ⁊ ꝯfirmãtiũ intẽtione ꝙ licet ſtri
ctior ⁊ artior regula dari poſſit ⁊ aliq̄ue ſic
date ſint: nõ tamẽ euãgelio ſacro ꝯformior
nec ꝑfectior vt dicũt regl'e expoſitores ⁊ pre
cipue ſctũs Bonauẽtura in expoſitione r'le
Nã in tribus votis precellit oẽs alias ordi
num ⁊ religioſoꝝ regulas: q2 nulla eſt reli-
gio que ſic euangelicã ⁊ perfectã pauperta
tem ꝓfiteatur: oĩmodã proprietatem tã in
in cõi ꝙ in particulari ⁊ oẽm vſum pecunie
abdicãdi ſicut iſta: q2 oẽs alie propriũ ha
bent ſaltẽ in cõmuni ⁊ pecuniaꝝ vſum: iſta
vero nõ. ¶ Silr̃ nulla eſt religio vel regu-
la que euãgelicã ⁊ perfectã obedientiã ſe-
quatur ſicut iſta: quia ſufficit aliĳs ſuis obe
dire prelatis in hĳs que continentur in ſus
regulis ⁊ ꝯſtitutionibus eaꝝ ⁊ pro ipſaꝝ ob
ſeruãtia faciunt: nec vltra cogi poſſunt ſecũ
dum Bernardum: iſta vero tãꝙ euãgelica
⁊ perfecta: non ſolum ad ea que explicite cõ
tinentur in regula ſed etiam ad ea que im-
plicite continentur in ea videlicet ad ea oĩa
que non ſunt contraria aĩe ⁊ regule noſtre
prout prelati ſubditos obligare intendunt
et exprimũt vez vel ſub veniali vel ſub mor-
tali. Et eſt adeo ꝑfecta ⁊ perfecte limitata ꝙ
nulli aliĳ limites addi pñt eidẽ vl' aliq̄ minui
et tolli ab ea q̄n dirimatr̃ de ꝑfectiõe ipi⁹: vt
lucide declarat ſcũs bernardin⁹ ĩ ſuis decla
ratiõib⁹ ⁊ diſputatiõib⁹ ſuprascriptis de obia
euãgelica oĩm ⁊ p̄cipue minoꝝ. Quare q̄. ſu.
Propter qđ nõ potuerũt aliĳ limites dari ⁊
addi huic obſeruãtie ⁊ ipi⁹ limitatiõib⁹ r'lari
bus nec date ſũt ꝙ ꝑ modũ diſpẽſatiõis ⁊ re
laxatiõis ſuppoſitis cauſis legitimis ma-
ioris boni ⁊ eaꝝ ſubſiſtẽtia: cũ tales additi
limites dirimãt de ꝑfectiõe ipi⁹ r'laꝝ ⁊ euã
gelice obie: Silr̃ et in caſtitate alias r'las p̄
cellit r'la ipſa in qñtũ nõ ſolũ vouet ipam ca-
ſtitatẽ ſicut ⁊ alie ſz etiã ſpeciali⁹ ⁊ expꝛeſſius
ꝓhibet mulierũ ꝯſortia et ꝯſilia ⁊ occaſiões
cuiuſcũq3 inq̄natiõis. Propter q̄ etiã oĩa me
rito dñs papa Hono: 3. (ꝑ bullã ſctõ frãci. di
rectã) q̃ incipit Cũ ſm ꝯſiliũ ſapiẽtis ſupra. 2.
parte tra. 2. deſcriptã: et ſilr̃ ex r'la. 2. c. ſan
ctus Frã. ꝯformiter ad ius diuinũ inhibe-
ret retroceſſionẽ ⁊ exitũ ab hac religiõe ſim
pliciter ⁊ oĩno. Ubi dr̃ ſãctus. Et nullomõ li
cebit eis de iſta religiõe exire iuxta mãda-
tũ dñi pape vez p̄dicti dñi Hono. 3. p̄allega
tũ: q2 iuxta v̄bũ dñi nemo mittẽs manũ ad
aratrũ ⁊ aſpiciẽs retro: aptus eſt regno dei
Nã ſi facl'tas adeſſet inueniẽdi ꝑfectiorẽ et
voluntas trãſeũdi ad illã ꝑfectiorẽ i pauꝑta
te obia ⁊ caſtitate aliĳs r'le p̄ceptis: hec imꝑ
tinẽter ⁊ ꝯtra dictũ allegatũ v̄bũ xp̄i pone-
rent. Ex q̄ p3 itẽtio btĩ frã. ⁊ dñi pape Ho-
no. 3. ⁊ ipſi⁹ r'le eẽ ⁊ accipi debẽ i oĩb⁹ (eo mõ
qua aliq̄ obligãt) iuxta ꝑfectiorẽ obſuabilẽ
ſtatũ ⁊ gradũ ꝑfectioꝝ imitatiõis xp̄i ⁊ ſta-
tus euãgelici: nec iõ debẽ nec poſſe aliq̄s cõ
tra hoc (v̄ba xp̄i) ad laxiora vl' ad q̄ſcũq3 ali
as religiões (tãꝙ iꝑfectiores vl' laxiores q̄
ad p̄dicta ⁊ illi poſtpoſitas (l3 in aliq̄b⁹ ar-
tiores) licẽtiare vl' diſpẽſare ad nutũ ⁊ ſine
cã ſubſiſtẽte maioꝝ boni: put clari⁹ ⁊ plixi⁹
declarat ſctũs Bona. i expoſitiõe r'le: vbi cõ
formit' ad hec inẽ cetã ſic ait. Exitũ inq̄t de
religiõe aliq̄ dupl'r itelligere poſſum⁹. Uno
mõ ꝑ retrocedẽdo: ⁊ hoc reuertẽdo ad ſecu
lũ ſeu ad religionẽ laxiorẽ: quoꝝ vtrũq3 ẽ
apoſtatare ⁊ retroaſpicere. Alio mõ ꝓcedẽ
do ad altiorẽ gradũ: frugẽ ſcz melioꝝ vite
aſcẽdẽdo: ſicut faciũt q̄ a laxiorib⁹ ſtatib⁹
ad religiões ſe trãſferũt artiores. Prim⁹ mo
dus exeũdi ẽ in oĩ religiõe dãpnabil'. Scđs
laudabilis vbi poſſibilis. S3 ꝓfeſſo hãc re
ligiõez ẽ ipoſſibilis. Qđ niſi papa ſuponeret
in r'la p̄mittẽs / ⁊ nullomõ licebit: nõ ſubiũ-
geret / iuxta mãdatũ dñi pape ⁊ q2 ſcđz ſã-
ctũ euãgeliũ nemo mittẽs manũ ad aratrũ
et aſpiciens retro apt⁹ ẽ regno dei. Si igit'
nõ l3 exire q2 nõ l3 retroaſpicere: ꝑ oĩs alis
religio huic retro / ⁊ apoſtate ſũt oẽs ab hac
religiõe poſt ꝓfeſſionẽ ad quãcũq3 aliã trã
ſeũtes. Q3 ſi aliq̄s exire vl' ꝑ pctis ſuis a re
ligiõe eici ꝯtingat ſi totis virib⁹ iſtãtes fue
rint ꝓ religiõe hac recuperãda / nec gra3 i
uenire valẽtes: extũc i aliqua alia religiõe
rigida ſe ſaluare poterũt: ſi tñ ꝯtinuum in ſe ẽ
maneant in deſiderio ad ſtatũ ſuũ p̄ſtinum
reuertendi. Q3 ſi de licentia ap'lica ſe glo-
rientur aliqui aliter faciẽtes: ꝓ certiſſimo
ſciant ꝯtra hanc dñi ſententiã nichil facere
Nemo mittẽs manũ ad aratrũ ⁊c. Q3 ſi mẽ
dacĳs interuenientib⁹ aliq̄d contingat ꝑ ta-
les a ſede apoſtolica ipetrari nõ ẽ eis excu
ſatio ſz accuſatiõis duplicatio: dũ mẽdatio
tũ p'rem circũuenientes / ſine querũt a poſta-
ſie pallium: q̄ in votis nõ diſpenſat niſi vbi
ſuggerit pietas ⁊ rationabilis equitas re-
cõpenſat. Et quia obligati ad eundẽ ordi
nẽ voto vel iuramẽto tenent' dño itegre ſol
uere qđ vouerunt. Qua rõne nõ licet frĩb⁹
de hac religiõe exire quia hoc ẽ retroaſpi
cere: non licet obligatis ad iſtã religionem
quãcũq3 aliã intrare ꝓfiteri vel ingredi ad
manẽdum ymo peccant mortaliter tales i
religionib⁹ aliĳs remanẽtes: peccant ⁊ eos
recipientes et conſentientes / ſicut apoſta-
ſie facinus ꝓmouẽtes. Hec ſctũs Bonauẽ-

ſura vbi ſupra. Ad hoc etiā faciūt q̄ idē ſā=
ct⁹ Bo. dicit ſuis ī queſtionibus ꝓ defēſiōe
et declaratione ſtatus mīoꝝ in q̄ſtione. xij.
vtrū de quolibet ordie poſſit q̄s trāſire ad
rl'am ⁊ religionē ffm mīoꝝ. Et q̄ſtione. xiij.
Utrū poſt emiſſā ꝓfeſſionē ī iſta religiōe li
ceat ad aliā trāſire. Et. q. xviij. Require ſupra
iſta pte in dicto tractatu q̄ſtionū. Quib⁹ et
alijs ſatis apte pꝫ alteratiōes vl' cōmuta
tiōes hmōi votoꝝ ⁊ p̃ceptoꝝ rl'ariū (tāq̄ al
tioris ⁊ euāgelice ꝑfectiōis norme exñtiū)
nō potuiſſe nec poſſe fieri ꝑ modū diſpēſa=
tiōis ⁊ relaxatiōis a ſūmo pontifice / cā ſub
ſiſtēte legittima maioris boni ius diuinuꝫ
ꝓpter aliqua ſuꝑuenientia magis ꝯcernēte
q̄ raro accidere ⁊ ſubſiſtere pñt: cū talia ſint
euāgelicā ꝑfectionē imitātia: ⁊ ſic iure di=
no ꝓpt̄ rl'e votū obligatoria. ❡ Nec obſtat
dictū aliquoꝝ allegātiū q̄ ipi de familia eā
dē quā p̄us ⁊ quā vouerūt tenēt ⁊ ſuāt ⁊ te
nere ac ſeruare ītendūt rl'e intētionem et ꝑ
fectionē: ⁊ q̄ vni gñali miſtro ſubijciūtur: li
cet in aliq̄bus ſuꝑ eos ei⁹ reḡminis facultas
⁊ cura / ad bonū (vt dicūt) ⁊ ꝑ cū vcꝫ dñꝫ nr̄ꝫ
papā q̄ vt allegāt etiā ex rl'a pōt; nō ītelli=
gētes nō aduertētes rl'e ſue ⁊ voti ſui ac ꝓ
uiſionū ſuaꝝ deſuꝑ atq̄ cauſarū qualitatē
et formā. Quib⁹ iā in pte ꝑ ſupra dicta re=
ſpōſū ⁊ declaratū ē / ⁊ ampli⁹ ꝑ ſubſequētia
oñdet / qualit̄ ī talib⁹ nō ſequunt̄ rl'e formā
nec ei⁹ ꝑfectionē ſꝫ ipaꝫ minuūt ⁊ alterant
⁊ qualit̄ ex rl'a vel ex voto ⁊ ꝓfeſſione ipi⁹
nō reſeruat̄ nec ſupponitur vl' cōditio qua
ꝯcedat̄ ipi dño pape vt īdifferēter ⁊ ꝓ voto
ꝯtraria p̃cipe ⁊ ſtatuere poſſit ⁊ talia imu=
tare ⁊ relaxare: quīymo ſiure diuino ⁊ cano
nico talia ipſi ſūmo pontifici prohibentur
niſi pro cauſa ſubſiſtente legittima maiorꝫ
boni vel iuriſdictionem ſuam in aliquo cō
cernente ⁊ ea ſubſiſtente: vt ſupra plenius
oſtenſum eſt.

Quoad ſcd̄m oſtenſiuū qualiter dicte ꝓuiſiones et
exēptiones date ſunt ꝑ modū diſpēſatiis
et relaxationis ſciēdū q̄ hoc idē clari⁹ oſtē=
di ⁊ ꝓbari pōt ex perfectiori et ſufficientio
ri regule ⁊ ſtatutorum prouiſione ⁊ cōceſ=
ſione atq̄ ordinatiōe. ❡ Cōſtat nāq̄ ex re=
gula ipa ꝑfectiſſima bñ accepta q̄ beatiſſi=
mus pr̄ nr̄ Frāciſc⁹ ſpū ſctō mirifice illuſtra=
tus (cui ſtatus ordīs ſui a p̄ncipio vſq̄ ad
finē diuinitus reuelat⁹ ⁊ oñſus fuiſſe legit̄
⁊ rōnabiliter credit̄ / quē ⁊ in multis decla=
rauit ⁊ p̄dixit ꝓut eueniſſe (rei experientia
certa docuit ⁊ in dies oſtendit) q̄ ⁊ religio=
nis ⁊ maxime p̄latorum ordinis relaxatio

nes ⁊ moleſtationes / ⁊ bonoꝝ ꝑſecutiones
aliq̄n futuras ꝓuidit ⁊ p̄dixit (de ſufficiētiſ=
ſimis ꝓuiſionibus ad purā rl'e ipius obſer
uātiā / ſemꝑ omī tp̄e tenēdā / etiā ꝯtra quoſ
cūq̄ malos ſeu relaxatos ⁊ ꝑſecutores p̄la
tos / ⁊ ꝯtra quaſcūq̄ relaxatiōes ipoꝝ ⁊ alio
rū quorūcūq̄ moleſtatoꝝ ꝓ his obſeruātib⁹
ex rl'a ipa ꝓuidit ſufficiētiſſime ⁊ ꝑfectiſſi=
me (ſpū ſctō illuſtrāte ⁊ reuelāte (adeo q̄ nō
potuerunt dari vel addi alie ꝓuiſiones ꝓ
ipſius regule et regularis obſeruātie cuſ
tuitione vel obſeruantia vel circa ipſius
regule ⁊ obedientie regularis modum et
formam / quin dirimeretur de perfectione
ipſius regule: ac talis et tanti ſtatus regu=
laris ⁊ euangelici. Et hoc ſignāter quadru
plici remedio ex regula ipſa perfectiſſima
dato ⁊ collecto congruenter oſtendi poteſt
videlicet. ❡ Primo propter ordinatum re
curſum ad ſuperiores ex regula indictum
et conceſſum. Et hoc tam pro caſibus par=
ticularibus fratrū q̄ ꝓ caſib⁹ cōitatū ſuo=
rum conuentuum / cuſtodiarum / prouintia=
rum / ⁊ totius ordinis. Nam pro hmōi caſi
bus dedit remediū talis recurſ⁹ nō ſoluꝫ ꝑ
modū ꝯceſſionis ſꝫ etiā obligatiōis ⁊ p̃ce=
pti: vt vbicūq̄ eſſent fr̄es q̄ ſcirēt ⁊ cogno=
ſcerēt ſe nō poſſe rl'am ſp̄ualiter obſeruare
ad ſuos miſtros deberēt ⁊ poſſent recurre
re: nō vt diſpenſent̄ ab eis (vt quidaꝫ falſo
expoſuerūt ꝓut ſuꝑius oſtēſū eſt) ſꝫ vt per
tales de remedio contra relaxatiōes ⁊ trāſ
greſſiones aut relaxatores tam prelatos
q̄ ſubditos remedium efficax apponāt ꝓut
ex officio tenētur q̄ntum in ſe eſt: aut alias
talibus recurrentibus de loco congruo vbi
poſſint rl'am ſeruare ꝓuideāt: ꝓut etiā au
toritate ap̄lica pluries declaratū fuiſſe cō=
ſtat: cū expoſitionib⁹ aliquoꝝ caſuū: p̄ſertim ꝑ
cōſtitutiōes Martini pape. v. atq̄ moder=
nas. Qꝫ ſi nō faciāt: liberam facultatē ymo
⁊ p̃ceptū ex rl'a ipa hñt fr̄es recurrētes trāſ
ſeūdi ad alios ꝯuēt⁹ eiuſdē ꝓuītie ſi q̄ fue
rint ibidē vbi poſſint rl'am ſuare: vt dicit
magr̄ iohānes ꝑrini ī ſuo tractatu ⁊ q̄ſtiōe
de diſpēſatione Qꝫ ſi tales ibi nō eēnt: ad
gñalē miſtrū ꝯſequēter ītelligit̄ p̃cipi recur
ſus. Quo nō ꝓuidēte eādē vt ſupra liberā
facultatē ymo ⁊ p̃ceptū ex rl'a hñt tales re
currētes trāſeundi ad quēcūq̄ ꝯuētū ordis
vbi rl'a ſeruat̄. ❡ Qꝫ ſi (q̄d abſit) tales ali=
q̄n in ordine nō inuenirent̄ aut gñalis ali=
q̄s inſufficiēs ad ſeruitiū ⁊ cōem vtilitateꝫ
ffm ꝯtra rl'e ⁊ ſtatutoꝝ ⁊ iuris formā in or
die eligeret̄ aut poſtmodū tal' appareret nec
nō a miſtris ⁊ cuſtodib⁹ (q̄b⁹ electio data eſt:

et preceptū de alterius ſufficiētis electiōe)
aliꝰ ſufficiēs loco eius eligeret. Aut alias
capitulū gn̄ale(qđ totū ordinē repreſentat)
regulā trāſgrederet: aut eccl'ie ſctē nō ſub=
dētur: vel in fide catholica deuiaret: tunc in
his caſibꝰ (expr'ſa ⁊ apl'icis declaratiōibus)
tenerētur oēs ⁊ ſinguli fr̄es (quibꝰ de talibꝰ
ſufficiēter ꝯſtaret ⁊ ꝯmode ꝑ ſe vel alios poſ
ſent ad reuerēdiſſimū dn̄z cardinalē ꝓtecto
rē ⁊ correctorē tāti ordinis recurrere: ⁊ eūdē
ſup hijs debite īformare: ⁊ debitā ꝓuiſionē
alterius miniſtri: ⁊ taliū electoꝝ ⁊ ordīs cor
rectionē ⁊ taliū īſufficiētiū (ordīs tāti recto
rū) depoſitionē ⁊ alioꝝ ſufficiētiū ſubſtitu=
tionē reqrere: ꝓut etiā cōitate ordīs (in reli
quis prefatis ad ipſū ꝓtectorē ſpectātibus
aut aliquo eoꝝ) deficiēte tenerētur: maxime
gn̄ali miſtro vel capl'o gn̄ali nō ꝓuidētibus
ſufficiēter. Qui ꝓtector ⁊ corrector tūc tāq̄
ordinarius in talibꝰ caſibꝰ ordis corrector
teneret nō ſolū talibꝰ ꝓuidere fr̄ibus ad eū
recurrētibus: ſʒ etiā oēs tales prelatos ⁊ or
dinē ipſū debite corrigere ⁊ reformare ꝑ ſe
vel ꝑ ſuos ꝯmiſſarios ad id deputatos: po
nēdo deponēdo ⁊ alios ſubſtituēdo ⁊ q̄cunq̄
neceſſaria ⁊ oportuna ad hec faciendo: ꝓut
colligit ⁊ aptius habet ex vltimo rl'e capl'o ⁊
declarationibꝰ atq̄ determinatiōibꝰ ſūmoꝝ
pōtificū deſup: vcʒ Bonifacij. viij. Gregorij.
xi. Sixti. iiij. ⁊ Julij. ij. pape moderni: ⁊ ex ne
ceſſaria eoꝝ ꝯn̄a. ¶ Qʒ ſi abſit dictus ordis
ꝓtector ⁊ corrector in talibꝰ caſibus ꝓuidere
negligeret: tūc etiā ex rl'a et neceſſaria regl'e
ꝯn̄a ad papā et ſedē apl'icā (cuiꝰ pedibꝰ non
fruſtra ī principio et in fine ſubmittit ordo)
ordinat recurſus nō vt regula alteretur vl'
diſpēſetur aut rl'aris auctoritas miniſtroꝝ
vltra q̄ dicit regula et q̄ patit ipſiꝰ ꝑfectio
euāgelica limitetur vel reprimat aut alias
īminuetur ſʒ ipſe ordo ꝯgruis medijs refor
metur: et vt impediētes et moleſtātes ac re
laxatores ⁊ relaxati debite ꝯpeſcātur aut de
ponātur et alij eiuſdē rōnis re et noīe mini
ſtri loco eoꝝ inſtituātur: vel interdū de vica
rijs nō exēptis nec alterius rōnis et ſalua
ſp regulari obla ⁊ cura miſtroꝝ vbi et q̄diu
opus eſſet ꝑ eoſdē miniſtros debito modo ꝓ
uideri ordinaretur: ꝓut alias in ſimili ante
eugenianā exēptionē ⁊ ſine decreto ꝯſtācieñ
ꝓuidē ꝓuiſū fuiſſe ꝯſtat ſub ipſo Eugenio. 4.
quo ſuadēte gn̄alis miſter gn̄ales vicarios
nō exēptos nec ſuos eximētes in aliquo li
bere dabat: quos et ipſe Eugenius. iiij. ali
quādo ꝯfirmabat: vt pʒ de fratre Johāne
de capiſtrano ſic legittime inſtituto et ꝯfir
matio ante dictā exemptionem eugenianā

et nonnullis alijs etiā citramontanis (decre
to cōſtācienſi ipſis conſentientibus) reuoca
to. Et quod de obligatione et ordine parti
cularis recurſus fratrum dictum eſt intelli
gendum etiam eſſe puto et accipiēdū de cōi
tatibus ꝯuētuum cuſtodiaꝝ ꝓuinciaꝝ et or
dinis que nature (ſuoꝝ determinatione ca
pituloꝝ) in talibus caſibus tali ordine libe
re recurrere poſſunt et tenentur ad ſuos ſu
periores et ꝯſequenter dicto modo ad ꝓte
ctorem et deinde ad papā: et de remedijs ſi
bi et alijs propoſſe pronidere ex regula con
formiter ad ius diuinum et euangelicū pre
ceptum de ordine charitatis ⁊ correctionis
fraterne rite ſeruādo. ¶ Qui igitur ordine
iſto contempto vel pretermiſſo et tātis at
q̄ tam congruis regule remedijs et ꝓuiſio
nibus neglectis vel contemptis ad maiores
per ſaltum et maxime ad papam et ſacrum
conſilium recurrerent. vel qui etiā ordina
te vel alias recurrendo alias ꝓuiſiones re
gule ꝓfeſſioni ordinis vnitati vel cōi paci
et quieti ordinis contrarias: vel quōlibet re
gulam et profeſſionem alterātes vel relaxā
tes / aut obedientiam vel curam regularem
miniſtroꝝ aliter q̄ dicat regula ipſa limitā
tes quererent vel reciperēt: regulam ipſam
et profeſſionem ſuam offenderent. et a ma
ioribus prelatis ordinis vel ab ordinis pro
tectore vel papa ſi tales ad eos per ſaltum
non coacti vel pro talibus indebitis regule
cōtrarijs recurrerent / merito cohercendi et
ad ſuos miniſtros prius remittendi eſſent.
¶ Igitur ex hijs conſequenter oſtenditur
q̄ cā potiſſima quare aliq̄ñ ī ordine nō ha
beantur ſufficientes prelati ſiue miniſtri ge
nerales ſiue prouinciales vel alij non eſt ſo
lūmodo electoribus et confirmatoribus ta
lium imputanda ſed etiam quibuſcūq̄ ſub
ditis (ſua intereſſe reputantibus (non ſe le
gittime nec ordinate opponētibus nec etiā
ordinate ad ſuperiores correctores recur
rentibus: nec eos per ſe nec ſuis litteris nec
per alios ſuper talibus de veritate infor
mantibus / ſed ſua taciturnitate (ſaltē taci
te) conſentientibus etiam contra regule ſue
intentionem ⁊ formam / ⁊ preceptum euan
gelicum de correctione fraterna: ymo ⁊ con
tra iura canonica et ordinis ſtatuta: prout
colligitur ex eoꝝ neceſſaria conſequentia /
prout etiam in ſimili de alijs publicis ⁊ pro
batis regule tranſgreſſionibus vbiq̄ ſerua
ri bebet. ¶ Cauere ēm ſūmopere debent ne
ipſi vel eorum ſubditi aliqui pluſq̄ oportet
ſapere ſapientes et alios meliores ſe te
merarie iudicātes / ſub ſpecie zeli ⁊ pretextu

talis ordinati ⁊ conceſſi recurſus/affectio
nes inordinatas potius ꝙ̄ rationem ⁊ ve-
ritatē in talibus ſequēdo turbatiões maio
res ⁊ diſſentiões alijs gratis īferāt/ſicut ſe
pe euenit. Ideoq; in talib⁹ nō leuiter ſ; cū
debito moderamine ⁊ oī reuerētia atq; ca-
ritate/et cū debitis ꝓbationib⁹ ꝯcedēdū eſt
deū ſolū p̄oculis habēdo Quod ſi ita fieret
ordo ſemꝑ ⁊ neceſſario recte ꝯcedere coge-
ret/⁊ ſemꝑ ſufficiētes haberētur tāti ordis
rectores ⁊ p̄lati/regula ip̄a ⁊ neceſſaria ei⁹
cōſequētia bn̄ ⁊ ad verū accepta et intelle-
cta ſic cōgruenter ⁊ ꝯformiter ad oīa iura
etiā diuina ⁊ euāgelica ꝓuidente ⁊ ſpū ſā-
cto ꝑ ſeruū ip̄i⁹ beatiſſimū p̄rem nr̄z Frā-
ciſcū taliter ordināte. ¶ Scd̄o optime ꝓui
det rl̄a ip̄a eā ſeruare uolētib⁹ ꝑ fauorē et
cōdeſcētionē quā p̄cipit talibus recurren-
tib⁹ dari a miniſtris cū dicit. Miſtri v̄o ca
ritatiue ⁊ benigne eos recipiāt: ⁊ tātā fami
liaritatē habeāt circa ip̄os: vt dicere poſ-
ſint eis ⁊ facere ſicut dn̄i ſuis ſuis ⁊c. Qui-
bus v̄bis patēti⁹ oñdit btūs Frā. ꝙ̄tā affe
ctiōe; ad hmōi recurſū ſeruādū ⁊ ꝓuiſiões
deſuꝑ a miſtris ⁊ ſuꝑiorib⁹ rite fiēdas ha-
buerit: ꝓuidēs hec ſuo ordini in poſteꝝ ne
ceſſaria fore: ꝓut ſūt nūc vt experimēto certo
ꝓbam⁹ ī multis. ¶ Tertio ꝓuidet rl̄a ip̄a
eā ſuare volētib⁹ ſn̄ hmōi exēptiōib⁹ ꝑ co-
hertionē ptāt; ⁊ facultat; ip̄oꝝ miſtroꝝ ⁊
ordis p̄latoꝝ vbi aliq̄ excedē vl' eade; ſua
ptāte abuti ī p̄iudiciū rl̄e ⁊ obſuātie ſctē vel
lēt cū dicit. Nō p̄cipiētes eis aliq̄d qđ ſit cō
tra deū ⁊ aīa; ⁊ rl̄a; nr̄a; Nā ꝯtra hec fr̄es
a p̄lat; ⁊ laxat; vl' alijs cogi nullaten⁹ pñt: nec
vltra hec pōt p̄latoꝝ auctas reꝑmi vl' artari
q̄ı dirimat' ꝟ rl̄ari neceſſaria ⁊ ꝑfecte limita
ta auctate ip̄oꝝ ⁊ q̄n ꝑfectio rl̄e tāte ⁊ rl̄ar;
p̄latoꝝ ip̄i⁹ cure minuat' ⁊ ledat' grauiter
¶ Quarto ꝓuidet rl̄a ip̄a eā ſuare volētib⁹
maxie ſubdit; nō ſolū ꝑ dictā cohertionē p̄
latoꝝ ⁊ facultat; ip̄oꝝ: ſ; ēt ꝑ exp̄ſſe ⁊ ꝑfe-
ctiſſime limitatā obia; ⁊ ſubiectionē ſubdi
toꝝ cū dicit Vn̄ firmit' p̄cipio fr̄ib⁹ vniuerſis
vt obediāt ſuis miſtris ī oīb⁹ q̄ ꝓmiſert dn̄o
obſuare ⁊ nō ſūt ꝯtraria aīe ⁊ rl̄e nr̄e. Qui
bus v̄bis ꝓbat' euāgelica ⁊ ꝑfecta eē a deo
ꝙ null⁹ contra hec obedire dz nec cogi pōt
nec ēt alios limites addere vl' iſtos minuere
q̄n diriuat' de ꝑfectiōe ip̄i⁹: q̄ ē obedire non
ſolū ī hijs q̄ ſpālit' ex rl̄a exp̄mūt' q̄ ꝓmiſert
dn̄o obſuare ſ; ēt ī hijs q̄ īplicite etiā ex rl̄a
quā ꝓmiſert h̄ntur vc; in oībus q̄ nō ſūt cō
traria aīe ⁊ rl̄e nr̄e/ ꝓut ſctūs Bernardin⁹ ⁊
ſctūs bonauētura ī expoſitiōe rl̄e ⁊ hugo ī
ſua expoſitiōe ⁊ Bernardinus de buſtis et
aliꝗ plures doctores tenēt ⁊ per ipſos fr̄es
de familia ip̄a taliter exēpta firmit' tenet'
ac in quodā eoꝝ caplo ḡnali diffinitū fuit:
et prout ꝑ ap̄licas ⁊ autēticas declaratio-
nes declaratū ⁊ determinatū fuit. De q̄b⁹ oīb⁹
ſupra ī hac. iiij. p̄te in declaratiōib⁹ ſcti ber
nardini ⁊ recollectiōib⁹ de obia euāgelica
hmōi dictū ē: ad quas habēd⁹ erit recurſ⁹.

Uerum q̄ı īterdū pñt occurrere cāe
ꝓpter quas vtile ⁊ neceſſa-
riū ē fr̄ib⁹ verā rl̄e obſeruātiā ſub obedien-
tia rl̄ari ſeruātib⁹ vl' ſuare cupiētib⁹ nec
miſtros ſiue p̄latos ſufficientes ꝑ tales or-
dinatos recurſ⁹ habere valētib⁹ ꝓpter qđ
aliqn̄ neceſſarium ⁊ vtile fuit ⁊ ē adhuc de
pñti ī multis ordī. ꝓuincijs ꝓuinciales ⁊ ḡna-
les vicarios non exēptos nec ſuos in aliq̄
eximētes a rl̄ari obia ⁊ cura ſuoꝝ miſtro-
rū habere ꝓ vtiliori ⁊ cōgruentiori regimi
ne taliū cōuentuū et fr̄m obſuātiū ⁊ ordis
ꝓut a ſctō bernardino et alijs multis/ſine
talib⁹ exēptiōib⁹ ⁊ ꝓuiſionib⁹ relaxatorijs
obſeruatū fuit ⁊ adhuc de pñti ī nōnullis
ꝓuincijs obſuat' ſuata rl̄e puritate ⁊ forma
⁊ etiā ne fr̄es exēpti de familia ip̄a ꝑ dere-
lictionē ⁊ reuocationē dictaꝝ ſuaꝝ ꝓuiſio
nū timerēt ſibi de talibus vicarijs ſuis ab
eiſdē eligēdis ⁊ habēdis/forte nō ꝓuideri
ab aliq̄b⁹ miſtris nec tales ꝑ eos electos cō
firmari: iō melius/vtilius/tucius/⁊ purius
iuxta rl̄e formā ꝓuiſū ē ip̄is ⁊ alijs ⁊ decre
tū publico ſtatuto auctē ap̄lica ⁊ capituli
ḡnaliſſimi etiā ꝑ reuerēdiſſimos cōmiſſa-
rios ap̄licos ꝓtectorē ordis ⁊ ḡnalē miſtrū
auctē ap̄lica ⁊ officiorū ſuoꝝ et dicti capl'i
ḡnaliſſimi vt vbi ⁊ q̄ndiu tales vicarios de
ſuis eligere ⁊ habere vellēt miſtri benigne
eiſdē ꝯcederēt ꝓut tp̄e ip̄i⁹ ſcti bernardini
⁊ bti iohānis de capiſtrano ān eugenianā;
exemptionē obſeruatū fuiſſe conſtat. Dictū
modernū ſtatutū reqre ſupra tercia p̄te ca.
p̄mo p̄ticula. iiij. §. Ita tn̄ q vbi ⁊c. Quo ſta
tuto tollit' oīs ratio dubitandi ⁊ totalis cā
vtendi talibus ſuis exēptorijs ꝓuiſionib⁹
et ꝯſequēter oñdit' ⁊ ꝓbat' nō ſolu; ꝓuiſio-
nū rl̄e ſ; etiā ordis ſtatutoꝝ modernoru;
habūdās ſufficiētia ad verā rl̄e obſeruātiā
vbiq; tenēdā ⁊ ꝯſeruādā ſine talib⁹ exem-
ptionibus. ¶ Verū quia multi allegāt vti-
litates ⁊ fructus multiplices ſeparationis ob
ſeruātiū rl̄am a nō ſeruātib⁹ illa; ⁊ qualit'
ꝑ oīa iura ſuadet' ꝓmo ⁊ p̄cipi videt' tāꝙ̄ ne
ceſſaria licita ⁊ ſancta tali ſub colore ſtatū
ſuū iuſtificātes ⁊ multos ꝓpterea ad ſua;
opinionē trahentes: ideo talib⁹ minus bn̄
īntellect; ⁊ min⁹ ēt ad ꝓpoſitū allegat; bre-

uiter videt diſtinguẽdo de hmõi ſepatione que duplici modo accipitur. Nã alia eſt ſe- paratio localis r̃laris moralis ⁊ ſctã. Alia vo r̃le ⁊ pfectioni euãgelice ɔtraria relaxa toris piculoſa ⁊ dãpnoſa. ¶ Prima igit̃ eſt qñ f̃res ſũt i locis vbi nõ pñt r̃lam ſpũaliter obſeruare ⁊ debitis modis p r̃lam ordina tis ſupius expreſſis pcurãt ſuã ſepationẽ a talibus locis ⁊ f̃ribus vt cũ ſeruãtib⁹ r̃lam cõmodius poſſint ipã ſeruare ſine aliqua immutatiõe ⁊ ſalua ſẽp regularis oble pfe- ctione ⁊ forma ſub regulariũ prelatoꝝ cura Et hec laudabilis eſt neceſſaria vtilis ⁊ ſctã quã nõ ſolũ ſcriptura ſacra ⁊ iura diuina ⁊ canonica laudãt ſuadẽt ⁊ pcipiũt: ſʒ etiã r̃la ipa p ſupius allegatũ recurſũ: ymo ⁊ ordis moderne ɔſtitutiões ipaʒ roborãt ⁊ ɔfirmãt vt ſupius eſt oſtẽſũ. Et hec ordõ nõ habuit in ordine p decretũ ɔſtãcieñ. nec p eugenia nã vt quidã falſo ſuadere nitũtur: ſed a r̃la ipa. Et notoriũ eſt ꝙ añ ipʒ decretũ ɔſtãcieñ ab oibus tũc regulã ipam in ordine ſeruã- tibus tã in ptibus citramontanis ꝙ̃ in pti- bus vltramõtanis ſeruabatur ⁊ a btõ pau- luccio de fulginio ɔuẽtus bruliani, puincie ſã cti Frãciſci in ptibus vltramõtanis etiã an te decretũ ɔſtãcieñ. ⁊ ante ſctm̃ Bernardinũ reformari ⁊ vigere cepit ⁊ ſub hac tã ipi de familia moderni ꝙ̃ alij obſeruãtes ſub mi niſtris totũ bonũ ſuũ ⁊ fũdamẽtũ ⁊ nomen ſũpſerũt atqꝫ receperũt. Et ꝙ̃diu ipam pu- re ⁊ ſine adiecta exẽptione r̃laris obediẽtie tenuerũt vtutibus ⁊ miraculis ⁊ incremen to mirabili ⁊ fama vbiqꝫ floruerũt ⁊ ɔuẽtus multos reformauerũt: alios vero quaſi in numerabiles de nouo inceperunt vt patet: de ſctõ bernardino de btõ iohãne de capi- ſtrano de btõ amadeo ⁊ pluribus alijs i pti- b⁹ vltramõtanis ⁊ alijs plurib⁹ i ptib⁹ citra mõtanis ⁊ inũerabilib⁹ ɔuẽtib⁹ tã p eos ꝙ̃ eoꝝ ſtẽtẽs nõie ac deuotiõe icept̃ ⁊ fũdat̃ ⁊ q̃tã bõi vl̃ fauorʒ huic famlie ⁊ obſuãtie p uenit ab his ⁊ ipoꝝ ſeq̃cib⁹ ordõ habuit: ⁊ a ꝯa r̃le ⁊ oble ei⁹ obſuãtia ⁊ ñ ab hmõi exẽp- tiõib⁹ Scdã vo ſubſecuta ſepacio ẽ exẽpto ria eo ꝙ a r̃lari oblatura r̃lariũ ordõ ſlato rũ ⁊ ab ordõ tãti vnitate ymo ⁊ a volũt r̃le obſ uãtia ꝯa ñ ſbſiſtẽte cũ legitia ſuos ſeq̃ces exĩmẽ p tãto ẽ. De cui⁹ ipertinẽtia ſolũ i hoc paſſu arguit̃ ad finẽ ɔgſcẽde ⁊ ſectãde vita- tẽ ⁊ ad vtilitatẽ ac pacẽ m̃toꝝ Et hec lʒ p de cretũ ɔſtãcieñ q̃ ad aliq̃ ⁊ p cã tũc tpis forte ſbſiſtẽre ordõ habuiſſe dicat̃: tñ cito ſiniuit ⁊ re uocata fuit p ñrib⁹ ⁊ ɔſẽtiẽtib⁹ ptib⁹ ⁊ ſil̃r ipi⁹ ɔfirmatio p decretũ baſilieñ. Lʒ ẽt p eugẽi anã maiorẽ ſũpſit augmẽtatiõeʒ tñ poſtea p pl̃res põtifices ſpẽl p calix. 3. ẽt ɔſẽtiẽtib⁹ ptib⁹ diuti⁹ vʒ vſqꝫ ad piũ. 2. reuocata exti tit vt facile p bullas deſup datas ⁊ alia plura pbari pt. Et ſic ſolũ a tpe repoſitiõis ipſius eugẽiane p piũ. 2. ⁊ ñ ſñ ɔtrarijs diuerſʒ re uocatiõib⁹: cũ nimis difficultate ⁊ aliq̃ꝝ iſtã eiã tal̃r q̃l̃r ɔtinuata fuiſſe ẽ: lʒ ẽt p alex. 6 fuerit r̃uocata. Huc igit̃ modũ ſeparatiõis ſeu hãc ſcd̃ariã ſepationẽ exẽptoriã ⁊ rela- xatoriã ſupadditã: ⁊ ex r̃la vl̃ ei⁹ ɔſeq̃ntia ñ ordiatã nec ɔceſſã ſʒ phibitã, merito impro bãt m̃ti eo ꝙ nõ ſolũ r̃la ipa ſʒ ẽt aplica ã- tiq̃ ⁊ moderna ſtatuta ordõ ⁊ ſacra ſcripl̃a et iura canõica atqꝫ diua ipaʒ multipl̃r ɔdẽp nare videt̃ vt facile eſſet p ſingl̃a oñdẽ: que breuitatʒ cã ad p̃ns ptrãſeo. ¶ Igr̃ oia ma la diſſẽtionũ ⁊ diuiſionũ atqꝫ relaxationũ ⁊ ipedimẽta bonoꝝ q̃ ordĩ ⁊ huic famlie huius occaſiõe, pueniũt: ñ dñt p̃me liciter ſctẽ r̃lari et locali ſeparationi: ſed huic ſecũdarie ſu peraddite noue et inſuete exemptorie diui ſioni et ſeparationi imputari: prout nec a ſane intelligentibus imputatur. Que ſi ad priorem (iuxta priorum patrum ſuorum et noſtrorum) modum prefatum et formam (iuxta regulam) reduceretur: et regula ipſa quo ad recurſus prefatos ſeruare- tur: bona infinita huic familie et toti ordi- ni ex hijs neceſſario inducerentur. pax ve- ra vnio ⁊ concordia ⁊ amor verus ſequerẽ- tur ſub eiſdem paſtoribus ac pacifica edi- ficatoria ⁊ vtilis reformatio ordinis pau- latine vtiliter ⁊ ſine periculoſa mixtiõe ob ſeruãtiũ cũ reformãdʒ iduceretur: ⁊ veri ob ſeruãtes ſlati vbiqꝫ tãdẽ citius haberent atqꝫ ppetuo manutenerent in ordine tales nec vlterius in officijs ordinis ſuſtinerent iſufficiẽtes ¶ Ex q̃b⁹ oib⁹ pbat̃ r̃le pfectio ⁊ ſufficiẽtia atqꝫ vtilitas puiſionũ ẽſupl ɔtra riũ additaꝝ ipfectio iſufficiẽtia inutilitas ⁊ relaxatio: pp̃ter que non dãtur nec dari potuerunt per modum obligationis ſʒ diſ penſationis ⁊ relaxationis ſuppoſitis cau ſis legitimis et earum ſubſiſtentia.

¶ Tercio ꝙ huiuſmodi bulle ⁊ puiſiones ſeu exemptiones date ſint per modum diſ penſationis vl̃ priuilegij atqꝫ conceſſiõis et non obligationis probatur ex regimi- nis ⁊ cure regularium ordinis prelatorumʒ congruentiori et perfectiori (p regulã) or- dinatione. Nam non ſolum aliter limitant regularem obedientie formam ꝙ̃ regula ipſa / ⁊ congruentiores ipſius prouiſiones reicere videntur ⁊ contempnere: ſʒ etiam omnimodam curam et regimen et corre- ctionem regularium prelatorum ſaltem q̃

ad miſtros prouinciales ꝛ cuſtodes ꝛ om-
nia regule precepta ad hec ſpectãtia vt pu
ta de viſitatione/correctione/ et monitio-
ne a miniſtris et conuocatione ad capitu-
la/et ꝺpoſitione inſufficientium et electio-
ne ſufficientiuꝫ/de recurſu ad miniſtros p
rl'e obſ̃uãtia. ꝛ ſic ꝺ aliis. Et hec nõ melioꝛã
do modũ regimĩs ꝛ cure tãti oꝛdis nec frm
ſuoꝝ ſi ſ̃uarẽt ab ip̃is ꝓuiſiões ꝛ mõi h̃ñdi
bonos ꝛ ſufficiẽtes p̃latos p ſupradictos re
curſus oꝛdiati: ꝛ maxie vbi nũc ĩ diuerſis
ꝓuĩtiis iã h̃ñtur plures miſtri et cuſtodes
obſ̃uãtes ꝛ ad verũ reformati ꝛ plures ẽt
in obſeruãtia rl'ari iduti ꝛ diuti⁹ ꝓbati: et
verã oꝛdis reformationẽ ꝓ poſſe iducẽtes
Nec ſil'r ex h̃mõi exẽptiõib⁹ h̃ñtur ĩ oꝛdie
nec haberi p̃nt meliores p̃lati: ſꝫ ecõtrario
ĩpedimẽtũ p̃ſtat efficax ex hiis ne tales ha
beant ip̃is exẽptis (obſtãtib⁹ eoꝝ exẽptiõi
bus) nõ eligẽtib⁹/nec eligi valẽtib⁹/nec ele
ctiõib⁹ aut ꝯfirmatiõib⁹ eoꝝ q̃s dicũt ꝛ aſſe
rũt eẽ ĩſufficiẽtes ſe iuxta rl'e ꝛ ſtatutoꝝ ꝛ
oĩm iuriũ obligatiõeꝫ legitĩe opponẽtib⁹
Nã alij eligẽtes ꝛ obediẽtes p̃nt excuſari
tñ ĩ potẽtia qꝛ pauci reſpectũ m'toꝝ nec p̃-
ualere p̃nt tũ ẽt ignoꝛãtia fcti bonũ ĩterp̃tã
do ꝛ ſẽtiẽdo de talib⁹ p̃latꝭ ꝛ ſic mereri iſti
ꝟo ſic exẽpti nõ videnť poſſe excuſari tali ĩ
potẽtia nec tali ignoꝛãtia fcti cũ ſil'r alijs iũ
cti ſint p'res q̃ꝫ defoꝛmati ꝛ cũ oẽs eoꝝ ꝓui
ſiões ſupponãt ĩſufficiẽtias p̃latoꝝ h̃mõi ꝛ
moleſtatiões ſeu ĩpedimẽta obſ̃uãtie ſtri-
ctioꝛis. q̃ vl' ſũt boni ꝛ ſufficiẽtes vl' ſũt ma
li ꝛ ĩſufficiẽtes Si boni: nõ h̃nt cãm ſue exẽ
ptiõis. ſi ꝟo mali ꝛ nõ ſe legitime opponãt
nec debite ad eos q̃b⁹ icũbit taliũ depoſitio
ꝛ bonoꝝ ĩſtitutio recurrãt: nec in tali ſtatu
ſe ponũt q̃ tales loco eoꝝ eligẽ valeãt iux-
ta rl'e ꝛ ꝓfeſſiõis eoꝝ foꝛmã rl'aꝫ ip̃aꝫ non
ſ̃uãt: nec euãgelicũ p̃ceptũ ꝺ correctiõe fra
terna: nec diuinũ p̃ceptũ ꝺ dilectiõe ꝛ ſubuẽ
tiõe ſalutꝭ fratne. Ex q̃bus aptiſſime con-
ſtat ꝓuiſiões h̃mõi nõ datas eẽ nec dari po
tuiſſe nec poſſe p modũ obligatiõis ſꝫ rela-
xatiõis ſuppoſitꝭ cãis ꝛ fructib⁹ q̃ p hec nõ
apparẽt. vt pꝫ. ¶ Quarto hoc idẽ oñdiť et
ꝓbať ex decreti ꝯſtãcieñ. ꝛ eugeniane ꝓui-
ſiõis eidẽ ĩnitẽtis ꝛ aliaꝝ ꝓuiſionũ ſeu exẽ-
ptionũ ꝛ ap̃licaꝝ allegationũ ꝛ declaratio
nũ deſup ꝯtinẽtia ꝛ tenoꝛe Nã dictũ decre
tũ lꝫ q̃ ad hec de ꝯſẽſu ip̃oꝝ pluries reuo-
catũ ſit: tñ vtiť h̃is ꝟbis ĩ foꝛma v.ꝫ. poſſint
ꝛ valeãt. Nõ igř p̃cipit nec artat: ſꝫ narra-
tioni facte de moleſtia aliq̃ꝝ miſtroꝝ tunc
t̃pis exñtiũ ĩnitẽdo ꝛ ſuppoſitꝭ cãis ꝛ fructi
tib⁹ allegatꝭ ꝛ eaꝝ ſubſiſtẽtia ꝯcedit ꝛ diſ

pẽſat. Itẽ lr̃a ap̃li⁹ idẽ oñdiť. vbi lꝫ talib⁹
ip̃o decreto ſpõte vti volẽtib⁹ ĩhibeať ne ab
obia vicarioꝝ ſine ĩñia exeãt ibi tñ ĩmedia-
te ſubiũgiť exceptio ꝛ declaratio ſingl'aris
iuri diuino ꝯfoꝛmis: vbi ſic dr̃ Nõ tñ p hoc
intẽdim⁹ q̃n ffes ꝛ ꝯuẽt⁹ q̃ voluerit poſſint
ſcꝺꝫ hãc ſtrictã obſ̃uãtiã viuere manẽdo ĩ
mediate ſub cura miſtroꝝ ꝓuicialiũ: exce-
ptis paucꝭ ibi notatꝭ. Cũ igř ea q̃ fuerãt cõ
ceſſa ꝯtra rl'e foꝛmã p ip̃ꝫ ꝺcretũ/fuerit po
ſtea pluries de ꝯſẽſu ip̃oꝝ legitĩe reuoca-
ta: ꝛ nõ alia q̃ faciũt ꝓ rl'e obſ̃uãtia ꝟa q̃ ẽt
p decretũ baſilieñ ſolũ ſũt ꝯfirmata vt pꝫ ſa
ne ĩtelligẽtib⁹ tenoꝛẽ ip̃i⁹: ꝛ cũ talia ſint iu-
re diuino obligatoꝛia ffib⁹/ꝓpť votũ ĩ q̃ nõ
p̃nt diſpẽſari ſñ ſufficiẽte cã maioꝛꝭ boni: ꝛ
multo mĩ⁹ ꝯtra ſuã volũtatẽ ſine cã cogi: p
oĩa iura etiã diuina: ſeq̃tur neceſſario q̃ (p̃-
textu quarũcũq3 aliaꝝ ꝓuiſionũ ĩ ꝯtrariũ
vl' quarũcũq3 ĩhibitionum ꝛ penaꝝ nõ p̃nt
ffes ipſi de familia ſi voluerit ĩpediri quin
poſſint libere ꝛ licite p dicta ꝺcreta ꝯſtãcieñ
ꝛ baſilieñ ꝛ p rl'aꝫ ꝛ ꝓfeſſionẽ ſuã redire vl'
trãſire ad rl'arẽ obiam ꝛ curã miſtroꝝ ſtã-
do ꝛ ſeruãdo rl'aꝫ ip̃aꝫ cũ ſ̃uãtib⁹ illã: aut
ſe ꝛ ſuos cõuẽtus ſubmittẽdo ꝛ rl'ariter vi
uẽdo. Et nõ ſolũ p̃nt libere ymo (vbi nũc co
gnoſcũt q̃ vota ſua ĩ tali ſtatu cãis nõ ſub-
ſiſtẽtib⁹ ſeruare non p̃nt) teneñť ex voto et
rl'e p̃cepto ad ſuos miſtros recurrere: et ad
cõuẽt⁹ vbi rl'aris obia ꝛ rl'a ſeruať trãſire.
Et p̃lati eoꝝ maioꝛes tales p̃textu h̃mõi ꝓ
uiſionũ male acceptaꝝ eoſdẽ ĩpediẽtes vl'
moleſtantes/ſunt abuſoꝛes et violatoꝛes
talium ꝓuiſionum et ſue profeſſionis.
¶ Itẽ ſil'r/q̃ eugeniana exẽptio data ſit p
modũ cõceſſiõis ꝛ nõ obligatiõis lꝫ aliť ſo-
nare videť patet non ſolũ p p̃dicta ꝛ qꝛ de-
creto ꝯſtãcieñ ꝛ obſeruãti rl'e inherere in
tẽdit vt ibi exp̃ſſe allegať: ſꝫ etiã p bullã ni
colai. 5. hoc idẽ exp̃ſſe allegãtis ꝛ dicẽtis ip
ſã eugenianã p modũ bñficij ꝛ ꝯceſſiõis da
tã eẽ: nec debere aut poſſe obligare nolẽtes
ꝛc. vt patꝫ p bullã ip̃ius q̃ incipit Regimi-
ni vniuerſalis eccl'ie ſupra. ij. pte. j. tractatu
deſcriptã. Et hoc idẽ patentius oſtenditur
et apoſtolica auctoꝛitate declarať atq3 de-
cerniť p modernas oꝛdinis cõſtitutiões ſu
pra tercia pte deſcriptas p̃mo ca. particu-
la. iiij. conformiter ad ius diuinũ vt ſupra
propter quod talis declaratio iuri diuino
innitens irreuocabilis eſſe cenſetur cauſa
non ſubſiſtente legitima cũ talia non poſ-
ſint ſimpliciter ꝛ pro voto ſaluo iure diui-
no aboleri nec reuocari ꝛ ſine cã ſubſiſtẽte
maioꝛꝭ boni ꝛ iuis diuĩ ĩ aliq̃ ĩmag3 ꝯcernẽte

vt plenius ſupra oſtenſum eſt. que tñ cauſa
ibi nõ habetur vt ꝑ premiſſa clarius oſtẽſũ
eſt. Et idõ vbi ꝯtrariũ obtineret velut ſubre=
pticiũ falſũ ⁊ nullũ merito repudiãdũ eẽt ẽt
ꝑ oĩa iura. ⁊ papa ſuꝑ hĩs melius informã
dus. Nã vt quidã nõ impertinẽter arguũt re=
gula ipſa ſub hac regularis obediẽtie for=
ma eſt obſeruabilis vel nõ. Si nõ ſctã eccl'a
et tot romani põtifices eã velut obſeruabilẽ
et rõnabilẽ approbãtes ⁊ ꝯfirmãtes ymo ⁊
(qḋ ipſiſſimũ eſt dicere ⁊ hereticũ aſſerere)
ipſe xp̃s ieſus (a cuius euãgelio ⁊ vita aſſũ=
pta eſt ⁊ q̃ ꝑ ſacroꝝ ſtigmatũ ſuoꝝ impreſ=
ſionẽ in corpore ipſi⁹ inſtitutoris eã appro
bauit vt pꝫ in. vi. de verboꝝ ſigni. ca. Exijt
q̃ ſeminat errauerũt. Si ħo ẽ obſeruabilis
ergo tales ꝓuiſiones ⁊ exemptiones ꝯtra=
riũ cauſis legittimis eaꝝ nõ ſubſiſtentibus
illegittime ⁊ nulle eſſe ꝓbãtur. Nec ideo ali
ter q̃ꝫ ꝑ modũ ꝯceſſionis ⁊ relaxationis ſuꝑ
poſitis cauſis legittimis ⁊ eaꝝ ſubſiſtentia
dari potuerunt nec date ſunt.

Quinto hoc idẽ et ꝙ ꝓ talib⁹ ha
beãtur etiã ab
ipſis de familia ipſa oſtẽditur ⁊ ꝓbatur ex
aliquoꝝ actoꝝ ꝑ eoſdẽ exemptos notorie
ſeruatoꝝ declaratione: vt patet in multis.
Nã clarũ eſt ꝙ ſi miniſter gñalis vel ꝓuin=
ciales precipiãt eis nõnulla licita ⁊ honeſta
et que nõ ſunt ꝯtraria ale ⁊ regule nr̃e ymo
ſunt ꝓ vera regule obſeruãtia ⁊ reformatio
ne vt puta aliquoꝝ ꝯuẽtuũ verã reformatio
nẽ ⁊ reformationis manutẽtionem ſub obe
diẽtia ⁊ cura miniſtroꝝ etiã amotis exinde
fratribus nõ reformatis hoc nõ faciũt niſi
velint ymo nec ſubditi ipſorũ vicarioꝝ in
hoc ſuis obediũt vicarijs niſi velint. Et ſic
de ſimilibus. quibus manifeſte ꝓbatur ip=
ſos in hmõi obediẽtia euãgelica ⁊ perfecta
nõ cõmutatos in melius nec in equalens ſꝫ
pro tãto relaxatos ⁊ diſpẽſatos eſſe. Quib⁹
etiã oĩbus apertius approbari ⁊ oſtendi vi
detur ꝙ talis obediẽtia ipſoꝝ de familia
taliter exemptoꝝ (relicta ſic ⁊ contẽpta obe
diẽtia ⁊ cura miniſtroꝝ: nõ eſt euangelica
nec perfecta nec r'laris nec illa quã regula
precipit ⁊ intendit ⁊ quã vouerũt deo ⁊ btõ
Frã. ſed alia relaxata in ꝑfecta nõ euãge
lica ſed voluntaria et nl'lo iure nec ex regu
la nec ex ſuis prouiſionibus bene acceptis
obligatoria cũ nullus vti priuilegio cogat
inuitus. ymo nec talem obedientiam ꝓfeſ
ſus talibus diſpẽſatiõib⁹ deſuꝑ ſic vti poſ=
ſit ſaluo iure diuino ⁊ preceptis de redditio
ne voti ⁊ nõ retroaſpiciẽdo: ymo nec ad hec
volũtarius licẽtiari ſine ſubſiſtẽte cã maio
ris boni ius diuinũ in aliq̃ magis ꝯcernẽte
ſm doctores vt ſupra. Et alias talibus vti
eſt eiſdẽ abuti ⁊ regulã atq; profeſſionem
ſuã violare etiã in grauamẽ r'lariũ orõ pre
latoꝝ a quoꝝ regimine ⁊ cura ſolo ſ abuſu
hmõi prouiſionũ eximũtur. Et q̃ ꝓpterea
ſaluti taliũ ſubditoꝝ ſuoꝝ ꝓ poſſe modis cõ
gruis ꝓuidere tenẽtur ex officio: vbi tales
haberẽt abuſores ⁊ violatores. ymo vt dĩ
glo. c. Scimus. 12. q. 1. Ex tali voto ⁊ pollici
tatione deo facta quis ꝯueniri põt. Ad qḋ
facit. c. Ex parte de cenſibus.

Oſtenſo qualiter
hmõi ꝓuiſiões ſuꝑ alteratiõe
⁊ exemptiõe r'laris obie ⁊ cure
miſtroꝝ ſũt date per modũ di
ſpẽſatiõis ⁊ relaxatiõis ſuppo
ſitis cauſis ⁊ fructibus allegatis ⁊ eaꝝ ſub
ſiſtentia ⁊ nõ ꝑ modũ obligationis ⁊ quali=
ter nõ potuerũt aliter dari. Probatis etiã
diſpenſationibus ⁊ relaxationib⁹ hmõi q̃
ſine pietatis cã ſufficiẽte ⁊ ſubſiſtẽte maio
ris boni ⁊ ius diuinũ in aliquo magis con
cernẽte nõ dãt nec date ſũt: reſtat ꝯſeq̃nter
ãplius videre ⁊ inueſtigare de cauſis hmõi
et fructib⁹ ſꝑatis ex eis et ꝑ eas allegatis
an ꝓdierint vel ꝓdeãt aut ſubſiſtãt vel nõ
qꝛ notoriũ ⁊ famatũ iuris eſt ꝙ ceſſante cã
ceſſat effectus vt pꝫ. xxxij. diſt. c. Cautũ et
c. Decet. de regu. iur. li. vi. ⁊ glo. i. l. j. ſuꝑ. ħ
Origo. ff. de poſtu. ꝓpter qḋ extũc talib⁹ vti
eſt eiſdẽ abuti ⁊ votũ ac r'laꝫ ⁊ ꝓfeſſionem
ſuã violare. ¶ Igit̃ ordiata caritate ħa ⁊ pu
ra ac hũili correctiõe fraĩna ⁊ r'le ac ſtatus
atq; ħitatis defẽſiõis ⁊ ſalutꝭ aiaꝝ zelo co
gẽtibus aduertẽdũ erit i p̃mis q̃ ſint fruct⁹
ſꝑati ⁊ cauſe allegate in dictꝭ ꝓuiſiõibus.
Cauſe igit̃ allegate i decreto ꝯſtãcieñ. ⁊ ſpe
rati fruct⁹ ⁊ ſilr̃ i eugeniana ſũt iſti videlꝫ
¶ Primo Amotio ĩpedimentoꝝ varioꝝ et
moleſtationũ miſtroꝝ aliq̃ꝝ ⁊ cuſtodũ tũc
tp̃is r'le obſeruãtiam impedientium.
¶ Scḋo Amotio ſcãdaloꝝ de ordĩe hoꝝ
occaſiõe ꝓdiẽtiũ. ¶ Tertio Conſeruatio
vnitatis ipĩus ordinis ¶ Quarto caritatꝭ
et ꝯcordie dulcedo. ¶ Quĩto reductio et re
formatio cõuẽtuũ et frm̃ p̃ſertim tũc tp̃is i
trib⁹ ꝓuĩciis difformatoꝝ ⁊ ſi nõ ad ĩtegrã
et ꝑfectã r'le obſeruãtiã tñ ad meliorẽ fru=
gẽ ⁊ vitã q̃ ad aliqua ſuppoſitis cauſis ea=
rũ et ſuppoſita tali relaxatiõe ⁊ difforma
tiõe eoꝝ. ¶ Sexto q̃es ſtat⁹ et pax fugata
ꝑ hec vagatiõis mala vt allegat idẽ euge
ni⁹ ¶ Septĩo ſacro ſtudio attẽtio ¶ Octa=
uo ꝑſonarũ ſeu religionis augmentum.

¶ Nono gn̄aliter pluriora alia bona ex ei⁹
pſeuerātia ibi nō expſſa vt p3 p tenores di
ctarū puiſionū: de qb⁹ breuit p ſingula vi=
debimus.

¶ Et primo q̄ ad ſubſiſtētiā pmi
fruct⁹ ꝛ cauſe allega
te vz amotiōis ipedimētoꝝ varioꝝ ꝛ mo=
leſtationū ꝛc. dicēdū ꝙ ꝛ ſi forte tpe ipetra
tiōis ꝛ ꝯceſſionis hmōi aliq̄ miſtri tūc, rela
xati moleſtabāt eos occaſiōe dicte obſuan
tie nō t̄n dictas moleſtias ꝯtinuauerūt nec
cōtinuāt eoꝝ ſucceſſores q̄nymo q̄ntūcunq;
aliq̄ eoꝝ alias deformati fuerit nichilomi
nus hac occaſione eos nō moleſtauerunt
nec ipedire potuerūt ſi voluiſſent ſed ꝯgru
entiora remedia per regulam data. Quin
ymo notoriū eſt ꝙ ipſi miniſtri q̄ntū potue
rūt ꝛ poſſūt bono mō veris obſeruātib⁹ ſibi
ſubditis ꝛ ſub eoꝝ cura remanētibus ī vē=
ra obſeruātia ſemp fauores dederūt dādo
illis vicarios ab ip̄is humilr̄ ꝛ de gr̄a poſtu
latos gardianos et loca cōgrua vbi ꝛ ſub q̄
bus regulā ſeruare poſſent ꝛ in ſuis caplis
aſſignādo ꝛ deputādo cameras ꝛ loca vbi ſi
ne mixtiōe vel impedimēto difformatoꝝ
ſua negotia tractare: ꝛ verā rl'e obſuātia3
ſeruare poſſēt: put in diuerſis ordis puin=
cijs notoriū extitit. ¶ Itē talib⁹ nō obſtāti=
bus allegatis moleſtatiōibus ſuata fuit ꝛ
ꝯtinuata ſemp rl'e obſeruātia ſrā a multꝫ a
pncipio ordꝰ vſq; nūc ꝛ ꝓ reſertiꝫ dicto tpe al
legatiōis hmōi moleſtiarū vt p3 de ſanctꝫ
bernardino de fratre Johanne de capiſtra
no ꝛ alijs multis fratribus qui tūc ꝛ ante ꝛ
poſt hmōi impetratiōes verā rl'e obſeruā=
tiā ſub miniſtroꝝ cura cōtinuauerūt ꝛ vſq;
in pn̄s dn̄o concedente continuant.

¶ Itē ꝯſtat oībus qualiter ſub pſecutione
ꝛ ſeruitute egyptiaca creuit popl's iſrael a
dn̄o electus: quē tpe oportuno a tali ſerui=
tute liberauit. Silr̄ et primitiua eccl'ia xp̄i
q̄nto magis a tirānis ꝛ hereticis perſecuta
fuit tāto magis creuit ꝛ v̄itas nr̄e fidei elu
cidata ꝛ probata fuit. Silr̄ ꝛ iſta ſacra reli
gio q̄nto plures ꝛ maiores pſecutores a pn
cipio habuit tāto magis augmētata ꝛ eius
pfectio oſtēſa ꝛ pbata vbiq; terrarum fuit.
Silr̄ ꝛ hec ei⁹ obſeruātia q̄nto plures a pri
cipio habuit ꝯtradictores ꝛ pſecutores tā=
to magis creuit ꝛ floruit in ſuppoſitis ſctis
v̄tutibus ꝛ miraculis ꝛ ꝯuentuū atq; locoꝝ
ꝛ fratrum augmētatiōibus q̄ndiu ſub rl'ari
obīa ꝛ cura miniſtroꝝ (ſub qua incepit) pſe
uerauit. Nā clarū eſt ꝙ tale pncipiū / fūda=
mentū / ꝛ roboramentū: nō habuit ſb̄ hmōi
exēptiōib⁹ et puiſiōibus: nec earū occaſiōe

Et q̄tq̄d boni vel augmēti poſtea habuit ſo
lo p̄textu ꝛ colore p̄oris obſeruātie ꝛ oblē ve
re ſub qua ceperāt ꝛ fauore ſcti Bernardi=
ni ꝛ alioꝝ ordꝰ ſctōꝝ patrum qui ipſa3 vſq;
ad mortē incluſiue tenuerāt / habuerūt ꝛ ha
bent: tā in edificatiōib⁹ cōuētuū ꝛ receptio=
nib⁹ ad ordinē q̄ in aliquoꝝ reformationi
b⁹ put q̄dā magni pncipes ꝛ q̄dā magni ſā
cte eccl'ie prelati a pauco tpe teſtati ſūt qui
cognita veritate et differentia hmōi obſer
uantiarū dixerunt ꝙ ſi prius hec intellexiſ
ſent et fratres regularis obedientie ꝛ obſ=
uancie vere habere potuiſſent nuſq; tales
conuentus per alios edificaſſent nec refor
maſſent. ſed iuxta veram regule obſeruan
tiam et obedientiam et iuxta intentionem
beati Frā. et regule ſue. Igitur p tales exē
ptiōes non eſt dicta familia merito nec nu
mero augmētata ſed magis imminuta et
relaxata atq; debilitata vt ex multis clari⁹
oſtendi poſſet que nunc breuitatis cauſa p
tranſeo. ¶ Inſuper idem de inſufficientia
et nulleitate cauſe moleſtationis et impe=
dimēti hmōi experiētia notoria certa et p=
bata oſtendit p hoc ꝙ ea nō obſtāte rl'a ip=
ſa iſto mō ſub rl'ari obīa et cura miniſtroꝝ
a pncipio ordis vſq; in pn̄s in diuerſis mū
di partib⁹ etiā in eiſdē partib⁹ ꝛ locis ꝛ ſub
eiſdē miſtris vbi ꝛ a qb⁹ ipſi de familia exi=
mūt cōmode ꝛ pacifice obſeruata ſemp fuit
et vſq; in pn̄s obſeruat ſine exēptiōibus hu
iuſmodi etiā ſtricte ꝛ ad verū. Quo pbatur
argumēto inſolubili ipſā rl'am ſemp fuiſſe
et eſſe obſeruabilē vbiq; ſine dictis relaxa=
torijs puiſionibus et cauſas earū minime
nūc ſubſiſtere et forte nūq; ſubſtitiſſe. Quin
ymo ad oculum cernimus qualr̄ pauciſſi=
mi in diuerſis puincijs qui ſub hac regula
ri obedientia et cura miniſtroꝝ iuxta regu
le formā remāſerūt: nō ſolū ipſā ſtrictā obſ
uantiā ꝯtinuauerūt nō obſtātibus moleſta
tiōibus hmōi et alijs ipſis a nonnullis con
tinuo intentatis: ſed etiā (qḋ magis eſt) ꝙ
nūc a tā pauco tempore ſepatiōis et exem=
ptiōis alioꝝ bn̄dictiōe pr̄na pmerēte mul=
tiplicati: iā nūc ꝯuētuales q̄bus ſolebāt ſu
bici in diuerſis puincijs ſuperāt et regūt ēt
in officiis miniſteriat⁹ et cuſtodiatus ꝛ pau
latine ſine ſui detrimēto et cū gr̄a ſanioris
partis ipſoꝝ cōuētualiū ad verū ꝛ pacifice
reformāt: et nūerū ſuū ex talibus ꝯuentib⁹
et ffībus ꝯuētualiū optime reformatis ꝛ ad
verā ꝯuerſis indies reformāt obīa ſctā p=
merēte: ymo et mlt'i valētes et docti pr̄es cō
uētuales gr̄a dei tacti et ip̄is īucti (ſeipſis
prius ꝯgrue reformatis: poſtea ardentius

⁊ feruẽtius verã reformationẽ inducþt ⁊ ꝓmouẽt ſub hac rꝉar; obſuãtie ⁊ obie forma Quibus omnibus ḛptius oſtenditur ⁊ probatur moleſtationis huiuſmodi; cauſa minime ſubſiſtere.

¶ Scḋo quo ad cauſã ⁊ fructũ Amotionis ſcãdaloꝝ allegatũ (ꝙ ex his talis fruct⁹ nõ ꝓdeat) toti mũdo notoriũ eſt: ꝗ ſcãdala ꝗ in contrarium ex his vbiꝗ orta ſant et indies oriũtur: et augentur: ⁊ que nunꝗ per quaſcunꝗ prouiſiones apoſtolicas deſuꝑ multiplicatas tolli potuerunt nec ſperantur vnꝗ poſſe tolli: ſtãtibus ipſis exemptionibus ſed potius augmentari: propter multa ſatis notoria in ordine: et ꝗ breuitatis cauſa ad preſens pertranſeo.

¶ Tercio quo ad cauſã ⁊ fructũ ꝯſeruationis vnitatis ipſi⁹ orḋ ex his ſperatũ et allegatũ: nõ eſt immorãdũ ad oſtendendũ et ꝓbandũ cõtrariũ ipſius euentũ: qꝛ cũctis notaria eſt qualis ⁊ ꝗ̃ta diuiſio tãti ordinis ⁊ incõſutilis tunice xp̃i ex his ſequaꝛ in dãnum ⁊ opprobrium tãti ſtatus euangelici: niſi citius congruis medijs remediũ apponatur.

¶ Quarto quo ad cauſã ⁊ fructũ ſperatũ ⁊ allegatũ caritat; ⁊ ꝯcordie dulcedinis etiã ꝑ ꝯtrarios amariſſimos fructus in ordine iꝑo ex his ꝓductos ꝓbaꝛ minime ꝓueniſſe. Nã diuiſiõis hmõi fruct⁹ amariſſimi: ſunt implacabilis rãcor multoꝝ: inuidie ⁊ odia: diſſẽtiões ⁊ detractiões multe ⁊ aſſidue diffamatiões publice: ꝗb⁹ pars alia ſuã cauſã iuſtificãdo alterã ꝑtẽ condẽpnat ⁊ infamat etiã publicis libellis ſine cauſa. Lites etiã multiplicate ⁊ a principio hmõi diuiſionis vſꝗ in p̃ns ꝯtinuate ⁊ iam pene toti mũdo nauſeã ⁊ ſcãdalũ generãtes Quib⁹ tñ nõ eſt dare remediũ ſtãtibus hmõi diuiſionib⁹ et exemptionibus: vt facile videri ⁊ ꝓbari põt et hucuſꝗ experientia certa ꝓbatũ eſt.

¶ Quinto quo ad fructũ reductiõis ⁊ reformatiõis ꝯuentuũ ex his ſperatũ: clarũ eſt ꝙ nõ ſequitur: ſed multipliciter impeditur ⁊ retardatur.

¶ Pꝛio qꝛ occaſiõe hmõi diuiſiõis ⁊ exẽptionis non pñt cõmode ⁊ vtiliter vbiꝗ haberi ſufficiẽtes ad hoc prelati ſiue miniſtri ipſis nõ eligẽtibus nec eligi valẽtibus ꝗꝝ miniſtrorum opera: reformatio vera induci ⁊ manuteneri habet. ⁊ ſine quibus difficulter augeri poteſt.

¶ Scḋo qꝛ ꝗ his nõ ſubueniũt: nec obediũt miniſtris niſi velint: ⁊ niſi couuẽtus per eos reformãdi tollanꝛ ab obia ⁊ cura miniſtroꝝ

¶ Tercio qꝛ vbi deberẽt pre oĩbus tali reformatiõi ⁊ reformatoribus aſſiſtere in tã ſctõ ope: ecõtrario tꝉes ſupra modũ īpediũt ꝑ ſubſtractionẽ auxilioꝝ oportunoꝝ: ⁊ fauoꝝ neccioꝝ: ꝗs gratis minuũt ⁊ ꝑ receptionẽ ⁊ ſubſtractionẽ ꝯuẽtuũ ⁊ fr̃m iã ad veꝝ ⁊ cũ nimia difficultate ⁊ labore reformatoꝝ: ⁊ ſine quoꝝ opa ⁊ adiutorio miniſtri alios cõmode reformare nõ pñt: vt ptꝫ de cõuentibus hmõi ad verã obſeruãtiã reductis et reformatis in ꝓuincijs colonie aq̃tanie: ſcti bonauenture ⁊ alijs. Nã ſi conuẽtus turonẽſis non fuiſſet ab eoꝝ manib⁹ retractus: prouincia ipſa turonie iã non eſt reformata ſicut eſt Sic in prouincia Saxonie hungarie ⁊ prouincijs hyſpaniarum feciſſe dicuntur in quibus omnes quos potuerunt huius obediẽtie ⁊ obſeruãcie vere ad ſuas exemptiones traxerunt ⁊ trahunt: in dampnum ⁊ preiudicium maximum tãti ordinis ⁊ reformationis ipſius Nam ſi (vt videm⁹) pauci qui remanſerunt: tãtos indies reformãt: certũ eſt ꝙ ſi cũ ipſis alij ſtetiſſent vel reducerentur facilior et breuior eſſet vbiꝗ tanti ordinis reformatio atꝗ ſecurior.

¶ Quarto qꝛ reformãdi ꝗ alias veliẽt ⁊ poſſẽt reformari ꝑ alios miſtr; ſubditos ñ pñt licite cõpelli ad ſuſcipiendã iſtoꝝ reformationẽ ſꝫ eoꝝ cura relicta obia ⁊ cura miſtrorũ ſuoꝝ quã vouerũt. qꝛ hoc eſſet precipere ⁊ cogere ad relaxationẽ ⁊ retroceſſionẽ quo ad precipua rꝉe eſſẽtialia ⁊ vota: nõ ſubſiſtẽte cã: qḋ papa non intendit bñ informatus ſicut nec iſto modo de iure diuino põt. Et ergo clarum eſt ꝙ ex his nõ ſequiꝛ nec ſeꝗ poteſt allegatus ⁊ ſperatus fructus reductionis ⁊ reformationis conuentuum

¶ Quinto ex his nõ ſequitur nec ſequi poteſt fructus pacis ⁊ quietis ſtatus; nec per hec tolli vagationis materia ſicut intendit ⁊ allegat Eugenius quartus Sed omnino contraria: quia certum eſt ꝙ nichil magis impedit quietem ⁊ pacem tanti ſtatus ſicut talis diuiſio. Similiter nichil eſt hodie in ꝯ ordine quod maiores cauſet vagãdi occaſiones ꝗ ipſa diuiſio propter quam continuos diſcurſus ad principes ⁊ curias ⁊ ad romanam curiam continue habere oportꝫ vt cunctis notorium eſt.

¶ Sexto ex his non ſequitur neꝗ ſequi poteſt i ſacro ſtudio attẽtio: ſed magis ꝑ hec impeditur ⁊ diſtrahitur ⁊ vt patet in multis que breuitatis cauſa pertranſeo

¶ Septimo ex his non ſequitur perſonaꝝ ſeu religionis augmentum: quinymo ꝑ hec innumerabiles ab huius ſacre religionis ingreſſu retrahuntur opinio ⁊ fama tante

religionis ⁊ tanti ſtatus minuitur et ſalus
animarum conuertendarum multiplicîter
impeditur: de quibus tandem reddere co=
gentur diſtrictam rationem qui horū ſunt
in cauſa.
¶ Octauo ex hiis alia bona plura ex hmōi
exēptionis pſeuerātia etiā ab ipō Eugenio
ſuppoſita nō ſūt ſecuta nec ſequi pñt ſꝫ ꝯtra
mala ex hac ordini tāto: ymo ⁊ toti xpiani=
tati ex hac pcedēt ⁊ ꝯtra bona īpediāt nouit
dñs ⁊ ipſe mūd⁹. Hec etiā apti⁹ oñdūt ⁊ pbāt
lr̄e aplice q̄ſi innūerabiles deſup ab vtraq̄
pte impetrate etiā a principio hmōi diuiſio
nis vſq̄ ī pñs p oēs pōtifices date qbꝫ ꝯtro=
uerſie innūerabiles ⁊ diſſentiones ⁊ earum
cōtinuationis intuentibus patēt. ¶ Ex hiis
igit̄ clarius oſtēdit̄ ⁊ ipſi p̄res ⁊ f̄r̄es de fami
lia ipſa ſatis intelligere ⁊ cognoſcere poſſūt
qualiter nō ſubſiſtētib⁹ cauſis hmōi nō pñt
licite vti talib⁹ exēptiōib⁹ ⁊ puiſionib⁹ ⁊ ſine
abuſu ⁊ ſine violatione tāti ſui voti ⁊ ſue pro
feſſiōis ⁊ r̄l̄e. ex quo ipam r̄lam ſic ſine adie
cta ꝯditiōe vouerunt et veros f̄r̄es minores
regule bti Frāciſci ſeipōs reputāt ⁊ tenent.
Nā ſi vouerēt ſeruare regulā ipam ſm exē=
ptiones hmōi iā nō eſſent f̄r̄es minores ſed
noua ples in eccl̄ia ſctā p tāto pducta vt di
cit dñs andreas brabātia vtriuſq̄ iuris mo
nacha ī ſuo tractatu ſup hiis. Et q̄ nō ma
litia ſꝫ ignorātia credētes bene agere ⁊ ſine
hiis ſtatū obſeruātie ſtare nō poſſe putātes
hec facere videtur: ideo p tāto excuſari po
tuerūt nō cōſiderātes nec forte intelligētes
premiſſa nec tātā ordinis ruinā turbationē
et dāpnū. nec tātā regule bti Frāciſci ſuffi=
ciētiā: nec tm̄ ipſius ⁊ ſtatus euāgelici ꝯtē=
ptū: nec tm̄ aiaꝝ ſuaꝝ periculū et dāpnum.
Quapropter occaſione (ab ipſis multiplici=
ter data) cogente propter talium ī cōtrariū
et in contemptum veritatis ⁊ ſacri ac perfe
cti ſtatus obedientie regularis ab ipſis pu
blicatorum) repreſſionem / ⁊ veritatis elu
cidationem: ⁊ ppter fraterne correctionis
preceptū atq̄ ſimplicium fratrū ipoꝝ ⁊ nr̄oꝝ
et alioꝝ ſup hiis neceſſariā humilē ac breuē
informationē ⁊ etiā aliis nōnullis ꝯſidera=
tionibus p̄cepto charitatis in ꝯſcia artatus
rudi ſimplici ⁊ humili ſtilo hec repēte deſcri=
bere coactus ſū / nō ad finem diffamationis
vel dāpni cuiuſq̄ ſꝫ vtilitatis aiaꝝ ac pacis
reductiōis vnitatis ⁊ ꝯcordie atq̄ vere refor
mationis tāti ſtatus noſtri euāgelici.

Nunc igitur intentum concludē do tandeꝫ cū omni
reuerentia ⁊ humilitate ⁊ cum benigna ſup
portatione ⁊ in vera charitate rogo hortor
et moneo ſingulos huius ordinis ſacri pro
feſſores vt prefatis omnibus et aliis circa
huiuſmodi diſpenſationibus et obedien=
tie ſācte ſtatu in premiſſis tractatibus ple=
nius attētis qui (grā dei) hucuſq̄ ī ſuo ſtatu
pmiſſo ſtetiſſe noſcūtur firmius ſēp ⁊ ſtabi=
lius ſtare et perſeuerare proponant vt coro
nam (ſolis perſeuerantibus a dño deo ⁊ ſer
uo eius patre noſtro Franciſco repromiſſā)
recipere tādem poſſint ⁊ valeant. Eos vero
qui diſpenſationibus huiuſmodi aut cōmu
tationibus vel prouiſionibus ſuper forma
obediendi ⁊ prelatorum cura (credentes be
ne facere vel alias quōcunq̄) vtuntur ⁊ deū
timere ac ſtatum zelare creduntur: vt ſimi=
liter (prefatis omnibus mature ⁊ benigne ſi
ne quacunq̄ ſiniſtra opinione vel ſuſpitio=
ne aut paſſione diligentius conſideratis) p
ſeipſos conſcientia teſte) attendant ⁊ iudi=
cent an ſint in ſtatu ſecuro vel dubio vel nō
an ſint tuti in conſcientia vel non / an ſibi et
conſcientie ſue de ſecuritate prouidere te=
neantur vel non / an ſint ⁊ viuant ſecundum
veram intentionem tanti patris noſtri Frā
ciſci vel non / an ſint diſpenſati legitime vel
non / an ſint fratres minores regule beati
Franciſci ⁊ eius legitimi filii vel non / an in
tali caſu pro vera regule ſue obſeruantia te
neantur ex precepto regule (ad ſuos legiti
mos re ⁊ nomine miniſtros recurrere: et ad
loca vbi cum ſeruantibus regulam ⁊ ipſius
obedientiam ſeruare poſſint) tranſire / vel
non. Et ſi recta cōſcientia deum ſolum pre
oculis habendo iudicauerint: puto q̄ ſibi ip
ſis (prout tenentur) debito modo ⁊ cito ſine
mora de ſalute et ſecuritate prouideant /
vel in cōmuni pro omnibus ſimul vel alias
quilibet ſibi ipſi in particulari: a qua proui=
denda inquirenda et ſequenda nullus ſupe
rior volentes impedire poterit: cum certum
ſit q̄ nulla prouiſio vel bulla in contrari=
um nullus chriſti vicarius pontifex ſumme
mus nullus q̄ ſane mentis prelatus bene
informatus contrarium voto et ſaluti pre=
cipere et talia inhibere intendans ſicut nec
de iure diuino poſſint: cuꝫ etiam fratres ip
ſi ad hec non ſolum liberam habeant facul=
tatem iure diuino et canonico et ex regula
ſua in tali caſu taliter ad dictos miniſtros
recurrendi et ſibi ac ſaluti anime ſue proui
dendi: ſed etiam preceptum expreſſum ex
regula ipſa quam vouerunt iuxta apoſto=
licas declarationes: preſertim Clementis
quinti Martini quinti et modernas pro=
pter quod nullam poſſunt pretendere excu=
ſationem.

¶ Jgitur obmiſſis multis ꝓlixis diſputatio
nibus ⁊ allegationibus atq̃ rõnibus q̃ ſuꝑ
hĩs plenius declarãdis adduci potuiſſent ⁊
poſſent obmiſſis q̃ multis narrationibꝰ ve
ris ⁊ ad ꝓpoſitũ: q̃ ab illis pr̃ibꝰ nr̃is antiq̃s
⁊ ꝓbatis ceptimus qui fuerũt ſociũ ſctĩ Ber:
nardini ⁊ btĩ Johãnis de capiſtrano q̃ nos
in obſeruãtia ⁊ obediẽtia ſctã receperunt ⁊
nutrierũt atq̃ ꝓbarũt ⁊ qui tp̃ibus domini
Eugenĩ. iiiĩ. Nicolai. v. Caliẋti. iiĩ. Pĩ. ĩĩ. et
Pauli. ĩĩ. fuerũt ⁊ vſq̃ ad tempa. Siẋti. iiĩ.
ſuꝑuixerũt/ ⁊ qui d.ſſentiones rome ⁊ alibi
et alia ſuꝑ hĩs viderũt que honori tãte fa:
milie parcendo ad pñs taceo: ⁊ q̃ ad pñs
principalis mea intentio ſuꝑ hoꝝ diſputa:
tione ⁊ narratione nõ fuit ſed ſolũ inſertos
errores precedentis defenſoꝝ: ⁊ alioꝝ tra
ctatuũ gratis in infamiã tãti ſtatus euãge
lici) impreſſoꝝ aliqualiter reprimere ⁊ ſup:
plere ⁊ regule nr̃e tãte ſufficiẽtiã ⁊ ꝑfectio:
nẽ declararet ſuſtinere ꝑut teneor/ ꝑſertim
in tali caſu vbi nũc ignorãtia talis tp̃a gra:
tis ꝯculcari ⁊ ꝯtempni atq̃ ꝯfundi (in iniu:
riam tãti patris noſtri ⁊ ſacri ſtatus) vide:
batur: ideo breuitati ſtudẽdo: hec pauca oc
caſione data ⁊ ꝯſcientia artãte adduxi ⁊ in:
terſerui/ cũ benigna magis peritoꝝ ⁊ deum
timentium ac ſtatus ſui zelatoꝝ ſupporta:
tione ⁊ correctione. Cõſcientiam tamẽ eoꝝ
quibus incumbit ſuper hĩs grauãdo niſi ve
ritatem agnitam inſequãtur: ⁊ tam in ſe q̃
in alios maxime in ſubditos ſi prelati ſint
debite promoueant prout ex officio vel cha
ritatis ⁊ correctiõis fraterne precepto tenẽ
tur. Omnibus nichilominus ⁊ ſingulis in
charitate conſulendo quatinus (prelatis ꝓ
uidere negligẽtibus) modo predicto (iuxta
licentiam ⁊ libertatem atq̃ preceptũ ex re:
gula datum) ſibi ipſis ⁊ ſaluti anime ſue ci:
tius prouideãt ⁊ regulam ipſam atq̃ ipius
obedientiam veram cum ſeruãtibus illam
firmiter ⁊ pure (vt tenẽtur) ſeruare a cetero
per omnia ſtudeant: vt hĩs medĩs ordo ip
ſe paulatine ⁊ ad verum reformari ⁊ ad ſue
prime perfecte et ſancte inſtitutionis et re:
gule formam in vno ouili ſub vno ⁊ eodem
paſtore tãdem reduci poſſit. Quod dñs per
merita ſue ſacratiſſime paſſionis ⁊ mortis
atq̃ glorificationis ⁊ per interceſſionem ſue
ſacratiſſime virginis matris marie et ſera:
phici patris noſtri Frãciſci omniq̃ ſctoꝝ et
ſctãꝝ miſericorditer ꝯcedere dignet̃. Amẽ.

¶ Breuiter exaratum ⁊ lime correctio
nis omnium maioꝝ ſuperioꝝ meorũ
per omnia ſubmiſſum finit breue addi
tiõis/ correctiõis ⁊ apologie opuſculũ.

¶ Sequuntur caſus

in quibus ſecundum ſanctum Bernardinũ
et alios frater minor poteſt dici proprieta:
rius ſiue pro quibus proprietarium ſe de:
beat eſtimare vcʒ ſue voluntatis vel rerum
temporalium. Et hec intelligenda ſunt quã
do ſic a fratribus ſuo nomine ⁊ auctoritate
fiunt aliqua prohibita ⁊ non a procuratori:
bus dñi pape noĩe ⁊ auctoritate pape vel do
nantium benefactoruui.

¶ Primus eſt petere

iuſticiã vel vindictam de iniurĩs ſibi factis
excepto ſi ipſe a prelato requiratur tũc ei in
iuriam ſibi factã intimare tenetur non qui
dem cauſa vindicte petende vel iuſticie re:
quirende ſʒ ꝑpter obedientiã ⁊ correctionẽ
fraternã.

¶ Secundus dicere aliquid eſſe ſuum non
intelligendo ſuum eſſe neceſſitatis vel vſus
ſimplicis facti ſed poſſeſſionis aut iuriſdi:
ctionis.

¶ Tercius dicere aliquam rem ordinis vꝉ
cõuẽtus ẽe non intelligendo vt iã dictũ eſt.

¶ Quartus ambulãdo ꝑ patriã ducere ſecũ
burſariũ ſua auctoritate ⁊ ſuo noĩe aut ſic
faciẽdo pacta in hoſpicio vel alibi vel aliq̃d
ſic ſollicitãdo aut emẽdo vel vẽdẽdo: videli
cet cũ pactione iuriſdictionali ſua auctori:
tate ⁊ ſuo nomine.

¶ Quintus ambulando per patriam ſecuʒ
ſcitẽter ⁊ in fraudẽ prelatoꝝ clauẽ celle defer
re non aſſignando eã prelato credẽdo diu:
tius manere extra locum.

¶ Sextus clauem alicuius capſe ſecrete re
ponere ne fratres aliĩ aliquid recipiant ſeu
vtantur ⁊ hoc ſine conſenſu vel iuſſu prelati.

¶ Septimus cum librum vel rem aliã qua
frater non vtitur nec neceſſarium ſibi eſt
cum requiritur ab alio concedere noluerit
non prohibitus.

¶ Octauus ſuo nomine ⁊ auctoritate reci:
pere oblationem pecuniarum ad altare vel
cum pelui vel trunco vel alio inſtrumento
et modo ꝓ ſe ⁊ ſua neceſſitate.

¶ Nonus ſua auctoritate elemoſynam pe
cuniarum facere reponi in feneſtra vel ali:
bi a dãte ipſã etiã ꝓ ſe vꝉ ſuis diſpẽſãda ſuo
nomine et auctoritate.

¶ Decimus cum aliquid a minori prelato
fratri aufertur a cella et inde impatienter

facit querimoniam maiori p̄lato illud ſua aucte ſibi repetendo et exigendo.
¶ Undecimus volūtate propria et nō p̄relati ſtare in aliqua cella vel loco
¶ Duodecimus proprietas appellatur in ordine contra ſuos prelatos appellare.
¶ Terciuſdecim⁹ rē datā ꝓ vna cā ſua auctoritate ꝛ ſuo noīe ī aliā cōmutare ſicut panem cerā bladū et aliud quodcunq̄
¶ Quartuſdecimus res ſuꝑfluas mobiles vel immobiles vt libros ſuperfluos vel nimis curioſos iocalia nō ad cultum diuinū ſed cōmunē vſū vel particularē extra eccleſiā vineas ꝛ poſſeſſiōes et ſilia etiā in vſum ſuperfluū vel fructus vendendū annuatim recipe Nā ꝛ vſurari⁹ nō pōt res ſuperfluas ad vſum retinere ſm ambroſiū. Qui accipit indr̄ quo non idiget raptr̄ nomen tenet
¶ Quintuſdecimus ligna ſiue loci vēdere vel vendi facere ſuo nomine et auctoritate aut aliud conſimile ſicut fructus vel olera. ꝛc. quia ſolum ad vſum habere poſſunt nō ad dominium.
¶ Sextuſdecimus teſtare vel diſponere de reb⁹ q̄s hꝫ aut ꝓ fatiga ſcripta vel aliquo ſeruitio ſolutionem expetere exigendo ſua aucte ꝛ ſuo noīe vl' aliqd expēdere vl' expendi facere in alterius vſū vel recipe aut dare ſine licētia habita vl' p̄ſūpta ſine fraude.
¶ Decimuſſeptimus in locis vbi nō morāt fratres hr̄e domos donatas vl' emptas ad petitionē ffm ad locādū ſuo noīe ꝛ auctoritate. Itē vineas vel poſſeſſiōes domos ſupfluas ad ſilr̄ locādū aut colūbaria vel piſcaria ad idē. Itē hr̄e ꝑtē lucri in flumine aut locis aut pratis aut ſiluis vel hmōi
¶ Decimus octauus res oblatas velle vi ſibi reacquirere vel defendere aut exigere ſuo nomine vel auctoritate
¶ Decimus nonus vti rebus quarū dñs vl' poſſeſſor ignoratur
¶ Uiceſimus vſū rerū cōitatis in propriū vſum cōmutare ſine licētia prelatoꝝ.
¶ Uiceſimus prim⁹ ꝯtractū q̄ſcūq̄ pacti et lucri cū obligatiōe iuriſdictiōali ſua auctoritate facere cum alio.
¶ Uiceſimus ſcd's elemoſinā ꝓ neceſſitate depoſitā aut datā nolle expēdere ſꝫ ſub ſpecie nimie ꝛ plixioris ꝓuidētie in futuꝝ aut theſaurizatiōis reſeruare: q̄rēdo iterū ꝛ aliā aut recipiendo indebite
¶ Uiceſimus terci⁹ q̄cūq̄ rē p̄lato i fraudē celare aut cū precipit vt reddat aut alteri ꝯcedat vel detur nō ſubito reddere et dare vel reaſſignare.
¶ Uiceſim⁹ quart⁹ libros duplicatos vni⁹ materie vt duo breuiaria ambo ſufficiētia ꝛ ſilia habere ad ſuum particularem vſum
¶ Uiceſimus quintus recipere ꝛ exigere ꝓ fatiga in ordine vel extra ordinē facta ex pactione iuriſdictionali ſua auctoritate facta quitq̄ temporale.
¶ Uiceſimuſſextus prelato ſuo nō obedire q2 nō eſt ꝓprietas peior propria volūtate.
¶ Uiceſimuſſeptimus cādelas ad obſequiū mortuoꝝ vel in oblationē datas vēdē aut in aliud cōmutare ſuo noīe ꝛ auctoritate ꝑter voluntatē ꝛ auctoritatē dñi nr̄i pape vl' procuratorum eius aut dantium
¶ Uiceſimus octauus propter exequias mortuorum vel elemoſinas quaſcunq̄ contendere: eaſdem ſuo nomine ꝛ auctoritate ꝛ per ſe iudicialiter repetendo et exigendo.
¶ Uiceſimus nonus celebrare miſſas p̄ncipaliter pro pecunijs ſibi acquirendis vl' aſio precio ꝛ indifferenter: maxīe qn̄ fratres tunc pro tempore preſenti vel de proximo imminenti non hn̄t neceſſe recurrere ad amicū ſpiritualē ꝓ aliqd ſoluēdo vl' emēdo.
¶ Triceſimus res quaſcūq̄ deputatas ꝓ quocunq̄ vſu ꝯtra voluntatē dñi ꝛ ex ꝓpria auctoritate ꝛ voluntate alienare ſub quocūq̄ titulo aut vendere per ſe ſuo noīe ꝛ aucte
¶ Triceſimus prim⁹ quo ad proprietatē proprie voluntatis: procurando ſibi indebite prelaturā ꝛ q2 ſm Aug. auaricia nō ſolū in rebus ſed etiam in honoribus conſiſtit
¶ Triceſim⁹ ſcd's qui aliqd alicui tribuit vel donat vt ſuā poſſit adimplere volūtatē ſine licentia prelati
¶ Triceſimus tercius rem habitam reſeruare ſuperflue et reponere nolendo vti ne deſtruat ꝛ vt in futuro ſibi nō deficiat aliqs eiuſdem ſpeciei habitis vtendo
¶ Triceſimus quartus de dāpno i orto vl' alibi facto requirere repetere exigere ꝛ mādare ſatiſfactionē ſuo noīe ꝛ auctoritate
¶ Triceſimus quintus elemoſinas pecuniarias ſua auctoritate deponi facere vel prelato non reuelare vel pro voto ſine debita commiſſiōe ad eas recurrere ꝛ exponi facere ſua auctoritate.
¶ Triceſimus ſextus in ordie vel extra ordinem in manibus ſecularium res commēdare vel reponere ſine licentia aut ſcitu p̄latorum ſuorum.
¶ Triceſimuſſeptimus qui tempore infirmitatis aut ſanitatis abſcondit clauē aliquam vel aliqua ne prelatus aliquid iñ tollat vel videat aut aliud diſponat. Et ſi prelatus aliquid inde tollat ſi turbatur contra eum aut murmurat. hic peſſimus eſt ꝓprie

arius cū prelatus voluntarie poſſit ⁊ habe
at diſponere de rebus loci
¶ Triceſimus octauus ꝺ reb⁹ cōmunitatꝫ
pluſq̄ꝫ prelatus ꝯcedat ⁊ in fraudem tollere
aut dare ffibus aut ſecularibus: hic cū cete
ris eſt proprietarius. Multi alij̄ caſus ſcri=
bi poſſent ſꝫ oēs cōmuniter ad iſtos redu=
cunt. Et cū frater denarios vel pecuniā ha
bere non pōt etiā cū licentia Sꝫ nec alia q̄=
bus vti licet eis: ſine licētia expreſſa vl̄ ſal=
tem (ſine fraude) preſumpta: q̄tūcūq̄ꝫ mini
ma: vt pote nec acū nec filū nec aliquā rem
nec obolū nec valorē oboli q̄ꝛ ſm ſcm̄ bn̄di
ctū. Monachus hn̄s obolū non valet obolū
Ideo a proprietate ſumme eſt cauendum ⁊
licentia a prelatis humiliter expetenda vl̄
generaliter pro talibus habenda.
¶ Nota tamē ad pleniorē caſuū preceden
tium ⁊ ſimiliū intelligentiā ⁊ declarationē
⁊ ad intelligendū modos q̄bus in his fra=
tres ſana cōſciētia ⁊ ſalua puritate rl̄e ⁊ ſui
ſtatus ſe hn̄t ⁊ debent hr̄e plura requirūtur
⁊ plures circūſtātie ⁊ occaſiōes pn̄t occur=
rere q̄ prolixiores declaratiōes req̄rerent:
⁊ q̄ cauſa breuitatis ibi obmittūtur: ⁊ quia
etiā nō eſt neceſſe eo q̄ in precedentib⁹ de
claratiōibus ⁊ tractatibus de pauptate ⁊ in
declaratiōibus aplicis ⁊ precipue ī moder
nis orꝺ ꝯſtitutiōibus hec ⁊ alia circa ſtatū
pauptatis ⁊ ꝓprietatis ⁊ circa receptiōes ⁊
inhibitiōes pecuniarū reddituū ⁊ aliorum
ꝓhibitoꝝ ꝓ ſeneratiōe ⁊ ſecuritate ꝯſciētia
rū fratrū ⁊ regule puritate in his ſeruāda
diffuſius ⁊ clarius expoſita ⁊ aplica aucto=
ritate determinata ſūt etiā ꝓ toto ordine:
ideo pro his ⁊ ſimilibus ad dictos tractat⁹
⁊ declarationes hmōi hn̄dus erit recurſus

Sequitur quedam epi=
ſtola edita a ſct bernardino cū eēt vicari⁹
gn̄alis familie vltramōtane: nondū tūc ab
obediētia regulari ⁊ cura miniſtroꝝ exem=
pte In qua nōnulla dubia regule ⁊ declara
tionū ipſius etiā aplica auctoritate atq̄ꝫ ge
neralis miniſtri declarātur ⁊ determinātur
Que ibidē repetit eo q̄ ſupra incorrecte ni
mis ⁊ imperfecte bono exemplari tunc defi
ciente eſt impreſſa.

IN chriſto ſibi ca
riſſimis ffibus oībus locorū
deuotoꝝ orꝺ minoꝝ toti⁹ ita
lie ſub mea cura cōmiſſis fra
ter bernardin⁹ de ſenis eiuſꝺ
ordinis ac dictoꝝ locoꝝ reuerēdi pr̄is gn̄a
lis miſtri vicari⁹ ⁊ cōmiſſarius ſalutē ⁊ pacē
in dn̄o ſempiternā. Volēs michi cōmiſſorū
saluti quo ad ſpeculatiouē veritatis ⁊ ī oī=
bus iuxta poſſibilitatē ꝓuidere. Notū ſit
quatinus p fratrē Nicolaū de auſmo eiuſꝺ
orꝺ acetiā vicariū locoꝝ deuotoꝝ ꝓuincie
ſācti angeli: ⁊ nūc ⁊ tūc eorundē locoꝝ ꝯmiſ
ſariū prefati reuerēdiſſimi pr̄is gn̄alis: de
mādato eiuſdē ac de voluntate dn̄i nr̄i pa=
pe vt ptꝫ p lr̄as reuerēdiſſimi pr̄is gn̄alis:
facte fuerūt declaratiōes quedā multa di=
ſputatiōe ⁊ examinatiōe ⁊ pōderoſitate exa
minate ⁊ ꝓprobate p reuerēdiſſimū patrem
gn̄alē miſtrū p venerabiles pr̄es ffēꝫ Jo. ꝺ
capiſtrano ⁊ alios mltos ac etiam per me
que ſunt hmōi videlicet.

¶ De conſilijs euangelicis ⁊ ſpecialiter
de hoc nichil tuleritis in via.

Imprimis q̄ ffēs minores ex eoꝝ
ꝓfeſſiōe nō tenētur ad
ꝯſilia ſeu ꝓcepta euāgelica vltra alios xp̄ia
nos preterq̄ꝫ ad illa q̄ in rl̄a ponūtur ꝓcipi
endo vel inhibēdo vel ſub eq̄pollētib⁹ ver=
bis notatis a Cle. 5. in ſua declaratiōe exp̄ſ
ſis vt ptꝫ in. i. art. dicte declaratiōis Clemē
tis ⁊ declaratiōis Nico. 3. ⁊ Martini. 5. Et
propterea fratres non tenent̄ ad illud euā
gelicum. Nichil tuleritis in via.

¶ Ad quē artū vſū rerū tenent̄ fratres.

Item ſcꝺo q̄ ffēs ex ſua ꝓfeſſiōe nō te=
nēt̄ ad aliū artū vſū reꝝ q̄ꝫ qui ī
rl̄a ꝑticularit̄ exp̄mūt̄ ⁊ eo mō q̄ exp̄mūt̄ v̄ꝫ
vilibus īdui ⁊ certū nūeꝝ tunicarū hr̄e vt ē
calciamēt̄ nō vti ſine nc̄citate ⁊c. vt ſatꝫ ptꝫ
p Clemē ī ſua declaratiōe. §. Ex premiſſis
Quly mō vt claret ī decla. Nico. 3. ī. §. porro
ſm rl̄ 3 ꝓ ꝑtatē oīmodā moderat⁹ vſ⁹ reꝝ
ad eoꝝ ſuſtētationē ⁊ officioꝝ ſui ſtat⁹ exe
cutionē (ꝑterq̄ꝫ pecunia) eſt cōceſſus ffībus
¶ De ſꝑfluitate ⁊ curioſitate ⁊ q̄uo ⁊ a q̄b⁹ de
beāt iu
dicari.
Itē ꝙ ſꝑfluitates ſeu curioſi=
tates nō dn̄t diſcerni reſpe=
ctu n̄cītatꝫ arte ſeu vſ⁹ arti q̄ ad ſtatū ffm
mīo. ſꝫ moderati ⁊ cū vſ⁹ moderat⁹ nō poſſit
dici ſuꝑflu⁹ vl̄ curioſ⁹: ⁊ ꝓ ꝯn̄s vicioſus ymo
ſm rl̄am ⁊ oēm ꝑitatē oīno licit⁹. vt ptꝫ ex
ꝓallegato dicto Nico 3. Et q̄ꝛ moderatio
dicti vſus attēdi dꝫ ſm qualitatē ꝑſonaꝝ ⁊
varietatē tp̄oꝝ ⁊ locoꝝ ꝯditiōes ⁊ alias oc=
currētes circūſtācias ſuꝑfluitas vl̄ curioſi=
tas nō pōt facil̄e diſcerni: ꝓpterea p ſb̄ditos
nō pt̄ nec dꝫ iudicari ſꝫ p miniſtros ⁊ cuſto
des vl̄ eos q̄b⁹ ab ipſis cōmittit̄: q̄ ꝺ talib⁹ ſꝫ
eoꝝ ꝯſciāꝫ dn̄t diſcrete iudicare ⁊ diſcͤne vt
in decla. Nico. 3. §. inſuꝑ ⁊ §. Quāq̄ꝫ cōtinet̄
¶ Qui culpantur ex ſuperfluitatibus ⁊
curioſitatibus introductis

473

Item .iiij. ꝙ ſi in locis fratrū ſint etiaȝ manifeſte ſupfluitates vel curio ſitates: ex eis nō viciātur niſi ſolū eas intro ducētes vel cōſentientes: vel ſi ad eoꝝ ptinet officiū ⁊ poſſūt vel quicunq̃ aliȷ̃ (ſi ꝯmode poſſunt ⁊ legittime) nō reſiſtētes ⁊ nō aliȷ̃ qui dictis rebus vtūtur ob aliquā neceſſitatem vel ſcādali vitationē. Et ꝑpterea papa clemēs licet decreuit nimiū ſumptuoſa non cōuenire ſtatui fratrū tñ ꝑcipit ſub pena excōmunicationis ꝙ dicta loca fratres nō relīquerēt abſq̃ ſedis apoſtolice lnia ſpeciali. Et ideo exiſtentia ſuperfluitatis vel curioſitatis nō eſt ſufficiēs cauſa ꝑpt quā fratres debeāt recedere a loco niſi affuerit aliquod de illis ꝑpter que non poteſt regula ſpūaliter obſeruari ſm declarationē Martini .v. vcȝ qñ loco eſt annexa proprietas ſiue cura aīaꝝ pueros baptizādi ⁊ alia parrochialia agēdi vel ſi fratres morātur in loco cōtra voluntatē dñi loci vel quādo ꝑpter penuriā rerū neceſſariaꝝ oportet ffes facere ꝯgregationes ⁊ queſtus inhoneſtos ꝯtra puritatē regule ⁊ vſum generalem ordinis vel ꝑpter inhoneſtam ſocietatem ſeu importabilem fratribus/preſertim rudibus ⁊ infirmis vel ſimilis. Quod ſimile (cum ſit indeterminatum) relinquitur iudicio prelatoꝝ extra de officio dele. c. de cauſis. ¶ De vſu carniū.

Item .v. ꝙ ex regula vſus carniū ī loco vel alibi ffib⁹ nō ꝓhibetur ſȝ nō liceat niſi moderatus ⁊ diſcretus.

¶ De calicibus.

Item .vi. ꝙ vti poſſint calicibus ⁊ patenis argēteis dūmodo nō nimis exceſſiua magnitudo ⁊ precioſitas non repugnant rl'e ymo ſatis ꝯuenit ſi pñt haberi ad vitādū immūdiciā ⁊ alia ꝑicula circa ſacratiſſimam euchariſtiam.

¶ Qȝ in dubȷ̃s debent ſubditi ſtare iudicio prelatorum.

Item .vij. ꝙ in oībus dubȷ̃s de quib⁹ ſubditi nō pñt indubitāter declarari tenent ſtare iudicio ꝓlatoꝝ ſuoꝝ 23. q. Quid culpātur. Et ꝑpterea ꝯtrariū agētes ſūt trāſgreſſores oble ⁊ digne a ſuis ſuꝑioribus cenſura eccleſiaſtica vel alia decēti pena caſtigari.

¶ Approbatio reuerendiſſimi patris miniſtri generalis.

Has igr̃ declaratiōes reuerēd⁹ pr̃ gñal miniſter ꝯfirmauit in hunc modū.

¶ Supraſcriptas declaratiōes ⁊ determinatiōes ꝑ pfatū vicariū ⁊ ꝯmiſſariū meū ffēȝ Nicolaū de auſmo factas ⁊ diffinitas tāq̃ veras ⁊ catholicas ⁊ declarationib⁹ ſūmoꝝ pōtificū ꝯformes nr̃iſq̃ ſacris īſtitutis ꝯſentaneas approbo ⁊ de multoꝝ venerabiliū m pr̃m ꝯſilio ꝯfirmo mandans ſupraſcriptis ⁊ aliȷ̃s q̄buſcūq̃ nr̃i ordis ffib⁹ vt hȷ̃s q̄eti eſſe debeāt: nec aliud inouare pſumāt ſub pena excōicatiōis late ſnīe ⁊ carceris. quā pmiſſa trina monitiōe canonica: oēs trāſgredientes icurrāt ipo facto. In cui⁹ rei teſtimoniū ſolitis ſignis ordis ⁊ manu ꝓpa ac ſigillo ordis ſupraſcripta roborari volui: ī ꝯuētu piſtorie. āno dñi M.cccc.xxxix. die .ij. decembris. Preterea ego idē fr̃ bernardin⁹ oēs pfatas declaratiōes ⁊ determinatiōes ꝑ pdictū vicariū ⁊ ꝯmiſſariū fratrē Nicolaū de auſmo factas tāq̃ veras ⁊ catholicas ⁊ ſūmoꝝ pōtificū decl'atiōib⁹ ꝯformes: nr̃iq̃ ordis īſtitutiſ ꝯſētaneas ap ꝓbo ⁊ ꝯfirmo/ mādās q̄buſcūq̃ ffib⁹ ſub mea cura miſſis: vt hȷ̃s q̄eti eē debeāt: nec aliud inouare pſumāt: ſub pena excōicatiōis late ſnīe: atq̃ ſub pena carceriſ quā ſnīaȝ (pmiſſa trina monitiōe canonica) oēs ſupradcti trāſgreſſores icurrāt ipo fctō.

Item mādo oīb⁹ ꝓlatis mihi ꝯmiſſis vt pfatas decl'atiōes coꝝ ſubditiſ integraliter ⁊ ſepe ꝑ ſctām obīam publicare debeāt ne ꝑiculoſā icurrāt ignorātiā. Datū apud ſanctū damianum de aſiſio anno. M cccc.xl. vltima iulij.

Subſcriptio cardinalis ꝯmiſſariȷ̃ ſūmi pōtificis Eugenij .iiij. q̄ ex ꝯmiſſiōe eiuſdē pape pdictas decl'atiōes examinauit. Seq̄t ī hūc modū.

Ego Julian⁹ tituli ſctē ſabine pbr̃ ſācte romane eccl'ie cardinalis ſcti āgeli vulgariter nūcupatus: vidi diſcuſſi ⁊ examinaui pdictas declaratiōes ⁊ ipas (ꝯ veritatem et iuridice ac rōnabiliter) factas eē exiſtimo; eiſq̃ tāq̃ veris iuridicis ⁊ rōnabilib⁹ ffes cūctos ordis minoꝝ obedire ⁊ acq̄eſcere debere. Et vbi dr̃ ſuꝑius de calicib⁹ ⁊ patenis argēteis idē puto in ſuperficialiter deauratis cū nō ſit ꝑpterea nimia precioſitas aut ſuperfluitas ſeu curioſitas. Ad ī fidē hoꝝ ꝓpria manu tāq̃ iuris vtriuſq̃ doctor ſubſcripſi ⁊ ꝓprio anulo ſigillaui florentie die .xxvij. ſeptembris anno dñi M cccc.xl.

¶ Et poſt hāc ſubſcriptionē in eadem pagina immediate poſitū ē ſigillū rotūdū in quo eſt ſculptū ſcutū ⁊ columpna cum vaſo et de ſuper capellis cardinalis. Deo gratias.

¶ Explicit copia cuiuſdam lr̃e ſancti Bernardini de ſenis directe ad fratres ſue cure dum eſſet vicarius Reuerendiſſimi patris generalis miniſtri. In qua declarantur quedam dubia ſuper regulam fratrum minorum.

Approbatio ꝛ autēticatio atq̄ ſb-
ſcriptio reuerēdiſſi-
mi i xp̄o p̄ris ꝛ dñi dñi cardīalis Jo. legati:
ſup ordīatiōib⁹ ꝯſtitutiōib⁹ ꝛ declaratiōib⁹
martinianis ꝛ ſr̄ eaꝝ publicatiōe ꝛ receptiōe
ab oib⁹ frib⁹ ſeu vocalibus toci⁹ orđ tā ffm
de obſuātia ꝛ familia q̄ ꝯuētualiū ꝛ alioꝝ
obie ꝛ obſuātie r̄laris in caplo gñali Aſſi-
ſij celebrato facta ꝛ p̄ reuerēdū p̄rē3 fratrē
Jo. de capiſtrano tūc p̄ ꝓ a vniōe ꝛ reductio
ne ac reformatiōe orđ zelāte publice p̄nun
ciata: q̄ ibi ſupplet eo q̄ ſupra ſuo loco ali-
quoꝝ in curia obmiſſa fuerat.

Nas aūt ꝯſtitutiōes refor
matiōes ꝛ ordia
tiōes p̄ nos Jo. cardialē lega
tū ꝛ reformatorē p̄fatū aucte
ap̄lica factas ꝛ ordiatas alta
ꝛ itelligibili voce i plēo caplo
ad ſonū cāpaue vt moꝛ3 ē ꝯgregato: coram
m̄ltitudie copioſa ffm eiuſđ orđ p̄ p̄tea ibi
dē exiſtēciū de ꝟbo ad ꝟbū p̄ organū vene-
rabilis ꝛ religioſi viri fris Jo. đ capiſtrano
eiuſđ orđ p̄feſſoris: legi ꝛ publicari fecim⁹.
Et ad p̄petuā rei mēoriā p̄ gñalē ꝛ p̄uicia-
les miſtros/cuſtodes/diſcretos. ꝛ oēs ac q̄ſ
cūq̄ fres ꝛ religioſos dicti orđ p̄ñtes abſen
tes ꝛ futuros i oib⁹ ꝛ p̄ oia p̄ut ſupi⁹ late ſcri-
pte ſūt ſub penis i eiſđ ꝯtētis iuiolabil̄r te-
neri ꝛ obſuari mādauim⁹ ꝛ p̄ p̄ñtes mādā-
mus. ¶ Poſt quarūq̄dē ꝯſtitutionū/refor-
mationū ꝛ ordiationū publicatione ꝛ lectu-
rā oēs ꝛ ſinguli miſtri cuſtodes cuſtodū: di
ſcreti ꝛ alij i dicto. c. exñtes tā nolb⁹ ſuis pro
p̄is q̄ ſuoꝝ ꝯuētuū ꝛ ffm p̄ñtiū ꝛ futuroꝝ: di
ctis ꝯſtitutiōib⁹ ordiatiōib⁹ ꝛ reformatiōi-
b⁹ tā q̄ legitīe ſctē iuſte factis ꝛ ordiat(nō
coacti nec circūuēti: libē et ſpōte ſine ꝯtradi
ctiōe aliqua i pleno caplo ac q̄ eueſt Et i eiſdē
ꝛ eoꝝ ſingulis ꝛ i oib⁹ ꝛ p̄ oia ꝯſenſerūt: ꝛ in-
telligibili voce vnanimit̄ clamādo ꝛ dicēdo.
Cōſentim⁹ i eiſdē i oib⁹ ꝛ p̄ oia: ꝛ volum⁹ ſta
rē viuere ꝛ mori i iſto ordine ſctō fraternali
ter ſm ꝯſtitutiōes ꝛ reformatiōes p̄dictas.
¶ In q̄ꝝ oīꝫ ꝛ ſinglo ꝝ fidē ꝛ teſtimoniū pre-
miſſoꝝ p̄ñtes nr̄as l̄ras ſine p̄ñs publicū in
ſtrumentū ꝯſtitutiōes reformatiōes ꝛ ordi-
tiōes h̄mōi i ſe ꝯtinētes ſiue ꝯtinēs exīde fie-
ri ꝛ p̄ ſecretariū nr̄m notariū publicū infra
ſcriptū ſubſcribi ꝛ ſignari mādauim⁹ nr̄iq̄ ſi
gilli. Cardinalatus iuſſimius ꝛ fecim⁹ appē
ſiōe ꝯmuniri. ¶ Lecte ꝛ i ſcriptis publicate
fuerūt he ꝯſtitutiōes reformatiōes ꝛ ordina
tiōes ſupradicte: p̄ nos de mādato nr̄o mō
ſupradicto aſſiſij i monaſterio ffꝫ mioꝝ tp̄e
gñalis capli i pleno caplo nobꝫ ibiđ (de p̄fa
ti. d. n. pape mādato) preſidētib⁹ Sub āno a
natiuitate dñi. M. cccc. xx. idictiōe. viij. Die
ꝟo mercurij. xxi. mēſis iunij pōtificat⁹ p̄fati.
d. n pape āno. xiij. p̄ñtib⁹ ibiđ. Reuerēdo p̄re
dño bernardo mōtis albaneñ. ep̄o ꝛ guillel-
mo pauzer ꝛ iohāne obgeroloes alias frāces
notarijs ap̄licis familiarib⁹ nr̄is ꝛ plurib⁹
alijs tā clericis q̄ laicis frib⁹ dicti ordis te-
ſtibus ad p̄miſſa vocatis ſpecial̄r ꝛ rogatis.
¶ Et ego roderic⁹ gondiſalui de moculeos
cleric⁹ baganēſis dyoceſis public⁹ auctorita
te ap̄lica notari⁹ dictiq̄ reuerēdiſſimi i xp̄o
p̄ris ꝛ dñi mei dñi Johānis cardinalis lega
ti ꝛ reformatoris p̄fati p̄miſſis oib⁹ ꝛ ſingu-
lis interfui. ꝛ ea ſic ordinari legi publicari
et recipi vidi ꝛ audiui. ꝛc̄. Ac de mādato p̄fa
ti reuerēdiſſimi dñi mei dñi legati. ꝛc̄.

¶ Sñia ſiue determinatio capli gñalis
totius ordis fratrū minoꝝ ſup q̄ſtiōe. vtrū
aſſerere xp̄ꝫ ꝛ ap̄los nō habuiſſe aliq̄d i cōi
ſit hereticū facta i caplo gñali piſis celebra
to tp̄e fris michael de ceſena gñal miſtri an
no dñi milleſimo. ccc. viceſſimo ſcđo indictio
ne quinta p̄ridie nonas iunij.

VNiuerſis xp̄i fi-
delibus p̄ñtes l̄ras iſpecturꝫ
fres Michael ordinis frꝫ mi-
noꝝ gñalis Guillerm⁹ anglie
henric⁹ ſuperioris alemanie
Renaldus aquitanie p̄uinciales miniſtri ꝛ
i ſacra theologia magiſtri/necnō hugo de
nouo caſtro Guillerm⁹ de alnue theologie
doctores Nicolaus prouincie Francie mi
niſter/ac Guillerm⁹ blet bachalariꝰ i ſacra
papina ꝛ omnes miniſtri cuſtodes diſcreti
et lectores gñaliū ſtudioꝝ apđ peruſiū cō-
gregati in gñali caplo ipſiuſq̄ totiꝰ caplꝫ or-
dinis ſupradicti repreſētātes. Salutē ꝛ pa
cē in dño ſēpiternā Noueritis q̄ anno dñi
M. ccc. xxij. indictiōe q̄nta p̄die nonas iunij
audita ꝛ intellecta q̄ſtione quadā q̄ i roma
na curia p̄ncipaliter agitatur qua queritur
vtrum aſſerere chriſtum et ap̄los non ha-
buiſſe quid in cōmuni ſit hereticū/ꝛ requi-
ſiti de ipſa quid ſentiremus et in ſcriptis
ſub noſtris ſigillis ꝛ ſubſcriptionibus pro-
p̄ijs curaremus viſis et examinatis dicta
queſtione cum allegationibus que. Pro et
contra fiunt diligentiq̄ ac matura delibe-
ratione digeſtis determinationi ſctē roma
ne eccleſie firmit̄ ꝛ totaliter īherētes cōcor-
diter ꝛ vnanimiter dicim⁹ ꝛ fatemur q̄ di-
cere ꝛ aſſerere q̄ xp̄s p̄fectiōis viā oſtēdēs
et apoſtoli eandem viam ſequentes atq̄
per exemplū in alios volētes p̄fecte viuere

deſluātes) nichil iuris ꝓprietatis dn̄ij ſeu
iuris proprij in cōmuni habuerunt: non eſt
hereticū ſed ſanū catholicuz et fidele. Ma
xime cuz ſancta romana eccleſia catholica:
que a tramite traditionis nun̄ deuiaſſe
aut erraſſe ꝓbat. xxiiij. q. j. A recta ꝛ. c. pu-
denda in fine hoc dicat affirmet/ ꝛ determi
net/ manifeſte. Extra de verbo ſig. Exijt q̄
ſeminat. §. porro libro. vi. ſic inquiēs. Dici
mus ꝙ abdicatio ꝓprietatis taliū rerū taz
in ſpāli ꝙ̄ in cōi meritoria ē ꝛ ſctā: quam ꝛ
xp̄s viā ꝑfectionis oſtēdens verbo docuit
et exemplo firmauit: quāq̄ ipi primi eccłie
fūdatores apłi ꝓut ab ipo fōte. ſ. xp̄o hau
ſerāt ī volētes ꝑfecte viuē (ꝑ doctrīe ac vite
alueos) deriuarūt. Que eccłie deꝭmīa ipoꝝ
tio in. vi. libro ꝑ ipam eccłiaz catholicā eſt
īſerta: ꝛ ꝑ aliā decretalē (in viēnenſi ꝯſilio
ꝓmulgataz. Et in clemētinis ſub titulo de
verbo ſig. inſertaz que incipit. Exiui de pa
radiſo per ipſam vniuer ſalem eccleſiaz ca
tholicam eſt approbata. Ac nouiſſime per
ſanctiſſimum patrem dn̄m iohannem diui
na prouidentia papā. xxij. in quadā ſua de
claratiōe edita ſuꝑ regula ꝛ ſtatu frm mio
rum que incipit. Quorūdā ē declaratio ea
dē plurimū cōmēdata tan̄ ſalubriter edi-
ta/ ſolida/ lucida/ multaq̄ maturitate dige
ſta. Et teſtāte canone. xxix. di. Si romano-
rū. Id qđ ꝓ dogmate ſano ſedes apłica cō-
probauit ſꝑ dz teneri acceptuz nec ab eo lz
quōlibz reſilire. 34. q. j. hec ē fides. In huiꝰ
aūt nr̄e opiniōis ac ꝯcordis ſn̄ie teſtimoniū
munimē p̄ſentē ſeriē de cōmuni ꝯceſſu oim
nr̄m ſigillis ꝛ ſubſcriptionibus ꝓpriis gn̄a
lis miniſtri ꝛ notatoꝝ ſu[illegible]ius magiſtroꝝ ꝛ
baccalioꝝ in ſacra pagina necnō quatuor
p̄ncipalioꝝ mīſtroꝝ vcz Thome ꝓuincie
bononiēſis Petri ꝓuincie ſcti Frācis. i Fer
nandi ꝓuincie caſtelle: ꝛ Simonis ꝓuincie
turonie duxim' muniēdam datū pariſij An
no menſe et die ſuperius nominatis.

Sequuntur alique bre

ues declaratiōes ꝛ q̄ſtiōes ſuꝑ diuerſis oc
currētibꝰ rłe dubijs ꝛ ꝓclariori eoꝝ decla
ratiōe ex diuerſis collecte. Et p̄cipue ex li.
q̄ dr̄ ſeren a ꝯſcia ꝛ ex declaratiōe magiſtri
Petri iohānis ꝛ ex tractatu minoricaꝝ dn̄i
bartholdi. Et p̄mo ¶ Sequit̄ breuis decla-
ratio qualiter in aliq̄bus (erga ꝓcuratores
dn̄i nr̄i pape ꝛ eccłie ro. ꝓ ſingulorꝝ idigē-
tio locoꝝ a miſtris vł cuſtodibꝰ notatos ꝛ
(mediāte tali notatiōe) auctē apłica (vigore
lr̄aꝝ ꝛ ꝓuiſionum apłicaꝝ deſuꝑ) deputa
tos/ ꝛ p̄cipue ī compotis reddēdis a procu
ratoribꝰ ipis ꝛ iterdū (ī aliq̄bꝰ locis p̄cipue
in magnis ꝯuētibꝰ ſtudioꝝ a frībꝰ deputa
tis audiēdis nō aūt exigēdꝭ) ſe debeāt fres
ipi ꝛ eoꝝ ꝓlati habere/ vt ſꝑ rłe ſue purita
tē ꝛ ipiꝰ declaratiōes approbatas/ et cōſci
entiam atq̄ paupertatē ſincere ꝛ pure ſal-
uare et ſeruari poſſint.

Preterea quo ad

expēſas ꝛ cōpota ꝓcuratoꝝ
ꝛ ſyndicoꝝ dn̄i pape ſciēdū ē
ꝙ lz ſit opinio reuerēdi. p. fris
Johānis d' capiſtrano ꝛ nōnul
loꝝ alioꝝ ꝙ veri obſuatores rłe fres mio-
res nō p̄nt hēre ꝓcuratorē q̄ ſit ꝯtinuo de
pane eoꝝ vel ſaltē nō decet ne videat̄ aut
putet̄ eoꝝ ꝓcurator vł ſeruꝰ aut ꝑſona īter
poſita: cū tn̄ ī recipiēdis aut ꝯmutādis pe-
cunijs aut rebꝰ emēdis vł ſoluēdis aut exi
gēdis vł obligādis nō eoꝝ ſeruꝰ nec ꝓcura
tor: ſz dn̄i pape ꝛ illoꝝ q̄ dādo res vł pecu
nias dn̄iū ſibi retinēt/ q̄uiſq̄ fuerit expēſe ī
neceſſitates frz ꝓpt qđ nō decet vt ī hijs ap
pareat (ſicut nec ē de facto) eoꝝ ſubſtitutꝰ
vel ſuꝰ. ſz dn̄i pape vel dātis: tn̄ alit̄ videt̄
dicēdū de ꝓcuratoribꝰ ꝛ ſubſtitutꝭ ſiue be-
dallis ꝓcuratorꝭ hmōi maxie ī magnis ꝯuē
tibꝰ ſtudioꝝ ꝯtinuo neceſſarijs ibidē ꝓpter
młtiplicitatē frm ꝛ ēt aliaꝝ occurrētiū ne-
ceſſitatū q̄bꝰ ꝑ ſe ſolū mō nō pōt itēdere nec
ſatiſfacē tał ꝓcurator ꝛ iō ſuo noīe ꝛ auctē
aliq̄n bedallū ſuū ſubſtituit ꝛ ponit ī ꝯuētu
vł ī ꝓpa ibidē reſidet Et tūc tā ipiq̄ bedal
li ſiue ſubſtituti ꝛ ꝓcuratores hmōi ꝓpter
młta ſuitia q̄ nō tā ī pecunijs (noīe ꝛ auctē
pape vł donātiū nō frz recipiēdꝭ ꝛ ꝯ[illegible]tādꝭ)
q̄̄ ēt ī młtꝭ alijs faciūt fribꝰ iuſte merent̄ cū
eis refici q̄tidie ſi velit ꝛ de elemoſinis ſibi
collatꝭ mercedē ꝯdignā [illegible]ccipere ēt cū illoꝝ
ad q̄s ſpectāt ꝑmiſſiōe ſic tn̄ ꝙ ab oī ſpecie
mala ꝛ iuriſdictiōali ac obligatoria pactiōe
ſallarij ſui oīno caueat̄ a fribꝰ. ¶ Nā lz ꝑ
modū ꝯſultatiōis ꝛ opinionis vł ꝯmiſſionis
ſine obligatiōe ꝛ ſine aliq̄ iuriſdictiōali pacti
one poſſint eiſdē taxare mercedē ꝛ cū ipis
tali mō ꝯuenire: nō tn̄ p̄nt mō iuriſdictiōali
ꝛ obligatorio ſuo noīe ꝛ auctē de tali merce
de cū ipo ꝓcuratore vł bedallo aut ſubſti-
tutꝭ eoꝝ ꝯuenire: ymo nec cū alijs q̄buſcūq̄
ꝓ locatiōibꝰ ēptiōibꝰ vł pactꝭ Alias nō ſolū
ꝓpetarij: ſz etiā pecuniaꝝ poſſeſſores ꝛ ſue
rłe trāſgreſſores cēſerent̄. Iō vbicūq̄ et q̄n-
cūq̄ iteruenit pactio iuriſdictiōalis ꝛ obli-
gatoria fieri dz ꝑ ꝓcuratorē dn̄i pape ꝛ ec-
cleſie romane: nō auctē nec noīe ordis nec
frz: ſz auctē ꝛ noīe dn̄i nr̄i pape q̄ eſt dn̄s ꝛc.

poſſeſſor oīz bonoꝝ ⁊ elemoſynaꝝ frīb⁹ vel
ordini dataꝝ. ¶ Et q̄ iuxta declarationē
expreſſā dn̄i pape Clemētis. v. ⁊ oīmodā ve
ritatē nō lꝫ frīibus vel p̄latis ordinis ꝯpota
exigere a ꝓcuratorib⁹ vel aliīs de receptio-
nibus ⁊ expēſis pecuniaꝝ quō vel qualr̄ ex-
pēſa ſit qꝛ hoc denotat iuriſdictionē ⁊ ꝓprie
tatē ī ipa pecunia: ymo ⁊ realē receptionē et
retētionē ipſius p̄ interpoſitā pſonā. Jō ſū-
mope ſub pena manifeſte ꝓprietaris ⁊ re-
ceptiōis ac retētiōis pecunieꝝ interpoſitā
pſonā (q̄ ſūt caſus expſſe miſtris reſeruati)
et ſub penis tp̄alibus (talib⁹ debitis ⁊ taxatis
p ſtatuta (ſi ꝯuicti vel ꝯfeſſ. fuerit) cauere de
bēt p̄lati ⁊ frēs a talib⁹ iſto mō: qꝛ ī talib⁹ to-
tus ordo diſpēſare nō pōt ymo nec dn̄s pa-
pa ſine ſufficiēte ⁊ ſubſiſtēte cauſa maioris
boni q̄ ſit obſeruatio ſui voti ⁊ ſue ꝓfeſſiōis
cū talia habeātur ex reg'la deo ꝓmiſſa) tā q̄
obligatoria / ⁊ iure diuino ꝓpter p̄cepta de
redditiōe voti ⁊ nō retro aſpiciēdo obligēt
frēs r'am ipam legitime ꝓfeſſos ⁊ nō ſit da
ta poteſtas ī deſtructionē ſꝫ ī edificationem
iuxta ap'lm. Secus tn̄ dicēdū vbi ⁊ qn̄ p̄lati
et frēs aliqui ab eiſdē ordinati ad pi̅cula ⁊
dāpna ī debitis vel furtis precauēda ⁊ oīa
debito ordine ꝯduci ⁊ expēdi ꝓcurāda ꝯpo
ta ipa audirēt ⁊ notarēt nō p modū exactio
nis nec p modū iuriſdictiōis aut cuiuſcunq̄
auctoritatis aut dominū vel iuriſ̄tēdi: ſed
ſimpl'r ꝓpter p̄dicta pi̅cula dāpna furta et
inordinata (debitis mediis ⁊ modis preca-
uenda / ⁊ poſtea (per eos qui talia dederunt
vel per talium procuratoꝝ vel ſubſtitutoꝝ
depoſitionem ⁊ alioꝝ ſubſtitutionē) licite
corrigēda per eos quibus incūbit: qꝛ iſto
modo non prohibentur per regulam nec p
quaſcunq̄ declarationes ipſius: quinimmo
prudētia bona ⁊ ordinata caritas hoc ſua-
dēt. Et qꝛ multi ex defectu cognitionis ⁊ ve
ri intellectus iſtoꝝ ſepius grauiter errant
⁊ peccant ⁊ regulam ac profeſſionem ſuam
enormiter trāſgrediūtur vbi alias hec itel-
gendo ⁊ diſcernendo licite ⁊ meritorie ī his
agere poſſent. Aliq̄ vero etiam nō intelligē
tes ⁊ pluſq̄ oꝫ ſapere ſapientes male iudi
cant ⁊ ſentiūt ⁊ peius obloquūtur de illis q̄
(ſtatū ſuū intelligētes ⁊ deū timentes) iſto
mō vltime dicto p obediētiā vel ꝓpter onus
ſibi impoſitū talia licite ⁊ meritorie ſine ex-
actiōe vel iuriſdictione aliqua exequuntur
Jdeo talia ſūt frīibus a prelatis declarāda
⁊ eorum differentie tante ab oībus maxie
notande preſertim vbi talia exerceri cogū
tur vt omnis tranſgreſſio ⁊ offenſa in hiis
euitetur ⁊ regule noſtre puritas ⁊ paup̄tas

illabata ſeruetur.

¶ Jtem ſequūtur pauca ex libro qui dr̄
Serena conſcientia obmiſſis ſup̄fluis ⁊ im
plicatis ⁊ q̄ melius ⁊ verius ex precedenti-
bus hn̄tur de obligatiōe ꝯſtitutionū ordis

Queritur an religioſi te

neantur obedire ſuis conſtitutionibus Re
ſpondet Alexander de hales in ſecūdo tra
ctatu de conſcientia. q. 2. q̄ ſic in obligato-
riis ad culpā q̄ fiunt ab eccleſia ſuper ipos
vel a capitulo generali cum conſenſu pre-
latorum aut eorum commiſſione ⁊ auctori-
tate. Hec alexander. Sed de hoc quattuor
magiſtri ſuper octauo capitulo regule di-
cunt. Cum ex intentione regule ſit q̄ cele-
bretur capitulum generale: ad capitulū ve
ro pertinet ordinare ea per que poſſunt re
ligiōis puritas et perfectio cuſtodiri: ergo
ſi cap'lm ꝓpter vitandū religiōis pi̅culum
coartat gn̄alis poteſtatē aut ꝓuincialiū
miniſtrorum et aliqua alia ſalubria ordi-
nat per fratres generaliter obſeruāda au
ctoritate regule que preſtat auctoritatem
cap'lo generali p generalem miniſtrum nō
poterunt infirmari. Pari etiā ratione ſi de
ꝯſēſu ſup̄iorū ⁊ inferioꝝ ordis fuerit gn̄a
liter ordinatum in capitulo generali ⁊ per
pōtifices ſedis ap'lice approbatū fuerit: nō
poterit per ſolos iferiores nec p ſolos ſupe
riores aliquatenus immutari ⁊c. Hec ex di-
cto tractatu. Super hiis tamen conformit
ad hec plenius ſupra declaratum extitit: in
recollectionibus de obedientia euangelica
minorum. ca. de obedientia ⁊ obſeruantia
et obligatione quorumcūq̄ ſtatutorum et
eorum differentiis. Require ſupra iſto tra
ctatu. Fo. xcii. ⁊. xciii.

¶ De ignorantia regule et ſtatutorum
an excuſet vel non.

¶ Jtē queritur Si igno

rātia r'le ⁊ ſtatutoꝝ excuſat a tranſgreſſio
ne ei⁹ precepti vel inhibitiōis. Reſpondēt
quattuor magr̄i vꝫ Alexāder de halis Jo
hannes de rupella Robertus de baſtia et
Rigaudus in ꝓlogo declarationis regule
q̄ ignorantia regule quā quis ꝓfeſſus eſt
nullum excuſat Sꝫ nec ignorātia ſtatutoꝝ
vt ponit reuerendus archiep̄s florentinus
frater Anthoninus ordinis predicatorum
in ſuo interrogatorio. Nam vnuſquiſq̄ te
netur q̄tum in ſe eſt operam dare ſtuden
do interrogando vel alias / vt ſcire et intel
ligere poſſit ea ad que obligatur et que
ad ſtatum ſuum pertinent. Alias non ex-

cuſatur ſi per talem ignorantiã transgre-
diatur. De hac autem ignorantia et mul-
tiplici eius differentia et quando excuſat
vel aggrauat peccatum vel non: plenius
loquuntur doctores iuris vt in roſella in
angelica ꝉ bartholina ⁊ aliis ſũmis doctoꝝ.

¶ De inobediẽtia quãdo ẽ mortale vel ve-
niale peccatum.

Queritur vtruz omnis inobedientia religioſoꝝ ſit mortalis culpa. Rñdet Aſtẽſis li. vi. titu. iiij. arti. iij. ꝙ nõ ſz ſolũ qñ procedit ex deliberatiõe vl' ↄtẽptu: nõ aũt ex ſubreptiõe. Vñ ber. i. li. de diſpẽſatiõe ⁊ pcepto dicit. Nõ qualiſcũq̃ mãdati pteritio criminalẽ inobediẽtiã facit: ſz repugnare ⁊ nolle obedire. Si ei iubẽte ſeniore verbũ elabit: reũ me fateor ſz venialit. Si aũt ex ↄtẽptu sciẽs ⁊ ↄſiderãs ſpõte i verba prorũpo puaricatorem me conſtituo ⁊ criminaliter. Quãuis el nõ teneamur ſb pcepti diſtrictione prelatis in omnib' obedire ad que nos nõ itẽdũt nec declarãt nos velle obligare ſub precepto ⁊ mortali peccato tenemur tamen nullum mandatum eorum ſpernere alias talis contemptus poſſet effici mortalis ſcdm ſco. in. iiij. diſt. iiij. q. iiij.

¶ De qualitate paupertatis ſrl'aris minorum

Queritur ad quã paupertatẽ tenent ffes minores Rñdẽt Gregori'. ix. Innocẽtius. iiij. Alexã. iiij. Nico. iij. ⁊ Clemẽs. v. ꝙ nec in ꝑpo nec i cõi ffes pñt habere reꝝ tpaliũ ꝓprietatẽ ⁊ dñiũ: ſz ſolũ ſimplicẽ facti vſũ. Et ſic itelligũt illud qđ ponit i. 6. c. rl'e ffes nihil ſibi appropriẽt ⁊c. Sz ⁊ ꝓprietas et dñiũ reꝝ qb' ffes vtũtur dñt eẽ ⁊ ſũt ecc'ie romane ⁊ i ei' dñiuz ⁊ ꝓpetatẽ recepte vt pz ꝑ. c. Exijt q̃ ſeminat de verboꝝ ſigni. li. vi. ⁊ ꝑ diuerſas lras ⁊ determinatiões ſũmoꝝ põtificũ. Et idẽ poſtea ↄfirmauit Martin'. v. i ſuis ↄſtitutiõib': q̃uis Johẽs. xxij. i ſua extrauagãti q̃ incipit Ad ↄditorẽ canonũ poſtea dixiſſet ꝙ i dñiũ ſolũ' recipi volebat ecc'ias ffz oratoria: officinas: habitatiões: vaſa: ⁊ veſtimẽta diuinis officiis dedicata: ſz nõ alias res ffibus ↄceſſas Que tñ extrauagãs ↄſtitutio cũ ceteris tãq̃ erronea ⁊ falſa i plurib' iprobata ẽ ꝑ venerabiles ordis doctores pſertim ꝑ m. Guil. okam i ſuo dyalogo ⁊ prãte eccleſie ⁊ i defẽſorio ſupius deſcripto Et poſtea ãpli' reuocata ⁊ dicte declaratiões ⁊ determinatiões ãpli' roborate ⁊ ↄfirmate ꝑ ples ipſius ſucceſſores. vt ſupra ſatz declaratũ eſt

¶ De appropriatione ſuper illo paſſu Fratres nichil ſibi appropriẽt ⁊c.

Queritur qđ ẽ appropriare Rñdẽt quatuor magri ꝙ ẽ ipaz rẽ ſuã facere ſiue i ſuũ dñiũ ↄuertẽ. Sua aũt res ẽ q̃ trãſit i arbitriũ facultatẽ vt de ea faciãt hoies qđ volũt vtẽdo ↄmutãdo pignorãdo / ⁊ hmõi. Proprietas aũt reꝝ mobiliũ ⁊ imobiliũ quaꝝ ffes tm̃ ſimplicẽ facti vſũ hẽre pñt vt ꝑ hec verba rl'e declarant ſupra noĩati põtifices vcz Greg. 9. Innocẽ. 4. Alexãder. 4. Nico. 3. ⁊ Clẽ. 5. ad ſedẽ aplicã ꝑtinet vt dictũ ẽ ſupra: niſi ſcdz Nicolaũ. iij. ↄcedẽtes ſibi reſeruarẽt dñiũ. Quia ſi nõ eſt eccl'ia vl' cimiteriũ (quoꝝ ꝓpetatẽ vult ad ſedẽ aplicã ꝑtinere) aliaꝝ reꝝ ꝓprietas remanet penes concedentẽ. Multo plura ⁊ diffuſius et clarius circa hmõi paupertatis ſtatũ ſupra ſũt poſita ideo ad illa habend' erit recurſus. Et hec ibi ſufficient.

¶ De veſtimẽtoꝝ pl'alitate ſup illo paſſu rl'e ſcdz loca ⁊ tpa ⁊ frigidas regiones.

Queritur an ffes vti poſſint de licentia prelatoꝝ plurib' tunicis Reſpondet Nicolaus ꝙ ſic de licẽtia prelatorũ vcz miniſtrorum ⁊ cuſtodum ⁊ eoꝝ quibus committũt ⁊ cõmiſſũ ẽ licẽtia cõiunctim et ſeparatim in ſuis adminiſtrationib' penſatis neceſſitatibus ⁊ aliis circũſtãciis hec ibi. ¶ Nam ſecundũ aliquos expoſitores omnia veſtimenta q̃ ſimul eodem tempore ſũt fratri congrua et oportuna etiã ꝓ mutatiõe / rõne lotiõis vl' mũdificatiõis aut dormitiõis ⁊ ſiliũ. neceſſitatuz ⁊ nõ pncipalit ꝓ curioſitate ⁊ nouitate feſtorũ nec etiã cã ꝓuidentie in futuꝝ ſũt ffibus licita de licẽtia ſuoꝝ prelatoꝝ quibus incũbit licẽtiã dare vtẽdi rebus ⁊ ꝓuidendi de veſtimẽtis. Et hec omnia pro vno reputãtur veſtimento.

¶ De caſtitate.

Queritur ad quam continẽtiã fratres minores obligant Reſpondet ſanct' Bonauentura in. ij. diſt. vi. q. vi. ꝙ vt habetur xi. regule capitulo. non ſolum caſtitas precipitur fratrib' minoribus: ſed etiam a ſuſpectis conſortiis abſtinere mulierum. Quod et quatuor magiſtri ſic exponunt. Suſpectum conſortiuz dicitur non ſolum ex vna cauſa: ſed etiam ex pluribus ex genere actus: ex circunſtãciis loci temporis: frequentie perſone ⁊ huiuſmodi. Addit auctor conformitatũ ꝙ ſi ſubdito interdicitur a prelato / et reiterat de facto reddit ſe ſuſpectuz Cõſtitutiões vero Martini quinti quas (inquit) pcipimus obſeruare vt pz in ordinationib' auctoritate aplica editis tpe Eugenij. 4. q̃ voluit ꝙ

in hoc ſeruetur ſtatutū Guillermi farinerij capitulo ſeptimo ſubdens in fine. Circa q̄ᵭ ſi prelati fuerint negligētes ipſo facto ſuis officijs ſint priuati. Ibi aūt ſic habet. Fr̄es euidēt notati ꝺ ſuſpectꝫ ↄſorcijs ⁊c. Hec ille Hec ſupra plenius habētur in modernis ordinis ↄſtitutionibus auctoritate ap̄lica ⁊ capituli gn̄aliſſimi roboratis ſupra tercia pte deſcriptis ideo illic require.

¶ Item ad idē ex declaratiōe fratris petri iohānis ſup hoc regule paſſu. Nō habeant ſuſpecta conſortia ⁊ conſilia ⁊c.

Frater Petrus iohānis ſup hoc regule paſſu ſic dicit. Nota inquit ꝙ ſuſpectū ↄſortiū mulierū nō ↄtrahit ſolū p mutuā pñtiam indecētē ſed etiā in abſentia. Unde hieronymus. Crebra munuſcula ⁊ ſudaria ⁊ faſciolas ⁊ veſtes ori applicatas et oblatos ac deguſtatos cibos blandaſq̄ et dulces litteras ſctūs amor nō hꝫ. Et nota ꝙ oīs impudicitia aſpectus ⁊ ↄtractus affatus ⁊ cogitatus in ſubſtātia voti caſtitatis directius ⁊ ſubſtācialius inhibetur q̄ ſuſpectū ↄſortiū: qꝛ multa ſunt ſuſpecta q̄ ſcḋm ſe et abſolute nō ſūt impudica. Et iō vitationē oīs ipudicitie i diffinitiōe rl̄e itelligo explicite i caſtitatis noīe ↄprehēſa. Hec ille.

¶ Qualiter habitatio mutue charitatis in tribus ↄſiſtit. Ex declaratione reuerendi magiſtri ⁊ fr̄is Petri iohānis ſup illo paſſu regule. Et vbicūq̄ ſūt ⁊ ſe inuenerint fratres oſtendant ſe domeſticos ⁊c.

Hunc itaq̄ regule paſſū frater Petrus iohānis ſic exponit dicēs hic agit de perfecta habitatione mutue charitatis ⁊ hoc quātum ad tria. Primum quātum ad ſignū ſumme familiaritatis Uult enim ꝙ oēs eiuſdē ordinis ſe oſtēdāt tāq̄ eiuſdē domus domeſticos ſeu cohabitatores. Et hoc i tm̄ ꝙ quilibet fiducialiter ⁊ ſecure poſſit alteri ſuā neceſſitatem mōſtrare. Secūdum quātū ad effectum viceroſiſſime charitatis tā ſcilꝫ in eo quod premiſſum eſt qꝛ nō intendit ꝙ prefata oſtēſio ſit ficta ſed potius cordialis et vera / q̄ in eo ꝙ ꝓ rōne eiꝰ quod premiſſū eſt ſubdit qꝛ ſi mater diligit ⁊ nutrit filium ſuuꝫ carnalem: quāto diligētius ⁊c. Tercium quātum ad effectū fideliſſime obſequioſitatis. Unde nō ſolū dicit ꝙ debeāt ſe diligere ſed etiam ꝙ debeāt ſe inuicē nutrire pluſq̄ mater filium ſuū carnalē. Et ſubdit de infirmis ꝙ ſic ſeruiāt eis ſicut vellēt ſibi ſeruiri.

¶ Idem ſuper alio regule paſſu de caſibus reſeruancis qualiter peccata non ſuſpecta et ſoli deo nota non poſſunt nec debent ↄcogi reuelari extra foꝝ confeſſiōis. Super illo regule paſſu. Teneātur predicti fr̄es ad eos recurrere q̄citius ⁊c. cap. vij.

¶ **Idem quoq̄ frater pe**trus iohānis dicit: ꝙ hic peccatum ſoli peccanti notum et de quo non preceſſit ſuſpicio precipiatur extra forum ſacramentalis confeſſionis de tegi nullatenus eſt credendum quia etiā a multis creditur ꝙ tale peccatū pandere eſſet contra ius diuinum ⁊ occaſio multorum ſcandalorum ⁊ in magnum periculum animarum. Sed per hoc inſinuatur q̄ omnis frater lapſus in mortale peccatuꝫ tenetur ad ſacramentum confeſſionis recurrere q̄citius poteſt. Unde loquendo de publice penitentie acceleratione per quādam conſequentiam videtur innuere cōſimilem feſtinantiam de ſecreta ſe velle. Hec ille.

¶ Quomodo intelligi et accipi debeat ille paſſus regule. Et qui neſciunt litteras non curent literas diſcere ex declaratiōe dicti. F. Petri iohannis.

¶ **Super hoc quoq̄ re**gule paſſu idem frater Petrus iohannis dicit. Nota ꝙ non ſolum ſimpliciter prohibet eis addiſcere ſed ꝙ ex ſe ipſis non curent. Unde ſi ſuperioribus aliud vtilius videretur etiam poſſent tales facere addiſcere. Secundo nota ꝙ ſtudium litterarum eis inter dicit non autem ſtudium fidei ⁊ ſapientie chriſtiane ſiue moralis ſiue contemplatiue prout abſq̄ litteris edocetur. Tercio notandum quare pro ydoneis non dat expreſſum de dicendo preceptum: ſicut pro neſcientibus litteras de non addiſcendo. Fit enim hoc vt exiſtimo. Primo quia in his ad que tam naturalis q̄ curioſa et ocioſa affectio de ſe ſatis impellit et maxie abſtractos a mūdi curis et voluptatibus et datos quieti contemplatiue et ad populorum predicationem ex ſua regula aliqualiter ordinatos non fuit neceſſe aut expediens amplius illos ad hoc inducere. Talium eſt enim ſcire et addiſcere litteras et ea que per litteras poſſumus edoceri. Secundo ne in litteris ⁊ chartis principale et fundamentale lumen et ſtudium ac magiſterium ſpiritualis ſapientie eſſe arbitraremur. Ut ergo ſtudiuꝫ et ſcientia litterarum doceret eſſe inferius et poſterius ſtudio reali quod eſt in mentali perſcrutatione ⁊ ſurſum actionem et non ſolum intellectuali ſed et affectuali adheſione ad ſublimen totius fidei veritatem / ita ꝙ non ſolum intelligatur / ſed et ſaporetur et deuoretur ideo de ſtudio lit-

terarum nichil niſi ſolum per quandam ꝯ-ſequentiam inſinuauit. ⁊ hoc de illis quos addiſcere non inhibuit Quod patet maxime per hoc ꝙ voluit predicatores ſingulariter examinari: eorumq̧ eloquia examinata eſſe. Sed ſcias ꝙ in ſcedulis fratris leonis quas de his que de patre noſtro tanq̃ eius ſingularis ſocius viderat et audierat conſcripſit legitur ꝙ quidam frater Laic⁹ petijt a beato Franciſco ꝙ poſſet habere pſalterium ⁊ addiſcere Cui beatus Frãciſcus reſpondit aliquando ſimilem tentationem de addiſcendo habuiſſe· Cumq̧ ſuper hoc deum oraret et orando conſilium requireret: fuit ſibi dictum a chriſto. Uobis datum eſt noſſe myſterium regni dei: ceteris autem in parabolis. Et ſenſus (vt puto) fuit. Uobis tanq̃ a mundo ſumme abſtractis ac michi ſumme coniunctis datũ eſt vt nudam veritatem virtutum et bonorum eternorum addiſcatis et videatis per effectualem et realem ipſorum experientiã in ſeipſis. Et certe non credo ꝙ abſq̧ hoc diuine illuminationis radio ⁊ igniculo poſſit aliquis medullam littere ſcripturarum perfecte penetrare: nec forte aliqualiter ſine aliqua vanitate ⁊ cũ frigida ſimplicitate predicare. hec ille

Que requiruntur ad veram orationẽ ſuper illo regule paſſu.

Orare ſemper ad deum puro corde. Petrus Johannis. In oratione puri cordis non ſolum communem abſtinentiam et ſobrietatem a delicijs carnis incluſit: ſed omnium aſtrictionem ac depurationem a quibuſcunq̧ illecebris et a fantaſmatum nebulis vt ſic ſereno oculo et mundo corde ſemper ac ſi eſſent in celis videant faciem dei ſui. Dicit autem habere ſpiritum domini potius q̃ habere habitũ gratie ſue: quia ipſe eſt fons et terminus et obiectũ omnium gratiarum. hec ille.

¶ Ex libro minoricarum domini bartholi vtriuſq̧ iuris pitiſſimi.

De relictis et teſtamentis pro fratribus ⁊ qualiter in hijs ſe debeant habere fratres.

Queritur quid ſi non directe ſed in vi conditionis aliquid annuũ relinquitur fratribus minoribus: puta aliquem heredem inſtituo ſub conditione ſi aliquid annuum dederit Certe nullo modo hoc licet fratribus recipere. Hoc enim dicitur in fraudem fieri vt. l. de conditionibus de dona. cau. mor. et. l. in cuius. ff de conditionibus et demõſtrationibus. Ille enim vt impleat conditionem debet offerre. vt dicta. l. in cuius. hec barthol⁹ in libro minoricarum.

Idem barthol⁹ in dicto libro minoricarum de obligatione teſtatoris vel legantis.

Queritur etiam. Utrum ille a quo legatum relinquitur ad preſtandum ſit obligatus et cui? Reſpondet Bartho. ibidem Dicendum ꝙ obligatio poteſt intelligi proprie et ſtricte prout eſt vinculum quo quis recipere aſtringitur vt inſti. de obliga. in pricipio. Et hoc modo aſtringi requiritur ꝙ ſint duo. Unus qui tenetur et eſt obligatus. Alius qui tenet et habet obligationem. vt. ff. de excep. l. prima. Et hoc modo ſumendo / heres non eſt obligatus fratribus: quia fratres ſecundum eorum profeſſionem neminem tenent obligatum. vt in. ca. exijt. in. §. ceterum dicitur. ꝙ contra perſonam nominatam cuiuſcũq̧ conditionis exiſtat in iudicio vel extra act⁹ ꝓſecutiõis ſeu aliqđ ius habeãt ⁊c. Secundo poteſt ĩtelligi obligatio large ꝙ improprie pro quadam equitate accipitur qua quis in ſeipſo tenetur ad aliquid dandum vel faciendum et ad hoc ſe videt obligatum licet a nemine teneatur: et talis equitas parit officium iudicis. vt. l. v. de annu. le. et. l. hereditas de peti here. et iſto modo heres vel ali⁹ a quo relinquitur legatum poteſt dici obligatus: q2 per hoc cõpetit officium iudicis.

Amplius de obligatione teſtatoris reſpectu aliorum q̃ fratrum

Ex dicto libro minoricarum domini bartholi. Queritur quoq̧ An ille a quo legatum eſt relictũ ſit obligatus reſpectu aliorum q̃ dictorum fratrũ. Et tũc dicendum ꝙ eſt proprie obligat⁹. Nã ꝯſtat ꝙ vita ipſoꝝ fratrũ in paupertate altiſſima eſt fũdata. ſed qñ ob neceſſitates pauperũ relinquitur aliquid: illi ciuitati qua ſunt paupes videt relictũ vt. l. ſi qđ. ⁊. l. ciuitatibus de ãnu. lega. hʒ igit ciuitas heredẽ obligatũ ad hoc ciuiliter ⁊ naturaliter: ex qua obligatione orit actio ⁊ obligatio ꝯtra heredẽ dicta. l. ſi quid. ⁊. l. ciuitatib⁹ Caueãt tñ fres ne ſic petenti aſſiſtant: q2 hoc ſtatui coꝝ repugnat. Ut in cle. exiui. §. verum. Poterit etiam iſtud legatum exigi ex officio epi vl etiam iudicis ſecularis / vt patet in dicta decla. Nico. c. exijt. hec barth. in li. mino. Ad laudem dei. Amen.

¶ Finis quarte parti principali huius opis (qđ firmamenta triū ordinum beati patris Frācisci nūcupat̃) autore deo pariſius imponit̃ Anno partus virginalis Milleſimo quingenteſimo vndecimo. Luce. xviii. Decembris.

¶ Gloria carnalis pernicibus euolat alis
Et quaſi non fuerit cum moriente perit.

¶ Collige viue cinis q̄ ſit caro plena ruinis
Inſtar abit fumi: tabida putret humi
Pompas mondanas animaduertens homo vanas
Quere quod eſt et erit nam ſtatus iſte perit

¶ Egregium ac deuotiſſimuz Carmē a xp̄ifidelibus gerēde ꝑpaſſionis/ad patientē ſaluatorē noſtrū exhortatiuū/atq; iudaice ꝑtinacie improbatiuū Per Reuerendū patrē. F. Bonifaciuz ordinis minorū Francie Miniſtrum dudum confectum.

Ecce homo: cui ſpinis cinctum caput vndiq; ceſo
Corpore ſanguineum cui ſtillāt vlcera rorem
Illita cui facies ſputo: cui pectus apertum
Hauriat eternum quo fontem quiſq; fidelis
En manibus vinctum tumido liuore cruentis
Omni depoſito tractant galeata pudore
Agmina: qui vt reduces animas miſeratus ab orchꝰ
Auocet: ac reſides celeſti in lumine ſiſtat
Rideri: colaphis cedi: crudelibus armis
Miſceri: atq; ſpui: nec homo ſed vermis haberi
Verbera tanta pati: coramq; aſſiſtere ſummis
Legum interpretibus: demum tolerare ſeueram
In furum medio nullo diſcrimine mortem
Se obtulit ipſe volens tanq̄ agnus ductus ad aram

Infelix igitur tragicoqꝫ ferenda boatu
Gens iudea orbe in toto plebecula vilis
Quid tractans animo: dubio ſub pectore verſas
Tu ne creatorem: quem depopularier auſa es
Cernis iamqꝫ tuum regem fateare: tuumqꝫ
Meſſiam/de ſede tua qui traxerit ortum
Taliter illum etenim diffuſa volumina patrum
Atqꝫ ſibillarum ſacro organa flamine plena
Paſſurum inſinuant tellus/ſol/ponthus/et ether
Ac manifeſta illum miracula tanta probarunt
Spectaſti ne frequens: per eum (mirabile dictu
Mortua vitales aſſumere corpora formas
Haud perculſa tibi ſunt viſcera: quale tueri
Fas eſſet nunq̄: cum publica ſigna petebas
O genus O dura nimium ceruice popellus
Spectaculum es noſtre fidei: eſqꝫ abiectio plebis
Tu ne vides omni eiectam regione: nephandum
Quandocunqꝫ ſcelus rudis inueterata patrabas
Protinus vltrices experta es deſuper iras
Nonne procul vitulum propter conflatilem abegit
Te deus: idolatram anno te ſeptuaginta
Detinuit babilon: perpendiſti ne prophana
Egiptus cum te domuit pharaonica iura
Aſperius longe his ſenſiſti quando madebas
Cede prophetarum: ſed vbi proſtremo necandum
Criſtum acclamaſti: furiens iuſti immemor ecce
Te grauior te pena manet condigna paratis
Scilicet inſidiis: nullo delebilis euo
Terra omnis tibi ſublata eſt nec regna nec vrbes
Aut diadema tibi vt quondam celebreſqꝫ thiaras
Non datur: et populo ſolitas imponere leges
Ergo induratum depone cor: aſpice ſurſum
Iam facie moyſen velata deſere legis
Auctorem potius diuine/quem ipſa cruore
Tabifico dire tinxiſti amplectere chriſtum

¶ Eiuſdem. P. Bonifacii ad xp̄m in cruce pendētem

SI cui chriſte tui ſubeant in corda labores
Et cruce pendentem videat: fixumqꝫ latronum
In medio: et ſancto manans tibi ſanguine pectus
Aſperaqꝫ immeritas penitus penetrantia palmas
Spicula: ſi crines ſi tempora cincta cruentis
Sentibus: et ſeuis ceſum te chriſte flagellis
Emittunt lacrimas oculi: precordia culpe
Penitet: atteritur quicquid fuit ante ſuperbum
Mortales nam chriſte tuos dum brachia pandis
Eſſe iubes humiles: poterat iudea repente
Turba mori: tibi ſi cordi ſceleris rea tanti
Plus vindicta foret q̄ parcere chriſte nocenti
Huc animos/huc verte oculos/huc dirige mentem
Heu mortale genus manibus quod ſeua nephandis
Fratribus arma paras: non hoc tormenta magiſtri
Manſueti docuere tui qui cuncta creauit
Fecitqꝫ/et mortem pro te tolerauit acerbam

¶ Salutatio ad xp̄m regalia inſignia ferentem.

SAlue benigne ieſu rex inclite iuſte redemptor
Lignea ſceptra tenens lugubrem fers fronte coronā
Fonte rubente madens tu victima tuqꝫ ſacerdos
Morte pia ſuperis victor necis infima iungis

Ecce hō quē (o pietas) multo poſt ꝟbere luſū
Judice pilato coꝛā: gens impia ſiſtit
Exclamat crucifige miſer: crucifige ſatelles
Uerba nec aſpera dat: moꝛtē paſſurꝰ acerbā

Tres regule approbate ſecundi ordinis beati
Frācıſci videlicet ſācte Clare vna cū declarationibus ⁊ or-
dinationibus diuerſis iuxta diuerſitates regulaꝝ tempoꝝ
et ſtatuū ipſaꝝ ꝯgrue factis⁊ cū quibuſdā dicti ordinis mo-
dernis ſtatutis ſeu reformtionibꝰ ac declarationibꝰ aucto-
ritate apl̄ica roboratis ex ſtatutis gn̄alibus minoꝝ extra-
ctis/necnō etiā cū aliq̄bus declarationibus annotationibꝰ
priuilegioꝝ ip̄aꝝ magis neceſſarioꝝ: et q̄bꝰ ordo ip̄e ſctiſſi-
mus āpliꝰ ſolidat̃/ꝯmēdat̃/roborat̃/regulat̃/atq; firmatur.

Qui fecit ad ymaginem Franciſcum redemptoris
Non ſolum liquit hoīem Jn paradiſi choris
Formauit Clarā virginem Ex latere minoris
Virginibus dans virginem Angelici nitoris

Clara dei famula: roſa fuit primula: virginum roſario
Quam franciſcus nomini: conſecrando domini: adiunxit ſacrario.

Priuilegiū ſctē pauptatis a ſctā Clara ꝓ ſe ꝛ ſuis ipetratū Innocēti⁹ ꝛc. Dilectꝫ i xp̄o filiab⁹ clare ꝛ aliis ācillis eccl'ie ſcti damiani tā p̄ntib⁹ q̄ȝ futuris Salutē ꝛ apl'bndic. Sicut manifeſtum eſt ꝛc.

Uerba ſcti frāciſci ad ſoꝛoꝛes ſctē Clare filias ſuas ſecūdi oꝛd. ſui: ex regula collecta.

¶ Qꝛ dn̄i inſpiratiōe feciſtis vos filias ꝛ ancillas altiſſimi ſūmi regis pr̄is celeſtis ꝛ ſpūi ſācto vos deſpōſaſtis viuē ſcd̄m ꝑfectionē ſcti euangeliū ꝓponēdo: volo ꝛ ꝓmitto ꝑ me ꝛ fr̄es meos ſemꝑ habere de vobis tāq̄ȝ de ipſis curā diligētem et ſollicitudinem ſpālem. Et infra rogo vos omnes dominas meas et conſilium do vobis vt in iſta ſanctiſſima vita et paupertate ſemper viuatis Et cuſtodite vos multum ne doctrina vel conſilio alicuius ab ipſa in perpetuum vllatenus recedatis. ꝛc.

¶ Incipit prologus in ſequẽtẽ ptẽ quintã ⁊ vltimã hui⁹ opis vz. Firmamẽtũ triũ ordinũ beati Frãciſci.

POſtremo in hac vltima pte ↄgruẽter ſubnectuntur rñe diuerſe cõſtitutiões ordinatiões ⁊ ſtatuta atq̧ annotatiões ⁊ declaratiões breues priuilegioꝝ ſoroꝝ ⁊ dñaꝝ pauperũ ſecũdi ordinis btiſſimi pr̃is nr̃i Frãciſci vz ſctẽ Clare. Necnõ etiã fratrũ ⁊ ſoroꝝ tertij ordinis ipi⁹ ſctiſſimi pr̃is. vz de pnia nũcupati: etiã cũ certis declarationibus grãꝝ excellẽtiaꝝ ⁊ prerogatiuaꝝ ſtatus ipſius. Et qꝛ ipſaꝝ olim ſoroꝝ ſctẽ Clare necnõ ffm et ſoroꝝ de pnia ſollicitudo regimẽ ⁊ cura precipua nr̃o ordini vz fratrũ minoꝝ ↄmiſſa eſt. Ideo vt ꝑ hec etiã dicti ordinis nr̃i ꝑlati atq̧ miſtri ⁊ viſitatores ac ↄfeſſores melius ſciãt ⁊ itelligãt qualr̃ tales oẽs vbiq̧ terraꝝ multiplicatas ⁊ multiplicatos ſorores ⁊ ffes ſue cure ↄmiſſos ⁊ ↄmiſſas regere ⁊ gubernare cõgruẽtius poſſint ⁊ valeãt/ ⁊ tã illi q̃ʒ ille ordinũ hmõi ꝓfeſſores ſorores ⁊ ffes ſctẽ Clare ⁊ de pnia ſilr̃ eadẽ clarius intelligere venerari amare ⁊ zelare atq̧ artius cuſtodire valeãt: dignũ duximus talia pñtib⁹ addere atq̧ predictis ad quos ſpectat plenius reſerare maxime cũ pñs opus nõ tm̃ primo ordini btiſſimi pr̃is Frãciſci ſed etiã reliqs duobus deſeruire/ ⁊ ad finẽ cõis vtilitatis ipſoꝝ triũ ordinũ collectũ et intitulatũ eſſe noſcatur. Ut quos vnus ⁊ idẽ pater eadẽq̧ priuilegia eorũdẽq̧ ſuperioꝝ prelatoꝝ patrũ et paſtoꝝ regimen fraternitatis quoq̧ ſpũalis ꝓgenies ⁊ cognatio atq̧ ſocietas iũgũt: idẽ ſilr̃ charitatiʒ amoris ſpũalis nex⁹ triplex ⁊ vnus fortius ſtringat: vt ↄſequẽter ab oĩbus ↄtrariis fortior exiſtat: ⁊ iuxta verbũ ſapiẽtiʒ difficilius rũpatur. ¶ Et qꝛ duo ſũt ordines diſtincti ⁊ multũ differẽtes diuerſas regulas ↄſtitutiões ritus ⁊ priuilegia habẽtes ideo, cõformiter ad hec ꝑs iſta lʒ parua in duobus tm̃ tractatibus diuidet̃. In p̃io tractatu ↄtinebunt̃ ea que ſpectãt ad ſcdm ordinẽ vz pauperꝝ dñaꝝ ſeu ſoroꝝ ſctẽ Clare prime ſcde ⁊ tertie regule. In ſecũdo ꝟo ea que ad tertiũ ordinẽ de pnia ꝑtinere noſcitur ↄſequẽter deſcribentur.

¶ Continentia primi tractatus hui⁹ quinte partis.

¶ Prima regula ſoroꝝ pauperũ mẽdicantium ſancte Clare a btõ Frãciſco edita ab Innocentio quarto confirmata

¶ Priuilegium paupertatis ſancte ab eodem Innocẽtio tertio beate Clare ⁊ ſuis filiabus conceſſum ad iſtantiam ipſius ſanctiſſime virginis Clare.

¶ Secunda regula ſororum poſſidentium ſeu redditus habentiũ eiuſdẽ ordinis ſctẽ Clare ab Innocentio. iiij. data.

¶ Tertia regula ſororum ſãcte Clare etiã poſſidentium ſeu redditus in communi habentiũ ab Urbano. iiij. cũ aliquib⁹ modificationibus ⁊ additionibus precedẽtium ordinata.

¶ Forma quam tradidit reuerẽdiſſimus in xp̃o pater ⁊ dñs dñs Matheus cardinalis ⁊ ꝓtector ordinis circa curã monialium ſctẽ Clare habendã ⁊ alia plura.

¶ Alia littera eiuſdẽ reuerẽdiſſimi domini Mathei de eadem materia

¶ Conſtitutiones ⁊ ordinationes generales ⁊ apoſtolice nouit̃ edite ⁊ ex modernis ordinis cõſtitutionibus ⁊ declarationibus trium ordinum (auctoritate apoſtolica ⁊ capituli generaliſſimi editis ⁊ cõfirmatis) extracte pro congruentiori regimine ⁊ reformatione dicti ordinis ſancte Clare poſſidẽtium ſororum.

¶ Conſtitutiones ſororum pauperum mẽdicantium prime regule ſctẽ Clare ſub inſtitutione ⁊ reformatione beate Colete reformatricis precipue eiuſdem ordinis ſingulares ⁊ deuote.

¶ Ordo qui ſeruandus eſt in receptione et induitione ſororum ſancte Clare

¶ Modi ⁊ forme diuerſe profeſſionum ſororum ſancte Clare iuxta diuerſitates triũ regularum ipſarum.

¶ Ordo ad benedicendum velum in profeſſione vbi eſt conſuetum.

¶ Ordo ad confirmandum abbatiſſam electam.

¶ Breuis declaratio maximarum indulgentiarum ⁊ ſpiritualium gratiarum ſororibus ſancte Clare ⁊ terciariis preſertim a Sixto. iiij. conceſſarum.

¶ Annotatio ⁊ ſummaria declaratio bullarum apoſtolicarum ⁊ priuilegiorum ordini ſancte Clare conceſſorum a principio ordĩs vſq̧ nũc iuxta ordĩes ſũmoꝝ põtificũ q̃ ea dedert̃ ⁊ ſupius i tertia pte ad lõgũ cũ ceteris priuilegiis triũ ordinũ deſcriptoꝝ.

¶ Sequitur pꝛima regula ſecūdi oꝛdinis ſcti Frāciſci vȝ paupeꝝ dñaꝝ mēdicātiū ſctē Clare a btō Frāciſco (paucis interpoſitis) edita ⁊ oꝛdinata. Ac a dño Gregoꝛio papa .ix. prius ꝯfirmata. Et deinde poſtea a reuerēdiſſimo dño Cardinali ꝓtectoꝛe oꝛdinis auctoꝛitate apl'ica ⁊ officij ſui ſub Innocētio .iiij. cōfirmata ⁊ iterū poſtea ab eodē ſāctiſſimo dño nr̄o Innocentio papa .iiij. ſub bulla appꝛobata ⁊ confirmata atqꝫ cōita. Anno dñi M.CC.xlvj. Autentica ꝑ camerā apoſtolicā habetur in diuerſis locis precipue i ꝯuētu ſoroꝝ Chāberiaci ꝓuincie ſancti Bonauēture.

¶ Incipit confirmatio.

INnocentius Epyſcop⁹ ſeruus ſeruoꝝ dei Dilectis in xp̄o filiabus ſctē Clare abbatiſſe Alijſqꝫ ſoroꝛib⁹ monaſterij ſācti Damiani aſſiſinatis Salutem ⁊ apoſtolicā benedictionē. Solet annuere ſedes apoſtolica piis votis ⁊ honeſtis petentium precibus fauorem beniuolum impartiri. Ex parte ſiquidē veſtra nobis extitit humiliter ſupplicatū vt ⁊ vite formulā iuxta quam cōmuniter in ſpirituum vnitate ac voto altiſſimo paupertatis viuere deberetis vobis a btō Frāciſco traditā ⁊ vobis ſpōte ſuſceptā venerabilis frater noſter hoſtienſis et velletrēſis ep̄s duxerit approbādā ſcḋm q̄ ipſi⁹ ep̄i litteris ꝯfectis exinde plenius ꝯtinetur nos curarem⁹ apl'ico munimine roboꝛare. Deuotionis igr̄ vr̄e precibus inclinati qḋ ab eodē ep̄o ſuꝑ hoc factū eſt ⁊ ratū hn̄tes ⁊ gratū illud auctoꝛitate apl'ica ꝯfirmam⁹ et p̄ñtes ſcripti patrocinio communimus. Tenoꝛē āt ipſaꝝ de v̄bo ad v̄bū p̄ñtib⁹ inſeri faciētes: qui talis eſt.

¶ Raynaldus miſeratiōe diuina hoſtienſis et velletrēſis ep̄s chariſſime ſibi in xp̄o matri et filie dn̄e Clare abbatiſſe ſācti Damiani aſſiſinatis eiuſqꝫ ſoroꝛib⁹ tā p̄ñtib⁹ q̄ꝫ futuris Salutē ⁊ bn̄dictionē paternam. Q2 vos dilecte i xp̄o filie mūdi pōpas ⁊ delicias cōtēpſiſtis ⁊ ipſius xp̄i eiuſqꝫ ſctiſſime mr̄is ſequētes veſtigia elegiſtis habitare incluſe coꝛpe ⁊ in paupertate ſūma deſeruire vt mēte libera poſſitis dño familiari. nos veſtrū ſctm̄ ꝓpoſitū in dño ꝯmēdātes votis vr̄is ⁊ ſctis deſiderijs libēter volumus affectu paterno fauoꝛē beniuolū impartiri. Ea ꝓpter veſtris piis precib⁹ inclinati formā viuēdi ac modū ſctē vnitatis ac altiſſime paupertatis quā vobis btūs pater Frāciſcus v̄bo et ſcripto tradidit obſeruādā p̄ñtib⁹ annotatā auctoꝛitate dn̄i pape ⁊ mea vobis ⁊ oībus in vr̄o monaſterio ſuccedētibus in ꝑpetuū ꝯfirmamus ⁊ p̄ñtis ſcripti patrocinio cōmunimus. Que talis eſt.

¶ Primum capitulum.

IN noīe domini Amē. Incipit regula ⁊ forma vite oꝛdis ſoroꝝ paupeꝝ quā btūs Frāciſcus inſtituit. Que quidē eſt ſctm̄ euāgelium dn̄i noſtri ieſu xp̄i obſeruare viuēdo in obediētia ſine ꝓꝑꝛio ⁊ in caſtitate. Clara indigna ancilla chꝛiſti et paruula beatiſſimi p̄ris Frāciſci ꝓmittit obediētiā ⁊ reuerētiā dño pape Innocētio ac ſucceſſoꝛibus eius canonice intrātibus ⁊ eccl'ie romane. Et ſicut in principio ꝯuerſiōis ſue vna cū ſoroꝛib⁹ ſuis ꝓmiſit obiam btō Frāciſco ita eādē ꝓmittit inuiolabiliter obſeruare ſucceſſoꝛib⁹ ſuis Et alie ſoroꝛes teneātur ſꝑ ſucceſſoꝛib⁹ btī Franciſci ⁊ ſoroꝛi Clare ⁊ alijs abbatiſſis canonice electis ei ſuccedentibus obedire.

¶ Cp̄m .ij. Qualiter recipi debeāt.

SI qua diuina inſpiratiōe venerit ad vos volēs vitā iſtā accipere abbatiſſa ſoroꝝ oīm cōſenſū requirere teneat. Et ſi maioꝛ ps ꝯſenſerit hita lnia dn̄i cardinal' ꝓtectoꝛis vr̄i poſſit eā recipe. Et ſi recipiēdā viderit diligēter examinet eā vl' examinari faciat de fide catholica ⁊ eccl'iaſticis ſacramētis. Et ſi hec oīa credat ⁊ velit ea fideliter ꝯfiteri ⁊ vſqꝫ i finē firmiter obſeruare ⁊ virū nō habeat vl' ſi habet ⁊ iā religionē intrauit auctoꝛitate dioceſani ep̄i voto ꝯtinētie iā emiſſo etate etiā lōgeua vl' infirmitate aliqua ſeu fatuitate ab hmōi obſeruātia nō impediēte diligēter exponat ei tenoꝛ vite vr̄e. Et ſi idonea fuerit dicat ei v̄bū ſcī euāgelij q̄ vadat ⁊ vēdat oīa ſua: ⁊ ea ſtudeat pauperib⁹ erogare. Qḋ ſi facere nō potuerit ſufficit ei bona volūtas. Et caueāt abbatiſſa ⁊ eius ſoroꝛes ne ſollicite ſint de rebus ſuis tp̄alibus vt libere faciat de rebus ſuis q̄cq̄d dn̄s inſpirauerit eis. Si tn̄ ꝯſiliū req̄rat mittat eā ad aliquos diſcretos ⁊ deū timētes: quoꝝ

480

cōſilio bona ſua paupib⁹ erogēt. Poſtea ca
pillis tōſis in rotūdū ꝛ depoſito habitu ſe=
culari concedāt ei tres tunicas et mātellū.
Deinceps extra monaſteriū ſine vtili ma=
nifeſta et probabili cauſa eidē exire non li
ceat. Finito vero anno ꝓbatiōis recipiant
ad obedientiā: promittētes vitā et formaz
pauptatis veſtre in ꝑpetuū obſeruare. Nul
la infra tp̄s ꝓbatiōis velet. Mātellos etiā
poſſint ſorores hr̄e ꝓ alleuiatiōe ꝛ honeſta
te ſeruitij et laboris. Abbatiſſa vero de ve=
ſtimētis diſcrete eis prouideat ſm̄ qualita
tates perſonarū et loca et tp̄a et frigidas
regiones: ſicut neceſſitati viderint expedi=
re. Juuencule in monaſterio recepte infra
tp̄s etatis legittime tondeātur in rotundū
et depoſito hītu ſcl'ari induāt pāno religio
ſo: ſicut viſū fuerit abbatiſſe. Cum vero ad
etatē legittimā ꝑuenerint: idute iuxta for=
mā aliarū faciāt profeſſionē ſuā. Et tā iþis
ꝙ alijs nouicijs abbatiſſa ſollicite mgr̄am
prouideat de diſcretiorib⁹ toti⁹ monaſterij
q̄ in ſācta cōuerſatiōe ꝛ honeſtis moribus
iuxta formā ꝓfeſſionis vr̄e eas diligenter
informet. Jn examinatiōe et receptiōe ſo=
rorū ſeruientiū extra monaſteriū ſeruetur
forma predicta: q̄ poſſunt portare calcia=
mēta. Nulla vobiſcū reſidētiā faciat in mo
naſterio: niſi recepta fuerit ſ₃ formā veſtre
ꝓfeſſiōis. Et amore ſāctiſſimi ꝛ dilectiſſimi
pueri paupculis pānis inuoluti in p̄ſepio
reclinati: ꝛ ſāctiſſime matr₃ eius moneo de
precor ꝛ exhortor ſorores meas vt veſtimē
tis ſemper vilibus induantur.

¶ Cap. 3. De diuino officio ꝛ ieiunio: ꝛ quotiens communicent.

Sorores litterate
faciāt diuinū officiū ſm̄ cōſue=
tudinē fratrū mīoꝝ: ex quo po
tuerint habere breuiaria. legēdo ſine cātu
Et q̄ occaſiōe rationabili nō poſſint aliquā
do legēdo dicere horas ſuas: liceat eis ſi=
cut alie ſorores dicere pr̄ noſter Que vero
litteras neſciūt dicāt. 24. pater noſter pro
matutino Pro laudibus. 5. Pro prima vero
tercia/ſexta/nona/pro qualibet iſtarum ſe
ptem: pro veſperis autem. 12. pro comple=
torio. 7. Pro defūctis dicāt etiā in veſpis ſe
ptem pr̄ nr̄ et requiē eternā. Pro matutino
duodecim. Sorores litterate teneantur di
cere officiū mortuoꝝ. Quādo vero ſoror mo
naſterij veſtri migrauerit dicāt. q̄nquagin
ta pr̄ nr̄. Omni tempore ſorores ieiunēt Jn
natiuitate dn̄i quacūq₃ die venerit: bis reſi
ci poſſint. Cū adoleſcētib⁹ debilib⁹ ꝛ ſeruiē=
tibus extra monaſteriū ſicut videbitur ab
batiſſe miſericorditer diſpenſare. Tpe vero
manifeſte neceſſitatis nō teneāt ſorores ie
iunio corporali. Duodecim vicibus ad mi
nus de abbatiſſe licētia cōfiteātur in anno
Et cauere debēt ne alia verba tūc inferant
niſi q̄ ad confeſſionē et ſalutē ptinēt aīarū.
Septē vicibus cōmunicent vc₃ in Natiui=
tate dn̄i. Jn q̄nta feria maioris ebdomade
Jn reſurrectiōe dn̄i. Jn penthecoſte. Jn aſ
ſumptiōe btē v̄ginis. Jn feſto ſācti Franci
ſci. Et in feſto oīm ſanctoꝝ. Pro communi
candis infirmis ſororibus: capellanis int⁹
liceat celebrare.

¶ Cap. 4. De electione abbatiſſe

In electione abba
tiſſe teneātur formā canonicaz
obſeruare. Procurēt ipſe habe
re gn̄alē miniſtrū vel prouincialē ordinis
frm̄ minoꝝ: q̄ verbo dei eas informet ad om
nimodā cōcordiā cōmunē vtilitatē i electio
ne faciēda: et nulla eligatur niſi ꝓfeſſa. Et
ſi nō ꝓfeſſa eligeret̄ vl' aliter daretur: ei nō
obediāt niſi primo ꝓfiteatur formā paup=
tatis veſtre. Qua decedente electio alteri⁹
fiat abbatiſſe. Et ſi aliquo tēpore appare=
ret vniuerſitati ſoroꝝ predictā nō eſſe ſuffi
cientē ad ſeruitiū ꝛ cōmunē vtilitatē ipſaꝝ
teneātur predicte ſorores iuxta formā pre
dictā: ꝙ citius poterūt aliā ſibi in abbatiſ=
ſam et matrē₃ eligere. Electa vero cogitet
quale onus in ſe ſuſceperit et cui redditu=
ra eſt rationē de grege ſibi cōmiſſo. Stude
at etiā magis alijs preeſſe virtutibus ꝛ ſan
ctis moribus ꝙ ex officio: vt eius exemplo
prouocate ſorores potius ex amore obedi
ant ꝙ timore. De priuat₃ amorib⁹ caueat:
ne dū in parte plus diligat: in totū ſcādaluz
generet. Conſoletur afflictas Sit etiā vlti=
mū refugiū tribulatis: ne ſi apud eā reme=
dia defuerint ſanitatū: deſperationis mor
bus preualeat infirmis. Communitatē ſer
uet in omnibus precipue aūt in eccl'ia/dor
mitorio/refectorio/infirmaria/et veſtimē=
tis Qđ ſili modo ſeruare eius vicaria tene
atur. Semel in ebdomada ad minus abba
tiſſa ſorores ſuas teneatur ad capl'm cōuo
care. Ubi tā ipſa ꝙ ſorores de omnibus et
publicis offenſis et negligētijs debeāt hu
militer cōfiteri. Et q̄ tractāda ſūt pro vtili=
tate et honeſtate monaſterij ibidē cōferat
cū omnib⁹ ſororibus. Sepe eñ dn̄s qđ me=
lius eſt minori reuelat. Nullū debitū gra=
ue fiat: niſi de cōi conſenſu ſoroꝝ et mani=
feſta nccitate ꝛ hoc ꝑ procuratorē. Caueat

autem abbatiſſa cum ſororibus ſuis: ne de
poſitũ aliquod recipiat in monaſterio. Se
pe enim de his turbationes et ſcãdala ori=
untur. Ad conſeruandã autem vnitatẽ mu
tue dilectionis et pacis: de communi ꝯſen
ſu oim ſororum: omnes officiales monaſte
rĩj eligantur. Et eodem mõ octo adminus
ſorores de diſcretioribus eligantur: quaꝝ
in his que forma vite veſtre requirit abba
tiſſa ſemper vti cõſilio teneatur. Poſſint ẽt
ſorores et debeãt ſi eis vtile et expediens
videatur officiales ⁊ diſcretas aliquando
remouere et alias loco ipſarum eligere

¶ Cap. 5. De ſilentio ⁊ mõ loqndi ad lo=
cutorium et ad cratem.

AB hora comple=
torĩj vſq ad terciã ſorores ſi
lentiũ teneãt: exceptis ſeruiẽ
tibus extra monaſteriũ. Sileãt etiã conti=
nue in eccleſia: dormitorio: et in refectorio:
tantũ dũ comedunt: pterq̃ĩ ĩfirmaria: in
qua pro recreatione et ſeruitio infirmaruꝫ
loqui diſcrete ſemper ſororibus liceat Poſ
ſint etiã ſemper et vbiq breuiter ſubmiſſa
voce quod neceſſe fuerit inſinuare. Non li
ceat ſororibus loqui ad locutorium vel ad
cratem ſine licentia abbatiſſe vel eius vica
rie. Et licenciate ad locutorium loqui non
audeant niſi preſentibus et audientibus
duabus ſororibus. Ad cratem vero nõ pre
ſumant accedere: niſi preſentibus ad mi=
nus tribus per abbatiſſam vel eius vicariã
aſſignatis de illis diſcretis que ſunt electe
ab omnibus ſororibus pro conſilio abba=
tiſſe. Hanc formam loquendi teneãtur pro
poſſe abbatiſſa et eius vicaria obſeruare.
Et hoc de crate rariſſime. Ad portam vero
nullatenus fiat. Ad cratem vero pannus i=
terius apponatur: qui non remoueatur: ni
ſi cũ proponitꝰ verbum dei vel aliqua alicui
loqueretur. Habeant etiam oſtium ligneũ
diuerſis vel duabus feris ferreis valuis ⁊
vectibus optime coniunctum: vt nocte ma
xime duabus clauibus obſeretur. Quaruꝫ
vnam habeat abbatiſſa: aliã vero ſacriſta
Et maneat ſemper obſeratum: niſi cũ au=
ditur diuinum officium: et pro cauſis ſupe=
rius memoratis. Nulla ante ſolis ortũ vel
poſt ſolis occaſum loqui ad cratem vllate=
nus debeat. Ad locutorium vero ſemꝑ pã
nus qui non remoueatur interius maneat
In quadrageſima ſancti Martini et qua=
drageſima maiori nulla loquatur ad locu
torium niſi ſacerdoti cauſa confeſſionis vł
alterius manifeſte neceſſitatis: quod reſer

uetur in prudentia abbatiſſe vł eiꝰ vicarie

¶ Capitulum ſextum qualiter ſorores
non recipiant poſſeſſionem aliquã vel pro=
prietatem per ſe vel per interpoſitã pſonã.

POſtq̃ altiſſimus
pater celeſtis per gratiã ſuã
cor meum dignatus eſt illu=
ſtrare vt exemplo et doctrĩa
beatiſſimi pr̃i nr̃i. F. penitẽtiaꝫ
facerem paulo poſt conuerſionem ipiꝰ vna
cum ſororibus meis obedientiam ſibi vo=
luntariam promiſi. Attendens beatus pa=
ter ꝙ nullam paupertatem / laborem / tri=
bulationem / et contemptum ſeculi timere=
mus: ymo ꝙ pro magnis delicĩjs habere=
mus: pietate motus ſcripſit nobis formam
viuendi in hunc modum Quia dñi inſpira
tione feciſtis vos filias et ancillas altiſſi=
mi ſummi regis patris celeſtis et ſpiritui
ſancto vos deſponſaſtis viuere ſecundum
perfectionem ſancti euangelĩj: volo et pro=
mitto per me et fratres meos ſemper ha=
bere de vobis tanq̃ de ipſis curam diligẽ=
tem ⁊ ſollicitudinem ſpecialem. Quod duꝫ
vixit diligenter impleuit et a fratribus vo
luit ſemper impleri. Et vt nuſq̃ declinare=
mus a ſanctiſſima paupertate quã cepimꝰ
nec etiam que poſt venerunt lateret paulo
ante obitum ſuum iterum ſcripſit nobiſ vl=
timam voluntatem ſuam dicens. Ego fra=
ter Franciſcus paruulus volo ſequi vitaꝫ
et paupertatem altiſſimi domini noſtri ie=
ſu chriſti et eius ſanctiſſime matris et per
ſeuerare in ea vſq in finẽ. Et rogo vos om
nes dominas meas et conſilium do vobis
vt in iſta ſanctiſſima vita et paupertate ſẽ
per viuatis. Et cuſtodite vos multũ ne do
ctrina vel conſilio alicuius ab ipſa in ꝑpe=
tuum vllatenus recedatis. Et ſicut ſemper
ſollicita fui vna cum ſororibus meis ſan=
ctam paupertatem quam domino deo ⁊ be
ato Franciſco promiſimus cuſtodire: ſic te
neantur abbatiſſe que in officio michi ſuc=
cedent et omnes ſorores vſq in finem in=
uiolabiliter obſeruare: videlicet in non re
cipiendo ſeu habendo poſſeſſionem vł pro
prietatem per ſe nec per interpoſitam per=
ſonam ſeu etiam aliquid quod rationabi=
liter proprietatis dici poteſt: niſi q̃ſtũ ter=
re pro honeſtate et renouatione monaſte=
rĩj neceſſitas requirit. Et illa terra non la=
boretur niſi pro orto ad neceſſitatẽ ipſarũ.

¶ Capitulum ſeptimum
De modo laborandi.

Sorores quib⁹ dedit dominus gratiam laborādi poſt horam tertiam laborēt de laboritio quod pertinet ad honeſtatē ⁊ cōmunē vtilitatem fideliter ⁊ deuote ita ꝙ excluſo ocio aīe inimico ſctē orationis ⁊ deuotiōis ſpiritum nō extinguāt: cui debēt cetera tēporalia deſeruire. Et id quod manib⁹ ſuis operātur aſſignare in capitulo abbatiſſe vł eius vicarie coram oībus teneātur. Idem fiat de elemoſyna aliqua miſſa ꝓ ſororꝝ neceſſitatibus ab aliquibus vt in cōmuni pro eiſdem recōmēdatio fiat. Et hec oīa ꝓ cōi vtilitate diſtribuātur ꝑ abbatiſſam vł eius vicariam de conſilio diſcretarum.

¶ Cp̄m octauū qualiter ſorores nihil ſibi approprient. ⁊ de infirmis ſororibus.

Sorores nihil approprient ſibi nec domū nec locū nec aliquam rē: ſed tāꝗ peregrine ⁊ aduene in hoc ſeculo in paupertate ⁊ humilitate dn̄o famulātes: mittāt pro elemoſyna cōfidēter. Nec oportet eas verecūdari: qꝛ dn̄s ſe fecit pro nobis pauperem in hoc mūdo. Hec eſt illa celſitudo altiſſime paupertatis que vos chariſſimas ſorores meas heredes ⁊ reginas regni celoꝝ inſtituit pauperes rebus fecit: virtutibus ſublimauit. Hec ſit portio vr̄a: q̄ ꝑducit i terrā viuētiū. Cui dilectiſſime ſorores totaliter inherentes: nichil aliud pro nōie dn̄i noſtri ieſu xp̄i in perpetuum ſub celo habere velitis. Nō liceat alicui ſorori litteras mittere vł aliq̄d recipere aut extra monaſterium dare ſine licētia abbatiſſe. Nec quicꝗ̄ liceat habere quod abbatiſſa nō dederit aut permiſerit. Et ſi a parētibus ſuis vel ab aliis aliquid mitteretur abbatiſſa faciat illi dari. Ipſa autem ſi indigeat vti poſſit. Sin autē ſorori indigēti caritatiue cōmunicet. Si vero aliqua pecunia trāſmiſſa fuerit: abbatiſſa de ꝯſilio diſcretaꝝ in illis quoꝝ indiget illi faciat prouideri. ¶ De infirmis ſororibus tā in cōſiliis ꝗ̄ in cibariis et aliis neceſſariis que eaꝝ requirit infirmitas teneatur firmiter abbatiſſa ſollicite per ſe vel alias inquirere ⁊ iuxta poſſibilitatem loci caritatiue et miſericorditer prouidere. Quia omnes tenentur prouidere ⁊ ſeruire ſororib⁹ ſuis infirmis ſicut vellent ſibi deſeruiri ſi ab aliqua infirmitate tenerentur. Et ſecure manifeſtet vna alteri neceſſitatē ſuam. Qꝛ ſi vera mater diligit ⁊ nutrit filiam ſuam carnalē: ꝗ̄to diligentius debet quelꝫ ſoror diligere ⁊ nutrire ſororem ſuam ſpiritualem. Que infirme in ſaccis ⁊ paleis iaceāt ⁊ habeant ad caput capitalia cum pluma. Et q̄ indigent pedeolis laneis ⁊ culcitris vti poſſint. Infirme vero predicte cum ab introeūtibus monaſterium viſitantur poſſint ſinguli aliqua bona verba ſibi loquentibus breuiter reſpōdere. Alie vero ſorores licenciate monaſterium intrantibus loqui non audeant: niſi preſentibus ⁊ audientibus duabus diſcretis ſororibus per abbatiſſam et eius vicariam aſſignatis. Hanc formam loquendi teneantur per ſe abbatiſſa ⁊ eiꝰ vicaria obſeruare. Capitulum. ix.

¶ De penitētia ſororibus imponenda.

Si qua ſororꝝ contra formam profeſſiōis noſtre mortaliter inimico inſtigante peccauerit ꝑ abbatiſſam vel alias ſorores bis aut ter admonita ſi non ſe emendauerit: quot diebus cōtumax fuerit in terra panem ⁊ aquam corā ſororibus omnibus in refectorio comedat ⁊ grauiori pene ſubiaceat ſi viſum fuerit abbatiſſe. Interim duꝫ cōtumax fuerit oretur vt dn̄s ad penitentiam cor illius illuminet. Abbatiſſa vero ⁊ eius ſorores cauere debent ne iraſcātur et conturbentur propter peccatum alicuius: quia ira ⁊ conturbatio in ſe ⁊ in aliis impediunt caritatē. Si contigerit (qḋ abſit) inter ſororem ⁊ ſororē verbo vel ſigno occaſionē turbationis vel ſcādali aliq̄n ſuboriri: que turbationis cauſam dederit ſtatim anteꝗ̄ offerat munus orōnis ſue corā deo nō ſolū humiliter proſternet ſe ad pedes alterius veniam petēs verſuetiam ſuppliciter roget vt ꝓ ſe intercedat ad dn̄m ꝙ ſibi indulgeat. Illa vero memor illius verbi dn̄i niſi ex corde dimiſeritis nec pater celeſtis dimittet vobis: liberaliter ſorori ſue oēm iniuriā ſibi illatā dimittat. Sorores ſeruiētes extra monaſterium longam morā nō faciant niſi cauſa manifeſte neceſſitatis requirat. Et honeſte debeant ambulare et parum loqui: vt edificari valeant ſemper intuentes. Et firmiter caueant ne habeant ſuſpecta conſortia vel conſilia aliquorum: nec fiant commatres virorum aut mulierum. ne hac occaſione murmuratio: vel turbatio oriatur. Nec preſumant rumores de ſeculo referre in monaſterio. Et firmiter teneātur de hiis que intus dicuntur vel aguntur extra monaſteriū aliquid nō referre qḋ

poſſit aliq̄s ſcandalū generare. Et ſi aliqua
ſimpl'r in his duobus offenderit ſit in pro-
uidentia abbatiſſe miſericorditer ſibi peni
tentiā iniungere. Si aūt ex cōſuetudine vi
cioſa haberet: iuxta qualitatē culpe abba-
tiſſa d' ꝯſilio diſcretaꝝ illi penitētiā iniūgat.

¶ Ca. x. De viſitatiōe ſoroꝝ ab abbatiſſe

Abbatiſſa moneat et viſitet ſorores ſuas ⁊ hu
militer ⁊ caritatiue corrigat
eas: non precipiēs eis aliq̄d
quod ſit cōtra aīam ſuā ⁊ ve
ſtre profeſſiōis formā. Sorores vero ſubie
cte recordent ꝙ ꝓpter deū abnegauerūt ꝓ
prias volūtates. Vñ firmiter ſuis abbatiſ-
ſis obedire teneātur in omnibus his q̄ ob
ſeruare ꝓmiſerūt et nō ſūt aīe cōtraria ⁊ ve
ſtre profeſſioni. Abbatiſſe vero tātā familia
ritatē habeāt circa ipſas vt dicere poſſint
eis et facere ſicut dñe ancillis ſuis. Nā ita
dʒ eſſe ꝙ abbatiſſa ſit oīm ſororum ancilla
Moneo ꝟo et exhortor in dño ieſu xp̄o vt
caueant ſorores ab omni ſuperbia / vana
gloria / inuidia / auaritia / cura / et ſollicitu-
dine huius ſeculi: detractiōe ⁊ murmurati
one / diſſenſiōe / et diuiſione. Sint vero ſol-
licite ſemꝑ ad iuicē ſeruare mutue dilectio
nis vnitatē que eſt vinculū perfectiōis. Et
neſciētes litteras nō curēt litteras addiſce
re: ſed attendāt ꝙ ſuper oīa deſiderare de-
bēt habere ſpiritū dñi et ſanctā eius opera
tionē: orare ſemper ad eū puro corde: ⁊ hr̄e
humilitatē et pacientiā in tribulatiōe ⁊ in
infirmitate: et diligere eos q̄ nos reprehen
dūt et arguūt: q2 dicit dñs. Beati q̄ perſecu
tionē patiūtur propter iuſticiā: qm̄ ipſorū
eſt regnū celoꝝ. Qui aūt ꝑſeuerauerit vſqꝫ
in finē: hic ſaluꝰ erit.

¶ Cp̄m. xi. De oſtiaria

Oſtiaria ſit matura moribus ⁊ diſcreta ſitqꝫ
cōuenientis etatis que ibidē in
cella aperta ſiue oſtio ī die re-
ſideat. Sit ei et aliqua ſocia
ydonea aſſignata que cū neceſſe fuerit vi-
cē eius in oībus exequatur. Sit aūt oſtiuʒ
duabus ſeris ⁊ diuerſis ferreis valuis ⁊ ve-
ctibus optime ꝯiūctū: ⁊ in nocte maxīe dua
bus clauibus obſeretur. Quaꝝ vnā habe-
at portaria aliāqꝫ abbatiſſa. In die ſine cu
ſtodia minime dimittatur: ⁊ vna claue fir-
miter obſeretur. Caueāt aūt ſtudioſiſſime
et procurēt ne vnqꝫ oſtiū ſit apertū vbi mi-
nus fieri poterit ꝯgruenter. Nec oīno ape-
riatur alicui intrare volēti niſi ꝯceſſum fue
rit a ſūmo pōtifice vel a dño cardinali. Nec
ante ſolis ortū monaſteriū ingredi liceat:
nec poſt ſolis occaſū ſorores intus aliquē
remanere ꝑmittāt: niſi exigente manifeſta
rōnabili ⁊ ineuitabili cauſa. Si ꝓ bñdictio
ne abbatiſſe vel ꝓ aliqua in monialē conſe-
crādā vel alio etiā modo cōceſſū fuerit ep̄o
alicui miſſā interius celebrare cū paucioꝛi-
bus ⁊ honeſtioribus poterit ſit contentus
ſocijs ⁊ miniſtris. Cum autem intra mona
ſterium ad opus faciendum neceſſe fuerit
aliquos introire: ſtatuat tunc abbatiſſa ſol
licite perſonam conuenientem ad portam
quatenus illis et nō alijs ad opus deputa
tis aperiat. Caueant ſtudioſe omnes ſoro
res ne tunc ab ingredientibus videātur.

¶ Cp̄m. xij. De viſitatione.

Viſitator veſter ſēper ſit de ordine frm̄ minoꝝ
ſcd̄m volūtatē ⁊ mādatū nr̄i
cardialis. Et ſit talis de cuiꝰ honeſtate ⁊ mo
ribus plena noticia habeat. Cuiꝰ officiū erit tā ī
capite q̄ʒ in mēbris corrigere exceſſꝰ ꝯmiſ
ſos ꝯtra formam ꝓfeſſiōis vr̄e q̄ ſtās in pu-
blico loco vt videri ab alijs poſſit cū pluri
bꝰ ⁊ ſingl'is loq̄ liceat q̄ ad officiū viſitatio
nis ꝑtinēt ſecūdū ꝙ melius viderint expe
dire. Capellanū etiam cum vno ſocio cleri
co: bone fame: diſcretionis prouide: et du-
os fratres laycos ſancte cōuerſationis et
honeſtatis amatores in ſubſidiū pauper-
tatis veſtre ſicut miſericorditer a predicto
ordine fratrum minorum ſꝑ habuimus et
intuitu pietatis dei et beati Franciſci ab
eodē ordīe de grā poſtulamus. Nec liceat
capellano ſine ſocio monaſteriū ingredi.
Et intrātes in loco ſint publico. vt ſe poſſit
alterutrū ⁊ ab alijs intueri. Pro confeſſiōe
infirmarum que ad locutoriū ire non poſ-
ſunt ꝓ communicādis eiſdē ⁊ pro extrema
vnctione: et ꝓ aīe recōmēdatione liceat eiſ
dē introire. Pro exequijs vero et miſſaruʒ
ſolempniis defunctarū vel ad fodiendā vl'
aperiendā ſepulturā ſeu etiam coaptandā
poſſint ſufficientes ydonee ꝑſone abbatiſ-
ſe prouidentia introire. Ad hec ſorores te-
neātur ſemꝑ habere illū de ſctē romane ec
cleſie cardinalibꝰ pro vr̄o gubernatore: ꝓ-
tectore ⁊ correctore qui fuerit a dño papa
fratribus minoribus deputatus: vt ſemꝑ
ſubdite et ſubiecte pedibus eiuſdem ſan-
cte eccl'ie: ſtabiles ī fide catholica paupta-
tē ⁊ hūilitatē dñi nr̄i ieſu xp̄i et eiꝰ ſanctiſ-
ſime matris ī ꝑpetuū obſeruemus. Datuʒ
peruſij ſextodecio kal's octobris. Pontifi-

catus vero dñi Innocẽtij quarti. Anno.x.
¶ Nulli ergo oĩno hoĩm liceat hanc pagi
nã noſtre confirmationis infringere vel ei
auſu temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc
attemptare pſumpſerit indignationeꝫ oĩ-
potẽtis dei et btõꝝ petri et pauli aplõꝛuꝫ
eius ſe nouerit ĩ curſurũ. Datũ aſſiſij quin
to idus auguſti. Põtificat⁹ nr̃i. Anno.xi.

¶ Explicit pͥma rł̃a ſororuꝫ btẽ clare a
btõ Frãciſco paucis interpoſitis edita.

¶ Seq̃tur ſpeciale pri-

uilegium dñi Innocentij pape tertij a btã
clara impetratũ vcꝫ Q̃ ſorores ſue nõ poſ
ſint cogi ad poſſeſſiones accipiẽdas. Et dr̃
priuilegiũ de pauptate: et de ipſius paup-
tatis approbatione.

Innocentius epi
ſcopus ſeruus ſeruorum dei.
Dilectis in xp̃o filiabus Cla
re et alijs ancillis eccleſie ſã-
cti damiani aſſiſinateñ. tam
preſentibus q̃ futuris regularem vitã p-
feſſis in perpetuum Salutem et apoſtoli-
cam benedictionem. Sicut manifeſtum eſt
cupientes ſoli domino dedicari abdicaſtis
rerum temporalium appetituꝫ propter qꝺ
venditis omnibus et pauperibus eroga-
tis nullas oĩno poſſeſſiones hr̃e ꝓponitis
illius veſtigijs per omnia inherentes qui
pro nobis factus eſt pauper via veritas
atq̃ vita: nec ab huiuſmodi propoſito rex
vos terret inopia. Nam leua ſponſi cele-
ſtis eſt ſub capite veſtro ad ſuſtentandum
infirma corporis vr̃i q̄ legi mentis ordina-
ta caritate ſtrauiſtis. Deniq̃ q̇ paſcit aues
celi et lilia veſtit agri ad victum pariter et
veſtitũ cõcurret: donec ſeipm̃ vobis trãſi-
ens in eternitate miſtret: cuꝫ ſ. ei⁹ dextera
vos felicꝰ amplexabit̃ in ſue plenitudine
viſionis. Sicut ergo ſupplicaſtis altiſſime
pauptatis ꝓpoſitũ fauore aplĩco robora-
mus. auctoritate vobis pñtiũ indulgẽtes
vt recipe poſſeſſiões a nulli cõpelli poſſitis
Et ſi qua mulier nollet aut nõ poſſet hmõi
ꝓpoſitũ obſeruare. vobiſcũ nõ habeat mã
ſionẽ: ſꝫ ad locũ aliũ transferatur. Decer-
nimus ꝙ vt nulli oĩno hoĩm liceat vos et
eccl̃iam vr̃am pturbare temere ſeu q̇buſli-
bet vexationib⁹ fatigare. Si qua igit̃ ĩ fu-
turũ eccl̃iaſtica ſecl̃arꝫ ve pſona hãc nr̃e cõ
firmationis ⁊ cõſtitutiõis ſciẽs ꝯtra eã te-
mere venire temptauerit: ſcd̃o tertio ve cõ
monita niſi reatũ ſuũ cõgrua ſatiſfactione
correxerit poteſtatis honoriſq̃ ſui dignita
te careat reãq̃ ſe diuino iudicio exiſtere de
perpetrata iniq̃tate cognoſcat ⁊ a ſacratiſ
ſimo corpe ⁊ ſanguine dei ⁊ dñi redẽptoris
nr̃i ieſu xp̃i aliena fiat: atq̃ in extremo exa
mine diſtricte ſubiaceat vltioni. Cũctꝫ aũt
vobis ⁊ eidẽ loco dilectionẽ in xp̃o ſeruãti
bus ſit pax dñi nr̃i ieſu xp̃i: quaten⁹ ⁊ fru-
ctũ bone actiõis pcipiãt: et apud diſtrictũ
iudicẽ pmia eterne pacꝫ inueniãt Amẽ Datũ ⁊c.

¶ Explicit priuilegiũ ꝯfirmatio ſctẽ pau
ptatis ſtat⁹ btẽ Clare et ſuis ꝟginib⁹ (xp̃i
paupis ⁊ ſue paupriẽ matris ac paupculi
pr̃is nr̃i Frã. imitatricib⁹) dono ſinglari ⁊
eleganti con ceſſum.

¶ Secunda regula ſo-

rorũ ſctẽ Clare ab Innocentio papa quar
to facta et ordinata ſub ibulla Quã apõ ſe
vna cũ infraſcriptis ꝓ maiori parte reſer-
uat Reuerẽdiſſimus pr̃ gñalis miſter Que
etiã trãſũptata p camerã aplĩcã in ꝓuin
cia Francie et nonnullis alijs habet̃

Innocen-
tius eps̃ ſeru⁹ ſer
uoꝝ dei Dilectis
in xp̃o filiab⁹ vni
uerſis abbatiſſis ⁊
monialibus inclu
ſis ordinis ſcti da
miani Salutem et
aplĩcam bñdictio-
nem Cũ oĩs ꝟa re
ligio ⁊ vite iſtitutio approbata certis ꝯſtet
rł̃is ⁊ mẽſurꝫ certis et ꝯſtet legib⁹ diſcipliẽ
q̇ſq̇s religioſã ducẽ vitã cupit niſi certã at
q̃ rectã ꝯuerſationis ſue rł̃az diſciplinãq̃
viuẽdi obſuare ſtuduerit diligẽter eo ipo a
rectitudĩe deuiãt q̇ rectitudis lineas nõ ob
ſuat ⁊ ibi deficiẽdi icurrit picl̃ꝫ vbi p diſcre
tiõis ꝟtutẽ certũ ac ſtabile ꝓficiẽdi colloca
re neglexerit fũdamẽtũ Quapropt̃ dilecte ĩ
dño filie q̄ diuia vob̃ gr̃a iſpirãte p arduã
viã ⁊ artã q̄ ad vitã ducit icedere elegiſtis
vr̃is pũs pcib⁹ iclliati btĩ Frã. rł̃az q̇rtũ ad
tria tm̃ vcꝫ obiaꝫ abdicationẽ ꝓprij ĩ ſpãli
⁊ ppetuã caſtitatẽ necnõ formã viuẽdi pñti
b⁹ annotatã ſcdꝫ quã ſpãliter viuere decre
uiſtis; vob̃ ⁊ hĩjs q̄ vob̃ ſucceſſerit ꝯcedim⁹
obſuãdã aucte aplĩca ſtatuẽtes vt ĩ ſinglis
monaſterijs vr̃i ordis ppetuis temporib⁹
obſeruetur. Que talis eſt.

Omnes itaq̃ q̄ ſcl̃i
vanitate relicta religionẽ vr̃aꝫ
aſſumere voluerit ⁊ tenere hãc

eas legem vite ⁊ diſcipline opꝫ ⁊ ꝯuenit obſeruare viuẽdo in obediẽtia ſine ꝓprio et in caſtitate. Omni nãq; tẽpore vite ſue hãc vitam profitẽtes clauſe manere debẽt. Et poſtq̃ claustrum huius religionis intrauerint alique ⁊ profeſſe fuerint hãc regularẽ obſeruãtiam promittẽtes nulla eis cõcedi‑tur licẽtia vel facultas inde vlterius exeũdi niſi forte cauſa plãtãdi vel edificãdi eãdem religionem vel reformãdi aliquod monaſterium ſeu cauſa regiminis vel correctionis ſeu alicuius grauis diſpẽdij ſeu prouincialis illius prouincie eiuſdem ordis ĩ qua monaſterium ſitum fuerit ad aliquem locũ alique trãſmittãtur pro alia etiam pia ⁊ rationabili cauſa interdum trãſferri poſſint de ſupradicti dumtaxat licentia generalis. Moriẽtes vero tã ſorores q̃ ſeruiẽtes ĩfra clauſtrum ꝓut cõuenit tumulẽtur.

Omnibus autem

hãc religionem aſſumere cupiẽtibus ⁊ que fuerint admittẽde priuſq̃ habitum mutẽt ⁊ religionem aſſumãt dura eis et aſpera predicẽtur per que itur ad deum et que ſecũdum hãc religionem neceſſe habuerint firmiter obſeruare ne de ignorantia poſtea ſe excuſẽt. Nõ recipiatur aliqua que vel lõgiori etate vel infirmitate aliqua ſeu fatua ſimplicitate ad huius vite obſeruãtiam minus ſufficiẽs et ydonea comprobetur: per tales enim ſtatus et vigor religionis ſepius diſſoluitur ⁊ turbatur. Unde in perſonis recipiẽdis diligẽti ſtudio ⁊ cautela debet huiuſmodi occaſio deuitari etiã ſi cum aliqua aliquando cauſa rationabili exigẽte alicubi forte fuerit diſpenſandum. Oẽs ṽo ex more ĩtra clauſtrũ recepte ſi etatis intelligibilis fuerit citiꝰ deponãt hituꝫ ſecularẽ quos deputet magiſtra q̃ ipſas inſormet r'larib' diſciplinis. Et cõpleto viiꝰ anni ſpacio ꝓfeſſionẽ faciãt in hunc modũ Ego talis ſoror ꝓmitto deo et btẽ Marie ſemper virgini btõ. F. ⁊ oĩbus ſãctis ſeruare ꝑpetuã obedientiã ſm regulã ⁊ formã viuendi a ſede aplica ordini noſtro traditaꝫ viuendo toto tempore vite mee ſine ꝓprio et in caſtitate. Qd etiã de ſeruientibus firmiter modo ſimili obſeruetur.

De diuino officio

tã in die q̃ in nocte dño pſolnendo tal'r obſuet: q̧ hee que legere ⁊ canere nouerint ſꝫ cõſuetudinẽ ord. frm mi. cũ grauitate tñ et modeſtia officium debeant celebrare Illitterate vero dicãt. 24. pr nr ꝓ matutino/ pro laudibus. 5. ꝓ prima/ tercia ſexta/ et nona/ pro qualibet iſtarum horarum. 7. Pro veſperꝭ autem. 12. pro completorio. 7. Qui modus etiam per omnia in officio beate virginiꝫ obſeruetur. Et orẽt pro defunctis. Qꝫ ſi iuuencule alique vl' ẽt grandiores capacis ĩgenij fuerint ſi abbatiſſe viſum fuerit faciat eas litteras edoceri magiſtram eis deputans ydoneam ⁊ diſcretam. Sorores vero horis ſtatutis ꝓut ordinatum fuerit vtilibus et honeſtis laboribus occupentur.

Silentium conti-

nuũ ſic continue ab omnibus teneatur vt nec ſibi inuicẽ nec alicui aliũ ſine licentia eis loqui liceat Attendat tamen ſollicite abbatiſſa vbi: quando: et qualiter: ſororibus loquendi licentiam largiatur. Omnes autem vti ſtudeant ſignis religioſis pariter et honeſtis. Sane qñ aliqua perſona religioſa, ſeu ſecularis vel cuiuſlibet dignitatis alicui de ſororibus loqui petierit nuncietur primitus abbatiſſe. Et ſi ipſa conceſſerit accedens ad locutorium duas alias ad minus habeat ſemper ſecum quibus iuſſerit abbatiſſa que loquentem videant et audire valeant que dicũtur. Hoc namq; firmiter obſeruetur ab omnibus vt quando de cõfeſſione ſacerdoti interius infirma fuerit aliqua locutura: non loquatur niſi ad minus duabus non lõge ſedentibus que confitentem et confeſſorem videre poſſint: ab eiſdem pariter et videri: hanc autem loquendi legem et ipſa abbatiſſa diligenter cuſtodiat vt omnis omnino materia detractionis omnib' auferatur excepto q̧ cũ ſororibus ſuis horis ⁊ locis competẽtibus loqui poteſt ſicut ei ſecundum deum viſum fuerit expedire. Sorores vero infirme ac ſeruiẽtes eiſdem iuxta diſpoſitionem abbatiſſe infirmitatis ſue tempore in ĩfirmatorio loqui poſſunt.

Sorores autem et

ſeruiẽtes a feſto exaltatiõis ſãcte crucis vſq; ad feſtum reſurrectionis dominice continuum ſeruent ieiunium: dominicis diebus: beati Michaelis: beati Franciſci: omnium ſanctorum natiuitatis domini: cum duobus immediate ſequentibus diebus: necnon epyphanie et purificationis feſtis exceptis

Uerum a reſurrectione dñica vſqꝫ ad exal
tationem ſancte crucis niſi ſexta feria et
ieiunijs ſtatutis vniuerſaliter ab eccleſia
ieiunare minime teneantur vino quoqꝫ et
piſcibus: ouis: caſeo: et lacticinijs alijſqꝫ
pulmentis licite poſſunt vti. Ab aduentu
tamen vſqꝫ ad natiuitatem domini maio-
ri quadrageſima necnon et ſexta feria: et
ieiunijs ieiunabilibꝰ ab eccleſia generali
ter inſtitutis ouis/caſeo/ceteriſqꝫ lactici-
nijs non vtantur. Cum ſeruientibus tamē
ſororibus circa ieiunium preterq̃ in ad-
uentu et quadrageſima maiori et ſexta fe
ria ac alijs ieiunijs generaliter ab eccle-
ſia inſtitutis poſſit abbatiſſa miſericordi-
ter diſpenſare. Prefatam autem ieiunij et
abſtinentie legem adoleſcētule infra quar
tumdecimum annum vel anus ſeu debi-
les obſeruare minime teneantur. Quibꝰ
ſecundum earum imbellicitatem tam in
carnibus q̃ in neceſſarijs alijs poſſit miſe
ricorditer prouideri. Sane quoqꝫ ieiuna-
re non teneantur minutionis ſue tempore
extra maiorem quadrageſimam et ſextaꝫ
feriā aduētꝰ dñi et ieiunia ab eccleſia ge-
neraliter inſtituta. Caueat/tamen abbatiſ
ſa ne vltra quater in anno minutionem ꝑ-
mittat communiter celebrare niſi manife-
ſta neceſſitas plus requirat. Nec a perſo-
na extranea maxime viro minutionem re
cipiant aliqua ratione vbi commode pote
rit euitari

De infirmis vero
cura ⁊ diligentia maxima ha
beatur et ſecundum ꝙ poſſibi
le fuerit et decuerit tam in ci-
barijs que earum requirit in
firmitas q̃ in alijs neceſſarijs i feruore ca
ritatis benigne ac ſollicite eis per omnia
ſeruiatur. Que infirme proprium habeant
locum ſi vnq̃ fieri poteſt vbi a ſanis mane
ant ſeparate ne illarum ordinem et quie-
tem confundere valeant et turbare.

Una quęqꝫ ſoror pre-
ter cilicium vel ſtamineam ſi
habuerit duas tunicas vel eti-
am plures ſecundum qđ viſum fuerit ab-
batiſſe habere valeat et mantellum longi
tudinis et latitudinis congruentis. Et
hec indumenta ſint de panno vili tāꝫ i pre
cio q̃ colore iuxta diuerſarum conſuetu-
dinem regionum. Pro cingulo autem cor-
dam habeant exceptis ſororibus ſeruien-
tibus que cingulum portent laneum ⁊ nō
cordam habeāt. Et ſcapularia ſine capu-
cio de leni et religioſo panno vel ſtaminea
amplitudinis ⁊ longitudinis congruentis
ſicut vniuſcuiuſqꝫ qualitas exigit vel men
ſura. quibus induantur cum laborant vł
vile aliquid agunt quod pallia congrue ge
ſtare non poſſunt. Si tamen illa ſimul ha-
bere voluerint cum mantellis vel etiam ia
cere cum ipſis minime prohibentur. Poſ-
ſunt et ſine ipſis eſſe aliquando ſi viſum
fuerit abbatiſſe: cum forte propter caloreꝫ
nimium vel aliquid aliud eis graue mul-
tum fuerit ad portandum vittis aut pe-
plis omnino albis non tamen curioſis ca-
pita ſua cooperiant vniformiter et hone-
ſte: ita ꝙ frons: gene et collum ſint vt con-
uenit cooperta: nec aliter coram extraneis
perſonis audeant apparere. Habeant ⁊ ni
grum velum extenſuꝫ ſuper capita ita am
plum et longum ꝙ ex vtraqꝫ parte deſcen-
dat vſqꝫ ad ſcapulas et retro parum vltra
tunice caputium protēdatur. Sorores ve-
ro nouicie album velum tantum eiuſdē mē
ſure debeant deportare. Seruientes autē
ſorores pannum lineum album admoduꝫ
toalie ſuper capita ſua deferant tante lon
gitudinis et amplitudinis ꝙ ipſas ſpatu-
las atqꝫ pectus precipue cum exeunt vale
ant operire.

Omnes ſorores ſa-
ne tam abbatiſſa q̃ alie iacere
in communi dormitorio teneā
tur/⁊ qlꝫ ꝑ ſe lectū habeat ab inuicē ſepatū
Lectus tamen abbatiſſe in tali loco dormi
torij diſponatur: ꝙ inde ceteros dormito-
rij lectos ſine obſtaculo ſi poſſibile eſt va-
leat intueri. Liceat autem vicuiqꝫ habere
ſacconē de palea vel de feno: et ceruical cū
pāno lineo ſuperpoſito quod de feno ſeu
palea aut lana ſeu etiā pluma eſſe poterit
iuxta quod abbatiſſa iudicauerit faciēdū
Habeāt etiā honeſta coopertoria lanea ſiue
culcitra religioſa cuꝫ lanea hēre nequerint
cōgruenter. Lāpas inſup de nocte accēſa
ſemper in medio dormitorij habeatur.

Capillos ſuos tōdeāt
in rotundum vſqꝫ ad aures certis tempo-
ribus communiter: nec aliqua de cetero
tōſorē niſi euidēti īfirmitate corꝑis exigēte

De igreſſu ꝑſona
rum in monaſterium firmi-
ter ac diſtricte precipimus
vt nulla vnq̃ abbatiſſa vł eiꝰ ſorores ali-

quam perſonam religioſam ſeu ſecularem
aut cuiuſlibet dignitatis in monaſterium
intrare permittant nec omnino hoc alicui
liceat niſi quibus conceſſum a ſede apoſto
lica fuerit vel a generali ſeu prouinciali=
bus miniſtris ordinis fratrum minorum
in quorum prouincijs monaſteria ipſa con=
ſiſtunt. Excipiuntur autem a dicta ingre=
diendi lege medicus: ꝛ minutor cauſa mul
tum grauis infirmitatis: qui nō abſq; duo=
bus ſocijs honeſtis de familia monaſterij
introducātur expedito negocio hmōi cele=
riter egreſſuri: nec ab inuicē intra monaſte
riū ſeparētur. Necnō illi quos occaſiōe in=
cēdij vel ruine ſeu alterius piculi vel diſpē=
dij ſeu ꝓ tuēdis a violētia quorūlibet mo=
naſterio vl' pſonis/aut ꝓ aliquo ope exercē
do qđ ꝯmode extra monaſteriū fieri nō pōt
duz neceſſitas exigerit introire. Nulli tñ p
ſone extranee intra monaſterij clauſtrū li=
ceat ꝯmedere vel dormire. Sed ꝛ ſi quis de
cardinalibus ad aliqđ monaſteriū hui' re=
ligionis aliqñ venerit: ꝛ illud voluerit in=
gredi cū reuerētia quidē ꝛ deuotione ſuſci
piat. Sed roget vt cū paucis ꝛ honeſtis ſo
cijs debeat itroire. Alius aūt prelatus cui
aliqñ forte intrare licuerit duobus vel tri=
bus tm̄ religioſis ꝛ honeſtis ſocijs ſit ꝯtēt'
Qđ ſi forte ꝓ bñdictione vel ꝯſecratiōe ſo=
roꝝ vel alio etiā modo ꝯceſſū fuerit alicui
epo miſſā interius aliqñ celebrare cū pau=
cioribus ꝛ honeſtioribus potuerit ꝯtētus
ſit ſocijs ꝛ miniſtris. Et hoc quoq; ipſm ra=
rius alicui ꝯcedat. Nulla tñ oīno loquatur
cū aliquo niſi p̄dicto modo ſiue infirma fue
rit ſiue ſana. Illud ſane precipue caueat vt
hij quibus aliqñ fuerit ꝯcedēdū in monaſte
riū ingredi tales ſint de quoꝝ verbis ꝛ mo
ribus necnō vita ꝛ habitu edificari valeāt
intuentes et materia iuſti ſcandali exinde
nequeat generari.

VSi proprius fue
rit capellan' habitu ꝛ vita re=
ligioſus ſit ac bone fame. nec
multū iuuenis: ſed ydonee ſit
etatis qui capellanus cū ali=
qua ſoroꝝ tāta fuerit corpis infirmitate detē
ta ꝙ ad locutoriū ꝯmode venire non valeat
et neceſſe habuerit ꝯfiteri vel dn̄ici corpo=
ris ſeu alia recipere ſacramēta/alba et ſto
la ac manipulo cū duobus ydoneis ꝛ reli=
gioſis ſocijs vel vno adminus ingrediatur
indutus. Et audita ꝯfeſſiōe vel dn̄ici corpo
ris tradito ſacramēto ſic indut' vt ingreſſ'
eſt cū ſocijs exeat nec morā ibi faciat lōgio
rē. Caueāt etiā vt q̄diu intra monaſteriuz
fuerint nullaten' ab inuicē ſeparētur: quin
ſemp mutuo poſſint libere ſe videre. Sic ſe
etiā habeat in aīe ꝯmēdatione. Porro ad
exequias circa ſepulturā agēdas nō ingre
diatur in clauſtrum ſed exterius in capella
quod ad illud officiū ptinet exequatur. Ta
mē ſi abbatiſſe viſū fuerit quod ad exeqᷓas
debeat introire modo ſupradicto indutus
intret. Et ſepulta mortua exeat cum ſocijs
ſine mora. Si autē neceſſe fuerit vt ad ape
riēdā ſeu preparādā ſepulturā ſeu poſtmo
dum coꝛpſ ꝯdā ingrediatur ſit ei vel alicui
alij ad hoc ydoneo ꝛ honeſto cum vno ſocio
vel duobus licitum introire. Aliter ꝓbo mo
naſteriū ingredi nō preſumat: ſed cum ali
qua ſibi de confeſſione loqui voluerit p lo=
cutorium eam audiat ꝛ per illud eidem ip
ſe de hijs que ad confeſſionem pertinent
tunc loquatur. Que vero proprium non ha
buerint capellanum a quolibet bone fame
et honeſte vite preſbytero miſſā audire pñt
Penitētiam autem atq; dominici corporis
ꝛ alia eccleſiaſtica ſacramenta a fratribus
ordinis minoꝝ dūtaxat recipiāt. Niſi in pe
riculoſe neceſſitatis articulo aliqua conſti=
tuta ꝓ hijs habere copiam fratrum nequi
uerit predictoꝝ. Volum' etiam vt in muro
qui ſorores diuidit a capella congruentis
forme cratis ferrea collocetur: cui crati pā
nus niger lineus interius taliter appona=
tur vt nulla inde valeat exterius aliquid
intueri. Habeat ꝛ oſtia lignea ex parte ſo=
rorum cuz ſeris ferreis atq; claue ꝛ mane=
ant ſemper clauſa pariter ꝛ firmata. Et nō
aperiantur niſi cum diuinum celebratur
officium vel ad audiendum aliquando ver
bum dei proponendum ſibi exterius in ca=
pella per ydoneam ꝛ honeſtam perſonam.
Et nemo alias per dictam cratem loqua=
tur niſi forte aliquādo cauſa rationabili vl'
neceſſaria exigente alicui raro fuerit conce
cedendum. Et quandocunq; aliquam per=
ſonam extraneam ad eas ingredi vel alias
per cratem eis loqui contigerit tegant fa=
cies ſuas cum modeſtia et inclinent prout
religionis conuenit honeſtati. Pro commu
nione autem certis temporibus recipien=
da vbi neceſſe fuerit feneſtra paruula fiat
cum oſtiolo de lamina ferrea ſera et claue
ſemper firmato per quam calix congrue
poſſit dari ꝛ miniſtrari dominici corporis
ſacramentum. Et tantum diſtet a terra ꝙ
ſacerdos commode illud monaſterium in=
de valeat exhibere.

De viſitatore huius religionis illud eſt ſollicite ꝓuidendum vt quicunqȝ vel generalis vel etiam alicubi aliquando ſpecialis conſtituendus fuerit viſitator talis debet conſtitui de cuius religioſa vita et moribus noticia plena ⁊ ſecuritas habeatur Qui cū ad monaſterium aliquod veniens fuerit introgreſſus ſic ſe per omnia exhibeat et oſtendat vt omnes de bono ad melius prouocet ⁊ ad dei amorem ⁊ inter ſe mutuā caritatem ſemper inflammet pariter et accendat. Et quando monaſterij clauſtra ad viſitandū intrauerit duos religioſos ⁊ idoneos ſocios ſecum ducat. Qui videlicet ſocij ſimul maneāt: et dum fuerint ītra clauſtrum abinuicem nullatenus ſeparentur Sane de ſororum ſtatu et obſeruantia ſue religionis ab omnibus generaliter ⁊ ſpecialiter a ſingulis inquirat ſtudioſius veritatem. Et vbi aliquid reformandum vel corrigendum inuenerit zelo caritatis ⁊ amore iuſticie cū diſcretione corrigat reformet tam in capite ꝙ̄ in membris ſicut melius viderit expedire. Modum autem loquendi cuſtodiat ſupradictum vt videlicȝ aut cum omnibus aut cum pluribus ſimul loquatur vel ſecrete cum vna. Alijs tamen adminus duabus in aſpectu eius non longe ſedentibus vt per omnia bone fame integritas conſeruetur niſi ad locutoriū cum vna vel pluribus loqui voluerit de hijs q̄ ad officiū ſuū ꝑtinere noſcūtur Caueat aūt abbatiſſa ne a ſe vel ab alijs ſororibus ſtatus ſui monaſterij viſitatori aliquatenus abſcōdatur q2 malū eſſet indiciū et offenſa grauiter puniēda. Immo volumus et mādamus vt ea q̄ ſcdm vite ſue formā et regularē obſeruātiā ſtatuenda vel emēdanda fuerint publice ac priuatim ſicut melius fuerit faciendum viſitatori diligenter ſuggerāt et ꝓponāt. Cui teneantur in omnibus firmiter obedire Que aūt aliter fecerit a viſitatore tā abbatiſſa ꝙ̄ alie debite ꝓut conuenit puniātur. Similiter ⁊ capellanus ſi i aliquo rephenſibilis fuerit in quo ꝯueniēter nō poſſit nec debeat ſupportari monitiōe ꝑmiſſa a viſitatore modeſte ac rōnabiliter ſicut decuerit corrigatur. Si ꝟo noluerit vel ꝯtēpſerit emēdare a monaſterio ꝑ eūdem remoueatur oīno Statuimus inſuꝑ ꝙ gn̄alis et ꝓuinciales miniſtri dicti ordīs dūtaxat per ſe vł ꝑ alios ydoneos fr̄es ſuos i gn̄ali capitulo deputatos ab ipis vobis tā i capite ꝙ̄ in mēbris officiū viſitationis correctionis ⁊ reformationis impendāt. Poſſūt tn̄ generalis ⁊ ꝓuinciales ꝑdicti in ꝓuincijs ſuis ex cā ſpeciale viſitatorē interdū de fr̄ibus ſibi ꝯmiſſis ad hoc ydoneū deſtinare iuxta formam ab vniuerſitate miniſtrorum traditam in capitulo generali.

In quolibet monaſterio vnū tm̄ oſtiū habeatur ad intrandū clauſtrū ⁊ exeūdū cū oportunū fuerit iuxta legē de ingreſſu ⁊ egreſſu poſitā in hac forma. Et iſtud oſtiū fiat i ſublimi ꝙ̄tomagis fieri poterit ꝯgruenter: ita ꝙ ad ipm̄ ꝑ ſcalā leuatoriā exterius aſcēdatur. Que ſcala ꝑ cathenā ferreā ex ꝑte ſororū ſtudioſe ligatā a ꝯpletorio dicto vſqȝ ad ꝑmā diei ſequētis continue ſit ſuſpenſa. Et tempore diurne dormitionis et viſitationis niſi aliud interdum euidēs requirat neceſſitas vel vtilitas manifeſta Ad predictum autē oſtiū cuſtodiendū aliqua talis ex ſororib⁹ deputetur que deum timeat q̄ ſit matura morib⁹ ſit diligens ⁊ diſcreta ſitqȝ conuenientis etatis: que vnam ipſius oſtij clauem ſic diligenter cuſtodiat vt nunqȝ ea vel eius ſocia ignorante oſtiū aliquando valeat aperiri Reliquam vero clauē diuerſā ab alia cuſtodiat abbatiſſa. Sit et alia eque idonea et ſocia deputata que eius vicē in oībus exequatur cū ipa aliqua rationabili cā vel occupatione neceſſaria occupata fuerit ac detenta. Caueāt aūt ſtudioſiſſime ⁊ ꝓcurēt ne vnqȝ oſtiū ſit apertū: niſi tm̄ quātū min⁹ fieri poterit cōgruenter. Sit autem oſtiū ſeris ferreis cū valuis et repagulis optime cōmunitū. Et ſine cuſtodia apertum minime dimittatur Nec etiam clauſum niſi vna claue in die ⁊ in nocte duabus ſit firmiter obſeratum. Nec omni pulſanti aperiatur ſtatim niſi prius indubitanter cognouerint ꝙ talis ſtet cui ſine dubitatione aliqua ſcdm mandatum qd in eadem forma de ingreſſuris ſuperius cōtinetur debeat aperiri. Quod ſi aliqd intra monaſteriū op⁹ aliqd fuerit faciendū ad qd agendū ſeculares aliquos vel quaſcūqȝ ꝑſonas alias oporteat introire prouideat abbatiſſa ſollicite vt tūc dū opus ſcilicet exercetur aliqua alia perſona conueniens ad cuſtodiendum oſtiū ſtatuatur que ſic perſonis ad opus deputatis aperiat qd alias intrare penitus non permittat. Nam ſorores ipſe tunc et ſemper ꝙ̄tumcunqȝ rationabiliter preualent ſtudioſiſſime caueant ne a ſecularib⁹ vł per-

ſonis extraneis videatur. Ceterum cũ ꝑſa
tũ oſtiũ ꝑ alijs aperiri nolimus niſi pro il=
lis tantum que per rotam vel aliunde de=
center nequeũt expediri mandamus quod
in ſingulis monaſterijs in loco cõpetẽti ro
ta vna fortis fieri debeat latitudinis ⁊ alti
tudinis congruentis: per quam neceſſaria
tam intus ꝙ̃ exterius miniſtrentur. Et ta=
liter diſponatur ꝙ per eam nec intus nec ex
tra valeat aliquis intueri. Ex vtraqꝫ etiaꝫ
parte oſtiorum fiat validum quod ꝺ nocte
et in eſtate tempore dormitionis feris ⁊ cla
uib⁹ ferreꝭ clauſũ ⁊ firmatũ debeat ꝑmanẽ
Ad cuius cuſtodiã pro expediendis neceſ=
ſarijs per eandẽ vnam ſororem diſcretã ſe
curam ⁊ maturam tam moribus ꝙ̃ etate: q̃
monaſterij diligat honeſtatem conſtituat
abbatiſſa cui ſoli vel deputate ſibi ſocie: cũ
congrue non poterit intereſſe loqui ibidẽ
et reſpondere liceat ſuper hijs que ad ſuũ
officiũ pertinebũt. Locutorium autẽ cõmu
ne in capella vel potius clauſtro vbi cõ mo
dius et honeſtius fieri poterit diſponat̃ ne
ſi forte fieret in capella pacem orantiuꝫ in
quietet. Ipſum vero locutorium ſit cõgrue
quantitatis de lamina ferrea ſubtiliter ꝑ=
forata ⁊ taliter clauis fortibus coaptata ꝙ
nunqꝫ valeat aperiri. Cui pannus niger li
neus interius tal'r apponatur ꝙ nec ipſe vi
dere extra valeant nec videri. Ad iſtud lo=
cutorium a completorio quod dici debet tẽ
pore competenti vſqꝫ poſt primam diei ſe=
quentis ſeu tempore comeſtionis vel dor=
mitionis in eſtate aut quando officium ce=
lebrat̃ niſi pro cã adeo rationabili vł neceſ
ſaria que commode differri non poſſit nul=
li licitum erit loqui. Quandocũqꝫ vero i cõ
ceſſis temporibus aliqua vł alique habue
rint ibi loqui cũ modeſtia maturitate loq̃n
tes breuiter ſe expediant prout decet

De ſeruientib⁹ ſo=
roribus que ſemper manere
clauſe(ſicut alie) nõ tenentur:
diſtrictius volumus obſerua
ri vt ſine licentia nulla clauſtrum egredia
tur et que emittuntur honeſte ſint et conue
nientis etatis ac calciamentis honeſtis tã
ipſe ꝙ̃ ſorores ille quas aliquando emitti
contigerit pro caſibus ſupraſcriptis calcia
te incedant: ceteris etiam intus manenti=
bus ſi voluerint liceat iſtud idem. Egrediẽ
tibus vero aſſignetur certus terminus re=
deundi nec alicui ipſarum cõceditur extra
monaſterium ſine ſpeciali licentia comede
re bibere vel dormire: nec abinuicem ſepa
rari vel loqui alicui in ſecreto ſeu capella=
ni monaſterij vel conuerſorum aut fratrũ
ibidem morantium domicilium introire.
Quod ſi aliqua contrarium fecerit graui=
ter puniatur. Et ſollicite caueant ne ad lo
ca ſuſpecta diuertant vel cum perſonis ma
le fame familiaritatem habeant nec in ſuo
reditu ſecularia vel inutilia ſororibus re=
ferant per que diſſolui valeant vel turbari
Et ꝙ̃ diu extra fuerint taliter ſtudeant ſe
habere ꝙ de conuerſatione honeſta ipſaꝝ
edificari valeãt intuentes. Et quicquid eis
datum vel promiſſum fuerit reſignent vel
renuncient abbatiſſe vel alij cui in hoc cõ=
miſerit vices ſuas.

Ad hec liceat vo=
bis i communi redditus ⁊ poſ
ſeſſiones recipere et habere
ac ea libere retinere pro qui=
bus poſſeſſionibus modo de=
bito pertractandis procurator vnus pru=
dens pariter ac fidelis in ſingulis monaſte
rijs veſtri ordinis habeatur quandocunqꝫ
expedire videbitur: qui per viſitatorẽ con=
ſtitui et amoueri debeat ſicut viderit expe
dire. Hic vero taliter inſtitutus de omnib⁹
ſibi commiſſis receptis pariter et expenſis
abbatiſſe et tribus alijs ſororibus ad hoc
ſpecialiter aſſignatis et viſitatori cum vo=
luerit rationem reddere teneatur Et nihil
omnino de rebus monaſterij vendere com
mutare obligare vel alienare quoquo mo
do valeat niſi de licentia abbatiſſe pariter
et conuentus. Et quicquid contra hoc fue=
rit attemptatum irritum decernimus ⁊ ina=
ne. Poſſit tamen de mobilibus paruum va=
lentibus aliqua parua ex cauſa licita iter=
dum alijs elargiri.

Verum ne ab ob=
ſeruatione preſentis formu=
le breuiter ſupraſcripte quaꝫ
vniformiter vbiqꝫ ab omnib⁹
volumus et mandamus dili=
gentius obſeruari pro defectu certi regi=
minis in poſterum recedere vos cõtingat
aut ſub diuerſorum magiſterio viuẽdi mo
dos incurrere differentes dilectis filijs ge
nerali ac prouincialibus miniſtris or. frꝫ mi.
curã vr̃i et oim monaſterioꝝ veſtri orꝺ ple
ne in omnibus ꝑtiũ auctẽ cõmittim⁹: ſta=
tuentes vt ſub eorum ⁊ aliorum qui ꝑ tem
pore miniſtri fuerit obediẽtia regimie ⁊ do

ctrina debeatis de cetero permanere. Qui-
bus teneamini firmiter obedire. Qui ipſi
animarum veſtrarum ſollicitudinem ge-
rentes ⁊ curam eiſdem monaſterijs per ſe
vel per alios fratres ſuos ad hoc idoneos
ſcđm formam predictam deputatos ab ip-
ſis quotiēs expedire viderit viſitatiōis of-
ficiū ipendere ſtudeant corrigendo ⁊ refor-
mando ibidem tam in capite ꝙ̄ in mēbris
que correctionis ſeu reformatiōis officio
nouerint indigere inſtituant nichilominꝰ
et deſtituāt mutēt et ordinēt ꝓut ſcđʒ deū
viderint expedire. Electio abbatiſſe libere
pertineat ad conuentum Confirmatio ve-
ro ipſius et infirmatio fiat per generalē mi-
niſtrum ſi aderit in prouincia ⁊ in eius ab-
ſentia per prouincialem illius prouincie in
qua monaſterium fuerit conſtitutum. Cō-
feſſiones veſtras audiant et miniſtrent vo-
bis eccleſiaſtica ſacramenta. Et ne pro eo
ꝙ in veſtris monaſterijs fratres dicti or-
dinis reſidere continue non tenentur pro
defectu ſacerdotis poſſit periculum immi-
nere ad confeſſiones veſtras in neceſſita-
tis articulo audiendas et miniſtranda ſa-
cramēta predicta necnon diuina officia ce-
lebrāda deputent aliquos diſcretos et ꝓ-
uidos capellanos. Nec aliquod monaſte-
rium veſtri ordinis de cetero ab aliquibus
inchoetur ſine capituli generalis ordinis
memorati licentia et aſſenſu.

CApellanus et cō-
uerſi ſecundum diſpoſitioneʒ
viſitatoris promittant obe-
dientiam abbatiſſe vouen-
tes loci ſtabilitatem et per-
petuo viuere ſine proprio et in caſtitate.
Liceat tamen viſitatori tam in capellanū
et ſeruientes ſorores ꝙ̄ conuerſos pro eui-
denti neceſſitate aut manifeſta vtilitate
de vno monaſterio ad aliud tranſmutare
Ieiuniuʒ ſeruare debeant vt ſorores Lice-
at tamē abbatiſſe ſuper hoc cum eis eſtus
vel itineris aut laboris alterius ſeu alia
quauis rōnabili ⁊ honeſta cauſa miſericor-
diter diſpenſare. Tunicas de vili panno
iuxta eorundem indigentiam habere va-
leant ſine caputio: quarum manice breues
ſint et ſtricte tantummodo circa manus.
Longitudo autem tunicarum ſit talis ꝙ
a cauillis pedum diſtent ſpatio quatuor
digitorum. Pro cingulo vero corrigiam
honeſtam habeant cum cultello. Caparo-
ronem etiam ſuper tunicas portent cuius
longitudo genu aliquantulum tranſeat, et
amplitudo vſqꝫ ad cubitos protendatur
Minoris tamen latitudinis caparonem
ſi voluerit habere poterit capellanus. Qui
cappa etiam honeſta vti poterit cuʒ fuerit
oportunum. Calciamenta cum caligis et
bracis ampla et alta habeant et ante fiſ-
ſa. Et idem officium faciant conuerſi quod
ſuperius de ſororibus neſcientibus litte-
ras eſt expreſſum. Excepto ꝙ ad officium
beate virginis minime teneantur. Infor-
mationi etiam et correctioni viſitatoris
conuerſi et capellanus per omnia ſint ſub-
iecti cui teneātur firmiter obedire. ¶ Nul-
li ergo omnino hominum liceat hanc pa-
ginam noſtre conceſſionis et conſtitutio-
nis infringere vel ei auſu temerario con-
traire. Si quis autem hoc attemptare pre-
ſumpſerit indignationem omnipoten-
tis dei et beatorum petri et pauli apoſto-
lorum eius ſe nouerit incurſurum. Datuʒ
Lugduñ. viij. Idus auguſti. Ponficatus
noſtri Anno quinto.

¶ Explicit ſecunda

regula ordinis ſancte Clare ab In-
nocentio quarto cum relaxatione
prioris regule quo ad pauperta-
tem ordinata.

¶ Aduertendum au-
tem ꝙ prefatus Innocentius papa quar-
tus poſtmodum aliter et forte melius in-
formatus diſtrictius inhibuit et manda-
uit generali et vniuerſis prouincialibus
miniſtris ꝙ nullomodo cogerent nec coge-
re poſſent abbatiſſas moniales ordinis ſā-
cte Clare ſeu ſancti damiani ad obſeruan-
tiam dicte ſue noue regule ab ipſo noui-
ter inſtitute: ſed potius voluit et manda-
uit antiquam primam ſupraſcriptam re-
gulam a beato Franciſco editam in prin-
cipio religionis et tunc per dominum pa-
pam Gregorium nonum confirmatam/
perpetuis temporibus obſeruandam: cō-
mittens et mandans domino protectori
cardinali epiſcopo hoſtieñ. et velletrenſi.
vt ipſam inuiolabiliter obſeruari faceret
et confirmaret omni appellatione et litte-
ris impetratis ſiue impetrandis poſtpo-
ſitis. Et incipit dicta bulla Innocentij. iiij.
Recto aſſumpto tramite per quem ⁊c. Da-
ta decimaquinta kalendas Aprilis Pon-
tificatus ſui Anno decimo. Et habetur in
conuentu noſtro pariſienſi originalis bul-
la ſub plumbo. ¶ Deinde poſtmodum

idem Innocentius. 4. ſupradictā antiquā
primam et ſanctam regulam ſic per dictū
dominum papam Gregorium. 9. et per di=
ctum commiſſarium ſuum dominum cardi
nalem hoſtieñ. ꝛ velletreñ. ep̄m de manda=
dato ipſius Innocentij. 4. approbatam et
in ſuo vigore repoſitam: iterū ſub bulla ap
probauit et confirmauit Aſſiſij. v. idus Au
guſti. Pontificatus ſui Anno. xi. vt ſupra
habetur. Et in hoc venit corrigendum ſum
marium ſiue tabula priuilegiorum ſupe=
rius tercia parte deſcriptum quod ipſā cō
firmationem Inno. 4. ponit ſub Innocē. 3.

¶ Incipit tercia regula

ſororum ordinis ſācte clare ab Vrbano pa
pa. 4. cum aliquibus modificationibus et
additionibus precedentis ordinata.

IOhannes
miſeratione diuina
ſancti Nicolai i car
cere tulliano dyaco
nus cardinalis Di=
lectis in chriſto filia
bus vniuerſis abba
tiſſis et ſororibus i=
cluſis ordinis ſan=
cte Clare. Salutem
in domino. Attendentes de facili prouent
re non poſſe ꝙ regula vobis nuper a San=
ctiſſimo patre ac domino ſummo pontifice
tradita ſub eiuſdem domini bulla in ſingu
lis prouincijs vel monaſterijs veſtri ordi=
nis haberetur eandez regulam que ſub pa
pali bulla in filo cerico pendēti bullata de
mandato noſtro diuerſis ſeruatur in locis
tranſcribi prout inferius continetur de ver
bo ad verbum nichil mutato diminuto ſeu
addito: quibuſdam rubricis infra notatis
duntaxat exceptis fecimus diligenter ꝛ trā
ſumptum ipſum ab originali cū debita ſol
licitudine et plene correctum vobis ſub no
ſtri ſigilli munimine duximus tranſmittē=
dum vt ad inſtar eius regulam ipſam trā=
ſcribi pro ſingulis veſtris monaſterijs fa=
ciatis. Cuius tenor talis eſt regule.

VRbanus
epūs ſeruus ſer
uorum dei Di
lectis in chri=
ſto filiabus vni
uerſis abbatiſ
ſis ꝛ ſororibus
incluſis ordis
ſācte clare Sa
lutē ꝛ apl'icam
benedictionē.
Beata clara virtute clarens ꝛ nomine gra
tie diuine inſpiratione preuēta et almi xp̄i
confeſſoris beati Frāciſci exemplis lauda
bilibus informata ac ſalutaribus inſtitu=
ta doctrinis vt ſe mundam domino conſer
uaret mundi huius cōtemptis opibus ope
ribuſqꝫ vitalis religioſe viuere ſapiēter ele
git et habitu ſacre religionis aſſumpto ar
tam viam mandatorum domini que gra=
dientes in ipſa ducit ad vitam dilatato cor
de cucurrit. Hanc petram chriſtus lapidez
eſſe voluit in veſtri ordinis ſtructura p̄ma
rium in ipſa euidenter oſtendit ꝙ in hui9
ſtructura ſibi complacuit. Eam ſiquidē ſā=
ctitatis erexit in titulum vt que mundicia
vite claruit celebritate clareret: ac eundez
veſtrum ordinem qui ſanctum et laudabi
le ſumpſit in eius perſona principium ip̄i9
quaſi inſtituentis ſic ſapienter approbate
patrone merita venerabilem venerandāqꝫ
probarent. In hoc autem ordine vos ꝛ ali
as ipſum profitentes ſub nominationum
varietate intendū ſorores: quandoqꝫ duas
plerumqꝫ moniales nonnūqꝫ pauperes in=
cluſas ordinis ſancti Damiani cōtigit ha
ctenus nominari vobiſqꝫ ſub horum ꝛ alio
rum diuerſitate nominum diuerſa priuile
gia indulgētie ac littere a ſede apoſtolica
ſunt conceſſa. Et tam a felicis recordatio=
nis Gregorio papa predeceſſore noſtro tūc
hoſtienſi epiſcopo et veſtri ordinis curam
gerente ꝙ alijs varie date ſunt regule ꝛ for
me viuendi quarum obſeruācijs ſe veſtrū
alique ſolemniter obligauere. Propter qđ
dilecte in domino filie fuit nobiſ humiliter
ſupplicatum vt eundem veſtrum ordinem
curaremus certi nominis titulo inſignire
voſqꝫ ab huius obſeruantiarum diuerſita
tibus et votis ſuper his emiſſis miſericor=
diter abſoluentes certam vobis viuēdi for
mam ad tollendum omnem de veſtris con
ſcientijs ſcrupulum largiremur Nos itaqꝫ
decens arbitrantes et congruū vt idē or=
do veſter qui vt premittitur in beata Cla=

ra felicia ſue inſtitutionis ſumpſit auſpitia
cuiuſq; vt firmiter credimus apud deū me
ritis et interceſſione protegitur et apō ho
mines laudibus attollitur et fauoribꝰ am=
pliatur eius inſignanter et nomine ipſum
de fratrum noſtrorum concilio de certo de=
creuimus ordinem ſancte Clare vniformi
ter nominandum. Statuentes q; immuni=
tates/libertates/priuilegia/indulgentie/
ac littere quecunq; vobis ſeu eidem ordini
a prefata ſede ſub quacunq; nominatione
conceſſa id robur obtineat firmitatis ⁊ ita
per omnia ipſis vti poſſitis ac ſi de pncipio
ſub huius nois titulo ſub hac noiatiōe fu=
iſſent. Ut autem bene et iocūde habitetꝫ in
vnū nec ſub predictarū obſeruantiarū dif=
ferentia a modo viuendi videamini diffe=
rentes ſed ambuletis in domo dñi cū ꝯſen
ſu nos igitur inſpectis oībus regulis pre=
dictis et formis ac ſpecialiter illā quā pre
fatus predeceſſor tūc hoſtieñ eṗs vobis de
diſſe cognoſcit̃ diligētius attendētes regu
lā ſiue formā viuēdi pñtibus annotatā vo
bis et his q̄ vobis ſucceſſerint de eoꝝ fra=
trū cōſilio preſentiū tenore cōcedimus ⁊ ēt
cōfirmamus in ſingulis monaſteriꝭs veſtri
ordinis ꝑpetuis tēporibus obſeruandā il
las ex vobis q̄ ipſā regulā ſiue formaꝫ per
nos vobis cōceſſā et cōfirmatā ꝓfeſſe fue=
rint ab oībus aliꝭs regulis formis et votis
premiſſis de aplice ptātꝫ plenitudīe abſol
uentes. Que regula talis eſt.

In nomine domini.

Incipit regula ſororum ſancte clare.

Rubrica prima

Omnes
que ſeculi va=
nitate relicta
religionem ve
ſtrā aſſumere
volūt ⁊ tenere
hāc eas legeꝫ
vite et diſcipli
ne opꝫ et cōue
nit obſeruare
viuēdo i obla
ſine proprio et
in caſtitate et etiam ſub clauſura.

Qꝫ ſorores in monaſterio incluſe cō=
tinue commorentur Rubrica ſecunda

Omni namq; tem=
pore vite ſue hāc vitā ꝓfitētes
clauſe manere firmiter teneanꝰ=
tur infra muroꝝ ambitū ad īterinſecā clau
ſurā monaſteriꝭ deputatū: niſi forſā quod
abſit ſuꝑueniret ineuitabilis ⁊ piculoſa ne
ceſſitas ſicut exuſtionis ignis vel incurſus
hoſtilis ſeu alicuius hmōi q̄ dilationē nul
lo caperet modo ad egrediēdi licentiā po=
ſtulādā In quibus caſibus trāſferāt ſe ſo=
rores ad locū aliū competentē: in quo q̄ntū
cōmode fieri poterit clauſe morētur quouſ
q; eis de monaſterio ſit ꝓuiſum. Et ꝓpter
hmōi neceſſitatis euidentiā nulla eis cōce
dit̃ licētia vl̃ facultas extra predictā clau
ſurā vlterius exeūdi: niſi forte de mādato
aut auc̃te cardinalis romane ecc̃ie cui a ſe
de aplica gnāliter fuerit iſte ordo cōmiſſꝰ
ad aliquē locū aliqne mitterētur cauſa plā
tandi vel edificādi eādē religionē vl̃ refor
mandi aliquod monaſteriū eiuſdē ordinis
ſeu cā regiminis aut correctiōis aut alicu
ius valde euidentis ⁊ grauis diſpēdij euī=
tādi vel niſi de eiuſdē cardinalis mandato
aut auc̃te monaſterio pzimo rōnabili cau=
ſa relicto totus cōuētus ad monaſteriū ali
ud ſe trāſferret. Poſſint aūt in ſingulis mo
naſteriꝭs recipi alique lꝫ pauce ſub ſeruiēt
aliū noīe vel ſoroꝝ ad huius obſeruātiam
ꝓfeſſionis aſtringēde: preterq̄ ad articu=
lū de clauſura: q̄ de mādato vel licētia ab=
batiſſe interdū poterūt egredi ad negocia
monaſteriꝭ procurāda. Morīētes vero tam
ſorores q̄ ſeruitiales hmōi infra clauſtruꝫ
prout conuenit tumulentur.

De ſororibus recipiendis et earum
profeſſione. Rubrica tercia.

Omnibus hanc re
gulā aſſumere cupiētibus ⁊ q̄
fuerint admittēde priuſq; ha
bitū mutent et religionē aſſu
mānt dura ⁊ tis ⁊ aſpera propo
nāt: ꝑ q̄ itur ad deū et q̄ ſm hāc religionem
neceſſe habuerit firmiter obſeruare: ne de
ignorātia poſtea ſe excuſent. Nō recipiat̃
aliqua q̄ vel lōgiori etate vel īfirmitate ali
qua ſeu fatua ſimplicitate ad hmōi vite ob
ſeruantiā inſufficiēs ⁊ nō idonea cēſeatur
niſi forte cū aliqua interdū vel cauſa ratio
nabili exigēte de mādato vel auc̃te dñi car
dinalis alicubi fuerit diſpēſandū. Per tales
eīm ſtatꝰ ⁊ vigor religiōis ſepius diſſoluit̃ ⁊
turbatur. Ūñ in pſonis recipiēdis diligēti
ſtudio ⁊ cautela dꝫ hmōi occaſio deuitari.
Abbatiſſa nullā ꝓpria auc̃te recipiat ſine
ꝯſēſu oīm ſoroꝝ ſuarū vel ad minus duaꝝ
partiū earūdē. Oēs vero ex more īfra clau
ſtrū recepte tōſis crinibꝰ citiꝰ deponāt ha=

bitũ ſecularem. Quibus deputetur magi=
ſtra queeas īformet regularibus diſcipli=
nis. Ad tractatus quoq; capituli infra an=
num nullatenus admittantur. Completo
vero vnius anni ſpacio ſi etatis legittime
fuerint ꝓfeſſionē in manibus abbatiſſe co
rā cōuentu faciāt in hunc modū. Ego ſoror
N. promitto deo et btiſſime marie ſemper
virgini et beato Frācisco et btē clare ⁊ oī=
bus ſāctis et tibi dñe abbatiſſe viuere ſub
regula a dño Urbano papa quarto ordini
noſtro cōceſſa toto tēpore vite mee in obe=
dientia: ſine ꝓprio et in caſtitate: et etiā ſe
cundū ꝙ per eandem regulā ordinatur ſb
clauſura. Idem ſimiliter profitēdi modus
in ſeruicialibus vel ſororibus que de licē=
tia abbatiſſe egredi pñt exterius preter ar
ticulū de clauſura per omnia obſeruetur.

¶ De habitu ſororꝝ. Rubrica quarta.

OMnes ſorores cō=
muniter capillos ſuos vſq; ad
aures certis temporibus tonde
ant in rotondū. Et vna queq; ſoror preter
cilitiū ſi voluerint vel ſtamineū duas tuni
cas vel etiā plures ſecundū ꝙ viſū fuerit
abbatiſſe habere valeat ac mantellū poſt
collū hinc inde connexū. Et hec indumēta
ſint de pāno religioſo et vili tā precio ꝙ̄ co
lore iuxta diuerſarū conſuetudinē regionū
nimia breuitate vel longitudine nō notan=
da vt et in operiēdis pedibus debita ſuet
honeſtas et curioſe longitudīs ſuꝑfluitas
penitus euitet. Tunica quoq; ſuperior ſit
tā in manicis ꝙ̄ in buſto latitudinis ⁊ lōgi
tudinis cōgruētis: vt habitus exterior honeſtas intrinſece atteſtet. Habeāt et ſcapu
pularia ſine caputio de vili et religioſo pā
no vl' ſtaminea [illegible]tudīs et lōgitudīs cōde
cētis ſicut vniuſcuiuſq; q̄litas exigit vel mē
ſura. Quib⁹ īduāt qū laborāt vl' tale aliqd
agūt cū mātellos ꝯgrue geſtare nō poſſunt
Poſſūt etiā ſine ipſis eſſe aliqū ſi viſū fuerit
abbatiſſe: cū forte ꝑ calorē nimiū vel aliqd
aliud eis grauia multū fuerit ad portādū
Corā extraneis tñ hmōi vtāt ſcapularib⁹
cū mātellis. Tunice quoq; ſuꝑiores ſcapu
laria ⁊ mātelli coloris oīno albi vl' nigri ali
quaten⁹ nō ferāt. Pro cingulo aūt cordam
poſtq̄ ꝓfeſſe fuerint habeant minime cu=
rioſam. Uittis aut velis de pāno commu=
ni omnino albis nō tñ precioſis aut curio=
ſis capita ſua cooperiāt vniformiter ⁊ hone
ſte: ita ꝙ frons gene et collū et gola ſint vt
earū honeſtati et religioni conuenit coop=
ta: nec aliter coram extraneis perſonis au
deant apparere. Habeāt et velū nigrū nec
precioſū nec curioſū extenſū ſuꝑ capita ita
amplū et longū ꝙ ex vtraq; parte deſcēdat
vſq; ad ſcapulas et retro parū vltra tunice
caputiū protēdatur. Sorores vero nouitie
album velum eiuſdem menſure et qualita
tis debeāt deportare. Seruiciales aūt ſo=
rores pannū albū nō precioſū aut curioſū
ad modum veli ſuper capita ſua deferant
tāte longitudinis ⁊ amplitudinis ꝙ ſcapu
las et pectus ꝑcipue cū exeūt valeāt opire

¶ Qual'r ſorores iacē debeāt. Rubri. 5.

OMnes ſorores ſa
ne tam abbatiſſa ꝙ̄ alie veſti
te et cincte iaceant in commu
ni dormitorio: et quelibet per
ſe lectum habeat ab inuicem
ſeparatum. Lectus tamen abbatiſſe in ta=
li loco dormitorij diſponat: ꝙ inde ceteros
dormitorij lectos ſine obſtaculo ſi commo
de fieri poterit valeat intueri. A feſto reſur
rectionis dominice vſq; ad feſtum natiui=
tatis beate virginis ſorores dormiāt poſt
prandium vſq; ad nonam que voluerint.
Que vero noluerint oratione ſeu medita=
tione diuina ſeu aliīs pīſs quietis laborib⁹
occupentur. Liceat autem vnicuiq; habere
ſacconem de feno vel de palea et ceruical
de palea aut lana ſi culcitras religioſas eū
lanea habere nequierint congruenter. Lā
pas inſuper de nocte accenſa ſemper ī me=
dio dormitorij habeatur.

¶ Qualiter ſorores diuinum celebrent
officium. Rubrica. 6.

DE diuino officio
tam in die ꝙ̄ in nocte dño per
ſoluēdo taliter obſeruetur: ꝙ
hee que legere ⁊ cantere noue
rint ſecundum conſuetudinē
ordinis fratrum minorum cum grauitate
tamen et modeſtia diuinum officium debe
ant celebrare. Illitterate vero dicant vigin
ti quattuor pater noſter pro matutino: ꝓ
laudibus quinq; pro prima/tercia/ſexta ⁊
nona/ pro qualibet iſtarum horarū ſeptē
Pro veſperis. 12. et pro completorio ſeptē
Qui modus in officio beate virginis ꝑ om
nia obſeruetur. Pro defunctis dicant in ve
ſperis ſeptem pater noſter cum Requiem
eternam. Pro matutino duodecim: tempo=
re quo ſorores litterate faciunt officiū mor
tuorum. Que vero occaſiōe rationabili nō
poſſunt aliquando legendo dicere horas
ſuas liceat eis ſicut illitterate dicere Pr nr

¶ A quibus ſoꝛoꝛes eccleſiaſtica ſacramenta recipiãt. Rubꝛica. vij.

VBi pꝛopꝛius fuerit capellanus ꝓ miſſaꝝ ſolẽniijs ⁊ diuinis officijs celebrãdis habitu ⁊ vita religioſus ſit ac bone fame. nec iuuenilis ſed mature ⁊ ydonee ſit etatis. Ubi aũt nõ fuerit pꝛopꝛius capellanus a quolibet bone fame ⁊ honeſte vite pꝛeſbytero ſoꝛoꝛes miſſã audire poſſũt. Penitẽtiã vero ⁊ alia eccl'iaſtica ſacramenta ab eis recipiãt. qui de mandato ſeu auctoꝛitate cardinalis cui gñaliter fuerit iſte oꝛdo ꝯmiſſus ea exhibẽdi poteſtatem habuerint. niſi foꝛte i neceſſitatis articulo fuerit aliqua cõſtituta. Cũ aliqua ſacerdoti de cõfeſſione loqui voluerint per locutoꝛiũ ſola ſoli cõfeſſionẽ faciat ſacerdoti et per illud eidem de hĳs que ad ꝯfeſſionem pertinẽt tũc loquãtur. Cõfeſſionẽ autẽ regule omnes faciãt adminus ſingulis mẽſibus. Et ſic cõfeſſione pꝛemiſſa in ſequẽtibus ſolempnitatibus videlicet in natiuitate dñi. Purificatiõe btẽ marie. in initio quadrageſime. reſurrectionis dñi. pẽthecoſtes in feſtis ſctõꝝ petri ⁊ pauli. ſctẽ clare. ſãcti frãciſci ⁊ oĩm ſctõꝝ recipiãt dñici coꝛpoꝛis ſacramẽtum. Si tamẽ aliqua ſoroꝛ tãta fuerit coꝛpoꝛis infirmitate detenta ꝙ ad locutoꝛium cõmode venire nõ poſſit ⁊ neceſſitatem habuerit cõfiteri vel dñici coꝛpoꝛis ſeu alia recipere ſacramenta: exhibitur⁹ hmõi alba ⁊ ſtola ⁊ manipulo cum duobus ydoneis ⁊ religioſis ſocijs vel vno adminus alba vel ſaltem ſuperpellic[illegible] veſtitus ingrediatur ⁊ moꝛẽtur induti. Et audita cõfeſſione vel alio tradito ſacramẽto ſicut ingreſſi fuerunt ſic egrediantur induti. nec moꝛam ibi faciãt longioꝛem. Caueãt etiã [illegible] ꝙdiu intra monaſteriũ fuerint nullatenus ab inuicem ſeparẽtur quin ſemꝑ mutuo poſſint libere ſe videre. Sic quoqꝫ ſe habeant i aĩe cõmendatione. Poꝛro ad exequias circa ſepulturã agẽdas ſacerdos non ingrediatur clauſtrum ſed exterius in capella quod ad officiũ pertinet exequatur. Tamen ſi abbatiſſe ⁊ cõuẽtui viſum fuerit ꝙ ad exequias debeat introire modo ſupꝛadicto cũ ſocijs intret indut⁹ ⁊ ſepulta moꝛtua cũ eis exeat ſine moꝛa. Si aũt neceſſe fuerit vt ingrediãtur aliqui ad fodiẽdã vel aperiẽdã ſepulturã ſeu poſtmodũ coaptãdã ⁊ abbatiſſe ⁊ cõuẽtui viſũ fuerit hoc expediẽs ꝓpter imbecillitatem ſoꝛoꝝ: ſit ſacerdoti vel alicui aliũ ad hoc idoneo ⁊ honeſto cum vno ſocio vel duobus licitum introire.

¶ De ſoroꝝ exercitio. Rubꝛica. viij.

SI alique iuueniles vel grãdioꝛes capacis ingenij fuerint eas inſtrui faciat ſi ſibi videbit abbatiſſa magiſtrã ei deputãs ydoneã ⁊ diſcretã. ꝑ quã tã in cãtu ꝙ̃ in diuinis officijs inſtruãtur. Soꝛoꝛes ꝟo ⁊ ſeruitiales hoꝛis ⁊ locis ſtatutis ꝓut oꝛdinatũ fuerit vtilibus ⁊ honeſtis laboꝛib⁹ oc[illegible]pẽtur ſub ilia ꝓuidentia ꝙ excluſo ocio aĩe inimico ſctẽ oꝛonis ⁊ deuotiõis ſpm̃ nõ extinguãt cui debent cetera tꝑalia deſeruire. Uerũ qꝛ multitudini ſub hui⁹ religi[illegible]s obſeruãtia ꝯgrue oĩa debẽt eſſe cõia nec cuiqꝫ licet dicere aliqd eſſe ſuũ: caueatur ſollicite ne occaſiõe laboꝝ hmõi ſeu mercedis receptę ꝓ ipſis cupiditatꝫ vel ꝓpꝛietatis cuiuſpiã ſeu notabilis ſpecialitatis ſurrepat moꝛb⁹.

¶ De ſoroꝝ ſilentio. Rubꝛica. ix.

SIlentiũ cõtinuũ ſic cõtinue ab omnibus teneatur vt nec ſibi inuicẽ nec alicui aliũ ſine licẽtia eis loqui liceat exceptis his quibus magiſteriũ aliquod vel opus iniũctũ fuerit qđ non poſſit cũ ſilẽtio exerceri: his quidẽ ſimul loqui liceat de hĳs que ad officium vel opus ſuũ pertinẽt vbi ⁊ qñ ⁊ qualiter viſũ fuerit abbatiſſe. Soꝛoꝛes tñ debiles ⁊ infirme ac ſeruiẽtes eiſdẽ pꝛo recreatiõe ac ipſaꝝ ſeruitio i infirmitoꝛia loqui poſſint. In duplicibus quoqꝫ feſtis apl'oꝝ ſolẽpnitatib⁹ ⁊ alĳs quibuſdã diebus quibus viſũ fuerit abbatiſſe i certo loco ad hoc ſignato ab hoꝛa nona vſqꝫ ad veſperã v el aliqua alia hoꝛa cõpetẽti loqui poſſint de [illegible]o ieſu xp̃o ac ſolẽpnitate ac pĳs ſctõꝝ exẽplis ⁊ de alĳs licitis ⁊ honeſtis. Ab hoꝛa quoqꝫ completoꝛĳ vſqꝫ ad tertiã exceptꝫ ſeruitialib⁹ extra monaſteriũ abbatiſſa abſqꝫ cã rõnabili loquẽdi licẽtiã nõ cõcedat. In alĳs ꝟo tꝑib⁹ atqꝫ locis ſic attendat ſollicite abbatiſſa qua de cauſa vbi ⁊ qñ ⁊ qualiter ſoꝛoꝛes licẽtiet ad loquẽdũ ꝙ regularis obſeruãtia que nõ mediocriter a ſilẽtio quod eſt cultus iuſticie dignoſcitur nullatenus relaxetur.

¶ De modo loquendi. Rubꝛica. x.

OMnes autem ſtudeant vti ſignis religioſis pariter et honeſtis. Sane quãdo aliqua ꝑſona rl'ioſa ſeu ſcl'arꝫ vl' cuiuſlꝫ dignitatis alicui de ſoꝛoꝛib⁹ loqui pecierit nũcie

tur primitus abbatiſſe. Et ſi ipſa cōceſſerit
accedēs ad locutorium duas alias ad mi-
nus habeat ſecum ſemp quibus iuſſerit ab
batiſſa que loquētē videāt ⁊ audire valeāt
que dicūtur. Ad cratē vero loqui aliquate-
nus nō preſumāt niſi preſentibus duabus
adminus per abbatiſſam ad hoc ſpecialiter
deputatis. Caueāt tamē ſibi ſorores q̄ cū
aliquo loqui habent ne per verba inutilia
inaniter ſe diffūdāt. nec etiam trahāt in lo
cutionibus moram lōgam. Hoc namq; ab
omnibus firmiter obſeruetur vt quādo de
cōfeſſione ſacerdoti interius infirma fuerit
aliqua locutura: ad minus nō loquatur niſi
cum duabus nō lōge ſedētibus que cōfitē-
tem ⁊ cōfeſſorem videre poſſint ab eiſdē pa
riter ⁊ videri. Hāc autem loquēdi legem et
ipſa abbatiſſa diligenter cuſtodiat vt oīno
materia detractiōis oībus auferatur. Ex-
cepto q̄ cum ſororibus ſuis horis et locis
cōpetētibus loqui poteſt ſicut ei ſcd̄m deū
viſum fuerit expedire.

¶ De ieiunio ⁊ abſtinentia ſororum. ¶ Rubrica. xi.

SOrores autē oēs
⁊ ſeruitiales (īfirmis exceptis)
a feſto natiuitatis glorioſe v̄gis
marie vſq; ad feſtum reſurrectionis dn̄ice
niſi diebus dn̄icis ⁊ die natiuitatis dn̄i cō-
tinuum ſeruēt ieiunium. A reſurrectiōe v̄o
dn̄ica vſq; ad feſtum natiuitatis beate vir-
ginis teneātur ſexta feria ieiunare. Omni
quoq; tempore (preter infirmas īfirmitatis
ſue tempore) ab eſu carnium abſtineāt. Cū
debilibus autem diſpenſare valeat abba-
tiſſa prout eorum debilitati viderit expedi
re. Ouis vero ⁊ caſeo ⁊ lacticinijs licito poſ
ſint vti preterq̄ in aduentu vſq; ad natiui-
tatem domini et a dominica quinquageſi-
me vſq; ad paſcha necnon ⁊ ſexta feria ⁊ ie
iunijs ab eccleſia generaliter inſtitutis.
Cum ſeruitialibus tamen ſororibus circa
predictū ieiuniū preterq̄ in aduētu ⁊ ſexta
feria poſſit abbatiſſa miſericorditer diſpē-
ſare. Diſpēſare etiā poſſit circa predictum
ieiuniū cū adoleſcētibus ac debilibus ⁊ ſe-
nili etate ꝯfectis, put eaꝝ debilitati au im-
becillitati viderit expedire. Sane quoq; ſo
rores ieiunare nō teneantur minutiōis ſue
tp̄e: qđ l triduo terminetur extra maiorem
quadrageſimā ⁊ ſextā feriā aduētū dn̄i: ⁊ ie
iunia ab eccl'ia gn̄aliter inſtituta. Caueat
aūt abbatiſſa ne vltra q̄ ter ī āno minutio-
nē permittāt cōiter celebrari niſi certa ne
ceſſitas plus req̄rat. Nec a pſona extranea
maxie minutionem recipiat vbi commode
poterit euitari.

¶ De ſororibus infirmis. Rubrica. xij.

DE īfirmis vero
cura ⁊ diligētia maxima ha
beatur. ⁊ ſecūdum qđ poſſibi
le fuerit ⁊ decuerit tā in ciba
rijs que eaꝝ requirit infirmi
tas q̄ in alijs neceſſarijs in feruore charis
tatis benigne ac ſollicite eis per oīa ſeruia
tur. Que infirme proprium habeāt lectum
ſi vnq̄ fieri poteſt vbi a ſanis maneant ſe-
parate. ne illarum ordinem confundere va
leant vel turbare.

¶ De oſtio interiori monaſterij ⁊ eius
cuſtodia. Rubrica. xiij.

IN quolibet mo-
naſterio vnū tm̄ oſtiū habeāt
ad intrādum clauſtrū ⁊ exeū
dū cū opportunū fuerit iuxta
legē de ingreſſu ⁊ egreſſu po
ſitā ī hac forma. In quo oſtio ſit nullū oſtio
lū vel feneſtra. Et iſtud oſtium fiat in ſubli
mi q̄ꝟtomagis fieri poterit cōgruēter. ita q̄
ad ipſum per ſcalā leuatoriā exterius aſcē
datur. Que ſcala per catenam ferream ex
pte ſoroꝝ ſtudioſe ligata a ꝯpletorio dicto
vſq; ad primam ſequētis diei cōtinue ſit ſu
ſpēſa ⁊ tempore diurne dormitionis ⁊ viſi-
tationis niſi aliud interdum euidēs requi-
rat neceſſitas vł vtilitas manifeſta. Ad pre
dictum autem oſtium cuſtodiēdum aliqua
talis ex ſororibus deputetur que deum ti-
meat ſit matura morib⁹ ſit diligēs ac diſcre
ta ſitq; conueniētis etatis que vnam ipſius
oſtij clauem ſic diligēter cuſtodiat vt nūq̄
eam vel eius ſocia ignorāte oſtium aliquā
do valeat aperiri. Reliquam vero clauē di
uerſā ab illa cuſtodiat abbatiſſa. Sit ⁊ alia
eque ydonea ei ſocia deputata que eius vi
cem in omnib⁹ exequatur cum ipſa aliqua
rationabili cauſa vel occupatione neceſſa-
ria occupata fuerit vel detēta. Caueant au
tem ſtudioſiſſime et procurent ne vnq̄ oſtiū
ſtet apertum niſi quātum minus fieri pote
rit cōgruēter. Sit autē oſtium ſeris ferreis
et vectibus optime communitū ⁊ ſine cuſto
dia apertum vel clauſum minime dimitta-
tur nec etiam ad momētum niſi vna claue
in die ⁊ in nocte duabus ſit firmiter obſera
tum. Nec omni pulſanti aperiatur ſtatim
niſi indubitanter cognouerit q̄ talis ſit q̄
ſine dubitatione aliqua ſecundum manda
tum quod de ingreſſuris in hac regula cō-
tinetur debeat aperiri. Et nulli liceat ibi lo

qui niſi ſoli hoſtiarie de his q̄ ad officium
pertinebūt. Qȝ ſi aliq̄d intra monaſterium
opus aliqđ fuerit faciēdū ad qđ agendum
ſeculares aliq̄s vel quaſcūq; pſonas alias
oporteat introire: ꝓuideat abbatiſſa ſolli
cite vt tunc dū opus ſcȝ exercet alia pſona
cōueniens ad cuſtodiendū oſtiū ſtatuatur
q̄ ſic pſonis ad opus deputatis aperiat ꝙ
alias intrare penit⁹ nō permittat. Nā ſoro
res ipſe et tūc et ſemꝑ q̄ntumcūq; rationa=
biliter preualent ſtudioſiſſime caueant ne
a ſecularibus vel extraneis pſonis videāt

¶ De rota rei⁹ cuſtodia. Rubrica. 14.

CEterum cū preſa
tū oſtiū pro aliis aperiri nolim⁹
niſi ꝓ illis tm̄ q̄ ꝑ rotā vel aliū
de decēter nequeāt expediri: mādamus ꝙ
in ſingulis monaſteriis in exteriori muro
clauſure intrinſece in loco ſiquidē cōpeten
ti manifeſto a parte exteriori ⁊ omnino pa
tenti rota vna fortis fieri debeat latitudi=
nis ⁊ altitudinis cōgruētis: ita ꝙ ꝑ eā nul=
la pſona ingredi valeat vel exire: ꝑ quā ne
ceſſaria tā intus q̄ exterius miniſtrentur.
Et tal'r diſponat ꝙ per eā nec intus nec ex
tra valeat aliq̄s intueri. Ex vtraq; etiā par
te oſtiolum fiat validū qđ de nocte ⁊ in eſta
te tp̄e dormitiōis ſeris ferreis et clauibus
clauſū et firmatū debeat ꝑmanere Ad cui⁹
cuſtodiā ꝓ expediēdis neceſſariis ꝑ eandē
vnā ſororē diſcretā et maturā tā moribus
q̄ etate q̄ monaſterii diligat honeſtatē cō=
ſtituat abbatiſſa: cui ſoli tm̄ vel deputate
ſibi ſocie cū cōgrue nō poterit intereſſe loq̄
ibidē ⁊ rñdere liceat ſuꝑ his q̄ ad ſuū offi=
ciū pertinebūt. Ibi aūt nulli loq̄ liceat niſi
eſſet locutoriū occupatū vel ex alia rōnabi
li cauſa et neceſſaria aliq̄n: ſemꝑ tn̄ de licē
tia abbatiſſe: qđ tn̄ rariſſime fiat ſm̄ loquē=
di modū ſuperius pretaxatum.

¶ De oſtio īferiori monaſterii. Rub. 15.

PRopter neceſſita=
tes quoq; aliquando imminē
tes que non poſſunt ſupradi
ctum oſtium vel rotam com=
mode expediri permittimus
ꝙ aliud oſtium in loco decenti in monaſte
rio fieri poſſit per quod certis temporibus
intromittantur et emittantur que fuerint
oportuna. Quod quidem oſtium continue
ſit claui/ſeris ferreis et repagulis commu
nitum: ſitq; muro a parte exteriori muratū
ita ꝙ non poſſit aliquatenus aperiri vel ꝑ
ſona aliqua inde loqui Poſſit tamē neceſſi
tatum dictarū tempore ipſius oſtii murus
dirui et oſtiū aperiri. Nec tunc apertū ni=
ſi q̄ntū minus fieri poterit ſub tn̄ fida cuſto
dia dimittatur. Expeditis itaq; neceſſitati
bus ipſis ſecundum predictum moduȝ re=
munitum claui: ſeris et repagulis extrinſe
cus remuretur.

¶ De locutorio. Rubrica. 16.

LOcutorium aūt
cōmune in capella vel potius
in clauſtro vbi cōmodius ⁊ ho
neſtius fieri poterit diſponat
ne ſi forte fieret in capella pa
cem orantiū inquietet Ipſū locutoriū ſit cō
grue q̄ntitatis de lamina ferrea ſubtiliter
perforata: et taliter clauis ferreis coapta=
ta ꝙ nunq̄ valeat aperiri. Sit quoq; ipſa
lamina clauis ferreis in longum protēſis
exterius fortiter communita. Cui pannus
niger laneus interius taliter apponatur ꝙ
nec ſorores videre extra valeant nec vide
ri. Ad iſtud aūt locutorium a completorio
quod dici debet tempore competenti vſq;
poſt primam diei ſequētis ſeu tempore co
meſtionis vel dormitionis in eſtate: aut q̄n
officium celebratur (niſi pro cauſa adeo ra
tionabili ⁊ neceſſaria que commode differ
ri non poſſit) nulli licitum erit loqui. Quan
documq; vero in conceſſis temporibus ali=
qua vel alique habuerint ibi loqui: cū mo
deſtia et maturitate loquentes breuiter ſe
expediant prout decet. Ubi vero ꝓpter ſo=
rorū multitudinē videbitur oportunū: aliū
ſimile locutorium eſſe poſſit.

¶ De crate et eius cuſtodia. Rubri. 17.

VOlumus etiam
vt in muro qui ſorores diui=
dit a capella congruentis for
me cratis ferrea collocetur:
que ſit ex crebris et ſpiſſis cō
tortis laminis ferreis diligēti et forti ope=
re fabricata: et clauis ferreis in longum ꝓ
tenſis exterius fortiter communita vel ex
lamina ferrea paruis et minutis foramini
bus perforata cum protēſis clauis ferreis
vt dictum eſt. In cuius medium fiat oſti=
olum de lamina ferrea: per quod commu=
nionis tempore poſſit intromitti calix: ⁊ ſa
cerdos mittens manum poſſit dñici corpo
ris tradere ſacramentum. Quod quidem
clauſura ferrea ſit ſemper firmatū: nec ape
riatur niſi quando proponi ſororibus con

tigerit verbū dei: vel ſacramentū dñici corporis exibetur: aut cum quis aliquā ex ſororibus ſuam propinquam conſanguineā videre petierit vel alia cauſa neceſſaria id expoſcat. Quod rariſſime fiat et ſemper de licentia abbatiſſe. Que tñ in nullo caſu primis duobus duntaxat exceptis licentiam largiatur: niſi prius ſingulis vicibꝰ de hoc conſilium petierit a conuentu. Cui crati pãnus lineus niger interius taliter apponatur vt nulla valeat inde aliquid intueri Habeantur etiam oſtia lignea ex parte ſororum cum ſeris ferreis atqꝫ claue vt maneant ſemper clauſa pariter et firmata. Et non aperiantur niſi cum diuinum celebratur officiū: niſi quando ex dictis cauſis prefato modo dictum oſtiolum contigerit aperiri. Et nemo alius per predictam cratem loquatur: niſi aliquando rationabili cauſa vel neceſſaria exigente alicui de abbatiſſe licentia raro fuerit concedendum. Et tunc predicta oſtia lignea poterunt aperiri. Et quandocunqꝫ aliquam perſonã extraneã ad eas ingredi vel alias per crates eis loqui contigerit: tegant faciē cum modeſtia. et inclinent, put religiõis ɔuenit honeſtati

¶ Quibus et qualiter liceat ingredi monaſterium. Rubrica. 18.

DE ingreſſu perſonarum in monaſteriū firmiter ac diſtricte precipimꝰ vt nulla vnqꝫ abbatiſſa vł eiꝰ ſorores aliquam perſonã religioſam ſeu ſecularem aut cuiuſlibet dignitatis in monaſterij clauſuram intrinſecam intrare permittant. Nec omnino alicui liceat niſi quibus conceſſum a ſede apoſtolica fuerit vel a cardinali cui fuerit ſororum ordo commiſſus. Excipiuntur autem a dicta ingrediendi lege medicus cauſa multum grauis infirmitatis et minutor cum neceſſitas exegerit. Qui nõ abſqꝫ duobus ſocijs de familia monaſterij introducantur: nec ab inuicem infra monaſterium ſeparentur: necnon et illi quos occaſione incendij vel ruine ſeu alterius periculi vel diſpendij ſeu pro tuendis a violentia quorumlibet monaſterio vel perſonis aut pro aliquo ope exercẽdo qđ cõmode extra monaſteriū fieri nõ põt neceſſitas exegerit introire. Qui omnes expedito ſuo miniſterio vel imminenti neceſſitati ſatiſfacto per ipſos: exeant ſine mora. Nulli autem perſone extranee intra monaſterij clauſuram liceat comedere vł dormire. Sed ſi quis de ſancte clare cardinalibus ad aliquod monaſterium hmõi religioſis aliqñ venerit ⁊ intra clauſtrū voluerit ingredi cum reuerentia quidē et deuotione ſuſcipiat: ſed rogetur vt cum paucis ſocijs debeat introire Liceat quoqꝫ gñali miniſtro ordinis fratꝝ minoꝝ qñ ibidē celebrare voluerit vel proponere ſororibus verbū dei cū quattuor vł quinqꝫ fratribus ipſius ordinis intra clauſuram ingredi monaſterij: ſi quando ei videbitur expedire. Alius autem prelatꝰ aliquando forte de licentia ſedis apoſtolice vel dicti cardinalis intrare licuerit. duobꝰ vel tribus tm̄ religioſis et honeſtis ſocijs ſit cõtentus. Q̄ʒ ſi forte pro benedictiõe vł conſecratione ſororum vel in alio mõ conceſſum fuerit epõ alicui miſſam interiꝰ celebrare aliquando: q̄ꝫ paucioribus et honeſtioribꝰ potuerit ſocijs ſit cõtẽtꝰ ⁊ miſtris: ⁊ hoc quoqꝫ ipſum alicui, rarius concedatur Nulla tamē oĩno loquatur cū aliqua pſona de ingreſſis: niſi mõ predicto ſiue infirma fuerit ſiue ſana. Illud ſane p̄cipue caueat: vt hi q̄bus aliqñ cõceſſū fuerit ſolummõ vel data licẽtia in monaſteriū ingredi: nõ aliter admittãtur niſi abbatiſſe ⁊ ſororibus viſū fuerit expedire cū ex hmõi ɔceſſionibꝰ vel licẽtijs abbatiſſa vel ſorores eos admittere nõ cogãtur: ⁊ vt ſint tales d̃ quorum verbis et moribus necnõ vita et hitu edificari valeãt intuẽtes et materia ſcãdali exinde nequeat gñari. Sup cõceſſiõe vero vel licẽtia ingreſſus hmõi ad oē ãbiguū remouendum apoſtolici apices vel cardinalis patentes littere oſtendantur.

¶ Qualr̃ ſeruiciales emittãt. Rubri. 19.

DE ſeruicialibus et ſororibus q̄ ſemp manere clauſe ſicut alie nõ tenentur diſtrictius volumus obſeruari: vt ſine licẽtia nulla clauſtrū egrediat. Et q̄ emittunt: honeſte ſint ⁊ cõuenietis etatis ac religioſi ⁊ maturi aſpectus. Et calciamẽtis honeſtꝫ tam ipſe q̄ꝫ ſorores ille quas aliqñ emitti contigerit pro caſibus ſupradictis calciate incedant. Ceteris vero intus manentibus liceat iſtud idē. Egredientibus vero aſſignet certus terminꝰ redeundi: nec alicui ipſarū cõcedat extra monaſteriū ſine licẽtia ſpãli comedere, bibere, vł dormire: nec ab inuicē ſeparari vel alicui in ſecreto ſeu capellani in monaſterij vel conuerſorū domicilium introire. Et ſi aliqua contrarium fecerit: grauiter puniatur. Et ſollicite ca-

deãt ne ad loca ſuſpecta diuertãt vel cum perſonis male fame familiaritatẽ habeãt nec in ſuo reditu ſecularia vel inutilia ſororibus referãt per que diſſolui valeant vel turbari. Et q̄ꝺdiu extra fuerint: taliter ſtudeãt ſe habere ꝙ de cõuerſatiõe honeſta ipſaꝝ edificari valeant intuentes.

¶ Qualiter capellanus ꝛ cõuerſi ſororꝝ viuere debeant. Rubrica. xx.

Capellanus ſiuoluerit ſe monaſterio obligare et aliqui qui monaſterij cõuerſi eſſe voluerint ꝛ abbatiſſe et cõuẽtui viſum fuerit eos recipere: anno ꝓbationis elapſo ꝓmittãt obediẽtiam abbatiſſe vouẽtes loci ſtabilitatẽ ꝛ perpetuo viuere ſine proprio ꝛ in caſtitate. Tunicas de religioſo ꝛ vili pãno tã precio q̄ colore iuxta eoꝝ ĩdigẽtiã habere valeãt ſine caputio. Quaꝝ manice breues ſint et ſtricte tãtũmodo circa manus. Longitudo aũt tunicaꝝ ſit talis ꝙ a cauilla pedũ diſtet ſpacio quatuor digitoꝝ. Capellanus tamẽ habere poterit lõgiorem. Pro cingulo vero corrigiã honeſtã habeat cũ cultello. Caparonẽ etiã cũ caputio ſuper tunicas portẽt: cuius lõgitudo genua aliquãtulũ trãſeat ꝛ latitudo vſq; ad caputiũ ꝓtẽdatur. Minoris tamẽ latitudinis caparonẽ ſi habere voluerit poterit capellanꝰ. Qui etiam cappa honeſta vti poterit vel mãtello poſt collum vel ante pectus hincinde cõnexo. Superiores aũt tunice et longũ caputiũ necnon capellani cappa ꝛ mãtellus nõ ſint de albo vel penitus nigro pãno. Ueſtiti etiam iaceãt ꝛ camiſijs lineis nõ vtãtur. Calciamẽta alta ꝛ ampla ꝛ anteſiſſa cum caligis habeant ꝛ femoralia portent. Capillos ſuos vſq; ad aures certis tꝑibus tõdeãt in rotũdum. Officium diuinum faciãt vt ſorores excepto ꝙ cõuerſi ad officiũ beate virginis ꝛ mortuorum minime teneantur. Ieiuniũ ſeruare debeant vt ſorores. Liceat tñ abbatiſſe ſup ieiunio regule cũ eis eſtus vel itineris aut laboris alterꝰ ſeu aliqua q̄uis rõnabili ꝛ honeſta cauſa miſericorditer diſpẽſare Informatiõi ꝺo ꝛ correctiõi viſitatoris capellanꝰ ꝛ ꝯuerſi ꝑ oĩa ſint ſubiecti. Cui i ĩjs q̄ ad viſitatiõis offm̃ ꝑtinẽt teneãtur firmiť obedire

¶ De procuratore monaſterij ꝛ eius officio. Rubrica. xxi.

Pro poſſeſſionibꝰ ꝛ redditibus monaſterij modo debito pertractãdis ꝓcurator vnus prudẽs pariter ꝛ fidelis in ſingulis monaſterijs vr̃i ordinis habeať: q̇ ꝑ abbatiſſã et ꝯuẽtũ ꝯſtitui ꝛ amoueri debeat ſicut videbiť expedire. Hic ꝺo taliter inſtitutus de oĩbus ſibi ꝯmiſſis receptis pariter ꝛ expenſis abbatiſſe ꝛ tribus ſororibus ad hoc ꝑ ꝯuẽtũ ſpecialiter aſſignatis ꝛ viſitatori cũ voluerit rõnẽ reddere teneatur. Et nihil oĩno de rebus monaſterij vẽdere/ꝯmutare/obligare vel alienare quoquõ valeat niſi de licẽtia abbatiſſe pariter ꝛ ꝯuẽtus. Et q̄cq̄d contra hoc attẽptatũ fuerit: irritũ decernimus et inane. Poſſit tñ de mobilibus parũ valẽtibꝰ aliqua pya ex cã licita de abbatiſſe licẽtia interdũ alijs elargiri. Poſſit etiã ꝑ viſitatorem cũ expedire videbitur amoueri.

¶ De abbatiſſa ꝛ eiꝰ officio Rubrica. xxij

Electio abbatiſſe libere pertineat ad cõuẽtum. Confirmatio vero fiat per cardinalẽ cui fuerit iſte ordo cõmiſſus vel auctoritate ipſius. Studeãt aũt ſorores talẽ eligere: que virtutibus polleat. et ſanctis moribus alijs preſit potius q̄ officio: et que communitatem ſeruet in omnibus vel in moribus: vt eius exemplo ꝓuocate ſorores ex amore magis ei obediant q̄ timore. Que ſingularibus amoribus careat: ne dum in parte plus diligit: in toto ſcandalum generet. Conſoletur afflictas: ſit refugiũ tribulatis: ne ſi apꝺ eam remedia defuerint ſanitatum: deſperationis morbus preualeat in infirmis. Que humiliter ꝛ charitatiue viſitet ꝛ corrigat ſorores ſuas: non precipiendo eis aliquid qꝺ ſit contra animam ſuam ꝛ veſtre profeſſionis formam. Non ſit preceps in precipiendo: ne ex indiſcretiõe precepti ponat peccati laqueum animabus. Cui poſtq̄ cõfirmationem receperit q̄ꝺdiu in officio permanſerit: ſorores vniuerſe necnon ꝛ familia exterior monaſterij pareãt et obediãt diligẽter Semel in hebdomada ad minus abbatiſſa ſorores ſuas pro ipſarum monitione ordinatione et reformatione teneatur ad capitulum conuocare. Ubi ſecundum expreſſionem publicarum et communium negligentiaꝝ atq; culpaꝝ pene miſericorditer imponantur. Conferat etiam cũ oĩbus ſororibus ſuis de ĩjs que occurrũt pro ſui monaſterij vtilitate ac honeſtate tractãda. Sepe enim dñs quod melius eſt iuniori reuelat. Nullũ oneroſum vel graue debitũ ꝯtrahat niſi per procuratorẽ de communi conſenſu

ſororum cū manifeſta neceſſitas hoc requi
rat. Reddat etiam de receptis ⁊ expenſis ſe
mel ad minus ſingulis tribus menſibus co
ram conuentu vel ſaltem quatuor ſororibus
ab eodem ad hoc ſpecialiter deputatis de-
bitam rationem. Officiales monaſterij in-
ſtituat de conſilio et aſſenſu conuentus vel
maioris partis ipſius. Sigillum vero con
uentus cuſtodiri faciat ⁊ ſeruari ſecundum
ordinationem conuentus: ⁊ omnem litterā
dirigendam ex parte eiuſdem cōuētus pri
us coram conuentu in capitulo lectam et
approbatam a maiori parte ſororꝫ ibidem
coram omnibus faciat ſigillari. Nulla etiā
ſoror aliquas litteras dirigat ſeu recipiat
niſi primo eas abbatiſſa legat vel ab alia
ad hec conſtituta legantur. Studeat inſuꝑ
abbatiſſa ſorores recōciliare ſi aliquas ad
inuicē ex aliqua cā vl' occaſiōe ꝯtigerit ꝯtur
bari. Soror ꝓo illa q̄ v̄bo vl' ſigno occaſionē
turbatiōis vl' ſcādali alteri dederit: ſtatim
anteq̄ offerat munus orationis ſue deo ve
niam petens a ſorore quam offendit coram
ea humiliter ſe proſternat rogans vt inter-
cedat pro ſe ad dominū: quatenus ſibi cul-
pam indulgeat quam cōmiſit. Illa vero me
mor verbi domini. Niſi dimiſeritis ex cor-
dibus veſtris. nec pater veſter celeſtis di-
mittet vobis: liberaliter iniuriam remittat
ſorori veniam poſtulanti. Monemus ſoro-
res omnes ⁊ hortamur domino ieſu chriſto:
vt caueant ab omni ſuperbia. vanagloria
inuidia/auaricia/cura ⁊ ſollicitudine hui9
ſeculi detractione ⁊ murmuratione diſſen-
tione ⁊ diuiſione ac omni vicio ꝑ quo poſſit
diſplicere in oculis veri ſponſi. Sed magis
ſollicite coram deo ſeruare exteriorem ⁊ in
teriorem in omnibus puritatem ac ſemper
inuicem habere mutue dilectionis vnita-
tem que eſt vinculū perfectionis vt i ea ra-
dicate et fundate poſſint agni dn̄i nr̄i ieſu
xp̄i nuptias cū prudētib9 virginib9 itroire

Q; nulla ex ſororib9 accedat ad Ro-
manā curiā ꝑſonaliter. Rubrica. 23.

AD hoc vt diſcur-
ſibus diſpendioſis materia
ſubtrahatur in virtute obedi
entie ſub pena excōmunicati
onis quam ipſo facto tranſ-
gredientes vel non parentes incurrant di
ſtricte precipim9: vt exceptis duntaxat ſer
uicialibus monaſteriorum illorum locorū
in quibus romana fuerit eccleſia conſtitu-
ta q̄ diu ibi reſidentiā fecerit: nulla abba-
tiſſa ſoror vel ſeruicialis pro vllis neceſſita
tis cauſa ad ſedē apl'icā ꝑſonaliter veniat
vel accedat niſi ſuꝑ hoc ꝑ apl'icos apices
vel dicti cardinalis patētes litteras alicui
ſpecialis licentia concedatur

De viſitatore ⁊ eius officio. Rubrica
vigeſima quarta.

MOnaſteria huius
religionis per viſitatores qui
auctoritatē formam ⁊ modū
a cardinali cui fuerit a ſede
apoſtolica veſter ordo cōmiſ
ſus recipient ſemel ad minus annis ſingu
lis viſitentur. Sane circa viſitatiōes hmōi
illud eſt ſollicite prouidendum: vt quicūq;
vel generalis vel etiam alicubi aliquando
ſpecialis conſtituendus fuerit viſitator ta-
lis debeat conſtitui de cuius religioſa vi-
ta et morib9 noticia plena et ſecuritas ha
beatur. Qui cum ad monaſteriū aliquod
veniens fuerit introgreſſus: ſic ſe per om-
nia exhibeat et oſtendat vt omnes de bo-
no ad melius prouocet et ad dei amorem
et intra ſe mutuam charitatem ſemper in
flammet pariter et accendat. Et quando
monaſterij clauſuram ad viſitandum in-
trauerit duos religioſos et ydoneos ſoci-
os ſecum ducat: qui videlicet ſocij ſimul me
neant: et dum fuerit intra clauſtrum ab in
uicē nullatenus ſeparentur. Viſitator au
tem regula prius lecta et expoſita ab ab-
batiſſa ſigillum recipiat. quod ipſa ſibi aſ-
ſignare et abſolutionem ac conceſſionem
ab abbatiſſe miniſterio petere abſolute ac
libere teneatur. Que ſi communem vi-
tam non poterit ducere vel noluerit per
eundem viſitatorem a ſuo regimine abſol-
uatur niſi ſua mora in officio monaſterio
diſpendioſa non eſſet: ſed neceſſaria vl' eui
denter vtilis appareret. Abſoluatur etiā
per eundem ſi alias non idonea vel iſuf-
ficiens ad monaſterij regimen videatur.
Et hoc fiat ſecundum formam et modum
quos a cardinali ſupradicto receperit viſi
tator. Qui tam de ipſius abbatiſſe q̄ ſoro-
rum ſtatu et obſeruantia ſue religiōis ab
omnib9 generaliter ⁊ ſpecialiter a ſingulis
inquirat ſtudioſus veritatem. Et vbi ali-
quid reformandū vel corrigendum inue-
nerit zelo charitatis ⁊ amore iuſticie cum
diſcretione corrigat et reformet tam in ca
pite q̄ in membris ſicut melius viderit ex
pedire. Exceſſus autē qui fuerit ſufficien
ter correctus a viſitatore nullatenus ite-
rum corrigatur: ꝗ ſi aliquid tale ſibi occur

rerit quod per ſe nequeat emēdare ad ſu-
periorem referat vt corrigatur ſicut expe-
dit eius conſilio ac precepto. Caueat autē
abbatiſſa ne a ſe vel ab aliis ſororibus ſta
tus ſui monaſterii viſitatori aliquatenus
abſcōdatur qꝛ malum eſſet indiciū ꝛ offen
ſa grauiter puniēda. Immo volumꝰ ꝛ mā-
damus vt ea q̄ ſcđm vite ſue formā ꝛ regu
larē obſeruantiā inſtituenda vel emendā
da fuerit publice ac priuatim ſicut melius
viderit faciendū viſitatori ſuggerāt ꝛ pro
ponāt cui teneāt in oībus q̄ ad officiū ſue
viſitationis ptinent firmiter obedire. Que
autem aliter fecerint a viſitatore tā abba-
tiſſa ꝙ alie debite ꝑut cōuenit puniantur
Oēs autē tā abbatiſſa ꝙ ſorores conſide-
rēt et caueant diligenter vt nichil aliud ꝙ
amor diuinꝰ ꝛ ſuaꝝ ſoroꝝ correctio ac mo
naſterii reformatio eas moueat ad loquē
dū Modū aūt loq̄ndi viſitator cuſtodiat ſu
pradictū vt vꝫ aut cū oībus aut cū pluribꝰ
ſimul loquatur vel ſecrete cum vna aliꝫ tū
ad minus duabus in aſpectu eius nō lon-
ge ſedentibꝰ. vt ꝑ oīa bone fame integritas
conſeruetur niſi ad locutorium cū vna vel
pluribus loqui voluerit de his que ad offi
ciū ſuū ptinere noſcantur. Ideꝫ etiam viſi-
tator tam capellanum ꝙ conuerſos ꝛ cete
ros de familia extrinſeca monaſterii viſi-
tet et in eis corrigat et reformet q̄ corre-
ctionis et reformationis officio nouerit in
digere. Penas tam amotionis perpetue
a monaſterio licētiādo ꝓfeſſos ad alia mo
naſteria vel ordines ſicut viderit expedire
ꝙ alias ꝑut culpe grauitas ꝛ qualitas ex
egerit īponēdo. Ut aūt nō grauētur mona
ſteria in expenſis ꝛ viſitator oēm notā cu-
iuſpiā ſuſpitionis euitet volumus omnino
ꝙ viſitator de viſitationis officio ꝙ citius
commode poterit ſe ſtudeat expedire: quā
to rarius abſqꝫ ſui officii diſpēdio poterit
monaſterii clauſuram intrinſecus ingreſſu
rus.

¶ De cardinali huius religionis. Ru-
brica. xxv.

¶ **Uerum ne obſeruan**
tie preſētis regule ſiue formule ſupraſcri
pte quam vniformiter vbiqꝫ ab omnibus
volumus ꝛ mandamus diligentius obſer
ſeruari pro defectu certi regiminis in po-
ſterum recedere vos contingat aut ſub di
uerſorum magiſterio viuendi modos in-
currere differentes dilecto fratri noſtro. I
ſancti Nicolai in carcere tulliano dyacono
cardinali gubernatori protectori et corre-
ctori ordinis fratrum minorum curam et
regimen veſtri ordinis necnon et perſona
rum in eis degentium ſcilicet capellanorū
et conuerſorum et familiarium plene duxi-
mus committenda. Statuentes vt ſub eiꝰ
et aliorum cardinalium qui fuerint pro tē
pore gubernationi: protectioni: atqꝫ corre
ctioni eorundem fratrum ordinis a ſede
apoſtolica deputati obedientia et cura et
regimine debeatis de cetero permanere.
quibus teneamini firmiter obedire. Et ip-
ſi animarum veſtrarū ſollicitudinem ge-
rentes et curam eiſdem monaſteriis et pſo
nis degentibus in eis capellanis conuer-
ſis et familie tam per ſe ꝙ per viros ydo-
neos quotiens expedire viderint viſitatio
nis officium impendere ſtudeant corrigē-
do et reformando ibidem tam in capite ꝙ
in membris que correctionis et reforma-
tionis officio nouerint indigere. Inſtitu-
ant nichilominus et deſtituant ordinent
ſtatuant et diſponant prout ſcđm deuꝫ vi-
derint expedire.

¶ Qꝙ regula non negligat a ſororibus.
Rubrica vltima.

¶ **Ut autem vos in hac**
regula ſiue formula tanqꝫ in ſpeculo poſ-
ſitis inſpicere ne per obliuionem aliquid
negligatis ſemel vobis in qualibet quin-
dena legatur. Et vbi vos inueneritis ea
que ſcripta ſunt facere agite: gratias deo
bonorum omnium largitori. Ubi autem ſi
bi quecunqꝫ vidēt aliquid deeſſe doleat de
preterito et caueat de futuro: orans vt ei
debitum dimittatur et in tētationem ne de
inceps inducatur. Nulli ergo omnino ho-
minum liceat hanc paginam noſtre conſti
tutionis conceſſiōis confirmationis et ab-
ſolutionis infringere: vel ei auſu temera-
rio contraire. Si quis autem hoc attenta-
re preſumpſerit indignationem omnipotē
tis dei et beatorum petri et pauli apoſto-
lorum eius ſe nouerit incurſurum. Datuꝫ
apud vrbem veterem quintodecimo kale
das Nouembris. Pontificatus noſtri An-
no tercio.

¶ Forma viuēdi quā tradidit reueren
diſſimus in xp̄o pater dñs dñs Matheus
cardinalis et protector ordinis circa curā
monialium ſancte Clare habendam ꝛ alia
plura.

Atheus miſera-
tiōe dīna ſctē marie ī porticu
dyaconus Cardinalis Vene
rabili ⁊ dilectis in chriſto fra
tribus generali ⁊ vniuerſis ꝓ
uincialibus miniſtris ordinis fratrum mi
norum ſalutem in domino. Inter cetera que
humeris noſtris incumbunt: multum nos
angit cura monaſteriorum ordinis ſancte
Clare: que regulam a Fe. re. dño Vrbano
papa. iiij. editam qua cardinalis qui ꝓ tem
pore fuerit gubernator veſtri ordinis mo-
naſterijs ipſis preficitur ſuſceperūt ⁊ quo-
rūlibet aliorum que ſunt noſtre cure com-
miſſa. Nec videmus nos ad id poſſe ſuffice
re: niſi onera noſtra circa curam eādem per
veſtra ⁊ fratrum veſtri ordinis miniſteria
releuentur. Sane huiuſmodi noſtra onera
tāto credimus poſſe ſaniori conſcientia ſup
portare: q̄nto ipſa monaſteria viſitari ⁊ refor
mari cōtigerit per nos ⁊ prudentium fratrū
dicti ordinis miniſterium et doctrinam. Ex
hoc enim ſperamus q̄ deo auctore poterūt
in debita honeſtate ſeruari ⁊ conſequi ſta-
tū gratum deo exemplarem mundo et ſibi
ſalutiferum ⁊ quietum. Et quoniam in deſi
derijs noſtris hoc agitur: vt prefata mona
ſteria pacifice viuant ⁊ ſalubriter gubernē
tur: ⁊ q̄ regularis obſeruantia tam in capi-
te q̄ꝫ membris vigeat in eiſdem. ideo viſita
tionis/inquiſitionis/correctionis/⁊ refor
mationis officium monaſteriorum dicti
ordinis vobis generali miniſtro quo ad ſin
gula dicta monaſteria vbilibet conſtituta
que dictam regulā a prefato domino Vrba
no editam ſuſceperunt: necnon ⁊ monaſte-
riorū tam ſancte Clare de aſſiſio q̄ꝫ omnium
aliorum que ſunt noſtre gubernationi cō-
miſſa vel in poſterum committentur: ac v-
nicuiq̄ veſtrum prouincialiū miniſtrorum
quo ad ea que de predictis monaſterijs tā
tummodo q̄ fuerint infra limites ꝓuincia-
rum commiſſarū veſtro regimini vel ꝯmit-
tendarum in poſterum: pñtiū tenore duxi-
mus cōmittendū attente rogantes vt deū
habētes pre oculis que vobis committim⁹
exequamini diligēter. ¶ Vt igitur leui⁹ fer
re poſſitis onera commiſſionis prefate: vo
lumus atq̄ concedimus vt non ſolum vos
generalis miniſter vbilibet ſed et quilibet
veſtrum prouincialium miniſtrorum vnū
vel plures fratres idoneos in ſuis prouin
cijs ad tale officium exequendum inſtitue
re et deſtituere valeatis de conſilio fratrū
ſue prouincie diſcretorum: qui quādo ⁊ vbi
expediens fuerit dictis monaſterijs bene-
ficium viſitationis/inquiſitionis/correctio
nis/ et reformationis impendant: ipſoſq̄
viſitatores poſſitis multiplicare et minue
re ſecundum q̄ multitudini ⁊ diſtancie mo
naſteriorum et longitudini et latitudini ꝓ-
uinciarum videritis expedire.

¶ Ingreſſus autem veſter et viſitatoris cu
iuſlibet intra eorum clauſuram intrinſecā
cū duobus vel tribus ſocijs ordinis veſtri
fiat ad dictum officium ſeu beneficium im
pendendum. Sic autem viſitatoribus vt p̄-
mittitur inſtituendis a vobis viſitationis
infra certos limites et viſitandi/inquiren-
di/corrigendi/et reformandi certa mona-
ſteria officium committatur q̄ in eodē mo
naſterio viſitancium ſeu viſitatorum plu-
rium ſuper eiſdem viſitatio/inquiſitio/cor
rectio et reformatio non concurrāt: ſꝫ vnuſ
quiſq̄ viſitatorum in decretis ſibi mona-
ſterijs et infra certos limites conſtitutis.
viſitationis/inquiſitionis/correctionis et
reformationis officium exequatur. Excita
mus quoq̄ prudentiam veſtram vt proui
de indagetis qualiter commiſſa ⁊ commit
tenda viſitationis/inquiſitionis/correctio
nis/⁊ reformationis officia viſitatores hu
iuſmodi excercebunt: ⁊ informetis/corriga
tis ⁊ amoueatis eoſdem prout fuerit opor
tunum. ¶ Omnibus autem tam abbatiſ-
ſis q̄ꝫ ſororibus et ſeruitialibus necnō ca
pellanis conuerſis ⁊ ceteris de familia p̄-
dictorum monaſteriorum preſentiū teno
re mandamus: quatenus vobis et alijs q̄
ad viſitationis/inquiſitionis/ correctio-
et reformationis officium ſunt aſſumpti
vel in poſterum aſſumentur in omnibus q̄
ad idem officium pertinent obediant ⁊ in-
tendant. ¶ Facietis etiam ipſis de diui-
nis officijs per fratres veſtri ordinis vel
alios prout expedire videbitur prouideri
prouiſuri monaſterijs ſupradictis de fra-
tribus moraturis in eis quotiens expedi
re videritis pro ipſorum commodo et ab-
batiſſarum ſalute necnon ſororum familie
et perſonarum degentium in eiſdē. Nichi
lominus eis in oportunitatibus illis q̄ ip-
ſis taliter imminent vel in antea imine-
bunt p vos fratres atq̄ amicos veſtri or-
dinis cōſilijs/ſubſidijs ⁊ fauorib⁹ ꝓut vr̄a
et ordinis veſtri patietur honeſtas ſtudea
tis aſſiſtere et adeſſe. ¶ Ad hec prudentiā
veſtram excitamus attente vt vos ⁊ viſita
tores qui erunt ꝓ tēpore diligentius tenda
tis q̄ ī monaſterijs mēdicātib⁹ in q̄b⁹ con
uentus ſeu ſorores cum familijs et in mo-

naſterijs degentibus non poſſint de ipſoruꝫ monaſteriorum facultatibus ſuſtentari: non fiat monialium ſeu ſororum multiplicatio onerosa. Poſſet enim periculuꝫ fore multas perſonas mendicantes claudere ſub clauſura non habentes vnde poſſint de monaſterioꝝ facultatibꝰ ſꝫ mēdicitate ſaltē aliqualiter ſuſtētari. Ex hoc ei nōnūqꝫ datur occaſio recipiēdi ſorores ꝑ ſimoniacā prauitatē ꝓpter paupꝑtatē: ꝑſone nobiles paupes licet ſctē ꝯuerſatiōis ⁊ vite gratis recipi i monaſterijs recuſātur: qꝛ nō hñt pecuniā ſiue bona q̄ ad monaſteriū ſecum portēt. Hec experiētie doctrina nos docet/ hec in lucē veniūt cū a nobis petitur vt cuꝫ receptis ⁊ recipiētibꝰ ſimoniace diſpēſemꝰ.

¶ Ceterū ea q̄ ſcḋm ꝑmiſſa ꝑ vos miſtros fieri volumus: vobis pñtiū tenore ꝯmittimus exequenda. Illa ꝟo q̄ per viſitatores ꝑdictos necnō ⁊ fr̄es vr̄i ordis fieri volumꝰ ſeu ꝯcedimꝰ vt ꝑñtibꝰ exꝑmūtur: eiſdē viſitatoribꝰ et fr̄ibus aſſūptis et aſſumēdis a vobis eodē tenore duximꝰ ꝯmittēda. ¶ Ut aūt liberum vobis ſit piā dare operā his q̄ dictorū monaſterioꝝ prefataꝝ abbatiſſaꝝ ⁊ ſoroꝝ ꝯſolationē ⁊ ꝓfectum reſpicere dinoſcuntur: et ne capitulum vr̄e regule vł declaratiōis cuiuſlibet ſubſecute quo ab ingreſſu monaſteriorum monacharum fratres arctantur his que preſentibꝰ continentur poſſit obſiſtere: auctoritate apoſtolica qua fungimur in hac parte tenore preſentium licentiam cōcedimꝰ ſpecialē vt ꝓ ꝑmiſſis ⁊ ꝓ exhibendis eccleſiaſticis ſacramentis celebrandis diuinis ꝑdicationibus faciendis impēdēdis conſilijs et proprijs et rationabilibus cauſis cōgruis vel honeſtis necnō ⁊ alijs que ipſis abbatiſſis et ſororibus/capellanis/conuerſis et familiaribus extiterint opportūa quotienſcūqꝫ ſcḋm deum expedire videbitur: vos generalis miniſter ad ſingula monaſteria dicti ordinis necnon et alia nobis commiſſa vel committenda et vt quilibet veſtrum prouincialium miniſtrorum ad dicta monaſteria et ad alia nobis commiſſa vel committenda que fuerint infra prouincias veſtre adminiſtrationis commiſſa poſſitis accedere cum vno vel pluribus fratribꝰ veſtri ordinis quos ducetis vobiſcū: etiam ſi expedire videritis intrinſecam clauſuram cum duobus vel tribus fratribus introire et fratres veſtri ordinis accedere poſſint ad ea loca ad que alijs licet accedere: quādo a vobis generali quo ad omnia monaſteria ſupradicta vel ipoꝝ aliqua vł aliqḋ: vel quando a ſingulis vobis miniſtris ad dicta monaſteria et infra prouinciā vniuſcuiuſqꝫ veſtrum adminiſtrationi commiſſa ipſorum aliqua vel aliquod fuerint deſtinati: vel quando per illum ſeu illos fuerit miſſi quibus mittendi vel deſtinādi ſpecialiter conceſſeritis poteſtatem. ¶ Necnon viſitatoribus monaſteriorum ipſorum inſtitutis et inſtituendis in poſterum ſimilē accedendi ad monaſteria ſue viſitationi cōmiſſa cum vno ſocio ꝓ ꝑmiſſis ⁊ alias vbi neceſſitas vel vtilitas hoc expoſceret licentiam ſpecialiter elargimur. Et etiam accedendi ad monaſteria ipſa et intrandi intrīſecam clauſuram cum duobus ſocijs vel tribus viſitationis/inquiſitionis/correctionis vel reformationis cauſa aut alia neceſſitate vel vtilitate vrgente. ¶ Concedimus inſuper vobis generali miniſtro vt ad ſingula monaſteria que fuerit ordinis ſancti damiani eo tempore quo dominus Urbanus edidit regulaꝫ ſupradictam nec ipſam regulam poſtmodum ſuſceperunt: et vobis miniſtris ꝓuincialibꝰ ad ſingula monaſteria talia infra veſtras prouincias conſtituta cum vno vel pluribus fratribus poſſitis accedere ad hortandum/monendū et inducendum abbatiſſas/ſorores et perſonas monaſteriorum ipſorum vt recipiant regulam a prefato domino Urbano editam: et ad hoc poſſitis fratres ordinis veſtri mittere: et fratribus ipſis vt miſſis taliter ad ea poſſint accedere licentiam ſpecialem. ¶ Forma autem viſitationis quam a vobis et viſitatoribus inſtitutis vel inſtituendis a vobis volumus obſeruari hec eſt. Quilibet veſtrum viſitare volens et quilibet viſitator inſtitutus et inſtituendus in monaſterijs ſue viſitationi commiſſis circa abbatiſſas/ſorores et ſeruitiales/capellanos et conuerſos ceteramqꝫ monaſteriorum familiam ſaltem ſemel in anno officium viſitationis exerceat exceſſus corrigat publicos ⁊ priuatos: ſed de correctis ſe nullatenꝰ intromittat: niſi forſitan fuerint illegittime vel inſufficienter aut indiſcrete correcti. Alias noſtre intentionis exiſtit ꝙ eodē anno viſitationes/inquiſitiones/correctiones ⁊ reformationes q̄ ꝑ miniſtros fiēt cū viſitatiōibꝰ/inqſitionibus/correctionibus ⁊ reformationibus viſitatorum ſuꝑ eiſdē articulis nō ꝯcurrāt. Nullaꝫ abſoluat abbatiſſam a monaſterij regimine niſi de conſenſu et volūtate totiꝰ ſui conuentus vel maioris partis eiuſdem. Cum conſenſu tñ totius conuētus vł maio-

ris partis ipſius abbatiſſam abſoluere poterit: cum ſecūdum deum viderit expedire. ¶ Electiones autē abbatiſſarum quas celebrari cōtigerit in monaſterijs conſtitutis in vltramōtanis partibus ſeu extra italiā vel in ſclauonie ſeu romanie ꝓuincijs quouſq̧ aliud duxerimus ordinādum. inquiſita de electionum forma / eligētium ſtudijs et electaꝝ meritis diligentius veritate: de aliquoꝝ diſcretoꝝ fratrum cōſilio cōuocato cōfirmet ſi eas inuenerit canonice et de perſonis ydoneis celebratas: faciens ipſis electis a ſuis ſubditis obediētiam ⁊ reuerētiam debitam exhiberi. Alioquin eis rite caſſatis faciat monaſterijs de perſonis idoneis in abbatiſſas aſſumēdis per electiōes canonicas prouideri: ad cōfirmationes vel infirmationes electionum ipſaꝝ. ⁊c. prout dictum eſt ſuperius proceſſurus. Super infirmatione vero ⁊ cōfirmatione electoꝝ que fient in monaſterijs intra italiam ꝯſtitutis extra prouinciam ſclauonie ad nos habeatur recurſus. ¶ Sorores vel ſeruitiales nūſq̄ de monaſterio ad monaſterium transferāt niſi cauſa regiminis vel abbatiſſarum abſq̧ noſtra licētia ſpūali: vel niſi qñ electa vel electe de vno monaſterio ad aliud trāſferūtur cauſa regiminis cum ſocia vel ſine ſocia ⁊ poſtea fuerit abſoluta vel fuerint abſolute: quia tūc tam abſolutis q̄ ſociabusq̄ ſecum iuerūt vel ibūt poteſt quilibet veſtrū dare licētiam ad primum monaſterium redeūdi: vtriuſq̧ monaſterij abbatiſſaꝝ ⁊ cōuētuū vel maioris ꝑtis ad hoc accedēte cōſenſu. Et hmōi reditus fiat cum ſocietate decenti que congruat ordinis honeſtati.

¶ Inſuper viſitātes ⁊ viſitatores inquirāt diligēter de iuribus monaſterioꝝ ſiue bonis atq̧ ꝓuētibus redditib⁹ ⁊ iudicijs legatis monaſterijs ſiue fctis ⁊ de his qualiter diſpēſētur ⁊ quomodo gubernētur: ⁊ ſpecialiter ꝙ nulla ꝓfeſſa ꝓprietaria inueniatur in monaſterijs ante dictis. Super quibus debita rō exigatur atq̧ reddat ſaltem ſemel in anno: ⁊ puniātur abbatiſſe ⁊ alie q̄ inuēte fuerint ꝓprietarie vel culpabiles ſeu remiſſe vel negligētes. Eaſdē abbatiſſas et ſorores ſepius admoneāt: vt receptiōes ſymoniacas oīno nō faciāt. ⁊ ꝙ in receptionibus nihil interueniat qđ receptiones ipſas inficiat vel infirmet. ¶ Specialiter autem vnuſquiſq̧ viſitās miniſter ſeu viſitator inſtitutus vel inſtituēdus in poſterum diligēter attēdat ⁊ faciat ꝙ bene prouideatur abbatiſſis ſororibus cōuerſis ⁊ familie monaſterioꝝ ⁊ tā de diuinis officijs q̄ de eccl'iaſticis ſacramētis ⁊ alijs que ad ſalutē ꝑtinent aīaꝝ ⁊ de ſtatu ⁊ ꝯditionib⁹ cuiuſlibet monaſterij ꝑquirāt attētius. ⁊ circa ſtatum vniuſcuiuſq̧ ꝓut magis honeſtati ⁊ vtilitati expedire viderit iuxta qualitatē ꝑſonaꝝ locoꝝ ⁊ etiā regionū ordinēt diſponāt ⁊ vt regularis obſeruātia tā i clauſura q̄ honeſtatibus alijs vigeat in eiſdē oīſq̧ materia nocibilis relegetur ab ipſis. Inquirat etiā ſpecialiter qualiter in ſingulis monaſterijs ſingula obſeruētur ac corrigat ⁊ reformet tā in capite q̄ in mēbris que correctiōe ⁊ reformatione nouerit indigere. Opponentes ſe ⁊ nō obtēperātes circa premiſſa auctoritate nr̄a q̄ vobis ġnali ⁊ ſingulis miniſtris viſitātibus necnō viſitatoribus pn̄tibus et futuris ꝯmittim⁹ ꝑ cēſurā eccl'iaſticā compeſcēdo. ¶ Volumus etiā vt preter cōmunē viſitationē quā ſaltē ſemel in anno dz facere quilibet viſitās vel viſitator ꝓut ſuperi⁹ ordinatur pro quouis articulo emergente in aliquo manaſterio viſitationis inquiſitionis. correctionis ⁊ reformationis officiū particulariter vel generaliter aliquando viderit oportunum iuxta premiſſam formam illud adeo ſolerter impendat vt quietem diligentes ⁊ pacem eiſdem perfrui valeant: ⁊ inſolentes prout conuenit compeſcantur.

Sane quia in his que per miniſtros vel viſitatores non poſſent vtiliter exerceri diuina propiciante clementia adeſſe proponimus et conſilium ⁊ auxilium fauorabiliter impartiri volum⁹ ⁊ quicunq̧ articulus ſeu caſus emerſerit in quo noſtrum videatur expectandum conſilium ad nos recurri poſſit. vt emergentibus caſibus per nos poſſit remedium debitum adhiberi. Ceterum noſtri fore beneplaciti cognoſcatis: vt trāſcriptū pn̄tis ꝯmiſſionis in ſingulis monaſterijs habeatur vt abbatiſſis ⁊ ſororib⁹ alijs liqueat qñ ⁊ ꝓ qbus ab eis vnuſquiſq̧ miniſter vel viſitator fuerit requirēdus ⁊ vt de his que facimus ⁊ cōcedimus ꝑ pn̄tes non debeant dubitare. Nec volumus vos latere ꝙ nos illoꝝ monaſterioꝝ gubernationē et curā gerimus que prefati dn̄i vrbani regulā ſuſceperūt necnō ⁊ monaſterioꝝ ſctē Clare de aſſiſio ⁊ alioꝝ q̄ ex ſua regula vel ex priuilegio ſubſūt vel ſubeſſe dn̄t cardinali qui eſt ⁊ erit ꝓ tp̄e vr̄i ordinis gubernator. Demū veſtrā prudētiā excitamus ⁊ hortamur in domino: nichilominus obſecramus per aſperſionem ſanguinis domini noſtri ieſu chriſti: vt premiſſa omnia ſic prudenter et ſollicite exerceantur et fiant a vobis ꝙ fructus deo acceptus et monaſterijs

vtilis et conſolatorius inde ꝓueniat et tã noſtra ↄſcientia ꝙ̃ vroꝝ miniſtroꝝ ⁊ viſitatorũ ↄſcientie in tuto ↄſiſtãt ⁊ nos ⁊ vos eterne retributionis premiũ conſeq̃ valeamus: noſq; vna cũ ꝑdictis abbatiſſis ⁊ ſororibus vobis et veſtro ordini amplius ĩ dño aſtringamur. Datũ rome apud ſanctũ petrũ. vi. id⁹ aplis. Anno dñi. M.ccxvij. Põtificat⁹ dñi Bonifacij. viij. anno tertio.

¶ Alia lr̃a eiuſdẽ de eadẽ materia.

MAtheus miſeratione diuina ſancte marie in porticu diaconus cardinalis Venerabili ⁊ religioſis viris dilectis in xp̃o fratribus generali et vniuerſis ꝓuincialibus miniſtris ordinis fratrũ minoꝝ ac viſitatoribus inſtitutis Salutem in dño Ignorãtia ſex⁹ feminei in monaſterijs ordinis ſcẽ Clare receptiones perſonarum quandoq; fiunt minus canonice: quod ex eo colligimus: ꝙ nõ nunq̃ pro recipientibus ac receptis per ſymoniacam prauitatem diſpenſatio poſtulatur. Huic igitur morbo tam peſtifero et infectiuo medecinam cupientes apponere et animarum prouideri ſaluti diſcretioni veſtre preſentium tenore duximus concedendum: vt quilibet veſtrum abbatiſſas ⁊ ſorores monaſteriorum ſibi commiſſorum ex parte noſtra moneat ⁊ inducat ſub amotionis abbatiſſarum a regimine et ſororum tranſlationis ad alia monaſteria penis: vt ab huiuſmodi receptionibus ſymoniacis de cetero prorſus abſtineant: et oſtendatis eis ꝙ̃ ſit graue peccatum et periculoſum ſymoniacis receptionibus preſtare conſenſum. Verum quantum ad receptiones ſororum ſeruitialium et conuerſorum monaſteriorum ipſorum tam cuꝫ abbatiſſis ⁊ ſororibus recipientibusq; cum ſororibus et ſeruitialibus et conuerſis receptis per huiuſmodi vicium poteſtatem vnicuiq; veſtrum concedimus diſpenſandi cum illis tantum que cure ſue fuerint deputate ita ꝙ ſorores ⁊ perſone recepte poſſint in ipſis monaſterijs remanere. Primitus tamen abſoluat tam perſonas receptas ꝙ̃ recipientes que indigebunt ab excommunicationis ſententia ſi forſitan incurrerunt pro eo ꝙ in caſibus non ↄceſſis vel per modum non licitum perſone extrinſece infra clauſuram monaſteriorum huiuſmodi ſunt admiſſe contra ordinationeꝫ vel inhibitionem ſeu preceptum fe. re. Gregorij pape. ix. Concedimus etiam poteſtatem abſoluendi modo premiſſo abbatiſſas ſorores et ſeruitiales monaſteriorum ordinis dicte ſancte que alias admiſerunt perſonas extrinſecas per modum non licitum vel in caſibus non conceſſis. Sed et perſonis que illicite intrauerunt quilibet veſtrum poſſit iuxta formam eccleſie beneficium abſolutionis impendere: niſi forſitan interueniſſet ſic enormis exceſſus ꝙ ſuper eo videatur ſibi noſtrum conſilium requirendum. Et quia auctoritas ſic vobis commiſſa ſuper premiſſis et quolibet premiſſorum tantum ad preterita ſe extẽdit: nos dubijs conſcientiaruꝫ que poſſent oriri occurrere volẽtes declaramus ⁊ volumus: ꝙ nullus veſtrum aſpiciat ad datam inferius annotatam ſed ad diem quo ſibi preſentes fuerint aſſignate. ¶ Similiter duximus concedẽdum: ꝙ abbatiſſas ſorores ſeruitiales et familias monaſterioruꝫ ordinis memorati vnuſquiſq; veſtrum abſoluere poſſit pro violenta iniectiõe manuum in ſeipſas tam de preterita ꝙ̃ de futuris: niſi circa hoc per effuſionem ſanguinis interueniſſet enormis exceſſus. Hoc idem confeſſores poſſint: preſertim quando miniſtri vel viſitatoris preſentia infra duos dies naturales haberi non poſſet: et prouiſo ꝙ ſingulas ſupradictas perſonas que offenderint in predictis et quomodolibet predictorum taliter puniat culparuꝫ quantitate et perſonarum qualitate penſatis: ꝙ de cetero ſe non credant ĩpune tantum facinus comiſiſſe. ¶ Preterea cum ſint multa monaſteria que familiares non habent extrinſecos qui aſſocient medicos minutores et perſonas alias que in caſibus conceſſis a regula dicte ſancte Clare habent clauſuras monaſteriorum ipſoruꝫ intrinſecus introire: prouidemus propter excommunicationis periculum et concedimus: ꝙ vnuſquiſq; veſtrum et confeſſorum cuꝫ ſocio ſibi deputato vel ipſo impedito cum alio ydoneo eiuſdẽ ordinis poſſint familiarium vices gerere ĩ hac parte. Hoc idem dicimus de monaſterijs que familiares habent quando non inuenirentur in tali neceſſitate parati. ¶ Item concedimus ꝙ ꝓ eiſdẽ caſibus pro quibus cõfeſſores monaſterioꝝ ipſoꝝ ſolent ſeu pñt clauſuras intrinſecas introire: pro eiſdem ingredi quilibet veſtrum poſſit quando ⁊ quotiens fuerit opportunum. Liceat inſuper vnicuiq; veſtruꝫ ingredi clauſuras eaſdem pro illis caſibus ſiue exceſſibus corrigendis qui preter communem viſitationẽ

emergerẽt nec poſſent congruenter expedi
ri ad cratem. Demum prudentiam veſtrã
hortamur ⁊ monemus attẽte: vt abbatiſſas
et ſorores inducatis pro poſſe ꝙ in eiſdem
monaſteriis ⁊ conſanguinearum multipli-
cationẽ vitare procurent: preſertim cum ad
magnam monaſteriorum pacem proueni-
re noſcatur. Ceterum cum ſorores ſibi mi-
nui faciant ⁊ mederi in locis ſecretis inter-
dum concedimus ꝙ huiuſmodi minutrices
⁊ medice poſſint ſole intrare clauſuras pre
dictas: ⁊ abbatiſſis ⁊ conuentibus admit-
tendi eaſdem concedimus poteſtatem.
¶ Volumus tamen ⁊ mandamus ſingulis
abbatiſſis ꝙ duas vł tres ſorores maturas
aſſignent que minutrices ipſas obſeruent
et medicas ne infra clauſuram alicui de ſo
roribus loquãtur ad partem. ¶ Liceat ab
batiſſis et conuentibus ordinis ſepe dicti
abbatiſſas ⁊ ſocias ac ſorores que transfe
runtur, necnon ⁊ ſeruitiales que mittuntur
ab abbatiſſis ſuis pro negociis quibuſcũ-
ꝙ intra clauſuras intrinſecas admittere:
ipſiſqꝫ etiam ſic tranſlatis et miſſis ingre-
di liceat et comedere ibidem ac etiam per-
noctare pro maiori perſonarum ⁊ ordinis
honeſtate. prouiſo ꝙ huiuſmodi tranſeun-
tes in monaſteriis ipſis ſub pretextu itine
ris notabilem moram non cõtrahant frau-
dulenter monaſteriis ipſis dampnoſam
vel grauem non obſtantibus ſupradictis
omnibus regularũ capitulis ordinis vtri-
uſqꝫ. Datum rome apud ſanctum Petrum.
v. nonas Maii. Anno domini. M.ccxcvii.
Pontificatus domini Bonifacii pape. viii.
anno tertio.

¶ Ex modernis ſtatu

tis et declarationib⁹ gñalib⁹ triũ ordĩ btĩ F.
auctte aplica et capli gñaliſſimi ꝑ reforma
tiõe ⁊ regimĩe ordinũ hmõi edit ⁊ ꝑ reue-
rẽdiſſimũ pr̃em gñalẽ miniſtrũ ⁊ reuerẽdiſ-
ſimũ dñm cardinalẽ ordĩs ꝓtectorẽ etiam
auctte aplica et officiorũ ſuorũ ⁊ ſub ſigillis
eorum reſpectiue approbatis confirmatis
et roboratis die prima menſis Ianuarii.
Anno dñi. M.cccc.ix. et ibidẽ cõgruentius
tranſpoſitis: ex vndecimo capitulo.

¶ Sequitur de his que

magis ſpecialiter tangũt ſorores et mona
ſteria poſſidẽtia ſancte Clare et earũ regi-
men et reformationem.

Et prio de clauſura a monialib⁹ ipſis
diligẽt ſeruãda. prĩa ꝑticła

Ceterũ quoad ſorores ſctẽ clare poſſi
dẽtes ſiue red
dit⁹ annuos ⁊
poſſeſſiões hñ
tes. Imp̃mis
ſtatuim⁹ et or-
dinam⁹ ꝙ dili
gẽter attẽdãt
miſtri eorũqꝫ
vicarii ꝙ tres
moniales ſibi cõmiſſe debitã clauſurã ſer-
uẽt tãtũm ꝗ ſecularium acceſſ⁹ ꝯpeſcẽdo: cũ
etiã ſm iura cõia: oẽs ſic itrãtes ſint excõi-
cati ipo facto: neqꝫ pñt abſolui niſi a ſũmo
põtifice. Nec gñalis miſter nec ꝓuincialis
ſm ꝯſtitutiões Eugenii. 4. et Pii. 2. talẽ in-
trãdi facultatẽ facere pñt: niſi a ſũmo pon
tifice aliud haberẽt: ꝗuis gñalis ſoleat ex
conſuetudine habere a papa ſaltẽ viue vo
cis oraculo. Similiter nulli rł̃ari vel ſecu-
lari aut layce pſone cuiuſcũqꝫ preeminẽtie
conditionis ſtatus aut dignitatis extiterit
ingreſſus pateat ad eaſdem/ ſine aplice ſe
dis licentia ſpãli: exceptis ſolũmõ pſonis
illis: qbus in certis caſibus ꝑ cõſtitutiões
et regulas earũ noſcit̃ eſſe permiſſuꝫ. Inſu
per etiam diſtricte precipimus miniſtris
ac viſitatoribus abbatiſſis et quibuſcunqꝫ
aliis ad quos vel ad quas pertinuerit vt
clauſuram hmõi diligenter teneri faciant
et ſeruari: Ita ꝙ nulli earum tacite vel ex-
preſſe conceſſa ſit vel concedi valeat (qua-
cunqꝫ ratione vel cauſa) clauſuram huiuſ-
modi deinceps egrediẽdi facultas: niſi for-
te cã plantandi/ vel edificãdi/ aut manute
nendi monaſteria et eãdẽ religionẽ: vel cã
correctionis/ vel reformatiõis earũ/ aut ali
quorũ monaſteriorũ ipi⁹ ordĩs ſancte clare
vel etiã cauſa vite artioris/ vel pfectioris
ad locũ aliquẽ etiã ordĩs ſctẽ clare vite ſtri
ctioris vł pefectioris trãſire voluerit: vł ni
ſi tñ ⁊ tali morbo earũ aliquã euidẽter la-
borare cõſtaret: ꝙ nõ poſſet cũ aliis abſqꝫ
piculo vel ſcãdalo cõmorari: ſeu cã alicui⁹
grauis diſpendii deuitãdi vt regula dicit.
¶ Statuitur deniqꝫ et ordinat̃ iuxta bene-
dicti. xii. ſtatuta ꝙ ſi abbatiſſa ꝓpria au-
ctoritate egreſſa fuerit vł egrediẽdi lĩiaꝫ
ꝯceſſerit. ab ipo regimine diſcretarũ conſi-
lio ꝑ miniſtrũ remoueat̃. Et ſic exeũtes in-
debite ſint excõicate ipſo facto et inhabi-
les ad officia: ⁊ grauiter etiam puniantur
penis illis que pro grauioribus culpis in

ipſo ordine infligi conſueuerunt.

¶ De oſtio monaſterij et clauibus eius ſecunda particula.

¶ Item i monaſterijs nõ ſit niſi vn⁹ introitus inferius ⁊ oſtiuꝫ ſiue portam habens cum tribus clauibus interius: quarum vna abbatiſſe: alia ianitorie et alia diſcretis monaſterij in cuſtodiam tribuatur. Et non niſi in preſẽtia abbatiſſe vel eius vicarie et duarum ſororũ diſcretarum cum portaria aperiatur i cauſis conceſſis. Et iuxta conſtitutiones Guillermi de caſali quondam generalis miniſtri abintra ante dictã portã principalẽ ſit vna alia porta minus principalis clauſa et obſerata et taliter diſpoſita ꝙ ſorores nullomodo poſſint ire vel pertingere vſq; ad portam principalem. Nec forenſes ꝓpter obſtaculum dicte porte ſecunde per rimas porte principalis (ſi que ſit vel eſſẽt) poſſint reſpicere intra conuentum: nec ſorores audire. Et hui⁹ ſcđe porte portaria clauẽ reſeruet: nec aperiat niſi quãdo et coram quibus prima porta aperitur. Ipſis etiam diſtrictius prohibem⁹ ne intra monaſterij clauſuram ſine miniſtri expreſſa licentia recipiãt q̃cunq; bona ſeculariuꝫ pſonaꝝ capſas ⁊ alia i depoſitũ ſiue cuſtodiã.

¶ De ſeruitialibus ſoroꝝ. iij. ꝑticula.

¶ Quãuis autẽ ex regulis earuꝫ cõcedat ſeruitialib⁹ facultas exeundi foras ſub certis modo ⁊ forma et in tertia regula dictarum monialiũ ſãcte clare ſequens clauſula ſit inſerta videlicet Poſſint aũt i ſingulis monaſterijs recipi alique licet pauce non ſubſeruitialium ſeu ſororũ ad hmõi ꝓfeſſionis obſeruantiam aſtringende preterq̃ articulum de clauſura nos tamen honeſtati ⁊ fame (vt inquit papa Benedictus. xij) taꝫ ipſarum monialium ſancte clare q̃ minoriſſarum et ſancti damiani predictaꝝ in hac pte ꝓuidere volentes: ordinatione p̃ſenti perpetuo valitura diſtricte precipimus: ꝙ hmõi ſeruitiales ſiue ſorores ad obſeruantiaꝫ profeſſionis aſtricte et que de cetero aſtringentur quẽadmodũ et cetere moniales debeãt ſub ꝑpetua clauſura manere. Poſſint tñ ſingula monaſteria monialium oĩm predictoruꝫ et aliarũ mẽdicantiũ etiã ordinis ipſius ſancte clare habere aliquas paucas mulieres tercij ordinis vel etiaꝫ ſine ipſo tertio ordine moribus et etate maturas prouidas et honeſtas in ſeculari vel alio conſueto conuerſarum habitu incedentes: que dictaꝫ clauſuram ingredi nul-

latenus ꝑmittant niſi ꝓut eiſdem per regularia inſtituta vel priuilegia ſoroꝝ eis cõcedit ſꝫ negotia monaſterioꝝ ac neceſſitates monialiũ ꝓut eis cõmiſſũ fuerit exterius ꝑagãt ⁊ ꝓcurẽt. Et iſte tales domiciliũ ſuũ habeãt a monaſterio ſororum et ab alio loco ſeu clauſura loci vbi ꝯfeſſor ⁊ fres eis obſequentes morantur ꝯgrue ſeparatꝫ.

¶ De telis ⁊ clauſuris locutorioꝝ. 4. ꝑti.

¶ Teneãtur tele nigre ſuꝑ locutoria et ſupra oẽs eoꝝ crates: et ſuꝑ illas telas abintra oſtia lignea extra tꝑs officij et miſſaꝝ ⁊ p̃dicationis ac viſitatiõis ⁊ cõceſſe locutiõis ſemꝑ clauſa ⁊ obſerata habeant. Nec [illegible]ĩs ad maiores crates vł crates ꝯfeſſionuꝫ in ecclia ſuꝑ choꝝ eaꝝ exñtes aliq̃ ꝑſone ſeculares vł religioſe ad loq̃ndũ ibidẽ vł eas vidẽdũ admittãt ſine ꝯſenſu ⁊ p̃ñtia abbatiſſe ⁊ aliquaꝝ p̃ñtia ſoroꝝ diſcretaruꝫ. Et exterior adit⁹ ad crates illas ſemꝑ ſit clauſus et obſerat⁹ ab extra ⁊ ſĩliter abintra cõgrue obſeratus niſi in caſib⁹ ſuꝑi⁹ expreſſis et inferi⁹ exprimẽdis. Et clauis illi⁹ aditus ab extra abbatiſſe vł portarie aut confeſſori ſꝑ reddat cuſtodiẽda ꝑ eas: vł earũ ꝯfeſſorẽ. Et qñ aliq̃ ibidẽ cũ ſororib⁹ loquũt teneant ſolũmõ tele nigre ſuꝑ ipas crates nec aꝑiant ꝓpt ipa colloq̃a. ſꝫ ſolũmõ tꝑe p̃dicatiõis eleuatiõis corꝑis xpi: ⁊ viſitationis ac cõmuniõis: ⁊ qñ ꝯſãguinei vł alie honeſte ꝑſone ad vidẽdũ eas vł aliquã earũ hoc req̃rũt. Tũc etiã ad modicũ tꝑs aꝑiat: Quo tꝑe oẽs ſuis velis facies ſuas cooperiãt ⁊ ſilẽtiũ teneãt: niſi qñ pro cã rõnabili abbatiſſa cũ aliq̃b⁹ ſororib⁹ ſuꝑ hijs diſpẽſaret. Alie ỽo tele ſuꝑ alias crates cõis collocutorij iferiorꝫ iuxta rotas vł alibi nũq̃ ꝑ q̃cũq; aꝑiant ſub pena ꝑuatiõis veli per mẽſẽ ⁊ carcerꝫ. ¶ Qꝫ ſorores ad crates ſiue rotas vel locutoria nõ loquãt nec lr̃as mittãt aut recipiãt niſi ſb certꝫ mõ ⁊ forã. 5. ꝑti.

¶ Mãdatur iſuꝑ p̃fatꝫ ſororib⁹ ⁊ abbatiſſis ſb pena priuatiõis veli ⁊ alijs penis et cẽſurꝫ ꝙ nulla monialis alloq̃ aliquã ꝑſonã ſclarẽ vel rł'arẽ vel cuiuſcũq; ſtatus fuerit ad crates vel rotas ſiue feneſtras poſſit ſine licẽtia abbatiſſe et p̃ñtia ipi⁹ aut vnius vł duarum monialium prouecte etatis et bone fame: et ad id officiũ de ꝯſilio diſcretaꝝ cũ portaria deputate: ⁊ ꝑ ſingulas ebdomadas ſi miniſtro vel viſitatori: aut abbatiſſe cũ ſuis diſcretꝫ videbit mutãde. Et q̃cũq; fuerit dep̃hẽſa cũ aliqua ꝑſona ibidẽ ſola loq̃ vł ſine lr̃is ⁊ [illegible] admonita nõ ſe emẽda

uerit: ad aliud monaſterium transferatur
aut velo et colloquio per annum priuetur
et carceri mancipetur. Preterea mãdatur
abbatiſſe ſub pena priuationis officij vt in=
fra duos menſes a ſua inſtitutiõe debeat
ordinare in monaſterio locum carceris cũ
alijs neceſſarijs: puta diſciplinis ⁊ hmõi.
Nulla ĩq̃ litteras mittat vl' recipiat niſi prius
abbatiſſa eas videat Litteras [illegible] abba
tiſſe videant due diſcrete.

¶ De rationibus reddẽdis eaꝝ. vj. ꝑticula

¶ Preterea ordinamus iuxta pfa=
ti bñdicti duodecimi
conſtitutiones ꝙ tam abbatiſſe ſeu alij vel
aliqui vel que bona et obuentiones dicto
rũ monaſteriorum adminiſtrabunt colli=
gent recipient et expendẽt teneãtur annis
ſingulis eorum generali vel ꝓuinciali mi=
niſtro ſeu viſitatori et monialibus ipſorũ
monaſteriorum ꝓuidis et diſcretis ad hec
per ſorores eorundem monaſteriorum ele
ctis de receptis ⁊ expenſiis ac de hijs que
eis per eas debentur et de ſtatu ĩ quo mo
naſteria erũt plenã et fidelẽ reddere rõnẽ.

¶ ¶ De dormitorijs earum et loco cõ=
munis laboris. vij. particula.

¶ Ordinamus deniq; vt oẽs
moniales ſa=
ne iuxta quod regula ꝑcipit in vno loco cõ
muni dormiant iuxta etiam prefati bene=
dicti. xij. cõſtitutiones. Et ille locus ſit am=
plus et latus: clauſuſq; eo tempore quo ſo
rores ibidem dormiunt duabus clauibus
quarum vnam abbatiſſa et aliam ianito=
ria reſeruent Infirme vero in cõi infirma=
ria dormiant. Et iuxta prefata dñi bñdicti
xij. ſtatuta et conſtitutiones diſtricte inhi=
bemus ne dictoꝝ ordinum moniales in ea=
rum dormitorijs cellas habeant. Si quas
vero habent omnino deſtrui precipimus ⁊
mandamus per miniſtros ſeu viſitatores
in prima viſitatione quã impendent ĩ mo
naſterijs earum. Contradictores autem ſi
qui vel ſi que fuerint aut dãtes in hoc auxi
lium vl' fauorem auctoritate apoſtolica ꝑ
cenſuram eccleſiaſticam compeſcendo. Ha
beant etiam locum communem vbi certis
horis ad laborandum ſuendum texendũ
vel alias iuxta gratiam ſibi datam laborã
dum conueniant. Ubi etiam ſit perpetuũ
ſilentium niſi quando pro cauſa rationabi
li et neceſſaria vel de licentia abbatiſſe bre
uiter et ſubmiſſe aut de edificatorijs inter
dum loqui oporteret. Quo tempore etiam
lectio deuota habeatur ſi cõmode fieri po=
teſt: ſaltem pro parte temporis.

¶ Qualiter rerum ſuperfluitas et cu
rioſitas ac proprietas debeat tolli
ab eis. ſeptima particula

¶ Mandamus etiam
ſub pena excommunicationis et interdicti
ꝙ omnes moniales viuant in communi: ne
q; de cetero redditus monaſteriorum inter
ſorores diuidantur vt eas ad libitum ſuũ
diſpenſent ſine licentia. Nec habeant ali=
quod proprium in particulari quo ad dñiũ
vel ius vtendi ſed illorum vſum habeant
cum licentia ſuorum ſuperiorum videlicet
miniſtri viſitatoris vel abbatiſſe. Manda
tur etiam miniſtris et viſitatoribus ſub pe
na priuationis officiorum vt auferãt a mo
nialibus omnem ornatum indecentem tã
veſtimentorum ꝙ aliarum rerum in parti
culari. Et omnem etiam ſuperfluitatem et
curioſitatem iocalium ⁊ aliarum rerum in
particulari ſimiliter auferant: et vtilitati
monaſteriorum in cõmuni reponant. Juſu
per etiam earum veſtes reducãt ad vnifor
mẽ griſeum colorem et formam. Habeant
q; chordas cõmunes ⁊ rudes: ⁊ ab eis oĩs
curioſitas amoueatur. Et veſtes earum cir
ca collum ſint clauſe: ita ꝙ nulla indecẽtia
appareat. Habeãtq; manicas latas ⁊ capi=
tegia demiſſa: quibus etiam collum ⁊ pect9
omnino tegatur/ ⁊ velum deſup er latum vt
antiqua religionis conſuetudo ⁊ honeſtas
expoſtulant. Et mantellos griſeos habeãt
qui lõgitudinem ſororis deferentis nõ ex=
cedant. Et ſi que aliter exceſſerit ⁊ monita
non abſtinuerit: per tres menſes velo et ac=
ceſſu ad crates per idem tempus priuetur.
Et niſi penitus ſe emendauerit: in priſtinũ
ſtatum non reſtituantur.

¶ De monaſteriorum debita reforma=
tione. viij. particula.

¶ Et quia de omnibus
modis congruis et oportunis veram ⁊ per
fectam reformationem omnium monaſte=
riorũ quarũcũq; ſororum ordini noſtro cõ=
miſſaꝝ querere ⁊ inducere neceſſario opor
tet: ideo diſtrictius mandamus miniſtris ⁊
viſitatoribus quibuſcũq; ⁊ alijs quibus cõ
miſſum fuerit etiam ſub pena priuationis
officiorum ſuorum et alijs penis vt omni=
bus modis quibus bono modo poterũt hãc
inducant. Uiſitando monẽdo corrigẽdo po
nendo deponendo de monaſterio in mona
ſterium tranſmutando ſub cenſuris et pe=
nis eccleſiaſticis cogendo ⁊ omnia alia fa
ciendo que pro illaꝝ reformatione neceſſa

ria et oportuna viderint. Inuocato etiam
ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſecu-
laris in cōtrariū facientibus nō obſtātib⁹
quibuſcūq̨. Et ſi in reformatione monaſte
rioꝝ inuentū fuerit aliquod monaſterium
ita deprauatū et corruptū vt precedēte tri
na monitione et m̄inis ac penitēcijs illatꝫ
nullū vel modicū emendatiōis ſignū appa
reret nullaq̨ ſit vere reformatiōis ſpes: ſi-
militer ſi viſitator vel miſter non poſſit eaſ
punire (aliquoꝝ potentū impeditus fauo-
re) ꝛ verā reformationē vel obedientiā eo-
rum refugiant aut contēpnāt: tunc ꝑ mini
ſtros ſub pena ſuſpenſionis eoꝝ ab officio
ad alia monaſteria oīno trāſmittātur et ſe
parentur et alie eiuſdē ordinis bene refor
mate et hōeſte ſiue de mendicātib⁹ ꝛ quoti
die ieiunātibus congregationis vl' refor-
mationis quondam bone memorie ſororꝫ
colete hmōi ordinis pauperū dominarum
ſancte Clare ſiue de alijs etiā ordinis eiuſ
dem ſancte Clare poſſidentibus et ad verū
reformatis introducantur. Que quidē ſo-
rores pauperes ſeu mendicātes ſtatū ſuū
ſeruantes etiā in quocunq̨ caſu reformati
onis taliū monaſterioꝝ ſancte Clare poſſi
dentiū et redditus habentiū vel pro intro
ducenda ibidēꝫ melioris ſtatus ꝛ ꝑfectiorꝫ
vite obſeruātia ſub alio earundē introdu-
cendarū modo et forma viuendi de conſen
ſu maioris partis ſoroꝝ taliū monaſterio
rum taliter reformandoꝝ vl' in melius aut
ſtrictiorē ſtatum mutandoꝝ introduci poſ
ſint a miſtris et ibidem regulā ſuā ꝛ ſui or
dinis ꝯſtitutiōes ad plenū obſeruare ꝛ per
petuo obſeruari facere: non aſtringēdo ta
men priores ibidem repertas: que ad illa
non obligantur ad taliū obſeruantiā: nec
propter hoc ſimpl'r a tali monaſterio amo
uendo: ſed benigne vſq̨ in finē dierum eas
fouendo: niſi libere ad talia obligari volue
rint: prout in ſili factū fuiſſe cernim⁹ in pri
mo cōuentu a dicta ſorore btā Coleta biſū
cij reformato. Et ad hec dicte ſorores mē-
dicātes reformatiōis ꝛ obſeruātie regula
ris ipſius ſororis beate Colete et alie ſta-
tū ſuum ſeruātes pro voluntate miniſtro-
rum ſuoꝝ firmiter teneantur. In quo etiā
caſu ſi miniſtris videatur taliū redditus
et poſſeſſiones ibidem reperte in manu a-
licuius procuratoris per eundē miniſtruꝫ
ex preſenti noſtra ordinatiōe ꝛ cōſtitutiōe
auctoritate ap'lica q̄ſtū per prefatā cōmiſ-
ſionem ap'licā nobis factā poſſumus robo
rata nominandi reponātur. Qui ex tali no
minatione preſentiū vigore auc̄te prefata
ſit ꝓcurator dn̄i pape et eccl'ie romane ꝛ in
ius et dn̄iū pape et eccl'ie romane talia re-
cipiat vel retineat. et in vſus licitos ipſis ſo
roribus pauperibus (ſm̄ earū regulā et cō
ſtitutiones) cōuertat: et eandē auctoritatē
in talibus bonis recipiendis / tenēdis / ꝛ exi
gendis et alijs quando ab abbatiſſis req̄-
retur habeat: quā habēt ceteri ꝓcuratores
ſindici exactores ſiue adminiſtratores pa
pe et eccl'ie romane pro indigētia ſingulo
rum locoꝝ ordinis noſtri minorum a mini
ſtris vel cuſtodibus auc̄te ap'lica nomina-
ti iuxta declarationes et determinationes
ſummoꝝ pontificū Nicolai. 4. ꝛ Martini.
4. et. 5. cū etiā non videat' iſte modus viuē-
di (qui eſt ſine proprietate ꝛ de elemoſinis
benefactoꝝ ꝛ pape) minoris eſſe perfectio
nis quo ad ipſas q̄ exterius ad mendican-
dū egredi nō poſſunt: et q̄ alioꝝ laboribus
et ſudoribus maxime fratrū eis obſequen
tiū cum eoꝝ diſtractione multa neceſſario
viuere habēt: preſertim etiā vbi tales red-
ditus et poſſeſſiones iā olim ibidē i elemo
ſinā perpetuā date reperiūtur. Caueāt tn̄
ſorores ipſe pauperes mēdicātes ab intro
ductione ꝛ tali receptiōe de nouo taliū red
dituū ꝛ poſſeſſionū etiā predicto mō ꝑ pro
curatores pape in earū monaſterijs vbi nū
q̄ꝫ talia fuerūt ſine ſpeciali gn̄alis miniſtri
licentia et in neceſſitate maxima. Qui etiā
gn̄alis inuitas ad hec cogere nullatenus
poſſit.

¶ De cōditiōibus ſoroꝝ recipiendarū
ad ordinē et profeſſionē nona particula

¶ Diſtrictius etiam in-
hibemus monialibus oībus ſācte clare vt
nulla ab eis ad ordinē recipiat' ſine cōſēſu
maioris partis ſoroꝝ monaſterij ꝛ ſine mi
niſtroꝝ vel vicariorū eius aut viſitatoris
earū licētia. Et nulla etiā ab eis licencietur
niſi ſit fidelis et catholica. Matrimonio nō
ligata per copulā carnalē: niſi debito mo-
do talis licentiet'. Nulla vulgari infamia
notata. Legittime nata. Alio prōpta. Debi
tis expedita. Conditione libera. Etatis ad
minus duodecim annoꝝ: niſi vbi ꝓ ſcāda-
lo euitādo vl' caſu notabili ſi foret filia du
cis vel ſuperioris dignitatis miniſter quo
ad etatē diſpenſaret: ſalua tamen diſpēſa-
tione ampliori gn̄alis miniſtri in talibus.
¶ Inhibemus etiā diſtrictius ne a cetero
in monaſterijs in quibus iudicio miniſtro
rum ſuoꝝ vel viſitatoꝝ earū nō viget vera
et ꝑfecta vel ſufficiēs obſeruātia ſui ſtatuſ
et regulariū inſtitutionū illarū nulla ibidē

recipiatur nec recepta vel recipiẽda admit
tatur ad profeſſionẽ niſi prius in aliquo
alio conuentu ipſius ordinis ſancte Clare
obſeruantie r'laris vel ad verũ reformato
ſiue poſſidẽtis ſiue mendicantis tam cole=
tanarum predictarum ꝙ͂ aliarum ipſi⁹ or=
dinis regulariter viuentis ſteterit per du=
os vel tres annos in moribus ibidem pri⁹
et obſeruantia r'lari debite inſtruẽda. Et
quicunq͂ contrariũ fecerit: tam ſorores re=
cipientes ad hmõi profeſſionẽ ꝙ͂ dicti pre=
lati id ſcienter et voluntarie permittentes
excõmunicẽtur et abbatiſſe ipſo facto etiã
ſuis officiis ſint priuate. Et vbi etiam fue=
rint alique iam profeſſe in ipſis monaſte=
riis non debite reformatis cupientes vl' pe
tentes pro modo ſancte reformationis ⁊ ob
ſeruantie r'laris addiſcendo vel recipiẽdo
ſine fraude ad predicta monaſteria hmõi
obſeruancie r'laris vel vere reformationiſ
tranſmutari pro vno vel duobus annis ſi=
ne fraude: volumus atq͂ diſtrictius preci=
pimus ne quouiſmodo impediantur: ſed a
ſuis miniſtris vel viſitatoribus licentient
ac ibidẽ honeſtius et citius ab eis trãſmit=
tantur: et ab ipſis ſororibus reformatꝫ vel
obſeruancie regularis tam mendicantib⁹
ꝙ͂ aliis benigne recipiantur et in ſctis mo=
ribus inſtruantur. Ita tamen ꝙ tam ipſis
ꝙ͂ nouiciis prefatis ad tempus taliter ibi
receptis: in his et omnibus neceſſariis quo
ad victũ et veſtitũ: a ſuis monaſteriis (d' cõ
munibus earũ prouentibus et obuentioni
bus) debite prouideatur: ꝙ͂diu fuerint ibi
dem. Et ad hoc per miniſtrũ vel eius viſi=
tatorẽ cogantur: niſi hec eadẽ parẽtes ea=
rum vel alii ſpeciales benefactores faciãt
vel ipſemet nouicie in ſuo ingreſſu aliquid
de ſuis bonis ad id aſſignare vel dare cu=
rauerint. Et deinde ex talibus taliter eru=
ditis vel etiã aliis debite reformatis ⁊ pro
batis tñmodo inſtituãtur poſtmodũ abba
tiſſe et officiarie alie taliũ monaſterioꝝ re
formandoꝝ: nõ obſtãte quacũq͂ electiõe vl'
poſtulatione earũ in contrariũ: vt tandem
iſtis mediis et modis cõgruenter pacifice
et ad verũ poſſint ſucceſſiue reformationis
et obſeruãcie ſancte modũ addiſcere: ⁊ re=
cipere: et ibidẽ plãtare: cũ certũ ſit et expe=
rientia probatũ: ꝙ vix vel nunꝙ͂ aliter per
ſeipſas ad verũ reformari poſſint: cũ lõga
nimis cõſuetudo in contrariũ ſit eis taliis
ſitibus quaſi altera natura: ſiue quaſi ĩ na
turã verſa. Et tñ melius fore cenſemus ꝙ
pocius talia monaſteria vbi r'lariter non
viuit deficiãt vel relinquãtur olno ꝙ͂ ipſa
ſic in tali tranſgreſſione in tantarũ anima
rum perditionem manutenere vel fouere:
ſine debita et vera ſui ſtatus et ſue ꝓfeſſio
nis obſeruantia. Ideoq͂ predicta diſtricti⁹
obſeruari mandamus.

¶ De vitanda ſimonia in earum rece=
ptione. xi. particula.

¶ Diſtrictius etiam in
hibemus generali et prouincialibus mini
ſtris ne pro concedenda licentia ad recipi
endum ſororem aliqua occaſione ipſius li=
centie vel quouis alio ſimoniaco colore vl'
figmento queſito aliquid a quacunq͂ perſo
na vel perſonis per ſe vel per alium vl' per
ſorores ante vel poſt ipſam licentiam reci
pere preſumant: ſeu recipi (a quibuſcunq͂
perſonis dicti ordinis vel locorum ipſius)
faciãt vel procurent: aut ꝙ͂tum in eis fue=
rit fieri permittant: etiã pretextu cuiuſcun
q͂ conſuetudinis: quã reputamus potius
corruptelã. Si vero ſcienter et voluntarie
contrarium fecerint: ipſo facto ſententiaꝫ
excommunicationis (etiam iuxta iura com
munia) incurrant. A qua nequeant niſi per
ſummum pontificem preterꝙ͂ in mortꝫ pe=
riculo abſolui: nec communionis beneficiũ
obtinere. Et ſi legittime conuicti fuerit: ab
eorum miniſteriis et officiis perpetuo de=
ponãtur. Quibus etiam diſtricte precipi=
mus vt anteꝙ͂ huiuſmodi concedant licen
tiam diligenter prouideant ne aliqua pa=
ctio illicita quo ad ipſas ſeu etiã prauitas
ſimoniaca intercedat. Si vero contingat a
liquid gratis offerri monaſterio ab ingre
dientibus vel parentibus aut amicis eius
vel penſiones ſeu redditus alicui moniali
vel quodcunq͂ aliud ratione eius modo de
bito et licito dari vel legari ad tempus vl'
pro ſemper maxime vbi pauci ſunt reddi=
tus per abbatiſſam ipſius recipiatur: et in
vſus communes conuertatur: et neceſſita=
tibus eius cuius contemplatione oblatum
datum vel legatum fuerit fauorabili⁹ ſub=
ueniatur. Preterea ſi alicui puelle (ſine ha
bitu in monaſterio erudiende) a ſede apo=
ſtolica conceſſa eſſet licentia: nichilominus
non admittatur ſine licentia miniſtri ꝓuin
cialis vel viſitatoris: niſi apoſtolica ſedes
iuberet expreſſe ei pro libito ſuo ingreſſuꝫ
ſuum concedere ſine ſuperiorum licentia

¶ De obſeruancia ⁊ publicatiõe p̄ſentiũ
conſtitutionum ſororibus facienda et eaꝝ
modificatione. xii. particula.

¶ Et ne in longum pro

cedamus faciant vbiqꝫ dicti miniſtri ⁊ viſi
tatores regulas et conſtitutiones earum
in omnibus q̄ non videntur contraria pre
ſentibus diligentius obſeruari: et eis l ea
rum viſitationibus ad cratem chori ab ex
tra diligenter exponant: et omnem abuſuꝫ
pro viribus adimant. Aliter gn̄alis per ſe
vel per ſpeciales commiſſarios ſpecialem
faciat viſitationeꝫ. Et miniſtri ꝓuinciales
vel viſitatoꝛ cum intrant vt viſitent: nunqꝫ
vltra duos ſocios patres probatos ſecum
ducant. Tempore etiam viſitationis īfra
monaſterium cum nulla fiat colloquiū: ni=
ſi ipſi tres aſiſtant vl' tres ſorores loquēti.
Volumus etiā et ordinamus ꝙ ſinguli mi
niſtri prouinciales in ſingulis ſuis prouin
cijs ſingulis monaſterijs monialiū ꝓdicta=
rū quarūcunqꝫ (que ſub regimine ordinis
noſtri conſiſtunt (inqꝫtum eas reſpicere vel
tangere dinoſcuntur) infra duoꝝ vel triū
menſium ſpacium poſt publicationē hm̄ōi
ſtatutorum ſub eoꝝ ſigillis ſingl'as copias
ſtatutorum preſentium debeant aſſignare:
eaſqꝫ in ſingulis monaſterijs earum legi et
vulgari faciant ⁊ diligentius exponi: ⁊ ſub
penis in eiſdem contentis diſtrictius obſer
uari. Nolumus tamē eas que ſunt artioris
vite ⁊ obſeruantie ſine redditibus vel poſ=
ſeſſionibus in ordine ſororum mendicantiū
viuentes maxime congregationis predicte
ſororis beate Colete ſub prima regula bea
te Clare ⁊ conſtitutionibus quōdam gene=
ralis miniſtri Guillermi de caſali (per Piū.
ij. ⁊ per Sixtum. iiij. approbatis) degentes:
per hec in aliquo relaxari vel conſtitutioni
bus earuꝫ predictis in aliquo dergoari nec
ipſas quouiſmō ad iſta artari. niſi vbi alias
iure diuino vel canonico: aut ex earum re
gula vel conſtitutionibus eſſent obligate.
Nam ſic diſpenſatum eſt cum ipſis eo ꝙ
pociora ſeruare proponant et ſeruent de
facto: vt notorium eſt.

Expliciunt conſtitu=

tiones ſtatuta et declarationes ſororum
ſancte Clare poſſidentium ſeu redditus ⁊
poſſeſſiones habentium auctoritate apo=
ſtolica ⁊ capituli generaliſſimi nouiter edi
te et confirmate: pro ſalubri earum regimi
ne et reformatione. ex. xj. capitulo ſtatuto
rum generalium ordinis minoruꝫ extra=
cte et ibidem congruentius cum regulis
earum tranſpoſite ad litteram: paucis ob
miſſis et emendatis iuxta ꝙ per reuerēn=
diſſimum in chriſto patrem Raynaldum
gratianum generalem miniſtrum et com=
miſſarium apoſtolicum legittime prouiſū
et diſpenſatum eſt ſuis litteris autenticis
alibi deſcriptis.

Vos ſoꝛoꝛes xp̄i floꝛes: ſequi matrem addiſcite
Moꝛes pandit/refoꝛmauit Ipſam nunc benedicite
Et vos patres/noſqꝫ fratres In colete memoꝛiam
Colletemur carminemur Pꝛoperantes ad gloꝛiam

Virginum ſalue decꝰ o coleta: tota cãdeſcẽs niueo pudoꝛe
Inter optatas/roſa ſiugularis: floꝛida ſemper
De ſua ſūma bonitate ſūmus: oībus fautoꝛ lꝫ extet equus
Pꝛe tamen multis magis eius in te: dona refulgent
Hãc colas ſẽp: et ames coletã: q̇ſq̇ſes q̇ ſpeꝫ tibi vis ſalutꝫ
Hec ſuis fidis/famulis fidelis: ſpem dat opẽqꝫ
O nimis felix igit̄ coleta: iãqꝫ pꝛo nobis/dominū rogabis:
vnde placatus iubilare tecū: nos det in euum.

¶ Incipiunt ſtatuta et conſtitutiones pauperū ſoroꝝ ordinis mē dicantiū vꝫ ſecundi ordinis beati Franciſci et ſecunde regule ipſius ſancti que dicitur et eſt prima rl'a ſācte clare) ſub inſtitutiōe et reformatione btē Colete reformatricis eiuſdē ordinis viuentiū. A generali miniſtro auc̄te apl'ica edite: cū oportunis declaratioīb⁹ ipſius prime rl'e ab ipſo btō Fran. tradite et a Gregorio. 9. ⁊ Innocen. papa. 4. approbate et cōfirmate quā tenēt iſte ſorores nūcupate Colete et alie nōnulle ētſub p̄ribus et f̄rib⁹ de familia degētes

FRater Guillermus d̄ caſali ordinis fratrū minoꝝ generalis miniſter ⁊ ſeruus ac ſacre theologie magiſter Rl'ioſe in xp̄o ſorori Colete fundatrici ꝙ pluriū monaſteriorum pauperum dominarum ordinis ſancte Clare et minoriſſarum modernis tēporibus in galliarū partibus cōſtructoꝝ ⁊ ſub eodem modo ac forma conſtruendorū Abbatiſſis quoqꝫ ſororibus ⁊ vniuerſis eorundem preſentibus et futuris. Salutē in ſponſo virginum ieſu chriſto

¶ Cū admirande virginis Clare celebratiſſima merita ſub pauptatis et ſāctimonie duce. Frā. profecerit ꝙꝫ reluceāt i eccl'ia ſācta dei ⁊ ſpōſi virginū ieſu xp̄i ꝑpetuis ac immortalib⁹ ꝯſtringāt cōplexib⁹ nō ſōlū ſedibus btōꝝ agminū et celeſtiū p̄mioꝝ q̄b⁹ inter prudētiſſimas ꝟgines ſingulari dyademate coronata refulget ſed et freq̄ntib⁹ fideliū laudibus et copioſa ꝟginū ac viduarū multitudine in odorem ſue ſāctitatis ex mūdi huius naufragijs ad portū ſalutifere religionis currentiū ꝑſtibus etiā ꝑib⁹ iocūdiſſime declarat. Ex q̄b⁹ tāto āpliores grē ſūt altiſſimo referēde q̄nto cū natura ſit ad lapſū ꝓclinior ſub diuinis tn̄ auſpicijs atqꝫ fomētis plātule ex ea ꝓfeſſiōe vident exurgere nō a p̄ris Frā. īſtitutiſ ⁊ clare ſemitis abhorrētes ſꝫ tāto feruore ⁊ rl'am ⁊ vite formā ab ipſo glorioſiſſimo ꝯfeſſore. F. traditā ⁊ ſacratiſſima ꝟginū m̄re Clara mirabil'r obſeruatā oportunis declaratioībus ⁊ ꝯſtitutioībus preſidijs cupiētes muniri vt vere tāte matrꝫ imitatrices haberi poſſint et ſuoꝝ meritoꝝ participes inueniri Inter quas cum te vidēs religioſam in xp̄o filiam ſororem Coletā prefatam oīm principiū preſertim in galliarū partibus religioſarū eiuſdē profeſſionis filiarū precipuam eē matrē et ad īfra ſcripta tā declarationū ꝙ ꝯſtitutionū remedia ſupplicē tuaꝝ i xp̄o filiaꝝ eſſe patronā tuis ⁊ earū humilib⁹ precibus prouocatus Abbatiſſis et ſororibus monaſterioꝝ per tua apud deū merita ſub regula et profeſſiōe prefatis fundata atqꝫ eorūdē modo et forma fundāda vniuerſis et ſingulis infra ſcriptas declaratiōes ꝯſtitutā matura deliberatiōe cōfecta trāſmittimus tā auctoritate noſtri officij ꝙ apl'ica qua fungimur in hac parte imperpetuum obſeruanda q̄ ideo maiori a vobis debent deuotione teneri quo a reuerēdiſſimis in xp̄o patribus dn̄is cardinalibus ſācte crucis et ſancti Angeli apoſtolice ſedis legatis in ſacro cōſilio nūc actualiter preſidētibus. Et a pluribus ſacre theologie doctoribus venerādiſqꝫ patribus vita ac ſciētia laudatiſſimis diligēter viſa ⁊ accurate probata fuerūt iā immediate ſequitur

IMprimis poſſēt ſorores dubitare. An ipſe ad obſeruationem totius ſancti euangelij tanqꝫ ſub precepto ex promiſſione forme vite ſue obligentur. Ea ꝓpter qr in principio eiuſdē forme vite continentur hec verba Forma vite ordinis ſoroꝝ pauperū quā btūs. Frā. īſtituit hec eſt ſcꝫ dn̄i noſtri ieſu chriſti ſanctū euangeliū obſeruare viuendo in obediētia ſine ꝓprio et in caſtitate. Tum etiam qr ibidē ſubſequitur ſpūi ſancto vos deſponſaſtis eligendo viuere ſm̄ perfectionē ſancti euāgelij. Tū etiā ex eo ꝙ in fine ipſius forme vite cōtinetur in hūc modum Paupertatē et humilitatē dn̄i noſtri iheſu xp̄i et eius ſāctiſſime matris et ſanctū euāgeliū qđ firmiter promiſimus obſeruemus Cupientes nos cōſciētijs ipſarū ſoroꝝ prouidere et cuncta dubia q̄ntum poſſibile nobis eſt de ipſarum pectoribus remouere. Ad predictam dubitationem conformiter reſpondemus ſicut plures ſummi pontifices in conſimili dubitatione facta declaratione regule fratrum minorum reſponderunt videlicet: ꝙ ſorores ſecundum profeſſionem forme vite tenentur ad obſeruationem totius ſancti euangelij eo modo quo reperitur traditum a chriſto ſcilicet ad illa

q̄ in eodē ſācto euāgelio precipit vt ad pre
cepta ad ea q̄ conſulit vt ad cōſilia ⁊ et ad
illa ꝯſilia euāgelica q̄ in forma vite ponūt
ſub verbo precepti affirmatiui vel negati=
ui vel ſub verbis equipollentibus tanq̄ ad
precepta obligantia. Ad illa vero conſilia
ſancti euangelij ſecundum exigentiam pro
feſſionis ipſarum eo magis obligantur q̄
ceteri chriſtiani quo ſe obtulerunt per ſta=
tum perfectionis holocauſtum ipſi domino
ieſu chriſto ob ipſius amorem ſua ſacra ve
ſtigia imitando per contemptum omnium
mundanorum. Ad alia autē que in forma
vite continentur tam precepta q̄ conſilia q̄
cetera ex voto promiſſionis ipſarum non
aliter tenentur q̄ in ipſa continetur: vide
licet ad admonitiones vt ad admonitiones
ad exortationes vt ad exortationes ad in=
formationes vt ad īformationes ⁊ ad alia
ſub quacunq̄ forma verborum contineāt
eodem mō ſicut in eadē forma vite ꝯtinent

De ingreſſu religiōis. i. capitulum.

Cum in principio

primi capituli forme vite conti=
neatur ꝙ abbatiſſa de conſenſu
maioris partis ſororum habita licētia do
mini cardinalis protectoris ordīs poſſit ali=
quam in ſororem recipere. Nos tamen con
ſiderantes ſtatum ipſius ordinis preteritū
in ſua nouitate ſatis prope curiam roma=
nam et dictum dominum protectorem car=
dinalem fundatum et modernum valde re
mote a dicta curia reparatum ſeu reforma
tum ac paupertatem dicti ſtatus et diffic=
tatem recurrendi ad ipſam curiam ſeu di=
ctū cardinalem pro huiuſmodi licētia ha
benda necnon et regimen prefati ſtatus a
domino Innocentio papa quarto et a plu=
ribus alijs ſummis pontificibus generali
miniſtro et prouincialibus miniſtris ordi
nis fratrum minorum plenarie commiſſū.
Declaramus et dicimus ꝙ predictus gn̄a
lis miniſter in toto ordine et miniſtri pro=
uinciales in ſuis prouincijs vel eoꝝ cōmiſ
ſarij conferre habeant licētiam abbatiſſis
ꝙ mulieres fugientes e ſeculo ydoneas ta
men ſecundum tenorem forme vite in ſo=
rores valeant recipere. Item ſtatuimus ſe
cundum ordinationem domini Innocentij
pape quarti qui omnibus hanc religionē
ſumere volentibus et que admittende fue
rint prius q̄ habitum mutent et religionē
aſſumant dura eis et aſpera predicentur
per que itur ad deum ⁊ que ſecundū hanc
religionem neceſſe habuerint firmiter ob=
ſeruare ne de ignorancia poſtea ſe excuſēt
Non recipiatur aliqua que vel lōgiori eta
te vel infirmitate aliqua ſeu fatua ſimplici
tate ad huius vite obſeruantiam minꝰ ſuf=
ficiens et ydonea comprobetur. Per tales
enim ſtatus et vigor religionis ſepiꝰ diſſol
uitur et turbatur. Item volumus et ordia
mus ꝙ in perſonis recipiendis ad ordinē
ſorores hunc modum teneant videlicet ꝙ
quando aliqua fuerit recipienda mittatur
primo ad aliquos deum timentes paupe=
rum amatores alterius ſtatus q̄ ipſarum
vt eorum conſilio bona ſua pauperibus
erogentur. Et caueant abbatiſſe omneſq̄
ſorores alie ne per ſe vł alios aliquid d̄ bo
nis intrantium quouiſmodo recipiant niſi
forte ita modicum vt illi qui habent iudi=
care de his que foris ſunt non poſſint ocu=
lum ſiniſtrum declinare contra ipſas: niſi
etiam donans vellet eis ſicut et ceterꝫ pau
peribus tribuere aliquid ad earum ingru
entes neceſſitates ſubleuādas ſeu ſuppor=
tandas prout de ſua proceſſerit voluntate
cum forma vite velit intrantem liberā eſſe
et de rebus ſuis facere quitquid dominus
inſpirauerit ei. Caueant etiam abbatiſſe ⁊
ſorores alie: ne propter receptionē alicuꝰ
faciant vel facere fieri quouiſmodo ꝑmit=
tant per ſe vel per alium pro ſe vel pro alia
ſeu pro alijs aliquam pactionem in qua a=
liqua ſpecies ſymonie poſſit notari. Nec ꝑ
mittant intrantem aliquid ſibi in ſeclo re=
ſeruare ſed eam totam a terrenis denuda
tam offerat in manibus crucifixi niſi forte
talis caſus eueniret ꝙ nullo modo propter
periculum anime ſue ſe protinus denuda=
re poſſet et ad ea que ſic reliquit nullo mo=
do redire intenderet dum tamen bona ſua
bono et certo modo perſonis deum timen=
tibus prout melius potuerit ꝯmiſerit pau
peribus eroganda. Ut etiam regulariꝰ in
huiuſmodi receptionibus dicte ſorores in
futurum procedāt ordinamus ꝙ nulla ad
formā vite ipſarū recipiatur niſi liq̄de cer=
natur ꝙ ipſa principaliter ꝓpter amorem
dei et propter ſalutem aīe ſue ad ordinem
venerit: hoc nō ſolū propter primos motus
agitata nec vi nec metu aliquoꝝ incitata.
Sed ſponte et libere: prout a ſancto ſpiri=
tu fuerit admonita. Qua propter videant
ſollicite ꝙ nulla recipiatur ad ordinem ni
ſi ſit animo prompta Fidelis et catholica
nlla vulgari īfamia maculata corpe ⁊ mēte
ſana d̄ nllo errore ſuſpecta ſbitꝫ expedita
ſētēcijs excōis vł interdicti non ligata. Et

ſi contigerit q̄ talis eſſet huiuſmodi ſentē
tijs excōmunicatiōis vel interdicti innoda
ta abſoluatur ante receptionem modo de:
bito per priuilegia ordini beati Frācisci ſu
per hoc indulta. Ita tamen vt ſibi publice
intimetur q̄ ſi cōtingeret eam reuerti ad ſe
culum q̄ in hmōi priſtinis ſententijs rela:
beretur vt prius erat aſtricta. Sit etiam cō
ditione libera vel de licentia ſpeciali ſui dn̄i
vel dn̄e etate .xij. annoꝝ āteq̄ habitum in:
duatur ordinis nec aliqua profiteatur ante
decimum octauum ānum quia cōmode nō
poſſet portare onera religionis ipſarum.
Ordinamus etiam q̄ nulla recipiat ꝓ cle:
rica poſt .xxv. annum niſi foret ita cōpeten
ter litterata q̄ ſine grādi labore ſui et alio:
rum poſſet addiſcere diuinum officiū. Nec
aliqua pari modo profiteatur niſi ſciat dice
re diuinum officium per ſeipſam vel ſaltem
cōpetenter cū alijs in cōi. Itē nulla poſt .xij.
etatis ſue annum quouiſmodo recipiat ad
ordinē ipſaꝝ cuius vita ⁊ honeſtas plene no
ta ſeu examinata nō fuerit āteq̄ infra clau
ſuram admittatur nec recipiatur etiam ali
qua poſt .xl. annum niſi foret multum inſi:
gnis de cuius receptione fieret magna edi
ficatio in populo ⁊ clero vel ita ingenioſa ⁊
fortis q̄ poſſet deo ⁊ ordini ſeruire ſcd̄m ſta
tum forme vite ſue. Preterea nulla profeſſa
alterius religionis ad formam vite ipſaꝝ
recipiatur ſine licētia ſue abbatiſſe niſi ſup
hoc a ſede apoſtolica eēt priuilegiata In:
ſuper ordinamus q̄ ſi profeſſio alicuius no
uitie eſſet dubia q̄ fiat ei ante annum legit
timum ſue profeſſiōis iuridica protestatio
q̄ nullum ius habebit in ordine donec quid
agendum ſit cum matura deliberatiōe ſup
ſuam profeſſionem ſeu reditum ad ſeculū
fuerit determinatum. Preterea volumus
q̄ receptio nouitiaꝝ ⁊ profeſſaꝝ fiat in ca:
pitulo corā omnibus ſororibus ad hoc ſpe
cialiter cōuocatis. Quando autem aliqua
recipitur ad profeſſionem dicat coram ab:
batiſſa genibus flexis iunctis manibus et
poſitis inter manus abbatiſſe diſerta ⁊ cla
ra voce ſuum proprium nomen exprimēdo
in hunc modum. Ego ſoror N. voueo ⁊ pro
mitto deo ⁊ beate marie virgini ⁊ btō Frā:
ciſco ⁊ beate Clare ⁊ omnibus ſāctis ⁊ tibi
mater toto tempore vite mee ſeruare for:
mam vite ſoroꝝ pauperum ſancte Clare ꝑ
eūdem beatū Frāciſcum eidē ſancte Clare
traditam ⁊ per dn̄m Innocentium papam
approbatā viuendo in obedientia ſine pro
prio ⁊ in caſtitate ſeruando clauſuram. Et
tunc abbatiſſa que etiam recipiet. Si hoc
obſeruauerit promittat ei vitam eternam
Rurſus ordinamus q̄ qn̄cūq̄ cōtinget ali:
quam in ſororem recipi omnes capilli capi
tis ſui tōdeātur in rotū dū ſupra aures nec
poſtea vnq̄ capillos magnos quouiſmodo
nutriat ſed oī anno certis vicibus iuxta or:
dinationē abbatiſſe oēs tōdeātur vt prius
niſi propter debilitatem capitis aliud eſſet
indicatum.

De qualitate habitus ⁊ veſtiū. ij. cap.

Cum regula ſeu
forma vite dicat q̄ ſorores ve:
ſtimentis vilibus induantur.
Ordinamus ⁊ ſtatuimus vt ve
ſtimentorum vilitas attēdatur
in precio pariter ⁊ colore. Et licet in eadem
forma vite cōtineatur q̄ depoſito habitu ſe
culari abbatiſſa ſupple cōcedat ei ſcʒ intra
re volēti tres tunicas ⁊ mantellum. Tamē
ſi neceſſitas vel infirmitas ſeu conditio per
ſone vel loci aut temporis aliquam vrgeret
q̄ pluribus tunicis indigeret declaramus
q̄ poſſit ei abbatiſſa de conſilio diſcretarū
modo debito prouidere cū dicta forma vite
dicat q̄ abbatiſſa ꝓuideat ſororibus de veſti
mētis ſcd̄m qualitates pſonaꝝ ⁊ loca ⁊ tpa
et frigidas regiōes ſicut neceſſitati viderit
expedire. Et eſt intelligēdū q̄ ille tres tunī
ce que in dicta forma vite exprimūtur non
debēt eſſe eiuſdē forme ſeu figure q̄ due in
teriores cōcedūtur eis nō tamē pro forma
ordinis ſed potius pro fomēto ⁊ calefactio
ne ſeu honeſtate corporis / nec etiā oportet
q̄ ſint eiuſdē coloris quapꝑter volumus et
ordinamus q̄ tunica ſuperior habitus ordi
nis nūcupetur ſine quo nō liceat ſororibus
in publicum procedere nec ſine eo dormi:
re niſi infirmitas vel debilitas vel aliqua ne
ceſſitas manifeſta que per abbatiſſam vel
eius vicariā legittima fuerit iudicata aliud
cogeret faciēdū. Lōgitudo habitus talis ſit
q̄ dū fuerit indutus vltra lōgitudinē ſororis
deferētis eū nō debeat ad terrā protēdere.
Latitudo vero .xiiij. palmoꝝ nō excedat mē
ſurā. Manice vltra pugnū manus nō extē:
dātur. Tunice interiores ſint de hūili pāno
nec debēt duplicari de pellibus ſiue pelliceis
Mātellus etiā ſit ſp̄ de vili ⁊ groſſo panno
nō criſpus vel rugatus circa collū nec etiā
ita lōgus q̄ ſupra terrā ꝓtēdatur. Et ſemp
in oībus veſtimentis ſororum appareat et
reluceat vilitas auſteritas ⁊ paupertas / in
forma precio pariter et colore. Omnes
etiam ſorores tā abbatiſſe q̄ alie officiales

de cōi panno induant̄ et oīs ꝑtialitas euitetur. Corda qua ſorores cinguntur ſit cōmunis ⁊ rudis ⁊ oīs curioſitas ab ea penitus abſcidatur. Ceterum de operimēto capitis ſtatuimus et ordinamus ꝙ omnes ſorores tam abbatiſſe ꝙ̃ alie profeſſe ſine diſtinctione aliqua cooperiant capita ſua cū omni humilitate honeſtate ⁊ religioſitate omni curioſitate ⁊ vanitate ſublata. Et vt melius ſemꝑ ab omnibus vbiqꝫ in conuentibus ſuis obſeruet̄. Ordinamꝰ ꝙ oēs ſorores talit̄ coaptēt capitegia ſua ꝙ frōs ⁊ vtraqꝫ maxilla ⁊ mentū operiant̄ pro maiori ꝑte ita ꝙ nullo mō vultus ſororꝫ plene videat̄. Uela ꝟo ⁊ oīa capitegia q̄ ponūtur ſupra caput ⁊ circa collū taliter coaptent̄ ꝙ totū caput ⁊ pectus et ſpatule retrorſū pro maiori parte ex eis operiantur. Itē volumꝰ ꝙ oīa vela ⁊ capitegia ſint de cōi groſſa et rudi tela vt ſemꝑ in eis reluceat ſancta paupꝑtas ⁊ auſteritas ſue ꝓfeſſionis Inſuꝑ cōcedimꝰ ꝙ q̄libet ſoror de lītia ⁊ bn̄placito ſue abbatiſſe poſſit habere duo vela nigra ⁊ duo vel tria mutatoria capitegiorꝫ alborꝫ ꝓ mūdicia ſemꝑ obſeruāda. Et caueāt oēs ſorores ne vnq̄ꝫ habeant capitegia rugata vel vela de ſerico vel de alia materia ꝓcioſa. Itē nulla nouicia portet velū nigrū añ ꝓfeſſionē expreſſā niſi eſſet profeſſa in alia religiōe. Sed capitegia alba debito mō coaptata ſecundū diſpoſitionē abbatiſſarꝫ ſicut hactenus eſt conſuetum.

¶ De diuino officio Tertiū capitulum

DE diuino officio tā i nocte ꝙ̃ i die dn̄o pſoluēdo hoc obſuet̄ ꝙ añ oīz horarum principia ſtatim poſt primam pulſationez omnes ſorores quas bona cauſa nō excuſat que per abbatiſſam vel eius vicariam vera et legittima fuerit iudicata ad chorum conueniant domino preparature corda ſua ibiqꝫ ſine riſu/murmure/diſcurſu/et abſqꝫ vanis et vagis aſpectibus ſub ſilentio et pace cum debita grauitate ⁊ reuerentia permaneant et ibi vſqꝫ in finem vnanimiter pſeuerent. Nec aliqua de choro exire preſumat dum dicitur diuinū officium ſine licentia abbatiſſe vel eius vicarie ſiue ibidem preſidentis donec totum officium fuerit perſolutum. Eaſdem quoqꝫ ſorores hortamur in domino ieſu chriſto vt ſemꝑ et vbiqꝫ diuinū officiū pſoluāt integre attente plane et religioſe ſimul incipiant/ ſimul pauſent et vſqꝫ in finem vnanimiter perſeuerent: ita tamen ꝙ officium diei ſemper altius et prolixius dicatur ꝙ̃ officium beate virginis et mortuorum. Quantū vero ad modū pulſandi proueniendo ad miſſam et ad alias horas canonicas et q̄ntum ad modum ſedendi et genu flectendi/ inclinandi/ eleuandi/ vertendi/ et e regione ſtādi ſorores ſemper ſe habeant ſecundū conſuetudinem et ordinationem fratrum minorum niſi q̄ntum ad aliquas cerimonias que eis non conueniunt. Item nulla ſoror litterata cuiuſcunqꝫ cōditionis exiſtat eximatur choro. Sed omnes ſorores ad miſſā et ad omnes horas canonicas venire tenentur exceptis egrotantibus actu et ſeruientibus illis pro illo tempore de licētia abbatiſſe vel eius vicarie. Exceptis etiam illis que eodem tempore eſſent occupate in ſeruitio communi conuentus de ſcitu et ordinatione abbatiſſe. Officiales vero ⁊ alie ſeruitrices diligentiam talem debent haberi in earum officijs / ꝙ taliter ſua officia et ſeruitia expediant ꝙ in eccleſia cū alijs diuinum officium perſoluant. Sorores etiā que non ſunt litterate que vt prefertur non ſunt infirme vel in ſeruitijs aliarum ꝓ tunc occupate ad eccleſiam parimodo cōueniāt ad perſoluendū diuinum officium ad quod ſunt obligate in aliquo loco ꝓpter hoc eiſdem aſſignato. Si autem abbatiſſa vel vicaria aliquam ſororum in premiſſis repperit negligentem debite eam puniat ſecundum delicti exigentiā ſiue culpe. ¶ Preterea ordinamus ꝙ omni die infra octauam ſancte Clare vſqꝫ ad feſtum aſſumptionis virginis glorioſe fiat feſtum nouem lectionum de eadem ⁊ in alijs diebus poſt dictū feſtum aſſumptionis fiat cōmemoratio de eadem. Ad Bn̄dictus ⁊ ad Magt̄. Et in die ſācti Ludouici epiſcopi fiat maius duplex de eodē ſctō: ⁊ ꝓ octaua ſctē Clare ꝯmēoratiō agat̄. Rurſus ordinamus ꝙ tēpore generalis interdicti omnes ſorores matricibus eccleſijs ſe conforment dūmodo illud interdictum fuerit illis legittime per illos ad quos ſpectat vel per eorum certos nuncios ſeu litteras denunciatum ⁊ tunc ſorores ianuis clauſis ⁊ interdictis ſeu excōmunicatis foris eccleſiam eiectis dicant ⁊ perſoluant totum diuinum officium ſicut dicitur communiter officium beate virginis in diebus ſimplicibus non ſedendo ſed ſtando vt eſt cōſuetū. Si ꝟo tp̄e dicti interdicti aliquē de fratribꝰ deputatis in ſeruitio cō-

nentus vel aliquã de ſororibus infirmari cõtigerit ſeu mori: cõicetur vel ſepeliat̃ nõ tamen ſolẽniter ſed baſſo modo ⁊ ſine preſentia excõicatoruʒ ſeu interdictoꝝ ita tñ ꝙ de officio exequiarũ vel cõmunicationis nichil obmittatur. Inſup ordinam⁹ ꝙ ſẽp poſt ꝯpletionẽ officij diuini dicat̃ poſt orõnẽ dñicã. Salue regina cũ aliqb⁹ orõib⁹ ſicut hactenus eſt fieri ꝯſuetum. Item volum⁹ ꝙ indilate poſt primã pulſationẽ cõpletorij pulſetur pro collatione in qua oẽs ſorores ſane tenẽtur ꝯuenire ⁊ ita ꝙ nõ erit in principio in craſtinũ p totũ prãdiũ careat vino niſi iuſtã habuerit excuſationem.

¶ De abſtinẽtia quartũ capitulum.

Cum ſecundũ formã vite omni tempore ſorores debeant ieiunare. Dicim⁹ conſequenter ꝙ ſẽp et vbiqꝫ ab eſu carniũ ſe debẽt abſtinere. Et licet dicta forma vite cõtineatur iſta clauſula vcʒ ꝙ in natiuitate dñi in quocunqꝫ die venerit ſorores bis refici poſſent declaramus ꝙ ꝓpter hoc nõ cõceditur eis eadem die vſus carniuʒ ſicut nec in diebus dñicis in quibus etiam ſorores bis refici poſſũt in cõmunitate vel alibi ſicut bis reficiuntur oẽs xp̄iani i dñicis quadrageſime ſcđm ꝯſuetudinẽ et ordinationẽ ſancte mr̃is eccl̃ie. Itẽ in eadeʒ ꝯtinet̃ ꝙ cũ adoleſcẽtulis ⁊ debilibus ſicut videbitur abbatiſſe miſericorditer diſpenſetur. Circa qđ eſt notandũ ꝙ in hmõi diſpenſatione etas vel debilitas cõiter bono modo determinari non põt cũ ſepe ꝯtingat ꝙ alique ſũt fortiores in .xiij. ãno ꝙ̃ alie in xvi. ⁊ etiã alique ſũt magis grauate ex modico ⁊ leui morbo ꝙ̃ alie de maiori ⁊ prolixo morbo In his autem hortamur eaſdem in domino vt per omnia prudenter ſe habeant ꝙ ſecundum deum et rectam conſcientiam inter ipſas magis caritas chriſti ꝙ̃ carnalitas corporis humani reluceat ⁊ magis iuſta diſpenſatio ꝙ̃ crudelis diſſipatio appareat quia ſepe propter huiuſmodi diſpenſatinnes fiunt magne relaxationes. Poſſit tamen abbatiſſa vel eius vicaria de conſilio diſcretarum cum ſupradictis adoleſcentulis debilibus et etiã cũ infirmis ꝙ bis vel pluries reficiantur in die diſpenſare cum vera ⁊ iuſta cauſa hoc requirit quibus ſecundum earum neceſſitatem et imbellicitatem tam in cibarijs ꝙ̃ in alijs faciat eis ſufficienter prouideri. Ordinamus inſuper ꝙ abbatiſſe ſollicitaʒ curam gerant ꝙ de elemoſinis que obuenient conuentibus ꝓuideatur cõpetenter iuxta elemoſinaꝝ et obuentionum ꝗ̃titatem ſororibus in cõi: ne ipſe ſorores ꝓpt̃ deffectum cõis ⁊ ſufficiẽtis victus habeãt occaſionẽ deſiſtendi ab inceptis.

¶ De confeſſione ⁊ receptione corporꝭ dñi noſtri ieſu xp̄i ⁊ de ꝯfeſſore ⁊ ſocijs ſuis Quintum capitulum.

Vt autẽ in ſororibus dicti ordĩs puritas mentis et corporis magis vigeat feruorqꝫ et amor erga ſacratiſſimũ corpus dñi augeatur ⁊ concreſcat. Volum⁹ ⁊ ordinam⁹ quatenus vltra nũerũ in forma vite taxatũ videlicet ꝙ duodeci vicibus de abbatiſſe licẽtia ſorores cõfiteant̃ in anno. Queliʒ ſoror vbi legittima ĩpeditio non fuerit de quindena in quindenã confeſſori conuent⁹ de licentia abbatiſſe ꝯfiteat̃. Et oĩbus diebus dñicis dictarũ quindenarũ cũ .vij. vicibus in dicta forma vite cõtentis deuotius ꝓut poterit recipiat corpus precioſiſſimuʒ dñi in miſſa conuentuali niſi de licentia abbatiſſe et conſilio confeſſoris conuentus aliqua vellet remanere et a dicta receptione abſtinere ⁊ vſqꝫ ad aliã dieʒ propter iuſtã cauſam retardare. Volumus etiam ⁊ precipimus per obedictiam vt nulla ſoror cuiuſcunqꝫ conditionis exiſtat poſſit vel audeat ſe confiteri alicui confeſſori religioſo vel ſeculari cuiuſcunqꝫ conditionis grad⁹ vel dignitatis exiſtat pretextu etiam cuiuſcunqꝫ gratie vel priuilegij alteri eorum conceſſe niſi confeſſori conuentus niſi de beneplacito et licentia abbatiſſe obtenta et maioris partis diſcretarum ⁊ pro iuſta et rationabili cauſa. Item ordinamus ꝙ ab vltima pulſatione completorij vſqꝫ poſt horam terciarum nulla ſoror vadat ad cõfeſſionem niſi quãdo fuerit neceſſitas magna. Quamuis autem in forma vite dictarum ſororum contineatur ꝙ pro communicandis ſororibus infirmis ⁊ ſanis capellano liceat intus celebrare Tamen modernis temporibus propter multa pericula et magna inconuenientia que ex huiuſmodi celebratione ⁊ communicatione ab intra poſſent ſororibus euenire in futurum Precipimus per obedientiam omnibus abbatiſſis et hoſtiarijs et ſororibus alijs preſentibus et futuris ſingulorum conuẽtuum et locorum ꝙ nunqꝫ permittant vel conſentiant aliquem ſacerdotem regularem vel ſecularem infra clauſuram ipſa-

rum celebrare vel intrare pro ſororibus ſa
nis vel infirmis communicandis niſi forte
aliqua ipſaꝝ ad graue corporis infirmita
tem videretur tēdere ⁊ ad extrema vel eſſe
in caſu quo aliqua ipſarū lepra vel aliqua
alia infirmitate ſeu contagione prolixiſſi=
ma grauaretur et aditus bono modo eſſe
non poſſet nec oportunitas ꝙ taliter infir=
mans poſſet ſine periculo cum aliis ſorori
bus in eccleſia miſſam audire vel corpꝰ do
mini recipere et tūc in dicto caſu cōcedimꝰ
ꝙ .vii. vicibus in forma vite ſtatutis cōfeſ
ſor vel ſocius ſuus in abſentia ſua poſſit ꝑ
huiuſmodi celebratione vel adminiſtratio
ne facienda infra clauſuram intrare. Pre=
terea cum dicta forma vite contineat ꝙ ſo
rores capellanum cum vno clerico bone fa
me diſcretionis ꝓuide et duos fratres lay
cos ſancte conuerſationis et honeſtatꝫ a=
matores in ſubſidium ſancte paupertatis
miſericorditer ab ordine fratrum minorū
ſemper habeant que quidem verba decla=
ramus ipſa debere intelligi et fieri ī modū
qui ſequitur videlicet ꝙ in quolibet conuē
tu dictarum monialium ſorores habeant ⁊
vel habere valeant quattuor fratres de or
dine fratrum minorum quorum primus ⁊
principalis ſit capellanus id eſt ſacerdos ⁊
confeſſor ipſarum quiquidem talis debet
inſtitui et aſſignari qui ſit probus et deuo
tus prouidus et diſcretus ac in obſeruan=
tia regulari probatus non multum iuue=
nis ſed ydonee etatis Secundus frater ſit
ſocius ſuus qui non ſolum debet eſſe cleri=
cus ſimplex ſed eſſe ſacerdos bone fame et
diſcretionis prouide cui confeſſor ſororuꝫ
poterit confiteri quandocunqꝫ indigebit ⁊
alii duo fratres ſint layci qui ſicut dicit for
ma vite debent eſſe ſancte conuerſationis ⁊
honeſtatis amatores. Quos quatuor fres
abbatiſſa cuiuſlibet conuentus de conſilio
diſcretarum ſuarum debet humiliter et de
gratia generali miniſtro vł prouintialibus
miniſtris poſtulare. Et prefatus generalis
pro omnibus conuentibus dictarum ſoro=
rum vel dicti miniſtri prouintiales pro con
uētibus dūtaxat in ſuis prouintiis ſituatis
debent dicte poſtulationi miſericorditer et
intuitu pietatis dei ⁊ beati Franciſci con=
deſcēdere et ꝑdictos quatuor eis cōcedere.

De clauſura Septimum capitulum.

Innocētius papa
quartus Omnīnaqꝫ tempore vi
te ſue hāc vitam profitētes clau
ſe manere dēt ⁊ poſtqꝫ clauſtrū huiꝰ religio
nis intrauerint aliquē ꝓfeſſe fuerint hanc
regularem obſeruantiā promittentes nul=
la eis conceditur licentia vel facultas inde
vlterius exeundi niſi forte clauſa plantādi
vel edificandi eādem religionem vel refor
mandi aliquod monaſterium ſeu cauſa re=
giminis vel correctiōis ſeu alicuius grauis
diſpendii deuitandi per licentiā generalis
miſtri ordīs ffm minoꝝ ſeu ꝓuicialis illiꝰ ꝓ
uincie eiuſdem religionis in qua monaſte=
rium ſitum fuerit ad aliquem locuꝫ alique
tranſmuttātur. Uolumus autē quandocunqꝫ
continget aliquam vel aliquas prefato mo
do transferre ꝙ ad clauſurā ſui ordinis ſi=
bi aſſignatam cum ſecura ⁊ honeſta ſocie=
tate quāto citius potuerint accedere feſtinent
Et illa ſeu ille quas cōtigerit ſic transferri
caueant dum erunt inter homines ſeu per=
ſonas ſeculares ſeu regulares a ſermoni=
bus indiſcretis et vanis ⁊ apertis aſpecti
bus perſonaruꝫ quarumcunqꝫ ſed ſemper
ſint modeſte et humiles honeſte loquen=
tes omnibus ſicut decet. Item quia in di=
cta forma vite ſit mentio de ſororibus ex=
tra monaſterium ſeruientibus que porut
habetur ibidem faciebant profeſſionem
ſicut alie ſorores preterqꝫ ad votū de clau
ſura et intrabant monaſterium et egredie
bantur ac ſeruiebant aliis ſororibus de il
lis que extra conuentum negotiari opor=
tebat ſecundum ꝙ erat expediens. Nichi
lominus tamen propter multa incommo=
da et pericula que dictis ſororibus et con
uentibus ex hoc poſſent euenire dominus
papa Benedictus duodecimus ordinauit
ac ſtatuit ꝙ de cetero nulla ſororū profeſ=
ſa niſi in certis caſibus in forma vite po=
ſitis extra clauſurā exire preſumeret Nos
vero ordinationem predictam inuiolabi=
liter obſeruari volentes precipimꝰ ꝙ om=
nes ſorores cuiuſcunqꝫ conditionis ac ſta
tus fuerint que ſunt ad obſeruantiam pro
feſſionis aſtricte et que de cetero aſtrin=
gentur debent ſub perpetua clauſura ma
nere. Item ꝙ nulli earum ſubſeruitiali=
um nomine vel quacunqꝫ alia ratione vel
cauſa ſit vel eſſe valeat clauſuram huiuſ=
modi deinceps egrediendi facultas ni=
ſi prout dictum eſt in caſibus ſupradi=
ctis Si tamen in futuro prefate ſorores in
digerent obſequio et ſeruitio aliquarum
deuotarum feminarum maturarum ⁊ ho=
neſtorū etateqꝫ prouectaruꝫ recipiāt eas
in prefatis obſequiis et ſeruitiis ipſarum

dum tamen in habitu ſeculari incedant q̄ non admittātur ad interioria monaſteria quouiſmodo. Preterea ordinam⁹ ꝙ in quolibet conuentu in loco patenti et communi habeatur vnum tm̄ torneatorium fortiſſimum latitudinis et altitudinis congruentis/⁊ ita compoſitum ꝙ per rimas ei⁹ aliquis nec intra conuētum vel extra poſſit aſpicere/per quod ſorores poſſint res ſibi oblatas recipere ⁊ reddere extra illa q̄ fuerint reddenda. Si autem res huiuſmodi eſſent ita magne et groſſe late vel longe ꝙ per rotaꝫ ſiue per illud torneatorium non poſſent cōmode intrare vel extra poni tradantur per portam in monaſterium et extrahantur quando oportebit. Inſuper pro maiori ſecuritate et honeſtate tam ſororū ꝙ conuentuum ordinamus ꝙ in nullo conuentu dicti ordinis facto vel fiēdo fiat ſeu fieri permittatur quouiſmodo alia cratis ſiue aliud locutorium ſiue aliquod torneatorium ſeu portari aliter ꝙ̄ conſueuerint. Sufficiat omni tempore vbiq̄ in quolibet conuentu habere vnum locutorium cū rota ſiue torneatorio/et vnam cratem ⁊ vnā portam in locis publicis et conſuetis. Rurſum ordinamus ꝙ prope rotaꝫ ſiue torneatoriuꝫ habeatur locutorium vna crate ferrea forti et firma cōtritū/et ibidem in illo locutorio ſorores loquantur ſecunduꝫ modum in forma vite et in preſenti ordinatione deſcriptum dū oportuerit et fuerit vtile vel neceſſe. Item ordinam⁹ ꝙ infra clauſuram conuentus de directo contra vel ante portam principalem ſit vna alia porta minus principalis eo modo clauſa et obſerata ſicut prima porta et taliter diſpoſita ꝙ ſorores nullomodo poſſint ire vel pertingere vſq̄ ad portam principalē. Nec forenſes propter obſtaculū dicte porte ſecundum per rimas porte principalis ſi q̄ ſint vel eſſent poſſint reſpicere intra conuentū nec ſorores audire. Item volumus ꝙ oſtia virgulti ⁊ dormitorij ſint de nocte clauſa et firmiter obſerata. Preterea vt maior ſecuritas inter eas vigeat ordinamus ꝙ nulla ſoror cuiuſcunq̄ officij vel cōditionis exiſtat aliquam litterā recōmendaticiam ſiue miſſoriā clauſā vel apertam pro ſe vel aliqua alia quouiſmodo in rota crate/porta vel alibi ponat ſeu poni faciat vt foras mittat vel porretur nec aliquam ibi poſitam vel vndecunq̄ per quamcunq̄ partem poſitaꝫ vel porrectam recipiat ſiue recipi faciat legat vel aperiat ſiue legi vel aperiri faciat niſi prius abbatiſſe vel eius vicarie littera fuerit tota integra tradita et preſentata. Quaſquidem litteras abbatiſſa vel eius vicaria debent legere anteq̄ mittatur vel recipiatur ab aliqua ſorore. Et in caſu quo ipſa abbatiſſa vel eius vicaria in eiſdem litteris repperit aliquid non ſcribenduꝫ vel recipiendum nullomodo tradatur ſorori cui mittitur vel extra conuentum miſſe per eandem mittatur. Sed grauiter puniatur. Nec alicui concedatur ꝙ litteram ponat in manu defferētis. Item nulla abbatiſſa litteram aliquam ſibi de foris miſſam legat nec alicui extra conuentum ſcribat vel litteram mittat niſi prius dicta littera fuerit preſentata vni ſorori diſcrete aſſignate per alias diſcretas pro huiuſmodi cauſa que omni anno debet mutari et alia loco eius aſſignari quam litteram dicta ſoror ſic aſſignata debet legere anteq̄ mittatur vel recipiatur ab abatiſſa.

¶ De electione abbatiſſe et officialium ac diſcretarum. Septimum capitulum.

Et licet forma vite dicat ꝙ ſorores procurent generalem vel prouincialem ordinis fratrum minoruꝫ qui eas verbo dei īformet ad omnimodam concordiam et omnem vtilitatem in electione facienda. ſ. abbatiſſe Nos tamen conſiderantes multitudinem fratrum minorum et dilatationem conuentuum ipſorum ac etiam prouinciarum. Necnon et magnas et aſſiduas occupationes quas prefati generalis ⁊ prouinciales miniſtri habent circa predictos fratres ⁊ conuentus Inſuper ſtrictam paupertatem dictarum ſororum et non minus ſumptus quos promittendo ad dictos ſuperiores oporteret facere Statuimus et ordinam⁹ ꝙ in huiuſmodi electione facienda viſitator vel confeſſor ipſarum in huius abſentia poſſit ipſam exhortationē ſeu informationem facere. Sed confirmatio ipius abbatiſſe fiat p̱ gn̄alem miniſtrum ſi fuerit in ꝓuincia et in eius abſentia p̱ ꝓuincialem illius prouincie in qua fuerit monaſteriuꝫ ꝯſtitutū vel p̱ cōmiſſariū ſuū ſeu illū cui ſuper hoc ipſe ꝯmiſerit auctoritatē ſuā: vt autē ſemper in hm̄ōi electiōe tuti⁹ procedat ſtatuimus ⁊ ordinam⁹ q̄ñcunq̄ continget aliquam abbatiſſam mori vel aliquā diutina et graui infirmitate detineri ita ꝙ cōmode

non poſſet officium ſuum exequi/ſeu etiam
ita inſtanter pro aliqua iuſta cauſa et ra:
tionabili omnino vellet cedere officio ſuo
vel ſicut habetur in forma vite luculenter
appareret vniuerſitati ſororum ipſā eſſe
preuaricatricē forme vite ipſarum vel etiam
qđ abſit ī aliquo graui crimine eſſet deꝓhē
ſa. Tūc poſt triduum mortis vel depoſitio
nis ſeu abſolutionis eiuſdē ſorores proui:
deant ſibi de abbatiſſa per electionē cano:
nicā. In qua electione nulla ſoror poſſit ꝓ
abbatiſſa eligi que annum .xxx. etatis non
attigerit et formam vite promiſerit et in
ea fuerit approbata. Item omnes ſorores
profeſſe ad ſonum campane ad capitulum
conueniant hora congrua per vicariam
conuentus prouide aſſignata et ſic in vnū
congregate inuocata ſpiritusſancti gratia
dicendo. Ueni creator ſpiritus. ℣ſus.
Emitte. ℟. Et renouabis. ⁊c. orō. Deus qui
corda fidelium. ⁊c. Concede nos. Deus qui
eccleſiam. ⁊c. ⁊ Famulos tuos cū oī pace et
deuotione ſicut decet āncillas xpi ad electio
nē procedant hoc modo videlicet vicaria ſe
dens in loco abbatiſſe defuncte vel abſolu
te petat bona fide ſimplicibꝰ ℣bis vnicuiqꝫ
ſigillatim incipiēdo ab antiquioribus ⁊ ſe
nioribus quā ſororē eligat in abbatiſſā ꝓ
illo cōuētu ⁊ ſic oībus ⁊ ſingulis interroga
tis ⁊ reſpōſionibus earūdē habitis illius ſo
roris que plures voces ⁊ magis ſanas ī di
cta electione habuit ipſa ꝓ abbatiſſa habe
atur. Si aūt cōtingat ꝙ due ſorores vel plu
res habeant in dicta electione voces in nu:
mero equales et non poſſent bono modo
ī vnum concordare tunc omnes ſorores
profeſſe poſſunt vnam vel duas ſorores de
diſcretioribus ⁊ deum timētibus antiquis
et maturis cui vel quibus ꝯmittāt dictā ele
ctionē ⁊ illius quam ſic elegerint ad confir:
mationem ꝓcedatur. Poſſint etiam ſi volue
rint ſorores ⁊ eis expedire videbitur pro:
cedere in dicta electione per viam ſcrutinij
videlicet ꝙ quando erūt cōgregate in capi
tulo vt prefertur omnes eligant vnam ſo:
rorē boni teſtimonij q̄ ſciat ſcribere ⁊ alias
duas diſcretas etiam boni teſtimonij q̄ ſic
electe debent ſe aliquātulū ſeparare ita ꝙ
poſſint videri ſed nō audiri ab alijs inſimꝫ cō
gregatis ⁊ vna illarum que aſſiſtunt ſcribē
ti pro teſtimonio nominet ſcribenti illam
quam ipſa eligit pro abbatiſſa ⁊ faciet eam
ſcribi. Et poſtea alia que etiam ibi adeſt ꝓ
teſtimonio ⁊ poſtea ſigillatim omnes ille q̄
ſunt in capitulo accedant ad eas ⁊ nominēt
et faciāt ſcribi illam quam eligunt pro ab
batiſſa. Et ſic votis omnium ſororum pro:
feſſarum cum ſcriptis illa ſoror que ſcripſit
cum alijs duabus teſtibus ad capitulum
corā oībus ſororibus ꝓcedāt ⁊ illa que ſcri
pſit dicat in hunc modum. In nomine pa:
tris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti Amen. Iſta eſt ele
ctio matris abbatiſſe iſtius conuentus cele
brata tali anno tali menſe ⁊ die. Et primo
talis ſoror elegit talem ſororem in matrē
abbatiſſam iſtius conuentus: ⁊ poſtqꝫ om:
nium vota ipſa perlegerit dicat. Et ego ſo:
ror talis nomine meo ⁊ nomine earum que
mecum cōſenſerunt eligo talem ſororem in
matrem ⁊ abbatiſſam huius conuentus. Et
tunc illa que plures ⁊ ſaniores voces ha:
buerit pro abbatiſſa habeatur vel vbi ali:
qua vel alique equales voces in numero in
dicta electione haberent ⁊ bono modo non
poſſent concordare committant omnes ſo:
rores vni vel duabus de diſcretioribus an:
tiquis ſicut iam ſupradictū eſt. ¶ Caueant
autem omnes ſorores ſummopere ne ali:
quam ſororem eligāt in abbatiſſam quam
euidenter nouerint eſſe indignam. Cauere
etiam debent omnes ſorores ante electionē
et in electione abbatiſſe ⁊ in quacunqꝫ alia
ab omni ſubornatione vel cauillatione ſed
vnanimiter ſemper eligant illā quam me:
liorem pro ſalute animarum ⁊ vtilitate con
uentus nouerint eſſe. Poſſunt etiā oēs ſoro
res vocem in electione abbatiſſe habentes ante hmōi
electionē inſimul cōuenire ⁊ ſalubre conſi:
lium ſuper huiuſmodi electionem habere.
Caueant tamen ne in hoc conſilio fiat que:
cunqꝫ diſcordia ſeu perturbatio ſed pacifi:
ce poſt huiuſmodi conſilium ad electionem
per aliquam modorum predictorum pro:
cedant. Electione ſic completa ⁊ conſumma
ta ſorores bine ⁊ bine capitulum egredian
tur ⁊ procedant ad eccleſiam dicendo. Te
deum laudamus. ⁊ in fine. ℣. Cōfirma hoc
deus. ⁊c. Reſpō. A templo ſancto tuo. ⁊c. cum
oratione. Deus qui corda fidelium. ⁊ alijs
orationibus ⁊ ꝑcibus ſupradictis. ¶ Nulla
abbatiſſa officio ſuo fungatur donec fuerit
confirmata. Sed vicaria conuentus faciat
officium abbatiſſe. ¶ Preterea cū forma vi
te dicat ꝙ de communi cōſenſu omnium ſo
rorum omnes officiales monaſterij eligāt
et eodem modo adminus octo ſorores de
diſcretioribus eligantur quarum in hijs q̄
forma vite requirit abbatiſſa vti ſemper
conſilio teneatur. Ideo vt pax dilectio ⁊ ve
ritas rei magis ſemper inter dictas ſoro:
res vigeant et concreſcant hortamur eaſdē
in domino ieſu chriſto quatinus in huius

modi electionibus ⁊ mutationibus officia
lium et diſcretarum predictarum omnis
cauillatio et ambitio euitetur nec minus
ydonee quouiſmodo magis dignis ꝑpo=
nãtur. Et qñcunq̨ per viam ſpũſſancti ali
quam contigerit ad aliquod officium eli=
gi ꝙ laborem et onus non refutet: ſed illḋ
ſecundum gratiam a deo ſibi datã diligen
ter ⁊ hũiliter exerceat ⁊ cõpleat. Caueant
inſuper oẽs ſorores ne hmõi officiales paſ
ſim ſine magna et legittima cauſa mutent
ſiue remoueant ab officiȷ̃s ſuis niſi de bo=
no et ſano conſilio ſicut ſecundum deum
viderint expedire. Eodeꝫ modo hortamur
in dño ieſu omnes officiales preſentes et
futuras quatenus non petant ſe a ſuis of=
ficiȷ̃s abſolui ſed ſcḋꝫ gratiam eis datã of
ficia ſibi iniuncta amore dei ſemper habe
ant perficere ſicut conuenit religionis vti
litati et ſaluti ⁊ altiſſimus amore cuiꝰ hoc
faciunt et facient reddet illis mercedem
ſempiternam.

¶ De modo tenendi capitulum Octa=
uum capitulum.

CUm ſecundũ for
mam vite ſemel in ebdomada
ad minus abbatiſſa teneatur
ſorores ſuas ad capituluꝫ cõ=
uocare vt autẽ vbiq̨ et ſemꝑ
hoc iugiter obſeruetur. Statuimus et or=
dinamus ꝙ abbatiſſa vel eius vicaria ſtu
deant ſummopere talem horam ſecunduꝫ
varietatem temporum et locorum aſſigna
re pro tenendo dictum capitulum vt omẽs
ſorores fortes et ſane ibidem poſſint con=
uenire. Et nichilominꝰ de diuinis officiȷ̃s
ſeu aliȷ̃s obſequiȷ̃s propter hoc nichil ob=
mittat. Qñcũq̨ aũt abbatiſſa voluerit ſoro
res ſuas ad capitulũ conuocare pulſet cã=
pana refectoriȷ̃ ex vna parte tantum ⁊ om
nes ſorores ſane et fortes que in ſeruitio
infirmarum non fuerint pro tunc de neceſ
ſitate occupate: ſtatim debeant audita
campana ad capitulum conuenire. Et om
nibus ibidẽ cõgregatis ⁊ ſedentibus Ab=
batiſſa vel eius vicaria inuocata ſpũs ſcti
grã faciat in loco ſuo recõmẽdationes gñã
les ꝓ viuis et defunctis nolando expreſſe
bñfactores et bñfactrices qui vel que de=
derunt elemoſinas ſuas pro ſubſidio earũ
dẽ. Et factis et dictis hiȷ̃s recõmendatio=
nibus ſorores ſurgãt ⁊ ordinate dicãt ſuf=
fragia ꝓ eiſdẽ vcꝫ Ad te leuaui oclos me=
os cũ glĩa pri ⁊ de profũdis cuꝫ redem cum
ſuffragiȷ̃s que ſequuntur vcꝫ Pater nr̃. Et
ne nos. Fiat pax. Memẽto cõgregationis
Saluos fac ſeruos tuos et ancillas tuas.
Oremus ꝓ fidelibus defũctis Requieſcãt
in pace. Dñe exaudi. Oremus Eccleſie tue
q̃s dñe Oĩs ſempiterne deus qui facis mi
rabilia. Pretende dñe famulis. Abſolue
q̃s dñe. Et in fine dicto Pater noſter Et deꝰ
det nobis ſuam pacem. Abbatiſſa et oĩes
ſorores iterum ſedeant et ſigillatim dicãt
culpas ſuas plane humiliter ⁊ deuote put
nouerint ſe deliquiſſe et hoc iũctis manibꝰ
flexis genibus et proſtrate ad terram inci
piendo a nouiciȷ̃s ⁊ minoribꝰ ſeu illis q̃ nõ
ſunt in officiȷ̃s cõſtitute Abbatiſſa vero vl
eius vicaria ſecundum ſuum rectum ⁊ bo=
num iudicium imponent tunc eis peniten=
tiam ſi opporteat etiam eas monendo ⁊ re
darguendo prout ſibi melius videbitur ex
pedire Et hoc ſecũdũ quãtitatẽ ⁊ qualitatẽ
delictoꝝ nullam partialitatem oſtendẽdo
ſed omnes ſicut deliquerũt corrigẽdo. So
rores autẽ ſemꝑ predictam penitẽtiam cũ
humilitate recipiãt ⁊ cũ deuotione perſol=
uãt. Caueãt autẽ ſorores ne vnq̃ in capitu
lo vel alibi lites habeant nec replicam ſeu
excuſationẽ palliatã faciãt ſeu querãt Nec
aliqua loquatur niſi de licentia abbatiſſe
Nouitie autem ſicut dictum eſt ante om=
nes debent dicere culpas ſuas ⁊ ſtatim di
ctis culpis et acceptis penitentiȷ̃s debent
extra capitulũ ire. ¶ Caneãt iſuꝑ oĩes ſo
rores ne culpas in capitulo vel viſitatiõe
accuſatas vel punitas audeant vna alteri
quouiſmodo improperare. Nec etiã alias
ſi quas in ſeculo cõtraxerit/et ſi aliqua in
hoc deliquerit per abbatiſſam grauiter pu
niatur. Omnibus aũt hiȷ̃s vt ſupra dictuꝫ
eſt/dictis et ꝯpletis ſi que ſint tractanda ſi
cut dicit forma vite ſororum tractent et ex=
pediant que expedienda fuerint cum de=
bita grauitate ⁊ honeſtate A verbis ſuꝑ=
fluis iniurioſis ſiue quibuſcũq̨ aliȷ̃s inde=
bite ꝓlatis penitus ꝑcauẽdo. Et omnibus
completis recedãt de caplo in noĩe dñi.

¶ De ſilentio ⁊ mõ loquendi ad cratem
et locutorium. Nonum capitulum.

PReterea q2 parẽ
opꝰ iuſticie ⁊ ſilẽtiũ cultus eiꝰ
ne deuotiõis feruor ꝑ inq̇etu
dinẽ multiloquiȷ̃ extigat. Or=
dinamꝰ ꝙ ſorores ſileãt ſicut
in forma vite ipſaꝝ ꝯtinet vcꝫ ab hora cõ
pletoriȷ̃. i. a dicto ꝯpletorio vſq̨ ad tertiã. i.
poſt horã tertiaꝝ. Sileãt et ꝯtinue ſicut di=
cit dicta forma et vite In eccleſia/dormi=

ſoꝛoꝛ in refectoꝛio tm̄ dum cōmedunt pre=
terꝗ in infirmaria. Et licet ibi non ſit men
tio ꝙ debeant ſilere in clauſtro ⁊ foꝛte cau=
ſa eſt qꝛ in loco ſancti Damiani in quo mo
rabatur beata Clara tpe foꝛme vite ſibi a
beato Franciſco date non erat pro illo tūc
clauſtrum ibidem propter nimiam pauper
tatem conſtructum. Nos tamen attente cō
ſiderātes ꝙ dominus papa Gregoꝛius.ix.
oꝛdinauit in pꝛima regula ꝙ dicte ſoꝛoꝛes
continuū ſilentium in omnibus hoꝛis ⁊ lo=
cis: ac etiam ꝙ in omnibus religionibꝰ bene
oꝛdinatis et regulatis clauſtrum ſit locus
poſt eccleſiam pꝛimus vbi dictum ſilētium
conſuetum eſt obſeruare. Statuimus et oꝛ=
dinamꝰ ꝙ omnes ſoꝛoꝛes de cetero debeāt
ſilere in clauſtro ſicut ⁊ in aliꝭ tribus locis
in foꝛma vite poſitis. Item pꝛecipimus ꝙ
nulla ſoꝛoꝛ cuiuſcunꝗ officiꝭ gradus aut cō
ditiōis exiſtat accedat ad locutoꝛiū ſicut in
dicta foꝛma vite ꝯtinet ſine abbatiſſe vel eiꝰ
vicarie licētia nec aliqͥ̄ licētia cū aliqͥ̄ ꝑſona lo
quat̄ quiſmōl dicto locutoꝛio niſi pñtibus
clare audiētibꝰ duabus ſoꝛoꝛibus de nūe=
ro octo diſcretarum conuentus: quia ſi in
crate que eſt in eccleſia coꝛam deo ⁊ āgelis
eius aſſignētur volētibus loqui tres ſoꝛo=
res de octo diſcretis ſecundum tenoꝛē foꝛ=
me vite: foꝛtioꝛi ratione in locutoꝛio qui eſt
locus magis ꝯmunis ⁊ publicus debēt aſſi
gnari due de octo diſcretis illi ſoꝛoꝛi que in
locutoꝛio voluerit loqui de bona licentia ⁊
debito modo ⁊ pꝛo debita cauſa. Item oꝛdi
namus ꝙ ad poꝛtam ſoꝛoꝛes nullomodo lo
quantur cum aliqua perſona foꝛēſi alte vel
baſſe cum ſociꝭ vel ſine ſociꝭ. Preterea vo
lumus ꝙ qñ aliqua ſoꝛoꝛ pꝛo euidenti vtili
tate vel neceſſitate vel de bona congruitate
fuerit ad cratē que eſt in eccleſia cū aliqua
perſona locutura in pꝛincipio locutiōis po
terit remouere aliquātulum pānū interius
appoſitum ſtatim ipſum in loco ſuo cōſue=
to reponendo ita ꝙ dum loquitur nō videa
tur in facie ab aliquo ⁊ in fine locutiōis ſue
iterum pānū illum aliquātulū remoueat ⁊
vale loquenti faciat ⁊ pānū ſtatū vale facto
reponat ⁊ nulla ſoꝛoꝛ ibi loquatur niſi ſecū
dum foꝛmā vite ⁊ cum perſonis ſolēpnibus
maturis ⁊ ſecuris parentibus pꝛopinquis
et ſpiritualibus amicis ⁊ hoc rariſſime fiat.
Item qñcūꝗ aliquā perſonā extraneā ad
eas ingredi vel alias per cratem eis loqui
cōtigerit tegāt facies ſuas cum modeſtia
et inclinēt ſe parūper pꝛout religionis con
uenit honeſtati. Inſuper in .xl. ſcti martini
quam volumus incipere in craſtinum om=
nium ſanctoꝛum ⁊ durare vſꝗ ad natiuita
tem domini ⁊ in .xl. maioꝛi quam volumus
incipere in craſtinum quinquageſime vſꝗ
ad reſurrectionē domini. Nulla ſoꝛoꝛ tem=
poꝛibus pꝛedictis loquatur cuiꝗ perſone
ad locutoꝛium ſiue ad cratē niſi pꝛo cauſis
in foꝛma vite contētis niſi abbatiſſe vel eiꝰ
vicarie ſiue poꝛtarie ⁊ hoc ſolum pꝛo nego
tiꝭ ⁊ vtilitatibus totius cōuentus ſicut ha=
ctenus eſt fieri conſuetum. Eaſdem quoꝗ
hoꝛtamur in domino ieſu chꝛiſto ꝙ quan=
documꝗ continget aliquam ſoꝛoꝛem loqui
ad locutoꝛium ſiue ad cratem caueant ocio
ſa pꝛolixis ⁊ inutilibus ſiue vanis ⁊ munda
nis colloquiꝭ ſed omnia verba que pꝛoce=
dent de oꝛe ipſarum ſint honeſta ⁊ vtilia ſi
cut decet ancillas xp̄i ⁊ obſeruatrices ſācti
euangeliꝭ: et ad euitandum ſuſpectus ſecu=
lariū ⁊ locutiones inutiles ⁊ ꝓlixas earūdē.
Oꝛdinamus ꝙ nullomodo ſoꝛoꝛes fiāt per
ſe vel per aliam perſonam cōmatres viroꝝ
vel mulierum. Rurſus oꝛdinamus ꝙ quā=
docūꝗ continget aliquam perſonam clau=
ſuram intrare ſiue pꝛo viſitatione infirma
rum ſiue ꝓ alia quacūꝗ cauſa ſoꝛoꝛes licē
ciate nō audeāt eis loqui niſi pñtibus ⁊ au=
dientibus duabus diſcretis ſoꝛoꝛibus per
abbatiſſam vel eius vicariam poſitis.

De obſuātia paupꝛtatis ⁊ ꝙ ſoꝛoꝛes nō recipiāt poſſeſſionē aliquā. x. cpm.

Cum ſecūdū foꝛ=
mā vite abbatiſſe ⁊ oēs ſoꝛo=
res teneātur ſanctā paupꝛe=
tatē quā dn̄o deo ⁊ btō Frā=
ciſco ꝓmiſerūt obſeruare ſcꝫ
in nō recipiēdo ſeu habēdo poſſeſſionē vel
ꝓpꝛietatē per ſe vel per aliā interpoſitam
perſonā vt aūt pꝛedictā paupꝛtatē diligētiꝰ
⁊ perfectius poſſint cuſtodire ac in non re=
cipiendo ſeu habendo poſſeſſionem vel pꝛo
pꝛietatē ſtrictius ⁊ purius ſe habere. Inhi
bemus per obedientiam eiſdem ſoꝛoꝛibus
ne domum ad locādum terram ſiue oꝛtum
ad colendum pꝛatum ad ſecandum vineam
ſiue aliquid aliud ad laboꝛandum quouiſ=
modo recipiant aut poſſideant. Item he=
reditates redditus ānuos pēſiones elemo
ſynas perpetuas nullatenus habeant vel
recipiant per ſeipſas vel per interpoſitam
perſonam. Preterea granaria ſiue cellaria
de emptis vel mēdicatis ſeu aliter acꝗſitis
ita grādia ⁊ copioſa vt de eis aliquid vēdāt
vel ꝙ per annum integrum abſꝗ mendica
tione poſſint tranſigere vitam ſuam repu=
gnat paupꝛtati eaꝝ. Inſuper boues greges

ouium/ſiue armenta pecorum nūq̄ʒ habeat ne cyphos ſcutellas vel aliquid aliō vas de auro vel de argento vel de quacūq̄ʒ alia re precioſa. Item theſaurizatio auri vel argenti lapidum precioſorum ceterarum quarumcunq̄ʒ rerum/⁊ oīs ꝯgregatio vł ꝓuiſio que poſſit durare vltra annū hec inq̄ʒ omnia ſunt eis interdicta. Ceterū volumus ꝙ in omni ſuperlectili ipſarū tā in vaſis q̄ʒ in veſtimentis ſeu in quibuſcūq̄ʒ aliȷ̄s omnis curioſitas et ſuperfluitas euitetur et in ipſis ſancta paupertas reluceat et appareat et in vſu neceſſitas ſicut decet ſanctiſſime paupertatis ſectantes. Item volumus ⁊ ordinamus ꝙ de legatis ſororibus in vltimis voluntatibus decedētium fiat in modum ſecundū quem ordinauit dominus Nicolaus papa. iiȷ̄. in declaratione regule fratrum minorum fieri ab ipſis fratribus Inſuper cuʒ vite forma dicat ꝙ ſorores nichil ſibi approprient nec domum nec locum nec aliquam rē. et per dominum Nicolaum papam. iiȷ̄. et Clementem. v. et nonnullos alios ſummos pontifices ſit declaratum in declarationibus regule fratrum minorum ꝙ expropriatio ſeu abdicatio omnium rerum quam dicti fratres faciunt debeat intelligi et ſeruari tam in ſpeciali q̄ʒ etiam in cōmuni. Noſq̄ʒ circa hunc articulum veſtigiȷ̄s inherentes predictorum prefatam expropriationem ſeu abdicationem proprietatis omniuʒ rerum quam propter deum ſorores faciunt ſicut meritoriam et ſalutiferam et eterna retributione dignam Volumus et mādamus tam in ſpeciali q̄ʒ in communiītegre et inuiolabiliter ab omnibus dictis ſororibus preſentibꝰ ⁊ futuris obſeruari. Poſſūt tamen dicte ſorores ſana conſcientia habere vſū ſimplicē et ius vtēdi olm reꝝ eis ſcđm formā vite ꝯceſſaꝝ vel illaꝝ q̄ ipſis in eadem nō ꝓhibētur ſine tñ appropriatiōe aliqua ſicut ſūt vſus neceſſarioꝝ ꝓ celebratiōe ⁊ manutētiōe ſeruitiȷ̄ diuini ꝓ habitatiōe ⁊ ſuſtētatiōe corpis hūani et ꝓ executione officioꝝ ⁊ negotioꝝ eis ſcđm eandeʒ formā vite ⁊ ſacre religiōis neceſſariarum Pñt etiā ꝓ trāſigēdo vitā ſuā in agone ꝑſentis militie de hiȷ̄s q̄ eiſdē offerūtur liberaliter et de hiȷ̄s q̄ ꝓ ipſis mēdicātur/⁊ q̄rūtur hūiliter ac etiā de hiȷ̄s q̄ ab ipſis acq̄rūtur ꝑ laboriciū dūmodo illa ſint oblata q̄ſita data ſiue habita nō apte diſſonarēt ⁊ ſtatui pauptatis ⁊ religiōis ipaꝝ hře ius vtēdi ⁊ ſimplicē facti vſū. Preterea ordinamꝰ ꝙ de rebꝰ vł elemoſinis in paticulari datis vel miſſis ſororibus diſtribuatur indigentibus in particulari vel in cōmuni ſcđm ꝙ bonum videbitur abbatiſſe. Nec volumus licere alicui ſorori per illud q̄đ ſibi fuerit datum vel miſſum a parētibus vel ab aliȷ̄s poſſit ſorori indigenti cōmunicare vel alicui perſone extra conuentum dare vel mittere ſine beneplacito ⁊ expreſſa licentia abbatiſſe vel eius vicarie Inſuper volumus ꝙ in debitis contrahendis ſorores ſe habeant ſemper ⁊ vbiq̄ʒ ſicut in forma vite continetur. Item precipimus ꝙ caueāt ſe omnimode a magnitudine et multitudine edificiorum ⁊ a ſumptuoſitate eorundeʒ. Sed ſint contente in temperatis et humilibus edificiȷ̄s.

¶ De infirmis ſororibꝰ. xj. capitulum.

ORdinamꝰ ꝙ quādocūq̄ʒ ꝯtinget aliquā ſorores infirmari grauiter vel debilitari abbatiſſa vł eius vicaria teneaꝫ eidem infirme ſtatim prouidere de ſeruitio oportuno. Sorores aūt ſeruitiȷ̄s īfirmaꝝ vel debiliū deputate caueāt ne ī officiȷ̄s ſibi ꝯmiſſis defectū notabilē faciāt ſʒ hūilr ⁊ deuote in feruore caritatis ſeruiāt eis ſicut vellēt ſibi ſeruiri ſi ita infirme eēnt Abbatiſſa etiā dūmō nō fuerit legittime occupata oī die ſaltē ſemel teneaꝫ viſitare īfirmas ſorores dū actu grauiter īfirmātur ⁊ ī abſētia eiꝰ vicaria ipſiꝰ facere teneaꝫ Itē ꝙ ꝓpł eaꝝ īcuriā nulla ſoror īfirma defectū habeat in ſua īfirmitate ſcđʒ eaꝝ poſſibilitatē Caueāt aūt abbatiſſa ⁊ eiꝰ vicaria ne ꝯſiliū ꝓ ſanitate habēda ſoroꝝ īfirmaꝝ petāt ab aliquo medico vł cirurgico ſiue barbitōſore niſi a catholicis ꝑſonis ⁊ ſꝑ a magiſ deuotis q̄ poteſt bono modo reperiri ꝓ remedio hñdo Nec aliq̄s ꝑdictoꝝ ītrare clauſurā ꝑmittaꝫ niſi vrgēte neceſſitate vel īfirmitate et ſemꝑ aſſociati ſint taliter ītrātes debito modo ita ꝙ abbatiſſa vel eiꝰ vicaria vel alie due vł tres de diſcretiſ ꝯuētꝰ ſint ꝑñtes donec foras egrediantꝫ. Itē ſi ꝯtingat aliquā ſororē vł pleſ aliq̄ graui ⁊ ꝯtagioſo ac ꝓlixo morbo languere vtē lepra īſania capitiſ vł aliq̄đ ſilē ꝓpter ꝙ taliter īfirme nō poſſēt ſine ꝑiculo cū aliȷ̄s reſidē ꝓuideaꝫ eis de camera ſepata īfra clauſurā ⁊ de mō ſeruiēdi talibꝰ īfirmātibꝰ ꝓut caſꝰ ⁊ īfirmitas req̄rit ita ꝙ nulla clauſurā vnq̄ʒ exeat niſi alit fuerit cōſuetꝰ Inſuꝑ hortamur oēs ſorores ī diīo pñtes ⁊ futuras q̄tenꝰ ꝓpł deū nō refutēt ſuſcipere hūilit talibꝰ ⁊ deuote ſicut fuerit neceſſe

Si vero aliqua abbatiſſa vel vicaria ſeu ali
que alie in ſeruitijs infirmarū deputate nō
ꝓuideāt ſecundum poſſibilitatem ⁊ facul=
tatem loci ⁊ qualitatem infirmātis ſiue ꝯdi
tionē de cōſilijs ⁊ cibarijs ⁊ alijs neceſſarijs
accuſentur ab omnibus corā viſitatore dū
viſitat ⁊ ſicut nimiū crudeles grauiter pu=
niātur ſi defectū notabilē cōmiſerint in ſer=
uitio infirmarū. Cōtinetur quoq̧ in forma
vite ꝙ ſorores que ſūt infirme. i. ſcđm dn̄m
Innocentiū papā quartum que non multū
graui infirmitate laborāt in ſaccis cum pa
leis iaceāt ⁊ habeant ad caput capitalia de
pluma. Sed ſi forte aliqua vel alique graui
vel prolixo morbo laborare cōtingeret ali
ter oporteret prouidere ſecundum deum ⁊
cōſilia bona diſcretarū. Ideo volumus ⁊ or
dinamus ꝙ quādocūq̧ ꝯtingeret aliquam
vel aliquas infirmari grauiter aliquo mor
bo graui ⁊ prolixo abbatiſſa vel eius vica=
ria de cōſilio diſcretarū prouideat vel proui
deri faciat talibus infirmātibꝰ de culcitra
et alijs neceſſarijs ad requieſcendum ſecū=
dum formam vite ipſarum ſi ſecundum re=
ctas et bōnas cōſcientias earum videbitur
infirmitati ſic infirmantis vel infirmātium
expedire et eaſdem ſic infirmas in eadem
culcitra modo conuenienti ⁊ humano fa=
ciant requieſcere ſicut ſue infirmitati fue
rit oportunum Prouideant etiam dili=
genter abbatiſſa vel eius vicaria ſeu ſoro=
res alie deputate in ſeruitio infirmarum
ꝙ quādocūq̧ continget aliquā vel aliquas
ab hac luce migrare ꝙ in hora mortis mo=
riens ſit induta habitu ordinis ⁊ cincta cor=
da et velo in capite ſi fieri bono mō poſſit ⁊
taliter induta ſepeliatur. Item in eadē for
ma vite habetur et que indigēt pedulis la
neis ⁊ culcitris vti poſſunt que verba ſunt
diſpēſatoria quando neceſſitas hoc requi
rit. Quapropter ordinamus ꝙ nulla ſoror
cuiuſcunq̧ conditionis vel officij exiſtat tē
pore bone ſanitatꝫ pedulos laneos nec cul=
citras habere poſſit nec vti eiſdem niſi ſit
actu indigens. Nec talis indigentia per
quālibet debet arbitrari ſed per abbatiſſā
cū conſilio diſcretarum vel maioris partis
numeri earūdem. Que cū viderint aliquā
vel aliquas manifeſte indigere calciamen
tis vel fuerit de hoc requiſita ab eiſdem ꝙ
diſpenſet cum eis tunc ſi eidem abbatiſſe ⁊
diſcretis iuſtū ⁊ rectum viſum fuerit proui
de conſideratis conditionibus perſonarꝫ
varietate temporum ⁊ locorum ꝙ debeant
cum eis diſpēſare diſpenſent ꝙ poſſint por
tare pedulos laneos ſiue calciolos durante
neceſſitate. Et ſi maior vrgeret neceſſitas
ꝙ poſſint portare ſoleas de corio cū pedu=
lis laneis vel calciolis de pāno.

¶ De occupationibus ſororū. xij. capl'm.

CUm forma vite
dicat ꝙ ſorores quibus dedit
dn̄s gratiā laborādi poſt ho=
ram tertie laborent. Ut autē
hoc iugiter melius ab omnibꝰ
obſeruetur volumus ꝙ ſorores ꝓpter deū
officia humilitatis ⁊ charitatis non recu=
ſent ſed cum eis aliqua a matre abbatiſſa
vel eius vicaria fuerint iniuncta ꝓ cōmuni
vel pro particulari vtilitate cōuētus eadē
officia vel opera ſine murmuratione ſeu cō
tra dictione quacūq̧ ⁊ voluntarie ⁊ dulciter
acceptent ⁊ cum diligentia fideliter et deuo
te perficiant ſicut fuerit eis imperatū. Nec
aliqua ſoror pallio negligentie ſiue tepi=
ditatis vel ſuperbie quando ſibi aliquid a
predictis modo predicto iniūgitur ſe cōte=
gat dicendo dn̄s non dedit michi gratiam
hoc vel hoc faciendi ſeu operandi dū tamē
ſana mente ⁊ corpore fuerit: ſed voluntati
precipientis ſe obtemperet ſicut decet obe
dientie ſancte profeſſores. Cauere etiā de
bent abbatiſſe ⁊ earū vicarie ne alicui ſorori
aliquid precipiant quod ꝓbabiliter ⁊ clare
ſciant eam neſcire vel non poſſe perficere.
Et quia in predicta clauſula forme vite cō=
tinetur poſt horam tercie. Nos tamen cōſi
derantes ſtrictam paupertatem dictarū ſo
rorum et neceſſitates et indigentias quas
poſſent habere cōcedimus quod ſi aliquod
negocium ante horam predictam in cōuen
tu adueniat quod ſit neceſſarium vel cōue
niens ad perficiendum ꝙ abbatiſſa vel eiꝰ
vicaria poſſit precipere cui voluerit ꝙ illū
faciat vel perficiat ſi opus iam ſit inceptuꝫ
Item volumus ꝙ indilate poſt miſſam vel
horam terciarum pulſetur pro labore/ ⁊ tūc
omnes ſorores que non habent excuſatio=
nem legitimam vadant ad facienda opera
eis iniuncta. Item iniungimus dictis ſo=
roribus ꝙ de cetero nulla ipſarum audeat
ſeu preſumat agere vel perficere aliquam
operationem pro ſuo ordine vel pro quacū
q̧ ꝑſona cuiuſcūq̧ cōditiōis exiſtat de qua
cūq̧ materia de qua poſſint iuſte de vanita
te vel curioſitate notari. Et huiuſmodi ope
rationes ſi quas contigerit per ſorores fie=
ri anteq̧ acceptētur vel incipiātur/ ꝓfitētur
integraliter abbatiſſe vel eius vicarie que
vtrum illud ſit licitum facere ſororibus de
beat arbitrari ⁊ ſine eius beneplacito ⁊ vo

luntate nichil fiat de dicta operatione. Et
quecunqꝫ ſoror contrariū fecerit puniatur
ſm arbitriū abbatiſſe vel eius vicarie Pre
terea ordinamus ꝙ oēs ſorores tā pñtes
ꝗ̄ future ab oībus iocis ſpacialibus ⁊ etiā
a ludis quibuſcūqꝫ vanis et mūdanis qua
rūcunqꝫ rerū ſemꝑ et vbiqꝫ ſe abſtineāt Sꝫ
ꝗ̄cunqꝫ fuerint due vel tres vel plures in
vnū congregate ſemꝑ de deo loquātur ad
inuicē vel de vita ſanctoꝝ vel ſanctarū vi-
roꝝ vel defunctoꝝ vel de hiis q̄ pertinēt ad
ſalutē aīe vel de negocijs bonis honeſtis ⁊
vtilibus ab ocioſis nociuis ⁊ laſciuis v̄bis
penitus abſtinēdo ſicut decet xp̄i ancillas ⁊
obſeruatrices ſācti euangelij et ſācte reli-
giōis profeſſores. Inſuꝑ inhibemus dictiſ
ſororibus ne aliquos libros in cōuentibus
ſuis ſeruēt ſeu habeāt legāt ſcribāt vl' ſcri
bi faciant in quibus continentur expreſſe
vel occulte vanitates et carnalitates ſiue
mundanitates perſonarum. Liceat tñ om-
nibus cōuētibus habere ī cōi ſāctos libros
pro ſolacio et ꝓfectu animarū: q̄ ī particu-
lari et in gn̄ali ⁊ ī mēſa legāt ſm diſpoſitio
nē ⁊ ordinationem abbatiſſe.

¶ De correctiōe delinq̄ntiū. 13. capl'm.

ORdinamus ꝙ in
quolibet cōuentu abbatiſſa ⁊ in
eius abſencia vicaria moneant
et corrigāt humiliter et caritatiue ſorores
ſuas ne ꝓpter negligētiā admonēdi et cor
rigēdi ipſas in trāſgreſſiōis et remiſſionis
foueā illabātur. Itē ꝙ predicte preſidētes
in hmōi admonitiōe et correctiōe vt dictū
eſt verā caritatē et dulcē humilitatē ſeruēt
Caueāt tñ ne ſub ſpecie humilitatis ⁊ mā-
ſuetudinis remiſſionē ſeu laxationē delin-
q̄ntibus ſubminiſtrēt ⁊ ne ſub vmbra cari-
tatis ſ̄e carnalitatē corꝑis ſeu crudelita-
tē aīarū oſtendāt. Sꝫ oēs ſine dr̄ia ſm ea-
rū defectus equal'r puniant' vt opꝫ Et ſi ca
ſus (qđ abſit) euenerit ꝙ aliqua ſoror adeo
graue ⁊ enorme pctīn ꝯmitteret exponēdo
aīam ſuā ꝑditiōi et ordinē ſuū ꝯfuſioni Et
Et ſi eſt aliq̄ ita rebellis vel icorrigibilis ſeu
ꝑſeuerās ī malicia ſua ꝙ nl'lo mō vellet ſe
emēdare fiat ꝓ talib⁹ ⁊ ꝓ cāis ꝯſil'ib⁹ vna c
mera diſciplie ī ꝯuētu q̄lꝫ fortꝭ ⁊ hūana ī q̄
detineāt' ī pane ⁊ aq̄ vſqꝫ ad certū t'minū iu
xta exigētiā delicti ⁊ diſpoſitionē abbatiſſe
⁊ diſcretaꝝ ſuaꝝ. Itē ſi aliqua ſoror aduer
ſus abbatiſſā vl' ei⁹ vicariā ſe erexerit vl' ſi
bi dixerit aliqđ v̄bū īdecēs ſeu iniurioſū vel
ꝯtumelioſū ad terrā ī pane ⁊ aqua comedat
corā omnibus ſororibus in vna refectione

¶ De oſtiaria ⁊ ingreſſu in monaſterijs
14. capitulum.

ETſi q̄uis in for-
ma vite contineat' ꝙ oſtiaria
in cella apta ſine oſtio in die
reſideat tñ pro multis iuſtis
cauſis ad hoc nos mouētibuſ
nolumus nūc illud eſſe obligatoriū nec ali
quo mō de cetero faciendū. Qr lꝫ tempore
beate Clare hoc foret ſororibus licitū ⁊ ho
neſtū. Nichilominus tēporibus modernis
illud poſſet dictis ſororibus eſſe valde pe-
riculoſū et nociuū. Ea propter nos volētes
dictarū ſoroꝝ prouidere honeſtati ⁊ ſecuri
tati. Ordinamus predicta fieri in modum
qui ſequitur vꝫ ꝙ ad oſtiuꝫ monaſterij et
ad locutoriū cuſtodiēdū aliqua talis ex ſo
roribus deputet' que omnino deū timeat
q̄ ſit matura moribus: diligēs et diſcreta/
ſitqꝫ cōuenientis etatis vt ſ̄ʒ forma vite: q̄
in opere et ſermone poſſit edificare cū qui
bus oportebit negociari et loqui. Cui ſit a
liqua ſocia ydonea deputata: q̄ cū neceſſe
fuerit. i. tēpore alicui⁹ infirmitatis grauis
q̄ poſſet ſibi euenire ipſa ſocia vel vna alia
ad hoc magis vl' eque ydonea ꝑ abbatiſſā
de cōſilio diſcretarū deputata vicē princi-
palis dicte oſtiarie in oībus exequatur.
Quibus duabus oſtiarijs adhuc vna a-
lia ſoror de numero octo diſcretarū erit ad
iuncta q̄ omni ebdomada poterit mutari ⁊
alia loco eius ordinari ad audiendū perſo
nas volētes loqui ſororibus Qr vt iā dictū
eſt nulla ſoror debet loqui ꝑſonis forenſi-
bus niſi preſentibus et clare audientibus
duabus ſororibus de nūero octo diſcreta-
rū. Que tres inſimul qñ pulſatuꝫ fuerit ad
portā veniāt ad cellā: īfra quā ſituata ſunt
locutoriū et torneatoriū: tali mō ꝙ vna ſine
alijs duabus nō ſtabit ibidē ad loq̄ndū: nec
due ſine t'cia ſꝫ oēs inſil' ſtabūt. Et oſtiaria
tm̄mō habebit r̄ndē volētib⁹ loq̄: ⁊ alie due
pñtes ⁊ audiētes erūt. Et ī caſu quo aliqͣ
vellet loq̄ alteri ſoroꝝ ꝗ̄ oſtiarie tunc ipſa
vl' vna alia oſtiariaꝝ accedet ad petendū
licētiā abbatiſſe ⁊ data licētia ſoror q̄ pete
tur veniat ad loq̄ndū ⁊ tunc oſtiaria ꝑncipa
lis erit pñs ⁊ audiēs cū vna aliarū. Nec vn
ꝗ̄ aliq̄ ſoror loquat' ꝑſonis exteriorib⁹ extra ſi-
ne pn̄tia dicte ꝑncipalis oſtiarie. Preterea
ordīam⁹ ꝙ ī cella ſ̄ndicta ſit oſtiū ligneum
duab⁹ clauib⁹ ſemꝑ de nocte ⁊ de die qñ o-
ſtiarie ſiue portarie erūt extra firmit' obſe-
ratū q̄rū vnā cuſtodiet abbatiſſa de nocte.
Soror ꝑ ebdomadā adiuncta duab⁹ oſtia-

rijs cuſtodiet de die īfra quā cellā ad loq̄n
dū nulla oſtiariaꝝ poterit ītrare ſine alia
¶ De īgreſſu ꝑſonarū ī monaſteriū firmit̄ ac
diſtricte p̄cipim⁹ vt nl'la vnq̄ʒ abbatiſſa vel
ei⁹ ſorores aliquā ꝑſonā religioſā ſeu ſecla-
rē aut cuiuſcūq̄ʒ dignitatꝭ ī monaſteriū intrare
ꝑmittāt. Nec oīno hoc alicui liceat: niſi qui
h⁹ ꝯceſſū a ſede aplica fuerit vl' a dño cardi
nali. Excipiūtur aūt a dicta īgrediēdi lege
medic⁹ ⁊ minutor cū vrgētꝭ nec̄citatꝭ vl' īfir-
mitatis: necnō ⁊ illi q̄s cā īcēdij vl' ruine ſeu
alteri⁹ ꝑiculi vel diſpēdij aut ꝓ aliq̄ ope ex-
ercēdo q̄d cōmode extra monaſteriū fieri nō
poſſet. Sʒ ⁊ ſi q̄s de cardinalib⁹ in aliq̄d mona
ſteriū īntrare voluerit cū reuerētia q̄dē ⁊ de
notiōe ſuſcipiat̄. Sʒ roget̄ vt cū duobus vl'
trib⁹ honeſtiorib⁹ ſocijs debeat intrare. Nul
la tñ ſoror loq̄t̄ oīno cū aliq̄ niſi ſicut in for-
ma vite ꝯtinet̄: ſiue īfirma fuerit ſiue ſana.
Et illud p̄cipue caueat̄ vt hi q̄b⁹ aliq̄ñ fuerit
ꝯcedēdū ī monaſteriū īgredi tales ſint de q̄ꝝ
v̄bis ⁊ morib⁹ necnō vita edificari valeant
intuētes: ⁊ materia iuſti ſcādali eriū neq̄at
gñari. Itē ordinam⁹ ꝙ q̄ñcūq̄ ꝯtiget ad ꝯuē
tū aliq̄d adduci ſiue apportari q̄d ꝑ rotā ſi
ne ꝑ torneatoriū ꝯmode intrare nō poſſit ſi-
cut dolia vini/ligna/blada/⁊ cetera hmōi ca-
ueāt abbatiſſa vl' ei⁹ portaria ⁊ ei⁹ ſocia ne
porta vltra q̄̄ oportebit ſit apta. Nec porti
tores ſeu vectuarij rerū apportatarū ad a
lia loca ꝯuēt⁹ intrare vel ire ꝑmittāt: niſi ad
illū locū inter duas p̄dictas portas ſituatū
vl' ad alia vbi de nec̄citate fuerit ꝯgruū eoſ
accedē ꝓ collocatiōe reꝝ p̄dictaꝝ. Et ſemꝑ
cauere dñt ſorores ne alſi q̄̄ illi q̄ tūc fuerit
nec̄carij intrare ꝑmittāt̄: nec vltra tp̄s ꝯpleti
ſui opis intra manē ſināt̄ ſʒ foras completo
ſuo ope exire ꝑ ſorores cogāt̄. Caueāt aūt
ſorores ne tūc ī ꝯuētu eoꝝ appareāt: niſi il
le q̄ fuerit deputata ꝑ abbatiſſā ⁊ ei⁹ vicari
am nec cū eis loquāt̄ niſi ea q̄ fuerit nec̄cia
ꝓ negocio reꝝ p̄dictarū exponēdo ſicut de
cet vtilitati religiōis ⁊ hōeſtati ¶ Itē in ea
dē forma vite h̄r ꝙ ī die oſtiū ſine cuſtodia
mīme dimittat̄. Sup q̄ dicim⁹ ꝙ ꝓ oī ſecuri
tate ſufficere dʒ ſine alia cuſtodia ꝙ ambe
porte maneāt firmiter obſerate mō quo ſu
pra dictū eſt. Preterea in eadē cōtinet̄ hec
verba. Cū autē intra monaſteriū aliq̄d op⁹
faciendū neceſſe fuerit aliquos intrare ſta-
tuat tūc abbatiſſa ꝑſonā ꝯuenietē q̄ tñ il-
lis ⁊ non alijs ad opus deputatis appareat
Sup q̄b⁹ v̄bis dicim⁹ ꝙ illa oſtiaria q̄ eſt
ſm formā vite inſtituta dūmō ſit matura et di
ſcreta cū ſocijs ſibi deputatꝭ dʒ ſufficē ꝓ a-
periēda porta īgredietib⁹ ꝓ labore facien-
do vel ꝓ alijs cauſis iuſtꝭ ⁊ rōnabilib⁹. Sic
tñ ꝙ dictā portā aperiat ex ordinatiōe ⁊ licē
tia abbatiſſe. Et caueāt dicte hoſtiarie ne
ꝓlixa colloq̄a vl' alia ad op⁹ ad q̄d venerit
nō ſpectātia habeāt cū ipis quiſmō ſʒ eos
mature ⁊ diſcrete ſi neceſſe fuerit de volun
tate ⁊ ordīatiōe abbatiſſe vel ei⁹ vicarie ad
opatiōes dirigāt ⁊ ordinēt vt oportebit: nec
aliq̄ ſoror cuiuſcūq̄ ꝯditiōis exiſtat ꝓcedat
vl' exeat ad ꝯſpiciēdū hmōi opatores vl' o-
pera eoꝝ niſi cui ex ordinatione abbatiſſe
fuerit ꝯmiſſū ꝓ vtilitate rei ꝑficiēde. Et q̄ñ
ſic oportebit ad eos ire nūq̄ vadāt ſine ma
tura ſocietate ⁊ ſecura ſoroꝝ diſcretarū: et
ſemꝑ ī loco patēti. Nec cū eis lōgā moram
vel v̄ba ꝓlixa habeāt niſi ꝓut fuerit breui
ter nec̄cariū ꝓ ipā dicto negocio faciēdo ſeu
ꝑficiēdo. Et caueāt abbatiſſa ⁊ oēs ſorores
ne negocia ⁊ opa q̄ poterūt ꝑ ſe facē ⁊ opa-
ri faciāt ꝑ extraneos ⁊ forēſes fieri. Nec ꝑ-
mittāt quouiſmō hmōi opatores nec alios
īgredietes clauſurā cuiuſcūq̄ ꝯditiōis aut
ſtat⁹ fuerit infra eādē cōcedere. Inſup hor-
tamur oēs ſorores in dño ieſu q̄tus nūq̄ de
bñdictiōib⁹ abbatiſſarū nec de ꝯſecratiōib⁹
monialiū curēt. Sufficiat eis ſacra ꝓfeſſio
ipſarū quā ſi bñ ſeruauerint bñdictionē a
ſūmo opifice ieſu xp̄o obtinebūt. Rurſū or-
dinam⁹ ꝙ q̄ñcūq̄ cōtinget cōfeſſorē cū ſocio
ingredi monaſteriū ꝓ cauſis neceſſarijs am
bo induti ſint ſacris veſtimētis ſcʒ albis vl'
ſuppelicijs. Itē ordinam⁹ ꝓpter differētiā
modernoꝝ tēpoꝝ a tp̄e date forme vite: ꝙ
de cetero nulla miſſa īfra monaſteriū cele-
bret̄ ꝓ viuis vel ſolēnijs defunctarū niſi in
caſu ineuitabili vt ſupra dictū eſt de īfirmis.
Pro ſepultura aūt ſoroꝝ defūctarū nō lice-
at intrare ī monaſteriū niſi vnū ʒ aut duos
ad plus foſſores vl' latomos hōeſtes ⁊ ſecu-
ros vbi ſorores bono mō neſcirēt vel non
poſſēt fodē vl' claudē ſepulturā vt opʒ. Itē
in tumulatiōe ſoroꝝ nō ꝑmittātur intrare
clauſurā niſi ꝯfeſſor ⁊ ei⁹ ſoci⁹ vl' ī abſētia ſo
cij ali⁹ fr̄ honeſt⁹ ⁊ ſecur⁹. Cōpleta dicta tu
mulatione ſtatim monaſteriū egrediantur

¶ De viſitatore. 15. capitulum.

CUm forma vite
duo: de viſitatore dicat. ¶ Pri
mū q̄ ſit ſemꝑ de ordine fratrū
minorum. Scdm ꝙ ſit ſm volū
tatem ⁊ mādatū dñi cardialis
proctectoris. Primū tpibus modernis ob-
ſeruādū eſt ſed ſcdm nō. Cauſa eſt q2 lʒ tp̄e
forme vite inſtitute monaſteria ſororuʒ vel
ſorores nō exiſtebāt in oībus ſub obia ⁊ re

gimine fratrū minoꝝ. Tñ poſtea ꝓ certis
cauſis ⁊ rōnabilibus ꝑ dñm Innocētiū pa
pā .4. ⁊ nōnullos alios ſūmos pōtifices cu-
ra ipaꝝ ſororꝝ plene in oībus ⁊ ꝑ oia ꝯmiſſa
eſt gñali miniſtro ⁊ ꝓuincialibus miniſtris
dicti ordīs fratrū minoꝝ. Quapropter vt
cōueniētius ⁊ ſecurius in dicto ordīe ꝓceda
tur in viſitationibus faciēdis ordinamus
quatinus ſcdm tenorē formē vite dictaꝝ ſororꝝ
prefatū viſitatorē ſorores ſꝑ habeāt de or
dine fratrū minoꝝ q̄ iuxta dictū dñi pape
Innocētij ſit eis aſſignatus de mādato ⁊ or
dinatione ſeu licētia gñalis dicti ordīs vel
miniſtroꝝ ꝓuītialiū in ſuis adminiſtratio
nibus. Quē viſitatorē dicte ſorores dñt hu-
militer petere vni de ꝑdictis rez gñali mini
ſtro ſuꝑ oēs ꝯuētus dicti ordīs ſororꝝ vel ꝓ
uincialibus miſtris ſuꝑ ꝯuētus ſuaꝝ ꝓuin
tiaꝝ. Preterea inhibem⁹ dictis ſororib⁹ ne
petāt vel recipiāt aliquē in viſitatorē niſi ta
lis ſit de cuius religioſa vita ⁊ morib⁹ atq̄
fide noticia plena ⁊ ſecuritas habeat. Qui
et zelū dei habeat/ ⁊ ſit ſue regule obſerua-
tor ⁊ amator ſctē paupertatis ⁊ totius ho-
neſtatis. Qui quidē viſitator oēs ꝯuentus
ſibi ꝯmiſſos teneatur viſitare ſemel in āno
vel pluries ſi neceſſariū fuerit vel ſi ab ab-
batiſſa ⁊ ſororibus aliꝗs diſcretis ꝓ rōnabi
li cā fuerit ſuꝑ hoc requiſitus. ¶ Inſuꝑ or
dinamus ꝙ dictus viſitator nūq̄ ingredi ꝑ
mittatur ad interiora cōuētus niſi ſolūmo-
do cum fuerit neceſſitas ⁊ hoc in viſitatio-
nē iuridica vel ordinaria. Qui cū ad mona
ſteriū viſitādū introgreſſus fuerit ſic ſe per
oia exibeat ⁊ oſtēdat vt oēs de bono ad me-
lius ꝓuocet ⁊ ad dei amorē ⁊ inter ſe ad mu
tuā charitatē ſemꝑ inflāmet ⁊ accendat. Et
ſtet ſemꝑ cū ſocio in loco cōi ⁊ ita bene ꝓpe
aliū ꝙ poſſint ſe mutuo videre ſine difficul
tate nec vltra expletionē officij ſui moram
protrahat infra clauſurā ſed ſtatim exeat.
Item dictus viſitator dū ad aliquē cōuentū
venerit viſitādi cauſa infra duos vel tres
dies naturales ſuū officiū exequatur ⁊ an-
teq̄ incipiat viſitationē ſi fuerit diſpoſitus
faciat ſororibus collationē ſeu ſermonem
Deinde legat vel legi faciat formā vite cū
ꝑſti ordinatiōe in q̄ſtū tāgūt materiā viſita
tionis. Poſtea faciat preceptū oīb⁹ ⁊ ſingu
lis ſororib⁹ ꝙ ꝑ obīam ſalutarē rñdeāt bo-
na fide ſi ſciāt aliq̄d ſuꝑ hꝭs de q̄b⁹ interro
gabūtur cui oēs ſorores ⁊ ſingule teneātur
firmiter obedire ſcꝫ in hꝭs q̄ ad offm̄ viſita
tionis ſue ꝑtinēt: deinde oēs ſorores tā ab
batiſſa q̄ꝫ alie dicāt ſigillatim culpā ſuā. Et
vna q̄q̄ earꝝ dicta culpa ſua egrediat ⁊ pm

ſi ſit viſitatio publica ita ꝙ ille q̄ remanebūt
in capl'o poſſint accuſare ſi accuſāda fuerit
illa q̄ fuerit egreſſa ⁊ tūc noīa accuſataꝝ et
accuſātiū ⁊ illa crimina de quib⁹ accuſabū
tur ꝯſcribātur dū tñ crimen poſſit iuridice
ꝑ duas ſorores boni teſtimonij ꝓbari. Itē
noīa ſororꝝ aliquā accuſātiū nūq̄ ſibi reue
lētur niſi ſoror accuſata vellēt ſe purgare ⁊
vellet iuridice noīa accuſantiū ſe reuelari
nec ſorores accuſate dñt petere noīa illaꝝ
q̄ ipas accuſauerūt niſi vt predicit vellēt ſe
purgare a crimine de q̄ fuerit accuſate. Itē
ſi aliqua ſororē aliquā falſo ⁊ iniuſte accu-
ſauerit ⁊ hoc fuerit legitime dephēſū penā
ſuſtineat quā accuſata ꝓ tali crimie de quo
ipā ꝫ accuſauerat ſi fuiſſet repta culpabilis
⁊ īfamata dēret ſuſtinere. Poſtq̄ ſoror dixe
rit culpā ſuā ⁊ foras fuerit egreſſa et debi
te accuſata vl' nō repta pura ab oī crimie in
iudicio accuſata reuocet ad cplīm ⁊ ſui de-
fectus notabiles de q̄b⁹ accuſata fuerit iu-
ridice recitēt: ⁊ pnia debita imponat. Tñ
audiētia ſibi nō negetur ſed plene tribuat
vt ſecure poſſit ſe excuſare ſi legitimā excu
ſationē habeat in toto vel in ꝑte. Et ſic mo
do predicto oēs ⁊ ſingule ſorores dicāt cul
pas ſuas ⁊ egrediant accuſētur ⁊ reuocētur
ad capitulū ⁊ corā oībus debite puniātur
de illis de quibus in publico fuerint puniē-
de. Si ſit tñ in aliquo ꝯuētu aliqua ſoror q̄
ſciat certitudinaliter aliquā ſororem graui
ter deliquiſſe vel de facto in aliquo graui
crimine eſſe vel ꝑmanere quod crimen non
poſſit pro tūc probari illa ſoror que hoc ſcit
pōt de ſorore ⁊ de crimine eodēmodo quo
ipa ſcit īformare viſitatorē. Et in tali caſu
viſitator nūq̄ dēt reuelare q̄uiſmō nomen
accuſātiū ſorori accuſate. Inſuꝑ dict⁹ viſita
tor iſtū modū loq̄ndi īfraſcriptū pōt tenere
ſi ſibi videat expediēs: vt vcꝫ cū oīb⁹ vel cū
plrib⁹ ſil' loquat: aut ſecreto cū vna. Aliꝗs tñ
admin⁹ duab⁹ ī ꝯſpectu ei⁹ nō lōge ſedētib⁹
vt ꝑ oia bone fame integritas obſeruetur.
Qđ ſi aliqđ tale occurrerit qđ ꝯgrue ꝑ ſe ne
queāt emēdare ad ſuperiorē ei⁹ referat vt
eius ꝯſilio ac ꝑcepto ſicut expedit corrigat.
Caueat aūt abbatiſſa ne a ſe vl' ab aliꝗs ſo-
rorib⁹ ſuis ſtat⁹ ſui monaſterij ī obſeruātia
religiōis ⁊ ī vnitate mutue caritatis viſita
tori aliquatenus abſcōdatur q: pctm̄ ma-
gnū eēt ⁊ offēſa grauiter puniēda: ymo volu
m⁹ ⁊ mādam⁹ ꝙ ea q̄ ſꝫ vite ſue formā corri
gēda vl' emēdāda fuerit publice ⁊ ꝑuatim ſi
cut meli⁹ fuerit faciēdū viſitatori diligēter
ſuggerāt ⁊ ꝓponāt. Que ſi al'r fecerit a viſi
tatore tā abbatiſſa q̄ꝫ alie digne vt ꝯuenit

puniātur. Ceterū viſitatoꝛ qñcūq; contigēt eū viſitare ſecrete vel publice inter cetera que requiret a ſoꝛoꝛibus. Primo requirat de eſſētialibus regule vꝫ de obediētia paupertate caſtitate ⁊ de clauſura perpetua. Scđo quomodo dicitur diuinū officium de die ⁊ de nocte: de modo loquēdi ad cratē ⁊ toꝛneatoꝛiū de cōgregatione ⁊ puiſione argēti vini ⁊ bladi. De ſeruitio infirmaꝝ ⁊ de vilibꝰ ⁊ valde antiquaꝝ de abūdātia precioſitate ⁊ curioſitate veſtimentoꝝ de obſeruantia ieiunioꝝ ⁊ abſtinētiaꝝ de negligentia preſidentiū ⁊ diſcretaꝝ ⁊ oſtiariaꝝ. De inobediētia ⁊ rebelliōe ſubditaꝝ de obfuātia foꝛme vite ⁊ pñtis oꝛdinatiōis. De pace et vnitate obſeruanda ⁊ vinculo perpetuo charitatis. De frequentia ſacramētoꝝ penitētie ⁊ eucharistie. Quō ſacrificiū ſctē oꝛationis ⁊ deuotiōis in ꝯuētu vigeat ⁊ ferueat Et ſi aliquā vel aliquas in aliquo premiſſoꝝ ⁊ in aliīs reppererit legittime vitioſā vl' aliter quouiſmodo deprehēſam zelo charitatis ⁊ amoꝛe iuſticie debita cū diſcretione puniat ⁊ coꝛrigat ſcđm ꝙ delictū fuerit cōmiſſū vel frequēter iteratū. ❡ Per precedētia autē nō intēdimus quouiſmodo infringere bonas ⁊ ſanctas oꝛdinationes quas alias prefatis ſoꝛoꝛibus tradidit venerabilis religioſa ſoꝛoꝛ Coleta filia nr̃a in xp̄o ieſu cariſſima. Hiīs itaq; declarationū admonitionū ⁊ ꝯſtitutionū preſidiīs cū veſtro ſtatui arbitremur diuino munere puiſum eſſe vos in xp̄o filie abbatiſſe ⁊ vniuerſe monaſterioꝝ ſoꝛoꝛes a p̄fata deuotiſſima matre veſtra ſoꝛoꝛe Coleta laudabiliter ac fama ſingulariſſima fūdatoꝝ ⁊ in xp̄i nomine fūdādoꝝ pñtes pariter ⁊ future quas vniuerſas ⁊ ſingl'as hec nr̃a vere directōis ſcripta trāſmittimus tāta mētis ⁊ oīm virium veſtraꝝ preparatiōe ad eoꝝ religioſiſſimā obſeruātiā incūbatis ꝗ̄to vberioꝛes fructꝰ ex eoꝝ obſeruātia vos cōſecuturas nō dubitamus. Nos vero quo maioꝛi roboꝛe atq; auctoꝛitate hec oīa ⁊ ſingula apud vos valeāt ⁊ deuotioꝛi humilitate ſuſcipiātur ſolēpnibus cōſuetis viſionis examinationis approbatiōis ⁊ appēſionis ſigilli nr̃i officiī fecimꝰ munimine roboꝛari. Datū gebēnis puincie burgūdie / ſub anno dñi Milleſimo quadringēteſimo. xxxiiī. die. xxviiī. Septēbꝛis Pōtificatus ſctiſſimi in xp̄o pr̄is ⁊ dñi Eugeniī pape. iiiī. anno tercio ⁊ inchoationis ſacri cōſiliī baſilieñ. ad refoꝛmationem oīm ſtatuū pacem procurādā inter principes ⁊ extirpationē hereſū feliciter n ūc perſeuerantis anno tercio. ❡ Dñs Julianus cardinalis ſancti angeli vidit ſtatuta vr̃a ⁊ declarationes dixit ꝙ admiratiue / placent per marie qm̄ cū magno feruoꝛe regularis obſeruātie facta eſſe vidētur.

❡ Expliciūt ſtatuta ⁊ oꝛdinationes ſoꝛoꝛum Coletanaꝝ oꝛdinis ſctē Clare mendicātiū ſub prima regula ipſius oꝛdinis ꝑ btm̄ Frāciſcū edita regulariter ⁊ i ſctā paupertate ⁊ ab ſtinētia viuētium.

ORiginalia et confirmatio dictaꝝ ꝯſtitutionum ſub bulla ſiue ſigillo auctentico ſupradicti generalis miniſtri ꝯmiſſariī apoſtolici dicuntur eſſe in cōuētu ſoꝛoꝝ Biſūtineñ. ꝑ dictā beatā Coletā primitus refoꝛmatū in quo tunc reſidebat. Item ibidē etiā dicitur eſſe bulla Piī. iī. qui dictas ꝯſtitutiones iterum approbauit ⁊ ꝯfirmauit. Item trāſumptū ipſaꝝ ⁊ ꝯfirmationis eaꝝ per camerā apoſtolicam Rome factū hꝫ venerandus pater Robertus ꝯfeſſoꝛ ſoꝛoꝛum chāberiaci ⁊ nō nulli aliī. ⁊c. Item papa Sixtus. iiiī iteruꝫ eaſdē ſub bulla approbauit ⁊ confirmauit plura cōcedēs eiſdē ſoꝛoꝛibus ⁊ fratribus obediētie ⁊ obſeruātie regularis ꝑ bullam que incipit. Ut eterne beatitudinis amatrices. Require ſupra ſecūda ꝑte p̄io tracta. de priui. fo. lv. Cuius oꝛiginale habēt ſoꝛoꝛes puincie frācie ⁊ trāſumptū de ſup i diuerſis locis ⁊ monaſteriīs puincie ſcti Bonauēture etiā habet. Similiter etiam per moderna gñalia oꝛdis ſtatuta auctē ap'lica ⁊ capl'i gñaliſſimi ⁊ ꝑ gñalē miſtrū ac ꝑ reuerēdiſſimū i xp̄o patrē ⁊ dñm dñm Dñis cū grimanū cardinalē oꝛdis, prectoꝛē edita approbata ⁊ ꝯfirmata iterū ſufficienter approbātur ⁊ ſeruari ab ipſis ſoꝛoꝛibus mandātur nolēdo eis in aliquo per dicta ſtatuta gñalia oꝛdis derogari ⁊c. Itē i p̄uilegiīs ffm̄ vltramōtanoꝝ de familia a Sixto. iiiī cōceſſoꝝ ſic hētur. Itē ad requeſtā ffr̄is bernardi de gauſa dū eſſet in officio ꝯmiſſariatus placuit ſctiſſimo dño nr̃o Sixto cōicare ſoꝛoꝛibꝰ ſctē Clare ſub obła vicariī ciſmōtani degētibus declaratiōes prime r'le ſancte Clare quaꝝ pricipiū eſt. ꝗ̄ admirāde ꝯtuiꝫ clare xp̄i. ⁊c. Quas quōdā Guillermꝰ de caſali miſter ge. oꝛdis auctoꝛitate ap'lica ꝯpoſuit: citra tñ obligatiōis vinculū ſꝫ ſicut fuerit viſū prefato vicario ge. cū ꝯſilio aliquoꝝ pboꝝ patrū. Hec vbi ſupra. Nā indignū videt ⁊ deo exoſū ꝙ tm̄ lumē a ſpū ſctō meritis ⁊ p̄cibꝰ bti Frāciſci ⁊ btē Clare ⁊ ipſius btē Colete ad dicti oꝛdinis releuationē et

reformatione̅ ꝑducẗū ſub modio abſcōdat qr vt ait xp̄s. Nemo accēdit lucernā ⁊ in abſcondito ponit ⁊c̄.

¶ In nomine dn̄i Amē.

¶ Incipit ordo q̄ ſeruādus ē i receptiōe et induitione ſororꝝ ordinis ſctē Clare.

IN receptione nouitiarꝝ ad ordinē premiſſa ꝯfeſſiōe diligenti ⁊ abſolutiōe ſacramētali i foro ꝯſciētie Poſtea ante miſſā ꝑparatis tunicis ⁊ corda añ altare/tp̄e miſſe nouicia recipienda ⁊ ꝯſāguinee eius ſibi aſtātes ſtēt corā altari tenētes cereos vł cādelas accēſas more ſolito offerēdas i offertorio. Nouitia tñ ſp ibi retinēte cereo accēſū vſqꝫ quo introducta fuerit ꝑ monaſteriū et aliqd aliud offerēte. Finita ꝟo miſſa ſacerdos vel recipiēs poſt breuē collationē vł monitionē ſi recipiēs voluerit de cōtemptu mūdi vel bono religiōis ⁊ ſocietatis ſctē vel ꝑfectione ſtatus aſſumēdi ⁊ ꝯditionibus ac intētione ⁊ feruore requiſitis ad hec ⁊ ſic de ſimilibus ꝓponātur ⁊ ſub breuibus ardua religiōis ⁊ inquirat ſi habeat bonū velle ferēdi ſingula ꝓpter xp̄m eius ſpōſū quē taliter ꝑpetuo deſpōſare intēdit. Poſtea exponatur qualiter nūc ordo iſte ⁊ tercius ordo ꝓ illis q̄ ⁊ que faciūt tria vota habēt eadem priuilegia que hꝫ ordo minorꝝ ꝑ ꝯceſſionē Sixti pape. iiij. per bullā q̄ dr̄ bulla aurea: ⁊ qualr̄ ex ꝑuilegiis ordini nr̄o indultis a Bonifacio papa. viij. ⁊ aliis diuerſis ſūmis pōtificibus ingrediētes ordinē abſolui poſſūt ab oib⁹ cēſuris ⁊ penis ⁊ irregularitatibus ita tñ ꝙ ſi aliqui ꝓpter hmōi ſnīas ꝑ debitū ſint aſtricti ſatiſfaciāt. Itē qualr̄ etiā ꝑ ſpecialē ꝯceſſionē dn̄i Sixti pape. iiij. i receptione triū ordinū btī frāciſci eſt indulgētia plenaria recipiēti in die obitus. Et ſic declaret quō etiā ab oībus pctis ⁊ penitēciis debitis ꝓ pctis abſoluit ⁊ reponit quaſi in ſtatu innocentie baptiſmalis ſi ꝑſeuerauerit: qr religio eſt quaſi ſcḋm baptiſma ꝑut dicūt doctores ⁊ qr ibi offert hō vł mulier oīa ⁊ qcqd in hac via eſt ſibi poſſibile offerre qr Primo offert oīa bona tꝑalia hītā ⁊ poſſibilia haberi ꝑ pauptatꝫ aſſūptionē. Secūdo offert corpus ꝑ ꝑpetuū celibatū mūdiſſime caſtitatis et ꝑ ieiunia ⁊ alias auſteritates ⁊ obſeruātias religiōis vigilias ſilētiū. ⁊c̄. hmōi. Tercio offert aīam renūciādo volūtati ꝓprie ⁊ affectioni q̄ eſt maior vis ſeu potētia aīe qua principaliter regit ⁊ ſubmittēdo eā alteri⁹ ditioni ⁊ volūtati ꝓpter deū qḋ ē maximū. quibus oīb⁹ maius ſacrificiū in hac via deo offerri nō pōt. Ideo merito accipit ⁊ meret talē ac tātā grām remiſſiōis ⁊ abſolutionis oīm cēſurarꝝ penarꝝ peccatorꝝ ⁊ pniarꝝ atqꝫ aliorꝝ quorūcūqꝫ votorꝝ ſi q̄ antea emiſerat taliter ꝙ ſi tūc moreret libera cito ſine mora ⁊ ſine aliq̄ alio purgatorio recta via trāſiret ad celū. ⁊c̄. Ideoqꝫ moneat vt tātā dei grām recognoſcat ⁊ ꝑſeueret in ea.

¶ Poſtea dicatur Cōfiteor a nouitia ⁊ fiat abſolutio in hac forma.

MIſereat tui oīps deus. ⁊c̄. Indulgētiā ⁊ ab. ⁊c̄. Dn̄s nr̄ ieſus xp̄s ꝑ ſuā pijſſimā miām ⁊ ꝑ merita ſue ſacratiſſime paſſiōis te abſoluat et grām ſuā tibi infūdat ⁊ ego auctoritate priuilegiorꝝ ⁊ grāꝝ iſti ſacro ordini a ſūmis pōtificibus indultorꝝ abſoluo te ab oī ſnīa maioris ⁊ minoris excōicationū diſpēſādo tecū in oī ſnīa ſuſpēſionis irregularitatis ⁊ interdicti ſi quas ꝯtraxiſti. Et reſtituo te ſacramētis ſacroſctē mr̄is eccłie ⁊ oīb⁹ actib⁹ legitimis. Itē eadē auctē. ego abſoluo te ab oīb⁹ pctis tuis inqꝫtū poſſū ⁊ valeo i hoc foro ⁊ inqꝫtū ipa auctoritas ſe extendit. In nōīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūs ſctī Amē. ¶ Poſtea ſacerdos bn̄dicat veſtimēta. abſolute incipiēs ⁊ dicēs. ℣. Adiutoriū no. in no. do. ℟ Qui fe. ce. ℣. Sit no. do. be. ℟. Ex hoc nūc. ⁊c̄. ℣. Dn̄e exaudi. ℣. Dn̄s vo. Orem⁹. Orō.

DEus pater oīps q̄ ꝑ legiferū moyſē famulū tuū miſtris eccłe ſb̄ typo paſſiōis priſce legis precepta dediſti i hoc gen⁹ indumētorꝝ qḋ ſcti patres nr̄i ſctūs frāciſc⁹ ⁊ ſctā clara ⁊ alij eccłe ſctē miniſtri ad innocētie ⁊ hūilitatis indiciū sorores abrenūciātes ſeculo ferre ſanxerūt: ita bn̄dicere ⁊ ſctificare digneris: vt hec ancilla tua q̄ ea cupit induere exuta ab oī ſorde viciorꝝ cū indumēto ſctārꝝ ſororū ea induat: q̄tin⁹ ab oī ꝑturbatiōe callidi inſidiatoris deinceps ꝑtecta in eccłia tua ſctā de die in diē renouet. Per xp̄m ¶ Poſtea dicātur orationes ſequētes ſuper induendam. Orō.

DEus q̄ abrahe famuli tui opere hūano grāi obſe exēplū tribuiſti: qḋ in tāta filij tui oblā nobis etiā i exēplū pſſ cere dignat⁹ es ꝯcede huic an

Ddd. iij.

eſſe tue ⁊ ſue volũtatis prauitatē frãgere ⁊ tuoꝝ ꝓceptoꝝ rectitudinē ī oibꝰ adimplere. Per eũdē xp̄m dñm nr̄m. Amen Oremꝰ. Oꝛ.

Omnipotēs ſempiterne deꝰ: reſpice ꝓpitius ad preces eccl'ie tue ⁊ huic ancille tue quã ad nouã grãm vocare dignatus es fidē rectã charitatē pfectã hũilitatē verã cõcede dñe: vt ſic in ea ſimplex affectus ⁊ fortis obla perſeuerãs. pax ppetua. mēs pura. rectũ ⁊ mundũ cor. volũtas bona. ꝯſciētia ſancta. ꝯpunctio ſpũalis. virtus aie. vita immaculata cõſũmatio irreprehēſibilis. vt viriliter currens in tuũ introire regnũ feliciter mereat̄. Qui viuis et regnas deus in ſecula ſeculorum. Amen. ¶ Hũs expletis aſpergat ſacerdos nouiciam aqua benedicta ⁊ incipiat. Ueni creator. Iterum aũt conſanguinee eiꝰ ducãt eã (cereũ accēſũ tenētē) vſqꝫ ad portam monaſterij. Et cũ inceperit ingredi ſorores ab intra cũ cereis accēſis obuiãtes ⁊ recipiētes incipiãt ℟ vcꝫ. Regnũ mũdi ⁊ oēm ornatũ ſeculi ꝯtēpſi. ⁊c̄. Quē cãtãdo ⁊ clauſa porta ducãt nouiciã ſorores ad altare intrinſecũ qḋ eſt in choro aliquoꝝ monaſterioꝝ vel ad capitulũ. Perueniēs aũt ibi nouitia genua flectat corã abbatiſſa. Et crinibus tõſis interim alique ſorores quãdã pallã extēdētes nouitiã pãnis ſuis exuãt quã abbatiſſa vel alia loco eiꝰ vel plures ſtatim induãt tunicis bñdictꝭ dicēdo qñ exuũt ad ſingula. Exuat te dñs veterē hoīem cũ actibus ſuis Amē. Induēdo ℣o dicãt ad ſingula indumēta. Induat te dñs nouã creaturã que ſcđm deũ creata eſt in iuſticia ⁊ ſctitate ℣itatis. Et aſtãtes ſorores rñdeãt. Amē Qua induta incipiat abbatiſſa pſalmũ. Leuaui oc'los meos ī mõtes. Quo finito dicãt Kyriel'. Xpel'. Kyriel'. Pr̄ nr̄. ℣. Et ne nos. ℣. Saluã fac ſeruã tuã. ℟. Deus meus ſperãtē in te. ℣ꝰ. Mitte ei dñe auxiliũ de ſctõ. ℟. Et de ſyõ tuere eã. ℣. Nichil ꝓficiat inimicus in ea. ℟. Et filiꝰ iniquitatis nõ apponat nocere ei. ℣. Dñe exaudi. ℟. Et cla. Oremꝰ.

Domine ieſu xp̄e paſtor bone q̄ aiam tuã ꝓ ouibus tuis poſuiſti fac hãc ancillã tuã ſacro habitu indutã ante tuũ ꝯſpectũ cũ iuſticia viuere ⁊ ad miam tuã cũ fructu bonoꝝ operum ꝑuenire ꝯcede: tribueqꝫ ei in fide obiam ī labore virtutē in affectu deuotionē. in actu ꝓſperitatē in victu ſufficiētiã in pace leticiã/ in ꝯuerſatiõe grãm in tribulatione pacientiã in lãguoribus ſanitatis tue medicinã. quatinus in hoc pñti tp̄e ꝑ ſemitã iuſticie cũ felicitate ꝑcurrat: vt ⁊ reuēturũ iudicē ī nouiſſimo die cũ magna hilaritate ſuſcipiat. Qui cũ pr̄e. ⁊c̄. Poſtea detur ei oſculum pacis ab oibus ſororibus abbatiſſa incipiēte ⁊ duabus ſororibus eãdē ſingulis ordinate preſentãtibus. Poſtea magiſtre nouitiaꝝ recõmēdet̄ ⁊ tradat̄ ī cuſtodia. Deide abbatiſſa incipit hymnũ. Ueni creator. Et tũc ꝓceſſionaliter dicēdo. Ueni crea. ducat̄ ad eccleſiã: ſiue ī caplo vl' alibi extra eccl'iaꝫ induat̄ Deinde. ℣. Cõfirma hoc deꝰ qḋ operatus es in nobis. ℟. A tēplo ſctõ tuo qḋ eſt ī hirl'm ℣. Poſt ptũ ℣go. ℣. Ora ꝓ nobꝭ btē frãciſce ℣. Ora ꝓ nobis btã clara. ℣. Orate ꝓ nobis oēs ſcti dei. ℟ Ut digni efficiamur. ⁊c̄. ℣ꝰ. Dñe exaudi orationē. ⁊c̄. Oremus.

Deus q̄ corda fideliũ ſcti ſpũs illuſtratione docuiſti: da nobis ī eodē ſpũ recta ſapere ⁊ de eius ſꝑ ꝯſolatione gaudere.

Concede nos famlos tuos q̄s dñe deꝰ ꝑpetua mētis ⁊ corpis ſanitate gaudere ⁊ glioſa btē marie ſꝑ ℣gis interceſſiõe a pñti liberari triſticia ⁊ etna ꝑfrui leticia.

Deus q̄ eccl'iam tuã bti frãciſci meritꝭ fetu noue ꝓlis amplificas tribue nobis ex eiꝰ imitatiõe terrena deſpicere ⁊ celeſtiũ donoꝝ ſꝑ participatione gaudere.

Famulos tuos q̄s dñe btē ℣gis tue clare votiuã ꝯmēoratione recēſētes celeſtiũ gaudioꝝ ſua facias interuētione ꝑticipes ⁊ tui vnigeniti coheredes.

Omnes ſcti tui q̄s dñe nos vbiqꝫ adiuuēt: vt dũ eoꝝ merita recolimꝰ patrocinia ſentiamus. Per xp̄m dñm nr̄m. Amē.

¶ Sequitur de modo ⁊ forma profeſſionis ſororum.

In ꝓfeſſiõe ſororũ premiſſa confeſſione ſacramentali poſt aliqualem monitionem ab abbatiſſa ſi voluerit vel a confeſſore ad cratem ſi ī choro fiat (ꝯuocato ad hoc ſolēpne opus toto ꝯuētu ⁊ abſolutione recepta a ꝯfeſſore vel viſitatore) in modo ⁊ forma ſuperius in receptione deſcripta. Que profitetur appropiquet abbatiſſe. Et genibꝰ flexis ac mēte ſurſũ ad deũ eleuata vtrãqꝫ palmã iũctã intra palmas abbatiſſe teneat ⁊ diſcreta ac clara voce ſuũ propriũ nomē exprimēdo dicat deuote in hũc modũ ſi fuerit ꝑme r'le ſoroꝝ ſ. clare mēdicãtiũ paupũ. put ſũt ſorores ꝯgregationis ⁊ reformatiõis btē colete

¶ Ego ſoror. N. voueo ⁊ ꝓmitto deo ⁊ btẽ
marie virgini ⁊ btõ Frãciſco ⁊ beate clare
et oĩbus ſanctis ⁊ tibi mater toto tpe vite
mee ſeruare formam vite ſororũ pauperũ
ſancte Clare per eundẽ beatũ Franciſcum
eidem ſancte Clare traditam et ꝑ dñm In
nocentiũ papã quartũ approbatã viuẽdo
in obediẽtia ſine proprio ⁊ in caſtitate ſer=
uãdo clauſurã per ordinis conſtitutiones
ordinatam. Et tunc abbatiſſa q̄ eã recipiet
promittat ei et dicat. Et ego ex parte dei
et firma eius ordinatione ſi hec obſeruaue
ris promitto tibi vitam eternam. Et aſtan
tes reſpondeant. Amẽ. ¶ Si vero fuerit ſe
cunde regule ordinis ſctẽ Clare etiam per
eundem Innocẽtiũ papã quartũ ſub bulla
cũ modificatione prime regule ordinate et
facte ac ꝯfirmate: tunc ſub hac ꝟborũ for
ma in dicta regula ordinata et expreſſa ꝓ
fiteatur dicẽdo ¶ Ego talis ſoror. N. pro=
mitto deo ⁊ btẽ marie ſemꝑ ꝟgini btõ Frã
ciſco ⁊ oĩbus ſctis ſeruare ꝑpetuã obediẽ
tiã ſecundũ regulã et formã viuẽdi a ſede
aplica ordini noſtro traditã viuendo toto
tempore vite mee ſiue proprio ⁊ in caſtita=
te. Et tunc etiam abbatiſſa reſpondeat ⁊ ꝓ
mittat ei vt ſupra. ¶ Si ꝟo fuerit tercie re
gule ſancte Clare ꝑ dñm papam Urbanũ
quartũ ordĩate etiã ſub bulla tũc ſub hac
ꝟborũ forma in dicta rła ordinata ⁊ expreſ
ſa ꝓfiteatur dicẽdo ¶ Ego ſoror. N talis
promitto deo ⁊ beatiſſime marie ſemꝑ vir
gini et beato Franciſco et beate Clare et
omnibus ſanctis et tibi domine abbatiſſe
vel matri viuere ſub regula a domino Ur=
bano papa quarto ordini noſtro conceſſa
toto tempore vite mee in obedientia ſine
proprio et in caſtitate et etiam ſecundũ ꝙ
per eandem regulam et ordinis conſtitu=
tiones ordinatur ſub clauſura. Et tũc etiã
abbatiſſa reſpondeat et promittat ei vt ſu
pra. Poſtea detur ei oſculum pacis ab om=
nibus ſororibus ordinate vt ſupra. Et po=
ſtea cantetur. Ueni creator cũ verſibus ⁊
orationibus ſupradictis proceſſionaliter
eam deducendo ad eccleſiam ſi in capitu=
lo recepta fuerit.

¶ Ordo ad bendicendum velum in pro
feſſione vbi eſt conſuetum.

PRimo ponit̃ ve=
lum ſuper altare dũ celebra
tur miſſa Qua finita receptu
ra velum aſtantibus ſibi ali=
quibꝰ ſororibꝰ ſi ſacerdos in
tus fuerit genu flectat ante altare. Si ꝟo
ſacerdos extra fuerit ante cratem. alie ve
ro ſorores tenẽtes candelas accenſas ꝑ or
dinẽ ſtẽt in choro. Sacerdos autẽ accedẽs
illuc abſolute incipiat dicẽs ℣. Adiutoriũ
nr̃m in noĩe dñi. ℟. Sit nomẽ dñi. Dñs vo
biſcum. Oremus. Super velum

DOmine ieſu xp̃e q̃
tegimẽ nr̃e mortalitatis indue
re dignatꝰ es obſecramus i mẽ
ſã tue largitatis habũdãtiã vt
hoc genꝰ velaminis qd̃ ſctũs pater nr̃ Frã
ciſcus ⁊ ſcti pr̃es ad inocẽtie ⁊ hũilitatis in
diciũ abrenũciãtibus ſeculo ſororibus fer=
re ſanxerũt tu ita bñdicere et ſanctificare
digneris vt hec famula tua que hoc fuerit
vſa te induere mereat̃. Qui viuis ⁊ regnas
cũ deo pr̃e i vnitate ⁊c. Poſtea ſuper eam di
cat. Oremus.

DEus qui per coe
ternũ filiũ tuũ cuncta creaſti
quiq; mũdũ pctĩs ineteratũ
ꝑ miſteriũ ſancte incarnationis eiꝰ renoua
re dignatꝰ es te ſupplicit̃ exoramꝰ: vt eiuſ=
dẽ dñi nr̃i ieſu xp̃i ⁊ ſpũs ſcti grãz ſuꝑ hãc
famulã tuã abrenũciationẽ ſcl̃i ꝓfitẽtẽ cle
mẽter ifũdere digner̃ ꝑ quã i ſpũ ſue mẽtꝭ
renouata veterẽ hoĩez cũ ſuis actibꝰ exuat
et nouũ q̃ ſcdm deũ creatꝰ ẽ iduere mereat̃.
Per eũdẽ xp̃z. Poſtea ſacerdos aqua bñdi=
cta aſꝑgat velũ ⁊ ſororẽ. Poſt hec incipiat
ſacerdos ſi voluerit vel due ſorores i me=
dio chori ſequentẽ letaniam. Et ſorores in
choro reſidentes reſpondeant omnes.

Kyriel' xp̃e eleyſon
Xp̃e audi nos Xp̃e exaudi nos
Pr̃ de celis deꝰ Miſerere ei Fi
li redẽptor mũdi deꝰ Miſerere ei Spũs ſctẽ
deus miſerere ei. Sancta maria Ora ꝓ ea.
Oẽs ſcti btõꝝ ſpirituũ ordĩes Orate ꝓ ea
Omnes ſcti apoſtoli et euangeliſte Orate
pro ea Sancte Franciſce Ora Omnes ſan
cti confeſſores orate. Sancta Clara Ora
Sancta elizabeth Ora. Omnes ſancte vir
gines et vidue Orate pro ea. Propicius
eſto Parce ei domine. Ab omni malo Li=
bera eã dñe Per miſteriũ ſctẽ icarnationis
paſſiõis: reſurrectiõis ⁊ aſcẽſiõis tue Libe
ra eã dñe. Pctõres Te rogamus audi nos
Agnꝰ dei q̃ tollis pctã mundi Exaudi nos
dñe Agnꝰ dei q̃ tollis pctã mũdi Miſerẽ no
bis Kyriel' Xp̃el' Kyriel' Pr̃ nr̃. ℣. Et ne nos
iducas. ℟. Sz libera. ℣. Saluã fac ancillã
tuã. ℟. Deꝰ meꝰ ſperãtẽ i te. ℣. Mitte ei dñe

auxiliũ de ſctõ. ℟. Et de ſyon tuere eaꝫ. ℣. Eſto ei dñe turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Niehil proficiat inimicus in ea. ℟. Et filius iniqtatꝫ nõ apponat nocere ei. ℣ Dñe exaudi. ℣. Dñs vobiſcũ ⁊c. Oremus. oꝛo

Adeſto dñe deus

noſtris ſupplicatiõibus nr̃is ⁊ hãc famulãtuã cui i tuo nõ nõie velũ ſacre religiõis ip oninius bñdicere dignare: ⁊ p iterceſſionẽ btiſſime ⁊ glõioſe ꝟginis marie ⁊ beatoꝝ aplõꝝ petri ⁊ pauli atqꝫ bti Franciſci et btẽ Clare ⁊ alioꝝ oim ſctõꝝ fac ea a vanitate ſcl'i veraciter cõuerti: ⁊ in obſeruantia huius ꝓpoſiti certatim feruere vt i tribulationibus tẽptationibus ⁊ anguſtijs idefiiciẽs tua ꝟa ꝯſolatiõe valeat reſpirare ⁊ iuſte ac pie ⁊ caſte p verã hũilitatẽ ⁊ obſaꝫ i fraterna caritate fũdata qḋ te donãte hodie promittit felici pſeuerãtia cõpleat ⁊ ad vitaꝫ puenire mereat eternã Qui cũ deo pr̃e ⁊ filio eius dño nr̃o ieſu xp̃o ⁊ ſpũ ſctõ viuis et regnas deus p oia ſcl'a ſcl'oꝝ Amẽ ¶ Stati aũt ſacerdos vel vna ſoroꝛ icipiat hymnũ. Ueni creatoꝛ Interi ſacerdos dum cãtat hymnus p oſtiolũ cratis vñ cõmunicãt ſi extra fuerit iponat ſibi velũ dicẽs. Exuat te dñs veterẽ holeꝫ cũ actibus ſuis ⁊ iduat te nouã creaturã q̃ ſcðm deũ creata ẽ in iuſticia et ſctitate ꝟitatꝫ Accipe ancilla xp̃i ſctm̃ velũ ꝓfeſſiõis tue ſacrũ ſignaculũ i ppetuũ cum quo fideliter valeas peruenire ad regna celoꝛũ Per xp̃m. ¶ Ad abbatiſſã aũt dicat.

Hanc ſponſaꝫ xp̃i

tibi trado vt vſqꝫ ad diẽ iudicij ꝯſernet ſine macula i ꝯſpectu regis altiſſimi ⁊ i die iudicij de eadẽ reddas ꝯpotũ dño nr̃o ieſu xp̃o. Qui cũ pr̃e ⁊c. Finito ꝟo hymno dicat ſacerdos Cõfirma ⁊c. cũ ceteris verſibus ⁊ oꝛonibus ſupꝛapoſitis. Hijs pactis erigat ſe ſoroꝛ ⁊ det pacẽ abbatiſſe ⁊ ſoroꝛibus aſtãtibus Poſtea due ſoroꝛes mioꝛes ꝺducãt eã p choꝝ ⁊ det pacẽ p oꝛdinẽ oibus ⁊ ſingl'is ſicut ſtãt i choꝛo Et tũc ſub paucꝫ ꝟbis a ſacerdote moneat vt tãtã graꝫ dei recognoſcat oper ꝟtute ⁊ i ſctõ ꝓpoſito ſirma ſep pſeueret vſqꝫ i finẽ.

¶ Oꝛdo ad ꝯfirmãdũ abbatiſſam electam

Primo electione

facta ⁊ cõpleta et a viſitatoꝛe vel miſtro ſi pñs fuerit approbata ſoroꝛes bine ⁊ bine capl'm egrediant et ꝓcedãt ad eccl'iam dicẽdo. Te deũ laudamus ⁊ quouſqꝫ finiat corã altari electa iaceat ꝓſtrata. Quo finito dicat viſitatoꝛ vel miniſter ſi pñtes fuerint. ℣. Confirma hoc deus cũ ceteris ꝟſibus et oꝛonibus ſupꝛapoſitis. Addendo in fine hanc orationem.

Actiões noſtras

q̃ſumus dñe aſpirãdo pueni ⁊ adiuuãdo ꝓſequere vt cũcta nr̃a oꝛo ⁊ opatio a te ſemp incipiat ⁊ p te cepta finiat. Per xp̃ꝫ. ¶ Si ꝟo nec miſter nec viſitatoꝛ nec aliqs cõmiſſarius deputatus ibi fuerit tũc due ſoroꝛes dicant ꝟſus predictos et ebdomadaria dicat oꝛones. Poſtea viſitatoꝛ vel miſter accedat ⁊ electionẽ approbet ſi approbandã eã ſcðꝫ deũ ⁊ ꝯſcientiã ſuã viderit ⁊ ſi ipſaꝫ electionẽ legittime factã fuiſſe intellexerit ⁊ ꝯfirmet atqꝫ inſtituat eã: ⁊ det ibi ſigillũ corã oibus abbatiſſe: et mãdet ſibi p obſam ſctãm qꝫ exeq̃tur officiũ ex tũc ſibi iniũctũ ſcðꝫ graꝫ a dño ſibi datã. Et deide ſoroꝛibus vniuerſis per obſam ſctãm ꝑcipiat vt eidẽ obediãt i oibus q̃ ad officiũ ſuũ ptinebũt ⁊ ad q̃ p rl'aꝫ ꝓfeſſionẽ ſuã ac oꝛdis ſui cõſtitututiões tenent

¶ Breuis declaratio maximaꝝ Indulgẽtiaꝝ ⁊ ſpũaliũ graꝝ ſoroꝛibus oꝛdis ſctẽ Clare a Sixto. iiij. ⁊ alijs cõceſſaꝝ ⁊ ꝑſertim ſoroꝛibus familie ⁊ ſoroꝛibus mẽdicãtibus btẽ colete et ſoroꝛibus poſſidẽtibus ꝓuincie francie et aliaꝝ ꝓuinciarũ.

Sciendũ in pri-

mis qꝫ dñs nr̃ Sixtus. 4. ꝯceſſit ffibus de familia ꝑmũ et ſoroꝛibus ſctẽ clare eis ſubditis indulgẽtiã ſãcte marie de angelis ac etiã Indulgẽtias oiꝫ eccl'iaꝝ alme vrbis romane tã plenarias q̃ nõ plenarias eo tp̃e viſitãdo eccl'ias locoꝝ i qbus ſtãt et dicendo quiqꝫ pr̃ nr̃ ⁊ totidẽ Aue maria pro felici ſtatu et intentione ſancte matris eccleſie ac ſi viſitarent perſonaliter loca eccleſiarum et eccleſias vbi ſunt ille indulgentie diebus ſuis Item qꝫ ſeruitrices monialium exeuntes pro queſta habeant omnes indulgẽtias vbi eas adeſſe continget quas haent in earum eccleſijs Similiter et fratres maxime predicatoꝛes et ſocij. Quod etiam Innocentius. viij. ad ſupplicationeꝫ fratris bernardi de veltro ꝯceſſit et etiã infirmis in ſuis infirmarijs vel cellis quando cõmode aliter nõ pñt ãno. 1. 4. 8. 6

lari obſeruãtia et oĩa miniſtrorꝝ degẽtes
et ſorores ſancte clare ſub reformatione ⁊
inſtitutis ſororis colete nõ ſoluꝫ per vnuꝫ
breue. Sixti. iiij. cõicatiuũ et extẽſiuũ grã-
rum et indulgentiarũ fratrũ de familia ad
eos et per ſupplicationẽ aliam ꝑ fiat datã
ab Innocẽtio. viij. ſꝫ etiã per aliã bullam
ſuprascriptã tertia pte tractatu. ij. folio. lv
eiuſdẽ Sixti. iiij. q̃ etiã incipit Ut eẽne bea
titudinis amatrices hñt ꝑdictas indulgẽ-
tias ſtationũ vrbis et etiam alias gñales
vrbis ꝑ aliã ɔceſſionẽ. Queq̄dẽ grẽ ⁊ in
dulgẽtie ⁊ alie ſpũales ⁊ tꝑales tã a Sixto
iiij. ꝙ alijs dictis ſororib⁹ prime regule de
coletanis ɔceſſe etiã extẽduntur ad alias
ſorores ſancte Clare poſſidentes prouicie
Francie de nouo per nouũ breue ſanctiſſi
mi dñi nři Iulij pape. ij. Datũ. 16 kalẽdas
Iulij anno milleſimo quĩgẽteſimo octauo.
Põtificatus ipſius anno. 5. vbi etiã ſpecifi-
ce et expreſſe cõceduntur eiſdẽ indulgen-
tie ſtationum et omnium eccleſiarum vr-
bis romane infra et extra muros exiſten-
tium dicendo coronam beate virginis cõ-
tinenteꝫ ſexaginta tria Aue maria ⁊ ſeptẽ
Pater noſter vel alia ſuffragia eiſdem a
ſuis ſuperioribus ordinanda. ¶ Itẽ cõceſ
ſit Idem Sixtus. iiij. ꝙ illi et ille qui ⁊ que
ſunt in ſeruitio fratrum ac ſimiliter etiam
in ſeruitio ſororum ſancte clare vt habeãt
indulgentiam plenariã in mortis articulo
et ſemel ĩ vita de reſeruatꝫ. De hijs et alijs
indulgẽtijs ⁊ gracijs ſpũalib⁹ multis ma-
gnis ⁊ diuerſis et de idulgentijs eccleſiarꝝ
vrbis rome et eccleſiarũ fratrum minoruꝫ
ordini ⁊ ffribus conceſſis ⁊ ad dictas ſoro
res et earum eccleſias extenſis plen⁹ ha-
betur ſupra ſecunda parte tractatu ꝑmo
circa principium. Ideo require ibi.

¶ Sequitur conſequẽ

ter annotatio ⁊ ſũmaria declaratio bulla-
rũ aplicarꝝ ⁊ ꝑuilegiorꝝ dicto ordini ſãcte
clare cõceſſorꝝ a ꝑncipio ordis vſqꝫ nũc iux
ta ordiẽꝫ ſũmorꝝ põtificũ q̃ ea dederũt tã ꝓ
ipſi⁹ ordis ɔfirmatiõe ⁊ exẽptiõe atqꝫ liber-
tate ꝙ pro ipſius reformatione et manutẽ-
tiõe. Quib⁹ etiã ordo ipſe ſctũs ſẽp magis
ac magis approbaṫ ſolidaṫ ɔmendaṫ atqꝫ
firmatur et firmatus eſſe declaratur.

IMprimis aduer
tendum ꝙ Sixtus. iiij. de grã
ſpãli ɔceſſit oĩb⁹ ſororib⁹ hmõi
ordis ſctẽ clare earũqꝫ ſyndi-
cis et oblatis et earꝫ ecclijs ⁊
domibus ꝙ gaudeant ⁊ gaudere acvti poſ
ſint ꝑpetuo oĩbus ⁊ ſingulis priuilegijs et
immunitatib⁹ gratijs fauorib⁹ ɔceſſionib⁹
indultis ſpũalibus ⁊ tꝑalib⁹ ffm ꝑdicato-
rũ et minorꝝ ordinib⁹ ⁊ illorꝝ ꝓfeſſorib⁹ do
mibus ⁊ locis ac ꝓcuratoribus ⁊ ſyndicis
oblatis ⁊ ɔuerſis ſeu alijs quõlibet ꝑ ꝑde-
ceſſores ſuos aut ꝑ ipm cõceſſis ⁊ in poſte
rũ concedẽdis quauis auctoritate quatin⁹
earꝫ ſexui ⁊ ſtatui non cõtradicãt libere ac
licite in oĩbus ⁊ ꝑ oĩa prorſ⁹ ⁊ ſine vlla dif
ferẽtia ac ſi eiſdem monaſterijs locis ⁊ ꝑſo
nis abbatiſſis ſyndicis ꝓcuratoribus ⁊ cõ
uerſis ſororũ earũdẽ noĩatim cõceſſe forẽt
et ɔcederẽtur expreſſe. Et hoc ꝑ bullã q̃ dr
bulla aurea q̃ incipit Sacri ꝑdicatorꝝ ⁊ mi
norꝝ. Quã hẽs ſupra ſcda pte tractatu. ij.
Folio. xix. Uide ibi in. §. v. Et ne ꝓpter mo
naſteria ⁊c. Et qr idulgẽtie ⁊ ꝑuilegia alio
rũ mendicãtiũ eiſdẽ ꝑdicatorib⁹ ⁊ minorib⁹
cõceſſa erãt ⁊ fuerũt: ideo ꝑ hec etiã ipis ſo
rorib⁹ ⁊ earꝫ domib⁹ ſiľr ɔceduñ. De q̃bus
vide vbi ſupra. ¶ Et quia principalia or-
dinis minorꝝ ꝑuilegia imunitates exẽptio-
nes ⁊ grẽ tꝑales que poſſunt ipis ſororib⁹
et earuꝫ eccleſijs et monaſterijs deſeruire
continẽtur ĩ marimagno Sixti quarti ⁊ di-
cta bulla aurea ideo ipꝫ etiã maremagnũ
require. ij. parte tractatu. ij. Folio. xiiij. et
alijs illic immediate ſequentibus. ¶ Alia
vero priuilegia et munimenta atqꝫ firma-
menta apoſtolica ipſis ſororibus et ordi-
ni ſancte Clare ſpecialiter et expreſſe data
a principio ipſius ordinis vſqꝫ nunc (ſal-
tem pro maiori parte) in generali pro om-
nibus in ſequentibus annotãtur requirẽ-
da ad longum ſuperius ſecunda parte de
priuilegijs trium ordinum bti Franciſci.

¶ Et primo Gregorius nonus
oſtĩj (vt vbi ſupra
ẽ allegatuꝫ ⁊ oſtenſum) approbauit et con-
firmauit primam regulam ordis ſãcte cla-
re a beato Franciſco traditam et factam
Anno. vij. Pontificatus ſui. vij. kalendas
aprilis decreuit excommunicationem in-
currere intrantes monaſteria ſancte Cla-
re: niſi in caſibus in ſua regula contentis
Incipit Et ſi omniuꝫ illa cura. Uide ſupra
ſecunda parte ſecũdo tractatu. Fo. xxxiij.
¶ Idem Gregorius nonus Anno. xiij. ſui
pontificatus nono kalendas marcij decre-
uit mulieres portantes habitũ ſancte Cla
re de ipſo ordine non exiſtentes ad ipſuꝫ
deponendum per cenſuram eccleſiaſticam
per dioceſanos poſſe compelli Incipit. Ad
audientiam noſtraꝫ Require ſupra ſecũda

parte primo tractatu. Folio. xij.
¶ Eodē anno. vj. nonas Julij declarauit ⁊
poſuit caſus in quibꝰ licitū eſt ingredi mo-
naſteria monialiū ſctē Clare īcipit. Ueſtris
pijs vide ſupra ſcḋa pte ſcḋo tracta. fo 34.

¶ Innocentius .iiij. āno. 3. ſui pōtificatꝰ. xvi

kalēdas auguſti ꝯceſſit fratres non teneri
morari ī mōaſterijs monialiū ſcti Damiani
incluſaꝝ neqꝫ ad hoc poſſe ꝑ litteras apo-
ſtolicas impetratas vel impetrādas arta-
ri. Incipit paci ⁊ trāquillitati. Nō ponitur
q2 alias ⁊ ꝑ mare magnū etiā ꝓ oībus mo-
nialibus quorūcūqꝫ ordinū amplius habeť
¶ Anno. 4. ſui pōtificatꝰ ꝯceſſit formā ⁊ mo
dū habēdi circa curā monialiū ſctē Clare ſi
bi ſubditaꝝ incipit. Licet olim ⁊ q2 Bonifa
cius. viij. ſua bulla inſeruit eā ꝯfirmando.
Ideo. Quere ibi. Pontificatus ſui anno. ij.
¶ Anno quinto ſui pōtificatus nonis Julij
cōmiſit curā: monaſterioꝝ ſctē Clare in re-
gno frācie gñali miniſtro ⁊ ꝓuincialibꝰ mi-
niſtris cū poteſtate viſitādi corrigēdi refor
mādi ⁊c. Incipit. Paci ⁊ ſaluti. Originale
eſt trecis. q̄re ſupra ſcḋa pte trac. ij. fo. lxiij.

¶ Alexāder .iiij. anno primo ſui pōtificatus. xv. kalē

das ſeptēbris ꝯceſſit qꝫ nō tenemur ad reci
piēdū curā monialiū de aliquibus in bulla
ſcꝫ ſctē Clare pretextu quarūcūqꝫ litteraꝝ
etiā apoſtolicaꝝ. Incipit Petitio veſtra: ha
beť ſupra ſcḋa parte p̄io tractatu. foľ. xiij.
¶ Eodē anno. vi. kalēdas octobris multū
ſolēpniter canoniſauit ſanctā Clarā dans
indulgētias vnius anni et. xl. dieꝝ viſitāti-
bus eccľiam ſuā in feſto ipſius ⁊ ꝑ octauas
eius Incipit Clara claris preclara meritis
Originalis bulla habeť in cōuētu pariſieñ.
Quere ſupra ſecundo tractatu. Fo. liij.
¶ Anno. vi. ſui pōtificatꝰ. iii. nonas Julij
ſcripſit prouinciali priori predicatoꝝ alle-
manie illi mādans compellere quēdā fra
trem ſui ordinis beatā clarā nō eſſe aggre
gatā collegio ſanctoꝝ et eccleſiam illam ca
nonizantem erraſſe predicantem retracta
re dictum ſuū in publica predicatiōe ⁊ cōpa
rere īfra certū terminū ꝑſonaľr corā ſūmo
pōtifice ꝓ meritis recepturus Incipit Pro
fundi doloris. Quē ſupra. ij. pte. tra. i. fo. 18

¶ Clemēs. iiij. Anno ſui pōtifi-catus xij. kľs de

cembris conceſſit monialibus ſācte Clare
eas nō teneri ad ſoluēda ſubſidia ſeu exa-
ctiones q̄buſuis ꝑſonis litterarū quarūcū-
qꝫ quocūqꝫ etiā tenore. Incipit. Quāto ſtu-
dioſius. Quere ſupra. ij. pte. tra. i. Fo. xxi.

¶ Nicolaus. iiij. Anno p̄io ſui pontifi

catus. xv. kľs Februarij cōceſſit moniales
ſācte Clare nō teneri ad exibēdas ꝓcurati
ones collectas et ſubſidia aliqua legatꝫ vľ
q̄buſcunqꝫ ꝑſonis Incipit. Quāto ſtudioſiꝰ
Quere ſupra. ij. parte. tra. i. Fo.

¶ Bonifacius. viij. Anno ij. ſui

pōtificatus. v. nonas Junij cōceſſit monia-
les ſācte Clare nō teneri ad preſtationem
decimarū de q̄buſcūqꝫ poſſeſſionibus vľ bo
nis vel cōtribuēda ſubſidia legatis ⁊ ordi-
narijs vel ad ſoluēda talia collectas aut pe
dagia / thelonea / vel quaſcūqꝫ alias exacti
ones regibꝰ vel alijs q̄buſcūqꝫ ꝑſonis. Inci
pit. Laudabilis ſacra religio. Quere ſupra
ij. parte. tract. ij. Fo. xxxiij.
¶ Eodem anno nonas Julij innouauit qḋ
Inocētius. 4. ſtatuerat ⁊ decreuerat circa
monaſteria monialiū ſub cura ffꝫ mioꝝ exī
ſtētia Incipit Quaſdā lr̄as Quere ſupra.
ij. pte tractatu p̄mo. Fo. xxij. ¶ Anno. iiij.
nonis aplis ꝯceſſit moniales ſctē clare gau
dere oībus exēptiōibꝰ ⁊ ꝑuilegijs ꝯceſſis ⁊
cōcedēdis q̄bus vtūtur frēs miores Inci-
pit In ſinu ſedis aplľice Quere ſupra. ij. p-
te trac. p̄mo. Fo. xxviij. ¶ Anno. vi. ſui pō-
tificatꝰ ꝯceſſit frēs a ꝑlatis iuitatos ex cāis
in bulla cōtētis poſſe cū eiſdeꝫ monaſteria
monialū quarūcūqꝫ igredi ibiqꝫ morā ꝯtra
here eiſdē ꝑlatꝫ ibidē ꝓhtibꝰ īcipit hꝫ vře de
uotiōis q̄re ſupra. ij. pte trac. p̄mo. fo. xxxij

¶ Eugeniꝰ. 4. Anno p̄mo ſui pō tificatꝰ idꝰ maij dedit

oīmodā facultatē gñali miſtro ſup mona-
ſteria oīa ſoroꝝ ſctē clare ⁊ eaꝝ reformatio
nē īcipit Ad ſtatū ſinglľoꝝ. q̄re ſupra. ij. pte
trac. ij. Fo. xxvi. ¶ Anno. vij. idꝰ ſēptēbris
iteꝝ ꝯmiſit regimē ⁊ reformationē oīꝫ mo
naſterioꝝ ſctē clare miſtro gñali ⁊ ꝓuiciali
bꝰ volēs q̄ſcūqꝫ ſorores p̄me. ſcḋe. vľ ťtie rľe
vnico noīe vꝫ ordis ſctē clare nūcupari in
cipit Ad ea q̄ felicē. q̄re ſupra. ij. pte trac. ij.
Fo. xxxv. ¶ Eodē āno nono ſui pōtificatꝰ
dedit copioſā exēptionē ſororibꝰ et mona-
ſterijs ſctē clare ab oībus legatis ordina-
rijs ⁊ decis ⁊c. ſubijciēs illas imediate ſedi
aplľice ⁊ ꝑlatis ordis ⁊ eoꝝ cure: īcipit Licꝫ
romanos pōtifices Autētica hꝫ apḋ Reue.
pa. gene. miſtꝝ ⁊ plures ꝓuinciales preſer
tim Frācie quere ſupra. ij. pte trac. fo. xxxv
¶ Anno. xvi. noñ. febru. miſit lr̄as ſuas. vi.
ge. vltramōtano ei ſubmittēs curā monia
liū ſctē clare ac tercij ordis diſpēſāſqꝫ l aliq
bꝰ ſue rľe cū eiuſdē ſancte clare monialibꝰ

ac alia ꝯcedēs eis diſtinguēdo inter dictos
ffes de obſeruātia ſiue familia ꝛ alios de
obſeruātia rꝉari et obia q̄ et de coꝛꝑe con-
uentualiū Imo et veri cōuentuales exiſtūt
ꝛ ſemꝑ fuerūt rꝉari vita ꝯuētibꝰ ꝛ locis tm̄
mō ſeꝑati ab aliis ꝯuētualibꝰ nō reformatꝫ
Icipit ordis tui hꝫ ſupra. ij. ꝑte. j. tra. fo. 36

Nicolaus v. āno ꝑmo ſui pō-
tificatꝰ nonis mar-
tij ꝯceſſit quādā bullā ſuꝑ receptiōe monia-
liū ſctē clare abbatiſſeq̄ iſtitutiōe ꝛ diſpē-
ſatiōe ꝛ aliis aliqua circa ſtatū quo ad ta-
les relaxās ꝛ ſinglꝛares gr̄as āciliis ꝛ mu-
lieribꝰ eis obſeq̄ntibꝰ ꝯcedēs Incipit Di-
gna re ddimur attentiōe q̄re ſupra. ij. ꝑte
tractatu ꝑmo. Fo. lxvij ¶ Anno. ij. decimo
kaꝉs nouēbris ꝯceſſit bullā ꝓtectiōis ꝛ cō-
ſeruatiōis deuotaꝝ ſoroꝝ Soroꝝ ꝑme re-
gule ordis ſctē clare mēdicātiū reformatio-
nis btē Colete in qua etiā allegaꝉ qualiter
ſub cura ꝛ obia ffm mioꝝ de obſuātia nū-
cupatoꝝ ab obia ꝛ cura ge. miſtri minime
exēptoꝝ ſiue ſubſtractoꝝ viuebat ꝛ ſub q̄-
rū regimine ꝛ cura ſemꝑ ſtare voluit et nō
ſub aliis de obſeruātia ſiue familia exēptꝫ
Incipit Inter curas multiplices: quere ſu-
pra. ij. parte primo tractatu. Folio. lxviij.
¶ Eodē anno ꝛ eadē die ſiꝉ fuit expedita
alia bulla eiuſdē q̄. Incipit Decet ꝛ ꝯuenit
apꝉicā ſedē in his potiſſimū reddere ꝓpi-
tiā et benignā ꝛc. In qua narraꝉ qualiter
ſctē virerit btā coleta boelet natiōis ābiañ.
et a. xl. ānis citra ordinē ſctē clare nō me-
diocriter reformauit ꝛ āpliauit monaſte-
ria q̄ erexit ꝛ formā atq̄ modū ſctē viuēdi
tradidit ſororibꝰ iꝑiar ſtatuta: q̄ i dicta bul-
la approbāꝉ ꝛc. Origlalia iſtaꝝ ꝛ aliaꝝ bul-
laꝝ ad hec ꝛ trāſūpta deſuꝑ habētur in di-
uerſis monaſteriis ipſaruꝫ ſoroꝝ ꝓuintie
Frācie et ſācti bonauēture Quere ſupra. ij
ꝑte tractatu primo vel ſecundo Folio.

Sixtus iiij. anno ꝑmo ſui pōti-
ficatꝰ quito Idꝰ Julij cō-
firmauit rꝉas ꝯſtitutiōes ſoroꝝ ſctē clare
ſub reformatiōe btē colete degeñ multas
ſinglꝛares gr̄as eiſdē ꝛ ffibꝰ reformatꝫ obie
ꝛ obſuātie rꝉarꝫ miſtris ſubditꝫ ꝯcedendo
Incipit Ut eterne btitudis Quere ſupra. ij. ꝑ-
te tract. ij. Folio. xlix. ¶ Anno. xi. 3. kaꝉs
Julij dedit ꝯſeruatoriā quādā dictaꝝ ſoro-
rū ſctē clare ſub hmōi reformatiōe btē co-
lete degeñ. ihibēs ffes de obſuātia ſiue fa-
milia poſſe ſe de illis ſeu eaꝝ regimie itro-
mittere: ſꝫ ſolūmō ghalē ꝛ ꝓuinciales mini-
ſtros ꝛ viſitatores eaꝝ de obia ꝛ obſeruā-
tia rꝉari ſub miſtris exiſtētes icipit hodie

dilectis filiis ꝛc. Quere ſupra. ij. ꝑte primo
trac. Fo. lxix. ¶ Alie q̄q̄ plures bulle ꝛ lr̄e
apꝉice date a diuerſis ſūmis pōtificibꝰ pre-
ſerti a dño nicolao. v. ꝛ calixto. iij. ꝛ Pio. ij.
reꝑiūtr diuerſis monaſteriis dctaꝝ ſoroꝝ
ſctē clare mēdicātiū reformatiōis hmōi ſoro-
ris colete q̄ ibidē cā breuitatis obmittunꝉ
¶ Anno. iij. ſui pōtificatꝰ. x. kaꝉs Junij cō-
ceſſit ſ[illegible] diſpēſauit cū monialibꝰ circa ſca-
lā ꝛ portā Incipit Exponi nobis fecit Que-
re ſupra. ij. parte primo tractatu. Folio

Julius. ij. Anno. v. ſui pōtifica-
tus cōceſſit miſtro ꝓuin-
ciali ꝛ ffibus ac ſororibꝰ ſancte clare ꝛ ter-
tiariis ꝓuincie frācie cōſeruatoriā dās illis
ꝯfirmationē olm ſuoꝝ ꝑuilegioꝝ ꝛ iuriū ꝛ
executores deſuꝑ ꝛ ſuꝑ ꝯcedēdis i poſteꝝ cū
oīmoda facꝉtate ꝑcipiēs etiā ꝛ ꝯcedēs alia
pꝉa cū latiſſimis derogatiōibꝰ olꝫ ꝯtrarioꝝ
Incipit Romani pōtificis cōſueta benigni-
tas ꝛc. Quere ſupra. ij. ꝑte trac ij Fo. xliij

¶ Seq̄tur breue dñi pape Julij ſcđi da-
tū in fauorē reformatarū ſoroꝝ vrbaniſta-
ſtaꝝ ſeu minoriſſaꝝ miſtro ſubditaꝝ ꝓuin-
cie frācie/cuiꝰ vigore pie diſpēſaꝉ i mꝉtis
cū eiſdē ſororibꝰ: ꝛ ſpūales gr̄e idulgētie q̄-
q̄ ſingulares illis ſūt elargite Cuiꝰ q̄dē bre-
uis originale hꝫ i monaſterio dñaꝝ apud
piſinus i ſuburbio ſcti marcelli. Et plura au-
tentica trāſūpta ꝑ curiā Pariſieñ conſeruā-
tur in multis locis earundem.

Julius papa ſcđs
Dilecte i xp̄o filie Salutem et
apꝉicā bñdictionē Uotꝫ fideliū
ꝑſonaꝝ quarūlꝫ ꝑſertim femiei ſexꝰ nobꝫ ꝛ
apꝉice ſedi deuotaꝝ ac ſb ſuaui religiōis iu-
go altiſſio famulātiū benigne ānuimꝰ Eaq̄
libēter ꝓſeq̄mur fauore gr̄e ſpūꝉ exponi nob
nuꝑ feciſtꝫ q̄ vos ab aliq̄ tpe citra miniſtro
frācie ordis ffꝫ mioꝝ iuxta morē dicti ordis
ſb cuiꝰ cura degitꝫ ſuadēte ꝛ volēte rꝉarē ꝛ
reformatā vitā ducē ꝓpoſuiſtꝫ Illāq̄ iuxta
vr̄e ꝓfeſſiōis ꝛ rꝉe formā vcꝫ ſb obia pauꝑ-
tate caſtitate ꝛ ꝑpetua clauſura ac dcti mini-
ſtri cura viuēdo ſuare cepiſtꝫ ꝛ de ceto ꝑpe-
tuo ſuare itēditꝫ: lꝫ vitā rꝉarē hmōi i vr̄is
monaſteriis tpe igreſſꝰ vr̄i ꝛ ꝓfeſſiōis ꝑ vos
i ipo ordie ſctē clare emiſſe a maiori ꝑte mi-
nime ſuari iuenéritꝫ. Et q2 nōnulla i rꝉa vꝉ
ꝯſtitutionibꝰ dicti ordis. reꝑiunꝉ q̄ tpe igreſſꝰ
vr̄i nō obſuabāꝉ nec etiā de pñti a vob: vꝉ
ob debilitatē deficiētꝫ nature vꝉ q2 ad talia
aſſuete nō eſtꝫ: vꝉ ex aliis rōnabilibꝰ cāis cō-
mode ſuare nō poſſetꝫ ꝓpꝉ q̄ nō ꝑuū ſcrupu-
lū i vr̄is ꝯſciētiis ſuſtietꝫ. Pro ꝑte vr̄a nobꝫ

fuit humiliter ſupplicatū: vt ſerenitati con
ſcientiarum veſtrarum ſalubriter conſule
re: aliiſq; vobis in premiſſis oportune pro
uidere de benignitate apoſtolica dignare
mur. Nos huiuſmodi ſupplicationibus in
clinati dictum ordinem ſancte clare pro-
feſſis q̄ ante monaſterioꝝ vr̄oꝝ reforma-
tionem regulam hm̄oi non obſeruabat; vt
carnes tribus diebus cuiuſʒ ebdomade:
vcʒ dominica tercia et quinta feria edere
ac condimento ciborum cum pinguedine
omni tempore exceptis ſextis ferijs et ſab
bato ac alijs temporibus a regula veſtra ⁊
ab eccl'ia vniuerſal'r ꝓhibitʒ vti valeatʒ. Et
vt etiam reliqua principalia inſtituta vr̄a
melius ſeruare poſſitis ꝙ de cetero ad ab-
ſtinentiam ouorum caſei et lacticiniorum
ac obſeruanciam ſilencij ad quas alie ſoro
res prime r'le ſācte clare ſub reformatione
ſororis colete viuentes in eadem prouicia
non aſtringuntur. Nec vos etiam teneami
ni nec obligate ſitis: vbi et q̄diu duntaxat
miniſtro vr̄o placuerit vel nō cōtradixerit
Quiq; oībus ⁊ ſingulis gracijs priuilegijs
ſpūalibus ⁊ temporalibus alijs monialib⁹
dicti ordinis ſancte Clare in ꝓuincia ⁊ ſub
reformatione ſororis Colete hm̄oi viuenti
bus a Fe. re. Sixto. iiij. ⁊ alijs romanis pō-
tificibus predeceſſoribus noſtris ac etiā a
nobis forſan ꝯceſſis vti valeatis auctorita
te apoſtolca tenore preſentiū de ſpecialis
dono gratie indulgemus/ac gratias ⁊ pri
uilegia hm̄oi ad vos extēdimus: ita ꝙ illis
vti ⁊ gaudere poſſitis/ac ſi vobis ſpecifice ⁊
expreſſe ꝯceſſa fuiſſent. Quiq; eccleſias vr̄as
vel certa altaria aut loca a ſuperiorib⁹ ve-
ſtris deputāda temporibus vel diebus pro
ſtatiōib⁹ ⁊ alijs indulgētijs eccl'aꝝ romane
vrbis promerendis ordinata viſitādo ⁊ co
ronā beate marie virginis. ſexaginta tres
ſalutatiōes angelicas ⁊ ſepties orationem
dn̄icam ꝯtinentē: vel alia ſuffragia a dictis
ſupioribus vr̄is ordinā̄da vobis recitādo:
orōnes ⁊ ſingulas indulgētias ⁊ peccatoꝝ
remiſſiones conſequamini/quas conſequi
poſſetis ſi eiſdem temporibus ⁊ diebus ec
cleſias ſtationum et aliarum indulgentia-
rum vrb̄ huiuſmodi et extra muros ei⁹ ad
id deputatas perſonaliter viſitaretis au-
ctoritate et tenore premiſſis. Non obſtañ.
premiſſis et conſtitutionibus ac ordinatio
nibus apoſtolicis necnon ſtatutis et con-
ſuetudinibus monaſteriorum et ordinis
ſancte Clare pridem iuramento confirma
tis/apoſtolica vel quauis firmitate alia ro
boratis ceteriſq; contrarijs quibuſcunq;
Datum rome apud ſanctum petrum ſub
anulo piſcatoris die ſextadecia Junij mil-
leſimo quingenteſimo octauo Pontificat⁹
noſtri anno quinto.

Sic ſignatum

Joh. Carrotius. ¶ Et ad dorſuʒ
dicti breuis ſic ſcribebatur.

¶ Dilectis in chriſto filiabus abbatiſſis
monialibus monaſteriorum ordinis ſan-
cte Clare Urbaniſtarum ſeu Minoriſſarū
nuncupatis ſub cura Miniſtri Francie or
dinis minorum degentibus.

¶ Finis adeſt (auſpice deo) primi tractatus hui⁹
quinte partis In quo q̄ precipue Secūdū ordi-
nem diui Franciſci vcʒ ſancte Clare
concernunt ſeriatim ponūtur
¶ Laus regi xp̄o v̄ginū
ſponſo.

¶ Modus viuẽdi ſiue regula fratrũ ⁊ ſororũ ter
cij ordinis beati Frãciſci vcz. De penitẽcia nũcupati vna
cũ quibuſdã modernis ⁊ alijs paucis ipſius ordis ſtatutis
reformationibus, declarationib⁹ ⁊ ordinationib⁹/maxime
pro viuẽtibus collegialiter ⁊ tria vota ſol. faciẽtibus editis
et auctoritate apl'ica roboratis. Necnõ etiã cũ annotationi
bus grãꝝ priuilegioꝝ ⁊ indultoꝝ apl'icoꝝ: ⁊ cũ alijs ad ꝯmẽ
dationẽ ⁊ declarationẽ ipſius ſtatus additis: quib⁹ ordo iſte
tãtus magis regulat̃/ſolidatur/ꝯmẽdat̃ atq; firmatur

O frãciſce dux tuoꝝ tu hũc gregẽ puſilloꝝ tuis foue meritis
Ut ĩ regno ſim⁹ illo, qđ ſũmo gregi puſillo pr̃i dare placuit.

¶ Tercius ordo beati Franciſci de penitentia nuncupata

¶ Prologus huius ſecū-
di tractatus partis quinte ⁊ vltime ad ter
cium ordinē beati Franciſci de penitentia
nuncupati magis ſpecialiter ⁊ expreſſe ſpe
ctantis.

Reterea qꝛ
intētum collectiōis
huius operis ⁊ fir-
mamētoꝝ nō tantū
ad primū ⁊ ſecundū
ſed etiā ad tercium
ordinem beatiſſimi
pr̄is nr̄i Frāciſci de
penitētia nūcupati
et ipſius vtilitatem
dirigitur cuius viſitatio ⁊ gubernatio ſiue
regimē principale tā ex regula ipſoꝝ ꝙ ex
diuerſis determinationibus ⁊ litteris apo
ſtolicis ordini iſti minoꝝ precipue cōmitti
tur. Ideo ꝑ āplius ⁊ expreſſius in hac vlti-
ma parte ⁊ tractatu de hiis que ſpecialiter
et immediate ſpectant ad ipſum ordinē ter
cium congrue tractādum eſſe cenſemus. ad
ipſius ordinis ſanctiſſimi vtilitatem ⁊ cō-
mendationem atqꝫ declarationem necnon
et ad ipſius ꝯgruētiorē promulgationem ⁊
regimē atqꝫ firmitatē. Nam lꝫ ordo iſte ſā
ctus quaſi vbiqꝫ terraꝝ iam ſit multiplica-
tus et innumerabiles produxerit aliqnos
ſanctos ⁊ ſanctas beatos ⁊ beatas: etiā di-
uerſis ⁊ mirandis miraculis choruſcātes
et ex quibus plures iam in ſancta dei eccle
ſia canoniſati ſunt: multos ꝗꝫ habeat filios
et filias quaſi vbiqꝫ terraꝝ in ſāctis penitē
tie operibus in hac tercia crucifixi dn̄i no-
ſtri ieſu xp̄i ⁊ ſerui ſui Frāciſci plagiferi mi-
litia domino deo deſeruientes: tamen mul
to plures haberet vbiqꝫ ſi tanta ipſius ſpi-
ritualia bona ⁊ qualitates hmōi ſtatus et
modi viuendi plenius intelligerētur ⁊ elu-
cidarentur. Quapropter vt tantum lumen
tanqꝫ ſuper candelabrum congruenter po-
ſitum in ſancta dei eccleſia patentius elu-
ceſcat ad multoꝝ vtilitatem ⁊ vt cōgruen-
tius regi poſſint ⁊ ad oē bonum induci di-
gnum ⁊ neceſſarium fore videtur: ea que ad
hec facilit neceſſaria ſunt in palā deducere.
Monendo tamen illos ⁊ illas qui ⁊ que al-
tius ⁊ altiori atqꝫ perfectiori gradu euan-
gelice perfectionis in primo vel ſecūdo ordi
ne deo deſeruire poſſunt ⁊ ad hoc a dn̄o vo
cātur. ne per hec a ſancto ſublimiori ꝓpo-
ſito ⁊ tāta dei inſpiratione ⁊ vocatione ali-
quatenus retrahātur vbi poſſibilitas ⁊ fa-
cultas adeſſet: cum principalis intētio ſera
phici patris noſtri Frāciſci: ipſum ordinem
inſtituētis: ymo ⁊ dn̄i dei inſpirātis ad hec
retardāda nō fuerit: vbi locoꝝ ⁊ monaſterio
rum cōgruoꝝ facultas adeſſet: ſed potiꝰ ad
prouidēdū ceteris xp̄i fidelibus qui vel ma
trimonio ligati vel debilitate corporis aut
ſenio detēti vel officiis aut dignitatibꝰ ſpi-
ritualibus aut ſecularibus vel tēporalibus ꝓ
vtili ⁊ neceſſario regimine populi xp̄iani ⁊
ouiū xp̄i ⁊ eccl'ie ſancte neceſſario ⁊ legitti-
me prepediti alios ordines prefatos cōmo
de non poſſunt intrare nec altiora ſectari.
Qui iſtū publice ⁊ ſecrete iuxta eoꝝ deuo-
tionē ⁊ arbitriū aſſumere ⁊ tenere i quocūqꝫ
ſtatu vel dignitate aut etate fuerint poſſūt
prout in ſimili innumerabiles quaſi beati ⁊
ſancti miraculis choruſcantes ⁊ alii multi
non inferiores illis coram deo feciſſe etiam
publice in exemplum ceterorum ⁊ indies fa
cere noſcūtur: militiā xp̄i ⁊ ſerui eius beati
Frāciſci hoc modo eligētes ⁊ accipiētes ſub
qua ceteris adiūcti: cōtra quoſcūqꝫ ſpūales
hoſtes fortiores ⁊ in agēdis doctiores/cau
tiores/atqꝫ prudentiores/eſſe ⁊ tādē cū ele
ctis dei ꝑpetuo regnare poſſint ⁊ valeant.

¶ Huius igitur quinte ꝑtis tractatuli ſc̄bi
cōtinētis breuis ſequitur ⁊ eſt talis vcꝫ.

¶ Modus ⁊ forma viuendi ſiue regula ter-
cii ordinis beati Franciſci de penitētia nū-
cupati nuper rome ſuꝑ originali bulla ſtu-
dioſe emendata ⁊ correcta adiūctis dūtaxat
titulis capitulorum.

¶ Modus recipiendi fratres ⁊ ſorores ad
ordinem ipſum ⁊ ad profeſſionem cum for-
ma verboꝝ profeſſionis.

¶ Quedā extracta ex ſtatutꝫ modernis triū
ordinū btī Frāciſci auctoritate ap̄lica ⁊ ca
pituli gn̄aliſſimi roborata q̄ magis faciunt
ꝓ vtili regimine ipiꝰ ordīs ꝑſertim frm ⁊ ſo
roꝝ collegialr̄ viuētiū ⁊ tria vota emittētiū.

¶ Breuis declaratio maximaꝝ gratiaꝝ ⁊
indulgētiaꝝ fratribus ⁊ ſororibꝰ hmōi ter-
cii ordinis ꝯceſſaꝝ cū ſūmariis declarationi
bus ⁊ annotationibꝰ priuilegioꝝ ⁊ bullaꝝ
ap̄licaꝝ ipi ordini a ꝑncipio ordīs vſqꝫ nūc
magis ſpecialiter ⁊ exꝑſſe ꝯceſſaꝝ ⁊ q̄bꝰ or-
do ipe ſcītūs magis approbatur ⁊ firmatur.

¶ Amplior ⁊ prolixior declaratio qualita-
tis ⁊ perfectionis ſanctiſſimi ſtatus penitē
tium ex operibus Reuerēdi patris fratris
Bernardini de buſtis viri doctiſſimi ⁊ pre-
dicatoris egregii collectis.

¶ Explicit Prologus

Modus ⁊ forma viuẽdi ſiue regula fratrũ ⁊ ſoroꝝ tercij ordinis beatiſſimi patris noſtri Frãciſci de penitẽtia nũcupati per Nicolaũ papã. iiij. ordinata ſeu autẽticata ⁊ ꝯfirmata ſub bulla i hac forma prout nouiter Rome accepta ⁊ diligẽter collacionata fuit ſuper ipſa originali bulla plũbea quã reſeruat Reuerẽdiſſimus pater generalis miniſter triũ ordinũ ipſius patris noſtri Franciſci atq; ab erroribus quorũdã ipſi⁹ trãſumptoꝝ (vicijs ſcriptoꝝ vel impreſſoꝝ in multis corruptoꝝ) emendata ⁊ purgata extitit.

Nicolaus Ep̃s ſeru⁹ ſeruoꝝ dei Dilectis filijs fratribus ⁊ dilectis i xp̃o filiabus ſororib⁹ ordinis fratrũ de penitentia tã p̄ſẽtibus ꝙ̃ futuris Salutẽ et apoſtolicã bñdictionẽ. Supra mõtẽ catholice fidei quã populos gẽtiũ qui ambulabãt in tenebris diſcipuloꝝ xp̃i ſincera deuotio igne et caritatis exeſtuãs verbo ſollicite predicationis edocuit quã q; romana tenet ⁊ ſeruat eccl'ia ſolidũ xp̃iane religionis poſitũ noſcitur fũdamẽtũ nullis vnq̃ cõcutiendũ turbinibus nullis quaſſandũ fluctibus tempeſtatũ. Hec e͛ etenĩ recta veraq; fides abſq; cuius ꝯſortio nemo in ꝯſpectu altiſſimi acceptus redditur nemo gratioſus occurrit.

Hec eſt que ſalutis ſemitã p̄parat ⁊ felicitatis eterne premia gaudiaq; pollicetur. Ideoq; glorioſus xp̃i ꝯfeſſor btũs Frãciſc⁹ huius ordinis inſtitutor viam aſcẽdẽdi ad dñm v͛bo p̄iter ⁊ exẽplo demõſtrãs i ipſius ſinceritate fidei ſuos filios erudiuit eoſq; illã ꝓfiteri ꝯſtãter tenere firmiter ⁊ ope voluit adimplere: vt ꝑ eius ſemitã ſalubriter īcedẽtes mererẽtur poſt vite p̄ſẽtis ergaſtulum eterne beatitudinis effici ꝓfeſſores.

De modo examinandi volẽtes intrare ordinem. Primum capitulum.

Nos igitur ordinẽ ipſum oportunis fauoribus ꝓſequi ad eius augmẽtum benignius intẽdentes ſtatuimus vt omnes quos ad ſeruãdum huiuſmodi vite formã aſſumi ꝯtigerit ante aſſũptionẽ ſeu receptionẽ ipſoꝝ de fide catholica ⁊ obẽia erga prefatã eccl'iam diligẽti examinationi ſubdãtur. Et ſi eas ꝓfeſſi firmiter fuerint vereq; crediderint admitti ſeu recipi tute poterũt ad eãdẽ. Precauẽdũ eſt tñ ſollicite ne q̃s hereticus vel ſuſpectus de hereſi aut etiã infamatus ad vite obſeruationẽ ipſius quolꝫ admittat̃. Et ſi talẽ inueniri ꝯtigerit extitiſſe receptum aſſignet̃ ille q̃tocius inquiſitoribus prauitatis heretice puniendus.

De forma recipiendi volẽtes intrare ordinem. Scdm capitulum.

Cum aũt fraternitatẽ hmõi q̃s intrare voluerit miniſtri ad receptionẽ taliũ deputati eius officiũ ſtatũ ⁊ ꝯditionem ſolerter explorẽt ſibi fraternitatis eiuſdem onera ⁊ p̄cipue alienoꝝ reſtitutionẽ apertius exponẽtes. Quib⁹ p̄miſſis ſi eidẽ placuerit iuxta modũ hmõi induatur: ⁊ de alienis ſi qua fuerint apud eũ ſatiſfacere ſtudeat i pecunia nũerata vl' ſm exhibitã pignoꝝ cautionẽ ſeq; nihilominus p̄ximis recõciliare ꝓcuret. Quib⁹ oĩb⁹ ad effectũ ꝑductis poſt vni⁹ anni ſpaciũ cũ aliquoꝝ diſcretoꝝ frm cõſilio ſi is videbit̃ ipſis ydoneus recipiat̃ hoc mõ vꝫ vt ꝓmittat ſe diuina p̄cepta oĩa ſeruaturũ ac etiã ſatiſfacturũ vt ꝯuenit de trãſgreſſionib⁹ quas ꝯtra hũc viuẽdi modũ cõmiſerit cũ interpellat⁹ ad viſitatoris extiterit volũtatẽ. Et hmõi ab eo facta ꝓmiſſio ꝑ manũ publicã in ſcriptis inibi redigatur Alio aũt modo null⁹ a miſtris recipiat̃ eiſdẽ niſi viſũ eis aliter fuerit ꝯditione ꝑſone ac ipſius inſtãtia ſollicita ꝯſideratiõe diſcuſſis. Ordinam⁹ preterea ſtatuẽtes vt null⁹ poſt ipſius fraternitatis ingreſſũ eãdẽ egredi valeat ad ſecl'm reuerſur⁹. Poſſit tñ hẽre trãſitũ liberũ ad religionẽ aliã approbatã. Mulieribus v͛o viros hñtibus niſi de ipoꝝ licẽtia ⁊ conſenſu non pateat ad conſortium dicte fraternitatis ingreſſus.

De forma habitus ⁊ qualitate indumentorum. Tercium capitulum.

Fratres inſuper ipſius fraternitatis de humili panno i p̄cio ⁊ colore nõ ꝓrſus albo vl' nigro ꝯmuniter veſtiãtur niſi fuerit ad tps in p̄cio ꝑ viſitatores de ꝯſilio miniſtroꝝ ob cauſã legittimã ⁊ apparẽtẽ cũ aliquo diſpẽſatũ. Clamides q̃q; ac pelleis abſq; ſcolatura ſciſſas vel integras affibulatas tñ nõ patulas vt cõ-

gruit honeſtati: clauſaſq manicas fratres habeāt ſupradicti. Sorores etiam clamide induantur: et tunica de hm̄oi humili pāno factis vel ſaltē cū clamide habeāt guarnellū ſeu placentiuū coloris albi vel nigri aut paludellum amplum de canapo ſiue lino abſq̄ vlla criſpatura conſutū. Circa humilitatē vero pāni et pellitiones ſororꝝ ipſarum iuxta conditionē cuiuſꝫ eorundeꝫ ac loci conſuetudinē poterit diſpenſari. Bindis et ligaturis ſericis non vtantur pelles dūtaxat agninas burſas de corio ⁊ corrigias ſimplr̄ abſq̄ ſerico vllo fctās ⁊ nō alias tāffes habeāt ꝙ ſorores: depoſitis ceterꝭ iuxta beati petri aplоꝝ pͥncipis ſalubre cōſiliū vanis huius ſeculi ornamentis.

¶ Q̄ꝫ nō vadāt ad inhoneſta cōuiuia ⁊ ſpectacula ⁊ q̄ hyſtriōib⁹ nō dent. Capi. 4.

Sit eis ad inhoneſta cōuiuia vel ſpectacula ſiue curias ſeu coreas acceſſus penit⁹ interdict⁹: hiſtrionibus ſeu vanitatis ītuitu nichil donent. Et ne q̄cq̄ illis donet a ꝓpria familia prohibere procurent.

¶ De abſtinēcia et ieiunio Cap. 5.

Ab eſu autem carniū ſcda/ quarta ⁊ ſexta feria: dieq̄ ſabbati abſtineāt vniuerſi niſi aliud infirmitatis vel debilitatis inſtācia ſuadeat. Minutis vero per triduū carnes dent nec ſubſtrahāt in itinere cōſtitutis. Sit quoq̄ ipſarū comeſtio licita ſingulis cū ſolēpnitatē precipuā interuenire cōtigerit: in q̄ ceteri xp̄iani ab ātiquo epulis carneis veſci ſolent. Aliis aūt diebus in q̄bus ieiuniū non ſeruat oua et caſeus nō negētur Sꝫ cū religioſis ceteris in eoꝝ cōuētualibus domib⁹ licite ſumere valeāt de appoſitis ab eiſdē ſintq̄ prādio cene q̄ refectiōe cōtenti: exceptis lāguidis et viatoribus ac īfirmis Sit ſanis cib⁹ moderat⁹ et potus cū text⁹ euangelicus habeat. Attēdite ne corda vr̄a crapula et ebrietate grauent. Prādiū aūt vel cena nō niſi p̄miſſa ſemel dn̄ica orōe ſumatur. Poſt ſumptionē cuiꝫ cū deo grās iterāda. Q̄ꝫ ſi omitti cōtigerit dicat trib⁹ vicibus pater noſter Qualꝫ vero ſexta feria totius anni ieiuniū celebrēt: niſi forte infirmitatis aut alia cā legittima excuſent vel niſi feſtū natalis dn̄i feria ipſa occurreret obſeruādū Sꝫ a feſto oīꝫ ſanctorū vſq̄ ad paſcha quarta ⁊ ſexta feria ieiunabunt.

Alia q̄ ab eccleſia ſunt ſtatuta vel ordinariis ex cauſa cōiter indicta ieiunia nichilominus ſeruaturi. In quadrageſima ꝓ beati Martini vſq̄ ad diē Natiuitatis dn̄i et a dn̄ica q̄nquaſime vſq̄ paſcha diebus ſingulis exceptis dn̄icis ieiunare procurēt niſi aliud fortaſſis infirmitas vel neceſſitas alia ſuaderet. Sorores ꝗuide vſq̄ ad ſue purificatiōis diē ab exercitatione qualibꝫ corporali orōnibus dūtaxat exceptis poterūt ſi voluerint abſtinere. Laborātes autē propter fatigationis afficiētis inſtantiā a dn̄ice reſurrectiōis feſto vſq̄ ad feſtiuitatē btī Frāciſci predicti ter in die qua exercitio laboris incumbēt licite ſumere cibū poſſunt. Cū vero illos cōtigerit alioꝝ imminere laboribus de cūctis appoſitis die quolꝫ ſumere licebit eiſdem niſi ſexta feria vł dies ſit alia in qua gn̄aliter ab eccł'ia ieiuniū noſcitur inſtitutum.

¶ Quociens debēt cōfiteri p̄ annū ⁊ ſumere corpus xp̄i. Sextum capitulum

Singuli autē fratrum et ſororū ipſoꝝ ter ī āno vꝫ ī natali dn̄i ī reſurrectiōis ipſius et pēthecoſtes feſtiuitatibus peccata propria cōfiteri ⁊ euchariſtiā deuote ſuſcipere non poſtponāt reconciliādo ſe proximis et reſtituendo etiam aliena.

¶ Q̄ꝫ non ferant arma impugnationis Septiuum capitulum.

Impugnationis arma ſecū fratres nō deferāt niſi p̄ defēſiōe romane eccleſie xp̄iane fidei vel etiam terre ipſorum aut de ſuorum licentia miniſtrorum.

¶ De dicēdis horis canonicis. Capi. 8.

Dicant vniuerſi q̄tidie. 7. horas canonicas vꝫ matutinū p̄mā tciā ſextā nonā veſpas ⁊ cōpletoriū. clerici vꝫ ſciētes pſalteriū. p̄ p̄ma Deus in nōie tuo. Btī imaclāti vſq̄ ad Legē pone ac alios horaꝝ pſalmos iuxta clericorū ordinē cū glīa prī dicāt. Cū ꝓ ad eccl'iā n̄ accedēt p̄ matutīo pſalmos dicē ſtudeāt q̄ſ dicūt clerici vel eccl'ia cathedralis: vł ſaltē vt illi ſa ti alū: p̄ matutīo. 12. ⁊ p̄ alia q̄lꝫ hora. 7. vicib⁹ p̄r nr̄ cū glīa prī dicē n̄ obmittāt ī q̄b⁹ vꝫ p̄me ac ꝯpletoriꝫ horꝫ minores ſimbolū ⁊ Miſerē mei de⁹ adiciāt q̄ nouerīt Sꝫ ſi horꝫ nō dixerint ꝯſtitutis dicāt trib⁹

vicibus Pater noſter. Infirmi autē horas hmōi nō teneātur dicere niſi velint In quadrageſima vero ſancti martini et etiam in maiori: ecclīas in quarū parrochijs habitant matutinalibus hor̄ ꝑſonalr̄ adire ꝑcurent niſi cauſa rōnabili excuſentur

¶ Q̄ oēs q̄ de iure poſſūt faciant teſtamentum. Capit. 9.

OMnes preterea quibꝰ de iure facultas affuerit cōdāt ſeu faciāt teſtamētū et de bonis ſuis īfra tres mēſes poſt eoꝝ īgreſſū imediate ſeq̄ntes ordinēt ⁊ diſponāt ne quēq̄ illorū contingat decedere inteſtatum.

¶ De pace reformanda inter fratres ⁊ alios extraneos. Capit. 10.

DE pace vero īter ffēs ⁊ ſorores aut ēt exteros ī diſcordia poſitos faciēda ſicut miſtris videbit̄ ita fiat adhibito ſi facultas affuerit epī dioceſani conſilio in hac parte.

¶ Quando moleſtantur contra ius aut eorum priuilegia. Ca. xi.

SI vero fratres vel ſorores ꝯtra ius vel eorū ꝑuilegia ꝑ ꝑtātes ſeu rectores locoꝝ vbi domiciliū obtinent vexatiōibꝰ īpetātur miſtri loci ad epōs et alios locoꝝ ordīarios ſtudeant hr̄e recurſū iuxta cōſiliū ⁊ ordinationē ipſorum in talibus proceſſuri.

¶ Q̄ caueant in q̄ntū ꝑūt a iuramentis ſolempnibus Capi. 12.

A Iuramentis autē ſolēnibꝰ oēs abſtineāt niſi neceſſitate cogēte ī caſibꝰ ꝑ īdulgētiā aplīce ſedis exceptī vez ꝓ pace fide caluīpnia ⁊ teſtionio ꝑhibēdo. ac ēt iā in ꝯtractu emptionis vēditiōis ⁊ donatiōis vbi videbit̄ expedire

¶ In cōi quoq̄ loq̄la vitēt vt poterūt iuramēta. Et q̄ die aliquo minꝰ caute iurauerit lapſu lingue, put ꝯtingere in multiloq̄o cōſueuit die ipō ī ſero cū dz recogitare q̄d fecerit dicat tribꝰ vicibꝰ orōnē dnīcā ꝓ ꝑ icaute facta hmōi iuramēta. Memor aūt ſit q̄lz vt ad diuina obſequia familiam propriam exhortetur.

¶ De audienda miſſa et congregatiōe facienda. Capit. 13.

VNiuerſi ſane ffēs ⁊ ſorores cuiuſcū q̄z ciuitat̄ aut loci diebꝰ ſingulis ſi ꝯmode poterūt miſſe officiū audiāt Et mēſe q̄lz ad ecclīā ſiue loca ad quā vel que miſtri curauerit ītimare ꝯueniāt miſſa ꝓ ſolēpnia ibi audituri Uniuſq̄ſq̄ aūt vſualis monete denariū maſſario tribuat q̄ pecuniam hmōi colligat ⁊ eā de ꝯſilio miſtroꝝ īter fratres ⁊ ſorores paupꝑtate g̃uatos ⁊ p̄cipue īfirmātes ac eos q̄ funer̄ carē dinoſcūt expēdis: ⁊ deīn īter paupes alios diuidāt ꝯgrue ter. Offerāt īſup de dicta pecūia ecclīe memorate tūc q̄ ſi ꝯmode poterūt virū religioſū et ī v̄bo dei ꝯpetēter īſtructū hr̄e ꝓcurēt q̄ eos ad pnīam ⁊ mīe opa exercēda hortetur ſollicite moneat ⁊ inducat. Studeat q̄lz dū miſſe celebratur officiū ⁊ predicatiōis verbū proponitur ſeruare ſilentiū: oratiōni et officio ſit intentus niſi eū cōis vtilitas fraternitatis impediat.

¶ De fratribus infirmis et defunctis. Capitulum. 14

CUm autem quēq̄ ex fratribus infirmari contigerit miniſtri per ſe vel per alium ſeu alios ſi hoc eis infirmus fecerit intimari ſemel in ebdomada viſitare teneantur egrotum ⁊ ipſum ſollicite ad recipiendū penitentiam prout melius et efficatius expedire putauerint inducentes: ncc̄ia illi de bonis cōibus miniſtrādo. Et ſi prefatus infirmus de p̄nti luce migrauerit ffībus ⁊ ſororibus tūc in ciuitate vel loco vbi eū cōtigerit mori preſentibus nuncietur vt defūcti exeq̄uijs procurent perſonaliter intereſſe. a quibus donec miſſarum fuerint celebrata ſolempnia et corpus tumulo cōditū non recedant. Hoc quoq̄ circa ſorores infirmas et decedentes volumus obſeruari. Preterea infra octo dies poſt ipſius ſepulturi obitum immediate ſequentes quilz fratrum et ſororum ipſarum dicat pro anima eius. Sacerdos videlicet miſſam vnā ſciēſ pſalterium. 50. pſalmos ⁊ illr̄ati totidē p̄r nr̄ et in fine cuiuſlz. Requiē eternā adiciat Et poſt hec īfra ānū ꝓ ffm ⁊ ſoroꝝ tā viuoꝝ q̄ defūctoꝝ ſalute tres miſſas faciant celebrari. Qui v̄o pſalteriū ſciuerint illd̄ dicāt ⁊ ceteri orōnē dnīcā cētiēs dicē nō omittāt ⁊ requiē eternā in fine cuiuſlibet addituri.

¶ De miniſtris. xv. capitulum.

Ministeria quoqʒ ac alia officia q̃ p̄ntis formule series exp̄mit imposita sibi quisqʒ deuote suscipiat: curetqʒ fideliter exercere. Officiū autem cuiuslibet certi tp̄is spacio limitet. Nullus minister īnstituatur ad vitā: ⁊ eius ministeriū certū tempus comprehendat.

¶ De visitatōe ⁊ correctōe delinquentiū.xvi.ca.

Ad hec ministri et f̄res ac sorores ciuitatis ⁊ loci cuiuslʒ ad visitationē cōmunē in aliq̃ loco religioso vel ecclesia vbi locū hm̄oi ptigerit deesse p̄ueniāt ⁊ visitatorē habeāt sacerdotē q̄ alicui⁹ approbate religiōis existat quiqʒ illis de cōmissis excessib⁹ iniūgat pn̄iam salutarē. nec quis ali⁹ possit eis hm̄oi visitationis officiū exhibere. Et q̄ hō p̄ns viuēdi forma institutionē a btō Frācisco p̄libato suscepit p̄sulim⁹ vt visitatores ⁊ informatores de fratrū minoꝝ ordie assumātur. quos custodes vel guardiani eiusdē ordis cū sup hoc requisiti fuerint duxerint assignādos. Nolum⁹ tn̄ cōgregationē hm̄oi a laico visitari. hm̄oi aūt visitatiōis officiū semel exerceat in anno nisi necessitate aliq̄ suadēte fuerit pluries faciēda Incorrigibiles hō ac inobedientes monitio trina p̄ueniat. Qui si se corrigere nō curauerint de ipius p̄gregatiōis p̄sortio expellātur oīno de p̄silio discretoꝝ.

¶ De vitādis litigijs int̄ se ⁊ cū alijs.17.c.

Itent insuper fratres ⁊ sorores iuxta posse litigia int̄ se illa si suscitari ptigerit sollicite dirimēdo alioqn de iure corā illo rn̄deāt apud quē potestas residet iudicandi.

¶ Qualiter ⁊ p quos i abstinēcijs possit dispensari.xviij.capitulum.

Ordinarij aūt locorū vel visitator cū f̄frib⁹ ⁊ sororib⁹ vniuersis in abstinētijs ieiunijs et austeritatib⁹ alijs ex cā legittima cū expedire viderint poterūt dispēsare.

¶ Et ministri eoꝝ manifestas culpas denuncient visitatori.xix.cap.

Ministri vero manifestas f̄fm ⁊ sororꝝ culpas visitatori denūcient puniēdas. Et si quisqʒ icorrigibilis fuerit post trine admonitionis instātiam a ministris de discretoꝝ f̄fm aliquoꝝ p̄silio visitatori nūciet̄ eid̄ d f̄finitatʒ p̄sortio abijciē: d⁹ ab ipo ⁊ i p̄gregatiōe p⁹ modū publicād⁹.

¶ Qualiter i predictis nemo obligatur ad culpā mortalem.xx.capm.

Ceterū in premissis oib⁹ ad q̄ f̄res ⁊ sorores v̄ri ordis nō ex diuinis p̄ceptis vel statutis tenētur eccl̄ie nullū ipoꝝ ad mortalē culpā volum⁹ obligari sʒ impositā sibi pn̄iam p trāsgressiōis excessu p̄pta hūilitate recipiat ⁊ efficaciter studeat adiplere. Nulli ḡ oīno hoīm liceat hāc paginā nostri statuti ⁊ ordinatiōis ifringere v̄l ei ausu temerario ptraire. Si q̄s aūt hoc attemptare presūpserit idignationē oīpotētis dei ⁊ btōꝝ petri ⁊ pauli aplōꝝ ei⁹ se nouerit incursurū. Datum Reate.xv.kalendas Septembris. Pontificatus nostri anno.ij.

¶ Modus recipiēdi fratres ⁊ sorores ad tercium ordinem beatissimi patris nostri Francisci de penitētia nūcupati ⁊ ad ipsius professionem.

In receptionibus f̄fm ⁊ sororꝝ ad terciū ordinē btī Frācisci de pn̄ia nūcupati ⁊ ad p̄fessionē eoꝝ (q̄ q̄dē receptiones ordinari e ⁊ regulariter fieri d̄nt vel a ministro ḡnali ordis minoꝝ vel ei⁹ vicarijs aut cōmissarijs etiā de familia v̄l a p̄uincialib⁹ ministris seu vicarijs aut p̄missarijs eoꝝ aut etiā de familia v̄l a visitatorib⁹ tercij ordis q̄ de ordie minoꝝ f̄rs eē d̄nt p p̄fatos seu aliquē eoꝝ instituti. vel a ministris de ipo tercio ordie vtriusqʒ sex⁹ q̄ ad f̄res ⁊ sorores collegialiter viuētes ⁊ tria vota facere itēdētes et alijs ad hoc p aliquē supradictoꝝ supioꝝ ordis minoꝝ deputatis) fuet mod⁹ ⁊ forma q̄ ad absolutionē ⁊ alia i toto vel i pte iuxta recipiētis discretionē q̄ ad f̄res q̄ p f̄frib⁹ minorib⁹ ponit i fine statutoꝝ ḡnaliū ordinationū diuini officij p trib⁹ ordinib⁹ scilʒ Frā. nouiter approbatʒ ⁊ p̄firmatʒ. Et q̄ ad sorores fuet ēt mod⁹ ⁊ forma i toto v̄l i pte iuxta ꝙ illis p̄petit q̄ i receptiōe ⁊ p̄fessiōe sororꝝ sc̄e clare fuari ordinat ⁊ put sup̄ p⁹ p̄stitutiōes eoꝝ describit Et hoc maxie q̄ ad f̄res ⁊ sorores q̄ ⁊ q̄collegialiter viuūt ⁊ faciūt tria vota r̄liōis. Excepto q̄ i eoꝝ receptōe ad ordinē solūmō d̄nt itrogari de istis p̄ditiōib⁹ iuxta

rl'e eoꝝ formā vcȝ. De fide catholica ſi ſint fideles et catholici nullo errore ſuſpecti. Itē de obediētia ad ſctā matrē eccleſiam Item ſi ſint ſuſpecti de hereſi. Itē ſi ſint infames ſeu aliqua vulgari infamia notati: q2 ſm regulā tales ad iſtū ordinē ſacrum minime recipi debent nec admitti.

¶ Ceterū quo ad profeſſionē ſciendū ī primis ꝙ ꝓfeſſio fieri dȝ corā notario tabellīōe aut prelato aliquo ſcl'ari vel rl'ari ſeu aliquo cuſtode vl' gardiano vel ordīs ſcriptore et manu publica alicuius taliū ī ſcriptis redigi et notari: iuxta qḋ regula dicit niſi viſitator ipſe manu propria et ſub ſigillo ſuo hoc facere vellet: quia idem eſſet et tunc ſufficeret.

¶ Forma communis profeſſiōis tā fratrum ꝙ ſororum eſt iſta.

¶ Ego frater. N. talis. vl' ſoror. N. talis voueo ⁊ ꝓmitto deo ⁊ btē marie ꝟgini ⁊ beato Frāciſco et oībꝰ ſctis ⁊ tibi pr̄ ſuare mādata dei toto tp̄e vite mee: ⁊ ſatiſfacē vt cōuenit trāſgreſſiōibus ꝯtra rl'am ⁊ viuendi modū tercij ordīs de pnīa īſtitutā ꝑ beatū Franciſcum et per dominum Nicolaū papam quartum confirmatam cum de hoc interpellatꝰ fuero ad volūtatē viſitatoꝝ nr̄i.

¶ Et tunc recipiēs rn̄deat et dicat. Et ego ex parte dei et ꝯfirma eiꝰ ordinatione ſi hec obſeruaueris promitto tibi vitam eternā. Et aſtantes reſpondeant. Amen

¶ Si autem fuerit frater vel ſoror collegialiter viuēs ⁊ tria vota religiōis emittere volēs faciāt profeſſionē in manibus miniſtri ſui localis: vel matris ſeu miniſtre ſue quo ad ſorores: aut viſitatoris ipſoꝝ vel ipſarū ſiue prouincialis ordinis minorum aut eorum vel alterius ipſoꝝ vicarij vl' vicarie aut ꝯmiſſarij ⁊ dicte ꝓfeſſioni addat hec verba vcȝ. Viuēdo etiā in obis ſine ꝓprio ⁊ in caſtitate. Cetera fiāt vt ſupra dictū eſt.

¶ Forma predicte ꝓfeſſionis in vulgari pro laycis fratribus ⁊ ſororibus.

¶ Je frere N. ou ſeur N. prometȝ ⁊ voue a dieu ⁊ a la vierge marie ⁊ a nr̄e pere ſainct Frācoys ⁊ a tous les ſainctȝ ⁊ ſainctes de paradis: ⁊ a voꝰ pere de guarder tous les cōmādemēs de dieu tout le tēps de ma vie et de ſatiſfaire comme ſera cōuenable des trāſgreſſiōs q̄ ie auray cōmis ꝯtre ceſte rigle ⁊ maniere de viure de lordre des penitēs inſtituee ꝑ ſainct Francoys ⁊ cōfermee par ſeigneur pape Nicolas. iiij. ſelon la volente du pere viſiteur de ceſte ordre quant en ſcaurez de ce requis.

¶ Celuy q̄ recoit ⁊ approuue la ꝓfeſſiō luy doibt reſpōdre ⁊ dire. Et ce tu faitȝ ce q̄ tu ꝓmetȝ ie (de par noſtre ſeigneur ⁊ par ſon ordonnance ferme ⁊ infaillible) te prometȝ la vie eternelle. Et les aſſiſtās reſpōdēt Amē

¶ Et ce il eſt frere ou ſeur viuant collegielment et en congregation qui veulle faire auec les troys veuȝ de religion adonque doibt adiouter aulx parolles deſſuſdictes en ceſte maniere.

¶ En viuant auſſy en obedience ſans propre ⁊ en chaſtete. Cela fiāt vt ſupradictū ē.

¶ Sequūtur illa extracta

cta ex ſtatutis generalibus ⁊ papalibꝰ triū ordinum beati Franciſci auctoritate apoſtolica ⁊ capituli generaliſſimi per Reuerēdiſſimum in chriſto patrem ⁊ dominum dominum Dominicum grimanum Cardinalem ſancti Marci ⁊ trium ordinum beatiſſimi patris noſtri Franciſci digniſſimū protectorē et ꝑ reuerendiſſimū. p. miſtrū gn̄alem editis et confirmatis que in aliquibꝰ magis ſpecialiter et expreſſius tangūt fratres et ſorores tertij ordinis maxime collegialiter viuētes ſeu tria vota emittētes Et primo in capitulo ſeptimo in particula 33. De apoſtatis et eorum punitionibꝰ ⁊c.

Caueant autē miniſtri et cuſtodes ꝙ non ꝑmittant apoſtatas ſiue ſue ſiue alterius prouintie in ſcandaluȝ ordinis euagari. Preterea iuxta ꝓuilegiū Innocētij quarti (cuiꝰ bulla eſt aſſiſij et ferrarie. et Benedicti et Nicolai tercij cuius bulla vianne) ꝑlati eccl'ie hoc ē dyoceſani et alij prelati debent fauere prelatis ordinis atq₃ condeſcēdē et parere ſi requirantur vt procedant contra omnes illos qui portant habitum indebite id eſt in apparentia aliqua habitus minorum taliter conformes vel ſimiles ꝙ a populo aliquo vel a multis ignotis cōiter reputentur eſſe ordinis frm minoꝝ: ⁊ etiam ꝯtra fratres tercij ordinis ſcandaloſos vel ſine debita licentia vagantes: vel qui caputia deferrent non protenſa vſq₃ ad cingulum a pectore quaſi eſſent primi ordinis: et ſi appareret ſignum in eodem caputio fraudis in variando. Teneantur etiam omnes eccleſiaſtici ad requiſitionem noſtrorum fratrum denunciare excommunicatos omēs detinentes vel ſuſtinentes apoſtatas ⁊c.

¶ Et infra capitulo vndecimo. ¶ De fratribus ⁊ ſororibꝰ ſiue ſororiſſis tercij ordinis. ſexta particula.

¶ Circa regimen ⁊ gubernationē ffm et ſoroꝝ tercij ordinis beati Frācisci ſtatuimꝰ et ordinamꝰ ꝙ littere Sixti quarti directe fratri zaneto de vtino gñali et vniuerſis prouincialibꝰ miniſtris ordinis fratrum minoꝝ que incipiūt Romani pontificis prouidētia circūſpecta ⁊c· (maxime vbi hactenus et ꝑ elapſum tēpus in vſu sūt ⁊ fuerūt) in ea vcꝫ parte vbi miniſtris generali ⁊ oibus ꝓuincialibꝰ dicti ordinis mioꝝ ⁊ miniſtris localibꝰ tercij ordinis hmōi certe littere Innocētij .iiij. extēdūtur et dictis gñali ⁊ ꝓuincialibꝰ miniſtris ordis mioꝝ ⁊ vicarijs de obſeruātia datur ffm et ſoroꝝ dicti tercij ordinis cum facultate viſitandi inſtruendi reformandi corrigēdi: puniēdi: ad ordinē ipm ⁊ ꝓfeſſionē recipiēdi viſitatores ⁊ cōfeſſores q̄ etiā oia eccleſiaſtica ſacramēta eis miniſtrare habeāt ꝓ tpe in capl'is ꝓuincialibus dicti ordinis mioꝝ et extra aſſignādi Inhibendo ordinarijs locoꝝ ne de predictis ſe intromittāt ⁊c. ꝓut in dictis litteris Sixti .iiij. plenius cōtinentur. Silr etiā iuxta bullaꝫ aureā (que incipit Sacri predicatorūꝫ ⁊ minorum ffm ordines) dicti terciarij vtriuſq; ſexus et ſorores ſancte clare eorūq; conuētus ⁊ monaſteria gaudent eiſdem priuilegijs immunitatibus et gratijs ſpiritualibus ⁊ tēporalibus ffm ꝑdicatorum et minoꝝ ordinibus eorumq; domibus et locis ſyndicis et oblatis atq; cōuerſis conceſſis et concedendis. Dicti etiā terciarij ſolitarie vel in cōi extra mūdum viuētes et tria vota religionis facientes: formam habitꝰ et capucij talem habeāt vcꝫ ꝙ extremitas capucij ante et retro vſq; ad cingulum perueniat. Alias a miniſtris ſeu vicarijs ⁊ viſitatoribus predictis debite corrigantur ⁊ caputia huiuſmodi eiſdeꝫ auferantur. Habitus etiam breuiores et manicas ſtrictiores ad differentiaꝫ fratrum minorum habeant nigri vel griſei coloris. Nec vtantur corda ſine diſpenſatione generalis aut ꝓuincialium miniſtroꝝ ſeu vicarioꝝ ꝑfatorum reſpectiue quo ad ſibi ſubditos. Et in talibus et alijs per predictos vel quibus cōmiſerūt debite reformētur: et ſub cēſuris et penis cogantur: et ſi opus fuerit contra rebelles procedatur vt ſupra. Et dictus ordo ſit ſub protectione cardinalis ꝓtectoris ordinis minorum et ſancte clare ꝓ tempore exiſtentis. Nec alium generalem miniſtrum vel prouinciales habeant q̄ȝ generalē et prouinciales predictos ordinis minorum cum alij ex eorum regula vel intentione bti Franciſci eis nullatenꝰ cōcedantur: ſꝫ ſolūmō locales habeāt miſtros iuxta rl'e ſue formā ⁊ ꝓuinciales viſitatoꝝ commiſſarios vbi opus fuerit dictis miniſtris ordis mioꝝ ſeu vicarijs obſeruantie hmōi atq; viſitatoribꝰ per oia ſubditos. ¶ Sororiſſe aūt dicti tercij ordis in cōi in monaſterijs vel hoſpitalibꝰ viuentes ⁊ tria vota religiōis emittētes i forma hitꝰ ſui ꝯſueta īcedāt: nec deinceps velū nigrū ferāt: niſi ſub ꝑpetua clauſura remaneant. Nullus etiā frater vel confeſſor eaꝝ vel q̄cūq; ꝑlatus ordinis ad loca ſiue monaſteria hmōi ſororiſſarū in cōi ſeu collegialiter viuentiū niſi quibus ex officio incūbit cā viſitationis vel correctiōis eaꝝ tm̄ mō ⁊ cū vno vl' duobus ſocijs honeſtis ſub pena carceris et depoſitionis quorūcūq; officiorū ordinis ipſo facto a cetero itrare ꝑſumat. exceptis eccleſijs eaꝝ et etiam locis patētibus earū ab extra vel pauꝑum infirmorum extra ꝑticularem earum clauſurā in hoſpitalitatibꝰ vbi aliq̄ earū ſeruiūt exiſtentiū: ſed alibi exterius ad hoſpitandū et comedenduꝫ cū neceſſe fuerit diuertāt vtpote ad hoſpicium vel locū confeſſoris ſiue capellani extra locum ſiue monaſteriū ipaꝝ. Ubi etiaꝫ dicte ſororiſſe ſub eiſdē penis nullomodo accedant nec intrare ꝑſumant: ad omnem ſuſpitionem ⁊ occaſionē mali vitandū. Et earū confeſſores ſint viri honeſti ſeculares ſacerdotes vl' regulares vbi conſuetum ē: etate ⁊ moribus graues ⁊ honeſti atq; bene famati: per miniſtros aut vicarios prefatos deputandi: et qui quotiens miſtri miniſtre cum maiori parte ſororum earum aut viſitatori vel miniſtris aut vicarijs ꝓuincialibus videbitur poſſint mutari vel ammoueri aut cōtinuari. ¶ Item quo ad ſuffragia pro defunctis et benefactoribus trium ordinum ponitur particula ſequēs in fine octaui capituli dictorum modernorum orđ. ſtatutorum In quibus tamen dicendis nō obligātur fratres et ſorores ſecundi et tercij ordinum niſi vbi vel quando voluerint licet participent q̄z alis ipſis ex eorum regulis vel ſtatutis imponuntur niſi in quatuor generalibus ſeruitijs vbi dūtaxat collegialiter viuūt ⁊ tria vota religionis faciunt. ¶ Sequitur. ¶ De ſuffragis defunctorum.

¶ Et quia iuxta rl'am ffes debēt orare ꝓ defūctis ſtatuimus vt ꝓ oibꝰ ffibꝰ in ordie nr̄o decedētibus ⁊ ꝓ defūctꝫ ffibꝰ ⁊ ſororibꝰ ſcđi ⁊ tercij ordinū q̄lꝫ ſacerdos niſi ꝯtingat eū lāguo-

re vel itinere vel alicuius alterius miſſe ſpeciali recommendatione maxime de iuſſu prelati ꝑpediri: qualꝫ ebdomada celebret vnam miſſam vel ſaltem bis vł'ter appropriatā collectā mortuoꝝ cū ſpeciali recommendatione illoꝝ dicere nō obmittat Ceteri fratres clerici dicāt vnam vigiliam nouem lectionum Laici vero centum pater noſter et totidem Aue maria. Et miſſe huiuſmodi ſi obmittantur in vna ebdomada poſſint ſuppleri in alia: non ex obligatione ſed ex bona congruitate qui voluerit: omnibus aliis ſtatutis generaliū ⁊ ꝓuincialiū capl'oꝝ que ad hoc ꝑtinent etiā reuocatis

¶ Ordinamus etiam ꝙ ꝓ fratribus primi et tercii ac ſororibus ſecūdi et tercii ordinū patris nr̄i Fran. et pro aliis defunctis ⁊ benefactoribus quoꝝ recōmēdatio facta fuerit in capitulo gn̄ali quibus ſacerdos annuatim celebret vnam miſſam quilꝫ frater clericus dicat. 50. pſalmos et qlꝫ frater laycus centum Pater noſter et totidem Aue maria. Et pro viuis familiaribus miſſas pſalmos et Pater noſter totidem ꝑſoluant niſi qn̄ in capitulis gn̄alibꝰ talia ſuffragia vel alia imponuntur vt mō fieri conſueuit

¶ Ordinamus etiam ꝙ pro reuerendiſſimo domino cardinali protectore qui in ordinis protectione deceſſerit a quolibet ſacerdote ordinis tres miſſe celebrentur et a quolibet fratre clerico vnum pſalterium ⁊ a quolꝫ layco trecenta Pater noſter vł ſaltem a quolibet conuentu dicatur vna miſſa ſolempnis cum vigiliis loco miſſarū. Et idem fiat pro generali miniſtro ordinis in officio decedente. Et pro ordinis cōmiſſario ſiue procuratore in romana curia ſiue in officio decedente. ¶ Item pro illis qui mittūtur ad capl'm gn̄ale ſi ɔtingat eos mori vna miſſa ſolēpnis a qlꝫ ɔuētu ſue ꝓuincie dicat̃ ⁊ a quolꝫ fr̄e clerico quinquaginta pſalmi. Et a quolꝫ laico cētū P̄ n̄r. ¶ Itē ordinamus ꝙ ꝓ quolꝫ fr̄e in officio alicuiꝰ alterius ꝑlatiōis in ordine decedēte a quolꝫ fr̄e ſuꝑſtite cui in morte ꝑeerat dicat̃ vna miſſa ⁊ a quolꝫ ɔuētu: cui ꝑeerat vna miſſa ſolēpnis cū nota vltra ꝑticularia fr̄m alioꝝ ſuffragia alias ordinata Et a quolꝫ clerico vna vigilia nouē lectionū ⁊ a laicis cētum P̄ n̄r. cū totidē Aue maria. Pro aliis autē fr̄ibus a quolꝫ ſacerdote ɔuētus in q̄ morit̃ Una miſſa dicat̃ ⁊ a quolꝫ ɔuētu ſue cuſtodie vna miſſa cū nota ꝑſoluat̃ ⁊ a clericis nō ſacerdotibus totius cuſtodie ſue vna vigilia cū nouē lectionibꝰ ⁊ a laicis cētū P̄ n̄r. et totidē Aue maria, dicantur. Et ꝓ quolꝫ fratre ɔpreſētur miſſe vel ſaltē ɔmēoratiōes dieꝝ ſue depoſitionis in miſſali ordinate in cōuētu vbi morit̃ corā ɔuētu. Et in tali ꝑſolutiōe ſuffragioꝝ poſſint et ꝑ'les cuſtodie ꝑ ꝑe ɔuenire ⁊ mutuo i charitate ɔfederari et cōuētꝰ ſiue monaſteria fr̄m ⁊ ſoroꝝ ſcd̄i ⁊ tercii ordinū de ɔſenſu partiū q̄ voluerint.

¶ Officiū ꝓ defūctis fratribus et ſororibus tercii ordinū et eoꝝ bn̄factoribus: et ꝓ illis qui in nr̄is cymiteriis ſūt ſepulti ter i āno ſolēpniter celebret̃ ſcꝫ ꝑma die ante feſtū btē marie magdalene et ꝑma die ante feſtū beati michaelis et feria ſcd̄a poſt dn̄icā ſeptuageſime. In quo tam in vigiliis q̄ in miſſa dicatur oꝝ. Deus venie largitor ⁊c. Simile offm̄ fiat ꝓ patribus et matribꝰ olm fratrū et ſoroꝝ triū ordinū vltimo die feriali ante aduētū dn̄i. In quo tā in miſſa q̄ in vigiliis dicatur oꝝ. Deus qui nos patrē et matrem honorare precepiſti miſerere clementer animabus parentum noſtroꝝ ⁊c. In quibus etiam officiis generalibus cantētur vel legantur ſolempniter in choro vigilie nouem lectionum et a laycis triū ordinum collegialiter viuentibus centū Pater noſter et totidem Aue maria dicantur.

¶ Ordinamus etiam ꝙ in quolibet conuētu ordinetur ebdomadarius qui miſſam alternatim pro viuis et mortuis celebret ꝓ benefactoribus trium ordinum: ⁊ pro illis qui recommendantur ordini in quacunq; regione. Poſſit tamen talis miſſa benefactorum aliquando applicari etiam deuotioni illorum qui preciſe eadem die petunt et cupiunt miſſas habere ab omnibus fratribus tunc in conuentu exiſtentibus aut vbi vel quando alius frater non habetur niſi talis ebdomadarius qui tunc poſſit deuotioni talium ſatiſfacere. Ita tamen ꝙ tunc in talibus caſibus dicant vnam collectam ſpecialem pro dictis benefactoribus et recommendatis: et eos etiam ſpecialiter recommendent.

¶ Item ſingulis annis pro hoſpitibus qui in itinere fratres recipiunt infra octauam beati Franciſci in honore ipſius ſancti appropzietur miſſa conuentualis vnius diei et vna priuata a quolibet ſacerdote dicatur et a quolibet clerico quinquaginta pſalmi et a quolibet layco centum Pater noſter.

¶ Item ordinamꝰ ꝙ ɔuētꝰ vocet̃ ⁊ aſſiſtat fratri morienti: eius exitū ſub oꝛonibus et ſuffragiis ꝓtecturꝰ. Et hec qn̄ bono mō fieri poterit iudicio gardiani. Et ſi totus conuentus adeſſe non poſſet maior vel ſaltem

magnapars ipſius vocetur ſcd̄m iudiciū
preſidentis. Et vbi vel quando commode
non poteſt intereſſe: interim tamen orare
pro eo moneantur. ¶ Item liber notabiliū
fratrum defunctorum et benefactorum
ſpecialium vt ſupradictum fuit ſemꝑ ha-
beatur: et in capitulis recitent̄ dies obit⁹
illorum et oretur vt ſupra. ¶ Inhibemus
etiam ſub pena inhabilitationis ad que-
cunq; officia per miniſtrum vel cuſtodem
ī ponēda vel ꝓbationis capucij ꝑ tres mē-
ſes: ne quis publice detrahat fratribus de
functis preſertim quorum vitam bonam
predicant populi et quorum geſta virtuo-
ſa vel miracula narrant: et maxime in con
ſpectu ſecularium: quia ſcriptū eſt. Surdo
non detrahes: neq; coram ceco pones of-
fendiculum. hec vbi ſupra.

¶ **Item** volūt ꝛ ſtatuūt dicte conſti
tutiones generales vt pre
dicti ff̄es et ſorores etiā tercij ordinis hu-
iuſmodi collegialiter viuētes et tria vota
religiōis faciētes ac cōuētūs habētes ꝛ of-
ficiū diuinū publice in ſua eccl'ia ꝑſoluen-
tes ſequantur et ſeruent ordinationes di-
uini officij et miſſe atq; menſe ibi poſitas
in omnibus et ꝑ oīa ſicut ff̄es mīores vel
ſorores ſctē clare Ideoq; tales ſtudeāt or-
dinationes ꝛ cerimonias hmōi apud ſe ha
bere et eaſdē diligenter ſequi ꝛ ſeruare: q̄
ſupra tercia ꝑte deſcribūtur. ¶ Et notan-
dū ꝙ q̄ nō faciūt tria vota vel nō viuūt col
legialiter dn̄t ſolūmodo habere vel recipe
mātellū ꝓforma habitus: q̄ ꝓprie exrīa
datur omnibus pro forma huiuſmodi ha
bitus: et non aliud.

¶ **Igitur** ab oībus ff̄ibus et ſoro-
ribus dictoꝝ triū ordi-
nū ſacroꝝ ꝛ diuinit⁹ datoꝝ ſolerter ad-
uertendū eſt atq; notandū ꝙ cū dicat̄ eccle
ſiaſtes. iiij. Funiculus triplex difficile rū-
pitur: conſequens (eſt etiā ad lſam) ꝙ ſi iſti
tres ordines omnes fune triplici videlicet
fidei: ſpei: caritatis: ꝛ amoris tripliciter ꝛ ī
triplici ordine variato / ſecundum exterio-
rem deſignationem et figuram et ſecun-
dum intentionē p̄ris inſtitutoris eoꝝ vꝫ
beatiſſimi patris n̄ri Frācisci in vera ſta-
tuū ſuoꝝ obſeruātia ꝛ fraterna caritate et
amore ac etiā cū decēti ſubiectione eccleſie
ſancte romane et ordinis prelatorum (per
regularia inſtituta eorum et per diuerſos
ſummos pontifices ordinata) viuant ꝛ re-
formētur atq; religentur / adeo ſit̄ in vnum
fortificabūtur cōtra ſpūales nequitias an
tiqui hoſtis ꝙ nullus interior vel exterior
ſpūalis aduerſarius nulla ve temptatio ꝑ
ſecutio ſiue tribulatio vel inſultus adver-
ſariorum eoſdem rūpere vel ſuperare
aut deijcere vl' decipere vnq̄ poterit. Itaq;
ſimul ſemper ſtemus ꝛ nullus vnq̄ preua-
lebit aduerſarius. Quod dn̄s miſericordi
ter concedat Amen.

¶ Sequitur breuis de-

claratio maximarum gratiarum et indul-
gentiarum fratribus et ſororibus huius
tercij ordinis de penitentia conceſſaꝝ cū
ſummarijs declarationibus et annotatio-
nibus priuilegiorum et bullarum apoſto-
licarum ipſorum a principio ordinis ipſi⁹
vſq; nunc (iuxta ordines ſummorum pon-
tificum qui ea dederunt magis ſpecialiter
et expreſſe conceſſarum. Quibus etiam or-
do iſte ſanctus magis approbatur commē
datur atq; firmatur.

Sciendū in pri-
mis (quo ad gratias ſpiri
tuales ꝛ indulgentias vi-
ue vocis oraculo conceſ-
ſas) ꝙ domin⁹ noſter Six-
tus quartus conceſſit di-
ctis terciarijs vtriuſq; ſex⁹
indulgētiā ſancte marie de angelis ac etiā
indulgentias omnium eccleſiarū alme vr
bis romane tā plenarias q̄ non plenarias
eo tempore viſitando eccleſias locorum in
quibus ſtant et dicendo quinq; Pater noſ
ter et totidem Aue maria pro felici ſtatu
ꝛ intentione ſctē matris eccleſie: ac ſi viſita
rent perſonaliter loca eccleſiarum et eccle-
ſias vbi ſunt ille indulgentie diebus ſuis.
¶ Item ꝙ ſorores exeuntes pro queſta et
fratres collegialiter viuentes maxime pre
dicatores et ſocij habeant omnes indul-
gentias vbi eos et eas adeſſe contingeret
quas habēt in ſuis eccleſijs. Quod etiam
Innocentius octauus conceſſit addens ꝙ
etiam infirmi et infirme in ſuis īfirmarijs
vel cellis quando commode aliter non poſ
ſunt eas dictomodo lucrari poſſint. ¶ Itē
in receptione ad ordinem iſtum eſt indul-
gentia plenaria. Et ſimiliter in die obitus
et ſemel in vita. ¶ Itē conceſſit idē Sixtus
iiij. ꝙ illi et ille qui ꝛ q̄ ſūt in ſeruitio hmōi
fratrū ꝛ ſoroꝝ tercij ordīs tria vota emit-
tētiū ꝛ collegialiter viuētiū habeāt plena-

riā indulgentiā in mortis articulo ⁊ ſemel in vita de reſeruatis.

¶ De hȷ̄s ⁊ alȷ̄s indulgentȷ̄s ⁊ gratȷ̄s ſpiritualibus magnis ⁊ diuerſis ordini minorum conceſſis ⁊ ad ipſos fratres ⁊ ſorores per Sixtum.iiȷ̄.per bullā aureā extēſis et de indulgētȷ̄s magnis eccl'iaꝝ vrbis rome quas dictis modis quotidie lucrari pñt dicti terciarȷ̄: vide ⁊ require pleniꝰ ꝑ ſingula ſupra ſecunda parte tractatu primo circa principium.

Preterea aduertēdū ꝙ idē Sixtꝰ.4. de gratia ſpeciali cōceſſit omnibus fratribus ⁊ ſororibus huiuſmodi tercȷ̄ ordinis de penitētia nūcupati ꝙ gaudeant ⁊ gaudere ſevti poſſint perpetuo oībus ⁊ ſingulis priuilegȷ̄s ⁊ immunitatibus gratȷ̄s fauoribus conceſſionibus indultis ſpiritualibus ⁊ temporalibus fratrum predicatoꝝ ⁊ minoꝝ ordinibus ⁊ illorum profeſſoribus domibus ⁊ locis ac procuratoribus ⁊ ſyndicis oblatis ⁊ conuerſis ſeu alȷ̄s quomodolibet per predeceſſores ſuos aut per ipſum conceſſis ſeu imposterum concedendis quantis auctoritate quatinus eorū ſtatui vel ſexui non contradicant libere ac licite in omnibus ac per omnia prorſus ⁊ ſine vlla differentia ac ſi eiſdē ꝑſonis vtriuſqꝫ ſexus de penitentia nominatim conceſſe forent et concederentur expreſſe. Et hoc per bullā que dicitur Bulla aurea.que incipit. Sacri predicatorum ⁊ minoꝝ ordines. ⁊c. Quam habes ſupra ſecunda parte tractatu.ȷ̄.fo.xix.vide ibi in.§.v.Et ne ꝓpter monaſteria.⁊c. Et quia indulgentie ⁊ priuilegia aliorum mendicantium eiſdem predicatoribus ⁊ minoribus conceſſa erant ⁊ fuerūt:ideo ꝑ hec etiā ipſis terciarȷ̄s vtriuſqꝫ ſexus prout ſtatui eorum atqꝫ ſexui ꝯgruit conceduntur. De quibus omnibus vide vbi ſupra de priuilegȷ̄s minoꝝ.

Et quia principalia priuilegia dictorum ordinum precipue minorum immunitates exemptiones ⁊ gratie tēporales que poſſunt ipis terciarȷ̄s ⁊ eoꝝ eccleſȷ̄s ⁊ domibꝰ ſaltem collegialiter viuētibus ⁊ tria vota emittentibus deſeruire cōtinētur in mari magno Sixti.iiȷ̄.⁊ dicta bulla aurea,ideo ipſum etiā mare magnū require ſupra ſcḋa parte tractatu.ȷ̄.fo.xiiȷ̄ et alȷ̄s immediate ſequentibus.

Alia vero priuilegia ⁊ munimenta atqꝫ firmamenta apoſtolica ipſis terciarȷ̄s vtriuſqꝫ ſexus de penitentia ꝑticulariter ac ſpecialiter ⁊ expreſſe data a principio ipſius ordinis vſqꝫ nunc (ſaltē pro maiori parte) in ſequentibus breuiter annotantur. requirenda ad longum ſuperius ſecunda parte de priuilegȷ̄s triū ordinum beati Franciſci.

¶ **Et primo** Gregorius.ix.iȷ̄.kalēdas aprilis pōtificatus ſui anno.ȷ̄.cōceſſit vt nullus fratres de penitētia exactionibus publicis officȷ̄s vel iuramentis grauaret ipſoſqꝫ ad hoc nō teneri incipit. Deteſtanda humani hoſtis habetur ſupra tercia parte.i.trac.fo.xi.

¶ Eodē anno conceſſit executoriā ſupradicte cōceſſionis ſic incipiētē. Nimis patēter. Quere ſupra tercia parte.i.tractatu.fo.xi.

¶ Anno.iȷ̄.ſui pōtificatꝰ.iiȷ̄.nonas auguſti cōceſſit tꝑe interdicti fr̄es ⁊ ſorores tercȷ̄ ordinis audire diuina ⁊ eccl'iaſticā ſepulturam habere incipit. Cum illorum qui ſua. Quere ſupra tercia ꝑte trac.i.fo.xi.

Innocentius .iiȷ̄.Anno.iiȷ̄.ſui pōtificatus nonis auguſti cōmiſit generali ⁊ ꝓuincialibꝰ miniſtris curam fratrum tercȷ̄ ordinis in ytalia ⁊ in regno ſicilie incipit. Uotum deuotorum. Quere ſupra ſecunda parte tractatu ſecundo.fo.xxxvi.

Nicolaus .iiȷ̄.Anno.iȷ̄.ſui pōtificatus.vi.idus auguſti mandauit fratres ⁊ ſorores tercȷ̄ ordinis aſſumere viſitatorē de ordine minorū et ꝙ nullꝰ volētes aſſumere iſtū ordinē īpediat: incipit. Unigenitꝰ dei filius. Require ſupra ſecunda parte.ȷ̄.tractatu.fo.xxxviȷ̄.

Johannes .xxȷ̄.Anno.ȷ̄.ſui pōtificatus contra quoſdam ſub regula beati Franciſci nouū ordinem inſtituentes quōdam edidit conſtitutionē que incipit ſacra romana ac venerabilis eccleſia habetur ſupra ſecunda parte primo tractatu.folio.xxiȷ̄.

Martinus .v.Anno.x.ſui pontificatus precepit omnes fratres ⁊ ſorores tercȷ̄ ordinis ſancti Frāciſci ſubȷ̄ci prelatis ordinis minorum incipit licet inter cetera. Uide ſupra tercia parte.ȷ̄.tractatu.fo.xxviȷ̄.

Sixtus.iiȷ̄. Anno primo ſui pontificatus.xviȷ̄.kalendas Januarȷ̄ approbauit omnes litteras ſpecialiter Innocentȷ̄.iiȷ̄.dantes aliquam poteſtatem miniſtris generali ⁊ prouincialibus ſuper fratres ⁊ ſorores tercȷ̄ ordinis eaſqꝫ extendit ad vicarios ꝓuinciales. Incipit romani pontificis. Quere ſupra ſecūda parte.ȷ̄.tractatu.fo.xxix.

¶ Anno.iij.sui pōtificat⁹.xij. kal'3 decebr3 cōcessit ffes ⁊ sorores tercij ordinis gaudere oibus ꝑuilegijs cōcessis ordi ffm minorū mādās cōitatibus ⁊ qbuscūq officialib⁹ secularib⁹ sub excōicationis late sētētie pena ne ipsis ffibus de tertio ordine aliqua grauamina cōtra dicta ꝑuilegia inferant Autētica ē toleti incipit Sacro sctā romana eccl'ia Quere supra.ij.parte primo tractatu. Folio.liiij ¶ Anno.x.sui pōtificatus kal's decēbris decreuit et voluit votū obedientie pauꝑtatis et castitatis emissū i tercio ordine bti Frācisci a viris vel feminis esse solēne sicut votū aliaꝝ religionū incipit Ad xpi vide supra.ij.parte secundo tractatu. Folio.xxxix.

¶ Innocētius viij.Anno.5.sui pōtificat⁹.xxij. die Januarij declarauit sorores tercij ordinis bti Frā.nō includi in illa cōstitutiōe Joh. xxij.icipiēte Sācta romana ⁊c.q̄ ꝓhibebat sub cēsuris ne qs nonū modū vel ritū viuēdi assumeret et incipit Dudū felicis recordationis Joh.xxij. Autētica ē in cōuētu salmantino. Quere supra.ij.pte.ij.tractatu. Fo.xxxix.

¶ Juli⁹ .ij. pontificatus sui anno quarto. xv. mensis Octobris confirmauit et de nouo concessit bullas Innocētij.iiij.⁊ Sixti.iiij.⁊ alias superioritatem ministris et vicarijs super ffes et sorores tertij ordinis eorumq regimen et reformationem ac visitationem concedētes et committentes volens eas vbiq plenius obseruari contraria reuocando ⁊ annullando ⁊c.incipit Exponi nobis fecistis ꝙ et si felicis recordationis ⁊c. Quere supra.ij.parte tractatu primo. Folio.lxij.

¶ Anno v.xij kalendas Marcij concessit ministro prouinciali et fratribus ac sororibus sancte Clare atq fratribus et sororibus tercij ordinis de penitentia prouincie Francie conseruatoriam et executoriam dans illis et eorum singulis confirmationem omnium suorum priuilegiorum ⁊ iurium et executores desuper et super concedendis in posterum cum omnimoda facultate:precipiens etiam restitutionem oim suorum locorū specialiter post capitulum generalissimum acceptorum/ac aliorum et quarumcunq rerum contra bullas concordie vel alia eorum priuilegia acceptorum et alia plura cum latissimis derogationibus omnium contrariorum incipit Romani pontificis consueta benignitas ⁊c.Quere supra secunda parte tractatu secundo. Folio.xliij.

¶ Anno.vi.die septio Januarij iterum litteras Innocentij.iiij.et Sixti.iiij. subijcientes quoscunq fratres et sorores tercij ordinis regimini et cure ministrorum prouincialium ordinis minorum et vicariorū fratrum de familia approbauit et confirmauit cum speciali derogatione et reuocatione quarundam litterarum in contrarium a quibusdam terciarijs obtentarum ꝑ aliū breue quod etiam incipit Exponi nobis fecistis/procurāte reuerendo patre commissario cismōtano fratre Antonio de Hinchon hyspano. Et hoc propter aliqua que quidē terciarij collegialiter viuentes de hyspania et ytalia dicebātur in contrarium pro seipsis impetrasse volentes per seipsos regi et totaliter separari a regimine et cura ordinis minorum contra sue regule formā ¶ Ad hoc etiā sunt statuta generalia moderna auctoritate apostolica reborata superius posita. Et hoc spiritu sancto(meritis ⁊ intercessionibus beatissimi patris nostri Francisci procurantibus)volente ⁊ ordināte:pro maiori ipsoꝝ terciarioꝝ vtilitate et sustentamēto atq directione/et ne talis et tantus funiculus triplex trium ordinum huiusmodi aliquomodo diuidatur ⁊ consequenter pars diuisa facilius rumpatur et ad nichilum tandem redigatur Quod dominus auertat Amen.

¶ Explicit continentia et summarium atq declaratio priuilegiorum tercij ordinis.

¶ Amplior et prolixior

declaratio qualitatis et perfectionis atq preeminentie huius sanctissimi status penitentium seu ordinis tercij beati Francisci.

Preterea pro maiori et clariori huius sanctissimi status penitentialis huiusmodi ordinis terciariorū beati Francisci intelligentia et declaratione. Aduertendum ꝙ Frater Bernardinus de bustis in secunda parte rosarij sermonum suorum(vbi prolixum ⁊ pulcrum sermonem siue tractatum facit de imitatione christi quoad religionis ingressum et mundi contemptum:et in cuius prima parte multa egregie describit de excellentia status religionis et vtilitatibus ac fratribus eius et quales esse debeant:⁊ ꝓcipue ordinis minorum ostendens quali=

ter in tribus votis precipuis eſt altior per
fectior et artior omnibus aliis ⁊ xp̃i imita=
tioni propinquior in ipſis tribus votꝫ ⁊ a=
liis inducens ſingulos illius capaces ad il
lius vel aliarum bene ordinatarum religi
onum ingreſſum et dei ſeruitium atq; ve=
ram chriſti imitationem per talium religi
onum ingreſſum) tandem pro ſecunda par
te dicti ſermõis ſiue tractatus dec[illegible]at ſta
tum tercij ordinis beati Franciſci videlicꝫ
de penitencia et ſingulares eius preroga=
tiuas inducens ſaltẽ illos qui nolunt vl' nõ
poſſunt aut non ſunt capaces vt poſſint a=
lias meliores vel magis ſtrictas religiões
intrare eo forte ꝙ vl' vxorati aut matrimo
nio ligati vel ligate ſunt vel infirmi vl' de=
biles vel antiqui vel nondum diſpoſiti ad
relinquendum totaliter mundum et mũda
nis poſſeſſionibus vel quia pro maiori vti
litate et neceſſitate communi animarum ⁊
rei publice ſpiritualis vel etiam tempora=
lis in mũdo ſtare cogũtur: vel aliis rõnabi
libus cauſis impediũtur ⁊c. vt ſaltem acci=
piant hunc talem et tantum ſtatum ⁊ mo=
dum viuendi hmõi tercij ordinis beati Frã
ciſci de penitencia nuncupati facillimum
et oportune modificatum. Cuius capaces
ſunt omnes viri et mulieres fideles iuue=
nes et ſenes/fortes et debiles/vxorati ⁊ cõ
tinentes/virgines et vidue/clerici ⁊ ſacer=
dotes/beneficiati et non beneficiati etiam
cardinales/patriarche/primates/ archie=
piſcopi / epiſcopi /prothonotarij / decani/
canonici/curati /capellani / et alie eccleſie
ſancte rectores et paſtores. Et layci ac ſe=
culares oẽs/nobiles et ignobiles/ reges ⁊
regine/duces et duciſſe/ comites ⁊ comitiſ
ſe/Barones/marchiones/et milites/ ac ce
teri burgẽſes/populi/rectores/ et alij mer
catores/artifices/agricultores/ laborato=
res/ diuites/ et pauperes / taliumq; vxo=
res ac filij et filie: qui et que in communi vl'
in particulari in proprijs domibus vel i ſo
litudine vel in conuentibus aut collegiis
vel alias cum tribus votis religionis vel
ſine illis ſimpliciter iuxta hanc r'le formaꝫ
pro voto viuere cupiunt ⁊ in eo liberaliter
poſſunt prout vnicuiq; ſuo ſtatui et ſue ſa=
luti expedire videbitur. Qui et qualis ⁊ ꝗ̃
tus ſit ⁊ q̃les ⁊ ꝗ̃tos i ſ̃ ſctõs ⁊ ſctãs etiã ab
eccl'ia ſancta canoniſatos et canoniſatas
atq; beatos alios et beatas miraculis ⁊ v=
tutibus diuerſis coruſcantes omnium ſta=
tuum et dignitatum ſuperiorum et inferio
rum tocius chriſtianitatis habuerit ⁊ ha=
beat et [illegible] per totam chriſtianita=
tem multiplicatus ſit et floreat: et qualia ⁊
ꝗ̃ta priuilegia modo a diuerſis ſũmis põ=
tificibus conſequatur et ſinguli eius ꝓfeſ=
ſores conſequantur non ſolum ex precedẽ=
tibus ſed etiam ex ſequentibus et ex euidẽ
tia rei manifeſta et aperta conſideranti in
telligenti lectori clarius apparebit

Bernardinus de buſtis ordinis
minorum obſeruãtie vbi ſupra.
¶ Pars ſecunda ſermonis ſiue
tractatus de imitatione chriſti
per aſſumptionem ſtatus peni=
tencialis ſicut eſt ordo tercius
beati Franciſci ⁊c.

Secundum conſi
lium quod vobis trado dicitr
aſſumptionis ſiue acceptiõis
ſcilicet ſtatus penitencialis. Ipſe dominus
ieſus cuius veſtigia imitari debemus ieiu=
nauit vt habetur Mathei quarto. Et ſimi=
liter alia opera penitencie et auſteritatis
fecit qui penitencia non egebat. Quod qui
dem egit vt nos ad penitenciam animaret.
Et ideo ſi non vultis totaliter mundo abre
nunciare per religionis ſtricte ingreſſum
ſeruando conſilium chriſti dicentis Math.
xix. Si vis perfectus eſſe vade et vende
omnia que habes et da pauperibus ⁊ ſeq̃=
re me: ſaltem tercium ordinem beati Frã=
ciſci ſuſcipite ſi legittimo impedimento nõ
eſtis prepediti. De regula enim iſtius or=
dinis etiam poteſt dici illud ad Gala. ſexto
Quicunq; hanc regulam ſecuti fuerint pax
ſuper illos et miſericordia et ſuper iſrael
dei. Predicti autem ordinis inſtitutio fuit
figuratus Geneſ. xix. vbi habetur ꝙ Loth
volens euitare excidium in ſodome cũ ex=
ab ea timens ꝙ non poſſet habitare in mõ
te ad quem aſcendere fuerat ab angelo in
uitatus rogauit eum vt ipſum permitteret
habitare in ciuitate ſegor que erat media
inter ſodomam et montem illum vt in ipſa
poſſet ſaluari. Quod et obtinuit vñ in pre
dicto capitulo ſubditur Sol egreſſus ẽ ſu=
per terram et Loth ingreſſus eſt ſegor ⁊c.
Per montem enim ſignificatur religio ſtri
cte profeſſionis ratione ſue ſublimitatis.
Ad quem angelus id eſt chriſtus ſiue an=
gelicus Franciſcus inuitat omnes aſcen=
dere. Sꝫ multi timent ne poſſint i eo perſe
uerare. Et ideo tales debent ſaltem ingre=
di ſegor. i. tercium ordinẽ ipſi' bti Frãciſci

Segor eñ ſcðm Jheronimũ interpretatur
minor ſiue paruulus aut calens ſiue meri
dianus. Et ſignificat iſtũ ordinẽ qui eſt mi
nor alijs duobus ordinibus ab ipſo beato
Frãciſco inſtitut⁹ Eſt quoq₃ paruul⁹ humi
litate: calẽs caritate ⁊ meridian⁹ vite cla
ritate. Egreſſo itaq₃ ſole ſup terrã .i. beato
Frã. nato ab ortu ſolis terrenos illuſtran
te p ſuã doctrinã debet Loth q̃ ſcðm Jhe
ronimũ interpretatur paruul⁹ vir. declinare
et fugere excidiũ mortis eterne: ingredi ſe
gor .i. iſtã ſanctã ⁊ ſaluberrimã ſocietatẽ
cui⁹ vita ẽ media inter ſodomã .i. vitã mũ
danã et mõtẽ .i. religionẽ ſtrictã et altam:
et eſt ſecura ad ſalutem. Cr igitur a malo
abſtinere non ſufficit niſi ſtat quod bonũ ẽ
in Cle. Cupientes. de penis. Ideo ſeruare
debetis illud Pauli ad Phi. iiij. vbi ait De
cetero fratres q̃cũq₃ vera: q̃cũq₃ iuſta: q̃cũq₃
ſancta: q̃cunq₃ pudica: q̃cũq₃ amabilia: que
cũq₃ bone fame ſi qua virtus: ſi qua laus di
ſcipline. hec cogitate ⁊ facite Que oĩa ĩ hac
ſacra r̃la tercij ordinis bti Frãciſci ptinẽ
tur vt infra videbit. Quapropter vt illi q̃
mũdo ſeruiẽtes deſiderãt tñ aliquã formã
religioſitatis vltra id q̃d ẽ cõe alior xp̃iano
rũ cõprehẽdere poſſint ꝯſeq̃ intẽtũ ſuũ: ⁊ eſ
ſe de numero eor de quibus dicit apl̃s .j.
ad cor. vij. Reliquũ ẽ vt q̃ habẽt vxorẽ ſint
tãq₃ nõ habẽtes: et q̃ flent tãq₃ nõ flentes:
q̃ gaudẽt tãq₃ nõ gaudẽtes. et q̃ emũt tãq₃
nõ poſſidentes: ⁊ qui vtunt hoc mũdo tãq₃
non vtant: deliberaui aliq̃d de ſublimitate
iſtius ordinis eloqui De quo tria p ordi
nẽ contemplabimur. Primũ dicetur inſti
tutiõis ſiue originationis Scðm pfectiõis
Tertiũ vero exaltatiõis ſiue dignificatiõis

Quo ad primum
tria videnda ſũt .ſ. Inſtitutio
nis huius regule auctoritas
Tpalitas et qualitas: id ẽ: q̃s inuenit hãc
regulam: quo tp̃e: et qualiter fuit inſtituta.
¶ Circa p̃mũ dico q̃ hui⁹ r̃le inuẽtores nõ
fuerũt fr̃es miores: nõ aliquis ep̃s non do
ctor nõ ꝯgregatio aliqua: ſꝫ ſeraphic⁹ Frã
ciſcus ſpũ ſctõ docente eã inſtituit: vt di
cit Nicolaus .iiij. in r̃le cõfirmatione q̃ in
cipit Supra mõtẽ: vbi ait Ideoq₃ glorioſ⁹
xp̃i confeſſor beatus Franciſcus huius or
dinis inſtitutor ⁊c. Et Cle. quintus in Cle.
Cum ex eo. de ſeñ. exc̃o. vbi ait Fratres et
ſorores de tertio ordine quem beat⁹ Fran
ciſcus inſtituit qui continentes ſeu de pe
nitentia nuncupantur. Quam quidem regu
lam ſãcta mater eccleſia approbauit vt in
fra patebit. Niſi enim per ſedem apoſtoli
cam approbetur quilibet ordo merito ſu
ſpectus et reprobandus haberet. c. Unico
de religi. domi. li. vi. ⁊ cle. p̃ma eodẽ titu.
¶ Huius autem regule iſtitutio fuit pphe
tali ſpiritu prenunciata: diuinoq₃ oraculo
reuelata: et papali teſtimonio commenda
ta. Primo ſpiritu prophetali abbatis Joa
chim fuit prenunciata qui abbas vt refert
magiſter Bartho. piſanus ĩ ꝯformitatib⁹
bti Franciſci. li. j. Fructu p̃mo ⁊ ꝯformita
te prima in ſcða pte claruit ſpũ prohetico
et eius opera ſunt ab eccleſia approbata
preter librum quẽ compoſuit contra ma
giſtrum Petrum lombardum. De quo ha
betur in ca. Damianus de ſumma tri. et fi.
ca. Et multa predixit de beato franciſco et
de ordinibus ab eo inſtituendis. Quem p
multa tempora ante natiuitatem ſuam fe
cit depingi Uenetijs in eccleſia ſancti mar
ci ſuper portam ſacriſtie opere moſaico cũ
ſtigmatib⁹. Hic ergo propheta de tertio or
dine ſancti Franciſci loquens ait Felix q̃
munde colliget ſextarios triginta ex area
id eſt qui coniugalem caſtitatẽ cui datur
fructus triceſimus illibatam in hoc ordine
ſeruauerit.

Secundo hui⁹ re
gule iſtitutio fuit diuino ora
culo reuelata: oraculũ autem
eſt locutio de diuinis. Unde apud gẽtiles
dicebatur oraculũ apollinis delphici vbi
ſecundum eos diuina reſponſa dabantur
licet eſſent figmenta dyaboli. De quo ora
culo inquit Macrobius in li. de ſomnio Si
pionis Delphici vox hec fuit oraculi ⁊c.
De beato autem Franciſco refert ſanctus
Bonauentura in legenda eius q̃ cum ſe
mel inſtigante ſe fortiter ſpiritu intraſſet
eccleſiam ſancti Damiani extra ciuitatem
aſſiſij cauſa orationis: que quidem eccleſia
minabatur pre nimia vetuſtate ruinã: cũ
proſtratus ante ymaginem crucifixi lacri
moſis oculis intenderet in dominicaꝫ cru
cem vocem de ipſa cruce ad ſe miro quo
dam modo dilapſam corporeis audiuit au
ribus ter dicentem Franciſce vade repa
ra domum meam: que vt cernis tota de
ſtruitur. Quod quidem mandatum ipſe
beatus Franciſcus tunc intellexit de repa
randa materialis eccleſie domo Licet prin
cipalis intẽtio verbi ad eã ferrat quã xp̃s
acq̃ſiuit ſui ſãguĩs p̃cioſo ꝯmercio ſicut eã

ſpiritus ſanctus edocuit et ipſe poſtmodū
ſuis familiaribus reuelauit. Hec Bonauē
tura. In eo igitur ꝙ trina vox facta ē tres
regulas ab eo inſtituēdas ſignificauit. Cū
enim deus et natura nichil faciant fruſtra
(vt dicitur primo de celo ⁊ mundo: tercio de
anima: et primo phiſicoꝝ) ſuffeciſſet ſemel
dicere niſi ꝑ trinā vocē voluiſſet ſignifica-
re trinā eccleſie ſpiritualis reparationem.
Sicut etiam Seraphin vt habetur yſaye.
vi. clamabat. Sanctus. Sanctus Sanctus
Dominus deus ſabaoth ad oſtendendam
trinitatem perſonarum. Predicta etiaȝ cō
firmat ſanctus bonauentura vbi ſupra di.
Deuotione quoq; ſibi aſſiſtente fideliū qui
preclaram in viro dei iam ceperant noſſe
virtutem non ſolum ſancti Damiani: verū
etiam principis apoſtolorum et virgis glo
rioſe ruinoſas ⁊ derelictas reſarcivit eccle
ſias vt que per eum dominus in poſterum
ſpiritualiter operaturus erat ſenſibili forꝫ
opere miſterialiter preſignaret Nam iſtar
reparate triplicis fabrice ipſius ſancti vi-
ri ducatu ſecundum datam ab eo formam
regulam ⁊ doctrinaȝ chriſti triformiter re
nouanda erat eccleſia: ſicut et vox ad eum
facta de cruce tercio replicans de domus
dei reparatione mandatum preambulum
extiterat ſignum: et nunc in tribus ab eo
inſtitutis ordinibus cernimus eſſe comple
tum. Hec ille. De quibus ordinibus canit
eccleſia. Tres ordines hic ordinat primū
ꝙ fratrum nominat minorum: pauperūq;
fit dominarum medius ſed penitentuȝ ter
cius ſexum capit vtrumq;. Quia enim bo-
num quo eſt communis tanto melius ⁊ di-
uinius eſt (primo ethicoꝝ) ſicut patet in ſo
le qui melior eſt luna et ſtellis quia magis
communicat de luce et influētis ſua. Bonū
namq; naturaliter eſt ſuiipſius communi-
catiuum vt inquit Dyoniſius in libro de di
uinis nominibus. Ideo optimus Franci-
ſcus dei gratia mediante non ſoluȝ voluit
orbi communicare et per ipſum diffunde-
re obſeruantiam primi et ſecundi ordinis
ſed etiam tercij. ¶ Et hoc figuratum fuit
geneſis octauo in columba: que ter a noe
fuit de archa miſſa. Prima enim vice nō in
uenit vbi requieſceret pes eius et ideo re-
uerſa eſt ad noe qui extendens manū ſuā
apprehendenſq; illam tulit in archam. Se
cunda aūt vice reuerſa eſt cum ramo virē
tis oliue. Tercia vero vice non eſt reuerſa
ad archam ſed per mundum perrexit ⁊ vo
lauit. Hec enim columba ſignificat inſtitu-
tionem ordinis columbini Franciſci queȝ
Noe id eſt deus ter emiſit. i. ad tres ordi-
nes inſtituendos deſtinauit. Prima auteȝ
vice hec columba non inuenit vbi requie-
ſceret pes eius: et ſignificat inſtitutionem
primi ordinis: quia pauperes fratres mi-
nores nichil habent nec in particulari nec
in cōi cuius poſſeſſione poſſint requieſcere
quo ad ſpem prouidendi ſibi in futurū. Et
ideo reuertuntur ad noe id eſt ad dei adiu
torium. Et noe. i. deus eos apprehēdit ma
nu ſue prouidentie et mittit in archam re-
gularis obſeruancie ſanctitatis perfecte
Secunda autem vice portauit hec colum-
ba ramum virentis oliue quia inſtituit or
dinem ſancte Clare ameniſſimum virgini-
tatis iocunditate. Tercia vero vice nō eſt
reuerſa ad archam quia inſtituit terciū or
dinem cui quo ad tria vota principalia nō
dedit regularem obſeruantiaȝ que per ar
cham ſignificatur ſed volauit per mundū:
vndiq; diffundens ordinem iſtum ſanctuȝ
¶ Idem quoq; figuratū fuit. Gen. 40. Ubi
ioſeph patriarcha vidit vitem cum tribus
propaginibus florere. Hec enim vitis ſig-
nificauit beatum Franciſcum qui fuit ſimi
lis chriſto ita ꝙ de ipſo dici poteſt illud qđ
ait iohannes euangeliſta Apocalipſis pri
mo. Uidi ſimilem filio hominis. Quod qui
dem probat magiſter Bartholomeus Pi-
ſanus in libro conformitatum beati Fran
ciſci quo inter alias declarat quadraginta
conformitates ipſius Beati Franciſci ad
chriſtum. Ipſe autem dominus ieſus de ſe
ipſo ait Johannis. 15. Ego ſum vitis vera.
Et ſimiliter beatus Franciſcus dicere pōt
illud Eccleſiaſt. 24. Ego quaſi vitis fructi
ficaui ſuauitatem odoris: et flores mei fru
ctus honoris et honeſtatis. Hec enim vitis
ſcȝ ſanctus Franciſcus emiſit tres propa-
gines id eſt tres ordīes a quibus multi flo
res et fructus ſuauiſſimi emanarunt.
¶ De primo enim ordine emanauit poſt
ipſum ſanctiſſimum patrem tanꝗ flos a-
meniſſimus et fructus ſaluberrimus ſan-
ctus Anthonius de padua et ſanctus Lu-
douicus primogenitus regis Sicilie ad quē
tria regna de iure pertinebant: qui omni-
bus abrenuncians factus eſt frater minor
Item ſanctus Bonauentura cardinalis de
Balneo regio epiſcopus Albanenſis: ⁊ ſan
ctus Bernardinus de ſenis. Et quinq; ſan
cti martyres apud marrochium paſſi cum
alijs ꝗ pluribus martyribus de quoꝝ mar
tyrio tractat magiſter Bartholomeus pi-
ſanus vbi ſupra fructu octauo et cōformi-
tate octaua parte ſecunda. Multos etiam

produxit alios ſctõs et ffes vita ꝛ mira-
culis clariſſimos qui ſunt quodãmõ inũe-
rabiles de quoꝝ plurib⁹ q̃ fuerũt ante ſua
tpa tractat dict⁹ frat Bartholome⁹ vbi ſu
pra. De illis ão qui fuerũt nõ multis tpib⁹
elapſis vt de btõ Johanne de capiſtrano
Btõ Alberto de ſarciano: beato iacobo de
marchia: btõ marco ð bononia: btõ damia-
no de padua: btõ michaele de carcano ð me
diolano q̃ me ad ordinẽ recepit: btõ cheru-
bino de ſpoleto: btõ bernardino de feltrino
ꝛ multꝫ aliis q̃ maximis choruſcãt pdigiis
q̃ nimis lõgũ eſſet recitare. ¶ De ſcḋo etiã
ordine pduxit plurimos flores. ſ. ſctãꝫ Cla
rã de aſſiſio cũ btã hortulana mře ipſi⁹ ſctẽ
clare et btã agnete eius ſorore. Itẽ ſanctã
Agnetẽ filiã regis boemie q̃ erat deſpõſata
frederico ſcḋo imperatori ꝛ ſpreto ſuo ſpõſo ꝛ
regno intrauit ordinẽ ipm ac multis claruit
pdigiis. Itẽ pduxit ſctãm Salome de do-
mo regis polonie ꝛ ſctãꝫ helenã de padua
btãmq Clarã de viterbio ac beatã kathe-
rinã ð bononia: cui apparebãt ſepe illi ſcti
de q̃bus officiũ faciebat. Vñ ipa in ſuo bre
uiario qḋ ego vidi ſcribebat i feſtiuitatib⁹
ſctõꝝ de q̃buſdã eoꝝ geſtꝫ i pticulari: quã
ego vidi ꝛ cũ ea locutus ſũ. Et hoc breuia-
riũ ita gloſatũ nõ ẽ viſũ niſi poſt mortẽ ſuã
Corpus aũt eius ẽ palpabile ductibile ac i
tegrũ. Et ſi aliq̃s ad illud viſitandũ vadit
ſi ẽ in mortali pctõ faciẽ illi turbulẽtã oſtẽ
dit. Si ão ẽ in gr̃a dei faciẽ illi iocũdiſſimã
exhibet. Cũ aũt pr̃ ff bernardin⁹ caimus or
dinis nr̃i cũ quo ego erã corpus eiuſdẽ btẽ
ſibi oſtẽdi feciſſet: ꝛ ſibi de capillis ei⁹ dari
poſtulaſſet q̃ quotidie creſcũt ſicut ꝛ ei⁹ vn-
gues: dicẽte abbatiſſa ſi potius deſidera-
bat habere de iã incisis an ão vellet q̃ de
nouo a capite eius preſcinderentur ipe re
ſpondit q̃ potius volebat de illis quos tũc
habebat i capite dũmodo ipi btẽ nõ diſpli-
ceret. Cũ aũt ipa abbatiſſa pſcideret capil-
los eius predicta beata iocundam faciem
exhibuit ita q̃ ridere videbatur. Et monia
les dixerũt Ecce pater quõ libent vos videt
iſta btã. De q̃pluribus aliis btis iſtius or
dinis cauſa breuitatis nõ ſcribo. ¶ De ter
cio etiam ordine pduxit multos flores. ſcꝫ
ſctm̃ Ludouicũ regem francie ſctm̃ Elzea-
riũ comitẽ ariani cũ btã delphia vxore ſua
cũ qua in matrimonio ſeruauit ppetuã vir
ginitatẽ. Itẽ ſctm̃ yuonẽ iuris vtriuſq̃ do-
ctorꝫ preſbiterũq̃ ꝛ cõfeſſorẽ de Britania
minori: qui fuit magne deuotionis ꝛ contẽ
platiõis atq̃ miraculis claruit ac ſemel cũ
miſſam celebraret in eleuatione ſacramen
ti viſus eſt globus igneus ſup caput eius
Itẽ beatũ Lucẽſẽ ſiue Lucheſiũ de podio
bonci cui⁹ caput ego in manibus habui: ꝛ
eſt in loco noſtro qui eſt in tuſcia ſup mon-
tem imperialem vbi ẽ etiam corpus eius.
Et monaſterium noſtrum appellatur ſan-
cti Lucenſis ſiue Lucheſij. Item produxit
ſanctum Lucium confeſſorem qui fuit pri-
mus ſanctus de iſto tercio ordine. Et ſctm̃
Nicolucium de ſenis: ac beatum Jacobũꝫ
de laude ſacerdotem et miraculis clarum.
Et beatum Petrum Romanuꝫ qui ſub ſol-
dano fuit martyriſatus. Et ſanctum Bo-
nagicum de vulterra. Et beatum Petrum
de colle ac beatum Alexandrum de peru-
ſio. Et beatum Leonem archiepiſcopuꝫ me
diolani. Et beatum galterum epiſcopum
triuiſij Et beatum Richardum epiſcopuꝫ
foſſombroni. Ac beatum Alexandruꝫ ma-
giſtrum theologie et Beatum Carolum.
Ac beatum Laudonem de monte feltro. et
beatum Johannem de vrbino ac beatum
Johannem de rauenna: et beatũ Torelũ de
pupio ac beatum Bartholuꝫ de ſancto ge-
miniano: et beatum Petrum pectinarium
de ſenis ac beatum Robertum dñm armi-
ni et beatum Thomaſutium de fulgineo
prophetã ac miraculis clariſſimum ¶ Si-
militer quo ad mulieres produxit Sanctã
Elizabeth filiam regis vngarie que fuit
vxor Landgrauij ducis Thuringie. Itẽꝫ
ſanctam roſam de viterbio. Sanctam mar
garetam de corthona Sanctam Bonado-
nam de podio bonci vxorem ſancti Luche
ſij. Beatam emilianam de florentia: ꝛ bea-
tam Claram de monte falcie in cuius cor-
de inuentus eſt crucifixus cum omnibus
miſterijs paſſionis et tres parue pile in
eius pectore reperte ſunt Quarum vna tã-
tum ponderat quantum due et quantum
omnes tres ſimul. Et non plus ponderãt
omnes tres ſimul q̃ vna ſola. Per quod ſi-
gnificatur q̃ ipſa habuit continuaꝫ memo
riam paſſionis chriſti et perfectam fidem
vnitatis diuine eſſentie et equalitatis tri-
um perſonaruꝫ diuinaruꝫ Que omnia ego
proprijs oculis aſpexi. Item beatã Eliza-
beth imperatricem romanorum vxorem
Karoli quarti regis francorum et ĩperato
ris que miraculis coruſcauit. Et beatam
Blancham reginam francie matrem ſan-
cti Ludouici regis francorum que ſignis
et miraculis claruit. Et beatam Meam de
ſenis et beatam Paſchalinam de fulgineo
et beatam Michelinam de pẽſauro ac bea-
tam Angelam de fulgineo que duodecim

fff

annis quotidie ſumpſit dñicuȝ corpus ni-
chil aliud mãducãs: ſȝ illo cibo celeſti refe
fecta orõni et cõtẽplatiõi vacabat. Itẽ bea
tã Beatricẽ de ruſconibus comitiſſã: q̃ nr̃is
tp̃ibus fuit ⁊ a ſeptẽ annis citra mortua ẽ
multiſq̃ʒ miraculis claruit ⁊ eſt ſepulta Me
diolani in eccleſia nr̃a ſancti Angeli ¶ Ut
etiã dicit magiſter Bartholomeus piſanꝰ
vbi ſupra iſte ordo cõmẽdari poteſt de no
bilitate. Nam multi magni hoĩes de diuer
ſis regnis xp̃ianitatis: comites: duces: p̃n-
cipes: barones: ⁊ nobiles tã viri q̃ꝫ mulie-
res fuerunt de tercio ordine ſcĩ Franciſci
inter quas vltra ſuperius enarratas fuit
illa regina vngarie mater regis Ludouici
Iſtum quoq̃ʒ habitũ induit quedã impera
trix conſtantinopolis. Et vna regina catha
lonie. Et rex Iacobꝰ dux Sarbũdie. Et ma
giſter magnifici dñi Iohãnis iacobi de tri-
uitio. Et dñs Bartholomeꝰ de vignate cu-
ius proaui fuerũt dñi ciuitatis Laudenſis
Et dñs Lãȝolotus de decio iuris vtriuſq̃ʒ
doctor periti̇ſſimus ac lector in ſtudio pa-
pienſi cũ aliĳs quaſi innumerabilibus.

Ercio huius re-

gule inſtitutio fuit papali te-
ſtimonio cõmẽdata. Ut enĩ re
fert magiſter Bartholomeꝰ
piſanus ĩ ꝯformitatibꝰ beati
Frãciſci li. j. fructu. ij. ⁊ ꝯformitate. ij. p̃te. ij
dñs papa Gregorius nonꝰ q̃ btm̃ Frãciſcũ
canoniȝauit ĩ quadã ꝓſa que ĩcipit Caput
draconis: eũ ſic cõmẽdat dicẽs. Uex de xp̃i
latere nouꝰ legatꝰ mittit̃ ĩ cuiꝰ ſacro corp̃e
vexillũ crucis cernit̃ Frãciſcus p̃nceps in-
clitus ſignũ regale baiulat ⁊ celebrat cõui-
uiũ p̃ cũcta mũdi climata. Contra drachõ-
nis ſciſmata acies trinas ordinat expedi-
torꝫ militũ ad fugã illũ excercitũ ⁊ tres cater
uas demonũ quas draco ſemp̃ roborat.

Uo ad ſcd̃ꝫ prin

cipale ſcd̃e cõtẽplatiõis ſcȝ de
inuẽtionis huiꝰ ordinis tem-
poralitate ẽ ſciẽdũ ſcd̃m ma-
giſtrũ Bartholomeuȝ vbi ſu-
pra. li. j. fructu. viij. ⁊ ꝯformitate. ij. ꝙ ſctũs
Franciſcus nõ ſtatĩ vt mũdo abrenũciauit
inſtituit p̃dictos ordĩes. Nam vt dicit legẽ
da triũ ſociorꝫ. Primo vȝ habitũ heremiti
cũ nõ alicuius religionis ſȝ penitentialem
circa duos annos portauit Et poſtea habi
tũ quẽ ffribꝰ ſuis dedit aſſũpſit. Et ſic anno
iij. a ſua cõuerſione ordĩcȝ ffȝ ĩchoauit vcȝ
anno. xiiij. a conuerſione ſua.

St autẽ ſciendũ

ꝙ btũs Franciſcus fuit a deo
directꝰ in mundũ ad inſtituẽ
dũ hos tres ordines ĩ apertiõe
ſexti ſigilli vt ait ſanctus Bo
nauentura in prologo maioris legende ip
ſius ſancti Franciſci quod demonſtrauit
Iohãnes euãgeliſta Apoc. vi. ⁊ vij. vbi ait
ꝙ in apertiõe ſexti ſigilli fuit a deo miſſus
angelus id eſt angelicus vir Franciſcus
habens ſignum dei viui. i. ſtigmata dñi nr̃i
ieſu xp̃i. Et ipſe dñs ieſus reuelauit ſancto
Bonauenture ꝙ beatus Iohannes nõ in-
tellexit in predicta prophetia de alio q̃ꝫ de
beato Franciſco hoc affirmauit ipſe ſan-
ctus Bonauentura legens pariſius et iu-
rauit ſic eſſe veritateȝ. Dicit autẽ magiſter
Bartholomeus piſanus vbi ſupra fructu
ij. et cõformitate. ij. ꝙ nouum teſtamentum
in veteri teſtamẽto ẽ ſicut rota ĩ rotã iuxta
viſioneȝ ezechelis prophete p̃mo ſui li. ca.
Quare quemadmodũ in veteri teſtamento
fuerũt ſeptẽ ſigilla ita ⁊ in nouo id eſt ſicut
totũ tempus veteris teſtamenti per ſepteȝ
circula voluitur ita et tempus noui teſta-
menti. In quorum quolibet ⁊ ſi plures ho
mines perfecti miſſi ſint a deo: qui per om-
nia tẽpora nõ ceſſat mittere ſctõs ſuos ad
excolendã vineã ſuã. i. eccleſiam ⁊ conuer-
tendum pctõres ad penitentiam: in omni
tamen etate inter ipſos ſanctos ſic deſtina
tos fuit aliquis precipue miſſus ipſi deo
acceptiſſimus et ſingularis.

Primum autẽ ſigillũ veteris teſta
menti fuit mundialis fa-
bricationis et primordialis obliquationis
Et incepit ab adã et durauit vſq̃ʒ ad Noe
Quo tempore licet ſingulariſſimus fuerit
adam: quia tñ p̃ncipium fuit noſtre preua
ricationis non computatur inter ele-
ctiſſimos dei Fuerunt quoq̃ʒ aliĳ electi vt
Abel Seth ⁊ Enoch qui ĩcepit inuocare no
men dñi Geñ. iiij. Tamen precipuus inter
eos fuit Enoch de quo dicit̃ Geñ. v ꝙ am-
bulauit cũ deo et nõ apparuit q2 tulit eum
deꝰ. Et eccl̃iaſti. 44. dicitur ꝙ placuit deo
et tranſlatus ẽ ĩ paradiſũ. Et ip̃e Enoch dȝ
venire tp̃e antixp̃i vt habetur Apoc. xi. Ad
quẽ autẽ finem vſq̃ʒ ad illud tempus ſerua
uatur in paradiſo terreſtri ponit Eccl̃iaſti.
Ubi poſt predicta verba ſubditur. Ut det
gentibus ſapientiã. i. vt predicet xp̃m dei
virtutem ⁊ ſapientiam. Alia autem littera
habet. Ut det gentibus penitentiam id eſt
vt homines ad penitentiam conuertat.

Scdm ſigillum fuit hūanalis declinatiōis ⁊ infectiōis. Et icepit a Noe et durauit vſq ad abrahā Quo tpe omnis caro corruperat viā ſuā vicio luxurie propter quod deus miſit diluuium quo omnes peremit excepto Noe cū filijs ſuis et vxoribus eorum. Gen. vij. In hoc autem tempore fuit vt ſingulariſſimus dei elect⁹ deſtinat⁹ ipſe Noe iuſticie preco. De quo habetur. j. Petri tercio. Qui inuentus eſt perfectus et iuſtus et in tempore iracundie factus eſt reconciliatio. Eccl'iaſt. xliiij.

Terciū ſigillū fuit ſingularis plebis electionis. Et icepit ab Abrahā et durauit vſq ad moyſē. Quo tpe de⁹ precipiendo abrahe vt exiret de terra ſua et iret in terram quam deus ei demonſtraret. Gen. xij. Ipm cum poſteritate ſua i peculiarē ppl'm ſuū elegit. Quo tempore licet alij fuerint electi dei vt Iſaac: Iacob ⁊ filij eius precipue tamen ipſe abraham ſingulariter fuit deo acceptus. De quo dicit Eccl'iaſt. xliiij. Abraham magnus pat multitudinis gentium et nō eſt inuentus ſilis illi in gl'ia q̄ ꝯſeruauit legem excelſi.

Quartū ſigillū fuit diuinalis potētie demonſtrationis q̄ in v̄tute m'lta eduxit de⁹ ppl'ʒ ſuū iſrael de egypto vt habet in m'tiʒ capl'is Exodi. Et iſtō ſigilluʒ incepit a moyſe et durauit vſq ad dauid Quo tpe licet etiā fuerint alij electi dei vt Joſue ⁊ Othoniel fili⁹ Caleph Jepte Sanſon ⁊ alij plures Tamen precipu⁹ fuit ipe moyſes: quē miſit ad liberādū ppl'ʒ ſuū de manu pharaonis vt habetur Exodi. iij. De quo moyſe dr Eccl'iaſt. xlv. Dilect⁹ deo et hoib⁹ moyſes cui⁹ memoria i bñdictiōe ē. Similē fecit illū in gl'ia ſctōꝝ ⁊ magnificauit eū in timore inimicoꝝ ⁊ in v̄bis ſuis monſtra placauit. Glorificauit eū in cōſpectu regum et oſtendit illi gl'iam ſuam In fide et lenitate ipſi⁹ ſctm̄ fecit illum et elegit eū ex omni carne Et dedit illi cor ad p̄cepta et legē vite ⁊ diſcipline docere iacob teſtamentum ſuum ⁊ iudicia ſua iſrael.

Quintū ſigilluʒ fuit peculiaris dominatiōis. Et incepit a dauid et durauit vſq ad helyam. Quo tpe licet multi alij miſſi fuerunt vt Ezechias et Joſias et alij plures: tñ ipe dauid fuit p̄cipuus: qui erat vir ſecundū cor dñi. j. Reg. xiij. De quo dicitur Eccl'iaſt. xlvij. Cum leonibus luſit ſicut cum agnis: et deus in omni tempore dedit confeſſionem ſancto q̄ de omni corde laudauit deū. Et ideo exaltauit in eternum cornu illius.

Sextum ſigillum fuit prophālis irradiationis. Et incepit a tēpore helye et durauit vſq trāſmigrationē babilonis Quo tpe licet multi prophete miſſi fuerint vt Elizeus Eſaias Jheremias ⁊ alij q̄plures tñ helias fuit p̄cipu⁹ de q̄ dr Eccl'iaſt. xlviij. q̄ ſurrexit quaſi ignis et v̄bum ipſius quaſi facula ardebat. Qui tandē in celū p turbinē aſcēdit. iiij. Reg. ij.

Septimum ſigilluʒ fuit gnālis vexatiōis Et icepit a trāſmigratione ppl'i iudaici in babilonē vſq ad xp̄m. Quo tpe ppl's dei fuit multipliciter afflictus ſcʒ a rege babilonis: a rege niniue: a rege anthiocho tempore machabeoruʒ et a multis alijs. Quo tempore licet multi electi fuerint a domino deſtinati. vt Ezechiel Daniel Eſdras Neemias et Thobias precipue tamen miſſus fuit Symon onie de quo dr Eſa. l. q̄ fuit quaſi ſtella matutina in medio nebule. Ex quib⁹ ſeptem ſigillis patet: q̄ ſeptem ſingulariſſimos homines ad mundum renouandū deſtinauit dñs deus Quorum ad inſtar ſeptē ſigilla ponuntur in nouo teſtamento. De q̄bus ſex iam vt creditur tranſierunt ⁊ ſeptimū expectatur ſiue iā icepit hec mgr Bartholome⁹ piſan⁹ vbi ſupra. Qui et ſb̄dit ſic De. vij. p̄cipuis ſctis ⁊ ſigillʒ noui teſtamēti

Noui teſtamenti

Pⁿmū ſigillū fuit viſceralis miſeratiōis ⁊ lenitudinis. ſ. gr̄e Quo tpe de⁹ pat ꝓpt nimiā caritatē ſuā miſit filiū ſuū in ſili'tudinē carnis pcti. Quo tpe ⁊ ſi Johānes baptiſta ſit miſſ⁹ a deo Joh. j. tñ q̄ venit in teſtimoniū ieſu xp̄i ipe dñs ieſ⁹ fuit ille ſingl'ariſſimus ⁊ icōpabilis a deo pr̄e miſſus ad mūdū renouādū et redimēdū q̄ fuit verus deus et homo potens in opere ⁊ ſermone. Luce vltimo.

Scdm ſigillū fuit apoſtolaris p̄dicationis. Et incepit ab aduētu ſpūs ſcti in apl'os in die penthecoſtes ⁊ durauit vſq ad tempus perſecutionis tyrannorū. Quo tempe licet miſſi fuerint omnes apoſtoli ⁊ diſcipuli xp̄i q̄ p̄dicauerunt per vniuerſū mūdū fidē xp̄i⁹ iuxta illō pſ. xviij In oēm terram exiuit ſon⁹ eoꝝ ⁊c. ſicut eis impoſuerat dñs ieſus Matth. et marci vl. Qui etiā ſcripſerūt euāgelia. Matthe⁹ eīn ſcripſit in. xxxix. Marcus in. xlv. Lucas in liij. Johānes vo i. lxiij. Ano dñi In hoc etiā ſigillo fuit dyoniſi⁹ ariopagita qui floruit in anno domini. lxxx. Tamen ſingulariter

miſit dñs aplm paulū qui fuit vas electio-
nis a xp̄o directum ad portandū nomē eiꝰ
corā gentibus ⁊ regibus ⁊ filijs iſrael. Act.
ix. Qui apl's vocať ſegregatꝰ ī euāgeliū dei
ad Ro. j. Raptuſq̄ fuit vſq̄ ad terciū celū.
ij. ad Corinth. xij. Qui etiam plus omnibꝰ
laborauit. j. ad Corinth. xv.

Tercium ſigillum fuit victorialis
triūphationis ſcꝫ tēpore
martyrum. Et incepit a pſecutione Nero-
nis. Domiciani ⁊ aliorum imperatorum ⁊
durauit vſq̄ ad ꝯſtātini ꝯuerſionē. Quo tp̄e
miſſi fuerūt multi viri inſigniſſimi. Sꝫ p̄ci-
pue ſctūs Silueſter q̄ zelo martyrij flagra
uit ⁊ alios ad martyriū aīauit atq̄ ip̄m cō-
ſtātinū baptizauit ⁊ ī fide xp̄iana ſtabiliuit
Qui poſtea mortuꝰ ē anno dñi. 320. Et tūc
erat ī flore Origenes ⁊ Lactātiꝰ Alij tñ di-
cunt ꝙ ille q̄ fuit tp̄e martyrū ſingulariter
deſignatus fuit ſctūs Laurentius In cuius
ſignum eccleſia eius martyrium honorabi
lius alijs ſolempniſat.

Quartū ſigillūꝫ fuit carnalis ſubiu-
gatiōis. Et incepit a baptiſ
mo cōſtātini ⁊ durauit vſq̄ ad tēpora btī
benedicti. Quo tp̄e floruerunt multi ſancti
hoīes qui mūdū illuſtrauerunt vita et do-
ctrina ſcꝫ Boetius qui fecit librū ſuū de cō-
ſolatiōe cū eēt incarceratus papie in. 336.
anno dñi. Floruerunt etiā āno. 343. Criſo
ſtomꝰ hylariꝰ Euſebiꝰ ⁊ Blaſiꝰ: q̄ mortuꝰ ē
in. 370. anno. Floruerūt etiā in. 371. anno
Gregoriꝰ nazanzenꝰ ⁊ ſctūs Martinꝰ et in
381. Ambroſiꝰ hieronimꝰ ⁊ Auguſtinꝰ mor
tuus ē aūt ſctūs Ambroſiꝰ in. 390. hieroni
mus in. 398. Auguſti. in. 400. horoſiꝰ autē
erat in flore in. 400. āno Infra tēpus aūt
huiꝰ ſigilli fuerunt illi ſcti pr̄es in deſertis
ieiunijs, orōnibꝰ ⁊ vigilijs diſciplinis alijſq̄
auſteritatibꝰ carnē ſubiugantes ac morti-
ficātes. Quo tp̄e licet Paulus p̄mus here-
mita ⁊ alij poſt eum plures ſctitate famoſi
fuerūt p̄cipuus tñ fuit ſctūs Anthoniꝰ ab-
bas pater q̄ſi olim monachoꝝ ⁊ anachorita
rū magiſter pauli ſimplicis hylariōis Ma
charij ⁊ multoꝝ alioꝝ Cui poſt ſupatiōnē
demonum dixit xp̄s. Quia viriliter pugna
ſti faciam te per totum orbem nominari
Quo noīe multi ſūt ad ſctē pagēdū inuitati

Quintū ſigillū fuit mirabilis mūdi
ſubleuatiōis a preſſuris q̄
erāt in orbe p gētes vvādaloꝝ: gothoꝝ. lō
gobardorū ⁊ multoꝝ alioꝝ. Que tempore
miſſi ſūt ꝓbi viri ꝑut ſctūs Gregoriꝰ reci-
tat in libris dyalogoꝝ q̄ mirabiliter mun-
dū ſignis ⁊ virtutibꝰ ſublimauerūt. Sꝫ inter

eos miſſus ē ſingulariſſimꝰ vir re ⁊ nomie
Bñdictꝰ cuiꝰ cōuerſatio vita ⁊ doctrina qua
lis fuerit btūs Gregoriꝰ i. ij. li. dyalogorūꝫ
clariſſime demōſtrat: mortuꝰ ē aūt ſctūs Bñ
dictus anno dñi. 528. hoc aūt ſigillū dura-
uit vſq̄ ad tēpus Frāciſci Infra quod tē-
pus floruerunt multi excellētiſſimi viri ma
xime ſctūs Gregoriꝰ papa Qui mortuꝰ eſt
anno dñi. 606. Venerabilis vero beda flo
ruit in 690. Ordo aūt carthuſienſis incepit
in. 1092. Ciſtercienſis vero in. 1098. ⁊ ſctūs
Bernardꝰ ī. 1153. Gracianus ꝗ̄o ⁊ petrus lō
bardus ſcripſerūt libros ſuos ī. 1171. Ordo
aūt p̄dicatoꝝ fuit ꝯfirmatꝰ p papā honoriū
terciū in. 1207. ſꝫ ſine bulla Poſtea ꝗ̄o ho-
noriꝰ papa eūdē ꝯfirmauit cū bulla ī. 1217.

Sextum ſigillū fuit penitētialis et
paſſionalis crucis renoua
tionis. Et incepit a tēpore beati Franciſci
vel a natiuitate eius que fuit. 1178. vel a
conuerſione eiuſdem que fuit in. 1206 Sā
ctus vero Dominicus in. 1221. ante ſeraphi
cum Franciſcū defunctus eſt Cōmuniter
tamen tenetur ꝙ Sextum ſigillum incepit
a conuerſione ſancti Franciſci ſcilicet tem
pore Frederici ſcdi imperatoris regis ſicu
lorum in. 1206. Qua apertione ſigilli vt p̄-
dictum fuerat. Apoca. vi. Factus eſt terre-
motus magnus ſcꝫ perſecutiones eccleſie
Et ſol factus eſt niger id eſt dominꝰ papa
qui tempore huius imperatoris propter
eius pſecutionē fugit ⁊ nō inueniebatur et
tādē repertus ē venecijs in quodā hoſpitali
Et luna facta ē ſanguis. i. eccl'ia deſignata
per lunam facta eſt ſanguinolenta qꝛ mul
ti clerici eidem frederico non adherentes
occiſi ſunt. Stelle quoq̄ deſcenderunt de
celo quia multi prelati per ſtellas deſigna
ti ceciderunt de celo militantis eccleſie per
adheſionēꝫ ad ipſum fredericum Tp̄e eñ
huius frederici Romana eccleſia valde ve
xabatur per ſaracenos ab ipſo imperato-
re ad partes fideliū adductos Ita vt nullꝰ
auderet papam aut Romanam eccleſiā no
minare nec xp̄m, vl' apl'os ſequi. ſꝫ vita xp̄i
erat in contemptum per deſpectum pau-
pertatis ⁊ appetitum diuitiarūꝫ ⁊ per am
bitionem ſuperbie Tunc autē aperto hoc
ſigillo vt Iohānes teſtať. Apoc. vij. ab or-
tu ſolis. i. de ciuitate aſſiſij in oriente poſi
ta aſcendit angelus id eſt Franciſcus pu-
ritate ⁊ ſanctitate angelis cōſili's directus
a dño cū ſigno dei viui. i. cū ſtigmatibꝰ ieſu
xp̄i ad renouandū ſcꝫ perfectionis ſemitaꝫ
que erat obliterata ⁊ ad p̄dicandam peni-
tentiam. Unde ſctūs Bonauētura ī legēda

eius ait de illo. Deniq; ſpūs xp̄i vi flāmea tot⁹ accēſus cepit vt alter helias virtutꝫ emulator exiſtē. Cepit ꝛ aliq̄s ad iuſticiā ꝑfectā inducere. Cepit ꝛ ceteros ad pniaꝫ inuitare

Quod autem Fran. ſit a deo deſtinat⁹ ad p̄dicandā penitenciā ptꝫ primo Innocētiū.3. teſtio nio q̄ regulā approbās dedit btō frā. ac ſocijs eius de penitēcia predicāda mādatuꝫ vt hr̄ in legēda eius. Ptꝫ.2. ex inſtitutiōe p̄mi ordinis ꝛ ſcḋi q̄ oēs ſunt in maxima auſteritate fundati. Ptꝫ ꝛ tercio ex inſtitutione tercij ordinis quē de penitēcia nūcupauit. Et inq̄t btūs Bonauē. in ꝓlogo maiorꝫ legende. Scḋm imitatoriā quoq; ſilitudīeꝫ precurſoris deſtinat⁹ a dn̄o vt viā parās in deſerto altiſſime paupꝑtatis tā exēplo q̄3 verbo penitentiā predicaret. Hec ille. Btūs igitur Frā. figuratus fuit ꝑ illū cui precepit deus ezech.9. vt ſignaret thau ſuꝑ frōtes viroꝝ gementiū ꝛ dolentiū ne occiderētur ab angelo ꝑcutiēte. Uenit eñ ad imprimēdā memoriā paſſiōis xp̄i in cordibus fidelium vt accepta cruce penitēcie nō timeant dyabolū nec ꝑſecutiones antixp̄i, ꝓxime ventur i. Dedit aūt xp̄s ſua ſtigmata btō Frā. tanq̄ veſtimenta ſua camerario dilectiſſimo ꝛ tanq̄ inſignia ſua nuncio ſuo fideliſſimo ꝛ tanq̄ bullā ſuā preconi maximo: ꝛ tanq̄ arma ſua militi ſtrēnuo ꝛ tāq̄ vexillum ſuū valenti capitaneo vt oēs eū ſecure ſequantur per viā penitencie Un̄ canit eccleſia Decus morum dux minorum Franciſcus tenens brauium ꝛc.

Qꝛ vero de iſto ſigillo ſexto iā ꝑteritū erit ān.290. ꝑfecto ꝯſtat q̄ ſeptimū ꝛ vltimū ſigillū aut iā apꝑtuꝫ eſt aut in ꝓximo aperietur ſcꝫ tp̄e antixp̄i. In natiuitate eñ eius aperietur Et ideo quia ipſe antixp̄s nō cognoſcet nec incipiet ꝑſecutionē ſuā niſi q̄ñ habebit.xxx. annos forſitan nūc eſt illi etati ꝓximus ꝛ conſeq̄nter cito erit hm̄ōi mundi finis vltimus

Quo ad tercium in prima cōtēplatiōe p̄ncipaliter vidēdū ſcꝫ qualr̄ hec regula fuit inſtituta rn̄detꝛ q̄ vt ptꝫ ex cronicis ord̄ nr̄i tripli ci medio fuit iſtituta ſcꝫ diuine inſpirationis feruētis orōis p̄dicatiōis ꝛ zeli caritatꝫ

Quo ad primū vt ſctūs Bonauē.c.4. p̄te legē de maiorꝫ q̄ poſt religiōis approbationeꝫ factā a dn̄o Inno.3. cepit btūs Frā. tractare cū ſocijs vtrū inter hoīes cōuerſari deberet an ad loca ſolitaria ſe ꝯferre. Et cum ꝑ orōis inſtāciā diuine ſuꝑ hoc volūtatis bn̄placitū req̄ſiſſet ſupne reuelatiōis illuſtratus oraculo intellexit ſe ad hoc miſſū a domino vt xp̄o lucraret aīas quas dyabolus conabat auferre. Idq; magis oībus q̄3 ſibi ſoli viuere preelegit illius ꝓuocat⁹ exēplo q̄ vnus ꝓ omnibus mori dignatus eſt. Unde ſequodā tugurio recollegit ꝓpe aſſiſiū vt poſſet pro loco ꝛ tp̄e pp̄lis predicare Lꝫ aūt hoc tp̄e btūs frā. predicaret nō tñ aſſidue vt poſtea fecit qꝛ magis orationi q̄3 p̄dicationi vacabat vt inq̄t magr̄ Bartholomeus piſanus in.i. lib. cōformitatum. ꝛ conformitate.x. et habet etiā in cronicis ordinis nr̄i. Anno aūt a cōuerſiōe ſua.viij. ſcꝫ q̄ hr̄ in legēda eius antiqua ꝛ etiā ponit in.xij. parte legēde maioris fuit in magna cuiuſdā dubitatiōis agonia an vcꝫ orōi vacaret aſſidue. An predicādo ꝑ mundū diſcurreret. Quā terminādā ꝓpoſuit ſuis ſocijs multis diebus ab orōe rediēs. Et hāc dubitationē incurrebat cogitādo bona orōis et predicatiōis. Nā q̄ deberet eligere aſſidue ſtare in orōe inducebat primo qꝛ maiorē ſibi videbat accepiſſe grām orandi q̄3 predicādi. Scḋm aūt ph̄m.i. politi. Debemus ſemꝑ vti rebus ad id propter qḋ date ſūt nobis a ſapientiſſimo datore

Secundo Ad hoc inducebat qꝛ in orōe videt lucrū ꝛ cumulatio gratiarū in predicatiōe vero diſtributio donoꝝ celitus acceptorum.

Tercio qꝛ in orōe eſt purificatio interioꝝ affectuū. vnitio ad deū verū ꝛ ſūmū bonū cū vigoratione virtutis. In predicatione vero ſpiritualium pulueriſatio pedum diſtractio circa multa et relaxatio diſcipline.

Quarto qꝛ in orōe deū alloq̄mur ꝛ ipſe nos: ꝛ quaſi angelicā vitā ducētes inter angelos ꝯuerſamur In p̄dicatiōe vero multis opꝫ vti cōdeſcēſiōib⁹ humanis ad hoīes inter eos viuēdo humana videre ꝛ cogitare dicere ꝛ audire. Sꝫ ꝓ alia parte ſcꝫ q̄ p̄dicatiōi poti⁹ deberet iſiſtere ꝛ vacare argumētū erat qḋ pre oībus pōderat apud deū ſcꝫ q̄ vnigenit⁹ dei fili⁹ q̄ eſt ſapiētia pr̄is ꝓpter ſalutē animarū deſcēdit de ſinu pr̄is vt ſuo mundū informās exēplo verbū ſalutis hoīb⁹ loq̄ret: quos ſacri ſāgis p̄cio redimeret et lauaret lauacro ac poculo ſuſtētaret: nichil ſibi oīno reſeruās qḋ nō ad ſalutē nr̄am liberalr̄ erogaret qꝛ nos oīa debem⁹ agere ſm̄ exēplar eoꝝ que videm⁹ in ipſo tāq̄ in mōte ſublimi: videt

magis placitū deo ꝙ intermiſſa orōis quie te foras egrediaꝛ ad predicatiōis laborē. ¶ His ergo argumētis ad ꝑtez exiſtētibꝰ lꝫ multa noſſet tā ſpū ꝓphetico ꝙ̄ irradia= tiōe diuina. tñ hāc q̄ſtionē ad liquidum diſ ſoluere nō valebat deo ſic ꝑmittēte vt ꝑdi= catiōis ſibi iniūctū officiū potius diuīa au ctoritate ꝙ̄ hūana volūtate ꝺclararetꝛ aſſū ptū ab ipō ⁊ a deo ſibi preceptū ⁊ impoſitū Cū igitur hūilimus eſſet nō erubeſcebat a minoribus parua q̄rere q̄ magna didicerat a magiſtro ſuꝑmo. Vñ miſit ffem maſſeū ſociū ſuū ad fratrē ſiluestrū q̄ in monte ſub aſſiſio i loco de carceribus morabaꝛ: ⁊ erat tāte ſanctitatis ⁊ gre ꝙ q̄cq̄d in oratione ad deū petebat ſtatim exaudiebaꝛ et cū eo lo= quebaꝛ ſicut amicus cū amico. Et ꝓpterea ſāctus Frā. magnā deuotionē ⁊ fidē habe bat in eo Prefato igitur ffi ſiluestro miſit dicendo vt ſupplr deū rogaret qtēus ei in= dicaret quod ſibi plus placeret: an ꝙ aliīs predicaret vel ꝙ orationi continue vacarꝫ Et ſilr ad btām Clarā miſit vt ipſa cū aliq̄ bus de magis puris ⁊ ſpūalibꝰ ſororibꝰ per orationem diuinum beneplacitū ſuꝑ hoc poſtularet. Frater aūt maſſeus ſocio aſſū= pto perrexit ad eos et illis ambaſſiatam fe cit bti Frā. Statiꝫ ergo btūs Fr Silueſter ad orationē perrexit: ⁊ in orōe diuinū rñſū habuit. Et ad fratrē maſſeum exiens dixit Hec dicit dñs vt dicas fratri Frā. ꝙ ipſū nō propter ſe vocauit: ſed vt fructum faciat a= nimarum et multos per eum lucretur Idē quoq̄ꝫ reſpondit beata Clara dicēs ſe ha= buiſſe a domino ꝙ ſuūꝫ beneplacitum erat vt ad predicandū exiret. Reuerſo igitꝛ fra= tre maſſeo beatus Frā. eum in caritate re cipiens illi pedes abluit et refectionem pa rauit. Deinde cibo ſumpto euꝫ vocauit ad ſiluam. Et nudato capite manibus cancel= latis genu flectens interrogauit dicens. Quid iubet dominus meus ieſus chriſtus vt faciam: Reſpondit autem frater maſſeꝰ ꝙ tam ſancte clare et ſororibus ꝙ̄ ffi ſilue= ſtro vna erat facta reſponſio Jeſu xp̄i ſcꝫ ꝙ volebat eum ire ad predicādū: q2 ipm non vocauerat propter ſe tantum ſed etiā pro= pter ſalutē alioꝝ. Ex quibus ptꝫ primū ſci licet ad predicandum penitentiam beatus Franciſcus inductus fuit diuina iſpiratio ne ymo precepto. Et conſequenter ad inſti tuendum ipſum ordinem de penitencia

Secundo inſtituit iſtū ordinē me= diāte feruēti predicatio ne. Vñ de illo ait ſctūs Bona. in. 4. pte legē de maioris. Factꝰ igitꝛ euāgelicꝰ preco ciui tates circuibat ⁊ caſtra nō in doctis hūane ſapientie verbis ſꝫ in virtute ſpūs āñūciās regnū dei dño dirigēte loquentē reuelatio nibus preuiīs ⁊ ſermonē cōfirmāte ſequēti= bus ſignis. Erāt aūt ipſius eloquia virtu= te ſpūſſācti plena ⁊ medullas cordis pene= trātia ita vt in vehementē ſtuporē audien= tes conuerterērt ⁊ obſtinatoꝝ mētes effica cia virtuoſa mollirēt; Unde ꝑdicatiōis eius feruore ſuccēſi ꝙ̄plurimi vtriuſq̄ꝫ ſexus in cōiugali pudicitia dño famulātes ꝑm for= mā a viro dei acceptā nouis ſe penitētie le gibus vinciebāt. Quoꝝ ordinē in proceſſu temporis fratrum de penitentia vir dei ap pellandū decreuit. Hec ille.

Tertio iſtū ordinē inſtituit zelo cari tatis. Vñ in eius legēda dr ꝙ habita rñſione predicta a ffe Maſſeo ſur= gens cōtinuo ſuccinxit ſe nullaq̄ꝫ prorſus mora cōtracta dixit ipſi fratri Maſſeo. Ea mus Ipſūq̄ꝫ aſſumēs in ſociū ⁊ fratrē ange lū ibat cū tāto feruore vt diuinū exeq̄retur imperiū tāq̄ꝫ celeriter ꝑcurrebat ac ſi facta manu dñi ſuꝑ eū nouā induiſſet e celo vir= tutē. Quaſi eſſet fulgur in impetu ſpūs per gebat nō attendēdo ad viā ſeu ſemitā. Et ſic eundo deuenit ad quoddā caſtrū nomi= ne canarium qđ eſt diſtās ab aſſiſio ꝑ qua= tuor miliaria ⁊ eſt prope Benauiū ⁊ vulga= riter dr cauaio. In quo quidē caſtro cū tā= to feruore predicauit ꝙ oēs tā viri ꝙ̄ muli eres volebāt relicto caſtro ire poſt eū. San ctus vero Frā. dixit illis. Nō faciatis quia ego ordinabo pro ſalute veſtra quid agere debeatis. Et extūc cogitauit facere ipſum terciū ordinē q̄ dr cōtinentiū: ſeu fratrū ⁊ ſo rorum de penitēcia. Predicta aūt cōfirmat ſctā mater eccl'ia q̄ in officio eius canit. Sā ctus Frā. preuiīs orationū ſtudiis q̄d faci= at inſtructus non ſibi ſoli viuere ſed aliīs ꝓ ficere vult dei zelo ductus.

SEcūda principa lis ꝯteplatio circa iſtū ordīeꝫ dr ꝑfectiōis. Pro cuiꝰ expedi= tiōe eſt ſciendū ꝙ iſta regl'a ē magne ꝑfectiōis ꝯtētiua reiꝰ obſeruatio eſt magni meriti Vñ ſctūs Bo= nauē. in legēda bti Frā. ait. Sicut in celūꝫ tendentibus penitentiam viam omnibus conſtat eſſe communem: ſic et hic ſtatꝰ cle= ricos et laycos virgines et coniugatos in vtroq̄ꝫ ſexu admittens quanti ſit apud de um meriti ex pluribus per aliquos ipſorū patratis miraculis innoteſcit. Hec ille

¶ Dico igitur ꝙ in iſta regula cōtinen

tur duodecim ꝑfectiones de ſacro fōte euā gelij ⁊ veteri teſtamēto collecte que ſūt tāq̄ȝ xij. porte hieruſalem. Apoca. vltimo.

Primo eni ꝯtinet fidē qr op ꝯfeſſōm te nore regule ꝙ hūc ordinē igre diētes ſint fideles ⁊ catholici ⁊ eccl'ie roma ne obediētes. ꝙ prius examinētur de fide catholica. Ita ꝙ nullus hereticus in eo reci piatur ⁊ ſi fuiſſet receptus expellatur qr fi des eſt fūdamētū oīm virtutū iuxta illud ad Hebre. xi. Fides eſt ſperādaꝝ ſubſtācia re rū. ⁊c̄. Et vbi nō eſt fūdamentū ſuꝑedificari nō pōt ⁊c. Cū paulus. i. q. i. Et ſine fide im poſſibile ē placere deo. Ad hebre. xi. Et hec ꝑfectio ſūpta eſt in euāgelio Joh. xx. vbi ait dñs. Noli eē incredulus ſȝ fidelis. Eccl'ia. ij. dr. Qui timetis dñm credite illi. Et apoc. ij. ait dñs. Eſto fidelis vſq̄ ad mortem ⁊ dabo tibi coronam vite.

Secundo cōtinet ſpem qr hortatur ad pniam. Promiſit aūt deus in euāgelio vitā eternā penitētib⁹ di cēs Math. iiij. Penitētiā agite appropinqua bit eni regnū celoꝝ. Ecōtra vero eſt de non penitētibus quibus dr Luce. xiij. Niſi peni tētiā habueritis oēs ſimul peribitis. Cū igit iſte ordo ſit de pnia ideo quilȝ ei⁹ regu lam obſeruās pōt ſperare vitā eternā ⁊ di cere deo cū ꝓpheta. ps. xxx. In te dñe ſpe raui non ꝯfundar in eternum.

Tercio cōtinet caritatē. Nā precipit reconciliationē cū ꝓximo. Et hoc colligitur ex euāgelio Math. v. vbi ſal uator ait. Diligite inimicos vr̄os. Et ibid. Si offers mun⁹ tuū ad altare ⁊ ibi recorda tus fueris ꝙ frater tuus hȝ aliq̄d aduerſū te dimitte ibi munus tuū ⁊ vade prius recō ciliari fratri tuo ⁊ tūc veniēs offeres mun⁹ tuū. Deus eni nō hȝ grata opa que facit il le qui eſt in diſcordia et odio cū ꝓximo ſuo. Unde inquit Aug. in libro de vbis dñi. Nō pōt ꝯcordiā hr̄e cū xp̄o q̄ diſcors voluerit eē cū xp̄iano. Debetis ḡ remittere iniurias hijs qui vos offēderūt iuxta illud Leui. xix. Ne memineris iniurie ciuiū tuoꝝ. Et diligere ꝓximū ⁊ nullū odio hr̄e. Ait ei dñs Math. 22. Diliges ꝓximū tuū ſicut teipm. Nā nullus ſine caritate pōt ſaluari. c. Null⁹ de pe. d. 7. Et ideo iquit apl's. i. corinth. 13. Si linguis hoim loquar ⁊ angeloꝝ charitatē aūt nō ha buero nichil michi ꝓdeſt. ⁊c̄. Itē poſt annū ꝓbationis hāc regulā ꝓfitēs vouet ſeruare precepta dei. Quod ꝑtinet ad dilectionē di cēte dño Joh. xiiij. Si diligitis me mandata mea ſeruate: ⁊ ꝓmittit ſatiſfacere ſi q̄d ꝯtra regulā fecerit. qr Luce. xij. dr. Seruus ſciēs volūtatē dñi ſui ⁊ nō faciēs vapulabit pla gis multis. Et ſic ꝓfeſſus nō poteſt ampli⁹ redire ad habitū ⁊ vitā mūdanā qr ait dñs Luce. ix. Nemo mittēs manū ſuā ad aratrū et reſpiciēs retro apt⁹ eſt regno dei. Sicut eni arās ⁊ retro aſpiciēs nō facit rectū ſulcū ſic in ſeruitio dei retro aſpiciēs nō recte am bulat in eius obſequio.

Quarto hec regula cōtinet iuſticiā. Uult eni ꝙ ille qui eſt obli gatus alteri ꝯcordet ſecū ſoluēdo fideiubē do vel pignus dando. Et hec eſt vera iuſti cia que vult vnicuiq̄ tribui quod ſuū eſt. l. iuſticia. ff. de iuſti. ⁊ iu. ⁊ iuſti. eodē in pnci. et ca. Si ſeculi leges. xij. q. ij. Et hoc colligi tur ex euāgelio Math. xviij. Redde quod de bes. Math. xxij. Reddite que ſunt ceſaris ce ſari ⁊ que ſunt dei deo. Sine hac enim virtu te nemo poteſt conſequi vitam eternā quia ſecūdum oēs theologos in. iiij. di. xv. Qui cūq̄ iniuſte poſſidet rem alienā vel ꝯtra iu ſticiam dampnificauit aliquē ⁊ nō vult reſti tuere ⁊ ſatiſfacere viuit in peccato mortali. Unde dr in ca. Peccatum de re. iu. libro. vi. Non remittitur peccatum niſi reſtituat ma le ablatum. Quia etiā ſecūdum iuſticiā ne mo pōt alteri obligare rem que alicui eſt ꝑ ticulariter obligata. cum vxores ſint poſite ſub viri poteſtate dicente deo prime vxori. Gen. iij. Sub viri poteſtate eris ⁊ ipe dñabi tur tui. De quo etiam habetur in ca. eſt or do ⁊ ca. Hic ymago ⁊ ca. Cum caput. ⁊ cap. Mulierē ⁊ cap. Mulier. xxxiij. q. vltia. Ideo ordinauit hec regula ꝙ maritate nō poſſint iſtum ordinem intrare maritis inuitis. Et hoc colligitur ex euangelio Joh. iiij. Ubi dr ꝙ cum mulier ſamaritana petiſſet a chriſto aquam ſalutarem de qua locutus fuerat ip ſe dñs dixit ei ieſ⁹. Uade voca virū tuū. Hec eni aqua ſalutaris ſignat hāc ſanctā regulā.

Quinto hec regula ꝯtinet pietatem. Prio erga ꝓpriā aīam iuxta illō Eccle. xxx. Miſerere aīe tue placēs deo Et ideo ne ꝯtingat ex inopinata morte inor dinatū aliquid relinqui ⁊ aliquem dampna ri vult vt quilȝ ſic ordinet facta ſua ꝙ ſemꝑ mori ſit paratus. Propter quod ſtatuit ꝙ oēs qui habent factionē teſtamenti faciant illud infra tres mēſes ab ingreſſu ordis vt ad ueniente morte poſſint libere vacare ſacra mentis eccleſie ſuſcipiendis et tranſire de hac vita ſine aliqua temporalium occupa tione. Et hoc collectum fuit yſa. 38. vbi dr. Diſpone domui. ⁊c̄. ¶ Item continet pieta tem erga xp̄ianos dum precipit vt orent ꝓ viuis et defūctis. Dicit eni Aug. in ſermōe

Fff. iiij.

ad here. Cupis vt tui misereat deus? Fac
vt prius miserearis. Tãto enĩ recipies in
aliena vita quãtũ facies in proximi. Itẽ vult vt
ſoluatur denarius vſualis maſſario depu=
tato ſemel in mẽſe quo ſubueniat pauperi
bus et infirmis. Et ſi quis eorũ infirmatur viſite
tur a miſtro et ab aliis vt poſſint in die iudicii
dñm eis dicentẽ audire. Infirmus erã et viſi
taſtis me Mathei. 25. Itẽ vult quod ſi aliquis ex
ipſa ſocietate moriatur alii faciãt eũ ſepeliri
et interſint exequiis eius: et quod litterati pſalmos ip
ſius dicãt. 50. ps. Alii vero. 50. Pater noſter
Et quod quolibet anno pro viuis et defũctis ipſius or
dinis faciãt quilibet eorũ tres miſſas celebra
ri. Et quod litterati dicãt pſalteriũ. Alii centum
Pater noſter pro dicta cauſa. Ecce quãta pietas huius
regule. Hoc autem colligitur ex euãgelio Math. 10.
Si quis dederit vni ex minimis etc. et Mat. 25
vbi dñs ait ſe dicturũ in die iudicii ſuis ele
ctis. Eſuriui et dediſtis michi mãducare etc.
Et Mathei. 9. ac Luce. 7. et Luce. 23. vbi
xps orauit pro proximis et Johan. xi. vbi
orauit pro lazaro mortuo.

Sexto cõtinet hũilitatẽ dũ ordinat quod
oẽs tã viri quã mulieres induã
tur mãtellis de pãnis vilibus in pcio et colore
iuxta illud Hieronimi ad ruſticũ monachũ
dicẽtis. Uilis tunica cõtẽptũ ſecli probet ita
dũtaxat ne animus tuus tumeat ne habitus
ſermoque diſſentiat. Similiter hec regula prohibet oẽm
curioſitatẽ et vanitatẽ in veſtibus in cingulo
et pellibus: vt in omnibus proteſtẽtur hu=
militatem quã in corde multomagis habe
re debent. Et hoc colligitur Math. xi. vbi
dominus ait. Diſcite a me quia mitis ſum
et humilis corde. Continet etiã humilita=
tẽ dũ ſubiicit oẽs ipſius ordinis tã miſtros
quã alios correctioni et ſubiectiõi epiſcopi et
viſitatoris. Papa autem Sixtus. iiii. per pre=
uilegiũ ſuũ quod incipit Romani pontificis
prudentia cuius tranſũptũ autẽticũ rome
factũ ego habeo ſubiicit totaliter ipſum or
dinẽ viſitationi et correctioni gñalis provin
cialiũ miniſtrorũ et eorũ vicariorũ et viſitatorũ
ab eis deputatorũ ordinis fratrũ minorũ et
inhibet quibuſcunque prelatis eccleſiaſticis
ne de cetero vllatenus de ipſorũ fratrũ ac ſo=
rorũ de penitentia viſitatiõe vel correctione
ſe intromittãt vel predictos fratres minores ali
qualiter impediãt in predictis procedẽs ipſis viſita
toribus vt oẽa eccleſiaſtica ſacramẽta eis mini
ſtrẽt quã ſibi videbitur. Que oẽa fecit vt predictus
ordo melius gubernetur et reguletur ac in maiori
hũilitate et religioſitate cõfirmetur. Hec autem hũi=
lis ſubiectio eſt collecta de euãg. Lu. ii. vbi
de dño ieſu dr. Et erat ſubditus illis.

Septimo hec regula cõtinet hone=
ſtatẽ dũ prohibet profeſſores
ſuos intereſſe põpis et ſpectaculis munda=
nis choreis ioculationibus ludis diſſolutis
cõuiuiorũ cõmeſſationibus et huiuſmodi et imponit
vt quãtũ in eis eſt totã familiã ſuã ab hiis re
uocẽt quia Amos. 8. minatur dñs dicẽs. Cõuer=
tã feſtiuitates vr̃as in luctũ et oẽa cãtica vr̃a
in planctũ. Prohibẽtur etiã tales cõuerſari in
locis inhoneſtis et perſonis turpibus quia ta
lis quiſque reputatur qualis in exterioribus
videtur. l. Itẽ apud labeonẽ. §. ſi quis virgi
nes. ff. de iniu. Item hec regula ratione ho
neſtatis precipit vt abſtineãt a iuramẽtis
maxime illicitis: et quod nõ recipiãt iuramẽtũ
niſi pro pace et huiuſmodi. Quod acceptũ eſt ex euã
gelio Math. v. Ubi ait. Nolite iurare oĩno.
Sit autem oẽs ſermo veſter eſt et non. etc. Item
precipit ne deferãt arma niſi de miniſtrorũ
licentia. Quod acceptum eſt ex euangelio
Matth. v. vbi dñs ait Petro Mitte gladiũ
in locum ſuum. Et Math. v. Eſto cõſẽciens
aduerſario tuo dum es in via et. vi. c. Ego
autem dico vobis non reſiſtere malo: ſed ſi
quis te percuſſerit in vnam maxillam pre
be ei et alteram. Et ſi quis vult tunicam tuã
tollere dimitte ei et pallium

Octauo hec regula cõtinet ſobrieta
tem et abſtinentiam quia vult
vt ſint contenti bina refectione in die.
niſi forte laboribus ſint preſſi et pluribus
egeant refectionibus. Et vt toto anno in
die lune et mercurii non comedant carnes
niſi in itinere vel religioſorum conuentibus
ſi qui veſcuntur carnibus. Nam tunc indul
get ſanctus Franciſcus quod cum ipſis cõfor
mentur in eorũ domibus. Itẽ in infirmita=
te in qua medicorũ conſciẽtiã ſequantur. Et
in fleubotomia: poſt quã tribus diebus car=
nes comedere poſſint: niſi accidat dies a le
ge poſitiua prohibitus vt dies veneris aut
vigilie et huiuſmodi. Si etiã dies natalis dñi ve
nerit in die veneris poſſunt comedere carnes. c.
Explicari: de obſerua. ieiunii. Et in illis fe=
ſtis que ponit regula. Item precipit vt to=
to anno ſemel in ebdomada ieiunent: ſcilicet
ſexta feria et a feſto oĩm ſctõrũ vſque ad paſ
cha addant ieiunio diem mercurii. Et quod a
ſctõ Martino vſque ad natale dñi ieiunium
ſeruent excepta dñica niſi legittima cã eos
excuſet a ieiunio. Item quod quadrageſimam
cõmunem incipiant a quinquageſima Hec
autẽ abſtinentia collecta eſt Luce. xxi. vbi
ait dñs. Attẽdite ne forte grauentur corpora
vr̃a crapula et ebrietate et curis huius ſcli.
Math. iiii. Exẽplo xpi ieiunãtis quadragita

diebus ⁊ .xl. noctibus. Et eccl'iast. xxxvij. vbi dr̃ Noli auidus esse in oi epulatiõe ⁊c.

¶ **Nono** ↄtinet deuotionẽ. nã vult ꝙ ante et post refectionẽ dicant orationẽ dñicam et vt quotidie pro posse missam audiant. ⁊ ꝙ in nocte ad matutinum et orationem surgant nisi cã rationabilis eas excuset: et ꝙ clerici dicant officium secundum ordinem sancte romane ecclesie vl' ecclesie cathedralis vbi habitãt Non clerici vero dicant septem horas canonicas vt possint i vita eterna dicere deo Septies in die laudem dixi tibi ⁊c. ps. 118. Quas horas dñt dicere hoc modo vez Pro matutino 24. ⁊ ves. duodeci Pater noster Pro singulis aũt horis canonicis septem Addito in pma ⁊ ↄpletorio miserere ⁊ credo. hec aũt collecta sũt Deut. vi. ⁊ michee iiij. vbi dr̃ Dñm deũ tuũ adorabis ⁊ illi soli seruies ⁊ Luce. xviij. Opʒ semp orare et nũꝗ deficere. Itẽ ꝙ vadãt ad eccl'ias deuʒ laudaturi. Qđ colligit Math. xxi. vbi dñs ait. Dom⁹ mea domus orõnis vocabit. Et ibidẽ dr̃ ꝙ pueri clamabãt in tẽplo Osãna filio dauid. Itẽ pcipit vt ↄfiteant ⁊ cõicent saltẽ trib⁹ vicib⁹ in ãno. s. in festo dñice resurrectiõis Pẽthecostes ac natiuitatis dñi Per ↄfessionẽ eñi hõ acqrit grãm et miam a deo. Et ideo inqt ps. Confitemini dño qm̃ bon⁹ qm̃ in scl'm mia ei⁹. Itẽ p cõfessionem apiũt porte padisi. Et iõ ait idẽ pphẽta ps. xcix. Introite portas eius in confessione. De cõmunione autẽ dicit dñs Joh. vi. Qui mãducat meã carnẽ et bibit meũ sanguinẽ habet vitã eternã: ⁊ in me manet ⁊ ego i eo Et ibidẽ Qui mãducat hũc panem viuet in eternũ: ppter qđ de laudabili ↄsuetudine ordinis nõ solũ ↄfitent: ⁊ accipiũt corp⁹ xpi illis tribus vicibus que ponuntur in regula sed etiam pluribus alijs in anno.

Decimo hec rl'a ↄtinet exemplaritatem Precipit eñi vt dẽt bonũ exẽplũ pximis. vt sint forma religiositatis doctrina omnis ↄtutis ⁊ exẽplar bonoꝝ opũ mũdanis cũ quibus habitãt ⁊ conuersant. Quod colligit Matth. v. vbi dñs ait. Uos estis lux mũdi Sic luceat lux vr̃a corã hoibus vt videãt vr̃a bona opa ⁊ glificent prẽz vr̃ꝫ q̃ i celis ẽ. Itẽ pcipit vt qui pximũ scãdalisant ⁊ ei dãt malũ exẽplũ expellant a societate facta trina admonitiõe quia dicit dñs Matth. xviij. Ue hoi illi p quẽ scandalũ venit. Et iterꝝ Qui scãdalisauerit vnũ de pusillis illis qui in me credũt: expedit illi vt suspendatur mola asinaria in collo ei⁹ et demergatur i pfundum maris ⁊c.

Undecimo continet vnionem precipiẽs vt quolibet mẽse cõueniant in vnũ ad audiendam regulã Itẽ iubet vt in pace viuant simul et cũʒ pximis Unitas enim et concordia est vnum de precipuis bonis q̃ in congregationibus et ordinibus esse possunt dicente propheta. ps. 132. Ecce q̃ bonuʒ ⁊ q̃ iocũdum ⁊c.

Duodecimo cõtinet discretionẽ q ꝛ in oibus q̃ pcipit rl'a põt dispẽsare visitator. Et hoc colligit Johã. vi. ⁊ Math. xiiij. vbi ait dñs Facite eos discũbere. Qđ põt intelligi dictũ e visitatoribus cum viderint necessitatez vel rationabilem causam. Omnis enim penitentia debet eẽ discreta quia discretio ẽ mater oĩm ↄtutũ. ca. j. de officio custo. ⁊ ca. presentiũ. s. q. v. Uirtus aũt indiscreta p vicio reputat. De⁹ eñi nõ exigit ab hoibus nisi id quod facere potest. Et ideo nimia austeritas in vigilijs et ieiunijs reprehenditur in ca. non mediocriter de ↄse. dist. v. Sicut ergo nimis negligens est deo exosus ita etiã nimium ac indiscrete austerus ei non placet. Quia omnia extrema sunt viciosa vt dicitur. ij. Ethicoꝝ. Medium autẽ tenuere beati. vt ait glo. in auten. de consu. §. j. Et ideo Ouid. in. ij. methamor. inqt inter vtrũ ꝙ tene medium tutissimus ibis. ¶ Aliam quoꝙ discretionem cõtinet hec regula scʒ ꝙ ministri in hac societate nõ possunt eligi ad vitã sed ad tẽpus vt omnes habere possint suam partem honeris et honoris: et vn⁹ nõ sẽp grauetur tali onere. Officia eñi et honores equaliter debent diuidi in ciuitate. l. qui originẽ. §. pses. de mune. ⁊ hono. ¶ Est quoꝙ alia discretio hui⁹ rl'e. Uult eñi Nicola⁹. iiij. q ipam rl'am ↄfirmauit ꝙ nullus peccet mortaliter transgrediendo aliquid de hijs que in ea continentur O sũma conscientie quies. Et ideo inquit dominus Matth. xi. Tollite iugũ meũ super vos ⁊ inuenietis requiẽ aiabus vr̃is Jugũ eñi meũ suaue est ⁊ onus meũ leue. Licet aũt cõiter votum de sui natura obliget ad seruandũ pmissuʒ sub pena pcti mortalis tñ votũ qđ fit in pfessiõe hui⁹ regule non obligat nisi ad veniale: quia vouentes non intẽdunt se obligare nisi scđm qđ obligantur ex precepto regule scđm volũtatem sũmi pontificis ipam rl'aʒ approbãtis. ¶ Hec igit duodecim perfectiones sũt duodeci flores pulcherrimi duodecimꝙ stelle padisi q̃ in hac rl'a ↄtinent Que oĩa si qs pfecte obseruauerit poterit dici de illo illud Apo. xij. In capite ei⁹ corona stellaꝝ duodeci. Et dĩo Fr̃a.

inſtitutori huius r̃le illud pſ. 20. Poſuiſti in capite eius coronā de lapide precioſo. Hec em̄ ſācta regula eſt illa q̄ obſeruatores ſuos coronat in celis. Et iō profitētibus eā ꝑmittitur vita eterna: dū recipiēs eos ad profeſſionē dicit cuilꝫ eorū. Et ſi hec obſeruaueris ꝑmitto tibi vitā eternā. Ipſa quoqꝫ eſt ſepes ad diuina mādata ſeruanda. Eſt etiā obſeruatio ⁊ renouatio ſacramēti baptiſmalis in quo oēs xp̄iani renūciauerūt diabolo ac mūdo ⁊ pōpis eius. c. primū de conſe. diſ. 4. Et ideo ſumma deuotio ne debet recipi et obſeruari

Quoad terciam

principalē contēplationē ſcꝫ exaltatiōis ⁊ dignificationis huius r̃le dico ꝙ valde ſublimata eſt propter nouem dignitates quas habuit.

Primo ꝑꝑ biullationē. Nā etiā ad oſtēdēdā excellētiā iſti' ordis ⁊ regule xp̄s inſigniuit inſtitutorē ipſi' ſigillo ſue paſſiōis Vn̄ ipſe ait Ad gal'. 6. Ego em̄ ſtigmata dn̄i ieſu i corpore meo porto. Qr em̄ appoſitio ſigilli autētici dat fidē veritati. c. ſcripta vero autētica de fide iſtrumen. Iō nō ſigillo cereo vl' plūbeo aut aureo ſꝫ ſigillo dei viui voluit hāc r̃laꝫ eē plumbatā.

Secūdo eſt ſūme dignificata ꝑꝑ delationem Iſe em̄ xp̄s quaſi ipſo facto prenūciās tres ordines a beato Frā. inſtituēdos detulit indumētū coloris birretini. Nam illa tunica incōſutilis quā ei ꝓprijs manib' fecit btā virgo dū eſſet puul' q̄ cū ipo creſcēte creſcebat erat de hoc colore ſicut cū iureiurādo teſtatus eſt mediolani predicādo btūs ff baptiſta de leuāto ordis nr̄i ꝑnalis vicarius q̄ affirmauit ſe eā vidiſſe in quodā caſtro vbi oſ̄dit̄ ⁊ ꝯſeruatur cū magna veneratiōe. Et iō nō eſt dedecus ſꝫ maxima gl'ia portare talē habitū quē fili' dei detulit ⁊ regina celoꝝ ꝑmi' adinuenit ⁊ fecit. Et eſt veriſimile ꝙ ipa ēt tali colore indui voluit ⁊ hūilima ex h̄s hūilimo filio ſuo eēt etiā in hitu ꝯformis ſicut erat i vita. Ea ꝑꝑ̃ dicere pōt dn̄s illō Baruch. v. Induit me ſacco. Et btā vgo ſimul cū eo dicere pt illō Iob. xvi. Saccū cōſui ſup cutē meā ⁊ operui cinere. i. colore cinereo carnē meā

Tercio ſublimat̃ hic ordo ꝑꝑ̃ approbationē. Aliqd ei reddit̃ autēticū ⁊ ei dat̃ fides ꝑpter affirmationē teſtis veridici. c. cū ſup cā de teſti. Sūm' aūt pōtifex Nicolaus. iiij. hāc r̃lam eē ſaluberrimā affirmauit ⁊ ipam r̃laꝫ approbauit ⁊ ꝯfirmauit. Et ꝑuilegiū incipit. Supra mōtē catholice fidei. Et ſil'r Celeſtin'. v. ⁊ Alexāder. iiij et Cle. v. Ioh. xxij. in extrauagāti q̄ incipit. Sacro romana affirmat eā eē a ſede ap̄lica cōfirmatā: ⁊ multi alij pōtifices. Hāc quoqꝫ r̃laꝫ eē p ſedē ap̄licā ꝯfirmatā affirmat glo. in cle. Cū ex eo de ſen̄. ex ⁊ i. c. vnico. de reli. domi. li. vi. vt in cle. i. eodē titulo. Et ibi iohānes de imo. Cū ei ipam xp̄s dei fili' ſic exaltauerit merito ei' vicari' ſūm' pōtifex eā in terris laudauit ⁊ approbauit.

Quarto ſublimat̃ ꝑpter ſanctitatē. Multi eni fuerūt in hoc ordine ſctiſſimi viri ⁊ mulieres quoꝝ plures ſctā romana eccl'ia ſctōꝝ cathalogo aſſcripſit vt ſupra viſū eſt. Multi etiā hodiernis tp̄ibus in hoc ordine degūt ſctitate ꝑclari. Et ideo pōt hic ordo appellari magnificus in ſāctitate Exodi. xv. Et de illo poteſt dici illud eccl'iaſt. xxx. Contine et congrega coetuum in ſanctitate eius.

Quīto ſublimat̃ ꝑꝑ̃ nobilitatē Vt eſt ſupra viſū ē nobiliſſimi viri et mulieres potētiſſimiqꝫ magnates ⁊ ſapiētiſſimi doctores ⁊ maximis dignitatib' cōſtituti ꝙplures hūc ordinē itrauerūt ⁊ r̃lam ei' obſuauerūt. Multi qꝫ hodiernis tp̄ib' tā viri ꝙ mulieres p diuerſas mundi ptes ſūt in iſto ordine ꝑnoſitate magnifici. Et iō ipi ordini pōt dici illō. Eſa. lx. Ambulabūt gētes i lūie tuo ⁊ reges i ſplēdore ort' tui. Et illud pſ. Filie regū i honore tuo ⁊c.

Sexto ſublimat̃ ꝑpter nūeroſitateꝫ Tota em̄ xp̄ianitas viris ac mulierib' hanc regulam ſincere obſeruantib' plena ē ita vt de ipis dici poſſit illō pſ. xxxix. Multiplicati ſunt ſuper numerum.

Septimo propter miraculorū operationeꝫ. Vt em̄ ſupra viſum eſt multi viri et mulieres iſtius ordinis ꝙpluribus miraculis claruerunt: ex q̄bus hunc ordinem digniſſimū ⁊ autenticū reddiderunt. Quia datur fides alicui ꝑꝑ̃ exhibitionē act' mirifici. c. Cū ex iniūcto. de here. Et miracula ſūt ſufficiēs teſtimoniū cuiuſlꝫ ſctitatꝫ. c. audiuim'. de reli. ⁊ vene. ſctōꝝ

Octauo propter indulgētiarum largitionem. Nam ſancta mater eccleſia ad oſtendendam dignitatē huius regule dedit idulgentias eam legere audientibus ſemel in menſe qn̄ ꝯgregātur Inter alios autem ſummos pōtifices Clemēs quint' quatuordeci quadragenas dedit de indulgētia: qui ſūt dies. 560. vt patet ex ꝑuilegio quod omni menſe in cōgregatione eorum poſt regulam legitur.

Nono ſublimaꝛ ꝓpter exēptionez ⁊ eccleſiaſticā libertatem. Naꝫ ffes ⁊ ſorores iſtius ordinis eximunꝛ a iuriſdictione iudicis ſecularis. Nec corā eo poſſunt cōueniri tāq̄ꝫ ꝑſone eccleſiaſtice vt patet in litteris Celeſtini pape. v. ⁊ Gregorij noni. Itē ab oībus oneribus ꝑſonalibus ſicut alie ꝑſone eccl'iaſtice vt in dictis l'ris cōtineꝛ: ⁊ in ꝓuilegijs Martini. v. ⁊ Eugenij. iiij. q̄ in forma autētica habenꝛ: aquile vt teſtaꝛ ſe vidiſſe btūs Johānes de capiſtrano ī ſuo tractatu excōicationū. In q̄bus ꝓuilegijs declarant ꝑdicti ſūmi pontifices ipos ffes ⁊ ſorores eſſe imunes nō ſolū a iuriſdictione ſeculari ſꝫ etiā ab oneribus ⁊ grauaminibꝰ tanq̄ꝫ ꝑſone eccl'iaſtice diuino cultui mācipate. Et ita pluries ſētēciatū eſt ter brixie. Itē Mediolani ⁊ pergami ⁊ aquile ac ī alijs locis ymo eos verberātes incidūt in canonē. ca. Si q̄s ſuadēte xvij. q. iiij. ita ꝙ efficiūtur excōicati licꝫ quidā doctores tenuerūt ꝯtrariū. Nā gaudēt ꝓuilegio clericali vt magnifice tenuit dn̄s Petrꝰ de vbaldis de peruſio germanꝰ dn̄i Baldi ⁊ angeli: ⁊ dn̄s Catto de ſaccis monarcha iuris papie: et multi alij doctores quos ad p̄ns nō referā Inter alios aūt eſt Frāciſcus de plates in tractatu ſuo excōicationū. §. xvi. ꝟſiculo. iiij. vbi allegat Paulū. Laudulfum ⁊ zenzelinū tenētes ꝙ ffes ⁊ ſorores tercij ordis bti Frāciſci gaudēt ꝓuilegio clericali. Btūs quoq̄ꝫ frater Johānes de capiſtrano vbi ſupra reprobat opinionē Johannis andree in Cle. cū ex eo de ſeñ. ex. ⁊ Laurēcij doctoris antiq̄ ac ſequaciū: ⁊ dicit eos nō bene cōſideraſſe regulaꝫ ipius tercij ordis. Vn̄ ipe reſpōdendo eorū argumētis ꝓbat ꝙ oēs tā viri q̄ꝫ mulieres tercij ordis bti Frāciſci ꝓfeſſi ⁊ nouicij ⁊ nō ſolū matrimonio ſoluti: ſꝫ etiā in coniugio viuētes gaudent ꝓuilegio clericali: inter ꝑſonas eccl'iſticas nūerantur. Qui etiā non teneꝛ a ꝓprijs vxoribus ꝑ aliquos dies in ſeptimana abſtinere vt dicit Johannes an. Ex quo cōcludit ipe btūs fraꝛ Johānes capiſtranꝰ ꝙ nec ipe Johānes andreas nec eiꝰ ſequaces talē r'lam aſpexerūt: ⁊ ꝙ incōſiderate inaduertēter ⁊ iprouiſe locuti ſūt Et iter alia fūdamenta ſic arguit. Perſone annexe ordini ꝑ ſedē ap'licā approbato et ꝯfirmato dicūꝛ eccl'iaſtice ⁊ religioſe ⁊ gaudēt ꝓuilegio eccl'iaſticaꝝ ꝑſonaꝝ vt l. ca. fi. de reli. domi. ⁊ ca. vnico eodē titu. l. vi. Sed ffes ⁊ ſorores tercij ordis bti Frāciſci ſūt hmōi. Ergo ⁊c̄. Et confirmaꝛ ꝑ cap'lm duo ſunt genera xp̄ianoꝝ. xij. q. i. Et deo deuoti. i. cōuerſi.

Scdo ꝓbaꝛ ſic Oēs ꝯuerſi dicūꝛ eccl'iaſtice ꝑſone et deo deuoti dicto ca. duo ſūt gn̄a ⁊. xvij. q. iiij. c. Quiſquis Et vtrobiq̄ꝫ ꝑ gloſā Sed ꝯꝫ ꝙ ffes ⁊ ſorores tercij ordis bti Frāciſci ſūt deo deuoti ⁊ ad deū cōuerſi ſi mutātes habitū ⁊ ſtatū ac tradità ſibi r'lam obſeruātes. Ergo inter ꝑſonas eccl'iaſticas nūerati gaudere dn̄t ꝓuilegio eccl'iaſtice libertatis per iura ſuperiꝰ allegata.

Tertio ꝓbatur ſic. Penitētes tāq̄ꝫ eccleſiaſtice ꝑſone gaudēt ꝓuilegio clericali vt dicit glo. i. d. c. Quiſq̄s ⁊ allega. xxvij. q. j. c. Aliud vbi Leo papa dicit Si q̄s penitēs hꝫ cām quā negligere forte nō debeat meliꝰ expectet eccl'iaſticū q̄ꝫ forēſe iudiciū. Et ſubdit Gracianꝰ. Nō ait ꝓpter criminale tm̄: ſꝫ gn̄aliter ꝓpter quālꝫ cām tā ciuilē q̄ꝫ criminalē intelligēs. Et licet ibi glo. intelligat de ſolēpniter penitente dico ꝙ ffes ipius tertij ordis magis merētur gaudere ꝓuilegio ꝑlibato q̄ꝫ ſolēpniter penitētes q̄bus ſolēpnis pn̄ia ꝓ manifeſto ⁊ enormi crimine qđ totā vrbē cōmouit decerniꝛ imponēda. 26. q. 6. c. Finaliter hoc. di. in capite quadrageſime Nec dꝫ eē peioris ꝯditiōis q̄ penitētialiter viuit licꝫ enormia pctā nō cōmiſerit q̄ꝫ q̄ ſiti laborat pn̄ia ex criminibus cōmiſſis. Sicut ceteris paribꝰ nō dꝫ eē peioris ꝯditiōis ille q̄ nūq̄ꝫ peccauit q̄ꝫ q̄ aliq̄n peccauit ⁊ poſtus penitens eſt effectus vt plene tractat Aug. ſuper Lucā. vij. ca. Ergo ⁊c.

Quarto ꝓbatur ſic Viuētes ī r'la approbata ꝑ ſedē ap'licā r'lariter eccl'iaſtico gaudēt ꝓuilegio ⁊ iter eccleſiaſticas ꝑſonas nūerātur vt in iuribus ſcꝫ allegatꝫ i. c. nō dubiū et. c. ex tenore. ⁊. c. parrochianos ⁊ cū illoꝝ. de ſeñ. ex. Sꝫ ꝑdicti ffes ⁊ ſorores ſūt hmōi cū habeāt approbatam regulam quam ſeruant. Ergo. ⁊c. Regula namq̄ꝫ ſcđꝫ noſtraꝫ ſubiectā materiā ē norma et mēſura regēs vitam ⁊ recte viuendi prebens lineā diſtortum prauūq̄ꝫ corrigens et ad rectitudinem reducēs ſcđꝫ papiam. Inde ergo et religioſi dicuntur q̄ tali regula ſunt ligati: et regulares qui ſecundum talem regulam diriguntur et viuunt. Predicti autem fratres ⁊ ſorores viuunt ſcđꝫ hmōi regulā approbatā vt ſupra dictū eſt Ergo ⁊c̄. Et nota ꝙ dixi viuentes regulariter ⁊c. volens intelligere tā de profeſſis per iura ꝑdicta ⁊ ꝑ cap'lm monachi. de ſeñ. ex. q̄ꝫ de nouicijs vt in ca. Religioſo. eo. ti. in. vi.

Quinto probatur ſic. Profitentes ali quam regulã approbatã ſi-
ue tacite ſiue expreſſe efficiũtur perſone ec-
cleſiaſtice vt patet per cp'm. Porrectũ.⁊ ca.
Statuimus de regula ⁊ capitulũ nõ ſolum
et capitulũ ↄſtitutionem eodem titulo in.§.
etiam nouicij eodem priuilegio gaudẽt d.c.
Religioſo. Fratres autem ⁊ ſorores ipſius
tercij ordinis ſunt huiuſmodi. Ergo.⁊c.

Sexto probatur ſic. Profitens in ma-
nibus epyſcopi aliquam regu
lam approbatam ⁊ remanens in domo ſua
auctoritate epyſcopi.efficitur perſona eccle
ſiaſtica ⁊ gaudet priuilegio clericali vt pro-
bat gloſa ſolempnis in capitulo. Inſinuate
extra qui cle.vel vo.⁊ notat archi.in capitu
lo.Si vir xxvij.q.ij.⁊ Inno.in dicto capitulo
Porrectum.Sed ſicut eccleſia hoc conceſſit
epyſcopis vt dicit Archi.in dicto capitulo.
Si vir:ita concedere potuit miniſtris ipſius
tercij ordinis cum papa habeat plenitudi-
nem poteſtatis.ij.q.vi.capitulo Decreto no
ſtro.⁊ capitulo qui ſe ſcit.Sicut ↄceſſit Ni
colaus.iiij.in regula prefata.Ergo.⁊c.

Septimo probatur ſic. Illud quod
ꝑticipat de extremis cen
ſetur eſſe de natura illi⁹ extremi cui magis
aſſimilatur.l.queritur hermophroditũ. ff.
de ſta.ho.vbi hermaphroditus cenſetur eẽ
vir vel mulier ſecundum preualẽtiã ſexus.
Et de hoc etiam habetur.iiij.q.iij.§.Item
hermophrodit⁹ ⁊ iuſti de teſta.§.teſtes.Da
to ergo ꝙ predicti fratres tercij ordinis nõ
ſint puri religioſi ſecundum ſtrictum ſigni-
ficatum religioſorum quoꝝ eſt tria ſubſtan
cialia regule profiteri ⁊ ſe ſolempniter voto
obligare ad obedientiam paupertatem et
caſtitatem.vt in dicto capitulo Porrectum.
et capitulo. Cum ad monaſterium de ſtatu
monachoꝝ:nec etiam ſint veri clerici ſecun
dum verum ſignificatum clerici ſecundum
quẽ exigitur caracteris impreſſio.xx[illegible] d.c.
Cleros licet regula ipſoꝝ ſpecialem de cle-
ricis mẽtionem facere dinoſcatur vbi agit
de horis canonicis dicẽs ꝙ clerici iuxta cle
ricorum ordinẽ.⁊c. Nec etiam ſint laici ſe-
cundum laicalem extremitatem cum mutẽt
habitum ⁊ ſtatum quia faciunt profeſſionẽ
et ſeruant ea que in ſua regula continẽtur.
Ergo accedere debent ad naturam illi⁹ ſta
tus cui magis aſſimilãtur. Sed patet ꝙ re
ligioſis magis aſſimilantur ꝙ̃ ſecularibus
tam in apparentia ꝙ̃ in exiſtentia. Dico in
apparentia propter honeſtatem habit⁹ quẽ
deferunt de humili panno in precior colore
Nõ prorſus albo vel nigro.⁊c.vt in eorum
regula continetur. In exiſtentia vero qr re-
gulariter viuũt ⁊ penitentialiter. Ergo gau
dere etiam ſimiliter debent priuilegio cleri
coꝝ ⁊ religioſoꝝ qr dignũ eſt vt q̊ ſimilẽ cũ
aliijs vitã recipiũt cũ aliijs ẽt ſimilẽ ſẽtiãt i le
gibus diſciplinã extra de ſta.mo.ca.recolẽ-
tes.Ubi glo.vltima dicit ꝙ id quod aggre-
gatur alij ipſius naturã imitari dꝫ.xvi.q.i.
capitulo ⁊ tpis q̃litas ⁊ ca.i.extra ne.ſe.va.
Accedat ad predicta.ff.de aque duc.l.decer
nimus ⁊.ff.de fabri.l.ſtigmata ⁊.xxxiij.q.ij.
capitulo.Et hoc ipm.Et in capitulo.Si ius
dex laicus de ſen.ex.in.vi. Et.ff.de teſti.l.
Repetundarũ.§.fi. Et.ff.de acqui.re.do.l.
Quicquid.§.Cũ ꝓfites.Et.ff.de au.⁊ ar.l.
Et ſi non ſit.§.finali.

Octauo probatur ſic religiões intro
ducte ſunt ab eccleſia varijs
et diuerſis modis in corpore vniuerſalis re
ligionis xpiane. Nec aliud habent ꝙ̃ illud
quod ſingulare pro ſuo gradu ab eccl'ia ſic
ſuſceperunt. Et tamen in ſingulis religioni
bus militantes ſunt ⁊ dicũtur perſone eccle
ſiaſtice:⁊ gaudent priuilegio clericali ꝑ iu-
ra ſuperius allegata Ergo per conſequens
ſuis terminis introducta religio tercij ordi
nis prelibati ⁊ ab alijs regulis diuerſis limi
tib⁹ terminata gaudere debet priuilegio re
ligioſorum ſicut cetere ſuo gradu. Hec ille.
Eãdem quoq opinionem tenet archiepus
florentinus in ſuis cẽſuris ca.lxiiij.vbi alle
gat zenge guidonẽ.Lapũ ⁊ Bar.ita tenen-
tes Franciſcus quoq de platea in ſuis ex-
cõmunicationibus.§.xxxvi.ꝟ.iij.idem affir
mat dicens Bartolus dicit ſe vidiſſe conſi-
lia plurimoꝝ doctoꝝ iuris canonici ⁊ ciui-
lis dicentium ꝙ iſti a talibus exactionibus
ſunt exempti. Sunt enĩ deo deuoti ca. Duo
ſunt gña.xij.q.ij. Pro quo dicto facit textus
in ca.i.de immuni.ec.lib.vi.dum dicit per-
ſonis eccleſiaſticis. Nam non poteſt negari
ꝙ iſti non ſint perſone eccleſiaſtice licet nõ
ſint clerici. Et hoc tenet Bar.in.l.Semper
.§.Quibuſdã.ff.de iure immu.Quod intel-
ligit verum niſi aſſũpſiſſent illum habitũ in
fraude onerũ.l.cura. ff. de mune.⁊ ho. Hec
ille. Poſſumus quoq dare aliam limitatio-
nẽ ſcꝫ ſi ſuam regulam non ſeruarent quia
habitus non facit monachum ſed religio-
ſa conuerſatio d.c.Porrectum.de regu.iu-
ris ⁊ in auten.de mona.§.i.⁊ ca. Conſuluit
extra qui cle.vel vo. Qui enim non exercet
artem licet ſit deſcriptus in collegio non ꝓ-
pter hoc habet immunitatẽ.l.Sub pretex-
tu.C.Sacroſan.ec. Econtrario vero multi
decipiuntur qui erubeſcentes portare ha-

gulā ſicut ffes ꝛ ꝯſequēter habebūt eaſdez gratias ſicut ipſi ffes. Quibus reſpondeō ꝙ ſicut ſcolaris non deferēs habitum ſcolaſticū nō gaudet ꝑuilegiis ſcolariū vt notāt doc.i autē.habita. C.ne filius ꝓ patre: ita nec iſti gaudent priuilegiis ipſoꝝ fratrum De predictis autē non eſt vlla tenus dubitandum. Nam poſito ꝙ nūꝗ̄ aliquid ī iure cōi inuenireiur expreſſum de exemptione predictorum: tamē extat bulla Sixti quartique incipit Sacroſancta romana eccleſia In qua declarat omnes fratres ꝛ ſorores tercii ordinis beati Franciſci eſſe perſonas eccleſiaſticas ꝛ gaudere priuilegio fori persone et rerum ſicut perſone eccleſiaſtice. Licet poſtea dicatur reſtrinxiſſe immunitatem rerum quo ad illas perſonas que ſimul viuunt in congregatione. Itē in mari magno concedit fratribus minoribus vt eos easq ad diuina admittere poſſint tempore interdicti. Et in bulla que incipit Sacri ꝑdicatorū et minorum ordines: que aurea appellatur: concedit predictis ffibus ꝛ ſororibus tercii ordinis ꝛ eoꝝ congregationi omnes gratias ꝛ ꝑuilegia que vnꝗ̄ ipſis ffibus minoribus per ſedē apłicā ſunt cōceſſa dū modo eoꝝ ſtatui nō repugnent Sicut eēt ꝑdicare: ꝯfeſſiōes audire: ꝛ hmōi. Et ꝯſequēter gaudent priuilegiis omnium ffm mendicantium ſicut ipſi ffes minores vt per eādē bullam patet. Et ideo dico vobis illud Baruch.iiii. Hic liber mādatoꝝ dei ꝛ lex que in eternū eſt. Oēs qui tenent eam peruenient ad vitam Conuertere iacob ꝛ apprehende illam ꝛ ambula per viā ad ſplendorē ei⁹. De ea eñ poteſt dici illud ꝓuerb.iii. Lignū vite ē hiis ꝗ̄ apprehenderint eā: et qui tenuerit eā: Beatus. ¶ Hec frater Bernardinus de buſtis ordinis minorum vbi ſupra.

¶ Explicit breuis tractatus ꝛ collectio atq declaratio eoꝝ ꝗ̄ ſpectāt ad terciū ordinē beatiſſimi patris noſtri Franciſci de penitentia nuncupati.

¶ Supremo iuuante deo (hac quina parte ſtudioſe completa) preſenti libro firmamenta trium diui patris Franciſci ordinum vocitato: fauſtus Pariſius imponitur finis Expenſis honeſtorum virorum librariorum alme vniuerſitatis Johannis Petit Franciſci Regnault et Johannis Frellon Anno dñice incarnationis Milleſimo Quingenteſimo Duodecimo Iduum Januarii Septimo. ¶ Laus ꝛ glia ſoli deo.

¶ Regiſtrū Codicum preſentis operis In quinq partes diſſecti.

Prima pars a.b.c.d.e.f.g. Omnes ſunt quaterni preter.f.qui eſt triternus/ꝛ g.qui eſt duernus.

Scḋa pars continens duos tractatus ꝛc. quibus premittendi tres ſunt codices quaterni ſic ſignati. ¶. ✠. ꝛ. R.

¶ Primus tractatus ſecunde partis.aa.bb.cc.dd.ee.ff.gg.hh.ii. Omnes quaterni ꝑter.ii.qui eſt triternus.

¶ Secundus tractatus ſecunde partis. A.B.C.D.E.F.G.H.I. Oēs quaterni ſunt.

Tertia pars Aa Bb. Et notabilem illic conſidera mendam / qꝛ in primo folio ſecundi quaterni deberet poni. Bb.i.et in ſecundo ſubſequēte foliculo Bb.ii.vbi male ſignatur. A.ii. Et tertium foliolum ſignatur. B iii. vbi deberet poni. Bb.iii. ¶ Sequitur et bene/Cc.Dd.Ee.Ff.Gg.Hh.Ii.Kk. Omnes ſunt quaterni dempto. Kk. qui eſt triternus.

Quarta pars AA BB.CC DD.EE FF GG HH.II.KK.LL.MM. NN OO.PP.QQ RR.SS.TT VV.XX.YY.ZZ Oēs ſunt quaterni.

Quinta pars incipit Tres Regule ꝛc. Aaa. Bbb. Ccc. Ddd. Eee. Fff. Omēs quaterni ſunt preter. Ddd. qui eſt triternus.

¶ Iſti ſūt defect⁹ pncipaliores aliquaꝝ
dūtaxat ptiū pcedētꝫ opis ex iaduertētia i-
preſſoꝝ vł defectu boni exēplarꝫ admi ſſi
Qui mō ſubſeq̄nti īfra ānotanł vt hoc me-
dio vnuſq̄ſq̢ librū ſuū ī hꝯs facile corrige-
re et aptare poſſit/ hic tamen obmittuntur
correctiones aliquarum partium et tracta-
tuum: tum qꝛ pauciores credūtur eē defect⁹
tum qꝛ acceleratiōe ⁊ īportūitate īpſſoꝝ vlte-
ri⁹ expectare nolētiū nec differre viſitari tūc
nō potuerūt: tū qꝛ q̄ ad p̄uilegia autētica ſi q̄
reperiāł ānotabūł ī fine p̄uilegioꝝ p notanda
¶ Et p̄mo ī ſūmaria ⁊ breui declaratiōe cō
tētoꝝ hui⁹ libri ī.2.columpna .3. linea vbi mo
dernꝫ pone modernaꝝ ī.3.col.15. linea. vbi
ſūmoꝝ pone/ſūmario in.17. vbi exēptorez
pone executorē ī.4. col.ī.12. linea poſt/alio
rū/adde/ad/ī.6.col.54. linea vbi neceſſita
tē/pone/neceſſitatibus.
¶ In pria pte folio.xv. vbi ponił rła mioꝝ
2.col.28. linea dele/rła ⁊: qꝛ lꝫ vſ⁹ cōis hoc
hēat tamē nō habeł ī origīalib⁹ ſꝫ ſimplr īcipit
vita mioꝝ frꝫ.ī.3.col. linea.9. vbi ſunt ſetatꝫ
ppone eratis ſint/52. li. vbi laudib⁹ po. lau-
de.53. li. dle: ⁊/ ⁊.14. dle: horaꝝ. iiij. co. fo.16
j. col. ⁊. j. li. vbi/ſibi fr̄es ppone/fr̄es ſibi.24
li. vbi diligit ⁊ nutrit ppo- nutrit ⁊ diligit.3
co.40. li. ī capite adde/vł.4.col.42. li. dele
hec. ⁊ pone Et. ī. xvij. fo. j. col. in 20. li. vbi/
diſcāt/pone addiſcāt. ij. col.3. li. dele/ꝙ/ v.
li. dele/debeāt.28. li. vbi/faciāt/pone faciūt
3. col. ī fine.14. li. vbi/viā ſalutꝫ pone viā p
fectiōis.16. poſt/ ⁊ adde/vbicūq̢/4. col.41
li. vbi obediēs/pone/oblē. in. xviij. fo j. col.
4. li. poſt etiā/adde/p. ¶ Cōſeq̄nł ī eadē p
te obmiſſis pluris defectibus a lectore facile
corrigēdꝫ ī mēoriali ordis. fo.29. col.3. ī fi-
ne col. adde Qui tādē ānodn̄i. m. cc. lxxviij
ad ſūmi pōtificat⁹ apicē aſſūpt⁹ ē. ⁊ dict⁹ Ni
cola⁹ papa. iiij. Itē nota ꝙ ī fo.33. col.3. duo
gn̄ales obmiſſi ⁊ poſtea repēi. īſerēdi ſunt
ſuis locꝫ ⁊ ſuo ordīe: ⁊ ꝯſeq̄nł nūer⁹ oīꝫ alio
rū ſeq̄ntiū corrigēd⁹ itaq̢ vltim⁹ nup dfūct⁹
vcꝫ reuerē. pr fr̄ Philipp⁹ de bagnacauallo
ponał q̄dragesim⁹ ſcd̄s ⁊ fr̄ Egidi⁹ delphin
q̄dragesim⁹ ⁊ ſic de alijs igł ī dicta col. poſt
26. li. addał ſic ¶ Uiceſim⁹ tercius gn̄ał q̄ di
cto fr̄i iohāni de buco ī officio ſucceſſit fuit
re. pater ⁊ mgr fr̄ Fortaneri⁹ v valēſis. Qui
poſtmodum ad Cardinalatū ab Innocen
tio papa. vi. aſſūpt⁹ fuit ⁊c. Itē ī eadē col.
poſt.41. li. adde ſic. ¶ Uiceſim⁹ quīt⁹ gn̄a-
lis q̄ dicto fr̄i marco de viterbio ī officio ſuc
ceſſit fuit fr̄ Bertrād⁹ de frigiaco. Qui po-
ſtea a dn̄o papa Urbano. v. ad cardinalatū
aſſūpt⁹ ⁊ pmot⁹ fuit/ ⁊ ep̄s hoſtieñ. factus
⁊c. ī.42. li. dele/viceſim⁹ q̄rt⁹/ ⁊ pone viceſi
m⁹ ſext⁹. Et ſic ꝯſr ꝯtinua ⁊ corrige nūeꝝ ⁊
ordīeꝫ gn̄aliū ſeq̄ntiū vſq̄. ī.4. col. ī fine.22.
li. adde ī fo. xxxvij.4. col. li.28. dele/paſſuū
ſcp̄turaꝝ ⁊/li.25. vbi/militāt/po. militanis
¶ In ſcd̄a pte p̄mū ī trib⁹ codicib⁹ ſūmarij
p̄uilegioꝝ/ſigna nūeꝝ fo. īcipiendo a pro-
logo.3. col. li.10. dele/ ⁊ li.46. q̄ īcipit Itē ēt
dele. quatuor lineas qꝛ ſub Innocētio. iiij.
debent poni. ī. fo.4 col.2. li.6. poſt/īfra/ad
de trac. 2.15. poſt pui̅ncialib⁹/adde/miſtrꝫ
ī. fo. vi. col.4. li.37. poſt/eniā/adde/q̄cūq̢/ ī
fo. ix. li.20. vbi. v. pone.4. ī. x. fo. j. col.39. li.
poſt/cādia/adde ordis mioꝝ.41. li. dele/pe
ior ſciſſura fuit ⁊ pone/ſa ⁊ canonica fuit.
ſꝫ.2. col. ī.6. li. poſt/miſtroꝝ/adde/ ⁊.19. li.
poſt/miſtro/adde/eos ī ppa pſona viſitādi
oib⁹ liberā facultatē pnādi rłaꝫ ⁊ obiaꝫ deo
pmiſſā ſub cura miſtroꝝ. ī. xi. fo. li.23. poſt
ſtatuta/adde/ p rłe obſuātia. xiiij. fo. li.21.
poſt/p̄me/dele/miſter. ⁊c. ī. xviij. fo. col. ij
li.17. p⁹/ē/adde ⁊.43. li. adde/q̄ p hec āpli⁹
ꝯfirmāł ī. fo. xix. li.22. dele/q̄dā/ī. xx. fo. col.
j li. v. vbi/alioꝝ/po. aliq̄ꝝ.15. li. p⁹/ꝯuētuali
b⁹/adde aut.34. li. p⁹ īpi⁹/adde/breuis/38.
li. poſt/alias/adde/ī reliq̄s aliq̄b⁹/ī. ij. col.
li.19. vbi/coadiutorio/pone/p adiutorio.
¶ In tercia pte vcꝫ ſtatutoꝝ p̄mū ī p̄mo co
dice vbi ē plog⁹ ⁊ tabula deſūt q̄rtationes
⁊ nūeri folioꝝ. iō añ oīa ibi ſuppleāł. īcipiē
do a folio plogi ī p̄mo folio dicti codicꝫ col.
j.26. li. p⁹ q̄ren⁹ dle/p ſe/ ⁊ adde/vos vł duo
aut vn⁹ vłꝫ p vos.4. col. li.51. poſt/ ⁊/dele/
p̄mū/ et pone/piū/ī.2. fo. col.2. li.47. vbi/
īducēgā/pone īducēdā.2. col. li.41. dele/ti-
tuli/ī.4. fo. j. col. li.15. dele ſi vis Turonie ⁊
Burgūdie qꝛ ī origi. nō habēł ī.28. li. dele/ ⁊
añ delarationib⁹/ ⁊ ipꝫ trāſpone p⁹ declara-
tionibus.43. poſt officij/adde/ ⁊/ī.2. col. li.
25. dele/cōdere/et pone/abſoluere addere/
41. p⁹ celebratis/adde/ſp̄/ī. iiij col. in.7. li.
poſt obſcuras/adde/q/ī.5. fo. li.5. poſt varie
tates/adde/ad/ī.3. col. li.42. poſt truncis/
adde nō/in.7. fo. col.3 li. xli. ī fine. li. adde/
Sequētes ſex linee nō ſūt de ſtatutꝫ. ī. iiij.
col. li.22. vbi pticule/pone/pticula ⁊ ſilr in
38. vbi ꝯfeſſiōes/pone: cōfeſſione.38. li. vbi
pas: pone culpas: in. iiij. co. linea.2. vbi: le-
ctionis/pone/ lectoris/ in.7. folio.2. col.
li. liiij. vbi/vno/pone/vino. in fo. 9. col. j. li.
xliij. vbi ſeipſos/pone/ſeipſas in fo. xi. col. j
li.48. vbi/oīs/pone/oēs. ī.2. col. li.49. vbi
ꝯpēſanł/po. ꝯpēſał. ī fo 12. co. j li. xliiij. vbi
vt/po. aut ī. iiij. co.8. li. vbi/alioꝝ/po. aliq̄ꝝ
ī fo.14. co. j. li.53. vbi ſtituitiōes/po. ꝯſtitu
tiōes ī 15. co. iiij li. xliiij. p⁹ ꝯtrafecerit/adde
ēt/ī f.16 co.2. li.48. vbi noiand⁹/po. noian
dꝫ. fo.19. co.2. li.16. vbi/moueri po. remoue
ri ī.26. p⁹ forte/adde/ī: fo 21. corrige q̄tuor
q̄rtatiōes q̄tuor pticłaꝝ ⁊ po.21.22.23.24. ſ

2.co.lí.xliii.vbi/ptinacꝫ po.ptínaces.fo.xxii
li.29.vbi/ſi/po.ꝛ/fo.23.j.co.li.47.vbi/ſta
tū/po.ſtatꝰ fo.29.4.col.li.30.31.ꝛ.32.dele ꝟ
Si l'e iuramētū ꝛc.qꝛ bis ponit ī fine col.de
le/rectas ac pū.fo.30.2.co.li.xlii.vbi etiꝰ/
po.ēt/ī li.55.dele/ī.fo.31.li.13.dele/q̄ ipo.p/ī
2.co.li.33.vbi diſſētat po.diſſētiat/ī.3.co.li.
4.dele/ꝛ ī.4.li.51.vbi/īſufficiētiū/po.iſuffi
ciētia.fo.32.co.li.53.pꝰ/aliis/adde/ꝛ/ī col.
iiii.vbi/q̄/po.q̄s/fo.36.iiii.co.li.36.vbi mi
niſter po.miſtri.fo.37.co.3.li.j.ꝛ.2.vbi/et
nō alias/po.vl'eoꝝ aliq̄ ī.4.co.li.18 poſt
ffibꝰ/adde/ꝛ.fo.29.li.xlii.pꝰ ēt/adde/ꝙ.fo.
xl.4.co.li.5.vbi/audiunt/po.audiūt.fo.xlv
co.j.li.35.pꝰ ſocio/adde/a/ī 2.co.li.xliiii.pꝰ
pte/adde/vbi.fo.xlvi.j.co.v.li.vbi/mittā-
tur po.pmittāt fo.xlviii.co.2.li.14.vbi ꝟꝫ
pone/ꝟo.linea.53.vbi:vt pone:ꝛ:fo.xlix.
col.j.linea.xl.vbi/agimꝰ:pone:agamus:
in.2.co.linea.29.vbi/vt pone:hoc/ī fo.l.j.
co.li.xl.vbi votinis/po.votiuis.fo.52.iiii.
co.vbi/bñdictionē/po.bñdictiōe.17.li.vbi
autē/po.āt ī 23.li.pꝰ alr'a dele/he tñ ceri
monie nō cēſēt obligatorie/ī li.53.vbi ponē
dā po.ponēda/ī.55.ꝛ.56.li.dele totū ꝟ.vꝫ
Alibi tñ habet ꝛc.fo.53.2.co.li.21.vbi anti
phonaꝝ q̄nꝙ/po.q̄nꝙ antiphonaꝝ/ī 37.
li.poſt vſꝙ adde/ad/ī iiii.co.19.li.pꝰ dicere
adde/ꝛ.fo.liiii.li.21.pꝰ ſubdiacono/adde/
diaconꝰ fo.lv.2.co.li.xx.pꝰ Scdo/adde/cū
fo.58.j.co.li.27.ꝛ.36.ē ibi trāſpoſitio duo
rū.§.qꝛ.§.icipiēs.Deiñ dr/dꝫ ſubſeq̄.§.inci-
pientē.Poſtea mgfo ī 39.li.vbi/ne/po.nec
fo.68.3co.12.fo.pꝰ Cōpulſoria/adde/ſiue/
ī.li.22.vbi vigere.po.vigore/ī.23.li.pꝰ dñi
dele/pape/ī.27.vbi/ꝛ/po.p/ī 29.vbi ſiue
po.ſine/ī.38.pꝰ/ibidē/adde/nō.fo.69.j.co.
li.xxi.pꝰ/ncle/adde/ꝛ/ī.3.co.5.li.vbi/ex.ōi
camꝰ/pone excōicetis.

¶ In q̄rta pte fo.2.in ꝓlogo.j.col.li.31.vbi
attribute/po.attributa.li.37.vbi/falrē po.
ſolūmō fo.65.3.col.li.29.vbi icipiēdis/po.
recipiēdis/li.30.vbi/ꝓmū/pone ꝓciū/li.34.
vbi/laborauit/po.laborāt/li.38.39.ꝛ.xl.de
le hec ꝟba vꝫ/ſic nec materiā q̄ vēdat/ad
quā materiā ꝓpetas ꝯuertat ꝛ dñiū.Et lo
co iſtoꝝ ꝟborum adde/Nā alias a ffibus
materiā recipe vt vcꝫ ſuo nole ꝛ auc̄te vēdat
p ſe vl'p aliū/vl'ꝓcio eiꝰ eſtimato ꝛ taxato
aliq̄d ſic emat:ē nō ſolū rē pecūiariā recipe
et habere:ſꝫ ēt ꝓprietatē ꝛ iuriſdictionē ta
lis materie.Quapropt talia ſolū p ꝓcura-
tores dñi pape in ius ꝛ dñiū pape recipi et
auc̄te pape p iſos ſic eſtimari taxari ꝛ vēdi
ꝓhꝫ ſine ffibꝰ.Seq̄tur fo.58.co.ii.li.26 vbi
exꝓmūt/po.excipiūt/fo.87.j.co.8.li.vbi/
ſubtilitatē po.ſublimitatē/li.xii.pꝰ/ēt adde
ī fo.88.j.co.li.35.pꝰ q̄/adde/ſūt.ii.co.7.li.
vbi/ihiet/po.ihibet/li.18.adde/vbi ſic dr/
co.3.li.5.dele/his.li.x.pꝰ/ꝛ/adde/vt/fo.89
co.3.li.ii.vbi/quō/po.q̄ꝫtū/li.53.vbi/ī capl'is
po.extra/fo.94.co.ii.li.46.pꝰ/capl'is/ad-
de/cū aliq̄ ſuo ſuꝑiori ꝓlato vl'/co.4.li.12.
vbi/ꝛ/po.vt/li.13.vbi ipediūt/po.ipediāt ꝛ
f.94.j.co.li.36.pꝰ/tenores adde der.f.ciii.ſ
co.iii.li.vbi/relaxatores/po.zelatores/fo.cii
co.j.li.33.pꝰ/ordis/adde/ad/co.3.li.18.vbi
ꝙ/po.q̄/li.54.pꝰ/q̄bꝰ/adde ſtare/li.58.pꝰ/
ſcꝫ/adde/de tribꝰ votꝫ.nā/fo.cx.co.ii.li.pen
ultia vbi/ſubſtractio/po.ſubſtractꝫ co.3.li.8
vbi/ꝓfitentur/po.ꝓfiteret/fo.cxi.3.co.li.
xiiii.ꝛ.ibi:dele paupratis euangelice:nec
fo.cxvi.j.co.li.xii.vbi:moderātie:po.imo-
derātie.li.xlvii.vbi vtilitate po.vilitate/li.
xlix.vbi:effactionis po.affectiōis;2.co.j.li.
pꝰ:nō:adde:ſimpl'r fo.cxxvii.iiii.co.pēulti
a li.vbi:de:po.ve:fo.cxxviii.ii.co.li.6.pꝰ:iu
dicialit adde ſibi ipis li.9.vbi:etiā:po nec:
li.23.vbi:alia:po.talia:ī.4.co.li.9 dele:ꝓx
pone pie.li.xlviii.vbi/ deroget pone dero-
gat fo.cxxix.ii.co.li.18.pꝰ tñ adde:libere ob
latꝫ:li.53.vbi fieri:po.fieret.ī 3.co.li.xlii.de
le:atiꝰ:ī.iiii.co.35.li.vbi:viuāt:po.viuēdo
Fo.clxv.co.ii.li.6.pꝰ.exꝓſſiꝰ:adde:determi-
nātur ꝛ declarāt.li.xl.vbi:q̄:po.quas:li.liiii
pꝰ:determiare:adde:vt:ii.co.li.53.pꝰ:ea:ad-
de ſalua.3.co.39.li.vbi datꝫ:po.data.iiii.co.
li.xi.pꝰ:a lit:adde:p:li.13.vbi:ꝓuidēt.po.ꝓ
uideretur:li.17.vbi:ī ꝯuētualibꝰ:po.ī ꝯuē-
tibꝰ.fo.clxvii.ii.co.li.7.vbi:talis:po.talia
li.23.vbi:ordināda:po.ordināda:co.3.li.32
pꝰ:q̄rentibꝰ:adde:ꝛ:fo.clxviii.co.j.li.xxiiii.
pꝰ:fuit:adde:ꝛ:co.3.li.30.vbi:ad:po.ac.fo.
clxix.j.co.li.18.vbi:et:po.etiā.ii.co.li.25.pꝰ
ꝛc.adde:Circa q̄d.fo.clxx.co.3.li.13.pꝰ.rela
xare:adde:ꝛ co.iiii.li.3.vbi:ē:po.et fo.clxxi
co.3.li.37.poſt:tñ:adde:mere.3.co.pēultia
li.dele:q̄ ꝓmiſerit dño obſuare.fo.clxxii.pꝰ
v.li.adde:cū ſic rl'aris obediēdū ſit eidē dño
noſtro pape ī licitis ꝛ poſſibilibꝰ et ad hoc
nitēdū etiā ſi ꝓceptū graue ꝛ itollerabile vi
deat vt ptꝫ.xix.diſt.c.ī memoriā ꝛ e.diſt.c.cō
tra morē.co.2.li.23.pꝰ/affirmāt:adde:ꝛ aſ-
ſumūt:co.4.li.38.pꝰ:ī meliꝰ:adde:aut p mo
dū.fo.clxxiiii.ꝓ co.li.12.pꝰ:fieri:adde:niſi.li.
26.vbi:nō:po.nec:li.35.dele:vl'/li.xliiii.vbi
diſpēſatis:po.diſpēſatiōis.co.iii.li.31.pꝰ:ſi
adde:q̄d.fo.clxxv.j.co.li.50.vbi dirimat po.
dirimat.ii.co.li.xiiii.15.ꝛ.16.dele:ꝓpt q̄d ꝛc.
vſꝙ/ꝓuīciis/iclusiue:fo.clxxvi.j.co.li.35.
poſt/mali:adde:vl'iſufficiētes ꝓut defacto
ſupponūt.li.38.vbi/tales/pone:ſufficiētes
eiuſdē rōnis/co.3.li.xlii.vbi/approbari:po.
probari/co.iiii.li.36.poſt:cogētibꝰ/adde:
addo/et dico ꝙ ad hec.in rl'a terciū ordē.j.co
15.li.dele Item vbi pelleis pone pelles

¶ Venundantur per Johannem petit
In vico diui Jacobi Ad interſi-
gnium floris lilij.